Costa scudi tre in Roma Il Primo di Ottobre
1602

PRAECLARISSIMI
PHILIPPI FRANCHI
PERVSINI, IVRIS VTRIVSQ.
PERITISSIMI,
In Sextum Decretalium Volumen Commentaria,

NICOLAI SVPERANTII, BERNAR. DE ROMA
Et Celsi, aliàs impressis, ac etiam nouissimis nunc primùm additis
Vincentij Godemini, Pisis ord. Iuris Can. legentis,
Adnotationibus illustrata.

Cum Summarijs, & Index rerum ac verborum memorabilium, locupletissimis,
Hac in Editione summo studio ac diligentia ab innumeris
& varijs mendis repurgata.

VENETIIS, Apud Iuntas. MDLXXIX.

TITVLI HOC IN VOLVMINE CONTENTI.

FINIS.

PHILIPPI FRANCHI PERVSINI IVRIS VTRIVSQVE CONSVLTI,

Super Sexto Decretalium Commentaria,

Nicolai Superantij, & Celsi, ac Vincentij Godemini, aliorumque doctissimorum hominum Adnotationibus illustrata.

IN glos.j. in fi. Inducit hic Domi. hanc glo. ꝙ si pars quę compellitur a iudice respõdere positionibus protestatᵃ ꝙ non intendit rñdere, nec sibi præiudiciũ fieri in impertinẽtib. ꝙ postea rñdendo sibi nõ præiudicat, & talis ꝓtestatio est vtilis, & necessaria ſm Imo. & Dñi. in c.2. super gl. in ver. rõnabilis, j. de ꝯfes. quia als rñdẽs positionib. impertinentib. vel quib. non debebat rñderi sibi præiudicat, ar. l. qui interrogatus. & l. si sine. ff. de interro. act. & ibi per Bal. Idẽ ẽt tenet Spe. ĩ ti. de positione. §.6. ver. hoc aũt scias. de quo ẽt per Doc. in c. prout. s. de do. & ꝯtu. Et sub eadem protestatione debet iudex admittere positiones vel articulos, seu alias probationes dicendo, saluo iure impertinentiũ, vel nõ admittendorum, ſm gl. ordi. in ver. legitimè. in cle. ꝯstitutionẽ. de ele. & in c. cum ꝯtingat. circa fi. s. de off. dele. & talis protestatio quando postea apparet positiones non debere admitti, operatᵃ actus retrogesti nullitatem ſm Bar. in l. ille a quo. §. si de testamento. ff. ad Trebel. quod no. de quo in d. c. cum contingat.

SVMMARIVM.

1 *Papa scribendo debet hodie præponere nomen suum, licèt in primitiua ecclesia quandoque se postponebat.*
2 *Doctores an veniant appellatione scholarium.*
3 *Papa qñ scribit aliquibus salutat eos, non tamen quando scribit hæreticis.*
4 *Argumentum ab etymologia, an & quando valet.*
5 *Mutatio nominis, quando fieri potest.*
6 *Annus pontificatus Papæ, an incipiat ab electione, an a consecratione.*
7 *Episcopalis dignitas, an sit ordo vel non.*
8 *Seruus si prouocaretur ad papatum, statim efficeretur liber.*
9 *Loquutio generalis in rescriptis, non inducit subreptionem.*
10 *Papa quando vocet episcopos fratres.*
11 *Scholares quo priuilegio gaudeant.*
12 *Scholarium nomine an compræhendantur studentes si sint in loco vniuersitatis non tamen studeant.*

In prooemium Bonifacij.

1 BOnifacius. †No. primò, quod hodie Papa scribendo alijs debet prẽmittere nomẽ suum, ſm Archi. licèt ſm vsum primitiuę ecclesiæ quandoq; se postponebat, vt 12. q. j. dilectissimis. & interdum Imperator se Romano Pontifici præmittebat. 97. distin. victor, & vide ꝙ no. in c. quàm graui. s. de crimi. fasi. † Scd̃o no. Ibi, Doctoribus
2
a & scholarib. ꝙ appellatione ᵃ scholariũ nõ veniũt Doctores, nec e cõtra, cũ hic ponanᵗ vt diuersa, vt l. si idẽ. C. de codicillis. & q̃a copulatiua, &, hic posita habet copulare diuersa ſm gl. in rubri. ff. de iur. & fac. igno. Et p̃dicta procedũt in omnib. actibus tã in fauorabilibus quam odiosis, vt per Io. And. & d. Flo. in proę. decre. & in reg. cũ q̃d ꝓhibeᵗ.
b j. eodẽ li. De rectore vero scholariũ ᵇ dicit Io. An. & d. Flo. in dicto proęmio ꝙ bene cõprẽhendiᵗ appellatione scholariũ etiã in odiosis: cum per rectoratũ nõ desinit esse scholaris sicut dicit de abbate q̃ venit appellatione monachorũ. & ꝑ abbatiã nõ desinit esse monachus vt ĩ c. fi. j. de simo. de quo ibi ꝑ Doct. Sed certe videreᵗ quod istud nõ procederet in odiosis, arg. tex. no. in c. statutum, iũcto c. licet canõ. j. de elec. e. lib. vbi in odiosis appellatione eccłię parochialis venit eccłia parochialis collegiata, ex quo habet qualitatem collegij vltra parochiam. Ita ergo rector habet aliã qualitatẽ vltra scoholares. vnde si statutum imponeret pęnã scholaribus non compręhẽderet rectorẽ argu. d. c. statutũ. & tenet. d. Nico. in d. c. fi. de simo. sed in fauorabilibus procedat q̃d dicit Io. An. Sed quid in scholari licẽtiato? concludit hic Anch. ꝙ licet participet de vtroq; .s. de scholari & Doctore, arg. l. falsa. §. j. ff. de cõdi. & demõ. tamẽ magis participat de natura scholariũ. facit glo. in c. j. s. de reli. domi. vbi ap
c pellatione ᶜ episcopi nõ cõprębenditur electus & cõfirmatus donec consecretur, & tñ facit speciem mixtam quia perdit nomẽ primę dignitatis interim: nec acquirit nomẽ episcopi añ ꝯsecrationẽ sed vocatur electus vt in c. nostri. s. de elec. Quare cõcludit Imo. hic ꝙ sit tertia species mixta. vnde in fauorabilibus appellatione Doctorũ vel scholariũ veniret licentiatus. Et idem Bal. in d. auth. habita. §.3. tenens ꝙ gaudeat priuilegio d. auth. secus vero in odiosis seu onerosis ſm Imo. hic q̃a sub simplicib. tũc non continenᵗ mixta vt no. in l.2. in prin. ff. de verb. oblig. Et idem Bal. in d. auth. habita, dicens ꝙ scholaris licentiatus non tenetur amplius ad onera matriculæ. & hãc dist. tenet hic Domi. dicens ꝙ quandoq; appellatione episcoporũ cõpręhenduntᵗ etiam consecrati vt per glo. in ver. episcopo, in cle. 2. de rescr. & in cle. j. in prin. de foro compe. & ꝓ his etiã facit q̃d tenet Bal. & Ange. in l. pe. ff. de testa. mili. dicentes ꝙ si potestas habet ducere Doctorem in officio nõ posset ducere licentiatũ solũ q̃a istud esset aliud onus ciuitatis & q̃a proprie ante receptionẽ insigniorũ nõ assumit sibi doctorarũ vt ꝑ gl. in ver. insi
3 gnia, in clemen. j. de magistr. & ibi per Docto. † Vltimo no. ꝙ Papa salutat illos q̃bus scribit: fallit qñ scriberet hæreticis vel excõicatis seu alteri, cui subrepta sit obedientia sedis apostolicę, vt 33. q. 2. admonere, in prin. quib. quomodo scribere debeat
4 per Io. An. in d. proęmio, in fi. † In gl. j. in princ. no. posse argui ab etymologia vocabuli. q̃d primo intellige nisi sit contraria diffinitioni, quia diffinitio potius debet attendi vt per Barto. in l. j. ff. de tutelis. & in l. j. ff. de testamentis. Item secũdo intellige id procedere in nominibus appellatiuis, secus in nominibus

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Quod appellatione scholarium. Adde Bal. in c. cum diuersis. de priui. lib. 6. Cardi. Alex. in c. certum est. 10. dist.
Vinc. God. Adde idem Baib. in tract. de præstan. Car. in j. q. nu. 35. quod habetur in lib. 10. tract. fol. 241.
b Nic. Sup. De rectore verò scholarium. Adde Io. de Ana. in c. fi. de simo. Fely. in c. non dubium, de senten. excom.
c Celsus. Appellatione episcopi. Adde glo. in c. j. de relig. do. & glo. in cle. quãuis. de fo. compe. in cle. j. in ver. quamuis. de pœ. Nic. Sup. Adde Panor. c. super his. §. cum verò. nu. 6. & quod ibi notaui in apo. ad eum in ver. electus. de elec. Fely. in c. eam te. col. 5. ver. 3. restringitur. vbi quæ sit differẽtia inter episcopum & abbatem quo ad ista, de rescriptis. & Old. consi. 104.
V. G. No. ꝙ licèt epatus sit dignitas, tñ dispositio loquẽs de habẽtib. dignitatẽ, non cõprehendit epos, Dec. in c. nullus, de preb. nu. 4. & episcopatus est magis oneris, quàm honoris. idem Dec. in c. vt debitus, de appellat. nu. 2.

bus proprijs quia nõ probatur quem esse de Perusio, licèt pro-
prio nomine vocaretur Perusinus vt in l. fi. ff. ad munici. & te
net Bar. in rub. ff. soluto matrimo, & in l. 2. §. appellata. ff. si cer.
peta. † In ead. glo. ibi prohibita sit. conclude secundum Domi.
a quòd mutatio [a] nominis sit per superiorem inferiori & prout
hic dicitur in mutatione nominis Petri facta per Christum fie
ri potest tam ob meritum personæ quam propter delictum vt
per glos. in d. c. admonere. Aliquando mutatio nominis sit ex
seipso & dic in noĩb. appellatiuis non liceret: quia noĩa appella
tiua rerũ sunt immutabilia, vt in l. si quis in fundi vocabulo. ff.
de le. j. Sed in proprijs noĩb. dicas ꝙ mutatio nõ posset fieri ser
uis sine dñi volũtate vt l. j. hic all. sed volũtate dñi sic, dũmodo
non interueniat fraus, quia tunc oĩ casu tã in seruis quã in alijs
esset prohibita fraudulenta nominis mutatio vt d. l. j. & præsu-
mitur fraus quando in vno tantum casu & nõ generaliter mu-
tat sibi nomen, vt in l. falsi nominis. ff. de falsis. alias autem si
generaliter vult quis mutare sibi nomen sine aliqua fraude li
citum esset, maxime subsistente causa puta si haberet turpe
nomen cum intersit nostra habere bonum nomẽ vt in l. facta.
§. si in danda. ff. ad Trebel. & ibi per glo. & Doc. dicentes quòd
est præsumptio contra habentem turpe nomen, vt hic in glo.
Et de his omnibus per Bar. in l. demõstratio. ff. de condi. & de-
mon. & in proœmio C. per Bal. in prin. In ea. gl. in fi. vide. 34. di.
6 §. sed postea. † In glos. in ver. episcopus. ibi super data, vbi dicit
Io. And, quod annus pontificatus incipit a consecratione non
aũt ab electione, & vide ibi plene dicta. quid de Imperatore &
Papa a quo tempore suscipiant potestatẽ & administrationẽ.
In ea. glo. ibi non a dignitate, sed ab ordine. Item tenuit glo.
nota. in c. quia periculosum, in fi. j. de senten. excom. In eadem
glo. ibi psalmistatus. contrarium patet in c. cum contingat. s.
7 de æta. & qualita. vbi de his. † In ead. glo. in fi. vt ibi habetur
in nouella: & de his per Thom. 4. sententiarum, distin. 24. art. j.
& aduerte, quia ratio Theologorum non concludit. Nam ostia
rij & exorcistæ non habent deputatum certum ministerium
in consecratione Eucharistiæ, vt patet in c. cleros, hic alleg. &
tamen ipsi fatentur eos ordines, vnde pro concordia ex dictis
Doctorum hic & in clemen. in plerisque. de elect. sic conclu-
de quòd si cõsideretur character ordinis solum per respectum
ad consecrationem Eucharistiæ, tunc episcopatus non est or-
do quia quo ad hoc non confertur nouus character. Sed si quę
ratur de potestate episcopali quo ad sacramenta sibi reseruata
an dependeat a charactere ordinis. & certè sic, quia ordo di-
citur sacrum signaculum quo confertur spiritualis potestas fa-
ciendi ea quæ pertinent ad illum ordinem secundum Inno. in
c. j. s. de scisma. ideo est qđ circa spirituales actiones multa cõ-
petunt episcopo, quæ inferioribus denegantur sicut est confer
re sacramentum confirmationis & ordinis, & alia de quibus
25. distin. perlectis. versi. ad episcopum. & 68. distin. quamuis.
in primitiua enim ecclesia non erat differentia inter episcopũ
& presbyterum, vt 95. distin. olim. sed Petrus & successores re
strinxerunt potestatem characteris sacerdotalis, & multa sunt
reseruata episcopis, quæ non competunt sacerdotibus, vt 93.
distin. legimus, & ibi per glo. nota. & in c. 2. j. de senten. Ideo
ergo Papa vocat se episcopum, quia circa regimen corporis
episcopi mystici quod est ecclesia: & circa spirituales & sacra-
mentales actiones non est gradus supra episcopum, quicquid
enim quo ad ista potest Papa potest & episcopus & quo ad ea
sunt æquales, secundum Ioan. And. pro quo etiam glo. singu.
21. distin. in nouo. dicens, quòd episcopus est par Papæ in ordi-
ne, licèt in administratione ipse Papa sit maior omnium. Et
de his etiam vide per Thom. super 4. sententiarum, distin. 24.
arti. j. Ideo dixit glo. nota. 2. q. 7. in c. quamquam. quòd episco-
pus cẽsetur maior etiam presbytero Cardinali. intellige in or-
dine vt s. non in alijs, vt in c. j. j. de offi. lega. & in c. si Abba-
8 tem, de elect. eo. lib. † In glo. in ver. seruus, in fi. & sic proprie
Papa non est seruus, immo si seruus promoueretur ad Papa-
tum statim efficeretur liber, vt 54. distinc. si seruus. & no. in c.
per venerabilem, s. qui fi. sint leg. & vide alias per Bal. in l. quis
quis. C. de episco. & cleri. In glo. in ver. filijs, in princi. aduerte
quia de stylo curiæ in salutatione Papæ non dicitur in Christo
filijs vt hic, nisi cum scribitur abbatissis sororibus regib. vel re-
ginis ſm Specu. in titu. de rescrip. prę. §. ratione formę. in prin.
9 † No. j. ex glo. quod generalis locutio in rescriptis non inducit
subreptionem, licèt in aliqua specie sub gñe inclusa verificari
non possit. facit glo. in simili in proœ. clemẽ. in ver. in iudicijs.
10 † Secundo nota glos. ad c. quam graui, hic alleg. & conclude se
b cuudum Domi. quod Papa [b] scribendo vniuersitati vbi sunt
permixti Cardinales episcopi & alij inferiores, si loquitur in
materia in qua includantur episcopi vocat eos fratres vt 23. di-
stin. in nomine domini. quod procedit etiam si episcopi sint
ibi in minori numero: sicut quãdo scribit collegio Cardinaliũ
quos fratres appellat etiam si numerus Cardinalium qui non
sunt episcopi excedat numerum illorum qui sũt episcopi: pro
quo glos. in ver. fratres, in c. fundamenta, de elec. eo. lib. & in c.
j. in ver. fratribus. j. de offic. delega. Si vero loquitur de genere
in quo de necessitate vel ex iuris dispositione non includun-
tur episcopi, licet contingat ibi esse episcopos, tunc appellat
eos filios vt hic in glo. & in text. & ratio est quia episcopi an-
tequam promoueantur debent habere peritiam scientię, vt in
c. cum in cunctis. s. de elec. vnde non præsumitur quòd in stu-
dio sint episcopi, vt scholares vel Doctores ad legen. cum de-
beant stare in eorũ diœcesi, vt 7. q. j. per totum. In glo. in ver. do
ctoribus, in fi. Idem in scholaribus vt in c. quia in causis. j. de
11 procu. † In glos. in versi. scholaribus, in fi. quo priuilegio gau-
dent scholares cuiuslibet facultatis. non aũt studentes in scien
c tijs prohibitis, [c] secundum glos. in proœ. fforum. in fi. vel in vil-
lis, vel castris & non in studijs generalibus vt in c. tuę. s. de cle.
non resi. Et tali priuilegio gauderent etiam famuli scriptores
d & bidelli scholarium, [d] vt d. auth. habita. & nota. in c. licet. j. de
12 priuile. † In glo. in ver. commorantibus, in fi. concludunt Do-
cto. in proœ. cle. quòd compræhunduntur etiam non studentes
dummodo sint ibi vt scholares & ratione studij: alias secus se-
cundnm Bar. in l. ex eo tempore. ff. de testa. mili. & dummo do
continue intrent secundum Ange. ibi. Item requirĩt quòd sint
descripti in matricula vniuersitatis, alias non gauderent pri-
uilegio, vt d. l. ex eo. & in l. scriniarios. C. de testa. mili. Quid au
tem de scholarib. qui recedunt de studio & postea redeũt, per
quantum tempus desinant dici scholares & perdant priuile-
gium: tenet Bar. in d. l. ex eo, quòd si absunt per quinquẽnium.
Idem etiam tenet in l. aut facta. §. tempus. ff. de pęnis. & ibi per
eum not. de his. Et vide etiam per Bar. in d. auth. habita quid de
e priuatis a matricula, & an semel priuati possint restitui [e] & in
ea rescribi, in 9 co. & in l. scriniarios. C. de testa. mili. & ꝑ Ang.
13 in d. l. ex eo. † In glos. fi. in prin. aduerte tamen quia si scribere-
tur hęreticis vel excommunicatis, vel rebellibus. tunc tales Pa
pa non salutat nec benedicit, vt 33. q. 2. admonere. quibus quo-
modo scribere debeat vide per Ioan. And. in proœ. decre. in fi.
Et nota ex hac glo. quem effectum operetur salutatio & bene
dictio Papę. De maledictione vero Papę quem effectum ope-
retur vide in c. j. circa fi. j. de censi. & per glo. in c. j. in princ. j. de
vsuris. Et dicit hic Ioan. And. quod salutatio & benedictio ope
ratur alium effectum, quia per eam fit remissio iniuriæ, vt 63.
distin. cum Adrianus. quod intelligit hic Anch. in salutatione
speciali: secus in generali pluribus facta, quia illa non extendi
tur ad odiosos, vt sentit glo. in proœ. decre. & facit l. Lucius Ti-
tius damam. de leg. 2. & c. fin. §. quia verò. & §. illis. j. de senten.
excom. & in clemen. si summus. eo. tit. vbi dicitur quòd per sa-
lutationem factam a Papa nõ intelligitur quis absolutus a sen
tentia excom. secus tamen esset per benedictionem scienter
factam, vt ibi no. In ea. glo. in fi. tene menti glo. ordi. ponen-
tem quot modis venialia peccata dimittantur. & vide text. no.
25. distin. in §. criminis. & ibi per glo. vltra modos hic positos
addentem quòd per confessionem factam etiam non sacerdo-
ti, vt de pęni. distin. j. quem pœnitet & per glo. 2. in c. omnis.
s. de pœniten. Item per baptismum, vt de pę. distin. j. tres. Item
per cordis contritionem, vt de pę. distin. j. c. fi. Et ad materiam
huius glo. vide per Tho. in 4. sen. 16. distin. & in 15. q. 2. arti. j. ver.
vlterius. Et per eum in tertia parte. q. 83. arti. 3.

ADDITIONES.

a Celsus. Mutatio nominis. Adde Bar. in l. falsa demonstratio. ff. de conditio. & demon. & Bal. in rub. C. de fide instrumen. Nic. Superan. Tu cõclude cum isto quòd etiam propria autoritate mutatio nominis non fraudulenta non est prohibita. maximè si nemini noceat. ita no. Bar. in l. j. q. 2. C. de hære. insti. & in rub. C. de fi. instru. col. 6. Alex. in j. consti. digesto. §. nos. & Fely. plene in proœ. Grego. col. mihi 9. versi. tertia conclusio mutatio nominis proprij in proœ. decre.

b Nic. Supe. Papu scribendo vniuersitati. Adde Docto. in proœ. Gregoriano.

c Celsus. In scientijs prohibitis. Adde idem etiam si in primitiua scientia, vt si studerent a. b. c. ita no. Bald. in auth. habita, colum. 6. ver. subsequenter queritur. C. ne fi. pro patre. & Iaco. Rebuffi. in l cum vos affirmetis. nu. j. & quòd ibi notaui in apo. ad eum in ver. scholares. C. quinta. se exc. lib. 10.

d Nic. Sup. Et bidelli scholarium. Adde Bal in l. scriniarios. C. de testa. mili.

e Celsus. An semel priuati possint restitui. Tu dic quòd sic ex gratia, vt no. Bal. in l. accepta. q. 19. C. de vsur. per c. ex litteris. de consti. & inquantum petit iste per quantum tempus scholaris absens à studio non amittat priuilegiũ. dic quòd vsque ad quinquennium, vt no. Bald. in auth. habita, col. 5. versi. sed quid de scholari. C. ne filius pro patre.

SVMMARIVM.

1 *Principatus Romanæ ecclesiæ a Deo processit.*

on-

2 *Continue quando & qualiter fieri dicatur.*
3 *Papa debet declarare noua iura ſicut edere ea debet.*

1 SAcroſanctæ. † No.j. ꝙ principatus Roma. eccle. ab ipſo Deo proceſſit:
vnde vr̃ ꝙ eius priuilegiũ per Papam, vel cõcilium
tolli non poſſit. de quo per Old. in ſuo ꝯſi.61. & no.
2 in rſa delictum.j.eo.li.† Scd̃ò no.ibi ꝯtinuis, ſm Domi. ꝙ illud
a dr̃ fieri ꝯtinuè [a] & aſſiduè quod ſit horis ꝯgruis & debitis.& ſic
verbum, ꝯtinuè, accipit̃ ciuiliter: quia Papa non ſp meditat̃ in
regimine eccleſiarum & tñ hic dr̃ ꝯtinuè, de quo per Io.An.in
proœ.decre.vt eſt tex.& gl.in c.ſicut.j.de ver.ſig.qđ Bar.inducit
ad teſtes in l.ſi qs ita.la j.ff.de ꝯdi.& demon.& vide gl.in c.ſint
tibi.de ꝯſecra.di.5.& per Bal.in proœ.C.in fi.prin.& per Bar.in
3 l.j.ff.ſol.mat.† Tertiò no.ibi, declaratione. ꝙ ſicut noua iura ede
re ſpectat ad Papã ita vetera declarare & interpretari: qa eius
eſt interpretari cuius eſt condere, vt in l.omni. C. de ſacroſan.
eccle.& in c.inter alia.s̃.de ſen.excom. Vltimò no. diuerſum iu
ra ꝯdere de nouo & vetera declarare, quia ille qui declarat nõ
dr̃ nouũ ius facere qđ inducit hic Domi. vt poſt dilationẽ datã
ad faciendũ articulos in cã poſſint antiqui articuli declarari cũ
ex declaratione non dicatur fieri aliquid de nouo. de quo per
Old. in ſuo conſi.165. Et tu adde tex. no. in l. hæredes palam.§.
ſed ſi notã.ff.de teſt. per quẽ dixit ibi Bal.& Imo. quatuor dicta.
Primo ꝙ libellus poterit declarari poſt litẽ ꝯteſt. licet non poſ-
ſet mutari. de quo in l.edita.C. de eden. Secundo ꝙ appellatio
ab interlocutoria facta in ſcriptis poterit declarari ſine ſcriptu
ra licet nõ interponi vt in c.j.j. de app. Tertio ꝙ teſtes poterũt
declarare dictum ſuum ſine nouo iuramento & ſine partis ci-
tatione de quo per Innoc. in c. cum clamor.s̃. de teſti. Quarto
b ꝙ iudex [b] poterit declarare ſuam ſentẽtiam ex interuallo licet
addere non poſſit vt l.Paulus .ff. de re iudica. quę omnia dicta
probantur ex ratione tex.hic, & in d.§.ſed ſi notam. vbi habe-
tur ꝙ ille qui declarat nihil de nouo inducit, & ꝙ in actu decla
rando non requiritur eadem ſolẽnitas quę in actu faciẽdo vel
mutando, quod nota.

ADDITIONES.

a Celſus. Continue. Adde Doc.in c.cum cauſam.de ele. Nic.Sup. adde gl. ſing. ſm Saly. ibi in l.j.in fi.C.ſi mãci.ita fue.alie.& Gemi.in c.fi.§.fi. & qđ ibi no. in apo.ad eũ, in ver.ſi ad tempus recedunt dicuntur ꝯtinuum, infra de ver.ſi. Vinc.God. Continuè ſignificat ſtatim & in continenti, Cor. conſi.41. videtur litera ſ. lib. 2.
b V.G. Iudex poteſt ſententiam ſuam declarare non tamen quę ſunt extra proceſſum, Ruy.conſi.38.nu.11.lib.5.

SVMMARIVM.

1 *Prædeceſſoris nomine comprehenditur etiam qui per multos annos ante præceſſit.*
2 *Extrauagantes poſſunt ſine reprehenſione ignorari quando non ſunt imcorporatæ in volumine iuris. & nu.3.*
4 *Corrigere, mutare, addere, qualiter differunt: & quid illorum quodlibet ſignificet.*
5 *Volumen idem quando dicatur.*
6 *Argumentum ex ordine titulorum an & quando valeat.*
7 *Rubricæ an ſint authenticæ: & an poſſint allegari.*
8 *Aetates mundi & ætates hominis ſunt ſex.*

1 Verſ. ſane. † No.j. ꝙ appellatione prędeceſſorũ ꝯprehẽ-
dit̃ p̃deceſſor ẽt per multos mediatos annos
quia inter Greg.X.& Bonifa. VIII. de quo hic multi fuerũt Ro-
2 mani Pontifices. facit clemen.dudum.in prin.de ſepul. † Scd̃ò
no. ibi dubitabatur ꝙ cadit probabilis ignorantia circa extra-
uagantes nõ incorporatas in voluminibus iuriũ, facit c.paſto-
3 ralis.s̃.de fi.inſtru.de quo dicet̃ in c.j.j.de cõſti.† Tertiò not.ibi
reſecatis. nihil enim debet eſſe ſuperfluũ, vel ꝯ̃rium in iure, &
ita allegat̃ tex.hic, & in §.quib.in proœ.C.& in proœ.decr.in fi.
4 Quartò no.ibi correctionib.&c. aliud eſſe corrigere aliud mu
tare & aliud addere: quę verba quid importent, vide in cle.ne
Romani, in prin.de ele.& ꝙ no.in l.edita. C.de edẽ. & ſic facit
iſte tex. ꝙ habẽtes ptãtem ꝯdendi leges vel ſtatuta pñt antiqua
iura vel ſtatuta corrigere & mutare: qđ intellige qñ hoc habe-
rent ex ſpãli ꝯmiſſione ſicut hic fuit: quia aľs ex dicta gñali cõ-
miſſione licèt poſſint vetera iura vel ſtatuta declarare, ar.l. hæ-
redes.§.ſed ſi notã.ff.de teſta.& eſt dictũ, s̃.in prin. tñ vetera iu-
ra corrigere vel mutare non poſſent niſi eis ſpecialiter ꝯmitta
tur, quia ea quę ſunt a ſuperiore ſpãľr ꝯfirmata gñales cõmiſſa
rij mutare non pñt, ar.l.ſi hominem.ff.man. & ita dixit Bar.&
5 Bal.in d.§.quib.† Vltimò no.ibi idem volumen, quod dr̃ idẽ vo-
lumen libri qñ eſt identitas reſpectu numeri librorum licèt ſe
paratim ligentur, quod inducit hic Domi. ad ſtatuta in quib. fit
mẽtio de diſpoſitionib. quæ ꝯtinent in eo. volumine ſtatutorũ,
quia includunt̃ oĩa ſtatuta quorũcunq; voluminum ſeparatè li
gatorũ ſi ſunt diſtincta per numerũ librorũ. qđ no. Idem voluit
6 gl.in rub.ff.ſolu.ma.de quo ibi per Doc. † In gl.in ver.titulis, in
prin. No.j.iũcto tex. ꝙ ex quo iura debent ſituari ſub debitis ti
tulis licitũ eſt ar. ex ordine titulorũ. facit l.2.de ſta.ho. & ita vo
luit gl.in rub.ff.de eo per quẽ factũ eſt, & Bar.in l.j.ff. de ꝯfir.tu.
hinc eſt ꝙ iura in dubio ſunt ſp intelligẽda ſm mãm ti. ſub quo
ſunt ſituata, vt in l.Imperatores.ff.de in diẽ adiec.& per gl.in c.
tibi, qui.j.de reſcr.& qñ tex. eſſet dubius, tũc rub. probat quaľr
debeat intelligi ſm gl.in l.j.C.qñ prouocare. Et ita ẽt tenendũ
eſt in rubricis ſtatutorũ, vt dixit ſing.Bar.in d.l.2.qđ tene mẽti.
7 † Scd̃ò tene mẽti ſin.ex gl.& ita alle. ꝙ rubricæ ſunt authẽticæ
& pñt tanq̃ tex. allegari, quod tñ limita primò procedere in ru
a bricis legum & decre.[a] ſecus in rubricis decreti quia factæ ſunt
a non habente poteſtatem condendi pro quo glo. ſingu.3.q.9.
caute.& in decre. vna ſola rubri. eſt authentica. ſ. illa quæ eſt in
prin.lib.decreti dum dicit. Incipit concordantia diſcordãtium
canonũ.& de his per Spe.in titu.de diſpu.& allega.§.fi.ad fi.&
per Inno.in rub.ff.de verb.obli. Secũdò limita, vt tunc rubricę
poſſint allegari pro tex. quando habẽt orationẽ perfectã ſicut
ſunt rub. quę allegãtur hic in gl.& ſimiles, vt per gl.in l.j.C.ne
fideiuſſores do.dẽtur.& ita etiam tenuit Io.An.in addi. in d.§.
fi.aľs autẽ ipſe rubricæ non poſſunt allegari pro iure ſed bene
põt ex eis ſumi arg. vel ex ordine titulorũ, vel ad declarationẽ
ipſorum iurium ſituatorum ſub ipſis rubricis vt. s̃. In eadem
gl.in fi. idem etiam voluit glo.in §.hęc autẽ hic alleg. intellige
niſi cõſuetudo eſſet in ꝯtrarium quia illa ſeruãda eſſet, ar. c. cũ
dilectus.s̃.de cõſue.& de his plene per Imol. ſuper d.rub. Sẽtit
tamẽ glo. hic ꝙ poſſit ſcriptor præciſè cogi ad factum ꝙ verũ
eſt: vnde nõ liberaret̃ ſcriptor etiã ſi vellet pręſtare intereſſe &
poſſet poni in cõpedibus vt ſic impleat ꝙ ſcribere promiſit vt
voluit glo.ſingu.in l.ſtipulatio.§.ſiue autẽ.ff.de no.ope.nũc.&
8 ibi vide de his.† In gl. in ver. profectus. in fi. tene menti totam
hãc gl. ordi. ponentẽ de ſex ętatibus mundi & de ſex ętatibus
hominis.& dicit Io.And. ꝙ poteſt dici ſeptima ętas quieſcen-
tium. & ita intelligitur glo. in c.j. in fi.s̃.de cele.miſ. Et octaua
ętas erit reſurgentium ſecũdum Io.An. licet glo.in l. hęredita-
tum.ff.ad.l.falci. diſtinguat ſolum quatuor ętates hominis: ſed
certe glo. hic tenenda eſt ſecundũ Io.And. Et tu vide plenius
quã in alio loco per Bal.in repe.c.ſi pater.j.de teſtamentis.in 8.
& 9.colũ.& ibi de omnibus ętatibus hominis & per Cy.in l.ſi
infanti.C.de iure delibe.& vide etiam per Io.An.in rubri.j. de
delic.pue.& ibi per eum quot modis ſumatur pueritia.

ADDITIO.

a Nic. Sup. In decretis vna ſola rubri. adde §.diffuſe. & melius quàm alibi per Bap.de ſancto Blaſio de Padua.in repe.& rubr.decretorum.

SVMMARIVM.

1 *Scholares & Doctores faciunt ſimul vniuerſitatem.*
2 *Gratia per Papam conceſſa antequam fiat bulla ſi Papa moritur an gratia expiret.*

1 Verſ. vniuerſitati. † No. primo iũcta ſalutatione. s̃.ar. ꝙ ſcholares & Doctores fa
ciũt ſimul vnã vniuerſitatẽ. Sed dic vt ibi eſt dictũ ibi ſtatuta
de quo etiã no.in c.cũ dilectus.s̃.de conſue.& per Bal. in auth.
a habita.C.ne fil.pro patre. Et an vniuerſitas [a] ſcholariũ dicatur
eſſe eccľiaſtica vel ſecularis hic per Pet.de Ancha. quia iudica
bitur de ea prout ibi erit maior pars clericorũ vel aliorũ. Quã-
do tamẽ cõueniretur ſuper ſpiritualibus vel eccleſiaſticis: tũc
iudicabit̃ eccleſiaſtica ſm Bar.in l.fi.C. de colleg. illici.& vide
de his per Docto.in c.ſi diligenti.s̃.de foro competen. Vltimo
b no.hic de [b] dictione pręter, de qua per gl.no.in l.j.ff.de pig.act.
2 & per Ioan.An.in c.ſi cui.j.de elec. † In glo.in ver.bulla. in fi.
vide hic per Archi.ad q. ſi Papa fecit alicui collationem bene-
ficij vel aliã gratiam & mandauit de hoc literas fieri, ſed ante-
quã hoc fieret vel bullaretur mortuus eſt Papa: an gratia per
Papam facta nondum ſcripta in ſolita literarum forma ſeu nõ
bullata expiret moriente Papa? & concludit hic Archid. quòd
non.& ita ſequitur hic Io.And. referens ſe ita cõſuluiſſe.& ad
ducit 25.q.2.inſtitutionis, & ibi per glo. Adde tex. & glo.in cle.
dudum

ADDITIONES.

a Nic.Sup. An vniuerſitas ſcholarium. Adde Abb.in c.ſi diligẽti de foro compe. Pet.de Anchã.in regula ea quæ.de reg.iur.lib.6. Io. de Imo.in c. ex litteris. de conſti. Bar.in l. cum ſenatus.ad fi.C.de re.du.
V. G. De iſta habetur per Ioan. Lecir. in tract.de primoge. q.9.nu.21. quòd habetur in lib.12. Tract.fol. 113.
b Nic.Sup. De dictione præter. Adde Inno.in c.dudum.de elec.Ioan.And.in c. dilecto. de teſti. Dyn. in regula peccatum. de re. iur. lib.6. Bald. in l.j.ff. de pigno.actio.

dudum.circa fi.in ver.nos enim.de sepul.sic ergo gratia Papę
non expirat per eius mortem licet scriptura non sit facta vel
bulla apposita nec scriptura vel bulla est necessaria dummo-
do aliter probari possit.facit.j.de pręben.si apostolica.in fin.&
Insti.de donatio.§.perficiuntur. & quia imperialis donatio nõ
eget scriptura,vt l.sancimus.§.exceptis.C.de dona.& idem vi-
detur tenere Innocen.in c.constitutus.in prin.s.de rescrip.vn-
de dicit hic Ioan. An. quod si Papa interim moriatur antequã
literæ fierẽt non expirat ius quæsitũ:sed debẽt postea fieri lite
rę tempore successoris faciẽdo mentionẽ de dispositione præ
decessoris.Refert tamen hic Archidiaco.quosdam magnos cu
riales tenuisse quod licet ad esse gratię nõ requiratur scriptura
tamen requiratur ad probationem.& ita tenet Bald.in l.huma
num.C.de.ll.in si.& in l.si qua per calũniam.C.de epi.& cleri.
sed certe videtur ꝙ etiam per testes possit fieri probatio prout
est de mente Archi.& Io.An.hic.& ita etiam tenet hic Domi.
in fi.per iura & rationes hic allega.per Archi. & vide per Inn.
in c.cum olim.el j.in fi s. de priuileg.& ꝙ no.in c.cum in iure.
s.de offi.deleg. per Bal.in l.j.C.de man.prin.De gratia vero in
ferioris a Principe absq; dubio tenendum est ꝙ possit per te-
stes probari,vt determinant Bal.in d.l.si qua. Si tamẽ in gratia
principis esset clausula proprij motus:tũc illa non potest nisi
per scripturam probari vt in c.si motu proprio.j.de pręben.Et
quid de clausula , ex certa scientia:dicetur in c.statutũ.in prin.
j.de rescri.Et an ad esse l.vel statuti sit necessaria scriptura,ple-
nè per Ioã.An.in regu.nemo potest.j.eo.lib. dicetur in c.j.j.de
iure do. vbi est bonus text. de hoc.Et qui sunt casus in quibus
de necessitate requiratur scriptura, vide per glo.ordina.in c.j.
j.de censi.& in l.contrahitur.ff.de pigno.

De summa Trinitate & fide catholica *Rub.*

In glo.rub.in prin.& hac ratione motus Accu.non ꝯtinua
uit ru. Authẽticorum. & dicit hic Domi. ꝙ practica hodierna
in allegãdo est quia si allegant̃ iura Sexti, dicatur in 6 si in cle
mentinis, dicatur clementna vel in clementinis absq; eo ꝙ di
catur.s.vel.j.& quando non dicitur in 6.vel in clementinis sed
allegatur titulus simpliciter,tunc intelligat̃ in decre.vt hic per
Domi.& vide per glo. & Doc.in rub.eo.titu.in clementinis.

SVMMARIVM.

1 *Tanquam, hæc dictio quid significet.*
2 *Ecclesia Romana dicitur esse omnium aliarum ecclesiarum magistra.*
3 *Iudex an & quando possit iudicare contra communem opinionem.*
4 *Superfluum non dicitur, quod magis distincte exprimit modum eius quod primo erat dispositum.*
5 *Consuetudo Romanę ecclesiæ est vbique seruanda in articulis fidei & sacramentis ecclesiæ.*
6 *Constitutio ecclesiæ an liget hæreticum occultum.*

CAP. I.

1 a FIdeli ac deuota.[a] † No. j. de hac dictione
tãquam:quæ licèt pro-
priè sit nota impropritatis & similitudinis,vt per
glo.in ver.tanquam.in c.solitæ.s. de ma. & obe.ta-
men hic est no. veritatis. ex quo infertur quòd dictio tanquam
potest sumi similitudinariè & pro veritate secundum subiectã
materiam,de qua dictione per glo.in c.cum pro causa.s.de sen
2 ten.excom.& per Io.An.in c.cum sicut.s. de conse.eccle.† Se-
cundo no.ibi magistra. ꝙ Romana eccle. dicitur esse magistra
oĩum aliarum ecclesiarum:vnde quicquid vbiq; locorum esset
dubium ab ea declarãdum exquiritur vt in c.per ven.s.qui fil.
sint legi.& 27.q.2.lex diuinæ. An autem dicatur domina aliarũ
ecclesiarum, & sic an Papa dicatur habere dominium ecclesia
rum,hic per Archi.& Io.An.& per glo. & Archid.in 12.distin.
c.j.& 9.q.3. per principalem. & per Pau. in clemen.j.eo.titu.&
per glo.in c.expedit.12. q.j.& vide bonum tex.in c.2.j.de præb.
3 † Vltimo no.ibi vera sententia.quod licet in iudicando & con
b sulendo a communi opi.[b] Doctorum nunquam sit receden-
dum in quibuscunq; negotijs etiam fidei ſm glo. de pę. disti.j.
c.fi.& Inno.in c.ne innitaris.s. de constitu. tamen illud est ve-
rum quando cõis snĩa esset vera & indubitata. aliàs autem si iu
dex pronunciaret contra communem opi. per veras rationes
non esset puniendus. & ita probat text.hic iuncta glo. secun-
dum Domi. & vide Barto. in l. 2. C. de pœna iudic. & Ioan.
4 And. & Imo. in c. j. de constitutio. † In glo. in verbo,ex filio,
in fi. Nota, quòd non dicitur superfluum illud quod magis di-
stinctè exprimit modũ eius quod primo erat dispositũ qđ no.
ad §.sanè.s.in proę.& facit pro positionibus, & articulis saluã-
5 dis vt non reijciantur tanq̃ superflui ſm Do.† In gl.in ver.do-
cuit,in fi.tene menti gl.ordi.quæ semper allegatur ꝙ ꝯsuetudo
Roma.eccle.sit vbiq; seruanda in articulis fidei & sacramentis
eccl.facit c.ad abolendam,in princ.s.de hęre.In alijs vero vide
hoc plene ꝑ Domi.& ꝑ gl.in c.nolite,hic alle.Super quo ꝯclu
dit hic Domi.quòd aut cõsuetudo Roma.eccle. disponit in his
quæ sunt reseruata sibi in priuilegium , vt quod ordinet in sa-
cris quolibet die dominico.& talis consuetudo ab alijs seruari
non potest nec debet, vt in c. j. s. de temporibus ordi. Aut di-
sponit in articulis fidei vel in sacramentis ecclesiæ , & ab om-
nibus est obseruanda , vt hic in glo. Et idem si disponit super
modo generali conferendi ordines ecclesiasticos , secundum
glo.in c.quod sicut.s.de elec.Idem si disponit super modo con
ficiendi litteras suas & suæ cancellariæ : quia talis consuetudo
seruanda est etiam extra curiam , vt per glo. in c. 2. de senten.
excom. & facit ca.quam graui.s. de crimine falsi. Si verò dispo
nit super modo iudicandi & procedendi , & si disponit inter-
pretando ius dubium & talis interpretatio ab omnibus serua-
ri debet secundum glo.no.in ver.valeat.in c.dispendia.j. de re-
scrip.& ita potest intelligi tex.in c.ex litteris.s.de consti.& fa-
cit l. fin. C. de ll. In alijs verò casibus non est de necessitate ab
alijs ecclesijs obseruanda vt voluit glo.hic & in c.nolite, hic al
leg.& in dicto c.j.Et idem quando Romana ecclesia consuluit
alijs vt aliquid obseruent secundum glo.in c.consultationi.su-
pra de frigidis.Si verò seruat & pręcipit alijs obseruari: & tunc
alij obseruare tenentur secundum glos. hic, & in dicto c. noli-
te.De ecclesijs verò inferiorib.an teneantur sequi consuetudi-
nem ecclesiæ Metropoliuanę.vide qđ no.in c.fi.s.de spon.duo
6 rum. & in c.3.s. de cogna. spirituali. † In glo.si.in fi. an autem
cõstitutio canonica liget talem hæreticum occultum ad pęnã.
vide per glo.no.in cle.j.in fi.de hæreti. & per Archid.in c.cum
quis.j.de sent.excom.Et quid de eo qui negat ore & non cor-
de.vide per glo.11.q.3.non solum abnegat.& de pęni.dist.j.po-
c test.Et nota.ex glos. quod crimẽ hæresis[c] ex sola cogitatione
& deliberatione animi committitur & sufficit deliberatio mẽ
tis:nec aliquid requiritur ab extra.idem voluit glo. de pę.di.j.
cogitationis. imo etiam non solum cogitatio animi delibera-
ta : sed etiam dubia quia dubius in fide hæreticus est, vt in c.j.
hic alleg.ideo dicitur quòd dubius habetur pro errante vt in l.
manifestissimi.§.si autem nescius.C.furtis.Et intellige prout
dixit Innocen.in c. firmiter.s. eo. ti. In alijs verò delictis licèt
cogitatio sit deliberata,tamen non punitur quis in foro iudi-
ciali nisi sit deuentum ad actum facti:quia cogitationis pœnã
nemo meretur,vt in d.c.cogitationis. & l.cogitatiõis.ff. de pę.
& per Bal.in l.si quis non dicam.C.de epi.& cleri.in prin.Quã
tum vero ad eum sufficit in omnibus volũtas deliberata, licet
propter impotentiam facti vel aliter delictum non sit secutum
vt de pę.distin.j.sicut.& ibi per glos.nota. & d.c. cogitationis.
& vide de his singu.dicta in regu.in pęnis.j.eo.lib.non tamen
debet imponi tanta pœna pro delicto cogitato & deliberato,
aut non consecuto quanta pro delicto consecuto , vt est text.
no.in c.sicut dignum.§.eos.de hæreti.

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Dictione tanquam. Adde Barto.in l. omnes populi.ff.de iusti.& iu. Alexan.de Imo.consi.15.incip.viso processu inquisitionis.in j.volu.

b Nic.Sup. A communi opin.Doct.Adde Ab.in c. prudentiã de offi.dele.Abb. in c.nouimus.de verb.sign.Abb.in c.2.de cog.spi.Abb.in c. tua nos.de vsur.

c Celsus. Crimen hæresis.Adde Pan.in c.damnamus.col.3.nu.j.& quod ibi no. in apost.ad eum post alios.eo.tit.Fely. post eum d.c.j. in princip.de hære.& Car.in cle.j.nu.2 in ver.si hæreticus.

V.G. Vide Io.Nic.in trac.de hæret.in not.nu.2.qui affirmat quòd hæresis sola voluntate committitur,habetur in lib.4.Tract.fol.91.

De constitutionibus *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Posterior, hæc dictio denotat actum mediatum.*
2 *Leges & canones generales licet sint ab omnibus seruandæ: quid tamen in statutis certorum locorum. & nu. 3.*
4 *Ignorare præsumitur statuta locorum, qui non est de loco statuti.*
5 *Princeps an cõdendo legem videatur tollere statuta locorũ particulariũ.*
6 *Princeps censetur habere omnia iura in scrinio pectoris sui. & nu. 7.*
8 *Mentio specialis est fiẽda de verbis derogatorijs testamenti. & numero. 9.*
10 *Scientia certa præsumitur alterius iuris contrarij.*
11 *Rescriptum & priuilegium generaliter differunt.*
12 *Constitutiones & extrauagantes quando sunt contrariæ quæ sint seruãdæ.*
13 *Clausula derogatoria apposita in vno statuto, an operetur circa aliud statutum quod de nouo fieret per eosdem statuentes.*
14 *Ius commune dicitur publicum, & debet ab omnibus sciri.*
15 *Statutum disponens idem quod ius commune censetur ius commune.*
16 *Priuilegium quando continet ius commune, an de eo sit fienda mentio.*
17 *Lex si reuocetur an censeatur reuocata consuetudo per quam in locis particulari-*

ticularibus introducta erat obſeruantia legis communis.
18 *Conſuetudo quando dicatur rationabilis vel non, relinquitur arbitrio, iudicis. & nu. 19. & 20.*

C A P. I.

Icet Romanus. Summa vt in gl. & primo reprobat̃ ſimilitudo
& ratio redditur. ſecundo ibi ipſis ſoluitur quæſtio
1 cum duabus modificationib.† Nota, primò de hac
dictione poſteriorem, quæ poteſt denotare actum mediatum
& factum non ſucceſſiuè: ideo inducit hic Domi. ad teſtes deponentes ꝙ Titius poſſederit poſt Sempronium, quia non includitur de neceſſitate quod immediatè & ſucceſſiuè poſſederit poſt eum. facit gl. in c. cum Vintonienſ. circa fi. s̃. de elec. &
tex. in c. fi. poſt medium. s̃. de exceſ. prælato. Sed certè in c. frequens. in ver. poſt diem. j̃. de reſtit. ſpolia. refertur ad actum ſucceſſiuè & immediatè ſequentem pro quo glo. & Innocen. in c.
congregato. s̃. de elec. & tex. in l. 2. §. poſtea. & §. apud. ff. de origi. iuris. ex quibus idem Domi. in d. c. frequens tenuit contrarium eius quod dicit hic. ſcilicet ſi teſtes deponũt aliquem poſſediſſe poſt talem vt intelligat̃ de poſſeſſione immediata. Quare poteſt dici quòd cum tale verbum, poſt, vel poſterior, ſeu
a poſtea ſit ambiguum & poſſit denotare interuallum [a] & non
quod tunc in dictis teſtium fiat interpretatio contra probare
debentem vt in c. in præſentia. s̃. de probatio. & facit quod no.
2 Barto. in l. fructus. in fi. ff. ſolu. matri. † Secundò no. ibi locorum &c. quod licèt leges & canones vt generales in omni loco ſint ab omnibus obſeruandi vt in c. j. s̃. eod. titu. & in l. leges vt generales. C. de ll. tamen conſuetudines & ſtatuta localiter locum habent quia quælibet ciuitas vel caſtrum poteſt
ſibi facere in loco ſtatutum, vel conſuetudinem, vt 12. diſt. illa.
s̃. de ſepul. certificari & l. omnes populi. ff. de iuſti. & iu. & valent conſuetudines & ſtatuta inter eos. non autem in præiudicium ſuperioris, vt voluit gl. ſingu. in c. 2. in verbo, ſtatutum.
j̃. de verbo. ſignifica. non ergo poſſunt caſtra facere ſtatuta in
præiudicium ciuitatis, quia caſtra ius ciuitatis ſequi debent vt
l. qui ex vico. & l. incola. ff. ad municip. Nec ipſa ciuitas præiudicium ſuperioris facere poteſt. s̃. de iureiuran. venientes.
Et talibus ſtatutis vel conſuetudinibus particularibus non ligantur alij qui non ſunt de illo collegio vt hic in text. in verbo perſonarum. & facit l. fi. C. de iuriſdic. om. iudic. & l. 2. C.
de conſtitu. pecu. de quo per Docto. j̃. c. proxi. & in l. j. C. de
3 ſumma Trinita. † Tertiò not. ibi cum ſint facti. & ita allegatur quòd ſtatuta, & conſuetudines dicuntur eſſe quid facti &
4 in facto conſiſtere. de quo in glo. † Quartò nota ibi probabiliter ignorari, quod qui non eſt de loco præſumitur ignorare ſtatuta & conſuetudines illius loci de quo j̃. c. proxi. & per Innocen. in rubri. s̃. de conſuetu. vnde probat iſte text. quod in ſtatutis & conſuetudinibus poteſt cadere probabilis ignorantia.
& ſic facit quòd poſitiones & arti. poſſint fieri ſuper iure conſuetudinario, vel ſtatuti, eo caſu quo talia ſunt probanda quia
omne quod eſt probabile eſt poſſibile & articulan. vt in c. j. &
ibi per glo. j̃. de confeſ. Et idem in extrauagantibus in quibus
cadit probabilis ignorantia vt s̃. in proœ. in §. ſane. ſecus in iure communi: quia poſitionibus & articulis iuris non eſt reſpondendum, cum iura ſint certa & notoria, vt l. ornamentorum. ff. de auro & argen. leg. vnde probari non debent. & ita
voluit glo. in c. 2. in ver. cauſa. j̃. de confeſ. Et ex prædictis infertur quod ſententia lata contra extrauagantem etiam eius errore expreſſo non eſſet ipſo iure nulla propter probabile dubiũ
licèt ab ea tanquam iniuſta debeat appellari vt in l. cum prolatis. ff. de re iudica. & not. in c. paſtoralis. s̃. de fide inſtr. Et idẽ
dicit Barto. in d. l. cum prolatis, in reformationibus in volumine ſtatutorum non incorporatis, intelligi niſi de eis foret facta fides in iudicio prout fieri debet: cum tunc ſententia eſſet
ipſo iure nulla ſecundum Iaco. Butr. in l. fin. C. quæ ſit lon. conſue. ex quo tunc cẽſentur notoria, vt no. in c. cum inter. s̃. de re
iudi. & tenet Imo. & do. An. in d. §. ſane. Et idem ſi extrauagãs
eſſet publice nota, ex quo tũc non cadat probabilis ignorãtia
ſicut eſt extrauagans execrabilis, vt tenet d. Nic. in d. c. paſtoralis. Et eadem ratione idem eſt dicẽdum in reformationibus
ſtatutorum quãdo eſſent publice notę in illo loco ſecundum
no. per Bar. & Bal. in l. leges ſacratiſſimę. C. de legi. Quid autẽ
5 ſit dicendum in ſtatuto & cõſuetudine patebit. j̃. † Vltimo not.
& ita allegatur ꝙ licet per nouam conſtitutionem iuris communis princeps intelligatur reuocare priorem illi contrariam
etiam ſi de ea non fiat mentio tamen ſecus in cõſuetudine &
ſtatuto quia non intelligitur tollere ſtatuta & conſuetudines
locorum particularium niſi hoc expreſsè dicit. Et idẽ eſt in priuilegio, quia nunquam intelligitur tolli priuilegium alterius
niſi de eo fiat ſpecialis mentio vt in c. veniens. s̃. de præſcrip.
ſecundum Ioan. An. hic. & ſequitur Bald. in l. non plures. in fi.
C. de ſacroſan. eccle. imo tenuit gl. in c. j. j̃. de capel. mo. in ver.
conſuetudine. ꝙ licet tollantur conſuetudines & ſtatuta, tamẽ
non intelligitur derogari priuilegio ꝙ no. Limita tamen prædicta procedere niſi priuilegium eſſet in corpore iuris clausũ.
quia tunc contraria conſtitutio illud reuocaret etiam ſi non
fiat de illo ſpecialis mentio cum pręſumatur ſcientia illius ſicut & iuris communis ſecundum glo. in ver. corporali. in c. vt
circa. j̃. de elec. vbi glo. voluit quod de priuilegio in corpore iuris clauſo iudicetur quo ad effectum reuocationis prout de ipſo iure communi. facit quod habetur. 38. diſtin. ignorantia. &
glo. in proœ. cle. in ver. de cętero. quod tamen intelligit glo. in
d. c. vt circa. eſſe verum in priuilegio generali, ſecus in priuilegio ſpeciali etiam in corpore iuris clauſo: quia tali non intelligeretur derogari per conſtitutionem iuris communis illi contrariã niſi de eo fiat ſpecialis mentio, vt ibi per glo. & per Ioã.
An. in c. j. s̃. de reſcrip. in. glo. & per Bal. in l. omnes populi. ff.
de iuſti. & iure. & in extrauagã. ad reprimendam, ſuper ver. nõ
obſtante. vbi videt̃ velle quòd illud procedat niſi talis lex noua generalis faciens mentionem generaliter de legibus cõtrarijs vel priuilegijs, habeat aliquam rationem ſpecialitatis propter quã poſſit tolli illud priuilegium ſpeciale in corpore iuris clauſum. & ibi no. per eum, & per Imo. clarius quam alibi
in d. c. j. de reſcrip. in. 7. col. cum ſequẽtibus. & vide not. j̃. ſuper
glo. in ver. noſcatur. in fi. In gl. 3. in fi. vide ibi per Inno. & Doc.
& ratio eſt, quia propter multitudinem reſcriptorum pręſumitur ignorantia vt in c. cum olim. s̃. de re iudi. quę licet in facto
proprio non ſit tolerabilis: vt in c. ab excommunicato. s̃. de
reſcrip. & l. quamquam. C. ad Velleia. tamen fallit propter multiplicitatem negotiorum ſeu factorum quo caſu non ſolum in
Papa, ſed in alio quocunque inducitur probabilis error in facto proprio ſecundum Pet. de Anch. hic, facit tex. in proœ. cle.
& quod nota. in l. pe. ff. de confeſſis. Et idem quando factum
eſſet de longinquo foret multum intricatum ſecundum Bart.
6 in l. ſi quis delegauerit. ff. de noua. † In gloſ. in ver. habere. in fi.
b dicit glo. ibi ꝙ princeps [b] cenſetur habere omnia iura ꝑ interpretationẽ vel pręſumptiue, licet de facto qñq; poſſit contingere contrarium cum memoria hominis ſit labilis, vt l. peregre. ff. de acquir. poſſeſ. Hinc eſt ꝙ Papa poteſt quandoq; falli
etiam circa verum intellectum l. vt in c. quod autem. hic alleg.
7 de quo hic per Domi. † In glo. in ver. reuocare, ibi qui prior. &
prout ibi no. quando lex vel ſtatutum tranſiſſe tin cõtractum.
tunc non poſſet reuocari etiam per Principem nolentibus his
quibus eſt ius quæſitum. facit. c. j. de probat. & quod no. per
Bart. in d. l. omnes populi. ad fi. & in l. quod ſemel. ff. de decret.
ab ordi. fa. ſm Pet. de Ancha. hic & facit ꝙ no. in regula quod ſe
8 mel. j̃. eo. lib. † In ea. glo. in fi. vide de hoc plenè per Domi. in d.
regu. quod ſemel. tenentem ꝙ ſit fienda mentio in ſpecie de
verbis derogatorijs in primo teſtamẽto per d. l. ſi quis in princ.
hic alleg. ibi ſpecialiter dixerit &c. Sed Iaco. de Bell. contra in
Auth. de teſta. imperfect. vt ſic valeat ſecundum teſtamentum:
quia ſufficit quod ſit generalis reuocatoria aliorum teſtamentorum, licèt aliter in ſpecie non fiat mentio de verbis derogatorijs in primo teſtamento. & ita tenet hic Ioan. An. in d. regu.
ꝙ ſemel. Et idem videtur tenere Bart. in l. ſi quis. & Bald. in d. l.
ſancimus. & auth. hęc inter liberos. C. de teſta. & in l. humanũ.
C. de. ll. de qua materia plenius per Imo. in Rubri. ff. de teſta. in
5. col. & in c. cum eſſes. s̃. de teſta. in 15. colum. & in fi. illius c. &
per Fede. de Sen. in ſuo conſi. 46. Quid autem ſi teſtator iuraſſet non reuocare teſtamentum an tunc poſſit reuocari? & certè ſic. & an reuocans ſit periurus, plenè no. in d. regula quod ſemel. per Ioã. An. & per Bar. in d. l. ſi quis. & per Imo. in c. cum
cõtingat. s̃. de iureiur. in 12. charta. & facit quod no. in l. ſi mihi
& tibi. §. in legatis. ff. de leg. j. & 13. q. 2. vltima voluntas. vbi per
glo.

ADDITIONES.

a Celſus. Poſſit denotare interuallum. ita not. in l. j. in princip. ff. ſi tabu. teſta nullæ exta. Barto. in l. ab hoſtibus. §. ſed quod ſimpliciter, in j. colum. ad fi. & ibi Docto. ff. ex qui. cau. ma. & quod etiam denotet ſine interuallo. no. in proœ. fforum. §. illud autem. Et quando denotatur interuallum illud eſt arbitrio iudicis. no. Alexan. poſt Barto. in l. j. §. diuus. ff. de quæſtioni. Ioan. de Imo. in l. qui alie. §. fi. ff. de acquir. hæred. & Docto. in c. cum. M. Ferrarienſis, de conſtitu.

b Nic. Sup. Princeps cenſetur habere Adde glo. in c. præterea. 23. diſt. Bald. in l. 2. C. ſi contra ius vel vti. pu. Bal. in l. omnium. C. de teſta.
V. G. Princeps præſumitur iuſtitiæ plenus & velle quòd iura ſua volunt. Ay. Cra. conſi. 168. nume. 9. lib. j.

9 glo.†In glo.in verbo,noscatur.ibi fiat mentio.Aduerte ad tria.
a Primò an & quando valeant rescripta contra ius [a]. Et an sufficiat clausula,non obstante,in genere vel requirat specialis mētio,dic vt hic plenissimè per Arch.& per Ioan. An.in d.c.j.j̃.de excel.præla.& ibi dixi & per Bal.in l.fi.C.si ɔtra ius vel vti.pu. & ibi per Bar.& in d.extrauagāti in ver.non obstante.& per d. Ant.& Imo.in c.j.in 3.colum.s̃.de rescri.& plenius per Imo.in c.nonnulli.eo.tit.in 3.& 4.col.vide etiam per Ang.in l.omnes. C.de pręscrip.30.an.& per Bal.in d.l. humanum. Quid autem sit in statutis vide per Io. And.in d.c.j.j̃. de excel. pręla. & per Bal.in l.humanum.C.de legibus.& in auth.omnes peregrini. C.communia de succes.vide etiam per Rotam in deci.3.& 217. & per Fed.in suo consil.227. quòd incipit. Casus talis est. &c. Quid autem sit in priuilegijs vel rescriptis. per Imo.in c.cū ordinem,de rescrip.& in c.j.eo.titu.in.7.colum.& in.3. colum.in 8.& 9.& per Io.An.in c.j.j̃. de excel.prela.& per Fed.in consi.
10 227.& per Cy.in l.j.C.quādo Imperator inter pupillos.† In ea. glo.ibi de certa scientia. Et dicit hic Io.And.ꝙ in cōstitutione noua semper præsumitur certa scientia alterius iuris ɔtrarij & hoc propter rationem de qua hic in gl.secus in rescrip.vel priuilegijs vt hic in glo.quam glo.tene menti.Et ita semper allegatur ꝙ vbi princeps rescribit ex certa scientia cōtra ius, tunc in rescrip. vel priuilegijs nō est necesse ꝙ aliter fiat mentio de illo iure vel ꝙ apponatur clausula,non obstante. Idem etiam voluit glo.in ver.literarum.in c.statutum.in prin.j̃.de rescript. Et dicitur constare de certa scientia quando in rescripto continetur tale factum ex quo Papa potest esse certus ꝙ iuri communi repugnet puta si actor & reus sunt eiusdem diœcesis & impetratur rescriptū vltra vnā dietā hoc expresso in rescripto. nā valeret rescriptū licet aliter non fiat mētio de dicto c.statutū,s̃m Io.And.in d.c.nonnulli. Idem etiam videtur tenere Archi.in c.si eo tempore. j̃. de rescript.quando Papa scienter mādat prouideri impuberi de beneficio curato.Idem etiam videt sequi Bal.in.l.fi.C.sententiam rescin.non posse. vbi de his plene per eum.Idem etiam tenet in c.naturales.si de feudo fuerit controuersia.vbi tenet ꝙ sufficiat certa scientia etiam sine aliqua clausula,non ob.licet ad petitionem alterius rescribat:per not. in l.qui in prouincia.§.diuus.ff. de ritu nup.& in.l.3.§. si is pro quo.ff.ꝙ quisque iuris.Sed in contrarium facit.c. ex parte. s̃.de capel.mona. Quare Domi. refert hic dicta per domi. An. in c.j.s̃.de rescrip.& tu vide per do. Ant.in d.c.nonnulli.& ibi per Imo.in.2. col. concludentem ꝙ vbi alias requireret specialis clausula, non obstante,quando Papa rescriberet contra ius ad tollendam præsumptam ignorantiam Principis:& tunc sufficit quòd Papa rescribat ex certa scientia contra ius quando de ipsa certa scientia apparet ex tenore rescripti. & ita procedant supradicta. In alijs verò casibus quando specialis clausula,non obstante,requiritur ex alia de causa quam propter præsumptam ignorantiam. puta quia ius contra quod rescribitur habebat specialem clausulam derogatoriam ad rescripta contraria: & tunc non sufficeret ꝙ Papa rescriberet ex certa scientia nisi fiat specialis mentio de illo iure contra quod rescribit. & ita procedat opin.Vincen.& domi.Anto.in d.c.nonnulli.secundum Imo.ibi,& ita etiam procedat text. in d.c.ex parte.cū simi.De materia tamen vide plenius per Docto.in c.j.j̃. de excel.præla.& per do.de Rota in decis.466.quæ incipit, Item ex-
11 tra Rotam.† In ea.glo.ibi priuilegium.no.ex glo. differentiam
b quæ est inter rescriptum [b]& priuilegium quia priuilegium cōceditur contra ius. vnde dicitur priuilegium quasi priuans legem,vt in c.priuilegia.& in c.abba.hic alleg.sed rescriptum dicitur illud quod emanat ad obseruantiam eius quod est iuris communis.& vide per glo. in c. cum ordinem.s̃. de rescrip.&
12 per Ioan. And.& ibi dicta,in c.olim.s̃.de verbo.signifi.† In ea. glo. in fi.vide hic plenè per Ioan.Mo.& Ioan.And.quando canones constitutiones vel extrauagantes apparent contrariæ quæ sint seruandæ,& vide quod no.in c.cum expediat.j̃.de ele. hic per Pet.de Anchara.& per Bald.in l.priuilegia.C.de sacro san.eccle.& per Domi.in c.j.s̃.de ope.noui nuncia. & dicit hic Ioan.Mona.quod licet Princeps etiam constitutionibus condendis possit sibi legem indicere per verba derogatoria,vt d.l. si quis.tamen alteri successori indicere non potest:quia par in parem &c.vt in c.si.j̃. de rescrip. & ita transit hic Ioan. And.ex cuius dicto duo notanda inferuntur. Primò quòd clausula derogatoria apposita in lege vel canone operatur effectū in qualibet lege vel canone condito ab eodem: vnde 2. lex condita ab eo non reuocaret tunc priorem contrariam nisi de ea faceret expressam mentionem nisi per clausulam derogatoriam, quæ est notabilis limitatio ad istum tex. Sed aduerte: quia do. Anto.in c.quæ in ecclesiarum.s̃.eod.titu. intelligit hoc verum quando in lege esset clausula derogatoria volūtatis. puta quia in ea dicatur quòd non valeat contraria constitutio: & tunc non valeret secunda illi contraria, nisi facta mentione de prima, vt s̃. secus si clausula est derogatoria solennitatis: vt quia dicitur in lege quòd si fiat contraria constitutio non valeat nisi certa solennitas interueniat:quia tunc valebit secunda constitutio illi contraria etiam non facta mentione de prima vel de ipsius clausula per no. in l. humanum. C. de legibus. Bart. tamen in dicta l. omnes populi. in 3.quęst.principali,reprobat dictam distinctionem tenens indistinctè vtroq; casu esse idem dicendum per dictā l.si quis.& prout tenet hic Ioan. Mona.& Ioan. And. & ita transit Imo. in dicto c. quæ in ecclesiarum,in 9. colum.quod est not. limitatio ad istum text. hic.vide omnino Bal.in l.humanum.C.de legibus.Secundò infertur ex dicto Io. Mona.s̃. ꝙ clausula derogatoria apposita per conditorem legis nihil operetur contra successorem qui poterit reuocare priorem,licet de ipsa non fiat mētio. Sed istud dictum in hoc cōmuniter reprobatur,vt dicit Io. de Imo. in d.c. nōnulli.in.3. colum.quia est cōtra tex.ibi,& in d.c. ex parte.secundū Domi. hic.& Ioan.And.in c.2.j̃.de præben.& facit quod not.in proę. clemen.in.§.nos.Nec ob.c.fi.j̃. de rescrip.quia successor poterit reuocare:tamen erit necesse fieri mentionem de ipsa constitutione cum ipsa clausula derogatoria operetur suum effectum etiam circa successorem.argu.d.§.nos.& l.proponebatur.ff.de iud.ꝙ no.Dixit tamen hic Pet.de Ancha.secus esse in rescrip. vel priuilegijs concessis cum clausula derogatoria:vt tunc nō operetur effectum contra successorem & hoc propter probabilem errorem facti. Sed certe hoc dictum non videtur procedere,vt tenet Ful.in suo consi.227.ꝙ inci.casus talis est monasterijs,,put refert hic ipse Pe.de Ancha.puta si Papa eximit moniales ab omnibus exactionibus nunciorum & legatorum sedis apost olicæ derogando omnibus priuilegijs legatorum contrarium continentibus:nisi de illo indulto facerent specialem mentionem de verbo ad verbum quod tali indulto non erit derogatum.licet successor in papatu concesserit postea legato vt possit ab omnibus exigere procurationē etiā ab exēptis non obstantibus quibuscunq; priuilegijs de quibus oporteret fieri specialem & expressam mentionem.& tenet ꝙ per istud vltimum non derogetur primo ex quo oportebat fieri mētionem de verbo ad verbum.& vide etiam per Fede.in suo consi.46.in fi. ꝙ inci. habita:de quo etiam per eum in repe.c.si propter.j̃.de rescrip.& per Domini.in d.c.2. & per Dy. in reg. quod semel.j̃.eo.lib.& per Doct.in d.c.j.de exces.præla.vbi de
13 his.† Sed dubitat an clausula derogatoria apposita in vno statuto operetur circa aliud statutū quod de nouo fieret per eosdem statuentes vel successores:puta dicit statutum quod reformationes nō possint fieri nisi sub certa forma & modo,postea populus congregatus fecit reformationes non seruata illa forma an valeant? Cy.in sua disputa. quę incipit quęstio talis est, præcessit,&c.tenet quod non.Idem tenet Bar.in.d.l.omnes populi. Bal. tamen in d.l. humanum. concludit quòd aliquando verba sunt derogatoria potestatis & nihil operantur.Aliquando sunt derogatoria formę seu solennitatis.puta ꝙ de cętero nulla reformatio valeat nisi sub tali forma: & tunc non valeret contrarius actus in futurum. secus si exprimatur certa forma & clausula derogatoria nō est expresla,sed tacita, quia tūc per factū cōtrariū posset illi simpliciter derogari per tex.no.in l.fi.in fi. prin.ff.de lega.2.Aliquādo verba sunt derogatoria voluntatis,& tūc clausula derogatoria o peratur nisi fieret mētio de ea s̃m Bal. ibi cōcludentē quòd sufficeret fieri mentionē dicendo,nō obstante tali statuto vel nō obstante aliquo statuto vel lege in contrarium loquēte.& ibi notab. per eū referentē Cy.idē tenuisse de quo plenius no. in d.c.j.j̃.de excel.platorū.

In

ADDITIONES.

a Celsus. Cōtra ius.Adde Panor.in rub.de rescri.nu.2.& quod ibi no.in apost. ad eum in ver.contra ius.Feli.c.nonnulli.col.12.ver. secunda regula. eo.tit. & Alex.consi.2.vol.5.& consi.7.& 8. & consi.67. vol. 2.

Vinc.G. Adde ꝙ rescriptū ɔtinens quascunq; clausulas generales & cum clausula non obstantibus,seu per quamcunque generalem constitutionem non censetur derogatum priuilegio concesso vniuersitati vel collegio cum illud sit concessum causa publicę vtilitatis Thom.Gram. Decis. 103. nu.22.

b Nic.Supe.Rescriptum.Adde gl.in c.j.de priuile.lib.6.Bald.in l.fi.in 3.colum. C.de rei vendi.Abb.in rub de rescrip.

V.G. Adde in materia Rescripti & priuilegij,ꝙ Priuilegium & consuetudo ęquiparatur,tradit Franc.Bald.in tract.de præscrip.q.5.nu.14. quod habetur in 3.lib.Tract. fol.41. Rescriptum autem deuians a consuetudo & antiquo stilo præsumitur falsum Alc.in trac. de præsumpt.præs.30.nu.6.quod habetur in lib.8.Tract.fol. 182.

14 † In glo. in ver.cum ſint. in prin. conclude ex dictis Archi. hic
& aliorũ Docto. ꝙ ius cõe dr̃ publicum quo ad omnes & om-
nes ſcire & obſeruare tenentur,vt in c.1.ſ.eo.titu.& l. leges ſa-
cratiſſimę.& l.leges vt generales.C.de legib.ideo eſt quod per
ſecundam conſtitutionẽ ɔ̃riam primę intelligitur prima reuo
cata,quia ſuperior præſumitur ſcire iura cõia & publica,vt hic
in tex. ſecus eſt in ſtatuto vel conſuetudine quæ dicuntur ius
priuatum ipſius loci.9.diſtinctione.catholica . & ſic ſunt facti,
& in facto conſiſtunt, quatenus reſpiciunt certum locum, ex
quo non ſunt vniuerſalia.ideo ſuperior præſumitur ignorare.
vnde nec reuocare intelligitur, vt hic in tex. Sed quo ad ſubdi
tos ſtatuta & conſuetudines dicuntur eſſe iuris, ex quo eos li-
gant,vt 50.diſtin.ius ciuile.& c.conſuetudo.& ff.de iuſti.& iu-
re.l.omnes populi.& l.de quibus.ff.de legi.ſm Pau.& Bal.hic:
vnde locales conſuetudines quo ad ipſum locum dicũtur ius
cõe,vt eſt tex.in c.cum veniſſent.ſ. de eo qui mit. in poſſeſ.rõ
eſt,quia a iure cõi confirmantur, vt dicta l. omnes populi . Ex
quibus omnibus dictis , & ex iſto tex. infertur primo ꝙ ſubdi-
a ti non poſſunt allegare [a] ignorantiam ſtatuti vel conſuetudi-
nis ipſius loci, quæ quo ad eos dicuntur eſſe iura, vnde ignorã
tia non excuſat,vt in regu.ignorantia.j. eo. lib. & quia eorum
quæ ſunt publica & nota in loco non poteſt allegari ignoran-
tia,vt in c.1.ſ.de poſtulatio.prælatorum.& per glo. in regu.prę
ſumitur.j.eodem lib.Secundo infertur ꝙ alienigenę,& nõ ſub
diti poſſunt allegare ignorantiam ſtatuti,& conſuetudinis ip-
ſius loci,vt hic probatur,de quo tamen, & per gl.in l.item Me
la.ff.ad l.Aqui.& per Doct.in l.j.C.de ſum.tri.& fi.catho.Ter-
tio infertur ꝙ iudex loci non poſſit allegare ignorantiã ſtatu-
ti ipſius loci,quia ſicut iudex non debet ignorare iura coia,vt
l.2.ff.quod quiſque iu.ita nec ſtatuta loci,quæ quo ad ſubditos
dicuntur eſſe iura cõia,vt ſ.vnde dicebat no. Bald. in l.j.C.vt q̃
deſunt.in prin.ꝙ licet ſtatutum non fuerit allegatum vel pro-
ductum in cauſa coram iudice,tamen iudex tenetur iudicare,
& ſeruare ſicut iura,quia ſicut iura cõia non eſt neceſſe ꝙ alle-
gentur,quia quilibet præſumitur ſcire, vt ſ.nec etiam ꝙ probẽ
tur quia iura ſunt certa , vt l.2.ff. de iuris & facti ignorantia. &
not. in dicta l. ornamentorum . & ab omnibus debent obſer-
uari abſque eo ꝙ allegentur vel probentur , vt in dicto c.1.ſ.de
conſti. Ita & idem eſt in ipſis ſtatutis quæ dicuntur eſſe iuris
cõis quo ad ſubditos,& quo ad iudicẽ,vt ſ.& ita tenet do. Ni-
co.in c.paſtoralis,circa fi.ſ. de fide inſtrumen. & Bar.in dicta l.
omnes populi,circa finem.quod tamen limitat eſſe verum,ni-
ſi eſſent ſtatuta non publice nota,puta formationes nõ incor-
poratas in volumine ſtatutorũ:quia deberent allegari, & pro-
bari coram iudice.argumen.tex.hic,& in dicto c. paſtoralis.&
l.cum prolatis.ff. de re iudi. & ibi per Bart. ſecus ſi talia eſſent
publicè nota in loco:quia tunc iudicaretur de eis prout & de
ipſis ſtatutis ſm do.Nico.in d.c.paſtoralis.circa fi. & tunc ſniã
lata ɔ̃ ſtatutum vel reformationes eſſet nulla,prout eſt dictum
ſ.in notabilibus.in 4.no. Idem limitat Bart. in d.l. oẽs populi.
procedere in ſtatutis eiuſdem ciuitatis vel loci : ſecus in ſtatu-
tis alterius ciuitatis vel loci:quia tunc illa dicuntur eſſe facti &
in eis cadit probabilis ignorantia,vt hic in tex.& deberent ꝓ-
duci & probari coram iudice,vt ibi per eũ : & in rub. ff.de no.
ope.nun.& per Doct.in d.c.paſtoralis.Quarto infertur ex prę-
dictis, ꝙ licet ſubditi non poſſint allegare ignorantiã conſue-
tudinis loci , vt ſ.tamen iudex poteſt quia dicitur eſſe quid fa-
cti,vt hic in tex.ideo debet conſuetudo allegari & probari:vn
de qui allegat conſuetudinẽ eam probare debet , vt eſt tex. in
c.cum dilectus.de conſuetu.& in l.j.C.quæ ſit longa conſuetu
do.Hoc tamen limita primo niſi conſuetudo eſſet ſcripta : qa
tunc iudicatur de ea tanq̃ de ipſo ſtatuto in loco ſecundũ Bal.
in d.l.j.C.vt quæ deſunt.Secundo limita, niſi ipſa conſuetudo
eſſet publica & notoria in illo loco,quo caſu dixit Bald. in l. ſi
quis non dicam.C.de epiſ.& cleri. poſt principi.ꝙ iudex ita de
bet ſeruare cõſuetudinẽ ſicut ſtatutum . & ita debet puniri de
tranſgreſſione conſuetudinis,ſicut de tranſgreſſione legis ſcri
ptę,dummodo conſuetudo ſit publica , & notoria tam in po-
pulo q̃ in iudicio , & tunc ſniã lata contra conſuetudinẽ eſſet
ipſo iure nulla ſm Bal.in l.2.circa medium.C.qñ prouocare nõ
eſt neceſſe.dicentem ſecus eſſe ſi conſuetudo non eſſet publi-
ca:quia valeret ſniã contra cõſuetudinẽ propter probabile du-
bium facti,vt hic in tex.Poſſet tamen a tali ſniã appellari,& in
ipſa appellatione reformari,vt eſt tex.in d.c.cum veniſſent.qñ
vero conſuetudo eſſet probata in iudicio,tunc ſi iudex iudica-
ret contra conſuetudinem faceret litem ſuam ; ſicut ſi iudica-
ret contra ius cõe,vt eſt tex.in auth.iubemus. C. de iudi.& ibi
per Bal.quod no.vide per Bart.in l.2.§.quod obſeruari. C. quæ
ſit longa conſuetudo. & in l.2.in fi. C. ſi contra ius vel vtilita-
tem publicam.& per Io. And.in c. fi.ſ.de conſuetu. verſi.circa
15 quartum. † In eadem glo.ibi,ius cõe.tene menti glo.& ita alle
gatur ſingulariter ꝙ ſtatutum diſponens idem quod ius com-
mune, cenſetur tunc ius cõe, & nõ ſtatutum quo ad effectum
de quo loquitur glo.hic.ſcilicet vt reuocato iure cõi intelliga-
tur reuocatum ipſum ſtatutum. Sed quo ad alios effectus cen-
b ſetur mere ſtatutũ [b] ſm Bart.in l.j.ff.ad legem falcidiã. in prin.
Hinc eſt,ꝙ qñque addit ad ius cõe, quia ꝓducit actionem vel
confirmationẽ ſm no.in d.l.de quibus.& in l.2. C. quæ ſit lon.
conſuetudo.qñque interpretatur ipſum ius cõe, quando ſuper
eo eſſent opiniones ſm glo.in cle.j.in prin. de elec.de qua ma
teria vide per Imo.plene in d.l.j.in prin. & in ca.1.ſ. de reſcrip.
in 10.col.& in fi.illius c.vide dicta in c.2.j. de præben. & ꝑ Bal.
16 in ſuo tractatu de conſti. in fi.†In eadem glo.ibi, & facit quod
notat Inno.&c.no. ex glo.ꝙ licet reſcriptum impetratum ſm
ius cõe non tollat priuilegium , ſi de illo non facit mentionẽ,
vt in c.cum ordine.ſ.de reſcrip. & licet ſm priuilegium nõ tol
lat primum ɔ̃rium , niſi de eo fiat mentio, vt in c.veniens.ſ.de
præſcrip. tamen vbi priuilegiũ contineret idem quod ius cõe,
tunc de tali priuilegio non eſſet neceſſe facere mentionẽ,quia
iudicatur de eo ſicut de iure cõi,vt eſt glo.nota.hic, & in c.1.ſ.
de reſcrip.& ibi ita tenet Imo.in 2. colũ. vbi vide per eum pro
quo eſt gloſ. notabi.in ver.corporali.in c. vt circa.j. de electio.
17 † In glo.ibi eſſet abſurdum. no. ex glo. ꝙ reuocata lege cenſe-
tur reuocata ipſa cõſuetudo , per quam in locis particularibus
introducta erat obſeruãtia legis cõmunis, quod tamen limita,
niſi in loco eſſet ſcandalum, ſi ipſa lex reuocata non obſerua-
retur,quo caſu licet ſit reuocata ipſa lex:tamen ipſa conſuetu-
do obſeruari deberet ſm glo. & do. Ant.in c.ſuper eo.ſ.de co-
gna.ſpiri.Et an reuocata lege cẽſeatur reuocatus effectus iam
cauſatus ex illa lege.vide glo.notabi.in ver.pro infectis,in cle-
men.j. de immuni. eccle. & ibi per Pau. cuius dicta refert hic
18 Domi. † In glo.in ver. rationabilia,in princ. tene menti glo.ꝙ
quæ conſuetudo dicatur rationabilis vel non , iudicis arbitrio
relinquitur.& de materia vide tex.j.diſtin. conſuetudo. & per
Archi.12.diſtin.illud.& 4.diſtin.§. leges. & plene Ioan. And.in
c.fi.ſ.de ɔ̃ſue.in 7.mẽbro.& ibi plenè per Doct.& ibi per Imo.
ſuper glo.penulti.in 3.colum.& in fi.c.in antepenul. colum.Et
dixit hic Archid. & Ioã. An. ꝙ ſtatutum epiſcopi ad hoc vt di-
catur rationabile requiritur conſilium capituli,vt in c.quanto.
ſ.de his quæ fiunt a prælato. ſi tamen ſine cauſa illi de capitu-
lo ɔ̃dicerent non nocerent & haberentur pro cõſentientibus,
vt 65.diſtin.c.1.in vlti.glo.ſm Archi.hic.& 18.diſt.ſuper gl.ſum-
mæ.& ita reſidet hic Io.An.& ex his infertur ꝙ in ſtatutis con
dendis per prælatum requiritur conſilium capituli non cõſen
ſus.Et intellige dictum Archi.ſ.ꝙ capitulum ɔ̃dicens ſine cau-
ſa habetur pro conſentiente qñ requireretur conſiliũ , non aũt
qñ requireretur ɔ̃ſenſus ſm do.Anto. & Dom. hic.Et dixit hic
no.Bal.ꝙ in dubio omne ſtatutum,& omnis conſuetudo præ-
ſumitur ꝙ ſint rationabilia,niſi ɔ̃rium probetur.facit quod no
ta.per Bal.in l.ambitioſa.ff.de decre.ab ordi. & per Bal. in l.le-
19 ge.C.de leg.hę.†In glo.in ver.expreſſe.ibi ius reſiſtit.tene mẽ-
ti ex glo.ꝙ eo ipſo ꝙ ius reſiſtit conſuetudini conſuetudo dici-
tur eſſe irrationabilis , ex quo infertur ꝙ contra illud ius talis
conſuetudo de nouo induci non poſſit,quia ſic intelligitur dã
nata etiam futura cõſuetudo.& ita tenet glo.in clemen.ſi vna.
de rebus eccleſiæ.quod procedit qñ ius cõe reſiſtit conſuetudi
ni declarando ipſam irrationabilem ; vel ipſam improbando,
vt irrationabilem.& ita tenet Pau. in d. clemen. ſi vna. & fuit
dictum Inno.in c.ex parte,ſ.de conſuetudi.in glo.mag. in ver.
ſed diſtingue.& ita procedat quod dicit Pau. in clemen. ſtatu-
tum,de elec.Sed ſi ius reſiſtit cõſuetudini ad finem tm̃,vt prę-
teritam conſuetudinẽ tollat , quæ aliter non tolleretur , vt hic
in tex. tunc contra tale ius bene poſſet induci conſuetudo. &
ſic non videtur improbata futura conſuetudo , & ita procedat
glo.in d.clemen. ſtatutum.in ver.conſuetudinem. & ita tenet
Pet.

ADDITIONES.

a Nic.Supe. Allegare. Adde , an alleganti ignorantiam ſtatuti ſit ſtandum eius
iuramẽto.vide glo.in ver.non probatur.in c.propoſuiſti.82. diſt.Abb.conſi.
36. incip. videtur primo dictos pontifices.in j.vol.

b Celſus.Cenſetur mere ſtatutũ.Adde,circa hanc quæſtionẽ de iudice qui iura
uit ſeruare ſtatuta,& iudicat contra ſtatutum diſponeus id quod ius com-
mune,an incurrat periurium.Lud.Ro.ſin.ſuo. 34.inci. iudex iurat ſeruare.&
Gemi in c.ex parte nu.3.& quod ibi notaui in apo. ad ipſum in ver.de iure
cõmuni.infra de verbo.ſigni.

Adde ꝙ ſtatutum non recipit interpretationem a iure communi , quando
apparet,ꝙ voluit ab eo recedere,Goz.conſi.19.nu.19.V.G.

Pet.de Perusio in tractatu canonicè parochialis.in 5.c. ad finē.
Si verò dubitatur ad quem finem ius improbet consuetudinē.
tunc si lex disponit in reseruatis Principi vr̄ ēt futuram ɔsue-
tudinem improbare, vt no.in c.1.j. de cleri. ęgrotan.& idem ēt
in omnibus alijs casibus, vt videatur reprobata ēt futura ɔsue-
tudo cum talis consuetudo sit irrationabilis, ex quo habet re-
pugnantiam iuris cōis, vt hic in glo.& ita tenet Cyn.in l.2.C.q̄
sit longa consuetu.& Bar.in l.si mihi & tibi.ff. de lega.j. Fallit
primo, nisi consuetudo in futurum inducatur ex noua ratio-
ne, & ex noua vtilitate, argumen.tex. hic, dum dicit dummo-
do tamen sint rationabilia.& facit tex.in c. non debet.in prin.
s̄.de consangui.& affi.& ita tenet domi.Anto.in c.fi.s̄. de con-
10 suetudi.Domi.hic. † In glo.fi. ibi hoc intendit. Idem sequitur
Bal.de Iustinia.C.compo.circa medium.& ita hodie est tenen
dum per tex.hic.vel potest dicit, ꝙ ibi loquitur quādo lex, quæ
consuetudine sequitur adiuncta est iuri quod vtilitati publicè
prouidet, vt illa duo simul iuncta tollant consuetudinē ēt si de
ea non fiat mentio s̄m Ioan.Mo.& Io.An.Et vide per Io.And.
in ver, volumus.in c.1.j̄.de cleri.coniuga.an semper videatur re
probata consuetudo ɔ̄ria ēt si de ea non fiat mentio qn̄ in ɔsti
tutione noua apponatur verbū nolumus, de quo ēt ibi ꝑ Doc.

SVMMARIVM.

1 *Statuta in quibus apponitur pœna appellantur sententiæ, & dicitur sen-tentia iuris.*
2 *Statuta facere est iurisdictionis.*
3 *Statuta & eorum pœna, an ligent ignorantes.*
4 *Iura dicentia ignorantiam excusare sunt intelligenda de ignorantia iusta. & nume.5.*
6 *Statuta an possint probabiliter ignorari a subditis statuentis.*
7 *Statuti pęna quando ligat ignorantes, vel non. & nu.8.*
9 *Ignorantia quæ dicatur probabilis.*

CAP. II.

VT animarum. Primo ponitur dictum. Se-
cundo eius limitatio. ibi,
1 dum tamen.†No.primo ibi statuta, ꝙ statuta in qui
bus apponuntur pęnæ appellantur sn̄iæ, & dicitur
a sn̄ia iuris, [a] vt in c.pro humani. j̄. de homicidio.vel canon latę
sn̄iæ, vt l.amissione.§.qui deficiunt.ff.de capi. dimi. & 17.q. 4.si
quis suadente. Differt tamen statutum a sn̄ia diffinitiua: quia
sn̄ia non debet ferri sub condōne.2.q.6.biduum. secus in statu
to vel decreto, vt j̄.§.proximo.& no.in c.præterea. s̄. de appel.
& ita dicit Io.And.in c.cum omnes.s̄.eo.adducens aliam diffe
rentiā: quia non sufficeret ɔ̄dicere sn̄ię, nisi ab ea appelletur, vt
l.ab eo.C.quomodo & qn̄ iu.& 2.q.6.§.diffinitiua tamē in sta-
tuto tendente ad præiudicium alterius, vel qn̄ esset iniquū suf-
ficit ɔ̄dicere, vt sic veniat reuocandū, vt ibi per eum.de hoc ta-
men, an statutū iniquum, vel tendens ad præiudicium alterius
sit ipso iure nullum, vel veniat reuocandū vide plenè per Imo.
in dicto c.cum omnes.in antepen.col.& per Bart.in l.ambitio
2 sa.ff.de decre.ab ordi.fa.†Secūdo no.argumen. ꝙ potestas sta-
tuēdi sit iurisdictionis, ex quo statutum appellatur sn̄ia, de quo
3 tamen per Bar.in l.oēs populi.ff.de iusti.& iure.†Tertio no.ibi
ignorantes. & ita allegatur: quod statutum & eius pęna non li
4 gat probabiliter ignorantes, de quo j̄.in glo.†Vltimo no.ꝙ iu-
ra dicentia ignorantiā excusari: debet intelligi de ignorantia
b iusta [b] non autem de crassa & supina, quia talis ignorantia nō
excusat. imò æquiparatur scientiæ etiam in pœnis, vt est tex.
hic.facit c.penul.s̄.de cleri.excom.& idem dicitur de affectata
ignorantia.in c.fi.s̄.de clande.despon.imò dixit glo. notabi.in
ver.scienter, in cle.j.de ɔsang.& affi.quod si ɔstitutio pęnalis li
gat scientes tm̄: tn̄ includit ēt ignorantes ignorantia non pro-
babili: quod no. & quæ dicatur probabilis ignorātia patebit.j̄.
5 †In glo.3.ibi idem in alijs.Idem tenent hic Doct. & sic intelli-
gatur in statutis punientib.id quod aliàs non erat prohibitum
de iure cōi siue pęna sit tꝑalis siue sit spiritualis & aīam respi-
ciat: de quo j̄.An aūt idem sit in sentētijs latis ab hoīe.vide per
glo.in c.a nobis, el j.s̄.de sen.excom. vbi ɔcludit quod sic si sen
tentia est gn̄alis: puta in casu c.constitutus.el j.s̄.de testib.secus
in sn̄ia particulari lata ɔ̄ aliquem: quia illa ligat ēt ignorantem
per no.in d.c.pen.s̄m Io. And.de quo vide quod plenius no.in
c.j.§.j.j̄.de cōces.pręb.& ibi an præcepta & mandata iudicis &
6 eius pęna ligent ignorantes.In glo.in ver.statuta in fi.patet er
go iuncto tex.quod ēt subditi statuentis possint habere proba
bilem ignorātiam statutorum, puta vt dicit Inno. in c.dudum.
s̄.de conuersio coniug.qn̄ quis de nouo venisset ad locum sta-
tuti & statutum non esset notum cōiter.de quo per Spec.in ti.
de ɔsue. in prin.& per Doc.in d.c. a nobis, & in c.2.s̄.eo.& per
Host.in summa eo.tit.§.qn̄ ɔstitutio, ver.quid de cōstitutionib,
vbi no.quod de arbitrio iudicis requiritur a quo tempore ligēt
statuta.& intra quantum tp̄s absentes pręsumant habere noti-
tiam.ideo si aliquis tanto tꝑe moratus fuit in loco quod verisi
militer potuisset se informare de statutis & ɔdōnib.loci & non
fecit: tunc talis dr̄ supina ignorantia. idem si esset de loco pro-
ximo & assidue ibi conuersabatur: quia quis præsumitur scire
mores eorum cum quib.est ɔuersatus, vt s̄.de elect.postquam.
& s̄.de præsum.quanto.& c.quosdam.Idem dicit Bart.in l.j.C.
de summa Trini.quod pręsumitur sciētia, vel saltem diceretur
esse in supina ignorantia qn̄ factum est cōiter dānatum per lo
ca propinqua & vicina.j.sicut est portare arma vel bladum per
aliud territorium vel ire de nocte vel non soluere gabellas cō-
suetas, facit quod no.Io.And.in addi.Spe.in tit.de ɔsue.Et ideo
c glo.8.dist.quæ ɔ̄ mores.simpliciter dicens quod peregrini [c] nō
ligant pęnis statuti ciuitatis, sed bene habitātes ibi ad tp̄s: dēt
intelligi s̄m p̄cedētia dicta.Et ita tenet Imo.in c.2.s̄.eo.in 8.col.
in fi.de quo etiam per Bal. in d.l.j.& in l. leges sacratissimæ.C.
7 de ll.& ibi no.per eum, & vide j̄.in fi.gl.in ver. supina.† In glo.
in ver.ordinatoriū in fi.& prout hic patet ex tex.in ver.quorū-
cunq; ēt in statutis in inferiorib. ab ep̄o habet locum iste text.
d quia appellatione [d] ordinarij veniunt etiā inferiores ab episco
pis, vt per glo.in c.ordinarij.in prin.j̄. de offi. ordi. & ibi dicet.
6 † In glo.in ver.ignorantes.in fi. aduerte ad duos casus. Primo
quando statutū imponat pœnam pro aliquo facto non dam-
nato de iure cōi, & tunc s̄m omnes pœna statuti non ligat ꝓ-
babiliter ignorantes. Secundo qn̄ statutū imponit pęnam pro
delicto iam damnato de iure cōi.& super hoc conclude, quod
aliqn̄ statutum profert sententias censurę, quæ est excōicatio
suspensio vel interdictū, vt in c.quærenti.s̄.de verb.sig.& clarū
est s̄m oēs, ꝙ talis pęna non ligat probabiliter ignorantes etiā
si suam censurę proferatur a statuto pro facto, aliàs prohibito
lege diuina: ratio quia talis sn̄ia non profertur, nisi pro contē-
ptu clauium, vt xj.q.3. nemo, sed qui ignorat non contemnit,
vt in c.cum voluntate.s̄. de senten. excom. & in l.Fulcinius.§.
quid sit latitare.ff. ex qui. cau.in possi.eatur. Aliquando statutū
imponit, alias nouas pęnas pro facto iam damnato de iure cō
muni, & in hoc sunt opi. quia glo.in d.ca.a nobis.tenet quod
etiam ignorans incidat, tunc in pęnam statuti. Idem sequitur
Cy.& Bar.in d.l.j.quia in talibus, ex quo quis scit se delinque-
re meretur pęnam: non s̄m opin. suam, sed s̄m veritatem, vt l.
cum qui.ff.de iniurijs.Ad idem.l.vulgaris.§. si quis. ff.de furtis.
& cum hac opi. simpliciter transit domi. Anto.in d.c.a nobis.
Sed glo.hic.& glo.3.s̄.tenent ɔ̄rium.vt indistinctè pœna statu-
ti non liget ignorantes, & ita transit tex.hic generaliter, & in-
distinctè loquens.& sequitur hic Io.An.Ita etiam tenet Pe. de
Anch.in d.c.a nobis.idem etiam sequitur do.Anto.in c.2.s̄.eo,
vt tali casu ignorans sit puniendus non pęna statuti, sed solū
pęna iuris cōis, & adducit no.per Pau.in proę.clementi.& hāc
opinio: sequitur etiam hic Domini. & eam videtur sequi Ioā.
de Imo.in dicto c.2.licet referat ibi. Io An. de Ligna. tenentē,
quod si pęna imponitur a statuto ipso iure, tunc procedat opi.
glo.& Io.And.hic.Sed si imponatur per sn̄iam, tunc s̄m eū po
terit illam iudex imponere si ei videtur, vt ibi per eum.Sed cer
tè indistinctè tenenda videtur opi.glo.hic.& Ioā. And.per istū
tex.per no.in regu.odia.& in reg.in pęnis.j̄.eo. lib. vt sic dica-
mus, ꝙ dispositio huius tex.emanauerit ad decidendum dubia
prædicta, arg.l.quod labeo.ff.ad Trebel. vide tamen per Bar.in
l.diuus.ff.de Sica.et in l.j.ff.de leg. Pro Bar. tamen facit tex.in
fi.de crimine expil.hæredi.Ibi nihil mutat æstimatio subripiē-
tis.et vide quod no.in c.si verò.el 2.s̄. de senten. excom. et per
Ioan.And.in regula, quod quis in mercurialibus.in glo.in ver.
supina

ADDITIONES.

a Celsus. Dicitur sententia iuris.Adde cui iuris.Bart. in l. stipulationum alie. col.fi.&ibi do.& do.Ale.in vlti. col.versi.vltra glo.ff.de verb.obli.idem Ale. in l.morę.col.5.de iurisd.om.iud.& in l.fi.post Bar.ff.de pe.Bald.& Lud.Ro. in l.j.invlti.cha.C.qui admit.

b Celsus. De ignorantia iusta.Adde Bal.in c.1.§.vasallus in titu. si de feu.fuerit contro. inter do.& vasal. & in l.errore.col.4.de iur.& facti igno. & quid si sit præcōnizatum.vide Spe.in tit.de scientia. §.j.ver. quid si præconizatum.
V.G. Adde, ꝙ ignorantia præsumitur vbi scientia non probatur, nisi in eo ꝙ est publicum & notum & publicè scitur Thom. Gram.Decis.36.num.16.

c Nico.Supe.Quod peregrini.Adde, ꝙ dicta glo.in d.c. quę contra morem.est reprobata & eam reprobat Do.ibi.& Fel.in c.ꝙ clericis.in prin. de fo.com peten.
V.G.Adde, ꝙ Pertgrini sine pera, & baculo non gaudent peregrinorum pri uilegio fac.a canib.in trac.de represalijs.in Rub.de iniur.& dam.dat.nume. 44.ꝙ habetur in lib.xj. trac.fol.29.

d Nic.Su.Appellatione ordinarij.Adde glo.in verbo loci.in c.quamuis.de v'sur. lib.6.& glo.in verbo diœcesano.in cle.j.de iure pa.

ſupina.in princi. no. ex gl. iuncto tex. quod vbi ſtatutum ſim-
pliciter loquitur pœnam imponēdo ſufficit lata culpa, vel do-
lus præſumptus, nec requiritur verus dolus. facit l.j.§.Sceuola.
& §.nunc autem.ff.ſi quis teſtamento. & ibi plene per Bart.&
per glo.& Docto.in l.in act.ff.de in lit.iurando . & ibi quando
9 ſit quod in criminalibus lata culpa æquiparetur dolo.†In ead.
glo.in fi.patet, ergo quod illa dicitur probabilis ignorantia, q̄
non includit in ſe latam culpam, quia craſſa vel ſupina ignorā
tia dicitur lata culpa : leuis ergo vel leuiſſima culpa non facit
quin ignorantia dicatur probabilis,& talis ignorantia excuſa-
ret a pęna,vt probatur ex hac glo. iuncto tex. & ita tenuit Cy.
in l.ſi quis non dicam.C.de epiſco.& cleri. & vide glo.no.in l.
liberorum.§.notanter.ff. de infamibus. vbi dicitur quod igno-
rantia iuris cōis eſt lata culpa.nam debet quis conſulere peri-
tiores,vt in l.bonorum.ff.de bonorum poſſeſ. & ſi hoc non fa
cit dicitur lata culpa . Sed an idem ſit dicendum in ſtatutis,vt
dicatur lata culpa ea ignorare,tex.& glo.hic facit ꝙ ſic,intelli-
ge quo ad homines eiuſdem municipij ſeu loci . In alijs vero
perſonis caderet probabilis ignorantia,vt s̃.c.proxi. & hoc ni
ſi ex aliquibus coniecturis poſſet veriſimiliter præſumi oppo
ſitum,prout eſt dictum s̃. ſuper glo.in ver. ſtatuta . & ita tenet
do.Anto.& Imo. in d.c.2.in penul.col.

SVMMARIVM.

1 *Abſolutio ab excommunicatione,ſicut appellatur ſententia,ita ipſa excō-
municatio.*
2 *Laici in materia delicti ſubijciuntur ſtatuto epiſcopi.*
3 *Epiſcopi dicuntur habere territorium,in quo habent iuriſdictionem.*
4 *Iuriſdictio alicuius,ſicut non extenditur extra eius territorium, ita nec
eius ſtatutum.*
5 *Epiſcopi poſſunt facere ſtatuta pęnalia,& poſſunt ſubditum bannire.*
6 *Delegati ad vniuerſitatem cauſarum,an poſſint facere ſtatuta.*
7 *Statutum epiſcopi an liget ipſum epiſcopum,& archiepiſcopum delinquē
tem in ſua diœceſi.& nu.8.*
9 *Statuta debent intelligi,vt dent formam futuris negotijs.*
10 *Exemptus delinquens in loco ſtatuti epiſcopi, an poſſit puniri per epiſco-
pum.& nu.11.& 12.*
13 *Epiſcopus an poſſit excommunicare exiſtentem extra ſuam diœceſim.*
14 *Sententia lata per ſtatutum, an indiſtinctè liget delinquentem extra ter-
ritorium.& nu.15.*
16 *Quid ſi conueniatur in territorio ratione fori domicilij, an poſſit accuſari
de delicto alibi commiſſo.*

1 STatuto.†No.primo, ꝙ ſicut abſolutio ab ex-
communicatione appellatur ſenten
tia,vt xj.quæſt.3.§.2.ita,& ipſa excōmu.ſentētia ap-
pellat.ſic infra de ſenten. excōmuni.per totum, di
citt̄ hic Arch.& Io. And.quod improprie excōicatio dr̄ ſnīa,
quia potius punit,vt xj.q.3.nemo epiſcoporum.& 24.q.3.corri
piuntur,ꝙ imponat finem cauſæ,& ſententia dr̄ illa quæ cauſę
finem imponit,vt ff.de re iudi.l.2. & per glo.2.q.6. biduum.ex
a quo no. quod appellatione [a] ſnīæ propriè non venit excōica-
tio quod no.ad ſtatuta,de quo plenius in rub.s̃. de ſenten. ex-
cō. poſſet tamen dici quod ſnīa excōicationis ſit interlocuto-
b ria,cum omnis [b] vox iudicis faciens ad cauſam dicatur interlo
cutoria ſm̄ gl. in Auth.de litigioſis.§.omnem.& 2.q.6.§.diffini
tiuam,& per glo.no.in ver.diffinitiua. in clemen.j. de ſequeſt.
c poſſeſ. Et an ſnīa excōicationis poſſit ferri die [c] feriata,Lapus
hic,quod ſic.Idem tenet Spec.in ti.de ferijs.§.ſequitur.verſicu.
porro. qđ intelligit hic Imo.& Domi.quando excōmunicatio
habet proferri ex cauſa non requirente cauſæ cognitionē per
no.in c. nouit. s̃. de offi. lega. de quo tamen vide quod no.per
glo.xj.q.3.c.1.& in c.epiſcoporum.j̃.de præben. & in c.venera-
2 bilibus.§.porro.j̃.de ſentē.excom. † Secundo no. ibi ſubditi. ꝙ
in materia delicti, vt ſic euitetur peccatum, laici ſubijciuntur
ſtatuto epiſcopi.facit cap.nouit . & quod ibi no. ſupra de iudi.
3 † Tertio no.quod epiſcopi dicūtur habere territorium, in quo
iuriſdictionem habent.facit 16.q.7.omnes baſilicæ. & c.cū epi
ſcopus.j̃.de offi.ordi.eo.libro. Quid autem in inferioribus præ
latis.Ioan.hic remittit ad no.per eum in c.cum contingat.s̃.de
foro competen.& ibi concludit quod de iure tale territorium
non habent,vt eſt tex.ibi,& facit quod no.6.q.7.ſi quis. immo
dixit Hoſtien.in dicto c.cum contingat.quod non poſſet con-
ſuetudine introduci quod inferior prælatus ab epiſcopo hēat
territorium in ea ciuitate, vel diœceſi cum epiſcopo, de quo
ibi plene per Docto. Quid autem ſit in exemptis?hic per Do-
4 mi. † Vltimo no.& ita allegatur quod ſicut iuriſdictio alicuius
non ſe extendit extra territorium,vt habetur in l. fi.ff.de iuriſ-
dictio.omn.iudi.ita nec eius ſtatutum, etiam ſi diſponat ſuper
alias prohibitis de iure communi,quod procedit nō ſolū, quo
ad perſonam,ſed etiam quo ad res, & bona extra territoriū,vt
in l.cum vnus.§.ſi is qui.ff.de bo.auto.iud.poſ.Et idem ſi iudex
vellet excedere terminos, vel quantitatem ſuæ iuriſdictio-
nis, de quo per Bald. in l.certa ratione.C. quando prouocare
5 non eſt neceſ. † In gloſ. in verſic. ſtatuto. in princi.not.gloſ.
iuncto text. quòd epiſcopi poſſunt facere ſtatuta pęnalia, imò
poſſent ſubditum bannire, & rebellem facere ſm̄ Innocen.in
c.1.s̃.de offi.ordi.& facit quod no.in l.nulli.C. de ſenten.& in-
terlo.& poſſunt in eorum ſtatutis augere pęnam iuris cōmu-
nis,vt hic dicitur,& in c.ex frequentibus.s̃.de inſtitutionibus.
& per glo.in verbo tolli.in clemen.ne Romani.in prin.de ele-
ctio.Dixit tamen hic Domi. ꝙ epiſcopi legati & alij ordinarij
non poſſunt facere ſtatuta contra ius cōe, & nō valent, vt no.
in c.veſtra.s̃.de locato.& in dicta clemen.ne Romani. quod li-
mita,vt per glo.in verbo conſtitutus.in c.cum dilectus.s̃.de cō
ſuetu. Et idem ſi eorum ſtatuta cōtinent id quod in ſui genere
eſſet iniquum:puta, ꝙ in omni cauſa valeant teſtes ſingulares
vel ſufficiat vnus teſtis, quia talia ſtatuta non valerent.arg.l.fi.
C.de fideicom.ſed de hoc plenius vide per Bald. in l.dictanti-
bus.C.de teſta.& per Fede.in ſuo conſi.17.& per Ioan. And.in
c.fi.s̃.de offi.archipresby.& in c.fi.s̃.de appella. & per Imol.in
c.ex tuæ.circa medium.s̃.de cleri. non reſiden. vide plene per
Ioan.An.in c.fi.de appel.in 6. an epiſcopus & legatus poſſint
facere ſtatuta.De legatis vero tenendum eſt,ꝙ non poſſint fa-
cere ſtatuta quæ ſint perpetua,vt no.in c.a nobis.el j.s̃. de ſen-
ten.excom.& in dicto c.vltimo.per Ioan.And.in c. pro illorū.
s̃.de præben.dicentem,ꝙ ſi delegatus ferat generalem excom
municationē in ꝯdictores,talis ſnīa non erit perpetua, ſed ex-
pirabit eo mortuo,vel reuocato, ſicut alias dicitur in trāſactio
ne quæ fit coram delegato, quæ niſi confirmetur per ſuperio-
rem non erit perpetua ſm̄ Doctores in c. de cæteto. s̃. de tran-
ſac.ſm̄ Lap.hic dicentē,quod inquiſitores hæreticæ prauitatis
non poterunt facere ſtatuta ad inſtar delegatorum,vt j̃.de hæ-
6 re.c.ne aliqui. † Ex quibus infertur,an delegati ad vniuerſitatē
cauſarum poſſint facere ſtatuta . tex: in dicto c.a nobis.facit ꝙ
non,niſi fuerit eis a ſuperiore cōceſſum ſm̄ Domi. hic. de quo
ibi per glo.in fi. Et aduerte primo inquantum glo.hic dicit, ꝙ
ſtatuta epiſcopi,vel legati ſunt perpetua, quia ſecus in eorum
ſententijs,ſm̄ glo. in dicto c.a nobis.intellige de ſententijs in-
terlocutorijs latis ſine cauſæ cognitione,vt l.j.C. de poſtulan-
do & in l.fi.ff.de pęnis.aliàs ſnīæ diffinitiuę,vel interlocutorię
cum cauſæ cognitione perpetuæ ſunt, vt no. in c. paſtoralis.§.
j.s̃.de offic.ordi. Quid autem de ſententijs latis ſub conditio-
ne. dic ꝙ ſi conditio exiſtat poſt extinctā iuriſdictionē,ꝙ non
ligant.argu.c.præſenti.j̃.de offic.lega.& d.ca.pro illorum. Ideo
dicit Ioā. And. in c.1.j̃.ne ſede vacante,ꝙ ſi epiſcopus excōicat
ſuum ſubditum,ſi aliquid alienauerit, & mortuo epiſcopo, &
ſede vacante ſubditus alienat,ꝙ non ligatur illa ſententia,quia
fuit lata ſub conditione, & viuente epiſcopo conditio non
euenit,licèt ꝯrium voluerit gloſ.93. diſt. Salonitanæ. dicens ꝙ
poſt mortem excōicatoris ſnīa condōnalis non expirat. Et an
ſnīa lata ſub condōne liget ſubditum, qui condōne pendente
factus eſt alterius fori.Archi.hic tenet ꝙ non, ſed vide per Ioā.
And.in c.præterea.el 2.in fine.s̃.de appel. & in regu. cum ſunt
7 partium.j̃.eo.lib. † Et vide hic per Archidiac.tenentem, ꝙ ſta-
d tutum [d] epiſcopi liget ipſum epiſcopum, vel archiepiſcopum
delinquentem in eius dięceſi.Sed Ioan.And.cōtra, de quo ple
ne per eum in regu. cui licet.j̃.eo.lib. & in c.1.s̃.de raptoribus.
Item vide hic per Archi. an tale ſtatutum epiſcopi liget priui-
legiatum, q ab aliquo excōicari nō poſſit ſi talis in dięceſi epi
ſcopi delinquit, & tenet ꝙ ſic, de quo vide per Doctores in c.
ne aliqui.j̃.de priuileg.An epiſcopi,& legati poſſint facere ſta-
tuta in præiudicium,ſeu contra generalē conſuetudinē eccle-
ſiæ,vide per Ioan.An.in regula,ꝙ omnes.j̃. eodem lib.An epi-
ſcopus cum capitulo poſſit facere ſtatuta ad præiudiciū tertij,
& eccle-

ADDITIONES.

a Nico.Su.Appellatione ſententiæ.Adde tex.ſing.ſecundum Cardi. Zaba. in c.
Archi.in primo no.de off.archi.idem Car.c.cum ab eccleſiarum. in j.quæ-
ſtio.de offic.ordi.

b Nico.Su.Omnis vox iudicis.Zab.in repe.c.perpendimus.in 27. col.de ſentē.
excom.Ang.in l. ex ſtipulatione.C.de ſenten.idem Ang.in rub.ff.de iu.

c Nico.Supe. Die feriato.Adde,an valet ſententia factà die feriata,vide glo.in-
fra l.j.ff.de feri.l.ſi feriatis.e.t..Sal.in l.ſi ut proponis.in primo no.C.quomo
do,& quando iudex Spec.tit.de ſenten.in §.iuxta. ver. idem quod eſt nulla.
V.G. Sententia lata die feriata etiam in vtilitatem hominum, adeo eſt nul-
la, ut partium conſenſus validari nō poſſit. Lanfranc.de arb.in 7. par.q.31.

d Nico. Su.Statutum epiſcopi.Adde Archi.in c.licet canon.de cle.lib. 6. Io.de
Imo.in c.quæ in eccleſiarum.de conſtit.Abb.& Io de Imo. in c.cum acceſ-
ſiſſent. eo.tit.& Abb.in c.j.de rapto.Doc.in cle.ne Roma.de elec.

& ecclesiarum.vide per Doct.per Imo.in c.cum omnes. de cõsti.in 13.col.& in c. quæ in ecclesiarum. eod. titu. in vltima col. in fine.& in c.vestra.de locato.& in c.fi.de officio lega. An statutum episcopi liget subditos,& monachos, vel canonicos regulares.per Imo.in c.licet in corrigendis.s.de offi.ordin. & ibi dicta in recollect. An episcopus,& alij prælati possint dispensare contra eorum statutũ, vel contra cõsuetudinẽ loci. vide per Archi.in c.licet canon.j.de electio.& ibi per Io. And. super gl. in verbo carere.& ibi no.& per Ioan. And.in regu. cui licet.j. eodem libro.& per Imol.in c.quæ in ecclesiarũ. s. de constitu. in vltima col.in princ.& per dñm Nicolaum . in c. cum accessissent.in 4.col.de constitutio.& ibi plene per Imo.An episco-
a pus [a] sine capitulo vel capitulum , [b] sine episcopo possit face-
b re statutum.vide per glo.no.in c.2.j.de verb.signi. & in c. cum consuetudinis.& ibi per Imol.in j.col.& ibi per dominũ Nicolaum de consuetudi.Et vide per Arch.& Io.And.s.c.proximo, tenentes q ad hoc,vt statutum episcopi dicatur rationabile requiritur consilium capituli,vt in c.quanto.s.de his quæ fiunt a prælato.si tamen sine causa illi de capitulo cõdicerent non nocerent,& haberentur pro consentientibus,vt per glo.fina.65.distin.c.j.& licet requiratur consilium non tñ requiritur consensus,vt per Io. An.s.c.proxi. De statuto legati de latere, vide plenè.in c.fi.s.de offi.leg.& ibi per Doctores.vbi concludunt,qđ
c potest facere statutum absque [c] licentia vel consensu prælatorum prouinciæ vel populi,immo eis non vocatis , nõ tñ potest
d facere cõtra [d] ius cõe.De inferioribus verò prælatis ab episcopo,an possint facere statuta , tex. est quod sic in isto c.in verbo
e quorumcunque. De capitulo [e] vacante sede, quod possit facere statuta.glo.in verbo statutis.in c.cum aliquibus.j.titu. proximo.tenet quod sic.vide per Imo.in d. c. cum consuetudinis.in
f j.colum.in fi. Et an [f] tale statutum sit perpetuum , & liget successorem plenè per Fede.in suo consi.16.tenentem,quod sic nisi reuocetur,sed erit in potestate sua reuocare.argu.c. fina.j.de rescrip.& quod no.in c.fi.s.ne prælati vices suas.vide per Imo. in c.2.in fine.s.ne sede vacãte. Canonici in eorum ecclesia , an possint facere statuta sine consensu episcopi.vide per glo.in c. 2.j.de verb.signi. & per Doct.in c.cum omnes.s.de constitu.& ibi per Imo.in xj.colum.& per Bar.in l.omnes populi.ff. de iusti.& iure. in j.q. prin. Quid de canonicis vel collegijs inferiorum ecclesiarum.vide per Imo.in d. cap.cum omnes . in 12.colum.& per glo.in ver.statutis.in c. cum aliquibus. j. de rescrip. Quid de vniuersitate . vide per Imo.in d.c. cum omnes.& per Docto.in l.fi.C.de iurisdi.om.iud. & per glo. in l.2.C. de constituta pecunia.Quid de populo.vide per Imo.in d.c.cum omnes.& per Bar.in l.omnes populi.ff.de iusti.& iu. & per Imol. in c.quæ in ecclesiarum.s.de consti.circa finem, an possit facere statuta contra ius cõe . An cętus dominorũ Cardinaliũ possit condere. l.non contrariam iuri cõi.Rñ.videtur tex.quod sic in l.non ambigitur. ff.de legib. sed vide notata. in clemen.ne
8 Romani.de elec. in l.fi.C.de legib.& 16.q.j. ecclesia.† In glo.in ver.commiserint.in prin.vide plene per Ioan.And.in c.Romana hic alleg. super glo. quia tractat. vbi ponit plures differen-
9 tias inter statutum,& sñiam. † In eadem gl.in fi.cum ergo hęc glo.non sequatur vltimam solutionem , sed redit ad primã.est notãda. quod vbi verba statuti possunt intelligi de præterito, & futuro in dubio debent intelligi potius,vt dent formã futuris negotijs quam præteritis,quia natura constitutionis, & statuti est proprie dare formam futuris,& non præteritis,vt in c. 2.s.eo.titu.facit glo.in verbo receperint.in c.1.j.de cleri. non residen.& quod no.in l.cum tale.§.penul.ff.de condi.& demon. qđ tñ limita, nisi fauore liberationis qñ statutũ loquit super remissione pęnarũ. puta si statutũ dicat quicunq; habuit pacẽ ab offenso liberet, vel q c ũq; fuerit bãnitus soluẽdo decẽ liberet: an intelligat ẽt de his qui habuerũt pacẽ vel soluerunt ante factũ statutum.& ↄcluditur q sic,vt per gl.in d.l.cum in secundo. ff.de iniusto testamento.& ita tenet Imo.ibi in fi.& Pet.de Ancha.hic licet Imol. hic teneat q tunc intelligatur de præterito tantum ne detur materia delinquẽdi : sed tene.vt.s. Quid autẽ quando constitutio est veteris iuris declaratoria an trahatur ad preterita vide per gl.no.in verbo censemus,in clemen.j.de cõcesſ.pręben.& per Domi in c.j.j.de cleri.non resi.& per glo.in ver.de cetero in proę.clemen.& per Doc.in c.2.& in c. fi.s. de
10 constitutio. † In glo. in verbo dięcesim,in fi.pro declaratione eorum quę tractat hic Ioan. And.videnda sunt tria. Primò si exemptus delinquens in dięcesi episcopi.& in loco non exempto possit puniri per episcopum, secundum statuta ipsius episcopi & dic q sic :vt in c.j.j. de priuileg. & ita tenet ibi Io. An. facit.c.petentibus.s.de pruileg.& ibi per do.Ant.Intellige nisi talis esset exemptus etiam ratione delicti in loco ẽt nõ exempto commissi:vt est tex.in d.c.j. & ita tenet Do.in c.j.j.de statu regularium . Secũdò an si exemptus delinquat in loco exẽpto in dięcesi episcopi ligetur statuto episcopi. & dic q non: vt in c.cum episcopus hic alleg.facit glo.2. in cle.j. de vita & hone. cleri.de quo j. Tertiò an subditus episcopi delinquens in dięcesi:tamen in loco exempto possit puniri secundum statutum ipsius episcopi.Io.An.hic concludit q non per hunc tex.quasi locus exemptus sit extra territoriũ & iurisdictionem episcopi vt in d.c.cum episcopus facit.18.q.2.luminoso, & tex. in d. c. j. in fi. & in cle. archiepiscopus de priuile. per quę iura patet q exceptis quibusdam casibus nullam iurisdictionẽ habent episcopi in locis exemptis.vnde eorum statuta in illis locis nõ ligant sicut nõ ligant extra territorium cum locus exemptus & locus extra dięcesim æquiparentur, secundum glo. in ver. aut earum parte in cle.j.in prin.de foro cõpe.Sed aduerte quia Fede.de Se.in suo.consi.2.plenissimè disputans istam qõ.concludit contrarium:quia subditus episcopi delinquẽdo in loco exempto ligatur ipsius statuto. Nam licèt locus exemptus nõ sit sub iurisdictione episcopi:tamen dicitur esse de dięcesi: & in dięcesi:vt in d.c.cum episcopus.& facit glo.in ver.anni in cle. j.de excessi. pręla. vnde non sequitur locus exemptus non est subditus episcopo , ergo æquiparatur loco extra dięcesim, vt ibi plene per eum quod patet,quia episcopus non potest sedere extra suam dięcesim , sine licentia habentis iurisdictionem in loco,vt in d.cle.j. de fo. competen. & tamen in loco exempto infra dięcesim potest sedere,sine licentia habentis iurisdictionem in loco exempto,quia sufficit consensus solius abbatis,vt no.in d.c.cum episcopus . & in d. c.luminoso . sm Fede. ibi.Et hoc idem placet Bal.hic,quia subditus non potest excipere de loco exempto contra intentionem ordinarij iure cõi fundatam,& sic de iure tertij,arg.l.loci corpus.§.competit.ff.si seruitus vend.& ita etiam sequitur Pet.de Ancha.hic,& in repe.c.postulasti.s.de foro competen.in 4.q.quando prælatus loci exempti non haberet iurisdictionem quasi episcopalem in loco exẽpto , quia q cquid p priuilegiũ exẽptionis non acqrit plato vel locoexẽpto,intelligitur epo reseruatum.arg.eius qđ no.in c.auditis.s.de pręscrip.& in c.cum capella.s.de priuileg. & in l.nec vtile.ff.ex quib.cau.maio.& in c. veniens.s. de præscri.& quod no.Io.And.post Inno.in c. pastoralis s. de dona.si enim aliud diceremus remanerent crimina impunita si delinquentes ibi non haberent alium ordinarium , quam Papã ratione difficultatis conuentionis. Item quia interest ordinarij, vt malis hominibus sua dięcesis purgetur, propter delicta autem cõmissa in loco exempto turbatur quies dięcesis ex qua ratione in multis iura reseruauerũt iurisdictionem ordinarijs contra exemptos,vt patet in clemen.1.de senten. excom. & in c.ad abolendã.s.de hæreticis.Ad idem adducit.l. si quis in hoc genus.C. de epis.& cleri.vbi licet ecclesia non subsit iudici sęculari:potest tamen ipse punire delictum ibi commissum per laicum. Sed si per priuilegium prælatus loci exempti haberet ibi iurisdictionem,quasi episcopalem,tunc sit vera opi.Io.An. hic, tunc enim iurisdictio est in totum ab episcopo adempta, & ideo locus exemptus iudicatur territorium de per se. p no. in c.cum quidam.s.de iureiuran.per Inno.& Ioan. And.& per glo.in ver.dięcesim. in dicta clemen. ne Romani . Sed Domi. hic,simpliciter credit opi.Ioã.And.esse veriorem,quia duo requirũtur,ut quis ligetur per uiam statuti . Primo,q statuens habeat iurisdictionẽ in loco,ubi dirigitur virtus statuti, argu.tex. hic . Secundo,q persona sit ibi subiecta saltem rõne causæ p p quam vult illum litigare , vt patet. s. de consti. in c.ecclesia.& 97.distin. bene quidem . nec sufficit territorium,nisi detur iurisdi-

ADDITIONES.

a Nico.Su.An Epicopus sine capitulo.Adde gl.& Doct.in c 2.de maio. & obe. Doct.in c.vestra de loc.Pau.de elea.in cle.ne Romani de ele.Car. Zab.in c. licet.in 3.not.de of.ord.
V. G. Episcopus sine consensu capituli potest ecclesiam inuestire de decimis noualium Ruy.consi.153.nu.10.li.5.
b Nico.Su.Vel capitulum sine episcopo.Adde Ant de Bu.& Ioã. de Imo.in c. cum omnes de consti.
V.G. Capitulum congregrare pertinet ad superiorem Cor.consi. 74. præmitto littera.d.li.4.
c Nic. Su.Absque licentia.Adde Cardi.Alex.in c.regula in §.porro.3. di.
d Nic. Su.Contra ius cõe. Adde gl.in c.fi.de hære.li.6.& in cle.sępe de ver sig.
e Nic.Su.De capitulo vacante sede.Adde Pe.de Ancha. in re. c.j.de consti.in antiquis. Ant. de. Bu. & Io. de Imo. in cle.ne Romani in 2.co.de ele. Fe.de Senis consi.16.inci capitulum ecclesiæ.
f Nic.Su.An tale statutum sit perpetuum Adde Doct.in c.fin. de of.le. Doct. in c.j.de loc.Arch.in §.j.3.di Car.Za.in c.cum omnes,de consti.

risdictio in personam,& ut patet in d.c.ecclesia.& in c.fi. s̃.de
rebus ecclesiæ. cum ergo locus exemptus sit exclusus a iurisdi
ctione ordinarij,vt in c.1.j̃.de priuileg. licèt sit in eius diœcesi,
tamen delinquens ibi non subijcitur,cum ibi deficiat iurisdi-
ctio,non tamen remanebit delictum impunitum, quia pote-
rit conueniri coram ipso ordinario ad pęnam iuris cōis, vt in
ca.1.s̃.de rapto.ſm Domi.prout.j̃.dicetur.In glo.in ver.territo-
rium.no.glo.de territorio. & vide. in d.clemen.ne Romani.§.
sanè.& per Innocen. in c. cum ad sedem.s̃. de restitu.spolia.&
in c.nimis. de iureiuran. & pro declaratione huius regulæ ex-
tra territorium &c.de qua hic in tex. Aduerte, quia potest di-
cta regu.referri primo ad nō subditos. & hoc est clarum quod
tñ intellige prout subtiliter declarat Innocen.in c.2.de dila.&
ibi vide cautelam,vt possit forensis conueniri, vbi non habet
domicilium.Secundo dicta regu.potest referri ad subditū exi-
stentem infra territorium contra quem suus iudex non potest
statuere de re alibi sita,vt d.l.cum vnus.§.si is qui.de quo plene
per Inno.in c.postulasti.s̃.de foro compe. & ibi ēt notat de nō
subdito,an ratione rei possit ligari statuto, vbi est sita sua pos-
sessio.Tertio potest intelligi hæc reg.de subdito, qui non pōt
cogi parere suo iudici existenti extra territorium, quod intelli
ge nisi in casu cle.j.de foro compe.& ibi per glo.no. in ver. tē-
poralem.& no.in c.nouit.s̃.de offi.lega. Quarto potest intelli-
gi d. regu.in subdito existente extra territoriū, qui statutis sui
iudicis non ligatur.& ita fit tex.hic,de quo.j̃.dicetur. In glo.fi.
in fi.& licet duæ negationes faciant vnam affirmationē, vt l.
duobus.ff. de verbo. signifi. tñ illud verum cum referuntur ad
a idem coniunctim.[a] secus si diuisim, vt hic, & ff. de iureiuran.
l.si duo.§.Marcellus.in fi.& facit c.& si Christus.in prin.s̃.de iu
reiuran.de qua materia plene per Cyn. & Bar.in l.j. C. de ser..
uis fugiti. patet ergo ex glo. & ex tex. ꝙ non parens iudici ex-
tra territorium non incurrit pęnam. pro cuius declaratione
13 quæritur primo.†An existens extra diœcesim [b] possit excōica
b ri ab episcopo.tex.& glo. hic facit quod non. & tenuit Pau.in
clemen.pastoralis. de re iudi. quia sn̄ia excōicationis trahit se-
cum executionē,vt in c.pastoralis. s̃. de appellatio. vnde sicut
non posset exequi extra territorium,vt in c. Romana.§. ꝯhen-
tes.j̃.de foro compe. ita nec talis sn̄ia ligat.,quod intelligit hic
Ioan. And. in princ. quando sn̄ia generalis fertur per modum
statuti,sicut patet in c.constitutis.el primo. s̃.de testi.& in c.ad
nostram.el 2.s̃.de iureiuran.& ita procedat tex.hic. Sed sentē-
tia excōicationis particularis bene posset ferri contra subditū
absentem & existentem extra territorium,vt in c.cum sit. s̃.de
appellatio.de quo ibi plene per Docto. & facit tex. in c.tuę.vt
lite non conresta.& in c.ex tuæ.s̃. de cleri. non residen. & per
Inno.in c.fi. s̃. de foro competen. & per Ioan.And.in regu.cū
sunt partium.j̃.codē lib.& per Docto.in d.c.a nobis.& per Io.
And.in d.§. ꝯhentes. Et an sicut absens potest excōicari extra
territorium, ita & eodem modo possit absolui. per Innocen-
tiū,& Doctores,in c.nouit.s̃.de officio legati.& intellige præ-
dicta quando excōicatio profertur extra diœcesim pro causa
iam damnata,& ortū habeat infra dięcesim,quia pro causa or-
ta extra dięcesim,excōicari non posset, & ita sit textus no.hic,
& voluit Domi.Anto.in d.c.a nobis.& Domi.hic,Panor. in c.
cum contingat.in 2.col.de foro compe. dicit quod hic imponi
tur pęna ipso iure.ideo non potest fieri executio extra territo-
rium.secus si imponatur pęna per statutum per sn̄iam, tūc po-
rit condemnari de delicto extra territoriū, posset intelligi, qñ
tempore condemnationis est in territorio, alias non vr̄ dr̄ia,
quia sicut sn̄ia statuti non ligat extra territoriū absentem. Ita
nec sn̄ia hominis,& sic sn̄ia excōicationis trahit secum execu
tionē,& sicut posset quis excōicari extra territorium, ita vide-
tur quod per statutum, cum vtroque casu trahat executionē,
& est intransibilis executio, & fit ipso iure absque ministerio
hominis:vnde vtroque casu fit absque iniuria iudicis illius ter
14 ritorij.vide Docto.in c.fina. de foro competen.in 6.†Secundo
quæritur, an sit verum indistinctè quod sn̄ia lata per statutum
non liget subditum delinquentē extra territoriū, & vr̄ ꝗ liget.
nam ecclesia non est de territorio iudicis secularis, & tñ laici
delinquentes in ea puniuntur per iudicem seculatem, vt d.l.si
quis in hoc genus. Ad idem facit l.fina.ff.de decre.ab ordine.
vbi morari extra territorium est delictum ibi per statutum in-
troductum,& tamen ciuis delinquens extra territorium puni
tur pęna statuti,vt ibi dr̄,& in l. mercatores. C. de commer.&
merca.puta si statutum dicit,ꝙ ciuis non vadat ad exercē.mer-
cantias extra ciuitatem,vel in tali ciuitate. Item ad idem facit,
quia sn̄ia hominis ligat absentem, licèt extra territorium exi-
stat,vt l.absentem.ff.de penis.ergo fortius debet ligare senten
tia,lex,& sic statutū. facit l.j. C. vbi de crimi.agi opor. & ita fit
tex.hic in fi.in ratione sui,vbi tex. fundat se in regula iuris ex-
tra territorium, non autem in ratione specialitatis excōicatio
nis.vnde Docto.cōiter intelligunt hunc tex. indistinctè, ꝙ pę-
na statuti non liget subditum delinquētem extra territorium
ſm Io.And.hic.& domi.Ant.& do.Pet.in dicto c. a nobis. Nō
ob.iura allega.in ꝯrium, quia procedunt qñ causa haberet or-
tum in territorio.secus si extra, vel quando simpliciter statutū
loquitur.& ita fit tex.hic,de quo tamen plenius per Docto. in
iuribus.s̃.allega.vnde de hoc arti. vide plenius per Docto. in l.
j.C.de summa trinita.vbi Bar.& Bald.dicunt, quòd aut statutū
expresse disponit de subdito delinquente extra territoriū, &
teneatur ad pęnam statuti,vt in supradictis iurib.Secus si sim-
pliciter loquatur,nisi dicit Bald. statutum disponat super deli-
cto, alias prohibito de iure communi, quia tunc etiam extra
territorium incideret pęnam statuti,vt d.l.mercatores.Nō ob.
tex.hic, quia loquitur in sententia excommunicationis pro-
pter periculum animarum,vt s̃.in princi.c.& ita procedat tex.
hic vide etiam per domi. Anto. in d.c. a nobis. cuius dicta per
omnia,sequitur hic Domi.& vide etiam per Docto. in c. fina.
& c.postulasti.s̃.de foro competen. & in d.§. contrahentes. &
in c.1.s̃.de raptoribus.& per Bar.in l.relegatorum.§.interdice-
15 re.ff.de interdic.& relega.†Tertio quæritur posito quod statu-
tum,& eius pęna non liget subditum delinquentem extra ter
ritorium,vt hic dicitur,vel in loco exempto,vt s̃.an si cōuenia-
c tur in territorio ratione fori domicilij possit tunc puniri.[c] &
dic quod sic ne delicta remaneant impunita,vt in c.vt famæ.s̃.
de senten.excom.& ita tenet hic Ioan.And.& isto casu nō de-
bet puniri pęna statuti,quia licet subditus ratione originis,vel
domicilij possit accusari ibi de delicto alibi commisso, vt in c.
fina.s̃.de foro competen.& in l.j. & auth. qua in prouincia. C.
vbi de crimine.tamen non poterit puniri ſm statuta loci domi
cilij vel originis, quia illa statuta non ligāt subditum extra ter-
ritorium delinquentem, vt hic in tex. sed punietur pęna iuris
cōmunis vel statuti loci,in quo deliquit,argu.l. si fundus venie
rit.ff.de euictio.de quo tamen plenius per Docto. in dicto c.fi.
& in d.l.j.C.de summa trinitate.& per Ioan. And.in c.1.s̃.de ra
ptori.& ibi etiam per Doct.& per Bart. in l. saccularij.§.j.ff.de
16 extraordina.crimi.†Vltimo quæritur, an de delicto commisso
extra territorium possit per iudicem domicilij contra subditū
procedi per inquisitionem. Cyn. tenuit ꝙ sic. in d. l.j. et idem
Bar.ibi.in 8.q.vt ibi plene per eum.Intellige quando delictum
erat prohibitum de iure cōi.secus si statuto, vel ex consuetudi
ne loci domicilij, cum tale statutum non liget extra territo-
rium, vt est tex.hic. Si tamen subditus qui deliquit fuit puni-
tus in loco delicti, an possit iterato puniri in loco domicilii,
vel contra.per Bar.in l.si pluribus.ff.de lega.1. & in l. Senatus.
ff.de accu.& hic per Lapum,& Domi.& per Pau.in c.pastora-
lis.de re iudi.& per Ioan.And.in c.felicis.§.hic quoque.j̃.de pę
nis.& ibi de hoc vide per Bar.in l.1.ff.vi bono.rapto.

ADDITIONES.

a Cel.Ad idē cōiūctiim.Limitabis hoc dictū,nisi tales negatiuæ proferantur a rustico,vt quia dicit, nego me non debere decem Titio secundum Bal.in l.qui se patris.col.4.C.vnde liberi.& in l.j. col.8.C. de seru.fugiti. Bart.in l. fluminum.de dam.infec.Et ratio est, quia mens non verba proferentis debent attendi,per glo.cle.j.infra de sepul.vio.& in l.sed & Celsus.§.si fundus. ff.de contrahen.emp.& ven.

V.G.Negatiua,quomodo rectè probatur,ponit Ruy. consi.63.nu.6. lib.4.

b Extra diœcesim.Adde Bal.in l.j.col.19.C.de sum.tri.& glo.in c. vt animarum. de senten.excom.& aduerte ad distinctionem,quam iste facit,quia per hanc poteris concordare glo.in c.nouit.de offi.lega. & dictum Alex. in l. fina. in prin.ff.de iur.om.iud.

c Celsus.An possit, tunc puniri. Adde Fel.in c.fi.col.5.versi. demum nota perpetuo.de foro compe.

V.G.Adde,ꝙ delinquens extra territoriū suū si iudex domicilij, siue originis habeat in fortiam, tenetur illum remittere ad locum delicti si iudex loci delicti ipsum repeteret,Tho.Gram. decis.26.nu.7.& 8.

De rescriptis. Rubrica.

Quid sit rescriptum,hic plene per Arch. & quæ sit differentia inter beneficiū,priuilegiū, & rescriptū hic plene ꝑ Pet. de Anch.et per glo.no.in ver.noscatur.in c.1.s̃.ti.proxi. et per Io. An.in c.olim.s̃.de ver.si.et per do.Ant.in c.q̃a circa.s̃. de priui.

SVMMARIVM.

1 *Processus & rescriptum, an differant.*
2 *Statutū si contineat uerbū,non ualeat,uel simile,an intelligatur ipso iure.*
3 *Impetratio facta per excommunicatum est ipso iure nulla.*
4 *Actus si ipso iure non ualet,an tacitus consensus partium in nō opponēdo, uel tacita pronūciatio iudicis ad ulteriora procedēdo faciat actū ualere.*

5 Re-

5 *Rescriptum si sit impetratum per excommunicatum, an sententia feratur contra eum ualeat processus.*
6 *Excipiens contra rescriptũ & succũbens, an possit reconuenire. & nu. 7.*
8 *Reus omittens opponere exceptionem nullitatis dolosè quã pęnã patitur.*
9 *Excommunicatus si impetrat literas inquisitionis, an valeant.*
10 *Quid si excommunicatus impetrat literas pro alio an valeant.*
11 *Excommunicatus an audiatur agendo vel impetrando super spoliatione sibi facta.*
12 *Excommunicatus non appellans, an possit impetrare ad sui aesensionem ponit exemplum.*
13 *Procurator, an admittatur super recuperanda possessione tediali.*
14 *Excommunicatus an possit impetrare super conuenientiam iudicum, quæ sit in curia partibus ibi existentibus.*
15 *Item super subsecutiuis iudicij, & sic super vno articulo.*
16 *Item an super nullitate sententiæ.*
17 *Item an super restitutione in integrum.*
18 *Rescriptum impetratum per excommunicatum, an valeat si fiat in eo mẽtio de excommunicatione.*
19 *Quid si non est facta mentio de excõmunicatione in casibus in quibus excommunicatus potest impetrare.*
20 *Auditor an possit dari ad instantiam excommunicati.*
21 *Exceptio excommunicationis, an habeat locum si sit incursa post impetrationem.*

CAP. I.

Ipso iure. Rescriptum ab excõicato impetratum ipso iure non valet, nisi solũ super excõicationis vel appellationis articulo. h.d. Et primo ponit regulã: secũdo ibi super duos casus excipit. †No. i. esse drĩam inter
1 rescriptum, & processum cum hic ponatur alternatiua vel, & sic infertur q̃ rescriptum non fit de processu intellige ante præsentationẽ rescripti, sed post præsentationẽ rescriptũ dicitur de processu & de. actis causæ. & est cõe vtriq; sicut cætera acta iudicij, vt l. j. ff. de eden. & per Hostien. Inno. & alios. in c. ex cõquestione. s. de resti. spolia. & facit quod no. Inn. in c. significauit, & c. Albe. de testib. & in c. qm̃ contra. de proba. & in c. cum in iure. s. de offi. delega. ex quibus infert qđ sola interpretatio rescripti nõ sit actus iudicialis, vt tenent domini de Rota in decisio. 175. dicentes, ꝙ solus actus impetrationis poterit fieri per excõicatum per filiumfami. & per non habentem mandatum, & per alium quẽcunq; inhabilem facta tamen præsentatione habebit locum iste tex. Vnde si ante p̄sentationẽ rescripti excõicatus absoluatur nõ posset postea facta presentatione opponi de nullitate rescripti ratione excõicationis tempore impetrationis, ex quo tẽpore præsentationis non est excõmunicatus, quæ est singu. limitatio & declaratio ad istum tex. Sed dubium facit quia tex. hic annullatur ipso iure impetrationem rescripti. & glo. fi. hic. in prin. dicit, ꝙ inspicitur tempus datæ rescripti. vnde si impetratio & rescriptum tempore datę sunt nulla: non videtur, ꝙ ex postfacto conualescant, vt in regula nõ infirmatur. j. eodem lib. per quam regu. hic videtur tenere Imo. in c. dilectus filius Abbas. s. eod. tit. in 2. col. ꝙ rescriptum impetratum per excõicatum non reconua
2 lesceret postea eo absoluto. † Secũdo no. ibi non valeat, quod si in statutis apponatur hoc verbum non valeat, vel simile: nõ intelligitur quod ipso iure non valeat, nisi hoc exprimatur in statuto. vnde in dubio importaret, quod tantũ ope exceptionis non valeret, de quo per Bar. in l. cum lex. ff. de fideiuſ. & ꝑ hunc tex. habetur limitatio ad glo. ordi. in c. ad audientiã. el 2. s. eo. ti. tenentẽ, quod licet in beneficialibus: subreptitio ipso iure annullet rescriptum, vt in c. si motu proprio. j. de præben, & in cap. cum nostris. s. de conces. præbend. tamen in rescrip. ad lites requiritur quod opponatur exceptio, vt in c. super literis. s. de rescri. nisi subreptio surgat ab excõicatione, quia talis subreptio vitiat ẽt rescripta ad lites ipso iure, vt hic, & facit gl.
3 in c. pen. s. de offi. vic. † Vltimo tene menti singu. regulã huius
a tex. ꝙ regulariter oĩs impetratio [a] facta per excõicatum est ipso iure nulla, & sic procedit regula huius tex. generaliter tam in rescriptis ad lites q̃ ad beneficia. & tam in priuilegijs q̃ in donationibus & beneficiis fm Lapum. Item procedit hæc regul. tam in publice excõicato, q̃ in occulto, vt tenet hic Imol. & Io. An. per hunc tex. qui simpliciter, & indistinctè loquitur, & ita sequitur hic Pet. de Anch. licet Archi. hic aliud tenuerit in occultè excõicato, & non bñ fm Bal. & Do. hic dicentes, ꝙ eius opi. ꝓcedere posset in impetrante ꝓcuratorio noĩe alterius, de quo. j. Fallit tñ regul. huius tex. in duob. casib. vt hic in
b tex. drĩ. Primo, qa excõicatus [b] põt impetrare rescriptũ, & valet ꝓcessus eius vigore agitati qñ impetrat super articulo excõicationis, siue impetrãs dicat excõicationẽ nullam, siue iniustam cum vtroque casu valeat impetratio, ex quo impetrat̃ suꝑ excõicatione. facit s. de senten. excõi. per tuas. & ita tenet Imo. & D. Flo. in c. ab excõicato. in princ. s. de rescri. & procedunt prædicta ẽt si excõicatus duabus excõicationibus impetret super vna, quia non poterit, propter aliam repelli per hũc tex. indistinctè loquentem fm Ioan. And. Secundo põt excõicatus impetrare si impetret super articulo appellationis: intellige de impetratione super excõicatione, vel appellatione propria non aũt super appellatione vel excõicatione alterius fm Io. An. facit qđ no. Inn. de reo necessario & volũtario. in c. cũ inter priorẽ. de exce. & in l. si fideiussor. §. si necessaria. ff. qui satis. cog. & ita sequunt̃ hic Doc. & Pe. de Anch. & dicit hic Ioã. An. ꝙ suꝑ propria excõicatione vel appellatione poterit impetrare, & ꝓcessum prosequi ẽt ante absolutionẽ, & ẽt si sit originarius actor, vt no. in c. significauerunt. in glo. pe. s. de exce. q̃a talis impetratio dr̃ defensio nõ impugnatio fm Io. And. in d. c. significauerũt. vbi cõcludit, ꝙ aut originarius actor appellat ab interlocutoria, tũc finito appellationis articulo poterit p̄textu excõicationis repelli. Si verò appellat a diffinitiua, tũc audit̃ indistinctè: & ita cõiter sequunt̃ ibi Doc. & dicit hic Arch. ꝙ siue defensio descẽdat a iure nãli, puta occidi ad meã defensionẽ, vt l. vt vim. ff. de iusti. & iur. vel fecisti pactũ de nõ petendo vel solui, vt l. stichũ. §. naturalis. ff. de sol. siue defensio descẽdat a iure positiuo, vt exceptio rei iud. vel p̄scriptionis, vel exceptio excõicationis, & infamiæ ꝯ procuratorẽ aduersarii oẽs em̃ istas, et sites poterit excõicatus deducere ĩ iudicio, et se defendere per rõnẽ tex. et d. c. cũ inter priorẽ. de exce. et ꝑ Host. in summa. in titu. de excep. in §. & quãdo. versiculo. tãta ergo. vbi idem tenet licet Hugutio. 4. q. j. quidam. dicat defensiones descentes a iure positiuo nõ competere excommunicato sed male dicit fm Pet. de Anchara. hic. Et ex his patet ꝙ in omni
c bus casibus in quib. [c] excõmunicatus potest esse in iudicio in illis potest rescripta impetrare. & ita etiam tenet Inno. in d. c. ab excõmunicato. in prin. Et ꝙ dr̃. s. de appellatione. intellige in appellatione interposita ab actu facto ꝑ iudicẽ iudicialiter vel extraiudicialr̃ secus ĩ appellatione interposita ab actu partis extraiudicialiter facto: puta ab electione vt in c. ꝙ sicut. s. de electione vel in simili actu q̃a tũc excõmunicatus appellando vel appellationẽ prosequendo nõ audiretur: & rescriptũ impetratũ & process. ipso iure non valeret cũ habeatur tũc pro actore, vt in c. pia, j. de exce. & facit, quod no. in c. cũ sit Romana. s.
4 de appellatio. fm. Domini. †In gl. j. in fi. tene menti ꝙ si in lege vel statuto reperitur ꝙ actus ipso iure non valeat tunc tacitus ꝯsensus partium in non opponendo vel tacita proñciatio iudi. ad vlteriora procedẽdo non habet validare processum. Isto modo limitatur glo. not. in ver. competente in cle. 2. vt lite penden. & procedunt prædicta qñ exceptio excommunicationis non fuit opposita. Sed ea apposita cõtra rescriptum si iudex ad vlteriora procedit tenet hic Lapus ꝙ tunc tacitè videtur proñciare. ideo non poterit postea dicta exceptio excõicationis proponi nisi appellet̃ per notata in c. inter monasterium. s. de re iud. & in l. 2. § sed si dubitetur. ff. de iudi. Sed do. Ant. hic contra ex quo iudex expresè non pronunciauit. & funditus caret iurisdictione per no. per Innoc. in c. 2. s. de dilatio. Non obstat quod habetur in d. ca. inter monasteriũ, quia procederet in exceptione quæ non redit iudicium nullum ipso iure, sed qñ processus esset nullus tunc ex tacita proñciatione non surgeret validatio processus fm do. Ant. & Doc. hic ꝯcludentes ꝙ aliqñ rescriptũ nõ est nullũ ipso iure sed ope exceptionis tũc proñciatio facta pro rescripto validat eũ & sufficit isto casu ꝑ cessus ad vlteriora vt videat̃ facta tacita proñciatio per no. per gl. in d. cle. 2. & in d. c. ex conquestione. & in c. cũ super s. de re iu. & in c. exhibita. s. de iudi. Aliquando opponit̃ ꝙ rescriptũ est nullũ ipso iure ratione excõicationis tunc si fuit proñciatum exceptionẽ fuisse ineptè propositã poterit iterato opponi: vt in cle. cum a repulsione. de appell. sed si est pronunciatũ expresse illum

ADDITIONES.

a Nico. Su. Facta per excommunicatum. Adde, & quid de illo qui probabiliter ignorabat se excommunicatum. uide glo. sing. in uerbo approbabilis. in c. apostolicæ. de cleri. ex. mi. quam ad hoc alleg. fin. Fe. in c. sicut tuis. in j. col. de sim.

b Nico. Su. Excommunicatus. Adde glo. c. dilectus. el primo. de rescrip. & quid si permittitur, ut excõicatus possit impetrare rescriptum, an sit opus ꝙ faciat mentionem de excõicatione vide per Bal. in c. dilectę. de excep.

V. G. Nota ꝙ excõicato Regi uel Imperatori seu deposito est interdicta omnis administratio Thom. Gram. Decis. 65. nu. 75.

c Nico. Su. In quibus excõicatus posse in iudicio. Vide per Doct. in c. intellexîmus. de iudi. Fel. in c. inter priorem l. in 7. col. de exce.

illumnon esse excõicatum tẽpore impetrationis, vel ꝙ fuit ab solutus vel ꝙ non fuerit exceptio probata, tunc non poterit vlterius ex illa causa opponi de excõicatione vel de nullitate, nisi a tali sñia appelletur, quia ista est expressa non tacita pronũciatio, & ita sequuntur hic Docto. de quo etiam per Docto. in d.c. super literis. & in d.c.2. & in c. ex parte decani. de rescri. & per glo. in c. fi. j. de appel. & in c. ex parte. M. s. de appe. per Bar.
5 in l. ex quacunque. ff. si quis in ius voc. non ierit. †Quid autem si rescriptum est impetratum per excõicatum, an si feratur sententia contra eum valeat impetratio processus & sententia? & videtur quod sic per notata per Innocen. & Ioan. An. in c. prudentiam. s. de offi. deleg. in gl. no. hic Inno. & per Inn. in c. exceptionem. s. de excep. in glo. fi. In ꝯrium facit tex. hic, quia est nullum ipso iure, & facit quod notat Ioan. And. in regula, vtile. j. eodem lib. in solutione quæstionis, & ita tenet domi. Ant. in d.c. prudentiam. & hic. & idem Domi. ex quo tex. iste locũ habet tam in publico quàm in occulto excommunicato, licèt Ioan. de Imo. hic intelligat prædicta procedere quando aduersarius sciuit excommunicationẽ, & non opposuit, ex quo tũc fuit in culpa, ita procedit opi. domi. Ant. per no. in c. ad probã.
6 de re iudi. alias si ignorauit tunc valebit sententia pro eo. † In glo. 2. ibi repulit de illo qui excipit cõtra rescriptum, & succũbit, an possit reconuenire, vide per Spec. in titu. de reconuentione. §. j. in fi. vbi tenet quod sic si iusto errore fecit, alias secus. Sed certe ex quo exceptio est reprobata per sentẽtiam in contrariũ omni casu potest redire ad id, ꝙ impugnauit, vt in c.
7 mulieri. s. de iureiuran. & ibi per Innocen. notabi. †In ea. gl. in fi. Ioan. An. videtur hic concludere quod si conuentio excluditur propter defectum nullitatis iurisdictionis, tunc eodem modo excluditur reconuentio, & ita sit glo. hic. Sed si excluditur ex inhabilitate actoris, puta quia excipitur de excõicatione lata post impetrationem, tunc licet non procedat conuentio ꝓcederet reconuentio. argu. c. cum olim. & c. p. & g. s. de offi. de lega. & hoc procederet tenẽdo, ꝙ priuilegium quod habet reconuentio cum conuentione, vt simul in eis procedatur, sit separabile: sed si esset inseparabile prout tenet glo. hic tunc secus esset, quia ex quo non potest procedi in conuentione eodem modo in recõuentione, de quo plene per do. Ant. & Docto. in c. 1. s. de mutu. pe. Quid autẽ si actor eo quod reconueniturа reo vult renunciare conuentioni, an tunc procedat recõuentio. refert hic Ioan. And. Mar. Sil. disputasse ꝙ non. Sed Specu. in titu. de reconuentione, in fi. & Cy. in auth. & consequenter. C. de sententijs. in 9. qõ. determinat ꝯrium etiam in conueniente reum coram delegato, & ita residet hic Ioan. An. quia post præsentationẽ rescripti non potest renunciari inuita parte per notata in dicto c. ex conquestione, de quo hic plenius
8 per Io. And. & Domi. †In glo. in uer. processus ibi condemnatio expensarum. no. glo. iuncto dicto c. exceptionem, ꝙ in casu istius c. & in omni casu vbi redditur iudicium nullũ si reus malitiosè differt opponere exceptionem dilatoriam nullitatis quæ posset opponi in qualibet parte litis cõdemnandus est in expensis factis in lite illa, de quo hic per Domi. & per Doc. in d.c. exceptionem. facit c. ex parte. s. de rescrip. In ea. glo. ibi impetro delegatũ. tenet ergo gl. hunc tex. habere locũ in quo libet iudice delegato siue a Papa, siue ab inferiore, & idem tenent hic Docto. In glo. in versi. excõicato, in fi. Idẽ sequuntur
9 hic Doct. per c. pe s. de sen. excõ. †In glo. in uer. aliud. ibi credo ꝯrium. Idem hic Io. And. & Arch. in c. 2. j. de accusa. quod intelligit. Lapus qñ rescriptum personaliter loquitur expresso nomine impetrantis. secus si impersonaliter, puta ad audiẽtiam nostram peruenit, uel simili modo, quo casu excõicato nõ obstat. argu. c. cum speciali. s. de appella. & ita sequitur hic Domini. & procedet tunc iudex ex officio vel aliũ deputabit ad prosequendũ, vt vr̃ tenere Innocen. & alij Docto. in c. cum oporteat. s. de accusa. licet Imo. ibi sequatur opinio. glo. hic quam Bal. hic saluat, secundo modo ut procedat quando impetrantur literę super inquisitione ad commodum excõicati principaliter vel secundario. secus si principaliter ad commodũ publicum, quia literæ valerent, & cõsideratur res publica, & nõ eius minister. arg. l. posthumus. §. si quis ex his. ff. de iniusto testamento. & l. j. C. de preci. impe. ofle. de quo tñ, an literæ im-
10 petratæ per excõicatum pro alio valeant patebit. j. † In eadem glo. ibi non valent. idem tenet glo. in c. post rescrip. in fi. hic al leg. & 80. distinctio. Maximianus. & Ioan. Mon. hic dicens hoc procedere siue dominus sciuerit procuratorem excõicatum siue ignorauerit, vt no. in dicto c. post cessio. & siue in publice siue occulte excommunicato. & opinio. glo. hic indistinctè sequuntur hic domi. Anto. & Pet. de Anchara. & respondent ad glo. in c. fi. s. de procura. ut loquatur eo casu quo potest impetrare pro se, quia & pro alio impetrare poterit, aliàs secus. Sed Archidia. tenet ꝯ glo. hic. & adducit glo. in d.c. fi. tenentẽ ꝙ valent lr̃e si non fuit opposita exceptio, sed opposita exceptione repellitur etiam in casibus hic expressis cum hic loquatur de impetrante nomine proprio, & absurdum esset eum admitti nomine alieno, sed si fuit admissus valebunt literæ non solũ in his casibus, sed etiam in alijs omnibus impetrationibus secundum Archi. & idem tenet hic Lapus, vt impetratio non sit nulla ipso iure, sed ope exceptionis, quia casus hic excepti loquuntur in impetrantibus nomine proprio & pro se, ergo sequitur quod regula huius tex. in princ. de his etiam loquatur cum exceptio debeat esse de regula, ut per glo. in proœmio clemen. & in c. j. in prin. in uer. vel extra. j. de appella. vnde in impetrantibus nomine alieno non loquitur tex. hic. Sed Ioã. Cal. in d.c. ad proban. distinguit, quod aut Dominus sciuit procuratorem excõicatum vel ipse procurator hoc sciebat, & sic procedat glo. hic secus si probabiliter ignorauit dominus & procurator, & ita procedat opi. Archi. & cum hac opi. residet Imo. in d.c. fi. Ipse tamen domi. Ant. in d.c. post cess. dicit quod in practica tenenda est opi. Ioan. Cald. de iure tamen verior videtur opi. Archi. cum per tex. hic literæ impetratę ab excõicato pro alio non annullentur, & alius tex. non annullat, repelletur tamen ipse excõicatus ab agendo vel impetrando nomine alieno, ita demum si opponatur exceptio, & ita approbant Domini de Rota in antiquis decisio. 213. Et hæc quando excõmunicatus pro non excommunicato impetraret. secus si pro excommunicato, quia tunc actus esset ipso iure nullus ꝑ hũc tex. secundũ Lapum hic, & tenẽt Doct. in d.c. fi. de quibus omnibus vide latius ibi per Docto. & in d.c. post cess. Et dixit hic
a notabiliter Archi. & Io. An. ꝙ procurator [a] excõicati non admittitur ad impetrandũ in casibus hic exp̃ssis ex generali mãdato facto ad impetrandũ, sed requirit spãle ad hos duos actus nisi in mandato esset clausula ꝙ omnia possit procurator facere quæ ipse constituens per no. in c. qui ad agen. j. de procu. & ibi dicetur. An tñ dicta clausula operetur speciale mandatum. Ioan. And. tenuit quod non in c. fi. supra de dila. de quo ibi per
11 Doct. & dicetur in d.c. qui ad agendũ. †In ea. glo. in fi. idem sequitur Fed. de Senis in suo consi. 3. Sed quæritur primo, an excõicatus audiatur agendo vel impetrando super spoliatione sibi facta. Ioannes And. hic super tex. tenet quod non, facit gl. in c. ex insinuatione. de procurato. Et similiter non audiretur super interdicto vti possidetis, vel super iniuria prohibenda, vel quòd de carcere relaxetur, vel in alijs similibus casibus sm Ioannem And. quia tex. hic gñaliter loquitur, & duos tm̃ casus excipit: vnde exceptio habet firmare regulã in oĩbus alijs casi
12 bus non exceptis, vt in c. secundo, de coniugio leprosor. †Secundo quæritur, an excõicatus non appellans possit impetrare ad sui defensionem, puta quia non auditur excipiens cõtra actorem siue defensio contineat factum, puta pactum de non petendo siue contineat ius, puta excõicationem actoris. cõcludit Io. An. quod non, qñ impetraret aliũ iudicẽ uel ad eundem iudicẽ in alia forma, secus si impetraret coram eodẽ iudice q grauat non alterata forma, quia poterit impetrare, vt non grauet, cum per tale rescriptũ ille iudex non recipiat iurisdõnem, ex quo prius eã habebat, nec formã, cũ ad illa ad q̃ nunc mouetur prius tenebat. & facit gl. cũ ibi notatis, in c. 13 in corrigendis. s. de offi. ord. sm Io. An. Sed certe qđ his casibus possit impetrare ẽt aliũ iudicẽ, facit qđ no. Io. An. in r̃la vtile. j. eo. lib. tenens qđ valeat impetratio facta per excõicatũ super vno de articulis causæ pendentis corã ordinario, & hoc per c. ex parte
13 decani. s. de rescri. dẽ quo j. dicet. †Tertio q̃ritur, an admittatur ꝓcurator sup recuperãda possessione tediali, vel ex primo decreto. Io. An. hic tenet ꝙ nõ & idẽ. Host. in c. dilecto. s. de verb. sig. Licet Spe. in ti. de recõuentione. §. j. versi. sed pone reus, tenuerit ꝯriũ, cuius dictũ ꝓcedit qñ principar venit ad defendendũ, & in ꝯnam petit reuocationẽ tenutę, ut uoluit Bart. in l. de pupillo. §. si ꝓcurator. ff. de no. ope. nun. Itẽ secus si principar petat ipsam reuocationẽ sm Imo. qđ intelligit d. Ant. & Doct. hic, qñ fatetur illã validã, sed reuocandã esse. Sed qñ diceret eã nullã, tũc vr̃ principaliter se defendere & valeret tũc impetratio rescripti, ut hic per eos & per Lapũ in sua alle. 55. in 3. col.

Dubium

ADDITIO.

a Nic. Sup. Procurator excõicati. Adde, an ualeat rescriptum impetratũa procuratore excõicato. uide per Rotam in titu. de procura. deci. 20. in antiquis. Vinc. God. Adde, ꝙ procurator qui procurator esse nequit nihil gerere potest qui saltem ratihabitione firmetur Ruy. consi. 129. nu. 1. lib. 5.

Dubiũ tñ videtur ꝙ excõicatus poſſit impetrare ſuper nullita-
a te[a] vt ĩ. dicetur, & ideo quo ad prædicta, vide pleniſſime per
Imo.in d.§.ſi procurator.& in c.qm̃.in fi.ſ. vt li. non conteſta.
14 †Quarto quæritur,an admittatur excõmunicatus impetrando
ad conuenientiam iudicum quæ fit in curia partibus ibi exiſtẽ
tibus.Archi.hic & Ioan. An.tenent quod non.Idem intelligit
Ioan. An.in regu. vtile.ĩ.eo. lib. quando de excõmunicatione
15 excipitur,aliàs ſecus.†Quinto quæritur, an excommunicatus
poſſit impetrare ſuper cõſecutiuis iudicij, & ſic ſuper vno de
articulis cauſæ pendentis, puta receptione teſtium uel ſimil.
Io.An.remittit ad notata per eum in regula, vtile.ĩ. eo.lib.vbi
concludit quod in caſibus hic in tex. excep.ſi excõmunicatus
eſt reus in ipſo iudicio qui poteſt omnia facere pertinentia ad
defenſionem abſque dubio valeat impetratio, & idem quan-
do foret actor in prima cauſa, vt poſſit actor impetrare ſuper
iſtis cõſecutiuis iudicij quando non eſt oppoſita exceptio, ad
hoc c.ex parte decani.de reſcrip.& c.pia.de excep.ſed oppoſi-
ta exceptione, licèt exceptio non obſtet reſcripto,impetratio
tamen obſtabit productioni teſtium quã facit poſtea, vt actor
vt ibi per eum.Sed Pet.de Ancha. hic tenet contrariũ in acto-
re per tex.hic ubi annullat reſcriptum ipſo iure. & facit quod
no.Cy.in l.ſi cuiuſdam.C. de accuſa. quia ſicut quando in cri-
minalibus non admittitur procurator principaliter in cauſa,
ita non poterit interuenire ſuper conſecutiuis,argumen. l.ora
16 tio.ff.de ſponſa. † Sexto quæritur,an excõicatus poſſit impetra
re ſuper nullitate ſententiæ.Ioan.An.hic in fi.tenet ꝙ non per
hunc tex.Et idem Pet.de Anch.hic, & do. Flor.& Imo.in d.c.
ab excõicato.licèt ꝯrium voluerit Hoſtien.in c. ſignificauerũt
de exceptio.& in c.quo ad conſul.de re iudi. cuius dictum pro
cederet quando nullitas eſt incidens appellationi, quia tunc
poterit impetrare, & deſerta appellatione non gaudebit com
modo reſcripti.arg.l.quædam mulier.ff.fami.erciſcũ. ſecundũ
Bal. & ſic principaliter ſuper nullitate impetrare non poſſet,
17 vt ſ. † Septimo quæritur, an poſſit impetrare ſuper reſtitu. in
integ.aduerſus ſniam vel ſuper reductione laudi ad arbitrium
boni viri.Bal.hic tenet, ꝙ non per hunc tex.de quo tñ per Do
cto.in d.c.ſignificauerunt.Sed quæritur, an habeat locum iſte
tex.ſi reſcriptum ſit conceſſum proprio motu,ſiue a Papa, ſi-
ue ab inferiore.& concludit hic Domi.quod non,cum hic lo-
quatur de reſcripto impetrato,non autem de cõceſſo proprio
motu,arg.c.ſi motu proprio.ĩ.de præbẽ. licet in inferiore a Pa-
pa ſit dubium, an clauſula proprij motus aliquid operetur,de
quo in c.fi.ĩ.de offi.lega. per glo. vnde licet inferior a Papa nõ
poſſit derogare diſpoſitioni huius tex. vt dicetur, tñ ſatis eſt
quod tex.hic loquitur in reſcripto impetrato, non ergo in pro
18 prio motu conceſſo etiam ab inferiore.†Octauo quæritur, an
valeat impetratio facta a Papa per excõicatum ſi fiat in reſcri-
pto mentio de excõicatione. & dic quod ſic, cum videatur fa-
cta ex certa ſcientia,vt per glo.in ver.noſcatur.in c.1.ſ.de con-
ſtitu.eo.lib.ſecus eſſet in reſcripto conceſſo ab inferiore a Pa-
pa qui non poteſt derogare diſpoſitioni huius tex. arg.c.clemẽ.
19 ne Romani.de elec.ſm Lap.& Domi. † Nono quæritur, an in
caſibus in q̃bus excõicatus poteſt impetrare valeat reſcriptũ,
b ſi non eſt facta mentio de excõicatione. [b] Lapus & Domi. te-
nẽt quòd ſic.qđ no.ex q̃bus oĩb.pꝫ an & qñ ſit verũ ꝙ in caſib.
in q̃b.excõicatus poſſet agere poſſit in illis ĩpetrare reſcripta.
20 † Decimo q̃ritur, an ad inſtãtiã excõicati poſſit dari auditor in
Ro. cu. Dñi de Rot. in deci.178.q̃ incipit,Itẽ qđ cõmiſſio.& in
deci.362. quæ incipit,Item ſi committatur.tenent quod ſic, &
valebit proceſſus, quia auditores habent ordinariam iuriſdi-
ctionem,& cõmiſſiones eis factæ non ſunt,niſi diſtributiones
cauſarum,quod intelligit hic Domi.in proceſſu vſque ad ſen-
tentiam cum auditores habeant ordinariam in cognoſcendo
& delegatam in ſententiando,ut per glo. no. in clemen. audi-
tor.de reſcrip. ideo inquantũ reſcriptũ cõmitteret auditori de
ciſionem cauſæ eſſet potius conceſſio iuriſdictionis q̃ diſtri-
butio, & ſic quo ad ſententiã non valeret reſcriptũ impetratũ
per hunc tex.& poterit tale reſcriptũ valere pro parte, & pro
parte non,vt eſt tex.no.in c.ſi eo tempore.ĩ. de reſcrip. ſi tamẽ
per tale reſcriptum daretur noua forma, quod tũc ẽt in cogno
ſcendo eſſet conceſſio iuriſdictionis,& ſic non valeret, prout
tenet Ioan.An.ſ.quando fit commiſſio coram eodem ordina-
21 rio.†In glo.fina.in prin.tenet gl. quod non habeat locum tex.
hic quando exciperetur de excommunicatione incurſa poſt
impet.reſcri.& ita ſentit Ioan. And. ſ.ſuper glo.2. & ita ſequi-
tur hic Pet.de Ancha.cum tex.hic loquatur de excommunica
to tempore impetrationis, ſed ſtaremus tunc in diſpoſitione
dicti c.pia.& dicti c.exceptionem,ſecundũ Imolam hic, & ita

ſequitur hic do.Anto.& Domi.quando fatetur illam validam,
ſed reuocandam eſſe. Quando autem dicit eam nullam, tunc
videtur principaliter ſe defendere, quo caſu valeret impetra-
tio,vt hic per eos.ſed certe dubium videtur quod poſſit impe
trare ſuper nullitate,de quo ĩ.& ideo de prędictis uide plenius
quam alibi per Imo.in d.§. ſi procurator. & in ca. quoniam.in
fi.ſ.ut li. non conteſta. Nec etiam admittetur excommunica-
tus impetrando ad conuenientiam iudicum, quæ fit in curia
partibus ibi exiſtentibus, ſecundum Arch.& Ioan.And.quod
intelligit Ioan.An.in regu. vtile.ĩ.eod. lib. quando de excom-
municatione excipitur,aliàs ſecus. ſed hoc dependet ex ſequẽ
ti quæſtione, videlicet an ipſe excommunicatus poſſit impe-
trare ſuper conſecutiuis iudicij,puta receptionem teſtium uel
ſimilia,remittit hic Ioan.And.ad no.per eum in regu. vtile.in-
fra eod. lib. in mercu. & ibi notabi. per eum ad materiam hu-
ius c.& ibi vide dicta.Nec etiam poteſt excommunicatus im-
petrare ſuper nullitate ſententiæ, ut tenet Ioan. And.in fi.per
hunc tex.cum quo tranſit hic Pe.de Ancha.& do.Flo. & Imo.
in d.c.ab excommunicato. in princ. licet contrarium tenuerit
Hoſtien.in c.ſignificauerunt.ſ.de exceptio.& in c. quo ad con
ſultationem.ſ.de re iudi.cuius dictum procederet quando nul
litas principaliter deducitur, ſecus ſi eſt incidens appellationi
cum tunc poterit impetrare & deſerta appellatione non gau-
debit commodo reſcripti.argumen.l.quędam mulier.ff.fami.
erciſcun.ſecundum Bal. dicentem quod non poterit impetra-
re ſuper reſtitutione in integrum contra ſententiam, de quo
per Docto.in d.c. ſignificauerunt. nec ſuper reductione laudi
ad arbitrium boni viri,de quo etiam per Docto.in d.cap. ſigni
ficauerunt.& in c.cum inter.eod.titu.Et aduerte, quia ex prę-
dictis patet,an ſit verum quod in caſibus in quibus excommu
nicatus agere poteſt,poſſit ſuper illis impetrare.Et ex his col-
ligit hic Domi. quindecim caſus in quibus excommunicatus
poteſt impetrare,& valet reſcriptum, ut hic per eum, in fi. Et
concludit etiam quod ſi reſcriptum eſſet cõceſſum motu pro-
prio concedentis ſiue ſit Papa, ſiue inferior,non haberet locũ
iſte tex.loquens de reſcripto impetrato, non autem de motu
proprio conceſſo.argumen.cap.ſi motu proprio.ĩ. de pręben.
c Dubitatur, an clauſula [c] proprij motus aliquid operetur, de
quo vide per glo.no.in capitu.fi. infra de offic.lega. Et eodem
modo valeret reſcriptum impetratum a Papa ſi in eo fiat mẽ-
tio de excommunicatione cum uideatur ex certa ſcientia, ut
per glo.in uer.noſcatur.in cap.1.de conſtitu.eod.lib. Sed in in-
feriore a Papa ſecus, cum non poſſit apponere clauſulam,nõ
d obſtante,[d] & derogare huic conſtitutioni. argumen. clemen.
ne Romani.de ele.ſecundum Lap. & Domi. & ex iſta ratione
idem eſt dicendum in caſu precedenti, ut in inferiore a Papa
clauſula proprij motus nihil operetur, cum non poſſint infe-
riores a Papa derogare huic conſtitutioni.Et determinant hic
Lapus & Domi. quod in caſibus in quibus excõicatus poteſt
impetrare, valet reſcriptũ ẽt ſi non fiat mentio de excõicatio-
ne,quod no.Vltimo uide per Rotã in deci. 178. quę incipit, Itẽ
quod commiſſio.et in deciſio.352.quę incipit, Item ſi cõmitta-
tur, tenentem quod ad inſtantiã excõicati poſſit dari auditor
in Romana curia,& valebit proceſſus factus coram illo,cũ au-
ditores curię dicantur habere iuriſdictionẽ ordinariã et com-
miſſiones quę fiunt eis nõ ſunt niſi diſtributiones cauſarum,
vnde diſpoſitio iſtius capituli nõ hẽt locum in auditore in cu
ria dato et impetrato,quod tñ intelligit hic Do. in ꝓceſſu vſq;
e ad ſniam, quia auditores habent [e] ordinariã in cognoſcendo,
& de-

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Super nullitate.Adde Abb.in c. quod ad conſultationem,ad fi. de re iudi.Ioan.An.in regula,utile de re.iur.lib.6.Io.de Imo.in c. prudentiam.de offi. deleg.in §.fi.de offic. deleg.

b Cel.De excommunicatione. Adde, ꝙ poſui remiſſiue in apoſtil.ad iſtum ſupra eo.nu.3.in apoſt.in uer.excommunicatus poteſt.

c Nic.Sup..Clã proprij motus.Adde Io. An.& Cald.in c.cum dilectus. de iure patro.Abb.in cap.cum olim.de re iudi.Celſus. Adde an clauſula motu proprio & ad quid ſe extendat.Panor.in c.cauſam quæ.col. 2.uerſi. glo. tacite reſpondet. pleniſ.per Fel.ibidem.col.2.ver.in glo.pen.de teſti. & col. 4.uer. 3.aduerte.& in c.conſtitutus.col.4. uer. limita quarto. de reſcrip. & Gemi. c.quamuis.lo j.n.5.& ibi no.in apoſtil.ad eum.in uer.motus proprius.infra de præben.

Vinc.God.Clauſula motu proprio,facit ceſſare uitium ſubreptionis.Ruy.conſi.148.nume.9.lib.4. & huiuſmodi clauſula cum tollit uitium ſurreptionis non operatur in tertij preiudicium Ruy.conſi.70.nu.15.lib.5.

d Vinc.God.An clauſula motu proprio,habeat uim clauſulæ nõ obſtante,Ruy. conſi.109.nu.5.lib.3.& conſi.11.nu.10.lib.5.

e Nic.Sup.Habent ordinariam in cognoſcendo. Adde glo. in uerbo iudicio.in c.1.de re iud.lib.6. & Arch.in c.experientiæ.11.q.j.Bal.in l.præcipimus. in §.j.C.de appella.

& delatam in sententiando, vt per gl. not. in cle. auditor. de rescrip. ideo quatenus rescriptum committeret auditori decisionē causę esset potius concessio iurisdictionis q̃ distributio: merito quo ad snīam non valebit rescriptum per hunc tex. & poterit tale rescriptū pro parte valere & pro parte esse nullū: qa in rescriptis subreptio vnius articuli nō vitiat totum rescriptū sed solum illum articulum in quo est subreptio, vt est tex. no. in c. si eo tpe. j. eo. & ibi notabiliter dicetur de hoc: imo ēt si per tale rescriptum datur noua forma quod etiam in cognoscendo non valeret, vt tenet. s. Ioā. And. qn̄ cā ɔmittitur coram eodem ordinario. In glo. fi. in princ. dicit hæc gl. ꝙ tex. hic non habeat locum quando exciperetur de excōmunicatione incursa post impetrationem rescripti, prout sentit hic Ioā. And. super. 2. glo. cum text. hic loquatur de excommunicato tempore impetrationis non autem post, & ita sequitur hic Pe. de Anch. & haberet tunc locum quod habetur in d. c. pia, & in c. exceptionem. s. de exceptio. de quo. s. in glo tertia.

SVMMARIVM.

1 *Indefinita an semper æquipolleat vniuersali.*
2 *Declaratio personarum incertarum in rescripto pertinet ad impetrantem.*
3 *Variatio omnis est probibita.*
4 *Vniuersitas vel collegium an possit conueniri vigore clausulæ, quidam alij insertæ in rescripto. & nu. 5. & 6.*
7 *Quid in causa inquisitionis an virtute illius clausulæ poterunt plures quā quatuor conueniri.*
8 *Impetrans literas generales ad beneficia si aliquid specificauit sine protestatione & succumbat non poterit transire ad aliud.*

CAP. II.

CVm in multis. Primo ponitur cōstitutio & eius rō. Secūdo ibi, quorū ponit modificatio. Tertio ibi, ne locus, rō modificationis annectitur.
1 †No. primo ꝙ non semper in-
a definita [a] ęquipollet vniuersali: licet regulariter dicamus contrariū, vt in c. quia circa. de priuilegijs. & in c. vt circa. j. de elec. & fit hic ista restrictio ratione absurditatis vitandę. ideo alibi dr̄ ꝙ indefinita non comprehendit ea quæ iuris ratio non patitur vel humanitatis rō eximit: vel odium separat: vt in l. vxorē. §. codicillis. in fi. de leg. 3. & in l. Lucius Titius. §. Lucius Titius
2 damam. ff. de leg. 2. † Secundo nota ꝙ declaratio personarū incertarū ī rescripto spectat ad impetrātē sicut declaratio libelli spectat ad libellātē, vt in l. si q̃s interpretatione. ff. de iudi. & ipse tm̄ impetrans poterit declarare non eius procurator nisi haberet speciale mandatum ad hoc argu. l. generaliter. ff. de ritu nupt. vel nisi dominus ratificaret fm̄ Bar. in l. si stipulatus fuero. ff. de verbo. obl. & facit. l. si is qui Stichum. ff. de procura. fm̄ Bal. hic fm̄ quem non posset declarare hæres impetrantis: qa declaratio animi non transit a defuncto in hęredem fm̄ gl. no. in l. Pomponius. §. si plures. ff. de rei vendi. de quo in l. inter sti-
3 pulantem. §. 1. ff. de ver. obl. Vltimo not. †ꝙ omnis variatio prohibita est, facit cle. 1. de renun. Ideo dixit glo. not. in l. quicquid astringendæ. ff. de ver. obl. quod qui semel declarauit voluntatem suam dubiam variare non potest quia declaratio amplius q̃ semel fieri non pōt. facit C. de reb. credi. l. si quis iusiurandū. De electione vero an possit fieri plusquam semel. Baldus hic quod sic per. l. cum qui. §. j. ff. de ver. obl. sed si electio competit ex vltima voluntate variari non potest vel fieri plusquam semel vt. l. serui electione, de leg. 1. Quando tm̄ electio deberet fieri certo & determinato tempore nunquam admittit variatio, & ita sit tex. hic & facit. l. accusa. ff. de adulte. Quid autem si talis expressio non fuit facta cum debuit sed incontinenti post: tenet hic Io. And. quod non sufficiat, sed Imo. & Do. hic ɔ̄ quia tex. hic excludit fraudulosam varietatem quæ satis excluditur si fiat incontinēti post citationem, & dicit Baldus ꝙ si expressit nomina & errauit ꝙ re integra pōt corrigere errorem suum
4 in prima actione vel parū post arg. l. edita. C. de edēdo. † In gl. in ver. per gn̄alem. ibi pter expressos siue vnus siue plures sint expressi fm̄ Io. An. & poterunt ptæter expressos cōuenire tres vel quatuor cum sit in optione impetrantis vt patet hic in alternatiuis. j. eo. lib. dūmodo tm̄ sint pares vel minores expressis non maiores vt in c. sedes. s. eo. & ita sequitur Rota in decisio. 71. & in dicta clausula, & quidam alij, includuntur etiam fœminę secundum Ioan. And. vt in c. significauit. s. eod. & ita tenuit Archidiaco. 17. q. 4. si quis suadente. & Lapus & Domini. hic dicens hoc probari a contrario in d. c. significauit. & ita transeunt ibi Docto. de quo hic plene per Domi. & per Specu. in titu. de
5 rescrip. præsenta. §. fin. versi. sed quæritur vtrum. †In glo. in verbo quidam alij. ibi, loco vnius expressa tamen persona singulari vniuersitas vel collegium per hanc clausulam conueniri nō posset vt d. c. sedes. s. eo. secundum. Hosti. & Archi. Quid autē si est dictum cites vniuersos homines talis castri. vide hic per Dn̄i. & no. in c. cum in illis. §. illis vero. j. de præbē. & in l. hære
6 des mei. §. cum ita. ff. ad Trebel. †In ea. gl. in fi. idem si dicatur cites omnes quos talis nominauerit vel omnes qui contradixerint vel molestant super rē tali secundum Inno. quod intelligit Ioā. And. qn̄ in rescripto dr̄ cites Petrum & alios. secus si dicatur cites omnes illos &c. tunc non haberet locum iste tex. qui solum loquitur qn̄ clausula sequitur personam expressam vnā vel plures, secus si nulli personę applicatur. vnde in dicto Inno. & in alijs similibus formis poterunt plures q̃ quatuor conueniri de quo ēt ꝑ Io. An. in c. dilecti. s. de excep. in gl. 2. & ꝑ Spec. in ti. de citatione. §. sequitur. in ultima col. & hanc partē sequitur hic Io. de Lig. & Io. de Fan. & Do. concludentes qđ aut rescriptum concernit multitudinē in ɔ̄tiam & procedit tex. hic aut principaliter & nō ꝑ modū clausulæ, tūc non loquitur tex. hic: tunc enim poterunt plures conueniri cū non reperiat̄ tex. in ɔ̄riū. Imola vero hic & in d. c. sedes, in 10. col. in fi. tenet dictum Inn. per rōnem huius tex. generalem in prin. quia aut debet fieri restrictio vt. s. dicit In. Aut oportet dicere qđ talis gn̄alis cōmissio non valeat ꝑ quam oīa negotia impetrantis committunt̄ vt in c. ad hęc. s. eo. in prima lectura. Et dicit hic Io. An. qđ nō vitiat̄ rescriptū ꝑ gn̄alitatem rerū vel personarum sine fraude, dummodo postea fiat specificatio in libello. facit ca. cū dilectus. s. de ordi. cog. & s. de appe. c. significāte. Sed in reuocatorijs in ipso rescripto esset necessaria specificatio vt in ca. 2. s. de dolo & cōtu. fm̄ Io. An. Et idē quo ad personas impetrātes. nā debēt personę taliter nominari in rescripto vt sint certę vt in c. fi. s. eo. ti. & ꝑ Io. An. in c. cū accessissent. s. de cōsti. Et vide ꝑ Ro. in deci. 343. quæ incipit. Item si committatur. In gl. in ver. in literis in fi. Idem Io. Mod. Sed Archi. contra & Spec. in titu. de citatione. §. 1. ver. quid si in literis legati. Et do. Ant. & Dom. hic tenent quòd iste text. procedat indistinctē quo ad omnes.
7 †In gl. in uer. quatuor. in fi. idem Inno. dicens ēt quod in causa inquisitionis qn̄ de crimine inquirit̄ poterūt plures q̃ quatuor conueniri, & idem Io. An. & Domi. vt hic per eum. Quid autē si dicta clausula referatur ad res: concludit hic Io. And. in prin. quod nō restringatur sed posset agere impetrans etiam super centum actionibus: poterit tm̄ reus petere vt actor habens generalē clausulam in rebus declaret super quib. agere uelit fm̄ Io. An. de quo per Host. in summa eod. tit. §. quod continet ius cōe. uer. nō solum. dūmodo tm̄ non fiat extensio ad lites exortas post datam rescripti, ut in c. fi. s. eo. fm̄ Imo. in d. ca. sedes. in 9. col. in fi. Et dūmodo nō fiat extēsio ad maiores summas uel res in rescripto declaratas sed tm̄ ad similes expressis, ut d. c. sedes. fm̄ Imo. & Domi. hic. & idem Inn. & d. Flo. in d. c. sedes, in fi. licet Io. An. & alij Doct. s. sentiāt ɔ̄rium in hoc prout etiam tenet hic Pet. de Anch. In gl. in uer. quorum ibi, satis credo. cōcludit hic Imo. & Dom. ꝙ ante factum tenenda esset alia opin. sed post factū satis pōt de iure defendi opi. huius glo. & si pars fecit qđ debuit quia expressit iudici sed iudex uel tabellio nō expressit in citatione nō ꝑiudicat. In ea. gl. ibi, de expressis cōcludit hic Io. An. qđ expresse in rescripto citato nō cōpetit illi exceptio ꝙ ɔueniēdi ꝑ clām nō fuerūt expressi si talis dicat alios nolle ɔuenire & ꝑdit tūc uires clæ, & idē si ꝑ clām unū cōueniat & aliorū noīa nō exprimat ex quo dicit plures cōueniri e nolle citatus cōparere & r̄ndere tenet̄. Caute tm̄ facit iudex nō citādo nisi primo fiat expressio uel renunciet̄ ɔuctioni aliorū, & dicit Host. ꝙ talis expressio petēda est ꝑ iudicē q̃ si subdelegat faciat prius exprimi nomina & illa exprimat subdelegato fm̄ Io. An. & uide ꝑ Spe. in tit. de citatione. §. 1. uers. itē ꝙ per clām. cū duob. seq. In gl. in uer. noīa. in fi. & in odiū rescriptorū nō sufficere circūlocutiones ēt certas sine nominib. fm̄ Io. An. sed Im. & Do. ɔcludūt sufficere qn̄ essent indubitatę & necessa-
8 rio ɔcludētes illā ꝑsonā, & uide ꝑ gl. in c. q̃ ɔ̄ certā. j. de ele. †In gl. fi. ibi, nō pōt: tene mēti gl. ordi. & ita sem ꝑ allegat̄ & ꝑcedit hęc gl. ēt si res esset integra: nā facta electione uel acceptatione de uno nō poterit uariare ut ꝑ gl. ī c. grā ī fi. j. e. ubi de hoc dicet̄ & ītellige fm̄ Arc. hāc gl. ꝑcedere primo nisi q̃s errore ꝑbabili dece-

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Indefinita æquipollet vniuersali. Adde Spec. in titu. de procu. in §. ratione. in 5. col. Pet. de Anch. in rub. de reg. iur. lib. 6. in 4. col. Bart. in l. si is cui ducenta. in §. vtrum. ff. de reb. dub.

b Vinc. God. Nota ꝙ electio in diem collata ante diem non competit. Ruyn. cō sil. 166. nu. 3. lib. 3. & quando electio transmittatur ad hæredes Ruyn. consil. 50. nume. 11. lib. 2.

si deceptus fuisset, tunc.n.acceptans non variat si acceptatū cō sequi potuit de iure.j.de ɔcef.pb. c.1.§.pe.alias secus: puta, quia alius habens priores literas illud acceptauerat, vt quia iste acce
a ptauit non vacans, quia si probabili errore a ductus acceptauit ex quo acceptatio non tenuit poterit variare ēt non expectata snia maxime si protestationē fecit, vt moris est, vnde si videns errorē, & beneficiū qđ acceptauit eē alij debitū illud omittat & aliud acceptet valebit acceptatio fm Io.An.p no. p eū in c. in literis.s̄.de offi.delega.nā in talibus cōmendat quisniam nō expectat.j.de pb.si beneficia, & s̄.de elec.c.pe. oportebit tū fidē facere, q beneficiū acceptatū non debeat sibi, secus si probaret ɔriū, ēt si sup hoc fuisset lata snia. arg.l.si p imprudentiā. ff. de euic. fm Io.An.cū quo tenet Oldr.in suo consi.264 Sed querit primo quid si habens literas acceptauit vnū, & postea tali acceptatione pendente acceptat aliud. deinde videns fm non vacare vult redire ad primū, an possit. Lapus hic ɔcludit, q nō. qđ intelligit hic d. Ant. qn errauit errore iuris, secus si errore facti probabili, de qōne remittit hic Do.ad no. p Io.An.in c.in nr̄a.s̄.de rescrip. Scđo qrit quid si Titius impetrauit canonicatū quē intra mensem duxerit acceptandū, & silr postea ego impetraui in eadē ecclesia, deinde vacat pbenda quā Titius acceptauit intra mēsem cū ptestatione, & habuit pacificā possessionē, postea vacauit alia pbenda quā ego silr acceptaui cū protestatione, & habui possessio. nunc vero apparet, q pbenda quā Titius acceptauit erat alteri debita. Quæritur an Titius possit postea acceptare meā. Lapus in sua all.120. ɔcludit q non, quia gratia Titij fuit limitata ad mensem ex quo Titius nō acceptauit meā intra mensem, postea non pōt, vt in c.1. de ɔcef.pb. sed bene poterit aliā acceptare q postea vacauerit ex quo fuit ita protestatus fm Dom. hic de quo hic plene per eum in fi. & vide de hac materia in d.c.si beneficia, & in d.c.1.in fine. & in d. c.ne captādæ. & ibi dicta, & per Rotam in decis.136. n antiq.s.

ADDITIO.

a Vinc.God. Adde quod error iuris non inducit malam fidem intantum quod errans in iure facit fructus suos, & stabitur iuramento possessori, quod quis errauerit, & hoc si est persona fide digna. Thom.Gra.Decis.79.nu.5.& 6.

SVMMARIVM.

1 *Præscriptio si vigore primi rescripti coram primis iudicibus impetrati interrupta erat, vel erat constitutus aduersarius in mora vel in mala fide ex sequenti impetratione prohibita omnis effectus ex prima sequutus euanescit.*
2 *Iudices primo impetrati condemnabunt in expensis primæ litis, & secundo impetrati in expensis secundæ.*
3 *Actiones reales & personales quæ sint.*
4 *Et an istud c. habeat locum in actionibus realibus.*
5 *Lite pendente non potest impetrari ad alios iudices. Quid si lis sit finita.*
6 *Actor an posiit impetrare literas contra reum, scilicet ad delegatum vnas. ad ordinarium alias.*
7 *Nullitas literarum an inducatur per solam impetrationem prohibitam, an vero sit opus vsu earum.*
8 *Literæ impetratæ si sint nullæ an possint validari expresso consensu partium.*
9 *Expensarum appellatione in iudicijs an veniant damna.*

CAP III.

Dispendia. Primo ponitur cā constitutionis. Secundo ibi decernimus constitutio. Et ibi duo facit, quia primo prouidet de actore & ɔsacienti triplicem pęnam imponit. scđo ibi reus, prouidet de reo in quo vnū casum excipiens pdictā pęnā
1 repetit. † Nota primo ibi, omni cōmodo, q si vigore primi rescripti corā primis iudicibus impetrati erat interrupta pscriptio vel erat ɔstitutus aduersarius in mora vel in mala fide qđ ex sequenti impetratione prohibita euanescit oīs effectus vel alius sequutus ex prima. & facit tex. j. dum dr̄ q processus non
2 valeat, facit gl. in l.pater. C. ne de statu. defunct. † Secundo intellige tex. ibi condemnandus. quia iudices primo impetrati condemnabunt in expensis primæ litis, & iudices secundo loco impetrati cōdēnabunt sup expensis secundæ litis, vt hic in tex. fm Bal. ex quo tex. tene mēti, q licet iudex nō habeat iurisdictionē in cā principali, pōt tū parte temere litigantē in expēsis condēnare. facit ēt tex. no. in cle.1.de rescrip. & idē voluit gl. in c.fi. s̄. eo. tit. Et isto casu reperitur iurisdictio in accessorijs sine principali nec posset prorogari, arg. l.ex pupillari. ff. de vulga. & pupill. fm Baldū dicentē, secus esse in iudice qui nullam haberet cōmissionē iuris vel facti, quia tunc non posset cōdēnare in expensis. arg.l.priuatorū. C.de iur.om.iud. Et vide in l. properandū, in fi.C.de iudi. & ibi per Cy. dicentē q licet iudex non possit sup principali procedere vt quia sit perpetua instātia poterit tū in expensis ɔdēnare, de quo ēt p Bal. in l.eos. §. fi.

C.de app. & qđ in iudice appellationis qn̄ esset deserta appel-
3 latio an possit ɔdēnare in expensis. no. in c.ex parte. s̄.e.tit. † In
a gl. in ver. psonales. in prin. q sint actiones psonales a reales vel mixtæ. vide Institu. de actio. p totū. & q sint actiones seu ɔctus
b bonæfidei b vel stricti iuris. vide gl. ordi. in c.cū ven. s̄. de excep. & tex. Instit. de actio. §. actionū. Et aduerte quia Host. & Arch. cū quo residet hic Io. An. vult qđ in psonalibus vbi cessaret rō istius c. & iusta cā & bonafides suaderet, non hr̄et tunc locū iste tex. puta si Italicus qui vnū ɔctū fecit in Italia & aliū in Anglia vtrobique vult hr̄i iudicē de p se cū hoc expedit, quia difficile esset ad remotā prouinciā ducere testes. Et ita trāseunt hic Doct. pro quo facit rō hic expressa in tex. qua cessante cessare dēt dispō huius tex. s̄. de app. cū cessante. & p gl. nota. in ver. eligat. in cle.1. de elec. Sed Bal. hic ɔ ēt si vtriq; litigātiū expediret cū rigor hic scriptus debeat pferri æquitati nō scriptæ. l.1. C.de legi. & l.placuit. C.de iudi. & no. in c.fi. s̄. de transa. & maxime, quia hic tex. venit nō solū ad declarationē d.c. quia nōnulli. sed ēt ad ampliationē, vt hic in ver. ampliantes, & q a hic non fuit repetitū verbū cōmodius de quo in d.c. quia nonnulli, & hæc opinio verior vr̄ hodie p hunc tex. & licet probationes essent in alijs locis, p hoc tū non impeditur cōmodius cām agi corā vno iudice qui poterit scribere iudici alterius loci p receptione testiū, & pbationū, vt in cle.1. de offi. deleg. & in auth. apud. C.de fi.instr. fm Imo. & in c.quia non nulli. in pe.col. Et pdicta in pluribus actionibus personalibus. Quid aūt si vnū negociū posset cōmodius tractari corā diuersis iudicibus puta qn̄ hēt diuersos articulos. an tunc poterunt plures iudices impetrari. do.Ant. & Imo. in d.c.quia nonnulli. tenent q sic arg.c.tuam. s̄. de ord.cog. Sed certe qn̄ cā posset agi corā eodē iudice vr̄ tenēdū ɔriū quia eodē mō poterit iudex scribere iudici alterius lo-
4 ci p recipiendis pbationibus, vt est. s̄. dictū. † In ea.gl. in fi. de quo ibi no. vult ergo gl. qđ iste tex. locū nō habeat in realibus sup quo Io.An. hic post multa ɔcludit qđ vbi esset eadē rō qđ ēt in realibus ista ɔstitutio seruanda est si tū non seruaret non esset locus pęnæ huius tex. p no. in regula in penis. j. eo.lib. & idē tenet hic Domi. licet Imola velit ēt quo ad pęnā, & nō bene. Si ergo res sunt in eodē territorio, & est eadē rō in personalibus: si vero in diuersis, tūc Pet. de Anc. hic tenet qđ possit corā diuersis impetrari, & satis vr̄ de mente Io.An. in d.c.fi. Sed certe tenendo gl. in §. cū vero. hic alle. quod etiam in realibus indistincte ɔsideret locus domicilij habitationis ipsius rei eēt tunc eadem rō quæ in personalibus vt debeat fieri impetratio ad diuersos iudices fm Imo. & domi. & Ant. in d.c.fi. dicentes tū quod in realibus esset necessaria exceptio alias processus non esset nullus per hūc tex. cum loquatur in actionibus personalibus non in realibus vt est dictū. ex quo infertur quod licet ex identitate rationis constitutio pœnalis possit extendi, tū pęna locū non habet ad casum extensum. de quo in c.1. j. de tempo. ordin. eo.lib. Quid autem sit in actionibus mixtis. Bal. hic ɔcludit quod non habeat locū iste tex. cū sit casus omissus. Sed certe idē est dicendū in mixtis act. cum eadē sit rō & ita tenet Imo. in c.fi. s̄. eo.ti. circa finem. Non tū intelligas quo ad nullitatē processus nisi fuerit opposita exceptio vt. s̄. Quid aūt sit in actionibus criminalibus an in eis habeat locū iste tex. Host. tenet q sic in d.c. fi. & ita trāsit ibi Imo. in 9.col. in fine. In gl. in ver. sup oībus. ibi suspectus. hoc verū si recusat, & corā arbitris grauamen probet fm Io.An. In ea.gl. ibi impetrare. no. ex glo. q si iudex delegatus semel grauauit pōt tunc recusa
c ri vt suspectus c ab illa parte in quibuscunque aliis causis ēt se-
5 paratis de quo in c. ad hæc, hic alleg. † In gl. in ver. quæstionibus in fi. ɔclude quod vna lite pendente non pōt impetrari ad alios iudices, & ita sit tex. hic, sed lite finita an postea possit. Archi. & Io.An. hic q sic nisi qn̄ tpe primæ impetrationis oēs qstiones erāt exortę, q a tunc esset vera opinio Bar. Sed Dom. & Petr. de Anchara. hic sequuntur indistinctè vltimam opinionem

ADDITIONES.

a Celsus. Quæ sint actiones personales. Adde gl. in c.cum M. de consti. Inn. in c.quia diuersitatem de concef.prab. Nic.Sup. Adde Bar. in l.1.§. sublata. ver. 10. etiam. ff. ad Treb. & aduerte q propria appellatione actionis venit personalis, & non realis. ita no.gl. & Doc. in l. in actionibus. ff. de in litem iuran.
Vinc.God. Actiones personales quando contineantur in donatione generali. Ruy. consi. 116. nu. 7. lib. 5. & actio personalis si vnita sit cum rei vendicatione contra eum competit contra quem alias non competeret. Ruy. consil. 201. num. 8. lib. 2.
b Nic.Sup. Seu contractus bonæfidei. Adde gl. in c.cum venerabilis, de excep.
c Celsus. Recusari vt suspectus. Adde Saly. in l.fi.C. de fen. & in l.eos, in ver. recusare de i rd. Bur. & Doc. in c.accedens. vt li. non contest.
Vinc.God. Adde quando iudex, vt suspectus recusari possit. Alb. in consi. 92. in priori articulo. vbi latè.

nẽ gl.hic vt finita prima lite possit alius & diuersus iudex impetrari, & ita probat tex.j.§. proximo.ibi eodẽ durãte iudicio, tunc.n.cessat ratio istius tex.& facit etiam verbũ voluerit, quasi a ɔ̃rio sensu secus sit si non voluerit mouere, vt tunc non astringatur impetrare ad eosdem iudices,& vide ꝙ dicetur.j.super gl.in verbo,impetrare.& in verbo fecit.Quid autem si simpliciter causa alicui est commissa, & fuit actũ criminaliter, an ea finita poterit agi ciuiliter ex eadem causa coram eodem iudice.Io.An.remittit ad nota. per Spec. tit.1.versic. quid si Princeps & per glo.in l.1. C.quando ciuilis actio.& ibi per Cyn.in 3.q. & hic per Domini. concludentem, ꝙ si iudex simpliciter delegatur super certa causa poterit cognoscere de ciuili,& criminali, quia appellatione causæ cõpræhenditur tam ciuilis q̃ criminalis,vt in c.literas.s̃.de præsumptio.& 3.q.9.c.fi. Idem sequitur hic Bal.dicens idem esse si iudex datus sit super delicto, & sic super facto:quia poterit cognoscere ciuiliter & criminaliter,arg.l.1.in fi.C.qui pro sua iurisdictione,& vide per Bart.in
6 l.1.ff.vi bono.rapto.†In glo.super verbo impetrare in fi. & ibi glo. videtur in effectu tenere ꝙ sit eadem rõ prohibitionis. sed Innoc.ibi contra.cum tex.ibi & hic loquitur quando corã pluribus delegatis. Quare conclude ꝙ aliquando tractus corã delegato trahitur super alia actione coram ordinario,tunc procedit opinio Innoc.quia alias actor interim impediretur agere super alia actione si ipse non posset agere coram ordinario ex quo coram delegato non posset cum illi non sit causa cõmissa ſm Imo.in d.c.fi.Aliquando tractus coram vno ordinario super vna actione trahitur coram delegato postea impetrato super alia , & non potest cum possit impetrans super illa agere coram eodem ordinario.valeret tamen processus nisi excipiatur de hoc,quia tex.hic nõ loquitur hoc casu ſm Imo. in d. c.fi. Aliquando tractus coram vno ordinario super vna actione trahitur coram alio ordinario super alia. Ioan. And. hic refert opinio. tamen cõcludit quod idem debet seruari in ordinarijs qđ dicitur hic in delegatis quando esset eadem ratio: tamen si nõ seruetur non habet locum pœna huius tex. & ita sequitur hic Dominic.Imola tamen in d.c.fi. concludit quod hoc casu poterit impediri processus si opponatur exceptio, alias si non excipitur valeret processus quia in hoc casu non loquitur textus. hic & ita ẽt de mente Io.An.hic.& ita tenendum vr̃,licet Bald. hic & Pet.de Anch.indistinctè teneant quod possit quis cõueniri coram diuersis ordinarijs vel corã vno ordinario , & vno delegato,cũ tex.hic de his non loquat̃,& aduerte quia iste textus procedit tã in iudicibus deleg.a Papa q̃ ab inferioribus ordinarijs ſm Inno.& Io.An.& notat Specu.in tit.de rescripti p̃sen.§.fi.versic.item quod ad diuersos. & versic.sequen. vbi ponit plures questio.ad hanc materiam. Limita tamen primo, vt non habeat locum iste tex. quando vna esset causa principalis,& alia esset causa appellationis,quia tunc eodem tempore posset fieri impetratio coram diuersis secundũ Innoc. siue cã appellationis sit ante sententiam diffinitiuam siue a sententia diffinitiua,& ita transit hic Io.An. Nam dictum c.quia nõnulli.s̃.eodem.ad cuius interpretationem venit iste textus. loquit̃ in causis principalibus,facit quod no.j.de elect. cap. vt circa in glo. in ver.ad Papam. Secundo limita vt non habeat locũ iste tex.quando ab vno impetrantur literæ in forma communi , & ab alio sunt impetratæ literæ ɔ̃seruatoriæ:siue ɔ̃seruatoriæ p̃cedant cões siue econtra,de quo in c.1.j.de offic. delega.secũdum Ioan.And. Tertio limita vt non habeat locum iste textus in literis executorijs de quo in d.c.1.& per Innocen.in c.fi.s̃.de p̃sump. Quid autẽ si impetrata sunt diuersa rescripta,tñ de omnibus est facta cõmissio vni,an habeat locũ iste tex.vide ꝑ Spe. in tit.de rescrip.præsenta.§.fi. ver.quid si is qui.& ibi per Ioan.
7 An.in additio.& hic per Dom. †In glo.in ver. fecerit in fi. Idẽ Specu.in tit.de rescrip.præsenta.§.fin.versi. quid si.& istud procedebat olim,hodie tamen per istum tex.ponderatur sola impetratio, & sic inducitur nullitas literarum ex sola impetratione, dato ꝙ eodem tempore eis vsus non fuerit, dummodo de hoc constare possit, vt.s̃.eodem tit. c,ex tenore.dummodo eodem tempore vel pendente vna lite fuerint impetratæ , & ita sequitur hic Domin.& do.Ant.& Imo.in d.c.fi.in 2. colum. & in fi.pro quo facit ſm Bal.hic.l.3.in prin. ff. quod quisque iuris, vbi pęna locum habet siue fuerit vsus rescripto siue non,dum modo impetrauerit. licet Pet. de Anch.in hoc teneat hic contrarium quando rescriptum non fuit præsentatum per no. in c.ex conquestione,de restit.spol. vt hic plene per eum.non tamen deberet condemnari in expensis quando non fuit vsus rescripto secũdum Imo.in d.c.fi.in fi.& vide.j.§.proxi. in prin.
8 † In glo.in ver. non valeat,in fi.Ioan.An. in effectu hic videtur se tenere cũ hac glo.cũ qua tenet Host. & Archid.ɔ̃cludentes, ꝙ cum tales literæ sint nullæ non pñt validari ẽt expresso ɔ̃sensu partiũ.ad hoc c.P.& G.& c.significantibus. s̃.de offi.dele.& ita tenet hic Dom. & procedunt p̃dicta quo ad processum secundarum literarũ, sed bene operat̃ ɔ̃sensus quo ad processum primarũ literarũ,alias sequeret̃ iniquitas: q̃a esset in p̃tãte actoris annullare processum, quia qñ s̃nia veniret pro reo actor impetraret aliud rescriptũ,de quo hic plene ꝑ Bal.Satis tñ videretur,ꝙ in odium impetrantis deberet valere processus si hoc cõcernat fauorẽ rei,vt in simili no.in c.1. s̃.eo. tit.& lib. ex quo in fauorẽ eius emanauit ista ɔ̃stitutio, vnde non deberet redũdare in odiũ,vt in reg.q̃ ob gratiã.j.eo.li.Et no.ſm Doc.ex hac gl. primo ꝙ tacita pronunciatio quã facit iudex in procedẽdo ad vlteriora non operat̃ vt faciat se iudicẽ competentẽ qñ funditus caret iurisdictione, & vide gl.in simili.s̃. c.ꝓxi.in ver.quorũ.& in c.1.eo.tit.& li.in prin. Scd̃o no. ex gl. ꝙ per hoc verbũ non valeat, inducitur nullitas ipso iure,ɔ̃rium tñ no. Doc.in d. c.1.sed hic cõcurrunt verbum careat. s̃.in tex. & alia ex quibus
9 inducit̃ nullitas. In gl.in ver.in expensis. in fi.sentit gl.†ꝙ ẽt in
a iudicijs appellatione expensarũ, nõ veniũt dãna [a] vel eõ, licet Archi.videatur voluisse ɔ̃rium. 2.q.1.in primis. de quo per glo. & Doc.in c.in nostra. de iniu.& in l.j.ff.de ali.iud.& per Cy.in l.sancimus.C.de iudi.& per Doc.in c.finem litibus. s̃.de do.& ɔ̃tu. & vide tex.in l.inter quos. §.fin.ff.de dam. infe.vbi qui tenetur de damno infecto tenetur etiam ad expensas aduersarij.

ADDITIO.

a Celsus. Veniunt damna.Adde Bar.in l.terminato.in vlt.colum.C.de fer.& lib. ex.Bar. in l.3.de alie.iudic.mu.cau.fac.Alexand.omnino. in l.1.§.fin ff.si quis ius di.non obtempe.Do.in c.nostra.de iniu.& plene Lud.Rom.cõsi.344.incip.nihil appellatione damnorum,& quod ibi no.in apo.ad eum.
Vinc.God. Adde quod damna sono occurrentia culpa alias sociorum damno eorum cedunt qui culpam habent.Thom.Gram.Decis.71.nu.10.

SVMMARIVM.

1 *Reus non prohibetur finito iudicio impetrare alium iudicem contra actorem.*
2 *Reus potest reconuenire actorem coram eisdem iudicibus super actionibus competentibus tempore impetrationis rescripti actoris.*
3 *Quid de iudice ordinario.*
4 *Reconuentio an fieri possit in causa de qua iudex conuentionis non potest iudicare.*
5 *Reconuentio an possit fieri quandocunque pendente iudicio.*

1 Vers.reus. No.1.a ɔ̃rio sensu † ꝙ finito primo iudicio nõ prohibet̃ reus ɔ̃ actorẽ aliũ iudicẽ impetrare ſm Host.& Io.An.hic,imò ẽt tenuit Spe. in ti.de reconuen.§.1. ver. quid si ipse, ꝙ possit reus trahere actorẽ finito primo iudicio ad aliũ iudicẽ impetratũ ẽt pendente primo iudicio. Idẽ tenent Compost.& Io.And.& dñs Floria.in c.pastoralis.§.1.s̃.eo. tit.Sed Innoc.ibi contra per tex.hic in ver. impetrare. vbi satis videtur expressum, ꝙ non valeat impetratio facta lite pendente ad alium iudicem,facit etiam reg.non licet.j.eo.lib.sed actor prohibetur impetrare,vt.s̃.in prin. huius c.ergo & reus.Ad idẽ etiam tex.hic in fi.ibi,simili pęna &c.facit etiam quod no.s̃.in prin.huius c.super glo.in ver.fecerit.& hanc partem sequitur Dom.Ant.& Imo.in d.§.1. Nec ob. quod s̃.in prin. ponderatur impetratio, hic autem ponderatur vsus, vt hic in ver.experiri. quia prius ponderatur impetratio , & vsus in consequentiam, vnde si vult experiri debet apud eundẽ iudicẽ, & non expectare finẽ,& maxime cũ inspiciat̃ tp̃s datę rescripti, vt. s̃.c.1. in fi. eo.li.Nec ob.qđ tex. hic loquat̃ de reo qui durãte iudicio dicit sibi actorẽ obnoxiũ , quia impetrando satis dicit actorẽ eẽ obnoxiũ in rescripto,& sũ ꝑ tali narratione rescribit.Scd̃o no.ibi
2 obnoxiũ,†ꝙ cũ in rescriptis attẽdat̃ [a] tp̃s datæ, vt.j.eo.fi eo tp̃e,
a & c. eã te.s̃.eo.dicendũ vr̃, ꝙ licet eodẽ durante iudicio possit reus recõuenire actorẽ corã eodẽ iudice delegato absq; nouis literis,vt hic & in c.1.s̃.de mu.peti.tñ illud sit verũ sũ ꝑ actionibus cõpetentibus tp̃e rescripti impetrati ab actore , secus si in causis seu actionibus ortis post datã rescripti,q̃a tũc recõuenire nõ posset absq; nouis literis ex quo in his actor tp̃e datę,nõ erat obnoxius seu obligatus,& ita residet hic Io.An.dicẽs hoc dictũ hr̃e æquitatẽ,vt sic vniformis sit virtus rescripti in actore & reo,vt tãto minus ꝑ rescriptũ p̃iudicet ordinarię iurisdictioni, & q̃a rescripta nõ dñt trahi ad futuras lites,vt in c.2. s̃.e.vbi licet loquat̃ in impetrante , tñ idem debet esse in recõuenẽte, & ita

ADDITIO.

a Nic.Sup. Attendatur.Adde.c.episcopum. eo.ti.in antiquis.Doct.in c.vt debitus.de ap.Doct.in c.quia frustra.de vsur.Io.An.super data 6.in mercur.
Vinc.God. Nota quod rescriptum debet attendi quando ampliat vel limitat petitionem , & iuxta eius tenorem est pronunciandum. Ruy.consi.104. num.7.lib. 5.

& ita trāsit hic Pe.de Anch.& vide p Io.An.in addi.Spe.in tit. de rescri. psen.in fi.Si tñ fuisset in iudicio pcessum ēt non opposita exceptione nō valeret snia & processus p no.s.in prin. huius c.fm Pe.de Anch.In gl.in ver.durāte.in fi. vide.j.de hoc. In gl.in ver. vel ɔuentionis, ibi vtroq; casu. hoc non procedit, quia non esset tunc dria inter ɔuentionē,& reconuentionē,cuius ɔriū importat alternatiua,vel,hic posita, iō gl. sequēs ponit
3 verā sol.fm Dñic. In ea. gl.in fi.idē Archid.†sed obstat auth.& ɔñr.C.de sent. q̄ indistinctè loquitur tam corā ordinario q̄. corā delegato, vt sic pendente iudicio corā ordinario non possit reus ɔuenire actorē corā alio ordinario vel delegato, si tñ ɔriū fieret non haberet locū pęna huius tex.qui loquit̄ iudicio pendente corā delegato non in ordinario,vnde valeret iudiciū, & processus si exceptio non opponat̄ fm Io.An.quicquid ipse aliter scripserit in c.1.hic alle.sup gl.secus. Cōclude ergo, q̄ aliq̄n ɔuentus corā iudice delegato vult ɔuenire vel recōuenire actorē coram alio iudice delegato,& non pōt, & non valeret iudiciū,vt est tex.hic.Aliq̄n ɔuentus corā delegato vult recōuenire corā ordinario,& tunc non pōt,vt d.auth.& ɔñr.valeret tñ tūc iudiciū,& processus si non opponat̄ exceptio, vt.s.ētsi iudiciū fieret sup eadē cā vel eisdē rebus, quia exceptio litispendētiæ dēt opponi,alias non reddit iudiciū nullū, fm Inn.inc.cū M.s. de consti. Aliq̄n ɔuentus corā ordinario vult recōuenire vel ɔuenire actorē corā delegato,& non pōt,& ita pōt intelligi tex. hic. Aliq̄n ɔuentus corā ordinario vult conuenire actorē corā alio ordinario, & non pōt durante primo iudicio,vt in d.auth. & ɔñr.valet tñ hoc casu iudiciū,& processus si non opponatur
4 exceptio,vt.s.In gl.in ver.literas.in fi.vult hæc gl. primo q̄ reconuentio fieri non possit in cā de qua iudex ɔuentionis iudicare non posset,& ita tenuit Inn.in d.c.1. & Spe. in tt.de recō. §.1.post prin.& §.2.ver.& trado.licet gl.in d.auth.& ɔñr,teneat ɔriū,de quo plenè per Doc.in d c.1.Scđo vult gl.hic q ɔuentus corā delegato non possit ɔuenire actorē corā alio ēt si esset talis cā de qua non possit primus delegatus cognoscere, quia ipse idē iudex dēt impetrari, & non alius, & ita dēt intelligi qđ
5 dicit Bal.hic.† In gl. fi. in prin.intellige vt est dictū. s.sup gl.in ver.reconuentionis.Et quid sit in actore,dicas vt est dictū. s.in prin.sup gl.in ver.impetrare. Extra gl.pro intelligentia aduerte, quia vr̄ iste tex.probare q̄ reconuentio possit q̄ncunque fieri durante primo iudicio,q̄ pōt procedere quo ad hūc effectū, vt non possit opponi de incōpetentia iudicis.Sed ad hoc vt talis reconuentio sit priuilegiata vt debeat simul tractari,& terminari,est necesse,q̄ fiat in principio litis vel incontinēti post litis ɔtest.& ita tenet gl.in ver.exordio. in cle.sępe.de verb.sig. & Io.An.in d.c.1. & Bar. & Bal.in d.auth.& ɔñr, & in hoc non est dubiū,sed quo ad primū effectū dubitatur quia voluit Host. in d.c.1.q̄ tunc reconuentio possit fieri post lit.ɔtest.q̄n fit corā ordinario qui alias sit ordinarius actoris reconuenti,secus in ordinario alio vel iudice delegato,q̄a tunc fieri non posset reconuentio,& hoc nisi actor reconuentus nō ɔdiceret, & sic p rogando iurisdictionē fm no.in c.P.& B. s.de offi. dele.q̄ prorogat̄ ɔdicente actore fieri non pōt,vt ibi no. & hoc casu actore ɔdicente ipse reus ɔuentus corā deleg.debebit literas impetrare ad ipsum iudicē,& ita sit tex. hic fm Io. Cal. Et illa verba hic eodē durante iudicio,debent referri ad verbū ɔuentionis, quia cū ipse reus sit exclusus a beneficio reconuentionis post lit.ɔtest. si eodē durāte iudicio voluerit literas impetrare arctat̄ ad eundē impetrare fm Dom. fm quē pdicta verba pñt ēt intelligi , vt non referant̄ ad verbū ɔuentionis vel reconuentionis, sed ad verbū dixerit obnoxiū,quia dicit tex. si reus dixerit obnoxiū sibi actorē eodē durante iudicio,tūc poterit per viā reconuentionis agere absq; noua impetratione,fm nām tñ recōuentionis.s.immediatè post li.ɔtest.vel p viā conuentionis impetrādo literas nouas ad eundē iudicē, & pro hoc ēt facit tex. in d.cle.sæpe.in §.verū.vbi Papa vr̄ approbare, q̄ reconuentio sit fienda in ipso litis exordio fm Domi. Sed aduerte quia tex. hic vr̄ aperte probare, q̄ ēt longe post li.ɔtest.possit fieri reconuentio ēt ɔdicente actore , vt hic in tex.ibi eodē durante iudicio,cū dicatur durare ante ɔclusum in cā, vt in c.cū dilectus. de fi.instr. nec requirit̄ ɔsensus actoris cū ista sit prorogatio legalis q̄ fit inuito actore,vt in l.cū Papi. C.de sentē. q̄ non reperit̄ in hoc correcta,& ita tenet Bar.& Bal.in d.auth.& ɔñr. & Ioā. de Imo.in d.c.1.Non ob.d.cle. sæpe.quia licet ibi dicat̄,q̄ in ipso litis exordio,tñ non negat qđ fieri non possit durāte primo iudicio,cū tex.hic dicat reconuentionis bñficio,nā ɔsistit bñficiū habendi eundē iudicē, licet tunc nō procedat̄ pariter in cā ɔuentionis,& reconuentionis, vt. s.& ita intelligit Bald.hunc tex.in d.auth. & ɔñr. Et alij intellectus. s. non pñt hīc locū ad istum tex.vt patet ibi si maluerit. non.n.videtur ipsi reo imponere necessitatem impetrādi literas in causa reconuentionis: nam sine nouis literis posset reconuenire per literas impetratas ab actore,vt ind.c.1.sed ita demum potest impetrare si maluerit , quasi & sine ipsis idem .s.possit reconuenire coram deleg.quandocunque eodem durante iudicio,vt hic in tex.

SVMMARIVM.

1 *Papa potest in suo rescripto tollere obstantia statutorum, & consuetudines, & priuilegia &c.*
2 *Mandato Papæ de recipiendo aliquem in ecclesia licet intelligatur salua consuetudine ecclesiæ vel statuto, hoc verum est nisi Papa aliud exprimat in rescripto.*
3 *Actus quando dicatur esse gestus ab ipso gerente.*
4 *Verbum,autoritate nostra,quid confert aut importat.*
5 *Confirmatio statutorum an impediat reuocationem statutorum fiendam per ipsos statuentes.*
6 *Statuentes an poßint se obligare ad certam pęnam pro obseruātia statuti.*
7 *Actus quando dicatur gestus potestate ordinaria, vel eius qui eum geri mandauit.*
8 *Receptio quæ fit per literas Papæ, qualiter fieri debeat.*
9 *Mandatum Papæ debet recipi sine alterius præiudicio.*
10 *Impetrans literas debet facere mentionem de beneficio quod habet.*

CAP. IIII.

Vm aliquibus. Hēt duas partes sicut duo dicta ponit. fm ibi,si vero.
1 †No.j.& ita allegat̄ quod Papa in suo rescripto pōt remoueri seu tollere obstantia statutorū,& ɔsuetudines & priuilegia quo ad certū actū.fic. s.de ɔsti.c.1. in fi.eo.li. & in cle.dudū.in fi.de sepul.imo pbat iste tex.no.q̄ de statutis ɔsuetudinibus,& priuilegiis ɔrijs dēt in rescriptis ad bñficia fieri mētio,alias grā illis ɔria nō valeret,sicut.n.condēdo legē gñalē non vr̄ pdicta reuocare , vt d.c.1. ita & faciendo grām vni in vna ecclesia non vr̄ velle statutis, ɔsuetudinibus, & priuilegijs illius ecclesię derogare nisi de eis fiat specialis mētio,vt hic dr̄, & facit c.ɔstitutus.s.eo.ti.& c.fi.j.de consue. & c.ex tuarū. s.de auto.& usu pal.Et sufficit q̄ de statutis,ɔsuetudinibus,& priuilegiis in ɔriū fiat mentio p gñalē clām non obstante,vt hic patet de quo tñ hic plene p Io.An.& Dom.& no.in c.si p.p.j. eo. & in d.c.ɔstitutus.& in c.ei cui,& in c.si p clericis.j. de pb. eo. lib.& p Ro.in deci.3.Q̄n tñ statuta essent iurata dēt fieri specialis mentio de iurō nec sufficeret gñalē mentionē fieri de statutis simpliciter,vt hic in tex.nam nunq̄ includerētur statuta iurata,& ita voluit gl.sing.in c.cū nō deceat. j. de elec.& p Doc.
2 in d.c.constitutus.Secundo no.q̄ licet mandatū apostolicū directū alicui ecclesię de recipiēdo aliquē in ipsa, in dubio recipiat interpretationē,vt executioni mādet̄ salua ɔsuetudine,priuilegijs,& statutis ecclesiæ , vt in c.fi.j.de ɔsue.& in c.cū in ecclesijs.j.de præb.& tenent Doct. in c.ex parte. s.de conces.pb. cum in dubio faciendo alteri gratiā non præsumatur uelle illis derogare, & facit d.c.1. tamen illud procedit nisi de mente Papæ aliud appareat, qui Papa pōt remouere obstantias statu-
a torū consuetudinis & priuilegij, vt hic dr̄. Q̄n tñ statuta [a] sunt iurata requiritur , q̄ fiat specialis mentio de iurō nec sufficeret generaliter mentionē fieri de statutis, ut hic in tex.de quo per glo.sing.in c.cū non deceat,in fi.j.de elec.& per Doc.in d.c.cōstitutus,& uide no. per Rotā in decis.294. quæ incip.item licet quis iuret, an si quis tempore receptionis suæ iuret seruare cōsuetudines,& statuta ecclesiæ sit periurus,ut ualeat impetratio facta in eadē ecclesia ɔ statuta uel consuetudines illius ecclesię
3 per eum iuratas . † Tertio no.ibi , non apostolica sed recipientiū &c. q̄ habens ptātem faciendi aliquē actum licet impeditum ratione alicuius impedimenti,puta statuti consuetudinis uel priuilegii in ɔrium : tunc si exerceat illum actum remoto tali impedimento a Papa uel ab alio,tñ ipse actus dicitur esse gestus ab ipso regente, & non a remouente impedimentum fm Io.An.qđ facit ad no.per glo.in uer.creatum.in clem. lite-
4 ras.j.eo.& ad no.in c.quamuis.j.eo.†Vlt.tene menti, q̄ per hoc uerbum,autoritate nostra, cōfertur potestas delegata intantū, q̄ a delegāte dicitur fieri etiam si tale uerbum apponeretur in literis facultatis directis habenti alias potestatem ordinariam in illo facto,qđ facit ad cōmissiones quæ fiunt ordinarijs.nam omnia nostra facimus,quibus autoritatem nostram impartimur,

ADDITIO.

a Nic.Sup. Statuta. Adde Ange.in l.1.in §. quæ onerandę. ff.qua. rer. act. non da.Alex.de Imo.consi.27.incip.viso libello producto.in 1.vol.
Vinc.God. Adde Afflic.Decis.Neap. 5. Dominus Rex. & Decis.3.fuit dubitatum.nu.12.& 13.

mur, vt hic, & in c. si apostolicę. j. de pb. & l. I. C. de vet. iu. enu. qđ pcedit in autoritate specificata, & declarata, secus si daret opē exercitio, vt. s. dr. In gl. in ver. ɔfirmatione. in fi. tan aūt vin
5 culū ɔfirmationis impediat reuocationē ipsorū statutorū p ipsos statuentes fiendā. no. in c. dilecto. s. de pbē. & in c. oīum. C.
6 de testa. †In gl. in ver. firmitate. in fi. No. gl. iuncto tex. ꝙ statuētes pñt se obligare ad certā pęnā pro obseruantia statuti, & ēt alios subditos transgressores statuti, de quo p Imo. in c. cum oēs. s. de consti. in fi. ex quo patet ꝙ collegiū, & capitulū ecclesiæ pōt facere statuta ēt pęnalia, facit gl. s. proxi. & in c. ex lite-
7 ris. s. de ɔsti. & qđ hr in c. 2. §. statuto. s. ti. proxi. †In gl. in ver. ɔcedimus. in prin. tene menti ex gl. ꝙ licet p literas facultatis faciēdi directas inferiori p superiorē ad faciendū certū actū quē ille facere poterat autoritate ordinaria, dicat talis actus gestus autoritate ordinaria, & non autoritate ɔcedentis, vt est hic tex. no. tñ hoc limita primo nisi superior illud pcipiat fieri, tunc. n. oī casu actus dr factus autoritate delegata, & non ordinaria, vt dicit gl. no. hic. Scđo limita nisi in literis dicatur autoritate nostra &c. q. a tunc semp ptās delegata ɔfert, vt. s. in vlt. no. distinguitur ergo in literis facultatis an in eis sit expssum autoritate apostolica seu alia vel non. Sed in alijs literis in quibus dat facultas alicui faciendi actū qñ ptās sibi de iure in hoc non cōpetebat, tunc non fit dr̄ia an in literis dicatur autoritate nr̄a vel non, cū oī casu tunc subintelligat, vt autoritate ɔcedētis illud fiat, & ita factū esse intelligit, vt dixit Io. An. in c. fi. j. de ver. sig. eo. li. qđ no. Tertio limita, & alijs pluribus modis de q̄bus p gl. & p Doc in c. licet in corrigendis. s. de offi. ord. & in c. hi qui autoritate. j. de pb. sup gl. fi. & vide glo. in c. 1. §. 1. j. de cle. ægro. & in c. ad abolendā. in fi. s. de hær. & ibi p Doc. & in c. dile
8 ctus. s. de pb. †In gl. in ver. receptio. in fi. vide ibi p Doc. p Inn. in c. bonæ. el 2. s. de postu. pl. qualiter fieri debeat receptio quę fit p literas Papæ, an collegialiter vel singulariter, de quo ēt p Inno. in c. eā te. s. eo. In gl. in ver. ad eos. in fi. vide p Arch. 22. q. 1. §. vlt. & p Host. in c. 2. s. de insti. & in c. fi. s. de sta. mon. & per
9 Fed. in suo cōsi. 23. †In gl. in ver. ad eosdē in fi. dicit hic Arch. ꝙ tales literæ non valerent nisi ɔstaret de certa scia Papæ, q. a mādatū Papæ sine alterius pīudicio recipi debet, vt c. graue. s. de offi. ord. & in c. sup eo. s. de offi. deleg. vnde qō glo. procedit qñ ɔstaret de certa scia Papæ fm Io. An. de quo tñ articulo hic plene per Dom. & p gl. in c. capitulū. s. eo. tit. & vide in c. cū in il-
10 lis. §. fi. j. de præb. † In glo. in ver. receptus. in fi. concludit hic Archi. & Io. An. ꝙ impetrans tales literas debet facere mentionē de beneficio qđ habet, cū per illas literas perueniatur ad beneficiū obtinendū, facit glo. pe. in d. c. si apostolicę. Non ob. qđ no. in cle. fi. s. de offi. ord. quia talis consequitur beneficiū ēt virtute harū literarū, cū per eas remoueatur impedimētū p p qđ alias ille conferre non poterat. Et similiter esset fienda mētio de beneficio qñ impetratur in forma, de qua in c. dilec. de pb. & in c. detestanda. j. de concef. præben. & dixit hic Io. Mo. ꝙ in omnibus his formis debet præferri impetrans apostolicus quantumcunque sit posterior fm Io. An. & ita residet Dom.

SVMMARIVM.

1 *Gratia si est limitata ad beneplacitum concedentis, dicitur reuocata per eius mortem.*
2 *Vsque, hæc dictio qualiter ponatur.*
3 *Dispensationes super pluralitate beneficiorum sunt restringendæ.*
4 *Papa concedens simpliciter alicui, quod possit sua beneficia retinere, intelligitur de beneficijs quæ iustè, & canonicè obtinet.*
5 *Beneficia electi an vacent post terminum iuris, si cum ipso electo dispensatur, vt non teneatur consecrari.*
6 *Papæ potestas quanta sit in beneficijs.*
7 *Beneplacitum Romani Pontificis denotat personam potius quàm dignitatem, & num. 8.*
9 *Voluntas quando dependet a certa persona, tunc moritur cum persona. An idem sit in morte ciuili. nu. 12.*
10 *Priuilegium reale an extinguatur cum concedente.*
11 *Reuocatio si sit facta per mortem concedentis, an id sit finito officio concedentis.*
13 *Et an idem sit in omni officio, & dignitate.*
14 *Quid si in impetratione exprimitur vtrunque, scilicet ad beneplacitum nostrum, & sedis apostolicę.*

CAP. V.

SI gratiosè. Gratia facta ad beneplacitū personæ concedentis eius morte expirat, sed facta ad beneplacitū dignitatis durat donec reuocet gr̄a ꝙ quis possit retinere beneficia q̄ hēt intelligitur de canonicè obtentis non de facto. h. d. Et hēt tres partes sicut tria sunt dicta. fm ibi, secus. tertium ibi, prætextu.
1 † No. 1. & ita allegatur ꝙ licet gratia simpliciter alicui facta cen

a seatur perpetua [a] & per mortem nō extinguatur ēt re integra, vt in c. si sup gratia. j. de offi. deleg. & no. p Io. An. in reg. decet. j. eo. lib. tñ fallit si gratia, & ɔcessio est limitata ad bñplacitum vel voluntatē ɔcedentis: quia voluntas, & beneplacitū dr cessare p mortē. gratia ergo facta ad beneplacitū ɔcedentis vel q̄diu ɔcedens voluerit, expirat per mortē concedentis ēt re non integra, vt hic est tex. no. & in l. 4. ff. loca. secus si gratia sit concessa ad beneplacitū vel voluntatē apostolicæ sedis, & sic dignitatis, quia non expirat per mortē Papæ concedentis sed durat in tps successoris, quia dignitas nunq̄ morit. sic. 12. q. 2. liberti.
b de his omnibus est tex. no. hic. Iō est ꝙ per mortem Papæ [b] vel alterius plati ecclesia dr vacare non aūt non existere, vt in c. cū nostris. s. de ɔces. pb. fm Io. An. & ex his patet, ꝙ sedes seu dignitas quæ est res inanimata dr habere voluntatem, ideo dr ꝙ penes ecclesiā vniuersitatē vel collegiū dr esse possessio licet possessio sine animo acquiri vel retineri non possit, vt in l. licet. C. de acquir. posses. & per Inn. in c. cū sup. de cau. pos. & p-
2 prie. †Secundo no. hic de dictione, vsque, [c] quæ ponitur inclu-
c siue, aliqñ tñ ponitur exclusiue, de qua dictione plene no. in l. a calligato. C. de nup. & p Bar. in l. patronus. §. a. ff. de leg. 3. & p Io. An. in c. 1. s. de epi. qui renun. & hic plene per Arch. ponentem ēt de hac dictione, ad, de quo ēt no. in c. exposuit. s. de dila.
3 †Tertio no. ibi, restringi, ꝙ sicut literæ ad beneficia ɔsequenda tanq̄ ambitiosę debent restringi, vt in c. quis in beneficijs. j. de pb. ita & dispensationes super pluralitate beneficiorū, vt hic
4 & in c. 1. & 2. j. de fi. psby. & in c. non potest. j. de præb. †Vlti. no. & ita allegatur, ꝙ vbicunque Papa simplicitate concedit alicui, ꝙ possit sua beneficia retinere, intelligitur talis concessio de beneficijs quæ canonicè obtinet, & non de aliis: quia hoc verbū obtines, intelligit de iure & non de facto, & facit d. c. nō pōt. in fi. Non ob. c. si Papa. j. de priui. vbi ɔcessio, & eius verba dñt aliquid operari pro quo ēt. l. si qñ. ff. de leg. 1. vbi legatū factū vxori de his q̄ erant sibi donata, intelligitur de donatione ēt q̄ non valebat, ut sic verba aliquid operentur, quia dicit hic Io. An. ꝙ ibi concedebatur ius nouū in re lega. hic vero fiebat solū prorogatio veteris iuris ad tempus, qui ergo prorogat vel permittit non confirmat, facit gl. in ver. obtinebit, in c. cū qui. j. de præben. & in l. legata inutiliter. de leg. 1. ideo dicebat Bart. in l. si qua loca. C. de fun. & saltu. lib. 11. & in l. autoritate. C. vnde vi. ꝙ si tyrannus iniuste inclusus in aliquo castro Romanæ ecclesiæ petat a Papa possessionem confirmari, ꝙ si illam obtinuit propter hoc ius aliquod non acquirit, quia permissio facta a Papa vt possit illud retinere non tribuit ius nouum, vt hic dicitur. In glo. 1. in fi. vide quod no. in c. licet. s. de offi. deleg. & per Spec. in titu. de loca. §. nunc aliqua. ver. 150. In glo. 2. in fi. an
5 post † terminum iuris vacent beneficia si cum electo in episcopum dispensatur vt non teneatur consecrari. Io. Mo. hic ꝙ sic, de quo per Innoc. & Hostien. in c. cum in cunctis. §. si vero. s. de elect. & ibi per Ioan. An. super ver. liberam. quod tamen intelligit hoc Bal. si beneficia vacarent ex solo cursu temporis absq; mora, secus si cum mora, quia cum per prorogationē cesset mora non vacarēt. ar. l. cum stipulatus sim mihi a Proculo. de uerbo. oblig. patet tamen ex hac glo. ꝙ beneficia eius qui est promotus in epm non uacant ante consecrationem, ex quo tunc dr promoueri ad epatū, ut sing. probatur in c. eā te. iūcto prin.
6 cum sim. s. eo. de quo tñ in d. c. cum in cunctis. §. 1. † In glo. 3. in prin. tene menti ex glo. quanta sit potestas Papæ in beneficia libusq; uo ad eum sufficiat pro ratione uoluntas, de quo in c. 2. j. de præben. & in c. fi. s. de postu. præla. In ea. glo. in fi. uide in c. ueniens. hic alleg. & in c. pe. de cler. ægro. Prælaturæ uero seculares, & officia secularium bene conceduntur ad tempus, & sunt temporalia, ut in l. meminisse. ff. de offi. procon. & per Ioan. And. in c. fi. s. de iudi. In glo. in uer. promotionis, in fi. & si tempore promotionis habebat ius ad rem tantum non includitur illud sub gratia, ut patet hic ex uerbo obtinere, ut in c. pe. in fi. j. de pręben. & in l. nomen. §. habere. ff. de uerb. sig.
7 fm Io. And. † In glo. in uer. sue. in fi. uult glo. no. quod si dicatur

ADDITIONES.

a Celsus. Perpetua. Adde hoc esse verum in gratia ad beneficia vacantia, quia tunc etiam morte concedentis non expirat, & ita intelligas quod hic dicitur, secus autem in gratia de beneficio vacaturo, ita no. Car. in cle. fi. q. 5. e. ti. Vinc. God. Gratia an per mortem concessoris expiret. Afflit. in Decis. Neapo. Decis. 101. post num. primum. Et gratia sine scriptura non valet. Idem Decis. 203. num. 3.

b Nic. Sup. Mortem Papę. Adde Domi. in c. nemo deinceps. de elec. lib. 6. & per Fed. de Sen. in tra. permuta. q. 15.

c Nic. Sup. De dictione vsque. Adde Arch. in c. de illa. 33. dist. Doc. in c. veniēs. de presby. non ba. Bar. in l. patronus. in §. Sempronio. ff. de leg. 3.

tur ad beneplacitum vel voluntatem Romani Pontificis deno tetur potius persona q̃ dignitas. Idem tenet hic Arch.& Io.de Fan. adducens c.literis, hic alleg.& quod no.per Io.An.in c.si abbatẽ.j.de elec.in glo. quid,si.& ita transit hic Pet.de Anc.Sed Lap.& Domi.& Bal.hic ꝯ per no.in c.quoniam abbas.s.de offic.deleg.quia nomen Romani Pontificis respicit dignitatem, & locum vbi est collata dignitas apostolica,vt patet in c.1.s.de const.eo.lib. Non ob.tex. hic quia gratia non fuit hic facta ad beneplacitũ Romani Pontificis, sed ad beneplacitum suum, quæ pronomina,meum,tuum,& suũ,denotãt personã,vt probatur hic & in d.c.literis. Sed certe prima pars videtur uerior pro qua videtur esse tex.hic in versi. an Romano Ponti.& facit glo.1.hic ponendo summariũ,alias nimis restringeretur prima pars istius tex.dicendo fuisse ibi expressum nomẽ propriũ Papæ,& esset diuinatio q̃ fugienda est sm glo.in l.filiũ quẽ habentẽ.C.fami.erc.Et ex his habentur tres casus. Primo quando dicitur ad beneplacitum sedis apostolicę.Secundo quando dicitur ad beneplacitum nostrum. Tertio quando dicitur ad beneplacitũ Romani Pontificis. Adde quartũ si dicatur ad beneplacitũ Papæ.Io.An.in c.licet. s.de acc. & in c.ad abolendã, in fi. s. de hæret. videtur uelle, ꝙ denotetur potius persona, q̃ dignitas.Idem tenet gl.1.hic & j. in ver.apostolicæ sedis, & in d.c.literis.Sed Io.An.ibi sentit contrariũ dicens, ꝙ videtur dignitas contẽplata,& ita transit ibi Imo.& do.Floria. Sed certè hoc non vr̃ verũ per ea quæ dicta sunt. s. de Romano Pontifice,& ita vr̃ hic tenere Bal. Quod tñ limitat nisi verba essent cõcepta in tertia ꝑsona,vt donec Papæ placuerit,quia tunc verba dñr in rẽ scripta,ar.l.iurisgentium.§.pactorum. C. de pac. & ꝑ his etiam facit,quia si in citatione Papæ dicatur,cõpareas corã nobis, non tenetur per talẽ citationẽ tunc comparere corã successore nisi fuisset dictũ ad apostolicam sedẽ sm Io.An. in d.c. licet, de quo in cle.ne Romani, in fi. j.de elec. & idẽ tenet hic Pet.de Anch.quando Papa diceret,nobis reseruamus,vt intelligatur potius persona quàm dignitas, vt in d.c.literis. Itẽ adde quintũ casum, ꝙ si exprimatur nomen positum in creatione Papæ,vt.s.in salutatione huius lib. tunc dicit hic Pet.de Anch. ꝙ accipitur potius pro nomine personali quàm dignitatis, qđ intelligit hic Domi.nisi secundum subiectam materiam aliud diceretur,puta si esset appellatũ ad Bonifacium IX. nam poterit prosequi appellatio corã successore, & ita refert Rotã tenere in deci.164.& facit tex.& gl.in c.dilecti. s.de fo.comp. & de his omnibus vide per Doc.in d.c.quoniã abbas,& per Bar.in l. si Augustæ. ff.de leg.2. & in l.si seruus.ff.de stipu.ser.& in l.qui liberis.§.hæc verba.ff.de vul.& pup.& per Io.An. in reg.priuilegiũ.j.eo.li.Itẽ adde sextũ, & vltimũ casum hic in fi.

8 † In gl.in ver.expirat. ibi, salutis animæ. Idẽ si fauorẽ libertatis,vt in l.si pater, in prin.ff.de manu.vindi. In ea.glo.ibi,ampliandus. sed certè in precario est fauor,& tamen in l.4.hic alleg. dicitur, ꝙ beneplacitum finitur morte, ideo hæc solutio non bona. In

9 † ea.glo.in fi.& ratio est sm Archid. quia cum voluntas a certa

a persona dependeat moritur tunc cum corpore,[a] & facit d.c. qm̃ Abbas,secundũ Ioan.And. Sed certè vt dicit Bal.hic cũ furor,& animus sint facti,vt in l.bonæfidei. ff.de acq.rer.do.morte finitur,vt in l.fi.ff.de condi.& demon. & tñ ꝯrĩu dicitur in d. l.ambiguitatis.potest dici ꝙ tex.hic loquitur in gratijs beneficialibus,& in reseruatis,sed in d.l.ambiguitatis,loquitur in ultimis voluntatibus in quibus moriens non desinit velle,vt l.fideicom.§.hæc autẽ,& l.vxorem.§.pe.ff.de lega.3.vbi dicitur, ꝙ rogatus facere uel dare cum uellet, intelligitur post mortem: quia per mortẽ dicitur uelle. Et ex his dicit hic no. Bal. ꝙ si testator reliquit uxori usumfructũ ad beneplacitũ hæredis,quod ẽt hærede mortuo habebit usumfru. qđ tene menti, & de his plenius no.in d.l.ambiguitatẽ, & per Bar.& alios in l. & quia. ff.de iurisd.om.iu.& ꝑ Imo.in l.centesimis. §.fi. ff.de uer.obli. ponentẽ quid sit in ꝯtibus, & in sententijs, de quo etiam per Doc.in l.& quia. ff.de iurisd.omn.iud.& uide per gl. & Doc.in c.a nobis,el 1.de sen.excõ.& ibi per glo. & uide per Cy. in l.fi. C.de ꝯh.emp.& ibi ꝑ Bal.in 6.col.& de furioso uide per Doct. in d.§.fi.& tex.in c.maiores.s.de bapt.per Ang. in l. si pater.ff.

10 de manu.uin.†In glo.in uer.perpetuo,in fi.aduerte quia Ioan. An.hic in prin.concludit, ꝙ quando gratiæ reseruationes seu cõmendæ essent limitatę ad expressam uoluntatẽ seu dispositionẽ in ꝯrĩu nunquã expirant per obitum concedẽtis, puta si fiat ꝯcessio ad beneplacitũ donec duxerit aliter prouidendum uel reuocandũ,ut est tex.in c.si delegatus.j.de offi.deleg. & facit l.cũ pater,in fi.ff.de leg.2.& C.de insti.l.si testm̃,& ita ẽt tenet Bar.in d.l.& q.a.Ad idẽ ẽt facit c.uenerabilis.s.de offi.dele. ubi coadiutor datus per Papã donec dixerit aliter ordinandũ uel prouidendũ per mortem Papę non expirat,facit ẽt c. fi. in fi.s.de uerb.sign.& j.de sup.negli.præla.c.pe.in fi.sm Io.An.dicentem idẽ esse si per Papam apponeretur clausula, puta donec intrauerit Italiam uel aliud simile: quia per mortẽ gratia esset perpetua, ex quo certum est ipsum amplius intrare non posse. pro quo tex.in proœ.Clemen.in §.& licet,secundũ Ioã. An. Quando uero gratiæ reseruationes uel commendæ essent limitatę ad uoluntatem uel ad beneplacitum concedentis, tunc procedit distinctio tex.hic, quæ distinctio locum habet omni casu tam in gratijs ambitiosis, & restringendis,quàm ẽt fauorabilibus,ut in d.l.4.& per glo. in uer.morte, in d. c.si delegatus,& ibi dicetur quid sit in iurisdictionalibus, & in iudi-

11 cijs,de quo etiam per Bal.in d.l.meminisse. † Sed quæritur primo an in casibus quibus hic dicitur,quod per mortem concedentis censetur facta reuocatio. Idem fit si sit finitum officiũ ipsius concedentis.Bar.hic quod sic, argu.l.Lucius.la 1.ff.de fideicom. li. Gaspar tamen de Cald. in suo consi.3.huius tit.intelligit hunc tex. in gratiis seu concessionibus ambitiosis, & restringẽdis,& ita loquitur tex. hic:secus in alijs,puta si rector alicuius prouinciæ positus per Papam contulit officiũ ad eius beneplacitũ, nam finito illius rectoratu nõ expirabit ꝯcessio. arg.regulæ decet.j eo.li.& d.c.si super gratia. Cũ ista gratia sit fauorabilis ideo est ampliãda,vt dicit gl.hic in ver.expirat.operat ergo dictũ beneplacitũ,quia successor poterit reuocare qđ alias non posset,vt in d.reg.decet, & ita transit hic Domi.Sed certè siue in ambitiosis, siue in fauorabilibus procedit dist.huius tex.vt in d.l.4.& ꝑ gl.in ver.morte,in d.c.si delegatus. &sic concludit,ꝙ beneplacitũ,& volũtas expirat finito officio,vt.s. dicit Bal.& ita ẽt tenet Bar.& alij Doc.in d.l.centesimis, in fi. vt ibi ꝑ eos,& ita ẽt est de mente Fed.de Se. in suo cõsi.251. qđ incip.reuerende.secus tñ videretur si cõcessio fiat simpliciter, & non ad beneplacitũ ex quo gratia est perpetua, vt d.c.si super

12 gratia,& facit c.fi.s.de offi.lega.†Secundo quæritur an quod di-

b citur hic de morte,[b] intelligatur ẽt de morte ciuili,puta si concedens esset excõicatus vel suspensus vel alio modo non posset eius officiũ exercere,tñ adhuc durat eius officium. concludit Bar. in d. l.centesimis, qđ non dicatur ex hoc desinere seu cessare voluntas vel beneplacitũ, sicut dr̃ in deportato, in l. cũ

c pater.§.hæreditatis.ff.de leg.2.& quia mors ciuilis[c] non æquiparatur naturali nisi in casibus expressis in iure, vt ꝑ gl.j.c.pro

13 xi.& vide ꝑ gl.in c.1. de offi.vic. † Tertio quæritur an id qđ hic dr̃ de concessione facta sub nomine dignitatis, ꝙ non expirat ꝑ mortẽ,procedat indistinctè sub nomine cuiuscũq; officij vel dignitatis.& Doc.hic & in d.l.centesimis,& in d.l.& quia.sentiunt,ꝙ sic,& idem Fed.in d.consi.251.Dubium tñ facit quia dignitas legatorũ de latere dr̃ expirare per mortem eorum vt in c. præsenti.j.de offi.leg. Idem in dignitate vicariatus, vt no.in c.1.de offi.vic.eo.lib. Et ex hac ratione ꝯcludit Bar.in d.l.& q.a, & do.Ant.& Imo.in d.c.quoniam abbas, ꝙ delegatio facta vicario vel legato de latere etiam sub nomine dignitatis expirat per eorum mortẽ vel si sit finitum officium, nec transit in successorẽ ex quo expirat tũc talis dignitas.si ergo moritur dignitas,cessat ratio istius tex.cum sit fundata,eo quia dignitas non morit. secus ergo vbi expirat dignitas, & sic posset inferri, ꝙ ꝯcessio ad bñplacitũ legati de latere vel vicarij ẽt sub nomine dignitatis facta expirat per mortem vel finitionẽ officij: secus qñ esset facta simpliciter, vt in d. c.fi.& quia gratia est perpetua, vt. s.secus si fiat ad beneplacitum ẽt sub nomine dignitatis.videtur ergo fienda differentia an ꝯcessio fiat simpliciter,&

14 tunc duret,vt d.c.fi. secus si ad beneplacitũ.†Vlti.quæritur, q.d si in ꝯcessione exprimatur vtrunque,puta ad beneplacitum nostrum,& sedis apostolicæ. Io.An.hic super gl. tenet ꝙ respectu dignitatis censeatur facta concessio. Idem tenet Host. in d. c. quoniã abbas.ar. c.super quæstionũ. §.si vero.s.de offic. deleg. Sed Imo.hic dicit fore inspiciendũ,ꝙ præcedit, & sic debet attendi

ADDITIONES.

a Celsus.Cum corpore.Adde Bar.in l.locatio. ff.de loca. & in l. centesimis.§.fi. col.2.versi.vltimo formo hic vnam q. ff.de verb. obli.Cyn.in l.fi.& ibi Bal.in 6.q.C.de contrah.emp.& Alex.in alle.l.centesimis.§.fi.alias.l.seq. de ver.obli. & in l. post dotem.ff.solu.matr.
Vinc.God.Adde Cor.consi.92.col.1.lib.2.& consi.235.col.9.lib.2.Dec.consil.108.col.2.& seq.& consi.168.Ruy.consi.104.lib.5.

b Nic.Sup.De morte.Adde ꝙ verbum mortis indefinitè prolatum videtur cõprehendere non solum mortem naturalem,sed etiam ciuilem secundũ Io. de Imo.& Mod.in l.Gallus.in §.& quid si tantum.ff.de libe.& posthu.
Vinc.God. Adde ꝙ mors ciuilis quę fit per ingressum religionis non habeat eundem effectum quem habeat mors naturalis.Goz.consi.41.nu.11.

c Nic.Sup. Ciuilis. Adde glo.in c.placuit.16.q.1. Bart.in l.ex causa.§.insulam. ff.de verbo.obliga.

tendi ordo scripturæ. ar.l.si seruus cõis. ff. de stipul.ser. & in c. mandata.j.de præb. quod intelligit hic Dñic.nisi ɔcessio sit facta proprio motu: quia tũc indistinctè transiret in succe. ar. c.si pluribus.j.de præb. & idem qñ verba proferuntur copulatiuè in materia q̃ ɔsueuit transire in succes. alias attẽdatur ordo scripturę, vt s.qñ vero verba proferuntur alternatiuè, puta ad beneplacitũ nr̃m vel sedis Apostolicæ, tenet Dñic. ꝙ non trãseat in successorẽ, vt hic per eũ. Sed tu plenius vide de hoc articulo per Doc.in d.c.quoniam abbas, & per Bar. in d.l.& quia.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficium vacans per resignationem non potest alteri conferri nisi primo assignetur in manibus superioris.*
2 *Conferre & aßignare qualiter differant.*
3 *Vacatio simpliciter prolata compræhendit omnem modum vacationis.*
4 *Gratia Papæ an poßit probari per testes si dubitetur de aliquo.*
5 *Impetrans qui exprimit verum modum vacandi, præfertur cuicunque alteri non exprimenti verum modum vacandi.*
6 *Interpretatio an fiat strictè in gratiis Papę.*
7 *Impetrans si expreßit Papę Titium decessisse tali tempore, & decessit alio tempore, an valeat impetratio.*
8 *Clausula quocunque modo vacet, quid prodest in literis Papę, & nu.9.*
10 *Impetrans an teneatur exprimere non solum vacationem beneficij, sed an etiam vacationis.*
11 *Et sufficit, ꝙ impetrans exprimat vacationem eius qui putabatur verus prælatus.*
12 *Et an dispositio huius c.habeat locum in acceptationibus.*
13 *Et an in expectatiuis.*
14 *Falsitas circa expresionem vacationis an vitiet si constet de corpore. Adde num.15.*
16 *Mors ciuilis nunquam æquiparatur morti naturali, nisi in casibus expressis a iure.*
17 *Vacatio simpliciter prolata qualiter sit, & de quibus vacandi modis intelligenda.*

C A P. VI.

VSceptum. Mandatũ in vna specie vacationis non põt in alia impleri & ex duobus impetrantibus ille præfert qui verã speciẽ vacationis exprimit.h.d. Et habet duas partes sicut duo sunt dicta.secunda ibi, si vero. †No.1.ar.ꝙ non possit bñficiũ tanq̃ vacans renunciatione alteri ɔferri nisi prima sit reassignatio facta in manibus superioris, de quo in c.admonet, &
2 c.qđ in dubijs.s̃.de renun.† Itẽ no. hic drĩam inter ɔferre & assignare cũ ibi ponantur, vt diuersa.qñq; tamen vnum ponitur pro altero, vt in c.inter dilectos, in fi.& c.graue, de exces.pla.&
3 vide per Inn.in c.proposuit, in prin.de conces.præb.†Secundo tene menti singulariter, & ita allegatur, ꝙ licet aliàs vbi simpliciter fit mentio de vacatiõe beneficij cõprehẽdatur omnis modus vacandi, ex quo verbũ vacatio simpliciter prolatũ comprehendit oẽm modum vacationis, & quocunque mõ vacet, & in quacunque materia proferatur siue fauorabili siue penali & restringibili, vt est gl.no.in c.cupiẽtes, in prin.j.de elec. Si fit simpliciter mẽtio de vacatione beneficij includit omnis modus vacandi. Idẽ voluit gl.in ver.vacabunt, in c.si p.p.j.eod. tit.est tex.in c.ex parte, el 1.de offic.dele.vbi impetrauit simpliciter, & tñ includitur vacatio per renunciationem, tñ expresso vno modo vacationis non includitur alter, esto ꝙ in altero sit fortior rõ vt est hic tex.no. Ideo est hic, ꝙ vacatio p renunciationẽ non includit vacationem per mortẽ licet in ea esset fortior rõ, & per hunc tex. determinat Rota in deci.26. quæ incip. itẽ si impetratur, ꝙ si impetratur beneficiũ vacans per contractũ matrimonij non sufficit impetranti probare sponsalia de futuro vel ꝙ p renunciationẽ vacauerit, vt tenet Rota in deci. 338.quæ incip.itẽ si mandatur.in literis ergo ad beneficia in q̃bus fit stricta interpretatio, vt s.c.prox.& j. de præb.q̃uis in beneficijs venit tm̃ qđ exprimitur nec fit extensio ad aliud non expressum in quo ẽt esset maior rõ, vt hic dr̃.& in c. cui de nõ. j.de præben. Et idẽ esset in statutis in eadem materia loquentibus, puta si statutũ esset factum, & iuratum per canonicos plebis, ꝙ mortuo plebano non eligat̃ seu recipiat̃ aliquis qui non sit in sacerdotio ɔstitutus, ꝙ si plebs non vacat per mortẽ, sed p renunciationẽ, & eligunt non presbyterũ, ꝙ non erunt per-
4 iuri p tex.hic sm̃ Io.An.& Dñi. †Tertio no.ibi, aliud appareat, ꝙ licet alias sit dubium an in gratia Papæ ad probationem requiratur scriptura, vt est dictũ s. in proœ. in fi.tamen si dubitatur de intentione Papę põt fieri probatio aliter q̃ in literis cõtineatur, & sic p testes.iõ dicit hic Io.An. ꝙ licet a verbis nõ sit recedendum.22.q.5.humanæ aures, & l.non aliter, de leg.3. tñ intentio præfertur verbis qñ de illa apparet seu probari posset, vt est tex.hic, & in c.præterea.j.de verb.signifi.& ibi p glo.

5 Vlt. no. & ita allegat̃, ꝙ ex duobus impetrantibus ille præfert̃ qui exprimit propriam, & veram speciem vacationis, licet talis impetrans sit posterior: q̃a hoc solũ attendit̃, ꝙ exprimatur ꝓprius modus vacationis ẽt si alter qui nõ exp̃sit verũ modũ exp̃sserit talẽ modũ vacationis, q̃ cõiter putabat̃ verus, de quo tñ dicet̃.j. & sic est hic casus, in quo scđs impetrans p̃fertur primo impetranti, & alios casus vide per gl.ordi.in c.q̃a sæpe. j.de pben.in fi.regľr tñ semper primus impetrans p̃fertur secũ
6 do, vt hic in gl.fi.†In glo.in ver.humanis.ibi, strictissime fit interp̃tatio.sentit gl.pe.j.i fi.& aduerte, q̃a dispositio istius tex. ꝓcedit ẽt vbi gr̃a deberet large interp̃tari, sicut est in casu c.is cui.& c.si cui nulla.j. de pbẽ.puta si gr̃a facta super collatione beneficiorũ deriuat̃ in aliũ ab illo cui cõceditur, quo casu non fit stricta interp̃tatio, vt d.c.is cui.& tñ exp̃sso vno vel duobus modis vacandi non cõprehendit̃ alter.iõ si ɔceditur alicui priuilegiũ ɔferendi bñficia quinq; clericorũ cedentiũ vel decedẽtiũ, & sic de vacantibus per mortẽ, vel renunciatio.non extendit̃ ad alterũ modũ vacationis non exp̃ssum, vt est tex.no.in c. sicut.j.de ver.sig. Idẽ ẽt tenuit gl. in ver.decedentiũ. in c. q̃uis. el 2.de pb.dicens no.ꝙ tunc nõ includunt̃ bñficia vacantia per acceptionẽ secundi bñficij, vel ex pmutatione, vel per ɔtũm mr̃imonij vel aliter, cũ de his vacationibus nõ sit exp̃ssum, & ita tenet ibi Arch. cũ enim modi vacationis sint diuersi nõ vr̃de mente ɔcedentis sub vno casu reliquũ cõprehẽdere.vñ priuilegiũ nõ trahit̃ ad diuersa, vt in c.porro.& in c.sanè.s̃.de priui.sm̃ Imo.& Domi.in d.c.q̃uis.ex q̃bus no.infertur ꝙ dispositio istius tex.locũ hẽt ẽt in priuilegijs, in quibus fit larga interp̃tatio, & ita tenet Io.An.in c.si p.p.j.eo.super gl. in ver.vacabunt.licet ẽm quo ad cõprehensa in lr̃is fiat larga interp̃tatio.tñ secus quo ad nõ cõprehẽsa, & sic ad diuersa gñа vacatio
7 nis qđ no.& vide j.in fi.†In gl.in ver.p mortẽ.in fi. & per rõnẽ huius gl.dixit hic Bal.ꝙ si in lr̃is dicat̃ si tibi cõstiterit.A decessisse certo tp̃e, postea apparet, ꝙ nõ decessit illo tp̃e, sed alio, ꝙ literæ nõ poterũt exequi, cũ ẽt limitatio certi tp̃is arctet.argu. l.põt quis.ff.de hære.insti.& facit qđ no.Lap.hic, & Ro.in de
8 ci.28.& in deci.307.in fi.quæ inc.itẽ si expectans.† In gl.in ver. exp̃sse.ibi, quocunq; mõ.no.gl. vñ dicit hic Ioã. An. & in c.ex parte.in ver.nos igitur. s̃.de ɔces.pb.vtile esse dicta gñalia verba vel similia subiungere in interp̃tationibus exp̃sso vno mõ
a vacationis.[a] Et ex his dicit hic Lap. ꝙ apposita tali cl̃a, vel simili venit oĩs alius modus vacationis ẽt si nullus adhuc fuerit in illo bñficio institutus, vt q̃a bñficiũ sit de nouo creatũ ante tñ datã literarũ ne obstet cle. si.s̃.e.& ita ẽt tenet Lap. in sua alle.
9 6.circa fi.†Itẽ ex hoc determinat Rota in deci.28. q̃ incip.itẽ si mandet, ꝙ si impetraui mihi ꝓuideri de bñficio vacante p p̃stitutionẽ execrabilis, & in impetratione ex cl̃a, vel quouis alio mõ vacauerit, q̃ licet bñficiũ mõ p̃dicto non vacet, sed alio mõ puta per c. de multa. s̃. de pb. vel p non promotionẽ ad ordines p̃sbyteratus, vt in c.licet canon.j.de elec. vel per ɔtũ mr̃imonij uel p ingressum religionis, ut j.de reg.c.beneficiũ, ꝙ de dicto bñficio alio mõ uacãte, ꝙ impetrauerim poterit mihi ꝓuideri, ex quo apparet de intentione mandantis per illã cl̃am, uel alio quocũq; mõ, ut hic in tex.& gl. Et aduerte, q̃a determinat sing.Lap. hic, ꝙ dicta cl̃a uerificet̃ in omni specie uacationis ɔtingentis in ea p̃sona exp̃ssa: secus si uacatio ɔtingeret in alia p̃sona q̃ exp̃ssa, puta si est facta impetratio per mortẽ Petri ultimi rectoris decedentis tali loco, & tp̃e uel alio quouis mõ.nam nisi probetur de uacatione per mortẽ Petri non obtinebit impetrans, q̃a sicut modus uacationis exp̃ssus, & locus & tp̃s referunt̃ ad personã Pe.arg.no.in c.abbate.s̃. de re iudi.
b ita & illa cl̃a[b] & alio quouis mõ.argu.l.si quis ita stipulatus.§. Chrisogonus.ff.de uer.obli.sm̃ Lap.& Doc.hic, & ita sequitur Rota in d.deci.26.dicens p̃dicta ꝓcedere siue de bñficio iã uacante siue de bñficio uacaturo ꝓuideri mãdetur, q̃a de vtroq; est tex.hic qđ no. Limita tñ p̃dicta duobus modis sm̃ Lap. Pri
c mo nisi Papa rescriberet proprio[c] motu: quia tunc indistinctè deberet beneficiũ q̃nocũq; uacaret, ar. c.si motu ꝓprio, & c. si pluribus.j.de præb. & qđ no.Io.An.j. e.c.& ita est de mẽte gl. pe.j.in fi.& facit c.q̃uis, ibi all.a ɔrio sensu, & facit ẽt tex.hic ibi de intẽtione mandantis aliud appareat. Scđo limita nisi dicta clausula fuerit ita gñalis apta cõprehendere omnẽ speciem vacatio-

ADDITIONES.

a Celsus. Vacationis. Adde istum in c.ei qui, nu.3.& quod ibi addidi ad eum, in versi.generalis.clausula, infra de præbendi.
Vinc.God. No. Quæ dicatur vacua possessio.Goz.consi.24.nu.1.& 4.
b Nic.Sup. Clausula.Adde Vital. de Campania in tract.clausularum.
c Vinc.God. Clausula ista motu proprio, non tollit subreptiones in præiudiciũ tertij cui ius fuit in re vel ad rem quæsitum. Ruy.consi.63.nu.3.lib.5.

velle tollere ius alteri quæsitũ ẽt si rescribat in materia in qua ꝑ solam voluntatẽ possit ius alteri auferre sicut est hic in materia bñficiali, vt s. est dictũ. facit c. ex tuarũ. s. de vsu pal. & c. sup eo. s. de offi. dele. & l. 2. §. merito, & §. si quis a Principe. ff. ne qd in lo. pu. de quo. j. in fi. In gl. in ver. reuocata, in fi. Idẽ in q̃buscunq; reuocationibus ẽt tacitis puta si pr̃ expectantis dãnatus sit de hr̃si, & sic gr̃a filij est reuocata, vt in c. 2. j. de hære. postea alter impetrauit in eadẽ ecclesia si deinde pr̃ restituatur locus erit huic decisio. vt non fiat alteri pĩudiciũ nisi Papa aliud exp̃sserit, ut hic in tex. fm Io. An. † In gl. in ver. post reuocationẽ, in fi. Idẽ Io. An. & intellige q̃n in secunda gratia esset clausula non obstante, ꝙ ꝑ alijs scripserimus, secus si fuisset a principio subreptitia, vt in d. c. mandatũ, quia tunc ipsa gr̃a non reconua
5 lesceret ꝑ reuocationẽ primæ, vt. j. c. proximo. fm Dñic. † In gl. in ver. expresse, in fi. puta cũ cl̃a qđ debeat aliis anteferri, ꝑ no. in c. pe. hic all. Quid aũt si dicta restõ fiat ꝓprio motu cũ cl̃a generali non obstante, vel cũ clausula non obstante, ꝙ ꝑ alio scripserimus. Lap. hic tenet, ꝙ sufficiat: quia motus proprius cũ dicta cl̃a gñali ampliat gratiã, vt s. in c. prox. & in c. si ꝑ p, & no. j. de pb. ei cui. Sed Dom. hic ꝯ quia tex. hic reqrit, ꝙ expresse exprimat, ꝙ debeat cæteris anferri ergo motus proprius cũ dicta gñali cl̃a non sufficit ꝑ no. in c. si postq̃. j. de pb. & j. eo. in c. pe. fm Domi. dicentẽ p̃dicta procedere ẽt si esset apposita cl̃a nõ obstantibus quibuscũq; ꝑ q̃ effectus nostræ gratiæ posset q̃uolibet impediri vel differri: q̃a talia verba dñt strictè intelligi sine alterius pĩudicio, vt s. de offi. dele. sup eo. nec probat iure, ꝙ hmõi cl̃æ inducant ꝑlationẽ iuris alterius, vnde nõ debẽt operari vltra effectũ suũ, vt dixit gl. in cle. si Romanus, de pbẽ. pro
a quo ẽt gl. fin. in cle. ꝑ literas, in prin. de pb. volens, ꝙ motus [a] ꝓprius licet tollat subreptionẽ tñ non ampliat gratiam vel vim verborũ, ꝯcludit tñ Lap. hic, & sequitur hic Dñic. ꝙ ꝓprius motus sine cl̃a non obstãte, ꝙ pro alijs scripserimus, sufficiat quo ad effectũ, c. mandatum. s. eo. tit. q̃n sit impetratio ad gratiam reuocatam, qđ no. ad d. c. mandatũ. † In gl. mag. ibi noua ꝯcessio. idẽ Arch. imo si esset vera restõ, tñ ea q̃ essent legitime facta añ ipsam nõ reuocarent, vt in l. qđ si minor. ff. de min. sup quo ꝯclude fm Imo. ꝙ aut ꝑ restõnẽ nõ pĩudicat iuri q̃sito tertiæ ꝑsonæ, sed solũ ꝯcedenti vel nulli, & tunc ad oĩa intelligat restitutus perinde ac si priuatus non fuisset, & ita ꝓcedant iura hic alleg. ꝑ ista parte, intelligẽdo de restõne q̃ fit ex gr̃a, sed in ea q̃ fit ex iustitia, vt est in tit. s. de resti. in inte. & in ti. ff. ex qui. cau. ma. tunc illa reponit oĩa in pristinũ statũ sicut a principio fuerãt: & operatur in præiudiciũ tertij, & trahit ad bona amissa ꝑ quascũq; manus ambulauerint, vt l. 1. §. de qua. ff. de postu. facit d. l. ꝙ si minor, & l. in causæ. §. fi. ff. de mino. Et an in dubio restõ q̃ fit per Principẽ intelligat fieri ex gratia vel ex iustitia, vide ꝑ Bar. in l. j. §. si quis vltro. ff. de quæst. & vide sing. dictum Cy. in l. fi. C. de sen. pas. In ea. glo. ibi, secus a Principe, hoc est falsum cũ hic loquatur in Principe, & tñ non præiudicat alteri personæ, operabitur tñ in præiudicium habentis cõferre, esto ꝙ de ipsa non fiat mentio fm Dñic. facit c. cũ in ecclesijs. j. de
7 pb. † In ea. gl. in fi. Io. An. & cõiter Doc. sequuntur opi. Bar. Brix. in d. Dñicali q. quæ est. 53. per c. decernimus. 16. q. 7. intelligẽdo, ꝙ imploretur officiũ iudicis nobile ad reuocationẽ dictæ sententię fm no. in c. si a iudice. j. de app. & facit c. ordinarij. §. si forte. j. de offi. ord. Papa uero uel legatus de latere poterit dictã restitutionẽ facere ẽt inuito pr̃ono clerico & mentione de eo nõ facta ꝑ c. cũ dilectus. s. de iure pat. Sed in patrono laico dicas idẽ de legato qđ hic dr̃ de epo, sed ipse Papa indistinctè posset q̃n de hoc ꝯstaret, alias in dubio cũ Papa non intẽdat pĩudicare alteri non intelligeretur patrono fieri præiudiciũ, q̃n ei prius ius quæsitũ esset, vt hic dr̃, & facit gl. in c. 2. j. de præb. Extra gl. inducit iste tex. ꝑ Io. An. ꝙ vasallus feudo priuatus, & postea restitutus post feudũ alteri ꝯcessum non recuperet feudũ, de qua q. vide in c. 1. hic finitur. l. Conradi. & plene per gl. & Doc. in d. l. Gallus. §. & quid si tñ. ff. de lib. & posth. Secundo inducitur iste tex. ꝙ si mortuo pr̃e filius spurius legitimat ꝑ Principẽ an talis legitimatio trahat ad præiudiciũ cõsanguineorũ qui iam hæreditatẽ illius patris adiuerant ab intestato. & cõis est opi. Doc. in d. §. & quid si tñ, ꝙ non. & facit l. fi. ff. de nata. resti. Tertio quæritur an talis legitimatio tollat iura primogenituræ q̃sita alteri ante legitimationẽ de quo per Doc. in d. §. & quid si tñ, hic per Imo. & Dom. De legitimatione uero quę fit per cõtractũ matrimonij, uide per Doct. in c. tanta s. qui fi. sint leg. & plene ꝑ Io. An. in reg. sine culpa, in mercu. Quarto queritur qđ si ex forma statuti bona cõmittentis homicidiũ pro parte applicant fisco, & pro parte hæredibus occisi, an homicida restituto recuperet bona iã applicata illis hæredibus. tex. hic facit, ꝙ non, de quo plene ꝑ Doc. in d. §. & quid si tñ. Quintò q̃rit si
b pater habet filiũ de ordine [b] minorũ incapacẽ ad succedendũ, ut in cle. exiui. de uerb. sig. & postea mortuo patre efficiat eps, & sic habilis ad succedendũ, an excludat uenientes ab intestato. plene ꝑ Bal. in l. fi. C. de epi. & cle. & per Fed. in suo ꝯsi. 26.
8 † Sexto q̃ritur an restõ facta per Principẽ trahatur non solũ ad statũ ꝑsonæ sed ẽt ad bona deperdita, puta si degradatus & beneficio suo priuatus ꝑ sñiam restitutus est ad ordinem, & eius executionẽ, an intelligat ad beneficiũ restitutus. Arch. cũ quo transit hic Io. An. & Dom. tenet, ꝙ non, sicut dicitur in deportato, in l. 2. ff. de sent. pas. & hoc nisi esset plene restitutus, ut in l. 1. C. eo. ti. de quo ꝑ Spec. in tit. 2. §. postremo, uer. quid si delegatus, & est simile qđ no. in c. 1. de fi. psby. sup gl. hoc intelligo. Vltimo q̃rit an restitutus ad bona intelligat ẽt restitutus ad fructus ex illis bonis ꝑceptos. tex. est sing. ꝙ non, in auth. idem de Nestorianis. C. de hæret. vide per Ang. in d. §. & quid si tantũ.

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Motus. Adde Alex. de Imo. in auth. quas actiones. C. de sacrosa. ecc. Vinc. God. Adde quod motus proprius non tollit obstantiam nec ampliat gratiam, licet excludat subreptionem, Rui. consi. 21. nu. 4. li. 5.

b Nic. Sup. Ordine. Adde Bar. in tract. minoricarum, in 4. lib. in pen. q. Vinc. God. De istis fratribus, quod sint in capaces, sed quod possint habere de bonis paternis, late per Cor. consi. 117. Multa. per totum, lib. 2.

SVMMARIVM.

1 *Tempus datę inspicitur in literis ad beneficia, quo ad qualitates requisitas in persona beneficiandi.*

Adde ad idem, num. 2.

3 *Actus non confirmatur vbi certo tempore requiritur ætas si deficiat, licet ex post facto superueniat ætas idonea.*

Et cui incumbit onus probandi de ætate, nu. 7.

4 *Rescriptum ad beneficia an põt pro parte valere, et pro parte non valere.*

5 *Clausula proprio motu, quid operetur cum clausula, non obstante.*

6 *Papa si prouidet alicui de cura, an possit sibi prouideri de dignitate.*

8 *Impetrans literas si tempore impetrationis erat laicus, tempore autem præsentationis erat clericus, quid iuris.*

10 *Aetas qualis requiratur in beneficialibus.*

CAP. IX.

SI eo tempore. Primo ponit thema ex quo resultant dubia q̃ soluit, & utriusq; cãm reddit. fm ibi, bñficiũ. Tene mẽti, &
1 ita allegat, ꝙ in rescriptis ad bñficia attendit tempus datę rescripti quo ad qualitates requisitas in persona beneficiandi, nõ autem tempus uacationis beneficij de quo in c. eã te. s. eo. & in cle. fi. j. eo. tit. in c. dilectus, el 2. s. de præb. rescripta ergo a principio nulla rõne alicuius defectus interuenientis tpe datę non reconualescunt ex postfacto, licet ille defectus
2 deficeret, de quo. j. in gl. & in reg. nõ firmat. j. e. lib. † Sed an iste tex. procedat quo ad merita, & virtutes impetrantis, ut inspiciatur tps datę, & nõ tps uacationis. Dñic. in c. si paup. j. de pb. tenet ꝙ nõ ꝑ illũ tex. ex quo dicit ꝓbari, ꝙ si Papa mandat alicui ꝓuideri de bñficio iuxta merita, & probitates alicuius, dẽt inspici tps uacationis, & ñ impetrationis quo ad merita, & uirtutes bñficiandi, unde sufficit, ꝙ talis reperiat idoneus dũ examinat, licet nõ fuisset tpe impetrationis cũ Papa ibi rescribat, ꝙ fm merita sibi ꝓuideat, qđ posset ꝓcedere in rescriptis in forma pauperũ, de quibus in d. c. si pauper. secus in rescriptis gratiosis in quibus attendi debet tpis datę, ut tenet Arch. in d. c. si pauper, in uer. causa, & facit tex. in c. dudũ, el 1. s. de elec. semper. n. subintelligitur tacitè clausula, si impetrans est idoneus,
3 ut in c. cũ a Deo. s. eo. † Secundo no. ex tex. ꝙ ubi certo tpe requiritur ætas determinata si tunc deficiat non cõfirmat actus,
a licet ex postfacto superueniat idonea ętas [a], facit quod no. in l. j. §. si filius. ff. de leg. 3. In tantum, ꝙ dicit Archid. & Ioan. And. ꝙ si executor in casu istius c. uellet prouidere, & conferre, ꝙ tunc eps id pati non debet, ut in c. eam te. s. de ęta. & quali. ex quo no. infertur, ꝙ ordinarius potest resistere delegato Papæ q̃n uellet procedere casu non incluso in rescripto. facit c. si q̃n. s. de offi. deleg. & uide alium casum per Inn. in c. inquisitioni. s. de sen. exc. & in c. cũ teneamur. s. de præben. quæ no. ad c. stu-
4 duisti. s. de offi. lega. † Vlt. tene menti, & ita allegatur, ꝙ ẽt rescriptũ ad beneficia põt pro parte ualere, & pro parte non, & subreptio in uno capitulo separato nõ uitiat in alio, ideo hic dr̃ ꝙ gr̃a alternatiuè ꝯcepta sup pluribus beneficijs si non põt impleri in uno, quia non ualet, debet in alio adimpleri in quo ualet, siue tale beneficiũ uacet primo siue postea fm Io. An. Sed tamẽ tu limita primo nisi contenta in rescripto deberent quo ad exe-

ADDITIO.

a Celsus. Aetas Adde istum in c. ei, qui. nu. 12. & quod ibi no. in apo. ad istum, in ver. proximue ætati, infra de præben.

ad executionem simul fieri, & iungi in eadem persona quo ca
su subreptio cõmissa in vno vitiat in totum, ſm glo. in c. consti-
tutus. s. eo. tit. Secundo limita prædicta ꝓcedere qñ subreptio
in vno capitulo fuit commissa per ignorantiã vel simplicitatẽ,
secus si per dolum, quia tunc vitiaret rescriptum in totum, vt
probatur in c. super literis. s. eo. etiam si rescriptum contineret
plura separata, & subreptio non fuerit cã obtinẽdi omnia sed
solum respectu vnius tm̃, vt ibi probatur, & tenet ibi d. Nic. in
prin. & in 4. col. & hoc in pęnã dolosi, qa alias si subreptio nõ
fuit dolosa non habet vitiare in totũ sed solũ in illa parte vbi
fuit subreptio, vt hic in tex. & ibi per do. Nic. Tertio limita nisi
subreptio sit cõmissa in principali, quia tunc vitiaret in totum
in omnibus accessorijs, de quo per Io. An. in c. cũ nostris. s. de
ↄcess. p̃b. Pro quo ẽt c. sedes. s. eo. vbi exprimens personam di-
gniorẽ malitiosè debet carere penitus cõmodo totius rescri-
pti in totũ, & rõ est quia a negotio circa qđ fuit cõmissa subre-
ptio dependent alia negotia sicut est ibi vbi clausula generalis
recipit limitationẽ a specie expressa. si ergo subreptio fuit cõ-
missa circa ꝑsonã expressam, & sic circa principale a quo alia
dependent, rescriptũ vitiatur in totũ, vt in d. c. sedes, & tenent
ibi do. Nic. in 2. col. secus si negotia sint prorsus separata, & ita
loquitur tex. hic. Quarto limita nisi subreptio cõmissa in vno
a capitulo separato fuerit cã obtinẽdi rescriptũ super omnibus,
nã tũc vitiaret in totũ, vt est tex. in d. c. super literis, secus si fuit
cã obtinendi gratiam solũ in illo negotio, quia tunc non vitiat
in aliis, & ita procedat tex. ſm do. Nic. in d. c. sedes. Quinto li-
mita nisi in connexis, quia subreptio cõmissa in vno vitiat v-
trunque, vt sentit gl. in d. c. constitutus, & sequitur ibi Imo. in
4. col. in fi. erat enim ibi subreptitiũ rescriptũ respectu canoni-
catus, & tñ censetur ẽt subreptitiũ respectu p̃bendæ cũ præbẽ-
da habeat connexitatẽ cũ canonica, vt 1. q. 3. si quis obiecerit,
& no. in c. cũ M. s. de ↄsti. Sexto limita nisi impetratio rescripti
fiat super pluralitate beneficiorũ quorũ vnum teneatur violẽ-
ter vel alias scienter iniuste tacito de illius intrusione, quia tũc
dispensatio vitiaretur in totum ẽt super alijs beneficijs, ita vr̃
velle gl. in ver. obtineat. in c. eum qui. j. de præben. licet tex. in
c. si gratiosè. in fi. s. eo. aliqualiter faciat ↄ̃, sed ibi non est pro-
prie dispensatio sed potius prorogatio, & dic vt ibi est dictum.
5 † In gl. 2. in fi. Quid aũt si Papa proprio motu scribit pro patien
te defectum ætatis ſm formam de qua hic in tex. concludit hic
Lap. ꝙ nihil operetur nisi cũ clausula proprij motus concur-
rat clausula nõ obstante, ẽt generalis, quo casu licet dicta clau-
sula de per se nihil operetur quando est defectus in persona ꝓ
qua scribitur vt dicetur. j. c. proximo, & no. per Doc. in c. ei cui.
hic alle. tñ iuncta cum proprio motu operatur dispensationẽ
in materia istius deci. vel similis, & ita sequitur hic Pet. de An-
cha. Sed Io. de Fan. hic ↄ̃, quia clausula non obstante, sola de ꝑ
se non operatur habilitatem personæ, ita nec iuncta cum pro-
prio motu. arg. eius quod no. in l. spadonem. §. qui iura multa.
ff. de excu. tut. credit tñ hic Domi. ꝙ proprius motus ẽt sine cł̃a
non obstante, sufficiat vt sic tꝑe prouisionis possit prouideri
de curato, ex quo reperitur in ętate legitima, licet tꝑe impetra
tionis non fuerit, quia cessat subreptio, vt in c. si motu ꝓprio.
j. de p̃b. sed hic in tex. Papa nõ rescripsit proprio motu, iõ sub-
reptio habet vitiare, & ita videtur fuisse de mente gl. in d. c. ei
cui. ſm Dñic. dubiũ tñ facit qa licet proprius motus tollat sub-
reptionẽ, tñ non tollit aliam inhabilitatẽ personæ illius, ꝓ qua
scribitur vt voluit gl. sing. in ver. validã. in cle. si Romanus. de
p̃b. & facit quod no. in d. c. ei cui, & in c. cum in illis. j. de p̃b. &
ideo vr̃, ꝙ proprius motus non sufficiat nisi rescribat ex certa
scientia, vt per gl. no. in c. 1. s. de ↄsti. eo. lib. & ita vr̃ velle hic Io.
An. circa fi. & sic qñ pro tali Papa rescriberet in facto nõ errãs,
& facit qđ q̃rit hic Arch. an sit obediendũ mandato Papæ qui
rescribit prouideri de curato bñficio alicui impuberi de quo
Io. An. remittit ad no. in c. 2. & in c. eã te. s. de ęta. & qual. in 1. gl.
& cõis ↄclusio est, ꝙ non sit parendũ nisi ↄstet de certa scientia
Papæ, facit qđ no. Bal. in l. impetrata. C. sñiam re. non pos. & ꝑ
Doc. in d. c. cũ adeo. Et eodẽ modo non haberet locũ iste tex.
qñ cũ tali ex certa scientia esset dispensatũ vel adiecta esset cł̃a
6 non obstante, ꝙ in ætate tali &c. ſm Io. An. hic. † In gl. in ver. cũ
cura, in fi. & expressione facta de cura non posset prouideri de
dignitate ſm Arch. & Io. An. vt no. in d. c. cũ in illis, & ꝑ Inn. in
c. fi. s. de p̃b. & executor ſm formã huius deci. nõ posset ꝓuide-
re in ecclesia cathedrali, vt in c. q̃uis. el 1. j. de p̃b. vt ibi ꝑ Ioan.
An. & hic in fi. & vide qđ no. j. c. proxi. suꝑ glo. in ver. vacabũt.
7 † In glo. in ver. idoneus, in prin. Cui autem incumbat onus ꝓ-
b bandi de ætate,[b] vide plene per Io. An. in reg. infamibus, & ꝑ
8 Bar. in l. de ætate. ff. de minori. † In ea. gl. in fi. quid autem si tꝑe
impetrationis quis erat laicus, an valeant literæ si tempore prę
sentationis factus est clericus. Spe. in ti. de act. & pet. §. de actio
nibus, ver. sed nunquid scholaris, tenet ꝙ sic, dummodo impe-
trans esset in proposito clericandi, sed Io. Cald. & Io. de Imo.
in c. 2. de insti. tenent ↄ̃rium per tex. hic, vbi inspicitur tp̃s datę,
vnde requiritur ꝙ tẽpore impetrationis sit clericus, vt in c. cũ
adeo. s. eo. & in c. ex parte decani. secus si in literis sit expres-
sum, ꝙ erat laicus ipse impetrans, quia tunc valerent literæ ex
quo ex certa scia rescribit, vt. s. est dictũ, & tenet Imo. in d. c. 2.
9 vbi de his, & in c. si pro clericis, hic all. † In gl. in ver. tunc. in fi.
de hac dictione tunc, hic plene per Arch. & no. in c. dudũ. de p̃-
ben. & per Inn. & Ioan. And. in c. præterea. el 2. s. de appel. & ꝑ
10 Spec. in tit. de appel. §. j. ver. quid si iudex. † In glo. in ver. ætatẽ,
c in prin. tene menti glo. ord. ponentem quæ ætas[c] requirat in
beneficijs, de quo etiam per glo. & Doc. in c. super inordinata.
s. de præb. & in c. indecorũ. s. de ætate & qualit. In curatis ve-
ro beneficijs requiritur ætas. 25. annorũ, vt in c. cũ in cunctis. s.
de elec. In sęcularibus vero dignitatibus vel personatibus nõ
curatis requiritur eadem ætas 25. annorũ, vt in d. c. cum in cun-
ctis. §. inferiora. cum istis tamen posset episcopus dispensare si
peregerint 20. annum, vt in c. 1. j. de æta. & quali. vbi de his di-
cetur. In dignitatibus vero regularibus conuentualibus eadẽ
ætas. 25. annorum requiritur, vt in cle. ne in agro. §. cæterum. de
sta. reg. Sed in alijs prioratibus non conuentualibus habenti-
bus curam animarum annexam ẽt si ipsa cura haberet per sæ-
culares presbyteros exerceri, requiritur ætas 20. annorum, vt
d. §. cæterum. Si vero cura debet regi per seipsum requirit̃ ætas
25. annorũ, vt per glo. in d. §. cæterum. Sed si cura non est anne-
xa, quia sit sine cura, vr̃ sufficere ætas. 25. annorum, dummodo
tamen sint expresse professi, de quibus omnibus dic vt ibi per
gl. & Doc. Quid autem sit de beneficijs inferioribus, dixit hic
gl. no. ꝙ si talia habent ordinem sacrum annexum ex consue-
tudine priuilegio vel statuto, tunc requiritur talis ętas qualem
requirit ordo illi annexus, de quo ẽt no. ꝑ Io. An. in c. ei cui. hic
alle. De canonicatibus vero, & de p̃bẽdis in ecclesia cathedra-
li, & in alia q̃ ętas req̃rat̃, vide in c. ex eo qđ. j. de ele. vbi est tex.
ꝙ maior septẽnio licet sit minor. 14. annorũ, potest esse canoni
cus ẽt in ecclesia cathedrali, & ita ẽt tenuit glo. in ver. canoni-
cis, in d. c. statutũ, & cõiter sequunt̃ Doc. in d. c. ex eo. de quo ẽt
hic plene ꝑ Arch. & Dñic. & ꝑ Doc. in d. c. suꝑ inordinata. Et
quid sit in alijs beneficijs siue cura, & nõ sonantibus in digni-
tatẽ, vt qñq; sunt ecclesiæ rurales, vr̃ ꝙ requirat̃ ętas. 14. annorũ
cũ talia beneficia habeant administrationẽ, ideo non p̃nt mi-
noribus cõmitti, vt in d. c. indecorũ. Maior vero septẽ annorũ
bene posset intitulari, dũmodo tñ non ad regimẽ, & admini-
strationẽ, pro quo facit glo. hic, & 28. dist. de his. ſm Io. hic & ita
ẽt residet hic Dñic. adducens c. 2. s. de æta. & quali. ꝙ generali-
ter loquitur de ecclesijs, & ita videtur debere intelligi, qđ no.
Fed. in suo consi. 48. quod incip. domine. Et quibus patet, ꝙ li-
cet quis sit habilis quo ad titulum non tamẽ in administratio-
ne, nisi super ipsa dispensetur, ideo est quia licet cum patiente
defectum ætatis esset in beneficio, et eius titulo dispensatum,
non tñ intelligitur dispensatũ in administratione, et regimine
ecclesię, et tꝑaliũ, vt no. Doc. in c. j. j. de ęta. et qual. et ibi dicet̃.

ADDITIONES.

a Vinc. God. Rescriptum autem impetratum tacito processu nullitatis non dicitur subreptitium, Ruy. consi. 8. nu. 2. lib. 4.

b Celsus. De ætate. Tu dic quod per eum qui se fundat in ea ita, no. gl. Bart. & Bal. in l. si minorem. C. de in inte. restit. Bar. & Doc. in l. cum te. C. de proba. in l. 1. in fi. ff. de excep. & in l. eadẽ oratione. ff. de fer. & Pau. de Cast. consi. 42. incip. visis & consideratis omnibus.

Vinc. God. AEtas dupliciter probatur verè & præsumptiuè, vt tradit Grat consi. 42. num. 42. lib. 1.

c Nic. Sup. Aetas, glo. in ver. in 18. in clem. fi. de æta. & quali.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiæ inferiores an possint grauari propter debita ecclesiæ cathedralis. Et an paupertas eximat ecclesiam a debitis, nu. 2.*

3 *Fructus ecclesiæ possunt ex consuetudine vel statuto episcopi applicari certę personæ.*

4 *Papa potest non solum tollere beneficium vnius, & dare alteri, sed etiam fructus beneficiorum.*

5 *Item a quo tempore computabitur tempus perceptionis fructuum, & num. 6.*

7 *Item quando concedit Papa fructus beneficiorum vacantium, de qua vacatione intelligatur.*

8 *Et an veniant beneficia excepta in tali concessione fructuum, & nu. 9.*

10 *Episcopus an potest authorizare in facto proprio.*

11 *Papa si concedit fructus beneficiorum episcopo per quinquennium, quid si beneficium vacet vltima die quinquennij.*

Quid

12 *Quid ſi fructus primi anni perierant, an epiſcopus debeat habere fructus anni ſequentis.*
13 *Item an talis gratia conceſſa extendatur ad fructus beneficij de nouo creati poſt gratiam.*

C A P. X.

SI propter. Gñalis grã habens clãm gñalem non obſtante, niſi exprimat̃ non ꝑiudicat iuri ſpãliter alteri q̃ſito ex ꝯſuetudine priuilegio vel ſtatuto, hoc dicit. Et primo ponit̃ the-
1 ma, & eius declaratio. Scd̃o ibi, niſi exceptio. †Nota primo, ꝙ pro debito eccleſiæ cathedralis non pñt aliæ eccleſiæ inferiores grauari, qd̃ procedit ẽt ſi eccleſiæ inferior ſubſit vel pleno iure ſit ſubiecta maiori eccleſiæ ſm Inn. in c. paſtoralis. s̃. de pri ui. facit rõ cle. 1. j̃. eo. tit. eſt ergo neceſſe, ꝙ hoc concedat̃ a Papa ex priuilegio ex iuſta cã de qua hic vel ſimili ſm Io. An. & ita tenet Pe. de Anch. de quo. j̃. dixit tñ Io. An. in c. quanto. s̃. de offic. ord. ꝑ illũ tex. ꝙ in regularibus eccleſijs, res vnius adminiſtrationis poterũt ꝯuerti in vtilitatẽ alterius adminiſtrationis,
2 & debita illius ſoluendo de voluntate tñ Abb. quod nota. †Secundo nota, ꝙ paupertas non eximit eccleſiã ab obligatione ſuorũ debitorũ, hẽt tñ ſm Doctores ipſa eccleſia, & clerici priuilegiũ ne ꝯueniatur vltra quã facere poſſit, vt in c. Odoardus, & ibi no. s̃. de ſolutioni. & ꝑ gloſſam, in l. miles. ff. de re iudicata. & l. ſtipendia. C. de executione rei iudic. Non obſt. tex. hic.
a ſcilicet, ꝙ fruſtra [a] precibus imploratur quod de iure cõi conceditur, vt l. 1. C. de theſau. lib. 10. vnde non videbatur hic fuiſſe neceſſe priuilegiũ: nã rñdetur, ꝙ epiſcopus hic non impetrauit ex neceſſitate iuris ſed de honeſtate ne eccleſia diffamaretur
3 apud vulgares ſi debita non ſolueret ſm Dñicũ. † Tertio nota
b ibi, ſpeciali ꝯſuetudine, qd̃ licet de iure fructus [b] beneficiorũ vacantiũ debeant futuro ſucceſſori reſeruari, vt in c. præſenti. j̃. de offi. ord. tñ põt induci ex ꝯſuetudine vel ſtatuto facto per epm̃ cũ capitulo qd̃ applicentur alicui ſingulari ꝑſonæ vel ẽt eccleſiæ cathedrali ſubſiſtente iuſta cã, facit. j̃. de p̃bẽdis. ſi tibi ꝯceſſo, & s̃. de verb. ſign. c. pen. & plene per Io. And. in regula,
4 nemo põt plus. j̃. eod. lib. †Vltimo nota, ꝙ ſicut Papa in beneficijs eccleſiaſticis põt tollere ius alterius, & dare alteri, vt in c.
5 q̃uis. s̃. eo. ita & in fructibus ipſius beneficij. † In glo. in uerbo primi. ibi, computatur, & ſm Archid. computatur dies vacationis cũ ab hora fiat cõputatio ſm Io. An. In ea. gl. ibi, priuilegiati, intellige ſiue ſeparet ipſe, ſiue alius eius nomine cũ tranſeat in eũ dñium recta via ex quo hoc facit beneficio Principis, vt l. ſi qñ. C. de bo. ua. ſm Bal. dicentẽ ꝙ ẽt lucra pęnalia illo anno tali beneficio acquiſita erunt iſtius vt hic per eũ. In ea. glo. ibi, reconditos, cõis eſt opi. ſm Imo. qd̃ ſufficiat fructus eſſe ſeparatos a ſolo, licet non reconditos, vt l. ſi eius. §. 1. ff. de rei vend. ſm Io. An. quicũq; fuerit qui ſeparauerit ſm Bal. de quo no. in l. fructus. ff. de rei ven. Et ex p̃dictis no. ꝙ ep̃s priuilegiatus ſm formã huius c. ex quo æquiparatur vſufructuario, ꝙ poterit fructus ꝑcipere ſua autoritate, vt. l. ſi quis ita. ff. de vſufruc. vel mandare ſub pęna excõicationis, ꝙ aſſignentur ſibi fructus de quo hic ꝑ Bal. In ea. gl. ibi, annus intelligitur ergo de anno naturali qui incipit, & finitur prout gl. hic dicit, & quot modis ſumat̃ annus hic plene per Arch. & Io. An. & no. in c. quã ſit. hic alleg.
6 & ibi per gl. † In ea. gl. in fi. vide plene in d. l. 2. & in c. quæſiuit. hic all. Et intellige ꝙ in cõputatione anni fiat diſtinctio de qua hic in glo. an ſimus in odioſis vel non: ſed in cõputatione dierũ illi duo dies nullo caſu cõputantur pro vno, vt in d. l. 2. ſm Doc. Et no. ex hac glo. ſm Dom. ꝙ ad ꝯſiderandũ an ꝯſtõ ſit fauorabilis vel odioſa, conſideratur primus intentus ſicut eſt hic fauor ep̃i de quo in l. qui excep. ff. de condi. indebi. & ꝑ gl.
7 & Doc. in l. venia. C. de in ius voc. † In glo. in ver. vacabunt. ibi, translatione. intellige qñ eccleſia vacabat per mortẽ, ſecus ſi fieret translatio ꝑ viã permutationis ſm Arch. Io. An. de quo ẽt ꝑ eũ in regula, qd̃ ob grãm. j̃. eo. lib. In ea. glo. ibi ꝯ̃riũ puto. Idẽ ſequitur Archi. & Io. An. ꝯcludens ꝙ ſi priuilegiũ diceret de uacatione ꝑ mortẽ nõ includeret uacationem ꝑ permutationẽ, ut in c. ſuſceptũ. s̃. eo. ex quo regulariter infertur, ꝙ ẽt in priuilegijs fauorabilibus procedit diſpoſitio d. c. ſuſceptum. ſicut eſt hic, & uoluit glo. s̃. de quo eſt dictũ in d. c. ſuſceptũ. In ea. gl. in fi. idẽ Io. An. ſed Io. de Ligna. & Domi. intelligunt hanc gl. in ꝑmutatione q̃ ſit gratia ꝑmutantiũ, ſecus ſi fauore eccleſiarũ, & ita vr̃ fuiſſe de mente Io. An. dicentis ẽt ꝙ in permutatione præbendarũ quã faciunt ad inuicẽ canonici eiuſdẽ eccleſiæ nõ haberet locũ hæc gl. cũ tunc non uacent per no. in c. cũ apoſtolica. s̃. de his quæ fiunt a p̃lato, & in c. quæſitũ. s̃. de rerũ ꝑmut. Et idẽ vbi non ſunt diſtinctę præbendæ, cũ ibi non det̃ vacatio ſm Arch. ꝑ no. in c. ex parte. s̃. de ꝯceſ. p̃b. & in c. dilecto. s̃. de præb. Nec ẽt haberet locũ in aliis caſibus in quibus ꝑ mortẽ clerici non uacãt beneficia, quos caſus ponit hic Archi. & no. in c. cũ acceſſiſſent. s̃. de ꝯſti. & in c. pen. s̃. de ver. ſig. Nec ẽt haberet locũ in ep̃atibus per c. dilectus. s̃. de conceſ. præb. & no. in c. q̃uis. el 1. j̃. de præb. Nec ẽt haberet locũ in titulo patrimoniali, vt no. in c. tuis. s̃. de p̃b. Nec in beneficio de menſa qd̃ cõſolidatur menſę mortuo clerico, vt. s̃. de pignoribus, cũ cõſtet. & per glo. in ver. ad menſam. in clem. 1. de exceſ. præla. Nec in beneficiis commendatis, vt no. in c. nemo deinceps. j̃. de elec. Nec in præbendis laicorũ, vt no. in c. 2. s̃. de inſti. ſm Dom. Nec in hoſpitalibus, vt no. in cle. per literas. de præb. Licet ſub nomine beneficij in caſu iſtius c. venirent dignitates, vt tenuit Inno. & Hoſt. in d. c. pen. & Arch. & Ioan. An. hic, ex quo tale priuilegiũ debet large interpretari, alias ſecus eſſet, & ex dicta ratione includeretur beneficiũ curatũ ꝑ no. in c. ſi tibi conceſſo.
8 j̃. de præb. alias ſecus eſſet, vt in c. cũ in illis. j̃. de præb. † An autẽ veniant beneficia excepta. Arch. hic ꝙ non per c. graue. s̃. de p̃ben. vbi notat Goff. q̃ generale mandatũ ꝯ̃ clericos non includit exemptos, facit quod no. Io. An. in c. ex parte. in prin. de priuile. Sed Ioan. An. hic contra, poteſt concludi ſm Domi. ꝙ ſi in priuilegio dicatur de fructibus ſuarum eccleſiarũ vel ſibi ſubiectarum, & procedat opin. Archid. cum eccleſiæ exemptæ non dicantur ſuæ, ſecus ſi dicatur de eccleſijs ſuę diœceſis, quia locus exemptus dr̃ de dięceſi, vt in cle. 2. de priui. & in c. cũ ep̃s. j̃. de offi. ord. & facit gl. no. in uer. anni. in cle. 1. de exceſ. præla. & vide no. in c. abbatẽ. s̃. eo. tit. & idẽ eſſet dicere de beneficiis dięceſanis vel de beneficijs quę vacabunt in dięceſi vt vult hic Io.
9 An. †In glo. in ver. impediri. in fi. de hoc dicetur. j̃. in fi. & tenementi ex glo. ſm Domi. ꝙ clauſula tollens obſtantia impedientia effectum gratiæ non includit obſtantia inducentia dilatio-
10 nem. †In glo. in uer. concedimus, in fi. Io. An. hic ꝯ̃, quia ep̃s nõ poteſt autorizare in facto proprio, vt in cle. 2. de rebus eccle. & l. j. in fi. ff. de auto. tut. Sed Domi. hic referendo dñm Ant. in c. vt nr̃m, hic alleg. concludit ꝙ glo. hæc ſit vera qñ non vellet reſeruare alicui vſui concernenti propriam vtilitatem, ſecus ſi concerneret propriam vtilitatem, & ita procedant no. in d. clemen. 2. & ita videtur fuiſſe de mente Io. An. hic in illa q. an ep̃s cum capitulo poſſit ſtatuere, ꝙ certa pars fructuum beneficiorum uacantium in diœceſi applicentur fabricæ eccleſię cathedralis. vbi concludit quod ſic, per hunc tex. ibi, eccleſiæ tuę fabricæ. & ibi, ſtatuto. dũmodo neceſſitas fabricæ hoc requirat, & pars deputata fabricę non ſufficiat ſi epiſcopo, & capitulo ponderato eorum ſtatu non ſupereſt quod ſufficere poſſit ad fabricam ſm Io. An. de quo hic plene per eum, & ita ſequitur hic Dom. & vide quod no. in c. cõſtitutus. s̃. de religioſis domi.
11 & in c. cũ oẽs. s̃. de conſti. & in d. cle. 2. †In gl. in ver. quinquenniũ, in fi. Quid autẽ ſi beneficiũ vacaret vltima die quinquennij an ep̃s habeat fructus primi anni. concludit hic Io. And. ꝙ ſic, ſi tp̃s quinquennij adijciatur vacationi, ſecus ſi perceptioni fructuum. Sed Io. de Imo. & Dom. hic concludunt ꝙ in dubio
12 talis gratia ſit large interpretanda. †In glo. fi. ibi nil habebit epiſcopus, de quo non curat Archid. quid enim ſi fructus primi anni caſualiter perierunt. certè propter hoc nõ debet habere epiſcopus fructus ſequentis anni, vt hic per eum. & dicit hic Bal. ꝙ ſi eodem anno bis vacaret beneficium non deberentur, niſi fructus primæ vacationis. ar. l. fideicommiſſa. §. ſi quis decem. ff. de leg. 3. In eadem glo. in fine. ex hac glo. colliguntur duæ lecturæ, & primam ſequitur hic Ioan. An. ſed ſm Arch. hic, & Io. Mo. in c. cum aliquibus. s̃. eo. tit. & lib. & videtur tenuiſſe gloſ. s̃. in prin. huius c. & in verbo impediri. & ſatis probatur ex tex. hic ibi pręiudicium aliquod. Sed ipſe Archid. videtur ponere alium, & tertium intellectum vt priuilegiatus hoc caſu nil habere debeat, quia dicta clauſula non obſtante, non operatur in præiudicium tertiæ perſonæ quod uoluit Vincen. in dicto ca. penul. dicens, ꝙ hoc priuilegium non extenditur ad beneficiũ vacaturum debitum expectanti cum ex duabus indulgentijs valeat prima, niſi de ea fiat mentio in ſecunda, vt in c. mandatum. s̃. eo. ti. & quia indulgentia epiſcopi eſt generalior quàm indulgentia expectantis, argumen. c. ſtudioſa. s̃. de officio delega. Nec ob. tex. hic, dum dicit vacabunt, quia intelligit de poſt ea vacantibus alteri non debitis tempore indulgẽtiæ. Nec ob.

ꝙ clau-

A D D I T I O N E S.

a Nic. Sup. Fruſtra. Adde gl. in cle. 1. de reſcri. in antiquis. & gl. in l. 1. ff. ad muni
b Nic Sup. Fructus. Adde Arch. in c. ſtatutum, in §. aſſeſſorem. de reſc. lib. 6. Bar. in l. 1. C. de mo. mul. lib. 10. & Bar. in l. diuortio. ff. ſol. mat.
Vinc. God. Adde quod fructus beneficij debentur clerico ſtudenti non obſtante conſtitutione. Oldr. conſi. 117.

ꝙ clausula non obstante, debet aliquid operari. nam tollit obstantia in præiudicium ecclesiarum vacantium, non autem in ꝑiudiciū tertiæ personæ: nec a verbis priuilegij est recedendū, ut in c. sané. & c. porro. s. de priuile. ex quo ergo priuilegiū dicit de primo anno, & hoc non pōt, sequit̄ ꝙ nec de secūdo hr̄e debeat, cū non sit ꝑsumendū, Papā velle grauare ecclesiā duplici onere. arg. d. c. mandatū. & l. Titia. §. qui in vita. ff. de leg. 2. Sed hæc lectura non placet hic Io. de Imo. dicēti, ꝙ tota difficultas stat in hac clā, non obstāte. de qua vide hic plenissimè ꝑ Dom. & no. in c. ei cui. j. de ꝑbendis. & in c. cū ex eo. j. de elect. eo. lib.
13 †Vltimo quærit hic Lap. an gratia [a] ꝯcessa, ſm formā huius tex.
a extendat̄ ad fructus beneficij de nouo post gratiā creati? tex. facit, ꝙ non, in cle. si. eo. tit. & ita sequit̄ ibi Pau. In ꝯriū facit: quia talis gratia non est ambitiosa, iō est amplianda, vt s. dicit Arch. & facit d. c. pen. & qđ no. Io. An. in c. si. s. de ver. sign. in gl. pen. sed prima pars vr̄ verior, quia talia priuilegia concernunt fauorē ꝑsonarū, & præiudiciū tertij, & sic ecclesiarū, vnde debēt restringi ꝑ no. in c. quid per nouale. s. de ver. sign. & ita vr̄ transire hic Dom. Quid aūt de beneficiis vacantibus tp̄e impetrationis priuilegij? gl. in ver. vacaturā, in c. si postq̄. j. de præb. eo. lib. & in cle. 1. de ꝯcess. ꝑb. in ver. notitia, voluit, ꝙ si fiat mentio de beneficijs vacaturis, includant̄ ēt beneficia vacantia tp̄e cōcessionis gratiæ, quia illud vacabit qđ vacans reperitur post cōcess. secus si dixisset de beneficijs vacantibus in ꝑnti, quia tunc illa vacantia post, non cōprehenduntur, ſm gl. ibi, & Dom. hic.

ADDITIO.

a Vinc. God. Nota, quod gratia dicitur subreptitia quando exprimitur falsum, vel quando non exprimitur illud, quod si fuisset expressum, aut superior nō concessisset, aut difficilius. Ruy. consi. 157. nu. 5. lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Ius commune potest contineri appellatione statuti.*
2 *Personatus & canonicatus an sint dignitates.*
3 *Reformatio quid sit.*
4 *Guardianus fratrum minorum an potest esse delegatus Papæ.*
5 *Delegatio Papæ qualiter valeat facta canonico ecclesiæ cathedralis monachorum, vel canonicorum regularium.*
6 *Constitutio quando loquitur per verbum, sufficit, quid requiratur.*
7 *Canonicus ecclesiæ collegiatæ an possit esse delegatus Papæ.*
8 *Quid si tempore datæ quis est canonicus ecclesiæ cathedralis, tempore præsentationis non.*
9 *Quid si talis canonicus, post datam est mortuus, an eius successor succedat in delegatam.*
10 *Quid si causa delegatur vicario episcopi, qui desinit esse vicarius.*
11 *Quid si causa delegatur vicario episcopi, vel delegato de latere sub nomine dignitatis, an episcopi remoti cognoscant.*
12 *Et an audientia alicuius articuli causæ possit cuilibet clerico delegari.*
13 *Papa si in literis suis vocat aliquem simplicem clericum, an valeat delegatio sibi facta.*
14 *Vice cancellarius Papæ an possit causam committere contra dispositionem huius c. statutum.*
15 *Lex, vel statutum quando annullat processum, si partes ad vlteriora procedant non opponendo, an processus validetur.*
16 *Delegatus Papæ an potest causam sibi delegatam audire in suburbijs.*
17 *Locus commodus ad audiendas causas delegatas a Papa quis dicatur, & num. 18.*
19 *Exceptio contra notorium an faciat rem dubiam.*
20 *Iudex quando possit cognoscere an sua sit iurisdictio.*

CAP. XI.

STatutum. Diuide, vt hic in gl. 1. & vsque ad §. cū vero. potest sic summari. Cā ab apostolica sede vel eius legato dēt cōmitti hn̄tibus dignitatē, vel ꝑsonatū, vel canonicis ecclesiæ cathedralis: nec tractari dēt, nisi in ciuitatibus vel locis insigni
1 bus vbi sit copia peritorū. h. d. †No. primo, iuncta gl. appellatione statuti posse cōprehendi ius cōe. quod inducit Dom. ꝙ rescriptū tollēs statuta ꝯria, tollat ius cōe, licet aliter de eo expsse non dicat. facit c. cū in ecclesijs. j. de ꝑb. & per Inn. in c. eā te.
a s. eo. tit. ꝯ aūt an appellatione [a] iuris veniat ius municipale, vel
2 consuetudinariū, hr̄ per gl. no. in c. fi. in fi. vt li. pen. † Secundo no. ꝙ personatus non est dignitas. de quo in c. 1. j. de cōsue. & ꝙ
b canonici [b] ecclesiæ cathedralis non dn̄r esse in dignitate. & vide in cle. 2. de rescr. & ibi ꝑ gl. in ver. cōuentualē, an prioratus sit dignitas. Vltimo no. & ita allegatur, ꝙ in ciuitatibus, vel lo-
3 cis insignibus semꝑ præsumit̄ esse copia peritorū. † In glo. in ver. reformandū, in fi. tene menti, iuncto tex. ꝙ reformatio dr̄, qn̄ disposita non tolluntur in totū, sed in parte. quod facit ſm Dom. ꝙ habentes ptātem reformandi statuta, non possint illa in totū tollere. facit cle. ne Romani. §. j. de elec. possent ergo ꝑcedere per viā diminutionis, vel additionis, vt hic, iūcta glo. in ver. quædā. & facit quod no. s. in proœmio huius lib. circa fin.
4 † In glo. in ver. obtinentibus, in fine. Quid de guardianis [c] fra-
c trū minorū, & quid de prioribus aliorum mēdicantiū, an possit eis fieri delegatio a sede apostolica? Do. tenet ꝙ sic, in c. nullus. j. de elec. ꝑ gl. ibi in ver. ꝑlaturā. nam dn̄r hr̄e prælaturā, &
5 dignitatē, vt ibi dr̄. † In glo. in ver. canonicis ibi, vel alia iusta cā. no. glo. pro eo quod hic dixit Archid. vt non valeat cōmissio, si ecclesia cathedralis sit monachorū, vel canonicorū regularū, nisi exprimatur religio. per no. in c. cū olim. el 2. s. de priuile. & in c. de ꝑnītium. 16. q. 1. & ita sequitur hic Dom. quia iste tex. non remouet alia impedimēta inducta alias de iure, sed tm̄ ponit qualitates a iure requisitas. de quo per Doct. in d. cle. 2. forte posset dici ꝙ si fieret delegatio, non esset ꝑꝑ hoc rescriptū nullum, prout dicetur j. in fi. tex. sed esset necessaria exce-
6 ptio, ſm no. in c. sciscitatus. s. eo. tit. † In ea. glo. ibi, sufficit. tene menti sing. hanc glo. de verbo, sufficiat. ꝙ vbi constitutio loquitur ꝑ verbū, sufficiat, tunc nihil aliud requiritur quàm sit expssum. facit 27. q. 2. sufficiat. quod secus est in verbo, requirere, q. a licet constitutio requirat certas qualitates, tamen non sequit̄, ꝙ actus sit perfectus, vel ꝙ aliud non requiratur. quod est notā dum pro statutis, ſm Dom. In ea glo. ibi, est sublatū. quia sufficit, ꝙ sint canonici, ēt si non sint prębendati ad hoc, quod no. j. de pręb. is cui, ſm Io. An. Ita etiam tenet Rota in decis. 243. quæ
7 incipit, item si legatus. & ibi no. de his. In ea. gl. ibi, præsumitur pro aliquo, & ex hac præsumptione præcedit legislator, in tantū, ꝙ dato ꝙ canonicus ecclesiæ collegiatæ esset peritior canonico ecclesiæ cathedralis, tn̄ non posset delegari, ſm Io. An. tenentē ex his, ꝙ habens dignitatē, personatū, vel canonicatū in ecclesia cathedrali, non possit vt suspectus recusari rōne imperitiæ, quia præsumitur peritia, & non admittitur probatio in ꝯriū. de quo per Cyn. in l. certi iuris. C. de iudic. & idē tenet hic Imo. cū possit dicto casu fieri prouisio, vt. j. in §. assessorē. Et idē sit si delegat̄ cā matrimonialis, vt in c. 1. s. de consangui. & affi. licet Io. An. in c. cum ob omni. s. de vita & hone. cle. videatur
8 velle in hoc ꝯrium. †In ea. glo. in fi. idem tenēt hic Doc. de quo per Spec. in tit. 1. §. fi. ver. quid si causa. & seq. & per glo. 2. in d. clem. 2. & ibi Pau. concludit, quod si superuenit qualitas totaliter opposita primæ qualitati, requisitæ tēpore datæ, puta q. a canonicus ꝯxit matrimonium: & si cā erat temporalis, poterit cognoscere, ſm eū in c. 2. s. de iudi. secus si causa erat spiritualis. & ita sequitur hic Dom. quicquid dixerit Spec. in d. ver. quid si causa. Sed qn̄ qualitas superueniens non repugnat in totum, puta quia canonicus efficiatur regularis, remanebit delegatus, licet cognoscere non debeat sine licentia sui ꝑlati. facit quod no. in c. pastoralis. in fi. s. de rescrip. & in cle. 1. de testa. in 5. glo. ſm Io. An. dicentē idem in delegante, vt inspiciat̄ tp̄s factę delegationis, an possit delegare. de quo ꝑ Spec. in d. §. fi. ver. quid si cōmittens. nec ob. c. si ꝑ eo, el 2. s. de ap. vbi considerat̄ tp̄s ꝑsentationis: quia illud quo ad inducendā negligentiā iudicis, qui negligens dici non potest ante præsentationem. Et ex prædictis determinat etiam Bal. in l. generaliter. C. de epi. & cler. circa medium. ꝙ licet si post delegationem canonicus renunciat canonicatui, tamen in illa causa procedere possit, & durat delegatus, cum sufficiat ꝙ fuerit habilis tempore impetrationis, vt hic in tex. secus autem ſm Bal. ibi esset in prælato, vel canonico remoto propter delictum. argu. l. Cassius. ff. de senato. intellige de remoto a dignitate, secus in remoto ab administratione vel in suspenso: quia cum tunc retineat dignitatem, ratione cuius fit delegatio, retinebit etiam iurisdictionem delegatam, & eam exercere poterit, vt no. per Archid. 24. q. 1. audiuimus. vt tenent Doc. in c. 1. §. si vero. j. de cle. ægro. eo. lib. Et aduerte primo, si causa delegatur canonico, & remoueatur postea a canonicatu, an poterit procedere in causa? glo. hic tenet quod sic. & idem Archid. intellige quando iam incępit cognoscere de causa: alias secus si re integra. & procedit hæc glo. in canonico, siue delegatio sit facta nomine proprio, siue aliter, etiam quando nomen proprium non sit expressum. cū enim canonicus non dicatur habere successorem, vt. j. non est vis an sit expressum nomen proprium, vel non, tamen semper habetur perinde ac si sit expressum. & ita ēt debent intelligi supradicta. & sequitur Imo. in d. cle. 2. in 3. col. in prin. & in d. c. qm̄
9 Abbas. & idem ibi Panor. † Secundo aduerte, quid si talis canonicus

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Appellatione iuris. Adde Ab. in Ru. de consue. Abb. in proœmi. cle. & Abb. in c. cum venissent. de eo qui mit. in pos.
b Nic. Sup. Canonici ecclesiæ cathedralis. Adde Inno. in c. fraternitatem. de sepul. Host. in sum. tit. de filijs presby. in §. fi. ver. circa. Barba. in c. quæsitum, in 1. col. de rerum permu.
c Nic. Sup. Guardianis fratrum. Adde Fe. in c. cum olim, in prin. de ma. & obe

dia.& c. cũ in multis.s.eo.tit. & li.de quo ẽt vide per Domi. in c.fi.j.de offi.dele.super glo.in ver.non præsumãt,& per Imo.in
8 d.c.nõnulli.in 7.col. †In gl.in ver.ab epo.in prin. idẽ in archiepiscopo,quo ad suã diœcesim,non quo ad suã prouinciã,& sic si archiepiscopus impetrat ꝯ alios,vel alij ꝯ eum cõputatur die ta a fine diœcesis non a fine prouinciæ.facit quod no.in c.quãuis.el 1.j.de præb.ſm Io.An.volentem post Arch.ꝙ illud quod hic dr̃ in epo non habeat locũ in officiali epi quamuis multi ꝯdicant sup quo ꝯcludit Lap.ꝙ si officialis epi agit vel conuenitur rõne officij sit idẽ qđ in epo,secus si ratione suæ ꝑsonæ
9 vel alia de cã.ar.c.2. j.de ꝯsue.†In gl.in ver. nisi in fine.vult glo. ꝙ de propria natura istius dictionis nisi est,ꝙ ponatur exceptiue qđ no. ad statuta in quibus verba debent intelligi proprie,
10 vt in cle.qđ circa,de elec.& in c.in nr̃a,de iniurijs.†In gl.in ver. non audens in fi.tene menti ex gl.qđ qui non habet bonũ sta-
a tũ in loco licitẽ dr̃ ille locus [a] sibi non tutus qđ procedit ſm Archi.& Io.An.ẽt si sua culpa hoc ꝓcesserit.ar. l.Papi.ff.de mino.& in c.quia diuersitatis.s.de ꝯcess.pb. ex quo tene menti, ꝙ põt quis allegare locũ non tutũ,ẽt si hoc processit ex sua culpa qđ no.& vide in l.si merces.§.culpæ.ff.loca. & ꝑ gl.no. in reg. imputari.j.eo.lib. sicut alias dr̃ de inimicitia q̃ excusat ẽt si sua culpa processerit ſm gl.sing. & Bal. ibi.in l. athletas.§. dat remissionẽ.ff.de execu.tu. nullo tñ casu quo ad effectum iuris ꝑuenit sine culpa.l.cũ talis.§.1.& ibi Bar.ff.de his qui.vt indig.In gl.in ver.ꝯ prædictos in fi.Idem tenet Archid.in casu econtra.s. si capitulũ vel ciuitas vellet impetrare ꝯ aliũ existentẽ de diœcesi,quia est eadẽ rõ.& ita sequitur Io. de Lig. Sed Io.An.hic ꝯ & licet opi.Arch.sit æquior,tñ opi.Io.An. est verior de iure ſm Imo.quia tex.hic non loquitur in istis casibus. posset tunc ha-
11 bere locum recusatio vt vult gl.ꝓcedens.†In gl.in ver. vnã dietam. in prin. an aũt si trahat̃ vel citet̃ quis vltra vnã dietam teneat̃ cõparere.vide per Ioã.An. in d.c.nõnulli.& ibi concludit Imo.in 6.col. ꝙ nõ si hoc est certum,alias si dubitat̃ an sit vltra vnã dietã vel nõ tenet̃ cõparere ꝑ no.ꝑ Io.An.in c.olim. de excep. Et an talis exceptio ꝙ non debeat q̃s trahi vltra vnã dietã poterit opponi ẽt post lit.cõtest. licet q̃s cõparuisset & nõ opposuisset.vide ꝑ Imo.in c.dilectus filius.I.s.e.in fi. & idẽ d.An. ibi.immo vr̃ quod possit opponi ẽt post sñiam quia cũ id sit decretũ vt hic in fi.tex.certe nisi expressus consensus partium interuenerit processus sit nullus & tacitus cõsensus nõ sufficiat vt est dictũ.s.in gl.in verbo,non cõmittit.& ita tenuit d.Nic.in
12 d.c.olim.& facit gl.in ver.citet.in d.§.in nullo.†In ea.glo. in fi. idem Archi.& Io.An.hic.Sed Io.de Lig.hic ꝯ vt in reali fiat cõputatio a fine diœcesis vbi est res sita per d. c.dilectus.& per c. ex parte.B.s.de fo.cõpe.& idem tenet Gul.in clem.1.de rescrip. Pe.vero de Ancha.& Dom.hic sequitur opi.huius gl.& idẽ Io. de Imo.in d.c.dilectus.in 4. col. dicens ꝙ ita seruaretur in practica.licet ꝯria opi. videatur de iure verior de quo ibi per eũ & hic per Do.dicentẽ idẽ esse dicendũ qñ quis conueniretur rõ-
b ne ꝯctus vel delicti vt fiat computatio [b] a diœcesi domicilij.i. habitationis non loci ꝯctus vel delicti vt tenet Io.An.j.eo.§. in nullo,& sic sequitur ꝙ licet in loco rei sitę vel ꝯctus vel delicti sortiatur quis forum vt in c.fi.de fo.compe. tamẽ per literas apl̃icas non poterit ibi trahi:si nõ ibi, sed alibi habet domiciliũ habitationis.Nec obst.c.dilecti.s.de foro compe.scilicet ꝙ vbi põt quis corã ordinario cõueniri ibidem ẽt possit corã delegato Papę siue possit conueniri rõne rei vel delicti vel cõtractus, & ita tenent ibi Inn.Ho.& Io.And.quia dicit intelligi qñ posset ibidem cõueniri corã ordinario,& sic qñ esset ibi inuentus vt in c.Romana. §. contrahentes.j. de fo.compe.secus aũt si nõ esset inuẽtus in loco ꝯctus delicti vel rei sitę: quia sicut nõ posset ibidẽ tunc cõueniri coram ordinario vt d.§.ꝯhentes, ita nec coram delegato Papæ ex quo non põt trahi extra domicilium habitationis vltra vnam dietam vt hic dr̃,& ita tenet Pe. de Ancha.hic & Io.de Imo.in d.c.delictus,in antepe.col.& tene mẽti ex hac glo.ꝙ illa proprie dicitur diœcesis alicuius in qua quis habet domicilium habitationis, licet ex origine alibi sit natus, & sic in dubio appellatione domicilij, intelligit̃ de domicilio habitationis non originis secundũ gl.no.hic,& in cle. 1. de fo. compe.quod inducitur hic per Pe.de Anch.ad represalias concessas contra Florentinos: an intelligatur de Florentinis origine,licet non habitatione vel econtra:de quo plene per Bar. in tractatu represaliarum in 7. vel 9. q. & in l. prouinciales. ff. de
13 ver.sign.& not.in c.1.j.de iniu.†Quid autẽ si reus habet domicilium habitationis in duobus locis quod esse põt ut in l.assumptio.§. iurisprudentibus.ff.ad munici. & sicut contingit in dominis temporalibus habentibus plura castra & loca in diuersis diœcesibus,& quandoque in vno, & quandoque in alio habitantibus.Host.& Io.An.d.c.nonnulli,super verbo possit, concludit ꝙ in realibus conuenietur a finibus diocesis vbi est res. Sed in personali in domicilio principali vbi plus cõuersat̃,uel vbi est caput dignitatis, & si hoc non apparet inspicitur locus ꝯctus:& ita residet hic Pe.de Anc. ꝙ procedit qñ intra eius domicilia ꝯxit,secus si extra per no.s.aliàs autem si domicilia habitationis essent ęque principalia poterit quis trahi per vnam dietam a fine cuiuslibet diœcesis prædictorum domiciliorum secundũ Imo.in d.c.nonnulli,& vide quod no.j.§. proximo in
14 vlti.no.& s.per gl.in ver.eiusdem.†In gl.in ver.saltem. in prin. tene menti ex gl.primo de ista dictione saltem,quia eius natura est subsidiaria, vt sic deficientibus alijs remedijs recurratur vltimo loco ad illud cui iungitur dictio saltem,secundũ Dom. Secundo no.ex gl.ꝙ probatio per iuramentũ dicitur esse subsidiaria & debet admitti qñ aliter probari nõ posset vt hic in gl. Sed an contra tale iuramentum admittatur probatio in ꝯriũ. Io.An.hic ꝙ sic de quo hic per eum & in addi. Spe.in ti.de offi. iudi.§.fi.vers.6.quæren.sed Do.hic refert Rotam in decis.92.& 441.tenere contrarium,refert etiam hic Io.Cal.distinguentem an iuramentum sit delatum reo sciente & excipiente, & sibi non nocet, secus si eo tacente,vt hic per eum. Quid autem si actor & reus simul concurrant quia actor velit probare per iuramentum,reus vero ꝯrium per alias probationes ꝙ vterq; debebit admitti,& quod ille obtinebit qui melius probat vt.s.de renun. super hoc,secundũ Do. tu dicas ꝙ si reus velit alio mõ probare quia per iuramentũ ipse dẽt proferre vt est text. in c. ad nostram.supra de proba.immo probatur ibi quòd nõ debet tunc admitti probatio subsidiaria per iuramentum, & ex hoc videretur indistincte tenere id quod dixit supra Ioan. And. scilicet quòd possit contra tale iuramentum probari contrarium sicut in simili per glo.no.hoc determinat Bal.in d.l.1.C.de reb. credi. In statuto quod de damnis datis credatur iuramento dãnum passi quod poterit probari contra tale iuramentum, de quo etiam per eum.in l.contra negantem.ff.ad l.Aquil.& vide per glo.in ver.affectatę.in c.2.j.de tempo.ordi.& per Innoc.&
15 Ioan.And.in c.quia propter.§.illud.supra de elec.†In gl.in ver.
c proprium iuramentum,in prin.vult gl.no.ꝙ iuramentum [c] dicatur legitima probatio,& idem voluit gl.in fi.c.pastoralis,hic alleg.licet glo.ordi.in c.fi.ff.quod metus causa,voluerit contrarium dicens quòd vbicunque requiritur legitima probatio nõ admittatur probatio per iuramentum.In gl.in vers.in causa,in fi. aduerte quia iudex in causa principali non debet procedere etiam citando vt dicit Ioan. Andr. hic antequam fiat prędicta probatio,& si fieret dicta probatio per testes esset hic casus in quo fit probatio iudici per testes absq; citatione partis, & hoc ideo quia fit ad prorogationem iurisdictionis secundum no.in c.fi.supra qui ma.accu.pos.& per Barto.in l.ait prætor. §. si debitorem.ff.quæ in fraud.credito.& per Bar.in l.sed si hac.§.prætor.ff.de in ius vocan.Et hanc glo.inducit hic Domi.ad statuta dicentia quòd in causa nõ procedatur, nam non dicitur iudex procedere licet absoluat partes ab obseruatione iudicij vel cõdemnet partem in expensis,& eas taxat vt hic in glo.

ADDITIONES.

a Celsus. Locus sibi non tutus. Adde quando dicatur locus nõ tutus. vide per Barba.consi.37.incip.prope est,in 3.col. in 4. volu. Nicol.Supe. Adde melius per Panor.c.cum R.de off.dele. & c. accedens.el 2.vt li.non contest. Card. in clem.j.q.21.de fo.compe.& in cle.2.§.notorium.de re iud.
Vinc.G. Locus tutus, quis dicatur,ponit Catal. de Buoncomp. in tracta. de pot. Pap.nu.49.quod habetur in lib.10.tract.fol.144.
b Celsus. Vt fiat computatio a diœcesi domicilij. Adde Bar.in l.1.ff.si quis cautio.Bar.Ce.in l.in itinere.q.8.ff.de verb.signifi. Panor. c.dilectus filius. nu.3. & quod ibi notaui in apostil. ad eum in versi.computatio dietarum.eo. tit. de rescrip.in auth.& Alex.consi.22.col.1.in fi.volu.4.
c Celsus. Iuramentum dicitur.Adde Fely.in rub.de proba. in 3. col. ver. in anti.Nico.Supe. Adde Lanfran.de Oria.in c. quoniam contra.§.testium depositiones.nu.24.ver. attendite tamen,de proba.
Vinc.G. Adde ꝙ iuramentum regulatur secundum naturam contractus super quo interponitur.Ruyn.consi.16.nu.14.lib.2.

SVMMARIVM.

1 *Iudex qui eligitur a parte licet non possit recusari: fallit tamen ex noua causa &c. nu. 2.*
3 *An dispositio huius tex. locum habeat in causa appellationis.*

Versi. cum autem. Non debet actor contra reum diuersæ ciuitatis impetrare delegatum in propria diœcesi,sed ipsius rei vel in alia, non tamen distante per vnam dietam. hoc dicit vsque ad.§. in nullo. Nota primo iuncta glos. in versicu. recuset.quod sicut impetratio iudicis delegati spectat ad actorem secundùm no.in

no.in c.si quis ɔ.s.de fo.cõpe.& j.in glo.in ver.recuset. ita & si
reus hẽt plures iudices ordinarios,electio spectat ad ipsũ acto
rẽ,& põt eligere quẽ vult.facit l.cum clericis.C.de epi.& cler.
est tñ dñia inter ordinariũ & deleg. quia si actor vult agere te-
netur necessario adire vnũ ordinariũ iudicẽ ipsius rei, vt in ca.
cũ sit.s.de fo. cõpe. sed si vult impetrare non cogitur impetra-
re iudicẽ ordinariũ ipsius rei,sed pt aliũ,prout hic dr per Imo.
in d.c.dilectus.el 2.s.e. in pe.col. in prin. Scđo no.ꝙ si actor &
reus sunt diuersæ ciuitatis , & dięcesis põt actor impetrare in
alia ciuitate,vel dięcesi,dummõ non distet vltra dietam a fine
dięcesis ipsius rei.ẽt si non sit eadẽ prouincia ſm Arch. Idẽ te-
net Cõpostel.& Io.An.in c.nonnulli.extra eo.& in c.fi.s. de iu
di.Sed Host.in d.c.fi.cũ quo transit d.Ant. in d.c.nonnulli.te-
net in hoc ɔrium.& idẽ Imo.hic dicens, ꝙ non corriguntur iu
ra antiqua dicentia,ꝙ non posit quis trahi extra prouinciã, &
iõ de rigore iuris hæc opi. esset verior, ſm Imo.in d.c.nõnulli.
in 7.col.dicit tñ esse menti tenen.dictũ Io. An.volentis ɔrium.
& idẽ voluit Arch.3.q.6.neminẽ.& Do.hic.pro quo facit verbũ
1 libere,de quo hic in tex. & ita ẽt transit hic Pe.de Anc.† In gl.
in ver.recuset.in fi.no.quia licet nõ possit quis recusare iudicẽ
quẽ elegit,vt in auth.offeratur.C.de li.ɔtest.tñ fallit,nisi ex no
ua cã vel ex antiqua de nouo ꝓueniẽte ad notitiã, vt hic in gl.
licet gl. dixerit ɔrium , & malè in auth.habita. in ver.optime.
ne filius pro patre,& idẽ qđ glo. hic.dicit Bal. hic de ɔsultore,
vel arbitro electo,vt l.non distinguemus.§.cũ quidã. ff.de arb.
quod no.In glo.j. in ver.traxerit. in fi. vide qđ dicet.j.§.proxi.
2 † In gl.in ver.dietã,in fi.idẽ Arch.& Ioã. An.& dẽt in tali dieta
ɔsiderari non solũ ɔsuetudo loci,sed ẽt qualitas , & ętas perso-
nę,& ɔputatur hæc dieta a fine ciuitatis, uel dięcesis ipsius rei,
vt s.§.proxi.& d.c. nõnulli.& istud fuit ęquũ,quia per totã dię-
cesim reus non vr grauari,cũ & ibi corã ordinario possit trahi
vt in c.cũ eps.j.de off.ord.fit ergo cõputatio a fi.dięcesis etiam
in ea parte quæ magis distaret a ciuitate , vel habitatione rei,
licèt fortè a fine habitationis suę essent plures dietę,vt hic per
Pe.de Anch.& per Io.An.in d.c.nonnulli.& in eius mensura-
tione dẽt ɔsiderari via cõior vsitatior & frequentior ſm Io.An.
in c.olim.s.de excep.vbi ponit ꝗd qñ vię per aquã,uel per ter-
rã diuersimode distant,de quibus ẽt uide per gl. no. in d. c.nõ-
3 nulli.& ibi per Doc.† In glo.in uer.remotus.in fi.no.gl.& idẽ
sequuntur hic Doct.Sed an dispõ huius tex. locũ hẽat in cã ap
pellationis.Io.An.hic ɔcludit qđ si actor,& reus sunt eiusdem
dięcesis,locus qui est cõpetens in cã principali erit in cã appel
lationis.vñ dẽt cã appellationis in eodẽ loco cõmitti, & ita est
tenen.per no.s.§.proxi.& ita Doct.sequuntur,quicquid hic alr
distinguat Lap. Si uerò sunt de diuersis dięcesibus , & apellet
actor,erit idem,quia dẽt reus trahi in cã appellationis,sicut in
cã principali cũ actor sequatur forũ rei , siue corã ordinario,si-
ue iudicẽ delegatum impetrare velit , ut in tex. Sed si appellet
reus,dicit Io.An.se audiuisse, ꝙ curia dat iudices in eodẽ loco,
ita ꝙ eiusdẽ rei originalis habeatur rõ in cã appellationis sicut
in cã principali.facit qđ no.Ioã. An.in d.c. nonnulli. in ver.ne
quis.& facit j.de offi.ordi.vt litigantes. ex quo infert hic Ioan.
An. qđ si cã esset bñficialis vel talis quę per appellationẽ esset
in curia ibi tractabit vel cõmittet in loco,vñ delata est ꝑ ꝑ æq-
tatẽ illius c.ſm Io.An.& alios Doct.hic,ex quo infert Imo.hic
qđ licèt ipse appellans qñq; dicat actor , non tñ quo ad oĩa , vt
hic patet,& no.in c.in ꝑsentia.s.de renũ.& in l.hi qui. C.de ap
pel.& per gl.in l.per hanc.C.de tẽp.appel. Et refert hic Pet.de
Anc.Io.An.alibi tenentẽ,idẽ esse dicendũ in cã recõuentionis,
ꝗa si Mediolanensis ɔuẽtus Mediolani ꝑ lrãs apostolicas a Bo
noniensi poterit eũ ibidẽ recõuenire, nec obijcere poterit Bo
noniensis,qđ non possit extra suã dięcesim cõueniri, & sit rõ,
ꝗa illũ iudicẽ elegit, ergo eius iudiciũ in cã recõuẽtionis decli
nare non potest,vt l.cum Pap.C.de sententijs. Et eadem esset
ratio in Veneto appellato Bononiæ in causa in qua fuit actor,
ut ibidem debeat respondere postquàm ibi in principali cau-
sa reum traxit.& illum locum elegit secundum Pet. de Anch.

S V M M A R I V M.

1 *Delegatus non potest cognoscere de causa delegata extra locum sibi desi-
gnatum sine expresso partium consensu.*
2 *Qualitas requisita in delegato respectu personarum , uel loci, requiritur
etiam in eius subdelegato.nu.3.*
4 *Delegatus Papæ licet poßit extra locum cognoscere de partium consensu,
an tamen poßit ibidem delegare alijs personis quàm expreßis.*
5 *Partes non poßunt conuenire inuito iudice ut in alium , locum citentur.*
6 *Capi. Statutum. §.in nullo quoque, an habeat locũ in meris executoribus.*

In nullo quoque. Non pt delegatus citare seu de
cã cognoscere extra locũ com-
missionis sine expsso ɔsensu partiũ,nec subdelegare in locis,
1 uel ꝑsonis alijs quã hic expssis.h.d. vsq; ad §.insu ꝑ. † No.j.ibi
ꝑdictorum,iuncta glo.quia oẽs casus cõprehẽdunt, ex quo in-
fert hic Io.An.ꝙ si ille qui ꝑ ꝑ timorẽ aduersarij impetrauit ex
tra locũ sibi & reo cõem, si mõ dicit timorẽ cessasse per recõci
liationẽ,uel aliter petat qđ iudex ꝓcedat in loco cõi , ꝙ iudex
nõ poterit,nisi & aduersari⁹ expsse ɔsentiat. agat ergo talis co-
rã ordinario, si non vult agere in loco quẽ elegit,uel impetret
aliud rescri.ſm Io.An.Et idẽ đt Io.An.s.§. ꝓxi. esse in casu eɔ,
ꝗa lz si post ĩpetratũ & pñtatũ rescriptũ sine ipsius fraude suꝑ-
ueniret timor aduersarij non posset actor petere , ꝙ delegatus
subdelegaret extra illũ locũ, nisi de expsso ɔsensu ꝑtiũ , ut hic
2 in tex.ſm Io.An.† Scđo no. ꝙ qualitas reꝗsita ĩ delegato respe
ctu ꝑsonę vel loci requirit ẽt in eius subdelegato,ex quo tene
mẽti, ꝙ ille ꝗ subrogat dẽt esse eiusdẽ qualitatis & ɔdõnis cui⁹
ẽ.subrogãs, & sic allegat iste tex.ꝙ ꝗ nõ fuisset idone⁹ a princi
pio tꝑe delegationis nõ pt subrogari,vt hic dr. facit l. ꝑabola-
ni.& ibi no.ꝑ Bal.C.de epi.& cle.& sic facit ꝙ eps ad quẽ ẽ de-
uoluta electio dẽat de illis ꝑsonis eligere de ꝗb. debebãt ele-
ctores de quo ꝑ gl.in ver.monasteriorũ,ĩ cle.j.j.de sup. neg.pl.
& ꝑ Io.An.ĩ reg.ɔ.eũ.j.e.li.in mercuria.Quęrit an delegat⁹ exi
stens extra dięcesim possit committere seu subdelegare intra
dięcesim vices suas. & ɔsidera, ꝙ aut ipsi delegato nondũ erat
facta præsentatio rescripti intra diœcesim , seu locum cõmis-
sionis,& extra fieri non possit,quia præsentatio rescripti,& ac
ceptatio vr esse de actis,& esse quid iurisdõnis, ergo extra ter-
ritorium fieri non põt.facit qđ no.in c. ꝗuis. in glo.& in c.si a
subdelegato.j.de off. dele. eo.li. sed si erat sibi facta ꝑsentatio,
tunc licet existat extra dięcesim , uel locũ cõmissionis non vr
qđ sit prohibitũ subdelegare in loco cõmissionis,ꝗa hoc non
ꝓhibetur hic,& ita vr tenere Io.An.in c.si is cui.j.de offi.dele.
& ibi Do.dum alle.c.nouit.s.de offi.le.& uide ibi dicta.& in l.
fi.ff.de offi.ꝑfe.vr.& in l.obseruare.in fi.ff.de offi.ꝓcon.in ꝗb.
ꝓbatur dicta distinctio.Itẽ subdelegare nõ vr , qđ fieri possit,
nisi in uirtute iurisdõnis,ut per Arch.& Doc.in d.c.si a subde-
3 legato.uide Bal.in l.aliqñ.ff.de offi.ꝓcon.†Vltimo no.ibi qũo-
libet , ꝙ delegatus Papæ possit extra locũ deputatũ de expsso
cõsensu partiũ cognoscere , non tñ posset ibi subdelegare uel
alijs personis ꝗ hic expssis ẽt de expsso ɔsensu partiũ , cũ tm s.
fecerit exceptionẽ, quo ad citationẽ & cognitionẽ, ſm Io. An.
ex quo concludit hic Lap. ꝙ de cõsensu partiũ nõ possit de cã
cognosci in loco nõ insigni ẽt si ibi esset copia ꝑitorũ cũ ista
duo simul reꝗrãt,vt s.ĩ pri. & ɔsensus ꝑtiũ nõ pt ɔpari nisi tm
ĩ casib.hic expssis. & ita tenuit Io.An.ĩ addi. Spe.ĩ ti.2.§.excipi
4 pt.ver.itẽ qđ nõ ẽ ɔstitut⁹,& ita seꝗt hic Do.& Pe.de Anc.† In
gl.in ver.deputat⁹,in prin.reꝗrunt ergo duo ad hoc,vt delega-
tus possit citare.s.vt nõ exeat locũ in quo facta est cõmissio,de
quo in scđo ꝙ ille loc⁹ nõ distet ultra unã dietã.& tertio reꝗrit
ꝙ loc⁹ sit signis, vt s.in §. nec audiant,ſm Io.An.dicẽtẽ qđ si lo
cus,vbi hęc tria ɔcurrũt nõ posset hẽri,dẽt hoc nũciari Papæ ꝗ
ꝓuidebit hoc expsso in rescripto.In e.gl.in fi.uide no.s.ꝑ gl.in
ver.ciuitatib.& ꝑ do.Nic.c.fi.s.de rerũ ꝑmu.ĩ prin.& ĩ c.olim.
s.de exce.circa fi.& in c.nõnulli.s.e.2.col.& tex.in c.fi.de iudi.
iũcto suprascripto.& ibi Panor.an delegatus dẽat esse de eadẽ
dięcesi.intellige qñ vellet se cõferre mutata dięcesi in qua erat
deputatus,als secus esset puta si dięcesis esset magna,quia licèt
locus ɔmissionis esset,ultra unã dietã,tñ posset se appropinqua
re in dięcesi,& ualebit iudiciũ dũmodo reũ nõ trahat,nec pro-
cedat extra dięcesim in qua deputatus est,& locus sit insignis
quo casu talis locus ubi dẽt procedi attenderet & non locus ɔ-
missionis,ut s.in §.cũ uerò.& §.cũ aũt,& per gl.s.in uer.nec au-
diant.quæ ita intelligi dẽt,& ita sequit hic Io.An.& Pe.de An-
cha.ex quo infert qđ si in casib.exceptis in d.§.cũ uerò.Perusi-
nus ɔ Perusinũ,vel in §.cũ aũt. Perusinus ɔ Florentinum impe
tret iudicem dięcesis Senensis distantis vltra vnam dietã dum-
modo iudex intra dięcesim illam & j.dietã se ɔferat,& ibi citet
partes ualebit iudicium.non ergo curat latitudo dięcesis ipsius
iudicis,sicut nec in reo ſm Io.An. & ita tenet hic Do. & d.Ni-
co. in d. c. olim . Et per prædicta concludit etiam hic Domi.
quod quando in lata dięcesi iudex est remotus ultra unam die
tã a fine dięcesis ipsius rei ex quo actor talem impetrando fuit
in culpa debebit ministrare expensas iudici factas in venien-
do & conferendo se in diœcesi prædicta ad locum.j. dietã a fi-
ne dięcesis ipsius rei ſm Do. concludentẽ ẽt ꝙ si delegatus est
datus

A D D I T I O.

a V.G.Nota ꝙ Delegatus principis cã meri & mixti imperij delegat.Ruy. cõsi.
66.n.6.li.3.& cõcurrit cũ ordinario in ꝑtãte & iurisdõne,cõsi.60.n.14.li.5.

datus in ciuitate, vel diœcesi poterit ēt inuitis litigatoribus cognoscere infra eādē in quocunque loco dummō talis locus sit insignis, vt s. in ver. nec audiatur. Et idem ſm eum si sit datus in loco insigni, & velit ad ciuitatē venire vel ad aliū locū insignē, certè poterit illud facere: tū in prędictis duobus casibus non habebit expensas, cum ex sua voluntate ꝓficiscatur, vt j. in §. insu p. secus si ex necessitate, puta si esset datus iudex prælatus ecclesiæ ruralis, q̄ velit venire ad ciuitatē, vł locū insignē eiusdē diœcesis, quia tunc habebit expensas a partibus, intellige nisi malitiosè iudex faciat, puta omittendo locū viciniorē magis aptū partibus, quo casu posset tunc cōpelli per superiorē, vt eligat locū magis idoneū ſm Do. & Pe. de Anch. hic referentē Io. Cal. idem tenere. & facit ad ꝑdicta, quod no. in c. cum eps. j. de offi. or. Sed aduerte, q̄a qñ ex necessitate, vel iusta causa iudex vult procedere in alio loco, non tñ mutata diœcesi, licèt hoc possit inuitis partibus, vt s. tñ secus vr̄ qñ ex sola voluntate. vnde non vr̄ procedere qđ dicit s. Do. qñ est deputatus iudex in loco insigni qđ possit cognoscere ī ciuitate, vel in alio loco insigni, quia imò nō pōt extra locū cōmissionis, vt hic in tex. ex quo nō subest iusta cā, vnde req̄reret expſſus cōsensus partiū, vt dr̄. j. in glo. ꝓxi. secus aūt qñ subesset iusta cā, q̄a tunc posset inuitis partibus, vt patet in exēplis supra positis. Et ad ꝑdicta vide no. per Lap. in sua allega. 121. quæ incipit, Ciuitas. & per Do. Nic. & alios Doc. in d. c. olim. & in c. fi. s. de re. permu. & ibi sing. de his. In glo. in ver. citet. in fi. idē Archi. & Ioā. An. & no. glo. pro eo qđ est dictū s. in §. cū verò. in glos. in ver. vnā dietā, in prin. & dic vt ibi. †In glo. in ver. expſſus. in fi. idem
5 Arch. & Io. An. qđ no. pro his q̄ dicta sunt. s. in §. cū vero. in gl. in ver. cōmittat. Et dicit hic Io. An. qđ inuito iudice nō possint partes ꝯuenire, vt ad aliū locū citentur, & cā agitet̄, si tñ iudex citaret videretur ꝯsentire, argu. c. ex literis. s. de trāsla. & in l. 2. §. si & iudex. ff. de iudi. qđ sine dubio procedit, qñ apparet de exꝑſſo ꝯsensu partiū, q̄a tacitus non sufficeret, & ideo si iudex delegatus fuit in certo loco deputatus, & procedit in alio partes citando, quæ litem ꝯtestant̄, & testes producant, nō valebit processus factus extra locū deputatū, q̄a talis tacitus ꝯsensus partiū non sufficeret, vt dicit hic glo. no. & ita tenet Rota in decis. 380. quæ incipit, Item si iudex, sequendo gl. no. hic. ex qua glos. no. hic Domi. ꝙ processus factus partibus non ꝯdicentibus nō validat iudiciū qñ iudex careret iurisdōne, licèt ꝓcedendo ad vlteriora videatur tacite ꝓnunciare se cōpetentē ſm gl. no. in l. 2. §. sed si dubitetur. ff. de iudi. de quo vide s. in §. cū verò. in gl. no. in verbo, nō cōmittat. & ibi per Do. & per Rotā in d. deci.
6 in fine. †In glo. in verbo, vices suas. in fi. idem Arch. & Ioā. An. ex quibus no. ꝙ in meris executoribus, qui dantur ad vnū certū articulū sine iurisdōne nō hēt locū iste tex. nec quo ad personas, nec quo ad loca ꝑ ꝑ quæ ꝯcludit Io. An. hic, & Archi. idē esse in executoribus gratiarū, sed solū procedat iste tex. in iudicibus causarū quorū est citare & inuitos trahere. Circa personas tū executorū gratiarū dicit Io. An. qđ curia seruat quod hic dr̄ in prin. c. et vide dicta s. in prin. super glo. in versi. causę. Super quo tū ar. ex dictis Doctorū sic conclude qđ executorū quidā dantur ad vnū merū & nudū articulū sine iurisdictione, & in talibus non hēt locū iste tex. nec quo ad personas ipsorū, nec quo ad loca, vt tenet glo. hic. & s. in ver. causæ, & tenet ēt Rota in antiquis in deci. 118. vbi alleg. istam glo. ſm Do. hic. hoc etiam tenet Rota in nouis in decis. 369. quæ incipit, Itē si informat. puta si cōmittatur simplici clerico prouisio, vel inductio in possessi. alicuius beneficij. Aliqñ executores dantur ad certū articulū cū iurisdōne, ut in bñficialib. tūc q̄dam dant̄ super gratia pauperū clericorū ꝯ obligatos ad prouidendū eis in beneficijs propter ordines illis concessos ſm formā c. relatū. & c. cum ſm. s. de præben. & in talibus locū hēt dispō istius c. tam quo ad personas, q̄ quo ad loca, cum isto casu literæ pauperū sint literæ merę iustitię ſm glo. in c. si pauper. j. de ꝑben. & in cle. j. de conces. præb. & ita tenet Rota in antiquis in decis. cc. ſm Do. hic. Aliqñ dantur executores pro clericis pauperibus non ꝯ illos, qui promouerunt ad ordines, sed ꝯ alios, & tunc cum istæ literæ non sint de iustitia, sed de gratia, iudicari dēt in eis, vt in alijs literis ꝯtentiosis, super quibus dic, ꝙ aliqñ ex forma literarū executores habent procedere, vt meri exe-
a cutores, quia mera executio [a] facti cōmittitur, & in istis nō habet locum iste tex. quo ad loca, sed quo ad personas sic, vt s. dicit Io. An. & tenet Rota in decis. 200. & in d. decis. 369. dicit Rota quod licet dispō istius tex. in meris executoribus sniarum, & gratiarū non seruetur, quo ad loca, vt hic no. Io. Mo. & Arc. licet quo ad personas de stylo curiæ bene seruetur, vt s. ꝑ Ioā. An. tū talis stylus locum non hēt in subdelegatis quibus non

cōmittitur, nisi nudum ministeriū, puta prouisio, vel inductio in corporalē possessionē quæ sine quacunque causæ cognitione fieri pñt, & iō simplicibus clericis cōmittuntur, sicut dr̄ de examinatione testiū, vt no. in ca. cū Bertoldus. s. de re iu. & in cle. j. de offi. dele. & ita tenet Guil. in extrauaganti sedes, & facit qđ no. Io. An. in c. super q̄onum. in prin. super ver. si ergō. s. de offi. dele. & per Spec. eo. ti. §. j. ver. sed nunq̄ d. Aliqñ executores ex necessitate literarū habent ꝓcedere cū causæ cognitione, q̄a non sunt meri, tunc in istis locū hēt dispō istius tex. tam quo ad ꝑsonas q̄ quo ad loca, vt determinat Rota in deci. 360. quæ incipit, Ex hoc. dicens, qđ si executor est datus cū cā vocatis vocandis per oīa locū hēt iste tex. tā quo ad personam executoris q̄ quo ad loca ciuitatis uel diœcesis. iō non possent extra locū deputatū, nisi de expſſo ꝯsensu partiū, vt hic in tex. & ꝑdicta ꝓcedunt nō solū in executorib. sed ēt in subexecutorib. seu subdelegatis eorūdē, vt tꝫ Rot. i deci. 403. q̄ incipit, Itē fuit dubitatū vtrū subexecutor. dicēs ꝙ subexecutor sniæ diffinitiuę nō poterit taxare fructus, in q̄b. uictor fuerit ꝯdēnatus, nisi talis subexecutor, quo ad ꝑsonas, & loca seruet qualitates hic expſſas. rō q̄a talis dr̄ mixtus executor, & cū cāæ cognitione ꝓcedere dēt citata ꝑte, & licèt quo ad loca de uolūtate partiū possit ꝓcedi extra tū quo ad qualitates ꝑsonæ hic req̄sitas ꝯsensus partiū nihil operat̄, vt hic in tex. ſm Rotā ibi adducentē ad ꝑdicta Inno. in d. c. de cætero s. de re iudi. Et aduerte, q̄a ꝑdicta vñr absq; dubio ꝓcedere, qñ executores assumunt partes iudicis ex necessitate, vt q̄a arctant̄ ad sic ꝓcedendū ex forma cōmissionis, ꝙ qñ sit colligit̄ ex notatis per Inn. in c. fi. s. de ꝑsum. tunc enim dēt in istis per oīa seruari dispō huius ca. vt s. & tenet Do. El. in cle. j. de cōces. ꝑb. tñ dubitat̄ q̄d si executor ad id nō tenebat̄ ex forma cōmissionis, sed voluntariè sibi assumit partes iudicis qđ facere pōt ſm no. in d. c. fi. an dicto casu iste tex. locū hēat quo ad ꝑsonas, & quo ad loca. Gui. in extrauaganti sedes, tenet ꝙ nō: & idē do. Flo. in d. cle. j. & idē Rot. in d. decis. 200. dicēs ita ex æq̄tate fuisse ꝓnunciatū, vt sit ꝓcessus validus, & idē tenet Domi. hic, q̄a impetrans nō fuit in culpa ex quo executor voluntariè assumpsit partes iudicis. credit tū hic Do. qđ si executor velit assumere ꝑtes iudicis ipse debeat subdelegare in loco vicino per vnā dietā, vel se illuc ꝯferre ne partes fatiget, vt hic in tex. ꝓhibente citationē ad locū remotū vltra dietā. Nec ob. qđ hic ꝓhibet̄ nō posse, quē cognoscere vel subdelegare extra locū cōmissum, nā hoc ꝓcedit in his, qui principr̄ dant̄, vt iudices. secus si vt ministri seu meri executores, q̄a tales pñt cōmittere extra locū sibi cōmissum, vt releuent ꝑtes ab expēsis, ex quo habuerūt principiū ualidū, arg. c. statuimus. j. de off. dele. ſm Domi. qđ dictū pōt ꝓcedere subsistente cā de qua in d. c. statuimus. al's non vr̄, qđ possit ꝓcedi uel cōmissio fieri extra locū, ut hic in tex. hñte locū in executoribus mistis uel qñ assumunt partes iudicis quo casu iudices dicūtur, ut no. in d. cle. j. de off. dele. Iō non pñt citare extra loca hic deputata, & dēnt esse ꝯstituti in dignitate ſm Imo, in d. cle. 1. & tenet Rot. in d. deci. 403. Et pars impetrās debuit cogitare hoc euenire posse, ut in d. cle. 1. Et refert hic Domi. Rotā in antiq̄s tenentē, qđ licèt de stylo curiæ ēt in meris executoribus dēat quo ad ꝑsonas ipsorū seruari tex. huius c. tū si cācellaria daret aliū executorē nō habentē qualitates requisitas in ꝑsona qđ teneret datio, q̄a stylus cācellariæ non hēt qđ si dentur alij qđ nō ualet datio, & q̄a pęna de qua hic non est extendenda ad alium casum, ut de pę. distin. 1. penæ. ut hic per eum.

ADDITIO.

a V. G. Nota ꝙ executio fit non obstante ꝑtermissione solennitatū & ordinis iuris in causa ciuili, quando constat de ueritate rei, quia non curantur tūc solemnitates huiusmodi, nec ordo iuris. Thom. Gram. Decis. 36.

SVMMARIVM.

1 *Iudex debet gratis iudicare. Nec tamen præsumitur corruptus si munera sint parua. Nec tenetur exire domicilium suum proprijs expēsis. Et paupertas excusat ab onere expensarum. Et quid si sententia sit lata precibus uel amicitia, de his omnibus uide nu. 2. 3. 4. 5.*

6 *Sententia diffinitiua uenit appellatione iudicij. Et appellatione lucri non ueniunt parua munera. Quid si ratione infirmitatis partes maiores residentiam faciāt in loco, aut equus alicuius moriatur uide. nu. 7. 8. 9.*

10 *Delegatus ordinarij, an aliquid accipere possit a partibus. Et partes qualiter debent contribuere pro expensis. & nu. 11.*

Paupertatis priuilegia qualia, & quæ sint.

Insuper. Delegatus nihil a partibus recipere debet, ni-
a si esculentū [a] & poculentum sponte oblatū qđ paucis possit diebus cōsumi uel moderatas expēsas si non sunt paupe-

ADDITIO.

a Ni. Su. Esculentū & poculentū. Adde Doct. in c. cum ab omni. de ui. & ho. cle.

pauperes, qñ pro neceſſitate vel utilitate cauſæ non malitioſè
1 extra domicilium accederet. h.d.vſque.ad §.aſſeſſorẽ.†No. pri
mo iudicem debere gratis iudicare,de quo plene. in c.cum ab
omni.ſ.de vita & hone. cle. & in c.j.ĩ. de re iudi.In tm̃ quod ſi
aliquid daretur iudici ẽt vt iuſtam ferret ſniã dr̃ iudex corru-
ptus,& ſnĩa eſſet ipſo iure nulla,vt eſt tex.no.in l.2.ff.de cond.
2 ob tur.cãm.†Secundo no.qđ in paruis muneribus,quæ conſi-
ſtũt in comeſtibilibus non p̃ſumitur iudex corrumpi,qñ talia
munera ſponte,& liberaliter offeruntur cũ liberalitas offeren
tis tollat ſuſpitionẽ,vt 18.diſt. de eulogijs . & in c. & ſi qõnes.ſ.
3 de ſimonia.& ibi plene per Ioã.An. † Tertio no. qđ delegatus
non tenetur ſuis expenſis exire propriũ domiciliũ pro cã ſibi
4 cõmiſſa,de quo ĩ. † Vltimo no. qđ paupertas excuſat ab onere
expenſarũ quæ cã iudicij ſoluuntur,de quo ĩ.Abb. expenſis ve
rò,qñ eſt ꝯdemnata pars alteri parti,vide in c.finẽ litib.ſ. de do
lo & cõtu.vbi dr̃ qđ ſi non põt ſoluere luit in corpus dic vt ibi.
5 †In glo.in uerſi.gratis.in fi.vide in l.uenales.C.qñ prouoca.Et
quid ſi ſnĩa fuit latę precibus vel amicitia, vide in l.ſeruo inui-
to.§.cum prætor. ff. ad Treb. Et quid ſi fuerunt teſtes corrupti
vide in l.j.ff.de fal.& in c.licet cãm.ſ.de ꝓba.Et quid ſi fuit cor
ruptus aduocatus.uide in l.j.C.de aduo.diuer.iu.Et quid de no
6 tario.uide in l.fraude.ſ.de iure fiſci.& de his oĩbus.in d.c.1.†In
glo.in uer.iudicium.in fi. no. ꝙ appellatione iudicij venit etiã
a ſnĩa [a] diffinitiua, & cætera acta cauſæ,de quo per Inno. in c.de
cauſis.de offi.dele.& plene per Io.An.in reg.in iudicijs.ĩ.eo.li.
7 † In glo.in uer.niſi in fi.no. ꝙ prohibitus recipere nõ poſſet re
cipere ẽt in vno nummo, licèt als dicatur qđ de minimis non
currat p̃tor.in l.ſcio.ff.de in inte.reſt.& uide alias per glo.in c.
cum cãm.in prin.ſ.de emptio.& uendi.In glo.in uer.paucis.in
prin.idẽ Arch.In ea.glo.in fi.Hoſtiẽ.in d.c. & ſi qõnes dixit de
8 tribus diebus.†In gl.in uer.cõſumi ibi lucra,no.qđ appellatio-
ne lucri non ueniunt munera intellige in parua quantitate,vt
hic dr̃,& uide per glo.in c.non licet.xj.q.3.In ea.glo. in fi.uide
ꝙ no.in d.l.ſcio.& in l.ideſt.hic alleg.In glo. in uer.ꝑꝑ cãm.in
fi.uide in Spe.in ti.de ſalarijs.§.j.uer.quid ſi alicui. In gl.in uer.
moderatas ibi, nec credo hanc opi. ſequuntur hic do.per tex.
hic ibi occaſionẽ &c.nam ſi deberet fieri deducto ad quid aſ-
ſumeret hanc occaſionẽ, & rõ diuerſitatis inter uictorẽ & iu-
dicẽ eſt,quia uictor litigat pro iure ſuo, ſed iudex delegatus ꝓ
iuribus partium.In ordinario aũt,ideo ſecus dr̃,quia ille habet
ſalarium,vt in §.illud hic alleg.& tene menti hanc glo.in qui-
bus caſibus,& quæ perſonæ debeant deducere expenſas quas
domi feciſſent.In ea.glo.ibi, vnde dico idẽ ſequuntur Doct.&
9 facit tex.hic,in princ.c. † In ea.glo. ibi vecturã æquorũ,uide in
Spe.in ti.de ſalarijs.in princ. q̃d ſi ęquus moriat̃. Et q̃d ſi rõne
infirmitatis maiorẽ reſidẽtiã faciant in loco. & q̃d ſi ꝑ fructũ
res eorum perdant.& quicquid ibi dicat damna nõ ſarcientur,
vt in c.in nr̃a.ſ.de iniurijs.ſecundun Io. An. & vide per Inno.
in c.ſicut.ſ. de iureiu & per Doct. in §. non omnia. hic alle.in
prin.Et per Cy.in l.quoniam multa.C.ad l.iuliam de vi.Con-
cludit tamen hic Bal. ꝙ aut ille qui fuit captus mittebatur per
loca periculoſa ita ꝙ mandantes potuerunt cogitare hoc eue-
nire poſſe de facili,tunc veniũt dãna.ita intelligatur gloſ. in d.
§.non omnia.ſecus ſi nõ per loca periculoſa, & cõtingit caſus
qui pręuideri nõ potuit.& ita loquat̃ Io. An.hic. & tex.in d.§.
non oĩa arg.l. ſi pecuniam in fi.ff. de condi. ob cauſam.& in l.
10 ſi.vt certo.§.interdum.ff.commo.† In ea. glo. ibi quid dicemus
vide de his in c.cum ab omni.hic alleg.& per Spe.in ti.de ſala
rio.§.j.ver.ſed pone.Et tene menti ex hac glo.quam ſequũtur
Doc.Primo ꝙ ordinarius non debeat habere expenſas a parti
bus cum in aliquem locum proficiſcitur.& ſi familia poteſta-
tis cum mittitur ad aliquem locum ſit cum ordinario non de-
bet habere expenſas ſecundum Bal.Secundo no ex glo.ꝙ de-
legati ad vniuerſitates cauſarum cenſent̃ ordinarij de quo per
glo.in c.cũ cãm.ſ.de appella.& ꝑ Do.l.in l. a iudice.C.de iud.
& in cle.2.ĩ.de reſcrip.In ea.glo.in fi.idem dicas in conſeruato
ribus in quibus locum habet qđ eſt dictum.ſ.& in hoc.§. & ſe
quentibus,vt in c.fi.ĩ.de offi.deleg.In glo.in ver.recipere. in fi.
finito tamen officio poſſet iudex recipere liberaliter oblatum
ceſſante fraude.vt per glo.in ver.remanere.ĩ.e.§.ſi quid autem
In glo.in ver.qualitercunque facit qđ no. Innoc. & Io.An.in
11 c.j.ſ.de mutu.pe.in glo.iſtis.† In glo.in ver.quã ab alia.in prin.
conclude ꝙ regulariter in expenſis occurrẽtib. in iudicio pro
cõi vtilitate partium debent partes cõiter contribuere.fa. l. 4.
§.ſi agrimeſſor. ff.finium regun.& vide in l.generaliter C. de
iure . Ideo ſi iudex principalr̃ ꝓficiſcit̃ ꝓ cõi vtilitate partiũ
tũc cõiter habet expẽſas etiã ſi ab vna tm̃ parte fuerit impetra
tus.vt hic in tex.ſm Arc.& ita ꝓcedat qđ no.Spe.in tit.de ſala
rio. poſt prin. Quãdo tñ iudex impetratus diſtaret vltra vnam
dietã.& venit intra dietã.tũc ſolꝰ impetrãs ꝓcurabit ſm.Io.An.
de quo.ſ.§.ꝓxi.& in c.olim.ſ.de excep.in prima gl. In expẽſis
vero q̃ fiũt ꝯtẽplatione vnius partis tãtũ illa ſola pars ꝯtribuit,
vt hic in gl. & in l.quoniam liberi.C.de teſti.& ideo ſi deberet
mitti nũcius abſẽti ad iurandũ.tũc debet mitti expenſis ipſius
abſentis ſm glo.& Bar.in l.2.ff.ex quibus cau. in poſ.ea. In ea.
glo.ibi idẽ dico.ſ.ꝙ iſto caſu pauper nihil ſoluet. non tñ altera
pars ſoluet totũ,ſed ſupplebit ipſe iudex. vnde idẽ dixit Archi.
ĩ.§.proxi.qđ ſi altera pars eſt impotens ſoluere aſſeſſori, qđ iu
dex dẽt ſupplere vel ſi non põt:remittat negotiũ ad ſuperiorẽ,
vt in c.ſi qñ.ſ.eo.ſm Io.An.Qñ verò altera pars obtinuiſſet pri
uilegiũ ſuper expenſis non ſoluendis, an tale priuilegiũ iuuet
12 vtranq; partem.uide in l.fi.C.de fruc. & litis expen.†In glo.in
uer.pauperes.in fi.de priuilegijs & in cõmodis paupertatis ui-
de per Arch.11.q.3.pauper.& uide in l.ſi procuratorẽ.§.ſi igno-
b rantes.ff.manda.Et qualiter probetur [b] paupertas uide qđ no.
in c.ſi fortè.ĩ.de elect.& in auth.præterea. C.vnde uir & uxor.
Et cui incumbat onus probandi uide tex.no. in l. ſi uerò.§.qui
pro rei qualitate.ff. qui ſatiſda.cog.

ADDITIONES.

a Cel. Appellatione iudicij uenit ſententia diffinitiua . Adde de ueritate huius dicti Lanf.de Oria.in c.quando contra falſam.in prin.nu.9.uerſi. no.hic uideri caſum,& ꝙ ibi notaui in apoſti.ad eum in uer.contineri . de proba.& Fel.ibi col.3. uer.no.q̃nto.qui alle.pro hoc tex.in auth.ut fratrũ filij.§.iſtud.

b Celſus.Probetur paupertas.Adde Bal.in l.ſi conſtante.ff.ſol.ma.Bart. & Bal.in l.in illa ſtipulatione.ff.de uer.obl.Cy.in l.ubi adhuc.ff.de iure do. Nico.Super.Adde tex.in l.in fundo.& ibi Ang.in j.col. qui dicit illum tex.eſſe meliorem de iure ad probandum paupertatem.ff.de rei uend.Bal.in auth. quod locum,col.fi.C.de colla.& in l.ubi adhuc.col. 10.C.de iur. do. & in l. ſi uerò. §.qui per rei,& ibi etiam Ang.ff.qui ſatiſ.cog.Doc.in c.Odoardus. de ſol.& omnino per Alex.in l.ſi conſtante.char.4.ff.ſol.matri.

V.G. Pauper quis dicatur & pauperem eſſe aliquem intelligitur uarijs modis Alb.conſi.69.in prin.& nu.3.& inſpicitur qualitas negotij.ibi nu.4. & num. 6.& de legato facto pauperibus.nu.7.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus ſi indiget aßeſſore poteſt eum aſſumere.*
2 *Iura quandoque relinquunt aliquid conſcientiæ, & tunc uidetur electa induſtria perſonæ.& nu.3.4.*
5 *Et quoties relinquitur aliquid conſcientiæ, an ſit neceſſaria citatio partiũ, vel probatio. Et hoc caſu,an poſſit reclamari uel appellari.ibi.nu.6.*
7 *Delegatus ſi aßumit aßeßorem ſine cauſa, ita quòd ſibi prouidere debeat de ſalario,de quibus bonis id facere poteſt.*

Aſſeſſorem. Poteſt delegatus ſi indiget aſſumere aſ-
ſeſſorem non ſuſpectum partibus proui
dentibus ei de ſalario, ſed ſi delegatus non indigeat de ſuo ei
1 prouidere debet.hoc dicit . vſque ad §.notarium. † No.quòd ſi
iudex delegatus indiget aſſeſſore in cauſa poteſt eum aſſume
re ex ſuo officio etiam inuitis partibus, ut hic ſecundum Ar-
chid.& Ioan.An.dummodo, talis aſſeſſor non ſit ſuſpectus al-
teri partium,de quo ſ.de offic.dele.ſuper quæſtionum.§. verũ.
in ulti.gl.& dicit hic Io.An. ꝙ ſi ex duobus delegatis vnus tan
tum indigeret poterit aſſumere altero inuito & partib. inuitis
ſecundum Ioan.And.vt patet hic in tex.in ver.indigeat in ſin-
gulari,& facit quod no. in clem.1. de ęta. & quali. Et ex his in-
fertur iuncta glo.hic in ver.indigeat.quod licet delegatus non
ſit peritus tamẽ ex hoc recuſari nõ poſſit, ex quo põt ſibi aſſu-
mere aſſeſſorem,vt eſt dictum.ſ.in prin. c. Et quod hic dicitur
in delegato idem dicas in arbitro qui cõpellere poteſt partes
ad eligendum conſultorem eorum expenſis,vt voluit glo.ſin-
gu.in l.2.C.de ſenten.ex periculo.de iudice vero ordinario, an
poſſit ſibi eligere aſſeſſorem,vide per Io.And.in c.cum ab om
ni.ſ.de vita & hone.cle.Et quis ſit aſſeſſor,& de eius officio, vi
de per Spe.in tit.de aſſeſſore.in prin. & per Bar. in l.1. & 2. ſ.ff.
a de offic. aſſeſſo.Et an clericus poſſit ſibi eligere [a] laicum in aſ-
ſeſſorem in cauſis eccleſiaſticis vel ſpiritualibus. Doc. tenent
quod ſic,in c.cõtingit. ſ.de arbit.& idem Hoſtien. in c. 2. ſ.de
iud. & Archid.17.q.1.plures,immo dixit Innocen.in d.c.2.quod
laici poſſunt eſſe conſultores in dictis cauſis, de quo ibi per
2 Doct.& facit quod habetur in c.1.ĩ.de procu.†Vltimo no. ꝙ iu-
ra quandoque relinquunt aliquid conſcientiæ alicuius,ſimile.
ſ.de iureiuran. mulieri, & in c. fi. ſ. de voto. & ibi per glo. &
no.4.diſtinc. denique. & ex hoc reſultant tres notabiles effe-
3 ctus. † Primo quia dixit Ioan.And. in regula ratum. ĩ. eod. lib.
quod qñ aliquid eſt cõmiſſum ꝯſcientiæ ſeu induſtriæ alicuius
debet

ADDITIO.

a Nic.Sup.Eligere laicum in aſſeſſorem.Adde Hoſti.in c. dilecti. & in c. tuas. de arbi.& per Ray. in ſua ſumma in ti. de aſſeſſore.

dēt per eū et negotiū explicari, et dēt esse p̄ſens in facto, adeo qđ eius ratihabitio, et cōſenſus ex poſtfacto interueniēs nihil
4 operatur. †Scđo, quia ubi aliqđ remittit̄ cōſcientię alicuius vř electi induſtria perſonæ, et ita importat prædicta uerba, ut eſt de mente Io. And. in d. reg. ratū, & tenet Rota in deciſ. 441. quę incipit, Item fuit dubitatū vtrū executor. Bal. in l. & in epiſtola. in fi. C. de fideicom. Et effectus reſultat, an talis poſſit alteri cōmittere vices ſuas. Bal. in d. l. in epiſtola. ꝙ nō dicēs, ꝙ ſi executori eſt impoſitū, vt ſm ſuā ꝯſcientiā exequat̄, ꝙ alterius conſcientiæ cōmittere nō p̄t, per no. in l. ſicuti. ff. de arbi. idē tenet Io. An. in ver. adimplere. in c. 2. j̄. de teſtam. adducit. l. nulli. C. de epiſ. & cle. vbi dr̄ qđ executor dēt exequi pro ſua ꝯſcientia. ergo per ſe & alteri cōmittere non pōt, de quo ēt per Bald. in d. l. nulli. & in l. id qđ pauperib. eo. ti. de quo in cle. j. de offi. deleg.
5 & in c. is cui. j̄. de off. deleg. & plene per Rotā in d. deci. †Tertio reſultat, an poſſit reclamari vel appellari ab eo qđ ꝯſcientię alicuius remittit̄, de quo j̄. †In glo. in ver. relinquat, in prin. no. ex
6 gl. ſing. primo, ꝙ vbicunq; aliquid cōmittit̄ ꝯſcientiæ alicuius nō eſt neceſſaria alia probatio vel citatio partiū, cū ſufficiat ꝓbationē cōcludere ſoli iudici, ex quo cōmiſſio eſt ꝯſcientialis. vnde pōt delegatus negotiū expedire, prout ſua ꝯſciētia dictat. & ita determinat Lapus in ſua alle. 61. cir. prin. Ita ēt tenet Bal. in l. certū. in 2. col. C. vnde cognati. & ſentit Ioā. An. in c. 2. j̄. de iura. cal. ſuper ver. viderit expedire. licèt Bar. in extrauag. ad reprimē. ſuper ver. ſine figura, videatur ſentire ꝯrium, de quo ibi per eū, & per Bal. in l. 2. in prin. C. de fideicō. dicentē, ꝙ lex commendat, & fouet illud qđ ſit ex ꝯſcīa cui non cōuenit de apicibus iuris diſputare: vñ cōmiſſum ad cōſcientiā, vř cōmiſſum ad veritatē, & ſatis eſt qđ ſit munita de iure gentiū ſm Bal. ibi. Secundo tene menti ex gl. ſing. & ita ſæpe allegaui, qđ vbi aliqđ
a eſt remiſſum cōſcientiæ [a] alicuius, nō pōt de eo qđ talis declarauerit reclamari, quia nullus alius, ſed ſolus Deus eſt iudex. Et idē ſentit gl. in c. ſignificaſti. el j. s̄. de homi. & Io. An. in d. c. 2. j̄. de iura. cal. ſuper ver. viderit expedire. Sed Pet. de Anch. hic refert glo. in ver. oneramus. in cle. j. de iurepa. volentē qđ licèt ꝯ declarationē factā ſm conſcientiā nō debeat admitti appellatio, tñ ſuperior poſſet emendare qđ male factū eſſet ſm gl. ibi, ex qua patet qđ p̄t referri qō ſi dicat, ꝙ ꝯſciētia nō fuit rōnabilis ſm Pe. de Anch. & ita eſt tenendū. Sed dubitatio eſt, an talis audiatur per viā appellationis, & iuſtitiæ, an verò per viā ſupplicationis, & ſic gratiæ. gl. in d. cle. j. dicit qđ ſi appellet iudex non debeat deferre: tñ ſuperior ad quē eſt appellatū emendabit qđ malefactū fuit. & ſic vř velle gl. ꝙ licet non poſſit appellari quo ad hoc, vt iudex teneat̄ deferre appellationi, tñ bene poſſit appellari ad finem, vt negotiū deuoluatur ad ſuperiorē, vt ſic emēdare poſſit qđ malefactū eſt, cū ꝯſcientia dēat eſſe regulata & non erronea, vt in c. per tuas, hic. alleg. & nō dēt piudicare parti, & ita intelligit Imo. illā gl. in c. 1. s̄. de ꝯſti. in 15. col. Idē ēt tenet, & intelligit Do. in d. c. 2. j̄. de iuro cal. in vlti. col. in prin. Sed Imo. & Domi. hic aliter loquunt̄: dicunt enim, ꝙ glo. hic dēt intelligi per viā iuſtitiæ, puta appellationis, vel ſimilis, vt non poſſit referri qō, ſed bene poſſit miſericorditer officiū ſuperioris implorari, vt erronea cōſcientia nō noceat parti, & ſuperior emendare poterit, & ita ꝓcedat gl. in d. cle. j. Et ita ēt dicit, & ſequit̄ Imo. in l. ab executore. in fi. princ. ff. de appel. & refert Bal. idē tenentē in l. 2. C. de ſententijs ex periculo. circa fi. et idē tenet do. Nico. in c. ſuꝑ his. s̄. de accu. & ita vř tenen. vt per viā iuſtitię non audiat̄, qa ex quo relinquit ꝯſcientię illā ſequi tenetur, quicqđ partes dicant, vel ſentiant in ꝯrium. pro quo tex. xj. q. 3. ſenti. Sed vide qa idē Bal. in l. 2. C. de reb. cre. facit dr̄iam inter ea q̄ ſunt magni p̄iudicij & parui, & dicit ꝙ ſi ſtatutū aliqđ cōmittit cōſcientiæ alicuius, qđ non poterit conqueri de malitia uel imperitia illius in his, quæ ſunt parui p̄iudicij, & ita intelligit gl. hic. ſecus ſi eſſent magni p̄iudicij, & ita intelligit glo. in d. cle. j. & idē ēt vř ſentire Bal. hic. Et per illam gl. in d. cle. j. cōcludit hic Domi. qđ ſi teſtator impoſuit executori, vt eius bona diſtribueret ſm ſuā ꝯſcientiā, qđ ſuperior poterit cōpellere executorē, ut reddat rōnem, & uidere an fecerit uel nō, & ēt an male exponendo uerisimiliter fecerit uoluntatē teſtatoris, uel ſm ꝯſcientiā boni viri rōne ſaltē nāli informatā, qđ no. & an credatur libro executoris uel ſtandū ſit eius iuramēto de expēſis per Bal. in l. id qđ pauperib. in fi. C. de epiſ. & cle. & uide in cle. j. de teſta. Pōt ēt ultimo mō limitari gl. hic
b qđ licet ſi aliqđ cōmittatur ꝯſcientiæ [b] alicuius ſimpliciter nō poſſit reclamari, tñ ſi adiungitur aliqua qualitas importans iuſtitiā, puta ſi diceretur ad iudiciū tuæ ꝯſcientię, uel per ſimilia uerba, deberet tunc ſeruari iuſtitia, & iuſte procedi. & aľs poſſet indiſtincte corrigi quod factū eſſet, ut probat tex. no. in ca. qualiter. el j. s̄. de acc. q̄ oīa tene mēti ultra Doctores hic. In ea. glo. ibi ſit Doctor &c. no. ex gl. qđ licet iudex delegatus ſit do
7 ctor, tñ pōt ſibi aſſumere aſſeſſorē, qđ no. †In gl. in uerbo alioquin. in fi. & tunc poſſit ꝓuidere debet, ut dr̄ in tex. non ergo de bonis eccleſiæ, & an tunc poſſit prouidere de fructib. bñficij. Arch. hic qđ nō, qđ depēdet ab illo dubio, an clerici faciāt fructus beneficiorū ſuos, de quo hic per Archi. & dicetur in c. p̄nti. j̄. de off. ordi. In glo. in uer. ſuſpectū. in fi. vñ non dēnt dari ꝯfidati, ſed tñ ſuſpecti ſm Bal. hic. pro quo tex. in Auth. de triēte & ſemiſſe. in §. quod ſępe. ſi tñ darentur ſuſpecti, & cōfidati iudex non arctatur ad eligendū cōfidatos, ſed ſufficit qđ nō eligat ſuſpectos ſm Io. An. Et alibi dixit Inn. in c. ſuper qōnum. s̄. de offi. deleg. qđ iudex non tenet̄ ſequi partes in eligendo cōſultorē. imò dixit Bald. quod iudex qui elegit malū conſultorē tenetur parti ad intereſſe, & uide per eum in l. mancipia. C. de ſeruis fugi. Et an principalis iudex teneatur de imperitia aſſeſſoris, uide quod no. in l. 2. ff. quod quiſque iuris. In gloſ. in uer. cōpetenti, in fi. uide per Spec. in tit. de aſſeſſ. §. ſalariū. in uer. ſi duob. qđ ſi duo aſſeſſores diſcordant debet aſſumi tertius, & illi duo debent facere ſalariū illi tertio, quod eſt notandum ſm Do. In gl. in uer. cōiter. in prin. quod procedit ēt ſi vna pars tm̄ petat aſſeſſorem, vt no. in Spec. in ti. de aſſeſſore. §. ſalarium. in
8 prin. ſm Io. An. †In ea. glo. ibi concordant. tene menti ex gl. ſingu. ꝙ licet partes deueniant ad concordiā, tñ aſſeſſor vel cōſul-
c tor dēt habere ſalariū, [c] de quo in Spe. de ſalario. §. j. in fi. Quid
d aut ſit in aduocato, [d] uide tex. & glo. no. in l. ſi. in prin. ff. mand. & in l. qui operas. hic alleg. & per Spe. in ti. de ſalario. §. ſequit̄. uer. quid ergo ſi litigator, & ſeq. Et per Cy. in l. j. C. de ſuffra. & plene per Io. An. in reg. ꝓctus. j̄. eo. li. concludentē idem eſſe di cēdum in aduocato, ut ei debeatur ſalarium promiſſum in caſu uictorię ſi partes componat uel trāſigant dato quod res nō decidatur per ſñiam. In ea. glo. in fi. uide ibi plene per Bart. & per Specula. ic titu. de aſſeſſ. §. ſalarium. in principio.

ADDITIONES.

a Nico. Su. Conſcientiæ alicuius. Adde Pau. de Ca. in l. de pupillo. in §. qui opus. ff. de noui oper. nunc. & per Alex. de Imo. in l. in prouinciali. in §. qui opus. ff. de noui oper. nunc.

b Committatur conſcientiæ alicuius. Adde, quia circa hāc materiā eſt gl. huic cōtraria in cle. j. in uer. oneramus. de iurepa. pro illa concord. uide Pan. in c. ſuper his. nu. 16. & qđ ibi notaui in apo. ad ipſum. in uer. cōſciētiæ ſuę, de accu. & Fely. ple. in c. 1. col. 20. uer. & ſi dicatur conſcientiæ tuæ: de conſti.

c V. G. Nota ꝙ ſalarium, quod debetur Doctori ex forma ſtatuti debetur ei ēt ſi non tulerit ſñiam, dummō per eū non ſteterit. Dec. in conſi. 30. nu. 2. lib. 1. quid de ſalario aduocat. Pariſ. conſi. 105. nu. 20. lib. 4.

d Cel. Quid ſit in aduocato. Adde, ꝙ percipiet integrū ſi per ipſum nō ſtat. no. Bal. in l. ſi. C. de codi. ob cām. Bar. in l. j. §. diuus. col. 3. uer. ſed quæro, & redeo ad gl. ff. de varijs & extraord. cō. in l. ſi duo. §. item cū quida. col. 4. uerſi. ut tamen appareant ſolutiones. & in l. qui operas. ff. loca.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus poteſt ſibi eligere notarium qui cauſam ſcribat.*
Nec iudex participare poteſt ſalarium cum miniſtris cauſæ. nu. 2.
Et recipiens aliquid contra iuris ꝓhibitionē tenet̄ ad reſtitutionem, nu. 3.
4 *Delegatus poteſt taxare ſalaria aſſeſſoris & notarij cauſæ. Et quid de ſalario procuratoris.*

Notarium. Salaria notariorum debent taxari per delegatum qui nō debet participare cum ipſis uel aſſeſſoribus in ſalario, & ſi delegatus reciperet teneret̄ reſtituere non obſtante dantis remiſſione. h. d. uſque ad §. pro
1 ferendo. † No. primo, ꝙ ſicut ad iudicem ēt delegatum ſpectat ſibi eligere notarium in cauſa. & facit quod no. in c. qm̄ ꝯ. s̄. de proba. & ibi per Inno. dummodo non ſit ſuſpectus alteri parti, ut s̄. §. proxi. ita eodem modo ſpectat ad iudicem conſtituere & taxare ſalarium exercentibus aliquod miniſterium in ip
2 ſa cauſa, de quo hic in glo. †Secundo nota eſſe prohibitum iudici participare ſalarium cū miniſtris cauſæ, quod inducit Domi. ꝯ auditores Rotę qui participant cū notarijs. Et de ſalarijs omnium officialium curię dic, ut habetur in extrauag. Ioā. 22.
3 quæ incipit, Cum ad ſacroſanctę. † Vltimo no. ꝙ recipiens aliquid ꝯ iuris prohibitionem tenetur ad reſtōnē, de quo plene per Do. in c. quia plerique. s̄. de immu. eccleſiarum. & non prodeſt tunc gratuita remiſſio, quod ideo eſt, quia ius hoc exprimit in caſu iſto, ut hic dr̄. & in c. cogit. j̄. de cenſi. ex quo infertur a ꝯrio ſenſu, quòd ubi lex non prohiberet remiſſionē liberaretur quis a reſtitutione per remiſſionē gratuitam, quod facit ad no. in c. cum tu. s̄. de uſur. & per glo. in regu. peccatum. eo. lib. & facit quod no. glo. hic. In glo. in uer. notarios. in fi. ui
4 de tex. & glo. in cle. ne Romani. de iureiuran. †In gl. in uer. officium. in fi. no. gloſ. ordi. in materia taxationis ſalarij aſſeſſoris, & notarij. de ſalario verò procuratoris, et aduocati tenet hic Petr. de Anchara. quod delegatus taxare non poſſit per no.

no.in c.1.§.nec subditos.j. de fo. cope.ꝙ dictū non vr̄ ꝓcedere, quia cū tales sint ministri in cā spectat ad officiū iudicis ꝓuidere de salario, vt hic in gl.pro quo ēt tex.in c.1.s̄.de of.iud.vbi ad officiū iudicis ēt delegati spectat prouidere de aduocato, ergo & salariū ɔstituere,arg.c.ꝑterea.s̄.de offi. dele.& aduocatus pt ad hoc cogi per iudicē delegatū & salariū ei ɔstitui dēt, vt per Doc.in d.c.1.In glo.in ver.remissionem.in prin.vide gl. in ver. quod si secus.in cle. volentes. de hęreti. In ead.glo.ibi in fraudem,puta si sic solueret, vt statim rehaberet, quia tunc non videtur soluisse,vt l.si sic.ff.de solu.

SVMMARIVM.

1 *Testes debent venire ad iudicem pro ferendo testimonio, & debent per iudicem ei deputari expensæ,& nu.2.*

3 *Pars altera si eundē testē ꝓducit sup alijs articulis,cuius expēsis fieri dēt.*

4 *Testis an possit petere salarium,uel emendationem damni quod patitur ratione temporis,quo iuit ad testimonium ferendum.*

5 *Remedia quæ sint contra petentem dilationes frustratorias pro testibus producendis.*

Pro ferendo. Nō debet delegatus vacare testes, nisi quādo status cāe requirit,& a ꝓducēte sunt illis ministrandę expēsę in veniēdo,stādo, & recedēdo,& gesta contra dispositionē huius decis. sunt ipso iure nulla.h.d.

1 vsque in fi.† Nota primo testes debere venire ad iudicem pro ferendo testimonio.fallit in casibus in quibus iudex debet ad eos mittere,vt in l.ad egregias.ff.de iureiu.& in c.2.j.de iud.&

2 in c.constitutus.de fideius.† Secundo no. ꝙ ante omnia debēt per iudicem deputari expensę pro testibus antequam vocentur ad testimonium,& debent expensę esse in veniendo,stando,& recedendo,& ita intelligatur.l. quoniam liberi.C.de testi. & 4.q.3. venturis.vt hic in tex. qui facit ꝙ saluus conductus datus alicui in ueniendo, intelligatur ēt datus in stādo & recedendo,facit gl.& ibi per Bar.in l.vltimur.ff.de sepul. vio. & per

3 Doc.in c.2.s̄.de treu.& pace.† In glo.in ver.conditio.ibi intentione porrecta.i.articulis,an aūt testes possint iurare,nondum ꝓductis articulis,vide per Spe.in tit.de teste.§.qualiter.ver.qđ ergo.& cōiter tenet̄,qđ valeat iurm̄, & testimoniū si iurant super articulis,& tota cā s̄m Dom.per no.in c.de testib.s̄.de testib. In gl.in ver.a ꝓducente.ibi ꝓducit,& si altera pars eundē testē sup diuersis capitulis ꝓducent suis expēsis testificare dēt, sed sup eisdē ꝓcedit,qđ dicit gl.hic s̄m Bald.in l.nimis. C.de testi. vbi alle.gl.hic, & si idē testis vel testes ꝓducunt̄ ab vtraq; parte:vtraq; pars tenet̄ ɔferre in expēsis s̄m Bal.in l.eos.§.si quidē.

4 in fi.C.de app.†In ea.gl.ibi ꝓcurat de expēsis testiū,vide ꝑ Io. An. in addi.Spe.in tit. de testi.§.qualiter.super ver.testes aūt.& deberent hr̄e vecturas equorū , si qualitas ꝑsonæ hoc patit, vt no.in l.ideq;.§.idē ab eo.ff. mā. s̄m Bal.in d.l. qm̄ liberi.i prin. Sed an testis possit petere salariū,uel emendationē dāni qđ patitur rōne tpis positi in eundo,stando,& recedendo.tex.hic facit qđ non,qa solū dr̄,ꝙ habeāt expēsas, ergo alia vr̄ ꝓhibuisse,arg.c.nonne.s̄.de psum.& qa cū hic dicat de expensis, ergo alia dāna non veniunt,vt in c.in nr̄a.s̄.de iniurijs,vt est dictū.s̄. in §.insu p.& ita ēt determinat notabiliter Bal. i l.fi.in fi. C.de fru.& li.expē.qđ dictū sing.tene mēti,qa multoties erratur in hoc & diceretur tūc testis corruptus,ex quo reciperet ɔ ꝓhibitionē iuris,& eius dictū non ꝓbaret,vt in c.1.s̄.de testi.& in l.j.

5 ff.de fal.† In gl.in ver.expēsas.in prin.hæc gl.ponit tria remedia ɔ malitiose petentē dilationē pro testib.ꝓducendis, & Pe. de Anch.hic addit duo alia.Et primo , vt iudex possit talē dilationē denegare, & ꝓcedere ad sn̄iam quæ ꝑ ꝑ hoc nō retractabit,nisi in cā applōnis ꝓbetur ꝑ illos testes,quos volebat ꝓducere potuisse fundare suā intentionē s̄m Inn.in c.post electionē.s̄.de ɔcess.pb.de quo ēt per eū in c.vltra tertiā.s̄.de testi.& facit l.si postq̄.ff.de peti.hære.de hoc tū vide in c.interpositas.s̄.

a de app. Scđo,quia poterit iudex cōminari certā pęnā a parti petenti si in ꝓbādo defecerit,per no.ꝑ Cōpo.in c.nihil.s̄. de ele. Posset ēt dari aliud remediū , quia iudex poterit nō cōmittere. nā voluit Io.An.& Arch. in c. pręsentiū.j.de testi.qđ iudex nō teneatur de necessitate talē cōmissionē facere,& ita ēt vult gl. hic,de quo tū ibi dicet.In ea.gl.ibi illos citare, sed qūo hoc cū extra territoriū &c.vt in c.fi.s̄.de ɔsti.eo.li.& in cle. pastoralis. de re iudi.Ideo de hoc dic,vt in l.3.in fi.ff.de testi.vbi dr̄ ꝙ in testibus vocandis de vna ciuitate ad aliam inspicitur consuetudo.In gl.fi.in fi.quid aūt si delegatus grauaret partem ɔ dispositionem huius c. an iudex ordinarius possit super hoc audiri, ut prouideat,Io.An. hic, ꝙ sic qn̄ esset informatus de notorietate facti contra hanc deci.ex quo processus est nullus ipso iure,arg.c.solicitudinem.§.si verò.s̄.de appella.de quo plenè per eum,& Docto.in c.fi.s̄.eo.super glo.fi.quæ no. ad materiam c.

studuisti.s̄.de offic.leg.& c.suspitionis.s̄.de offic.deleg.& uide quod est dictum in c.si eo tempore.s̄.eo.titu.& lib.

ADDITIO.

a Cel.Certā pœnā.Adde Pe.de Anch.in c.cōstitutus.de fideius. quē ibi refert, & sequitur Imo.in ulti.col.uer.alia cautela esse pōt, qđ ēt referunt sequunturque & magnifaciunt do.Alex.& Ias.in l.j.ff.si quis ius di. non obtemp.idē Alex.in l.filiusfamilias.§.diui.ff.de lega.j.& Do.& Præceptor meus do. Lancel. Decius, in l. interdum.ff.de iudic.

SVMMARIVM.

1 *Receptio in canonicum facta auctoritate Papæ, licèt afficiat præbendam, tamen tollit ius quæsitum alteri.*

2 *Afficitur autem præbenda quatuor modis.*

3 *Executor deputatus a Papa ad prouidendum de beneficio, quid facere potest.& nu.4.5.& 6.*

7 *Ignorantia an excuset,ut res non afficiatur,& fit collatio alteri facta contra decretum non teneat.*

8 *Iudex potest arbitrari quando quis dicatur fuisse in notabili negligentia.*

CAP. XII.

Ibi qui. Primus impetrans , licèt fuerit ꝑuentus a scđo prius ꝑsentāte, & primo recepto, tn̄ eidē ꝑfertur in ꝑbenda vacante tpe receptionis ipsius primi,& ēt post vel an̄ vacāte si ꝑ eo sit affecta, & hoc nisi do

1 lus vel negligentia possit eidē imputari.h.d.†No.j.qđ licet receptio in canonicū facta auctoritate Papę afficiat ꝑbēdā in tm̄ qđ alteri ɔferri nō possit,vt j̄.de ꝑb.c.si postq̄.tn̄ nō tollit ius q̄situ primo impetrāti.facit j̄.de ꝑbē.c.cū cui. intellige, nisi ipsi primo recepto fuerit facta collatio anteq̄ reciperet primus impetrās,vt hic in tex.a ɔ̄rio sensu, ex quo infert primo qđ ꝑuentio,& iuris acqsitio in ꝑte, vt in canonicatu non inducit iuris acqsitionē & ꝑuetionē in reliquo ēt ɔnexo,vt in ꝑbēdā: o est, qa licet canonicatus & ꝑbēda hēant inter se ɔnexitatē,vt in c. si qs obiecerit.j.q.3.& no.in c.cū.M.s̄.de ɔsti. Tn̄ quo ad qđ separatę sunt s̄m Do. ex quo ēt scđo infert ꝙ Papa per secūdas lr̄as nō vr̄ reuocare primas eiusdē formæ, & hoc in bn̄ficialib. In literis vero ad lites vide in c.cęterū.s̄.eo. Ex quo etiam tertiò infert ꝙ secūdę literę in eadē ecclīa sunt a principio validę etiam si nō faciant mentionē de primis.& etiā dato ꝙ in secūdis literis nō sit illa clausula,nō obstāte ꝙ ꝑ alio scripserimus, licèt veniāt tales literę secūdę elidēdę ꝑ exceptionē si primus impetrās in ipsa ecclīa recipiat̄.& ita sequit̄ Inn.& Do. Flo. in c.capitulū.s̄.eo.ꝑ hūc tex.nā si secūdę literę essent hic a principio nullę, non possent ꝑpter negligētiā primi impetrātis reassumere vires per no.in regula,nō firmat̄.j.eo.lib. cuius ɔtrariū dr̄ seruari hic in tex.de quo tū plenius in d. c. capitulū.& in c.

2 mandatū.eo.titu.† Secundo no. ibi per ꝓcessum &c.No.quatuor ex qbus afficit̄ ꝑbēda,de quo plene not.in c. si soli. & c. si

3 capitulo.j̄.de ɔcess.ꝑben.† Tertio no.ibi,reseruauerat.ꝙ executor deputatus ad ꝓuidēdū literis ap̄licis , pōt nō solū inhibere sed etiā reseruare suę collationi, si tn̄ moreret̄ ante collationē. nō reuerteret̄ potestas ꝓuidēdi ad ordinariū , sed spectaret ad Papā vt no.s̄.de iurepa.cū dilect⁹.s̄m Archi. & Io.And.de quo in cle.si de beneficio.s̄.de ꝑbē.& in c.inter dilectos.s̄.de exces.

4 ꝑla.† Vltimo no.ꝙ executor apostolic⁹ pōt decretū iterponere de quo i c.dilecto. de ꝑbē. & tale decretū afficit ꝑbēdā & ligat manus ordinarij collatoris ēt ignorātis.de quo in d.c.si postq̄. & no.in cle.j.de ɔcess.præbē.In gl.2.in fi. vide qđ no.in c.j.§.& idipsum.j̄.de pri.& tene mēti ex hac glo.tria,ꝙ iura dēnt semꝑ intelligi s̄m materiā rubricæ sub qua sunt situata, de quo ēt ꝑ glo.no.in uer.debitis titulis.s̄.in proœ.huius lib. Secundo tene menti ꝙ executor ad beneficia dr̄ habere legatam iurisdictionē.facit glo.in uer.executores.in cle.j.de offic.deleg.Tertio tene menti ꝙ executor in literis beneficialibus debet esse nominatus & certus,nec sufficeret gn̄alis deputatio,de quo uide nota.per Lap.in sua alleg. 125. quæ incipit, Anastasius.in 2.col.qđ facit ɔ practicā curialiū qui facto processu per executorē datū in literis bn̄ficialibus cōmittunt gn̄aliter quibuscunq ;ꝑlatis, quibus ꝑsentantur sui ꝓcessus, ut conferant ꝑbendā uel beneficiū.pro hac tn̄ practica facit c. non est. s̄. de spōsa.s̄m Domi. Et idem ēt dr̄ de executore testamēti , ut debeat esse certus s̄m Bar.in l.quidam.ff.de reb.dub. & no. in c.2.j̄. de test. In glo.in

5 uer.extitit.in fi.no.ex gl. ꝙ † si ꝑbenda erat affecta per modos, de quibus hic in tex.uel fuisset collatus canonicatus primo impetranti , tunc collatio alteri facta de ipsa ꝑbenda non nocet primo.intellige nisi fuerit in dolo,uel notabili negligentia,vt

6 hic in tex.in fi.†In glo.in ver.ante receptionē.ibi ꝑsentationē. sentit glo. ꝙ ad hoc ut executor possit procedere requiritur,ꝙ prius eidem fiat præsentatio literarū,aliàs processus non ualeret s̄m Archi.& Io.An.In gl.in uer.notificauerat.in fi. uide qđ

7 ibi no.in glo.†In glo.in uer.decretū.in fi. intellige quo ad hoc

ut res afficiat, ut sic non teneat collatio alteri facta ↄ decretũ, in quo scientia non requiritur, ut in c. si beneficia. j. de p̃bend. sed quo ad culpã, & pęnam excusat ignorantia, ut in l. fi. ff. de decre. ab ordi. fa. & in c. 2. s̃. de constit. eo. lib. s̃m Io. And. Et p̃dicta in decreto Papæ, in decreto verò inferioris uide in c. si apostolicæ. j. de p̃ben. In glo. in uer. dolus. in fi. ibi fuit dolus alterius non impetrantis. Ideo exemplũ non bonũ: fatetur tñ Ioã. An. ꝙ posset ibi exemplificari, puta quia credebatur tenuis p̃benda de proximo uacatura noluit recipi, sed postea cum uacauit pinguior uoluit recipi. uel s̃m Lap. posset aliter poni exẽplũ referentẽ Hosti. in sum. eo. tit. §. cui. uer. sed q̃m. uolentẽ, ꝙ dolus non ꝓbetur ex solo lapsu t̃pis, sed ex perspicuis iudicijs ut l. dolum. C. de dolo. & idem in negligentia. facit s̃. eo. titu. c.
8 ex parte. s̃. de quo. j. † In ea. glo. in fi. cõcludit hic Archi. ꝙ hoc intelligi & glossari possit per id qđ no. s̃. eo. titu. c. capitulũ. in glo. & ita qui. uer. & alij dicunt. & de testi. ueniens. el 2. in glo. sed quare. & per Inno. s̃. eo. tit. c. mandatũ. in j. glo. in prin. & in fi. & plene per Ioan. An. in c. si clericus. hic alleg. & ibi glo. in uer. negligentiã. dixit hoc relinquẽdũ iudicis arbitrio, qñ quis dicatur fuisse in notabili negligentia, de quo ẽt per glo. no. in uer. mensem. in cle. 1. de cõces. p̃ben. & per dños de Rota in deci. 328. quæ incipit, item habens. Potest tñ concludi s̃m Domi. hic, ꝙ aut primus impetrans expectat donec cõferatur p̃benda, nec pro ipso primo erat aliquo mõ affecta, & tunc dr̃ notabilis negligentia, ut vult tex. hic, & in d. c. si clericus. aut nõ expectat collationẽ fieri secundo, & tunc si primus impetrans, fuit noĩatus per executores secundi impetrantis, uel ẽt per ordinariũ, ut intra certũ t̃ps sibi faceret ꝓuideri de p̃benda uacãte, & ipse fuit negligens, & tunc erit exclusus elapso illo t̃pe, ita ut non possit illã p̃bendã petere. arg. cle. frequẽs. §. solet. de exces. p̃la. & ita tenet Rota in dicta deci. & in deci. 318. quorum dictum procedit, qñ non assignatur terminus. sed si s̃m practicã hodiernã, uidelicet qđ duxerit acceptandũ intra mensem, tunc si permitteret labi mensem postq̃ uacationẽ sciuerit non acceptando diceretur notabilis negligentia absq; alia assignatione termini, ut uoluit glo. in uer. mensem. in d. cle. 1. Si uerò non fuit monitus, sed aliter constat de notabili neglıgẽtia, nec primo fuerit collatus canonicatus a Papa, uel aliter præbenda affecta, & tunc illa notabilis negligentia excludit primũ, ẽt si res non esset integra, ut puta quia iam p̃sentauerat rescriptũ, et processum erat ad aliquẽ actum pro primo impetrante, & ita uno modo potest intelligi tex. hic in fi. Aut primo impetranti erat collatus canonicatus, uel pro ipso erat affecta prębẽda, & tunc Lapus hic refert Io. An. sibi respondisse, ꝙ notabilis negligentia primi eum non excludit, ex quo nondum deuẽtum erat ad collationẽ secundi, quasi notabilis negligentia primi non dicatur, donec fuerit deuentũ ad collationẽ p̃bendæ s̃m no. per Hosti. s̃. eo. ti. c. capitulũ. & per Archi. & Io. An. in d. c. si clericus. & pro hac opi. facit d. c. si clericus. & eo. ti. si tibi. & s̃m istã opi. oportet ꝙ finis illius tex. referatur tm̃ ad primũ dictũ huius c. ut tunc dicatur notabilis negligentia qñ in collatione secundus p̃uenit primũ impetrantẽ, sed hoc nõ placet ipsi La
a po, quia põt dari notabilis negligentiã [a] primi, ẽt si nõ p̃ueniatur per s̃m ad collationẽ p̃bendæ, ut exp̃sse uult tex. hic, in fi. q̃a illa r̃la, seu c̃la refertur ad oẽs casus hic positos. Nec ob. d. c. si clericus. q̃a ibi non dẽt sumi arg. a ↄ̃rio sensu, ex quo est hic tex. clarus. Nec ob. d. c. si tibi. cum loquatur in eo cui iam erat collatum beneficiũ, qui hẽt plus iuris, q̃ ipse impetrans s̃m Lapũ. & ita sequit̃ Ioã. de Lig. cũ ista c̃la hic in fi. in tex. referat̃ ad oẽs casus p̃cedentes, ex quo loquit̃ in plurali. Sed Imo. dicit dictũ Lapi, & sequaciũ ꝓcedere qñ primus impetrans erat in notabili negligentia, & in eadẽ ecclesia erat scđs impetrãs. Si verò non sit secundus impetrãs, & tunc licet fuerit in notabili negligentia, tñ ex quo nõ est deuentũ ad collationẽ, debebit ille obtinere, & ita ꝓcedat dictũ Io. An. in d. c. si clericus. per illum tex. a ↄ̃rio sensu qđ tenet Rota in dicta deci. & tunc iste tex. illi non ↄ̃dicit, cũ in alio casu loquat̃ s̃m Imo. Et p̃dicta qñ scribit̃ sine assignatione t̃pis intra qđ deberet impetrans acceptare, sed si adijceret̃ t̃ps s̃m stilũ hodiernũ, & tunc si nõ adiungit̃ reseruationi, nec potestati acceptandi, vt si dicatur beneficiũ qđ in tali loco vacat, qđ duxerit acceptandũ tibi cõferendũ, collationi nostræ reseruamus: inhibentes ne intra mensem p̃sumat aliquis super illo aliq̃d attẽtare, & tunc licet fuerit negligẽtia notabilis, tñ ex quo non est alteri collatũ, nec est secundus impetrans, & poterit ↄferri s̃m gl. in d. ver. mensem. Si verò t̃ps iũgat̃ reseruationi, potestati, executoris, & acceptationi, puta q̃a dr̃, ↄferimus beneficiũ qđ intra mensem duxerit acceptandũ, & tunc data negligentia mensis non poterit ille ista obtinere ẽt si ibi non sit alius impetrans, & per suũ executorẽ conferri nõ poterit, nec per suũ ordinariũ, ex quo fuit negligens s̃m gl. in d. ver. intra mẽsem. in fi. s̃m Domi. hic, de quo ibi plene per Doc. in d. c. si clericus. & per Rotã in d. deci. in dicto c. si tibi.

ADDITIO.

a V. G. An & qñ officiales teneantur de negligentia, & ꝙ inquisitio de negligẽtia sit scrupulosa, ponit Amad. de Castel. in trac. de sindic. nu. 69. & num. 75. quòd habetur in lib. 6. Trac. fol. 17.

SVMMARIVM.

1 *Scriptura alicuius potest dici, licèt ipse manu sua non scripserit.*
2 *Impetrans secundus præfertur primo in certo casu.*
3 *Papa habet potestatem tollendi gratiam conditionalem in totum si velit.*
4 *Consilium licet quis sequi nõ teneatur, secus tamen qñ requiritur cõsensus.*
5 *Conditio potestatiua, an trahatur retro.*

CAP. XIII.

SI pro te. In l̃ris gratiosis ad bñficia primus impetrans non p̃fert̃ scđo, qñ ius primi fuit ↄdõnale, ante cuius ↄdõnis existentiã ius secũdi fuit purificatũ, & in esse deductum. h. d. No. j. ibi
1 scripta nr̃a, ꝙ põt dici † scriptura alicuius, lꝫ illa ꝓpria manu nõ scribat, sed alius eius mandato, qđ inducit Domi. ad statutũ, ꝙ q̃s non possit venire ↄ suã scripturã, q̃a hẽt locũ ẽt in scriptura facta alterius manu, dummõ de eius mãdato sit scripta. ad idẽ tex. & ibi p̱ Domi. in c. si capitulo. j. de ↄce. p̃bẽ. Sed hoc dictũ non vr̃ verũ, q̃a qui se subscribit non scribit, licèt scripsisse uideat̃, & sic impropriè. tex. est in d. l. diuus. §. itẽ senatus. ff. de fal.
a Et in statutis verba [a] debẽt intelligi verè & propriè, ut in c. in nr̃a. s̃. de iniur. Iõ dixit Ang. in c. cũ antiquitas. C. de testa. de statuto, ꝙ scripta manu ꝓpria debitoris habeat executionẽ paratã, qđ licet sit scripta per aliũ de eius mãdato, & postea subscripta manu ꝓpria, ꝙ non hẽbit locũ statutũ, de quo ibi per eũ. &
2 uide per gl. in c. 2. s̃. de fide instru. † Vltimo no. casum, in quo secundus impetrans p̃fertur primo. & hoc iõ, q̃a si gr̃a est ↄdõnalis non põt ꝓcedi ad executionẽ ante euentũ ↄdõnis, s̃m no. p̱ Inno. in c. fi. s̃. de p̃sum. vñ hic priusq̃ existeret ↄdõ primi, fuit ius quæsitũ scđo, ut hic in tex. ex quo infert̃, ꝙ ius vni quæsitũ non tollit̃ per euentũ ↄdõnis appositę in p̃cedenti dispõne alterius, cũ ad prioritatẽ dispõnis attendit̃ hic t̃ps existentis ↄdõnis, & sic ↄdõ non trahit̃ retro ad t̃ps ↄcessionis, de quo. j. In gl. in uer. scripta. in fi. idẽ Io. An. & facit gl. in uer. ↄcedimus. in c. cũ aliquibus. s̃. eo. secus esset si reperiret̃ in ↄsensum extranei,
3 q̃a tũc ecclesia diceret̃ grauata, ut hic per Domi. † In gl. in uer. si ad id. in fi. idẽ Arc. & Dy. in reg. qui prior. j. eo. lib. & dicas, ꝙ in ↄ̃trio fuit factus ↄ̃ctus, licèt sub ↄdõne, iõ ius est quęsitũ, lꝫ sub ↄdõne, iõ adueniente ea trahit̃ retro, & prius p̃fert̃, sed in l. potior. in prin. ibi ↄdõ non trahit̃ retro, sicut nec hic, q̃a non fuit aliqua obl̃o nata ↄ̃ capi. & ep̃m. imò eorũ uolũtati relinquitur, an uelint ↄsentire uel nõ. vnde põt ↄcludi, ꝙ qñq; impletio ↄdõnis dependet a uoluntate grauãdi uel obligãdi, & perinde est ac si dispõ ↄdõnalis nõ esset facta, ut in d. l. potior. in prin. q̃a foret absurdũ esse in p̃tãte illius excludere eũ, cui medio t̃pe esset ius quæsitũ: si uerò ↄdõ est al̃s casualis, tunc est ꝙ retrotrahitur, ut in ↄ̃rio s̃m Do. de quo hic plene per eũ, & p̱p̱ hoc fortè non ꝓcedit sine dubio qđ dicit hic Ioã. An. in princi. c. uolens idẽ esse si gr̃a dependeret hic ex aliorũ ↄsensu, quã ep̃i & capituli, & uide per gl. in uersi. executorẽ. in cle. j. de ↄces. p̃b. & in l. si fur. in fi. ff. de usuf. & per Spe. in tit. de sol. §. j. uer. illud ẽt q̃ritur. Et p̱ Bar. in l. si is qui ꝓ emptore. ff. de usuc. Et uide p̱ Pan. in cle. fi. de ele. & dicta in c. 1. in fi. j. de ↄces. p̃bẽ. e. li. & p̱ Bal. in l. fi. §. sed nr̃a. C. cõia de leg. In gl. in uer. assensus. ibi ↄ̃rium credo, idẽ Arch. dicens, ꝙ c. 1. j. ne sede uacã. loquit̃ in ordinario. In ea. gl. in fi. facit ꝙ no. in c. ex parte. s̃. de ↄsti. in fi. de his hic per Do. Et ex his no. plures limitationes ad d. c. 1. ut sic locũ nõ habeat si p̃tãs ꝓuidendi cõpeteret alicui ex iure delegato, uel si p̃tãs cõpeteret alicui ex forma mandati, uel sub condõne, uel si requiratur consensus, uel si agatur de uacatura, ut hic in glo.
4 † In ead. glo. ibi assensum. no. ex glo. ꝙ licet ubi requiritur [b] cõ
b siliũ possit nõ sequi, quia nõ tenetur quis sequi, ut in c. cũ olim,

hic

ADDITIONES.

a Ni. Su. Verba debẽt intelligi. Adde Car. Zab. in c. cum dilectus. in 13. q. de cõsue. nisi in statuto tractetur de fauore publico, quia tunc traherent ad casum proprium secundum Bar. in l. quemadmodum. C. de agri. & censi. lib. 11. V. G. Adde, ꝙ ideo verba in statutis sunt propriè intelligenda, quia sunt stricti iuris. Thom. Gram. Decis. 92. nu. 3.

b Nico. Su. Vbi requiritur consiliũ. Adde, an ille qui tenetur requirere consiliũ alterius, tenetur illud sequi. uide per tex. & ibi Abb. in c. 1. de ca. mon. & tex. in c. cũ in ueteri. de elect. & ibi Ant. de Bu. & Abb. in cũ olim. in 3. col. de arb. V. G. Nota ꝙ si consiliũ, seu licentia alicuius est in cognitione; non cõsideratur, ꝙ non possit uel nolit: secus si in dispositione. Ruy. consi. 126. nu. 8. li. 1.

hic alle. tñ secus si requirit ꝯsensus: q̃a debet de necessitate hri & seq. vt est hic in gl. & ita alle. d. Nic. in c. pe. in fi. s̄. de ꝯsti. & idē voluit gl. in c. 1. in fi. hic alle. Sed vide tex. in l. dotē. ff. so. ma. glo. fin. 65. di. sane. Bar. in l. si eandē. §. eo aūt tpe. sol. mat. an sit iusta cā ꝯdicendi vel non. Quid autē si in casu huius deceps, & capitulū requisiti nolunt consentire, & postea ex interuallo ꝯsentiunt, an prosit talis ꝯsensus ipsi impetranti. Io. An. referendo Io. Mo. ꝯcludit ꝙ si a pri. isti noluerūt ꝯsentire, tñ expresse non dissenserunt, & tunc prodest ꝯsensus postea subsecutus vt l. Titius. la 1. ff. de act. emp. Aut exp̄sse dissenserunt, & tunc sequens ꝯsensus non proderit, vt. ff. de iure do. l. stipulatus, & l. se. facit tñ drīam an ꝯsensus requiratur ex actu in vltima voluntate vel in donatione Principis, & tunc consensus p̄stitus non possit variari qñ ꝯsensus fuisset ritè p̄stitus alias nō haberet ꝓ ꝯsensu, sed in ꝯtibus in quibus voluntates ꝯhentiū pñt esse in pendenti, bene possit variari in ꝯsensu p̄stando de quo hic per eū, & no. in c. licet. j. de ꝓcur. & in c. si tibi absenti. j. de p̄bē. In gl. in ver. facieda, in fi. idē sequit Archi. & vide qđ no. in d. cle. 1. in gl. in ver. executorē. In gl. fi. ibi prior in iure, & tale ius habuit anteq̃ aliquod ius fuerit creatū ipsi primo impetrāti, & iō est potior. facit c. q̃uis. s̄. eo. f̄m Arch. & Io. An. Et idē dicit Io. An. esse si iste secundus impetrans non habuisset canonicatū anteq̃ ꝯdō existeret, tñ ex vi gratiæ vel ex processu executoris erat affecta p̄benda vt s̄. c. proxi. qđ intellige vt plenius no. ꝑ glo. in d. ver. executorē, de quibus hic per Dom. & ꝑ Rotā in deci. 383. quæ incipit, Itē si Papa. Et per hunc tex. conclusit hic Io. An. ꝙ vbi ex ꝯsuetudine primogenitus legitimus succedit, ꝙ legitime natus p̄feratur primogenito postea legitimato, q̃a talis legitimatio non trahit retro in præiudiciū alterius de quo plene per Io. An. in reg. non est sine culpa. j. eo. lib. & ꝑ Bar. in l. Gallus. §. & quid si tantū. ff. de lib. & posth. In ead. gl. in fi. qđ hic dr̄ in glo. & quod s̄. est dictum, procedit qñ conditio apposita in gratiā primi, pendet ex arbitrio tertij, vt in casu huius c. alias si pendeat ex existentia rei, vt si dicatur, si sit idoneus vel ex voluntate eius cui est facta gratia, vt puta si acceptauerit, & tunc licet sit affecta pro secundo impetrante ante euentū conditionis, tñ si conditio purificatur ante receptionem secundi, primus impetrans præfertur, cum faciat censeri gratiam conditionalē ex existētia rei vel ex volūtate eius cui est facta, potius q̃ ex voluntate tertij, vt voluit gl. in d. ver. executorē. in d. cle. 1. f̄m Do. de quo ibi plenius no. Quid aūt si in terminis huius c. secundus non esset receptus in canonicū tpe existentis cōditionis, sed recipitur primus impetrās ante f̄m impetrantē ante euentū ꝯdōnis primi, an in p̄benda postea vacante debeat p̄ferri secundus impetrans. & vr̄ ꝙ sic ꝑ no. hic in gl. & s̄. in gl. 2. per quas apparet, ꝙ omne ius impetrantis sub conditione trahit ad diē ꝯdōnis existētis, sed secundus impetrans habebat ius ad rem per suā impetrationē anteq̃ existeret conditio. ergo cēsetur primus, & p̄ferendus vt s̄. c. proximo, primo rñso. Sed ꝯ hoc vr̄ esse tex. hic a ꝯrio sensu qui ponderat receptionē secundi factam ante purificationē cōditionis, secus ergo si receptio non fuisset facta. Nec ob. ꝙ conditio potestatiua non trahitur retro, sed habet effectum a die conditionis, quia illud procedit nisi mens disponentis aliud habeat, sed hic mens Papæ est, ꝙ tunc trahat qñ non est facta receptio secundi, ꝑ id qđ vult tex. a ꝯrio sensu. Nec ob. c. ꝑcedens, quia ibi loquitur qñ vtriusque gratia erat pura, hic vero qñ altera erat conditionalis, quo casu media via eligit vt trahat retro qñ esset facta receptio f̄m Imo. & Do. Sed forte primū dictū est verius, vt satis probatur ꝑ glo. hic, & s̄. in gl. 2. & 4. & per c. s̄. proximum. Nec ob. ar. a ꝯrio sensu prędicto, quia non procedit qñ aliud reperitur expressum in iure f̄m glo. in cle. 1. de æta. & quali. & hoc patet expressum s̄. c. proxi. vbi licet loquatur in gratiis puris: tamen & in conditionalibus locum habet quando conditio euenit, cum eadem sit ratio, & cum tunc censeatur pura. & facit quod s̄. dicit Ioā. An. se consuluisse de primogenito legitimato. & ad prædicta vide per glo. in d. ver. executorem. & ibi per Imo. & do. Flo.

SVMMARIVM.

1 *Prioritas temporis non præsumitur, nisi probetur.*
2 *Et vbi de prioritate tpis nō apparet ille præfertur, qui habet gratiam pinguiorē, & quid, quando est inæqualitas in gratiis nume. 11.*
3 *Collatio canonicatus inducit præuentionem in præbenda.*
4 *Prioritas temporis attenditur in literis ad beneficia, & non præsentationis. Et locus est gratificationi, quando cætera sunt paria. nu. 5.*
6 *Beneficium idem si reperiatur collatum a Papa uel ordinario, & non apparet de prioritate, quid iuris.*
7 *Notarius si apponat in instrumento horam, poterit probari de hora per ipsum instrumentum.*
8 *Gratia principis, an possit probari per testes.*
9 *Titulus beneficij, an probetur per confeßionem aduersarij.*
10 *Præsentans primo literas præfertur in certo casu.*
12 *Quid si in casu huius c. nolunt canonici alterum impetrantium eligere.*
13 *Quid si in literis alterius in casu huius c. duobus, sit clausula proprij motus, an præferatur alteri.*
14 *Ecclesia non dēt grauari in receptione pluriū, nisi Papa expresse mandet.*

CAP. XIIII.

Dvobus super. Duo vel plures in eadē ecclia impetrantes si de proprietate, vel posterioritate non apparet, ius potētius præpōderat alteri & si de hoc non apparet, quia vtrūq; ius est ęquale, ille p̄fert, qui primò pręsentat. & si in pręsentatione ꝯcurrūt, locus est gratificationi fiedę per ordinariū & electione de vno facta in via gratificationis ius alterius cēset extinctū, nisi de mente Papę scribentis aliud appareat. h. d. † No.
1 primò ibi si non appareat. ꝙ de prioritate temporis non pręsumit, nisi de ea expresse appareat, ex quo infert, ꝙ qui fundat se in prioritate tp̄is, debet hoc probare, facit l. matrē. C. de prob.
2 & l. de reb. C. de dona. ante nup. & c. si a sede. j. de prębē. † Scđò no. ibi, is eorum &c. ꝙ vbi de proprietate impetrantium nō apparet, debet pręferri, qui habet gratiam pinguiorem, ideo est ꝙ ille cui Papa cōtulit canonicatum, pręfert illi cui Papa mandauit conferri, vel illi cui esset idem canonicatus ab alio collatus autoritate apostolica. Et potest etiam dici gratia pinguior propter clausulas derogatorias, vel ꝑ ꝑ decretū in gratia appositum de quo. j. & plenè per Rotam in dec. 383. quę incipit, Item
3 si Papa, vbi plenè de his. † Item no. ꝙ collatio canonicatus inducit præuentionem in præbenda. intellige quādo inter duos de prebenda litigantes non apparet de prioritate, quia ille cui est collatus canonicatus præfertur illi cui mandatur canonicatus ꝯferri. secus vbi de prioritate data appareret, quia tunc primus impetrans cui mandatur canonicatum conferri, pręferretur secundo, cui per Papam idem canonicatus esset collatus, vt probatur hic a contrario sensu, & facit c. si apostolicę. j. de pręben. f̄m Archi. & Io. An. & quod no. j. de conces. pręben. c. si soli, in
4 gl. mag. ver. si autem canonicatus & s̄. e. c. tibi qui. † Quartò no. ibi prius &c. ꝙ in litteris ab beneficia, attenditur prioritas &
a tempus datę [a] & non præsentationis, facit c. tibi qui. s̄. e. & j. de præben. eum cui. quid autem sit in litteris ad lites, vide in c. cæterum. s̄. eod. & s̄. de appella. vt debitus. Sed vbi est paritas in data. tunc est quod debet pręferri qui est magis solicitus in pręsentando, vt hic dicitur, de quo per Rot. in decisi. 100. & 106. &
5 quod not. in l. si pluribus. ff. de lega. j. † Vltimò no. & ita allegatur, quod in petitione duorum, quando cętera sunt paria locus est gratificationi ordinarij collatoris, non autem ipsius executoris in litteris deputati, vt hic, in tex. ex quo habetur quando sit locus gratificationi in b̄nficialibus. alibi tñ gl. no. 26. q. 2. in summa, tenuit ꝙ cæteris paribus posset tunc qō dirimi ꝑ sortes, qđ no. Et limita p̄dicta, vt per gl. in ver. iam. in c. si eo tpe. j. de ele. vt inferior non possit gratificare, qñ agit de iure Papę et esset dubiū de iure inferioris & Papæ, vt ibi vide per gl. no. & Doc. Et p̄dicta procedūt in re indiuisibili, sicut sunt b̄nficia & p̄bende, vt in c. cū non ignores. s̄. de p̄ben. In re verò diuisibili, an sit locus gratificationi, vide ꝑ gl. & Doc. i c. in nr̄a. s̄. de test. & in c. cām. s̄. de ꝑba. & per Bar. in l. si duo. ff. vti pos. & vide in l. quoties. ff. de vsuf. & in c. cum aūt. s̄. de iure pa. quę oīa inducit hic Pe. de Anc. ad q. de plurib. currentibus ad brauiū qñ pariter currunt, vel qñ plures intrarent castrū, & præmiū esset impositū primo intranti, de quibus vide per Bar. & Bal. in ꝓemio ffforum. in §. nos verò. In gl. j. in fi. de hac q. hic, per Ioan. An. & Do. sed plenius vide ꝑ Bar. in l. j. ff. de bo. pos. f̄m ta. & ꝑ Bal. & Doc. in l. j. hic alle. In gl. 2. in fi. idē Arch. & no. ꝙ si lex loquitur de certo numero locū hēt in alijs numeris, qñ est eadē rō, & vide gl. in fili, in c. si cōpromissarius. j. de ele. eo. lib. & ꝑ Bar. in si-
6 mili, in l. ꝑtor. ff. vi bo. rap. † In glo. in ver. a nobis. in fi. vide ibi plene no. de his. Quid aūt si ab eodē, puta a Papa legato vel ordinario reperit idē b̄nficiū collatū duob. & nō apparet de prioritate. dic ꝙ tūc nō hēt locū tex. in d. c. si a sede. nec ēt tex. hic, q̃a loquit tex. hic de ꝓuisione faciēda nō aūt de facta, ut est in dicto casu f̄m Io. An. in d. c. si a sede, dicentē ꝙ talis incertitudo q̃ declarari non pōt hēt uitiare, argu. c. 2. j. de elec. uel deberet tunc

ADDITIO.

a Celsus. Tēpus datæ. Adde quod no. in aposto. ad istū in c. dispendia. §. reus. nu. 2. & quod ibi no. in apo. ad eum, post Nic. Sup. in uer. tempus datæ. supra eo. V G. Adde quòd licet præsumatur prioritas secundum ordinem literæ, tamē non procedit quando actus aunullaretur, Alc. in trac. de præsump. q. 13. nu. 2. quod habetur. in lib. 8. trac. fol. 196.

tunc recurri ad ſuperiorẽ qui ſubtiliter certificatus id declaret
& ſic tunc ſtaretur dicto ſeu declarationi ſuperioris de ꝓprie-
7 tate ſm Io.An.ibi,quod no.† In glo.in verſi. ſi non apparet in
prin.no.ꝙ licet notarius in inſtro non teneatur apponere ho-
rã cum non ſit hoc in vſu,tñ ſi appoſuit poterit de hora proba
ri per ipſum inſtrm:& de prioritate tꝑis quæ ꝯſiderat non ſolũ
reſpectu diei,ſed etiam reſpectu horę, vt vult hic gloſ. not. &
in dicto c. ſi à ſede, et in l. ſi pluribus. ff. de ſolutio. vbi etiam
voluit quòd hora interpellat pro homine, ſicut dies. & vi-
de per Bald. in l. prima. C. ne liceat tertio prouocare. vel ne
8 in vna eademque cauſa. † In eadem gloſ. ibi per teſtes. not.
a ꝙ licet aliàs dubitetur,an gratia principis poſſit ꝓbari [a] per te
ſtes,de quo plene.ſ.in proę.huius li.in fi.tñ prioritas vel poſte
rioritas tꝑis ipſarũ grãrum poterit ſine dubio ꝑ teſtes ꝓbari,
& ita Doc.hic ſequunt.poterit ẽt probari,quia ſtabitur in hoc
declarationi eius, qui cõtulit qñ collatio eſt facta ab vno diuer
ſis perſonis,prout hic dr̃,vt tenet Io.An.in d.c.ſi a ſede,de quo
9 ibi plene per Doc.& facit ꝗ̄ no.in l.eos.ff.finiũ regun.†In ea.
gl.ibi per cõfeſ.tene menti ſing. ſm Domi. ꝙ licet ſi agatur de
ti.beneficij,cõfeſſio aduerſarij non ꝓſit, ſed debeat aliter ꝓba
ri de ipſo ti.bñficij,vt habetur in c.1.j.de eo qui mit.in poſ. tñ ſi
quis ex toto non fundat probationẽ tituli ex confeſſione ad-
uerſarij,tunc prodeſt talis cõfeſſio, ideo ſtatur illi confeſſioni,
quo ad poſterioritatẽ tituli, & ſic per confeſſionẽ põt ſuppleri
& coadiuuari dubia probatio facta ſuꝑ ti.ꝗ̄ no. Et poſſet hoc
induci ad matrimoniũ carnale,vt valeat confeſſio ipſorũ con-
iugum ſuper prioritate vel poſterioritate matrimonij, de quo
in c.ſuper eo.ſ.de eo qui cognouit ꝯſangui.In glo.in ver.rece-
10 ptus.in fi.Idem Archi.de quo.j.in glo.in ver.expreſſe. † In glo.
in ver.præſentauerit.in prin.intellige cæteris paribus, ſi tamẽ
vnus impetrantiũ primo præſentet executori, & alius poſtea
ante illum primo præſentet ordinario collatori, tenet Rot.in
dictis deciſ.ꝙ debeat præferri p̃ſentans executori cũ executor
datus ad prouidendũ dicatur collator ſm Inno.in c. pro illorũ.
ſ.de p̃ben.& Archi.in d.c.cum cui.ita ꝙ tex. hic, in ver. ſi verò
locũ hẽt in executorib.nõ aũt tex.in ver.ꝙ ſi forſan.Sed Dom.
hic contra,vt ſic totus iſte tex. indiſtinctè loquatur. & d. ver.ſi
vero,locũ non habeat in executoribus, ſed de ipſo ordinario
collatore.& refert hic Do.ſe & Pe.de Anch.& do. Fl.ita con-
ſuluiſſe,& dicit ꝙ deciſ.Rotæ non ſunt ſequendæ, qñ in ꝯrium
apparent validiores rõnes ẽt cuiuslibet minimi Doctoris, vt
11 hic per eum.& facit no.dictũ Io.An.in c.1.ſ.de conſtitu.†In gl.
in ver.concurrat.in prin.facit d.c.tibi qui.Et no.quia ſi eſt inę-
qualitas in gratia,recipitur habens pinguiorẽ gratiã, nec pro-
deſt,tunc prima præſentatio, nec eſt tunc locus gratificationi.
& vide glo.in l.apud Iul.ff.depoſiti.in prin.In gl. in verbo.col
latio.in fine.& idem eſt in hac electione ſm Ioan.An.intellige
ſm no. in c. cum in eccleſijs,hic alleg. Et an hoc caſu debeant
eſſe præſentes duæ partes.Io.An. remittit hic ad no.in c.1.ſ.de
his,quæ fiunt a maio.parte.in glo.pe.& vide glo.in c.fina.ſ.de
ma.& obe.& per Io.And.in c.licet. ſ. de electio. in glo. penul.
In glo. in ver.eligere. ibi variare quod intelligit Bald. etiam ſi
electus conſentiret,quia electio eſt conſumpta,vt in l.ſi is,qui
Stichum.ff.de procura.In glo.in ver.teneantur.in princ. quan
do vero omnia non eſſent paria,quia vnus impetrãs eſſet ido-
neior altero,tunc debet eligi idoneior, ſi tamen non eligatur
valebit electio, quia ſufficit quòd electus ſit idoneus per nota.
per glo.& Doc.in c.2.ſ.de offic.cuſto. ſecundum Archidiac.&
ſecundum Ioan.And.de quo per glo. & Doc. in d.c.cum autẽ.
12 † In ead.glo. ibi, ſed vt alterum eligat.intellige quando gratia
vtriuſque eſſet valida. ſecus ſi vtraque inualida, puta quia ec-
cleſia erat numerata,& non fiebat mentio de numero:nã neu
trum tenetur recipere, immo excipere ſecundum Archid.de
quo in c.conſtitutus.ſ. eod. titu. Si verò alterius gratia ſit vali-
da,quia habet clauſulam non obſtante numero, & talis erit rę
cipiendus,non autem,qui non haberet prædictam clauſulam,
cum literę ſint nullæ,ex quo de numero non fit mentio ſecũ-
dum Ioan.And.ponentem primo quid ſi in literis alterius tan
tum ſit clauſula, non obſtante quod pro alio ſcripſerimus, &
concludit, ꝙ ſi idem Papa prius eccleſiam de alio grauauerat
ante concurſum iſtorum omni caſu præfertur habens talem
clauſulam.Si verò prius eccleſia non erat de alio grauata,tunc
ſi non habens clauſulam præuenit in præſentando, vel ſimul
concurrunt tam præuentio, quàm electio,ſibi proderit, & tũc
capitulum tenebitur,poſtea recipere habentem talem clauſu-
lam. Si verò habens clauſulam præſentauit primo,vt præfer-
tur,tunc alter nõ habens clauſulam vacuus remanebit, vt hic
13 in fi.tex.ſecundum Ioan.An.& ita ſequuntur hic Docto. † Se-
cundo quærit Io.An. quid ſi in literis alterius ſit clauſula pro-
prij motus. & concludit quod omni caſu talis ſit pręferendus,
quia iſte tex.loquitur de gratijs ſimilib.ſed iſte gratiæ ſunt diſ-
ſimiles,quia una odioſa alia fauorabilis, & ſic grã eius eſt pin-
guior. facit c.ſi pluribus.j.de præben.& ita Docto. ſequunt. Et
b dicit hic Pet. de Anchar. quod licet motus [b] proprius ſufficiat
vt præferatur alteri dictã clauſulã non habenti, tñ motus pro-
prius non idem operatur ꝗ̄ clauſula,non obſtante quod pro
alio &c.quia hñs clauſulã non obſtante.dẽt recipi, licèt eccle-
ſia de alio ſit grauata,ſed non ſic in habente clauſulã ꝓprij mo
tus,quia iſta tollit ſubreptionẽ,ſed non exceptionẽ prouenien-
tem per viam iuris cõis,ſed grauaminis eccleſiæ de alio, ſecun
dũ no.per Io.An.in c.ſi motu proprio.j.de p̃ben.ſuper ver.me
c ra liberalitate.& ſuper tertia glo. in fi. Tertio quærit Ioã.And.
quid ſi vnus impetrans hẽt clauſulã anteferri, [c] an præferatur
alteri eodem die impetranti dictam clauſulã non habenti. &
tenet ꝙ talis indiſtinctè præferatur, & alter vacuus remaneat,
non cogetur capitulũ illum in eadem eccleſia recipere, ꝙ pro
cedit qñ clauſula anteferri,eſſet generalis,ſecus ſi ſpecialis ex-
primens illum alium impetrantẽ,puta te Titio anteferri volẽ-
tes,tũc enim Titius in eadem eccleſia recipi debebit, dato ꝙ
aliam clauſulã non habeat, quia talis mẽtio facta de eo impor
tat præſeruationẽ ſuæ gratiæ, licèt cum p̃latione illius ſm Ioã.
An.& ita Docto.ſequuntur, de quo in c.pe.j. de conceſ.p̃ben.
Et ad prædicta ẽt vide per Rotã in d.deciſ.383. quæ incipit, Itẽ
ſi Papa.In ea.glo.in fi.facit d.c.ſi pluribus.& cle.j.circa me. de
iure patro.& poterunt compelli vel officio executoris,vt dicit
hic Arch.vel officio iudicis ordinarij ſm Io. Mona. de quo hic
per Domi.In glo.in ver.expreſſe.ibi vel ſimilis, puta non ob-
ſtante ſi aliqui auctoritate noſtra in canonicos ſint recepti,vel
vt recipiantur inſiſtant,quia tales clauſulę,vel ſimiles ſufficiũt
ſm Io.And.licèt Oldra.in ſuo conſi.191.tenuerit,ꝙ non ſufficiat
gñalis clauſula, ſed requiratur ꝙ fiat expreſſa mentio, ꝙ ſcri-
pſerit pro altero,& ſub eadẽ data ꝗ̄ non placet hic Io. An.cũ
tunc appareret ex ſerie literarũ de prioritate datę: vnde non
haberet locũ iſte tex.vt hic in prin.c.Nec ob.verbum expreſſe
hic poſitum,quia per tale verbum Papa intẽdit excludere om
nino tacitum.ſufficiunt ergo generales clauſulæ ſm Io. An.di-
centem ſe ita cõſuluiſſe,& ita ſequitur hic Pe.de Anch. & Do.
adducens quod no.Bar.de verbo expreſſe,in l.j.ff.de vul. & pu
pil.& in l.ſi filius. ff.de dona. Licèt in ꝯrium faciat glo. in ver.
expreſſe.in cle.per literas.de præben. & vide in c. procurator.
j.de elect.& ſ.eodem.in c.cum aliquibus. & in c.1. ſ. de conſti.
j.de elect.& ſ.eodem.in c.cum aliquibus. & in c.1. ſ. de conſti.
eo.lib.in ver.expreſſe.& in c.ſi propter tua debita.ſ.eo. titu.in
ver.expreſſe.& in c.2.de præben.in 6.in ver. expreſſe.& plene
14 per Lud.de Roma,in authen.ſimiliter.C. ad l.falci.in fi.†In ea.
glo.ibi finis huius deciſ.idem Archi. ex quo no. ad c.mandatũ
hic alleg. quod ad effectum grauandi eccleſiam in receptione
plurium ſufficit quod expreſſe ſaltem generaliter appareat de
intentione Papæ ex tenore literarum per clauſulam, non ob-
ſtãte quod pro alio ſcripſerimus,vel ſimili.& de hoc debet ap-
parere in literis ſm gloſ. ex qua infertur, ꝙ non poſſit de hoc
probari per teſtes.facit glo.in ver.literis.in clem.per literas.de
præben.de quo in c.ſtatutum.in prin.in ver.literarum.ſ. eo.&
no.in d.c.ſi motu proprio.In ea.glo.in fi. & opi. Hoſtiẽ.tenuit
Inno.in c.capitulum.ſ.eo.& Io.Cald. hic adducens c. præſen-
ti.j.de offic.leg.ſed Io.An.hic in nouella ſequitur præce. opin.
Ber.vt ſiue primus ſit ſub expectatione præbendæ, ſiue nõ, vt
quia eam ſit conſecutus: non videatur ipſe Papa eccleſiam de
alio grauare,niſi id exprimat,vt in d.c.mandatum.& facit tex.
hic ibi,non vacabat præbenda cum iam fuerit collata ipſi ele-
cto,& ſic gratia non pendebat. nec ob.d.c.præſenti, quia imo
facit pro, cum velit quod ex vna reſeruatione grauetur eccle-
ſia,& ita ſequitur do.Anto.in d.c.mandatum.tenens idẽ quod
Io.And.hic ꝗ̄ etiam tenet Io.de Ligna.hic, vt hic per Domi.
An autem ſecundæ literę non facientes mẽtionem de primis
per quas eccleſia eſt grauata ſint ſubreptitiæ.Io.An. hic cõclu-
dit,ꝙ ſic,& quod receptio & proceſ.per eas ipſo iure nõ valet,
vt hic plene per eum,quæ no.ad d.c.mandatum.

ADDITIONES.

a Poſsit probari per teſtes.Adde Io.de Imo.& Abb.in rub.de conſti.Archid.in c.in primis.2.q.j.Abb.in c.1.in 4.col.de poſtul. V.G.Adde,ꝙ gratia eſt contra iuris diſpoſitionem,Sozin.conſi. 270. in cauſa verſi.ſecundo quod.lib.2.

b Nico.Superan.Motus proprius.Adde Doct.in c.ſi motu proprio. de pręben. infra eo.lib.

c Habet clauſulam anteferri.Adde Fel. in c.capitulũ.col.3.verſi. fallit tertio & vltimo.eo.titu.in anti.& ibi pro. 2.ſeq.de effectu huius clauſulæ,anteferri,& quid operetur in literis Papæ ad beneficia.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Distributiones quotidianæ veniunt appellatione fructuum.*
2 *Studens in vniuersitate, an debeat percipere fructus beneficiorum suorum.*
3 *Beneficia plura habens, an possit percipere fructus in absentia si in vno resideat.*
4 *Beneficium datur propter officium.*
5 *Priuilegia & indulgentiæ, an expirent per mortem concedentis.*
6 *Gratia cuius terminus est incertus, an dicatur perpetua.*
7 *Fructus absentium, an accrescant præsentibus.*
8 *Et an possit induci cõsuetudine vel statuto qđ absentes percipiant fructus.*
9 *Indulgentia an in dubio præsumatur realis, vel personalis.*

C A P. XV.

Via per. Primo ponit finalẽ causam, & impulsiuam ipsius constitutionis. secundò
ibi nos, statuit. primò de præteritis, secundò de futu
1 ris.† No. primò ꝙ appellatione fructus beneficiorum veniunt quotidianæ distributiones, de quo per Io. An. in
additio. Spe. in tit. de conces. præben. & vide in c. cum non de-
2 ceat. ĵ. de elec.† Scđò no. ibi in scholis, quod de iure cõi existẽs
a in studio nõ debet percipere fructus beneficij [a] nisi super hoc
sit priuilegiatus. de quo in c. fi. s̃. de magistris. & in c. 2. ĵ. de pri-
3 uile.† Tertiò tene menti ibi residerent. ꝙ licèt aliqñ possit quis
retinere plura beneficia, vt per glo. in c. gratia. s̃. e. tamen non
debet percipere fructus in absentia, etiam si in altero ipsorum
resideat. ꝙ no. Fallit nisi id ex priuilegio sit sibi concessum vel
ibidem deseruiat per alium secundum not. in c. extirpandæ. s̃.
de conces. prębe n. & vide per Io. An. in c. non potest. ĵ. de præ-
ben. in glo. quęro. nam est necessaria dispensatio, prout ibi no.
4 † Quarto no. ibi datur: ꝙ beneficiũ & eius fructus dantur propter officiũ. ex quo infertur ꝙ quilibet beneficiatus teneatur
dicere officium: aliàs non percipiuntur licitè fructus, sed tenetur quis ad eorum restitutionem secundũ Domi. hic de quo in
c. j. s̃. de celebra. mis. qui enim nõ dicit officium mortaliter pec
5 cat, vt in c. dolentes. s̃. de cele. mis. secundũ Arch. hic. † Vltimò
not. ꝙ indulgentię & priuilegia prędecessorum non expirant
per mortem concedentis, nisi expresse reuocent̃ per successorẽ qui successor potest ea reuocare vt hic dicitur. & vide quod
no. in c. cum ex eo. ĵ. de elec. eo. lib. & in c. pe. & fin. s̃. de cle. nõ
residen. & ibi per glo. & Doc. ꝙ facit ad literas salui conductus
vt non intelligantur reuocatę per mortem concedentis secundum Domi. An aũt reuocatio priuilegij noceat ignoranti. concludit hic Ioã. An. ꝙ si reuocatio fit per hoĩem non nocet ante
notificationem, sed si fit per viam legis vt hic dicitur, tunc noceret post duos menses f̃m no. in c. 2. s̃. de constit. & vide quod
6 no. in proęmio cle. in ver. de cætero.† In glo. in ver. perpetuas.
ibi, ꝯrium credo. idem sequunt̃ Doct. & ex hac glo. no. hic Bal.
quod omnis gratia cuius terminus est incertus dr̃ perpetua sicut aliàs dr̃ de gratia concessa ad beneplacitum, vt in l. iurisperitos, in princ. ff. de excu. tu. & ibi per Bal. & vide quod no. in c.
si gratiosè. s̃. eo. & per Bart. in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori.
ff. de no. ope. nun. & quod no. in cle. 2. ĵ. e. Et an priuilegium de
quo hic in text. dicat̃ fauorabile vel odiosum, vide quod no. in
c. si propter. s̃. e. & in c. pen. s̃. de ver. sig. Et procedunt, quæ hic
b dicuntur in gl. qñ [b] priuilegium foret concessum clericis beneficiatis. Sed si alijs personis puta Principi pro suis clericis hoc
non esset reuocatum f̃m Io. Mona. & Ioã. An. Et dicit hic Domi. quod si epõ & suis successorib. est ꝯcessa ptãs dispẽsandi super non residentia. quod non intelligit̃ reuocata per hunc tex.
cum censeat̃ ꝯcessio potius facta dignitati q̃ personę, f̃m no. in
c. cũ venissent, de insti. & quia hmõi ꝯcessio dr̃ fauorabilis f̃m
no. in c. si cui. ĵ. de præb. & ita in simili determinat Old. in suo
7 consi. 151.† In gl. in ver. fructib. in prin. ꝯclude an de iure cõi fructus absentium accrescant præsentib. ꝙ quotidianæ distributiones absentium accrescunt interessentib. in diuinis, nisi alr̃
esset ordinatio in ecclesia, f̃m gl. no. in ver. dimidia, in cle. 2. de
eta. & quali. Sed in alijs fructib. præbẽdæ, vel beneficij, fructibꝰ
absentium accrescunt ipsi ecclesiæ, & non alijs præsentib. f̃m
glo. no. in ver. suspensos. in cle. 2. de vita & ho. cler. & ita debet
intelligi quod notat Inno. in c. 2. s̃. de vita & ho. cle. f̃m Pet. de
8 Anch. hic.† In ea. glo. ibi, de ꝯsuetudine, vide per Host. & Ioan.
And. in c. cum omnes, hic alleg. vbi est glo. no. in fi. super qua
ꝯcludunt hoc posse tolerari, qñ absens deseruiret per substitutum, vel tenebat vicarium aliàs tanq̃ onerosa ecclesijs non valeret, vt in c. j. s̃. de ꝯsuetudine. Super quo articulo ꝯclude ꝙ in
quotidianis distributionib. percipiendis in absentia non valeret statutum, nec ꝯsuetudo, vt in c. j. ĵ. de cleri. non resi. & tenet
Imo. & do. Ant. in d. c. cum omnes. Sed in alijs fructib. dic, ꝙ in
beneficijs rlarib. ẽt manualib. non valeret cõsuetudo ꝙ monachus non resideat & fructus in absentia percipiat, vt in cle. ne
in agro. §. sane. el 2. ĵ. de sta. reg. f̃m Domi. hic. In beneficijs verò
simplicib. sęcularib. do. Flo. in d. c. cum oẽs, dicit ꝙ de generali
ꝯsuetudine vr̃ inductum ꝙ beneficia simplicia non requirãt residentiam, per no. in c. gratia. s̃. eo. & in cle. gratiæ, ĵ. e. & sic sentit ꝙ valeret ꝯsuetudo & statutum ẽt si non seruiat per vicariũ,
& idem tenet Imo. hic nisi ecclesia pateret̃ defectum in ministris, quo casu non valeret. Idẽ ẽt tenet Imo. in d. c. cum oẽs. cõcludens ꝙ si quis sit absens ex iusta cã, & beneficiũ sit simplex
& ecclesia non patiat̃ defectum in ministris, valeat tunc cõsuetudo, ẽt si non seruiat per vicarium saltem qñ præbendę essent
tenuęs per tex. in d. c. cum oẽs. & per no. in d. c. extirpandæ, §.
quia verò, per Io. An. post Gof. secus si ecclesia patiat̃ defectum
in ministris, vel ex voluntaria cã esset absens, quia tunc non valeret statutum, vel ꝯsuetudo, nisi seruiat per vicarium, & ita vr̃
tenendum, licèt Arch. 31. di. sacerdotib. indistinctè teneat nullo
modo valere statutũ, vel ꝯsuetudinẽ si non seruiat per substitutũ, pro quo facit tex. hic, vbi dr̃ qđ beneficiũ dat̃ ꝑ officiũ, ergo nõ põt ꝯsuetudo tollere qđ est de substãtia beneficij, s. vt in
officio nõ seruiat̃ per substitutũ. arg. c. 2. ĵ. de ꝯsue. f̃m Do. hic, ꝙ
posset ꝓcedere ĩ ecclesijs nõ collegiatis, quo casu ĩ rectore ecclę ẽt nõ curatę nõ valeret statutũ, vel ꝯsuetudo nisi seruiat per
substitutũ, & ita tenuit Imo. & Io. de Lig. in d. c. cũ oẽs, ex quo
per alios ministros aliquo mõ officiũ nõ supplet̃. Sed dubitat̃
q̃d sit ĩ ecclesijs curatis. dic ꝙ licèt Imo. hic teneat ꝙ valeat cõsuetudo, vel statutũ, qñ seruiret ꝑ vicariũ: tñ Arc. in d. c. sacerdotib. vbi plene hoc disputat, tenet ꝙ in curatis non valeat ꝯsuetudo vt per vicariũ deseruiat̃, q̃a electa est industria personę, vt
in c. q̃a nõnulli. de cle. nõ resi. & in d. §. q̃a verò, & c. licet canõ.
ĵ. de elec. & ita tenent do Flo. Imo. & Io. de Lig. in d. c. cum omnes. licet certo casu possit dispensari in curatis, vt in absentia ꝑcipiat fructus deseruiendo per vicarium: puta quando esset
ex causa studij, vt in c. cum ex eo. ĵ. de elec. absque ergo dispensatione statutum vel consuetudo non valeret. In glo. in ver. in
scholis, in fi. idem Ioan. And. in d. c. licet canon. in glo. pen. In
gl. in ver. altera. ibi, ex dispensatione. vide per Io. An. in d. c. nõ
potest. in glo. quęro. In glo. in ver. Romana curia, in fi. vide ibi
in vlt. glo. In glo. in ver. datur, in fi. no. glo. & vide glo. ordi. in
9 cle. cupientes. de pęnis.† In glo. in ver. dignitatibus. in fi. facit
c. ne aliqui. ĵ. de priui. & an in dubio indulgentia præsumatur
realis vel personalis. per Doct. in d. c. cũ venissent. & in regula
priuilegium. ĵ. e. lib. & per glo. in l. forma. de censibus. & ꝑ Bar.
in l. pater filio. ff. de dote pręleg. In glo. pe. ibi, non potuit. ꝙ intelligit Imo. quando per viam legis vellet facere contra. Sed si
per viã priuilegij, vel rescripti tunc cũ sit apposita clausula derogatoria ad rescripta nõ valeret rescriptũ, vel priuilegiũ nisi
de isto iure fieret mẽtio specialis, f̃m no. in c. j. s̃. de ꝯsti. eo. li. &
in c. nõnulli. s̃. eo. ti. & ita videtur tenendum, licet Do. hic velit
ꝙ ex quo hic non disponatur clausula derogatoria quo ad successores valeret hodie priuilegium; licet de isto c. non fieret
mentio, vt hic per eum. Philippus Franchus, Papiæ.

ADDITIONES.

a Celsus. Fructus beneficij. Adde Bar. in l. si quis Titio. ff. ex quib. cau. mai. & Ange. in addi. ad Bar. in l. fi. C. de anno. & tribu. lib. 10.
V. G. Adde quòd fructus beneficiorum debentur studentibus Romæ, non obstantibus constitutione eccle. Dięcesanæ, Old. consi. 117.
b V. G. Nota quòd Priuilegium facilius perditur quam ius commune, Afflict. in Decis. Nep. 33. nu. 3.

De consuetudine *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo nõ potest facere licitum quod a iure probibetur tãquã illicitũ.*
2 *Consuetudo quando est irrationabilis non firmatur vllo tempore.*
3 *Constitutio si probibet acquisitionem non videtur probibere retentionem nisi hoc expresse disponat. & constitutio antiqui iuris declaratoria trabitur ad pręterita, licet consuetudo sit in contrarium. & nu. 4.*
5 *Consuetudo tanti temporis cuius non extat memoria, qualiter probetur.*
6 *Prępositura an sit dignitas.*
7 *Consuetudo & statutum an possit inducere ne vnus in eadem ecclesia babeat non solum duo simplicia, sed vnum simplex & aliud curatum.*
8 *Et episcopus an posit dispensare in duobus altaribus in vna ecclesia.*

C A P. I.

1 Onsuetudinem. † Tene menti singula in prin. ꝙ illud ꝙ prohibetur a iure tanquam illicitum, non potest prætextu alicuius ꝯsuetudinis fieri licitum & permissum

sum vt hic in tex.per quę determinat Angel. in sua disputatione quę incipit,duo nobiles,in solutione tertij dubij,in prin. ꝙ nulla consuetudine possunt duella & torneamenta fieri licita adeo ꝙ occidens teneatur pęna homicidij & consuetudo tanti temporis in cuius contrarium non sit memoria tanquam illicita nihil operatur.

2 †Secundo tene menti & ita allegatur ꝙ si consuetudo est irrationabilis non firmatur,quantumcunque obseruata fuerit tanto tẽpore in cuius ɔ̃rium nõ sit memoria. & rõ est irrõnabilitas ipsius consuetudinis,licet alias consuetudo tãti temporis operetur, etiam in reseruatis soli principi,vt in c.super quibusdam.§.de ver. sig. & ibi plene de hoc.& licet alias dicatur ꝙ in tali consuetudine nõ sit necesse ꝙ allegetᷣ cã ipsius consuetudinis,vt hic in glo.2.& licet alias per talem cõsuetudinem & possessionem tanti temporis probaretur etiã directum dominium tanquam ex iure quodam constituto, vt dixit Bal.in l.traditionibus.C. de pact.per.l.hoc iure.§. ductus aquæ.ff.de aqua quoti.& æsti.immo no.Host. in c.j.§. vt li. pẽ.

2 ꝙ dicta consuetudo [a] tanti temporis habeat vim priuilegij,seu dispẽsationis papalis.ꝙ voluit etiam Cy.in l.j.C.noua vectigalia.& tamen omnia prædicta sunt vera,nisi quando consuetudo esset irrationabilis. tunc enim talis consuetudo non firmatᷣ quantumcunque obseruata fuerit tanto tempore in cuius contrarium non sit memoria,vt est tex.sing.hic quisfacit cõtra glo.in c.frustra.8.dis.in fi.glo.magnę.Et ad prędicta vide glos. no.in l.j.C.de prescrip.30.an.quam sing. no.Bal. in l. omnes.e. ti.& in l.j.C. ne rei dñicę,vel templorum, vide etiam glo. not. in l.fi.C.de præscri.lon.temporis,quę pro libertate.& in l.2.C. de ingenuis & ma.quæ volunt, ꝙ si contra aliqua iura non cadit præscriptio,tunc etiam per tempus c.annorum non posset præscribi,licẽt glo.in §.furtiuę.Insti.de vsuc.facit in cõtrarium.

3 †Scdõ no.ibi,iam obtenta.ꝙ si cõstitutio prohibet acquisitionem non vr̃ prohibere retentionem acquisitorum, nisi super hoc expresse disponat,de quo per glo.in clem.j.de ɔ̃san.& affi.

4 †Vltimò no.ꝙ noua cõstitutio antiqui iuris declaratoria trahitᷣ ad præterita, licẽt habeat oppositum contrariam consuetudinem obseruatam in præteritum, quando declarat talem cõsuetudinem fore irrationabilem,quod facit pro eo,quod no.in clemen.j.de elect.secundum Domi. Et an reprobata consuetudine antiqua videatur etiam reprobata, vt in futurum induci nõ possit,vide per glo.in c.j.in ver. expresse, §.de constitu. eo.lib. & clem.statutum.de electio.& in clemen.si vna, de reb. eccle.

5 non alie.& in c.j.in ver.non obstante,j̃.de cle.ęgro.† In gl.2.in prin.& qualiter probetur consuetudo tanti temporis,vide qđ no.in c.j.j̃.de prescri.in gl.fi.& hic per Arc.& per Inno. in c.veniẽs.j̃.de ver.si.& per Cy.in l.petit. C.de præscri.30. an.& per Bal.in auth.quas act.in fi.C.de sacrosan.eccl.

6 †In gl.in ver.præ

b posituras in prin. vult glo.ꝙ prepositura sit dignitas [b] de quo plene per Rotam in dec.449.& vide in c.dudum el.j.§. de elec. vbi præpositura quãdoq; dicitur officium.quid autẽ sit de deca

c natu:an sit dignitas,[c] vide per Rotã in dec.340.ał's.433.tenentẽ

d ꝙ sic.Et quid sit de Archidiacõatu [d] & archipresbyteratu [e] vi-

e deper Rotam in deci.153.quę incipit, Quid deᷣ thesauraria.te-

f nentem ꝙ sic,& idem Do.hic. Et quid de plebanis, qui præficiuntur ecclesijs collegiatis,& sunt caput ecclesię,& habẽt iurisdictionem in canonicos ecclesiæ. dic quod dicuntur habere dignitatem,vt tenet Rota in dicta deci.Domi.hic.De quo ta

g men per Fede.in suo consi.81. Et quid de priorib. [g] vide per gl. in ver.conuentualem,in cle.2.de rescrip.vbi dicit ꝙ si est collegiatus est dignitas,alias nõ. Et quæ sit dr̃ia inter dignitatem & personatum, vel officium, hic plenè per Archi.sed plenius videper Io.And.& Moder.in c.de multa. §.de præb.& per gl.4. dist.deniq;.Et per Fed.in suo consi.82. & ibi.Et in suo cõsi.127. & per Pau.in cle.vt hi qui.de æta.& quali.Et voluit Io.An.in c. si fortè,j̃.de elec.super glo.3.quod sublata significatione,appellatione dignitatis veniant etiam beneficia simplicia. In glo.in ver.sedis apostolicæ,an tunc dispẽset legatus de latere, ex quo hic fit mentio de sede apostolica,vide per glo. & Docto.in c.si abbatem.j̃.de elect.& in c.si gratiosè.§.e.In glo.in ver.vnicum. in fi.no.ex gl. primò ꝙ inferior a Papa dispensat non solum in duobus beneficijs simplicib.eiusdẽ ecclesiæ,sed etiam in vno

7 simplici & alio curato.† Scdõ no.ex glo.ꝙ põt induci per statutum, vel consuetudinem vt vnus in eadem ecclesia habeat nõ solum duo beneficia simplicia,sed etiam vnũ simplex,& aliud curatum,de quib.oib.in d.c.de multa. & in cle. gratiæ.j̃.eo. Et conclude, sm̃ Domi. ꝙ in eadem ecclesia non potest quis esse triplex,nec valeat ɔ̃suetudo,vel statutũ, & inferior a Papa non dispensat, vt hic,in text. qui procedit etiam si iure annexionis quis vellet esse triplex,vt per glo.in cle.fi.in fi.de præben. Nec etiam põt quis esse duplex in eadem ecclesia in beneficijs vniformib.vt hic in tex.Ibi duos personatus,& in fi,Ibi nisi vnicũ, & ita vult Io.An.& in c.literas,hic alle.de quo etiam per glo. in d.clem.fi.tenentem in fi. quod in eadem ecclesia non possit inferior a Papa dispensare super duob.canonicatib. de quo in d.c. litteras.Sed in beneficijs difformibus bene potest quis esse duplex in eadem ecclesia ex dispensatione inferioris, vel si est statutum,vel consuetudo secundum glo. hic, & in d. cle.fi. & in d.c.litteras,quod procedit etiam si quis haberet præbendam cui esset annexa ecclesia parochialis, vt in c. super eod.j̃. de præben.& prædicta intellige dummodo non habeat nisi alterum de expressis hic, in tex.vt patet ibi, vel eorum alterum, & ibi per glo. Quid autem sit in diuersis ecclesijs.dic, quod in personatibus dignitatibus, vel beneficijs curatis non põt quis esse duplex,vel triplex sine dispensatione Papæ,vt in d.c.dudũ. el.2.de ele.& d.c.de multa. In præbendis verò,in diuersis ecclesijs ꝑpteſt quis esse duplex,vel triplex,ex dispensatione episcopi, & idem si in vna ecclesia haberet dignitatem, & in duabus alijs ecclesijs diuersis haberet duas præbendas, sed de iure cõi eas retinere non posset,per receptionem tñ scdæ non vacaret prima,licẽt posset cogi ad renũciandũ alteri, sm̃ no. in c. si eo tempore.& in c.gratia.§.e.& per Inno.in c.cum nostris.§.de cõces.pręb.de quo etiam in d.cle.gratiæ.Et ex prędictis patet ꝙ iura plus abhorrent pluralitatem in eadem ecclesia quam in diuersis sicut alias vt per glo.in d.cle.fi. in fi. ex quo infertur ꝙ si est dispensatum cum aliquo super pluribus dignitatibus obtinendis non intelligitur de dignitatibus eiusdem ecclesię nisi hoc exprimatur;quia ista prohibitio habet specialem notã, de qua singu.est mentio fienda,argu.l.item apud.§. hoc edictum. ff.de iniurijs,& ita tenet Io.An.in d.c.de multa.sm̃ Pet.de Ancha.hic.Et vide etiam hic, per Do.an inferior a Papa possit dispẽsare in diuersis officijs quorũ vnũ est in ecclesia,& aliud est in eius cimiterio,vel claustro, vel in continentib. ædificijs. Et an si alicui scribitur pro aliquo beneficio existente in ecclesia possit prouideri de beneficio existẽte in cimiterio, de quo hic per eum,& per Doct.in c.cum in ecclesia.j̃.de prębẽ.& in c.j.

8 j̃.de consecra.eccle. vel alta.† In glo.in ver. quocunq; nomine in fi.Idem de vestiario & eleemosynario sm̃ Io. An. Et an possit episcopus dispensare in duob.altarib. in eadem ecclesia.concludit hic Pet.de Anch.quod sic,ex quo tex.hic, hoc non prohibet:sed Domi.hic cõtra,quia iste tex. locum habet in quibuscunque beneficijs ecclesiasticis, dum tamen dẽtur in titulum perpetuum,& facit gl.in cle.2.de decimis, & in d.cle.fi. voluit tamen Lap.in alle.115.quæ incipit,factum super quo consilium. & in alle.seq. quod in ecclesia non collegiata, in qua est situm altare cui debet deputari perpetuus rector poterit quis esse rector principalis ecclesiæ & habere altare in eadem ecclesia, & idem tenuit Domi. in c.cum in ecclesia j̃. de præben. ratio est, quia sunt beneficia difformia pro quo facit ratio d.c.cum in ecclesia, vbi valet consuetudo quod quis habeat principalem ecclesiam & etiam canonicatum & præbendam in eadem & sic, quod quis sit episcopus,& præbendarius in eadem ecclesia.facit ꝙ habetur §.de re iudi.cum olim, vbi potest quis esse prępositus,& canonicus in eadem ecclesia,& sir̃ põt quis esse archidiaco.& canonicus in eadem ecclesia. §. de rescrip. eam te. In glo.pe.in fi.concludit Ioan.And. quod vltimum dictum huius glo. procedat in dignitatib. vel personatib. per d. c. de multa. Sed in plurib.officijs non curatis,vel in officio cum dignitate vel personatu procedit primũ dictũ huius gl.cũ in his antiqua iura q̃ dabant electionẽ non sint correcta.& vide in c.gr̃a.§.de rescri.& in cle.gratiæ,eo.ti.& per Fed. in suo ɔ̃si. ducẽtesimo.

ADDITIONES.

a Nic.Sup. Consuetudo tanti temporis.Adde c.seruitium.18.q.vlt.c. super quibusdam.in §. præterea. de verb.signi.Bal.rub.de consue. in 5.col.
V.G.Adde quòd ista consuetudo habet vim priuilegij, Bert. in tract. de Gabel. seu vect.in j.par nu.27.quod habetur in lib. 3. Tract. fol. 6.

b Nic.Sup.Dignitas.Adde Car. Ale. in c. 2. in j.no.60.dist.
V.G. Nota quòd est dignitas si habet locum in choro, Rota.Dec.456.fuit dubitatum, in nou. vbi dicit verum nisi consuetudo sit in contrarium. An prępositus prępferatur Priori, vide Dec. consi. 211.

c Nic.Sup.Dignitas.Adde Bald.in c.ad aures.in j.no.de rescri.Car. Zabarel.in c.super litteris. eo.tit.

d Nic.Sup.Archidiaconatu.Adde Doc.in c.de multa, de præben. Car. in cle.fi. in prin.eo.tit. Pau.de Elea. in cle.j. de elect.

e Nic.Sup.Et archipresbyteratu.Adde Car.Zaba.in cle.j. in 2.q. de præb.

f Nic.Supe.Quid de thesauraria.Adde Abb. in c.super litteris. de rescrip.in 5. colum.ver.4. quòd gratia.

g Nic.Sup.Quid de prioribus.Adde text.in c.2. in §.prioratus.iuncta glo. Docto.de sta.mo.& Doct.in c.nisi essent. de præben.
V.G.Adde Fely.in c.in nostra, col.23. de rescri.

SVM

SVMMARIVM.

1 *Non putamus verbum, importat ius.*
2 *Consuetudo irrationabilis nullo tempore firmatur.*
3 *Appellatio debet fieri ad superiorem, non de eodem ad seipsum.*
4 *Tribunal episcopi & eius officialis censentur idem. & nu. 5.*
6 *Episcopus si det delegatum in aliqua causa an a delegato ipso appelletur ad episcopum.*
7 *Consuetudo disponens contra substantiam actus non valet.*
8 *Appellari potest a delegato officialis episcopi, ad ipsum officialẽ, vel etiam ad episcopum omisso medio ipsius officialis.*
9 *Episcopus si interfuit collationi beneficij tanquam canonicus, an ad ipsum possit appellari.*
10 *Auditorium episcopi & vicarij, an dicatur idem quo ad recusationem, & quo ad supplicationem.*

CAP. II.

1 NOn putamus. †No. j. ꝙ per verbũ, non pu-
tamus, rñdetur de iure. facit
2 l. non puto. ff. de iure fisci. † Scđo no. quod irratio-
nabilitas ipsius consuetudinis non tollitur quanto
cunq; tempore fuerit pro rationabili obseruata etiam si non
3 sit memoria in contrarium vt hic in glo. & s̄. c. proximo. † Ter-
tio no. quòd appellatio debet fieri ad superiorem non autem
de eodem ad seipsum & non valeret talis consuetudo. & sic fa
cit iste tex. vt non valeat consuetudo, vt in propria cã quis pos-
4 sit iudicare. de quo in l. j. C. ne quis in sua cã. † Vltimo nota, ꝙ
auditorium & tribunal episcopi & eius officialis generalis cẽ-
setur idem & in eadem persona. Ideo factum vnius dicitur fa-
ctum alterius. de quo in l. quisquis. C. ad l. Iul. maie. & per Arc.
23. q. 5. administratores. Vnde est ar. ꝙ causam ceptam per vnũ
alius possit finire. ideo dicit gl. hic ꝙ episcopus potest reuocare
interlocutoriam sui vicarij, etiam citra remedium appellatio-
nis sicut poterat ipse vicarius, quia videtur factum ab episcopo
ꝙ fit a vicario secundum gl. in c. j. j̃. de capel. mo. & facit. l. fi. C.
vbi & apud quem. ibi vt videatur ipse &c. Delegatio tamẽ &
commissio facta episcopo non includeret eius vicariũ ex quo
tunc consideratur dignitas ipsius episcopi. arg. c. quoniam Ab-
bas s̄. de offi. deleg. & facit ꝙ no. Io. An. in c. j. j̃. de maio. & obe.
Sicut e contra dicitur ꝙ delegatio facta vicario nõ transiret ad
episcopum, qđ sin. intelligit Inno. eodẽ durante vicario, sed eo
mortuo vel reuocato tũc transit in episcopum secũdum Inno.
in c. eam te. s̄. de rescri. dicentem secus esse si cã delegaretur cõ
tra aliquem tanquam vicarium epĩ, vt ibi per eum, de quo dic,
vt est dictum in c. statutum, circa prin. s̄. ti. proxi. Et sicut etiam
alias dicitur quod si aliquid conceditur principali ratione suæ
dignitatis illud non extenditur ad vicarium eius, vnde si a sen-
tentia principalis non posset appellari, poterit tamen appella-
ri a sententia vicarij eius, vt est tex. no. in l. a proconsulibus. C.
5 de appel. † In glo. 2. in fi. & ratio est, quia talis consuetudo est ir
rationabilis, & contra ius publicum quod cõsistit in magistra-
tib. vt j. dist. ius publicum, ſm Ioan. An. ex quo dicto infertur ꝙ
non valeat consuetudo ꝯtra ius publicum. intellige si alias est
irrationabilis, alias secus, vt in c. fi. s̄. eo. Scđo infertur ꝙ non
valeat consuetudo contra ius superioris, quod intellige, vt hic
per Imo. & per Inno. in c. olim, el j. de resti. spolia. & per glo. in
6 c. j. j̃. de cle. ægro. † In glo. in ver. officiali, in prin. idem tenet Ro-
ta deci. 371. quæ incipit, Item si episcopus. volens ꝙ a collatione
beneficij facta a vicario ex commissione episcopi, vel ab alio
articulo specialiter commisso ipsi generali vicario semper ap-
pelletur ad episcopum. Et idem dicit hic Io. An. esse si officialis
esset foraneus deputatus, scilicet in certa parte diœcesis, vel ad
certos actus, pro quo etiam glo. pen. in cle. 2. de rescrip. referẽs
dicta Inno. in c. Romana, j̃. de offi. ordi. & dicit quod iste tex. lo
cum habet in officiali episcopi generali, & principali, secus in
foraneis constitutis in certa parte diœcesis, vel ad certos actus,
quia tales habent delegatam & ꝙ ab eis appellatur ad ꝯstituen
tem eos. & licèt delegati ad vniuersitatẽ cãrum dicant quodã-
modo ordinarij, vt per gl. in c. cũ cãm, de appel. & in l. a iudice.
C. de iudi. & ibi per Bal. tñ debet appellari ad ipsum delegan-
tem ſm gl. in c. dilecti, hic alleg. de quo tñ ibi per Doct. & in d.
cle. 2. & per Bar. ĩ l. j. in fi. ff. qui & a quo. & per Doc. in c. Roma
na. hic alle. Sed limita hanc glo. ſm Doc. vt procedat nisi dele-
gatio fiat in fraudem: quæ probatur exconiecturis, puta vt nõ
appelletur ad archiepiscopum, quia tunc non appellaret ad ip
sum epm̃ delegantem ſm Spec. in tit. de appel. §. nunc tracte-
7 mus, ver. ſm præmissa, de quo in c. super qõnum. † In ea. gl. in fi.
tene menti ex hac gl. plura. Primo ꝙ non valeat ꝯsuetudo di-
sponens contra substantiam alicuius actus, secus si contra ac-
cidentalia, facit quod no. in c. fin. s̄. de condi. apposi. Secun-
dò nota ex glo. quod de substantia appellationis est, vt ad ma-
iorem iudicem fiat prouocatio, vt in l. j. ff. de appella. Et ibi gl.
adducit l. præcipimus, C. de appella. & in Auth. de appella. in fi-
ne, & sic põt dici idem esse de iure ciuili, licèt quidam teneant
contra per l. a proconsulibus. C. de appella. de quo ibi per Bal.
& per Bart. in dicta l. j. Aduerte tamen, quia a sententia vicarij
principis appellatur ad ipsum principem, licet sit idem audito
rium. & hoc propter defectum superioritatis cũ princeps non
habeat superiorem, & ita probatur in l. eos. C. de appel. quod
est notabilis limitatio ad hunc tex. Tertiò no. ex glo. ꝙ non va
let statutum, vel consuetudo tanquam irrationabilis, ꝙ ad pa-
rem, vel ad minorem appelletur, qđ tamen limitat Io. An. in c.
Romana. hic allegata, nisi consuetudo disponat ꝙ ille minor,
quo ad articulũ appellationis efficiatur maior, de quo ibi per
eum, & facit c. a collatione. j. de appell. Quarto no. ex glo. ꝙ ad
legatum de latere potest appellari omisso medio. Idem voluit
gl. in ver. curia, in c. Romana. j̃. de appel. & per Doct. in c. j. s̄. de
offi. leg. Quinto no. ex gl. ꝙ illud. qđ potest fieri per pactũ põt
introduci per consuetudinem, qđ iõ est secundum Io. An. quia
consuetudo est tacitum pactum, vt l. de quibus. ff. de ll. in fi. de
quo per Archi. 11. dist. consuetudinis. & per d. Ant. in c. cũ om-
nes. s̄. de ꝯst. & hic plene per Dom. de quo in l. nõ impossibile.
ff. de pac. & per glo. in rub. C. de pecu. lib. 10. & per Bar. in l. om
nes populi. ff. de iusti. & iure. Sexto no. ex glo. ꝙ per pactũ, vel
expressum cõsensum partiũ potest apellari omisso medio, cũ
etiam tacite possent partes renunciare tali iuri, videlicet in nõ
opponendo exceptionem, secundum glo. in d. c. dilecti. Sicut
etiam potest per consuetudinem introduci, vt appellet omisso
medio, vt est tex. in d. c. Romana. §. j. imò etiã de iure ciuili pos
set introduci per præscriptionen, vt appellatio fiat omisso me-
dio, licet prescribi non possit, ꝙ non appelletur ad principem
secũdum Bal. in auth. quas actiones, circa finem, de sacrosan. ec.
pñt etiam partes inter se per pactum renunciare appellationi
interponende, vt in l. fi. C. de temp. app. de quo ibi per Bal. an
a autẽ per statutum possit tolli appellatio, [a] eo quia derogat iuri
8 superioris, vide in c. venientes. s̄. de iureiu. † In glo. in ver. audi-
toriũ, in fi. & per hec iura dicit hic Archi. ꝙ a delegato officia-
lis episcopi appellari põt ad ipsum officialem, vel ẽt ad episco
pum, omisso medio ipsius officialis, & idem tenet Rota in de-
cis. 350. quæ incipit, Item licet, & idem dicit hic Io. And. quan-
do appellatur a sententia subditi episcopo, quia poterit appel-
lari ad episcopum, vel eius officialem eadem rõne, qđ no. ad ea
que dicta sunt s̄. in vltimo not. Et eadẽ rõne potest dici, ꝙ si ap-
pellatur a delegato episcopi poterit appellari ad episcopũ de-
legãtem, vel ad eius vicarium cum sit idem auditorium, vt hic
dicit, & tenet Rota in d. decis. de quo tamẽ vide plene per do.
Nic. in d. c. dilecti. in prin. Et ponit Rota in dicta decis. an a de-
legato episcopi recusati possit appellari ad uicarium ipsius, de
quo etiam per do. Nic. in c. si quis contra. s̄. de fo. compe. & per
Io. An. in c. si contra vnum, & in c. iudex ab appellatio. j̃. de of-
fi. dele. Quid autem si vicarius episcopi detulit appellationi fri
uole quo casu abdicauit a se iurisdictionem, vt in c. cũ app. j̃. de
appel. an preiudicet episcopo. vide s̄. in vlti. no. & per do. Nic.
in c. dilectis filijs, & decano. in fi. s̄. de ap. & plene dicta de hoc
9 in d. c. cũ applonib. † In gl. fi. in prin. aduerte tñ quia si eps̃ esset
creatus legatus in sua prouincia, vel si esset legatus natus, vt
est Choracẽsis & Cantuariensis, de quo in c. j. s̄. de of. leg. tunc
a s̃nĩa istorum lata ex propria iurisdictione non posset ad eos-
met appellari tanquam ad legatos, licèt sit tũc diuersitas tribu-
nalis. & ita tenet Rota decis. 313. quæ incipit, Item fuit dubitatũ
vtrum, licèt glo. sing. in l. si filius. ff. de inoffi. testa. velit contra
rium dicẽs ꝙ si iudex a quo succedit in locum iudicis ad quem
procedit appellatio coram eo, ex quo est diuersum tribunal, li-
cèt tunc debeat alteri committere, quia esset suspectus ſm gl.
in l. eos, in prin. C. de appel. sed præcedẽs dictum magis placet.
10 † In ea. glo. ibi suspitionis, no. glo. ꝙ quo ad recusationem non
dicitur idem auditorium vicarij & episcopi, & idẽ quo ad sup-
plicationem, vt s̄. de re iudi. cum Bertoldus, & per Io. An. in c.
Romana, in prin. j̃. de ap. & sic appellatio & recusatio non pa-
rificantur, de quo in c. fi. ꝯ vnũ, hic alle. & vide in c. postremo.
s̄. de app. vnde licèt sit suspectus episcopus non posset ex hoc
recusari eius vicarius, vt est tex. no. in l. j. C. si quamcunq; præ-
di. potestate, & ibi per Bal. Sed si contrarium est tex. in c. insi-
nuante s̄. de offi. deleg. ita tenent ibi Doct. & ita teneas & glo.
in

ADDITIO.

a V.G. Appellatio tolli potest per Principem solum Fely. in rub. de appella. col. 2. & in c. fin. de rescri. & in c. Romana. eo. tit. Soc. consi. 195. circa j. in princ. lib. 2. Pari. in trac. de sindi. in c. de offi. sind. ver. subijcio.

in d.c.j.de capel.mo.& d.l.fi.vt est dictum,s.in prin.Et vide hic per Io.An.dicentem notabiliter q si appellat a sententia vicarij ad ipsum episcopum in eo casu quo non potest, in tantum appellatio est nulla, vt etiã si episcopus delegaret alteri ipsam causam appellationis non valeret processus,de quo per Spec. in tit.de appel.§.nũc tractemus,ver.quid si de facto, vbi tenuit hoc procedere etiã si hoc fieret partib.scietib. qđ qualiter procedat hic per Lap. & Domi. tenentes q licèt a sententia vicarij non possit appellari ad episcopum,& appellatio nõ valeat, & de tali appellatione nõ possit eps cognoscere,nec alteri delegare,vt s.tñ secus si dicatur de nullitate sententię ipsius vicarij,quia bene poterit cognoscere eps & alteri delegare,& valebit delegatio & processus per no.in d.c. Romana,in prin.& per Io.An.post Imo.& Host.s.de appel.dilecto. & j. de re iu.c. fi.super tertia glo.ex quo patet quod dispositio text.hic procedit in appellatione, secus si dicatur etiam principaliter de nullitate sententię quod tene menti.Et voluit hic Domi. quod de tali nullitate possit dici coram epo imò etiam coram ipsomet vicario, imò etiã videtur q a sñia epi possit dici de nullitate coram vicario per id quod est dictum s.in vltimo no.& in glo.in ver.adiutorium,de quo tñ per Doct.in l.si expressim.ff.de app. & in d.c.dilecto,vbi ponitur quis dicatur iudex competens in causa nullitatis,vide per do. Nic. in c.ea noscitur.s. de his quæ fiunt a prælato,in vlti.no.& ibi plene per Inno.circa. fin.

SVMMARIVM.

1 *Inquirere de delictis, & punire, sunt diuersa.*
2 *Consilium alicuius si quis requirere teneatur potest præscribi consuetudine, vt illud requirere non teneatur.*
3 *Consuetudo, vt possit canonice præscribi, quot requirantur.*
4 *Consuetudinem allegans tenetur eam probare.*
5 *Consiliũ si quis de iure requirere teneatur, si non requirat an valeat actus.*

CAP. III.

1 Non est. † No.j.aliud esse iquirere de delictis & aliud punire,cũ hic ponatur, vt diuersa,vt l. si dem.C. de codic.quod inducit Do. vt habens commissionem inquirendi non videatur habuisse puniendi,facit j. de offi. vica.c.2. cum in diuersis de vno in alterum non fiat illatio,vt in c.auditis,de præscr.& in l.si maritus.C.de do.inter vi.& vxo. † Scđo tene menti & ita allegat 2 qđ astrictus in aliquo actu ad requirẽdum ɔsilium alterius,pôt ɔsuetudine,vel pręscriptione sibi quęrere,vt illud req rere minime teneatur,& procedit iste tex.in casu econtra.s. qđ in casibus in quib. capitulum teneretur requirere consilium prælati talis requisitio consilij eodem modo possit præscribi per capitulum contra prælatum,vel epm,vt tenet Host.in c. ea noscit. s.de his quæ fi.a præla.vt refert,& sequitur Ioã.An.hic,& facit c.irrefragabili. §.excessus.de offic.ordi. Et sicut potest eps pręscribere & sibi per consuetudinem quærere, vt nõ teneatur requirere consilium capituli,vt hic dr̃,ita & consensum,vt tenet Host.in d.c.ea noscitur,per illum tex.& sequitur Ioan. An.hic qui tex.loquitur etiam in religiosis,& loquitur in collationib. præsentationib.& institutionib.beneficiorum,sed tex. hic loquitur in correctionib.inquisitionib.& causarum agitationib. Quid autem sit in alienationib.vel concessionib. rerum ecclesię,videtur q non valeret consuetudo,vel pręscriptio,q prælatus possit sine consilio,vel consensu capituli,quia talis consuetudo esset onerosa ecclesijs.s.e.tit.c.j. & videtur expressum in cle.si vna.de re.eccle.& ibi per glo. in ver. consentiente.& ita tenet Imo.in d.c.ea noscitur,de quo ibi per eum in fi.In gl.j.in fi.& procedit iste tex.etiam in arduis negocijs, vt tenet gl.no. in ver.præsentiam.in c.degradatio,circa prin.j.de pę. & sequit Io.And.hic dicens,q eps prætextu consuetudinis poterit destituere abbatem sine consensu capituli, & idem tenet in c. gra-
3 ue.s.de præb.† In glo.in ver.canonicè,in fi.no.ex glo.duo quę requiruntur ad hoc,vt cõsuetudo dicatur canonicè pręscripta, scilicet bona fides,vt in regu. poss. ssor.j.eo.li. Scđo requiritur titulus,de quo tamen Io.An.remittit se ad no.in c.fi.s. de ɔsue. super vlti.glo.in suppletione quę inci. dixit Host.& per ibi no. tenet hic Io. An. quod in consuetudine non requiratur titulus & ita in effectu sequitur Domi. vt hic per eum, & plures alias
a differentias inter[a] cõsuetudinem & præscriptionem, vide per Io.An.& alios Doct.in d.c.fi.imò tenet Archid.in c.j.j. de præscrip. in consuetudine non esse necesse probare vel allegare titulum etiam si sit contra ius cõmune,sed sufficit vsus cum præscriptione.Tertiò requirit q ɔsuetudo sit præscripta,vt est tex. hic,imò vbicunq; fit mentio de ɔsuetudine in dubio debet sp intelligi q sit rationabilis & pręscripta,vt est tex. sin.in c.cum vna.s.de elec. & facit.c. cum de beneficio.j. de pręben.de quo dicetur in c.proxi.in 3.glo.& quę consuetudo dicatur rationabilis,vel non,relinquitur arbitrio iudicis,secundum glo.no.in ver.rationabilia,in c.j.s de consti.eo.li.Et in casu huius text.vt dicatur legitime pręscripta requiritur q sit seruata per 40. annos per c.de quarta.s.de præscri.secundum Archi.& Io.An.in alijs vero casibus an sufficiat q sit seruata per decem ann. glo. 3.j.c.proxi.tenet q sic,de quo ibi dicetur.Quarto requiritur sm Archid, q episcopus eo animo faciat vt intendat sibi quærere hoc ius in futurum,pro quo glo.quę inci. hoc modo in c.abbate.s.de ver.signi.& no.j.distin.consuetudo.& per Inno.in c.bonę.el secondo.s.de postula.prelato.& in c.dilectus.s. de capel. mona. & si de tali animo dubitaretur standum esset iuramento episcopi,vt per gl.in c.presentiũ.s.de testi.& Insti.de actiò. §. alię. secundum Bal. hic. Quinto requiritur protestatio sicut requiritur in seruitute,vel libertate pręscribenda, per not.per glo.quæ incip. ad hoc in d.c.abbate.secundum Arc. & Io. An. q intelligit hic Imo. quando est talis actus ex quo nõ apparet aliter de voluntate habentis ptãtem inducendi consuetudinẽ a͠ls sine protestatione sufficeret per no.in d.c.bonę.& in c. ecclesia.s.de cã pos.& proprietatis. Sexto requiritur patientia & scientia illius contra quem inducitur consuetundo , vt l. quotiens.ff. de serui. & sufficeret patientia singulorũ de caplo singulariter,non autem collegialiter secũdum Bal. hic de quo in d.c.bonę.cętera ad materiam consuetudinis vide per Io. And.
4 & Doct. in d.c.fi. In gl.in ver.allegat in fi.no. ex glo. q omnis ille qui all.consuetudinem debet eam probare,pro quo tex.in c.cum dilectus.s.eo.ti. Consuetudo enim est facti & non præsumitur nisi probetur,vt in c.j.s.de consti.eo.li.Et idẽ dicimus in præscriptione quia qui illam allegat eam probare debet,vt in c.j.j.de pręscrip.& c.veniens.& c. auditis.eo.tit. In gl.in ver. excessib.in fi.vide hic per Arch.ponentem hic primò,an ordinarius inquirat non precedente fama,de quo in c.2.j.de accus. in c.j.s.vt eccle.benefi.& in c.j.s.de offi.ord.& in c. qualiter.s. de accu.Scđo an processus inquisitionis sit ordinarius,de quo in c.dilecto.in prin.j.de senten.excom. & in d.c.qualiter, in §. debet.Tertio,an in correctione procedat præscriptio. & cõcludit,q nõ,vt a nullo corrigatur ab alio quàm a suo prælato, hoc
5 potest præscribi,vt in c.irrefragabili.s.de offi.ord.† In glo.fi.in fi.not.j.ex glo. q si in aliquo actu de iure requiritur consilium alicuius tũc si omittatur ipso iure nõ valebit talis actus,de quo in c.j.j.ne sede vacante.& in c.cum in veteri.s.de ele.& in c.cũ olim,s.de arbi. & per Bar.in l.j.§.si plures.ff.de exercito. Scđo regulariter de iure cõi quicquid gerit episcopus sine consilio capituli est nullum,de quo tamen per Doct. in c.j. no.ex glo. q hic alleg.& c.quanto.& c.ea noscitur.s.de his quæ fiunt a prælato.& per dominos de Rota in deci.464.quæ incipit,Item quod confessio.& per Inno.in c.edoceri.s. de rescrip.

ADDITIO.

a Nic.Sup.Consuetudinem.Adde an consuetudo possit præscribi. vide Abb.in c.j.in j.col.de consue.in antiquis.Card.in c.fi.eo.tit.Doct. in c.cum de beneficio,de præben. lib.6.
V.G. Adde quanto tempore præscribatur consuetudo percipiendi decimas Ruy.consi.64.nu. 17.lib.5.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo potest inducere nouam formam in prouisione beneficiorum, & præbendarum.*
2 *Canonici eiusdem ecclesiæ habent inter se prærogatiuam commodi seu vtilitatis.*
3 *Optio præbendarum potest fieri per alium cum mandato speciali, vel secuta ratihabitione.*
4 *Mandatum Papæ non tollit alteri ius quęsitum ratione consuetudinis.*
5 *Consuetudinis si fiat mentio in iure, de qua pręscriptione ipsius consuetudinis intelligi debeat.*
6 *Consuetudo optandi præbendas dicitur rationabilis & approbata a iure.*
7 *Quid si talis consuetudo det optionem præsentibus tantum an absentes existentes in seruitio ecclesiæ, vel Papę possint optare.*
8 *Canonicus antiquior an possit optare minorem pręben dam forte ex aliqua causa.*
9 *Impetratio facta contra consuetudinem ecclesiæ, an valeat si de ea non fiat mentio.*

CAP. IIII.

Cum in tua. Primo ponit diffinitio casus dubijs. Secũdo exceptio ibi,in præbendis.Tertiò prouisio ibi,ne autem.†No.& ita al-
1 legatur , quod consuetudo potest in ecclesia inducere nouam formam in prouisione beneficiorum & præbendarum,& valet talis consuetudo.ideo determinat Rota in deci. 316.quę incipit,Item si in ecclesia,quod valet consuetudo q receptus

ceptus non possit optare maiores præbendas sed minores tantum, vnde si in ecclesia nō est certus numerus canonicorum, sed præbendarum, valet consuetudo, vt receptus vltra numerum possit optare solū minorem præbendam secundū Rotam ibi, & in deci. seq. tenet Rota qđ valet ɔsuetudo, qđ qui optat minorem præbendam possit postea optare maiorem cum va-
2 cabit.† Secundo not. qđ inter canonicos eiusdem ecclesiæ est dare prærogatiuam commodi sicut & prærogatiuā honoris &
3 reuerētiæ, de quo in c. statuimus. s̄. de maio. & obe.† Tertiò no. ꝙ optio potest fieri per alium, quod intelligit Archi. nisi cū speciali mandato, vel secuta ratihabitione, imò sufficeret mandatum cum libera, vel ſm formam c. qui ad agendum. j̄. de procu. ſm Io. And. de quo plenius no. in c. accedens. s̄. de præbē. Et an optio possit fieri per excōicatum, dicetur. j̄.† Vltimò no. ꝙ per
4 mandatum Papæ non tollitur ius alteri quæsitum vigore consuetudinis, ideo si Papa mandat beneficia conferri, intelligitur seruata consuetudine ecclesię, cum in dubio Papa nō videatur tollere ɔsuetudinem ecclesiæ, vel alterius loci, vt hic, & in c. j. s̄. de consti. eo. lib. & idem in statutis, vt in c. ɔstitutus. s̄. de rescri. & j̄. in glo. 3. nec velle præiudicare iuri alterius, vt hic, & in c. q̄. uis. s̄. de rescrip. eo. lib. Si tamen in rescripto, de quo hic, sit apposita clausula, non obstantibus statutis, vel consuetudinib. ecclesiæ contrarijs quibuscunq;, an per talem clausulam generalem tollatur consuetudo optandi, de qua hic, in tex. vide sing. per Rotam in deci. 300. quæ incipit, Item si mandatur. quæ videtur determinare, ꝙ non, de quo tamen pro & ɔtra, vide ibi plene per Rot. & quod no. in c. cum aliquibus, & in c. si propter. s̄. de rescri. eo. lib. & per Do. j̄. §. prox. in 2. col. Rota ibi concludit, ꝙ si mandatur prouideri de maiori præbenda, in certa ecclesia, in qua maiores & minores prębendę existant, non ob. statutis, & consuetudinibus &c. & pręsertim illis quib. cauet quod nullus possit habere maiorem, nisi prius habeat minorem, & isto casu tollitur consuetudo optādi, ex quo expresse mandat prouideri de maiori præbenda, & quia aliàs gratia esset nulla, cum aliam quam maiorem habere non possit, vt in c. cui de non. s̄. de præben. Secus si mandatur prouideri de præbenda simpliciter, cum clausula non obstante &c. quia tunc non tollitur consuetudo optandi, quia gratia potest habere effectum in alia nō optata, & sic fit differentia, an in ecclesia sit gradus præbendarum, & debet fieri ascensus nedum per optionem, sed etiā per collationem nouam, vel assignationem nouam capituli, & tūc procedat primum dictum, secus si non est gradus prębendarū, sed omnes præbendæ appellantur, licèt vna sit melior altera, sed ad illam meliorem venitur tantum per optionem ratione consuetudinis, tunc tali consuetudini per tales clausulas non derogatur, quia gratia impetrantis in non optatis suum potest
5 sortiri effectum, de quo tamen vide ibi plenè per Rotam.† In glo. 3. in prin. no. sing. ex glo. duo. Primò ꝙ si in iure fiat simpliciter mentio de ɔsuetudine, non intelligitur necessariò de consuetudine præscripta per 40. annos, sed potest intelligi, etiā de non præscripta. In contrarium facit c. Cumana. s̄. de elec. & c. cum de beneficio, j̄. de preben. vbi verbum, consuetudo, simpliciter prolatum, semper intelligi debet de præscripta. Quare ex dictis Io. An. & Domi. hic potest sic concludi, quod aut fit mentio de consuetudine in materia ambitiosa, & stricta, & debet in dubio intelligi præscripta per 40. annos, & ita procedat d. c. Cumana, & d. c. cum de beneficio, ſm vnū intellectum. Et idē si consuetudo esset contra ius commune, vt in d. c. cum de beneficio, ſm alium intellectum, & facit quod no. Io. An. in reg. nemo potest, in mercurialibus. ad fi. qōnis Si verò consuetudo non est contra ius commune, sed præter, & materia nō est ambitiosa, & stricta, & tunc non intelligitur de præscripta per 40. annos, sed sufficiant 10. anni, & ita procedat tex. & glo. hic, qđ tamen limita primò, nisi vltra verbum consuetudinis addatur aliquod verbum, denotās præscriptionem, sicut esset verbum antiqua, quia tunc intelligitur de præscripta per 40. annos, ſm gl. in ver. de nouo. & in ver. antiqua, in c. generali. j̄. de elect. eo. lib. vide tamen glo. in l. de quib. ff. de legi. Scđo limita, nisi consuetudo procedat in materia, quæ est contra ius priuatum alicuius, quia tunc intelligitur de præscripta per 40. an. ſm no. in c. cum eccl'ia, de cā pos. & ita procedat, ſm aliū intellm, d. c. Cumana, & hæc ṗcedūt de iure canonico: sed quid de iure ciuili
a patebit. j̄. Scđo no. ex gl. qđ ɔsuetudo quę est rōnabilis [a] & non est cōtra ius sufficit, ꝙ sit seruata per 10. annos etiam de iure canonico, & idem voluit gl. in c. vt litigantes. j̄. de offi. ordi. & Archi. 11. dist. consuetudinis, & hoc procedit in consuetudine. Cōsuetudo quæ non est contra ius sufficit quod sit seruata per 10. annos, & ideo ɔsuetudo optandi inducitͬ per 10. an. vide de hoc plene per Rotam in deci. 458. sed si quis fundaret se in præscriptione tunc requireretur spatium 40. an. vt in c. de quarta. s̄. de præscrip. ſm Docto. hic, & domi. Anto. in d. c. fi. s̄. de consuetu. Super quo articulo ex dictis Doct. ibi sic conclude, qđ aut loquimur de iure cano. & tunc an & quando cōsuetudo debeat esse seruata per 40. annos, vel sufficiāt 10. dic, vt s̄. proxime est dictum. & adde vnam limitationem do. Ant. in d. c. fi. dicentis quia in consuetudine contra ius requiritur spatium 40. anno. nisi procedat ex actibus illius, qui potest ius tollere, quia tunc satis apparet de consensu per 10. annos. vnde infert ꝙ si agatur de consuetudine inducenda in curia, cum ibi sit pręsens Papa qui potest legē tollere, qđ inducetur consuetudo spatio 10. an. qđ dictū procedit qn̄ ageretur ex consuetudine inducenda ex actibus gestis per Papam, secus si ex actibus aliorum quia tūc non vr̄ ꝙ debeat præsumi adesse tacitus consensus Papæ nisi sit legitimè præscripta spatio 40. an. per tex. & glo. in d. c. fi. ſm Imol. ibi in 6. col. Aut loquimur de iure ciuili. & indistinctè sufficit ꝙ consuetudo sit seruata per 10. an. etiam si sit contra ius, vt in l. diuturna. ff. de ll. & in rub. & in l. j. C. quæ sit lon. consue. qđ tamen limita nisi consuetudo versetur circa reseruata principi, quia tunc requiritͬ præscriptio tanti temporis in cuius cōtrarium non sit memoria, vt in c. super quibusdam. j̄. de verb. significa. secundum Imo. in d. c. fi. in 5. col. dicentē post Io. And. & d. Ant. ꝙ tempus prędictum in consuetudine incipit a primo actu qui sit taliter ꝙ trāsit verisimiliter in notitiam populi vel maioris partis, vt ibi per eum dicentem ꝙ tempora de quibus s̄. indistinctè procedunt non habita differentia an cōsuetudo fiat inter pn̄tes vel absentes: nec etiam debet distingui, an id sit per quo versatur cōsuetudo habeat causam continuā, vel quasi, vt tunc sufficiat longum tempus, alias non per l. seruitutes. ff. de seruitutib. quia id procedit in præscriptione, sed in consuetudine, dic indistinctè, vt s̄. ſm Imo. ibi. Sed queritur quid si canonici in casu huius c. per longum tempus non fuerunt vsi hac consuetudine optandi, an dicatur talis cōsuetudo sublata vel interrupta. Ioan. An. qđ non, cum vti sit in eorum voluntate, vt hic in tex. vnde competit eis per viam facultatis, facit qđ in simili no. Io. An. in c. vt priuilegia. s̄. de priui. in fi. vltimę gl. ſm Io. An. hic. ex quo dicto sin. infertur, vt in his quę sunt facultatis non solum competentis de iure cōmuni, sed etiam ex priuilegio, vel cōsuetudine non perdatur tale ius per non vsum, & ꝙ tali facultati non præscribatur, de quo per Doct. in l. licèt. C. de iure delibe. & in l. cum notissimi. C. de præscrip. 30. an. & ibi per glo. & per Bar. in l. pignori. ff. de vsucap. & pro dicto Io. And. facit glo. pen. in cle. j. de foro compet. Si tamen talis vsus non fuisset inductus propter contradictionem alterius partis impugnantis illam consuetudinem, tunc secus esset, cum tolleretur illa prima consuetudo per contrariam desuetudinem obseruatam tanto tempore quantum erat necesse ad inducendum consuetudinem secundum Innoc. in c. accedentibus. s̄. de priui. & per glo. in ver. post. in d. c. cum de beneficio, ſm Dom. ponentem hic, qn̄ priuilegium perdatur per non vsum de quo
b in l. j. ff. de nundinis, & quando consuetudo [b] tollatur per ɔtrariam desuetudinem, de quo per Ioā. An. in d. c. vt priuilegia. & in c. Ioan. s̄. de cler. coniu. & hic per Do. & facit glo. in l. nemo.
6 §. temporales. ff de regu. iur.† In ead. glo. ibi innititur rationi. no. ex gl. iuncto tex. ꝙ consuetudo optandi prębendas dicitur rationabilis & a iure approbata. Non ob. c. 3. s̄. de insti. vbi beneficia debent haberi per institutionem canonicam, & sic nō per optionem, quia certè non dicitur fieri mutatio quando is qui est de ecclesia manens in ea mutat prębendam, vel domū, q̄a totū nōie ecclesię tenetͬ ſm Arch. & Io. An. dicentē, ꝙ qn̄ fit optio nō dr̄ fieri noua collatio, sed optās īhęret collationi sibi factę de antiqua p̄benda, & cōsuetudine, & sic sine collatione, vel titulo dimittit antiquam, & optatam recipit, secūdum Io. And. Et ex hac ratione concludit Rota in deci. 195. quæ incipit,
c Item qđ acceptatio, ꝙ etiam valeat optio facta [b] per excōmunicatum in casu istius c. cum optio non sit noua collatio, vt s̄. & idē tenet hic Domin. in fi. huius c. Item ex prædicta ratione tenuit etiam hic Io. An. ꝙ optio locū habeat in præbendis vacantibus per permutationem. Non ob. cle. j. de rerum permu. quia

ADDITIONES.

a V. G. Rationabilis. Quoniam consuetudo irrationabilis nullo tempore præscribitur. Ruy. consi. 155. nu. 12. lib. 4.

b V. G. Quando consuetudo variabilis & non vniformis firmata per 10. an. per contrarium vsum populi interrumpatur, Cor. consi. 259. visa, litera h. lib. 2.

b Nic. Sup. Facta per excommunicatum. Adde Rot. deci. 5. in tit. de concess. præben. inci. quòd acceptatio, in nouis.

quia ibi irritatur collatio,non optio.de quo tamen Io.And.remittit ſe ad no.per eum in addi.Spec.ſuper rub. de rerum permu.vbi videtur tenere contrarium,& vt non ſit locus optioni & ita ſequit̃ hic Io.de Lig.& Pau.in d.cle.j.& Fede.in tractatu permu.in q.28. Et idẽ vr̃ tenere Fed.in ſuo cõſi.lix.Sed Do.hic ſequit̃ primã opi.Io.An.vt locus ſit optioni, quia d. cle.j. non tollit particulares conſuetudines eccleſiæ. arg.c.j.s̃. de conſti. eo.lib.& quia in optante non fit noua collatio,vt.s̃.de quo hic plene per Domi.& hanc partem ſequitur hic Pet.de Anc. Sed plenius vide per Imo.in c.fi.de rerum permu.in 20.col.reducẽtem opi.ad concor. poſt Lap.ꝙ aut permutatio fit ob vtilitatẽ permutantium,& habeat locum optio, ex quo talis permutatio videtur ambitioſa,& reſtringenda. Si verò permutatio fiat propter vtilitatem eccleſiarum, tũc non habeat locum optio, ex quo tunc permutatio eſt fauorabilis, & amplianda. In ead. glo.in fi.nota ex glo.ꝙ ſtatutum & conſuetudo æquiparantur, de quo in c.j.hic allega.In glo.in ver.antiquiores,in princi.no.
7 glo.& vide in d.c.ſtatuimus.† In ea.glo.ibi, vel aliam æquitatẽ, puta quia dat hanc optionem Doctorib. vel filijs Regum, & Principum ſm Io.And.& vide j̃.in gl.in ver.cum vacant.Quid autem ſi conſuetudo dat optionem præſentib.tm̃,an abſentes exiſtentes in ſeruitio eccleſiæ,vel Papæ poſſint tũc optare. Archi.hic,ꝙ non,quia conſuetudo eſt ſtricti iuris,& nõ debet extendi.facit l.j.C.de eman.lib.& idem tenet Ioã.de Lig.hic.Sed Io.An.hic contra, quia tales abſentes habẽtur de iure pro præſentibus,vt in c.ad audientiam,& c.cum dilectus.s̃.de cle.non reſi.quia licèt conſuetudo, & ſtatutum non debeat extendi ad caſum fictum,vt no.in l.3.§.hæc verba.ff.de neg.geſt.tamen ex quo iſta conſuetudo non eſt contra ius,vt s̃.in gl.debet extendi de caſu vero ad fictum,ſicut ex illis arguitur a contrario ſenſu per no.in l.omnes populi.ff.de iuſt.& iure,quia talis ęquiparatio reperitur facta de iure cõi,vt in d.c.cum dilectus, & ita ẽt tenuit Io.An.in reg.pro poſſeſſore.j̃. eo.li. ſecus ſi conſuetudo eſſet contra ius, quia tũc non fieret extenſio ad caſum fictum, vt in c.ſuſceptum,& ibi per glo.s̃.de reſcrip.eo. lib. & no.in c. cum in tua.s̃.de decimis,ſm Imo.& Do.Et tene menti ſing. ex dcõ Io.An.hic,ꝙ ficta pręſentia,de qua in d.c.ad audientiã.operatur non ſolum in iuribus competentibus ipſis præſentib.de iure cõi,ſed etiam ex conſuetudine,vel ſtatuto, & hoc quando quis habet̃ pro præſente de iure cõi,ſecus ſi ex priuilegio, quia debet intelligi pro præſente,quo ad illa, quæ ſunt de iure communi præſentibus conceſſa, non quo ad illa, quæ ſunt contra ius, licèt conceſſa reperiantur quod eſt notandum ſm Pet. de
8 Ancha.hic,in fi.† In glo.in ver.meliores,in fi.idem Pet.de Ancha. per l.Sabinus. ff.de in diem adiect. & idem tenet Rota in deci.227.quæ incipit,Item valet.quod intelligit hic Do. quãdo conſuetudo ſimpliciter diſponit ꝙ poſſit optari præbenda, ſecus ſi ſpecificè diſponit ꝙ poſſint optari maiores præbendæ, tunc non poterunt optari minores, quia conſuetudo non debet extendi ad id,quod non ſeruatum,vel præſcriptum & poſſeſſum,vt in c.auditis.s̃.de præſcrip. & facit d.l.j.non ob.quod conſuetudo, quando non eſt contra ius poſſit extendi per no. in c.fi.s̃.de offi.arch.quia illud non procederet quo ad diuerſa,
9 & ita tenet glo.j̃.proxi.†In glo.in ver.de iure.no.ſingu. ex glo. quod etiam ſi in reſcriptis fiat mentio de iure,poteſt etiam intelligi de conſuetudine,quia conſuetudo eſt ius,&c. facit c.j.s̃. vt lite pen.vnde ſi allegatur aliquid factum contra formam iuris,verificatur etiam de ſtatuto,Bal.in l.j.C.de confeſ.in 18.col. hinc etiam eſt,quod ſi aliquis in ſuo libello, dicit rem ad ſe de iure pertinere intelligitur intentaſſe etiam ius ſtatuti, vel conſuetudinis ſm Bal.in l.j.in fi.prin.ff.de edendo.& all. pro hoc, d.Inno.in c.certificari,de ſepul.pro quo etiam facit,quia ſi partes renunciant omnibus exceptionibus iuris, venit tunc conſuetudo, vel ſtatutum,ſm Bal.in l. ſed & ſi quis.§. quæſitum.ff. ſi quis cau.Sed Ang.contra in l.ſi pater.C.quando muli.tutelę
a offic.quia appellarione[a] iuris, debet in dubio intelligi de iure cõmuni.pro quo gl.ſing.in c.j.s̃.de tranſac.& facit tex.& gl.Inſti.de iure naturali.§.2.ideo Io.An.in addi.Spe.in titu.de arb.§. excipitur, in ver. item ꝙ corruptus.tenuit quod per cõpromiſſum factum,vt pronuncietur de iure non poterit pronunciari, ſm ſtatuta,uel conſuetudines illius loci, licèt d. Ant.in hoc teneat ɔ̃trium in c. Quintauallis. s̃.de iureiur. & idem do.Nic.in rubr.s̃.de ɔſue.per Doct.in c.Quintauallis.de quo articulo vide plenius dicta in rub.j̃.de reg.iur.in fi.Ange.in diſputatione ſua quę incipit,Romanus in rub.de arbi.qđ ad ius cõe.An ſi renũcio omnibus priuilegijs intelligatur de priuilegijs iuris cõmunis,an vero ſtatutorum.Bal.in l.ſed & ſi quis.§. quęſitũ.ff.ſi quis cau. co.7. Si teſtator retulit ſe ad ius, an intelligatur tã de iure communi quam ſtatutario.Bar. in l. quicunque.circa me-
10 dium.in verſi.ſed pone ſtatutum.† In glo.in ver.nõ fuerit.in fi. nec ob d.c.conſtitutus.vbi impetratio facta contra conſuetudinem eccleſiæ non valet ſi de ea non ſit mentio.nam illud procedit in conſuetudine reſpectu numeri ſcđm Pet. de Anchar. vel ibi infringeretur conſuetudo ſi fieret prouiſio, hic autem non infringitur,ideo valet impetratio non facta mentione de conſuetudine ſcđm Imo.& Do.hic in fi.dicentem per hoc notabiliter limitari d.c.ɔſtitutus. vt tunc in reſcripto debeat fieri mẽtio de ɔſuetudine vel ſtatuto eccleſiæ qñ nõ poſſet ꝓuideri impetrãti quin infringat̃ ſtatutũ,vel ɔſuetudo eccleſiæ,alias ſecus, vt hic dr̃ quod no.& vide de hoc per Fede.in ſuo cõſi. 59.

A D D I T I O.

a Nic.Sup.Appel.iuris.Adde glo.in c Cumana.de elec. & in §. ſed quotiens. Inſti.de iu.natu.& per An.in ſua diſputatione,inci.duo litigantes.
V.G.Iuris appellatione venit ius ſcriptum & non ſcriptum.Soz. conſi. proſequendo.ver. non obſtat lib. j.

S V M M A R I V M.

1 *Canonicatus nomine aliquando comprębenditur præbenda, & canonicatus ſimul.*
2 *Fructus groſſi præbendæ defuncti in curia an optari poſſint.*
3 *Optio an habeat locum in præbendis ſpecialiter reſeruatis & collatis per Papam.*

1 In prębendis. † No. primo ſm Do. ꝙ appellatione præbendę,cõpræhenditur aliquando canonicatus & præbenda ſimul facit c. j. s̃. eo. qđ inducit vt ſi impetratur præbenda vacatura,ſufficiat etiã quo ad hoc vt ob
2 tineat etiam canonicatum ſecundum eum.† Secundo nota de
a hac dictione apud,[a] quę ponitur pro in,vt patet in c.ſtatutum
3 in prin.j̃.de prębẽ.ſm Archi.& Io.An.† No. primo,ꝙ licet iſte tex.loquatur in prębendis,tamen habebit locũ etiam in groſſis fructibus illius canonici in curia defuncti,vt optari non poſſint etiam ſi dicti fructus redirent ad capitulum, vt tenet Rota
4 in deci.296.quæ incipit,Item ſicut.†Scđò no.de hoc verbo, ordinatur, quod importat totalem prouiſionem, & ſic beneficij collationem,facit c.2.s̃.de conceſ.præben.& gl.2.in c.poſt electionem,eo.titu. quod inducit hic Do.ad impetrantes beneficium ſpectans ad ordinationem alicuius, vt includat illud qđ ſpectat ad collationem,ſicut etiam poſſet includere alios modos prouiſionis beneficiorum, de quo in c.cum in illis.§.j.j̃. de
5 præben.† In glo.in ver.ordinatur ibi, intra menſem.nam poſt mẽſem haberet locum optio in præbendis, vel alijs beneficijs vacantibus in curia,vt dicit glo.hic,& tenet Lap. in ſua alle.82.
6 de quo tamen hic per Do.in fi.iſtius.§.† In ea.gl.in fi.Quid autem in prębendis ſpecialiter reſeruatis,& collatis per Papam, an habeat locum optio.Archi.hic,quod non,per no.in c.vt noſtrum,s̃.de appel.Et idem tenet hic Io.An.ſm quem ideo dixit Archi.de reſeruatis,& collatis,quia aliàs hoc dictum eſſet contra tex.s̃.in prin.Nam quando Papa ſcribit ſuper prębenda vacatura,ſemper illam reſeruat,& tamẽ habet locum optio, vt s̃. in prin.c.ſuper quo Lap.hic ſic cõcludit ꝙ aut reſeruatio fit generaliter, vt quia nõ eſt facta ob fauorem ſingularem alicuius, tunc ſiue prouideat ſiue mandet prouideri tanq̃ ſibi reſeruata non eſt locus optioni,& rõ eſt ſm Io.de Lig.quia reſeruãdo derogat oĩb.iurib.& ſtatutis, & tollit omnem ptãtem cõferendi, & ſic tollit iura,quæ dant poteſtatem optandi. Si verò reſeruatio fit ſpecialiter, tunc aut fit motu proprio, maximè cum cl̃a gñali non obſtante,& idem quia non habebit locũ optio.Aut reſeruatio ſit ad petitionem alterius.& tunc ſiue conferat ſiue mandet conferri,locus eſt optioni niſi de ipſa cõſuetudine faciat expreſſam mentionem,vt hic,& in c.quamuis.& c.ſi propter.s̃.de reſcri.eo.lib.j̃. de pręben. cum in eccleſia. & ratio eſt ſecũdum Io.de Lig. quia tũc talis gratia procedit de radice ambitionis, vt in c.quamuis.j̃. de pręben. & ita tranſit hic Do. de quo etiã vide per Lap.in d.alle.in 3.col.Quid autem ſit in prædictis deuolutis ad ſedem apl̃icam per negligentiam inferiorũ tenet hic Archi.qđ ſit locus optioni.Ex quo tales Papa cõfert iure ordinario,vt in cle.ſi de beneficio de pręben.qđ intelligit hæc Do.quando valens optare ignorauit vacationem quia 20. dies de quibus.j̃.§. proxi.currunt a die ſcientię ſecundum glo. ibi,alias ſi habuit notitiam tunc poſt 20.dies optare non poſſet,vt ibi.Ex his infertur,ꝙ dilatio 20.dierum habeat locũ etiã vbi non eſt expectans apoſtolicus vel executor.

A D D I T I O.

a Nic.Sup.Dictione apud.Adde quod iſta dictio aliquando ponitur pro coram, vt in l. de iure.ff.ad muni. l.ſi.ff.de offi.præfec.vig. & in l.penes te.ff.de ver.ſi.
V.G. Adde de huiuſmodi dictione Bar.in l.ſi quis in tantum, col.j.ver. opp.vbi etiam Alexan.in apoſt.C. vnde vi.

a **Ne autem.** No.text.ibi duntaxat.[a] per quem infertur ſm Io.An. ꝙ ſi in eccleſia eſſet ſtatutũ vel conſuetudo vt daretur maius tempus optare volentibus, tunc non fieret derogatio illi tẽpi niſi eo caſu quo eſſet ibi expectãs apoſtolicus quo caſu in eo tantum procedit iſta dilatio 20.dierum, quod intelligit hic Do. niſi conſuetudo ſit inducta & præſcripta poſt iſtum text. tunc etiam expectans apoſtolicus non poſſet ante illud tempus conferre, quia hic non tollitur niſi cõſuetudo quæ tunc erat non futura conſuetudo. facit glo. in ver. conſuetudo, in cle. ſtatutum. de elec. & quod no. in c.j.ſ. de conſti.e.li. In ſtatuto vero indiſtincte procedit dictũ Io.An. quia inferiores non poſſunt facere ſtatuta contra ius, vt in cle. ne Romani, de elec. In gl. in ver. 20. dies. in fi. & licèt iſtud tempus ſit vtile a prin. tamen in progreſſu erit continuum, & fiet computatio de momento ad momentum, ſm Archi. de quo in cle.j. in fi. de conce. præben. & ibi no. quando dicatur habuiſſe notitiã ſm Io. And. ſentientem quod etiam in iſto caſu ſufficiat illa ficta ſcientia, ſed Lap. hic tenet quod in caſu requirat̃ vera ſcientia, & ita videtur velle glo. ibi, ſm Dom. In gl. in ver. duntaxat in prin. no. ex glo. quod vbi plurib. ſimul datur vna dilatio certorum dierum, talis dilatio nõ intelligitur diſtributiua, ſed collectiua, vt ſimul omnibus data intelligatur, & vide per glo. in rub. C. de ſucceſ. edicto. & in d. cle.j. & quod no. in l.fi.C. qui ad mit. In ea. glo. in fi. no. ꝙ licèt in c. vt commiſſa. ĵ. de elec. eo. lib. dicatur, ꝙ licèt conſtet actum intra terminũ legalem fieri non poſſe, tñ ante finẽ termini nõ poſſit fieri executio. illud procedit, niſi de hoc cõſtet per expreſſam voluntatẽ illius in cuius fauorem fuit data dilatio, vt vult gl. ſin. hic, ſm Bal. de quo in l. cũ ſtipu. ſim mihi a Proculo. de ver. obli. & in d.c. vt cõmiſſa. nam finita cauſa dilationis ſinitur dilatio. l. a filia. ff. ad Trebel.

ADDITIO.

a Nic. Sup. Duntaxat. Adde de iſta dictione c. ex pœnitentibus. 50. d iſt. Archi. in c. ſtatutum. in ſ. in nullo. de reſcrip. lib. 6. & in l. nemo. C. qui teſt. fa. poſ. V.G. Adde de iſta dictione Bar. in l.j. in prin. ff. ſi q.s. Iud. nõ obtẽ. & ibi per Alex.

De poſtulatione prælatorum. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Electio & poſtulatio, licet non poſſit fieri hoc modo, eligo poſtulandum & c. patronus tamen poteſt dicere, eligo præſentandum.*
2 *Actus incertus admittitur in principio quãdo datur probabilis dubitatio.*
3 *Via vna quando eligitur in incompatibilibus, altera præcluditur ipſo iure.*
4 *Electionis verbum late ſumptum multa includit.*
5 *Conſtitutio antiqui iuris declaratoria quando trahatur ad præterita pendentia.*
6 *Clauſula vt melius de iure fieri poterit, quando releuet vel non.*
7 *Clauſula in fine poſita, an & quando referatur ad omnes præcedentes.*

CAP. I.

1 **PErpetuò.** † Nota j. ſm Io.An. ꝙ licèt electio, vel poſtulatio non poſſit fieri modo hic expreſſo, patronus tamen bene poſſet dicere eligo præſentãdum per no. in c.fi.ſ. de iure patro. cum talis ſit potius quædam prælectio quàm propriè electio. facit cle.2. in fi. de iure patr. ſm Io. An. quod no. in c.2.ſ. de iure patro. Scdõ no. ibi ſub ea forma & c. ꝙ clauſula quod actus valeat omni meliori modo & iure quo fieri poteſt, non validat actum geſtum non ſeruata forma, de quo ĵ. in glo. & vide quod no. Bar. in l.3. ff. de teſta. mili. & in l.j.ſ. ſi quis ita. de ver. ob. † Tertiò no. ibi, niſi fortè. ꝙ quando in aliquo actu datur probabilis dubitatio admittitur a principio actus incertus, cum probabilis dubitatio excuſet. facit quod habetur in l.j.ſ.j. ff quorũ leg. vbi ratione probabilis dubij admittitur libellus alternatiuus, ſicut hic admittitur petitio incerta in origine, debet tamẽ certificari antequàm perficiatur quo ad eius executionem quod eſt generaliter verum, ſm Bal. in l.j.ſ. ſi quis argentum. ff. depoſi. & no. in c.2.ſ. de ordi. cog. & ĵ. tit. proxi. in c. vt quis duas. † Vltimo no. quod vbi eligitur vna via ex compatibilibus, præcluditur via ad alterã ipſo iure, & ſine ope exceptionis, quia iſta dictio, penitus, de qua in tex. importat ipſo iure, vel ſine ope exceptionis, ſm Io.An. quod tene menti de ſignificatione huius dictionis,[a] penitus, de quo no. in c. Romana. in fi. ĵ. de ſen. excõ. & in c. querimoniam. de iure patro. & in c. graue. in fi. ſ. de pœnis. In glo.3. in prin. nota differentiam inter electionem, & poſtulationem, & an in poſtulatione requirat̃ forma c. quia propter. ſ. de elect. Io.An. in c. publicato. ſ. de elec. tenet ꝙ non, ſed ſufficit ſola concordia poſtulantium. & ita eſt tenendum poſt factum, licèt Inno. in c. in cauſis. ſ. de elec. tenuerit contrarium ſm Imo. Eſt tamen poſtulatio pronuncianda pro vno ſicut electio, & ſufficit ꝙ pronũcietur in populo, & ita ſeruatur ſm Archi. & Io. An. In ea. gl. ibi, non conſentit. differt etiam in alio, quia poſtulans vr̃ fateri defectum eſſe in poſtulatum, vt ſ.e.tit. per totum. ſed qui eligit videtur præſupponere in electo nullum eſſe defectum, ideo ex talibus formis reperitur eſſe contrarietas ſm Domi. In glo. in ver. vera poſtulatio. in fi. No. ex glo. diffinitionem poſtulationis, & electionis, de quo hic per Ioã.
4 An. dicentem, † ꝙ verbum, electionis, latè ſumptum multa includit, vt hic per eum. † In gl. in ver. de cętero. no. quod licet nr̃
5
b cõſtitutio[b] antiqui iuris declaratoria trahat̃ ad præterita pendẽtia ſm no. in c.j. & 2. de conſti. licèt non ad deciſa, vt probat tex. in l. ſi quis in conſcribendo. C. de epi. & cleri. tamen illud verum, niſi aliud appareat ex verbis, vel mẽte ipſius cõſtitutionis, vt hic in ver. de cætero. & facit gl. in ver. de cętero. in proęmio cle. & in cle.j. de elect. & in c. deteſtanda. ĵ. de conceſ. pręb. & in c.fi.ſ. de ſpon. duorum. vel niſi ipſa conſtitutio haberet cõem opi. & interpretationem, cum non trahatur ad pręterita etiam ſi talis interpretatio reprobetur, ſecũdum glo. hic, facit glo. in ver. receperint. c.j.ĵ. de cle. non reſi. & in cle. fi. de rebus eccle. ſecundũ Domi. Et dixit hic notabiliter Io. An. ꝙ eo caſu quo conſtitutio antiqui iuris declaratoria nõ trahitur ad præterita tunc non trahitur etiam ad pendentia, de quo tamen per glo. ord. in ver. de cętero. & in c. licet canon. ĵ. ti. proxi. & in d. cle.j. In glo. in ver. irritum. in fi. vide quod no. in c. qđ ſicut. ſ. de ele. Et an iſti taliter eligentes ſint ipſo iure priuati poteſtate eligẽdi. Archi. & Ioã. And. hic ꝙ ſic, arg. c.2. ĵ. titu. proxi. qđ intelligit Domi. quo ad votum pręſtitum in illo ſcrutinio, non autẽ quo ad alia vota pręſtanda in alio ſcrutinio. In glo. in ver. probabi-
6 liter. ibi, nullus. dic vt hodie habetur in d. cle.j. † In ea. gloſ. ibi prout melius. no. ex glo. quando ſit ꝙ in actibus contrarijs releuet proponere hanc clauſulã, prout melius de iure fieri põt & c. quia tunc ſcilicet quãdo eſt probabile dubium iuris vel facti ſecundum Io. And. In ea. glo. in fi. intellige niſi propter cõtrarias opi. eſſet probabile dubium ſuper intellectu iuris, nam tunc excuſaret & haberet locum finis tex. hic, arg. notatorum in c. vt debitus. ſ. de appel. & in c. maiores. ſ. de baptiſmo, ſecũdum Io. And. ex cuius dicto no. ꝙ probabile dubium ſuper intellectu iuris excuſat prout no. in c.j.ĵ. de ęta. & quali. ſm Do. & facit glo. Inſti. de obli. quę ex quaſi delicto naſcũtur. in prin.
7 & no. in l.fi. C. de pęna iudicis. † In gl. in ver. ſic, in fi. tene mẽti ꝙ licet alias clauſula in fine poſita referatur ad omnes præcedentes caſus, vt l. talis ſcriptura, de lega. j. quia præcedentia declarant ſequẽtia & econtra, vt in c.2. requiris. ſ. de appel. etiam ſi præcedentia ſint diuiſa per ſ. ſeu ver. vt per gl. in cle. cãm. ſ. verum. de elect. & in c. cum apoſtolus. ſ. de cenſibus. tamen limita illud eſſe verum. Primo quãdo eſt eadem ratio, alias ſi eſſet dare diuerſam rationem quare magis ad vnum caſum quã ad reliquum referatur, quia tunc non refertur ad omnes caſus præcedentes ſm glo. no. hic, & facit glo. in verſi. locus, in c. ſtatutum. in prin. ſ. de reſcri. eo. li. Scdõ limita niſi caſus vbi exceptio eſſet poſita, ſit diuiſus a pręcedentib. per ſ. quia tunc non refertur niſi ad proxima, ſm glo. hic, licet quo ad declarationẽ referatur ad omnia vt ſ. c. qđ eſt notã. pro ſtatutis vel priuilegijs, ſecundum Do. & vide glo. in ver. coram, in c. vt circa. ĵ. ti. proxi. & per Doc. in l. ſi idem, in fi. ff. de iuriſdi. om. iud. & per glo. & Inno. in c. cũ dilectus. ſ. de dona. & nota. in c. olim. ſ. de reſcrip. In glo. in ver. neceſſario. in fi. ſi ergo non eligat alterum non valebit tunc, vt electio, vel vt poſtulatio etiam ſi facta fuerit, vt valeat, vt melius fieri poteſt, etiam ſi taliter electus diceret conſentio electioni vel poſtulationi prout melius fieri poteſt, vt vult glo. ex hoc tex. per quem Pe. de Ancha. refert hic ſe cõſuluiſſe ꝙ ſi heres dicat, adeo hęreditatem ex primo teſtõ vel ex ſecundo prout melius de iure valere poteſt. & ſi non valet ex primo, adeo ex ſecundo, ꝙ tunc ex neutro valebit aditio cum videatur dubitaſſe de viribus vtriuſq; teſtamenti. facit. l. eũ qui duobus. ff. de acquiren. hære. & qđ no. in d.c. vt quis duas. patet ergo ꝙ dicta clauſula, prout melius valere poteſt, vel ſimilis non operatur in aditione hæreditatis, ſicut hic non operatur in

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Dictionis penitus. Adde Arch. in c. ordinarij. de off. ord. li. 6. idem Archi. in c.j. de cle. ægro. eo. lib. & in ſ. eſt & aliud. Inſti. de dona. V.G. De iſta dictione penitus. Adde Alex. in l. ſi urbana, ff. de condi. inde Imo. in l. qui vſumfructum, de verb. obl. & in l. Imperator, ff. de iu. fiſ.
b Nico. Supe. Conſtitutio antiqui iuris. Adde tex. & ibi Domi. in c. quoniam. 47. diſt. glo. in c.j. de cleri. non reſi. lib. 6. Inno. in c.fi. de conſti. Abb. in c. ſignificaſti. de foro competen.

in isto consensu præstando. Operatur tamen in vltimis voluntatibus conficiendis, vt in l. fi. C. de codicil. & in libello, vt not. in c. constitutus. s. de resti. in inte. & in c. abbate. j. de re iudi. & in c. j. j. de reb. eccle. Et inducit hic Do. hanc glos. ad legem vel statutum imponentem pęnam super certo facto prohibito. & postea excipit vnum casum sub certa determinatione vel forma, q pęna apposita super tali facto prohibito extẽditur ad casum non exceptum, si forma non seruetur, de quo etiam no. in l. in repetendis. ff. de leg. 3. In glo. fi. in fi. concludit Lap. q si electio, vel postulatio sit facta sub vltima forma hic posita videtur alteram eligere eoipso, quod vt electus consentit electioni, vel vt postulatus consentit postulationi, licèt non teneatur postulationi consentire. facit quod no. Ioan. And. in c. gratia. s. de rescrip. eod. lib.

De electione. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Masculinum concipit fœmininum, an etiam in pęnalibus idem sit.*
2 *Forma capituli, quia propter, de electio. an sit seruanda in electionibus minorum beneficiorum veluti canonicatum.*
3 *Causa appellationis potest prosequi per procuratorem habentem speciale mandatum licet crimina opponantur.*
4 *Prouisio & electio quo casu differunt.*
5 *Obiectus facti contra electionem, qui dicantur facti in formam electionis.*
6 *Capitulum primum de electionibus, an habeat locum si causa aliter quam per appellationem defertur ad curiam.*
7 *Iudex si statuit alium terminum quam legalem an videatur esse recessum a termino legali.*

CAP. I.

1 STatuimus. †No. j. ibi, si quis, iuncta glo. q ex quo feminę hic comprǣhendun
2 tur, masculinum[a] concipit fęmininum etiam in pęnalibus, de quo per glo. j. eo. generali. imò iste tex. & eius pęna locum habet in ipsis laicis qui quandoq; possunt opponere, & appellare sm no. per Inno. & Ioã. And. in c. super his. s. de accusa. cum text. hic loquatur de his quorum interest, sm Io. An. de quo. j. eo. in c. vt circa. †Scd'ò no. ibi in formam. iũcto ver. canonis, quod est. j. quod forma c. quia propter. s. eo. sit seruanda in electionib. minorum beneficiorum, vt sunt canonicatus, sm Host. sed Io An. hic contra, & in d. c. quia propter. quia sequeretur q esset seruanda in prouisionib. vel postulationib. q est falsum. Et text. hic, non debet intelligi de illa forma, sed de alia, puta q electio nõ sit facta capitulariter, vt in c. j. j. de reb. eccle. vel quod fuerit simoniaca, vt in c. significatum. s. de præben. vel q non fuerint vocati vocandi, vt j. de præben. cum in ecclesijs, & vide per Inno. in c. ex parte. s. de conces. præben.
3 † Tertiò no. ibi per procuratorẽ, q licèt opponãtur crimina, & defectus, tamen potest quis causam appellationis prosequi per procuratorem & intellige habentem speciale mãdatum, vt in cle. non potest, de procura. & vide per Spe. in titu. de procu. §. j. ver. sed nunquid, cum seq. ponentem 10. qões ad hunc artic. & debet procurator comparens in causa esse instructus, vt hic in tex. aĩs non diceretur sufficiens, vt s. de iur. calum. in pertractãdis sm Io. An. & perinde habetur, ac si citatus non cõparuisset sm Domi. facit glo. in c. pen. j. eo. Quid autem si terminus statuatur ab homine prout dicit in c. oblatæ, & c. personas. de appel. an procurator debeat comparere instructus sicut hic in termino iuris. Inno. & Io. And. videtur hic residere q non, ex quo non reperitur iure cautum. Sed Imo. hic contra. dicẽs hoc probari hic in tex. in beneficialib. sed in alijs causis procedat alia opi. de qua in c. cordi. j. de app. Do. tamen residet in prima opi. Inno. quia licet si iudex velit bene possit in beneficialibus assignare talem terminum, vt instructus compareat ad totam causam: tamen simpliciter statuendo hoc non includitur. Et qualiter dicatur comparere instructus, vide j. c. cupiẽtes. §. j. Et an sit danda noua dilatio ad producendum acta. Io. An. hic q sic sub sistente iusta causa, aliàs secus, cum ad hoc habuerit terminum iuris, vt hic. Et an procuratori nõ instructo debeat dari dilatio ad dñm consulendum, vide no. in c. dilectus. s. de procu. Et an procurator non instructus possit remoueri & dñs cogi per iudicem, vt instructum constituat, & bonæ famæ. Host. & Io. An. hic, q sic, vt hic per eos. In glo. in ver. prouisionem ibi, cum inter. no. vnam differentiam inter electionem & prouisionem, quia prouisio in vnico actu includit sub se electionem & confirmationem, & importat idem q collatio sm Do. nam appellatione prouisionis venit etiã collatio, vt in c. si pro te. s. de rescrip. e. li. & ideo dicit Domi. Nic. in c. tua. in prin. s. de his quæ fi. a præla. q prouisio Papæ habet vim electionis & confirmationis, & in c. cum olim. s. de causa pos. & ibi per Inno. Est ergo prouisio qñdo superior ex officio vult prouidere ecclesiæ vacanti, sm Arch. dicentem q prouisio aliquando sumitur pro electione, vt s. eo. cãm. & qñq; electio pro prouisione, vt s. de conces. præben. dilectus. glo. tamen no. in ver. prouisionis, in
b cle. fi. j. eo. dicit q verbum[b] prouisionis, est verbum latum aptũ comprǣhendere omnem modum per quem prouidetur, siue sit electio, seu nominatio, siue postulatio, siue collatio, qđ no. Si ergo ius eligendi simul vnitur in persona habentis confirmare etiã ex negligentia inferioris potest tunc vnico actu prouidere ecclesiæ, nec est necesse q primo eligat, & deinde cõfirmet, sm glo. hic, de quo in c. cum inter. hic alleg. & per glo. 2. in c. vt circa. j. eo. In ea. glo. in fi. Archi. & Io. And. concludit q idẽ si appelletur a confirmatione. j. eo. si postq̃. & c. oblatæ. s. de appel. & ibi per Io. An. & quod no. j. eo. auaritiæ. in glo. in ver. confirmetur. quod intelligit Io. de Lig. si appelletur a confirmatione iudiciali, secus si ab extraiudiciali, cum talis appellatio non suspendat, licèt bene deuoluat negotium ad superiorem, vt in c. constitutis. el 2. s. de appel. & ita procedat opi. Inno. & Host.
4 hic sm Do. † In glo. in ver. factam, in fi. Idem tenet glo. in c. qui ɔtra certam. hic alle. qđ procedit & si prouisio sit fiẽda de beneficio non uacante, puta si appelletur ne aliquis recipiatur vltra numerum, secundum Io. An. dicentem idem esse si appelletur ab inuestitura, vel a collatione canonis facta ab executore Papæ purè dato, vel sub conditione, puta capło negligente. licèt sit facta vltra numerum, vt patet in tex. j. in ver. canonis. quia licèt in illis non detur vacatio secundum Io. An. In glo. in ver. impugnat. in fi. no. ex glo. qđ c. fi. j. eo. non habet locum in cõsecratore & ordinatore. & idem Io. Mo. hic, de quo ibi dicetur. In glo. in ver. formam. ibi quia, propter dic, vt s. in 2. nota.
5 † In glo. in ver. in personam, idem si dicatur electores, vel prouisores esse excommunicatos, vel suspensos, vel literas subreptitias per quas facta est ꝓuisio, vel electio, quia oẽs isti obiectus dñr in formam. Nec ob. d. c. vt circa. vbi ponũtur, vt diuersa obijcere in formam, & contra ipsos eligentes, quia illud procedit quo ad modum specificandi, non quo ad pęnam nõ probantis de quo hic per Do. In glo. in ver. propter hoc, in fi. & licèt quando appellatur in iudicio non habeat locũ d. c. vt circa. in tamẽ habebit locum iste tex. in appellatione etiam iudiciali sm Inno. & Io. An. & vide gl. in ver. appellari, in d. c. vt circa & qđ ibi dicet. & dicit hic Io. An. hunc tex. hẽre locum non solũ si appellet ab electione, vel prouisione, siue appellet opponẽs vel ille cõtra quẽ opponit, sed ẽt si appellet ꝓ cãm electionis, vel prouisionis, vel postulationis, vt si appellet a grauamine corã executore, vel iudice, ad hoc gl. 4. in d. cle. cãm, volens hunc tex. hẽre locũ nõ solũ in prima cã appellationis sed ẽt in scđa. & ita dicit Inn. se seruasse. & Doc. hic sequuntur. In glo. in ver. ad eos, in fi. idem Ioã. Mo. & Archi. intellige quo ad citationẽ & deuolutionẽ, sed quo ad pęnam opponentiũ habet locũ in inferiorib. secundum Io. An. pro quo glo. antepe. in d. cle. non
6 põt. † In glo. in ver. appellari, in fi. Iste tamen tex. locũ nõ habet si aliter quam per appellationẽ cã defertur ad curiam sm Inn. & Archi. & Ioan. An. intellige quo ad deuolutionem & citationem, secus quo ad pęnam, vt no. in cle. non potest. sm Do. In glo. in ver. opponit. ibi ratam. intellige eorũ nomine interpositam, intra q potuissent appellare, videlicet intra 10. dies a tempore scientię, vt in d. c. vt circa. & ibi per glo. in ver. adhærẽtes secundum Io. An. & idem tenet Rota in deci. 227. quę incipit
7 Item adhærentes. & facit qđ no. j. §. proxi. † In glo. in ver. intra mẽsem. in prin. Quid aũt si iudex statuit aliũ terminũ minorẽ vel maiorẽ, an ꝓpter hoc sit recessum ab isto termino legali. Old. in ɔsilijs suis tenuit q nõ & ita residet Pet. de Anc. in c. j. in fi. s. de ɔsti. e. li. q no. & vide qđ est dictũ. s. i vltimo notabili.

ADDITIONES.

a Nic. Supe. Masculinum concipit fęmininum. Adde glo. in c. 2. de rescrip. lib. 6. Archid. in c. si quis suadente. 17. q. 4. Bar. in l. j. ff. de ver. signi. & Bal. in l. ancillæ. C. de fur.
V. G. Adde q masculinum concipit fœmininum etiam in odioso. Præceptor meus Goz. in consi. 43. nu. 2. & 19. non tamen quando fit mentio expresse de masculo. Goz. consi. 67. nu. 16. Quando aũt non concipiat fęmininum. Ruy. consi. 103. nu. 7. lib. 3. & consi. 15. nu. 9. lib. 3. consi. 22. nu. 4. lib. 3. & consi. 145. nu. 11. & 12. lib. 3.

b Nic. Supe. Verbum prouisionis. Adde Ioã. And. in c. cum in illis, de præben. in nouella, Doct. in clemen. fi. de ele.
V. G. Adde quòd prouisio generalis tantum operatur quo ad omnia contenta in illo genere, quantum specialis, quo ad illam speciem, quo ad comprǣhensiones, ad exclusionem Thom. Gram. Deci. 103. nu. 122.

SVMMARIVM.

1 *Pars comparens non potest petere vt procedatur in cã, nisi probet se expectasse*

ctasse per tempora a iure statuta.
2 *Citatio facta a iure censetur esse peremptoria.*
3 *Actus quilibet inducit litis contestationē. vbi litis cōtestatio nō requirit.*
4 *Exceptio procuratoria an possit opponi post litis conte. quo ad effectum vt tranferatur onus probandi in opponentem.*
5 *Appellatio quando & quotiens habeat vim citationis.*

1 Sed si pars. † Nota primo ꝙ pars comparens nō potest petere ꝙ procedatur contra absentem nisi doceat se expectasse per tēpora de quibus in hoc c. de quo plene per Spe. in ti. de appel. §. nunc breuiter. ver. hoc autem certum. imò non valeret processus factus ante dictos 20. dies tanquam agitatus contra non contumacem secundum Archidia. dicentem esse spāle in cā appellationis beneficialis, ꝙ licet terminus nō sit assignatus ab homine nec sit delatum appellationi, tamen litteræ per appellationem impetratæ in alio loco. j. hunc terminum non valebunt. & sic non obstantibus talib. litteris & absentia appellantis procederet in curia ſm Inn. & Hostiē. in alijs verò causis q̃tum tempus debeat expectari. vide in
2 c. consuluit. s̄. de offic. deleg. † In glo. in ver. absentia. ibi peremptoriæ. vnde alia citatio non requirit cum oīs terminus, seu citatio facta à iure in dubio est perēptoria, vt notabiliter probat ex hac glo. iuncto c. sępe. hic alleg. & sic no. sing. ꝙ licèt contumax in vno articulo sit citādus in alijs, vt in c. eum qui. j̄. de dolo & contu. tn̄ in citatione iuris in qua quis tenetur comparere instructus alia citatio, vel monitio non est necessaria in reliquo processu etiam ad sn̄iam diffinitiuam ſm Io. An. quod fortè videretur esse gn̄aliter verum ēt in citatione hoīs facta ad totam cām, vt vlterius non sit citandus, vt per Io. An. in d. c. cōsuluit. & per Inno. in c. auditis. de procu. & per Bar. in l. statuliberi. §. Stichus. ff. de statuli. Sicut etiam alia citatio non requiritur quā lo quis citatur in certo termino cum cōminatione iudicis ꝙ aľs procederet ad singulos actus ɔtumacia non obstāte, vt voluit glo. sing. in l. si apparitor. C. de coartalib. lib 10. de quo per Bart. in l. si finita. §. Iul. ff. de dam. infec. & plene per Rotam in decis. 245. quæ incipit, Item licèt in causis. ibi vide, & dicetur in d. c. eum qui. Quid autem si citatus a iure sit contumax an possit appellare, vide per glo. in clemen. si ante. de dolo & contu. in fi. & in cle. causam. de electione in glo. pen. & per Rotam in decisi. 137. quæ incipit, Item quòd appellatus. & in deci. 383. quæ incipit, Item fuit dubitatum vtrum appellans, vbi notabiliter
3 de his. † In ead. glo. ibi, pro contestata. no. singu. ex glo. tria dicta. Primò ꝙ in casibus vbi lis non contestatur quilibet actus, qui alias solet sequi post litē contest. inducit effectum litis contestationis intantum, quòd præcluditur via opponendi exceptiones declinatorias & dilatorias, & idem no. in l. nihil. & in l. nulla. C. de procur. vbi Cy. & Bal. idem tenent. Et vide Spec. in tit. de appel. §. sed qualiter. ver. sed pone. & alias per glo. no. in cle. j. de cā pos. & proprie. Scđ ò no. ꝙ cōtumax si comparet post cām inchoatā dēt cām prosequi in eo statu in quo eā inuenit, sic. s̄. vt li. pen. c. 2. & ita debet intelligi qđ no. Bar. in l. si pupillus. ff. de priuilegijs credi. vr̄ tn̄ ꝙ bene possit opponi de ineptitudine libelli quicquid dicat hic Inno. & in c. 2. s̄. de dila. & do. Anto. in c. qm̄. §. porrò. s̄. vt li. non contesta. quia sn̄ia lata super inepto libello esset ipso iure nulla, vt est text. fin. ſm vnum intellectum, in c. cum dilecti. s̄. de emp. & ven. & vide per Bal. in Auth. qui semel. in 5. col. C. qūo & quando iudex. Tertiò no. ex glo. arg. ꝙ acta facta in contumacem postea comparentem non sunt ei edenda, seu copia danda nec sunt cōia, quod vr̄ intelligendum nisi refectis expensis vt l. sancimus. C. de iudi. &
4 vide in l. j. §. edenda. ff. de edendo † In ea. glo. ibi non est cogendus &c. inducit Bal. singu. hanc gl. & ita sequitur hic Pe. de Ancha. & Do. ꝙ exceptio procuratoria possit opponi post litē cōtest. quo ad hunc effectum, vt trāsferatur onus probandi in opponentem, imò dixit sing. Bar. in l. licet. C. de procu. quod etiā si esset lata sn̄ia quod aliquis sit procurator, tn̄ etiā post sn̄iam posset probari contrarium assumendo onus probandi in se. de quo per Doc. in c. j. s̄. de rescri. e. li. In ea. gl. in fi. tene menti qđ iudex ex officio potest opponere exceptionem procuratoriā & supplere etiam post lite contest. & sic in casib. vbi non posset per partem opponi. & ita sequunt hic Doc. & rō est quia iudicium est nullum. pro quo est tex. in c. cām quæ s̄. de iud. & in l. 3. C. de proc. & de his hic plene per Imo. & Dom. & vide quātum ad hanc glo. in c. nulli. s̄. de accu. & ibi per gl. & in l. filius. §. veterani. ff. de procu. & in c. cupientes. §. cæterum. in fi. j̄. eo. & tex. in c. j. s̄. de procura. & hic per Inno. & in c. quoniam contra, de proba. & in c. cum in iure. s̄. de offic. delega. & in c. super his. s̄. de accusa. & per Bar. in l. inter quos. §. si alieno. ff. de dam.
5 infec. & in d. l. licet. † In gl. in ver. sicut de iure. in fi. dicit Archi. & Io. An. ꝙ ex quo est appellatum in scriptis & ex causa rationabili & petiti sunt apostoli si est a quo peti debeāt, & appellatio est notificata, & a parte præsente seruata sint tempora huius c. appella. habet vim citationis etiam si omittantur tres citationes quæ fiunt in audientia, vt est de more. & ita tenet Rota in decisi. 78. quæ incipit, Item si post lapsum, & no. per Specu. in titu. de appella. §. nunc breuiter. ver. sed nunquid. Si verò appellatus sit præsens, tunc qualiter debeat procedi, vide in c. j. hic alleg. & hic per Inno. & per Rotam in decisi. 38. quæ incipit, Item fuit dubitatum & sæpe. vbi tenet qđ appellatus quandocunque veniens ad curiam possit prosequi appellationem per appellantem interpositam, etiam sibi appellato non intimatam, & in contumaciam appellantis dummodo de appellatione constet & seruata sint tempora huius c. & vide glo. j. quę incipit, hanc pœnam. in fi. Quid autem si neutra pars veniat intra terminum huius §. sed post, an veniens impetrare possit. Innocen. hic quod sic dummodo res sit integra. argu. s̄. eod. in causis c. cum tex. hic prohibeat ꝙ ante ista tempora non procedatur, ergo a contrario post lapsum temporis poterit procedi in partis absentia, nec vult iste text. quòd post lapsum istius termini appellatio sit deserta, secundum Domi. hic adducentem glo. in ver. compareant. in c. cupientes. §. si vero. & in clemen. constitutionem. in ver. querelæ. eo. titu. & tenet Rota in s̄. proxima decisi. & plene & singu. per Rotam in decisi. 484. quæ incipit, Item ꝙ si appellatus. Potest enim procedi in absentia partis vsq; ad sententiam diffinitiuam inclusiue, secundum Ioan. And. Quid autem si pars ipsa non venit, tamen intra tempus impetrauit auditorem per alium, an sufficiat. Ioan. And. remittit ad Specul. in d. §. nunc breuiter, tenentem quòd
6 sic de quo hic per Domi. † In glo. in ver. dignitatibus [a] ibi bene
a ficium cum cura quod venit sub verbo canonis, de quo hic in tex. sub quo nomine compræhenditur omne beneficium perpetuum ex canonica institutione tenendum & cum cura, vel sine. & hospitalia autoritate ep̄i fundata, de quo hic per Lap.

ADDITIO.

a Nic Sup. Dignitatibus. Adde an nomine dignitatis comprehendatur præbenda: vide per Barba. in c. quæsitum. in j. colum. de rerum permu.
V.G. Adde quòd præbenda sacerdotalis potest dici & compræhendi nomine dignitatis. vnde Dec. in cons. 129. §. 2. & 3. in fi. cum sequen. quærit, an præbenda sacerdotalis possit conferri ei qui non est actu presbyter, sed potentia tantum. vnde dicendum est quòd sub nomine dignitatis tunc possit compræhendi præbenda quando est præbenda ecc. cathedralis.

SVMMARIVM.

1 *Opponens contra formam electionis arctatur ad onus probandi non autē ipse electus.*
2 *Causa probabilis litigandi excusat eum qui succumbit non solum ab expēsis, sed etiam a pœna iuris.*
3 *Obijciens in formam electionis minus punitur quam obijciens in personam.*
4 *Expensarum condemnatio, an & quando sit pœna.*
5 *Testes si vnum dicunt in iudicio, aliud extra iudicium, statur de eo quod dicunt in iudicio.*

1 Adijcientes. † No. primo ꝙ opponens contra formā arctatur ad onus probandi, non autem ipse electus, de quo tamen vide per Inn. & d. Anto. in c. super his. s̄. de accu. Secundo no. qđ condemnatur in expensis qui nō probat qđ obijcit in formam, quod procedit nedum in appellatione ad Papam, sed etiam in quocunque impugnāte electionem etiam coram inferiore, vt per glo. antepe. in cle. non potest. de procura. & facit c. si forte. j̄. eo. secundum Ioan. And. pęna tamen suspensionis, de qua hic non habet locū in appellatione ad inferiorem a Papa ſm Do. de quo in d. cle. non pōt. Tertio nota ibi eis ipso iure. argu. cōtra suspensos a beneficio, vt si administrant durante suspensione incurrant pœnam pri-
2 uationis de quo per Arc. 11. q. 3. si quis episcopus. † Vltimo tenementi & ita allegatur quod probabilis causa litigandi excusat succumbentem non solum ab expensis, sed etiam a pœna iuris secundum Io. And. facit c. sacro. s̄. de senten. excom. & l. qui solidum. §. etiam. de leg. 2. & qđ hic dicitur de expensis procedit in illis ad quas quis condemnatur a iure vt hic vel etiam in illis ad quas quis condemnabitur officio iudicis. Sed in expensis permissis ex conuentione partium iusta causa litigandi nō excusaret secundum gl. nota. in Auth. de iudicibus. §. oportet. & in l. si mulier. §. si rem. de leg. 2. de qua materia in c. finem litibus. s̄. de dolo & contuma. & per Bald. in l. properandum. §. sin autem alterutra. in princi. C. de iudi. & in authen. generaliter. C. de epi. & cle. post prin. Ad id autem quod hic dicitur de pœna procedit in pœna legis vel canonis. Sed quid in pœna conuentionali promissa ab homine. Bald. in d. auth. generaliter idem tenet dicēs qđ habens iustam cām litigandi excusat a pœ-

a pęna compromissi, si petat laudum reduci ad arbitrium boni viri, licèt in reductione succumbat. & ita refert Io. And. tenere in addi. Spe. in tit. de arbitro, circa prin. de quo plene per Imo. in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de verb. obliga.
3 † In glo. in ver. plene. in princi. conclude quod in minus punitur obijciens in formam, quia solum condemnatur in expensis, nec incidit in aliam pęnam, sed in alio in plus punitur, quia non excusatur a calumnia nisi plene probet, vt hic, in glo. ratio, quia error obiectus in formam plus attingit errorem iuris qui non excusat, quàm si sit obiectus in personam, qui consistit in facto, cuius error si sit probabilis excusat. ideo sufficit semiplena ꝓbatio. In ead. glo. in fi. & licèt dicatur quod iusta causa litigandi excuset ab expensis, vt s. & semiplena probatio inducat iustam causam secundum no. in c. 2. de calum. tamen fallit hic, vbi requiritur plena probatio, quo casu non sufficeret iuramentum in defectum probationis, vt sentit Ioan. And. in hoc c. ſm Pe. de Ancha. & idem si requiritur legitima probatio prout tenet gl. hic pro quo glo. in l. cum de indebito. ff. de proba. & de excep. in clemen. j. secundum Domi.
4 † In glo. in ver. defecerit, in fi. no. ex glo. Primò ꝙ condemnatio expensarum non est pœna, intelligere respectu recipientis cum pro suo interesse recipiat, sed respectu soluentis est pęna ſm Io. And. de quo in c. fi. s. de rescri. in fi. & in c. j. s. vt li. non contesta. Secundò no. ex gl. quod causa sit talis in qua possit procedi in absentia alterius partis, & iudex in causa procedat in absentia partis, tamen pars absens succumbens condemnatur in expensis quod intelligit Ioan. And. de condemnatione quæ fit contra victum in fi. causæ, & sic de expensis ratione victoriæ, secus in expensis ratione contumaciæ. & ita procedat quod no. Cy. in l. sancimus. C. de iudi. in 4. q. & Spec. in tit. de expensis. §. iusta. ver. quid si talis. de quo per Ioan. And. in d. c. finem litibus. super gl. sed nunquid, post princip. & in c. cum dilecti. eod. titu. super glo. fi. & per Rotam in decisi. 319. quæ incipit, Item quæritur. In glo. quæ incipit, intelligo. ibi vnum solum, vide glo. in c. si fortè. j. eo. In glo. in ver. temeritate, in princi. vide quod not. in c. cupientes. §. cæterum. j. eod. an ordinarius possit in his pœnis dispensare. & dicit hic Host. & Ioan. quod dato ꝙ iste suspensus nihil administret, sed ponit custodem qui omnino perciperet, incideret in pœnam, nisi de autoritate superioris id faciat.
5 † In glo. fi. in princi. no. singulariter glo. ad materiam Barto. in l. eos. ff. de falsis. & gloss. ordina. in c. cum causam. s. de testibus. quando testes vnum dicunt in iudicio, & aliud extra, vt stetur ei, quod dicunt in iudicio, quia testes extra iudicium promittunt testificari, & postea deficiunt, vt dicit glos. notabilis hic quam ad hoc inducit Bald. in authen. qui semel. C. de proba. in penul. colum. Secundò no. ex glo. prout dicit hic Bald. referendo Goffre. quod testes, qui promiserunt testificari non præsumũtur subornati. facit. c. dilectus. & ibi per do. Ant. s. de capel. mona. vbi licèt quis extraiudicialiter, & sine iuramento asserat coram partibus id quod intendit testificari tamen propter hoc, non repellitur a testimonio. Tertiò tene menti ex glo. & ita allegatur quod testes, qui promiserunt testificari extra iudicium, si postea deficiant tamen inducũt iustam causam litigandi & excusant a calumnia & expensis, & a pœna iuris quod no.

SVMMARIVM.

1 *Vota scrutinij sicut debent esse certa, ita etiam pronunciatio electionis & postulationis, aliter non valet.*
2 *Matrimonium carnale potest contrahi sub conditione si persona sit certa, secus in matrimonio spirituali.*
3 *Electionis verbum compræhendit etiam postulationem.*
4 *Inferior a Papa non potest conferre beneficium sub cõditione licèt ipse Papa hoc possit.*
5 *Beneficium non potest conferri sub conditione, si vacat.*
6 *Consensus electi, an possit præstari sub conditione.*
7 *Pęna eligentium sub conditione contra dispositionem iuris, an habeat locũ si non sit facta publicatio scrutinij.*

CAP. II.

1 IN electionibus. † No. hunc tex. per quẽ tenet hic Ioã. An. qđ sicut vota scrutinij esse debẽt certa & pura ita & ꝓnunciatio electionis vel postulationis, alias nõ valeret.
2 † Secundò no. qđ licet matrimonium carnale dũmodo persona sit certa possit contrahi sub conditione, vt in c. super eo. s. de condi. apposi. & in c. j. in prin. j. de sponsa. tamen secus in matrimonio spirituali, quia censetur actus legitimus, vt per glo. in ver. eligentium, in c. vt circa. j. eo. qui non recipit conditionem nec modum. vt in regu. actus ligitimi. j. eodem. ibi. & de alijs differentijs inter matrimonium spirituale & carnale vide per Ioan. And. in d. c. super eo. & in c. tuæ. s. de sponsa. & in c. 2. s. de transla. præla.
3 † In glos. in ver. eligendi. in fi. nota ex glos. iuncto text. quod sub verbo electionis compræhenditur etiam postulatio. s. eo. in causis. vt sentit hic Ioan. And. concludens qđ ex votis præstitis in scrutinio & postulatione nõ oritur ius imponens necessitatem superiori, vt in c. pe. s. de postu. pręla. sed bene oritur ius quo ad postulationem, vt nõ possint variare per c. publicato. s. eod. ibi de hoc qđ procedit post presentationem postulationis factam superiori, quia ante possunt variare, vt in c. bonę. el 2. s. de postu. pręla. in ver. nec nocebat, secundum Io. de Fan. & Do. dicentem quod ex postulatione oritur ius quantum ad hoc, vt postulatus possit accedere ad superiorem & petere qđ admittatur postulatio, vt in c. cupientes. §. denique. j. eod. de quo hic per eum.
4 † In glo. in ver. in certa. in fi. tene menti glo. ordi. ex qua no. Primo qđ iste tex. locũ habet in ꝓuisione & collatione beneficij, quia licet Papa possit conferre beneficium ad tempus & sub conditione, vt 7. q. j. pastoralis. s. de filijs presbyterorum. c. veniens. tamen inferior hoc non põt ſm gl. hic & in c. si gratiosè. s. de rescri. e. li. in gl. 2. Quod tñ limita nisi in ipsa collatione, vel prouisione apponatur conditio quæ tacitè insit de sui natura, quia tunc non vitiat ſm glo. hic, & idem voluit Ioan. And. in c. si tibi absenti. j. de præbendis, dicens ꝙ potest fieri collatio beneficij sub conditione si vacat, ex quo ɔdõ est de pñti, dũmodo beneficium tũc vacet, licèt executor, vel ipse ɔferẽs, vel prouidens hoc ignoret. facit tex. & glo. in l. eas. ff. de cond. & demon. Idem etiam tenuit Lapus in sua alleg. 6. dicens ꝙ valet collatio si dicatur confero beneficium si vacat per mortem talis, vel alio quouis modo per no. in c. ex parte. s. de conces. præben. & in c. susceptum. s. de rescrip. eo. lib. Quid autem si executor dicat tale beneficium vacans tibi confero si de iure debetur, vide per Innoc. in c. in nostra. de rescrip. quia tunc valet collatio si de iure debetur aĺs secus, de quo per Do. in c. dudum. j. de præben. & vide glo. not. in ver. in personam. in d. c. si tibi absenti.
5 † Secundò nota ex hac glo. quod non valet electio facta etiam sub ipsa conditione, si vacat. & idem Archid. Hostien. & Innoc. hic cum in electione nihil debeat apponi quod sonet in ɔdõnem etiam de præterito, vel de præsenti, quia licèt talis ɔdõ non suspendat, vt in l. cũ ad pñs. ff. si cer. pe. tñ hẽt incertitudinẽ qđ reprobat hic. iõ non valeret electio si dicat ɔsentio in talem si est idoneus, vel legitime natus, vel si vltra legitimũ tps se fecerit ɔsecrari. Non ob. c. significasti. s. e. & c. significatũ. s. de pręben. quia ibi adijciebat facto completo ɔdõ, quę re vera inerat quod non est improba tum ſm Io. An. & licèt Paulus aliter distinguat tñ Io. de Fan. sequitur hic hanc gl. cum quelibet dispositio ɔditionalis etiam si habeat verbũ pñtis vel pręteriti tpis ex sui cõceptione hẽt incertitudinẽ ſm Io. An. in c. pe. s. de rescri. eo. li. vnde si continet incertitudinem annullat votum, vt hic dr̃, nec ista conditio si vacat inest tacite de sui natura in electione, licet ipsa vacatio debeat præcedere electionem. & ita trãsit hic Do. de quo hic per Io. An. Vide tamen in c. vnico. s. ti. pro. vbi ratione probabilis dubij bñ admittitur talis forma, eligo vel postulo prout melius de iure fieri potest de quo plene per Lap. in d. allega. 6. tenentem, qđ dispositio huius tex. hic habet locũ qñ incertitudo versatur circa personã electi vel circa modũ eligendi, secus si incertitudo versetur circa modũ vacationis. ideo valeret electio, eligo talem ad beneficiũ vacans morte talis vel alio quouis modo, de quo ibi singu. per Lap. circa finem.
6 † Quid aũt si de consensu electi præstito sub conditione, puta si dicit consentio si Papa mecum dispensauerit, vel si tali placuerit. concludit hic Inn. & Io. An. qđ nõ valeat vnde electus debet esse cautus, vt intra terminum iuris qui datur ad cõsentiendum deliberet, quo in c. quam sit. j. eod. ita plene deliberet ꝙ pure consentiat, alias termino elapso poterunt electores alium eligere si non reperiatur pure consensisse, ſm Ioan. And. ponentem hic post Inno. quid si electores ɔsentiant electo in tali cõditionali consensu, an talis electio valeat. & tenẽt ꝙ non, quod qualiter procedat hic per Domi. & dictum Inno. sequit̃ Io. Cal. in c. cũ non ignores. s. de præben. per illum tex. sed hoc dictũ reprobat hic Ioan. de Lig. quia ex quo electio fuit valida non possunt electores variare. s. eo. tit. publicato, licèt annullata prima, vel electores variare. s. eo. tit. publicato, licèt annullata prima, vel electores ꝓ so termino ad ɔsentiendũ possint nouam electionẽ facere, & ita intelligit dictum c. cum non ignores. & ita residet hic Domi. ponens post Innoc. & Ioan. And. an electus possit recipi ad stallum in choro, vel ad obedientiam a subditis sub certis conditionibus, de quo hic per eos, non tamen improbatur quod in acceptationibus electionum & collationum admittatur talis

lis forma, accepto si mihi de iure debetur. & ita est in cõmuni vsu ad hoc quod no.in c.dilecto.de appel.per Inno.& Io.And. & ita tenet Lap.in d.alleg.6.cuius dicta sequit hic Domi.Et ad uerte,quia supradicta procederent in electionibus, & postulationibus,vt est text.hic. Sed in nominationibus non procedit iste tex.cum possint fieri alternatiuè,vt in c.bonæ.el j.s̃.de postula.præla.& in hoc differt noĩatio a postulatione,quia a principio possunt noĩari duo,vel tres supplicãdo superiori q̃ de altero prouideat,sed postulatio non fit de vno tm̃ de quo hic per Dom.Nec ẽt haberet locũ iste tex.in p̃sentationib.patronorũ in quib.admittunt vota alternatiua,vel incerta,vt in cle.2.in fi. de iu.pat.& intellige ꝑut ibi no.in gl.antepe.vt ꝓcedat nisi sit p̃sentatio rõne iuris patronatus ꝯpetẽtis eccłię,q̃a tũc hẽt vim electionis,de quo ibi ꝑ gl.& hic ꝑ Dñi.Ex his q̃rit Lap.in sua alle.8.an ipse p̃sentat' possit ꝯsentire alternatiuè sicut ipsi p̃sentãtes p̃sentare pñt.& ꝯcludit q̃ nõ, sed purè & certo mõ ꝯsentire,vt est dictũ s̃.& intra terminũ,de quo in d.c. quã sit.Itẽ p̃sentatus a duob.diuersis nõ põt petere se ꝯfirmari ex vna cũ protestatione q̃ nõ intẽdit recedere ab altera presentatione,de quo plene ꝑ Lap.in d.alle.8.& dicet plene.j̃.e.in c.vt q̃s duas.In gl. fi.ibi maiori ꝑte ipsorũ.intellige saluo eo qđ no.j̃.e. vt circa.&

7 in c.indẽnitatib.in gl.mag.†In e.gl.in fi.fallit f̃m Io.An.si nõ sequat̃ publicatio scrutinij quo casu pęna ista locũ nõ hẽt. & idẽ voluit gl.3.s̃.& idẽ si ante publicationẽ ille qui ꝯsensit sub ꝯdõne variet ꝯsentiẽdo pure per no.in d.c. publicato.f̃m Io.An.& ita põt procedere qđ dixit hic Inn. volẽs q̃ eligẽtes sub ꝯdõne possint aliũ purè eligere anteq̃ priuent̃ facultate eligẽdi.i.ante q̃ fiat publicatio scrutinij,f̃m Io.de Lig.Et ꝓcedit pena hui' c. q̃n ex votis puris sequuta fuit tũc electio,al's verò si purè ꝯsentiẽtes tũc nõ elegerũt, vel oĩa vota fuerũt reproba,tũc in nullũ reincideret vox illorũ postea f̃m Inn.& Arc. & ita residet Domi.lz Imo.hic intelligat hũc tex. ẽt si fiat electio ex votis puris ex interuallo cũ illi a principio semel sint priuati sua voce.Sed certè iste text.vr̃ velle q̃ vota incerta habeantur pro non datis pro illa vice & quod ex votis puris procedat electio, vnde nõ priuat illos, quin iterato possint eligere, si nouum fiat scrutinium,& ita intelligit Inno.de quo tamen hic plene per Dom.

C A P. III.

a
1 VBi periculum.[a] † No.istud principiũ,& ita
2 sp alle.†Sc̃dõ no.ibi,rõ.q̃ rõ legis nõ est minus attẽdẽda q̃ lex,imò plus,q̃a cessante rõne legis cessat lex,vt in l.adigere.§.q̃uis.ff.de iure pa.& in c.cũ cessante.s̃.de ap. & vbi hẽt locũ rõ legis hẽt locũ ipsa lex, & vide gl.no.in ver.eligat̃.in cle.j.de elec.& facit l.illud.ff.ad l.
3 Aq̃l.†Tertiò no.ibi,nihil.n.&c.q̃ ille q̃ supplet nõ detrahit,sed potius dr̃ reformare,qđ inducit Domi. ad hñtes ptãtem reformãdi statuta,vt possint supplere, sed nõ detrahere.qđ dictũ est gl.fin.in ver.reformandũ.in c.statutũ.in prin.de rescrip. e.li.&
4 ibi vide dicta. † Quartò no.ibi,approbãte.quod Papa statuit & ꝯcilium approbat,de quo in c.significasti.s̃.de ele. Potest ergo Papa facere cõstitutionem super modo & forma eligendi sibi successorem, vt hic, & in c.licet. s̃.eo. non tñ ipse Papa posset sibi eligere successorem,f̃m glo.in c.si transitus.79.dist.& 8.q.j. §. in his.immo cętus dñorum Cardinaliũ non posset facere sta
b tutum,vt Papæ liceat sibi eligere [b] successorem f̃m Docto. in cle.ne Romani.de elec.& ibi per do.Flo.in 5.q. & vide glo.j̃.in
5 ver.intromittant.† Quintò no.ibi,curia.nam ibi dicitur esse cu
c ria [c] vbi est Papa,f̃m Ioan.And.facit.c.2.j̃.de priui.& per Inno.
6 in c.ego N.s̃. de iureiur.† Sextò not. ibi, Cardinales, quod de iure communi ius eligendi competit solis Cardinalibus.sic. s̃. eo.tit.in c.licet de euitanda,& ibi per Imo.Et an certus numerus Cardinalium sit a iure taxatus.dic,q̃ non,sed est in arbitrio Papæ,debent tamen esse plures,vt probat tex.hic,& in clemẽ.
7 ne Romani.in ver.omnes.de elect.& ibi per do.Floria.† Septimò no.ibi in palatio,quia f̃m Archidi.& Ioan.And. talis locus non est de substantia, vnde si fieret alibi valeret electio. facit glo.hic,in ver.decem diebus,& quod no. in d.c.licet, & sufficit quod electio fiat a duabus partibus præsentium tãtum,quo casu nihil potest opponi contra electionem, vt in d.c. licet. & per Archi.23.dist.in nomine Domini.& tenet Pau.in d. clemẽ.
8 ne Romani.& Domi.hic,& vide quod no.in c.cum terra.s̃.eo. titu.† Octauo no.ibi alio velamine,q̃ excluditur paries,vel velamen,ne fraus committatur quod inducitur,vt non probet testis dicẽs aliquid audiuisse,sed nõ vidisse personam,fortè, quia paries, vel curtina erat in medio, quod sine dubio procedit in testamentis,vt in l.si non speciali.C.de testament. sed in alijs, vide ibi per Bar.& in l.2.§.idem Labeo.ff.de aqua plu. arcen.& ibi per glo.& per Doc.in c.cum causam.s̃.de testibus.& quod

9 singulariter voluit Host.& Ioan.And.s̃.de consuetudine.†Nono nota ibi,nulli ad eos &c. q̃ si cõstitutio prohibet accessum ad locum in quo quis est reclusus,non includit, vt cum illo loqui non possit nisi exprimatur,quod inducit Domi. Si constitutio epĩ excõicat ingredientes monasteria,vt non includat lo
10 quentes cum monialibus monasteria non intrantes.†Decimò no.ibi,vel scriptam.quod parificantur loqui verbo,vel per nũcium,vel epistolã,& sic facit quod participans cum excõmunicato per nuncium,vel epistolam incurret sententiam excommunicationis & ita voluit glo. in clemen.si summus. de sentẽ.
11 excommu.†Vndecimò no.ibi de pastore prouisum.argu.quod non sit necesse, vt Papa eligatur de collegio Cardinalium ex quo hic non est expressum, sed sufficit quod prouideant de pastore,& ita dicitur in tota hac decretali.tex.tamen.79. distinct. c.oportrebat.facit in contrarium. Sed hodie non posset opponi hæc exceptio contra electionem Papæ, secundum Doct.maximè do.Nicol.in d.c.licet,concludentem quod etiam de alio,
12 quàm de Cardinalibus facta electio valeret.† Duodecimo no. ibi, vinum & aqua,q̃ subtractio cibi & potus,vel mala mansio cum ieiunijs speciem tormentorũ inducunt,& ita dixit gl.no. quæ incip. tormentis.in cle.j.de hæreticis.non tamen propter hoc redditur ipsa electio meticulosa,quia eorum culpa hoc accidit.facit.l.si mulier.ff.quod metus causa,de quo.j̃.in §.præterea.a contrario sensu,ibi nihil de camera,quod de iure communi Cardinales debeãt percipere partem introitus camerę apostolicæ dummodo ecclesia Romana tunc non vacet,quia omnia obuenientia tali tempore debẽt reseruari futuro successori,etiam si pertinerent ad alium quàm ad Papam, vt ad Cardinales,prout hic dicitur,quod intelligit Ioan.And. nisi illud spectaret ad Cardinales iure singulari ipsis competẽti, sicut dicit de obuenientib.alijs ecclesijs, vt in c.generali.j̃.eo.vbi de hoc.
13 †Decimotertiò no. ibi nisi forsan,quod in qualibet dispositione s̃p intelli̇r excepta iusta cã superueniẽs,quę suaderet opposi tũ.facit.11.q.3.excellentis.& ꝑ Inn.in c.cũ inter p.s̃. de renũ.& q̃ ꝑ gl.in l.Seruius.ff.de ꝯd.ob cãm.& ꝑ Inn.in c.inq̃sitioni.s̃.
14 de senten.excom.† In glo.in ver.decẽ diebus.in princi. No.primo ex glo.iuncto tex. q̃ cum Cardinales debent solum expectare alios Cardinales absentes q̃ hodie non debeant expectare nuncios Imperatoris in electione Papæ cum ad ipsos solos Cardinales spectet electio, & ita no.in d.c.licet.& 23.distin.in nomine Domini. Secũdò no.ex gl. quòd absentes Cardinales sunt tm̃ expectandi non aũt citandi, & idẽ tenet Archi.dicens isti decẽ dies cõputant̃ a t̃pe mortis Papę quæ non pręsumitur
15 posse occultari,vt hic ꝑ Io.An.†In ea.glo.ibi,sed pone Cardi-
d nales &c.No.singulariter ex gl.q̃ dilatione [d] pẽdente nihil est innouandũ,ẽt si certũ sit q̃ pars cui est data dilatio nihil facere possit intra illam dilationem,vnde si pars se absẽtaret post datam dilationem in tantum q̃ nullo modo possit conparere in termino tamen non habetur pro contumace ante lapsum termini & hoc in dilatione legali. Quid autem sit in dilatione hominis.Bal. idem tenet in l.siue pars.C. de dilatio.licet con-
16 trarium sentiat in l.2.C.qũo & quando iu.† In ea.glo.in fi.non ergo potest agi de contemptu si non sit expectatũ per.10.dies dummodo electio facta a duobus partibus secundum Archid. intelligentem a duobus partibus collegij Cardinalium.& sic. omnium non autem pręsentium tantũ,vide hic in fi.istius glo.
17 & glo.sequen.† In glo.in ver.omnes.in fi.idẽ Arc.Io.Mo.Nec ob.d.c.licet,requirens duas partes,quia debet intelligi de pręsentibus in loco vbi debet fieri electio cũ ista dec. suppleat ad illam non solum quo ad locum,sed etiam quo ad condendum ius eligendi pręsentibus tantũ vt alij absentes non possint cõtradicere f̃m Ioan.An.dicentẽ post Io.Mona. & Archi.q̃ cum in tex.dicatur de Cardinalibus in plurali,datur intelligi quod sufficeret duos tantum esse præsentes, vt in regula,pluralis.j̃. eo.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Vbi periculum. De materia istius c.tractatur in c. in nomine Domini.23.distin.c.licet. de elec.& in cle.ne Romani. eo.tit.

b Nic.Sup.Eligere successorem. Adde Abb.in c.accepimus,in vlti. col.de pact. Abb.in rub.de test.in j.colum.

c Nic.Sup.Curia vbi est Papa.Adde Archi.in c.scire.7.q.j.idem Archi.in c.præsenti.de præben.Zenze.in extrauagan.execrabilis.
Vinc. God. Nota quòd Curia Romana esse debet Romæ non extra. Oldrad. consi.85.Sanctissime pater.
V.G. Adde an Papa iuri tertij possit derogare. Ruy. consi. 165. nu.3. lib.5.

d Nic.Sup.Dilatione pendente.Adde Bal.in c.licet.extra eo.titu. in antiquis.
Vinc. God. Notã quòd dilatio quando in certis casibus potest statui absenti, non præiudicat talis assignatio dilationis, nisi cum notificatione absenti. Alexan.consi.87.nume.7.lib.5.

a eo.lib.imò tenet hic Pau.& Do. ꝙ ẽt ſi [a] vnus ſolus Cardinalis
eſſet in loco,puta quia alij ſint mortui, vel ſint abſentes poſſet
eligere poſt decẽ dies, quia ius collegij remanet in illo ſolo,vt
hr̃ in c.gratum.ſ.de poſtu.præla.& idem voluit glo.in ver.oẽs,
in d.clem.ne Romani.Et an tũc Cardinalis poſſit eligere ſeip-
ſum. & an vox electi in Papam computet̃ in nu mero duarum
partium,vide per Imo.in d.c.licet.Et dicit hic Io.An.ꝙ licèt ab
ſens & præſens ſumatur pluribus modis, vt in l. præſens.ff.de
procu.tamen in materia ſtricta ſicut hic prę̨ſens dicitur ille qui
eſt intra muros, & ille abſens qui eſt extra , quod inducit Do-
mi. ad ſtatuta, quia ſtricte & proprie loquendo abſens dicitur
18 qui eſt extra ciuitatem. † In glo.in ver.ſecretè. tenet hic Archi.
& Io.An.ꝙ verbum ſecretè,determinet oĩa tria præmiſſa.ſ.nũ-
tij,& literæ miſſionem & locutionem.& licèt aditus ſit prohi-
bitus, tñ pę̨na excõicationis locum non habet, niſi ſecretè lo-
quatur,vel literas mittat.Quid aũt ſi loquitur,literas mittit, vel
nuncium,tñ non ſecretè,ſed palam.Archi.hic videt̃ velle ꝙ pę̨-
9 na locum non habeat de quo hic per eum,& Domi.† In glo.in
ver.ſingulis.in fi.tene menti, & ita alleg. quod licèt illud dica-
b tur [b] concorditer fieri quod fit de maiori parte,tñ illud verum
niſi ex verbis aliud appareat,ſicut cum his dicitur ab oĩbus &
ſingulis concorditer &c. tunc enim oĩum & ſingulorum con-
ſenſus requirit̃,vt hic in glo.& ideo iſtud operatur dictio gemi
nata dum dicitur ab omnib. & ſingulis. ita tenet Imo.in c.j.ſ.
de maiori.& obe.facit glo.in ver.oĩa.in c.vt circa.j.eo.Et idem
eſſet quãdo eſſet alia dictio ſimilis, puta ꝙ aliquid debeat fieri
in plena concordia,quia tũc debet fieri ab oĩb.nemine diſcre-
pante,& non ſufficeret eſſe factum a duabus partibus,vt tenet
Imo.in d.c.licèt.in prin.ſ.eo.per illum tex.de quo j.Sed dubita
tio eſt quid ſi aliquid requiratur concorditer fieri ſimpliciter,
an ſufficiat eſſe factum a maiori parte.glo. hic ꝙ ſic facit tex.in
c.in cauſis.ſ. eod.ibi concorditer, vel tres ex illis &c. Ad idem
c.inter canonicos.ſ.eo.ibi omnium cõmuni conſenſu, iuncto
tex.ibi excepto &c. Ad idem etiam tex.in c. cum olim.ſ.de re
iudi.vbi notabiliter probatur quod etiam ſi Papa per ſuum re-
ſcriptum mãdat aliquid fieri de plena omnium canonicorum
concordia ſufficit ꝙ ſit factum a maiori parte.Sed in contrariũ
voluit gl.in ver.concordari,in c.cupientis.j.eod.vbi ſi vnus ſo-
lus contradiceret non diceretur concordirer factum.idem etiã
voluit glo.in ver. concorditer. in d.clemen. ne Romani. & ita
ſequitur do. Nic. in c.j.ſ.de maiori.& obed.quod intelligit ibi
Imo.inſpecta veritate, ſed iuris fictione ſatis dicitur concordi-
ter factum quod fit a maiori parte,vt in l.quod maior.ff.ad mu
nicip.de quo etiam vide per Imo.in d.c.cum olim. & in c.non
c poteſt,de re iud.De verbo [c] vero vnanimiter,vide ſ.tex.in c.ad
aures,quod metus cauſa.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Si vnus ſolus Cardinalis.Adde Io.An.in c.licet. extra eo.tit. Inno.in c.cum nobis olim, e.ti.Abb.conſi.25.incip.quoniam ad infraſcriptas.in 2.vol.
b Nic.Sup.Dicatur concorditer fieri.Adde in c.non poteſt.de re iudi.Doc.in c. cum nobis olim.de ele. Doc.in c.in cauſis. de re iu.
V.G.Vide Alex.& ibi in apoſt.in conſi.124. in cauſa & lite,nu.2. lib.2.
c Nic.Sup.Verbo vnanimiter.Adde c.j.& c.fi.& vtrobique per Anto.de Butr.& & Io.de Imo.de poſtu.præla.Anto.de Bu.in c.dilectus,circa prin .de tempo. ord.Anto.de Bu.in c.cum eccleſia.in fi.de cauſa po.& proprie.

1 Sane. † Nota primo, ibi,minime requiſito,ꝙ ſi collegiatus
non vult intereſſe in actu fiendo in collegio, vel re-
cedit de collegio ante finitum negotium abſq; cauſa quod am
plius ad id non eſt requirendus, & poteſt actus expediri eo ir-
2 requiſito.facit c.cum nobis olim.ſ.eo.tit.† Secundo tene men
ti ibi ſuffragio. quod licèt in alijs electionibus impeditus iuſto
impedimento poſſit alteri committere vocem ſuam prout ha
betur in c.ſi quis iuſto.j.eod.tamen in electione Papæ Cardina
lis abſens ex iuſta cauſa, vel recedens non poteſt ſuam vocem
alteri Cardinali committere quod eſt ſingulare ſm Pet. de An
cha.& ſic facit iſte tex.qđ ſi Cardinalis in electione Papę renũ
ciat pro illa vice voci ſuæ in præſentia aliorũ Cardinaliũ,an va
leat renunciatio,nam ſi recedendo vel non intereſſendo renũ
ciat voci ſuę.vt hic in tex.& ſic tacitè fortius expreſsè promit-
3 tendo de quo j.in gl.† Tertiò no.ibi in ciuitate,ꝙ electio Papæ
debet fieri in ciuitate non in caſtro vel alio loco,& hòc niſi ta
lis locus ſit inſignis,arg.c.ſtatutum.in princi.ſ. de reſcrip.eod.
4 lib.ſecundum Pet.de Anch.† Quartò no.ibi,territorio.ꝙ quę-
libet ciuitas dicitur habere territorium de iure.facit 64.di.ego
Ludouicus.& l.nulli.C. de epiſ. & cle. ſecus incaſtro vel villa
licet de conſuetudine quandoque aliud dicatur,vt not. in c.cũ
ad ſedem.ſ.de reſtit.ſpo.& per Bar.in l.j.ff.de dam. infec.& vi-
de in l.ſi pupillus.§. territorium.ff.de verb.ſigni.& in d.cle. ne
Romani.in §.ſane. & ibi de diſtrictu & dię̨ceſi,in quo inter ſe
5 differant.† Vltimò no. ibi quo caſu & c. qđ ſi actus nõ põt fie-
ri in loco ſtatuto debet tũc fieri in loco illi magis propinquo.
ſecus de conſuetudine cum olim,vbi tamen fit ſubrogatio de
vno loco ad alium tunc locus ſubrogatus regulatur ab omni-
bus qualitatibus & ſtatutis quibus ſubijciebatur primus locus
vt eſt text. hic,quia ſubrogata aſſumunt naturam eius in cuius
locum ſubrogantur,vt in c.eccleſia.ſ. vt lite penden.& not. in
6 d.cle.ne Romani.§.porro.†In glo.in ver.ſanitate. in fi.conclu-
de quod ſi conſtat de renunciatione facta cauſa infirmitatis &
procedit gloſ. quia qui exit ex cauſa infirmitatis debet admit-
ti intrare volens,vt hic in text.pacta autem & renunciationes
non valent etiam cum iuramento,vt j.in text.aut dubitatur &
in dubio debet præſumi ꝙ ex cauſa infirmitatis, vnde põt pœ-
nitere.Si vero pure & ſimpliciter renũciat nõ ſebſiſtente cau-
ſa infirmitatis, tunc valet renunciatio & pœnitere non poteſt
arg.c.ad apoſtolicam.ſ.de regularibus,ſecundum Imo.& Do-
mini. qđ videtur intelligẽdum,quãdo de conclaui exit,vel qñ
non intrat,quia tũc ex hoc ſolo excluditur,& propter hoc non
eſt amplius admittẽdus,vt hic,in tex. alias aũt ſi ſtaret in cõcla
ui, vel debito tp̃e intrat poſſet indiſtincte pę̨nitere,quia pacta
7 conuentiones & iuramenta non valent vt j.in tex.†In glo. in
ver.territorio.in fi.idem Io.Mona.& Ioan.An.& facit d.c.ego
Ludouicus.ex qua glo. no. qđ appellatione territorij alicuius
ciuitatis conpræhenditur etiam marę diſtinctũ per illam ciui-
tatem qđ intelligit Domi.procedere in materia fauorabili nõ
odioſa.Sed certe indiſtincte procedit, vt tenet Bar.in l.j.C. de
claſſicis.lib.17.dicens qđ delictum commiſſum in mari debet
puniri per iudicem ciuitatis magis vicinę ad locũ delicti,vt ẽt
probat gloſ. hic vnde videtur quod etiam in pœnalibus mare
dicat̃ de territorio ciuitatis.facit.l.iſulæ.ff.de iud.& l.Cęſar.&
ibi per Doct.ff.de publicanis.Et inducit Bal.hanc glo. pro Ve
netis dicentibus mare eſſe de eorum territorio , quod tamen
ipſe reprobat niſi occupatio eorum fuiſſet rationabilis,vt quia
conceſſa a Papa vel Imperatore,alias de iure comuni mare eſt
de iuregentium & publicum omnibus,vt Inſti. de rerum diui
ſio.poſt princi.& non cenſetur de territorio alicuius ſm Bald.
de quo etiam notabiliter per eum in l.ſi plures.ff.de condi.in-
8 ſertis.in 4.colum. † In glo. in ver.interdicta.in fi.no.glo.Quid
autem ſit in electione alterius.concludit hic Dom.ꝙ poſſit fie
a ri in loco [a] interdicto & idem tenuit Ioan.And. in c.j.ſ.de po-
ſtula. præla. in ver.ſed deinde.licèt Archid.in c. in nomine.23.
diſtin,tenuerit cõtrarium,& an locus ſit de ſubſtantia electio-
nis,no.in c. cum terra.ſ. eodem.

ADDITIO.

a Nic.Sup.In loco interdicto.Adde tex.& ibi Doc.de ele.Car.Zaba.in c.non eſt in 2.q.de ſpon.Pau.de Eleaza.in cle. ne Romani. de ele.

1 §.Præterea. †No.in prin.caſum ſingularem in quo of-
ficialis ſæcularis habet iuriſdictionem in
clericos etiam contra Cardinales,quæ iuriſdictio habetur a Pa
pa, vt patet ibi autoritate noſtra, de quo hic in glo. & alios ca-
ſus permiſſos propter bonum publicum,vide 23.q.5.Princeps.
2 † Secundò not. ibi clero & populo , quod appellatione cleri
non venit populus,vel econtra,de quo in c.ſi ſentẽtia.j. de ſen
3 ten.excom.& per Imo.in c.j.in fi.ſ. de præben.† Tertiò no.ibi
eoipſo &c. ꝙ eccleſia poteſt priuare laicos officijs, & infamiã
inducere,imò etiam imponere pę̨nã ſeruitutis, vt in c.ita quo-
rundam.ſ.de Iudę̨is.& poteſt priuare non ſolum dominio,ſed
etiam poſſeſſione bonorum quæ ipſo iure transfertur abſque
alia apprehenſione,vt hic dr̃.& põt tunc dici ciuiliſſima poſſeſ
ſio.facit.l.raptores.C.de epi.& cleri.ex quo infert̃, ꝙ põt indu-
ci per legem vel ſtatutũ,vt trãsferat̃ poſſeſſio abſq; alia appre-
4 henſione.facit c.ex parte.ſ.de ꝯſuetudine.†Quartò no.ibi ciui-
tatis. caſum in quo ꝑ delictum adminiſtratorũ ciuitas priuat̃
dignitate epali.dicit hic Pe.de Anch. ꝙ licèt priuent̃ dignitate
epali tñ ꝑ hoc non deſinit eſſe ciuitas,& remittit ad not. per
eum in c.ſtatutum.in ver.nec audiant̃.ſ.de reſcrip.eo.lib.& vi-
5 de aliũ caſum in c.ita nos.27.q.2.†Quinto no.ibi non in ſe, vel
in ſuos &c.iuncto tex.j.in ver.idoneo.quod Cardinales non ar
ctantur eligere Papam de collegio Cardinalium. imò non de-
bent de ſeipſis eligere,ſed aliunde ſi magis idoneus reperitur,
vt hic in tex.ſm Pet.de Ancha.pro quo etiam gl.hic in ver.ido
neo.imò tenet hic Archidia.& Ioan And.quod non valeret pa
ctum,vel promiſſio inter ipſos Cardinales,quod non eligatur,
niſi de collegio quod no.& adde ad dicta ſ.in prin.in 11.notabi
6 li.† Sextò no.ibi puris & liberis mentibus, an electio Papæ fa-
cta per metum, ſit ipſo iure nulla.d. Flo.in c.licet de euitanda.
ſ.e.tenet ꝙ non,ſed veniat reſcindẽda,quia ſicut renũciatio fa-
cta

cta de beneficio per metum tenet,vt in c.super hoc.ſ.de renū. Ita & eodem modo electio,ſed Imo. tenet contrarium in d.c. licet.in fi.quia ſicut matrimonium carnale ꝯtum per metum eſt ipſo iure nullum,vt in c.cum locū.ſ.de ſponſalib.ita & ſpirituale,facit glo.j.in ver.electio.& ſatis hoc probat tex.no.hic, vbi electio Papæ debet procedere a libera voluntate,& ſic neceſſariò infert ꝙ metus annullet ipſo iure. nā vbi requirit̄ liber cōſenſus ſicut hic dr̄,tunc metus reddit actum ipſo iure nullū. & ita voluit glo.ſing.33.q.5.notificaſti.licèt enim coacta voluntas,voluntas ſit.15.q.j.merito.tamen non eſt libera volūtas quę hic requiritur,vt dicit glo.in d.c.notificaſti. Et intātum metus reddit electionem nullam,ꝙ ſi electio fuit meticuloſa a princ. non poſſent poſtea Cardinales conſentire, vel ratificare ſecūdum Bal.in c.quiſquis.ſ. de elect. de quo per eum plene in ſuo conſilio ſciſmatis,quod cōmuniter habetur in l.j.C. ſi quis aliquem teſtari prohibuerit.

7 † Septimo no. ibi caſſamus. ꝙ Papa poteſt tollere & caſſare promiſſiones iuratas factas inter ſubditos. licita autem iuramenta an Papa poſſit tollere vide text. no.in c.quanto.ſ de iureiuran.& in c.venientes. eo.titu.vbi di

a citur quòd in [a] omni iuramēto intelligitur autoritas ſuperioris excepta,hic autem loquitur de illicitis iuramentis in quibus dicitur Deo magis accepta tranſgreſſio quam ipſius obſeruatio,

8 vt hic dicitur. † Octauo no. ibi a clero & populo, quia ex hoc infertur ſecundum Domi. quòd etiam populus teneatur con-

9 tribuere ad expenſas occurrentes in dictis exequijs. † Nono nota ibi indubitatus rumor. quod licèt rumor de per ſe non probet, vt not. in c.ſuper eo.ſ. de eo qui cognouit conſangui. quia poteſt eſſe falſus & fallax,vt in l.fi.ff.de hæredi.inſtitu.tamen, quando eſſet indubitatus, quia alia adminicula concurrant, inducit probationem veritatis, vt hic. Et quæ ſit differen

b tia inter [b] rumorem & famam, vide in d. c. ſuper eo.

10 † Vltimo not. in fi. quòd licèt conſtitutionis in corpore iuris clauſæ non ſit tolerabilis ignorātia,& quilibet præſumatur ſcire poſt duos menſes abſque alia notificatione ſecundum no.in c.j.ſ.de cōſtitu. tamen ſi dicta conſtitutio non eſt ſemper in vſu, ſed raro practicatur, per interualla temporis, tunc debet intimari cum caſus euenerit.& aliàs eſſet probabilis ignorantia ſecundū Pe. de Anchara.

11 † In glo. in verſi. priuatos. in fi.non tamen erunt priuati beneficijs eccleſiaſticis,cum text. hic non exprimat licet dicat de bonis,quia appellatione bonorum non includuntur beneficia,argu.j.eo. ſciant. & facit.c. ſtatutum.j.e. & reg.in pęnis.j.eo.lib.ſecundum Domi. dicentem quòd pęna impoſita hic officialibus, compræhendit ſolum habentes ſuper hoc poteſtatem iuris,& facti aliàs impoſſibilitas eos excuſaret pro quo glo. no.in ver. poteſtati.in clemen.j.de vſur.In glo.in ver. idoneo.in fi.& ibi eſt glo.nec etiam admittetur tunc exceptio hæreſis,ſecundum Archid.hic, licèt bene poſſit poſtea contra eum Papam effectum agi de hæreſi.& ita etiam tenet Ioā.An. in c.licet, hic alle.& vide quod habetur 40.diſtin.in c.ſi Papa. & per Doct.in d.c.licet.& ibi per Imo.ponentem quis cognoſcat de electione Papæ.& an ſuper hoc poſſit ꝯuocari ꝯcilium.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.In omni iuramento.Adde glo.in c.conſtitutus.de reſcrip. gl.in c.de forma.22.q.vlt.glo in c.contra mores.8.diſt.Arch.in c.autoritatem.15.q.6. V. G. Adde quòd iuramentum non tollit nullitatem de nouo ſuperuenientē poſt contractum.Ruy.conſi.51.nu.9.& 19.lib.j.

b Nic. Su.Inter rumorē & famā.Adde c.vr̄a.de coh.cle.& mu.ī c.veniēs.de reg. V.G.Nota quòd rumor eſt minus quam fama.Alex.in l.ſi cum dotem §.ſi maritus.ff.ſolu.ma.rumor enim eſt particularis aſſertio ex incerto authore.fama autem eſt communis vicinię acclamatio. Alex.conſi.99.li.4.Ant.de But. in tract.de noto.in j.art.nu.9.quod habetur in lib.12.tract.fol.51.

SVMMARIVM.

1 *Obiectus contra perſonas eligentium non dicitur factus contra formam.*
2 *Appellari poteſt ab actu futuro in extraiudicialibus.*
3 *Prouiſio ſtricte ſumpta an compræhendat electionem,vel poſtulationem.*
4 *Dictio,quando poteſt ſtare nominaliter & aduerbialiter,debet intelligi,vt non reſultet abſonus intellectus.*
5 *Opponere contra formam electionis quis poßit.*
6 *Item an vitia corporis poßint opponi contra electum, vel non.*
7 *Litteræ quæ conficiuntur ſuper electionibus quales eſſe debent.*
8 *Expreßio quando requiritur alicuius rei per dictionem geminatam non ſufficit expreßio in genere.*
9 *Iurans quam ſcripturam tangere debet.*
10 *Fides debet fieri de qualitatibus iuramenti ſubſtantialibus & an coram iudice ad quem debeat iterum iurari.*
11 *Iurās ſe credere vera eſſe q̄ opponit,an ſe aſtringere videat̄ ad probāda oīa.*

CAP. IIII.

1 VT circa. † No.j.ibi,aut perſonas.ar.ꝙ obiectus ꝯ perſonas eligentiū nō dicat ꝯ formā cū hic ponant̄,vt diuerſa.de quo hic per Do.& vide per gl. in ver.

2 perſonā.in c.j.ſ.e.ti.& li. † Scd̄ò no.ibi,vel faciendam.ꝙ ab actu futuro poteſt in extraiudicialibus appellari. Quid autem ſit in iudicialibus,vide quod no. in c.dilecto.ſ. de appella. & quando ſit appellandum, & quando ſufficiat ſimplex contradictio, vide per Ioan.And.& Innoc.in c.j.ſ. de his quæ fiunt a maiori parte capi.& in c.bonæ.ſ.de appella.Tertiò no. ibi inſtrumento publico.quòd in caſibus hic poſitis ſcriptura per quam quis interponit appellationem debet eſſe publica. In alijs verò caſibus,ſecus eſt, vt in c.appellatio.j. de appella. Vltimò nota de forma, & modo interponendi appellationem in cauſis bene-

3 ficialibus. † In gloſ. in ver. electiones, in princip. vult gloſ. iuncto tex. quòd ſtricto ſumpto vocabulo prouiſio non compræhendat electionem,vel poſtulationem,quia propriè prouiſio eſt quādo fit vnico contextu includens ſub ſe electionem, & confirmationem,vt etiam tenet Inno.in c.ꝯſtitutus.ſ. de appel.& in c.cū olim.ſ.de appel.ſed lato ſumpto vocabulo prouiſio includit poſtulationē & electionem imo oēm modum per quem prouidet̄ eccleſiæ ſm glo.no.in ver.prouiſioni. in cle.ſi. j.eo.de quo ēt per gl.in ver.prouiſionem.in c.j.ſ.e.ti.& li. In e. glo.in fi.vult glo.ꝙ qn̄ poteſtas eligendi & confirmandi iungitur in eadem perſona rōne diuerſæ qualitatis,vel iuris,tūc non poteſt expediri vnico actu per prouiſionem ſed quilibet actus debet fieri diuerſo tempore.ſed contrarium tenuit gloſ.in d.c. j.& j.e.in c.quamquā.in ver.eadem. ita etiam tenuit Io. An. in c.ne pro defectu.ſ.eo.de quo etiā per Doc.in c.nihil.& in c.cū inter.hic alle.Et hoc eſt vtile propter duo.Primo, quia ſi ꝑcederet gl. hic tūc inter electionē & cōfirmationē deberet ſeruari forma c.ſi.j.eo.qd̄ ſecus eſſet ſi vnico actu prouideret. Scd̄ò quia ſi aliquis impetrat bn̄ficiū ſpectās ad collationē epi poterit ꝯſeq ꝙ ſpectat ad eius ꝯfirmationē ſi ad eū ex negligētia inferioris ſit deuoluta poteſtas eligēdi,vt in cle.ſi de bn̄ficio.j.de preben.Nā hoc ꝓcederet ſi dicat̄ ꝙ ſuperior poſſit tunc procedere per uiā prouiſionis.alias ſecus.ſed dic ꝙ pōt per viā prouiſionis & eſt in electione ſua ſm Io. And.& Imol.in d.c.ne pro defectu.imo eſt tex.no in c.ſi poſtquā,in fi.j.e.ꝙ talis ſuperior ad quem deuoluitur poteſtas eligendi ex negligentia inferioris poterit prouidere vnico actu non ſolum per uiam prouiſionis,ſed etiam per viam collationis ſm Io.An.ibi dicentem per

4 illum tex. eſſe hodie deciſum hoc dubium qd̄ no. † In gloſ.in ver. pericloſe.in prin.non autem ponitur nominaliter, quia tunc reſultaret abſonus intellectus, vt patet in c.presbyteri.ſ. de pęnis. & ex hac gloſ. not. hic Domi. iuncto tex. quod vbi aliqua dictio poteſt ſtare aduerbialiter & noīaliter,debet intelligi per eū modum,vt ſic non reſultet intellectus cōtrarius vel falſus qd̄ eſt no.ad ſtatuta.& vide per glo. in l.eas cauſas.ff. de condi.& demō.In gl.in ver. aliorum.ibi locum habet hec, idē Io.Mo.& Archi.dicens ita ſeruari,quia cauſa beneficialis dicitur de grauibus,vt in c.querelam.ſ.de procu.ſecundum Ioannem Andre.In eadem glo.in fi.tene menti gloſ. ordi.quando

a ſit ꝙ indefinita ęquipolleat [a] vniuerſali,de quo Ioan.An.remittit ad no.in c.2.de cōiu.leproſorum,& per Dy. in rub. de re iu. & per Bar. plene in l.ſi pluribus & in l.ſi cui.ff. de leg.j. & in l. omnes populi.ff.de iuſti.& iu. & ibi quid in ſtatutis, reſcriptis vel priuilegijs.& per glo.19.di. ſi Romanorum.& in c.quia circa.ſ.de priuilegijs.Vide bonum tex.in c. cum dilectus. & c. ad audientiam.ſ. de cleri. nō reſiden.& in l.ſi ſeruitus.ff.de ſerui. ruſti.prędiorum.& vide no.in c.2.ſ. de reſcrip. eo. lib. in prin. & hic pleniſimè per Domi. In glo. in ver. aliqui. ibi aīaduertendum idem Io. Mo.dicens ꝙ iſta conſtitutio conprębendit etiam fęminas & hanc glo.no.Bal.ad procuratorem conſtitutum contra omnem perſonam, nam videtur cōſtitutus etiam cōtra collegiū vel vniuerſitatē,de quo in c.ſedem.ſ. de reſcrip. In eadem gloſ. in fi.vide per Innocen.& alios Doct.in c.ſuper his.ſ.de accuſa.& per Innocen.in c.j.ſ. eod.tit.& lib. & plene per Archidia.23.di. illud. & per Doct.in cle. conſtitutionem.§. ſane.j.eod.& text.& gl.in c. exhibita.ſ. de iudi.& hic per Do. concludentem ꝙ aut opponitur contra formam aut cōtra perſonam. Primo caſu, aut venit contra formam opponendi pro defenſione eccłię.& tūc quilibet q. pōt opponere cōtra ꝑſonā poterit opponere ꝯtra formā,qa q̇libet de populo admittitur ꝑ defenſione eccłiæ.& ita procedat opi.Inn.in d.c.j.&qd̄ no. Hoſt.

ADDITIO.

a Nic.Supe.Indefinita æquipollet. Adde l. ſi pluribus ff. de leg.j.l. ſi ſeruitus.de ſer.vr.præ.Bart. in l.ſi is qui ducenta.in §.vtrum.ff.de rebus du.Old.conſi.c. incip.in executione.Alex.de Imo. conſi.7.incip. ſuper hac dubitatione,ad fi. in j.vol.idem Alex.conſi.110.incip.viſis acutiſſimis,in eo.vol.idem Alex.cōſ. 66.incip.viſo teſtamētodicti Bonicaſiæ quondā Iulianæ,in 2.col. in 2.vol.

Hosti.in c.cum Bertoldus.§.de re iudi.Si vero non venit ad iudicium pro defensione ecclesiæ,& tunc ex quo sua non interest pro iure priuato:repellitur ab obiectu contra formā, & ita procedat opi.glo. hic,quæ vult ꝙ non mittuntur nisi canonici supple,vel alij habentes ius eligendi.Isti enim admittuntur ratione proprij interesse, quando videlicet contempti essent, vt dicit Lapus in d.cle.constitutionem.Si vero objiciatur contra personam, & tunc aut quis eligitur ad beneficium simplex nō curatum,& non admittitur nisi ille cuius interest ex suo proprio interesse,vt patet in c.veniens.el 2.de testibus.& in d.clemē. constitutionē. Si autem electus sit ad beneficium cū cura animarum & tunc aut iste opponens est etiam criminosus, & sibi opponitur crimen & tunc si sua non interest ratione proprij interesse vel publici,vt quia non est clericus illius ecclesię patronus vel parochianus, & tunc si venit ad iudicium ad instantiam electi & admittitur non obstante exceptione criminis:& ita voluit glo.in c.exhibita.§.de iud.Si vero veniat non vocatus ab electo, sed voluntarie vocando electū ad iudiciū, tunc repellitur exceptione criminis cum nō veniat pro suo interesse priuato.& ita intelligi potest d.c. exhibita. Si autē veniat in iudicio pro suo interesse priuato.& tunc si veniat specifice in forma actoris principaliter vocando electum ad iudicium, & nō repellitur exceptione criminis. 4. q. 6. omnibus. & hoc nisi opponatur exceptio excommunicationis, vt §. de iudi.intelleximus.& j.de exce. pia. & ita alio modo potest intelligi d.c.exhibita.Si vero in forma ipsius rei. & tunc non repellitur etiā exceptione criminis, vt §. de excep.cum inter.secundum d.Ant.vt refert hic Do.ponens dictum notabile Inn. in d.c.super his. de principe se opponente electo. & refert etiam notabile dictum Old. in consilio.c.vbi tenuit ꝙ etiam ad mittitur contra promouendū vasallus ecclesiæ de quo hic per Domi.In glo.in ver.eligentium.in fi.facit c.2.§. eo. titu. & lib. & hanc glo.sequitur hic Domi. licet Fede.in suo cōsi.5. teneat contrarium.& vide per glo.in regula actus legitimi.j.eo.li. In glo.in ver. electi.in prin. idem si objiciatur ꝙ sit leprosus vt §. de cle.ęgro.tua.vel ꝙ vexetur a demone,vt.7.q. 2. c. fi. vel ꝙ sit paraliticus vt in c.cum inter canonicos.§.eo.vel ꝙ habeat manus tremulentas,vel ꝙ sit mutilatus oculo, vel nare, vt in c.2.j. de verbo.signi.fm Pau.vel Domi.& idem si patiatur morbum caducum,vt in d.c.cum inter.& per gl.7.q.2.in summa. omnes enim isti sunt inhabiles ad beneficia.In gl.in ver.appellari ibi, tu dic.idem Ioan.Mona. pro quo facit clemē. constitutionem. j.eo.lib.& ita videtur residere Ioan.And.hic,& in c. is qui.j.eo. tit.& sequuntur hic Doct.nisi consuetudo esset in contrarium secundum Lap. & ita est tenendum licèt Archid. hic sequatur
6 primam opin. huius glo. † In ead.glo.in fi.sed c.j.§. eod.titu.& li.locum habet tam in appellatione iudiciali quam extra.& ita voluit glo.ibi in ver.propter hoc,& sequitur ibi Hostien.Innocen.& Ioan.And.licèt glo.in ver.occasione.in clem.causam,in princi.j.eo.senserit contrarium. Item differt secundo, quia hic loquitur de forma appellationis interponendæ, sed in d.c.j. de prosecutione appellationis interpositæ,secundum Archidi.& Ioan. And. ibi. Differt etiam tertiò, vt glo.hic dicit, quia d.c.j. loquitur tātum in appellationibus interpositis ad Papam, sed
7 hic etiam in inferioribus.† In glo. in ver. litteris.in fi. primus intellectus placet Io.Mo.& Io.And.& secundus etiam procedere potest fm Imo.& Do.arg.istius tex.simpliciter loquentis de literis. sequitur Do.dicēs hoc satis posse defendi,cum talis expressio fiat coram personis authenticis quæ in hoc faciat fidem, ex quo de iure non requiritur scripturain appellationis esse authenticam,vt in d.c.appellatio.Et vide hic per Archi.an litteris priuatorum officialium sit credendum, de quo Io.And. remittit ad no.in c.post cess.§.de proba. & no.in cle.j. de procura.& in c.2.§.de fide instr.Super quo tamen sic conclude, an litteris priuatorum officialium sit credēdum, ꝙ aut istæ litteræ emanant a pluribus prælatis & probant ēt ad præiudiciū alterius, vt patet de purgatione cano. in c.pen. & §.de ma.& obe. cum in ecclesijs.Si verò emanant ab vno tantum, & non probant etiam si sint literę epi eius sigillo munitę.Fallit primo in Cardinalibus quibus creditur,vt no in c.cum parati.& c. constitutus.ver.intellecto.§.de appella.vbi per Innoc. & Hostien. & de priuile.c.cum olim. Secundò fallit in fauorabilibus,vt in excommunicatione,quæ est medicinalis.2.q.j multi.Tertiò fallit, quando habent subscriptionem testium, quæ facit scripturam authenticam.§.de procura.c.j.secundum Arch.hic.Quartò fallit, quando consuetudo ita haberet ꝙ litteris priuatorum crederetur, vt sentit glo.hic,Archidia. & Ioan. And. de quo 6. q.2.placuit. & facit etiam c. cum dilectus.§. de fide instrumen. Quintò fallit,quando negocium esset paruum & modicū præiudicium afferret,vt not.§.de probatio. post.cess. & de fide instrum.c.2.& in clemen.j.de procura.& per Rotam in decis.22. quæ incip.Item fuit dubitatum vtrum credatur.& in decis.348. quæ incip.item voluerunt,& in decis.412. alias.418.quæ incip.
8 item fuit dubitatum. † In glo.i n ver. omnia ibi, sed dic, idem Ioan.Mona.& Ioan.And.& facit quod no.j.eo. is qui. in gl.pe. & ita hodie est approbatum in d. clemen. constitutionem.§.2. & ibi per glo. Et no. ex glo. quòd quando constitutio requirit expressionem alicuius rei per dictionem geminatam,puta oīa & singula,tunc non sufficit expressio in genere sed cū oib.suis qualitatib.& circunstantijs,& vide alias per glo. in ver. singulis.& ibi dicta.§.c.proxi.& quod not.in l.Balista. ad Trebel. & per Ang.in l.Stichum.§.stipulatio.ff.de verb.obli.In ea.glo.in fi. non tamen esset necessarium, cum tex. hic dicat ea quæ. & no.in d.c.is qui, fm Archid.& Domi.licèt Ioan.Mona.& Ioā. And.sequantur glo. ex qua no. ꝙ in exceptionibus criminosis sunt exprimendæ circunstantiæ criminis quod sine dubio procedit in casibus hic expressis. In alijs verò vide quod not.in c. tuæ.§.de proc.& in d.cle.constitutionem,& in cle.non potest. de procura.& per Bar.in l.pretor edixit.ff.de iniurijs.& per Rotam in decisi.253.& 254.& 255. quæ incipit, item licet.In glo.in ver.coram.in prin.no.ex glo. ꝙ si in legibus, vel statutis est facta diuisio per ver.vel §.tunc statuta.in ver. inferiora non referuntur ad superiora.pro quo glo.in c.j.§.de postula.prelato.eo.
9 lib.fm Domi.†In glo.in ver.corporali.in prin.idem Ioan.Mo. & Archi.& vide glo.sing.in clemen.j.§.porro.ver.tacta.de hæreticis, quod hodie de generali consuetudine sufficit tangere quemlibet librum vel aliam scripturam,vbi requiritur iuramētum corporale,secus si requiritur expresse a iure tactus euāgeliorum,fm glo.ibi.immo tenuit gl.in Auth. vt iusiurādum qđ præstat ab his,qđ sufficeret iurare super aliquo ligno,licèt non tāgant scripturæ,qđ intellige de iuramēto obligatorio,secus si a iure requirat tactus scripturarū,vel euangelij,quia tunc procedit glo.in d.cle.j.& in illis casibus non sufficeret iuramentū verbaliter præstitum non tactis scripturis,per ea quæ dicit hic Archi.& Io.And.sed vbi a iure non requireret tactus scripturarum,tunc bene valeret iuramentum verbaliter præstitum. ita debet intelligi quod no.Imo.in d.cum contingat.§.de iureiur. in 29.charta.& 31.In ea.gl.ibi verius idem Io.Mo.& Archi.nec ob.c.licet.hic alleg.quia loquitur quando prima & secunda cōstitutio est generalis,hic vero cum vna est generalis prout ista, alia specialis,vt priuilegium eporum,quia tunc generalis non tollit specialem legem ōriam.facit l.sanctio.ff.de penis.& hęc opi.procederet, vt dicit gl.j. qū priuilegiū epōrū esset gn̄ale in omnibus casibus, sed cum episcopus regulariter teneatur tangere sacra nisi in certis casibus exceptis,vt hic in fi.glo. sequit ꝙ in casu huius c.teneatur tangere sacra.cum iste casus non sit de exceptis.& ita vult finis istius glo.& Pau.in d.clemen. constitutionem.Et tene menti ex hac glo.& ex iam dictis. Primo ꝙ per generale ius non derogatur alicui priuilegio spāliter cōcesso etiam in corpore iuris clauso,secus si priuilegium sit generale,quia tunc derogaretur ei, licet non fieret de eo specialis mentio secundum gl.& facit qđ no.in Auth. de iudicibus. §.ne autem.& in c.veniens.§.de prescrip.& in c.j.§.de cōsti.eo. lib.& per Ioan.And.in.c.j.§.de rescrip. super glos. & per Bart. in l.omnes populi.ff.de iusti.& iu. & in extrauagan. ad reprimendam.super uerbo non obstantibus.Secundo no. ex glos. iunctis prædictis, ꝙ priuilegia in corpore iuris clausa iudicant quo ad effectum reuocationis,vt de ipso iure comuni quando priuilegium esset generale vt §.facit qđ no.38.di. ignorātia. & per gl. in proœmio Cle.in ver.de cętero,& in clemen.j.de ele. & sic infert primo ꝙ priuilegia in corpore iuris clausa non sit necesse allegari vel probari sicut cętera iura cōia vt voluit Ioā. Cal.in c.cum ordinem.§.de rescrip.& facit ad hoc tex.in l.j.C. quando Imperator inter pupillos.Secundo infertur ꝙ sententia lata contra priuilegium in corpore iuris clausum sit nulla, sicut quando fertur contra casum legis.facit d.cum ad quorundam.§.de fi. instru.In glo.in ver. præstito.ibi incontinenti.idē
a Ioā.Mo.& Arch.ex qua gl.no.hic Domi.& Bal.ꝙ solēnitas[a] q̄ requiritur pro forma alicuius actus videtur in dubio requiri vt fiat incontinenti eodem ꝯtextu & eodē tempore nō ex interuallo, vnde dicit Bal. ꝙ non posset mulier vno die suscipere tu-
10 telam filiorum & alio die renūciare, vt hic per eū.† In ea.gl. in fin.

ADDITIO.

a V.G.Adde quòd solennitas quæ requiritur in expressa dotis constitutione,habet locum etiam in tacita tam de iure cōi q̄ statuti.Rui.cōs.61.nu.2.lib.3.

fi.nec ob.Insti.de fideius.§.fi.& C.de cõtrahen.stip.l.j.quia lo-
quunt in qualitate intrinseca secus in extrinseca qualis est ista,
quia non præsumitur vt l.quæcunq;.in fi.ff.de publicia. Est er-
go necesse de qualitatibus iuramenti substantialibus fidem fa
cere sm Io.An.volentem hic super tex.post Archi. ꝙ coram iu
dice ad quem debeat iterum iurari. cum tunc iuretur ad alium
finem de quo hic per eum ponentem an iuramentum istius c.
debeat præstari ab eo, qui se opponit per modum exceptionis
in causa principali.& tenet ꝙ non, sed præstabitur illud quod
malitiosè non opponit, vt in c.cum dilecti.s̃.eo. vel iuramen-
11 tum calumniæ,vt in d.c.dudum.el j.s̃.eo.† In glo.in ver.proba
re.in fi.Idem Ioan.Mona.& facit glo.quæ incip. intelligo in c.
j.s̃. eo. titu. & lib. & ex hac glo. notat hic Domi. quòd iurans,
vel allegans se credere vera esse ea quæ opponit, & quòd cre-
dat se ita posse probare, non propter hoc videtur se astringe-
re ad omnia probandum,quod no. ad c.licèt causam.s̃.de pro-
batio.& dixit hic Ioan. And.quòd istud iuramentum non im-
pedit quin possint opponi ea quæ probare non potest,vt est in
negatiua, nam debet intelligi quod credat se posse probare il-
la quorum probatio sibi incumbit, & ita sequuntur hic Doct.
& vide per glo.in ver.euidentem.in c.si forte.j̃.eodem.

S V M M A R I V M.

1 *Appellationi per alium interpositæ alius potest addere. Et omissio formæ an reddat actum nullum ipso iure.& nu.2.*
3 *Iuramento alicuius stari debet super his quæ dependẽt ab animo ipsius.*
Nec iuramentum præstandum est nisi ei qui scit.nu. 4.
5 *Dictio,alioquin,est resolutiua præcedentis dispositionis,si in actu non concurrant omnes qualitates præcedentes.*
6 *Appellationi adhærere quis non potest nisi cuius interest.*
7 *Ignorantia licet regulariter præsumatur,tamen quandoque debet probari per iuramentum.*

1 Alioquin. † No.primo,ꝙ quis potest adhærere appella
tioni per alium interpositæ, & debet adhæ-
2 rens vti iure ipsius appellantis, de quo j̃. † Secundò no. ibi in-
terdictam,quia intelligit Archi.& Ioan. And.ipso iure.ex quo
patet quod omissio formæ reddit actum nullum ipso iure: si-
ue forma sit data a iure,vt hic,siue ab homine,vt in c.fi.s̃.de re
3 stitu. spoliato. & in c.cum dilecta.s̃. de rescrip. † Tertiò no. ibi
ignorantia quod in his,quę dependent ab animo alicuius stan
dum est ipsius iuramento.facit c.si vero,el 2.s̃.de senten. excõ.
& c. præsentium.s̃. de testibus. & c. pastoralis.s̃. de excep. vbi
gl.dicit quod tunc iuramentum est legitima probatio.& idem
voluit gl.in ver.saltem.in c. statutum.§.j.s̃. de rescrip.eo. lib.&
4 vide per glo.in l.si cui.§.eisdem.ff.de accu.† Quarto no. ibi per
proprium,iuncto ver. præcedenti,iuramentum non esse præ-
standum nisi ei qui scit id super quo iurat, quod facit ad no. in
c.fi.s̃.de iureiuran. ideo est quod iuramẽtum in defectum pro-
bationis non potest deferri nisi illi qui fuit principalis & infor
matus in facto,vnde hæredi super eo quod facit defunctus,de-
ferri non potest sm no.in l.maritus.ff.de qõnib.In tex.ibi non
plene,dicit Io.An.quod illud verbũ non plene,positum in c.j.
s̃. eo. circa eum qui nõ plene probat obiecta ꝯ formam censẽt
hic repetitum circa non probãtem obiecta in personas, vt hic
5 patet.† In glo.in ver.alioquin,in fi.no.ex gl.quod dictio,[a] alio-
a quin, dicitur esse resolutiua præcedẽtis dispositionis, si in actu
non concurrunt omnes qualitates præcedentes, quod est no-
tandum ad statuta secundum Domi. & vide per Barto.in l.j.ff.
de condi.& demon. In glo. in ver. adhærentes, ibi potius cre-
do,idem tenet Pan.in d.cle.constitutionem.§.cæterum,vbi est
bonus tex.pro hac parte,& idem videtur hic sequi Dom. licèt
primam opi.huius glo.teneat Io.Mo.& Arch.dicentes curiam
6 sic seruare. In ea. glo.in fi.no. glo.& vide glo.in ver.petere.in
fi.in c.q̃ sit.j̃.ea. & idem tenet hic Archi.dicens quod non põt
adhęrere nisi is cuius interest,nec sufficeret tacita adhęsio nec
facta post terminum quo ad commodum , sed quo ad incõmo
dum adhærentis sic & vide glo. in ver. rata.in c.j.s̃.eo.ti.& lib.
2.In.glo.in ver.expressa.in fi.vide in d.cle.cõstitutione. in §.j. &
potest supplere de facto & prosequi , licet pars id nõ posset. &
vide glo.no.in ver.contumacia.in c.cupientes.j̃.eo. In glos. in
ver.verisimiliter. in fine idem Io.Mo. dicens ꝙ ad ista tria hic
expressa admittitur etiam appellans qui formã hic expressam
non seruauit secundum Io.And.vt in d. cle.constitutionem.§.
7 insuper.ver.pręter.† In glo. in ver.per proprium,ibi malitiose.
& hęc præsumptio transfert onus probandi in eum,ideo est ꝙ
debet hic probari de ignorantia per iuramentum,licet regula
riter ignorantia præsumatur vt in rę̨g.præsumitur.j̃.eo.li.& in

l.verius.ff. de proba.& ratio est quia non præsumitur ignoran
tia vbi a principio quis arctatur se in formare, vt dicit hic glo.
& in d.regu.præsumit.dicẽs ꝙ talis præsumptio transfert onus
probandi contrarium vt s̃.vnde non intelligas gl.ꝙ si præsum
ptiones essent in cõtrarium ꝙ tũc animus vel ignorantia pro
b betur per iuramentum . Nam licet ignorantia [b] probetur per
iuramentum,vt dicit glo.hic etiam in delictis,vt in c. si vero.el
2.de iureiuran. & in l. non omnes.§.a barbaris.ff.de re mili.&
per glo.in l.si cui.§. ijsdem.ff.de accu.tamen hoc fallit nisi alię
præsumptiones essent in contrarium,quia tunc nunquam sta
retur iuramento vt dixit notabiliter Bar.in l.inter omnes.§.re-
ctè.ff.de furt.pro quo glo.sing.in ver.non negotiandi.in cle.fi.
de censi. Ideo dicunt Docto. hic ꝙ ignorantia debet esse veri-
similis,vt sic admittatur probatio per iuramentum, & ideo se-
cus foret hic,si factum esset communiter notum,vt per glo.in
d.reg.præsumitur,& in l.j.ff. de receptatoribus. & in l.j.C. qui
& aduersus quos. licèt in contrarium faciat tex. & glo. in c. fi.
s̃.qui ma.accu. poss. de quo ibi per Ioan.And.& vide quod no.
in c.ad falsariorum.s̃.de crimi.falsi.Secundo fallit quòd ignorã
tia non probat̃ per iuramentum qñ aliter posset fieri probatio
q̃. per iuramentum,vt in c.præsentium.j̃.de testi. & facit c.2.&
c.ad nr̃am.s̃.de proba.& tenet glo.in d.cle.fi. In ea.glo. in fi.&
idem tenet glo.in ver.proprio.in c.2.j̃.de iureiuran.& Archi.&
Ioan.And.referunt ita seruari in curia, sed dicit Archi. de iure
esse contrarium,& idem tenet j̃.eo.nulli.& in d.c.statutum.in
§.cũ verò,per tex.in d.c.cũ in tua.& C.de test.l.hac consultissi-
ma,ibi sua manu &c.& l.fi.§.simili.ibi manu hæredis.C.de iu-
re delibe.& s̃.de offi.deleg.super quęstionum.ibi per seipsam.
vnde non est recedẽdum a significatione verborũ.s̃. de celeb.
miss.in quadam.§.cæterum.& l.non aliter.ff. de leg.3.Item ver-
ba suã virtutẽ operari debent.s̃.de transa.c.2.vnde si posset per
alium iurari frustra poneretur hæc dictio, proprium,secũdum
Archi.vnde dicit Ioan.And.ꝙ hoc habet satis rationis & ęqui
tatis, dicit tamen ꝙ volens tenere hanc glos. posset dicere ꝙ si
iura loquuntur de propria persona,& procedat qđ dicit hic Ar
chi.sed si loquuntur de proprio iuramento,& procedat gl.hic
quia iuramẽtum domini, ideo est ꝙ si procurator iurat falsum
censetur dominus periurus,vt in c.2.& fi.j̃. de iureiu. & in c.fi.
j̃.de iura.calum. con iuncto cum auth.principales.C.eod. titu.
secundum Ioan.And. & ita videtur in effectu residere Domi.
hic.Tu aduerte quia aliquando iura loquuntur de propria per-
sona vel suis manibus.& tunc secundum omnes non admitti-
tur procurator,etiam cum speciali mandato , vt s̃. pro quo e-
tiam tex.no.in l.j.§.ne autem.C.de cad.tol.vbi si mandatur ali
quid proprijs manibus fieri , non potest fieri per alium etiam
cum speciali mandato & idem voluit glos.in ver.proprijs ma-
nibus,in c.cõtra.j̃.de hęreti.facit tex.in c.si vero,el 2.s̃.de sent.
excom. Et idem si diceretur personaliter,vt probat text. nota.
in c.fi.s̃.de offi.deleg.& glos.singul. hoc voluit in cle. j. in ver.
publice.de vi.& ho.cle.& facit qđ not.Io.An.in c. sicut dignũ
in glo.quæ incipit,no.quod.s̃.de homici.tenens quod vbi ver-
ba legis, vel statuti sunt scripta in personam, nunquam verifi-
centur si illud fiat per alium etiam cum speciali mandato, er-
go idem videtur vbi requiritur propriũ iuramentum sicut hic.
& ita videntur tenere Doc.in c.licet.ex quadam.s̃.de testi. per
illum tex.vnde dicebat Pe.de Perusio in d.c.si vero.quod in ca
sibus in quibus animus,vel ignorãtia probatur per iuramentũ
sicut est hic,non poterit præstari tale iuramentum ẽt cum spe-
ciali mãdato per illũ tex.sed aduerte,quia tex.ibi loquit̃ de pro
pria manu non aũt de proprio iuramento. Et ad prædicta vide
Bar.in l.per hanc.C.de erogatione militaris annonę, lib. 12.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Dictio,alioquin.Adde tex.in §.alioquin.in cle.j.de sen.excom.c. extir
pandæ.de præben.& in l.eleganter.in §.seruus pactionis.ff. de dolo.
V.G.Adde Ias.Instit.de act.§.in personam,nu. 8. & 23.

b Nic.Sup Ignorantia.Adde glo.in c.2.de tempo.ordi lib.6.
V.G. Nota quòd ignorantia eius qui nesciebat homicidium committendum
poterit solo iuramento probari nec est aliter contra auxiliatorem de homi
cidio per alium perpetuo inquirẽdum nisi expresse dicatur quòd sciebat ho
micidium esse committendum.Tho.Gra.Decis. 25.nu.4.

S V M M A R I V M.

1 *Temere quando dicatur aliquid fieri.*
2 *Episcopatus licet non veniat in materia ambitiosa & pœnali appellatione dignitatis,tamen in hoc c.includitur.*
3 *Comparatiuum quandoque potest exponi pro positiuo.*
4 *Confirmatus nõ debet accipere possessionem autoritate propria, alias incur rit pęnas iuris.*
5 *Confirmatus si sit positus in possessione non obstante appellatione interposita a confirmatione,an poterit per iudicem ad quem inhiberi.*

6 *Et an valeant interim per eum geſta.& nume. 7.*
8 *Pęna ſi imponitur pro exercitio alicuius actus, faciens actum & non exercens an incurrat pœnam.*

C A P. V.

1 a Avaritiæ† No. primo ibi temeritate, quando dicatur [a] aliquid temerariè fieri, quia ille qui ſcienter agit actum reprobatū ſub colore fraudulento, & vide qui filij ſint leg. per ven. & Io. An. in cle. j. de ſepul. & per glo. in ver. temerarius. in c. j. ꝟ. de ſen. ex com. & per Archidia. in c. eum qui. §. j. ꝟ. de preben. Tene menti quod cum ante confirmationem ſit hic prohibita adminiſtratio cenſetur facta prohibitio ſub quocunque nomine vel colore quis vellet aſſumere adminiſtrationē ſiue in ſpiritualibus ſiue in tēporalibus, & ſiue in totum vel in partem, & ſiue per ſe, ſiue per alium, quod eſt notandum ad ſtatuta inhabilitantia aliquos ad officia ciuitatis ſecundum Domi. & vide not. in c. ſtatutum. §. in nullo quoque. ſ. de reſcrip. eo. lib & dicit hic Io. And. ꝙ ſi antequam quis eligeretur eſſet economus, vel procurator, tamē poſt electionem teneretur illud officium dimittere per text. hic ibi gerere vel recipere. & vide glo. in ver. in poſterum. in clemen. vt hi qui. de ætate & quali. quod ſi ex priuilegio, vel conſuetudine adminiſtratio epiſcopatus vacantis, competeret archidiacono, vel alteri, tunc ſi ipſe eligatur, admi-
2 niſtrare poterit ſm Io. An. & Doct. hic.† In glo. in ver. eccleſiarum, in princ. idem Archi. & Ioā. And. dicentes idem in electo in epiſcopum, per hunc text. in ver. dignitatis. nam licèt in mā
b ambitioſa, & pęnali appłone dignitatis, nō veniat ep̄atus, [b] vt per glo. in c. 2. ꝟ. de præb. tñ hic includit, quia iſta ꝯſtitutio coadiuuat, ius vet⁹, qđ ēt electos i. ep̄os includebat vt ſ. e. noſti. & c. qualiter, ſm Io. And. & facit, ſm Lap. quod no. Spec. in tit. de reſcrip. præſen. §. ratione autem formę. ver. quid ſi in reſcripto, vbi ponit qñ ſit quod appellatione clericorum comprehendātur epi, de quo hic per Domi. no. ex dicto Io. An. quod no. conſtitutio etiam pęnalis emanans ad coadiuuādum ius vetus debet latè interpretari ad omnia in antiquo iure contenta, quod no. ad gl. in c. decet. ꝟ. de immu. eccle. & in regula, in pęnis. ꝟ. eo. lib. Item habet locum iſte tex. in poſtulato, ſm Io. An. Itē & in præſentato a patrono adminiſtrāte ante inſtitutionē, vt no. in tabiliter determinat Lap. in ſua alle. 8. per no. per gl. in c. ſi poſt quam. & c. fi. ꝟ. eo. Sed Do. hic refert Ioan. Cald. in ſuo conſi. 9. tenuiſſe contrarium, finaliter tamen concludit, quod ſi eū præſentat ad dignitatem & habet locum tex. hic. ad hoc quod no. in d. c. fi. & ꝟ. e. ſciant ſecus ſi ad alia beneficia, quia non erit pęna priuationis ipſo iure, de qua hic in tex. ſed ſolum per ſentētiam, vt in c. qualiter. ſ. e. ſm Domi. volentem quod iſte tex. ſolum locū habeat in beneficijs ſonantib. ad dignitatē & non in alijs. Sed certè contrarium videtur hic velle iſta gl. & idē tenet hic Archi. dicens quod verbū vniuerſale nullus, de quo in tex. compræhendit quemcunq; electum ad regimen cuiuſlibet eccleſiæ. ſatis probat hoc in tex. in princ. Item iſta ꝯſtitutio debet late interpretari, vt ſ. & ſic verbum dignitas, debet ſumi large ſm no. in c. j. ſ. de ꝯſuetu. e. li. & quia ratio hic ſcripta eſt gñalis, & gñałr hic in tex. fit mentio de eccleſijs, & quia iſte tex. venit ad coadiuuandum ius antiquū quod in quolibet beneficio electiuo locum habet, vt ſ. per Io. And. & patet in c. tranſmiſſam, & c. noſti. & c. qualiter. ſ. eo. In ea. glo. ibi venerabilem, vide ibi per Doct. & quod no. in cle. Romani. §. porrò. ꝟ. de iureiu. & per Old. in ſuo conſi. 220. & per Docto. in l. bene. C. de quadrien. præſcrip. In ea. glo. in fi. vide ſimilem glo. in ver. autoritate. in c. indemnitatibus, hic alle. & alium & quartum caſum, ſcilicet in electo ordinis Ciſtercienſis, vt in c. j. ſ. de ſupplen. neg. præla. Et adde quintum, quia ſm Io. An. eadem ratione idem eſſet in Italico electo ſi curia ſtaret vltra montes, de quo in d. c. nihil. Et adde ſextum, quia idem eſſet in omni electo cui ex conſuetudine, vel priuilegio competeret adminiſtratio eccleſię vacantis, cum talis ante confirmationem poſſit adminiſtrare, vt eſt dictum ſ. in prin. ſm Ioan. And. ex quo dicto poſſet inferri, quod valeret conſuetudo, vt ante ꝯfirmationem poſſit quis adminiſtrare, & ceſſaret tunc præſumptio fraudis, facit quod no. in c. præſenti. ꝟ. de offic. ordi. Sed Inno. & Hoſt. ꝯ in c. tranſmiſſam. ſ. eo. pro quo tex. in. c. cum venerabilis. ſ. de ꝯſuetudine, & ita tenet ibi Io. An. in j. gl. Idē ēt tenet Arc. & Doc. in c. eū qui. §. j. ꝟ. de præb. Non ob. tex. & gl. in c. ſicut tuis. in prin. ꝟ. de ſimo. q̄a ibi ſolū probat̄ qđ valet ꝯſuetudo, vt electus poſſit adminiſtrare ante ꝯfirmationem, tñ de licētia ſuperioris & ſic eſt ſeptimus caſus qñ. ſ. electus nō ꝯfirmatus adminiſtrat de licentia ſuperioris, facit c. cū nobis olim. in fi. ſ. eo. & per Imo. in d. c. qua-
3 liter, de quo ꝟ. †In gl. in ver. latius. in prin. no. ex gl. qđ ꝯparatiuū pōt exponi pro poſitiuo, de quo per gl. 7. di. oēs. & in c. ꝯſiliū. ſ. de cele. miſſa. ſed tūc nō ſtat proprie, vt dicit gl. no. hic, ſed ſolū qñ ſtat ꝯparatiue & relinquit poſitiuum in termino, vt in l. vbi aūt nō apparet. ff. de ver. obli. qđ no. pro ſtatutis, in quib. uerba debēt intelligi uerè & propriè, & in cle. qđ circa, e. tit. & in c. in
4 noſtra. ſ. de iniurijs.† In gl. in uer. ꝯfirmet, ibi quæ iuriſditionis ſunt. quod intelligit hic Archi. ſecuta inſtallatione, ſeu inueſtitura, vel miſſione in poſſeſſionē, ałs ſi ꝯfirmatus propria autoritate caperet poſſeſſionē haberet locum pęna huius tex. & idē tenuit Arch. in d. c. eū qui. §. j. ꝟ. de præb. & ita cōiter tenet̄, ut nō poſſit propria autoritate, niſi conſuetudo eſſet in ꝯtrarium, ſm Doc. ibi, ſed pęna huius tex. uel d. c. eū qui, nō haberet locū, q̄a hic loquitur quādo ante confirmationem, & ibi qñ violenter: ſecus ergo ſi poſt confirmationem, vel ſine violentia, ſecundum Io. An. hic, & in d. c. tranſmiſſam. de quo ibi per Doct. & in d. c. eū qui. & qñq; nulla ſit cōfirmatio, ſed aliquis actus gerit̄, q̄ habet loco ꝯfirmationis, puta inueſtitura, vt ſ. de cōceſ. p̄bē. ꝑpoſuit. & canonicis loco cōfirmationis aſſignat̄ locus in choro & capitulo, de quo in d. c. trāſmiſſam. In ea. gl. ibi, incurrat pęnā. intellige qñ cōfirmatio ſit in iudicio, quo caſu habet vim diffi. ſecus ſi extra iudiciū, & ita ꝓcedat c. cōſtitutis. hic alle. de quo hic per Lap. & Do. & vide glo. in ver. inanes. in c. ſi. ꝟ. eo. q̄d ſi fuit confirmatio nulla, & tñ adminiſtrat, an incurrat
5 pœnam, ibi dicitur.† In ea. glo. in fi. intellige qñ appellatio eſſet manifeſtè friuola, per no. in cle. ſi ante. de do. & contu. ałs ſecus eſſet, vt tenet Gaſpar in ſuo conſi. 9. huius titu. ſm Domi. Quid autem ſi a ꝯfirmatione ſit appellatum, & ea non obſtante ipſe confirmatus fuit poſitus in poſſeſſionem, an poterit ꝑ iudicem ad quem inhiberi, ne lite pen. adminiſtret. Ioan. An. refert hic fuiſſe diſputando concluſum ꝙ ſic, omnia attentata caſſari: & hoc quando cōfirmatio fuerit facta in iudicio, & cū contradictore, ex quo tunc habet vim diffinitiuæ. ſecus ſi ſine contradictore, quia tunc appellatio ab ea interpoſita tanquā extraiudicialis nō impedit ꝯfirmationis effectum, qui eſt ipſa poſſeſſio, vt d. c. conſtitutus. qđ procedit quando poſſeſſio fuit data priuſquā iudex appellationis inceperit cognoſcere, quia tunc licèt erit in poſſeſſione & inhibitio fieri nō poterit: alias ſi poſtquam cęperat cognoſcere, nō valuit datio, nec in ea defenditur, vt ſ. de appel. vt noſtrum. Sed Lap. hic dicit ꝙ ille tex. hic non probat, ideo concludit ꝙ non reuocetur datio poſſeſſionis, ſiue ante ſiue poſt fuerit data, ſed erit in ſuſpēſo, donec pronuncietur bñ appellatum. facit qđ no. in c. ſolet. in fi. ꝟ. de ſen. excom. & intellige niſi ſit facta inhibitio legitime, de quo
6 hic plenius per Lap. & Domi. † Sed an pendente lite appellationis geſta interim per ipſum poſitū in poſſeſſione valeat, & maximè excōmunicatio per eū lata, ſi poſtea caſſetur electio? Io. An. hic ꝙ non, ſi electio ſit cā, quia electus erat excōmunicatus & in ea perſeuerauit. 24. q. j. audiuimus. Si verò propter excommunicationem, qua ligatus erat t̄pe electionis, ſed fuerat abſolutus ante illa geſta, vel ſi propter aliam cām caſſatur electio, valebunt interim geſta per eū, ratione poſſeſſionis, in qua a iure defenditur, ut in c. ſæpe. ſ. de appel. de quo hic plenè per Io. An. & in d. c. nihil. & in d. c. qualiter. Et ex his Io. An. infert ad q̄onem, ne ſola poſſeſſio ſine pręſcriptione det p̄tātem excommunicandi. de quo hic per eum, & in c. cum contingat. ſ. de fo. compet. in glo. 2. & hic per Domi. & per Docto. in c. ni-
7 hil. & c. qualiter. ſ. eo.† In gl. in ver. ꝓcurationis. in fi. dic ꝙ ibi loquitur in Papa, nō tñ excuſaretur electus per talē cōmiſſionem factā per inferiorem confirmatorem a Papa, ſecundū Io. An. nam inferior a Papa non poteſt concedere aliquid contra hanc ꝯſtitutionem, vt in c. pe. & fi. ſ. de fi. præſby. ſm Io. de Lig. & Domi. & hoc niſi ratione conſuetudinis, vt eſt dictum ſ. per
8 d. c. ſicut tuis. de ſimo.† In glo. pen. in fi. idem Archid. & no. ex glo. ſm Domi. ꝙ ſi pęna imponat̄ pro exercitio alicuius actus, tunc faciens talem actum, ſed non exequens, non incurrit pęnā, qđ inducit ad ſtatuta, quæ prohibent portari certas veſtes, vt non includant facientes fieri eas ſi non portent. Et an pęna huius c. habeat locū in electo, qui ante ꝯfirmationē intronizatus benedixit pp̄lo? dic ꝙ nō, vt per Io. An. in addi. Specu. in. tit. de elec. in 2. col. ver. ꝯſequenter. Si tamen ipſe electus ante ꝯfirmatio-

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Quando dicatur aliquid temerarie fieri. c. tua nos. & c. vniuerſitatis. de ſen. excom. & in c. calumniam. de pęnis.

b Celſus. Non veniat epiſcopatus. No. in c. dilectus. ꝟ. de præben. & ibi per Gem. & Car. in cle. j. in 3. no. de ſeq. poſ. & fru. & in cle. j. de preben.

V. G. Adde ꝙ epiſcopus qui intra debitum tempus non fuit confirmatus, an ſit ipſo iure nullus. Ruy. conſi. 153. nu. j. & 5. lib. 4.

mationem expilat aliquid de bonis eccleſiæ, an habeat locum
hæc pęna. Arch. hic vr̃ velle ꝙ ſic, ar. c. eum qui. j̃. de præben. &
ſequitur hic Imo. & Domi. Pro quo facit ratio poſita s̃. in prin
cip. huius c. & facit etiam tex. hic, ibi, recipere. & ibi, immiſce-
re. Sed dubium facit, quia ſi furatur, facit illud extra nomen di-
gnitatis & adminiſtrationis. Nam aliud eſt miniſtrare, & aliud
furari. ff. de neg. ge. l. ſi pupillũ. §. ſed & ſi quis. & ibi per Bar. &
in l. non ſolum. §. ſi tutor. ff. de vſucap. pro emptore. nam hæc
pęna ratione ſolius adminiſtrationis imponitur. In glo. fi. ibi,
verius. idem Archi. In ea. glo. in fi. facit c. dilecto. s̃. de præben.
& tenet hic Archi. ꝙ cum iſte electus ſit priuatus propter cri-
men, ꝙ ẽt in alia eccleſia nõ poſſit iterũ eligi, vt s̃. eo. c. ſup eo.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficij appellatione in eccleſia, an poßit comprehendi principale beneficium. Et hoc c. habet locum in omni electione cuiuſcunque beneficij. nume. 2.*

C A P. VI.

1 Vàm ſit. † No. primo ibi, aliqua. arg. ꝙ appella
tione beneficij, in eccleſia cõprehen
di poteſt etiam principale beneficium ipſius eccle
ſiæ. facit c. vt quis duas. j̃. eo. de quo per glo. in ver.
in eiſdem. in cle. vt hi qui. de ęta. & quali. & in cle. j. de præbẽ.
2 & hic per Domi. † In glo. in ver. cõmodè. in fi. conclude ſm Io.
An. quicquid hic dicit Arch. & Io. Mo. ꝙ tex. hic habet locum
non ſolum in cathedralibus & regularibus eccleſijs, ſed ẽt in
qualibet electione confirmanda, ẽt in minoribus beneficijs.
& hoc propter identitatẽ rationis, & propter verba gñalia. hic
in prin. ibi, vacationũ diuturnitatibus. & propter tex. in §. cæte
rum. hic alleg. ibi, qui vis electus, &c. pęna tñ d. c. cupientes, re
ſtringit̃ ad cathedrales & regulares tm̃, vt patet ibi poſt prin.
& idem tenet Io. An. in d. §. cæterum. in glo. 2. & idem Pet. de
Anch. & Do. hic. & Lap. in ſua alleg. 8. licet Ioan. de Lig. in d.
§. cæterum. & Rota in deci. 288. quæ incip. Item ꝙ maior tenea
tur opi. Arch. vt ſic iſte tex. habeat tm̃ locum in regularibus &
cathedralibus eccleſijs & non in alijs eccleſijs, per quorũ p̃la-
torum obitum non dicuntur eccleſiæ viduatæ, de quo hic ple-
nè per Do. concludentẽ ẽt ꝙ iſte tex. habeat locum in præſen-
tatione ſpectante ad collegium vel perſonam eccleſiaſticam,
cum tunc habeat vim electionis, ſm Inno. in c. cum aũt. in fi. s̃.
de iurepatro. & idem determinat Lapus in d. alleg. Et poſſet di
ci, ſm Domi. idem ſi præſentatio ſpectaret ad laicum, tenẽdo
opi. Io. An. s̃. cum ratio iſtius tex. ſit prouidere vacationibus ec
cleſiarum. Nec obſt. tex. hic loquens de electione, quia electio
comprehendit ẽt præſentationẽ, ſm no. per Pau. in cle. j. eo. tit.
facit quod no. s̃. eod. querelam. & j̃. eo. ſi poſtq̃. & c. fi. & in d. c.
vt quis duas. ſm Do. & facit quod no. s̃. c. proxi. Et an hæc pro-
cedant etiam quò ad pęnam, dependet ex notatis in c. ſciant. j̃.
eod. & per Rotam in d. deciſio. Vult etiam hic Do. quòd iſte
tex. habeat locum in quacunque eccleſia ſimplici, habente cu
ram animarum, de quo. j̃. in glo. fi.

S V M M A R I V M.

1 *Electo quæritur ius ex electione, licèt ipſe non adhuc cõſenſerit electioni.*
2 *Licentia requiſita ab alio, debet expreſſè interuenire.*
3 *Dierum præſentationis electio computatur in menſe, quem habet electus ad conſentiendum. & nu. 4.*
5 *Impeditus non dicitur differre, nec ei currit tempus.*

1 Electus. † Tene menti primo ibi, in re. ꝙ electo quæri-
tur ius ex electione, etiam ante conſenſum ip-
ſius electi. facit c. religi. §. j. j̃. eo. quod inducit Do. ſi poſt electio
nem talis eccleſia impetraretur ẽt ante cõſenſum electi, quòd
non valeat impetratio non facta mentione de electione, cum
Papa non intendat tollere ius tertij, vt in c. q̃uis. s̃. de reſcrip.
eo. lib. Nam ſola electio facit prælatum, & quęrit ius electo. &
per confirmationẽ nil noui iuris quęrit̃, ſed ſolum exercitium
iuris per electionem quæſiti, vt per gloſ. 63. diſtin. quanto. & 7.
q. 2. c. dilectiſſimi. in fi. & per Archi. 23. diſtin. c. 1. & j̃. eod. ſi cui.
& per Imo. & Ioan. An. in c. ex parte. s̃. de arbi. ſuper gl. in ver.
inhibere. voluit tñ glo. ſing. in ver. collatio. & in cle. j. in prin.
vt li. penden. ꝙ eccleſia dicitur vacare & duret prima vacatio
vſque ad confirmationẽ, vt hic in tex. in prin. quæ tñ per con-
firmationẽ deſinit. s̃. de transla. pręla. c. 1. & 2. vnde ſi electus in
præpoſitum non confirmatus moritur in curia, nõ dicetur va
care præpoſitura in curia, dato ꝙ ſuper ipſa electione vel cõfir
matione in curia litigetur, ut dicit glo. ibi per tex. in d. cle. j. de
quo per Arc. j̃. e. ſi electio. Et quid ſit in officijs temporalibus,
an quæratur ius ex ſola electione, vide no. per Bar. in l. abſenti.
2 ff. de dona. & per Pet. de Anch. s̃. c. proxi. in princ. † Secundò tę
ne menti ibi, nequaq̃ obtinere, ꝙ vbi in actu requiratur licen-
tia alterius, debet talis licentia eſſe expreſſè obtenta. Ideo di-
cit hic Io. An. ꝙ ſi ſuperior petita hac licentia taceat, & ſic non
expreſſè deneget: tñ hoc non ſufficit, ex quo expreſſè non cõ-
ceditur: eſt enim dare medium inter denegationem & cõceſ-
ſionẽ, vt in reg. is qui tacet. j̃. eo. lib. vnde dicebat idem Io. An.
in c. ſi abbatem. j̃. eo. in prin. ꝙ vbicunque requiritur licẽtia ſu-
perioris vel alterius, nunq̃ ſufficeret illius tacitus conſenſus,
quia regulariter licentia dẽt eſſe expreſſè obtẽta, vt hic dicitur
nec ſufficeret petere, niſi in caſibus no. in c. licet. s̃. de regular.
3 & ibi per Io. An. † In glo. in ver. menſem. in prin. vnde dies illa
præſentationis computatur. non ob. c. pia j̃. de excep. quia ibi
exprimitur ꝙ illa dies termini non computetur, ſm Io. An. ſen
tientem notabiliter ꝙ in dubio ſemper dies termini compu-
a tetur in termino [a] & fiat computatio de momento ad momẽ-
tum, niſi in caſibus expreſſis in iure, quod no. ad d. capitu.
pia, & ad d. l. j. ff. ſi quis cau. Et vide per Barto. in l. cum biſſex
tus. ff. de uerbo. ſignifi. Licèt regulariter dictio, a, de qua hic in
tex. ponatur excluſiuè, ut per Ioan. An. in c. ſtatutum. j̃. de prę-
4 ben. † In ea. glo. in fi. idem Ioan. Mo. & Archi. & Bald. & Imo.
in l. de diuiſione. ff. ſol. mat. & prædicta poſſunt procedere, qñ
exprimitur a quo tp̃e incipiat menſis, ſicut hic dicitur: aliàs ve
rò vbi non exprimitur, accipietur menſis pro duodecima par-
te anni, vt in c. licet, hic alleg. ſm Pau. hic, & ita tranſit hic Do.
Sed Pet. in c. ſacro. s̃. de ſen. excõ. prout refert Io. An. hic, tenuit
ꝙ tunc menſis debeat intelligi 30. dierum, per c. de illicita. 24. q.
3. & ita accipitur, ſm cõem vſum loquendi. & ita vr̃ hic ſequi
Bal. & in l. eos. §. ſin aũt. C. de appe. & in auth. qui ſemel. C. qño
& qñ iudex. & ibi per gl. in fi. per l. fi. §. ſin autem. C. de iure de-
libe. & ita vr̃ intelligere glo. in l. vbi lex ff. de regu. iur. & ſic ſit
concluſio, ꝙ niſi ex lege, vel ſtatuto, vel alia demonſtratione
aliud appareat, menſis intelligatur 30. dierum. & ita tenet Bar.
in l. cum biſſextus. ff. de verb. ſign. de quo etiam per eum & gl.
in l. 2. ff. de diuer. & tempo. præſcri. Et ita accipitur, ſm cõem
vſum loquendi, a quo non eſt recedendum in ɔ̃ctibus, vt in c.
ex literis, el i. s̃. de ſpon. & in ſtatutis, ut per Bar. in l. omnes po
puli. ff. de iuſti. & iu. circa finem. Et in reſcrip. ut per glo. no. in
c. nonnulli. s̃. de reſcrip. Et in priuilegijs, vt per glo. in c. qa cir-
ca. s̃. de priui. Et in ultimis voluntatibus, ut per Bar. in l. libro-
b rum. §. quod tñ Caſſius. ff. de leg. 3. & ibi per Bar. De [b] anno ve-
rò dicas, ꝙ eſt 365. dierum, vt in l. cum hæres. §. Stichus. ff. de ſta-
tu libe. & per glo. in c. ſi propter. s̃. de reſcrip. eod. lib. & ibi de
anno biſſextili. et in c. quęſiuit. s̃. de verbo. ſigni. & in d. l. cum
biſſextus. et uide per Bar. in l. libellorum ff. de accu. & p Bart.
& Imo. in l. diuortio. §. item ſi meſſes. ff. ſol. mat. an, ubi fit men
tio de anno debeat intelligi de emergenti, an verò de natura-
li, qui de iure debet ſumi ab incarnatione, ſm gloſ. in Auth. vt
præponatur nomen Imperator. Licèt Rota in deci. 48. quæ in-
c cip. Item ꝙ annus, teneat, ꝙ in curia Romana annus [c] compu-
tetur a natiuitate. De die verò dicas, ꝙ emergens & naturalis
eſt 24. horarum. Artificialis verò creſcit & decreſcit, ut per glo.
& Bar. in l. 2. ff. de uerbo. ſignifi. & in l. more Romano. ff. de fe-
rijs. & no. in c. conſuluit. s̃. de offi. dele. In glo. in ver. diſtulerit.
5 † in fi. idem Archi. & Io. An. & no. ꝙ impeditus nõ dicitur dif-
ferre, nec ei currit tp̃s, etiam ſi imponatur pęna priuationis ip
ſo iure per lapſum temporis: quod eſt notandum pro executo-
ribus teſtamentorum, de quo hic per Do. & vide quod no. in
c. ſtatutum. j̃. de præben.

A D D I T I O N E S.

a V.G. Quando dies termini computetur in termino, & quando non, uide latè per Fely. in c. placuit, col. 1. de pręſcri.

b Nic. Sup. De anno uerò. Adde Ioan. An. & An. de But. in c. licet. de ſupp. negli. præla. l. ita vulneratus, ff. ad leg. Aquil. & in l. cum hęres. in §. Stichus. ff. de fideicom. & in l. fi. ff. de diuer & tempo. præſcri.

V.G. Adde tradita per Pet. de Vnzol. in trac. Prat. no. in 3. par. nume. 32. ꝙ habetur in lib. xij. trac. fol. 253.

c Nic. Sup. Annus computetur a natiuitate. Adde glo. in cle. j. de ſum. tri. glo. in rub. C. de iud. lib. x. Bar. in l. libellorum. in §. ſi accuſator. ff. de accu.

S V M M A R I V M.

1 *Confirmatio debet peti poſt conſenſum electi.*
2 *Tempus trium menſium datum electo ad petendum confirmationem, an poßit prolongari uel breuiari per iudicem.*
3 *Et an ſi electus fuit impeditus, ut non poßit petere confirmationem, quid iuris.*
4 *Eo ipſo, hæc dictio, item ſtatim, mox, omnino, funditus, ipſo facto, quid hæ dictiones ſignificent uſque ad finem c.*

1 Cæterum. † No. primo, ꝙ anteq̃ petatur confirmatio,
debet præcedere conſenſus electi. & per
quæ verba debeat electus conſentire, uide 8. q. j. in ſcripturis,
& põt confirmatio peti per ipſum electum ſine uitio ambitio
nis,

2 nis,vt hic pro quo glo.in c.cupientes.in princ.j̃.eo. † In glo.in ver.menſes,in fi.an aũt tp̃s hic ſtatutum poſſit elongari vel ab breuiari per iudicē?Ioan.An.in regula indultum.j̃. eod.lib.tenuit ꝙ non:quod intelligit Lapus, niſi ſubſiſtente iuſta cauſa, & cauſæ cognitio interuenerit, & eo caſu quo tale tp̃s abbreuiaret,tunc per lapſum tp̃is nõ eſſet priuatus ipſo iure,ſed be
3 ne poſſit priuari,per no.j̃.eo.in c.licet canon.†In glo. in uer.petere,ibi,vitatur hæc pęna. ſecus ſi electos uel ipſe electus ſolũ peteret electionem pronunciari canonicã,& non peteret cõfirmationē electionis,ſm Io.An.& Imo. Dom.licet Lap.hic ɔ̃. de quo hic per Dom.In ea.glo.ibi,per procuratorem.quid autem ſi electus fuit impeditus,& confirmationē non petijt,nec per ſe,nec per procuratorem,an ſit priuatus?Lap. hic, ꝙ ſic, ſi confirmatio erat prtenda a Papa,vt in c.cupientes.§.cæterum. j̃.eo.ſecus in alijs,quia ex quo cauſa eſt ardua,non tenetur conſtituere procuratorē,vt in c.querelam.ſ̃. de procura.vnde iuſtũ impedimentũ excuſat eum a pęna,etiam ſi non conſtituit pro curatorē.facit gl.in ver.diſtulit.ſ̃.§.proxi.In ea.glo.in fi.no.primo ex glo.ꝙ ratihabitio habet locum in ɔ̃tibus, in delictis,& in iudicijs, etiam in caſibus vbi requiritur ſpeciale mãdatum, ſicut eſt ad petendum confirmationē, vt in c. cum dilecta.ſ̃.de reſcrip.& facit glo.in c.nonnulli.eo.ti. Secundo no.ex gl.ꝙ in omni caſu ratihabitio debet fieri intra illud tp̃s,intra qđ actus poſſet agi.& idem voluit glo.ſ̃.eo.in c.ut circa.in ver.adhærētes.vide per Rotam in deci.434.aliàs.420.quæ incip. item ſi impetrans.In glo. in ver. iuſto.in fi. idem ſi ſit longa diſtantia ſu
4 perioris,ſm Io.An. † In glo.fi.ibi,latę ſnĩæ,idem Io. Mo.& Ar
a chi.& ſic tene menti,ꝙ iſta dictio , eo ipſo , etiam [a] apponat
b verbo futuri tēporis, importat canonē latæ ſnĩæ.& idē de [b] ver
c bo,ſtatim,vel mox. [c] pro quo glo. in ver. innodetur in c.2.j̃.de
d hęreticis.Et idem de verbo,[d] omnino,vt per glo. in l.j.§.ſi pe
e cuniam.ff.depoſi.Et idem de verbo , [e] ꝓtinus, ut no.in c.in q
f buſdam.j̃.de pęnis.& idem de verbo, [f] funditus , vt per glo.in
g l.decernimus.C.de ſacroſan.eccle.Et idem de verbo, ipſo [g] facto,vel ipſo iure,vt per glo.in c.1.ſ̃.de reſcrip. eo. lib. & ibi no. De quibus vide per Docto.in c.ſi diligenti.ſ̃.de foro compe.& per Bar.in l.Imperator.ff.de iure fiſ. & in l. cum lex. ff.de fideiuſſo.In ea.glo.ibi,in poſtulatione. idem Archi. & uide in d.c. cupientes.§.denique , ſecus in prouiſione uel collatione, quia illius non petitur confirmatio,vt in c.ſi tibi abſenti.j̃. de præb. ſm Io.And.In eadem glo.ibi, fuit nullum.tene menti , ꝙ confirmatio non conualeſcit electionem nullam. & idem voluit glo.in uer.irritum.in c.1.ſ̃.de poſtula. præla.eo.lib. An confirmatio validet electionem nullam. uide per Imo. in c. quod ſicut. in fi.ſ̃. eo. in c.eccleſia.2.col.5.Archid.in c.ſi cui.In ea.glo. ibi,peccat detinendo epiſcopatum . uide tñ per Inno.& Ioan. And.in d.c.ꝙ ſicut.ſ̃.eod.In ea.glo.in fi.uide plene per Domi. in c.ſi cui.j̃.eo.& ibi per Archi.& per Inno.& Doc. in d.c.ꝙ ſicut.& per Bar.in l.j.ff.de his qui ſunt ſui uel alie.iu. & ꝑ Bal.in l.nominationes.C.de appel.& in l.ex placito. C.de rer.ꝑmut.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Eo ipſo.Adde Arch.in c.cum qui,de pręben.lib.6. idem Arch. in c.1. de ſepul.eo.li.Bar.in l.ſi.C.de ſac.ſanc.eccle.
b Nic.Sup.De uerbo,ſtatim.Adde Bar.in l.j.in §.qui præſens.ff.de uerbo.obliga. Adde de hac dictione,ſtatim,Soz.in l.diuortio.nu.14.ff.ſolu.matri.
c Nic.Sup.Mox.Adde l.tutores.C.de admi.tuto;glo.in c.propter.de elec.Bar.in l.j.ff.ſi cer.peta.
V.G.Iſto uerbo nu.2.uide Iaſ.in §.rurſus.nu.17.Inſti.de act.& Cor. cõſi.261. in hac litera glo.lib.3.
d Nic.Sup.De uerbo,omnino.Adde glo.in l.j.in §.ſi. ff.depo. glo.in cle.j. de vi.& ho.cle.& glo.in c.& ſi Chriſtus.de iureiu.
V.G.Omnino.Quid ſignificet Ruy.conſi.133.nu.22.lib.5.
e Nic.Sup.De uerbo,protinus.Adde glo.in l.ſi ſtipulatus fuit.ff.de uerb.obl. V.G.Protinus.i.ſine interuallo Alex.in l.j.§. qui præſens in fine de uerb.obli.& in l.j.iud.ſol.
f Nic.Sup.De uerbo,funditus.Adde Bar.in trac.de tyrannide.in 6.q. V.G. Funditus Bar.in trac.de tyrania q.7.de ipſo uerbo facit mentionem.
g Nic.Sup.Ipſo facto.Adde gl o.in c.cum contingit.de ſentē.excom.c.cum ſuper.de off.deleg.c.eſtimant.xj.q.3.
V.G. No.ꝙ ipſo facto,& ipſo iure, idē ſunt.Bar.& Ale.i l.j.ff.de his q no.infa.

SVMMARIVM.

1 *Pęna impoſita pro delicto,an incurratur,ſi quis aliquid attentauerit, non tamen perfecit delictum.*
2 *Veniens contra præcepta legis poſitiuæ,peccat mortaliter.*
3 *Electus & poſitus in ſæculo ſecundum morem Italiæ,ſi poſtea commiſit delictum,& poſtea fuit de ſæculo extractus,an poterit tale officium conſequi.*

CAP. VII.

1 PErpetuò † Nota primò hunc tex. per quem refert hic Ioan.An.ſe determinaſſe qđ vbi in pęna imponitur ipſo iure pro delicto,nõ incurrit quis pęnam,licèt cogitauerit,& aliquid attentauerit,ſed non perfecit delictum:etiam ſi per ipſum nõ ſtetit.de quo per Io.An.in reg.in pęnis.j̃.eo.lib. quã regulã refert Bal.in l.ſi quis nõ dicam rapere.C. de epi. & cler. adducens tñ
2 in ɔ̃riũ l.j.§. prohibet.ff.de poſt.de quo ꝑ eũ in l.3.C.de ſer.fug. & per Bar. in l.qui ea mente.ff. de fur. † Vltimò not.ex tex. qđ veniens contra pręcepta legis poſitiuę,peccat mortaliter,etiã
3 ſi pęna temporalis imponatur.facit c.vt cõmiſſo.j̃.eo. † In glo. in ver.præſtiterint,in prin.no.glo.ad c.publicato, hic alleg. & inducitur hæc glo.cum tex.hic per Pet.de Ancha. ad q.de illo, qui ſm morē Italiæ fuit nominatus in ſcrutinio ad aliquod officium temporale, & poſitus in ſæculo, ꝙ ſi antequã extrahat̃, cõmiſit aliquod delictum, propter qđ debet priuari omnibus officijs,tunc ſi poſtea fuit de ſæculo extractus,non poterit tale officium cõſequi,ex quo ſuperuenit inhabilitas ante publicationē electionis.de quo hic per Domi.& per Bal.in l.ſi aſcriptum.C.de app. & per Bar.in l. reſcripto. in prin.ff. de mune. & hono.In glo.in ver.priuantur.in fi. vide per Inno. & Hoſti. ſ̃.eo.in c.dudum, el j.& hic plene per Domi.& quod not.in c. interdilectos.ſ̃.de exceſ.præla. & per gl.in c. ſi quãdo in fi.j̃.e.

SVMMARIVM.

1 *Conſentiens electioni uel eligens non poteſt eam impugnare. Et ex cauſa ſuperuenienti poteſt quis uenire contra factum ſuum.nu.2.3.*

CAP. VIII.

1 NVlli. † No. primò, qđ licèt approbans perſonam iudicis vel teſtis poſſit inpugnare ſententiã vel eius dictum, vt in c.pręſentiam.ſ̃. de teſti.tamē ipſe eligens vel electioni conſentiens illam impugnare nõ poteſt obijciendo in perſonam vel formam.de quo
2 hic per Io.An.† No.ꝙ ex cauſa ſuperuenienti poteſt quis venire contra factum proprium:quia de iure futuro non videt̃ cogitatum:ſimiliter nec de iure qđ quis ignorat ſe habere,vt l.qui contemptoribus.& l.cum Aquil.ff. de tranſac. & ſ̃.de iureiur.
3 quem ad.& ibi in glo.plures concordantiæ. † Vltimò no. ꝙ licet regulariter. non poſſit quis reprobare quod ſemel approbauit,vt in reg.quod ſemel.j̃.eo.li. fallit tamen niſi ex noua cã, vel ex antiqua ignorata, quo caſu poteſt quis venire cõtra proprium factum,quod procedit etiam ſi interueniſſet iuramentũ,vt per Inno.in c.cum inter P.ſ̃.de renun. Quod inducit hic Pet.de Ancha.vt ex noua cauſa poſſit quis offendere,nec dicatur rumpere pacem,de quo per Io. And.in reg.fruſtra.j̃.eo.lib. & per Bar.in l.ſi ſeruum.ff.de uer.oblig.& in l.licitatio.§. quòd illicitè.ff.de publicanis. Et no. hunc tex.ad dicta in uer. celebrato,in fi. in glo.per proprium iuſm.ſ̃.eod.In glo. in uer. in c.ut circa. quia conſenſus ſubſequens non auget numerum, ſm Ioã.An. In glo.in uer.impugnare,in fi.uide no. in c. cum uen. ſ̃.de excep.& per Bart. in l.poſt legatum.ff.de his quib.ut indig.& in c.cum olim.ſ̃.de cenſibus.per Inno.

SVMMARIVM.

1 *Electio facta duplo maioris capituli, pręſumitur melior q̃ facta a minori.*
2 *Exceptio ſi prohibetur opponi a lege, non uidetur prohiberi de exceptione nullitatis.*
3 *Electio an teneat,ſi aliquis eligentium eſt excommunicatus.*

CAP. IX.

1 SI quando. †No.primo, ꝙ ſi electio fiat a duplo maioris partis capituli, præſumitur melior quam facta a minori parte, ideo non admittitur probatio in ɔ̃rium, prout hic dicitur.& plene vide in c.eccleſia, el 2.& c.in Geneſi. & ibi per Innocē. ſ̃.eod.& dicitur pars duplo maior, illa , quæ bis tantum excedit,ſm Ioan.An.& facit glo.in uer.intelligo,in c. indemnitatibus.j̃.eod. ſufficit ergo, ꝙ ſint duæ partes:vnde non requiritur neceſſario,ꝙ ſit duplo maior pars.& ita etiam tenet gl. in uer.
2 duplo.in c.ſcriptum.ſ̃.eod.†Vltimo no.ex tex. ꝙ licet per legē vel ſtatutum prohibeatur, ꝙ non poſſit opponi aliqua exceptio,tñ non intelligitur de exceptione nullitatis , ſm Dom.de quo per Bar.in l.j.§.j.ff.quod vi aut clam.& in l.4.§.condemnatum.ff.de re iudi.& uide aliàs glo.ſingu. in cle.1. de ſeque.poſ. In gl.in uerb.opponendi,in fi.ſi ergo opponatur ante,tunc deberet fieri collatio,ſicut fit etiam qñ ſcrutinium eſt cõcors , ut in c.quia propter.& in c.cum poſt.ſ̃.eo.ſm Archi. & Ioan.An. dicentem hunc tex. non habere locum , ſi fierent plures electiones diuerſo tp̃e, ſed tñ qñ eodem tp̃e, & eodem contextu,de quo in c.auditis.ſ̃.eod. Nec ēt habet locum in vnica electione facta tñ a duplo,quia tertia pars,quæ non eligit, poſſet tunc opponere indiſtinctē, ex quo temerè nõ fecit. de quo hic
3 per Dom.†In glo.fi.in fi.de quo ibi per Ioan.An. & hic per Archi.& Dom.concludentem, gl. procedere qñ excõicatio fuiſſet ita occulta , ꝙ nõ eſſet nota toto capitulo uel maiori parti. aliàs

aliàs secus esset, quia talis electus de gremio per cõionem est excõicatus minori,& sic nõ potuit eligi,vt in c.fi.s.de cle. excom. secus si electio sit facta de extraneo cum protestatione, ꝙ ipsi eligentes non intendunt eligere cum ipso excommunicato vel voces ipsius in numero computare,vt in c.cum super. s.de offi.deleg.& hic per Dom.& per Doc.in c.illa.s.eo.

SVMMARIVM.

1 *Causæ electionum episcoporum, & superiorum, censentur esse de maioribus causis.*
2 *Appellatio friuola, an debeat admitti, si caueatur, quamlibet appellationem admitti debere.*
3 *Dignitas nomen, quid comprehendat. nu.4.5.*
6 *Appellari non potest vna vice in certo casu &c.*
7 *Iudicium finitur per sententiam.*
8 *Appellationi, si est præsentata, an possit renunciari.*

CAP. X.

1 QVamuis. † No.primo, & ita allegatur ꝙ causæ electionum eporum,& superiorum, censentur esse de maioribus causis, & solus Papa de his cognoscit, vt hic, & in c.maiores. s. de baptismo.& ibi vide & plenè per Hostien.& Io.An.in c.fi.s.de cri
2 mi.falsi.†Secundo no.ibi,quaslibet, iuncta glo.ꝙ vbi cauetur, appellationẽ quamlibet admitti, intelligitur ẽt de friuola: & istud operatur dictio vniuersalis,quaslibet,ſm Do.licet in con
3 trarium facit glo.in l.j.C.de fi.instru.†Tertio no.ibi, dignitati-
a bus,ꝙ in gñali significatione, appellatione [a] dignitatũ, inclũdunt epales & maiores,de quo s.eo.auaritiæ.& in c.2.j.de præ
4 bendis.†Vltimo no.ꝙ licèt iudex assignet terminum partibus ad comparendũ corã superiore, ex hoc tñ nõ dr iudex se de cã intromittere, quod facit, primo vt episcopus possit assignare terminũ exempto,vt se repręsentet corã superiore.Secũdo facit quod non dicatur propter hoc iudex se intromittere de cã, licèt in principio iudicij assignet terminũ ad comparendũ super causa, quod non vr verum, cum tunc perpetuetur iurisdictio,vt in c.gratum.& c.relatũ.s.de offic.deleg.& inducitur litis pendentia,vt in cle.2.vt lite pen.& tex.hic loquitur in man
5 dante cõparere coram superiore,non coram se.†In glo.in ver. quamlibet, in fi.ꝙ aũt indistinctè causæ electionũ eporum nõ sint de maioribus,patet,quia illas cõfirmant Archiepi,Patriarchę,& Legati de latere,vt in c.si abbatem.j.e.ſm Io.An.requiritur ergo,ꝙ sit appellatũ expressa legitima causa, prout hic di
6 citur.†In glo.in ver.in scriptis,in fi.& sic est hic casus specialis, in quo a diffinitiua non potest aliquo modo appellari viua vo
7 ce.† In glo.in ver.probabili,ibi,ꝯrium.idem Arch.& Ioã. Mo. per tex.hic.ibi,in iudicio, ꝙ iudicium finitur per sniam, vt l.j. ff.de re iudi.ex quo dicto infertur,primo ſm Do.ꝙ si detur certa forma appellationis interponendæ in iudicio,non habet locum in appellatione a diffinitiua. Secundo infertur ſm Bal.ꝙ lata snia diffinitiua non dicitur postea iudicium, & sic executio snię non dicitur iudicium,sed certè etiã in exceptione snię dr iudicium,vt no.in c.suscitata.s.de in integ.resti. & per Bart. in l.litibus.C.de agri.& censi.lib.xj.In ea.glo.in fi.idem Dom. hic cũ iste tex. loquatur de omni appellatione, quæ potest interponi ab electione.In glo.in uer.legitima,ibi,differt &c.intellige etiam si illa causa non sit vera,ſm Arch. pro quo glo.4. in c.si postq.j.eo.ſm Ioan.An.Do.hic ꝯ & non bene:nam licet ad victoriam requiratur,ꝙ causa sit vera, tñ quo ad hoc vt causa deuoluatur ad Papam, sufficit, ꝙ causa sit legitima,vt hic,de quo in c.vt debitus.s.de appel.In ea.glo.in fi.idem Ioan.Mon. & Archidi.ex quo nota,qñ dicatur appellatio frustratoria, de quo in cle.si ante.de do.& contu.si tñ appelletur, non seruata ista forma,& iudex deferret,talis appellatio deuoluetur ad cu-
8 riam,ſm no.per Archid.in c.1.j. de appel. & tenet Rota in deci. 385.quæ incip.item si appelletur.† In glo.in ver.partibus, in fi. est ergo speciale in maioribus, vt vtraque parte consentiente, & non possit renunciari si appellatio est præsentata.In alijs verò ad euitationem pęnæ.c.1.s.eo.potest renunciari appellationi,per c.interposita.s. de appella. intellige vtraque parte consentiente, quia inuito appellato non posset appellans renunciare,etiam in causis mere temporalibus, quando res nõ esset integra,ſm Innocen.& Ioan.An.in c.ex parte. s. de rescrip. Et an renuncians appellationi uideatur in dubio renunciare tam instantiæ quàm causæ.In glo.in uer.prauitate, in fi.uide hic p Archi.& Dom.& per Docto.in c.dilectus, hic alleg. In glo.in ver.ad peremptorium,in fi.sed Archidia.hic contra.Quare Ioan.And.concludit, ut hæc glos. procedat quò ad pęnam c. cupientes.j.eod.sed quo ad processum in curia fiendum,non obstante absentia partis,procedat opi.Archi.In glo.fi.in fi. & tũc ad Papam spectabit cognitio,& cõfirmatio vt in d.c. cupiẽtes.

ADDITIO.

a Nic.Sup.Appellatione dignitatum. Adde Do.in c.quia pontificali dignitate, in primo no.de offi.deleg.lib.6.
V.G.Adde, ꝙ appellatione dignitatis in materia odiosa non uenit episcopatus.Panor.in c.cum in nostris, col.2. de conces.pręben. uide Fel. in Rub. de maio.& obe.col.5.

SVMMARIVM.

1 *Scientia probatur per examen.*
2 *Deficiens in probatione vnius excluditur a prosecutione omnium aliarũ exceptionum in casu certo.*
3 *Allegans qualitatem extrinsecam, quæ non prouenit a natura, tenetur illam probare.*

CAP. XI.

1 SI forte. † No.primo, ibi, alias promouendo,ꝙ cum iste tex. generaliter loquatur, locum habet in promouendo, etiam per viam collationis vel prouisionis,& in confirmato promouẽ
2 do per viam consecrationis.†Secundo no.ibi,examini,ꝙ scientia & alia qualitas intrinseca probatur per examen, de quo j.
3 † Vltimo no.casum,in quo deficiens a probatione vnius excluditur a prosecutione omniũ aliarũ exceptionũ, & est speciale hic.Quid autem sit in alijs casibus,uide per glo. in uer. probare. in c.vt circa.s.eo.& in l.3.§.eisdem.ff.de testibus. & j.in glo. & c.1.s.eo.tit.& lib.super verbo,defecerit, & procedit iste tex. siue sit appellatum siue non,ſm Ioan.An.In glo.in uer.dignitatem,in fi.idem Archi.& Io.An.quia pęnalis constitutio non debet extendi,ut j.eodem.c.statutum. licèt iudex bene faciat si in examinatione,ẽt in illis seruet hunc ordinem,ſm Io.An.ex quo dicto infertur ſm Domi. ꝙ pęnalis constitutio ex identitate rationis seruanda sit in alijs casibus q̃ expressis, non tñ quò ad pęnam,vt etiam voluit idem Ioan.And.in c.dispendia.§.j.s. de rescrip.in glo.mag.& uide per glo.in uer.Italiæ in c.1.j.de tẽpo.ord.& j.c.proximo.In glo.in uer.euidentem,ibi, repellitur. idem Arch.per c.1.3.q.9.& ibi per glo.in summa.& in §. fina.in fi.& in d.§.eisdem.In ea.glo.ibi,punietur. scilicet pęna,de qua hic in fi.ſm Arch.& dicit hic Imo.quod in practica seruaretur opi.huius glo.& uide quod no.in c.1.s.eo.titu.super glo.in uer. defecerit.In eadem glo.in fi.idem Arch.& no.gl.per quam dicit hic Domi.ꝙ licet lex uel statutum repellat quem a probando, si tñ sua probatio recipiatur per indicem ex illa probatione debet sequi snia.facit cle.constitutionem,in fi.j.eo.tit.& tenuit Inno.in c.cum Bertoldus.s.de re iudi& uide Bar.in l.9. C. de probatio.In glo.in uer.scientiæ,ibi,nisi probetur.no. ex gl. ꝙ allegans qualitatem personę extrinsecam, quæ prouenit ex accidenti,& non a natura, tenetur illam probare, de quo per Bar.in l.si verò.§.qui pro rei quali.ff.qui satisda.cogan. et in l.si prius.ff.de no.ope.nunci.et dicit hic Ioan. An.ꝙ si opponatur, ꝙ electus non sit legitimus,ꝙ opponens debet probare,debet tamen attẽdi,an sit in quasi possessione legitimationis uel nõ, quia illa quasi posses.transfert onus probandi, ut in c. lator.s. qui filij sint legi.de quo hic per Do.et plene per Ioan.An.in regu.infamibus.j.e.li.Et dicit hic Do.post Lap.ꝙ licèt electus,citatus peremptoriè, ut in certo termino subijciat se examini, sit contumax,non tñ propter hoc probatur defectus euidens, et si post terminũ uelit examinari audiendus est,ſm Domi.ponentem ẽt an defectus uel qualitas personę possit probari per testes,et per procuratorem in absentia examinãdi.et refert Rotam in deci.270.quæ incip.Item si mandatur,concludentem,ꝙ sic,sed examinatio non fit in ꝯdictorio iudicio, sed ex officio superioris,an sit dignus uel non, facit dictum Innocen.in c.licet.s.de transla.præla.in glo.fi.tex.in cle.Romani.de iureiurã. Sed si examinatio fit in ꝯdictorio iudicio, tunc, si persona est graduata in aliqua facultate, et poterit probari idoneitas etiã per testes uel instrumenta,argu.eorum,quę hic no. et s.eo. cũ olim.et in cle.j.de off.deleg.Si uerò persona non est graduata, tunc,licèt super alijs qualitatibus possit fieri examinatio,et p-
a batio in eius absentia, non tñ literatura, [a] cum probetur per examinationẽ ipsius personæ,ut hic in tex.vnde per alias probationes in eius absentia fieri non potest,ſm Rotã ibi, et Do. hic,et ſm prædicta deberet intelligi dictum Bal.in l.2.C.de his qui ueniam ætatis impe.dicentis ibi esse tex. singu.ꝙ qñ uenit examinanda qualitas personæ, non possit fieri in illius absentia,

ADDITIO.

a Nic.Sup.Literatura.Adde glo.in cle.Roma.de iureiuran.glo.in c.nullus, el j. 24 de car.in cle.2.de magis.Abb.in c.constitutis.in 5.no.de ap.

tia, etiam per procuratorem cum specialissimo mandato, sed intellige vt s.per Rotam. dubium tn̄ facit, quia cum admittatur testis deponens de peritia, fm no.in l.j. ff. de ven.inspici.& s.de proba.proposuisti. vbi credendum est peritis in arte sua. facit c.significasti.s.de homici.videretur, ꝙ etiam de literatura & peritia literarū possit fieri examinatio per testes in eius absentia, cum hoc cadat in sensum & iudicium testis periti in illa arte. Hinc est quòd Doctor est idoneus testis super peritia sui scholaris, vt l.nemini.C.de aduo.diuer. iudi. & est glo. singu.12.q.j. omnis ętas.dicens, magistrum perhibere testimoniū de vita & doctrina discipuli sui.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiæ appellatione, an ueniant loca pia & monasteria.*
2 *Metus consanguineorū dicitur iustus metus, sicut metus qui infertur filio.*
3 *Personæ ecclesiasticæ nō ueniunt appellatione clericorū in materia pęnali.*
4 *Regressus an detur contra illum, cuius contemplatione aliquis inquietat.*
5 *Faciens per alium, per se facere uidetur, etiam in materia pęnali.*
6 *Constitutio si sit pœnalis, debet largo modo interpretari in fauorem ecclesiæ, & clericorum.*

CAP. XII.

1 a SCiant. † No.primo, ibi, vel alia pia loca, ꝙ appellatione [a] ecclesiarū non veniunt monasteria, nec alia pia loca, nisi exprimantur, de quo per glo.in ver.monasteriorū. in c.2.j. de sup. negli.
2 præla. † Secundo tene menti, ibi, vel consanguineos. & ita allegatur, ꝙ nō solum metus qui infertur filio, dicitur esse iustus metus patri vel eō, vt l.isti quidem. ff. quod me. cau. sed ēt metus consanguineorū dr̄ iustus metus, vt hic.& ita tenet Io.Mo. & Rota in deci.461.vbi uide.ex quo infertur, ꝙ sicut per statuta laicorum non potest imponi pęna & grauamen clericis, vt s.de consti.c.ecclesia. ita nec eorum consanguineis, qn̄ fieret odio ipsorum clericorū, cum metus consanguineorū dicat̄ iustus metus clericorū, ut hic dr̄.facit, quod no.in c. quanto.s.de priuile.& per Bar.in l.j.§.quæ honorandæ.ff. quarum rerū act. non datur.& in l.de pupillo.§.si quis ipsi prętori.ff. de no.ope. nun.& in l.Seius & Augerius. ff.ad l.falci.& quod no. in cle.1.
b de immuni.eccle.Et vsque [b] ad quem gradum dicantur cōsanguinei, no.per glo.in l.si fęmina. C. ad Turpilia.& in c.postremo.s.de appel.Et dixit singu.Bar.in l. cum quidam.§.quod dr̄, el j.ff.de acqui.hæredi.ꝙ appellatione consanguineorū ueniūt cōiuncti ex parte patris tm̄, de propria significatione, nisi fm cōem vsum loquendi aliud appareret in loco, & idem tenet Imo.ibi, quod no.pro statutis. vnde ēt dicebat notabiliter Ioā. An.hic, ꝙ de propria significatione, appellatione ɔsanguineorū, non includuntur affines. vnde ista constitutio pęnalis illos nō includit: quod ēt est notandū pro statutis, in quibus uerba debent intelligi verè, & propriè, vt in cle.quod circa.j. eo. & in c.in nostra.s.de iniurijs.& in l.3.§.hæc uerba.de nego.gest. Vltimo no.ibi, spoliando, quia exponitur pro auferendo, vastando, inuadendo, surripiendo, vel fraudando, quæ omnia includuntur sub hoc verbo, spoliationis, fm Archi. & Io. An. quod est notandum ad statuta & libellos, in quibus fieret mentio de
3 isto uerbo, expoliatio, fm Do. † In glo. in uer. ecclesiasticis in fi.no.ex glo.iuncto tex. ꝙ appellatione clericorum, in materia pęnali, non ueniunt personæ ecclesiasticæ, nisi exprimat̄, nec ēt uenirent monachi, ut j.c.proxi.& uide in c. si quis suadente. 17.q.4.& in rub.s.ne cle.uel mona.& in c.monachi.s. de senteē.
4 excō.†In glo.in uer.consanguineus, in fi.no.glo. Et alibi quæritur, an ego habeam regressum ɔ illum, cuius contemplatione ego inquietor? tex.in l.nam & seruus.ff.de nego.gest. facit ꝙ sic.vbi dicit Bar.ꝙ si quis esset captus pro represalijs, quibus Titius dedit causam, potero agere ɔ Titium, fm Bar.ibi, sed hic clerici, cuius odio grauantur isti consanguinei, non dederunt causam hic inimicitię: vnde secus esset in eis. facit l.penul.in prin.ff.solu.mat. & quod no.in l.exceptionem.ff.de fideiuss.& ad hanc glo.facit l.eum qui.in fi.ff.de iniurijs. & per Bart. in l.
5 qui seruo.ff.de furtis, & hic per Pet.de Ancha.in prin.† In glo. in uer.alios, ibi, adulterum.tene menti ex glo.ꝙ etiam iu pęnalibus, qui per alium facit ipse facere vr̄, & punitur mandans sicut faciens: tn̄ fallit in adulterio, & in alijs, quæ per alium fieri non possunt.& idem tenet glo.in l.j.§.deiecisse.ff.de vi & vi arma.fm Bar.ibi.intelligit, ꝙ interpretatiuè mandans fieri adulterium, dicatur ipse facere, de quo ibi per eum, & in l.non solum.§.si mandato.ff.de iniurijs.& in l.hæc uerba. ff. de adulte. & per Cy.in l.fi.C.ad Macedon.& quod no.in c.mulieres.s.de senten.excom.an mandans dicatur verè & propriè facere, &c. In ea.glo.ibi, mandatarius. intellige si sciuit qualitatem facti, de quo hic: secus si ignorauerit, cum tunc in contemptum huius constitutionis nō fecerit, fm Ioan.An.sed dubium facit qđ no.in c.si uerò, el 2.s.de senten.excom.& per Inn.in c. sicut dignum.s.de homici.& per glo.in l.3.in prin.ff. quod quisque iu
6 ris.& in l.si in rem.ff.de rei uen. † In ea.glo.in fi.idem Archid. & uide no.per Lap.in sua allega.8.et dicit hic Io.An.idem esse in conferente & postulante. Et ex hac glo.singu. tene menti, ꝙ licèt constitutio sit pęnalis, tn̄ si continet fauorem ecclesiarum uel clericorum, debet largo modo interpretari, & extendi ad casum non expressum ex identitate rōnis, & ita limitat c.statutum.j.e.& reg.in pęnis.j.eo.lib.& glo. in uer. dignitatē. s.c.proxi. Et idem esset si constitutio contineret fauorem animæ uel fidei, ut dixit singu.Io.An.in c.pen.s.qui fi.sint legi.& in c.2.s.de diuor.immo dixit nota.Bar.in auth.sacramenta pube.C.si aduer.uen. hoc procedere quantuncunque lex sit correctiua, ut fiat extensio ex identitate rationis in fauorem aīæ: quod no.ad glo.in uer.Italiæ.in c.1.j.de tempo.ordi. & per Docto.in c.2.de simonia. Item no.ꝙ qn̄ cōstitutio pro parte est fauorabilis & pro parte odiosa, tunc attēditur id, super quo principaliter intendit prouidere, an dicatur fauorabilis uel non.& sic caput fauorabile extenditur, pro quo glo.in l. qui excep.ff. de condi.indebiti.& in l.ueniam.C.de in ius uocan.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Appellatione ecclesiarum.Adde glo.in c.grandi.de supp.negli.præla.Io.An.in c.certificari.de sepul.
V.G. Adde, ꝙ ecclesiæ parochiales non ueniunt ecclesiarum parochialium appellatione, si sunt collegiatæ.Ruy.consi.121.nume.8.lib.3.& consi. 166.nume.23.eo.lib.3.
b Nico.Supe.Vsque ad quem gradum.Adde Doc.in cap.non debet. de consanguini.& affini.
V.G.Nota, ꝙ consanguineorum appellatione masculi, non fœminæ ueniunt. Cor.consi.15.de duabus.litera.a.lib.2.& consi.74. de duobus. litera t.lib.1.

SVMMARIVM.

1 *Constitutio emanans contra uniuersos, an includat singulos de uniuersitate comprehensos.*
2 *Ecclesia si uacat, an illi de capitulo perdant portionem prouentuū ecclesię.*
3 *Fructuum appellatione quid comprehendatur.*
4 *Custos rerum si illas perdi permittat, an teneatur.*
5 *Masculinum quando concipiat fœmininum.*
6 *Nouum quando aliquid dicatur.*
7 *Pęna imponatur non seruantibus canones.*
8 *Consuetudinis longeuæ uel inueteratę, si fiat mentio, intelligitur de legitimè præscripta per 40.annos.*
9 *Custos rei, qui tenetur ad custodiam est obligatus non solum ex facto suo, sed etiam suorum administratorum.*
10 *Redditum appellatione quid ueniat.*

CAP. XIII.

1 GEnerali. In tex.ibi, & singulos.no.ar. ꝙ constitutio emanans ɔ uniuersos nō includit singulos de vniuersitate cōprehēsos, de quo ꝑ Io.And.in c.nimis.s.de excess.p̄l.In tex.ibi, seu, ex
a ponit̄ ꝓ, id est, fm Arc.ex quo no.ꝙ dictio, [a] seu, posita inter diuersa, idē tn̄ importātia, exponit̄ pro, id est, pro quo glo.fi.in c. bonę, el j.s.de postu.præla.In text.ibi, ecclesiarū.no. ꝙ in materia pęnali, appellatione ecclesiarum nō ueniunt monasteria vel alia pia loca nisi exprimatur vel ecōtra. facit s.c. proximo.
b In tex.ibi, clericos.no. quod appellatione [b] clericorum in materia pęnali non includuntur monachi, vel aliæ personæ ecclesiasticæ, de quo in c. si quis suadente. 17. quæstio.4. & in c. monachi.s. de senten. excom. & in rub. s. ne cleri. vel mona.
2 † No.primò, ibi, percipere. quia intelligit Archi.& Io.An. etiā in victu & vestitu. ex quo infertur a contrario sensu, ꝙ tēpore vacationis ecclesiæ, illi de capitulo vel collegio non perdant portionem prouentuum ecclesiæ, dummodo aliter se non reddant indignos: fallit tamen in casu c.vbi periculum.s.e. ti.& li. Et licet tex. hic loquatur in bonis ecclesiarum vacantium, & Archi.teneat idem etiam in non vacantibus, tamen Ioan.An. tenet in hoc contra dicens, ꝙ quò ad pęnam huius constitutionis duo sunt necessaria. Primò, ꝙ de nouo ius vsurpent, Scđò, quòd illius virtute bona ecclesiarum vacātium occupēt, & altero deficiente habent locum antiqua iura.s. de foro compet.
3 cum sit.& c.conquestus.†Secundo no.ibi, nō pertinent ad fructus

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Dictio seu.Adde glo.& Doc in c.bonæ, el j.de postul.præla.c.ego Ludo.63.dist.Card.in cle.j.in §.porrò.de sum.tri.Bar.in l.si ita. ff. de au. & ar.le. V.G.Adde Aret.Insti.de excep.in Rub.col.1.Soc.in consi.63.in causa.uersi. capiendo.lib.1.& consi.180.considerata.in prin.lib.2.
b Nic. Sup.Appellatione clericorum.Adde Ioan.An.in addi. Spe.titu.de rescri. præsenta.in §.ratione formę.Doct.in c.cum non ab homine.de iud.

ctus.ꝙ appellatione fructuum vel prouentum non includunt
omnia prouenientia ex bonis ecclesiæ : qđ inducit hic Domi.
ad statuta vel priuilegia, de quo in c. si propter.s̃. de rescrip. e.
4 lib.& no.in cle.statutum.j̃.eo.† Vltimò no.in fi.qđ habens cu-
stodiam rerũ tenetur de suo reficere, si ipsas res labi permittit
facit c.j.s̃.de offi.custodis,& ibi no.an obligatus ad custodiam
teneatur de leui vel leuissima culpa,de quo in c.grauis.s̃.de de
posito,& in c.j.s̃.de custodia eucharistiæ.Vnde infert Ioã. An.
ex hoc tex.quod habens custodiam ecclesiæ vacantis tenetur
facere inuentarium de omnibus inuẽtis post mortem prælati
& illa custodire. facit 12.q.2.charitatem.& per Host.in summa
huius tit.§.quid iuris.& idem videtur de hospitalarijs,vt in cle.
quia contingit.de religio.do.& tenet hic Io.de Fan.& alle.Io.
Butri.in l.nulli.C.de epis.& cleri. & per Bal. in l.orphanotro-
phos.C.e.ti.De prælatis vero, & rectoribus ecclesiarum, vide
glos.12.q.2. sint manifesta. tenentẽ, qđ a prin. tenentur facere
inuẽtariũ.& idem tenuit Specu.in ti.de instru.edi.§.dicto. ver.
prælatus quoque.de quo etiã per gl.in ver.rationẽ. in c.quali-
ter.el 2.s̃.de accusa.& vide in d.c.charitatem.28. dist.in.de Sira
5 cusanæ.† In gl.2.in fi.tene menti glos.ordi.quę semper allega-
a tur,qñ sit ꝙ masculinum [a] concipiat fęmininum,de qua mate-
ria vide per Spec.in ti.de disputa.& alleg.§.post hæc.& ꝑ Ho-
stien.in c.Raynaldus.s̃.de test.& per Imo.in cle.j.j̃.eo.& ꝑ Ar-
chi.in d.c.si quis suadente.& per glo.in c.1.in prin.s̃.eo.titu.&
lib.& per Bar.in l.j.ff.de ver.signi.& per Cy.& Bal.in l.quicun
que.C.de ser.fugi.Et adde vnum no.dictum Bal. in l.Gallus.in
b prin.ff.de lib.& posthu.dicentis,ꝙ [b] in ꝯctibus nunq̃ masculi
num concipit fęmininũ , & alleg. ad hoc Archid. in d.c.si quis
suadente.vnde si pater stipulatur emphyteusim pro se & filijs
suis,non includuntur fęminæ, vt vr̃ tenere Io.de Imo.in c.po-
tuit.in fi.de locato.de quo etiam per Bal. in l. liberti libertęq;.
6 C.de ope.libertorum. † In glo.in ver.de nouo.no.ex glo.quã-
do aliquid dicatur nouũ,& vide in c.quid per nouale.s̃.de ver-
bo.signi.Sed hic in tex.sumitur nouum prout dicit glo. hic,in
fi.intellige si non fiat fides de titulo,aliàs haberet locum quod
dicit hic glo.in prin.ſm Io. An. per c.1.j̃.de præscrip. dependet
tñ hoc ab illo,an in consuetudine requiratur titulus,de quo in
c.3.s̃.de consue.e.lib.In glo.in uer.occupantes,in fi.no.ex glo.
drĩam inter occupare,rapere,& inuadere,ꝙ inducit hic Do.ad
statuta,& de verbo,spoliare , vide s̃.c.proxi. In glo.in ver.pro-
curans in fi.no.ex gl.qñ quis dicatur procurare aliquod factũ.
In glo.in versi.opponunt in fi.& ibi per glo. & si vocant mili-
tes ad defensionẽ ẽt mors inde proueniens non imputatur,ſm
Archi.& Ioan.An.per no.per Inno.in c.olim , el 3.s̃. de restitu.
7 spolia.†In glo.in versi.inhibemus in fi.tene menti glo.ordi.po
nentem quæ pęna imponatur nõ seruantibus canones vel cõ-
stitutiones,& an peccent mortaliter, de quo articulo per Pau.
in cle.j.de ętate, & quali. cuius dicta refert hic Do. & uide per
do.Anto.& alios Doc.in c.nam concupiscentia, & in ca.1.s̃.de
consti.& in c.2.de maio.& obe.& vide tex.in c.perpetuę.s̃.eo.
titu.& lib.& in c.vt commissa.j̃.e.& per do. Nic.in c.2.s̃.de ap.
in 2.colum.In glo.in uer.fundatione in fi.no. gl. quę procedit,
ſm Io. An. si t̃pe dotationis vel fundationis imponit hoc onꝰ,
cum postea non posset etiam t̃pe traditionis. facit glo.in l.j.§.
8 accedit.C.de rei vxo.ac.†In glo.in uer.antiqua in prin.& quan
tum tp̃s requiratur,uide s̃.in glo.in uer.de nouo, & no.ex glo.
Primo ꝙ,si fit mentio de antiqua consuetudine, vel de longę-
ua,vel inueterata,vel his similia,semper intelligitur,ꝙ sit legi-
timè præscripta per 40. annos. & idem voluit glo.s̃. in versi.de
nouo.de quo est dictum in c.fi.s̃.de consue.eo.lib. & uide glo.
in l.de quibus.ff.de legibus . Secundo no.ex glo. iuncto tex.ꝙ
c ius patronatus ecclesiæ potest acquiri [c] ex præscriptione , vel
ex consuetudine,non solum in ecclesijs,sed etiam in hospitali
bus,uel alijs pijs locis,de quo in c.nobis.s̃.de iure patro. & per
Ioan.An.in reg.ꝙ alicui.j̃.eo.li. & per Rotam in deci.228.& ꝑ
Fede.in consi. 228. & per Doc.in c. quorundam. de electione.
In glo.in ver.huiusmodi in fi.dic ꝙ de iure cõi,ad illum spectat
custodia ecclesiæ uacantis,ad quem spectat institutio, ſm glo.
9 no.in c.cum vos.s̃.de offi.ord.†In glo.in ver.ministros in fi.no.
iuncto tex.& ita alle.ꝙ qui tenetur ad custodiam est obligatus
non solum ex facto suo, sed etiam suorum administratorũ , si-
cut dicitur de officialibus, vt teneantur de facto suę familię,de
quo per Bart.in l.j.§.penul.& fi.ff.de publicanis.ideo ex his de
terminat Rota in deci.278.quæ incipit, item si vicarius , ꝙ epi-
scopus vel alius prælatus tenetur ex delicto vicarij,vel officia-
10 lis delinquentis in officio sibi commisso.†In glo.in uer. reddi-
tus,in prin.no.ex glo. quid veniat appellatione redditũum, &
quid appellatione fructuũ , quod est notandũ pro statutis, ſm
Dom.& uide quod no.in l.diuortio.§.si uir.ff.solu.matr. In ea
glo.in fi.idem Archid.loquens tamen de habentibus simplicẽ.
custodiam : secus si haberent ius percipiendi fructus ecclesiæ
vacantis,quia tunc faceret suos , & non debent reseruari futu-
ro successori,vt sentit hic Io. An. de quo hodie plenè in extra-
uag.Io.22.quæ incipit,Suscepti.& in c.si ꝓpter. s̃. de rescri.e.li.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Masculinum concipit fœmininum.Adde Bar.in l.j.ff.de uer. sig. Bart. in l.si ita scriptum.ff.de le.2.& Bal.in l.ancillę.C.de fur.
V.G.Masculinum quando concipiat fœmininum. Ruy.consi.22.nu.14.lib.3.
b Nic.Sup.In contractibus nunquàm. Adde Anto.de But. in c. in quibusdam.de pœ.Ang.in l.tres fratres.ff.de pac.Do.in l.quod dicitur.ff.de uer.obli.
V.G. Adde qñ non concipit fœmininum ratione contrarietatis , Ruy. consi. 103.nu. 7.lib.3.in statutis contra iuris communis dispen.Ruy.consi.15.num. 9.lib.3.& uide consi.3.nu.2. lib.3. Item in odiosis.consi. 130.nu.14.lib. 2.& quando fœmininum non concipiat.Ruy.consi.145.nu.11.& 12.lib.3.
c Nic.Sup.Acquiri ex pręscriptione. Abbas in c.querelam.de præscrip. Abb.in disputatione incip.Augerius.

SVMMARIVM.

1 *Idoneitas quæ requiratur in eo, qui vult promoueri ad regimen parochialis ecclesiæ.*
2 *Superfluum non dicitur, quod inuenitur prius statutum, si declaretur postea apertius.*
3 *Constitutio noua, an trahatur ad pendentia.*
4 *Episcopus an poßit dispensare in promotione fienda ante annum.*
5 *Episcopus an poßit dispensare contra statutum suum.*
6 *Constituti in ordinibus minoribus tantum, an posſint aſſumi ad beneficia curata.*

CAP. XIIII.

1 LIcet canon. No.primo,quę idoneitas requi
ratur in promouendo ad regi-
men parochialis ecclesię,scilicet ꝙ sit idoneus sciẽ
tia , moribus , & ætate. & aduerte, ꝙ dicta idonei-
tas requiritur a principio, scilicet cum regimen ecclesiæ susci-
pit,aliàs esset nulla promotio vel impetratio,vt in c.si eo tem-
pore.s̃.de rescrip.eo.lib. De defectu verò sacrorum ordinum a
principio,vtrum vitiet promotionẽ, si postea debito t̃pe con-
ferantur,dic vt j̃.in glo.& vide glo. no.in c. si pro clericis.j̃. e.li.
in gl.2.Secundo no.ibi,attigerit, ꝙ sufficit attigisse 25. anuum,
vt possit quis promoueri ad ecclesiam parochialẽ,& aliàs cen-
setur quis ipso iure inhabilis,quod procedit ẽt si haberet ordi-
nem presbyteratus ante dictã ætatẽ,vt no.in c.ei cui. j̃. de p̃bẽ.
Quę sit drĩa inter beneficium curatum,& ecclesiã parochialẽ,
vide per glo.in cle.1.de offi.vica.& vide tex.in c.dudum, el 2.s̃.
eo.& per Doct.in c.cũ in illis.j̃.de præben. & ibi dicta in prin.
& per Rotam in decis.449.quæ incipit, item fuit dubitatũ vtrũ
pręposifura.Et per Spec.in titu.de leg.§.videndum est, ver.sed
quæritur quòd.& per glo. in ver.non imminet,in ca.1.j̃. de ęta.
2 & quali.& per Arch.in c.1.j̃.de fil.presby.†In glo.2.ibi, clarius.
no. quòd non dicitur superfluum illud , quod inuenitur prius
statutum,si postea clarius exprimatur.quod no. ad tex.s̃.in ꝓę
mio huius lib.& ad positiones,& articulos, ſm Dom. In gl.in
ver.parochialis ibi,non habet locum.Archi.& Io. de Lig. hic
tenent ꝯrium.Sed Io.Mo.& Domi.hic sequuntur hanc glo.cũ
tex.hic loquatur per verba denotãtia actum.s.regimen vel cu-
ram gregis:vnde non sufficit habitus.facit quod no.Pau.in cle.
j.de offi.vica.vide tñ per do.Nic.in d.c.de multa, in fi.s̃.de præ
ben. Quò ad difficultatem de ecclesia curata habitu , sed non
actu,Ge.hic,quòd in dubio sufficit, quòd qualitas sit in habitu,
licèt non actu,vt hic per eum col.5.in prin.idem Imo.in d.c.de
multa.col.20.referens Ioan.Cald.d.Pe.& d.Flo.hic tenere idẽ
Inno.ibi.Quid in ecclesia parochiali,quæ non habet parochia
nos.Pet.de Anch.hic refert opi.& nullam firmat,& dicit,cogi
ta quæ sit verior . & uide hic plene per Do. qui facit magnam
distinctionem,& tenet,quòd in dubio,alio : õ apparente, suf-
ficit,quòd in habitu,licèt nõ actu.vide per do. Nic.in c.de mul
ta.in fi.de præben.& gl.in uer.collegiatas.j̃.in c.statutum.Pau.
in cle.j.de offi.vica.sequitur glo.hic.d.Flo.ibi in 21.q.tenet con
trariũ,uide Gemi.in c.deliberatione,in fi.de offi.leg.In glo.in
uer. attigerit in fi. vide quod no.in cle. ne in agro. §.cæterum.
3 de statu mona.†In glo.in uer.de cętero , in fi. tene menti hanc
gl.an noua constitutio trahatur ad pendentia. & licet Iac o.de
Bel.in auth.hic alleg.tenuerit ꝯrium,tñ Ioan.An.tenet ſm glo.
hic,& cõclude,ſm Do. quòd si constitutio disponit super actu
non habente nisi vnicam partẽ , & si disponit super ipso actu,
& non extenditur nisi ad actum iam creatum,ut in c.fi.s̃.de cõ
sti.Sed si disponit super executione ipsius actus, tunc extendi
tur ad executionem,quæ est de futuro,licèt actus fuerit de prę
terito,vt voluit glo.no.in uer.in posterum , in cle. vt hi qui.de
ętate & quali.in cle.2.de vita & hone. cle. Sed ipsa constitutio
disponit

disponit super actu habente diuersas partes, tunc si partes illius actus sunt totaliter de præterito, nec habent cõnexitatẽ cũ illis, quæ sunt fiendæ de futuro, tunc constitutio noua non extẽditur ad illas de præterito, sed ad illas de futuro, vt tenet gl. hic & in cle. dispendiosam, in fi. de iudi. Sed si partes, quæ sunt de futuro habent connexitatẽ cum illis, quę sunt de præterito, & tunc si non possunt expedire sine illis actibus, qui sunt de præterito, & constitutio ad talia non extenditur: aliàs secus, vt voluit glo. no. in cle. j. in princ. de test. & uide de his per Bar. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iu. & no. s. in c. 1. de postu. præla. e. lib. & ibi dicta. Et uide plene per Domi. in c. penul. in fi. j. de offi. leg. in 6. & per Bar. & Bal. in l. sancimus. C. de sacrosan. eccle.
4 & per Lap. in alle. 87. in ulti. col. † In glo. in ver. carere ibi, solum super residentia. ergo in alijs hic expressis secus, vt in c. nõne. s. de præsump. Ex quo infertur primo, q super promotione fienda j. annum, non dispenset eps prorogando, cum sit speciale in
a casu c. cum ex eo. hic alleg. Secundo infertur, q eps [a] nõ dispẽset super ætate in promouendo ad ecclesiam curatam, qđ intelligit hic Arch. nisi rõne magnæ vtilitatis, uel necessitatis ecclesiæ, sed ɔ̃rium indistinctè seruatur, sm Ioã. An. & Domi. hic. & vide glo. ordi. in ver. vel ętate, in c. cupientes. §. denique. j. c. quis dispenset super ętate quò ad promotionẽ aliorum beneficiorũ. Sed an possit eps dispensare super ętate quò ad promotionẽ & susceptionẽ sacrorũ ordinũ, vide per glos. in cle. fi. de ęta. & qual. in fi. vbi tenuit, q non. & idem Pau. ibi. Sed an possit eps dispensare contra suum statutum vel particularẽ cõsuetudinem ecclesiæ. Arch. hic q non, per no. per Innocen. in c. dilectus. s. de tempo. ordi. Sed Io. An. hic ɔ̃: quod procedit qñ ex tali consuetudine vel statuto non esset alteri ius quæsitum, tũc enim posset eps dispensare, prout etiam tenet d. Anto. & Imo. in c. quæ in ecclesiarũ, in fi. s. de consti. aliàs si transiret in priuilegium subditi vel ɔ̃ctum, procederet opi. Archid. & ita sequi-
5 tur hic Lapus & Do. † Tu aduerte, quia de statuto episcopi, an possit contra eum dispensare, no. per Archid. in c. 2. §. statuto. s. de consti. & ibi, an statutum epi liget ipsum epm, & plene per Io. An. in reg. cui licet. j. eo. lib. & per d. Anto. & alios Doc. in c. at si clerici. s. de iud. Quantum aũt ad particularem consuetudinẽ ecclesiæ, no. per Ioan. An. in reg. q oẽs. 2. e. lib. & vide p eum in c. 1. j. de fil. presby. eo. lib. & per Inno. in c. fi. s. de cleri. non re
6 siden. & in c. cum ad monasterium. s. de statu mona. † In ea. gl. in fi. idem tenet glo. in ver. subdiaconatus. in c. cum ex eo. j. e. & in ca. 2. j. de insti. in j. glos. & in c. si pro clericis. j. de præbendis. in ver. prouidere. Super quo articulo, si quæratur, an constituti in minoribus ordinibus tm possint assumi ad bñficia curata sine dispensatione, aduerte ad quatuor casus. Et primo, vt p viam præsentationis fiendę per patronos, possit sine dispensatione assumi, vt in d. c. 2. idem & secundo, si per viam impetrationis, vel per literas Papæ, etiam si in ipsis literis nõ fieret mẽtio de defectu ordinum, vt est tex. & glo. in d. c. si pro clericis, qui procedit, vt tenuit Lapus ibi, etiam si per literas Papę mãdetur prouideri de dignitate curata & collegiata, vt valeãt literæ, non facta mentione de defectu ordinũ, de quo dic, vt ibi p Lapum, & Do. Tertius verò casus, qñ annumeretur quis p uiã collationis, & dic idem ut possit, ut d. c. cum ex eo, sm Imol. in c. dudum, el j. s. eo. Quartus casus est, si assumitur quis per uiam electionis. & in hoc aduerte, quia aliquando quæritur in beneficijs curatis sine dignitate, & tunc Archi. in d. c. si pro clericis. & in d. c. cum ex eo. tenet q possit de iure communi, sine dispẽsatione. & idem Io. Mona. in c. cupientes. in §. pen. j. eo. & hanc opi. tenet Pau. in cle. j. de offi. vica. & Ioan. de Ligna. & Ioan. de Fantu. & Lapus in d. cap. si pro clericis. Et idem Ioan. Cald. & Do. Floria. in c. dudum, el j. s. eo. & Pet. de Ancha. in d. cle. j. & idem Domi. Ant. & d. Floria. ibi. et idem Domi. hic. Sed glossę s. tenent indistinctè contrarium, & q nullo casu possit de iure communi per viam electionis. & idẽ tenet Io. An. & hanc opi. tenet do. Ant. & Imo. in d. c. dudum. & idem tenet hic, & in d. cle. j. cum in materia correctiua non debet fieri extensio etiã per identitatem vel maioritatem rationis, per no. glo. in auth. quas actio. C. de sacrosan. eccle. Sed certe opi. contraria videt esse magis communis, vt patet ex precedentibus. Aliquando quæritur de beneficijs curatis cũ dignitate. & tunc tenuit Lapus in d. c. si. pro clericis, qđ possit eligi de iure communi constitutus in minoribus tantum, etiam si dignitas sit collegiata. Sed ista opinio communiter reprobatur, vt ad dignitatem curatam de iure communi non possit eligi, nisi constitutus in sacris, per tex. in d. c. dudũ. qui de dignitate loquitur. & ita tutius est tenere secundum Do. Floria. in d. cle. j. prout etiam tenet ibi Pau. & Ioan. de Imo. & ita etiam tenet Imo. & Domi. hic.

Quid autem sit quando beneficia curata etiam simplicia requirerent sacrum ordinẽ ex cõsuetudine vel statuto ecclesię, vide per Lap. & Domi. in c. fi. pro clericis.

ADDITIO.

a Nic. Sup. Episcopus non dispensat. Adde Spe. ti. de dispensatione in §. nunc. de episcoporum. Inno. no. & Ant. de But. in c. dilectus. de tempo. ordi. Do. in c. at si cler. in §. de adulterijs. de iu.

V. G. Adde, q eps non dispensat cum corrupta, ut eligatur in abbatissam. Car. in clem. 2. §. statuimus. q. 11. de sta. mo. An autem possit unam ecclesiam suæ diœcesis in totum eximere? Dec. consi. 152. per totum, ubi ample.

SVMMARIVM.

1 *Pęna quando apponitur facto negatiuo, non requiritur alia admonitio, & quando illud procedat, uide.*
2 *Gratia an expiret per mortem concedentis.*
3 *Dispensatio fieri non potest, nisi iusta causa subsistente.*
4 *Mora non potest purgari post executionem factam a iure.*
5 *Dispensare quis possit super non residendo.*

Is etiam. Nota primo ibi, assumetur. quòd cum iste tex. generaliter loquatur, generaliter locũ habet, siue quis fuerit assumptus per collationẽ, siue per prouisionẽ, vel præsentationẽ, uel electionem ad ecclesiã parochialem, & ita sequitur hic Do. & ita etiam tex. in c. cum in cunctis. s. e.
1 generaliter loquitur. † Secundo no. ibi, nulla. quòd qñ facto negatiuo apponitur pęna, non requiritur alia admonitio: quod procedit qñ apponitur tempus, aliàs secus esset, per Inno. in c. extirpandæ §. quia uerò. s. de præben. sm Ioã. An. & ita sequitur hic Do. & Pet. de Ancha. licèt Arch. aliud velit, de quo per Do cto. in d. §. quia uerò, pro quo facit auth. hoc amplius. C. de fideicom. & c. nos quidem. s. de testa. vbi facto negatiuo apponitur terminus, & tñ requiritur admonitio, licèt d. Flo. in d. §. quia verò, teneat ɔ̃ Inno. ibi, et uide per Bart. in l. suus quoque. ff. de
2 here. insti. et per glo. et Bal. in l. 1. C. de his quib. ut indig. † Tertio no. ibi, gratia. quòd dispensatio appellatur gratia. Ex quo infertur primo, q non expiret per mortem concedentis, sm Archi. et Io. An. et facit c. si super gratia. j. de offi. dele. et qđ no. j. c. proxi. et in c. cum ex eo. et ita tenuit Fede. de Sen. in suo consi. 79. uide per glo. et Doc. in c. pe. s. de cle. non resi. Scđo infert, q superior non possit cogi ad dispensandũ, de quo per gl. in c. exigunt. j. q. 7. si tñ dispensatio est debita, appellatur ius, eo qa executiua iustitiæ, sed si est permissa et non debita, tũc dr gra, sm Arch. et Io. An. et qñ dispensatio esset debita, quia subsisteret iusta causa, ut per glo. 50. dist. ut constitueretur. et c. dño sanc cto, tunc peccat eps uel alius superior eam denegando, sm gl.
3 ibi, et Archi. hic. † Vltimo no. q dispensatio fieri non põt, nisi subsistente iusta causa, de quo hic plene per Arch. et per Inno. in c. cum ad monasteriũ. s. de statu mona. et in c. de multa. s. de præben. et si fiat dispensatio, non subsistente iusta causa, nõ valeret in foro iudiciali, sm Arch. hic, nec ẽt in foro conscientię, ẽt si fieret per Papam, ut uoluit glo. sing. in c. non est. s. de voto. Et quæ sit iusta causa, et quę requirantur in dispensatione, hic per Archi. et Io. An. Et uide notabiliter per Fede. in suo consi. 200. et p Rot. in deci. 262. q incipit, Itẽ in religioso. Et dicit hic Arch. quòd si eps uel alius prælatus dispensat in casu non permisso et licito, et sic sine iusta causa, est deponendus si super hoc fuerit accusatus, ut habetur j. distin. qui in aliquo. et in c. 1. in fi. et per glo. 45. dist. omnis qui. in glo. sed qualiter, uer. solutio. Quid si est dispensatũ cũ patiẽte defectu ætatis, ut obtineat ecclesiã curatam, an tunc iste incurrat pęna priuationis si non est promotus ad ordines? uide Ioan. An. in c. cum ex eo, tenendetem j. eo. quòd excusatur, quia est iuste impeditus ratione defectus ætatis. In glo. in uer. personaliter, in fi. idem Archid. vnde in casu d. c. extirpandę. poterit seruire per uicarium, sed in alia ecclesia parochiali non annexa secus, quia eius rector tenetur personaliter residere, et seruire, et non per uicarium, ut hic, et in c. cõquerente. s. de cle. non resi. sm Io. An. de quo etiã no. in c. ex parte, el 2. eo. ti. & per Lap. in sua alle. 6. & per Doc. in cle. j. de offi. vica. Et qualiter intelligatur q debent persona liter residere, hic per Archi. & per Io. An. in d. c. ex parte. Quid autem in eo, qui dispẽsatiuè habet duas ecclesias parochiales an possit in altera deseruire per vicarium, & an intelligatur dispensatum super non residentia: vide per glo. & Io. An. in c. no potest. j. de pręben. In glo. in ver. annum, in princ. vide nõt. q. Io. An. in reg. imputari. j. eo. li. vbi querit quid si diaconus promotus ad ecclesiã parochialem, qui vltimo die Septembris habuit possessionẽ pacificam, & negligit vsque ad alia quatuor tempora sequẽtis Septembris promoueri ad sacerdotium, & in sabbato quatuor temporum illius mensis non potuit ordinari ex aliquo impedimento, an finito illo mense, & anno sit ipso

ipso iure priuatus per hunc tex.& tenet ꝙ non,nisi impedimẽtum procedat sua culpa.tamen tenebitur quam primum poterit se facere promoueri,secundum Io.An. ibi. & vide in simili per Archi.in d.c.cum ex eo.In ea glo.in fi.no.glo.a quo tẽpore currat iste annus,& dicit hic Archi.& Io. An. ꝙ dicitur cõmissum regimen ecclesiæ,quãdo esset facta cõfirmatio, & decreta administratio,& possessio beneficij adepta, vt in c.commissa. ꝫ.e.aliàs si prædicta non interuenirent nõ diceretur cõmissum regimen,sed cõmittendũ. & sic non curreret tempus, ſm Ioã.
4 An. † In glo.in ver.priuatus ibi, mora.nota, ꝙ post executionẽ
a factam a iure, non potest mora purgari,[a] de quo plene no.in l.insulam.ff.de ver.oblig.& in c.commissa.ꝫ.eo.In ead.glo.ibi, per istum.idem Ioan. Mo. & no. quòd per impositionem pœnę a lege noua, non intelligitur recessum a pęna l.antiquę,de quo per Bar.in l.j.ff.vi.bo.rap.In ea. glo.in fi. no. ex glo. an & qualiter quis possit cogi ad ordines suscipiẽdos. & vide in cle.
5 ne in agro.§.antepenul.de statu mo. † In glo.in ver.ordinarius ibi Hostien. idem Ioã. Mo. & procedit in inferiore ab episcopo,habente potestatẽ destituendi a beneficio,cum talis possit ad residentiã citare,& non cõparentẽ,punire, ſm Inno.& Ioã. An.in c.qualiter.ꝭ.de cleri.non residen.facit glo.2.in c.ordinarij.ꝫ.de offi.ordi.Sed si inferior non habet potestatẽ destituendi,tunc eius dispensatio valet, sed potest episcopus eam reuocare, ſm Ioan. An. de quo per eum in c.cum omnes.de consti. in glo.2.& in c.2.ꝭ.de insti.& per Inno.in c.fi.ꝭ.de postu.præla. & per Specu.in titu.2.§.sunt quoque.in fi.Et hæc distinctio ꝓcedit in dispensatione super residentia tñ:sed de dispensatione super non residentia simul cum ordine, & tunc inferior ab episcopo facere non potest, cum talis ordinem conferre non valeat,vt in c.cum nullus.ꝫ.de tẽpo.ordi. ſm Domi.Sed an possit episcopus ex legitima cã dispensare super nõ residentia cũ illo,cui per Papam est collatum beneficium cũ consueta clausula de residentia,in eo facienda?Archi.& Ioan. An.hic, ꝙ sic, per no.in c.cum ordinem. ꝭ. de rescrip. Et dicunt idem esse,de clausula apposita,vt promoueatur ad ordinem, per quam clausulam non intelligitur sublata potestas dispensandi, vt in d.c. cum ex eo.vnde concluditur, ꝙ per tales clausulas non intelligitur sublata potestas dispensandi ipsorum ordinariorum, ſm Ioan.An.de quo per eum in reg.generi.ꝫ.eo.li. & in c. non potest.ꝫ.de præben.Ex quibus singulariter infertur, quòd omnes clausulæ,quæ sunt ſm ius appositæ in rescriptis apostolicis, recipiunt oẽs interpretationes & limitationes, etiam quò ad potestatem dispensandi, quas recipit ius de illis disponens, ſm Do.& vide quod no.in c.1.ꝭ.de rescrip.In ea.glo.in fi. vide glo. in ver.in scholis.in c.fi.ꝭ.de rescrip.eo.lib.

ADDITIO.

a Celsus.Non potest mora purgari.Adde Panor.c.licet num. 2.& ibi,quod notaui in apo.ad eum in ver.executio a iure.de sup.neg.præla.Alex.omnino in l.si insulam,cha,de.de uer.ob.& Pau.de Ca.consi.31. V.G. Adde,ꝙ morę purgatio admittitur de canonica æquitate, nisi ubi adest dies,& pęna in conuentionalibus.Ruy.consi.133.nu.5.lib.1.& consi.119. nume.12.lib.5.

SVMMARIVM.

1 *Nemo,hoc verbum negatiuum quid comprehendat.*
2 *Commenda parochialis ecclesiæ requirit non tantum idoneitatem personæ, sed etiam utilitatem euidentem. Quid in commenda aliorum beneficiorum.nume.3.*
4 *Commendatarij ecclesiarum non dicuntur prælati. Et an faciant fructus suos.nume.5.*
6 *Commendatarius an possit conferre ecclesiam spectantem ad collationem suę ecclesiæ commendatæ.*
7 *Impetratio facta de beneficio commendato, non valet si non fiat mentio de commenda.*
8 *Commenda non potest fieri in aliqua ecclesia sine dispensatione, cum quælibet ecclesia debeat habere suum prælatum.*
9 *Commenda non expirat per mortem commendantis.*
10 *Idoneitas an maior requiratur in commendatario quàm in eo cui confertur ecclesia in titulum.*
11 *Legatus an possit dare beneficia suæ prouinciæ in commendam. Et an expiret per mortem eius.nu.12.*
13 *Episcopus si contulit beneficium,& legatus eodem die dedit in commendã quis istorum preferatur.*
14 *Commendatarius an possit exercere omnia iura spectantia ecclesiæ ratione iurisdictionis,puta conferre beneficia,excommunicare &c.*

CAP. XV.

1 NEmo. † No.primo ibi, nemo. quia comprehenditur etiam legatus, ẽt si sit Cardinalis.& hoc propter illud vniuersale negatiuũ,nemo,quod importat,ac si diceret, nullus.facit 19. distin.c.1. uer. sed responsum, ſm Arch.& Ioan.An.ex quo tene menti, ꝙ vbi reperitur prohibitio præcedente termino vniuersali, puta,nemo,vel nullus,tũc talis prohibitio oẽs astringit, ẽt Legatos de latere,& potest esse ratio,quia ista constitutio est edita in concilio,contra quod legatus de latere dispensare non potest, ſm glo.in c.pe.ꝭ.de fil.presby.& facit quod no.in c.fi.ꝫ. de hæreticis.& in c.cum dilec.ꝭ.de electione.Nullus ergo inferior a Papa potest commendare ecclesiam parochialẽ cõtra dispositionem huius tex.& cõmenda esset ipso iure nulla, de quo infra. Secundo no.ibi,sacerdotio. quòd duo copulatiuè requiruntur tempore cõcessionis in hac commenda . Primo ętas legitima. & sic non per dispensationẽ,vt in l.fi.C. de his qui veniam ętatis impe. ſm Arch.Secundo requiritur ordo sacerdotalis:vnde requiritur maior idoneitas in cõmendatario, q̃ si concederet in titulum, vt hic in glo.Tertio no.ibi,nisi vnam.ꝙ sicut nõ potest quis in titulum habere duas ecclesias curatas, vt ꝭ. de præben.c. de multa. ita nec in cõmendã, nec potest super hoc di-
2 spensari per inferiorẽ a Papa,vt hic dr̃. † Quarto no.ibi,euidẽti,ꝙ non solum requiritur idoneitas personæ in cõmenda parochialis,sed ẽt euidens vtilitas uel necessitas ecclesiæ,vt in ca fu.c.2.ꝭ.de feudis.& in casu c.officij.ꝭ. eo. Quando aũt litigaretur de electione vel confirmatione, tunc non cõmendatur verè,tunc enim imponitur custos,vel economus,cuius officium durat vsque quo ecclesia fuerit ordinata, ẽt si sex menses excedat,vt ꝭ.de offi.ordi.cum vos, ſm Ioan. An. Et intantum debet cõmenda fieri intuitu ecclesiæ,& non intuitu personæ, q̃a aliter facta,ipso iure non valeret,ut hic in fi.tex. ſm Archi.& Ioã. An.dicentes etiam per hunc tex.in fi.& per ea,quæ no. in c.auditis.ꝭ.eo.ꝙ cum cõmenda facta ꝯ formam huius tex. sit nulla, poterunt immediate patroni præsentare, & electos eligere,ut
3 in reg.non pręstat.ꝫ. eo. ſm Archi.& Ioan.An. † In glos.in uer. parochialem,in fi.alia ergo beneficia poterunt perpetuò ad tẽpus, uel ad beneplacitum commendari, nec exigitur ordo sacerdotalis,vt no.21.q.j.qui plures, secundũ Domi. hic in fi.huius glo.& facit c.si constiterit.ꝭ.de accusatio. Est ergo speciale in ecclesijs parochialibus simplicibus.Quid autẽ in parochialibus collegiatis?cõcludit hic Arch. quod episcopus possit cõmendare.& in his iste tex.locum non habeat, ut in c.statutũ.ꝫ. eo.ut sic iura antiqua,scilicet dudum,el 2.ꝭ.eo. & d.c.si constiterit.& 21.q.j.qui plures,remaneant incorrecta,ar.l.pręcipim⁹. C.de appella.sed legatus de latere tales cõmendare nõ posset, vt in c.pen.ꝫ.de offi. leg. sic nec facere potest cõmendationem prębendarũ, habentiũ onus annexum, ſm no.in c. significatũ. ꝭ.de prę̃ben.Et ita finaliter vr̃ hic residere Ioan. An.cum hic requiratur,ꝙ sit in sacerdotio: sed in collegiatis non arctatur q̃s ad sacerdotium,ut d.c.statutum.ergo tex.hic in illis locum nõ habet.& ita sequitur hic Domi.& Imo.licet Pet. de Anch.hic
4 teneat ꝯrium.In gl.in uer.etate,in fi.idem sequunt̃ Doc. † In gl. in uer.cõmendare ibi,an sit prelatus. tene menti ex glo. ꝙ cõmendatarij ecclesiarũ non dicuntur ꝑlati,nec ueniunt appellatione prælatorũ.qđ est notan.pro constitutionibus uel priuilegijs loquentibus de ꝑlatis, ſm Do.& idem uoluit gl.in c.q. plures,hic alle.et Archi.hic,et Inno. in c. si cõstiterit.ꝭ. de accu.In ea.gl.ibi,cũ debito modo sit. & idẽ Arc.& Do. hic q. refert Rotam in decis.41.idẽ tenere. & dr̃ titulus commendę canonicus quò ad hoc,ut interim ecclesia non dicatur vacare, & interim non currat ordinarijs tp̃s lateranensis cõcilij. in c.2. de cõcess. ꝑb.& si aliquis impetraret talem ecclesiã,non facta mentione de cõmenda,non tenetet impetratio,ut in c. cum nostris.& c. literas.ꝭ.de cõcess.ꝑb. ſm Arch.hic, de quo ꝫ. in glo. & isto mõ cõmenda dr̃ tribuere ius,ut dicit glo.j. & hoc respectu quo ad hunc casum,cõmenda habet quandã attinentiã, uel affinitatẽ cũ prælatura,per quã ecclesia non dr̃ uacare, in qua habetur titulus cõmendę, & est mirabile cũ non habeat ꝑlatum,& tamẽ non uacat, ſm Ioan.An.non tñ ex cõmenda dr̃ quæri ius in ipsa ecclesia,cũ isti non dicantur ꝑlati,sed procuratores, & non habent ius in ecclesia,ut ꝭ.per glo.& tenet hic Arch. & Inn.in d.c.si constiterit.dicens tñ,ꝙ dr̃ legitimus administrator, & liberiorẽ administrationẽ habet, q̃ procurator,ar.7.q.2.pastoralis.& 61.di.obitum.& c.sequenti. Et ex his notabiliter inferuntur aliqua notanda dicta.Et primo,ꝙ si ecclesia vacans ꝑ mortẽ prælati,cõcedatur in cõmendã, finita cõmenda, dicetur ecclesia uacare per mortẽ, ſm Do. quia cõmenda non facit com-
a mendatariũ prælatum,[a] ut ꝭ.in glo.ideo durat antiqua uacatio quandiu

ADDITIO.

a Nic.Sup.Cõmendatarium prælatum.Adde cap.relatio.21.q.j.& per Ludo. Ro.consi.350.incip.in casu propositę consultationis.

quandiu ſit prouiſum eccleſiæ de vero prælato, vt dicit glo. in
verbo,collatio.in cle.j.vt li. pen. Secundo infertur,ꝙ ſi benefi
ciū cōmendatū vacabat in curia, ꝙ eodem modo finita cōmen
da dicetur vacaſſe in curia,vt in d.cle.j. ſm Do. Sed Lap.tene-
bat hic ɔ̃rium,quia cōmendatarius habet titulum canonicū,vt
s̃.facit cle.quia regulares.de ſup.neg.præla. vbi per mortem ip
ſius miniſtri,poſiti in ipſo beneficio, qui poteſt reuocari ad li-
bitum,dr̃ vacare beneficiū. Sed Do. tenet hic ɔ̃rium,quia iura
loquentia de beneficijs vacantibus in curia,loquuntur qñ mo
ritur ille,qui habet titulum prelaturæ, vt patet in c.præſenti.§.
j.j̃.de p̃ben.Sed nullū beneficiū pōt dici ſuum, niſi habeat titu
lū prælationis,vt in c.ſi tibi abſenti.j̃. de præben. & facit dicta
cle.j.in prin.ibi,ſuper bñficio ſibi collato. vnde cū cōmendata
rius non ſit prælatus,vt in glo.ergo per ipſius mortē non vaca
bit in curia.Nec ob.dicta cle.quia regulares.ibi loquitur de ve
ris prælatis,licèt ſint remouibiles ad nutū.ideo beneficiū dr̃ va
care per eorū mortē, ſed cōmendatarius non eſt verus p̃latus,
vt s̃.ſm Do.Et hanc partē ſequitur Imo.in c.fi.s̃.de rer. permu.
in 8.col.Ex quo ſequitur,ꝙ per mortē cōmendatarij non dica-
5 tur vacare beneficiū. † In ea.glo.ibi, fructus ſuos.no.ex gloſ.ꝙ
a cōmendatarij eccleſiarū non faciunt fructus ſuos.[a] & idem te-
net Arch. & alij Doct.hic per no. in d.c.qui plures.cū dicantur
habere cuſtodiam tm̃,& ita refert hic Do. Rotam tenere in de
ci.343.quia cōmenda non tribuit ius in beneficio,nec facit prę
latum,ſed procuratorē cum legitima adminiſtratione.& ēt te-
net Inno.in d.c.ſi conſtiterit.& ita eſt tenendū, licèt Io.Mona.
hic aliud velit,& non bene: immo ēt quantuncunq; haberet
quis eccleſiā cōmendatā in ſpecie,vt perciperet temporalia ad
ſuſtentationē ſui,tñ tenetur conſeruare eccleſiam in ſuo ſtatu,
& facere deſeruire per numerū clericorū conſuetū & hoſpita
litatē tenere. Et ſolū tūc poſſet percipere ſuperfluos redditus,
deductis oibus alijs oneribus ipſius eccleſiæ,argu.c. de mona-
chis.s̃.de p̃ben.quod inducit ibi d.Nic. contra dominos Cardi
nales & alios habentes eccleſias cōmendatas. Nam ſi qñ con-
b cedatur alicui eligi pleno iure,[b] etiam quo ad tēporalia,ſolum
pōt ille percipere ſuperfluos redditus, deductis oneribus ipſi
eccleſiæ incumbentibus, nec pōt immutare ſolitū ſtatum ec-
cleſiæ,vt in d.c.de monachis.& in c.paſtoralis.s̃.de priuilegijs.
& ibi per Inno. & Doct. Fortius hoc procedit in habentibus
eccleſias cōmendatas ſimpliciter, vel ēt ſi habeant in ſpecie a
Papa,vt tēporalia inde percipiāt ad ſuſtentationē ſui. vnde ex
his patet ꝙ cōmenda non facit quem prælatū,ſed procuratorē.
vide per do.Pe.in ſua canonica in 4.c.canonicę parochialis,in
fi. vbi tenet ꝙ cōmendatarius eccleſiæ parochialis, ſi percipit
quartam de relictis factis alteri eccleſię,ꝙ illam quartam facit
ſuam propriā. vide ibi. Et ex his infertur ad q. ſi Papa reſerua-
uit ſibi beneficium vacaturū,deinde vacat, & Papa illud com-
mēdat alteri ad tempus,an dicatur finita reſeruatio,ſicut ſi ve-
rè contuliſſet?Rota prout hic refert Do.in dec.344. tenet quòd
non, quia commenda non dat ius in beneficio, nec cōmenda-
tarius facit fructus ſuos,nec eſt prælatus,nec habet ius perpe-
tuū,ſed tp̃ale, vt patet hic in glo. & ita fuit obtentum per ma-
iorem partē ipſorū,vt dicit Rota ibi.& ſequitur hic Dom. Sed
quid ſi fiat cōmenda ad tempus incertum, puta ſi dicatur do-
nec aſſecutus fuerit poſſeſſionē ep̃atus, cui iam erat facta pro-
uiſio?Rota in d.deci.tenet,ꝙ tunc expiret reſeruatio,cū videat
perpetua diſpoſitio, propter dubium euentum conditionis,ꝙ
poteſt non exiſtere,arg.c.fi.s̃.de reſcrip.eo.li. & l. ſufficit. ff.de
condi.indebiti,ſm Rotam ibi,quod intelligit hic Domi. quan
do Papa reſeruaſſet beneficium ſuæ prouiſioni, cum verbum
prouiſionis,includit omnem modum,per quem eccleſiæ pro-
uidetur,ſm glo.in cle.fi. eo.titu.ſecus ſi Papa reſeruaſſet colla-
tioni ſuæ,quia cum collatio pręſupponat conceſſionem bene
ficij,quæ tribuat ius in re,& faciat beneficiū eſſe illius cui cō-
fertur,vt in d. c. ſi tibi. tunc per talem cōmendam non expira-
ret reſeruatio, ſm Do. Sed quid ſi commenda fiat per Papam
de beneficio ſpectante ad collationem inferioris,an finita cō-
menda redeat poteſtas conferendi ad ordinarium?glo.in c.in-
ter dilectos,in fi.s̃.de exceſ.prela. facit quòd ſic. de quo ibi per
Innocen.& Ioan.An.In ead.glo.ibi,& gubernandum. ex hoc
concludit hic Archid. quòd commendatarius habeat ius præ-
ſentandi clericum ordinandū ad titulum eccleſiæ,quando ec-
cleſia indiget.argu.c.poſtulaſti.s̃.de iure patro. quod procedit
ſecundū Imo.& Domi.quando hoc facit nomine eccleſiæ, cū
præſentare eſt colligere fructus iuris patronatus, ut in c. con-
ſultationibus.s̃.de iure patrona.& ibi per Innocen.ſed iſte po
teſt fructus colligere, & in vtilitatem eccleſiæ conuertere, er-
go & pręſentare poterit.facit quod no.per Inno. & Hoſt.in c.
examinata.s̃.de iudi.vbi tenet ꝙ ēt ſequeſter poterit pręſenta-
6 re.† Sed dubitatur an cōmendatarius poſſit conferre benefi-
cia ſpectantia ad collationē eccleſię cōmendatę?& vr̃ ꝙ ſic, cū
ſit legitimus adminiſtrator, & habeat liberiorem adminiſtra-
tionem,ꝙ̃ procurator,ſm Inno.in d.c.ſi conſtiterit. In contra-
rium facit,quia cōmendatarius dicitur ſolum habere guberna
tionem & cuſtodiam fructuum, & non dicitur prelatus, nec
habere ius in eccleſia. ergo beneficia conferre nō pōt cum ta-
lis poteſtas requirat ſpecialiſſimū mandatū,nec trāſit ſub qua-
cunque generali conceſſione vt in c.cum in generali.s̃. de off.
vica. De coadiutore verò tenuit Archi.& Ioan. Mona. in c.vni
co.j̃.de cle.egrot. quòd non poſſit conferre beneficia, ex quo
ei prohibetur quęlibet alienatio, de quo tamen ibi plene no.
per Doc.in fi. ergo idem dicendum videtur in cōmendatario,
vt s̃.licet in contrarium faciat, quod habetur in c.cum olim.s̃.
de maio.& obe.vbi dicitur,ꝙ collatio beneficiorum inter fru-
ctus cōputatur.ergo vr̃ ꝙ poſſit cōferre.ſed certe cū requiratur
ſpeciale mandatū non vr̃,ꝙ habeat tale ius cōferendi, ſicut di-
citur in generali vicario, habente poteſtatē in tēporalibus &
ſpiritualibus eccleſię,& in fructib. & alijs, & tñ ɔferre bñficia
non pōt,vt in d.c.cū in generali.cogita tñ, & uide in c. is cui.j̃.
7 eo.†In ea.glo.ibi,cum noſtris.& in c.literas. vbi no.ꝙ impetra
tio facta de bñficio cōmēdato,nō valet, nō fcā mētione de cō-
menda,ſm Archidi.nec ſufficeret ſi in literis diceretur,amoto
quolibet illicito de tēpore.ſed Io.An.in hoc cōtra in d.c.cū no
ſtris.ſed certe verba illius clauſulę nō ɔcludūt ſufficientē men-
tionē,quia dicūt detētorē,ſed iſte nō eſt detentor nec illicitus,
ſed habet titulū canonicum, vt s̃.in glo. ſecundū Domi. In ea.
gl. ibi, ſi autē fuerint cōtumaces. Sed quid ſi nō fuerunt citati,
an poterūt eligere,vel patroni pręſentare, nō caſſata prius cō-
menda?Io.An.hic ꝙ nō.& idem tenuit in d.c.dudū.dicens,ꝙ ēt
ſi ep̃s fraudulenter fecerit hanc cōmendam, & ſine iuſta cā,tñ
debet prius caſſari.arg.c.auditis.& c.bonę,el 2.s̃.e.& idē tenet
Inn.in d.c.ſi ɔſtiterit. Sed certè ſi ɔmenda eſt facta fraudulēter,
& ſine legitima cā, vr̃,ꝙ ēt illa non caſſata poſſint illi, ad quos
ſpectat eligere, cōferre,vel præſentare.arg.tex.hic in fi. & per
reg.non præſtat.j̃.e.lib.& ita videtur hic reſidere Arch.& ſequi
tur hic Lap.Pet.de Ancha. & Domi.dicentes ſecus eſſe in per
mutationibus beneficiorum factis,non vocato patrono,maxi
mè & laico,quia ſunt nullæ,etiam ſi permutatio ſit facta bona
fide.poterit tamen quilibet ipſorum permutātium, ex quo nō
fuerunt in culpa, etiam inuitis patronis, ad ſuum beneficium
reuerti,ſi patroni permutationi ſe opponunt.argu.c.ſi benefi-
cia.j̃.de præben.ſecus ſi fuerunt in culpa,quia ſciebāt eccleſias
habere patronum,nam poterunt tunc patroni,ēt tali permuta
tione nō caſſata,aliū præſentare,ſm Doct.hic,ſed de hoc vide
per gl.& Doc.in c.j.j̃.de rerum permu.& ibi dixi.& vide ēt per
Rotā in dec.307. quæ incipit, Item qđ permutatio,& per Imo.
in c.fi.s̃. de rerum permu. & in dictis locis videtur ɔ̃riari dictis
hic.In ea.glo.ibi,dic ꝙ non.idem Io.An.& idem ēt Pau.& Do
mi.qui vltra ēt dicunt, ꝙ ſi ep̃s fecit ɔmendam de eccleſia non
curata,etiam poſt ſex menſes reuocare non poterit, niſi ceſſet
cauſa ob quam facta fuerit Sed aduerte quia ſi cōmenda eſt fa
cta ad tempus,ꝙ poſſit reuocari finito tempore,eſt text.in d.c.
ſi conſtiterit. Sed ſi eſt facta ſimpliciter,tunc glo.in d.c.qui plu
res.tenet contra glo.hic, quòd poſſit reuocari. & idem Innoc.
in d.c.dudum.poſt prin.& idem videtur tenere Io. An.in d.c.ſi
conſtiterit.& gl.ibi,ideo cogita.quia,cùm ſit ſpeciale in bene-
ficijs,quæ dant in verum titulum,vt non poſſint reuocari,vt in
c.j.j̃.de capel.mona.quia ſunt perpetua,ergo in ɔ̃riū eſt in iſtis.
cōmendis.In ea.gl.in fi.idem Arch. cum cuſtodia eccleſiarum
vacātium ſpectet ad ordinarium,vt s̃.de inſti.cum veniſſent.In
plebi-

ADDITIONES.

a Celſus.Non faciunt fructus ſuos.Adde Alex.conſi.77.vol.2. & ratio poteſt eſ-
ſe,quia non dicitur verus dominus beneficij, cum commenda non dicatur
titulus,cum titulus ſit perfectus,vt no.Ioan.An. c.dilectus.infra de dila.in no
uel.& Bald.in l.ex verbo,C.de fideic.liber. Imo dicitur commendatarius nu
dus miniſter,uel cuſtos.no.Ang.plene conſi.35.incip.quidam nobilis,& Ale
xan.in l.Lucius.ff.depo.

b Nic.Sup.Pleno iure.Adde quæ dicatur eccleſia pleno iure ſubiecta. Vide tex.
iuncta glo.fi.in c.quoniam.de priui.glo.in c.cum inter nos.de reg. iur.glo.
j.in c.conqueſtus.de fo.compe.& ibi Doc.in uer.pleno iure.in c.abbates. de
priui.lib.6.& ibi Doc.glo.in uer.pleno iure, in c.cum & plantare.de priuile.
& ibi Abb.in c.querelam.in 2 col.de ele.Abb.in c.auditis.in 4.no. de præſcr.
Abb.in c.de monachis,in 3 col.de præben.Abb.in c.in Lateran.in 2 col.eo.
ti.Anto.de But.conſi.19.incip.quia hic agitur,in 2.col.Raph.conſi.187.inci.
dominus bō Signorius de la Schala,tunc dominus Veronæ,& Vincentiæ &c.
V.G.Adde de iſta clauſula,pleno iure, Ruy.conſi.164.nu.3.lib.2.

plebibus verò, & alijs maioribus ecclesijs, secus est, vt in c.in
plebibus.63.dist.& per glo.in c.cum vos.hic alle. & no. ex hac
glo. ſm Domi. ꝙ licèt ad Papã sit deuoluta collatio, tñ poterit
eps in illa ecclesia ponere commendatariũ. & refert Feder. de
Senis idem tenere in suo tractatu permutationum. Sed hoc
procederet in commenda quę tribuit simplicẽ custodiã,& cu-
ram fructuum sine libera administratione, quã põt facere eps
donec prouidant ecclesię, ꝑ no.s.in tex.& in d.c.cũ vos.vbi dr,
ꝙ talis commenda nõ tollit vacationem vel ius ꝯferendi: secus
in commenda, ex qua confert ius,& quæ vacationem tollit, q.a
non vr, ꝙ si est deuoluta collatio ad superiorẽ, possit eps illam
8 facere.& ita vr hic fuisse de mente Io.An.s.& gl. hic.†In gl. in
versi.necessitate,in prin.vnde dicebat Hosti. in d. c.dudum. &
Inno. in d. c. si constiterit. ꝙ cum de iure quælibet ecclesia de-
beat habere suum prælatum,vt in c.cum non ignores. de præ-
ben. quòd in omni ecclesia non dicitur posse fieri commen-
da sine dispensatione,per quam ex causa ius relaxatur.1.q.7.di-
spensatio.& causę cognitione interueniente,fieri debet.& idẽ
tenet hic Archidi. & ex prędictis infertur ꝙ de iure communi
nullus prælatus inferior ab episcopo possit dare ecclesiam in
commendam, quæ tribuat titulum: & ratio est,quia prælatus
inferior ab episcopo dispensare nõ potest, nisi solum in casib.
expressis in iure,vt dixit singulariter Inn.in c.2.s.de eo qui fur-
tiuè. sed in commenda fienda requiritur dispensatio, vt s. pro
quo facit ẽt rõ,nam de iure communi prouisio ecclesiarum spe
ctat ad epm.16.q.7.oẽs basilicę.& s.eo.sciant.in gl.& j. eo. q̃ q̃.
in gl.pe. Alij vero inferiores si habent potestatem conferendi,
est de iure speciali,ex consuetudine,vel priuilegio.& ista dent
stricte intelligi.si ergo in priuilegio non continet, ꝙ possit cõ-
mendare,vel hoc nõ est pręscriptũ, certe eis nõ cõpetit. arg. c.
auditis.de prescri.& no.in simili s.c.proxi.in glo.pe.& j.eo. cũ
ex eo.in glo.licèt igitur,& in cle.1. de rerũ permu. & sic sequit
quod de iure cõi,cessante priuilegio,vel cõsuetudine, inferior
ab epo commendare non potest in titulum,ſm Io.de S. Geor-
gio hic,& ita ẽt sequit hic Do.qui ex prædictis infert,ꝙ licèt ca
pitulum ex negligentia episcopi conferre possit,vt in c.2. s. de
conces.præbẽ.vel etiã ex delicto,vt in c.cum in cunctis. s. eod.
tamen non poterit commendare, per no. in d. cap. cum vos.
& in cap. cum in tua. & in cap. ex parte. s. de decimis. Postea
verò vr sentire ꝯrium,dum dicit, ꝙ durante commenda nõ cur
rit tempus Lateranensis concilij illis,ad quos spectat collatio,
vel ꝑntatio:vnde vr sentire,ꝙ quilibet ordinarius,ad quem spe
ctat collatio,possit commendare, & ei non currat tps. In gl. fi.
ibi,vel distingue.tene indistincte,quod dicit glo.s. quia standũ
est huic rigori,vt non possit vltra commendari, ſm Ioan. And.
9 †In ea. gl. in fi. tene menti ex gl.ꝙ commenda [a] nõ expirat per
a mortẽ cõmẽdantis.& idẽ sequunt, hic Doc. qđ vr intelligẽdũ,
ſm no.in c.si gratiose. s.de rescrip.eod.lib.Extra gl.quærit,pri-
mò an clericus alterius diœcesis possit recipere, & acceptare
hanc cõmendam sine licentia proprij epi.Io.And.hic, ꝙ sic.&
in d.c.dudum.dicens tñ,ꝙ ad mandatum sui prelati cogetur il-
10 lam dimittere.& idem tenet Inn.in d.c.si constiterit. †Secundò
quæritur,an sit gñaliter verum,ꝙ eadem idoneitas, seu maior
requiratur in commendatario,sicut si conferatur in titulum.&
dic,ꝙ sic in commenda ecclesiæ parochialis,vt hic,& s.ꝑ glos.
in ver.sacerdotio.& idem vr in alijs ecclesijs.vnde non vr, ꝙ re
gulari possit commendari beneficium seculare,quia,cum com
menda sit titulus canonicus,vt s.in glo.non vr,ꝙ possit fieri in
habili,vt in c.super eo.s.de regularib. Et idem si ecclesia esset
consueta conferri regulari,non vr,ꝙ possit commendari secu-
lari,per no.in c.cum de bñficio.j.de præb.Et gñaliter posset do
bitari,an defectus ætatis impediat,ꝙ non possit fieri commen
da,sicut impediret, q; non posset fieri vera collatio vel institu-
tio.Et idẽ posset ẽt dubitari, an ptãs commendandi reguletur
a ptãte conferendi. & vr in prædictis vtroq; casu,ꝙ sic.arg.c. cũ
singula.§.prohibemus.j.de pb.vbi bñficia consueta regi ꝑ mo
nachos vnius monasterij, non possunt committi per inferiorẽ
a Papa monachis alterius monasterij.& loquit ibi quibuscun-
que ecclesijs vel administrationib.Et idem vr velle hic Archi.
in prin.dicens,ꝙ sicut legatus de latere non potest conferre ec
clesias collegiatas,vt j.de offi.leg.c.pen.ita nec poterit cõmen-
dare.& idem tenet s.Io.And.ex quibus vr ꝙ potestas commen
11 dandi reguletr a potestate conferendi.†Tertiò quęrit,an legatus
possit dare bñficia suæ prouinciæ in commendam:& dic,ꝙ sic,
scilicet illa,q̃ conferre põt,vt in c.1.j.de offi.lega. Cum legatus
b in prouincia ꝯcurrat [b] cũ quolibet ordinario collatore,vt in d.
c.1. & ibi ꝑ gl.in fi.& ita est de mẽte Arch.& Io.And.s. dum so
lum excludunt legatum, vt non possit commendare collegia-
tas vel pbendas,& alias ecclesias.de quib.in d.c. pe. In alijs er-
12 go poterit.†Quartò quęritur,an commenda facta per legatum
expiret per mortem eius,vel finito eius officio.glo.hic in fi. fa
cit ꝙ non,dum vult,ꝙ commenda non expiret per mortẽ com
mendantis.de quo tamen dic vt nota.in c.præsenti.j.de offi.le-
13 ga.†Quintò quęrit,quid si eodem die episcopus contulit bñfi-
cium & legatus eodem die commendauit illud alteri, quis ex
istis sit præferendus.& dic,ꝙ ille,qui fuit prior in tpe,si de hoc
apparet,vt per gl.in d.c.1.in fi.& no.in c.duob.s.de rescri.eo.li.
Sed si de prioritate non apparet, an sit tunc præferendus, qui
prius habuit possessionem,sicut dr in c.si a sede.j. de præb. An
verò præferatur ille,cui est facta collatio, tanq̃ habens verum
titulum & potentius ius. Commenda enim vr esse remedium
extraordinarium & subsidiarium,vt est dictum s.in glo.in ver.
necessitate.ergo vr,ꝙ debeat præferri remedium ordinarium,
ſm no.per glo.in l.etiam.C.si tutor,vel cura. inter. & in regula
factum legitimè.j.eo.lib.& ibi per Dy.Sed quod debeat pręfer
ri commendatarius,facit,ꝙ commenda tollat vacationem, &
ius conferendi,& tribuat canonicum titulum,vt s.in gl. & no.
in d.c.cum vos.cogita,& videret,ꝙ debeat præferri,habens ve
rum titulum collationis,tanq̃ hñs gratiam pinguiorem & ple
14 niorem,vt d.c.si duobus.†Sextò & vltimò quærit,an commen-
datarius possit exercere omnia iura competentia ecclesiæ, rõ-
ne iurisdõnis, puta conferre bñficia,de quo est dictum s. Et an
possit excommunicare.pro quo facit,qđ no. in c. cum contin-
gat.s.de foro compe.& ibi per Io.And.super gl. 2.an scilicet so
la possessio tribuat potestatem excommunicandi, de quo per
Domi.in c.vt circa.s.eo. Et an possit commendatarius ſm for-
mam iuris alienare res ecclesiæ,stante necessitate vel vtilitate
ecclesiæ.de quo hic per Archi. in fi. qui adducit aliquas rões
pro & contra,& nihil determinat:vnde super his omnib.esset
bene cogitandum,quia,vt dicit hic Io.And.materia commen-
dæ non est per textus bene clara,& per Doct.etiam non repe-
ritur bene declarata,vt patet ex prædictis. & vide ad hoc in d.
c.is cui.& in c.pen.& fi.j.de sup.neg.præla.

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Commenda non expirat.Adde Rotam decis.345. in antiquis,& per Fede.de Sen.in tractatu permutationum.q.15.

b Nic. Supe. Concurrat cum quolibet ordinario.Adde tex.& gl.in c.2.de offi, ordi.lib 6.& per Doc.in c.igitur.25.q.2.

V.G. Legatus,ꝙ possit facere constitutiones in prouincia,Cor.consi. 121.videtur,litera C.lib.3.Nisi in reseruatis vel prohibitis.Alex.consi.16.Vbi multa adducit, lib.4.

SVMMARIVM.

1 *Comparere quando quis teneatur personaliter, & non per procuratorem.*
2 *Vacationis verbum simpliciter prolatum cõprehendit omnẽ modũ vacãdi*
3 *Fraudare non videtur qui fraudando fraudem excludit.*
4 *Iura loquentia de electione extenduntur ad collationem & prouisionem in his quæ possunt adaptari.*
5 *Notitia indubitata alicuius qualiter probetur.*
6 *Verba legis vel statuti debent intelligi secũdum vulgarem modũ loquendi.*
7 *Præuenire quando quis possit terminum sibi statutum.*

CAP. XVI.

Vpientes. No.1.ibi,regulares.casum, in quo
regulares ęquiparant cathedrali-
bus,& vide in c.pe.j.de of.le.Scđò no.ibi, immedia
ta subiectio.duos casus,in quib. negotiũ electionis
dẽt agitari in curia.& vide s.eo.in c.q̃uis.& in cle.cãm.eo.titu.
1 Vltimò nota ibi,personaliter.casum in quo tenet quis persona
liter cõparere & nõ ꝑ ꝓcuratorẽ: & sic põt Papa cõpellere ad
comparendũ personalr.De inferiorib verò dic,vt in c.1.j.de iu-
2 dicijs.& ꝑ Bal.in l.1.ff.de procurato.†In glo.in ver.vacationib.
idem Io.Mo.& Archid.ex quo nota,ꝙ verbum,vacatio simplr
prolatum,comprehendit oẽm modũ vacationis, ẽt in materia
pœnali:qđ no.ad c.susceptum.s.de rescri.eo.lib.In glo. in ver.
periculosis.in fi.no. ex gl. ꝙ tunc cessante cã cessat dispositio,
qñ cã est finalis:alias secus.qđ no.ad c.cum cessante. s. de app.
& vide in c.post translationem hic alle.& ꝑ gl.& Bar. in l.2. ff.
3 donatio.†In glo.in ver. [a] malignantium.in fi.tene menti singu-
a lariter hanc gl. vt procedat etiam in foro conscientiæ, ꝓ quo
facit,quia non vr fraudem facere,qui fraudãdo fraudem exclu
dit,vt l.cum pater.§.Titio.ff.de leg.2.ſm Io.And.facit etiam qđ
dixit notabiliter Inn.in c.cum olim.s.de resti.spo. dicens, ꝙ si
tu habes rem meam,quam recuperare non possum, vel ꝓpter
tuam potentiam,vel fraudem,vel quia deficiunt mihi ꝓbatio-
nes,vel aliter,ꝙ tunc licèt in foro conscientię cũ furari,vel alio
quocun-

ADDITIO.

a Nico. Supe. Malignantium.Adde de materia istius in glo.Ioan.de Imo. in l.is qui.ff.de verbo.oblig.

quocūq; & secreto modo recuperare. Et per ratione huius gl. infert Pe.de Ancha.ꝙ si tu mutuasti mihi 10.præsentibus testibus,quæ postea restitui sine testib.& deinde a me repetis & velis stare meo sacramento,ꝙ potero iurare non fuisse mutuatū, ex quo habeo ius in principali.de quo tamen dic, vt hic ꝑ eū, & Do.& vide per Archi.in c.nullus.hic alle.& per glo.in c. 2.j. de confes.vide notabiliter per d.Anto.in c.per tuas.in fi. s. qui

4 filij sint legiti.†In glo.in ver.moderatione,in fi.no. pro habentibus potestatem moderandi statuta, vt possint pœnam apponere.In gl.in ver.electi.in prin.no.ex gl.ſm Domi.ꝙ iura ēt pęnalia loquentia in electione, extenduntur ad collationem & prouisionē in his,quę possunt adaptari. pro quo gl. in c.si post quam.j.eo.Et habet etiam locum iste tex.si appelletur ab interlocutoria iudicialiter lata in cā confirmationis,ſm Arch.& Io. And.In ea.glo.in fi.idem Io.Mona.& Archi. & procedit quando ecclesia esset accessoria ipsi hospitali,vt per gl.in cle.per literas.de præben.& facit cle.quia contingit. de religiosis dom. Sed si pręsit quis ecclesiæ regulari principaliter,& hospitali accessoriè,& tunc habet locum iste tex.ſm Domi. notantem ex gl.quòd ēt sub verbo,ecclesiarum regularium,non comprehēduntur hospitalia,ēt religiosorum,in materia pęnali:licèt Lap. hic 5,per no.per Io.And.in c.admonet.super ver.personis.s. de renū.& in c.2.in ver.ecclesia.s.de resti.in integ. In glos. in ver. regularium,in fi.idem Io.Mo.& Archi.per quæ gl. in cle. vt hi qui.de eta.& quali.& in cle.1.de præbē.,nec ēt locum habet in his,qui non præsunt alicui ecclesiæ, sed ordini, vt in Generali ordinis minorum,vel similium , cum per illorum mortem ecclesia non vacet,ſm Dominicum. In glos.in ver.subiectio,ibi, ſm Garsi.idem Io.Mo.& Archi.& Imo.licet aliud velit hic Io. And.& Pau.de quo in c.si postquam,& c. si abbatem, j. eod.In ead.glos.ibi, non expresse. & hoc tutius est tenere,saluo quod hr in d.c.quamuis.in fi.esto ꝙ Io.Mo.& Arch.aliud teneant,vt refert Do.notans ex hac glo.ꝙ iura pœnalia loquentia in appellatione,non habent locum in causa quæ transfertur per viā relationis,vel aduocationis,seu remissionis: quod no. pro sta-

5 tutis.†In glo.in ver.notitiam,in fi.idem Io.Mona.& Archi. & no.ex glos.qualiter probetur certa,& indubitata notitia alicuius.pro quo gl.in ver.notitiam.in cle.causam.eo.ti.& quod no. in c.cum contingat.s.de rescrip.& glo.in l.Titio vsusfructus. ff. de condi.& demon.& tex.in l.pater decedens.ff.de administr. tuto.In glo.in ver.ex tunc. in fi.prima solutio videtur bona, si verbum,absq; fraude,iungatur præcedentibus,ſm Ioā.de Fan. quasi velit,ꝙ si ante mensem elapsum nō arripiat iter , incipiat currere tempus arbitrarium finito mēse: aliàs ex tunc incipiat

6 currere.& ita tenet hic Imo.†In glo.in versi.quomodo ibi, vulgares dietas. tene menti primò, ꝙ verba legis vel statuti , licèt sint composita a peritis , tamen debent intelligi ſm vlgarem

a & communem vsum loquendi, [a] & secundum consuetudinē loci,& non secundum modum legalem,secundum Pet. de Ancha.facit gl.in c.nonnulli.s.de rescri.& per Bar.in l.omnes populi.ff.de iusti.& iu.facit glo.in l.2.in prin.ff.de ori. iu. & in l.3. ff.de testa. tute. & quod no. in c. ex literis,el 1.de sponsa.& per Bal.in l.Titio centum.§.Titio genero.ff.de condi.& demon.Secundò no.ex glo.ꝙ constitutio loquens de dietis,debet intelligi de vulgaribus,si de hoc apparet:alias debet intelligi de legalibus,qn̄ ibi aliter se non habet consuetudo.†In ead.glo.ibi,in

7 tempore,qđ iudex debet arbitrari.tene menti sing.ex glos. an ille,qui venit vel facit ante tempus debeat lucrari residuum tēpus dilationis,quod præuenit, & an & quando possit quis præuenire terminum:hic per Do.& vide per Bart. in l.a filia. §.aliū no.ff.ad Trebel.quando sit,ꝙ finita causa dilationis , intelligatur etiam finita ipsa dilatio.& vide per gl. in ver. absumpserit. in clem.1.de vi.& hone.cle.& per Bar.in l.eum qui ante Kalendas.de ver.ob.& vide in cle.2.de app.& per d.Anto.in c.significante.de appel.& per Bar.in d.§.alumno.& in l.2.ff.de re iud. & vide bonum tex.in c.oblatæ.s.de appella.& per Innoc.in c. ex ratione.eod.titu.In ea.glos.in fi.no.ꝙ vbicunque iudex habet arbitrari dietas,vel secundum vulgares vel legales,semper debent dari aliqui dies ad quiescendum,inspecta qualitate personarum & temporis:quod est no. pro ambassiatorib. & alijs

8 similibus.†In gl.in ver.contingentibus.in fi. idem Ioan. Mon. & Archidia. Et noto primo ex glo. quòd obligatus ad comparendum instructus & ad producendum instrumenta,intelligitur de his quæ habere pōt. Alia verò poterunt produci in alio termino secundum Bald. Secundò no.ex glo.quòd qui tenetur comparere instructus , intelligitur super iam deductis in iudicio:non autem in his quæ possent de nouo deduci : quod facit ad no.in c.Nicolao.s.de appella.

ADDITIO.

a Celsus. Loquendi. Adde quis dicatur communis, & vulgaris vsus loquendi Lanfran.de Oria.c.quoniam contra falsam.§.testium depositiones. nu. 103. versi.quæritur vltra,& qđ ibi no.in apo.in ver. cōis vsus loquendi. de proba. V. G. Adde,ꝙ communis vsus loquendi,debet probari. Goz.conf.35.Breuiter. agendo,nu.12.& Dec.in c.2.de rescrip.

SVMMARIVM.

1 *Impedimentum excusat a contumacia, & qui allegat impedimentum illud probare debet.*
Et impeditus debet mittere procuratorem, licèt excusetur a comparitione personali. nu.2.
3 *Mora an possit purgari quando pœna imponitur ipso iure.*
4 *Procedi vbi potest non obstante contumacia partium, an tunc circunducatur citatio.*
5 *Impeditus facere actum in certo termino, non excusatur, nisi protestetur quòd per eum non stat.*
6 *Probatio plena vbi a iure requiritur,debet fieri probatio legitima.*
7 *Impedimentum aliter probari debet quam per iuramentum.*
8 *Tempus a iure limitatum,an possit per iudicē prolongari, vel abbreuiari.*
9 *Impeditus ne possit constituere procuratorem,an excusetur.*
10 *Vt præmittitur, hæc verba quid significent.*

1 Quod si per viginti. †No. primò ibi, ꝑposita. ꝙ licet iusta cā & impedimentū excusat a contumacia, tū non sufficit esse impeditum, nisi impedimentū alleget & probetur.facit ca. querelam. s. de procurato.& c.si iustus metus.s.de appellatio.& vide tex.nota bi.in l.qui commeatus. ff.de re militari.vbi non sufficit allegare impedimētum vel probare,nisi etiam probetur, ꝙ nisi fuisset impedimētum , quis comparuisset vel aliud simile fecisset,

2 de quo ēt per Bar.in l.quæsitum.ff. de re iudica.† Secundò nota ibi,per procuratorem. ꝙ licet ꝑꝑ iustum impedimentū quis excusetur a personali comparitione, tenetur tū mittere procuratorem instructum:nec sufficeret hoc casu mittere nuncium ad se excusandum,ſm Bal.& vide quod no.in d.c.querelam.& per Bar.plene in l.2.ff.de diuer.& tempo.præscri. Cessante vero postea impedimēto tenet personaliter comparere, quia intantum excusatur quis rōne impedimenti,q̄tum durat impedimentum & non vltra,vt hic dr̄.& vide in c.eo.j.de sent.excom. Vltimò no ibi,pena.ꝙ qn̄ constitutio ex certa cā repellit quem

3 a potestate probandi,dr̄ pęnalis,ſm Domi.†In glo.in ver.expectati,in fine. tene menti, & ita allegatur, ꝙ qn̄ pœna imponit ipso iure,non potest mora purgari post terminum, siue terminus sit certus,siue incertus,sed ex arbitrio iudicis veniat declarandus.vide in l.qui ob rem.ff.de condi.indebi. & idem voluit gl.in ver.priuatus.in c.licèt can.s.eo. & vide in c. vt commissa. j.eo.& per Bar.in l.insulam.ff.de ver.obli. Secundò tene menti ex glo. ꝙ prohibitus ab appellando, vr̄ prohibitus a potestate

4 purgandi moram, vt hic per Do.†In glo.in ver.opponentes,in fi.no. ex gl.iuncto tex.ꝙ vbi potest procedi non obstante contumcia partium, tunc non circunducitur citatio ob contumaciam vtriusque partis: imo punitur reus non comparens tanq̄ contumax,licèt actor fuerit etiam contumax.quod no.ad c.cōsuluit.s.de offi.deleg.& ad l.post edictum.ff.de iudicijs.In glo. in ver.comparere.ibi,cognoscendum est.idem Ioan.Mona.& Archi.& no.ex glo. ꝙ si ex aliqua dispositione post terminum quis non debet audiri,ex eo quia non seruauit certas solennitates,tamen admittitur si velit probare, quòd causa sua nō erat talis,quæ includeretur sub illa dispositione, secundum Domi. & sic admittitur quis post terminum ad probādum illud, quo probato,minus non arctabat,secundum Bald. et vide alias per Bart.in l.1.§.1.ff.quod vi aut clam.Secundò no.ex gl.quòd si statutum arctat quem ad personaliter comparendum intra terminum, non excluditur quin etiam post terminum possit mittere procuratorem ad se excusandum quod comparere non fenebatur.In ead.glo.in fi.idem Archidia.et Ioan.Mona.no. primò ex glo. quòd in causa electionum potest procedi non obstantibus ferijs,de quo etiam per glo.in ver.feriarum. in clem. sæpe.de verbo.significa.Secundò nota ex glo. quòd in dilationibus assignatis a iure computantur tam dies feriati q̄ non feriati,de quo per Innoc.in c.vltra tertiam.s. de testibus. et idem est in dilationibus datis a iudice,vt in l.siue pars. C. de dilatio. Tertiò tene menti ex glos. quòd si a iure datur terminus ad faciendum id, quod fieri non potest die feriata , et vltra dies termini sit feriata,quòd non excusatur,posito ꝙ in aliam diē proximam non feriatam illud fiat,quia non debuit quis se arctare, de quo no.in clem.2.de appel.et per Bart.in l.2.ff. si quis cautioni.et per Bart.in auth.ei qui.C.de tempo. appel. et per Bald. in l.2.C.eodem titu.In glo.in ver.petere,in fine.idem Ioan.Mon. et Archidi. et tene menti singulariter, et semper allegatur hęc glo.vt

glo.vt sic euitetur iurium correctio. & idem voluit gl.j.in ver.
priuatos.& facit quod no.Bar.in l.talis scriptura.de leg. 1. & in
5 l.2.ff.vi bono.rapto.†In glo.in ver.proposita,in princ.no.ꝙ im
peditus facere actum in certo termino non excusatur,nisi pro
testetur,ꝙ per eum non stat.de quo j.in fine glos.& per glos.in
c.1.& c.plerunque.s.de rescriptis.& ita posset limitari glos.no.
in c.ex conquestione.s.de restit. spoli. & no.in l. 1.§.si quis ipsi
prætori.ff.de no. ope.nuncia.& in c.pastoralis.§.verum.de of-
fic.ordina.& in c.si iustus metus.s.de appella.Pet.de Anch.in-
a telligit istam glo.veram inquantum impeditus [a] ex defectu iu
dicis debet protestari.In eadem glo.in fi.no.ex glo.ꝙ licèt cau
tum sit pluries protestari,tamen vbi simpliciter requiritur pro
testatio,sufficit ꝙ semel fiat.facit l.Titia.§. vsuras. de lega. 2. &
talis protestatio operatur durante impedimento: vnde si po-
stea Papa sui copiam facit,& non potuit se præsentare, debet
iterum protestari,cum prima protestatio nō impediat cursum
sequentis temporis,secundum Archid.& Ioan. And. Secundò
no.ex glo.quòd protestatio debet fieri congrua hora, secundū
Ioan.And.facit l.si soluturus. ff.de solu. Item ꝙ in protestatio-
ne requiritur scriptura:sed hoc non est indistinctè verum,secū
dum Doctores hic,& no.in reg.in generali.j. eodem libro, &
per Barto.in l.non solum.§.morte.ff.de negotijs gestis. & vide
in l.scire oportet.§.oportet.ff.de excusa.tuto.& in l.fina.C. de
neg.gest.& Bal.in l.si quas.C.depositi.In glo.in ver. videbitur,
in fine.tene menti,quòd vbi ab homine vel a iure datur termi-
nus ad probandum,si postea discutiatur an exceptio sit admit
tenda vel non,& iudex stat in suspenso,tunc talis terminus nō
currit, nisi postquam iudex declarauerit exceptionem admit-
tendam vel non,secundum Domini. & idem tenet Bal. in l. 1.
in princ.C.de iur.calum.& alleg. Specula.ita tenere sicut aliàs
voluit glo.no.in l.post dationem.in clem.sæpe.de verb.signif.
vide per Barto.in l.si finita.§.Iulianus.ff.de dam.infe. post prin
cip.& per Bal.in l.contra maiores.C.de inoff.testamen. & per
Fede.in suo consilio. 226. quod incipit, Casus talis est,vacanti-
bus.vide per Rotam in decisio.208.quæ incip.item quod termi
nus.& per Specu.in titu. de dilationi. §. 1.versicu. sed nunquid
6 currunt.†In glo.in ver.fidem.in prin.no.ex glo.ꝙ vbi a iure re-
quiritur ꝙ fiat plena fides, requiritur tunc legitima probatio:
& sic non admittet iuramentum in defectum probationis, vt
est dictum in c.1.s.eo.tit.& lib. & idem si requireret fieri fides,
licèt non dicatur plena,vt per gl.in ver.in clem.constitutionē.
7 eod.tit.& in l.1.C.quo.bo.†Item no.ex gl.iuncto tex.ꝙ impedi-
mentum dēt aliter probari,q̃ per iurm:& hoc ideo,quia tracta
tur de magno præiudicio : alias sufficeret semiplena probatio
& iuramentū,vt in c.cū Bertoldus.de re iudic. & in ca.querelā.
s.de procu.& in c.ex literis.s.de resti.in integ.& in l.fi.ff.de fe.
vnde concludit hic Imo.& Domi. ꝙ arbitrio iudicis relinqua-
tur,vt sic arbitretur, an alia probatio faciliter possit haberi: &
tunc non sufficiat iuramentum, nisi tanta esset honestas perso
næ, ꝙ videret standum iuramento illius. Sed si aliæ probatio-
nes non possent de facili haberi, & tunc stetur iuramento. ar.
c.veniens,el 2.de testi.& ad prædicta facit tex.s. in ver.videbit,
vt sic arbitrio iudicis relinquatur,ꝙ dicat iustum impedimētū.
& idem voluit Io.And.in c.1.j.de do.& cōtu. vt arbitrio iudicis
relinquat:quę probatio sufficiat considerata qualitate persona
rum & facti.Bar.& Ang.in l.2.§.quod diximus. ff. si quis cau. ꝙ
fiat probatio per iuramētum vbi aliter non potest probari. &
sic quando probatio est difficilis. Bald. in l. scire oportet.§.suf-
ficit.ff.de excu.tu.dicit, ꝙ impedimentū dēt aliter probari quā
per iurm.s.per cōiecturas,& indicia.alleg.l.3.§.si ad diem.& l.q
cōmeatus.ff.de re mili.vide per Oldr.in suo cons.83. & dicta in
8 c.1.j.de do.& contu.†In gl.in ver.15. in fi.idem Io. Mon. & Ar-
chi.& tene menti,ꝙ tempus a iure limitatum non potest p iu-
dicem elongari vel abbreuiari : quando tamen assignatio ter-
mini datur à iure esset facienda per iudicem, vt in istis 15.dieb.
tunc semper potest per iudicem abbreuiari vel elongari: licet
tempus sit a iure limitatum,secundum Io.And. & in l.2. & ibi
per Bar.ff.de re iudic. & ita sequitur hic Imo. & Domi. de quo
per Docto.in c.cum sit s.de appel.& in clem.2. de ap. & no. in
c.pia.j.de exce.& in reg.indultum.j.eo.lib.In glo.in ver. vel in
b fi.no.ex gl.ꝙ alternatiua [b] resoluitur in copulatiuam, quando
cadit inter extrema, quorum vtrunq; est necessariū in illa ma-
teria,de quo in l.si is qui ducenta.§.vtrū.ff. de re.du.& in cle.2.
9 de vi.& hone.cle.†In gl.in ver.impedimento,in prin.no.ex gl.
ꝙ sicut dominus excusatur ratione sui impedimenti, ita & rō-
ne impedimenti contingentis in personam sui procuratoris,
cùm impedimentum procuratoris non debet nocere domi-
no.facit l.cum a matribus.C.qui pe.tuto.& no.in c. significan-
te.s.de pig.& idem dicit hic Io.And.si electus fuit ita hic impe
ditus,ꝙ non potuerit constituere procuratorem. & vide hic p
Domi.an impedito currat tempus vel sit necessaria in integ.re
stitu.de quo ēt not.in c.ex ratione.s.de ap.& per Barto.in l. ge-
nero. ff. de infa. & in l.1. §. quod autem.ff.de iti.actuque pri.&
in l.pen.ff.si quis testa.videtur tamen probare ista glo. ꝙ in pę
nis, quæ imponuntur ipso iure propter impedimentum, ipso
iure quis seruetur illęsus: secus in pœnis imponendis per sen-
tentiam,quia tunc sit necessaria in integ.resti.de quo no. in ca.
ad probandum.s.de re iudi. sed si feratur snīa declaratoria erit
10 necessaria restitutio,vt in fi.huius gl.†In glo.in ver.præsentaue
rit,in fi.no. de significatione huius orationis, vt præmittit, vt
sic omnia expressa s.repetita intelligantur.quod est no. pro sta
tutis.In glo.in ver.priuatos.ibi,contrarium,idem Io.An. & vi-
de gl.in ver.ꝙ secus.in cle.1.vt li.penden.In ea.glo.ibi,appella-
tio.idem Io.Mo.& Archi.& tene menti.& ita alleg.ꝙ licèt à pę
c na [c] legis non possit appellari, tn̄ benè poterit appellari a snīa
iudicis declaratoria, aliquem in pœnam incidisse.facit glo. in
ver.vocata.in cle.fi.de censi.& vide per Bar.in l.eius qui delato
rem.ff.de iu. fisci. & in l.fi.ff.de appel.recip.

ADDITIONES.

a V. G. Nota,ꝙ impeditus vt excusetur,quid requiratur. Cor. consi. 109. Primo aspectu litera Q. lib.2.

b Nic. Supe. Alternatiua.Adde c.extirpandę.de præb. c. decet.de immu. eccle. lib.6. gl.in c.Cumana.de ele.Io.And.in c.vlt.de consue.Car.Zaba.in c.ex tua. in 2.opp.de fi.præsby. idem Car.in c.mandato.in opp.de procura.
V. G. Adde,ꝙ alternatiua resoluitur in coniunctam ex verisimili mente defuncti ad exclusionem substituti.Ruy.consi.140.nu.15.lib.2.& consi.6. nu.1.lib. 3.& vide consi.139.nu. 20.lib.3.

c Nic. Supe. Pœna.Adde gl.in l.obseruare.C.quo.appe.non reci.tex. in c. cum in cunctis.de ele.Io.And.in c.prætere.a.de appe.Spe.tit.de recu.in §. vlti. ver. hoc non.Card.in cle.1.in §.si quis.in vlti.q.de sequest.pos.& fru. & in l. si qua ff.de verbo.signi.

SVMMARIVM.

1 *Custodia rerum ecclesiæ ad quos spectet.*
2 *Expensæ quæ fiunt in electione & confirmatione electionis, de quibus bonis debent fieri.*
3 *Concorditer fieri quid dicatur.*
4 *Capitulum ecclesiæ potest accipere mutuum pro negotio electionis, etiam sine licentia superioris: quod mutuum prælatus soluere tenebitur.*

1 Ad hæc. †No.1.ibi,capitulum. ꝙ in ecclesijs collegiatis,
ēt inferiorib.a cathedrali,custodia rerum eccle
siæ spectat ad capitulum: ēt si talia bona essent de mensa præla
ti,vt hic patet.facit c.quia sæpe.j.eo.& no.per Inn. & Io. And.
in c.1.s.vt eccle.bene.secus tamen esset si capitulo posset impu
tari culpa in non denunciando prælatum, repertū postea cul-
pabilem per visitatores.& ita procedat quod not.Hosti. in c.ea
quę.s.de sta. mo. & Archi.in c.præsenti.j.de offic.ordi. de quo
articulo vide plene per Host.in c.cum venisset.s. de insti. & in
c.verum.s.de fo.compe.& in c.cum olim.s.de maio. & obe. &
2 in d.c.præsenti.& per gl.in c.cum vos.s.de offi.ord.† Vlti.no.ꝙ
a expensæ [a] fiendæ in electione vel confirmatione prælati, dēnt
fieri de bonis pertinentibus ad prælatum tm̄,sm Io. An.intel-
lige si bona prælati sunt distincta:alias debet prouideri, prout
hic dr̄ in tex.& gl.& vide quod no.in c.ex parte.& c. olim.s.de
accu.& per Io. And.in c.vt prætéritę.s.de ele.& per glo.in ver.
3 ad mensam.in clemen.1.de exces.pręla.†In gl.in ver.concordē.
in fi.tene menti,ꝙ de propria significatione vocabuli, illud dr̄
concorditer fieri,quod fit nemine discrepante, de quo vide di-
cta in c.vbi periculum.s.eo.in gl.in ver.singulis.& per Io. Mo.
in c.quorundam.j.eo.In gl.in ver.discreta.in fi.no.gl.ordi. quę
alle.quomodo & qualiter debeant contribuere in expensis il-
li de vniuersitate,de quo per Bar.in l.4.§.actor.ff.de re iudic. &
per Bald.in l.1.ff.quod cuiusque vni.no.& in l.etiam. C.de exe.
rei iu.Et vnum membrum dimisit gl.hic quando scilicet expē
sæ occurrunt tam circa bona distincta q̃ circa cōmunia: & tūc
in illis conferunt illi de capitulo, & qui plus percipit plus sol-
4 uit sm ratam,vt dicit gl.hic in primo membro.†In glo. in vers.
aliunde.in fi.tene menti ex gl.ꝙ pro negotio electionis præla-
ti pōt capitulum ecclę vacātis recipere mutuum instāte neces-
sitate,ēt sine superioris licentia: & ex tali mutuo obligat futu-
rus successor,sm Lap.facit glo.12.q.2.placuit.& ibi per Archid.
& per Pau.in clem.1.de re.eccle.& p Spec. in ti.de his quæ fi.a
prela.

ADDITIO.

a Nic. Supe. Expensę. Adde quid de expensis fiendis in exequijs prælati vide per Card.Zaba.in c.vt prateritæ.in 1.q.de ele.idem Card.in c.bonæ,el 2. de ele. Abb.in disp.incip.Sempronius.Pet.de Peru.in trac.quartæ canonicæ. ca. 13. Cald.consi.1.& 2.in tit.de solu.
V. G. Adde, an expensæ in rebus hæreditarijs factæ ad vsufructuarium vel proprietarium pertineant,Ruy.consi.106.nu.31.lib.2.

præl.in fi.& qđ no.per Io.An.in c.j.s̄.ne se.vac.& procedit hęc gl. qñ de facili nō posset haberi superioris autoritas, aľs secus, s̄m Imo & vide in c.ꝙ quibusdā.s̄.de fideiu.non tñ pōt pro negotio electionis alienari bona ad prælatum pertinentia, sed solum fructus & redditus, vt 12.q.2.si qua de reb.s̄m Archi. & Io. An.posset etiam tunc per capitulum, vacāte sede, exigere charitatiuum subsidium a clericis diœcesanis, secundum glo. no. hic quod no.ad c.conquerente.s̄.de offi. ordi.

SVMMARIVM.

1 *Iudex potest committere examinationem testium in partibus vel examinare coram suo tribunali.*
2 *Offerens se paratum soluere an sufficiat, vel an debeat actualiter offerre.*
3 *Actor si opponat de inhabilitate rei, & reus de inhabilitate actoris, prius discutiendum est de inhabilitate actoris, quàm de inhabilitate rei.*
4 *Obligatus ad comparendum cum omnibus iuribus & monumentis, an teneatur comparere cum testibus.*

Si verò. †No.j.ibi,electi.ꝙ si electio est facta in discordia, tunc opponentes, vel ipsi electi solum tenentur
1 ad expensas,non aūt ipsa ecclesia.† Scđo no.ibi,facienda commissione.ar.ꝙ sit in arbitrio iudicis, an velit examinationē testiū ꝯmittere in partib.an corā suo tribunali: quod facit ad no. in c.præsentium.j.de test.& in c.2.j.de iudi.& per Bal.in l.iudices.& in auth. apud eloquentissimū.C.de fi.instru.& vide no. in c.cōstitutus.s̄.de fideiuſ.& per Bal. in l.gñali.r. C.de re.credi.
2 †In gl.in ver.ꝯtempserunt,in fi.idē Arch.& no.ex gl.an sit necesse,ꝙ quis offerat se paratum ad soluendū, vel debeat actualiter offerri.de quo ēt per glo.in ver.singulis annis.in cle quia ꝯtingit.de reli.domi.& per Imo.in l.si mora.ff.solu.ma.& vide gl.in c.breui.hic alle.in l.j.C.ne li.ter.prouoc.per Bal. In gl.in ver.impotentiæ,in fi.idem Arch. & per hanc gl. tenuit Old.in q.25. ꝙ si postulat existēns de ordine fratrum minorum, ꝙ ipsi postulantes teneantur ad expensas,s̄m Domi.In gl.in ver.vnicus,in fi.conclude, secūdum Paulum, quòd si vnica electio est in concordia celebrata,tunc venire debent opponentes.si autem est vnica in discordia celebrata,& idem,sed si duæ sunt in discordia celebratæ, & tunc pro qualibet parte venire debent duo instructores, sed opponentes venire non tenētur, vt vult
3 glo.hic & benè,secundum Dominicum.† In gl.in verbo,compareant,in principio. idem Ioan. Mona.& Archidia.& not.ex glo.secundum Dominicum, quòd si actor opponit de inhabilitate rei,& reus de inhabilitate actoris, prius discutiēdum est de inhabilitate actoris, quàm rei,& prius etiā cognoscetur de inhabilitate procuratoris actoris,quàm rei.de quo per Ioannē Andream in c.nonnulli.s̄.de rescriptis.& no.in c.cum a nobis. s̄.de exceptioni. In eadem glo.ibi, cùm nobis olim. no.glo.& idem voluit in c.vt circa.in verbo,interdictam,s̄.eodem.In ea. glo.in fine.vide hic per Domini.dicentem,quod licèt canonicus non possit agere de contemptu prædecessoris, vt no. in c. quòd sicut s̄.eodem.poterit tamen opponere de his,quæ concernunt ius ecclesiæ,vel ipsius canonici substituti. & sic in terminis istis admittitur successor in canonicatu,vt hic per eum.
4 † In glo.in verbo,alibi, in fine.facit quod no.in c. cum olim.s̄. de priuilegijs.in glo.2.& tene menti singulariter ex glo.quòd obligatus ad comparendum cum omnibus iurib.& monumētis causæ,nō tenetur comparere cum testibus, quod procedit, nisi testes essent iam examinati,quia tunc bene debent produci eorum attestationes, vt est textus notabilis in c. coram. s̄.de restitu. in integ. & ita limitatur glo. hic. & vide per Rotam in decisione.218. quæ incipit, Item licèt pro instrumentis. vbi tenet per hanc glo.quòd si opponatur, sigilla non esse authentica,vel conficientem instrumentum non fuisse notarium,tunc pro his dabitur dilatio ad probandum extra curiam, ex quo debet fieri probatio per testes,secundum Dominicum.

SVMMARIVM.

1 *Suspensus a beneficio si, tempore suspensionis administrat, an sit ipso iure priuatus.*
2 *Constitutio, si excludit aliquem a prosecutione causæ, dicitur esse pœnalis.*
3 *Arctans se ita, vt non possit comparere in termino, non excusatur.*
4 *Suspensus a beneficijs, an sit suspensus ab officijs.*
5 *Priuatus perpetuò aliquo beneficio, vel officio sua culpa, an & quando possit illud recuperare.*
6 *Negligentia electi præiudicat eligentibus, vt non possint petere confirmationem.*

1 Ver.cæterum.† Nota primò ibi, sint priuati.quòd suspensus a beneficio, si durante suspēsione administrat, est ipso iure priuatus.facit c.j.s̄.eo.tit. & lib. quod procedit in casu isto, regulariter verò non esset priuatus, vt voluit glo.no.in ver.suspensus.in clemen.2.de vi.& honest. cleri, dicens,ꝙ solum tenetur ad restitutionem fructuū. ex quo infertur, quod per suspensionem a beneficio nō priuatur quis titulo beneficij, sed administratione.& vide in c.sicut.s̄. de co-
2 ha.cle.†Vlti.no.ibi,pęna.ꝙ ꝯstitutio dr̄ pęnalis, si excludit quē a prosecutione causæ.sic s̄.in §.quod si per viginti.In gl.in ver. electionis,in fi.idem Archi.pęna tñ huius decre.habet locum in cathedralib.& regularibus ecclesijs.arg.c.statutum.j.eo.s̄m
3 Io.And.de quo in c.quam sit.s̄.eo.in glo.in ver.commodè.† In glo.in ver.octo dies.in fi.tene menti,ꝙ astrictus ad comparendum in certo termino,nunquàm excusatur ratione impedimēti superuenientis,quādo tantum se arctauit,ꝙ nullo modo cōmuniter comparere potuisset,de quo per Inn. in c. ex ratione. s̄.de appel.& per Bal.in auth.ei qui.C. de temp.app. In glo.in ver.culpabiles.ibi,verbum, culpabiles.no. ꝙ citatus ab homine vel a iure si constituit procuratorem ad comparendū in termino,& sit contumax,tunc non punitur dominus vt ꝯtumax, ex quo sibi nulla culpa potest imputari, aliàs secus, puta si dominus potuit verisimiliter cogitare, procuratorem negligentem,s̄m Domi.quod no.ad l.cum filius.§ si.ff.de verb.oblig.& ad l.si procuratorem.§.tutores.ff. manda.& ad no.in c.j.s̄.vt li. non contest.In ea.glo.in fi.idem Archid. & vide per Ioan.An. in c.significasti,el 2.s̄.de homici.in ver.quid si.& vide per Bar. in l.si in rixa.ff.de sica.& hic per Dom.In gl.in ver.totaliter,in fi.idem Ioan.Mona.& Archidi.notantes de hoc verbo, totaliter,quod dicit exclusionem,non solum ab opponendo, sed etiam ab allegando, secundum Bal.In glo. in ver. excludentes, in fi.idem Archidia.pro quo clemen. constitutionem. eo.titu.
4 † In glo.in ver.beneficijs,in princi.no.ex glo.ꝙ suspensus a beneficijs non intelligitur suspensus ab officijs, & sic potest officiare ecclesiam & potest ad hoc cogi, licèt non percipiat fructus,debet tamen interim habere sustentationem,vt in c.cum Vintonien.s̄.eo.& no.in c.pen.s̄.de cle.non resi.& in c.si. s̄.de verb.signi.& residuum debet conuerti in vtilitatem ecclesiæ, s̄m Io.An.In e.gl.in fi.nec possent suspensi,durante suspensione,permutare beneficia,s̄m Io.An.in c.j.j.de re.permu. & per gl.in cle.j.de pę.in ver.obtinēda.Et an interim possint acceptare beneficiū vacans,qđ expectant,tenet hic Domi.ꝙ sic, cū acceptatio sit actus extraiudicialis,s̄m gl.in ver.valebat,in cle.j.j. de ꝯcesſ.præbē.cū ēt valeat acceptatio beneficij facta per excōicatū,vt tenet Rota in deci.295.quæ inci. itē ꝙ acceptatio. Non tñ ipsis suspēsis posset per executorē interim ꝯferri beneficiū, s̄m Rotam ibi.imò si dicta grā esset impetrata,durante suspensione non facta de ea mētione,esset subreptitia,s̄m Imo.& Domi.& vide plenius,quod no.in c.capitulum.s̄.de rescrip. In gl. in ver.suspensos,ibi,non euitat.idem Arch.& no.ꝙ epi incurrunt pęnas impositas a iure,dummodo non sit pęna suspensionis.& idem voluit glo.in c.sciant.s̄.eo.In ea.glo.ibi,nuper.tene menti glo.ad limitationem d.c.nuper. vt nō habeat locum in suspensione.Sed Innoc.contra in c.2.s̄. de solu.& idem glo. in c.non solum.in fi.j.de reg.& 16.q.7. si quis deinceps. Quare dicas,ꝙ aut suspensio inducta a canone est ad certum tempus, & tunc procedat glo.hic,vt inferiora Papa non absoluat.si verò non sit aliter determinatum tempus,tunc poterit eps absoluere,ex quo superior non reseruat sibi absolutionē. & ita procedat opi.Inno.& ita tenet per glo.ordi.& singu.in ver.excōicationis snīa,in cle.j.in fi.de hær.& dicit hic Pau.ꝙ si a iure imponatur pęna perpetuæ suspensionis,tūc non posset eps absoluere,cùm habeat effectum priuationis.& idem voluit in cle.j. de re.eccle.facit.c.frater.16.q.j. Qñ autem in suspensis sit necessaria absolutio,vide per glo.no.in ver.donec.in cle.j. de hære. In ea.glo.in fi.idem Io.Mo.& Archi.& intellige s̄m Domi. qñ electus non potuit a prin.habere notitiam causæ, ob quam renunciat nunc aľs secus. Econtra verò si electores præsentauerunt debito tp̄e & seruauerunt disposi.huius c.sed ipse electus non seruauit,tunc tenet electus ad expensas per eos factas,s̄m Io.An.In gl.in ver.perpetuò,in fi.idem Io.Mo.& Archi.& no.
5 ex glo. † ꝙ priuatus perpetuò beneficio vel alio officio, ex sui culpa,nō pōt illud ēt ex noua collatione recuperare,nisi ex dispēsatione Papæ.& idē de notarijs vel Doctorib.ex delicto priuatis,vt p Bal.in l.si manumiſ. C.de li.& eorū li. & in l.2.C.de vē.li.In gl.in ver.ꝯdicētū.ibi,deseruiret ecclīæ.no.ar.s̄m Bal.vt excuset villa vel castrū obligatū ad mittendū aliquos in exercitū,si i eo sint ita pauci hoīes,ꝙ nō sufficiāt ad custodiā castri.In gl.in ver.priuent.ibi,cū sit pęnalis.no.sing.ex gl.ꝙ in mā pęnali nunquam est sīeda repetitio verborum, vt pęna cōmittatur, & sic præcedentia non trahuntur ad sequentia, vel ecōtra.pro quo gl.in ver.petere.s̄.in §.quòd si per viginti.quod no ad materiam Bar. in l.prætor. ff.vi bo. rapto. & in l.in repetendis.de leg.

leg.3.In glo.in ver.ↄtumacia.in fi.no.glo.ordi.in casib. in quibus iudex suppleat de facto,de quo etiam per gl.in c.bonę.hic
6 all.& per Bar.in l.4.§.hoc autem.ff.de dam.infe.†In glo.in ver.
a nullũ.in prin.eꝯ aũt negligẽtia [a] electi bene pͥudicat eligẽtib. vt nõ possint petere ↄfirmationẽ,ſm Io.An.& Lap.dicentẽ, eligẽtes posse appellare a snĩa lata ↄ̃ electũ, & ꝑderit electo si obtineãt.Et qñ sit ꝙ snĩa lata cũ eligentib. pͥudicet electo,vel eꝯ, dic,vt hic in glo.& per Ioan. An.in c.dudũ,el 2.s̃.eo. & hic per Domini.& per Imo.in c.quod sicut,in fi.s̃.eo.titu.

ADDITIO.

a Vinc.G. Negligentia prælati in quibus noceat ecclesiæ. Ruy.cõsi.163.nu.7 li.5.

SVMMARIVM.

1 *Eligi non potest ad episcopatum patiens defectum in ordinibus uel ætate, sed debet postulari.*
Et quis dispenset super hoc.nu.2.
3 *Constitutio disponens super vno correlatiuo, extenditur ad aliud.*
4 *Statutum si dicat quòd pro vno delicto imponitur pœna, quæ imponitur pro alio &c.*

1 Deniq; †No.j.ꝙ patiẽs defectũ in ordinib. vel ĩ ætate nõ põt eligi ad epatũ,sed dẽt postulari, ad inferiora verò bñficia bñ cadit electio,vide no.in c.licet canon.s̃.e.Scđò no.ibi,a grã,ar.ꝙ ex postulatione nullũ ius q̃rat ipsi postulato, ex quo hoc depẽdet a grã.In gl.in ver.& aliqui in fi.tene mẽti.
a ex gl. ꝙ dictio,&, ꝑpriè sumpta,stat copulatiuè,lʒ ſm subiectã mãm possit poni expositiuè.facit gl.j̃.e.ıs q. & in c.j.j̃.de pę.in
2 fi.†In gl.in ver.vel ætate.in fi.no.gl.ord. q̃s dispẽset cũ patiẽte defectũ in ætate.& q̃d de patiẽte defectũ in natalib.& vide dicta i d.c.lʒ canõ.& no.in c.j.& fi.s̃.de fi.ꝑsb. In gl.in ver.obligati,i fi.de epis verò q̃ renũciauerũt, an sint postulãdi. vide ꝑ Io.
3 An.in c.post trãslationẽ,in gl.2.s̃.de renũ.†In gl.in ver.veteris, in fi.& dicit hic Io.An.tutius eẽ tenere,ꝙ postulantes teneant mittere instructores.& no.ex gl. ꝙ ↄstitutio dispones sup vno ex correlatiuis extẽdit ad aliud.& vide q̃d no.in c.cũ cãm.s̃.de emp.& ven.& in l.fi.C.de indi.vid.In gl.in ver.instructis,in fi. no.ex gl.ꝙ ↄstitutio pęnalis extẽdit ex idẽtitate rõnis in ipsa ↄstitutione expsse,de quo j̃.e.in c.ↄstitutio.& in cle.j.e.ti.ꝑ gl.in
4 c.j.j̃.de tẽp.or.†In gl.in ver.filis in fi.no.gl.ad statutũ,dicẽs,ꝙ ꝓ vno delicto iponat filis pęna,q̃ imponit pro alio delicto, q̃a si nõ põt cadere illa pęna,dẽt imponi illa q̃ magis põt adaptari,de quo per gl.in c.si ↄpromissarius.j̃.e. & ꝑ Bal. in auth.sed nouo iure.C.de ser.fu.& plene no.in reg.nemo põt.in 6. In gl. in ver. grã.in fi.vide per Arch.in c.2.s̃.e.ti.& li.tenentẽ ꝙ si fiat postulatio a duplo maioris partis,innititur iuri & gratiæ.de quo hic per Io.An.In gl.fi.ibi,expensis.quod procedit etiam in mẽdicante,ſm Io.An.in addi.Spec.in tit.de expen.§.j.ver.de expen. & tenet Oldr.in consi.25.& Imo.hic,vt hic per Domi.

ADDITIO.

a Vinc.God. Nota tu,quòd dictio,&,ponitur inter diuersa,Thom.Gram.in decis.4.nume.2.

SVMMARIVM.

1 *Sanctus si occidatur in ecclesia, an sit opus reconciliatione.*
2 *Donatio si fit ali uius ciuitatis, populus debet consentire, quia dominus non potest eos subijcere alteri sine eorum consensu.*
3 *Donatio facta à Constantino Papæ Siluestro, qualis fuit.*
4 *Sedes Romani Pontificis non potest transferri de alio loco quàm Roma.*
5 *Obliuio non præsumitur in facto notabili quantuncunque antiquo.*
6 *Nepotis appellatione, an veniat filius fratris.*

CAP. XVII.

1 Fundamenta. †No.primò ibi,ↄsecrarũt, ar. ꝙ si Sanctus in ecclesia occidatur,non sit necessaria recõciliatio.imò dicit hic Archi.per hũc tex.ꝙ si Sanctus occidat̃ in eccl̃ia nondũ ↄsecrata,inducit̃ ↄsecratio ipsius ecclesiæ.de quo hic per Io. And.& per gl.in c.vnico.j̃.de ↄse.ecclesiæ.Scđò no.ibi effecta. ꝙ ecclesia Beati Petri dr̃ ecclesia Romana,& caput aliarum ecclesiarũ.Sed certè eccl̃ia S. Ioannis dr̃ esse maior in toto orbe, & Apostolica Sedes nuncupat̃,ſm Archi.& Io.An.ponentem an ecclesia S.Petri sit diœcesis Romana.& quę sint ecclesiæ pa-
2 rochiales in vrbe.†Tertiò no.ibi,populo.ꝙ si fit donatio alicuius ciuitatis vel loci,debet populus illius ciuitatis vel loci consentire,q̃a nõ põt dñs,inuitis subditis,eos subijcere alteri dño, de quo per gl.ordinariã in l.inuitus.ff.de fideic. lib. & per Bal. in l.debitor.C.de pac.& per Inno.in c.2.s̃.de ser.non ordi.& dicit hic Io.An.ꝙ populus est collectio nobiliũ,plebs verò igno-
3 bilium.† Quartò no.ibi ↄcedendo,ↄ̃ asserentes ꝙ donatio [a] facta per Constantinum Romanæ ecclesiæ, fuit reassignatio, & non cõcessio de nouo.Sed cum talis donatio fuit facta Dei miraculo,vt hic dr̃,certè reuocari nõ poterit,quia,quę spiritu Dei aguntur,non sunt sub lege,vt in c.licet.s̃.de regula.quod tenet hic Bal.& Io.An.de quo 13.dist.ego Ludo.in clem. Romani.de
4 iureiu.& per Doct.in proœ.ffor um.& C.† Quintò no.ibi, instituit,ſm Archid.ꝙ Sedes apostolica non potest in alium locum quàm in Romam mutari,vel trãsferri.facit 33.q.j.rogamus. vnde non potest Papa sine iustissima causa in alio loco quàm in Roma se transferre,fuit enim diuinitus collata sedes apostolica in vrbe,vt hic dicitur & in c.per venerabilem.§.rationibus. s̃.qui filij sint leg.vide Io.And.in mercu.super data 6.lib. & ibi
5 no.in prin.† Sextò no.ibi obliuio.ꝙ in facto notabili quantumcunq; antiquo,non præsumitur obliuio.facit c.cum illorum.s̃. de senten.excom.Septimò no.ibi,destructio męnium.ꝙ ex destructione męnium, & ædificiorum cognoscitur minor status ciuitatis.vnde aliàs dicitur ꝙ Romã,quãta fuerit ipsa ruina do-
6 cet.† Vltimò no.ibi,nepos.quia procedit etiam si sit collateralis,sicut est filius fratris,ſm Ioã.An.ex quo dicto tene menti,ꝙ appellatione nepotis,venit etiam filius fratris, etiam in materia odiosa,& pęnali, sicut hic.in c.j.j̃.de scisma.& c.tua.s̃. de cõsangu.& affin.& ita etiam accipitur secũdum cõmunem vsum loquendi,qui sequendus est,vt in c.ex litteris.el j s̃.de spon.secundum Io.And.dicentem, ꝙ ita cõmuniter accipitur in canonibus,& in vsibus feudorum,vt in titu. qui. imo. feu. amitt. §. item si frater. In legibus verò cõmuniter accipitur nepos pro descendente ex filio vel filia.vt l.j.§.2.& l.3.in fi.ff. de gradi.ſm Ioan.And.& ita etiam esset dicendum, & idem quando materia est pęnalis,vt consuluit Dyn.vt refert Bald. in l.j.C. de succes.edi.licèt multum obstet dictum Ioan.And.hic.Et ex prædictis infert, si pater recipit emphytheusim pro se & filijs & nepotibus suis,an includatur filius fratris?& dicta Ioan. An.s̃.faciunt,ꝙ sic:contrarium tamen tenuit Ang.in l.si dotali.ff. solu. mat.quia filius fratris non est propriè nepos.l.liberorum.§.sed ꝙ Pamph.ff.de verb.signi.de quo tamen no. in c.j.j̃. de scisma. per Doct.in c.2.s̃.de arbi.In glo.in ver.fratres.in fi. tene menti glo.& ita alle.& idem voluit in c.j.j̃.de offi.lega.& dictum fuit s̃.in salutatione huius libri.In glo.in ver. Princeps,in prin.no. glo.& vide per glo.in ver.Regum,in clemen.j.de baptis.

ADDITIO.

a Nic.Sup. Donatio. Adde tex.iuncta gl.in ver. Constantinum,in cle.1. de iureiur.tex.in c.Constantinus.96.dist.Bal.in proœ.feu.Io.de Imo. & Alexan.de Imo.in rub.ff.de ver.oblig.
Vinc.G. De huiusmodi donatione scribit Vgo de offic.qua. prælat. de dona. Const.eccl.quod habetur in lib.8. trac.fol.95. nu. 1.cum seq.

SVMMARIVM.

1 *Officiales temporales ex sola electione habent ius administrandi.*
2 *Delictum patris nocet filio in amißione feudi.*
3 *Ciuium appellatione qui veniant.*
4 *Aduenæ qui dicantur esse.*

1 Quod si secus. †Nota primò ibi, intromiserint. ꝙ officiales temporales ex sola electione siue alia confirmatione,habent ius administrandi in officio,secundum Domini.de quo in c.auaritiæ.s̃.eo.& per Docto. in c.
2 fi.s̃.de iudi.& per Bar.in l absenti.ff.de dona.†Secundò no.ibi,
a eorum posteros. ꝙ in amissione [a] feudi delictum patris nocet filijs,de quo per Bar.in l.j.ff.de bo.dam.& per Bal. in l.liberti. C.de ope.lib.& per Dyn.in regu.non debet.eo.lib. Tertiò no. ibi,irrita.ꝙ gesta per inhabilem,etiam a subditis toleratum,ipso iure non valent.& vide in l.Barbarius.ff.de offi.pręto.& per Bar.in suo tract.de tyranno.& in l.decernimus.C. de sacrosan.
3 eccle.& ibi per Bal.† Quartò no.ibi,qui ex ipsa.ꝙ appellatione ciuium,veniunt tantum illi qui sunt oriundi de ciuitate, quod est verum quando ita exprimit̃ in constitutione,aliàs venirent etiam illi qui haberent ibi domicilium, ſm glo. in c.statutum. in §.cum verò.s̃.de rescrip.eo.lib.Qui autem dicantur ciues ori-
4 ginarij,vide per Bal.in l.si non speciali.C.de testamen.†Quintò no.ibi,aduenæ.ꝙ appellatione aduenarum,non veniunt incolæ, seu continuè habitantes.facit quod no.in l.incolæ.C. de inco.lib.11.Sextò no.ibi,aut etiam. quòd ciuis adeptus comitatum extra territoriũ suæ ciuitatis,non propter hoc desinit esse ciuis:q̃d ꝓcedit,nisi appareat mutare domiciliũ, vt per Bar. in l.assumpti.ff.ad munici. Vlti.no. ibi, territorium. ꝙ licet castra sint

ADDITIO.

a Nic.Sup. Amissione.Adde Abb.in c.2.de feu.Bar.in l.cum.ff.de interdi.

sint ciuium alicuius ciuitatis, tamen, qñ sunt extra districtum ciuitatis, nõ pertinent ꝑ hoc ad ciuitatẽ, nec sunt ei subiecta, vel de eius districtu, licèt dñium sit apud ciues eiusdẽ ciuitatis.

SVMMARIVM.

1 *Constitutio concepta in casum negligentię non includit casum facti, licèt nulliter.*
2 *Tempus ad eligendum quale sit in ecclesijs cathedralibus, & inferioribus.*
3 *Eligere qui tenentur non dicuntur negligentes, dummodo eligant talem in quem poßit cedere ius dignitatis.*
4 *Capitulum an succedat in collatione beneficiorum, quæ spectant ad episcopum ratione negligente inferiorum.*

CAP. XVIII.

Vamquam. No.1.ibi extendendũ. ꝙ iura pęnalia loquẽtia in certo casu, nõ debent extendi ad casum nõ expressum, licet sit similis: facit c. statutũ. ĵ. eo. † Secundò no. ꝙ constitu-
1 tio ꝯcepta in casum negligẽtiæ, nõ icludit casum facti, licet nulliter, ẽt si tale factum sit delictũ. & sic ẽt in pęnalib. nõ sunt paria aliq́d nõ esse factum intra terminum, vel esse factũ, tñ nulliter, de quo in c. si electio. ĵ. eod. & in l. si quis legatũ. ff. de fal. Et qualiter probet̃ negligentia, vide Pau. in cle. in plerisq;. de ele. & ꝑ Bal. in l. 1. C. de his qui. vt indi. & vide glo. no. in ca. si clericus. ĵ. de preb. tenentẽ, ꝙ iudicis arbitrio relinquit̃, qñ dicat̃ quis fuisse negligens vel nõ. Vlti. no. ꝙ statutũ & ꝯstitutio loquẽs de ecclesijs cathedralibus non includunt inferiores ecclesias, ſm Dñi. sic & ẽ ꝯ, iura loquẽtia de inferiorib. ecclesijs nõ includũt cathedrales, vt hic in gl. & in gl. fi. In gl. in ver. cathedrali, in fi. no. ꝙ licet aliqua æquiparent̃ quò ad certũ casum, tñ statutũ in vno nõ extendit̃ ad reliquũ in alijs casib. facit glo. in cle. ꝯstitu-
2 tionẽ. ĵ. de reg. † In gl. in ver. debitũ, in fi. dic vt ibi no. & hoc tps triũ mensiũ hẽt tm̃ locũ in ecclesijs cathedralib. & regularib. In inferiorib. vero dant̃ sex mẽses ad eligendũ, qđ tps est vtile, quia non currit impedito vel ignorãti, ſm Archi. In glo. in ver. eadẽ in fi. no. hanc gl. pro his q̃ dicta fuerũt in c. vt circa. s̃. eo. in gl. 2. licet tex. hic ibi, eligẽdi ptãs, & ibi, eadẽ, faciat ꝙ solum de uoluat ptãs eligẽdi: sed dic vt ibi, & in c. si postq̃. ĵ. eo. & ibi per
3 Io. And. † In gl. in ver. deuoluet̃. ibi, cum nostris. Inn. ibi tenuit ꝙ non dicant̃ negligẽtes, dũmodo eligant talẽ, in quẽ cadere possit ius dignitatis, ẽt si sit homici. alias secus, puta si elegerũt oĩno illiteratũ infantẽ, vel mulierẽ, ſm Io. An. de quo ꝑ eũ in d. c. cũ nostris. In ea. gl. in fi. no. ex gl. ſm Bal. ꝙ qñ ꝯcurrũt duę causæ, tũc finalis est attẽdẽda. facit gl. in ver. periculosis. in c. cupiẽ-
4 tes. in prin. s̃. eo. & vide tex. no. Insti. de nup. in §. affinitatis. † In
a gl. in ver. secus, in prin. Quid si vacat eccľa cathedralis,[a] an vacãte sede succedat capitulũ in ptãte prouidendi bñficia deuoluta ad epm ꝑ negligẽtiã vel delictũ inferiorũ. Ioã. Mon. hic ꝙ nõ, ꝑ no. in c. 1. ĵ. ne se. vacã. ꝑ quo facit dictũ Inn. in c. cũ in cunctis. s̃. eo. dicẽtis, ꝙ si eps negligit vel male cõfert bñficia ad eũ deuoluta, non succedit capitulũ in illa ptãte, licet succederet si iure ordinario spectaret ad epm, sed Io. An. in his tenet hic ꝯriũ. iõ d. Ant. in d. c. cum in cunctis. in §. fi. sic cõcludit, ꝙ quædã sunt, q̃ deuoluunt̃ ad epm ex iure accidentali, in quib. tribuit̃ noua iurisdictio, sicut est in feudalib. & in istis nõ succedit capitulũ. & ita ꝓcedãt no. in c. verũ. s̃. de fo. cõpe. Quedã sunt quę deuoluunt̃ ad epm iure accidentali, in quib. nõ tribuit̃ noua iurisdõ, sed ꝑ gnalẽ iurisdõnem quã habebat eps in diœcesi illa, exercet, vt est in bñficijs q̃ subditi negligũt ꝯferre: & in istis succedit capitulum, si sedes vacet. & ita ꝓcedat dictũ Io. An. hic. Sed si nõ vacet sedes, sed eps negligit vel delinquit. & tunc ad capitulũ nõ deuoluet̃ hæc ptãs. & ita procedat dictũ Io. Mon. hic & Inn. in d. c. cũ in cũctis. & ita residet hic Dñi. Sed certe tenere vr̃ indistinctè, qđ dicit hic Ioã. And. quia tex. in d. c. cum in cũctis. in fi. simpliciter, & indistinctè loquitur, ꝙ redijt hæc potestas ad capitulum. & ita tenet Imo. in d. ca. cum in cunctis. in fi.

ADDITIO.

a Nico. Supe. Cathedralis. Adde Paul. in tractatu de potestate. cap. sede vacan.

SVMMARIVM.

1 *Alternatiuè loquens dicitur indeterminatè loqui.*
2 *Dispositio noua declarans ius antiquum, in quibus casibus habeat locum.*
3 *Clausula, non astringens se ad omnia probanda, quem vigorem habet.*

CAP. XIX.

S qui. No. 1. ꝙ repellendus est a potestate probandi exceptionem, qui excipit, non seruata forma a iure data: sicut ergo ineptè agens repellitur, ita & ineptè excipiens. facit l. 1. §. Labeo. ff. de flu. & ꝑ Bar. in l. 1. ff. de excep. & cui incumbat onus probãdi, an neganti, vel affirmanti formam esse seruatam, hic ꝑ Archi. tenentem, ꝙ ipsi excipienti. & facit qđ no. Inno. in c. super
1 his. s̃. de accu. & hic per Dñi. † Secundò no. ibi, nõ simpliciter. ꝙ qui alternatiuè loquitur non dic tur simpliciter loqui, sed indeterminatè, quod facit ad statutum disponens simpliciter respondẽri positionibus. de quo not. in l. Gallus. §. quidam rectè. ff. de lib. & postu. & per Bar. in l. 1. §. si quis simpliciter. ff. de ver.
2 obl. & in c. firmiter. s̃. de sum. tri. † In gl. 2. in fi. no. ex gl. ꝙ noua dispositio declarans ius antiquum, habet locum in omnib. casibus, in quibus habet locum ius antiquum, licet noua constitutio strictius loquatur. facit glos. ĵ. c. proxi. In gl. in ver. ad sedem, in fi. facit c. procura. c. constitutio. ĵ. eod. & cle. constitutionem. eo. tit. Nec ob. tex. hic, quia loquitur narratiuè, licet c. 1. s̃. eod. loquatur tantum in appella. ad Papam interposi. de quo hic per Ioan. And. In gl. in ver. audiendus. in fi. imo nec etiam super ex primẽdis, vt in d. cle. condituſtionem. in fin. nisi in casibus exceptis in d. c. vt circa. §. super. ſm Lap. hic. In gl. pen. in prin. no. ex gl. ꝙ copulatiua potest resolui in disiunctiuam ſm subiectã materiam, de qua hic per Domi. & per Bar. in l. si is qui ducenta. §. vtrum. ff. de reb. dub. & quod no. in cap. 2. s̃. de rescrip. eod. lib. & vide glo. in ver. & aliqui, in ca. cupientes. circa finem. s̃.
3 eodem. † In ead. glo. in fi. nota de illa clausula, non astringens se ad omnia probanda &c. vt non sufficiat, imo vitiat si statutum disponit, quòd simpliciter respondeatur, secundum Bald. non tamen vitiarentur positiones, & articuli, nisi statutum eodem modo disponeret, quòd simpliciter articuletur, vel ponatur. de quo hic per Domini.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus an & quando potest prohibere eligere certam personam.*
2 *Appellari potest a futuro grauamine extra iudicium.*
3 *Statutum loquens in participio præteriti temporis, an possit trahi ad participium futuri temporis.*

CAP. XX.

1 Vi contra. † No. 1. ibi, eligat̃. arg. ꝙ prælatus non possit prohibere certam ꝑsonam eligi, ſm Archi. qđ procedit, ſm Pau. nisi ꝑhiberet exprimendo certam & legitimam cãm, &
2 eam probaret. de quo per Io. An. in c. innotuit. s̃. eod. † Vltimò nota, posse extra iudiciũ appellari a futuro grauamine, de quo in c. cum nobis olim. s̃. eo. In glo. in ver. nominatam, in fi. facit cle. constitutionem. in fi. vbi idem tenet Io. And. ĵ. de sen. excõ. & idem Dñi. hic dicens. ꝙ iste tex. non intendit dare nouã formam. facit ẽt gl. in c. duobus, in fi. s̃. de rescri. eod. lib. In glo. in ver. eligatur, in fi. & hoc procedit in exemplis hic positis: secus tñ esset si opponeretur id, propter quod negaretur, illum esse de collegio, vel sibi ius non competere, quod dicit habe-
3 re, vt in cle. ꝯstitutionem. in prin. eo. tit. ſm Pau. † In gl. in ver. facta. ibi, vtrobiq;. idem Io. Mon. & Archi. & no. ex glo. ꝙ statutũ loquens in participio præteriti temporis, trahitur ad participium futuri temporis, quando est eadem ratio. facit quod no. in l. si quis id quod. ff. de iurisd. omn. iud. & per Bal. & Cy. in l. leges. C. de legi. & in l. cum lex. ff. eo. tit.

SVMMARIVM.

1 *Pronunciatio electionis debet fieri per vnum.*
2 *Tacens habetur pro consentiente in materia appetibili & meritoria.*
3 *Pronuncians electionem potest vti verbo, eligo.*

CAP XXI.

1 Icut. † No. 1. ibi, per vnum. ꝙ pronũciatio electionis debet fieri per vnum: fallit in c. quia ꝑpter. §. omnibus. s̃. eo. & dictam pronunciationem facere poterit etiam non collegiatus. de quo ĵ. in gl. vel etiam si sit occultus excommunicatus, vt per Spec. in tit. de elect. §. 1. ver. quid si ille. & ver. porrò, ſm Ioã. Andr. In glo. in ver. formam. ibi, primò sequor. idem Io. And. hic, licet Archi. in c. 1. & c. vt circa. s̃. eo. tenuerit opi. Hosti. & male. vt hic per Ioã. And. In ea. gl. in fi. facit quod no. in c. cum omnes. s̃. de consti. & in d. c. in genesi. & no. ex glo. secundum Dom. quod in actibus pertinentibus ad vniuersitatem sufficiant singulares consensus, dummodo præstentur in capitulo collegialiter. de quo per glo. in c. 1. ĵ. de reb. eccle. & Ioan. And. in c. 3. de iure patron.
2 & hic per Domi. † In glo. in ver. per vnum, in fi. idem Archi. & vide per Inno. & Io. And. in c. 1. s̃. de maio. & obed. & no. ex gl.
a quòd in in materia appetibili & meritoria tacẽs[a] habetur pro consentiente. In glos. in versicu. communis, in fi. vel hic loquitur de electione, quę est collegij, licèt actus sit singulorum: vnde debet esse vnica, sicut vnicum est capitulum. & idem in pa-

ADDITIO.

a V. G. Adde, ꝙ taciturnitas illius approbatio non est, quando scit ius suum saluum fore. Ruy. consi. 161. nu. 38. lib. 1.

in patronis præsentantibus, vt collegium, vt per Ioan. And.
3 in d. cap. 3. licèt Paul. hic aliter dixerit. † In glos. in versi. compromissi, in fine. & talis compromissarius pronuncians poterit vti verbo, eligo, vt in c. cum dilecti. & in ca. cum in veteri. s. eod. vel verbo, prouideo. s. eod. c. quia propter. & c. causam. fm Archi. dicentem, quòd si tales compromissarij per formam cõpromissi possent simul omnes eligere, & eligant omnes, & postea eligat vnus solus, non valet talis electio. arg. c. in literis. s. de offi. dele. cum potestas sit consumpta per primam electionem. quod intelligit Io. And. quando ex interuallo: secus si cõmitterent incontinenti pronunciationem vni soli, & ita seruatur, vt hic per Ioan. And. & Domini.

SVMMARIVM.

1 *Iura pœnalia non sunt extendenda extra casum suum, sed potius strictè intelligenda.*
2 *Ecclesiæ parochiales an dicantur dignitates. & nu. 3.*

CAP. XXII.

1 Statutum. † No. 1. & ita allegatur, q iura pœnalia non sunt extendenda extra casum suum, sed potius strictè intelligenda. de quo per glo. ordi. in ver. Italię, in c. 1. j. de tẽpo. ordi. & in reg. in penis. j. eo. lib. qđ tñ limita, vt p gl. no. in c. sciant. s. eo. tit. & lib. & ibi vide dicta. Constitutio ergo pœnalis loquens de ecclesia parochiali simpliciter, non includit ecclesiam parochialem collegiatam, vt est tex. no. hic, sicut ècontra in simili dr in ca. præsenti. in fi. j. de offi. ordi. q constitutio loquens de ecclesijs collegiatis, non habet locum in inferioribus ecclesijs non collegiatis. & ita tenet ibi Domini. per illum tex. & vide de quo no. in c. sedes. s. de rescri. & in c. fi. s. de simo. ibi p Do.
2 Nic. & in c. fi. s. de præb. † In gl. 1. ibi, dignitates. vult ergo gl. &
a Io. Mo. q ipsę ecclesiæ parochiales a collegiatæ, dignitates vocentur: vnde ad eas non dẽt extendi d. c. licèt canõ. quod loquitur simpliciter de ecclesijs parochialibus. pro quo ẽt facit, quia in c. cum in cunctis. §. inferiora. s. eod. beneficia cum dignitate ponuntur vt diuersa ab ecclesijs parochialibus: vnde ex quo d. c. licet canon. solum loquitur de parochialibus, sequitur q in collegiatis vel dignitatibus locum non habeat: sed firma remaneat dispositio d. §. inferiora. prout vult gl. fi. hic. Et per hanc rationem Federi. in suo consi. 82. vbi sing. vltra omnes examinat intellectum huius c. cõcludit, q si ecclesia parochialis est alias dignitas, licèt non sit collegiata, tamen non includitur sub d. c. licet canon. quod c. non habet locum in dignitatibus. de quo ibi plenè per eum. Nec etiam haberet locum si ipsis ecclesijs collegiatis annexa sit ecclesia parochialis, fm formam cle. si vna. de re. eccle. facit c. super eo. j. de præbẽ. secus si ecclesia collegiata vniretur ecclesiæ parochiali, vel si sunt duæ ecclesiæ, vna parochialis, & altera collegiata, ita vnitæ, q non appareat quæ sit principalis, quia in his bene haberet locum d. ca. licèt canõ. p not. in c. quod super his. s. de maio. & obe. & in ca. cum capella. s. de priuileg. secundùm Lap. & Dom. In ea. gl. in fi. vn
3 de voluit hic Io. And. quòd † si constitutio non esset pœnalis, appellatione ecclesię parochialis bene includeretur parochialis collegiata & cum dignitate, quia ideo hic non includit vt sic excluditur pœna, & fortius includeretur vbi inclusio excluderet pœnam: vnde si Papa iubet exire clerum de ciuitate, facta expressione de episcopo abbatibus & prioribus, reseruat tamen præsbyteros parochiales pro sacramẽtis ministrandis, q tunc abbates vel priores habentes parochiam remanere poterunt, si certus præsbyter ad curam parochiæ deputatus non est. facit extrauagans, execrabilis. in fi. fm Io. An. & idem tenet Lap. & Bal. hic considerans rationem reseruationis, quæ ampliat & ipsos facit includi. ar. l. cum pater. §. dulcissimis. de leg. 2. & per gl. in cle. 1. j. eo. tit. facit etiam quod no. in c. si apostolicę. j. de præb. & per Io. And. in rub. j. de re. iur. Sed Pe. de Anch. hic cõ: quia tale mandatum includit etiã tales abbates vel priores, quia magis præponderatur qualitas dignitatis q̃ curæ, per no. in simili in l. legatis. §. si vnus. ff. de leg. 3. Sed & quia talis reseruatio est fauorabilis, vt s. licèt Pet. de Ancha. hic aliud velit, & non bene. In gl. in. ver. collegiatas. ibi, postulasti. vide de his plenè per Doct. in c. cum non ignores. s. de præbendis. & per Oldradum in suo consi. 162. & per Lapum in sua allegatione. 5. Ex qua glo. no. q plures in eadem ecclesia ministrare possunt, & exercere curam, non tanq̃ collegiati, sed vt singulares: & isti si promouentur ad regimen ecclesiæ, non vt prælati, non arctantur, fm formam d. c. licèt can. cum cura non sit apud eos, sed apud collegium: licèt sit exercitium, fm Petr. de Anchar. de quo plenius in d. c. cum non ignores. In ea. gl. ibi, delicta. vide per Ioan. Andr. in c. nobis. s. de iure patro. & hic per Domini. concludentem, quòd licèt habere caput sit dignitas collegij, ta
b men necessariò non requiritur ad esse collegij, b fm Inno. in d. c. cum non ignores. & Bar. in l. fi. ff. de colle. illicitis. & per Bal. in authentica, habita. C. ne filius pro patre. In eadem glo. in fi. Ino. gl. & vide quod no. in c. deliberatione. j. de offi. lega. & in c. licèt canon. in verbo parochialis.

ADDITIONES.

a Nic. Supe. Parochiales. Adde Hostien. in c. dilecta. de exces. prœla. Ioan. And. in c. nobis. de iure patro.
b Nico. Supe. Collegij. Adde Inno. in c. 2. de no. ope. nuncia. Paul. de Eleazar. in clemen. 1. de reg.
V. G. Adde Fely. in c. accedentes, de præscri. & Alexan. post Barto. in allegata l. fin. de colleg. illic.

SVMMARIVM.

1 *Maioris partis appellatione qui veniant.*
2 *Facere præter, & facere contra, qualiter differant.*

CAP. XXIII.

1 SIcui. † Nota primò ibi, non maior pars, q in dubio appellatione maioris partis venit tantum maior pars totius, non maior pars comparatione minorum. de quo in l. quod maior. ff. ad munici. hinc est, quòd ille, qui haberet plures voces in electione, non dicitur propter hoc habere maiorem partem capituli, vt hic dicitur. quod est notandum, fm Domi. pro formandis libellis, & articulis in causa electionis vel confirmationis. Vltimo no. q electio facta a pluribus de capitulo cõparatione minoris partis, ipso iure non valet, si non sit facta a maiori parte capituli. Et dicit hic notabiliter Archi. cum quo residet hic Ioan. Andr. quòd talis electio nulla non reconualescit, etiam si sequatur cõfirmatio. de quo hic plenè per Domi. & per glo. in ca. quàm sit in fine. s. eo. & per Docto. in c. quod sicut. s. eod. titu. super quo Dom. referendo Imo. & Pet. de Anchara. In glo. in versic. non maior, in fi. idem Ioan. Andr. cum text. hic non annullet, nisi quando electio est facta a minori parte omnium, quando esset datum mandatum eligendi alternatiue, scilicet quòd eligat nominatum a maiori parte capituli, vel maioris partis comparatione minorum: alias si esset simpliciter data potestas, prout hic dicitur in tex. tunc non procederet ista glos. secundũ Pau. & Pet. de Ancha. licet Imo. hic sequatur hanc glos. indistinctè, quia illa verba, eligas in quem maior pars comparatione minorum consenserit, includit illam, in quem consenserit maior
2 pars totius capituli, fm Domi. † In glo. in ver. preter. in prin. intellige quando certa forma est data a iure vel ab homine, cùm tunc paria sint facere contra, vel præter, vt in c. cum delecta. s. de rescrip. alias secus esset, vt per Ioan. And. in c. causam quæ. s. de re iudi. & dicitur fieri præter, quando fieret illud, quod non esset statutum a iure vel ab homine, secundum Archid. & Ioã. And. quod etiam tenet Archi. 18. q. 1 §. ex his. In ea. glo. ibi, non tenet electio. intellige quando per se elegerunt, non seruata illa forma, vel quando alteri fuit commissa electio sub certa forma non permissa. & ita procedat ista gl. & tex. hic. secus si concederetur alicui, vt eligere possit simpliciter non præfixa forma, quia nõ haberet locum iste tex. & valeret eius electio, fm Archi. & Lapum dicentem, q si canonici simul statuunt terminum intra quem oẽs debent cõparere ad eligendũ, & si vnus solus veniret, habeat vocem omnium aliorum, & censeat totũ capitulum, valebit tunc electio ab eo facta. de quo hic per Do. Dixit etiam Pet. de Ancha. q si pluribus, puta septem ex 12. sit data potestas simpliciter eligendi, non præfixa forma, tunc si duo eligunt vnum, duo alium, & tres alium, præualebit electio facta a tribus, cùm tales compromissarij eligant, vt singuli, nõ vt collegiati: vnde sufficit maior pars comparatione minorũ, vt per Ioan. And. in c. quoniam. s. de iure patro. quod intellige, nisi esset dictum, q illi septem censeantur totum capitulum, quia tunc haberet locum tex. hic. In gl. in ver. consilij, in fi. idẽ Archi. ponens, an in casibus in quibus non debet seruari forma d. c. quia propter, possint aliqui ex canonicis committere vocem suam alijs, vt hic per eum. & per Ioan. Andr. in cap. scriptum. s. eod. & vide in c. cum expediat. & c. si quis iusto. j. eod. & hic per Domi. Et no. ex glos. quod constitutio antiqui iuris declaratoria non habet locum, nisi in casibus in quibus locũ habet ius antiquum. pro quo glo. s. eo. is qui. & c. sicut. In glo. in ver. non valere, in fi. idem tenet Inno. in d. c. quia propter. & Ioan. And. hic. licèt aliud voluerit Host.

SVMMARIVM.

1 *Regularis non dicitur habere proprium arbitrium, sed omnia dependenti à voluntate sui prælati.*
2 *Mendicantes an possint eligi ad dignitates extra suum ordinem.*
3 *Oculus consideratur multipliciter.*

4 *Religioſi qui primo fuerunt approbati, debent præferri in ſeſsionibus & proceſsionibus.*
5 *Religioſus promotus ad eccleſiam parochialem, an comprehendatur in materia pœnali.*
6 *Religioſus de ordine mendicantium factus epiſcopus, non deſinit eſſe religioſus.*

CAP. XXIIII.

QVorundam. †No.1.ibi, arbitrium.& ita allegatur, ꝙ regularis non dicit habere proprium arbitrium, & nolle vel velle, & totū dependet a voluntate ſui prælati. ſic ꝭ. eo. ſi religioſus.& 12.q.1.non dicatis, de quo hic per Do. Secundò no. ibi, in diſcordia, iuncta gl. pro eo qđ dixit gl. in verſ. ꝯcordem.
2 in c. vt circa. ſ. eod. †Tertiò no. a ꝯrio ſenſu, ꝙ mendicantes poſſunt eligi & poſtulari ad prelaturas extra ſuum ordinē, qñ fieret electio in concordia: hodie verò nullus eorum poteſt aſſumi ad aliquam dignitatem extra ſuū ordinē, ſine licētia Papæ, vt in extrauaganti Io.22. quæ incip. calumnijs. ſm Lap. Quartò not. ibi, Generalium. ꝙ Generalis ordinis, & non inferior pōt dare hanc licentiam: intellige qñ ita eſſet cautum ex conſtitutionibus ipſorum ordinum: alias ſufficeret licentia ſui prælati, ſm Archi. quod ꝓcedit ſi fecerint profeſ. in manibus talis prælati: ſecus ſi in manibus Generalis totius ordinis vel alterius, eius nomine, ſm Domini. de quo in d.c. ſi religioſus. & in c. licèt. ſ. de reg. Quintò no. ibi, hoc ipſo. ꝙ electio vel prouiſio facta de religioſo non mendiante a minori parte capituli, nō valet, nec ius tribuit: quod eſt verum ſi fiat ad platurā, ſecus ſi ad canoniā vel officiū, quia tunc ſtandum eſt iuri antiquo, cui ēt eſt ſtandum ſi fiat a media parte, ſm Io. And. Vlti. no. ibi, aſſen. ꝙ vbi requiritur licentia ſuperioris ſufficit ſi præſtetur per viā conſen. ſm Dñi. & idem vr̄ velle Io. An. in reg. qui tacet. ꝭ. eo. li. de quo per Inn. c. cū conſuetudinis. ſ. de conſue. & dicet. ꝭ. eod.
3 in c. ſi abbate. †In gl. in ver. oculos, i ſi. no. ꝙ. oculus [a] pōt multi-
a plicirer conſiderari. & eodem modo viſus. quod no. pro ſaluandis dictis teſtium, ſm Bal. & vide per Archi. 32. q. 6. c. non ſoleo.
4 & per Io. An. ſ. in proe. decreta. †In gl. in ver. prædicatorum. in
b fi. no. gl. & ita alle. validum [b] eſſe arg. ex ordine literæ. iſti ergo religioſi ſunt præferendi in proceſſionibus, in ſeſſionibus & in alijs, qui primò fuerunt approbati, & confirmati, ſm Domi. In gl. in ver. mendicantium, in fi. ſecus tñ eſſet ſi mēdicans de-
c ſiſſet eſſe de ordine mendicantium, [c] vt quia tranſiſſet ad ordinem monachorum, quia tunc poſſet aſſumi ad regimē eccleſię parochialis, & valeret electio ēt facta in diſcordia, ſicut de alijs religioſis non mendicantibus, vt not. cle. vt profeſſores. ſ. de reg. Dubium tñ facit quod dicit gl. hic, & gl. pen. ꝭ. & vide ꝑ Fede. in ſuo conſi. 156. In gl. in ver. in diſcordia, in fi. hoc eſt determinatum in cle. quod circa. ꝭ. eo. & ſic inſpicitur initium, an electio dicatur facta in concordia vel in diſcordia, ſm Io. And. & patet ex tex. hic ibi, facta &c. In glo. in ver. quaslibet. ibi, primum teneo. & ita approbat curia. & ita eſt hodie tenēdum indiſtinctè, vt in cle. 1. ꝭ. eo. ſm Io. An. & ſequitur hic Pe. de Anch. & Imo. non ſolum ſi electio ſit facta de eo in alio monaſterio etiam eiuſdem ordinis, ſed ēt ſi in eodem & proprio monaſterio, & hoc propter verbum, quaslibet, hic in tex. & ita ſequitur hic Domi. licet Io. Mona. & Pau. aliud velit. & Oldr. in ſuo cōſil. 102. Et concludit etiam hic Domi. ꝙ ſi religioſus ſit pręſentatus ad eccleſiam parochialem a minori parte patronorum nō valebit pręſentatio, cùm in ea locum habeat iſte tex. qui etiam locum habet in prouiſione, quæ includit in ſe etiam præſentationem, ſm glo. in cle. fi. ꝭ. eod. quod procedit in præſentatione ſpectante vt ad collegium: ſecus ſi vt ad ſingulos, quia tūc ſufficeret maior pars comparatione minorum, ſm Io. And. in c. 3. ſ. de iure patrona. & non habet tunc locum iſte tex. vt hic per
5 Domi. †In glo. in ver. prælatorum, in fi. ideo poſſet eligi in abbatem, vt no. 16. q. 1. c. probationes, ſm Io. And. & not. ex glo. ꝙ etiam in materia pœnali appellatione religioſorum venit religioſus, etiā promotus ad eccleſiam parochialem: intellige qñ profertur per verba vniuerſalia, vt quicunque religioſus, vel cuiuſcunque conditionis, vt ſentit gloſ. hic, & in cle. 1. de deci. aliàs non comprehenderetur quando cauſa diſpoſitionis, in qua profertur reſpiceret loca religioſorū, vt voluit Pau. in clemen. 1. de re. eccle. & ibi per gloſ. ſed ſi conſtitutio reſpicit perſonas ipſorum religioſorum: & tunc ſi per tranſitum ad ſecularem eccleſiam ceſſat cauſa conſtitutionis & non includuntur. & ita procedit glo. in clem. 2. ꝭ. de teſta. & in cle. religioſis. de procu. ſecus ſi non ceſſet cauſa ipſius conſtitutionis, & ita procedat gloſ. hic, & ſ. in ver. mendicantium. in fi. & ibi plenè
6 per Domi. & per Docto. ſ. in rub. de reg. †Vlti. quæro, quia glo. hic in ver. mendicantium, dicit, ꝙ religioſus de ordine mendicantium effectus epiſcopus, non deſinit eſſe de ordine mendicantium, & nihil alleg. dicas prout in ſimili dr̄ de monacho, ꝙ ſicut monachus factus epiſcopus non penitus abſoluitur a regula monachali, cùm nō abſoluatur ab habitu, quia debet portare habitum: nec a continentia nec a voto paupertatis. vnde nihil agere poteſt ſibijpſi. Sed bene abſoluitur ab ipſa regula quò ad ieiunia inducta ab ipſa regula, ſed non quò ad ieiunia inducta ab eccleſia, nec a vigilijs inductis ab eccleſia, vt dicit gl. 16. q. 1. de mona. Abſoluitur ēt vt poſſit comedere carnes, vt voluit gl. ibi, niſi poſſet abſtinere a carnibus ſine ſcandalo, ſm gl. de conſecta. diſt. 5. carnem. Abſoluitur etiam ab officio monachali ſi ſit factus epiſcopus eccleſiæ ſecularis, cum tunc regere debet eccleſiam, ſm officium ſecularium clericorum, ſm gl. in cle. de celebra. miſſa. Abſoluitur ēt a primo monaſterio in hoc, quia illud, quod ſibi q̄rebat, quęrit nunc eccleſię, ad quam eſt tranſlatus. 18. q. 1. ſtatutum, ſm Imolam in c. penulti. de vita & honeſta. clericorum.

ADDITIONES.

a Nico. Supe. Oculus poteſt. Adde Barb. in c. ſuper quæſtionum. in §. intentionis, in 2. col. de offi. dele. idem Barb. in c. 1. in 25. col. de offi. ordi.
b Nico. Supe. Validum. Adde quid de ordine ſcripturæ, vide per Bal. in 1. conſtitutione C. in §. quibus. Bal. in l. conuenticulam. C. de epiſ. & cle. Bar. Cæpo. conſi. 13. inci. ſtante quodam decreto. inter conſilia criminalia.
c V. G. Nota, quòd fratres mendicantes, ſiue de ordine mendicantium, dici non poſſunt, qui poſſident bona immobilia, Pe. de Anch. conſi. 109.

SVMMARIVM.

1 *Proteſtatio non iuuat in certo caſu.*
2 *Eligere quis tenetur vnam de duabus electionibus in eadem eccleſia factis & poſtquam elegerit vnam non poteſt tranſire ad aliam.*
Adde numero 3.

CAP. XXV.

VT quis duas. Nota primò argum. ꝙ appellatione electionis in eccla, venit ēt electio principalis prælaturæ ipſius eccleſiæ. ſic ſ. eo. in c. quam ſit. in prin. & per gl. in ver. in
1 eiſdem. in cle. vt hi qui. de æta. & quali. & in cle. 1. de præb. †Secundò nota caſum, in quo proteſtatio non iuuat, & ratio eſt fauor eccleſiarum, ne in incerto quis vagetur cum detrimento tertij: ſecus tamen eſſet in caſu c. conſtitutus. ſ. de in integrum reſtitutione. & in c. abbate. ꝭ. de re iudica. & per Innocentium in c. dilecto. ſ. de appella. & hic per Ioan. And. & per Doctores
2 in c. cum M. ſ. de conſtitu. † Tertio no. quòd cogitur quis eligere vnam de duabus electionibus in eadem eccleſia factis, & facta electione de vna, ad aliam redire non poteſt: quod procedit agendo, puta ſi petatur confirmatio: ſecus ſi excipiendo. & ita procedat gloſ. nota. in c. inter dilectos. §. cæterum, in verſi. ꝙ meum. ſ. de fide inſtrum. ſecundùm Lap. & Domini. & no. in regu. nullus pluribus. ꝭ. eod. lib. & vide Lapum notabi. in ſua alleg. 8. vbi concludit, quòd diſpoſitio iſtius text. locum habet in præſentationibus patronorum: & in præſentatis ab eo. quod
3 no. †Vltimò no. ibi, profiteri. quòd eligens vnam viam de incōpatibilibus, non ſolùm videtur alteri renunciare, & præcluditur ſibi via ad alteram ipſo iure, vt in c. 1. ſ. de poſtu. præla. eod. lib. ſed etiam videtur confiteri ſibi ius ex illa non competere, vt hic dicitur: facit quod not. per Bartolum in l. Clodius. ff. de acquir. hæred. & per Baldum in l. ſi te. C. de ingenu. & ma. Et dixit hic Archid. quòd ſi inter duos ſit quæſtio de electione, & ſuperior vni adiudicet eccleſiam, ex hoc videtur illius electionem confirmare, & alteram impugnare. de quo nota. in d. cap. quam ſit. §. cęterum. & per Innocen. in c. cum Bertoldus. ſupra de re iudicata. In gloſ. in ver. ex vna in fi. quod procedit quando agitur de nouo iure quærendo: ſecus ſi de iam quæſito, vt in l. contra maiores. C. de inoffic. teſtamento. ſecundum Ioan. Andr. Et ex hoc concludit hic Pau. Lapus, & Domi. quem poſſe petere poſſeſſionem beneficij virtute duplicis collationis, etiam a diuerſis factam, de quo hic per Dom. & vide plenè per Doctores in cap. poſt electionem. hic allega. & per Lapum in ſua allega. 123. aliàs 130. incipiente, In chriſti nomine circa finem. In gloſ. in verſic. eligere, in fine. uide per Dyn. in dicta reg. nullus pluribus. & per Ioan. Andr. in cap. non ſolum. infra de appella. in verſic. ante omnia. & per Baldum, & Angel. in l. 1. C. de furtis.

SVMMARIVM.

1 *Electus poteſt non acceptare electionem de ſe factam, ſed an peccet mortaliter eam recuſando.*
2 *Pœna vt euitetur, ſufficeret facere actum, licet de iure nō ſortiatur effectū.*
3 *Tempus ad eligendum a quo tempore currit.*
4 *Occultum dicitur, quando, facta diligenti inquiſitione, non potuit haberi notitia.*

Si electio

CAP XXVI.

1 SI electio. †No.1.ꝙ electus poteſt non accepta-
re electionem de ſe factã: peccat tñ
mortaliter recuſando,ſi putat ſe idoneum ad illam
prælaturam,ſm gloſ.8.q.1.in ſcripturis. intellige qñ
2 alius deeſſet,ſm Io.And.hic.†Secundò no.ibi,eligendo.ꝙ ſuffi
cit facere actum,licet de iure non ſortiatur effectum ad euitan
dum pœnam, quæ imponit̃ ratione negligentiæ: intellige tñ
dummodo actus non fuerit nullus ex culpa, vt hic probatur a
ↄ̃rio ſenſu.& vide no.s̃.eo.in c.quamquam.facit quod no. Bar.
in l.quidam cum filium.ff.de ver.obl.& in l.ſeruus.& in l. con-
tinuus.§.cum quis.eod.tit. Et haberet locum iſte tex.in officijs
temporalibus,qñ electionarij eligentes officialem,poterũt ite
rato eligere, ſi primò electus renunciat, pro quo etiã text. in l.
hęc conditio.§.1.ff.de condi.& dem.vbi ſi prima electio fuit in
ualida,põt fieri ſecũda.ad idem ẽt quod not.in l.filio.§.1.eo.tit.
& ibi bonus text.& ita tenuit Cy.in l.poſt aditam.C.de impu.
3 & alijs ſubſti.†Vlti.no.ibi,morte. ꝙ tempus ad eligendum cur-
a rit a die mortis prælati.& ſic facit, ꝙ electio [a] fieri poſſit ẽt an-
tequã corpus p̃lati defuncti tradat̃ ſepulturæ,ſm Archi. de quo
in c.bonæ, el 2.s̃.eo.& ibi concludunt Doc. ꝙ licèt honeſtũ ſit,
ꝙ prius ſepeliatur, ſi tñ ante fiat electio, valet & tenet.vide ibi
ꝑ Imo.in pe.no.& in gl.2.In gl.in ver.renunciat,in fi. facit cle.
conſtitutionem.§.inſuper.in fi.& c.2.j̃.de renun.ſm Io.And. te
nentem ſe cum hac gl.& intellige ꝙ renunciatio fiat in mani-
bus eligentium,quia tunc teneret ẽt ſi non interuenerit licen-
tia ſuperioris,& ẽt teneret in præiudicium renunciantis. Nec
obſt.c.admonet.s̃. de renun. quia ꝑ ſolam electionem non dr̃
bñficium ſuum,& dr̃ vacare ante confirmationem,ſm gl.not.
in cle.1.vt li.penden.& iſtud voluit gl.hic Io.Mo.& Archi.pro
quo ẽt tex.hic loquens de renunciatione poſt ↄ̃ſenſum electi,
& nulla fit mentio de licentia ſuperioris.& ita ſequit̃ hic Dñi.
licet Imo.aliter loquat̃.& ita ẽt tenet Rota in deciſ.269. quæ in
cip.item ſi aliquis.vbi ẽt tenet,ꝙ præſentatus a patronis poſſit
ante inſtitutionem renunciare in manibus patronorum.& ha
bet poſtea locum diſpoſitio iſtius tex.in dictis patronis.qđ no.
4 †In gl.in ver.occultum.ibi, & ideo dicit de occulto &c. vide ꝑ
Inn.in c.cum noſtris.s̃.de conceſ.pręb.& quod no.in d. c. quã-
quã.& in c.perpetuæ.s̃.eo.Et dr̃ occultũ qñ facta debita inqui-
ſitione nõ potuit haberi notitia de tali defectu.facit quod not.
in c.nulli.s̃.eo.In ea.gl. in fi. intellige ſi fiat reſtitutio aduerſus
ſententiam priuatiuam ptãtis,alias ſi fieret reſtitutio aduerſus
lapſum tpis,& tunc non intelliguntur reſtituti,niſi ad illud tẽ-
pus,qđ amiſerunt,vt hic in gl.fi.ſm Io.And.In gl.in verſ.inte-
grũ.ibi,ſtatutum.vñ iſte tex.locum habet in terminis d.c. ſtatu
tum in electione vel collatione ipſorũ beneficiorũ vacãtiũ in
curia,ſm Io.And.hic,& in addi.Spe.in ti.de actio.& peti.§.ſu ꝑ
petitionibus.in fi.ↄ̃cludens ſine dubio,hanc glo. procedere in
primo caſu huius c.ſ.qñ electus vel ille cui Papa contulit, poſt
ↄ̃ſenſum renunciat vel moritur in curia: ſecus ſi extra curiã re
nunciaret vel moritur ẽt ante adeptam poſſeſſionem,quia tũc
nõ procederet gl.hic,cũ inducat̃ noua vacatio,per no.in c. trã-
miſſam.s̃.eo.& in c.2.s̃.de transla.p̃lã.& in cle.1.vt lite pẽdẽ. in
ver.neutro.& in ver.ſi verò aliter,ſm Io.An.ibi dicentẽ,ꝙ quar
tus caſus hic poſitus ad collationem Papę, adaptari nõ põt: li-
cèt ſi collatio facta ꝑ Papã nõ valeret iſto quarto caſu, & Papa
ipſam caſſaret,bñ ſpectaret collatio ad Papã, ſiue vacet ex pri-
ma,ſiue ex ſecunda,ſm Io.An.ibi.ex cuius dictis hr̃ qñ iſte tex.
loquens in electione locũ habeat in collatione Papæ. Et hẽt
locũ iſte tex.in collationib.inferiorum,maximè poſt ↄ̃ſenſum,
quia ſequens renũciatio,mors,vel irritatio nouã vacationẽ in-
ducit,ſm Io.An.hic dicentẽ hr̃e locũ in p̃ntationibus patrono
rũ,quò ad quadrimeſtre,vel ſemeſtre tp̃s.de quo in c.1.j̃.de iure
pat.& ita tenet Rota in d.deciſ. 269. intellige in tribus caſibus
hic poſitis in tex. quia in quarto caſu qñ ꝑꝑ occultum vitium
caſſat̃ electio,procederet iſte tex.in patrono clerico: ſed in lai-
co procederet ẽt p̃ntando indignũ ſcienter, & poſſet aliũ p̃nta
re,vt ꝑ gl.& Io.An.in c.cũ vos.s̃.de offic.ordi. intellige ſi p̃ntat
aliũ intra tp̃s quadrimeſtre,aliàs p̃ntare non poſſet, vt hic per
Do.tenentem,hunc tex. hr̃e locum in poſtulatione, vt hic per
eum.& Io.An.& in d.c.2.In ea.gl.in fi. de executore verò dato
a Papa ſi cõfert indigno,an habeat locum iſte tex. vide ꝑ Dñi.
in c.inter dilectos.s̃.de exceſ.p̃la. Qñ verò eſſet negligens, dic
vt no.in clem.ſi de beneficio.de præben.In gloſ.in verſ.aliam,
tene menti gloſ.ordi.ponentem tempora, quæ dantur pro ex-
peditionibus eccleſiarum vacantium: & quod tempus peten-
dæ conſecrationis eſt trium menſium, de quo per glo.& Doc.
in c.cum in cunctis.ſupra de elect. & per Lap. in ſua alleg.35.

ADDITIO.

a Nic.Sup. Electio.Adde Card.Zaba.in c.1 quia propter.in 7.no.de ele.in anti-
quis.Bal.in l.genero.ff.de his qui notan.infa.

V. G. Nota, quòd electio tempore mortis fienda de perſona incerta non va-
let ante facta.Ruy.conſi.24 nu.2.lib.2.

SVMMARIVM.

1 *Religioſus an poteſt eligi ad prælaturam extra ſuum monaſterium.*
2 *Conuentuum appellatione venit congregatio regularium.*
3 *Licentia vbi requiritur debet eſſe obtenta.*
4 *Prælatus ſolus an poteſt dare licentiam vt tranſeat ad aliam religionem.*

CAP. XXVII.

I religioſus. Nota.1. & ita alleg. ꝙ regularis
non dr̃ hr̃e proprium arbitriũ,
ſeu nolle vel velle,ſed totum eſt repoſitum in arbi
trio eius prælati, qui vice Dei ſupra eius caput po
ſitus eſt:ideo monachus magis dẽt obedire & magis aſtringi
abbati q̃ epiſcopo loci,ſm gl.11.q.3.qui reſiſtit. iõ eſt ꝙ nullam
prælaturã,vel bñficium acceptari põt.ſine licentia talis præla-
ti,vt hic dr̃,ẽt ſi eſſet ep̃atus,vt.16.q.1.c.1.& in c. cum olim, el 2.
s̃.de priuile.nec ad prædicta ſufficeret licentia ep̃i,vt 58. diſt. c.
1.& 2.& per glo.16.q.1.in ſumma.& c.doctos.imo dixit gl. ſing.
18.q.2.quam ſit.ꝙ etiam ad Papatum tranſire non poſſet ſine li
1 centia abbatis.†Secundò no.ꝙ religioſus poteſt eligi ad pręla
turam,& dignitatem extra ſuum monaſterium,de quo in cap.
quorundam.s̃.eo.& in cle.1.eo.tit. non tñ poſſet promoueri ad
beneficium ſimplex ſęculare,vt in c.ſuper eo.s̃.de reg.nec po-
teſt epiſcopus diſpenſare cum regulari promoto ad eccleſiam
parochialem,vt cum illa poſſit obtinere beneficium ſimplex,
vt tenet Io.And.in regu.quæ a iure.j̃.eod.lib. & uide,quod no.
in cle.quia regulares.de ſuppe.negligen.prælat.Tertiò no. ibi,
valeat. ꝙ non omnis ſuperior poteſt dare hanc licentiam, ſed
ille tantum,cuius imperio ſe ſubiecit per profeſ.non ergo po-
terit ep̃s,vt in d.c.1.ſed immediatus ſuperior,vt abbas, vel pri-
or,ſm Archi.in c.2.j̃.de teſta.& vide per Paul.in cle.fi.j̃. de ele.
& no.in c.licet.s̃.de reg.Quartò no.ibi,ſuam,iuncta glo.a con-
trario ſenſu,ꝙ in proprio monaſterio poteſt conſentire ſine al
terius licentia.& ita tenuit Inno.in c.1.s̃.de poſtu.præla.ſm Ar
2 chi.& Io.And.hic.†Vlti.no.ꝙ appellatione [a] conuentuum ve-
a nit etiam congregatio regularium.de quo in c.cauſam quæ.s̃.
de reſcriptis.In glo.in ver.ſuam,in fi.ſi tñ vacante ſede in mo-
naſterio illius,monachus religatur ad aliud monaſterium, po-
terit tunc ep̃s dare licẽtiam cum conſenſu ↄ̃uentus, ſm Archi.
3 in d.c.quam ſit.& ſequitur hic Ioã.And.& Dñi.†In glo.in ver.
obtenta in prin.regulariter verò vbicunque requiritur licẽtia,
debet eſſe obtenta,niſi in caſibus a iure contrarium reperitur,
vt tenet Io.An.in c.licèt,hic alleg.& in reg.cum ſtat.j̃.eo.li. Et
adde,ꝙ ſicut religioſus non poteſt conſentire electioni,licen-
tia non obtenta,& ita nec poteſt diſſentire, quia velle vel nol-
le non habet,vt hic in tex.Et per hanc rationem Feder. in ſuo
conſi.99.tenuit ꝙ religioſus deputatus ad eligendum vel præ-
ſentandum, hoc facere non poſſit ſine licentia ſui prælati, cũ
non poſſit eſſe procurator,aduocatus,iudex,executor,arbiter,
nec eligere ſibi ſepulturam,vt ibi per eum,& no.in c. fin. j̃. de
teſtamen.& in c.fin.j̃.de ſepultu.Quid autem ſi religioſus ele-
ctus ad prælaturam alterius eccleſiæ,conſenſit de licentia prę-
lati,& fuit confirmatus, an ſi poſtea eligat̃ ad aliud beneficiũ,
poſſit conſentire,alia non obtenta licentia. Lap. hic, ꝙ ſic, ex
quo fuit abſolutus a licentia abbatis: licet ſecus ſit in caſu d.c.
quorundam.vbi durat cauſa & ratio prohibitionis ſm Dñi.co
gita tñ & vide ibi dicta.Et an etiam requiratur licentia ep̃i hic
per Archi.& Ioã.And.tenentem,ꝙ ſi eligatur ad eccleſiam ex-
tra diœceſim requiritur conſenſus ep̃i in ipſo tranſitu, ſed vt
poſſit conſentire ſufficit licentia abbatis: de quo ẽt per Inn. &
Io.And.in c.poſt transla.s̃.de renun.in princ.& in c. admonet.
in gl.2.& in c.ſi abbatem.j̃.eo.& vide per Lap.in ſua allega.62.
In ea.gl.ibi,dicunt quidam,prout eſt Hoſt.in d.c. nullus. & Io.
Mon.& Archi.in d.c.quam ſit.& Io.And.hic,de quo tñ per Io.
And.& alios Doct.in d.c.nullus.& hic per Imo.& Dñi. cõclu-
dentem,ꝙ ſi conſtat,abbatem habere iuſtam cauſam denegan
di, vt quia monachus eſt multum vtilis ſibi,& parum vtilis ad
eccleſiam,ad quam eligitur,tunc inferior a Papa non compel
lit abbatem,nec per ſe dabit hanc licentiam:aut conſtat, quòd
non habet iuſtam cauſam delegandi, vt quia non eſt ſibi mul
tũ neceſſarius,q̃a eſt æquè idoneus in monaſterio,& tũc ſi ec-
cleſiæ,

ADDITIO.

a Nic. Supe. Appellatione.Adde an veniat eccleſia ſęcularis collegiata, adde
Docto.in c.cauſam de reſcri.Doc in c.cum contingat.de tranſa.Docto. in c.
niſi.de pręb.Doc.in c.cum eccleſia Sutrina, de cau.poſ.& proprie.Io.And.in
c.nobis.de iure patro.idem Io.And.in c.poſtulaſti.eo.tit.

clesiæ, ad quam eligitur est vtilis, vt quia illa habet parochiam & ipse est bonus prędicator, & tūc inferior a Papa poterit cōpellere abbatē, & illo negligente ipe cum suo capitulo licentiā dare poterit. ar. eorū quę no. gl. in c. cōstitutus. s. de reli. do. & i c. sicut vnire. s. de exce. p̄la. & ita vr̄ tenere Pe. de Anch. Si vero respectu dictæ ecclesiæ non subsit iusta causa, vt quia reperiat plures æquè idoneos, & tunc inferior a Papa poterit cōpellere, sed nō poterit licentiā dare, cū solus Papa possit. & ita procedat dictū Io. An. & Lap. Si verò sit dubiū, an subsit iusta causa vel nō ex parte dictæ ecclesię, & tunc inferior a Papa poterit adiri, vt compellatur abbas, quia non debet denegare nisi iustā causam habeat, vt hic in glo. Sed nō poterit dare hāc licentiā, cū solus Papa possit, vt hic per eos. Sed certe videtur ꝙ ista q. sit superflua & sine dubio, quia si superior nolit cōsentire, electus est ipso facto priuatus omni iure, quod sibi ex electione cōpetebat, & statim pōt ad aliā electionē ꝑcedi, vt ꝑ gl. in ver. obtinere & in ver. facultatē in d. c. quā sit. ita ꝙ cōpulsio esset supflua. Et ad prędicta vide ꝑ gl. no. 2. q. 7. cū pastoris. tenentē, epm posse sibi eligere monachū pro suo cubiculario & retinere etiā inuito abbate. & ita sequit̄ hic Imo. & Domi.

4 † In gl. in ver. sint varia. in fi. facit qđ not. in c. ad apostolicā. & in c. licèt. s. de reg. Et ibi an solus p̄latus possit licētiare religiosū vt trāseat ad aliā religionē & recipere ad ꝓfessionē sine licētia capituli, de quo etiā in c. fi. j. de reg. & vide ꝑ Rotam in dec. 262. quæ inci. itē in religioso. & ibi an valeat præsentatio facta per laicum patronum de monacho ad ecclesiam parochialē.

SVMMARIVM.

1 *Episcopalis dignitas venit appellatione dignitatis.*
2 *Guardiani fratrum minorum, & priores mendicantium dicuntur habere prælaturam, & dignitatem.*
3 *Scriptura an requiratur ad esse professionis.*

CAP. XXVIII.

1 a Nullus. † Nota. j. ibi, dignitatem. quòd appellatione[a] dignitatis venit etiam episcopalis. de quo in cle. plerisque. eo. ti. & in c. 2. j. de præben. & potest ecclesia cathedralis esse regularis vel secularis, vt hic dicitur in fine.

2 † In glo. in ver. prælaturam. in fi.
b no. ex glo. ꝙ guardiani[b] fratrum minorum, & priores mendicantium dicuntur habere prælaturam, & dignitatē. & sic vr̄ ꝙ possint esse delegati sedis apostolicę, ſm Domi. de quo in c. statutum. in prin. s. de rescrip. e. lib. & in cle. 1. e. ti. Sed an constitutus in minoribus tantū possit eligi in abbatem: & an debet esse sacerdos, vel sufficiat ꝙ sit professus expresſè, licèt in nullo ordine constitutus, vide per gl. in c. tuam. in fi. s. de ætate & quali. & dicta in c. licet canō, post princ. s. e. & no. in c. ex eo. & in c. cum ex eo. j. eo. In glo. in ver. eligatur. in fine, alias si nō esset expresse professus, esset postulandus, vt hic in tex. a contrario sensu ſm Arc. dicentem, ꝙ pōstulatio & dispensatio posset fieri ab episcopo, qñ esset euidens vtilitas vel necessitas ecclesiæ etiam cum non professo, etiam tacite per no. per Inno. in c. officij. s. eo. & per Ioan. An. in d. c. tuam. Sed Ioan. hic tenet, ꝙ non professus tacitè debet postulari a Papa, per not. in c. indemnitatibus. j. eo. & in cle. j. eo. titu. in gl. in ver. eligatur, & idem tenet in addi. Specu. in titu. de lega. in tractatu dispensationum. in §. consequenter. in prin. per tex. in d. cle. j. in prin. Nā ibi prohibetur assumi, qui est diuersæ professionis vel habitus, sicut est nouitius: ergo inferior à Papa non dispensat secundum Innocen. & Domi. etiam si esset legatus de latere, vt tenet Imol. in d. cap. officij. sed cum tacite professo bene posset episcopus dispensare, vt talis possit assumi ad prælaturam sui ordinis, subsistente vtilitate ipsius monasterij, per nota. in d. c. officij. & in d. cle. j.

3 † In glo. in ver expresſè in fi. nō tamen
c de necessitate requiritur[c] scriptura ad esse professionis, vt sentit ista glo. & in c. rursus. qui cl. vel. mo. & in c. vidua. licet glos. dixerit contrarium & male. 28. q. j. omnes feminæ. In gl. in ver. irritum, in fi. sed an ex noua cōsuetudine possit induci contrarium. & videtur quod non, propter decretum hic appositū in fi. tex. Sed Imol. & Domi. hic in fi. tenent contrarium. per no. in c. fi. s. de consuetu. & in l. j. C. quæ sit longa consue. & vide in c. ex eo, quod. infra eo. & ibi dicta in fi. In glos. fi. in fi. no. ex gl. quod episcopus etiam secularis dicitur immediatè præesse monachis. Abbas tñ & prior debet imponere regulares disciplinas, & nō episcopus: sed episcopus punire debet illa q̃ maiorē exigunt animaduersionē, ſm Gof. & Io. An. de quo. in c. quāto. s. de offi. ordi. Quid autē si monachus fiat episcopus postea renunciat vel deponatur, an remaneat canonicus ecclesię cathedralis? dic, ꝙ non, vt no. 16. q. vlt. in noua. & in clemē. j. eo. tit. de quo hic per Pet. de Anc. & per Doc. in c. cum ad monasterium. de sta. mona. & in cle. in plerisque. de elec. & cle. j. de statu reg. & in cle. j. de regu. & per Fede. in suo consilio. 5.

ADDITIONES.

a Nico. Su. Appellatione. Adde Domi. i c. qa pōtificali dignitate. i j. no. offi. dele.
b Nico. Su. Guardiani. Adde Felin. in c. cum olim. in prin. de maio. & obed.
c Nico. Su. Requiritur. Adde gl. in c. omnes fœminę. 27. quæst. j. tamen ista gl. reprobatur a Doct. in c. j. de regula. li. 6.

CAP. XXIX.

Cum expediat. Tene mēti hoc principiū, & ita all. & cōcor. l. j. C. de inoffi. do. & vide gl. no. in c. cupientes. §. si ꝑ viginti. in ver. petere. s. eo. fauore tñ aīæ vel ecclesiæ fit extensio legis, & in correctiuis, vt dictū fuit in gl. not. & in c. sciāt. s. eo. In gl. in ver. inquisitis. in fi. & debet seruari diligēter forma compromissi, intantum ꝙ si nulla pars perueniat ad maiorem partem capituli, non poterit eligi ille, cui postea accederent tot voces quod faciant maiorem partem, cum talis accessus non prosit. de quo hic plene per Ioan. An. & concludit etiā hic Do. ꝙ si compromissarij dati ſm formā huius c. inquisitis vocibus illorū de capitulo consentientiū in vnum, & non scrutata voce illius, illum eligunt, non valebit electio, quia nō seruata forma, ex quo eius vox non fuit scrutata: licet Rota in deci. 388. vt refert hic Do. sentiat ōriū In glo. in ver. capituli. ibi, si cui. cum quo c. text. debet iungi ista deci. ſm Ioā. An. dicentem non valere compromissum factum in vnū, ita ꝙ eligat alterum de tribus, quem tales tres de capitulo nominabūt, nec valebit electio secuta, vt hic per Domi. In gl. in ver. cōcilium, in fi. idē Io. An. & Domi. hic: licet Archi. & Lap. teneant ꝙ sit forma de per se per text. hic. Et no. ex gl. ꝙ forma istius tex. dicit forma compromissi ꝙ facit, vt si maior pars capituli cōpromittat in A. vt eligat exquisitis vocibus singulorum, & minor pars compromittat in B. simpliciter ex tali forma non valet electio, ſm Io. An. quia per viā compromissi non potest procedi, nisi omnes cōsentiant, vt no. in d. c. quia propter. & ibi per gl. in ver. vice omnium. intellige si fiat compromissum simpliciter: secus si cum forma, vt voces singulorum perscrutentur, cū non præiudicet alijs, poterit per maiorem partem sic cōpromitti alijs contradicentibus; & valeret electio facta ex tali cōpromisso, dummodo dignus eligatur, ſm Lap. ex quo habetur notabilis limitatio ad gl. in d. c. quia propter, ſm Domini. vt hic per cū.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium concessum in eundo, videtur concessum in redeundo.*
2 *Clausula, nō obstantibus quibuscunque statutis, consuetudinibus, vel priuilegijs, an deroget, si talia sint iurata, si non fiat specialis mentio.*
3 *Impetrare volens contra statuta iurata, an incidat in periurium.*

CAP. XXX.

Cum non deceat. Tene mēti istud principiū, & ita alle. & procedit, siue sit officium publicum, siue priuatū, ſm Io. An. de quo in c. inter dilectos. §. porro. s. de fi. instr. & in l. si quis ex signatorib. ff. quē ad. te. ape. Secundo no. ibi,
1 redeundo. ꝙ † priuilegium concessum in eundo[a] videtur con
a cessum etiam in stando, & redeundo. de quo in c. statutum. s. de rescrip. eo. li. & per Bart. in l. vtimur. ff. de sepul. viola. & ibi de saluo conductu. Viti. no. ꝙ statutum, priuilegium, vel consuetudo loquens de absentibus, non includit absentes, qui ex iuris fictione pro præsentibus habentur. facit c. ad audientiā. s. de cler. nō resid. licet regul'r dicat ꝙ statutū nō trahitur ad casum fictum, vt l. 3. §. hæc verba. ff. de neg. ge. & est dictum in c. fi. s. de consue. eo. li. In gl. in ver. residendo, in fin. patet ergo ꝙ tex. hic locum habet, non solū si recipiunt fructus beneficiorū qñ residēt ex priuilegio ɔcesso ipsi ecclesię scilicet et ex priuilegio ɔcesso ꝑsonæ, ſm gl. & Doc. sequūtur.
2 † In gl. in fi. ibi, nō
b credo.[b] tene mēti sing. ex glo. ꝙ ꝑ generalē clausulā, nō obstātibus quibuscūq; statutis, ɔsuetudinibus, vel priuilegijs, nunq̃ intel-

ADDITIONES.

a Nic. Sup. In eundo. Adde ꝙ idem habet locum in saluo conducto, vt est tex. in c. ego N. de iure in ver. eundo, & redeundo. & ibi Abb. & Ioan. de Imo. & Abb. in c. 2. de treu. & pa. & Ioan. de Imo. & Abb. in c. quia diuersitatem in j. col. de concessione præbē. Bar. in l. j. ff. ad le. Iu. maie. Bar. in l. prætor. C. de his, qui ad ecc. confu.

b Nic. Sup. Non credo. Adde vt per Alex. de Imo. consi. 27. inci. viso libello producto. in vl. col. in j. vol. idem Alexan. consi. 125. inci. visis & consideratis statutis de quibus supra. in eo. volu. idem Alexan. consi. 102. inci. cum statutum dirigat prohibitionem. in 4. vo.
Vin. G. Adde Afflic. in Decis. Neap. 5. & Deci. 111. nu. 13. Dec. in c. constitutus col. 3. de resc. Bert. consi. 167. Visis instrumentis, li. 10. & consi. 23. de donatione. li. 5. & Boer. in suo trac. de Virt. iur. nu. 36.

intelligitur derogatum,qñ talia essent iurata, nisi fiat specialis mentio de iuro,dato q apponeret dictio,quibuslibet, vel quibuscunque, vel quomodolibet.de quibus hic in tex.facit c. cũ aliquibus hic alleg.& fortius procederet hęc glo.qñ fuisset iuratum expresse id,quod continet in statuto,fm Io. An. de quo per eum in c.1.s̃.de his quæ fi.a maio.parte.super ver. iuramento.& in c.1.j.de fi.psby.sup gl.quia non.Et pcedit ista glo. siue dicta clausula apponatur in iure,siue in rescriptis, siue in priuilegijs,fm Docto. hic. Quid si statuta vel priuilegia sunt iurata simpliciter,& non est iuratum expresse id,quod in statuto, vel priuilegio continetur.tunc dic,q si dicta clausula,non obstante,apponitur in iure,vt est hic,& sufficit tolli statuta, etiam iurata,cum aliter de iuro non fiat mentio.& isto casu non procedit glo.hic fm Lap.& Pau.per no.per Ioã.Andr.in c.sicut ait.s̃. de hęreti.& in c.super specula.de magi.& in c. 1. j.de cõcess.pben.& p Pau.in cle.vt professores.de reg.& per no. in c.1.s̃.de consti.eo.li.& ita sequitur hic Dñi.Sed si dicta clã, non obstante,apponatur in alijs dispositionibus, vt in priuilegijs, vel rescriptis,tunc procedat glos.hic fm Lap. & Dñi. Sed certe vr̃ q omni casu,ẽt si non fuerit expresse, & separatim iuratum seruare contenta in statuto,& ẽt si dicta clausula opponatur in iure,vel ab homine,vr̃ semper q locum habeat hæc glo.per c.1.s̃. de consue.eod.lib.& j.eo.c.quia sępe.& ita indistincte Imo.hic sequit hanc gl.quia non vr̃ de mente reuocantis, q reuocent statuta iurata,nisi aliter de iuramento exprimat,vt no.in simili in cle.dudum.de sepul.in fi.& ita ẽt vr̃ tenere Rota in dec.294. quæ inci.& item licet quis,ibi etiam concludit,q si rescriptum vel priuilegium concedatur proprio motu,non est necesse, q fiat mentio de statutis iuratis,nec habet et locum ista gl. p no. in c.venientes.s̃.de iureiu.& ita vr̃ tenere do.Anto.in c.constitutus.de rescrip.de quo ibi plene per Imo.& per alios Doct.in c.1.s̃. de his quę fi.a ma. par. Nã Imo. tenet contrarium in d. c. constitutus.quia licet motus proprius tollat subreptionem, tñ non tollit defectum intentionis,quæ in dubium non vr̃ esse in derogando statutis iuratis, si hoc non exprimit. & vide p Lap.

3 in sua allega.9. & 13.† Si quis vult impetrare ꝯ statuta iurata, an impetrando incidat in periurium,vel teneatur prius petere absolutionem a iuramento.vide per Rotã in dicta deci.294. Quid si quis impetrauit cum clã,non obstantibus statutis,vel cõsuetudinibus ecclesiæ & tempore quo recipit,iurat seruare statuta,& consuetudines ecclesiæ, an videatur sibi præiudicare, & renunciare illi clæ.vide per Ioã.And.in reg.inspicimus.in 6.tenentem,q non, quia iurm intelligit in alijs q̃ in cõtẽtis in suo rescripto.Quid si est reuocatum,statutũ iuratũ, an intelligatur sublatũ iurum tanq̃ accessorium.Io.An.q sic,in c. 1. s̃. de his q̃ fi.a ma.par.& non intelligunt statuẽtes,vel venientes ꝯ incurrere periuriũ.de quo plene p Imo.in ca.constitutus.s̃.de rescri. in 6.& 7.col.in c.dilecto.s̃.de præb. circa me.& per do. Nic. in d.c.1.in 2.col.& per do.Floria.in cle.1.de reg.in 3.q. & ibi an cõtraueniendo dicantur tollere statutum.An sit dr̃ia qñ est iuratũ expresse seruare oĩa & singula contenta in statutis, an tunc sublato statuto intelligatur sublatum iurm,per Io.An. & Doc. in d.c.1.& per Imo.in d.c.constitutus.In ea.gl.in fi. tene menti hanc gl.ad q.de damnum passo, an teneatur contribuere cum alijs personis de vniuersitate,quę tenentur ad emendationem damni.& facit,q sic.& idem tenuit Spe.in tit.de censi.§. 2.ver. quid si damnum.& Io.And.hic vide.quod in simili no. per Doc.in l.ab omnibus.ff.de lega.1.& in c.2.s̃.de immu.eccle.

SVMMARIVM.

1 *Obiectus exceptionis pœnalis non potest tolli, vel emendari,si ius est parti quæsitum.*

2 *Dilatio data quando est communis vtrique parti,an vna pars possit renunciare dilationi.*

1 CAP. XXXI.

ABeo. †No.1.q obiectus exceptionis pęnalis, vel eius qualitas non potest tolli, vel emendari,qñ parti est ius quæsitũ.& ita alleg.hũc tex.Bal.in l.1. C. de plus peti. Non ergo põt quis reuocare factũ proprium,qñ aduersario est ius quæsitum. facit cle.cõstitutionẽ.§.pe.eo.tit.& l.si post mortẽ.in fi.& ibi p Bar.ff.de adop. Ex quo infert primò,q postq̃ quis produxit articulos, & positiones,non possit retrahere inuita parte.& vide p Bal.in rubr.

2 C.de in ius vo. † Scdõ infert, q ex quo dilatio data reo cẽsetur cõis actori,vel eꝯ,vt l.petendæ.C.de tẽp.in integr.resti. q vnus non possit renunciare dilationi in pǔdicium alterius, cui est ius quæsitum.facit gl.2.in c.1.s̃.de rescri.eo.lib.& per Bald.in l. amicissimos.in fi.ff. de excus. tuto. Et qñ quis possit pœnitere ad euitationem pęnę legalis,vel conuentionalis,vide glo. ord.

in c.si diligenti.s̃.de fo.compe.In gl.in ver.vel eius qualitas nõ ob.l.in delictis.§.si detracta.ff.de noxa.quia ibi ideo põt detrahi illa qualitas,quia prodest ipsi reo cõuento : sed hic noceret, quia si non probatur defectus personæ,vel sciæ, repellitur opponens a prosecutione omnium,vt in c.si forte.s̃.eo. fm Ioan. And.In gl.fi.in fi.idem Io.Mo.& Archi.q limitat hic Lap.nisi opponens in opponendo apposuerit clãm , saluo iure addẽdi, & minuendi,pñte illo ꝯ quem opponit,& non ꝯdicente, quia tunc poterit reuocari,ẽt inuita parte,vt hic per eũ. Sed in ꝯriũ facit gl.in c.inter dilectos.s̃ de fide instru.dicens,q talis protestatio nihil operatur:concludit hic Imo.illud procedere,qñ talis protestatio fit ex parte agentis: secus si ex parte excipientis vel opponentis,quia tunc prodest,vt in terminis huius c.

SVMMARIVM.

1 *Eligere vt quis posit in ecclesijs regularib. sufficit q sit tacitè professus.*

2 *Pupillus maior septennio dicitur habilis ad canonicatum .*

3 *Malitia non supplet ætatem in matrimonio spirituali, licèt secus in matrimonio carnali.*

4 *Nouitij an possint admitti ad electionem cum professis .*

5 *Laicus potest esse religiosus professus.*

CAP. XXXII.

1 EX eo quod. † Not. 1. ibi tacitè. q ad hoc vt possit quis eligere in ecclesijs regularib.sufficit q sit tacitè professus : Sed vt possit eligi requirit q sit expresse professus,vt s̃.eod.c. nullus.Secundò no.ibi, conuersi laici. q habendo respectũ ad clericos regulares,conuersi veniunt appellatione laicorũ : sed habendo respectũ ad clericos seculares ipsi conuersi nõ includunt appellatione laicorum de quo in c.duo sunt genera.12.q. 1.& in c.2.s̃.de fo.compe.In gl.2.in fi.no.gl.de quo dicet in c. 1.

2 j.de tẽp.ordi.& no.p gl.in ver.eligat.in cle.1.j.eo.†In gl.in ver. tua.in fi.patet ergo ex tex.& gl.q maior septennio, licet pupillus,dr̃ habilis ad canonicatum,ẽt ecclesię cathedralis.& ita tenuit gl.in ver.canonijs.in c.statutũ.in princ.& in c.si eo tpe.s̃. de rescri.eo.li.& Io.And.& cõiter Doc.& ibi.& d.Flo.& Imo. in c.sup inordinata.s̃.de pb.licet Host.ibi cũ quo trãsit d. Ant. & d.Pe.tenuerit,q debeat esse maior.14.an.& idẽ tenuit Arch. in d.c.si eo tpe.& non bñ,quia in ꝯrium est tex.hic:licet tñ maior septennio possit esse canonicus ẽt in ecclesia cathedrali,tñ talis pupillus non habet vocẽ in capitulo,vt hic:imo hodie est necesse q excedat 18.annũ vt in cle.vt hi qui,circa fin.de ætate, & quali.& per gl.in ver.in 18.in cle.fi.eo. tit. quia est necesse q sit in sacris,vt ibi patet.& licet pueri possint recipi in monasterio,& ad canonicatũ ecclesiæ regularis, tñ non obligant, nisi

3 post 18 annũ vt in c.1.j.de reg.†In glo.3.in fi.no. q in matrimonio spirituali malitia [a] nõ supplet ętatẽ : secus in matrimonio carnali,vt in c.fi.s̃.de despõ. impu.Et idẽ in spõsalibus, vt p gl. in c.spõsam.s̃.de spõsa. Quid aũt sit in testamentis & in alijs p Io.An.in d.c.fi.In gl.in ver.suffragium, in fi. de hac q. hic p & ꝯ p Io.And.concludentẽ tñ,epm debere eligere idoneiorẽ. ar. cle.2.de iure patro.& q honestus modus esset,vt pupillus pręsentet tutore autore,vt in c.fi.j.de iudi.De iure autem , nedum dignior,sed equè idoneus pñtatus a pupillo maiore septẽnio, deberet pferri præsentato p tutorem.facit ca. decernimus.hic alle.& d.c.fi.imo tenuit hic Pau. q omni casu pręualeat pñtatio facta a pupillo, cũ tutor non possit administrare spiritualia vel ei annexa,fm Archi.in d.c. decernimus. & ita sequitur hic Domi.de quo articulo plenius q̃ alibi, vide p Fede. in suo ꝯsi. 97.qñ sit q pupillus præsentare possit: licet ergo pupillus non possit eligere, tñ poterit pñtare,cum aliud sit facere iure proprio q̃ iure collegij,vt p gl.mag in fi.in c.bñficium. j. de regu. Et ad prædicta vide per Rotam in deci.422. q̃ incipit. Item fuit dubitatum vtrũ valeat, tenentẽ q si concurrat maritus & vxor in pñtando rõne iuris pratronatus q dẽt preferri pñtatus a marito.Quid aũt si pñtatio spectat ad collegiũ,& in eo admittunt pupilli ad pñtandũ,an voces illorũ cõputent in numero.& dic q sic,per no.per Archi.in d.c.decernimus.& c.si plures. & per Inn.in c.2.s̃.de no.ope.nun.& in c.ꝯstitutus.s̃. de ele. & ibi per Io.An.quia sicut pupillus iure suo singulari pñtat, & valet pñtatio,vt s̃.ita valebit vox pupilli, qñ gratiose admittitur a tota vniuersitate:secus si vna pars tm̃ admitteret,quia tũc nõ pǔdicaret vox pupilli alijs ꝯdicentib.fm Lapũ & Do.dicentes hæc vera in pñtatione,sed in electione plati nõ valeret, & si admitteret de ꝯsensu illorũ de collegio,quia sicut pupillus nõ põt ꝯhere mr̃imoniũ carnale,vt s̃.in gl.ita nec spũale.p qd̃ tex.in d. cle.

ADDITIO.

a Vinc. G. Adde,q Malitia supplet ętatem & operatur,q pupillus iuramẽto ligetur.Bero.q.135.nu.21.& nu.6.

4 cle.vt hi qui.& ibi gl.in ver.ꝯcedat iuncta cle.fi.eo.tit.†In gl.in ver.tacitè,in fi.de gr̃a tñ possent nouitij admitti ad eligendum cũ professis:& eorũ voces valerent, cũ & in extraneum possit electio committi.s̃.eo.cãm.ſm Arch.& Io.And. qđ intellige si nouitij sint ꝯstituti in ordine sacro,vt in d.cle.vt hi qui.& ad p̃dicta facit qđ no.Host.s̃.de statu mona.in c.ea q̃. in fi. tenẽs ex cõsuetudine,vel priuilegio,seu pacto in fundatione apposito, clericos seculares posse hr̃e vocẽ in capitulo regulari,& in electione abbatis,ſm Io.An.& vide ꝑ gl.in c.nobis.s̃.de iu.pa.de quo,j̃.in fi.In gl.in ver.cũ clericis.in fi.vide ꝑ gl.3.in d.cle. vt hi qui,& cle.ꝑ lr̃as.de præb.& dicit hic Io.An.ꝙ hæc gl.procedit, qñ caput regularis ecclesię põt esse laicus,vt quia institutio ibi non est principaliter ad diuinorũ celebrationẽ,sed ad aliũ actũ piũ,puta in subsidiũ terre sanctæ, vel redẽptionẽ captiuorum, vel hospitalitatẽ: sed si institutio est ibi ad diuinorũ celebrationẽ,& p̃latus dẽt esse sacerdos,vt c.1.s̃.de ęta.& quali. tunc laici nõ participant ius capituli.& vide ꝑ Io.And.in c.2. s̃. de æta.&
5 quali.in ver.ꝑ laicos.†In gl.fi.in prin.pro declaratione ꝯclude, primò ꝙ laicus põt esse religiosus,hoc est professus alicuius religionis,vt in c.tuam.s̃.de æta. & quali.vñ ad esse monachatus nõ requirit̃ aliquis ordo sacer,vel alius,sed purus laicus potest esse professus:& ex quo monachus vel fratres sunt professi, admittunt̃ ad eligendũ,licet nõ sint in aliquo ordine,vt s̃.in gl.in ver.hi q̃.& ver.ꝯuersi.& 21.q.1.gñaliter.Sed hodie dẽnt eẽ constituti in ordine sacro,vt in d.cle.vt hi qui.in prin.Scđo ꝯclude
a ꝙ laicus,licet possit esse monachus, tñ nõ [a] põt esse canonicus, quia ius canonicæ nõ cadit in laicũ,vt in c.2.s̃.de insti.& ꝑ gl. in c.cũ M.s̃.de cõsti. sed est necesse ꝙ saltẽ sit in minorib. licet nõ sit in sacris,vt in d.c.2.vbi dicit Io.And. ꝑ illum tex.ꝙ canonici pñt esse in ecclesia licet nõ sint in sacris, sed sufficit & est necesse ꝙ sint in minorib. adeò ꝙ ẽt conuersus laicus nõ esset capax iuris canonicalis,ſm Inn.& Io.An. ibi:& tales canonici in ecclesijs secularib.statim habẽt vocẽ in capitulo, sed in regularib.dẽnt esse tacitè vel expresè professi,vt hic.sed hodie oẽs tã monachi q̃ canonici regulares, vel seculares dẽnt eẽ in sacris, quò ad hoc vt habeãt vocẽ in capl̃o,vt d.cle.vt hi qui. in princi.
b Tertiò ꝯclude ꝙ cõuersi non hñt ius eligẽdi, [b] nec vocẽ in capi
c tulo, [c] vt hic in tex.& gl.Et loquit̃ de cõuersis q̃ sunt in monasterijs,qui quãuis sunt tacitè vel expresè professi,tñ nõ sunt in clericos tonsurati.& isti non debent in monasterio cũ fratrib. eiusdẽ conuentus, electionib. interesse. & ꝑ hoc corrigit̃ sñia Inn.& Host.in d.c.2.ſm Archi dicentẽ,secus esse in hospitalarijs,vt j̃.de arbitris.cum olim.& facit qđ no.in c. indemnitatibus.§.pe.j̃.eo.& in d.cle.ꝑ lr̃as.& s̃.in gl.Quartò conclude,ꝙ ẽt in ecclesijs secularib .tales conuersi & oblati nõ hñt vocem in capitulo,quia nõ vñr ex hoc continentiã voluisse vel proprijs renũtiasse,vt no.27.q.2.vt lex.& iõ non debent cum clericis ecclesiarũ suarũ electionib.interesse:quicquid dicat Inn. in c. cũ M.s̃.de consti. vñ curia Romana tenet, ꝙ soli canonici faciunt capitulum,& isti cũ prælato faciunt vnũ corpus,ſm Archid. & Io.An.referentes Inn.tenere in c.1.s̃.de cele.missarũ, ꝙ laici dicunt̃ tẽplarij,hospitalarij, cistercienses, & fratres mi. qui non sunt clerici. Quintò conclude,ꝙ clerici ꝑbendati in ecclesia q̃ nõ habẽt ibi canonicatũ nõ habẽt vocem in electionib. & actibus capitularib.ſm Inn.& Io.An.in d.c.2.Sextò conclude,ꝙ tales nõ ꝓfessi vel conuersi & oblati vocem non habẽt, nõ solũ in electione prælati,sed ẽt syndicũ faciendi in ecclesia ꝑ cõuentũ,cũ ẽt in his locũ habeat iste tex.ſm Io.An. & sic in alijs actibus capitularib.& ista est ten.ꝑ hũc tex.licet Spe.in tit.de syndico.ver.q̃d de cõuersis,tenuerit ꝯrium , ſm Lapum hic. In ea. gl.in fi.tene menti gl.ꝙ tam in ecclesijs secularib.q̃ regularib. conuersi laici pñt ex cõsuetudine vel præscriptione acquirere sibi ius eligẽdi & ius hñdi vocẽ in capitulo. & ita sequũtur hic Doc.& in d.c.2.ꝑ quo ẽt facit,qđ no.Host.in d.c.ea q̃. ꝙ clerici seculares pñt ex consuetudine sibi quærere ius eligendi prælatum in ecclesijs regularib.vt s̃.est dictum.Ad idem ẽt facit c.cũ ecclesia.s̃.de cau.pos.quia licèt de iure ad clericos spectaret electio,tamen possunt religiosi ex consuetudine cum illis eligere,vt in d.c.cum ecclesia.ita ergo econtra,vt hic dicitur,secundum Domi.& vide in simili quod no.in c.nullus. s̃.eo.quæ oĩa tene mẽti,& ad materiã cle.1.e.tit.& in c.1.in fi.j̃.de priuilegijs.

ADDITIONES.

a Nico. Supe. Non potest esse canonicus. Adde tex.in c.in ecclesijs.de insti.& per Card.Alex.in c.placuit.circa fi.3.col.32.dist.

b Nico. Supe. Non habent ius eligendi.Adde glo.vlti.& ibi Card. in ca. in ecclesia. de insti.

c Nic. Supe. Nec vocem in cap.Adde Abb.in c.& si tempus. de iureiur. Vinc. G. Adde Felv.in c non dubium de senten. excom. in fin.& in ca.causam colum.4. de præscrip.

SVMMARIVM.

1 *Gesta per iudicem a quo, post appellationem etiam extraiudicialem, sunt nulla.*

2 *Citatus a iudice,siue a iure,debet comparere & stare donec actus expediatur,aliàs erit contumax.*

3 *Constitutio pœnalis extenditur ad casum sub mente legis compræhensum.*

CAP. XXXIII.

1 SI postquam. † No. ꝙ gesta per iudicem a quo post appellationẽ & extra iudicialẽ ex cã ꝓbabili interposita,sunt nulla,licet non sint gesta ꝯ appellationẽ.qđ facit ꝯ Inno.in c.cũ nobis.s̃.eo.tit.tenentẽ, ꝙ gesta post appellationẽ extraiudicialem non reuocant, nisi sint gesta post, & ꝯ appellationẽ. de quo hic in 4.& 5.gl.& vide per Inn.in c.dilecto.s̃.de app. & plenè per Rom.in deci.344.quæ incipit, Itẽ licet in cã beneficiali.Secundò no.ibi,sine licentia.a ꝯrio sensu, ꝙ cum licentia recedere posset:imo,subsistente iusta cã, possit sine licentia re
2 cedere,vt hic per Io.Imo.& Archi.†Tertiò no. ꝙ sicut citatus a iudice vt compareat intra certum terminum, debet comparere & stare donec actus expediat̃,& si illicentiatus recedit dr̃ ꝯtumax,vt in l.properandum.C.de iu.& in c.1.s̃.de iudi.ita & citatus a iure,vt hic dr̃. Vltimò no.ibi, prouisione. & tene menti iuncto tex.ibi, eligendi. ꝙ superior,ad quem deuoluitur potestas eligendi ꝑꝑ negligentiã inferioris,poterit prouidere vnico actu per viam prouisionis vel collationis,ſm Io.An.& sic ꝑ hunc tex.est hodie hoc decisum. de quo erant opiniones in c. ne pro defectu.s̃.eo.& in c.vt circa.s̃.eo.ti.& li.in gl.2.In glo.2. in fi.idem Arch.& Io.An.dicens,ꝙ id qđ hic dr̃ in tex. de regula,fallit in duobus casibus,de quibus in ca. indemnitatibus. in §.sanè.& §.cæterum.& habet locum iste tex. quò ad regulares in appellatione,interposita ẽt a postulatione.In glo.in ver.sedem,in fi.idem Archi.& tene menti gl.de quo dr̃ j̃.eod. in c. si abbatem.In gl.in ver.potuit.in fi.& procedit, siue talis appellatio sit extraiudicialis,vt hic in tex. siue iudicialis ante sñiam, vt no.in c.solet.j̃.de sent.excõ.ſm Io.And. dicentem, ꝙ appellatio,vt reddat confirmationem nullam, debet esse interposita ex causa probabili,ẽt ab eo,cuius interest, & qui possit sua voluntate illud interesse in iudicium deducere: alias confirmatio valeret,vt s̃.eo.cum inter R.ſm Archi. Item debet appellatio esse intimata parti,vt in cle.cãm.j̃.eo.ſm Io.And.dicentẽ,ꝙ si talis confirmatio fieret per illum, qui posset confirmare autoritate apostolica,tunc iste text. loquens de ordinario locum
3 non haberet,sed standũ esset iuri antiquo, vt hic per eum.† In glo.in ver.mente.ibi,non extendit̃.facit c.cupientes. & c.licet canon.s̃.eo.iuncta clem.fi.de offi.vi.& quod no.in c.1.j̃. de tẽp. ordi.& per Archi.de pœ.distin.1.pœnæ.& tene menti ex glos. iuncto tex.ꝙ cõstitutio et pœnalis extendit̃ ad casum sub mente legis vel statuti compræhensum, nec dr̃ tunc propriè extendi.de quo hic plenè ꝑ Imo.& Domi.et dicet̃ in d.c. 1.vbi est gl. ordi.In ea.glo.in fi.idem Archi. et Domi. notant hanc glos. ad præcepta facta per iudices , ne quis recedat de palatio vel ciuitate.In gl.pe.ibi,vt hic patet.no.ex glo.ꝙ qñ duo reperiuntur a iure ęqualitate parificata ẽt in pœnalibus, statutum in vno extenditur ad aliud,imo ẽt in correctiuis, vt per gl.no. in l.si quis seruo. C. de furtis. intellige qñ rõ esset cõis in vtroque casu , vt dicit gl.hic. et in cle.1.in vers. sacerdotium.de officio vica. alias aliud esset,ſm glo.in c.præsenti.j̃.de sent. excom.Quando verò illa duo non reperirentur communiter parificata sed in certis casibus,tunc statutum in vno non extenderetur ad aliud, vt ꝑ gl.in regula odia.j̃.eod.lib.et in c.constitutionem.j̃.de regu. In ea.gl.in fi.quòd procedit non solum si prouisio fiat ex iure deuoluto per negligentiam, sed etiam si ꝑꝑ delictum.et idem si fiat prouisio ex iure proprio,vt in c.2.s̃.de resti.in integ. vel ex delegata potestate, cum in his casibus locum habeat ista lex. ſm Io.And.et tene menti ex hac gl. limitationem ad glos. no. in clem.1.in ver.collatio.vt lite penden. dicens, ꝙ collatio tollit vacationem, quia illud verum, nisi fuerit appellatum: nam pendente appellatione beneficium collatum dicitur vacare, secundum glo.hic.et ita sequuntur Doctores.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia vniuersalis indiget viris literatis,& non porcis.*

2 *Episcopus debet dispensare ad studium cum persona habili, & voluntaria ad studium.*

3 *Inferiores prælati an possint dispensare in casu c.cum ex eo.de electio.*

4 *Dispensatio in casu c.cũ ex eo.de electio.an expiret per mortẽ dispensantis.*

5 *Episcopus si dispensauit cum rectore parochialis ecclesiæ vt posit studere per septennium,an elapso septennio talis dispensatus habeat annum integrum ad se promouendum ad ordines.*

Cum

CAP. XXXIIII.

1 Cum ex eo. †No. 1. ꝙ vniuersalis ecclesia dr̄, quò ad sui regimē, indigere viris
literatis,& non porcis & asinis ferratis,fm Io. Mo.
& Io.An.& alias dr̄ sustinere dispendium & iactu-
ram.facit c.nihil.s̃.eod.Ex quo singulariter infert̄, fm Domi.ꝙ
pecunia,quæ expenditur rōne studij literarum , dr̄ conuerti in
vtilitatem ecclesiæ.facit tex.j̃.ibi,fructu.& præter hoc dr̄ in c.1.
s̃.de magistris. ꝙ ecclesia cathedralis dēt prouidere de benefi.
cio , magistro , qui pauperes clericos & alios gratis doceat. &
de monacho vel canonico regulari , qui est in studio de licen-
tia superioris,an possit pro expensis studij obligare bona mo-
2 nasterij,per gl.& Docto. in c.ex parte.s̃.de accu.†Secundò no.
ibi,possint.quia concludit hic Archi. & Ioā. And. ꝙ si persona
est habilis & voluntaria ad studium , episcopus debet ex debi-
to dispensare,cùm subsit cā hic expressa: & posset ad hoc cogi
per superiorem,per no.1.q.7.exigunt.& de iure patr. nullus.Si
tamen dispensaretur cum persona inhabili,non valeret dispē-
satio,& haberet tunc locum pœna d.c. licet canon. de quo ibi
vide plenè dicta,& hic per Io.And.& Domi. Et licèt dispensa-
tio istius c.loquatur in principali rectore , tñ & locum haberet
in perpetuo vicario ecclesiæ parochialis,fm Io.And.de quo in
cle.1.de offi.vica.in 6.gl.Tertiò nota ibi,intra prędictum annū,
quia talis annus currit a tempore sibi commissi regiminis. &
sic est necesse ꝙ intra dictum tempus , quo sine dispensatione
fieri debebat sacerdos,fiat subdiaconus,fm Io.And. & Domi.
Si aūt fuisset quis iustè impeditus , vt non potuerit intra annū
promoueri ad subdiaconatum , excusatur , vt hic in fi. tex. fm
Arch.Non ob.tex.hic in ver.omnino.quia exponitur,idest,nō
obstante aliqua dispensatione,fm Io.And.& Domi. Ex quo te
ne menti,ꝙ verbū,omnino,excludit dispensationē,licet nō ex
cludat iustum impedimentū.Quartò no.ibi,ab eis.& tene mē-
ti,ꝙ in ecclesijs,vicarij sunt deputandi per epos & superiores:
non aūt per inferiores. qđ facit , vt inferiores prælati ecclesia-
rum,vel ipsi rectores nō possint ponere in eorum ecclesijs pa-
rochialibus vicarium ēt temporalem ad longum tempus : se-
cus si ad modicum, puta ad tres septimanas ex iusta cā. de quo
hic per Io.And.& no.in c.extirpandæ.§.qui verò.s̃.de præb. &
in cle.1.de offi.vica.& per glo.in d.c. licèt canon.in fi. & p La-
pum in sua alleg.5. Quintò not. ibi , ecclesiarum prouentib. ꝙ
vicario temporali est assignanda de redditibus ecclesiæ con-
grua & sufficiens portio. qđ facit , fm Domi. vt mortuo præ-
lato, successor teneatur soluere vicario salarium , ex quo id est
debitum de bonis ecclesiæ.& ita tenent Doct.in c.ad hæc.s̃.de
offi.vica.& in d.§.qui verò. Vltimò no.ꝙ sicut finita cā priuile-
gij censetur priuilegium reuocatum,l.Titia.§.vsuras.de lega.2.
& 25.q.2. ita nos , ita finita cā dispensationis reponitur quis in
iure communi. Et prorogatio termini censetur facta cum suis
qualitatibus,& pœna repetita censet̄.quod facit ad no.in c.pe.
3 & fi.de offi.dele.& in c.si cum Hermes.C.locati. † In gl.in ver.
episcopi.ibi,minores epis.idem Archi.Io. And.& alij Doc. cū
inferiores ab epis dispensare non possint , nisi in casibus eis a
iure specialiter concessis.facit glo.5.in cle.fi.de reb. eccle. & in
cle.1.in gl.pen.de rerum permu. Abbas tamen bñ dispensat cū
monachis,quò ad licentiam eundi ad studium, non aūt quò ad
non promouendum ad sacerdotium,vt in c.2.& ibi per Doc.j̃.
ne cleri.vel mona.& vide per glo.in ver.scholaris.in c.fin.s̃.de
rescri.eo.lib.Administrator verò datus per Papam dispensare
posset,fm Io.And. & per gl.2.in c.is cui.j̃.eo. Et idem in electo
& confirmato in epm,licet non cōsecrato,cum hoc sit iurisdi-
ctionis & non ordinis,vt no.in cle.2.de rescri.in 4.gl.& in cle.
1.de fo.cōpe.in 5.gl.Et idem in capitulo,vacante sede,vel quasi
vacante,vt no.in c.pe.& fi.j̃.de sup.neg.fm Io.And.& idem cō
suluit Fede.de Senen.in suo cōsi.29.vt ibi plenè per eum. & ex
his no. fm Domi. ꝙ in iurisdictionib. appellatione epi venit
confirmatus,licet non consecratus.& ita limitatur glos. in c.1.
s̃.de reli. domi.In ea. glo. ibi,ꝙ Dei.idem Archid. in c.1.j̃.de fi-
lijs præsby.cum dispensatio fit de maioribus negotijs,vt 1.q.7.
didici.in fi.secundum Io.And. de consuetudine tamen proce-
dit opinio glo.hic,fm Imo.& Domi.& idem tenet Archid. 50.
distin.ex pœnitentibus.In glo.in vers. subiectas, in fi. vide hic
per Ioan.And.& no. ex glos.quòd dispensatio circa personam
respectu rei p personā possessæ,debet fieri per illum,cui dicta
res est subiecta.Si ergo habens vnum beneficium vult obtine
re secundum,debet habere dispensationem ab epo,cui secun-
dum beneficium est subiectum:sed si esset necessaria dispensa
tio vtriusque beneficij , tunc vtriusq; epi dispensatio esset ne-
cessaria.& hoc vult glo.in ver. intitulatā in c.dudū.el 2.s̃.eo.&
vide plenius de materia per Inno. in c.pastoralis. s̃. de priuile-
gijs. In glos.in ver. obtinent. in fi. haberet tñ locum dispensa-
a tio, [a] si aliquid restaret de anno,vt j̃.c.proxi.in prin.cum adhuc
obtineant. intellige nisi talis dispensatio petatur in fraudem,
vel quando talis non esset subdiaconus,& intra illud tp̄s nō oc
4 curreret dies ordinationis,fm Io.And.†In gl.in ver.septenniū.
ibi,in vlteriori non.idem Archi.& Io.And. In eadem glo. ibi,
puto ꝙ non,idem Archi.dicens ēt , ꝙ talis dispensatio non ex-
pirat per mortem concedentis , nec etiam successor epi pote-
rit reuocare,fm Io.And.Et hanc partem sequitur Oldra.in suo
consi.238.& ita residet hic Domi.& vide per Io.And. in c. licèt
canō.in ver.gratiam.s̃.eodem.& j̃.§.proximo.& in aditio. Spe.
in rubr.de sequestra.posses.ver.ad secundum.& per gl.& Doc.
in c.pe.& fi.s̃.de cleri.non residen. vbi ita concludunt. vide ibi
plenè.In eadem glos.ibi,euidens causa petat , quia cessat causa
ob quam fuit dispensatum.s̃.de voto.magnæ,fm Archi.& Ioā.
And.& vide per Hostiē.in summa de cleri. non residen. §.vlti.
ver. quid si licentia. In eadem glo. in fi. sentit glo. ꝙ incipiat a
tempore dispensationis:si enim inciperet a tempore commis-
si regiminis,per modum,de quo j̃.c.proxi.§.1.Si fieret dispensa
tio post sex menses non haberet tunc integrum septennium,
quod esset contra istum tex.fm Io.And.& cum hac glo.tenuit
Oldr.in dicto consilio,fm Dom.de quo hic per eum.In glo.in
ver.literarum.ibi,vel ciuili.vult gl.ꝙ beneficiatus , ēt si sit sub-
diaconus,& sic in sacris,non prohibetur audire leges, etiam si
sit beneficiatus ratione ordinis.intellige nisi sit præsbyteratus
de quo in c.super spec.j̃.ne cleri.vel mona. In glo.ibi, caueant.
idem Archi.alias teneretur ecclesię dispensans , & ille cū quo
dispensatur,vt j̃.c.proxi.fm Ioā.And. In eadem glo.in fi.sentit
glo. ꝙ dispensatio facta fm formam huius decre. extra locum
studij,includat etiam dispensationem absentię:cautela tñ esset
hoc in illa exprimi,fm Io. And. secus si fieret dispensatio cum
habente beneficium in loco studij,quia tunc non videretur di
spensatum super absentia.ideo non posset ire in alio loco,nisi
super absentia iterū dispensetur, fm Domi. dicentem vtile es-
se,quòd dispensetur contra consuetudinem vel statutum eccle
siæ,si dispensat contra absentes,quia dispensatio,de qua hic in
tex.non sufficeret,nisi contra ius commune: non autem con-
tra statuta vel consuetudinem ecclesiæ,vt in c.1.s̃.de consti.eo.
lib. Quid autem si fructus clericorum sunt debiti alicui ex iu-
re,speciali priuilegio,vel cōsuetudine ratione absentiæ,vel ex
defectu ordinis, an dispensatio super defectu ordinum vel ab-
sentia operetur contra dictum statutum, consuetudinem , vel
priuilegium.Io.And.hic ꝙ sic,quia dispensatio facit,ꝙ censeat̄
esse residens & in ordinib.Si vero essent debiti simpliciter , vt
in casu c.si propter.s̃.de rescrip. eod. lib. tunc talis dispensatio
nihil operaretur.de quo hic p Domi.& j̃.dicetur.In glo.in ver.
subdiaconatus.ibi,puto ꝯrium. idē Io. And. de quo per eum in
c.dudum.el 1.s̃.eo.& dic vt est dictum.s̃.in d.c.licet canō. In gl.
in versi. ministrentur,in fi.an aūt talis vicarius temporalis, de
quo hic in tex.possit p epm reuocari,durāte septennio.Lapus
ꝯcludit hic ꝙ nō,sine rōnali cā,sicut nō posset reuocari perpe-
tuus,vt no.in d.c.ad hoc.sed Do.hic ꝯ̃,ex quo vicarius est tēpo-
5 ralis,vt hic p eū. † Extra gl.quærit̄ primò, an elapso septennio
habeat tunc quis integrū annū ad faciendum se promoueri ad
sacerdotiū.Io.And.hic qđ sic,vt patet in tex.facit c.si electio.s̃.
eod. Scđò quærit̄,si elapso septēnio, in primis quatuor tp̄ibus
omisit facere se ordinari , & in alijs quatuor tēporib. superue-
nit impedimentū,ita ꝙ ordinari nō potuerit,an pęnā incurrat.
Archi.hic ꝙ nō,de quo hic p Io.An.& in rła imputari.j̃. eo. lib.
Tertio quærit̄,quid si ille,cum quo est dispensatum per septen
nium,incipit studere per annū,postea distrahit̄ legitimo impe
dimento p trienniū,quo finito,reincępit studere,ad quātū ex-
tendat̄ dispensatio. dic qđ talis habebit integros dictos alios
sex annos,p no. p Archi.16.q.1.frater.super gl.mag. de quo hic
per Domi.& vide s̃.per glo.in ver.septennium.Quartò quęrit̄,
Papa dispensauit cū minore 12.annorū, vt habeat bñficiū cura
tū,cū hoc,ꝙ durāte defectu ætatis, ecclesia nō defraudet̄ debi-
tis obsequijs in diuinis,& animarū cura non negligat̄, vñ talis
minor intra annū nō sit sacerdos,an erit priuatus. Archi.hic ꝙ
nō.& hoc hodie satis pbat̄ in cle.ne in agro. §. cęterū.de statu
regula.ex quo iste habuit iustum impedimentū,p p qđ nō po-
tuit

ADDITIO.

a V. G. Nota,ꝙ dispensatio est magis odiosa,quam sit legitimatio.Ruy. consi. 95.nu.10.lib.3.& quomodo interpretari debeat.Ruy.consil.154.nu.18.lib.4. &,licet dispositio sit stricti iuris, extenditur tamen ad necessaria consecutiua.Ias.in l.fi.col.7.ff.de constit.princi.

tuit ordinari, vt in cle. fi. de ętate & qualita. Et licet tale impedimentũ sit sublatũ quò ad bñficiũ, non tñ quò ad ordines, vt hic ꝑ Io. And. & Do. Et ex prędictis soluit dubiũ, quid si ex consuetudine, statuto, vel priuilegio fructus parochialis ecclę spectent ad Titiũ quãdiu rector ipsius recipiat ordinẽ sacerdotalẽ, an facta tali dispẽsatione, ꝑ quã ipse fingit sacerdos, ꝑcipiet rector fructus vel Titius. Et ↄcludit hic Io. And. ꝙ rector, quia cã huius dispẽsationis principaliter fuit vt percipiat fructus: vñ si hoc non operaret̃ esset ibi inutilis. Nõ ob. qđ no. ꝑ Io. And. in c. ex tuæ. s̃. de cleri. non residẽ. vbi dr̃, ꝙ dispensatus non recipit fructus in absentia, quia ibi dispẽsatio absentię nõ respicit directè fructus, sicut facit supradicta dispẽsatio. & facit qđ no. hic in gl. in ver. literarũ, quia ibi dispẽsatio operat̃, vt possit esse in studio sine pœna priuationis. & sic operat̃ absq; eo qđ ad fructus extẽdat̃, sed hic non sic, quia si non extenderet ad fructus, nihil operaret̃. Sed Lapus dicit hic dictum Io. And. verum si dicat̃ in dispensatione, ꝙ interim recipiat fructus, nõ obstante ꝙ de consuetudine, statuto, vel priuilegio quousq; fuerit sacerdos alteri debeant̃: alias secus esset, argu. c. q̃uis. & c. si p.p. s̃. de rescrip. eo. li. & vide dicta. s̃. in ver. literarum. in fi.

SVMMARIVM.

1 *Pœna si imponatur propter non promotionem intra certũ tp̃s, talis pœna non committitur, nisi toto tempore lapso, statuto ad promouendum.*
2 *Beneficium potest conferri de consensu beneficiati, licèt aliàs non renunciet beneficio.*
3 *Dies frustra expectatur, cuius euentus nihil operatur.*

CAP. XXXV.

1 Commissa. †Tene menti primo, & ita allegatur, ꝙ si p.p. nõ promotionem intra certum tp̃s imponatur pœna, nunq̃ committitur pœna, nisi ex toto tale tempus labat̃, ẽt si certũ sit illud tale fieri non posse intra residuum illius tp̃is. quod nota ad plura. Et primò ad statuta imponentia pœnam non soluentibus, vel quid aliud nõ facientibus intra certum tempus, ſm Domi. inducentem secundò, vt appellatus non possit petere executionem sententiæ ante lapsum anni, etiam si lapsum sit tantum de anno, ꝙ certum sit, appellationem prosequi non posse. de quo per Doc. in c. ex ratione. s̃. de appe. Tertiò facit, ꝙ si causa est commissa consulenda intra certum tp̃s, aliàs remittatur instructa, ꝙ ante vltimam diem termini remitti non poterit, & non valeret remissio, nisi fieret consensu partium, secundum Io. And. de quo plenè per eum, & Inno. in c. intimasti. & in c. super eo. el 2. s̃. de appella. Item quartò facit ad q. glo. in vers. decem diebus. in c. vbi periculum. s̃. eod. †
2 Secundò no. ibi, te nolente. a contrario sensu, ꝙ potest beneficium alteri conferri de consensu beneficiati, licet alia renunciatio illius non interueniat. & hoc si consentiat in præsentia episcopi collatoris. facit c. beneficium. & ibi glo. in ver. assensus. j̃. de regularibus. In inferioribus verò est necesse, ꝙ haberent potestatẽ instituendi & destituendi, vt per glo. in vers. manibus. in clem. 1. de renuncia. & per Doct. in d. c. per beneficium. Et ex his habetur vna limitatio ad hunc textũ, vt de cõsensu illius, cui est data dilatio possit fieri executio, etiam ante lapsum totius termini. & ita etiam voluit glo. in c. fi. in fi. s̃. de consue. eo. lib. Tertiò no. ibi, incipit. arg. ꝙ beneficium electi & confirmati in curia non dicatur vacare in curia, sed in loco beneficij, ex quo attenditur locus & tempus adeptæ possessionis, ſm Arch. de quo tñ per gl. nota. in ver. collatio. in cle. 1. vt lite pendente. Vltimò
a nota ibi, non currit. & ita allegatur, ꝙ tempus [a] non currit legitimè impedito: ideo pęna legalis non committitur. Quid autẽ sit in pœna conuentionali, dic vt no. in l. continuus. §. illud. de ver. obl. & per gl. in ver. distulerit. in c. quam sit. §. 1. & in ca. cupientes. §. ꝙ si per viginti. in ver. impedimento. s̃. eod. & ibi dicta. Et an excusetur ratione impedimenti ille, qui nimium se arctauit, vide plene per Ioan. And. in regula, imputari. s̃. eo. lib.
3 †In glo. in ver. elapsus. in prin. Nec ob. quod dr̃ in l. aliquando. ff. ad Velleia. ꝙ frustra expectatur dies, cuius euentus nihil operat̃, quia hic posset ẽt vltra diem obtinere dispensationem, vt dr̃ s̃. c. proxi. ſm Io. An. & per Lapum in sua alleg. 9. In ea. glo. in fi. & licèt ante diem pœna peti non possit, tñ ipsa committit̃, vt per Spe. in tit. de oblig. §. 1. ver. quid si promisisti. & per gl. & Docto. in l. stipulationes non diuiduntur. in fi. & in l. hæc iura, & in l. cum stip. sim mihi a Proculo. de ver. obl. In gl. in ver. pacificam. in prin. nota glo. & aduerte, quia procedit glos. quò ad hoc, vt teneat̃ quis promoueri ad ordines, quos requirit tale beneficium: alias incurrat pœnã priuationis: & tunc sufficit possessio exercitij ipsius curę, licet habeat minorem partẽ bonorum ipsius ecclesię, & idẽ tenet Arch. in d. c. licet can. & 23. dist. in nomine. & idem esset in habente certum officium in ecclesia, quod haberet ordinem annexum, quia sufficit vt habeat liberum exercitium illius officij. & ita tenuit Pau. in cle. vt hi q. de ætate & qualita. Sed si quæratur de pacifica possessione ad finem vt possidens beneficium secundum incurrat priuationem primi, tunc requiritur, ꝙ habeat non solum parificã possessionem exercitij curæ, sed ẽt possessionem fructuum vel maioris partis, ſm Archi. pro quo tex. & gl. in c. si tibi concesso. j̃. de præb. & ita dẽt intelligi tex. in c. cum in cunctis. §. cũ verò. s̃. eo. ſm Io. An. de quo ẽt hic per Domi. Adde prædictis, pone ꝙ erat quæstio cuiusdam sacristiæ, & vnus erat in possessione ipsius sacristiæ, alter verò erat in possessione reliquiarum & paramentorum, quis ex istis dicetur possidere sacristiam. Guil. de Cu. in l. 1. ff. de offi. præfe. Augustalis. concludit per illum tex. ꝙ ille, qui possidet partem principaliorem, idest ipsum locum, & ita sequitur Bal. ibi dicens idẽ esse dicendũ in possessione bñficij, vt ille dicatur habere possessionem, q. possidet ecclesiam, non aũt ille qui possideret iura & possessiones ecclesiæ. quod no. Et hęc procedunt, qñ quæritur, de possessione simpl̃r: sed si quæratur qñ dicat̃ haberi possessio pacifica, dic vt s̃. est dictũ. In eadem gl. in fi. tene menti hanc glo. & vide gl. in auth. sacr. puberum. circa fi. C. si aduersus ven. & in l. ex prędijs. C. de euictio. & gl. in l. ratio. in prin. ff. de acti. emp. & in ca. quærenti. de offi. deleg. In glo. in ver. iusto. ibi, toto. vide per Io. And. s̃. c. proximo. In ead. glo. in fi. & caute facit ordinarius sic conferendo ante vacationem, per Ioan. And. in c. 2. s̃. de restit. in integrum. in glo. magna, & per Innocen. in c. venerabili. in gl. magna. circa medium. s̃. de censibus.

ADDITIO.

a V. G. Adde quando tempus currat etiam hereditate iacente, Ruy. consi. 27. nu. 10. lib. 4. Quando enim est fundamẽtum alicuius, id probare debet, Ruy. consi. 92. nu. 3. lib. 3.

SVMMARIVM.

1 *Condemnatus ad discarcandum castrum non potest illud reficere.*
2 *Beneficium obtinens, & non intendens promoueri ad sacros ordines, tenetur ad restitutionem fructuum.*

1 Porrò. †No. in prin. tex. & ita allegat̃, & vide qđ no. in l si fideiussor. §. meminisse. ff. de lega. 1. & per Cy. in l. seruus. C. de pœnis. dicens, ꝙ si esset quis condemnatus ad discarcãdũ castrũ nõ posset postea illud reficere. Et idẽ si arbiter ↄdẽnauit vt imponant̃ termini, quia nõ sufficit apposuisse, nisi stent, vt no. in l. inter castellanũ. ff. de arbitris. Nec ẽt sufficeret fecisse pacẽ si nõ perseuerauerit. Sic ẽt condẽnatus disgombrare domũ, licet fecerit illud, si postea reintromiserit res, nõ euitat pęnã, vt dixit Bar. in l. superuacuũ. ff. qui. mod. pig. vt sic lex nõ sit ludibrio, & vt nõ videat̃ imposita verbis, sed reb. & effectualr̃, vt hic dr̃ in tex. Vltimo no. ꝙ ↄferens sciẽter ecclesiã indigno, vel inhabili, vel illi, quẽ nõ credit sacerdotiũ assumpturũ, tenet̃ satisfacere ecclę de oĩbus dãnis ex hoc occursis ecclę, & nihilominus mortaliter peccat, ſm Pe. de Ancha. & Domi.
a Ex quo infertur, ꝙ faciens [a] contra præceptum legis positiuæ peccat mortaliter, dato ẽt ꝙ lex ipsa imponat aliam pęnã temporalem. sic s̃. eod. c. perpetuæ. In glo. in ver. iterato, in fi. an autem prælatus possit reinfeudare rem ecclesiæ illi, ex cuius negligentia in non soluendo canonem res ipsa est reuersa ad ecclesiam. tex. hic & gl. facit ꝙ non, & in c. super. s̃. ſm Pet. de Ancha. sed Imo. hic & Domi. ↄ, dummodo iste tñ soluat̃ quantũ alius, quia tunc cessat fraus. Et vide per Bar. & Imo. in l. si mihi & Titio. ff. de ver. obl. an prelatus possit cogi facere refirmam
2 de ipsis rebus feudalibus, vel emphyteuticis. †In gl. in ver. intẽdens, in fi. tene menti ex glo. & tex. ꝙ si aliquis consequitur beneficium non intendens promoueri ad sacros ordines, non facit fructus suos, & non potest salua cõscientia tenere bñficiũ, & tenet̃ tam in foro cõsciẽtię q̃ in foro iudiciali, si de hoc constare põt, ad restitutionem fructuum, vt hic patet, & dr̃ ẽt in gl. fi. In glo. fi. in fi. no. ex glo. ꝙ qñ lex iniungit delinquenti, vt satisfaciat læso propter delictum, debet seruari etiam in foro pęnitentiali. Et ita limitatur glo. sing. 12. q. 2. fraternitas. dicens, ꝙ licèt quis veniat contra legem imponentem pœnam, tñ non est sibi in foro penitentiali iniungendum, vt pęnam soluat. Nã procedit in pœna, ſm glo. hic in restitutione damni, quæ non est pęna respectu recipientis, licèt sit pęna respectu soluentis, sicut in simili dicitur de condemnatione expensarum per glo. & per Io. And. in c. 1. s̃. eo. tit. & lib.

ADDITIO.

a Nico. Supe. Faciens contra præceptum. Adde Docto. in c. erit autem lex, in §. leges. 4. dist. & Doc. in c. cum olim. de cle. coniu.
V. G. Adde tu, ꝙ Præcepto iniusto & prohibito resistere possumus. Soc. cõs. 155. pro iuramento, prope fin. lib. 2.

SVMMARIVM.

1 *Exemptus ſubiectus immediatè Papæ, non poteſt renunciare in manibus ordinarij.*

2 *Legatus de latere dicitur eſſe maior omnium in prouincia poſt Romanum pontificem, & habere iuriſdictionem etiam ſuper exemptos.*

3 *Licentiam dare prælato, vt dimittat eccleſiam, dicitur iuriſdictionis contentioſæ.*

4 *Legatus de latere venit appellatione ſedis apoſtolicæ.*

5 *Legatus de latere qualiter poteſt diſpenſare contra priuilegium Papæ.*

CAP. XXXVI.

1 SI abbatem. †No.1.ibi,ab alio &c. quod exẽptus ſubiectus immediatè ipſi Papę,nõ põt reſignare ſeu renunciare in manib.ordinarij.Scđò no.ibi, licentia. ꝙ licèt immediatè ſu-
a biectus Papæ poſſit ꝯſentire electioni de ſe factæ, vt dicit hic Archi.& Io.And.non tñ põt trãſire ad aliam eccleſiã ſine licentia Papæ,vel legati de latere.Et dixit hic ſing.Archi.& Io.And. ꝙ ex quo hic requirit̃ licentia non ſufficeret tacitus conſenſus. quod tene menti,quia ſemper alleg.Qñ in aliquo actu requiritur licentia alicuius, ſufficeret tñ quod licentia pręſtetur ꝑ viã conſenſus,vt in c. quorundam. circa finem. s̃.eod.& ita tenuit Io.An.in reg.qui tacet.j̃.eo.li.ſed dẽt eſſe expreſſus,quia tacitus conſenſus non ſufficeret,vt s̃. & rõ eſt quia licentia debet eſſe expreſsè obtenta,vt in c.quam ſit.§.1.& ibi per Io.And.s̃.eo.& in c.licet.s̃.de regularibus.& per glo.in ver.obtenta.in cle.1.de teſta.Vide plenè per Io.An.in d.reg.qui tacet.& in regula,cum ſtat.& per Inn.in c.cum conſuetudinis. s̃. de conſue.& in c. il-
2 lud.s̃.de cleri.exc.†Vltimò nota,ꝙ legatus de latere dr̃ eſſe maior oĩum in prouincia poſt Romanũ Pontificem, & hr̃e iuriſdõnem ſuper oẽs pręlatos de prouincia,ẽt exemptos,& immediatè ſubiectos Papæ : & ſic infert̃,ꝙ ſit iudex cõpetens omniũ de prouincia,ſiue illi habeant prælatum mediatum,ſiue nõ. de quo in c.1.s̃.de offi.leg.ideo dr̃ eſſe iudex ordinarius exẽptorũ, & immediatè ſubiectorum Papæ, ſicut ipſe Papa, ex quo põt confirmare electiones ep̃orum & archiep̃orũ ẽt exemptorũ, vt hic dr̃.& ita ẽt voluit gl.in c.autoritate.§.1.j̃.de priuile.& per Io.And.& Doct.in c.1.j̃.de verb.ſig.vbi Io. And. dicit,ꝙ in iure non probat̃ ita clarè,ſicut in d.c.1.in prin.Confirmant ẽt legati de latere patriarchas.de quo hic per Io.And. & ꝑ Rotam in deci.58.quę incipit,Item ꝙ legatus.In gl.3.in fi.idẽ Io.Mo. & Ioã. And.ꝯcludentes,ꝙ capitulũ,vacãte ſede ep̃ali, hanc licentiã dare poterit,per no.in c.cum olim.s̃.de maio.& obe. facit qđ no. in c.ſi religioſus.2.reſponſo.s̃.eo.& j̃.eo.tit.is cui.& in cle. multorum,de hæreticis.& in c. ad abolendã. de hæreti. de quo hic plenè per Io.And.licet Archi.in d.c.is cui.aliud velit.Dixit etiã Io.Mon.& Io.And.hic,ꝙ ſi abbas non exemptus eligit̃ ad proprium ep̃atum,nullius licentia requirit̃,cũ non alienet̃, ſed fiat de filio pater,ſed ſi eſſet exemptus tunc alienat̃ : vñ requirit̃ licẽtia Papę vel legati,vt hic dr̃.& vide per Ioã.And. in prœmio decre.in prin.& qđ no.in c.quorundam.& c.ſi religioſus. s̃.eo.
3 & j̃.in glo.fi.†In gl.in ver.in prouincia.in fi.idem Archi. & no. ex glo.ꝙ dare licentiã ꝑlato,vt dimittat eccleſiam, dr̃ contentioſæ iuriſdõnis:vñ extra prouinciã per ep̃m vel legatũ fieri nõ poterit, ſicut nec poſſet recipi renunciatio bñficij, cũ iſta ſint paria,admittere renunciationẽ,& dare licentiã deferenti eccleſiam,ſm Do.Sed dubium facit,quia collatio bñficij dr̃ eſſe voluntariæ iuriſdictionis,ſm no.in c.nouit.hic alleg. & in c. poſt electionem.s̃.de conceſ. præbẽ.Ita ergo vr̃ qđ ſit admittere re-
4 nũciationẽ vel dare licentiã deferendi eccleſiam.†In gl. in ver. tranſeundi.ibi,ſedis apoſtolicæ.vult gl.& ſequit̃ Io. And ꝙ ap-
b pellatione[b] ſedis apoſtolicę, veniat ẽt legatus de latere : qđ tñ limita, niſi ꝓferat̃ in materia ſoli Papę reſeruata.pro quo gl.in ver.apoſtolicæ ſedis.in cle.quia contingit. de religio.domi. & no.ꝑ Io.And.in c.poſt translationẽ.in prima glo. hic alle.& ita ẽt poſſet procedere gl.in ver.ſedem,in c.ſi poſtq̃.s̃. eo. Scđò limita niſi apponat̃ dictio reſtrictiua. puta apoſtolicæ ſedis tm̃, vel dũtaxat,ſm Pau.in cle.grauis.de ſen.excõ.& Dñi.hic.& vide gl.in c.cupientes.in prin.in ver.immediata ſubiectio.s̃.eo.ꝑ Io.And.in c.autoritate.j̃.de priuile.& in cle.literas.de præb. & in c.1.de filijs pręſby.per Inn.& Hoſt.& qđ no.in c.ſi a ſede.in prin.j̃.de pręb.Sub nomine tñ Romani Pontificis non veniret legatus de latere,vt no.in c.2.s̃.de feudis.& s̃.de reſcrip. ſi gratioſè. & tenet Io. And.hic.Nec ẽt ſub nomine Papæ, vt ſi dicatur,ſine licẽtia Papę,vel coram nobis,vt no. in d. c.cupiẽtes.in prin.ſm Pau.& Dñi.hic dicẽtes,ꝙ ſi Papa dicat,reſeruamus abſolutionẽ nobis,ꝙ penitẽtiarij abſoluere nõ poterũt: licet tex.
5 hic s̃.in verbo a nobis,faciat ꝯ.†In ea.gl.& no. ex hac glo. ꝙ licèt legatus de latere non poſſit diſpenſare ꝯ priuilegium Papæ,directè & per ſe illud tollendo in partem,vel in totũ, ſm gl. no.in c.pro illorũ.§.de præbẽ. tñ poteſt diſpenſare ſuper his, q̃ a priuilegio permittunt̃,licet expreſsè nõ prohibeant. In gl. in verſi.huiuſmodi,in fi. no.ꝙ iſta dictio,huiuſmodi, eſt relatiua eiuſdem qualitatis,quæ præceſſerat.In glo.fi.in fi.& licet legatus de latere poſſit confirmare epiſcoporum & archiepiſcoporum electiones,tñ ipſos deponere non poterit, nec eos mutare de loco ad locum,nec in eius manibus poſſet epiſcopus reaſſignare per not.23.diſtin.c.2.ſm Archi.hic.

ADDITIONES.

a Celſus. Poſſit conſentire electioni de ſe factæ. Adde ꝙ his non obſtan.non debet tamen de honeſtate ſtatim conſentire. precibus enim & inſtantia victus & ſępe pulſatus debet electus conſentire ne ſtatim conſentiens ambitionis notetur.c.ſicut is.1.quæſtione 1.& no.in l.ſi quemquã.C.de epiſ. & cler.Inn. in c.cum in iure.de ele.in anti.&c. Ard.Mandagotus in ſuo trac. de ele.parte 1.c.38.& ibi bo.glo.in ver.ſtatim.

b Nic. Supe. Appellatione ſedis apoſtolicæ. Adde Barb. in c.actum,in 5.col.de ſolu.idem ſol.idem Bar.conſi.12.incip.difficile eſt,in 3.vol.

V.G. Legatus Papæ ius alterius auferre non poteſt.Ruy.conſi.229.nu.5.lib.1.Nec poteſt cognoſcere de appellatione interpoſita ad Papã: nec põt ſtata tollere maximè confirmata a ſede.Ruy.conſi.166.nu.3.lib.4.

SVMMARIVM.

1 *Compromiſſum, etiam in vnum tantum, poteſt fieri de eligendo prælatum.*

2 *Odio alterius nullus debet prægrauari.*

3 *Compromitti non poteſt in laicos de eligendo aliquem.*

4 *Poteſtas eligendi ſiue prouidendi ad idem tendunt.*

CAP XXXVII.

1 SI compromiſſarius. †No.1.ibi,in quẽ. ꝙ ẽt in vnum tantum poteſt fieri compromiſſum de eligendo prælatum,dummodo fiat poſt mortem prælati,quia ante non valeret, ſm Ioã.And.Secundò nota ibi,cum ſuo &c. & ita allega.ꝙ compromiſſarius, vel alius deputatus ad faciendũ certum actum,non poteſt reiterare talem actũ,cùm ſemel ſiue bene ſiue male ſit functus officio ſuo. de quo j̃. in gloſ. & in l. quid tamen.ff.de arbi.& per Bar.in l.2.ff.de optio.leg.& ꝑ Cy. & Bald.in l.poſt aditam. C.de impube.& alijs ſubſti. & vide in c.ſi electio.s̃.eodem.& in l.hæc conditio.§.1.ff. de condi. & de-
2 mon.†Tertiò no.in §.porrò.& ita allega. quòd nullus debet alterius odio prægrauari,& pœna debet tenere ſuos autores. ſic s̃.de his quæ fiunt à maiori par.ca.quæſiuit. Quartò no. ibi, reſtringitur.ꝙ in materia pœnali verba reſtringuntur ꝯ latum ſignificatum vocabuli,vt ſic ſpecificè intelligantur in vno caſu, & non indefinitè : licèt ius pœnale indefinitè loquatur, vt hic probatur,iuncto c.1.s̃.eo.tit.& lib.& ita inducitur per Io. And.
3 in regu.odia.j̃.eod.lib.†In glo.2.in fi. intellige,ꝙ non ſint laici, quia in tales non poſſet compromitti,ſecundum Inn.in c. contingit. in fi.s̃.de arbitr.& Archid.8.q.1.ſi ergo. valeret tñ in monachum & laicum ſimul,ſecundum Domi. inducentem hanc glo.ad ſtatuta loquentia in ſingulari: nam habent locum ẽt in plurali, qñ materia & rõ eſt eadem, puta ſi ſtatutum imponit pœnam producenti falſum teſtem, quia id erit in producente duos vel plures.pro quo facit,quia numerus ſingularis cõpræhendit pluralem,vt in l.ex duobus.ff.de hęre.inſti.In gl.in ver. ep̃s,in fi.nota ex glo.ꝙ licèt iura pęnalia ex identitate rationis non extendantur ad caſum non expreſſum,vt no. in c. quã ſit. s̃.eo.tamen ſi noua conſtitutio declarat iura pęnalia, extendit̃ ad comprehenſa in eis, qñ eſt eadem ratio : licet ipſa ſtrictius loquatur,ſm Dñi.hic.In glo.in ver.tranſtulerunt,in prin.vnde debent ſibi imputare ſi totum tempus qđ habebant dederũt, vt in l.2.§.ſed quod prædiximus.ff.ſi quis cauti.ſm Ioã. And.& vide in c.in cauſis.s̃.eo.& in c.quia diuerſitatem.s̃. de conceſ.p̃ben. Cum mala electio ſit in culpa, vt dicitur hic in tex. Et dicit hic Io.And.hoc procedere etiam ſi compromiſſarij ſint donatarij,quibus tempus currit etiam ſi compromittentes in eligendo ſint impediti: alias ſi fuiſſent impediti donatarij & non compromittentes,& tunc tempus eis non curreret, nec ad ſuperiorem fieret deuolutio,vt no.in ca. quia diuerſitatem.s̃. de conceſ.præb.ſed ſunt compromiſſarij,non donatarij, & tũc ſi res ſit integra,ita ꝙ ipſa poteſtas poſſit reuocari, tunc impedimentum compromiſſariorum non prodeſſet compromittentibus,ex quo ſunt in culpa.ar.c.fi.s̃.eo.ſm Io.de S.Georgio, vt hic refert Domi.In glo.in ver.imputari, in fi. & ſi plures ſunt compromiſſarij,& maior pars eligat indignum ſcienter, redit tunc poteſtas ad compromittentes,licet minor pars eligat dignum,vt per Io.And.in c.cum in iure in fi.s̃.eo. In gloſ.in ver. conſentire in fi.vide qđ no.ꝑ glo.in c.2.& in c.gratia.s̃.de reſc. eo.lib.Cõcludit tñ hic Lap.non eſſe drĩam ſiue det ptãs eligendi ſiue prouidẽdi,ꝑ no.in c.ſicut.s̃.eo.li.& in c.in geneſi.s̃.e.vñ vtroq; caſu finiet̃ dicta ptãs ad hoc,qđ no.in c.cũm.s̃.eod.& in

c.conſti-

c.cōstitutus.s.de cōceſ.pbē.in 1.gl.vt hic ꝓ Lapū.& Domi.concludentes, ꝙ ſi poteſtas prouidendi detur ab illo, qui habet ꝓuidere & conferre,& tunc vnica prouiſione finiet: nec poterit iterum prouidere & conferre ille,cui eſt data ptās: intellige qñ eſſet data ipſius fauore, vel illius,cui mandat prouideri: ſecus ſi fauore eccleſiæ cui prouideri mandatur, vt no. in c. is cui. j. de offi.deleg. nam tunc poſſet iterum prouidere quouſq; eccleſię ſit prouiſum.& ita procedere poterit hęc gl. vt hic per Domi. in fi.& ita reſidet.& idem Pet.de Anch.hic in fi.In gl.in ver. ipſo iure.in fi.concludit Archid.& Io. And. ꝙ iſtis ſuſpenſis ipſo iure de quibus hic in tex.reſeruatur ſuſtentatio,ſi indigeant,ꝓ nota.s.eodem titu.c.cum Vintoñ. in glo.nota,ꝙ.in fi.ꝙ procedit in ſuſpenſis ratione criminis iam commiſſi. Si verò ſint ſuſpenſi ratione contumaciæ,& tunc, cum ſit in eorum poteſtate contumaciam purgare,non debet alimentari,vt s.eod.generali.§.illas.& vide quod no.in c.cupientes.§.ceterum.s.eod. & in cle.vt hi qui.de eta.& qualit.In gl.fi.in fi.idem Io.Mo.Ioan. And.& alij Doct.licet Archi.cõ,& male,dicendo ꝙ tunc ſuſpenditur a beneficijs,quæ in alia eccleſia obtinent: ſed, cùm dicta pena impoſita non reperiat habenti bñficium in alia eccleſia, ideo pena eſt arbitraria,vt dicit glo.hic & ſatis ęquè arbitrabit ſi ſuſpendat a bñficio æquiualēti,ſm Io.An.Et no.ex gl.ſm Domi.ꝙ ſi delinquenti non põt imponi pena a iure ſtatuta, habet locū tūc pena arbitraria,vt in l.hos accuſare.§.oib.ff.de accu.et in c.finē litib.s.de dolo & cōtu.& ibi per gl.& in c.reprehēſibilis.s.de appe.& in c.cupientes.s.eo.in ver.ſeculi.& per Io. An. in reg.nemo poteſt ad impoſſibile.j.eo.

SVMMARIVM.

1 *Procurator datus ad appellandū ſecundū formā c. vt circa. non dicitur idoneus, niſi oīa obiecta in forma iuramenti in mandato exprimantur.*

2 *Conſtitutio noua aliam declarans,habet tantum locum in caſibus, in quibus locum habet conſtitutio declarata.*

CAP. XXXVIII.

1 PRocurator. † Ad appellandum ſm formā c.vt circa.s.eo.non dr̄ idoneus procurator,niſi omnia obiecta & forma iuramenti in mandato exprimant.h.d. Et no. ꝙ licet procurator conſtitutus ad agendum & defendendum, & crimina defectus in formam vel in perſonam opponēdum , dicatur ex hoc hr̄e ſufficiens mandatum,licèt crimina & defectus in procuratorio aliter non exprimantur,tñ illud procedit in procuratore dato ad agendum & defendendum,vt in cle.non põt.de ꝓcur. & ibi per Doc.& ꝓ Spe.in ti.de procu.§.1.ver.ſed nunquid.Sed in procuratore dato ad appellandum ab alicuius electione,ꝓpoſtulatione, vel prouiſione,requirit exꝓſſio criminum,vt hic.& ita tenet Rota in deci.264.q̄ incip.Itē procurator.Si tñ dñs ipſe appellaſſet,& ſeruaſſet formā d.c.vt circa.licet poſtea ꝓcuratorem conſtituat , tñ admittit ꝓcurator ſine alia expreſſione criminū:cū ad proſequēdū appellationē iam factā hoc nō requirat,vt no.Spe.in d.§.1. ver. ſed nunq̄d in procuratorio. Et licet in materia iſta obiectiua requirat clara expreſſio criminū loci & tꝑis ipſius criminis, & aliorū circunſtantiarum , de quib. in c.vt circa.& in cle.conſtitutionem.j.eo.tñ de neceſſitate nō requiritur expreſſio diei vel horę , dummodo mēſis & annus bñ exprimantur : niſi ſm ſubiectam materiam dies vel hora eſſet de ſubſtantia, vt tenet Rota in deci.255.quæ incipit, Itē licet in

2 materia.†In gl.1.in fi. nota,ꝙ noua conſtitutio aliam declarans habet tm̄ locum in caſibus, in quibus locū habet cōſtitutio declarata.facit glo.in c.is qui.s.eo.In glo.in ver.ſingulariter. in fi. dic vt no. in d. cle. conſtitutionem. intimatio tñ appellationis põt fieri per quēcunq; non hñtem ſpāle mandatum , dūmodo ꝯſtet de appellatione & intimatione,vt ꝓ Rotā in deci.127.quæ incipit,Item ꝙ valet.In glo.in ver.mandatum.in fi.no.gl.& idē dr̄ in aditione hæreditatis,vt l.ſi quis mihi bona.§.iuſſum.ff.de acqui.hære.& vide per Bar.in l.ſi filius.ff.de do.In gl.fi. ibi, nō in aīam propriā.q̄d tenet hic Archi.& ita teneri poſſet poſt fa-

a ctū:ſed ante factū,tenēdū eſt,ꝙ procurator in aīam ꝓpriā [a] iurare debeat,vt in d.c.vt circa,& in c.2.j.de iura.calum. ſecundum Io.And.licet Paulus,& Domi.dicant ꝙ procurator debeat iurare in animam vtriuſque,vt hic per eum.

ADDITIO.

a Celſus. In aīam propriam.Adde Io.And.in c.præſentiū.el 2.col.4.de teſta.Bal. in l.2.§.finautem.in 2.oppoſiti.& ibi Bar.in 2.q.C.de iur.cal.& Inno.in c.de cauſis. nu.1.col.1.ver.procurator etiam ſine ſpeciali. de offi. deleg.

SVMMARIVM.

1 *Omiſſio ordinis iudiciarij, vel alius defectus ſuper vno actu, non vitiat actū legitimè factum.*

2 *Confirmatio electionis dicitur acceſſoria ad electionem. Rationem ſubdit.*

CAP. XXXIX.

SI confirmationem. In textu ibi, caſſari. no. differentiā inter hæc duo.ſ.caſſari & caſſum nunciari. quod facit ad no.per Bal.in l.ciues.C.de appella.& in l.qui

1 ſe.ff.de iudi.†No.& ita allega. ꝙ omiſſio ordinis iudiciarij, vel alius defectus ſuper vno actu, non vitiat alium actum præcedētē legitimè factum , quia vtile per inutile non vitiat. de quo in reg.vtile.j.eo.li.intellige qñ actus ſunt ſeparati,& non habentes neceſſariam dependētiam vnus ab altero : alias aliud eſſet, vt per gl.in c.de cauſis.s.de offi.dele.& in l.prolatum.C.de ſententijs.& ſic facit,ꝙ licet ſnīa caſſetur ex defectu commiſſo in ſnīa vel in certis actis, tñ alia acta firma remanent. de quo per gl.in l.ſi expreſſim. ff. de appel.& ꝓ Doc.in c.in pñtia. s.de renū.& in l.cū q̄rebat.ff.de re iu.Et voluit hic Io.An. ꝙ illud, q̄d hic dr̄ in confirmatione electionis,ſit idē dicendum in confirmatione ſnīæ,vel priuilegij,ſeu ſtatuti, vel alterius ꝯctus, cum eadē ſit rō.q̄d no.In gl.in ver. poteſtatē. in fi.& vide hic Ioan. Mo.tenentē,ꝙ metropolitanus, vacāte eccleſia cathedrali, nō poſſit prius committere confirmationē vel infirmationem electionis,prout iuris fuerit,q̄ facta fuerit ipſa electio. Sed Io.An. hic tenet ꝯrium cum ēt futura negotia poſſint delegari, vt hic

2 plenè per eum.& ita tranſit hic Do.& Pet.de Anch.†In gl.fi.in

a prin.vult gl.ꝙ confirmatio [a] dicat acceſſoria ad electionē:facit rō,quia ex electione confert titulus ꝑlaturæ, & habitus adminiſtrādi:ſed per confirmationem ſolū exercitiū, vt per gl.in c. quāto.63.diſt.& no.in c.auaritiæ.s. eod. Et an ius quæſitum ex electione perdat ſi poſt publicationē ſcrutinij electores non eligunt,vide per Io.And.in c.publicato.s.eo.in 10.q.In ea.gl.in ſi.tene menti,primò ex glo.ꝙ in dubio ſnīa præſumitur lata ex cā,quæ ex actis apparet.pro quo ēt glo.in l. ſi quis ad exhibendum.ff.de excep.rei iud.& ita tenet Io.And.in reg. in pęnis.in prin.j.eo.lib.Secundò tene menti ex gloſ.ꝙ licèt rſ iudex non debeat cauſam exprimere in ſnīa,vt no.in c.ſicut.s. de re iudi. & in l.properandum.§.illo.C.de iudicijs.& per Bar.in l.ſi quis lib. ff. de peti. hęredi.tamen debet cauſa exprimi,quando ipſa ſnīa poſſet referri ad plures cauſas,diuerſos effectus producentes,vel qñ poſſet ex alijs cauſis ipſis partibus præiudicare, ſm gl.hic.Tertiò no. ex gl. ꝙ ſi in ſnīa non exprimatur aliqua cauſa:& poſſet intelligi eſſe latam ex pluribus cauſis , debet tunc interpretari,vt lata intelligatur ex illa cauſa, quæ minus præiudicat parti:& ſic ex minori,quia mitior cauſa intelligitur in cōdemnatione,vt hic in glo.ſm Pet.de Anch.& Domi.hic,& vide quod no.in l.Iul.ff.de condi.indebi.

ADDITIO.

a V. G. Nota,quòd confirmatio non extendit,ſed roborat,vt ſcribit Ruy.in cōſ. 97.nu.2.lib.3.Et quando confirmans dicatur de nouo dare.Ruyn. conſi. 161. viſo themate.nu.36.lib.2.

SVMMARIVM.

1 *Bona eccleſiæ vacantis debent reſeruari futuro ſucceſſori.*

2 *Suſpenſio a beneficijs cadit etiam in regulares.*

CAP. XL.

VIa ſepe. Nota primò differentiam inter capitulum,quod reſpicit ſeculares eccleſias,vt in c.cōgregato.in prin. s. eo. & conuentum, qui reſpicit regulares.s.de ſtatu mona.c.2.& vide in

1 c.capitulum.s.de reſcrip.†Nota primò ex tex. ꝙ fructus & bona remanentia poſt mortem prælati, vel obuenientia tempore eccleſiæ vacantis, debent reſeruari futuro ſucceſſori , vel in vtilitatem eccleſiæ conuerti.& vide hodie in cle. ſtatutum.eo. tit.& in c.præſenti.j.eod. Quis autē ſt erit cuſtos prædictorum, innuit iſte tex.ꝙ capitulum.de quo hic in glo.in ver. reſeruari. Secundò no. ꝙ qui debet cuſtodire, non debet conſumere ſeu diſſipare:facit l.is cui.ff.vt in poſſeſ. leg. poſſet tamen vendere res perituras,& pretia cuſtodire, vt d.l.is cui.tenentur etiā plenam rationem reddere ſucceſſori, vt j. de cle. ęgro. c. 1. Vltimò nota,quod contra diſpoſitionem iſtius tex.non poſſet conſuetudine induci contrarium:nec valerent ſtatuta vel priuilegia, vt hic in tex. qui loquitur in cathedralibus,& regularibus, vel ſecularibus eccleſijs collegiatis.In alijs verò eccleſijs ſecularibus vel regularibus non collegiatis haberet locum d.c.pręſenti. vt hic in glo. 2. & in ver. earum.& in illis bene valeret conſuetudo vel priuilegium in contrarium,vt eſt textus in d.c.pręſenti.& vide per Imolam in c.relatum.el 2.s.de teſta.in 4.colū. In glo.in ver. eorundem. in fi. contra illos locum habent alia remedia,de quibus in c.cum ſuper.s.de cauſa poſ. & per Inno. in c.cum in officijs.de teſt. In glo.in ver.reſeruari,in fi. intellige hunc tex.habere locū quando bona pręlati,& capituli ſunt diſtincta:

distincta, non aũt qñ sunt cõia, fm Arch. dicentem, ꝙ licèt mortaliter peccent capitula, quæ vacationis tpe male administrãt bona cõia, tñ non incurrunt hanc pęnam, quæ locum nõ hẽt, qñ bona sunt cõia, quo casu administratio spectat tunc ad collegium, vt in c.2.s̃.de resti.in integ.& in c.1.s̃. ne sede va. & ibi per Inn.& vide per glo.3.in d.cle.statutum. Et nota ex gl. quod relatiuum, quis vel qui, ponitur hic restrictiuè, de quo per gl.in cle.j.ɔ̃ctus.j̃.eo.lib.& per Io.An.in c. pro illorum.s̃.de præben. In glo.in ver.beneficijs, in fi. vide per glo.in versi.suspensi.in cle.cupientes.de pęnis.& no. ex glo. iuncto tex. ꝙ suspensio a beneficijs cadit ẽt in regularibus, quæ quo ad eos quid operet̃, hic per Arch.& per Io.And.in c. dilectus.el 2.s̃. de simo. In gl. in ver.donec, in fi. vide per Innocen.in c.cum bonæ.s̃.de ętate & qualita.& per gl.in ver.donec, in cle.j.de decimis. Et an isti suspensi, si celebrant fiant irregulares. dic vt per Arch.& Ioan. An.& in c.fi.s̃.de cle.excõi.& no.in c.1.j̃.de re iudi. In gl.in ver. plenè, in fi.no.ex gl. ꝙ ẽt de minimis est curandum. de quo hic per Archi.& Ioan.And.& in c.frequens.de resti.spo.& no.in l.scio. ff.de in integ.restitu. In glo.in ver.restituerint, in fi. idem Arch. fm quem non prodesset remissio prælati, vt hic per eum & facit quod no.in c.statutum.§.si quid.s̃.de rescrip.eo.lib.& p glo.in reg.peccatum.j̃.eo.lib.& fm Arch. in monacho talis pęna cõmutabitur in corporalẽ, ex quo non habet proprium, & quid restituat: nam monachus delinquens ɔueniendus est, nõ ecclesia, sicut dr̃ in seruo, vt C.de noxali.l.pe.& fi.& sic ęquiparatur monachus, & seruus, secundum Archi.& Ioã.And.& per Inno.in c.cum olim.el 2.s̃.de priuilegijs.

S V M M A R I V M.

1 *Appellatio iudicialis, et extraiudicialis qualiter differũt, uide remißiuè.*
2 *Constitutio exorbitans quando extendatur ex identitate rationis in ipsa constitutione expressæ.*

C A P. XLI.

1 COnstitutio. †Nota vnam dr̃iam inter appellationem iudicialem, & extraiudicialem. de quo plenè in c. cum nobis olim. s̃.eo.& in c.bonæ.s̃.de app. Et an appellatio interposita ab executore dicatur iudicialis, concludit hic Pau. ꝙ sic, qñ executor assumpserat partes iudicis, aliàs secus. de quo per Inno.in c.fi.s̃.de præsump.& in cle.j.de offi.deleg. & an sit lici-
a tum appellare a quolibet grauamine illato extra iudicium [a] p Bar.in l.scires.ff.de appella.recip.& no.in d.c.bonæ. & in c.cõ-
2 certationi.j̃.de appel. †In glo.j.in fi.conclude, quando sit quòd constitutio exorbitans extendatur ex identitate rationis in ipsa constitutione expressę, ꝙ aut lex loquitur indefinitè, & ponit generalem rationem, nec habet aliam rationem, quæ suadeat oppositum, & tunc extenditur ad omnia cõprehensa sub ratione, & ita procedat glo.in ver.eligatur.in clemen. j.eo. tit. Aut alia ratio q̃ expressa suadet, ꝙ non extẽdatur ad omnia cõpræhensa sub illa ratione, & tunc non extenditur. & ita procedit glo.hic, & facit glo.in ver.prælatum in d.cle.j. Aut lex specificè disponit in certo casu cum ratione, tunc non debet attendi ratio, sed dispositum tantũ, ex quo lex est exorbitans, ut no. in auth.quas actiones.C.de sacrosan.eccle. & ita potest procedere glo.in ver.Romana curia.in cle.auditor.de rescrip. q̃ vult, quòd illa clementina, tanquàm exorbitans non extendatur ad auditorem datum extra curiam, cum tamen ratio ibi expressa fortius concludat in dato extra curiam, quàm in curia, secundũ Imo.& Domi.de quo dicetur in c.1.j̃.de tempo.ordi.& per Legistas in l.si verò.§.de viro.ff.solu.matri.

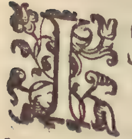
A D D I T I O.

a V.G.Adde, an appellatio extraiudicialis coram excommunicato interponi possit, & interposita ualeat? Soz.consi.45.uisa.uersi. circa hanc primã lib.1.

S V M M A R I V M.

1 *Administrationem plenam habens cathedralis ecclesiæ, potest exercere in spiritualibus & temporalibus iurisdictionalia: sacramentalia uerò non, nisi sit episcopus.*
2 *Episcopi appellatione uenit tantum consecratus.*
3 *Prohibitus alienare immobilia, poterit alienare mobilia pretiosa in casu licito.*

C A P. XLII.

1 IS cui. †Habens plenam administrationẽ cathedralis ecclesiæ in spiritualibus & temporalibus iurisdictionalia exercere potest; sacramentalia non, nisi fuerit episcopus. hoc dicit. & secunda pars illa quippe. No.j. ꝙ non refert an ecclesiæ cathedrali vacãti detur administrator, ꝓcurator, uel uisitator, ut in c.fi. de sup. neg.& facit quod no.in c.petitio.s̃.de procu. Quid autem si electo in episcopum cõcedatur administratio, prout hic dicitur, an videatur per id confirmatus: hic per Archi. referentem opi. de quibus in c.cum nobis olim.s̃.eo.in glo.pen. & ibi concluditur, ꝙ sic, si appareat per aliqua uerba, quòd uoluerit confirmare: aliàs secus. Secũdo no.ibi, soli. casum reseruatum soli Papæ, scilicet dare administrationem ecclesiæ cathedrali vacanti. Tertio no.ibi, quæ potest. ꝙ alienare bona ecclesiæ cathedralis dicitur esse iurisdictionis: ideo electus & confirmatus hoc potest, seruata tamen solennitate iuris.& vide per glo. in cap.
2 transmissam.s̃.eo. fm Ioan.And. †Vltimo no. ꝙ appellatione [a]
a episcopi uenit tantum consecratus, quando profertur in materia conuenienti soli episcopo consecrato. de quo uide dicta in c.cum ex eo.s̃.e. In glo.j.ibi, pro prima parte. idem tenuit Hostien.in summa de iureiuran.§.quis possit.ver.in rebus.& facit c.grandi.j̃.de sup.negli.& per glo.7.q.j.c.1.in fi.& conclude fm Imol.& Domi. ꝙ aut Papa committit liberam & generalem, & procedit tex.hic: aut simpliciter, & tunc si sunt actus, quos prælatus potest agere sine consensu capituli uel consilio, & habet liberam & generalem administrationem, ut in c. pastoralis.s̃.de his, quæ fiunt a pręl. sed si non potest sine cõsensu, vel consilio capituli, & capitulum cõsentit, & habet liberam & generalem: aliàs secus, fm Vincen.in c.nouit.s̃. de his quæ fiunt a præl. In glo.2.in fi.idem Archi. & an talis administrator possit licentiare clericum, vt transeat ad aliam ecclesiam? Ioan. And. hic sentit ꝙ sic. de quo dicetur in c.fi.in fi.j̃.de sup.neg. prælat. Et concludit etiam hic Do. ꝙ si Abbas detur administrator ecclesiæ cathedrali vacanti, poterit cõferre minores ordines omnibus clericis diœcesanis, ex quo de propria iurisdictione Abbas illos conferre potest, ut in c.cum cõtingat.s̃.de ęta.& quali. In gl.in ver.soli, in fi.& ibi patet ꝙ talis administrator potest conferre beneficia spectantia ad collationem epi, & sic dare talem visitatorem, est casus reseruatus soli Papæ, cum alius tã plenam & liberã administrationẽ conferre non possit, fm Io. An. Et posset uni epo cõmitti, ꝙ sit administrator duarũ ecclesiarũ cathedraliũ, fm Do.hic. In glo. in ver.immobiliũ in fi. nõ tñ posset donare ẽt fructus uel bona mobilia, nec facit fructus suos, sed oĩa debent reseruari futuro successori, & tenetur reddere rõnem de administratione, fm Arch. & Io. An.tenentes, ꝙ talis habebit ab ecclesia quotidianas expensas, & debet ad-
3 ministrare fm formam d.c.grandi. †Et no.ex hac glo. fm Do. ꝙ prohibitus alienare immobilia, poterit tñ alienare mobilia p̃tiosa, in casu tñ licito: secus si sit prohibitus alienare oẽs res, ut sentit glo.hic & in c.1.j̃. de cleri. ęgro. sed dubium facit l. lex q̃ tutores.C.de admini.tu. vbi immobilia & mobilia p̃tiosa ęquiparantur quo ad hoc. In glo.in uer.confirmatus, in prin.no.ex glo. ꝙ administrator datus per Papam ecclesiæ uacanti nõ expirat per mortem Papæ, cum dicatur habere ordinariã iurisdictionem.& uide per Archi.7.q.j.c.1. In ea.glo. in fi. sentit ergo glo.ɔ̃rium.& ita tenet hic Pet.de Anch.et Do.per c.Cathinensis.et c.obitum.61.distin. Et ad materiam huius decre. uide plenius no.in c.pen.et fi.j̃.de supplen.neg.pręla.

A D D I T I O.

a Nic.Sup.Appellatione episcopi. Adde, quid de electo. uide glo. in c.1. de reli.do.& in cle.j.de pę.

S V M M A R I V M.

1 *Eligere uel eligi nullus potest in monasterijs monialium, nisi sit expressè vel tacitè professus.*
2 *Abbatissa vt eligatur debet habere ætatem, sicut episcopus.*
3 *Appellatio an posit impedire confirmationem.*
4 *Statuta exorbitantia a iure communi, disponentia de re simplici, an extendantur ad mixta.*

C A P. XLIII.

1 INdemnitatibus. †No. j. ꝙ sicut in monasterijs virorum nullus potest eligere, qui nõ sit tacitè uel expressè ꝓfessus, ut s̃.eo, ex eo ꝙ. et nullus põt eligi, qui nõ sit exp̃ssè ꝓfessus, vt s̃.eo.c.nullus. ita et in monasterijs monialiũ.
2 †Scd̃o no. ꝙ eadem ętas [a] requiritur in abbatissa et priorissa, q̃
a in epo. de quo in c.cũ in cũctis.in prin.s̃.e. licèt in abbate secus sit, ut ibi in §.inferiora.et j̃.in gl. Tertio no.ibi, per formã.argu. ꝙ in electione abbatissę seruari dẽt forma.c. q̃a p.p.s̃. eo. et fa-
3 cit glo.in ver.collatio.j̃.in §.ut autem. †Quarto no.ibi, appellatio.

A D D I T I O.

a Nic.Sup.Aetas requiritur in Abbatissa. Adde ea.iuuenculas.20.q.j.
V.G.Nota, ꝙ Abbatissa debet esse annorum 30.c.de indemnitatibus.de ele.li.6.& alibi, & benedicitur, sicut Abbas. Panor.consi.8.col.fi.

tio.speciale,quia appellatio non impedit cõfirmationẽ,licèt regulariter aliud sit,vt in c.si postq̃.s.e.& dic,q̃ iste tex.loquitur, qñ tertia pars,vel minor appellat,sed j.in §.cæterum.loquit̃,qñ appellat minor pars capituli: in appellõne verò interposita ab alio,cuius interest seruaret d.c.si postq̃.fm Io.An. Quinto no. ibi, abbatissa. q̃ appellat abbatissa ẽt ante benedictionẽ, licèt aliud sit in epo ante consecrationẽ,vt per gl.in c.1.s̃.de rel.do. dẽt tñ cõfirmatio p̃cedere benedictionẽ, vt hic dr̃. Vltimo no. q̃ in electione abbatissę licitũ est variare, ẽt publicato scrutinio, dummõ hoc fiat anteq̃. diuertat ad extraneos actus, licèt regulariter secus sit,vt no.in c.publicato.s̃.eo.In gl.in ver.priorissam,in fi.no.iuncto tex.q̃ iura loquentia in abbatissa locum hñt in priorissa,seu alia prælata,quocunq; noĩe vocetur. In gl. in ver.gubernatur,in fi. & licet in ętate differant,tñ in p̃fessione hodie conueniunt. Nam & in illis requiritur expressa professiõ,vt eligi vel cõmitti eis possit,vt in cle.ne in agro.§. sanè, el 2.de sta.re.fm Io.And.In glo.in ver.eligatur,in fi.idem Ioan. And.& Do.licet Arch.& Lapus ɔ̃.& vide qđ no.in cle.j.in ver. eligatur.eo.ti.& in c.dilecta.s̃.de ma.& obe.In glo.in ver. integrũ.de regularibus.& in c.consulti.& c. vidua. s̃. de regularib. In gl.in ver.nõ obstante.ibi, seruat curia . vide qđ plene no.in
4 cle.qđ circa.j̃.eo.& hic per Do.†In ea.glo.in fi.no.ex gl. an statuta exorbitantia a iure cõi,disponentia de re simplici, extendatur ad mixta.de quo hic per Do. In glo. in ver. canonica.ibi, illegitimè nata.idem Io.An.vt hic plene per eum.In ea. gl.ibi, iuuenculas.vide glo.in ver.rationabili.in cle.2.§. statuimus. de sta.reg.In glo.in uer.abbatissa, in fi. intellige si sunt solitæ benedici,vt per glo.no.in uer.benedici.in d.§.statuimus.& ibi,an talis benedictio possit reiterari, & an qualibet die dari possit. In glo.in ver. diuertant ibi possunt .intellige si pendeat scrutinium,vt no.in d.c.licet.secundum Ioan.And.

S V M M A R I V M.

1 *Abbatissa potest benedici antequàm habeat possessionem. Et dicitur habere dignitatem. 2. Et potest administrare post confirmationem, etiam si sit appellatum. 3.*

1 Verum.†No.j.arg. ex ordine literæ, fm Do. q̃ abbatissa benedici potest anteq̃. hẽat possessionem monasterij.& idem in abbate.†Secundo no.ibi, ad dignitatem.q̃
2
a abbatissa dr̃ [a] habere dignitatẽ.quod facit ad no.in c.1.s̃.de consue.eo.li.Tertio no.ibi, duas partes. q̃ si fit mentio de duabus partibus,intelligitur in dubio de duabus partibus respectu tertiæ partis,fm Do.licèt Bar.in l.interdum.ff. de hæredi. insti.dixerit q̃ intelligitur respectu duodecimæ partis, q̃ procedit in locutione legali ipsius hæreditatis, quę diuiditur in 12.vncias a iure.Vltimo no.ibi,recipiat.q̃ monachus non dr̃ eligi, sed recipi ad monachatum,si tñ eligatur,nõ uitiatur ingressus, fm Archi.& Io.And.de quo per glo.in ver.beneficijs.in cle. dispẽdiosam.de iudicijs.In glo.in ver.facultas.ibi,est speciale.quia non auditur excipiens ante confirmationẽ,sed bene post possessionẽ,licèt agens postea audiatur,vt in c.qui ad agẽdum, hic alle. fm Ioan.And.& concludit hic Do. q̃ in casu huius c. per viam denunciationis, vel accusationis ɔ̃ istam electam & confirmatam proponi possunt illa quę respiciunt eius personam, non illa quæ respiciunt defectũ,cum defectus formę sit purgatus per ɔfirmationẽ,ut no.Inn.& Host.in c.q̃ sicut.s̃.eo.ti.in alijs verò
3 casibus secus esset,vt no.in c.si cui.s̃.eo.†In glo.in ver.auctoritate,in prin.post cõfirmationẽ aũt sine dubio administrare p̃t, ẽt si ɔ̃ eam sit lata sñia,dummõ sit appellatũ,vt no.in ca.sæpe.s̃. de appel.& in c.auaritiæ.glo.in uer.reges in cle.Romani.de iureiu.& no.in c.venerabilẽ.s̃.de ele.In glo.in ver.liberè.& poterit ista sic electa ante confirmationẽ,nõ solũ colligere fructus, sed ẽt iurm fidelitatis a subditis recipere,fm Arch.& Do. quia recipere talia iura est administrare,vt s̃.e.c.qualiter. licèt Ioan. And.hic velit ɔ̃rium. In gl.in ver. minori.in fi.ad hoc qđ no.s̃. de emp.& ven.cum dilecti.& c.pe.fm Io.And.& isto casu non cõputabuntur illi,qui ex iuris fictione vocẽ nõ hñt, fm Do.notantem ex glo.q̃ appellatione maioris partis non uenit dimidia , sed potius uenit appellõne minoris partis . de quo per gl. in ver.aliqua . in cle.j. de fo.compe.& no.in c.si cui.s̃.eo.

A D D I T I O.

2 Nic. Sup.Dicitur habere dignitatem.Adde Archi.in c.Osius.61.distin. Cardi. Zab.in c.ne pro defectu.de elec.

S V M M A R I V M.

1 *Partis appellatione,licèt in dubio intelligatur de dimidia, vbi tamen adiungitur verbum,aliqua,potest verificari etiam in tertia parte.*

2 *Mulieres viuentes sine obligatione professionis in regula non approbata, sunt sub iurisdictione iudicis ecclesiastici.*

3 *Statuta loquentia de mulieribus non extenduntur ad viros .*

4 *Electiones abbatissarum & priorissarum habent multa specialia, quæ numerantur hic.*

1 Cæterum.†No.primo ibi,pars aliqua. q̃ licet appellatione [a] partis,in dubio intelligatur de dimidia , vt in l.nomen.§.portionis.ff.de verb.sig.tñ vbi adiungitur verbũ,aliqua,verificatur ẽt in tertia parte vel minori,vt in tex.& ita voluit glo.in ver.aliqua.in cle.j. de foro compe.Secundo no.ibi, opponat.q̃ cõpromittẽtes impugnare possunt electionem a cõpromissario celebratã.facit c.nulli.& c. si cõpromissa
a
2 rius.§.j.s̃.eo.& c.dilecto.in 2.glo.s̃.de p̃ben.†Tertio no.ibi,volumus . quod mulieres viuentes sine obligatione professionis in regula non approbata, sunt sub iurisdictione iuris ecclesiastici.de quo per glo.in cle.cum ex eo.de sñia excom.& no.in c. 2.s̃.de foro comp.& in c.cum monasteriũ.s̃.eo. Quarto no.ibi, eo q̃.quod constitutio p̃rogata de vno genere personarum ad aliud,intelligitur tm̃ prorogata quò ad illa,quę sunt proportionabilia.facit c.ea quę.s̃.de statu mona. Quinto no.ibi, per hoc tñ.ar.q̃ Papa etiam per uiam constitutionis, scribendo de aliquo collegio,nõ vr̃ illud approbare,quod procedit qñ hoc exprimit:alias secus esset, ut in cle. attendentes.de statu monac.
3 † Vlti.no.ibi,intentionis nostrę,ar.q̃ statuta loquentia de mulieribus non extenduntur ad viros.& uide glo. in c.generali.s̃. eo.In glo.in ver.compromissi,in fi. & licet interuenerit cõsensus maioris partis fm illam formam,tñ ipsa maior pars poterit opponere,negando se nominasse vel opponendo, quæ de nouo peruenerunt ad notitiam.arg.c.nulli.s̃.eo.fm Io.An.In glo. in ver.si minor in fi.& ista vltima solutio vr̃ melior, per no.in c.constitutio.s̃.eo.fm Do.In gl.in ver.confirmetur,in fi. idẽ sequuntur hic Doc.In gl.in uer.verecundiam,in fi.uide in l.mulieres.ff.de statu ho. & in Specu. in ti.de procur.§.j. † In glo.in
4 ver.in multis.concludit hic Ioan. And. ultra gl.decem esse ista specialia.Primo,de ętate eligendi in prelatum.Secundo,q̃ appellatio in duobus casibus non impedit officium executoris, nec deuoluit ad superiorem. Tertio, q̃ succedunt eligẽtes post electionem ad electum ab alijs . Quarto , q̃ in duobus casibus exceptio uel ɔ̃dictio nõ recipitur,& post possessionem admittitur actio,de quo s̃.in §.verum.in glo.fi.Quinto, quia in duobus casibus proceditur sine figura iudicij, licèt hodie sit ius cõmune in oĩbus electionibus,vt in cle.dispẽdiosam.de iud. Sexto,quia electa ante confirmationẽ administrat in duobus casibus.Septimo,quia electio in minori parte numero facta,ex fictione aliqua valere non potest,sed hic est ius cõe in religiosis non mendicantibus,vt s̃.eo.quorundã.§.circa.Sed in hoc posset esse hic strictor specialitas , quia cum in religiosis maribus mendicantibus non habeat locum d. §.circa.tñ in monialibus haberet locum tex.hic,in §.si qua.Octauo , quia nõ fit collatio zeli & meriti.Nono,quia quo ad personalem comparitionẽ d. c.cupientes,non arctat electas,eligentes,uel opponentes.Decimo , de pęna uocatorum ad informandũ qui discordiam seminant vel nutriunt.Et xj.addit hic La.quia consensus ex post præstitus,auget numerum,quod in alijs electionibus non procedit,ut no.in cap.ecclesia.el 2.s̃.eo.sed certe hoc speciale satis comprehenditur s̃.in 3.speciali.

A D D I T I O.

a Nic.Sup.Appellatione partis.Adde Do.in c.2.de decimis.lib.6.Abb.in c.cum sint homines.de deci.Abb.in c.super eo.de eo qui cogno. cõsan. uxoris sue. V.G. Pars dicitur dimidia.Soz.consi.215.uisa prædicta. uersi.nec ob.lib.2.& quòd p̃tis appellatione, in dubio ueniat medietas,põnit Affli.e.Dec.44.n.52.

S V M M A R I V M.

1 *Pœna, quam incurrit episcopus consecrans contra statuta canonum,an cõprehendat episcopos sibi assistentes . Et quid in benedictione abbatissæ. nume. 2.*

C A P. XLIIII.

Prouida. Si in causis electionũ ep̃orum & superiorũ post recessum appellationis ad curiã interpositæ,nõ inquisito an in recessu prauitas interuenerit,procedit,ɔfirmat,& ɔsecrat:p̃dicta non valent,& ipse p̃ annũ ab ep̃orũ ɔsecratione & ɔfirmatione suspendit.h.d.In regularib.uerò ecclesijs non esset locus huic pęnæ,q̃a licèt in c.si postq̃.s̃. e. regulares ęquiparẽtur cathedralibus,quo ad deuolutionẽ,nihil tñ dr̃ de inquisitione facienda post recessum, fm Io. An. Et no.ibi, consecrantes,quia
1 concludit hic Io.An.†q̃ ista pęna nõ ligat illos duos episcopos, qui assistunt consecrationi:tñ quia unus solus principaliter cõsecrat,ut in c.1.s̃.de sacra vnc.& in c.q̃ sedem.s̃.de offic. ord.tñ quia ista constitutio punit ordinarium,qui habet inquirere.& si archiepiscopus committit consecrationẽ , ipse suspensus est & non consecrans.argumen.ca. si episcopus.j̃.de præben.si tñ iste,uel illi duo sciret appellatum,& recessum , & inquisitionẽ omissam

omissam, ille non dēt ↄſecrare, nec illi aſſiſtere, quia rōne participationis incurrerent pęnā, vt in c. nuper. s̄. de ſen. exc. ſm Io. An. ſentientē ex hoc, quòd d. c. nuper, locū hēat in alijs ſententijs cenſuræ, de quo per gl. in c. cupiētes. §. cæterū, in verſ. ſuſpēſis. s̄. eo. Ex primo tñ actu in participatione pęna non incurrit, vt no. in c. cōtingit. el j. s̄. de ſen. exc. & per glo. in verſi. moniales. in cle. eos. de cōſan. & affini. vñ intellige, qñ ille cū quo participatur, iā incurriſſet iſtā pęnā ↄfirmando, conſecrando uel denegādo, ſm Do. In gl. in ver. expſſius, in fi. idē Io. Mo. & Ioā.
2 And. & vide ꝑ glo. in ver. inhibentes, in cle. 1. de iure patro. †In gl. in verſi. firmitatis, in fi. & j. c. proxi. vbi Io. Mo. & Archi. idē tenet & no. in c. meminimus. s̄. eo. vbi idē dr̄ de bñdictione abbatis, vel abbatiſſę, ſm Do. notantē ex hac glo. j. ꝙ in conſecratione epi imprimitur character, de quo per gl. 2. s̄. in proę. huius lib. & idem voluit gl. & Inn. in c. poſt trāsla. hic alle. Scđo, ꝙ ordo collatus ↄ̄ diſpoſitionem iuris, annullātis ēt ipſam collationem, imprimit characterem, ſine executione tñ. In glo. in verſicu. in quo, in fi. ſed ſi neutrum fecerit, licēt proceſſerit, tñ a neutro eſt ſuſpenſus, ſm Io. An. In gl. in ver. continuū, in fi. immo incipit ab hora, ſm Arch. & Io. An. & ſic facit hæc gl. ꝙ in
a pęnalibus fiat cōputatio de momēto[a] ad momentū. & ſic facit ad no. in cle. fi. de æta. & qua. & in cle. cauſā. circa prin. de elec.

ADDITIO.

a Nic. Sup. Computatio de momento ad momentum. Adde Arch. 16. quæſt. 3. in gloſ. ſummæ.

SVMMARIVM.

1 *Prouiſio includit electionē, & cōfirmationē, & totalē prouiſionē eccleſię.*
2 *Decretum, inhibitio, & reſeruatio non extenditur per præcedentem perfectum. Et quid iſta tria operentur. ibidem nu. 3.*

CAP. XLV.

1 SI eo tempore. †No. j. ꝙ prouiſio includit electionē, & cōfirmationē,
2 & ſic totalē prouiſionē eccleſiæ. pro quo gl. in ver. ꝓuiſioni. in cle. fi. eo. tit. † Secundo tene mēti, & ita alleg. ꝙ decretū, inhibitio, & reſeruatio non extendit ad actū præcedentē perfectum. facit c. fi. j. de conceſ. pb. qđ facit ad qō. poſitā hic per Lapum. Si Papa reſeruat beneficiū collatum abſenti per epm anteq̄ ille abſens conſentiat, ꝙ reſeruatio nō habet uitiare collationē præcedentē: tñ bene impedit vt ille poſtea conſentire non poſſit. arg. tex. hic: adeo ꝙ electus, uel ille, cui eſt facta collatio, non poterit cōſentire ſine licentia Papæ, nec electores poterunt alium eligere. de quo hic per Do. intellige in eccleſijs cathedralibus. In alijs, dic, vt j. in glo. in c. ſi tibi abſenti. j. de pb. In gl. 2. in fi. idem Io. Mo. ſoluens ↄ̄rium de c. audita. s̄. de reſti. ſpo. & in hac opi. vr̄ hic reſidere Io. An. Sed Archi. ↄ̄, ut idem ſit in inferioribus eccleſijs. Quare cōcludit Do. ꝙ in cathedralibus habeat locū tex. hic, ſiue Papa reſeruet electionē, ſeu prouiſionē. & idem in inferioribus eccleſijs, ſi Papa reſeruat prouiſionē, ex quo talis reſeruatio afficit oia, quæ ſub illo verbo includunt, vt eſt electio, & cōfirmatio, vt s̄. & per Inno. in c. cōſti. de app. Sed ſi ſeruat ſibi electionē, & ꝓcedit glo. hic. Sed certe opi. gl. vr̄ verior, q̄a hic in tex. Papa reſeruat ſibi ꝓuiſionem, & tñ tex. hic vr̄ ponere ſpāle in cathedralibus, ut oia, quæ ſequuntur nō valerent. ergo in inferioribus eccleſijs, licēt Papa reſeruat ſibi prouiſionē, tñ ex quo iuriſdictio fuit ꝓuenta, talis reſeruatio nihil operatur, aſs non eſſet dr̄ia inter cathedrales, vel inferiores, qñ Papa reſeruat ſibi prouiſionē. qđ non eſt de mente tex. hic. In glo. 3. in fi. uide glo. in c. ſi gratioſe. s̄. de reſcrip. eo. lib. & per Inn. in c. cum ad monaſteriū. s̄. de ſta. mo. & no. in c. literas. de cōceſ. pb. & in c. cum veniſſent. de
3 iud. †In glo. in uer. prouiſionē, in prin. tene menti gl. quid ope-
a retur reſeruatio,[a] inhibitio, & decretū. In ea. gl. ibi, credo ꝙ nō. & ita reſidet hic Io. An. adducens c. ſi capitulo. j. de ↄceſſ. pben. ut ſaltem ante tps ſcientiæ reſeruatio non afficiat. ſola ergo re
b ſeruatio nō afficit ignorātes, quia ēt inhibitio[b] ſine decreto[c]
c non afficeret, ut hic in glo. de quo hic plene per Do. & ꝑ Doc. in d. c. ſi capitulo. & in c. ſi bñficia. in prin. j. de pben. ubi Do. & Pe. de Anch. tenent glo. hic, ꝙ ſola reſeruatio ſine decreto non afficiat. & uide tex. in c. 1. in §. ex parte. s̄. de deci. vbi facta notificatione, ſola reſeruatio bene afficit manus ordinarij. Et per rationē in glo. tertiæ. in d. c. ſi capitulo. uideretur reprobari glo. hic, quia Papa reſeruando ſuæ collationi, ſtatim videtur adimere ab ordinario, ut ibi in glo. Ergo ſequitur, ꝙ ſtatim, ꝙ eſt pñtata reſeruatio ordinario, afficiat eius manus. & ita vr̄ eſſe de mente Doc. in c. ſi a ſede. j. de pben. dum quærunt, qñ dubitatur an collatio ordinarij præceſſerat reſeruationem, uel nō, ueruntñ vr̄, ꝙ reſeruatio Papæ non afficiat ignorantes, ſed bene facta præſentatione. pro quo vr̄ tex. hic. Nā ſi Papa dat executorem ad prouidendū, quo caſu vr̄ adimere ptātem ab ordinario, ſufficit ſola ꝑſentatio ab ordinario, ut ēt tenet glo. ma. in fi. in c. ſi ſoli. j. de cōceſſ. pben. Ergo & idem ſi reſeruat ſuæ collationi, & reſeruatio eſt notificata: ſecus aūt ſi Papa ſimpliciter ſcribat ordinario, ut conferat, vt in d. c. ſi ſoli. in princ. & rōnem ponit gl. 3. in d. c. ſi capitulo. In glo. in ver. iam, in fi. no. ex gl. limitat. primo ad c. pe. s̄. de reſcri. vt inferior non poſſit gratificare, qñ agitur de iure Papæ, & eſt dubium de iure inferioris, & Papę. Scđo no. limitationē ad c. ſi a ſede, hic alle. ut non hēat locū in alijs diſpoſitionibus beneficiorū, ſm Do. In gl. fi. in fi. uide per Io. And. in c. cum nullus. j. de temp. or. intellige niſi conſuetudo eſſet in ↄ̄rium, ut in c. nihil. in fi. s̄. e. ſm Io. And. omni tamen caſu character imprimitur, ut per glo. s̄. c. proxi.

ADDITIONES.

a Nota, ꝙ reſeruatio nullum ius tribuit, ſed tantum competens conſeruat. Ruy. conſi. 40. nu. 7. & conſi. 99. nu. 10. lib. 1.
b Inhibitio intelligitur ſub conditione, ſi de iure poteſt. Pau. de Caſt. cōſi. 22.
c V. G. Decretum quibus modis ſummatur, dicit Soz. conſi. 15. uiſis prædictis, verſi. ſed hic. lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Abſens an poßit conſtituere procuratorem ad eligendum, nu. 3.*
2 *Ordo ſcripturæ eſt attendendus, ut ille cenſeatur prior & potior, qui fuit primo nominatus.*
4 *Infirmitas eſt iuſtum impedimentum, ut poßit quis conſtituere procuratorem ad eligendum.*

CAP. XLVI.

1 SI quis iuſto. †No. i. a ↄ̄rio ſenſu, ꝙ abſens vel præſens nō pōt conſtituere ꝓcuratorem, uel alteri cōmittere in negotio electionis uocē ſuā, niſi ſit quis iuſte impeditus, quo caſu tunc pōt, non ſolum in electionibus, in quibus locū hēt c. quia ꝓp. eo. ti. vt vr̄ hic ſentire Io. An. ſed ēt in alijs inferioribus bñficijs, cū in eis locū hēant rōnes huius tex. ſm Imo. & Do. dicētem ꝙ rōne iuſti impedimēti poſſet vnus Doctor alteri de col-
a legio cōmittere vocem ſuam, de quo no. in l. ſi ſtip. fuero. ff. de ver. ob. & ibi, an omni caſu hn̄s poteſtatē eligēdi poſſit ꝑ aliū eligere? de quo ēt no. in l. ſi ſic. §. j. ff. de lega. j. Et limita tex. hic, quia tunc demum non pōt quis intereſſe electioni per procuratorem, niſi ſit iuſto impedimento detentus, ſ. inuitis illis de collegio, ſed eis uolentibus pōt quis indiſtinctè intereſſe per procuratorē, ut eſt tex. in c. ſcriptum. s̄. eod. vbi Imol. hoc tenet in 2. col. licēt etiam, volente capitulo non poſſet quis præſtare ↄſenſum per literas, ut j. in §. porrò. & ibi dicetur. Secundo no. ibi, in literis. ꝙ pōt conſtitui procurator ēt ad eligendum per li-
2 teras cōſtituentis. facit cle. j. de procu. †Tertio no. ibi, noīatus.
b ꝙ attenditur[b] ordo ſcripturæ, vt iſte cenſeatur potior & prior conſtitutus, qui apparet primo noīatus. ſic j. de præben. mandato. Vltimo no. ꝙ conſtitutio procuratoris minus legitimè imputatur conſtituenti, in tm̄ ꝙ comparēs cum procuratorio minus legitimè non debet admitti, & dn̄s cenſetur contumax, ut ꝑ glo. j. in ver. detentus. & in uer. admitti. & plene per Lap. in alleg. 22. & no. in c. Nicolao. s̄. de appel. & uide qđ no. in c. cupientes. §. quod ſi per 20. s̄. eo. qñ procurator nō eſt inſtructus.
3 †In gl. in uer. iuſto, in fi. ſecus ſi eſſet tale impedimentū, quod reddat eum inhabilem ad eligēdū, ut ſi eſſet excōicatus uel ab officio ſuſpenſus, quia tunc non admitteretur ꝓcurator eius, ut no. s̄. eo. cum in iure. & de conſuetu. cū dilectus. & eodē mō ꝓcurator, qui ↄſtituit, dēt eſſe habilis, ↄſtitutus in ſacris, & non laicus, ut in cle. ut hi qui. de æta. & quali. ſm Lap. & Do. idē tenet gl. in c. apſicæ. s̄. de exce. & uide plene ꝑ Io. And. in reg. qđ alicui. j. eo. li. vtrū is qui ex defectu ordinis uel ex alia cā nō hēt vocē in caplo noīe ſuo, eam hr̄e poſſit noīe alieno ſi ↄſtituatur ꝓcurator habētis. In glo. in ver. detentus. in prin. uide in c. co-
4 rā. s̄. eo. †In ea. gl. in fi. no. ꝙ infirmitas[c] cauſat iuſtū impedimē-
c tū, ut infirmus poſſit cōſtituere procuratorē ad eligendū, etiā ſi eſſet quis præſens, ſm Archi. de quo per Io. An. in d. c. quia ꝓpter. & no. ex glo. ꝙ ſicut teſtis deponens non debet uti uerbis iuris, ſed facti tantum, ſm Inn. in c. cum cauſam. s̄. de teſtib. ita & no-

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Committere vocem ſuam. Adde Barba. in c. quamuis. in 2. no. ff. de officio deleg.
b Nic. Sup. Attenditur ordo ſcripturę. Adde Arch. in c. ſtatuimus. de offi. dele. li. 6. Arch. in c. Metropolitano. 13. di. Bar. in l. 2. in §. ſi prius. ff. de vulga. & pup. Bal. & Albe. de Ro. in proę.
V. G. Nota, ꝙ ordo ſcripturæ non attenditur, ſi apparet de ordine intellectus. Ruy. conſi. 118 nu 18. li. 3. & quando ſit attendendus ordo naturæ, & intellectus? Idem conſi. 120. nu. 3. 7. & 15. lib. 3.
c V. G. Adde, ꝙ infirmitas excuſat a contumacia. Rot. in Deciſ. 226. Senes.

& notarius qui attestatur in instrumento de actu facto in eius præsentia, nõ dẽt vti verbis iuris, sed facti tñ, de quo tñ plenè per Old. in suo cõsi. 99. & per Docto. in l. sciendũ. ff. de ver. obl. & in l. j. C. de vsuris. & hic per Domi. In gl. in ver. occupãtis in fi. & isto casu ille dr̃ primo præoccupare, qui primo coram capitulo comparet cum procuratorio, & petit se admitti.

SVMMARIVM.

1 *Actus quando debet exerceri secundum conscientiam alicuius, exercens non debet actum illum diuersimodè facere, licèt fungatur vice duarum personarum.*
2 *Eligentes non possunt cogi eligere certam personam, uel de certo genere.*
3 *Consensus an potest præstari per literas in electione.*
4 *Facere actum, & mandare actum faciendum, qualiter differant.*

1 Porrò. † No. j. ꝙ qñ actus dẽt exerceri ſm conscientiã alicuius, tunc non debet exercens illum actũ diuersimodè facere, licèt fungatur vice duarũ personarum, & idem si haberet diuersas voces iure proprio: qđ esse põt. s̃. de re iudi. cum olim. ſm Io. And. vel si haberet plures voces noĩe diuersorum, quorũ est procurator, vt l. accipientis. ff. de aut. tuto. vt hic
2 per Do. idem tenet d. Ni. in d. c. cum olim. in 5. col. † Secundo no. ibi, nisi de certa, ꝙ licet eligentes astringi nõ possint ad eligendũ certã personã, vel de certo genere, vt s̃. eo. tit. venerabilem. in fi. tñ põt quis bene constituere procuratorẽ ad eligendũ certam personã, vt hic dr̃. Et sic patet, ꝙ põt dari mandatum de certa persona eligenda, & de incerta, & in hoc differt mr̃imoniũ spirituale a carnali, quia in carnali non valeret mandatũ, nisi persona esset certa, & non sufficeret gñale mandatum ad ꝯhendũ matrimoniũ, de quo per glo. in c. post transla. s̃. de renun. & ibi per Imo. & in c. fi. j̃. de procura. sed in matrimonio spirituali põt dari mandatũ de certo eligẽdo, & de incerto, vt hic patet, de quo j̃. Tertio no. ibi, nolẽte capitulo, ꝙ extraneus non p̃t constitui procurator ad eligendũ, si capitulũ ꝯdicat, vel maior pars, ẽt si maior pars non alleget aliquã utilitatem ꝓuenientẽ ecclesiæ, vt no. in c. 1. s̃. de his quæ fiũt a ma. par. ſm Imo. & Do. & idem esset in quibuslibet alijs actibus capitularibus, & collegiatis, ſm Io. And. in reg. quod alicui suo. j̃. eo. li. in pen.
3 col. † Vltimo no. ꝙ qñ certo & determinato tp̃e requiritur cõsensus pro forma, & secreto, non p̃t talis ꝯsensus per literas p̃stari, ẽt per illum qui esset absens, vel iusto impedimento detẽtus: secus si consensus nõ requireret̃ pro forma, uel occultè, ut per glo. no. in c. 1. 64. dist. & qđ no. per Bart. in l. Theopõpus. ff. de dote præle. & in l. iurisiuran. C. de testib. per Bal. Et aduerte ad tex. ibi, non poterit aliquatenus, quia ẽt volẽte capitulo nõ posset talis consensus p̃stari per literas: bene tñ posset quis volente capitulo interesse electioni per alium seu per procuratorem, ẽt si non esset iustè impeditus, ut est dictũ s̃. in princ. c. In glo. in uer. de certa, ibi, congregato. & in d. c. quia p̃p. & ibi p̃ Io. And. & hic, dicentem, ꝙ licèt cõpromissum fieri non possit de certa persona eligenda, põt tñ fieri mandatũ, ut hic dr̃, licèt cõpromissum bene fieri possit vt de duobus eligatur vnus, ut no. in c. constitutis. el 2. s̃. de appe. ſm Imo. & Do. & vide quod no. in c. si cui. s̃. eo. In ea. glo. ibi, non in procuratoribus, ut hic patet. Nec ob. c. fi. j̃. de procuratoribus, per quod et per alia iura hic pro ꝯrijs alleg. Archi. tenebatꝯ hanc glo. q̃a d. c. fi. loquitur in matrimonio carnali, non in spirituali, in quo non est tm̃ periculũ, ſm Io. An. tenentem cũ glo. hic, quæ ſm Pau. ꝓcedit qñ ꝓcurator ad eligendũ haberet mãdatũ de certa persona eligẽda, q̃a tunc p̃t substituere, ex quo industria ꝑsonę nõ est electa: secus si mandatũ esset de certa persona eligenda, q̃a tunc substituere non posset, nisi in substitutione diceretur, ꝙ eligat̃ certa & noĩata persona, ſm Lapũ, & Domi. In ea. glo. in fi. idẽ Inno. & Host. in d. c. quia p̃p. & Arch. hic. ꝓsset tñ isto vltimo casu cõpromittere ſm formã c. cum expediat. s̃. eo. ſm Lap. & Do. dicentẽ post Archi. ꝙ si mortuus est canonicus qui procuratorẽ dedit ad eligẽdum, tunc ipse ꝓcurator cessare debet: valerent tñ oĩa facta per eum ante certificationẽ de morte, ut in l. qui procuratorẽ. ff. de procu. Et eodem modo expirat mandatum ꝓcuratoris abbatis, uel prælati, qui debet interesse electioni per mortẽ ipsius abbatis, uel prælati, ſm Arc. & facit cle. ꝓcuratorẽ. de ꝓcura. & ita sequitur hic Domi. In glo. in ver. votum in fi. ideo concludit Io. An. ꝙ nõ posset mitti in litera schedula inclusa, aperienda in scrutinio, continens nomẽ illius in
4 quẽ iste consentit. † In glo. fi. in fi. no. ex gl. aliud eẽ facere actũ, & aliud dare mandatum de faciendo, quia primo casu inducitur perfectio actus: In secundo actus est in fieri, ſm Domi. dicẽtem, ꝙ si canonicus scienter dat mandatum de eligenda certa persona indigna, si procurator illam eligit, tunc tam ipsa constituens, q̃ procurator incurrat pęnam c. cum in cũctis s̃. eo. vt no. in c. si cõpromissarius. s̃. eo. quia etiam procurator incurrit pęnam iuris in illicitis, vt per glo. in c. mulieres. s̃. de sentẽ. excom. in fi. & in c. fi. j̃. de homici. secundum Imol. & Do. licèt alii qui contra, per c. si episcopus. §. 2. j̃. de præben.

SVMMARIVM.

1 *Duo quando copulatiuè requiruntur, si alterum interueniat, an, & quando actus ualeat.*
2 *Iudicium ubicunque debet fieri contra vnam personam, vel plures, an & quando requiritur specialis citatio illarum personarum.*
3 *Vocatio generalis quando debet fieri ad electionem. Et an in citatione tali debeat exprimi peremptorium.*
5 *Citatio an sit necessaria quando fieri debet postulatio.*
6 *Annullatio actus, an dicatur pœna ordinaria uel extraordinaria.*
7 *Sententia habens vim diffinitiuæ nõ potest reuocari per iudicem, sicut nec sententia diffinitiua.*
8 *Timor facti probabilis facit euitare pœnam.*
9 *Confirmatio electionis, an possit fieri per superiorem existẽtem extra suũ territorium.*
10 *Citandus ad aliquem actum, si casualiter comparet absque citatione, habetur ac si citatus fuisset.*

CAP. XLVII.

1 Voniam. † Nota primo ibi, non discusso negotio, ꝙ duo cupulatiuè requirunt̃, ut valeat confirmatio, s. vocatio, & discussio: & si alterum deficeret, cõfirmatio esset ipso iure nulla, cũ hic apponatur decretũ, ſm Io. An. Nã ubi aliqua copulatiuè requirunt̃, nõ sufficit alterũ interuenire: sed requirit̃ copulatorũ ꝯcursus, ut in l. si hęredi plures. ff. de cõd. insti. & in c. cũ in illis. §. fi. j̃. de p̃b. Licèt ergo cõfirmatio sit facta uocatis uocandis: si tñ non interuenit causę cognitio, & nõ fuerit discussum negotium, est ipso iure nullũ per hunc tex. qui sine dubio ꝓcedit in ꝯfirmatione ꝯtentiosa. Sed quid in non contentiosa in qua nullus apparet ꝯdictor? Lap. hic, & Io. An. in c. quod sicut. s̃. eo. circa mediũ tenet, ꝙ tunc vocatis vocandis valeret ꝯfirmatio sine alia causæ cognitione, de quo dicet j̃. in gl. in uerbo, inanes. dubium tñ facit tex. hic, vbi ista duo req̃runt copulatiuè, ergo deficiente altero, s. causę cognitione, ꝯfirmatio est nulla, ut s̃. Et licèt nullus appareat ꝯdictor, tñ superior ex officio dẽt inquirere, & cã cognita ꝓcedere, ut in c. cũ nobis olim. s̃. eo. & facit gl. in uer. impugnat. in c. 1. s̃. eod. Scđo no. ibi, oppositor. quia idẽ si essent plures oppositores uel coelecti, cum eadem sit rõ, ſm Io. An. Et tene menti singulariter hunc tex. & ita semp̃ alleg.
2 † vbicunq; iudiciũ dẽt fieri ꝯ vnã personã, uel plures, tunc si illæ sunt certę uel de facili põt hr̃i certitudo, requirit̃ certa & specialis citatio illarũ personarũ, sed si tales personæ sunt incertę, vel q̃a non apparẽt, uel quia ignorant̃, & uerisimiliter nõ p̃nt sciri, dẽt tunc fieri citatio per edictũ gñale, al's aũt iudiciũ agitatum, non seruata dicta forma citãdi, est nullũ ipso iure, ut hic est tex. no. eo ergo casu, quo requireret̃ gñalis citatio non sufficeret specialis. Et ꝯ non sufficeret gñalis, ubi requiritur specialis, ẽt si sit dictum ut compareat qui sua putauerit interesse, & ita sequuntur hic Doc. & Bal. in auth. si oẽs. C. si ut se ab hære.
3 absti. † Tertio no. ibi, in qua. quia exponit hic Archi. & Ioã. An. i. ad quã: ex quo infertur, ꝙ si vna ecclesia habet ius eligendi in alia ecclesia, & eligit in sua ecclesia p̃latum ad aliam ecclesiã, tunc fiet gñalis uocatio in ecclesia, ad quã fit electio, & non in ecclesia in qua fit ipsa electio, ſm Pau. licèt Imo. dicat hoc non ꝓcedere sine dubio, per hunc tex. cui tñ põt respõderi, ꝙ ideo sic dixit in qua &c. quia cõiter electio fit in ecclesia, de cuius electione agitur, ſm Imol. uel posset dici ſm Domi. ꝙ iste tex. dum dicit, electio facta est, s. actiuè, non passiuè, ut in c. quã sit. s̃. eo. Nam illi de tali ecclesia sunt qui possunt se opponere, ſm no. in c. vt circa s̃. eo. & illi sunt citandi, ut no. in c. fi. s̃. de dolo
4 & ꝯtu. † Vltimo no. ibi, peremptorio. ꝙ in ista citatione, ex quo
a est unica, debet exprimi peremptoriè. de quo tñ in c. 1. s̃. de dil. Si uerò ipsa monitio fiat p̃ iudicẽ, tunc nõ esset hic necesse, ex quo habet uim peremptorij, ut voluit glo. no. in c. ꝯsuluit. s̃. de offi. deleg. et est tex. in d. l. 2. Nec ẽt est necesse qñ citatio esset trina, ſm Io. An. pro quo tex. in l. tres denunciationes. C. quo. et quando iudex. et de materia plene per Inn. in c. ad peti. s̃. de accu.

ADDITIO.

a Peremptoriè. Adde Lanfra. de Oria. in c. quoniam contra falsam. § citationes. nu. 7. uer. ulterius quæro. & se. & ꝙ ibi no. in ap. in uer. modis, ubi habes, ꝙ tribus modis dicatur citatio esse peremptoria, quorum hic est vnus, de proba. & Fel. c. consuluit. col. 2. de offi. deleg.

V. G. Adde eundẽ Fel. in c. pastoralis, de exce. qui dicit, ꝙ peremptoria in dubio intelligitur qualibet dilatio.

5 accuſa.†In glo.2.in prin.dubium tñ facit,ꝙ nõ ſit neceſſaria ci-
tatio,qa poſtulatio dependet a gratia,& ſic p̃ſupponit diſpẽ
ſationẽ,quæ fieri põt parte nõ citata, ſm Doc.in c. at ſi clerici.
de iud.ſed tene gl.intelligẽdo de poſtulatione ſpãli, quæ fit de
certa & noĩata perſona, qñ fit ab inferiore a Papa:ſecus ſi a Pa
pa,ſm formã c.cupientes.s̃. eo. quia in illa,iſta gl.nõ procede-
ret,cũ ibi ſit citatio iuris:vnde hoĩs citatio non requirit̃.de quo
hic per Do.In ea.glo.ibi,idem puto.idem Io.An.dicens, ꝙ nõ
obſtat tex.hic loquens in electione,& nõ in p̃ſentatione,quia
p̃ſentatio,electio eſt,vt no.in c.2.s̃.de iure patro.& per gl. in c.
ſciant.s̃.eo.Nec ob. ꝙ iſta ɔſtitutio ſit pęnalis, & ſic nõ exten-
denda:qa rñdetur per no.in c.ſi poſtq̃.in fi.s̃.eo.& quia põt ne
gari,ꝙ ſit pęnalis,ſicut eſt d.c.cupientes.vbi priuatur quis iure
q̃ſito ex electione:ſed iſta nõ priuat iure q̃ſito, ſed caſſat cõfir-
mationẽ:vnde nõ põt dici pęnalis:aliàs ſequeretur, ꝙ iura quæ
caſſant teſtamẽta vel ɔ̃ctus, deficientibus certis ſolẽnitatibus,
eſſent pęnalia,qđ nõ eſt verũ, cũ non diminuant patrimoniũ
vel ius priſtinũ,aƚs ſequeretur,ꝙ iſte tex.haberet locum in ele-
ctione canonici, & non in p̃ſentatione rectoris ad curatã ec-
cleſiã,quod eſſet abſurdũ,ſm Io. An. & ita ſequitur Lap. in ſua
alleg.8.& Do.hic notans ex dcõ. Io.And.ꝙ ɔſtitutio annullans
actũ ex defectu ſolennitatis,non dr̃ pęnalis.& ita ſequit̃ Bal.in
l.nemo martyres.in fi.C. de ſacroſ.ec. Sed in ɔ̃riũ facit l. Sena-
tus.ff.de minori.vbi ꝙ annullatio actus dr̃ eſſe pęna, ẽt in ɔ̃cti-
bus,ẽt matrimonij,ſm gl.in c.porrò.s̃.de diuortijs.facit ẽt glo.
in c.2.s̃.de ɔſti.vbi hoc uoluit Ad idẽ ẽt facit tex. in c. diſpẽdia.
in fi.s̃.de reſcrip.e.lib.vbi lex,q̃ annullat literas,dr̃ eſſe pęnalis.
Quare Pe.de Anc.intelligit p̃dicta ꝓcedere impropriè,qa pro
priè ex hoc non p̃t dici ɔſtitutio pęnalis,vt in c.ſi religioſi. s̃. e.
Sed vbi priuat̃ iure iam q̃ſito,p̃t tunc ꝓpriè dici, ꝙ ɔſtitutio ſit
pęnalis,ſm Do.dicentẽ,ꝙ illa ɔſtitutio eſt ꝓpriè pęnalis,q̃ pro
vindicta aliquã læſionẽ infert,ẽt ſi patrimoniũ non diminuat,
vt de pęn.diſt.3.c.pña eſt quędã, aƚs incipit, pęnitere enim eſt.
ver.pęna enim ꝓpriè.vbi tex.dicit, ꝙ propriè pęna dr̃ læſio,q̃
punit & vindicat:vnde irritatio actus erit pęna, & ita ſequitur
Imo.in l.ſi verò.§.de viro.ff. ſol.ma. in quarta charta,vbi plenè
per eũ de hoc articulo.& facit tex.in l.nõ dubiũ.C.de legi.Sed
Bal.ibi,in j.charta cõcludit, ꝙ aut lex annullat actũ rõne ꝓhibi
tionis,& tunc dr̃ eſſe pęnalis,& ita ꝓcedat tex.in d.l. Senatus.
& ita ẽt ꝓcedat glo.in ver.ꝓceſ.in c.decet.j̃.de immu. ec.aut rõ
ne omiſſionis formæ,uel ſolennitatis,& tunc talis nullitas nõ
facit,ɔſtitutionẽ dici pęnalẽ,& ita ꝓcedat d.Io.An.hic.& ita ẽt
vr̃ velle do.Fl.& d.Ant.in d.c.2.dicentes, ꝙ ſi annullatio actus
fit,non in odiũ patris, ſed ꝑ ꝑ formã non ſeruatã,tunc ꝓcedat
dictũ. Io.And.hic.Sed ſi fit annullatio ĩ odiũ nõ ſeruãtis,tũc ſit
pęna,puta ſi ſtatutũ imponit pęnã nullitatis ɔ̃ctus in odiũ con
trahentis nõ ſoluentis gabellã, vel aliud agentis contra ſtatu-
6 tũ,ſm Imo.ibi in 2.col.in fi. † Et ad prædicta vide Innoc. in c.ſi
a verè.s̃.de ſen.excõ.volens,ꝙ annullatio [a] actus non dicat̃ pęna
ordinaria, ſed extraordinaria, & impropriè.Et quid ſit in ulti-
mis volũtatibus,an annullatio actus ſit pęna? vide qđ notat̃ in
l.turpia.ff.de leg.1.Scđo no.ex dcõ. Io. An.s̃. ꝙ diſpoſitio iſtius
deci.locum hẽt non ſolum in prælaturis & beneficijs curatis,
ſed ẽt in beneficijs ſimplicibus, vt in canonijs, cũ generaliter
loquatur,& confirmatio,& examinatio requiratur, ſm Io.An.
in c.ꝓpoſuiſti.s̃.de conceſ.p̃ben.& Do.hic dicentẽ habere lo-
cũ,non ſolum in ſimplicibus, ſed ẽt in particularibus benefi-
cijs eccleſię, dummõ requiratur ɔfirmatio.pro quo tex.hic ibi,
in eccleſia.& facit glo.in ver.in eiſdẽ.in cle.vt hi qui. de ęta.&
qua.Haberet ẽt locũ iſte tex.in hoſpitalibus, quæ dant̃ in bñfi-
ciũ,& ꝓuidetur per viã electionis, uel p̃ntationis:aƚs ſecus, ut
no.in cle.qa cõtingit.de reli.do.& in cle. per lr̃as. de p̃ben.ſm
Do.nõ tñ hr̃et locũ iſte tex.in ɔſecratore vel ordinatore,vt per
glo.in ver.impugnat,in c.1.s̃.eo.ti.& lib.& ibi per Io.Mo.Nec
ẽt hr̃et locũ in ꝓuiſione,quã facit is,qui eodẽ iure eligit & cõ-
firmat,qa teneret ꝓuiſio ẽt cã non cognita,ſm Inn.& Io. An.
7 in c.ꝙ ſicut.s̃.e.& ita ẽt voluit gl.j.in fi.†In glo.in uer.inanes,in
prin.no.j.ex gl. ꝙ ſñia habens vim diffinitiuę non põt mutari,
uel reuocari per iudicẽ,qui eã tulit,ſicut nec ſñia diffinitiua, de
quo per Io.An.& Do.in c.cũ ceſſante.s̃.de ap.& ꝑ Do.in l. qđ
iuſſit.& in l.iudex poſtq̃.ff.de re iudi.Scđo no. ex gl. ꝙ ſñia ha
bens vim diffinitiuę, quò ad appƚonẽ iudicat̃ ꝓut de diffiniti-
ua.qđ no. ad cle.appellãti.de appe.de quo ibi ꝑ Doc.in c.1.j̃.de
app.& ꝑ Bal.in l.minoribus.C.de his q̃b.vt indig.In ea.gl.ibi,
ſed hodie, ut patet hic in tex. ubi dẽt uocari coelectus,uel op-
poſitor noĩatim ſi appareat,aƚs per ꝓclama,qđ ꝓcedit ẽt ſi ip-
ſe coelectus adhuc nõ ɔſenſerit electioni,ut tenet hic Lap.per
hunc tex.& ꝑ no.s̃.eo.dudũ.el 2. intellige niſi ɔſtaret,coelectũ
uel oppoſitorẽ non hẽre ius,cũ tunc ɔfirmatio facta,eis nõ uo
catis, valeret,ꝑ no.in c.qm̃.s̃.de filiis p̃sby.& j̃.de offi.ord.c.or
dinarij.§.j.ſm Lap.qđ fortè ꝓcederet, qñ de hoc ɔſtaret per eo
rũ ɔfeſſionẽ factã corã ſuperiore:aƚs ẽt in notorio requiritur ci
tatio,ut per gl.in c.ad nr̃am.el 3.s̃. de iureiu. Et no.ex hac gl.an
& qñ cõfirmatio hẽat vim interlocutorię uel diffinitiuę,& cõ-
cludit Io.And.ꝙ licet fiat uocatio de qua hic,ſi tñ nullus cõpa-
reat,tunc ɔfirmatio hẽt uim interlocutoriæ, ex quo cauſæ co-
gnitio nõ ĩteruenit inter partes,aƚs ſecus.Et ubi nõ appareret
ɔ̃dictor,ſi ɔfirmator ſolenniter inquirit de forma electionis,de
moribus electi,ɔfirmatio dr̃ diffinitiua, ſm Io.An. de quo ꝑ eũ
in c.cũ olim.s̃.de dolo & ɔtu.& in c.ɔſtitutis.el 2.s̃.de ap. patet
ergo ꝙ ſi cõfirmatio fiat ſine uocatione,& nõ valet, ut hic:aut
cũ uocatione & in ɔ̃dictorio iudicio inter ꝑtes, & hẽt uim dif-
finitiuæ:aut nõ fit in ɔ̃dictorio iudicio,& ſi iudex non inquirit
ſolẽniter,cõfirmatio hẽt vim interlocutoriæ, & ita ſaluari põt
hæc gl.ſm Io.And.ſed ſi inquirit ſolẽniter,hẽt vim diffinitiuę,
vt s̃. qđ intelligit Lapus quò ad ɔfirmationẽ & ɔfirmatum, ſed
quò ad tertiũ appellantẽ,hẽt vim interlocutorię,ꝑ no.in d.c.cõ
ſtitutis.& in c.auaritię.s̃.eo.Sed Imo.& Domi.tenent hic opi.
Io.And.ut s̃.Aduerte,tñ qa uideretur ꝙ omni caſu ſit diffiniti-
ua.Nã ſi cõfirmatio nõ valet nõ diſcuſſo negotio,ut s̃.in princ.
huius tex.ergo ẽt non apparente ɔ̃dictorie non dẽt ceſſare in-
quiſitio,ex quo ſine ea cõfirmatio nõ ualeret,& ſuperior p̃t &
dẽt ex officio inquirere,ut eſt dictũ s̃.in prin. Et uide ꝑ Io.An.
& alios Doc. in d.c.cũ olim.an poſt cõfirmationẽ,hñtem uim
diffinitiuę,poſſit opponi ɔ̃ electionẽ, & qđ electus ſit ĩhabilis
vel criminoſus,& an poſſit accuſari,& q̃ exceptiones admittã
8 tur?de quo ẽt in c.ſuꝑ his.& c.accedens.s̃. de accu.†In ea.gl.in
fi.Arch.hic omni caſu tenet ɔ̃rium,ꝙ ꝓcedit quò ad ualidandã
ɔfirmationẽ,quia error facti eã non ualidat, ſed bene euitat̃ pę
na,ꝑ ꝑ errorẽ probabilẽ facti,ſm Io.An.& Doc. hic. In gloſ.in
ver.gñaliter,in fi.facit glo.4.in cle.cãm.§.uerũ.eo.tit. Sed quę-
rit̃ primo,an cõmiſſio iſtorũ edictorũ poſſit fieri per exiſtentẽ
extra ſuũ territoriũ, de quo hic pro et ɔ̃ per Do.qui vr̃ tenere,
ꝙ poſſit,dummõ effectus citationis trahatur ad locũ extra ter-
ritoriũ ſuum,de quo ẽt plenè per Io.Cal.in ſuo cõſi.12.huius ti.
dubiũ facit quia cõmiſſio citationis eſt ſñia interlocutoria, ut
habetur in l.cũ clericis.C.de epiſc.et cle. ergo non vr̃,ꝙ poſſit
cõmitti extra territoriũ, ubi iuriſdõnem exercere non põt.fa-
9 ciunt no.in c.fi.s̃. de ferijs.†Scđo quæritur, an ɔfirmatio poſſit
fieri per ſuperiorẽ exiſtentẽ extra ſuum territoriũ?Io.An. ꝙ nõ
in c.ſi.j̃.de offi.uica.ex quo requiritur cauſæ cognitio, ut hic in
tex.et ita tenuit Arch.in c.qui in aliquo.51.di.ꝑ c. quorundã.
s̃.eo.qđ intelligit Do.in d.c.fi.niſi ɔfirmatio fiat non in ɔ̃dicto
rio iudicio, ut quia nullus ɔ̃dictor apparet:quo caſu poſſet fie-
ri extra territoriũ,ut tenuit Vin.in c.ꝙ ſedem.s̃.de offi.ord.Sed
certè,cum requiratur omni caſu cauſę cognitio et citatio,ut di
citur s̃.in glo.in uer.inanes.nullo modo vr̃, ꝙ fieri poſſit extra
territoriũ,per no.in c.2.s̃.de conſti.eo.lib.et in cle.j.de fo.com
pe.et facit qđ no.Inno.in c.cum dilecti.de electio.in prin.;Sed
intra territoriũ ipſa ɔfirmatio pręlatorũ bene fieri poſſet quo-
libet loco,ſm Arch.in d.c.qui in aliquo.et Bal. in l.ſi ut ꝓpo-
nis.la 2.C.qño et qñ iudex.Tertio quæritur, quid ſi fuit omiſſa
gñalis citatio eo caſu,quo fieri debebat, tñ cõparuit unus op-
poſitor,et cum eo eſt proceſſum, an ualeat iudicium?Ioã. An.
hic, ꝙ non. qa forte alij comparuiſſent ſi ſciuiſſent gñale edi-
ctũ,qđ requirit iſte tex.Quarto quæritur,eo caſu,quo require-
retur ſpãlis citatio de pluribus,ſi fuerunt aliqui citati, et aliqui
non,an uitietur iudiciũ in totum uel ſolum,quo ad non uoca-
tos?Io.An.hic,quòd in totũ,cum deficiat ſolennitas hic requi-
ſita,qa oẽs debẽt noĩatim citari ſi ſunt certi. Sed Bal.poſt Cy.
et Iac.But.in d.auth.ſi oẽs.tenet ɔ̃rium,ut ſic tunc ualeat cõfir-
matio uel ſñia reſpectu citatorũ, et reſpectu aliorũ erit nulla,
et facit tex.in l. ẽt.§.fi.ff.de mino.unde concludit ibi, quòd ua-
lebit inuentariũ factum per hæredem reſpectu creditorũ cita-
torũ,et reſpectu aliorũ non uocatorũ non ualebit, qa quo ad
citatos vr̃ eſſe ſeruata forma,de quo ibi plenè per Bal.in l.ſi eo
tempore.C.de remiſ.pig.et in l.ſi curatoris.C. de iure deliber.
Quinto quæritur,quid ſi fuit omiſſa ſpecialis citatio,tñ compa
ruit coelectus uel oppoſitor,et ſpontè ſe obtulit, qui tñ dẽbat
noĩatim citari,an ualeat ɔfirmatio?Io.An.cõcludit hic ꝙ ſic,qa
in ꝓceſſu et ĩ ſñia ſatis eſt,ꝙ aliq̃s ſit p̃ſens,licèt nõ fuerit citat⁹
ut in c.qualiter.§.dẽt.s̃.de accu.et in l. de unoquoq;.ff. de re iu-
di.et

ADDITIO.

a Nic. Sup.Annullatio.Adde c.diſpendia.de reſcri.ſupra eo.lib. Anto. de But.in c.fi.de reſcri.Doc.in c 2.de conſti.Bal.& Doc.in l.non dubium. C.de legi.

di.& in l.ſi vt proponis,la 2.a ↄ̃rio ſenſu. C. q̃uo & q̃n iudex.&
ita ſequitur hic Lapus & Do.& Bal.in d.auth.ſi omnes.& facit
qđ no.Spe.in ti.de libelli cõceptione.§.ſequitur.ver. dicunt q.
dam,vbi tenet,ꝙ licet reus caſualiter venerit corã iudice, nul-
la citatione præcedente,põt tñ ei offerri libellus, & tenet etiã
Bal.in authẽ. offeratur. C.de li.conte.Non tñ caſualiter in iu-
dicio inuentus cogetur rñdere,niſi ad hoc fuerit citatus,ſm gl.
& Archi.5.q.2.in c.vocatio.& ideo dicunt Doct.in c.1.§.de iud.
ꝙ debent dari induciæ deliberatoriæ ſi petantur, & ita in effe-
ctu vr̃ velle Bal.in l.2.circa prin.C.q̃uo & q̃n iudex.& in l.cum
fratrem.in fine.C.de his,quibus vt indi. & ibi notabiliter ꝑ eũ
10 & ita intelligo ſupradicta. † Et aduerte, quòd allegatur d.Ioan.
And.hic.Primò,ꝙ in caſibus in quibus requiritur citatio alicu
ius ad aliquem actum,ſi ille caſualiter comparet,ſeu eſt pſens,
vel comparet ex ſe abſque citatione, habetur ac ſi citatus fuiſ-
ſet,quia finis citationis eſt cõparitio, ideo præſens non eſt ali-
ter citandus.& ita ſequitur Bal.in l.cõſentaneũ.C.q̃uo & q̃n iu
dex.in pen.col. Secũdò inducit hic per Do. ꝙ ſi in aliquo actu
requiritur citatio, & citandus veniat ad iudicium ſine citatio-
ne & rñdet actui,valebit iudiciũ,& ita ſequitur hic Pe. de An-
cha.& facit d.c.vocatio.Dicebat tñ notabiliter Bal.in d.auth.ſi
oẽs,ꝙ licèt ad actũ, qui fit in pſentia alicuius, nõ ſit neceſſa-
ria citatio,nec monitio,ſed ſufficit eius pſentia,vt ſ. tñ ad actũ
qui deberet fieri in futurũ bñ eſſet neceſſaria monitio,vel cita
tio,vel in d.l.de vnoquoq;.qđ no.Et dicit Arch.in d.c. ꝑpoſui
ſti.82.di.& Bal.refert in l.2.ff.de cõd. & demon. ꝙ eo ipſo ꝙ q̃s
cõparuit in iudicio præſumitur cõparuiſſe,quia citatus uel mo
nitus.ideo dicebat Bar.ibi,ꝙ ſemper præſumitur quis compa-
ruiſſe ad illum actum,pro quo erat citatus. Et de materia vide
plenius per d.Nic.in c.tenor.circa fi.§.de re iudi. In glo.in ver.
peremptorio,in prin.vide ẽt per Io.An.in reg.mora.j.e.li.& in
addi.Spec.in ti.de citatione.§.viſo.in prin.In glo.fi.in fi.no.gl.
& idem ſequitur Arch.& Io.An.& vide per Inno. & Hoſ.in c.
vlt.§.de transla.pla.& qđ eſt dictum.§.in glo.2.in fi.Et aduerte,
quia licèt iſte tex.annullet cõfirmationes alio mõ factas q̃ hic
dicatur, tñ non annullat alia, puta caſſationem, vt ſi iudex vi-
dens electionem non canonicam, illam caſſat nõ ꝓpoſito edi
cto,quia ſicut olim poterat,vt in c.nihil.§.eo.ita ẽt hodie, cum
hic nihil de caſſationibus dicatur, & ſi electus dicat ſe grauatũ
appellet,vt in d.c.ſi poſtq̃.in fi. Nec ẽt annullat proceſſum ha
bitum in cauſa electionis ante confirmationem,nec etiam an
nullat electionem præcedentem, vt in c.ſi confirmationẽ.§.e.
ſm Ioan.And.qui poſt Archi.hic tractat,an ſolus prælatus ſine
conſenſu capituli poſſit confirmare electiones, & videtur hic
ſentire quod non,de quo plenè no.in c. nouit. & c.ea noſcit.§.
de his quę fiunt a prælato. valeret tñ conſuetudo in ↄ̃rium, vt
in c.3.§.de conſue.eo.lib.ſm Io. An.ponentem hic, an diſpoſi-
tio huius deciſ.trahatur ad electiones vel confirmationes, fa-
ctas ante hanc deciſ. & ſic an ſtatutum trahatur ad pendentia?
de quo vide per glo.ordi.in c.licèt canon.§.eo.

De renunciatione. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Curioſitas,& ſapere uelle pluſquàm oporteat,eſt reprehenſibile.*
2 *Papa debet declarare cauſas dubias,etiam ſi ſpectant ad Papatum.*
3 *Liberè,hoc uerbum quid ſignificet.*
4 *Scriptura an ſit neceſſaria ad eſſe legis.*
Quid de dictione, maxime.nu.5.
6 *Papa quare non poſſit renunciare Papatui,ponit Io. And.decem rationes remiſſiuè.*
7 *Papæ creditur de his,quæ uidit & audiuit, etiam dum eſſet Cardinalis.*

C A P. I.

1 QVoniam. † Nota primo,& ita alleg. ꝙ cu
a rioſitas,[a] & velle ſapere pluſq̃
oporteat iudicatur reprehẽſibile, & ↄ̃ dictum
apoſtoli: & maxime hoc procedit in concer-
nentibus fidem, in quibus ſimplicitas cõmen
datur,ut in c.1.§.de ſumma trinitate,& 24.diſt.
c.eps.Et quis dicatur velle ſapere pluſq̃ oporteat,no.de pę. di.
3.c.adhuc.Et ex his no. ꝙ dicta apoſtolorũ poſſunt pro iure al-
2 legari.ſic §.tit.proxi.c.fi.& in c.licèt.§.de regularib. † Secundo
nota ibi, volens ꝙ in dubijs cauſis declaratio ſpectat ad Papã,
ẽt ſi eſſet dubietas circa papatũ, uel eum tangat.ad hoc ca.per
ven.§.qui filij ſint legi. Si tñ Papa poſt electionẽ ſucceſſoris vel
prius, dum Cardinales uellent alium eligere neget ſe renun-
ciaſſe,quis tunc de hac cauſa cognoſcat?Io.An.remittit ad no.
per eum in c.licèt de euitanda.in ver.Cardinales.§.de elec. vbi
vr̃ ſentire,ꝙ ſtetur determinationi concilij.arg.72.di.c.2.& 3.&
conuocetur per clerũ & populũ Romanũ.65.diſt.& ſi fortè.qđ
verũ eſt,ſm Imo. & Domi. q̃n renunciatio non eſſet notoria,
quia tunc negatio nõ ꝓdeſſet,nec facit rẽ dubiã,ſm no. ꝑ Inn.
in c.ex parte.el j.§.de verb.ſigni.& uide qđ no.per Io. An.§.ti.
proxi.in c.vbi periculũ.in ver.decem diebus. Tertio no.ibi,de
quorum numero tunc eramus,ꝙ per papatũ deſinat Papa eſſe
Cardinalis, & non dr̃ amplius eſſe de numero Cardinaliũ, &
propter hoc fortè non tranſit ſine dubio,qđ noluit Arch. 22.di
ſtin.ſacroſancta.dicens,ꝙ ſicut Imperator eſt de numero ſena
torum ſuorũ,ut l.ius ſenatorũ.C.de dignitatib.lib.12. ita & Pa-
pa eſt de numero dñorum Cardinaliũ ſuorũ, qđ tñ vr̃ contra
tex.hic,vbi definit eẽ de numero,de quo infra. Quarto no. ibi,
b & aſſenſu.& tene menti,ꝙ in arduis[b] Papa non ſolum nõ de-
bet determinare ſine ↄ̃ſilio Cardinaliũ, ſed imò requiritur eo-
rũ cõſenſus,de quo per Io.And.in c.ſuper eo.j.de hæreti.& idẽ
3 facit ad no.in c.3.§.de cõſue.eo.li.†Quinto no.ibi,liberè. cũ hic
c verbũ[c] liberè,importet vt poſſit actus fieri ſine alterius licen-
tia,ſm gl.in uer.liberè in cle.dudũ. de ſepul. ꝙ non eſt neceſſe
vt Papa renunciet in manibus Cardinaliũ uel alterius,& ita vi
detur hic velle Io. An.dicẽs, ꝙ eius ſola expreſſio & declaratio
ſufficit,& ita ſequuntur hic Doct.& eſt de mente gl.hic in uer
ſi.uidebatur.Quid aũt ſit in Imperatore,an poſſit liberè renũ-
ciare imperio & dignitati, ſicut hic dr̃ de Papa? vide notabili-
ter per Bal.in l.Barbarius.ff.de offi.pto. Et per rõnẽ huius tex.
videretur dicendũ,ꝙ eodem modo Cardinalis poſſit renuncia
re Cardinalatui,reqritur tñ ꝙ fiat in manibus ipſius Papæ ſu-
ſcipientis ipſam renunciationẽ,per no.in c.2.§. de transla.pla.
et hic in glo.in uer.videbatur.Et aduerte, q̃a hic tm̃ permittit,
quòd ipſe Papa poſſit renũciare, et ſic dum ipſe eſt in papatu.
Quid aũt ſi anteq̃ eligeretur iurauit renunciare in manib Car
dinaliũ ad placitũ eorũ,an ex hoc obligetur?dic qđ nõ,ſm Bal.
in c.venerabilẽ.§.de elec.q̃a tale iurm̃ eſſet ↄ̃ libertatẽ Papę, tñ
ad ſedandũ ſchiſma valeret tale iurm̃,ſm Bal.ibi.Sexto no.ibi,
obliuioni ꝙ obliuio cauſatur ex curſu tp̃is.ſic ff.de acqui. poſ.
l.peregrè.Ex quo infertur,ꝙ in factis antiquis cadit probabilis
ignorantia,ẽt in proprio facto,ſm Bart.in l.ſi quis delegauerit.
4 ff.de noua. † Vltimo no. ꝙ licèt aliquid de pñti ſit certum,tñ ſi
in poſterũ poſſet de eo dubitari debet redigi i ſcriptis. Ex quo
d infertur,primo,ꝙ ad[d] eſſe legis nõ ſit neceſſaria ſcriptura, ſed
ideo redigitur in ſcriptis,ut nõ tradatur obliuioni, de quo ple-
nè per Io.An.in reg.nemo põt.j.eo.li.et no.in c.1.j. de iureiurã.
Secundo infertur,ꝙ creditor poſſit petere a debitore obligato
ſine ſcriptis ut fiat inſtrm̃ debiti in ſcriptis, uel ꝙ renouet in-
ſtrm̃ ſi corrumpatur,de quo in c.cũ olim eſſemus.§. de priui.et
in c.cũ dilecta.§.de ↄ̃fir.vti.vel inu. et per Bar.in l.ſi finita.§.ele
ganter.ff.de dam.infec.et per Io.And.in c.cũ pridẽ.ff. de pact.
5 † In glo.in uer.maxime.in fi.no.ꝙ dictio,maximẽ,ponitur cõ-
paratiuè, et de natura comparatiui eſt includere poſitiuũ, ſm
gl.hic.pro quo tex.in l.vbi aũt non apparet. ff. de uerb. obli.et
dixit gl.no.in c.ad abolendã.§.de filijs pſby.ꝙ dictio,maximẽ,
q̃n ſumitur cõparatiuè,ſtat ꝓpriè:alſ ſi exponat pro tm̃,ſtat im
propriè.qđ no.In gl.in ver.videbantur,in prin.Io. An.enume-
rat hic decẽ alias rõnes,ex quibus uidebatur, Papã nõ poſſe re
nunciare:hodie tñ hoc eſt expeditũ per hũc tex.et fuit talis de
ciſio rõnabilis ꝑ plures rõnes,ut hic per Io.An.dicẽtẽ,ꝙ Papa-
tus non eſt nomẽ ordinis, ſed dignitatis et officij.vñ ante cõſe
crationẽ vel ſacerdotium eſſet quis verus Papa. vnde etiã ſen-
tit glo.hic, ꝙ per papatũ nõ imprimat nouus character in aĩa.
6 † Et ita ſequitur Ioan. And.et ſatis ꝓbatur per hũc tex. q̃a aliàs
euelli nõ poſſet, qđ ideo eſt,q̃a nõ eſt nomẽ ordinis,ut §.et tñ
contra-

ADDITIONES.

a V.G.Nota, ꝙ curioſitas accipitur in bonam & in malam partem : in bonam, habetur eccleſiaſtes.c.8. d.omnia hæc tractaui in corde meo, ut curioſè intelligerem,& Actu.c.19.d.Multi ex eis qui fuerunt curioſa ſectati, ut curioſè intelligi in malam.eccleſiaſtic.3.c.quæ præceperit Deus, illa cogita ſemper, & in pluribus operibus ne fueris curioſus. Ad Theſ. in c.2.c.3.c. Audiuimus autem inter vos quoſdam ambulates inquietè nihil operantes, ſed curioſè agentes.Ad Timot.1.c.5.c.ibi.non ſolum ocioſè, ſed uerboſè & curioſè loquentes,quæ non oportet.ſic etiam in his duobus ſumitur modis a Doctoribus linguę latinę,nempè a Cic.& Val.

b In arduis Papa.Adde glo.& ibi Io.de Imo.in c.ex geſtis. de cle. non reſi. Ab. in c.quæſiuit.in j.col de his.quæ fiunt a ma.par.c.Abb.in c.1.de offi.leg. Ab. in c.literas.de reſti.ſpoli.Abb.in c.per uenerabilem.qui filij ſint leg. & Abb. in diſputatione,epiſcopus & quidam rector Parmenſis.

c Nic. Sup. Verbum libere.Adde glo.in cle.fi.de ęta.& quali. Do.in c. de multa. de pręben.Do.in c.ſic et epiſcopus.eo.titu.lib.6.Do.in c.quæ in eccleſiarũ. de conſtitu.

d Nic.Sup.Ad eſſe legis.Adde Io.And.in addi.Spe.in rub. de conſti. idem Ioan. And.in c.fi.de conſue.Do.in c.1.de iureiu.lib.6.

contrarium videbatur,quia per ordinē epatus imprimitur no
a uus character,ſm gl.in c.prouida.ſ.ti.proximo.imò ēt p [a] mo-
nachatum imprimitur character,qui ab oſſibus euelli nō pōt,
ſm glo.no.& Do.Ant.in c.ad noſtrã.ſ. de regularibus. Fortius
ergo idem videbatur per papatum.Sentit etiam hæc glo.& eſt
de mente Doctorũ hic,ꝙ licèt Papa renũciet papatui,tñ rema-
neat Cardinalis, ſicut aliàs dr̄ de abbate renunciante dignita-
ti,vel priuato,ꝙ monachus remanet,vt in c. cũ ad monaſteriũ.
7 hic alleg.vbi uide de his.†In glo.in ver.ſtatuit in fi. tene menti
b glo.& ita alleg. ꝙ creditur [b] dicto Papæ non ſolum in his quæ
aſſerit ſe feciſſe vel vidiſſe,dum eſt Papa,ſed etiam de his quæ
vidit vel fecit, dum erat Cardinalis, vt probatur hic in tex. &
ita voluit alia glo.notabi. in ver.permiſiſſent. in c. ad apoſtoli-
cæ.j.de re iudi.& plene no.in cle.j.de proba.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Per characterem imprimitur.Adde Car.Zab.in c. presby.in 6. q.de ſacra vnctio.Io.An.& Abb.in c.placet.de conuer.coniug.

b Nic.Sup.Creditur dicto Papę.Adde tex.in c.querelam.de elec. & tex.in clem. j.de reli.& ve.ſan.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio fraudulenta non nocet expectanti.*
2 *Fraus vel dolus qualiter probari debeant.*
3 *Præſumptio fraudis inducitur ex vicinitate temporis.*
4 *Permutatio quando poſsit fieri in fraudem expectantis.*
5 *Mentio quando fit in iure de vno modo uacationis, an ueniat alius modus.*
6 *Renuncians quando poſsit repetere beneficium.*

CAP. II.

1 SI te præbendam.†Renunciatio fraudu-
lenta expectanti non
nocet.hoc dicit.Et primo,prouidet impetrantibus
ↄ̄ fraudes, de quarum coniecturis ponit exempla
ibi,vt quia.Secundo ibi,cæterũ.punit tales fraudulentos.No.j.
argu.ꝙ p̄bendæ diſtinctæ in eccleſia poſſunt eſſe inęquales &
una pinguior altera.ad hoc qđ no.in c.ſtatuimus.ſ.de maio.&
2 obe.& in c.fi.ſ.de cõſuetu.eo.lib.†Secundo no.ibi, per ↄiectu-
ras.iuncta glo.ꝙ dolus ſeu fraus non eſſet neceſſe ꝙ directò ꝓ-
betur,ſed ſufficit probari per probabiles ↄiecturas,vel indicia.
facit l.dolũ.C. de dolo. Et aliqñ dolus ſeu fraus probatur iuris
præſumptione,vt hic in tex.vbi ponuntur tres coniecturæ, ex
quibus præſumitur renunciatio fraudulenta,ſicut aliàs dicitur
in c.1.de præſump.Tertio no.ibi,infirmitate graui &c.ꝙ deten
a tus graui infirmitate,[a] præſumitur cito mori,& eius beneficiũ
de proximo vacaturum.facit in ſimili c.qm̄ frequēter. in prin.
ſ.ut li.non conteſt.Ad hoc ergo ut articulus concludat, debet
exprimi,ꝙ de graui infirmitate,& non ſufficeret allegare infir
mitatem ſimpliciter, ſm Imo. dicentem ſe ita obtinuiſſe.facit
quod no.in d.c.quoniã.in prin.& in c. pro humani.j. de homi.
3 †Quarto no.ibi, in proximo. aliam coniecturam ad probandũ
fraudem:ex proximitate ergo, vel vicinitate temporis inducit
præſumptio fraudis.facit l.ſi ventri.§.in bonis.ff.de priuile. cre
di.& no.in l.poſt ↄ̄ctum.ff.de dona.ideo dicebat Bal. in l.mul-
tum.ff.ſi quis alteri uel ſibi.& in l.j.C.de ſeruis fugi.quod præ-
ſumitur contra illum,qui locutus fuit ſecreto cum illo,qui im-
mediatè commiſit homicidiũ,ut ſic cõſilium dediſſe pręſuma-
tur, de quo per Doct. in l.j.C. ſi quis Imperatori maledixerit.
Vltimo no.pęnam malitiosè renunciantis beneficiũ. In glo.j.
in fi.dubium tñ facit,quia tex.hic non dat optionem acceptan
di renunciatam uel pinguiorem,ſed dat optionem, ſi uelit vti
beneficio literarum,& ſic vr̄ ꝙ debeat acceptare ſecundo vacã
te.& ratio eſt,quia literæ non includunt, niſi primum benefi-
cium, vt j.de præben.ſi clericus. ſed fictione iuris ſecundo ua-
cans dicitur hic primo uacaſſe,ut dicit gl.antepen. ergo illa ſo
la debetur,& non primo uacans per fraudem, quæ iuris fictio
ne dicitur ſecũdo uacare.& ita tenebat Pau.ſed Do.hic ſequi-
tur hanc glo. quia etiam ſi ex poſtfacto vellet conſequi renun
ciatum,poſſet,cum tunc ſecunda cēſeatur prima & debita, qñ
ipſe vult primã renunciatã dimittere,ut ꝓbatur hic in tex.ibi,
renunciata omiſſa:vnde ſi eã non vult omittere,ſed conſequi,
poterit,ut hic ex tex.a ↄ̄rio ſenſu.& ſic probat iſte tex.ꝙ renũ-
ciatio doloſa ualet, ſi pars decepta uelit ꝙ ualeat. Et idem uo-
luit glo.in l.eleganter.ff.de dolo. hodie tñ cum cõiter in literis
apponatur illa clauſula, quam duxerit acceptandã, ut in cle.1.
de conceſſ.præben.ut dicit gl.j. proxima.ceſſat iſta difficultas,
4 quia poſſet acceptare primam, licèt fraudulēter uacauerit. † In
glo.2.in fi.no.ex glo.quæ ſm Imo.probat, ꝙ ſi fiat permutatio
in fraudem expectantis,ualet qñ in literis eſt clauſula, quã di-
xerit acceptandã,quia talis fraus non præcludit ſibi viam,cum
poſſit poſtea aliud beneficium acceptare,ut no.in c.1.j. de rerũ
permu.& ita dicit ſe de facto ad hoc allegaſſe hanc gloſ. quod
tamen dictum procederet qñ expectans vellet omittere per-
mutatum per fraudē & aliud acceptare, aliàs intelligere ꝙ va-
leat renunciatio & permutatio per fraudem,hic non procede-
ret,cũ ſua fraus nō debeat ſibi ꝓdeſſe,ut in c.ex tenore.ſ.de re
ſcri.& ita ꝓbatur in d.c.j.de quo hic plenè per Do.uide p glo.
in uer.fraude.in d.c.1.& ibi dicta.In glo.in uer.apoſtolica. in fi.
Quid aũt ſit in legato de latere.uide in c.3.& 4.j.de offi.lega.&
hic per Lap.dicentē,hunc tex.habere locũ in reſeruationibus
ipſorum,cum afficiant,ut no.in d.ca.4.ſm Do. non tamen ha-
beret locum iſte tex.in expectantibus ex receptione capituli,
5 ut no.j.de conce.præben.c.ſi ſoli.ſm Io.An. † In glo.in uer.re-
nunciet.in fi.no.ex glo. ꝙ ſi in iure fiat mentio de uno mō ua-
cationis,uenit alius quando eſt eadem ratio, etiam ſi materia
ſit pęnalis.de quo plene uide in c.ſuſceptum.ſ. de reſcri. eo.li.
In glo.in uer.coniecturas.in fi.uide per glo. fi. in reg.ſcienti.j.
eod.lib.In glo.in uer.omiſſa.in fi.Si autem ignorauit fraudem
& acceptauit tenuem, tunc eam dimittere non poterit com-
perta fraude:cum tex. hic permittat aliam acceptare, ſi primã
nō acceptauit,ut patet ibi,omiſſa,qđ nō fecit iſte.Pręterea gra
tia ſua iam fuit extincta, ex quo uigore gratiæ illam recipit,q̄
in gratia includebatur.ſed dic, vt ſ.in gl.j. nam hoc ſibi nō ob.
6 ut ibi dictum eſt.†In glo.j.in uer.habita,in fi. cõclude ex dictis
Doctorũ,an renuncians beneficiũ repetere poſſet? nam qñq;
renũciat per ſeipſum,& tunc regulariter repetere nō p̄t. 6. q.j.
q̄ ſit periculoſum.quod limita,primo niſi quis renũciet calore
iracundię,quia poſſet ſtatim reuocare:ſecus ſi aliquantulũ per
ſeueraſſet,ut in l.quicquid calore.ff.de reg.iur.& 2.q.2.§. notan
dum.& l.diuortiũ.ff.de diuor.& ita uidet̄ hic reſidere Io.And.
qđ intelligit Lapus,niſi renunciatio ſit recepta a ſuperiore,cũ
tunc pęnitere nō poſſet,ex quo res nō eſt integra,ut no.in reg.
qđ ſemel.& in regula,mutare.j.eo.lib.& hoc niſi ſuperior ipſe
ↄſentiret, ut no.per Io.An.in c.licèt.j.de procu. & qđ no.in c.
quidam.ſ.de renun.Sed dicit hic Pe.de Ancha. ꝙ etiam de cõ-
ſenſu ſuperioris non reuiuiſceret antiquus titulus iam extin-
ctus per renũciationem, licet aliud ſit ſi ipſa renunciatio non
ſit recepta a ſuperiore,per no.in c.tranſmiſſa.& c.qđ in dubijs
ſ.e. vt hic per eum. Imo. tamen hic ↄcludit, ꝙ ēt ſi interueni-
ret admiſſio ſuperioris, ex quo in ↄtinenti eũ pęnitet, reuoca-
re poterit,ne lubricũ linguę incõſultè noceat. ad hoc l.famoſi.
C.ad l.Iul.maie.& gl.in c.fi.j.de iureiu.& ītellige vt ſ.p Io.An.
Qñq; & ſcđò q̄s renunciat p nũciũ vel p ꝓcuratorē:& tũc an
poſſit reuocare mãdatũ vel reuocare renũciationē,plenè not.
in cle.vnica.de renũ.Qñq; & tertiò q̄s renũciat p ſuas litteras
miſſas Papæ, & ſi fuerũt p̄ſentatæ & admiſſæ vȝ renũciatio, &
pnīa locũ nō hēt.ff.de ac.& obli.l.nō figura.nec poſſet q̄s poſt
dictã renũciationē retinere beneficiũ vel fructus percipere.de
quo tñ hic plene per Io.An.qui vr̄ velle,ꝙ attendat̄ tp̄s renũcia
tionis,vt vſq; ad illud tempus poſſit retinere beneficiũ, & fru-
ctus percipere,& non vltra.licèt Pe.de Anc.hic teneat ꝙ atten
datur tempus,quo admiſſa fuit renunciatio.argu.l.ſi ſocius.§.ſi
abſenti.ff. pro ſocio. Et idē ſi ali⁹ noīe ſuperioris renũciationē
reciperet, quia tunc ratihabitio ſuperioris retrotraheret̄.ar.l.ſi
ego.ff.de neg.geſt.Sed gl.ibi vult, ꝙ quò ad proprietatē vel fru
ctus nō trahat̄ retrò,niſi renũciãs voluerit perdere poſſeſſionē.
Si verò lrę nō ſunt adhuc p̄ſentatę,tũc poterit renuncians eas
reuocare anteq̄ pręſentent̄.ar.c.veniens.ſ.e.ti.& j.de procu.c.
fi.& bñficiũ retinere abſq; noua inſtitutione,q̄a renũciãs nō p
dit proprietatem anteq̄ lrę præſentent̄,eſto ꝙ dicat̄ renunciaſ
ſe corã honeſtis viris,vt per Inno.in c. qđ in dubijs.ſ.co. vnde
ſufficit patientia prælati,qui illam reuocare poterat.ar.l.volun
tate.ff.quibus mo. pignus. Et hoc niſi renuncians abieciſſet a
ſe poſſeſſionē,cùm tunc ipſam perderet,nec poſſet eã reuoca
re,vt no.in d.c.q̄ periculoſum.nec poſſet agere pro illa poſſeſ
ſione ſi alius eã occupaſſet, vt in l.j.ff.pro derelicto.ſm Archi.
& Io.An.de quo per eũ in d.c, qđ in dubijs. & de materia ple-
b nius vide in d.cle.j.& dic per Domi. In glo.fi.ibi, ſi quis eps.[b]
facit l.filiæ meæ.ff.ſolu.mat.& ibi per Bal.& l.ſi a filia.ff.de di-
uor.ſm Io.An.ponentem poſt Archi. de impetrante a Papa vt
recipiatur in canonicum Bononienſem, cùm ſit paratus alijs
ſuis beneficijs renunciare,an tunc debeat præcedere renuncia
tio,quam fiat collatio præbendæ? de quo hic per eos.

ADDITIONES.

a Graui infirmitate.Adde quæ dicatur grauior infirmitas,nota.in c. querelam. de procura. c.placuit.18.diſtin.Bal.in l.quęſitum.de re iudi. & Rot. in deci. 226.incip.ſenes.Inno.

b V.G Renunciatio epiſcopatus admitti non debet etiam ſpontanea, niſi ex iuſtis cauſis.Ruy.conſi.121.nu.23.lib.4.

De ſupplenda negli. prælа. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiſcopus poteſt mittere edictum per totam ſuam prouinciam in caſibus pertinentibus ad ſuam iuriſdictionem.*
2 *Edictum quod eſt nullum poteſt reuocari, quando de facto proceſsit.*
3 *Archiepiſcopus non ſupplet negligentiam ſuffraganeorum, uel defectum, etiam ſi ſint impediti ratione delicti, niſi in certis caſibus.*
4 *Epiſcopi in quibus caſibus poſſunt diſpenſare contra canones.*

CAP. I.

1 Romana. † No. primo, archiepiſcopũ poſſe mittere edictum per totã ſuã
prouinciam in caſibus ad ſuam iuriſdictionẽ
pertinentibus, de quo in c.1.j. de pœnis. Secun-
do no. ibi, audiendas & terminãdas, ꝙ ſi alicui
cõmittitur audientia alicuius cauſæ, non videa
tur cõmiſſa diffinitio & terminatio, niſi hoc ſit expreſſum. de
quo arg. in c. ſuper qõnum. ſ. de offi. deleg. & in l. a diuo Pio. ff.
de re iudi. & per Inno. notabiliter in c. de hoc. ſ. de offic. Archi.
2 † Tertio no. ibi, reuocamus. ꝙ illud, quod eſt nullũ, vt erat hoc
edictum, poteſt reuocari, quando de facto proceſſit: ſicut enim
de facto proceſſit, ita poteſt de facto reuocari, ſm gloſ. no. in l.
minor. ff. de euic. & per Bal. in l. hi qui ad ciuitatẽ. C. de appel.
Si ergo præceptum factum a iudice continet notoriam iniuſti
tiam, vt hic erat, reuocatur per ſuperiorẽ abſque alia citatione
ipſius iudicis præcipientis. pro quo ẽt facit, qđ dicit notabili-
ter Inn. in c. querelã. ſ. de elec. & Bald. in l. ſi pacto quo pœnam.
C. de pac. in prin. licèt aliàs ẽt in notorijs requirat̃ citatio, vt ꝑ
glo. & Doc. in c. ad noſtram. el 3. ſ. de iureiuran. Et an ſnia inter
locutoria ipſius iudicis poſſit reuocari nõ citata parte? tex. hic
facit ꝙ ſic, qñ continet notoriã iniuſtitiam. de quo per Doct. in
c. cum ceſſante. ſ. de appel. & per Inno. in c. ſacro. ſ. de ſen. exc.
3 † Vltimo tene menti vnam regulam, & ita alleg. ꝙ archiepiſco
pus non ſupplet defectum ſuffraganeorũ ẽt impeditorũ rõne
delicti, niſi tm̃ in caſibus expſſis in iure. qđ facit ad no. in cle.
in pleriſq;. de ele. In glo. in ver. culpis. ibi, propter negligentiã.
no. ex glo. ꝙ propter negligentiã epi deuoluitur iuriſdõ ad ar-
chiepm. & idem tenet Hoſti. hic. & facit qđ no. in c. paſtoralis
in glo. 2. & in c. irrefragabili. in 4. glo. ſ. de offi. ordi. & rõ quare
aliud ſit in negligẽtia q̃ in excõicatione eſt, q̃a negligens pec
cat in iuriſdõnem: ideo ad proximũ ſuperiorẽ deuoluit. & hęc
opi. probatur in immediato ſuperiore ſm Do. facit d. c. irrefra-
gabili. §. exceſ. licèt Arch. teneat hic ɔ̃ hanc glo. eo quia non re
peritur iure cautũ. ſed certe ſatis probatur in c. cum ſimus. 9. q.
3. & in c. ex frequentib. ſ. de inſtitut. & in c. Romana. §. ꝙ ſi de
aliquibus. j. de cenſibus. de quo ibi plene no. in d. cle. in pleriſ-
que. & in d. c. paſtoralis. Et dicit Hoſti. & Ioã. An. ꝙ ſi eps tertio
requiſitus, vt dr̃ in c. 1. ſ. eod. non procedit, vel prima vice dene-
gat expreſſe, poterit cognoſcere metropolitanus, vt in d. c. duo
ſimul. ſ. de offi. ord. conſuluit tñ ꝙ archieps remittat ſubditũ ad
ſuffraganeũ, ſtatuens ſibi terminũ cõpetentem, in quo ſubdito
iuſtitiam faciat: quo elapſo ſi non fecerit, poterit ipſe facere, vt
in c. quanto. & c. ad reprimendũ. & d. §. exceſſus. ſ. de offi. ordi.
& vt eps monitionẽ negare non poſſit, fiat de præſentatione
literarum, coram teſtibus, publicum inſtrm̃, ſm Io. An. In ead.
glo. ibi, quanq̃. vide ibi per Ioã. An. in glo. quid ergo in fi. Sed
quid tunc fiet de cauſis ſpectantibus ad ſuffraganeos, ipſis exi
ſtentibus excõicatis, ex quo tunc metropolitanus non cogno
ſcit. concludit Hoſt. ꝙ adeundus ſit Papa vel legatus ſi eſt in ꝓ
uincia. facit qđ no. j. de offi. vica. c. 1. in 4. gl. In ea. gl. ibi, non ſic
dependet. no. ex gl. iuncto tex. ꝙ ſi a ſnia prælati ſubditi epi de-
bet appellari ad epm, licèt eps ſit excõicatus, non poterit ad ar
chiepm appellari, ex quo nõ datur iuriſdõnis dependentia: ſe-
cus ſi appelletur a ſnia delegati epi ꝑ ꝑ recuſationẽ, cũ tunc ap
pellari poſſit ad archiepm, omiſſo medio, vt no. in c. ſi quis cõ-
tra. ſ. de fo. compe. & hic per Domi. † In glo. in ver. ɔceſſum in
4 fi. vide hic per Io. An. in quibus caſibus epi diſpenſare poſſint
contra canones, de quo plenius per Inno. in c. dilectus. ſ. de tẽ-
po. ordi. & per Doct. in c. at ſi clerici. ſ. de iud. In glo. fi. in fi. &
c. de cauſis. & ſic pęna erit arbitraria, & poterit infligi per ar-
chiepiſcopum, vt hic per Ioan. And. ponentem, an pęna arbi-
traria dicatur pęna canonica, vel econtra.

SVMMARIVM.

1 *Barones & Comites qualiter differunt.*
2 *Regna transferuntur per ſucceſsionem, non per electionem.*
3 *Primogenitus filius Regis obtinet locum patris.*
4 *Coadiutor epiſcopi debet habere generalem & liberam adminiſtrationẽ.*
5 *Vicem Regis gerenti debet adhiberi idem honor, ſicut Regi.*
6 *Mandatum factum uniuerſitati, an comprehendat ſingulos.*
7 *Fœmina an ſuccedat in regnum.*
8 *Eccleſiarum appellatione, an ueniant monaſteria, uel econtra.*
9 *Subditi tenentur pugnare pro domino.*

CAP. II.

1 Grandi. † Nota primò iuncto ſupraſcripto, eſſe drĩam inter Comites & barones, & ap
pellatione vnius, alterum non cõtineri. de quo per
glo. in ver. marchio. in c. fundamenta. de elec. & in
2 cle. vnica. in ver. regũ. de baptiſmo. † Secũdo no. ibi, iure Regni
a ſuccederet. & tene menti primo, ꝙ Regna [a] transferuntur per
ſucceſſionẽ, & non per electionẽ. qđ procedit ſm Archi. hic &
Domi. de ɔſuetudine, ſed de iure deberent trãsferri per electio
nẽ, ſicut dr̃ in c. Imperatore. & in c. venerabilẽ. ſ. de elect. & ita
tenuit gl. 8. q. j. Moyſes. ſed de ɔſuetudine nõ ſeruatur: imò filij
Regũ debent ſuccedere in Regno, vt eſt tex. hic, & j. in fi. & ita
tenuit gl. 6. q. j. deniq;. in fi. idẽ Arch. ibi. intm̃ ꝙ determinat hic
b notabiliter Inno. & Io. An. ꝙ nõ poſſet Rex [b] in vita ſua priua-
re filiũ primogenitũ iure Regni, dando illud ſecundogenito,
vel poſteriori, vel alteri donando, niſi ſubſiſtente legitima cã:
nec ẽt hoc poſſet facere Papa ſine legitima cã, vt eſt tex. in d. c.
licet. dato ꝙ ex legitima cã Papa vel alius ſuperior Regni hoc
facere poſſit, ſm Io. And. ibi & hic. & eſt ſpeciale in Regnis &
dignitatibus ſecularibus, vt ſuccedat̃ per filios ordine genitu-
ræ, vt d. c. licèt. & c. imperialẽ. §. pręterea. de ꝓhi. feu. alie. vbi dr̃,
ꝙ Regna Ducatus Marchionatus & Comitatus nõ diuidunt.
qđ ius eſt inductũ in fauorẽ imperij, vt principatus, qui ſub ip-
ſo ſunt, integri permaneãt. arg. c. maiorib. ſ. de ꝑben. ſm Ioan.
c ibi. Quæ aũt ſint iura [c] primogenituræ, & in quo ɔſiſtat, vide ꝑ
gl. 7. q. j. quã ſit. Et quis dicatur primogenitus, vide in c. 3. & ca.
Ioſeph. ſ. de uerb. ſig. Tertio no. ex tex. ꝙ deficientibus filijs Re
3 gis legitimis, eius frater ſuccedit in Regno iure Regio. † Quar-
to no. a ɔ̃rio ſenſu, ꝙ filius Regis primogenitus obtinet locum
patris, & excludit fratrẽ ipſius Regis ſecundogenitũ in ſucceſ-
ſione Regni. ad idẽ d. c. licet. pro quo ẽt facit, quia filius primo
geniti repreſentat perſonã patris ſui in ſucceſſione aſcenden-
tiũ. Inſti. de hære. q̃ ab inteſta. §. cũ filius. de quo per Old. in ſuo
ɔſi. l. 222. ſed Imo. hic refert fuiſſe cõſultum ɔ̃rium per l. 4. C. de
bo. maternis. vbi Cy. & Bal. hoc tenent. & idẽ tenuit Bar. in au-
thẽ. poſt fratres. C. de legi. hæredi. & refert Imo. hic idẽ tenens
per plures rões ut hic per eũ. Sed poſſet dici, ꝙ iſta opinio ꝓ
cedat, qñ ex ɔſuetudine, priuilegio, uel conceſſione ipſius Re-
gni, ita eſſet ſtatutũ, ut ſentit Bal. in l. cũ antiquiorib. C. de iure
deli. vbi plenè examinat hanc q. vel poſſet ꝓcedere dicta opi.
qñ filius primogenitus mortuus non acquiſiuerat iam Regnũ:
quia tunc ſi moritur ipſe Rex, ſuperſtite nepote ex filio primo
genito ꝓmortuo, & ſuperſtite filio ſecundogenito, tunc ꝑferat̃
filius ſecundogenitus nepoti. & ita vr̃ ſentire Bal. in l. liberti li
bertęq;. C. de ope. li. aſs ſi filius primogenitus fuit adeptus Re
gnũ, & poſtea decedat, tunc eius filius & ſic nepos ſine dubio
ꝑferat̃ patruo, vt eſt tex. hic, & in d. c. licet. ſ. de voto. vbi plenè
4 de hoc art. & per Old. in d. cõſi. † Quarto no. ibi, gñalem & libe
d rã. ꝙ coadiutor [d] dr̃ habere gñalem & liberam adminiſtratio-
nem, ſm Io. An. & facit qđ no. in c. is cui. ſ. de elec. eo. lib. vnde
poterit adminiſtrare nõ ſolum ea, quæ ſunt patrimonij, ſed ea
quæ ſunt iuriſdõnis, ut hic dr̃, ſicut dr̃ in tutore dato ipſi Regi.
De curatore aũt dixit Bar. in l. quidã cõſulebat. ff. de iudi. ꝙ nõ
poterit exercere ea, quæ ſunt iuriſdõnis, cum illa adminiſtrare
poſſit ipſe Rex factus adultus. Sed Imo. hic cõcludit, ꝙ ipſe mi
nor, ex quo ſuccedit in regno iure ꝓprio, poterit adminiſtrare
oĩa, quæ alius poſſet adultus, ſm no. in l. ſi curatorem habẽs C.
de in integ. reſtitu. de quo etiam per Oldra. in ſuo conſilio 48.
5 † Quinto no. ibi, honorẽ. ꝙ gerenti uices Regis, uel alterius, dẽt
adhiberi idẽ honor, ſicut Regi, uel illi cuius uices gerit. qđ no.
ꝑ uicerectore, de quo per Bar. in l. filius. ff. de leg. & per Bal. in
auth. habita. C. ne filius pro patre. & uide in l. 2. C. de of. eius q
vicem alterius gerit. Et propter hoc dicitur hic, ꝙ iuramẽtum
de non

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Regna transferuntur. Adde Bal. in l. ex hoc iure. ff. de iuſti. & iure.
V.G. Regnum Apuliæ eſt feudum eccleſiæ Romanæ, & non transfertur iure ſucceſſionis, ſed ex ſucceſſione dominica. ſcribit Tho. Gram. in ſua Deciſ. prima. nume. 31.
b Nic. Sup. Rex in uita ſua priuare. Adde diffusè per Ant. Corſetum in ſua re-pe. iſtius.
V.G. Adde ꝙ Primogenitus Regis dicitur qui natus eſt poſt dignitatem regalem, patri quæſitam. Fel. in c. prudentiam. col. 2. de offi. deleg.
c Nic. Sup. Sint iura primogenituræ. Adde glo. in §. his itaque. 29. q. j. Io. An. in addi. Spec. ſuper rub. de feu.
d Coadiutor. Adde c. 1. & fin. & utrobique per Doc. de cle. ęgro. lib. 6.

de non obediendo alteri, quàm Regi, interpretatur, nisi etiam
6 sit alius qui gerat vices Regis. facit l. Augustæ. ff. de leg. 2. † Sextò no. ibi, vniuersaliter &c. ꝗ mandatū factum vniuersitati non compræhendit singulos, vel econtra, nisi aliud exprimatur, de quo per Io. An. in c. nimis. el j. in fi. de excel. præla. Vltimo no. ꝗ coadiutor debet habere expensas pro se & suis. de quo in c. j. j. de cleri. ægro. De tutore autem & curatore, an debeant habere expensas vel salarium? vide qđ no. in l. idemque. §. nō oīa. ff. mandati. & in l. a tutoribus. §. principalibus. ff. de admi. tuto. In glo. in ver. Regis. ibi, dic ꝗ &c. idē in duce comite & similibus iurisdictionem habentibus, ſm Innoc. & Io. And. & sic no. ꝗ sęculares personę propter negligentiam priuari vel deponi non debent a dignitatib. sęcularib. ex successione prouenientibus, sed debet dari tūc coadiutor, & ex alijs causis de quib. hic in tex. puta si nesciūt suū Regnū defendere vel in eo iustitiam & pacem seruare, maximè religiosis & pijs personis, vel ēt si nescirent deperdita recuperare, ſm Inno. dicentē, ꝗ alijs priuatis personis non dat coadiutor, vel curator, nisi sint furiosi, vel prodigi, vt C. de curatore furio. per totum. Item no. ex glo. ꝗ clerici, & alij plati eccłiarū bene remouent a suis bñficijs propter negligentiā. facit c. ea quæ. s̃. de offi. archi. de quo articulo hic plene per Domi. & per gl. & Doc. in c. cum ad monasteriū. & in c. ea quę. s̃. de statu mona. & per glo. no. 12. q. 2. sæpe fit. In ea. glo. ibi, per ecclesiam, cum superiorem non habet: not. glo. fortius ergo potuit ecclesia, deficiente alio superiore, dare coadiutorem ad petitionem illorum, quorū interest. argu. c. per ven. s̃. qui filij sint legiti. ſm Inno. & Io. An. sicut fuit hic. Nam cū Regnū Hispaniæ & Portugalliæ subsint Imperatori, vt no. 11. q. j. quicunq;. & §. hoc si quis, & Imperium tunc vacaret, Papa dedit coadiutorem. Nam vacāte imperio Papa succedit in administratione, vt in c. licet ex suscepto. s̃. de fo. compe. & ibi plene de hoc per Doct. aliàs Papa hoc facere non potuisset, vt hic plene per Imo. In gl. in ver. fratrē in fi. & sic in dubio illa ꝑsona, quæ sperat sucessionem, dicitᷣ suspecta, nisi ex circunstantijs illa suspitio tollatur, secundum glo. In glo. in ver. legitimo in prin. intellige etiā si per Papam esset legitimatus. & in dubio intelligitur legitimare sine præiudicio tertij. ar. c. quamuis. s̃. de rescrip. eo. lib. de quo plene in d. c. per vene. & per Doct. in l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de libe. & posthu. & hic per
7 Imo. † In gl. in ver. iure regni. in prin. dic de hoc, vt est s̃. dictū. & an fœmina succedat in regno? cōcludit Imo. ꝗ non. etiam si regnum esset datum in feudum, nisi aliud esset de consuetudine, vel in ipsa cōcessione expressum, sicut patet in regno Apu-
a lię,ᵃ qđ est feudū eccłię, vt j. de re iud. c. apłicę. i quo feminę succedūt: alˀs secus esset, vt in c. j. §. hoc aūt notandū, ꝗ feudū dare pñt. & no. in c. dilecti. s̃. de arb. & 27. q. 2. c. scripsit. & in c. ex parte. B. s̃. de fo. ꝯp. In. gl. ī ver. liberā ibi, valet donatio. & hoc ꝑcipuè in curatorib. Regum, cū Regum proprium sit donare. de quo vide in l. cum in plures. §. pen. ff. de administ. tuto. secus si ex donatione sequeretur enorme præiudicium, vt in c. intelle
8 cto, hic alleg. secundū Ioā. An. † In glo. in ver. monasteriorum
b in fi. conclude secundum Do. an appellationeᵇ ecclesiarū veniant monasteria, vel econtra? Nam si materia in qua proferūtur, est proportionabilis alteri ipsorum tantū: & tunc id tantū compræhenditur, cui proportionatur: & tunc posset compræhēdi etiam ecclesia sęcularis appellatione monasteriorum, vt 16. q. vlt. nemini. & ibi per glo. in clem. Sic ecōtra appellatione ecclesię compręhendūtur monasteria tantū, secundū subiectā materiam, vt in c. quanto. s̃. de censibus. Si verò subiecta materia potest æqualiter esse proportionabilis vtrique, tunc si profertur in materia larga, appellatione ecclesiarum venirēt monasteria. & ita procedant iura hic in glo. alleg. secus si materia esset odiosa, vt tenet Ioan. An. in c. Ioan. s̃. de regularibus. nec venirent tunc appellatione monasteriorum, ecclesiæ seculares, secundum glo. in d. cle. j. quia propriè sumendo monasterium non includit ecclesiam sæcularem, secundum Archi. 10. q. 2. c. j. Et econtra appellatione ecclesiarum non venirent monasteria & ita posset intelligi iste text. & in c. sciant. & c. ge-
neralis. s̃. de ele. eo. lib. de quo hic per Io. An. & vide etiam no-
9 tabiliter per eum in c. 2. s̃. de resti. in inte. †. In glo. in ver. violētos, in fi. no. ex glo. quando sit ꝗ subditi teneātur pugnare pro domino. & vide no. in l. hostes. ff. de captiuis. & in c. olim, il primo, s̃. de restitut. spolia. In glo. fi. in princip. & ita tenuit Ioan. An. per hunc tex. in c. consuluit. s̃. de cle. ægro. & etiam in d. c. j. j. de cle. ægro. & per Bar. in l. quęsitū, cū sequenti. ff. de tutelis.

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Apoliæ, quod est feudum ecclesiæ. Adde c. monasterijs. 19. q. 3. Card. Zaba. in c. cum vniuersis. in fi. 4. oppo. de cle.

V.G. Dixi supra in c. grandi.

b Nic. Sup. Appellatione ecclesiarum. Adde Io. An. in c. certificari. de sepul. V.G. Adde qualiter cognoscatur ab oratorio ecclesiæ. Dec. consi. 148. in prin.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum quam potestatem habet ecclesia vacante.*
2 *Episcopum capientes qua pœna puniantur.*
3 *Vicarij officium expirat, si episcopus capiatur ab infidelibus, ac si vacaret per mortem episcopi.*

CAP. II.

1 SI episcopus. † No. primò, ꝗ capitulum pōt bona eccłiæ vacātis, vel quasi, quo ad tēporalia & spiritualia administrare: vnde poterit visitare, & procurationes recipere secūdū Archi. hic. & idem tenet Io. Mona. j. c. proxi. de quo per glo. ordi. in ver. capituli. in cle. j. de hæreti. & plenè de his dicetur in c. j. j. de maio. & obe. Vltimò no. arg. ꝗ non incurrat prælatus priuationem ecclesiæ, si ab ea se absentat ex cā necessaria. prælatus ergo expulsus vel bannitus a laicis non perdit dignitatē. facit qđ no. in cle. j. de foro compe. & in c. 2. s̃. de arb. & s̃. de iniurijs. c. olim. & per Inno. notabiliter in c. 2. de no. ope. nun. dicētes ꝗ clerici expulsi ratione partialitatis vel alterius metus tyranni, vel aliter, non perdunt titulum beneficij, nec eorum iura. & dicit ibi do. Ant. ꝗ patroni sic expulsi non perdunt iura patronatus.
2 † In glo. 2. in fi. idem si sit captus ab hostibus fidelibus vel a piratis seu latronibus, secundum Doc. & qua pęna puniantur capientes episcopum, no. in cle. cupientes. de pęnis. In glo. in ver. sed capitulum. in prin. non tamen extenderetur hoc ad alios casus non expressos: puta si archidiacono vel alij de capitulo cōpeteret iurisdictio episcopalis, sede vacante quia tunc non haberet locū, si sedes quasi vacaret. arg. c. porrò.
3 s̃. de priuile. de quo hic per Domi. † In ea. glo. in fi. vide per gl. in c. susceptum. s̃. de rescrip. eo. lib. Et no. ex gl. arg. ꝗ officium vicarij expiret per capturam episcopi ab infidelibus sicut per mortem naturalem episcopi. facit glo. in cle. fi. de procu. In gl. in ver. in spiritualib. in fi. vide quod no. j. c. proxi. In glo. in ver. debebit. in fi. idem Archi. & Io. An. In gl. fi. in fi. ipse autem episcopus captus non posset vicarium ꝯstituere, qn̄ esset captus a paganis, vel etiam a fidelib. cum idem sit si bellum est iustum, alias secus esset, vt hic per Do. & no. in l. hostes. ff. de captiuis.

SVMMARIVM.

1 *Papa ordinat visitatorem ecclesiæ cathedralis vacātis, nisi archiepiscopus propter negligentiam, vel dolosam capituli administrationem deputet cum causæ cognitione. & nu. 2.*
3 *Legatus potest tantum in sua prouincia, quantum archiepiscopus, cum prouincia habeat maius imperium.*

CAP. IIII.

1 ECclesiæ. † Solus Papa deputat visitatorem ecclesiæ cathedrali vacāti, nisi archiepiscopus propter negligentiam, vel dolosam capituli administrationem cum causæ cognitione deputet, & visitator ecclesię vacantis ab inferiore a Papa deputatus spiritualia & temporalia administrat, excepta beneficiorū collatione ad episcopum pertinente. h. d. Et secunda pars ibi, hu-
2 iusmodi. † No. j. duo copulatiuè requiri ad hoc, vt visitator possit dari per archiepiscopum. s. negligentia, vel mala administratio capituli in spiritualib. & temporalib. vnde non sufficeret si in altero tantum adesset, ſm Io. An. cuius dictum de iure procedit. arg. c. j. s̃. eod. cum archiepiscopus non se intromittat, nisi in casibus expressis in iure. De æquitate tamen sufficeret alterum, puta si male administrat in spiritualibus tantum, vel in temporalibus tantum, secundum Imo. & Domi. Secundò nota a contrario sensu, quòd in ecclesijs inferioribus a cathedrali vacātibus potest dari visitator ab alio quàm a Papa, ſm Io. An. quod intelligit Lap. in nō collegiatis, quia in collegiatis secus, ex quo administratio competit capitulo in spiritualib. & temporalibus, arg. tex. hic, & s̃. c. proximo. intellige nisi capitulum male vel negligenter administret, cum tunc episcopus vocato capitulo & cognito de hoc, dare poterit. arg. tex. hic. & facit ꝗ no. in c. cupientes. §. ad hęc. & in c. quia sæpe. s̃. de electio. eod. lib. & in c. cum vos. s̃. de offi. ordi. ſm Lap. & vide per Io. An. in c. vnico. s̃. vt ecclesia. beneficia. in glo. hic vult. ver. & hæc vera. & in c. ea quæ. s̃. de statu mona. Tertiò nota, ꝗ ad archiepiscopū
a transfertur potestas dandi visitatorem,ᵃ eoipso ꝗ capitulū negligen-

ADDITIO.

a V.G. Visitator datus a Papa & datus ab inferiore, in quibus differant. Fely. in c. dilectus. col. 2. de rescri.

gligenter, vel malè administrat.& dicit Ioan.An.ꝙ licèt honestum sit facere monitionem,tamen non est necesse,cum sufficiat vocatio,de qua hic in tex. nec prodesset capitulo si pœniteret,per no.in c.licet canon.ṡ.de elec.eodem lib.de quo hic per Domi.Vltimò no.ꝙ administrator datus ab archiepiscopo ecclesiæ vacanti censetur habere legitimam administrationem, eo ipso,ꝙ est datus,licèt hic aliter nō exprimatur.facit ṡ.c. proximo,licèt aliud sit in procuratore,vt j̄.de procu.qui generaliter.ſm Ioan.An. non tamen quilibet habens legitimam administrationem in temporalibus & spiritualibus potest conferre beneficia,sed ille demum qui est deputatus a Papa & talis administrator dicitur habere ampliorem administrationē quàm deputatus ab alio inferiore.In glo.2.in fi. si tamen prælatus sit inutilis propter infirmitatem,vel senectutem, tunc non est remouendus,sed dādus coadiutor,vt in c.2.& c.ex parte.ṡ.de cle. egro.Et idem in abbate inutili, vel alijs prælatis propter infirmitatem vel senectutem.Et ſm Archi. & Io.And.hic & in c.fi. de cleri.ægrotan.In gl.in ver.visitator.in fi.ideo visitator viuere debet de bonis ecclesiæ,ſm Io.And.per c.2.ṡ.eo.& no.61.di. obitum. In glos. in ver.præmissa, in fi.vide no. in c.prouida.ṡ. de elec.eo.lib.& per glo.in ver.inhibentes in cle.j.de iure pat. In glo.in ver.episcopi, in fi.no. ꝙ visitator datus ab inferiore a Papa potest vnà cum capitulo conferre beneficia spectātia ad collationem episcopi & capituli simul. & sic in illis gerit vicē
3 episcopi.†In glo.in ver.ab alio in prin. idem in legato de latere, qui in sua prouincia potest idem, quod archiepiscopus, cū in prouincia maius habeat imperium,vt ṡ.de ele.c.si abbatem, vnde legatus de latere talem administrationem dare potest,secundum Ioan.And. intellige ſm Lap. ꝙ per talem administrationem non detur titulus impediens electionem,vt hic in tex. ibi,ecclesiæ vacanti. & sic non tollitur vacatio. & ita expresè tenet hic Ioan.And.dicens, ꝙ talis administrator poterit eligi, licèt in eligendo vocē non habeat, quia talis administrator nō habet plus iuris quàm inueniatur in iure expressum.arg.18.q.2. hoc tātum,ſm Do.Sed si diceretur ꝙ per dationem talis administratoris tolleretur vacatio prout tenuit Compost. in c.cum nobis olim.ṡ.de elect.tunc legatus de latere talē dare non posset,ſm Lap.& Domi.& vide quod no.in d.c.si abbatem.In ea. gl.in fi.& ratio est quare capitulum dare potest,quia habet iurisditionem ordinariam a iure communi,vt per glo.in c.2.ṡ.ne præla. vices suas.ſm Ioan.And.In glo.fi.in fi.vnde potest visitator datus a Papa dare licentiam clerico transeundi ad aliam ecclesiam,per no.in c.is cui.ṡ.de elec.eo.lib.sed non posset datus ab alio,quàm a Papa,per no.21.dis.fraternitatem. vbi idem ēt dr̄ in capitulo vacāte sede,cum sit quædam alienatio,nec ad hoc sufficeret ꝯsensus metropolitani cum clericis,ſm Io.And. de capitulo verò vel visitatore ab eo dato,vide quod no. de maio.& obe.cum olim.in glo.2.& in d. c.si abbatem.

De temporibus ordinandorum. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio, apostasia, & irregularitas, horum trium quodlibet inhabilitat ad susceptionem ordinum.*
2 *Literis episcopi quando credatur,vel in quibus casibus.*
3 *Suspensionis appellatione in dubio intelligitur de suspensione ordinum.*
4 *Pœnitentiarij Papæ non possunt dispensare in casibus ipsi Papæ reseruatis, sine ipsius speciali licentia.*
5 *Constitutio pœnalis extenditur ad alium casum,quando esset eadem ratio vel similitudo.de hoc ponit limitationes hic valde singulares, quas vide.nu.6.7.8.9.10.*
11 *Ordines minores an veniant appellatione sacrorum ordinum.*

CAP. I.

1 SAepe contingit.†No.in princ.tria quorum quodlibet inhabilitat ad susceptionem ordinum. s. excōmunicatio, apostasia, & irregularitas. ex quo infertur esse differentiam inter apostasiam,excommunicationem,& irregularitatem.& ex vno non infertur in alterum. vnde quilibet apostata,vel excōmunicatus non est irregularis, nec quilibet apostata est excommunicatus,vt hic,in glo. & per Ioan.And.in c. Ioannes. ṡ.de regularib. per Innoc.in c.intelleximus.ṡ.de æta. & quali. Secundò no.ibi notitia.ꝙ in propria patria præsumitur notitia,& scientia qualitatis personę eius,qui est de eadem patria. facit clemen.j. ad fi.de conces.præben. & quod not.in c.si postquàm.ṡ.de electio.eo.lib.& vide in c.quanto.& c.quosdam.ṡ.de præsumpt. Tertiò no. ibi Italiæ, quia secundum hoc compræhenditur Sardinia, & Sicilia, vt in l. Insulæ.ff.de iudi.
2 secundum Ioan.And.† Quartò no.ibi,literas.quòd in hoc creditur literis a episcopi.facit c.vt circa.ṡ.de elec.eo.lib.& c.post cessionem.ṡ.de proba. qđ procedit etiam si deferatur per illū, in cuius fauorem scribuntur. facit l. eum qui.§.si epistolam.ff. de furtis.vbi de mandato iudicis potest quis esse nuncius, etiā in causa sua.Si tamē aliquis veniens de longinquo cum literis negetur esse illum de quo in literis sit mentio, tunc assertioni eius creditur,& sic præsumitur esse ille,de quo instrumentum cantat, vt dixit singulariter Cy. & Bal.in l.si qua per calumniā C.de episco.& cle.qđ singulariter tene menti.& vide qđ not. in c.j.j̄.de verb.significatio.& in clemen.j.de procura.Quinto nota, ibi rationabilem. ꝙ in literis commēdatitijs ad ordines debet esse expressa rationabilis cā, ex qua proprius episcopus non ordinat, & tales litteræ sine rationabili causa, non excusant a pęna,nec episcopum ordinantem,nec suscipientem or-
3 dines,ſm Pau.& Domi.† Sextò nota ibi,suspensos.iuncto tex. j̄.c. proxi. ꝙ in dubio appellatione suspensionis intelligitur de suspensione ordinum.de quo per gl.ord.in ver.suspensi.in cle. cupientes.de pęnis.& inquantum hic dicitur de pęnitentia cō digna,intellige de ea,de qua habetur j̄.c.proxi. secūdum Arch.
4 & Io.And.vt hic per Domi.†Vltimò nota ibi,licentia speciali. ꝙ pęnitentiarij Papæ non possunt absoluere,vel dispensare in casibus ipsi Papæ reseruatis sine speciali licentia ipsius Papæ, de quo per Io.And.& Doct.in c.ex multa.ṡ.de voto.& in c.clerici.ṡ.de cleri.excom.minist. Creditur tamen litteris pęnitentiarij in pertinentibus ad eius officium,vt hic dicitur,secūdum Domi.In glo.in ver.excommunicationis,in princ.idem de excommunicato minori,vt sic ordinari non possit,cum illa separet a perceptione sacramentorum,vt in c.illud.& c.fi.s. de cle. excom.ſm Pau.& Domi. In glo. in ver.episcoporum in fi. intellige,si illi præsbyteri haberent iurisdictionem quasi episcopalem,vt d c.abbates.in fi.de quo in d.c.cum contingat, secundum Ioan.And.sed Pau.contra,quia cōferre ordines non procedit a iurisdictione,sed ab ordine.vnde licèt nō haberent presbyteri talem iurisdictionem, possent conferre psalmistatum habentib.tales literas.Si verò haberent talem iurisdictionem, tunc ēt sine litteris possent ordinare.intellige personas subiectas,alias secus.In glo.in ver.Italiæ,in fi.idem Archi.Io.Mo.& Ioan.And.dicens,quod ratio assignata hic per glo.in fi.procedit curia existente citra montes,aliàs si vltra montes,quod esse posset quandoque ſm diuinam inspirationem,licèt non secundum diuinam institutionē, quia Roma dicitur esse propria sedes,vt 24.q.j.rogamus.& in c.fundamenta.ṡ.de elect. eo.lib. & in c.per venera.ṡ.qui filij sint legi.tunc cessaret ratio gl. sed haberet locum alia ratio,quia ideo fuit ita dispositum contra Italicos,quia plus in Italia hoc frequētabat,vnde simpliciter procedit,quod hic dicit glo.ſm Ioan.Mo.dicentem, ꝙ licèt ista cōstitutio locum habeat ēt in Vltramontano non fugitiuo, cum causa hic expressa in tex.sit impulsiua,& nō finalis,tamen nō haberet locum in eo, qui esset medius.s.in montibus, qui nec Vltramontanus,nec Citramontanus propriè dici potest, quia ista constitutio est localis & pęnalis, ſm Io.And. pro quo facit ſm Lap.qđ idem no.in d.c.quorundam.§.j.& in c.indēnitatib. §.si qua.ṡ.de elec.ſm Domi. notantē ex his, ꝙ pęnalis ꝯstitutio loquens de certo genere personarum habitantium in certis locis nō includit habitantes circa ꝯfinia dictorū locorum, vt hic per eum. & vide per Bald. in l.iurisperitos.§. cum oriundus.ff.
5 de excu. tuto.† Et aduerte,quia allegāt hæc gl.ꝙ pęnalis ꝯstitutio extendit ad aliū casum,qn̄ esset eadē ratio,& oīmoda similitudo:nec dicitur propria illa extensio,vt dicit gl.not.hic.Sed Ioan.An.in reg. odia.j̄.e.lib.videtur tenere contrariū,vt etiam quando esset eadem ratio, & omnimoda similitudo, non fiat extensio:& idem tenuit d.Ant.in c.fi.ṡ.de cōsue.vbi dicit hanc glo.non procedere per no.in regu.quæ a iure.j̄.e.li. & in c.cōstitutionem.j̄.de reg. vt hic plene per Do.ꝯcludentem, ꝙ constitutio pęnalis non extenditur ad alium casum,etiam si esset eadem ratio & omnimoda similitudo.& facit c. statutum.ṡ. de elec.e.lib.Qđ tamen limita, primo, nisi in correlatiuis, puta si casus ad quem fit extensio habet se correlatiuè ad casum expsum,vt ī c.2.& ibi gl.ṡ.de locato,& in l.fi.C.de indi. viduita.& ibi per Bar.& Bal.& per glo.in ver.de veteri.in c. cupientes.§. pe.ṡ.de ele.& in c.2.ver.reus.j̄.de confes.& per Bar.in l. liberorum.ff.de infa.Intellige quando esset eadem ratio alias nō fieret extensio,vt no.in l.curatorem.C.de interdic.ma. Itē intellige,

ADDITIO.

a V.G.Literis episcopi attestantibus contulisse ordines alicui, credendum est. Thom.Gram.Decis.81 nu.1.

intellige,nisi lex separatim imponeret suã pœnã, vt ĩ.c. proxi. §.j. Item intellige,prout not.Barto.in l.omnia priuilegia.C.de
6 episco. & cleri. † Secũdò limita nisi essent casus æquiparati in iure antiquo : quia tunc noua cõstitutio etiam pęnalis loquẽs in vno,extenditur ad reliquum in materia in qua est æquiparatio,secundũ glo.& Bar.in l.qđ verò.ff.de ll.& in l.si quis seruo. C.de furtis.& vide glo. in l.sciendum.ff. qui satisda. cog. & in Auth. de triẽ. & semis.in §.omnibus,& in auth.sed nouo iure. C. de adul. secundum Do. qđ procedit etiam si in dispositione antiqua esset dictio taxatiua,vt in l.ob æs & ibi per gl.C.de prædi.minorũ.& in l.ita pudor.C.de adulterijs. in materia aũt vbi esset diuersa ratio non fieret extensio,ſm glo. in ver.declaramus.in c.j.ne cle.vel mo.& vide per glo.& quod ibi no.in c. constitutionem.ĩ.de regula.Tertiò limita,nisi verba cõstitutionis ex lata significatione vocabuli trahi possint ad casum , in quo concurrit paritas rationis , cùm tunc fiat extensio, puta si statutum permittit occidere bannitum,cum trahatur etiam ad vulnerantem,vt in l.illud.ff.ad l.Aquil.ſm Domi.Ant.in c.fi.s̃. de consue.& facit l.in suis.& ibi per Bal.in l.fi.ff.de lib.& post. Et idem si statutum excluderet filiam a successione,quia extẽditur ẽt ad neptem, vt sic includatur, in qua est maior ratio,& quodammodo filia dici potest,vt in l.liberorum.ff.de ver.sign. & per Bal.in l.maximum vitium. C.de libe.præte. & vide per Io.And.in c.j.in ver.canonijs.& in c.fi.super glo.s̃.de ele.eo.li. facit glo.in ver.gregibus.in cle.j. de decimis.& in c. quia periculosum.ver.de episcopis s̃.de sen.excom.& per glo.ĩ.c.proxi.
7 & in cle.fi.in ver.prouisioni.de ele.& ibi per Pau.†Quartò limita, nisi in fauorem animæ, quo casu etiam in correctiuis, & in pęnalib.a paritate rationis fieret extensio ad alium casum, ſm Bar.in auth.sacramenta pub.C.si aduersus ven. facit gl. in ver. apostolicæ.in l.omnes.C.de ferijs.Et prædicta vera,nisi ↄstõ esset pęnalis,& correctiua simul, quia tunc etiam fauore animæ non fieret extensio,vt vr̃ velle glo.in ver.eisdẽ.in cle.vt hi qui. de æta.& qua.de quo tñ hic per Do.dicentem ad illam glo.posse rñderi , ꝙ licèt fiat extensio ex lata significatione, vt ibi, tamen non fit ex latissima. Quintò limita, nisi constitutio pęnalis cõtineat fauorem ecclesiarum , vel quia tunc deberet largo modo interpretari & extendi ad alium casum, etiam ex idẽtitate rationis,ſm glo.no.in c.sciant.s̃.de ele.eo.lib.& ibi est dictum.& facit quod no.Io.An.in c.pen. qui filij sint legit.Sextò limita,nisi in ipsa cõstitutione exprimatur ratio expressa, cum tunc fieret extensio ad omnia sub ipsa ratione compræhensa, ſm glo.no.in ver.eligatur.in cle.j.de elec.& per Bal.in authen. quas actiones.C.de sacrosan.eccl.& intellige, vt est dictum in c.constitutio.s̃.de elec.eo.lib.& ibi per glo.Septimò limita,nisi duo habeant se gradatim,puta si est determinatum certũ tp̃s ordini subdiaconatus , & certum tẽpus ordini diaconatus , nã facta mutatione in vno ex gradibus,videtur facta in alio, secũdum glo.in cle.generalem.de æta.& qua.& facit quod no. per Doc.in l.illud.C.de sacrosan.eccle.& in l.2.de leg.j. Octauò limita,nisi in habentib.se,vt pręambula ad certum actum,vt electio,postulatio,præsentatio,& collatio, quæ tendunt ad finem prouidendi ecclesiæ vacanti, cum tunc ex idemtitate rationis dispositũ in vno extendatur ad alterum,ſm glo.fi.in c.j. de postu.præla.& in d.c.quam sit.& in d.c.sciant.& per Pau. in cle.j.
8 de elec † Nonò limita,nisi duo sic se habeant,ꝙ vnum cõmensuratur ad instar alterius , vt est publica honestas, vel affinitas, quæ cõmensuratur ad instar graduum in consanguinitate, vnde correctis gradibus in consanguinitate, corrigũtur etiam in affinitate,licèt de ea non fiat mentio,ſm glo.in c.non debet.s̃. de consangui.& affini.& facit glo.in c.quamuis.ĩ.de offi. ordi. & in auth.præterea.C.vnde vir & vxor.Decimò limita,nisi aliqui casus reperiantur a iure parificati,vt est electio,postulatio, prouisio,& præsentatio,quia tunc statutum in vno,extenditur ad reliquum,ſm glo.in ver.prouisio.in c.si postquam.s̃.de elec. eo.lib.& in cle j.in ver.sacerdotium.de offi.vica.& in Auth.de non eligen.secũdò nub.§.j.ver.quia verò. Et intellige qñ esset eadem ratio,al's secus esset,vt voluit gl.in c.præsenti.ĩ.de sen.ex cõ.Sed si casus reperiunt̃ parificati,sed non communiter,tunc non fieret extẽsio in casu non parificato de vno ad reliquum, vt per glo.in ver.non obstante.in c.dudum.el 2.s̃.de elec. & in c.licet canon.in ver.parochialis.s̃.de ele.eo.li.& in d.c. constitutionem & ita procedat glo.in ver.vacuamus. in c.j.ĩ. qđ me. cau. Vndecimò limita, nisi cõstitutio disponat sup certo actu, quia si postea talis actus reiteratur pluries & subsit eadẽ ratio, fit extensio,secundum gl. in ver.aliam.in c.si electio.s̃.de ele. eo.li.Duodecimò limita, nisi fieret extẽsio ad casum,sine quo ↄstitutio nullum sortiretur iuris effectum,vt in l.2.ff. de iurisd. om.iudi & in c.præterea.s̃.de offi.deleg.& per Bar.in l.non dubium.C.de leg.& facit c.qm̃.ĩ.de sentẽ.excom. Decimotertiò limita, quando constitutio loquitur in certo casu in singulari, vt siquis produxerit falsum testem,cũ tunc extendatur ad producentes plures,& econtra,vt ff.de iurisdi.om. iudi.l.si quis id qđ.§.fi.& in c.si compromissarius.s̃.de ele.eo.li.in gl.2.ibi no. Decimoquartò limita, nisi casus qui extenditur compræhendatur sub expresso secundum cõem vsum loquendi, licet non ex propria significatione vocabuli,vt in l.librorum.§.ꝙ tamen Cassius.ff.de leg.3.& ibi per Bar.& in l. omnes populi. ff.de iu
9 sti.& iure.& no.in d.c.si postquam.† Decimoquintò limita, nisi noua constitutio sit interprteans , cum extendatur etiam ad extremum sub lege interpretata conpræhensum, secundũ gl. in c.qui contra certam.s̃.de elec. eo. lib. & in cle. statutum. in ver.consuetudinem.de elec.& per Ioan.An.in c.dispendia. de rescrip.eo.lib. Decimosextò limita, nisi fiat extẽsio ad subrogatum loco illius, de quo loquitur ipsa constitutio. Ideo est ꝙ constitutio loquens de vicario episcopi locum habet in vicario capituli vacante sede quando subesset eadem ratio secundum glo.in ver.episcopi,in cle.2.de rescrip.Decimoseptimò limita, nisi casus esset expressus gratia exempli, cum tunc non restringatur dispositio,vt no.in c.si Papa.ĩ.de priuile.secus si dispositiuè loquatur dispositio.& ita procedit glo.sequens hic secundũ Domi.& voluit Imo.in d.cle.j.& Bal. in l.vbi adhuc.C. de iure dotium.Decimooctauò limita nisi, si non fieret extensio,ↄstitutio de facili esse posset elusoria, vt est tex. iuncta glo. in c.2.ĩ.de vsuris.& facit c.si ciuitas.ĩ.de sen.excom.Decimononò limita,nisi si non fieret extensio,resultaret absurdum, vt in l.scire.§.oportet.ff.de excusa.tuto. & no.in d.c. si postquam.& in cle.fi.de rescri.& per Bal.in l.quicunq;.C.de ser.fugi.Vigesimò limita,nisi in constitutione sit apposita clausula, vt proce-
10 datur de similib.ad similia,vt voluit Bal.in l.3.C.de legib.†Vigesimoprimò limita,quando constitutio non esset merè pęnalis,sed solum respectu expensarum, vel nullitatis processus,cũ tunc fiat extensio ex idemtitate rationis,vt per glo.in ver.pręsidentes.in cle.j.de rescrip.& hoc nisi constitutio esset non solum pęnalis,sed exorbitans,vt no.Io.And.in d.c. dispendia.de quib.oĩb.& plenius per Imo.in l.si verò.§.de viro.ff.solu.matr. In glo.in ver.clericum.in fi.vt Archi.& Io.Mo.per c.fi.ĩ.eo.vbi circa minores ordines est inducta certa pęna.& facit ĩ.c.proxi. Sed non obstat d.c.fi. quia loquitur tantum de prima tonsura, ſm Io.An.tenentem se cum hac glo. vt etiam in laico ordinando locum habeat iste tex. & fortius in promoto in vno ex minoribus,ſm Pau.& Domi.dicentem,hũc tex.habere locum in
11 Vltramontano ordinante si sit ep̃s Italiæ.† Et no. ex hac glo.ꝙ
a appellatione [a] sacrorum ordinum,veniunt etiam minores, de quo per glo.in c.fi.de ęta.& quali.& per Io.An.in c.j.s̃.de filijs presby.Ex quo infertur, ꝙ constitutio pęnalis extendit̃ de stricta significatione ad latam,quando est eadem ratio,vt s̃.est dictum.In glo.in ver.existit ibi,credo.& ita sequitur hic Imo.ante factum.sed post factum dicit tenendam esse opi.contrariam quam tenuit Ioan.Mona.& Archi.licèt secundum Domi.omni casu de iure sit verior eorum opi.vt hic per eum.

ADDITIO.

a Nic. Sup. Appellatione sacrorũ ordinũ.Adde c. infames. 6.q.j.c. nullus.27.q.j.

SVMMARIVM.

1 *Licentia data ab episcopo clerico,vt ordinari posit ab alio episcopo, debet constare per literas episcopi concedentis.*
2 *Actus debet fieri canonicè, licèt alicui detur licentia illum actum libere exercere .*
3 *Ignorantia,an & quando probetur per iuramentum.*
4 *Scholaris an possit ordinari ab episcopo vbi studet,si non sit de eius dięcesi.*
5 *Pęna si imponitur per annum,ille annus debet esse continuus.*
6 *Taliter, hæc dictio restringit dispensationem,in qua profertur ad expressa tantum, & non ad alia.*
7 *Episcopi appellatione potest compræhendi archiepiscopus.*

CAP. II.

1 Eos qui. † Nota primo ibi,licentia:quia de hac licentia constare debet per literas cõcludentes, vel per instrumẽtum publicum, vel per testes,vt in c.vt circa.s̃.de elec.eo. lib.de quarum literarum forma,vide Spe.in titu. de cle. peregri.in terminis tñ c.s̃.proximi requiruntur literæ patentes.vnde non sufficit probare per testes,vt per glo.s̃.c.proxi.secundum Io. An. Secundo no.ibi,clericis.quia secus esset in laicis, secundum Ioã.An. vnde nõ possent laici recipere ordines a vicinis episcopis,etiã si eorũ episcopi sint suspensi,esto ꝙ aliud sit in clericis.& hoc pro-

propter maius periculũ. Tertiò no. ibi, vicinis episcopis, quia istis ex vi connexionis videtur data licentia ordinandi, eoipso ꝙ clericis datur licentia recipiendi, secundum Ioan. An d. Sed pro & contra facit qđ no. in reg. cum quid. j. eo. lib. & in c. fi. j. de sen. excom. in glo. fi.

2 † Vltimò no. ꝙ licet alicui detur libera potestas exercendi actum, quo casu potest actus tunc fieri sine alterius licentia, vt est tex. hic, & voluit gl. no. in ver. libere. in cle. dudum. de sepultu. tamen ipse actus fieri debet canonicè, & secundũ formam attributam a iure illi actui. facit c. causam quę. s. de rescrip. & clarè probatur hic in tex. In glo. in ver. sciẽter. in prin. no. ex. glos. ꝙ vbi quis astringitur ad notitiam facti alieni, ibi in dubio sp præsumit scientia. idẽ voluit glo. in c. innotuit. hic alle. cũ paria sint scire, & scire debere, vt in l. qđ te. ff. si cer. peta. In ea. glo. ibi iuramentum. qđ procedit quãdo de nullius præiudicio agitur: alias ignorantia nõ probaretur per iuramentum, vt patet ex notatis in c. ex insinuatione. s. de pro cu. & no. in c. vidua. s. de reg. & in cle. constitutionem. in gl. magna. de elec. & in regula præsumitur. j. eo. lib. & plene per Rotam in deci. 442. quę incip. item extra Rotã.

3 † Et aduerte, quia

a vult glo. hic, ꝙ ignorantia [a] probetur per iuramentum, nõ solum quando est verisimilis, sed etiam si contra ipsam præsumatur: quod procederet quando ius vltra nõ determinat, licèt pręsumatur contra ignorantem: secus si super ea aliquid determinat, quia non sufficeret iuramentum, vt nota. in d. c. vidua. & vide dicta in c. vt circa. in fi. hic allegato. In ea. gl. in fi. & dicit Archi. ꝙ si episcopus ordinans probabiliter ignorat esse clericum alienum non incurrit pęnam: & idem si fuit deceptus, secundum Io. An. de quo etiam per eum in c. ad hoc. s. de offic. archi. In glo. in ver. affectata. in fi. facit l. admonendi. ff. de iureiur. fin Io. And. dicentem hoc maximè procedere quando vult probare ignorãtiam affectatam, cum ista sint cõpatibilia, ignorasse, & ignorantiam affectasse, quod dictum procedit quò ad probationem scientiæ, nisi in casu d. l. admonendi, de quo hic per Domi. notantem ex dicto huius glo. & Io. And. ampliationem ad l. admonendi, vt habeat locũ in quolibet iuramento a

c. ordinationes, licèt imprimatur character ordinis. Vnde ordinatus a tali suspenso bene ꝯficeret corpus Christi, si celebrat, vt per glo. in c. 2. s. de cle. excom. Nec talis celebrando irregularitatem incurrit, quod & locum habet in consecrato cõtra formam c. prouida. s. de elec. eo. lib. vt ibi no. de quo hic per Do. & vide s. c. proxi. In ea. glo. in fi. sentit glo. ꝙ solus Papa dispenset cum ordinato ab alieno episcopo, quod intelligit Arch. quãdo ordinatus non recepisset executionem, etiam si litteras habuisset ab episcopo, aliàs bene potest proprius episcopus dispensare, vt in c. Lugdunensi. 10. q. 2. & idem in casu c. fi. s. de ordin. ab episcopo. de quo plene per Ioan. And. in d. c. quod translatio-

6 nem. & vide per glo. in ver. spe. s. c. proxi. † In glo. in ver. taliter. in prin. nota de hac dictione, taliter. quæ dispositionem, in qua profertur, restringit ad expressa tantum, & non ad alia. & sic vult glo. ꝙ non liceat clericis assumere ordines ab alieno episcopo, si proprius eps sit suspensus ex alia cã, quã hic expressa. In glo. in ver. manifeste. in fi. nec debent vicini episcopi ordinare, si de licentia non constat aliter, quam per assertionem clericorum ordinandorum, secundum Io. An. In glo. in ver. vicinis. in fi. & licèt in casu hic expresso possit recurri ad vicinos episcopos, non tamen poterit ad archiepiscopum vicinũ, cùm

7 hoc nõ inueniatur expressum, secundum Io. An. † Sed Do. hic

c contra, quia appellatione [c] episcopi potest conpræhendi archiepiscopus, vt not. per glo. in c. quia periculosum. j. de senten. ex com. quod dictum procedere posset in archiepiscopo respectu suæ dię cesis: alias secus. de quo j. c. proximo.

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Ignorantia probetur per iuramentum. Adde glo. in c. in lectum 34. q. j. glo. in l. sicui. ff. de accusa. & ibi Bar. Arch. in c. in primis. 2. q. j. Doc. in c. accedens. de crimi. fal.

V. G. Probatur etiam ignorantia per coniecturas, vt in c. præsumitur. de regu. iur. in 6. Alex. in l. si cui §. ijsdem. de accusa.

b Nic. Sup. Si per 10. annos. Adde glo. & Bar. in l. quintum. ff. de leg. 3. Bar. in l. hæres absens. in §. j. ff. de iudi. Bal. in l. j. C. vbi de cri. agi op.

c Nic. Sup. Appellatione episcopi, Adde c. j. 6. q. 4.

2 viuente.† Vlti.nota, ꝙ priores & ipsi religiosi & alij fratres nõ exempti dicuntur subesse diœcesano vbi moram trahunt etiã si inde non sint oriundi quò ad potestatem recipiẽdi ordines, etiam sacros. Priores ergo etiam temporales & eorũ socij dũ morantur in ipsis prioratib. debent recipere ordines ab epo illius loci, licèt enim prioratus subsit monasterio alterius diœcesis, nõ tamen eximitur ab ordinario loci vbi situs est ipse prioratus, vt in c.j.& 2.s̃.de reli.domi. Et ex his infertur ꝙ religiosi dicãtur sortiri forum, & domicilium habere in loco vbi morã trahunt, & dicantur ciues ciuitatis vbi est monasterium, vt tenuit Bar.in d.l.j.de quo hic per Domi.& per Doc.in c.dilectus filius I.s̃.de rescriptis. & in c. significauit. s̃. de paroch. In glo. in ver.ordinarie,in fi.& eodem mõ nõ debet episcopus admittere clericum alterius diœcesis ad celebrationem diuinorum sine literis dimissorijs.de quo in c.j.& fi.de cleri.peregr.& ibi per Inno.an abbas possit clericum extraneum in suis capellis
3 instituere si habet litteras dimissorias sui episcopi.† In glo. in ver.hoc casu,in fine sentit glo.ꝙ ratione contractus, vel delicti quis efficiatur subditus, propriè tamen subditus solum dicitur ratione domicilij, vt voluit glo.sing.in ver.subditos,in cle.j.de fo.compe.In gl.in ver.episcopus.in fi.imò nec archiepiscopus iure metropolitano dare posset hanc licentiam ordinandi, ar. tex.hic loquentis de diœcesi, ſm Io.An.de quo per eum in c.ad extirpandas.s̃.de filijs presby.In glo.in ver.oriundus.in fi.tex. hic ponderat locum originis ipsius ordinandi.Quid autem de origine paterna si fuerit aliunde?& videtur, ꝙ etiam origo patris sibi sufficiat, vt in l.assumptio.§.j.ff. ad municip. & post factum dicit Io.An.ꝙ haberet excusatum ordinãtem & ordinatum, sed ante factum, tenet ꝙ intelligat de propria origine.De origine verò, aut curandum non est, vt no. in simili per Io.An. in c.2.j̃.de sepulturis.in glo.2.& vide per eum in c.fi.s̃.de parochijs.in j.glo.& per Spec.in tit.de compe.iudic. aditio.§.j. ver. 43.& per Hosti.in summa de foro compe.§.2.ver. item ratione originis, & hic per Io.An.& Dom.In gl.in ver.ecclesiasticũ.in prin.& idem esset de beneficio temporali, puta dato magistro ratione lecturæ, vt in c. quia nulli.s̃.de magistris. & facit quod no.in c.Ioannes.s̃.de cle.coniug. Oportet ergo, ꝙ habeat beneficium in titulum siue perpetuò siue ad tempus, vt in priori bus claustralibus, & alijs regularib. vt s̃.in §.fi.& in cle. quia regulares.de supplen.negli.præla.imò etiam & in sæcularib.procedere posset, qñ eis beneficium ad tempus concedi posset, vt no.in c.si constiterit.s̃.de accu.ſm Domi.Non tamen videtur, ꝙ sufficiat habere beneficium in commendam, quia est necesse ꝙ habeatur in titulum, vt s̃. Et commenda non est proprius titulus, ſm no.in c.nemo.s̃.de ele.eo.lib.Et quid quando ratione plurium beneficiorum quis est subiectus plurib. epis, vide per Inno.in d.c.j.& in c.cum iam dudum.s̃.de præben.Et scias ꝙ ratione beneficij poterit quis ordinari ab epo, cuius diœcesis est beneficium, etiam si sit tale beneficium, propter quod non eximatur a iurisdictione primi epi, vt quia non requirat residẽtiam, cũ tex.hic simpliciter loquatur de beneficio, ſm Io.And. & Domi.de quo per Inno.in d.c.j.In ea.glo.in fi.videtur ergo, ꝙ si beneficium haberet certos ordines annexos, puta subdiaconatum, ꝙ prętextu talis beneficij possit ordinare, vel litteras dare, etiam ad alios ordines. & ita videtur tenere hic glo. & sequitur hic Domi.& facit etiam glo.in ver.ordines. Et dicit hic Ioã.And.per tex.hic ibi, in cuius diœcesi.ꝙ eps in cuius diœcesi est beneficiũ, poterit ordinare, vel literas dare, etiam si tale beneficium sit subiectum alteri epo, quod intelligit Imo. nisi sit subiectum alteri epo quò ad iura episcopalia, quia tunc ille episcopus esset, qui haberet dare hanc licẽtiam, per no.per Io.An. in c.cum ex eo.s̃.de ele.eo.lib.& ita transit hic Domi. Et limita omnia supradicta procedere, nisi beneficium conferatur in fraudem, vt per glo.s̃.c.proxi.in ver.figmento.in fi.& ibi dicta. Et adde ꝙ non posset eps recipiens aliquem in suum familiarẽ illum ordinare vel dare litteras ad ordines, & intellige nisi cõferat sibi beneficium, cuius prætextu tunc bene posset, ſm Domi.intellige nisi hoc fiat in fraudem, vt per gl.s̃.c.proxi.in ver.
4 figmento.†In glo.in ver.domicilium.in fi.intellige, nisi hoc faciat animo acquirendi ibi domicilium, hoc exprimendo, quod potest quis tunc hora vel momento acquirere, vt in l.ciues.C. de incolis.lib.10.Item intellige, nisi quis habitauerit ibi per decẽnium, vt in l.j.C.de incolis.de qua materia per Io. An.in d.c. significauit.& per Bar.in l.assumptio.§.j.ff.ad municip. & in l. prædia. ff.de fun.instru. In glo. in ver.in eadem. in fi.si tamen Papa prouideat in curia alicui de epatu, vel abbatia, vel alio beneficio inferiores a Papa, & ordinarij poterũt eidem ordines conferre, licèt consecrare vel benedicere non possint, per no. in c.vt nostrum.s̃.de appel.& in c.inter cætera.s̃.de præben.ſm Io.An.Sed Arch.cõtra etiam quò ad ordines.& facit quod no. per Spe.in tit. de lega.§.nunc ostendendum.ver.54.vbi dicit, ꝙ solus Papa ordinat promotos a se vel a prædecessore, & ita de consuetudine seruatur, & ideo communiter impetrantur litteræ per ipsos prouisos a Papa, vt ab alijs ordinentur, ſm Io. An. & ita transit hic Pe.de Anch.& opi. Arch.posset procedere qñ ordinaretur quis respectu beneficij in curia obtenti, sed respectu alterius beneficij, vel causæ, posset procedere opi.Io.An.& hoc, nisi Papa conferret beneficium patienti defectum in ordinibus, cum tunc illorum collationem videtur ad se aduocare, per no.per Inno.in d.c.vt nostrũ.& d.c.inter cætera. & ita tran
5 sit hic Domi.†In glo.in ver.remotis, in fi.no.glo. quam hic sequitur Io.An.& Doct.& no.de dictione, valde, quæ est ampliatiua.In gl.in ver.indultum, in fi.no.glo.& ita sequuntur Doct. In glo.in ver.religiosi.in prin.sentit gl.ꝙ religiosi, etiam exempti, possint ordinari a diœcesanis locorũ, in quib.obtinẽt prioratus, & residentiam faciunt, dummodo prioratus ipsi nõ sint exempti, quia tunc & eorum personæ viderentur exemptæ, vt in c.per exemptionem.j̃.de priuile.& nihil posset tunc per ordinarios attentari in eos: aliàs puniretur, vt in c. frater.16.q.j.& idem tenet hic Archi.& sic non possunt tunc religiosi exẽpti, moram habentes in ecclesijs exemptis, per diœcesanos ordinari, vt hic in fi.tex.a contrario sensu, nisi de licentia Papę.Abbates verò & prelati exempti bene poterunt dare litteras cõmendatitias ad ordines suis clericis, si ita sint exempti, ꝙ in eorum clericos diœcesanus iurisdictionem non habeat, ſm Inn. in c.j. vel in rub.s̃.de cleri.pere.licèt Ioã.And.hic dicat hoc rarissimè concedi.& facit quod no.Inno.in c.cum in distribuendis.s̃.eo. Et sic ex prædictis videtur Io.And.hic velle, ꝙ solus Papa dare possit licentiam exemptis.& facit tex.s̃.in fi.Sed contrariũ no. Io.An.18.q.2.abbatibus.dicens, ꝙ licet abbas sit exemptus, tamen debet petere episcopalia ab episcopo loci, nisi malitiosè episcopus deneget.& ita sequitur Host.vt no.Io.An.in c.canonica.s̃.de sen.excom.& in reg.quod ob gratiam j̃.eo.li.& in c. religioso.j̃.de sen.excom.& facit 17.q.j.interdicimus.& de præscri.veniens.Quare concludit Lap.ꝙ in iurisdictionalib.cõtentiosis, & pęnalibus, non possit diœcesanus sine licẽtia Papæ de exemptis, etiam consentientibus, iudicare, nisi in casibus expressis in iure, & ita procedat quod no.Ioan. And.in reg.scienti.j̃.eo.lib.Sed in voluntaria iurisdictione, vt est ordinatio, consecratio, absolutio in casibus reseruatis episcopo, & dispensatio, & his similia poterũt exempti adire diœcesanos, imò etiam non diœcesanos, in ipsos iurisdictionem prorogando. arg.c.fi. s̃.de pęniten.secundum Lap.& ita transit hic Pet.de Anchara. quod intelligit Domi.in his, quæ respiciũt factum subiectum iurisdictioni diœcesani, vt si velit exemptus absolui a delicto commisso in loco nõ exempto, secus si in loco exempto, quia tunc non posset.& ita procedat glo. in clemen. penul. in fi.de sen.excom.Ex quo delictũ, seu illud factum non erat subiectũ eius iurisdictioni.& de his vide dicta in c.2.in j.glo.j̃.de pęnitẽ. In ea.gl.in fi.& per hanc rationẽ tenet hic Lap.& Pe.de Anc. ꝙ nouitius intra annum probationis poterit ordinari ab episcopo in cuius diœcesi est in probatione positus, quia nõ refert an persona cui ordines conferuntur debeat perpetuò morari vel non in loco. Sufficit enim, ꝙ possit ibi perpetuò morã trahere, vt sic tanquam de perpetuo iudicetur, vt not.in c.fi.s̃. de rescrip.eod.lib.prout hic in tex.& glo.est expressum.

SVMMARIVM.

1 *Infanti, illiterato, coniugato, vel extraneo, non est conferenda tonsura clericalis.*

Limitat hoc ibidem nu. 2.

3 *Hominis appellatione intelligitur in dubio de laico.*

CAP. IIII.

1 NVllus.† Illiterato, infanti, seu coniugato, vel extraneo clericalis tonsura regulariter conferenda non est.h.d. Et primò ponitur prohibitio. Secundò pęna.ibi, qui verò.No.j.optimum arg.secundum Do.ꝙ per solam receptionem ordinum factam in religione quis non dicatur profiteri. Sed certe hoc dictum non bene probatur hic cùm imperfectio ætatis, de qua hic, habeat
2 impedire professionẽ, vt in c.j.de reg.† Secũdò no.ꝙ illiteratis prima tonsura vel alius ordo conferri non debet: qđ intellige primò, nisi intrent religionem, vt hic, & per glo.16.q.j.legi. Secundo intellige, illiterato penitus.34.dist.præcipimus. & 35.di. c.j.Si tamen talibus conferatur ordo, bene imprimitur character, vt no.36.di.c.j.& per Io.An.& Inno.in c.cum in cunctis.s̃. de electio.Episcopi tamen dispensare non possunt cum penitus

tus illiterato, vt fiat clericus, vt dixit Innoc. in c. dilectus. s. eod. tit. Nec etiam teneret collatio beneficij facta talibus personis vt per Inno. & Io. An. in c. cum nostris. s. de conces. præben. In glo. j. in fine vide no. s. in c. j. in glo. in ver. episcoporum. In gl.
3 3. in principio. vide nota. in c. 2. s. de regularibus. † In gl. in ver. homini, in prin. no. ex gl. secundum Domi. ꝙ appellatione hominis, debet in dubio intelligi de laico, & nõ de clerico: intellige tamen secundum subiectam materiam. & vide not. in fin s. ti. proxi. c. grandi. In ea. glo. in fi. intellige, nisi laicus transtulerit possessionem ibi, vt no. s. c. prox. secundum Io. An. Posset etiam laicus ordinari ad titulum beneficij ad quod postulatur, secundum Ioan. And. in c. fi. s. de postula. præla. & hoc nisi fieret in fraudem, vt s. eo. tit. c. eos. secundum Domini. In glos. in
a ver. tõsurã. in fi. & ibi per Io. An. an psalmistatus[a] sit ordo, & an a sacerdote conferri possit. & ꝑ glo. in ver. episcoporũ. s. eo. c. j. In glo. fi. in fi. poterit tamen talis suspensus dare literas cõmendatitias ad ordines, ad instar episcopi confirmati nõdum consecrati, secundum Ioannem Andream.

ADDITIO.

a Nic. Sup. Psalmistatus. Adde glo. in c. Abbates. de priui. Doct. in c. cum contingat. de æta. & quali. Car. Zab. in c. cum non ab homine. de iudi.

De ætate, & qualit. & ordine præficiẽdorũ. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Dispensatio dicitur esse voluntatis quò ad superiorem, non necessitatis.*
2 *Dignitas non habet de necessitate annexam curam animarum.*
3 *Argumentum a contrario sensu, licèt sit fortissimum in iure, tamen locum obtinet vbi in iure inuenitur contrarium.*
4 *Ratio reddi non potest de his, quæ sunt iustitiæ positiuæ.*
5 *Dispensatio facta cum minore quò ad beneficium, an intelligatur dispensatũ quò ad administrationem temporalium bonorum dicti beneficij?*
6 *Ordinis defectus an vitiet electionem ad dignitatẽ vel personatum sine cura: & an sit necessaria dispensatio?*

CAP. I.

1 PErmittimus. †No. j. ibi, permittimus. ꝙ quò ad superiorẽ dispẽsatio dr̃ eẽ volũtatis, & nõ necessitatis. de quo dictũ fuit in c. cũ ex ore. & c. lʒ canõ. s. de ele. eo. lib. & per glos. in c. miror. 50. dist. Secundò no. ibi, compleuerint. quòd annus debet esse
a completus,[a] vnde nõ sufficeret in dispensationibus annus cœptus, de quo per glos. in clem. fi. j. eo. tit. & no. in c. cum in cunctis. s. elec. & in c. ad nostrã. s. de reg. & ibi per glo. quid sit quò ad ingressum religionis & professionem. de quo etiam hic in
2 glo. † Tertiò no. ibi, quibus animarum cura nõ imminet. ꝙ ad esse dignitatis non est de necessitate ꝙ insit cura, quia potest esse sine cura animarum. & ita est tenendum, quicquid aliter dicatur in c. j. s. de consue. eo. lib. de quo etiam no. in c. de multa. s. de præben. & in c. cum in illis. j. de præben. Vltimò ꝙ habens liberam potestatem dispensandi super certa ætate, & sic super vno defectu, non potest concurrente alio defectu, dispensare. In dispensationibus ergo fit stricta interpretatio, vt super vno defectu concessa non extendatur ad alium, dato ꝙ libera facul
3 tas dispensandi fuerit concessa. sic j. tit. proxi. c. j. & 2. † In glo. 2. ibi, in iure contrariam. tene menti glo. ordi. & semper alle. ꝙ licèt ar. a contrario sensu sit fortissimum in iure, vt in c. cum apostolica, hic alle. tamen nunquam locum habet quando in iure contrarium reperitur expressum, sicut etiam locum nõ habet quando resultaret absonus intellectus, vt in l. 2. C. de condi. inser. & vide per glo. in c. publicato. s. de ele. & in l. conuenticulam. C. de epi. & cle. & ibi per Bal. ponentem an & quando ar.
b a contrario sensu habeat locum[b] in statutis. & adde glo. j. in c. quanto. de vsur. & in cle. j. in ver. facere. eo. tit. ꝙ ar. a contrario sensu nunquam locum habet in materia pœnali, quãdo si sumeretur incidèrent statuentes in pœnam, ideo si statutum dicit ꝙ nullus possit recipere pro vsura vltra duos solidos in mẽse, nõ potest sumi arg. a contrario sensu, ꝙ a duob. solidis infra recipi & promitti possit. & ita etiam sequitur do. An. in d. c. quãto. & Bal. in auth. ad hæc. circa prin. C. de vsu. & in l. Gallus. §. ille casus. ff. de libe. & posthu. & ibi per Imo. idem dicentem. In e. gl. in fi. idem Arch. & Io. An. cum de iure cõi minor 25. an. nõ possit promoueri ad personatus, vel dignitates, etiam nõ curatas, vt in d. c. cum in cunctis. §. inferiora. licèt aliud tenuerit Innoc. in c. præterea. hic alle. & non bene, vt hic per Arch. & Io. And. vnde intelligit hic Domi. & Pe. de Ancha. ꝙ ista sit noua prouisio quò ad dispensationẽ permissam episcopo contra illud ius cõe, vt hic per eum. In gl. in ver. epi in fi. vide no. in d. c. licet canon. in glo. pen. & quod dixit sing. Inno. in c. fi. s. de eo qui fur. or. su. dicens ꝙ inferiores prælati ab epis nunquàm possunt dispensare, etiam in casib. in quib. a iure reperit̃ permissa dispensatio, nisi de eis fiat specialis mentio, licèt ipsis epis semper intelligatur permissa dictis casib. nisi Papa sibi specialiter reser-
4 uauerit, vt dixit idem Inno. in c. dilectus. s. de temp. ord. † In gl. in ver. compleuerint. in fi. no. gl. ꝙ in his quæ sunt de positiua iustitia non potest reddi ratio. & idem voluit glo. in l. j. hic all. in §. pueritiam. In glo. in ver. non imminet. in prin. aduerte primò, ꝙ in prioratibus ꝯuentualib. eps dispensare non posset ad minorem 25. an. super defectu ætatis, quia ratione collegij intelligunt̃ curati, cùm prior habeat forum pœnitẽtialem in personas collegij. de offi. ordi. c. quanto. ita dicit d. Flo. in cle. ne in agro. §. cæterum. de sta. re. Scd̃ò aduerte ꝙ epi non possunt dispensare cum habente 20. an. vt possint obtinere dignitatẽ, vel personatum etiam sine cura si habeat sacrum ordinem annexum, vt no. in c. si cui. j. de præben. in gl. pen. licèt bene possint dispensare, vt obtineant dignitatem, vel personatum, non curatum, licèt tali dignitati, vel personatui esset annexa ecclesia curata, vt consuluit Lap. vt ipse refert in c. super eod. j. de præben. per istum tex. iuncto tex. ibi. & facit extrauagans execrabilis Io. 22. in §. quantum autem. s̃m Domi. Item aduerte, quia Archi. hic intelligit hunc tex. quando eps dispensat propter prærogatiuam meritorum, secus si propter necessitatem, vel vtilitatem ecclesiæ, quia tũc poterit episcopus dispensare cũ maiore 14. an. etiam in curatis. ar. a contrario sensu in c. indecorum. s. eo. titu. & idem tenet Arch. in d. c. licet canon. vbi refert idem tenere Hostien. in c. cum dilecti. hic alleg. in glo. licèt fateatur Hostien. ꝙ curia Romana teneat cõtrarium prout etiam tenet Io. Mo. in c. cupiẽtes. in §. deniq;. s. e. & ita residet hic Io. An. vt sic quæcunq; cã subsit, episcopus dispensare non possit super ætate ad beneficium curatum, vel dignitatem, vel personatum quib. imminet cura, quia absurdum esset ꝙ eps ꝯ tam solemne ꝯcilium d. c. cũ in cunctis, valeat dispensare, vt s. e. c. dilectus. & ita residet hic Pe. de Anch. & Domini. Sed pro opi. Archid. facit, quia subsistente vtilitate vel necessitate ecclesiæ permittit̃ epo dispensatio ꝯ ꝯciliũ gñale, vt j. q. 7. tali. & c. exigũt. & no. in c. exposuisti. s. de præbẽ. & per Rotam in deci. 264. quæ inci. itẽ in religioso. Non ob. text. hic quia licet in nõ curatis permittat episcopum dispensare libera voluntate, vt patet ibi, liberè, non tamen prohibet dispensationem, quę fieret in curatis ex causa necessaria, quia illa non diceretur liberè fieri. argu. l. rem lega. ff. de adimen. leg. Sed dicas, ꝙ ex quo iste tex. dicit, permittimus, datur intelligi ꝙ per prius hoc erat prohibitũ. arg. c.
5 fi. s. de pœn. & c. permittimus. de sen. excom. † Et adde, ꝙ licet cum minore sit in beneficio dispẽsatum non tamen intelligitur dispensatum in administratione temporalium bonorum dicti beneficij, nisi expressè appareat de alia voluntate dispensantis. de quo tamen per Io. An. in c. ex ratione. s. eo. & in c. de multa. s. de præben. & vide per Io. An. in c. dudum. el j. s. de ele. & per Spe. in ti. de leg. §. fi. In glo. fi. in prin. vide conclusionẽ quã posuit Io. An. in c. fraternitatis, hic. all. s. ꝙ promouẽs sciat defectum promoti. & hoc facit cum causæ cognitione. an sit dispensatio facienda, vel non, tunc dispensare videtur, posito ꝙ non exprimat verbum, dispenso, ad hoc s. de appella. ad audientiã. Si verò non præmissa dicta causæ cognitione promoueat, dispensare non intelligitur, imo punitur vt 51. dist. qui in alio. secundum Domi. quod forte procederet, nisi permittatur libera dispẽsatio, prout hic erat. facit quod no. in c. licèt episco
6 pus. j. de præben. † In ea. glo. in fi. videtur residere glo. cum opi. Hostien. ꝙ defectus ordinis vitiet electionem ad dignitatem vel personatum sine cura, & ꝙ sit necessaria episcopi dispensatio. Sed Archi. tenet se cum alia opi. de qua hic in gl. ꝙ non sit necessaria dispensatio, & ꝙ de iure cõi tales eligi possint. quare dicit Io. An. hoc ęquum esse, distinguere inter personatus requirentes sacros ordines, de quibus s. eo. tit. c. j. & procedat vltima opi. glo. hic. & eos qui non requirunt, vt est cãcellaria, custodia primiceriatus, & cantoria, per no. 60. di. c. j. & per ipsum Ioan.

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Completus. Adde glo. in cle. fi. de æta. & quali. Doct. in c. cum vicesimum. de offi. dele.
V. G. Annus inceptus quando habeatur pro completo. Pet. de Vnzol. in tract. par. no. diuis. 6. nu. 6. quod habetur in lib. 12. trac. fol. 207.
b Nic. Sup. Habeat locum. Adde Bar. in l. omnes populi. in 6. q. princ. ff. de iusti. & iu. Bal. in auth. ad hoc. C. de vsur.
V. G Adde de isto arg. a contrario sensu, tradita per Laur. de Fano in tract. de mas. exclus. fem. in 7. par. nu. 56. quod habetur in lib. 12. trac. fol. 85. nu. 56.

Io.An.in c. auditis.ſ. de elec.vt ſic de iure cõmuni ad illa eligi
poſſit.& ita procedat prima opi.gl.fi.hic.& ita tranſit hic Pet.
de Anchara.& Domi.de quo in d. c. cum ex eo. & in d.c.licèt
canon.& per gl.in d.c. cupientes.§.denique.in verſi.vel ętate.
& quod not.in d.c.ſi clericis.j.de præben.

De filijs præsbyterorum Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Illegitimitas non imprimit notam delicti,ſed alieno delicto laborat.*
2 *Papa ſolus diſpenſat cum illigitimè natis,vt poßint promoueri ad ſacros ordines.*
3 *Diſpenſatio ſuper illegitimitate dicitur eſſe exorbitans à iure communi.*
4 *Diſpenſationes debent ſtrictè interpretari tanquam odioſæ.*
5 *Diſpenſatio ſi fiat cum bannito, ꝙ non obſtante banno poßit venire ad ciuitatem,intelligitur pro vna vice.*
6 *Epiſcopus ſuper quo beneficio poteſt diſpenſare cum illegitimo. & numero.7.*
8 *Epiſcopus an poßit diſpenſare cum illigitimo ad beneficium, quod requirit ſacrum ordinem?*
9 *Papa ſi diſpenſat cum aliquo aliquam eccleſiam, an obſtet ſibi ſtatutum illius eccleſiæ ſi ſit contrarium diſpenſationi obtentæ? Adde ad idem nu. 10.*
11 *Illegitimus effectus religioſus, an dicatur diſpenſatus ad ordines, curam, vel prælationem?*
12 *Epiſcopus non poteſt facere ſtatutum per quod legitimentur illegitimi,licèt poßit cum eis diſpenſare in minoribus ordinibus.*
13 *Diſpenſatus ſi non fuit conſecutus primum beneficium, quid iuris?*
14 *Diſpenſatus ſuper illegitimitate, an poßit duo beneficia retinere?*

CAP. I.

1 IS qui. † Nota primò,ꝙ ex illegitimitate nõ
imprimitur nota delicti,ſed defectus
tantum,& alieno vitio,& delicto laborant.C.
de natu.libe.l.legem. Secũdò no.ꝙ diſpẽſatio
ſuper vno impedimẽto nõ operat circa aliud.
ſubſiſtentibus ergo pluribus impedimentis,ꝑ
remotionem vnius nõ ſequitur remotio alterius. ſ. de vſu pal.
2 c.ex tuarũ.& ſ.tit.proximo.c.j.† Tertiò no. ibi,ſedis apľicæ. &
a ita all.ꝙ ſolus Papa diſpenſat [a] cũ illegitimo,vt poſſit promo-
ueri ad ſacros ordines,vel ad beneficia curata : ſubſiſtẽte tamẽ
cauſa neceſſaria epiſcopus diſpẽſare poterit.arg.j.q.7. exigũt.
& c.tali.& no.ſ.de elec.c.licet canon.ſecundum Archi. referẽ
tem alios tenere contrarium.qđ eſſet durum tenere, ſecundũ
eum,& Io.An.ſed Ioã. de Fan. & Domi.dicunt,ꝙ licèt hoc ſit
durum , tamen eſt verum per hunc tex. qui indiſtinctè prohi-
bet,epiſcopos diſpenſare in curatis vel ad maiores ordines.&
3 facit qđ no.ſ.eo.ti.c.fi.& ſ.tit.proxi.c.j.& ibi eſt dictũ.†Quartò
no. ibi,exorbitantem. ꝙ reſcriptum continens diſpenſationẽ
ſuper illegitimitate dicitur eſſe exorbitãs a iure communi &
ſtrictè intelligendum.diſpenſatio ergo ſuper inhabilitate per
ſonæ tanquam odioſa eſt ſtrictè intelligenda. facit c. quamuis
in beneficijs.j.de pręben.qđ induxit hic Archi.vt ſi ſit diſpen-
ſatum cũ ineligibili, tamen erit poſtulandus non eligendus,
de quo hic per eum.& Ioan.An.& per Inno.Ioan.An. & alios
Doct.in c.licèt.ſ. de tranſla.pręla. & hic per Domi. Quid autẽ
ſi Papa diſpenſauit cum illegitimo, vt poſſit habere quamcun
que dignitatem vſque ad cardinalatum,an intelligatur diſpẽ-
ſatum,vt poſſit obtinere cardinalatum?& per prædictas ratio-
nes dicendũ eſt ꝙ non:quia in materia iſta reſtringibili dictio,
b vſque, [b] debet accipi excluſiuè,& quia ad cardinalatum cõiter
Papa nunquam diſpenſat cũ illegitimis,licèt poſſit,ſecundum
dominum Nico.in c.dilectus.de conceſ.pręben.& ſimile etiã
dicebat Bal.in l.eam quam.C.de fideicõ.ꝙ legitimatus ſeu di-
ſpẽſatus a Papa vel ab Imperatore vt promoueri poſſit ad quã
libet dignitatem,non intelligitur quò ad dignitatem Regiam.
4 † Vlt.tene menti,& ita all.ꝙ diſpenſationes,vt odioſæ,debent
ſtrictè intelligi. de quo arti. vide plene not. in c. fi. ſ. de ſimo.
Ideo dicitur hic ꝙ diſpenſatio vt odioſa & exorbitans non in-
cludit,niſi primum actum ſequentem poſt diſpenſationem.&
facit c.non poteſt.j. de pręben. & qđ no. in c. quod dilectio.ſ.
de conſan. & affi. & ideo ſi Papa diſpẽſat cum ſubdiacono vt
poſſit matrimonium contrahere,& hoc cõtemplatione certæ
mulieris,ꝙ tunc non poterit contrahere,niſi cum illa, non cũ
5 alia.pro quo facit tex.no.in l.matrimonij.ff.de rit.nupt. † Item
facit iſte tex.vt ſi diſpenſetur cum bannito, vel fiat ſibi ſaluus
conductus veniendi ad ciuitatem non obſtante banno ,vt de-
beat intelligi pro vna vice tm̃.de quo j.in glo.fi.& vide in l.bo
ues.§.hoc ſermone.ff.de verb.ſigni.& in d.c.non poteſt. Quid
autem ſi ſunt cõceſſæ proprio motu,vide per Io.An.in c.cum
in cunctis.§.j.in ver.libera.ſ.de ele.& vide de hoc dicta.j. In gl.
2.in fi.idem Io.Mo.& Archi.licèt in contrarium faciat ſ.eo.tit.
c.fi. vbi Papa non de facili diſpenſat cũ natis ex religioſo adul
tero vel inceſtu,niſi religionem ingrediantur,ſm Io.An. & li-
cèt Papa & alij inferiores debeãt in iſtis ſe reddere difficiles ad
diſpenſandum,ſi tamen diſpenſant,locũ habet ꝙ dicit glo.hic,
nec ex hoc prohibetur in iſtis, prout tenet glo. hic, ſm Pet.de
Ancha.Imo.& Dom.dicentem ꝙ poteſtas diſpenſandi conceſ
ſa vni,cuius effectus,non in ipſum,ſed in tertium deriuatur,de
bet latè interpretari,vt no.Io.An.in c.fi.j.de ver.ſigni.ſuper gl.
facit tamen glo.hic, ꝙ non valeant litteræ diſpenſationis, niſi
ſit facta mentio de qualitatib.& circũſtantijs illegitimitatis,ex
quo Papa facilius diſpẽſat cum naturalibus, q̃ cum ſpurijs, vel
inceſtuoſis,cum quibus magis difficilem ſe reddit,vt hic in gl.
& facit ſ.de reſcrip.poſtulaſti.de quo per Doct.in c.per venera
bilem.qui fil.ſint legi.& in d.c.fi.In glo.in ver.epiſcopi.in fi.re
quiritur tamen conſenſus capituli,ſm Arch.de quo per glo. in
c.cum ex eo.ſ.de elec.eo.lib.Et an capitulũ,vacante ſede, poſ-
ſit diſpenſare?dicit Ioan.An.ꝙ egeret declaratione,de quo j.de
maio.& obe.c.j.& per glo.in ver.capituli.in fi.in cle.j.de hęre.
6 †In glo.in ver.beneficium,in fi.no.ex glo.primò,ꝙ eps̃ diſpen
ſare non poteſt cum illegitimo quò ad dignitatem , vel perſo-
natum ſine cura.Si verò eſſet aliqua prælatio vel rectoria, quæ
non cadit in nomen dignitatis vel perſonatus, poterit tũc eps̃
diſpenſare,ſm Archi.& ita vr̃ hic reſidere Io.An.& Pe. de An-
cha.adducens no.per Fede.in ſuo conſi.125. & ita etiam ſequi-
tur hic Imo.& Domi. quia conceſſio facta epiſcopo hic de di-
ſpenſando ſit latè interpretanda, vt patet.ſ. in glo.2.licèt aliud
ſit in diſpenſatione alicui conceſſa ad interpretationem, vt in
d.c.q̃uis.Scđò no.ex glo.ꝙ poteſt epiſcopus diſpenſare cum il
legitimo in beneficio ſimplici . Sed an diſpenſare poſſit in ca-
nonicatu eccleſiæ cathedralis?Archi.hic,ꝙ ſic,ex quo expreſsè
prohibitum non reperitur.facit quod no.Inno.in c. veniens.ſ.
eo.tit.& per Hoſtien. in ſumma huius titu.ad fi. & ita videtur
hic reſidere Io.An.Lap.Pe.de Anch.& Old.in ſuo conſi. 213. &
Do.hic dicens,hoc ſatis probari hic in tex.permittente diſpen
ſationem epõ in beneficijs quib.cura nõ imminet ex ſua pro-
pria inſtitutione, vt eſt in dicto canonicatu, licet eidẽ eſſet an-
nexa eccleſia parochialis,quia natura præbendæ, vel beneficij
propter talem annexionem non mutatur,vt in c.ſuper eo.j. de
præbend.licèt ſecus eſſet quando ſic ad inuicem vnirentur, ꝙ
vna ab alia non penderet, ſm no. in c.j.ne ſe.vacan.ſm Pet.de
Anch.& pro hac parte facit qđ eſt dictum ſ.in gl.2.Sed Io.Mo.
hic tenet ꝯ Arch.& ita vr̃ tenere Rota in deci.136.quę inci.item
voluerunt, vt ſic in canonicatum eccleſiæ cathedralis epiſco-
pus diſpenſare non poſſit.Sed certè non videtur,quòd Rota te
neat præcisè opi.Ioan.Mona. ſed dicit ꝙ diſpenſatio facta per
epiſcopum iuxta formam huius c. non extenditur ad canoni-
catum eccleſiæ cathedralis , ſed non reprobat ꝙ epiſcopus ex-
preſsè diſpenſare non poſſit. & vide per Ioan.An.in addi. Spe.
7 ſuper hoc titu. in fi. & hic plene per Domi.† In glo. in ver.ta-
le.in prin.hanc opi.tenet Io.And.ſ.eo.titu.& c.pen.& Spec.in
titu.2.§.nunc de epõrũ.in fi.& Io.Mona.hic,& ita ſequitur hic
Domini.per no.in c.ad extirpandas.ſ. eod. licèt Archi.56.diſt.
in glo.ſummę ſequatur contrarium tenẽdo opi. Hoſt. ſed ipſe
Hoſt.fatetur,curiã non opprobare:immo tenere,ꝙ epiſcopus
nõ poſſit diſpenſare,nõ ſolum cum illegitimo,ſed etiam cum
legitimo in beneficio paterno. In ea.gl.ibi,c.ſuper eo. ſed per
illum tex.Archi. hic tenet contrarium. & idẽ ſequitur hic La-
pus cum tale beneficium non dr̃.Non ob. tex.hic, cum loqua
tur in habente beneficium,cui imminet cura,ad quod quis in-
titulat̃:ſed quando cura eſt annexa, quis non intitulatur in an-
nexo,ſed in principali,vt no. per gloſ. in c.ſi eo tempore. ſ. de
reſcrip.eod.lib. & intellige quando cura eſt annexa principa-
liter:ſecus ſi foret annexa æquè principaliter,quia tunc in iſto
diſpenſare non poſſet epiſcopus , ſecundum Lap. vt eſt dictũ
ſ.in gl.præceden.& ſ.ti.proxi.c.j.ſuper gl. in ver.nõ imminet.

In

ADDITIONES.

a Celſus. Diſpenſat.Adde quòd Archi.c.quam ſit.18.q.2.ſenſus eſt tenere cõtrarium & male, per ea quæ no. Car.in cle attendentes. §. ſtatuimus. q.j. de ſta.mo.& Fely.in c.meminimus. col.2.ver. quæſtionum quid. de accu.

b Nic.Sup. Dictio,vſque.Adde Io.An.in c.j.de ord.ab epi.Arch.in c.de illa. 33.diſt.Arch.in c.ſi gratioſe. de reſcrip.lib.6.Bart.in l.patronus.§. Sempronio. ff. de lega.3.

Vic.God. De iſta dictione,vſque. Vide plene per Soz.in conſ.25.Franc.ſyndicus.ver.quare aſſumo,cum verſ.ſeq.lib.j.

8 †In e.gl. in fi. idẽ Arc. & Io. Mo. q́d intellige primò qñ bñficiũ principal'r & directe requirit sacrũ ordinẽ: al's si nõ principal'r sed ɔsequutiuè, vt p.p necessitatẽ vel vtilitatẽ eccl'ię, vt i c. q̃ris s. de æta. & quali. tũc secus esset, ſm Io. Mo. & Io. An. Scd'ò intellige, quando beneficiũ requirit sacrũ ordinẽ tempore receptionis vel collationis: secus si post, quia in tali beneficio eps dispensabit & ordinem ille recipiet in proximis temporibus ab eo, qui dispẽsare possit, vel ab ipso beneficio remouebitur. per no. in c. conmissa. s. de ele. eo. li. & in regu. imputari. j. eo. li. in q. & in c. ei cui. j. de preben. super j. glo. secundum, Lap. & ita transit hic Pe. de Ancha. Sed hoc dictum non procedit ſm Imol. quia qui promouetur ad beneficia, debet esse habilis tẽpore impetrationis, vel promotionis, saltem habito respectu personæ ad ea quæ sibi incumbũt ratione beneficij, vt in c. dudum. el j. s. de ele. & in c. si pro clericis. j. de præben. & ita sequitur hic Domi. dicens post Ioan. Mona. & Ioan. And. ꝙ si in ecclesia est statutum iuratum, ꝙ illegitimus non admittat & confirmatum per Papam, ꝙ eps tũc cum illegitimo dispensare nõ poterit in tali ecclesia, quia licèt episcopus possit dispensare cũ illegitimo ɔ ius cõe. prout hic dr̃ in tex. tamen non conceditur dispensatio ɔ statutum vel consuetudinem ecclesia, vt no. in c. cum consuetudinis. s. de consue. quando statuta sunt iurata, vel confirmata, quia propter iuramentum vel confirmationẽ mutant naturam suam, vt in c. j. & 2. s. de confirma. vti. vel inuti. & in c. debitores. & c. cum contingat s. de iureiuran. & facit gl. in c. cum non deceat. in fi. s. de ele. eo. lib. & procedunt prædicta, etiam si statuta ɔtinerent idem, ꝙ ius cõe. Nam licèt aliàs sicut episcopus dispensat contra ius cõmune, ita & dispensare possit ɔ statutum, idem quod ius cõe continens, ſm no. in c. j. s. de consti. eo. lib. & ibi per glo. in ver. cum sint. tamen fallit si statutum est iuratum vel cõfirmatum, quo casu mutat naturã suam, vt s. & ita sequitur hic Io. Mo. & Io. An. Pe. de Ancha. & Domi. Sed quando statutum non esset confirmatum vel iuratum, tũc posset episcopus dispensare, cum dispensare possit contra proprium statutum. per no. in c. licet canon. s. de ele. e. lib. ſm Imo. & Domi. & hoc sine dubio procedit quãdo tale statutum esset conforme iuri cõi. Sed quando esset contra, vel præter, cogita, quia Pe. de Anch. hic sentit ꝙ non possit etiam tunc statuta vel consuetudines ecclesiæ immutare. per no. in d. c. cum consuetudinis. vide de hoc plene no. in d. c. licet canon. †Sed quęritur

9 in ecclesia cathedrali est tale statutum vel consuetudo, impetrauit quis a Papa in tali ecclesia cum dispensatione, ꝙ licèt sit filius sacerdotis, possit consequi beneficium in ecclesia cathedrali, an tali impetranti obstet tale statutum vel cõsuetudo? & videtur ꝙ non: quia de statuto vel priuilegio, continente idem q́d ius comune, non expedit fieri mẽtionem in inpetratione, vt no. glo. & Inno. in c. j. s. de rescr. & non præsumit tunc ignorantia in Papa, vt no. in d. c. j. concludit tamen hic Io. An. ꝙ aut in literis apponunt cla usulæ speciales, quæ tollunt obstantia & tunc statutum non obstat. Sed si apponuntur clausulæ generales, secus: quia licet Papa tollat statutum, tamen nõ tollit iuramentum vel confirmationem statuti, quæ precesserunt confirmationem, vt. s. de rescr. c. cõstitutus. Nam clausulæ non obstantium communes & generales positæ in literis Papæ non iustificant personam impetrantem sed formam literarum impetratarum tantum, ſm Ioan. An. & facit quod no. in c. ei cui j. de præben. super prima glo. & ita sequuntur hic Doct. imò etiam tenet do. Anto. & sequitur Imo. in c. j. s. de rescrip. in vlt. charta. in princ. hoc procedere etiam si statutum vel consuetudo non esset aliter confirmata, vel iurata & contineret idem quod ius cõe, vt in literis ad beneficia debeat fieri specifica mentio de tali statuto vel cõsuetudine. vnde si in ecclesia est statutum vel consuetudo ꝙ illegitimus ad beneficia non admittatur, si post ea cum aliquo Papa dispenset, & mandet ipsum recipi in tali ecclesia, ꝙ non debebit recipi, nisi fiat mentio de ipso statuto

10 vel consuetudine, ſm eos ibi.† Et prædicta limitat hic Lap. procedere quãdo Papa rescriberet ad impetrationem alterius, secus si proprio motu, maximè cum generali clausula, non obstante, quia tunc talis clausula generalis iustificat formam literarum & personam impetrantis, secus si non esset dicta clausula generalis, non obstante, licèt proprio motu rescribatur, vt no. in c. si motu proprio. j. de præbẽ. & in c. quamuis. s de rescr. & c. si propter. eo. li. & ita transit hic Pe. de An. Sed nõ videtur secundum Imo. hic ꝙ generales clausula, non obstante, apposita in gratia concessa proprio motu, tollat obstaculũ, sicut tollere clausula spãlis apposita in alijs literis, quia motus proprius non ampliat gratiam, sed tollit subreptionem tantum, vt not. in d. c. si motu proprio. & in cle. si Romanis. de. p̃bẽ. ideo cõcludit Imola & Domi. vt dictum Lap. procedat in impedimento & in habilitate prouenientes a statuto ecclesiæ vel ɔsuetudine, & tunc sufficiat cl'a proprij motus cũ gñali cl'a non obstãte, secus si proueniret inhabilitas vel impedimentũ a iure cõi, quia talis inhabilitas tunc non tolleretur per no. per Io. And. in d. c. ei cui. super prima glo. quia proprius motus non tollit inhabi-

11 litatem impetrantis, vt per glo. no. in d. clemẽ. si Romanis.† In glo. in ver. maiores, in fi. idem Archidia. & Ioan. And. quia religio dispensat in ordine, non in cura, vel in prælatione, vt in c. j. s. eo. & idem etiam tenet Specu. in titu. 2. §. fi. ver. quid si dispensatum. vbi plenius de similibus quæstionibus. & ex his infertur ſm Archi. & Io. An. ꝙ licèt sit dispensatum cum illegitimo ad sacerdotium, non tamen propter hoc erit dispensatum in cura, quia licèt sit sublata vna de duab. prohibtionib. tñ remanet altera, vt in c. pastoralis. s. de priuil. & facit quod no. Io. An. in d. c. q̃uis. s. de rescri. in glo. pen. & ita sequitur hic Pe. de Anch. & Domi. notans ex prædictis, ꝙ licèt dispensatio operet in actu super quo dispensatur, non tñ extenditur ad eius consequutiuũ. de quo in c. nos consuetudine. hic alleg. & in d. c. non potest. & s. de prẽben. quia intantum. & ibi per glo. Et quod dr̃ s. ꝙ religio dispensat in ordine debet intelligi de religione in effectu, scilicet sequuta professione. & ita videt probari in d. c. j. & facit quod habetur in c. ex publico. s. de conuer. cõiu. Nam verba sunt cum effectu intelligenda, vt in c. relatum. s. de cleri. non residen. aliàs posset fieri fraus, s. intrãdo religionem, & suscipiendo ordines sacros, & ante professionem exeundo, & sic lex esset imposita verbis, contra c. commissa. s. de elect. eo. lib.

12 In glo. in ver. sede. in princi. vide per Feder in suo consi. 81.† In ea. glo. in fi. & dicit hic Domi. ꝙ licèt episcopus possit dispensare cum illegitimo [a], tamen non posset facere statutum, per q́d legitimet illegitimos ad minores ordines, vel ad beneficia semiplena, cùm sic induceret homines ad peccandum. & ita refert tenuisse Feder. in suis consi. & not. in clemen. Romani. de elect. In glo. fi. in fi. & per rationem huius text. concludit hic Archi. ꝙ si dimisso primo beneficio recipit secundum non poterit illud retinere, cum gratia habuerit effectũ in primo. Sed Io. An. in d. c. non potest. tenuit contrarium. Quare concludit hic Domi. ꝙ si dispensatur cum illegitimo super certo beneficio, & tunc ex quo super alio non est dispensatũ, non poterit aliud obtinere. ar. c. susceptũ. s. de rescr. e. li. & de offi. dele. c. cũ olim. & ita procedat opi. Archi. ſm Pau. & Lap. Si verò dispensatur super primo beneficio vacaturo: tunc si primo vacãs sit alteri debitum, & habebit aliud quod primò vacabit nulli alij debitum, vt j. de præben. cum in ecclesijs, secundũ Lap. Si verò dispensentur generaliter, & sic super beneficio: incerto: tunc si fuisset consecutus cum effectu primum beneficium, & eo omisso nonpoterit aliud consequi, cum gratia per adeptionẽ beneficij habuerint suum effectum, ſm Archi. facit q́d habet j. q. j. si quis a feudo. & ibi d. c. non consuetudinem. & ita intelligatur dictum Archi. hic: pro quo facit d. c. non potest. & tex hic ibi, nisi vnicum &c. Intelligẽdo sucessiue prout intelligi debet: alias si intelligeretur vt velit prohibere pluralitatem, tũc talis intellectus nõ esset cõformis literę, & superfluus, cu hoc esset ꝓuisum per c. de multa. s. de p̃ben. etiã illegitimo in curatis de quibus hic loquitur. vt ergo iste tex. decidat aliquod dubiũ, debet intelligi, vt nõ possit, nisi vnicũ retinere, etiã successiuè, virrute dispensationis. pro quo facit ratio hic expressa in tex. nam cum pispensatio ista sit exorbitans, debet restringi ſm Domi. volentem ex prædictis, ꝙ dicta opi. Archi. procedat de iure, & ita sequitur Rota in deci. 339. quæ inci. item si illegitimus, vbi dicunt, ꝙ licèt opi. Io. Mona. & Io. An. sit æquior, tamen opi. Archi. est verior & approbata in curia, & tenenda & seruanda est pro iure, vt in c. ex literis. s. de consti. de quo vide

13 in d. c. non potest. † Quid autem, si ille cum quo est dispensatum non fuerit ɔsecutus primum beneficium cum effectu? dic ꝙ si fuit in culpa, vt quia recipit primũ bñficiũ iniustè scienter, vel iustè, tñ sponte noluit ipsum cõsequi, sed omittere, & tunc ſm obtinere non poterit. facit c. eum qui. j. de præben. & regu. damnum. j. eo. lib. ſm Lap. & Domi. secus si non fuisset in culpa, quia tunc aliud obtinere posset. & ratio est quia dispẽsatio debet intelligi cum effectu, vt in d. c. relatum. & facit quod no. Io. An. in c. in litteris. s. de offi. dele. & in c. 2. s. de rescri. eo. li. & ita

ADDITIO.

a Nic. Sup. Illegitimo. Adde Spe. in tit. de dispen. in §. nunc de episcoporum. & per Inno. & Auto. de But. in c. dilectus. de temp. ordi.
Vinc. God. Nota, quòd illegitimus ingrediens monasterium, omnem maculam illegitimitatis abstergit, secundum Soc. in fallen. 310. nu. 29.

ita p̃t intelligi dictũ Io. An. hic. Sed q̃rit primò, si cũ illegitimo nõ dispẽsat sed legitimat. dic q̃ tũc post primũ poterit aliud obtinere, cũ talis legitimatio vt fauorabilis sit ampliãda, vt no. p̃ Io. An. in c. per venerabilẽ. s̃. qui fi. sint legi. in gl. 2. s̃m La. Et ex p̃dictis oĩb. patet q̃n sit, q̃ illegitimus cũ quo est dispẽsatũ, vel
4 est legitimatus, possit post primũ aliud beneficiũ hẽre. † Scd̃ò q̃rit, an ille cũ quo est dispensatũ s̃m formã huius c. possit duo beneficia retinere. hic p̃ Io. An. & Lap. ɔcludẽtẽ, q̃ aut ista duo bñficia fuerũt isti simul collata & ab eo acceptata, & tunc siue sint curata siue nõ, perdit vtrũq;, cũ ɔferẽs non possit sic ɔferre, & acceptãs sic acceptare nõ possit, s̃m no. per Hos. & Io. An. in c. q̃a nõnulli. s̃. de cle. nõ resi. in q. fi. & in c. gaudemus. in gl. patet. de diuor. Aut nõ fuerũt simul collata, & tũc si ambo sunt curata, & p̃dit vtrũq;. primũ p̃ d. c. multa. & per c. eũ qui. 2. rñ. j̃. de p̃b. & s̃m p̃dit p̃ tex. hic s̃m Lap. licèt Io. An. aliud velit post Io. Mo. dicentẽ, q̃ d̃et vnũ eligere, al̃s vtroq; priuat, & nõ bene, vt patet per p̃dicta iura. Si verò sint sine cura. & tũc p̃cisè cogit̃ dimittere s̃m q̃d iniustè adeptus est. & si ipsum retinere velit priuabit̃ et̃ primò, licèt isto vltimò casu possit probabiliter dici, q̃ recipiẽdo scd̃m renũciet primò, per no. per Hos. in c. j. s̃. de cle. non resi. & per Archi. in c. gratia. s̃. de rescri. nec propterea habebit secundũ, sed carebit vtroq;. de quo hic plenè per Domi.

SVMMARIVM.

1 *Dispensatus ad minores ordines non videtur habilitatus ad beneficia, nisi sit in dispensatione expressum.*
2 *Dictio, plura, an contineat vltra duo.*
3 *Dispensatus vt poßit recipere aliqua, quæ sunt iuri cõtraria, non intelligit̃ habilitatus vt poßit ea simul retinere, nisi sit in dispẽsatione expressũ.*
4 *Episcopus an poßit dispensare cum illegitimo super pluralitate beneficiorum simplicium.*
5 *Dispensatio secunda, an & quando debeat facere mentionem de prima.*
6 *Literæ subreptitiæ, an ipso iure sint nullæ.*

CAP. II.

1 SI is cum quo. †No. j. q̃ hñs dispensationẽ vt promoueat̃ ad minores ordines, non vr̃ habilitatus ad beneficia, nisi id in dispensatione sit expressum. sic s̃. c. proxi. & ibi dicta in glo. in ver. maiores. & dicit Io. An. q̃ eodẽ modo hẽns dispẽsatiõẽ vt possit promoueri ad beneficiũ curatũ, non vr̃ habilitatus ad dignitates vel personatũ, ex quo ista ponunt̃ vt diuersa. facit s̃. eo. c. fi. Concesso ergo vno, nõ veniũt reliqua, vt 12. di. nos ɔsuetudinẽ. & facit tex. hic, & in dispẽsationib. nõ debemus arguere de maiori ad minus, vt no. Ho. de rescrip. postulasti. multò ergo minus ad sile, diuersorũ tñ generũ, s̃m Pe. de Ancha. & facit q̃d no. s̃. tit. proxi. c. j.
2 † Scd̃ò no. q̃ dictio, plura, de qua hic in tex. refertur, & continet vltra duo, & sic ad minus ad tria. Sed si diceretur, plurima, tunc maiorem numerum cõtinent, s̃m Archi. & Io. An. de quo in c. quamuis, in ver. in beneficijs. j̃. de prẽben. & in reg. pluralis. j. eo. lib. & per gl. in Auth. de trien. & semis. in §. & quod in gl. plurimorum. & per Bar. in l. si gemina. ff. arb. fur. cæsa. & si l. post tres. ff. si quis cau. Tertiò no. ibi, tacito de p̃dicto defectu. q̃ sufficit in secunda dispensatione addita primæ, vt fiat mentio de defectu, licet non fiat mentio de prima dispensatione, secundum Domi. dicentem post Lap. q̃ licet impetrans faciat mentionem de defectu in secunda dispensatione, tamen non valebit si is cum quo est dispensatum promoueatur ad beneficiũ, ad q̃d ꝓmoueri nõ posset, nec per ius cõe, nec per statutum, maxime iuratũ: nisi de tale statuto fiat mentio in promotione & in dispensatione, & promouens sit talis q̃ statuta tollere possit, vt no. s̃. c. proxi. † Quartò no. ibi, simul. q̃ habilita-
3
a tus [a] vt possit recipere aliqua, quæ sunt iuri ɔ̃ria, nõ intelligit̃ habilitatus vt possit ea simul retinere, nisi in ɔcessione de hoc fiat specialis mentio. facit quod no. in c. ordinarij. §. fi. j̃. de offi. ordi. Quintò. no. ibi, per subreptionem. q̃ secunda dispensatio dicitur subreptitia si adijciatur primę dispensationi, aliter mẽtione non facta de eius defectu. facit q̃ no. Io. An. in addi. Spe. in rub. de cle. non resi. taciturnitas ergo alicuius qualitatis, qua expressit Papa verisimiliter non concessisset gratiam, inducit subreptionem in dispensatione Papæ, vt est tex. hic. facit quod no. in c. dudum. el 2. s̃. de electio. in glo. 2. & sic est tex. hic quòd subreptio in dispensationibus reddit eas nullas ipso iure. facit quod no. in c. quod dilectio. s̃. de consang. & affini. & vide per glo. in c. ad audientiam. el 2. s̃. de rescrip. & j̃. in glo. fin. In glo. 2. in fi. sed in contrarium facit clemen. fi. de offi. ordi. Ideo dicit Domi. q̃ glo. hic procedit quando secunda dispensatio fuit impetrata a Papa, secus si ab episcopo, vt in d. cle. fi. vel dic, q̃ d. cle. fi. loquitur de iure cõmuni, hic verò quãdo ex iure spãli,
4 & sic quando ex dispẽsatione fit collatio beneficij. † Sed quæritur primò, an episcopus possit dispẽsare cum illegitimo super pluralitate beneficiorũ simpliciũ? glo. hic sentit q̃ nõ. pro quo etiam tex. s̃. c. proxi. in princ. & in fi. qui loquitur in singulari. vnde in materia ꝓhibitiua singularis locutio non extendit̃ ad pluralitatẽ, vt in c. is cui. j. rñ. j̃. de præbẽ. & in c. gaudemus. s̃. de diuor. de quo hic per Domini. Et quid sit de plurali locutione an extẽdatur ad singularitatẽ? vide per Io. An. in c. cum in illis. §. fi. j̃. de præben. Scd̃ò quæritur per hanc formam dispensationis, de qua hic in tex. poterit obtinere canonicatum in ecclesia cathedrali, vel metropolitana. vr̃ q̃ sic, p̃ no. s̃. c. p̃xi. Et quia hic subdit̃ in dispensatione q̃ possit beneficiũ obtinere et̃ si curã &c. Si igit̃ põt habere curatũ in quo requirit̃ maior idoneitas, fortius simplicẽ canonicatũ cuiuscũq; eccl̃iæ, vbi talis idoneitas nõ sic requirit̃, vt in c. ex eo quod. s̃. de elec. e. li. & ita vr̃ tenere Spe. in tit. de le. in trac. dispẽsationis §. postremo. & Ho. in sum. de fi. p̃sby. §. q̃ possit. ver. quid si cũ tali. & sequit̃ Pet. de Anch. hic. In gl. in ver. oẽs. in fi. aduerte, quia dispensatio procedit sine dubio q̃n d̃r, quò ad oẽs ordines. Quid ergo si indefinitè diceretur, ad ordines, sine nomine vniuersali, oẽs? glo. in c. literas. hic alle. dicit q̃ tutius est, q̃ intelligatur de minorib. tm̃. & idem Inno. ibi, & Hosti. in sum. in d. §. qui possit. ver. quid si dispensetur cum aliquo, & seq. & Spec. in tit. 2. §. vlt. in princ. &
5 ita residet hic Pe. de Anc. † In glo. in ver. defectu. ibi, de naturali defectu. aduerte, quia tex. hic locum habet non solum in naturali defectu, sed etiam in accidentali. & si dispensat̃ cum homicida vel al̃s irregulari, vt nõ obstante delicto, vel irregularitate possit promoueri ad sacros & bñficiũ obtinere, si postea impetrat̃ dispensationẽ super pluralitate, non facta mẽtione primæ gratiæ, non valebit impetratio, ex quo secunda dispensatio addit̃ primæ, cũ nõ sit verisimile &c. vt hic in tex. ad hoc q̃d no. j̃. de deci. c. 2. & j̃. de præscri. c. 2. s̃m Io. An. & quia talis defectus non est in totum sublatus sicut erat in l. q̃ ita. hic all. In ea. glo. ibi, purgatur. s. ab ipso Deo cui nihil latet, sed hic secunda dispensatio latebat Papæ, secundum Io. An. In e. gl. in fi. hic verò non interuenit plena restitutio natalium seu legitimatio, sed quædam dispensatio, quæ est strictè intelligenda, vt s̃. c. proxi. alias si interuenisset legitimatio, maxime eo casu quo tota cõstitutio canonica faciebat illegitimum, quia tunc cum vitium esset ex toto remotum, valeret secunda dispensatio non facta mentione de prima, vel de defectu, vt videtur hic velle Io. An. adducens no. in d. c. per venerabilem. in glos. 2. & in l. quæris. hic all. Et hæc quando dispẽsatio additur dispensationi: secus si non adderetur dispensationi: vt si cum illegitimo vel homicida sit dispẽsatum, vt non obstante dicto defectu possit beneficium ecclesiasticum consequi, si ipse postea tacito de tali defectu vel dispensatione impetret beneficium. Nam valebit talis impetratio, cùm non sit noua dispensatio addens primæ dispensationi: sed est quædã executio dispensationis iam factæ, s̃m Io. An. dicentẽ curiã ita tenere. In gl. fi. in ver. sede. in fi. & ita trãseũt hic Doc. & vide q̃ no. s̃. tit. p̃xi. c. j. & p̃ Rotã in deci. 261. q̃ inc. itẽ in religioso. In gl. fi. in fi. vide ibi plenè de hac mã
6 & in c. super literis. e. ti. & hic per Io. An. ɔcludẽtem, † q̃ literæ ad bñficia subreptitię ipso iure nõ valeãt, nec p̃cessus habitus per easdẽ, vt s̃. de re iudi. c. cũ olim. secus in lr̃is ad lites, quę valẽt, nisi ope exceptionis elidant̃, vt hic per eũ ponentẽ rõnẽ diuersitatis inter hęc. cuius dicta sequit̃ hic Domi. & Pe. de Anc. de quo etiam per glo. ordi. in c. ad audientiam, el 2. de rescrip.

ADDITIO.

a Vin. Go. No. q̃ habilitatio a iuramento, per quam quis absoluit̃ cum clausula, præmissis & quibuscunq; alijs in ɔ̃rium non obstantib. nedum rescripti præsumptionem tollit, sed et̃ transactionẽ iuratam. Tho. Gram. decisi. 66. nu. 61.

De bigamis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Papa solus poteſt declarare dubia in iure.*
2 *Bigamus caret omni priuilegio clericali. limita nisi fiat monachus &c.*
3 *Consuetudo non poteſt dare iurisdictionem in certo casu. vide in quo.*
4 *Episcopus non dispensat cum bigamo etiam in minoribus ordinibus.*
5 *Constitutus in sacris contrahens cum vidua, an perdat priuilegiũ clericale.*
6 *Bigamus non poteſt esse vicarius episcopi.*

CAP. I.

1 Altercationis. †No. j. ad solum Papam spectare declarationem dubij iuris. facit c. per venerabilẽ. s̃. qui fi. sint leg. & in l. oĩ nouatione. C. de sacrosan. eccl. ponentẽ ad quẽ spectet interpretatio & declaratio statutorũ. † Scd̃ò no. & ita alleg. q̃ bigamus non
2

nõ gaudet in aliquo priuilegio clericali. ꝙ tñ limita, niſi fieret monachus, quia tunc gauderet priuilegio c. ſi quis ſuadente. 17. q. 4. non vt clericus, ſed vt monachus: imò & tunc alijs priuilegijs gaudebit ipſe monachus bigamus, cum iſte tex. habeat locum tantum in clericis ſęcularibus, non in regularibus, ſm Io. An. & Domi. adducentem no. in regu. delictum. j. eo. lib. & ibi plenè per Io. An. in mercuria. & in c. recolentes. ſ. de ſtatu mona. Non tamen intelligas, ꝙ poſſit promoueri ad ordines ſine diſpenſatione, quia etiam cum intrantibus religionem ſi ſunt bigami verè vel interpretatiuè, ſolus Papa diſpenſat quo ad ordines. de quo vide per Rotam in deciſi. 445. quæ incipit, Item quoddam. de quo. j. in glo.† Tertiò no. caſum in quo conſuetudo non poteſt dare iuriſdictionem: licèt aliàs dicatur ꝙ conſuetudo poſſit tribuere iuriſdictionem, etiam priuatæ perſonæ in ciuilibus & in criminalibus, vt eſt tex. ſingu. in c. cum contingat. ſ. de foro competen. Et ratio eſt hic, quia conſuetudo eſſet irrationabilis, vt ſic bigamus, qui nullo gaudet priuilegio, eccleſiaſtico, gauderet priuilegio fori, ſecundum Imo. infereté ex his non valere conſuetudinem ſubijcientem purum laicum iudici eccleſiaſtico, per no. in c. quòd clericis. ſ. de foro compe. quod dictum non videtur verum, quia ſequeret quòd eccleſia Romana non poſſet quærere ex conſuetudine, vel ex præſcriptione iuriſdictionem temporalem inter laicos in certo loco, ꝙ eſt falſum, vt in c. ad audientiam. ſ. de præſcrip. ſm Domi. & vide quod no. in c. clerici. ſ. de foro compe. Vltimò no. iudicem eccleſiaſticum poſſe prohibere laicis, vel nudatis priuilegio clericali, vt non portent habitum vel tonſuram clericalem. ꝙ facit contra exeuntes de aliquo collegio, vt poſſint prohiberi, vt non portent arma, vel ſigna illius vniuerſitatis, ſecundum Domi. & facit quod no. in c. 3. ſ. de regu. Quid autem ſit tonſura vel corona clericalis, hic per Archidiac. & per glo. ordi. in
4 ver. & tonſuram, in clemen. 2. de vita & honeſta. cleri.† In glo. 2. in fi. & voluit hic Ioan. And. epiſcopum diſpenſare non poſſe contra hoc concilium cum bigamis, etiam in minoribus ordinibus. & idem tenuit in c. 2. ſ. eo. tit. Papa autem bene poſſet diſpenſare etiam in ſacris ordinibus, vt per glo. in c. ſuper eo. Quia irregularitas iſta procedit de iure poſitiuo, qđ patet quia verum ordinem recipit, vt no. in c. ſuper eo. & Papa poteſt circa quæ ſunt de iure poſitiuo, vt in c. propoſuit. ſ. de conceſ. pręben. & per Io. An. in c. per venerabilem. ſ. qui fi. ſint leg. in glo. 2. & ita tranſit hic Pet. de Ancha. de quo etiam per Archi. in c.
a lator hic alle. & ibi an ſi bigamus [a] de facto ordinet, imprimat character. de quo etiam per Spe. in tit. 2. §. iuſta. ver. defectus. & ver. vt ſatis. & per Rotã in dicta deci. 445. In gl. 3. ibi, quia duas. & procedit hoc, etiam ſi ſecunda non fuit vxor propter impedimentum, quod ꝯhens ignorabat, ſm Io. An. licèt Archi. ꝓ, de
5 quo per Io. An. ſ. eo. titu. nuper. & per Rotam in d. deci.† In ea. glo. in fi. idem voluit glo. 84. diſtin. quiſquis, & Archid. hic, licèt Ioan. And. referat alios tenere contrarium in c. de bigamis. ſ. eo. titu. Sed idem Io. An. in c. a nobis. ſ. eo. tit. tenet idem quod gl. hic. Ex quibus infertur ꝙ exiſtens in ſacris, ꝯhens matrimonium cum vidua vel ſecunda vxore, licèt dicatur bigamus quò ad inhabilitatem ordinum, non tamen quò ad perdendum priuilegium clericale, ex quo non poteſt redire ad ſeculum, licèt aliud ſit in conſtituto in minoribus, ſm Domi. Sed Ioan. And. in c. Ioannes. ſ. de cler. coniu. in tertio membro ſuæ diſtinctionis, voluit hunc text. habere locum in vere bigamo non in ficto. ꝙ eſt contra princi. huius glo. Ideo dic, ꝙ quidam ſunt bigami interpretatiuè, qui in veritate nõ ſunt, licèt quò ad quid iudicentur bigami, vt quando ſacerdos contrahit cum corrupta vel cum ſecunda vxore: & in iſtis non habet locum tex. hic. & ita procedat finis huius glo. & quod no. Ioan. And. in d. c. Ioannes. Quidã ſunt bigami interpretatiuè ſimpliciter, vt ſi laicus contrahit cum corrupta, & de iſtis loquitur hæc glo. & locum
6 habet iſte tex.† In glo. in ver. priuilegio. in princi. no. glo. & de priuile. cleri. vide etiam per Ioan. And. in c. j. j. de cleri. coniu. in fi. & omnibus priuilegijs eſt ſpoliatus & exutus ipſe bigamus, in tantum quòd bigamus non poſſet eſſe vicarius epiſcopi, vt no. in d. c. Ioannes. & j. titu. proxi.

ADDITIO.

a Nico. Sup. Bigamus. Adde glo. in c 2. eod. tit. in antiquis. Docto. in c. ſi quis viduam. 50. diſt. Car. Alex. in c. fi. 26. diſt.

Vinc. God. Bigamus quadruplices contrahit pęnas. Io. Montag. in tract. de bigam. q. 5 nu. 32. quod habetur in lib. 8. tract. fol. 68. & ibidem q. 6. ſub nu. j. vſque ad 7. eod. fol.

De officio vicarij. Rub.

SVMMARIVM

1 *Sententia excommunicationis lata in aliquem propter propriam culpam, non eſt ad eius vicarium extendenda.*

Qualiter illud procedit. vide nu. 2.

3 *Excommunicato dño geſta in iudicio per eius vicem gerentem non valent.*

4 *Officialis alium officialem generalem dare nõ poteſt, qualiter intelligatur.*

5 *Epiſcopus an poßit deſtituere vicarium, & dare alium vicarium ſine conſenſu capituli.*

6 *Iuriſdictio vicarij an ſit perpetua vel non.*

7 *Excommunicatus non poteſt iuriſdictionem exercere neque committere.*

CAP. I.

1 Romana.† Sentẽtia excõmunicationis lata in aliquem ex propria culpa non eſt ad eius vicariũ extẽdenda. h. d. No. j. ꝙ archiepiſcopus habet iuriſditionẽ in officialẽ ſui ſuffraganei. de quo in c. Romana. j. de fo. cõ
2 pet. & j. in glo. † Scđò no. ꝙ excõicatio lata in officialẽ, etiã ꝓprio nomine non expreſſo, nõ ligat eius vices gerentẽ vel eius ſucceſſorẽ: qđ ꝓcedit ſi eſt lata ꝑ ꝑ delictũ ꝓpriũ ipſius officialis, & ſic ꝑ ꝑ onus ipſius ꝑſonæ, ſecꝰ ſi onus erat reale vel inerat officio, vt in c. aduerſus. ſ. de immu. eccle. & in c. pe. & fi. ſ. de ſepul. ſm Io. An. ex quibus infert Domi. ad limitationẽ c. quoniã abbas. ſ. de offi. dele. vt ſic diſpoſitio quę emanat ſub nomine dignitatis, non trãſeat in ſucceſſorẽ quãdo ſit ex cauſa concernente perſonam tantũ licèt perſona habeat dignitatem. facit gl. pe. in c. fi. j. de teſta. & vide quod no.
3 in c. eam te. ſ. de reſcri. per Inno.† Vlti. no. quod domino excommunicato, geſta in iudicio per gerentem eius vices non valent: qđ intellige quando geruntur reſpectu iuriſdictionis ipſius domini, ſecus ſi pretextu iuriſdictionis alterius: vt quia recipiat iuriſdictionem ab alio ſuperiore vel a canone. 89. diſt. quoniam: vel quando ad tempus recipit adminiſtrationem, vt eſt viſitator vel coadiutor, vt nota. in c. conſulti. ſ. de procu. In iſtis enim caſibus excommunicatio ſuperueniens in perſonã domini non impedit vicem gerentem in iuriſdictione: ſecus ſi tempore conſtitutionis ipſe cõſtituens fuiſſet excommunicatus, vt in d. c. conſulti. & per glo. in c. j. j. de iure pa. & in cle. fi. de procu. vbi glo. ſing. dixit per hunc tex. ꝙ, ſicut iuriſdictio vicarij expirat per mortem naturalem epiſcopi, ſic impeditur poteſtas vicarij per excommunicationem ipſius epiſcopi, ſecundum Io. And. de quo etiam per eum in c. pe. ſ. eo. & j. in gl. In glo. in ver. rationabili. in fi. poſſet & alio modo exemplifi-
4 cari, vt hic per Io. An.† In glo. in in ver. ipſius. in prin. intellige niſi vicarius epiſcopi in totum ad tempus ex iuſta cauſa de cõſenſu epiſcopi committeret vices ſuas, cum tunc poſſet. Nec propter hoc illas abdicat a ſe, vt in c. clericos. hic all. & ita de conſuetudine approbata ſeruatur, ſecũdum Io. An. hic, de quo per eum in d. c. clericos. & no. in cle. j. j. eod. titu. & per Lap. in ſua all. 5. & plene per Ro. in deci. 378. quæ inci. item fuit dubitatum vtrũ vicarius. vbi videtur velle, ꝙ vicarius indiſtinctè tũc hoc facere poſſit, quando habuit in mandatis ab epiſcopo poteſtatem faciẽdi alium vicarium generalem in temporalibus & ſpũalibus. facit etiam qđ no. Rota in deci. 368. quæ inci. itẽ ſi epiſcopus. Et quid ſit in alijs inferioribus ab epiſcopis, & in in alijs iudicibus ordinarijs, an & quando poſſint vicarios cõſtituere? vide per Doc. in l. ſi longius. ff. de iudi. & in l. obſerua
5 re. ff. de offi. proconſu. & per Lap. plene in dicta alleg. 5.† Sed
a querit an eps [a] poſſit reuocare vicariũ vel aliũ ꝯſtituere pro ſua volũtate, & ſine ꝯſenſu capituli. Lap. hic ꝙ ſic. de quo ꝑ Io. An. in c. tua. e. ti. & per Hoſt. in ſumma huius ti. §. in quib. & ita approbat ꝯſuetudo, quę in talib. ſeruãda eſt, vt in c. ea noſcit. ſ. de his q̃ fi. a pręla. ſm Lap. & Domi. Et hoc gñałr procedit in oĩb. Iõ dicebat Bal. in l. ſolet. §. ſicut. ff. de offi. ꝯſu. per illũ tex. ꝙ põt q̃libet ſuũ vicariũ reuocare. facit l. iudiciũ ſoluit. ff. de iud. Acta tñ & alia geſta ante reuocationẽ per talẽ vicariũ valẽt & tenẽt, ſm Inn. in c. intimaſti. ſ. de app. & tenet Bal. in d. §. ſicut. In e. gl. ibi, hic nõ dr̃. imò tex. ꝑſupponit ꝯriũ, ꝙ iſte a vicario iuriſdõnẽ receperit, vt hic ĩ fi. tex. In e. gl. ibi, ſi is cui. ad tex. ibi poſſet rũderi, ꝙ ibi res nõ erat ĩtegra. vñ dicit Hoſt. ꝙ ſi iuriſdõ añ excõicationẽ delegãtis erat ꝑpetuata, ſicut tũc delegatus nõ impediret ꝑ mortẽ nãlẽ delegãtis, vt in c. gratũ. & c. relatũ. ſ. de of. del. ita nec ꝑ mortẽ ciuilẽ. ſ. ꝑ excõicationẽ: ſecus ſi delegãs fuiſſet excõicatus re integra. & ita ſequiť hic Arc. & Io. An. de quo ar
6 ticulo plenius ꝑ Doc. ĩ c. 17. hic all. & hic ꝑ Dom.† In e. gl. in fi. nec tũc diſtinguiť an iuriſdõ vicarij ſit ꝑpetua vel nõ, & ſic an cãę ſint cępte vel nõ: q a ſꝑ ĩpedit ꝑ excõicationẽ dñi ſui. & ita ſequunť hic Do. & vide ꝑ Bar. & Doc. ĩ l. qđ principi. & ĩ l. ſi Auguſtæ. ff. de le. 2. Et no. ex gl. & ex ꝑdictis qñ eſt ꝯnexitas aliqua in

ADDITIO.

a Vin. G. Adde, eps cogi pt tenere & cõſtituere vicariũ. Ruy. conſi. 143. nu. 4. li. 4.

in ꝑsonis viriū vna īpedita agere ꝑ ꝑ excōicationē, vel aſr aliꝰ
poſſit agere.& vide qđ no.de procuratore in c.ↄſulti.ſ.de ꝑcu.
& per glo.in dicta clem.fi.In glo.in ver.recipiunt,in fi. cū non
poſſint ipſam exercere vt in dictis iurib. de quo tñ in d. c.licet.
vnde patet ex prædictis, ꝙ excommunicatus non poteſt eſſe
vicarius epiſcopi. Secundò non poteſt eſſe clericus, coniuga-
tus,ēt non bigamus,vt per Io.And.in c.Ioannes.ſ. de cle. con-
iu.ſicut non poſſet eſſe delegatus in cauſa ſpirituali: & ſenten
tia ab eo lata eſſet ipſo iure nulla.arg.c.i.j.de cle.coniu. ſecun-
dum Lapum dicentem ita fuiſſe diſputatum Banoniæ. Ex quo
infert non valere compromiſſum factum in clericum coniuga
tum per conuentum monialium ad poſtulandum abbatiſſam.
de quo in d.c.1.& in reg.ꝙ alicui.j.eo.lib. Tertiò non poteſt eſ-
ſe vicarius epi bigamus,vt eſt dictum ſ.tit.proxi.c.1.in fi.Quar-
tò nō pōt eſſe laicus, vt no.in d.c.clericos.vide ꝑ Io. An.in c.1.
de ſyndico.& quod no.16.q.7.in noua. & 89.diſtinc. iudicatum.
7 †Quintò dubitatur,an monachus vel canonicus regularis poſ-
ſit eſſe vicarius epi:de quo per Imo.in c.fi.ſ.de inſti.In gl. fi. in
fi.ſic ergo regulariter excommunicatus non poteſt iuriſdictio
nem,quæ penès ſe mortua eſt,exercere,vel committere.argu.
c.1.& 2.de ordi.ab epiſ.Nec poſſet excommunicare 24.q.1.audi
uimus.nec poteſt procurator conſtitui.ſ.de procur. c.conſulti.
& c.poſt ceſſio.ſ.de probat.nec iudicare,vt ſ. de re iudi. ad pro
bandum nec alium legitimum actum exercere, vt ſ. de cle. cū
inter R.& de ęta.& quali.cum bonæ.& plenius per Inn.& Do
cto.in c.veritatis.ſ.de dolo & contuma.& ibi.an poſſit contra-
here.& vide in c.1.ſ.de reſcri.eo. lib. An poſſit impetrare,& an
poſſit appellare,& reconuenire.vide in c.cum inter.ſ. de excep-
tio,& not.in c.intelleximus,de iudi.

SVMMARIVM.

1 *Officialis conſtitutus ab epiſcopo generaliter,licèt habeat cauſarum cogni tionem,non tamen poteſt inquirere,corrigere,deponere,punire defectus ſubditorum.*
Adde ad idem numero 2.
3 *Seu,iſta dictio ſtat propriè diſiunctiuè.*
4 *Cauſæ meri & miſti imperij delegantur de iure canonico.*
5 *Vicarius epiſcopi,an ex generali,commiſſione poſsit cognoſcere de hominibus,ſicut epiſcopus.*
6 *Officialis epiſcopi ſi ſe intromittat de his quæ ad ipſum non ſpectant, an epiſcopus poſsit ad eorum validitatem rata habere geſta eius.*
7 *Epiſcopus ſi in commiſſione ſit uſus his verbis,creãdo officialem,committo tibi curam, vel regimen epiſcopatus,an poſsit cognoſcere de criminibus.*
Quid ſi epiſcopus conceſsit omnia,quæ ipſe faceret poteſt.nu.8.

CAP. II.

1 LIcet. †No.1.ibi,cognitio.quia ſupplet. Ioan. An.
& deciſio.ſic ergo per commiſſionem offi-
2 cij generaliter factam ab epiſcopo, datur poteſtas
cognoſcendi & decidendi cauſas. † Secūdò no.ibi,
poteſtatem tamen.ꝙ generali commiſſione officij facta ꝑ epi-
ſcopum ſuo vicario , datur poteſtas cognoſcendi in ciuilibus,
non autem in criminalibus.facit cle.non poteſt. de procur. Ex
quo infertur ſecundum Domi. ꝙ appellatione cauſarum non
veniant criminales cauſæ . Nam requiritur ſpeciale mandatū,
vt hic dicitur. Appellatione ergo cauſarū generaliter facta non
includantur cauſæ criminales. qđ inducit Domini. pro cōmiſ-
ſionibus cauſarum,quæ quandoque fiunt, licet in contrarium
faciat quod habetur in c.docet.j.de immu.ec. vicarius ergo epi
ex ſuæ generali commiſſione non poteſt inquirere vel punire
crimina,vt hic dr̄.quod tamen limita,primo,niſi vel inquirere,
nō vt puniat,ſed vt remittat ad epiſcopum talem criminoſum,
vt ſ.de offi.arch.ad hęc.& ita procedat opi.Io.Mo.hic:q̄ in hoc
approbatur per Rotam in deciſ.66.quæ inci. item quod ſeruet.
Item limita , niſi velit inquirere vt delinquētes ſe corrigant &
emendent,quod malè fecerint,vt per Inn.& Ioan.And.in c.ad
noſtram.el 2.ſ.de iureiu.& in c.conſtitutus.ſ.de app. Item limi
ta,niſi velit inquirere in crimine hæreſis,vt in ca. præſidentes.
3 & c.vt cōmiſſi.j.de hæreti.†Tertiò no.de hac dictione, ſeu, [a] q̄
a propriè ſtat diſiunctiuè,ſecundum Io.And.ꝙ procedit omni ca
ſu quando apponitur in materia pœnali,vel odioſa,vt in ca.fi.
75.diſt.& in d.cle. non poteſt.ſed in materia fauorabili tūc ſtat
ampliatiuè.arg.c.cum dilecti.ſ.de dona.& ita procedat glo. 63.
diſt.ego Ludouicus.& no.in l.ſi quis ita.ff.de au.& arg.lega. &
per Io.And.in c.ex parte M.ſ.de reſti.ſpo.Aliquando ſtat expo
ſitiuè,quando ponitur inter diuerſa voce : idem tamen impor-
tantia de iure vt per gl.in c.bonæ.el 1.ſ.de poſt.præla.in fi.& in
cle.2.in ver.inſulam.ſ.de vi.& hone.cle.& per Io.And.in c.ge-
4 nerali.ſ.de elect.eo.lib.†Vlti.no. ꝙ de iure canonico cauſæ me
b ri & miſti imperij [b] delegant.de quo in c.fi.j.ne cle. vel mona.
& in c.ꝙ ſedē.ſ.de off.ordi.& per Rotam in deci.416.quę incip.

item fuit dubitatum & in regularibus poſitum.In glo.1. ibi,of-
ficialis archiepiſcopi.no.gl.per quam Io.An. ſolet ponere exē
plum in cap. cauſam. de iudi. vbi dr̄ ꝙ ſimilitudo cauſę reddit
iudicem ſuſpectum.In ea.gl.in fi.idem tenet Spec.in tit. de in-
qui.poſt princ.& licet epi de conſuetudine audiant cauſas cri-
minales ſuorum clericorum per ſe & ſuos vicarios,vt per Spe.
in tit.de accuſ.circa fi.& per Inn.in c.tranſmiſſam.ſ.de ele.De
iure tamen vicarius, etiam ex ſpeciali cōmiſſione, non poſſet
cognoſcere criminaliter de accuſatione clerici,& cauſam diffi
nire,cum etiam eps confirmatus hoc non poſſit, ſm Hoſti. in
c.ex frequentibus.hic alleg.& per Archi.81.diſt.peruenit. Quā
do tamen ageret,non de depoſitione ab ordine,ſed a bñficio,
tunc vicarius ex ſpeciali commiſſione cognoſcere poterit, vt
hic dr̄.& vide in c.2.j.de pœnis.In glo.in ver.officialis. in prin.
idem Io.And.hic & gl.in l.2.hic alle.& in cle.2.de reſcrip.& in
c.Romana.in prin.j.de appe.& per Arch.& Io.And. in c.ne ali
qui.j.de hęre.licet gl.in c.2.ſ.ne prela.vices ſuas.dixerit contra
rium & malè:dixit tamen Io.And.in rub.huius ti.in addi.Spe.
ꝙ prædicta procedunt in his quæ tranſeunt ſub generali com-
miſſione,ſed in his,quæ requrunt ſpālem commiſſionem,cē-
ſetur vicarius habere delegatam,quando in iſtis ſeparatim fie-
ret commiſſio : ſed ſi ſimul, tunc cenſetur in omnibus habere
ordinariam.Sed Lap.hic tenet,ꝙ ſiue ſimul,ſiue ſeparatim fiat
commiſſio ſpecialis,vel aliquorum requirentium ſpeciale mā
datum,& addatur clauſula generalis,& tunc tota iuriſdictio e-
rit ordinaria, cum ille ſit ordinarius cui committitur vniuerſi
tas cauſarum,vt l.cum prætor.ff.de iudi.& in d. c. Romana. in
princ.ſecus ſi nō apponatur dicta clauſula generalis,quia tunc
in expreſſis requirentibus ſpecialem commiſſionem erit dele
gata.& ita tranſit hic Pe.de Ancha.& Domi.Rota tamen in de
ciſ.371.quæ inci.item ſi eps,vr̄ velle ꝙ omni caſu in requirenti-
bus ſpecialem commiſſionem vicarius dicatur habere delega
tam : & ideo tunc in illis caſib. a vicario appellabitur ad epm,
vt in c.dilecti.ſ.de appel.cum non dicatur tunc idem tribunal,
vt in c.2.& ibi per glo.ſ.de conſue.eo. lib. Item ſequeretur ꝙ ſi
haberet delegatam,tunc non poſſet fieri prorogatio quò ad ſi
milia vel alia,ſm no.in c.P.& G.ſ.de offi.dele.& tñ ſecus ſi ha-
beret ordinariam,vt hic per Domi. de quo ēt per eum & Pet.
5 de Anch.& in c.hi qui.j.de ꝑben.†In ead.glo.ibi,non in omni-
bus recurritur ad eos ſentit glo.ꝙ vicarius epiſcopi,ex quo ha-
bet iuriſdictionem ordinariam,poſſit ex generali commiſſio-
ne regulariter de omnibus cognoſcere de quibus poteſt epi-
ſcopus,niſi in caſibus expreſſis in iure,quod tamen limita, niſi
in cauſis criminalibus vel in deſtitutionibus beneficiorum, vt
hic in tex.vel in collationibus beneficiorum, vt j. c. proxi. vel
in literis commendatitijs ad ordines in quibus requiritur ſpe-
cialis commiſſio,vt in glo.Secundò limita, niſi in cauſa cępta
per vicarium,in qua cępiſſet cognoſcere epiſcopus,quia de il-
la ſe non intromittit vicarius cum quo ad illam reuocatus cen
ſeatur.facit c.ſi quem.j.de procu.Tertiò limita ſecundum Lap.
in viſitatione quam vicarius facere non poteſt,ſicut facere nō
poteſt capitulum,vacante ſede ſm glo.in ver.capituli.in clem.
1.de hæredita.Quartò limita in cauſa appellationis interpoſitæ
a delegato epiſcopi, quia ad vicarium tunc appellari non poſ-
ſet,ſecundum Lap.hic per no.in d.c.2. Quintò limita in pœni-
tentiarijs quas non poſſunt imponere in caſibus epiſcopo re-
ſeruatis,vt no. Archi.in c.2.j.de peni.& Hoſt.in ſum.eo.ti.§.cui
confitendum.ver.quid de officiali.& ſeq.ſecundum Lap. Vlti.
limita,niſi poſt eum fuiſſet alius generalis vicarius deputatus,
cùm tunc videatur primus reuocatus:ſicut dicitur in procura-
tore.ſ.de procur.non iniuſte.& j.de procur. ſi quem. ita tenuit
Ioan. Calde. in c. clericos.ſ. eodem & Feder.de Sen. vt refert
Lap. hic. & ita reſidet hic Domi. Secus tamen eſſet in legato
quia per dationem ſecundi legati non reuocatur poteſtas al-
terius,etiam eiuſdem generis vel poteſtatis, vt no.in ca.volen-
tes.ſ. de offi.lega.& tenet Specu.in titu.2.§.finitur.ver.in ſum-
mam.circa fi.& facit quod nota.27.queſtio.2.cap.3.& rationem
diuerſitatis hic vide per Domini. Quid autem ſi epiſcopus fe-
cit vnum vicarium generalem,& alium ſpecialem,an genera-
lis poſſit ſe intromittere de illa cauſa ſpeciali. Lap. hic quòd
non per no. in capitu.2. ſ. de offici. lega. Sed quid ſi ſunt con-
ſtituti

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Dictione,ſeu.Adde gl.& Doc.in c.bonæ.el 1.de poſtu. præla. Arch. in c.ſtatutum.in §.cum verò.de reſcri.li.6.& Bar.in l.ſi ita.ff.de au.& arg. leg. V. G. Adde Fely.in c.inter cęteras.de reſcrip.& Soc.in conſi.63.In cauſa.lib. 1.& conſi.180.conſiderata.lib.2.

b Nico. Supe. Imperij.Adde glo.in c.in archiepiſcopatu.de rap.glo.in cle.1.de offi.dele.& ibi Card.in 3.& in 4.opp.Bar.in l.1. C.qui pro ſua iu.

stituti duo vicarij ambo generales, an vnus poterit sine alio procedere. & dic quod non, si sunt constituti simpliciter & non in solidum. arg. c. si duo. j. de procur. Sed si sunt constituti in solidum, tunc si vnus incepit procedere vel excõicare sine alio, & alius procedere non poterit vel absoluere, nisi qui incepit sit impeditus, per no. 7. q. j. non autem. & quod ibi no. & per Ioan. And. in c. prudentiam. s. de offi. deleg. super glo. 2. & facit. j. tit. proxi.
6 cum plures. sm Lap. Domi. & Pet. de Ancha.† In ea. glo. ibi speciali mandato. & aliàs si sine illo se intromitteret in his, tunc non valeret quod fieret, etiam si episcopus postea ratum haberet: intellige in his in quibus consideratur initium, vt in electionibus vel in sententia, vt per Io. An. in reg. ratum. j. eo. lib. Sed in alijs, in quib. non considerat initium, ratihabitio operat, vt valeant, vt ex nunc, vt per Io. An. in reg. non firmatur. j. eo. lib. sm Lap. Domi. & Pet. de Ancha. hic. In ea. glo. in fi. regulariter verò ipse vicarius generalis epi ita potest in præsentia epi exercere, sicut i eius absentia, nisi in casib. expressis in iure, vt in c. cũ nullus. hic alle. & in c. j. j. de offi. ordi. sm Docto. hic. & vide per Bal. in l. humanum. C. de legi. Potest tamen vicarius esse in iudicio & extra, agendo, & defendẽdo ac si esset procurator, sm Io. An. & Host. in c. petitio. s. de procu. Et aduerte quia licèt vicarius non possit remouere quem a beneficio suo propter crimẽ, vt hic, poterit tñ declarare, beneficiatum ius nõ habere, & eũ a detentatione remouere, sicut est qñ patronus peteret a vicario remoueri institutum sine præsentatione ipsius patroni, per no. per Inno. & Io. An. in c. querelam. s. de elect. & in c. qm frequenter. §. porrò. s. vt li. non ptest. quod maximè procedit si eps sit absens. arg. d. c. fi. sm Io. An. hic. quod intelligit Lap. si institutio sit facta per inferiorem prælatum ab epo, sed si per epm, quia tunc non posset vicarius se intromittere, vt . . di. inferior. & in d. c. dudum. §. nos igitur. de præben. nisi hoc faceret ex speciali commissione, & non sufficeret tunc, si exprimeret aliquid de requirentib. speciale mandatum, secuta clausula gñali. arg. c. 2. j. de præben. & in cle. non potest. de procu. & in c. qui ad agendum. j. eo. tit. sm Lap. & Domi. Et an institutus sine præsentatione patroni sit remouendus. & dic quod sic. quia institutio est nulla, nisi episcopus instituisset ex iure deuoluto, propter negligẽtiam patroni, vt in c. 3. s. de iure patro. vel nisi fuisset facta institutio ad præsentationẽ illius, qui diceret se patronum, secundũ Io. An. de quo in c. 2. de his quæ fi. a præla. & per Rotam in deci. 307. quæ incipit, item quod permutatio. & vide in c. consultat. s. de iu. pat. In glo. fi. in fi. intellige sm Pau. si sunt paria vel minora expressis, secus si sunt maiora vel imparia, vt d. clem. non po
7 test. & idem Bal. in l. aliquando. in fi. ff. de offi. procõ.† Sed quæritur quid si in commissione eps sit vsus his verbis, committo tibi curam vel regimen epatus, an possit cognoscere de criminibus. videtur quod sic. argu. l. j. §. cum vrbem. ff. de offi. consu. sed Bart. ibi contra, per l. quam Tuberonis. §. alia. ff. de pecu. &
a ita sequitur hic Pet. de Anchara. quia tunc indefinita[a] equipollet vniuersali, quando est eadem ratio omnium particularium, aliàs secus, vt per glo. in c. vt circa s. de electio. eod. lib. & sic videtur quod non veniant tunc in ista generali concessione, requirẽ
8 tia speciale mandatum, vt j. c. proxi.† Vlti. quæritur, si eps concessit vicario, vt possit omnia facere quæ ipse eps posset, excepta beneficiorum collatione, an poterit tunc vicarius oĩa, quæ aliàs in generali commissione vicariatus non venirent. & vide
b tur quod non, licèt exceptio[b] firmat regulam in casibus non exceptuatis, 37. q. 2. dñs. in tex. & glo. in c. 2. s. de coniu. lepro. nõ tamen ampliat, seu extendit ad casus in regula non inclusos, quia exceptio venit ad diminutionem regulæ, ergo non debet operari aug. vt l. legata inutiliter. ff. de lega. j. & de bap. c. maiores. quod tenet Lap. in c. qui ad agendum. j. de procu. & facit quod no. Bar. in l. generali. §. vxori. ff. de vsufru. leg. vbi dicit, quod licèt exceptio firmet regulam in non exceptuatis, non tamen eam dilatat & ampliat, vt facit ea compræhendi quæ de sui natura nõ compræhenderent. & ita sequitur hic Domi. & Pet. de Anc. & vide j. c. proxi. pro & contra. facit quod scripsit Spec. in titu. de iurisdi. om. indi. ver. quid ergo dices. & de sponsa, in j. col. & ar. s. eo. lib. de consti. c. j. & Dyn. in reg. peccatum. j. eo. lib.

ADDITIONES.

a Nic. Su. Indefinita. Adde l. si pluribus ff. de le. j. l. si seruitus. de ser. vrba. predio. glo. in c. quia circa. de priui. Old. consi. 100. inci. in executione.
Vin. God. Indefinita equipollet. vniuersali ex interpretatione, vbi est identitas rationis. Ruy. consi. 6. nu. 2. lib. 3. non aũt equipollet vniuersali in materia odiosa. Ruy. consi. 98. nu. 4. lib j. nec in materia probationis. ibi. nu. 5.
b Nic. Su. Exceptio. Adde tex. in c. cum apud. de spon. l. nam quod liquidè. in §. vlt. ff. de pe. leg. l. quintum. in §. idem respondit. ff. de fun. instru.
Vin. God. Exceptio firmat regulam in contrariun. Ruy. consi. 41. nu. 9. lib. 2.

SVMMARIVM.

1 *Donatio non venit in mandato quantumcunq; generali, etiam cum libera.*
2 *Officialis & vicarius episcopi qualiter differant.*
3 *Potestas conferendi beneficia non venit in commissione facta vicario episcopi.*
4 *Archiepiscopus constitutus in remotis, si constituat episcopum generalem vicarium, an possit talis episcopus confirmare electionem suffraganei, & confirmatum consecrare.*
5 *Statutum canonicorum de certo numero canonicorũ, an possit vicarius episcopi confirmare & ei autoritatem impartiri.*

CAP. III.

1 CVm in generali.† Nota. j. quod in mandato quãtumcũque generali etiam cum libera, non venit potestas donãdi. facit l. creditor. §. Lucius. ff. manda. & sic ad donandum requirit speciale mãdatũ, vt hic & in l. filiusfamilias. & ibi per Bar. ff. de dona. & in l. cõtra iuris. ff. de pac.† Scdõ no. esse diffe-
2 rentiã inter officialẽ & vicarium episcopi, cum hic ponant vt diuersa, vt s. de tẽp. ord. cum nullus. 2. & 3. rñ. sm Io. An. quod intellige quò ad naturam, non quò ad effectum. facit c. petitio. s. de procu. eo. lib. & per Ioan. And. in addi. Spe. in rubr. huius titu. & vide in cle. 2. de rescrip. & in cle. j. j. de offic. vica. & hic per
3 Domini.† Vlti. no. & ita alle. quod in generali concessione facta vicario episcopi non transit potestas conferendi beneficia, etiam spectantia ad collationem ipsius episcopi, nisi beneficiorum collatio sit specialiter commissa, vt est textus hic qui procedit etiam in vicario constituto a Papa: puta si Papa constituit aliquos Cardinales vicarios in aliqua patria, quia non poterunt conferre beneficia: secus autem si Papa cstituit eos legatos, vt in c. j. j. de offi. le. ita dicit Bal. in l. aliquando. circa fi. ff. de offi. procon. quando autem vicarius haberet mandatum ad conferendum beneficia, poterit tunc conferre etiam dignitates, secundũ Domi. hic in fine, referentem Rotam ita tenere in decisi. 337. quæ incipit, vtrum vicarius. quia isto casu nomen beneficij sumitur largè, cum non sit materia ambitiosa. argu. s. de verbo. signifi. c. tua. iuncto c. dudum. j. de præben. cum ibi no. per Ioan. And. facit quod no. Pau. in clem. j. de concesf. præben. tenens quod in procuratore dato ad acceptandum beneficia includatur potestas acceptandi etiam dignitates, secundum Domini. Sed dubitatur an sub mandato facto vicario conferendi beneficia, venit etiam potestas conferendi beneficia extra diœcesim sicut posset episcopus? Domini. hic quod sic, sm not. in c. nouit. s. de offi. leg. & per Inno. in c. quia diuersitatem. s. de cõcesf. pben. Nã vicarius ordinarius est, vt per glo. s. c. proxi. Et quia conferre est voluntariæ iurisdictionis. ergo extra territorium fieri põt, vt ff. de offi. procõ. l. 2. Non ob. c. 3. j. de præben. Ex quo vicarius hoc potest ex iure speciali, vt hic dicitur. ergo videbatur quod nõ posset extra diœcesim, vt ibi dicitur in c. 3. Nam ibi est spãle in beneficijs vacantibus in curia, sm Domi. referentẽ Rotam ita tenere in deci. 320. quæ inci. nunquid vicarius. Sed certe Bal. in d. l. 2. per illum tex. tenuit cõtrarium: quia licet ordinarius possit iurisdictionẽ voluntariam exercere extra diœcesim & territoriũ, tamen locum tenens & vicarius ordinarij hoc nõ põt. vnde licet uicarius epi haberet speciale mãdatum in beneficijs, tñ nõ posset illa cferre extra diœcesim, sm Bal. ibi referentẽ Bar. in l. cunctos populos. C. de sum. tri. & fi. catho. tenentem quod commissio facta ab inferiori a principe nũquam põt exerceri extra territorium cmittentis. In gl. in ver. nec regulariter. in fi. vide per glos. in ver. liberam. in c. grandi. s. de sup. negli. præla. & per Bar. in l. si filius. hic all. In glos. in ver. non possunt. in prin. no. glo. quod licèt vicarius episcopi non possit conferre beneficia, instituere, & confirmare, vt in c. ex frequentib. hic all. & ita sequunt ibi Doct. quod no. Et an vicarius episcopi possit autoritatẽ interponere in permutatio
4 nibus beneficiorum? vide no. in c. j. j. de re. permu.† Sed quærit primò, quid si episcopus sic constitutus generalis vicarius archiepiscopi existentis etiam in remotis & habeat plenũ mandatum, expressis his quæ habentur s. c. proxi. s. cum potestate instituendi, & destituendi, exercẽdi ea quæ sunt autoritatis vel ordinis pontificalis, & quæ constituens facere posset etiam si requirant speciale mandatum, & sint maiora quàm expressa, dubitatur an possit talis vicarius confirmare electionem suffraganei & confirmatum cõsecrare. Io. An. hic quod sic. sicut posset tunc vicarius epi confirmare abbates & vicarius archiepi suffraganeos. & ita est verisimile qđ archieps cesserat, quia cfirmatio nõ põt fieri extra prouinciã, ex quo requirit cãæ cognitio, vt in c. si. s. de ele. e. li. ergo verisimile est cmisisse quod foris ipse non poterat, quę ratio cessat in collatione beneficij quę põt fieri

fieri extra diœcesim,vt no.in d.c.nouit.secundum Io.An.& ita
transit hic Pe.de Ancha.& Domi.no.ex dicto Io.An.ꝙ confir-
matio electionis fieri non possit per superiorem extra suũ ter-
ritorium existentem.& ita sequitur Arch.in c.qui in aliquo.51.
dist.per c.quorundam.s̃.de elec.In ea.gl.in fi. & vt dicit Archi.
in casu isto fallit qđ ibi dicebat Gof.& Vin. in d.c.petitio.vo-
lentes,vicarium oĩa posse quæ potest is cuius vices gerit. 94.di
stin.c.j.& in c.si episcopus.in fi.2.q.6.fallit tamen in casu istius
c. quia beneficia conferre non potest. quod procedit etiam si
esset vicarius Papæ, cum in hoc non habeat maiorem potesta
5 tem q̃ vicarius epi,ſm Arch.& Io.An.†Secũdò quæritur,an ad
validandum statutũ canonicorũ,de certo canonicorũ numero
sufficiat autoritas vicarij epi.Fed.de Se.in ꝯsi. 257.ꝯsuluit per rõ
nem huius tex.ꝙ non:cum ipse non possit legem inducere vel
autoritatem interponere in his quę ad suã iurisdõnem nõ per-
tinent,sicut est collatio prębendarum.& ita ẽt tenet hic Ioan.
An.dicens,vicarium epi non posse creare nouum beneficium
in ecclesia,ex quo non potest ꝯferre,vt hic,nec destituere,vt s̃.
c.proxi.ſm Io.An.ꝯcludentem etiam,ꝙ generalis vicarius ple
bani cõstitutus cum plena potestate spiritualium & tpalium,
non possit etiam de consensu epi & maioris partis capituli di-
ctæ plebis,ipso plebano irrequisito.ꝙ satis est æquũ, ꝙ tale sta-
tum ecclesiæ mutare non possit, etiam si sit casus augendi, vt
quia facultates excreuerunt.Nam beneficium de nouo creare
non põt.ar.tex.hic,ſm Io.An.& ita transeunt hic Doct.& vide
etiam per eum in c.2.s̃.de insti.& ibi tenet,ꝙ plebanus cum ca
pitulo bene possit augere numerũ, sed reformatio reseruatur
epo.Et ex præcedentibus concludit etiam hic Io.An. ꝙ si vica
rius meus in ecclesia soluit cẽsum,me inscio,etiam per 40.an-
nos alteri prælato bona fide recipienti pro sua ecclesia,ꝙ mihi
& meæ ecclesiæ non præiudicat, nec prælatus ille præscribit,
quod procedit in vicario temporali,secus in perpetuo. per no.
in cle.j.de offi.vica.ſm Io.An.super quo Domi.hic distinguen
do concludit,ꝙ si vicarius est temporalis non pręiudicat,si per
petuus,tunc si soluit vtriq;.s.mihi & alteri prælato,& idẽ,quia
ego continuaui possessionem, ideo ꝯtra me non præscribitur.
arg.c.cum venissent.s̃.de resti.spol.& s̃. de præscri. si diligenti.
Si verò soluit alteri prælato cui non debebat,& tunc si ex par-
te illius contra quem soluit interueniunt illa,quæ requiruntur
ad hoc vt contra illum præscribatur,de quibus per Inno.de of
fi.ordi.conquerente.& de causa pos.cum ecclesia.& sibi præiu
dicatur:aliàs secus,ſm Dom.vnde etiam dicebat hic Pe.de An
cha.ꝙ licèt colonus,vel alius nomine meo possidens, alij pos-
a sessionem verè tradendo, me possit possessione [a] priuare,vt l.
3.§.quod si seruus.ff.de acqui.pos.tñ tradendo fictè,puta soluẽ-
do pensionem,vel censum,me taliter non priuat,vt l.q̃uis.§.si
ꝯductor.ff.de acqu.pos.vbi ficta traditio coloni nõ priuat dñm
possessione.de quo in l.fi.C.de acqui. poss.licèt vbi de alterius
possessione nõ appareret ex ipsa solutione mercedis bene ꝓ-
baretur possessio,vt in l.qui vniuersas.§. quod per colonum.ff.
de acqui.pos.& ibi per Bar.& vide in c.inter dilectos, ad fi.s̃.de
fi.instru.vbi ex instrumentis locationum non probatur posses
sio. Ille tñ qui ꝯduxit etiam in mille annis non põt referre qõ-
nem dñij locatori, vt l.malè agitur. C.de præscrip.30.an. & l.si
quis conductionis.C.loca.sicut dr̃ in d.c.si diligenti.de vicario
qui sibi nullo tpe præscribit.In glo.fi.in fi. vide per Ioã. An.in
c.per venerabilem.s̃.de censi.super fi.2.glo.Et no.ex glo.ꝙ po
testas conferendi beneficia antequam vacent concedi potest
non solum dignitati,sed etiam singulari personæ,intellige qñ
hoc conceditur suo generali vicario,aliàs secus esset, vt hic in
glo.de quo in c.pen.j̃. de offi.lega. & j̃.de præben. statutum.in
glo.fi.& per Rotam in deci. 397.quæ incipit, item si episcopus.
& ibi plene de materia huius glo.de qua etiam per Imo.& do
mi.Nico.in c.constitutus.& c.fi.de conces. præben.

ADDITIO.

a Vin.God. No.ꝙ colonus ad longum tempus non priuat dominum sua posses
sione per suam traditionem.Ruy.consi. 59. nu.4. lib.4.

De officio delegati. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Legatus de latere an possit dare conseruatorem, cum sit ordinarius.*
2 *Iniuria & violentia quomodo differunt.*
3 *Commissio data ad defendendum alterum,non intelligitur data quæ debet fieri ordine iudiciario.*
4 *Conseruatoribus priuilegiorum non potest facile constare de iniuria notoria, sicut conseruatoribus rerum.*
5 *Notorium per quot testes probatur.*
6 *Delegatus quando possit inuocare brachium seculare.*

C A P. I.

1 Tatuimus. † No.j.ibi,cõcedimus.quia
propter hoc non prohibeẽ
quin legatus de latere possit dare ꝯseruatores,
cum sit ordinarius,vt j̃.de offi.leg.c.2.& per se
põt a talibus iniurijs defendere:ergo & cõmit
tere,vt in reg.põt.j̃.eo.li.ſm Archi.de quo per
2 Io.An.j̃.eo.c.fi.super ver.dietam.† Secundò no. differentiã in-
ter iniuriã & violentiam,quia iniuria dr̃ ꝙ non iure fit,vt Insti.
de iniur.in princ.secundum Ioã.An.& sic violentia est iniuria,
sed non ecõtra,vt patet in c.contingit.el j.s̃.de senten.excom.
3 † Tertiò no. ibi,nec ad illa.ꝙ cõmissio facta de defendendo al-
terum, non intelligitur de defensione quæ fit cum ordine iu-
diciali.& ratio patet hic.Sed regulariter promissio de defendẽ
do intelligitur iudicialiter:imo qui promisisset aliquẽ defende
re de iure & de facto,intelligeretũ iudicialiter & nõ alio modo,
vt in l.fi.& ibi per Bal.C.de act.emp.Vlt. no. ꝙ conseruatores
in notorijs & manifestis iniurijs habent iudicialem indaginẽ,
scilicet quæ fiat ad eorum instructionem, secundum Hosti.&
Archidia.ꝙ intelligit Io.An.quò ad hoc vt se tantum instruant
an iustè possint excommunicare,non vt super eis iudicent, se
cundum Io.An.hic in fi.Sed Imo.& Domi.hic concludunt,ꝙ
ex quo possunt cognoscere de manifestis iniurijs, debent ser
uare ordinem qui requiritur in notorijs.de de quo in c.ad no-
stram.el 3.s̃. de iureiuran. imo si in causa notoria seruaretur or
do iudiciarius partibus non contradicentibus, non vitiabitur
processus,vt not.in cle.sæpe.in fi.de verb.sign.& in cle.dispen
diosam.de iudi. In glo.2.ibi,delegatos.no.glo. & idem voluit
in c.tibi qui.s̃.de rescri.eod.lib.& vide no. s̃.in proœ. huius lib.
In glo. in ver. debitis titulis. & ꝙ iurisdictio conseruatorum
sit delegata, quia expirat morte concedentis quò ad non cæ-
pta,vt in c.fi.§.officium.j̃. eodẽ. quod non esset si esset ordina-
ria,vt j̃.de offi.leg.c.2.secundum Ioan.An.In ea.glo.ibi,orpha
a nos.idem in alijs miserabilibus [a] personis, de quibus per Inn.
in c.significantibus.s̃.de offi.dele.In ea.glo.ibi, administrato-
res.vide per Inn.& Io.An.in c.in singulis.§.fi.s̃.de statu mona.
& in c.querelam.s̃.de simo.licèt. tales non sint propriè conser
uatores, de quibus loquitur iste tex. cùm isti non cognoscant
de his quæ requirunt iudicialem indaginem:& illi cognoscãt,
ſm Dom.†In e.gl.ibi,priuilegia.vnde dicit hic Host.& Io.An.
4 ꝙ licèt ꝯseruatorib.rerum facilè constare possit de iniuria noto
ria,non sic in conseruatoribus priuilegiorum,quia priuilegia-
ti,& maximè questores, frequenter delinquunt, & priuilegijs
abutuntur,vt in c.cum ex eo.in prin.s̃.de pęn.ideo si conserua
tor priuilegiorum citat aliquem tanquam turbatorem priuile
gij,sufficit ipsi citato mittere nuncium cum sua litera continẽ-
te veram excusationem,& debet de præsentatione literæ fieri
instrumentum,& in tali dubio non potest se intromittere con
seruator,& excõicatio lata non valeret,vt hic per Io.An.In ea.
glo.ibi, intelligo.vide per Doct.in c.vestra.s̃.de coha.cle. & in
c.euidentia.s̃.de accu.In ea.gl.ibi,quid si negent.si autem con-
fitetur delictum, sed negat esse notorium, poterit tunc conser
uator procedere absq; alia informatione notorij,cùm talis cõ-
fessio facit notoriũ,ſm Inno.& Io.An.facit c.fi.s̃.de coha. cler.
secundũ Lap.Sed si citatus diceret,nõ potestis procedere quia
delictum non est notoriũ,& iurisdictio uestra nõ est nisi super
notorio,tunc procedat gl.hic, quia cõseruator procedet inqui-
rendo an crimen sit notorium vel nõ, vt sic cognoscat an sua
sit iurisdictio,ſm gl.hic.ex qua no.ꝙ qñ iudex nõ põt ꝓcedere
nisi super notorio vel incerto casu qualificato, tunc si negetur
factum esse notorium vel illũ casum,poterit iudex ꝓbationes
recipere sup hoc,& pronunciare an sua sit iurisdictio. qđ intel
ligit Imo. quando esset dubium facti:secus si dubium iuris.cũ
super hoc non sit data potestas. & ita procedat glo. in c.accu-
satus.§.sanè.j̃.de hęre.vel procedat dicta gl.quãdo vellet se in-
formare vt iudex cognoscẽdo & ꝓnũciãdo, cùm tũc nõ possit
ex quo nõ hẽt iurisdõnẽ sup nõ manifesto. secus si velit se in-
for-

ADDITIO.

a Nic.Sup. Miserabilibus.Adde quæ dicantur personæ miserabiles.vide Doct.in
c.j.de post.prala Doct.in c.super quibusdã.de ver.sig.Bar.in l.cũ alie.ff.de le.
Vinc.God. Adde,ꝙ miserabiles personæ dicuntur pupilli,viduæ,mulieres vi-
rum non hñtes,& infirmi.l.j.& ibi Bar.C.qñ Impe.inter pup.& vid.quod in-
telligi debet qñ sunt pauperes.Alex.in consi.21.viso processu.nu.14. lib.j.

formare, non vt iudex, sed an casus sit talis qui includat sub sua iurisdõne, & tũc poterit, sm gl. hic. facit qđ no. in c. cũ ɔtingat. & c. edoceri. s̃. de rescri. melius vr̃ ꝙ vt iudex possit se informare & probationes recipere, vt in c. præterea. s̃. eo. Nec ob. glo. in d. §. sanè. quia vt patet ex ea iuncto tex. loquitur in tali dubio, quod ex processu fieri non poterat manifestum. Et de materia horum conseruatorum, vide hic plene per Ioan. And. ponentem, an tales ɔseruatores habeãt primò inquirere de fama, & recipere testes iuratos, & an possint ipsos compellere ad iuramẽtum: & qualiter testes debeant deponere vt ɔcludant notorium, de quo ẽt hic per Inno & per Ioã. And. in addi. Spe. in
5 titu. de notorio. in glo. mag. & per Docto. in d. c. vestra. † Et per
a quot testes [a] probetur notorium, hic per Ioan. An. & no. 2. q. j. quãdo autem. & s̃. de accu. inquisitionis. in fi. & per Rotam in deci. 327. quæ incipit, item si contra petentem. de quibus omnibus hic per Domini. In ea. glo. ibi, suo iure fecisse. concludo secundum Innoc. & Io. And. ꝙ si confitens dicat suo iure fecisse, & non alle. probabilem rationem, vt si confitetur prędam vel insultum publicè factum, & dicat solum se fecisse iustè, tũc poterit puniri vt notoriũ, vt ẽt sentit glo. hic, ex quo enim ꝙ fecit, erat oĩ iure reprobatum, non põt dicere se iustè fecisse, vt 3. q. j. §. j. & in c. j. s̃. de præsum. sed si alle. probabilem cãm, vt puta de mandato iudicis vel ad sui defensionẽ, & tunc poterunt super hoc recipi ꝓbationes, & si nõ probat, poterit excõicari, & intra annũ poterit ɔseruator absoluere, sm Innoc. in c. quærenti. s̃. de offi. deleg. de quo hic per Ioan. An. & Domi. In ea. glo. ibi, recusatio vel appellatio. idem sequitur Host. Inno. & Archid. si tñ ex vi lrãrum cõseruator posset cognoscere etiam de alijs q̃ de notorijs, posset tunc recusari, cum cesset ratio huius gl. sm Io. An. & tene menti ex hac glo. ꝙ in notorijs non admittitur recusatio vel appellatio. quod limita, nisi pęna esset arbitraria, quo casu bene admitteretur appellatio, vt per glo. sing. in c. super his. s̃. de accu. Item admitteretur tunc recusatio ex quo arbitrando posset modum excedere. & ita tenuit glo. & Archi. 3. q. 5. quia suspecti. & Domi. hic de quo per Doc. in c. cum sit Ro
6 mana. s̃. de appella. † In ea. glo. in fi. vide plene per Ioan. An. & alios Doct. in c. significasti. s̃. eo. tit. & ibi, quando sit ꝙ delega
b tus [b] possit inuocare brachium seculare. & per Archid. in c. vt officium. j̃. de hereti. In glo. pen. ibi punire. s. excõmunicando. patet per iura in glo. alle. & ita vr̃ hic velle Host. dicens ꝙ conseruator in violẽtia vel iniuria ɔmittenda põt ɔ̃ paratos ad delictum ferre gñalr̃ sñiam excõicationis si aliquid attentent, & in tali excõicatione non requiritur admonitio, quia ex mora, seu dilatione subesset periculum, sm Host. dicentem tñ ꝙ hodie talis generalis excõicatio ferri nõ debet, vt in c. Romana. §. caueant. j̃. de sent. excom. In facto tñ notorio etiam absentes possunt excõicari, vt in d. c. cum sit. sm Io. An. ex quib. omnib. nota duas limitationes ad c. sacro. s̃. de sen. excom. Primò ꝙ in præsentem põt ferri excõicatio sine admonitione, subsistente rõnabili causa, puta quia periculum est in mora, vel aliter facit quod aľs dixit Inno. in c. significauit. s̃. de censib. Secundò ꝙ in facto notorio põt ferri excõicatio etiam in absentem absq; admonitione: intellige de trina, quia vna est necessaria, vt no. in d. c. cum sit. & in c. dilecto. j̃. de sen. excom. de quo etiam no. in d. §. caueãt. licèt Lap. hic dicat, ꝙ licèt rr̃ hodie non feratur generalis sñia excõicationis, tñ illud est verum nisi subsit rõnabilis causa & generali monitione præmissa. & dr̃ causa rõnabilis multitudo delinquentium, vt no. in d. c. sacro. & in d. §. caueãt.
7 & per Lap. plene in sua alle. 73. † In ea. glo. ibi, satisfaciant. in fi. facit d. c. in singulis. in fi. & procedit siue hæc potestas sit data conseruatoribus ex forma rescripti, siue in conseruatorib. simpliciter datis ad defendendum, quia licèt cogere ad defendendũ non sit proprie defendere, ꝙ defendere respicit propriè iniuriam inferendam non illatam, tñ quia verba debent cũ effectu intelligi, vt in c. relatũ. s̃. de cle. non resi. interpretanť, ꝙ habeant hanc ptãtem, ne aľs eorũ officium esset inane, sm Host. & facit s̃. is ita. cum c. seq. 23. q. 4. sm Archid. In glo. fi. in princi. Ideo autem de istis se intromittere non possunt, quia sunt meri executores, vt no. Gof. in sum. huius ti. in fi. in ver. item quid. Nec sunt iudices generales illorum impetrantiũ, quia hoc esset ɔ̃ c. ad hæc. s̃. de rescrip. sm Io. An. inferentem ex his ꝙ non impediuntur lrãe in forma cõi ɔcessæ, per lrãs ɔseruatorias præcedentes vel sequentes. facit quod no. in c. dispendia. in ver. literas. s̃. de rescr. e. lib. Et hoc siue lrę ɔseruatoriæ nõ sint priuilegiatę, puta si dẽret procedi sm formã huius c. siue essent priuilegiatę, q̃a oĩ casu sunt inspiciẽdę, an tollãt priuilegiũ vel non, ar. c. porrò. s̃. de priui. sm Dom. & vide gl. j̃. c. ꝓx. in ver. iudicib. In e. gl. in fi. intellige, nisi per ipsos ɔseruatores esset ꝓnũciatũ iniuriã esse manifestã, & a sñia nõ eẽt appellatũ, quia tunc valeret ꝓcessus, sm Host. & Io. An. & facit qđ no. Inn. in c. j. j̃. de ap. & vide quod no. in c. 2. s̃. de dila. & vide plenius in c. fi. j̃. eo. tit.

ADDITIONES.

a Nic Sup. Quot testes. Adde gl. in c. Deus. oĩpotens. 2. q. j. gl. j. l. 2. C. de bo. pos. Car. Zaba. in c. vestra. in 23. q. de coh. cle. & muli. & ibi Anto. de But. in repe. Vin. God. Notoriũ inducit ex confessione in iudicio facta. Tho. Gram. decis. 31. nu. 8. & deci. 65. nu. 55. & notoria multa fingunť, quę tñ notoria non sunť. noluit cautela vt iudex pronunciet factum, de quo agitur esse notoriũ. Idem deci. 65. nu. 12. & vide in deci. 38. nu. 44. & 45.

b Nic. Su. Delegatus. Adde Spe. tit. de leg. in §. sequitur. ver. sed nunquid seculare. Ant. de But. in c. quoniam in plerisque. de offi. ordi.

SVMMARIVM.

1 *Episcopalis dignitas comprahenditur appellatione dignitatis.*
2 *Episcopatus an sit ordo.*
3 *Suspensus ab officio an dicatur suspensus a beneficio.*
4 *Episcopalis ordinis quæ esse dicantur.*

CAP. II.

1 QVia. † No. j. ꝙ episcopalis [a] dignitas ɔpræhendiť
a appellatione dignitatis, vel pontificalis dignitatis, de qua in c. 2. j̃. de preben. & vide in auth. sed dignitas. C. de epi. & cle. † Scđo no. ar. ꝙ episco
2
b patus [b] nõ sit ordo, quia ꝙ exercet eps̃ rõne episcopalis dignitatis dr̃ sibi cõpetere ex officio, & non ex ordine. de quo tamẽ per glo. in proœ. huius lib. Et habet locum iste tex. ẽt in electis & confirmatis, licet nõ cõsecratis, cũ hic cõcedatur priuilegiũ, nõ rõne ordinis, sed ratione dignitatis ẽpalis: facit qđ no. j̃. de offi. ord. c. j. in fi. secundum Io. An. Tertiò no. ꝙ licet in iudicijs quò ad iustitiam seruandam nõ debeat esse acceptio personarum, vt in c. nouit. s̃. de iudi. nec per nobilitatẽ vel altitudinem graduũ debeat vindicta dimitti, vt in c. ea quæ. de sta. mo. tamẽ in pęnis imponendis mitius agitur cũ existentib. in dignitate quam cum alijs. de quo per glo. in c. cum quidã. s̃. de iureiu. & 40. di. homo Christianus. & vide in l. in seruorũ. ff. de pę. & qđ no. in c. fi. s̃. de transact. qñ tñ pœna esset taxata per statutũ, tũc non haberetur differẽtia personarũ, vt dixit Bal. in l. nemo. C. de sum. tri. licet aliàs statuta debeant interpretari secũdum ius commune, vt in c. cum dilectus. s̃. de consue. Quartò no. ꝙ licet dicatur, ꝙ debeat semper imponi pœna quę magis timetur, vt in c. finem. in fi. s̃. vt li. non conte. tamen debet inchoari a minori pęna & sm qđ crescit cõtumatia crescere debet pęna, vt
3 hic, & in c. cum non ab homine. s̃. de iud. † Vlti. not. ꝙ maior dr̃ esse pęna suspẽsio ab officio, quàm interdicere saderdotale
c ministeriũ. Et an suspẽsus [c] ab officio intelligať a bñficio vel e-ɔ̃per glo. in c. latores. s̃. de cle. excõ. mi. & cle. cupiẽtes. in ver. suspensi. de pę. Et vide qđ no. 24. q. j. audiuimus. & ibi ꝑ Arch. ꝙ suspensus ab officio intelligať suspensus a iurisditione ordinaria, nõ a delegata. de quo etiam no. in d. c. cum dilectus. & ꝑ Inn. in c. cum bonæ. s̃. de æta. & quali. & vide ꝙ not. in c. fi. s̃. de cle. excom. & in d. c. cum dilectus. In glo. in ver. sacerdotale in prin. & sic suspẽsus a ministerio sacerdotali, erit etiã suspensus
4 a pontificali, ex quo ad oĩa cõpetentia rõne ordinis. † Et quæ sint ordinis ẽpalis, & quæ ẽpalis dignitatis, vide ꝑ Io. An. in c. accedẽtibus. s̃. de exce. pla. Nõ tñ iste sic suspensus a põtificali si celebrat, fieret irregularis, vt tenet Spe. in tit. de leg. §. iusta. ver. si quis eps̃. sm Io. An. de quo per eum in c. j. j̃. de sentẽ. excõ. In e. gl. in fi. vide no. in d. c. cũ quidã. Et an tales delegati vel cõseruatores possint ponere interdictum in terris istorũ, vide qđ nota. in c. sanè. el 2. s̃. eo. & in c. si sententia. §. cęterum. j̃. de sen. excom. In glo. fi. in fi. hanc glo. sequitur hic Domin. quia licèt quando datur ordo ab homine processus non valeat non seruata forma, vt in c. cum dilecta. s̃. de rescrip. secus tamen est in ordine dato a iure, vt no. in c. fi. s̃. de restitutio. spoliato. & vide quod no. in c. illud. s̃. de cleri. excommu. & per Ioan. And. in d. c. sane. & per Archidia. 11. q. 3. c. j.

ADDITIONES.

a Nic. Su. Episcopalis. Adde tex. in c. Osius. 21. di. si per ordinationem. 63. di gl. in cle. j. de renun. & ibi Car. in 5. no. Inno. in c. sedes. de rescri.

b Ni. Su. Ẽpatus. Adde gl. in c. quia periculosum. de sen. exc. li. 6. gl. in c. de his. de ɔse di. 5. Abb. in c. si quis pro certo. in j. no. de smo Doct. in c. cleros. 21. dist.

c Nic. Su. Suspensus. Adde glo. & Doct. in c. tanta. de exces. præla. glo. in c. cum dilectus. de consue. tex. in c. j. de sup. negli. præla. lib. 6.

CAP. III.

SI duo. A delegato procedente cum duobus subdelegatis non in totum debet appellari ad Papam, non ad condelegatos. h. d. No. j. ꝙ vnus ex pluribus delegatis a Papa potest delegare causam sibi commissam in totum, vel in partem alteri etiam non colle-

collegæ.& vide in c.ſuper quæſtionum.§. porrò.&§. ſi verò.ſ̃.
co.In glo.j.in fine.declaratur etiam quod no.Spec.in tit.de ap
pella.§.nunc tractemus,ver.quid ſi tres.In gl.2.in fi.facit.2.q.6.
ad Romanam. vbi datur regula ad Papam eſſe appellandum.
Nec ob.d.§.porrò.quia ille caſus excipit̃ a dicta regula,ſ̃m Ioã.
And.dicentem, ꝙ ſi ſunt duo delegati, quorum vnus ſubdele-
get in totum,alter in parte,quò ad primum delegantem appel
labitur.& ita tenet Inno.in d.§.ſi verò.In glo.in ver.duobus.in
fi.idem ſi vni alij non collegæ illi duo ſubdelegent,ſ̃m Io.An.
In gl.in ver.cum delegato.ibi,ſe excuſaret.intellige qñ ſimpli-
citer ſe excuſaret,ſecus ſi ad tempus, quia tunc debet appella-
ri ad primũ delegantem, qui nõ eſt ſuperior ſubdelegatorum:
nec ẽt ad illos ſubdelegãtes debet appellari,ne ille tertius pri-
uetur ſua iuriſdictione quã habet re vel ſpe,vt hic per Io.And.

SVMMARIVM.

1 *Negatiua poſtpoſita ſigno vniuerſali non æquipollet vniuerſali negatiuæ.*
2 *Exceptio recuſationis debet probari,& non ſufficit eam ſimpliciter proponere. & nu.3.*
4 *Collega delegati ſi ſe abſentat ad partes remotas, ſatis conſtat de eius impotentia, ita vt non ſit opus alia requiſitione.*
5 *Exceptio ſuſpicionis coram quibus proponi debet.*
6 *Appellatio & recuſatio an procedant a pari.*

CAP. IIII.

1 SI contra vnum. † No. primò ibi, ambo
non poſſunt, quòd nega
a tiua [a] poſtpoſita ſigno vniuerſali nõ ęquipollet vni
uerſali negatiuæ, quia ſi æquipolleret nõ poſſet al-
ter tantum procedere,& tamen poteſt,vt hic in tex.facit c.pru
2 dentiã.§.adijcimus.ſ̃.eo.de quo hic ꝑ Io. An.& Domi. † Scđo
no.ibi, ꝓponat̃. ꝙ cauſa recuſationis debet ꝓponi & exprimi
corã ipſo iudice recuſato,& corã eius collegis, vt j̃.in gl. i ver.
proponi. eius tamen probatio & diffinitio non debet fieri co
ram eo,ſed corã alio,vt j̃.in tex.& in c.cum ſpeciali.ſ̃.de ap. &
idẽ dr̃ in exceptione excõicationis, ſi ꝯ alterũ ex iudicib. ꝓpo
nat,ſ̃m Io.An.de quo ꝑ eũ in c.pia.in ver.iudex.j̃.de exce. De
exceptione ergò declinatoria cõcernente ꝑſonã iudicis:puta
infamię,excõicationis,& ſimilis,non cognoſcit ipſe iudex ſ̃m
Bar.in l. quidã cõſulebat.ff. de re iudi. cum quo tranſit hic Pe.
3 de Ancha.licèt Inn.alias voluerit in c.cum.ſ̃.de offi.dele.†Ter-
tiò no.ibi, probari,ꝙ non ſufficit ſimpliciter proponere exce-
ptionem recuſationis,ſeu ſuſpicionis niſi eius veritas probet̃.
ideo eſt ꝙ ipſe iudex recuſatus poteſt ſtatuere terminum arbi
tris ad finiendam ipſam cauſam ſuſpicionis,quo elapſo, pote-
rit liberè in cauſa procedere.de quo in c.legitima.j̃.de appella.
Quartò no. ibi, cum autem &c. ꝙ cã recuſationis delegati epi
eſt probãda coram ipſo epo.Quid aũt ſi eps eſſet tunc abſens.
Arch.hic idẽ tenet.ſed Inn.& Hoſti.in d.c.cum ſpãli.volunt,ꝙ
tunc recuſatio proponat̃ corã delegato & petat̃ ab eo,vt ſuper
ſedeat donec adeat̃ eps: aliàs poſſet appellari. & facit ꝙ no.j̃.e.
in c.ſi delegatus,in glo.quod procedit ſ̃m Ioã. And.ſi eps eſſet
intra dięceſim vel in loco vicino,al's ſi multum diſtaret,iniquũ
vr̃,ꝙ reus prouocatus, recuſans officialem epi vel delegatum,
neceſſe habeat tunc adire epm: Et eꝯ abſurdum vr̃, ꝙ actor in
proſecutione ſui iuris tam diu impediatur. ideo dicit Io.And.
hoc caſu æquum videri, vt de recuſatione officialis recurratur
ad arbitros,& de recuſatione delegati cognoſcat ipſe officialis
epi.facit ꝙ no.j̃.in gl.& j̃.eo.c.ſi is cui.& ibi, quid ſit dicendum
in appellatione.& cum opi.Io.An. reſidet hic Pe.de Ancha.&
Do.quia tribunal epi & vicarij idem cenſet̃,vt in c.2.ſ̃.de ꝯſue.
& illud quod fit per vicarium vr̃ factum per epm,ſ̃m gl. in c.j.
j̃.de capel.mo.& vicarius epo abſente poteſt illud, ꝙ nõ poſſet
ipſo pñte,vt in c.nullus.ſ̃.de temp.ordi.ſ̃m Do.& ſic ꝯcluditur
ꝙ epo exiſtente in remotis officialis poſſit cognoſcere de recu
ſatione delegati.& idem in recuſatione officialis epi,vt arbitri
cognoſcant ſicut cognoſcerẽt de recuſatione ipſius epiſcopi,
pro eo, quia in dięceſi nõ eſt alius iudex qui cognoſcat, vt d.c.
cũ ſpãli.& facit ꝙ no.in c.pe.j̃.de offic.lega.Et ex dictis hic per
Io.An.ꝯcludit hic Lap.ꝙ ſi eps haberet plures officiales inſoli
dum,& ipſe eſt in remotis, poſſit vnus officialis cognoſcere de
recuſatione alterius,vt hic per eum.& vide etiam per d.Nico.
in c.ſi quis contra.ſ̃.de fo. cõpet. an à delegato epi recuſati vel
non poſſit appellari ad eius vicarium?& cõcludit ꝙ non, ſi epi
ſcopus ſit præſens in dięceſi,vel in loco vicino, ſecus ſi ſit ab-
ſens,vt patet ex no.hic per Io.An.& j̃.c.proxi.de quo arti.vide
plenè no.in d.c.2.& per Lap.in c.pe.ſ̃.tit.proxi.in 4.limitatio-
4 ne.† In glo.3.in princi.concludit hic Io. And.ꝙ ſatis dicatur de
impotentia conſtare ſi collega abſentat ſe ad partes valde re-
motas,nec tunc alia requiſitio eſt neceſſaria.de quo hic per eũ
& in reg.eum qui certus.j̃.eo.lib.imo concludit Inno.& Hoſt.
in c.prudentiã.§.adijcimus.hic alle.ꝙ licèt non ꝯſtet de impo-
tentia,dũmodo ꝯſtet de voluntate,ꝙ nolit intereſſe, ſatis ſuffi-
cit ad verificãdam hanc cłam,ſi non pñt &c.& vide no.in c.cũ
plures.j̃.e.& hic per Arc. dicentẽ ſufficere vnicã reqſitionẽ fa-
ctã a ꝯdelegato.facit gl.in ver.requiſiuerint.& in cle.j.de hęre.
& ibi Pau.idẽ tenet per no.per Inno.in c.cũ inter R.ſ̃.de ele.&
ſequit̃ do.Ant.in c.cũ cãm,& in c.ex lr̃is.ſ̃.e. & ita vr̃ hic ſequi
Io.An.& Do.licèt Ho.in d.c.cũ cãm. tenuerit requiri trinã ad-
monitionẽ.& vide gl.ſin.in cle.j.de ĩmu.ec.& dicta in c.nõ mi
nus.ſ̃.de ĩmu.ec.Si tñ collega reqſitus impedit reqrentẽ ne ꝓ
cedat,tũc requirẽs poterit eũ excõicare,ex quo hẽt iuriſdõnẽ ꝯ
ĩpediẽtes,ſ̃m Io.An.facit c.j.ſ̃.e.ti.ꝙ ĩtelligo ſi ꝯſtet collegã im-
peditũ ex facto collegę illius.Si vͦ nõ appareat de illius impe-
dimẽto,vel de eiꝰ volũtate,& tũc ſolus collega nõ eſſet iudex,
ꝑ no.in d.c.cũ cãm.& plenius in d.c.prudẽtiã.Quid aũt ſi colle
ga poſtea ꝓbaret ſe nõ potuiſſe venire, impeditus iuſta de cã,
caſſabit̃ ꝙ eſt factũ, vide per Do.in c.cũ Bertoldus.ſ̃.de re iudi.
In gl.in ver.a ſede.in fi.idem ſi ſint plures ſine illa clauſula,ſe-
cus ſi eſſent plures delegati cum illa cła,ab alio inferiore a Pa-
pa vel ab ordinario vel a delegato Principis. nã & ordinarius
& delegatus Principis apponere poſſunt hanc clauſulã,ſi am-
bo vel nõ omnes &c. cum etiam in compromiſſo apponatur,
vt in c.vno delegatorum.ſ̃.eo.titu.ſ̃m Archi.& Io.An.vide per
Io.An.& Do.in c.fi.j̃.de arbi.eo.lib.in glo.in ver.liberè.In glo.
in ver legitima,in fi.de quibus etiam per Specu.titu.j.§. ſuper-
eſt. & hic per Archi. dicentem iuſtam eſſe cãm ſi iudex procu
rauit cãm ſibi ꝯmitti, vel ſi prius per actorem ꝯſultus rñdiſſet,
eum habere ius,per l.prætor.ff. de iuriſ.oĩum iudi. de quo ple-
nè in d.c.legitima.& per Inno.in c.irrefragabili.ſ̃.de offi.ordi.
5 † In glo.in ver.probari ibi,ſine clauſula,& idem ſi cũ illa clau-
ſula,ꝙ ſi nõ oẽs tu cũ altero &c.vel ſi is ad quem ſermo dirigi-
tur,recuſetur,vel ꝯſimili clauſula,vt no.ſ̃.e.in c.corã.ſ̃m Arc.&
Io.An.Secus ſi ſunt dati cum clauſula,ꝙ ſi ambo non pñt &c.
De qua hic in tex.quia tunc nõ ſufficeret proponere corã recu
ſando,ſed corã omnibus, vt ſentit gl.hic & ſequit̃ Domi.licet
Arc.hic tenuerit opi.Inno.de qua hic in gl.cum eadẽ in omni
bus ſit ratio.facit qđ no.in c.cũ ſuper.ſ̃.eo.In ea.glo.ibi,dic cõ
tra.idẽ Inn.& Hoſt.& in d.c.cũ ſuper.& idẽ Io. An. hic referẽs
ita fuiſſe diſputatũ,vt hic per eum,& in d.c. cum ſuper.In glo.
mag.ver.ſed nunquid pendente,& ibi per Inno.& Hoſtien.&
in d.c.legitima.In ea.glo.in fi.alias ſi non appellaretur, illa in-
terlocutoria tranſiret in rem iudicatam, ſecundum Innoc. &
Ioan.An.in d.c.ſuper queſtionum.ad fi.vbi tenent, ꝙ etiã ſi in
totum delegauit,tamen ante quã ſubdelegatus citet, ꝓponet̃,
& probabit corã delegato.facit j.eo.c.quamuis.ſ̃m Ioã. An.de
quo per eũ in d.c.cũ ſpeciali & per Spec.in tit.de recuſatio.§.ſi
aũt.in fi.& ibi ꝑ Io.An.in addi. dicentẽ hoc procedere qñ pars
certificata de ꝯmiſſione vadit añ citationẽ corã ſubdelegãte &
recuſat ſubdelegatum, vel vadit corã ſubdelegato, & ꝓponit
legitimã cauſam ſuſpicionis.& ita ꝓcedat practica Inno. cum
poſt citationem factam per ſubdelegatum in totum nõ poſſit
ſubdelegans cognoſcere, vt d.c.quamuis.Sed Pau.hic tenet,ꝙ
ſi delegatus ſubdelegat etiam non in totũ,nõ poterit de cã re-
cuſationis cognoſcere, cum nõ reperiatur iure cautũ.Sed hoc
non vr̃ verũ, cùm delegatus Papæ poſſit cognoſcere de recuſa
ſatione ſui ſubdelegati,vt eſt tex.in d.c.ſuper quæſtionũ.§. fin.
6 ſ̃m Do.hic.† In glo.fi. in prin.no.glo. an appellatio, & recuſa-
tio procedãt a pari. In ea.glo. in fi.Pet. de Ancha.aſſignat hic
aliam rationem: quia appellatio reſpicit iuriſdictionẽ quæ dr̃
eſſe eadẽ in perſona epiſcopi & vicarij, vt in c. 2. hic alleg. ſed
recuſatio ꝯcernit ꝑſonã, nõ iuriſdictionẽ recuſati,vt no.j̃.c.ꝓx.
ideo eſt ꝙ epiſcopus poteſt cognoſcere de recuſatione vicarij
vel ſui delegati:ſecus tamen eſſet ſi vicarius vel delegatus recu
ſet̃ ex cauſa cõcernente ipſum epiſcopũ,vt quia ſit oriũdus de
terra aduerſarij ſicut eſſet eps, quia tunc corã arbitris talis cã
tractabit̃,ſ̃m Old.in ſuo cõſi.268. maximè ꝑ no.j̃.e.tit.c.ſi a ſub
delegato, & c. ſi is cui. ex quo habetur vna limitatio ad text.
huius c. in fi. vt ſic tunc eadem cauſa ſupicionis repellat epiſ-
copũ,quę repellit vicariũ,vel delegatũ ab eo,ſ̃m Do.Ex qbus
no.ꝙ licèt ſit ſuſpectus vicarius epi,vel delegatus ab epo,tamẽ
propter hoc non cenſet̃ ſuſpectus ipſe eps.ideo eſt qđ eps co-
gnoſcit de ſuſpicione vicarij & delegati ab epo, vt hic in tex.
quod

ADDITIO.

a Nic.Su. Negatiua poſtpoſita ſigno vniuerſali.Adde l.ſi ſeruus.in §.ſi.pluriũ ff. ſi quis cau.Bar.in l.non omnis.ff.ſi cer. pet.Bar. in extrauaganti qui ſint rebe. Vin.God. Negatiua qualiter probetur.Tho.Gram.dec 56.nu.4.Et modus probandi negatiuam ponitur per eundem,deci.59.nu.16.& ibidem,nu.18.

qđ intellige nisi cā suspicionis concernat pariter epm,& vicarium,vel delegatum,vt s.aliàs secus esset.Simile dicebat Ioan. An.in c.proxi.ꝙ suspicio ꝯcernit dignitatem. & ita censetur suspectus successor in dignitate,sicut prędecessor.Et adde etiam ꝙ licèt foret suspectus principalis, non tamen censetur suspectus vicarius eius, vt est tex.no. & ibi Bald.hoc dicit in l.j. C.si quacunq; præditus potesta.intellige,nisi causa suspicionis concernat pariter vtrumq;, vt s.& ita debet intelligi tex. qui videtur probare,ꝙ si est suspectus episcopus,censeatur etiam suspectus vicarius eius,vt in c.insinuante.s.de offi. delega.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus a Papa an & qualiter potest vt suspectus recusari.*
2 *Princeps an possit tollere causam recusationis.*
3 *Pronunciatio fieri debet super recusatione,& talis pronunciatio est interlocutoria.*
4 *Delegatus subdelegans dicitur vti iurisdictione,& quem effectum hoc habet, vide ibi.*
5 *Delegatus recusatus quando debeat supersedere in causa.*
6 *Propositio sola suspicionis sufficit de iure ciuili, sine allegatione certæ causæ. nu.7.*
8 *Causa suspicionis in qua forma debet proponi.*
9 *Delegatio si fiat alicui sub nomine dignitatis, qui recusatus postea moritur, an successor eius possit cognoscere.*

CAP. V.

1 IVdex. † No.j. ꝙ delegatus, etiam datus a Papa, potest vt suspectus recusari, ꝙ procedit etiam ante præsentationem literarū factam ipsi delegato.quo casu cā suspicionis deberet tunc probari corā delegante,ſm Lap.per no.in c.legitima.j.de app. & ita transit hic Domi.referens Fede. de Sen. idem tenere in ꝯsilijs suis.de quo tu vide plene per eum in suo ꝯsi.24.Quid autem si sit iudex delegatus cum clausula,ꝙ recusari non possit, an tūc poterit recusari.Specu.in titu.de recusatione.§.j.ver. quid si sit causa, tenuit ꝙ sic, & per talem clausulam remoueatur iniusta recusatio,non autem iusta,sicut dr̄ in clausula,appellatione remota,vt no.in c.vt debitus.s.de app. sicut etiam aľs dr̄ de clausula,oī exceptione remota,vt no.in c.ex parte.el 2.s.de offi.delega.Si tñ expresse prohiberetur recusari ꝑp certā & nōiatam cām,tunc recusari non poterit,vt voluit Specu. in d.ver.quid si sit cā.ſm Lap.hic ꝙ intelligit Domi.qñ causa illa esset dubia in iure an esset legitima,quo casu ad Papam spectat hoc declarare.s.qui filij sint leg.per venerabilem.sed si causa esset determinata in iure ꝙ sit legitima,tunc Princeps non posset illam tollere,ſm glo.2. q.6. si quis in quacunq;. respicit enim defensionem,vt 3.q.5.quia suspecti. quæ tolli non potest, vt in clemen. pastoralis.s.de re iudi.ſm Domi.dicentem prædicta procedere in Principe, cū per inferiores recusatio nullo modo possit tolli,sicut non posset tolli remedium appellandi,vt no.in c.super quæstionum.s.ea.Tu aduerte,primò,quia videtur ꝙ etiam inferior possit cōmittere & delegare causam recusatione remota, vt videt̄ tex.in l.fi.C.de sententijs & inter.de quo ibi per Doc.
2 † Et aduerte, quia Princeps sine dubio potest tollere exceptionem recusationis, etiā si causa esset determinata in iure . Ideo licèt Papa committat causam ex certa scientia alicui probabiliter suspecto, non videatur ex hoc tollere exceptionem recusationis.& ita procedat glo.singu.in c.ad hæc.s.de rescrip.tamen si apponatur clausula , non obstante exceptione recusationis, tunc ꝑ talem clausulā bene tolleretur potestas recusandi , vt dixit fin.Inn.in c.ex trāsmissa.s.de foro cōpe. & ita etiā voluit glo.in l. apertissimi.C. de iu. de quo etiā per glos.in l.j.in fi.ff. a quib.appellare non licet.& in d.l.fi.Nūquam tñ per clausulā appellatione remota, vr̄ remota exceptio recusationis , vt est tex.in c.postremò.s.de app.& vide in c.super eo.eo.tit.Secūdò no.ex tex.ꝙ per solam propositionem recusationis impeditur exercitium iurisdictionis iudicis, ita ꝙ vlterius non potest,nisi de cōsensu partis recusantis.& sic videtur hic casus, quod acta per iudicem post recusationem non valeant. de quo j. in glos. nō tamen priuatur ipse iudex fundamentaliter iurisdictione, quia etiam post recusationem & probationem ipsius causæ suspicionis ipse iudex de consensu partis recusantis posset in cā
3 procedere,vel alteri delegare, vt hic dicit̄. † Tertiò no. ꝙ super a recusatione[a] debet pronunciari,& talis pronunciatio est interlocutoria,ſm Archid.de quo s. eo.in c. significantibus.& in c. sua nobis.s.de appel.ſm Ioan.And.& Domi. & per talem pronunciationem, iudicem esse suspectum, extinguitur in totum iurisdictio iudicis,quæ etiā de consensu partium prorogari nō pōt,vt hic dr̄.& sic facit ad no.in d.c.significantibus, & ibi per gl.Et hæc procedunt in iudice delegato,qui postq̄ est pronunciatū super recusatione desinit eius iurisdictio, q̄ et de ꝯsensu partiū exerceri non posset,vt hic in fi.tex.secus in iudice ordinario qui remanet iudex,ēt post pronūciationē factā super suspicione,& posset cām alteri delegare,vt in d.c.cū spāli. & per gl.in c.si quis ꝯtū.s.de fo.ꝯpe. & dicet in d.c. si is cui.in fi.j.eo. In gl.in ver.legitime.in fi.dicit hic Arc.& Io.An.ꝙ legitima cā suspicionis est,si ꝑlatus in cā suę ecclię impetrat iudicē suū cōsanguineū,vt in c.insinuāte.s.e.ti.Qđ procedat ēt si ꝑlatus ipse litiget per procuratorē,a se tm̄,vel a se & caplo ꝯstitutum,licèt in hoc vltimo aliud tenuerit Pau.per no.in c.cū nūcius.s.de testib.& nō bene,cū facilior cā repellat iudicē q̄ testē, ſm Do.vt no.in d.c.insinuante.Et dicit hic Lap.ꝙ iudex non pōt recusari suspectus post ꝯclusum in cā,cum tūc nulla probatio admittatur,vt s.de procu.c.auditis.ſm Lap.& facit de causa poss.c.pastoralis. & ita etiam tenuit Ioan. And.& Imo.in c.2.s. de ordi. cog.Quod tamen limita, primò, ſm Lap.nisi exceptio recusationis esset notoria,quæ probationem non requirit,cum tunc admittatur.per no.in c. quoniam.s.de fi.presby.& in c. peruenit.& c.proposuit.s.de appel.& facit ꝙ no.per Arch.3.q.5.quia suspecti.Scđò limita,ſm Imo.hic,nisi exceptio recusationis habuisset ortum post conclusum in causa, quo casu bene posset opponi.argu.s.eo.c.insinuante. quod intelligit Domin.procedere , quando cā esset talis in qua iudex ex suo arbitrio posset moderare sñiam, quia tūc lædere posset : alias post ꝯclusum in cā proponi non possit, ex quo habet pronunciare ſm acta & actitata:& si grauet nō deficit remediū appellandi, ſm Domi. Sed imo etiā in arbitrarijs non deficit remediū appellandi,ſm glos.in c.super his.s.de acus. & in l.quid ergo.§. pęna grauior. ff. de infamibus. & ideo videretur indistinctè dicendum , vt si cā suspicionis habeat ortum post conclusum in cā,vt proponi & probari possit,per no.in d.c.insinuante.& ibi per do. Pe.de Perusio,& alios Doct.& per Ioan.An. in regula in generali.j. eo.li.& plenè per Imol.in l.quidā cōsulebat.in 20.colū.ff.de re iudi. vsque ad quantū tempus exceptio recusationis proponi
4 possit.† In glo.in ver.proponat,in prin.no.ex.glo.ꝙ delegatus subdelegās dr̄ vti iurisdictione.ꝙ facit, vt si post subdelegationē moriat̄ primus delegans,nō expiret iurisdictio delegati. de quo j.e.tit.in c.si a subdelegato.In ea.glo.in fi.sentit gl.& tenementi, ꝙ si iudex recusatus procedat post recusationem , non valeat processus. & idem tenuit glos.2.q.6. quotiens. & in d.c. quia suspecti.& idem Hosti.in d.c.cum speciali.& in d.c. legitima.& Barto.in l.quia poterat.ff.ad Trebel.per text.in l.j.C.si quacunq; præditus potestate.& Lap.in sua prima alleg.& Pet. de Anchara. per text. huius c. hic. Alij verò fuerunt in 2. opin. vt fuit Innocen. in d.c.cum speciali.dicens, ꝙ non meminit se legisse,ꝙ processus sit nullus,nisi fuerit appellatum, vt in c.super quæstionum,in fi.s.eo.tit.Idem videtur velle glo. in c.recusationes,& in c. qm̄ contra.s. de proba. & ita videtur sequi ibi Io.de Imo.& do. Anto.& idem do. Flor.in d.c.cum speciali.& An.in d.l.quia poterat. & Bal. in d.l.j.respondens ad illum tex. prout respondet Inno.in d.c.insinuante.& hanc partem sequitur Spe.in tit. de recusatione.§.qualiter.ver. quid si subdelegatus.facit ēt tex.in l.nō distinguemus.§.cū quidam.ff.de arb.vbi
5 tūc videtur valere processus licèt obstet exceptio.† Sed potest dici ꝙ ibi loquitur in arbitro , ex cuius sñia non agebatur, sed ex stipulatione pęnę.pro hac etiam parte facit tex.in c. secūdò requiris.in fi. in ver.ꝙ si coram.s.de appel.vbi tunc demum iudex recusatus tenetur supersedere.& nō procedere in cā principali,quando causa suspicionis est probata, ergo post allegationē suspicionis & ante ꝓbationē supersedere nō tenet̄.Facit pro hac parte tex. hic, vbi etiā post probatā suspicionē pōt iudex cōmittere cām de recusatoris assensu.& sic nō desinit esse iudex antequā ferat̄ sñia sup recusatione. Ad idē ēt facit , quia licet hic,& in d.c.cū speciali.det̄ ordo a iure,vt prius ꝓnunciet̄ sup recusatione, quā per iudicē procedatur, tamen nunquam ꝑuersio ordinis vnius causę ad aliā, ꝑut est hic,ꝓcessus causæ principalis,& ꝓcessus recusationis, reddit processum ipso iure nullum,sed debet appellari,vt in l.j.C.de appella.Si ergo iudex recusatus peruertit ordinem iuris procedendo in cā prius quàm fuerit expedita causa recusationis,debet tunc appellari, & aliàs non videtur,quòd propter hoc reddatur processus nullus,vt in d.l.j.C.de appella.& no.in c.exhibita.s.de iudi.Tertia fuit opin.Lap. hic vt validitas processus pendeat ex futuro euētu,quia si pronunciabitur iudicem esse suspectū,processus erit nullus , aliàs secus , sicut dr̄ in simili in attentatis per iudicem a quo

ADDITIO.

a Vinc.God. Adde,quòd recusatio post citationem ad audiendam sententiam non admittitur.Ruy.consi.6.nu.12.lib.4.

a quo post appellationẽ ab interlocutoria, vt in c. non solum. ꝭ.
6 de appel. † Quarta fuit opinio, vt distinguatur inter ius canonicum & ciuile, vt de iure canonico procedat opi. Innoc. in d. ca. cum speciali. iunctaeum opi. Lap. de qua s̃. & de iure ciuili ꝓcedat alia opi. & ratio differentiæ est, quia de iure ciuili sufficit sola propositio recusationis sine allegatione certæ causæ, ut d. l. apertissimi. & in l. cum speciali. C. de iudi. Ideo iurisdictio recusata suspenditur, intantũ ꝙ si procedat processus est nullus, sed de iure canonico non sufficit sola propositio, sed requirit, ꝙ proponatur iusta causa, & in scriptis, & postea probetur, ut in d. c. cum speciali. & per glo. in d. ca. qñ contra. & in d. l. quia poterat. merito anteq̃ probetur, debet processus iudicis recusati pendere ex futuro euentu, vt s̃. dixi. Lap. hic, & ita vr̃ tenere Io. de Imo. in d. l. quia poterat. in l. quidam consulebat. ff. de re iudi. Fuit tñ ibi in quinta opi. dicens, ꝙ sibi vr̃, ꝙ etiam de iure canonico, etiam si sit facta appellatio, non sit nullus processus ex hoc solo ꝙ sit appellatũ, quia talis appellatio fit ab interlocutoria, & dicta appellatio non reddit processum nullum ex hoc solo ꝙ sit appellatũ, nisi facta inhibitione, vt d. c. non solũ. vel ſm quod habetur in c. interposita. s̃. de appel. ergo idem dicendũ sit in recusatione, vt licèt sit appellatum, tñ ex sola appellatione non retractetur processus, nisi ex post facto apparet recusationem fuisse iustam, & sñiam latam pro recusante, ut s̃. di
7 cit Lap. quod no. † Et aduerte, quia prima opin. s̃. vr̃ de iure verior per iura ibi alleg. Nam ex sola propositione recusationis inficitur iurisdictio iudicis, in tm̃ ꝙ alteri cõmittere nõ potest sine consensu partis recusationis: multo ergo minus poterit ipse per se procedere, vt hic dicitur. pro quo etiam facit glo. in d. c. cum speciali. volens ꝙ recusatio suspendat iurisdictionẽ iudicis, ut procedere non possit. Ad idem dictum Host. & Io. An. in d. c. legitima, in ver. assignata. dicentis, ꝙ appellatio, relatio, & recusatio parificantur quò ad hoc, vt pendentia causę cuiuslibet istorum suspendat iurisdictionẽ: vnde sicut non tenet excõicato post appellationẽ, ita nec post recusationẽ. & pro hac opi. facit optimus tex. in d. c. legitima. in fi. vbi ita demum permittitur a iure ipsi iudici post recusationem procedere in principali causa, qñ esset elapsus terminus datus ad diffiniendum causam suspicionis: si ergo terminus non sit elapsus, vel quia non sit assignatus, vel aliter, vr̃ ibi apertè probari, ꝙ iudex recusatus in negotio principali procedere non possit. & hanc partem sequitur hic Dom. Quam tñ limita duobus modis. Primo, nisi iudex recusatus procederet de consensu partis recusantis, vt hic in tex. Et ꝙ sufficeret non solum cõsensus expressus, sed ẽt tacitus: puta si pars spontè coram iudice recusato litigauit. quo casu vr̃ renũciare tacitè illi exceptioni recusationis, vt no. in simili in c. ex parte M. s̃. de appel. & in c. gratum. s̃. de offi. de leg. & ita etiam uoluit D. Nicola. in d. c. cum speciali. nisi fortè litigasset, protestatione præmissa, ſm quod aliàs uoluit Inn. in c. Cumana. s̃. de ele. Secundo limita, nisi exceptio recusationis esset notoriè iniusta, quia potest iudex hanc exceptionẽ spernere, & in causa procedere. arg. eius quod dixit Inno. in c. 1. s̃. de offi. vica. & ita etiam tenuit Lap. in d. alleg. vbi plenè per eum. de hoc facit quod no. in d. c. proposuit. Sicut ecõtra qñ cã suspicionis esset euidenter iusta in iure & in facto, non esset tũc necesse eligere arbitros. arg. c. accedens. s̃. vt li. non contest. & ita sequitur d. Nico. in d. c. cum speciali. in fi. Vltimo adde, quis cognoscat de causa principali, lata sñia super causa recusationis, hic per Archi. referentem Hostien. in d. c. suspicionis. s̃. eo. titu. & cõiter tenent Doc. ꝙ arbitri nõ possint cognoscere de principali causa, sed per nouum rescriptũ erit iudex impetrãdus in illa causa. & ita sequitur hic Archi. & Do. de quo etiam ꝑ Spe. in titu. de recusatione. §. effectus autem. & in §. fina. circa prin. & no. plene in d. c. suspicionis. & in d. c. secundo requiris. & uide in c. ab arbitris. ꝭ. eod. In glo. in ver. nequibit, in fi. & tunc nõ poterit delegatus recusari, nec eius commissio impugnari ex causa suspicionis, sed alia de causa posset: puta iurisdictionis, si dicatur ꝙ delegans eam non habuerit, ſm Io. An. & ratio huius tex. & glo. est: Nam ideo non potest delegatus, tunc recusari, quia exercitium iurisdictionis trãsit in subdelegatum: secus tñ est in episcopo, vt s̃. c. proxi. quia iurisdictio remanet tunc penès demandantem, quam ad libitum reuocare potest, vt ff. de iudi. l. iudicium, ſm Ioan. And. Ex quo tene menti declarationẽ ad d. l. iudicium, ut habeat locum in ordinario delegãte: nõ aũt in delegato in totum subdelegante, ut hic in tex. & intelli
a ge vt dicitur ꝭ. in glo. & ꝭ. c. proxi. & sic patet, ꝙ iudex [a] ordinarius suspectus poterit recusari, licèt causam delegauerit anteq̃ fuerit recusatus, ex quo apud eum remanet iurisdictio, cũ possit eam reuocare qñ vult, quod facit ad no. s̃. c. proxi. in fi. Item intellige hunc tex. & glo. habere locum, si subdelegatio fuit acceptata per subdelegatum, quia anteq̃ consentiat, non est iudex, vt 24. q. vltima. c. sæpe. ſm Archi. & Io. An. Ea uerò acceptata, tunc si delegans re integra reuocat subdelegationẽ, qđ pȏt, vt ꝭ. c. proxi. poterit ipse delegatus ut suspectus recusari, ſm Archi. & Ioã. And. secus si subdelegatus inceperit uti iurisdictione, ut hic in glo. quia tunc non potest reuocari, & sic nec ipse delegãs uel subdelegatus suspectus recusari. Et licèt recusatio præueniat citationem subdelegati, ẽt dati in totum, tñ probata suspicione nõ annullabitur delegatio, licèt in hoc aliud tenuerit Hostien. in d. c. cum speciali, per no. in d. c. gratum. & facit tex. ꝭ. e. proxi. qui tamen loquitur in reuocatione, quæ differt a propositione recusationis, ſm Arch. & Ioan. An. de quo plene
8 per eum in addi. Specu. in titu. de recusatione. §. 2. in fi. † In glo. in uer. aliquid, in fi. s. ex causa suspicionis, quæ hoc modo proponetur, quia notificatur recusatio coram subdelegato, & proponens protestabitur, ꝙ ipse est paratus eam coram delegato proponere, & petet sibi ad hoc terminum assignari, qui si denegatur, appellet, si cõcedatur, proponatur recusatio intra terminum coram ipso delegato, ſm Io. An. In glo. in uer. recusatoris, in fi. immo & si esset lata sñia super recusatione a qua esset appellatum, posset tunc de uoluntate recusatoris alteri cõmittere si appellatio sit legitima, aliàs secus, ſm Lap. per no. in cle
9 men. si ante. de dolo & contu. † In glo. fi. in fi. & hic in tex. qui inducitur ad q. si delegetur alicui causa sub nomine dignitatis, qui recusatur, & statim post recusationem moritur, an successor cognoscere possit? & concludit hic Io. An. ꝙ non, qñ super exceptione recusationis fuisset pronunciatum, aliàs poterit, cum iurisdictio non sit finita, ut hic dicitur in tex. quod intellige, nisi sit appellatum, quia cum per appellationem talis pronunciatio sit suspensa, pendet hæc ex futuro euentu, an ualeat processus per successorem, ſm Lap. ut s̃. dictum fuit. Et intellige prædicta, qñ fit recusatio ratione personæ: aliàs si ratione dignitatis, & tunc secus esset, quia ita esset suspectus successor, sicut prædecessor: puta quia esset suffraganeus uel subditus impetrantis, ut in c. 2. s̃. ut li. nõ conte. ſm Io. An. & Doc. sequunt.

ADDITIO.

a Nic. Sup. Iudex ordinarius suspectus poterit recusari. Adde §. fi. 3. q. 5. & in ca. speciali, de appel. & in l. apertissimi. C. de iudicijs.
V. G. Adde multa tradita per Alb. in consi. 92. in priori articulo, ubi etiam sub nu. 7. notat, quando iudex recusatus non possit appellare.

SVMMARIVM.

1 *Exercitium iurisdictionis transit in delegatum, remanente fonte iurisdictionis in delegante.*
2 *Delegatus Papæ, qui in totum commisit alteri uices suas, potest re integra commissionem suam reuocare expressè & tacitè.*
3 *Delegatio sola non transfert effectualiter iurisdictionem in subdelegatum, nisi fuerit perpetua.*
4 *Iurisdictio ut perpetuetur in delegato, quod opus est ut fiat.*
5 *Iurisdictio subdelegati, an expiret re integra mortuo delegante.*

C A P. VI.

1 QVamuis. † No. primo ad illud quod dixit Ioã. An. s̃. ca. proxi. ꝙ exercitium iurisdictionis transit in delegatũ, fonte iurisdictionis remanente in delegante. Secundo nota, ꝙ delegatus Papæ potest in totum causam alteri subdelegare. non posset tñ dari potestas dandi alium iudicem, & sic nõ posset causa delegari cum potestate subdelegandi alteri, ſm Arch. de quo per
2 glo. in c. is cui. ꝭ. eo. † Tertio no. & ita alleg. ꝙ delegatus Papæ, qui alteri in totum vices suas commisit, potest re integra commissionem reuocare, non solum expressè, sed ẽt tacitè: puta si ad partis petitionem citet uel alio modo procedat, ſm Arch. et Ioan. An. & facit quod notat Inno. & Hostien. in c. intimasti. s̃. de appe. Sed si non in totum commisisset alteri uices suas, tũc ẽt re non integra posset reuocare, ut in l. iudicium soluitur. ff. de iudi. & est dictum. s̃. c. proxi. Sed an sit necesse, ꝙ reuocatio intimetur, & transeat in notitiam iudicis reuocati quo ad hoc vt non ualeat processus postea agitatus per iudicem reuocatũ? Bal. notabiliter in l. mandatum. C. mãdati. in 8. col. tenet quòd sic: quia sicut de intentione Papę concedentis literas est, ꝙ auctoritate literarum nihil fiat, nisi ipsis literis præsentatis, ut ꝑ Inno. in c. audita. s̃. de restit. spol. ita est cum Papa reuocat literas, quia iudex reuocatus non debet abstinere anteq̃ fiat sibi præsentatio literarum reuocatoriarũ, et ante præsentationẽ teneret processus factus per talem iudicem reuocatum, ut ibi uide notabiliter per Bal. quod no.
3 † Vltimo no. ꝙ per solam subdelegationem non transfertur effectualiter iurisdictio in subdelegatum donec perpetuetur. In glo. in uer. usus, in prin. facit glo.

glo.in ver.finitur in c.3.j.tit.1.Et Specu.in tit.de compe.iu.adit.
§. pen. in fi.& in tit.de rescripti.præsentatione.§. j. circa fi.vbi
tenuit,ꝙ præsentatio rescripti dicitur esse de processu.& hanc
partem tenuit Hostien.in c.licet vndiq;.s.eo. volens per illum
tex.ꝙ qualicunque iudex sit vsus iurisdictione, ēt per actū añ
citationē,perpetuetur iurisdictio. Et idem etiam tenuit glo.in
4 c.ne aliqui.j.de hæreticis.†Sed Arch.hic ꝯ,vt requiratur citatio
per c.gratum.s.eo.& c.fi.s.de offi.leg.quia citatio est principiū
iudicij,vt s.de proba.qm̄ contra.& Institu.de pęna teme. litig.
§.fi.& hanc partem tenet do.Flo.in d.c.licèt.concludit, ꝙ licèt
opi.glo.hic & Hostien.sit ęquior,tn̄ opi.Archi. est verior de iu
re,per d.c.gratū.vt sic requiratur citatio. & ita sequitur hic do.
Nico.& Do.hic adducens tex.in c.pastoralis.in fi. s. de rescri-
ptis.vbi per actum præcedentem citationem, vt est præsenta-
tio rescripti,& acceptatio,& declaratio personarum,nō indu-
citur vsus iurisdictionis.facit c.is qui.j.de procu.Ex quo infert,
ꝙ per electionem notarij non dicatur iudex vti iurisdictione,
vt d.c.qm̄ contra.facit etiam glo.in c.super qōnum.§.si verò.in
glo.mag.s. eo. tenens ꝙ dicatur res integra si non est deuentū
ad citationem,& ꝙ non impeditur reuocatio expressa, nec ēt
tacita,per mortē delegantis,vt tenuit glo. in d.c.licèt. facit c.si
a subdelegato. j. eo. vbi vr̄ loqui qn̄ superuenit mors in primo
delegante post subdelegationē, & tn̄ requiritur quod vltra sit
processum,& sic non sufficit delegationē esse factā. Gl. tn̄ hic
vult ꝯriū, ꝙ dicatur iurisdictio perpetuata per quemcūq; actū,
quem facit, vt iudex,etiam ante citationē,cū subdelegando dr̄
vti iurisdictione,vt per gl.s.c.prox. & in c.pastoralis,primo re
sponso.s.eo.& in d.c.si a subdelegato.& facit ēt tex. hic, & j.e.
in c.cum plures.vbi sufficit inchoasse.ad idem j.de pręben.c.si
cui.vbi sufficit ꝙ res non sit integra.& facit ēt tex.in d. c. licèt.
vbi sufficit, ꝙ iudex cęperit vti iurisdictione ad eam perpetuā-
dam,& tn̄ per præparamēta dr̄ quis incipere vti, vt est tex.no.
in l.j.§.cępisse.ff.de pollici.& ita sequitur Ioan. An.in d.c.fi.&
hic dicens,ꝙ cum per citationē inducatur litis pendentia,vt in
cle.2.vt li. penden. graue vr̄ esse codē modo requirere citatio-
nem ad perpetuandā iurisdictionē.Et ita transit hic Pe.de An-
cha.& vide per Ioan.An.in addi. Spec. in titu.de recusa. super
5 fi.secundi §.†In glo.fi.in princ. limita hanc glo. ꝙ tunc iurisdi-
ctio subdelegati expirat,si re integra moriatur subdelegās, qn̄
in subdelegatione fuit expressum propriū nomen ipsius dele-
gati subdelegantis,aliàs secus,per no.in c.qm̄ abbas.s.de offic.
deleg.& per Io.An.in c.gratiosæ. s.de rescri.e. lib. & ita sequit̄
hic Lap.& Domi.Et prædicta procedunt, qn̄ decedit ipse dele
gatus subdelegans,sed si decedat ipse subdelegatus:& tunc,an
subdelegans possit iurisdictionē reassumere, dic vt hic in tex.
s.an res sit integra vel non,& si res non esset integra,ex quo eā
non potest reassumere, an successor ipsius subdelegati possit
tunc cognoscere. vide plene per Ioan.Mo. in c. statutum.s.de
rescrip.eo.lib.& hic per Ioan.An.& Dom.& per Bar.in l.si ser
uus cōis.ff.de stip.seruo.Et prædicta qn̄ ille cui est facta cōmis-
sio decessit: si verò non decessisset, sed translatus fuisset ad ma
iorem dignitatem:puta est facta commissio Archidiacono qui
factus est episcopus,an tūc successor in archidiaconatu cogno
scat? & concludit hic Ioan.And. quod sic, & non ille transla-
tus,etiam si incępisset cognoscere,vt in d.c.quoniam abbas.li-
cèt Ioan.Mon.in d.c.statutum,aliud tenuerit. Sed eius dictum
posset procedere quando sub nomine proprio,& non sub no-
mine dignitatis facta esset commissio, quia tunc ipse sic trāsla
tus poterit cognoscere,siue per prius cępisset vti,siue non,secū
dum Imo.& Domi.de quo no.in cle.2.de rescrip.& in d.c.quo
niam abbas.& in dicto c.statutum.& ibi per glo. in ver. cano-
nicis,& per Spe.in titu.j.§.fi.ver.quid si causa.& seq.

S V M M A R I V M.

1 *Abesse dicitur qui mortuus est.*
2 *Committens alicui vices suas quas habet, videtur committere prolationem sententiæ.*
3 *Officialis episcopi si committat alicui,quò ad certam causam, ad quem poterit appellari a sententia talis delegati.*
4 *Clausula,donec duxerit reuocandum, posita in commißione alicuius causæ, quid importet.*
5 *Subdelegatio si est facta ad beneplacitum, an mortuo subdelegante expiret subdelegatio.*
6 *Delegatus subdelegando potest sibi executionem sententiæ reseruare, & tunc est ad ipsum appellandum, & non ad delegantem primum.*
7 *Commissio si fiat vsque ad sententiam inclusiuè, an tunc uideatur totum commissum.*
8 *Appellari licèt posit ad Papam omisso medio: fallit quando appellatur a subdelegato delegati Papæ dato non in totum, nam debet appellari ad proximum subdelegantem.*

C A P. VII.

1 SIdelegatus. † No.primò hunc tex.ad statu-
ta, vel ad alias dispositiones, in
quibus fieret mentio de absentia, nam & ille qui
mortuus est,dicitur abesse,vt hic.vnde verbum,ab
esse,verificatur nō solum in absentia tēporali, sed ēt perpetua
per mortem naturalē. Quid autem sit si per mortē ciuilē: puta
in eo qui est excōicatus,vel suspensus,vel factus furiosus?hic p
Archi.& Ioan.An.& per Bar.& Doc.in l.centesimis.in fi.ff.de
.obl.& quis dicatur esse absens, [a] vel præsens:hic per Arch.
.An.& per Bar.in l.præsens.ff.de procur.& in l.4.§.prætor
2 de dam.infec.†Secundo no.ibi,snīæ prolatio,ꝙ licèt aliàs
tur si cōmittatur alicui audientia, vel cognitio alicuius
an videatur cōmissa diffinitio, vt per glos. in l. qui pro-
curatorem dat.ff.de procu.& per Bar.in l. a Diuo Pio. in prin.
2 .de re iudi.& per Inno.in c.de hoc.s.de offi.Arch.†tū si com-
mittit aliquis vices suas, quas habet in causa, sine dubio uide-
tur tunc committere prolationem snīæ,vt est tex.hic, & idem
si simpliciter alicui committeretur causa: puta cōmittimus ti-
bi talem causam cognoscēdā, vt tunc videatur commissa eius
diffinitio per snīam,sm̄ Spe.eo.ti.s.sequitur.ver.quid si.& ver.
& no.Tertio no.ibi,res integra, iuncto tex.s. ꝙ paria sunt quē
cępisse vti actu sibi cōmisso,& rem non esse integram.de quo
s.c.proxi.& no.in c.vbi periculum.§.si verò.s. de elec.eod.lib.
Vltimo no.ꝙ delegatus, qui in subdelegando reseruat sibi ali-
quid de iurisdictione, facit gradum inter se & subdelegatum
quo ad appellationē, ideo dr̄ hic ꝙ a subdelegato delegati Pa-
pæ dato non in totum, debet appellari ad ipsum subdelegan-
tem,& non ad primum delegantē, ēt si appelletur post snīam,
vt hic est tex.notabilis,& sic est dare casum in quo non potest
appellari ad Papā,omisso medio.de quo j. Si tū delegatus sub-
delegaret in totum vices suas, non reseruando sibi aliquid de
iurisdictione, tunc si appelletur a subdelegato, non ad ipsum
subdeleganrem,sed ad primum delegantē erit appellandū, vt
hic probatur a ꝯrio sensu.& facit c.super qōnum.§.porrò.s.eo.
3 tit.†Et per hunc tex.Rota in deci.350.quæ incipit,Item licèt of-
ficialis.determinat ꝙ si generalis officialis epī cōmittat alteri
in totum vices suas quo ad certam causam, ꝙ a snīa dicti dele-
gati officialis poterit ad ipsum epm appellari. de quo in c. 2.s.
de consuetudine.eo.lib.& in c.dilecti.s.de appel.In glo.in ver.
abesse.in fi.no.ergo iuncto tex. de forma huius subdelegatio-
nis in casu absentiæ. In reditu ergo intelligitur reuocata.& si
iterum delegatus aberit reassumet subdelegatus iurisdictionē
in casu huius c.& procedet vigore veteris subdelegationis, &
extenditur ad multas vices quibus affuerit delegatus, ut l. Ti-
tius.ff.de excusa.tuto.& facit d.c.si quem.j. de procur.& ibi de
procuratore dato propter absentiam dn̄i,qui reuerso dn̄o non
procedet in causa.de quo ibi no.& in l.qui mutuam.ff. manda
4 ti.†In glo.in ver.committi. in fi.no.ex glo.de hac clausula,do-
b nec [b] duxerit reuocandū.& dicit hic Archid. ꝙ si addatur huic
clausulę,ꝙ non intendit reuocare iurisdictionē per processum
quem in causa faceret,ꝙ tunc procedendo in causa non intel-
ligitur reuocasse, ex quo delegatus & subdelegatus protesta-
tioni cōsenserunt,nec hoc casu videtur a protestatione reces-
sum,& ita sequitur Io.An.et Domi.de quo per Io. An.in regu.
in generali.j.eo.lib.et facit quod dixit Inno.in c. Cumana.s.de
elec.In glo.in ver.morte.in fi.Archi.hic arguit pro,et ꝯ.et non
decidit et Ioan.An.remittit se ad no.in c. si gratiosè, hic alleg.
inducit prædicta ad no.per Cy.in l.fi.§.j.C.com.de leg. et con
clude sm̄ Domi.ꝙ aliqn̄ clausula apposita importat expressam
reuocationē primæ voluntatis:puta donec duxerimus reuocā
dum vel aliter ordinandum vel prouidendum,et habet locum
tex.hic, vt siue in odiosis siue in fauorabilibus nunq̄ expiret
commissio per mortem re non integra. et ita videtur velle Io.
An.in d.c.si gratiosè. Sed si apponatur clausula sonans in actū
perseuerantiæ antiquæ voluntatis,vt ad beneplacitum,vel q̄-
diu volā,et tunc quia uoluntas non dicitur durare post mortē,
ut d.c.si gratiosè. et l.4.hic alleg. expirat commissio per mortē
concedentis,et ita sequitur hic Pau.et no. in clemen.j. de sup.
negli.præla.Hoc tn̄ fallit in vltimis uoluntatibus,in quib.mo-
riens non desinit velle, ut l.fideicommissa.§.hoc aūt.et l.uxo-
rem.§.pe.ff.de le.et plenius no.in l.ambiguitatem. C.de usufr.
5 † Et ex prædictis infertur, ꝙ si subdelegatio est facta ad bene-
placitum

A D D I T I O N E S.

a V.G.Absens non requiritur citari,ubi notorium est, nullam defensionem sibi competere.Thom.Gram.decis.65.nu.9.

b V.G.Donec.Quando faciat conditionem.Ruy.consi.37.nu.1.& consi. 43.nu.4.lib.2.& quando faciat conditionem extensiua consi.194.nu.2.lib.2.

placitum, quod mortuo subdelegante expiret commissio re integra, sed re non integra tenuit Bal. in d.c. si gratiose, quod non expiret, quia licet in odiosis & restringendis beneplacitum expiret per mortem, ut d.c. si gratiose. tn̄ in fauorabilibus, ut est prędicta cōmissio, ut dicit glo. hic, secus est, quia talis clausula tūc resoluitur in clausulam, donec reuocauero, ut sic conformet se cum iure cōi, & ut aliquid inducat. facit glo. s̄. proxima, cum iurisdictio iam inchoata non expiret per mortem, sed per reuocationē, ut l. iudicium soluitur. ff. de iudi. & ita procedat gl. hic s̄m Bal. in c. si gratiose, dicentem, Bar. in d.l. centesimis. in fi. reprehendentē hanc glo. eam non intellexisse. & facit quod no. Federi. in suo consi. 251. & Bal. in l. meminisse. ff. de offi. proconsulis. vbi dixit, quod si per principem concedatur iurisdictio ordinaria ad beneplacitum & moriatur, non expirat ante euentū successoris. Nō obst. d.l. 4. quia loquitur in cōtibus, hic in rescriptis iustitiæ, in quibus, ut in fauorabilibus, fit benignior interpretatio, ut sic duret sicut in ultimis uoluntatibus, ut no. Bart. in d.l. centesimis. in fi. & facit l. si ita, in si. ff. de manu. testa. Dubium tamen facit, quia s̄m hoc non esset differentia inter clausulā, ad beneplacitum, & donec [a] reuocauero, quod esse uidetur cōtra tex. hic. & d.c. si gratiose. sicut ergo in cōtibus, bn̄placitum non durat post mortē etiam re non integra, ut d.l. 4. ita debet esse in iudicijs, in quibus quasi cōhitur, ut l. 3. §. idē scribit. ff. de pecu. & ita finaliter residet glo. hic, cum ultima opinio glo. sit sequenda, ut l. eum qui. §. Sabinus. ff. ad Trebel. Nec ob. quod iurisdictio iam inchoata non expiret per mortē, sed per reuocationē, ut d.l. iudicium soluitur. quia illud verū, qn̄ a principio sic confertur: secus si ad tp̄s satis potest dici reuocatio, ex quo voluntas non durat post mortem, ut d.l. 4. In glos. fi. ibi. §. porrò. & in Spec. in ti. de appella. §. nunc tractemus. ver. quid si

6 delegatus. & ver. sequē. †In ea. glo. in fi. patet ergo, quod delegatus subdelegans potest sibi executionem sn̄iæ reseruare, & tūc appellādum est ad ipsum, & non ad primum delegantē, ēt si post sn̄iam appelletur, ut hic in tex. & ratio est, quia tunc potest exequi, & sicut potest exequi, ita potest retractare sn̄iam per appellationis remedium, sicut dr̄ in iudice delegato in appellatione ad infirmandam sn̄iam, qui ipsam confirmare potest, ut in c. oblatæ. in fi. s̄. de appel. & per Inno. in c. cum contingat. s̄. de offi. delega. s̄m Ioan. An. Sed quæritur, primo, an idem sit in delegato subdelegante cum clausula, donec duxerit reuocandum, licèt talis delegans non reseruauerit sibi executionē? dic quod sic, ut sic ad ipsum subdelegantē sit appellādū, ēt post sn̄iam, vt hic in tex. & ratio est, quia post sn̄iam pōt reuocare executionē & exequi: vnde sicut posset exequi, ita & retractare per appellationis remediū, ut s̄. s̄m Io. And. quod procedit, nisi post sententiā latam ipse delegatus subdelegans functus esset officio suo, ut quia commisisset executionē sn̄iæ. Nam si a tali executione appelletur, ad primum delegantē appellabitur, ut vr̄ uelle Spec. in titu. de appellatio. §. nunc tractemus. ver. quid si lata sn̄ia. ubi dicit, quod si lata sn̄ia per delegatum Papæ, a qua non sit appellatum, ipse delegans subdelegauit alteri executionē, & a tali executione appelletur, quia modum excedit, uel quia est suspectus, ad primū vr̄ appellādū, cum subdelegans sit functus officio suo. s̄. eo. in literis. super quo Lap. hic arguit pro, & contra, & nō decidit. Do. hic tenet quod tunc appelletur ad primum, qn̄ simpliciter cōmisit executionē: secus si cōmitteret donec duxerit reuocandū, quia tunc ad subdelegantē erit appellādū, ut hic in tex. Sed Pe. de Anch. vult hic, quod intra annū indistinctè ad eum sit appellandū, non ut de sn̄ia sua cognoscat, sed de viribus exequendis. & uide in c. veniens. s̄. de testi. & in c. cum super. de re iudi. Aduerte si subdelegatio sit simpliciter, vr̄ in totum facta, & nihil sibi reseruatū, ut in c. uenerabili. in fi. in uer. uices. & in c. super quæstionū. §. si uerò. in uer. uices suas. s̄. eod.

7 †Sed dubitatur, quid si cōmittantur alicuius uices usque ad sententiam inclusiuè, an uideatur tūc totum cōmissum, & sic executio: an uerò uideat̄ reseruata executio, licèt aliter non sit expressum? tex. hic uidetur uelle, quod debeat reseruari executio, aliter vr̄ cōmissa. Sed potest dici, ex quo dixit, usque ad diffinitiuā inclusiuè, vr̄ exclusisse executionē. arg. c. nonne. de præsump. l. cum prætor. ff. de iudicijs. Et quia subdelegatio est stricti iuris, qn̄ aliquid est expressum: secus si nihil, quia tunc uideretur facta in totum, ut s̄. Quid si ab executione appellantis, cuius interest, an ad subdelegantem qui illam executionē cōmisit, an uerò ad Papam debeat appellari? & uide notabiliter per Bar. in l. a diuo Pio. §. sn̄iam. ff. de re iu. Secundo quæritur, quid si subdelegatus cōmisit totum, reseruata litis contestatione, uel testium examinatione, an appellabitur tunc ad subdelegantem? Io. An. hic, quod sic, si ante alios actus reseruatos appelletur: secus si post. tunc enim ad Papam, ex quo, tempore appellationis nihil iurisdictionis habebat ipse subdelegans, nec inconuenit quod in eadem litis instantia qn̄que appellatur ad subdelegantē, & qn̄que ad primum delegātem, ut patet j. eo. si is cui. & quod ibi no. in glo. pen. in prin. s̄m Ioan. And. Sed Io. de Fantu. & Pe. de Anch. dicunt hoc dictum habere dubitationē per tex. hic ibi, quid aliud &c. Et sic sufficit aliqd reseruasse. Quare Domi. hic residet cum determinatione Ioan. An. quia tex. hic ponderans reseruationē iurisdictionis, procedit quousque durat reseruatio. secus si actus, in quo reseruatur iurisdictio sit finitus, quia tunc expirat reseruatio, & iurisdictio. ar. d.c. in literis. & in c. significantibus. eo. titu. Nec ob. tex. hic in fi. quia debet intelligi qn̄ fuit facta subdelegatio, donec reuocet, & si dubitabatur, an

8 includeret ēt executionē sn̄iæ, ut s̄. est dictum. †Tertio aduerte,

b qa licet regul'r ad [b] Papam possit appellari, omisso medio, ut 2. q. 6. ad Romanam. tn̄ fallit in casu huius tex. scilicet qn̄ appellatur a subdelegato delegati Papæ dato non in totum, quia debet appellari ad proximum subdelegantem. & dicit Ioan. An. quod hoc casu cancellaria non daret iudices appellāti ad Papam. Quod tn̄ limita primo, nisi in casibus c. si is cui. & c. si a subdelegato. j. eo. Secūdo limita, nisi sit appellatum ad Papam, & nō sit opposita exceptio, quia tunc teneret appellatio, omisso medio, & ualeret processus, s̄m Arch. per no. per Inno. in c. cū Bertoldus. s̄. de re iudi. & per Ioan. An. in uer. ad nos. & istud generaliter procedit in omni appellatione interposita, ēt ad inferiorem a Papa, omisso medio, ut ualeat processus, nisi sit opposita exceptio, s̄m Io. An. hic, uoluit glo. in c. dilecti. s̄. de appel. licet Inno. & Hostien. in c. referente. s̄. de præben. aliud velint & nō bene. de quo tamen uide plene per Rotam in decisio. 387. quæ incipit, Item si tres. Tertio limita, nisi fuisset appellatum ad Papam, & subdelegatus datus non in totum, detulisset, quia tunc licèt deferre non debuerit, ut j. de appel. cum appel. & ex hoc sit puniendus, ut no. in c. I. j. de appe. tn̄ ex quo detulit, causa est deuoluta ad ipsum Papam, nec poterit talis subdelegans, ēt cū clausula, donec duxerit reuocandum, reuocare delegationē, & exequi, quia cōmissione durante poterat subdelegatus idem, quod delegatus, & idem, quod subdelegatus facit, reputatur factum ab ipso delegato. facit j. de præben. dudum, & in reg. qui per alium. j. eo. li. Si ergo subdelegatus, detulit, vr̄ delatum ab ipso delegato, & sic causa erit deuoluta ad Papam, & ita vr̄ hic sequi Lap. & Do. referens Rotā, ita tenere in suis decis. de quo plene uide in deci. 385. quæ incipit, Item si appelletur. & ibi plenè de hoc. & per Doc. in d.c. super quæstionum. §. porrò.

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Ad Papam possit appellari omisso medio. Adde c. dilecti. de app. & ibi Docto. & per Pau. de Cast. in l. addictos. C. de appel.

b V.G. Donec. quando non habeat cum conditionis, sed tempus. Ruy. d. cōsi. 41. nume. 6. lib. 2.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus, an possit procedere in causa, non facta sibi præsentatione literarum.*

2 *Locus est præuentioni in pluribus habentibus iurisdictionem insolidum, ita quòd inchoatio facta per vnum in processu, impedit alium vt procedere non possit.*

3 *Delegatus habens condelegatum, licèt non debeat solus procedere, nisi constet de impedimento, si tamen procedit, ualet processus si postea de impedimento constet.*

4 *Perpetuatio iurisdictionis facta per vnum delegatum, an, & quando operetur quo ad alium.*

5 *Liberè, verbum operatur, quod non requiratur consensus alterius.*

6 *Procuratores plures si constituti sunt insolidum, uno occupante postea impedito, an alij possint in causa procedere.*

7 *Iurisdictio an perpetuetur per actum, quem iudex datus sub cōditione uel in diem facit ante diem uel conditionem.*

8 *Iurisdictio an perpetuetur per actum de iure inualidum.*

CAP. VIII.

Vm plures. Pluribus delegatis insolidum quilibet cognoscit, et vno inchoāte alij se nō intromittūt, et ppetuatio unius, quò ad omnes perpetuat. hoc dicit. Et habet tres partes, sicut tria sunt dicta. Secunda ibi, porrò. Tertia ibi, iurisdictione. No. primo, quod delegatio potest fieri alternatiuè, sicut compromissum, ut in l. item si unus. §. idem Papinianus. ff. de arbi.

1 †Secundo no. ibi, quilibet &c. Intellige qui fuerit primo requisitus, facta sibi copia literarum suæ iurisdictionis, s̄m Ioā. And. uolentem quod delegatus procedere nō possit in causa, nec dicatur primo habere iurisdictionem, nisi facta sibi præsentatione literarum, et idem uoluit Inno. in c. audita. s̄. de resti. spo. dicens,

dicens,ꝙ ante præſentationẽ literarum, iudici non confertur, nec aufertur iuriſdictio,& aliàs proceſſus eſſet nullus, ſm Bal. in l.falſus. C.de furtis.in 6.col.ibi,circa ſm,ver.ſed pone &c.de quo ẽt per Hoſtien.in c.eam te.ſ.de reſcrip. & plene per Rotã in deci.242.quæ incipit,Item ſi vnus.vbi alleg.ad hoc tex. in c. ſuper eo.el 2.ſ.de appel. Et quid ſit in ꝓcuratoribus,dicetur in
2 c.is qui.j.de procu. † Tertio no.ibi, nequibunt. ꝙ in pluribus habentibus iuriſdictionẽ inſolidum,locus eſt prçuentioni,intantũ quòd inchoatio proceſſus, facta per vnum in illa cauſa, impedit alium, vt procedere non poſſit. quod facit ad no. per Lap.in c.penul.ſ.de offi.vica. & ſi vnus ex duobus vicarijs epiſcopi incępit cognoſcere de cauſa,alter ſe intromittere nõ poſſit.Et propter iſtud verbum,nequibunt vlterius, de quo hic in tex.quod excludit omnem poteſtatẽ ſeu potentiã,vt ſ.eod. iudex.& j.de procura.qui generaliter.in fi.tenet hic Archi. ꝙ nõ tenebit proceſſus aliorũ iuriſdictione iam inchoata per aliũ, niſi in caſibus infra exceptis, etiam ſi primus iudex vellet hoc habere ratum,& etiam ſi aliter non opponatur exceptio,cum proceſſus aliorum ſit ipſo iure nullus,per hunc tex. ſm Archi. & Ioan.And.& ita tenet glo.hic in ver.de eodem. in fi.& facit quod no.7.q.j.c.1.& per glo.& Inno.in c.prudentiam.ſ.eo.titu. & in d.c.paſtoralis.in fi.& ita tranſit hic Dom.& Pe. de Anch. & no.in l. j.ff.de officio conſulis.de quo tamen vide plene per Rotam in deci.166.quæ incipit,Item ſi duo. & procedũt prædicta,ſm Lap.hic etiam ſi ille vnus iudex, qui incępit cognoſcere,aſſociaret ſibi poſtea alium in cauſa,ut hic in tex.ver. nequibunt vlterius,quia non valet proceſſus,vt ſ.facit quod no.in c. cum ſuper.ſ.eo.& per Rotam in deci.110.quç incipit, Item ſi citatus.vbi tenet,ꝙ ſi vnus ex delegatis cum clauſula, de qua hic in tex.citat partem,ꝙ compareat coram eo,uel coram alio collega,qui non citauit,ꝙ non tenetur comparere, nec valet proceſſus eorum factus cum collega,per hunc tex.quod tene mẽti: bene tñ valebit ipſa citatio quo ad ipſum iudicem citantẽ, vt ſic præueniſſe dicatur, & vt citatus coram eo comparere teneatur, cum in citatione alternatiua ſufficit ꝙ altera pars ſit vera,vt in reg.in alternatiuis.j.eo.lib.& quod no.in c.2. de teſtib. cog.ſm Do.Sed limita omnia ſupradicta procedere primo, niſi in caſibus hic in tex.exceptis in quibus iuriſdictio inefficax, efficitur efficax apud collegam, ſicut in ſimili no.ſ.de appella. cum ceſſante,ſm Archi.& Io.And.Secundo limita, niſi partes ipſç prorogarent expreſsè iuriſdictionẽ aliorum ſuſpenſam,cũ iuriſdictio ſuſpenſa poſſit prorogari,nõ autem extincta,vt no. per Bart. in l.nec ille.ff.de tuto.& curato.da.Nec ob. litis pendentia coram primis, cum litis pendentia non reddat iudiciũ nullum,vt per Inn.in c.cum M.ſ.de cõſt. & Bar.in l.2.ff.de ſep. viol.ſm Pet.de Ancha.Dubium tñ facit tex.hic.ſ. in ver.nequibunt,ꝙ verbum excludit omnem poteſtatẽ,vt ſ.per Io.And.& ſic prorogatio videtur prohibita.facit l.2.§.& ſi iudex.ff. de iu-
3 di.†Quarto no.ibi,impediri. nam concludit hic Archi. ꝙ licèt alius non debeat ſolus procedere, niſi conſtet de impedimento alterius,& idem qñ vnus qui non inchoauit vellet procedere,quia non debet,niſi conſtet de impedimẽto alterius qui inchoauit:ſi tñ proceſſit valebit proceſſus, etiam aliter de impedimento non conſtito, dummodo ex poſt facto appareat verè de impedimento.facit 8.diſt.veritate.& per Inno.in c.dilectus. in fi.ſ.de appel.& ita tenuit Ioan. An.in reg. eum qui certus.j. eo.lib.& ibi vide plene dicta. & ita ſequitur hic Pau. & Do.& Bal.in d.l.falſus.& no.de his in c.prudentiam.ſ.eo. & per Rotã in d.deciſio.166.licet Pe.de Ancha.hic ſe non firmet, dicendo, quòd videretur proceſſum non valere,ex quo iudex ignorauit fundamentum exercitij ſuæ iuriſdictionis, & debet cõſtare & liquere iudici,vt l.hæc autem.§.2.ff.ex quibus cau. in poſ.& in l.multum.& ibi per Bar.ff.de condi.& demon. Sed hoc nõ obſtat,vt patet in l.2.§.j.ff.de iudi.& per Bald.in d.l.falſus.Quantũ tñ ad facultatem procedendi a principio per alterum ex pluribus iudicibus cum illa clauſula, de qua hic in tex. poteſt vnus ſolus procedere abſque alio, & eius requiſitione, etiam nullo ſtante impedimento,ut hic in tex. in verbo liberè. & ibi gloſ. Sed vbi requiritur impedimentũ ſubſiſtere,tunc ſi poſtea non conſtaret de impedimento,bene nõ valeret proceſſus, nec de impedimento collegç crederetur dicto iudicis procedentis, licèt bene credatur literis vel nuncio ipſius iudicis dicẽtis ſe impeditum,ut in d.c.prudentiam . & tenet Rota in deci. 243. quæ incipit,Item retento. crederetur tñ in hoc literis epi uel aliorũ platorum,ſm Arch.& uide per Io. An. & Doc.in d.c. prudentiam.& intellige,ut dr̃ j.in glo.2.& in c.ſi contra unum.ſ.eo.in uer.non poſſunt. Dicitur autem conſtare de impedimẽto collegæ primo in caſibus poſitis hic in tex. Et idem ſi malitioſè, vel negligenter procedat in cauſa,ſm Arch.& Io. And.dicentes pręſumi malitiam qñ non apparet iuſta cauſa, & procedere recuſat,ut hic per eos.Et idem ſi is qui inchoauit, lõgè abeſt a loco,in quo proceſſus uel executio fieri debet.Iſtis enim caſibus poterit collega ſolus procedere & expedire.ar.l.ſi cũ dotem.§.ſi pr̃.ff.ſolu.ma.ſm Pe.de Anch.hic, & tenet Io. An.in c. ſi ꝯ unum.ſ.e.& ibi vide dicta in glo.3.& j.in glo.in ver.recuſa
4 ret. † Vltimo no. & ita alleg. ꝙ perpetuatio iuriſdictionis [a] fa-
a cta per vnum, operatur quo ad alium in caſibus hic exceptis, aliàs perpetuatio vnius excluderet alios,vt ſ.ſm Io.And.dicentem ꝙ inducitur perpetuatio per inhibitionem, vel alium legitimum actum.& idem hic Arch.quod no.ad no. in c.q̃uis.ſ.e. Et conclude ꝙ aliqñ cõmittuntur plures cauſæ ſeparatim vni, & tunc citatio facta ſpecificè in vna cauſa,non habet perpetuare in alijs cauſis,& ita procedat glo.in c.licet vndique.ſ. eo.qđ procedit, niſi citatio eſſet facta gñaliter ad rñdendum de iure ſuper his quæ intendit petere ille,qui facit citare.Nam tũc erit inducta perpetuatio in oĩbus cauſis,ut in l.fi.C.de annali exce. Aliquando cõmittuntur plures cauſę contra plures, quæ ſunt connexæ, & tunc perpetuatio facta in vna prodeſt in alia propter connexitatẽ,& ita procedat tex.in l.fi. C. de duo.reis.vbi citatio facta ꝯ vnum ex correis perpetuat ꝯ alios, & facta per vnum prodeſt alteri,& hoc ratione connexitatis. Aliqñ cõmittitur vni vniuerſitas cauſarum certi loci, & tunc per citationẽ factam in vna cauſa ꝑpetuatur iuriſdictio in omnibus cauſis, quæ ſub vniuerſitate comprehenduntur,ſm D.Ant.& Imo.in d.c.licèt.& tenet Bar.in l.more.ff.de iuriſdi.om. iudi.et uide in c.fi.§.officium.j.eo.& quod no.in c. paſtoralis.de reſcrip. Et ad prædicta uide tex.& glo.in c.ne aliqui.j.de hæret.vbi fauore fidei perpetuatio iuriſdictionis extenditur ad cauſas & negótia, quę tẽpore cõmiſſionis orta non erant, quod ſecus eſſet in alijs cauſis.& uide ibi per Domi ponentem quid in conſeruatoribus & in priuilegijs. Et quid ſit in procuratoribus dicetur in c.is qui.j.de procu.in fi. In glo.2.in fi. nota bene hanc glo.& tene menti inquantum gl.hic in fi.dicit ꝙ regulariter alternatiuę non ſunt ordinis,ſed præſtationis,de quo vide per Domi. in c.ſi gratioſe.in fi.ſ.de reſcriptis.eo.lib.In glo.in uer. cõſimili,in fine.idem ſi dicatur ꝙ alter alterum non expectet,uel non
5 requirat,ſm Ioan.An.†In glo.in uer.liberè,in fine.nota gl.de [b]
b hoc uerbo,liberè.quia importat,ut non requiratur conſenſus, nec requiſitio alterius.idem uoluit glo. in uerbo liberè. in clemẽ.dudum.de ſepul.In glo.in uer.uno,in fi.idem Lap.et Domi.notans ex glo.limitationẽ ad c.ſi duo.j.de procu.ut ſi duo procuratores dati inſolidum fuerint ſimul litem conteſtati, tunc nõ poſſit unus ſine alio procedere.et uide per Spec.in tit. de execu.ſñiæ.§. ſequitur. uer.quid ſi ſunt duo iudices. et quod no.in d.c.cum appellationibus.in glo.dubitauit,in fi.ſm Lap.Et uide hic per Ioan.An.quid ſi delegato qui proceſſit in cauſa, adiuncti ſunt duo,requirentes eum,ut ad certum locum cum eis cõueniat proceſſurus, et ipſe reſiſtit uolens procedere in loco in quo inchoauit?et dicit ꝙ non,qñ non eſt clauſula, ꝙ ſi nõ omnes.Sed ſi eſt clauſula, et requirunt ut conueniat in certo loco cum eis proceſſurus,et ille ire non vult,tunc alij procedere poterunt,ut in d.c.prudẽtiam.§.adijcimus.ſecus eſſet ſi ſtatuiſſet locum et terminum partibus, ad quem requirunt illum tertiũ, quia tunc non ualet quod agitur,ex quo nõ conſtitit prius, an ille nolit intereſſe,ut ſ.e.c.cauſam matrimonij.et in c. cum cã. in j.glo.et uide ibi per Ioan.An.ſuper uerbo,inconſulto,qñ eſt diſcordia loci. Et intellige prædictam qõnem,dũmodo locus non ſit extra ciuitatem uel diœce.in qua primus iudex erat deputatus,aliàs eſſet ꝯ c.ſtatutum.§.in nullo quoque.ſ.de reſcrip. eo.lib.ſm Domi.†In glo.in uer.recuſaret.ibi,procedere. Idem ſi is qui inchoauit, longe abeſt a loco in quo proceſſus uel citatio fieri deberet,cum tunc collega poſſit ea, quę imminent, expedire,ſm Archi.et Ioan.And.et facit glo. penul. in c.paſtoralis.ſ.eo.titu.et plenè,et notabiliter per Fede. in ſuo cõſi.224. et ſ.eſt dictũ.Et uide hic per Domi. ad materiam c.ſtatutum.ſ. de reſcrip.eo.lib.In eadem glo.ibi,ſubdelegatum dare etc. qa

talis

ADDITIONES.

a V.G.Adde,ꝙ iuriſdictio conceſſa cum uerbis taxatiuis, ut puta, ipſe dumtaxat,uel ſolus ipſe cognoſcere poſsit, intelligitur excludere alios Iudices pares illi,cui conceditur iuriſdictio,non autem qui eſt maior & generalis ordinis.Tho.Gram.conſi.2.fori iud.nu.8. 9.& 10.

b Nic.Sup.De hoc uerbo liberè.Adde c.licèt epiſcopus.de præben. lib.6.glo.in cle.fi.de ęta.& quali.Doc.in c.quæ in eccleſiarum.de conſti.in c. per venerabilem,qui fi.ſint leg.

V.G.Adde,ꝙ liberè dicitur aliquid ſpectare ad alium pertinere quando actum poteſt exercere ſine conſenſu uel conſilio alterius.Curt.Iuni.conſi.2.nu.3.

talis ſubdelegatus præfertur.& intellige ſm Ioã.And.ſi reinci-
pit vti iuriſdictione: ſecus ſi collega, cui competebat iuriſdi-
ctio propter impedimentũ inchoantis,præueniret, ſm Io.An.
Sed ſi pariter concurrat,& ſubdelegatus,& alter collega,tunc
vr̃ præferendus ipſe ſubdelegatus ex prærogatiua ipſius preoc
cupantis.ar.d.c.ſi duo.ſm Pet.de Anc.hic & per Fede.d. conſi.
Sentiens etiam, ꝙ collega poſſit reaſſumere executorẽ ſenten
tiæ latæ per alium collegam, & nunc impeditũ cognoſcere.de
exceptionib.quæ poſt ſententiam opponuntur,ita tranſit hic
Pe.de Ancha.Quid autem ſi collega, qui præuenit excõicauit,
deinde ratione impedimenti vel mortis deuoluitur iuriſdictio
ad collegam,an poterit abſoluere?Lap.hic ꝙ ſic.arg.c. paſtora-
lis.s̃.de offi.ordi.& regula is qui in ius.j̃.eo.lib. ſm Pe. de Anc.
& Dom.tenentes idem eſſe in ſubdelegato Papæ eo caſu,quo
delegatus excõicauit, & poſtea ſubdelegauit ut talis poſſit ab-
ſolui a ſubdelegato. & hoc niſi ſubdelegans in ſubdelegatio-
ne ꝓhibuiſſet vel abſolutionẽ ſibi reſeruaſſet, quo caſu ab eo
eſſet abſoluendus & non a ſubdelegato.Non ſic in caſu præce
denti quando collega procederet. Nam poterit collega talem
abſoluere, etiam ſi alius collega qui excõicauit reſeruauit ſibi
abſolutionem,vel aliàs inhibuit.& ratio eſt, quia collega pro-
cedens habet iuriſdictionem a iure, & par in parem nõ habet
imperium,vt s̃.de elec.innotuit. & ita ſequuntur hic Doct.In
fi.in prin.vide in d.c.prudentiam. Quid autem ſi delegato qui
proceſſit in cauſa delegans adiunxit ſm,qui delegans moritur
anteq̃ ſecundus proceſſerit cum primo delegato, an tunc iu-
riſdictio ſecundi ſit extincta?Ioan. And. videtur hic reſidere ꝙ
ſic,quia non poteſt dici perpetuata per proceſſum primi, quia
tex.hic procedit quando iudices fuerũt a principio omnes in-
ſolidum dati, & poterant ſimul & diuiſim procedere: meritò
perpetuatio vnius prodeſt alijs:ſecus eſt in adiũcto ex poſt, de
quo hic per Ioan.And.ponentem etiam de adiuncto dato iudi
7 ci ordinario,de quo etiam vide hic plene per Domi.†In glo.fi.
in fi.no.ex tota hac glo.tria. Primo ꝙ per actum quem facit iu
dex datus ſub conditione vel in diem,non perpetuatur iuriſdi
ctio ante diem vel conditionem, cum talis actus non valeat.fa
cit quod notat Spec. in tit. de citatione.§.j.ver.ſed pone Papa.
ſm Ioan.And.Secundo no.ex glo. ꝙ iudex datus ſub conditio
ne,vel in diem,non poteſt vti iuriſdictione ante diem vel con
ditionem,etiam de conſenſu partiũ,nec poteſt iuriſdictio pro-
rogari ante tempus, ſed vt duret poſt tempus, ſic.vt in c.P.&
8 G.s̃.de offi.delega.†Tertio tene menti ex glo.& ita alleg.quòd
a per actum de iure inualidum [a] non perpetuatur iuriſdictio. &
ita tenet Arch.s̃.eo.in c.q̃uis.& Hoſtien.in c.olim.s̃.de excep.
dato ꝙ õrium tenuerit in c.licet,hic alleg.Et idem dicitur de ci
tatione, ut debeat eſſe valida & legitima,aliàs nihil operatur,
vt in c.bonæ.el 2.s̃.de elec.in fi.& per glo.in l.ſi pater.C.ne de
ſtatu defun.& in c.penul.s̃.de foro compe.& ibi per Docto.di
centes ꝙ non induceret perpetuationem.& idem tenet Arch.
2.q.5.non ita.Non tamen requiritur ꝙ citatio ſit peremptoria,
ſm Archid.& Io.And.hic de quo plene in d.c.penul.& in c.ve
nerabili.s̃.eod.titu.Et vide alias per glo.in c.ex tenore.s̃.de re-
ſcrip.quando primæ literæ ſunt inualidæ, quia valent ſecundę,
licèt non fiat mentio de primis,ex quo ſunt inualidæ, & actus
inualidus nihil operatur, vt dicit glo.hic. vide de his per Do.
Nico.in c.bonæ.in prin.s̃.de confir.vti. & in c.cum noſtris.de
conceſ.præben.& ibi per glo.in ver.non vacare. & vide nota-
biliter per Do.Nic.in c.oblatę.in 2.colum.in fi.s̃.de appella.Et
vide notabiliter per Bal.in l.j.C.ſi contra ius vel vtili. publi.&
per glo.in regula,non præſtat.j̃.eo.lib.

ADDITIO.

a V.G.Nota, ꝙ actus inualidus,ſi fuit geminatus, ualet, quia præſumitur factus cum maiori deliberatione.Fel.in c.quoniam.de offi.deleg.& in c.ſi quando. de reſcrip.in uer.geminatio.

SVMMARIVM.

1 *Gratia Papæ non expirat per eius mortem,etiam re integra, licèt nõ executioni mandata.*
2 *Acceſſorium recipit perpetuationem a principali.*
3 *Arguendum an ſit a rubricis.*
4 *Executor datus in gratijs dicitur habere delegatam. Quid ſi pronunciet ſe non executorem,qualiter hoc intelligatur,uide in ſequẽtib. vſq; ad finẽ.*

1

CAP. IX.

SI ſuper gratia. † Tene menti primo, & ita
alleg. ꝙ gratia Papæ nõ ex-
pirat per eius mortem,etiam re integra,licèt nõ ſit
mandata executioni.Et idem in gratia legati,cum
ſit eadem ratio,ſm Archidia.& Io.An.facit c.ſi.s̃. de offic.lega.
& quod no.per Inno.& Hoſtien.in c.penul. s̃. de filijs presby.
& ita etiam tenuit Lap.in ſua alleg.17.intelligens prædicta,qñ
legatus vel Papa fecit gratiam ſuper beneficio vacãte: ſecus ſi
in vacaturo,quia tunc poteſtas executorum, & dicta gratia le-
gati expiraret,vt in c.penul.j̃.de offic.lega. & in c.ſi cui nulla.j̃.
de præben.de quo.j̃.Secundo no.executionem nõ eſſe de ſub-
ſtantia gratię, cum gratia poſſit eſſe ſine executore, licèt tunc
cenſeatur inefficax, vt dicitur hic in fi. ideo eſt ꝙ poteſtas exe-
cutoris quo ad ipſas gratias dicitur acceſſoria & non principa
2 lis,vt hic dicitur.†Vltimo no. ꝙ acceſſorium recipit perpetua-
tionem a principali,& ita limitantur iura dicentia, morte mã-
dantis expirare mandatum,vt s̃.eod.titu.gratum, & c. licèt, &
in l.mandatum. C.mandati.Nã dicta iura procedunt, niſi man
datum ſit annexum & acceſſoriũ actui irreuocabili per mortẽ:
quia tunc ſicut non expirat principale,ita nec acceſſorium, &
per hunc tex.dixit Bar.in l.fundi.ff.de acquirẽ.poſ. ꝙ nuncius,
vel executor poterit facere executionem mittendo in poſſeſ.
vel aliter, licèt ſit finitum officium iudicis mandantis.In gl.2.
in fi.aduerte, quia habet etiam locũ iſte tex.vt non expiret po
teſtas executorũ datorum ſuper gratia iam facta,etiam ſi dicta
non ſit acceptata per illum, cui eſt facta, ſecundũ Lapum &
Doc.hic per c.ſi tibi abſenti.j̃.de præben. Item habet locũ iſte
tex.ſi Papa contuliſſet alicui canonicatum, & mandaſſet exe-
cutori ſibi prouideri de prębenda,quia mortuo Papa, re inte-
gra non expirat gratia vel poteſtas executoris in præbenda po
ſtea vacante, licèt quo ad prębendam uideretur gratia facien-
da,vt eſt tex.no.in c.penul.j̃.de conceſ.præben. & ratio eſt,qa
gratia in canonicatum erat facta, & eo ipſo quod quis aucto-
ritate Papę eſt effectus canonicus, habet ius acquiſitum ad ob
tinendam præbendam proximo vacaturam, vt in c.ſi poſtq̃.j̃.
de præben.& ita etiam tenet glo. in d.c. ſi cui nulla. in fi. Item
locum habet iſte tex.ſi executor fuerit per Papam datus ſuper
gratia facienda: puta qui mandabat mihi cõferri beneficium,
& executor ante mortem Papæ contulit, licèt ante executio-
nem moriatur Papa,tñ executor poterit exequi excõicare im-
pedientes.Nam paria videntur, executorem datum eſſe ſuper
gratia iam facta vel facienda, & eum contuliſſe ante mortem
Papæ,vel legati, ut ibi per eum, ex quo tunc res non eſt inte-
3 gra,de quo in d.c.ſi cui.& in d.c.præſenti.†In glo. 4.in fi. nota
j.ex glo.modum arguendi ex rubricis.idem etiam uoluit gl.in
c.1.s̃.eo.& in c.tibi qui.hic alleg. Secundo nota ex glo. ꝙ ordi-
narius loci poteſt adiri pro executione gratiæ, quam fecit Pa-
4 pa.†Tertio no.ex gl.quòd executor datus in gratijs dicitur ha-
bere delegatum, ſi tñ pronunciaret ſe non executorem illius
gratiæ, non expirat eius poteſtas, quia talis pronunciatio ius
tale auferre non poſſit. facit glo. mag. in fi.in c.ſi ſoli.j̃.de con-
ceſ.præben.ſm Pau.hic,ex quo no.limitat̃ eiuſdem c.ſignificã
tibus.s̃. eo. vbi expirat iuriſdictio delegati ſi pronunciat ſe in-
competentẽ,quia illud procedit qñ iuriſdictio datur principali
ter,ſecus ſi acceſſoriè.ar. tex.hic, & ita ſequitur hic Do.Et ex
his oĩbus vult glo.hic in effectu, ꝙ licèt executores gratiarum
ſint delegati, tñ eorum poteſtas non expiret morte mandan-
tis,ẽt re integra,cum ſequatur naturã principalis, & quia aliàs
ipſa gratia efficeretur inutilis vel prolongaretur,ut s̃.in tex.Et
intellige primo hoc procedere qñ executores ſunt dati ſuper
gratia iam facta, vt s̃.in tex.ſecus ſi ſuper gratia fienda, vt in c.
ſi cui nulla.j̃.de præben.Secundo intellige in meris executori
bus,qui ſine cauſæ cognitione procedunt,non in alijs:vnde te
net Rota in deci.349.quæ incipit,Item ſi Papa, ꝙ ſi Papa man-
dat executori,vt ſi eſt ita, vel ita eſſe inuenitur, prouideat Ti-
tio de certo bñficio,quod idẽ Titius expoſuit Papæ certo mo-
do vacare,ſi Papa moriatur re integra,ꝙ expirat poteſtas exe-
cutoris, quia iſto caſu non eſt merus executor,ſed iudex dele-
gatus habens neceſſe citare partẽ, & cum cauſæ cognitione
procedere ad prouiſionẽ faciendã,vt in c.exhibita.s̃. de iudi.&
in c.ex parte.& c.olim.s̃.de reſcr. merito re integra expirat po
teſtas talis executoris,ſm Rotam ibi,quę vr̃ velle ꝙ iſte tex.lo-
quatur in meris executoribus,& non in alijs. & ita tranſit hic
Do.Sed certe licèt hoc ſit verum in dicto caſu, quia ex quo Pa
pa mandabat prouideri,gratia non erat facta, ſed erat faciẽda,
ſm no.in d.c.ſi cui nulla.meritò expirat poteſtas executoris re
integra,tñ ſecus ſi gratia eſſet facta,puta ſi Papa contuliſſet be
neficium,quod Titius expoſuit certo modo vacare,& mandat
executori,vt ſi eſt ita,inducat in poſſeſſionẽ &c. Nam ex quo
gratia erat facta non expiraret tunc poteſtas executoris,vt hic
in textu.licèt talis executor eſſet miſſus, habens procedere cũ
cauſæ cognitione, & ita tenuit Pau. hic & ita videtur tenere
Ioan.An.in d.c.ſi cui.volens, quòd gratia facta,& poteſtas exe
cutoris

cutoris non expiret re integra per mortem concedentis, etiam si in dicta gratia esset apposita illa clausula, contradictores per censuram ecclesiasticam compescendo, quasi videretur tūc rescriptum iurisdictionale, secundum Ioan. And. ibi, sed non obstat, ex quo gratia erat facta. & tex. hic generaliter & indistinctè loquitur in omnibus executoribus gratiarum iam factarū, tam mixtis quam meris. Tertiò intellige tex. & glo. hic in executoribus accessorijs ad gratiam, vt hic in text. secus si principaliter & de per se: vt si est orta discordia super gratia facta, darentur iudices delegati per Papam, quia si re integra moriatur Papa delegans, expirat illorum potestas, ex quo eorum iurisdictio est principalis ratione causæ commissæ, secundum Paul.
5 hic, cum isti sint iudices vt s. & ita transit hic Dom. †Quartò intellige in executoribus datis super gratijs, quando ipsę gratiæ efficerentur inutiles, vel ad tempus differrentur: alias verò si hæc ratio cessaret, tunc finiretur eorum officium, vt videt hic velle Io. And. & in c. fi. §. officium. j. eo. vbi dixit, q potestas conseruatorum priuilegiorum expirat re integra morte concedentis, ex quo priuilegium durat, nec impeditur, cum possit ex eo statim agi & excipi, & conseruator non venit accessoriè ad priuilegium. & ita transit hic Domi. licèt Archi. in d. c. fi. teneat contrarium. Quintò & vltimò intellige in executoribus gratiarum, non in executoribus rescriptorum iustitiæ seu in ipsis rescriptis, cum ista bene expirant re integra morte concedentis, secundum glo. hic. & ratio differentiæ est, quia licèt talia rescripta pereant, tamen ius impetrantis saluum remanet: ideo cessat ratio text. hic. quod procedit in rescriptis in quibus committitur iurisdictio: secus si mera executio, quia tunc illa non expirat, vt hic per Dom. & per Bar. in d. l. fundi venditor. & vide ad prædicta quod habetur in c. tibi qui. s. de rescrip. eo. lib. & in d. c. si cui nulla.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio iudicis delegantis non impedit iurisdictionem vel processum sui delegati.*
2 *Mors ciuilis & naturalis æquiparantur hic.*
3 *Excommunicatio superueniens in delegatum non extingit eius iurisdictionem: eius autem exercitium impedit durante impedimento.*
4 *Appellatio alternatiua an valeat.*

CAP. X.

1 Si is cui. †No. primò, q excommunicatio iudicis delegātis non impedit iurisdictionem vel processum sui delegati, et dati non in totum: cū solum disponatur hic in causa appellationis. ergo primus processus tenet de iure: nam excommunicatio est vitium personale. & ita voluit glo. & Innoc. in c. licet vndique. s. eo. & ibi per Imo. in fi. & vide etiam quod no. in c. 1. s. de offi. vica. eod. lib. in fi. †Secundò no. casum in quo mors[a] ciuilis, & na-
2
a turalis æquiparantur: cum paria sint hic subdelegatū esse mortuum, vel excōicatum, cum excōicatus ciuiliter mortuus fingatur, vt 11. q. 3. §. euidenter. de quo per glo. ordi. in c. susceptum. s. de rescrip. eo. lib. Tertiò no. ibi, de medio. quia idem si delegatus subdelegans sit absens, quia eodem modo ad primum delegantem appellabitur quando esset notabilis distantia. facit qd no. s. eo. tit. c. si contra vnum, in 3. glo. secundum Ioan. Andr. & facit ca. 2. j. de procu. secus si distantia non esset notabilis, quia tunc ad ipsum subdelegantem poterit appellari, & poterit tūc subdelegare, ita tamen q ipse idem adibitur a principio, secundum Ioan. And. licèt Arch. in c. statutum. §. in nullo. s. eo. dixerit, q partes non habent tunc necesse adire ipsum delegatū. & idem videtur tenere hic Pau. cum ad absentē in loco in quo cognoscere non potest, appellari non debeat. per no. in d. §. in nullo. Sed Domi. hic sequitur opi. Ioan. And. quia licet in tali loco non possit cognoscere, tamen poterit committere intra locum, cum tex. hoc non prohibeat. facit c. nouit. s. de offi. leg.
3 secundum Dom. †Vltimò no. ibi, impedimento durante. quòd excommunicatio superueniens in delegatum non extinguit eius iurisdictionem: sed eius exercitium impedit quousque durat tale impedimentum. de quo in c. 1. s. de rescrip. eo. lib. & in d. c. 1. s. de offi. vica. In glo. 2. in fi. & licèt non sit dubitatio si scribitur proprio nomine, quando delegatus est mortuus, tamen poterat esse quando est excommunicatus, vt per Ioan. And. in d. c. quoniam abbas. dicentem, quòd quando scribitur dignitati, successor cognoscit, etiam si prædecessori qui erat tempore datæ, rescriptū non fuerat præsentatum. & idem tenet hic Archid. In glo. in ver. excommunicari, in fi. vide hic in c. ad probādum. s. de re iudi. & hic per Lap. & Domi. In glo. penul. ibi, propter pbabile dubium. idem si dubitetur an subdelegauerit in totum vel in partem, & stat per iudicem vel aduersarium, quòd
4 certificari non potest, secundum Ioan. And. †In eadem gl. ibi, alternatiua appellatio. tene menti glo. ordi. an valeat appellatio alternatiua. de quo Io. And. remittit ad plenè no. per eū in reg. in alternatiuis. j. eo. lib. vbi concludit, quòd de iure ciuili talis appellatio teneat, cum non relinquat appellatum incertū, ex quo non potest appellari ad Imperatorem, omisso medio, vt dicit glo. hic: vnde in effectu semper censetur appellasse ad proximum superiorem. Sed de iure canonico concludit, q aliquando appellatur a sententia inferioris prælati ab episcopo: puta ab archidiacono appellatur alternatiuè ad episcopū vel archiepiscopum: & dic, vt s. ex quo non potest ad inferiorem a Papa appellari, omisso medio: vnde censet appellasse ad proximum superiorem, & valet appellatio: & inutilis adiectio non vitiat, ut in reg. vtile. j. eod. lib. quod tamen limitat Ioan. An. in d. reg. in alternatiuis, nisi esset consuetudo, quòd possit appellari, omisso medio: quia cum talis consuetudo valeat, vt in c. Romana. in secundo responso. j. de appel. nam tunc talis appellatio alternatiua non valeret, cum esset incerta, per ea quæ dicit glo. hic. & quia iudex debet esse certus, vt in c. ad hęc. s. de resc. & maximè iudex ad quem, vt 2. q. 6. propter. & c. ab eo. & §. forma. Aliquando appellatur alternatiuè ad archiepiscopum vel Papam, ad quem potest appellari, omisso medio, vt 2. q. 6. ad Romanam. Et idem si appelletur alternatiuè ad archiepiscopum, vel ad legatum, ad quem eodem modo potest appellare, omisso medio, secundum glo. hic & no. in c. 1. s. de offi. lega. & codē modo ad patriarcham, secundum glo. 22. dist. renouantes. & Inno. in c. antiqua. de priuileg. & istis casibus appellatio alternatiua non valeret, cum sit incerta, secundum glo. hic, & Ioā. An. in d. reg. in alternatiuis. Sed Rota in decis. 209. quæ incipit, Itē quòd appellatio, sequitur opi. Specu. vt refert glo. hic tenentes indistinctè valere appellationem alternatiuam, ex quo in casu magis dubio admittitur alternatiua proposito, sicut est in libello, vt in c. constitutus. s. de restitu. in integrum. nec est necesse quòd intra decem dies fiat electio, quia appellans cùm prosequitur appellationem, eo ipso eligit, & per citationem postea subsecutā certificat aduersarium. argum. in clemē. causam. de electio. & clemen. 1. vt lit. penden. Sed certe tenendum est qd tenet glo. hic. & Ioan. And. in d. reg. in alternatiuis. Nam forte appellans non curaret prosequi appellationem, vel posset differre prosecutionem ad longum tempus: vnde non conuenit quod appellatus remaneat incertus. & hanc partem sequitur Imo. in l. 1. §. si quis. ff. de appel. in 4. col. in fin. & domi. Nico. in c. 2. s. de appella. & idem etiam tenet Ioan. And. in addi. Spe. in §. nunc tractemus. hic in glo. alleg. super ver. si dicat appello. dicens prædicta procedere, etiam si quando appellat alternatiuè reseruet sibi electionem eligendi iudicem. Nam etiam de iure canonico non valebit appellatio, nisi intra tempus datum ad appellandum, declaret, secundum Ioan. And. ibi & Imo. in d. §. si quis. Sed limita omnia prædicta procedere primò, nisi ratione probabilis dubitationis fiat appellatio alternatiua, vt dicit glo. hic: quo casu etiam de iure canonico valeret appellatio, secundum Ioan. And. in dicta reg. in alternatiuis. & sequitur do. Nico. in d. c. 2. Secundò limita, nisi sit facta declaratio iudicis intra tempus decem dierum datorum ad appellandum: quia tūc etiam de iure canonico valeret talis appellatio alternatiua, secundum glo. hic, & Ioan. And. in d. reg. in alternatiuis, & Imo. in d. §. si quis. cùm tunc non censeatur esse incerta. de quib. omnibus vide plenius no. in d. reg. in alternatiuis, vbi dixi. facit quod no. Bald. in l. 2. in fi. C. de episco. audien. de declaratione fienda intra tempus 10. dierum. Dubium tamen facit, vt nō valeat appellatio alternatiua: quia declaratio iudicis requiritur tēpore dādorum apostolorum, cùm intersit iudicis qualiter apostolos dare debeat, secundum Bal. hic. & no. 2. q. 6. §. forma. & vide notabiliter per Bal. in l. cum proponas. C. de bo. auto. iudic. possi. Et prædicta in appellatione. In recurso verò, vel reclamatione non teneret, si alternatiua cōcipiatur, vt determinat Bal. in c. vt quis duas. s. de ele. eo. lib. & hoc nisi intra 10. dies eligat, vt ibi per eum. In ea. glo. in fi. Spec. in tit. de appel. in fi. 1. col. tenuit quod tenet glo. hic videlicet, quòd ad episcopum nō possit appellari. & ita tenuit Hostien. & Ioan. And. in c. si quis contra. hic

ADDITIO.

a Nico. Supe. Mors ciuilis & naturalis æquiparantur. Adde glo. in c. placuit. 16. q. 1. Doct. in c. cum sis. de conuersi. coniu. Bar. in l. ex ea in §. insulam. ff. de verb. ob Bal. in auth. si qua mulier. C. de epis. & cle. Bart. & Bald. in l. Gallus. in §. & quid si tantum. ff. de libe. & posthu.
V. G. Adde, an mors ciuilis habeat eundem effectum, quem mors naturalis, Ruy. consi. 133. nu. 1 lib. 3.

tra.hic alle.quod intelligit d.Anto.ibi, qn̄ fuisset pronunciatū super ipsa recusatione:secus si non sit lata sn̄ia, quia tunc cum remaneat iudex,saltem quo ad hoc, vt possit causam cōmittere,etiam poterit tunc ad episcopū appellari,& ita procedat gl. in d.c.si quis.Sed Ioan.Cald.& Lap.ibi dicunt hoc procedere quando episcopus fuit facilis in delegando post recusationē, ex quo per solam propositionē recusationis non est omnino priuatus iurisdictione,vt in c.iudex apostolica.s.e.secus si passus sit ꝙ causa suspicionis probetur: nam tunc non debet appellari ad eum, sed ad proximū superiorē, per rationes huius glo.& ita sequitur hic Domi. Sed certe quicquid dicat ibi do. An.& Domi.hic conclude,ꝙ non solum recusatio fuerit tantū proposita,vel et̄ probata,sed etiam si fuisset super ea pronunciatum,posset appellari ad ipsum episcopū,cum per ipsam recusationem non sit factus omnino inutilis, quia cum sit ordinarius habet potestatem delegandi,etiam post pronunciationem factam super suspicione,vt in c.cum speciali.s. de appel. licet in iudice delegato secus esset, vt in d.c.iudex.Et cum ipse episcopus habeat potestatem delegandi,tunc ipsum mediū non est omnino inutile: vnde ad ipsum est appellandum, per id quod no.in c.dilecti.s.de appel. & ita procedat glo.in d.c.si quis.& sequitur ibi Innocen.& do.Nico.

SVMMARIVM.

1 *Arbitri electi in causa suspicionis,cognoscunt tantum de causa suspicionis,& nihil de causa principali.Qui arbitri eliguntur a partibus,& nō a iudicibus.nu.2.*

3 *Appellari an possit a sentētia arbitri cōpromissarij,etiam de iure canonico.*

CAP. XI.

1 a AB arbitris. † No.primo ibi,suspicionis causa, ꝙ arbitri [a] electi in causa suspicionis nō possunt cognoscere de causa principali,sed tātum de causa suspicionis,vt hic dicitur,& ita probatur in c.2.requiris.s.de appella.& ibi per Ioan.And. & ita tenet Imo.in d.c.suspicionis.in 3.col.in prin.s.eodem. Super ipsa verò causa suspicionis bene possunt pronunciare,& condēnare partem in expensis, & assignare partibus terminum, & cōpellere testes,& falsos punire, fm̄ Archi.hic, & per glo.& Innocen.Io.And.in c.suspicionis.s.eo.& ibi per Imo. in prin.
2 † Vltimo no.quòd isti arbitri [b] eliguntur a partibus,& non a iudicibus.& ratio est,quia præiudicium dicitur esse ipsarum partium,non iudicum,fm̄ Ioan.And.Ex quo infert Lap.quòd si iudices assignent terminum arbitris nimis breuem, non debet appellari per arbitros,sed per partes,nisi aliàs grauarentur ipsi iudices,vt no.in c.legitima.j. de appel.Et licèt arbitri sint eligendi a partibus, tn̄ non habent isti arbitri potestatem a partibus,sed a iure,vt d.c.suspicionis.& ita vr̄ tenere Bart.in l.item si vnus.§.item si plures.ff. de arbit. & sequitur Imo. in c.fi.j.de arbit.vnde non possent partes tunc in compromisso dare nouam formam aliter quàm a iure caueatur.& ita tenet Do.in d. c.fi.Et vide hic per Arch. tenentem, ꝙ isti arbitri non possent esse laici.de quo Ioan.An.remittit ad no.in d.c.legitima. & in c.1.j.de excep.in ver.iudex.in fi.vbi notabiliter dixit,ꝙ isti arbitri qui iuris necessitate adeuntur,nō debent assumi, nisi in casibus expressis in iure. de quibus hic in tex. & glo.In glo.2.in fi.Archi.assignat hic aliā rationem, quia isti arbitri iuris dispositione funguntur vice delegatorū,& habent delegatam iurisdictionē,licèt eam subdelegare nō possint, & idem tenet Bal. in l.fi.C.de iudi.& quod no.in d.c.legitima. & per Lap.in sua alleg.102.qui alle.Ioan.An.in c.cum ab ecclesiarum.s. de offic. ordi.in glo.mag.in fi.& ꝙ isti habeant delegatam, tenuit d.Fl. & Imo.in d.c.suspicionis.Et no. ex glo.qn̄ ex dispositione iuris,vel statuti potest appellari ab arbitris, ad quem sit tunc ap-
3 c pellandum,de quo hic per Do.†In glo.fi.in prin.vult glo. ꝙ et̄ de equitate canonica a sn̄ia [c] arbitri cōpromissarij non appelletur.de quo etiam per glo.& Doc.in c.non sine.s. de arbit.& plene per Doc.in c.Quintauallis.s.de iureiu.& ibi per Imo.in 23.fal.Supplicari tn̄ posset,vt no.in d.c. non sine. & in d.§.ꝙ de arbitris.in fi.pe.glo.fm̄ Archi.& Ioan.An. & intellige de supplicatione,non solum de ea quæ fieret coram principe, sed et̄ de ea quæ fieret implorando officium iudicis inferioris,vt per glo.in c.a iudicibus.hic alle.fm̄ Do.dicentem, ꝙ si iudex compelleret partem ad obseruandum arbitrium iniustum, posset a tali compulsione appellari,vt in c.innotuit.s.de arbi.In e.gl. in fi.vult ergo glo. quòd ab arbitris necessarijs ex iuris dispositione electis possit appellari, & idem si sunt arbitri necessarij ex forma statuti,fm̄ Pau.& idem tenet Bal. in prima constitutione C.in §.quibus.& in l.fi.C.de iudi.& Bar.ibi,& istud videtur tenendum, cum isti sint arbitri iuris, prout hic dicitur. & hoc nisi ex forma statuti aliud caueatur.licèt Barto. in l.j.C.de nouo Co.compo.& domi. Anto.in dicto c.Quintauallis.in 10. differentia,cum quo residet hic Dom.aliud velit,de quo ꝑ Do cto.ī d.c. nō sine. & ī d.c. Quintauallis.& ibi ꝑ Imo.in 23.dn̄ia.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Arbitri electi.Adde Cardi.Alex.in c.postremo.de appella.ubi melius quàm alibi.
V.G.Nota,ꝙ arbiter quis in dubio dicitur electus,non arbitrator.Goz.consi. 100.nu.3.& arbiter quando quis dicatur.Goz.consi.104.nu.3.& 13.
b Nic.Sup.Arbitri eliguntur a partibus.Adde Lud.Ro.in repe.Ru.de arb.& per Lanfran.in tracta.de arbit.
c Nic.Sup.A sententia arbitri.Adde c.a iudicibus.2.q.6.Do. in c.2.& in c. per tuas.de arbi.Alber.de Ro.in l.j.C.de arbi.

SVMMARIVM.

1 *Industria personæ,quando videatur electa.*
2 *Et an is,cuius industria est electa,possit committere uices suas.*
3 *Delegatus inferioris a principe, an possit subdelegare, si ad hoc habeat mādatum.*

CAP. XII.

1 IS cui. † No.ex isto tex.doctrinam qn̄ sit,ꝙ uideatur electa industria personæ alicuius. Nā si committitur prouisio certæ persone nō videtur electa industria, ideo potest alteri subdelegari, &
a addе quod dicit glo.3. hic. & si talis subdelegaret donec reuocet,tunc a tali subexecutore,si modū excedat, poterit ad subdelegantem appellari,fm̄ Archi.de quo in Specu.in titu.de appe.in §.nunc tractemus.ver.nunc sed ad quem,el 2. Si verò cōmittatur prouisio personæ incertæ, videtur electa industria ꝑsonę eius,cui committitur in illa eligenda, quod facit ad no.ꝑ Old.in suo consi.40.& per Ioan.An.in c.fi.s.e.tit. & per Bal.in l.j.§.ne autem.C.de cadu.tol. & uide dicta notabiliter in c. sta-
2 tutum.§.assessorem.s.de rescrip.eo.lib. † Vltimo no.& ita alle. ꝙ ille,cuius industria est electa, non potest alteri committere vices suas,nisi hoc expresse habeat in mandatis, quod inducitur ad executorem habentem potestatem eligendi pauperes, an possit alteri cōmittere vices suas:nam, aut pauperes fuerūt nominati in specie,& potest:secus si sunt incerti, vt hic in tex. de quo tamen vide no.in d.§. assessorem. et plene per Rotam in decis.411.quæ incipit, Item fuit dubitatum vtrum executor, & ibi ad materiam huius c.& c.1.eo.tit.& in c.fi.s.eo.tit. & ibi plenè qn̄ videatur electa industria personæ, vel non. In glo.2. in fi.requiritur tamē,ꝙ ille,cui fit subdelegatio,sit habilis, fm̄ formam c.statutum.s.de rescrip.e.lib.in prin. fm̄ Ioan. An.volentem,ꝙ ille tex.locum habeat in executoribus gratiarū beneficialium.de quo ibi plenè.no.In glo.in ver.nō potest, in fi. & si hoc fecerit in casu prohibito, omnis ꝓcessus per subdelegatum habitus ipso iure est nullus,etiam si ad institutionē vel collationē præbendę sit processum,vt in c.venerabili.s.eo.fm̄ Archi.& Io.An.referentem hic Ioan.de Deo tenuisse,ꝙ si Papa expressa causa remotionis committat delegato, ꝙ si est ita, remoueat Titium a beneficio, & postea tali beneficio prouideat de persona idonea,tunc delegatus primam partem commissionis,quæ est iudicialis, & non vr̄ in ea electa industria ꝑsonæ,poterit subdelegare,non autem secundam.s.super prouisione de persona idonea, cum sit tūc electa industria personę, vt hic in tex.fm̄ Ioan.And.referentem etiam tenuisse, ꝙ si Papa mandat executori, quod quibusdam spoliatis faciat ꝓuideri,sicut sibi melius videbitur expedire,talis executor non poterit subdelegare,nisi prius taxet ꝓuisionem, & omne id quod cadit in arbitrio, in quo industria est electa ex forma mandati in arbitrando, postea verò executionem committere poterit, fm̄ Ioan.And. & ita sequitur Domi. Et generaliter quando videatur electa industria personę,uide plene Inno. & Doc. in d. c.fi.& per glo.& Bar.in l.inter artifices.ff.de solu.& in l.continuus.§.si ab eo.ff.de ver. oblig. Et adde ꝙ vbicunque in cōcessione fit mentio de hæredibus, nunq̄ videtur electa industria personę,quia industrialia non transeunt ad hæredem, ut l. cuius bonis.ff.de cura.fu.& per Bal.in l.quisquis C.de epis.& cle
3 ricis.†In glo.fi.in fi.alleg.hæc glo.ꝙ etiam delegatus inferioris a principe poterit subdelegare, qn̄ ad hoc habet speciale mandatum,sed Archi.ↄ̄ in c.quis.s.eo.titu. dicens, ꝙ subdelegatus etiam delegati principis, habens ad hoc speciale mandatum, non subdelegat.arg.c.cum causam.s.de appella. & idem Host. & glo.

ADDITIO.

a V.G.Nota,ꝙ industria personæ dicitur electa, ubi in commissione siue in dispositione aliqua dicitur,per te uideas,seu per te cognoscas,& similia.Tho. Gram.in consi.3.in prin.in ciuil.

& glo.in c.super qōnum.§.porrò.s̄.eo.facit etiam quod no.Spe cu.tit.j.§.2.ver.sed nunquid subdelegatus,ante medium. & Io. And.adducit hic plures rationes pro hac parte, de quibus hic per eum.Sed dicit Ioan.An.ꝙ ista glo.non loquitur de subdele gato,an possit subdelegare,prout loquitur Arch.sed solum de delegato:vnde non erit ire in infinitū. & pro gl. hic facit quod no.Spec. in d.§.2.in ver.precedenti.Nec obstant iura alleg.per Arch.quia loquuntur de potestate iuris cōis, non autem de po testate data per hominem,de qua loquitur glo. hic s̄m Io. An. tenentem se cum hac glo.& dicentem ꝙ pro ea facit cōis con suetudo,per quam ordinarij semper scribunt cum clausula , ꝑ te vel per alium.Et hęc sua opi.approbatur per Rotam in dec. 318.quę incipit,Item si episcopus : tenentem ꝙ licèt delegatus ēt principis non possit subdelegare cum potestate alteri sub-delegandi,ne procedatur in infinitum,vt s̄.tenet Archi.& seq tur Io.An.& probatur in c.cum causam.s̄.de appel. tamen or-dinarius bene poterit delegare cum potestate subdelegādi.fa-cit glo.in l.more.& in l.seq.ff.de iur.om.iud. & ibi per Bar.idē tenentem.& idem Cynus in l.a iudice. C.de iudi. De manda-to ergo expresse dato ab ordinario delegatus subdelegare po-terit,& ita etiam sequitur Bal.in l.non distinguemus.§. quæsi-tum.ff.de arbi.per illum tex.Quare Pau.& Do.hic vidētur vel le,prædicta procedere qn̄ ordinarius delegans cum clausula,ꝑ te vel per alium,addit hæc verba, ꝙ ex nunc illum delegat cui delegatus ille committit. nam tunc delegatus medius non fa-cit gradū,sed censetur minister primi delegantis per no.in cle men.religio.de procu.Nec ob. ꝙ tunc daretur delegatus incer tus ꝯ c.ad hæc.& ibi no.in glo.2.s̄.de rescrip. Nam tp̄e quo dat iurisdictio,reperitur certus,cum in subdelegando repræsentet persona delegantis, & sic non datur iurisdō incerta:aliàs verò si faceret gradum in subdelegando,tunc,non posset,cū delega tus inferioris a principe non subdeleget, vt s̄.Gl. tn̄ in c.super qōnum.§.porrò.s̄.eo. simpliciter tenuit ꝙ nō possit ordinarius delegare causam cum potestate subdelegandi. pro quo facit, quia ipsis ordinarijs cōmittitur a lege potestas delegandi spāli ter & in priuilegiū:ergo vr̄ ꝙ non possint in alium transferre. facit l.j.ff.de offi.eius cui est mandata iurisdictio.Et ista opinio vr̄ verior de iure s̄m Imo. in d.§. porrò. licèt alia opinio de cō-suetudine obseruetur.& vide quod no.in d.l.a iudice. & in d.c. cum causam.& in c.cum in iure.s̄.de electione.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitio si mādatur expediri in vno loco, est ipso iure nulla, si fiat in alio loco non seruata forma mandati.*

2 *Quid de processu delegati agitato extra locum sibi constitutum.*

CAP. XIII.

STatuimus. No.j. ibi, quicquid aliud.quia vr̄ hunc tex. habere gn̄aliter locū, non solum vbi mandatur fieri inquisitio, sed ēt in quocunque alio mandato . & ita vr̄ esse de mente Arch.& Io.An.hic,dum volunt,ꝙ dispositio huius tex. locum habeat non solum in inquisitoribus,sed ēt in alijs iudicibus de legatis.& ita sequitur hic Do.Lapus tn̄ in sua alleg.121.circa fi-nem ponendo intellectū huius c.dixit hunc tex.solum hr̄e lo-cum,qn̄ inquisitio mandatur fieri per Papā,& tex.hic.ibi, q.c-quid aliud,dēt vniformiter intelligi.s. qn̄ Papa aliquid mandat ex suo officio,& secus sit in iudice impetrato per ipsas partes, quo casu si non pōt in loco statuto ꝓcedere, non hr̄et locum tex.hic.vnde non posset ꝓcedere in alio , ēt in casibus hic ex-p̄ssis.& maximè qn̄ pars,quæ impetrauit, fuit in culpa , in tali loco impetrando,ut ibi per eum.Sed cogita quia Arch. & Ioā. An.vt s̄.sentiunt ꝯrium. De consensu tn̄ expresso ipsarū partiū bene posset iudex in alio loco ꝓcedere,vt in c.statutū.§.in nul lo quoque.s̄.de rescrip.& per Rotā in deci.380. quæ incipit,Itē si iudex.immo videretur tunc sufficere tacitus cōsensus, cum de loco ad locum possit fieri prorogatio,s̄m no.in c.P. & G.& in c.de causis.s̄.eo.& in l.si vt proponis.C.qūo. & qn̄ iudex.& in c.vbi periculum.§.porrò.s̄.eo.Licèt dubium faciat,quia non vr̄,ꝙ consensus partium possit alterare formā delegationis,seu conferre iurisdictionē aliter q̄ fecerit delegans arg. eius quod notatur in c.ab excōicato.s̄. de rescrip. de quo tn̄ dic, vt plene no.in d.§.in nullo quoque . Et idem esset in iurisdōne ordina-ria, vt in alio loco idoneo & viciniori possit subsistente ratio-
1 nabili cā exerceri.vt in cle.j.de foro compe. † Vltimo no.& ita allegatur , quòd si inquisitio in certo loco expediri mandatur, ipso iure est nulla si in alio fiat, tanq̄ non seruata forma man-
2 dati.& vide de his plene per Fede. in suo consi.52. † In glo.j.in fine,& propter hoc patet falsam esse opi.Vin.in c.cum I.& A. s̄.de re iud. dicentis valere processum agitatum per delegatū extra locum sibi decretū si non apponatur exceptio, quia imò est ipso iure nullus,s̄m Archi.& Io.And. videbatur tn̄ ꝙ virtu-te prorogationis valeret ꝓcessus agitatus in alio loco, ex quo partes scienter litigauerunt in alio loco, & ad prorogandū iu-risdictionē sufficiat tacitus cousensus partium,s̄m Innoc. in c. prudentiā.circa medium s̄.eo.In casu tn̄ d. §. in nullo quoque. bene requiritur expressus ꝯsensus partiū,de quo dic,ut ibi.Di-cebat ēt hic Arch.& sequitur hic Io.An. in c. dilectus.el 2.s̄.de rescri. ꝙ si citatus ad locū non idoneū seu non deputatū cōpa-reat,& non excipit,poterit iterato citatus de hoc excipere, q̄a licet dicta exceptio sit declinatoria , tn̄ ex quo de nouo oritur, poterit opponi.per no.in c.insinuante.s̄.e. cum oriatur totiēs quotiens trahitur ad locū vetitum.& facit quod no. in Spec.in ti.de citatione.§.j.ver.quid.s̄m Do.notantem ex hac glo.ꝙ per
a verbum,[a] statuimus,nō inducitur antiqui iuris declaratio , sed noui iuris promulgatio.& uide per gl.in uer.statuimus. in cle. fina.de rescrip.In glo.in ver.securius.in prin.& pro aduocatis, & testibus,vt d.c.ex parte.& c.accedens.el 2.s̄.ut li. non conte. & in cle.pastoralis.de re iudi. & uide in l. cum post.C. de app.

ADDITIO.

a Nic.Verbum statuimus.Adde c.super quæstionum,in §.verum de offi.deleg.& in c.quanto.& ibi Doc.de iudi.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio quæ annullat iurisdictionem ex defectu iurisdictionis subdelegantis, debet opponi coram ipso subdelegato.*

2 *Subdelegare est iurisdictionis, sicut reuocare commissionem, & per tales, an perpetuetur iurisdictio.*

3 *Iurisdictio delegata non expirat ipso iure per mortem delegantis, sed est opus exceptione.*

4 *Hæreticus an sit capax iurisdictionis.*

CAP. XIIII.

1 SI a subdelegato. † No.j. ibi, coram se.ꝙ exceptio annullans iu-risdictionem ex defectu iurisdictionis subdelegan tis , debet opponi coram ipso subdelegato. qđ fa-cit ad no.in c.ab arbitris.& c.iudex.s̄.eo.Secundo no.ibi, ꝑ eū vel ipsum delegatū,ꝙ perpetuatio iurisdictionis facta per sub-delegantē prodest subdelegato,vel ꝯ.& ita transit hic Pet. de Anc.in fi.quod facit no.in c.cum plures.in fi.s̄. eo. Vltimo no. ꝙ appellatio interponi debet ad iudicē qui habeat iurisdictio-nem super eo, super quo appellatur,quia appellatio præsuppo nit iurisdictionē: vnde allegans, iudicem nō hr̄e iurisdictionē, ad eū appellare nō pōt, & tanq̄ ꝯrius repellitur. sic s̄. de appel.
2 solicitudinem. † In glo.in ver.processum . in princ. vult glo.ꝙ subdelegare sit iurisdictionis , sicut & reuocare cōmissionē,& ꝙ per tales actus perpetuetur iurisdictio,& ita ēt tenuit Hosti. in d.c.licet.Sed Arch.hic ꝯ.& in c.quamuis. s̄.eo. vt requiratur citatio.& idem sequitur hic Pau.& Do.dicens,ꝙ glo.hæc est ꝯ hunc tex. quia si sola super delegatio induceret vsque iurisdi-ctionis,frustra diceretur hic in tex.per cum, quia non esset ne cessarius alius actus,ex quo p̄supponit subdelegationē esse fa-ctā si ipsa sola sufficeret,& sic vr̄ hic tex.apertus,ꝙ delegare vel subdelegare nō inducat perpetuationē iurisdictionis, qđ appa ret ex hoc tex.loquente alternatiuè , vnde oportet ꝙ verificet in qualibet parte alternatiue,vt no.in reg. in alternatiuis.j. eo. lib. s̄m Do. concludentem , ꝙ si moriatur subdelegans anteq̄ subdelegatus in aliquo processerit , & ipse subdelegatus eodē modo in causa non processit,expirat iurisdictio. facit quod no ta in ca.pastoralis.s̄.de rescrip.in glo.fi.Sed Ioan. An.tenet hic se cum glos. dicens ad istum tex.dicentem, per cum & c.ꝙ fuit exceptio partis sic loquentis. Item & alio modo posset rn̄deri ad hunc tex.Nam licet præsupponat delegationem, tn̄ non di cit quo tp̄e facta fuerit, quid enim si post mortem delegantis facta fuit,tunc non transisset iurisdictio , nec fuisset perpetua-ta ex hoc, nisi per alium actum præcedentē, & ita posset intel ligi tex.hic.Et ad glo. in d. c. pastoralis posset rn̄deri,ut loquat̄ in eo qui usum iurisdōnis non hēbat:meritò subdelegare non potuit,ꝙ posset si habuisset.& pro hac parte facit glo. in ca.iu-dex.s̄.e.& quod no.in d.c.si delegatus.Sed aduerte, quia supra dictæ duæ rn̄siones ad hunc tex.videntur diuinare.Nam nō ap paret ꝙ fuerit exceptio partis,imò Papa rn̄det hic de iure.& fa cit quod no.in c.proxi.§.officiū.nec ēt apparet,ꝙ post mortem delegantis fuerit facta subdelegatio.Nec ēt obstant iura dicen tia,ꝙ subdelegare sit iurisdōnis.nā dicit gl.in d.c. pastoralis.in fi.ꝙ est iurisdōnis ordinariæ,uel licet sit iurisdōnis,tn̄ nō est de actibus iudicij,s̄m Arch.hic,q̄a fiunt sine causæ cognitione,et partibus absentibus,& probant̄ per sola sigilla delegantiū, de quo

quo in c.qm̃ 5.s.de proba.& per Rotã in deci.266.quæ incipit, Item dixerunt.vnde non põt dici, ꝙ per solam subdelegationē sit in aliquo processum, prout requirit tex.hic, ex quo non est de actibus iudicij: vnde non inducit perpetuationē. Et hoc, nisi ipsa subdelegatio fieret partibus præsentibus. per no.in ca.
3 quamuis.s.eo.& ita tenet hic Do.†In ea.gl.in fi. Arch.hic tenet, ꝙ iurisdictio delegata re integra per mortē delegantis, nõ expiret ipso iure, sed sit necessaria exceptio.per tex.hic ibi, exceptionē corã se &c. Sed Pau.& Do.hic ꝯ, per c.fi.§. officiũ.j. e.& per c.si cui.in fi.j.de pbē.vbi dr̃, ꝙ oĩno expirat. vnde exceptio non est necessaria, vt per gl.j.c.proxi. in fi. & hanc partē tenet gl.in c.cum venissent.hic alleg.& Spec.in ti. de le.§.restat.ver. Item mortuo. Et idē Host.& Io.An.& alij Doc.in d.c.cũ venissent. Et q.d sit in delegato ad vniuersitatē causarũ, dicēt in d.§. officiũ. Imo plus tenuit gl.in d.c.cũ venissent, ꝙ mortuo delegãte re integra, in tm̃ expirat iurisdõ ipso iure, ꝙ delegatus nõ poterit ꝓcedere in cã, ēt de cõsensu partium, nec valebit processus ex iurisdõne prorogata.idē tenet Io.An.ibi, q̃a cũ iurisdictio sit extincta per mortē, non p̃t de ꝯsensu partiũ ꝓrogari. arg.l.j.ff.de iudi.& idē vr̃ tenere glo.in l.eius qui.ff. si cer.pe.&
4 facit l.priuatorũ.C.de iurisdi.om.iud. † In glo.in ver. alijs casibus.ibi, excõicatum uel hęreticũ.de quo hr̃tico, an sit capax iurisdõnis, hic plene per Arch. ponentē ēt an hr̃ticus possit facere instra.de quo per Spe.in ti.de instru.edi. §. restat uidere.ver. q.d si ꝯfectũ.& no.in c.fraternitatis.s.de hr̃t. Et uide de pę.di.j. c.nemo.& in l.fi.C.de hære.& in c.cũ sit.s.de fo.cõpe. In e.gl. in fi.quis aũt cognoscat in casibus hic positis, uide per Io. An. in c.pia.j.de excep.in uer.iudex.& per Spe.in ti.j.§.ulti. ver.itē ꝙ cã cõmissa. In gl.fi.in fi.No.ex gl.j.ꝙ qui fuit reus in cã principali, si appellat, dr̃ tunc actor in cã appellationis. qđ intelligit Io.An.habito respectu ad iudicē ad quē appellat.de quo in glo.mag.in cle.si appellationē.de ap. & per Bal. in l. hi qui ad ciuilia.C.de app.& per Imo.in l.si expressim.ff.e.ti. & per Inn. in c.corã.s.de off.del.Scđo no.ex gl.ꝙ iudex cognoscit, an sua sit iurisdictio, ēt si opponat̃ exceptio per quã neget̃ funditus eũ habere iurisdictionē.de quo no. in cle.j. de rescrip. & in c. ex parte.de verb.signi.vide glo.in l.ampliorem. C. de tem.ap.

SVMMARIVM.

1 *Cõseruatores q̃ eẽ possint, & ubi possint cognoscere, et qb. possint delegare.*
2 *Regis appellatione non venit Regina, nisi exprimatur.*
3 *Dominium, iurisdictio, districtus qualiter differunt.*
4 *Clerici an comprehendantur appellatione ciuium.*

CAP. XV.

1 HAc constitutione. † Ponitur qui possint esse conseruatores,[a] & ubi cognoscere possint, et an, et qñ, et q bus possint delegare, et quantũ eorũ p̃tãs duret, & de ipsorũ expensis. No. j. ibi, personis. quia Io.And.intelligit idem de locis, ut sic cõseruatores possint dari tam locis q̃ ꝓ personis, non solum ecclesiasticis, sed ēt laicis, ut patet j.dum loquit̃ de Regibus. Scđo no. cuius conditionis debeant esse conseruatores dati a Papa. nam tex. hic non hēt locum in ꝯseruatorib. datis ab alio, f̃m Io.And.de quo hic per eum . et no.in c.1.s.eo. et dum hic loquitur de episcopis, intelligit Io.An.de electis et ꝯfirmatis, licēt non cõsecratis.de quo per glo.in uer.eps.in cle. j.de foro cõpe.per glo.in c.cum ex eo.s.de elec.eo.lib. Et an ui
2 carij epõrum possint esse ꝯseruatores, uide per glo.in uer.delegatus, in cle.2.de rescrip.†Tertio no.ibi, et Reginis, ꝙ appellatione Regis non uenit Regina, nisi exprimatur.qđ facit, ut nomen certę qualitatis masculini generis non compręhendat fęminas eiusdē qualitatis.de quo per glo.in c.generali.s.de elec.
3 eod.lib.†Vltimo no.ibi, districtum, differentiã inter dñium, iurisdictionē, et districtum, de quo in c.cum ad sedem.s. de resti. spo.et in cle.ne Romani.§.sanè.de elec.Pręlati enim, et clerici dicuntur esse de districtu dñorum tpalium, quorum est territorium, ut hic probatur.et facit c.accedens.el 2.s.ut li. nõ cõtesta.vnde concludit hic Io. An. ꝙ priuilegium concessum districtualibus includit ēt clericos locorũ, cum censeantur districtuales seu ꝓuinciales, ut s.e.facit quod no.in c. dilecti. in ver. Anglicis.s.de fo. comp. ubi priuilegium concessum Anglicis, et sic certo generi personarum sub noĩe patriæ uel prouinciæ, comprehendit non solum laicos, sed ēt clericos:non tñ cēsentur esse de populo, ut in c.si sñia.j.de senten.excom. et ibi uide
4 no.de hoc. † Voluit tñ hic Lapus, ꝙ clerici[a] comprehendant̃ appellatione ciuium, cum ēt religiosus censeatur esse ciuis illius ciuitatis in qua est situm monasterium, ut no. de cõse.dist. 3.rogationes.et per Bar.in l.1.ff.ad munici.Nam clerici monachi retinent ciuitatem in eorum fauorem, et dicuntur ciues, et de uniuersitate ciuium, ut tenuit Lapus in sua alle. centesima. de quo hic per Do.et per Bal.in l.j.C.de suis et legi. et ꝑ Doc. in c.ecclesia.s.de consti.& in c.ꝙ clericis.s.de foro cõpe.& no.
b in c.fi.s.de statu mo.vbi est glo.no.ꝙ per ingressum[b] monasterij perditur nobilitas, & titulus domus, q̃a monachus iam desinit esse nobilis.idem voluit glo.in ca.1.s. de purga.canonica.
c imò dicebat glo.notanda 27.q.2.scripsit. ꝙ si[c] Rex vel Impera-
d tor,[d] imò etiã si eps vel Papa.fieret monachus, ꝑdit dignitatē, & desinit eē Rex, Imperator, eps, vel Papa.rõ est, q̃a monach⁹ habetur pro mortuo.16.q.j.placuit. In glo.in ver. conseruator. ibi, recusationis.quæ fieri potest dicto casu, ut per Spe. titu.j.§. superest.ver.quid si vnus.tenētem, ꝙ sit legitima causa recusationis in isto casu, secundũ Ioan. And. In glo.in ver.temporali, in fi.licēt conseruatores dentur in causis notorijs, vt d.cap.1. imò dicit hic Archi. quòd metropolitanus non potest habere cõseruatorem subditum sui suffraganei.& ita sequitur hic Ioã. An.& Do.& sic patet ꝙ etiam in notorijs quando subest legitima causa suspicionis potest iudex, ut suspectus recusari.

ADDITIONES.

a V.G.Conseruatores dicuntur habere iurisdictionem delegatam a Papa, non ordinariam.Ruy.consi.4.nu.1.lib.3.
b Nico.Supe.Clerici cõprehendantur.Adde in c.dilecti. de fo.compe. Capra.in cle.vnica.in 3.col.de reli.& vene.san.
V.G.Clerici veniunt appellatione populi in fauorabilibus. Fel.in c. cum te, col.14.versi.scriptum fuerat.de resc.
c Nic.Sup.Per ingressum monasterij.Adde gl. in ver.personarum, in c.ea quę. de statu monac.
d Nic.Sup.Quod si Rex uel Imperator.Adde Docto.in c.in præsentia. de prob.

SVMMARIVM.

1 *Citatio & sententia requiruntur in notorijs.*
2 *Subdelegatio fieri nõ p̃t, nisi in eo loco, & personis quib. p̃t fieri delegatio.*

1 a Conseruatores. † No.primo ibi, citandi. ꝙ in notorijs[a] requiritur citatio, & sñia, de quo in c.porrò.s.de diuortijs.& per glo.in c.ad nostram. el 3.s. de iureiuran. Secundo no.ibi, nisi. ꝙ licēt quis sit prohibitus a iure alteri cõmittere suas vices, tñ hoc põt, si detur ab homine sibi potestas cõmittendi, quod facit ad no.per glo.in c. is cui.s. eo.an delegatus ab inferiore a principe possit subdelegare qñ esset sibi data potestas subdelegandi?& dicit hic Io. An.ꝙ conseruatores generales solus Papa concedit, cum ius ciuile hoc ꝓhibeat inferioribus, ut in Auth. vt iudices sine quoquo suff.
2 §.nulli quoque.†Tertio no.ibi, nec &c. ꝙ subdelegatio non p̃t fieri, nisi in eo loco, & personis quibus fieri potest delegatio. sic s.de rescri.statutum.§.in nullo quoque, & quod est dictum in d.c.is cui. in princ. qui ergo non fuisset a principio habilis, non potest ex post subrogari seu subdelegari, ut est tex. hic.& in l.parabolani.& ibi Bal.C.de epis.& cleri. Vltimo no.a ꝯrio sensu, ꝙ si non ipsa pars, sed tertius hoc procuret, non incurrit hanc pęna, nisi pars esset particeps, ex quo infertur, ꝙ si iudex participaret, esset ligatus.de quo Ioan.An.remittit ad no.in c. contingit, el j.s.de senten.excõ.licēt f̃m Do.hic melius sit dicere, ꝙ secus sit in alijs, ex quo tex.hic, hoc prohibet parti. In glo. in uer.pręsumant, in fine.no.glo. ꝙ conseruator non posset cognoscere extra locum suæ cõmissionis, ēt de expresso consensu partium:secus in iudice delegato.& vide in d. §. nullo quoque.& in c.dispendia.s.de rescrip.eo.lib. In gl.in uer.superius. in fi.Quid aũt si literis sit apposita clausula, non obstãte?refert hic Do.Io.Cal.tenuisse, ꝙ si Papa dat conseruatores, ut per se, vel alium, etiam si esset extra locũ in quo est deputatus, de quibuscunque iniurijs faciat iustitiam, non obstantibus iuribus loquentibus de conseruatoribus, & talis committat vices suas canonico ecclesiæ cathedralis, talis cõmissio non ualebit, per hunc textum, cum talis sit conseruator, & non potest cõmittere, nisi personis hic expressis, & dicta clausula, nõ obstantibus non ampliat, uel immutat p̃tatem eius, cui scribit̃, licēt remoueatur impedimentũ exercitij.ad hoc cle.1.de præben.vt hic ꝑ Do. In glos.in uer. scienter, in fi. tene menti, ꝙ ēt in pęnis paria sunt aliquid fieri scienter, vel ignoranter, quando ignorantia esset iuris, vel esset ignorãtia facti crassa et supina, q̃a ignorantia iuris, uel crassa, & supina æquiparatur scientiæ, ut hic in glo.& idem voluit glo.in ver.scienter, in clemen.1. de consangui.& affi. In glo. in ver. suspensi.in fi. habebit tamen locum pęna c. 1. j. de re iudi. quæ locum habet in ipsis conseruatoribus, secundum Pet. de Anchara. In glo.in ver. expensis, in fi. & tales

ADDITIO.

a Nico.Sup In notorijs requiritur citatio.Adde glo.in c.quę Lotarius.2.qõ.j. glo.in c.dilectus.de pur.cano.Inno.in c.sacro.de senten.excom. Io An.in c. cum sit Romana.de appel.

& tales expresse debent restitui per excõicatum antequàm ab soluatur,ex quo offensa est manifesta:aliàs sufficeret cautio, vt in c.ex parte.s̃.de verb.signi.secundum Archi.& Ioan. An.dicentes,quòd in istis penis,& sententijs, ordinarius facta satisfactione poterit absoluere, quia Papa hic sibi non reseruauerit absolutionem,vt in c.nuper.s̃.de senten.excom.

SVMMARIVM.

1 *Perpetuatio iurisdictionis in vna causa,an perpetuet in alijs causis, quando facta est delegatio ad vniuersitatem causarum.& nu.2.*

3 *Omnino,hæc dictio quid significet.*

1 a Officium. † No.primo ibi,ipso [a] iure.arg.ꝙ iurisdictio delegati, etiam ad vniuersitatem causarum expiret ipso iure per mortem concedentis,etiam sine ope exceptionis,de quo est dictum s̃.c.proxi.& j̃.in glo.Secundo no. ibi,quo ad non cępta.a ꝯrio sensu,ꝙ iurisdictio non solum delegatorum,sed ēt conseruatorum durat post mortem cõcedentis quo ad cępta:intellige, nisi sint dati ad certum & determinatũ tp̃s, quia tunc & quo ad cępta non duraret & post tempus,fm Io.An.& facit quod no.per Spe.in ti.de procu.§.3.ver. quid si mandatũ.Ideo aũt post tp̃s expirat,quia in processu succedit delegans:secus q̃n post tp̃s non reperiretur alius successor,nisi qui daretur ab homine, quia tunc duraret iurisdõ vsq; in euentum successoris,vt l.meminisse.ff.de offic. procon.fm Pe.de Anch.dicentē idem esse fauore pupillorũ in cõnexis,vt duret administratio post tp̃s,ut l.tutor.ff.de admi.tuto. & vide ad prædicta quod no.in c.de causis.de offi.deleg.In glo.in ver. quorumcunq; ibi,priuilegiorum.Archi.ꝯ per tex. hic in prin. vbi loquitur in conseruatoribus a manifestis iniurijs: non aũt in conseruatoribus priuilegiorũ.facit qđ habetur in c. si super gratia.s̃.eo.Sed Io.An.tenet hanc glo.& idem tenet gl.j̃.in ver. expirare.& ita sequuntur Doct. vt sic ēt ꝯseruatoris priuilegiorũ expiret potestas,quo ad non cępta. Non ob.d. c.si sup gra, quia loq̃tur in executoribus gratiarũ,quorũ officiũ durat executa:quod non est sic in conseruatoribus priuilegiorũ, in quibus cõseruatoribus ēt cessant rões d.c.si super gratia. Nec ēt ob.principiũ huius c.quia ampliatur hic in tex. fm Ioã. An.de quo ēt vide in d.c.si super gratia.†In gl.in ver.expirare,in prin.

2 aduerte, quia in alijs delegatis ad vniuersitatē causarũ, perpetuatio iurisdictionis in vna causa ꝑpetuat quo ad oẽs alias nõ cęptas,& ēt inter alias personas,vt est dictum s̃.eo.in c. cũ plures. in §. fi. secus in conseruatoribus, quia expirat in totũ eorũ iurisdictio,nisi quo ad iam cępta,vt hic.de quo ēt plene ꝑ Do. in c.ne aliqui.j̃.de priuileg. Quod ergo dicit glo.hic, ꝙ quo ad negotium cęptum pro vno sit perpetuata iurisdictio quo ad oẽs,debet intelligi quantũ ad illud negotium cęptum, q̃a quo ad non cępta expirat in totum,vt est tex.hic.In glo. in ver.edita,in fi.Ioã.An. addit aliam dr̃iam, q̃a iudices delegati nõ p̃nt dari ad futura negotia,sed conseruatores sic, vt hic patet. & in c.j.s̃.eo.tit.& lib.Et per Inno.et Ioan.An.in c.audita.post prin. s̃.de restitu.spolia.quod intelligit hic Lapus,si illę futurę controuersiæ oriantur super rebus possessis tp̃e datę conseruatoriæ:super rebus verò ex post acquisitis,conseruatores non haberent potestatem,etiam si essent dati ut defendant a manifestis iniurijs illatis vel inferendis, quia ista tanq̃ odiosa debent restringi,vt in c.cum capella.& c.quia circa.s̃.de priui.et in clemen.fi.de rescrip. et ita etiam sequuntur hic Doc. de quo etiã per Domi.in d.c.ne aliqui. Sicut etiam aliàs dubitatur de procuratore,an intelligatur constitutus ad lites futuras,q̃n tales lites habuerunt ortum de nouo post constitutionem ipsius procuratoris?de quo per glo.in l.omnium.ff.de procu. et per Ioã. An.in c.qui ad agendum.in princip.ff. de procu.et ibi dicetur.

3 b †In glo.in uer.omnino, in fi. tene menti hanc glo. de hac dictione,[b] omnino,quia importat et reducit dispositionem, ut ipso iure,et absque ope exceptionis. Vltimo vide hic per Ioã. An.ponentem vnam summam circa materiam conseruatorũ. Et primo quis sit conseruator,et vnde dicatur. Secundo quis possit dari cõseruator.Tertio a quo dari possint. Quarto quot sint species cõseruatorum. Quinto an iura antiqua de his prouiderint.Sexto qualis sit eorũ iurisdictio. Septimo in quo conueniant cum delegatis, et in quo differant. Octauo, an recusentur.Nono an ab eis appelletur.Decimo quantum duret eorum potestas,et de quibus possint cognoscere,et in quo loco, et an subdelegent. Vndecimo an inuocent brachium sęculare.Duodecimo an cogãt satisfacere de offensa.de quibus omnibus hic per Ioan.An.et no.in c.j.s̃.eod.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Ipso iure.Adde quid importãt ista verba,ipso iure, & ipso facto. vide gl.in reg.in pęnis.de re.iur.lib.6.glo.in cle.j.de ui.& hon.cler.gl.in c.quã sic de ele.lib.6.& per Bal.in auth.habita.C.ne fi.pro patre.

b Nic.Sup.Dictione,omnino.Adde glo.in c.& si Christus .de iureiur. Archi.in c.hoc ius.10.q.2.Bal.in l.si pecuniam.ff.de condi.inde.

V.G.Omnino,dictio, quid significet.Ruy.consi.133.nu.22. lib.5.& ꝙ significat indistinctè.Ruy.consi.138.nu.12.lib.5.

De officio legati. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Scandala semper sunt tollenda.*

2 *Maior in dignitate est magis honorandus in priuilegiorum concessione.*

3 *Legati nati qui dicantur, vide hic quos enumerat.*

4 *Legatus quid potest facere existens extra suam prouinciam.*

5 *Denominatio quando fiat a digniori.*

6 *Papa qualiter scribat Cardinalibus, an debeat eos appellare fratres, vel filios.*

7 *Legatus de latere, an possit conferre beneficia reseruata.*

8 *Legatus de latere concurrit cum quolibet ordinario in sua prouincia, ita ut sit locus præuentioni.*

CAP. I.

1 a Officij nostri. †No.j.scãdala [a] semꝑ esse remouẽda:iõ rõne scãdali euitandi possit q̃s impunè nõ parere mãdato Papæ, vt in c.cum teneamur. s̃. de p̃ben.& ibi per Doc. & per Inno. in c. nisi.§. pergraui. s̃.de renũ.Et dicit hic Hos.& Io. An.ꝙ semper scandalũ est euitandĩ,dũmodo Deus per id nõ offendat, ut in c.qui scandalizauerit.s̃.de reg.iur.& vide in c.2. & ibi per gl.s̃. de no.ope.nun.Secũdo no. ꝙ quies,& bonũ subditorũ dr̃ esse pax superiorũ,& onus subditorũ dr̃ onus superiorũ.Ideo est ꝙ a grauamine illato subditis põt superior appellare . de quo in

2 c.auctoritate.j̃.de priuile.& per Inn.in c.dile.s̃.de appella.†Vltimo no.ꝙ maior in dignitate dẽt magis honorari in priuilegiorũ ꝯcessione.facit c.fi.in prin.s̃.tit.proxi.& c.de multa.s̃.de p̃b. iõ dicit hic Host.& Io.And.ꝙ Cardinales ēt non legati sunt p̃ cæteris honorandi:licèt enim alij possint esse maiores dignitate vel ordine,tñ isti sunt maiores honore,sicut eñ pars corporis Papæ,vt 6.q.j.si quis.& j̃.de pęnis.c.fęlicis.& dicunt patricij scripti in diademate Imperatoris. Insti.qui.mo.iu.pa. pote.solu.§.filiusfa.& p̃nt dici senatores.96.di. Constantinus.& 16.q.j. ecclesia hẽt fm Arch.Et inter Papã,& Cardinales dr̃ esse identitatis vnio,fm Io.An.in c.requisiti.in fi. s̃. de testa. Nec possunt Cardinales,vt suspecti, recusari,vt in c.nouit.s̃.de ap.fm Host.

3 b & Io.An.& uide dicta in c.super eo.j̃.de hereticis.†In gl.in ver si.legati.in prin. Aduerte,quia quidã [b] sunt legati nati, qui nascunt cũ priuilegio legationis per adeptionẽ dignitatis archiepalis,vt est archieps Cantuariẽ. Eboracensis,Remensis,& in Italia,solũ est archieps Pisanus,vt no.in c.1.s̃.e.& in c.j.s̃.de appel.Et per Imo.in c.uolentes.s̃.eo. Quidã verò sunt legati de latere,& isti fm consuetudinẽ Romanæ curiæ sunt soli dñi Cardinales,quia alij nõ vocant de latere,ut no.in d.c. uolentes.& per glo.in c.pe.eo.tit.& tenet Spe.in ti.de legato.§.sequitur ut dere.circa prin.& ita ēt est de mente gl.istius, hic in fi. Quidã verò sunt legati missi,& nõ de latere, ut sunt alij p̃lati qui mittuntur per Papã ad regendã prouinciã,ut patet hic in tex.& in

4 d.c.pe.†In ea.glo.ibi,absoluendo,ꝙ põt facere extra legationẽ vel prouinciã,ēt finita legatione,vt in d.c. pe. & ibi per glo.& tenet Io.And.& sic s̃pale in excõicatione,ꝑ p violentã manuũ iniectionẽ in clericis,& sic nõ ob.c.nouit.§.eo.Sed in alijs excõicationibus Io.An.ibi distinguit,an requiratur causę cognitio,& nõ possit,ar.c.2.s̃.de ꝯsti.eo.lib.al̃s possit. & ita sequit hic Do.Et eo casu quo posset absoluere extra ꝓuinciã, si cõparet læsus corã legato,& petit satisfactionẽ,dẽt tunc cõmittere ordinario loci,vt de hoc cognoscat,& vice sua absoluat, fm Ho. hic,& per Spe.in eo.ti.§.nũc dicamus.ver.quid si lęsus.Et adde ꝙ legatus põt absoluere excõicatos, ēt pro enormi læsione facta clerico,fm Arch.hic, licèt Host.ꝯ in d.c.pe.Sed idẽ Host.& Ioan.An.in c. ad eminentiam. s̃. de senten. excommunica.tenent id quod Archid.hic.& sequitur Imo.in d.c.penul.Et uide glo.94.distin.c.2.legatum posse absoluere,etiam illũ, qui iniecit manus in eum:intellige, nisi in casu c. fęlicis.infra de pœnis. In ead.glo. ibi, de causis exemptorũ. idem tenet glo.in c. transla-

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Scandala semper.Adde tex.in c.nihil cum scandalo.de præscri. V.G.Ecclesiast.32. Ne ponas animæ tuæ scandalum.Apoc.2.d.docebat Balac mittere scandalum coram filijs Israel. & Luc.7.d. beatus est qui non fuerit scandalizatus in me.

b Nic. Sup.Quidam sunt legati nati.Adde Doc.in rub.co.ti.in antiquis.

tranſlationem.& c.1.ſ.eo.& Specu.eo.tit.§.ſupereſt.ver.ſed nũ
quid.dicens,ꝙ tm̃ legati de latere hoc poſſunt.& non alij, niſi
in literis hoc expreſſe ꝯtineat,& ita procedat glo.16.q.j. frater.
de quo plene no.in d.c.j.& in c.auctoritate.j.de priuileg. & in
c.veniens.j.de verb.ſigni.vbi eſt tex.no.In ea.glo.ibi, in colla-
tionibus.& hoc dupliciter,q͂a ꝯferunt vacantia:vacatura cõfe-
renda reſeruant, vt in c.2.& 3.j. eo. quorũ neutrum faciunt alij
legati,vt j.eo.c.præſenti.& c. pe. ſm Io.An.de quo ẽt per eum
in c.pro illorũ.ſ.de præb. Et dicit hic Io. An.ꝙ ẽt in alijs diffe-
runt.Et primo in c.volentes.ſ. eod. Secundo in c.antiqua.ſ.de
priuilegijs. Tertio in procuratione quam recipiũt legati de la-
tere extra prouinciam.Alij verò non,ſm Hoſt. ita intelligentẽ
c.cũ inſtantia.& c.procurationes.ſ. de cenſib. de quo per Spe.
in d.§.ſupereſt.ver.ẽt ſciendũ,in fine.Quarto quia ſolis legatis
Cardinalibus creditur ſuper legatione, vt 117. diſtin. nobiliſſi-
mus.quod tñ limita,ut per glo.ſing.in c.ſicut nobis.ſ.de ſentẽ.
excom.& per Bal.in l.exemplo,in fi.C.de proba. & plenè per
Doc.in c.ꝙ ſuꝑ his.ſ.de fide inſtr.Dicit tñ hic Io.An.ꝙ ſi lega-
tus de latere velit vti reſeruatis Papæ,& ſic trãſcendere officiũ
legationis,debet tunc hoc probare per literas, nec ſibi credĩt.
de quo ẽt per Spec.in d.§.ſupereſt.ver.quid ſi delegati.In ea.gl.
in fi.vide per glo.& Io.An.in c.pe.hic alle. in gl. In glo.in ver.
poteſtatẽ,in fi.Nec ob.ſm Io.And. c.is cui.ſ. de elec.eo. lib.&
in c.fi.ſ.de ſup.neg.quia loquunĩ in caſibus diuerſis,in quibus
5 datur adminiſtratio ſpecialius, q͂ hic. † In glo. in ver.fratribus
in fi.no.ex glo.ſm Dom.ꝙ vbi vniuerſitas eſt permixta ex plu
ribus, quorum aliqui ſunt magis digni, & aliqui minus, tunc
ſemper fit denominatio a digniori,licèt ſint in minori nume-
6 ro.de quo vide no.ſ.in proę.huius lib.†In ea.glo.in fi. tene mẽ
ti glo. quomodo debeat ſcribi per Papam Cardinalibus:& an
debeat appellare eos filios vel fratres.& uide gl.in ver.fratres.
in c.fundamenta.ſ.de ele.eo.lib.& per Hoſtien.in c. ad liberã-
dam.ſ.de iudęis.In gloſ.fi.ibi,quod ſic. no.glo. & idem tenuit
glo.in cle.ſi de beneficio.de præben.& Archi.hic. nam & exe
cutor datus a Papa ſuper beneficijs cõferendis poſſit illa be-
neficia cõferre,vt in d.cle. ſi de bñficio. & ibi in glo. antepen.
Alij verò legati hoc non pñt, cũ tex. hic indiſtinctè prohibeat
eis ponendo vl'em negatiuã, ſm Io.An. dicẽtẽ,ꝙ curia hẽt hoc
pro dubio,ẽt in legatis Cardinalibus.Ideo eſt,ꝙ Papa aliq͂n cõ
mittit legatis Cardinalibus hoc ſpecialiter in eorum literis le
gationis.de quo in c.pe.j.e.& ita tranſit hic Do.in fi. & Pet.de
7 Anch.†Et aduerte vlterius an legatus [a] de latere poſſit cõfer-
a re bñficia reſeruata?de quo vide notabiliter per Rotã in deci.
119.quæ incipit, Item ꝙ legatus. & qđ no.in c.cum dilectus.ſ.
de iure pa.Item aduerte,an legatus de latere cõferre poſſit be-
neficia patronata ſpectantia ad laicos vel clericos,inuitis pro-
nis,de quo plenè no.in d.cum dilectus.& in c.dilectus.ſ.eo.ti.
Et an poſſit cõferre hoſpitalia?dic ſi ſunt ſolita ꝯferri in titulũ,
vt tenet Io.An.in c.fi.j.e.& vide per gl.in cle.per literas de prę
ben.De eccleſijs verò collegiatis, & canonicatibus, dicetur j.
e.c.pen.Et ſcias ꝙ legatus põt cõferre bñficia ſuę prouincię,ẽt
8 ſi ipſe ſit extra prouinciam ſuę legationis,vt in c.poſt electio-
b nẽ,in parte deciſa.ſ.de cõceſ.ꝑben.ſm Arch.in d. c.fi.†In ea.gl.
in fi.tene menti ex glo.ꝙ legatus [b] de latere concurrit cũ quo-
libet ordinario in ſua prouincia, & eſt locus prętuẽtioni inter
eos in beneficialibus.Et idem in alijs iuriſdictionalibus. Ideo
dicit Dom.in c.3.in fi.j.e. ꝙ legatus non põt inhibere ſubditis,
ne accedant ad ep̃m in his quæ ſunt ſuæ iuriſdictionis,vt eſt ca
ſus xj.q.j.peruenit.nec ẽt poſſet cãm pendentẽ corã ordinario
ad ſe aduocare, & de ea cognoſcere vel alteri delegare, ut uo-
luit notabiliter Spe.tit.de legato.§.nunc oſtendendũ.ver.lega-
tus.& do.Nic.in c.1.ſ.eo.ti.& Do.in c.Romana.j.de fo.cõp.eo.
lib.licèt enim ipſe legatus cõcurrat cũ quolibet ordinario ſuæ
prouinciæ, non tñ eorũ iuriſdictioni in aliquo detrahere aut
ꝑiudicium inferre põt,& iſta ẽt plene tradit do.Nic. & Imo.in
c.fi.ſ.de confir. vtili vel inutili.ubi multa notanda dicta ad hãc
materiã adducunt tam in beneficialibus q͂ in alijs iuriſdictio-
nalibus,ut ibi uide per eos.In alijs uerò caſibus,ubi Papa poſ-
ſet iudicare laicos,non tñ poſſet legatus de latere, quia nõ cõ-
currit cũ iuriſdõne Papæ,imò in c.nouit,in fi.ſ.e. & vide nota-
biliter per do. Nic. in c.1.eo.Et ad prædicta etiam vide in c. ſi a
ſede.j.de pręben.& per Spe. in ti.de legato. §. nunc oſtenden-
dum.ver.legatus.Et uide per do.Nic.& Imo. in c.fi. ſ. de cõfir.
vtili.& per Do.in c.Romana.j.de foro compe.eo.lib.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Legatus de latere.Adde glo.& Doc.in c.per literas. de præben. Ar-
chi.in c.hortantur.25.q.2.
V.G.Nota,ꝙ legatus de latere cõtra ius reſcribere non poteſt. Cor.conſi.68.
Aliquando diu.litera o.lib.2. Nec poteſt delegare cum clauſula, appellatio-
ne remota.Alex.conſi.107.lib.2.Nec vti clauſula,non obſtante.Ruy.conſi.
130.nu.21.lib.5.
b Nic.Sup.Legatus de latere concurrit cum quolibet ordinario. Adde, ꝙ talis
eſt maior quolibet ordinario,ut in c.ſanè.el 2.de off.deleg.& per Card.Zab.
in c.ſtuduiſti.in 4.no.de off.le.
V.G.Adde, ꝙ legatus de latere non poteſt tollere legem Principis, cuius eſt
officialis.Cor.conſi.281.viſa.litera.e.lib.3.

SVMMARIVM.

1 *Legati Papæ habent iuriſdictionem ordinariam,cuiuſcunque generis ſint.*
2 *Iuriſdictio ordinaria non expirat per mortem committentis.*
3 *Legati æquiparantur proconſulibus.*

CAP. II.

1 LEgatos. † No.j. ꝙ legati Papæ cuiuſcunq; ge-
neris,ex quo hic indiſtinctè loquitur,
habent ordinariã iuriſdictionẽ. & ita tenet gl.j.&
Io.An.ibi. deputatus ergo certo territorio cũ gñali
cõmiſſione dr̃ habere ordinariã,ex quo no. ꝙ iuriſdictio or-
dinarij cohæret territorio,ut probat tex.hic,& in l.fi.C.ubi &
apud quẽ.de quo ẽt no.per glo.in cle.2.de reſcrip. & in c.cũ ab
eccleſiarũ.ſ.de offi.ordi.& in l.a iudice.C.de iudi. & ibi ꝑ Bal.
2 † Vltimo no.& ita alleg.ꝙ iuriſdictio ordinaria non expirat ꝑ.
mortem cõmittentis.In glo.j.in fi.no.glo. ꝙ conſtitutio decla
ratiua loquens in certo caſu,trahitur ad oẽs alios caſus,in qui-
bus ipſa rõ declaratiua adaptatur. In glo. in uer. proconſulib.
ibi,de offi.proconſulis.l.2. Et ex quo legati æquiparantur pro
3 conſulibus, † arguit hic Archid.iudicem delegatũ ipſius legati
poſſe ſubdelegare, cum delegatus a proconſule hoc poſſit, ut
no.in d.l.a iudice.quod intelligit Arc.quo ad vnũ articulũ cau-
ſæ,non quo ad totam cauſam ſibi cõmiſſam, quia eã ſubdele-
gare non poterit,cum ſolus delegatus principis hoc põt, ut in
c.ſuper quæſtionũ.§.ſi verò.ſ.de offi. dele. & in c. cũ cauſam.ſ.
de appella.& ita reſidet hic Io.An.& limita, niſi eſſet delega-
tus ad vniuerſitatẽ cauſarum,quia tũc poſſent vnã ex illis ſub-
delegare,vt per glo.in d.l.legatus.ff.de offic. procon. & in d.c.
cum cãm.& in d.c.ſuper q͂onum.§.ſi verò.vt hic per Do. In gl.
in ver.declaramus.ibi, ſedis apoſtolicę.no. hanc glo. ad no.in
c.ſi abbate.ſ.de elec.eo.lib. & in c.ſi gratioſe. hic alle. In eadẽ
glo.ibi,nec in iſto.refert hic Io.An.Spec.eo.tit.§.finitur. verſi.
quid ſi Papa,tenere ꝯrium:ipſe tñ Io.An. vr̃ hic reſidere cũ gl.
ſua hic,& ita etiam Domi.In ea.glo.in fine. & idem Arch.hic
de quo no.in c.ubi periculum.§. idem quoque.in prima glo.ſ.
de elec.eod.lib.& in clemen.ne Romani.de electio.

SVMMARIVM.

1 *Legatus poteſt interponere decretum.*
2 *Reſeruatio beneficiorum,ſi ſit extincta, extinguuntur etiam decreta, & inhibitiones,& alij proceſſus.*
3 *Legatio ſi ſit extincta,expirat reſeruatio beneficij, ſiue beneficium vacet, ſiue non,tempore quo finitur legatio,etiam ſi res non ſit integra.*
4 *Legatio quot, & quibus modis finitur, uide hic glo. ſuper verbo, finitur, quæ ponit multos modos quibus finitur legatio.*

CAP. III.

1 PRæſenti. † No.j. ſm Io.An. legatum de latere
poſſe interponere decreta.de quo in
c.ſi apoſtolicæ.j.de pręb.& ibi no. an ligent igno-
rantes. Secundo no. ꝙ licet legatus de latere non
poſſit dare ius ad vacatura beneficia,vt no.in ca.2. & c.propo-
ſuit.ſ.de conceſ.præben.& per glo.j.verſ. finitur. tñ poteſt illa
non ſolum vacantia,ſed etiam vacatura ſuæ collationi reſerua
re,& ſuper illis dare executorẽ,& inhibere,& ita ẽt facere po-
terit executor ab eo deputatus, ut tenuit Lapus in ſua allega.
14.& facit quod nota.in c.cum dilectus.ſ. de iure pa.& rationẽ
differentiæ quare legatus non poteſt dare ius ad beneficia va
catura,& tamen poteſt illa reſeruare,uide per do.Nic.in d.c.di
lectus filius I.ſ.de præben.in prin. Tertio no.ſm Domi. ꝙ ex-
tincta reſeruatione beneficiorum,extinguũtur decreta, & in-
hibitiones, & alij proceſſus ſuper illa facti, & eius occaſione,
qđ inducit Dñi. ad reſeruationes factas per Papã cũ decreto,
& inhibitionẽ ſuper beneficijs familiariũ Cardinaliũ,ut hic ꝑ
eum. Et habet iſte tex. gñaliter locum, ſiue alius legatus poſt
reuocationẽ primi ſuccedat in prouincia, ſiue non, cum iſte
tex.indiſtinctè loquatur,ſm Arch.& Io.An.de quo in c. volen
tes.& c.officij.ſ.eo.& per Spe.eo.titu.§.nunc tractemus.verſi.
ſed ecce. Nec alius legatus ſucceſſor vigore reſeruationis alte
rius legati poſſet cõferre tale beneficiũ, cũ talis reſeruatio fue
rit perſonalis,& expiret,ſm Dom.Et collatio talis beneficij re
ſeruati redijt ad ordinarium,ſecundum Archi.hic,& not. in c.
cum dilectus.ſ. de iure pa. ſecus tamen eſſet in executore Pa-
pæ,qui fecit reſeruationem pro aliquo in eccleſia: quia ſi pro-
uiſor ſeu executor moriatur, non redit poteſtas ad ordinariũ

ſed ad Papam,vt nota.in d.c.cum dilectus. de quo hic per Arc.
& facit quod no.per Ioan.And. in c. inter dilectos.ſ. de exceſ.
præla. Vltimò no. ꝙ poteſtas executoris dati ſuper gratia fien
da,expirat expirante gratia.facit c.ſi cui.j. de præben. & quod
3 no.ſ.tit.proxi.c.ſi ſuper gratia.† In glo.3.in fi.vult ibi, ꝙ extin-
cta legatione expirat reſeruatio, ſiue beneficiũ vacet,ſiue nõ,
tpe quo finiẽ legatio.& ẽt ſi res nõ ſit ĩtegra, vt hic in gl.¦iũcto
tex.Lap.tñ refert Io.An.ſibi ſcripſiſſe hũc tex.hẽre locũ in bñfi
cio vacaturo,nõ in vacãte,niſi tpe quo finiẽ legatio res eẽt ĩte-
gra,cũ tũc idẽ ſit in reſeruatione vacãtis,vel vacaturi,ſec⁹ ſi res
nõ ſit integra,puta qa ꝓceſſus erat factus,nã tũc nõ finiẽ, vt in
d.c.ſi cui.§.ſec⁹.Sed Pe.de Anc.& Io.de Fan.hic ꝯ. vt expiret re
ſeruatio ẽt de vacãtib.ẽt ſi res nõ ſit integra,vt hic in tex.& gl.
vbi reqrĩt collatio,vt ſic reſeruatio nõ expiret,ẽt ſi res nõ ſit in
tegra.& facit gl.ꝓxi.in fi.& tex.hic ĩ prin.c.vbi quorũcũq; bñfi
ciorũ,nõ adiecto,vacãtiũ,vel vacaturorũ,ſm Do.Quid aũt ſi le
gat⁹ ĩ eccl'ia nõ hñte certũ numerũ canonicorũ,vł hñte, ſed nõ
firmatũ iuro,hñte tñ certũ numerũ pbẽdarũ,taxatũ, nõ autori
tate Papę,ſed inferioris,ꝯferat vni canonicatũ, & reſeruat pbẽ
dã ꝓxĩo vacaturã ſuę collationi cũ decreto, certis executorib.
deputatis.tꝫ hic La.ꝙ finito officio legati anq̃ vacet pbẽda,va-
lebit collatio canonicat⁹,& reſeruatio nõ expirat,nec ptãs exe
cutoris,q poterit poſtea illã vacãtẽ ꝯferre finita legatione,vł lꝫ
expiret ptãs executoris,& ꝓceſſus, tñ p collationẽ canonicat⁹
fuit pbẽda affecta.adeo ꝙ collatio alteri fcã nõ valebit,niſi fiat
autoritate Papę,nõ tñ dictis caſib.debebit pbẽda ꝯferri p exe-
cutorẽ,ſꝫ p aliũ ad quẽ ſpectat,vt hic & j.c.ꝓx.& no.ĩ c. ſi poſt-
q̃.& ĩ c.ſi clericus.j.de pb.& p Arc.ĩ c.ſup grã.ſ.ti.ꝓx.ĩ ṽ.depu-
tati.& p Io.An.ibi,ĩ ṽ.apl'icę ſedis. & ita ſequiẽ hic Pe. de Anc.
tenẽs ꝙ duret ptãs executoris,ex quo durat reſeruatio in pbẽ-
da. arg.d.c.ſi ſup grã. ex quo ipſe legatus põt facere collationẽ
canonicatus,cũ reſeruatione pbẽdę,vt tꝫ Io. An. in c.ſi eũ.j.de
pbẽ.Sꝫ Io.de Fan.hic ꝯ,vt ſic nõ duret reſeruatio,nec ptãs exe-
cutoris ex quo collatio canonicat⁹ fcã p legatũ nõ afficit pbẽ-
dã,lꝫ bñ ꝓceſſus ipſi⁹ legati illã afficiat,vt no.ĩ gl.ma.circa me.
ĩ c.ſi ſoli.j.de ꝯceſ.pb.ĩ ṽ.ſi vterq;.& facit gl.j.ꝓxi.& hãc ptẽ ſe-
qũ hic Do.p hũc tex.volẽtẽ expſsè,ꝙ lꝫ legatus faciat actus affi
cientes pbẽdã, ſicut eſt inhibitio reſeruatio & decretũ,tñ re-
ſeruatio,& tales actus expirãt finitio offõ, vt hic in tex.ibi,dũ-
mõ ad collationẽ eorũdẽ.& facit c.fi.j.de ꝯce.pben.vbi reuoca
tio ſupueniẽs annullat grã Papę qñ nõ erat collata pbẽda,lꝫ eſ
ſet collatus canõicatus.forti⁹ ergo reuocatio legati dꝫ operari,
vt tollat collationẽ canonicat⁹ factã p legatũ,vt no.j. in gl.4.vi
de ibi in fi.& notabilr dicta in d.c.ſi eũ,vbi plenè dixit. & vide
4 gl.fi.in c.ꝓ illorũ.ſ.de pb.& ibi p Do.†In gl.in ver.finiẽ. ibi,e-
greſſus.ſupple & reuocatus,vt l.fi.ff.de of.pſe.vrb. qa cũ ſit or
dinarius nõ poſſet renũciare,nec expſsè,nec taeitè, ſm Arc.&
Io.An.Et no.ex gl.quot modis finiaẽ officiũ legati. Et an p da-
tionẽ ſcd'i legati videaẽ prior reuocat⁹ gl.tenuit ꝙ nõ.25.q. 2.in
Galliarũ.&vide qđ no.in c.volẽtes.ſ.e.In e.gl.ibi,cũ epſ.no.gl.
vt d.c.cũ epſ.locũ hẽat ĩ oĩb.ordinarijs hñtib.territoriũ.In e.gl.
ibi,eſt admirabile ꝓ ſołone ꝯrij c.vl.hic all.vide hic p Arch.&
Io.An.& vide in c.ſi cui nulla.in fi.j.de pbẽ.& in c.fi.j. de ꝯceſ.
pb.In e.gl.in fi.ſecus tñ eẽt ſi ipſe legatus nõ reſeruaſſet,ſed ꝯ-
tuliſſet,& dedit executorẽ q grãm exequaẽ,nã tũc finita lega-
tione durabit collatio,& ptãs executoris.& hoc ex æquitate d.
c.ſi ſuper gratia.& ita tenet Lap.in ſua alleg.17.& vide dicta in
d.c.ſi ſuper gratia.in princi.& facit rex.hic ſ.in ver.ad collatio-
nem.intellige in vacantibus, non in vacaturis, ut ſ.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius cenſetur grauari, qñ ſibi aufertur ptãs conferendi beneficia.*
2 *Legatus an poteſt reuocare reſeruationem quam fecit.*
3 *Legatus ſi fecit vnam reſeruationem in vna eccleſia,ſi fuerit finita an poſ-
ſit facere aliam in eadem eccleſia.*

1 Cęterum. †No.j.ꝙ qñ ordinario auferẽ ſua ptãs ꝯferen
2 di bñficia,dr̃ grauari.facit c.mãdatũ.ſ.de re-
ſcri.Scđò no.a ꝯrio ſenſu,ꝙ in eccl'ia nõ collegita,uel nõ cathe
drali poſſit legatus plures reſeruationes facere,& hoc niſi im-
pediaẽ ex his q̃ hñr hic in uer.nec ẽt ſm Io.An.puta qa ſpectẽt
ad collationẽ vnius, & una reſeruatio pẽdeat. Vlt.no.ibi,reſer
uatio pẽdet.nã dr̃ pẽdere ẽt ſi uacauit,& facta ſit collatio,dũ tñ
lis pẽdeat ſup eo,cũ finale iudiciũ &c.ut in c.fraternitatis.in fi.
ſ.de frigidis.ſm Arc.& Io.An.& qđ no.in d.c.ſi capitulũ,in gl.
2 fi.& in c.ut ꝯmiſſa.ſ.de ele.e.li.†In gl.in uer.pẽdẽte.ibi,reuoca
uit.no. ex gl. legatũ poſſe reuocare reſeruationẽ factã p eũ. &
ita reſidet Io. An.remittẽs ad no.p eũ in c.cũ dilectus,in gl.pe.
ſ.de iure pa.lꝫ ſm eũ in ꝯriũ faciat, ꝙ fuit diſputãdo ꝯcluſum,ui
delicet ꝙ ſi metropolitanus dedit executorẽ, qui ꝯferret Titio
beneficiũ ad ſe deuolutũ,ſi eſt idoneus,& cũ executor ĩchoaſ-
ſet,ipſe metropolitan⁹ ſciẽter ꝯtulit illud beneficiũ,Seio ꝙ po-
tior erit Titius primus.dicit tñ hic Io.An.ꝙ pdicta ꝓpriè nõ fa-
ciũt ꝯ.gl.loquẽtẽ de bñficio uacaturo ꝯferẽdo, nõ ãt de uacãte.
Pro pdicta tñ determinatione, ꝙ Titius pferaẽ, refert hic Lap.
Io. An. ſibi rñdiſſe ꝙ ſi legat⁹ reſeruauit ſuæ collationi bñficiũ
ſpectãs ad collationẽ alteri⁹, & executores dedit,q fecerũt pro
ceſsũ,& uacãte poſtea bñficio ſi legat⁹ illud alteri ꝯfert,& exe
cutor ꝯtulit illi ꝓ quo fuit reſeruatũ,ꝙ tũc iſte erit potior.nã ſi
pẽdẽte una reſeruatione legat⁹ nõ põt aliã facere,multò minus
poterit collationẽ facere,ut hic p eũ, ꝯcludentẽ tñ ad q.glo.ꝙ
legat⁹ ex cã poſſit reuocare reſeruationẽ anteq̃ vacet bñficiũ
reſeruatũ, ſed poſtea nõ poterit, & maximè re nõ ĩtegra & qñ
alteri ꝯferret ſine cã.Io.de Fã.tenet glo.hic,vt ſic legatus poſſit
reuocare reſeruationẽ ẽt re nõ integra,dũmodo ad collationẽ
nõ ſit ꝓceſsũ.& ita ẽt vr̃ tenere Io.An.in addi.Spec.eo.ti. in §.
nũc tractemus,circa prin. ſup ver. itẽ.legat⁹ ſup ṽ.reſeruare &
ita tenet Io.de Lig.Qđ tñ limita primò,niſi ſit ꝓceſsũ ad colla
tionẽ p executorẽ, vt ſ.Scđò limita, niſi ille ꝓ quo eſt facta re
reſeruatio,ꝯſenſerit ꝓceſſui executoris, cũ p talẽ ꝯſensũ ſit ac
quiſitũ ius,intantũ ꝙ nõ poſſet reuocari,vt no.in c.in cauſis.ſ.
de ele.ſm Pe.de An.hic.Tertiò limita, niſi talis poteſtas fuerit
ꝯceſſa executori animo donandi,cũ tũc nõ poſſit reuocari, vt
no.in d.c.in cauſis.& in c.ꝯſtitutus.ſ.de ꝯceſ.pbẽ.ſm Imo.hic.
Et an in dubio legatus, vel alius ꝯferẽdo,videaẽ ptãtẽ, q̃ alteri
dedit reuocare?ꝯcludit hic Do.ꝙ ſic,ẽt ſi res nõ ſit integra,dũ-
modo ꝯferat ſciẽter cũ cl'a,nõ obſtãte reſeruatione:ſec⁹ ſi igno
rãter,vel nõ fcã mẽtione de reſeruatione.& ita ꝓcedat opi.La.
ſ.cũ non ſit veriſimile, ꝙ voluerit illã reuocare.ar.c.cũ olim.ſ.
3 de re iudi.de quo hic p Do.† In ea.gl.ibi, qa cũ illa non pẽdet.
no.gl.ꝙ finita vna reſeruatione facta in vna eccl'ia,põt legatus
alia facere in eadẽ:intellige ſi faciat mẽtionẽ de prima,dicẽdo
ẽt ſi ꝓ alio reſeruationẽ fecerimus q̃ nõ pẽdet.ar. c.fi.j. eo.& d.
c.mãdatũ.Et hęc in vacaturo:ſed ſi ꝯfert vacãtẽ, nõ eſt neceſſe
ꝙ fiat mẽtio de prima reſeruatione,ſm Io.An.volẽtẽ ꝙ in ſcđa
reſeruatione quę ſit de beneficio vacaturo , debet fieri mẽtio
de prima reſeruatione finita:ꝙ ꝓcedit ſi prima reſeruatio ha-
buiſſet effectũ,vt qa ex ea collatũ fuiſſet bñficiũ:al's ſecus, qa
tũc cũ ex ea nõ fuerit eccl'ia grauata,nõ eẽt neceſſe mẽtionem
fieri, cũ eẽt rõ d.c.mãdatũ. Itẽ ꝓcedit qñ ſcđa reſeruatio fieret
ad petitionẽ impetrãtis, al's ſi ꝓprio motu, & tũc valeat,cũ eẽt
ſubreptio. ꝓ quo facit tex. hic ꝑmittens aliã reſeruationẽ pria
finita,vt hic p Do.In gl.in ver.in eadẽ,in fi.vide qđ no.in c.q̃-
uis.el j.in gl.ãñpe.j.de pb.Nã nõ poterit facere reſeruationẽ di
uerſorũ bñficiorũ,cũ tex.hic nõ diſtinguat q̃ ſint bñficia.In gl.
pe.ibi credo ꝙ nõ.Idẽ Arc.& Io.An.dicẽs, ꝙ ſi legatus vult re-
ſeruare duo bñficia q̃ ſimul ſpectãt ad pñtationẽ uel inſtitutio
nẽ eiuſdẽ,uel ſi reſeruauit unũ qđ ſpectat ad collationẽ unius,
& nũc reſeruat unũ qđ ſpectat ad illius pñtationẽ,nam poterit
hoc facere.ar.tex.hic,q ſolũ loqẽ in ptinẽtib.ad collationẽ.er-
go ſecus ur̃ in alijs caſib.ar.c.cũ in illis.& ibi no.in fi.j.de pb.&
hoc lꝫ ꝯueniat ṽbis,tñ nõ eſt de mẽte hui⁹ tex.ſm Io.An.ſentiẽ
tẽ ꝙ nõ poſſit.& uide p gl.pe.in cle.j. de rerũ ꝑmu. & idẽ ſeqẽ
hic Do.in ſpectãtib.ad collationem, uel alterius pñtationẽ.&
idem ſi ad alterius inſtitutionem,cum Papa intendat hic gnal'r
tollere grauamen , quod fiebat ordinarijs , ut hic per Domi.

ADDITIO.

a V.G. Adde,ꝙ ordinarius põt reſiſtere delegato qñ nulliter ꝓcedit in caſu nõ
incluſo in reſcripto.Soz.cõſ.83.In cã vertẽte.col.ãñpe.in fi.ver.pręterea.li.4.

SVMMARIVM.

1 *Dignitatũ exiſtẽtiũ in eccleſia cathedrali ꝓuiſio,ſeu electio ad quẽ ſpectet*
2 *Legatus quæ beneficia conferre non poteſt, vide hic.*
3 *Neq; etiam illa commendare poteſt.*
4 *Maioritas qualiter conſideratur in eccleſia. Quid de præpoſitura prioratu
archipresbyteratu,& archidiaconatu.*

CAP. IIII.

1 DE liberatione. †No.j.ibi,p viã electiõis.ar.
ꝙ ĩ dignitatib. particularib.
exiſtẽtibus ĩ eccl'ia cathedrali de iure cõi ſpectet ꝓui
ſio ad epm,ſed electio ad capł'm, & ꝯfirmatio ad epm. de quo
in c.cum eccl'ia Vulterana.ſ.de ele.& talis electio dꝫ fieri intra
ſex mẽſes,p.c.2.ſ.de ꝯceſ.pb.& ita vr̃ hic ſeq Io. An.& in c.ne
ꝓ defectu.ſ.de ele.& ibi p Inn.cũ p mortẽ taliũ eccl'ia nõ dr̃ ui
duata,nec uacare,ut hic p Do.Scđò no.ibi,ordinãdis.ꝙ ṽbũ,ꝓ
uidere,uel ordinare,nõ includit collationẽ,cùm ponanẽ hic ut
2 diuerſa.de quo ĩ cle.fi.de ele.p gl.†Tertiò no.ibi,aliquatenus ſe
intromittãt.ꝙ legatus de latere nõ põt ſe intromittere,ordinã-
do,ꝯferendo,vel aliter diſponendo de beneficijs hic expreſſis,
ex

ex quo infertur quod ea vnire non possit, & ita ꝯsuluit Fed. in
suo ꝯsi.191. vbi dixit, legatũ non posse vnire dignitates, & ita se
quit hic Lap. & Dñi. dicẽtes ꝓ dicta ꝑcedere, ẽt si non sit facta
reseruatio, eum tex. hic prohibeat, ꝙ de talibus ordinandis vel
disponendis nullatenus se intromittat, & qui taliter est prohi-
bitus, non potest vnire. Pro quo glo. in c. si tibi absenti. j. de prę
ben. licèt ipse legatus bene possit vnire aliud beneficiũ digni-
tati ẽt epali, vt per Rotam in deci.58. quæ incipit, Item ꝙ lega-
tus, sed præbendã collegiatã mensę ecclesiæ, cathedralis unire
non posset, vt per Fed. in d. consi. vbi ẽt tenuit, legatum de late
re non posse alterare collegium, fortè locum religiosum incol
legiatũ constituendo. arg. c. pen. s. de eccle. ędi. & ita transit hic
3 Pet. de Anch. †Sicut etiam non posset legatus [a] cõmendare be
a neficia hic expressa, vt tenuit Archi. in c. nemo deinceps. s. de
elec. eo. lib. in princ. ex quo nullatenus se de eis intromittere
põt, vt hic in tex. de quo etiam no. in c. cum singu. j. de præben.
& per hunc tex. ẽt tenuit Fede. in d. consi. ꝙ de beneficijs hic
expressis legatus non possit se intromittere per viam permu-
tationis: puta si plebani volunt permutare eorũ plebes colle-
giatas: nam ex quo legatus non põt ꝯferre, non põt auctorita-
tẽ in permutatione interponere, vt no. in glo. pe. in c. 1. j. de rer.
permu. quod procedit ẽt si interueniret cõsensus illorũ colle-
giorũ, vel eorũ, ad quos spectat electio vel collatio beneficio-
rũ collegiatorũ, de quo hic per Lapum, & Domi. & no. in d. c.
1. & in c. sicut vnire. s. de excel. præla. & in c. cum dilectus. s. de
iurepa. In glo. 2. in prin. vide glo. in ver. in eiusdem. in cle. vt hi,
qui. de ætate & quali. & in cle. j. de præben. in ver. incerta. In e.
glo. in fi. no. glo. In glo. in ver. electionis, in prin. tenet gl. ꝙ de
ecclesijs cathedralibus regularibus, vel collegiatis legatus se
non intromittat, ẽt si aliter prouideatur ipsis quã per viam ele
ctionis, & non refert quocunque noĩe vocentur, vt no. in c. sta
4 tutum. s. de rescri. e. li. †In ea. glo. ibi, sed si vtrunque, vel alterũ.
idem Arch. & facit cle. j. §. j. de p̃ben. & sic patet ꝙ legatus põt
reseruare, vel se intromittere de dignitatibus particularibus
existentibus in ecclesijs cathedralibus, ẽt si hi qui præficiũtur
in eis, sunt maiores post ep̃os, si eis prouideatur per aliã viam
q̃ electionis, vel ẽt si prouideat̃ per viã electionis, dũmodo p̃fi
ciendus non sit maior post ep̃m, vt in glo. Quid aũt si benefi-
cia hic prohibita legatis, sunt deuoluta ad inferiores prælatos
a Papa, an habeat tunc locum ꝓhibitio istius tex. & dic ꝙ sic,
ex quo durat tunc rõ prohibitionis istius tex. facit cle. si de be-
neficio. de p̃bẽ. secus in deuolutis ad sedem apostolicã, ex quo
tex. hic respicit illos, ad quos spectat collatio vel electio: secus
ergo si ad eos non spectet. & ita sequitur hic Pet. de Anch. fa-
cit qđ no. in glo. fi. in c. j. s. e. & in c. si abbatẽ. s. de ele. eo. li. Sed
Lapus ꝯ, cum deuoluta nõ sint posita in eius legatione, & quia
bñficia hæc prohibita sunt extra eius potestatẽ, vt hic in tex.
cuius prohibitio durat ẽt in deuolutis. & ita sequitur hic Do.
per hunc tex. gñaliter loquentẽ, & prohibentẽ, vt nullo mõ le
gatus se intromittat de bñficijs hic ꝓhibitis, & sic ẽt in deuo-
lutis locũ habet. Nec ob. d. c. si abbatẽ, quia loquitur in ꝯfirma-
5 tione quę est necessaria, vt hic per eum. †In ead. glo. in fi. idem
Arch. per no. per Inno. in c. j. s. de maio. & obed. & in c. 2. s. de
no. ope. nunc. in glo. fi. de quo hic plene per Io. An. ponentem
b qualiter cõsideretur maioritas in ecclesia, & q̃d de p̃positura [b]
prioratu, archip̃sbyteratu, & archidiaconatu. de quo ẽt per ip-
sum Io. An. in addi. Spe. super rub. de cõces. p̃ben. ante fi. & qđ
no. in cle. si plures. de p̃ben. & in c. de multa. e. ti. Quid aũt si in
ecclesia cathedrali sunt duæ dignitates, & non apparet quę sit
maior altera, tñ ambæ habẽt maioritatẽ in capitulo post ep̃m?
concludit hic Io. An. ꝙ legatus neutrã cõferre poterit, & ꝙ in
vtraque locũ habeat prohibitio istius tex. ex quo quælibet est
principalis. arg. c. cupientes. §. si uerò. s. de ele. eo. li. & l. si duo.
ff. de solu. sicut nec posset conferre alteram de duabus eccle-
sijs cathedralibus vnitis vel collegiaris, ut hic per Ioan. An. Et
quod hic dr̃ de ecclesijs collegiatis, debet intelligi de collegia
tis habitu tñ, licèt non actu. de quo in c. licet canon. & in c. sta
tutum. s. de elec. li. e. & in d. c. de multa. &c. In glo. in uer. inter-
ponat in fi. & si id faciat, esset ut sacrilegus puniendus, ut j. q.
j. sunt quidam in fi. secundum Arch. & Ioan. And.

ADDITIONES.

a Nico. Sup. Legatus commendare beneficia. Adde Doct. in cap. si constiterit. de accusa.

b Celsus. Et quid de prępositura. Adde Fel. in rub. de ma. & obe. col. j. & 2. & quasi per totum processum. Ro. deci. 456. inci. fuit dubitatum in no. dixi aliquid. supra sed nunc non memini loci.

V.G. Adde, an præpositus præferatur priori. Deci. consi. 241. ubi multa de dignitate præpositurę.

SVMMARIVM.

1 *Legatus de latere, an posit dare ius ad uacatura beneficia, nec potest dispensare contra concilia.*

2 *Commissio si fiat per legatum contra formam iuris, & in manibus commissarij fiat renunciatio, talis renunciatio non ualet.*

Prohibemus. No. j. ibi, personis. nam procedit hoc,
siue non expressis, siue expressis, im-
mo potentior & clarior esset via ad vacaturas expressis perso-
nis, s̃m Ioan. An. quod tamen limitat hic Pe. de Ancha. & La-
pus, nisi mandet potestatem recipiendi renunciationẽ, & col-
lationem faciendam de beneficijs ex causa permutationis, cũ
hoc fieri possit, & prohibitio istius tex. locum nõ habet, & ita
sequitur hic Do. referens Feder. de Se. ita tenere in suo consi-
1 lio 79. †Secundo no. ibi, ad beneficia vacatura, ꝙ legatus de la-
tere non potest dare ius ad vacatura beneficia, nec potest di-
spensare contra concilia, de quo per gl. in c. penul. s. de fil. pre-
sby. & multo minus poterit prædicta facere episcopus, vel aliꝰ
ordinator, s̃m Io. An. Vltimo no. ꝙ irritato facto principali, an
nullantur oĩa ꝑuenientia ex illo. facit s. c. ꝓxi. & cle. fi. de cen-
si. & l. fi. ff. de consti. pec. vbi irritato principali ꝯctu, oẽs clausu
lę quæ ipsi ꝯctui adhęrent, irritantur. vnde dicit hic Archid. per
2 hunc tex. † ꝙ si per legatum fiat cõmissio ꝯ formã istius tex. &
& in manibus cõmissarij fiat renunciatio, non valebit talis re
nunciatio, quia facta in manibus illius qui recipere non pote-
rat, ex quo enim hic irritatur cõmissio, ita & per ꝯsequens ipsa
renunciatio ex eius cã procedens, s̃m Ioã. An. de quo per eum
in c. ꝙ in dubijs. s. de renun. & ibi, an ex tali renũciatione, quæ
non tenet, perdat̃ possessio, & an possit priuari, q̃a male renun
ciauit, & an requirat̃ ꝯsensus capituli, & ecclesiæ, cui renuncia
tur? de quo ẽt hic plene per Arch. In glo. in uer. cuicunq;, in fi.
qđ procedit ẽt si cõcederet sibi gñalem ptãtem cõferendi, pro
quo facit prin. huius §. ibi, in gñe. & qđ no. in c. statutũ. j. de p̃b.
in glo. 2. s̃m Io. An. tenentẽ se cum hac gl. & idẽ tenet Oldr. in
suo cõsi. 76. Sed Rota, prout hic refert Do. in deci. 229. tenet cõ
trariũ. Nec ob. tex. hic, quia loquit̃ in legato. Nec ob. rõ hic po
sita, quia fuit corrupta, et malè posita, ut ibi per Rotã. Sed cer-
te dicta rñsio est ꝯ tex. in ꝓęmio huius li. s̃m Domi. dicentẽ, ꝙ
tutius est tenere qđ tenet do. Ant. in c. ꝯstitutus. s. de cõces. p̃b.
vbi tenuit, ꝙ talis cõmissio fieri non possit, vt ibi per eũ. Et ad-
uertę, quia Rota in decis. 397. quæ inci. Item si ep̃s. tenet se cum
hac glo. ut ep̃s alteri, quam suo uicario gñali cõmittere non
posit, & non solũ in specie, sed ẽt in gñe: concludit tñ ꝙ ẽt in
specie possit ep̃s cõmittere suo vicario gñali ptãtem recipien-
di reassignationẽ, qua admissa, possit per ep̃m eidem vicario
dari ptãs ꝯferendi illud beneficiũ sic reassignatũ, cũ tunc cesset
cã prohibitionis, & ꝙ hmõi cõmissio poterit fieri ẽt per legatũ
cuicunq; ꝑsonæ, s̃m Rotã ibi referentẽ glo. ita tenere hic. Nec
ob. tex. hic. quia loquit̃ qñ permixtim simul & semel darentur
ambæ ptãtes prædictæ, & pro rõne diuersitatis facit ca. ad qõ-
nes. s. de rerũ permu. s̃m Rota ibi. de qua tamen materia uide
3 plenè per Doc. in d. c. constitutus. † In glo. fi. in fi. an, [c] & quan
a do constitutio possit trahi ad præterita, hic plenè per Archid.
et no. in d. c. licèt canon. et hic per Domi.

ADDITIO.

c Nic. Sup. An, & quando constitutio possit trahi. Adde ca. cum tu. de usu. Abb. & Do. in c. fi. de consti. & Abb. in c. cum Christus. de hæreti.

V.G. Constitutio trahitur ad præterita, quando exprimitur, aliàs non. Vide Raph. Cu. in consi. 159. post prin.

SVMMARIVM.

1 *Hospitale si sit unitum ecclesiæ, cuius collatio non spectat ad legatum, an legatus posit illud conferre.*

2 *Legatus si contulit mihi beneficium proprio motu, cum haberem aliud beneficium, de quo non feci mentionem, an valeat collatio.*

CAP. V.

Ollatio. No. j. ibi, beneficiũ. nam procedit di-
spositio huius tex. hic in oĩbus bene-
ficijs, ẽt si sint hospitalia quæ ꝯferant̃ in titulũ, quæ
legatus cõferre poterit, vt sentit hic Lap. et Io. An.
et no. in c. j. s. eo. in cle. per l̃ras. de p̃ben. et in cle. quia ꝯtingit,
in uer. cõmittatur. de relig. do. et in cle. dispendiosam in uersi.
bñficijs. de iudi. Intellige, nisi pertineant ad præsentationẽ pa-
troni laici, ut per gl. in d. cle. per literas. vel nisi hospitale esset
collegiatũ, ut s. c. proxi. quod esse potest, ut in c. cum olim. s. de
arbi. s̃m Do. Quid aũt si hospitale esset vnitum æque principa
liter tali ecclesiæ, quæ nõ cadit sub collatione legati, tenet hic
1 Do. ꝙ † tunc legatus conferre non possit, per no. s. c. ꝓxi. et in
d. cle. per l̃ras: idem qñ esset accessoriũ tali ecclesiæ, ut ibi ꝑ gl.

in ver.ecclesias.& ibi no.Et dixit hic Archi. legatum posse cõ
a ferre [a] beneficia suæ prouinciæ, etiam si ipse sit extra prouinciam suæ legationis, vt in c.post electionem in parte decisa.§. de conces.præben.& no.in c.nouit.§.de offi.lega. Secundo nota ibi, nullius momenti. q sicut in literis beneficialibus Papæ subreptio vitiat ipso iure,& ita in literis legati. quod no.ad gl. in c.ad audientiam.el 2.§.de rescrip.Vltimo no.ibi, mentio.& intellige de spāle,vt in cle.2.& ibi p gl.de offi.ord.& ita tenet hic Arch.Io.An. & Lapus, dicẽs q dr̃ fieri specialis mentio put habetur per glo.in ver.speciali. in c.2.j̃.de rebus ecclesię. Iõ non sufficeret mentio,dc qua habetur in c.non potest.j̃. de pben. fm Archi. Et,ex his colligitur q in literis beneficialibus a legato impetratis,ad hoc vt ualeant, debet fieri mẽtio omniũ qualitatũ & circunstantiarũ,sicut in literis Papæ, etiam si ipse legatus cõmitteret administrationẽ hospitalis,fm Io.An.quod intelligit Ioan. de Fan.eo casu quo posset concedi in titulum, vt in d.cle.quia contingit.Et aduerte,quia habet locum dispositio istius tex.siue beneficia conferantur a legato, siue a delegato ipsius legati,fm Lap.hic & Pe.de Anch. & siue conferantur vigore legationis, siue ex spāli cõmissione Papæ, fm Lap. sed in õrium facit, quia legatus conferendo auctoritate Papæ, non dr̃ conferre iure legationis,vt in c.cum aliquibus.§. de rescrip.eo.lib.& in c.dudum.j̃.de præben.Ideo non debet habere locum tex.hic, loquens solum qñ legatus confert iure legationis.facit tex.in d.cle.2.vbi dicitur secus esse in alijs quibuslibet habentibus potestatẽ conferendi,sicut est qñ legatus non õfert iure legationis, quia talis non est collatio legati,ergo nõ debet habere locum tex.hic.Sed Pe. de Anch.in c. is cui tenet idem, quod Lap. hic. & facit ratio glo.no.in versi.volumus.in
2 d.cle.2.de quo articulo vide plenè dicta in d.c.is cui.†In glo.fi. ibi,quòd nõ.idem Io.Mo. hic.& Arch. in d.c. si motu proprio. & Lap.hic.pro quibus facit hæc dec.& d.cle.2.quæ indistinctè loquitur.& facit d.c.si motu proprio. vbi solum fit mentio de Papa,non aũt de legato,& licèt,qñ confertur motu pprio cesset subreptio,tñ hic non est defectus impetrantis, sed annullatur hic collatio ex defectu potestatis ipsius conferentis,vñ nul lo mõ valere põt talis collatio rõne defectus ptãtis legati hoc casu.Sed glo.j̃.ut satis vr̃ probari.& facit rõ gl.in d.cle.2.in ver. volum⁹.Est enim in ipso legato defectus ptãtis, qñ fit collatio habenti aliud beneficiũ, non facta mentione de hoc,vt hic in tex.qui annullat impetrationẽ,sed collationẽ,quę respicit ipm conferentẽ,licèt ergo qñ fit motu proprio cesset subreptio, tñ hic est defectus ptãtis:vnde non valet talis collatio,vt hic probari vr̃.In ea.glo. ibi, õrium credo tenet õrium,& idem voluit glo.in d.cle.2.& Io.An.hic.& Doc.sequuntur,ut hic plenè per Do.& per Doc.in d.cle.2.vbi d.Flo.idem tenet in 4.q.& no.in c.gratia.§.de rescri.eo.lib.Et intellige pdicta in legato,conferẽte pprio motu illi,qui iustè detinebat beneficiũ,& sine dispensatione:secus si contulit conferenti iniustè,vel iustè, sed cũ dispensatione,quia tunc non valeret collatio,nisi seruetur quod habetur in c.ordinarij.§.in conferendis.j̃.de offi.ord.fm Dom. & uide quod ibi no.de qua mã vide gñaliter in d.c. si motu pprio.& in d.cle.2.& in cle.si Romanus.& cle.si plures. de pbẽ.

ADDITIO.

a Nic.Sup.Conferre beneficia. Adde an possit conferre beneficia extra prouinciam.vide per Archi.in c.quod in aliquo.51.distin.Card Zab.in c.nouit.in 6.q.de offi.leg.Inno.in c.quòd sedem.de offi.or. Car.Zab.in consi.65.incip. pro discussione puncti supra scripti.

De officio ordinarij. Rub.

1 *Archiepiscopus potest in sua diœcesi constituere officiales foraneos.*
2 *Archiepiscopus nõ potest intrare diœcesim sui suffraganei, vt ibi exerceat aliquem actum iurisdictionalem,si id vult facere iure proprio.*
3 *Iudex habens iurisdictionem limitatam in certis causis, non dicitur illam habere ante ortum illarum causarũ,nec potest talis iudex delegare causam antequàm habeat iurisdictionem illius quod hic inducit.*
4 *Commissio,& prouisio an possint esse in pendenti in iudiciis.*

CAP. I.

1 Romana.†No.j. ibi, suffraganeorũ.a õrio sensu fm Inn.& Io. An. q in sua
2 diœcesi posset archieps [a] cõstituere officiales foraneos,sicut & eps in sua,vt in cle.2.de rescr. vt §.de offi.archi.& ibi per Host. nec dicuntur pter hoc epi, vel archiepi habere diuersa cõsistoria,licèt nec sit id prohibitum,vt hic per Io. An.dicentem post Inno.q isti officiales foranei dicuntur habere delegatam iurisdictionẽ,& q ab eis appellet ad cõstituẽtes ipsos, & q nõ possent esse iudices delegati apostolicę sedis, de quo per gl.in
2 cle.2.circa fi.de rescrip.& no.in c.2.§.de consue.eo.lib.†Secundo no.vnam regulam, q archiepiscopus non põt intrare diœcesim suffraganeorũ,exercendo aliquẽ actum concernentẽ iudicialem potestatẽ,si id vult facere iure proprio:secus si id sibi competeret aliquo iure speciali,quod tñ debet probare, & secus si id faceret auctoritate Papæ, vel de licentia episcopi diœcesani,quia tunc posset, ut hic probatur a õrio sensu ibi,auctoritate propria,& facit j̃.eo. cum episcopus,fm Hostiẽ. & Ioan. An. Tertio no.ibi,similiter & c.q archieps non põt in diœcesi suffraganei constituere officiales,qui de causis ad eum deuol-
3 uendis cognoscant.†Vltimo no. q iudex habens iurisdictionẽ limitatam in certis causis, non dicitur ille habere ante ortum illarũ causarum, nec potest talis iudex delegare causam anteq habeat iurisdictionẽ illius,quod inducit hic Host. & Io.An.cõtra præsides prouinciarũ, ut hic per eos. Sed aduerte,quia prædicta procedunt in delegatis, vel inordinarijs habentibus iurisdictionẽ limitatam in certis casibus,sicut est archieps in diœcesi suffraganei:secus in alijs ordinarijs,qui bene possunt causas certi loci delegare,etiam antequã sint ortæ,ut patet ex notatis in cle.j de rescrip.& in c.si confirmationẽ.§.de elec.eo.li. fm Pet.de Ancha.& ita ẽt tenet Rota in deci.247.quæ inci. Itẽ si unus.uide ẽt de hoc per Rotam in deci.455.quæ inc.Itẽ factũ. In glo.in ver.disponant,in prin.vide in cle.archiepo. de priuil.
4 † In glo.in ver.futuris.Sed Io.Mo.adducit incontrariũ l. si a colono.in fi.ff.de ver.obl.vbi prouisio potest esse in pendenti,ergo & cõmissio.sed dic illud in õctibus:secus in iudicijs, vt in l. non quidem.ff.de iud.Nec ob.quòd subdelegare non sit actus iudicialis,ut est dictũ in c.si a subdelegato. §. de offi.dele.eo.li. nam ab illo,ut ab origine,descendit iudiciarius processus,vt §. de offi.deleg.cum in iure, ideo ex tractu temporis nõ cõualescunt cõmissiones, cum apud cõmittentes tẽpore cõmissionis non fuerit ipsa iurisdictio,ut §.de offi. deleg. venerabilibus,in fi.de quo per Ioan.And.hic.& in d.c.si confirmationem.

ADDITIO.

a V.G.Vtrum archiepiscopo,sede uacante,liceat occupare bona quæsita ex bonis ecclesiæ.Ruy. consi.15.nu.2.lib.4.

SVMMARIVM.

1 *Esse in prouincia,vel in loco vicino prouinciæ,æquiparantur.*
2 *Episcopi non consecrati,an comprehendantur sub nomine pontificis.*

1 Officiales.†No.j.parificari quem esse intra prouinciã, vel in loco vicino. quod inducit Host. ut sit citandus ille qui est extra prouinciam, si est in loco vicino, sicut si esset intra prouinciam. de quo in c. cum olim.§.de dolo & contu.& in c.ex tuæ.§.de cleri.non resid. & in c.coram.§.de elec.& dicit hic Ho.& Ioan. An. q archiepiscopus existens in diœcesi episcopi in loco uicino ad diœcesim ipsius archiepiscopi,licèt non posset ferre sñiam ibi,tñ bene posset cõsuli, & requiri ut scribat uoluntatẽ suã uel cõmittat.l.4.§.pe. ff. de offic. procon.& no.in c.nouit.§.de offi.leg.fm Host.volentem, q delegatio possit fieri per existẽtẽ extra territoriũ. de qua uide dicta in c.si a subdelegato.§.de off.dele.eo.lib. Secundo no.præsentiã principalis diminuere iurisdictionẽ, & potestatẽ officialis,cuius absentia auget.facit c.cum nullus.§.de tẽpo.ordi.eod.
2 lib.& in l.humanũ.C.de l. † Vltimo no.ibi,pontificalis officij, quia fm Host.cum quo residet Ioan.An.comprehenduntur ẽt epi non consecrati,ut hic per eos,sed Arch.cõtra, quem sequitur hic.Dñi. quia ex quo non sunt epi, non est in eis dignitas epãlis,qua deficiente,deficit in eis priuilegiũ istius tex.qui respicit pontificale officiũ,vnde non includuntur cõfirmati tñ, ut per glo.no.in uer.pontificũ.in cle.2.de celebra.missa.nec veniunt episcopi non consecrati appellatione pontificalis officij,ut glo.in clemen.2.de priuileg.& in c.at si clerici.§. de iudi. de quo hic plene per Domi. facit etiam tex. no. in c. ex literis. §.de exces.præla.in glo.pen.iuncto tex. in ca.cum episcopus.j̃. eo.In glo.in ver. circa illam in fi. & cum hoc ultimo dicto tenet se Ioan.Mona.& Ioan. And. hic licèt Archidiac. & Go.teneant primum dictum glo.In glo.in uer.attentent, in fi. idem Hostien.per c.1.§.si quis.j̃.de senten.excom. dicit tamen quòd talis excommunicatio sine difficultate relaxabitur.Sed Arch. & Ioan.Mona.contra,per tex.10.distin.uides.& in reg.quæ cõtra.j̃.eo.lib.Pro quibus facit, quia istud est priuilegium ipsorũ, vnde non tenet sententia lata contra priuilegiatum. j̃. de concess.præben.cap.1.§.ex parte.Sed Ioan. An. post multa tenet se cum hac glo.ut talis sententia ualeat. & facit quod no.in cap. 2.supra eodem titu. & lib. & ita sequitur hic Lap. per ca.j.hoc allen.& idem Imo.& Domi. hic, quia iurisdictio officialis nõ tribuitur hic de nouo, nec est appositum hic decretum: vnde tenet sententia lata contra iuris prohibitionem. de quo per glo.

glo.or.in ver.inhibentes.in cle.j. de iure pat. vt hic plenissimè per Lap.& Domi.concludentem, ꝙ si iudex profert sñiam cõtra prohibitionẽ hominis, & tunc siue sic excõicatio, vel alia sñia non tenet, vt s̃.de resti.spolia.c.fi.& in c.cum delicta.de rescri.Et idem si proferatur ꝯ iuris prohibitionẽ, qñ ꝓhibitio habet perpetuã cãm prohibitionis, siue perpetuũ impedimentũ, siue etiam recipiat ius publicũ,& hoc siue fiat ab ordinario siue a delegato,per no.in d.cle.j.& in cle.j.de rescrip.& in cle.j. de seque.pos.Si uerò prohibitio respiciat ius priuatum, & valet sñia si proferatur ab ordinario, maximè sñia excõicationis, vt in d.c.1.& maxime ẽt qñ excõicatus nõ ꝯdicit, uel nõ appellat,ut in cle.cõstitutionẽ,ad fi.de elec.& in c.1.& 2.j.de accu.Et idem in sñia lata a delegato, dummodo non sit sententia excõmunicationis,quę lata a delegato contra formam iuris, nõ tenet,vt in c.fi.s̃.de præben.ſm Lap. & Do.de quo in d. cle.j.de iure patro.& in c.Romana.§.sed nec.j̃.de senten.excom. In gl. fi. in fi. pro dicto huius glo.est tex. hic loquens de officialibus archiepiscopi in plurali,quorum officialium, licèt principalis habeat ordinariam, tamen alij habent delegatam,ut per gl.in d.cle.2.de rescri. & sic tex. hic loquit ẽt in delegato Archiepi.

S V M M A R I V M.

1 *Probatio per instrumentum, & probatio per sigillum authenticum æquiparantur.*

2 *Canonicorum appellatione, an ueniant, tam regulares quàm seculares in materia vtrisque proportionabili.*

C A P. II.

1 SI canonici. † No.j. casum in quo parificatur probatio per instrm pub. & per literas sigillo publico sigillatas, de quo in c.vt circa.s̃.de ele.eo.lib.& in c.post cess.s̃. de proba.& in c.1.& 2.s̃.de fi.instru.& in casu isto est necessaria probatio per scripturã,& alios casus vide per glo.or.in ver.in scriptis. in c.1. j.de censi.Secundo no.ex tex.qui reseruari debet in cessatione fienda a diuinis, quæ locum habet tam in certa ecclesia, & sic in specie,vt patet j̃.ex tex.& in c.quamuis.j̃. eo. quã ẽt in gñali cessatione a diuinis,quæ fieret in tota ciuitate, vt in clem.j.de sen.excõ.& tenet Ioan. An. & Do.j̃.in ver. proxi.pro quo etiã facit tex.hic & in d.c.quamuis.qui gñaliter loqtur. Tertio ibi, a sigillorum, [a] s.ipsorum canonicorũ, ſm Archi. notantem ꝙ in actu iudiciali, qui fit a pluribus possunt singularia apponi sigilla,vt in c.quanto.s̃.de his quæ fi.à præla.vel posset intelligi iste tex. vt pluralitas sigillorũ respiciat ẽt pluralitatem ecclesiarũ uel capitulorũ,& sic loquitur de sigillis capitularibus,non particularibus.& hoc tutius est ſm Archi.& Io.An.ex quo no.tutius esse ꝙ in actu collegiali interueniat sigillũ collegij, q̃ singulorum de collegio.In glo.in ver.canonici,in fi.no.primo ex glo.iuncto tex. ꝙ nomen canonici est aptum comprehendere omnes vel maiorem partem,& sic capitulum, vt hic per Do.

2 †Secundo nota ex glo.ꝙ appellatione [b] canonicorũ simpliciter facta, ueniunt tam canonici sęculares q̃ regulares,qñ materia est proportionabilis vtrique,aliàs tñ ueniunt canonici seculares, de quo ẽt no.in c.statutum. in prin.s̃.de rescrip.eo.lib.

c Et an appellatione [c] clericorum veniant canonici, vel ecõtra, vide in c.cum tibi.s̃.de ver.signi.& in c.per exemptionem . de priui.In glo.in ver.cessare.ibi,sine pena irregularitatis, idẽ Innoc.in §.cęterũ.& Host.in c.dilectis.hic alle.qd̃ est verũ qñ cessatio fieret spãliter incerta ecclesia,& tunc celebrans irregularitatẽ no incurrit. Sed si in loco fieret gñalis cessatio a diuinis tunc celebrans irregularitatẽ incurrit,ſm Inno. in c.non est.de ipõ, intelligendo ꝙ fuerit facta cessatio ad hñte auctoritatem, quo casu hẽt tunc vim interdicti,vt in d.c.non est.& in c.cũ in partib.s̃.de ver.si.& facit d.cle.j.equiparans gñales cessationes factas ab hñtib⁹ auctoritatẽ,ipsis interdictis,sed nõ spãlis cessatio certarũ ecclesiarũ,ſm Io.An.licèt Arch.in c.is qui.j̃.de sen. exc.aliud velit.In gl.in ver.alijs,in fi.s.Papali. ſm Archid. facit c.ex parte.s̃.de verb.fig.vel constõne synodali,vt in d.cle.j.vel ex ꝯcessione epi,vt hic per Io.An.pro quo facit, q̃a eps hoc pt de per se,vt per gl.2.in ver si.cessare.ergo põt alijs hoc cõmittere,ſm Do.licèt aliud sentiat hic Arc.In gl.in ver.alteri, in prin. qd̃ intelligit hic Io.Mo.ꝯ se, vt sic ꝓbet ꝯ capitulũ,vt ff. de procu.l.si procuratore.sed pro se,nõ,vt ff.de li.cã.cũ preciũ.& ita refidet Io.An.In ea.glo.in fi.uide ibi de hoc in 4. glo. & dicit hic Archi.ꝙ ad hoc ut sit cautum,fiat in literis mentio q̃uo alieno sigillo signatũ est.arg.l.j.ff.de his quæ in testamento delentur.

A D D I T I O N E S.

a V.G.Adde,an fractione sigillorum fides instrumenti diminuatur. Dec.consi. 146.col.6.in fine.

b Nic.Sup.Appellatione canonicorum.Addẽ Car.in cle.2.de iud. Pe.de Anch. in reg.j.de reg.iur.lib.6.

c Nic.Sup.Appellatione clericorum veniant canonici.Adde Abb.in rub.de vita & ho.cle.Abb.in c.bonæ,el j.de postu.p̃ræla.Do.ca.1.in §. ne autem . de hære.lib.6.

S V M M A R I V M.

1 *Restitutio debet fieri ecclesiæ,cui debitum subsidium est subtractum.*

2 *Clericus si priuatur fructibus beneficij sui propter suam culpam, tunc debent applicari ecclesiæ.*

3 *Damni appellatione quid propriè continetur.*

4 *Aestimatio iniuriæ qualiter fieri debet de iure canonico.*

1 SCituri. †No.primo ibi,restituentis.ꝙ restitutio debet fieri ecclesię,cui debitum obsequiũ est subtractũ.& facit tex.j̃.& in l.iubemus.auth. qui rem . C.de sacrosan.eccle. ſm Io.An.& tene menti ex his tex.optimum ar. ꝙ clericus nõ officians ecclesiam ex sua culpa,non facit fructus suos,& tenetur restituere ecclesiæ fructus interim perceptos,& conseruare ecclesiam indemnẽ de damnis dicta de causa obuenientib. & idem tenuit Io.Cal.in c.1.s̃.de celebra. missa. pro quo glo.j. in ver.tenebantur.& facit tex.in c.fi.s̃.de rescri. eo.lib. ubi idẽ tenet Do.licèt d.Flo.in d.c.1.hoc non firmet,tñ quod hic dr̃,est tutius in foro conscientiæ,ſm do. Nic.in d.c.1. vt ibi per eum.

2 † Secũdo no.ꝙ qñ clericus ex sua culpa priuatur fructibus, tũc applicantur ipsi ecclesiæ,vt no.in c pe.s̃. de cle.non resid.& in c.de multa.§.is quoque.s̃.de prẽben.& in c.ubi periculũ. §.pro uisionis.s̃.de elec.e.li.Vltimo no.ibi,satisfacere.quia ſm Arch. debet intelligi qñ haberet proprium,ut 12.q̃.2.statutũ.in fi.& c.seq.non aũt satisfacient de redditibus ecclesiæ,de quo ꝑ Archi.in c.statutum.§.assessorem.de rescrip.eo.lib. & si non pñt soluere,luant in corpus,ut in c.finem litibus.s̃. de dolo & contu.In glo.in uer.cã,in prin. concludit Arch. & sequitur Io.An. ꝙ omni casu sufficiat,ꝙ cã sit manifesta,ex quo debet examinari,ut hic dr̃ in tex. ergo nõ loq̃tur de notoria, qd̃ ꝓcedit qñ fit cessatio ex cã de iure cõi:secus si ex ꝯsuetudine uel priuilegij, q̃a dẽt attẽdi,an ꝓcedat tm̃ in notorio,vel de alio,& illud seruari dẽt,ut hic ꝑ Imo.& Do.In ea.gl. in fi. ꝯcludit Arc.& Io. An. hoc discernẽdũ sit arbitrio boni uiri.i.iudicis,ut l.uir bonus. ff. iud.sol.& in c.de causis.s̃.de off. del.

3 †In gl.ĩ uer.damnis.ĩ prin. no.ex gl.quid propriè ꝯtineat appellatione damni, & appellatione iniurię:de quo plene in c.in nostra.hic alleg. & quæ dr̃ia sit inter damnum,& iacturam,per Ioã. An.in c.quia sæpe.s̃.de elec.eo.lib.& vide per Inno.in c.grauis.s̃.de resti.spoli. & Bal.

4 in l.certum.C.de rei uen.†In ea.glo.in fi.no.meliorem gl. quæ sit in iure canonico , de practica in actione iniuriarũ . & sentit glo.ꝙ in æstimatione habeatur consideratio non solũ ad damnũ emergens,sed ẽt ad lucrum cessans.facit l.iniuriarũ.& ibi ꝑ Bar.ff.de iniur.& per Cy.in l.si non conuitij.eo.ti. in 10.q̃.ubi ẽt ponit qualiter formatur libellus super iniuria. dicit tñ Host. in d.c.grauis.ꝙ licèt ibi,& in c.olim.s̃.de iniu. permittatur pro iniuria agi,tñ curia super hoc vix dat literas. Sed certe Rota in deci.153.quæ incip.Item ad æstimationẽ.tenet, ꝙ curia dat literas super iniuria.& facit d.c.olim.& tex.& gl.in c. 1. de maled. & Rota ponit practicam in d.deci.s. ꝙ agens declaret quantitatẽ,ſm quam æstimat iniuriã,& iudex, consideratis oibus qualitatibus & circunstantijs, quæ pñt augere & diminuere hmõi æstimationẽ,taxabit certã quãtitatẽ,& postea faciet iurare partẽ,ut declaret pro illa q̃titate noluisse substinere dictã iniuriã: & postea iudex in illa q̃titate ꝯdẽnabit, & ita dicit debere intelligi hãc gl.& alia iura,q̃ de satisfactione iniuriæ loquuntur, ſm Do.& ita ẽt vr̃ uelle Rota in deci.483.q̃ incip.Itẽ ad æstimationẽ.ubi plene de his.Et scias, ꝙ actio iniuriarũ ad vindictam non trãsit ad hr̃des li.non cõtest.ut d.l.iniuriarũ.ſm Io.And.& uide no.in c.fi.s̃.de sepul.nec durat post annũ,ut d.l.si non cõuitij.de quo plene per Rota in deci.420.quæ incipit, Itẽ ꝙ pro iniurijs.Host.tñ cũ quo cõiter resident Doc.in ca. ea noscit.de sen.exc.ꝙ cũ excõicatus nõ dẽat absolui,nisi primo satisfaciat, ut ibi,& in c.parochianos.eo.titu. & in c.1. de indi. poterit per uiam exceptionis opponi excõicatio,etiam post annum,ꝙ nõ absoluatur,nisi facta satisfactione,& sic indirecta actio iniuriarum poterit durare post annum.de quo ibi per Doct.

S V M M A R I V M.

1 *Pronunciandum est super incidenti de necessitate.*

2 *Represaliæ si sint inductæ contra aliquam ciuitatem occasione alicuius, tenetur damnum resarcire his qui læduntur.*

3 *Reuerentia est exhibenda picturis, & imaginibus sanctorum.*

1 SI autem. † Nota primo arg. super incidenti esse pronũciandum de necessitate. quod videtur contra glo.in c.1.s̃. de ordi. cog. Quare quidam intelligũt, ꝙ hic fiant

duæ instantiæ, vna super pœna, & alia super causa cessationis. ar
gu. l. qui de inofficioso. ff. de inoffi. testa. sed Arch. & Io. An. in-
telligunt, ꝙ ēt in eadem instantia de causa cessationis, & de pe
na agatur, ideo super incidenti non pronunciatur. & facit qđ
no. Inno. in c. cum ecclesia. s̄. de cau. poss. & in c. cum ex literis.
s̄. de resti. spo. & per Bar. in l. interdum. §. qui furem. ff. de fur. Et
an de pluribus iniurijs vni illatis, vel cōtra plures, possit in eo
dem libello agi, hic per Pe. de Anch. id & vide quod no. in c. li
cèt. de accusa. & quod no. in l. prætor edixit. §. si mihi plures. ff.
de iniur. Secūdo no. ꝙ dicitur iniuria illata ecclesiæ, si in ea nō
celebratur diuinū officiū, de quo s̄. in prin. & facit c. fi. §. quia ve
rò. j̄. de sen. excom. Vltimo no. ꝙ reuerentia debetur nō solum
imaginibus & statuis sanctorū, sed ēt imagini crucis. de quo
hic in glo. Est enim festum crucis celebrandū, vt de conse. dist.
2 3. crucis. sm̄ Archi. & Ioan. An. † In glo. in ver. occasione, in fi.
no. hanc glo. & facit ēt, ꝙ ille, cuius occasione inductæ sunt re
a presaliæ [a] ꝯ ciuitatē, teneatur resarcire damnū illis qui ex his
læduntur, sm̄ Pet. de Anc. de quo per Bar. in l. nam & Seruius.
ff. de nego. gest. in suo tractatu represa. & vide per glo. in l. mā
3 cipia. C. de seruis fugi. † In glo. in ver. deuotionis, in fi. no. ex gl.
sm̄ quē modum licitum est reuerentiā facere picturis & ima-
ginibus sanctorū, & sm̄ quem modum sit licitum adorare eas.
de quo in c. perlatum. & in c. venerabiles. hic alleg. & dicit hic
Io. An. ꝙ dulia dicitur seruitus quæ debetur homini, sed latria
est cultus vel seruitus quæ debetur Deo. vnde versus. Latria fit
Deo, debetur dulia seruo. & de his etiam hic per Lap. & Do-
b mi. Et uide per glo. in l. statuę. ff. de vsufru. cui [b] acquirant̄ obla
ta statuis & imaginibus sanctorum. & plene per Ang. in sua di
sputa. quæ incip. in fulgenti delitiarum Palatio. & Pe. de Peru.
in suo tractatu canonicæ portionis, circa prin.

ADDITIONES.

a V.G. Nota, ꝙ represalias passus potest ab eo, cuius occasione fuerunt positæ represaliç, repetere, si tamen erant iustæ. Ruy. consi. 107. nu. 2. lib. 5.

b Nic. Sup. Cui acquirantur oblata statuis. Adde Abb. in rub. de paro. Abb. in c. quoniam. de deci. Angel. in auth. similiter. C. ad legem falcidiam.
V.G. Adde, ꝙ debentur loco, ubi est imago. Fely. in c. dilec. de offi. iud. ord. Late Dec. consi. 148. col. 2 in 2. dubio.

SVMMARIVM.

1 *Defensionem suam qui non facit in termino sibi assignato, presumitur illā non habere.*
2 *Pœna si sit apposit a aiure, an requiratur sententia diffinitiua.*
3 *Dispensatus super pluralitate beneficiorum, an teneatur in ipsis residere & deseruire, & an possit percipere fructus in absentia si in altero deseruiret.*
4 *Dispensatus ad plura beneficia debet facere fidem de dispensatione in forma ualida.*
5 *Ordinarius potest ex suo officio inquirere, & compellere subditum ad ostēdendum titulum suorum beneficiorum.*
Et uide hic distinctionem quando beneficiatus cogatur ostendere titulum suorum beneficiorum, & limitationes quas ponit pulchras.
6 *Dispensatio semper intelligitur concessa secundum duas conditiones hic expressas.*

CAP. III.

1 ORdinarij. † Nota primo, sm̄ Io. An. ibi, consta
bit, ꝙ qui non facit defensionē suā
in termino congruo sibi ad id assignato, præsumi-
tur illam non habere, vt no. in c. pastoralis. s̄. de ex-
cep. & in c. licet causam. s̄. de proba. & in casu isto post termi-
num dicitur constare præsumptione iuris, & de iure, ꝯ quā nō
admittitur probatio in ꝯrium, de quo Archi. remittit 4. dist. fra
2 ternitatē. & in c. is qui. s̄. de spon. † Secūdò no. ibi, liberè, ꝙ vbi
a iure ex aliquo facto imposita est pœna, nō requiritur tūc sen
tentia declaratoria, qn̄ iudex statuit terminū ad se defendēdū
super illo facto, & ille se nō defendit. qđ no. ad c. cum sm̄. j̄. de
hære. & in c. extirpandæ. §. quia verò. s̄. de præbē. de quo j̄. Ter-
tiò no. ibi, canonicè. ꝙ dicitur quis tenere canonicè beneficia
incompatibilia, qn̄ habet sufficientē dispensationē super plu-
ralitate: ex quo no. ꝙ dispensatio facit, vt sit licitum, qđ aliàs
erat illicitū. Et ex his ēt no. ꝙ licèt teneat quis beneficia ex di-
spēsatione Papæ, tn̄ ordinarius pōt inquirere ꝯ illos, & sic se-
quitur ꝙ ordinarius de iure cōi habet iurisdictionē in tales. de
3 quo in c. ꝑ tuas. s̄. de maio. & obe. † Quartò no. ibi, negligatur.
ꝙ licèt super pluralitate beneficiorū, sit dispēsatum, tn̄ talis di
spēsatio se nō extēdit, vt nō teneat in beneficijs residere & de
seruire, nec posset ꝑcipere fructus in absentia, ēt si ī altero tm̄
resideret, vt in c. fi. de rescri. lib. 6. vnde est necessaria dispēsatio
suꝑ nō residētia, qa dispēsatio sola super pluralitate ad hoc se
nō extēdit, vt hic. de quo ēt no. in c. nō pōt. j̄. de pbē. qa dispēsa-
tiones sunt strictè intelligendæ, vt ibi dicitur, & in c. j. s̄. de fil.

presby. eo. li. Vltimò no. quod vbi dubitatur de viribus priuile
gij, seu dispensationis Papæ, debet interpretatio fieri per Pa-
pam, & non per inferiorem. de quo plenè in c. cùm venissent.
s̄. de iudi. In glo. 2. in fi. idem Archi. nec ob. c. cum nullus. s̄. de
temp. ord. quia loquitur in ordinationibus, hic in iurisdictio-
nalibus, quæ possunt competere inferiori, vt in c. cum ab eccle
a siarū. hic alleg. Et no. ex glo. quod appellatione [a] ordinarij, ve-
niunt ēt inferiores ab episcopo, secundū tamen subiectā ma-
teriā, sm̄ quā verba sunt intelligenda, vt in c. intelligentia. s̄. de
verb. sig. appellatione ordinarij intelligeretur de episcopo lo-
ci, vt voluit glo. in ver. loci, in c. 2. j̄. de vsuris. Appellatione verò
diœcesani bene verum est, quod venit episcopus tantū, & nō
inferior prælatus, sm̄ glo. no. in cle. j. in princi. de vita & hone.
cleri. & in cle. j. in ver. diœcesanis. de iure patro. In glo. in ver.
animarum. ibi, idem in alijs. intellige quò ad id, quod hic sequi
tur in glo. scilicet, vt cōpellere possit retinentē plura beneficia
simplicia ostendere titulum, non aūt habet locū in his quò ad
alia dicta huius tex. sm̄ Io. And. In gl. in ver. ordinariorum, in
fi. idem Arch. & Io. An. & ratio est, quia primus ordinarius nō
cognoscit directè de beneficio alteri subiecto, sed quia aliter
scire non pōt an suū beneficiū iustè teneat, quod ostensa dispē
satione videri poterit, ideo vtriusq; dispensationē requiret, sm̄
Ioan. And. Sed aduerte, quia Paul. & Dom. intelligunt prædi-
cta, qn̄ eps, qui primò incępit, inquirit & pronunciat super re-
tentione ecclesiæ suę diœcesis, licet per modū causæ pronun-
ciet super beneficio alienæ diœcesis, & eius retentione, quia il
lud quod venit per modum causæ non obstat in alio iudicio,
vt no. in c. cum ecclesia s̄. de cau. pos. ideo alius eps poterit de
toto cognoscere, & ferre sententiam, an iustè vel iniustè deti-
neat. Sed si episcopus qui cognoscere incępit, pronūciet prin-
cipaliter super facto, vt quia dicat visa dispensatione canoni-
ca, pronunciat iustè possidere, vel iniustè, quia illam non ostē-
disti, & tunc sit locus præuentioni, vt in iuribus hic alle. in gl.
quia retinere duo beneficia incompatibilia in diuersis diœce-
sibus iudicatur esse delictum mixtum, de quo vterque episco-
pus cognoscere pōt, vt no. in c. 1. j̄. de priuileg. & qui præuenit,
poterit pronunciare, prout dicit gl. hic, poterit tamen alius epi
scopus videre, an iustè, vel iniustè sit pronunciatū, sm̄ no. in c.
1. s̄. eo. tit. sm̄ Domi. Sed posset dici, ꝙ si eps qui cognoscere in-
cępit super tali pluralitate, pronunciat eū iniustè possidere, &
tunc alius eps poterit talem sniam exequi, sm̄ no. in d. c. 1. s̄. eo.
ti. & facit l. euidenter. ff. de excep. rei iu. Sed si pronunciauit, eū
iustè possidere, tunc non vr̄ ꝙ alius possit de nouo inchoare, ni
si doceret de præuaricatione alterius, sm̄ no. in l. si cui. §. eisdē.
ff. de accu. & in l. sepulchri violati. ff. de sepul. viola. & maxime
cum tenere duo beneficia incōpatibilia iudicetur delictū, vt s̄.
vnde si fuit semel absolutus, non pōt de illo amplius inquieta
ri, vt in c. de his. s̄. de accu. & vide quod no. in c. pe. s̄. de foro cō-
4 pe. † In glo. in ver. nullam, in prin. tene menti sing. ꝙ non suffi-
cit facere fidē de titulo vel dispensatione, nisi in forma valida.
facit c. cum personæ. j̄. de priuile. in prin. vbi qui tenetur produ
cere priuilegiū, non vr̄ produxisse producendo transumptū. &
facit c. 1. & c. contingit. s̄. de fi. instru. Et pro hac glo. facit, qa ap
pellatione tituli cōprehenditur illud, per qđ fit & ꝓbatur con
cessio bn̄ficij, sm̄ gl. in c. dudū. el 2. s̄. de ele. ergo ꝓducendo co
piā non dr̄ ꝓducere titulū. facit c. 1. s̄. de fi. instru. Lap. tn̄ in sua
alle. 78. circa mediū, concludit ꝙ si eps imponit pęnā priuatio-
nis non producentibus ti. bn̄ficij intra terminū, sm̄ no. ꝑ Ioā.
An. in reg. mora. j̄. eod. lib. sufficit ꝓductio veri tituli, q̄uis non
in forma publica, ut sic pęnā non incurrat, vt ibi per eū. & facit
c. cupientes. §. si uerò. s̄. de elec. eo. li. & d. c. cum personę. in ver.
& si priuilegiū. vbi astrictus in termino producere priuilegiū
dr̄ satisfacere termino, licèt illud ad plenū non ꝓbat, sed dat &
alius terminus ad ꝓbandū. Sed Domi. sequit̄ opi. glo. hic. Nec
ob. d. ver. & si priuilegiū, qa ibi ꝓducebat priuilegiū in forma
publica, licèt plenè nō ꝓbaret, ideo datur ibi alius termin⁹. Et
facit tex. hic in uer. si uerò. qn̄ ꝓducitur dispēsatio q̄ est dubia,
qa saltē est illa authētica in sui forma, licèt q̄ ꝯtinent̄ in ea sint
5 dubia, sm̄ Do. † In gl. in uer. exhibere, in fi. no. ex gl. iuncto tex.
ꝙ ordinarius pōt inquirere ex officio, & cōpellere subditū ad
ostendendū de ti. suorū bn̄ficiorū. & idem Host. & Arc. hic, di-
cēs in prin. ꝙ pt̄ fieri ista cōpulsio, uel per subtractionē fructuū
bn̄ficij, uel ꝑ excōmu. & ita sequitur Io. An. a's adscribitur cul
pæ ipsius ordinarij qui patit̄ aliquē tenere duas ecclesias, vt in
c. j.

ADDITIO.

a Nic. Sup. Appellatione ordinarij. Adde glo. in ver. loci, in c. quis. de vsu. lib. 6. & glo. in verbo, diœcesano. in cle. j. de iurepatro.

c.j.s̃.de exceſ.prælа.ideo eſt ꝙ debet cogi ad alteram dimitten
dam,vt s̃.de æta. & quali.eam te. vel ſufficientem diſpenſatio-
nem oſtendere, vt hic in tex.de qua materia per Hoſt. & alios
Doct.in c.licet Heli.s̃.de ſimo.& in c.ex inſinuatione. hic alle.
& per glo.& Io.An.in reg.j.j̃.eo.lib.& hic per Imo.& Do.con-
a cludentem,ſi quęratur an, & qn̄ poſſit beneficiatus a cogi ad fa
ciendam fidem de tit. ſui beneficij, ꝙ aliquando poſſeſſor be-
neficij agit,& petit ſe declarari habere canonicum titu.& hoc
probare debet,vt l.actor.C.de proba. & per Inno. in c.ex inſi-
nuatione.s̃.de procu.Aliqn̄ & ſecundò agit ſuper rebus perti-
nentibus ad eccleſiam. & iſto caſu licèt ſibi opponatur ꝙ non
habet canonicum tit.tamen non cogitur hoc probare, quãdo
ſaltem conſtaret de colorata poſſeſſione, vt no. in c.nihil.s̃.de
elec.per Inno.& e.tit.in c.trãſmiſſam.Aliquando & tertiò agit
ſuper poſſeſſione beneficij,dicendo ſe expoliatum,& an tunc
debeat probare tit.per glo.no.in cle.j.in fi.de cauſa poſ.& per
Io.An.in addi.Spe.in rub.de reſti.ſpo.& per Doct.in d.c.ex in
ſinuatione.& in c.ex litteris.s̃.de reſti.ſpo.Aliquando & quar-
tò poſſeſſor beneficij conuenitur ab alio, dicẽte ſe habere ius
in beneficio vel præbenda:& tunc non cogitur probare ti.ſuæ
poſſeſſionis, etiam ſi haberet plura beneficia incompatibilia,
ſm̄ Pau.& Do.hic per no.in d.c.ex inſinuatione.& ita etiam te
net glo.in d.reg.j.in fi.& Io.And.referendo Compo. in c.capi
tulum.s̃.de reſcrip.eo.lib.Aliquando & quintò conuenitur ab
ordinario ab electorib.confirmatore vel pręſentatore,& tunc
ſi ius cõe reſiſtit poſſeſſioni,vt quia poſſidet plura beneficia in
compatibilia,& habet locum tex.hic,vt cogatur oſtendere de
ti.& de diſpenſatione.Si verò ius cõe reſiſtit,& dic idem regu-
lariter,vt tenet glo.in d.reg.j.& Docto.hic.& in d.c.licet Heli.
Quod limita primò, niſi ordinarius conſtituat ſe aduerſarium
eius, quia tunc nec compellere nec cognoſcere poterit de ca-
nonico ti.vt voluit glo.pen.in c.conquerente.s̃.de reſti.ſpolia.
ſm̄ Doct.hic,quod procederet quando fuit ab eo ſpoliatus iu-
riſdictione non ſeruata.de quo tamen dic vt ibi per Doc.aliàs
verò non repellitur ordinarius, licèt procedat ex officio cõtra
beneficiatum,vt oſtendat titulum beneficij,vt tenet glo. in d.
reg.j.imò ex hoc non poſſet appellari, ſicut non admittitur ap
pellatio a correptione,vt in c.ad noſtram.& c.repręhenſibilis.
s̃.de appell. & hoc caſu exercetur correptio, quia ſi non habet
iuſtũ tit. ille tenet bñficiũ cũ peccato,& decipit aĩas parochia-
norũ,vt in c.dudũ.el 2.s̃.de ele.& ita tenet Hoſt.& Doc.in d.c.
lꝫ Heli.Scd̃o limita,niſi ordinarius ꝯſenſerit ĩ bñficiatũ expreſ
sè,puta quia eũ inſtituit in beneficio, q̨a tũc nõ põt eũ cogere
ad oſtendendũ ti.bñficij, ſed bene poſſet ipſe ordinarius coge
re via directa contra illum, & oſtendere & probare ꝙ habeat
canonicum ti.vt no.in c.diuerſis fallacijs. s̃. de cle.coniu. & in
c.dilecto.s̃.de præben.ſecundũ Archi.hic,& refert Io.An.in d.
reg.j.ſecus ſi cõſenſerit in eius poſſeſſionem,vel in eum tacitè,
puta quia in eius aduentu recepit eũ ad oſculum, vnà cũ alijs
clericis,vt no. in d.c.dilecto,ſecundum Domini.hic.& vide in
c.ex ore.s̃.de his quę fi.a ma. parte.& per Inn.in d.c.ex inſinua
tione.Tertiò limita,niſi factum eſſet antiquum, quia tunc im-
putandum eſt ordinario,qui diu tacuit.argu.c.j.s̃.de frigidis.ex
quo ſciente & patiente ipſo ordinario,poſſedit,ſm̄ Inno. in d.
c.ex inſinuatione.& idem Hoſt.in d.c.licet.Heli. dicens ꝙ tũc
admitteretur probatio ti.per iuramẽtum ex quo factum eſt an
tiquum,& diu ſtetit in pacifica poſſeſſione beneficij,ſicut ali-
ter dicitur in probãdo dominio in factis antiquis, vt per Doct.
in c.veniens.s̃.de ver.ſig.& ita tranſit hic Do.& Inno.& Ioan.
de Imo.in d.c.ex inſinuatione.non tamen videretur,ꝙ ſuffice-
ret talis probatio iuramentalis, qn̄ ius etiam cõe eſſet ꝯ poſſi-
dentem,puta ſi poſſidet duo beneficia incompatibilia, vel aľs
eſt incapax,quia tunc iſte tex. requirit ꝙ probetur & oſtendat
diſpenſatio.& facit quod habetur c.diſt.contra morẽ. & in c.3.
s̃.de inſti. oĩ tamen caſu poteſt ipſe ordinarius, recta via agen-
do,aſſumere in ſe onus probandi,& probare perfectum ti. ſm̄
Arch.hic.Quid autẽ ſit in patronis vel parochianis an poſſint
agere contra clericum vt oſtendat titulum ſui beneficij, vide
per Fede.in ſuo conſi.98.vbi videtur tenere ꝙ ſic,& ibi per eũ.
Et vide etiam per Spe.in tit.de loca.§.nunc aliqua.ver.60.& ſe.
vbi dixit,ꝙ emphyteuta ſemper poteſt cogi ad faciendum fidẽ
de tit.ipſi dño.quod tamen limitat Ange.in l.cum notiſſimi.in
fi.& in l.male agitur.C.de præſcrip.30.an.niſi aliquis per 30.an
nos vel vltra poſſederit rem emphyteuticam, quia tũc ex quo
præſcripſit ius emphyteuticum, nõ poterit compelli aliter ad
faciendum fidem de titu.vt ibi per eum.Quid ſit de vaſallo,an
poſſit cogi a dño ad faciendum fidem de tit. ſui feudi. patet ex
prædictis.In glo.in ver.liberè,in prin.poterit etiam dicta bene
ficia conferre,ipſo poſſeſſore non vocato,& etiam virtute di-
ctæ collationis poſſeſſionem tradere, illo poſſeſſore amplius
non vocato,ſm̄ Arch.dicentem tamen prædicta procedere,qn̄
nõ eſt dubium de iure ipſius poſſeſſoris, vt hic erat, vt patet in
tex.ibi,eo ipſo &c.ſecus ſi eſſet dubium,quia in tradenda poſ-
ſeſſione eſt neceſſaria citatio poſſidentis, vt in c.licet eps. j̃. de
præben.& ibi in glo.pen.ex quo infert Archi.ꝙ quotiens ipſo
iure,vel per ſententiam quæ tranſiuit in rem iudicatã quis per
dit ius quod habebat in beneficio,poteſt & debet beneficiũ al
teri conferri, & poſſeſſio accipi ſine alia cauſæ cognitione, vt
s̃.de reſtit.ſpol.accepta.& ibi hoc no.Hoſt.& Innoc.Quorum
dicta procedunt in priuatis per ſententiam hominis, ſecus in
priuatis ipſo iure,quo caſu licèt tunc poſſit alteri fieri collatio,
tamen poſſeſſio auferri non poſſet ſine citatione,vt no.in d.c.
licet.niſi talis priuatio ipſo iure fuiſſet etiam declarata per ſen
tentiam hominis,ſm̄ Ioan.And.& facit quod no. Innoc.in c.j.
j̃.de conceſ.pręben.ſm̄ Doct.de quo etiam in c.cum noſtris.de
cõceſ.pręben.& in c.cũ ſm̄.j̃.de hæreti.In ea.glo.in fi.ſed Pau.
hic ꝯ,quia d.c.ſi tibi abſenti.loquitur in termino extraiudiciali
hic in iudiciali,in quo non poteſt mora purgari,vt in c.fi.s̃.qui
matrim.accu.poſ.Sed certe pro dicto huius gl.facit d.c. cũ per
ſonæ.& quia etiam in dilatione iudiciali purgatur mora vt per
glo.in ver.non ob.in cle.ſæpe. de ver.ſign.& tex.in d.c.fi. facit
potius pro quam contra, vt patet ex no. ibi per Inno. ſecundũ
Imo.tenentem ſe cum hac glo.& notantem ex prędictis,ꝙ va-
let productio inſtrumenti facta poſt terminum datum ad pro-
ducendum inſtrumenta, etiam ſi præſumptio iuris & de iure
ſit in contrarium elapſo termino, vt eſt in caſu glo. & tex.hic:
& hoc quando res eſſet integra,ſecus ſi ſit lata ſententia vel cõ
cluſum in cauſa vt no.in c.is qui.s̃.de ſpõ.& in c.cum dilectus.
s̃.de fi.inſtru.& per gl.in d. ver. nõ obſtante. de quo hic latius
per Imo.& Do.Quid autem ſi fiat fides de diſpenſatione poſt
collationẽ, alteri factam, an retractabitur collatio, maximè ſi
ille fuit impeditus? Lap. hic ꝙ ſic,quando a collatione fuit ap-
pellatum:alias ſententia in beneficialibus tranſit in rem iu. vt
per glo. in c.j.s̃. de conceſ.præben.& non retractaretur niſi in
beneficio reſtitutionis in integ.ex clauſula generali.facit c. cõ
6 certationi.j̃.de app.& qd̃ no.in c.cum dilecti.s̃.de elec.† In gl.
in ver.cura,in fi.facit c.peruenit.el 2.s̃.de appel. ſecundum Io.
Mona.dicentem ꝙ diſpenſatio ſemper intelligitur conceſſa ſe
cundum prædictas duas modificationes, ſcilicet, vt tacitè ſub-
intelligatur,vt cura non negligatur, & vt eccleſiæ non defrau-
dentur debitis obſequijs.& ita ſequitur Io. An. quod no.

ADDITIO.

a Vin. God. No.in hac materia, ꝙ beneficiatus non poteſt agere ſine mandato pro eccleſia in qua hẽt beneficiũ.Alex.in l.non ſolum.§. qui alieno.de proc.

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſatio non præſumitur iuſta nec valida in dubio,niſi iuſta oſtẽdatur.*

2 *Beneficia plura incompatibilia habens,ſi non renunciat illis,ſed acceptat tertium,& poſſeſſionem intrat, an prima vacent.*

In conferendis. No.j.ibi,ordinarij,ꝙ diſpoſitio hu
ius tex. locum habet in oĩb. ordi-
narijs: imò locum habet etiam in legato de latere, vt eſt dictũ
in c.fi.in fi.s̃.tit.proxi.de quo tamen vide per do.Flo.in clem.ſi
plures.de pręben.in 5.opp.Secundò no.ibi,plura ſimilia,quòd
habens plura beneficia incompatibilia, etiam virtute diſpen-
ſationis, cenſetur inhabilis ad aliud beneficium ſimile conſe-
1 quendum.facit c.is cui.j̃.de præben.† Tertiò no.ibi,oſtendatur.
& tene menti ſingu.quòd in dubio præſumitur contra diſpen-
ſationem,niſi euidenter iuſta & ſufficiens oſtendatur,vt hic di
citur.& rõ eſt,quia ipſæ diſpẽſationes ſunt odioſę,vt in c.j.s̃.de
filijs præſby.eo.li.In glo.j.in ver. oſtendatur, in fi. de quo etiã
in c.dudum,el 2.s̃.de elec.& per Spe. in ti.de leg.§.nunc oſten-
dendum.ver.ſed nunquid habens.& in ver.ſeq.no. an epiſco-
pus cum tali diſpenſet. In gl. in ver.ea quę.ibi,permutare.no.
ex glo. ꝙ habens diſpenſationem vt poſſit duo beneficia incõ
patibilia ſimul retinere, non poterit poſtea vnum ex illis per-
mutare cum alio:quia talis diſpenſatio non extenditur, niſi ad
duo prima,ad hoc qd̃ no.in d.cle.ſi plures. & in c. non poteſt.
2 hic alle.† In glo. fi. ibi tranſgreſſor canonum. meritò nõ tenet
vltima collatio, vt hic dicitur. Quid autem ſi habens plura be-
neficia incompatibilia non renunciat illis, ſed acceptat tertiũ
ſibi collatum,& intrat poſſeſſionem,an vacent prima, & vide
tur ꝙ nõ per hũc tex.vbi collatio huius tertij beneficij ſit nul-
la,ergo non debet præſtare impedimentum,vt in reg.non prę
ſtat.dic contra per c.eum qui.j̃.de pręben.vbi per adeptionem
beneficij incompatibilis,etiam de facto obtenti vacat primũ,
ſicut per adeptionem iuſtam.ſm̄ Io.And.de quo plenè per glo.
in

in d. cle.si plures.in fi.Et ꝯclude ꝙ aliqñ hñti vnũ bñficiũ ꝯferṫ aliud incompatibile cum primo:& tunc per acceptationem se cundi vacat primum,ſm quod habetur in c.de multa.ſ. de præ ben.& in d.c.licèt eps.hodie tamen per extrauag.execrabilis. in §.qui verò.eſt prouiſum, ꝙ etiam habẽs vnum ſolum tale be neficium ſi recipit ſm incompatibile, eſt neceſsè ꝙ primum, quo priuatus eſt ſine more diſpendio,verbo, & facto in mani bus ordinarij ſub teſtimonio publico dimittat,aſs priuatus eſt etiam ſecundo,& ſit inhabilis ad ſacros ordines,& alia benefi cia,ſm Ioan.An.hic. & ita ſequuntur hic Doct. & ita etiam te net glo.in d.cle.ſi plures.in fi.Aliquando habenti plura benefi cia confertur aliud, & tunc ſi habet diſpenſationem retinendi plura beneficia, & alia ſimiliter acceptandi, poterit alia acce ptare & retinere, vt hic dicitur. Si verò habet diſpenſationem ſolum in retinendis prioribus, tunc ſi ante collationem vlti mi renunciat prioribus, dicuntur vacare priora etiam de fa cto, vt in c. cum noſtris.ſ. de conceſ. præben.ſm Archid.& te net collatio vltimi, vt hic. Sed ſi non renunciauit primis ante collationem vltimi,tũc non valet collatio vltimi.& ita ſit tex. hic.& ita ſequitur hic Do. licèt Pau.aliter ſentiat. Sed an tunc vacent prima beneficia per collationem iſtius vltimi, & videṫ quod non,cum hoc non dicatur hic, nec in d.cle. ſi plures.vbi non diſponitur, ꝙ per collationem vacent prima, ſed per poſ ſeſſionem pacificam.Si verò non renunciauit ante adeptã poſ ſeſſionem,tunc bene videtur ꝙ vacent prima, & ſimiliter va cet tertium, ſm Pau. colligentem ex hoc vnum caſum, in quo beneficium,cuius collatio non tenet,facit alia vacare. pro cu ius dicto facit d.c. eum qui.& ita ſequitur hic Do. gl.in d.cle.ſi plures.in fi.de quo tamen vide per do.Flo.in 5.oppoſitione.

SVMMARIVM.

1 *Prælati inferiores tam regulares quam ſeculares poſſunt ferre ſententias excommunicationis in ſuos ſubditos.*

2 *Promiſsio de non reuelando iudici veritatem,vel iuramẽtum,vel pactum, non valet,licèt pactum de non accuſando valeat.*

CAP. IIII.

1 Quia plerique. † No.j.ꝙ prælati tam ſæcula res quàm regulares inferio res [a] ab epiſcopis poſſunt ferre ſententias cenſuræ in ſibi ſubiectos.facit c.cum ab eccleſiarum.eo.tit. & in c.cum in eccleſijs.ſ.de maio.& obe. & poſſunt ferre ſen
2 tentiam interdicti etiam in homines,vt hic dicitur.† Vlt. no.ꝙ licèt valeat pactum, vel iuramentum de non accuſando,vel de nunciando,vt in c.veniens.ſ.de accu.& in c.quoniam.ſ. de iu reiu.tamen promiſſio, pactum, vel iuramentum de non reue lando veritatem iudici interrogãti,nõ valet,nec obligat. Idem etiam voluit Inno in c.qualiter,el j.ſ.de accu.dicẽs ꝙ quantum cunq; quis iuraſſet non reuelare ſecretum,tamen ſi adducitur vt teſtis,debet veritatem dicere.nam interpretatur tale iuramẽ tum,niſi fuerit adductus in teſtem,vt ſ.& vide in c.pe.ſ.de ſur. imò etiam ſi voluiſſet quis nunquam iurare, tamen tenetur di cere veritatem cum iuramento, & non frangitur ex hoc votũ. arg.c.venientes.ſ.de iureiu.ſm Io.An. In glo.in ver.inquiſito ribus,in fi.nec poſſunt tales inquiſitores ſe intromittere de de lictis futuris,ſed tempore inquiſitionis tantum,vt no.in c.cum I.& A.ſ.de re iu.& in c.per inquiſitionem.ſ.de elec.ſm Archi. ponentem hic modum & formam quando ſit generalis inqui ſitio ſuper ſtatu eccleſiæ,de quo hic per Io.An. & Domi.& vi de in c.qualiter.§.debet.& in c.cum oporteat.& c.cum dilecti. ſ.de accu.In gl.fi.in fi.& obligat præceptum canonis,ſicut iu dicis,ſm Arch.& Io.An. & vide per Inno. in c.fi.in fi.de accu.

ADDITIO.

a Vinc.God. Nota,quando prælatus inferior poſſit conſuetudine acquirere ius prælationis contra capitulum eccleſiæ maioris.Ruy.cõſ.155.nu.19.lib.4.

SVMMARIVM

1 *Suum alicuius dicitur,quod non tantum ratione dominij,ſed etiam ratione iuriſdictionis quam habet in loco.*

2 *Conſuetudo poteſt tribuere iuriſdictionem etiam reſpectu loci extra diœce ſim,vel alibi,vbi debet cauſa exerceri.*

3 *Archiepiſcopus ſi ad eum deuoluta ſit cauſa, an poſſit de cõſenſu partium audire cauſam in diœceſi ſui ſuffraganei ſine licentia illius ſuffraganei.*

4 *Quid ſi agatur actione reali.*

CAP. V.

VT litigantes. Poteſt archiepiſcopus cogno ſcere cauſas appellationũ, vel alias ad eum metropolitico deuolutas in ſua diœce ſi,vel in alio loco vnde fuerũt deuolutæ,vel eas cõ mittere,& nõ alibi,niſi hoc ex ꝯſuetudine habeat. h.d. Et pri mò ponit cã ꝯſtitutionis.ſcḋo ꝯſtõ,ibi,ſtatuimus.tertiò ibi,niſi.

1 exceptio.†No.j.ſm Do.ꝙ propriè illud dr̃ eſſe ſuum proprium qḋ eſt ſuum, & non ratione dominij,ſed etiam reſpectu iuriſ dictionis tãtum, quam habet in loco.facit gl.in c.j.ſ.de poſtu. præla.regulariter tamẽ dicitur,ꝙ id qḋ cõe eſt, meum eſt. vide tamen per glo.& qḋ ibi no.in c.pęnitenti.in fi.ſ. de of.leg.eo.
2 lib.& in l.ſerui electione.§.j.ff.de leg.j.& ibi per Bar.† Vltimò
a no.ꝙ conſuetudo [a] poteſt tribuere iuriſdictionem,etiam reſpe ctu loci extra diœceſim,vel alibi vbi debeat cauſa exerceri. qḋ inducit Do. vt conſuetudo poſſit tribuere iuriſdictionem ab batibus in membris ſui monaſterij,etiam alterius diœceſis quã vbi ſitum eſt monaſteriũ principale vt in illis poſſit de cauſis cognoſcere.facit l.3.in fi.ff.de teſti.per quem text.dixit Bal. ibi, ꝙ ratione conſuetudinis iudex poterit in alieno territorio iu riſdictionẽ exercere,citare,& malefactorem capere, vt ibi per eum.In gl.2.ibi,de cõſenſu.Spe.tit.de conpe. iudi.§.j.ver. quid ſi duo Piſani.& in titu.de leg.§.nunc dicendum.ver. ſed pone. videtur tenere, ꝙ delegatus ordinarij nõ poſſit iudicare extra territorium ipſius ordinarij, etiam de expreſſo conſenſu par tium.tex.in l.vltima.hic alleg.& in c.2.ſ.de conſti.eo.lib. & fa cit qḋ idem Spe.no.in ti.de app.§. nunc tractemus. ver. quid ſi de facto.ſed certe glo.hic,quam ſequuntur Doct.tenet contra rium. & non ſolum ſufficit expreſſus conſenſus partium: imo etiam tacitus, puta ſi partes ſciẽter agitant iudicium in alieno territorio.& ita determinat Rota in deciſ. 371. quæ inci. Item ſi epiſcopus.facit quia ſi ſpeciale in deleg.Papæ.c. ſtatutum.§.in
3 nullo quoq;. de reſcri.ſ. ergo ſecus in deleg. ab ordinario.† In ea.glo.ibi,licentia epiſcopi illius diœceſis.Arch.contra, vt etiã ſine licentia, dummodo interueniat cõſenſus partium, etiam tacitus vt in c.pulſatus.3.q.6.& dicebat Cy. in l.ſi quis ex con ſenſu.C.de epiſ.aud. ſatis ſufficere, ꝙ iudex illius loci non pro hibeat,per l.quæro.ff.de ſo.Sed Io.An. tenet ſe cum hac glo.vt requiratur licentia,vel conſenſus illius iudicis expreſſus. facit cle.j. in prin.& in §. volumus. de ſo. cõp. & idem in ordinario tenet Bal.in l. ſi qui ex conſenſu. in fi. vt ſic non ſufficiat taci tus conſenſus,vt ibi per eum Sed certe ſatis ſufficit tacitus cõ ſenſus,puta ſi hoc ſciat, & non contradicat, prout tenet Rota in d.deci.in fi.quia intelligitur renunciare ſuo fauori,ꝙ poteſt tacitè & expreſsè,vt no.in d.c.ad apoſtolicam.In glo.in ver.ſta tuimus.in j.no.de hoc verbo,ſtatuimus. & vide glo. in ver.re ceperit.in c.j.ſ.de cleri.non reſi.In ea.glo. in fi. no.ex glo.duo, Primò ꝙ ſicut quando conſuetudo eſt contra ius, requirit ſpa tium 40.annorum,vt dicatur præſcripta,ita & quando conſue tudo eſt contra rationem iuris poſitiui.quod no.ad c.fi.ſ.de cõ ſue.Secundò no.ex gl.ꝙ quando cõſuetudo eſt pręter ius, ſuffi cit ſpatium 10.an.ad eius præſcriptionem.de quo per glo.in c.
4 fi.ſ.de conſue.eo.lib.†In glo.in ver.dignoſcuntur,in fi.vt eſt ſi agatur reali,quo caſu melius cognoſcitur vbi res eſt ſita,vt in l. ſi prædium. C.de præd. mino. ideo poteſt metropolitanus co gnoſcere,vel committere in loco vbi res eſt ſita.facit l.fi.C.vbi in rem ac.vel etiam in propria diœceſi,cum ſit in eius optione, vt patet ex alternatiua hic poſita,vt in reg.in alternatiuis.j.eo. lib.ſm Pe.de Ancha.In glo. in ver.conſuetudine ibi,ad metro politanum debet quæſtio referri.vide hic per Io.And. conclu dentem, ꝙ licèt non poſſit archiepiſcopus cognoſcere de gra uib. criminib. epiſcopi requirentib. depoſitionem,vt in 4. q.6. ſi quis.& c.accuſatus.tamen poterit de alijs,de quibus pęna de poſitionis imponenda non venit. & ita refert fuiſſe diſputan do determinatum per tex. 10.q.3. quia cognouimus. vt hic per eum.& facit quod no.in c.graue.de pręben.& in c.j.in fi.ſ.eo. tit.& lib.In ea.glo.in fi.Pau.hic voluit, ꝙ etiam ſine conſenſu epiſcopi illius diœceſis poſſit cognoſcere & committere, cum metropolitanus ſit iudex ſuffraganeorũ ordinarius, & quò ad eum tota prouincia eſt ſibi territoriũ, vt 3.q.6. vltra prouincia rum.licèt ſecus ſit quò ad ſubditos ſuffraganeorũ.& ita loquan tur alia iura,& tex.hic.Sed Do.tenet ſe cum glo.hic, per hunc tex.vbi dicitur de cauſis de quibus cognoſcit iure metropolita no,prout eſt in caſu iſtius glo.vt 3.q.6.quippe.debet cognoſce re in propria diœceſi,vel in illa a qua deuoluuntur cauſæ, ergo alibi non poterit,niſi intercedat ꝯſenſus illius epi, vt hic in gl. & ſ.in gl.2.& videtur ſufficere tacitus ꝯſenſus,vt ſ.eſt dictũ.

ADDITIO.

a Nic.Sup. Conſuetudo poteſt tribuere iuriſdictionem.Adde glo.in c.conque ſtus.9.q.4.glo.in c.dilecti de arb.Arch.in c.placuit.el j.16.q.j. Vinc.God. Adde,quòd conſuetudo vſu ſolo induci poteſt, etiam citra titulũ & bonam fidem.Ruy.conſi 147.nu.12.lib.5.

SVMMARIVM.

1 *Expenſarum victualium nomine comprehenduntur illa quæ in victu tan tum conſiſtunt,non in alijs expenſis neceſſariis.*

Epiſco-

2 *Epiſcopus an poſſit committere alteri viſitationem, quæ quotidie fit multis de cauſis. Et quid de viſitatione annua.*

CAP. VI.

SI epiſcopus. Nota j. ꝙ licèt diſpoſitio huius
text. hic loquatur in epiſcopo,
tamen idem in archiepiſcopo viſitante prouinciã,
ſm Archi. & no. j̃. de cẽſibus. c. Romana. Et idem in
alijs prælatis inferioribus, ad quos de iure cõmuni vel conſue-
1 tudine ſpectat viſitatio, vt hic per Archid. & Io. An. † Secundò
no. ibi, expenſarum victualium, ſm Do. ꝙ appellatione expen
ſarum victualium, comprehenduntur illa, quæ conſiſtunt in vi
ctu tantum, non in alijs neceſſarijs expenſis concernentibus
perſonam, quod inducit ad teſtamenta in quib. fieret mẽtio de
expenſis victualium. Sed certè hoc non eſt verum indiſtinctè,
vt patet in l. verbo victus. ff. de ver. ſi. hic autem ideo ita dicitur,
quia ſm ſubiectam materiam fuit hic ita prouiſum, vnde ſecus
foret, vbi ratio eſſet diuerſa, vt in d. l. verbo victus. Vltimò no.
ꝙ expenſæ victualiũ ſunt adminiſtrandæ viſitanti pro alio. qđ
inducit Archi. pro opi. Hug. no. 9. q. 2. nullus primas. volentis, ꝙ
eps̃ inuitatus ad aliam diœceſim pro clericis ordinandis alta-
ribus conſecrandis habebit expenſas, per iura hic alle. in vl. gl.
ſecundum Io. An. facit qđ no. in c. ſtatutum. in fi. s̃. de reſcri. e.
2 lib. & in c. cum ex officij. s̃. de præſcrip. † In gl. 2. in fi. quotidia
nam tamen viſitationẽ, quę fit quotidie multis de cauſis emer
gentibus non poteſt epiſcopus alteri quam archidiacono de-
mandare: Annuam tamen viſitationem poteſt epiſcopus com
mittere cui vult. 10. q. j. ſi epiſcopum. & ita intelligatur tex. hic:
& ſi talis in aliquo exceſſerit, tenet̃ epiſcopus. ar. ff. de exerci.
l. j. in prin. & de of. procon. l. obſeruare. §. proficiſci. ſecundum
Archi. & Io. An. de quo per Inno. in c. ꝙ quibuſdam. s̃. de fide-
iuſ. intellige ſi talis deliquit in hoc officio viſitationis: ſecus ſi
ex alia cauſa, vt in l. j. §. familiæ, & ibi per Bar. ff. de pub. & no. s̃.
de elec. generali, & c. fęlicis. j̃. de cenſibus. In glo. in ver. victua
libus. in fi. vide in c. fęlicis. & hodie eſt taxatũ in extraua. Bene
dicti, quæ inci. vas ele. In gl. fi. in fi. & dicit hic Io. Mo. & Ioan.
An. ꝙ epiſcopus nõ poteſt petere illum exceſſum, ſi quid plus
ipſi expẽdiſſet ſi ꝑſonaliter viſitaſſet. ar. ff. mãda. l. ſi q̃s alicui.
§. impendia. & ſatis probat̃ hic in fi. tex. ſm Dom. vt hic per eũ.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus poteſt cognoſcere de cauſis in quolibet loco ſuæ diœceſis.*
2 *Locus exemptus dicitur eſſe de diœceſi.*
3 *Epiſcopi de iure communi habent carceres publicos.*
4 *Epiſcopus quæ exercent ratione conſecutionis, & ordinis, dicuntur potius officij epiſcopalis iuriſdictionis.* cra

1 CAP. VII.

CVm epiſcopus. † No. primo. ꝙ epiſcopus
põt de cauſis cognoſcere
in qualibet parte ipſius diœceſis: vñ poterit in eius
a camera, ſecundũ Do. nec eſt neceſſe, ꝙ pronunciet
illum [a] locum pro iuridico, cum ſufficiat ꝙ illum eligat, vt hic
in tex. tamẽ citatus debet fieri certus de loco in citatione: alias
in dubio cenſetur quis citatus & teneretur comparere in loco
vbi eſt ſolitum iudicari, vt in l. pen. ff. de iuſti. & iure & ſenten-
tia in alio loco lata eſſet ipſo iure nulla, vt in l. ſi vt proponis.
C. quõ & quando iudex. poteſt tamen dici locus maiorum in
qualibet parte diœceſis ſi epiſcopus illum locum eligat, vt hic
in tex. & ita tenuit Hoſt. in ſum. de feudis. §. apud quem. ver. an
his. & licèt iſte tex. loquatur in epiſcopo, tamen idem in archi-
epiſcopo vel legato de latere, vt hic in glo. 2. & idem in omni-
bus alijs ordinarijs habentibus territorium, vt per glo. in ver. fi
2 nitur. in c. præſenti. s̃. de offi. lega. eod. lib. † Secundò no. locum
exemptum dici de diœceſi, de quo no. in cle. 2. de priuile. & per
glo. no. in ver. anni. in cle. j. de exceſ. præla. ꝙ plene eſt dictum
in c. 2. §. ſtatuto. de conſti. eo. lib. Tertiò no. epiſcopum poſſe ca
pere & incarcerare perſonas eccleſiaſticas pro exceſſib. & de
lictis. & idem in alijs prælatis, vt hic per Ioan. Mona. & Io. An.
pro debitis ergo ciuilibus non videtur, ꝙ clericus poſſit incar-
cerari, ex quo hic tantum diſponitur pro delictis. & ita tenuit
Ioan. An. in c. ſi clericos. j̃. de ſen. excõ. & ibi vide. & in c. Odoar
dus. de ſol. & in c. j. de depoſi. pro quo etiam tex. in c. fi. j̃. de fo.
compe. vbi per cenſuram eccleſiaſticam compellit, ergo per ca
pturam perſonæ. Quartò no. a cõtrario ſenſu, ꝙ ex quo dicitur
de perſonis eccleſiaſticis, ꝙ ſecus ſit in laicis, vt non poſſint in-
carcerari ab epiſcopis, etiam pro criminibus eccleſiaſticis. &
ita videtur hic ſequi Ioan. An. & clarius in addi. Spe. ſuper hac
rub. vbi dicit cõmuniter teneri prælatos inferiores a Papa non
habere hoc ius in laicis, præterquam in crimine hęreſis, vt j̃. de
hære. c. vt cõmiſſi, & ita etiam ſequitur Old. in ſuo conſi. 88. &
Imo. hic adducens glo. in ver. cenſuram. in cle. j. de vſuris. & In
no. in c. ſignificaſti. s̃. de offi. dele. ſed Domi. hic contra, cum in
multis iurib. probetur, epiſcopos poſſe incarcerare laicos pro
criminibus eccleſiaſticis, etiam ſi non ſit crimen hæreſis, vt in
c. fęlicis. j̃. de pę. in fi. & s̃. de adul. c. 2. & 17. q. 4. attendendum. cũ
ratione delicti fiant de eius foro, & foro eccleſiæ, vt in c. cum
ſit. & c. fi. s̃. de fo. compe. Nec obſtant iura alleg. in contrarium
quia in illis non debet ſumi arg. a contrario ſenſu, ex quo in iu
re contrarium inuenitur expreſsè, vt per gl. ord. in c. j. s̃. de ęta.
& quali. eo. lib. de quo tamen vide in c. j. s̃. eo. & per Do. in d. c.
3 ſi clericos. & per glo. in c. poſtulaſti. s̃. de homi. † Vlti. no. epiſco
b pos [b] de iure cõmuni habere publicos carceres. facit clem. j. de
hæreti. & c. pen. s̃. de apoſtatis. & auth. cauſa quæ. C. de epiſc. &
cleri. vbi dicebat Bar. ꝙ ex quo epiſcopi de iure cõmuni habẽt
publicos carceres, dicũtur habere merum imperium, quia car-
cer ſignificat merum & mixtum imperium, ſicut erectio furca
rum, ſm Bal. ibi, quod no. & vide per Inno. in c. dilectus. s̃. de ca
pel. mona. In glo. in ver. habere, in prin. quis dicatur habere iu
riſdictionem ordinariam, hic per Ioan. And. & Domi. & no. in
c. cum ab eccleſiarum. s̃. eo. & per gl. in ver. ſubditos. in cle. j. de
fo. comp. In glo. in ver. loco, in fi. debet etiam eſſe talis in quo
ſine incõmodo litigantium poſſit ius reddi, vt d. l. pen. Item re
quiritur ꝙ in illo loco nõ ſit ſpecialiter prouiſum de aliquo iu-
dice. ideo ſi in certa parte diœceſis Archi. a tempore cuius non
extat memoria, exercuit ordinariam iuriſdictionem, non pote
rit epiſcopus in illo loco ponere officialẽ, quaſi gñalis ꝓuiſio
huius c. nõ ſe extẽdat ad loca quib. de iudice eſt ſpãliter proui-
ſum. ar. l. fi. C. de pac. conuen. ſecundum Archidia. quod intel-
ligit Io. An. quando epiſcopus ex conſuetudine vel priuilegio
nõ poſſet per illos de illa parochia immediate adiri, inuito illo
archidiacono, vt no. in c. paſtoralis. s̃. eo. tit. in prima gl. allega.
ſecus eſſet, vt. s̃. de of. leg. valentes, ſecundum Ioan. And. Pau. ta
men ↄcludit, ꝙ ſi ↄſuetudo, vel priuilegiũ dat iuriſdictionẽ per
modum præuẽtionis vel prioritatis, vt ſic archieps̃ debeat pri-
mò adiri. ſecundo epiſcopus ſi ipſe archid. ſit negligens, tunc
ꝓcedit qđ s̃. dicit Archi. facit c. j. s̃. eo. ti. & li. Si verò iuriſdictio
ſuperiorum competat inferiori tantum ita qđ non alteri, pro-
cedat opi. Archi. vt d. c. j. ſecus ſi conſuetudo dat iuriſdictionẽ
ſuperiorum ipſis inferioribus per modũ accumulationis, quia
tunc eſſet locus pręuentioni, vt in d. c. vt debitus. s̃. de app. & il
le qui primo aditur poſſet cognoſcere. & opi. Archi. tunc non
procederet, vt hic per Do. In glo. in ver. excepto, in fi. cõclude
ſecundum Ioã. An. ꝙ in caſibus in quibus epiſcopus habet iu-
riſdictionem in perſonas exemptas, & nõ in loco exempto, vt
in c. j. j̃. de priuile. & in cle. j. de teſtamentis, & iſto caſu in loco
exempto procedere nõ poterit, vt hic, ſed in caſibus vbi in lo-
cis exemptis habet iuriſdictionem de quibus in clemen. atten
dentes. de ſta. regula. & in cle. quia contingit. de rel. do. & tunc
poterit in loco exempto procedere, & vide in c. ad abolendã,
in fi. s̃. de hęret. De celebratione verò diuinorum & populi be
4 nedictione, an in loco exempto fieri poſſint, no. in d. cle. 2. † In
glo. in ver. officium, in fi. no. ex hac gloſ. iuncto tex. hic, in fi. ꝙ
quę exercet epiſcopus ratione conſecrationis & ordinis, dñr
potius epiſcopalis officij quam iuriſdictionis: qđ facit ad not.
in c. j. in fi. s̃. eo. ti. & lib. Et vide per Spe. eo. tit. & li. §. officium.
ponentem multa ſpectantia ad officium ordinarij. In glo. fi. in
fi. vel, ſecundum Archi. debet exponi abſque alicuius contra-
dictione. & intellige quando epiſcopus vellet trãsferre cathe-
dram de ſua eccleſia principali ad tempus: quia tunc poteſt in
quocunque loco diœceſis collocare locũ tribunalis, & de cau-
ſis cognoſcere. & ita procedat tex. hic: ſecus, ſi perpetuò, vel ad
longum tempus vellet transferre cathedram a ſua principali
eccleſia ad aliam eccleſiam eiuſdem diœceſis, quia tũc non poſ
ſet, vt 7. q. j. placuit. & idem ſi vellet, ꝙ cathedralis eccleſia inti-
tularetur in alio loco quàm in eccleſia, in qua fuit inſtituta, vt
in d. c. placuit. & ita ſequitur hic Do. quod tene menti, quia nõ
valeret compoſitio cum canonicis, vt epiſcopus non poſſit iu-
riſdictionem exercere in eccleſia cathedrali, vel ibi ius dicere,
ſeu ſe intromittere de ipſa, quando hoc fieret ad longum tem-
pus. & ita fuit conſultum in eccleſia Morin. & alias vide in c.
fundamenta. de elect. eo. lib.

ADDITIONES.

a Vinc. God. Adde, quòd locus iudicij debet eſſe tutus, non ſolum partibus, ſed procuratoribus, & aduocatis, & omnibus qui in iudicio habent neceſſe comparere. Fely. in c. accedens. el 2. vt lite non conteſta. & in c. cum olim. in princi. de teſtamen.

b Nic. Su. Epiſcopos de iure communi. Adde glo. in c. pen. de pę. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Abſentes in quibus caſibus ſunt citandi.*

Con-

2 *Conditionis aut status, hæc verba comprehendunt etiam seruos monachos, & Iudæos.*

C A P. VIII.

1 Qvamuis. †No.j.duos casus in quibus absentes sunt citandi, de alijs verò casibus, vide glo.ordi.in ver.ipsorum.in c.præsentium.j.de testi.& facit etiā gl.hic in ver. prout sunt,& ibi, quid si sunt absentes extra prouinciam.& no.in c.coram.s̄.de elect. & in c.cum in ecclesijs.j̄.de præben. Secūdò no.capitulum posse inducere cessationem contra episcopum proprium, intellige ex iure speciali,s.cōsuetudine, vel priuilegio.& ita debet intelligi iste tex.& s̄.eo.tit.irrefragabili.& de appe.dilectus.& sic non ob.s̄.de maior.& obe. cum inferior.s̄m Ioan.And.& facit quod ipse no.s̄.de cē.venerabilibus.in gl.mag. circa medium. 2 & per glo.in c.si canonici.s̄.eo.† Tertiò no.ibi,conditionis,aut status. ꝙ per talia verba,& per hanc clausulam includūtur etiā serui,monachi,vel Iudæi.facit l.fi.C.de Iudæis.s̄m Ioan.An.ex quo no. cessationem a diuinis posse induci propter iniuriam, vel offensam illatam a quacunq; particulari persona etiam priuata.absurdum tamen videtur,s̄m Archi.ꝙ pro delicto singularis personæ cessetur in ecclesia, vt sic puniatur qui non peccauit,nisi fortè talis delinquens esset rector vel dominus loci.ar. c.non est.s̄. de sponsalibus. Pro primo tamen dicto facit c. si.j̄. de sen.excom.in ver.illis etiam. & hoc tutius est tenere quando talis offensio rationabilem & iustam causam arbitrio iudicis contineret,s̄m no.in d.c.si canonici.s̄m Domi. Vltimò no. ibi,superueniente concordia.arg.s̄m Pet.de Ancha. ꝙ licèt iudex, vel arbiter teneatur iudicare intra certum terminum sub certa pœna, tamen si partes intra illum terminum se componunt,nō tenetur iudicare, nec in pęnam incidit.facit quod no. in l.j.§.& post.ff.de no.ope.nun.& idē tenuit Bal.in l.Mæuius. §.arbiter.ff. fami.ercisc. per illum tex.In glo. in ver.prout sunt, in prin. Lap.intelligit hanc glo. quando consuetudo erat ante hanc constitutionem, sed si postea incępisset, & tūc licèt esset præscripta, non valeret contra istam vocationem per no.per Host.in c.cum ex officij.de præscri.& per Ioā.An.in reg.odia. j̄.eo.lib.& ita sequitur hic Do. Et tene menti ex glo.ꝙ quando duo sunt a iure æquiparata in certo casu,tunc si consuetudo in vno ex eis disponat,extenditur ad reliquum,sicut dicitur in iure cōmuni,vt no.in c.si postquam.s̄.de elec.dubium tamen facit c.auditis.s̄.de præscrip.& l.j.C.de emancip.liberorum,quia præscriptiones & ↄsuetudines sunt strictè intelligendæ, & tantum intelligitur esse præscriptum quātum reperit esse processum.In glo.in ver.continuatis,in fi.facit quod no. de conse.di. stin.5.sint tibi.& per Ioā.And.in c.fi.s̄.de frigi.& per Bar. in l.j. ff.solu.matri.In glo.fi.in fi.& cum ipsa cessatio tunc non seruetur, poterunt ipsi cessantes celebrare in ipsa ecclesia, & poterunt per superiorem ad hoc compelli. & idem de alijs clericis in d.ecclesia institutis,s̄m Ioan.And. Sed an forma huius deci. sit seruanda tam in cessationib. inductis per canonicos suo iure,siue sit specialis,vt dicitur hic in tex.& in d.c.si canonici. siue sit generalis,vt in cle.j.de sen.excom. quam etiam in cessationibus,quas inducunt ex mandato superioris?& dic ꝙ si tale mandatum proueniat ex dispositione statuti concilij prouincialis,non erit seruanda,vt in d.cle.j.s̄m Io.An.Sed si tale mandatū nō fiat per viam statuti prouincialis,sed hominis, vt quia superior mandat a diuinis cessare, tunc hæc forma erit seruanda,s̄m Archi. & Ioan.An. Si verò superior non mandat induci cessationem,sed ꝙ seruetur cessatio quam ipse induxit,& tunc cum mandatum tendat ad executionem cessationis iam positæ,non habebit tunc locum iste tex.loquens quando capitulū suo iure cessat,quia cùm sit pęnale,non debet extendi, vt in c. statutum.s̄.de ele.eo. lib.de quo plenius in d.c.si canonici.

S V M M A R I V M.

1 *Fructus ecclesiæ vacantis debent reseruari futuro successori, vel conuerti in utilitatem ecclesiæ.*

2 *Et an consuetudo possit aliud inducere.*

3 *Abbas si contulit monacho prioratum, cum pacto ꝙ non aufert sibi illum donec vixerit, an pactum valeat.*

4 *Archidiaconus ecclesiæ cathedralis si moritur, ad quem spectant eius bona? Et an de illis bonis clerici possint testari.*

5 *Beneficium cum administratione quis dicatur habere.*

6 *Clerici beneficiati habentes administrationem si decedunt sine testamento, ad quem spectant eorum bona.*

7 *Quid de clericis simpliciter beneficiatis.*

8 *Et an consuetudo aliquid in his operetur. & nu.9.*

10 *Quid in regularibus an possint testari de bonis suis.*

11 *Clericus beneficiatus si moriatur, fructus beneficij sui vltimi anni an debeant diuidi inter ecclesiam & successores eius.*

C A P. IX.

Præsenti. Nota primò ibi, subiectis. quia procedit iste tex. etiam in subiectis quò ad ius episcopale tantum, & haberēt locum pœnę hic insertæ, licet institutio, & destitutio ad alium 1 pertineat,secundum Io.An.† Secundò not. & ita all.ꝙ fructus ecclesiarum vacantium debent cōuerti in vtilitatem ecclesię, vel reseruari futuro successori. & hodie procedit etiam in successore qui posset reuocari ad claustrum. & in beneficijs manualibus.quia in his locum habet tex.hic,vt in cle. quia regulares.§.præmissa.de sup.negli.præla.vt dicetur j̄.in gl. in ver.vacantibus.quicquid aliter hic notet Archi. Prælati ergo habentes ecclesias sibi subiectas, siue sint dignitates, siue prioratus, vel aliæ quæcunq; ecclesię,non debent habere fructus quos reperiunt vel obueniunt tempore vacationis dictarum ecclesiarum,quia si hoc non licèt episcopo, scilicet bona ecclesiarum sibi subiectarum in suos vsus conuertere, vt 10.q.3.quia, vbi de hoc.& c.seq.fortius nō licebit abbati.25.q.2.amputato.& multò minus licebit patrono, vel alteri habenti ius in ecclesia, vt 2 hic dicitur,s̄m Pet.de Anch. † Vltimò no.ꝙ consuetudo potest disponere,vt fructus ecclesiarum vacantium, vel obuenientes tempore vacationis beneficij applicentur alteri vsui quam ecclesiæ,vel futuro successori.ꝙ procedit in alijs ecclesijs,quia in cathedralibus regularibus vel collegiatis ecclesijs non valeret consuetudo,statutum, vel priuilegium in cōtrarium, videlicet ꝙ fructus applicentur alteri vsui quam ecclesiæ,vel futuro successori,vt est tex.in c.quia sæpe.s̄.de ele.eo.lib. Sed in ecclesijs in quibus valeret consuetudo,vel priuilegium in contrarium, vt hic dicitur, & in illis etiam posset consuetudo disponere,ꝙ fructus talium beneficiorum ad certum tempus debeantur rectori defuncto, vel hæredibus suis, & talis cōsuetudo non erit sublata per hunc tex.s̄m Ioan.Mona. & idem tenuit Ioan.An. in reg. nemo potest plus.j̄.eo.lib.ꝙ valeat consuetudo quę permittit canonicis testari de fructibus præbēdarum suarum percipiendis post mortem vsq; ad annum,vt ibi plene per eum.& facit c.si propter.s̄.de rescrip.eo.lib. & ita hodie est determinatum in extrauaganti,suscepti Io.22.licèt Archi.hic voluerit cōtrarium.& vide per Imo.in c.relatum.el 2.s̄.de testa.in 5.col.In quotidianis tamen distributionibus consuetudo nihil operat. 3 j̄.de cle.non resi.c.j.& ibi de hoc,de quo j̄.†In glo.in ver.vacantibus,in prin.Quid autem si abbas cōtulit prioratum, vel aliud beneficium monacho, cum pacto de non auferendo quousq; vixerit monachus? Archi.hic videtur velle ꝙ non valeat.vnde dicebat Hosti.abbatē non posse se obligare monacho,vt semper aliquem certum locum teneat extra claustrum,vt in c.2.& c.cum ad monasterium.§.tales. s̄.de sta.mo. Inno. tamen in c. insinuāte.s̄.qui cle.vel vo.cōcludit ꝙ si abbas vellet ex malitia illum remouere a loco quem sibi deputauit,posset supplicare superiori,& superior audiet eum.de quo per Ioan.And.in c.cum singula.j̄.de præben.Dicit etiam hic Archi.ꝙ vbi religiosus habet prioratum a Papa, non tenetur renunciare ad mandatum abbatis. Et idem vbi religiosus fuisset in beneficio per Papam confirmatus,s̄m Innoc.in c.nisi.s̄.de præben. & ita transit hic Archi.& Ioan.And.ꝙ intelligit Pau. quando Papa contulit ex gratia speciali, quia tunc est obedientiarius Papæ, & non potest per prælatum remoueri,& ita procedat glo.& Arch.16.q.j. §.si monachus. sed si conferatur ex iure deuoluto ad ipsum Papam, & tunc secus, cùm Papa eodem iure vtatur quo ipse abbas.facit c.cum in cunctis.s̄.de elec.& d.cle.quia regulares.prędicta in beneficijs sui natura manualibus. Si verò beneficium esset de sui natura perpetuum,tunc per abbatem remoueri nō posset,quia talis collatio intelligitur facta cum sua qualitate,vt in d.cle.quia regulares.& j̄.de capel.mo.c.vnico.vnde sicut habet tale beneficium per confirmationem superiorum, ita & per infirmationem eorum debet ei auferri,per no.per Innoc. & Host.in c.inter dilectos.s̄.de exces.præla.s̄m Pau. & ita transit hic Do.de quo plenius in d.cle.quia r'lares.& in c.porrecta. s̄.de ↄfir.vti.vel inut.& per gl.in cle.ne in agro.§.adhæc.in ver. ad claustrum. de statu regula. Et prædicta procederent in quibuscunque religiosis,nisi in illis de quibus est hodie prouisum in extrauaganti,rursus.Benedicti.12.vbi est determinatū ꝙ habentes prioratus,& beneficia in ordine monachorum nigrorū sctī Benedicti ex collatione,puisione,vel ordinatione sedis apłicæ,vel legatorum,seu executorum,vel prouisorum eiusdē sedis,vel per literas prædictorum subsunt in omnibus, & per omnia suis prælatis, & reuocari pñt ab eis,prout alij qui ea haberent

berent a suis abbatibus vel prælatis,& sicut alij subsunt.& ita
transit hic Lap. & Do. qđ no.In ea.glo. in fi. & sic habet locū
a iste tex.in ecclesijs vel beneficijs[a] vacantibus, etiam si sint be
neficia manualia,cum talia beneficia per mortem rectoris di-
cantur vacare:secus esset in beneficijs quę sunt de mensa,quę
non cēsentur vacare per mortem rectoris, vt in d.cle. quia re-
gulares. iō in talibus non habet locum prouisio istius deci.Si-
cut etiam non haberet locum in priuatis oratorijs,per ea quæ
no.in c.ad hoc.s̃.de relig. do. Si tamen ecclesia esset ædificata,
& donata autoritate episcopi,sicut debet, vt de consecra.dis.j.
nemo.& tunc ex quo talis ecclesia subest diœcesano,10.q.j.de-
cretum . nullus poterit dictam ecclesiam intrare , aut admini-
strare irrequisito episcopo,vt in c.admonet.s̃.de renū. cùm ad
ipsū spectet ordinatio nec poterit abbas , & dicta ecclesia, vel
alius patronus aliquid recipere nisi solum censum vt in c.pro-
hibemus.s̃.de cēsibus.de quo hic per Io.An.& Arc. per Inno.
4 in c.de monachis.s̃.de præbē. † In glo.in ver.quibuscunque,in
fi.Nō tū haberet locum hęc deci.in præbē.sed in eis debet ser-
uari,qđ habetur in c.relatum.el 2.s̃.de testa. per glo. & Do. &
ibi concluditur.Primò ꝙ si archidiaconus ecclesiæ cathedralis
habet bona distincta,tunc in illis succedit successor,nisi statu-
tū vel consuetudo ecclesiæ aliud disponat. secus si non habet
bona distincta , licet rōne dignitatis plus percipiat quàm alij
canonici. tunc enim succedit capl̄m & nō archidiaconus suc-
cessor. & idem est dicendum in alijs dignitatibus positis in ec
clesijs tam sęcularibus,quàm regularibus, si quæratur an in il-
lis bonis seu fructibus succedant successores vel capitulum,se
cundum Inno.& Do.ibi.Secundò concluditur,ꝙ in canonicis
etiam habentibus præbendas distinctas,dicit ibi Inno.ꝙ in bo
nis & fructibus non succedit successor in præbenda vel cano-
nicatu,sed capitulum,cum canonicatus non dicaẗ habere suc-
cessorem,vt no.per glo.in c.ꝙ sicut.s̃.de elec.& in c. statutum.
in prin.de rescri.eo.lib. & fortius succedit, quando præbendæ
non sunt distinctę,vt ibi per Do.& hoc quando canonicus be
neficiatur a solo capitulo,secus si a solo episcopo, quia tūc suc
cederet episcopus . Sed si ab episcopo & capitulo simul , tunc
fiet diuisio inter eos,per no.in c.cùm in officijs.s̃.de test. & ita
concludit Imo.in d.c.relatum.in 5.col.in fi. & hoc quando de
cedit intestatus. an autem possit de his fieri testamentum, di-
cetur j̃.in glo.In glo.in ver.reseruari.ibi,quia sępe.vide hic per
Archi.dicentem,ꝙ episcopus etiam monasterio vacāti posset
dare æconomum,per no.in c.cum vos.s̃.eo.tit.& per Inno. &
Host.in c.ea quæ.s̃.de sta.mo.quod intelligit hic Pau. quando
in monasterio non esset capitulū,aliàs ad illos de capitulo de-
uoluitur talis potestas reseruandi fructus futuro successori,vel
constituere ibi æconomum,s̃m Inno.in c. vt nostrum.s̃. vt ec-
cle.benefi.de quo plene no.in d.c.quia sępe. & in c.cupientes.
§.ad hæc.s̃.de ele.eo.li.Quid autem sit de plebano ad quem in
certa eccl̄ia spectat institutio & destitutio,an ipse possit in ta-
li ecclesia vacante ponere æconomum.vide per Lap.in sua al-
5 le.78.† In ea.glo.ibi,non possint testari.[b] no.hanc glo. ordi.&
b vide de hoc arg.per Spe.in tit.de fructibus & interesse.§.j.ver.
sed pone.& ver.seq.& in tit.de sta.mo.ver.58. & Inno. in c.in-
decorum.s̃.de æta.& qua.& per Doct.in c.fi.s̃.de peculio cleri.
& per d.Nic.in c.nouum genus.s̃.de decimis, & plenè per Ar
6 chid.in c.statutum.§.assessorem.de rescrip.eo.lib.de quo j̃.† In
ea.glo.ibi,habentem administrationem, & non habentem.ad
uerte, quia glo. non declarat qui dicantur habere beneficium
cum administratione.Ideo glo.in c.ex.tuæ.s̃.de cleri.non resi.
videtur velle ꝙ omnes prælati dicantur habere administratio-
nem.Inno.in c.requisisti.§.fi.hic alleg.videtur idem sentire de
quolibet habente curam animarum,& administrationem.s.in
iungendi pęnitentias.Sed Do.hic concludit, ꝙ omnis habens
beneficium etiam simplex in titulū,cui sit assignata certa dos,
talis dicitur habere beneficiū cum administratione,vt hic per
eum.Tu aduerte,quia glo.hic intelligit de canonico,vt ipse di-
catur simpliciter & personaliter beneficiatus sine administra-
tione.facit glo.no.12.q.3.pontifices.& ita est de mente Io. An.
in d.c.nouum genus.& in d.c.relatum.in ver. morientis. & in
d.regu.nemo potest.in mercu.& in c.fi.s̃.ne prælati vices suas.
vbi videtur hoc aperte tenere.& idem Innoc.ibi dum dixit,ꝙ
si rector locat fundū ecclesiæ , tenetur successor stare colono,
secus si canonicus locauit,quia non potest locare præbendam
vltra tempns vitæ suæ.Et licèt intellectus huius gl.fuerit de iu-
re canonico,tamen dubium facit quod dixit Inno.in c.ex lite-
ris.s̃.de proba.in prin.de canonico habente præbēdam distin-
ctam,vt talis dicatur etiam habere administrationem. & idem
tenet Inno.in c.transmissam.de elec.in glo.mag. Pro cuius di-
cto videtur tex.12.q.j.c.fi. iuncto.§. præcedenti, qui loquitur in
canonicis prout intelligit Gratianus ibi.Docto.tamen cōmu-
niter transeunt cum hac glo. vt canonicus dicatur simpliciter
& personaliter beneficiatus,& dicitur simpliciter, quia habet
beneficium simpliciter , & non dignitatem , vel personatum,
vel curam.Sed personaliter ideo dicatur,quia præbenda datur
personæ, & quia non habet aliquam administrationem bono
rum ecclesię,sed certa portio assignatur eius personę de bonis
ecclesiæ.& hoc siue assignetur ei præbenda distincta,siue assi-
gnetur ei certa portio de bonis ecclesiæ . ideo est ꝙ canonicus
non habet propriè successorem in honore,& onere,sicut ha-
bet alius rector ecclesiæ,vt per glo.singu. in ver.consentire,in
fi.in d.c.ꝙ sicut.In alijs verò habentibus alia beneficia cum di
gnitate,personatu,vel cura,vel etiam beneficia simplicia,dicū
tur habere administrationem,vt hic in glo.& ita depræhendit
ex notatis per Imo. in c.j.de peculio cle. in 2.col.& in c. fi.eo.
titu.in antepen.col.& in c.relatum.in 8.col. Vnde pro declara
tione huius glo.quatuor sunt principaliter vidēda.Primò quid
in clericis beneficiatis habentibus administrationem & dece
dentibus sine testamento. Secundò quid in simpliciter & per-
sonaliter beneficiatis , vt s̃. Tertiò an consuetudo in prædictis
aliquid operetur . Quartò quid quando prædicti decedūt facto
6 testamento.† Circa primum,glo.hic concludit,ꝙ tales ęquipa
c rentur[c] vsuarijs,cùm incęperint infirmari,& nihil habeant,ni
si vsum tantum,& ꝙ non faciunt fructus suos,& ecclesia succe
dit. Idem etiam tenet gl. in d.c.fi.& Inno.in c.indecorum.s̃.de
æta.& quali. dicens ꝙ clericus pōt fructus beneficij conuerte-
re in eius victum & vestitum,& in utilitatem, & necessitatem
ecclesię. & illud quod superest debet pauperibus erogari.& fa
cit quod habetur 12.q.j.res ecclesiæ. Idem etiam tenuit Archi.
in c.statutum.§.assessorem.s̃.de rescrip.eo.lib.dicens, hæreticū
esse dicere,ꝙ clerici faciāt liberè fructus suos, qui supersunt de
ductis expēsis necessarijs,vt 12.q.3.c.j.& patet 12.q.j.§.vlti.& sic
infertur,ꝙ res acquisitę de bonis ecclesiarum non sint proprie
clericorum.ad hoc 12.q.j.res ecclesiæ.& ibi gl. & no.in c.inqui
rendum.s̃.de pecu. clerico. & patet 12.q.j. episcopus de reb.&
d.§.vlt.Et solus vsus competit clericis,vt ibi,& sic acquisita vē-
dicantur ab ecclesia,vt 12.q.4.sacerdotes.& q.2. apostolicos.fa-
tetur tamen Archi. in §.assessorem.clericos fructuū percepto-
rum esse dn̄os, & habere ipsorū proprietatem q̃tum ad fidelē
& debitā dispensationem sibi & suis faciendam.31.di.omnino.
& 50.dist.studeat.in fi.& 85.distin.non satis. Et etiam pauperi-
bus.12.q.j.quia tua.in fi.14.q.j.§.quia ergo.vbi dicitur, ꝙ clerici
vtuntur ad dispensandum.& sic loquitur c.j.j̃.de cler.non resi.
s̃m Archi.in d.§.assessorem.& ita refert Io.An. hic qui dictam
opi.tenere videtur.& sequitur ēt hic Pe.de Anc.& Dom.dicen
tes prædicta esse vera,& optime probari per iura allega.per Ar
chi. quia iura dicunt ꝙ non sunt domini, sed procuratores. sic
s̃.de dona. c.2. & 12. q.j. clericus. in fi. & c. episcopus.ibi dum
dicit,hn̄s victum & vestitum,his cōtentus ero. Ad idem etiam
facit tex.44.dist.in prin.in ver. tibi o sacerdos. vbi dicit Hiero.
tibi o sacerdos de altari viuere permissum est,nō luxuriari.Vn̄
concludit ibi Arc.& sequitur Io. de Ligna. in cle.gratia. de re-
scri.ꝙ si beneficiatus expendit de redditibus beneficij sui volu
ptuosè,tenetur ad restitutionem:quia clerici non habent libe-
ram administrationem fructuum beneficij, nisi in bene dispē
sando.facit 16.q.j.quoniā quicquid.vbi dicitur, ꝙ quicquid hn̄t
clerici,pauperum est.Et cum hac opi.glo.hic quò ad istam par
7 tem transeunt omnes Doc. † Circa secundam partem glo.hic
tenet,ꝙ in vita,& in morte comparētur vsufructuario,& ꝙ fa-
cit fructus suos in vita,tamen si decedit sine testō succedit ec-
d clesia.Sed aduerte quia quando canonicus[d] decedit sine testō
quis tunc succedat?dic vt s̃.est dictū in glo.præcedēti.Sed quo
ad hoc an talis faciat fructus suos in vita? glos.hic tenuit ꝙ sic.
Sed alij Doc. omnes, de quibus s̃. tenent contrarium in locis
s̃.alleg.Ita etiam tenet do.Nico.in c. nouū genus.s̃. de decim.
quod

ADDITIONES.

a Vinc. God. Adde , an beneficij appellatione veniant præceptorię, & prioratus &c.vide Cor.in consi.66.per totum,lib.3. & quando plura beneficia curata possit per vnum clericum teneri.Signo.de Homodeis consi. 112.

b Nic.Supe. Possint testari.Adde Rotam decisi.87.in nouis.Barb.in tractatu de Cardinalibus.

c Nic.Sup. Aequiparentur vsuarijs.Adde glo.in c.cum olim.de rerum permu.& ibi Abb.glo.in c.2.& ibi Ab.de pecu Ab.in c.ex literis.de proba. Inno.in c.in decorum. de æta.& quali. Ho.in c.requisisti.de test.

d Vin.God. Adde,quòd si canonicus est etiam capellanus in ecclesia cathedrali,quando celebrat vt capellanus, non debet habere quotidianas distributiones quas caperet vt canonicus.Fed.de Sen.consi.138 quæ allegat An. Sic.in c.olim.col.2. de re iu.

quod eodẽ modo canonici seculares non faciant fructus suos. & idem tenet Inno.ibi.& faciunt iura alle.s. Non ob. qđ dicit gl.hic,quia nõ probat iure.Et c. requisisti hic all.super quo gl. se fundat si bene ponderetur,facit contra hanc glo.nam ibi solum dicitur, ꝙ si aliquid relinquitur non habenti administrationem,sed simpliciter beneficiato,præsumitur relictũ intuitu personæ, & non ecclesiæ:ideo acquiritur personæ. vnde nihil ibi dr̃ de verè acquisitis intuitu ecclesię,& sic de fructibus:imo cùm tex.ibi fundet se super præsumptione,ergo si constaret ꝙ intuitu beneficij sit relictum, illud accederet ecclesiæ, & non personæ,& sic nõ posset de his disponere ad libitum.Idẽ ergo dicendum in redditibus prouenientibus ex beneficio, & alijs intuitu ecclesiæ acquisitis. & ita est de iure tenendum contra hanc glo.in hac parte.& ita tenet d.Nico. in d. c. fi. s. de pecu. clerico.Et ita etiam tenet Rota in deci.182.quæ incipit,Item ꝙ probabilis.& facit glo.fi.in c.quia nos.s. de testa. Et hanc partem sequitur etiam do.Pe.de Peru.in d.c.relatum. quia minorem potestatem debet habere clericus non habẽs administrationem,quàm alius habens administrationẽ.vnde dicit do.Pe. quòd ipse non videt rationem quare in quæsitis per ecclesiam sit magis fauendum simplici clerico, & administrationem nõ habenti,vt dicit glo.hic, quàm dignitatem & administrationẽ habenti.& respondet ad d.c.requisisti,prout s.Et sic concluditur quòd de iure sit verior opi.Innoc.& Archi.prout etiam tenet do.Anto. in d.c. requisisti,in pen.char. dicunt tamen quòd de consuetudine seruatur determinatio huius glo. licèt d. Flo. in c.peruenit.de fideiuss.teneat quòd omnis beneficiatus æquiparetur vsufructuario in vita, hinc est ꝙ possunt fructus beneficij capi in causam iudicati pro debito proprio ipsius clerici. de quo tamen ibi plenius per Docto. & per do.Flo. in d.clem.
8 gratiæ. † Super tertio articulo an consuetudo in prædictis aliquid operetur,videtur quòd sic per hunc tex. prout est dictum s.in vltimo no.ideo dicebat Imo.in d.c.fi.ꝙ ex quo determinatio huius gl.ſm Doc.procedit de consuetudine,sequitur ꝙ salua consciẽtia clericus non habens administrationem, sed simpliciter & personaliter beneficiatus poterit de fructibus beneficij libere disponere, vel de quæsitis ex ipsis:secus in clerico habente administrationem,quia non posset donare aliteri in magna quantitate,ſm Imo.ibi.facit etiam ad hoc tex.in c.cum tibi.s.de verb. signi. vbi secundum vnum intellectum videtur probari quòd valeat consuetudo in partibus Francię,quòd clerico decedenti ab intestato, consanguinei succedant in fructibus & alijs redditibus ecclesiæ, & quòd in his possit clericus
9 liberè disponere.†Sed aduerte, quia dubium facit quòd in prædictis non valeat consuetudo concedens ampliorem potestatem quam in iure inueniatur expressum. quòd licèt in c. cæterum.s.de dona.dicatur,quòd valeat consuetudo,vt prælati etiã regulares possint in vita donare de redditibus ecclesiæ, tamen illud verum quando moderatè & in parua quantitate, vt ibi dicitur.& hic in glo.Et ita est de mente Hug.12.q.5. si episcopus. dicens valere consuetudinem tribuens prælatis facultatem testandi de aliquibus mobilibus ecclesiæ, & sic in parua quantitate.Ideo Ioan.An.in c.ad hæc.s.de testa. dicebat quòd licèt valeat consuetudo,ꝙ possunt clerici disponere de mobilibus ecclesiæ in modica quantitate, tamẽ non valeret ꝙ possint disponere de omnib.mobilib.ecclesiæ,vt ibi per eum.qđ tene menti,imò videtur probari in d.c. relatum. ꝙ solum valeat consuetudo,vt de mobilib.possint conferri pauperib. & religiosis locis,& alijs qui contulerunt seruitia. ita quòd iuxta seruitij merita talis donatio est permissa.facit d.c.ad hæc.Ergo in alijs casib.consuetudo videtur reprobata quæ concederet indistinctè liberam facultatem.& ita etiam videtur esse de mente Io. An. hic referendo Host.dicentem,quòd valeret consuetudo,vel statutum ecclesiæ : ex quo tamen non nimis grauetur ecclesia ꝙ̃ clerici sæculares possint de redditib.ecclesię testari & disponere.vnde si ecclesia nimis grauetur,vult Ioan.An.quòd consuetudo non valeret, sicut esset quando permitteret liberè, quia talis consuetudo tanquam onerosa ipsis ecclesijs non videtur valere,vt in c.j.s.de consuetudine.& videtur probari in d. c.relatum.per locum a speciali,& ꝯrio sensu.& ita tenet d.Ni.in c. cum in officijs.de test.Non ob.tex.hic,& alia addncta s. in vltimo no. quia debent intelligi ſm moderationem.§.porrò.j.eo. ita quòd talis consuetudo non permittit liberè. & silr non obstat quod dicit Io.An.in d.reg.nemo potest.quia loquitur in canonicis, cũ talis ꝯsuetudo potius p̃iudicet canonico successori ꝙ̃ ecclesiæ. In cathedralib.tñ regularib.& collegiatis ecclesijs est clare expeditum, quòd ꝯsuetudo vel statutũ nihil inducere
10 põt,& nõ valeret,vt d.c.quia sæpe.†Circa quartũ & vltimũ cõclude,ꝙ regulares nullo modo p̃nt testari de fructibus vel alijs ex quo carẽt ꝓprio,vt in auth.ingressi.C.de sacrosan.ecclesijs. & in c.2.de testa.Nec valeret consuetudo in contrarium, vt in d.c.2.& tenet Bal.in d.auth.ingressi.Io.An.in d.reg.nemo põt, & per Imo.in d.c.cæterum vbi vide per eum.Sed in clericis secularibus conclude,ꝙ de bonis quęsitis ante clericatũ vel post non occasione clericatus, possunt testari,vt in d. c. quia nos. s.de test.Sed in quęsitis postea si clericus non est beneficiatus tamen aliqua quæsiuit pro missis & orationibus dicendis, vel vt cappellanus, & de his poterit testari, vt in l. sacrosanctæ.C. de sacrosan.ec.secundum Pe.de Anch.hic. Sed si est beneficiatus,& administrationem habet,nõ poterit testari de fructibus & obuentionibus ecclesiæ,vt hic in glo.& in d.c.ad hæc.Si verò est beneficiatus simpliciter & personaliter, tunc tenet hic glo.ꝙ possit de redditibus & obuẽtionibus ecclesiæ testari.cõtra quam glo.facit d.c. relatum,qđ loquitur in canonico.12.q.j. §.fi.cum c.sequen. Ideo intelligit Do.hanc glo. procedere tribus concurrentib. Primò quòd beneficiatus non habeat administrationem ecclesiæ.Scđò quòd beneficium sit simplex.Tertiò quòd fructus sint sibi concessi ratione stipendij personalis, alias testari non poterit. vnde si canonicus haberet præbendã distinctam,non poterit testari de fructibus talis præbendæ, vt in d.c.relatum.& per Inno. in c.nouũ genus.& ita procedat dictũ Spec.in d.ver.58.Sed bene poterit testari de quotidianis distributionibus, ex quo dãtur pro stipendio personali, vt no.in d.c.j.vbi ita tenet Do.in §.qui verò.& per Guil.in d. extrauag. suscepti.& no.in cle.fi.de præben.& ita posset procedere hæc glo.& quod no.in d.c.j.& per Old.in suo consi.97.ſm Do.inferentem etiam ex his, quòd habẽtes capellanias in certis ecclesijs reuocabiles & non in titulum,& pro labore annuatim suscipiunt certum stipendium, poterũt de eo testari, & similiter clerici,qui in certis ecclesijs conuenissent ad celebrandum,& locassent operas suas spirituales,quod est licitum vt per Inno. in c.quoniam.s.ne prel.vices suas.poterunt de tali reditu & lucro testari,ex quo datur pro labore & ratione seruitij personalis.& ita posset procedere hæc glo.ſm Dom.& ita tenuit Pau. in quadam sua q. vt hic per Domi. ita etiam tenet Imo. & alij Doct.in d.c.quia nos.& do.Nico.in d.c.cum in officijs.tenens idem esse in his quæ conferuntur sacerdotibus ratione dignitatis vel officij, puta pro missis & orationibus dicendis, secus tñ esset in quęsitis per sacerdotem a parochianis ratione parochię,iniũgendo pęnitẽtias per parochiã,vel alr̃, quia dicuntur acquisita intuitu ecclesiæ,secundum Inno.in c.cum inter.s.de ver.signi.& in d.c.requisisti.in fi.vbi do.Ant. concludit prædicta procedere in eo qui erat principalis rector ecclesiæ : secus si erat cappellanus,quia tũc videntur quęsita intuitu personę, & de talibus reditibus poterit testari vt s. Et ex prædictis etiã infert hic Do.ꝙ si in ecclesia non sunt pręb endæ distinctę,sed distribuuntur redditus pro rata, non poterit canonicus de his testari,quia tales portiones quæ dantur in ecclesijs non numeratis,succedũt loco præbendæ,ſm Inno.in c.dilectus.s.de præben.& in c. ex parte.s.de conces.præben.& tales portiones appellantur præbendæ,vt in c. olim.s.de ver. signi. & per glo.in d.c.j.ideo de tali præbenda non debet posse testari.Et quia fructus qui recipiuntur in ecclesia non numerata, dicuntur beneficium & intuitu tituli beneficialis recepti, vt in c. de cætero. s.de cleri.non resid. ergo de his testari non poterit, vt d.c.quia nos.Et ita videtur sentire Inno.& glo.in d.c.relatum. vt idem sit quando præbendæ non sunt distinctæ,ſm Domin. & tenet do.Nico.in d.c.relatum.Et ita est tenẽdum de iure,licèt d.Ant. in d.c.relatum.dicat quòd de consuetudine seruetur opi.huius glo. & ita etiam videtur sequi ibi Imo.in 8. & 9.col. super quo tamen an consuetudo in his aliquid operet̃,dic vt s.Et per do.
11 Nico. in d.c.cum in officijs.& in d.c.relatum.† In ea.glo.in fi. dicebat Host.quòd inter ecclesiam & successores clerici debẽt diuidi fructus vltimi anni pro rata temporis,sicut dicitur in viro & vxore soluto matrimonio,vt in l.diuortio.ff. solu.mat.de quo per Io.And. in c.2.s.de fideiu.& ibi Host.finaliter tenet ꝙ dicit glo.hic.& per l.si fur.ff.de vsufru. & l. si vsufructuarius.ff. quib.mo.vsusfru.amit.& ita residet hic Ioan.An.remittens ad Inno.per eum,in d.c.si propter.& ad Spec.in tit.de fructib.& interesse.§.j.in prin.& ibi per Ioan.An.in addi.Sed aduerte,quia in d.l.si vsufructuarius. ſm verum intellectum, nõ probatur ꝙ sit necesse,quòd fructus sint in horreo recõditi. prout dicit gl. hic,sed est dicendum quòd sicut bonæ fidei possessor facit fructus suos statim quòd sunt a solo separati,quamuis non sint recõditi,ita & vsufructuarius, licèt inter bonæ fidei possessorem & vsufructuarium in hoc sit differentia, quia fructus efficiunt bonæ

bonæ fidei possessoris per quemcunq; sint a solo separati: sed vsufructuarius tūc demum facit suos, cum per ipsum vel alium eius nomine sunt separati. & iste est verus intellectus in d. l. si vsufructuarius. ꝓut voluit ibi Bar. & Cy. in l. certū. C. de rei vē. ex quo sequit̄ ꝙ hoc male dixerit glo. hic. & ita sequit̄ Imo. & d. Flo. in d. c. fi. s̄. de peculio clerici. de quo in l. ex diuerso. & in l. fructus. ff. solu. matri. & idem sequitur Ang. in d. l. si fur.

S V M M A R I V M.

1 *Bona dicuntur deducto ære alieno, expensis, & oneribus.*
2 *Expensæ factæ pro seruitoribus & ministris ecclesiæ, dicuntur factæ intuitu & pro vtilitate ecclesiæ.*
3 *Consuetudo quæ permittit canonicis testari de fructibus præbendarum suarum percipiendis post mortem vsq; ad annum, an valeat.*
4 *Clericus nouus possessor beneficij an sit conueniendus pro pensionibus præteritis, an verò antiquus possessor qui poßidebat tempore, quo pensio debebat solui.*

1 Porrò. † No. j. bona intelliguntur deductis expēsis, & onerib. siue debitis. & ratio est, quia verbū, bona, profertur hic in statutis, consuetudinibus, vel priuilegijs, cōtra ius cōmune disponentib. ideo fit stricta interpretatio, sicut etiam fit in contractib. quia intelligitur deducto ære alieno, vt l. mulier. C. de iure do. Sed in alijs priuilegijs, & vltimis voluntatibus fit larga interpretatio vt veniant debita & credita, vt in l. Princeps bona. & ibi per glo. & Bar. & in l. bonorū. & in l. sub signatum. §. bona. ff. de ver. sig. & pro ratione differentiæ facit, quia in contractib. plena, in testamentis plenior, in beneficijs quoque plenissima interpretatio est facienda, vt in c. cum dile-
2 ctus. in fi. s̄. de dona. † Secundò no. & ita alleg. ꝙ necessariæ expensæ pro seruitorib. & ministris ecclesiæ, dicuntur esse factæ intuitu ecclesiæ. & sic facit ꝙ expensæ pro victu & vestimentis monachorum vel clericorum ecclesiæ, dicuntur in vtilitatem ecclesiæ factæ. facit quod no. Bal. in auth. hoc ius porrectum. de sacrosan. eccl. in pen. col. ideo successor in beneficio soluere arctatur huiusmodi expensas. de quo hic in glo. Vltimò no. ꝙ fructus & redditus ecclesię censentur deputati pro necessarijs expensis, & oneribus incumbentibus ecclesię toto anno vsq; ad nouos redditus seu fructus, non tamen haberet locum iste tex.
3 in præbendis. † Ideo determinat Io. An. in reg. nemo pōt plus. j̄. eo. lib. valere consuetudinem, qua permittitur canonicis testari de fructibus præbendarum suarum, percipiēdis post mortem vsq; ad annum, quia per talem consuetudinem non pręiudicat̄ ecclesiæ, sed successori. viuat ergo successor de quotidianis distributionibus, vt in c. j. j̄. de cle. non resi. vel etiam de proprio, & ecclesiæ seruiat, quia reseruatio quæ hic fit pro necessarijs expensis & ministris ecclesiæ, non habet locum in præbendis, s̄m Io. And. ibi. habet ergo locum iste tex. in alijs ecclesijs. vnde refert hic Domi. se pluries consuluisse, ꝙ si vno anno esset imposita collecta ecclesiæ, & rector qui percepit fructus illius anni non soluit, tunc si alio anno promoueat̄ ad aliud beneficiū, remanet obligatus ꝓ collectis illius anni, pro quo fructus recepit, ex quo fructus per eū recepti illo anno erāt deputati pro oneribus ecclesiæ vsque ad nouos fructus. qđ tene mēti. & facit ad not. in l. fructus. ff. sol. mat. & p Bal. in l. j. C. de fru.
a & lit. expen. Et aduerte in practica, quia talis collecta[a] vel decima papalis est debitum reale: & sic obligat possessorem, vt 16. q. j. si quis laicus. vnde nouus possessor beneficij erit conueniēdus vt debita soluat. s̄. de solu. c. j. & facit l. Imperator. ff. de publica. Ipse tamē nouus possessor, & sic successor in beneficio poterit conuenire ipsum prędecessorē, ex quo debebat de fructibus soluere onera incumbentia illo anno, vt hic in tex. sed tamen per ipsum creditorem possessor beneficij esset conueniendus, vt in d. c. si quis laicus. & de pignoribus. ex literis. & ff. de dona. ad eum. §. j. cum simi. & ita determinat Ioan. An. in
4 hac q. in reg. non est in mora. j̄. eo. li. † Et ex prædictis etiam patet decisio, an pro censu præterito vel pro pensionibus præteritis sit conueniendus nouus possessor beneficij, an verò antiquus possessor qui possedit illo tempore quo census vel pensio debebat solui, & vide quod no. in c. prohibemus. s̄. de censibus. In glo. j. in fi. vide etiam per Host. & Io. And. in c. dilecti. in prin. s̄. de arbitris. & in c. cum inter. s̄. de verb. signi. super 3. glo. In glo. in ver. debitis. in fi. & prædicta faciunt ad quæstionem quam refert hic Io. An. si Papa datis executoribus mandat per hospitalarios exemptos prouideri cuidam militi de centum, ꝙ tales hospitalarij non teneantur vltra q̃ facere possint, si ponderatis expensis familiæ, & pauperum infirmorum, & expositos, quos solēt alere, non possent dicta centum soluere, nec teneantur vendere possessiones propter hoc, cum tale mandatum, vt fiat prouisio, intelligatur iuxta facultates hospitalis, vt s̄. de rescrip. c. si quando. secundum Ioan. And. In glo. fin. in fi. vide rationem in dicto c. quia sæpe. in glo. j. & ibi est dictum.

A D D I T I O.

a Vinc. God. Adde, quòd collecta est onus mixtum. Cor. consi. 164. videtur litera g. & consi. 268. In hac. litera a. lib. 4.

De maioritate & obedientia. Rub.

S V M M A R I V M.

1 *Capitulū, sede vacante episcopali, succedit in ipsa iurisdictione episcopali.*
2 *Capitulum, sede vacante, potest absoluere ab excommunicatione a qua episcopus poterat absoluere.*
3 *Capitulum in quibus casibus succedit in potestate episcopi, & in quib. non, vide hic late. & in quibus dubitatur. & nu. 4. & 5.*
9 *Capitulum an succedat in iurisdictione episcopi delegata a iure.*
Et an in cognitione feudi? ibidem.
7 *Capitulum, sede episcopali vacante, an poßit facere statuta.*
8 *Et an poßit reuocare constitutiones episcopales, & statuta.*
9 *Et an succedat in potestate præsentandi, vel eligendi in qua spectant ad prælatum.*
10 *Et an capitulum succedat in administratione, quando bona capituli & episcopi sunt diuisa.*

C A P. I.

1 Piscopali. † No. j. vnam regulam ꝙ c. vacante sede succedit in ipsa iurisditione episcopali: quia capl̄m est capax iurisdōnis. facit c. irrefragabili. s̄. de of. ord. Scđò no. ibi iurisdictio. ꝙ absolutio ab excommunicatione dicit̄ pendere ex potestate iurisdictionis, & non ordinis. & idem videtur de potestate excōmunicandi, cum ptās absoluendi & ligandi regulantur a pari, vt de pœ. dist. j. verbum. & per glo. in c. transmissam. s̄. de ele. Absolutio tamen in foro pn̄iali dicitur dependere ab ordine. de quo per glo. & ibi dixi, & in c. canonici. de sen. excom. Et per prædicta est dicendum, ꝙ sicut capitulum vacante sede succedit in po-
a testate[a] absoluendi ab excommunicatione, ita & in potestate excommunicandi. & ita tenet Imo. in c. his quę. s̄. eo. in vlt. col. vbi post gl. & Host. concludit ꝙ capitulum uacante sede succedit in potestate iurisdictionali, etiam quò ad potestatem excōmunicandi, absoluendi, interdicendi, & corrigendi, etiam iudicialiter sententiando, licèt Inno. ibi referat alios tenere cōtra-
2 rium, & non bene. † Vltimò no. ꝙ sede vacante potest capitulū absoluere ab omni excōmunicatione, a qua ipse episcopus poterat. & quid sit in alijs dependentibus ab ordine, j̄. patebit. & loquitur tex. hic de capitulo ecclesiæ cathedralis. quid autem in capitulo ecclesiæ inferioris vacante sede per mortem prælati. Pau. & Domi. hic tenent idem esse, dummodo eius pręlatus habeat potestatem excōmunicandi & absoluendi. de quo in c. cùm in ecclesijs. s̄. eo. tit. & in c. cùm ecclesiarum. s̄. de offi. or. Sed Archi. cōtra in c. 2. j̄. de testa. dicens ꝙ monasterio vacanti nō succedit capl̄m, sed debet dari administrator per episcopū. & alle. Inno. in c. cū dilectus. s̄. de consue. Pro quo videtur tex. in c. fi. s̄. de statu mo. Ideo Ioā. An. ibi, s̄m vnam solutionem dicit solum capitulum ecclesiæ cathedralis succedere in administrationem sede vacante, secus in c. ecclesiarum regularium, vt in d. c. fi. vel secundò soluit illud procedere, quando abbas deponitur propter culpā. quo casu est præsumptio ꝯ capitulū, s̄m Io. An. in c. cum dilecti. s̄. de accu. vnde ꝯcludit, ꝙ qn̄ aliter vacaret monasterium q̃ propter depositionem abbatis, succedit capl̄m in administratione. pro quo facit qđ hr̄ in cle. ne in agro. de sta. mo. & in c. fi. j̄. de regula. & per Inno. in c. j. s̄. vt ecclesiasti. benefi. vnde cōclude, ꝙ etiam in prælatis inferiorib. habeat locum iste tex. vt capl̄m succedat vacante sede, vt est tex. & gl. fi. in d. c. his quæ. & ita sequitur ibi d. Nico. in 2. colum. In glos. j. ibi, his quæ. ibi non loquiturin episcopo, sed in Cardinali. facit tamen ad hoc, quia Cardinales in suis ecclesijs hn̄t ius episcopale, secundū Io. An. & no. in c. dilectus. s̄. de cappellis mona. si ergo ecclesia Cardinalis vacat, poterit tunc capl̄m, vel is ad quem eius iurisdictio tunc tēporis pertinet absoluere, cum & in his locum habeat tex. hic. In glo. in ver. hominis, in fi. de quo ibi per Io. An. in vlt. glo. volentem ꝙ episcopus possit absoluere excōmunicatos ab inferiorib. prælatis in defectum eorum. Sed excōicatum ab archidiacono potest episcopus indistinctè absoluere, cū archidiaconus sit vicarius episcopi, vt no. 9. q. 3.

A D D I T I O.

a Nic. Sup. In potestate absoluendi. Adde Do. in c. statuimus. eo. ti. in antiquis. Car. Zab. in c. ex parte decani. in j. no. de rescrip.
Vinc. God. Adde an capitulum sede vacante dicatur ordinarius collator beneficiorum, Fely. in c. eam te. col. 16. ver. si Papa scribit. de rescrip.

9.q.3.nullus primas.& j̃.de sen.excom.venerabili.§.vbi autem.
Ergo idem poterit facere capitulum sede episcopali vacante,
ſm Io.An.hic referentem fuisse terminatum de archipresbyte
ro excõmunicante canonicum suum,quia non residebat in ec
clesia, posse illum absoluere etiam si canonicatui renũciauit,
per d.c.cum ab ecclesiarum.& hoc ex iure præuentionis, vt in
c.pen.s̃.de fo.compe.& in l.si quis postea.ff.de iudi. Teneret ẽt
absolutio si episcopus illũ absolueret,vt no. in d.c. cùm ab ec-
clesiarum.Et idem esset in c.vacante sede,ſm Ioã.An.vt hic.In
glo.in ver.impartiri.ibi,ad abolendam.dixit hic Io.Mo.ꝙ in ca
su illius c. & in quolibet alio casu, in quo episcopus habet iu-
risdictionem a iure delegatam generalem in illa succedit capi
tulum.facit c.j.in fi.j̃.de præb.de quo per Io. An.in d.c. ad abo-
lendam,super vlti.glo.de hoc j̃.dicetur. In glo. fi.j̃.ibi, non cre-
3 do.idem Archi.† Extra glo.Io.And. hic enumerat primò casus
in quibus certum est,capitulum succedere vacante sede.Secũ-
dò casus in quibus est certum non succedere.Et tertiò casus de
quibus dubitatur.Circa primum dicit esse casum hic in tex.sci
licet de potestate absoluendi.Secundò in c.pen. & fi.s̃. de sup.
neg.quia capitulum administrat temporalia & spiritualia,siue
sedes vacet,vel quasi.Tertiò in c.cum olim.s̃.e. quia confirmat
electiones,seu electos.Quartò in cle.j.& 2.de hære.quia dat in
quisitores hæresis.Quintò in d.c.ad abolendam.in prin. vbi iu
dicat contra hæreticos.Sextò in c.cum nullus.s̃.de tempo.ord.
eo.lib.vbi dat literas cõmendatitias ad ordines.Septimò in c.j.
j̃.de insti.quia instituit præsentatos.Octauò in c.j.§. si verò.j̃.de
clerico ægro.vbi dat coadiutorem. & dixit Bal.in l. quæsitum.
ff.de tute.ꝙ licèt episcopo propter senium,vel dementiam,vel
alia simili causa sit datus coadiutor,etiam de consensu capitu-
li, tamẽ mortuo episcopo expirat officium coadiutoris,& suc-
cedit capitulum in administratione,sicut succedit ipso episco-
po mortuo sine coadiutore. Nonò quia confert beneficia spe-
ctẽtia ad collationẽ episcopi & capituli,vt no.in c.j.circa prin.
j̃.ne sede vacante. Decimò quia compellit executores testa-
mentorum qui illud officium susceperunt, vt per Ioan. And.
in c.Ioannes.s̃.de cleri.non residẽ.seu in titu.de testa. Vndeci-
mò quia succedit capitulũ in potestate dispensandi cum recto
re parochialis eccl'ę intra septenniũ,vt rõne studij non teneat
promoueri ad sacerdotium,ſm Io.An.in c.cum ex eo.s̃.de ele.
eo.lib.& Fede.in suo ↄsilio 29. Quid autem sit in alijs dispensa
tionibus,j̃.dicetur.Circa secundum verò, scilicet de casibus in
quibus est certum, capitulum non succedere, refert hic.primo
Io.An.ꝙ non confert beneficia spectantia ad solum episcopũ,
vt in c.2.ne se.va.& j̃.e.ti.c.j.& idem si episcopus haberet colla
tionẽ cum alio,vt ibi no.& tenet d.Nico.in d. c. cum olim. in
pe.col.Secundo quia non succedit in dando cõsilio,qđ ab epo
requiri debet,vt in d.c.j.§.fi.j̃.ne sede vacan.Tertiò quia nõ alie
nat immobilia cum nec idem faciat administrator datus a Pa-
pa,vt in c.is cui.s̃. de ele.eod.lib. Quod tamen limitat d. Nico.
in d.c.cum olim.quia hoc procedit quando vellet alienare bo-
na episcopatus:sed si iferior ecclesia alienaret,bene posset ca-
pitulũ consentire,sicut po terat episcopus, cũ sit iurisdictionis
episcopalis.& ita etiam fuit de mente Fede.de Senis in suo cõ
si.29.de quo tamen articulo,an capitulũ succedat in ptãte alie-
nandi,plene per Doc.in c.j.s̃.ne sede vacan. & ibi per Imo. in
3. & 4. charta. Quarto quia non succedit in immunitatibus,
vel priuilegijs cõcessis episcopali dignitati,de quibus in c.fi.j̃.
de priuileg.secundum Io An.Ex quo infert hic Pe. de Ancha.
male fuisse disputatũ, & determinatum,ꝙ vacante sede episco
pali succedat capitulũ in potestate examinãdi vel doctorandi
scholares,ex quo hoc competit ipsi episcopo ex priuilegio.gl.
in c.scriptum.s̃.de ele.circa prin. secus si talis potestas cõpete-
ret episcopo de iure cõmuni, secundũ opi. quam sentit Host.
vt no. glo.in c.2. de magistris. tunc enim succederet capitulũ,
4 secundum do.Nico.in d.c.cum olim. in fi.† Et idem dicẽdum
videtur in potestate legitimandi concessa epo ex priuilegio,
vt nõ succedat capitulũ.hinc est ꝙ nõ succedit in ptãte cogno
scendi de feudo,vt in c.verum.s̃.de fo.compet.vbi Doct.idem
tenent de dicta ptãte legitimandi,intelligentes prædicta vera
nisi tale priuilegium esset concessum episcopo & capitulo si-
mul,quia tunc succederet capitulũ, per no.in c.j.j̃.ne sede vac.
Sit ergo ↄclusio, ꝙ capitulum nõ succedit in iurisdictione epi
quam habet iure spãli.ita est de mente Inno.in d.c.ad abolen-
dam, vbi dicit ꝙ capitulum succedit in his quę exercet episco
pus iure suo.& idem voluit Federi. in d.consi.30.vbi dicit ꝙ ca
a pitulum[a] non succedit in iurisdictione delegata episcopo,vel
ex alio iure spãli.faci. c.pastoralis.§.præterea.de offic.ordi.vbi
mortuo episcopo delegato expectatur successor, & non recur
ritur ad capitulum.& ex his limita tex. huius deci. vt capitulũ
succedat in iurisdictione episcopi.s. competente sibi iure ordi
nario,non in delegato vel de iure speciali.& ita tenet do. Nic.
in d.c.cum olim.in 6.col.de quo j̃.Si tamen episcopus quęsiuit
sibi iurisdictionem ex consuetudine,vel aliud ius,puta interes
sendi in electione,vel aliter, ex quo talis iurisdictio cõpetit epi
scopo,vt episcopo, bene transiret in capitulum, per hunc tex.
& facit l.etiam.& ibi Bal.C.de iure do.& sequitur do. Nico.in
d.c.cum olim.in vlti.col.in prin. vbi etiam tenet, ꝙ regula hu-
ius tex. ꝙ capitulum succedat in iurisdictione epali, procedat
generaliter,siue contentiosa,siue voluntaria,quia hic loquitur
generaliter de iurisdictione; ergo de vtraq; debet intelligi, cũ
b genus[b] verificetur in qualibet specie.ff.de dona.l.filiusfa.& in
c.auditis.iuncta glo.de præscri.Quintò vltra Io.An.non succe-
dit in iurisdictione deponẽdi abbates vel clericos,vt no.89.dis.
5 nullus episcopus.& per Doct.in c.j.de pęnitẽ. † Circa tertium
quæ sint illa in quib. dubitatur an capitulum succedat sede va-
c cante.refert hic primò Io.An.dubium esse an visitare,[c] & pro-
curationem recipere possit,vt per gl. or.in ver. capituli.in cle.
j.de hære. vbi dixit hoc egere declaratione, videtur tunc tene-
re ꝙ generalem visitationem diœcesis facere nõ possit,sed spe-
cialem cõtra certas personas vel ecclesias sic.& ita videtur hic
sequi Pau.& Pet.de Anch.Imo.tamen & Domi.hic concludũt
indistinctè tenendum esse, vt capitulum succedat in hac pote-
state,cum sit iurisdictionis. & idem tenet Archi. in c.pen.s̃.de
sup.neg.eo.lib.& Io.Mo.in c.fi.eo.tit.& lib.& ita sequitur do.
Nic.in d.c.cum olim.col.5.quod tamen limitat hic Lap.nisi es-
sent monasteria monialium exempta,quia nõ poterit,licet ip-
se eps illa visitare possit,vt in cle. attendentes.de sta. reg.& ita
transit hic Domi.potest esse ratio, quia id dr̃ cõpetere epo po-
tius de iure spãli, & ex priuilegio, & in priuilegijs nõ succedit
capitulum,vt s̃.& sequit do.Nico.in c.cum olim.in 5.col.Scdò
d dubitat an[d] permutationes beneficiorũ facere possit.gl.in cle.
j.de rerum permu.tenuit ꝙ sic.& idẽ tenet Pau.in cle.j.de hæ-
reti.sequitur Fede.in d.ↄsi.30.de quo plenius per Doct.in dicta
e cle.j.Tertiò an dare possit literas[e] indulgentiarum,de quo per
Io.An.in c.accedentibus.s̃. de exces.præla.vbi videtur tenere,
ꝙ non.& idem Lap.hic, & in c.j.j̃. de pęnit.& idem ibi Archi.
& Pau.in cle.j.de hære.& ibi per glo.in ver.capituli. & sequit
Domi.in d.c.j.Et hæc opi.fundat tenendo, ꝙ sit ordinis episco
palis: sed tenendo quòd dare literas indulgentiarum sit iuri-
dictionis episcopalis prout tenuit Io.Cal. in d.c.accedentibus
referendo Beatum Tho.idem tenere,tunc capitulum succede
ret in tali iurisdictione voluntaria,dum iste tex. generaliter lo
quatur de iurisdictione,vt s̃.& ita residet do.Nico. in d.c. cum
olim.in vlt.col.Quartò dubitatur an possit subdito dare licen-
tiam transeundi ad aliam ecclesiam? de quo est dictum in c. si
abbatem.s̃.de elec.eo.li.Archi.tenet ꝙ non in c.si is cui.de ele.
eo.lib.& idem glo.in d.c.cum olim.& idem glo.71.dist. frater-
nitatem.sed Io.Mona.& Io.An.in c.si abbatem. tenent ꝙ pos-
sit.& ita tenet Rota in deci.6.quæ inci.Item fuit dubitatum,se-
cundum qđ refert Domi.hic.idem etiam sequitur Imo. in d.c.
cum olim.in 2.col.& do.Nico.ibi 4.col.Nec. obst.ꝙ non pos-
sit fieri alienatio rerum, vt s̃. quia tale ar. nõ procedit.Nam in
alienatione personæ non requiritur illa solẽnitas,vt patet in c.
6 si religiosi.de ele.eod.lib.†Quintò an succedat in iurisdictione
episcopali delegata a iure?de quo per Io.An.in d.c.ad abolen-
dam.super vlt.gl.vbi tenet ꝙ nõ:licet Io.Mo. hic cõtra. de quo
plene per Paul.in d.cle.j. de hæret. Domi. hic tñ sequitur opi.
Ioan.An.quia capitulum vacante sede suppleat viam episcopi
in casibus expressis in iure,vt c.j.s̃.de sup.negligen.& in c.2.s̃.
ne sede va.vnde isto casu non suppleret viam epi,sed Papę,cũ
vice Papæ episcopus cognoscat ſm glo.in d. c. ad abolendam.
vbi Do.ita cõiter sequuntur opi.Io.An.ibi & ita est tenendum
prout s̃.est dictum.& vide per Fede.in suo cosi.16.quod incip.
Capitulum ecclesiæ. Sextò an possit dispensare in casu c. cum
ex eo.s̃.de ele.eo.lib.vbi Io.And. tenet quòd possit. & dic vt s̃.
Septimò

ADDITIONES.

a Nic.Su. Capitulũ nõ succedit. Adde Fran. Priui. in trac.de ptãte ca.se. vacan.

b Nic.Sup. Genus verificatur. Adde l.si quis sic stipulatur.ff.sol. mat. Vinc.God. Genus non minus operatur quo ad omnia, quàm species quo ad speciem.Ruy.cons.51.nu.4.lib.2.

c Nic.Sup. An visitare & procurationem recipere. Adde Car.in cle. attendentes.in 4.q. de statu regu.

d Nic.Sup. Permutationes beneficiorum. Adde Fede.de Senis in trac.permutationum,q.36.

e Nic.Sup. Literas indulgentiarum. Adde Do. in c.j.de pę.& remissio.lib.6.Io. de Imo in cle.j. de priui.

Septimò an poſſit facere alias diſpenſationes ꝑmiſſas epiſco-
pis?& videtur ꝙ ſic,vt in c.ex inſinuatione.ſ.de ſimo.ibi tñ nõ
dicitur, ꝙ vacaret ſedes, ſm Ioã.An.hic. Dixit tñ in c.j.ſ.de fil.
presby.eo.lib.ꝙ hoc egeret declaratione. & ideo Imo. hic te-
net ꝙ capł̃m ſuccedat.& idem tenet Fede.in d.conſil.29. & fa-
cit glo.16.q.j.eccleſiæ.vbi tenet,ꝙ capitulũ ſuccedit in poteſta-
te diſpenſandi , ſicut ipſe epiſcopus poterat. & idem tenet do.
Nic.in d.c.cum olim.col.7.in prin. & do.Flo. & Imo.in c.illa.
in fi.ſ.ne ſede va.idem do.Ni.in c.at ſi clerici.ſ.de adult.col.13.
vbi plenè vide.de quo per Spe.in titu.de inſtru.edit.§.nunc ali-
a qua.in vlti. colum. Octauò an [a] ſuccedat in cognitione feudi.
de quo per Io.An.in d.c. verum.in j. gloſ. vbi videtur tenere ꝙ
non.ita ſequunt̃ ibi Doct.Nono an ſuccedat in cõferendis be
neficijs deuolutis ad epiſcopum? per Ioã. An.in c.quáquam.ſ.
de ele.eo.lib.ſuper glo. penul.ibi tenet ꝙ ſuccedat. & ita tenet
Imo.in c.cum in cunctis.in fi.de elec. & Imo. ibi in d. c. cum
olim,in fi.licet ibi dominus Nic. in 3. colum. teneat contrariũ
per regu.c.2.ſ.ne ſede vacan.ſed in dicto c.2.tenet ſe cum Ioã.
7 And.& adducit rationẽ notabilem.† Decimò an [b] poſſit facere
b ſtatuta?ſuper quo Ioã. An.refert hoc fuiſſe Peruſij diſputatũ ꝑ
magnæ ſcientiæ virum do.Fede.de Senis,tenentem ꝙ ſic cùm
capitulũ ſuccedat in iuriſdictione,a qua cauſatur ius ſtatuendi,
vt in c.2.de conſti.eo.lib.ideo cõcludit valere tale ſtatutum,&
durare in tempus epiſcopi poſtea creati niſi id poſtea reuocet:
ꝙ facere poſſet, vt d.c.ſi qua de rebus. & facit qđ no. in c.licet
canon.ſ.de elec.eo.lib.ſuper glo.pe.ſecundum Ioan. And. De
iſta tamen q.vide per Fede. in ſuo conſi.16. vbi tenet, qđ dicit
Ioan.And.hic.& ita ſequitur d.Nic.in d.c.cum olim, in pe.col.
& Imo.in d.c.illa.in fi.licet in ꝯrium faciat qđ not. idẽ Io. An.
poſt Inno.& Hoſt.in c.cũ oẽs.ſ. de ꝯſti. de quo j̃.in proxi.q.in
gl.ante capł̃m in fi.ꝙ vacãte ſede nõ poſſit capł̃m reuocare ſta
tuta epi̅ : & tñ dependet a iuriſdõne, de quo j̃.q.14. Vndecimò
c an [c] ſuccedat in officio executoris teſtamẽtorũ:ĩtellige quò ad
poteſtatem exequend i,non autẽ in poteſtate cogendi, de qua
eſt dictum ſupra.de quo vide per Spec.in titu. de inſtru.edi. in
§.nunc verò aliqua.ver.item circa.& ibi dicit melius eſſe tene
re,ꝙ capitulum ſuccedat quò ad poteſtatem exequendi. Sicut
etiam ſuccederet capitulum in poteſtate cogendi executores
ad rationes reddẽdas: & ſicut poterat epiſcopus, vt in cle.j.de
teſt.& ita tenet ibi Imo. in 5. col. Duodecimò an ſuccedat in
electione quæ competit epiſcopo iure priuato : de quo in c.
ſcriptum.ſ.de ele.ſuper gl.hoc ideo.& ibi dicitur ꝙ non, ſecũ-
dum Lapum hic. Decimotertiò an ſuccedat in poteſtate vniẽ-
di beneficia. Lap.hic ꝙ ſic, ſicut ſuccedit in poteſtate permu-
tandi , dũmodo iuri ipſius epiſcopi aliquid non depereat. de
8 quo in cle.2.de rebus eccleſiæ.†Decimoquartò, an poſſit reuo
care conſtitutiones epiſcopales & ſtatuta.Ioã.An. in d.c.cum
oẽs.videtur tenere ꝙ non,vt ſ. contrarium tamen Lap. hic re-
fert fuiſſe Bononiæ diſputando cõcluſum: quia ſtatuere eſt iu-
riſdictionis,& ſic facere ſtatutum contrarium , vt d. c.2. & no.
in d.c.cũ oẽs.& capitulũ ſuccedit in his quæ ſunt iuriſdictio-
nis,vt hic,& d.c.cum olim.& c.his quæ.ſm Lap. Decimoquin
d tò , an poſſit imponere charitatiuum [d] ſubſidium clerico pro
euidenti neceſſitate eccleſiæ? glo.in ver.aliunde, in c. cupien-
tes.§.ad hæc.ſ.de ele.eo.li.tenet ꝙ ſic.& ibi vide. Decimoſextò
an ſuccedat in poteſtate commendandi beneficia ſpectantia
ad collationẽ ſolius epiſcopi? Io. And.ꝙ ſic in c. illa.ſ. ne ſede
vac.& in c.j.j̃.ne ſede vacante.quando habet onus annexum,
per c.ſignificatum.ſ. de præben. licet qñ collatio ſpectaret ad
ſolum prælatum,tunc conferre non poſſet,vt in c.j.ne ſede va
can.ſm Lap.de quo per Arch.in c.j.j̃.de inſti.& 24.diſt.c. preſ-
by.& ita tenet d.Nic.in d.c.cum olim.in vlt. col. & in d.c. illa.
9 †Decimoſeptimò an ſuccedat in poteſtate præſentãdi, [e] vel eli
e gendi in his quę ſpectant ad prælatum? Doc.in d.c.illa.ꝙ non.
& idem Archi.in c.j.j̃.de inſti.& Spec.in ti. ne ſe.vac.circa me-
dium:quod intelligit hic Lap.niſi ad vtrunque ſimul ſpectaret
præſentatio,vel electio.de quo per Archi.in d.c.presby. & fa-
cit d.c.j.j̃. ne ſe. vacã. Decimooctauò an ſuccedat in poteſtate
committendi ſacramentalia alteri epiſcopo ſede vacante? de
quo per Archi.7.q.j. pontifices. & videretur ꝙ non , quia licet
capitulũ ſuccedat in his quæ ſunt iuriſdictionis,non tamen in
his quæ ſunt ordinis , etiam quò ad poteſtatem committendi
alteri epiſcopo,& ita ſentit Io.An.in c. aqua.ſ. de conſecr. ec-
cle.volens,ꝙ capitulum non ſuccedat in poteſtate conſecran-
di eccleſias vel reconciliandi . Sed in contrarium facit d. c. is
cui,vt ſic capitulum poſſit committere alteri ea , quæ ſunt or-
dinis,ex quo habet liberam adminiſtrationem in ſpirituali-
bus,vt in d.cap.3.ſupra de ſup.neg.præla. Et aduerte quia gl.in
c.dilectus.ſ.de offi.ordi.& Imo.in c.j.de ſta.mo.volunt ꝙ col-
latio ordinum,conſecratio virginũ,& eccleſiarũ ſunt de lege
iuriſdictionis.& licet tex.in d.c. aqua.dicat ꝙ iſta ſit ordinis,ta
mẽ illud debet intelligi quò ad effectus iſtorũ ſacramentorũ,
quia nõ pñt cõferri,niſi per epm̃,ſed quatenus poteſtas ꝯferen
di applicatur perſonæ,eſt iuriſdictionis,quia non poſſunt cõ-
ferri niſi perſonis & locis de iuriſdictione epiſcopi: & ſubditi
tenentur ab eo recipere,& non ab alio,vt in c.veniens.de pręſ-
ſcri.& propter hoc videretur,ꝙ cum capitulum ſuccedat in iu
riſdictione epiſcopi,ꝙ poſſit committere iſta ſacramẽtalia , &
ea quæ ſunt ordinis,ſicut epiſcopus poterat,vt d.c. aqua.cũ ca-
pitulum habeat liberam adminiſtrationẽ ſpũalium,vt d.c.3.&
poſſit cõmittere alteri epiſcopo , vt ibi.& pro hac parte facit
glo.fi.in d.c. his quæ. dicens quòd capitulum ſuccedit in his
quę ſunt iuriſdictionis,& ordinis,& ea quę ſunt iuriſdictionis
poſſit exercere per ſe,& per aliũ non epiſcopũ.ſed ea quę ſunt
ordinis debet exercere per aliũ epm̃,pro quo ẽt d.c. cũ nullus.
de temp. or. eo. lib.vbi capitulũ ſuccedit in danda licentia ad
ordines recipiẽdos.facit ẽt c.ſuffraganei.de ele. vbi electus in
archiepiſcopũ,& confirmatus põt per aliũ ſuos ſuffraganeos
facere cõſecrari,licet per ſe nõ poſſit,q̃a habet in hoc iuriſdõ-
nem,vt ſubditi ſui ab alio ordinẽtur,& ita cõmittere. ita ergo
capitulũ ſuccedat in tali iuriſdictione,& ptãte alteri cõmitten
di.& ita reſidet d. Nic. in d.c.his q̃.in vlt. col.vbi ẽt cõcludit,ꝙ
capitulũ poſſit dare cõfeſſorẽ ſeu pniariũ, vt abſoluat ẽt in caſi
bus reſeruatis epõ,de q̃bus per glo.or.in c.2.j̃.de pęnitẽ. & ita
eſt tex.in hoc c.quia excõicatio eſt caſus reſeruatus epõ, & tñ
capitulũ ſuccedit in hac ptãte, vt hic dr̃. Decimononò an det
licentiã ꝯſecrandi ſuffraganeos, eccleſia metropolitana vacan
te? gl.tenet ꝙ ſic.64.diſt.cũ ꝓuinciales.& vide qđ no.ſ. de ele.
in c.ſuffraganeis,& facit qđ eſt nunc ſ. proxi.dictũ. Vigeſimò
an capitulũ metropolitanæ eccleſiæ ſuccedat in hoc vt ſuffra-
ganeus debeat corã ſe præſentare intra duos mẽſes poſt cõſe-
crationẽ? ſuper quo Arch.65.diſt.ſi quis.tenet ꝙ ſic. Vigeſimo
primò an ſuccedat in poteſtate dãdi licentiã ædificandi eccle-
ſias ad finẽ,vt ipſe ædificãs acquirat ius patronatus, ſuper quo
Gaſpar de Cal.in conſi.3.de iure patro.tenet ꝙ ſic, ex quo hoc
eſt iuriſdictionis,& non ordinis,vt ibi plenius per eum.& hic
per Do.Vigeſimoſecundò an poſſit tranſigere ſuper rebus ec
cleſiæ vacantis?& dicendũ eſt ꝙ non,vt in c.contingit.ſ. de trã
ſa. Vigeſimotertiò an poſſit recipere ſimplicem renunciatio-
nẽ beneficij ſpectantis ad collationẽ epiſcopi.Rota in deci.311.
quæ inci.Item fuit dubitatum vtrum capitulũ. videtur tenere
ꝙ ſic,cũ ſit iuriſdictionis,& debeat fieri in manibus illius, qui
poteſt inuitũ deſtituere,vt eſt capitulũ,licet nõ habeat poteſta
tẽ conferendi,vt no.in c.admonet.& c.qđ in dubijs.ſ.de renũ.
de quo in extrauag.Io.22.execrabilis. in §. qui verò. Et ita reſi-
det do.Nic.in d.c.cum olim.in 6.col.ex quibus not. ꝙ ex cau-
ſa capitulum vacante ſede poteſt priuare & deſtituere a bene-
ficijs. Vigeſimoquartò an capitulum vacante ſede poſſit præ-
ſcribere iura & priuilegia ad ipſum epiſcopum tantum perti-
nẽtia? Et videretur ꝙ ſic,per nota.in d.c. irrefragabili.§. exceſ-
ſus.Sed Rota in deciſ.312.quæ incip.Ex hoc inſurrexit.determi
nat ꝙ non,quia vacãte eccleſia nõ poteſt currere præſcriptio,
nec incipere, nec mediare , ex quo caret legitimo defenſore.
arg.eorum quæ no. in cap.j.& c.de quarta.ſupra de præſcri.&
per glo.in c.ſicut nobis.ſupra de ſimo.& ita ſequitur do. Nic.
in dicto cap.cum olim.in 7.colum. Vigeſimoquintò an ſucce-
dat in poteſtate ſoluendi aduocatis eccleſiæ? Paul. in clemen.
ſtatutum.de elect.tenet quòd ſic.& idem Domi. hic. † Vltimò
dubitatur quando bona prælati & capituli ſunt diuiſa,an capi
tulum ſuccedat tunc in adminiſtratione? Hoſtien.Ioan.And.
do. Anto.in c.j.infra ne ſede vacan.tenent ꝙ non,licet ſecus ſi
non ſint diuiſa, quia adminiſtratio ſpectaret ad capitulum, vt
voluit do.An.in d.c.j.& idem videtur hic velle Io. An. in d.c.j.
infra

ADDITIONES.

a Nic. Sup. An ſuccedat in cognitione feudi. Adde Fran. Pau. in tract. de po. ca.ſe.vac.in d.q.j.partis.

b Nic.Sup. An poſſit facere ſtatuta. Adde Doc.in c.cum omnes.de conſti. Vinc.G. Not ꝙ capitulum poteſt facere ſtatuta in concernentibus facta capituli tantum,non in concernentibus ſtatum eccleſiæ. Abbas poſt glo.7. in c.1.de his quæ fiunt a maio.par.cap.& Inno.in c.conſuetudinis. de conſu.

c Nic. Sup. An ſuccedat in officio executoris teſtamentorum. Adde Frã. Paul. in tract.de po.ca.ſę.vac. in 7.q.2.partis.

d Nic.Su. Charitatiuum ſubſidium. Adde Dom.in c.cum apoſtolus.de cenſi. Vinc.G.Nota,ꝙ charitatiuum ſubſidium debetur Papæ ex cauſis notatis per Oldra.in conſi.104.citra propoſitam quæſtionem &c.Domino a vaſallis in caſu neceſſitatis. Iaſ.in l.admonendi.col.64.ff.de iureiur.

e Nic.Sup. Præſentandi,vel eligendi. Adde Fran.Paui.in tract.de pot.ſe.vac.

j.ne sede vacan.sed Imo.in d.c.j.in 5.charta.videtur tenere contrarium,ꝙ etiam in pertinentibus ad prælatum tantum,capitulum succedat in administratione,quia succedit in iurisditione spectante ad prælatum tantum,vt in c.ad abolendam.de hęre. & in c.cum olim.s.de maior. & obe. ergo idem in administra. & quia capitulum succedit in administratione temporalium & spiritualium vacante sede,vt in d.c.3.s. de sup. neg. præla.e. li.nec fit ibi distinctio qñ bona sũt diuisa.vnde debet indistincte intelligi.19.distin.si Romanorũ.Non obst.ꝙ non cõfert beneficia spectantia ad prælatum tm̃,vt d.c.illa.& collatio beneficij computatur inter fructus,& bona prelaturæ,vt per gl.no. in d.c. cum olim. Nam dici potest ꝙ stant hæc simul, ꝙ habeat quis administrationem temporaliũ & spũalium, & tñ beneficia spectantia ad collationẽ solius prælati conferre nõ põt, vt in c.fi.s.de sup. neg. præla.eo. lib. & speciale est in collatione beneficij, quia ibi gratia exercetur:secus ergo in administratione aliorum iurium, in quibus non datur potius necessitas

De pactis. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Pactum factum ab una ecclesia parochiali ne recipiat ad sepulturam parochianos alterius ecclesiæ debet seruari.& nume. 2.*
3 *Recipere ad sepulturam consistit in libera voluntate.*
4 *Priuilegium subsequens vel superueniens non præiudicat pacto præcedẽti.*

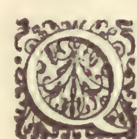
CAP. I.

1 PActum.† No. primo valere pactũ factũ ab ecclesia parochiali cum alia ecclesia,vt ipsa non possit recipere parochianos ad sepulturã, & licet hic loquatur qñ vna ecclesia est parochialis,& altera non,tñ idem in duabus ecclesijs parochialibus adinuicem paciscentibus,ſm Inno.in c.j.s.de sepul. & licet etiam hic loquatur de pacto facto cum ecclesijs regularibus,tamẽ idem fit cum secularibus ecclesijs,ſm Archi.& Io.An. An autẽ per pactum factum inter ipsas ecclesias præiudicetur volentibus eligere sepulturam,patebit j. Secundò no.ꝙ religiosi possunt renunciare eorum apostolico priuilegio si continet fauorẽ tm̃ ipsorũ priuilegiatorũ. facit c. si de terra. & c. accedentibus. de priuile.secus si concerneret fauorem Papæ, vt no.in c. cũ tpe.
2 s.de arbi.ſm Io.An.†In glo.in ver.liberam,in prin. per priuilegiũ ergo liberæ sepulturę non possunt sepelire illos de quibus in pacto est conuentum, sicut ẽt non possent sepelire illos q debent carere ecclesiastica sepultura.de quibus per gl. in c. ex parte.s.de sepul.ſm Archi.per no.in c.vt priuilegia.s. de priui. Sicut etiam per priuilegium liberæ sepulturę alicui cõcessum non præiudicatur priori priuilegio,quo concessum fuerat monachis,ꝙ eis inconsultis vel contradicẽtibus nullus posset eorum parochianos sepelire,pro quo facit iste tex. & glo.24.q.5. in summa.in fi.secundũ Ioan.An. de quo etiam per eum in c.j. j.de priui.in ver.apostolico priuilegio. Operatur tamen priuilegium liberę sepulturæ, vt ecclesijs habentibus tale priuilegium competat ius sepeliendi vbi aliàs non haberent. facit quod no.in c.certificari.s.de sepul.secundũ Archi. & Io. And. Nulla enim ecclesia habet ius funerandi, nisi per episcopũ sit concessum,ſm Host.in sum.de sepul.§.2.& 3.& facit de consecra.dist.i.nemo.& s.de sepul.fraternitatẽ, ſm Archi. Quælibet tñ ecclesia parochialis de iure cõi habet cęmiteriũ & ius funerãdi eos qui sunt de parochia, ſm Arch.13.q.j.ecclesijs.vbi hoc est expressum. facit glo. 2. in cle.dudũ.§.huiusmodi.de sepul.& ibi plene de hoc.& in d.c.j.ſm Lap.& Do. de quo hic plene p
3 Io.An.† In glo.in ver.elegerunt,in prin.idẽ Archi.& licet alias pactũ inter ecclesias non nocet alijs non paciscentibus, & sic ad præiudicium tertij,vt habetur s. de transa.c. veniens. & l.si vnus.§.ante omnia.ff.de pac.tamen hoc ideo nocet,quia recipere ad sepulturam cõsistit in libera voluntate recipientis, cũ nõ ꝯpellat̃ ecclesia recipere ad sepulturã:meritò põt pacisci,vt ipsa ecclesia nõ recipiat.qđ ꝓcedit in istis ecclesijs nõ hñtibus de iure cõi ius funerãdi,sed ex priuilegio. Ideo in istis fieri põt pactum vt non recipiant, & nocet tale pactũ alijs.& licet vbicunque sit liberum eligere sepulturam quò velit, vt in c. cum liberum.& c.de vxore.s.de sep. tamen si eligitur apud ecclesiã non parochialem,non cogitur recipere. & ita fit text. hic.Sed ipsa ecclesia parochiales non videtur, ꝙ posset pacisci de non recipiendo ad sepulturã eos qui sunt de sua parochia,& nõ valeret pactũ in præiudiciũ parochianorũ:ex quo enim ecclia parochialis de iure cõi tenet̃ ad ius funerandi parochianos, & so lum in certis casibus põt denegari sepultura, vt d. c. ex parte. non posset ipsa ecclesia parochialis præiudicare parochianis ex suo pacto.facit qđ no.in c.abolendæ.s.de sepul. imo si moriatur parochianus, nõ electa sepultura, in dubio debet in sua parochiali ecclesia sepeliri,vt j.de sepul. c. si quis.vnde per suũ pactum ecclesia parochialis non posset præiudicare parochianis : quę rõ cessat in alijs ecclesijs nõ parochialibus.Et ꝯcludit hic Do.post Lap.ꝙ pcm̃ de quo hic in tex.est ꝑpetuũ ex parte istorũ religiosorũ, etiã si nõ interuenerit autoritas superioris. facit c.fi.j.e.& quia renunciat̃ priuilegio , cui facilius renũciat̃ quam iuri competenti de iure cõi,per no.per Hosti.s.de priui. in c.si de terra.& c.accedentibus.& in d.c.cũ tpe.& in sum.in ti.de his quæ fiunt a præla.vers.ex hoc no. & per tale pactũ res redijt ad suã naturã,vt 35.distin.ab exordio. imo ẽt ex parte ipsorum,non competeret restitutio in integ. ex læsione talis pacti,quasi istud pactum iuris auctoritate firmetur. arg.l.j.C. de his qui ve.æta. secundum Ioan. And. Ex parte autem rectoris ecclesiæ tale pactum eodem modo erit perpetuum,& durabit etiam in euentum successoris, & si non interuenit autoritas superioris, ex quo agitur de fauore ipsius ecclesiæ, prout est hic: quo casu nulla autoritas superioris requiritur, & erit reale, & perpetuum, vt sentit hic Ioã.And. in prin. & tenet Imo. & Do. hic in fi. & facit quod no. in ca. 2. supra. de restitu. in integ.& in l.non eò minus.C.de in integ. restitu. & per Inno. in c.j. supra de his quæ fi. a præla. licet Lap. hic aliud velit, & non bene.nam eius dictum procederet vbi de præiudicio ecclesiæ parochialis ageretur : quo casu requireretur autoritas
4 superioris,vt obligaret successorem, vt in d.c. veniens.†In gl. fi.in fi.no.ex glo.ꝙ priuilegium subsequens, seu superueniens non præiudicat pacto & conuentioni præcedenti, nisi fiat mẽtio in priuilegio. & vide in clem. dudum. circa fi. de sepul. & dicit hic Ioan.An.ꝙ cum idem sit, siue pactum sit posterius,siue prius,quòd idem erit dicẽdum si dubitetur, an sit prius vel posterius.facit quod no. in c. veniens.in fi. & c. si diligenti. supra de præscri. & quod idem Ioan. And. dixit in c. omnis. in princi. supra de pœniten. ex quo dicto no. ꝙ probatio dubia, quæ tamen est conclusiua in quolibet intellectu quò ad intentionem probantis, prodest probanti,vt pro eo sit ferenda sententia,quod tene menti ad c.in præsentia. de proba.

SVMMARIVM.

1 *Filia a patre potest se dicere contentam dote,& sic si filia non esset cõgruẽ dotata posset agere ad supplementum.*
2 *Filia contrahens cum patre non præsumitur in dubio per metum patris cõtrahere vel renunciare nisi de hoc constet.*
3 *Iuramentum firmat pactum,vel contractum.*
4 *Filia renuncians bonis paternis mediante dote quã recipit,si est minor 25. annis potest petere absolutionem a iuramento , & petere restitutionem in integrum,si est enormiter læsa.*
5 *Et an sit necesse ꝙ filia sit certiorata aliter.*
6 *Pactũ de succedendo,vel non succedẽdo quãdo,& in quibus casibus valet.*
7 *Pactum de non succedẽdo regulariter non valet. fallit multis modis,nisi si in tali pacto sit appositum iuramentum.Et alijs modis, vt hic.*
8 *Filia quando recipit dotem,renunciatio habet æquitatem, quia dos succedit loco legitimæ.*
9 *Filia si promittat cum iuramento non plus petere , si non est congrue dotata, an possit agere ad supplementum.*
10 *Pactum filiæ factum patri de non succedendo cum iuramento, intelligitur contra voluntatem patris,secus si ei aliquid sponte relinqueret.*
11 *Pactum de diuidenda hæreditate certo modo,qualiter valeat,vel non.*
12 *Iuramentum quod vergit in detrimentum animæ , non modo non est seruandum,sed etiam illud quod vergit in modicum animæ damnum.*
13 *Iuramentum interpositum super pacto,facit pactũ valere non tantum quò ad ipsum iurantem,sed etiam quò ad eius hæredes.*
14 *Renunciatio facta per filiã de successione patris,an noceat nepotibus, idest filijs ipsius filiæ renunciantis.*
15 *Renunciatio seu donatio quam facit filia in casu huius ca. scilicet quando dotatus an reuocetur per superuenientiam filiorum.*

CAP. II.

QVamuis. No. primò ibi,nuptui tradebat̃. quia ſm Io.Mo.& Archi. in hoc recitat factum.vñ esset idem si postquã esset tradita nuptui, ex quo sequit̃ ꝙ dispositio istius no. deci.habet locum,siue filia paciscatur dũ traditur nuptui, siue postquam est tradita nuptui,& eadem ratione videtur idẽ dicẽdũ si antequã tradat̃ nuptui hoc faciat, cũ iste tex. fundet se super iuramẽto, & ita sequitur hic Io.An. ex quo ẽt videretur dicendũ, ꝙ licet iste tex.loquatur de pacto facto pr̃i,idem vr̃ si esset factum fratri

tri vel alijs cõsanguineis, ex quo hic recitat̃ factũ, & ratio stat
fundata in iuramento.facit c.licet mulieres.s̃.de iureiu.& c.cũ
1 contingat s̃.de iureiur.de quo j̃.† Scd'ò no.ibi,dote ꝯtenta.ꝙ fi-
a lia a dotata a patre vel ab alijs personis põt vocare se cõtentam
dote.ex quo inferẽ ꝙ licet aliàs filia dotata,qñ esset incongruè
dotata,posset agere ad supplementũ, ẽt si statutum disponeret
ꝙ filia dotata nõ succedat, vt dixit Bal. in l.fi.C.de dotis ꝓmis.
per tex.in l.si filię.ff.de le.3.q̃a nomẽ dotis intelligit̃ de cõgrua
dote.& facit l.cum post.§. gener.ff.de iure do.tamen si vocat se
contentam dote, talis confessio vel pactum sibi præiudicat si
fuit appositum iuramentum, vt hic dicitur. de quo j̃. an tamẽ a
tali iuramento possit peti absolutio ratione læsionis,patebit j̃.
2 †Tertiò no.ibi,non vi nec dolo.& tene menti sing.ꝙ filia con
trahens cum patre nõ præsumit̃ in dubio per dolum vel metũ
pr̃is cõtrahere vel renunciare,nisi hoc aliter ꝓbet̃. Licet ergo
ipsa filia renunciet patri, & sic faciat actum ad vtilitatẽ ipsius
patris,& in damnum ipsius filię,& quantuncunque in renun-
ciatione præsumi possit de facili dolus vel metus,vt in c.super
hoc.s̃.de renun.& 7.q.j. quam sit. tamen ex sola reuerentia pa
tris non præsumitur metus in ipsa filia renũciante vt hic sing.
probatur. facit qđ dicit Bal. in l. pactum qđ dotali.C.de colla.
circa fi.vbi voluit,ꝙ si statutum dicat,ꝙ mulier non possit cõ-
trahere sine consensu duorum consanguineorum,etiam cũ iu
ramento, tamen non habeat hoc locum quando filia cõtrahit
cũ patre vel renunciat ipsi patri: & hoc propter naturalẽ affe
ctum,cũ nullus amor vincat paternũ,vt in l.si pater.C.de spõ-
sa.& in l. isti quidẽ.ff. quod me. cã. & præsumitur cessare om-
nis dolus vel metus vbi est pñtia patris.arg. l. transactione.C.
de transa.Et ex his patet primò,ꝙ nõ bñ locutus fuerit idẽ Bal.
in l.interpositas.C.de trãsac.dicens,ꝙ si filia renunciat patri,ta
lis renunciatio non valet tanquam facta per metum præsum-
ptũ reuerẽtię ipsius patris.Scđò ẽt patet,ꝙ male vr̃ dixisse glo.
in fi.,& ibi Bal.in l.j.§.quæ honorandæ.ff.quarũ re.act.nõ dat.
dę vxore renũciante marito, & de clerico renũciãte epõ, vt in
dubio p̃sumat̃ in renunciante metus reuerentialis, qui est iu-
stus metus,per quam glo.Bal.in l.j.C. de bo.ma. dixit ꝙ si filij
sunt in pñtia patris,& tacent, silentium ipsorum filiorum pro
pter reuerẽtiam patris interueniens potius reputat̃ contradi-
ctio q̃ ꝯsensus.idẽ ẽt voluit gl.fi.in c.porrectũ.s̃.de reg.tenẽs ꝙ
solũ imperiũ parẽtũ inducat iustũ metũ, & vitiat ꝓfessionẽ fa-
ctã ꝑ filiũ.& dr̃ filius coactus qui aliquid facit imperio parẽtũ.
Hęc eñ oĩa dicta videnẽ ꝯtra hunc tex. vt s̃. vñ dicebat Inn. in
c.cã mr̃imonij.s̃.de of.dele.ꝙ sola reuerentia maritalis non in
ducit iustum metũ ipsi vxori renuncianti vel ꝯtrahenti cũ ipõ
marito,nisi primò præcesserint minæ,vel verbera.idem ẽt vo-
luit gl.no.in c.accedens.s̃.de cõuer.cõiug. pro quo tex.in c. ex
lr̃is.s̃.de despõ.impu.vbi licet puella cogat̃ imperio parẽtũ cõ-
trahere sponsalia, nõ tñ vitiant̃ sponsalia, nec dr̃ iustus metus
solũ imperiũ parẽtũ,nisi interuenissent minę vl' verbera.& sic
vr̃ tex.ibi no.pro d.Inn.s̃.& facit c.j. de spõsalibus.& d.c. cum
3 cõtingat.Et ad prædicta sin. tene menti tex. hic. † Quartò not.
b ibi,firmatũ.arg.ꝙ iuramentũ b firmet pactũ vel cõtractũ. & ita
dr̃ hic velle Ioan An.tex.tñ j̃. vr̃ probare,ꝙ agat̃ ex iuramento,
ꝙ filia cogat̃ ad obseruantiã iuramenti: et sic ꝙ nõ agatur ex pa
cto vel cõtractu, sed solũ ad obseruantiã iuramenti. & vide in
d.c.licet mulieres.& per gl.& Doc.in auth.sacr̃a pu.C.si aduer.
vẽ.& per Inn.in d.c.cũ cõtingat.Quintò no. ꝙ rõne iuramenti
põt Papa se intromittere,& statuere circa laicos, quia iuramẽ-
tum facit laicos de foro ecclesiæ & pñt cõpelli per ecclesiasti-
cum ad obseruantiã iuramenti,vt in d.c.fi.j̃.de fo.cõpe.& ideo
dicit hic Pe.de Ancha. se practicasse, ꝙ in omnibus contracti-
bus in quibus est iuramentũ,possit laicus cõueniri corã iudice
ecclesiastico de quo tñ ĩ d.c.fi.Sextò & vltimò no.ibi,oĩno ser-
uari debebit.quia procedit iste tex.etiã si aliunde nõ possit cõ-
suli ipsi mulieri renuncianti, fm Archi.& Io.An.cogitur ergo
seruare iuramentum,in tm̃ ꝙ dixit hic Ioã.de Imo.& sequitur
Do. ꝙ nõ poterit petere absolutionẽ a iuramento rõne læsio-
nis,esto ꝙ qñqꝫ peti possit,fm no.in c.1.& c.debitores.s̃. de iu-
reiu.& hoc ꝓbat dictio,oĩno, posita hic in tex. nã intelligitur
ipso iure,& sine aliqua ope exceptionis,vt ꝑ gl. in c.fi. in fi.s̃.
c de offic.dele.eo.li.Item importat,c vt nullo mõ possit dispensa
ri in ꝯrium,vt ꝑ gl.in simili in ver.nullo modo, in cle. vt hi q.
dę æta.& quali.& tenet Ioan.An.in c.cũ ex eo.s̃.de ele.eo.lib.
4 †Aduerte tñ,q̃a si ista filia fuisset minor 25.anno. & esset enor
miter læsa,tenent Doct.in auth. sacramenta pub. C. si aduer.
vẽditio.& in d.c.cum contingat.ꝙ potest peti absolutio a iura
mẽto,& postea petere restitutionem rõne minoris ætatis.Sed
si filia esset maior,Archi.& Imo.& Do.vt s̃.tenẽt ꝙ nõ posset,

etiã si ipsi filiæ aliũde nõ possit ꝯsuli, & sic eẽt enormiter lęsa.
Sed Pe.de An.ꝯ i c.licet.j̃.de iureiu.q̃a iurm nõ debet esse iniq
tatis vinculũ,vt in c.quãto.s̃.de iureiu.& quia tunc iuramentũ
nõ haberet illos tres comites, de quibus in c. & si Christus.s̃.
de iureiu.Itẽ q̃a tũc vr̃ interuenire dolus ex re ipsa, & sic læsio
quia ita habet rescindere contractũ sicut verus dolus,vt in l.j.
& 2.ff.de doli excep.& no.in l.si quis cũ alr̃.ff.de ver.ob.& per
Bar.in l.si societatẽ.§.arbitrorũ.ff.pro socio. facit qđ dixit Ioã.
An.in d.c.cũ cõtingat.super prima gl. in fi.Dolo ergo interue
5 niente nõ haberet locum tex.hic,vt ibi per eũ.† Sed in contra
riũ facit quia in casu huius deci.nõ est necesse,ꝙ filia quę iurat
sit alr̃ certiorata,cũ tex.hic indistinctè loquatur, fm Ioã.An.de
quo etiã per eũ in c.pe.de emp. & ven.in vl.gl.si ergo præsumi
tur certioratio, ergo nõ vr̃ ꝙ possit allegari dolus, qui volenti
& scienti nõ infertur, vt in reg.scienti.j̃.e.li. & ꝙ nõ possit peti
absolutio a iuramẽto in casu huius c.tꝫ Imo.in d.c. cũ ꝯtingat.
in 8.col. vñ posset ex supradictis ꝯcludi,ꝙ de mente huius tex.
sit, ꝙ siue filia sit maior, siue minor 25. an.debeat oĩno seruari
iuramentũ, cum tex. hic magis verisir̃ loquat̃ de muliere mi-
nore 25. an. & tñ indistinctè loquit̃, & non facit differentiã an
dos sit magna vel parua,& an filia sit grauiter læsa,vel nõ,vt s̃.
per Archi.& Io.An. & sic nõ debet posse peti absolutio a iura
mento.qđ tñ vr̃ posse limitari & intelligi,qñ filia esset cõgruè
dotata,quia cũ tex.hic facit mẽtionẽ de dote debet intelligi de
cõgrua dote fm qualitatẽ patrimonij & personarũ, vt d.l.si fi-
liæ.& §.gener.licet in cõtrariũ faciat quia ex quo dixit se cõtẽ-
tã dote, & iurauit,sibi imputet,cũ iuramẽtũ dẽat oĩno seruari,
vt hic in tex.ideo cogita in hoc.Quãdo tñ ꝓcessissent minę vel
verbera pr̃is antequã filia renũciet, tũc sine dubio iuramentũ
nõ obligaret,vt tenet Imo.in d.c. cũ ꝯtingat, in 8. col. & dicet
j̃.in gl.in ver.non vi.Et aduerte quia Imo. in d.c. cũ contingat.
in 28.& 29.char.& do.Ni.ibi in pen.char. plene examinãt hũc
arti.an possit peti absolutio a iuramẽto:super quo Fede.in suo
ꝯsi.282.vr̃ velle ꝙ possit.& idem tenet d.An.in d.c.cum contin
d gat,qñ esset enormis d læsio, quia in enormi læsione præsumi
tur dolus.l.oẽs.§.Lucius.ff.quæ in frau.cred.quãtuncũqꝫ verba
sint latissimè ꝯcepta,forte quia iurasset nõ venire ꝯ rõne enor-
mis vel enormissimæ lęsionis,q̃a ex re ipsa vr̃ dolus præsumi,
vt no.in d.l.si quis cũ aliter.& ita vr̃ residere do. Nic. in d.c. cũ
ꝯtingat.Imo.tñ ibi ꝯcludit cõsiderãda esse verba iuramenti,q̃a
si iurat nõ venire ꝯ rõne enormis læsionis,poterit petere abso
lutionẽ qñ esset enormior læsio,sed si verba sunt latè cõcepta,
scilicet rõne enormis vel enormissimę lęsionis,concludit ꝙ di
6 cto casu nõ debet dari absolutio, vt ibi plene ꝑ eũ. †In glo. in
ver.improbet,ad fi.aduerte ad quatuor principales casus.Quia
aliqñ fit pactũ de succedẽdo.& hoc nullo mõ valet,q̃a est ꝯ bo
nos mores,& inducit votũ captãdæ mortis,vt in l.fi.C. de pac.
& no.in l.stipulatio hoc mõ ꝯcepta.ff.de ver.obli.vñ nõ firmat̃
iurõ,vt in reg.nõ est obligatoriũ.j̃.e.li.Et intellige ꝙ ẽt in mili-
te nõ valeret in vim pacti,sed bene fauore militis tale pactum
disgredit̃ ad specię vltimæ volũtatis,sed in alio nullo mõ vale-
ret,vt est tex.in l.licet.C.de pac.ex quo infertur,ꝙ si tale pactũ
fieret ad pias cãs,tunc etiam in quocũqꝫ, & sic nõ milite, fa-
uore pię causę tale pactum interpretatur, & accipitur prote-
statio, & valet ad pias causas,arg.d. l.licet.secundum Bart.in l.
fi.C.de pac. & sequitur Bald. ibi in 3.q. prin. quod not.Aliqñ
& secundò fit pactum de non succedendo. & hoc regulariter
non valet, vt hic in text.& in l.pactum. hic alleg. quod tamẽ
limita.Primò, vt dicit gl.j̃.ꝓxi. puta si in præmiũ emãcipatio-
nis pr̃ aliquid recepit, & facit pactũ de nõ succedẽdo filio emã
cipato:

ADDITIONES.

a Vinc.G.Filia dotata minus q̃ sit legitima,an supplemẽtũ petere possit,stãte statuto ꝙ dos non sit minus legitima, & quanto tẽpore præscribatur huic petitioni supplementi,stante statuto disponente generaliter circa præscriptionem,& an fructus veniant in petitione supplementi? Ruyn. consi.25.num.3. & per totum. lib.3.

b Nic.Sup. Iuramentum firmet pactum. Adde c.per tuas,& ibi Doc.de arbi.

c Importat, vt nullo modo.Adde Io de Imo. in repe.c. cùm contingat.de iureiur. & Abb.in sua dis.inci.stante statuto.

Vinc.G. Adde quando iuramentum minoris efficaciam contractui inualido conferat,Ruy.consi.159.nu.15 lib.4.

d Nic.Su. Enormis lęsio. Adde quæ dicatur enormis læsio.vide tex.in §. atrox. Insti de iniu.gl.in verbo,sanguinis,& ibi Abb.& Doct.in c.cum illorum. de sen.excõ.tex.in c.reuertimini ad me.16.q.1.& glo.in ver.effundendis. in clemene Romani,de ele.

Vinc.G.Enormis læsio dicitur supra sextã partẽ. Fely. in c.cum illorũ,col.3. ver.in ea.gl.de sen.excom.Et stante enormi lęsione,ex qua resultat præsumptio doli,pręscriptio non currit, quia titulus rescindibilis non præstat iustam causam præscriptionis.Ruy.consi.170.nu.34.lib.1.

cipato: nã valet tale pactum ēt ſine iuramēto. Secundò limita
qñ eſſet datũ tm̃ q̃tum quis ſuccederet. quo caſu valeret pactũ
de non ſuccedendo, ēt ſine iur̃o. & ita vr̃ velle Bar. in d.l. fi. per
tex. ſm̃ vnum intellm̃ in l.j.§. ſiue parens. ff. ſi quis a paren. fue.
manu. Tertiò limitat Ang. in d.l. ſtipulatio. niſi eſſet datum tm̃
in vita, quantum ſufficeret pro legitima. quo caſu valeret pa-
ctum de non ſuccedendo etiam ſine iuramento. nec poterit a-
gere ad ſupplementum legitimæ, licèt poſtea fuerit augmen-
tatũ patrimoniũ paternum cum etiam diminui potuiſſet, ar. l.
de fideicõmiſſo. C. de tranſ. ſecundũ Ang. in d.l. ſtipulatio. Bal.
tñ in d.l. pactũ qđ dotali. tenet ɔ̃rium, quia eſt ɔ̃ l. ſi qñ. §. illud.
& l. cũ quærit̃. C. de inoffi. teſt. & ɔ̃. d.l. pactũ. & ɔ̃ hunc tex. vbi
dos ſuccedit loco legitimę. C. de inoffi. teſt. l. qm̃ nouella. & tñ
eſt neceſſariũ iuramentum. & idem tenet Imo. in d.l. ſtip. licèt
7 hic ſequatur An. & non bene. † Quartò limita, niſi in tali pacto
ſit appoſitum iuramentum, vt hic in tex. licèt de iure ciuili ſe-
cus eſſet, quia ēt cum iuramento non valeret, vt dicit glo. in l.
qui ſuperſtitis. ff. de acqui. hære. & hoc caſu præualet ius cano-
nicum iuri ciuili, etiam in foro ciuili, & vbiq; etiã in terris im-
perij rõne pacti, vt per gl. in reg. poſſeſſor. ĩ. e. lib. & tenet Imo.
in d.l. qui ſuperſtitis. in prin. & gl. j. Quid aũt ſi filia ſimpl'r renũ
ciauit cũ iur̃o non habita dote, an valeat pactũ? Pe. de Anc. hic
ꝙ non, quia d.l. pactum, debet intelligi correcta in caſu, de quo
hic, ſcilicet quando dote recepta facit pactum: ergo ea non re
cepta nõ habet locum tex. hic, quia d.l. pactũ remanet incorre
8 cta. ar. c. cũ expediat. s̃. de ele. & facit d.l. ſi quando. §. j. † Item qñ
a filia recipit dotẽ, iuramentũ habet æquitatem, quia dos [a] ſucce
dit loco legitimę, & dr̃ propriè patrimoniũ vxoris, vt l.3. §. ſed
vtrũ. ff. de minori. alias ſine dote nõ reperiret cui nuberet: qđ
eſſet ɔtra publicam vtilitatẽ, vt l.j. ff. ſol. ma. Item non haberet
vnde ſe aleret, & alimentis nõ põt renũciari, etiã cũ iuramẽto,
vt in c. cũ quidã. s̃. de iureiur. & hic per Io. An. & ipſa dos ſucce
dit loco alimentorũ, vt l. quiſquis. §. ad filios. C. ad l. Iul. maie. er
go nõ recepta dote iuramẽtũ nõ firmat pactũ. Itẽ quia tale pa-
ctũ ſatis ĩcluderet dolũ re ipſa, ex quo nulla dote recepta renũ-
ciat ſucceſſioni, & ad reſciſſionẽ actus ita ſufficit dolus velatus
re ipſa, ſicut verus dolus, vt ĩ l.j. in fi. ff. de doli exce. & ĩ d.l. ſi ꝗs
cũ aliter. Ideo nõ ſine miniſterio fuit hic ĩ tex. poſitũ illud ver-
bum, vt dote contenta &c. Et hanc partem ſequitur Salic. in l.
pactũ. C. de pac. ꝗa ſi filia nullã dotẽ reciperet, tũc pactũ eſſet ɔ̃
bonos mores, & ſic iuramẽtũ nihil operaret̃, vt in d. reg. nõ eſt
obli. Sed Imo. hic tenet ɔ̃riũ, vt tex. hic ꝓcedat ēt ſi filia nihil re
ceperit, quia per tale iuramentũ de nõ ſuccedendo nõ vr̃ renũ
ciari iuri petẽdi dotẽ, vt l. fi. C. de dot. ꝓmiſſio. ſicut ēt nõ vr̃ re-
nunciari iuri petendi alimenta. vnde cũ remaneat ſaluũ ius ali
mẽtorũ & dotis nõ eſt tale pactũ cõtra bonos mores. Itẽ quia
renũciando ſucceſſioni non videtur renunciatum legitimæ,
vt d.l. ſi quando. §. illud & §. generaliter. & quia filia excluſa a
ſucceſſione non intelligitur excluſa a dote, ſm̃ Bald. in d.l. fi.
& poterit petere ſupplementum congruæ dotis, & idem Cy.
in l. ſi non mortis. C. de inoffi. teſta. Item quia tex. hic non eſt
correctiuus, cũ loquatur in diuerſo caſu: nã ius ciuile loquitur
ſine iuramẽto, hic cũ iuramẽto. ſunt ergo caſus diuerſi nõ ad-
uerſi, vt dicit text. in c. cum apoſtolica. s̃. de his quæ fi. a præla.
Item poſito ꝙ eſſet correctiuus, tamẽ fauore animæ fieret ex-
tenſio, vt per Bar. in auth. ſacramẽta pub. Item quia hic eſt ex-
preſſa ratio in tex. ergo etiam in correctiuis debet fieri exten-
ſio, vt per glo. in cle. 1. de elec. de quo hic per Inno. & Domi. ſe
quitur etiam Imo. in d.l. qui ſuperſtitis. & in d.l. ſtipu. Fatetur
tñ ibi, ꝙ non valeret pactum etiam cum iuramento ſi renũcia
ret̃ iuri dotis, quia dos ſuccedit loco alimentorum, vt s̃. & idẽ
ſi renũciauit alimentis, vt no. in d.c. cũ quidam. & tenet Spec.
in tit. qui fi. ſint legi. in verſi. ſed pone quidam. de quo plene ꝑ
Bald. in d.l. pactum quod dotali. in fi. vbi notabiliter per eum
de his, & per Imo. in d.c. cũ contingat, circa fi. an per iuramẽtũ
tollatur prouiſio l. cum hi. ff. de tranſ. & forte non procedit, qđ
notabiliter dixit Bal. in d. §. illud. vbi licèt in vita patris, vel ma
tris filius ēt expreſſe non poſſit renunciare legitimæ, vt ibi, ta-
men ſi renunciaret cũ iuramento legitimæ ſuæ non poteſt ve
nire contra, ſm̃ Bal. ibi alle. tex. hic. Sed certè cum renunciatio
legitimę includat quodãmodo alimẽta, quia legitima ſuccedit
in locum alimentorum, talis renũciatio etiam cum iuramen-
to non valeret quò ad alimenta, vt ſupra. hoc tamen eſt notan
dum, ꝙ cum dos ſuccedat loco legitimæ, ſecundum no. in d.l.
quoniam nouella. & in l. Titio centum. §. Titio genero. ff. de
condi. & demon. ꝙ licet filia dotẽ ſibi datam a patre vel fratre
9 ſimpliciter acceptaret, & vocaret ſe contentã dote, † & promit
teret cũ iuramento plus nõ petere, tamẽ poterit agere ad ſup-
plementum legitimę, vel ad ſupplementum dotis, qñ nõ eſſet
cõgruè dotata, per tex. no. in d. §. generaliter. & Bal. ibi in prin.
dicentẽ per illũ text. ꝙ ſi frater aſſignat ſorori de bonis patris
aliquã partem, de qua ſoror vocat ſe contentam, & promittit
plus non petere, ꝙ tñ petere poterit ſupplementum ſuæ legi-
timę, quia talis ꝓmiſſio cum iuramento, vel ſine non includit
ꝙ intelligatur renunciatum legitimæ, vel eius ſupplemento,
& hoc niſi expreſſe renuncietur legitimę, vt d. §. illud. vel ex-
preſſe agatur ꝙ tale ſupplementum peti non poſſit, vt d. §. ge-
neraliter. & Bal. ibi, non tñ tale iuramentũ & promiſſio exclu
deret iura petendi alimẽta, vel dotẽ, qñ illud ſoror vocat ſe cõ-
tentam, non ſufficeret ad prędicta, vt ſupra patet, quæ tene mẽ
ti ad declarationẽ & limitationem tex. hic. & vide ĩ. in gloſ. in
10 ver. nõ vi. † Quintò limita, & intellige iſtũ tex. vt valeat pactũ
cũ iuramento de non ſuccedendo. ſ. contra voluntatẽ pr̃is, &
eius teſtm̃: ſecus ſi pater ipſi filiæ ſponte aliquid reliquiſſet in
teſtõ, vel dediſſet in vita, quia non obſtante pacto & iuramẽ-
to & renũciatione filia poterit illud petere et habere: nã pr̃ vi-
detur tũc tale iuramentũ remittere, cũ ad ſui petitionẽ pſtitũ
fuerit, vt in c.j. s̃. de iureiur. & in c.2. s̃. de ſpõſa. imo nõ valeret
pactũ cũ iuramento de nõ ſuccedẽdo ex teſtõ, quia tolleretur
libera teſtamẽti factio, & eſſet cõtra bonos mores, vt in d.l. ſti-
pulatio. & ita tenuit Bal. in d.l. pactũ. in 3. q. & in l. fi. C. de pac.
& ſequit̃ Imo. in l. qui ſuperſtitis. & ita notabil'r intellige text.
hic. Sed ſi pr̃ deceſſiſſet ab inteſtato, poſito ꝙ aliter non diſpo
ſuerit de eius bonis, tunc habet locum renũciatio, & tex. hic,
vt hic per Domi. in fi. & per Bal. in d.l. pactum. in 3. q. Sextò li-
mita iſtum tex. procedere, niſi poſt pactum vel renunciationẽ
decedat illa perſona, cuius contemplatione pater fecit filiam
renunciare: puta ſi mortui ſint filij maſculi, vel alij proximio-
res conſanguinei, ad quos veriſimiliter tempore renunciatio-
nis ipſe pater volebat bona ſua deuenire: quia tũc ſi pr̃ decedit
inteſtatus, poterit filia ſuccedere nõ obſtante pacto & iuramẽ
to, tanquã ceſſauerit cauſa renunciationis: ideo nõ debet no-
cere. ar. l. Iulianus. C. ad Velleia. & ita tenet Bal. in d.l. pactũ. in
4. q. C. de colla. & Salic. in d.l. pactũ. C. de pac. & ſequit̃ Imo. in
d.l. qui ſuperſtitis, poſt prin. Pro quo etiam facit l. fi. & qđ ibi
no. ff. de hęre. inſti. Ang. tamen in quodam ſuo conſil. 53. videt̃
aliud ſentire, & dicit ſufficere vt ſuperſint alij deſcendentes
maſculi, licet illi qui erant proximiores tẽpore renunciationis
non ſuperſint. Sed certe prius dictum magis placet per tex. in
l. ſi actionẽ. C. de pac. vbi renũciatio, & pactũ cõtẽplatione cer-
tę ꝑſonę nõ ꝓdeſt alijs ꝑſonis, nec nocet quò ad alias ꝑſonas,
vt ibi per Bal. facit etiã quod tradit Bal. in ti. de ſucceſ. feu. §. fi-
lia. dicẽs, ꝙ ſi pr̃ ſtipulat̃ pro ſe & hæredibus, intelligit̃ de filijs,
ſm̃ ſubiectã materiã. ar. l. ex facto. §. fi. ad Trebel. & in l. plenũ.
de vſu et habi. ꝑ Bal. in ti. de eo qui ſibi et hęre. ſuis. c.j. de quo
ēt dicet̃ ĩ. in gl. fi. et vide per Rotã in antiquis in deciſ. 334. aliàs
11 378. de quo etiam hic per Do. in fi. † Tertio caſu princi. aduerte,
quia fit aliqñ pactũ de hæreditate viuentis certo modo diuidẽ-
da et diſponenda. de quo plenè vide in d.l. in fi. vbi dr̃ ꝙ ēt ſine
iur̃o, dummodo ille de cuius hæreditate agit̃, conſenſerit: poſ-
ſet tñ reuocare ɔſenſum, vt ibi, et ſic ſequit̃ ꝙ qñ inter fratres
vel ſorores fieret pactũ de hęreditate pr̃is vel alterius viuentis
certo modo inter eos diuidẽda, ɔſentiente illo de cuius hære-
ditate agit̃, valeret pactũ ēt abſq; vllo iuramento, vt in d.l. fi. et
ſequunt̃ ibi Do. et in d.l. ſtipulatio, vnde dicebat Spe. ti. de pac.
j. col. ꝙ valeret pactũ abſq; iuramẽto, qñ filia dotata conſentiẽ
te patre promittit fratribus reſtituere quicquid ad eam ꝑuene
rit de bonis pr̃is: ꝗa tale nõ eſt pactũ de nõ ſuccedendo [b] ſed de
reſtituendo quicquid vigore ſucceſſionis, vel aliter ad filiã ꝑ-
uenerit. Aliqñ fit pactũ de hæreditate viuẽtis certo modo diui
dẽda abſq; ɔſenſu illius de cuius hæreditate agitur, et nõ vale-
ret, vt in d.l. fi. nec firmaret̃ iur̃o, ꝗa eſt ɔ̃ bonos mores, vt ibi.
Aliqñ fit pactũ, nõ cũ illo de cuius ſucceſſione agit̃, ſed cũ ter-
tio puta inter fr̃es vl' inter ſororẽ et fratres abſq; ɔſenſu pr̃is vi
uẽtis vel alterius de cuius ſucceſſione agit̃, et tũc d. Ang. in d.l.
ſtipulatio, tenet ꝙ valeret pactum abſq; iur̃o. Sed Imo. in d.l.
ſtipu-

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Dos ſuccedit. Adde Io. An. in c. ex tenore. de fo. compe. & in l. Põ-
ponius Philadelphus. ff. famil. ercıſ.
Vinc. G. Dos non ſuccedit loco legitimæ ſtante ſtatuto dotatas a ſucceſſio-
ne excludente, Ruyn. conſi. 27. nu. 13. lib. 3. & ſecundum conſuetudinem re-
gionis & conditionem perſonarum, & vires patrimonij regulatur, vt ibi
conſideratur.
b Vinc. G. Pactum de ſuccedẽdo quando valeat, vel non. Goz. præceptor meus
conſi. 87. in prin.

ſtipula tio,non ſequitur hoc dictum. Sed dubitatio eſt an tunc
ſaltem firmetur iuro.ſuper quo Imo.hic, & Do.videntur velle,
ꝙ non,ex quo agitur de hæreditate viuentes abſque conſenſu
illius. prout loquitur tex.hic. dubium tamen facit, quia hic in
tex.no.accidentia facti, vt ſupra in j.no. & ratio ſtat fundata in
obſeruantia iuramenti.ideo cogita in hoc. Aliquando tale pa-
ctum fieret a filia fratribus, vel alijs conſanguineis mortuo pa
tre,vel illo de cuius ſucceſione agitur, tũc valeret pactum ſine
iuramẽto, quia ſuper hæreditate iam mortui valet pactũ abſq;
iuramento,vt in l.j.C.de pac.& in l.illud.ff.de acqui.hære.& in
tellige dummodo dolus non interueniat, & dummodo ratio-
ne minoris ætatis non poſſit peti reſtitutio in integ.de quo in
d.c.cum contingat.& in auth.ſacrã pub.& per Bal.in d.l.ſi quã
do.§.& generaliter.& vide ad prędicta no. per Fede.in ſuo cõ-
ſi.194. qđ incip.quęrĩt an dña &c. Quarto caſu prin. fit aliquã-
do pactum de ſucceſſione ſibi certo mõ conſeruanda.de quo
plene vide per Doct.in d.l.fi.& in d.l. ſtipu. & hic aliqualr per
Imo.& Do.in glo.in ver.non vi.in fi.Io.Mo. hic tenet, ꝙ obli-
get,ſed poſſit peti abſolutio.qđ tutius eſt tenere ſm Archidia.
idem etiam tenet Bald. in d.l.pactum.dicẽs,ꝙ ſi filia renunciat
pri cum iuramento per metum vel nimiam reuerentiam,ꝙ eſt
neceſſaria abſolutio a iuramento. Sed Io. An. remittit ad no.
in c.verũ.ſ.de iureiu. vbi Io.An.vr̃ tenere cũ hac gl.vt nõ ſit ne
ceſſaria tũc abſolutio.Ideo aduerte quia tex.hic,& in d.c.licet
mulieres.vr̃ ſing.ꝓbare,ꝙ oĩ caſu in quo ꝯctus eſt ꝓhibitus de
iure ciuili,& tñ ſuſtẽtaĩ rõne iuramẽti,ſicut eſt hic. & in d.c.lz,
tũc ſi iuramẽtũ eſt dolo vel metu p̃ſtitũ,eſt ipſo iure nullũ ſine
alia abſolutione.& ita ſit tex.hic.& facit d.auth.ſacrã.vbi dicĩ
ꝙ eſt nullius momenti:ſed vbi iuramentum interponitur ſuꝑ
actu a iure alias non prohibito,tunc verũ ſit, ꝙ indigeat abſo-
lutione ſi eſt præſtitum per metum. & ita etiã tenet d.Nico.in
d.c.cum contingat,in 2.col.& plenè per eum in c.ſi verò.de iu
reiu. Et idem eſt dicẽdũ qñ interuenit dolus in terminis iſtius
tex.& in d.c.licet mulieres.& in d.c. cum contingat.vt iuramẽ
tum ſit nullum,& nõ indigeat abſolutione, ex quo interponi-
tur ſuper actu aliàs de iure nullo: in alijs verò caſibus ſi dolus
dedit cauſam, tunc ſine abſolutione iuramentum ſit nullum.
Dolus enim aufert conſenſum ab actu.l.j.& l. eleganter.ff. de
dolo.& videtur ꝙ poſſit venire ꝯ iuramentum, etiam non peti
ta abſolutione,cum iuramentum non obliget, ex quo dolus
aufert conſenſum,vt voluit Ioan.And.in c.j.de commo. & Fe-
de.in ſuo conſi.96.ex quo enim ceſſat voluntas non ligat iura-
mentum,vt in c.veniens.de iureiu. & c. Quintauallis. & ita te
net d.Nic.in c.cum cõtingat.quãdo dolus dediſſet cauſam cõ-
tractui.vide per eum in prin.ibi.& ita intellige prædicta. Imo.
in c.verum.videĩ velle,ꝙ ſit neceſſaria abſolutio. idem in d.c.
cum contingat.in 2.col. & idem in 42. col. & idem in 23. char.
vbi refert d.Anto.& idem in c. venerabilem. in fi. idem Inno.
in c.ad aures.ſ.quod me.cauſa.& idem Inno. ibi. Sed Fede. in
conſi.194.incip.quæritur in fi. tenet ꝙ iuramentum ſit nullum
quando re ipſa interueniſſet dolus,puta ſi puella pro modico
renunciauit hæreditati magni valoris. tenuit Pet.de Anch. in
d.c.licèt.ꝙ ſaltem daretur abſolutio a iuramento, & ita refert
ſe conſuluiſſe.Imo. tamen hic refert ꝙ aliqui noluerunt ſe ſub
ſcribere dicto cõſilio: dicit tñ ꝙ hoc procedere poſſet,qñ talis
hæreditas communiter putabatur multò minus valere, & ſic
fuit in hoc decepta ipſa filia; aliàs ſi ſciebat, vel fuit certiora-
ta de valore hæred.& tunc dicta opin.non eſſet tuta per no. in
d.auth.ſacramenta. cũ potius de præiudicio animæ quàm cor
poris ſit curandũ.12.q.j.præcipimus.de quo tñ dic,ꝓut eſt dictũ
ſ. In gl.in ver.ſeruari.ibi,puberis.ſentit glo. ſecus eſſe ſi eſſet
impuberis.idem voluit gl.in l.fi.ff.de liber.cauſa. qđ intelligit
hic.Arch.niſi impubes ſit doli capax.& idem Hoſt.in d.c.cum
cõtingat.& Bar.in d.auth.ſacrã.de quo arti. hic ꝑ Do. & plene
ꝑ Doc.in d.authẽ.ſacrã. & in d.c.cum ꝯtingat. & ibi plenè per
12 Imo.in 37.char.†In glo.in ver.diſpendiũ,in fi.dicit hic Arch. ꝙ
non ſolũ iuramentum, qđ tendit in interitum ſalutis æternæ,
& ſic in mortẽ animæ,nõ eſt ſeruãdum, ſed ẽt illud qđ tendit
in diſpendiũ.i.in dãnũ aiæ,licet paruũ,cũ vergeret in diſpẽdiũ,
idem ſit ꝙ vergere in peiorem exitum, vt 22.q.4.ſi aliquid,ſm
Arch.inferentem ex his,ꝙ iurans facere aliquid,qđ ſit veniale
a peccatũ, illud iuramentũ non debet ſeruari.[a] pro quo optime
facit tex.hic.& ita ſequitur hic Io.And.& vide quod no.ſ.in ſa
lutatione huius lib.In glo.fi.in prin.no.iuncto tex. ꝙ non dici
tur actus vergere in detrimentũ alterius, quãdo principaliter
non infert detrimentum,ſed ſecundariò, quod inducit Do. ad
ſtatuta,ꝙ in certo actu debẽt citari in quorũ detrimentũ fieret
talis actus,quia debẽt intelligi de illis de quibus principaliter,
& directè fit præiudicium,non ſecundariò,qđ no.ad l.de vno-
13 quoque.ff.de re iudi.†In ea.glo.in fine. tene menti ſing. ex gl.
tria. Primò,ꝙ iuramentum facit iſtud pactum, ſeu ꝯctũ de quo
in tex.valere non ſolũ quo ad ipſum iurãtem,ſed ẽt quò ad hæ-
redes iurantis.qđ eſt ẽt notandum ad d.c. cum cõtingat. & ad
d.auth.ſacramẽta.vnde dicit hic Io.An.in prin.ꝙ iurans nõ ſo-
lũ eſt aſtrictus ex vinculo iuramenti,ſed etiã dictum iuramen-
tũ roborat pactum,& validum facit,intantũ ꝙ hæredes & ſuc-
ceſſores obligãtur ex tali pacto.Pau. tamẽ hic tenet ꝯrium. &
idem Bar.in d.l. qui ſuperſtitis. quia iuramentũ eſt perſonale,
& nõ tranſit ad hæredẽ,vt in c.veritatis. & ibi per Innoc. ſ. de
iureiu.Sed Do.hic ſequitur hãc gl.quia licet quò ad pęnã per-
iurij iuramentũ ſit perſonale,& nõ afficiat hæredẽ, ſicut ẽt nõ
afficit,vt ſortiatur forũ defuncti rõne iuramenti,vt per Io. An.
in c.fi.j.de fo.cõpe. tamen quantum ad robur ꝯctus tranſit ad
hæredem,& ipſum obligat ſicut defunctũ.& ita tenet glo.no.
hic,& Io.An.ſ.in prin.poſt Io.Mo.& Arch.& Bal.in d.auth. ſa
cramenta.in fi.& facit qđ no.Io.And.in c.fi.ſ.de ſepul. Ad idẽ
etiam l.nã poſtea.§.fi.& l.ſi duo patroni.§.idem Iul. ff. de iure-
iuran.& ita tenet Bar.in l.ſi quis pro eo.ff.de fideiu.& Ang. &
Imo.in d.l.qui ſuperſtitis,in fi.& ſequunĩ cõiter Doc. in d.c.cũ
14 ꝯtingat.†Secũdò tene mẽti ſing.ex gl. ꝙ renũciatio[b] facta ꝑ fi-
b liam in ſucceſſione patris,nocet ẽt filijs ipſius filię,& ſic nepo
tibus,& alijs venientibus ab inteſtato ex perſona ipſius filiæ.
Bar.tñ ſ.d.l.q. ſuperſtitis,tenet ꝯriũ. Siue filij,& ſic nepotes, ve-
niãt ad ſucceſſionẽ aui ex ꝑſona mr̃is, & in eius locũ, ſiue ve-
niãt ſuo iure,prout hr̃ Inſti.de hære.quæ ab inteſta.§. cũ filius.
& in auth.ceſſante.C.de leg.hære.Super quo cõclude,ꝙ aliqñ
filia q̃ renunciauit, moriĩ viuẽte patre, & tũc nõ nocet ſuis fi-
lijs,ex quo veniũt ex eorũ propria ꝑſona, & legis bñficio in-
trauit in locũ matris l.Gallus.in prin.ff. de lib. & poſthu.& C.
de ſuc.edic.l.j.& tale bñficiũ legis nõ potuit eis auferri ꝑ ma-
trẽ.ff.de adop.l.arrogator.& ita ſequiĩ in hoc Bald.in d.l.pactũ
qđ dotali,in 2.q.& in d.l.fi.in 2.q.prin.in fi.& Imo.in d.l. q ſu-
perſtitis.qđ intelligit Lud.in d.l.qui ſuperſtitis.niſi filia renũ-
ciaſſet habita dote vel alia portione,& cũ iuramento, vocãdo
ſe cõtentam ſua portione,quia iſto caſu filij, & ſic nepotes ex-
cludunĩ nõ tm̃ repudiationis iure,ſed quia mater habuit partẽ
ſuam quam vlterius nepotes habere nõ poſſunt. tñ Imo. in d.
l.qui ſuperſtitis.in hoc tenet ꝯtrariũ, & ꝙ hoc caſu indiſtinctè
nõ fiat p̃iudiciũ nepotibus.de quo tñ no. in l. illã.C. de coll.&
ibi an dos data filiæ imputeĩ in legitimam neptis. Si vero filia
quæ renũciauit, moriatur poſt mortem patris,tunc aut iſti filij
& ſic nepotes volũt venire ad ſucceſſionẽ aui ex perſona ma-
tris, puta quia volunt ſuccedere vna cum eorum auũculis vel
patruis,vt in d.auth.ceſſante.cum ſeq.& talis renũciatio nocet
eis.& ita procedat gl. hic & ita indiſtinctè ſequiĩ Imo.& Lud.
in d.l.qui ſuperſtitis.licet Bal.in d.l.fi. & d.l. pactũ.velit hoc ꝓ-
cedere qñ filia fuit excluſa per pactũ de nõ ſuccedẽdo:ſecus ſi
per viã renũciationis ſimplicis,vt ibi ꝑ eũ.Si verò filij,& ſic ne
potes veniunt ad ſucceſſionẽ aui ex eorũ perſona, & nõ ex ꝑ-
ſona matris, puta quia tractant de ſucceſſione aui cũ alijs fra-
tribus,& ſic cũ exiſtentibus inter eos in pari gradu,tunc repu-
diatio matris nõ præiudicat eis,quia factum vnius perſonę nõ
põt tollere ius alterius.l.ſi vnus.§.ante omnia.ff.de pac.cum ſi.
& ita in hoc tenet Bar.in d. l. qui ſuperſtitis. & Lu. & Imo.ibi
indiſtinctè non ſeruata differentia Bald. inter pactum de non
ſuccedendo & renũciationẽ. Sed certe rõnes Imo.in caſu præ-
cedenti, qñ nepos venit ex perſona matris cõcludunt etiam
in iſto caſu qñ venit ſuo iure. cogita & intellige omnia p̃dicta
ꝓcedere, niſi filius velit venire vt hęres matris, & mater ipſa
ꝓmiſiſſet nõ venire ꝯtra ꝑ ſe & ſuos hæredes Bal.in l. qui ſe pa
tris.C.vñ lib. in antep. col. quia tũc oĩ caſu excluderet,ex quo
15 robur ꝯctus trãſit ad heredẽ,vt eſt dictũ ſ.† Tertiò & vltio tene
mẽti ex gl. ꝙ licet als donatio facta ꝑ aliquẽ reuoceĩ ꝑ ſupue-
nientiã filiorũ,l.ſi vnquam.C.de reuo. dona.17.q.7.c.fi.& licet
renunciatio & remiſſio ſeu pactũ de nõ petendo quatenus eſt
gratuitũ ſit donatio,l.ſi quis obligatione.ff.de reg.iur.& tenet
Bal.in d.l.fi.in 2.q.prin.in fi.tñ in caſu iſtius deciſi.iſta donatio
quę fieret fratrib.per ſororem vel patri per filiam,non reuoca
tur, licèt poſtea ſoror vel filia filios habuerint,vt in glo.habet
enim

ADDITIONES.

a Non debet ſeruari. Adde qđ ſimili no.Lud.Ro.ſing. ſuo 401.inci. quid ſi vnus iurat.de quo per Car.latè in c.Archid.aliàs eſt c.Florent.n.85.diſt.

b Vinc.G. Nota,ꝙ renunciatio facta per puellã de bonis paternis & maternis pro certa modica quantitate,eam non obligat,& iuramentum eſt relaxandum.Ruyn conſi.40.nu.24.lib.3.

enim locum hic tex.etiam si soror renunciet fratibus vt est di ctum s.in prin.& tamen si renunciatio fiat, quia dote cõtenta &c.vt hic in tex.tunc præsumitur de liberis cogitatum,& non reuocatur talis donatio,seu pactum per superuenientiam liberorum,secundum no.per Bal.in l.Titia.§. Imperator.ff. de leg. 2.& ita patet hic glo.

SVMMARIVM.

1 *Bona quando sunt diuisa inter prælatum & capitulum,quilibet potest pacisci per se & agere sine consensu alterius.*

2 *Guardiani fratrum mendicantium,& priores cum consensu fratrum suorum possunt facere licita,quæ eos perpetuò obligant, licet non interueniret maiorum seu aliorum superiorum autoritas.*

3 *Mendicantes licèt non possint habere proprium,tamē aliqua iura.sunt eis reseruata,de quibus dicitur hic.vide.*

C A P. III.

1 QVia ex eo. † No.primò ibi,prælatis capitulis secundum Archi.& Io.An.ar.q in bonis diuisis inter prælatum,& capl'm. quilibet p sua parte põt pacisci & agere sine alterius cõsensu, ex quo hic prælatus ponitur de per se, & capl'm de per se, sine aliqua copula, sed iste text. non facit multum, quia licet non ponat copla, tñ ponit pũctus qui habet loco copulę, vt not.in l.cũ duob.§.si coeunda.ff.p so.fm Imo.Sed certe satis colligit hic arg.Arch.& Io.An. quia multorũ nominũ inculcatio sine copula operat pinde ac si singuli ponerent in diuersis orõnibus,vt p Bar.in simili in l.j.ff.de his q no.infa. fm Pe.de Anc. & vide q no.in c.edoceri.s.de rescrip.Scd'o no.ibi,de suorũ cõuentuũ assensu. ar. q qñ fit instrm de gestis per collegium, vel cõuentum, nõ est necesse discribi noïa singulorum in instro, sed satis ē facere mentionē de cõuētu,fm Pe.de Anch. de quo tñ p Spe.in ti.de syndico.§.j.in prin.& p Do. in c.fi.s. de pcu. & in c.quãto.s.de his quę fiunt a pręla.& ibi p Imo. & in c.j.s. 2 de syndico.& per Bar.in l.j.ff.de albo scri.† Vltimò no.q priores vel guardiani fratrũ mendicantiũ vnà cum ɔsilio & assensu suorum cõuentuum,possunt facere pacta & compositiones licitas quæ perpetuò obligant ɔuentũ,esto q alia autoritas suorum superiorum vel Papæ non interuenerit. Hodie tñ quò ad prædicatores & minores non valerent pacta & cõuentiones, quæ essent ɔria in hoc, his quæ habētur in cle.dudum.circa fi. in ver.nos enim.de sepul.fm Io.An.Et procedit sine dubio iste tex.in pactis & cõuentionibus factis cum personis ecclesiasticis, vt hic in tex. aliàs si fierent cum laicis super alijs iuribus, videtur arg.huius tex.a contrario sensu, q non habeat locum text.hic, sed requiratur licentia superiorum:tamen dicit Imo. quòd ratio huius tex.concludit idem in laicis, super quo dicit cogitandum, posset dici q si pacta inducerēt alienationem iurium vel rerũ, non valeant sine licentia superioris.12.q.2. fine exceptione.secus si non inducerent alienationē,sed modificarent ɔctus alios inter se gestos,fm Domi.de quo j. in glo. sicut etiam dicit hic Pe.de Anch.q compositio seu transactio abbatis cum capitulo non sufficeret super re, quam noïe ecclesiæ petebant, vt eam aduersario dimittant pro pecunia,vel aliter: & ita econtra, qñ aliquo recepto traderet dictã rem, quia sicut in alienatione, ita in tali compositione esset necessaria autoritas epi.facit quod no.in c.2.j.de reb.eccle. & in c.veniens. s.de trans.facit c.si ad resoluendam.C.de prædi.mi.In gl.2.in fi. no. glo. & idem voluit in c.quorundam.hic alle. In glo.in ver.habitationes,in fi.& contrafacientes sunt excõicati, vt in cle.cupientes.de pęnis. † In glo.in ver.honesta, in fi. & licet mendi-
3 cantes non possint habere vel possidere proprium, vt j.de religio. do.c.j. tñ aliqua iura sunt eis reseruata per cle. dudum. de sepul.puta ius funerandi,audiendi confessiones,ecclesias possidendi,& recipiendi oblationes,& super istis sic reseruatis valent pacta facta inter eos.vnde infertur, q etiam fratres minores possent super istis in iudicio experiri, & saltem possent implorare officium iudi.per d.cle.dudum.& cle.exiui.de ver. sig. & facit qd' no.in l.seruos.ff.de ali.le.& ita sequit hic Do. Quæ aũt sit ratio quare in pactis & compositionibus istorum non requiritur consensus superioris,dicit hic Pet. de Anchar. quòd ideo est,quia non possunt immobilia possidere,sed solum modica & parua iura reseruata eisdem,de quibus in d.cle.dudum. & d.cle.exiui. vnde cum non de magnis rebus transigāt, ideo non requiritur alia solennitas, sed sufficit illa de qua hic. facit 12.q.2.terrulas.Sed melior est ratio fm Imo.& Do.hic, quia isti debent vti puritate,vt hic in tex. qui locum habet etiam si pacta fierent super rebus grauibus cum personis ecclesiasticis. pro quo glo.hic in ver.alijs.volens q iste tex.locum habeat ēt in alijs rebus quam super iuribus parochialibus.& ideo per ratione hic in tex.expressam videret, q si fieret transactio.compositio,vel pactũ super reb.immobilib.quas mēdicãtes,licèt non possint tenere,vt possideãt,tñ hēre pñt,vt alijs vēdãt, & in suas necessitates ɔuertãt, vt dicit Bal.in aut.si qua mulier. & in aut. hoc ius porrectũ.C.de sacrosan.ecc.& no.in in c.j.j.de reli.do. In istis ēt alia solēnitas nõ requirat, nisi put hic dr. & ita tenet Bal.in d.aut hoc ius.& aut.si qua mulier.& ita ēt sentit glo.hic ĩ ver.alijs.qd' si ne dubio vr pcedere,qñ cũ psonis ecclesiasticis. Quid aũt qñ cũ laicis?dic vt s.& p Do.ĩ d.c.j.& ĩ c.j.j.de reb.ec. vbi vr ɔcludi idē eē in alienatione rerũ imobiliũ fiēda ēt laicis, put ēt tʒ Bal.in d.aut.In gl.fi.in fi.vel q̃a bona q̃ tenent minores sunt ecclię Ro.vt j.de ver.si.exijt. & in cle.exiui. §.pinde.e. tit.sed Papa renũciauit tali dñio, vt patet in extrau.ad ɔditorē, fm Io.An.& fuit Io.22.intellige q renũciauerit dñio in pticulari,nõ aũt dñio gñali,qd' hēt super oēs ecclias, vt in c.2.de pręb.

ADDITIO.

a Vinc.God. Punctus vt habeatur pro copula, declarat, & ponit Ruy. in consi. 136.nu.5.lib. 4.

De procuratoribus. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Negationes duæ faciunt affirmationem.*

2 *Procurator quilibet censetur esse idoneus, nisi inueniatur prohibitus.*

3 *Laici appellatione intelligitur de laico ordine, & professione.*

4 *Laicus an possit esse iudex delegatus iudicis ecclesiastici in causis spiritualibus*

C A P. I.

1 NOn indiscretè. † No.primò duas [a] negationes facere affirmationem,vt hic, & l. duob.ff.de verb. signi. & per gl.in c.& si Chrs.s.de iureiu. & in cle.j. in ver.nec non.de offi.deleg.Scd'o no. a cõtrario sensu, q iudex indiscretè dicit facere si admittit procuratorem inhabilem. ideo est q ex suo officio, & nemine petente, vel opponente, debet inhabilē procuratorē repellere vt est tex.no.in c.cãm quę.s.de iudi.& per glo.in ver.
2 absentia. in c.j.s. de elect.eo.lib. & in c.nulli.s. de accusa.† Vltimò no. & ita alle. q edictum de procuratorib.est prohibitorium.vnde de iure cõmuni quilibet censetur esse idoneus procurator,nisi expresse reperiatur prohibitus.de quo hic in glo. ideo est quod laicus,licet suo nomine non sit capax iuriũ spũalium,nec possit illa possidere vt in c.sacrosancta. & c. Massana. s.de elec.tamen potest pro illis vt procurator in iudicio constitui & experiri, ex quo expresse in hoc non reperit prohibitus
3 de quo j.† In glo.in ver.laicum in fi.not.ex glo. quòd appella-
b tione[b] laici intelligitur de laico ordine & professione.de quo no. in c. ex eo qd'.s.de elec.eo.lib.In gl.in ver.spũalibus. in fi. conclude. primò secundum Pau. q laicus potest assumi in assessorem vel consultorem per iudicem cognoscentem de vna etiã de duabus electionibus in discordia celebratus. quod no. ad c.statutum.§.assessorem.s.de rescri.eo.li.intellige nisi consiliũ ipsius laici esset de necessitate sequendũ, vt no.in c. ad nostram.s.de ɔsue.Scd'o ɔclude, q laicus non põt ɔstitui procurator ad eligendũ prælatum, ēt noïe illius qui haberet vocē & esset habilis.Nã nullo modo põt admitti,fm gl.in c. apostolicæ. s.de exce.& ita etiam tenet Io.An.in reg.quod alicui.j. eo.lib. vbi plenè de his per eum.Tertiò ɔclude, q laicus potest ɔstitui procurator ad acceptandum beneficium,& potest pro alio acceptare collationem beneficij,non solum qñ constituitur procurator ad acceptandum certum beneficium,sed ēt si incertũ, puta primò beneficium vacaturũ,de quo sibi videbit. & ita tenet Io.An.in c.accedens.de pb.& ita sequunt ibi Doc.Quartò conclude, q laicus potest recipere inuestituram beneficij pro clerico absente,fm Ioã. And.& Doct.in d.c.accedens. Quintò conclude, q laicus potest constitui procurator a clerico ad renunciandum beneficio, vt voluit gl. no.in ver.procuratorem.
4 in clement.j. de renuncia. † An autem laicus possit esse iudex delegatus iudicis ecclesiastici, & in causis spiritualibus vel ecclesiasticis,vide plenè in c.2.s.de iudi.

ADDITIONES.

a Nic.Su. Duas negationes.Adde c.j.de iureiu.infra eo.li.Car.Zab in c.non iniuste.in primo no.de procu.in antiquis.

b Nic.Sup. Appellatione laici. Adde,an veniant fœminæ. vide Abb. in c.2.de vi. & hone. cleri.

SVMMARIVM.

1 *Procurator cùm efficiatur dominus litis per litis contestationē, an dominus sit vltra citandus ad actus post litem contestatam.*

Pro-

2 *Procurator non potest regulariter substituere. fallit in quatuor casibus, de quibus hic.*
3 *Aeconomus an possit facere procuratorem ante litem contestatam?*
4 *Procurator datus post litem contestatam, an possit substituere?*
5 *Litis appellatione an propriè veniat instantia?*
6 *Procurator datus ad litem contestandam, an possit vlterius procedere?*
7 *Procurator datus cum potestate substituendi, non potest alium dare cum potestate substituendi, ne sit abire in infinitum.*
8 *Testator an potest committere alteri electionem fideicõmissariorum vel executorum.*

1 Licet. † No.primò ar. ꝙ ex quo procurator efficitur dñs li
tis,& instantiæ per litis ꝯtestationẽ,vt hic dr̃,ꝙ post
ꝯtestationem ipse procurator, & non dñs sit citandus ad actus
iudiciarios.de quo dic vt no.in c.2.s̃.de testib.In casibus tamen
in quibus non cõtestaretur lis efficeretur dñs per illum actum
qui aliàs solet immediatè sequi post litis contesta.vt per glo.in
2 c.j.s̃.de litis contest.& in l.nulla.& in l.nihil.C.de procur.†Se
a cundò nota, ꝙ regulariter procurator [a] non potest substituere
alium procuratorem. quod tamen fallit in quatuor casibus hic
expressis.Primò post litem ꝯtest.Secũdò qñ in rem suam est da
tus.Tertiò quãdo habuit mandatũ ad substituendum.& hic est
tex.clarissimus,ꝙ procurator qui habet a dño potestatem sub-
stituendi,potest substituere ante li.ꝯte.& sic sublata vr̃ dubita-
tio Spe.in tit.de procuratore.§.j.ver.quid si procurator. vbi du
bitat de hoc.& vide per Cy.in d.l.ꝙ quis.C.eo.tit.& per Pe.de
Ancha.j̃.eo.is qui.in prin.Quartò quando est datus ad negotia,
vt j̃.§.proxi.Quid autem sit in tutore,& curatore, dic ꝙ eodem
modo non possunt ante litem contest. constituere procurato-
rẽ,sed actorẽ sic,vt in l.neq;. C.e. Prælati verò,seu rectores ec-
clesiarum bene possunt constituere procuratorem ante litem
contestatam,vt in c.cũ causam.s̃.de iura.cal. & ibi per Inno.Et
an in cõstitutione ꝓcuratoris requirat̃ cõsensus capituli, vide
ꝑ Lap.in sua alle.49.& per Doc.in c. edoceri,de rescrip.De pa
tre autẽ qui est legitimus administrator filij,dic ꝙ põt ꝯstituere
procuratorem ante li. ꝯtest.vt in l.j.& ibi per Doc.C.de bonis
ma.& in c.accedens.s̃. de procur.tñ requirit̃ cõsensus ipsius fi
3 lij si est maior.l.fi. §. vbi aũt.C.de bonis quę lib. † Quid etiã sit
in ęconomo.an ante li.cõtest.faciat procuratorẽ?dic ꝙ non,vt
tenet Lap. in sua alle. 81. vbi idem tenet de executore dato in
testamentis, vt ibi per eum, in fi. Et ad prædicta vide per Rotã
in deci.420. quæ inci. Item si committatur, in fi. de defensore
nomine alterius,qui cauit in iudicio,vt etiam ante lit.contest.
possit substituere procuratorẽ,per no.in l. Titius.ff.eo.q̃a post
cautionẽ sit factus dñs litis. & ita etiã tenet Spe.e.ti.§.j. & ver.
sed nunquid defensor.& Bal.in l.quod quis.in fi.C.e.tit.qđ tñ
limitat Ro.ꝓcedere in ciuilib.& causis prophanis, secus in cri
minalib.vel spiritualib.& beneficialib.causis,quia cũ non ha-
beat locũ prædicta cautio,non põt fieri dñs litis. Et adde,ꝙ qñ
est qõ super mandato procuratoris, & non super ipso negotio
principali,põt procurator ante li.ꝯte.substituere, quia qõ man
dati reputat̃ propria qõ procuratoris,vt tenet Spe.in tit.de pro
4 curatore.§.rõne aũt formæ.ver.porrò.& Bal.in d.l.qđ quis.† In
glo. in ver.ab eo, in fi.tenuit glo. in ver.impediri. in c.si duo.j̃.
eo.& idem hic Archi.& Ioã.And.& Bar.in d.l.nihil.quia cum
ipse dñs per lit.ꝯtest.sit iam factus dñs litis,non poterit postea
alius fieri,cum duo insolidũ dñi esse non possint, vt in c.inter
dilectos.s̃.de fide instru.& ita vr̃ hic residere Do. alr̃ posset ꝓ-
cedi in infinitum, quę infinitas est euitanda.s̃.de rescri.eo.lib.
c.cum in multis.Sed Cy.& Bald.in d.l.nihil.tenent contrariũ,
vt sic procurator datus post lit. contest. eodem mõ fiat domi-
nus litis per reliquum processum in causa, vt in l.nullã. C. eo.
ti.ex quo sententia est ferẽda in eum,vt per gl.in d.c.nihil. qđ
fieri non posset si non esset dominus litis vt in l.j.C.de sen.&
inter.Et isto casu duo possũt esse dñi insolidũ,sicut qñ a prin.
causæ dñs ipse & ꝓcurator vsq; in finẽ simul ex vna parte liti-
gassent: quo casu vterq; esset dñs litis insolidum . & ita sequit̃
5 hic Pe.de Ancha.& Bar.in l.ab executore. §. fin.ff.de appel.li-
cet Imo.ibi sequitur primam opi.de qua s̃.† In glo. in ver. litis
ibi,proprie.idem Arch.& Io.An.& no.ex glo. ꝙ appellatione
litis propriè non venit instãtia. qđ facit ad statuta facientia mẽ
tionem de instantia , vel de lite, in quibus statutis verba sunt
b propriè intelligenda,vt in c.in nostra.s̃.de iniurijs.Aduerte tñ,
quia licèt de iure canonico non pereat instãtia [b] ex lapsu tem-
poris,tñ & aliter perire potest,vt patet ex notatis in c.causam,
el j.s̃.de testi.meritò expositio istius gl. stare non potest, etiam
ſm ius canonicum , vt propriè accipiatur lis pro ipsa lite, quia
propriè dñium litis.i. actionis sit penes ipsum dñm. facit c. q̃-
uis.j̃.ea.& duo nõ possunt eiusdem rei esse insolidum domini,

vt in d. c. inter dilectos. nam proprium nomen litis significat
actionem,vt in l.litis nomen.ff.de ver.sig.Sed expositio Legi-
starum etiam ſm ius canonicum posset saluari,cum dẽtur etiã
de iure cano.super eadẽ actione diuersæ instantię,s.causæ prin
cipalis,& causæ applõnis, quæ differt a principali, vt in c. Ro-
mana.j̃.de testa.ideo dicebat Oldr. in suo ꝯsi.296. ꝙ procurator
factus dñs litis in causa principali non posset substituere in cã
appellationis,cum sint diuersæ instãtiæ,ſm Do.Pro quo etiam
facit quod tenet Rota in deci.21.quæ inci.Item si dñs.& in dec.
281.quæ inci.Item si ꝯ̃. procurator tñ factus dñs litis in cã prin-
cipali põt alium substituere ad appellandum, vt d.l. ab execu-
tore.§. fi.rõ est quia poterat appellare, vt ibi,& in l.inuitus.C.
e.sed non posset substituere ad prosequendam cãm appella-
6 tionis,vt s̃.† In glo.in ver. procurator. ibi, petitio. vide ibi per
Io. And. & dicebat ibi Inno. idem esse si procurator daret̃ tñ
ad lit.ꝯtestandã,quia vltra ꝓcedere non poterit:secus si simpl̃r
fuisset datus ad litẽ cõtestandã quia lite cõtest.per eũ poterit in
cã ꝓcedere.& ita etiã tenet Spec. eo.ti.§.3. ver. quid si dedi. &
Arch.hic.& vide per Docto.in l.si procurator.C.eo.titu.In ea.
glo.in fi.vide ibi in glo.2.& no. ex glo. quod non procedit ar.
de procuratore ad iudicẽ delegatum. de quo plene per Rotam
in deci.413.inci. Item fuit dubitatum vtrũ ꝓcurator.& no. in l.
iudicium soluitur.ff.de iudi.In glo.in ver. in rẽ suã. in fi.de isto
procuratore hic per Archi.& per Spe.eo. tit.§. fi. & per Io.An.
in c.2.s̃.de alie.iud.& qđ no.in l.si quid.C. de actio. & obli. &
ibi an tale mandatũ finiat̃ morte cõstituentis vel constituti.Et
an sufficiat ꝙ cedens faciat talẽ procuratorẽ suũ,licet nõ expri
matur in rẽ suã,vide per Spe.in ti.de ces.act.§.ꝯñr.ver sed quid
si is.In glo.in ver.substituendi,in prin.no. glo. & idẽ tenet hic
Archidia.& Rota in deci.146.quę inci. Item substitutus. Super
quo aduerte, primò quia per rationem huius glos. tenet Rota
ibi, ꝙ substituens non possit reuocare substitutum a se,nisi eo
casu quo ipse dominus reuocare posset substiutum a se.de quo
ibi plene per Bald.in d.l.quod quis.& dicetur j̃.c.is qui.Secun-
dò aduerte, an quãdo procurator substituti debeat substitue-
re nomine suo vel nomine domini ? & vr̃ qđ noĩe dñi,per rõ-
nem glo.hic.de quo no.in l.procuratoribus.C.eo.ti. & per Io.
An.in addi.Spe.eo.ti.Tertiò aduerte, quia quando procurator
substituit, talis substitutus intelligitur esse substitutus pericu-
lo ipsius domini, quando habet ꝓcurator ad hoc mãdatum vt
hic in gl.secus si ꝓcurator substituit iure suo,& sic post lit.cõ-
testa.tunc enim esset periculo ipsius procuratoris substituen-
tis,& non ipsius dñi,vt dixit Inno.in c.j.s̃. vt li. non cõtest.vbi
etiã dixit,ꝙ tenetur procurator ipsi dño ad interresse si nõ sub
stituit qñ erat necesse,& expensis procuratoris tenet̃ hoc face
re.de quo ibi plene ꝑ Docto.& vide in l.ad similitudinẽ.C.de
epis.& cle.Quartò aduerte,an morte procuratoris substituẽtis
expiret ipsa substitutio? de quo plene ꝑ Rotã in deci.414. quæ
inci.Item si aliquis.vbi concludit,ꝙ habẽs mãdatũ ab homine
ad substituendum,si substituat,& re integra moriatur antequã
substitutus acceptet,poterit substitutus prosequi causas per ip
sum substituentem inchoatas,per rõnem gl.hic,quia talis sub-
stitutus vr̃ ab ipso dño substitutus, secus tñ esset si talis procu-
rator nõ habuisset a dño mandatũ ad substituendũ, sed a lege,
puta quia post li.ꝯte.substituit.tũc.n.mortuo ipso substituente
re integ.extinguit̃ mandatũ talis substituti,ſm Rotam ibi.& vi
7 de ẽt per Fed.in suo ꝯsi.251.† In e.gl.in fi.vide no.in c.is cui.hic
alle.& dicit hic Pau. ꝙ hñs mandatum cum ptãte substituendi
non poterit alium substituere cum ptãte substituẽdi, ne sit ire
in infinitum, & hoc intellige in eo qui non esset factus dñs li-
tis,vel qui non esset datus in rem suam,cum factus dominus li
tis , vel datus in rem suam bene possit sic substituere , vt tenet
Rota in decisi.122.quæ incip.Item ꝙ procurator.& in deci.146.
quæ incipit,Item substitutus.Et refert hic Domi.Rotam in an
tiquis in deci.309.tenentem intm̃ ad substituendum requiritur
speciale mandatũ vt hic,ꝙ si dñs non dedit ptãtem substituen
di , sed postea qñ in mãdato releuauit eum ab onere cautionis
promisit habere ratum &c. ꝙ per hoc non vr̃ dedisse mandatũ
ab substituendum.Aduerte, quia Ludo. in suis no..405. allegat
Rotam

ADDITIONES.

a Nic.Sup. Procurator non potest substituere.Adde c.intelleximus.de iud.c.ex parte.de resti spo.glo.in cle.religiosus. eo.tit.

Vinc.God. Adde, ꝙ procurator substitutus post litem contestatam potest alium substituere.Ro in deci.169.in nou.& in deci.124. procurator.in no.

b Vinc.God.Instantia dum perit facto actoris,causam non prosequentis,intantum ꝙ lis perempta est conuentus qui insufflationem obtinuit ad expensas minime tenetur , imò debet actor ipse in expensis condemnari . Thom. Gram. deci. 91.nu.5.

Rotam in d.decisi.309.ꝙ si dñs releuat procuratorem suum ab onere satisdandi, & substituendum ab eo, quia per illa verba, substituendum ab eo, licèt sint enunciatiua, videtur ꝯcessa ptãs substituendi. Et ad prædicta vide gl.no.in l.pe.§.ꝙ si is.ff.de diuer.& tpalib.præscri.ꝙ si procurator esset prohibitus a domino alium substituere, tũc nunquam poterit substituere q̃tumcunq; esset factus dñs litis. qđ no. Item vide aliã gl.no. in cle. religiosis.in fi.de procu. an qui est inhabilis ad exercendũ pro curatoris officiũ possit aliũ substituere? de quo ibi per Doct.& per Bal.in d.l.qđ quis.in 5.q.& per Io.An.in reg.qđ alicui.j.eo. lib. Potest ergo dari ptãs substituẽdi incertum, vt hic in tex.& facit c.si quis iusto.s̃.de elec. eo.lib.tenet Bal.in d.l.si quis. sed ipsa constitutio procuratoris a prin.debet esse certa, & de certa & expressa persona, vt in l.2.hic alleg.vnde si constitueretur procurator Titius, & ille quem ipse fecerit, non valeret quò ad illum quem ipse fecerit, cum tunc procurator videatur incertus, de quo tamen vide plenè per Ioan.An.in additio. Spe.eo. tit.& per Ang.in d.l.2.ponentem ẽt, an procurator possit constitui alternatiuè, puta constituo Titium vel Semproniũ? & tenet ꝙ sic, vt sic disiuncta resoluatur in coniunctam, vt ibi per
8 eum.† In ea.glo.ibi, tutor incertus.& per hanc l.refert hic Ioã. And. fuisse terminatum, ꝙ testator non possit cõmittere alteri electionem fideicõmissariorum seu executorum.& facit l.nul li.C.de episc.& cleri.cum videantur esse incerti. Ad idem glo. in c.tibi qui.s̃. de rescrip.eo.lib. & tenet Bart.in l.alio.ff.de ali. leg.& Docto.in c.2.in prin.j̃. de testa.& ita est tenendum, licèt Io.An.in addi.Spe.in tit.de instru.edi.in §. nunc aliqua & Bal. in l.id quod pauperibus.C.de episco.& cler.aliud velit. de quo etiam per eum in l.captatorias.C.de testa. militis.

1 Procurator. † No.j. iuncta glo. ꝙ procurator, siue ad vnum negotium, siue ad negotia simpliciter, vel generaliter potest regulariter alium substituere. qđ videtur ꝯ id quod dixit Bal.in l.pe.§.accessio.ff.de diuer.& tempo.præscri.de quo j̃. Et dicit hic Archi.& Ioã.An. ꝙ non solum ipse procurator ad negotia potest quãcunq; voluerit alium substituere, sed etiam procurator ab eo datus seu substitutus poterit alium substituere, & sic in infinitum, & vnus alteri tenebitur, lis tamen æstimabitur tantum, quantum interest dñi principalis ꝯstituentis, vt l.si quis mãdato.ff.de neg.gest.ſm Io.An. & sequunt̃ Doc.hic. licèt ergo substituens videat̃ suo periculo substituere, vt est dictũ s̃.in prin. ipse tñ substituẽs habet regressum ꝯ substitutum, vt patet ex prædictis.
2 † In glo.fi. in fi. quare autem procurator ad iudicia regulariter non substituit alium, & procurator ad negotia sic. plene per glo.& Bar.in d.l.pen.dicentem, ꝙ in iudicijs vr̃ electa industria personæ, non sic in negotijs.& ideo si in negotijs esset electa fides, vel industria, non posset alium substituere, vt d.l.pen.facit c.si.j̃.e. & c.is cui. s̃.de offi.dele.eo.lib.de quo etiam per Bal. in d.l.ꝙ quis. assignãtem pro hac differentia tres alias rationes, dicẽtem inter alia, quòd procurator ad negotia nunq̃ potest substituere, quando esset expresse prohibitus, vt in l.j.§.magistrum.ff.de exercito. Et idẽ si tacitè, puta si mandat̃ alicui certum negotium expediendum per seipsum, nã nõ poterit fieri per alium, vt in l.j.§.ne aũt.C. de cad.tol. Et idem quando mitteret̃ alicui aliquid personaliter faciendum, vt voluit glo.no.in ver.publicè, in clemẽ.j.de vi.& hone.cle.de quo vide dicta in d.c.is cui.de offi. dele.eo.lib.

SVMMARIVM.

1 *Procurator potest per dominum liberè reuocari ante litem contestatam.*
2 *Procurator licèt per litis contestationẽ efficiatur dominus litis, non tamen efficitur dominus causæ, sed ipse dominus remanet causæ dominus.*
3 *Procurator si reuocet̃, ad quem dẽt peruenire notitia hmõi reuocationis, an ad iudicem, vel procuratorem, vel ad aduersarium, vel ad vtrosque.*
4 *Sigillum si ostenditur alicui an & quando faciat fidem.*
5 *Actus qui solet sequi post litis contestationem in causis in quibus non requiritur litis contẽstatio, an faciat litis contestationem.*
6 *Procurator ingrediens religionem, etiam si non sit professus, an possit reuocari a domino.*
7 *Dominus an possit facere actus in iudicio inuito procuratore.*

CAP. II.

1 Qvamuis. † No. j. ex tex. vnam regulam, ꝙ pro
a curator[a] põt per dominum liberè & sine causa reuocari ante li.contest. qđ tamẽ limita, nisi in tribus casibus de quibus in l.quę omnia. cũ seq.ff.eo.titu. Primò.s. quando procurator vult resistere ad exonerationem suæ famæ, puta quia dominus vellet eum remouere tanquam suspectũ. Scđò quando in rem suam esset procurator. Tertiò qñ de suo aliquid expẽdisset, qđ vult retinere. hoc tamẽ casu poterit reuocari si dominus velit illud sibi soluere. Quartò quando dominus vellet reuocare in parte, & nõ in totum, vt ff.e.ti.l.in causæ.in prin. Et qđ hic dicitur in tex. liberè, exponitur sine causæ cognitione. de qua j̃. sequitur in tex. sed bene requiritur causæ cognitio super his quę excludunt ptãtẽ reuocãdi ex parte ipsius reuocantis, puta an procurator sit datus in rem suam, vt l.procuratore.ff.eod. vel si reuocans sit talis persona quæ reuocare non possit, vt pupillus vel si procurator in aliquo se obligauit in iudicio, secundũ Ioã. An.de quo per glo.in l.is cuius.ff.eo.ti. Scđò no.ibi, peregrinari. quia procedit etiam in voluntaria peregrinatione, vt in l.aut.ff.eo. titu. æquiparatur ergo inhabilis, qui est præsens, & habilis se absẽtãs in longinquis partib. qđ facit ad no.in c.si is cui.s̃. de of.de
2 le.e.li.† Tertiò no.ibi, suæ cãæ.ꝙ licèt procurator per litis ꝯtest. efficiat̃ dñs litis seu ĩstãtię, vt s̃.c.prox.tñ nõ efficit̃ dñs cãę. imo ipse dñs dr̃ esse dñs suę cãę, ẽt post litis ꝯtest. vt hic per Bar.in l. ab executore.§.fi.ff.de appel. Vltimò no.ꝙ prohibitus reuocare procuratorem non intelligitur prohibitus adesse processui procuratoris. quod inducit Domi. ad statuta prohibentia procuratorem reuocari. facit cle.constitutionem.§.sanè.de ele.per solam ergo assistentiam quam facit dominus vnà cum procuratore, agitando iudicium, non videtur ipse procurator reuocatus. facit c.si quem.§.secus.j̃.eo.tit.& dicetur j̃.in gl.fi.& vide in
3 l.Paulus.ff.eo.tit.† In glo.in ver.reuocari, in fi. tene menti glo. ord.de reuocatione procuratoris ad iudicia, qñ sit necesse ꝙ reuocatio transeat in notitiam iudicis vel aduersarij, de quo plenè per Doc.in c.mandato. hic alle.& in l.j.C.de satisdãdo. De reuocatione verò ꝓcuratoris ad alia negotia, dic vt in c. ex parte decani.de rescrip. Et de reuocatione procuratoris dati ad renunciandum in beneficijs, dic vt in clemen.j. de renuncia. vbi etiam no. quid in mandato ad conferẽdum vel ad eligendum. de quo etiam in c.si.j̃. eod. Et dixit hic Archidia. quòd reuocatio potest transire in notitiam per litteras ipsius constituentis, vt in l.si procuratorem absentem.ff.eo.titu.& in clem.j.eo.tit. & facit c.2.s̃.de solu. vbi æquiparatur traditio sigilli & literarũ. ex quo infert hic Arch.arg. procuratorem admitti, siue habeat literas, siue sigillum, quia tradens sigillum confidit de illo cui ipsum tradit. Sed Hostiẽ.contra, nisi ostendatur litera sigillata, vel caueat de rato.argu.d.l.procuratorem. vel aliàs fiat fides, vt in d.l.j.& ita dicit hic Archid. esse tenendum.& ita residet Ioã. And. Et ex his inferuntur tria dicta. Primò ꝙ valeat procuratorium si literæ sunt sigillo sigillatæ, etiam si sigillum sit priuatũ ipsius ꝯstituẽtis procuratorem, & sic non sit publicũ, vt per gl. in cle.j.eo.tit.in prin. nec requiritur subscriptio testium vel notarij. debet tñ sigillũ esse cognitũ vel probatũ si fuerit negatũ, vt no. Host.in c.j.s̃.eo.& vide ibi per Doc.& per Rotam in decisi. 162. incip. Item ꝙ valet. vbi tenet valere procuratorem ad causas solo sigillo episcopi, vel alterius prælati sigillatum, etiã sine subscriptione notarij vel testium, dummodo sigillũ sit co-
4 gnitum vel probatũ si fuerit negatum. † Scđò infertur ꝙ sola ostensio sigilli alicuius non probat mandatum. & ita sequitur Domi. nisi qñ sigillũ est affixum scripturę, non qñ est de per se separatũ, vt in c.2.s̃.de fide instru.& in c.significauit.de app. ex quibus probat̃ ꝙ sigillũ quantũcunq; publicum non facit fidẽ, nisi sit affixum literæ.& facit etiam quod not.Innoc.in c.cum P.s̃.de fi.instru.& ita sequit̃ Bal.in l.j.C.e.tit.& Imo.in d.cle.j.
b Nec ob.d.c.2.quia ibi dictio,[b] seu, ponit̃ copulatiuè, cũ alterũ non sufficiat, vt no.in c. ex parte S.s̃. de resti.spol. & quia licet tex.ibi dicat, lr̃as, seu sigilla, tñ non approbat ꝙ sola sigilla sufficiant, ſm Domi. limitantẽ prædicta, nisi ꝯsuetudo esset in cõtrarium, per no.in c.cùm dilecti.s̃.de fi.instru. vt hic plene per
c eum. Tertiò infertur ꝙ solum sigillum[c] licet non probet mandatũ, vt s̃.tñ operat̃ vt quis admittat̃ cũ cautione de rato: intellige si probetur ꝙ illud fuerit traditũ a dño, per no.per Ioã.An. in c.coram.s̃.de offi. deleg. & per glos.& Doct.in l.3.ff.de pac. quia als̃ potuit subtraxisse, vt in c.3. loco. s̃. de proba.& ita procedat ꝙ dicit Io.de Imo.hic tenẽs ꝙ ex solo sigillo nõ admittatur cũ cautione de rato, ex quo dẽt admitti procurator qñ est dubiũ de mãdato, vt in l.j.C.eo.& sic aliter quam ꝓ sigillum, vt quia

ADDITIONES.

a Vin.God. Procurator an, & quando, & quomodo, & qualiter reuocatur. Fel. copiosè in c.ex parte decani, col.10.ver.reuocatio, cum seq.de rescri.& procurator constitutus propter iustum metum, reuocatio etiam non intimata tenet. Ruy.consi.121.nu.21.lib.4.

b Nic.Sup. Dictio, seu. Adde glo.& Doct.in c.bonæ.el j.de postu.præla. Archi.in c.j.de sta.reg.lib.6 Bar.in l. si ita.ff.de au.& arg.le.Cy.in l.conuenticulam.C. de episco.& cleri.

c Vin.God. Adde, an sigilli fractio, vel deuastatio operetur, vt instrumentum non dicatur signatum, Deci.consi.146.col.6. in fine.

quia habet instrũ causæ penes se, vt no. in d. c. coram. & in l. 3. §. causę. ff. ad Carbo. & in d. l. 1. de quo hic plene per Domi. Quãdo tamen causa non est magni præiudicij, vel non requirit speciale mãdatũ, & persona quæ haberet sigillũ esset bonæ famę, & nota dño, admitteretur cum cautione de rato, esto ꝙ aliter non probaretur de traditione, ex quo non præsumitur subtraxisse, ſm Bal. hic.
5 † In glo. in ver. postea, in fi. in casibus etiam in quibus lis non contestatur, de quibus in cle. sæpe. de verb. sig. & in cle. dispendiosam. de iud. actus qui alias solet sequi post lit. contesta. habetur pro litis contesta. & tunc procurator sine causa reuocari non poterit. Pro quo glo. no. in versi. absentia. in c. j. §. de elec. eo. lib. & ita tenet Io. An. in addi. Spec. tit. de ꝓcu. §. ratione quoque. ver. item ꝙ mandatũ. In gl. in ver. noléte. ibi, mandato. aduerte, quia tex. ibi videtur velle, ꝙ ẽt post lit. cõtesta. possit fieri reuocatio: intellige ex iusta causa, vt hic dicitur, vel procuratore consentiente, vt hic in tex. a contrario sensu. sine enim causa reuocari non posset, ẽt procuratore volente, nisi aduersarius consentiret, vt no. in d. l. quæ omnia. & ibi per Doc. Quid aũt sit in causa appellationis, an procurator qui per litis contestationem factus est dñs litis, in causa principali possit reuocari sine causa, & in cã appellationis. vide per Rotã in decis. 21. quæ inci. Item si dñs. & dicetur in c. si quem. ꝭ. eo. & vide in decis. 281. In gl. in ver. inimicum. ibi, suspectũ. no. ex gl. ꝙ licet aliàs in inimicitijs fiat differentia an sint capitales vel non, tamen ad inducendũ suspicionem non fit ista differẽtia, quia ẽt inimicus non capitalis dicitur esse suspectus. qđ no. ꝑ statutis ſm Domi. In ea. gl. ibi, promisit. intellige sciẽte & patiente procuratore, vt in l. si defunctus. ff. eo. tit. & vide qđ no. in l. si filius. §. fi. ff. eo. ti. & in c. j. §. eo. ſm Io. An. In glo. in ver. suspectum. ibi, ꝙ remoueatur. vnde iste tex. & l. itẽ si suspectus. ff. eo. ti. loquuntur de alia suspicione, quæ resultat ex alia causa ꝗ ex cõtradictione, sed l. quæ omnia, loquitur de illa quæ resultat ex contradictione, & illa non sufficit ad perpetuam cõtradictionem. † In gl. in ver. ingredi, in fi. idem Paul. & Domin. licèt Arch. hic, & glo. in d. l. aut. intelligat in professo, & non bene, cũ exẽpla hic in tex. habeãt locũ ẽt in tꝑali impedimento. ergo idẽ in isto casu. Et an nouitius possit esse procurator, vide per gl. in c. beneficium. ꝭ. de reg. & de professo [a] vide in cle. religiosa. de procur. & hic per Pau. & Domi. ꝯcludentẽ, ꝙ religio. procurator ẽt lite cõtestata poterit sine causa reuocari a superiore, vt per gl. in ver. obtẽta. in cle. j. de testi. & ibi per Paul. & hoc nisi aduersarius cõtradiceret, ſm Lap. per no. in d. l. quę omnia. vel nisi sit constitutus in illis casibus, in quibus sine licentia superioris põt esse in iudicio, de quibus in cle. reli. eõ. ti. & in c. cum l. & A. §. de re iudi. & in c. ex parte. §. de accusa. In illis enim ſm Do. nõ poterit reuocari post lit. ꝯtesta. nisi subsistente iusta cã, vt hic in tex. In gl. in versi. alia rationabilis. ibi, decrepita, vel nimis iuuenis. qđ procedit ẽt si ex certa scientia fuisset cõstitutus talis procurator, & est speciale vt lites citius habeant expeditionem, ſm Imo. & Domi. In ea. gl. ibi, in similibus. intellige in quibus sit par vel maior æquitas, sicut & in casibus hic expressis, ſm Io. An. puta si procurator esset excõicatus, quia ẽt post lit. cõtest. posset reuocari, vt §. de excep. c. exceptis. & facit gl. in c. decernimus. ꝭ. de sen. excom. In glo. fi. in fi. no. ex gl. ꝙ inuito procuratore nõ põt dñs facere principaliter actũ in iudicio, sed ipse procurator volẽte dño faciet actus iudiciales necessarios. Et vide per Bal. in l. procuratoribus. C. eo. quid si dominus fecit actum in iudicio absente vel inuito procuratore, an valeat? de quo etiam hic per Pet. de Anch. ponentem, primò qualiter possit ferri sñia cõtra procuratorẽ illus, qui decessit post lit. contest. de quo per Bald. in l. nulla. C. eo. ti. Secundò quid si post lit. contest. cum procuratore citetur dñs, & non procurator, an valeant acta. de quo vide plenè per Doc. in c. 2. §. de test. & per Bald. in d. l. procuratoribus. & in l. j. C. de senten. & inter. & per Bar. in l. furiosæ. ff. de re iudi.

ADDITIO.

[a] Nic. Sup. De professo. Adde Archid. in c. nullus. el 2. 2. q. 7. & per Innoc. in c. cum P. & G. de re iudi.

SVMMARIVM.

1 *Procurator suscipiendo mandatum, an dicatur eodem vti?*
2 *Procuratoris officium non incipit ante susceptionem officij & receptionem procuratorij, nec habet procurator potestatem excommunicandi.*
3 *Procurator re integra potest renunciare mandato, secus re non integra.*
4 *Procuratoris substitutio si non habet effectum, perinde est ac si non fuisset facta.*
5 *Procurator qui substituit, non habet potestatem reuocandi substitutum, nisi hoc sibi permissum sit a domino.*

CAP. III.

1 IS qui. † No. j. ibi, vsus non fuerit, ſm Do. ꝙ per susceptionem & acceptationem mandati nõ dicitur quis vti mãdato, & sic per susceptionem nõ desinit res esse integra qđ inducit ad no. in c. quãuis. & c. si a subdelegato. §. de offi. dele. eo. lib. Sed certè loquendo in procuratore, videtur tex. clarus hic, ꝙ per acceptationẽ mandati res desinat esse integra, esto ꝙ ꝓcurator nõ sit aliter vsus mandato. ideo est ꝙ post susceptionẽ mandati, licet eo vsus non fuerit, non põt reuocari ab ipso substituente. vnde desinit res esse integra per acceptationem. & ita tenuit Rota in decis. 514. quæ incip. Item si aliquis, vt dicetur ꝭ. in glo. in ver. reuocandi. & ibi plene ad intelligentiam huius tex. Secundò no. ibi, in delegato. casum pro eo quod dixit glo. in ver. procurator. in c. 1. §. eo. ti. & lib. ꝙ non procedit arg. seu æquipa ratio procuratoris ad iudicẽ delegatũ, vel econtra. Vltimò no. ꝙ habens potestatẽ pluriũ causarũ, licet si in vna expiret eius
2 potestas, tamen remanet in alijs. † In glo. in ver. susceptum, in prin. no. iuncto tex. & ita alle. ꝙ ante susceptionem officij, & receptionem procuratoris non incipit procuratoris officiũ, nec habet procurator potestatẽ exercendi. Arch. alle. ẽt ad hoc Spec. eo. ti. §. j. versi. quid si ꝓcuratoriũ. arg. c. super eo. el 2. §. de app. & ita voluit gl. or. in ver. receptis. in cle. j. eo. tit. & tenuit Bar. in suo consi. quod inci. an procurator. & refert Bald. in l. fal. C. de fur. vbi idem tenere vr̃, qđ ẽt tenuit idem Bar. in l. sed pupilli. §. itẽ si procuratori. ff. de neg. gest. facit l. quęro. ff. ꝙ fal. tu. vbi Bal. idẽ tenet. & Rota in deci. 145. quæ inci. Item si procurator. dicens ꝙ si procurator habens mandatum ad substituendum substituat, nõ admittet talis substitutus, nisi probet procuratorẽ substituẽtẽ prius acceptasse onus procurationis ante dictã substitutionẽ. Bar. tñ in d. §. item si procuratori. limitat, primò prædicta ꝓcedere, qñ ꝓcurator ignorasset se procuratorẽ ꝯstitutũ, dũ actũ gessit, secus si sciuisset, quia tũc valerẽt gesta ꝑ eũ, licet adhuc mandatũ nõ susceperit, & ita tenet hic Pe. de Anch. idem ẽt videtur tenere Bal. in d. l. falsus. vbi plenè ꝑ eũ de his. & vide qđ no. in l. filius. §. inuitũ. ff. eo. & ꝑ Io. An. in addi. Spec. eo. ti. §. j. Secundò limitat hic Do. nisi in mãdato esset clausula, de rato: quo casu tũc valerẽt gesta ꝑ ꝓcuratorẽ, licet adhuc ꝓcuratoriũ nõ viderit, vel ignorauerit se procuratorẽ, vt ꝑ Lud. in suo nota. 170. & ita refert Rotã tenere in antiquis in decis. 380. Quid aũt si ꝓcuratoriũ erat ꝑ ꝓcuratorẽ receptum, tñ non fuit exhibitum in iudicio. Spec. in d. ver. quid si procuratorium, cũ sequentibus, tenet satis sufficere, & valent acta, licet non fuerit mandatum exhibitũ in iudicio. qđ no. Et ibi ponit quid si esset elapsus terminus ad ꝓducendum mandatum, an possit postea produci? de quo etiam hic per Do. & vide aliàs per glo. in ver. non obstante, in cle. sæpe. de verb. sig. Et an procurator possit cogi prẽcisè ad dñm defendendũ? hic per Arch. & per Inno. in c. constitutus. & per Ioan. And. in c.
3 accedens. §. eo. & per glo. in ver. cogi. in clem. j. eo. titu. † In ea. glo. in fi. tenet hic Ioan. An. ꝙ procurator re integra possit expresse renunciare mandato, vt in clem. j. eo. tit. sed re non integra non poterit, nisi subsistẽte iusta causa, vt sic idẽ dicat in renũciatione fienda ꝑ ipsum procuratorẽ, qđ dr̃ in reuocatione fienda per ipsum dnm. in c. j. §. eo. ti. & li. ſm Io. And. qđ no. & qñ dicat̃ res integra dicetur ꝭ. eo. in c. licèt. & ibi vide de his. In versi. vsus non fuerit, in fi. per rõnem huius gl. tenet hic Ioan. An. in prin. ꝙ si ꝓcurator substituit ex ptãte sibi data ab hoĩe, & sit dubiũ de mandato ipsius procuratoris substituti, ita ꝙ sit necessaria satisdatio, debebit ipse substitutus satisdare dñm ratum habiturum, non aũt ꝙ habebit ratum ipse substituens: secus si ꝓcurator substituit ex potestate sibi data a lege, vt quia effectus est dñs litis, vel procurator in rem suam: nam tũc substitutus ab eo debet satisdare ipsum ꝓcuratorẽ substituentẽ ratũ habiturũ, & non dñm, vt hic sentit Io. An. & tenet hic Pau. & Pe. de Anch. & ita ꝓcedat qđ no. Spe. eo. ti. §. j. ver. & nũqđ substitutus. & tenuit Bar. in l. 2. in fi. & in l. de curatore. ff. de curat. bonis dan. Et ita ẽt est de mẽte Rotæ in deci. 414. quæ inci. Item si aliquis. vbi ẽt per rationem huius glo. determinatur, ꝙ procurator hñs mandatum ad substituendũ, si substituat & re integra moriatur anteꝗ substitutus acceptet, ꝙ talis substitutus poterit prosequi, quia dicta substitutio cẽsetur facta ab ipso domino, ministerio tñ substituentis, vt dicit gl. hic, secus tamen esset in d. casu si procurator haberet potestatẽ substituẽdi a lege, quia tunc ipso procuratore substituente mortuo re integ. mandatũ ipsius substituti fuisset extinctum. ꝙ no. Et ad prædicta vide etiam per Rotam in deci. 442. quę inci. Item fuit dubitatũ vtrũ procurator ad cãm, vbi etiã per rõnẽ huius glo. decidit,

decidit, ꝙ procurator qui habet a domino potestatē substituēdi, potest ratificare gesta per falsum substitutū, & sic per eum qui se asserebat substitutum, & non erat, & hoc qñ expresse ratificat, secus si tacitè, puta si sciat illū causam agitare, talis em̄ expressa ratificatio censetur facta ab ipso dño, vt dicitur hic in glo. sed procurator hñs potestatē substituēdi a iure, ut quia sit factus dñs litis vel in rem suam, potest ratificare tacitè & expresse: ideo si talis procurator sciat Titium ab eo non substitutum agitare causam, si postea eum substituit ad eandem causam vl terius prosequēdam, vr oīa acta prius gesta per eum ratificasse, fm Rotam ibi. quod no. †In glo. in ver. aliud. ibi, si compro-
4 missarius. no. rōnem differentię. si ergo constitutio, vel substitutio procuratoris non habuit effectum, perinde est ac si facta non fuisset. & ita tenet Bal. in l. quod quis. C. eo. ti. in vlti. q̄o. in fi. de quo tamē per Rotam in deci. 280. quæ inc. Item si contra. & dicetur in c. si duo. in prin. & in c. si quem. j. e. & vide per Inno. in c. in literis. s. de offi. deleg. & per Bar. in l. si procurator. §. fi. ff. man. & in l. 2. ff. de opt. leg. In ead. glo. in fi. vult glo. ꝙ procurator habens mandatum a lege ad substituendum possit reuocare substitutum a se, sicut & ipse dominus principalis, cum vt dñs litis & suo iure substituat. facit l. si verò non remu. §. pe. ff. man. intellige prout habetur s̄. c. proxi. & j̄. in glo. seq. & per Rotam in decisi. 146. quæ incip. Item substitutus. in fi. & in hoc est deterioris condōnis habens mandatum ab homine q̄ a lege, licèt quantum ad effectum tacitę reuocationis per mortē fortius sit ius procuratoris substituti ad habentes mandatū ab homine q̄ a lege, ut per Rotam in d. deci. 414. & est dictum s̄. In glo. in ver. illo, in fi. & eadem distinctio seruabitur in procuratore habente potestatē reuocandi, fm Archi. non enim plus potest procurator in reuocatione q̄ ipse dñs principalis. vnde substitutum a procuratore reuocabit ipse procurator, nisi eo casu quo reuocaret dñs constitutum a se, fm Io. An. & sequuntur hic Do. & Rota in d. deci. 146. & Old. in consi. suo 129. prout
5 refert Do. hic. †In glo. in ver. reuocandi, in fi. reuocat ergo, sed ex potestate per dñm tradita, ex quo dñs poterat, vt s̄. c. proxi.
a fm Io. An. & reuocare[a] poterit eo casu quo ipse dñs posset, vt s̄. in glo. proxi. conclude ergo, ꝙ nisi procurator habeat mandatum reuocandi substitutum, reuocare non poterit, vt hic in tex. quod tamen limita tribus modis, de quibus s̄. in glo. in ver. aliud. Primo si habet mandatum a lege, puta si fuit datus procurator in rem suam, vel fuisset litem contestatus. Secundo qñ procurator substitutus non acceptauit. Tertio qñ talis substitutio non valuisset, vel substitutus sit inhabilis. & in his dic, vt s̄. Quarto limita, quia licèt procurator datus ab hoīe cū potestate substituendi postq̄ substituit, & procurator ipse acceptauit, non possit reuocare talem substitutum, vt hic in tex. tamen procedit qñ ꝓcurator substituit simpliciter: secus si cum clausula, donec duxerit reuocandum, quo casu licèt procurator substitutus acceptauerit, & susceperit mandatum, si tñ aliquem actum iudicialē non facit, poterit ab ipso substituente tacitè & expresè reuocari virtute supradictæ clausulæ, & ita tenet Rota in deci. 381. quę inci. Item si procurator. ita limitans tex. hic. Sed si substitutus in causa processit ad aliquem actū, tunc reuocari nō poterit, licèt ipse procurator substituens apposuerit dictam clausulam, donec duxerit reuocandum &c. ex quo enim non habuit mandatum a dño reuocandi, ipse ex se reuocare non poterit re non integra, & dicta clausula tunc nō operatur. Sed cogita, quia fortè limitatio prædicta habet dubium, ex quo tex. hic non curat, an procurator sit usus mandato, vel non, dummodo susceperit mandatum, ergo si procurator substituens non habuit potestatem reuocandi a dño, non possit ipse ex se apponere dictam clausulam. vnde si substituit expirat eius officium si procurator substitutus acceptauit, dato ꝙ usus non sit mandato, ut hic in tex. nisi dicatur ꝙ substitutio fuit facta conditionaliter in tali forma. sic s̄. de offi. deleg. e. lib. c. si delegatus. & ita est de mente glo. hic, dum alleg. tex. in d. c. si dele. Quinto limita, nisi sit procurator habens generale mandatum ad lites cum potestate substituēdi, quia si sup vno negotio substituit, poterit uigore dicti generalis mādati reuocare, sicut dr̄ in iudice dato ad vniuersitatem causarum, fm Pe. de Anch. & vr̄ sentire Spe. eo. ti. §. 3. ver. sed pone. & tenet Bald. in l. ꝙ quis. in 16. q. Sed Imo. hic tenet ꝯrium, quia quo ad illam causam est functus officio suo, vnde est eadem ratio quæ est in procuratore habente speciale mandatum: immo ista limitatio vr̄ ꝯ tex. hic in fi. vbi tex. dicit, ꝙ in alijs nō prohibetur exercere officium procurationis. ergo in illa in qua substituit non p̄t exercere officium procuratoris, & habet locum regula huius tex. in prin. Et adde, ꝙ qñ procurator haberet duo procuratoria eiusdem datæ, alterum speciale, & alterum gñale, & substituat ex vi specialis, tunc enim virtute generalis reuocare non posset, vt tenet Spec. in d. ver. item pone. fm Io. An. quia sic ꝓcedendo vr̄ renunciasse generali, cui per speciale detrahitur, vt in c. 1. s̄. de rescrip. Sexto limita, nisi procurator sit datus ad substituendum cum clausula, ꝙ mandatum ipsius procura. remaneat firmum, quia tunc talis procura. virtute dictæ clausulę poterit reuocare substitutū a se, qñ simpliciter substituit: secus si substituendo cōmiserit totaliter vices suas, nihil sibi retinendo, quo casu substitutus incępisset procedere in causa, nō posset reuocari, vt tenet Rota in deci. 385. in antiquis, prout refert & sequitur hic Do. Qñ verò procurator habuisset potestatem substituendi, & reuocandi, & reassumendi totiens quotiens sibi videbitur expedire, tunc licèt qñ substituit transferat totaliter suas vices in alium, & protestetur ꝙ deinceps de hmōi causa nolit se intromittere, tñ re integra poterit qñcunque uoluerit onus procurationis in se reassumere, & in causa procedere propter formam dicti mandati, vt no. in c. licèt. j̄. e. & ita tenet Rota in deci. 184. quæ incip. Item si procurator. imò vr̄ ꝙ tunc, etiam re non integra possit reuocare, sicut tamen ipse dñs posset, ex quo habet mandatum ad id, ut hic in tex. prout est dictū s̄. in glo. in ver. illo. & in ver. reuocandi. In glo. in ver. omnes, in fi. & talis procurator generalis poterit agere iniuriarum, ut in l. sed vnius. §. procurator autem. ff. de iniur. & talis procurator constitutus ad omnes causas, si in vna ipsarū producat procuratorium, & propter alias petat sibi restitui, audiendus erit, secundum Ioan. An. remittens se ad Spec. in titu. de instru. edi. §. nunc dicamus, in fi. & ad no. per eum. s̄. de testi. in c. Albericus. & de his. j̄. eo. in c. qui generaliter.

ADDITIO.

a V.G. Adde, ꝙ reuocatio actus ualet, licèt quis iurauerit non reuocare, tam & si reuocans incurrerit periurium. Ruy. consi. 69. nu. 14. lib. 3.

SVMMARIVM.

1 *Procurator generaliter constitutus non exercet requirentia speciale mandatum, sine aliqua expressione, uel libera administratione bonorum.*

2 *Procuratoris mandatum valet, licèt in eo non contineatur, nisi ad agendū, & non contineatur ad defendendum.*

3 *Procurator actoris tenetur etiam dominum defendere: intellige in actionibus competentibus tempore constitutionis procuratoris.*

4 *Procurator licèt per generale mandatum non possit agere causas requirentes speciale mandatum, si tamen eas exerceat domino tacente, & ratum habente, ualet quod facit.*

CAP. IIII.

1 QVi ad agendum. † Generalis procurator non agit requirentia speciale mandatum, absque aliqua illorum expressione, vel libera administratione bonorum. h. d. Et habet tres partes. in prima ponitur de gñali procuratorio cum clausula inserta. In secunda ibi, sed si qñ, illi formæ adijcitur speciale. in tertia ibi, procurator. ponit tria requirentia speciale mandatum, & casum excipit. Tene menti in prin. & ita al leg. quia vbi requiritur specialis mentio alicuius qualitatis, nō sufficit expressio generalis, ꝙ possit exercere etiam requirentia specialē cōmissionē, & sic verba generalia prolata sub quacunque forma verborum non includunt requirentia specialē mentionē. facit c. 2. j̄. de præben. & c. 2. j̄. de pęniten. & s̄. de offi. lega. c. j̄. & c. præsenti. §. j̄. eo. li. Vltimo no. ꝙ habens generale mandatum cum clausula, ꝙ possit omnia requirentia speciale mandatum, tñ propter hoc non potest agitare causas requirentes speciale mandatum. Quid aūt si tales causæ requirētes spāle mandatum veniant incidenter, uide j̄. in glo. pe. & quod no. in c. sciscitata. s̄. de resti. in integ. & in l. qui proprio. §. item quę
2 ritur. ff. de procu. † In glo. j̄. in prin. no. ex glo. ꝙ valet mandatū procuratoris, licèt in eo non contineatur, nisi ad agendum, & non exprimatur ad defendendum. & ita etiam tenet hic Ioan. An. & Specu. eo. titu. §. j̄. ver. sed pone mandatum. vbi dicit ꝙ ita citè vr̄ sibi datum mādatum ad defendendū, & ita tenet Imo. in cle. 2. in 2. col. eo. titu. licèt glo. & Bal. in l. si defunctus. ff. eo. aliud velint: sufficit tñ ꝙ dicatur in ꝓcuratorio ad lites & causas, & ita etiam no. in l. licèt. §. is qui. ff. eo. per Bar. aliàs autem si non defenderet procurator, denegaretur ei facultas agendi. & per gl. 2. in c. accedens. s̄. e. tenetur procurator defendere nō solum in causa reconuentionis, sed etiam in causis conuentionis si coram diuersis iudicibus cōuentus esset, fm Bart. in l. sed & hęc. §. non solum. ff. eo. & uide per eum in l. seruum. §. prætor ait. & per Bal. in l. omniū. ff. eo. ti. Quid autem si procurator est constitutus ad agendum duntaxat tenet Bar. in d. §. prætor ait.

ait.ꝙ tunc non habeat mandatum in causa reconuentionis,& reo volente reconuenire repelleretur propter insufficiens mãdatum,vt no.s.eo. constitutus. ita vult Bal.in d.l. defunctus.& hoc nisi vellet defendere & satisdare de iudicato soluendo, ut per Bart.in l.mutus.§. pena. ff. eod. titu.nisi causa esset talis,in qua non foret plene consultum cum cautione de iudicato soluendo,puta in reali,ut in l.non solum.§.j.ff.e. quia tunc nõ admitteretur,licet aliud esset qñ foret dubium de mãdato, vt no. in c.coram.s.de offi.deleg.& in l.j.C.de procu.ſm Imo.& Do
3 mi.†In ea.glo. ibi , defendere cogitur.intellige in actionibus competentibus tpe constitutionis procuratoris, nõ aũt in habentibus ortum ex post,ſm glo.in d.c.oium. & Spe.eo. tit.§.j. ver.item excipitur,ſm Ioã. And.volentem;, ꝙ licet procurator possit constitui ẽt ad futuras lites, vt l.item.ff.eod.& s.eo.non iniuste.tñ in dubio vr constitutus ad lites præsentes tm̃ . & ita voluit glo.in d.l.oium . & clarius in l. damni.§. si si is qui.ff.de dam.infec.& tenet Bar.ibi & in l.hoc iure.ff.de sol.& vr̃ tex.in l.si procurator.iu prin.ff.de procu.Spe.tñ eo.tit.§. rõne aũt formæ.ver.quid si procuratorium.tenuit ɔ̃rium, vt sic trahatur ad futuras,per l.fi.C.quæ res pigno.& ita etiam sequitur Rota in deci.148.quæ inci.Item ꝙ cõmissio . & in deci.414.quæ inci.Itẽ fuit dubitatum vtrum procurator. vbi plene de hoc arti. & Io. And.in d.c.non iniustè.simpliciter transit cum opi.Spe.& idẽ do.Anto.& do.Nic.ibi.Sed aduerte,quia opi. glo. & Bar.videtur verior de iure,quam tenet Io.An.in dictis addi. et Bar.in d. §.si is qui. rñdentem rõnibus adductis per Specu. de iure ergo opi.gl.est verior,ſm Imo.in d.c.non iniuste.& Ang.in d.l.omnium.Sed limita duobus modis.Et primo,nisi futuræ causæ venirent ex præteritis,vel essent eis connexæ,nam tunc mandatum traheretur ad futuras causas,vt in l.qui habet, in fi.& l.se. ff.de tutelis, ſm Bald.hic.& Bar.in d.§.si is qui.Secundo limita prædicta procedere, qñ constituens procuratorẽ habebat aliquas lites tpe cõstitutionis procuratoris, quia si tunc nullas lites habebat , est necesse intelligere de futuris litibus , vt actus non pereat,vt in c.abbate.s.de ver.signi.& vt sic verba aliquid operentur.j.de priui.si Papa.& ita tenuit Ange. in d.l.oium.Et adde prædic.ꝙ syndicus etiam possit constitui tam ad præsentes q̃ etiam ad futuras lites.Sed actor vniuersitatis non potest constitui ad futuras lites, vt in l. illud.§.sed si ita.ff. ꝙ cuiusque vni.nomine.& ibi per glo.& Bal. de actore verò tutoris vel curatoris bene posset constitui ad futuras lites,ſm no.in l.neque tutores.C.eo.titu.In ead.glo.in fi. & talis satisdatio præstanda est arbitrio boni viri,vt no.in d.§.prætor ait.& ibi per Bar.& ꝑ
4 Bal.in l.actionem.C.eo.titu.& plenè no.in cle.j. eo.tit.†In gl. in ver.non debet,in fi.uide etiam per glo.in l.Pompo. ff.eo.ti. in prin. & licèt procurator habens generale mandatũ nõ possit tractare causas requirentes speciale mandatũ,si tñ tales causas agitat,dño expressè vel tacitè ratum habente,valeret quod fieret cum tali procuratore,ſm Arch.per no.in c. per tuas.s.de arbi.in glo.pe.& in c.veniens.el 2.s.de testib.in glo.sed quare. ex quibus infertur ſm Archi.ꝙ si quis videt causam suo nomine agitari per falsum procuratorẽ,& non ɔ̃dicit, ꝙ fit sibi præiudicium,nam ex voluntate sua creditur agere, ex quo eũ posset prohibere,& non prohibet,vt l.sæpe.ff.de re iudi.& sententia mandabitur ɔ̃ eum executioni , cum ex eius mandato actũ esse credatur,vt in l.4.ff.de re iudi. Debuit enim ɔ̃rium protestari cum primum id sciuit,vt l.2.C. de filiofa. minore.ſm Inn. in c.ex parte decani.de rescr.& ita residet hic Io.An. quod no. & de materia plenè, ꝑ Docto.in d.c. ex parte.& in l. qui petitur.ff.man.& in clemen.j.& per Bar.& Bal.in l.licèt.C.de procu.& in l.falsus.C.de furtis,& per Inno.in c.quis. s. de re iudi. vbi vr̃ tenere ɔ̃rium eius,quod hic dicitur per Cy.in l.mandatum.& in l.inuitus.C.eo.tit.& per Rotam in deci.453. quæ inci.Item per prædictam,& per Bar.in l.sæpe.ff.de re iudi.

S V M M A R I V M.

1 *Expresso vno casu,in quo requiritur speciale mandatum, adiecta clausula generali,fit extensio ad casus similes .*
Fallit in casu sequentis numeri.2.vide.

1 a Sed si aliquis.†Tene menti primo , & ita alleg.ꝙ expresso [a] vno casu in quo reqritur spãle mandatum,adiecta clausula generali,fit tunc extensio ad similes casus nõ expressos ,etiam si in talibus casibus non expressis requiratur specialis expressio, vel speciale mandatum.Regulariter verò speciale mandatum intelligitur dari vbi aliqd nominatim mandatur,vt ff.eo.ti.l. non solum.§.fi.& in l.illud. §.si talis.ff.de mino.ſm Io.An.Quid aũt si ea quæ requirũt speciale mandatum ponantur exceptiuè, an tunc habeat locum tex.hic?puta si dicatur ꝙ possit procurator oĩa quæ potest dñs, excepto ꝙ non possit donare vel compromittere &c. Lap.hic ꝙ sic,dicens etiam idem esse in cõmissione quam episcopus faceret vicario,puta si cõcedit ei ꝙ possit facere oĩa,quæ ipse episcopus posset,excepta collatione beneficiorũ,nam tunc poterit vicarius exercere omnia, quæ aliàs non includerentur sub generali concessione,nam exceptio debet esse de regula,vt notã.in rub.j. de reg. iur. & ipsa exceptio habet firmare regulam in oĩbus alijs casibus non exceptuatis,ut 32.q.7.dñus.& in c.3. s.de coniu.lepro. Dubium tñ facit, quia licèt exceptio firmet regulam,tñ non facit in ea includi casus, qui non includerentur de natura ipsius regulæ,vt in l.generali.§. vxori.ff. de vsufr. le.& ibi per Bar.no.in c.ad audientiam.s.de cleri.non residen. & ibi per Imo.in prin.& vide dicta in rub.j.de reg.iur. & in ca.
2 2.j.de peniten. † In glo.in ver. non expressos, in fi.no.glo.per quam tenet do.Nic.in d.c.sedes.de rescrip.in 3.col.in fi. ꝙ vbicunque casus requirens speciale mandatum est ita arduus , ut verisimiliter non fuerit cogitatus sub generalitate, tunc non sufficit ꝙ in procuratorio sit expressus casus requirens speciale mandatum,adiecta clausula gñali,ut hic in glo.per quam ẽt tenet dom.Ant.& Imo.in c.nonnulli.§.j.in 2.col.de rescr.ꝙ nõ sufficeret procuratorium,enumeratis aliquibus casibus requirentibus speciale mandatum , adiecta postea clausula generali,quò ad hoc vt sit habilis ad impetrandum , quia vbi requiritur notabilis specificatio propter exclũdendã fraudem uel magnitudinem rei,non uidetur sufficere talis clausula,& facit gl. in c.procurator.s. de elec.eo.lib. in ver.mandatum.de quo j.§. proxi.Et ad materiã vide plene, & notabiliter per Lap. in sua alle.60.& 70.& qđ no.in d.c.sedes.& in cle. non põt. de ꝓcur.

A D D I T I O.

a V.G.Nota,ꝙ expresso dicitur,quod necessariò sequitur ex uerbi natura. Ruy. consi.132.nu.4.lib.2.& consi.64.nu.9.lib.1.& consi.108.nu.16.lib.2.& consi.159.nume.10.lib.3.

S V M M A R I V M.

1 *Mandatum speciale requirens tria,scilicet deferre iuramentum,pacisci,& transigere,qualiter hoc intelligatur .*
Adde ad idem.nu. 2.
3 *Casus requirentes speciale mandatum sunt multi, quos numerat glo.in c. qui ad agendum.§.fina.& hic.*
4 *Absolutio an possit peti per procuratorem.*
5 *Mandatum speciale , an requiratur in beneficialibus.*
6 *Liberam administrationem quis habere dicatur, & an prælati, & rectores ecclesiarum dicantur habere mandatum cum libera.*

1 Procurator.†No.j. tria requirentia speciale mandatum.quod intelligit Io. An. quò ad hoc, vt noceat dño,sed quò ad hoc vt ꝓsit,sufficeret generale, ut in l.nam & nocere.ff.de pac.et facit quod dixit Ioan.An. in c.j.in princ.s.de pac.eod.lib. Secundo no. ꝙ mandatum cum libera
2 æquiparatur speciali mãdato.de quo j.†Vltimo no.tex.ibi, cause etc.per quem Bar.in l.qui Romæ.§.Callimachus. de uer.ob. dixit esse drĩam,si dicatur,facio te procuratorem ad agendum, et defendendum,libellum dandũ etc.cum plena,& libera potestate, quo casu non conceditur libera administratio causæ, sed instantiæ,ideo de causa nõ posset transigere, sed solum de instantia:secus si diceretur,facio te procuratorem in cã quã habeo,vel habere intendo cum tali, concedens in prædictis liberam &c.quia tunc poterit etiam de ipsa causa trãsigere , ut hic
3 in tex.& facit c.2.s.eo.titu.& lib.†In glo.mag.in prin.tene mẽti glo.ordi.& semper allega.ponentẽ 20.casus requirentes speciale mandatum,cõputatis casibus, de quibus hic in tex. quos etiã ponit Spe.in eo.tit.§.j. ver.item opponitur,ꝙ licèt habeat. & no.de his in c.coram.hic alle.In ea.glo.ibi,nec in integrum restitutionem petere, an in tali mandato requiratur specificatio causæ,& personarum,uel sufficiat generaliter dicere,ad petendum restitutionem?Bal.in l.illud.§. si talis.ff. de minori. dicit,ꝙ cõiter tenetur,ꝙ in procuratorio non requiratur expressio personarũ,sed bene hoc requiritur in libello, vt no. in cle. 2.de procu.de quo tñ per Bar.Ang. & Do. in l.si quis mihi bona.§.sed vtrum.ff.de acqui.hære.& in l.filius.§.pen.ff.de dona. In ead.glos.ibi,secus si incidenter.no.glos. idem voluit glo.& Imo.in d.c.nonnulli.§.j.post prin.& vide in l.qui proprio.§.itẽ quæritur.ff.eo.tit.In ea.glo.ibi, duo procuratores. vide de hoc per Fede.in suo consi.175.In ea.glo.ibi,de causa matrimoniali. de hoc per Rotam in deci.375.quę incip. Item fuit dubitatum, vtrum ad agendum.tenentis ɔ̃rium in fi.& dicit,ꝙ c.accedens. hic alle.habet locum in iudicialibus. vnde licet ad ɔ̃hendũ matrimonium requiratur speciale mandatum, tñ ad agendum in iudicio in causa matrimonij non requiritur speciale mandatum.de

4 tum.de quo tamen per Docto.in d.c.accedens.† In ea.glo.ibi,
a ab excõicatione. vult gl.primo quòd absolutio ; ab excõicatio
ne possit peti per procuratorem. & idem voluit 2. qõ.5. quan-
to.licèt Host.in c.cum desideres.s̃.de sen.excom.voluerit õriũ,
& non bene,ſm Doct.ibi,& est bonus tex. in c. venerabilem.
s̃.de elec. Secundo vult glo. ꝙ licèt possit peti absolutio per ꝓ-
curatorẽ,tamen requiritur speciale mandatum, & ita vr̃ velle
Spec.eo tit.§.j.ver.item ꝙ licèt habeat. & ver. 17. & idem Lap.
in sua alle.70.quæ inci.Spe.in 3.col. in prin. Rota tamen in de-
ci.425.quę inci.Item si decanus.tenens ꝙ canonicus nõ excõi-
catus possit pro concanonico suo petere absolutionẽ a sentẽ-
tia excõicationis,ẽt sine mandato,prout tenuit Inno. in c.Ro-
mana.j̃.de senten.excõ. quod procedit in vera absolutione, nõ
aũt in absolutione ad cautelam, quia in illa nullus admittetur
sine speciali mandato, ſm Rotam ibi. Et ad prædicta vide per
Lap.in d.alle.vbi tenuit, ꝙ non sufficeret speciale mandatũ ad
præstandũ iuramentũ,per no.in d.c.cum desideres.in ver.abso
lutionem.videretur tñ sufficere generalis clausula, facta expſ-
sione,ꝙ possit petere absolutionẽ,licèt non fieret aliter mẽtio
de iur̃o,vt s̃.§.proxi.immo dicas ꝙ sufficeret simplex mandatũ
ad petendã absolutionẽ, vt sic possit iurare de parendo manda
tis ecclesiæ,licèt ad iurandum non habeat aliter mandatũ,quia
mandatum trahatur ad oĩa, sine quibus absolutio obtineri nõ
potest,vt s̃.de offi.deleg.prętereа. & in l.ad rem mobilem. &
in l.ad legatum.ff.de procura. & ita tenet Spec.in d.§.j. ver.itẽ
opponitur,ꝙ licèt habeat.& ver. 17. & facit quod dicit Ang.in
l.bene a Zenone. C.de quadrien.præscri.In ead. glo.in fi.vltra
glo.adde alios casus requirentes speciale mandatũ, & Xxi.ca-
sus est ad opponendum exceptionem famosam vel crimino-
sam, & per Specu.in d.§.j.in ver.sed nunquid. de quo in d.cle.
non potest.& in c.j.s̃.de elec.eo.lib.Sed cogita quia damnatus
actione iniuriarum infamatur.l.j.ff. de infam. & tñ ad agẽdum
actione iniuriarum admittitur procurator sine speciali mãda-
to.l.sed si vnus.§.procurator.ff. de iniur. & est dictum s̃.in c.is
qui.in fi.ideo vide latius per Doc.in d.cle.non potest. Xxij.est
qñ vellet quis impetrare pro alio dispensationem super natali
bus. quo casu de stilo curię requiritur speciale mandatum,ſm
Spe.in d.§.item opponitur.imo tenet Lap. in d.alle. ꝙ istud ꝓ-
cedat in omni dispẽsatione,vt semper requiratur speciale mã-
datum.pro quo alle.Spe.in ti.de ele.in ver.no.Xxiij.ad facien-
dum pacem,ſm Io.An.hic, de quo tñ remittit ad Spe.in tit.de
treu.& pace.§.hoc quoque.& vide per Bald.in l.pactum. C.de
pac.& no.j̃.de re iudi.c.ad apostolicæ. procurator tñ constitu-
tus ad faciendum pacem potest facere inseri in instr̃o pacta ẽt
pęnalia,consueta tñ apponi in similibus instr̃is,ſm Ang.in d.l.
bene a Zenone.Xxiiij.qñ iudex conuenitur in syndicatu fini-
to officio,vt in l.j.C. tam ciui. q̃ crimin. & hos quatuor casus
enumerat Spec.in d.ver.item opponitur. Xxv. qñ procurator
vellet proponere tale quid, ex quo dñs incideret in pęnam si
non probaret:nam tunc requiritur speciale mandatum, vt no.
in d.c.j.& per Bar. in l.3.§. si procurator.ff. quod quisque iuris.
& in l.si procurator.ff.de condi. indebi. & in l.in illa stip.in fi.
ff.de verb.oblig.& in l.gerit.ff.de acqui. hære. vbi hoc tenuit.
& idem Inno.in c.super his.de accu.de quo tñ per gl.& Doct.
in d.cle.non potest.Xxvj.ad donãdum,vt in l.õ iuris.ff. de pac.
& in c.fi.s̃.de offi.vica.e.lib.vbi procurator, ẽt si sit datus cum
libera administratione, donare non põt.facit l. procurator cui
libera.cum l.seq.ff.eo. & ibi per glo.& Bar. & Bald. in l.si pro-
curator.C.eo.tit.imò procurator qui esset datus ad transigen-
dum & paciscendũ, non posset debitum remittere, seu cede-
re,& sic donare,vt tenet Fede.in suo consi. 179. & per Bal.in l.
præses.C.de transac.An tñ ad donandum sufficiat speciale mã
datum vel requiratur specialissimũ,vide per Bar. & alios Doc.
in d.l.filiusfam.Xxvij.an ad fideiubendum requiratur speciale
mandatũ?alle.ad hoc tex.no. in l.in personam. §. qui pecuniã.
ff.de pac.nam etiam babens mandatum cum libera nõ potest
fideiubere pro alio in causa suum dominũ non tangẽte, vt ibi
est tex.no.& vide ibi per Doct.Xxviij.dicebat Bar.in l.quotiẽs
ferro.in prin.ff.de publicanis.ꝙ procurator seu syndicus gene
ralis non posset rem ab vno emphyteuta accipere,& alteri da
re sine speciali mãdato.quod no.Xxix.tenet Rota in deci.290.
quæ incip.Item ꝙ ad recipiendũ iurisdõnem canonicalem vel
possessionẽ præbendæ, requiritur speciale mandatũ. pro quo
facit glo.in c.accedens.s̃.de p̃ben. nec ob.glo.in ver. collatio,
in cle.j.vt li.pen.quia loquitur de possessione corporali benefi
cij, quæ est facti, quæ potest recipi per quẽcunque amicũ sine
speciali mandato.Et potest dari & recipi ẽt per excõicatum,vt
in c.pro illorum, in fi.s̃.de præben. secus in possessione p̃ben.
quæ habet multum iuris per quam dominiũ canonicatus uel
beneficij confertur,quia in talibus requiritur speciale manda-
tum.& facit quod no.per Io.An.in c.si tibi absenti.j̃.de præbẽ.
super 3.glo.& ibi vide plene dicta de hoc,& per Doc.in d.c.ac
cedens.Rota tñ in deci. 143. quæ incip. Item si habens.tenet ꝙ
si procurator generalis vel coniuncta persona assequatur paci
ficam possessionẽ secundi beneficij,ex hoc tñ non vacabit pri
mum beneficiũ.& rõ est, quia procurator generalis non facit
dñm incidere in pęnam, vt est dictum s̃. & sic in pęnam ca.de
multa.s̃.de præben.quod no. Xxx. an in beneficialibus causis
5 requiratur speciale mandatum?Rota in d.deci.375.quæ inci.†Itẽ
fuit dubitatum vtrum ad agendum: determinat ꝙ nõ,sed suffi
cit generale mandatum ad lites & causas. Sed Lap. in d.alle.
70.tenet õrium.pro quo adducit c.si annum.j̃.de iu.dicit tñ ꝙ li
cet non requiratur speciale mandatũ singulariter,tñ in genere
saltem est necesse, ꝙ constituatur ad spirituales uel beneficia-
les causas:vnde non sufficeret mãdatum ad causas ciuiles uel
criminales,cum clausula generali,& ad oẽs alias causas quę re
quirerent speciale mãdatum,de quo ibi plene per eum, & ita
tenet d.Nico.in c.accedens,circa fi.de præben.ideo est,ꝙ in di
ctis causis ꝯiuncta ꝑsona nõ admitteretur pro ꝯiuncta, etiã cũ
cautione de rato,vt tenet Spec.in ti.de coniuncta persona. §.j.
& d.Nic.in c.cum pridem.s̃.de pactis.& Rota in deci.142. quæ
inci.Item ꝙ in causa. intellige ad agendum:sed ad defendendũ
bene admitteretur.l.sed & hę.ff.eo.tit.& tenet Rota in decisi.
420.quę inci.Item si cõmittatur.ad prędicta vide ꝑ gl. & Doc.
in c.coram.s̃.de offi.deleg.Xxxj. an in causis vsurarijs requira-
tur speciale mandatum?Lap.in d.alleg.vr̃ velle ꝙ sic, dicens ꝙ
non sufficeret generale mandatum ad causas ciuiles & crimi-
nales, sed bene sufficeret mandatum ad causas ecclesiasticas.
facit in c.ex literis.s̃. de iureiur. quæ voluit,ꝙ causa vsuraria sit
quasi spiritualis,cum sit ecclesiastica.vnde cõcludit Lap. ꝙ mã
datũ ad causas ecclesiasticas sufficiat in oĩbus causis quasi spi-
ritualibus vel annexis spiritualibus,sed non sufficeret tale mã
datum ad causas merè spirituales,ut esset causa fidei sacramẽ-
torum & huiusmodi,de quo ibi plene per Lap. & per Spec.in
d.§.j.ver.item ꝙ circa. Xxxij. ad renunciandũ in beneficijs ec-
clesiasticis,uel in alijs iuribus.ar. l.si cõsenserit. ff.qui.mo.pig.
& ratio quia cessio habet instar donationis, & ad donandum
requiritur speciale mandatum,ut s̃. & facit l.si quis obligatio-
ne.ff.de reg. iur. vnde debet exprimi in specie in mandato,ut
no.in c.ueniens.de renun.ita tenet d. Flo.in cle.j. de renun.in
3.col.in prin.Xxxiij. ad prorogandũ terminũ cõpromissi.unde
procurator datus ad compromittendũ non poterit prorogare
terminũ compromissi sine speciali mandato,ut tenet Bal.in l.
si in lege.ff.loca.per illum tex.& ibi no. Xxxiiij.ad denuncian
dum, seu protestandum requiritur speciale mandatum, ſm gl.
in l.j.§.permittit.ff.de libe.agno.quod tñ qualiter procedat, ui
de ibi per Barto.in l.non solum.§. morte.ff.de no. ope.nuncia.
Xxxv. ad hoc ut procurator possit promittere subiectionem,
& obedientiã,uel iur̃m fidelitatis pręstare, requiritur speciale
mandatum,ut in cle.j.de iureiur.& ibi per Imo.in 2.col.Xxxvj.
ad conferendum beneficia requiritur speciale mandatum, ut
in d.c.fi.de offi.uica.eod.lib. unde dicebat Imo.in c.dilecto.in
prin.s̃.de præben.ꝙ procurator generalis,sicut non habet po-
testatem conferendi beneficia de nouo,ita eo.modo collatio-
nem beneficij iam factam non potest ratificare, ex quo infert
ꝙ ad ratificandum requiritur illud mãdatum quod requiritur
ad ipsum actum faciẽdum qui ratificatur,quod no. Xxxvij.an
ad optandas præbendas requirat̃ speciale mandatum?& uide-
retur quòd sic,ex quo casus est beneficialis. tñ õrium determi-
nant Docto.in c.fi.in prin.s̃.de consuetu.eo.li. & ibi est dictũ.
Xxxviij. an ad pręsentandum ratione iuris patronatus requi-
rat̃ speciale mandatum?d.Flo.in c.fi.s̃.de conces.pręben.tenet
ꝙ non. immo constituitur procurator oĩum negotiorũ consti-
tuentis,ex hoc uidetur data potestas præsentandi. pro quo fa-
cit quia ius patronatus transit cum uniuersitate.s̃.de iurepa.ex
literis.ergo sub generali mãdato ad negotia debet includi po
testas præsentandi.Sed Ioan.Cal.prout refert Imo.in d.c.fi.cũ
eo residens, tenet õrium per d.c.fina. s̃. de off. uic. quia in ge-
nerali mandato etiam cum libera non uenit potestas conferẽ-
di uel præsentandi, saluo nisi essent expressa aliqua requiren-
cia

ADDITIO.

a Nic.Sup.Absolutio ab excommunicatione.Adde glo. in c. de manifesta.2.qõ.
j.Spe.tit.de procur.in §.ratione igitur. Arch.in c.ut offi.de hære.lib.6.
V.G.Adde,ꝙ absolutio ab excommunicatione non datur nisi petenti. Fel.in c.
apostolicæ,col.1.de excep.

tia speciale mandatum, secuta postea clausula generali, tunc
enim in generali procuratore oĩum negotiorũ veniret pote-
stas conferendi & præsentandi, nec est necesse ꝙ ꝓcurator cõ
stituatur gñaliter ad negotia & ad pręsentandũ & cõferendũ,
ſm eos ibi,& ita vr̃ tenendum. Sed tñ aduerte ad duo. Primo,
quia volunt Doc.ibi, ꝙ in procuratore ad negotia dicta clausu
la generalis,expressis aliquibus casibus requirentibus specia-
le mandatum,includat potestatem conferendi beneficia & ꝑ-
sentãdi. Nam hoc videtur dubitabile per ea quæ dicta sunt ſ.
in §.pręcedenti in gl. Quia tales casus,videlicet ptãs conferen-
di & præsentandi sunt ita ardui vt verisimiliter non sint cogi-
tati sub generalitate,vt d.c.fi.de offi.vic. & maxime cum con-
ferre sit donare vt ibi.vnde clausula illa generalis non include
ret donationẽ, nisi dicatur ꝙ forte sint expressi tales casus req̃
rentes speciale mandatum, ꝙ merito talis clausula generalis
debeat continere potestatẽ conferendi, & sic referatur ad mi-
nora vel paria expressis,non aũt ad maiora,vt no.in d.c. sedes.
& in d.cle.non potest.Secundo aduerte,quia satis dubitãt Do-
cto.in d.c.fi.de conces. præben. qũo possit constitui generalis,
vel spãlis procurator ad præsentandũ vel conferendũ benefi-
cia anteq̃ vacẽt. Quid in eo qui haberet plura beneficia ad cõ-
ferendũ,vel ad præsentandũ, vel solum vnicũ tm̃?vnde pro in-
telligẽtia quò ad hoc vide ibi plene ꝑ Doc.& in c.ↄstitutus.eo.
6 titu.†In gl.fi.in fi.q̃s dicat hr̃e liberã,no.in c.petitio. s̃.eo. & in
l.ꝑcurator,cui libera.ff.eo.& ꝑ Doc. in c.is cui.s̃.de elec.eo.li.
Quid aũt sit in prælatis & rectoribus ecclesiarum, an intelligã
a tur habere mandatum cum libera.[a] no.in d.c.petitio. Et de tu-
tore curatore & patre, vide per Bal.in d.l.præses. C.de transac.
Et circa procuratorẽ conclude, ꝙ nunq̃ vr̃ concessa libera ad-
ministratio, nisi qñ hoc in mandato exprimeretur, vt est tex.
no.in l.quam Tuberonis.§.alia.ff. de pec.fallit tñ si cõmittatur
plena administratio,quia vr̃ cõcessa,ſm Bart.in d.l.procurator
cui libera,per l.si procurator.C.eo.titu.& idem Bal.ibi.Secun
do fallit si concedatur totalis potestas, vt l.creditor.§. Lucius.
ff.manda.ſm Bal.in d.l.si procurator. Tertio fallit si apponãtur
illa verba, ꝙ possit facere quicquid ipse dñs posset si præsens
esset,ſm Bar.in d.l.procurator.& idem Bald.ibi, & in l.j. C.de
bon.ma.& dñs Anto.& Imo.in c.fi.s̃.de dila.licèt Ioan. An.ibi
videatur sentire ↄ̃rium,& non bene.patet in §.Lucius.& ita vr̃
tenere Archi.& Ioan.An.in c.j.in fi.s̃.de rescrip.eo. lib. Quar-
to fallit,ꝙ constituens procuratorem promittat se ratum habi
turum quicquid per procuratorem factum fuerit,ut tenuit Bar
to.in d.l.procurator.§.Lucius.sed idem Bar.ↄ̃ in l.j. ff.de offi.ꝓ-
cu.Cæsa. pro quo facit gl.in c.contingit.s̃. de transac.& in c.ꝑ
tuas.s̃.de arbi.& idem tenet Bal.& Cyn.in d.l.si procurator.&
Spe.in d.§.j.ver.in præmissis.& sequitur Imo.d.Ant. & d. Nic.
in d.c.contingit. & Dñi.hic referens Rotam in antiquis idem
tenere in deci.380.pro quo etiam facit gl.21.q.j.relatio. Sed cer
te,quod tenuit Bart.in d.l. procurator.videtur verius de iure,ꝑ
tex.in d.§.Lucius.ibi,oĩa firma,&c.illa ergo verba,ꝓmitto ha-
bere ratum & firmum, &c. inducunt mandatum cum libera,
prout ibi expressum vr̃. Quinto fallit, qñ dr̃ in mandato quòd
possit facere quicquid velit,vt est tex.& glo. no. in l.j.in princ.
ff.quod iussu.& tenuit Bal.in l.fi.in princ.C.quod cum eo.pro
quo etiã tex.in d.§.Lucius.ibi,vt vis &c. & sic illa uerba, quod
possit facere in prædictis, & circa prædicta quicquid velit, in-
ducunt mandatum cum libera.

ADDITIO.

a V.G.Procurator cum libera, quando possit donare. Alex.consi.22.col. 4.lib.
& idem Alex.in l.solutum.§.fi.de pig.act.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum generale ad negotia dat potestatem agendi in iudicijs.*
2 *Procurator datus ad unum actum,puta ad mutuum recipiendum, an tunc poterit aliam speciem exercere.*
3 *Procurator simpliciter datus uidetur constitutus tam ad agendum quàm ad defendendum.*

CAP. V.

1 QVi generaliter. Generale mandatum ad
negotia tribuit potestatẽ
in iudicijs.hoc dicit.†No.ergo ex hoc tex.ꝙ procu
rator datus generaliter ad negotia potest tractare
iudicia in agendo & defendendo, ex quo infertur ꝙ verbum,
negotia,includit etiam iudicia,de quo in c.forus. ver.negotiũ.
s̃.de uer.signi.quod intelligit Domini.post Ioan.An.j̃.§.proxi.
qñ tale uerbũ sumitur large, ut sumitur hic, aliàs si sumeretur
strictè pro specie distincta a iudicio, tunc venirent tm̃ negotia
extraiudicialia,ut j̃.§.proxi.de quo in d.c.forus.& limita & in-
tellige istum tex. ut generalis procurator ad negotia possit tra
ctare iudicia.s.in ciuilibus, non autem in criminalibus in qui-
bus non admittitur procurator,ut in c.ueniens. s̃. de accusa.&
hoc propter duas rationes,de quibus hic per Archi.& Ioã.An.
quas tñ reprobat d.Anto.in d.c.ueniens. de quo ibi uide.& in
l.seruum quoque.§.publicè.ff.eo.& in l.pen.§. ad crimen.ff.de
pub.iud.Qñ tñ ageretur ciuiliter de crimine, & non criminali
ter admitteretur procurator,ut in ca.ueritatis.de do. & contu.
& per gl.in d.c.ueniens.& in c.tuæ.s̃.eo.ti.et j̃.de iud.c.j.& ibi.
per glo. an si admittatur procurator in criminalibus ualeat iu
dicium agitatum cum eo.super quo Archid.hic tenebat quòd
sic.de quo ibi dicetur.Vlti.no. ꝙ licèt procurator datus ad ne-
gotia generaliter possit etiam iudicia tractare,ut hic dr̃,tamen
non sic esset econtra, quia procurator datus ad lites & causas
non posset negotia tractare,ut uide j̃.c.proxi.super glo.in uer.
2 causis.†In glos. 2. in fi.sic etiam poterit dare specialiter ad unũ
actum,puta ad mutuum uel solutionem recipiendã, & tunc
non poterit aliam speciem exercere,ut in l.si procurator. C.e.
titu.nam fines mandati diligenter obseruandi sunt,ut ff.man-
da.diligenter.& j̃. de præben. cui de non. & propter hoc non
posset procurator,tunc confiteri debitum solutum uel mutuũ
receptum,ut per Bart. in l.si debitorem. ff.de noua. & in l.2.in
fi.ff.si cer.pet.& per Ang.in l.a Diuo Pio.§.sed si emptor.ff.de
3 re iudi.& no.in l.non solum.ff.solu.ma.†In glo.in uer. experi-
ri,in fi.no.ex hac glo.iuncto tex. quòd procurator simpliciter
constitutus,uidetur datus tam ad agendum q̃ ad defendendũ,
sicut etiam procurator datus ad agendum simpliciter,uidetur
etiam datus ad defendendum,ut s̃. c.proxi.& in c. constitutus.
s̃.eo.Et no.hanc glo.de isto uerbo,experiri. quod ponitur pro
agere,& defendere.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias potest esse vel stare in iudicio pro alio sine patris consensu, licèt secus sit pro seipso.*
2 *Absque,hæc dictio stat inclusiuè.*

1 Nedum. † No.j.ꝙ filiusfami.[a] licèt per se non possit es-
a se in iudicio sine consensu patris,& iudicium
sit ipso iure nullum,ut j̃.de iu.c. fi.& in l.fi.§. necessitatẽ. C.de
bo.quę lib.tamen pro alio censetur habere legitimam perso-
nam essendi procurator,& in iudicio sine patris consensu:im-
mo etiam patre prohibente,ſm Bal.in §.necessitatem.in 2.col.
2 † Secundo no.de hac dictione,absque,[b] quæ stat exclusiue, de
b quo hic plenè per Arch.& per Io.An.in c.1.s̃.de ordi. ab ep̃.et
per Bal.in l.minime.C.de appel.& in l.sciant. C.de proba. In
glo.in uer.filiusfami.ibi,non admittitur etiam ↄ̃ extraneas per
sonas,ut s̃.nisi in casibus quos ponit Spec.in tit.de act.§.j.uer.
sed & filius.& no.in d.c.si annum. Et an admittatur ↄ̃ patrẽ,ui
de in l.lis nulla.ff.de iu.& per Spe.in d.§.j.ver.sed et filius.& ꝑ
Ioan.An.in d.c.si annum.de quo ibi dicetur.Et an tunc requi-
ratur consensus patris,uide per Spe.in d.§.j.uersi.quid si filius.
nullo tamen casu etiam de ęquitate canonica potest filius age
re contra patrem,nisi prius petita uenia, ſm formam l. uenia.
C.de in ius uocan.& ita uoluit glo.sing.2.q.7.quæritur.de quo
per Doct.in c.ex parte M.s̃.de restitu.spolia. In ea.glo. in fi.ui-
de per Spe.in d.§.1.uer.item quod est filius. & in titulo. de act.
§.1.uer.sed an eget.& ꝑ Doc.in d.l.fi. & dicetur in d.c. si annũ.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Filiusfamilias.Adde Bal.in l.nec quicquam.in §.de plano. ff. de offic. procon.Alex.de Imo.consi.58.incip.uiso processu causæ.in j.col. in 2.volu. V.G.Ista dictio,absque,negatiua est. Lanfr. de Or.in suis responsionibus. nume.14.fol.24.
b Nic.Sup.Dictione,absque.Adde glo.in c.non est nostrum.23.q.5. Archi.in c.si. concupiscentia.15.q.j.Bar.in l.patronus.in §.Sempronio.ff de leg.3.

SVMMARIVM.

1 *Aetas & maturitas maior requiritur in eo qui tractat iudicia, quàm in eo qui negotia tractat.*
2 *Procurator datus ad negotia, an poßit experiri in iudicio si sit maior 17. annorum, & minor 25.*

1 Licet. † No.ꝙ maior maturitas & ętas requiritur in tractã
te iudicia q̃ negotia, quod facit ad no. in c.1. in fi.s̃.
eo.titu.& lib. & aduerte, quia istis casibus requiritur ꝙ annus
fuerit perfectus.In alijs uerò casibus,an sufficiat attigisse de ul
a timo anno[a],uide per glo.no.in cle.fi.de ęta.& quali.Ideo autẽ
minor ætas sufficit in aduocato & in teste q̃ in procuratore ad
judicia,quia procurator obligatur actione mandati & condẽ-
natur:quod non est in illis,ut dicit Spe.in ti.de aduo.§.j.uer.itẽ
quòd

ADDITIO.

a Nic.Sup.Vltimo anno.Adde Doct.in c.cum vigesimum.de offi.deleg.

 q; est minor.& no.in §.initium.hic alle.& per glo.in l.exigendi.C.eo.In glo.1.ibi,§.iuste.aduerte,quia ad negotia etiam minor 16.annis admittitur procurator,vt in l.sed & si quis.§. fi.cũ l.seq.ff.de insti.cum non refert, cuius ętatis sit etiã si sit pupillus,vt ibi dicitur,& imputatur illi qui cum constituit, vt in l.j. §.cuius aũt.ff.de exer.ſm Ioan.An. qđ tamen intelligit Bald.in d.l.exigendi nisi ei aduersarius ɔ̃dixerit.ar.l.idem quæsijt.ff.p̃ so.Dubium tñ.facit tex.hic volens q; post 17.ann. deputetur.ergo ante non põt, nisi dicas q; principalis decisio est hic de p̃curatore ad iudicia : vnde non debet sumi arg.a ɔ̃rio sensu, ex quo ɔ̃rium in iure reperitur expressum,ſm glo.no. in ca.1.§.de æta.& quali.eo.lib.& facit c.cum expediat.§. de electio.eo.lib.

2 † In glo.in versi.ad negotia.in fi.aduerte, quia opi.Host. & gl. hic nullo mõ p̃cedit, q̃a licèt p̃curator datus ad negotia possit negotia agitare,vt hic in prin.c.tñ hoc procedit qñ esset idoneæ ętatis ad iudicia,vt q̃a sit maior 25.an.vt hic in fi.tex.& sic req̃ritur habilitas personæ ad iudiciũ,ſm Lapũ, & Dñi.hic.& facit quod nota.in c.statutum.§.j.§.de rescrip.eod.lib. In glo.fi. in fi.Hostien.§.eo.in c.non iniustè. tenet q; maior 17.& minor 25.possit esse procurator ad iudicia alieno nomine, de quo hic plene per Ioan.An.ponentem plures rationes pro & ɔ̃,& finaliter concludit intelligendo tex. hic, q; si opponatur exceptio repellatur minor 25.an.secus si non excipiatur, & tunc procedat opi.Hostien.& facit quod no.in c.in nostra.§.eo.in glo.qñ. facit etiam glo.cum qua transit ibi Bal.in l.ita demum.C.eod. vbi voluit,q; exceptio ɔ̃ procuratorem, tu es minor,sit declinatoria,& q; post li.conte.opponi non possit.& facit quod no.In nocen.in c.sciscitatus.§.de rescrip.licèt ergo minor 25. an.non debeat admitti ad iudicium, tñ si admittit alieno nomine non valebit iudicium,ſm Ioan.An.& sequitur hic Pet. de Anch.& Bal.in l.minor.ff.eo.titu.Sed aduerte,quia glo.in d.l. minor.tenuit q; iudicium sit nullum ipso iure. & idem sentit in d.l. exigendi.& Bar.in d.l.minor.tenet hanc partem , dicens q; nõ est necessaria exceptio,& q; poterit de nullitate qñcunque opponi etiam post sñiam,& ita sentit Bald.in l.licet.C.eo.tit.& clarius in d.l. exigendi, dicens ita de consuetudine obseruari. & sequitur Imo. hic dicens , q; añ istum tex.erat de hoc opi.vnde approbatur hic illa opi. q; non possit qñ non habeat legitimã personam standi in iudicio, & si iudicium est nullum. & facit quod no.in d.§.necessitatem.dicit tñ super hoc esse cogitandũ. & hanc partem sequitur hic Do. cum tex.hic dicat, nequibit, quod verbum tollit omnem potestatẽ,siue in facto,siue in iure consistat,ſm Ioan.And.in c.cum plures.§. de offi. deleg. eo.li. & facit j.c.proxi.§.j.& §.de offi.deleg.in c.iudex ab apostolica. eo.li.ex quibus iuribus patet,q; remouetur potestas constituẽdi tales minores,etiam quò ad potentiam facti & exercitij.vnde non valeret iudicium . pro quo etiam facit,quia vbi ius determinat ætatem ad certum actum,vt hic facit,& in c.1.j.de regu. tunc si actus fiat ante illam ętatem non valet,vt in d.§.j.vnde concludendũ videtur,q; minor 20.annis non possit esse procurator ad iudicia quantuncunque ipse constituens obliget et satisdet pro eo , quia minor non potest iudicia tractare, vt est hic in tex.& ista opi.est cõis,ut dicit Cyn.in d.l.exigendi.& eã sequitur do.Anto.& Imo.& do.Nico.in d.c.non iniustè.In aliquibus tñ casibus admitteretur ipse minor. & primo in casu d.l.exigendi.Secundo in iudicijs voluntariæ iurisdictionis, de quo in l.bonorum.C. qui admit. quo etiam casu admitteretur mulier alieno nomine,vt in l.j.in fi.C.cõia de manu.& ibi per Bal. Tertio si iurauit non venire contra ratione minoris ætatis,& ita in hoc cõmuniter ɔcludunt Doc.in d.c. nõ iniustè.de quo tamen in auth.sacramenta. C.si aduer.ven. & per Bart.in d.l.minor.& cogita añ aduersarius cogatur eum admittere,velit,nolit. Quarto in iudicio momentaneę possel.vt in l.j.C.qui legiti.perso.Quinto in spiritualibus,vt in d.c.si annum.in quibus, ex quo habet legitimam personam nomine proprio,fortius alieno nomine, vt sentit hic Ioan. An. & vide quod no.in reg.quod alicui.j.eod.lib.

SVMMARIVM.

1 *Procuratores duo si sunt simul, & simpliciter constituti, vnus non debet sine altero admitti, & possunt duo procuratores simul in eadem causa constitui.*

2 *Clausula incerta in mandato procuratoris, quòd nõ fiat melior conditio occupantis,quid operatur.*

3 *Quid si aliquis dicat,constituo procuratorem Titium & Seium,& vtrunque ipsorum.*

4 *Procuratores plures,an possint simpliciter ad idem simul constitui.*

5 *Procuratores duo si sint constituti ad iudicia & vnus confitetur alter negat,an fiat litis contestatio.*

6 *Præoccupatio fienda in iudicio per quem actum inducatur.*

CAP. VI.

SI duo procuratores. Ex duobus procuratorib.simul & simpliciter constitutis, alter solus admitti non potest, nisi in spiritualibus causis in quibus iudex idoneiorem eligit,qui solus prosequi poterit, nec alter admittetur,nisi primo legitimè excluso . Ex duobus verò insolidum constitutis,qui primo litem contestatur,admittitur altero totaliter excluso, nisi adiectum sit q; non sit melior conditio occupantis:quo casu altero non prosequente seu alium non substituente,alius admittetur.Et nisi reliquo impedito primus occupans negotiũ reassumere non poterit.hoc dicit.Et prima pars loquitur in p̃curatoribus datis in causis p̃phanis . Secũda ibi, sanè in datis in causis electionũ.

1 †No.j. duos p̃curatores [a] posse simpliciter constitui in eadem causa,de quo j.& si eodem

a tẽpore constituuntur simpliciter,in dubio non intelliguntur insolidum constituti,nisi hoc sit actum expressè,vt hic in tex.de quo j.in c.non iniustè.§.eo.Secundò no.q; licèt inter plures p̃curatores simpliciter eodem tp̃e constitutos non sit locus præoccupationi,quia habent & debent simul procedere, & vnus non potest sine alio, vt hic, & d.c.non iniustè.& l.pluribus.ff. eo.& ideo sicut insolidum quilibet non põt agere,ita quilibet insolidum non põt conueniri,vt in l.si plures.ff. de cur.bo.dã. & ibi per Bar.attamen qñ sunt dati insolidum secus, quia quilibet insolidum põt agere & conueniri, vt d.l.si plures, ut hic, vbi tunc inducitur præoccupatio inter eos per litis contest. vt hic in tex.& in hoc differunt a iudicibus, in quibus per alium actum inducitur præoccupatio,vt per glo.in ver.inchoante.in cle.cum plures.§.de offi.deleg. eo. lib. In procuratoribus verò ad negotia insolidum datis eodem modo inducitur præoccupatio,ẽt per quemlibet actum.& facit quod no.Io.An.in c.pe. §.de elec.eo.lib. ẽt si talis actus de iure non habuerit effectum. & in hoc ẽt differunt a iudicibus, in quibus per actum inualidum non inducitur præoccupatio iurisdictionis,vt in c.pen.§. de fo.comp.& per glo.in d.c.cum plures.& no.in c.is qui.§.eo. in glo.in ver.aliud . vnde dicebat Lap.in sua alleg.22. q; si sunt duo procuratores insolidum dati ad præsentandũ,& vnus præsentauit & pręsentatus renunciet,q; non poterit alter procurator alium præsentare, ex quo primus pręoccupauit : quod no.

2 † Tertio no.ibi,tũc enim &c.quid importet illa clausula, q; nõ fiat melior conditio occupantis, tribuit enim potestatẽ habitu,sed non actu:vnde non tribuit exercitium , nisi in casib.hic expressis.Quarto no.ibi,nolit.q; quò ad hoc vt in alterum transferatur exercitium illius actus, paria sunt procuratorem esse impeditum,vel nolle prosequi,& idem in pluribus iudicibus, de quo in d.c.cum plures.vbi no.an valeat processus non constito prius de impedimento alterius.& ex his patet,q; instantia iudicij est transitoria de vno in alium,de quo per Bar.in l.mutari.ff.eo.& in l. cum apud.iu.sol. Vlt.no.ibi,præferri debebit. substitutum a procuratore facto a dño litis præferendũ procuratori ab ipso dño causę principio insolidum constituto.In gl. 2.in fi.idem Arch.in c.proxi.de quo vide j.eod.in c.si quem.In glo.in ver.insolidum,in fi.cõclude primo, q; sufficit q; quis simpliciter constituat duos procuratores insolidum , licèt non sit dictum,& quemlibet insolidum. & ita Dñi.hic refert Rotã tenere in deci.264.in antiquis,per tex.hic,vbi est de hoc casus,cũ non ponatur hic alia dictio distributiua,sed sola dictio, insolidum,hoc operatur. Secundo conclude non esse de necessitate,q; apponatur verbum, insolidũ,sed sufficiant alia verba ęquipollentia,quæ idem important,vt patet in tex.in d.c.cum plures,in prin.ſm Ioã.An.hic in prin. vnde dicebat Bal. in rub.de exer.circa fi. q; si plures procuratores sunt simul constituti cũ libero vel pleno mandato, q; tunc videntur insolidũ constituti,per l.j.§.si plures.ff.de exer.quod no.Tertio conclude,q; si dicatur,cõstituo Titium & Seium procuratorem , & quemlibet eorum, videntur dati insolidum, licèt aliter dictum non fuerit insolidum,quia dictio,quilibet, attribuit vnicuique actum insolidum,vt l.creditor.§.duobus.ff.manda.& tenet Spe.in tit.de procu.§.ratione formæ.ver.quid si duo.

3 †Quid autem si quis dixerit, constituo procuratorem Titium & Seium, & vtrunque ipsorum , an videantur tunc insolidum dati?Bal. quod non. in l.fina.§.ipsum autem, in fi. C.de bon. quæ libe.quia de natura dictio-

ADDITIO.

a V.G.Procuratores simpliciter constituti vnus sine altero agere non possunt. Soz.consi.11.circa præsentem.versi.hæc conclusio videtur, litera. m.lib.1.

a ctionis,vterque,est a coniungere,non diuidere,vt in l.hæredes mei.§.cum ita.ff.ad Treb.sed Bal.idem ꝯ in l.si ita.ff.de iniu.testa.& ita transit ibi Io.de Imo. quod verius vr̄, quia sufficiunt
4 verba æquipollentia, vt s̄.per Io.An.† In glo.in ver.admitti,in prin.conclude, si quæratur,an plures procuratores simpliciter possint ad idem simul constitui,& sint admittendi?& dic regulariter ꝙ sic ad negotia.quod tn̄ fallit in casu c.pen.§.finautem. hic alle.Ad iudicia verò ex parte actoris possunt,& sunt admittendi,& vnus sine altero audire nō debet,vt hic in tex. & s̄.est dictum,quia pro vno reputantur,vt dicit glo.hic.ex quibus infertur ꝙ si sunt constituti duo procuratores gn̄aliter,ēt ad exigendum,tunc non possit vnus ab altero exigere, ex quo alius sine altero agere non potest,sed si sunt dati insolidum, & non sit dictum,ad exigendum,tenet Bar.in l.qui proprio.§.fi. ff.eo. ꝙ etiam tunc vnus non possit ab altero exigere,ex quo talis pt̄ & debet a se exigere. vnde potest hoc opponere alteri volenti exigere,dicendo ꝙ ipse vult a semet exigere.Si verò haberēt mandatum insolidum, tunc ex quo habent speciale mandatū, poterit vnus ab altero exigere,vt in d.§.fi.& per gl.in c. qui ad agendum.s̄.eo.& sequitur hic Pe.de Anch.& de hoc per dominū Nic.in d.c.non iniustè.& per Fed.in suo consi. 119. qđ inci. quidam.vbi idem tenere vr̄,& ibi etiam tractat, an procuratori dato ad exigendum possit sponte solui,& soluens liberationem consequatur?& videbatur ꝙ non,quia exigere est ab inuito extorquere,vt in l.fideicom.§.si rem.ff.de lega.3.tn̄ ꝯriū concludit Fede.vt ibi per eum,& sequitur Bald. in d.§.si rem.in fi. Quid autē sit in pluribus tutoribus ? dic in eis indistinctè vnū posse exigere ab altero,vt in l.si plures.ff.de admi.tuto.Et limita supradicta, quia licèt plures procuratores possint simul constitui,& sint admittendi,vt s̄.tn̄ fallit in spiritualibus causis, vt j.in §. sanè. vbi eligitur idoneior, & vnus sine altero admittit. Secūdo limita qn̄ natura negotij aliud importaret,vt in l.si familiæ.ff.fami.ercifcun.& l.ꝙ si nolit §.si plures. ff. de ędil.edic. Tertio limita,quia ex parte rei non possunt plures procuratores in eadem causa interuenire, ne defensio diuidatur in plures,vt in l.iam tn̄.in fi.ff.iu.solu.Sed certe videretur omni casu debere admitti,quia si simpliciter constituuntur,ex quo habētur loco vnius,vt hic in glo.cessat ratio prędicta.& idem si insolidum,etiam si sit dictum,ꝙ non sit melior conditio occupātis,vt hic in tex.& per Bar.in d.l. iam tn̄. in fi. & uide in l.si q̄s
5 cum procuratorio.§.vnus.ff.eo.titu.†In ea.glo.ibi,mihi placet &c.tenet glo.ꝙ non valeat confessio,nec negatio, nec litis cōtestatio iudicatur : sed sit procedendū ꝯ dn̄m tanq̄ ꝯ contumacem,& ita videntur hic sequi Doc.& Bart.in d.l. pluribus.in l. consilio.§.fi.ff.de cur.fur. & hæc in procuratoribus non insolidum constitutis, sed si essent constituti insolidum, & si ambo sunt simpliciter litem contestati,& tunc cum per cōcursum faciant sibi partem iudicij & officij, neutrius rn̄sio valebit, cum debeant esse concordes,vt d.l.pluribus.s̄m Bald. in l.j.circa fi. C.de confes.Sed si alter præoccupauit,prius litem contestando,tunc illius rn̄sio valebit,vt hic in tex.Si verò simul contestati sunt litem insolidum,tunc erit melior conditio prohibentis vt d.l.consilio.in fi.uel confitentis in minori summa,s̄m Bald. in d.l.j. Et prædicta procedunt qn̄ iudex simul admisit eos insolidum ad contestandū litem, licèt admittere non debeat, ut j.dicetur,& ipsi simul rn̄dent:secus si de proprietate responsionis apparet,quia illi stabitur. Nam qn̄ duo procuratores sunt simul litem cōtestati, possunt simul & diuisim in cā ꝓcedere, & vnus sine altero,vt determinat Ioan. An.in ver. abbas.in c. præsentiū.j.de testi.& ita sequitur hic Dn̄i.quod dictum procedit in procuratoribus datis insolidum, ex quo admittitur vnus sine altero,& attenditur præoccupatio,vt hic in tex. Ergo vbi non datur præoccupatio,quia simul sunt litem contestati,videtur ꝙ vnus sine altero admittatur, ex quo non est præoccupatio quæ alterum precedat. Sed in procuratoribus simpliciter datis dictum Ioan.An. non procederet, quia esset ꝯ tex.hic in prin.vbi inter istos non cadit præoccupatio, & alter sine altero non potest procedere,quia loco vnius habentur. vnde litis contestatio simul facta non potest attribuere vni plus q̄ alteri,vt sic solus procedere possit, ex quo in eis non cadit præoccupatio,& ita apparet tex.hic in prin. vbi in procuratorib. datis insolidum ponderatur per litis cōtestationē,non aūt in procuratoribus simpliciter datis.facit glo.in ver. vno eorum.in d. c.cum plures.ad idem etiā tex.in §.sanè. vbi est speciale in causis spiritualibus,ꝙ eligatur idoneior.& dixit tex.ibi, ne ꝓpter eorum concursum negotium intricetur.vnde ibi probatur, ꝙ etiam post litis conte. nō posset regulariter vnus sine alio ꝓcedere,sed concurrerent simul. † In glo. in ver. per litis conte.
6 in fi.no.hanc glo.generaliter de præoccupatione per quē actū inducatur.de quo hic per Ioā.An. & Dn̄i. de præoccupatione. & vide j.in c.si quem.in prin. in glo & per Doc. in l.si pluribus. ff.de lega.j.& per Bal.in auth.sed nouo iure.C.de ser. fu. & vide quod no.in c.q̄uis.& c.si a subdelegato.s̄. de offi. dele.eo.li.
7 † In glo.in ver.præferri, in fi.no.rationem glo. & propter hoc determinat Rota in deci.161.quæ incip.Item si duo, ꝙ si constituantur duo procuratores insolidum cum clausula, ꝙ non fiat melior conditio occupantis, & cum potestate substituendi & reuocādi,ꝙ si vnus eorum primo substituit & substitutus procedat,ꝙ talis substitutus non posset reuocari per alterum procuratorem.& vide per Rotam in deci. 386. quæ inci. Itē si procurator.In glo.in ver.impediri.in fi.no.glo.& idem voluit glo. in d. c.j. in ver.ab eo.& dic ut ibi no.

ADDITIO.

a V.G.Dictio,vterque,est dictio collectiua.Alex.plenius in l.rescriptum.§.si pacto.ff.de pac.

SVMMARIVM.

1 *Causæ electionum,postulationum, & prouisionum dicuntur esse causæ spirituales.*
2 *Eligi semper debet idoneior.*
3 *Actus extraiudiciales non ueniunt appellatione causarum , sed iudiciales tantum.*

1 Sanè. † No.ꝙ causæ electionum,prouisionum,seu postulationum dicuntur spirituales. quod facit vt non possint tales causæ committi laicis, vt in ca.2.s̄.de iudi.licèt in his procuratores laici esse possent,vt in c.j.s̄.e.titu.& lib.Secundo no.ꝙ in negotijs spiritualibus dēt maior celeritas adhiberi, q̄ in alijs.& vide per no.in c.fi.s̄.de ele.eo.lib.Iō est, ꝙ in istis iudex debet ex officio supplere,vt in c.cum nobis olim.s̄.de ele.
2 & per Io.An.in c.ad petitio.de accu.†Vltimo no. ꝙ semper debet eligi idoneior.facit c.pastoralis.s̄.de iu.patro. & vide ꝑ Rotam in deci.107.quę incip.Item si in causa. ꝙ si in causa beneficiali sunt plures procuratores constituti simpliciter, & nō insolidum,& cum vno fuerit processum, alijs se non opponentibus, ꝙ valebit ꝓcessus, quasi iudex videatur illum elegisse cū
3 quo processit : quod est no.declaratio ad hunc tex. †In glo.in ver.in causis.in fi.no.ex glo.ꝙ appellatione causarum non veniunt actus extraiudiciales,sed iudiciales tm̄. qđ inducit Dn̄i. vt procurator datus ad causas non possit negotia tractare,licet secus esset si constitueretur ad negotia,ut in c.qui generaliter. in princ. s̄.eo.facit glo.in ver.admitti.in c.pen. s̄. de elec.eo.li. & vide quod no.in l.causas. C.de transact.In gl.in versi. speciali,ibi,nisi in spiritualibus:intellige qn̄ plures procuratores simpliciter sunt constituti ab vno:secus si a diuersis,quia tunc omnes admittentur,vt in c.exhibita.de iudi.& voluit hic Ioā.An. & sequitur Dn̄i.ꝙ si plures procuratores constituantnr ab vno in beneficialibus causis simpliciter, tn̄ cum clausula, ut alter sine altero non admittatur, seruetur forma mandati,& nō habeat locum tex.hic,arg.c.fi.in fi.j. de te. Sed certe alia ratio est ibi,quia succedit eps̄,sed hic nō succedit iudex . vnde forte nō ualeret talis forma mandati ꝯ prohibitionem huius tex.ut s̄. ꝑ glo.in uer.occupantis.& in uer.admitti.& facit tex.in d.c.pen. In glo.in uer.non insolidum . in fi. & sic qn̄ procuratores sunt insolidum constituti, iudex non potest eligere idoneiorem tā in spiritualibus ꝙ in temporalibus causis : quod procedit ēt si sint dati cum clausula,ꝙ non sit melior cōditio occupantis, s̄m Bart.in d.l.iam tn̄.& facit tex.s̄. ibi, aut si prosequi forte nolit.

SVMMARIVM.

1 *Procurator non compellitur inuitus suscipere mandatum procurationis.*
2 *Contractus quando perficitur consensu duorum,licèt vnus primò dissenserit,poterit postea consentire durante alterius voluntate.*
3 *Procurator absens si constituatur sufficit quandocunque consentiat , dummodo dominus remaneat in eadem voluntate.*

CAP. VII.

1 a Licèt. † No.ꝙ procurator non compellitur inuitus suscipere procurationem.sic s̄. eo. is q. & ff.e.l.filius.§.inuitus.sed si semel consensit, bene cogitur inuitus ad defendendum,ut in cle.j.eo. titu.& ibi vide per gl.in uer.cogi.an præcisè cogatur,uel qūo? & idē dr̄ in omnibus alijs ꝯctibus, q̄a a principio est uoluntarium ꝯhere,sed post ꝯctum fit necessariū, & cogitur quis im-
2 plere quod promisit,ut l.sicut.C.de act.& obli. † Vlt.no.ꝙ vbi ꝯctus perficitur ex consensu duorum, licèt unus semel dissenserit

ADDITIO.

a Nic.Sup.Compellitur.Adde glo.in l.sed & hę.in §.defendere. ff. de procu gl. in l non cogendum.in §.stabimus.eo.tit.Cy.in l.inuitus.in 5.q.C.eo.

serit,poterit postea consentire, durante tñ voluntate alterius: quod procedit in oĩbus alijs ɔ̃ctibus qui consensu perficiũtur, cum sit eadem ratio.& ita tenet hic Pe.de Ancha. & vide in c. si tibi absenti.ĩ.de præben.& in cle. vnica. de renunc.secus tamen esset in stipulatione,de quo dic,vt in l.j.ff. de ver. obliga. Sed an sicut potest procurator re integra acceptare qđ renunciauit,vt hic,ita econtra possit re integra renunciare quod semel acceptauit?Io.An.in d.c.is qui. sentit ꝙ sic,dicens ꝙ procurator re integra potest renunciare mandato, sed re nõ integra non,nisi ex causa,& sic sentit expresse, ꝙ etiam post acceptationẽ possit procurator pęnitere re integra, quia ante acceptationem non esset dubium.facit ẽt quod no. per Rotã in decisi. 373.quæ incip.Item fuit dubitatum vtrum.Sed ɔ̃rium vr̃ dicendum,quia per acceptionẽ res desinit esse integra, vt in d.cle.j. eo.tit.& d.l.sicut.& hic in glo.in ver.suscipere.& vide dicta in c.is qui.s̃. eo. & quia in ɔ̃ctibus noĩatis non est locus pęnitentiæ,vt d.l.sicut.an tñ per acceptionẽ res desinat esse integra?vide per Rotã in deci.414.quæ incip. Item si aliquis. & in decisi. 386.quę inci.Item si procurator.& per rõnem huius tex.determinat Rota in deci.386.quæ inci.Item si procurator.ꝙ procurator habens mandatũ ad substituendũ,& substituat alium procuratorem,ꝙ re integra poterit reuocare substitutũ, & ipse in causa procedere,ex quo re integra potest quis mutare voluntatem,vt hic dr̃.de quo vide no. in d.c. is qui.& licèt hic dicatur, ꝙ procurator qui semel dissensit,& non acceptauit, possit postea consentire,tñ regulariter dicemus, ꝙ postq̃ quis semel reprobauit amplius approbare non põt.l.dispensatione.ff.de solut.& dic vt ibi per Bart. in fi.& no.in re.quod semel.ĩ.eod.lib.

3 † In glo.in ver.absens,in fi. sentit hic Ioã. An. ꝙ si constituitur
a absens [a] procurator,sufficit qñcunque consentiat dño in eadẽ voluntate manente,sed si ɔ̃stituitur p̃sens requiritur ꝙ ꝓcurator exp̃sse ɔ̃sentiat tunc,vt d.§.inuitus. Sed certe idẽ est in præsente,qđ hic dr̃ in absente, q̃a ꝓcurator semꝑ poterit ex post consentire,licèt a principio tacuerit,dummõ dñs in eadẽ volũtate p̃seueret,ſm Bal.in l.inuitus. C.e. & idẽ si a principio dissenserit,cum sit eadẽ rõ de qua hic in tex.ſm Io.de Fan. hic,dicentẽ tñ ꝙ si procurator ɔ̃stituitur absens, semper præsumitur durare voluntas dñi:secus qñ fuit præsens,& dissentiẽs,vel tacens,quia pręsumitur mutata voluntas dñi qñ diuertit ad alios actus,vt in l.non erit.in fi.ff.de iureiur. Sed Dñi.hic ɔ̃,vt semꝑ p̃sumatur durare eadẽ voluntas q̃diu de alio non ꝓuideat dñs vt in d.c.si tibi absenti.& ita est de mente Io.An.dicentis ꝙ uo
b luntas in dubio [b] non p̃sumitur mutata,nisi probetur. vnde q̃ allegat voluntatẽ mutatã debet hoc probare, vt in l. eum qui. ff.de ꝓb.& s̃.de bapt.maiores.de quo tñ dic, vt no.in d.l.j.ff.de ver.obli.Et de materia qñ cõstituitur procurator præsens,& tacet,qñ sit ꝙ cõsentire uideatur,vide plene per Cy.& Bal.in d.l. inuitus.& vide etiã hic per Archi. ꝙ si dñs absens misit procuratoriũ procuratori,& ꝓcurator non acceptauit, an dñs excusetur a mora vel contumacia.de quo per glo.s̃.eo.non iniustè. & per Io.An.in c.Nic.s̃.de appel.In glo.fi.ibi,consentire.intellige ꝙ electus cõsentiat intra tp̃s iuris,de quo in c. quã sit.s̃.de elec.eo.lib.& vide qđ no.in d.c.si tibi.in glo.pe. vbi idem dicitur in prouiso quod hic dr̃ in electo.In ea.glo.in fi. idem in delegato,& fortius cum ipse possit ad hoc cogi,vt s̃.de rescrip.sciscitatus.& ff.de offi.præsi.legatus.ſm Archi.& Ioan.An. & idẽ in arbitris,cum non possit in eis reddi ratio differentiæ, secundum Domi.quod no.ad l.3.§.tametsi.ff.de arbi.

ADDITIONES.

a V.G.Ratio quare absens debeat consentire est, quia absens non præsumitur consentire si ad hoc non potest cogi.Ruy.consi.92.nu.9.lib.1.

b Nic.Sup.Dubio.Adde c.Lotharius.31. q.2.glo. in c.1.quod me. cau.l. si quis in prin.ff.de lega.2.

V.G. Adde,ꝙ uoluntatis mutatio non præsumitur.Ruy.consi.43.nu.4.& 14.li. 2.& consi.2.nume.2.eo.lib.nisi expresse appareat mutatio. Ruy. consi. 81. nume.15.lib.3.

SVMMARIVM.

1 *Procurator in iudicijs potest constitui ad actus incertos.*

2 *Procurator dicitur habere officium.quod facit ad statutum,ut quilibet de suo officio debeat soluere gabellam.*

3 *Mandatum expirat morte mandantis, tam in procuratore, quàm in delegante re integra.*

CAP. VIII.

1 SI quem. † No. procuratorẽ posse constitui ad actus iudiciales ĩcertos.s. quoties dominũ abesse ɔ̃tigerit. & sic p̃t officiũ procuratoris suspendi, vt ad certũ tp̃s sit sine exercitio:& adueniente illo tp̃e reassumat exercitiũ,& vide qđ no.in l.Titius. ff.de excu.tu.& per Spe.in ti.de proc.§.ratione. ver.quid si mãdatum,an possit procurator constitui ad certũ tp̃s,vt vltra non duret.& dixit hic Pe.de Anc. ꝙ si procurator cõstitutus in forma,de quo hic in tex.fuit litem ɔ̃testatus dño absente, quo reuerso & tractante cãm,& postea se absentante, ꝓcurator causam reassumit,nõ poterit ɔ̃ eum opponi exceptio quæ potuisset opponi si tanq̃ nouus procurator interuenisset,vt in l.2.C.
2 de cõsor.eius.li.†Vlt.no.ꝙ procurator dr̃ hr̃e officium, & sic dr̃ officiũ procuratoris.qđ facit ad statutũ,ꝙ quilibet de lucro sui officij debeat soluere gabellã.de quo no.in rub.s̃.de offi. dele. & per glo.in c.transmissam.s̃.de deci.In glo.j. in fi.& dixit hic Io.An.ꝙ idem erit dicendũ in procuratore ad negotia, si sit cõstitutus cum clã,de quo hic in tex.& no.de hoc in §. non ideo. hic alle.Quid aũt si sit constitutus simplr̃,puta dñs volens peregrinari,vel aliud iter facere,fecit procuratorẽ ad negotia, postea rediens nihil dixit,& iuit in aliam peregrinationẽ, an duret tunc primũ mandatũ?refert hic Ioã. An.fuisse disputatum, & terminatũ,ꝙ finita prima peregrinatione, tacite intelligit reuocatũ primũ mandatũ, ut tenet glo. in d.§.non iõ. & sequit Io.An.hic. dicens talẽ procuratorẽ non posse alienare,sed debitores ei soluentes ignoranter bene sunt liberati, ut in l.eius qui.ff.si cer.pet.& tenet glo.in d.§.nõ ideo. de quo ibi uide plene per Doc. & ibi per Ioã. An. Et p̃dicta procedunt qñ absentia fuit finalis causa mandati, cum tũc dño reuerso finiat mandatũ:secus si causa fuit impulsiua,ut tenet Ioã.de Fan.hic & gl. in d.§.nõ ideo.ponens an reintegretur mandatũ si post reuersionẽ iuit in aliam peregrinationẽ? & cõcludit ꝙ si dñs reuersus reassumpsit administrationẽ, & tunc extinguit mãdatum, nec reuiuiscit:sed si non reassumpsit, & uidit illũ administrantẽ,& non reuocauit,vr̃ tacite renouasse, & cõfirmasse.Si verò statim discessit,& nõ reintegrat.ar.l.3.C.de inoffi.test.& refert hic Io.An.idem tenens.Et p̃dicta procedunt,qñ dñs fuit reuersus iterũ in peregrinationẽ ex noua voluntate,sed si fuisset reuersus aĩo iterũ peregrinandi,& talis nõ p̃sumitur reuersus,et per ɔ̃ñs non finitur mandatũ,vt vr̃ hic sentire Bal.in quibusdã suis apost.ar.Insti.de re.diui.§.pauonũ.& facit qđ no.in l.ex fa
3 cto,la grande.ff.de hære.insti.de quo hic per Pe.de Ancha.†In glo.in uer.abesse,in fi.& tam in ꝓcuratore q̃ in delegato expirat mandatũ morte cõmittentis re integra,ut C. man.l.mãdatum.& ibi gl.dicit, ꝙ alio mõ esset res integra in procuratore, & aliud in delegato,& aliud in ꝓcuratore ad negotia,& aliud ad iudicia:dicens ꝙ in ꝓcuratore ad iudicia attendit̃ litis ɔ̃te.vt in c.2.& c.si duo.s̃. eo. sed ad negotia res desinit esse integra,si procurator aliquid facere incęperit.l. j.§. cępisse.ff.de pol.& ꝑ Lap.in sua alleg.22.& per Rotã in deci.161. quæ inci. Itẽ si duo. & uide qđ no.in c.is qui.s̃.eo.et per glo.in cle.fi.in prin.eo.tit. Et an sicut ponderatur, an res sit integra uel non, qñ moritur dñs,ita & eõ qñ moritur ipse procurator,de quo per Bal.in d.l. mandatum.in fi.et uide per glo.in l.furti.§.pe.ff.de infa.

SVMMARIVM.

1 *Dominus si agat causam, siue ante litem contestatam siue post, an uideatur procuratorem reuocare.*

2 *Quid si constituat alium procurotorem ad causam, an constituendo alium videatur primum reuocare.*

3 *Consistentia in animo probantur per coniecturam,nec est in talibus necessaria plena probatio.*

4 *Protestationis materia ubi tractetur.uide hic remissiue.*

SECUS. No.j.ꝙ siue ante li.cont.per procura torẽ,siue post dñs ipse põt assistere iudicio vna cũ procuratore, nec censetur per talem assistentiã reuocari mandatũ procuratoris,ut hic dr̃.et facit c.2.s̃.eo.in fi.et uide ibi dicta. et per Bal.
1 in l.procuratoribus.in prin.C.eo. † Secundo tene menti,et ita alle.ꝙ siue ante li.cõt.per procuratorẽ,siue post, si dñs ipse agitat cãm ceptam per procuratorẽ, vr̃ eum tacite reuocare, nisi aliud appareat. Et ꝓcedit iste tex. primo tam in prima cã q̃ in cã appellationis. vnde si procurator agitauit cãm in prima instantia,et dñs ipse prosequatur in cã appellationis, vr̃ tacite reuocare talẽ procuratorẽ.et ita determinat Rot. in deci.271.quę incip.Item si ɔ̃.et in deci.21.quę inc.Item si dñs.Scđo procedit iste tex.non solum in ipso dño,sed ẽt in ꝓcuratore quo ad substitutũ ab eo.ideo procurator habens potestatẽ substituendi et reuocandi,si substituat et cõmittat vices suas alteri præsenti et acceptanti,si postea procurator substituens tractat cãm, vr̃ talẽ substitutũ reuocare,ut determinat Rota in deci. 386. quæ inci. Item si procurator.et in deci.184.quæ inci. Item si procurator. et uide in deci.318.in quo casu posset reuocari,de quo in c.is q.
2 s̃.eo.†Tertio procedit iste tex.ut censeatur facta reuocatio ꝓcuratoris,non solum si dñs per se agitet causam,sed etiã si constituat alium procuratorem ad causam:nam constituendo ſm videtur

Limita tñ prædicta,& hũc tex.duob.modis,quia si quis ɔstituit
procuratorẽ spãlr ad certã cãm prosequendã,licèt ex post ɔsti-
tuat alios gñalr ad oẽs & singulas cãs motas & mouendas, nõ
censet̃ ꝑꝑ hoc primus procurator reuocatus, vt tenet Host.in
c.nr̃a.s̃.e.& Io.An.in d.c.non iniustè,& hoc per no. in reg. ge-
neri.j.e.li.& facit rõ tex.in c.is qui.in fi.s̃.e. & ita tenet Rota in
deci.298.quæ inc.Item si quis.quare prouisio gñalis non trahit̃
ad prouisa in specie,vt in c.doli cl̃a.de ver.obli.cũ alijs si.Scd̃ò
limita,quia si quis in vno procuratorio ɔstituat plures procura
tores insolidũ ad iudicia & negotia, licèt postea cõstituat alios
procuratores ad iudicia cum reuocatione oĩum procuratorũ
suorũ,sub quacũq; verborũ forma ɔstitutorũ per ipsum,tñ pro
curatores ad iudicia vr̃ dumtaxat reuocasse, & non inquãtum
sunt constituti ad negotia, vt tenet Rota in deci.256. quæ inci.
Item si quis constituit.quod no.Secundò no.ibi,nisi ꝙ protesta
tio contraria facto iuuat protestantem, quãdo factum non est
contrarium verè,sed præsumptiuè dependet a potestate prote
3 stantis tollere ipsum factum prout est reuocare.de quo j̃.† Ter-
tiò nota ibi,coniecturis.ꝙ ea quæ consistunt in animo alicuius
probant̃ per ɔiecturas,& in talib. non est necessaria plena pro
batio.facit quod no.in c.2.s̃.de renũ.eo.li.& per gl.Insti.de act.
§.alię.& vide quod no.in c.vt circa.in fi.s̃.de elec.eo.li.Vlt.no.
ꝙ licèt quando procurator qui fuit litem contestatus debeat ci
tari ad causam,vt no.in c.2.s̃.de testi.& per Bal.in l. procurato-
ribus.C.eo.tamen si sit absens, vel aliter impeditus, debet tũc
citari dominus, non procurator, ex quo præsentia domini est
tunc necessaria, vt hic in tex.ex quo no.probatur, ꝙ per actum
necessarium,factum cum ipso domino in iudicio,non inducit̃
reuocatio procuratoris.& propter hoc determinat Rota in de
ci.318.quæ inci. Item procurator habens. ꝙ procurator habens
mandatum ad substituendum,si substituat, & talis substitutus
litem contestando in causa procedat, licèt postea in processu
causæ procurator substituens compulsus per iudicem vt respõ
deat articulis, vel alias alium actum faciat, propter hoc non
censetur suum substitutum reuocasse dũmodo postea non ip-
se, sed eius substitutus in dicta cã procedat, secus verò si in di-
cto casu voluntariè,& substituto ɔsentiente rñdisset,vel alium
actum fecisset,quia tunc intelligeret̃ reuocatus.& ita debet in
telligi iste tex.s.an compulsus,vel voluntariè,seu alia necessita
te procedatur in cã,vt tenet Rota in d.deci.& sequunt̃ hic Do.
In glo.in ver.siue post.in fi.idem Arch.& Io.An. & ɔclude s̃m
Domi.ꝙ aliqñ dñs venit ad cãm,non vt ipsam agitet,sed vt as-
sistat suæ causæ.& hoc potest etiam inuito procuratore,nec di
citur procuratorẽ reuocare,vt hic,& s̃.e.in c. q̃uis. & vide per
Bal.in d.l.procuratorib. Aliqñ dñs venit ad cãm vt eam agitet,
tũc si dñs ipse fuit litẽ ɔtestatus, hoc põt inuito procuratore,&
vr̃ ipsum reuocare,vt hic dr̃,& in d.c.q̃uis. & ibi per gl. in ver.
postea.& per glo.in ver.ab eo.in c.j.s̃.eo.Sed si procurator fuit
litem contestatus,& dñs postea agitet cãm ɔsentiente procura
tore,ꝙ potest, vt d. c.2. vel ipsum reuocare. & ita procedat iste
tex.s̃m glo. hic.intellige nisi aduersarius ɔtradiceret, quia post
li.contes.non posset eum reuocare, nisi ex iusta causa,vt no.in
l.quæ omnia.hic alleg. Si verò procurator contradiceret, tunc
post li.contest.non posset dñs eum inuitum reuocare, vt d.c.2.
imò ad hoc vt dominus ipse agitando causam videatur procu-
ratorem reuocare,requiritur ꝙ interueniat consensus procura
toris expressus vel præsumptus,puta quia præsens,vel sciẽs nõ
contradicit,vt dicit glo.hic:aliàs secus, puta si procurator esset
absens vel ignorans,vt hic in tex.& per Bald.in d.l. procurato
4 ribus. †In glo.in ver. manere,in fi. vide quod no. in reg.in ge-
a nerali.j̃. eo. lib.& ibi de materia protestationis [a], & per Barto.
in l.non solum.§.morte.ff.de no.ope.nunc.& vide no.per Ro-
tam in decisi.121.quæ incipit,Item si procurator semel.quòd si
procurator datus cum potestate substituendi & reuocãdi &c.
substituit vnum, protestando ꝙ per aliquam comparitionem
quam postea faceret,non intendit reuocare, tunc si postea aliũ
substituat simpliciter,censetur primum substitutum reuocasse
tali protestatione non obstante, quia aliud est reuocare per cõ
paritionem,& aliud reuocare per substitutionem alterius.vn-
de sunt species diuersæ, quia protestatio facta quò ad vnã qua-
litatem non extendit se ad aliam,quod tene menti.

ADDITIO.

a Ni.S.Protestationis.Adde Inn.in c.cũ M.de cõsti.Io An.in reg.gñalr de re.iu.
li.6.in mer.Cy.in l.volũtarię.C.de execu.Sal.in l.pacta nouissima.C.de pac.
V.G.Adde,ꝙ protestatio facit abesse cõsensum protestãtis.Ruy.cõs.60.nu.11.
lib.j.& scias,ꝙ protestatio non requirit̃,qñ agit̃ de excusando a negligentia,
& constat de notorio impedimento.Ruy.consi.42.nu.6.lib.4.

SVMMARIVM.

1 *Procurator non potest contrahere matrimonium pro domino, nisi ad hoc habeat speciale mandatum.*

2 *Comparere quis non cogitur per procuratorem in causis matrimonialib. sicut nec in causis arduis,etiam si per se comparere non possit.*

3 *Reuocatio procuratoris licèt regulariter debeat deuenire in notitiam procuratoris reuocati,fallit in procuratore constituto ad cõtrahendum matrimonium.*

4 *Mandatum speciale requiritur ad contrahendum matrimonium nedum in procuratore constituto, sed etiam opus est specificare personam cum qua contrahi debet matrimonium.*

5 *Matrimonium an possit contrahi per literas vel per nuncium,& qualiter.*

6 *Iurans non reuocare procuratorem constitutum ad contrahendum matrimonium,nihilominus potest eum reuocare,licèt efficiatur periurus.*

7 *Reuocatio procuratoris ad negotia debet deuenire ad notitiam procuratoris,vel eius cum quo negotium debebat geri.*

8 *Reuocationis certioratio non requiritur in casibus, in quibus debet interuenire verus consensus.*

CAP. IX.

1 PRocurator. † No.j.& ita all c. ꝙ ad ɔhẽdum
matrimoniũ requirit̃ spãle mã-
datũ.& idẽ in sponsalib.vt in c.veniẽs.s̃.qui cle.vel
vo.& ꝑ gl.in c.q ad agendũ.s̃.de proc.e.li.& ibi vi-
de alios casus requirentes spãle mandatũ. Scd̃ò no. ibi, hoc tñ
casu.ꝙ procurator ad ɔhendũ matrimoniũ dr̃ ad negotia ɔstitu
tus,& dr̃ esse arduum negotium. ex quo infert̃ primò ꝙ in cau
sa matrimonij non possit deferri iuramentum in defectũ pro-
bationis,de quo in c.mulieri.s̃.de iureiu.& per glo.& Doct.in
2 l.3.ff.de iureiu. † Scd̃ò infert̃ ꝙ in causis matrimonialib. prout
in alijs arduis causis,non possit quis cogi ad comparẽdum per
procuratorem,ẽt si per se ɔparere non posset,de quo in c.que-
relam.s̃.de proc. vnde fuit ẽt hic terminatũ, ꝙ licèt procurator
ad negotia possit rl̃r alium substituere,vt in c.j.s̃.eo. tñ isto ca-
su non põt,vt hic dr̃. & hoc propter periculum quod ɔtingere
posset,vt quia fortè aliquas instructiones dedit dñs procurato
ri,quibus deficientibus nolebat contrahi, vel quia confidebat
de procuratore, vel quia in talibus interuenit familiaritas, s̃m
Io.An.cuius rationes videntur concludere, ꝙ hoc ideo sit quia
est electa fides & industria procuratoris. ex quo infert̃ ꝙ quan
do est electa industria & fides non posset procurator ad nego-
tia substituere.de quo in c.j.in fi.s̃.eo.& in l.quod quis.C.e.tit.
3 & in c.is cui.s̃.de offi.dele.e.lib.& in c.fi.eo.tit.†Vlt.no.ꝙ licèt
rl̃r vt reuocatio operetur effectum, debeat trãsire in notitiam
ipsius procuratoris reuocati, vt in c.mandato. s̃.e. tamen fallit
in isto casu speciali.& ratio ponitur hic in tex.ex qua generali
ter infertur, ꝙ vbicũq; tempore actus gesti per procuratorem
debet adesse verus consensus domini pro substantia actus, nũ
quàm est necesse quòd reuocatio mãdati transeat in notitiam
procuratoris:secus vbi sufficeret fictus cõsensus,sicut est in iu-
dicijs,quia oportet ꝙ transeat in notitiam procuratoris,vel iu-
dicis,s̃m Imo.& Domi.de quo per Cy.in l.mandatum.C.man
da.& per Doc.in cle.j.de renun. In glo.in ver.ad ɔtrahendum.
in princi.idem voluit glo. in d.c.qui ad agendum.idem Archi.
hic. sed in causis beneficialibus sufficit generalis procurator.
ita casus in terminis in c.dilectus.s̃.eo.titu. Sed Rota in decisi.
475. quæ incipit, Item fuit dubitatum vtrum ad agendum, te-
nuit contrarium dicens, quòd c.accedens.hic alle. habet locũ
in iudicialibus, vt sic ad agendum in iudicio in causis matri-
monialib. non requirat̃ spãle mandatum.quod no.ad intelle-
ctũ d.c.accedens.de quo vide ibi per Doc.In gl.in ver.spãle.in
prin.vide in cle.non potest.eo.ti.& plene no.in d.c.qui ad agẽ
4 dum.& ibi per glo. † In ea. glo.in fi.idem Barto.in l.filius.ff.de
dona. tenens quòd in matrimonio carnali requiritur quòd per
sona sit expressa.Spec.per l.generali.hic alleg. & idem Io.An.
Lap.& Domi.hic,quia amor vel odium non potest cadere in-
ter ignotos, ergo nec consensus. & propter hoc dixit glo. no.
30.q.5.in c.nec illud.ꝙ matrimonium nunq̃ potest ɔhi inter ab
sentes,nisi ɔhentes se nouerint fama vel alio modo,cùm qñ ex
toto ignorant se ad inuicem non possint cõsentire:secus si ali-
qua notitia esset inter eos.facit 64.distin.c.j. & 70. distin.c.2.&
3.Sed aduerte,quia si requireretur expressio personę,videretur
ꝙ procurator posset alteri committere, cum non dicatur tunc
electa industria personæ,vt in d.c.is cui.de offi.deleg.eo.lib.&
tamen contrarium hic dicitur in textu. propter hoc videretur,
ꝙ expressio personæ non sit necessaria. Sed dicit hic Io. An.ꝙ
ex alijs respectib. videtur electa industria personæ, de quib. s̃.
est dictum.imò etiam si omnes istæ qualitates essent expressæ
in procuratorio,& persona esset expressa, tamen non videt̃ ꝙ

procurator poſsit alteri committere, ſi non eſt ſibi hoc cõmiſ-
ſum in ſpecie,ut hic in textu.Non ob.d.c.is cui. quia loquitur
in matrimonio ſpirituali , in quo non requiritur ꝙ ſit expreſſa
certa perſona vel beneficium,ut no.Ioan.An.in c.accedens.ſ.
de præben.& in c.fi.ſ.de conſue.eo.lib.& Archi. j. de pręben.
a in c.ſi tibi abſenti.& ſic matrimoniũ ſpirituale[a] differt a carna
li,ut patet ex no.in c.ſi quis iuſto.ſ.de elec. eo.lib. & per gloſ.
j.in uer.ↄxerit.& in d.c.is cui.ubi patet ꝙ matrimonium ſpiri-
tuale poteſt per mandatum contrahi cum perſona incerta,ſed
carnale non,ut ſ.dicitur. ex quibus patent duę differentię in-
ter carnal & ſpirituale matrimonium ↄhendum: ſimiliter &
in cõtracto dirimendo,ut in c.2.ſ.de transla.pręla.et ita ſequi-
tur hic Pet.de Anch.et Dñi.et ad materiam per glo.et Arch.in
d.c.nec illud.Et ad pręd icta uide per Hoſtien.in ſum. de ſpon-
ſa.§.qualiter contrahatur.poſt prin.per quę uerba debeat pro-
curator contrahere matrimoniũ uel ſponſalia de futuro, dicẽs
ꝙ in ſponſalibus dicet procurator, promitto tibi de mandato
talis domini mei et nomine eiuſdem, ꝙ ipſe ducet te in uxorẽ
et in animam ſuam iuro,et uerſa uice puella debet rñdere, ꝓ-
mitto tibi nomine dñi tui recipienti,et ſibi per te, ꝙ ego acci-
piam eum in uirum.Sed in matrimonio per uerba de pręſenti
debet dici,talis dñs mandat tibi quòd ipſe per me, ſiue me me
diante,et tibi renunciante accipit te in ſuam uxorem, et con-
ſentit in te ut in ſuam uxorem, et puella debet reſpondere, et
ego te mediante talem dñm tuum accipio in meum maritum,
et in ipſum conſentio tanq̃ in maritum meum, ſm Dñi. hic.
5 † In glo.in uer. contraxerit,in prin. et quia requiritur mutuus
b conſenſus,determinat hic Archi. et Ioan. ꝙ ſi per literas[b] uel
c nuncium ↄhatur matrimonium inter abſentes,[c] ſi nuncius fa
ctum ignorans eſt nudus miniſter ad literas portandas,dato ꝙ
receptis literis mulier conſentiat,ſed conſenſum nulli notifi-
cat,non erit matrimonium, ſed tunc qñ notificauit cõſenſum
uel mittenti literas uel alteri,cum alteri ſufficiat notificari, q̃a
ſolus conſenſus non notificatus non facit matrimoniũ, ut ſ.
de ſponſa.in c.tuę.et ibi per Ioan.An.et Doct. et uide tex.in l.
qui abſenti.ff.de dona.et plene per dñm Pe.de Peru.in d.c.tuę.
In glo.in uer.reuocatus,in fi.no.ex glo.primo,ꝙ dñs qui dedit
mandatum ad contrahendũ matrimoniũ poteſt pęnitere ante
quam procurator ↄhat,dato ꝙ per prius iuraſſet non pęnitere.
firmitas ergo talis ↄctus, nec per iurm,nec per appoſitionem
pœnę poteſt haberi,ſm Io.An.dicentem ſępius conſuluiſſe,ꝙ
poſt ↄctum ꝓcuratoris fiat ratificatio ipſius dñi ↄſtituẽtis, dũ-
mõ mulier contrahens cum procuratore reuocato non muta-
uerit uoluntatem ante ratificationem:vnde non prodeſſet tũc
ratificatio,ſm Inno.quia eſſet neceſſe, ꝙ ambo in eadem uo-
luntate perſiſterẽt,ut in c.licèt.ſ.eo.vnde ſm Imo. melior et tu
tior practica erit, ꝙ ipſę partes principales pręſentes ratificẽt,
6 uel de nouo cõtrahant.†Secundo tene menti ex hac glo. quòd
iurans non reuocare procuratorem, datum etiã ad matrimo-
nium cõtrahendũ poteſt eum reuocare,et tenet reuocatio, li-
cèt reuocans ſit periurus.et refert hic Hoſtien.Fed. de Se.tene
re in ſuo conſi.107. ꝙ ſi quis conſtituit procuratorem ad renũ-
ciandum, et iuret nõ reuocare valebit reuocatio,licèt reuocãs
ſit periurus,ſicut aliàs uoluit glo.13.q.2. ultima uoluntas, ꝙ iu-
rans non reuocare teſtamentũ poterit reuocare, licèt reuocãs
ſit periurus.Sed hæc uidentur contra doctrinam Inno.in c.di-
lecto.ſ.de prębẽn.ubi dicit ꝙ actus factus contra iurm non ua
let in ſpiritualibus. ideo receptio facta de aliquo in canonicũ
contra iuramentũ non ualeret.et idem tenet Archi. in c. duo-
bus.ſ.de reſcrip.eo.lib.ſecus autem dicit in temporalibus.vn-
de ſi quis iuraſſet non uendere librum uel fundum, tñ ualebit
venditio facta contra iuramentũ,poteſt dici ꝙ reuocatio et cõ-
ſtitutio procuratoris non eſt quid ſpirituale,licèt conſtituatur
ſuper ſpiritualibus, ut in c.1.ſ.eod. Et hanc glo.ſequuntur hic
Doc.& Fede.in ſuo conſi.95.quod incip.Factum tale eſt, in fi.
vbi limitat hanc glo.inquantum vult,ꝙ reuocans ſit periurus,
vt procedat niſi ex iuſta cauſa quis reuocauerit.arg.l.fin.ff.qui
ſatiſda.co.& per Inno.in c.cum inter P. ſ. de renun. cum iura-
mentum non debeat eſſe iniquitatis vinculum,vt in ca. quan-
to.ſ.de iureiu.Aduerte tñ,quia ↄ hanc glo.facit c. cum contin-
gat.ſ.de iureiu.vbi iuramentum impedit reuocationem, & fa-
cit de inualido validum.Ad idem c.2.ſ.de pac.eod.lib.ergo iu-
rans non reuocare videtur ꝙ non poſſit reuocare, cum valere
non debeat ꝙ fit contra licitum iuramentum,vt in c.ſi diligen
ti.ſ.de præſcrip.& propter hoc dixit glo.no.in c.licèt.j. de iure
iuran. in fi. ꝙ ſi mulier iurat non alienare fundum dotalem,ſi
poſtea alienet,licèt iuret non venire contra, ꝙ nõ valebit alie
natio contra primum iuramentũ,& ideo de hoc arti.ibi plene
dicetur.& uide per Ioan.An.in re.quod ſemel.j.eo.lib. & uide
plene per Imo.in d.c.cum contingat.in 13.& 41.& 42.charta.In
glo.in ver.exiſtit. dicas ꝙ ibi loquitur in diuortio in quo ſuffi-
cit cõſenſus vnius,vt in l.conſenſu.C.de repu.& hoc de iure ci
uili,ſed de iure canonico ſecus, quia quos Deus coniunxit hõ
7 non ſeparet, vt in c.de infidelibus.ſ. de conſang.& affini. † In
ea.glo.in fi.regulariter verò reuocatio mandati ad negotia de
bet tranſire in notitiam procuratoris,vel eius, cum quo actus
debeat geri,vt d.c.mandato.& c.ex parte decani.de reſcr.& in
d.l.mandatũ.& in d.cle.j.Et hoc in procuratore qui verè & ꝓ-
priè eſſet procurator:ſecus in nuncio vel epiſtola, quo caſu ↄ-
hens per nuncium vel epiſtolã in oĩbus ↄctibus, ſufficit ꝙ fiat
reuocatio ante ↄctum,licèt aliter non perueniat ad notitiã nũ-
cij uel partis,& valet reuocatio, nec ualet qđ agitur, vt in l.ſi
pater.ff.de manumiſ.vin.& ꝑ gl.in c.tibi dño.63.di. & ratio eſt
ſm Io. An. quia nuncius vel epiſtola p̃bet nudũ miniſteriũ,ꝓ-
ut pica uel organũ,& cõcipit verba in ꝑſonã dñi, vt l. & licèt.
& l.qui autẽ.ff.de cõſti.pecu.& l.multũ. C. ſi quis alte.vel ſibi.
Deficiente igitur conſenſu tpe ↄctus nihil agitur, ẽt ſi nũcius
nõ fuerit certificatus,ſm Io.An.licèt ſm eum gl.in l.j.ff. de ↄh.
emp.aliud.dixerit,& male.de quo arti.plene per Doc.in d.cle.
j.& in d.l.multũ.& in l.mandatũ.C.manda. per Cy. & per Bal.
in l.falſus.C.de fur.vbi ſaluat gl.in d.l.j.Qñ verò per ſyndicum
vel procuratorẽ vult quis obligari,quia tunc,non ſuo,ſed alte-
rius facto & miniſterio obligat,ut d.l.multũ. ſi reuocat manda
tũ,neceſſe eſt illũ in quẽ tranſtulit,ↄſenſum ſuũ certiorari,vt l.
j.ff.qđ iuſſu.quod tñ fallit in caſu iſtius c.ſm Ioã. An. licèt ſm
glo.in verſi.teneat,in d.cle.j.poſſet intelligi tex. hic de ꝓcura-
tore qui eſſet propriè nuncius,ex quo ꝓcurator datus ad ↄhẽ-
dum matrimoniũ cenſeatur potius nuncius q̃ ꝓcurator, cum
ↄcipiat verba in perſonã dñi, vt ſ.prout facit nuncius. & vide
8 plene per do.Flo.in d.cle.j.in 5.opp.†Et aduerte, q̃a iſte tex.ha
beret locũ in oĩbus caſibus in quibus locũ hẽt rõ huius tex.ſ.
qñ ꝓcurator eſſet datus ad actũ pro cuius ſubſtantia dẽt adeſſe
verus cõſenſus dñi, vt tali caſu nunq̃ ſit neceſſaria certioratio
reuocationis mandati,ſm Imo.& Dñi.hic & Cy.in d.l. mãda-
tũ.facit l.ſi mandaſſet.ff.manda.& tenet Pau.in d.cle. j. dicens
ſing. ex eadẽ rõne idem eſſe in procuratore dato ad ↄhendum
matrimoniũ ſpũale,puta ad eligendũ,uel ad conſentiendũ ele
ctioni,vel ad cõfirmandũ electũ, ut reuocatio nõ intimata ꝓ-
curatori impediat ſpũale matrimoniũ ↄhendũ, ſicut hic dr̃ in
carnali.& ita ſequitur hic Lap.Pe.de Anch.& Domi.dicentes
ſecus eſſe in matrimonio ſpũali diſſoluẽdo, puta ſi cõſtituitur
ꝓcurator ad renunciandũ bñficio,quia tunc reuocatio ꝓcura-
toris dẽt eſſe intimata,ut in d.cle.j.quæ locũ hẽt,ſm eos,nõ ſo-
lum in procuratore dato ad renunciandũ ſimpliciter,ſed ẽt in
procuratore dato ad renunciandũ ex cauſa permutationis. &
facit d.cle.j.& cle.j.de re.permu.ſi tñ reuocatio fuiſſet intima-
ta illi tm̃, cum quo debeat fieri permutatio, tunc quo ad eum
permutatio non ualeret,quia tacendo reuocationẽ vr̃ fuiſſe in
dolo.& in beneficijs omnis dolus abeſſe debet, vt ſ.de elec.c.
cum dilecti.& facit quod no.per Io. An.in c.dudum.§.nos igi-
tur.j.de præben.& in c.ſi capitulo.j.de conceſ.præbẽ. ſuper gl.
no.ꝙ.in fi.& in c.j.de permu. ſuper glo.quid ſi in ſuppletione.
quæ inci.cũ.ſ.ambæ.ver. per quã dec. de quo hic plene ꝑ La.et
Dñi.Quid aũt ſit in procuratore dato ad cõferendũ bñficia, &
ſic in alijs beneficijs ſimplicibus in quibus non ↄhitur matri-
moniũ ſpũale, ut qñ eccleſia per mortẽ p̃lati non remanet vi-
duata,vt per glo.in c.q̃a ꝑ ꝑ.ſ.de elec. in prin. & in c.cupiẽtes.
in prin.in ver.regulariũ.ſ.de elec. eo.lib. an in talibus hẽat lo-
cũ tex.hic, vt teneat reuocatio procuratoris ẽt non intimata?
d.Flo.in d.cle.j.de renun.in 5.opp.ſenſit qđ ſic,dum alle.c.ſi ti-
bi abſenti.j.de p̃ben. Pro quo ẽt facit tex. in d.c.dudũ. in §.nos
igitur.vt ſic in ſimplicibus beneficijs hoc procedat.& idẽ vide
tur tenere Ioan.An.in d.c. ſi tibi abſenti. in uer. non acquiras.
circa fi.illius glo.quod no.& uide ibi Io.An.qui uidetur velle,
ꝙ etiam in ſimplici beneficio dicatur contrahi matrimoniũ
ſpirituale.& uide ſingulariter dicta in c. quam ſit. in prin.ſ.de
elec.eo.lib.& per dñm Nico.in c.pe.in 4.col.ſ.de vi. & hone.
cle.& per Inno.in c.accedens.ſ.de præben.in 2.col.

ADDITIONES.

a V.G.Nota,ꝙ matrimonium ſpirituale per electionem initiatum, per confir-
mationem ratum,per conſecrationem confirmatum,dicitur. Fely.in c.quo-
niam frequenter col.8.uerſi.porrò.ut li.non conteſta. matrimonium autem
carnale quid ſit,vnde dicatur, & quando fuerit inſtitutũ, ponit Alex. conſi.
56.li.4. & an in paradiſo terreſtri fuerit ordinatũ. Soc.in cõſi,63.nu.39.li.3.
b Nic.Sup.Per literas.Adde Archi.in c.nec illud.34.q.5.
c Nico.Supe.Abſentes.Adde c.hortantur.32.q.2.glo.in c.ex parte tua. de con-
uer.coniu.glo.in c.nec illud.30.q.5.

De his quæ vi metuſue cauſa fiunt. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Abſolutio ab excommunicatione dicitur beneficium.*
2 *Sententiæ appellatiõne intelligitur excõmunicatio,ſuſpẽſio,& interdictũ.*
3 *Renunciatio beneficij facta per captionem, uel detentionem poteſtatum ſecularium eſt ipſo iure nulla.*
4 *Excommunicatio quando poſsit reuocari ſine abſolutione.*
5 *Suſpenſionum variæ ſunt ſpecies,uide hic,ad quæ loca remittit.*
6 *Sententia excommunicationis lata per metum non eſt ipſo iure nulla, licèt ueniat reſcindenda.*
7 *Excommunicatio dicitur maior pœna quæ ſit in ecleſia.*
8 *Metus iuſtus, non ſolum eſt propter timorem amiſsionis omnium bonorũ, ſed etiam maioris partis.*
9 *Metus iuſtus quis dicatur.*

C A P. I.

1 ABſolutionis. † No.j. abſolutionẽ a ſnĩa
cenſurę appellari benefi-
cium,dẽt tñ gratis,& ſine pręmio ꝯcedi,& al's
2 ſimonia cõmittit, vt in ca. ad aures.ſ.de ſimo.
a † Scd'o no. ꝙ appellatione ſnĩæ [a] ꝯtinetur ex-
cõicatio, ſuſpenſio, vel interdictũ.facit qđ hr
in rub.j.de ſen.excõ.& xj.q.3.ca.1.& ibi per glo. no.in ſumma:
propriè tñ non ſunt ſnĩæ,quia puniunt,& nõ diffiniunt,ſm Ar
chi.et Io.An.qđ no.pro ſtatutis in quibus verba debent intel-
ligi verè & propriè,vt in c.in noſtra.ſ.de iniu. & cle. quod cir-
ca.de elec.& quia appellatione excõicationis in dubio intelli-
gitur de maiori,vt in c.ſi quẽ.ſ.de ſen.excõ.qa verba debẽt in-
telligi in potiori ſignificatu,vt in c.1.j.de teſta. & in l.j.§.qui in
perpetuũ.ff.ſi ager vec. & ſic vr̃ ꝙ tex. hic loquens in excõica-
tione habeat locum in abſolutione maioris excõicationis tan
tum,& maxime cum ſit pęnalis,ergo reſtringendus, vt de pę-
ni.di.j.pęnæ. Sed ꝯrium tenet hic Do.in fi. quia qñ fit mentio
de excõicatione, ſi materia in qua profertur,eſt proportiona-
bilis minori excõicationi,intelligitur ẽt de ea,vt eſt gl. ſing.in
c.præſidentes.j.de hæret.in glo.pe. ẽt ſi conſtitutio eſſet pęna-
lis,ſm glo.no.in ver.a ſententijs.in cle.j.de priui.& facit glo.j.
ver.ſuſpẽſionis. cum ergo abſolutio requiratur a ſnĩa minoris
b excõicationis,[b] ſicut a maiori,vt in c.nuper.ſ.de ſenten.excõ.
ergo iſte tex.ſimpl'r loquens de abſolutione excõicationis,de
bet pariter de vtraque intelligi. Vlti.no.ibi,oĩno viribus &c.iũ
cta gl.ꝙ conſtitutio loquens per verba præſentis temporis cũ
adiunctione huius verbi,omnino, inducit canonem latæ ſnĩæ
& ſic ipſo iure,& facit glo. in c.quam ſit. ſ. de ele.eo.lib.& ibi
vide.& dicit hic Io.An.ꝙ iſta conſtitutio non trahitur ad præ-
terita,cum proprium cõſtitutionis ſit reſpicere futura, vt ſ. de
conſti.c.fi.vt hic per eum.ex cuius dictis no.ꝙ licèt ratio noue
conſtitutionis trahi poſſit ad præterita,tñ ſi nouam pęnam im
ponit,quò ad illam nunq̃ trahitur ad præterita. facit gl.in ver.
de cætero.in cle.j.de vſu.& in proę.cle. & an trahatur ad pen-
3 dentia, per glo.no.in c.licèt canon.ſ. de elec.eod.lib.†In glo.j.
ibi,adde ad iſtum. & adde alium caſum, quia renunciatio be-
neficij facta per captionem, vel detentionem ſecularium po-
teſtatum eſt ipſo iure nulla,vt in cle.multorum.§.ſanè. de pę.li
cèt regulariter renunciatio beneficij facta per metum non ſit
nulla ipſo iure,ſed poſſit reſcindi.& ita tenet Rota in deci.374.
quæ incip.Item fuit dubitatum de illo. de quibus plenius vide
per glo.ordi.in c.abbas.hic alle.In ea.gl.in fi.verũ eſt,quod in-
iuſta abſolutio valet & tenet,vt per glo. in c. cum deſideres.in
fi.ſ.de ſen. excõ.& eſt tex.in c.venerabilibus.§.vbi autem.j.de
ſent.excõ.ſed hic abſolutio eſt nulla ipſo iure, non autem iniu
ſta.& uide in deci.394. quæ inci. Item ſi pronunciatur. In glo.
in ver.reuocationem.ibi,iuxta formam.de qua in c. a nobis.el
2.ſ.de ſenten.excom.in fi.& per Hoſt.in ſum.in ti. de ſen.exc.
4 in §.qualiter hæc abſolutio.†In ea.glo.in fi.no.ex glo.qñ ſit qđ
excõicatio poſſit reuocari ſine abſolutione. poſſet addi quar-
tus intellectus, vt diſtinguatur inter ſnĩam latam pure, & latã
in diem,vel ſub conditione, vt ante diem vel cõditionẽ fiat re
uocatio,& non abſolutio. & ſm hunc intellectũ iſte tex.hẽbit
locum in ſnĩa excõicationis,ẽt anteq̃ liget. & facit quod no.in
c.pręterea.el 2.ſ.de dila.& in c.Romana.§.caueant.j.de ſen.ex-
cõ.& hanc glo.inducit Dñi. ad practicam quæ ſeruatur per au
ditores curiæ,quia qñ abſoluũt ab excõicatione iniuſta, & ad-
uerſarius appellat a tali abſolutione, & ipſi volẽtes tollere gra
uamen reuocant abſolutionẽ,reducendo illum abſolutũ in ſta
tum priſtinũ. nam pro eis facit glo. hic loquens de reuocatio-
ne excõicationis iniuſtę, cùm eadem ratio ſit in abſolutione,
vt de pę. diſtin.j. verbum. ſecus ſi abſolutio fuiſſet iuſta, quia
taliter reuocantes incurrerẽt pęnas c.ſacro.ſ.de ſen. excom.ex
quo talis vr̃ de nouo poſitus in excõicatione,quæ iam erat ſu-
blata per abſolutionẽ.& hoc niſi ſeruetur forma d.ca. ſacro.vt
tenet Io.An.in c.eos.j.de ſen.excom. ſm Do.Sed certe abſolu
tio iniuſta valet & tenet,ut ſ. vnde nõ poſſet tũc reuocari ſine
forma d.c.ſacro.ſed glo. hic loquitur qñ reuocatur ſnĩa excõi-
cationis nulla,non autem iniuſta, quia iniuſta excõicatio vale
ret,vt xj.qõ.3.c.1.& ſic non poſſet reuocari, ſed deberet abſol-
ui,vt hic in glo.Procedit ergo quod dicit Dñi.tñ, qñ excõica-
tio fuiſſet nulla.& ita tenet Rota in deci.399.quæ incip. Item ſi
5 pronunciatur. † In gl.in ver.ſuſpenſionis,in fi.& de varijs ſpe
ciebus ſuſpenſionum,vide per gl.ordi.in cle.cupientes. de pę.
in uer.ſuſpen.& no.ex glo.ꝙ appellatione ſuſpenſionis in ma
teria congruenti,comprehenditur quælibet ſuſpenſio, quan-
tumcunque conſtitutio ſit pęnalis, ſicut dr̃ ſ.de excõicatione.
6 † In glo.in uer.vacuamus.in fi.tene menti ex glo.ꝙ ſnĩa cenſu-
ræ lata per metum non eſt nulla ipſo iure,licèt poſſit reſcindi.
Super quo articulo primo videndum eſt de ſententijs cenſu-
ræ. Secundo in alijs ſententijs. circa primum glo.hic tenet,ꝙ
non ſint nullæ ipſo iure.& idem tenuit glo. in c. quatuor.j.& c.
iniuſtum.hic alle.Sed Bal.ꝯ in l.decernimus.C. de ſacroſan.ec
cle.& in l.j.C.de ſen.ex peri.reci.quia ſnĩa clauium non debet
vim vel metum pati:meritò eſſet nulla ipſo iure.& ita ẽt ſequi
tur Imo.hic.Non ob.glo.in d.c.iniuſtum.& c.quatuor.quia ꝓ-
cedebant ante hanc deci.ſed hodie ſecus, vt hic, ex quo enim
poteſtas ſoluendi & ligandi ęquiparatur,vt d.c.verbum.ſtatu-
tum in vno extenditur ad reliquum, ſm glo.in c.ſi poſtq̃.ſ.de
elec.eo.lib.immo Bald.in d.l.j. voluit gñaliter, ꝙ ſnĩa in q̃buſ-
cunque ſpiritualibus lata per metum nõ valeat per hunc tex.
quod & clarius tenuit hic idem Bal. in ſuis addi. dicẽs ꝑ hunc
tex.ꝙ actus legitimi & publici iuris,ſicut ſunt teſtamenta, au-
ctoritates, decreta,electiones prælatorum,ſnĩæ,cenſuræ,& ab
ſolutiones ab ipſis,ipſo iure ſunt nullę ſi metus dedit cãm.Sed
Dñi.hic tenet ſe cũ hac gl.ut nõ ſit nulla ipſo iure. Nõ ob.tex.
hic,qa loquit̃ in abſolutione,nõ in excõicatione.Nec ob.quæ
dicuntur ſ.per Imo.per d.c.verbum.quia procedũt quò ad po-
teſtatẽ exercendi, vt ſic qui põt ligare, poſſit abſoluere, & eꝯ.
& in hoc ſtatutum in vno extenditur ad reliquum, nõ quo ad
alia,ut quo ad modum,& formam abſolutionis, quia alia for-
ma datur in abſoluendo,ut d.c.a nobis. & alia in excõicando,
vt in c.1.j.de ſen.excom. eo.li. quo ad iſta enim non fit extẽſio
de vno ad reliquum.& ita procedat glo.hic.& facit glo.in c.cõ
ſtitutionem.j.de reg.ſm Dom.pro quo ẽt facit,quia iſte tex.eſt
pęnalis,vnde non debet extendi,vt in c.ſtatutum.ſ.de elec.eo.
li.& ẽt quia exorbitat a iure cõi, de quo iure actus geſtus per
metum regulariter non eſt nullus, vnde debet fieri extenſio,
vt in reg.quæ a iure.j.eo.li.ſi enim de ſententijs cenſurę quę li
gant,Papa voluiſſet intelligi,hoc expreſſiſſet.ſ.de deci.ad au-
dientiã.& ita vr̃ hic ſentire Io.An. inquantũ dicit hunc tex.cũ
ſit pęnalis, non debere extendi ad relaxationẽ ceſſationis a di
uinis,cũ de ea nõ loquat̃.ar.d.c.ſtatutũ. & ſic infert, ꝙ tex.hic
non habeat locũ ꝯ dños tpales cogentes aliquos violare inter
dictũ,nam ꝯ illos prouidet cle.2.de ſen. excõ. Nec ob.ꝙ ceſſa-
tio a diuinis ſaltem gñalis ęquiparetur interdicto, ut in cle.j.
de ſen.excõ. quia talis ęquiparatio procedit quo ad obſeruan-
tiã,non quo ad alia, vt ibi. vnde in alijs ius pęnale loquens de
vno non extenditur ad reliquũ, ſm gl. in d.c.conſtitutionem.
Sed tu aduerte,quia dicere ꝙ hic eſſet ſpãle qñ metus infertur
poteſtati clauium in abſoluendo,non vr̃ bene dictũ. nam iura
& eorum rationes debent intelligi in dubio generaliter,vt nõ
inducant ſpecialitatẽ, vt in l. leges generales. C. de legi.ſi er-
go metus illatus poteſtati clauium in abſoluẽdo vitiat ipſo iu
re:fortius id eſſet qñ metus infertur poteſtati clauiũ in cõdem-
nando & ligando.ar.in l.Arrianus.ff.de act.& obli. ex quo ab-
ſolutio eſt actus fauorabilis.l.tale pactum.in priñ. ff. de pac.&
tñ metus annullat ipſo iure:lõge magis id debet eſſe in excõi-
7 cando,& ligando, † ex quo excõicatio dicatur maior pęna [c] q̃
c ſit in eccleſia Dei,vt in c. per venerabilem. ſ. qui fi.ſint legi.&
24.qõ.3.corripiantur. Nec ob.reſponſio ad d.ca.verbum. nam
licèt

ADDITIONES.

a Nico.Supe.Sententiæ.Adde Card.Zab.in c.archi.in j.no. Abb. in c. eccleſiarum.in j.q.de offic.ordi.

b V.G.Excommunicatio maior,uel minor quando dicatur.Fely.in c.2.col.2.de except.ubi ponitur qualiter differant.

c Nico.Supe.Maior pœna Adde Abb.in c.mulieres.in 4. col. de ſent.excom.
V.G.Nota,ꝙ ideo excommunicatio dicitur maior pœna, ſiquidem nunquàm ferri debeat,niſi altera ex his tribus precedat,culpa,mora, uel offenſa.Fel.in c.2.col.1.circa princip.de teſt.cogend.

licèt alia forma sit data in absoluendo q̃ in condemnando, tñ satis est ꝙ sit æquiparatio quo ad potestatẽ & validitatẽ. vnde metus qui annullat absolutionẽ debet annullare excõicationẽ pro quo ẽt tex. in l. qui põt. ff. de re iu. Nec ob. ꝙ ista cõstitutio sit pęnalis, & sic restringẽda: nam ex quo ꝯtinet fauorẽ clauiũ, & sic ecclesiæ vniuersalis, vt claues nõ ꝯtemnant̃, dr̃ esse fauorabilis, & largo modo interpretanda, & extendenda ad casum non expressum ex identitate rationis, vt voluit glo. no. in cap. sciant. s̃. de elec. eo. lib. Nec ob. qđ dicit Io. An. ꝙ tex. hic nõ habet locũ in relaxatione cessationis a diuinis, quia forte tale dictũ nõ procedit, ex quo gl. s̃. in ver. suspensionis. intelligit istũ tex. gñaliter in omni specie suspensionis, & sic largo mõ intelligit hunc tex. nec restringit, licèt sit pęnalis. si ergo hẽt locum in omni specie suspensionis, dẽt habere locũ in omni specie interdicti, & sic in gñali cessatione a diuinis quæ ęquiparatur interdicto, vt in d. cle. j. cum ẽt in interdicto loquatur tex. Circa ſm verò, quid sit in alijs sententijs, dicit Bald. in d. l. decernimus. & in d. l. j. ꝙ in his procedit glo. hic, vt metus non annullet ipso iure. ita ẽt tenet glo. in d. c. iniustum. & in d. c. quatuor. & ita ẽt tenet Domi. hic, sequitur Imo. hic, & in d. c. abbas. & idem d. Nic. ibi, sed Host. & Io. An. ibi ꝯ, vt sint nullę ipso iure. pro quibus facit quod no. 25. q. j. omne. & ibi per Archid. & ita ẽt tenet do. Ant. in d. c. abbas. quia actus iudicandi debet depẽdere a libero arbitrio sñiantis, vt in Auth. iusiuran. quod pręstatur ab his, circa prin. & sic requiritur liberum arbitriũ. ergo si interuenit metus redditur actus nullus ipso iure, vt per glo. ordi. 33. q. 5. notificasti. & ita tenendũ vr̃. ar. l. 2. circa princ. ff. de iu. ideo & gl. in d. c. abbas. gñaliter intelligit, vt quocunque iurisdictio sit extorta per metum, sit ipso iure nulla. vnde in quocunque actu iurisdictionali interueniat metus, vitiat ipso iure. & si ita esset in alijs sententijs, fortius in sententijs cẽsuræ. de quibus s̃. & vide per Bar. in l. maritus. ff. de q̃oni. In glo. in ver. extorserint, in fi. haberet tñ locum pęna c. si quis suadente. 17. q. 4. si vim intulisset, licèt non haberet locũ in pęna huius c. in terminis huius glo. ſm Io. An. & no. ex glo. ꝙ vbi a lege imponitur pœna pro actu perfecto, nunq̃ habet locũ pœna si talis actus non habuit effectũ, licèt quis fecerit præambulũ, & quãtum potuerit, de quo in c. perpetuæ. s̃. de elec. eo. lib. in l. si q̃s
8 non dicam. C. de epis & cle. & ibi per Bal. †In gl. in ver. & excõicationis, in fi. no. glo. ꝙ non solũ ad timorẽ amissionis omniũ bonorũ est iustus metus, sed ẽt maioris partis, vt no. in l. ꝓpter litẽ. ff. de excu. tuto. & j̃. de restitu. spoli. frequens. & tenẽt Docto. in d. c. abbas. immo ẽt timor amissionis magni lucri est iustus metus, vel si timetur graue damnũ in suis rebus, ſm Cy. in l. interpositas. C. de transac. & vide de his no. per Rotam in deci. 461. quæ incip. Item dubitatur, an valeat. vbi concludit, ꝙ
a dicatur iustus metus[a] si renunciat beneficio propter liberationẽ fratris sui de carceribus. Item metus consanguineorũ est iustus metus, vt d. c. sciant. & ibi per Io. Mo. & per Arch. in c. quicunque. j̃. de sen. excõmu. volentem, ꝙ ẽt domesticę personæ cõpręhendantur, vt earũ metus sit iustus, & ita tenet Rota in d. deci. & per Doc. in d. c. abbas. & per Inno. in c. cũ locũ. de sponsa. An aũt metus excõicationis cõminatę sit censendus iustus? glo. no. in c. cum dilectus. s̃. qđ me. cau. tenet, ꝙ non. dic vt ibi
9 per Io. An. & Doc. †In glo. fi. in fi. tenet Archi. hoc relinquendũ arbitrio iudicis. & ita transit hic Io. An. & quicq̃d dicat La. & Domi. s̃. ꝙ non possit dicere ille qui metum intulit, ꝙ metus fuerit vanus, per no. in c. cupientes. §. ꝙ si per viginti. in glo. in ver. verisimilia. s̃. de elec. eo. li. & in cle. 2. & quod ibi no. in ver. quomodolibet, & in vers. ne igitur. de sen. excom. nã forte hoc non procedit, vt patet in l. metum autem præsentẽ. & in l. extat. ff eo. & omni casu requiritur, ꝙ sit iustus metus, vt tenet gl. s̃. proxi. & omni casu iudicis arbitrio relinquitur quis dicatur iustus metus. & tenet Inno. in d. c. cum dilectus.

ADDITIO.

a Nic. Sup. Metus. Adde c. cum dilectus. & ibi Doc. eo. tit. in antiquis. Adde, ꝙ metus iustus est, vbi iusta suspicio inest. Thom. Gram. in decis. 5. nu. 8. estq; metus iustus timor amissionis bonorum ac amissionis honoris. ibidem nu. 10 & decis. 15. nu. 12. & de isto metu deci. 103. nu. 56.

De restit. in integ. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Prælatus & clerici de ecclesia veniunt nomine ecclesiæ. nam restitutio nomine ecclesię petitur per ipsum prælatum.*
2 *Contractus non venit appellatione sententiæ, uel econtra. quod facit ad statuta &c.*
3 *Ecclesia potest petere restitutionem, etiam post quadriennium ex iusta, & rationabili causa.*
4 *Monasteria qualiter veniant appellatione ecclesiæ.*
5 *Ecclesia an restituatur contra præscriptionem.*
6 *Restitutio in integrum non habet locum, vbi potest interuenire remedium ordinarium.*
7 *Ecclesia, vel minor an per viam exceptionis possit petere restitutionem post quadriennium.*
8 *Quadriennium quod datur ad restitutionem petendam, an sit utile vel continuum.*
Adde numero 9.

CAP. I.

1 a ECclesia. †No. j. ꝙ appellatione ecclesiæ[a] venit prælatus, & clerici de ecclesia, quia per ipsum p̃latum noĩe ecclesię petitur restitutio, de quo per glo. 2. in cle. j. eo. tit. & quot modis sumatur ecclesia, uide per glo. ord. in c. fi. s̃. ne pla. vi. suas. Si tñ p̃latus ex aliqua cã repelleretur, tunc admitteret ecclesia. s̃. de insti. cum venissent. & qđ ibi no. in fi. & hoc casu daret̃ curator ipsi ecclesiæ, uel capitulo, ut no. 5. q. 3. c. fi. s̃. de rescrip. edoceri. ſm Archi. & Io. An. remittẽtẽ ad no. in d. c. edoceri. & ibi qñ esset q̃o inter prælatũ, & capitulum. Sed quando esset q̃o cum tertio, tũc vnus de ecclesia, excluso prælato propter aliquã inhabilitatẽ, posset prosequi ius ecclesiæ, ut no. in d. ca. cum venissent. & in c. cũ olim. s̃. de test. qđ maximè ꝓcederet qñ ageretur de reuocatione malè alienatorũ, ut no. in c. si quis ꝓsbyterorũ. s̃. de re. eccle. ſm Inno. & Dñi. & uide per Pau. in clemen. j. de rescrip.
2 †Scđo no. ibi, sñiam vel ꝯtum, ꝙ appellatione sñię non venit ꝯctus, vel ꝯ. quod inducit Dñi. ad statuta, vt de quolibet contractu soluatur gabella: secus tñ videretur si diceret statutum, dequolibet ꝯctu uel quasi, quia in iudicijs quasi ꝯhit̃, vt in l. 3. §. idem scribit. ff. de pec. de quo tñ in l. oẽm. ff. de iudi. Tertio no. ibi, postea. ꝙ quadriennium currit immediatẽ post ꝯctum, uel sñiam, uel a tempore cuiuslibet alterius læsionis, vt in cle. j. eo. titu. & a quo tempore currat quadriennium si petatur restitutio ad appellãdũ, dicit Io. An. ꝙ elapsis. 100 diebus, de quo in c. fi. s̃. eo. & ibi per Ioan. An. in 7. q. ponentẽ ẽt quis effectus resultet, si petatur restitutio aduersus sñiam, uel ad totã causam, vel solum ad appellandum, de quo ẽt in l. fi. C. si aduer. rem iu.
3 †Vlti. no. & tene menti, ꝙ ex iusta & rationabili causa põt ecclesia petere restitutionem in integrum, etiam post quadriennium. & uide in l. etiam si. §. idem. in fi. ff. de mino. & in l. meminerint. C. vnde vi. Et quæ dicatur rationabilis causa arbitrio superioris relinquitur, ut hic in tex. ex quo infertur, ꝙ restitutio in integrum debet peti coram superiore, de quo in c. pen. s̃. eo. & ibi plene no. quis dicatur iudex competens. Et no. per d. Nico. in c. 1. s̃. eo. in glo. pe. tenentem, quòd clericus uel ecclesia possit petere restitutionem in integrum coram suo iudice ecclesiastico. de quo etiam in l. fi. C. ubi & apud quem. In glo. 2. in fi. vide per Ioan. An. super quarta glo. & in c. inter. s̃. de re iudi. super vlti. glo. & ibi an detur restitutio ecclesiæ ex instrumentis de nouo repertis, sicut & reipublicæ, quod tenet Arch. de quo tñ per Ioan. An. in d. ca. inter. & c. suborta. s̃. de re iudi.
4 b †Et dixit Io. An. in c. proxi. ꝙ appellatione ecclesiæ[b] veniunt monasteria, et alia pia loca, cum æquiparentur, vt s̃. de testa. requisiti. uer. secus. et s̃. de elec. c. gñali. et c. sciant. eo. lib. et ita tenuit Bal. in auth. hoc ius porrectum. C. de sacrosan. eccle. intelligens prædicta, dũmodo pia loca sint fundata auctoritate episcopi, ut no. in cle. quia contingit. de reli. do. et in c. ad hæc. s̃. e. titu. fraternitates autem laicorum, dato ꝙ sint licitę, xj. q̃o. 3. si qui, tñ non habent hoc priuilegiũ restitutionis, ſm Bald. ibi. et Pe. de Anch. hic. vnde tenebat Rota in deci. 342. in antiquis. ꝙ si testator reliquit bona sua monasterio ędificando, dato executore ꝙ si monasterium fuit inceptum auctoritate epi, habebit restitutionẽ in integrũ, licèt monasteriũ nõdũ sit perfectũ: secus si nondũ cęptũ esset, vt hic per Dñi. & per Ho. et Io. An. in c. 2. s̃. de immu. ec. et no. in cle. fi. de rescrip. et in c. abbate. j. de re iud. In glo. in ver. sñia, in fi. quid in sñia interlocutoria? uide p Io. An. s̃. eo. in c. corã. in mag. gl. et ꝑ Lap. in sua alle. 53. Et q̃d in sñia lata in possessorio recuperãdæ, et sic in iudicio momentaneæ possessionis? resîdet hic Io. An. ꝙ cõpetat restõ, et si ecclesia impetrat literas sup ipsa restõne in integrũ, nõ expsso iudicio possessoris, talis subreptio nõ uitiat, ſm Ioan. An. quia in pos-

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Ecclesiæ. Adde glo. in l. 2. C. de sac. sãn. eccl. & in auth. hoc ius porrectum. C. eodem.
b Nic. Sup. Ecclesiæ. Adde glo. in c. grandi. de sup. neg. præla. lib. 7. Ioan. An. in c. certificari. de sepul.

in possessorijs & corũ processibus põt peti restitutio per eccle
5 siam,& minorẽ.l.j.& ibi per glo.C.si de momen. pos. † In glo.
in ver.ↄctum.ibi,ↄ præscriptionẽ. glo. ibi tenet ꝙ non.& idem
in auth.quas actiones.C.de sacrosan.eccl.de quo ibi per Doc.
& in cle.j.eo.ti.& per dñm Nic.in c.j.in fi.s̃.de rescri.vbi tenet
ↄtrium.& vide ẽt in c.plerunque.s̃.de rescrip.vbi no. ꝙ non re-
stituitur ecclesia,quæ nõ fuit vsa rescripto intra annũ, si aduer-
sarius impetrauit postea aliud rescriptũ,ſm Arch.hic.In ea.gl.
in fi.tene menti sing.hanc glo.& semper alle.& ratio differen
tiæ inter ecclesiam,& minorẽ est, ſm Imo. quia prælatus non
est dñs,sed ꝓcurator & administrator,vt in c.2.s̃.de dona. ideo
iur̃m nõ p̃iudicat eclesiæ,sed minor est dñs rei suæ. vnde cum
per iur̃m censeatur factus maior,vt voluit glo. sin.in l.2. C. de
rescin. vendi. sibi præiudicare potest. Sed vr̃ ꝙ hæc glo. faciat
ↄ d.Inn.& Io.An.in c.2.s̃.de iureiu.volentium, ꝙ nulli detur re
stitutio ↄ propriũ iur̃m: & tñ p̃latus qui iurauit, auditur per in
integrũ restitutionẽ ↄ proprium iur̃m.sed dicas ꝙ ipsa eccl.vel
p̃latus noĩe ecclesiæ est,ꝙ auditur. & optimè facit hæc glo. ad
no.in d.c.2.& in d.c.cum venissent. An alienatio facta per prę
latum de bonis eccle.firmetur iuro, & an p̃latus non obstan-
te iuro,& non petita absolutione possit venire ↄ?& sentit glo.
6 hic ꝙ non:nisi remedio restitutionis, de quo per Doc.†In glo.
in ver.beneficiũ,in prin.& rõ est, quia restitutio in integrum
est remediũ subsidiariũ. vnde non cõpetit vbi est remediũ or-
dinarium de iure cõi,vt in l.in causæ. ff. de minori.& in c.cum
ex literis.s̃.eo. Et an possit remedium nullitatis cumulari cum
restitutione in inte.dicendo,dico sñiam nullam, & si qua esset
peto restitutionẽ in integrũ?vide per Inno.& Doc.in c. consti
tutus.s̃.eo.In ea.gl.in fi.vide in d.c.cum ex literis. & in d.cle.j.
7 †In gl.in ver.quadriennij.in fi.vide hodie in d.cle.vnica. & in
l.fi.hic alle.& ibi per Cyn.in ulti.q. vtrum per viam exceptio-
nis possit ecclesia,vel minor post quadrienniũ, petere restitu-
tionẽ aduersus sñiam,vel ↄctum,si ex eis conueniatur: & dicit
ꝙ non.Nam qñ ad idem cõpetit actio, exceptio eiusdẽ vitę est
exceptio cuius est actio,vt no. Ioã. An.post Inn.in c.2.& fi.de
ordi.cog.& no.in l.nam & postea.§.si minor.ff.de mino. & ita
limitatur regu.pure.in fi.ff.de excep.do.& l.licèt. C.de excep.
ꝙ annalia ad agendũ sunt perpetua ad excipiendũ.Et ꝙ restitu
tio in integrũ possit peti per viam exceptionis habetur in d.§.
si minor.Et aduerte primò,an aduersus lapsum istius quadrien
nij detur restitutio?de quo per glo. in l.interdũ. ff. de mino.&
in c.auditis.s̃.eo.& ibi per d.Ant.plenè per Doc.in c. cum ex li
teris.in j.glo.s̃. eo. & cõiter tenetur quod non,ne processus sit
8 in infinitu.& satis hic vr̃ probari in tex.& j̃. c. proxi.†Secundo
aduerte,an istud quadrienniũ sit vtile vel continuũ?d. Nico.in
d.c.j.in fi.tenet,ꝙ sit vtile a principio,& non currat ignoranti.
quod probatur hic in tex. dum dr̃, si quis negligenter omise-
rit &c.ignorans enim non negligit,ut in c.2.iuncto c. quia di-
uersitatem.s̃.de conces. præben. & per glo.in ver. distulerit.in
c.quam sit.s̃.de elec.eo.li.Ad idem ẽt tenet tex.hic ibi,nisi alia
rationabilis causa subsit &c.sed ignorantia est rationabilis cã,
licèt glo.in ver.continuum.in d.cle.1.aliud velit. de quo etiam
ibi per Doc.In glo.in ver. negligenter.in fi. vide in l.j.ff.de di-
uer.& temp.præscr. qualiter in agendo quis dicatur negligẽs.
In glo.fi.ibi, tum ex literis. & sic qñ stetit per iudicem quomi
nus causa restitutionis terminetur,vt in d.c.tum ex literis. in j.
glo.vnde põt gñaliter dici,ꝙ omnia impedimenta,quæ impe-
diunt desertionẽ causæ appellationis ipso iure, vel ope restitu
tionis,de quib.no.in c.ex rõne.s̃.de ap.illa eadem faciãt,vt ec-
clesia audiatur ad restitutionẽ in integrũ post quadrienniũ, ex
quo hoc relinquitur arbitrio iudicis, subsistẽte rationabili cã,
vt hic in tex.†In ea.glo.ibi,vixit ipse prælatus.idem Io.Mo.sed
Archid.ↄ,quia licet tp̃s vitæ ipsius prælati malè alienantis sub
ducatur de præscriptione,per quam dñium quæritur,vt in c.sa
cerdotes.hic alle.& per Bar.in l.põt.ff.de vsuca.non tñ subdu-
citur de quadriennio,cum ipsa ecclesia dicatur tunc negligẽs,
ex quo & canonici,& alij de ecclesia possunt petere restitutio
nem,vt no.in d.c.cum venissent.& hic per Ioã. An.pro quo ẽt
facit tex.hic indistinctè loquens de prælato negligente. & fa-
cit quod no.in c.contingit.s̃.de transac.& glo.16.q.3. placuit.el
2.ſm Io.An.Sed Imo.& Dñi.sequuntur glo.hic, quia opi. Arc.
quam vr̃ hic sequi Io. An. repugnat vtilitati & fauori ecclesia-
rum,ↄ c.j.s̃.de consue.& ff.de reli.sunt personæ. Nec ob.rñsio
Arch.ad d.c. sacerdotes. quia in effectu per lapsum quadrien-
nij, & talis præscriptionis dñium quæritur. arg.l.in bello. §.si
quis seruum.ff.de cap.& l.3.cum ibi no.C. quod me.cau.Item
tex.hic excludit fraudẽ,vel præuaricationẽ, quæ satis præsumi
tur tempore quo viuit prælatus malè alienans, ut sic nec ipse,
nec alij de ecclesia velint venire ↄ factum prælati.Sed aduerte,
quia opi.Arch.& Io.An.videtur verior per tex.hic & j̃.c.prox.
vbi quadriennium currit a tp̃e lęsionis, vt in d. cle.j. vnde ne-
cessariò infertur,ꝙ currat tempore vitæ pręlati ↄhentis uel læ-
dentis ecclesiam. & hoc nisi appareat de fraude vel p̃uaricatio
ne,de qua non apparet ex sola negligentia, vt s̃.in tex.sed dẽt
apparere manifestè, vt hic in tex.ergo non sufficit ꝙ appareat
de fraude præsumptiuè, prout s̃. dicit Domi. vel posset dici ꝙ
præsumptiones legum quæ colliguntur, ꝙ a parte prælati ma-
lè alienantis &c.satis dicantur manifestę, ut per glo.in l.si tu-
tor.C.de peri.tu.In ea.glo.ibi,mutationes.idem Archi.In ead.
glo.in fi.& ita posset intelligi c.ad nostram.s̃.de re.eccle.ut ibi
per Ioan.An.in j.glo. & facit l.pen. & l.si ex causa.ff.de mino.
in princ.ſm Ioan. An. & no. hoc ultimum exemplum glo. Et
procedunt ſm Pe.de Anch.exempla huius glo.& tex.s̃. in ver.
nisi,usque in fi.non solum in ecclesia,sed in minoribus & alijs
quibus restitutionis beneficio subuenitur, ut si sunt impediti
audiantur,etiam ultra quadriennium.de quo in l.fi. C.de tem.
in integr.resti.& in l.intra vtile.ff.de minori.

SVMMARIVM.

1 *Confessio solius prælati facta in iudicio nocet ecclesiæ,etiam facta sine consensu capituli.*
2 *Quadriennium quod datur ad restitutionem petendam computatur ex die læsionis.*
3 *Confessio facta per errorem facti potest reuocari ante finitum negotium de iure communi absque beneficio restitutionis.*
4 *Ecclesia in quinque casibus non auditur contra confessionem suam factam in iudicio de iure communi, sed solum ex priuilegio restitutionis in integrum.*
5 *Confessio extraiudicialis in quibus casibus nocet.*
6 *Maior post sententiam intra quadriennium potest restitui ex clausula generali,si qua mihi existente iusta causa.*
7 *Confessio licèt non possit reuocari tanquàm facta timore tormentorum, quando quis in ea perseuera, potest tamen reuocari ratione alterius erroris.*
8 *Negotium non dicitur finitum, licèt sit lata sententia, nisi transiuerit in rem iudicatam.*
9 *Reuocatio confessionis,an admittatur post præceptum iudicis factũ in confessum,cùm ex tali præcepto oriatur actio.& nu.10.*

CAP. II.

1 SI aduersus. †No.j.ex tex.iuncta glo. in uer.a
se.ꝙ cõfessio solius prælati in iu-
dicio,ẽt sine consensu capituli prȩiudicat ecclesię,
licèt si est læsa,detur restitutio glo.tñ in uer. conuẽ
tum.in c.præsentium.j̃.de testi.tenet ↄrium.de quo ibi dicetur.
& uide plenè per Rotam. ita inducentẽ hunc tex. in deci. 463.
2 quæ incip.Item quòd confessio. † Secundo no.ibi,computan-
dum.quòd quadrienniũ computatur a die læsionis.sic s̃.c. pro
xi.& cle.j.eo.tit.& sic facit,ꝙ si ecclesia in termino perempto-
rio nõ probauit quadrienniũ, incipiat currere a fine elapsi ter
mini,non aũt a die sñiæ,ſm Arch.& Io.An. de quo per Innoc.
in c.coram.s̃. e. & per glo.in uer.a tp̃e lęsionis. in d.cle.vnica.
3 † Tertio no.ibi,ubi uerò per uiam cõem &c. ꝙ confessio facta
per errorem facti ante finitum negotiũ,potest reuocari,de iu-
re cõi,& absque beneficio restitutionis in integrũ. & ita tenet
hic Io.An.& in c.fi.s̃.de confess.& Cyn.& Bal.in l.error. C.de
iur.& fac.igno.licèt gl.hic in uer.computandũ, sentiat ↄrium,
et malè. Vlti.no.ꝙ facilius tollitur ius cõcessum ex priuilegio,
q̃ concessum de iure cõi.facit quod habetur in l.eius militis.§.
militia missus.ff.de testa.mili.et in c.pro illorum.s̃. de pręben.
In glo.j. in fi. et de his etiam per Speculato.in 2.parte.eod.tit.
4 §.2.ad fi.uer.sed nunquid. † In glo.2.in fine. No.j.ex glo. quin-
que casus in quibus ecclesia ↄ confessionem factam in iudicio
non auditur de iure communi,sed solum ex priuilegio restitu-
tionis in integrum.Primo quando non posset probari falsitas
confessionis. Secundo quando nõ posset probari error, sed læ
sio.Tertio quando confessio emanauit nõ per errorem.Quar-
to quando confessio fuit facta tempore non debito, ut in casu
l.si ex causa.§.nunc uidendum.ff.de mino.Quinto qñ post cõ-
fessionem fuisset lata sñia ſm confessionẽ:secus si contra con
fessionẽ:quo casu non noceret confessio,ẽt in iudicio facta,et
posset quis de iure cõi uenire tunc ↄ suam cõfessionẽ, ut dixit
no.Inno.

ADDITIO.

a V.G.Adde, ꝙ confessioni proprię quis contrauenire potest quando facta est contra leges.Ruy.consi.78.nu.5.lib.4. Confessio.n.authoris erronea per singularem successorem reuocari non potest.Ruy.consi.76.nu.15.lib.5. immo talis confessio nocet successori futuro.ibidem nu. 14. Quando autem confessus delictum possit suam confessionẽ reuocare?Thom. Gram.q.13.nu.8.

no.Inno.in c.mulieri.ſ.de iureiuran. Secundò no.ex gl.ꝙ licèt ad reuocādum confeſſionē de iure cōi ſit neceſſe, ꝙ probetur, nō ſolum falſitas,ſed ēt error facti,vt dixit glo.hic, tamē vt reuocetur confeſſio per reſtitutionē in integrū, non eſt neceſſe, ꝙ probetur falſitas vel error, ſed ſufficit ꝙ aliter ꝓbetur læſio. & vide quod no. in d.l. error. & in l. non fatetur.ff.de confeſſ.
5 †In gl.in ver.in iudicio,in fi.& ibi nota.in quibus caſibus noceat confeſſio extraiudicialis.In glo.in ver.a ſe,in fi. idem Ioā. Mo.& Archi.de confeſſione aduocati an noceat? vide in c.cū cauſam.hic alle.De cōfeſſione verò prælati dicetur in d. c.preſentiū.Et de confeſſione tutoris vel curatoris, vide quod no.ꝑ Rotā in d.deci.& in c.præſentiū.j.de teſtib.& per Cy. & Bal.in l.j.C.de cōfeſ.& per Bar.in l.certū.§.ſed an ipſos. ff. de confeſſ. Et de confeſſione procuratoris,vide Doct.in c.1.ſ.vt li.non cōteſta.& per Rotam in deci.260. quæ incip. Item ꝙ procurator,
6 & ibi an ſit reuocabilis ꝯfeſſione procuratoris. † In glo.in ver. cōputandū,in fi.ex clauſula tū gnāli,ſi qua mihi &c.poſſet maior reſtitui poſt ſnīam intra quadrienniū,ſubſiſtente iuſta cauſa,vt per Io.An.in c.fi.de cōfeſ.& Bar.in d.l.non fatetur.& in l. cum fideicōmiſſum.eo.titu.& in l.ab hoſtibus.§.ſed quod ſimpliciter.ff.ex qui.cau.maio.& per Cy.& Bal.in d.l.error.& tenet hic Inno.& Dom.In glo.in ver.iuuare.ibi, ratione erroris. & hoc tam in cauſa ciuili, q̃ ēt in criminali, licèt La. hic aliter velit & non benè,vt patet in c.Romana.§.finaūt. & ibi per gl. in ver.vel.de quo j.de appel. ſm Dñi.& no. in d.l. non fatetur. & conclude,ꝙ aliqñ vult quis declarare, ſeu interpretari ſuam cōfeſſionē.& dic vt in c.cum dilecti.ſ. de accu. Aliqñ quis vult reuocare ſuam cōfeſſionē rōne erroris:tunc tam in ciuilibus, q̃ in criminalibus pōt,vt ſ. quod limita.primo niſi in criminalibus quis in cōfeſſione perſeueraſſet, quia tunc non poſſet,vt no.Spe.in ti.de cōfeſ.§.poſtremò.ver.ſed nunquid in criminali
7 bus.†Aduerte tū,quia licèt qñ quis perſeueraſſet in cōfeſſione ſit verū, ꝙ non poſſit reuocari tanq̃ facta timore tormentorū, vt in l.j.§. ſi quis vltrò. ff.de qō. tū bene pōt reuocari rōne alterius erroris,quia in hoc nō nocet perſeuerantia, & cōfeſſio ſepius facta reuocari pōt rōne erroris,vt in l.j.& ibi Bal.C.de erro.calcu.cum vſque ad ſnīam ſemper rōne erroris pōt fieri reuocatio,vt hic, & d.l. error. imò ēt poſt ſnīam in cā appellationis,vt in l.creditor.§.iuſſus.ff.de appella.& tenet Spe. in d.ver. ſed nunquid.& Io.And.in d.c.fi.Scd͠o limita in caſu l.ſi is cum quo.ff. de cōfeſ. quo caſu in criminalibus ꝯfeſſio reuocari non pōt.Aliqñ quis vult reuocare confeſſionē in beneficialib.cauſis,& tenet hic Domi.ꝙ non poſsit,ēt rōne erroris,quia inquātum dicit ſe erraſſe cōfitetur ſe periurū , ex quo cū iuro ꝯfeſſus eſt rñdendo poſitionibus:ſed periurus repellendus eſt a ꝓmotione,vt in c.fi.j.de iureiuran . Sed hoc dictū non procedit, q̃a reuocans confeſsionē rōne erroris non incidit in periuriū , vt eſt tex.iuncta glo.in ver.iuſta cauſa.in d.c.fi.vbi cōfeſsio,ēt iurata p̄t rōne erroris reuocari,quia error excludit cōſenſum , vt hic in glo.& facit quod no.Imo.in d.c.cū dilecti . & Rota in d. deci.260.Conclude ergo ꝙ regulariter in oībus cauſis rōne erroris pōt cōfeſsio reuocari.Qd͠ tū limita,niſi alicui ſit aſsignatus terminus ad deliberate rñdendum,quia tunc in quibuſcūque cauſis non poterit reuocari cōfeſſio rōne erroris,vt voluit glo.ſing.in c.ex literis. ſ. de diuor.quaſi tunc non poſſit de errore probari , ex quo deliberatione p̄miſſa emanauit cōfeſſio, & per hanc rōnem dixit Inno.in c. cum olim. ſ. de cenſi.circa fi.ꝙ ex quo ille qui producit inſtr̄m vr̄ confiteri oīa contenta in inſtrō eſſe vera,non poterit inſtr̄m in totū uel in partem reprobare,ēt pretextu alicuius erroris,cū a principio poterit ꝓuidere.vnde deliberate vr̄ emanare talis cōfeſſio, vt ibi per eū. Sed in ꝯrium facit quod dicit Bal.in l.j. C. de erro.calc.vbi no. voluit per illum tex. ꝙ cōfeſſio ēt ſæpius repetita & facta poſſit reuocari rōne erroris. niſi dicas ꝙ non p̄ſumitur eſſe tacita deliberatio & cogitatio, dato ꝙ pluries quis idem ſit cōfeſſus , ſicut qñ ad mandatū iudicis & p̄cedente termino ad deli-
8 beratē rñdendum,ſm no.in c.2.j.de cōfeſ.†In glo.fi. in fi.aduerte,quia non dr̄ negotiū finitū,licèt ſit lata ſnīa, niſi tranſiuerit in rem iudicatā,vt in d.§.iuſſus.dr̄ ēt negotium finitum , qñ eſſet in cauſa cōcluſum,licèt nondū fuerit lata ſnīa,ar.ſ. de proc. auditis.& de cau.poſſ.c.paſtoralis. quia poſt concluſum in cauſa non pōt aliquid de iure uel de facto allegari , ſm Inn.in d.c. paſtoralis.Et tenet hic Arch.& Io. An. & uide per Do.Ant.in d.c.fi.concludentē , ꝙ ſi vult quis declarare & interpretari ſuā confeſſionē,ſm no.in d. c. cum dilecti. tunc ad inſtantiā partis non poſſet fieri talis declaratio poſt ꝯcluſum in cauſa , ſed bene ad inſtantiam iudicis,ut per gl.in c.cum Io.ſ.de fi.inſtru.& hoc in ordinarijs iudicijs,ſed in ſummarijs poterit hoc fieri,ēt ad inſtantiā partis.ar.gl.no.in uer.interrogabit.in cle. ſæpe.de verb.ſigni.alś aūt poſt concluſum in cā non poterit cōfeſſio reuocari,ēt prætextu erroris , ſm Dñi. In cā tū vbi agitur de defenſione perſonæ,vel ſtatus, ex quo cum non poſſit concludi in cā, quia non pōt renūciari ꝓbationibus vel defenſionibus, vt voluit glo.no.in l. pactū inter hæredē. ff. de pac.poterit etiā poſt cōcluſionē fieri reuocatio cōfeſſionis, vt ſentit Bal.hic.&
9 facit quod eſt dictū ſ. in cauſis criminalibus.†Vlti.eſſet videndū,an poſt p̄ceptum, factū in cōfeſſum admittat reuocatio cōfeſſionis rōne erroris?& Bar.ꝙ ſic in d.l.non fatetur,ex quo tale p̄ceptum non eſt ſnīa diffinitiua , ſed tēdit ad executionem confeſſionis,niſi tale p̄ceptum fuerit factum poſt citationē,& terminū aſſignatum cōfitenti ad dicendū cām quare non dēat fieri præceptū & dicta confeſsio ex eo, quia tunc eſt idē qd͠ in ſnīa diffinitiua,ſm Bar.ibi.Sed Bal.in d.l.error.tenet,ꝙ in omni caſu reuocari non poſsit,quia tale p̄ceptum eſt quædā concluſio in cā,& tranſit in rem iudicatā,vt l.ſi debitori.ff.de iudi. & l.debitori.ff.de re iud..Item quia ex tali p̄cepto oritur actio, vt per glo.in l.fi.§.neceſsitatē.C. de bonis quæ lib.vnde habet vim diffinitiuæ.& hoc in p̄cepto facto a iudice in iudicio , ſed qñ fieret a tabellione in inſtrō guarentigiato , tūc ꝓcedat opi. Bar.ſ.ſm Bald.in d.l.error.pro quo ēt facit, quia tale præceptū factū in iudicio habet vim diffinitiuæ,ex quo ab eo pōt, & dēt appellari,ſicut a diffinitiua,ut in l.2.ff.de appella. reci. & tenet Spe.in titu.de appel.§.in quibus.ver.ſed nunquid.Sed pro opi. Bar.facit glo.no.in c.ex parte in Chriſto.de ver.ſig.vbi uoluit confeſsionē poſſe reuocari rōne erroris,ēt poſt præceptū iudicis factū in confeſſione.facit ēt quod no.Io.An.& Doc.in c.ꝑuenit.el 2.ſ.de ap.& Imo.in c.2.ſ. de reſt.in inte. & qd͠ idē Bal. no.in l.j.C.ſi plures vna ſnīa.ubi uoluit, ꝙ præceptū ſit quædā ſnīa interlocutoria,& idem tenuit in d.§.neceſsitatē.Nec obſt. ꝙ ex præcepto oritur actio , & tranſit in rem iudicatā.nā ēt ex confeſsione oritur actio,ut per glo.in l.ſed ſi poſſeſſori.§. itē ſi iurauero.ff.de iureiur. & hēt executionē paratā,ut in l.poſt rē. ff.de re iudi.& tamen poſt talem confeſsionem admittitur reuocatio ratione erroris,ut in d.l.non fatetur.& tex.hic.

De arbitris. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Compromiſſum ſi fiat ſimpliciter in plures, intelligitur factum ut ſtetur iudicio maioris partis,habito reſpectu ad omnes arbitros &c.*
2 *Maior pars in arbitris, & in alijs officialibus qualiter ſumatur & accipi debeat.*
3 *Statutum ſi dicat quòd arbitri debeant ita diffinire,quòd de cætero non ſit litis addita pœna in ſtatuto.Quid ſi arbitri non ſunt in concordia, quia vnus &c.an incidant in pœnam ſtatuti.*
4 *Diſpoſitio c.1.de arbitris,an habeat locum in teſtibus?uide qualiter.*
5 *Teſtes duo ſi dicunt quod res valet quinque, & non plus, & alij duo 10. quid iuris.*
6 *Quid ſi teſtes inducantur ad probandū de tēpore & diuerſimodè deponūt.*

CAP. I.

SI ex tribus. No.j.ibi, ſi ex tribus , q̃a idē eſt in quouis alio numero, in quo ſubeſſet eadē ratio, ut ſi ex quatuor uel quinque cōcordent tres,& ex ſex , vel ſeptem quatuor,tūc ſemper ſtatur ſnīę maioris partis,
1 ſmIo.An.& ex his,& ex iſto tex.no. † ꝙ ſi fiat
2 cōpromiſſum [a] ſimpl'r in plures , intelligit̃ factum ut ſtet̃ iudicio maioris partis, habito reſpectu ad oēs arbitros , nō ad oēs cōparatione minoris partis, & ita ſequit̃ hic Lap.dicēs,ꝙ ſi inter tres ꝑſonas ſuꝑ vna re ſunt abſumpti xj.arbitri, uł iudices, & q.nq; ꝓnunciant pro vno,quatuor ꝓ alio, & duo ꝓ alio,nō valebit ſnīa ēt illorū q.nque,cū nō ſit maior pars, habito reſpectu ad oēs,licèt Spe.in ti.de ſnīæ ꝓlatio.§.iuſta.uer.q.d ſi ſint.teneat,ꝙ valeat ſnīa in q.nque,ex quo plures,& maior pars in eā ꝯſenſerūt,ſed hoc nō eſt tenendū ſm Lap.& Io.An.hic,q̃a oēs dēnt hr̄i loco vnius,& ſic oportet ꝙ maior pars oīum ꝯcordet, ſicut dr̄ in electione,in c.in Gene.& c.cū in iure. ſ.de ele.facit ēt l.ſicuti.ff.de arbi. vbi vr̄ caſus de hoc. et facit ēt c. paſtoralis. ſ.de reſcri.ſm Do.et Pe.de Anch.Et dicit hic Lap.ſecus eſſe in patronis laicis,q̃a p̄ualebit p̄ntatio facta a maiori parte partiū cōparatione minorū.et rō eſt,q̃a nō hn̄tur loco vni᷒, nec dicitur

ADDITIO.

a V.G.Adde,ꝙ compromiſſum ſimplex intelligitur cum poteſtate lædendi modicè,ſed factum cum poteſtate lædendi,intelligitur in magna, non in maxima quantitate.Cor.conſi.9.præmittendum.litera d.lib.1.

tur facere vnum corpus:immò quilibet de per se hẽt ius separatum.& ita tenuit Archi.31.dist.Nicena. & Io. An.in c.3.de iure patr.dicens, secus si haberet præsentare, vt collegium,& nõ vt singuli,quia tunc requireretur maior pars totius collegij.Et sic habito respectu ad oẽs de collegio:non aũt cõparatione mi-
2 noris partis.†Et gñaliter in plurib. officialibus,& in alijs qualiter sumatur maior pars,an de præsentibus tm̃,an verò ẽt respectu absentiũ,& sic habito respectu ad oẽs.vide no.per Fede.in suo consi.62.& 142.in fi.& plene per Lap.in sua alle.78.Vlt.no. ꝙ si oẽs arbitri discordãt in summa, tenet snĩa in minori summa,quia in maiori summa includitur minor, & in illa minori oẽs sunt concordes.& vide in l.rogatus.ff.mandati. Et inducit hic Do.hunc tex.vt habẽs ptãtem super maiori numero, possit diffinire super minori,nisi forma mandati aliud haberet, vt in c.cui de non.ꝟ.de præben.Quid aũt sit in pluribus iudicibus ordinarijs discordantibus.vide in l.inter pares. ff. de re iudi.& in c.fi.s̃.eo.ti. Et quid sit in pluribus iudicibus delegatis? vide in d.l.duo iudices.& in l.duo ex tribus.ff.de re iud.& ibi no. Et quid sit in pluribus procuratoribus discordantibus? dic, vt est dictum in c.si duo.s̃.de procura.eod.lib. In glo.2.in fi.cum hac glo.videntur hic transire Doc.Sed Bal.in l.j.in prin.C.de sent. quæ sine certa quantitate.tenet ꝯrium,vt talis snĩa sit nulla ipso iure, ex quo maior terminus continet plus præstationis, q̃ minor,vt in l.si ita stipula.fuero decem,aut 15.ff.de verb.oblig. & quia resultat ẽt incõpassibilitas propter diuersas interpellationes.arg.l.Valerianus.ff.de præto. stip. Sed certè tenenda vr̃ gl.hic, per hunc tex. vt sicut in minori summa respectu quantitatis oẽs arbitri videntur esse concordes,ita & respectu temporis,& sic cessat incõpassibilita, ex quo attẽditur minor dilatio tpis,sicut hic dr̃ respectu quantitatis, & quia de quantitate ad tps procedat argm̃, vt l.miles.ff. de testamen.mili.In glo.3. in fi. glos. dicit idem esse in duobus arbitris discordantibus in quantitate,vt valeat snĩa in minori summa.ar.l.inter partes.ff. de re iudi.& ita sequitur hic Ioã.An.dicens per illam legem,id habere locum ẽt in iudicibus,vt sic valeat snĩa in minori summa, quia in illa oẽs sunt concordes:secus tñ esset qñ duo arbitri essent sibi ꝯrij,vt quia vnus absolueret, alter condemnaret, quia tunc eligeretur tertius,vt in l.item si vnus.§. & principaliter.ff.eo.& in c.cum speciali.s̃.de appe.ſm Ioan.An. Qñ tñ maior pars cõcordaret in vna snĩa,illa valeret, licèt secus sit qñ in pari numero discordant, vt habetur in §.si plures. hic alleg.& ibi plenè de hoc per glo.& Doc. & uide in c.fi. s̃. de re iudi.&
3 ꝟ.in glo.fi.†Et prędicta faciunt ad statutum nostrum, in quo cauetur,ꝙ arbitri debeant sub certa pena causam ita diffinire, ꝙ de cætero lis uel controuersia esse nõ possit. Quid si arbitri nõ sunt in ꝯcordia,quia vnus iudicat vnum, & alius iudicat aliud an incidant in pęnam statuti?Ang.in Auth.vt iudices nõ expectent.in prin.determinat, ꝙ non, per illum tex.vbi qñ iudices sunt discordes, quilibet debet ferre snĩam prout iustum sibi videtur.vnde dat cautelam,ꝙ qñ arbitri habent qõnem multum cauillosam, vel scandalosam, si nolunt super ipsa ferre snĩam decisiuam,& nolunt incidere in pęnã statuti,ꝙ quilibet ipsorũ ferat snĩam diuersam ab altero, qa snĩa ipsorũ erit nulla,& nullus ipsorũ incidet in pęnã statuti,ſm Ange.ibi. In gl.fi.in fi.idẽ Io.An.dicens,ꝙ non ob.l.ex facto.§.j.ff.de vul.& pup.quia ibi voluntas testatoris sic disposita facit, ꝙ numerus minor nõ includitur sub maiori, sed condemnatus in 15. est impossibile,ꝙ non sit cõdemnatus in 5. meritò tenet snĩa in 5. nõ obstante ꝓtestatione,ſm Ioã. An.& ita transit hic Do. Pet.de Ancha.Sed Bal.& Imo.in l.j.§.si stipulanti.ff.de ver. obli.tenent ꝯ glo. hic, quia potest esse possibile,ꝙ iudex qui condemnauit in 10.nolit condemnare in 5.tñ,ita ꝙ solũ valeat in 5.& sicut voluntas testatoris distincta,facit ut minor numerus nõ includatur in maiori, ita & debet posse facere voluntas ipsius arbitri, vel iudicis ita protestantis.facit glo.in d.§.si stipulanti. Non ob.qđ dicit gl.hic,ꝙ protestatio est ꝯria facto. nam ꝙ maior summa nõ contineat sub se minorẽ, in hoc protestatio esset bene ꝯria.secus si vult contineri,sed expresse declarat,ꝙ in minori summa non vult consentire,de quo ibi per eum.& per Specu. in ti.de arbi.§.fi.circa prin.& ver. quid si arbiter. & ista est prima limitatio ad hunc tex.Secundo modo limitat Bal.in l. decem.ff.locati.per illũ tex.ut hẽat locũ tex.hic in arbitris litis decisiuis:secus in arbitratoribus,vel in arbitris electis super declaratione pretij,uel mercedis,uel super æstimatione alicuius rei, quia in talibus non haberet locũ tex.hic: & eorum diuersitas uitiaret in totum quod agitur.ita ẽt tenet Bal.in d.l.j. C. de sen. quæ sine certa quanti.in prin. & uide ẽt quod no.in l. hac edictali.§. his illud. C. de secun.nup. Tertio modo limitat Bal.hunc tex.

in l.2.C.de re iud.vt tunc valeat snĩa in minori summa, qñ qui ꝯdemnauit in minori,absoluit a residuo:aliàs si simplr̃ condẽnasset in minori summa quam fuerit petita, & in residuo non absoluisset,seu nihil dixisset,snĩa esset tunc ipso iure nulla, cũ non possit valere pro parte,qñ capitula nõ sunt separata, ut in l.quid tñ.ff.eo.& per Spe.in ti.de snĩæ prola.§.qualiter.ver. q.d si peto.de quo tñ per glo.& Doc.in l.j.C.si aduer.rem iu.& per Io.An.in c.cum inter.s̃.de re iudi.in vlti.glo.& per Fed.in suo
4 consi.262.& Bal.in d.l.2.in prin.†Extra glo.quæritur primò,an dispositio istius deci.habeat locum in testibus?Bal.in l.conuẽticulam,circa fi.C.de epi.& cle.vr̃ velle ꝙ sic,dicens ꝙ in testibus procedit arg.a toto integrali. vnde si formaui articulũ de possessione partis,& testis dicit de toto,includit partem.Item si formaui articulum de 5.& testis dicit de 10. probat, & si formaui articulum ꝙ Titius promisit mihi vestem suam, & testis dicit,ꝙ promisit oĩa bona,probat.l. pe. & ibi per glo. C. quib. ce.possunt.& si facio articulum,ꝙ Titius reliquit mihi sua mobilia,& testis dicit,ꝙ reliquit mihi hæreditatem, probat. & rõ prædictorum est,quia quotiens vno concesso, alterum sequit̃ de necessitate, tunc probato illo, censetur probatum id quod de necessitate sequitur ex eo,vt in reg.in toto.& in reg. plus.ꝟ. eo.lib.& in l.si quis cum totum.ff.de excep.rei iud. & hæc procederent qñ testes essent contestes. quid autem si sunt discordes,puta deponunt super mutuo, & vnus testis deponit de 10. & alter de 5.an habeat locum tex. hic, vt intelligantur contestes in minori summa? glo.tenet quod non, in d.§.si plures.& idem Ioan.An.& alij Doc.hic.& Arch.3.qõ.9. nihilominus.& Bal.in l.testium.in 5.col.C.de testib.quia dicuntur tunc singulares,cum diuersitas summarum inferat ad pluralitatẽ contractuum & dispositionũ,ut in l.quinquaginta.ff. de proba. & in l.cum centum.ff.de adi.le.& in c.abbate.ꝟ.de re iudica. & facit quod no.Bar.in l.triticum.ff.de uerb.obliga. & idem Imo.in l. j.§.si stipulanti.ff.de verb.oblig.& in d.l. inter pares. Secundo quæritur si testes deponunt super æstimatione rei, & vnus dicit rem valere 10.& alter 5.an sint contestes in 5. Pet. de Anch. tenet hic,ꝙ sic. ratio quia sunt contestes in re,de qua agitur,et in minori summa omnes videntur postea esse cõcordes,ut hic in tex. secus est in casu præcedenti vbi diuersitas summarum inducit diuersitatem contractus. & ita etiam sequitur Imo.in
5 d.l.inter pares.†Tertio quæritur,quid si duo testes[a] dicũt quòd
a res valet 5.& non plus,et alij duo dicunt 10.glo.in d.§.si plures, tenet,quòd præualet dictum testis, dicentis quòd valet 10. quia plus creditur duobus affirmantibus, quàm mille negantibus, secundũ glo.ibi.Sed certe illa glo.non procederet, qñ negatiua potest cadere in sensum testis, ꝓut est in dicto casu. et ideo vr̃ ꝙ in dictis terminis debeat stari maiori numero testium, ꝙ no.in l.j.ff.de ven.inspicien.et si essent pares, inspiceretur dignitas testium, et qui verisimiliora dicerent.l.ob carmen. §.si testes. ff. de testi. vbi autem essent omnino pares in numero, et alijs,tenet Imo. in d. l. inter pares. quòd forte plus credetur affirmantibus,ut uidetur sentire Bar.in d.§.si plures. Sed certe uideretur,quòd præualeret testimonium opponentium de numero minori,per hunc tex. cum in illo omnes vidẽtur esse cõ-
6 cordes,ſm Pe.de Anch. †Quarto quæritur, quid si inducantur testes ad probandum tempus,ut si volo probare ꝙ possedi per x.annos,et induco tres testes, quorum vnus probat de xv. alter de x.alter de v.annis,tenet Arch.in d.c. nihilominus. ꝙ nihil probent.et idem Ioan.An.hic.quod intellige primò,quando non declarant tempus ita,et taliter ꝙ excludant de eodem tẽpore:aliàs secus,puta si vnus testis dicit, ꝙ possedit a xv. annis et citra,alius a x.annis et citra,alius a v.annis et citra, quia tunc probant in ultimis v. annis, ex quo in illis sunt concordes,ſm Do.hic. Secundo modo intellige dictum Arch. qñ testes essent singulares in initio possessionis, ut si vnus dicit ꝙ incępit possidere iam sunt xv.anni,alius dicit quòd iã sunt x.et alter de v.et ita intelligit glo.j.l.possideri.in princ.ff.de acquir. poss.secus si non deponerent testes de initio possessionis, sed vnus diceret, vidi possidere xv.annis,alius x.et alius v. Nã omnes sunt contestes in minori tempore, secundum Bald. in l.j. cir.fi.C.de test.et facit glo.16.qõ.4. volumus. Quando autem inducerentur testes ad probandum possessionem simpliciter sine tempore,puta ꝙ ego possedi talẽ fundum, & testes dicunt vera

ADDITIO.

a V.G.Testes deponentes,vnus plus alio,probant in eo in quo sunt concordes. Nec si in modico sunt contrarij,reprobantur in eo in quo cõcurrunt. Ruy. consi.19.nu.13.lib.4.

vera esse, tunc probarent, licèt discordarēt in numero fructuū, puta si vnus dicit, ꝙ recollegit decem corbes grani, alius 5. vel si vnus deponit de grano, alter de hordeo, quia sunt contestes super substantia ipsius rei, ſm glo. in d. §. si testes. vbi idem dicitur qn̄ agitur de probando quid vniuersale, puta ius decimandi, vel exercitium iurisdõnis. in his enim singularitas testium non nocet, vt hic per Io. An. in c. qualiter. & ibi per Innoc. s̄. de accu. & per Spe. in ti. de teste. §. antepe. & in ti. de inquisitione. §. j. ver. quid si vnus. & per Imo. in d. l. j. §. si stipulanti. & in d. l. inter pares. vbi plenius per eum. Sed limita prędicta procedere, nisi vnus testis allegaret alium contestem, tūc enim essent singulares: si enim vnus testis dicit vidisse Titium possidere, & recolligentem x. mensuras grani præsente Petro, & Petrus dicit de hordeo, vel de 5. mensuris, certe sunt singulares & varij, & sic non probarent. ar. l. j. §. adijcit. & l. qui vsumfru. ff. de ver. obl. ſm Pe. de Anc. hic. facit etiam tex. in l. j. ff. de qõni. ibi, in verbis epistolæ, dum dicit interrogatus de consocijs, quos dixit secum habere, mētitus est. & facit quod no. per Bald. in l. testium. C. de test. & in l. hæredes palā in prin. ff. de testa. quod tene menti. & uide de his hic per Do.

SVMMARIVM.

1 *Causa sicut per sententiam iudicis deciditur & determinatur, ita etiam per sententiam arbitri finitur.*

2 *Arbiter qui non vult adesse causæ, si non fuerit requisitus ad examinationem causæ, an sufficiat quòd fuerit requisitus ad diffinitionem ipsius.*

3 *Absens in dubio habetur pro contradicente.*

4 *Clausula, vos uel alter vestrum, vel quòd si non omnes, posita in compromisso, quid operatur.*

5 *Lex ciuilis quando contradicit canoni, quid sit seruandum.*

6 *Canones sunt seruandi in foro ecclesiastico in terris non subiectis ecclesiæ.*

7 *Iudices plures ordinarij, an quilibet intelligatur habere iurisdictionem in solidum.*

8 *Iudicium a quo actu incipiat.*

C A P. II.

1 VT quæstionibus. † No. j. ſm Do. quia sicut ex snia iudicis dicitur causa decidi, & finis imponi, vt l. j. ff. de re iudi. ita & ex snia arbitrorum, cum arbitria sint redacta ad instar iudiciorum, vt in l. j. ff. eo. vnde ex eorum snia orietur exceptio litis finitæ, de quo in c. j. j̄. de li. contesta. Secundo no. ꝙ sicut delegatus debet alium condelegatum citare, vt secum procedat, vt in c. prudentiam. s̄. de offi. deleg. ita & arbiter hoc potest & debet, de quo hic in glo. & quia tex. hic dicit, ꝙ debet esse requisitus, vr̄ ꝙ sufficiat vnica requisitio, vt per glo. in ver. requisiuerint. in cle. j. de hæretic. de quo j̄. in glo. in ver. liberè. vr̄ probare iste tex. iuncto principio, ꝙ licèt vnus ex arbitris sit absens, vel malitiosè absit, tamē sit necessaria requisitio. & quid sit in iudicibus, vide dicta in c. cum plures. ff. de offi. dele. eo. lib. † Tertio no. ibi, vel ad diffiniendum, ꝙ cum in alternati-
2 a uis [a] sufficiat vnam partem esse verā, vt in reg. in alternatiuis. j̄. eo. lib. videretur, ꝙ licèt arbiter qui abest non fuerit requisitus ad examinationē causæ, tn̄ sufficiat esse requisitus ad diffinitionem & snīam, cum ista ponātur hic alternatiuè, de quo j̄. in gl. in ver. liberè. Quarto no. ibi, sicut possent illi præsentes. & tene mēti, ꝙ sufficit tertium arbitrum esse præsentē, qn̄ alij duo renunciant, & valebit snia, licèt ipse taceat & non pronunciet. & ita tenuit Azo, & Gof. in summa huius tit. ver. quid si duo, vbi dicunt, præsentē & tacentē haberi pro ɔ̄dicente. & ita ēt tenet Host. in sum. eo. tit. §. prohibetur, in fi. vt refert Io. An. in addi. Spe. eo. titu. §. si super. ver. & no. dicens, ꝙ tunc valeret snia ēt de iure ciuili, licèt aliud tenuerit Host. in sum. huius ti. §. qualiter. ante fi. & non bene, vt patet ex hoc tex. & maximè hic in fi. dum dicit, absentē haberi pro præsente. ideo siue ipse tacens habeatur pro præsente, siue pro ɔ̄dicente, ipsa sola præsentia sufficiat, vt hic in tex. in fi. & ita sequuntur hic Doc. & facit gl. j. in l. si in tres. vbi idem tenet, & in l. item si vnus. §. item si plures. ff. eo. quia non est necesse, ꝙ aliter loquatur, dummodo sit præsens. & ita vr̄ ibi tenere Bar. & Bal. de quo tn̄ hic plenius ꝑ Do. An. autē dispositio istius tex. habeat locū in arbitratorib. Bal. in d. §. item si plures. vr̄ tenere ꝙ sic. Et q̄d sit in arbitris iuris, de quibus in c. ab arbitris. s̄. de offi. dele. eo. lib. Io. An. tenet hoc dictum. sed in hoc alij Doc. tenent ɔ̄rium, cū tales potius accedant ad naturā iudicū delegatorū, q̄ arbitrorū, vt no. in d. c. ab arbitris. & ita ēt tenet Bar. in d. §. item si plures. ideo in eis erit dicendū prout in iudicibus deleg. de quibus in d. c. pruden
3 tiā. & in d. c. cū plures. & j̄. in gl. fi. † Vltimo tene menti ibi, nec volente. ꝙ absens in dubio hr̄ pro ɔ̄dicente. facit quod no. in c. innotuit. s̄. de eo, qui fur. ſm Do. & ita glo. in ver. consilio, in c. j. circa fi. j̄. ne sede va. inducit hunc tex. ad hoc. In glo. j. in fi. tenet hic Io. An. & Arch. ꝙ per hunc tex. determinentur no. Spe cu. eo. ti. §. fi. in prin. & in uer. & no. & in ver. quid igitur si se, & seq. per Inno. & Hostiē. in c. Raynaldus. de test. vbi dicebant, ꝙ qn̄ arbitri sunt præsentes, & vnus non vult cum alijs cōcordare, ēt si dicat se non instructū de causa, alij qui sunt ɔcordes pnunciare possunt, vt in l. duo ex tribus, & in l. Pompo. ff. de re iud. Item si talis declarasset suam opi. & recessisset, audita opi. aliorum, quia tunc cessat ratio d. l. si in tres. secus si aliorū opi. non audisset, dato ꝙ malitiosè recederet, licèt quidam dicant, ꝙ ex quo conuenerunt ad snīam ferendā, qualitercūque vnus postea recedat, alij præsentes pronunciare pn̄t, quia verum est oēs fuisse præsentes ad snīam ferēdam. i. ad diem ferendæ sniæ assignatū. vnde bona fuit prouisio tex. hic, qui has perplexitates tollit, ſm Archi. & Io. An. volentes ex prædictis, ꝙ snia lata per arbitros, vno absente, nō valeat, quantuncunq; omnes per prius conuenissent ad snīam ferendā, & ille declarasset suā voluntatē, & audita opi. aliorum, recessisset. & ita vr̄ velle Bar. in d. l. duo. & Bal. in d. l. si tres. quia opi. Inn. in d. c. Raynaldus. nō procedit nisi quatenus hic approbata reperiatur. de quo etiam per Imo. in d. l. duo, in fi. Et propter hoc dixit gl. in d. l. si in tres. ꝙ ille qui se absentat, non potest alteri cōmittere motum sui animi, quia vr̄ electa industria personæ: quod no. nam sic prouidetur hic in tex. de remedio. & vide quod no. in c. si quis iusto. s̄. de elec. eo. lib. facit rō, quia arbiter nō pōt subdelegare, sicut dr̄ de iudice delegato ab inferiore a principe, ut per glo. in c. is cui. de offi. dele. eo. lib. Qn̄ tn̄ esset vltima dies termini, & vnus ex arbitris esset absens, vel se absentaret, nō requiritur alia admonitio. quia illa ultima dies interpellat. facit l. item illa. ff. de consti. pecu. ſm Bal. in suis addi. & facit quod idem Bald. no. in auth. item ei. C. de tempo. appel. & ista esset notabilis limitatio ad hunc tex. licèt dubium facit tex. hic in prin. In gl. in ver. electis. in fi. Conclude, quòd aliqn̄ fit compromissum simpliciter in plures, & nihil est actum qualiter debeāt iudicare, tūc in dubio præsumitur actum, vt oēs simul snīam dicant, & non valeat snia vnius alijs absentibus. & ita dixit glo. no. in l. nō distinguemus. §. cum in plures. ff. eo. & est tex. hic in uer. simpli-
4 citer. vnde tunc est necessaria prouisio huius tex. † Aliqn̄ fit cōpromissum cum clausula, de qua hic in glo. & dic ut in ea, & j̄. in glo. fi. Aliqn̄ fit cōpromissum in plures, & in quemlibet eorum, vel in quemlibet insolidū, tunc ualeret snia unius, nec esset necessaria alia requisitio aliorū, ex quo quilibet est arbiter insolidū, ut in d. §. cum in plures. & tex. hic locū nō hēt, nec in arbitris simpliciter datis, vt hic in glo. & j̄. in gl. in uer. præsente. Aliqn̄ fit cōpromissum in plures, ut sint oēs concordes, tūc requiritur cōcordia oīum, ut in d. §. cū in plures. nec staret sniæ maioris partis, ut ibi: nec haberet locū tex. hic, vt dicit glo. no. j̄. in uer. p̄sente. & sic tene menti ex p̄dictis, ꝙ qn̄ ex forma cōpromissi facti in plures, pōt vnus ꝓcedere sine altero, uel hēat ptātem insolidū, nō est necessaria requisitio alterius, nec hēt lo cū tex. hic, nam ptās arbitri ex cōpromisso dependet, ut in d. l. nō distinguemus. §. de officio. & in l. si cū dies. §. si quis litigatorum. ff. eo. ti. & sic infertur, ꝙ in cōpromisso possit apponi, ꝙ requisitio alterius non sit necessaria, & ꝙ alter sine altero solus ꝓcedere & iudicare possit, vt in d. §. si quis litigatorū. Nec ob. gl. ibi, & q̄d tenet Spe. eo. tit. §. excipit. uer. pe. & ver. sed pone. uolens, ꝙ licèt in cōpromisso sit actū, ꝙ arbiter possit iudicare ēt partibus absentibus, tn̄ semper est necessaria citatio ad sententiā, nisi ēt citationi in cōpromisso sit renūciatū. vnde sic videretur qn̄ vnus ex arbitris pōt iudicare sine altero, uel absente altero, ut saltē esset necessaria requisitio illius. Sed dic, ꝙ ex quo quilibet est arbiter insolidū, non est necessaria alia requisitio, ut s̄. sicut dr̄ in pluribus iudicibus delegatis insolidū, ut ꝑ glo. in uer. liberè. in c. cum plures. s̄. de offi. deleg. eo. lib. In glo. in uer. legitimè. in fi. possunt ēt arbitri citare partes, ut in l. sed & interpellatur. ff. eo. non tn̄, ſm Bal. ibi, possunt citare testes, sed debent citari per iudicem, ut corā arbitris cōpareant, ut tenet Spe. eo. tit. & per Bar. in l. si quis arbitratu. ff. de uer. obl. In glo. in uer. impedimēto. et dicitur iustum impedimentū, et soluitur cōpromissum, qn̄ unus ex arbitris est mortuus, ut per gl. in d. §. si plures. et uide in c. uno delegatorum. s̄. de offic. deleg. ubi ex forma compromissi posset induci, ꝙ per mortem unius
5 ex arbitris non soluatur cōpromissum. † In glo. in uer. lex ciuilis

ADDITIO.

a Nic. Sup. In alternatiuis sufficit vnam partem esse ueram. Adde glo. in cle. j. de concess. præben. & in cle. j. de reb. eccle. non alie. c. inter cætera. de rescri. Io. An. in c. venerabilibus. de elec.

a uilis,in fi.tene menti glo.& semper alleg.qñ[a] lex ciuilis ꝯdicit
canoni,quid sit seruandum? de qua materia per glo. in cle. di-
spendiosam.in ver.vsuris.de iudi.& in reg.possessor, in prin.j.
eo.li.& per Io.An.& Doct.in c.j.s̃.de no.oper.nun.& per Bar.
& Bal.in l.priuilegia.C. de sacrosan. eccle. Et aduerte primò,
an lex possit de directò ꝯriari canoni vel non? vide de hoc per
Io.And.in reg.peccatum.& in reg.ea quæ.j.eo.lib.in mercu.&
no.10.dist.leges.& c. si in adiutorium. Secundò conclude ca-
sus certos,in quibus,etiam in terris imperij, & in vtroq; foro,
debẽt seruari canones.Primò in matrimonijs,vt in c.fi.j. de se
cun.nup.& per gl.sing.Insti. de gradi.§. sexto gradu. Secundò
in spiritualibus & beneficialibus,vt in c.fi.j. de iudi. & per gl.
in c.cũ vos.s̃.de offi.ord. Tertiò vbicunque canon disponit in
materia,in qua vertĩt periculũ animę, & sic in materia pecca-
ti,& in materia iuramẽti, vt p glo.in d. reg. possessor.j. de pac.
Quartò vbi agitur de interpretatione fidei, vel legis diuinæ.s̃.
qui fil.sint legi.per ven.& in c.maiores de baptismo. & C. de
sum.Trin.l.fi.Quintò vbi deficit ius ciuile, vt in d.l.j. C. de no.
Cod.compo.nam si quando deficit lex, recurritur ad consue-
tudinẽ,ſm no.in l.non possunt.& l.si de interpretatione.& in
l.de quibus.ff.de legibus.fortior debet recurri ad canones, cũ
sint maioris authoritatis q̃ cõsuetudo 11.dist.quis nesciat.Sex-
tò in omnibus rebus ecclesiasticis & iuribus,vt in c.ecclesia.s̃.
de consti.Extra aũt casus prædictos in rebus temporalibus, in
terris de tẽporali iurisdictione ecclesiæ,& in vtroq; foro tã se-
culari q̃ ecclesiastico,seruari debent canones,vt est tex. no. in
6 c.si duobus.s̃.de appel.†Sed in terris quæ nõ sunt de tpali iu-
risdictione ecclesiæ,debẽt seruari canones in foro ecclesiasti-
co,vt in c.ꝙ clericis.de fo.ꝯpe.& in foro seculari debent serua-
ri leges,vt hic in gl.no.imo ẽt si Papa vellet, non posset in ter-
ris quæ nõ sunt de sua tpali iurisdictione tollere leges ciuiles
b extra casus supradictos,cum Deus[b] distinxerit potestatẽ impe
rij & Papæ 96.dist.cum ad verũ.& 10.dist.qm̃. vbi de hoc. & p
glo.in d.reg.possessor.vnde dicebat gl.no.in versi. vsuris.& in
d.cle.dispẽdiosam.ꝙ ius canonicũ tollẽs solẽnitatẽ ordinis iu-
diciarij in aliquibus causis ecclesiasticis vel alijs, non haberet
locũ qñ aliquis de illis casibus deduceret in iudicio in foro se-
culari,quia tunc debet seruari ordo iudiciarius, ſm leges, non
aũt ſm canones.Et prædicta ꝓcedunt, qñ inter leges & cano-
nes esset differẽtia,vbi aũt nulla esset ꝯrietas, tũc ẽt in foro ec-
clesiastico seruandæ sunt leges, vt 10. dist.si in adiutorium, ſm
Bal. in d.l.priuilegia. quia in dubio omnis lex intelligitur ap-
probata a canone si non reperitur reprobata, vt voluit Host.
& Io.An.in c.fi.s̃.de solu.& vide per Bal.in l.omni.C.de sacro
san.eccl.In gl.in ver.liberè.in fi.no.glo.& cõcludit Domi. ꝙ si
arbiter requisitus dicit ꝙ nõ vult de illa causa se intromittere,
& nõ est necessaria alia requisitio.facit cle.j.de do.& ꝯtu.secus
si citatus ad vnũ actũ nõ dicat ꝙ nolit de illa causa se intromit
tere,sed simplr̃ asserat nolle venire,& ꝓcedat glo.hic. & tene
mẽti prædicta,quia videbatur,ꝙ sufficeret vnica requisitio, vt
per gl.in d.cle.j.de hære.Item quia Io.An.& Arch.in c.si cõtra
vnũ.s̃.de offi.dele.eo.li. tenet de cõdelegato vt sufficiat semel
requirere collegã.Itẽ quia tex.hic dr̃ liberè,& sic nõ videbatur
ꝙ vlterior requisitio esset necessaria,vt p gl.in ver.liberè, in d.
c.cũ plures. In gl. in ver.pro præsente, in tribus. idem si essent
plures, dũmodo maior pars volẽs ꝓcedere requirat minorẽ,
quæ malitiosè,vel voluntariè venire recusat,ſm Ioã.An.In ea.
glo.ibi, eadẽ rõne.& eadẽ rõne nõ haberet locũ c.2.j. de testa.
ſm Io.An.Nec ob.glo.fi.in fi.s̃.c.proxi.q a loquit̃ in arbitris iã
electis,qui nõ pñt ꝓnunciare ꝯ ius.ar.c.requisisti.s̃.de testa.sed
hic loquitur in ipsis partibus eligentibus arbitros,quæ partes
pñt ĩ ꝯpromisso modũ apponere & formã vt eis placet, vt d.§.
si q̃s litigatorũ.& facit qđ no.in c.si duo.in gl.in ver. occupan
tis.s̃.de ꝓcur.eo.li.Nõ tñ haberẽt locũ prædicta in arbitris iu-
ris,qui licet eligãtur a partibus,vt c.ab arbitris, tñ nõ habẽt po
testatẽ a partibus,sed a iure,vt in c.suspicionis.s̃.de offi.dele.&
vr̃ tenere Bar.in d.§.item si plures, ſm Imo. vnde non possent
partes tunc in compromisso dare nouam formam aliter quã a
7 lege caueatur.& ita sequitur Do.†In gl. fi. in prin. de pluribus
iudicibus ordinarijs,an intelligantur, habere iurisdictionẽ in-
solidũ,& an vnus possit ꝓcedere sine altero? Io.An.hic remit
tit ad no.per Spe.in ti.de sen.prola.§.sequitur.ver.quid si sunt.
& §.iusta.post prin.& ad no.in d.l.Põpo.& in l. magistratus.ff.
ad municipa.Et de his etiã per glo. no. in ver. separatim, in c.
vt officiũ.ff.de hæreti.& de his etiã hic per Domi.Sed plenius
vide per Doc.in d.c.prudentiã.& per Bal. in l.j.ff. de offi.cõsu.
In ea.glo.ibi,dati simpliciter.intellige quãdo sunt dati simpli-
citer ad vnã,vel plures causas:secus si ad vniuersitates causarũ
vt per glo.& Bar.in d.l.Põpo.& per Doc.in d.c.prudentiã.Pro
declaratione huius rub.aduerte primò, quid sit iudiciũ.de quo
vide in c.forus.s̃.de ver.sig.& per Doc.in rub.s̃.de iudi.& vide
per glo.& Io.An.in re.in iudicijs.j.eo.lib.& hi per Io.Mo.po-
nẽtes 15.significationes huius verbi,iudicij.Scđò aduerte quia
ideo dicit̃ hic in rub.de iudi.in plurali,& non in singulari quia
plures sunt spẽs iudiciorum & causarum, de quibus per gl. or.
11.q.j.in summa.& in cle.j.in ver.ciuili.de offi.dele.& per Lap.
8 in alleg.sua,70.circa prin. † Itẽ aduerte a quo actu incipiat iudi
c cium[c]. & dic ꝙ a citatione,vt Insti.de pœna temere litig.in fi.
& per gl.in rub.C.de in ius voc. & in l. vbi cæptum.ff. de iudi.
& vide in cle.2.vt li. pẽ. per oblationẽ enim libelli facta in iu-
dicio non dicitur iudicium cæptũ, quia quę ad partes libellus
non est de processu,ideo est ꝙ potest offerri die feriata,vt.l.mi
les.§.sexaginta.ff.de adul. & ante citationem potest quis libe-
re retrahere libellũ suum & emendare & corrigere, ſm Doc.
in l.edita.C.de edẽ.sed post citationẽ tũc esset de ꝓcessu,nõ so
lũ quò ad iudicẽ, sed ẽt quò ad partes.& non posset retrahi ſm
Bal.ĩ rub.C.de ĩ ius voc.ex quo a citatione incipit iudiciũ vt s̃.

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Quando lex ciuilis.Adde Doct.in c.clerici.de iudi.& in c. vlt. de se-
cun.nup.glo.summæ.x.dist.
Vinc.G. Lex ciuilis disponens expresse de ecclesijs,vel ecclesiasticis personis,
non valet,etiam si non afferat damnum ecclesiæ,dummodo nõ sit merè pri-
uilegiata. Ruy.consi.117.nu.15 lib.1. lex ciuilis & Imperator possunt auffer
re ecclesię lucrum quod in ea contulerunt.Ruyn.consi.95.nu.2.& 10.lib.1.
b Nic.Sup.Deus distinxit potestatem imperij. Adde c. duæ sunt 96. dist. Doct.
in c.solitæ.de ma.& obe.Doc.in c.licet ex suscepto. de foro compe.
c Nic.Sup A quo actu incipit iudicium. Adde Paul. de Cast. in l.j.C. de iur. &
fac.igno.& ibi Bal.
Vinc.G. Adde Dec.consi.188.col.3. Et an a citatione sindicorum procurato
rumve inchoari valeat.Ruyn.consi.117.nu.1.& 4.lib.3.

De iudicij. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus a Papa simpliciter datus,censetur habere potestatẽ citandi per literas, vel nuntium,vel per edicta.*
2 *Compelli quando & in quibus casibus quis possit ad comparendum personaliter coram iudice.*
3 *Syndicus de necessitate interuenit in causis ecclesiæ vniuersitatis & collegij,etiam si ipsa causa esset criminalis.*
4 *Iudex ordinarius an possit cogere subditos ex causa venire corã se se personaliter causa auxilij vel consilij præstandi.*
5 *Causa criminalis sumitur quandoque large vt in cludat causam popularẽ.*
6 *Exceptio procuratoria an sit dilatoria.*
7 *Confessio per verbum,credit,ita præiudicat,sicut facta de veritate.*

CAP. I.

1
Vris esse. † Tene menti primò,& ita alle-
gat, ꝙ licet si alicui simpliciter
delegatur causa per Papam,censeatur talis iu-
dex hebere potestatem citandi per se per lite-
ras seu per nũtiũ, & etiã per edicta, vt in auth.
qui semel.C. qũo & quãdo iudex. & tenet Io.
Mo. hic:nunquam tñ intelligitur cõcessa potestas posse citare
partes vt personaliter cõpareant,nisi in casibus hic expressis.
de quo j.in glo.Et aduerte quia licet delegatus Papæ possit ci-
tare per edicta,alij tñ delegati non possent: & sic non poterũt
citare affixa schedula in foribus palatij, vel ecclesiæ, sicut nec
arbiter posset: sed debeat citare per nuntium, vel per literas,
vt in l.sed si interpellat̃.ff.de arb.& ibi per glo.dẽt fieri citatio
in personam,vel ad domũ.fallit nisi delegatus habuerit hoc in
mandatis, vel nisi hoc dictet ꝯsuetudo, vel nisi nõ sit alius lo-
cus vbi citatio possit explicari,ſm Bald. in l.2. C. qũo & qñ iu-
dex.ponentem, an consules mercatorũ possint citare per edi-
cta? de quo ibi per eũ, & in l.j. C.de arbi. vbi ẽt ponit quid in
arbitratore,per quẽ modũ possit ipse arbitrator citare partes,
2 & de his ẽt per Bar.in l.sancimus.C.de iudi.† Secũdò tene mẽ-
ti casus in quibus quis põt ꝯpelli ẽt per iudicẽ delegatũ ad per
sonalẽ ꝯparitionẽ in iudicio? & primò in causis criminalibus.
Secundò pro veritate dicenda,& sic in respondẽdo positioni-
bus,vel articulis.de quo in c. pastoralis.s̃.eo. & in c.j.j. de ꝯfes.
Tertiò pro iuramẽto calumniæ. Quartò in omni casu vbicun-
que subsisteret iuris necessitas,& licet Host.& Ioã. An. hic di-
cant,ꝙ iste ver.sit superfluus, cũ non reperiat̃ alius casus vltra
hic expressos,tñ Doc.hic assignant alios plures, puta si princi
palis esset melius informatus de veritate q̃ procurator, vel qñ
pars aduersa melius confidit de præsentia principalis q̃ procu
ratoris,vel quia principalis sit legalior ꝑsona, & ꝓcurator est
rixosus.

rixoſus.& de his omnibus eſt tex.& glo.in l.fi. C. de procu.in
c.2.j.de iura.cal.& ita pōt exēplificari tex. hic in fi. & vide per
gl.& Bar.in l.ſi actor malit.ff. de procur.quid in ꝓcuratore in
rem ſuam,& cui incumbat onus probandi differentias quali-
tatis? Poſſet ēt exēplificari text. hic,qn̄ eſſet talis caſus in quo
perſona remittitur ius dicenti, vt in l. j.C. vbi cauſa ſtatus, ſm
Bald.Itē vbi propter expreſſam ꝯtumaciā quis poſſet mulcta-
ri,cū tunc poſſit perſonaliter capi,vt in d.l.conſentaneū. nā ta
lis modica coerctio ꝓcedit,nō ſolū ordinarijs,vt l. magiſtratib.
ff.de iuriſd.om.iud.ſed ēt delegatis Papę,vt hic,nō aūt ſubdele
gatis,vel delegatis inferiorū,ſm Bald.hic.;de quo j.per gloſ. &
Doc.in d.l.2.& in d.l.ꝯſentaneū.Itē eſt alius caſus in c.cupien-
tes.in prin.s̄.de elec.eo.li.Item alius in l.2.C.de his qui ve. æta
tis.vbi eſt tex.ſing.ꝙ vbicunq; venit examinanda qualitas per
ſonæ alicuius,puta an ſit literatus,vel aliter,ſemper tenet per-
ſonaliter cōparere, & procurator nō admittitur. Excuſant tn̄
primò a perſonali cōparitione ſenes, & valetudinarij, & adeo
debiles,ꝙ non valent equitare:aliàs non excuſarētur, ſicut nō
excuſarentur tunc in veniendo perſonaliter ad iudiciū cā ferē
di teſtimoniū,vt hr̄ in c.ſi qui.s̄.de teſt. & ita determinat Rota
in deci.222.quæ inci.Item ꝙ ſenes. Secūdò excuſant mulieres,
vt j.c.proxi.de quo ibi. Tertiò excuſant a perſonali cōparitio-
ne guerræ ſpāles,& inimicitię capitales,vt in c. accedens. el 2.
s̄.vt li.non conteſt.ſecus in guerris generalibus patriæ,vt in c.
veniens.& ibi per Innoc.s̄.de accu. & maximè ſi probaretur,
ꝙ perſonaliter citati poſſent obtinere,& eſſe ſecuri cum lite-
a ris ſalui [a] ꝯductus.& ita determinat Rota in deci.315.quæ incip.
3 Item licet.de quo in d.c.accedens.†In glo. in ver. delegatū, in
fi.tene mēti glo.quæ procedit ēt ſi ipſa cauſa vniuerſitatis eſ-
ſet criminalis,ſm Ioan.An hic remittentem ſe ad no.in c.dile-
ctus.el 2.s̄.de ſimo.de quo vide plenius per Imo. in l.pen.§. ad
crimen.ff.de publi.iudi.in 27.col. Et cōclude, ꝙ ſolus Papa in-
diſtinctè pōt in omnibus caſibus citare perſonaliter,vt in c.cū
dilecti.hic alleg.& no.in c.fi.s̄.de maio.& obe. Alij autē ordi-
narij inferiores regulariter nō poſſunt, niſi in caſibus expreſ-
ſis s̄.& in d.l.fi.ſm gl.hic. Si verò quęratur de delegatis, dic ꝙ
delegatus Papæ hoc poterit indiſtinctè, quādo haberet ex ſpe
ciali cōmiſſione,vt hic in tex.aliàs regulariter ſecus,niſi in ca-
ſibus ibi expreſſis. Nec ēt poſſet talis delegatus perſonā cape
re,ſiue ante lit.conteſt.ſiue poſt,ſm gl.& Bal.in l.ꝯſentaneum.
C.qūo,& qn̄ iudex.de quo ēt no.per glo.& Bar. in l.2. ff.de iu-
riſ.om.iud.delegatus verò ab inferiore a Papa non poſſet,etiā
cū ſpeciali cōmiſſione,citare perſonaliter,ſm Ioan. An. quod
ꝓcedit ēt poſt lit.conteſt.ſm Bart.in d.l.2.licet gl. ibi aliud ve-
lit,quæ tn̄ poſſet ꝓcedere intelligendo eam vt poſſit delega-
tus citare perſonaliter.ſ.in caſibus,de quibus hic,& in d.l.fi.ſi-
cut enim ordinarius tunc poſſet,vt s̄.ita & delegatus ab eo, vt
ſentit hic Io.An.in prin.& maximè, quia tunc nō vr̄ ꝙ cā poſ-
ſit aliter commodè expediri,vt no.in d.l.2. & hic per Ioan.An.
Et idem videretur dicendum in arbitro.ar.l.j.ff.de arbi. ēt eadē
ratio ſubſiſtit in caſibus hic expreſſis. Quid aūt ſi delegatus
vel ordinarius citat perſonaliter, nō expreſſa cauſa in citatio-
ne,an valeat citatio? hic per Ioan. An. concludentem ꝙ non,
niſi ſtatus cauſæ,vel forma reſcripti requirat perſonalem cōpa
ritionem.facit quod in ſimili no.in l.j.ff. de ferijs.ex quo infer
tūr ꝙ citatio,vt quis perſonaliter compareat, nunq̄ arctat cita
tum,niſi forma iuris vel iuriſdictionis hoc patiatur; aliàs non
tenetur comparere,nec procuratorem mittere, cum hoc non
contineatur in forma ipſius citationis,vt no.in d.c.fi. ſm Bald.
hic & idem tenuit Ang.in l.ſi quis.in vlt.§.ff.de hære.inſti. per
tex.in l.2.§.ſi quis.ff.ſi quis cau. imo concludit hic Do. ꝙ licet
ſtatus cauſæ,vel forma reſcripti haberet ſe ad id, tn̄ ipſa perſo-
nalis citatio non arctat, niſi in citatione cauſa ipſa perſonalis
cōparitionis exprimatur, vel tenor ipſius reſcripti inſeratur.
facit quod no.per Innoc.in c.2.s̄.de dila.& in c. prudentiā.s̄.de
offi.dele.circa prin.& in c.cum ſit generale.s̄.de fo.compe. Et
aduerte quia in caſibus in quibus tenetur perſonaliter compa
rere,ſi iudex citat ſimpliciter non arctatur quis ad perſonali-
ter comparendum,niſi in citatione hoc contineatur expreſſe.
arg.l.Iul.ff.qui & a quib.ſm Do.hic & tenuit Cyn.in d.l.fi. Eo
tamen caſu quo quis eſt citatus,vt perſonaliter cōpareat,ſuffi-
cit cōparere ad illū actū ad quem citatur, nec tenetur ſemper
perſonaliter ſtare,vel cōparere poſtea in iudicio quouſq; ipſa
cā terminet,ſed pōt dimittere ꝓcuratorē ad reliquū ꝓceſſum,
vt tenuit Hoſt.in c.cū eſſet.s̄.de ſimo. & ſequitur Do. hic. Qn̄
verò cauſa requireret ꝑſonalē comparitionem tunc non ſuffi-
ceret mittere procuratorē,ſm gl.in d.c.fi.ſi tn̄ eſſet impeditus
tenetur mittere nuncium ad allegandum cauſas quare venire
nō pōt.de quo etiā per Rotā in deciſ.271.quę incip. Itē de ſpāli,
& no.plene in c.2.s̄.de procu.& in l.j.ff.de diuer.& tempo.prę
ſcri. & ibi an teneatur quis dimittere procuratorē qn̄ quis eſt
4 abſentaturus?† In gloſ. in ver.in iudicio, in prin.an ordinarius
poſſit ex cā cogere ſubditos coram ſe perſonaliter venire pro
auxilio,vel conſilio pręſtando? hic per Io.An.& Do.concludē
tem, ꝙ ſicut in iudicio ſubſiſtente iuſta cā hoc pōt,ita & extra
iudicium, niſi quia plures ſunt cauſæ extra iudiciū quā in iudi
5 cio,vt hic per eos.†In glo.in ver. criminalis,in prin.& ſumitur
criminalis largè, vt includatur ēt cā popularis, vt in l.licet in
popularibus.ff. de procu.ſm Inno. qđ intelligit Hoſt.ex parte
actoris,vbi nō agitur de priuato cōmodo,vt ibi no.& in l.non
cogen.§.qui ita.ff.de procu.ſm Ioā. An. & Do.notantē ex hoc
dicto,ꝙ appellatione cauſæ criminalis,propriè & ſtrictè nō ve
nit cā popularis.In ea.glo.ibi,cōpelli non poterit.aduerte quia
Rota in deci.282.quę inci.Itē contra.vr̄ cōcludere cōtrariū, qđ
forte debet intelligi ſicut dicit hic Inn. volens ſecundum Bal.
hic,ꝙ in omni cauſa criminali teneatur citatur perſonaliter cō
parere,ſi iudici videatur,qn̄ ille eſt præſens in ciuitate vel in vi
co,ſecundum Bal.qđ dictum non vr̄ verum, niſi ſubſit aliqua
cā perſonalis cōparitionis: imo Inn. vr̄ hic velle, ꝙ non poſſit
quis indiſtincte in omni cauſa criminali compelli ad perſona-
liter comparendum,ſed in illis tantum caſibus in quibus non
admittitur procurator,vt in l.j.ff.an per alium In ead.gloſ.ibi,
veniens.,vide per Rotam in deciſio. 420. quæ incipit, Item ſi
6 cōmittatur.† In ea glo.in fi.tene menti glo.& ſemper alleg.&
idem tenet Io.Mo.hic,& Arch.s̄.de procura.qui generaliter.&
5.q.3.reos.& Hoſt.hic licet loquatur in procuratore accuſato-
ris.& idē tenet gl.in l.q̄uis indubitati.C.de adul.ꝙ dicta exce-
ptio ſit dilatoria. ſed videtur ꝙ ſemper poſſit opponi dicta ex-
ceptio,quia verba ſnīæ debent referri ad perſonam domini,vt
in l.fi.C.de iniu.& abſens non pōt dānari,vt l.abſenti.ff.de pę
nis.in procuratorē aūt ſententia ferri non pōt,quia nō eſt no-
cēs,C.de pœnis.l.ſancimus.& tn̄ regulariter in procuratorem
eſſet ferenda ſnīa,vt l.j.C.de ſenten.& inter. Quare concludit
Io.An.ꝙ quò ad acta fienda,poterit repelli procurator, ſed va-
lebūt acta prius cum eo geſta per iura hic in glo.alleg.qđ ma-
ximè procedit in cauſis criminalibus eccleſiaſticis.& ex his in
fertur quòd procurator per litis cōteſtā. non efficiatur dn̄s litis
in cauſis criminalibus, niſi quò ad actus exercitos, ſecundum
Bal.hic.Bar.tn̄ in d.§.ad crīme.tenet indiſtinctè cōtra gloſ.hic,
per tex.ibi dicētē, ꝙ fruſtra interuenit procurator:quæ dictio
importat nullitatē ipſo iure, vt in l. fruſtra.C.de nō nu.pec.&
l.ſi cauſa cognita.C.de tranſac. & hoc niſi procurator interue
niat poſt cōcluſum in cauſa,vt in l.quāuis.Sed Do.hic tenet ſe
cum hac glo.& idem Old. in ſuo conſi.129. & Rota in deci.151.
quæ incip. Item ſi citatus.& Bal. in l.ita demū.C. de procur.&
in l.ſeruum quoque.§.publice.ff.eo.ti.Nec ob.verbum, fruſtra
in d.§.ad crimen.quia nō inducit nullitatem ipſo iure, ſed ope
exceptionis,vt in c.quia fruſtra.iuncta gl.ſupra de vſur.de quo
tamen arti.vide plenius per Imo.in d.§.ad crimen,circa fi.& p
d.Ant. in d. c. veniens. Quando aūt cōſtituens procuratorē in
criminibus eſſet in carceribus, bene poſſet tūc procurator in-
teruenire,vt tenet Rota in deci.210.quæ incip.Item licèt.& ſe-
7 quitur Bar.in d.§.ad crimen.& idem Imo.ibi in 27.col.† In glo.
in ver.dicenda, in fi.ita tamen præiudicat confeſſio facta per
verbum,credit,ſicut & illa quæ ſit deveritate,vt voluit glo.ſin
gu.in c.ex literis.s̄.de iureiur. In gl.fi.in fi.tene menti,ꝙ iudex
poteſt compellere principalem, vt perſonaliter cōpareat ad iu
randū de calumnia vel veritate,quando eſſet perſona legalior
vel melius informata, licèt procurator cōparens haberet ſpe-
ciale mandatum ad iurandum.Sed Ioan.And. in c.fi.j. de iura.
calum.intelligit hanc glo. quando procurator eſſet cōſtitutus
generaliter ad cauſas cum ſpeciali mandato ad iurandum: ſe-
cus ſi in cauſa ſpeciali haberet mandatū ſpeciale ad iurandum
de calumnia,quia tunc non compelleretur principalis ad iu-
randum, ſecundum Ioā. An.volentem.ꝙ ſi dominus det ſpāle
mandatum procuratori ad ſic iurandum, vel reſpondendum,
ꝙ tunc non poſſit iudex compellere principalem ad perſona-
liter iurādum, vel rn̄dendum poſito ꝙ eſſet legalior perſona,
vel melius informata, quā procurator.& ita tenuit Ia. Bu.in d.
l.fi. inducens dictam practicā, vt nullo caſu poſſit iudex com-
pellere partes ad perſonaliter comparendū. & ita ſequit̄ Bar.
in l.qui bona.§.ſi alieno.ff.de dā. infec. in cauſis ciuilib. ſed in
crimi-

ADDITIO.

a Vinc.G.Nota,ꝙ habens ſaluum conductum nullo modo directè vel indirectè
vexari poteſt. Goza.conſi.27.nu.22.23.& 24.

criminalibus secus, quia in illis iudex debet videre quo pallore & quo tremore partes loquantur, vt in l. de minore. §. tormēta. ff. de qōnibus. vbi idem tenuit Bart. in l. 2. in fi. ff. ex qui. cau. in pos. Super quo arti. aduerte, quia Salic. in l. reos. C. de accu. sequitur practicā But. & Io. An. tam in ciuilibus, ꝙ in criminalibus, dummō cā sit talis in qua possit interuenire procurator, quia beneficium indultum a iure, vt possit quis per se, vel pro curatorē cōparere, vt in l. j. §. vsus. ff. de procu. nō subsistente cā in cōtrariū, sicut est in dicto casu, nemini est auferēdū, vt ī reg. indultū. j. eodē lib. Non ob. d. §. tormenta. quia loquit in crimine graui, vbi nō admittitur ꝓcurator, & hāc partē sequit Imo. in d. §. ad crimen. in fi. Sed idē Bart. in d. l. fin. vr̄ tenere ꝙ tenet glo. hic, nō solū in criminalibus, sed etiā in ciuilibus. & ita etiā sequitur hic Do. & Io. de Imo. in d. §. si alieno, in fi. & hoc si iudici videtur, ex quo sibi permittitur vbi sibi vr̄ partes interrogare, vt in c. cum Ioānes, in fi. s̄. de fi. instr. & l. vbicūq;. ff. de inter. ac. & experientia docet, ꝙ facilius dabit quis mādatū ad sic iurandū, quā ipse constitutus corā iudice sic iuret: tn̄ tenēda vr̄ opi. gl. hic indistincte, pro qua facit 30. q. 5. iudicantē. & quia veritas partium assertione demonstrat, vt in l. fi. C. si per vim vel alio modo. & in c. cū ex literis. s̄. de resti. in integ. & ipse iudex magis scire potest quanta fides sit adhibenda testibus, & partium responsionibus, vt in l. 3. ff. de testi. Quid autem si procurator fuit admissus ad iurandum, an possit dominus cogi, vt iterato respondeat? vide quod not. in c. 2. in fin. j. de iura. calum. & in c. præsentium. in fi. prin. j. de testa.

SVMMARIVM.

1 *Mulieres non possunt regulariter trahi in iudicium, vt personaliter compareant: & de quibus mulieribus intelligatur.*

2 *Examinatio testium de iure canonico potest committi priuatæ personæ, scilicet tabellioni si copia eius haberi potest.*

3 *Mulier si est tutrix pupillorum, potest comparere personaliter in iudicio, licet alias de iure non possit esse procuratrix.*

4 *Causæ criminales de iure canonico possunt indistinctè delegari.*

CAP. II.

1 a MVlieres. † Tene menti, & ita alle. ꝙ regulariter mulieres [a] nō possunt trahi inuitæ in iudicio, vt personaliter cōpareant: intellige in honestis mulieribus, secus in meretricibus inhonestè viuentibus. licèt enim mulieres pro debito ciuili personaliter capi non possunt, vt in authenti. sed nouo iure. C. de custo. reor. nec possint tali priuilegio renunciare, nisi pro reddenda administratione tutelę, vt dixit singula. Bart. in authen. matri & auiæ. C. quā. mulier tut. offi. tamen mulier meretrix, vel inhonestè viuens poterit indistinctè ꝑsonaliter capi pro debitis ciuilibus, vt est gl. sing. in l. consentaneū. C. qūo & qn̄ iud. & ita sequitur Bal. ibi. licet ergo mulieres volentes possint trahi in iudicio personaliter, vt hic in text. tn̄ etiā volentes nō possint
b personaliter capi pro debitis [b] ciuilibus, vt s̄. † Vltimò no. ꝙ li-
2 cet de iure ciuili examinatio testium nō possit cōmitti, nisi habēti iurisditionē, vt per Bar. in d. l. iudices. C. de fi. instru. tn̄ de iure canonico pōt cōmitti etiā tabellioni, & priuatæ personæ, vt hic notabiliter probat: primò tn̄ debet cōmittere tabellioni si eius copia haberi pōt, vt in c. qm̄ contra. de proba. vbi etiam est text. ꝙ electio tabellionis, vel alterius personæ idoneæ spectat ad iudicem, & nō ad partes. de quo ibi plenè per Inn. Sed an possit iudex cōmittere tam examinationē, q̄ iuramenta testium? glo. in l. hac consul. §. pe. C. de testa. dixit ꝙ non, & ꝙ de iuramento non reperitur iure cautū. & idem Inn. &c. Sed Bal. in d. §. pe. tenet ɔ̄rium, & in d. l. iudices. vbi ēt bonus text. & ita ēt probat hic. facit cle. j. de offi. dele. & tenet gl. j. in ver. idoneā. licet Inn. in c. cū Bertoldus. s̄. de re iudi. voluerit ɔ̄rium, & non bene. In gl. in ver. literarum, in fi. intellige de literis Papæ. legatus enim de latere vel alij inferiores non possent causam cō-
3 mittere ɔ̄ iuris formā, vt per gl. ord. in c. fi. j. de hære. fm̄ Do. † In
c glo. in ver. inuitas, in fi. & dicit hic Ioā. An. ꝙ mulier, licet alieno nomine nō possit esse procuratrix, [c] l. alienam. C. de procu. nisi in casibus no. in c. cū dilecta. s̄. de confir. vti. tamen si est tutrix pupillorū pōt personaliter esse in iudicio, vt in c. ex parte. M. s̄. de app. & vide per Rotam in deci. 221. quæ inci. Itē ꝙ moniales. ꝙ moniales habentes aliqua officia, vel administrationes possunt agere, & defendere, & esse in iudicio, & ꝓcuratorem cōstituere, sicut quilibet religiosus pro suo officio, vel beneficio, vt in c. cū deputati. s̄. de iudi. Si tn̄ ipsi religiosi delinquerent, tunc nō debet conueniri monasteriū, sed ipsi religiosi delinquētes, fm̄ Archi. de quo 9. q. j. de persona. & per Inno. Io. An. in c. cum olim, el 2. s̄. de priui. In glo. in ver exprimitur, in fi. sentit glo. iuncto tex. ꝙ mulieres in casibus requirētibus personalem comparitionē, de quibus s̄. c. proxi. possint personaliter trahi inuitæ in iudicio, sicut masculi ꝙ nō est verū, q̄a tunc nulla esset spālitas inter mulieres & masculos, quam spālitatem iste tex. ponere intendit, vt patet ex se. & tenet glo. j. proxima: alias text. hic esset superfluus. & hanc partem tenet Bal. in l. fi. C. de ꝑcu. in fi. vt sic pro illis casibus nō possit cogi personaliter in iudicio rn̄dere. ita etiam tenet hic Pet. de Anc. dicens, ꝙ tunc deberet mitti ad mulierem, vt rn̄deret, vel iuraret, vt hoc per eū. debet ergo intelligi tex. hic de alijs causis in iure expressis, puta in causis criminalibus, in quibus possunt ꝑsonaliter citari & capi, vt d. authē. sed nouo iure, vbi tamen dicit, ꝙ non sunt cū viris carcerandæ, nec per viros custodiendæ, sed per mulieres. Item est alius casus in l. j. §. ex hoc. ff. de ven. inspi. vbi si dubitatur an mulier sit pręgnās, vt sic habeatur certitudo de successione, potest cogi vt personaliter compareat. de quo ibi per Ang. In gl. in ver. prohibemus, in fi. vide per gl. & Doct. in l. multis. ff. de sta. ho. In gl. in ver. idoneam. ibi, honestum. & talis debet iurare, ꝙ suum officiū fideliter exequatur, vt in c. illud. de præsum. & de præscrip. in c. ad audiētiam. fm̄ Archi. & Ioā. An. & probat tex. hic, ꝙ sufficit vna persona, dummodo sit idonea, licet in d. c. quoniam. cōtra dicatur, ꝙ debeant ad minus esse duæ idoneæ personæ. In ea. gl. ibi, erit tabellio. dic ꝙ potest cōmitti etiam non tabellioni, vt est tex. hic & s̄. est dictū. An tamen notarius possit esse rogatus, & sibi credatur de cōmissione sibi facta? vide per Bald. in d. l. iudices. In ea. glo. in fi. no. glo. ad id, de quo d. Nic. dubitauit in c. si qui. s̄. de testi. quia videbatur, ꝙ qn̄ mittitur ad domū mulieris, posset deponere nō citata ꝑte, quasi sit inhonestū partem citari, & accedere ad domū ipsius mulieris. ꝓ quo facit tex. in auct.
4 vt litigantes. §. si vero mulier. licet gl. in ɔ̄rium teneat. † In glo. in ver. prohibente, in fi. Io. An. in c. Romana. §. ɔ̄hentes. j. de fo. compe. & Bal. in auct. apud. hic alle. tenent, ꝙ ex iusta cā etiam in criminali possit fieri commissio, & maximè de iure canonico, de quo iure causæ criminales possent indistinctè delegari, vt s̄. de rapto. in archiepatu. & per glo. 2. in d. cle. j. Et an in causa criminali mulier possit esse testis? vide in c. quoniā. s̄. de testi. & in c. forus. s̄. de verb. sig. & in Spec. de test. §. j. ver. item ꝙ est mulier. & ibi ꝑ Ioan. An. in addi. In glo. in versi. fingatur, in fi. dic, ꝙ ex sola noīatione, vel fraude non esset locus pęnę, quia verba debēt intelligi cum effectu, vt in c. relato. s̄. de cler. nō resi. vt sic postea causa visitet, fm̄ Io. An. per no. in regu. in pęnis. j. e. li. Non ob. glo. in ver. ipso facto, in cle. ne in agro. de sta. mona. & qđ no. per Host. & Io. An. in c. 2. s̄. de solu. quia ibi constat. ꝙ ius. punit etiam principium: secus si ius riquirit actū consummatū, vt in c. perpetuæ. s̄. de elec. eo. li. Quando verò in iure apponitur verbum, ipso facto, tunc semper requirit delictum consummatū, vt hic. & ita dicit Io. An. in d. reg. in pęnis. & inducit Do. prædicta ad intellectū statutorū. & vide per Bal. in d. l. si quis non dicā. C. de epis. & cle. Et conclude, fm̄ Io. An. & Do. ꝙ tam iudex ecclesiasticus quā eius delegatus ēt inter laicos in cā merè ciuili, eo casu quo delegare posset, fm̄ not. ꝑ Io. An. in c. sua s̄. de appel. & in c. 2. s̄. de iud. icurrit pęnā huius tex. & ipse partes, & procuratores, licet sint laici, ex quo participāt de hoc crimine, vt in c. si cōcubinę. s̄. de sen. excō. imo ēt iudex laicus si est de temporali iurisditione eccl̄iæ, ex quo tūc debent seruari canones in vtroque foro, vt in c. si duobus. s̄. de ap. & haberet tunc locum annullatio actorū, de quo hic in fi. tex. secus si iudex laicus esset in terris imperij, vt per gl. no. in ver. in cle. dispendiosam. e. tit. fm̄ Do. inferentem ex prædictis, ꝙ iura canonica pęnalia, loquētia simpliciter de iudicibus, cōpræhendunt ēt iudices sęculares terrarum de temporali iurisdictione eccl̄ię. al's secus. & vide ꝑ gl. & ibi not. in c. 2. s̄. ti. ꝑx.

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Mulieres non possunt trahi. Adde l. fęminæ, de procu. l. seruus. C. de iudi. & in l. fęminæ. de reg. iur.
Vinc. G. Adde, ꝙ mulieres vigore renunciationis omni iuri, ll. auxilio, & fauori, possunt personaliter capi. Bart. Soz. consi. 180. diligenter. versi. confirmatur hoc. lib. 2.

b Nic. Sup. Pro debitis ciuilibus. Adde l. j. & ibi Doc. C. de cust. reo.
Vinc. G. Adde, an mulieres possint habere dignitates Fely. in c. dilecta. de maiorit. & obed. Mar. Soz. consi. 39. Vis. ver. secundo, lib. 1.

c Nic. Sup. Non possit esse procuratrix. Adde c. non solēt 2. q. 6. Paul. de Cast. in l. qui absente. in prin. C. de procur.

SVMMARIVM.

1 *Agere causas spirituales qui & in qua ætate possunt: & requiritur quòd annus 14. sit completus.*

2 *Ius, quod seruatur in causis principalibus, debet seruari in dependentibus ab eisdem. & nu. 3.*

Causæ

4 *Causę decimarum, & iurispatronatus, per quos possint tractari in iudicio, & in qua ætate.*
5 *Iudex ecclesiasticus an principaliter possit iudicare de causa dotis.*
6 *Minores habent legitimam personam standi in iudicio pro rebus ecclesiasticis. rationem ponit.*

CAP. III.

1 SI annum. † No.j.casum in quo requiritur annus perfectus.de quo hic per Arch.
& per glo.& Doct.in c.ad nostram.s.de regu.& in
cle.ne in agro. in ver. peregerit. de sta. reg.& in c.
cum in cunctis.s.de elec.& per Archi.in c.placuit.& c.subdiaconus.77.dist.& quod not.per glo.& Do.in c.ad nostram.s.de
regu.& in c.j.de æta.& quali.& in cle.si eo. titu.& per Rotam
in decisi.324.quæ incip.Item ꝙ supposita.& per Imo.in l.qui filium.§.Sabinus.ff.ad Treb.& vide omnia iura alle. per glo.in
2 l.qua ætate.ff.de testa.† Scđo no.ibi,dependentibus. ꝙ idē ius
qđ seruatur in cā principali, debet seruari in depēdentibus ab
eadem, cùm eius naturam assumant.glo. tñ in ver. matrimonijs,circa fin.in cle.dispendiosam.eo.tit.vr̄ velle,ꝙ constitutio
loquens de certa cā, non habeat locum in dependentibus ab
eadem nisi expresse causatur in ipsa. de quo tamen vide ibi
plenè per Imo.& per Bald. in promio fforum. & in l.si ex causa.§. nunc videndum.ff. de mino. & in l.cum proponas.C.de
iureiur.& per Bartol. in l.solet.ff.de ali. leg. & vide apostillam
in l. fina.§.j.C. de admi.tuto. & in l.fina.C.vbi & apud quem.
3 †Tertiò tene menti ibi,ac si maior.iuncta glo.& ita alleg.quòd
maior 14. annis in masculis & in fœminis maior 12. quamtuma cunque sint minores 25.tamen in causis [a] spiritualibus,& bñficialibus possunt agere, & coueniri per se,sicut si essent maiores, & hñt legitimam personā standi in iudicio,licet alias iudicium agitatū cū minoribus 25. annis, sine autoritate tutoris vel
curatoris,sit ipso iure nullū,vt i l.in vniuersis.C.qui da.tu.pos.
& procedit dispositio istius text. etiā quò ad laicos, dūmō fiāt
tales causæ spūales, vel spiritualibus annexæ, pro quibus ipsi
possint in iudicio interesse, sicut esset pro iure decimandi cōcesso ex priuilegio apostolico, vel ꝓ iure patronatus. & tenet
Rota in decis. 47. quę incip.Item ꝙ capitulū. An tñ minor 25.
annis possit pro alio esse procurator in beneficialibus causis.
vide not.in c. qui generaliter,in fi.s. de procur. Vltimò no.ibi
ꝓcuratore.ꝙ in casibus in qbus minor 20. annis habet ex se legitimā personam in iudicio, ibi potest procuratorē cōstituere
absque autoritate alicuius, & per talem ꝓcuratorem agitare
cām.& ita voluit glo in l.Diuus.& l.3.§.curatores.ff. qui pe.tuto.& ibi per Doct.& in l.neq;.C.de procur. & per Innoc.in c.
ex parte.s.de.resti.spo.in prin.& ꝑ gl.in ver.ꝯstituere,in cle.re
ligiosis.de ꝓcu.ꝙ loquit̄ in religioso.& idē dicas in excōicato,
siue actore,siue reo.tex.& Inno.in c.intelleximus. de iudicijs.
In gl.prima in fi.& per glo.in l.ait prætor. in prin.ff. de mino.
& 15.q.3.certis. & corrigit hoc principium,quod no.Spe.in tit.
4 de sta.mo.ver.31.†In glo.in ver.spūalibus,in fi.,idē in causis decimarū,& fructibus earū,& iurispatronatus,,vt per gl.in c. literas.s.de resti.spo.& tenet Archi.& Io.An.hic.de quo tñ plene
per Fed.in suo consi.139.,Et idem in causa vsuraria, cū dicatur
quasi spūalis,fm gl.in c.ex literis.s.de iureiu. & vult Innoc. in
d.c.ex parte.idem esse dicendū in omnibus causis ecclesiasticis:qđ maximè procedit qñ essent beneficiales, vel dependentes ab eis,vt hic in tex.& vide qđ no.in c.j.s.de offi.ord.Et possent dici dependentia illa quæ clericus acquirit beneficij causa,fm Ioan.An.vnde illa vendicat sine patris consensu, vt voluit Spe.in ti.de actore.§.j.versi.sed cum clericorum.& ibi idē
dicit in acquisitis post clericatum, licet nō causa beneficij, &
ita tenet Lap.& Do.hic.facit l. sacrosancta. & auth. presbyteros.C.de sacrosan.eccle.In glo.in ver.dependentibus,in fi. &
videtur tex.no.ꝙ licet iurisdictio delegati non extendatur,nisi
ad expressa in rescripto,vt in c.P.& G.s.de offi.dele.tñ delegatus ad cām matrimonij,vr̄ etiam delegatus ad causam dotis,ēt
si in rescripto nō exprimatur,& sic delegatus in principali cognoscit in accessorijs,& dependentibus. An aūt ꝓcurator datus in causa matrimonij possit tractare cām dotis.& per Ioan.
An.in c.cum olim.el j.s.de offi.deleg. Et aduerte quia intelligunt quidam istū tex.habere locū,quando tales causæ dependentes veniunt accessoriè ad ipsam cām spūalem, vel beneficialem,vt d.c.3.& facit d. cle. dispendiosam. & quod ibi. no. ꝑ
Pau.secus si non venirent accessoriè, vt si minor principaliter
ageret pro dote,quia non est tantus fauor dotis vt minor possit esse in iudicio principaliter,vt est tex. in auth. quod locum.
C.de colla.& tenet Bal.ibi.& Pet.de Anch. hic in prin. dicens
etiam,ꝙ filiusfa.vel filia non possit pro dote esse in iudicio si-
5 ne consensu patris.†Et pro isto intellectu facit,quia tex. hic loquitur de spūalibus,& beneficialibus,& dependētibus ab eisdē,de quibus iudex ecclesiasticus posset principaliter cognoscere,sed iudex ecclesiasticus principaliter non possit adiri super dote,sed solū qñ venit accessoriè ad cām,vt tenet gl.Hosti.
& Io.An.& d.Anto. in d.c.3.& Bal. in l.in cōtractibus, in fi.C.
de nō nu.pecu.ergo sequitur, ꝙ super dote nō possit principaliter minor esse in iudicio:licèt Archi.& Io. An.hic, ꝙ pro dependētibus a beneficialibus, vt sunt illa quę clericus acquirit
beneficij cā, possit esse in iudicio principali:& sic volūt ꝙ iste
tex.locum habeat, etiam si ipsa dependentia principaliter petantur, tamen hoc ideo quia pro illis potest principaliter adiri
iudex ecclesiasticus : secus in his in quibus principaliter adiri
non pōt,vt s.dubium tamen facit tex.& glo.hic, vbi verbū,dependentibus,ponitur copulatiuè,& copulatiua facit copulatū
venire æquè principaliter, & non accessorie,secundū gl. sing.
quam sequitur do.Nic.ibi,in c.querelam.s.de simo.& sic videtur ꝙ minor possit pro dependentibus, & sic pro dote esse in
iudicio principaliter.facit etiam qđ dicit Io.An.hic,ꝙ possunt
dici dependentia illa quæ clericus acquirit beneficij cā : vnde
illa vendicat sine prīs consensu.,& sic sentit ꝙ text. hic locum
habeat,etiam si dicta dependētia de per se,& principaliter petantur.& ita vr̄ velle Spe.in d.ver.sed cū clericorum.Nec ob.ꝙ
iudex ecclesiasticus non possit adiri principaliter super dote.
nam Inno.in d.c.3.tenet ꝯrium,& sequitur ibi do.Nic.Spec.in
d.ver.sed cū clericorū.& sequitur Lap.hic.Et ipse Do.tenet ꝙ
iste tex.habeat locū in oībus acquisitis post clericatū, licet nō
6 beneficij causa, & sic qñ principaliter petantur, cogita.† in gl.
in ver.25.in fi.dicit Io.An.ꝙ ideo minores hic habent legitimā
personam in rebus ecclesiæ,& non in rebus proprijs,quia Papa,cuius authoritate minor habet beneficiū, statuit minorem
oīa posse facere,quæ in hoc tex.continentur, vel potuit esse ratio fm Do. ꝙ ex quo ius approbat personas talium minorum,
vt sint capaces spūalium & beneficialium,& ea possint tractare extraiudicialiter,cēsentur eodem modo habilitati iudicialiter per se,vel alios. Scias tñ quod licet isti minores possint prędicta tractare,& sint habiles ac si esset minores,& habeāt legitimam personam, ratione tamen lęsionis poterūt restitutionē
petere,prout alij minores,secundum glo.no.in l.j. C.si de momenta.pos.& in d.c.ex parte.fm Pe.de Anch.hic. vide tamē ꝑ
glo.in l.exigendi,in fi.C.de procu.& ibi per Bar. & Bal.

ADDITIO.

a Nic.Sup. In causis spūalibus.Adde Abb.in c.non est.de spon.,in j. not. Paul.de Cast.in l.infanti.in vlt.col.C.de iure delibe.
Vinc.G. Adde,quòd minor 25.ann.& maior 20. pōt contrahere sine curatore,& sine solemnitate statuti. Pau.Ca.consi.106. lib.2. & Bar.Soz.consi.225. Visa.ver.45.confirmatur.lib.2.

SVMMARIVM.

1 *Infra,hæc dictio potest denotare actum immediatè sequentem post terminum cui adiungitur,& actum distantem multo tempore.*
2 *Minores quatuordecim annis possunt habere titulum in beneficijs.*
3 *Pupillus cum quocunque litiget,debet sibi dari curator in spiritualibus, licèt aliter sit de iure ciuili.*
4 *Et circa hæc debet iudex ecclesiasticus interponere autoritatem, & non secularis. & nu.5.*
6 *Minor an possit cum authoritate curatoris constituere procuratorem in spiritualibus.*

1 SI verò. No. j. de dictione, [a] infra? ꝙ dictio,infra, potest
a denotare actum immediatè sequentem post terminum cui adiungitur, & actum distantem multo tēpore. qđ
inducit Dom.ad testes,si vnus testis dicit aliquid actum infra
decem annos,& alter j.7.cum ista dictio, infra, possit referri ad
quamlibet partem termini cui adiungitur,vt hic in tex.ꝑ quo
2 glo.no.in ver.infra dictum,in cle.2.de app.†Secundò tene menb ti,quòd licer minores [b] 14.an.possint habere titulum in beneficijs,,vt per glo. ordi.in c. si eo. tempore,supra de rescri.eo.lib.
tamen pro ipsis beneficialibus,vel spiritualibus non possunt
esse in iudicio de per se,sine curatore: & iudicium esset nullū
ipso iure,& non possunt nec agere, nec conueniri. & ita determinat Lap.per hunc tex.in sua alleg.112. dicens, ꝙ non valeret excōicatio lata ꝯ minorem 14. an. propter contumaciā.
de quo ēt per glo.in c.ex rōne.s. de æta. & quali. vbi habetur,
quòd

ADDITIONES.

a Nic.Sup. Dictione,infra.Adde c.inter dilectos.de fide instr.Io.Mo.in c.pia.de exce.lib.6.Bar.in l.Gallus.in §.idem credendum.ff.de lib.& posthu.
Vinc.G. Dictio infra,quid significet?plene per Old.in consi.49.
b Nic.Sup. Minores quatuordecim annis.Adde c. super inordinata. de præben.& in cle.fi.iuncta gl.de æta.& qualita.

ꝙ licet Papa dispenset cũ eo qui est minoris ætatis quò ad be-
neficium, nõ tñ intelligitur dispẽsasse in libera ipsius admini
stratione.& idẽ no.in c.indecorũ.eo.ti.vnde indiget curatore,
3 vt hic dicitur. † Vltimò no. sing. ꝙ licet de iure ciuili, si pupil-
lus vult litigare cum tutore, debeat sibi dari curator, & si cum
alio, debeat sibi dari tutor, vt l.3.§.si pupillus.& deniq;.ff.de tu
telis.tñ de iure canonico in beneficialibus, & spiritualibus cũ
quocunque litiget, debet dari curator: & licet etiam curator
ad lites non possit dari minori infanti, vt d.§.si pupillus. tñ de
iure canonico põt etiam infanti & minori dari curator in spi-
ritualibus & beneficialibus, licet vt pupillus possit cõstituere
curatorẽ, requiritur ꝙ sit maior infante. & de his omnibus est
est tex.hic & tenuit Ang.in l.j.C.qui pe.tuto.& vide per Ioan.
An.in ti.de primo decreto.§.restat. ver.quid si non reperiatur.
in addi.Spe.In glo.in ver.eiusdem, in fi.no. ex.glo.primò, ꝙ in
causis spũalibus, & beneficialibus, & dependẽtibus ab eis, &
pertinentibus ad filiumfa. nõ requiritur autoritas patris: ope-
ratũ eius autoritas non sufficiat, & ad eũ nihil ptinet.de quo
4 p Spe.in ti.de actore.§.j.ver.sed cũ clericorũ.† Scd'ò tene mẽti
ex glo. iuncto tex. ꝙ quando in prædictis causis requiritur au-
toritas: & alias non valeret. & sic facit ꝙ tutor, vel curator da-
tus a iudice seculari, non possit spiritualia vel beneficialia ad-
ministrare, nec super his agere, vel conueniri. & ita sequit̃ hic
Pe.de Anch. dicẽs, ꝙ licet tutor vel curator simpl'r datus pos-
sit administrare, etiã bona diuersi territorij, & vbique, vt in l.
propter lit.in fi.ff.de excu.tut.& per Doct.in d.l.j.& in l.illud.
§.quæri potest.ff. de reb. eorum.tñ quilibet tutor vel curator,
siue testamentarius, siue legitimus, vel datiuus, etiã si esset cle
ricus de causis beneficialibus & spũalibus & dependentibus
ab eisdẽ, se intromittere nõ poterit, sicut etiã posset pater hñs
filiũ in potestate, etiã si ipse pater esset clericus, vt tenet Ioan.
5 An.j.super ver. non hẽat.† In glo.in ver. huiusmodi, in fi. tene
menti ex glo. ꝙ vbi agitur de dãdo curatore clericis, debet adi
ri iudex ecclesiasticus. facit l.j.ff.de tuto.& cura. da. quod sine
dubio procedit in spũalibus vel beneficialibus. Quid aũt sit su
per rebus tpalibus? gl. ista idẽ tenet. Sed aduerte quia posset
procedere gl. de tutore vel curatore gñali de quo tamẽ p Bal.
in l.generaliter, in fi.C.de epis.& cler. Sed si detur curator ad
litem, refert hic Do.Rotã in deci.204. quæ incip. Clericus. te-
nentẽ, ꝙ iudex secularis possit dare curatorem clerico mino-
ri 25. annis ad litem, quam clericus mouet contra laicũ coram
ipso iudice seculari.& facit tex.j.§.proxi.& quod not. Bal. in l.
solemus.§.latrũculator.ff.de iu.de quo plenè dicetur j.§.proxi.
In tutore autẽ legitimo, vel testamentario ipsius clerici pupil
li non esset dubitatio, ꝙ posset confirmari, & cogi per iudicẽ
secularem, vt per Bal.in d.l.generaliter. intellige super rebus
tpalibus, non autẽ in spũalibus vel beneficialibus, vt s.in glo.
præcedenti. Et ad prædicta vide etiã per Rotã in deci.178. quæ
incip. Item q emancipatio. vbi determinatur ꝙ si pater velit
emancipare filium clericũ, ꝙ poterit eum emancipare tã co-
ram iudice ecclesiastico q̃ seculari. de quo vide ibi per Rotã,
& hic plene per Domi.per Cy.in l.si prædiũ.C. de prædijs mi.
& per Inno.in c.ꝙ in dubij.s. de renun. & in c. pastoralis. s.de
priuile.& quod not.in c.j.de rebus eccle.In glo.in ver.infante.
a ibi vsure.not. ex gl.ꝙ causa [a] vsurarum est spũalis. idem voluit
glo.in d.c.ex literis.quod intelligit Ioã. An.largo modo, quia
est ecclesiastici fori, vt no.per gl.in ver.vsuris, in cle. dispẽdio-
sam.e.ti.de quo ibi no.& per Doct.in d.c.ex literis. & per Ioã.
An.in c.j.j.de vsuris.& per Lap. in all.80.In ea. glo. in fi.posset
etiam exemplificari in maiore septẽnio, qñ intraret religio-
6 nẽ, & ordinaretur ad clericalem tonsurã, & litigaretur de eius
ingressu, vel super iurepatronatus, vt est dictum s.§.proxi.† In
gl.in ver. alterius.in fi.intellige de officiali generali nõ de fo-
roneo, per no.in c.Romana.in prin.j.de app.s'm Io. An.posset
etiã minor cum auctoritate curatoris dati ad litem cõstituere
procuratorem, etiam ant lit.contest. vt d.l. neque, s'm Ioã. An.
facit quod no.in c.accedens.s.de procu.& in Spe. in ti.de acto
re vniuersitatis.§.porro actor. & ita videt̃ tenere Cy. & Bal. in
d.l.neque.vbi dicit, ꝙ minor cum auctoritate curatoris dati ad
litem, poterit in illa lite procuratorem constituere. quod pro-
cedit tam in causis ecclesiasticis q̃ in alijs, in quibus quando
minor, etiam pupillus non habens tutorem vel curatorem, po
terit tunc cum auctoritate iudicis constituere procuratorem,
secundum Bald. in d.l.neque. ar. textus hic, quod tene menti,
quia tex.hic optimè probat.

ADDITIO.

[a] Nic.Sup. Causa vsurarum est spũalis Adde Doct.in c. cum sit generale, de fo.
to.mpe.& per Doc.in c.1.de vsuris.infra eo.li.Doc in cle.1.eo.tit.

Vinc.G.Adde, quòd vsura hodie est vtroque iure prohibita.Mar.Soz. consi.2.
sequendo ordinem.ver.circa tertiam quæstionem, iuxta principium, lib.1.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus Papæ, & eius subdelegatus possunt dare curatorem ad litem, & interponere auctoritatem.*
2 *Subdelegatus habet eandem potestatem, sicut delegatus in causa sibi subdelegata.*
3 *Et an delegatus ab ordinario hoc possit.*
4 *Curator potest dari in testatamento de iure canonico, licèt secus sit de iure ciuili.*

1 Delegatus. † Not.j.ꝙ delegatus Papæ, & eius subde-
legatus potest dare curatorem ad litem,
& auctoritatem interponere.quod ergo dicit Inno. in c. peti-
tio.s.de procu.volens, ꝙ curator solum possit dari per ordina-
rium, debet intelligi de generali curatore, quẽ dare nõ potest
delegatus, etiam Papæ, sed bene dat curatorem solum ad illas
lites tantum, quæ coram eo mouentur. & eodem modo non
posset auctoritatem interponere super alijs, vt hic in tex. vn-
de non posset ad alias lites.& sic terminata est quæstio Specu.
in ti.de curatore.§. vlti.ver. quid si volens, ꝙ delegatus solum
dare possit curatorẽ ad litem corã eo motã, s'm Io. An.imo cõ
cludit hic Domi.ꝙ datio curatoris facta per delegatum, vel au
2 ctoritas præstita expirabit, illis litibus finitis. † Secundo no.ꝙ
subdelegatus in causa sibi commissa habet eandẽ potestatem
quam habet delegatus.facit quod not.in c. ex literis. s. de offi.
deleg. Vltimò not. ꝙ si agatur de curatore dando ad lites, vel
auctoritate super ea interponenda, & de constituendo procu
ratotem auctoritate iudicis, ille est iudex competens coram
quo est causa tractanda.quod intellige, & limita, vt est dictum
3 s.§.proxi.†.In glo.in ver.ab eo, in princ. tenet glo. ꝙ delegatus
ab ordinario hoc nõ possit, & idẽ in delegato legati de latere,
ex quo legatus est ordinarius, s'm Arch.& ita Lapus hic sequi
tur glo.& Archi.vt etiã delegatus legati de latere nõ possit.ar-
gumento tex.hic a contrario sensu. Aduerte tñ, quia Ioan.An.
hic tenet contrarium in delegato legati de latere.pro quo tex.
in l.fi.§.j. C. de admi. tu. qui simpliciter & indistinctè videtur
probare, ꝙ quilibet iudex coram quo vertitur causa, possit da-
re curatorem ad litem corã eo agitandam. & ita est de mente
Doct.ibi, & dominorũ de Rota in decisi. 204. quę incip. cleri-
cus.& dicebat Bald. in l.solemus.§.latrũculator. ff.de iudi. per
tex.in d.§. j. ꝙ iudex maleficiorũ potest dare spãlem curatorẽ
ad litem criminalem corã eo, non aũt generalem. Sed Pe. de
Anc.hic dicit, ꝙ tex.in d.§.j.non probat de iudice delegato, q̃a
ibi dicitur, in competenti iudicio: & sic corã iudice competen
ti, vt dr̃ hic in §.si verò. Fallit corãm delegato Papæ, & eius de-
legato, vt hic in tex.quod ergo dicitur in d.§.j.cura & prouisio
ne &c.notatur diligentia ipsius iudicis, quia ad eius officium
pertinet, ꝙ persona sit legitima, ne aliàs iudicium sit elusoriũ,
vt dr̃ in c.causam.s.de iudi.Quare Io.de Fan.tenet, ꝙ de iure ci
uili procedat quod dicit glos.hic: quia de illo iure causę meri,
& mixti imperij non delegantur, vt hic in gl. quæ ita intelligi
debet, s'm Imo.& Do. Sed de iure canonico si fuit expresse cõ
missum delegato ab inferiore à Papa, ꝙ curatorẽ dare possit,
& poterit, vt no. in c.ꝙ sedem. s de offi. ordi. secus si non fuit
expresse cõmissum.& ita procedat contrarius sensus huius c.
s'm Domi. Sed certe dubiũ facit, quia per tex.in d. §. j. qui sim-
pliciter, & indistinctè loquitur, & non debet restringi ad iudi-
cẽ ordinariũ, cum ratio illius tex. sit generalis in omni iudice
etiã delegato, s'm Doct.ibi. Nec ob.ꝙ hoc non possit delegari.
primo, quia hoc non est indistinctè verũ, vt patet ex not. in l.
nec mãdante.ff.de tuto. & cura. da. & in l.cognitio.ff. de offi.
eius cui mãdata.& tenuit Spe.in ti.de iuris.om.iu.§.j. uers. quę
aũt.& ver.hic aũt.& ver.q.d. Secundo, quia talis non est delega
tio hoĩs, sed legis, q̃a lex ipsa confert iudici, & ꝓmittit hãc pote
statem. & facit ratio c. præterea.s.de offi.dele.& l.2.ff.de iuris.
om.iu.& qđ no.in l.fi.C. vbi.& apud quẽ.& in c.pe.s.de restit.
in integ. quæ datio istius curatoris venit incidenter ad ipsam
litem. Ergo delegatus hoc possit, vt in iuribus s.alle.& facit qđ
no.Io.An.j.in glo.super verbo, ventilãdæ. quia dr̃ pertinere ad
cãm delegatã, ꝙ persona legitima sit in cã. Ergo põt delegatus
id, per qđ peruenit ad illud, vt in l.ad legatũ.ff. de pcu. s'm Io.
4 An.ibi.† In glo.in ver.curatorẽ, in fi.vide hic per Arch.& Ioã.
An. tenentes, ꝙ licet de iure ciuili curator nõ possit dari in te
stõ, licet si detur, debeat confirmari, vt Insti.de cura.§.j.tñ secũ
dum canones, qui tales subtilitates non curant, curator pote-
rit dari indistinctè in testõ, & erit testamentarius.21.q.3.c.3.Sed
Bal.hic contra, cũ hoc sit contra d.§.j. & tex.in d.c.3.nõ probat
hoc, & quia curator non põt dari, nisi peteti, vt in l.hęc autẽ.ff

quibus

quibus ex cau.in pos.eatur. & ibi per Bar.ergo nõ põt dari in
testõ. & ita sequitur hic Pet. de Ancha. & ita ẽt videtur esse de
mente Ioã.An. & Archi.j̃. dũ dicunt, ꝙ curator debeat dari tm̃
petenti quem velit, licèt possit cogi ad aliquem petendum.de
quo per Doc.in l.3.§.si pupillus.& §.denique.ff. de tutelis.& in
l.j.C.qui pe.tuto.& per Bar.in d.l. hæc autẽ.& hic per Io.And.
dicentẽ etiã,post Archi.ꝙ si indistinctè, & simpliciter detur cu
rator per ordinarium, videtur dari ad omnes lites, vt d.§.si pu-
pillus.& §.denique.& not.in l.curatorem.ff.de cura.bonis dã.
Intellige tñ ad præsentes lites tantum,non autẽ ad futuras, vt
p Inno.in d.c.petitio,in prin.& p Doc. in l.qđ dr̃.ff.de tutelis.
& in l.oĩum.ff.de pcu. & per Rotã in deci.413.quæ inci.Itẽ fuit
dubitatũ vtrũ procurator. Et dicit hic Io. de Fan.ꝙ curator nõ
põt dari nisi sit præsens,vt d.§. si pupillus.& ibi per Bar.& not.
in l.illud.ff.de tut. & cura.dã.& in d.l.3. & ibi no.an possit dari
curator inuitus.de quo per Spe. in tit.de cura.§.vlti. ver.sed nũ
quid inuitus.& per Cy.in l.j.C.qui pe.tu.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias, licèt promoueatur ad beneficia, tamen non propter hoc liberat a patria potestate, sicut nec quãdo promouetur ad sacros ordines.*

2 *Filiusfamilias non potest esse in iudicio sine consensu patris, neque agendo, neque conueniendo: alias iudicium est ipso iure nullum. Et hoc intelligitur in aduentitijs, secus in spiritualibus. & nu. 3. & 4.*

5 *Filiusfamilias potest stare in iudicio sine cõsensu patris, si pater est absens.*

1 In huiusmodi. † No.j. ꝙ licèt filiusfa. promoueatur
ad beneficia, & sit capax spiritualiũ,
tamen non liberatur a ptãte patris, sicut nõ liberatur si promo
ueatur ad sacros ordines, quia nullus sacer ordo liberat filium
à patria ptãte quò ad bona profectitia. Sed bene liberat quò ad
aduentitia, vel alia bona quęsita post clericatum, vt l.sacrosan-
cta.& auth. præsbyteros, C. de epis.& cle.& de his per Inn.&
Host.in c.indecorum.s̃. de ætate & quali.& per Spec. in ti. de
actore.§.j. ver.sed cum clericorum. Fallit tñ nisi filius promo-
a ueatur [a] ad episcopatũ, vt in auth.sed dignitas.C.de epis.& cle.
& per Inno.in c.indecorum.vel nisi promoueatur ad cardina-
latum, vt no.in extrau ag.execrabilis.ver.sublimatum. Item li-
b beratur filius a ptãte pr̃is per monachatum, [b] & sic si transit
ad religionem, secundũ glo. in l.si ex cã.§.Papi.ff.de minori.&
tenet Spec.in ti.de statu mo.ver.12.Et idem in canonicis regu-
laribus, secundũ Bal.in d.l.sacrosancta.retinet tamẽ filius mo-
nachus, vel canonicus regularis iura suitatis, & succedit, vt in
l.fi.C.de epis.& cler.Limita tñ quia tunc p ingressum religio-
nis filius liberatur a potestate pr̃is, quando filius qui ingredit̃
est maior 14. annorum. secus si minor, quia remanet sub eius
ptãte, & posset extrahi per patrem de religione, vt not.in c.2.
2 s̃.de regula.& per glo.in c.j.20.q.2.† Secundò tene mẽti ex hoc
c tex.& ita illeg. ꝙ sine ꝯsensu patris regulariter filiusfa.nõ[c] põt
esse in iudicio, tam in agendo, quam in conueniendo,& iudi-
cium est ipso iure nullũ, vt hic,& l.fi.§. necessitatem. C.de bo
d nis quę libe.& tenet Spe.in ti.de actore.§.j.ver.sed & filiusfa.[d]
& quia requirit̃ consensus pr̃is, dicit hic Io. An.ꝙ nõ sufficeret
sola scientia, quę differt a cõsensu, vt in reg. qui tacet.j̃.eo.lib.
imo dicit Bal. in d.§. necessitatẽ ꝙ nõ sufficeret præsentia pr̃is
in iudicio, quia nõ intelligitur cõsentire, nisi appareãt indicia
cõsensus, vt quia pr̃ duceret aduocatos, vel instrueret cãm, ſm
eum ibi. Et posset consensus præstari per nuncium, vel ep̃lam
vt in l.honores, circa fin.ff.de mu. & ho. & tenent Doc.in d.§.
necessitatem. Potest etiam talis consensus præstari filio per pa
trem generaliter ad omnes causas ipsius filij, vt per glo. in l.si
3 longius.§.si filius.ff.de iudi. † Vltimò not.ꝙ in beneficialibus,
sp̃ualibus, & depẽdentibus ab eisdẽ spectãtibus ad filiũ, pater
nullo mõ se intromittit, & nihil iuris habet, & administratio
residet penes filiũ, & põt esse in iudicio, vt hic dr̃.& per Spe.
in d. §. sed cũ clericorum. qđ procedit nõ solum si pr̃ sit laicus
sed etiã si sit clericus, ſm Io.An.& sic in prędictis filius liberat̃
a patris potestate. Dicit tamen Bal.in d.§.necessitatem, in prin.
ꝙ licet pr̃ meus sit abbas vel episcopus, tamen in bonis meis
aduẽtitijs habebit vsumfru. & retinet patriam potestatẽ, quia
licet pater sit ep̃s vel abbas, tñ filius propter hoc nõ liberatur a
4 patria potestate, qđ no.† In glo.pe.ibi.l.cũ nõ solum, ꝙ sine du
bio procedit in aduentitijs, in quibus patri querit̃ vsusfru. vel
in his in quibus nõ quæritur, eo quia pr̃ nõ vult, vt in d.§.ne-
cessitatẽ.sed in his in quibus patri nõ queritur vsusfru. eo quia
nõ põt queri, vt in casibus no.in auth.excipitur, cum seq. C.de
bonis quę libe.& in his, an filius possit esse in iudicio sine cõ-
sensu patris, fuerunt opi. Nam.glo. in d.auth. excipitur,& in l.
3.§. si filio.ff.cõmodati. tenuit, ꝙ possit cũ in his in q̃bus patri
nõ q̃rit̃ vsusfru.non sit legitimus administrator filij.& hãc opi.
sequitur Cy.& Bar.per plures rationes in d.l.cum non solum.
§.necessitatem. Et primò, q̃a in talibus per iura antiqua filius
poterat esse in iudicio sine cõsensu patris, vt in l.si noxali.ff.de
noxa.& Insti. eo.ti.§. fi. & sic cum per iura C. conditio filiorũ
sit meliorata, ergo non requirit̃ consensus patris eo casu quo
per iura antiqua non requirebatur, cum legũ correctio sit eui-
tanda, vt in c. cum expediat. de elect. eo. lib. Secundo videtur
casus in l.cum non solum.§. sin aũt.vbi quãdo filius est minor,
& patri nõ quæritur vsusfructus, datur filio curator q̃ supplet
defectũ ætatis: sed si esset verũ ꝙ filiusfa. non esset integer ho-
mo, requireretur consensus curatoris, qui suppleret defectum
ætatis,& consensus patris, vt reintegraretur persona filij dimi
nuta per patriam potestatẽ: & tamen hoc est falsum cum suf-
ficiat consensus solius curatoris. Tertiò pro hoc videtur casus
in Auct.vt liceat matri & auiæ, in prin. Item pro quo videt̃ de
his tex. hic, ibi, se intromittere non hẽat. quia in istis est cer-
tum, ꝙ patri nõ quæritur vsusfructus.ideo potest filius esse in
iudicio sine eius ꝯsensu.& facit tex. in auct.qđ locũ. C.de col-
la.vbi Bal.in prin. dicit hæc satis procedere ex proprio intel-
lectu iuriũ, sed ꝙ generalis consuetudo talem interpretationẽ
non sequitur.& ideo gl.magna in d.§.necessitatem. in fi.sequi
tur ꝯ̃riam opi.vt etiam in aduentitijs, in quibus patri non po-
test queri vsusfru.sit iudicium nullum sine patris consensu. &
hoc per tex.in d.§.necessitatem.vbi simpliciter dicitur, ꝙ iudi
cium cum filiofami. non subsistit in aduentitijs, & talis con-
sensus requiritur ad integrandã personam filij, qui in iudicijs
nõ est integer homo, ſm gl.ibi.& sequit̃ ibi Bald. dicens, ꝙ ista
opi.est hodie approbata per tex.hic. vbi dicit, ꝙ regulariter re-
quiritur consensus patris. Et a dicta regula excipiuntur causæ
sp̃uales,& beneficiales, cũ in his censeatur filius sui iuris: vnde
cũ excipiat cãs beneficiales, ex quibus patri non quæritur vsus
fru.nec queri potest, dat̃ intelligi, ꝙ regula iuris, de qua hic fit
mentio, loquatur etiam de his de quibus patri non quæritur
vsusfru.quia non potest quæri: alias exceptio non esset sub re
gula, prout esse debet, ſm glo.in rubri.j̃. de reg. iur. & est text.
nota.in l.nam quod liquide.ff.de penu le. vbi, etiam dicitur, ꝙ
exceptio declarat regulam non habere locum in casibus ex-
ceptis,& in alijs casibus non exceptis ipsa exceptio habet fir-
mare regulam, vt in c.2. s̃.de coniug.lepro.ergo sequitur, ꝙ in
alijs casibus non exceptis, in quibus patri non potest q̃ri vsus-
fru. filius non possit esse in iudicio sine consensu patris. arg.
tex.hic, vbi ponitur sp̃ãlitas, ergo in alijs ius cõe sit in contra-
riũ, vt in l.j.ff.ad munici.& hunc intellectum sentit gl.hic, quæ
tantũ excipit castrensia, vel quasi. & videtur etiã sequi Bar. in
d.§.si filius.& ideo idem Bar.in d.§.necessitatem.in fi. cõsulit,
ꝙ semper debeat quis habere cõsensum patris, quãdo haberi
potest, cũ satis sit tutus, vt patet ex prædictis. In ea.gl.ibi, lex Iu
lia.idẽ in omnibus publicis iudicijs, vt in l. inter liberas.§.si fi-
lius.ff.de adul. an in criminalibus filius possit esse indistinctè
sine consensu patris? de quo per gl.& Bal.in d.§.necessitatem.
& per Spe.in d.§.j.ver.alij dicunt.in ea.gl.ibi, ſm canones. ad-
uerte quia Domi. intelligit hoc verum in casibus permissis a
iure, non aũt in omnibus casibus, & maximè cum hoc sit hic
prohibitum,& legum correctio sit euitanda, vt d.c. cum expe
diat.& ita tenet do.Anto.in c.nõ est.hic allega. & plene no. in
5 c.ex parte.s̃.de restit.spo.† In ea.gl.ibi, l.si longius. ibi dicitur,
e ꝙ filius potest esse in iudicio quando pater [e] est absens. quod
tamen fallit, nisi pater dimiserit procuratorem, vt ibi, vel nisi
eius p̃sentia possit de facili haberi, q̃a tũc deberet expectari,
ſm Bal.in d.§.necessitatem. In ea.glo.in fi. vide per Spe. in d.§.
j.ver.item ꝙ est filiusfa.& in d.c. ex parte.& ibi per gl. Et vltra
gl.adde alios casus. Primo, quia quãdo est suspicio de fuga de-
bitoris, potest filius esse in iudicio sine consensu patris, vt d.l.
si longius.

ADDITIONES.

a Nic.Sup. Promoueatur ad episcopatum. Adde §. illud.in Auct.constitu.quę de digni.& Pau.de Cast. in l.si vxorem.in fi.C.de condi.inser.

b Nic.Sup. Per monachatum. Adde l. Deo nobis.C.de epis.& cler.

c Nic.Sup. Filiusfa.non potest esse in iudicio. Adde an talis possit esse in causis summarijs & executiuis? vide per Bal.in l.nec quicquam, in §. de plano.ff. de off.proconsul.& Bal.in l.3.in §.sed vtrũ.ff. de mino. & per Alexã.de Imo. cons.lix.incip.viso processu causæ.in j.colum.in 2.vol.

d Vinc. G. Filiusfamilias quis dicatur,& quando possit se obligare, vide late p Petr.de Vnzo.in trac. Pract.notar.dictum est supra sub nu. 1. & plurib.numeris, quod habetur in lib.12.tract.fol.211.& 212.

e Nico.Sup. Quando pater est absens.Adde Car.Zaba.in c.cum dilecta.in 13. oppositione.de rescr.

Vinc.G. Nota, quando filius liberatur a patria potestate propter patris monachationem, si tamen pater ipse restituatur ad seculum authoritate summi Pontificis, reuertatur in patriam potestatem. Thom.Gram decis.54.nu.10.

si longius.& ibi per gl.Secundò pōt filia esse in iudicio in causa dotis aduentitiæ, vt in d.auth.quod locum. Tertiò pōt filius esse in iudicio in præparatorijs iudicij vsque ad lit. contest.exclusiuè, vt in l.si cum dotē.§.eo aūt tꝑe.ff.sol.mat. Ideo valeret productio libelli, & oīs interlocutoria, & omnis actus vsq; ad lit.cōtest.& posset filius interrumpere prescriptionē eo casu, quo interrūpitur ꝑ citationē, & pōt filius ꝓducere testīn, vel donationē aīo insinuādi, & petere sibi dari curatorē liti qñ est minor.& ita tenet Bald. in d.§.necessitatem. & Rota in decis. 175.quæ incip.Item ꝙ commissio.vbi ēt determinatur, ꝙ filius sine cōsensu patris possit impetrare rescripta ad lites.Item habet filius legitimam personam in iudicio in his, quæ extraordinario iudicis officio explicantur, vt in l.cum filius.ff. si cert. peta.& per glo. in l.j.C. qui admitti. Vltimò scias glo. nor. in l.hæredes.ff.de acqui.hære. volentē ꝙ quilibet præsumatur in dubio filiusfa.per quam glo.dicit Ang.ibi esse cautelam, ꝙ in fine iudicij dicatur iudicium nullum, eo quia qui gessit, erat filiusfa. Est enim præsumptio iuris pro isto ita allegante, & illa sufficit ad victoriam reportandam, vt in l. omnes.§. Lucius.ff. quæ in frau.credi.vnde si aduersario non suppeteret tēpus probandi contrarium succumberet in causa, secundum Ang.ibi.

De foro competenti. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Iudex, qui non potest adiri nisi per uiam appellationis, non potest cognoscere de causa principali, etiam partibus consentientibus, nisi primò cognoscat de articulo appellationis an sit admittendus uel non.*
2 *Delegatus Papæ an poßit iudicare de causa principali, omisso articulo appellationis?*
3 *Clerici possunt compromittere sine consensu episcopi in patrimonialibus: secus in rebus ecclesiasticis.*

CAP. I.

1 ROmana. De causis subditorum suffraganei, etiam eis consentientibus nō pōt archiepiscopus cognoscere ꝑ viā querelę, vel omisso appellationis art. h.d. vsq; ad §.neque.†No.j.ꝙ ēt partibus consentientibus non posset iudex, qui nō pōt adiri nisi per viā appellationis, cognoscere de causa principali: nisi primò cognoscat de articulo appellationis, an sit admittenda vel nō. ex quo enim habet iurisdictionē limitatā, debet primò cognoscere, an sit in causa in qua iurisdictionē habeat. facit c.prouida.s̃. de elec.eo.li.& per Inno.in c. cū sit generale.s̃. de fo. cōpe.vbi dixit in cā principali sufficere, ꝙ allegetᷣ cā vel qualitas tribuēs iurisdictionem, vt iudex cognoscere possit in principali, sed in cā appellationis secus, vt hic, quia ante omnia debet ꝓbari de articulo appellationis.de quo in c.si clericus. s̃.eo. & in c.cordi.j̃.de ap.Vltimò no.a ɔ̃rio sensu, ꝙ pōt per subditos suffraganeorū adiri archiepiscopus super cā principali, omisso appellationis arti.vel per viā querelæ cōsentiente tñ suffraganeo. & ratio ponitur hic in glo.super ver.de facto.ex quo infertur ꝙ si suffraganeus detulisset appellationi, bene poterit cognosci de principali, omisso appellationis art.quasi suffraganeus hoc velit, vt j̃.de app.cū appellationibus, fm Ioā.An. dicentem, ꝙ ex quo tex.hic requirit consensum suffraganeorū, non sufficeret ɔ̃sensus officialiū ipsorū, cū eorū officiū nō extēdat se ad hoc, nisi specialiter cōmittatur, vt s̃.de offic.vic.c.fi.& de tēpo. ord. cum nullus.§.j.eo.li.& ita voluit glo.in simili, in ver. diœcesa-
2 nis.in cle.j.eo.ti.†In glo.j.in fi.idem Host.& Arch. & Ioā. An. sed Domi.ɔ̃ per no.in c. proposuisti.s̃.eo.ti. & in c. vt debitus. hic alle.& per Io.An.in c.pastoralis.in j.gl.s̃.de offi.ordi. & facit c.ꝑuenit.11.q.1.de quo dicetᷣ in d.c.cordi. Sed an d.c. habeat locū in delegato Papæ, vt possit coram eo procedi in cā principali, omisso app.articulo de voluntate partiū? Io.de Fan. hic ꝙ non, quia eius iurisdictio sine cōsensu diœcesani ꝓrogari nō pōt.s̃.eo.significasti.& facit d.c.peruenit.Sed Inno.& Io.And. hic ɔ̃, quorū opi.procedit, si Papa delegat cām appellationis, & principalē, ex quo tūc delegatus in illa cā habet illā iurisdictionē, quā habet Papa.s̃.de offi. deleg.sanè.el 2. vnde pōt eius iurisdictio prorogari, & ipsę partes possunt renunciare appellationis arti.vt d.c. cordi. secus si Papa solū delegauit articulū appellationis, q̄a tunc ēt de consensu partiū nō posset cognoscere de causa prin.quia finito illo art.non posset delegatus se intromittere in causa prin.vt no.Io.An.in c.fi.s̃.de iud.& in d. c.vt debitus.In gl.in ver.clericorū, in prin. qđ ꝓcedit, fm Hostiē.in temporalibus, secus in spūalibus, vt in c.oīs. de pœnitē. de quo per Io.An.in c.P.& G.s̃.de off.del.in fi.Et aduerte, quia posset ꝓcedere iste tex.ēt in laicis qñ sumus in causa appellationis, ex quo in causa prin.iurisdictio fuit præuenta per suffraganeū.vnde nō pōt archiepiscopus de ipsa cognoscere, omisso app.art.per no.in d. c.ꝓposuisti. & d. c. significasti. secus si ipsi laici vellent principaliter adire archiepiscopū, qui nō esset ꝑuentus iurisdictione, quia tūc possent sine cōsensu suffraganei, vt hic in gl. & rō diuersitatis inter laicos & clericos est, quia clerici ratione ordinis & beneficij sunt magis astricti eorum prælatis. vnde sine eorum consensu in alium iurisdictionē prorogare nō possunt, vt d.c.significasti. secus in laicis. de quo in c.significasti.& c.cæterum.s̃.de iu.& per Bar. in l.j.§. &
3 post.ff.de no.ope.nun.& in l.2.ff.de iudi.†In gl. in ver. iudices, in fi.vide quod no.in c.si diligenti.s̃.eo.tit.in fi. primæ glo. Et
a no.ex glo.prima, ꝙ clerici[a] possunt compromittere absq; consensu episcopi:intellige in patrimonialibus, secus in ecclesiasticis, vt per Io.An.in c.peruenit.s̃.de arbi.in gl.fi.& per Bal. in l.præses.C.de transa.Secundò no.ex gl.ꝙ licet arbitria sint redacta ad instar iudiciorum, vt in l.j.C.de arbi. tamen appellatione iudicum non veniunt arbitri. glos. tamen in ver.iudicis. in c.j.infra de confes.eo.li.tenuit contrarium, de quo ibi. & in c.ab arbitris.s̃.de offi.dele.eo.lib.

ADDITIO.

a Vinc.G. Clerici pro bonis patrimonialibus acquisitis nouiter, tenentur soluere gabellas, & collectas perpetuas.Ruyn. consi.117.nume.1.3.& 9.lib.4. & consi.112.nu.6.lib.5.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus non potest cogi suscipere delegationem, nisi sit de iurisdictione delegantis. Similiter de testibus dicendum est, nu. 2.*

1 Neque.†No.j.quòd licèt quis possit cogi suscipere delegationem, vt per glo. in l.eum qui. ff. de iurisd. om.iudi.tamen illud verum in eo qui est sub iurisdictione delegantis: aliàs secus, vt hic, & idem in Doctore qui potest cogi ad consulendum vel aduocandum, vt in l. sancimus. C. de
2 aduo.diuerso.iudi.†Secundò no.iudicem non posse compellere testes ad testificandū, nisi sint suę iurisdictioni subiecti:valeret tñ ɔ̃suetudo in ɔ̃riū, vt hic dr̃.pro quo ēt in l.3.in fi.ff. de testi.vbi rōne ɔ̃suetudinis pōt iudex cōpellere & citare testes nō subditos, & etiam in alieno territorio.de quo ibi per Bal. Sed an sicut ɔ̃suetudo tribuit iurisdōnē in tribus casib. hic expressis, ita ēt tribuat in duobus casibus, s̃.in prin.huius c. tex. hic a cōtrario sensu, dum dicit, in his tribus, facit ꝙ non, cū tm̃ in his tribus casibus expressis de cōsuetudine.& quia alias iurisdictio suffraganeorū posset totaliter euacuari fm Archi.& Ioan.An. Sed Domi.hic cōtra, cū ɔ̃suetudo possit tribuere iurisdictionē ordinariā, etiam priuatæ personæ, vt est tex.sing.in c.cū cōtingat.s̃.de fo.cōpe.Nec.ob.ꝙ iurisdictio suffraganeorū posset totaliter impediri: quia talis consuetudo restringitur ad casum qñ partes spōte litigāt, vt s̃.in tex. de quo hic ꝑlene per Do.In glo.in ver.suscipere.ibi, mādabit suffraganeo.qui si id non fecerit intra terminum ad hoc assignatū ipse archieps̄ faciet, per no.in c.Romana.s̃.de sup.neg.præla.eo.lib.fm Host. Sed Arc. cōtra, quia licet tūc posset cōpellere suffraganeū, nō tñ poterit cōpellere eius subditū, & ita residet Io.An.licet Imo.hic dicit, ꝙ forte opi.Host.est melior, per no.in d.c. Romana. vt hic per eum.de quo ibi, & in cle.in plerisque.de elec.In ea.gl.in fi.Nō ob.s̃.de offi.delega.prudentiam.§.pe.& fi.quia loquitur in delegato Papæ, secundum Io.An.volentem, ꝙ ideo delegatus Papæ possit procedere, quia in causa sibi commissa habet iurisdictionem in subditos suffraganeorum, vt d.c.Romana.

SVMMARIVM.

1 *Aduocatus licèt non possit pacisci de quota litis, potest tamen vendere patrocinium suum.*
2 *Contrahens, si in loco contractus habet aliquam mansionem, potest ibi cōueniri: secus tamen est in contrahente ibidem vt aduena. hæc limitatur multis modis, nisi scilicet aduena postea ibi cōuersaretur assiduè. Alias septē habes ibidē: quæ limitationes sunt valde vtiles. & nu. 3. 4. & 5.*
6 *Contractus non dicitur celebratus, vbi est factus per verba, vel vbi est factum instrumentum, sed vbi est destinata solutio.*

Nec etiam. Archiepiscopus nō est iudex competens cōtra officiales vel prelatos suffraganeorum, nisi consuetudo aliud disponat, nec cōtra subditos suffraganeorum super salarijs aduocatorū & procuratorū causarum sui fori.h.d.In tex.ibi, querelantibus.s.ipsis aduocatis, vel procuratoribus.& eadem rōne idem de fideiussoribus si quos dedissent, fm Ioā.An.ex quo no. ꝙ licet ad officiū iudicis spectet dare aduocatos, vt in c.j.s̃. de offi.iud.tamen non potest archi-

episcopus

epiſcopus cogere ſubditos ſuffraganeorũ ſuper ſalarijs ipſorũ
aduocatorũ,vel procuratorũ cauſarũ ſui fori. de quo.j̃.in gl.qđ
tñ limitat hoc Pe.de Ancha. niſi ipſe cognoſceret de cã in dio
ceſi ſuffraganei,quia tunc forte poſſet, ſm no.in c.vt litigãtes.
s̃.de offi.or.eo.lib.In gl.in ver.ſalarijs,in fi.vide per Cy.& Bal.
in l.j.hic alleg.& per Io.An.in regula cõtractus.j̃.eo.lib. & per
1 Spe.in tit.de ſalarijs.§.2.& 3.† In gl.in ver.procuratorũ,in prin.
a aduocatus tamen nõ põt [a] paciſci, ſed licitè vendit patrociniũ
ſuum,vt 11.q.3.nõ licet.ſm Archi.& Io.An.dicentẽ poſt Hoſti.
b ꝙ aduocati [b] tenẽtur iurare de calũnia,ſm formam l.rẽ nõ no-
uam.C.de iudi.nec valeret conſuetudo in cõtrariũ, quia indu-
ceret periculũ aĩæ.In ea.glo.in fi.intellige ſi detur ſalariũ pro-
curatori,nõ præcedẽte pacto:alias eſſet locatio, nõ mãdatũ, vt
l.j.in fi.ff.mã.ſm Io.An.& vide in l.ſumptus.ff.de arbi.& 3.q.7.
§.tria.verſi.arctentur.In glo.in ver.in cauſis.in fi.dic,ꝙ illa lex
cõcordat,quia nõ intromittit ſe archiepſ de cauſis ſalariorum
& ſic propter illas lis nõ protelabit, ſed mãdabit ordinario vt
2 illas expediat,ſm Archi.& Io.An.† In glo.in ver.rñdere.ibi,vt
viator.tenementi,ꝙ licet cõtrahẽs,vel quaſi,non vt viator vel
aduena,ſed vt ibi permãſurus,ꝙ in dubio pręſumitur,ſi ibi ha-
bet aliquam manſionẽ,poſſit in eo loco conueniri,vt l.hr̃s.§.j.
hoc all.& j̃.§.proxi. tñ ſecus eſt in cõtrahẽte vt aduena vel via-
tore,quia ibi cõueniri non poterit,ẽt ſi inde diſcedit & poſtea
reuertatᷣ,vt tenuit gl.no.hic.Quã limita primò,niſi talis adue-
na vel viator eſſet vagabundus, quia poterit non ſolũ ibi, ſed
vbi quæ cõueniri,vt tenuit glo. in d.§.j.& ibi.per Bart. in l.4.§.
prætor.ait.ff.de dã.infec.& per glo.& Bal.in l.j.C.vbi de crimi
ne.& vide per glo. in d.§.prætor.dicentẽ, ꝙ dr̃ vagabũdus ille
qui nõ habet certã mãſionẽ.Scđò limita, niſi in tali loco. eſſet
deſtinata ſolutio,quia tunc ibi dicetur factus contractus,& ibi
3 poſſet cõueniri,vt j̃.in glo.† Tertiò limita,niſi talis cõtrahẽs vt
c viator,[c] vel aduena cõuerſaretur poſtea ibi aſſiduè, rõne cuius
aſſiduæ cõuerſationis ſortiť forũ,& ibi conueniri poterit, ſm
Inno.in c.ex parte.s̃.eo.per tex.in l.2.C. vbi ſenato. ꝙ intelli-
git Pe.de Anch.j̃.§.proxi.qñ ꝯuerſatio eſſet aſſidua ꝑ x. annos,
vt in l.2.C.de incolis.lib.10.Sed certè illo modo ꝓhitur forũ ra-
tione incolatus,vt per gl.in d.§.j.ſed ratione aſſiduæ conuerſa-
tionis eſt diuerſus modus,& nõ requiriť decenniũ. vnde dice-
bat gl.in l.fi.C.vbi de crimine. & Bart. ibi, ꝙ ſcholaris poterit
ꝯueniri in loco ſtudij, ẽt pro debitis alibi ꝯctis. de quo per eũ
in d.l.2.& per Spe.in ti.de cõpe.iudi.adi.§.j.ver. quid ſi aliquis.
& Io.And.ibi,in addi. dicẽtẽ, ꝙ ratione aſſiduę cõuerſationis
poterit quis ibi cõueniri de ꝯctibus alibi geſtis.& ſequitur do.
Ant.in c.fi.& in c.qđ clericis.s̃.eo.& do.Nic.ibi.licet Ioã.An.
ibi cõtrarium teneat.& in d.c.ex parte.vt ſola aſſidua cõuerſa-
tio non ſufficiat,prout ẽt tenuit Bal.in d.l.2.cum tex. ibi loqua
tur copulatiuè, ſcilicet de aſſidua conuerſatione, & ꝙ habeat
quis ibi maiorem partẽ bonorũ.& ita ẽt ſequitur Bald.in d.l.fi.
& inclinat in hanc partem Imo. in d.c. ex parte. pro quo facit
quod idem Bart.dixit in tractatu repreſaliarum,in 5.q.prin. ꝓ-
pè fi.ꝙ ſcholaris non poſſit ante decennium in loco ſtudij cõ-
ueniri ex contractibus alibi geſtis: Imo in l. lex Cornelia. §.
demum.ff.de iniurijs.dixit, ꝙ etiam ſi per mille annos ſtaret
ſcholaris in ſtudio,animo tamen recedẽdi de quo apparet, nõ
contraheret domicilium,vt per gl.in d.l.2.C.de incolis. de qua
tamen materia vide plenius per Doc.in d.c.fi. & c.ex parte. &
4 c.qđ clericis.†Quartò limita, niſi conueniatur ad id quod ve-
nit ex natura contractus immediatè expediendi in illo loco,
vt ſi viator emit librũ, vel equũ, poterit ibi conueniri ad pre-
tium,quia de natura contractus eſt vt pretium ſoluatur? & ita
in dubio præſumitur de mente contrahẽtium,niſi aliud appa-
reat, vt in l.3.ff.de pigno. act. nec præſumitur habita fides de
pretio in rebus,in quibus conſueuit ſtatim pretium ſolui,vt in
rebus quæ venduntur in nundinis.& ita determinat Bald.in l.
ſi non donationis.C. de contrahen. empt. Secus tamen eſſet
ſi ageretur ad illa, quæ licèt veniant ex natura contractus, tñ
non veniunt ad executionem contractus immediatè,vt ſi aga-
tur de euictione,vel petuntur fideiuſſores, vt determinat Bar.
in d.§.j.& Imo.hic,quod tu intellige,niſi euictio veniret in li-
mine contractus, & ſic incontinenti. arg.l. ſi poſt perfectum.
5 C.de euic.†Quintò limita, niſi contrahens cum illo ignoraue
rit eũ aduenã,vel viatorem,quia tunc poterit ibi conueniri, vt
d.§.j.& ibi per Bart.& do.Anto.in d.c.fin. intellige ratione il-
lius contractus,non autem alia de cauſa.Sextò limita,niſi con
trahens vt aduena vel viator haberet ibi originem, ratione cu
ius originis poſſit quis conueniri in loco, vt in l. incola. & l.
aſſumptio.ff.ad municipa.quod intellige niſi locus originis ſit
alteratus per contrariam cõſuetudinẽ, vt no. in l.j.§.beſtias.ff.
de poſtu.vbi dicebat Bart.ꝙ repræſalię ſunt cõceſſæ hic contra
Florentinos: tamen non intelligitur de Florẽtinis qui diu ha-
bitaſſent in iſta ciuitate,licèt originaliter eſſent Florentini.Itẽ
ſecundò intellige,niſi ipſa origo ſit repentina,vt no.in l.huiuſ
modi.§.legatum.ff.de leg.j. ſecũdum Bal.hic,puta ſi eſſet quis
natus in vna ciuitate,dum mater eſſet in fuga vel peregrinatio
ne,quia non dicitur ciuis illius ciuitatis,licet Imo.in d.§. lega-
tum.velit contrarium.de quo ibi.Septimò limita. niſi talis via-
tor intenderet relinquere, vel decipere cõtrahentem, vt ſi vel-
let recedere cum re ſibi vendita,vel cum re aliena,vt ff.de iudi.
l.non aliter.& l.ait prætor.§.ſi debitorem.ff. quæ in frau.credi.
ſecundum Bald. in d.§. j. Octauò limita niſi eſſet talis cauſa ex
qua eſſet alicui leue reſpõdere: puta ſi vendidiſſet equũ mor-
boſum,vt in d.l.hæres abſens. in ver. duriſſimum. a contrario
6 ſenſu,ſecundum Bal.in d.c.qđ clericis.† In ea.glo. ibi, contra-
xiſſe videtur. no. ꝙ contractus non dicitur celebratus in loco
verborũ contractus,ſed vbi negotiũ eſt geſtum,ſeu inſtrumen
tum celebratũ: ſed dicitur celebratus in loco vbi eſt deſtinata
ſolutio,ſecundum glo.hic,& in d.l.hæres abſens.§.fi.& ita te-
net Bal.& Ang.ibi.& Inno.in c.j.s̃.de plus peti.intelligendo,ꝙ
non poſſit quis conueniri in loco verborum contractus, etiã
vt fiat ſolutio in loco deſtinatæ ſolutionis: licet glo. contrariũ
uelit in l.eum qui.§.j.ff.de conſti.pecu.Et ſic not. ꝙ licet in his
quæ reſpiciunt ſolẽnitatem contractus, debeat attendi conſue
tudo loci vbi contractus agitatur, vt in l.ſi fundus venierit. ff.
de euictio.tamen ſecus quò ad ſortiendum forum: quia inſpi-
citur locus deſtinatæ ſolutionis, ſecundum gloſ. hic. quam li-
mita eſſe veram quando locus deſtinatæ ſolutionis fuit appo-
ſitus a prin.tempore cõtractus: ſecus ſi ex interuallo, quia tũc
poterit conueniri in vtroque loco ſcilicet in loco celebrati cõ
tractus, & in loco deſtinatæ ſolutionis, ſecundum do.Anto.
in d.c.fi.de quo dicetur.j̃.§. proxi.& vide per glo. & Doct. in l.
exigere dotem.ff.de iudi.

ADDITIONES.

a Nico.Supe. Non poteſt paciſci.Adde gl.in l.j.in §.ait prætor.ff. de poſt.l. ſi qs aduocatorũ.& ibi Cy.C.de poſtul.Spe.in ti.de ſalarijs.& in §. ſequitur. ver. perſonæ. & ibi Ioan.An.in Addi.

b Nico.Supe. Aduocati tenentur iurare. Adde Hoſti. in c.cæterum. de iura.calum.& Specu. in tit. de aduocato. in § j. ver. item quod eſt procura. & ibi Ioan.And.in addi.

Vinc. G. Adde dictum vulgatum In cauſa propria aduocatum quære. Quoniam Cicero,& Demoſtenes cum citarentur ad ſe ipſos defendẽdum, vnus vili animo coram iudicibus timuit, alter aufugit, vt meminit Appianus Alexandrinus in lib 2.Bellorum ciuilium.

c Vinc.G. Nota,ꝙ viatores ſemper ſunt ſuſpecti de receſſu. Franc.Cur.in trac. de ſeq.q.6.nu.31.quod habetur in lib.4.tract.fol.149.

SVMMARIVM.

1 *Contrahentes reperti in loco contractus poſſunt citari,non ſolum verbaliter, ſed etiam realiter.*
2 *Actor poteſt eligere coram quo iudice conueniat reum, ſi ipſe reus habet plures iudices.*
3 *Occultans ſe,vel impediens ne ad eum citatio perueniat,debet pati miſſionem in poſſeſſionem.*
4 *Index nõ põt exequi ſententiã alterius iudicis, niſi per ipsũ ſit requiſitus.*
5 *Contrahens in loco,ſi habet ibi per regulam,poteſt ibi tanquam permanſurus conueniri.*
6 *Statutum ſi dicat quòd ſuper iniuria ſtetur ſacramento alicuius, ſi forenſis accuſatur,& dicit ſe nullam iniuriam commiſiſſe, pro quo debeat ibidem conueniri, an hoc veniat probandum ante litẽ conteſtatã vel poſt.*
7 *Contrahens inuentus in loco contractus qualiter poſſit inuitus trahi ad iudicium.*
8 *Captio perſonæ in ciuilibus non habet locum de iure ciuili, niſi facta excuſſione bonorum.*
9 *Remiſſio poteſt fieri dupliciter.*
10 *Exiſtens extra territorium iudicis qualiter poteſt ad eius tribunal citari.*
11 *Et an poſſit fieri citatio realis,vt quis capiatur extra territorium iudicis, & ad eum ducatur.*
12 *Citatio facta per nuntium vel epiſtolam,an diſtringat exiſtẽtem extra territorium.*
13 *Citari an poſſit exiſtens extra territorium ad audiendam ſententiam per quam imponatur pœna corporis afflictiua. vide hic diſtinctionẽ cum quibuſdam limitationibus.& num.14.*

Contrahentes. Nõ cõpellit archiepſ perſonas aliarum diœceſum cõtrahentes in ſua propria diœceſi coram ſe inuitas reſpondere, niſi ibi inueniantur. Si tamen citati nolũt cõparere, vel malitioſè ſe occultant, ne citentur,põt miſſionẽ facere in bonis ſuę diœceſis, vel alibi ſitis decernere, faciendã per ordinarios locorũ.h.d.ſm Domi. Et primò ponit regulam,ſcđò ibi.licèt,annectit prouiſionẽ.tertiò

tio ibi,vel ipsum,ampliat.quartò ibi,sed tunc, prouidet executori.

1 †Nota primò,ꝙ ꝯhentes reperti in loco ꝯctus pnt citari & trahi inuiti ad iudicium,non solùm verbaliter, sed etiam realiter: sed si ꝯhentes non reperiuntur in loco ꝯctus non possunt inuiti trahi ad illum locum. ex quo infertur ꝙ in ꝯctib. non fit remissio de loco ad locum ipsius ꝯctus, vt probat tex. no. hic, de quo j.

2 †Scd̃ò no.ibi,licèt alibi &c.ꝙ electio iudicis est ipsius actoris, non rei, eo casu quo ipse reus potest in pluribus locis conueniri.facit l.cum clericis.C.de epi.& cleri.& Bal.ibi.& in l.3.§.qui Stichum.ff.de eo quod cer.lo.fallit tamen in scholaribus qui possunt iudicem declinare, ex quo habẽt tres iudices, vt in auth. habita.C. ne filius pro patre. Tertiò no.ibi,citati.ꝙ iudex vnius territorij, & loci ipsius ꝯctus, ratione ꝯctus in dicto loco celebrati potest citare ipsos ꝯhentes existẽtes in alio territorio, & ipsos citatos in contumacia cõstituere quò ad effectum missionis in possessionem rerum existentium in loco ꝯctus. licèt ergo citatio extra territorium nõ possit astringere personam ad comparendum tñ potest astringere quò ad effectum disiungendi res ipsius citati existentes in territorio citantis.de quo j.in glo.

3 †Quartò no.ibi,vel malitiosè.ꝙ ꝯ malitiosè occultantẽ, a vel impediẽtem ne citatio ad eum perueniat, potest fieri missio in possessionem.facit c.qm̃.§.porrò.s. vt lite non contesta.& licèt Host.hic dicat,ꝙ vtroq; casu debeat proponi edictũ in ecclesia cathedrali loci vbi sunt bona, vt in cle. causam.& cle.quamuis.de elec.tamen illud verum,qñ manifestè non appareret de impedimento vel malitia: aliàs si de hoc appareret, non esset necessaria citatio,ſm Ioan.And. quia impediens ne citatio ad eum perueniat,si hoc constat,habẽt pro legitimè citato.de quo in d.§.porrò.Quintò no.ibi,in alia.ꝙ potest iudex decernere missionem faciendam in bonis extra suũ territorium,non solum pronũciando diffinitiuè,sed etiam interlocutoriè,vt hic in tex.ſm Io.An.& ita tenuit Bar.in l.cum vnus.§ pe.ff.de bo.auto.iu.pos.vbi dixit de hoc esse casum hic: requirit tñ ꝙ iudex faciat expressam mentionem de bonis extra suum territorium, quia si generaliter decerneret, aduersarium esse mittendum in possessionem bonorum, intelligeretur de bonis sui territorij,vt est tex. in d.§.pen. & tenet hic Io.

4 And.† Vltimò no.ꝙ iudex non potest exequi sententiam alterius iudicis diffinitiuam,vel interlocutoriam,nisi ad requisitionem iudicis sententiantis.de quo plenè no. in l.a Diuo. §.sententiam.ff.de re iu.nec potest iudex,qui habet potestatem pronunciandi ꝯ personam respectu bonorum existentium in suo territorio,facere executionem in bonis alterius territorij: sed ad eius requisitionem iudex,in cuius territorio sunt bona, debet facere executionem:& debet iudex requisitus executionẽ facere, & poterit cogi per iudicem requirentem si est suus superior,vt no.in c.j.s̃.de offi.ordi.aliàs par in parem non posset præcipere,vt s̃.§.prox.& s̃.de rescrip.c.fi.eo.lib.& sic sęcularis non posset cogere ecclesiasticum,vt j̃.de excep.c.fi. ſm Io.An. Debet tamen tunc adiri superior illius iudicis, vt eum cogat, vt in Authẽ. vt differentes iudices.§.j. & tenetur talis iudex sic requisitus ad interesse parti,vt no.in l.si iudex.ff. de varijs cog.

5 ſm Ioan.Mona.& no.in d.§.sententiam.† In glo.j.in fi. vult gl. ꝙ ꝯ̃hens in loco vt ibi permansurus, ꝙ in dubio præsumitur,si habet ibi pergulam vel armarium, potest cogi in ipso loco inuitus rñdere:intellige coram iudice competẽti, & qñ ibi inuenit,& constet eum ibi ꝯxisse.Quid aũt si citatus hoc neget?cõcludit hic Lap.& Domi. ꝙ si simpliciter excipit de ꝯctu nõ inito,& poterit cogi ibi rñdere,intantum ꝙ si postea appareat de ꝯctu, etiam in alio loco celebrato, condemnabit per iudicem: quia sic excipiendo videt̃ prorogasse iurisdictionem si est laicus:secus si clericus, vt in c.significasti.s̃.e. intellige nisi iudex pronunciaret se competentem, quia tunc fieret præiudicium etiam clerico,nisi a tali sententia appellet̃,ſm no.in c.fi.j̃.de appella. Sed si reus non excipit simpliciter de ꝯctu, sed declinat forum,negando se in dicto loco ꝯxisse,& tunc si hoc non obstante iudex in cã procedat,valeret processus.quia per processum ad vlteriora vr̃ tacitè pronunciare se ꝯpetentem, ſm gl.in l.2.§.si dubitet̃.ff.de iudi.& no.in c.2.s̃. de dilatio.& in c. super literis.s̃.de rescri.ideo est necessaria appellatio,vt d.c.fi.nisi notoriè appareret ex ꝯctu,vel aliter, ꝙ in alio loco sit celebratus, per no.in d.c.2.& c.super literis& in c.ex parte.el j.s̃.de ver.signi.& in c.venerabili.s̃.de censi. Et dicebat hic Inno. & Ioan. And.ꝙ non coget̃ citatus respondere libello super principali, nisi prius summariè constet ꝯctum in dicto loco esse celebratum, quo constito iudex pronunciabit se competẽtem in principali: aliàs secus, & condemnabit tunc agens in expensis,ſm Do.facit d.c.super literis.in fi.& ibi per Ioan. An.& per Spec. in ti.de ꝯpe.iudi.adi.§.j.ver.sed pone.& ibi de accusato,qui negat se in territorio deliquisse.& facit quod no.s̃.eo.ti.in c.si clericus.Et ex his no.hic Domi. ꝙ quando agitur de fundanda iurisdictione iudicis respectu alicuius principaliter deducti, respectu cuius allegatur iurisdictio, sufficit summaria cognitio: quod ideo est, quia iterato debet de illo cognosci, vt in c. veniens.el 2.s̃. de testib. aĺs deberet plenariè cognosci,vt hic per

6 eum. † Et ex prædictis refert hic Ioan. And.fuisse disputatum, an si statutum dicat quòd super iniuria stet̃ sacramẽto alicuius, si forensis accusetur,qui forum declinando dicat se nullam iniuriam intulisse,de qua possit ibi accusari, an ante vel post lit. contesta.veniat hoc probandum,& an in hoc stetur sacramento accusantis? & fuit determinatum, quòd accusans debet probare accusatum ibi deliquisse, per l.fi. C.de exhib. reis.& debet plenè probari,& non per iuramentũ: quia tale statutũ dẽt intelligi super negotio principali,qñ agit̃ coram eo,quem constat esse iudicem: non autem sufficit talis probatio per iuramẽtum ad iurisdictionem firmandam, de qua primò debet ꝯstare q̃ super principali probatio recipiat̃. & per hunc modum statutũ prædictũ non extendet̃,cum sit ꝯ ius cõe,ſm Io.An.sentiẽtẽ,ꝙ tale statutũ solũ locũ habeat inter subditos proprios,non aũt accidentaliter rõne delicti, ſm Do.sed certe Io. An. vult ꝙ dũmodo ꝯstet illũ deliquisse in dicto loco, statutũ habebit locũ in forensib. ibi delinquentib. postq̃ de delicto ꝯstiterit. de

b quo tñ an b statutũ liget forenses,per Doct.in l.j.C.de sum.tri. & per Spec.in tit.de consti.ante finem.Et aduerte,quia licèt ipse disputans,& Io. An. post eum velit, ꝙ requiratur plena probatio ad fundandam iurisdictionem,tamen videt̃, ꝙ licèt in dicto casu non sufficiat iuramentum,sufficiat tamen summa cognitio,& semiplena probatio,vt s̃.tenuit Innoc. & Io.An.nec est verum,ꝙ ad fundãdam iurisdictionem sufficiat allegare tale quid, quod si sit verum tribuat iurisdictionẽ absq; alia causæ cognitio.per no.in l.cum quidam.ff.de iur.om.iud. & per Bar. in l.2.ff.si quis in ius voc.& per Inno.in c.cum sit.s̃. de fo.compe.nam imo requiritur summa causæ cognitio,vt s̃.tenuit Ioã. An.hic post Inno.& in d.c.super literis.& in d.c.2. ſm Do.hic. Et ita etiam tenuit Cyn.& Bal.in l. præscriptione.C. si contra ius. & Lap. in sua alleg. 10.ver.3. disputat. & in alleg.59.& do. Anto.& Imo.in d.c.si clericus.vbi plenè de hoc.& facit tex.in d.l.2.& in d.§.si dubitetur.& in l.non ignorat.C.qui accus.non pos.Si ergo agitur de paruo præiudicio,puta ad fundandam iurisdictionem in probãdo id, quod iterum in dicta causa debet plenè probari:& tunc sufficiat semiplena probatio, & summa causæ cognitio.Sed si ageretur de magno præiudicio, vt in casu quo non esset iterum plenè probandum,vt in materia quãdo staretur iuramento super causa principali ex forma statuti: tunc ipse agens debet plenè probare,cum hoc iterum non veniat plenè probandum.ad hoc quod no.in d.c. quoniã.§. quòd si super.& ita procedant dicta Io.An.hic ſm Do.ex quib. limitatur quod dixit Bar.in l.solent.ff.de alim.le.dicẽtis,ꝙ si ex forma statuti in causis damnorum datorum statur iuramẽto damnum passi, tunc stabitur iuramento, non solum supęr æstimatione damni,sed etiam super omnibus incidentib. in illa causa, & super possessione & dñio rerum, in qua dr̃ damnum datũ.& idem sequit̃ Bal.in l.j.C.de reb.credi. quia illud procedit, nisi forẽsis ad damnum ꝯuentus neget se dedisse damnũ, cùm tunc ad fundandam iurisdõnem non sufficiant iuramenta,vt s̃.

7 & vide aliam limitationem per Bal.in d.l.j.†In glo.in ver.inuitos,in prin. qualiter autem inuentus in loco ꝯctus possit trahi inuitus,hic per Io.An.dicentem,post Host.ꝙ aut talis conuentus est in domo sua, nec præbet aditum ad se,& non potest ca

c pi, c nec verbo citari,vt l. pleriq;.ff. de in ius vocan.poterit tamen citari publicè ante domum,vt s̃.de dolo & contu.c.fi. ſm Ioan.And.Si verò ad se præbet aditum, tunc verbo poterit citari, non etiam capi, vt in l.nemo. & in l.sed si his.ff. de in ius vocã. Aut est extra domum suam,vt dicit̃ domus sua non solũ pro-

ADDITIONES.

a Vin.God.Adde,ꝙ occultans aliquid ne veritas appareat incidit in falsũm.Alex. in l.Paulus.ff de fal.de occultate verò inst rm,q.d'Idẽ Ale.i l.q accusaſe.C.de edẽ.& occultãs debitorẽ alicuius qũo teneat̃. Alex. in l.cuiusq;.ad l.Iul.ma.

b Ni.Su.An statutũ liget forẽses.Adde Inn.in ru.de ꝯsue.gl.Inn.& Ho.in c.a nobis.de senten.excom. Pet.de Ancha.in repe.c.canonum statuta. de constitu. Vin.G.Statuta forensib.non prosunt,sicut nec nocent.Ruy.cõs.119.nu.11.li.j. & statutũ circa personas nõ extendit̃,nec porrigit̃ ad forẽses,ẽt ꝙ bona sint sita in loco statuti:secus si disponat in rem.Idem Ruy.consi.48.nu 4.lib.3.

c Ni.Su.Non põt capi.Adde optima cautela,ꝙ debitor possit inuitus de domo extrahi.per Feli.in c.si.col.pe.ver.limita ẽt.de iudi.& illam ponit in terminis Tho. Ferratius, in suo trac.caute.22.incip.solennis Doct. Bar. Cæp o.

propria,ſed ēt cōducta,vt l.lex Cornelia.§.damnū.ff. de iniur.
& tunc licet ſit in vinea,vel aliàs in re ſua, poterit trahi ad iu-
dicium re & verbo, vt l.ſatis.cum ſeq.ff.de in ius voc. Fallit pri
mò,qn̄ aliquis eſſet paratus illum defendere. Secūdò, ſi cū ad-
uerſario de re illa compoſuiſſet. Tertiò, ſi paratus ſit ſoluere.
Quartò,ſi ſatiſdet,ſm̄ Ioan.And.& idē quādo quis eſſet impu-
bes,vt l.neq;.ff.de in ius voc.Et idem in mulieribus, quæ per-
ſonaliter in iudicio trahi non poſſunt,vt in c.2.ſ̄.de iudi.eo.lib.
Et idem in clericis,vt no.in c.ſi clericus.j̄.de ſen.excom.Ratio
ne tamen ſuſpitionis fugæ poſſet incipi a captura perſonę, ēt
in ciuilibus,tā in laicis,vt in l.ait prætor.§.ſi debitorem.ff.quæ
in frau.credi.q̄ in clericis,vt per Inno.in c.vt famæ. de ſenten.
8 excommu.†De iure tñ cōi nō poteſt deueniri ad capturā per-
ſonæ in ciuilibus,niſi primò facta excuſſione bonorum,vt per
gl.in l.3.§.tutores.ff.de ſuſpe.tu. In criminalibus verò pōt quis
realiter citari,& ſic capi,vt in c.j.ſ̄.de iud.eo. lib. etiā in domo
propria, vt in Auth. vt nulli iudicum.§.ſi quis verò.& per gl.in
l. ſed ſi his.ff. de in ius voc. & per Bald. in l. cum ex eo. §.La
beo.ff.ad l.Iul.pecula.Qđ procedit etiam in mulieribus, vt in
auth.ſed nouo iure.C.de cuſto.reorum.Et idem in clericis in-
tellige,vt no.in d.c.ſi clericos.& per Bart.in l.j.de cuſto.reorū.
Imo dixit Bal.in d.l.ſed ſi his.ꝙ mulier in pœna pecuniaria, ēt
ſine fideiuſſore pręſtando tamen iuramentū de ſtādo iuri erit
9 relaxanda,vt no.in d. auth. ſed nouo iure. † In ea.glo.in fi. ad-
uerte,quia remiſſio poteſt fieri verbo,& re ipſa, vt no. in c.j.§.
neque.j̄.de priuile.Verbo ſit per iudicem,in cuius territorio in
uentus vocatur ad iudicium,mandando illi vt cōpareat coram
iudice contractus vel delicti:& imo practica bona eſt ꝙ iudex
ipſius citati requirat iudicē,in cuius territorio ipſe citatus mo-
ratur,vt eum citet,& verbo remittat,vt patet ex no.in c.paſto-
ralis.de re iudi.& pōt fieri nō ſolum in delictis, ſed ēt in ciuili-
bus,vt d.§.neque.& per Bal.in l. omnes.§. ſi verò apparitor.C.
de epiſ.& cle. Sed ſi agitur de remiſſione quæ fit re ipſa, vt per
ſonam capiendo,& remittendo,& in delictis regulariter locū
habet,vt hic in glo. intellige ſi agatur criminaliter: ſecus ſi ci-
uiliter.ar.c.tue. ſ̄. de procu.ſecundū Ioā.An.Secūdò intellige,
niſi delicta ſint leuia,quia tunc remiſſio locum nō habet,vt in
§.ſi quis.hic alle.in glo. ſm̄ Ioā.An. & tenet Rota in deci.462.
quæ incipit. Itē ſi quæritur. & gl. in c.j. ſ̄. de raptoribus. & ibi
per Doc.ſecus ſi ſunt grauia, quia eſt locus remiſſioni , ſm̄ Io.
An.de cōſuetudine tamē non ſeruatur , niſi in locis quæ ſunt
ſub eodē dn̄o,ſm̄ Bal. in l.executorē. C.de execu. rei iudi.& in
l.j.C.vbi de crimine.& per gl.in ver.de more.in d.c.paſtoralis.
& ibi plenè per Doc.& in c.fi.ſ̄.eo.& in l. hæres abſens. §.j. ff.
de iudi.& per Bal.in d.§.ſi verò.& per Bar.in d.l. ſi cui. Si verò
loquimur in ɔ̄ctibus,& in ciuilibus,& regulariter remiſſio lo-
cum non habet,vt hic in text. ꝙ procedit ēt ſi agatur ciuiliter
de crimine,ſecundum Ioan.Fallit primò in cauſa ſtatus , vt in
l.j.C.vbi cauſa ſtatus . Secundò in debitis fiſcalibus , vt in l. 2.
C.vbi de curiali . Tertiò in caſu dictę l. 2. Quartò pro reddēda
rōne adminiſtrationis publicę ſeu priuatæ,vt in l.1.& 2. C. vbi
de ratiocin. vbi dicitur,ꝙ perſona debet præſentialiter adeſ-
ſe, & intantum requiritur præſentia perſonæ pro reddenda
adminiſtratione etiam priuata , quòd debet differri executio
mortis ipſius, quouſque ratio reddatur per eum, ſecundū Bal.
& Doct.in l.ſi ſeruus.ff.de lega.j.Quintò in caſu §.neceſſitatis.
Authen. vt iudi. ſine quoq. ſuffra. vbi eſt vnus caſus ſpecialis,
ſecundum Ioan.And.Sextò quando quis iuraſſet ſiſtere in iu-
dicio,& demum fugiſſet,ſecūdum Angel.in d. l. heres. & hoc
per tex.in §.ſi verò.in Auth. de exhiben.reis. Septimò quando
ɔ̄hens in certo loco renunciauit priuilegio fori, vt voluit glo.
no.in l.j.ff.ſi quis in ius voc.ſed Angel.in d.l.hæres.non ſequi-
tur illam glo.& ideo vide per Doct.in d.l.j.Octauò quādo quis
doloſè ſe abſentaſſet,quia promiſit ſtare in iudicio,& inde nō
diſcedere.arg.gl.in d.l.j.vt ſentit Bal.hic. & d.l. hæres. & facit
quod no.Innoc. in c.dilecti.ſ̄.eod.& Rota in d. deci. Sed certè
hoc videtur contra iſtum tex.quia non habet locum remiſſio
quò ad perſonam,licet Bart.in d.l.hæres. videatur ſentire con-
trarium,& non bene,per hunc tex.& Bald.etiam dicebat in l.
conſentaneū.C.quomodo & quādo iudex,quòd ex nimia con
tumacia eſt locus remiſſioni in ɔ̄ctibus, qđ forte poſſet proce
dere qn̄ fuit latitatio in loco ɔ̄ctus,& hac ratione eſt locus re-
miſſioni.de hac latitatione non loquitur tex.hic,ſed qn̄ quis la
titat in alijs locis q̄ in loco cōtractus, cogita tamen . Nonò in
hypothecaria eſt locus remiſſioni,ſm̄ Bal.in d.§. ſi verò appari
tor.qđ videtur debere intelligi, non vt perſona aſtringatur &
remittatur,ſed ꝙ fiat miſſio in illa re, licèt ibi non inueniatur.
10 & vide per Bald.in l.2.in fi.C.man.†In glo.in ver.noſcatur, in

fi.vide hic plene per Io.And.ponentem, an & quando exiſtēs
extra territorium iudicis citantis poſſit ad iudicium citari ad
eius tribunal?& dic,ſm̄ eum,ꝙ citatio habet duo extrema,ſci-
licet cōmiſſionem iudicis,& notificationem. quo ad primum
commiſſio citationis,cùm ſit ſententia interlocutoria,& eſt iu
riſdictionis, vt in l.cum clericis.C.de epiſ.& cleri. non poteſt
fieri extra territoriū.ſ̄.de conſti.c.2.eod.lib.& tenet Paul. in d.
clem.paſtoralis.& Bald.in d.§. ſi verò apparitor. fallit tamen in
caſu c.j. eo. ti. Scđò fallit ſm̄ Domi. in prima citatione in qua
non requiritur cauſæ cognitio,ſm̄ Inn.in c.licet.ſ̄.de accu.Sed
certe hoc nō procedit,cū nulla citatio poſſit ɔmitti, niſi iudice
ſedēte ꝓ tribunali,vt no.in c.fi.ſ̄.de ferijs. & eſt de actis cauſæ,
11 vt in c. quoniā cōtra.ſ̄.de proba.& no.in d.c.cū clericis.†Circa
notificationem citationis, ſeu executionem,aduerte,quia cita
tio realis vt quis capiatur ex mandato iudicis extra territoriū,
& ad eum ducatur,hoc fieri non poteſt, vt eſt tex.hic, quia in-
uitus trahi non poteſt,& tenuit Bal.in d.§. ſi vero. & in l.2.C.
de ſer.fugi.vbi dixit,ꝙ captus per familiam in alterius territo-
rio debet relaxari & reponi in priſtinum ſtatū. Si verò quærit
de notificatione,ſeu executione verbali, & tūc ſi fieret ꝑ ipſū
iudicem, & nō poteſt extra territoriū quia hoc deſignaret eū
habere ibi iuriſditionem.& ita tenet Bal.in d.§.ſi verò.& Pau.
in d.cle. paſtoralis. cum talis citatio, quæ ſit per iudicē habeat
vim perēptorij,ſm̄ glo.no. in c.ɔſuluit.ſ̄.de offi. deleg.& idē ſi
citatio fieret per edicta, vel per præconē cum tuba,qn̄ talia fie
rent extra territoriū quia eſſet ſignum iuriſditionis ibi , vt te-
net Pau.in d.cle. paſtoralis.Si verò citatio fiat intra territoriū,
& tūnc an cōſtituat in cōtumacia exiſtentem extra?dic ꝙ ſic,ſi
ſit per edicta,vt in auth. ſi verò criminis.C.de adult.ibi,legiti-
mis edictis.& iō Bal.in l. executorem.in fi.C. de exce. rei iud.
vbi ponit multa de iniuſtitia d. clemē.paſtoralis.dicit,ꝙ illa ci
tatio emanauit per edicta Piſis propoſita. & illo modo potuit
Rex Robertus ab Imperatore , cū nihil fieret extra territoriū
imperij.hinc eſt ꝙ Ang.in d.auth.ſi verò.exclamat contra Pa-
pam , quia citatio fuit facta per edicta , quæ arctat exiſtentem
extra territorium,vt ibi.Nec procedit reſponſio,ꝙ in d. cle.pa
ſtoralis.citatio incitetur propter locum non tutum,nam Papa
ibi ſciuit,ꝙ citatio emanauit per edicta & tamen expreſsè ibi
dicit,ꝙ non valuit quia extra territorium, vt patet ibi,citatum
extra imperium conſtitutum arctauit,videtur indiſtinctè ergo
tenendum ꝙ citatio per edictum cōſtituat in cōtumacia exiſtē
tem extra territorium.pro quo tex.in c.ex tuæ.ſ̄.de cleri.nō re
ſiden. q̄cquid aliter ſcripſerit Bar.in l.j.ff.de requi.reis.& in ex
12 trauagan.ad reprimen.in verſi.per edictum.† De citatione ve-
rò per nuncium vel epiſtolam, an arctat citatum exiſtētem ex-
tra territorium .dic ꝙ , aut ſit citatio a iudice ratione originis,
vel domicilij , & tūc ſine dubio poſſit citare exiſtentem extra
territorium.& ita procedant rationes Ioan. An. hic, non ſolū
ſi citatio fiat ad diſtringendum bona,ſed etiam vt feratur ſen-
tentia abdicatiua rei a perſona, vt ſi citatur clericus ad ſenten
tiam ex qua priuatur beneficio, vt in dicto c.ex tuæ. Sed quid
de ſentētia in qua venit imponenda pęna corporis afflictiua,
vt ſi citatur ad ſententiam ferendam ſuper delicto, ex quo ori-
tur infamia ipſo facto,vt 3.q.7.§.porrò.& videretur,ꝙ poſſit, ex
quo talis pœna venit in ɔſequentiā. Sed an poſſit imponi prin
cipaliter pęna ꝑſonalis. videret̄ qđ nō,ſi ſnīa trahit ſecū execu
tionē,& ſic vt nō poſſit citari nec ſnīa ferri, ſicut non poſſet a-
ctualiter exequi,vt ſ̄.eo.poſtulaſti.& tenet Pau.in d. cle. paſto
ralis. dicēs, ꝙ nō poſſet exiſtens extra territoriū excōicari per
ſnīam,ſicut nō poſſet eū excōicare ꝑ ɔſtitutionē, vt in c.2.ſ̄.de
ɔſti.eo.li. qđ limitat Rota in d.deci. niſi talis latitaret extra do
miciliū,quia tunc valet citatio, & ſnīa quò ad afficiendū perſo
nā. Sed aduerte quia ſiue latitet ſiue nō,in omni caſu iudex do
micilij pro delicto cōmiſſo in domicilio poteſt ferre ſentētiā,
etiam quò ad afficiendum perſonam , & teneret excommuni-
catio,licèt ille ſit extra territoriū.pro quo d.c.ex tuæ. & tenuit
Io.An.in d.c.2.licet Inn. in fi. referat opiniones, tamen d.Ant.
ibi,& glo.9.q.2.epiſcopum.& d.Flo.& Imo.in dicta cle.paſto-
ralis.ita ſequuntur. & facit tex. in c. cum ſit Romana.ſ̄. de ap-
pel.qđ intelligit do.Ant.in d.c.fi.quādo excommunicatio fer-
tur ex cauſa commiſſa in loco domicilij:ſecus ſi extra,quia tūc
non poſſet , vt eſt tex.in d. c. 2. Et per prædicta poteſt reſpon
deri , ad dictam clem. paſtoralis. quòd ideo ibi non tenuit ci-
tatio , quia Imperator non erat iudex domicilij illius regis:
alias ſecus eſſet. & tunc non haberet locum d. clemen. quæ
vt exorbitans non eſt extendenda extra caſum ſententię,vt in
regu.quę a iure j̄.eo.lib. Si verò loquimur in iudice,contrarius
eſt tex.hic,ꝙ poteſt citare extra territorium,etiam nō requirē-
do iu-

do iudicem illius, vt citet, vt patet ibi, ſi eorum autoritate citati &c. & talis citatus conſtituerit in cōtumacia quò ad effectū diſtringendi bona, non perſonam: ideo hic dicitur, ꝙ inuitus non poſſet trahi, ſm Io. An. hic dicentem, ꝙ iudex ratione cōtractus non poſſet excommunicare, quia aliàs poſſet compelli ad comparēdum, cùm aliter abſolutionem obtinere nō poſſet, ſecundū Ioā. Mo. & de hoc per Inno. in d. c. fi. quod limita, niſi iudex prius præueniſſet illum per citationem antequā exiret eius territorium, quia tunc teneret excōicatio cōtra exiſtētem extra territorium, & ratione contumaciæ commiſſæ in territorio, tenet Inno. & Ioan. An. in c. præterea. ſ. de dilatio.
13 †Si verò quæritur de iudice loci delicti, & tunc ſi eſt tale delictum in quo non poſſet procedi ad ſententiam contra abſentem, & tunc non teneret citatio extra territorium, nec ſententia lata, vt no. in c. veritatis. de dolo & contuma. Sed ſi poſſet procedi contra abſentem, voluit hic Io. An. ꝙ iudex loci delicti non poſſit citare delinquentem extra territorium, & ita intelligit d. cle. paſtoralis. quia citatio ratione delicti ſit principaliter ad afficiendum perſonam, & effectus reſpicit perſonam. & ideo iudex delicti debet requirere iudicem illius delinquētis, vt eum citet, ſecundum Io. An. Sed Bar. in d. l. j. aliter intelligit d. cle. paſtoralis. dicendo, ꝙ aut territoria ſunt diuerſa, tamen ſub vna vniuerſali iuriſdictione: & tunc poterit fieri citatio, etiam quò ad afficiendum perſonam. & ita procedat d. §. ſi verò apparitor. & d. auth. ſi verò. quia licèt ſint diuerſæ prouinciæ, omnes ſunt ſub iuriſdictione Imperatoris. Et idem quādo eſſent ſub iuriſdictione Papæ, vel quando vnus epiſcopus vellet citare in diœceſi alterius epiſcopi: ſecus quando territoria non ſunt ſub vna vniuerſali iuriſdictione. & ideo Imperator non poſſet citare in terris eccleſiæ. & ita procedit d. clemen. paſtoralis. ſed debet requiri iudex illus loci. & ita procedit qđ dixit Bald. in l. in tempus. ff. de hæredi. inſti. quod tamen fal-
a lit in Papa, qui cùm ſit vicarius[a] Chriſti, cuius eſt vniuerſus orbis, vt in c. tua. de decimis. poterit citare in terris Imperij, ſecū dum Bar. in d. l. j. & in d. ver. per edictum. & facit qđ no. in cle. j. de iudi. Et prædicta limitat Bal. in d. §. ſi verò. primò ꝙ ſi iudex prohiberet citationem fieri in ſuo territorio, tunc per iudicē alterius territorij fieri non poſſet. & ita poſſet intelligi d. cle. paſtoralis. ſecūdum vnum intellectum, quia Papa inhibuerat
14 Imperatori, vt non citaret.† Secundò limita vt tunc valeat citatio extra territorium, quādo fieret perſonaliter: ſecus ſi ad domum, quia tunc arctaret, ſecūdum Bal. in l. inſtar. C. de iure fiſci. lib. 10. Sed Rota in d. deciſi. tenet contrariū, cū poſſit fieri ad domum vel eccleſiam, vt d. c. ex tuæ. Quantum verò ad effectum bonorum ibi exiſtentium, tenuit d. Ant. & Imo. in c. fi. ſ. eod. ꝙ iudex delicti poterit indiſtincte citare exiſtentem extra territorium. & facit tex. hic, de quo ibi plene per eos.

A D D I T I O.

a Nic. Sup. Vicarius Chriſti. Adde c. quanto. de transla. præla. c. ego Ludouicus. 63. diſt. c. non quales. j. q. j. & in cle. j. de iureiuran. Vinc. G. Papa eſt Chriſti vicarius ad quem Regum ſtatus & omnium fideliū diſponere pertinet, qui ſuper gentes & regna a domino conſtitutus eſt, vt euellat, ædificet, & plantet. Io. Lup. in tract. de conf. prin. in primo memb. nume. 13. quod habetur in lib. 6. trac. fol. 208.

S V M M A R I V M.

1 *Notarius an poſſit conficere inſtrumenta extra territorium illius a quo fuit conſtitutus.*
2 *Et an talia inſtrumenta fidem faciant extra territorium.*
3 *Excommunicatio eſt ipſo iure nulla, quando quis citatur à non ſuo iudice.*

1 Nec clericos. † No primo ibi, coram ipſis. argumentum, ꝙ notarius non poſſit conficere inſtrumenta extra territorium illius a quo fuit cōſtitutus, ſm Ioan. An. de quo per glo. in ver. cenſeretur. in c. abbate. in fi. j. de re iudi. & per Spe. in titu. de inſtru. edit. §. reſtat. ver. & not. tabellio. & ver. ego credo. vbi concludit, ꝙ tabellio ꝯſtitutus a Papa, vel Imperatore, vel habente priuilegiū ab altero ipſorū, pōt vbicunq; inſtrumenta conficere. ar. c. cūcta. 9. q. 3. niſi in priuilegio aliud contineatur, quia ſemper tenor priuilegij debet attendi, vt in c. porro. ſ. de priuilegijs. Sed ſi tabellio ſit cōſtitutus ab inferiore a Papa vel Imperatore, & tunc non poſſet extra territoriū cōſtituentis ſicut eſſet in conſtituto a Rege Angliæ vel Aragoniæ, ſm Bal. hic & in l. omnes. §. legatum. ff. de offi. proconſul. vbi ex hoc dicit, ꝙ tabellio cōſtitutus ex forma ſtatuti non poteſt inſtrumenta cōficere extra territorium ſta-
2 tuentiū.† Inſtrumenta tamē ibi cōfecta ab eis ꝓbāt, & fidē faciunt ēt extra, & in cura Romana, & vbiq;, vt determinat Rota in deci. 291. quę incip. item ꝙ inſtrumenta. pro quo eſt text. notabilis. ſ. de fide inſtru. cū dilectus. vbi inſtrumēta confecta ſecundum conſuetudinē loci, vel ab eo qui in loco reputat̄ habere autoritatem cōficiendi inſtrumenta, probant extra territoriū, & in vtroque foro tā eccleſiaſtico quā ſeculari: licet Io. An. in c. ſicut. ſ. ne cle. vel mo. velit, ꝙ de iure cōi tabellio cōſtitutus a laico nō poſſit cōficere inſtrumēta in eccleſiaſticis vel ſpiritualibus, licet de cōſuetudine nō ſeruetur. & idem Ioan. An. vr̄ apertè voluiſſe contrarium j. c. proxi. de quo per Doct. in d. c. ſicut. ponentes, ꝙ notarius cōſtitutus ab Imperatore vel habēte priuilegiū ab eo poſſit conficere inſtrumenta in terris eccleſiæ, vel ecōtra. & ita ēt tenet d. Anto. in c. per venerabilē.
3 ſ. qui filij ſint legi. & Bar. & Bald. in l. j. C. de ſum. tri. † Vltimò no. vnū caſum, in quo excōicatio eſt ipſo iure nulla, qñ. ſ. quis citatur a nō ſuo iudice, quia tūc nō tenet̄ cōparere, nec pōt excōicari ſi nō cōparet, eſto ꝙ aliquo caſu poſſet eſſe ſuus iudex. qđ intelligit Io. An. niſi in citatione exprimatur cauſa, ex qua ſit iudex, quia tūc teneretur cōparere, & poſſet excōicari ſi nō ꝯpareret, vt no. in c. paſtoralis. ſ. de offi. ordi. & vide no. in c. j. ſ. de iudi. eo. lib. & per gl. in c. veniens. ſ. de accu. in fi. & alios caſus in qbus excōicatio eſt nulla, ꝑ glo. ordi. in c. præ ſenti. j. de ſen. excō. In gl. in ver. hmōi, in fi. & ratio eſt ſm Inn. & Io. An. quia ſi fierēt ꝯtractus extra diœceſim, ēt corā ipſis archiepiſcopis nō ſortirent̄ ꝯtrahētes eorū forū, licet ſortiant̄ forū coram quocūq; fiāt in diœceſi in qua fiunt. & facit qđ no. Pau. in cle. dudū. de ſepul. in ver. extra ciuitatē. In gl. fi. in fi. intelligit Ioā. An. qñ peccant extra officialatū: alias archiepiſcopus haberet tunc iuriſdictionē, & eos punire pōt. de quo in c. j. ſ. de off. vica. e. lib. in 3. gl. & an epiſcopus vel alius officialis poſſit cognoſcere de delictis ſuorū officialiū, vel contra officiales commiſſa, vide per Bar. in l. ſi forte. ff. de pęnis. §. ſi quos. & per Bal. in l. j. C. ne quis in ſua cauſa. & per Doc. in c. j. ſ. de maledi.

S V M M A R I V M.

1 *Iudex ſecularis iuriſdictionem nullam habet in clericos etiam ſuper executione debiti liquidi.*
2 *Probationes factæ inter clericum & laicum coram quocunque iudice eccleſiaſtico, vel ſeculari in omni foro, probant, dummodo ſint factæ coram iudice eccleſiaſtico.*
3 *Conſuetudo licet non porrigatur extra territorium, porrigitur tamen ad alium forum in eodem territorio. nu. 4.*
5 *Sequeſtrum factum per iudicem laicum in bonis clericorum non ualet.*

C A P. II.

1 SEculares. † No. j. & ita allegat̄, ꝙ ſecularis iudex nullam habet iuriſdictionē cōtra perſonā eccleſiaſticā, etiā ſuper executione debiti liquidi, & ēt ſi de debito ꝯſtaret per literas manu ꝓpria factas. & ratio eſt quia probatio facta corā iudice incōpetenti nihil operatur, etiā ſi ſit confeſſio, vt hic, & ſ. de iudi. at ſi clerici. Si tñ literæ ꝓpria manu factę ꝓducerent̄ coram iudice cōpetenti, facerēt fidem ꝯ ſcribentē, ēt ſi ſit perſona eccleſiaſtica, & ēt ꝯ eccleſiam, vt in c. 2. & ibi no. ſ. de ſolutio. ſicut aliàs dr̄ de ſcriptura tutoris, quæ facit fidem ꝯ pupillū, vt in l. Lucius. §. tutelæ. ff. de admi. tuto. Dixit ēt hic no. Ioan. And. ꝙ in locis in quibus non eſt vſus tabellionum, ſed fiunt ꝯctus, quorū probatio ex conſuetudine fit per ſigilla iudicum ſecularium, tales literæ ſigillatæ ita probant ꝯctum corā iudice cōpetenti, & ꝯ clericos, ſicut inſtrumenta laicorum tabellionū, vt ſ. de fide inſtru. cum dilectus. non tamē per tales literas, vel ſigillū competit iuriſdictio ſigillantibus ſuper clericū aliter q̄ de iure cōi caueatur, ſm Io. An. Ex cuius dicto tene menti primò, ꝙ literæ ſigillatæ ſm cōſuetudinē populi, ꝓbant ꝯ clericū in curia eccleſiaſtica, & ēt corā iudice ſeculari, eo caſu quo foret ꝯpetēs, puta ſi clericus cōueniſſet laicū, vt in c. cū ſit genera
2 le. ſ. eo. † Secūdò no. ex dicto Io. An. ꝙ probationes factæ inter clericū, & laicū corā quocūq; iudice eccleſiaſtico, vel ſeculari, ꝓbāt in omni foro, dūmodo factæ fuerint corā iudice cōpetenti. & ideo teſtes examinati corā iudice laico inter clericum & laicū eo caſu quo eſſet iudex ꝯpetens, probarēt corā eccleſiaſtico, ſm no. in c. cauſam quæ. ſ. de teſtibus. & in c. fi. j. de exce.
3 & vide qđ no. j. de ſen. excō. ſi iudex laicus. † Tertiò no. ex dicto ipſius Io. An. ꝙ licet conſuetudo nō porrigatur extra territorium, cū ſit localis, vt in c. j. ſ. de conſti. & l. de quibus. ff. de legi. tamen porrigitur ad alium forum, in eodē tamē territorio. & ita voluit Bal. in l. ex ea. ff. de poſtu. & ibi per gl. qđ ſine dubio ꝓcedit in his quæ cōſiſterēt circa fidē & autoritatē inſtru-
a mētorū cū inſtrumēta[a] cōfecta ſm ꝯſuetudinē laicorū ꝓbēt ꝯ clericos

A D D I T I O.

a Vinc. G. Nota, quòd inſtrumentum dicitur veritas apparens, & probatio probata, non probanda. Thom. Gram. deciſ. 45. nu. 9. & deciſ. 103. nu. 1.

clericos in omni foro, dūmodo detur cōpetentia iudicis, vt s̄.
per Ioā.An.imo instrumēta cōfecta, ſm cōsuetudinē loci,pro-
bant vbiq;, & inter qualcunq; personas,ēt vbi esset diuersa cō
suetudo,vt in d.c.cū dilectus.in alijs verò, an statutū & cōsue-
tudo laicorum astringat clericos, vide per Doc.in c.eccle.s̄.de
consti.& in c.ꝙ clericis.s̄.de foro compe.& ibi per gl. Vltimo
no.ibi, per locorum ordinarios. ꝙ iudex ecclesiasticus potest
ex officio per censurā ecclesiasticam compellere iudicem se-
cularem,ne contra clericum procedat in causa ciuili: qđ ideo
est quia sic procedēdo eū molestat,& offendit, cū in fauorē to
tius ordinis clericalis sit inductum tale priuilegiū fori.s̄. eo.in
c.si diligenti,ſm Pe.de Anch.hic.facit qđ no.Bar. in l.ne quid.
ff.de incen.ruina & nau.& Io.An.in c.2.s̄. de consti.eod.lib.li-
cet dominus bene possit subditū suū defendere,& cōtra mole
stantē agere,ſm no.in c.aucto. de priuilegijs. & in c. dilectus.
4 de appel.& in l.de iure.ff.ad municip. † In gl. in ver.ecclesiasti
cus,in fi.no.iuncto tex. ꝙ iudex laicus non potest compellere
clericos ad soluendum debita, etiam liquida, etiam si sint cle-
rici primæ tonsuræ,secundum Pe.de Ancha.imo nec alias per
sonas ecclesiasticas nullum ordinem habentes,vt hic in gl.&
intellige prædicta, nisi in clericis coniugatis,ſm no.in c.j.j.de
cle.coniug.ſm Io.An. intellige si incedūt in habitu & tōsura,
vt ibi no. dummodo non sint bigami, vt in c.j. supra de biga-
mis. eo. lib.haberet tamen locum tex. hic, etiam si clerici es-
sent degradati verbaliter,non actualiter, vt in c. degradatio.
infra de penis,secundum Pe.de Anch.In glos.in ver. compel-
lunt. ibi, de facto.puta captis pignoribus vel bonis sequestra-
5 tis, secundum Ioan. And.ex quo no. ꝙ non valet sequestrum
factū de bonis clericorū per iudicē laicū, cū autoritate iudicis
secularis nulla executio possit fieri in bonis clericorū, vt hic
patet.& voluit no.Bal.in l.quotiens.circa fi.C. de iudi. vide tñ
Butr.in c.postulasti.de foro cōpe.& Imo.in c.fi.in fi.de mutuis
peti. quia videtur tenere contrarium in bonis ipsorū clerico-
rum.Sed certè bona clericorum gaudent eodem priuilegio in
bonis ecclesiæ quò ad forum.16.q.j.c.si clericus. eo.tit. Doc.in
c.cum sit generale.s̄.eo.ti.si tamen distringeretur persona cle-
rici,esset tūc iudex laicus excōmunicatus ipso facto, vt 17.q.4.
si quis suadente.In ea.glo.in fi.vide per Ioan.An.in c. cum cau
sa.s̄.de re iudi.in glo.2.tale tñ statutum fuit reuocatum,& non
valebat,vt d.c.ecclesia.Si tñ statutū nō disponeret expresè de
personis ecclesiasticis,sed tacitè, & indirecte, vt puta si gene-
raliter dicat, ꝙ declinans iurisdictionem potestatis incidit in
certā penā,tunc si clericus citatus corā eo cōpareat, & alleget
ꝙ coram ipso litigare non pōt,quia clericus non incidit in pe-
nā,cū ipse non declinet,ſm canones,& aliud est nolle,& aliud
non posse, vt in l.hæc conditio.de cōdi.& demon. & tenet hic
Pet.de Anch.& Bald.in auth.statuimus.C.de epis.& cler. vbi
idem dicit,quando episcopus ex officio eū repelleret vt decli-
naret.& ita etiam dicit Bart.in l.pen.§.ad crimen.ff. de pub.iu-
di.s.quòd cautela est,ꝙ ipse clericus non declinet, sed eius præ
latus vel superior. pro quo facit tex.hic in fi. imo etiam si ipse
clericus declinaret non incideret in pœnam, quia aut statutū
facit mentionem de clericis,& non valet,vt supra:aut genera-
liter loquitur, & non includit clericos, cum esset contra li-
bertatem ecclesiasticam, quia efficerentur tunc clerici timi-
diores.ar.l.j.§. quæ honorando. ff. quarum rerum act. non da-
tur,ſm Pet.de Anch.& quod tenuit Lap.in alleg.30. & Io. An.
& do.Anto.in c.si diligenti. supra eo.

S V M M A R I V M.

1 *Rescriptum non vitiatur,licèt in ipso non ponatur nomen proprium exten sè scriptum, sed tantum prima litera nominis proprij.*
2 *Fideiussor debet seruari indemnis, licet illud non exprimatur.*
3 *Hæres iurantis an possit conueniri coram iudice ecclesiastico ratione iuramenti, sicut suus prædecessor qui iurauit?*
4 *Statutum si dicat,quòd quis possit capi pro debito ciuili,an hæres debitoris possit capi vigore illius statuti.*
5 *Exceptio, tu iurasti, repellit ab agendo.*
6 *Fideiussor qui repetit quod soluit pro debitore principali, an habeat executionem paratam.*
7 *Iudex ecclesiasticus,licet posit audire conquerentem de iuramento cōtra laicū,non tamē potest inquirere ex officio ad utilitatem priuatam.*
8 *Iudex secularis an posit cognoscere de sacrilegio, hæresi, adulterio, & vsuris.*
9 *Forus an mutetur ratione iuramenti.*
10 *Iudex secularis an illo casu possit cognoscere de iuramento.*
11 *Iudex ecclesiasticus an posit ex officio inquirere contra laicum non seruantem iuramentum.*

C A P. III.

1 Vm c.laicus. † No.argu.ꝙ non vitietur re-
scriptum,licet in eo nō expri
matur extensè proprium nomen,sed ponatur pri-
ma lr̄a ipsius noīs.Sed Spe. contra in ti. de rescrip.
pñtatione.§.j.ver.qñ.& ver.circa.& idē Io.An..in c. cū accessis-
sent.s̄. de consti. quia debet extensè exprimi propriū nomen.
dixit tñ Inno.in c.significante.s̄.de rescrip.& sequitur Rota in
deci.333.quæ incipit, Item ꝙ error.ꝙ error nominis vel cogno-
minis eius,contra quē impetratur rescriptū, nō vitiaret rescri-
ptum vel processum, dūmodo alias ꝑ circūstātias probari pos
sit,ꝙ illa sit talis ꝑsona de qua in cōmissione narratur.facit In-
sti.de leg.§.si quis in nomine.& plene not. in c.significante.&
2 ibi,q.d de errore diœcesis,vel ciuitatis.†Scđò nota ibi,indēnē,
ꝙ de natura fideiussionis est, ꝙ fideiussor ꝯseruetur indemnis
a fideiussione quantūcūq; hoc non fuerit expresè promissum
fideiussori,cum tacite intelligatur,etiam si fideiussor sit cleri-
cus,vt hic,vt s̄.de fideiu.peruenit.& per Bal.in l. constitutioni
a bus,ī prin.C.de vsuris.an tñ ipse fideiussor [a] possit expresse pe
tere cōseruationē indemnitatis a reo prin.per Bald. in l.3.in fi.
C.de verb.sig. Et quid importet conseruatio indēnitatis, dixit
Bar.in l.j.C.de sen. quę pro eo. ꝙ debet resarciri nō solū dānū
emergēs,sed etiam lucrū cessans, vt l.apud Iul. cū l.quia pote-
3 rat.ff.ad Treb.qđ tene menti.† Tertiò no.ibi,a se præstitū.ꝙ so
lum rōne iuramēti a se pręstiti pōt quis cōueniri corā ecclesia-
stico : secus ergo in hærede ipsius iurātis,qui nō posset ꝯueni-
ri corā ecclesiastico pro obseruātia iuramenti præstiti per de-
functum,ſm Io.An.hic, & s̄. de sepul.c.fi.& ratio est quia iura
mentū ex parte iurātis est personale, vt in c. veritatis,per Inn.
& Io.An.s̄.de iureiu.ideo est ꝙ hæres nō incidit in periuriū, li-
cet veniat cōtra iuramentū defuncti, vt ibi dr̄.& facit tex.hic a
contrario sensu, ex quo loquitur solū de iuramēto præstito a
se, licet enim quo ad validitatē cōtractus iuramentū defuncti
obliget hæredem,vt dixit glo.no. in c.2.in fi.s̄.de pa. eo.lib.&
Ioā.An.ibi,in prin.& sequitur Bal.in auth.sacramenta,in fi.C.
si aduer.vendi.& in l.id est generale.in prin.& in l.j.in fi.C.de
iureiu.iō est, ꝙ hęres tenetur stare confessioni iuratę ipsius de
functi,vt in auth.qđ obtinet, & ibi per glo.C. de probatio. tñ
secus quò ad periurium vel forū quasi filius, vel hæres ex iura-
mento defuncti nō sit periurus, & non sequeretur rōne iura-
menti factum defuncti,vt s̄.Et ex his no. infertur, ꝙ si iurās est
mortuus posset hæres venire cōtra ꝯtractū iuratū ꝑ defunctū,
aliter nō petit absolutionē a iuramēto, ſm Bal. singulariter in
auth.ad hęc.C.de vsuris.in 3.colum.in prin.& in l.3.C.plus va
lere quod agitur. ex quo ex iuramento defuncti nō ligatur ad
periuriū,cū spirituale vinculū iuramēti morte separat̄.& ita ēt
dicit,& tenet idē Bal.in l.3.C.plus valere qđ agit̄. & in auth.sa
cramenta,in fi.C.si aduer.vendi.in l.generaliter.circa prin.C.
4 de iureiur.† Et prædicta sunt notāda ad l.hęres.ff.de iud.vbi hę
res sequitur forum defuncti, etiam quò ad distinctionem per-
sonalem.Et ideo si statutum diceret, ꝙ pro debito ciuili possit
quis capi, ita astringitur persona hæredis.s. & poterit capi pro
debito defuncti, sicut poterat ipse defectus, secundum Bart.
in l. postulante.ff. ad Tre. & tamen ex iuramento defuncti nō
obligatur hæres ad forum ipsius defuncti,vt s̄.licet ipse hæres
repræsentet personam defuncti, vt in l. cum a matre.C. de rei
ven. & l. mortuo. ff. de fideius. & licet persona hæredis & ip-
sius defuncti eadē censeatur,vt in Auth.de iureiu.a mo.præsti.
post prin. tamen prædicta procedunt in temporalibus: secus
in iuramento,& quò ad periurium. vnde licet quis iuraret per
se & suos hæredes,tamen spiritualiter non potest obligare hę
redem,licet honestū sit vt in spiritualibus obligationibus fi-
lius sequatur voluntatē patris,tamen non est necessarium, vt
no.in c.j.s̄.de despō.impu.& in c.j.j.eo.ti.& in c. ex literis. el 2.
& c.veniens.de sponsalibus.Licet ratione iuramēti obligatio
quò ad tpalia trāseat ad hæredē,vt ꝑ gl.no. in d.c.2. tñ secus in
spūalibus, in quibus cū ligetur aīa:vnde sine ꝑprio cōsensu &
speciali mandato ligari nō pōt,facit c.vt circa.de elec. eo. li. &
ita sequitur Bal.in d.l.3.& Imo. & do. Nico.in d.c.veritatis. Et
aduerte ad id qđ est dictum s̄. ꝙ ratione iuramenti hæres non
sequitur forū defuncti,cum sit ꝑsonale.nam licet ita cōiter se-
quātur Doc.tñ do. Nic.in c.cū sit.s̄.e.col.14.& in d.c.fi.s̄. de se-
pul.in 2.col.intelligit ꝑdicta vera,vt actione ex eo cōtractu nō
possit

A D D I T I O.

a Vinc. G.Fideiussor quomodo repetat quod soluit, & quid si non debuit sol-
uere. Alex.consi.57 per totum,& consi.217.lib.1.

possit cogi hæres corā ecclesiastico: sed officio iudicis poterit cōueniri corā ecclesiastico, vt sic hr̄s ꝯpellat̄ satisfacere aiæ defuncti, vt d.c.fi.& in c.a nobis. el 2. in fi. de sentē. excom. Sed certe hoc dictum nihil facit quò ad iuramentum, quia nec actione ex eo contractu ratione iuramenti nunquam poterit conueniri hęres coram ecclesiastico, nec ēt officio iudicis ratione iuramenti: qn̄ aūt esset talis cā, ex qua hæres compelleret̄ satisfacere aiæ defuncti, tunc non astringit rōne iuramēti defuncti, sed rōne causę, quę pertineret ad ecclesiasticum forum: ita ꝙ remanet ꝓcsō firma, ꝙ forus ratione iuramenti sit personalis, & non
5 transeat ad hęredem, vt s̄.† Quartò no. ibi, temere veniēdo. iuncta l. eum quem temere. ff. de iu. ꝙ ista exceptio, tu iurasti, repellat ab agendo, cum non possit quis venire ꝯ iuramentum. facit c. veniens. s̄. de accu. de quo j. tit. proxi. c. j. in 2. glo. Et dixit hic Io. And. ꝙ licèt necessitas excuset a periurio, s̄. de iureiur. quere lam. tñ non excusat a foro, quia ratione illius iuramēti poterit ꝯueniri coram iudice ecclesiastico, cum ex hoc nō euitet eius forum. nam ratione iuramēti potest adiri iudex ecclesiasticus, ēt inter puros laicos. & ratione iuramenti quilibet efficiat̄ de foro ecclesiæ, vt hic est tex. no. Vltimò no. fm̄ Pet. de Ancha. ꝙ eo casu quo laicus est de foro ecclesiæ potest cōpelli per censuram ecclesiasticam, & sic non per capturam personæ, vel rerum, cum hoc non contineat̄ in censura ecclesiastica. s̄. de ver. sig. c. quærenti. & tex. hic solum dicit per censuram ecclesiasticam. ergo non per alium modū. de quo per Old. in suo ꝯs. 82. & est dictum in c. cum eps̄. s̄. de of. ord. eo. li. In glo. 2. in prin. vide
6 per Io. And. in reg. damnum. j. eo. lib.† In ea. glo. in fi. vide in l. Lucius. ff. manda. & in l. si pro ea. C. eo. titu. Et an fideiussor qui repetit habeat executionem paratam, vide in c. j. j̄. de iniurijs. & per glo. & in l. fi. C. de executione rei iudica. & in l. 2. §. in fideiussorem. ff. qui satisda. cog. & tex. no. in l. cum vendente. C. vbi causę fiscales. qui tex. allegat̄, ꝙ qñ quis compellit̄ ad soluē dum pro aliquo officio eiusdem iudicis, potest compellere illum pro quo soluit, vt restituat. per quem tex. dixit Bal. in l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pact. ꝙ actio mandati ꝯpetēs illi qui pro carcerato fideiussit, & extrahit de carcerib. hēt paratam executionem ꝯ illum. de quo hic per Pe. de Anch. Et vide hic per Io. An. an liberans carceratum pro debito ciuili aīo repetēdi possit repetere, si carceratus ꝯdixit? refert fuisse disputatum de rigore esse tenendum, ꝙ non, per l. fi. C. de neg. gest. sed de æquitate fuit determinatū ꝯrium. Non ob. d. l. fi. quia loquit in gerente negotiū volūtarium, sed hic erat necessarium. facit quod tenuit Bal. in d. l. fi. dicens, ꝙ sicut expensa funeris repetit̄ a prohibente, vt ff. de religi. l. at si quis. §. idem Labeo. Ita ēt qñ soluit pro redimendo quem a persona, licèt eo vetante, quia non minus interest reipublicæ hoīes viuētes ꝯseruari, q̄ mortuos tumulari, vt d. §. idem Labeo. Sicut aľs dr̄ in medico qui curauit infirmum, etiā prohibentem, vt hoc non obstante, mercedem petere possit, fm̄ gl. no. 83. dis. in prin. Et quod dictū est s̄. de soluente pro carcerato: quod intelligit Io. An. qn debitum erat ita necessarium, ꝙ deficiebat oīs spes liberationis, nisi per solutionem, vt per Ioan. An. Alio & secundo modo limitat hic Bal. vt prædicta procedant, nisi ille qui soluit sit durior aduersarius, quàm primus. Item & tertiò limitat, nisi expediret carcerato potius stare in carcere, quàm soluere, vt quia fortè habet filios non habentes panem ad comedendum. de quo in l. cum cognatus. C. de captiuis. Sed certè vr̄ magis vtile ipsi carcerato exire de carcere, cum possit postea lucrari, vt in l. si defunctus. C. arbit. tut. nec finaliter posset postea durius astringi quàm ad carcerem, vt l. j. C. qui bo. cedere possunt. Et ad prædicta vide in l. si pro te. C. mandati. & Doct. in d. l. fi. & per Bart. in l. si Stichum. §. si ab alio. ff. de noua. In glo. 3. in fi. vide in au-
7 then. presente. de fideiusso. & Instit. eo. titu. §. fi.† In glo. in ver. iuramenti. in princi. dixit hic Ioan. And. ꝙ licèt hoc casu iudex ecclesiasticus audiat conquerentem, non tamen ex officio potest inquirere ad priuatam vtilitatem, fm̄ no. per Inno. in c. ad nostram. el 2. s̄. de iureiur. fallit in aliquibus casibus de quibus ibi per Innoc. & Doct. in c. quemadmodum. eo. titu. & vide ibi per Io. And. an fideiussor alicuius, qui postea iurauit pro nullo fideiubere, fit periurus, si redimat res debitoris, soluendo post ea pro ipso? & concludit ꝙ non, quia sic non fideiubet, sed a fideiussione præstita se liberat. Et an iuramētum de non fideiubendo sit licitū? Arc. 22. q. j. non est. & 11. q. j. sicut. per tex. ibi tenuit, ꝙ sic. qd̄ intelligit Io. An. in add. Spe. in ru. de iureiu. in clericis. ar. c. j. s̄. de fideiu. intellige nisi haberēt bona patrimonialia, quo casu idem esset in eis quod in laicis, fm̄ Do. in quib. laicis Io. An. ibi ꝯcludit, ꝙ si laicus pōt necessitatib. ꝓximi aľr subuenire, non dēt fideiubere, vt sic seruet iuramentum, sed si aľr non pōt subueniri, & ex obseruantia talis iuramenti periret salus proximi tp̄alis vel sp̄ualis, & tunc non obstāte tali iuramēto, dēt fideiubere, vt 22. q. 4. §. fi. ad fi. & si hoc sensit iurās fuit illicitū iur̄m: aľs non. ar. c. j. j̄. de iureiur. & s̄. eo. titu. c. q̄ to. fm̄ Io. An. in dictis addi. referentē Old. ita tenere in suo ꝯsi. 70. de quo tñ ar. vide plenè per d. Nic. in c. si verò. s̄. de iureiur. vbi indistinctè concludit, ꝙ tale iuramentum non obliget vbicunq; proximus vt reus indiget fideiussore, q̄a ex pręcepto tenemur diligere proximum. de pę. dist. 2. proximos. ergo per iuramentum non possumus nos subtrahere ab hac pietate ex necessitate fiēda, vt in c. diligenti. s̄. e. Et eodem modo dicit do. Nico. in d. c. si verò. de iuramento de non mutuando pecuniā, quia non obligat quominus possit, & debeat fieri mutuū indigētib. per no.
8 per Io. An. in c. 2. s̄. de sol.† In ea. glo. in fi. vide plene per glo. & Io. An. in c. nos inter. s̄. de purga. cano. & hic in glo. ñ. Quid de
a crimine sacrilegij, & heresis, & adulterij, & vsurarum, & quid de excōicatione, & de decimis, an iudex secularis cognoscere possit? de quo hic per Do. & per glo. & Doc. in c. cum sit. s̄. e. &
9 in c. j. s̄. de offi. ordi.† In glo. fi. in fi. tenet hic Io. Mo. & Arch. ꝙ ratione iuramenti mutet̄ forus, sed alijs videt̄ ꝙ non mutet̄, sed ꝙ iuramentum accumulet forum: licèt enim periurium sit crimen ecclesiasticum, vt per gl. 3. in d. c. cum sit. tñ non est merè, intñ ꝙ iudex secularis cognoscere non possit, & illud punire: quia imò per hoc potest, vt j̄. de iureiur. licèt. & l. si quis maior. C. de transac. vt hic per Io. An. ꝯcludentem, ꝙ in foro pęnitentiali, laicus de iuramento cognoscere non possit, vt 22. q. j. prædicandum. & per Io. An. in d. c. nos inter. in j. gl. cum laicus nullo casu habeat ptātem clauium in absoluēdo, vel ligando, fm̄ glo. in c. pastoralis. s̄. de offi. ordi. In foro verò iudiciali dicit Io. And. ꝙ aliqñ de ipso iuramento principaliter agit̄, ꝙ seruet̄, & ꝯ laicum vterq; iudex tam secularis q̄ ecclesiasticus est competens ad obseruantiam iuramenti, vt hic, & d. c. licèt. Aliqñ de ipso iuramento excipit̄, tunc tam coram ecclesiastico poterit cognosci, vt hic, q̄ etiam coram iudice seculari: debet tñ tunc iudex secularis seruare ius canonicum & poterit cōpelli ad hoc per iudicem ecclesiasticū, vt d. c. licèt. & sic practicaret̄ d. aut. sacramenta. & d. c. 2. s̄. de pact. fm̄ Io. An. dicentē, ꝙ qñ reuocaret̄ in dubiū probabile, an iuramentum esset licitum vel nō, & sic seruandum vel non, tunc debet hęc cā remitti ad ecclesiasticū, vt in c. ven. s̄. de ele. & ita pōt intelligi dictum Host. in d. c. tuā. fm̄ Io. An. & idem tenent Doc. in d. c. cū sit. & d. Nic. ibi in 12. col. & vide quod idē singulariter voluit ad hoc propositū in c. cum contingat. s̄. de iureiu. in 18. col. Et ex dictis Io. An. no. primò, ꝙ ex iuramento pōt agi ēt corā iudice seculari. & ita sentit gl. hic. quod an procedat de iure ciuili, vide per Bar. in l. si quis pro eo. ff. de fideius. & per Bal. in l. j. C. de reb. credi. & per Inn. & Ioā. And. in c. cum venissent. de insti. & in c. nouit. s̄. de iudi.
10 †Secundò no. ex dictis Io. And. ꝙ ex iuramento [b] possit agi co
b ram iudice seculari, etiam eo casu quo de iure ciuili ex tali iuramento agi non posset. & ita sequitur do. Anto. & do. Nico. in d. c. cùm sit. licèt Imo. ibi aliud velit, & non bene. nam cum ratione peccati debeat in omni foro seruari ius canonicum, vt per glo. in regu. possessor. j̄. eod. lib. & no. in d. c. nouit. poterit tunc cogi iudex laicus ad obseruantiam iuramenti per censurā ecclesiasticā, vt hic dr̄, & in d. c. 2. & in d. c. licet. Nullo tñ casu posset iudex laicus concedere absolutionē a iuramēto, sed debet adiri iudex ecclesiasticus, vt no. in c. j. & c. debitores. s̄. de
11 iureiu. & per glo. 15. q. 6. autoritatem.† An autem iudex ecclesiasticus possit ex officio inquirere contra laicum non seruātem iuramentum? Io. And. hic ꝙ non. quod procedit, nisi esset talis persona quæ agere non possit, vt in c. quemadmodum. s̄. de iureiuran. & l. 3. §. præterea. ff. de suspec. tut. Et refert hic Ioan. An. fuisse disputatum, ꝙ si laicus, cum quærit̄ de clerico coram suo epo, dicendo ꝙ sibi cum multitudine hoīum damna & spolia intulit, & allegat illud esse notorium, ꝙ non poterit episcopus ex officio contra tales inquirere ad restitutionem: imo debebit dari libellus, & seruari ordo iuris. facit c. olim. s̄. de iniur. & c. 2. s̄. de ordi. cogni. & s̄. de offic. deleg. consul. & 2. q. 7. lator. & quod no. 3. q. 6. offeratur. & in c. j. s̄. vt ecclesiasti. benefi. & in c. dile-

ADDITIONES.

a Nico. Supe. De crimine sacrilegij Adde Docto. in c. in primis. 2. q. j. Doct. in c. cum sit generale. de foro compe.
Vin. God. Sacrilegium est vsurpare iura eccle. Ruy. consi. 4. nu. 5. li. j. & de sacrilegio, & eius pęna, Lud. Mont de reprob. sent. Pila. in 2. dubio. nu. 5.
b Nic. Sup. Quòd ex iuramento. Adde glo. & Doc. in c. quanto. de iureiur.
Vinc. God. Adde, ꝙ iurans non reclamare a sententia arbitri, intelligitur iurare si fuerit rectè iudicatum. Ruy. consi. 149. nu. 10. lib. 4.

c.dilectus.ſ.de temporib.ordinan.eſto ꝙ ad correctionem cri
minis per viã inquiſitionis procedere poſſit,vt in c.qualiter.ſ.
de accuſa.vt hic per Ioã.And.ex cuius dictis infert Lap. hic, ꝙ
per illam clauſulam,ea quæ de bonis eccleſiæ &c.iudex dele-
gatus ꝓcedere non poteſt per viam inquiſitionis, ſed in for-
ma iudicij.& ita tenet Spe.in tit.de reſcrip.præſenta.§.ratione
formæ.ad finem.j.col.ver.item ꝙ in reſcripto. & Pau. in clem.
quia contingit.de religi.domi.Si tamen iudex datus eſſet ſu-
per moleſtijs,& iniurijs illatis monaſterio, qualiter procede-
re poſſit? dic vt not.per Fed. in ſuo conſil.210.Et aliquos caſus
in quibus iudex poteſt ex officio inquirere ad priuatam vtili-
tatem,vide plene per Io.An.& Doc.in d.c.ad noſtram. el 2.ſu-
per glo.pe.& de inſtitutio.c.cum veniſſent.

De litis conteſtatione. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio & defenſio qualiter differunt?*
2 *Exceptio peremptoria propoſita ante litis conteſtationem non impedit litem conteſta. ſed uenit probanda poſt litis conteſtationem.*
3 *Exceptionis peremptoriæ taciturnitas, ſi non eſt litis finitæ non inducit ſubreptionem reſcripti ad lites quominus ſaltem procedi poſſit ſecundum iuris formam.*
4 *Exceptio pacti de non petendo eſt peremptoria: & an impedit litis conteſtationem.*
5 *Adde concluſionem quam ponit infra.& nu.6.*
7 *Emologatio ſententiæ arbitri quando inducatur ex longo ſilentio.*
Et exceptio præſcriptionis poteſt opponi ante litem conteſtatam, ita vt eam impediat.
8 *Exceptiones litis finitæ poſſunt opponi dupliciter,ſcilicet in uim declinatoriæ,& in vim perẽptoriæ,et qualiter hæc fiãt,vide. Et nu.13.ad idẽ.*
9 *Lex uel ſtatutum licet diſponat admittendas eſſe certas exceptiones, tamen illæ poſſunt tolli per replicationem.*
10 *Exceptiones litis finitæ qualiter debent opponi?*
11 *Sententia diffinitiua ſicut debet eſſe conformis libello, ita ſententia ferenda ſuper exceptione debet eſſe conformis, ſecundum modũ exceptionis.*
12 *Sẽtẽtia lata ſuper exceptione an ſit diffinitiua uel ĩterlocutoria,& nu.13.*
14 *Exceptiones declinatoriæ fori debent proponi ante omnia.*
15 *Exceptio quando poteſt opponi in uim declinatorię ante litem cõteſtatã, & in vim peremptoriæ poſt litem conteſtatam?*
16 *Literæ in beneficialibus an habeantur loco tituli?*
17 *Exceptio ſi proponatur contra reſcriptum, quòd ſit ſubreptitium, cui incumbat onus probandi.*
18 *Exceptio peremptoria quæcunque ſit,ſeu defenſio tãgens ipſum negotium principale de quo agitur, non poteſt opponi ante litem conteſtatã. hæc regula limitatur multis modis,vt infra ſequitur.*
19 *Exceptio diſcuſſionis non factæ impedit litis ingreſſum,*
20 *Exceptio collationis non factæ impedit litis ingreſſum.*
21 *Idem in exceptione ſolutionis.*
22 *Item exceptio, quem de euictione tenet actio, eundem agentem repellit exceptio.*
23 *Item exceptio proueniens ex ſtatuto quòd quis non audiatur.*
24 *Idem in exceptione oppoſita contra agentem familiæ erciſcũdæ per quam negatur quem eſſe hæredem.*
25 *Idem in exceptione pacti, quando eſt factum cum alia perſona, uel ſuper alia re quàm in libello deducta.*

C A P. I.

1 EXceptionis. †No. primò differẽtiã in-
ter exceptionẽ, & defen-
2 ſionẽ.de quo j.in gl.†Secũdò no. ꝙ regulariter
exceptio perẽptoria ꝓpoſita ante lit. conteſt.
nõ impedit litis conte. ſed venit ꝓbanda poſt
lit.ꝯteſta. ſic j.c.ꝓxi.& ſufficit ꝙ ꝓbetur poſtq̃
actor fundauit ſuã intentionẽ,vt no.in c. de teſtib. ſ. de teſtib.
& in l.ſi q.dẽ.C.de excep.imo reus nõ cogit̃ recipere terminũ
ad probãdũ exceptiones, & defenſiones ſuas, niſi poſtq̃ actor
ꝓbauerit ſuã intẽtionẽ,& ſic nõ poſſint vtriq; termini cumu-
lari ſimul,ſm Pe.de Anc. qđ fallit in ſummarijs cauſis, vt ꝑ gl.
3 no. in ver.partes.in cle.ſæpe.§.& q.a.de verb.ſig.† Vltimò tene
mẽti,& ita allegat̃,ꝙ taciturnitas exceptionis perẽptoriæ ꝯpe-
tẽtis aduerſario,ſi nõ eſt litis finitę,nõ inducit ſubreptionẽ re-
ſcripti ad lites,quominus ſaltẽ ꝓcedatur ſm formã iuris, & ita
tenet Inno.in c.ex parte B,ſuper ver,aſſignatã. ſ.eo.& in c,ſu-
per literis.ſ.de reſcri,& Rota in deciſ.284.quæ inci.Itẽ ſi ꝑ im-
petrantẽ.de quo j.in gl.fi. Secus tñ eſt in exceptionibus decli-
a natorijs vel dilatorijs,quia taciturnitas [a] induceret ſubreptio-
nẽ reſcripti,& impediret litis cõteſt. vt hr̃ in c.cũ ordinẽ.de re-
ſcri.& in d.c.ſuper literis.& tenet Inno.ibi.& hic idẽ Arch. &
Io.An.quia ex quo reſpiciũt ꝓceſſum, & nõ cõtingunt nego-
tiũ principale,ideo examinant̃ ante lit.ꝯteſt.ſ. de re iudi. inter
mo.de coha.cleri.ſuper eo.de reſcri.dilectus.el j. nã exceptio-
nes quæ opponũtur in vim dilatoriæ,ſeu declinatoriæ debent
ꝓbari,& opponi ante lit.conteſt.& impediunt lit. ꝯteſt.vt j. in
gl.pe.& ibi Io.An.& tenet Spec.in ti.de excep.§. nunc viden-
dum.in prin.& in fi.& in ver.quia ergo.& Bar.in l.fi. ff. ꝓ ſuo.
in fi.Et vide in d.c.cùm ordinem.vbi eſt tex.no. ꝙ valet reſcri-
ptũ,nec reddit̃ ſubreptitium,licèt non faciat mentionẽ de pri-
uilegio aduerſarij: quia ex priuilegio cauſatur exceptio perẽ-
ptoria, dũmodo tamen tale priuilegiũ non habeat clauſulam
derogatoriam ad reſcripta,ſeu illis det formam, quia tunc ſe-
cus eſſet,vt ibi per Imo. Et limita hunc tex. vt procedat in re-
ſcriptis ad lites:ſecus in reſcriptis ad beneficia,in quibus taci-
turnitas exceptionis perẽptoriæ induceret ſubreptionem, &
vitiaret reſcriptum ipſo iure,vt hic in glo.& patet in c. cõſtitu
tus.ſ.de reſc.ſecundum Lap.hic,& tenet Inno.in d.c.conſtitu
tus:& in d.c.ſuper literis.& intellige in reſcriptis ad beneficia
gratioſis: ſecus autẽ in reſcriptis iuſtitiæ ad beneficia, quia tũc
taciturnitas iuris peremptorij nõ vitiaret literas ad beneficia,
nec talis ſubreptio ſeu exceptio poterit tunc opponi contra li-
teras vel proceſſum : ſed ſolum ad merita cauſæ, ſicut dicitur
hic in reſcriptis ad lites.& ita tenet notabiliter Io.An.& ſequi
4 tur ibi Imo.& do.Anto. in c. poſtulaſti.ſ.de reſcri. qđ not.† In
glo.2. ibi, de non petendo. tenet glo. ꝙ exceptio pacti de non
petendo,ſit peremptoria, & nõ impediat litis conteſt.& ita ẽt
tenet Barto.in l.ſi tibi.§.pactus ne peteret.ff. de pac. Sed exce-
ptio pacti de non agendo impediat lit.conteſt.ſm Inno.& ita
tranſit Archi.& Io.An. hic. ponentes ſuper hoc rationẽ diuer
ſitatis, & cõcludentes etiam ꝙ exceptio pacti de nõ agẽdo de
bet opponi ante lit. conteſt. & poſtea opponi nõ poſſit, cũ ſit
declinatoria.de quo hic per Domi.& per Bal.in d.l.perempto
rias.C.ſentẽtiã reſcin.non poſ. in 8.colum. & in l.poſtquã liti.
C.de pac.Et aduerte,quia Bal.hic voluit,ꝙ in hoc vltimo inter
hæc non ſit differentia,cum agere reſpiciat, non ſolũ exordiũ
litis,ſed etiam quẽlibet actum:& maxime poſt lit.cõteſt.vt l.ſi
ꝓcurator.ff.de excep.doli.& l.q. ꝓcuratorẽ dat.ff.de ꝓcu.facit
l.j.C.de lit.ꝯteſt. vnde quò ad iudiciũ nõ eſt differẽtia:licèt pa-
ctũ de nõ petẽdo ſit magis gñale, cũ petere dicat̃ ẽt extra iudi
ciũ,ſed nõ dr̃ tũc agere,vt in l.amplius nõ peti.ff.rẽ ratã habe.
vnde vr̃ tenendũ,ꝙ exceptio pacti de nõ agẽdo poſſit opponi,
nõ ſolũ ante lit.ꝯteſt.& eã impediat,vt tenet ſ.Inn.& Io.An.&
Bal.in d.l.perẽptorias.& in d.l.poſtq̃ liti. ſed ẽt poſt lit. cõteſt.
cũ ẽt ſit perẽptoria.& tenet Bal.in d.l.poſtq̃ liti.in q.nta oppo.
& ſequit̃ do.Ant.in c.ꝯſtitutis.ſ.de reſcr. licet Imo.ibi ĩ vltima
carta,in princ.videat̃ velle, ꝙ exceptio pacti de nõ agendo vel
de nõ ꝯueniẽdo poſſit ſolũ opponi ad ꝓceſſum : & ſic nõ poſt
lit.ꝯteſt.de quo ibi ꝑ eũ.Qñ tñ pactũ de nõ petẽdo eſſet iuratũ,
5 tunc bene impediret litis conteſta. ſm Inno. de quo j.† In ead.
gl.in fi.cõclude,ꝙ ſiue ſit pactũ iuratũ de nõ petẽdo,ſiue de nõ
agẽdo, ſiue ſimplex iuramẽtũ de nõ petendo,omni caſu exce-
ptio ex iuramẽto deſcẽdẽs impedit lit.ꝯteſt. & poteſt opponi
ante lit.conteſt.& ad reſcriptũ,& proceſſum,vt ſic periurium
euitetur,ſm Inn.Arch.& Io.An.facit tex.in c. veniẽs. hic alle.
& eſt dictũ ĩ c.fi.ſ.tit.proxi.vbi enim ex admiſſione ad iudiciũ
quis incurreret periurium,quia venit contra iuramentum,ta-
lis exceptio impedit litis ingreſſum , & repellit̃ ille talis, quia
temerariè agit, vt in c.fi.ſ.ti.ꝓxi. & facit l. eũ quẽ temere.ff.
de iudi.licet qñ ex alia de cauſa quis eſſet periurus, ex hoc nõ
repellatur a ꝓſecutione iuris ſui.& ita procedat glo. in c.dile-
cti.ſ.de excep.& qđ not.Archi.4.q.6.omnibus.& Ioan. An.in
reg.quod ſemel.j.eo.lib.& glo.in c.fi.ſ.de procur. eod. li. & in
c.2.j.de iureiuran. & Inno. in c. dilecto.ſ. de præben. Aduerte
tamen,quia Ioan.And.j.ſuper glo. in ver.finita.intelligit præ-
dicta vera, quando iuramentum de nõ agendo vel accuſando
interceſſit poſt litem motam,quia tunc dicitur lis finita, & op
poni poſſet ante lit.conteſt. & eam impediret, ſicut aliæ exce
ptiones litis finitę. & ita intelligit d. c. veniens.ſecus quando
ante litem motam interceſſit iuramentum de nõ agendo, vel
accuſando,quia tunc exceptio ex eo deſcẽdens eſt perẽptoria
& litis ꝯteſt.nõ impediret.Sʒ certe oĩ caſu exceptio ꝓueniens
ex iuramẽto opponi põt ante lit. cõteſt.& eam impedit,& di-
citur exceptio rei finitæ.Et ita tenet Bar.in l.cũ quęrebat̃.in fi.
ff.iudi. ſolui.per text. in l.nã poſtea. in prin.ff.de iureiuran.ita
etiam

A D D I T I O.

a Vinc.G. Taciturnitas quando habeatur pro cõſenſu,quando non? Alex.conſil.84.nume.5.lib.7.& conſi.180.eo.lib, Soz.in conſi.46.& conſi.148. nu.37. lib.2.& vide in deciſ. Neapo.58.

etiam tenet Rota in deci.401. quę incipit, Item si agenti. dicens
q agēti interdicto vnde vi in causa beneficiali obstat exceptio
iuramenti, sponte præstiti, etiam post spoliationē de nō mole
stando spoliatorem in iudicio, vel extra: licèt enim renūciatio
beneficij etiam cum iuramento facta post spoliationem, non
impediat restitutionē, vt in c. solicitè.s̄.de resti.spo. tamen iu-
ramentum de non agendo, vel restitutionē de nō petendo ob-
stat agenti possessorio recuperandæ. facit glo. in c. ex insinua-
tione.s̄.de procu.& per Inno.in c. super hoc. de renūcia. & per
Spe.in titu.de petito. & possesso.§.fi.fm Rotam ibi.& facit qđ
6 no.Inno.in c.cum venissent.s̄.de insti.† In glo.in ver.defensio
a nis, in fi.no.ex glo.differentiam [a] inter exceptionem, & defen
sionē, qđ est notandū pro statutis. & vide singulariter per Bar.
in l.j.§.j.ff.quod vi aut clam. quando statutum tollit exceptio-
nem, & quando tollit defensionem. & vide in l. planè. & in l.
fi.ff.de peti.hæredi. Et licet differentia huius glo.in se sit vera,
tamen non congruit textui huius c.inquātum loquit̄ de defen
sione, quia si intelligeretur de ea quæ ipso iure tollit actionem
vt est solutio, & acceptilatio, & tales dicuntur rei finitę, vt d.l.
cùm quærebatur. & ibi per Bar. & possent opponi ante lit.con
testatā, & eam impedirent. ideo dicit hic Ioan. An. q alio mo-
do potest dari differentia inter exceptionem, vt hic per eum.
& per Spe.in ti.de exce.§.j. In glo.in versi. finita. ibi, iudicandi
ius fuit. quia si iudex non habuisset iurisdictionem, non tene-
ret sententia.s̄.de iu. at si clerici. cum de defectu iurisdictionis
semper possit opponi, secundum glos.not. in cle.j.de sequest.
posses. Et idē si iudex fuit publicè excōmunicatus.s̄.de re iudi.
ad probandum. vel schismaticus, vel hęreticus.s̄.de hæret.ex-
communicamus.§.credentes. ex quo enim sententia est nulla,
non obstat exceptio rei iudicatæ, secundum glo. hic. Et idem
si sententia sit nulla, quia sit lata iuris ordine non seruato.2.q.
6.§.diffinitiua.& l.prolatam.C.de sententijs.fm Io.An.& facit
l.4.§.condemnatū. ff.de re iudi. Et habent locū prædicta non
solū in ciuilibus, sed etiam in criminalibus, in quibus obstat
exceptio rei iudicatæ.s̄.de accu.de his. requiritur tamen, quòd
snīa transisset in rem iudicatā: al's nō obstaret, nec impediret li
tis cōtestationē, puta si esset intra tēpus appellādi, vel pēderet
appellatio secūdum no.per Doct.in l.j.ff.de re iudi. vel si causa
esset matrimonialis, quæ non transit in rem iudicatam.s̄.de re
iudi.lator. Causæ verò beneficiales, & spirituales transeunt in
rem iudi.s̄.de rescrip.ex parte.de elec.cum dilecti. de appel.cō
sti.fm Ioan.An.& idē tenuit in c.j.& 2.j̄.vt lit.pen. Sed Lap.hic
ꝯtra per no.s̄.de dolo & cōtu.cū olim, in glo.pe.& in c. cū Ber-
toldus.s̄.de re iudi.& s̄.de rescrip.cōstitutus. Super quo d.An.
in c.ad audiētiam. el 2.s̄.de rescri.concludit, q quò ad iudicem
sententia in beneficialibus non transit in rem iudicatam, &
potest eam retractare: secus quò ad præiudicium partis, vt not.
in d.c.cum dilecti. & est glo. in c.j.s̄. de conces. præben. & ita
potest procedere dictum Inno.& Ioā.An.hic, dicentis tex. hic
habere locum in spiritualibus, vt obstet exceptio rei iudicatę:
secus tamen esset quando ageretur per viam denunciationis
euangelicæ. & ita secundum Domi. procedit dictum Innoc.s̄.
de accu.ad peti.& Ioā. An.in d.c.ad audientiam. In ea.glo. ibi,
vt trāsactio teneat. secus si nō teneret, quia tunc exceptio tran
sactionis nō impediret litis ingressum, fm Io.An. puta quia nō
sit facta bona fide, vel sit facta in casibus in quibus non pōt trā
7 sigi, de quibus in l.post rem.C.de trāsac.† In eadē gl.ibi, longo
silentio. potest intelligi fm Io.An. quando ex longo silētio in-
ducitur emologatio sententiæ arbitri, vt in l. cum antea.C.de
b arbit. vel quando ex tali silentio inducitur pręscrip. Ex quo no
ta, q exceptio [b] præscriptionis potest opponi ante lit. contest.
vt eam impediat tanq̄ exceptio litis finitæ, fm Host. sed Ioan.
And.& Archi.hic cōtra, per l.emptor.C.de præscri.longi tp̄is.
& idem Spe.in tit.de exce.§.dicto.in vlt.char.ver.sed certe.vbi
dicit, q Curia Romana nō admitteret, q exceptio pręscriptio-
nis possit ad impediendum lit.contest. opponi, & idem sequit̄
Fede.in suo cōsi.178. Sed aduerte, quia Cy.in d.l. emptor. dicit
hoc procedere, qn̄ exceptio præscriptionis opponitur ad iusti
tiam causæ, puta si dicatur, talem ius non habere, vel me absol
ui debere, quia præscripsi, vel actio est perempta, tunc ex quo
opponitur in vim peremptorię, non impedit litis ꝯtestationē.
& ita pōt intelligi d.l. emptor. sed si dicta exceptio proponat̄
ad processum, puta si dicatur, talem non esse audiendū, vel age
re non posse, vel litē contestandam nō esse, quia actio est perē
pta præscriptione, tunc impedit̄ litis cōtestatio, & fit exceptio
litis finitæ, per tex.in l.fin.ff.pro suo.& ita sequitur Bart.ibi. &
Bal.in l.edicto.C.de edicto diui.in 6.col. vbi posuit tres casus
in quibus certum est, q semper exceptio præscriptionis impe-
8 dit litis contest. vt ibi per eum. † Et aduertę ex prędictis, q exce
ptiones litis finitæ possunt opponi in vim declinatoriæ, & in
vim peremptoriæ: nam opponuntur in vim declinatorię. s. qn̄
opponuntur ante li.contest. ad impediendum processum, mo
dis quibus s̄.& tunc impediunt lit.ꝯtest. & debent ante lit. cō-
test. examinari. Sed si opponuntur in vim peremptoriæ. s. quā-
do opponuntur ad iustitiā causæ, vt s̄. & tunc debent opponi
post lit.ꝯtest. & si ante opponuntur, nō impediunt li. ꝯtest. sed
reseruantur, & veniunt probandæ post li.cōtest. fm Bar. in d.l.
fi.& Bal.in d.l.edicto. Quid aūt sit in dubio, quādo si nō appa-
ret an sint opposita in vim peremptoriæ, vel declinatoriæ? di-
cebat Bal.in d.l.peremptorias.& in l.j.C. qui accu. nō possunt.
q videntur opposita in vim peremptoriæ, per d.l.emptor. Sed
aduerte, quia exceptiones litis finitæ quomodocunque oppo
nūtur ante li.contest. semper videantur opposita, vt impedia-
tur li.contest. & ita videtur esse tex.hic, & j̄.c. proxi. volens, q
exceptiones litis finitæ, licet sint peremptoriæ, & opponantur
vt peremptoriæ, tamen impediant litis cōtestationē, & sic nō
curatur an exceptiones litis finitæ opponantur in vim decli-
natoriæ, vel peremptorię ad finē vt impediatur litis cōtestatio
p out dicit Bar.& Bal. vt s̄.& idem Bar. in l.eleganter.§. si quis
post. ff.de cōdi.inde.& in d.l.cū quęrebatur.& Inn.in d.c.super
literis. quia talis subtilitas de iure canonico non vr̄ necessaria,
cū sit tex.hic, & j̄.c.proxi. q quando exceptiones litis finitæ op
ponuntur in vim peremptoriæ, etiam hoc expresso, vel etiam
tacite qn̄ opponuntur ad iustitiam causæ, & sic ad negotium
principale, quo casu videntur opposite in vim perēptoriæ, vt
s̄. tamen omni casu impediunt litis cōtestationem. licet enim
quo ad multos effectus sit differentia an exceptiones opponā
tur in vim declinatoriæ vel peremptoriæ, vt j̄. patebit in glos.
tamen quò ad hoc, vt impediatur litis contestatio, non videtur
differentia, quia etiam si opponantur expresse in vim perem-
ptoriæ, tamen impediunt litis contest. per tex. hic, & in c.pro-
xi. & ita sequitur Io.An.in addi.Spe.in tit. de dilatio. §. dilatio-
nes. ver. itē quærit̄. in addi. quæ incipit. Idest opponi possunt,
in fi.& refert hic Domi. ita residens. Et ad prædicta vide per
Bar.in d.l.fi. limitātē hūc tex.& dicit, q opponēs exceptiones
litis finitę ad impediendā litis ꝯtestationē, debet esse cautus vt
offerat se paratū incōtinēti ꝓbare: alias si aduersarius diceret il
las exceptiones nō esse veras, tūc nō impediret̄ litis ꝯtestatio,
sed deberēt reseruari post lit.ꝯtest.& ita probatur in tex. & gl.
not. in l. nam postea.§.j.ff.de iureiur.& ita sequitur Bald.in d.
l.edicto. Et quādo dicatur posse incontinēti probare, vide per
Bar.in d.l.fi.in fi.& in l.ille a quo.§.si de testamēto.ff. ad Treb.
& ibi singulariter operetur reseruatio talium exceptionū, qn̄
iudex pronunciat procedendū ad vlteriora reseruatis reseruā-
dis. Quid autē si esset assignatus terminus per iudicem ad op-
ponendum omnes exceptiones litis finitæ, vtrum post termi
num poterit opponi exceptio transactionis, vel iurisiurandi.
per Bal. in d.l.peremptorias, in 7.col. In ead.glos. ibi, per iura-
mentum, siue sit iuramentum litis decisiuum, siue voluntariū
9 vt in d.c.veniens.& dic vt s̄.† In glo.ibi, dic q sic. nota ex glos.
iuncto tex. q licèt de iure cōmuni, vel ex statuto caueatur ad-
mittendas certas exceptiones, poterunt tamen tales exceptio
nes tolli per replicationem: quia non est de mente iuris vel sta
tuti, q contra tales exceptiones nō admittatur replicatio nul-
litatis, vel alia, vt hic. facit glo.in ver.non obstāte, in c.indēni-
tatibus.s̄.de elec.eo.lib.& cle.j.de sequest.pos.& no. in c.exhi
10 bita.s̄.de iudi.† In ead.glo.ibi, sed pone. ex glo. vsque in finem
not. primò practicam opponendi exceptiones litis finitę, quia
quando opponuntur in vim declinatoriæ, vel peremptoriæ, &
dic vt s̄. debent opponi ad processum, vt s̄. est dictum, referen
do Bart.in d.l.fi.& ita etiam dicit hic Ioan. And. post Ioā. Mo.
Sed quando opponūtur ad negotium principale, de quo agit,
puta si dicat reus se absoluēdū, q̄a fuit res iudicata, vel q actor
nō habeat ius, tunc opponuntur in vim perēptoriæ. & dic vt s̄.
Secūdo no.ex gl. modū ꝓcedendi super exceptionibus in vim
declinatorię oppositis: nam in eis debet lis ꝯtestari, vt hic in gl.
de quo

ADDITIONES.

a Nic.Sup. Differentiam inter exceptionem. Adde an sit differentia inter exce-
ptionem, actionem, & protestationem, vide per Ioan. And. in cap.2.in fi. de
ord. cog.

b Nic.Sup. Exceptio præscriptionis. Adde Spe.tit.de excep.in § 3.ver.sed pone.
Vinc.G. Adde, quòd exceptio præscriptionis non pōt opponi per tertiū. Ale-
xan.consi.183.col.fi.lib.2. Nam dicitur huiusmodi exceptio litis finitæ, & im
pedit litis contestationem. Corn.consi.117.hic. Litera L.lib.1. Dec. primus
præceptor meus, consi.272.col 5.& consi.302.in fine.

de quo tñ per gl.& Doc.in c.prudentia.§.ſexta.s̃.de offi.deleg.
11 †Tertiò no.ex gl. practicam pronunciandi ſuper exceptionib. quia ſicut ſnía diffinitiua debet eſſe conformis libello. s̃. de ſi-mō.licèt Hely.& l.vt fundus.C.commu.diui.ita ſnía ſuper exceptionibus ferenda,debet eſſe conformis, ſm modum exceptionis propoſitę,& eius concluſioni,licèt talis ſnía ſit interlocutoria,vt in c.j.& 2.s̃.de ordi.cogni.ideo ſi proponunt̃ in vim declinatoriæ,debet ſnía ferri in forma,de qua hic in gl. ſcilicet pronunciando illum non audiendum,& ſilentium imponendum.pro quo bonus tex.in d.c.veniens.vel poterit iudex quod melius videtur,ſm Io.An.ſic dicere,te ad agẽdum non admitto,& non admittendum fore pronuncio, ſm Specu. in titu.de excep.in §.dicto,in fi.& ibi per Io.An.in addi. & ſi pronunciat non eſſe procedendum ad vlteriora obſtantib.obiectis. Si verò proponatur exceptio in vim peremptoriæ,tunc pronunciabitur diffinitiuè ſuper ipſa cauſa,ſm modum, de quo hic in fi.
12 †Quartò & vltimò no.ex glo. an ſnía lata ſuper exceptionibus ſit diffinitiua,vel interlocutoria.ſuper quo glo. hic variat. Ioã. And.in addi.Specu.in titu.de dilationibus.§.j.ver. item quæritur.tenuit,ꝙ ſi opponuntur in vim declinatoriæ ante li.conteſta.ſnía ſit interlocutoria,ſed ſi opponuntur in vim peremptoriæ ante li.conteſta.quod fieri poteſt, vt eſt tex.hic, tunc poterit pronunciari diffinitiuè.& iſto caſu poteſt ferri diffinitiua lite non ɔteſt.Sed cautius eſt, ꝙ proponantur peremptorię poſt li.ɔteſt.vt dicit glo.hic,ſm Io.An.ibi,& ita reſidet hic Domi.licèt gl.hic ſentiat,ꝙ ante li.ɔte. non poſſint proponi in vim peremptoriæ,quod vr̃ ɔ̃ tex.hic,vt eſt dictum s̃.Quando verò exceptiones opponuntur poſt li.ɔteſta.tunc ſnía lata ſuper eis eſſet diffinitiua,vt dicit glo.hic intellige ſi fertur ſnía, non ſuper ipſis exceptionib.ſed principaliter,& directè ſuper negotio principali,quia ſic pronunciando videtur tacite pronunciatum ſuper exceptionib.ſm gl.hic:nec eſt neceſſe,ꝙ expreſsè pronunciet̃ ſuper exceptionibus,vt no.in c.j.s̃.de ord.cog. Quando autem pronunciatur principaliter ſuper exceptionibus,tunc eſſet ſententia interlocutoria,habens tamen vim diffinitiuæ,ſecundum glo. ordi. in clemen.fi. de appella.& ibi plenè de his.
13 † Et aduerte,quia apparet ex prædictis eſſe differentiam,an opponantur exceptiones in vim peremptoriæ, vel declinatoriæ. Et vltra prædicta adde tres alias differentias.Primò,quia qñ opponunt̃ in vim declinatoriæ,non fit remiſſio ad partes pro teſtibus,vel alijs probationib. ſicut non fit ſuper alijs dilatorijs: ſecus tamẽ eſſet ſi opponuntur in vim peremptoriæ, & ita eſt de ſtilo curiæ,ſm Io.And.& vide quod no.in c.j.j̃.de appella.& in c.cupientes,circa prin.s̃.de ele.eo.lib. Scd̃ò,quia quando opponunt̃ in vim declinatoriæ , & probantur, tunc ſolum fertur ſnía abſolutoria,vt per tale reſcriptum non audiatur ſuper eodem debito,vt dixit Innocẽ.in d.c.ſuper literis.& ſequitur hic Ioan.And.& dic,vt s̃. Tertiò,quia ſi opponuntur in vim declinatoriæ,poterũ t non obſtante ſnía repulſoria ipſarum,iterum fieri oppoſitio de eiſdem exceptionibus in vim peremptorię, in eodem vel alio iudicio,ſm Arch.hic per no.per Inno.in d.c. ſuper literis.in glo.antepe.in ver.ſed certe.& idem videtur hic tenere Io.And.& Lap.cùm ad diuerſum finem opponantur, ſecundum no. in c.veniens.el 2.s̃. de teſtibus. & in c.2.s̃. de ordi. cog.in glo.hoc patet,ad fi.& ita etiam tenet Fede.in ſuo conſi. 216.quod incipit, Dñe Cõrade. quod procedit ſi opponũtur in vim declinatoriæ ante li.conteſta.aliàs ſi in vim peremptoriæ, quod fieri poteſt, vt hic in tex. & tunc procederet opin. Ioan. Mona. hic tenentis contrarium, ſ. vt fiat perpetuum præiudicium,ſm Do.
14 † In gl.in ver.obtentum,in prin.tenet gl.ꝙ in proponendis exceptionib.debeat eſſe ordo: ideo dic ꝙ exceptiones declinatoriæ fori debent ante oĩa proponi , & ſic declinare iudicem debet eſſe primus actus, qui fit in iudicio , vt dixit Innocen.in d.c.inter monaſterium.aliàs proponendo alias exceptiones, illis declinatorijs vel dilatorijs omiſſis , videret̃ eis renũciatum,vt in l.ſed ſi ſuſceperit.ff.de iudi. Et aduerte, quia licèt per obiectum exceptionis peremptoriæ videatur renunciatum exceptionibus declinatorijs,vt d.l.ſed ſi ſuſceperit. tamen per obiectum vnius exceptionis peremptoriæ non videtur renunciatum alteri exceptioni peremptoriæ, ſm glo. in l. propter li.ff.de excu.tuto. vnde non eſt opus oẽs exceptiones ſimul proponi,ſicut eſt opus in declinatorijs.Et prædicta procedunt, quando opponunt̃ dictæ exceptiones peremptoriæ ſine declinatorijs : aliàs ſi proponerentur ſimul , & permixtim, declinatoriæ & peremptoriæ,tunc nõ attendit̃ ordo ſcripturę: nec per oppoſitionem vnius videret̃ alteri renunciare,ſed illa exceptio intelligitur prius propoſita quæ de ſui natura aĩs procedere debet,ſm Bart.in l.quidam cõſulebat.ff.de re iu. & Bal. iu proę.C.in §.quib.& in l.exceptionem.C. de proba.& in l.ſi quæramus.ff.de teſta.& vide per Inn.& Io.An.in c.fi.j̃.de iureiu.& per Doc.in d.c.inter monaſteriũ.
15 †In e.gl.in fi. dicit Inn. hic,ꝙ tũc põt opponi in vim declinatorię ante li.ɔte.& in vim peremptoriæ poſt li.ɔteſt.qñ quis impetrat ſimul gr̃am,& lr̃as ſubreptitias,puta ſi bñficiatus impetrat aliud bñficium tacito, de primo,tũc poterit opponi ɔ̃ reſcriptũ in vim declinatorię & ɔ̃ gr̃am ɔtẽtã in reſcripto in vim peremptoriæ,vt d.c.ɔſtitutus. & ad c.ad aures.e.ti.ſecus ſi gr̃a ſubreptitia fuiſſet prius ɔceſſa, & poſtea impetrantur lr̃æ executorię,vt ponat̃ in poſſeſſione, qa nõ poterit ɔ̃ tales lr̃as obijci de ſubreptione,vt in c.cũ olim. s̃.de re iud.& c.accedẽs.de accu.ſm Inno.cuius dictũ procedit, qñ nõ offert̃ prõpta probatio,quia tũc non audit̃,niſi facta executione,vt d.c.cũ olim.aĩs bene admitteret̃ exceptio,cùm litera [a] executiua ita ſit ſubreptitia,ſicut & principalis,ſm Io.Mo.
16 & Io.An.† vt hic per eũ,ponentẽ poſt Arc.an lr̃ę in bñficialib. habeant̃ loco tituli?& ɔcludũt ꝙ lr̃æ dicunt̃ titulus remotus nõ immediatus,cũ gr̃a fiat ſine lr̃is, & ſꝑ lr̃as præcedat,ſm Inn.in d.c.ɔſtitutus.& facit quod dictum fuit s̃.in proę. huius libri.Refert tñ hic Do.Io. Cal.in repe.c. in noſtra.tenere,ꝙ lr̃a beneficialis non habeat̃ loco tituli,& nõ ſit titulus remotus, vel propinquus,ſiue agatur de beneficio ɔferendo,ſiue de iam collato: ideo ſi ɔfert̃ beneficium vacãs,illa verbalis collatio quæ fit per conferentem, habetur loco tituli, & per illam ius acquiritur,vt j̃.de præben.ſi tibi abſenti.litera ergo nõ erit titulus, ſed erit probatio.& vide per Imo. in cle.fi.de reſcrip. quod tamen limitat hic Bal.niſi litera ſit de ſubſtantia gratiæ, quia tunc per literam daretur titulus.arg.l.contractus.C.de fide inſtru. In gl. fi.in fi. Arch.& Io.An.aſſignant hic aliam rationem,quia ſicut non tenet̃ actor in ſuo libello facere mentionem de exceptione competente reo,ſm Innoc.in c.fi.de lib.obla.multò minus in reſcipto,quod præcedit libellum,& habetur loco libelli,vt dixit ſing.Inno.in c.dudum.el 2.de elect.ſi tamen actor vellet, bene poſſet in ſuo libello facere mẽtionem de exceptione, & replicatione competente ipſi reo,ſm Bar.& Bal. in l.fi.C.ſi aduerſus rem iudicatam. Et ad id quod dicit glo. hic, vide ſingu. per Bal.in l.j.C. ſi contra ius vel vtili.pub. concludentem, ꝙ ſi mutuans decem Titio impetrauit contra eum reſcriptum tacito de pacto de nõ petendo ei facto,eo quia poſtea fuit factũ pactũ de petendo,vel impetrauit reſcriptũ ſuper negotio in quo erat facta tranſactio,tñ non obſeruabat̃ ſibi tranſactio, vt C.de tranſac.l.ſiue apud acta.vel impetrauit executionem ſnię,non facta mentione de appellatione,vt in c.ex parte.s̃.de reſcri.qa erat deſerta,vel ei expreſsè renunciatum,vel erat caſus in quo non poterat appellari: oĩa iſta reſcripta valerent, quia licèt tacuerit defenſiones competentes Titio, tñ ſi de replicatione dixiſſet,nihilominus lr̃as habuiſſet, ſm Bal.ibi, & dicit glo.hic,
17 quod tene menti.† Vlt.vide hic per Io. An.cui incumbat onus probandi,quando opponit̃ ɔ̃ reſcriptum,ꝙ ſit ſubreptitium?& concludit,ꝙ in beneficialibus,ſi in reſcripto fuerunt expreſſæ qualitates ɔ̃ quas reus excepit, vt quia expreſſit impetrans ſe maiorem,vel legitimũ, tunc impetrãs habet probare,vt no.in ſili,in l.3.C.de non nu.pecu.Sed ſi ɔ̃ impetrantẽ opponat̃, ꝙ tacuit verum,quia dr̃ ꝙ tacuit ſe eſſe minorem,vel illegitimum, tunc probabit ipſe reus, ex quo in excipiendo allegat dolũ ipſius impetrãtis, vt l.quotiens.§.qui dolo.ff. de proba. vtroq; tñ caſu recipiet̃ probatio vtriuſq; volentis probare , vt in c. ſuper hoc.s̃.de renuncia.Et vide per d. Nic.in c.conſtitutus.in 2.col. s̃. de reſcript. Si opponitur in reſcriptis ad beneficia defectus natalium,vel ætatis,cui incumbat onus probandi ? vide notabiliter per Ioan. And. in regu.infamibus.j̃.eod.lib.& ibi dicta. Quid autem ſit in reſcrip. ad lites? dic ꝙ probat ipſe excipiens, ſi opponatur aliqua exceptio litis finitæ,ſiue in uim declinatoriæ, ut hic in tex. ſiue in uim peremptoriæ, ut in c.j.s̃. de ordi. cog. Et idem ſi opponatur aliqua exceptio dilatoria non tangens principale negotium, ut excõmunicatio impetrantis, ut in c.j.s̃.de reſcrip.eo.lib.taciturnitas primi reſcripti,ut in c.cæterum.s̃.de reſcript. uel alia ſimilis exceptio, & tunc probabit ipſe excipiens.facit c.pia.j̃.de excep. de quo hic plenè per Domi.& uide per Ioan.And.in reg.infamibus.j̃.eod.lib.& in c.ex parte.el j.s̃.de priuile.& ibi per Innocen.& plenè no.in d.c.ſu
18 per literis.† Extra glo. circa materiam utilem huius decretalis quæ ſint exceptiones peremptoriæ,quæ oppoſitæ ante li.conteſta.impediant li.ingreſſum,& li.conteſt.conclude primò regulam

ADDITIO.

a Vin.G. Conſidera,ꝙ literæ ſubreptitiæ impetratæ per taciturnitatem,ita demum ſunt nullæ,ſi de ſubreptione opponatur.Ruy.conſi.144.nu,15.lib.4.

gulā huius no.tex.hic, ꝙ rł̄r oīs exceptio peremptoria, ſeu de-
fenſio tangens ipſum negotiū principale,de quo agit̄, non po
teſt,nec debet opponi ante li.ɔteſt.& ſi opponat̄ non impedit
li.ɔteſt.nec retardat,vt eſt tex.no.hic. Quod tñ limita primò in
exceptione rei iudicatæ,vt hic in tex.Scđò limita in exceptio-
ne tranſactionis,vt s̃.in tex.& in l.fratris.C.de tranſac.& l.ele-
ganter.§.ſi quis poſt.ff.de ɔdi.indeb.Tertiò limita in exceptio-
ne præſcriptionis,cum dicat̄ exceptio litis finitæ, & poteſt op
poni in vim declinatoriæ,& impedit li.ɔteſt.de quo dic, vt ple
nè eſt dictum in glo.s̃.in ver.finita.Quartò limita in exceptio-
ne proueniente ex iuramento litis deciſiuo,quia impedit li.cō
teſta. vt eſt dictum s̃. in glo. 2. Quintò limita in exceptione ex
iuramento de non agendo,vel petendo,vt eſt dictum s̃.in gl.2.
& no.in l.amplius non peti. ff.rem ratam haberi. Sextò limita
in exceptione proueniente ex pacto de non agendo, vt eſt di-
ctum s̃.in glo.2.Septimò limita in exceptione proueniente ex
præcepto facto in confeſſum ante li.ɔteſt.a quo non fuit appel
latum, vt tenet Rota in deci.281.ex eo maximè quia tale præce
ptum habet vim diffi.& ex eo oritur actio,vt no.Spec.in tit.de
ſniæ prolatione.§.breuiter,circa fi.& ꝑ Doct.C.de bo.quæ lib.
l.cum nō ſolum.§.neceſſitatē. & hic per Do. Octauò limita in
exceptione proueniente ex executione, ſeu renunciatione li-
tis poſt litem motā,vt in l.poſtq̃ liti.C.de pac.& ibi per Bal.&
no.per glo.in ver.conſenſu.in l.j.§.fi.ff. ad Tertu. Nonò limita
in exceptione proueniente ex pacto,vel cōcordia facta in cri-
minalib.eo caſu quo tranſigi poteſt,ſm Bal.in l.trāſigere.C.de
tranſac.quod ideo eſt, quia ipſo iure tollunt̄ actiones crimina-
les,& iniuria remittit̄,vt ff.de pac.l.ſi tibi decem.§.quædā.ff.de
pac.& Inſt.de iniu.circa fi.Decimò limita,qñ debitū eſt ad diē:
nam interim agi non pōt,& exceptio impediret iudiciū,vt no.
in l.certi ɔdō.in prin.ff.ſi cer.pe. intellige ꝙ opponat̄ exceptio
ad proceſſum,vt non agat ante diem,vt l.j.ff.qñ dies vſuſfr.vel
leg.cedat.Vndecimò limita,qñ eſt talis exceptio per quam ap-
paret, ꝙ partes ſunt concordes in facto, ſed ſolum cōtrouerſia
remanet in iure, tunc non debet ad vlteriora procedi, ſm Bal.
in l.ancillæ.C.de furtis.& in l.cum virum.C.de fideic.& no.in
l.ornamentorum.ff.de auro & arg. lega.& ita ēt tenuit Io. An.
in c.vt circa.ver.alioquin.s̃.de elect. eo.lib. & Bal.in d.l. poſtq̃
liti.Duodecimò limita in exceptione proueniente, eo quia ſit
ſtatutus terminus ad agendum, ſm no. in l.diffamari. C.de in-
ge.& ma.& in l.Titia.ff.de accuſa.& in l.j. C.vt nemo inui.per
Bal.Nam poſt terminum poteſt opponi exceptio quę impedit
19 proceſſum. † Decimotertiò limita, qñ agit̄ hypothecaria, non
facta diſcuſſione,quia exceptio diſcuſſionis non factę impedit
litis ingreſſum,cum ante diſcuſſionem non ſit aperta via agē-
di ɔ tertios poſſeſſores,vt in Auth.de fideiuſ.§.ſed neque.& in
auth.hoc ſi debitor.C.de pig. & ita tenuit notabiliter Bal.in l.
2.C.cōi diuidū.Decimoquartò limita in exceptione,tua nō in-
tereſt,qñ in libello apparet,ꝙ actoris non interſit,vt in l.ſinau-
tē.§.poſſidere.ff.de rei ven.& ita tenet Ang.in l. qui bona.§.dā-
ni.ff.de dam.infec.& vide per Inno.in c.ſuper his.s̃. de accuſa.
Decimoquintò limita in exceptione,quæ opponit̄ ɔ̃ agentem
petitione hæreditatis, quia non dat̄ ɔ̃ titulo poſſidentem: nam
ſi opponit̄ talis exceptio impedit̄ li.ingreſſus, ſm Bal.in l.cogi.
C.de peti.hære.Decimoſextò limita in exceptione,quæ oppo
a nit̄ de ineptitudine libelli,[a] quia talis exceptio impedit litis in
greſſum,ſm no.per Bal.& Doct.in l.ſi patronus libertam.ff.de
iureiur.& facit glo.in l.j.ff.de offi.aſſeſ. volens, ꝙ iudex ex offi
cio debet lacerare libellum ineptum.& idem Inno.in c.exami
nata. s̃. de iudi. Decimoſeptimò limitatur, quando intentatur
actio famoſa contra parentes,vel patronum,vel alium, contra
quem non poteſt: nam talis exceptio impedit litis ingreſſum,
vt l.non debet.ff.de dolo.Decimooctauò limita, quando hære
ticus,vel iudæus peteret Chriſtianum mācipium, quia non po
teſt,& exceptio impedit li.conteſta. Et idem quando peteren-
tur libri improbatæ religionis.& ita tenet glo. in l. vir bonus.
ff.iudi.ſol. Decimononò limita in exceptione inuentarij, quæ
opponitur per hæredem,ꝙ eſt intra tempora conficiendi inuē
tarium, & ꝙ interim non poteſt conueniri a creditoribus hæ-
reditatis,vt in l.fi.§.donec. C.de iure delib. nam talis exceptio
impedit litis ingreſſum,ſm Bar.in d.§. donec. Vigeſimò limita
in exceptione quæ opponitur per reum conuentum actione
reali,ſi ipſe excipit quòd nō poſſideat:nam talis exceptio, ego
non poſſideo,impedit litis ingreſſum,vt in l.fi. ff.de rei vend.
Intellige niſi conuincatur de mendacio, prout in d.l.fi. habet̄.
20 † Vigeſimoprimò limita in exceptione collationis non factæ:
nam ſi filius vel filia opponit contra alterum,vt debeat confer
re bona,quæ habuit a patre,talis exceptio repellit agentem,ſi
ue ab inteſtato, ſiue ex teſtamēto, quia talis exceptio impedit
litis ingreſſum, vt in l. poſthumum. C.de colla. & tenet Bald.
ibi.Vigeſimoſecundò limita in exceptione quæ competit ſpo-
liato. nam exceptio ſpoliationis oppoſita contra actorem im-
pedit litis ingreſſum,vt in c.frequens.j̃.de reſtitu.ſpolia.& vide
per Ang.in l.ſi maritus.C.de do.inter vi.& vxo. Vigeſimoter-
tiò limita in omni exceptione per quam cōcluditur actori ius
vel actionem non competere,vt tenet no.Bar.in l.cum quære
batur.ff.iudi.ſo.nam talis exceptio impedit litis ingreſſum:in-
tellige ſi de ea poteſt conſtare incontinenti:ſecus ſi requireret
altiorem indaginem,per no.per Barto.in l.nam & poſtea.ff.de
iureiur.& in l.ille a quo.§.ſi de teſtam.ff.ad Trebel. & in l.fi.ff.
pro ſuo.& in l.Papinianus.§.ſi quis impuberi.ff.de inoffi. teſta.
Vigeſimoquartò limita in exceptione quę opponit̄ contra ſub
ſtitutum,vt ſic repellatur quamdiu poteſt venire inſtitutus.ta-
lis ergo exceptio impedit lit.ingreſſum, vt in l.quamdiu.la 3.ff.
de acquiren.hęred.& in l.quamdiu.C.qui admi.Et eodem mo
do videretur dicendum in exceptione, quæ opponitur contra
venientem ſeu ſuccedere volentem ab inteſtato, quamdiu al-
ter poteſt venire ex teſtamento, vt in l.quamdiu. la 2.intellige
niſi agat̄ petitione hæreditatis,vt per Bart.in l. filio præterito.
21 de iniu.teſt. & Bal. in l.3.C.de rep. hære.† Vigeſimoquintò li-
mita in exceptione ſolutionis, vel ſatisfactionis, quia ex quo
ſolutione eius quod debetur omnis tollitur obligatio, vt Inſt.
qui.mo.tol.obli.in princi.talis exceptio impedit li.ingreſſum,
ſm Bal.in l.eleganter. §.ſi quis poſt. ff.de condi. indebi.de quo
dic,vt s̃.Et idem dicas de exceptione acceptilationis, ſeu refu-
tationis,& liberationis, ſm Bald.in d.§.ſi quis poſt. & habetur
in d.l.vir bonus.& in d.l.cum qnærebatur.Vigeſimoſextò limi
ta in exceptione li.penden. nam talis exceptio eſt præiudicia-
lis,& impedit lit. ingreſſum,vt in l.fundum.& l.fundi. & l.ſed
ſi ante.ff.de excep.rei iudi.quia li.penden. nihil debet innoua
ri, vt vidiſtis in clement. 2. vt li. penden. Vigeſimoſeptimò li-
mita in exceptione adulterij,quæ poteſt opponi contra agen-
tem ad ſeparationem matrimonij quò ad totum,nam talis ex-
ceptio impedit lit. conteſta. & proceſſum, vt 32. q. 5. c. j. & fi.
poteſt etiam opponi talis exceptio in vim peremptoriæ poſt
li.conteſta.ſm Ioan.And.hic,& in c.pen. & fi.s̃. de adul. & ibi
per Innocen. Vigeſimooctauò limita in exceptione per quam
dicit̄,tu venis contra factum tuum, vt no.in l. poſt mortem.ff.
de adop.& ibi per Bal.& no.in c.diuerſis fallacijs.in fi.s̃. de cle.
22 coniu.† Vigeſimononò limita in exceptione,quem de euictio-
ne tenet actio eundem agentem repellit exceptio, prout dici-
tur in l.vendicantem.ff.de euict.nam talis exceptio poteſt op-
poni in vim declinatoriæ, & impedit li. ingreſſum, vt in l.3.C.
de fi.inſtru. lib.10.& ita tenet Bart. ibi dicens,ꝙ talis exceptio
poteſt opponi,& in vim declinatoriæ,& in vim peremptorię,
de quo etiam no.per glo.in l.3.§.ibidem.ff.ad exhi.& idem te-
net Bal.& Ang.in d.l.3.in fi.C.de fi.inſtru.licèt Bal.in l. vendi-
trici.C.de re.alie.non alie.ſentiat,ꝙ talis exceptio ſit merè per
emptoria.Sed dic,vt s̃. & vide etiam per eum in d.l. vendican-
23 tem.† Trigeſimò limita in exceptione proueniente ex ſtatuto
vel conſtitutione,diſponente ꝙ quis non audiatur, vt in l.2.C.
ne quis uel a regia.ſm Bal.in d.l.poſtquàm liti.quod uidetur te
nere Bar.in d.l.nam poſtea.& An.in l.ſi quis a libe.§.ſi quis a li
bertis.ff.de li.agno.ubi uoluit per illum tex.ꝙ exceptio, tu nō
debes audiri,obſtante tali lege, uel ſtatuto, impedit li. ingreſ-
ſum.& facit l.2.C.de legi.& ad prædicta uide per Bar.in l. cum
lex.ff.de fideiu.& in l.non ſolum.§.quamquā.ff.de iniu.& per
Ange.in l.fi.C.de male. & ma.& idem dicit Bal.in l. edicto.C.
de edi.diui.in 13.oppo.ubicuuq; lex, uel ſtatutum prohibet, &
annullando procedit,quia proceſſus ſuperuacuus fieri non de
bet,nec poteſt.ar.l.j.§.quod autem.ff.de alea.Trigeſimoprimò
limita,quotieſcunq; ad fundandum iuriſdictionem iudicis al-
legatur contractus,ſine quo aliàs non eſt iuriſdictio.nam tunc
exceptio ꝙ de contractu conſtet ſaltem ſummariè impedit in-
greſſum litis,ſm Bal.in l.præſcriptione.C.ſi contra ius uel uti.
pub. dicentem debere de hoc cognoſci duobus temporibus,
& modis,uno in prin.& ſummatim,altero in meritis cauſæ,&
plenè ad finem ſniæ.de quo articulo uide plenè dicta in c. Ro-
mana.§.ɔ̃hentes.s̃.de fo.compe.eo.lib.Trigeſimoſecundò limi
ta in exceptione proueniente ex pacto de non adeundo iudi-
cem,ut l.dedi.in prin.ff.de cōdi.ob cau.& tenet Bal.in d.l.poſt
quàm liti.Trigeſimotertiò limita in exceptione, quæ opponit̄
hic

A D D I T I O.

a V.G.Qñ aūt dicat̄ libellus ineptus,ponit Cor.conſi.121.quamq̃.litera i. lib.j.
Qñ aūt non vitiet̄ productio libelli inepti,idem Cor.cōſ 62.i.līa c.& d.lib.j.

hic, non possum in ius vocari, vt in d.l. vir bonus. & tenet Bal. in l. exceptionem. C. de proba. quia quoties declinatur persona iudicis, talis exceptio cum respiciat processum, impedit li. conte. fm Bal. ibi. & idem tenet in l. edicto. C. de edicto diui. in 14. opp. per l. fi. C. de exce. & idem dicit Bal. in d.l. edicto. si exceptio nascatur ex statuto prohibitorio, quo casu non põt tali statuto renunciari, & ideo potest tũc opponi in quacunq; parte iudicij. argu. l. 2. §. si iudex. ff. de iudi. in ver. inhibita. Trigesimoquarto limita, quotiescunque declinatur persona actoris, fm Bal. in d.l. exce. puta si dicatur, ꝙ agens sit seruus, vel filiusfami. C. de ordi. iud. l. j. & 2. vel ꝙ sit excõicatus. s. de exce. c. pia. & in c. 1. s. de rescri. eo. lib. & idem in omnibus exceptionibus præiudicialibus, de quibus Insti. de act. §. p̃iudiciales. quia exceptiones præiudiciales sunt probandæ, & proponendæ ante li. conte. vt C. de adul. l. qm̃. & l. 3. in prin. ff. de præuari. fm Archi. & Io. An. hic. & facit quod idem Io. An. no. in c. vt circa. in ver. alioquin. s. de elec. eod. lib. & quod tenet Pau. in cle. in plerisque. de elec. super ver. honore.

24 †Trigesimoquinto limita in exceptione opposita cõtra agentem fami. ercifcun. per quam negatur ꝙ sit hæres, quia talis exceptio potest opponi ad processum ante li. contest. & eam impedit. & hoc est speciale ne fiat p̃iudicium petitioni hæreditatis, quæ de sui natura debet præcedere, vt in l. si quis libertus. ff. de pe. hære. & de hoc etiam est tex. in l. j. ff. fa. ercifcun. Regulariter aũt si aliquis agit petitione hæreditatis suo nomine, vel ex iure cesso, non habet ostendere ante li. conte. se hæredem, vel ius sibi cessum, sicut agens rei ven. ante li. conte. non habet probare se dominũ. & talis exceptio, ꝙ non si hæres, vel dñs non impedit li. conte. sed est merè peremptoria. & ita determinat Pau. in cle. in plerisque. de ele. super glo. in ver. honore. quod no. vide Bal. & Bar. in l. nec intẽtio. C. de transac. ita etiam dicit, & tenet hic formaliter Io. An. in prin. Trigesimosexto limita in exceptione per quam cõcluditur omissionem formæ requisitæ in actu a iure, vel statuto, vt est si opponatur exceptio per quam dr̃, ꝙ agens non seruauit formam in appellatione traditam, cum talis exceptio sit de re finita, & ante li. conte. veniat opponenda, & examinanda, vt hic & voluit Ioã. An. in d.c. vt circa. in d. ver. alioquin. pro quo facit quod no. glo. in c. 1. de elec. eo. lib. Trigesimoseptimo limita in exceptione nullitatis [a] appellationis, cum veniat opponẽda ante li. conte. & litis conte. impedit. s. de ap. Romana. §. si verò, fm Io. Mon. & Io. And. in d.c. vt circa. ver. alioqn. ut ibi plenè p eos, & Dñi. Trigesimooctauo limita in exceptione p quã apparet notoriè de iniustitia actoris, vt per Inno. in c. j. s. de offic. vica. & facit quod no. in c. ad decimas. s. de resti. spolia. eod. lib. & ita sentit hic Ioan. An. & tenet hic Lap. & Dñi. ex dictis Io. An. hic. & facit quod tenuit Spe. in titu. de excep. in §. dicto. ver. item si non dicatur. Idem etiam vr̃ sentire Io. An. in c. fi. s. de libel. obla. & in d.c. vt circa. in uer. alioquin. post Io. Mo. Idẽ ẽt voluit Anto. de Bu. in d.c. fi. & in c. 1. de ordi. cog. & ibi Imo. idem tenet. idem vr̃ tenere Bal. in d.l. postq̃. liti. & facit glo. in c. super literis. de rescri. & quod no. in l. qui cum maior. §. si partis. ff. de bo. libe. quod tene menti. Trigesimonono limita, quãdo exceptio merè peremptoria fuit opposita ante li. conte. & parte non ꝯdicente fuit probata, cum tunc impediat li. conte. & actori agenti silentium sit imponendum. s. de accu. veniens. fm Archi. & Io. An. quod ideo est, quia cum sit admissa probatio, ex ea redditur factum notorium: vnde iudex non debet admittere, vt vlterius in causa procedatur. s. de fil. presby. qm̃ ad hoc. quod no. de elec. si forte. in glo. si ergo. in fi. & de elec. in cle. constitutionem. in fi. fm Io. An. quod sine dubio procedit in probatione facta per instrumẽta, sed in probatione facta p testes facit dubium, quia non videntur ritè recepti, ex quo parte non citata, vel monita sunt recepti, fm no. in c. 2. s. de testi. & in l. si quando. C. de test. Quadragesimo limita in exceptione peremptoria quæ apparet ex narratis per actorem, cum tunc ipse se excludat quasi per suam confessionem, ut l. cum precũ. C. de libe. cau. fm Pet. de Anch. hic. & videtur tenere Bal. in d. l. postq̃. liti. & facit quod no. in d.c. ad decimas. & per Bar. in l. eũ qui ita. §. q. ita. ff. de verb. obl. qñ exceptio est decreta seu annexa petitioni ipsius actoris. †Quadragesimoprimo limita, qñ opponitur exceptio, quòd sit factũ pactum cum alia persona, vel super alia re q̃ in libello deducta, quia pactũ in vna re, vel cum vna persona non habet locum in altera, vt in l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pact. dummodo incontinenti probetur, vt in l. lecta. in ver. pactum. ff. si cer. peta. & ibi no. & in d.l. nam postea. Quadragesimosecundo limita, vbi debitor conuentus a creditore opponit sibi exceptionem, eo quia non obtulit sibi pignus quod habuerat ipse creditor, nam talis exceptio impedit litis ingressum. ita dicit Bal. in tit. de contro. inter do. & va. & alle. l. apud Celsum. §. item quæritur. ff. de excep. do. & facit quod no. in l. Iul. §. offerri. ff. de act. emp. Debet enim agens primo implere ꝯtum ex parte sua, & talis exceptio ꝙ non impleuerit, impedit litis ingressum in ꝯtibus nominatis., ut d. §. offerri. nec sufficeret velle præstare cautionẽ de implendo, regulariter fm Bar. in l. quibus diebus. §. Termilius. ff. de cond. & demon. in 5. col. ibi, item id quod s. dixi. & idem tenet Bald. in l. si traditio. C. de act. emp. in 2. col. de quo per glo. fi. in l. 2. C. loca. & ibi per Cy. & alios Doct. et per Bal. in l. ex placito. in fi. C. de re. permu. Et hoc procedit in ꝯtibus nominatis. Sed in innominatis dic idem, & fortius, quia omnia pacta in ꝯtibus innominatis, & exceptio, ꝙ quis non seruauit pacta, uel non impleuit ex parte sua, est peremptoria impediens litis ingressum, & obuiat natiuitati actionis, quia ante implementum non est nata actio, fm no. in l. ex placito. C. de re. permu. & ita tenet Bal. in l. peremptorias. C. sen. rescin. non pos. in 3. colũ. in princip. Quadragesimotertio limita in exceptione proueniẽte ex laudo emologato, ut est dictum s. in glo. 2. & tenet hic Ioan. Mo. & sequitur Bal. in d.l. peremptorias. in 4. col. Et idem in exceptione proueniente ex amicabili compositione facta in spiritualibus post litem motam, cum per eam possit dici lis finita, fm Ioan. An. hic. & sequitur Bald. in d.l. peremptorias. Et idem in exceptione proueniente ex laudo arbitratoris, cum habeat vim transactionis, vt in Auth. vt dif. iudi. post princ. secundum Pet. de Ancha. hic. & facit quod no. in c. j. s. de arbi. & uide no. per Bal. in l. si causam iudicati. C. de execu. rei iudi.

ADDITIO.

a V.G. Exceptio nullitatis quando impediat executionem sententiæ? Alex. consi. 95. lib. 2. Bar. Soz. consi. 1 58. visis. lib. 2. & exceptio nullitatis, licèt non admittatur contra tres sententias conformes, tamen admittitur quando est incompetentia iudicis. Thom. Gram. consi. 1. nu. 48.

SVMMARIVM.

1 *Libellus est offerendus ab actore reo.*

2 *Litis contestatio an fiat, si reus respondeat negando narrata prout narrantur uera esse, & petita fieri non debere.*

3 *Litis contestatio omissa, etiam de partium consensu, annullat processum.*

4 *Oportet, verbum inducit necessitatem.*

CAP. II.

1 SI oblato. †No. libellum esse offerendum per actorem reo, & posset recta via offerri sibi per ipsum actorem, vt in auth. offeratur. C. de li. contesta. & ita tenet Bar. ibi. & Inno. & Io. An. in c. j. s. de lib. obla. intellige qñ offertur in præsentia iudicis de mandato iudicis sedẽtis pro tribunali: secus si transmitteretur copia in citatione, quia non sufficeret, fm Io. An. in ad di. Spec. in titu. de li. conce. §. nunc uideamus. in fi. operatur tãtalis transmissio, quia reus per hoc intelligitur instructus, fm no. per Inno. in c. 2. s. de dila. & per glo. in cle. 2. vt li. pe. per Bar. in d. auth. offeratur. & per Doc. in d.c. j. & uide per glo. in uer. oblatos. in cle. 2. de appel. & in cle. causam. in uer. porrecto. de elec. uolentem, ꝙ expensis actoris debeat libellus offerri ipsi reo, de quo ibi no. & per Bal. in d. aut. offeratur. qui pro hoc allegat tex. in l. j. §. edere. ff. de eden. In glo. j. in fi. & per Spe. in ti. de excep. §. viso. versi. sed nunquid. & reprobatur glo. fi. in l. j. C. eod. fm Ioan. An.

2 †In glo. in uer. facta. ibi, petita fieri nõ debere. no. glo. & idem tenet Rota in deci. 12. quæ inci. Item si pars. dicẽs, ꝙ si reus respondendo libello actoris negat narrata prout narrantur vera esse, & petita fieri non debere, ꝙ ex hoc inducitur li. contesta. licèt expressè non dicatur ꝙ animo contestandi ita respondeat. In ea. glo. ibi, & sic intelligantur ꝯria. & ita procedat glo. in Auth. de exhi. reis. §. sancimus. uer. suscepto. & ratio huius glo. est, quia talis sic excipiens, & libello respondens nõ stat in finibus exceptionis, sed vltra procedit dicendo se nõ teneri vel debere, & sufficit siue negetur ius siue factum, fm Inno. in d.c. 1. Bal. tñ in d.l. j. voluit prædicta procedere qñ reus respondet præsente actore: secus si eo absente, & ita sentit glo. in d.c. j. & Hostien. ibi. & tenuit Spe. eo. titu. §. qñ. ver. sed vtrũ absente. Rota tñ in deci. 254. quæ incip. Item si dato. tenet ꝙ ẽt per responsionem factam absente parte inducatur li. conte. & ita sequitur d. Flo. & d. Antonius. in d.c. j. propter quorum auctoritatem dicta opinio seruaretur in practica, fm Imo. ibi. facit l. cum precum. C. de li. cau. quia in confessione quę fit per scripturam coram iudice, non requiritur præsentia partis, cum scriptura semper loquatur, ut l. Arriani. C. de hære. & per Bart. in l. certum. §. si quis absente. ff. de confes. & voluntas non præsumitur mutata, nisi probetur. s. de bap. maiores. Quid autẽ si reus

reus respondet cum protestatione ꝙ non intendit litem con-
testari,per glo.& Doc.in d.ca.1.& per Rot.in d.deci.12. & ple-
ne no.in reg.exceptionē.j̃.eo.lib.& per Bald.in l.j.§.illo. C.de
lati.li.In ead.glo. ibi, non intelligatur facta Bal. tñ in d.l.j. hoc
limitat,nisi talis exceptio proponatur actore pñte, quia tūc li-
tis contestatio inducitur.quod non vr̃ verum, quia litis conte-
statio inducitur per narrationem & responsionē ad eam, sed
excipiendo non vr̃ respondere libello, ex quo non vr̃ negare
vel confiteri,vt no.in d.reg. exceptio.ergo litis contestatio nō
inducitur.& ita sequitur Bal.in l.exceptionem. C.de prob.per
3 l.eleganter.§.si quis post.ff.de condi.indebi.†In glo.fi. in prin.
etiam de consensu partium,ſm Arch.& Io.An.cum partes nō
possint renunciare in tribus substantialibus ordinis iudicia-
rij,vt est libelli oblatio,litis cōtestatio,& ꝙ sñia feratur in scri-
ptis,ſm glo.ordi.in c.de causis.s̃.de offic. deleg. & ita ēt voluit
Rota in decisi.88.tenens, ꝙ litis contestatio non potest omitti
ēt de cōsensu partium. An autem ipse iudex possit cogere reū
præsentem ad litem cōtestandā?tex.hic facit.ꝙ sic,in ver.opor
tebit,ex quo tale verbum inducit necessitatē, vt per glo.in ca.
j.j̃.de excep.& in c.cum ab vno.j̃.de re iudi.glo. tñ fin. in auth.
qui semel.tenuit ɔ̃rium.& idem Bar.ibi.& Bal.in d.l.j.& d. An
to.& Imo.in d.c.j.de quo etiam per eos in c.fi.s̃.de iur. calum.
& vide tex.no.in l.si cum.§.qui iniuriarum.ff. qui satisda.cogā.
4 †Iste tex.in ver.oportebit,iuncta gl.facit,ꝙ verbum, oportet,[a]
a inducat necessitatem,vt hic,& per glo.in c.j.j̃.de excep.ꝙ reus
præsens possit cogi litem contestari.Glo.tamen fin.in auth.q
semel.C.qũo & qñ iu.vult ɔ̃rium, quia si vna pars est præsens
& nolit, non possit iudex præcisè cogere,nec habere litem ꝓ
contestata,licèt possit contra partē recusantē procedere mul-
ctando,& procedere tanq̃ contra contumacē, & sequitur Bar.
ibi.& idem Bald.in d.l.j.circa medium.& d.Anto. & Imo.in d.
c.j.dicens,ꝙ licèt non possit iudex facere, ꝙ lis habeatur ꝓ cō-
testata,tñ poterit ad hoc cogere partes per detentionē ꝑsonę,
& ideo d.Ant.in c.pe.s̃.de iur.calum.dicebat, ꝙ licèt iudex nō
possit facere ꝙ lis habeatur pro contestata,tamen poterit in ci
tatione mittere copiam libelli,& citare reum vt veniat ad re-
spondendum, cum cōminatione quòd aliàs habebit eum pro
cōfesso:& tūc si erit cōtumax poterit eū hr̃e pro cōfesso: & ita
sequit̃ Imo.ibi.super quo articulo vide Bar.in l. scire.§.sufficit.

ADDITIO.

a Nic.Sup.Verbum,oportet.Adde c.1.de rescrip.supra eo.lib.c.cum singula.iū
cta glo.de conces.præben.infra eo.lib.& in l.si quādo.C.vnde vi.& in Auth.
de iu.in §.oportet.
V.G.Et verbum, oportet,quando importat honestatem.21.q.j.confide.in cle
men.j.§.2.& ibi Card.de sup.neg.prælat & Io.An.in c.vt quis. de elec.in 6.

De iuramento calumniæ. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum calumniæ debet præstari in exordio litis,idest statim post li*
tem contestatam.
2 *Iuramentum calumniæ debet præstari tam ab actore quàm a reo.*
3 *Argumentum licèt sit ualidum ab ordine rubricarum, fallit tamen si ali-*
ter in iure fuerit dispositum.
4 *Iuramentum calumniæ differt a iuramento testis,quia iuramentum testis*
potest expresse remitti,non autem iuramentum calumniæ.
5 *Iuramentum credulitatis adiungere cum iuramento de veritate dicenda,*
est vtile.

CAP. I.

1 SI de calumnia. †No.j. ꝙ iuramētum
a calumniæ debet præ
stari in exordio litis.quod Io.An. intelligit sta
tim post li.conte.[a] ar.c.ex parte.el 2.s̃. de verb.
signifi.& quot modis sumatur exordium litis
per glo.& Doc.in l.j.§.j.ff. si quis ius dic. & in
c.super qōnum.§.quòd si.in j.glo. de offi.deleg. Si tñ non fuis-
set præstitum in exordio litis pōt peti ꝙ ipsum iur̃m veritatis,
vel calumniæ præstetur in qualibet parte litis, vt hic dr̃. & di-
cit hic Ioan.An.ꝙ poterit exigi ēt post conclusum in causa ex
officio iudicis,non aūt ad instantiam partis,ſm no.in c. cū Ioā.
s̃.de fi.instru.& in c.pastoralis.s̃. de causa pos. & facit glo.s̃.de
iureiur.ex literis.& tenuit Bal.in l.2.§. sed quia veremur. C.de
iu.calum.In causis verò summarijs videtur,ꝙ posset exigi, etiā
ad petitionem partis,per id quod dicit glo.sing.in ver.interro-
gabit.in cle.sępe.de ver.sig.Secundo no.ibi,de substantia. a cō
2 trario sensu,ꝙ solennitas substantialis omissa,licèt postea sup-
pleatur,non facit actum conualescere. † Vlti.no.rōnem quare
in iudicijs exigatur iur̃m calumnię & ueritatis,& quia dicta ra
tio conuenit pariter actori & reo, sequitur ꝙ ab vtroq; sit præ
standum,& non refert a quo prius præstetur,nec est in hoc or
do attendendus,ſm Arch.& Io.An.licèt Spe.eo.tit.§.2.ver.po-
ne ꝙ.& in uer.nunc dicamus.in princip.teneat ꝙ actor debeat
prius.pro quo facit tex.in c.præsentium.§.j.j̃. de testi.& uide ꝑ
3 glo.in l.2.C.eo.in glo.sicut ergo.& Insti.de pę.te. liti.§.j.†In gl.
in versi.existat.ibi,quia alijs iuribus sustinetur,vt dixi tene mē
ti ex glo. licèt aliàs ex ordine rubricarum, & ex ipsis rubricis
licitè possit sumi argu.in iure, vt per glo. in uer.debitis titulis.
s̃.in proę.huius li.Et idē etiam est ex ordine literę, seu scriptu-
rę,vt in c.mandato.j̃.de præben.tñ prædicta procedunt,nisi cō
trarium in iure dispositum appareret,quia tunc nec ex ipsis ru
bricis,nec ex ordine scripturæ esset licitum arg.vt dicit hic gl.
4 no. † In glo.in ver.tacite, in fi.& in hoc differt a iuramento te
stis,ꝙ expressè potest remitti, vt in c.tuis.s̃. de testi.& non ta-
cite,vt s̃.de testi.licèt.sed in iuramento calumniæ est totū ɔ̃riū,
quia pōt tacitè omitti,& non expressè remitti,vt hic in gl.quę
dam ergo pñt tacitè fieri,& non expressè, de quo per glo.in c.
fi.s̃.de vi.& hone.cle.et xj.qō.j.inclita. Et aduerte,quia licèt sit
b verum, ꝙ iur̃m calumnię possit tacitè omitti,[b] tñ si petatur et
dimittatur iudicium est nullum, quia tunc est de substantiali-
bus iudicij,ſm Bar.in l.de pupillo.§.qui opus.ff.de no.ope.nū.
et tenent Doc.in §.fi.qui hic alle.in glos. ideo malitiosi procu-
ratores petunt a principio ꝙ iuretur de calumnia, et postea vl
terius non curant insistere, vt sic postea in fine si nō appareat
iuratum sit iudicium nullū.et de his uide per Imo.in l. qui bo-
na.§.si alieno.ff.de dam.infec. In glo.in uer.utile. no. ex glo.ꝙ
de propria significatione huius verbi, est ꝙ non importet ne-
cessitatem,vt per glo.83.distin.in summa.et j̃.de re.eccle. cap.j.
5 †In glo.in ver.deseruient,in fi.vide per Inno.in c.præsentium.
j̃.de testi. circa fi. dicentem vtile esse cum iur̃o de veritate ad-
iungere iuramentum credulitatis:quod multum commendat
ibi Hostien. de quo ibi per Ioan. An.in quo differat iuramen-
tum calumniæ a iuramento veritatis, uide per Spe.eo.ti.§.1.in
fi.et per Bal.in l.2.§.quod obseruari.C.eo.titu.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Contestatam.Adde l.2.& ibi Bar.C.eo.tit.de iu.ca.Spec.ti.de de off.
om.iu.in §.6.ver.post litem conte.
b Nic.Sup.Omitti.Adde Bar.& Bal.in l.iusiurandum.ff.de iureiu.Bar.in l.prola-
tam.C.de senten.
V.G.Tu adde,quando iuramentum calumniæ de cōsuetudine tolli possit, Lu
do.Pont.in suis singul.versi.iuramentum . & versi.dicit rem non nouam. Et
iuramentum ipsum calumniæ præstatur a procuratore uel curatore , in ani-
mam ipsius iurantis,non autem principalis.Ruy.consi.73.nu.5.lib.5.

SVMMARIVM.

1 *Causa appellationis est diuersa causa a principali.*
2 *Procurator tenetur iurare de calumnia in animam suam,licèt habeat spe*
cialissimum mandatum ad sic iurandum nomine domini, vel ad respon-
dendum.
3 *Iuramentum malitiæ potest exigi a iudice in quacunque parte litis.*
4 *Lis contestari debet in causa appellationis.*
5 *Procurator tenetur iurare de calumnia in animam suam, & domini sui, li*
cèt in alijs iuramentis sufficiat quòd iuret in animam domini.
6 *Administratores qualiter iurant de calumnia, sicuti tutores ,curatores,*
prælati &c.

CAP. II.

1 IN appellationis. No.j.ꝙ † causa appella
tionis dicit̃ esse diuersa
a principali:de quo hic in j.glo.hinc est ꝙ procura-
tor causę principalis non cogitur prosequi causam
appellationis.s̃.de procu.non iniustè.ideo est,ꝙ in causa appel
lationis aduocato debetur aliud salarium,de quo tñ per glo.in
l.ita demum.C.de procu.et per Bal. in l.j. C.de suffrag.et in cā
appellationis fiunt nouæ probationes, vt in clemen. testibus.
de testib. et dicitur instantia esse diuersa a causa principali, ut
s̃.de appel.ex ratione.iuncto c.cum vestrum.de iudic.est ēt di-
uersitas iudicis,ut in l.eos.C.de appel. et diuersitas tribunalis,
vt in c.2.s̃.de consue.eod.lib.et uide in d.l.ita demum.et in c.fi.
j̃.de testi.et per Bald.in d.l.inuitus. et in rub. C.ne li.in vna ea.
2 cau.et in iuribus hic in j.gl. alleg. † Secundo no.ibi,sint instru
cti.et tene menti quod procurator tenetur in animā suam iu-
rare de calumnia, licèt habeat specialissimum mandatum ad
sic iurandum nomine dñi,vel respondendū, vel agendū,et rō
est,quia procurator non debet causam suscipere si est iniusta.
C.de iudi.l.rem non nouam.meritò ipse de calūnia iurare de-
bet:de veritate verò procurator iurare non tenetur, qñ respon
sio non imminet facienda, vel si immineret esset paratus dñs
3 respondere qui prius iurauerat,ſm Io. An.†Vlti.no.ꝙ in omni
bus causis,et in quacunque parte li.et quoties iudici vr̃, potest
exigi

exigi iurm malitię, ēt si prius sit iuratum de calumnia vel veritate. & procedunt prædicta ēt in iudice delegato, et si delegatus recusatur vt suspectus posset exigere tale iurm malitię ab accusante, fm Io. An. de quo per Spec. in ti. de accu. §. qualiter. ver. quid si sit præsumptio. & dixit hic Io. An. ꝙ clausula, quoties viderit expedire, de qua hic in tex. operatur, quia si per eā vel similem clausulā remittitur aliquid prout iudici vř vel arbitrio iudicis, ꝙ nulla ꝓbationis necessitas imponere nō possit, ēt de hoc referri qō, sicut dr in simili per glo. no. in c. statutū. §. assessorem. de rescrip. e. li. qđ locū hēt non solū si ad iudicem referatur dicta clausula, sed ēt si ad partē, vt in c. j. circa fi. s̄. eo. ti. fm Io. An. pro quo facit in c. vt commissi. in ver. si expedierit. j̄. de hære. Et aduerte quia aliqñ remittit̄ aliquid cōscientiæ, & an tunc possit appellari, vide per glo. in d. §. assessorem. & in cle. j. de iu. pat. Aliqñ remittit̄ libero arbitrio alicuius, tūc non pōt appellari, vt in l. fideicōmissa. §. quanq̄. & ibi per Bar. ff. de leg. 3. & ita procedit quod no. Host. in c. qualiter. s̄. de iudi. Aliqñ remittitur arbitrio simpl̄r, & tunc pōt appellari, fm glo. no. in c. super his. s̄. de accu. quia vbi fit mentio de arbitrio intelligitur de iusto, vt d. l. fideicōmissa. §. si sic. & per glo. in ver. defensiones. in cle. sæpe. de ver. sig. Aliqñ fit cōmissio prout iudici vř, tūc Io. An. hic, tenet ꝙ non possit referri qō. facit quod dixit Inno. in c. fi. s̄. de fer. & tenuit Bald. in l. 2. C. qūo & qñ iu. Sed in ꝯrium facit glo. in c. 2. s̄. de cor. vitia. & gl. fi. in c. j. j̄. de cōfe. quod tenet Bald. in l. j. C. ne li. ter. prouo. & in l. j. C. de pęna iudi. & per Barto. in l. in venditione. §. j. ff. de bo. auth. iu. Quare Bal. hic facit drīam inter ea quæ sunt magni præiudicij, ꝙ possit appellari: secus si parui. & vide per Inn. in c. pastoralis. & in c. præsenti. de rescri. & per Bar. in l. j. ff. de le. 2. & per Do. in c. j. s̄. de consti. & vide tex. in c. 1. j̄. de censi. Aliqñ fit cōmissio cum clausula, quoties viderit expedire, & tunc non pōt appellari, et nulla probatio requirit̄ur, fm Io. An. licèt glo. fi. iuncto tex. in
4 c. 1. in fi. j̄. de cōfes. faciat in ꝯrium. †In glo. in ver. iurō, in fi. tene menti glo. tenentē, ꝙ in cā appellationis dēat lis contestari, de quo per Bal. in auth. hoc sacrm. C. eo. & per Io. An. & Do. in c. Raynaldus. hic alle. & per Rotā in deci. 8. quæ inci. item fuit dubitatum vtrum appellationes. & in deci. 465. quæ incip. item ꝙ auditor. In glo. in ver. procuratores, in fi. vide per glo. in auth.
5 principales. C. eo. ti. †In glo. in ver. ab ipsis, in prin. tene menti ex glo. j. ꝙ licèt in alijs iuramentis procurator iurare debeat in animā dñi, vt in iuribus hic alle. in glo. & plene no. in c. ꝑsentium. §. j. j̄. de testib. & ibi vide: tñ in iurō calumniæ, & in animā dñi, & suam iurare tenetur. & ita ēt tenet Rota in deci. 37. quæ incip. Item quidam procurator. & in deci. 40. quæ inci. Item ꝙ ꝓcurator. vbi ēt tenet, ꝙ si procurator nolit iurare in animam suam, sed dñi, possit dñs puniri pęna c. fi. s̄. eo. qđ intelligit hic Dom. qñ esset talis procurator, cuius cōtumacia uel ꝯfessio noceret dño. facit c. 2. j̄. de cōfes. qđ qñ sit, no. in c. 2. vt li. non cōte. als verò secus esset si non p̄iudicaret, fm Do. Administratores verò legales, sicut sunt p̄lati, rectores ecclesiæ, tutores, & curatores, debent iurare in aīam eorum, & non dñi. s̄. e. in pertractādis. & ibi per glo. Quid aūt si ꝓcurator simpl̄r iurat se nō calū. cā petere vel defendere? tenuit Bar. in l. q. bona. §. si alieno. ff. de dam. infec. ꝙ videant̄ iurasse in aīam vtriusque, & sic in animā dñi. qđ intelligitur Imo. ibi, qñ esset simpl̄r petitum iurari de calumnia: secus si specificè ꝙ iuraretur in animā dñi vel procuratoris, tunc non sufficeret simpl̄r iurare, sed specificè, vt est petitum, & als iudiciū esset nullū, per ea quæ dicta sunt s̄. c. prox. super glo. in ver. tantæ. & tenēt Doc. in l. 2. §. sed quia veremur. C. eo. Secundo no. ex glo. limit. ad fi. c. j. eo. vbi dr̄, ꝙ ad iurandū requiritur spāle mandatū, quia ꝓcedit in iurō p̄stando noīe dñi, & in eius personā, non aūt in iurō p̄stando per ꝓcuratorē
6 suo noīe, fm Dñi. † In ea. gl. in fi. & ibi vide per Do. de alijs administratoribus, & de tutoribus, & curatoribus, p̄latis, & hospitalarijs, & de patre, & de defensore, & de ꝯiuncta persona, & de ꝓcuratore in rem suā, de quibus ēt per Bal. in l. 2. §. ꝙ obseruari. C. eo. Et qualiter procurator iurans in animā suam, vel dñi debeat concipere verba. per gl. in c. tibi dño. hic alle. in gl. & per Do. in d. §. si alieno. & per Inno. & Do. in d. c. ꝑsentium. & in d. c. in pertractandis. vbi ponūt no. limita. ad hanc decrē. quia licèt possit exigi iurm calūniæ a ꝓcuratore in aīam eius, q̄tumcunq; habeat specialissimū mandatū ad sic iurandum, et quantūcunq; dñs per prius iurasset, si tñ ꝓcurator hēt a dño spāle mandatū ad iurandū in certa cā, & iuret in aīam suam & dñi, nō poterit cogi dñs postea ad iurandū, quantūcunq; esset iustior vel legalior ꝑsona, licèt in iurō & r̄nsione fienda positionibus uel articulis fortè aliud esset, & p̄dicta intelligit Ioā. An. in c. proxi. nisi procurator haberet gn̄ale mandatū iurandi de calumnia ad causas, & sic non spāliter in certa cā, quia tunc bene potest iudex velle expressè, ꝙ iuret ipse dñs principalis, de quo ibi dicetur. In glo. in ver. iuramentū, in fi. ista ratio non procedit, quia in vero diuersas aīas hēat, vt s̄. de conces. præbē. quia diuersitatem, ideo vinculum quod ligat animā vnius non ligaret animam alterius, cum iuramentū sit personale. s̄. de iureiur. veritatis. per Inn. & sic hæres dēt iterū iurare de calūnia, licèt defunctus per prius iurasset, fm Dñi. & de his per Spec. eo. ti. §. 2. ver. sed nunquid habēs. & ver. seq. vbi quærit quid si mutetur iudex, de quo ēt per glo. in l. 2. in prin. C. eo. titu. In gl. in ver. in omnibus. in fi. & quod no. per Spe. eo. ti. §. j. ver. 2.

ADDITIO.

a V.G. Nota, ꝙ iuramentum calumniæ præstatur a procuratore, uel curatore in animam ipsius iurantis, non autem ipsius principalis. Ruyn. consi. 73. nume. 5. lib. 5.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum speciale requiritur in omni iuramento præstando per procuratorem.*

2 *Procurator habens mandatum ad iurandum de calumnia dicitur habere mandatum sufficiens, etiam si non adijciatur causa in qua debet iurari. Adde ad idem nu. 3. & 4.*

CAP. III.

1 Nulla. †No. j. casum in quo requiritur speciale mādatum, scilicet ad iurādū de calumnia: imò in omni iurō requiritur spāle mandatū, vt in c. qui ad agendum s̄. de procu. eo. lib. & per Bar. & Imo. in l. qui bona. §. si aliena. ff. de dam. infec. debet tñ exprimi in specie qualitas iuramenti: vnde non sufficeret mandatū simpliciter ad iurandū, nisi exprimatur de iuramento calumniæ, vt hic in tex. & in cle. non pōt. de proc. vbi idem probatur, fm Imo. ibi dicentē, ꝙ si procurator haberet speciale mandatū ad iurandū de calumnia, non posset iurare de veritate dicēda, qa requiritur ꝙ in specie in mandato sit expressa qualitas iuramēti, & vna specie expressa non extenditur ad aliam speciem, ut d. cle. non potest. & per hunc tex. reprobatur opi. Cy. in l. 2. §. sinautem. C. e. tit. volentis, iurm calumniæ non posse præstari p procuratorem habentē speciale mandatū. Et scias, ꝙ sicut iuramentū pōt præstari per procuratorem habentem speciale mādatum, & potest recipi ipsius iurm per procuratorē, ut in cle.
2 j. de iureiuran. Vlt. no. ꝙ † si procurator habet mandatum ad iurandum de calumnia, eo ipso dr̄ habere sufficiens mādatum, ēt si non adijciatur in causa in qua debet præstari, vt in cle. nō potest. de procu. & ita tenet Imo. ibi, in prin. & ita debet intelligi tex. hic. & quod no. Doc. in d. §. si alieno, de quo j̄. & eo ipso ꝙ procurator hēt mandatū ad iurandū de calū. vř habere mādatū ad iurandū in aīam dñi, ēt si aliter non sit expssum, ut in d. cle. non potest. & ibi per Imo. imò fm Io. An. hic iudex, tunc tenetur admittere procuratorē ad iurandū in aīam cōstituentis, intm ꝙ si non admitteret, diceretur iniuriam facere, vt hic in tex. ēt si principalis persona esset iustior uel legalior, quod procedit, fm Io. An. qñ procurator habet speciale mandatum in tali causa, ut est tex. hic, quia tunc dicit Io. An. non est ratio, ꝙ requiratur vnus dñs, licèt iustior vel legalior, nisi in r̄nsionibus, postea fiendis ad petitionē partis uel iudicis, fm no. in ca. 1. s̄. de iudi. eo. lib. & ita limitatur tex. in d. §. sinautem. Sed si ꝓcurator esset generaliter datus ad causas cum potestate iurandi de calum. in animā dñi. & tunc dicit Ioan. An. ꝙ si uera esset opinio, ꝙ talis procurator possit iurare de calumnia, de quo j̄. dicetur, tunc iudex non diceretur facere iniuriā si non admitteret talem procuratorē ad iurandū, sed velit per principales iurari, quia in tali causa de qua spāliter agitur dr̄ dñs magis instructus, fm Io. An. & facit glo. fi. j̄. in prin. In glo. in uer. aduersarij. in fi. uide per Spe. eo. titu. §. restat. ver. sed q̄d dices in syndico. vbi syndicus gn̄aliter ꝯstitutus iurat sine alio spāli mādato: secus si ad unam cām tm̄, fm Spec. ibi. †In glo. fi. in fi. no. ex
3 glo. ꝙ ad hoc ut ꝓcurator,[a] ēt effectus dñs litis per li. cōte. iurare possit de calūnia, requirit̄ ꝙ hēat ad hoc spāle mādatū in certa & noīata cā, & ita est tex. hic. si ergo hēret gn̄ale mandatum ad causas tam p̄ntes quā futuras cū p̄tāte iurādi de calūnia, tūc vř ꝙ tale mandatū non sufficiat, nec sit ꝓcurator admittēdus, ex quo tunc ꝓcurator non pōt dici instructus, & posset tūc negare, qđ fortè ꝯfiteretur si esset instructus. & ita fm Io. An. est casus hic, & ita tenet. & licèt dicat ꝙ sæpius viderit admitti talem procuratorem cum generali mādato ad iurandum, de iure tñ requi-

ADDITIO.

a V.G. Procurator hodie debet iurare de calumnia. Cor. consi. 86. Cōtra. a. & b. in 2. lib. & procurator habens mandatum ad iurandum, satis dicitur habere mandatum ne contractus dicatur simulatus. Ruy. consi. 66. num. 5. lib. 4.

requirit̃ specialissimum mandatum, & ꝙ sit expressa certa cau
sa, vt patet in tex. ibi, ad causam & ibi, in ea. & ita tenet Bal. in l.
si procurator. C. de proc. quia al's dñs nõ incurreret periurium
ex iuramento procuratoris cum non videatur mandasse pro-
curatori delictum, vt ff. de ꝯdi. inde. l. si procurator. & ita etiam
sequitur Bal. in d. §. si autem. & Bar. in d. §. si alieno. dicit tamen
ꝙ communis obseruantia, a qua non est recedendum, se habet
sufficere ꝙ habeat quis mandatum generale ad iurandũ de ca-
lumnia, licèt nõ exprimat̃ in qua causa. & idem sequit̃ Imo. ibi.
pro quo videt̃ tex. in clem. non potest. de procu. ſm Imo. ibi in
prin. sed quæritur, quid si dominus est absens de longinquo, &
procurator habet generale mandatũ ad lites & causas sine po
testate iurandi de calumnia. tenuit Spec. in d. §. restat. ꝙ tunc sit
dandus curator bonis. Bar. in d. §. si alieno. tenet procuratorem
posse tunc iurare in causam dñi: & hoc in subsidium. ar. l. dam-
ni. §. fi. ff. de dam. infe. & idem dixit in iuramento veritatis, vel
affectionis. & ita limitatur tex. hic. & sequitur do. Anto. s̃. eo. in
4 c. ceterum. † Sed gl. & Io. de Imo. ibi tenet opi. Spe. & idẽ Cy. &
Bald. in d. §. si autem. & hoc quando dominus est valde in re-
motis. al's daretur dilatio procuratori vt annũciet domino, vel
mittat sufficiens mandatum. & ita tenet Ioan. An. in d. c. cæte-
rum. Sed de his plenius vide per Imo. in d. §. si alieno. tenẽtem
tunc posse dari curatorem bonis, quando dominus est absens
ex causa probabili: secus si ex voluntaria: quo casu nũquam da
tur curator, vt l. ab hostibus. ff. ex quib. cau. maio. & hoc in acto
re absente: sed ex parte rei absentis posset indistinctè dari cura
tor, vt sic nõ remaneat indefensus. & sic videtur velle Imo. ibi,
ꝙ eo casu quo non posset dari curator, ꝙ imputãdum sit domi
no qui legitimum procuratorem non cõstituit: cum paria sint
non esse vel minus legitimè esse. s̃. de procu. Nic. & tunc tenẽ-
dum videtur ꝙ s̃. dicit Ioan. An. distinguendo an sit absens ex
causa voluntaria, vel non. Quid autem in procuratore ad nego
tia, ex quo potest pro eis agere & cõueniri in iudicio, s̃. de pro-
cu. qui generaliter. an iurabit de calumnia? tenet hic Ioan. An.
ꝙ pro negotijs gestis a se, ex quo in illis satis est instructus, iu-
rare poterit de calumnia, non in alijs. argu. l. seruos. C. de testi.
quod intelligit Domi. vt possit iurare in animam suam, non in
animam domini, cum tunc requiratur speciale mãdatum, vt sic
possit ligare dominum ad periurium, vt not. j̃. de iureiuran. c.
fin. Sed certè vt iuretur in animam procuratoris nullum man-
datum requiritur, vt per glo. ver. ab ipsis. s̃. c. proxi. Sed in ani-
mam domini tenendum videtur quod dicit Domi. licèt in con
trarium faciat quod dicit Bart. in d. §. si alieno. quando coniun-
cta persona agit pro coniuncta.

De restitutione spoliatorum *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Frequens, & assiduum, hæ dictiones qualiter differant.*
2 *Exceptio dilatoria debet proponi & discuti antequam procedatur in prin cipali.*
3 *Post, dictio refertur ad actum immediatè sequentem.*
4 *Exceptio spoliationis an sit dilatoria.*
5 *Dies dati termini, an computetur in termino.*

1 CAP. I.

FRequens. † No. j. differentiam inter has
a dictiones, frequẽs, & assidua.
de quo hic per Ioan. And. quod inducit Dom.
ad testes dicentes aliquid assidue [a] fuisse factũ:
quia satis est ꝙ debitis temporib. fuerit factũ,
licèt non continuè, & omnibus horis, vel om
ni die, & idem dicitur de verbo, continuè. per gl. in c. sicut. j̃. de
verb. signi. & de consec. dist. 5. nunquam. de his per Io. An. s̃. in
proe. decret. & per Archid. 22. distin. sacrosancta. & per Bart. in
2 l. j. ff. solu. mat. † Secundò no. ibi, insistit. ꝙ exceptio dilatoria est
prius discutienda & terminanda q̃ in negotio principali pro-
cedatur, vt hic, & s̃. de iud. exhibita. si tamen iudex procederet
ad vlteriora videretur tacitè pronunciare super exceptione nõ
admittenda, vt probatur j̃. in tex. ibi, procedere nõ postponat.
& facit tex. s̃. de rescrip. dilectus. el 2. & in c. ex parte M. s̃. de ap
pella. & ibi per Doc. & glo. 2. in c. fi. de appel. & in c. consuluit.
in ver. appellat. de offi. deleg. & in l. 2. §. sed si debitor. ff. de iudi.
3 † Tertiò no. ibi, post diem. de hac dictione, post [b], quæ refertur
b ad actum immediatè sequentem. facit gl. & Inno. in c. congre-
gatio. s̃. de elec. quod inducit Dom. ad testes dicentes aliquem
possedisse post talem: quia intelligit̃ de possessione immedia-
ta. facit l. 2. §. postea. & §. apud. ff. de re iud. Aliquando tamen de
notat actum mediatum, vt no. in c. Victoniensis. de ele. & j̃. de
appella. non solum. & vide per Domi. in c. j. in princ. s̃. de con-
sti. eo. lib. Vlti. no. ꝙ deficiens in probatione exceptionis dila-
toriæ debet statim condemnari in expensis, non expectato fi-
ne litis principalis. facit c. pia. j̃. de excep. posset tamen vsq; ad
finem causę fieri condemnatio, ſm Inno. in c. sæpe. s̃. de appel.
4 & no. in c. finem litibus. s̃. de do. & contu. † In glo. in ver. pe-
rimitur, in fi. no. glo. volentem, ꝙ exceptio spoliationis sit di-
latoria. & facit tex. hic in ver. impedit. & sic sequitur ꝙ non pos
sit opponi post litis contest. quod quidam intelligunt etiam si
nouiter peruenisset ad notitiam. & facit c. pastoralis. hic alleg.
de quo per Archi. 2. q. 2. c. j. super glo. fi. & per Ioan. And. in c. 2.
s̃. de ordi. cogni. concludentem, ꝙ audiatur per viam exceptio
nis post. li. ꝯtest. ex quo habuit ortum post. de quo ibi per Doc.
In glo. in ver. ab actore. in fi. s. de expoliatione facta a tertiò, &
sic in ciuilibus, vel quando agitur ciuiliter potest excipi de ex-
poliatione facta ab ipso actore. quod intelligit Io. And. j̃. §. pro-
xi. quando talis spoliatio est facta ab actore ipsi reo: secus si sit
facta alteri personæ, etiã a qua reus ius haberet: quia exceptio
spoliationis non competit contra illum, contra quem non cõ
peteret interdictum vnde vi, vel bonorum raptorum. s̃. eo. titu.
cum ad sedem. & sic quando agitur de vi ablatiua, vel compul-
siua. de quo tamen vide per Doct. in c. 2. s̃. de ordi. cogni. super
glo. quæ incip. sed quare. De expoliatione verò facta ab alio q̃
actore, excipi nõ potest, vt hic in tex. qui procedit etiam si res
spoliata peruenerit ad ipsum agentem, licèt tunc contra eum
agi possit alio remedio. s̃. eo. c. sæpe. ſm Io. And. Item procedit
cum spoliatio sit facta a procuratore ipsius agẽtis suo proprio
nomine spoliante, vt l. procurator. ff. de exce. do. Et idem si spo
liatio sit facta a syndico collegij agẽte nomine collegij, etiam
si ipse syndicus sit de collegio, cum tunc de tali expoliatione
excipi non potest, ſm Io. And. & tenuit Spe. in tit. de posse. §. j.
ver. sed nunquid. & ver. seq. & de his plenius per Doc. in d. c. 2.
& in c. fi. de ordi. cog. & ibi per glo. & vide in l. colonus. & in l.
cum fundum. & in l. qui possessionem. ff. de vi & vi arg. & per
Rotam in decis. 436. quæ incip. Item fuit dubitatum, pone ꝙ. &
per Bal. & Ang. in l. inuasor. C. de interdi. & vide in c. olim. el 2.
s̃. eo. vbi potest opponi de expoliatione facta a tertio ad impe-
diendam executionem sententię, sed propriè non est executio
expoliationis, sed allegatio in opus, ſm Io. And. In glo. in ver.
15. in fi. & in d. c. pia. & tenet hic Io. And. hunc terminum non
posse prorogari, licèt Ioan. Mona. & Archi. contra. de quo dice
5 tur in d. c. pia. † In glo. in ver. proponitur, in fi. tene menti glo.
volentem, ꝙ dies dati termini non computetur in termino. &
idem voluit in d. c. pia. & j̃. de pręben. in c. statutum. & in clem.
2. de appella. Et conclude, ſm Imo. & Domi. ꝙ qñq; constat de
mẽte iuris vel iudicis ꝙ computetur vel non, & stamus certo.
& ita sit text. hic, dum dicit post diem & c. aliàs consideranda
sunt verba: nam aliquando datur simpliciter terminus 15. die-
rum, & non computatur, quia intelligitur de proximis, vt ff. de
verb. obli. eum qui Kalendis. & j̃. de præben. non potest. & ita
procedit glo. in d. clem. 2. & in d. c. pia. Aliquando dicitur, hinc
ad tres dies, & tunc fit computatio de momẽto ad momen-
tum, vt 2. q. 6. biduum. & istud operatur actio hic. facit l. 3. §. mi-
norem. ff. de mino. & in l. j. §. dies. ff. quando appell. sit. Et idem
quando assignatur terminus computandus ab actu, non a die
actus, vt d. §. biduum. & no. in clem. causam. de elec. Si verò assi
gnatur terminus a die quo debet celebrari actus, & tunc dies
termini non computat̃ in termino, vt in d. c. statutum. cum di-
c ctio, [c] a, denotet exclusionem, vt ibi per Ioan. And. & vide per
gl. no. in ver. a die. in cle. sicut. de appel. & per Spe. in ti. de cita.
§. viso. in fi. & plenius per Doct. in l. j. ff. si q̃s cau. & in cle. fi. de
ęta. & quali. & per Io. An. in c. quã sit §. j. s̃. de ele. eo. li. super gl.
d in ver. mensem. vbi singulariter sensit, ꝙ in dubio sp̃ dies [d] ter-
mini computetur, & fiat computatio de momẽto ad momen-
tum,

ADDITIONES.

a Nic. Su. Assiduè. Adde de significatione istius verbi, vide gl. in c. de quibusdã. 37. di. gl. in c. quamuis. de offi. or. s̃. e. li. & in l. Mæuia, ff. de manu. test.
Vin. God. Nota, ꝙ assiduitas facit bona ingenia. Ros. Bust. in 2. par. ser. 29. litera d. de documentis datis scholaribus vt assiduè studeant. quod habetur in tract. Io. Neui. Sil. Nupt. in lib. 7. tract. fol. 34. nu. 45.

b Nic. Sup. Dictione, post. Adde l. fructus. ff. sol. ma. Doc. in l. quoties. in §. fi. ff. de hære. insti. Doct. in l. illud. ff. de acqui. hære.
Vinc. God. De ista dictione, Bar. & DD. in l. 2. §. credendum. ff. si cer. pet. Mart. in 2. parte fide. q. 12. nu. 24. fol. 29.

c Nic. Sup. Dictio, a. Adde Io. An. in c. 2. de rescrip. s̃. eo. lib. Barto. in l. patronus. in §. j. ff. de leg. 2.

d Nic. Sup. Dies. Adde gl. in c. interiorum. 2. q. 6. Io. An. in c. fęlicis. de pę. li. 6. in nouel. Pau. de Leaza. in cle. causam. de elec. Bar. in l. 3. si quis cau.
Vin. God. Adde de his quando dies termini computetur in termino, per Alex. in l. cùm bis sextus. de verb. signi. & quod no. in l. annicul. eo. tit. & per Fely. in c. placuit. col. j. de præscri. per eundem Alex. in l. j. ff. si quis cau.

tum, niſi in caſibus expreſſis in iure. Qñ verò vltima dies ter-
mini eſſet feriata, an tunc cadat in ſequentem diem?no.in l.2.
§.fi.C.de tempo.appel.& ibi per Bald. & in c.cum dilecti.š.de
dolo & contuma.per Docto.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatio omnium bonorum & maioris partis æquiparantur.*
2 *Pœna huius c.non habet locum ſi crimen denunciatur ad pœnitentiam.*
3 *Quid ſi ſpoliatus ſit reſtitutus, ſed non integraliter.*
4 *Lex abrogata licet allegari non poſſit, tamen eius ratio poteſt allegari.*

1 Illum. † No. j. ꝙ ſpoliatio omnium bonorum & maioris
partis æquiparãtur, ideo aliàs dicitur, ꝙ ſicut aliena
tio oĩum bonorũ præſumeretur fieri in fraudẽ, vt in l.omnes.
§.Lucius. ff. quæ in frau.cre. ita & álienatio maioris partis, vel
reum magis precioſarum, vt ff.de pecu.l. ſumma cum ratione.
& nõ ſolum ſi ſimul & ſemel, ſed etiam ſi diuiſim, vt l. nomẽ.
§.filiæ.ff. de leg.3. & ſicut metus perditionis omniũ bonorum
dr̃ eſſe iuſtus metus, š.quod me.cau.alias. ita & maioris partis,
vt dicit Io.An.per iſtum tex.in d.c.alias.& tenuit Inno.in cap.
pen.š.quod me.cau.vbi dixit, ꝙ non ſolum maioris partis, ſed
et magnę partis eſſet iuſtus metus. facit l. propter litem. ff. de
excu.tu.& l.ſi vnq̃. C.de reuo. dona. & quod no.in c.potuit.š.
2 de loca.& C.de iu.emphy.l.j.†Secundo no.ibi, criminaliter ac
cuſatur: nam infertur, ꝙ tex.hic non haberet locum, qñ denun
ciaretur crimen ad pęnitentiam, ſm̃ Ioan.An. nec etiam habe
ret locum, qñ ageretur ciuiliter ex crimine ad intereſſe agen-
tis. Et idem ſi de crimine agatur per viã inquiſitionis, ſiue im-
ponatur eadem pęna, vel diuerſa ſi ageretur per viam accuſa-
tionis, ſm̃ no.š.de accu.inquiſitionis.ex quo tex.hic ſolum ha-
bet locum, qñ criminaliter quis accuſatur, & cum exorbitet a
iure cõi debet ſtrictè intelligi in caſu quo loquitur, ſm̃ Io. An.
& facit glo.j̃.de reg.conſti. & prædicta procedunt qñ expolia-
tio eſſet facta a tertio: ſecus ſi ab ipſo promouente inquiſitio-
nem, quia tunc extaret exceptio ſpoliationis, & ita põt intelli-
gi š.de off.deleg.venerabili.ſm̃ Io.An. ex quo no.ꝙ iura exor-
bitantia loquentia de accuſatione nõ habeant locum ſi de cri-
mine agatur per inquiſitionem, vel denũciationẽ. Sed quo ad
tex.hic Arch.3.q.2.ſi epiſcopus.tenet ɔ̃rium, per no.per Innoc.
& Hoſtien.in d.c.venerabili.& idem ſequitur hic Dñi.quia ca
nones antiqui hic declarati, etiam de inquiſitione loquuntur,
vt 3.q.2.c.2. iſta ergo conſtitutio declarans debet habere locũ
in omnibus caſibus in quibus locum habet ipſa cõſtitutio de-
clarata, vt in Auth.de fi.ante inſtru. do.na.§.j. & quia ratio hic
expreſſa in tex.habet locum ſi per inquiſitionem agatur, cum
inquiſitus ita habeat facere expenſas ſicut accuſatus. Sed cer-
te tenendum videtur, ꝙ dicit Io.And.nam Papa ita interpreta-
tur hic antiquos canones, quæ interpretatio facit ius, vt l.fi. C.
de leg.an tñ in pęnalibus, vel odioſis fiat exceptio ab identita
te rationis, vide glo.ibi no.in c.1.š.de temp. ord. Tertio no.ibi,
per violentiam. ꝙ vt locum habeat tex.hic, requiritur ꝙ ſpolia
tio ſit facta per violentiam expulſiuam, vel ablatiuam bono-
3 rum: ſecus ſi expoliatio ſit facta per dolum, ſm̃ Io.And. † Vlti.
no.ibi, deſtitutum affirmat ꝙ requiritur vt tp̃e quo agitatur iu
dicium ille ſit ſpoliatus oĩbus bonis vel maiori parte: ſecus er-
go ſi recepiſſet bona vel maiorem partem, quia tunc ceſſaret
iſta exceptio, ſicut ſi a principio ceſſaret ſi haberet quis maio-
rem partem bonorum.& hoc ſi opponatur de expoliatione fa
cta à tertio: ſed ſi de expoliatione facta ab accuſatore, tunc re
quiritur ꝙ ſpoliatus ſit integraliter reſtitutus, ſicut eſſet quan-
do ageretur ciuiliter. & ita loquuntur antiqui canones, de qui
bus hic fit mentio, ſm̃ Ioan.An.& vide per Archi. 3.q.2.c.cum
eccleſiæ. & prædicta procedunt qñ eſſet facultas rerum reſti-
tuendarum: aliàs ſi res eſſent in longinquo, & de hoc cõſtaret
tunc ſi actor ſatiſdaret de re, vel ęſtimatione danda, tunc pote
rit procedi in cauſa, vt in l.ſi fundus.ff.de pign.& per Spe.in ti.
de poſſe.§.2.ver.ſed nunquid.ſm̃ Io.An. facit quod no. Bart.in
ſua diſpu.quæ incip. Lapus. & Barto. in l.2. ff. de in ius vocan.
4 † In glo.in ver.ſubſtantia. in fi.vnde eſt ſumpta auth. minoris
debitor.C.qui da.tu.poſ.& no.ex glo.ꝙ licèt lex abrogata, ſeu
correcta allegari non poſſit, vt l.fi. C. de vete.iu. tñ eius ratio
a põt allegari, cum correcta lege [a] in dicto, non uideatur corre-
cta eius ratio.facit š.de iudi.c.nouit.in ver.nec illud.ſecundum
Hoſt.& Io.An.& ita voluit glo.in l.j.ff.de coniun. cũ emã.lib.

ADDITIO.

a V.G.Legum correctio, an inducatur ſi in lege noua ſint uerba taxatiua. Cor.
conſi.172.in hac litera e.& f.lib.4.

SVMMARIVM.

1 *Quæſtio præiudicialis ſi incidit in iudicio, iudex poteſt præfigere terminũ
illam proponenti, intra quem agat.*
2 *Excluſus ab agendo videtur excluſus ab excipiendo.*
Adde ad idem nu.3.

1 Solet. No.ꝙ † ſi qõ præiudicialis incidit in iudicio põt iu-
dex aſſignare terminum proponẽti illam, intra quẽ
agat.facit c.lator.š.qui fi.ſint legi. & præfixio termini ad agen
dum includit ꝙ iudicium ſit finitum. & hoc quia præſumptio
erat hic ɔ̃ opponentem: aliàs ſecus eſſet, vt š.de appel. ex inſi-
2 nuatione. † Vlti. no. ꝙ excluſus ab agendo per lapſum termi-
ni, vr̃ excluſus ab excipiendo, quod ideo eſt, quia terminus tẽ-
debat ad excluſionem exceptionis: regulariter verò dicitur, ꝙ
annalia ad agendum ſunt perpetua ad excipiendum, vt in l.2.
in fi.de excep.do. de quo hic per Pet. de Anchi.& per Doc.in
l.j.& in l.inuaſor.C.vnde vi.& quod no.in clemen.j.de reſtitu.
3 in integ.†In glo.in ver.æſtimamus.in fi.& etiam vt poſt termi
num præfixum ad agendum non audiatur, vt d. l. diffamari.&
d.l.cum Titia.ff.de accu.& vide hic per Ioan.An.ponentem 18.
caſus, in quibus quis poteſt compelli ad agendum, de quibus
etiam per glo.& Doc.in l.j.C.vt ne. inui. & per glo.& Bald.in
d.l.diffamari.& per Bar.in l.2.ff.de re iu. vbi determinat, ꝙ ſub
ſiſtente iuſta cauſa poteſt iudex arctare etiam actiones largiſſi
mas.& dicit hic Io.An.ꝙ nõ poteſt quis cogi præcisè ſe defen-
dere, cum prouideatur actori per punitionem contumaciæ, vt
š.vt li.non conteſt. tuæ. & c.quando.& hoc niſi ſit procurator
rei, pro quo ſciente dominus cauit, de quo per glo.in ver.cogi.
in cle.j.de procu.uel niſi ſit procurator actoris qui cauit de de-
fendendo, vt in l.ſed hoc.ff.de procu.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio ſpoliationis non habet locum in caſu huius §.nec ẽt in notorijs.*
2 *Abbas ſi petit decimam a laico, & laicus excipiat ſe eſſe ſpoliatum ab eo
dem rebus temporalibus, non obſtat exceptio.*
3 *Cauſa poſſeſſorij ſuper reſtitutione rei ſpiritualis, an dicatur verè ſpiri-
tualis.*

1 Ad hoc. † No. vnum caſum in quo exceptio ſpoliatio-
nis non habet locum, nec etiam haberet locũ
in notorijs, ſm̃ Io.An.hic.& š.de appel.propoſuit.& tenet Spe
cu.in tit.de poſſeſſ.§.2.in prin.Sed Lap.hic contra, quia in no-
a torijs [a] requiritur citatio, vt per glo.in c.ad noſtram.el 3.š.de iu
reiuran.& ſic datur defenſio: ſed ſpoliatus non poteſt ſe defen
dere cum nihil habeat, vt hic in tex. ergo debet prius reſtitui.
quod dictum poſſet procedere qñ eſt ſpoliatio omnium bono
rum, vel maioris partis, vt š.§.proxi. aliàs ſecus. uel poſſet pro-
cedere qñ talis exceptio opponeretur cõtra executionem ſen
tentiæ, vt habetur in c. olim. el 2.š.eo.titu. aliàs procederet di-
ctum Ioan.And.ſm̃ Domi.Et an habeat locum dicta exceptio
ſpoliationis, qñ agitur interdicto vti poſſidetis, ut quis nõ tur-
betur in ſua poſſeſſione, uide per Inn.& Io.An.in c.fi.š.de or-
di.cog.Et quid ſi repetatur depoſitum, an poſſit opponi dicta
exceptio ſpoliationis? glo.& Doc.in c.2.š.de ordi. cog. tenent
ꝙ ſic: non tamen haberet locum dicta exceptio contra agentẽ
ad obſeruantiam iuramenti, ut in c.& ſi Chriſtus.š.de iureiur.
ſm̃ Io.And.in d.c.2. quod intelligit Imo.ibi, niſi ſpoliatio fue-
rit facta poſt præſtitum iur̃m.ar.c.quidam.š.de iureiur. Nec ẽt
haberet locum dicta exceptio contra conquerentem de alio,
qui impedit ne filium ſuum baptizet, ne defunctum ſepeliat,
ne parietem ruentem reficiat, ſm̃ Io.in c.2.& ibi per Inn.an di
cta exceptio poſſit opponi petenti confirmationẽ electionis.
In glo.j.in prin.hæc ſolutio non procedit, cum inter quaſcun-
que perſonas vertatur qõ: habet locum tex.hic indiſtinctè lo-
2 quens. † In ea.glo.ibi, uel dic.ex hac ſolutione infertur, ꝙ ſi ab
bas petit decimas a laico, & laicus excipiat ſe ſpoliatum ab eo
rebus temporalibus, nõ obſtabit exceptio, cum decima ſit q̃d
ſpirituale.Sed certe licèt ipſum ius decimandi ſit quid ſpiritua
le, tñ ipſę res decimarum non ſunt quid ſpirituale, ut no.in cle
men.diſpendioſam. de iu. procedit ergo ſolutio glo. ut uerbũ
in eccleſiaſticas, de quo in tex.ſumatur pro iure ſpirituali, q̃d
b non cadit in laicum,[b] vt š.et hunc intellectũ ſequitur hic Ho-
ſtien.& Ioan.Mo.tamen multum reſtringit tex. hic etiam im-
propriat, quia res priuatæ ipſius eccleſiæ ſunt eccleſiaſticæ, ut
patet in ti.de re.eccl.per totum.& no.in c.fi.š.de iu.eo.li.Qua-
re Archi.hic ponit in 3. intelle. ut ſumatur hic res eccleſiaſtica
pro priuatis rebus, & ſic pro fundo uel domo eccleſiæ. vnde
agebatur

ADDITIONE.

a Nic.Sup.In notorijs Adde Bal.in c.bonæ memoriæ.el j.in 6.col.de ele.
V.G.Adde, ꝙ in notorijs ordo eſt non ſeruare ordinem, ſed executiuè proce-
dere.Thom.Gram.deciſ.37.nu.57.
b Nic.Sup.In laicum.Adde c.ſacroſancta.& c.Meſſana.de elec.c.j. 16.q.7.c.lai-
cis.eadem cauſa, & q.& in c.bene quidem.96.diſt.

agebatur hic de ecclesiastica, reus excipiebat de expoliatione
rei suæ quã vt propriam possidebat, & tunc non ob. exceptio,
vt hic: sed in d.c. cum dilectus. non excipiebatur de re propria,
sed de re quam tenebat ab ecclesia in feudum, ideo obstat ex-
ceptio, ex quo in effectu vtraque erat res ecclesiæ, & iste vr̃ ve
rus & melior intellectus, & nulla seq̃tur correctio, vel impro-
priatio ad tex. sed intelligit vt loquit. i. ꝙ de re priuata quæ pro
pria est, & quæ possidetur a laico, vel clerico vt priuato ad rem
ecclesiæ, quæ dr̃ publica; , cum illius dñium ad nullum priuatũ
spectat. 16. q. j. c. fi. & 12. q. 2. aurum. non excipiatur, vel econuer-
so. facit c. 2. s̃. de denũ. & l. fi. C. de sacro sanc. ec. & ita Papa in-
terpretatur hic antiqua iura, vt s̃. in tex. & ita sequitur hic Boa-
tinus qui exemplificauit istum tex. sic, laicus spoliauit ep̃m ca-
stro suæ ecclesiæ, postea agit ɔ̃ ep̃m conueniendo illum vt pri-
uatum ad fundum, & tunc non poterit ep̃s, sed vt priuatus, &
postea agit ɔ̃ laicum vt ep̃s, tunc non habebit locum exceptio
spoliationis: & ita sequitur Inn. in d.c. cũ dilectus. & Io. An. ibi
in gl. hanc exceptionẽ facit glo. in l. meminerint. in fi. C. vnde
vi. & sm̃ p̃dicta posset intelligi tex. in d.c. cũ dilectus. & vide p
Host. in summa eo. titu. qñ facienda. versi. quid si vir. Spe. in tit.
de posses. & peti. §. j. ver. quid si ego. vbi dicunt ꝙ si agitur pos-
sessorio vel petitorio de mandato, non obstabit exceptio spo-
liationis rerũ. Et vide ẽt no. per Lap. in sua alle. 68. in pe. co. vbi
tenet, ꝙ si rector ecclesiæ petit decimas a parochianis, p̃t ei op
poni exceptio spoliationis, si denegauit eis sacramenta, vel ce
lebrationẽ diuinorũ, seu cũ difficultate, seu incõmoditate ma-
xima hoc faciat, cum decimæ propter hoc debeantur. 16. q. 5. de
deci. ideo qui non seruit diuinis non debet habere decimas. s̃.
de pato. c. fi. & de deci. tua nobis. Et idem dicit Lap. ibi si excõ
municatus cõueniatur super eo, super quo fuit excõicatus in-
iustè, quia poterit excipere ꝙ non prius teneatur respondere,
nisi absoluatur, & sic restituatur sibi cõio omniũ qua fuit iniu-
stè priuatus. & ita tenuit prima glo. in fi. in cap. cum inter. s̃. de
exceptio. quod intelligit ibi Io. An. esse verum, qñ agit excõica
tor, vel ille qui fecit eum excõicare: secus si tertius, quia de ex-
poliatione facta tertio non posset excipi, vt s̃. in tex. in versi. si
3 in ciuilibus. † Extra glo. vide hic per Archi. & Io. An. an cau-
sa possessorij sup restitutione rei spũalis dicatur verè spiritua-
lis? & dicit ꝙ non. & ita tenuit Inno. s̃. de elec. cum dilectus. in
glo. hic habeas. & glo. ibi in ver. iuramento. & Inno. in c. lite-
ras. s̃. de iu. calumn. ex quo infertur, quòd de tali causa possit
agi coram iudice seculari. facit c. relatum. el 2. s̃. de iure patro.
sed ɔ̃rium tenet hic Domi. & Ioan. An. in d.c. fina. cum posses-
sio rei spiritualis censeatur spiritualis, vt in c. causam quæ. s̃. de
præscrip. & ita voluit glo. hic. Nec obst. d. ca. relatum. quia lo-
quitur de possessione rerum temporalium, de quo tamen arg.
vide plenè in d.c. literas. per dominum Anto. & Imo. & alios.

SVMMARIVM.

1 *Actor qui agit iudicio restitutorio contra eum qui iuuatur iure communi, debet docere de titulo.*
2 *Spoliatus ut obtineat restitutionem, requiritur quòd duo probet, primo se esse spoliatum, secundo se possedisse tempore spoliationis.*
3 *Spoliatus licèt sit ante omnia restituendus, si tamen sit verisimilis præsumtio contra agentem possessorio recuperandæ, nunquàm restituitur.*
4 *Res quando est intra fines alicuius parochiæ præsumitur ad dictam parochiam pertinere.*
5 *Decimæ prædiales præsumuntur pertinere ad ecclesiam parochialem in qua sunt sita prædia decimabilia.*
6 *Spoliatus quando sit ante omnia restituẽdus, uel non, nota hic quatuor casus cum eorum limitationibus. & nu. 7. 8. & 9. vsque ibi, in ea glo. ibi, & ita posset responderi.*
10 *Possessorium recuperandæ, an detur ex sola possessione naturali, uel corporali.*
11 *Exceptio dominii licèt non obstet agenti possessorio recuperandæ, nisi de dominio ipsius rei, & sic de tali exceptione notoriè constet.*

1 CAP. II.

AD decimas. † Agens restitutorio iudicio ɔ̃
eum qui iure cõi iuuatur, debet
de titulo docere. hoc dicit, sm̃ Ioan. Mo. Vel sic sm̃
Domini. Spoliatus petens se restitui cõtra illũ qui
iure cõi probato iuuatur, succumbit si aliud non ostendat. h. d.
No. j. quia dicebat Oldra. in suo consi. 99. & Spe. in titu. de syn
dico. §. j. ver. porrò. & se. ꝙ si syndicus constituatur a collegio p
nomina importantia vniuersitatem, vt puta capitulum, vel cõ
uentus, valeat tunc instrumentũ, licèt nomina singulorũ non
sint expressa: secus si constituatur per nomina importantia sin
gulos, vt canonici talis ecclesiæ & c. nam hoc vltimum vr̃ con
tra tex. hic, vbi nominatio collegij facta per nomina congruẽ
tia singulis de collegio includit totum collegium vel maiorẽ
partem. & sic verbum, canonici, includit capitulum, etiam in
actu, in quo requiritur totum capitulum vel maior pars, vt hic
in tex. & tenet Lapus, & Dñi. hic, per c. cũ ecclesia Vultera. s̃.
de elec. & de cau. poss. c. cum ecclesia. & sequitur Dom. hic. &
facit c. ex parte. s̃. de deci. An tñ debeant describi nomina sin-
gulorũ de vniuersitate vel collegio? per glo. s̃. de procu. c. fi. &
per Doc. in c. j. s̃. de sydi. Et cui incumbit onus probandi si obij
ciatur contra instrm̃, ꝙ maior pars collegij non interuenit, ui-
2 de per Fede. in suo consi. 144. † Secundo no. ibi, possedisse ali-
a quandiu, ꝙ spoliatus, [a] licèt longo tp̃e non possederit, sed ali-
quandiu. i. per aliquantũ tp̃s, ꝙ iudicis arbitrio relinquitur, sm̃
Archi. & Ioan. An. requiritur tñ vt spoliatus obtineat restitu-
tionem, ꝙ probet duo, primo se esse spoliatum, secundo posse-
disse tempore spoliationis, ut hic, & s̃. eo. olim. el j. & de off. de
leg. consultatio. Tertio no. ibi, spoliatus. ꝙ in decimis cadit spo
liatio, & per consequens qualiter possessio, quę qualiter acqui
3 ratur & perditur, per Do. in c. in literis. s̃. eo. † Quarto no. ibi, do
cuerint. & ita allegatur ꝙ licèt spoliatus sit ante omnia resti-
tuendus, & non possit opponi exceptio dominij, cum etiã prę
b do sit restituendus, vt d.c. in literis. tñ vbi est uerisimilis præ
sumptio contra agentem possessorio recuperandæ, ꝙ posses-
sionẽ ad quem petit se restitui iniustè occupauerit, & de iniu-
stitia ɔstet ex eius assertione uel iuris præscriptione, tunc num
quàm fit restitutio nisi probet iustam possessionem ex titulo,
de quo j. & uide per Rotam in deci. 259. quæ inci. Item si rector.
tenentem ꝙ rectori parochiali agenti possessorio recuperan-
dę ad decimas suæ parochię, quibus dicit se spoliatum a qui-
busdam religiosis, obstet exceptio p̃scriptionis centum anno
rum si religiosi asserãt se possedisse per tantũ tp̃s, quia tex. hic
loquitur in actore qñ ius cõe facit contra eum, non autem lo-
quitur in reo se defendente, quia licèt ius cõe faciat cõtra reũ,
tñ potest se defendere ex legitima p̃scriptione, & ex alijs de-
fensionibus. de quo j. in fi. Quinto no. ibi, iniuste. uerisimiliter
ꝙ possidens aliquid ɔ̃ iuris dispositionem p̃sumitur esse in ma
la fide, ideo debet ostendere titulum. facit c. contra morẽ. Sex-
to no. ibi, sit manifestũ. & ita alleg. ꝙ exceptio notoria defectu
proprietatis obstat agenti possessorio recuperandæ, licèt regu
lariter exceptio dñij non obstet, cum ẽt prædo sit sic restituen
dus ad suam possessionẽ, ut d. ca. in literis. de quo j. † Item no. ꝙ
4 eoipso ꝙ constat rem esse intra confines alicuius parochiæ, iu
ra parochialia illius rei p̃sumuntur ad dictam ecclesiam perti-
nere. sicut alias dr̃, ꝙ de iurisdictione episcopi p̃sumuntur esse
omnia quæ sunt sita intra eius dięcesim. s̃. de præsumpt. cum
olim. & de excep. cum uenerabilis. §. quia verò. & in c. dudum.
de deci. & 17. q. 7. oẽs basilicę. Et an idem sit pręsumendũ in ca
stris & uillis, ut p̃sumatur esse quo ad iurisdictionem de illa ci
uitate, in cuius territorio sunt sita, uide per Ioan. An. s̃. de iure-
5 iuran. nimis. & no. in l. qui exiui eo. ff. ad muni. † Vlt. no. ꝙ de
iure cõi decimæ prædiales spectant ad ecclesiam parochialẽ,
intra cuius limites prædia sunt sita, licèt dicta parochialis ec-
clesia sit simplex, & nõ baptismalis, q̃a ecc̃lia matrix erat hic
ecclesia sancti Nicolai, de quo plenè uide in c. cũ in tua. c. cum
ɔtingat. s̃. de deci. & ibi per gl. & Doc. & per Fede. in suo con-
si. 130. tenentem, ꝙ ex hoc solo ꝙ ecclesia sit baptismalis, tamẽ
propter hoc non posset dici ꝙ sit parochialis vel curata. & ita
ẽt tenent Doct. in cle. j. de bap. de quo ẽt uide per Imo. in c. ex
transmissa. in fi. de præscrip. ut in quodam consi. meo. In glos.
2. in fi. uide. s̃. de testib. cum olim. & s̃. de iu. causam quæ. & per
Lap. in sua alle. li. & quid in monachis uel canonicis regulari-
bus, per Ioan. An. in c. si religio. & c. generali. s̃. de elec. eo. lib.
In glo. in uer. asserunt, in fi. si ergo ex facie libelli constet ius
cõe facere contra agentem, non auditur agens, nisi doceat de
titulo, ut hic: secus si ex forma libelli hoc non constaret, puta
si simpliciter petat se restitui ad decimas talis loci, quia si op-
ponatur exceptio, de qua hic in tex. ex quo respicit proprieta
tem, nõ admittitur, ut in d.c. in literis. & ita debet intelligi tex.
hic sm̃ Pau. & Dñi. & ita etiam est de mente huius gl. de quo j.
6 In glo. in uer. eundem clericum. pro declaratione huius glos.
& tex. aduerte ad quatuor casus principales, quia aliqñ ius cõ-
mune

ADDITIONES.

a V.G. Nota, ꝙ spoliatus non restituitur, & obstat exceptio dominij quãdo postea difficilis esset recuperatio. Ruy. consi. 42. nu. 10. lib. 4. & spoliatur quis duobus modis, vi, & re ipsa. Ruy. consi. 5. nu. 7. lib 4.

b V.G. Spoliatus non est ante restituendus quando apparet spoliatum nullum ius habere. Hippol. de Mars. sin. 11. spoliatus tamen debet omnino restitui, etiã si eius possessio fuisset iniusta, & contra titulo possidentem. Goz. p[illegible] c. meus in consi. 99. nu. 3.

mune non facit contra actorem nec pro reo. Aliqñ facit pro reo, & non cõtra actorem. Aliqñ facit contra actorem & pro reo. Aliquando facit contra actorem & non pro reo. Primo casu spoliatus agens est ante omnia restituendus, non potest opponi exceptio dominij, & sufficit quòd probet spoliationem & possessionem, vt d.c. consultatio. & s̃. eo. cum ad sedem. & si possessio aliter non iustificetur, ſm Innocen. s̃. de ac. & qualiter. c. 2. & Ioan. An. hic j. in glo. seq. quod tamen limita, primo in beneficialibus in quibus petens restitutionem debet probare possessionem coloratam ex aliquo titulo, ſm glo. in cle. j. in fi. de cau. pos. & Archi. in c. eum qui. j. de eo qui mit. in pos. & Inno. in c. ex parte. s̃. de resti. spolia. dicentem sufficere pro colore ꝙ probet agens se apprehendisse possessionem beneficij auctoritate superioris, licèt forte electio vel collatio sit vitiosa. & ita etiam tenet Rota in deci. 393. quæ incip. Item & A. conferatur. Item sufficeret colorare possessionem ex tit. per confessionem spoliantis, vt tenet Rota in deci. 421. quæ incip. Itẽ fuit dubitatum vtrum confessio, de quo plene per Doc. in d.c. in literis. & per Rotam in deci. 408. quæ incip. Item fuit dubitatum & quæsitum. & in deci. 257. quæ incip. Item si quis. & per Lap. in sua alle. 52. in fi. & per Ioan. An. in addi. Spe. in titu. de restit. spolia. & in alle. 52. circa fi. Secundo limita in causis matrimonialibus in quibus eodem modo debet possessio colorari ex titulo, vt in d.c. ex parte. & in c. ex transmissa. s̃. eod. titu. Secundo casu principali quando ius cõe facit pro reo, sed non facit ꝯ actorem, tunc non est necesse, ꝙ spoliatus probet titulum, & ita procedit c. cum ecclesia. s̃. de cau. po. ſm vnum intellectum quia licèt ibi ius cõe faciat pro canonicis contra quos agebatur, tamen non facit contra actores, nec ius cõe resistit possessioni eorum, cum possint clerici ex sola confessione canonicorum illius ecclesiæ habere ius eligendi in causa. s̃. de elect. scriptum. hic autem residebat ius cõe. & ita est de mente Ioã. An. hic. tenet do. Ant. in d.c. cum ecclesia. quia ꝙ clerici præscribant vt eligant simul cum capitulo, hoc non est contra ius, sed
7 præter. † Tertio casu principali quando ius cõe facit cõtra actorem & pro reo, vt in casu huius dicti. & idem ſm Ioan. And. si si episcopus peteret restitutionem ecclesiarum alterius diœcesis ab episcopo in cuius diœcesi sunt sitæ, tunc non sufficit probare spoliatum, & solam possessionem, vt dicit glo. j. sed requiritur, ꝙ probetur titulus, ut hic dr̃ in tex. & tenet hic Ioan. Mo. & Io. An. et idem Lap. & Dñi. hic per hunc tex. dicens ex his, ꝙ si patronus petit restitutionem iuris patronatus cõtra epm̃ in cuius diœcesi est ecclesia, vel contra plebem in cuius plebenatu est sita, ꝙ patronus non sit audiendus, licèt probet spoliationem & possessionem, cum ius cõe sit contra eũ, & pro epo vel plebano, ut d.c. omnes Basilicæ. & in c. ad audientiam. el 2. de eccle. edi. Sed hoc dictum non videtur verum, quia possessio iuris patronatus non est contra ius, immo est præter, vel secundũ ius. s̃. de iu. pa. c. 3. & in c. consultationibus, sicut dicitur
8 s̃. in secundo casu principali. † Regulariter ergo quãdo ius cõe facit contra actorem & pro reo, debet iustificari possessio, vt hic in tex. quem limita primo, nisi possessio sit talis iuris, ꝙ testificetur ex sola patientia aduersarij, & ita fit tex. ſm vnũ intellectum in d.c. cum ecclesia. ſm Ioan. An. hic. & do. Anto. ibi dicentem, ꝙ ibi sola patientia canonicorum dat causam possidẽdi & illam inficiat. quod non est in casu huius c. quia ex quo ius resistit possessioni, non potest haberi possessio sine tit. Secundo limita, nisi in iure eligendi quod competit ex solo commodo possessionis bonæ fidei, vt d.c. consulta. & ita procedit d.c. cum ecclesia. ſm alium intellectum, ſm Io. An. hic verò loquitur in iure decimarum, quod non consistit in sola possessione bonæ fidei. Sed certe ſm Doc. ex quo sola possessio bonę fidei dat causam percipiendi fructus, idem esset in decimis, vt no. in c. grauis. s̃. eo. Tertio limita, vbi non agitur de graui præiudicio, quo casu nõ requiritur probatio tituli, & ita procedit d.c. cum ecclesia. ſm alium intellectum, ſm Pet. de Anch. Sed Do. contra, quia quòd fiat restitutio, non dicitur esse grauis p̃iudicij aduersario, vt per glo. in c. ex insinuatione. s̃. de procur. Quartò limita, nisi petens restitutionem longo tempore possedisset, quo casu probata longa possessione absq; tit. daretur restitutio. & ita procedit d.c. cum ecclesia, ſm alium intellectum: secus si possessio non esset longeua, ut hic in tex. ſm Ioan. An. Quintò & vlti. limita, nisi petatur restitutio ad id quod fuit spoliatus, lite uel appellatione pendente, quia tunc fit reuocatio attentatorum, nec alia probatio tituli requiritur, per no. 16. q. 3. volumus. & j. de appel. non solum. & tenet Inn. & Io. An. in c. 2. s̃. de resti. in integ. cum reuocatio attentatorum sit magis priuilegiata q̃ possessorium recuperandę, ut p gl. in cle. 2. in prin. vt li. pen. & ita tenet Rota in deci. 14. quæ incip. Item fuit dubitatum vtrum petenti. & hoc procedit etiam in beneficialibus si ſm Rotam ibi. pro quo est tex. sing. in c. si constiterit. s̃. de acc. quo casu sufficit probare spoliationem simplicem detentionẽ beneficij, & nõ obstat tunc notorius defectus tituli, vt ibi no. probatur. & sequitur ibi Pet. de Peru. & Imo. de quo per Rotã in d. deci. & per Doc. in c. bonæ. s̃. de appe. & uide hic per Domini. referentem Rotam in deci. 415. quæ incip. Item fuit dubitatum. sentire ꝯrium. & uide per Ro. in deci. 160. quæ incip. Itẽ
9 quod reus & per Imo. in cle. j. in fi. de cau. posses. † Quartò casu principali, quando ius cõe facit contra actorem, sed non facit pro reo, tunc non haberet locũ tex. hic. sed spoliatus esset ante omnia restituendus, ut dicit glo. fi. contra hoc. & tenet glo. & Arch. 8. dist. quo iure. & facit quod no. Io. An. in c. pastoralis. & in c. cum dilectus. s̃. de cau. pos. vnde si patronus spoliatus iure patronatus a laico, vel a rectore ipsius ecclesiæ, pro quo ius cõe non facit, petat se restitui: vel si vna ecclesia petat restitutionem quartæ partis decimarum, qua dicit se spoliatam a rectore parochiæ in qua sunt sitæ: hoc casu ius cõe non facit p reo excipiente, licèt faciat contra agentem, ex quo quarta decimarum est potius debita episcopo quam rectori ecclesiæ. s̃. de offi. ordi. conquerentem. sufficit probare spoliationem, & possessionem absque titulo, ſm Lap. & tenet Gas. de Calde. in c. j. de restit. spo. Sed aduerte, quia Io. An. in addi. Spe. super hac rub. vr̃ reprobare glo. hic, per no. per Inno. in c. constitutus. s̃. de fi. presby. volẽtem, ꝙ exceptio notoria defectus tituli agẽtis, licèt non fundet intentionẽ excipiẽtis, tñ obst. agenti possessorio recuperandæ, quod potest procedere in beneficialib. in quibus debet possessio colorari ex titulo, vt est dictum s̃. vnde non potest opponi de notorio defectu tituli agentis, licèt non fundet ius excipientis, & sequitur Rota in deci. 393. Item posset procedere qñ petens restitutionem nõ esset capax possessionis vel rei ad quam petit se restitui, vt si laicus petet se restitui ad decimas uel beneficium, uel si monachus ad vxorem, quia tunc põt opponi de defectu tituli ipsius agentis, licèt non fundet ius excipientis, per no. in d.c. constitutus. & per glo. in d.c. ex parte. & j. in ver. p̃sumitur. & in c. capitulum. s̃. de rescr. & in l. cum seruũ quispiam. C. de ser. fug. ſm Do. sed in alijs in quibus põt haberi possessio sine titulo, bene loquitur glo. hic. & ita vr̃ velle do. Ant. & Imo. in c. ex insinuatione. circa fi. s̃. de procu. & in d.c. in literis. & ibi plenius per eos. de quo j. & plene per Imo. in cle. j. de cau. pos. in 15. col. & per d. Nic. in c. si diligenti. in pe. col. s̃. de præscr. In gl. in ver. p̃sumitur. ibi, satis puto. Idem sequuntur hic Doct. licèt Paul. contra, & non bene.
10 † In ea. glo. ibi, no. & ita posset responderi ad d.c. cum cãm. ſm
a Io. An. ex quo no. ꝙ ex sola possessione naturali,[a] vel corporali non datur possessorium recuperandæ: intellige qñ ius commune facit contra ipsum agentem, al's esset ꝯ d.c. in literis. q̃a prędo nõ possidet, nec ciuiliter nec naturaliter, & tñ sua possessio corporalis sufficit ad restitutionẽ obtinendã. & uide gl. in d.c. ex parte. & in d.c. cãm. & no. ex glo. aliud esse possidere, & aliud esse in possessione. facit c. qm̃. §. in alijs. s̃. vt li. nõ ꝯtest. quod Do. hic inducit ad testes dicentes se vidisse aliquẽ esse in possessione, quia non probant. ar. c. in p̃ñtia. s̃. de prob. de quo plenius uide per glo. et Doct. in l. stipulatio ista. §. hoc quoq;
11 ff. de ver. obl. † In ea. glo. in fi. tene menti, ꝙ licèt regulariter exceptio dominij non obstet agenti possessorio recuperandæ, vt d.c. in literis. etiam si reus offerat se incontinenti probare, ut per glo. in c. j. s̃. eo. & in l. si quis a se fundum. C. ad le. Iul. de vi. & in l. dolo. ff. de exce. do. tñ illud est verũ, nisi de dominio ipsius rei conuenti, & sic de tali exceptione constet notoriè per euidentiam facti, uel per notorium iuris, puta per confessionẽ ex qua resultet notorium, ut in c. fi. s̃. de vi. & hone. cler. cũ talis exceptio obstet, ut in c. significasti. hic alle. et per Innocen. et Host. in c. cũ inter R. s̃. de elec. dicentem, ꝙ qñ de exceptione uel defensione constat per allegationes iuris tantum, et sine probationibus facti, tunc debet statim iudex pronunciare, ex quo ei licèt supplere in iure, ut s̃. de ap. c. sæpe. et in l. j. C. ut quæ desunt. secus ubi essent necessariæ probationes facti, ſm Io. An. ut hic per eum. et in c. dudũ. in uer. nos igitur. s̃. de elec. Et sic tenet hic gl. no. ꝙ exceptio notoria de iure seu dominio ipsius

ADDITIO.

a V.G. Adde, ꝙ possessio naturalis uel ciuilis transfertur per constitutum, ideo si quis primo donauit, & se constituit illius nomine possidere, licèt alteri postea donet, & actualiter tradat, primus tamen præfertur: immo dominium transfertur etiam quando constituens solum ciuiliter possidebat. Ruy. consi. 177. nume. 3. lib. 1.

ipsius rei conuenti obstet agenti possessorio recuperandæ, & idem esse si opponatur exceptio notoria defectus proprietatis ipsius agentis, licèt non fundet ius excipientis, per no. per Inn. & Io. An. in d.c. constitutus. de quo dic, vt s̃. in glo. est dictum. Ad c. cum ecclesia. de cau. pos. ibi, conscribat de non iure agentis. patet, quia fertur sñia in petitorio contra eum, & tamen in possessorio fit restitutio. nec obstat ꝙ ibi fertur absolutoria in petitorio, quia non fuit probatũ, quia certe pro parte canonicorum satis erat probatũ præsumptiuè, cùm de iure cõi ad eos spectaret electio, & sufficit probatio præsumptiua. glo. & Docto. in c. illud. de cle. excõ. & illa erat p̃scriptio iuris q̃ sufficit ad condemnatoriã. l. si quis adulterij. C. de adul. & sic ibi constabat, & fuit tñ lata sñia in possessorio. nec obstat ꝙ ibi debebat dari sñia, quia de qua re iudex agnouerit rei, quia certe poterat ferri sñia, tñ absolutoria non condemnatoria in possessorio. Et conclude breuiter ex prædictis, an agenti possessorio recuperãdæ obstet exceptio dñij seu proprietatis notorię, ꝙ aliqñ est notorium dispositionis, quia ius sic disponitur & admittit̃. & ita est tex. no. hic, adeo ꝙ si circa factum requiritur aliqua ꝓbatio, debet admitti, vt hic patet. & sequitur Imo. in d. cle. j. ad fi. vide tñ dicta s̃. in gl. in ver. asserunt. Aliqñ opponitur exceptio notoria facti permanentis per euidentiã facti, & debet admitti, vt in d.c. significasti. vbi probatur esse idem si allegetur notorium facti trãseuntis, quia exceptio adulterij notoria admittitur, & tñ est facti trãseũtis. & dato ꝙ aliqua probatio summaria vel extraiudicialis requireretur ad ꝓbationẽ notorij, tñ admitteretur, vt dicit no. Inn. in d.c. significasti. Aliqñ opponitur exceptio notoria probationis, & tunc si fit confessio ex qua resultat notorium, vt d.c. fi. & debet admitti. & ita potest procedere tex. hic, vt s̃. in glo. in ver. asserunt. & idem cõstaret per sñiam, quia ex sñia resultat notorium, vt d.c. fi. & l. emptorem. in prin. ff. de act. emp. Et idem si ex alijs probationibus factis coram eodem iudice vel diuerso, dummodo faciant fidem in isto iudicio, fm no. in c. causam. el j. s̃. de testi. nam ex probationibus factis in iudicio resultat notoriũ iuris, vt s̃. de ver. sig. cũ olim. el i. & talis exceptio sic probanda debet admitti, vt dicit Inno. in d.c. in literis. & in d. constitutus. & s̃. de renunc. super hoc. & tenet La. in alle. 24. & Rota in deci. 437. & est tex. no. in d.c. si constiterit. de proba. facit corã alio iudice. non ob. c. porrò. s̃. de diuor. quia potest dici, quòd ibi in veritate non erat notorium. qđ innuitur ex dictione, ẽt, ibi posita: vel loquitur in restõne quæ fit ex officio iudicis ad peccatũ euitandũ quæ nõ impeditur ex obiectu defectus ꝓprietatis notorię. Aliqñ opponitur exceptio ꝓprietatis seu dñij, quæ non est notoria, sed indiget probatione, & tunc non debet admitti ẽt si posset incontinenti probari, vt per glo. in c. 1. s̃. eo. Sed spoliatus est ante oĩa restituendus, vt d.c. in literis. si tñ fuit admissa probatio per iudicẽ, uel quia pars non ꝯdixit, vel aliter ex tali ꝓbatione cõstet de non iure agentis, tunc bene obstabit exceptio dñij, fm Inn. in d.c. cõstitutus. & sic petit glo. hic in fi. & facit qđ habetur in c. fi. s̃. eo. vnde si iudex admitteret ꝓbationes sup̃ dominio vel super alio quã possessorio, dẽt tunc appellari: aliàs valeret sñia & probatio facta, ut est tex. no. in l. j. C. de app. pro quo ẽt tex. in c. 1. s̃. eo. vbi agenti possessorio recuperandæ põt opponi exceptio dñij, & de eo probari si ipse agens cõsentiat. facit ẽt ad p̃dicta, q̃a licèt aĺs ꝯ p̃scriptionẽ iuris, & de iure non admittat̃ ꝓbatio in ꝯrium, s̃. de spon. is qui. tñ si fuit admissa, valet & tenet probatio, fm Inn. in c. cum Bertoldus. s̃. de re iudi. & de his plenius vide per Imo. in d. cle. j. de cau. pos. in ultima charta. & per Do. in d.c. in literis. quòd agenti possessorio obstet exceptio iuramenti, per Rot. in deci. 401. quæ incip. Item si agenti. item obstat exceptio pacti de non petendo. item renũciatio in deci. 293. quæ incipit, Item si A. circa finem. Item obstet exceptio violentiæ notoriæ, puta si per vim possessionẽ fuisset ingressus, secundum Rotam ibi in fine. Item obstat exceptio reseruationis papalis, vt in decisi. 16. quæ incip. Item si cõtra. & per Lap. in alle. 23.

De dolo & contu. *Rub.*

S V M M A R I V M.

1 *Actor qui fecit citari, debet comparere in termino, sicut citatus: postea debet recedere de licentia iudicis.*
2 *Expensæ quales solui debent propter contumaciam in non comparendo.*
3 *Impedimentum excusat a contumacia, & pęna ipsius.*
4 *Expensarum condemnatio, an possit fieri sine citatione.*
5 *Cautionis verbo licèt alias contineatur simplex promißio, si tamen opponatur verbum, idoneè, debet caueri cum fidoiussore.*

C A P. I.

1 ACtor qui ad. † No. j. ꝙ non solum citatus debet comparere in termino, sed ẽt ille qui fecit citari: & debet postea de licentia iudicis recedere, vt in c. 1. s̃. de iudi. fm Ioan. An. contumaciam non comparentis legitimè accusare, ut l. properandum. in prin. C. de iudi. aĺs vno ex istis deficiente, est circunducta citatio tam in citatione actoris quàm rei, ut per Barto. in l. si finita. §. Iulianus. ff. de dam. infec. & no. in ca. consuluit. s̃. de offic. delega. & ibi per Innocen. et in cap. calumniam. ff. de pę. per Doct. in d.c. 1. Secundo no. ꝙ ita dicitur cõtumax actor qui facit citare si non comparuit, sicut & ipse citatus: immo maior dicitur contumacia actoris quàm rei, ut hic dicitur in glo. secũ
2 da. & patet hic in textu. † Vltimo no. & tene menti, ꝙ licèt aĺs
expensæ aduocatorum & procuratorum veniant reficiendæ,
vt per glo. Innocen. in c. in nostra. de iureiuran. & in l. nõ ignorat. C. de fru. & li. expen. tamen propter contumaciam in non comparendo & in termino veniunt solum expensæ quas fecit comparens ex sua comparitione & ratione illius cõtumacię. facit quod no. per glo. 2. q̃. 1. in primis. & 4. quæstio. 5. in summa. & in l. sancimus. C. de iudi. & ibi per Cyn. & Bald. quid de lucro perdito per comparentem, de quo etiam no. in c. finem litibus. s̃. de dolo & contu. In glo. 2. in princ. & procedit etiam iste tex. siue in principio causæ, siue in processu assignetur terminus, uel fiat citatio, & sic in quolibet termino habebit locũ tex. hic, secundum Ioan. An. In ead. glos. ibi, excommunicari. vel missionem in possessionem bonorum pati, vt in c. quoniã.
3 §. in alijs. s̃. vt lite non contesta. secundum Ioan. An. † In glo.
a in uer. curauit, in princip. ideo est, quòd impedimẽtum [a] excu-
sat a contumacia, & eius pęna, prout etiam tenet glo. hic in fi. & idem in qualibet alia iusta causa, quæ qualiter probetur, an per testes uel iuramentum, uel an sufficiat semiplena probatio, hic per Archidia. & Ioan. An. concludentes arbitrio iudicis relinquendum, quia considerata qualitate personarum vel impedimenti, & aliæ iustæ causæ, quandoque exiget iuramentum & quandoque plenam probationem, de quo per glo. 86. distin. tanta. et per glo. in uer. fidem. & in uer. impedimento. et in c. cupientes. §. quòd si per viginti. s̃. de elec. eod. lib. et plene per Imol. in l. quæsitum. ff. de re iudi. et per Spec. in titu. de appel. §. nunc breuiter. uer. quid ergo. et in titu. de dila. §. fina. uer. in summa. In glo. in uersi. uenienti, in prin. et tunc est circumducta citatio, ut no. in d.c. consuluit. et in l. et post edictũ. ff. de iudi. et hoc in citatione speciali ad certum actum: secus in citatione generali ad totam causam, quia licèt quò ad terminum in quo neuter comparuit sit circumducta citatio, non tamen quò ad totam causam et alios actus, ut tenet Rota in deci. 345. quæ incip. Item licèt impetratos, de quo plenius per Docto. in d. ca. 1. In ead. glo. in fi. et ibi in glo. fi. vbi Ioan. An. tenet, quòd hoc casu actor uel reus non dicetur contumax, de quo
4 ibi per Imo. † In glo. in uer. legitimè, in fi. an condemnatio ex-
b pensarum [b] possit fieri sine alia citatione, per Innocen. in d.c.
calumniam. et per Bart. in l. 3. §. si ad diem. ff. de re mili. et per Bald. in l. j. ff. si quis ius dicen. In glo. in uer. admittendus. et punietur etiam in alio, quia reus comparens poterit petere se absolui ab instantia iudicij, sed requiretur tunc citatio. de quo per Inno. et Io. An. in d.c. consuluit. et per Spec. in tit. de cõtu. §. j. ver. fi. et per Rot. in d. deci. et in deci. 69. quæ incip. Item ꝙ actore. et an possit tũc reus diffinitiuè absolui a petitione actoris, uide plene per Rotam in deci. 402. quæ incip. Item si actor.
5 † In glo. in uer. sufficienter, in fi. et debet cauere cum pœna,
secundum Innocen. et sic tene menti, quòd licèt aliàs appellatione citationis intelligatur de simplici ꝓmissione, ut l. sancimus. C. de uer. si. tñ si apponeret verbum, idoneè, uel sufficienter, intelligat̃ ut debeat caueri cũ fideiussore, uel pignore, ut in l. si mandato. hic alle. & tũc si propter paupertatẽ, uel aliam iustã cãm nõ possit dari fideiussor vel pignus, sufficit iuratoria cautio,

A D D I T I O N E S.

a V.G. Impedimentum excusat. Adde quæ sunt iusta impedimenta, in c. peruenit. 18. distin. & Doc. in c. quia propter. §. illud. de elec. & in l. 2. ff. si quis caut. Nic. Sup. Tu adde, ꝙ impedimentum iustum excusat debitorem a mora, sed non liberat ad obligatione in genere. Ruy. consi. 15. nu. 2. lib. 4.

b Nic. Sup. Expensarum. Adde Io. An. in c. finem litibus. de do. & contu. Cyn. in l. sancimus. in 13. q. C. de iudi.

V.G. Adde quando fieri possit contra victum in vno capitulo tantum, Fely. in c. significauerunt col. 4. de excep. & in c. ad audientiam. el 2. 12. col. cogitabam etiam. de rescrip.

cautio,& dēt tunc ꝑmittere pęnã,vt dicit Inn.& idē voluit gl.
& Bart.in l. niſi,§.q̄ vis. ff. ſi cui pluſq̄ per le.falci.imò debebit
tunc obligare & ſe & omnia bona ſua, & ſic facere cautionē
ſibi poſſibilē,ſm Bal.in l.oēs.§.in hac.ff.de epi.& cle.In glo.fi.
in fi.no.ex glo. iuncto tex. ꝙ qui ſemel fuit in iudicio ſi poſtea
non cōpareat, præſumitur tunc malitioſè abeſſe, ideo dixit In
no.in c.fi.s̄.de eo,qui mit. in poſ. ꝙ contra eum poterit proce-
di ex citatione ad domum, tanquam contra malitioſè contu-
macem.& Idem voluit glo.in l.Fulcinius. §.quid ſit latitare.ff.
ex qui.cau.in poſſ.ea.& ibi per Bar.

S V M M A R I V M.

1 *Iudex ſi ſibi conſtet, quòd alter ex litigatoribus nolit comparere, non tenetur eum amplius citare.*
2 *Appellatio ut ualeat debet eſſe ſpontanea.*
3 *Pars an ſemper ſit citanda in executione ſententiæ.*
4 *Appellationi renunciari poteſt expreſsè & tacitè.*
5 *Actus ſequens ſi habet connexitatem cum præcedenti, an ſit neceſſaria citatio.*
6 *Executio venit acceſſoriè ad ſententiam, & diſcordans in ſententia videtur diſcordare in executione.*

C A P. II.

1 CVm qui. † No.j. ꝙ recedens a iudice appellan
do eo ipſo recuſare vr̄ coram illo iu-
dice cōparere, ex quo infertur, ꝙ ſi conſtat iudici
ꝑſumptiuè, ꝙ alter ex litigatoribus nolit cōpare-
re,non eſt neceſſe ꝙ amplius iſtum citet, & valet proceſſus ſi-
ne citatione, vt hic dr̄ & in cle.j.eo.tit.Secūdo no.ibi, ad ſnīam
audiendã.iuncta glo.ꝙ in citatione debet cōtineri expreſsè ad
ſnīam audiendã,nec ſufficerēt verba æquipollētia,puta ad au-
diendū voluntatē iudicis,& hoc tam in ordinarijs iudicijs q̄ ēt
in ſummarijs,ſm glo.no.in verſi.ad idem.in cle. ſæpe.de verb.
ſigni.& ita ēt tenet Rota in deci. 342. quæ incip. Item retento.
2 quod tene menti. † Vlti. no. ibi, ſponte, à ↄ̄rio ſenſu ſecus fo-
ret,qn̄ coactè & per metum, quia appellatio vt valeat in præiu
dicium appellantis,dēt eſſe ſpontanea:aliàs appellans eſſet ci-
tandus,cum metus non iuuet alium q̄ metum paſſum, ſm Io.
An.de quo hic per Lap.& Dn̄i.In glo.2.in fi.intellige in caſib.
in quibus appellatio non impedit executionē, de quibus j̄. de
3 appel.Romana.§.ſinautem. ſm Io. An. † Et tene menti ex glo.
limitã. ꝙ licèt in executione ſnīæ requiratur citatio partis, vt
dicit gl.hic,& no.in c.qa vt.s̄.de iud.& Inn.in c.ex rōe.s̄.de ap
pel.per Imo.& per Bar. in l.a Diuo.§. in venditione.ff.de re iu
di,tn̄ illud eſt verum,niſi pars appellauerit a ſnīa,cum tunc nō
ſit vlterius citanda in executione:quod no.In glo.in ver.appel
lans,in prin.quod intelligit Archi.in c.fi.j̄.de appel.qn̄ appella
tur ab interlocutoria,vel grauamen quod parit præiudiciū ne-
gotio prin.vel reddit iudicium nullum: aliàs ſecus eſſet. & ita
ſequitur hic Lapus, & Dn̄i.licèt Io. An. in c.ſuper eo.el j.s̄.de
appel.aliud velit. de quo ibi per Doct. & vide in c.ad hæc.s̄.de
appel.Qn̄ tamen iudex detuliſſet appellationi, tunc appellans
non eſſet contumax, quantūcunque fruſtratoriè appellaſſet,
vt no.in cle.j.de ap.& j̄. de ap.in c.cū appellãs. Et idē ſi iudex a
quo denegaſſet apoſtolos,vel fuiſſet ei inhibitum, vt c.ab eo.
4 & c.non ſolum.& c.vt ſuper.s̄.de appel. † In glo.in ver. renun
ciet, in fi.no. ꝙ pōt renunciari appellationi expreſsè & tacitè,
& valet talis renunciatio non ſolum in præiudicium renunciã
tis,ſed ēt in eius cōmodum, cum de cętero erit audiendus, vt
hic in tex.& hoc in tacita renunciatione per modum, de quo
hic in glo.ſed ſi induceretur talis tacita renunciatio per negli-
gentiam,puta non petendo apoſtolos intra tp̄s, vt j̄. de appel.
in d.c.ab eo.vel appellationē non proſequendo intra tp̄s iuris,
vel aſſignatum a iudice, vt in c. cùm ſit. & c.perſonas.s̄.de ap-
pella.tunc talis tacitè renuncians non erit de neceſſitate citan
dus ad id quod reſtat de proceſſu, licèt quodammodo inuitus
renunciare dr̄,de quo hic per Io.An.& per.glo.in d.c.cùm cau
ſam.vbi idem tenet d.Nic.in pe.col.In gl. in ver. item teneris,
in prin.uide per Ioan.An.in c.conſuluit.s̄. de offi. dele.& in c.
5 accedens.hic alleg.†In ea.glo.in fi.idem voluit Inn.in c.eccle-
ſia.el 2.s̄.de ele.in prin.& uide per Arch.in c.2.j̄.de confeſ.Et te
ne menti hanc glo. & ſemper alle. quam limitat hic Dn̄i. pri-
mo niſi actus ſubſequens haberet dependentiã vel connexita
tem cum præcedenti, nã tunc nō erit neceſſaria citatio, vt eſt
tex.ſm vnum intellectū.j̄.de cōceſ.ꝑben.ſi capitulo, in fi. Sed
certe glo.fi.hic facit in ↄ̄rium.ideo vide in d.c. ſi capitulo. & ꝑ
Ro.in deci.320.quæ inci.Item licet in beneficialibus. Scd̄o li-
mitat Domi.niſi citatus ad vnum actum dixerit ſe nunq̄ ven-
turum,tunc non ſit amplius citandus, ut ſentit glo. hic. & te-
net Bar.in l.ex cōſenſu.§.fi.ff.de appel.ſi aūt ſimplr̄ dixit nolle
venire, tunc debebit iteratò citari ad alios articulos cauſæ, ut
hic in glo.& in c.venerabilibus.§.ſecus.& ibi per Ioã.An.j̄.de
ſen.excom.& tenet Imo.in d.cle.j.in 15.col. vide per Bald. in l.
tres denunciationes.C.qūo & qn̄ iu. & in l.fi. & ibi per Bar.ff.
de in inte.reſt.& ibi per glo.& per Innoc.in c.ad peti. de accu.
Tertio limitat Dn̄i.glo.hic procedere in citatione facta ad vnū
actum vel articulum,ſecus in citatione generali ad totam cau
ſam, quia tunc poterit procedi abſque alia citatione etiam ad
ſnīam,ſm Inno.in c.auditis.de procur.in d.c.conſuluit.vbi Ho
ſtien.hoc intelligit qn̄ iudex in citatione comminatur ſe pro-
cedere in cauſa vſque ad finem incluſiuè. Sed Ioã. An.in addi.
Specu.in ti.de cita.§.j.ver.item licèt in die. dicit hoc verum qn̄
citatus non comparuit:aliàs ſi comparuiſſet per ſe vel per pro
curatorem ad alios actus cauſæ, tūc bene poſtea requireretur
noua citatio.& idem tenet Fede.in ſuo conſi.166.& d.Anto.&
Imo.in c.licèt cauſam.s̄.de proba.in j. glo. & facit auth. ei qui.
C.de bo.aut.iud.poſ.Qn̄ verò citatio eſſet facta largiſſimè,pu-
ta ut ueniant reſponſuri ſuper tali negotio, & ad procedendū
in tali cauſa,prout iuris fuerit vſque ad finem, tunc comparen
do ad vnum actum & recedendo non ſatisfacit citationi, niſi
ſtet vſque in finem,non tn̄ tenetur ſemper ſtare coram iudice,
ſed ſufficit ꝙ ſtet in ciuitate, & ſufficit tūc citatio per præconē
miſſum per ciuitatem,ut poſſit contra eum procedi ſi non cō-
pareat,ut l.ſi eo tpe.& ibi per Bar.C.de remiſ.pig.Pro cuius di
cto facit c.ſi poſtq̄.iuncto c.ſi poſtq̄.s̄.de ele.eo.lib.ſm Dn̄i.&
uide quod no.in c.2.s̄.de teſtib.eo. & per Rotã in d.deci.& per
Bar.in extraua.ad reprimen. ſuper ver. per edictū, & per Imo.
in l.qui ante Kalendas.circa fi.de ver.ob. Et ibi per Doc. qn̄ ſit
ꝙ valeat dicta generalis citatio ad totam cauſam,de quo etiam
per Do.in d.c.conſuluit.& in d.c.auditis.& per Io.An.in dictis
addi. dicentem valere qn̄ citatus eſſet in loco valde remoto a
loco iudicij,ut patet in Romana curia, & in legato quò ad pro
uincias ſibi cōmiſſas,& in archiepiſcopo quò ad cauſas ſibi de
latas de prouincia.et ita loquuntur iura hanc citationē permit
tentia.ſ.d.c.auditis.et in c.cū ex literis.s̄.de reſti.in inte.Si verò
locus eſſet propinquus, tunc eſſet graue et nimis iniquum, ꝙ
ex vna citatione inferri poſſet tm̄ præiudicium, ſm Domi.de
quo hic per eum.et per Bal.in l.conſentaneum.C. qūo et quã-
do iu.et uide tex.in c.fi.et c.cum dilecti.et c.cū olim.s̄.de do.et
6 contu.et in c.cum parti.s̄.de app.†In glo.fi.in fi.idem Ioã.Mo.
et Io.And.Sed Pe.de Anc.contra, quia executio venit acceſſo
riè ad ſnīam. et idem vr̄ ſequi Imo. quia diſcordãs in ſnīa vr̄ in
conſequentiam diſcordare in executione quæ ab illa depen-
det:ſecus in alijs actibus particularibus et ſeparatis. dicit tn̄ ꝙ
in practica ſeruaretur vltima opi.huius gl.quæ ſine dubio pro
cederet quando in executione ſententiæ requiritur cauſæ co-
gnitio:aliàs ſecus,ex quo tunc conſiſtit in facto, ſicut in ſimili
dr̄ per Inn.s̄.de reſcri.eam te.ſm Domi.vbi dicit Inn.et Io.An.
ꝙ qn̄ receptio canonici conſiſtit in iure,tunc requiritur ↄſen-
ſus capituli:ſed qn̄ receptio eſt facti, tunc quilibet facere pōt.

De eo qui mit. in poſſ. *Rub.*

S V M M A R I V M.

1 *Contumax contra quem eſt facta miſſio in poſſeſſionem, an poſsit compelli a iudice ut recuperet poſſeſsionem ſuam intra annum.*
2 *Lis ſi ſit ſuper tribus, & propter contumaciam fit miſſio in poſſeſsionem, qua pendente partes tranſigunt ſuper duobus, poſtea reus volens recuperare poſſeſsionem offert ſoluere expenſas pro rata illius tertiæ, quæritur quid iuris de eo.*

1 † Quærit Archi.ſuper rub.an ille contra quem facta eſt immiſ-
ſio in poſſeſſionem propter contumaciam poſsit a iudice cō-
pelli intra annum vt poſſeſsionē recuperet? et tenet quòd ſic.
ar.l.2.ff.de re iudi.et l.qui legati.ff.ut in poſſ.leg.et idem tenuit
2.quæſtio.6.ſunt quorum. ſuper glo. quia licèt iura concedant
annum, tamen non negant quin prius ad id cogi poſſit. facit
glo.antepenul.in c.licèt canon.s̄.de electio.eod.lib. non tamē
poſſet iudex imponere ſibi talem pęnam, quòd immiſſus effi-
ciatur verus poſſeſſor ante lapſum anni, quia quò ad hoc de-
bet de neceſſitate expectari annus. per l.ſi quis emptionis.§.j.
C.de pręſcrip.30. ann. ſecundum Ioan. An. hic, et in additio.
Specu.in titu.j.de j.et 2.decre.§.2.uer.porrò. Pau.uerò hic con-
cludit, quòd ſi iudex non obſtante immiſsione vellet com-
pellere reum ut releuet, et non poteſt intra annum, cum di-
latio ſit inducta in fauorem rei. et idem Bald.hic, cum ſit lici-
tum reo ſuam poſſeſsionem ſpernere, et ſe non defendere,
ut l. prætor. §. hoc edictum. ff. de dam. infec. Sed bene pote-
rit

rit compellere reum,vt in causa procedat excõicando eum &
mulctando,ſm Bal.hic.& in l.j.C.de li.conte. & in l.j. §.j. si qs
ius dicen.& ita sequitur hic Do.& sic interim non debẽt cessa
re remedia ꝯ contumacẽ prodita quæ sunt multa, vt per Inno.
in c.dilecto.de ver.signi.& vide in c.qm̃.§.in alijs.s̃. vt lite non
2 contesta. † Secundo quæritur si litigatur super pluribus , puta
tribus,& ꝓpter rei cõtumaciã fit missio in possessionẽ,qua pẽ-
dente partes trãsigunt super duobus:deinde reus vult recupe-
rare possessionẽ,& soluere expensas cõtumaciæ pro rata illius
tertiæ,super qua non est transactũ,an possit? Io. An.refert hic
Io.de Deo disputando tenuisse,ꝙ oẽs expensæ debeantur,nisi
& super ipsis expensis sit transactũ, cum aliud sit transigere su
per principali,& aliud super expensis.s̃.de iniu.in nostra.facit
c.cum olim.el 2.s̃.de priuileg.de quo hic per Io.An.& Do. idẽ
tenentẽ.Sed in ꝯ̃rium facit l.terminato.C.de fructi. & li. expẽ.
vbi post negotiũ transactũ & finitũ non est quęrendũ de expẽ
sis.ad idem l.2.post prin.ff.si quis cau.vbi per transactio. pœna
iam cõmissa tollitur . Nam transacto negotio intelligitur etiã
& de pęna transactum , nisi spãliter ꝯ̃rium partibus placuerit,
vt ibi.Quare ꝯcludit Pe.de Anch. ꝙ expensæ quæ veniunt iudi
cis officio non possint peti finito negotio per sñiam,vt l.4. C.
de positi.vel per transactionẽ , vt l.terminato . & d.l.2.secus in
expensis quæ petuntur rõne cõtumaciæ,vt in q.prædicta,quia
cum petantur actione in factum ex illo edicto.ff. si quis ius di-
centi.in l.j.§.fi.possunt peti ẽt finito negotio , vt in l.si mulier.
§.si rem.ff.de leg.3.Sed Bal. hic ꝯ̃, cum actio ex illo edicto locũ
non hẽat,nisi sit vera ꝯtumacia,ſm gl.sing.in d.§.fi.& illa actio
proponi non põt lite finita.facit l.2.post prin.ff.eo.titu. Quare
procedere põt qđ dicit Io.An.per viã exceptionis, vt volẽs re-
cuperare possessionẽ non audiatur,nisi satisfactis expensis, vt
s̃.vt li.nõ ꝯte.qm̃. §.in alijs. cum facilius ꝯcedat alicui exceptio
q̃ actio, ſm no.in reg.qui ad agendũ.j.e. lib. Et ex p̃dictis seq-
tur ꝙ iure actionis tales expensæ peti non pñt finito negotio
principali:intellige prout habetur in d.l. terminato . & cogita
qũo procedat glo.in d.§.si rem.& in l.non solum.ff.de rei ven.

S V M M A R I V M.

1 *Missio in possessionem non fit in beneficialibus propter contumaciam.*
2 *Agens possessorio recuperandæ ad beneficia non est restituendus, nisi probata possessione saltem colorata.*
3 *Iudex potest procedere ad receptionem testium & sententiam diffinitiuã lite non contestata, quando de remedio possessionis non est prouisum contra contumacem.*
4 *Missio quando possit fieri in possessionem in beneficialibus propter contumaciam, uel non.*
5 *Clementina, dispendiosam, de iudi. locum habet siue agatur de beneficio obtinendo, siue iam obtento recuperando.*
6 *Missio in possessionem dicitur remedium extraordinarium.*
7 *Causa dicitur spiritualis quando agitur de proprietate ecclesiæ.*
8 *Iudex quando possit adiudicare per sententiam beneficium, de quo coram eo litigatur, uide hic distinctionem bonam. Adde ad idem.nu.9.*

1 C A P. I.

a EVm qui. †Tene menti.& ita alle.ꝙ si agiẽ
de beneficio ecclesiastico , tunc
propter cõtumaciã rei cõuenti non fit missio a
in pos. ipsius beneficij.& idẽ in fructibus ipso
rum beneficiorũ,cum sint accessorij ad benefi
cium,vt in reg.accessoriũ. j̃.eo.li. nec fiet eorũ
sequestratio eadẽ rõne.& hoc nisi in casu cle.j.de seqstra. poss.
ſm Arch.& Io. An.& nota.plene de his in reg.locupletari.j̃. e.
lib.vbi vide:quod intelligit hic Bal.in fructibus pendentibus:
secus in separatis a solo qui non cẽsentur tunc esse vt fructus,
sed vt proprietas de per se distincta a beneficio.arg.l.pe.§.fi.ff.
de his quæ in fraudem credi.& no.in c.pñti.s̃.de off.or.de quo
tñ in c.olim.s̃.de rescrip.in glo.2. & in c.ex literis.s̃.de dolo &
2 cõtuma.& ibi per D.Nic.†Secundo no.ibi,ne per hoc &c.rõ-
nem quare sit ꝙ in beneficialibus non fit missio in poss.ꝓpter
cõtumaciã rei cõuenti . Et ꝑ ꝑ hanc eandem rõnem tenet hic
Arch.ꝙ agens possessorio recuperandę ad bñficia non fit resti
tuendus , nisi primo ꝓbata colorata possessione ex tit. de quo
hic per eum,& plenius per Lap.& Do.& est dictũ in c. ad deci
3 mas.s̃.de resti.spo.& no.plene in c.in literis.eo. tit.†Tertio no.
ex tex.ar.ꝙ vbi de remedio missionis in pos.non est prouisum
cõtra contumacẽ absentẽ , põt tunc procedi ad receptionẽ tę-
stium & diffinitiuã sñiam lite non ꝯtestata.& ita indistinctè in
oĩbus casibus tenet Bar.in auth.qui semel.C. qũo & qñ iudex.
& in auth. si oẽs. C. si vt se ab hæredi .ab. de quo tñ vide ple-
ne per Imo.in c.tuæ.& ca.1.s̃. vt lite non contesta. Vltimo no.
vnam regulam,ꝙ ubi põt deueniri ad diffinitiuã lite non con-
testata,põt tunc iudex supplere de facto pro absente adducen
do ꝓbationes, ut hic in ver. diligẽter examinato.ita ẽt probat
tex.in d.auth.qui semel.facit glo.in l.ampliorem. C. de ap.ubi
Bar.idem tenet . Regulariter verò ad priuatã vtilitatẽ iudex nõ
supplet in his quæ sunt facti, vt no.in l.j. C.vt quæ desunt.& ꝑ
Inno.in c.ad nostram.el j.de iureiuran.& per glo.in c.bonæ.el
j.s̃.de postu.præla.In beneficialibus tñ. & vbi vertitur pericu-
lum animæ iudex semper ex officio supplere debet , ut hic. &
c.cum nobis olim.s̃.de electio.In gl.2.in prin. & sic in magno
& minimo beneficio,ſm Io.An.& idem in hospitalibus si cõ-
ferũtur in titulum,ut tenuit Lapus in tractatu de xenodochijs,
in q.78.al̃s secus esset.facit glo.in cle. per literas. de præben. &
in cle.quia contingit.de religiosis domibus.& no.in cle. dispẽ
diosam.de iudi.& uide per Do.in c.j.§. hæc autem. de elec.eo.
lib.In glo.in ver.ecclesiastico,in fi.intellige ſm Io. And.si ali-
cui benemerito ecclesia dedisset possessiones ad vitam. 16.q.j.
possessiones.vel in feudum,ut in c.2.s̃.de feu. In ead. glo.in fi.
Io.An.in c.contingit.s̃.eo.in vltima glo. concludit , ꝙ tex. hic
locum non habeat si agatur per epm̃ de iure epali vel de iure
incorporali,puta de cura vel administratione sacramẽtorum,
cum tunc fiat immissio.Et idem si agatur de proprietate eccle
siarum,ut s̃.de dolo & contuma. ex literis. & j̃. in glo.Secus si
agatur de dignitate seculari laicorum : quo casu proceditur ad
diffinitiuam lite non contesta. cum non expediat reipublicæ
esse sine rectore,ſm Spe.in titu. de primo & secundo decreto.
§.nunc videndum.& ver.quid si electus.de his per Bal.in auth.
ei qui.C.de bo.auto.iudi.& per Bar.in l.si prius. ff. de no.ope.
nuncia. & ibi qualiter procedatur qñ petuntur incorporalia,
4 & qualiter fiat immissio. † In gl.in ver.obtinendis. vbi Docto
res sic tenent,ut est Inno.Io.Mo.& Host.& Spe.in tit. de con-
tumacia.§.sequitur.ver.illud autem. vbi refert Clementẽ quar
tum,& omnes auditores concordasse in hoc . & idem Comp.
s̃.de rescri.in c.capitulum, in fi. fatetur tñ probabile esse quod
sequitur hic in glo.ſm Io.An.tenentem tamen se cum cõi opi
nione,ut patet ex dictis suis hic.& ita seruaretur in practica se
cundũ Domi.Dicit tñ ꝙ pro eo quod dicit glo.in fi. posset ad-
duci,quia istud ius est exorbitans a iure cõi, vt patet s̃. in glo.j.
Iõ debet intelligi, ut sic minus q̃ potest lædat ius cõe,ut in re-
gu.quæ a iure.j̃.eo. lib. & sic strictè in obtinendis prout loqui-
tur , & non in obtentis,& maximè , quia ratio expressa hic in
tex.non ita concludit in obtentis , sicut qñ agitur de obtinen-
dis,ex quo semel fuit approbatus per superiorem,& possessio
tradita non est tanta præsumptio ꝙ ingressus sit vitiosus, cum
pro facto iudicis præsumatur etiam in beneficialibus , ut in c.
nisi essent.s̃.de præben.& s̃.de renunc. in pręsentia. item quia
fortius dicitur ius in re quod habet agens pro beneficio obtẽ
to q̃ ius ad rem qđ intentat agens de obtinendo.ut in c.fi.j̃.de
conces.p̃ben.& sic nõ est eadẽ rõ,de quo hic per Domi. & Pe.
de Ancha.concludit tñ hic Pe.de Ancha. ꝙ spoliatione ꝓbata
habeat locũ missio in possessionẽ propter contumaciã . & ita
procedat glo.hic in fi.Sed certe tunc esset potius restitutio rõ
ne victoriæ q̃ missio in possessionẽ propter contumaciam,de
qua loquitur glo.hic,cũ spoliatus probata spoliatione & pos-
sessione sit restituendus,ut s̃.de offi.deleg.consul. Et ideo con
clude ꝙ si quęratur de immissione quę fit pro executione sen
tentiæ latę facta probatione,& talis missio fieri põt , siue aga-
tur de bñficio iam obtento recuperando , siue adipiscendo,ut
no.j̃.de prębẽ.licèt eps.& l.qui restituere.ff.de rei uen.Sed im-
missio quæ fit rõne ꝯtumacię aduersarij, tunc si fuit facta semi
plena probatio,patebit j̃.Sed si immissio fit mere ꝓpter cõtu-
maciã cã rei seruandę,ut dicitur hic in tex. & talis fieri nõ põt,
siue agat̃ de bñficijs obtinendis, siue de obtentis recuperãdis,
vel adipiscendis,ut tenent cõiter Docto. cũ & in eis hẽat locũ
rõ istius tex.cũ daret̃ vitiosus ingressus,ex quo fieret immissio
nõ constito de iure agẽtis.Pro hoc ẽt facit tex. hic loquens qñ
agitur de bñficio ꝯ possessorẽ,& sic de bñficio in quo agẽti cõ
petebat ius in ipso beneficio , cũ aliàs non contra possessorẽ,
sed contra habentem conferre esset agendum , ut conferat se-
cundũ no.in c.dilectus.el 3.s̃.de pręben.& in c.si soli.s̃. de con
ces.pręben.Nec ob.si dicatur,ꝙ tunc non agitur de beneficijs
obtinendis, quia imò de beneficijs obtinendis quò ad posses-
sionẽ & detentationem,ut dicit glo. hic, cùm agens non sit in
possessione,& ita capitur hic,vt patere põt ex alijs verbis hu-
ius c.

A D D I T I O.

a V.G.Adde,ꝙ missus in possessione inordinatè per iudicem non facit fructus suos.Thom.Gram.decis.79.nu.12.

5 ius cap. † Et no. primo ex hac glo. iunctis dictis Io. An. ꝙ dispo
sitio cle. dispendiosam. de iudi. locum habet, siue agatur de be
neficio obtinendo siue de iam obtento recuperando, & sic qñ
6 ageretur possessorio recuperandæ. † Secundo no. glo. ꝙ missio
in possessionẽ dr̃ esse remediũ extraordinariũ, ex quo infertur
ꝙ in casibus in quibus põt procedi ad sñiam lite non ꝯtestata,
de quibus in cle. dispendiosam, cesset tunc missio in possessio
nem tanq̃ remediũ extraordinariũ. quod procedit in benefi-
cialibus & matrimonialibus propter rõnem huius tex. & d.c.
qm̃ frequenter. §. porrò. in alijs verò casibus, secus esset, vt pa-
tet in l. consentaneũ. C. quo. & quan. iud. vbi hẽt locũ missio, ẽt
qñ ad sñiam posset peruenire, ſm Pe. de Anch. Nec vr̃ verum
ꝙ missio in possessionẽ sit remediũ extraordinariũ, quia Ioan.
An. in reg. locupletari. j̃. eo. li. tenet, ꝙ sit ordinariũ. vide ibi di-
cta circa fi. Tertio no. ex glo. ꝙ non vr̃ agi de beneficijs obtinẽ
dis, qñ iam præcessit collatio, vel confirmatio, sed tunc qñ ipsa
collatio vel confirmatio non præcessit, ſm Domi. & Compo.
in d.c. capitulum. quod procedit quo ad ius, sed quo ad posses-
sionẽ dr̃ agi de beneficio obtinẽdo, ẽt si præcessit collatio vel
confirmatio, si agens non est in possessione, vt hic in glo. & vi
de in c. super hoc. s̃. de accusatio. In glo. in ver. possessorem, in
fi. idem Ioan. Mona. & idem esset si ageretur de obediẽtia sub-
ditorum quam nullus possidet, ſm Hostien. sed Innoc. contra.
Quare Ioan. And. concludit, quòd si est quæstio solum de obe-
dientia, vt quia is quem constat esse Archidiaconũ vel pleba-
num dicit certos clericos debere sibi obedire, & eos vocari fa-
cit ad iudicium, & si sunt contumaces fiet immissio, nec habe-
ret locũ, tunc tex. hic, ſm Host. dicentẽ, ꝙ excutor isto casu de-
bet sequi formam rescripti conferendo siue installando, vel ꝑ
censuram ecclesiasticam compellendo, prout in eo continet?
& vide qđ no. in c. pro illorum. s̃. de præben. & in ca. cum no-
7 stris. s̃. de conces. preben. † In glo. in ver. vitiosus, in fi. & idem
si agatur de iure patronatus, ſm Do. Nec ob. c. quãto. s̃. de iudi.
nam causa dicitur spiritualis, cum agitur de proprietate eccle-
siæ, vt s̃. de decimis. dudum. & de iuramento calum. in c. 2. & ta
men missio in possessionẽ locum hẽt, vt hic in glo. nec tex. hic
excipit causas spirituales, sed beneficiales ſm Io. And. ex quo
no. ꝙ in causis spiritualibus non habet locum tex. hic, quia est
locus missioni, dummodo non sint beneficiales. facit qđ no.
8 in c. 2. s̃. de dolo & contu. † In glo. fi. in fi. aduerte, quia aut actor
& reus ambo sunt præsentes, & tunc actore non probãte, aut
semiplene probante reus debet absolui, vt in c. fi. de iureiurã.
& in c. inter dilectos. de fide instru. quod procedit etiam in be
neficialibus, quantumcunq; constaret possidentẽ non habere
ius, & sic de iustitia ipsius rei, tñ debet absolui, ſm glo. hic. & te
net Rota in deci. 120. quæ incipit, Item actor. & in deci. 160. quę
incipit, Item ꝙ reus. & tradit Bal. in l. lapilli. ff. de rerum diuisi.
Si verò reus est contumax & actor semiplene probauit, vr̃ idẽ
dicendum vt reus absoluatur, quia actore non probãte &c. vt
s̃. & ita vult glo. hic. Sed Hostien. cum quo vr̃ residere Io. An.
tenet, ꝙ talis sit locus missioni in possessionem, non causa rei
seruandæ prout loquitur tex. hic, sed de ea quæ facit verum
possessorẽ, vt in d.c. qm̃. §. pen. & talis poterit omnia facere si-
cut verus possessor, vt s̃. de iure patro. consul. & absoluere & li
gare, vt hic per Io. An. & cum iste tex. exorbitet a iure cõi de-
bet stricte intelligi in casu suo, vt in reg. quæ a iure. j̃. eo. li. Sed
Do. hic tenet, ꝙ dicto casu non possit procedi ad missionẽ, q̃a
si nõ potest fieri missio ex primo decreto, vt hic, multo minus
poterit ex illa, quæ facit verum possessorem, & vtrobique ha-
bet locum ratio huius tex. debet ergo tunc reus absolui, vt d.
c. fi. cum debeat iudex pronunciare, sicut si reus esset præsens
& supplere eius absentiam, vt hic in tex. & ita est de eius men
te tex. hic volentis, ꝙ lis sine debito terminetur ac si reus es-
set præsens eius contumacia nõ obstante, & sic diffinitiue, nõ
autem per missionem quæ locum non hẽt si reus non est præ-
sens. Nec ob. ꝙ eius contumacia non debet prodesse reo, quia
non prodest, cum sibi propter hoc nõ adiudicetur aliquid, sed
tm̃ absoluetur ſm Domi. dicentem, ꝙ bene posset reum excõi
care, vt d.c. tuæ. & hoc modo punire eius contumaciã, eo casu
quo nollet ferre sñiam diffinitiuã pro reo. & vide ꝑ Rot. in di-
9 ctis decisionibus. † Quid aũt si inter duos [a] litigatur de benefi-
a cio, quorũ neuter sit actor vel reus, ut q̃a simul impetrauerũt,
& de cõi cõsensu fuit cã cõmissa, s̃. de rescr. cæterum. & neuter
probat plenè, sed semiplene, cui erit beneficium adiudicandũ,
& qualiter pronunciandũ? per Host. & Io. An. cõcludentes, tũc
non esse locum diuisioni. s̃. de præben. vt maioribus, nec sorti
bus. s̃. de sortile. c. fi. nec gratificationi, nisi fieret per Papã, &
alius non posset, de quo tamen in c. duobus. s̃. de rescrip. eo. li.

& finaliter concludunt, ꝙ si negotium est commissum per Pa
pam debet remitti ad eum, vt ipse determinat s̃. de senten. ex-
com. inter alia. aliàs recurri debet ad ordinarium, qui neutro
plene probante de iure suo ordinabit ecclesiam de alio. & de
his vide plene per Rotam in deci. 15. quæ inci. Item si in causa.
refert tñ Host. & Arch. hic quosdã dicere ꝙ in causis beneficia
libus possit deferri iur̃m in defectum probationis, facit quod
no. per Azo. in summa, in titu. de rebus credi. §. idem in cã mo-
nachatus. & quod no. in c. vidua. s̃. de regula. & vr̃ satis expres-
sum in c. ex insinuatione. s̃. de procur. & ita vr̃ hic residere Io.
An. & facit quod no. in c. mulieri. in princ. s̃. de iureiuran. Sed
Spec. in tit. de iura. delatio. §. j. ver. si verò tñ, tenet ꝯrium. & idẽ
Bal. hic. de quo tamen vide per Doc. in d.c. fi. & in l. admonen-
di. ff. de iureiuran. & quod non possit deferri iuramentũ facit,
quia confessio in causa beneficiali per reum prodest actori ali-
ter non probanti de iure suo q̃ per confessionem, quia titulus
debet probari per institutionem canonicã, vt s̃. de instit. ex fre
quentibus. & non per confessionẽ, sicut dr̃ in matrimonio car
nali in c. super eo. s̃. de eo qui cognouit. ſm Ioan. An. & idem
tenet post Archi. in c. 2. in ver. ꝯfessio. j̃. de confes. & idem tenet
Rota in decisi. 421. quæ incipit, Item fuit dubitatum vtrum con
fessio. minus ergo debet posse probari titulus per iuramentũ
partis. Et aduerte, quia id quod dr̃, ꝙ titulus in beneficialibus
non possit probari per cõfessionem partis, licèt regulariter sit
uerum: tamen Ro. in decisi. 421. & 404. limitat primo prædicta
procedere quò ad effectum adiudicationis & probationis ip-
sius tituli: secus quò ad colorandam possessionem ex titulo qñ
agitur possessorio recuperandę, cùm tunc sufficiat cõfessio ip-
sius rei, & ita sequitur hic Domi. de quo plene per do. Anto. in
c. in literis. s̃. de restitu. spolia. & ibi per Imo. Secundo limita
prædicta procedere qñ actor uellet ex toto probare titulum
per confessionem, quia tunc non potest, sed bene potest sup-
pleri & coadiuuari dubia probatio facta super titulo per con-
fessionem ipsius aduersarij, & sic põt quis ius suum coadiuua-
re per confessionẽ aduersarij in titulo beneficij, ut uoluit glo.
no. in uer. si uerò. in c. pe. s̃. de rescrip. eo. li. Tertio limita, ut nõ
stetur confessioni super titulo bñficij quò ad ipsum fundandũ
& probandũ: secus quò ad præiudiciũ ipsius cõfitentis, quo ca-
su stabitur tali cõfessioni, ſm Specu. in tit. de positione. §. nono.
uer. uerum. ibi, secus puto. ut refert Domi. idem tenens. & Bal.
hic dicens, ꝙ licèt non stetur ꝯfessioni quò ad hoc ut possit be-
neficiũ adiudicari actori, nisi aliter ꝓbetur de titulo, tñ statur
quò ad hoc ut possit reus cõpelli desistere à ꝯdictione uel ob-
staculo. ar. l. postq̃ liti. C. de pac. & in c. cũ pridẽ. s̃. de pac. & ita
posset intelligi gl. j. circa fi. & in c. j. j̃. de ꝯfes. uolens, ꝙ in bene-
ficialibus possint fieri positiones & ꝙ ꝯfessio p̃iudicet, de quo
dicẽt in ca. 2. j̃. de ꝯfes. in tertio notabili. Quarto limita, quia in
præiudicium matrimonij carnalis statur confessioni pro ma-
trimonio spirituali, ut in c. cum causam. s̃. de rapto.

ADDITIO.

a Nic. Sup. Si inter duos litigatur. Adde reg. cancellariæ quæ est elegans in ista materia.

V.G. Duo si iurant cõtraria, videlicet vnus vno modo & alius alio modo, & cõtrario licet alter ipsorum sit periurus omnino, tamen ex quo quis sit periurus ignoratur, neuter ipsorum poterit de periurio puniri. Thom. Gram. decis. 60. nume. 2.

Vt lite pendente. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Electus potest renunciare iuri suo expresse, & tacite etiam si consenserit suæ electioni.*

2 *Et an istud c. habeat locum in postulationibus, & in præsentationibus patronorum.*

3 *Laicus patronus accumulare non potest, siue sit elapsum quadrimestre, siue non, lite pendente inter ipsos præsentatos.*

4 *Capitulum, ex parte. supra de arbi. an sit correctum per hoc c. dispendijs.*

5 *Litis pendentia sola impedit aliquid fieri vel impetrari in præiudicium litigantium absque alia probatione iuris ipsius litigatoris, in cuius præiudicium est aliquid attentatum.*

CAP. I.

1 DIspendijs. † No. primo, quòd potest electus renunciare suo iuri exp̃sse, ut hic in tex. & tacitè, ut hic in gl. & procedunt prædicta etiam postquàm electus consenserit suæ electioni, quia poterit renunciare sine consensu superioris, secundum glo. ordi. in uer renunciat. in c. si electio. s̃. de elec. eo. lib. & ratio est, quia ꝑ solã electionẽ non vr̃ bñficiũ esse suũ: imò dr̃ quodam modo

modo vacare ante ɔfirmationẽ,ſm gl.no.in ver.caſſato.in cle.
j.e.ti.vbi ꝑ hanc rõnẽ notabl̃r voluit, ꝙ ſi electus nõ ɔfirmatus
moriat̃ in curia,nõ dicat̃ beneficiũ vacare in curia ẽt ſi ibidem
ſuper electione vel ɔfirmatione litiget̃:nam durat vacatio vſq;
ad ɔfirmationem,ſm gl.ibi,& bene facit tex.hic,vbi prohibet̃
alia electio durante lite.ea ergo finita vr̃ hic permitti,ꝙ poſſit
fieri noua electio : & ſic nõ dicat̃ vacatio in curia, licèt electus
ibi ſuper electione litiget & moriatur. Et procedunt prædicta
a etiam in electo in epiſcopum,vt ante ɔfirmationem poſſit [a] li-
berè renunciare:ſecus ſi poſt,vt in c.2.s̃.de tranſla. prælato.ſm
Io.An.& plenè no.in d.c. ſi electio. Vltimò no.ꝙ licèt per mor
tem,renunciationem, vel aliter, modo inſtantia iudicij finiat̃,
quò ad ipſum, tñ durat quò ad alium cuius ius non extinguit̃.
de quo in l.poſtq̃ liti.C.de pac. & j̃.in glo. limita tñ tex. hic.&
j.c.proxi.procedere,niſi lis ſit mota in fraudem inter duos, pu-
ta ſi neutri eorum competebat ius,maximè ſi hoc ſit notoriũ,
cùm notorium in iudicio deduci non poſſit,vt in c.qm̃.s̃.de fi-
lijs presby.& de purg.cano.c.pen.non poteſt tunc dici lis pen
dere ſuper hoc.facit j̃.de ver. ſigni.c.ſicut. de quo hic per Lap.
& Domi.& j̃.in glo.fi.In glo.j.in fi.& per Specu.in titu.de ap-
2 pel.§.pen.ver.verum.ſm Io.An.† In glo.in ver.ſtatuimus, in fi.
habebit tamen locum iſte tex.in poſtulationibus,& in pręſen
tationibus patronorum,ſaltem clericorum quibus clericis ac-
cumulare non licebit lite pendente. & idem in laicis poſt tem
pus quadrimeſtre,ſm Ioan.And.per no.in d.c.ſi electio.in glo.
antepen.& in c.fi.eo.tit.& lib.in glo.2.Et ꝙ iſte tex.habeat lo-
cum in præſentationibus,probatur j̃.c.proxi. in ver.præſente-
tur.& idem tenuit Lap.in ſua alleg.22.quę incipit,An ſufficiat.
vt ſic facta præſentatione de vno, & lite pendente ille renun-
ciet, vel moriatur, nõ poſſit fieri præſentatio de alio etiam per
patronos laicos,vt ibi per eum. Et ex his hic dictis per Io. An.
no.ꝙ patronus laicus nõ poteſt accumulare alium elapſo qua-
drimeſtri, etiam ſi lis pendeat per dictum tempus ſolum inter
ipſos præſentatos. & ſic inferri videtur, ꝙ lite pendente ſuper
pręſentatione currit tempus quadrimeſtre pręfixum patronis
laicis ad præſentandũ,vt ſentit hic Io.An. Sed ɔ̃rium voluit in
3 c.cùm vos.s̃.de offi.ordi.†In glo.no.ꝙ.& in c.3.s̃.de iure patro.
ſm Lapum hic,concludentem ꝙ lite pendente etiam inter ip-
ſos præſentatos,ſiue ſit elapſum quadrimeſtre,ſiue non,laicus
accumulare non põt.argu.huius tex. quod eſt notandum ad c.
cum autem.s̃.de iurepa. quia licèt ibi permittat̃ patrono laico
præſentare plures,tñ illud procedit, niſi lis pendeat ſuper præ
ſentationib.iam factis,ſm Lap.& Domi.aſſignantes ad hoc rõ
nem per iſtũ tex.vt hic per eos.& bene facit tex.j̃.c.proxi.licèt
Doc.in d.c.3.faciant drĩam inter ius eligendi, vel præſentandi.
In glo.in ver.litigantib.in prin.no.primò,ꝙ vitium litigioſi ha
4 bet locum etiam in beneficialib.† Secundò no.ex glo.quando
b dicatur res litigioſa [b].de quo per glo.11.q.j.c.fi.& in c. eccleſia.
el j.s̃.eo.titu.& in c.j.s̃.de confirma.vtili.In glo.in ver.mori,in
fi.nec per hunc tex.& j̃.c.proxi.eſt correctum c.ex parte.hic al
leg.cum ibi non eſſet quęſtio inter electos,ſed inter electores,
ſm Io.An.vel ibi loquitur in petitore, & contradictore, & tali
qui nititur ɔ̃ ius cõmune,ſed hic in duob. competitorib. quib.
maior fauor debetur,ſm Archi.& Io.And. Item poſſet intelli-
gi text.hic, etiam qñ eſſet quæſtio inter ipſos electores,puta ſi
quælibet pars eligẽtium petit electionẽ per ſe factam ɔfirma-
ri,quod fieri põt vt per Inno.in c.dudum.el 2.s̃. de ele. ſm Lap.
dicentem idem eſſe a paritate rõnis in collatorib. & prouiſori
bus,vt refert hic Domi.de quo j̃.c.proxi. & vide per Hoſtiẽ.&
Imo.in d.c.ex parte.volentem ꝙ tex.hic j̃.c.proxi.locũ habeat
non ſolum quãdo lis penderet coram ordinario vel iudice de-
legato,ſed etiam quando coram arbi.quod no.ad l.ſi quis rem.
ff.de arbi.In glo.in ver.ſuperſtitis electi.in fi. Imo etiã propter
eligentes ferenda eſt ſentẽtia, vt ſciatur penes quos remaneat
electio,vel an ſit deuoluta ad ſuperiorem,vt s̃.de electione.eo.
lib.c.quamquam.& per hanc glo.tenet Rota in deciſi.224.quæ
incipit, Item ꝙ in cauſa beneficiali mortuo. ꝙ mortuo reo de-
bet procedi ad vlteriora ad inſtantiam actoris ɔtra omnes quo
rum intereſt ad effectum adiudicationis fiendæ actori, & pro-
pter fructus ſequeſtratos obtinendos,ex quo illos obtinere de
bet qui finalem victoriam cõſequitur, vt in cle.j. de ſequeſtra.
poſſeſ.Et dicit hic Archi.ꝙ electus petens cõfirmationem im-
plorat officium iudicis. cõtrarium voluit Inno. in c.ſuper his.
s̃.de accuſa.dicens ꝙ petens confirmationem dicitur agere, &
debet offerre libellum: ſed hodie ſecus per cle. diſpendioſam.
5 de iudicijs.ſm Ioan.And.de quo tamen hic per Imo.& Domi.
intelligentem prædicta ſm notata in c.2.s̃.de offi.iudi.†In glo.
fi.ibi,non firmatur.quod procedit vt vult gl.non ſolum quan-
do tꝑe electionis ſeu prouiſionis factę lite pendente ſuperſtes
habebat ius,ſed ẽt qñ non habebat, quod tñ nõ apparebat, ſed
poſtea apparuit.vnde ɔcludit hic Lap.ex hoc text. & j̃.c.proxi.
& s̃.eo.tit.c.fi.& j̃.de appel.c.non ſolum.ꝙ ſola litis pendentia
impedit aliquid fieri vel impetrari,in pręiudiciũ litigãtiũ abſq;
alia probatione iuris ipſius litigatoris, in cuius præiudiciũ eſt
aliquid attentatũ vel impetratũ : ita ꝙ nõ obſtante attẽtato vel
impetrato fiet & ſortiet̃ effectum id de quo litigabat̃,& atten-
tata reuocabunt̃,& impetratio non valebit. Et hoc qñ non ap
paret de iniuſtitia litigantis, vel litigantium:ſed ſi appareret de
iniuſtitia illius ɔ̃ quem attentat̃ vel impetratur, tunc non im-
pediet̃ fieri vel attentari, nec reuocabit factum vel impetratũ.
facit quod no.in c.cùm in illis.in prin.& in c.pen.j̃.de pręben.
& ita ſequitur Do. cogita tamen, quia text.hic inducit nullita-
tem ipſo iure, & vult ꝙ donec lis ſit finita, non debet aliquid
innouari. & ſic videtur ꝙ litis pendentia inducat nullitatem :
nec curetur an conſtet vel non de iure agentis,cùm non tolla-
tur litis pendentia propter hoc.debet ergo lis finiri per ſentẽ-
tiam, & maximè quia etiam in notorijs requiritur ſententia,
vt in c.porrò.s̃.de diuortijs. Et vide hic per Lap. & Do. quid ſi
fuit facta reuocatio attentatorum lite pendente antequàm cõ
ſtaret de iniuſtitia, an duret talis reuocatio ſi poſtea appareat
de iniuſtitia? & concludunt ꝙ ſi fuit facta reuocatio per viam
iuſtitiæ & iuris communis,tunc duret,vt d.c.non ſolum.& ita
vult glo. hic. Sed ſi fuit facta per viam gratiæ, diſtinguitur an
fuit facta motu proprio, vel ad inſtantiam alterius, vt per Lap.
& Domini. In eadem glo. in fine. intellige niſi electio redda-
tur nulla vitio perſonæ etiam introducto per hoc ius, vt puta
ſi electus lite pendente ſcienter acceptauit, vel ſe immiſcuit,
quia licèt hoc non ſit cauſa caſſationis primæ electionis, quæ
a principio fuerat nulla, hæc tamen culpa incidens in facto iu-
ſtè faciet caſſari ſecundam,vt j̃.de præben. ſi beneficia. ſecun-
dum Ioan.And.Sed Dom.contra,vt non debeat iſte puniri du
plici pęna,ſcilicet quòd electio ſua non valeat, & quòd ipſe ſit
intelligibilis.debet ergo glo. iſta ſimpliciter intelligi, & talis
poterit de nouo eligi,quod poſſet procedere lite poſtea finita:
ſed ea pendente etiam vno ex litigatoribus mortuo vel renun
ciante,ſuperſtes de nouo non poſſet eligi,& electio non vale-
ret, vt hic in text.cum dicatur alia electio fieri, etiam ſi fiat de
eadem perſona,vt s̃.de elec.vt quis duas.ſecundum Ioan.And.
cuius limitatio ad hanc gl.tenenda videtur,quicquid dicat hic
Dom.& vide quod dicetur j̃.c.proxi.in glo.penul.

ADDITIONES.

a Nic.Sup. Poſſit liberè renunciare.Adde gl.in c.2.de reſti.in inte.quam no.ibi omnes Do.glo.in c.cum inter.de elect.Anto.de Butr. & Ioan.de Imo.in c.in noſtra.de reſcrip.
Vinc.God. Adde ꝙ liberè dicitur aliquid ad alium pertinere, qñ actum poteſt exercere ſine conſenſu vel conſilio alterius.Cur.Iun.conſi.2.nu.3.& inſuper liberè dr̃ ſine diſpoſitione.Iaſ.in l.j.circa med.col.pe.C.de ſacroſan.eccle.
b Nic.Tup.Quando dicatur res litigioſa.Adde glo.in c.relatum.de offi.delega. Inno.in c.ex parte.in glo.ſua.de arbi.
Vin.God. Adde in quibus caſibus litigioſa res alienari poſſit.Alex.in l.quamquam.§.Iulia.de aqua plu.arce.& Fely.in c.venerabilis.in fine.de offi.deleg.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſsio vera cadit in beneficialibus reſpectu tituli, ſicut reſpectu proprietatis.*
2 *Lite pendente in beneficialibus non poteſt alius ſubrogari in locum, vel in ius moeientis vel renunciantis.*
3 *Ordinarius non poteſt conferre beneficium litigioſum, licèt poſsit conferre beneficium per alium poſſeſſum.*
4 *Qui admittitur pro ſuo intereſſe ad litem per alium cœptam, debet admitti in ſtatu in quo eſt cauſa de præſenti.*
5 *Lis finita non dicitur niſi ſententia tranſiuerit in rem iudicatam.*
6 *Lite pendente quando poßit fieri noua electio vel non, vide bonam diſtinctionem hic.*

CAP. II.

1 SI hi contra quos. † Nota primò ibi,poſſi
dent, quòd in benefi-
cialibus cadit vera poſſeſſio reſpectu tituli,ſicut &
reſpectu proprietatis. ideo eſt quòd ſunt ĩtroducta
iudicia poſſeſſoria, ſicut & in alijs reb. prophanis, vt patet in
clement.j.de cauſa poſ. & in c.in litteris.s̃. de reſtitu.ſpoliato.
Et dixit Innocen.in c.cùm olim.el 2.ſuper glo.in verbo, dede-
rat, in fi.s̃. de priuile. quòd ea quæ quis detinet ſemper præſu-
mitur poſſidere,niſi contrarium probetur.18.q.j.c.j.ſecundum
Ioan.And.& ita tenet Rota in deciſi.161.quæ inci.Item ꝙ reus.
2 †Scd̃ò no.ibi,ſubrogant̃.& ita allegat̃, ꝙ lite pendente non ſo-

lum est prohibitum deueniri ad aliam collationem vel electio
nem,sed etiam non potest alius subrogari in locum, vel in ius
morientis vel renunciantis : solus tñ Papa bene posset hoc fa-
cere,vt determinat Rota in deci.411.quæ incipit, Item si lite pē
dente.& in deci.274. quæ incipit, Item ꝙ sic. vbi determinat ꝙ
talis subrogatio habet vim collationis . Et ideo est necesse vt
fiat mentio de beneficijs, quæ obtinet ipse subrogatus, & de
tali litis pendentia:aliàs subrogatio esset subreptitia, vt de his
3 ibi notabiliter per Rotam. † Tertio no.ibi,cōferantur , ꝙ licèt
ordinarius ꝯferre possit beneficiū per alium possessum, vt in
c.licèt eps.s̃.de p̃ben. secus tñ est si beneficium sit litigiosum,
quia tunc per nullum & quocunq; modo ꝯferri poterit, vt hic
fm Archi.& Io.And.intellige Papa excepto,vt s̃. & facit cle.j.
eo.tit.in fi. Et procedunt prædicta qñ principaliter litigatur su
per tali beneficio : secus si accessoriè, vt agenti super electio-
ne opponatur pluralitas beneficiorū,vt s̃.de elec. dudum.el 2.
tunc enim propter tale litigium non impedietur collatio ordi
narij,fm Archi.& Io.An.de quo per eum in d.c.dudum.& hic
4 per Lapum & Domi.†Vltimo no.& ita alleg.ꝙ qui admittitur
pro suo interesse in lite per alium cępta , debet solum admitti
in illo statu in quo causa est de præsenti, & sic ad actus fiēdos.
& idem in eo qui subrogaretur per Papam ad ius quod defun
cto competebat,vt determinat Rota in deci.438.quæ incip. Itē
si agens.vbi dicit, ꝙ alius subrogatus poterit, & debebit cau-
sam ꝯtinuare cum procuratore rei superstitis : debebit tñ talis
subrogatio sibi intimari cum termino si velit eam impugna-
re,& poterit procurator petere terminum & dari debebit ad
dñm cōsulendū,vt in c.dilectus.s̃. de procu. Et ratio prædicto-
rum est, quia subrogatus vel qui admittitur pro suo interesse,
tenetur prosequi cām in eo statu in quo est cum superstite vel
eius ꝓcuratore.& ita est tenendū,licèt Rota in decisi.170 quæ
incipit,Item si A.voluerit, ꝙ procurator superstitis non possit
sine nouo mādato prosequi cām cum eo qui admittit pro suo
interesse,& ꝙ processus esset nullus, qđ non vr̃ procedere per
5 tex.hic.& ꝯrium vr̃ tenere Rota in alia deci.vt s̃. † In gl.in ver.
hmōi.no.ex glo.de hac dictione,hmōi,quæ restringit dispōnē
sequentē ad ꝑcedentia tm̃.& vide glo.in ver. hmōi.s̃. in proę-
mio huius lib.In glo.in ver.finita.ibi,post sniam.intellige quę
transiuit in rem iudicatā,al's non diceretur lis finita,vt l.j.ff. de
re iudi.fm Io.And.dicentem,ꝙ si post litē finitā ordinarius cō
ferat alteri ecclesiam adiudicatā non vitiabitur talis collatio,
per tex.hic, ex quo lis est finita:poterit tñ ex alio defectu esse
nulla dicta collatio, & talis collator vel p̃sentator vel instituēs
qui scienter id faceret tenebitur superstiti ad interesse, fm Io.
An.de quo plene in c.pastoralis.s̃.de iure pa. An aūt snia lata ꝯ
superstitē,quæ transiuit in rem iudicatā, possit vti per alium q
nō fuit in iudicio cōtra superstitē,vel ecōtra?Lapus hic ꝙ non,
per no.per Spec.in ti.de snia.§.nunc de effectu.ver.item pone.
facit s̃.de excepti.cum ecclesia.in fi.glos.& quia res inter alios
acta &c.In ꝯrium facit quod no.Inn.& Io.And.in c. in nostra.
s̃.de procura.in gl.fi.in ver.quid si feratur snia.& qđ no.in cle.
2.de re iudica.qđ vltimum procedit,fm Imo.hic,qñ esset alius
tertius prætendens interesse principaliter, cui tñ præiudicaret
si fuit sciens,fm no.in d.c.q̃uis.& in cle.constitutioné.de elec.
& in c.cupientes.§.cæterum.eo.titu.& lib.In ea.glo.ibi,extin-
guitur morte . quid aūt si talis clericus deponatur & appellet?
vide quod no.in c.non solum. super fi.vltimæ gl.j. de appella.
In ea.glo. in fi. Et idem si super eodem beneficio lis penderet
inter tres uel quatuor,& vnus moreretur,vt in cle.j.j.eo. ti.fm
Lap.Et idem qñ alter litigantiū interpretatiuè decedit.s.ciuili-
ter,vt quia transfertur ad aliud beneficiū,cum rō istius tex.tūc
fortius locū habeat,fm Arch.quod dictum licèt hēat equitatē,
tñ ista constitutio non debet extendi vltra casum suum,cū fun
detur super æquitate ꝯ rigorē iuris, fm Ioā.And.vt dicetur j.in
glo. fi. quod intelligit Do.nisi translatio fuisset procurata ma-
litiosè,& ita procedat dictū Archi. Sed Pe.de Ancha.intelligit
indistinctè,ēt qñ malitiosè,cum ratio istius tex. quæ cōsistit in
indemnitate ecclesiarū substinētiū defectū ꝑ nouos posses-
sores habeat locum in subrogato loco possessionis ipsius mo-
rientis interpretatiuè,sicut & in vere moriente, ut no.in d.c.si
postq̃.& facit glo.in cle.j.de elec. Et prædicta procedunt cedē
te vel decedente verè vel interpretatiuè vno ex litigātibus su-
per beneficio,qđ possidet, vt hic in tex. secus si decederet vel
cederet petitor , q̃a ipsius loco poterit alius subrogari. & tex.
hic locum non haberet,fm Io.An.intelligentem hic, qñ mor-
tuo petitore nulla lis penderet,al's secus, puta qñ superstes vel
is,cuius interest causam prosequeretur,quia tunc tali lite pen-
dente haberet locum tex.hic,vt in cle.j.§.si verò.eo. titu. Non
tñ haberet locū qñ ꝯ impetrantem a Papa sibi prouideri de p̃-
benda , capitulum opponit se & appellat ab executoribus , &
postea confert p̃bendam , quia tenebit collatio si præbēda im
petranti non debebatur,& poterit talis prouisus noīe capituli
cām assumere in eo statu in quo erat . Et si velit agere suo noīe
poterit de nouo incipere,ut hic plene per Ioā. An.& idē tenet
Lap.hic adducens no.per Inn.in c.Romana,in gl.& hoc loco.
ver.si cām.j.de appel.fm Domi. Ex quibus infertur ꝙ penden-
te lite inter prouisum,& illū ad quē spectat prouidere, poterit
ista lite pendente alteri fieri collatio , & non habebit locum
6 tex.hic. † Et ex prædictis omnibus conclude sic materiā istius
deci.ꝙ aliqñ est qō inter eligentes super electionibus per eos
factis,vel est qō inter ipsos præsentatos vel electos seu postula
tos,& tunc altero cedente vel decedente vel altero excluso do
nec lis pendet super iure eligendi , & tunc an ea pendēte pos-
sit noua electio fieri?vide no.in d.c.ex parte.& in c.2.s̃.de resti.
in integ. Aliqñ est quæstio inter eligentes super electionibus
per eos factis,vel est qō inter ipsos præsentatos,vel electos seu
præsentatos,& tunc altero cedente vel decedēte vel aliter ex-
cluso donec lis pendeat cum superstite,noua prouisio fieri nō
poterit, vt s̃.c. proxi. Aliquando est quæstio inter electum seu
prouisum,& eos ad quos spectat ius eligendi uel prouidendi,
& tunc tali lite pendente si aliud non obstat,electio vel proui
sio nō impedietur,vt est dictum s̃. Aliqñ est qō inter duos quo
rum vnus est petitor,alter verò est possessor , & tunc cedente,
vel decedente petitore,si nulla quæstio remansit cum supersti
te vel eo cuius interest,& poterit electio vel ꝓuisio fieri : aliàs
secus,ut d.§.si verò . ibi , interim &c. Si verò cedit vel decedit
possessor , & tunc si petitor petebat eum tm̃ amoueri, non si-
bi assignari,tunc eo mortuo,cùm lis non remaneat,poterit fie
ri electio vel prouisio,ut hic in glo. Sed si petitor petebat sibi
assignari tanquàm ad eum pertinens , & tunc alia electio uel
collatio fieri non poterit donec lis pendeat , ut hic in glo. fi.
immo nec poterit tūc possessio illa tradi , & si tradetur potest
peti reuocari per viam attentati . Et uide no.per Rotam in di-
cta decisi.411.& ibi plene ad materiam huius decretalis.In glo.
pen.ibi,contulerunt,scilicet eidem,sed talis collatio , præsen-
tatio,uel electio facta eidem cedenti non videtur valere , ut s̃.
c.proxi.nisi forte dicatur,quòd aliud sit ibi vbi prohibetur alia
electio,& aliud hic ubi prohibetur alteri conferri vel prouide
ri:non autem prohibetur eidem cōferri uel eundem eligi vel
præsentari , cum tunc cesset ratio huius c.propter nouos pos-
sessores. cogita tamen . In glos. fina.ibi , incępi. non enim ex
iure primi , sed ex noua collatione secundus sibi ius vendicat:
vnde licèt in beneficijs sit successio , tamen non est hæredita-
ria , & sic non ob.l.tam ex contractibus. ff. de iudi. secundum
Ioan.An. In ead.glo.ibi , finis liti. & hac de causa ut obuietur
calumnijs de æquitate,& non de rigore processit prouisio hu-
ius deci.secundum Archi. In ead. glo.in fi.facit l.si quis a mul-
tis.§.fi.cum l.seq.ff.de noxa.secundum Ioan.And.

De confessis. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Positio licèt sit formata per verba negatiua, & licèt non sit probabilis,potest tamen per iudicem admitti,& quis respondere cogitur.*
2 *Confeßio est species probationis.*
3 *Negatiua quæ per negantem probari non potest, non semper trāsfert onus probandi in ipsum negantem.*
4 *L. vbicunque . ff. de interroga. act. habet locum etiam si sit in causa conclusum.*
5 *Positiones,& interrogationes , & positiones , & articulationes qualiter differunt . Et an terminus datus ad articulandum , uideatur datus ad ponendum.*
6 *Positiones si sint admittendæ uel non,super hoc debent audiri aduocati.*
7 *Positiones fiunt ut quis releuetur ab onere probandi.*
8 *Iudex debet admittere positiones cum illa clausula , saluo iure impertinentium,uel non admittendorum .*
9 *Respondere per verbum,credit,an sit idem quod confiteri in iudicio.*
10 *Respondens positionibus, an possit respondere per verbum,dubito .*
11 *Positiones faciens videtur omnia quę ponit confiteri : eodemque modo respondens.*
12 *Statutū si dicat,quòd positionibus debeat simpliciter respōderi,quid iuris.*
13 *Responsio talis facta ad positiones , credo prout in tali instrumento continetur,an valeat.*
14 *Interrogari an quis poßit pluries de eadem re.*
15 *Negans semel positionem, an quis poßit eam postea confiteri.*
16 *Tantum,hæc dictio apposita in oratione affirmatiua includit implicitè negatiuam.*

17 *Arbiter*

17 *Arbiter venit etiam appellatione iudicis.*
18 *Clausula, si uiderit expedire, relata ad iudicem importat, ut iudice male arbitrante possit appellari.*

C A P. I.

1 STatuimus. † No. & ita allega. ꝙ quantumcūque positio sit formata per verba negatiua, & quantumcunque nō sit probabilis, nisi per confessionē aduersarij, tñ pōt admitti per iudicem, & cogitur quis respondere. ex quo infertur, ꝙ non refert an positio formetur per verba negatiua, vel affirmatiua, vt tenet Io. An. in c. bonæ. el j. s̄. de elec. de quo per glo. & Doc. in l. fi. in fi. ff. de excep. doli. Pōt ergo mera negatiua probari per confessionē, vt hic: & ēt per iurm, vt in c. attestationes. in fi. s̄. de despon. impub. Per testes verò mera negatiua probari non pōt, nec crederetur ipsis testibus, vt in c. cum ecclesia. s̄. de cau. poss. secus si esset coarctata loco vel tempore, vt d. ca. bonæ. & in l. optimam. C. de contrah. stipul. & tunc ita crederetur testibus negantibus, sicut affirmantibus, vt est tex. no. in c. cum in tua. s̄. de testibus. & tenet Bal. in l. cū hi. §. in causa. ff. de transa. aliàs secus esset, s̄m glo. notabilem in l. diem proferre. §. si plures. ff. de arb. dicentem ꝙ plus creditur duobus affirmantibus q̄ mille negantibus. de quo in d. c. bonæ. & per Innocen. & Ioā. An. in c. super hoc. s̄. de renuncia. & per glo. no. in c. fi. j̄. de præscri.
2 † Secundo no. ꝙ confessio [a] est species probationis. Et ideo dixit glo. sing. in l. sed & si possessori. §. sed cum de credulitate. ff. de iureiur. ꝙ ex nullo genere probationis oritur actio, nisi ex iuro & confessione iudiciali: proprie tñ confessio non est probatio, sed releuatio ab onere probandi, vt in l. eum qui. ff. de iureiuran. de quo per Bal. in rub. C. de proba. Tertio no. ibi, equitate. pro eo quod voluit Ioan. An. in c. 2. eo. titu. dicens, ꝙ deficiente equitate non sunt admittendæ positiones, sicut ēt non sunt tunc admittēdæ interrogationes, vt l. vbicunque. ff. de interro. act. vbi dr̄, ꝙ vbicunque equitas mouet iudicem, possunt
3 fieri interrogationes. & idē in positionibus, vt hic in tex. † Vltimo no. ꝙ non semper negatiua quæ per negātem probari nō potest, transfert onus probandi in ipsum negantem: aliàs inutile esset remedium huius tex. s̄m Ioā. An. de quo articulo cui incumbit onus probandi negatiuam, vide per Ioā. An. in reg. sine possessione. j̄. eo. lib. in mercurialibus. in fi. & per Inno. in c. super his. de accu. & per Bart. in l. hoc iure. ff. de verb. obli. In glo. j. in prin. tene menti totam hanc glo. ordinariā, circa mate
4 riam positionum & articulorum. † In ea. glo. ibi, etiam si sit cōclusum. tene menti ex glo. ꝙ d. l. vbicunque, locum habet etiā post cōclusum in causa. intellige qñ interrogationes fiunt ex officio iudicis, vt in c. cum Ioan. hic alleg. & ibi per glo. sed ad instantiam partis post conclusum in cā fieri nō posset, s̄m gl. ibi. & Ioan. An. in addi. Spe. in ti. de positione. §. 3. ver. regulariter. intellige in ordinarijs iudicijs: sed in summarijs iudicijs poterit hoc fieri etiam ad petitionem partis, vt uoluit glo. singu. in ver. interrogabit. in cle. sæpe. de ver. sig. & vide per Do. Ant. in c. penul. s̄. de iura. cal. In ea. glo. ibi, potest describi. vide hic per Io. And. & per Bal. in l. 2. §. ꝙ obseruari. C. de iuramen. cal.
5 † In ea. glo. ibi, differunt. no. gl. de differentia inter positiones, & interrogationes: & quæ sit drīa inter positiones, & articulationes, & an terminus datus ad articulandū, videatur datus ad opponendum, vel econtra, vide per Bal. in l. generaliter. §. j. C. de iureiuran. & sic vult glo. positiones fiendas esse a partibus per verba assertiua, sed interrogationes fiunt a iudice per verba interrogatiua, & sic sequitur ꝙ interrogans nihil cōfitetur vel affirmat, sed ponens dispositiuè omnia quæ ponit intelligitur confiteri, vt in hac glo. in fi. & ex hoc determinat Rot. in deci. 31. quæ incipit, Item voluerunt. quòd prædicta procedūt in interrogatorijs, & in præparatorijs iudicij, sed in alijs decisoriis de stylo curiæ non possit pars cogi ad respondendū, nisi dentur tales interrogationes dispositiuè in scriptis per modū positionum. & ita voluit glo. ordina. 30. q. vltima, iudicantem. & sequitur Bal. in l. proxime. ff. de his quæ in testam. delentur. circa fi. & ratio est, quia sicut vult actor releuari per confessionem & responsionē rei, ita econtra cōueniens est, ꝙ actor interrogans dispositiue loquatur, ut sic reus releuetur per cōfessionem actoris. arg. c. non licet. j̄. eo. lib. & sic potest pars petere, ꝙ interrogationes dentur dispositiue per modum positionum, & aliter non cogitur respondere. Si tñ sponte responderet, præiudicaret sibi sua confessio, s̄m glo. in c. cum causam. s̄. de iuram. calum. & uide ibi per Doct. facit l. si fine. ff. de inter. acti. & per Rotam in d. decisio. & per glo. in c. fi. j̄. de iureiurā.
6 † In eadem glo. ibi, aduocatos expellere. tene menti glo. & idē intelligas de procuratoribus. Si tamen dubitaretur an positiones essent admittendæ vel non, super hoc bene audirentur aduocati, s̄m Ioan. An. in c. pastoralis. s̄. de iudicijs. & uide qđ no. in l. clarum. C. de auto. præstā. & in l. maritus. §. qōni. ff. de adulterijs. In eadem glo. ibi, animam perdes. tene menti glo. quam tamen limita, vt per glo. notabi. in uer. malignantium. in c. cupientes. in principio. s̄. de electio. eo. lib. & per Specu. in tit. de
7 actore, in fi. de exceptio. §. penul. circa fi. † In ea. gl. ibi, ad cuius releuationem fiunt positiones. no. gl. ꝙ positiones fiunt, ut releuetur quis ab onere probandi, & possunt fieri ante litis con testatio. & post, & omni casu quo essent necessariæ probationes, s̄m glo. imò fieri possunt positiones, etiam si probatio fieri non posset, nisi per confessionem partis, ut hic in tex. & sic infertur ex glo. quòd post conclusum in causa non fiant positiones, ex quo non admittuntur probationes etiam per instrumenta, vt s̄. de fide instrumen. cum dilectus. Et idem si sit lapsus terminus ad probandum, quo casu iudex ad instantiā partis tunc interrogare non posset, s̄m Specu. in tit. de dila. §. uidendum ver. itē quid si datus. & in titulo de positione. §. 3. ver. sed si. & in §. 4. ver. regulariter. Quod intelligit Rota in deci. 30. quæ incipit, Item fuit dubitatum & per me locum habere in causis prophanis ordinarijs: secus in summarijs, quo casu etiā post terminū admitterentur. Sed Rota in decisio. 101. quæ inci. Item si omnes. tenet ꝙ de æquitate & stylo curiæ in causis ciuilibus etiam ordinarijs admittantur articuli [b] post terminū, dummodo ante conclusionem in causa. Sed aduerte, quia prædicta possent procedere qñ fierent positiones ad finem habēdi responsionē partis tantum, vt sic releuetur per confessionē, vt hic in tex. Sed si fierent ad finem inducendi probationes super eis, tunc dicendum uidetur, ꝙ omni casu quo admittuntur probationes post terminum, de quo in c. licèt causam. s̄. de proba. admittantur etiam positiones, cum admittantur omni casu quo sunt necessariæ probationes, ut hic in glo. & uide glo. no. in uer. productos. in c. præsentium. j̄. de testibus. volentem, ꝙ positiones fieri possint & debeāt admitti etiam post factas probationes, etiam super eodem super quo testes essent examinati, licèt Specu. in titu. de positione. §. 2. in fi. dixerit, ꝙ prius sit fienda positio quàm deueniat̄ ad aliquod genus probationis. In ead. glo. ibi, excōicatus est, an debeat responderi positioni de excommunicatione. Innocen. et Ioan. And. in ca. 2. s̄. eod. videntur velle quod sic, si est excommunicatio iuris: secus si hominis, de quo per Specu. in titu. de positione. §. septimo. ver. 19. aliàs 29. Et quid de alijs positionibus criminosis? hic per Ioan. An. de quo j̄. c. proxi. In eadem glo. ibi, scire debes. no. ex glo. super quo formari debeant positiones. de quo in Spec. in titu. de positione. §. 5. uer. & nota. & per Doc. in d. §. quòd obseruari. in d. clemen. sæpe. In eadem glo. ibi, ad factum alterius. intellige quando tale factum non faceret ad causam: aliàs deberet responderi dato sibi termino ad deliberandum, cum in facto alieno sit probabilis ignorātia, ut in l. fi. hic alle. et in ca. ab excommunicato, de rescrip. et ita videtur esse de mente Ioan. And. in additio. Spe. in d. §. 7. versi. quarto. facit glo. in d. c. pen. et in dicto c. præsentium. uer. quid sciat. et tenet do. Ant. in c. in pertractandis. s̄. de iuramen. calum. et Domi. hic. et Barto. in d. §. quod obseruari. quod intelligit Bald. ibi, quando esset tale factum super quo posset quis se informare et deliberare, aliàs
8 nō cogeretur respōdere. † In ea. gl. ibi, in actis. no. gl. ad practicā. et uide per Specu. in d. §. 5. uer. item no. et dicit glo. notab. in c. cum contingat. s̄. de offi. delega. et in clemen. constitutionē in fi. de elec. quòd iudex debet admittere positiones cum illa clausula, saluo iure impertinentium, uel non admittendorū. Et donec disputatur, an positiones sint admittēdæ, uel nō, uel donec pendet terminus ad respondendū, nō currit terminus datus ad probandum, s̄m glo. no. in uer. post dationem. in d. cle. sæpe. et tenuit Bar. in l. quandiu. ff. de acquiren. hęre. Bald. in l. qui interrogatus. ff. de interroga. act. et in l. j. C. de iuramen. calum.

ADDITIONES.

a V. G. Adde, ꝙ confessio sola est sufficiens probatio absque eo ꝙ secus conuincatur alijs probationibus seu argumentis. Thom. Gram. decis. 148. nume. 7. & dum dicitur confessioni soli non esse standum, intelligi debet de confessione in tormentis facta, quæ non sufficit, nisi data perseuerantia in ea, saltē quando legitime tortus fuisset. ibidem nu. 10. si quidem talis posset suam cōfessionem reuocare, ut idem Thom. Gram. quæst. 3. nu. 8.

b Vinc. G. Articuli an debeant admitti uel nondum prætenduntur impertinentes, ita ꝙ ubi est dubium ne processus retardetur posset tunc iudex admittere illos cum protestatione impertinentium huiusmodi cautela non seruatur Romę Thom. Gram. decis. 45. nu. 5.

lum.& vide notabiliter per Bal.in l.ſi cum ipſe.ff.de excuſa.tu-
to.& glo.in ver.videbitur.in c.cupientes.§.ꝙ ſi per viginti.ſ.de
elect.eo.lib.In ea.glo.ibi,de veritate vel credulitate.no.gl.qua
liter debeat reſponderi.de quo eſt tex.notabilis in d.c.præſen
tium.& per Bal.in l.j.C.de confeſ. circa fi.licèt ergo nemo co-
gatur edere inſtrumenta vel probationes contra ſe,vt l.qui ac-
cuſare. ff.de eden. & no.in c.j.ſ.de proba.tamen bene cogitur
reus reſpondere poſitionibus,per quam reſponſionem proba
tur interdum intentio ipſius actoris. facit d.l.vbicunque.& ibi
glo.& ratio eſt,ſm Io.And.quia reſponſio rei non eſt in pote-
ſtate actoris,ſicut habere inſtrumenta & alias probationes. &
fuit hoc inductum ex æquitate, vt hic in tex. & per Ioan.And.
9 ſ.eo.c.2.† In eadem glo.ibi,credit vel non credit. no.glo.paria
eſſe confiteri,vel reſpondere per verbum, credit.quod intelli-
git Bald. in d.§. quod obſeruari. & Domini. hic quò ad hoc, vt
quis releuetur ab onere probandi:non autem vt habeatur per
inde ac ſi vera confeſſio eſſet facta in iudicio:& ſic ex tali con
feſſione nō orietur actio, nec habebit executionem paratam,
ſicut vera confeſſio in iudicio facta, ſm glo. in d.§. ſed cùm de
hæredi.cogita tamen,quia Bald.ibi hoc non firmat. & glo.no.
in d.c. ex literis.ſ. de iureiur. voluit quòd reſpondens per ver-
10 bum,credit,habeatur perinde ac ſi verè eſſet confeſſus.†In ea.
glo. ibi, dubito.glo. in d.c. penul.tenet quòd reſpondens non
poſſit dicere, dubito : intellige ſi interrogetur ſuper facto pro-
prio in quo ignorantia eſt tolerabilis, vt in d. c. ab excommu-
nicato. nec deberet tunc dari terminus ad deliberatè reſpon-
dendum: intellige niſi ſit factum multum antiquum vel intri-
catum,ſecundum Barto. in l.ſi quis delegauerit. ff. de noua. &
in l.2.& penul. ff. de confeſ. Sed in facto alieno poterit dicere,
dubito,& habebit terminum ad deliberatè reſpondendum, vt
ſ.& vide per Specu. in d.§.6.ver.ſed nunquid. & per Docto.in
d.c.penul.& in d.c.pręſentium.& in d.§.quod obſeruari.& ibi
per glo.& in l.qui interrogatus.ff.de interroga.act. & per Ioā.
And. in c.ex tenore.ſ. de teſtibus. & vide plene per Docto. in
c.penul.de iuramen.calum. & ibi Imo.& Do.Anto. & Panor
11 mi. plenè. † In ea. glo. in fi. no. & tene menti ſingulariter ex
gloſ. quòd ponens videtur omnia quæ ponit confiteri : & eo-
dem modo reſpōdens. Nam qui ſimpliciter confitetur,negat,
vel iurat,totum videtur confiteri,negare,vel iurare,ſecundum
Bal.in l.j.cir.fi.C.de ædil.edic.de quo dicetur j̃.c.proxi.Sed quę
rit primò, q̃d ſi actor ponit ꝙ reus debet ſibi cētum,& reus re
ſpondet ſe conditionaliter promiſiſſe: concludit Archid.ꝙ ex
tali reſponſione actor ſuam intentionem fundare non poſſit,
quia talis reſponſio eſt vnica,& non poteſt pro parte accepta-
ri, & pro parte non, vt 19. diſtin.c.j. ſecus ſi ſunt plura capitula
ſeparata,vt eſt tex.notab. in l.Publia. ff.depoſiti.& no. in l.qui
dam.§.nūmularios.ff.de edendo. Dicit tamen Arch.ꝙ cogetur
ſim pliciter reſpondere, ſicut ſimpliciter fit poſitio. de quo ta-
men per Cy.in d.l.j.& in l.ſi quidem.C.de excep. & per Spec.
in titulo de poſitione.§.fi.ver.pen.& antepe.ſecūdum Io.And.
dicentem tamen, quòd iuſtè poterit reus cogere actorē decla-
rare, an ponat promiſiſſe purè vel ſub conditione. Et ſic ceſſet
omne dubium,ſm Ioan.And.& ſic ſequitur,quòd non cogitur
reus reſpondere poſitioni generali,ſed debet eſſe certa & qua
lificata, & ex qua cauſa.de quō j̃. c. proximo. & tunc ipſe reus
cogetur ſimpliciter reſpondere,vt ſ. per Archid. & no.in d.l.j.
& per Spe.in d.§.fi.imo reus conditionaliter reſpondens, vide
ret negare poſitionem pure conceptam,ſm Bal. hic,per no.in
12 l.2.C.de donatio.ante nup.& tenet Arch.in d.l.ſi quidē.† Quid
autem ſi ſtatutum dicit, ꝙ poſitionibus debeat ſimpliciter re-
ſponderi? vide per Docto.in l.j.§.ſi quis ſimpliciter.ff.de verb.
obli.& per Bal.in l.j.C.de ædi. edic. Secundò quæritur,an poſ-
ſit quis ſe fundare ex reſponſione conditionali ? dicit hic Do-
mi.quòd non,quando ſit vno cōſtructu verborum:ſecus ſi con-
feſſio fiat de per ſe pure,& poſtea adijciat̄ conditio,tunc enim
confeſſio poterit acceptari pro parte, & reſpondens tenetur
probare conditionem, vt eſt tex.& glo. in c.dudum.el 2.§.tan-
dem.ſ.de elect.Et idem quando eſſet præſumptio contra con-
fitentem, puta ſi dicat quis ſe feciſſe homicidium, tamē ad ſui
defenſionem,ſm Bar.in l.Aurelius.§.idem quęſijt.ff.de libe.le-
ga.vbi plenè de hoc.& per Bal.in d.l.j.circa fi.& per Lap.in ſua
allega.94.Et quando dicantur eſſe vnum vel plura capitula vel
ſeparata? hic per Pet. de Anchar.& Imo. referentem Barto.in
13 d.§.idem quæſijt. † Tertiò quæritur,an admittatur talis reſpon
ſio,credo prout in tali inſtrumento continetur? Specu. in titu.
de teſte. §. qualiter.ver. quid ergo. & ver. cæterum. dicit quòd
ſic, ſi in poſitione fiat mentio de inſtrumento : aliàs ſecus. &
ſequitur Bald. in d.§.quod obſeruari. in fi. Et cenſetur tunc fa-
cta negatio,vel poſitio prout in inſtrumento continetur, ſecū
dum Bal. in l.2.C. de erro.aduocat. Quartò quæritur, quid ſi in
reſponſione facta per partem poſitionibus reſultet contrarie-
tas, qualiter debeant tunc interpretari ipſæ contrariæ reſpon-
ſiones? dicetur in c.fi.j̃.de iureiuran.& vide per Bald. in l.cum
14 falſa.in fi.C.de iur.& fac.ignoran. † Quintò quæritur,an poſſit
quis pluries de eodem interrogari? Domini. hic refert glo. te-
nentem , quòd non,in dicto §. quod obſeruari . & hoc niſi ex
noua cauſa interrogetur.quod eſſe poteſt, ſecundum Domin.
a quando reſponſio fuit facta per verbum ,[a] credit, vel non cre-
dit:quo caſu poſſet ſępius interrogari,ex quo poſſet hodie cre
dere, quod olim non credebat. argu.l.2.ff. quis ordo in bono.
poſ.ſerue.& ita videtur velle Specu.in d.titu. de poſitione.§.6.
ver.j.de quo etiam per glo. & ibi no. in l.de tutela. C.de in in-
teg.reſti.mino.& vide etiam per glo.no.in c.fraternitatis.ſ. dę
frigidis. an reſpondens per verbum, credit, vel non credit, ſit
periurus, ſi veritas in contrarium appareat ? de quo dicetur in
d.c.fi.& per Bald.in d.§.quod obſeruari.in princi.& in l.j. in fi.
C.de confeſſis. Sextò quæritur, an poſſit quis iuuare ſe contra
ponentem ex poſitione quam ipſe negauit.Ioan.And. referen
do Archidia. concludit , quòd non : nec ipſe ponens poteſt ſe
fundare, ſeu iuuare ex illa negatione : & hoc niſi probetur er-
ror,vt in c.per tuas.ſ.de proba. quod eſt menti tenendum. pro
quo facit quod no. Bald. in l.cum precum. C.de libe. cauſa. &
in reg.ex eo quod.j̃.eo.lib.de quo per Specu.in titu. de poſitio
ne.§.8.poſt princi.& per Innocen.& Ioan.And.in c.cum vene
rabilis.ſ.de excep.& per Barto.in l.poſt legatum.ff. de his qui.
vt indi.& per Bald.in d.l.j. & hic dicentem,quòd bene poterit
quis ſe iuuare ex probationibus factis ſuper tali poſitione ne-
gata, vt not. in c.mulieri.ſ. de iureiuran. & idem tenuit in l. ſi
quis intentione. ff.de iudic.& in dicta regu.ex eo quod.& per
Imol. in l. qui Romæ. §.Seia.ff.de verb. obliga. vide notabili-
ter per Barto.in l.2.§.creditum.ff.ſi cert.peta. & facit in argu.l.
ſi duo.§. Marcellus.ff.de iureiuran. De poſitione negatiua, vi-
de dicta in c.fi.j̃.de iureiuran.& per Bald.in l.edita.C.de eden.
circa fi. & in l.cum precum. C. de li. cauſa. & in l.ſi magnum.
C.qui accuſa.non poſſunt.& in l.alia cauſa.C.de his qui. vt in-
dig.& per Bart.in d.l.poſt legatum.& per Bal.& Imo.l.ſi dubi-
15 tetur. ff. de fideiuſ. † Septimò quæritur, an poſt quam quis ſe-
mel negauit poſitionem,poſſit poſtea eam confiteri? vide per
Bar.in d.l.poſt legatum.& in l.j.ff.de eo.per quem factum erit.
Et per Bal.in l.error.circa finem.C.de iur.& fac. ignorā.dicen-
tem,quòd qui ſemel negauit, nunquam poteſt poſtea confitē-
do habere beneficium ſtatuti.de quo per eum in l.j.C. de con-
feſ.in 6. colum. Barto.in l.j.ff. de eo per quem factum erit. An
autem ſit neceſſe,quòd confeſſio,ſeu reſponſio ſit expreſſe ac
ceptata,vel ſufficiat quòd non ſit negata? per Bald. in l.penul.
in princi.C.de repu.hære.& in l. cum precum.C. de libe.cau-
ſa.& vide dicta in c.fi.j̃. de iureiuran. Reliqua ad materiam,vi-
16 de in dicto c.fi. † In glo. in ver. negatiuas.in fi. nota ex glo.de
b dictione,[b] tantum,quę appoſita in oratione affirmatiua inclu
dit ſimpliciter negatiuam. & idem ſi apponatur dictio, abſq;
vt ſi dicatur fuit,& eſt,abſq; eo &c.vt per Ioan.And.in d.c.bo-
næ. & per Bald. in d.§. quod obſeruari. In glo. in ver.non poſ-
ſunt,in fi.habet ergo locum tex.hic,ſiue negatiua poſſit aliter
probari quàm per confeſ.ſiue aliter probari non poſſit,ſm Io.
17 And. † In glo. in ver. iudices, in fi.& C. de arbi.l.pen.in fi.ſm
Hoſt.& Ioan.And. Et no.ex glo. ꝙ appellatione iudicis, venit
etiam arbiter, quod eſt notandum pro ſtatutis,ſm Do. Sed gl.
in c.j.in prin.in ver.iudices.de fo.compe.eo.lib.tenuit contra
rium. & dic vt ibi eſt dictum. & per glo. in c.j. §.j.j̃. dę re iudi.
18 † In glo.fi.in fi. tene menti ex glo. iuncto tex. ꝙ clauſula,ſi vi-
derit expedire,relata ad iudicem, importat vt iudice male arbi
trante poſſit appellari:ſed contrarium voluit Ioan. And.in c.2.
ſ.de iuram.calum.eo.lib.ideo dic vt ibi dictum fuit,& per glo.
hic.facit quod dixit Inn.in c.cum ſpeciali.ſ.de appel.ꝙ d.l.vbi-
cunq;.volens,ꝙ vbicunq; æquitas mouet iudicē, debeat rñde-
ri,ſicut

ADDITIONES.

a Nico. Supe. Verbum, credit. Adde ꝙ verbum dubitatiuum, regulariter non
probat, ſm glo.& Doct.in l.teſtium.C. de teſt.gl.& Doct. in c.quotiens.de
teſti.Card.Zaba.in c.ſacris,in 6.no.quod me.cau.
Vin.G. De iſto verbo vide Fely.in c.quoties. de teſti.& ſcias ꝙ nemini de faci
li eſt credendum,qm̄ qui cito credit leuis eſt corde. Troyl.Malue. in trac.de
canonizat.Sanctorum.q.4.nu.3.quod habetur in lib.9.trac.fol.131.
b Nic.Sup. De dictione,tantum.Adde gl.in c.cum aduer.96.diſt.Car.Alexan.in
c.non eſt.in notabilibus.j.diſt.Io.de Imo.in l.ſi quem.C.de præſcrip.
Vin.God. De iſta dictione vide D.Anto.Archi. Flo.in trac. de vſu.in 3.§.nu.9.
quod habetur in lib.9.trac.fol.268.nu.9.

ri,sicut hic in tex.dicitur, ꝙ æquitate suadente tenetur iudex admittere positionem negatiuam. nam si iudex dixit se moueri æquitate vbi in vero non est, vel econtra, dicit, ꝙ æquitas non est vbi in vero esset æquitas, his casibus poterit appellari, ſm Inno.ibi.pro quo est gl.hic,iuncto tex.& vide per Io. And. in d.c.2.& quod ibi dictũ fuit.& per gl.in c.super his.de accusa.

SVMMARIVM.

1 *Responsio fienda ad positiones, debet fieri præcedente iuramento calumniç.*
2 *Interrogatio super positionibus debet fieri per iudicem, & non per partē.*
3 *Respondere denegans positionibus habetur pro confesso. quod regulariter secus esset. Et sic non posset ferri sententia contra contumacem, nisi iudicialiter constet de veritate causæ.*
4 *Iuramentum si sit præstitum ante litem contestatam, an debeat iurari super positionibus.*
5 *Contumax respondendo quando habeatur pro confesso, vel non, vide hic distinctionem breuem & bonam.*
6 *Contumacia procuratoris post litem contestatam nocet domino.*
7 *Citatus per nuncium vt veniat responsurus positionibus, si non veniat, an habeatur pro confesso.*
8 *Quid si in citatione fuerit insertus tenor positionũ, an hoc modo sufficiat simplex citatio.*
9 *Quid si in citatione tali fiat comminatio iudicis, quòd nisi comparuerit habeatur pro confesso.*
10 *Respondere regulariter quis tenetur positionibus, nisi in certis casibus hic in glo.expressis.*
11 *Positionibus impertinentibus quando quis respondere teneatur, vel non. & nume.12.*
13 *Positio incerta de ratione ponentis, non habet locum etiam si non apponatur, licèt secus sit de libello.*
14 *Positio si sit indebita, vel impertinens in parte, an possit tota negari.*
15 *Positioni quæ plura continet, an pars respondere teneatur.*
16 *Positioni iuris an quis respondere teneatur. Et de quo iure intelligatur. & nume.17.*
18 *Positionibus respondere quis primò teneatur, actor, an reus?*
19 *Positioni nolens respondere habetur pro confesso.*
20 *Contumax in respondendo habetur pro confesso, vel pro negante prout sibi erit deterius.*
21 *Contumas in non respondendo, an possit diffinitiuè condemnari, vel non.*

CAP. II.

1 SI post. †No.j.ꝙ sicut positiones debēt fieri prçcedente iuramento calumniç, vel veritatis, vt per gl.s̃.c.prox.ita & eodem modo responsio
2 debet sequi præcedente iuramento. † Secundò no. ibi, a iudice. ꝙ interrogatio super positionibus debet fieri per iudicem, & non per partem. ad hoc gl.s̃.c.proxi. valeret tamē spontanea responsio si fieret ad instantiam aduersarij, iudice non præcipiēte, vt in l.si fine.ff.de inter.act.& per glo.& Doc. s̃.de dolo & contu.in c.prout.& tenent hic Arch. & Io.An. & Rota in deci.31.quæ inci.Item voluerunt.& vide glo. no.30. q. vlt.interrogandum. Tertiò no.ibi, contumaciter.ꝙ sufficit nolle respōdere ad mandatum iudicis, vel post eius iussum contumaciter se absentare, & ex his duobus vel altero eorum habetur pro confesso. talis tamen confessio in beneficialibus non iuuaret ponentem, qui aliter nõ probaret de titulo, ne per cõclusionem daretur vitiosus ingressus, vt in c.j.supra ti.2. eo. li. ſm Archi.& Ioan.And.Sed in contrarium facit glo. s̃. c. proxi. circa fi.vbi voluit, ꝙ etiam in beneficialibus fiant positiones, & confessio præiudicat.potest dici, ꝙ glos.ibi procedat vt valeat confessio in præiudicium ꝯfitentis, vt sic possit quis amoueri a beneficio, sed non quò ad hoc, vt per talem confessionē fundetur & probetur titulus, vt per talem confessionem fiat adiudicatio ponenti, & ita procedat quod dicit Ioan. And. &
3 idem voluit in addi. Spec.in ti.de positione.§.9.ver.verum.ibi, secus puto.& ita tenet hic Lap.de quo est dictũ in d.c.j.†Quarto no.ibi, pro confesso.quòd cum sit speciale, vt cõtumax isto casu habeatur pro cõfesso, quod regulariter secus esset. & sic sequitur, ꝙ nisi iudicialiter liqueret de causa non posset contra contumacem ferri sententia diffinitiua: qđ procedit tam in ciuilibus q̃ in criminalibus, vt l.properandũ.§. & si quidem. C. de iudi.& l.absentem.ff.de pœnis.& no.in c.veritatis.s̃. de dolo & contu.& ita sequitur hic Pet.de Anch.& Bald. in l.j. ff. si quis ius dicenti.vbi notabiliter dixit, ꝙ non poterit iudex citādo cõminari, vel interloqui, ꝙ eũ habebit pro cõfesso; licèt ratione contumaciæ aliam pœnā imponere possit. de quo j̃. In glo.2.in fi.no.quia vbi aduersatiua ponitur inter diuersa, quorum vtrũq; est necessarium ad vsum, de quo quęritur, tũc accipitur pro coniuncta.facit gl.in ver.figura. in clemen. sæpe. de

4 verb.signi.†In glo.in ver.iuramentum, in fi. vult gl. ꝙ etiam si ante lit.contesta.fuerit iuratum, & fiant positiones, tamen habebit locũ dispositio huius text. & ita videtur esse de mente Ioan.And.hic, & sequitur Domi. sed non haberet locum tex. hic, nisi post præstitum iuramētum calumniæ, vel veritatis, vt hic in prin.tex.vbi ita tenet Io.An. Bal.tamē in l. 2.§.ꝙ si actor. circa fi.C.de iuramen.calum.refert contrarium fuisse consultum in ciuitate Florentiæ, vt sic tex.hic procedat etiam anteq̃ sit præstitum iuramentum, quia non minor est cõtumacia nolentis iurare & respõdere q̃ eius qui post iuramentũ non respondet.& ita sequitur Bal.ibi per illum tex. ibi enim nõ erat iuratum, & tamen nolens iurare habetur pro cõfesso. Pro quo ē̃t facit gl.hic, & sequens.& ita etiam transit hic Pet. de Anch. Sed Domi.contra.nec ob.d.§.ꝙ si actor. quia loquitur in nolēte iurare, & tunc habetur pro confesso, sed hic loquitur in nolēte respōdere positionibus, quo casu solũ post iuramentũ prę stitum habetur pro confesso, vt hic in tex.qui cum sit pœnalis nõ debet extēdi, vt in reg.in pœnis.j̃.eo.li.& no. in c. si postq̃. s̃.de elec.eo.lib. Sed certè ex ista ratione esset falsum qđ dicit glo.hic, & sequens, & tamen illam sequitur Io.An.& alij Doc. vnde eadem ratio videtur in dictis casibus. Nam contumax in non respondendo positionibus, videtur etiam cõtumax in nolendo iurare, cùm positionibus debeat respõderi præmisso iuramento, vt hic, & per glos. supra c. proxi. & sic debet haberi pro confesso, vt d.§.ꝙ si actor. vide tamen per Bal. in l.si filius.
5 la j.ff.de interroga. actio.† Et conclude sic, quòd aliquādo quis est cõtumax in respondendo interrogationibus, quæ fiunt ad præparationem iudicij: & tunc habetur pro confesso, vel negante, prout sibi magis nocet, etiam si non fuisset iuratum, vt l.de ætate.§.qui tacuit.ff.de interro. act. Aliquando quis est cõtumax in respondendo libello, vel in litis contestatione, & nõ habetur pro cõfesso, ſm Bal. in d.§. ꝙ si actor.& no. ꝑ do. Ant. in c.penul.s̃.de iuramen.calũ.& facit gl.in auct. qui semel. C. quomodo & quando iudex. Aliquando quis est contumax in iurando de calumnia: & tunc habetur pro confesso in illo articulo ĩ quo iurare recusat, vt d.§. ꝙ si actor. Limita tamē nisi prius fuisset præstitum iuramentum super tota causa, quo casu si iterato recuset iurare non habetur pro confesso, ſm Bal. in auct.hoc sacramentũ.C. de iuram.calũ. Aliquando quis est contumax in respondendo positionibus: & tũc indistinctè videtur tenendum, ꝙ habeatur pro confesso, siue ante li.cõtest. siue post, & siue sit iuratum, siue non, vt s̃.dũmodo alia requisita hic in tex.concurrant.de quo j̃.& vide notabiliter per Bal. in d.l.si filius.In glo.in ver.reus.ibi, sed idē est, scilicet ꝙ habeť pro confesso, secundum Ioā.An.tam in actore quam reo, cum sit eadem ratio, & quia reus in ponendo censetur actor, vt in l. j.ff.de excep. & sic no. ex glo. ꝙ cõstitutio pęnalis loquens in reo, locum habet in actore, vel e contra quando esset eadē ratio. Pro quo facit, quia ista sunt correlatiua.de quo in l.fi.C.de indic.vidui.& vide per glo.in l.j.C. de pœna iudi. in cle.j.de rescri.in ver.præsidentes.& glo. ordi.in ver. Italiæ.in c.j.s̃. de tē̃po.ordi.In glo.in ver.procurator, in fi.no.iuncto tex.ꝙ positionibus potest responderi per procuratorem.& vide in c.pręsen
6 tium.j̃.de testib.de quo in c.j.s̃.de iudi.eo.li.† Secũdò no. ꝙ cõ
a tumacia [a] procuratoris post lit. cõtesta. nocet domino. Idem Io.Mo.& Archi.hic, argu.l.si procurator.ff.de excep.doli.& tenet Inno.in c. j.hic alleg. nunquā tamen noceret domino quò ad excõmunicationem, cum excõicatio requirat propriā cõtumaciā.11.q.3.nemo.& no.Inno.& Doct. in d.c.j.Ante litē verò contestatā si procurator esset contumax in respondendo positionibus, non nocet dño.& ita tex.hic loquens in procuratore intelligi debet. pro quo facit hæc glo. & sequitur Lap. & Do. per no.in d.c.j.imo dicit hic Io.An.probari, ꝙ etiam taciturnitas procuratoris post litem cõte.noceret dño.facit l.nõ solum. in prin.ff.de procu. & qđ no.Spe. in ti. de petitorio, post prin. Licèt Bar.in l.j.§.si procurator.ff.si quis ius dicē.tenuerit, ꝙ nullo mõ cõtumacia procuratoris noceret dño.& non bene, quia est contra tex.hic. An tñ dēat fieri differentia ante lit. contest. vel post? Doct.in d.c.j.hic alleg.non faciunt, sed simpliciter tenent

ADDITIO.

a Nico. Supe. Contumacia procuratoris. Adde an contumacia procuratoris tollit beneficium appellandi, vide in l.2.in §.fi.cum ibi no.ff.quando appellādum sit. & per Pau.de Ca.in l. properandũ.in §.cũ autē ermodicũ C.de iu. Vinc. God. Contumacia procuratoris non nocet domino, vt pœna priuationis incurrat.Ruy.cõsi.50.nu.11.lib.1.& ibi nu. 23. quando dicatur procuratoris cõtumacia.Nec facit ꝙ dominus teneatur parti aduersæ, nisi in expensis & damnis.idem Ruy. consi.21.nu.4.lib.4.

nent,ꝙ contumacia procuratoris in nõ rñdendo poſitionibus
noceat dño:& non vr̃ fienda talis differentia, quia ex quo tex.
hic habet locum etiam ante lit.cõte.eo caſu quo eſſent neceſ-
ſariæ probationes,& poſitiones,vt eſt dictum s̃. in glo.3. ergo
eodem modo indiſtinctè debet habere locum in procuratore
ante lit.conte. Ex quo text.hic etiam de procuratore loquitur
& maxime quia in reſpicientibus proceſſum contumacia pro
curatoris nocet domino,vt d.l.non ſolum. & vide ibi per gloſ.
an fiat differentia ante lit.conteſta.vel poſt.& per Bal.in l.3.C.
de procu. vbi ex ſuis dictis poſſet argui, ꝙ non.& per Doct.in
d.c.j.Tene tñ menti,ꝙ licet confeſſio dñi noceat ſibi in quocũ
que alio iudicio,etiã vbi acta in iſto alio iudicio non nocerent
tñ confeſſio procuratoris in vno iudicio nõ nocet dño in alio
vt no.per Ioã.An.in c.per inquiſitionem.s̃. de elec. In caſu tñ
huius c.quia confeſſio inducta per iſtud c.eſt ficta,& non vera
etiã ſi eſſet ipſius dñi, non noceret ſibi in alia cauſa,vt no.Bar.
in l.eius qui delatorẽ.ff.de iure fiſci. quod dicit perpetuo mẽti
tenendum.& de iſta cõfeſſione habetur hic, & s̃.de iura. calũ.
c.fi.& in auth.ſed nouo iure.C.de pęna iudicis qui male iudi.
7 ſecundũ Pet.de Ancha.hic,cuius ſunt iſta verba.† In gl.in ver.
iuſſus.in fi.tene menti glo.volentem iſtum tex.non habere lo
cum in citato per nuncium vel epiſtolã & idem Archi. hic. &
Dy.in reg. contra eum.j̃.eod.lib. & Spec.in d.§.9.ver.licet.vbi
hoc limitat, niſi citatus dixerit nolle reſpondere vel venire,
quia ex quo eſt tunc vere contumax,ſm no.per glo.in c.vene
rabilibus.§. ſecus.j̃. de ſen.excom. eod. lib. poterit tunc iudex
abſque alia citatione declarare eum haberi pro confeſſo.facit
gl.mag.in fi.in l.j.§.fi.ff.ſi quis ius dicenti.Scd̃ò limitat,niſi iu-
dex in citatione cõminatus fuerit,ꝙ niſi cõpareat habebit po-
ſitiones pro confeſſatis, quia tunc illo non cõparente poterit
iudex pronunciare eum haberi pro confeſſo.de quo j̃.& ſic in
telligit Spe. ibi in cõtumace iterum citato cum cõminatione.
Sed in prima citatione nõ poſſet iudex etiam cõminando im-
ponere talem pęnam,vt ſentit d.glo.vt s̃.de quo tñ an dictæ li-
8 mitationes procedant,j̃.patebit.† Sed quæritur primò,quid qñ
in citatione eſſet inſertus tenor poſitionum vel interrogatio-
nũ, an tũc ſufficeret ſimplex citatio,vt eo nolẽte rñdere habea
tur pro cõfeſſo?tenet Iaco.Butri.ꝙ ſic, in d.§. ꝙ ſi actor.& facit
in ar.c.mulieres.in fi.s̃. de ſen.excom. qđ dictum procedit de
rigore,ſed in practica ſeruaretur opi.huius gloſ.ſecundũ Imo.
imo etiam de iure procederet iſta glo.ſm Pet.de Anch.& Do.
quia licèt mittatur copia poſitionum, tñ tunc iudex non inter
rogat,nec iubet prout requirit tex.hic volẽs,ꝙ iudice pñte fiat
interrogat io,& eſt etiam in dicto caſu ratio diuerſa cũ ſit ma-
ior cõtumacia non reſpondentis ad verbum iudicis,q̃ quando
per nuncium vel epiſtolam,vt in l.2.C.quomodo & qñ iudex.
& hic in gl.& ita videtur ſentire Bal.in d.§.ꝙ ſi actor. & in d.l
ſi filius.Pro quo facit quod dicitur infra in proxi.qõne. Secun.
dò quæritur, an habeatur quis pro cõfeſſo ſi eſſet iuſſus vel in-
terrogatus a notario ex commiſſione iudicis? refert hic Do. ali
quos tenere,ꝙ non,cum text. hic requirat ꝙ a iudice & in eius
præſentia.vnde cum ſit pœnalis, non debet extendi extra ca-
ſum ſuum,vt in c.ſtatutũ.s̃.de elect.eo. lib. & ita ſequitur Do-
mi.quod tu intellige niſi notarius hoc faceret in pñtia iudicis,
& ex eius cõmiſſione, quo caſu bene haberet locũ tex.hic, ex
quo iudex eſt præſens,& cõmittens,ar.l.omniũ.C. de teſta. &
9 per Bald.in l.nemo.C.de ſenten. †Tertiò quęritur quid ſi in ci-
tatione facta per nuncium,vel epiſtolam,vel ſit inſertus tenor
poſitionum, vel interrogationum cum cõminatione iudicis,
ꝙ niſi comparuerit habeatur pro confeſſo, an tunc his ſimul
iunctis contumax habebitur pro confeſſo? do. Anto. & Imo.
in c.pe.s̃.de iuram.calum.tenent ꝙ ſic,dicentes idem eſſe in ci
tatione facta ad reſpondendum libello ſi eſſet inſertus eius te
nor cũ cõminatione, ꝙ niſi compareat iudex habebit eũ pro
confeſſo: quo caſu contumax tunc habebitur pro cõfeſſo. qđ
tene mẽti.Sed d.Nic.in d.c.pe.in vlt.charta,in prin.tenet con-
trariũ,cũ iſte tex. requirat, ꝙ ſit iuſſus & interrogatus per iudi
cem, & ſic interrogatio debet fieri in iudicio coram iudice.l.j.
& ibi glo.& l.voluit.& l.de ætate.§.qui tacuit.ff.de inter.actio.
meritò ergo non debet ſufficere interrogatio quę fit extra iu-
dicium,miſſa copia poſitionum.& hanc etiam partem viden-
tur ſequi Bart.& Bal. in d.§.ſi acta. nam dicit Bal.ꝙ tria debent
concurrere,vt habeat locum iſte tex.primò,ꝙ ſit iuſſus per iu-
dicem in præſentia, & non per nuncium.de quo eſt dictũ ſu-
pra.Secundò,ꝙ contumax non poſſit ſuam contumaciam ex-
cuſare.de quo infra. Tertiò, ꝙ poſitiones ſint lectæ & datæ in-
telligi.pro quo facit tex. hic, interrogatus &c. Adverte tamẽ,
quia ſi antequàm legantur,recuſaret quis ad iuſſum iudicis re-
ſpondere, vel nollet audire,& recederet,videtur ꝙ habeat lo-
cum text.hic argu. reg.cum ſtat.j̃.eod.lib. & ſatis eſt de mente
10 huius tex.& facit c.2.ſupra de dolo & contu. eo. lib.† In glo.
a in ver.rationabilis.no.glo.ordi. ponẽtem caſus [a] in quibus nõ
teneatur quis reſpondere poſitionibus. de quo etiam per glo.
in d.§.quod obſeruari.& ſic no.quòd regulariter cuilibet poſi-
tioni eſt reſpondendum, niſi in caſibus vbi in iure contrariũ
reperiretur expreſſum. In ea.gl.ibi,ſuperflua.no.ꝙ ad cauilla-
tiones aduocatorum quando eaſdem poſitiones ſæpius repe-
tunt,non cogitur quis niſi ſemel reſpondere. facit quod dicit
11 glo.j̃.quando poſitio eſt captioſa.† In ea. glo.ibi, impertinens.
no.glo.quam limita,niſi poſitio eſſet pertinens iuris præſum-
ptione,vt cum pono me olim dominũ fuiſſe. nã qui olim do-
minus,hodie præſumitur dominus,vt habetur in l. ſiue poſſi-
detis.s̃.de proba.ſecundum Bal. in d.§.quod obſeruari.de iure
enim præſumptio poteſt fieri poſitio, & debet ei reſponderi,
ſecundũ Bal. in l.clarum.in prin.C.de fideicom. Secundò limi
ta in omnino impertinentibus: ſecus ſi facerent ad cauſam cõ
ſequenter vel contingẽter: hinc eſt ꝙ in poſſeſſorio articulus
de proprietate non eſt impertinens, quia cæteris paribus prę-
fertur in poſſeſſorio qui eſt dominus,ſecundũ Bar.in l.natura-
liter.§.nihil cõmune.ff.de acquir.poſſeſ.& no.in c. licèt cãm.s̃.
de proba.& vide de hoc per Spec.in tit.de teſte.§. nunc viden-
dum,in princ.in ver.ſed pone. ideo dixit no. Bal. in d.§. quod
obſeruari.ꝙ omnis poſitio dicitur pertinens,quæ fundat cãm,
vel cum alia poſitione per indirectum facit ad cauſam: imo ſi
poſitio parum facit ad factum,tñ pertinens iudicatur,dummo
do faciat ad rationem per ſe,ſiue cum adiuncto,ſm Bal. in vlt.
12 col. in l.clarũ.in prin.quod tene mẽti.†Tertiò limita,quãdo eſ-
ſet certum ꝙ ſit impertinens, de dubio debet tunc admitti cũ
illa clauſula,ſaluo iure impertinentium: de quo per glo.& In-
no.in d.c.cùm contingat. & ita ſeruaretur in practica, ſm Ioã.
And.hic,& in c.bonæ.el j.s̃.de ele.& ideo cauti iudices prote-
ſtantur,ꝙ in poſitionibus impertinentibus habeatur pro non
reſponſo.& ita etiam partes debent proteſtari, & talis prote-
ſtatio eſt vtilis & neceſſaria. arg. glo.j.in fi. s̃. in prin. huius li-
bri,ſecundũ Imo. & Do. quia alias reſpondens poſitionibus
impertinentibus,vel quibus non deberet reſpondere, ſibi prę
iudicat.ar.l.qui interrogatus.& l.ſi ſine.ff.de interro.act.& ibi
per Bal.Et idem etiam tenet Spe.in tit. de poſitione.§.6. verſi.
hoc autem ſcias.& per Do. in c. prout.s̃. de dolo & contu. Et
quid operetur talis reſeruatio facta per iudicẽ,vide per Bart.in
l. ille a quo.§.ſi de teſtamẽto.ff.ad Treb. Et quid ſi actor inſtat,
ꝙ iudex primò declaret, an poſitiones ſint impertinentes vel
non, & non vult quòd admittatur cum illa clauſula, ſaluo iu-
re impertinentium, an iudex poſſit ad hoc cogi. Specu. in tit.
de poſitione.§.6.ante medium.in verſicu. & no. quòd cum in-
terrogatorium rei: videtur velle ꝙ non. & vide not.per Imol.
in d.§.ſi de teſtamẽto.Quartò limita,q̃a ſi aliquis eſſet receſſu-
rus de curia, vel aliter cogitur rñdere poſitionibus impertinẽ-
tibus, dummodo tamen poſſint eſſe pertinẽtes in futurum, vt
in d.tit.& hoc ne probationis copia pereat.s̃. vt lite non con-
te.quoniam frequẽter.& ita tenet Rota in deci.394. quæ incip.
13 Item ſuſpenſo.† In ea.glo.ibi, generalis.intellige niſi declare-
tur, & licèt libellus generalis procedat ſi non opponatur, vt l.
fi.C.de annali exce.& per glo.in l. j.§. ſi quis argentum.ff.de-
poſiti.tamen poſitio de ſe incerta ratione ponentis nõ proce-
dit,etiam ſi non opponatur,ſecundum Bal.in d.§.quod obſer-
uari.& in l.j.C.ſi plures vna ſentẽtia. vbi no.dixit,ꝙ vbi in po
ſitione ponitur factum ſine tempore, dicitur tunc poſitio in-
certa, & contumax non haberetur pro confeſſo. Quid autem
ſit de poſitione alternatiua,vel diſiunctiua? vide per Inn. in c.
ex parte.s̃.de reſcriptis.tenentem,ꝙ debet admitti quando eſt
de alieno facto in quo eſt tolerabilis ignorantia,vt in c.ab ex-
communicato.de reſcriptis.alias ſecus.& hoc niſi quando quę
libet pars alternatiua concludit ad intentum articulantis, vel
ponentis,tunc bene admitteretur articulus vel poſitio alterna
tiua,vt in d.c.ex parte,ſecundum Imo.ibi in 2. colum. vide per
14 Bar.in l.j.§.j.ff.quorum legatorum.† In eadem glo.ibi, poſitio
nem negare, vult gloſ. ꝙ ratione partis indebite poſſit totum
negari.idem Specu.in tit.de poſitione.§.7.vbi plene de his. &
ſequitur Bal.in d.§.qđ obſeruari.de quo his per Do. & dicetur
in c.

ADDITIO.

a Nic. Sup. Caſus in quibus. Adde Spec.ti.de poſitionibus.
Vinc G. Adde, quando reſponſio rei ſecundum intentionem actoris ſit intel
ligenda. Ruyn.conſi.141.nu.19.lib.5.& nota, quod reſponſio habet relatio
nem ad interrogationem.idem Ruy.conſi.169.nu.9.lib.2.

15 in c.præſentium.j̃.de teſtibus. ſuper glo. in ver. ſigillatim. † In
ea.glo.ibi,non enim ponit vt debet.vult glo.ꝙ poſitioni plura
continenti non teneatur pars reſpondere, etiam ſi dicatur, ꝙ
ponit coiunctim vel diuiſim. & ita ſequitur Bal. in l.precibus.
in prin.C.de impube.& alijs ſubſti.& in d.§.qđ obſeruari.per
hanc glo.& ſi eſſet contumax,non haberetur tunc pro confeſ
ſo.Sed certe tex.in d.c. præſentium. loquitur de poſitione im-
plicita & plura continente,& tamẽ cogitur quis ſigillatim re-
ſpondere.de quo per Doc.in l.j.§.ſi quis ſimpliciter.ff.de verb.
obliga.& per Imo.& do.Anto.in c. dilecta.s̃. de maio. & obe.
& dicetur in d.c.præſentium. Aduerte tamen,quia ſi quis ſim
pliciter reſponderet poſitioni multiplici, videtur ad totum re
ſpondiſſe: & ſic totum videtur negare vel confiteri, vt dixit
Bal.in l.non alienum.ff.de interro. act. per illum text. & idem
etiam voluit in l.j.in fi.C.de ædil.edic.dubium tamen facit qđ
no.Spe. in d. ver. 11. volens ꝙ reſponſio reficiatur ſolum ad id
ſuper quo principaliter ſit quæſtio ſeu poſitio,puta ſi volo pro
bare ꝙ mutuaui centum Petro defuncto, & pono ꝙ mutuaui
centum Petro,cuius tu es hæres, ſi illud ſimpliciter confitea-
ris, videris ſolum de mutuo confiteri, non autem ꝙ ſis hæres.
Sed certè quia confeſſio debet interpretari contra confitentẽ,
vt in c.cũ dilecti.s̃.de accuſa.& tenet do.Ant. & Imo. in c. pe.
s̃.de iura.calum.in glo.fi.in fi.fortè cõtrarium eſſet tenendum
per prædicta.cogita tamẽ quia quotidianum.& vide per Spec.
in tit.de poſitione.§.9.in fi. & in §.10.verſi.item ſi actor.vbi de
his.Si verò quis reſponderet affirmatiuè ſuper parte poſitio-
nis,videtur reliquum negare. & idem econtra ſi negatiuè re-
ſpondet ſuper parte,videtur reliquum confiteri,in c.nonne.s̃.
de præſumpt.& in l.j. C. de diuer. reſcri. vbi ita tenet Bald. &
no.in l.& ſi ſine.§.ſed ꝙ.ff.de minoribus, ꝙ tene menti.vide ta,
16 men.†In ea.glo.ibi,non cogitur reſpondere. & ſi reſponderet
aliter quam ius diſponat,confeſſio non præiudicat,vt eſt text.
in l.ornamẽtorum. ff.de auro & argen.lega. & ibi per Bart. &
diceretur etiam poſitio iuris vbicunque apponitur verbum,
canonicè, legitimè, vel ſolenniter, vel ſimilia verba, vt tenet
Spec.in d.§.7.ver.13. & Bald.in d.§.quod obſeruari. & in l.j. C.
de confeſ.limita tamen prædicta,niſi fieret poſitio de extraua
gantibus,quia tunc admittitur & cogetur quis reſpondere, vt
no.in c.paſtoralis.ſupra de fide inſtru. & per Ioan. And.in ad-
di.Spec.in d.ver. 13. Et idem ſi fieret poſitio de conſuetudine,
ex quo eſt facti, vt in c.j.s̃. de conſtitu.eo. lib. & qui eam alle-
gat,debet eam probare,vt in c.cum dilectus.s̃.de conſue.& ita
tenet Ioan. And.in c. fin. ſupra de conſue.& Bald. in d.§.quod
obſeruari.Et idem ſi fieret poſitio ad probandum ſtatutum, vt
tenet hic Lap.& Do.& Oldra.in conſi.243.quod intelligit Pe.
de Ancha.ſupra c.proxi. quando fieret poſitio de ſtatuto alte-
rius loci,quia tunc eſt neceſſe ꝙ probetur, vt no.in d. c.j. & in
l.omnes populi.ff.de iuſti. & iure. ſecus ſi eſſet ſtatutum eiuſ-
dem loci,quia tunc habetur pro iure communi in dicto loco.
& ita ſequitur Bal.in d.§.quod obſeruari.& in l.j. C. vt quę de-
ſunt.Et eodem modo admitteretur poſitio, & eſſet idẽ reſpon
dendum,quando eſſet mixta continens in parte quod eſt iu-
ris,& in parte ꝙ eſt facti,vt ſi aduocatus petat ſalarium, & po-
nit ꝙ de tali aduocatione meruit decem, vt tenet Spec. in d.§.
17 7.ver.ſed pone procurator.†Et licet poſitioni iuris non tenea-
tur quis reſpondere,vt hic in glo.tamen illud verum in iure di
ſponente: ſecus de iure diſpoſito,vt ſi pono ꝙ habeam ius ſer
uitutis,vel ius eligendi.arg.l.quidam in iure.ff.de dona. In ea.
glo.ibi,ſuper cauſam.idem Bald.in l.j.poſt medium.C.quomo
do & quando iudex.& in l.j.C.de pœna iudi. & de his hic ple
ne per Domi.& per Innoc.in c.dudum.el 2. de elec.& per Spe
cu.in dicto §.7.verſi.9.& per Doct.in l.Marcellus,ff. rerũ amo-
ta.& pleniſſime per Bald.in §.quod obſeruari.& per Archi.50.
diſtinct.ex pœnitentibus.& ca.fratrum. & per Imo. in c. licèt
cauſam.ſupra de proba. & per Bart. & Angel. in d.l.Marcel-
lus.& per Bald.in l.2.C.de eden.in 3.colum.& in l.2. circa finẽ.
C.de exhib.reis.vbi dixit,ꝙ licet in criminalibus non fiant po
ſitiones, tamẽ iudex ex officio poteſt quandocũque interro-
gare, vt eſt text.in l.Diuus. ff.de cuſto. reorum. In eadem glo.
ibi,& ſimiles.de quibus per Spe.in d.§.7. in 3.col.ver.10. conſi-
derandum eſt, vt eſt quando vna poſitio pendet ab altera,& ſi
negatur prima videtur negari ſecunda, puta ſi pono primò, ꝙ
appellaui,ſecũdò,ꝙ appellaui in ſcriptis.tertiò, ꝙ intra 10.dies.
nã ſi negetur prima,nõ cogitur reſpondere ſecundæ & tertiæ.
ſed ſi primam eſt confeſſus, cogitur reſpondere & tertiæ, ſm
Ioã.An. & dicit Lap.s̃.c. proxi. ꝙ ſi actor facit duas poſitiones
quarum ſecunda a prima dependet, & prima ſit negata, tunc
reo non præiudicat confeſſio poſterior.arg. eius qđ no.in d.l.
Diuus.& in l.maritus.§.pe.eo.tit.vt refert Pe.de Anch.s̃.c.pro-
ximo.cogita tñ per ea,quę habentur j̃.de iureiur.c.fi. Et ex his
ſequitur, ꝙ ratione contrarietatis quis nõ cogatur reſpondere
poſitionibus,puta ſi vna dependet ab alia, vt s̃.vel quando po
nens eſſet ſibi contrarius,vel quando poſitiones actoris & rei
adinuicem eſſent ſibi contrariæ, tunc enim inuicem reſpon-
dendũ non eſt,vt dixit Io.Mo.s̃.c.proxi.& Bal.in d.§.qđ obſer
uari.& in l.j.C.de confeſ.vbi voluit hoc procedere quando po
ſitiones actoris & rei adinuicem ſunt ita contrariæ, ꝙ oĩno ſe
perimant:aliàs ſi poſſent aliqua diſtinctione iuuari,& tunc eſ-
ſet reſpondendum, vt nota.in c.cum Ioannes. s̃. de fide inſtr.
de quo per Bal.in d.l.j.dicentem idem eſſe quando omnino ſe
perimerẽt ſi reus poneret prius quam actor ſuper actione, vel
reus priuſquam actor ſuper exceptione, quia tunc peruerſio
ordinis non releuat ab onere reſpondendi,ſecundum Bal.ibi.
18 † Et vide hic per Ioan. And. quis teneatur primò reſpondere
poſitionibus, an actor vel reus? & concludit ꝙ poſitionibus
actoris,debet prius reſponderi.c.vt circa.s̃.de proba.& d.c.prę
ſentium.§.2.qđ fallit, niſi poſitio rei eſſet præiudicialis ad po-
ſitionem actoris,vel niſi actor inutiliter occuparet tempus,ſe-
cundum Ioan.An. de quo per Spec. in tit. de poſitione.§.4. in
fi.In ea.glo.in fi.intellige in procuratore ſpeciali,non in gene
rali cui daretur dilatio ſuper principali ad dominum conſulen
dum.vt s̃.de procu.dilectus,ſed ibi eſt deliberatoria petitionis,
non poſitionis, ſecundum Ioã. An.ſentientem, ꝙ procuratori
generali non datur dilatio ad conſulendum, ſuper poſitione.
de quo per Bart.in l.3.ff.quib.ex cau.in poſ.eatur. & per Doct.
in d.c.dilectus.& per Spe.in d.§.6.circa fi.In glo.in ver.eiſdem.
in fi.vide hic per Archidia.& per Spec.in d.§.8. ver. item quę-
ritur.& §.10.verſi.item pone,quid de illo qui iam reſponderat
certis poſitionibus, & receſſit contra præceptum ſibi factum
a iudice,vt non recedat donec perficiatur reſpondere? & con-
cludit ꝙ tunc habetur pro confeſſo iu alijs,quando omnes po
ſitiones erant productæ in iudicio: aliàs ſi non erant omnes
productæ, tunc ſolum haberetur pro confeſſo poſitionibus,
quibus interrogatus reſpondere noluit, vel recuſat expreſsè
vel tacitè,puta friuolè appellando,ſm Io. An. & idem quando
recedit poſt iuſſum iudicis anteq̃ ſibi legantur, vel interroge-
tur,& per eum ſtat,vt s̃.Et ſcias ꝙ in illis caſibus in quibus nõ
tenetur reſpondere poſitionibus, de quibus ſupra in glo.in il-
lis nunq̃ contumax habetur pro confeſſo,ſm Bal.in §.qđ ob-
ſeruari.pro quo tex.hic in ver.abſque rationabili cauſa. & idẽ
tenet Bald.in l.j.C.ſi plures vna ſententia. & in l. ampliorem.
§.in refutatorijs.C.de app.Et idem ſi eſſet quis abſens ex iuſta
cauſa,ſm Ioan.An.Et in caſibus in quibus contumax habetur
pro confeſſo,intelligitur cum qualitatibus ipſarum poſitionũ
& facti in libello intentati,vt d.§.ſi actor. & ibi per Bald. in fi.
19 †In glo.in ver.pro confeſſo.ibi, ſed hodie &c. intellige ipſo iu-
re,ſecundum Arch.& Ioan.And.Sed Ioan. Mon. contra dicit,
ꝙ requiritur ſententia declaratoria. facit text. et gloſ. in c. fin.
ſupra de iuramen.calum.& in d.§.ſi actor.& ibi per Bartol.di-
centem eſſe neceſſe,vt iudex pronunciet, illum ſine legitima
cauſa non reſpondiſſe, vel contumacem eſſe, per no.in l.eius
qui debitorem. ff. de iure fiſci. & ibi Bartol. hoc idem tenet,
& idem Bald. in l.2.C. de pœna iudicis. & in l. iubemus.§. ſa-
nè.de epiſco.& cleri. et in l. quæ ſub conditione,in fi.ff.de cõ-
di.inſti. et facit text.in c.j. infra de homicidio. et in c. fœlicis.
infra de pœnis.et infra de hæret. cum ſecundum. vbi ſingula-
riter probatur, quòd quantumcunque pœna imponatur ipſo
iure,tamen ſemper requiritur ſententia declaratoria, ſecundũ
Domi.et idem videtur velle Specu.in d.§.9. verſi. licèt autem.
quod procedere videtur quò ad hoc, vt talis pœna tranſeat cõ
tra hæredem, quia nunquàm facta confeſſio defuncti obligat
hęredem,niſi præceſſerit ſentẽtia declaratoria, vt d.l.eius qui.
vel quò ad hoc, vt poſt talem ſententiã non poſſit cõtumacia
excuſari, vel purgari, vt dicetur.j̃. in gloſ. fi. Sed quò ad hoc,
vt iudex poſſit ferre diffinitiuam ſententiam contra eum vt
confeſſum, non videtur ꝙ alia ſententia declaratoria requiri-
tur,ex quo iudici & apud acta de hoc conſtat. pro quo glo.no.
in l.Iulianus.§. cum autem.C. ad Trebel. vbi ſufficit, quòd ex
actis appareat quem eſſe contumacem licèt aliter non pronũ-
cietur eſſe contumacem:vnde alia ſententia declaratoria non
requiratur,vt tenuit Bald.in l.j.C.de confeſ.in 8.charta. niſi ali
qua iuſta cauſa allegetur,vt ibi per eum.& idem videtur tene-
re Hoſt.& do.Nico.in d.c.fi. de quo ibi per Doct. gloſ. tamen
ibi facit contra,& in reg.in pęnis. eod.lib. volens, quòd in du-
bio debet ſemper fieri interpretatio vt requiratur ſententia,
20 & non ꝙ ipſo iure pœna imponatur. † In eadem gloſ. in fi.te-
ne menti

a ne menti glo.ꝙ contumax [a] habetur pro confeſſo,vel negan-
te,prout deterius eſt contumaci:& ſic contumacia interpretaẽ
ſemper contra contumacem.idem voluit glo.in l.quamdiu.ff.
de acqui.hære.& Spec.in d.§.9.ver.item illud.& Hoſt.& Arch.
hic,& Cyn.& Bal.in d.§.ꝙ ſi actor.quod procedit in contuma
ce in non reſpondendo poſitionibus : ſecus ſi interrogationi-
bus,vt ſentit hic Io. An.ponens rationem diuerſitatis inter in-
terrogationes & poſitiones,vt hic per eum.& per Bal. in d.l.j.
Et limita hunc tex. & gl. procedere quando contumax potuit
plenè reſpondere, & ſic habuerit aliquẽ terminum ad delibe-
randum,ſm Inno.in c.cum in cunctis.in gl.quę incipit,Trium
menſium.ſ.de elect.Secundò limita,niſi cõtumax poſſit ſuam
contumaciam excuſare, vt no. in d.l.ſi filius.vel niſi eſſet talis
poſitio cui non deberet reſponderi,vt in caſibus no.ſ.per glo.
in ver.rationabili cauſa,ſm Bal.in d.§.quod ſi actor.Tertiò limi
ta in beneficialibus,vt ſ.eſt dictum. Quartò limita,niſi iudiciũ
ſit fundatum cum minus legitima perſona,vt in l.ſi filius. la 2.
& ibi ꝑ Bal.ff.de interro.ac.Quintò limita gl.procedere ſi qua
litas cauſæ patiatur:ſecus ſi libellus eſſet ineptus, vel contine-
ret manifeſtam defenſionem rei,ſm Bal.in d.§.ꝙ ſi actor.in fi.
21 † In gl.fi.in fi.dic vt ibi plenè no.ex quib.& per tex.hic,repro-
bat hic Ioan.An.dictum Specu.in d.§.8.in fi.volentis, ꝙ contu
max in non reſpondendo poſitionib. poſſit ſine alia citatione
diffinitiuè dãnari in facto principali. nam hoc eſt falſum quia
non debet quò ad alia ꝯtumax reputari.facit glo.in c.eum cui.
ſ.de dolo & contu.eo.lib.& ſ.de teſtib.cum olim. & ſm Ioan.
And.vt hic per eum. Bal.tamen hoc limitat duobus modis. Et
primò, niſi partes eſſent præſentes, quo caſu nulla alia citatio
requiritur,vt no.in l.de vnoquoq;. ff.de re iu.& in auth.ſi om-
nes.C.ſi vt ſe ab hære. abſti. Secundò limitat tunc poſſe deue-
niri ad ſententiam, quando eſſet talis poſitio cuius ꝯfeſſio de-
cideret totam cauſam:aliàs non poſſet ad ſententiam perueni
ri non probatis probandis,vt in l.intra vtile.ff.de mino.ſecun-
dum Bal.hic notantem ex dictis Ioan.An.hic,ꝙ licèt in confeſ
ſum nullæ ſint partes iudicis niſi in condemnando,vt in l.per-
inde.ff.ad l.Aqui.tamẽ tam fictè quàm verè confeſſus eſt citan
dus ad ſententiam, & ad reliqua acta cauſæ, ꝙ mirum non eſt,
cum etiam verè confeſſus poſſit exceptiones,ẽt peremptorias
opponere,vt d.l.ſi filius.§.fi.de quo tamen per Io. An.& Doc.
in c.fi.ſ.de iura.calum.Sed dubitatur an fictè cõfeſſus, eo quia
non rñdet,poterit poſtea reſpondere & euitare pœnam huius
c.ſicut poterit recuſans iurare de calumnia? tenet Iaco. But.in
d.§.ſi actor.quod ſic,& hoc antequàm ſit lata ſentẽtia ꝙ habea
tur pro confeſſo:quia poſtea non poſſet,ſm Pet.de Ancha.in-
tellige niſi poſt ſnĩam appellet & ſuam cõtumaciam excuſet,
ſm Cy.in d.§.ꝙ ſi actor.nam etiam verè confeſ. & condemna-
tus appellat,vt j.de appel.Romana.§.debet.& in l.creditor. §.ſi
iuſſus.ff.de app.& facit gl.in l.j.C.quorũ appe.vbi Bal. hoc te-
net.& in d.l.ſi filius.& de his per Spe.in tit.de iura. calum.§.fi.
ver.ſed nunquid. & ibi per Io. An.in addi.an poſſit mora pur-
gari.& in d.c.fi.& facit quod no.in c.2.ſ.de reſtit.in integrum.

A D D I T I O.

a Nic.Sup.Contumax habetur pro confeſſo,Adde c.nullus.& ibi Doct. de præ
ſump.Inno.in c.2. de confeſ.in antiquis.
Vin.God. Adde,ꝙ contumax non habetur pro confeſſo in criminalibus.Ruy.
conſi.31.nu.1.lib.5. qui dicit hoc procedere de iure communi.

De teſtib.& atteſtationib. *Rub.*

S V M M A R I V M.

1 *Munus reddit mediatorem ſuſpectum in teſtificando.*
2 *Mediator criminis dicitur etiam ipſum crimen committere.*
3 *Quid ſi ipſe mediator recepit promiſsionem tantùm,& non ſolutionem, an repellatur a teſtimonio.*
4 *Per,hæc dictio quid importet.*
5 *Teſtes admittuntur qui aliter admitti non debent, quando factum aliter probari non poteſt.*
6 *Proxenetæ an poſſint eſſe teſtes in cauſis ciuilibus.& nu.7.*

C A P. I.

1 MEdiatores per. † No. j. ꝙ receptio e-
molumenti, ſeu mu-
neris reddit mediatorem magis ſuſpectum ad
teſtificandum.de quo j. & quid veniat appella
tione emolumenti, hic per Ioan. And.& vide
2 quod no.in clem.ſtatutum.de elec.†Vlt.no.in
a verbo,committitur.arg.ꝙ etiam mediator [a] criminis dicitur ip
ſum delictum committere.quod inducit hic Do. ad ſtatuta de
committentib.delictum,vt includantur mediatores.facit c.j.ſ.
de offi.deleg.& c.ſicut dignum.ſ.de homi. & ſi talis mediator
in ſpiritualib. ſalarium recepit dicitur ſimoniacus, vt hic in gl.
Et ex prædictis glo.no.in l.ſciente.ff.de paricidijs.dixit ꝙ pro-
xeneta in contractib. vſurar js poteſt dici vſurarius, intantum
ꝙ ad reſtitutionem tenetur.& idem Barto. in l.j.§.incidit.ff.ad
Turpil.pro quo faciunt rationes adductæ in ſimili,per Inno.&
Doct. in c.ſuper eo. de vſur.& facit text.in c.cum liceat Papæ.
12.q.2.Bal.tamen in c.j.§.ſimiliter.de controuer. inueſti. tenuit
contrariam partem,volens ꝙ proxeneta non teneatur ad reſti
tutionem etiam ſi principalis non eſſet ſoluendo:quia rogatu
debitoris operam præſtitit.arg.l.ſi quam.C.de ope.lib. Ad idẽ
poſſet adduci text. j. q.j. ſi quis epiſcopus per pecuniam. in fi.
vbi mediator qui eſt cauſa ꝙ dentur turpia lucra,licèt peccet&
ſibi pęna imponatur, tamẽ non dicitur ibi ꝙ ad reſtitutionem
teneatur.In contrarium faciunt iura hic in glo.alle. & tex. no.
47.diſt.ſicut non ſuæ.& d.c.ſicut dignum.quia dans auxilium,
conſilium,vel fauorem tenetur ad reſti.ſed qui vſuram cõmit-
tit,furtum & rapinam cõmittit.13.q.4.ſi quis vſuram. ergo &c.
Quando tamẽ ad ipſum proxenetam perueniſſet vtilitas ſine
dubio teneretur ad reſtitutionem,ſm gl.in c. Michael.ſ.de vſu
ris.& an tũc teneatur inſolidum, vel pro illa parte qua ad eum
vtilitas peruenit,vide per Lap.in ſua alleg.93.& ibi notabiliter
3 de his etiam eſt dictum in d.c.Michael.† In gl.2.in fi. idẽ Hoſt.
& Arch.Si autem tantum recepit promiſſionem,ſed nondum
eſt facta ſolutio, an tunc repellatur a teſtimonio. Io.Mo.hic ꝙ
non,ſi ciuiliter agatur, quia non fuit conſecutus emolumentũ
quod requirit text.hic, & quia non tenetur tunc ad reſtitutio-
nem,ſm no.in c.fi.ſ.de ſimo.Ad idem glo.in l.fi.ff.de teſtib.de
aduocato qui cõuenit de ſalario,quia poterit eſſe teſtis in cau-
ſa,ſi nondum ſalarium recepit,ſm Io.An.Sed Bal. hic refert cõ
trarium fuiſſe ſeruatum in ciuitate Florentiæ, quia ſola pactio
eſt turpis,vt l.j.in fi.cum ſeq.ff.de calũniatorib.& quia fuit con
tentus ſola promiſſione,vnde videtur recepiſſe.arg.Inſti.de re
rum diui.§.venditæ.& l.2.§.creditum.ſi cer.pet. pro quo etiam
tex.d.c.veniens. vbi repellitur teſtis tanquam particeps mune
ris & criminis,dato ꝙ ſola ꝓmiſſio interuenerit,licèt dici poſ-
ſit ꝙ vbi interuenit non ſolũ promiſſio, ſed etiam liberatio &
remiſſio,ſm Domi. tutius tamen eſt tenere ꝙ repellatur. facit
c.2.ſ.de confeſ.& paria ſunt promittere,& ſoluere,vt l.fi.C.ad
l.fal.ex qua promiſſione ſatis dicitur vtilitatem cõſequi, vt ibi.
4 & tenet glo.hic,vel aliquam promiſſionem, & in fi.† In glo.3.
in fi.no.de dictione,per,quod inducit hic Domi.pro ſaluandis
dictis teſtium,dicentem aliquid eſſe factum per talem,vt ſaluẽ
tur ſi ille nõ fuit principalis,ſed mediator. facit l. cum per eos.
C.ſi quis alteri vel ſibi.In glo.in ver.ad teſtimonium.in princ.
no.ex glo. ꝙ teſtes inhabiles, licèt non plenè probent, tamen
faciunt præſumptionem.facit quod no.Inno.in c. cum dilecti.
ſ.de accuſa.& de re iudi.cum I.& A.in fi.Et quando ſit ꝙ teſtis
qui examinari nõ debuit examinatus faciat indicium, per Bar.
in l.maritus.ff.de quæſtioni.& in l.ſi ſeruus pro dño.ff.de teſti.
per Bal.Et de materia huius gl.plenè per d.c.veniens.& in c.j.
hic alle. & in dicto c.nemini.vbi etiam ponuntur alij caſus,in
quibus participes criminis admittuntur ad teſtimonium, non
vt plene probent,ſed vt pręſumptionem faciant.de quo etiam
per glo.in l.3.C.de accu.In alijs verò criminibus non exceptis
non admitterentur etiam ad præſumptionem faciendam:quia
tunc ſi admitterentur eſſet locus torturæ,& ſic pęnæ,quod eſ-
ſet contra tex.d.c.j.& d.l.fi.ſm Pet.de Ancha. & hoc niſi con-
curreret infamia,ſecundũ Imo.in d.c.j.per no.ibi.& in l. de mi
nore.§.tormẽta.ff.de quæſtioni. facerent tamen indicium quò
ad hoc vt poſſit inquiri, vt ſentit hic Bal. per l.qui vltimo.ff.de
5 pęnis.† In glo.in ver.autores,in fi.licèt deponant in facto pro-
prio.& ſic nota ꝙ admittuntur teſtes qui aliàs non admitteren
tur,quando actus aliter probari non poteſt, videlicet commu
niter,quia ſit occultè.pro quo glo.no.in c.cum dilecti.de elec.
& ſ.de proba.tertio loco.& ibi per Imol. quod inducit Domi.
vt mediator poſſit eſſe teſtis in crimine vſurarum, ex quo ta-
lia fiunt occultè, vt in clemen.j. de vſuris. intellige tamen ſe-
cundum not. per Barto.in l. deferre.§. idem decreuerunt.ff.de
iure fiſci. videlicet niſi deponat ad ſui commodum, videlicet
quòd ipſe ſoluerit, aut ipſe recipiat commodum. de quo j. In
glo. in ver. criminis, in fi.hanc vltimam ſolutionem tenet hic
6 Domi.argu.reg.quæ a iure.j.eo. lib. † In glo. in ver.ciuiliter,in
prin.

A D D I T I O.

a Nico.Superan. Mediator criminis.Adde ca.nuper.& c. quantæ præſumptio-
nis.de ſenten excom.

a prin.no.glo. an proxenetæ poſſint eſſe teſtes in ciuilibus? &
concludeq̀ ſic,vtraque parte volente,& coguntur tunc teſtifi
cari.in §.qm̄.hic alle.& tenet glo.in c.dilectorum.hic alleg.ſe-
cùs ſi ambæ partes diſcutiunt,quia non poſſunt eſſe teſtes,ſm
gl.hic,& Pe. de Anch. & Io.An.in d.c.dilectorū.Sed aliquādo
vna pars contradicit expreſsè, tunc ſi proxeneta recuſat, non
cogitur teſtificari,vt d §.quoniam.ſiue precium receperit, ſiue
non, quia præſumitur q̀ affectet complere, qđ cæpit.ar.C. de
ceſ.l.j.ſm Io.An.in c.dilectorum. qđ tñ videtur limitandū duo
bus modis.Et primò niſi res aliter probari non poſſit,quia tūc
videtur q̀ poſſit compelli, vt not.in c.j.& c.peruenit.s̃.de teſti.
cog.& facit glo.s̃. in ver. autores. intellige tamen vt not. Imo.
7 in d.c.tertio loco.† Scđò limitat hic Pet. de Ancha. niſi in caſu
huius c.quo caſu etiam altera parte cōtradicente cogi poterit,
ſecundum glo.hic.Aliquando ipſe mediator conſentit teſtifi-
cari, ſed altera pars contradicit. Et aduerte quia glo. in Auth.
de fide inſtru. §. in his. tenuit q̀ admittantur. pro quo faciunt
rationes poſitæ in gl.magna.in d.§.quoniam.ſperat enim me-
diator lucrum ſi contractus habebit effectum. item præſumi-
tur affectare complere qđ cępit,vt s̃. Item quia alias ſi nō vale
ret contractus poſſit ſibi imputari, & ſic perderet lucrum qđ
habuit vel habere ſperat:& aſcribi poſtea ſibi laus vel vitupe-
rium.ita tenet hic Pe.de Anch.& Io. An.in d.c. dilectorum.&
pro hac parte facit tex.hic,iuncta hac glo.quia cum hoc ſit ſpe
ciale in caſu huius c.ergo in contrarium eſt ius commune.arg.
l.ius ſingulare.ff.de legib.& ita ſequitur Imol.in d.c.dilectorū.
& Bart.in d.§.idem decreuerunt.per rationes iam dictas.idem
etiam ſequitur Ange.in l.omnibus.C.de teſti.& glo. in c.fi.in
fi.j.eo.Sed alia glo.in d.§.quoniam.tenuit contrariam partem
quia licet non poſſit cogi niſi ab vtraque parte producatur,tñ
ſi ab altera tantum producatur poterit volens teſtificari, licet
altera pars recuſet.& ita ſequitur Bal. in l.omnibus.2. de teſti-
bus.pro quo facit,quia edictū de teſtibus eſt prohibitoriū,vt l.
j.ff.de teſti.& ſic ſunt idonei teſtes qui nō reperiuntur expreſ-
sè prohibiti,ſicut eſt hoc caſu.& iſtā partem ſequitur do.Nic.
in d.c.dilectorum.& ſatis probari videtur in d. §. quoniam.di-
cit tamen q̀ quāta ſit fides adhibenda dicto teſtis,iudicis arbi-
trio relinquitur,qualitate perſonæ,& alijs circunſtantijs cōſi-
deratis,vt in l.3.ff. de teſtibus. Nec obſt. arg. appel. iſtius text.
quia loquitur de amiſſione effectuali,vt ſic probet, ſed in alijs
caſibus mediator nō probabit plene,ſed arbitrio iudicis relin-
quitur,vt s̃.& facit glo.s̃.in verſi.ad teſtimonium.Et ſcias q̀ ad
hoc vt proxeneta vel alius dicatur teſtificari, volens & non in
uitus, eſt neceſſe q̀ appareat in actis q̀ volentes teſtificentur,
alias in dubio præſumeretur deponere inuitus, vt eſt text. &
Bar.in auth.præsbiteros. C.de epi.& cle.Bal.tamen ibi.& in l.
alia cauſa.in fi.C.de his quib.vt indi. tenet cōtrarium, quia nō
præſumitur coactio iudicis vbi.quis cogendus nō eſt:imò præ
ſumitur ſpōte fieri,cùm præſumatur pro iudice,vt in c. in prę-
8 ſentia.de reſcri.† In glo.e.in fi. vide per Hoſtien. in ſumma.in
tit. de ſumma.§.ad accuſationē,in fi. & per Spec. in tit. de ac-
cu.§.j.ver.caue tamen. vbi ponunt̄ caſus in quibus ſocius eius
poteſt accuſare conſocium. Et no.ex hac glo. tenente ſecun-
dā ſolutionē, q̀ ꝯ teſtem vt repellatur a teſtimonio poteſt op-
b poni q̀ fuit ſocius,[b] & particeps in eodem crimine: licèt talis
opponens alleget turpitudinem ſuam: nec ex tali cōfeſſione
poteſt ipſe opponens damnari. Sentit tñ hic Ioā. An. hoc eſſe
ſpeciale in crimine ſimoniæ:& iſto caſu parcitur ſibi ſicut par
citur ſocio in crimine læſæ maieſtatis accuſanti conſociū, vt
voluit glo.mag.79.diſt.ſi quis Papa.vbi etiā dixit,q̀ ſi talis exci
piens probare non poſſet, q̀ punietur ex ſua confeſſione, qđ
eſt ꝯ glo.hic.Quare Domi. intelligit hanc gl. vt nō damnetur
de crimine, ſed bene damnetur de calumnia: ex quo non pro
bauit quod obiecit,vt in c.j.& c.ſi forte.s̃.de elec.eo.li. Et vide
retur dicendū q̀ non ſit ſpeciale hic, ſed in omni crimine poſ-
ſit excipi q̀ aliquis fuerit particeps criminis, de quo agitur, ſi-
ue excipiatur contra teſtem, vt hic in gl. ſiue contra accuſan-
tem,vt dixit gl.in d.l.ſi filium.C.de libe.cau. nec ex tali exce-
ptione eſt damnandus,cum excipiens nō videat̄ ꝯfiteri,ſm gl.
in d.l.filiū. & hic in ſecunda ſolutione, ex qua Domi.hic no.
duas limitationes:& primam ad c.2.s̃.de confeſ. & ad c.j. s̃. de
excep.vbi dicitur crimen,de quo conſtat per confeſſionē pu-
niri pœna ordinaria,ſi ſit connexum negotio principali; aliàs
pœna extraordinaria:nā hic ꝓcedit,ſi cōfeſſio ſit ſimplex, ſe-
cus ſi implicita,& conditionaliter,ſeu excipienda,cum tūc nō
habeat vim confeſſionis,vt hic in glo.& ita per hunc modum
limitatur d.Inno.in c.qualiter.el 2.s̃. de accuſationibus volētis
quod poſſit quis damnari ex cōfeſſione criminis non attenta
forma iudicij inchoati. nam ꝓcedit vt eſt dictum s̃. de quo in
d.c.1.& 2.& in d.l.qui filium.& vide per Bartol.in l. ſi cōfeſſus.
ff.de cuſto.reor.& quod no.in l.qui accuſare.ff. de accuſa. & l.
ſi magnus. C. qui accuſare non poſ.

ADDITIONES.

a Nico. Supe. An proxenetæ poſſint eſſe teſtes.Adde Spec.in titu.de teſte.in §.j.
ver.quid de proxeneta.Bal.in l.deferre.in §.idem.ff.de iu.fiſ. Sali. in l. omni-
bus.C.de teſti.

Vinc. God. Adde Steph.Aufre.in tract.de reprob.teſt.nu.67. quod habetur in
lib.4.tract.fol.181.

b Vinc.G. Nota,q̀ ſocij criminis inter ſe non ſunt idonei teſtes.Grat. conſi.59.
nu.16.lib.2.vbi ſub nu.18.q̀ depoſitio ſocij criminis ſolum locum habet &
operatur,vt inquiſitio formari poſſit.Et ſocius criminis in quibuſdam caſi-
bus ſpecialiter enumeratis de ſocio interrogari poteſt.Grat. in d.conſi. 59.
nume.17.lib.2.

SVMMARIVM.

1 *Reſcriptum ad iudicia debet continere quatuor,de quibus hic habetur.*
2 *Abbas an agere poßit pro iuribus eccleſiæ ſine conſenſu conuentus.*
3 *Ponens & reſpondens debent iurare de veritate non de credulitate, quando præſtatur iuramentū veritatis, ſecus ſi præſtat̄ iuramentū calūnię.*
4 *Poſitio non debet reijci, licèt in ea plura ſint incerta, ſed iudex ſigillatim de ſingulis interrogare debet.*
5 *Iudex ſi mandat reſponderi poſitionibus qualiter dicere debet.*
6 *Abbas,uel monachi an poſſint teſtificari in cauſa monaſterij.*
7 *Spoliatio an cadat in incorporalibus, & an in eis habeat locum poſſeſſorium interdictum.*
8 *Collegium, uel uniuerſitas an poſſit iurare per alium, & reſpondere poſitionibus.*
9 *Prælatus an teneatur iurare in animam ſuam, vel conuentus in iura. calum. quid in ueritatis iuramento.*
10 *Confeſſio prælati an noceat eccleſiæ uel non.*
11 *Abſentes non ſunt citandi in actibus eccleſiæ niſi in tribus caſibus.*
12 *Remiſſio examinationis teſtium, quæ fit de una ciuitate ad aliam, an fiat de neceſſitate.*
13 *Iudex debet mittere ad perſonas egregias.*
14 *Prælatus,qui iurauit in animam ſuam veritatem dicere, qualiter dicere debet.*
15 *Prælatus, ſi reſpondeat vno modo & conuentus alio modo, cui confeſſioni ſtabitur.*
16 *Poſitio an poſsit tota negari ratione partis indebitæ.*
17 *Titubare quando quis dicatur.*
18 *Syndicus ſi confiteatur contrarium eius, quod prælatus fuit confeſſus, cui confeſſioni ſtabitur.*

CAP. II.

Reſentium authoritate. Diuidatur in tres par
tes princi pales. Prima loquitur de poſitionibus iu
ramento, & reſponſionibus ad ea. Secunda ibi te-
ſtes,de teſtibus reprobatorijs teſtium probantiū. Tertia ibi ſi
1 verò de teſtibus reprobatorijs teſtiū reprobantium. †No. pri-
a mò, q̀ in reſcripto[a] ad lites quatuor ſubſtantialia iudicij ſunt
exprimenda.ſ.iudex,actor,& reus,& ipſa cauſa ſuper qua liti-
gat̄,& vno deficiente nō eſt iudiciū,vt s̃.de ver.ſig.forus. & in
talibus error redderet reſcriptum ſubreptitium, vt s̃.de reſcri.
ſuper literis,ſm Hoſt.& Io.An.& debet fieri expreſſio actoris
rei,& cauſæ ſigillatim:prout dicitur hic in tex. & vide in c. in-
ter monaſteriū.s̃.de re iudi.vbi no. q̀ in reſcripto impetrato li
te pendente debet fieri mentio de toto proceſſu,de quo ibi ꝑ
doct.Cautela tñ eſt,q̀ in reſcripto apponat̄ clauſula,q̀ Papa di
gnetur ſtatū illius cauſæ habere pro expreſſo, quia tunc cenſe
tur facta ꝯmiſſio ex certa ſciētia,& ſtatus cauſæ haberi pro ex-
preſſo,licèt aliter in reſcripto non ſit facta declaratio ꝑ ipſum
impetrantem,vt notabiliter determinat Rota in deci.214. quæ
2 inci.item ſi in cauſa. †Secūdò no.arg. q̀ Abbas agere non poſ-
ſit ſuper iuribus eccleſiæ ſine conſenſu conuentus, de quo in
c.j.s̃.de procurato. & c.j.s̃. de reſcrip. Tertiò no. ibi ponendo,
quia debet exponi,& intelligi.i.expoſitiones faciendo, vel iā
factas repetendo. modò aūt q̀ poſitiones poſſint fieri poſt re-
miſſionē factā ad partes, cū debeant a principio tranſmitti ſub
bulla,ſm Ioan.An.ex quo no.modum, & formam trāſmiſſio-
nis poſitionum,& articulorū de vna curia ad aliā, quia debet
fieri ſub bulla,& ſimili modo debet fieri remiſſio ſigillata, vt
s̃.de teſtib.conſtitutus. & de reſcriptis.cum olim. & ibi no. de
pęna violantis ſigillum,ſi tamen non fieret ſub bulla vel ſigil
lo non vitiarent̄ propter hoc acta.tenuit Guil.de Cuneo in l.j.
ff.de offi.aſſeſſorū.& Bal.ibi in certis lecturis. † Quartò.no. ibi
3 veritate: quod tam ponēs quàm reſpōdēs debēt iurare de veri-
tate

ADDITIO.

a Vinc.G.Reſcriptum quādo formā inducat & qñ non.Ruy.coſi. 133.nu.7.li.5.

tate non de credulitate, qnando præſtatur iuramentum verita tis, ſecus in iuramento calum. quia debet reſponderi per verbum credit, vt l.2.C.de iura.calum.& per glo.ſ.titu.proxi.c.j.& ſ.de iureiuran.c.ex literis.dicit tamen Hoſt. ꝙ iurans de verita te debet etiam dicere & de credulitate, vt ſ.de re iudi.cũ olim. & ꝙ in cauſis eccleſiaſticis iudex debet cõtrariam ſubtilitatem reſpuere, vt hic per Io.An.& per Bal.in l.j.in fi.C.de confeſ.& vide ſex alias differentias inter iſta duo iuramenta per Spe. in
4 tit.de iuramẽto calumniæ.§.j.in fi. † Quintò no. ibi in qualibet poſitione contento.ꝙ poſitio nõ debet reijci, licet in ea plures articuli contineantur. Sed debet iudex ſigillatim, & ſeparatè interrogare ſuper quolibet articulo in poſitione contento, ſm Do.qđ procedit, qñ talis poſitio fuit admiſſa, & recepta per iudicem, cũ tunc partis cõtradictio nõ curetur, vt patet j. in text. ibi nulla, &c. poſſet tñ pars contradicere, antequã admittat, & talis poſitio non eſſet admittenda, cũ ſit implicita ſm gl. in c. 2.ſ.tit.proxi. probat tñ tex.hic, ꝙ ſi iudex vult admittere, pars nõ poteſt reclamare.loquitur enim tex.de poſitione cõtinente plura, vt patet ibi ſuper quolibet articulo in qualibet poſitione &c. & ideo text. dicit ſigillatim ſuper quolibet articulo. Et ideo in qualibet poſitione erant plures articuli.& ideo etiã dicit tex.ſigillatim. & ita etiam probat iſta dictio ſuper quolibet, quia denotat pluralitatem articulorum, alias ſuperfluum fuiſſet dicere ſuper quolibet articulo, ſed ſufficiebat dicere ſuper qualibet poſitione, ſi in ipſa poſitione nõ fuiſſet niſi vnus articulus. Et prædicta procedunt, quando iudex ſimpliciter admitteret talem poſitionem, ſecus ſi ſub illa clauſula, ſaluo iure impertinẽtiũ, & nõ admittendorũ: quia tũc poſſet poſtea dici de nullitate. & ita poteſt limitari tex. hic, dum dicit nulla &c. de quo per glo.in c.cum contingat.ſ.de offi.deleg.& eſt dictũ in d.c.2.& dicitur.j.in glo.in ver.ſigillatim. Sextò not. ibi ſine iuramento, ꝙ ſi principalis reſpondet poſitionibus cum iuramento, ſi poſtea ſuper his interrogetur procurator, vel ſyndicus, non eſt neceſſe, ꝙ iuret ſcilicet de veritate, ſed de calum-
5 nia ſic, vt in c.2.ſ.de iuramento calum.† Vltimò no. practicam quia ſi iudex mãdat reſponderi poſitionibus, debet dicere mãdo tibi, vt reſpondeas veritatem, ſi ſcis.& ſi neſcis, reſpondeas ꝙ credis, vt hoc ſingulariter probatur ſecundum Bal.in d.l.j.& ſic aliud eſt ſcire, & aliud eſt credere.tamen ſi teſtis primò dixit ſe ſcire, poſtea dicit ſe credere.circa idem, tamẽ probat per tex.in d.c.cum olim.ſecũdum Do.& idem tenet do. Ant. in c. quotiens.ſ. de teſtibus. per illum tex. & vide per Ioan. And.ſ. de accu.inquiſitionis.& j.in glo.in ver. perficiuntur. In glo. in ver.ex altera. vide hic per Inn.& Io.An. de Abbate, & cõuẽtu dicentes.primò ꝙ ſufficeret cõtra alterũ tñ ferri ſententiã, vel cõtra Abbatem nomine conuentus, vel cõtra cõuentũ nomine proprio vt hic, per eos dicentes etiam, ꝙ Abbas, qui rõne officij habet exercitiũ actionis poterit reuocare procuratorẽ, cõſtitutũ a cõuentu, qñcunque velit ante lit.cõteſt.ſed poſtea nõ liceret, ſicut etiã nõ liceret alteri dño ſ.de procu.eo.li.c.2.& intellige, ꝙ capſm de per ſe nõ poſſit agere ſine cõſenſu prælati vt in c.cãm.ſ.de iudi.nec procuratorem cõſtituere.ſ. de reſcri. edoceri.debet ergo intelligi d.Inn.& Io. An.ſ.de procuratore cõſtituto a cõuentu cũ cõſenſu pælati, ſm Pe.de Anch. Et dicit Inn.& Io.An.ꝙ ſi ambo ſcilicet Abbas, & procurator cõuẽtus ſunt ſimul litem cõteſtati, poterũt ſimul, & diuiſim procedere in cauſa, ſicut & ſi ambo eſſent procuratores inſolidum dati vt ſ.de procu. in noſtra. & prædicta procedũt etiã ſi libellus eſſet datus nomine cõuẽtus, & Abbatis, vt quia dicatur, Abbas agit, & procurator conſtitutus a conuentu nomine cõuentus agit: quia licèt quo ad verba videantur diuerſis nominibus agere: tamen quia conſtat, quòd eiuſdem nomine agitur, ſcilicet monaſterij, poterit quilibet, & de per ſe dictam cauſam agere, ſecundum eos: ex quorum dictis no. declarationem ad c.ſi duo. ſupra de procu.eo.lib.quia ſi duo procuratores ſunt ſimul ambo litem conteſtati, non datur præoccupatio: & poſſunt poſtea inſolidum agere de quo in d. c. ſi duo. & ad prædicta vide notabiliter per Rotam in deci.206.quæ incip.item licèt.& per Lap.in ſua alleg.51.& 52.& quod no.in c.cum olim.ſ. de teſtib. Et prædicta, quando cauſa eſt communis ſpectans ad monaſterium, ſeu conuentum in quo ipſe Abbas includitur, vt no. ſupra de conceſ.præben. poſt electionem. & ipſe Abbas cum conuentu vnum corpus cenſetur, vt ſupra de his quæ fiunt a prælato.nouit.& c.quanto. licet Abbas cenſeatur maior, vt ſ. aliàs ſi cauſa tangeret ſpecialiter Abbatem: puta ſi agatur de prælatura, & non de iure monaſterij, tunc procurator conuentus talem cauſam agitare non poſſet, ſm Inno.& Io.An.& idẽ ecõtra ſi cauſa ſpectaret ad capitulum, prout eſt ſeparatũ ab Abbate, vt quia adminiſtratio bonorum eſſet diuiſa. tũc enim Abbas talem cauſam vel in ea procuratorem conſtituere, vel conſtitutum a conuentu reuocare non poſſet, ſed ipſe conuẽtus vel maior pars capitulariter hoc facere poſſunt, vt no.in c. edoceri.& in c.bonæ, el 2.ſ.de poſtu.præla.& ibi per Innoc.&
6 Ioan.And.†Quartò ponit hic Innocen.an [a] Abbas, vel mona-
a chi in cauſa monaſterij, vel conuentus poſſint teſtificari.& cõcludit ꝙ ſic, quando ſimul conſtituerũt procuratorem ad cauſam, per quam ipſa cauſa agitatur. Et idem ſi non conſtituant procuratorem ſimul, ſed monachi de per ſe, & Abbas de per ſe, vt ſupra: nam dicitur eſſe cauſa collegij non ſingulorum 12.q.§.manumittitur.ſecus ſi ſolus Abbas conſtitueret procuratorem, quia tunc licèt monachi poſſint eſſe teſtes, tamẽ Abbas non poterit, ex quo eſt legitimus defenſor monaſterij, vt in d.c.edoceri.& duplici officio fungi non poteſt 4. q. 4. nullus.Sed in hoc vltimo Hoſt.hic contra, quia licet ſi Abbas ageret, tunc non poſſit eſſe teſtis, tamen ſecus ſi procuratorẽ conſtituit, cum dicatur tunc in cauſa interuenire, vt priuata perſona.ſ.de teſti. inſuper.Ioan.hic ſolum refert opi.& videtur reſidere in opinione Hoſtien.& idem Ioan. And.& Innoc.in d.c. inſuper.non faciunt hanc differentiam, & opinionem Hoſt. ſequitur hic Dom.pro quo facit ratio d.c.inſuper.& c.& ſi eps in fi.ſ.de iureiur.Sed aduerte quia Spec. in tit.de teſte.§.j. ver. ſed nunquid rector.ſequitur opi.Inno.& idem do. Nic. & do. Anto. in d.c. inſuper. vt ſi ſolus Abbas vel prælatus conſtituit procuratorem in cauſa eccleſiæ etiã non ſuæ menſæ, poſſit eſſe teſtis in ea per rationes Innocen.hic, & ita limitatur d.c. inſuper.& c.& ſi Chriſtus. Cogita tamen & vide ꝙ no. in c.edoceri.& in c.j.ſ.vt lit.non conteſta. Alias etiam plures notabiles limitationes, vide per Doc.in d.c.inſuper. et in c. cum nuncius. eo.ti.Et dixit hic notabiliter Hoſt.& Io.An. ꝙ ſi ex iuſta cauſa procurator in cauſa monaſterij conſtitutus reuocetur poſt litis conteſta. et tunc licèt prælatus ſi velit, poſſit in propria perſona cauſam proſequi: tamen non poterit tunc eſſe teſtis, vt infra ca. proxi. ſi in dicta cauſa iam fuiſſet teſtificatus, tunc non poſſet in propria perſona cauſam proſequi, imò habebit neceſſe conſtituere alium procuratorem.argumen.l.in
7 cauſæ.ff.de procura.†In glo. in verſi. poſſeſſione. in prin.quia etiam in corporalibus cadit ſpoliator, & in eis competit poſſeſſorium, vt in c.cum eccleſia.& ibi per Ioan. Andre.ſupra de cau. poſſeſ. & ſupra de reſtitu. ſpolia. olim. el.3. & not. ex hac gloſ.iuncto text. quòd non vitiatur libellus in incorporalibus concludens ad reſtitutionem poſſeſſionis, licèt debeat concludere ad quaſi poſſeſſionem, & ſic impropriantur verba libelli, vt ſic ſaluetur ſecundum gloſ. & Barto. in l. ſed ſi poſſeſ.§.item ſi iurauero.ff.de iureiuran. & Innocen.in c. exami-
8 nata.ff.de iud.† In glo. in ver.Abbate.in fin. an debeant iurare omnes de conuentu, an verò ſufficiat prælatus, hic plene per Innocẽ.& Ioan.An.finaliter concludentes, ꝙ autoritate huius dicit licitum eſt omnibus collegij iurare per alium, & reſpondere poſitionibus, quia cum collegium in cauſa vniuerſitatis fingatur vna perſona, dignum eſt quod per vnum iuretur, licèt per ſe iurare poſſit ſi velint, vt C. de iuramen.calum.l.2.§. hoc etiam. & debet tunc iurare quilibet in animam ſuam, vt d.c.in pertractandis.videretur tamen dicendum, quòd ſi aliqui de collegio particulariter eſſent melius informati, quòd tunc ipſi cogi poſſint, ne poſſit hoc iuramentum alteri committere.& idem in Abbate, vel prælato, vt d.l. fin. & eſt dictum in c. j.ſupra de iudi.eod.lib.& facit gloſ.hic.In gloſ.in ver.conuentum.in prin.pro quo tex.hic, qui nõ dicit animã, ſed animas in plurali, ſecundum Ioan. ex quo not. quòd diſpoſitio relata ad vniuerſitatem in materia non conuenienti vniuerſitati collectiuè, ſed ſingulariter prout hic erat, tunc refertur ad ſingulos de vniuerſitate diſtributiuè & non collectiuè, facit gloſ.in ver. non competunt. in c. ſi ſententia. j. de ſenten. excom. & vide in c. in generali. de elec. eod. lib. Et quod not.Landulphus in proœmio clemen. in fin. circa indulgentiam vniuerſitati con-
9 ceſſam. † In ead. gloſ. ibi in animam ſuam, & fratrum. vide plenè hic per Innocent. an prælatus teneatur iurare in animam ſuam, vel conuentus & iuramen. calumni. dic vt in c.2. & ſi. ſupra de iuramen. calum. eod. lib. Sed in iuramento veritatis,

A D D I T I O.

a Nico.Supe. An Abbas, vel monachus Adde Bart.in l.1.§.1.ff.de iur.fiſci. Vincen.God. Adde de Abbate vt poſsit eſſe teſtis conſtituto procuratore ad cauſam monaſterij Bart.in l.qui teſtamento verſi.quæro.ff.de teſtam. De monacho autem quòd non poſsit eſſe teſtis.Bart.in Auth.ſi qua mulier.C.de ſacroſan.eccl.& Angel.Inſti.de iu.perſo.poſt glo.ibi, colum.fin.in princi.

ritatis,de quo hic,tunc per procuratorẽ,vel syndicũ,qui fuit li-
tem ɔtestatus,debet iurari in aĩam suam, & non alterius ad in
star tutoris ,vt patet hic in ver.suo iuramento ſm Innocẽ. imò
ẽt in aĩam constituentis,vt no.in d.c.2.ſm Lap. Sed in causa cõ
uentus conclude, ꝙ si causa principaliter spectat ad prælatum,
& non ad conuentum : tũc ipse prælatus iurare debebit etiam
hodie & non conuentus:& ita procedit c. dudum. hic alleg.in
glo.Sed si causa principaliter spectat ad cõuentum: & tunc ad
ipsum conuentum, vt ad principalem recurri debet:in quo cõ
putabit etiam prælatus ſm Innoc. & talis prælatus poterit per
se iurare, si velit, poterit etiam ipse conuentus per se iurare,&
per alium respõdere.& ita procedit tex.hic ſm Inno.quod pro
cedit,non solum si conuentus, vel eius sindicus ageret de con
sensu prælati, prout agere debet,vt in d.c.causam: sed si præla-
tus,& conuentus simul agant,vt hic:imò si prælatus ipse solus
velit per se iurare,& respondere poterit,vt s̃. sed si velit iurare,
& respondere per alium & poterit autoritate huius decre.vt s̃.
dictum est:& si talis iurans nomine cõuentus est prælatus,po-
terit iurare in animam suam,vt vnus de conuentu,& in animã
aliorũ fratrum,vel maioris partis. & ita procedere põt text.hic
& glo.Si verò causa spectaret cõiter ad prælatum,vt prælatum,
& ad conuentum:vt quia bona sunt diuisa remanentib. pro in
diuiso aliquib.bonis,super quib.agit̃,tunc debebit iurare præ-
latus vt principalis,& conuentus vt principalis,ſm Domi.hic,
& ita posset intelligi iste tex.& facit quod no.in d.c.edoceri.&
ĩ.in gl.in ver.per illos. & de forma istorum iuramentorum qñ
iurat in animam propriam , vel in animã alterius. vide hic per
10 Imo.& Io.An.† In ea.glo.in fi.tene menti gl.quam limita,pri-
mò nisi ɔfessio fiat de ɔsensu,vel mandato totius ɔuentus:quia
tunc iurando in animam suam vt prælatus, & in animam con
uentus,vt procurator,præiudicaret talis cõfessio ſm gl. 22.dist.
de Constantinopolitana.& s̃.de confessis.c.fi.& prædicta quã-
do causa est de bonis ipsius conuentus vel cõib. cum in talib.
prælatus non habeat liberam administrationem sine conuen-
tu:secus si bona essent distincta:quia cõfessio solius prælati no-
cebit ɔ̃ se: & ɔfessio solius ɔuentus ɔ̃ se. & in his alter non põt
præiudicare ɔ̃ alterum,ſm no.in d.c.edoceri.& ibi per Inno.ſm
Domi.hic,de qua materia vide per Bal.in l.j.C. de confessis.&
in l.præses.C.de transac.& quod no.in l.certum.§. sed an ipsis.
ff.de confes.& plenissimè per Rotam in deci.464.quæ incipit,
Item ꝙ confessio.& per do.Nic.in c.2.s̃.de capel. mona.& per
11 do.Nic.in c.si diligenti.in 2.col.in prin.s̃.de præscri.† In glo.in
ver.ipsorum in fi.idem Archi.& tene menti glo.ꝙ in actib.col
legij regulariter absentes,non sunt citãdi nisi in trib.casib. hic
in glo.expressis.facit glo.in c.quantus.& in c. cum in ecclesijs.
hic alleg.Sed do.Anto.in c.licèt de euitanda.& in c.fi.s̃.de ma
iori.& obe.dixit,ꝙ non solùm in his,sed in omnib. alijs causis
magnis,& arduis absentes sunt citandi,vt voluit Innoc.in c.2.
s̃.de noui ope.nuncia.& ibi do.Nic.& do.Anto.facit glo.in c.j.
s̃.de his,quæ fi.a maio.par.& in c.cum oẽs.s̃.de constit.de quo
per Ioan.And.in reg.quod omnes.ĩ.eo.lib.& per Feder. in suo
ɔsi.143.quod incipit,Casus talis est.Imo.tamen in d.c.fi.dicit,tu
tius esse tenere,quod tenet glo.hic. & ita cõiter tenet̃ ſm eum
ibi,& in c.cum omnes.de cõsti. circa medium.& idem do.Flo.
ibi licèt Bar.in l.omnes populi.ff.de iustitia & iure.in 2.q.faciat
12 differẽtiam inter absentes voluntariè, & absentes ex iusta cau
sa.†In gl.in ver.transmissis in fi.& in eis est bulla expressa,quæ
excludit oẽm suspectionem,vt dicit Inno.in c.ex parte.s̃.de fi-
de instru.ſm Archi.& Io.And.ɔcludentes hic, ꝙ remissio exa-
minationis testium , quæ fit de vna ciuitate ad aliam, non fiat
de necessitate,sed fit arbitrio iudicis,per no.in Authẽ.de teste.
§.& quando.& in l.iudicis. C.de fide instru.vbi tex. loquit̃ per
verbum,potest, quod non inducit necessitatem , vt per glo.in
cle.auditor.de rescriptis.& facit c.cupiẽtes.§.si verò.de electio-
ne.e.lib. Quod limita primò,nisi consuetudo regionis esset in
13 contrarium, vt per glo.3. q.9.testes. & facit l.3. in fi.ff.de testib.
a †Scdò limita,quia ad personas [a] egregias iudex mittere debet,
vt in Auth.de testib.§.& qñ. intellige in ciuilib. non in crimi-
nalib.vt in d.§.testes,ſm Io.An.Lap.tamen in sua alleg.46.quæ
inci.An in causa videtur velle, ꝙ iudex indistinctè teneat̃ subsi
stẽte iusta causa,& maximè in cã matrimoniali, de quo ibi per
eum ponentem an idem sit in iudice delegato,quod in ordina
rio,de quo est tex.hic.& no.in c.constitutus.s̃.de fideius.& vi-
de de causa in c.statutũ.in fi.de rescriptis.eo.li.Quando tamen
testes essent senes, infirmi,vel pauperes, debet tũc sine dubio
fieri cõmissio,vt s̃.de testib.si qui testium.Et vide quod no.per
Imo.& per Flo.in cle.sæpe.de ver.signi.super gl.remissionem.
Et cuius expensis fiat ista remissio, no.in d.c. statutum.in fi.&
in c.2.s̃.de iud.Et cuius expensis trãsmittant̃ interrogatoria.&
refert hic Do.Rotam in antiquis in deci.62.tenere,ꝙ pars pro-
pter illa interrogatoria,non erat vltra impensura,quàm impẽ-
disset pro remissione testium:& tũc nihil debet solui,aliàs de-
bet tantum solui per producentem interrogatoria, quantum
pro illis verisimiliter expenderetur ſm Dom.dicentem,ꝙ si iu
dex ad petitionem rei decreuit remissionem fiendam pro re-
sponsionib. ad domum actoris, tanquam melius informati , ꝙ
tunc ipse reus debebit soluere expensas, ex quo ipse fuit causa
& dicit se sic obtinuisse,quod procedit,nisi actori possit impu
tari culpa,vt no.per glo.& Barto.in l.2.ff.ex quib.casib.in pos
14 sess.eatur.& in c.j.in fi.s̃.de iudi.e.li.† In glo.in ver.illos.in prin.
vide hic per Inno.& Io.An.in fi.sed licet prælatus, qui iurauit
in animam suam,& conuentus,possit dicere id,in quo conue-
nit conuentus vel maior pars, & id quod ipse credit & scit:ta-
men nõ tenetur dicere de eo, quod ipse solus scit nisi de facto
suo,de quo quilibet interrogari possit,vt in l.interrogari.C.de
quæstionib.& compelleret̃ iurare : aliàs eius dictum non præ-
iudicaret:imò si iurauerit suo nomine, tamẽ ex hoc non astrin
git̃, nisi vt dicat veritatẽ eius, quod deliberauit vna cum alijs:
nec dicere tenet̃, vel rñdere, de quo cognouit maior pars,sed
in quo maior pars ɔuenit,vt hic ĩ tex.ſm Inn. & Io.An.Et hoc
qñ prælatus iurauit in aĩam suam & ɔuentus: secus si conuen-
tus tantum quo casu solùm in eo,in quo conuentus conuenit,
debet iurare:& hoc nisi ipse prælatus sciret veritatem: & con-
uentus imponeret, quod diceret aliud q̃ veritatem : quia tunc
prælatus non respondebit,nec respondere tenetur ſm dictum
illorum:quia pro nullo homine debet quis falsum responde-
re, imò debet illos monere vocatis his , qui prodesse possunt,
vt abstineant a falso dicto vel testimonio.22.q.fi.hic videtur.Si
tamen ipsi velint respondere per se,& non per procuratorem
erunt admittendi ſm Inno.& Io.An.etiam si velint responde-
re per procuratorem non iuratum dũmodo ipsi iurauerint , &
expressum mandatum de sic respondẽdo dederint:& talis pro
curator admittendus erit subsistente causa, aliàs commẽdatur
15 iudex,qui non admitteret ſm Io.And.† In ea.gl.in fi.quod pro
cedit, quando causa simul spectat ad prælatum, & cõuentum:
& sic bona erant communia, & idem si erant diuisa , & causa
spectaret ad solum conuentum. sed si causa sit super bonis di-
uisis ad solum prælatum spectantib.& tunc staretur respõsio-
ni ipsius prælati ſm Inno.& Io.And. & plenè per Rotam in d.
deci.464. Sed si quæstio sit in bonis, quæ remanserunt cõia, &
causa pariter spectet ad prælatum & conuentum:& tunc stare
tur dicto prælati in eius præiudicium & confessioni cõuentus
in præiudicium conuentus,& non alterius,vt hic per Innocẽ.
16 †In glo.in ver.sigillatim.in fi.vult glo.ꝙ ratione partis indebi
tæ possit negari tota positio.Sed Inno. contra dicit non suffice
re negare totam positionem,nisi ad singula in positione con-
tenta respõdeatur, vt patet hic in tex. ibi super quolibet.& idẽ
Host. hic dicens hoc esse æquuum contra cauillosam aduoca-
torum subtilitatem.& ita sequitur hic Ioan.And. & ita tenen-
dum videtur,licèt glo.in c.2.s̃.de ɔfes.eo.lib. velit contrarium.
& idem Spec.in tit. de positione.§.7..ver.11.& Bal.in l.2.§.quod
obseruari.C.de iura.calum.& Do.in d.c.2.de quo etiam est di-
ctum s̃.in tex.& vide per Bart.& Imo.in l.j.§.si stipulanti.ff.de
ver.obli.In glo.in ver.responderi in fi.No.ex glo. ꝙ quantum
cunq; positio sit multiplex,tamen si sit admissa, debet respon-
deri sigillatim,& distinctè vt tenet glo.s̃.proxi.& in ver.sigilla
tim & contumax habetur pro confesso,vt tenet glo.hic,quam
17 no.ad dicta in d.c.2.† In glo.in ver.quid sciat.in fi.No.j.ex glo.
b ꝙ quis [b] dicitur titubare qñ nescit applicare alterum de duob.
extremis:de quo per glo.in ver.titubasset in c.in nr̃a.s̃. de pro-
curatorib.& per Io.An.s̃.de cleri.excom.ad apostolicæ. & per
Archi.38.dist.quamuis.Secundò no.ex glo. ꝙ quando negatio
præcedit verbum,credo:tunc non includit certam credulitatẽ
in eius opposito.de quo hic per Domi.& per Bald. in l.2.§.j.C.
de

ADDITIONES.

a Nico.Sup. Ad personas egregias.Adde c.qui testium.de testi.& ibi Doc.& gl. in c.j.de testi.cogen.& in l. ad personas.ff. de iureiuran.

Vinc.God. Adde Alex.in d.l.ad egregias,& Fely. in c.qui testium.de test.Quæ autem dicãtur personæ egregiæ latè Pont.in singu.ver.nunquid priuilegio.

b Ni.Su.Quis dr̃ titubare.Adde glo.in c.cum in ecclesia.de cau.po.& proprie. Doc.in c.in nostra.de procura.Do.in c.apostolicæ.de cleri. excom.mi.

Vin.God. Titubare dicitur qui propriè pedibus insistere nequit vnde Ouid. lib.3.Metamor.Ille mero somnoq; grauis titubare videtur. Titubare etiam lingua & dentes dicuntur.Ouid. 3. Trist. eleg.j.Hæc vbi sum furtim lingua titubante locutus.Et titubanter aduerbium in constanter dubitanterq;. Cicero pro Cælio.posuistis enim atque id tamen titubanter, & strictim coniurationis hunc propter amicitiam Catilinæ participem fuisse.

de iuramento calumniȩ,vbi dixit,ꝙ talis reſponſio nõ releuat nec eſt congrua. Sed ſi poſt verbum credo,ſequatur negatiua, puta credo talem non eſſe mortuum,tunc dicitur congrua reſponſio, quia credit eum viuere,ſm Spe.in tit. de poſitione.§.
18 5.ver.ſed nunquid.† In glo.in ver.inquiras.conclude,ꝙ aliquã do prælatus,& capitulum confeſſi fuerunt certum,quod ſtabitur tali confeſſioni,nec fiet vlterior interrogatio a ſyndico,cũ talis confeſſio quæ eſt probatio, reuocari nõ poſſit. facit c.per tuas.ſ.de dona.ſecundũ Ioan.An.& nunquã ſtaretur dicto ſyndici, quando præceſſiſſet cõtraria aſſertio prælati argumen.l.ſi hominem.ff.mandati. Aliquando ſyndicus habens ad hoc ſufficiens mandatum eſt confeſſus.tunc nõ debet poſtea fieri interrogatio a prælato vel capitulo, cum eius confeſſio etiam ſine iuramento præiudicet eccleſiæ ſicut confeſſio principalis, licet confeſſio tutoris effectualiter pupillo non præiudicet.vt in l.certum.§.ſed an ipſos.ff.de confeſſis,ſm Inno. & Io.An.ratione tñ læſionis daretur eccleſiæ in integrum reſtitutio, vt in c.2.ſ.de reſtitutio.in integrum. eodem lib.ſecundũ Domi. Aliquando prælatus,& capitulum non reſponderunt certum,ſed de credulitate, & tunc ſyndicus interrogari poterit de certa ſcientia,& ſi de ea reſpondeat,ei ſtabitur,cum ipſe poſſit præiudicare confitendo.ſ.de cõfeſſis.ex parte.ſicut econtra ſi ſyndicus de credulitate reſpõderet,& plãtus ꝯuẽtus de certa ſcientia præualet confeſſio prælati & conuẽtus, cum maior ſit ſciẽtia quam credulitas,ſecundum Hoſt. Aliquando vterque tam ſyndicus,quam prelatus & capitulum reſpõdent de certa ſciẽtia, & ſunt ſibi cõtrarij: & tunc videretur quòd ſibi derogent, tanquam ſi vnus eſſet ſibi contrarius.ſ.de appellat.ſolicitudinem.& ſic videtur,ꝙ feratur ſententia contra dominum, ſicut quando confiteretur pro ſe,& contra ſe, argumento l. de ætate.§.j.ff.de interrog.act. & hoc niſi iudex animum ſuum informare poſſit per aliquas coniecturas, quia tunc erit eis ſtandũ. ſ.eodem tit.c.præterea. Si tamen ſint omnino obſcura, & tũc procedere debet prout notatur ſ. de probationibus,ex literis. & de re iudica.c.ſi.ſecundum Hoſt.Io. An. & Domi. Aduerte tamen,quia ratione erroris confeſſio ſyndici, vel prælati poterit ſemper reuocari,vt d. c. ex parte. vel per viam reſtitutionis in integrum ratione læſionis,vt d.c.2. Dixit etiam hic Ioã.An. poſt Hoſt.ꝙ ſi quis per nuncium iurauit,& reſpondit,qui nuncius negauit, non poterit cogi dominus iterum iurare, vel reſpondere,argumentum.c. præterea.ſ. de teſtibus cogendis. ex cauſa tamen,& quando confeſſiones factȩ per nuncium eſſent contra conſcientiam domini, poſſet cogi iterum reſpondere, & debet dominus illas reuocare,alias periurium incurreret, vt j.titu.proxi.c.ſi.& ſ. de officio delegati,cum olim Abbas. in fi. & vide notata in c.2. in fi.ſ. de iuramen. calum. eodem lib. & in c.j.in fine.ſ.de iudicijs.eodem lib.

S V M M A R I V M.

1 *Actor ſi produxit teſtes ſuos in curia, an reus debeat ẽt in curia ꝓducere.*
2 *Exceptiones debent produci in ſcriptis non alio modo.*
3 *Poſitiones an poſſint fieri poſt factas probationes, & an pars eiſdem reſpondere cogi debeat.*
4 *Pars an ſit citanda in admiſſione, vel repulſione articulorum porrectorũ in iudicio.*
5 *Papa ſi mandat examinatoribus, vt recipiant teſtes, & inſtrumenta, an poſſint recipere confeſſiones partium.*
6 *Teſtes, vt eorum depoſitio valeat,an debeant cognoſcere partes.*
7 *Teſtes ſi reprobentur propter crimen debet exprimi locus,& tempus cõmiſſi criminis,ſicut quando quis accuſatur.*
8 *Et ſi pars ſpecificat exceptiones, quando opponit, an poterit ſpecificare in probando.*

1 Teſtes. † Not.j. iuncta gl.in ver.productos. ꝙ licèt actor produxerit teſtes ſuos in curia tñ reus compelli nõ debet ad producendum ibidem ſolus,ſed debet fieri remiſſio,de quo ſ. de priuilegijs. cũ olim.el.j.Secũdò nota,ꝙ nõ põt ſimul ſtatui nouus terminus ad probandum, & reprobandum teſtes ſed debet ſtatui nouus terminus ad reprobandũ, de quo per Specula.in tit.de probationibus.in princi.& in §.videndũ. ver.& no.& ibi per Io.An.in addi.& per gl.in ver.pro teſtibus
2 in clemen. ſæpe. de verbo.ſignifi. † Tertiò nota argumentum
a ibi contentorum, ꝙ exceptiones [a] debent porrigi in ſcriptis, & non verbo,de quo per glo.in c.prudentiam. in ver. ex confeſſione.ſ. de offi. dele. & j. de appellationibus. appellatio. In glo.in verbo articulos in fine,quæ ſit differentia inter poſitiones, & articulos dicet.j.tit. proxi.c.ſi. Et quot modis ſumat articulus hic ꝑ Io.An.referẽtẽ Spe.in tit.de teſte.§.nunc videndũ. tenentẽ ꝙ articuli ſint de neceſſitate tradẽdi in cã, qđ intelligit hic Io.An.poſt Arc.ſi petant, alias ſufficeret quocunq; ſint teſtes producti,dũmodo ſuꝑ libello deponãt,ẽt ſi nõ fiãt poſitiones,& articuli.Facit qđ habetur ſ.de reſtitu.ſpolia.cũ ad ſedẽ.in fine.poſſent tñ fieri poſitiones ẽt,poſtquã teſtes ſunt re-
3 cepti,vt j.in gl.proxi.†In glo.in ver.ꝓductos in fi.Tene menti ſingulariter,ꝙ lꝫ Spec.in tit.de poſitione.§.2.in fi.dixerit prius faciẽdã eſſe poſitionẽ,q̃ deueniat ad aliquod genus ꝓbationis: tamen vult hic glo.notabilis,ꝙ poſitiones fieri poſſint, & cogatur pars reſpondere ẽt poſt factas probationes ẽt ſuper eodem,ſuper quo ſunt teſtes examinati,vel aliter facta probatio ſm Io.An.Et an hoc procedat,ſi eſſet elapſus terminus ad pro-
4 bandũ.vide dicta in c.j.ſ.tit.proxi. † Et quærit primò, an in admiſſione articulorum, vel repulſione ſit pars citanda,Rota in deciſ.10. videtur velle, ꝙ ſic. & idem in productione articulorũ,vt tenuit domi.Anto.& Imo.in c.2.ſ.de teſtibus.de quo etiã per Rotam in deci.903. quæ inci. Item ſi iudex. & per Spec. in tit.de poſitione.§.10. & per do.Nic.in d.c.2.Secundò quȩritur, an ab admiſſione articulorũ, vel repulſione poſſit appellari. Rota in deciſ. 94. quæ incipit, Itẽ ſi iudex admittendo.videtur velle,quòd ſic & idem in deciſ.312. quæ incipit, Item ſi auditor. vbi etiam notabiliter determinat, quòd iudex recipiendo teſtes, vel inſtrumenta, vel alias probationes ſuper articulis eo ipſo videtur tacitè articulos admittere, nec eſt neceſſe,ꝙ iudex expreſsè ꝓnunciet articulos admittẽdos.& idem tenet Rota deciſ.105.quæ incipit, Itẽ quod valet. Tertiò quæritur, an de ipſis articulis, vel poſitionibus ſit de neceſſitate fienda copia parti, contra quam producuntur. Bald. in l.2. circa finem. C.vt lite pendente.videtur velle, quòd ſic poſt reſponſionem, ſed ante non, de quo ibi per eum, & per Specu. in titu. de teſte.§.qualiter.verſi.deinde.& §.nunc dicendum.verſicu.ſciendum.quod maximè procedit, vt poſſit facere interrogatoria,
5 vt per glo.infra.†In glo.in verſi.nomina in fi. idem Archi. qđ inducit Domi. cõtra id, quod tenuit maior pars dominorum de Rota deciſ.389. volentium, quòd ſi Papa committit examinatoribus,vt recipiant teſtes,& inſtrumenta, quæ vtraq; pars duxerit producenda,quòd poſſunt recipere confeſſiones partium, & confeſſio coram eis facta, vt iudicialis, valebit, cum nomine inſtrumentorum veniant omnia, ex quibus ipſa cauſa poteſt inſtrui, vt l.j.ff.de fide inſtrumen.Facit etiam quod tenuit Rota in deciſ.248.quæ incipit, Item quando.ꝙ ſi detur remiſſio pro teſtibus, poterunt etiam inſtrumenta produci, cũ appellatione teſtium veniant inſtrumenta, vt ſupra de teſtib. cogen.peruenit.& ſupra de fide inſtrumentorũ.in exercẽdis. licet aliàs pro ſolis inſtrumentis nõ fiat remiſſio,ſecundũ Rotam.Glo.hic,in fi.facit contra formam mandatorũ, & quia de ſtricta ſignificatione vocabuli appellatione inſtrumentorum non veniunt teſtes, vel econtra,vt per glo.in d.l.j.& per Arch. 12.q.2.ſi quis de clericis.Prout eſt in caſibus prædictis.cum forma mandati ſit diligenter ſeruanda, vt hic in gl.Et facit glo.7. q.j.peruenit.& 32.q.j.ſi homo. & text.hic in princi.c. vbi Papa mandat expreſsè,ꝙ recipiat confeſſiones.ergo in generali mãdato non veniret. Pro quo facit etiam d. cap. ſuper quæſtionum.§.j.ſupra de offic. deleg.& glo.3. & quod ibi no. per Ioã. And. in c.ſolet.infra de ſenten.excõ.ſm Do. Sed certè tex. hic poſſet adduci in contrarium, cum enim Papa hic reſcribat de iure cõi. Ergo ſequit,ꝙ iudex cui eſſet facta dicta ꝯmiſſio,poterit ꝯfeſſiones recipere,& alia facere,quȩ hic ꝯtinent, dato ꝙ nõ ſint aliter expreſſa,quia iſta veniũt de iure cõi.Ad idẽ ẽt faciat c.fi.ſ.de reſti.ſpol.vbi licet forma mãdati debeat obſeruari,tñ valet ꝯfeſſio,licet in reliquis ꝓceſſus nõ valeret ꝓpter formã nõ ſeruatã.vnde tenendũ vr̃,ꝙ tenet Rota ſ. In glo. in ver. Kalendas.in fi.No.glo.& idem ſequitur Hoſt. Arch. & Io.An.
6 In glo.in ver.interrogatoria ibi,ſi cognoſcit.no. argumẽtũ teſtes debere cognoſcere partes, aliàs eorũ dictum non valeat, de quo per glo.in c.cum cauſam.ſ.de teſtib.& per Bald.in rub. C.de fide inſtru.& in l.fin.§. ſinautem duobus. C. de iure deliberandi. In eadem glo.ibi non daretur parti aduerſȩ.tene mẽti ſingulariter glo.& idem voluit Innoc.in c. per tuas.ſ. eo. In eadẽ glo.in fi.tene menti totam hanc glo.ponentem practicam interrogatoriorum,& in dubio iudex debet ſemper interpreta-
b ri,quod interrogatoria [b] non ſint ſuperflua, ſecundũ Doct. in d.c.per tuas.& eſt de mente Ioan.And.hic dicentis, quòd ſi iudex

ADDITIONES.

a Nic.Sup. Quod exceptiones. Adde Spec.in tit.de excep. in §.viſo.ver.ſed nunquid iudex.& per Bart.in l.j.ff.de exce.

b Vincen.G. Nota,quòd interrogatoria a partibus fieri poſſunt in 11. caſibus quos ponit glo.in l.1.ff.de interrog.act.

dex doloſe, vel negligenter omittit aliquid de interrogatorijs, poterit nō obſtante publicatione teſtium iterum fieri examinatio, vt d.c. per tuas. ꝙ ſecus foret ſi non fuiſſet factum interrogatorium, ſecundum Ioan. And. dicentem, quòd licet interrogatoria non dentur iudici, tamē ipſe iudex ex officio debet interrogare. Pro quo gl. no. & Bald. ibi in l.j.§. ſi curatores. ff. de magiſtra. cōue. De quo per Doct. in c. cum cauſam. ſupra
7 eod. † In gloſ. in verbo ſpecificatione in fi. ideo non ſufficeret excipere contra teſtem, quòd eſt periurus, vel adulter, ſecundū Innocen. Sed debet exprimi locus, tempus commiſſi criminis ſicut & in accuſationibus. vt l. libellorum. ff. de accu. canonizata. 2. q. 8. vt tenet Archidi. & Hoſti. hic per hunc tex. Sed Ioan. And. hic contra dicens, quòd hic ſpecificatio mandatur fieri poſt exceptiones ꝓpoſitas, & in articulis ſuper eis formatis. ergo probatur hic, quòd exceptio ſine doli mali expreſſione admittitur. ſed bene probat iſte tex. quòd ſpecificatio in exceptione non facta debet fieri ante receptionem teſtium ſiue facta non fuerit, ſiue non plenè, vt. s̃. in gloſ. in ver. nomine. Nec obſt. text. j̃. in ver. ſimili, quia debet intelli. vt ſupra. nam erit ſimilis, ſi fiat ante receptionem teſtium, licèt nō fiat in forma exceptionis, ſecundum Ioā. And. hic, & in c. fi. ſupra de purg. canoni. & idē tenet Paul. in cle. conſtitutionem. de electione. in ver. circunſtantiarum, dicens per text. hic, quòd ille, cui eſt datus terminus ad opponendum crimina, vel defectus ſufficit quòd inde terminatè opponat. & ſi petatur declaratio, poterit fieri poſt terminum, arg. l. hæredes palam. §. j. ff. de teſtamētis & ſupra de appella. vt noſtrum. & idem Lap. hic dicens, quòd talis exceptio pendet ex futuro euentu, quia ante exceptionē requiritur declaratio, quæ ſi non fieret, non releuaret. & ita tenet hic Pe. de. Ancha. & Domi. & ita etiam eſt de mente Rotæ in deci. quinquageſimaprima. quæ incipit, item ſufficit. idem etiam tenet Ang. in l. j. §. prætor edixit. ff. de iniurijs. & videtur
8 tenere Bald. in repetitione. l. edita. C. de edendo. in princ. † Sed aduerte, quia Bart. in d. §. prætor. tenet idem, quod Hoſtien. & Archidi. s̃. idem Bal. in auth. ſi dicatur. in fi. C. de teſtibus. dicens, ꝙ ille, qui nō ſpecificauit exceptiones, quando opponit, non poterit ſpecificare in probando ſicut in ſimili not. in c. vt circa. de elec. eod. lib. & etiam videtur tenere Rota in deciſio. 252. quæ incipit, item licèt ſit. & in deciſi. 255. quæ incipit, item licèt in materia. vbi etiā dicit, ꝙ licet materia obiectiua requirat exactam ſpecificationē videlicet loci, & temporis, & aliarum circunſtantiarum, tamen non requirit expreſſionem diei & menſis, & hoc niſi dies, vel hora eſſent de ſubſtantia materiæ in dicta cauſa, vt ibi per Rotam, & vide per Doc. in clemen tina, cōſtitutionē. de electione. Quid aūt ſit in actione iniuriarum, quando agitur ciuiliter, quæ ſpecificatio requiratur. per Rotam in deciſio. 39. quæ incipit, item in actione. & in deciſ. 36. Et ſcias, ꝙ in exceptione excōicationis requiritur ſpecificatio, vt patet in c. pia. j̃. de exceptio. Et ſcias, ꝙ in aliquibus caſibus certum eſt, ꝙ requiratur ſpecificatio circūſtātiarum. Et primò de exceptione excōicationis, vt patet in c. pia. j̃. de excep. Scd̃ò in exceptione recuſationis iudicis, vt in c. cū ſpecialis. s̃. de appella. Tertiò quando exceptio criminis opponitur in beneficialibus, vt d.c. vt circa. & d. cle. conſtitutionem. Quartò in exceptione ſubreptionis, vt videtur velle Inno. in c. ſuper eo. el. j. s̃. de appella. ſecundum Bald. in l. præſcriptione. C. ſi contra ius. Quintò quando eſſet talis exceptio ſuper qua ſententia lata infamaret vt no. in d. l. prætor. Sextò, & vltimo in exceptione, ex qua actor veniret ita puniendus, ſicut ſi procederetur per viam accuſationis, prout nō. in ca. j. s̃. de exceptio. & per Bald. Et aduerte, quia licèt eo caſu, quo admittitur exceptio generalis, & indeterminata debeat ſine dubio ad petitionem iudicis, vel partis declarari. argu. l. fin. C. de annali excep. tamen ſi hoc non peteretur, debet declarari, antequam recipiantur teſtes, vt ſupra per Ioan. And. licet Bal. in d. l. edita. teneat, quòd ex quo admittit exceptio generalis, ſufficiat, quòd per teſtes ipſa exceptio generalis probetur ſine loco, vel tempore. Sed certè text. hic prout ſupra inducitur per Ioan. And. licèt non requirat ſpecificationem in exceptione, tamen requirit, quòd fiat antequam ipſi teſtes recipiatur, vnde videtur, quòd in articulis debeat fieri declaratiò, ſi tamen talis ſpecificatio non ſit facta dummodo teſtes probent cum expreſſione loci, & temporis, videtur, ꝙ ſufficiat, vt voluit glo. not. in ſimili in l. j. §. ſi quis argentum. ff. depoſi. Sequitur. §. ſi verò.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtes ſunt producēdi corā iudice: oīs enim ꝓbatio debet fieri corā iudice.*
2 *Receptio, & examinatio teſtium qualiter, & in quibus differant.*
3 *Iudex poteſt aſſignare diuerſos terminos ſucceſſiuè ſuper diuerſis.*
4 *Iudex poteſt præfigere terminum ad probandum perſonas teſtium ante publicationem.*

1 Si verò. † Nota primò ibi coram te, teſtes eſſe producendos coram iudice, cum omnis probatio coram iudice fieri debeat ſecundum gl. in l. iubemus. C. de lib. cauſa. Nec ſufficeret examinationem fieri coram notario. intellige niſi de commiſſione iudicis, vt no. in c. 2. ſupra de iudic. eodem lib. & vide per Barto. & Bald. in authen. quæ ſupplicatio. C. de
2 precibus imperat. offeren. † Secundò nota ibi recipere, & examinare, & tene menti ſingulariter iuncto text. ſupra differentiam inter receptionem, & examinationem teſtium, & terminus ſuper vno non includeret reliquum, niſi hoc ſit expreſſum, vt hic in text. & ideo in termino aſſignato ad probandum ſufficiat, quòd teſtes recipiantur ad iuramentum, & poſt terminum poterūt examinari, ſecus ſi terminus eſſet aſſignatus ad probandum, & probatum habendum, quia tunc examinatio poſt terminum fieri non poſſet, licèt in termino teſtes eſſent recepti ad iuramentum. facit gloſ. ſupra in ver. kalendas. & ita tenet Bald. per hunc text. & in l. teſtium. C. de teſtib. de
3 exceptio. pia. † Tertiò not. arg. iudicē poſſe eodem inſtanti aſſignare partibus diuerſos terminos ſucceſſiuè ſuper diuerſis, de quo ſupra de priuileg. cum olim. el. 2. & per gloſ. ſupra de teſti. cog. c. 2. & cle. ſæpe. in ver. poſt dationem. de verb. ſigni. &
4 ibi per Doct. C. qui admitti. † Vltimò no. ſecundum Innocen. quòd poteſt præfigere terminum ad reprobandum perſonas teſtium etiam ante publicationem. & an poſſet poſt publicationem opponi contra perſonas, habetur ſupra eod. præſentium. In gloſ. in verſi. obſeruata. in fine quòd ſine dubio procedit quo ad perſonas, quo caſu ſecundos teſtes reprobatorios reprobare non licet, ſecus quo ad dicta, quia liceret reprobare poſt publicationem, & maxime ratione corruptelæ, vt in c. licet cauſam. ſupra de proba. aliàs daretur materia committendi falſum cōtra. c. qualiter. §. debet. ſupra de accuſa. & quia etiā poſt ſententiam poteſt opponi de falſo, vt d.c. licèt cauſam. fortius ante ſententiam, ſecundum Io. An. tenentem, ꝙ licèt hoc habeat multum ęquitatis, tamen ratio c. licet. hic alleg. in glo. vt ſit litium finis, multum obſtat. Sed D. Anto. in d. c. licet dilectus. tenet, ꝙ admittatur reprobatio contra dicta, ex quo ſecūdum regulam iuris cōmunis id indiſtincte promittatur, cui regulæ debet ſtari, ex quo non reperitur vitiata, & d.c. licet. loquitur in reprobatione perſonarū non dictorum, & cum exorbitet a iure communi non debet extendi ex ratione idētitatis, vt no. s̃. de regu. conſtitutionem, quia etiam non eſt eadem ratio, cum magis ratio ſuadeat reprobationem contra dicta, quā contra perſonas, & ita ſequitur Imo. in d. c. licèt dilectus. Sed D. Nic. ibi contra. & ꝙ eadem eſt ratio in reprobatione perſonarum, & dictorum, vt ſic ſit litiū finis, quæ ratio cū ſit expreſſa in d.c. licèt. fit extenſio etiam in exorbitantibus ſecundum glo. no. in cle. j. de elec. & hanc partem ſequitur hic Domi. niſi falſitati adderetur correctio, quo caſu etiam per teſtes poterit
a fieri reprobatio [a] vt no. in d.c. licet cauſam. vel niſi velit reprobare per inſtrumenta, vel per dicta ipſorummet teſtium, quia tunc poterit, vt no. 4. q. 3. ſi quis teſtibus & ibi per gl. & Archid.

A D D I T I O.

a Vinc. G. Ad de, ꝙ nō pōt qs de cętero reprobare teſtē, cū ſemel ꝓduxit ēt in quacūq; alia cauſa, ex quo ipſū ſemel approbauit. Tho. Grā. deciſ. 34 nu. 13.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtis ſuſpectus in cauſa principali, eſt etiam ſuſpectus in cauſa appellationis, licèt cenſeantur eſſe cauſæ ſcilicet principalis, & appellationis.*
2 *Et hoc locum habet in procuratore, & aduocato ad totum iudicium.*
3 *Iuramentum licèt poßit deferri parti, pro qua eſt pręſumptio ſiue actori ſiue reo, iudex tamen hoc facere non tenetur.*
4 *Salarium nouū debetur aduocato, vel procuratori in cauſa appellationis.*
5 *Iudex an poßit eſſe aduocatus in cauſa finita per eum, vel cognita per eum nam teſtis eſſe non poſſet.*
6 *Quid autem in alia cauſa, an poßit eſſe teſtis.*
7 *Procurator, qui accepit mandatum in vna cauſa, an poßit eſſe teſtis in eadem ſi mandato renunciauerit.*
8 *Aduocatus in principali cauſa non admittatur in teſtem pr appellante in cauſa appellationis, etiam ſi agatur exceptione probanda propter quā erat appellatum.*
9 *Procurator non poteſt eſſe teſtis in cauſa, in qua fuit procurator.*

C A P. III.

Omana. Procurator vel aduocatus in cauſa principali non poteſt eſſe teſtis in cauſa appellationis, nec præſumptione faciente pro appellato debet ei iuramentum deferri, niſi iu
1 dici videatur. h. d. † No. j. ꝙ licèt cauſa appellationis ſit diuerſa

inſtan-

instantia a causa principali, vt dictum fuit in c.2.s̃. de iuramẽ.
calum.eod. lib. tamen testis, qui est suspectus in causa princi-
pali propter affectionem, quam habent in causa, censetur etiã
suspectus in causa appellationis, & eadem ratione habebit lo-
cum iste text.in ꝓcuratore vel aduocato appellati, vt pro ipso
2 appellato testis esse non possit, secundum Ioan. And.† Secun
dò no.ibi priori iudicio.ꝙ tex.hic locum habet in procuratore
vel aduocato ad totum iudicium. secus ergo in fine ad vnum
actum tantum.putà ad impetrandum vel ad vnum actũ ipsius
causæ, quia talis poterit in alijs articulis disiunctis testificari
non autem in coniunctis, secundum Ioan. And. Et vide not.
per Rotam in decisi.126. quæ incip. Item quòd si procurator.ꝙ
licèt procurator, qui est litem contestatus, reuocetur non ta-
men poterit esse testis quia præsumitur reuocatio in fraudem
& etiam quia ratio huius decre.locum habet, quod nota.& fa-
cit etiam, quod dixit Bart.in l.j.§.cum quis.ff.de quæstion.quan
do quis non habet nisi vnum testem, & reus dedit sibi alapam
ne postea contra eum inducatur in testem, & opponatur sibi
de inimicitia, vt talis fraus non prosit, de quo tamen ibi per
Bart. & aliàs in simili per Bald. in authen.si dicatur. in fine.C.
de testi.in contrarium tamen facit, quod tenet Imo. in c. cum
a nobis.supra eod.dicens quòd iudex, qui est reuocatus, possit
3 postea in eadem causa testificari, ideo cogita.† Vltimò nota
a quòd licèt vt possit deferri [a] iuramentum in defectum proba-
tionis, requiratur, quòd sit præsumptio pro altera parte, vt in
c.fin.de iureiuran.iudex tamen non cogitur illi, siue actori, si-
ue reo, pro quo esset præsumptio tale iuramentum deferre,
etiam si agatur de facto illius, pro quo esset præsumptio, secun
dum Ioan. And. sed est arbitrarium iudici, cui deferri debeat,
quod facit pro eo quod no. Ioan.And.in d.c.fin.secundum Do
mi.Debet ergo in tali delatione iuramenti interuenire cãę co
gnitio inspecta qualitate personarũ, & causæ, et requiritur cita
tio partis, vt determinat Ro. in deci.299. quæ incip. item licèt
4 quo ad taxationem.† In glo.2. ibi defendere ideo est, quòd ad-
uocato vel procuratori debetur nouum salarium in causa ap-
pellationis.de quo tamen per glo.in l.ita demum.C.de procu.
& per Bald. in l.j.C. de suffragio & in l.fin.ff. de postu.Et dicit
hic Ioã. And. quòd aduocatus meus in causa principali potest
esse aduocatus contra me in causa appellationis. licet non sit
honestum.& ita tenet Spe. in tit. de aduocato.§. nunc tracte-
mus.in fi. & idem not. in l.fin.ff. de testibus. imò videretur, ꝙ
ẽt in causa principali possit quis esse aduocatus amborũ par-
tiũ, vt per glo.45.dist. disciplina, ſm Do. qđ videtur procedere
in diuersis litibus, vt est tex.in l.2.C.de aduoca.fisci. vbi potest
quis esse aduocatus fisci in vna causa, & in diuersa causa cõtra
fiscum, secus ergo in eadem causa.In ea.glo. ibi si non est alia
Io.An.adducit hic iura pro & cõtra, de quo hic per eum & per
Bal.in rub.C.ne liceat in vna, eadẽque causa. & vide Io. An.in
c.dispendia, super verbo qõnes.s̃.de rescrip. eo. lib. & in regu-
la cõtractus.j̃.eo.lib.in mercuria.in 3.q.tenentem, ꝙ cã sit eadẽ,
tñ non est idẽ iudicium. Pro quo text. hic ibi in priori iudicio.
& 3.q.6.accusatus.ibi iterato iudicio. & idẽ tenet glo. in §.post
secũdã. hic alle.de quo in c.2.s̃.de iur.calum.eo.li.& ibi per gl.
& per Do.in c.non iniustè s̃. de procurator. in l.inuitus.C. de
procura. & per Ange. in l.j.ff. an ꝑ aliũ causa appellationis.&
per gl.in d.c.2.in prin.& hic. In ea. gl. ibi memores sui officij.
& sic rõne affectionis, cuius vterque victoriam causę sibi repu
tet ad honorẽ, & perditionẽ ad dedecus, & etiã quia vterque
tenetur dño de dolo, & negligẽtia, vt in l.a procuratore.C.mã-
dati.& in l.j.§.in honorarijs.ff.de varijs cognitio. Ideo repellũ
tur a testimonio, vt hic.& d.l. fi. ſm Ioan. And. Et ex his not.ꝙ
honor & causa affectionis nõ minus repellit testem a testimo
5 nio, quã lucrũ pecunię, ſm Bal.† In ea.gl. ibi aduocatus nequit
esse iudex. Quid autem econtra, an iudex finito officio possit
esse aduocatus in illa causa cognita, testis autem esse non pos
set, vt dicit glo. hic. de quo tamen per glo. & Doct.in c. cum a
nobis.hic alleg, & in l. ne in arbitris.C. de arbi. & per Rotam
in decisi.89.quę incip.Iudex. volentem, ꝙ iudex possit esse te-
stis super aliquo actu per eum facto, licèt non scripto.& maxi-
mè in causa appellationis, de quo plenius in iuribus. s̃. allega.
An admittatur ad probandum id, in quo fuit institor vel pro-
curator, & videtur quòd non, quando potest prætendere laudẽ
vel vituperium, vt videtur velle Ioan.And. in addi. Spec.tit.de
teste.§.j. versi.sed pone.& hic, aliàs secus, & Bald. C. de testi.l.
omnibus. Cum admittatur quis ad testificandum super facto
suo, quando ex eo non recipit damnum vel commodum.glo.
not.in c.cum dilecti.de elec. per quam glos. Do. Anto. & Do.
Nicol.in c. insuper. de testib. tenent, quòd administrator ad-
mittitur ad testificandum in subsidium, quando non potest si-
bi ascribi laus, damnum, vel vituperium.imò videtur velle ibi
Do.Nico. quòd si inducitur in testem ille, qui transmissus fuit
ad negociandum, si nullam affectionem præsumatur habere,
debeat admitti ad testificandum etiam altera parte inuita, fa-
cit quod not.Domi.supra in c.j. quòd admittitur proxeneta in
his quæ occultè fiunt, & sic in subsidium per dictam gloss. in
6 d.c. cum dilecti.† In ead.glos. ibi, in causa in qua. In alia ergo
causa poterit iudex esse testis, vt l.ob carmen.§. j. ff. eod. titu.
secundum Ioan.And. de quo infra.Compromissarij autem ad
eligendum, vel laudandum tenet hic Innoc. ꝙ possint esse te-
stes, si de illo actu agatur, super quo fuerunt assumpti.s̃.de ele.
cum dilecti.& de arbitris. non sine. quod verum est in defectũ
probationis, vt patet in dictis iuribus, ſm Ioan.An.hic, de quo
per Bal.in l.ne in arbitris.& plenè ꝑ Do.in c.2.s̃.de arbi., Quid
b autem de notario, [b] qui scripsit acta, an possit esse testis in cau-
sa. Ioan. And. hic quòd sic, cum non reperiatur prohibitus.l.j.
ff.de testi. & facit supra de fide instru. cum Ioannes. & tenuit
in regula cum quid.j̃.eod.lib.vbi plenè de his.Ex quibus infer
tur, quòd notarius possit esse testis super eo, qđ scripsit, intelli-
ge quo ad ꝓbationẽ facti, et sic ꝙ ipse scripserit, arg.l.si quis de
curio.C.de falsis.nõ autem vt talis scriptura eius testimonio iu
uetur, vt voluit glo. sing. in l.hac consultissima.§.fi.C. qui te-
stamenta, secundum Bal.hic de quo in l.Domitius. ff. de testa-
mentis & in l.ex sententia.ff.de testa.tutela.& per Bal.in l. iu-
7 risiur.C.de testibus.† In ea.glo.in fi. vide Specu.eo. tit. §. illud
ver. item ꝙ fuit in eadem causa. In glo.in versi.fuerat.in fi. idẽ
si acceptauerit, dummodo re integra renunciauerit, secundũ
Innoc.in d.c.insuper.s̃.eodem.imò tenet ibi Hostien. idẽ esse,
si agere incępisset, & processisset, dummodo ante litem con-
testatam destitisset, etiam si talis procurator posset dictam cau
sam reassumere, secundum formam c.si duo.s̃. de procura. eo.
lib.cum satis sit, ꝙ ipsam non reassumat. nam etiam prælatus
potest causam ecclesiæ reassumere, & tamen non repellitur a
testificando, si ipsam non reassumit, secundum Ioan. And. in
d.cap.insuper.& sequitur ibi do. Nic. Et sic patet, quòd dum-
modo procurator non sit factus dñs litis per lit. contest. si re-
nunciat, poterit esse testis, vt tenet Host.& Do.Nic. in d.c.in-
super. & ita est de mente Rotæ in dicta decis.126. & Bald. in l.
omnibus.C.de testibus. Cogita tamen quia Inno. in d.c. insu-
per.tenet ꝙ sufficiat procuratorẽ causam inchoasse.& idẽ Bar.
in l.deferre.§.idem decreuerunt.ff.de iu. fisci.imò gl. hic tenet
satis esse, si procurator acceptauit, pro quo ratio huius tex. &
etiam affectio, quã præsumitur habere ad causam, maximè si
eam inchoauit posito, quod nondum sit lis cõtest. Si tamẽ pro
curator, vel aduocatus, qui re integra renunciauit, testificatus
est in causa, non poterit de cętero in dicta causa esse procura-
tor, vel aduocatus: ne sic in eadem causa fungatur duplici offi-
cio, vt dicit gl.s̃.proxima & ita tenet Do.Nico.in d. c. insuper.
et idem tenet Imo.in c.cum a nobis, de eo qui semel testifica-
tus est in causa, vt de cętero non possit in alia esse iudex. In gl.
8 in verbo in testem.ibi pro appellante, etiam si agatur de pro-
banda exceptione, propter quã erat appellatio interposita, se-
cundũ Ioã.An.limitantẽ hanc glo.et tex.nisi aduersarius con-
sentiret, arg.c.tuis.s̃.eo.ti.et vide per Inno.& Host.in c.cũ ven.
s̃.de excep.super ver.instrumẽta.et idem est ecõtra, vt ꝓcura-
tor vel aduocatus appellati non possit esse testis ꝑ ipso appel-
lato, nisi aduersarius consentiat eadẽ ratione, sed pro appellã-
te sic, et si pro eo recipietur, testificabitur postea pro vtraque
parte, vt in authẽ. sed iudex. C. de epis.et cler.In contractibus
verò indistinctè aduocati, et procuratores possunt esse testes,
vt est tex.no.in c.ex literis.de transact. et sic poterunt describi
in testem in instrumento transactionis super lite, super qua
fuerunt aduocati, vel procuratores, et idẽ in proxeneta, vel me
diatore contractus, vt ibi habetur et ibi per Inno. et Doct. In
ea.glo.ibi de consensu partium.idem Ioan. Mona. et Arch. et
Bart.in d.§.idem decreuerunt. Sed Bald.in d.l. omnibus, tenet
9 idẽ, qđ in proxeneta, de quo est dictũ. s̃. eo. c.j.† In ea.glo. in
fi. Et

ADDITIONES.

a Nic.Sup. Deferri iuramentum. Adde an possit deferri, cum arguitur de dolo alicuius. vide glo.sing.in l.3 in §.1 ff.de mino.& per Bal.in l.1. C.qui & aduersus quos.

b Nic.Sup. De notario, qui scripsit acta. Adde de notario, qui scripsit acta causæ principalis, an possit esse testis in causa appellationis, vide per Doc. in c. insuper, de test.

Vinc.G. Adde, quòd notarius connumeratur in numero testium, quando examinatur testis. Ruyn.consi.51.nu.13.lib.1.

fi. Et idem in procuratore ad iudicia, vt in illis causis, in quibus
procurat, testis esse non possit, secus in alijs causis, secundum
Inno. in d.c. insuper. & est tex. in d.l. fi. & idem in aduocato, se-
cundum Inno. in c. postremo. s. de appel. videntur tñ prædicta
esse intelligenda, nisi causæ essent cõnexæ vel dependẽtes, vt
s. per Ioá. An. Quid autem in procuratore, vel administratore
bonorũ ecclesiæ. tenet Archi. hic, ꝙ possit testificari etiam de
cõtractu per ipsum celebrato. arg. d. §. idem decreuerunt. vbi fa
uore fisci admittitur. idem ergo & fauore ecclesiæ. & ita trãsit
hic Io. An. Sed certè. d. §. idem decreuerunt, loquitur, quando
testificatur in alio in quo non administrauit. In eodẽ ergo nõ
poterit, & hoc nisi de partium voluntate, & non aliter, prout
s. dicitur in alio procuratore. Pro quo etiã facit, quia syndicus,
& actor a testimonio repellit sicut hic in procuratore dicitur,
vnde de nominibus non est curãdum. s. de procura. petitio de
quo tamen hic per Io. An. & in dicta regula, cum quid vna via
in mercuria. Et dicit hic Ioan. And. idem esse in consorte litis,
qui admittitur sine mandato, vt sic repellatur a testimonio. Et
idem de solicitatore causæ salariato per principalem, secus si
per procuratorem ipsius causę, & maximè in leuibus, vt tenet
Rota in deci. 152. quæ inci. item ꝙ solicitator. sed Domini. hic
concludit idem omni casu, vt sic ratione affectionis repellatur
in grauibus. & idem tenet Imo. in d.c. cum a nobis. & Do. Ni.
in d.c. insuper. simpliciter tenẽtes, ꝙ repellatur. Pro quo facit
tex. 3. q. 5. suspectos. Et idem de adhærentibus in causa, vt ratio-
ne affectionis a testimonio repellantur, vt tenet Rota in deci-
sio. 281. quæ incip. item fuit dubitatum vtrum adhærentes. Reli
qua ad materiam vide per Doct. in d.c. insuper. & c. cum nun-
cius. & c. cum a nobis. s. eod. Quid de vno correo, an possit esse
testis pro alio. vide per Cy. & Bald. in l. dictantibus. C. de testa.
a Quid [a] de fideiussore pro principali non. in l. si cui. ff. de leg. 2.
Quid de cedente pro cessionario. & per Dy. & Ang. in l. si a te.
b C. de fal. & per Bald. in d.l. omnibus. Quid [b] de venditore pro
emptore. no. in l. eos. ff. de euic. & per glo. in l. nullus. ff. de testi
bus. & per Innoc. in c. 3. s. eod. & per Do. in d. c. insuper. per
Spe. in tit. de testa. §. j. ver. quid de venditore. & Ioan. And. ibi
c in addit. Quid de mercenarijs, & familiaribus, [c] an possint esse
testes not. in l. maritus. ff. de quæstioni. & in c. cum literis. s. de
d testibus. Quid de illis, qui sunt de vniuersitate, [d] vel collegio.
per Ioan. And. & do. Nico. in c. cum nuncius. s. eod. titu. Quid
e de socio [e] in causa socij. per Ioan. And. & Doc. in d.c. cum nun
cius. Quid de legatario in causa testamenti ibi per Ioan. And.
& Doct. & per Bald. in l. dictantibus. C. de testamẽ. Quid de
donatore in causa donatarij. & per Io. And. et Doct. in dicto
f c. cum nuncius. Quid [f] de vasallo in causa domini, vel econtra
ibi Ioan. And. & Doct.

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Quid de fideiussore. Adde Bar. in l. si ita scripserit. ff. de reb. dub.
b Nic. Sup. Quid de venditore pro emptore. Adde glos. & Archi. in §. si testes. in
versi. nullus idoneus. 4. q. 3. & Bar. in l. ab executore in §. alio. ff. de appel.
c Nic. Sup. Et familiaribus. Adde Flo. de Bononia in l. pen. ff. de testi. & per Inno.
in c. insinuante. de off. dele.
V.G. De familiaribus, qui possint esse testes, Fely. in c. in literis, de test. col. 2.
d Nic. Sup. Qui fiunt de vniuersitate, vel collegio. Adde glos. in verbo testes. in
§. cogitandum. in Auth. de mona.
e Nic. Sup. Quid de socio. Adde gl. & Bal. in l. quoniam liberi. C. de testi. Spec. &
ibi Io. And. in addi. Spe. in tit. de teste. in §. j. in 2. col. ver. sed nunquid socius.
f Nic. Sup. Quid de vasallo. Adde glo. in c. de forma. 22. q. 5. Spec. in tit. de teste.
in §. j. ver. sed nunquid vasallus.
Vinc. G. Quando vasallus contra dominum possit esse testis. Felyn. in c insuper
in fi. de testib.

De iureiurando Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Prælati, & canonici possint licitè iurare, seruare statuta, & consuetudines ecclesiæ post electionem, non ante.*
2 *Scriptura an sit necessaria ad esse statuti.*
3 *Statuta præsumuntur esse irrationabilia, licèt ut plurimùm sint rationabilia.*
4 *Iurans aliquid prohibitum, uel illicitum, an & quando obligetur ad eius obseruantiam.*
5 *Et iuramentum etiam generaliter præstitum refertur tantum ad licita.*
6 *Iurans seruare statuta, præsentia, futura, uel simpliciter seruare statuta, quid iuris.*
7 *Iuramenta interpretantur, secundum dispositionem iuris communis.*
8 *Probibitio generalis non includit nisi illicita.*
9 *Statuti confirmatio quid operetur, & quid si unum statutum sit generale, aliud speciale, quod debet seruari.*
10 *Statuto reuocato an intelligatur reuocatum iuramentum, quod de eodem seruando fuit præstitum.*

CAP. I.

Ontingit. Primò ponitur thema circa
clericos, & laicos. Secundò
ibi, quia verò. ponitur causa constitutionis.
Tertiò ibi, hoc generali. circa vtrosque consti
1 tutionem prorogat. † No. primò, ꝙ prælati, &
canonici possunt licitè iurare seruare statuta,
& consuetudines ecclesiæ: intellige post electionem, ante ve-
ro esset simoniacum, nisi tale iuramentum exigeretur a supe-
riore, vt per glo. 8. q. 3. in summa. & hic per Arch. & Ioan. And.
& s. de præben. significatum. & sic infertur ex text. ꝙ valeat
statutum, & consuetudo ecclesiæ disponens, ꝙ prælatus, & ca-
nonici teneantur iurare seruare statuta, & consuetudines ec-
2 clesiæ. † Secundò no. ibi, & non scripta, ꝙ ad esse statuti non re
quiritur scriptura. facit. c. j. supra de renun. eo. lib. de quo plenè
per Rotam in decis. 246. quæ incipit, item ꝙ constitutio. & per
Bal. in l. humanum. C. de legib. & no. supra in proę. huius lib.
& plenius in regula, nemo potest. j. eo. lib. & per Imo. in rub.
supra de consti. Tertiò no. ibi rectores, quòd appellatione re-
ctoris comprehenditur etiam ille, qui præest officijs seculari-
bus. facit infra de hæreticis, vt inquisitionis, & tales rectores
respiciunt administrationem eoipso, quòd ad officium admit-
tuntur absque alia confirmatione, vt hic probatur & supra de
3 iudi. c. fi. & ibi per Doc. † Quartò no. ibi, interdum &c. ꝙ licèt
consuetudines, & statuta interdum possint esse irrationabi-
lia: tamen regulariter præsumuntur esse rationabilia. Et ideo
notabiliter determinat Lap. in sua alleg. 101. in 5. colum. quòd
postquam statutum, vel consuetudo reperitur in loco ab eo,
qui habet potestatem statuendi, præsumitur rationabilis præ-
sumptione iuris & de iure, vt 4. dist. erit. nec dicitur statutum,
vel consuetudo illicita, licèt iuri positiuo repugnet, vel natu-
rali, nisi expresse in iure inueniatur reprobata, vt ff. de iusti. &
iure. l. omnes populi. & l. de quibus. ff. de legibus. secus vbi sta
tutum, vel consuetudo repugnaret iuri diuino, vel naturali im
mutabili, vel aliàs esset a iure improbata. & ita procedat, quod
no. per glo. supra de consuetu. in c. fi. & dixit no. Bal. in l. lege.
C. de legiti. hæredi. ꝙ sufficit, vt statuẽtes fuerint moti aliquo
motiuo, vt sic statutum rationabile dicatur: de quo etiam no-
tabiliter per eum in l. rescripta. in fi. C. de diuer. rescrip. † Quin
4 tò nota ibi non seruanda. quòd licèt quis scienter iuret serua-
re aliquod illicitum, seu prohibitum animo etiam illud seruã-
di. tamen ad obseruantiam talis iuramenti non obligatur, &
sic videtur, quod etiam propria autoritate & sine alia absolu-
tione a iuramento possit quis venire contra l. & videtur hic
probari, & facit regula, non est obligatorium, infra eod. lib. &
no. in c. sicut. supra eodem. Sextò no. ibi ignorãtes, quòd quis
potest se obligare ad obseruantiam statutorum, licèt talia sta-
tuta quis non viderit, nec fuerint lecta, sed causa exhibita. vn-
de potest quis se obligare ad id, de quo non haberet notitiam,
facit l. qui iure militari. ff. de mili. testamento. & sibi imputet
ex quo non fecit legi, vel aperiri, secundum Pet. de Anchara.
aliàs non posset quis ad id astringi, nec valeret consuetudo
vt infra in glos. & vide per Ioan. And. in cap. fi. supra de maio.
& obe. & quod ibi no. & supra eo. in c. Quintauallis, & per Bald.
in l. pen. C. de arbitris, & sic facit iste tex. quòd in iuramento
non requiritur certioratio, de quo per Doc. supra de pactis. c.
5 2. eod. lib. & in l. sciendum. ff. de verb. oblig. † Vltimò tene men
ti, & ita alleg. quòd iuramentum quãtumcũque generale nũ-
quam trahitur ad illicita, & iurans simpliciter, & generaliter
seruare statuta, & consuetudines, tale iuramentum refertur
tantum ad licita, & rationabiles consuetudines, & ita præsu-
mitur fuisse de intentione iurantis, quod facit ad iurantem pa
rere laudo, vt possit venire contra, quando esset illicitum. de
6 quo plenè no. in d.c. Quintauallis. † In glo. in ver. clausula. in fi.
aduerte, quia si iurat quis seruare statuta præsentia, & futura.
istud est clarum, ꝙ obligatur ad futura, vt per Innocen. in ca.
pen. hic alleg. Si verò iurat seruare statuta edita, est clarũ, ꝙ nõ
veniunt futura, vt hic in glos. Sed si iurat simpliciter seruare
statuta, & tunc glo. in d.c. penul. & Imo. & Hostiẽ. ibi volunt,
ꝙ non trahatur ad futura statuta. Sed Ioan. And. & d. Flo. ibi
contra. Bartol. in l. si stipulatus. §. cum stipulamur. ff. de verbo.
oblig. dicit ꝙ si obseruãtia statutorum editorum post iuramẽ-
tum est parui præiudicij, tunc obligat iurantem: aliàs secus ar-
gumen. l. fina. C. quæ res pign. & ita sequitur do. Nicol. in d.c.
penult. videretur tamen indistinctè tenendum, quòd iuramen
tum non trahatur ad futura, cum sit stricti iuris, & non debeat
extendi, vt tenet ibi Do. Ant. & facit d. cap. veniens & c. Quin
tauallis. & supra de verb. signi. c. cum clerici. & per Archid. 22.

7 q.2.ne quis arbitretur.† In gl.fi.ibi ſm iuris interpretatio. &c.
No. glo. ꝙ iuramentum interpretatur ſm diſpoſitionem iuris
cõis. Sed tex.hic facit, ꝙ interpretetur ſm intentionem iuran-
tis,prout voluit glo.s̃.eo.in c.breui.ꝙ ideo eſt,ne iuramentum
trahatur ad illicita. Sed in alijs caſibus dixit notabiliter Inno.
in d.c.veniens.ꝙ in foro conſcientiæ iuramentum debet inter
pretari ſm intentionem iurantis, ſed in foro iudiciali debet in
terpretari ſm ius cõe , & non ſm intentionem iurantis. & ita
procedat glo. hic.& vide per glo. 22.q.5. humanæ aures.In ea.
a glo. ibi largo modo.nota,& tene menti,ꝙ licèt[a] iuramentum
temerarium non ſit ſeruandum, tamen largo modo ſumendo
inducit periurium, ꝙ inducit̃ ad ſtatuta de periurio, vt non in-
cludant temerariè iurantem ſm Lap.& Domi.dicentes etiam
ꝙ tale periurium non repellit quem a teſtimonio,vel promo-
tione,ſi pęnitentiam egerit.Pro quo facit glo.22.q.4.diffinitio
in fine & in c.Florenti.85.diſtin.& s̃.eo, ſicut noſtris. Videre-
tur tamen , quòd ex quo iuramentum temerarium non debet
ſeruari,vt hic in tex.quòd poſſit quis propria autoritate, & ſi-
ne alia abſolutione venire contra,& nullo modo incurrat per-
iurium,quod poteſt intelligi,qñ eſt certum,ꝙ eſt temerarium,
aliàs ſecus,vt per Inno.in c.venerabilem.s̃.de elec.& per Doc.
in c.ſicut noſtris.s̃.eodem & per Lap.in ſua alle.21. & per Inn.
8 in c.j.s̃.de his quæ fi.a maio.par.in 2.col.& ibi per glo. † In ea-
dem glo.in fi.idem dicit hic Io.And.econtra,vt generalis pro-
hibitio non includat niſi illicita, vt in c. ſuper quibuſdam,hic
b allega. Quid autem ſi in eodem [b] volumine ſtatutorum ſunt
duo ſtatuta contraria,concludit hic Io.An. ꝙ aut vnum eſt lici
tum, & alterum illicitum, & tunc licèt iurãs ſeruare ſtatuta in
vno volumine exiſtentia videat̃ iurare ſe ſeruaturũ quodlibet
ſtatutũ de per ſe,vt vr̃ probari hic in tex. & per Archid.22.q.4.
inter cætera,tñ illud verum, quãdo eſſent licita, ſed dicto caſu
iurans tenet̃ ſeruare tm̃,qđ eſt licitum,vt hic in tex. & gl.ſicut
aliàs dr̃, ꝙ generalis confirmatio ſtatutorum non trahitur niſi
tantum ad iuſta,& licita, vt determinat notabiliter Bal. in l.cũ
oportet.in 2.col.C. de bonis quæ libe. Si verò vtrunq; eſt lici-
tum,quod eſſe poteſt ſm no.per Io.And.s̃.de conſue.c.fi.& ſic
poteſt contrarietas aliqua diſtinctione ſaluari,& vtrunq; ſalua
bit in ſuo caſu,arg.s̃.de elec.c.cum expediat.eo.lib. Sed ſi non
poteſt,tunc ſi non ſunt paris autoritatis, vt quia vnum eſt edi-
tum a ſuperiore,alterum ab inferiore,& tunc ſeruabit̃ editum
a ſuperiore,etiam ſi eſſet prius editum vt in clem.ne Romani.
de ele.al̃s ſi ſunt paris autoritatis,vltimum ſtatutum eſt ſeruan
dũ,quia proprium legis,& ſtatuti eſt,vt vltimum corrigat prę-
cedentia contraria,vt in c.j.s̃.de ꝯſti.eo.li.& ſi dubitaret, quod
eſſet prius in tempore, attenditur tunc ordo ſcripturæ, vt s̃.de
præb.mandato.& s̃.de elec.c.pen.eo.lib.ſm Io.And.qđ Dom.
hic intelligit, qñ in eodem volumine ſtatutorum ſunt contra-
ria ſtatuta diuerſo tempore approbata, ſecus ſi eodem tempo-
re,quia tũc non eſſet dare prioritatem, vel poſterioritatem, vt
voluit Io.An.Arch.& Io.Mo.in c.vt officium.ſuper glo.j̃.de hę
reticis,pro quo glo.no.in l.2.C.de teſtam.tutelæ.volens,quod
quę eodem tempore confirmãtur,ſimul fieri videant̃.pro quo
etiam adducit hic Domi.proęmium huius libri,& ſic conclu-
dit,ꝙ tunc neutrum valebit.arg.l.vbi repugnãtia.ff. de reg.iur.
& iurans non obligatur ad obſeruantiam alicuius.arg.s̃. de fi-
de inſtru.imputari & de appel.ſolicitudinem.in fi.& j.eo. in c.
fi. vbi attenditur tempus approbationis poſitionum , & non
tempus,quo fiunt,ſm Domi. Sed aduerte, quia d.c.fi.non ob.
quia licèt ibi attenditur tempus approbationis, tamen ſiue ap
probatio fiat eodem tempore , ſiue diuerſo omni caſu ille , vt
periurus eſt repellendus, vt ibi no. Nec ob.d.c.ſolicitudinem,
quia ibi apparebat per proteſtationem , quòd eodem tempo-
re volebat contrarium proſequi , quod non eſt in caſu prædi-
cto.nec Ioan.And.in d.c.vt officium.firmat,quod non ſit dare
prioritatem,& poſterioritatem, quando eodem tempore con
firmantur, cum aſſignet aliam rationem , vt ibi per eum, imò
hic tenet expreſsè contrarium , referendo ſe ad id, quod tenet
Cyn.in d.l.2.& idem tenuit Dyn.in l.tutores.de teſta.tutela.&
Barto.in l.omnes populi.ff. de iuſti. & iure.& in l. ſi certarum.
§.fi.ff.de teſtamento milit.& Pet.de Anchara. in c.j.s̃. de con-
ſti.eo.lib.& facit d.l.ſi certarum.§.fi.& l.conficiuntur.§.fi.ff.de
iure codicillorum.vbi licèt aliqua ſimul concurrant in actu cõ
firmationis, tamen iudicant̃ ſm diuerſa tempora, vt per prius,
& poſterius.& vide per Bald.in l.j.ff.de offi.præfec.vrbis.& in
l.leges & conſtitutiones. C.de legibus. circa fi. & in l. huma-
9 num. C.eo. titu. † Quid autem operetur confirmatio ſtatuto-
rum per ſuperiorem, vide not. in recol. in l.aduerſus. C. ſi ad-
uerſus rem iudi. Quid autem de duobus ſtatutis, quorũ vnum
eſt gñale,& alterũ ſpãle,qđ ſit ſeruandũ per Bal.in l.j.§. ne aũt.
C.de cad.tol.& in l. Titiæ textores. de leg.j.vr̃ velle ꝯriũ.& vi-
de per Bar.in l.2.§.erit igit̃ drĩa.ff.vi bono.rap.Et vide per Bal.
in l.executore.C.de execu.rei iudi.in 9.col.& in l. Gallus.§.il-
le caſus.ff.de lib.& poſthu.& in l.cũ non ſolum.§. neceſſitaté.
C.de bonis,quæ lib.Quid aũt ſit in legib.an lex ſpãlis deroget
gñali,vel eꝯ.vide in alle.88. in 2. alleg.in 2.col.† Quid aũt ſit in
ſtatutis iuratis.vide plenè per Imo.in c.dilecto.de prę b.& in c.
j.de his,quę fiũt à maio.par. & ibi pleniſſimè an reuocato ſta-
tuto intelligatur reuocatum iuramentum.& quid quando ſta-
tuta ſunt cõfirmata,& an poſſint ſe ad inuicem abſoluere a ta-
li iuramento.Et vide per glo.& Docto.in c.cum non deceat.s̃.
de elec.eo.lib.& per Rotam in deci.294.quæ incipit,item licèt
quis iuret.Extra glo.aduerte.primò quid ſi canonicus in ſua re
ceptione iurat ſeruare ſtatuta,& conſuetudines eccleſiæ,& in
ſuis litteris ſunt clauſulæ tollentes ſtatuta, & cõſuetudines ec-
cleſiæ, an per tale iuramentum videatur renũciare gratijs ſua-
rum literarum tollentium dicta ſtatuta, vel conſuetudines.Io.
And.remittit ſe ad no.per eum in regula inſpicimus.j̃.eo. li. &
ibi concludit,ꝙ renunciare non videatur, de quo ibi plene di-
ctum eſt.Secundò aduerte,quid ſi canonicus,qui tempore ſuę
receptionis iurauit , vt s̃. & poſtea impetrauit gratiam contra
dicta ſtatuta,& conſuetudines, & in tali gratia ponuntur clau
ſulæ derogatoriæ hodie poni conſuetæ non obſtantibus ſtatu
tis , & conſuetudinibus eccleſiæ contrarijs etiam iuramento,
vel cõfirmatione ſedis apoſtolicæ roboratis,an ſit periurus,&
valeat dicta impetratio . & dicendum eſt , ꝙ valet impetratio,
per no.in c.cum aliquibus.s̃. de reſcrip.eo.lib. & j̃. de præben.
ei,cui.& ſic non ob.glo.no.s̃.de elec. eodem lib. cum non de-
ceat.& idem ſi dictæ clauſulæ non ponerentur,dummodò gra
tia fiat proprio motu. argu.c.venientes.s̃.eo. titu.& ibi per Io.
And. Sed ſi gratia fiat ad inſtantiam iurantis , tunc aut iurauit
ſeruare ſtatuta, & contenta in eis , tunc ſi ſine cauſa impetra-
ret,contra ea non valeret impetratio,niſi prius obtinuiſſet ab
ſolutionem ab huiuſmodi iuramento. Secus ſi ex cauſa ratio-
nabili ſuperueniente impetraſſet , quia in quolibet iuramen-
to intelligitur,ſi res in eodem ſtatu permanſerit,vt in c.quem-
admodum. s̃. eod. & no. in c. cum inter p. s̃. de renuncia. Sed
ſi iuraſſet in genere ſeruare ſtatuta , & tunc ex cauſa , vel ſine
cauſa poſſet impetrare contra ea,quia non eſt veriſimile,quòd
voluerit ſe intantum arctare, ꝙ nunquam cõtra illa ſtatuta im-
petraret,cum iuramenta ſint interpretanda ſm veriſimilem in
tentionem iurantis , vt d. c. humanæ aures . Et ita determinat
Rota in deci.294.quæ incipit,item licèt quis iuret. videatur ta-
men quod dicta impetratio eſſet ſubreptitia niſi impetrãs ex-
primat, ꝙ ipſemet iurauerit per no. in d.c. cum non deceat.&
in c.ſuper literis.de reſcrip. quia etiam taciturnitas eius, quod
redderet impetrantem difficiliorem ad impetrandum , reddit
reſcriptum ſubreptitium,vt in c.poſtulaſti. de reſcrip.

ADDITIONES.

a Nic.Su. Iuramentum temerarium.Adde quid de turpi iuramẽto.vide per Inn.
in c.venerabilem. de ele.idem Inno.in c. cum inter.de renuncia.
Vinc.God. De iuramento temerario. adde Fe'y.in c.intimauit.in prin.4.ver.
modo quæritur.de teſt.
b Nic.Sup. Si in eodem volumine ſtatutorum ſunt duo ſtatuta contraria.Adde
Bal.in l hac conſultiſſima.C.qui teſt fa .poſ.
c Vin.God. Nota,quod confirmatio ſtatutorum refertur ad valida,non ad inua
lida. Ruy.conſi.103. nu.10. lib.4.

S V M M A R I V M.

1 *Iuramentum firmat contractum, & agi debet ex contractu non ex iura-
mento.*
2 *Mulieres alienantes dotes ſuas non ſolum tenentur ſeruare iuramentum
præſtitum,ſed etiam ſi conſentiant alienantibus.*
3 *Canones ſunt ſeruandi in foro ſæculari quo ad materiam peccati.*
4 *Iudex ſæcularis an poſſit cognoſcere de iuramento, & qualiter.*
5 *Donatio inter virum, & vxorem an firmetur iuramento.*
6 *Iuramentum extortum vi, vel metu,eſt ipſo iure nullum.*
7 *Iurans non alienare librũ ſi alienat,an teneat alienatio,licèt ſit periurus.*

C A P. II.

1 LIcèt mulieres. † Nota primò ibi, firman-
tes. argum.quòd iuramen-
tum firmet contractum , ex quo ſequitur primò,
quòd debeat agi ex ipſo contractu , & non ex iu-
ramento. facit c.2. s̃. de pactis.eodem lib.ibi firmatum fuerit.
Secundò infertur, quòd tunc obligatio contractus tranſeat ad
hæredes iurantis. Item non poterit peti abſolutio a iuramen-
to , & quod iuramentum firmet contractum tenet hic Pet. de
Anch.& Domi.per hunc tex.& in c.2.§.ꝯctus.j̃. de reb.eccl.&
tenet Bar.& Ange. in l.ſi quis pro eo.ff.de fideiuſ.de quo vide
quod

quod plenius no. per Doct. in d.c.2. & per Do. Nico. in c. cum contingat s. eo. in 10. colum. & ibi plenè per Imo. in repeti. & per glo. & Docto. in auth. sacramenta puberum. C. si aduersus vendi.
2 †Secundò no. & tene menti q non solum mulieres, quā ipsę alienant earum dotes, non possunt venire ɔ, si est appositum iuramentum, sed et qū consentirent alienationib. dotiū factis per maritos earum, vel et per alias personas. quo casu locum habet iste tex. vt hic dicit. Tertiò no. ibi audiunt, quia volebant iudices sæculares seruare ius ciuile, vt hic in glo. sed ma
3 lè quia leges in talibus subsunt canoni secundum Io. An. † ex quo nota, q in foro ciuili etiam inter puros laicos seruādi sunt canones quo ad decisionem causarum in materia peccati. & idem quo ad ordinem iudicij ipsarum causarum arg. c. decernimus. j. de senten. excom. Aliàs verò si non induceret peccatum, tunc in ordinatorijs seruaretur ius ciuile, sed in decisorijs ius canonicum, & ita procedat glo. in clemen. dispendiosam. de iudicijs. & in c. j. in ver. ecclesiasticis. j. de excep. sm Domi. aliàs verò etiam in decisorijs deberet seruari ius ciuile in foro ciuili, quando eius obseruantia non induceret peccatum, cum quælibet lex sit seruanda in suo foro, vt per glo. in c.2. s. de arbitris. eo. lib. & in regula 2. j. eo. lib. & per Doct. in c. si duobus. s. de appella. & in c. j. de no. ope. nun. & in c. quod clericis. s. de foro competen. & per Imo. in d. c. cum contingat. in 2. colum.
4 †Quartò no. ibi, constet legitimè, tex. optimè probantem iudicem sæcularem posse cognoscere de iuramento, quando dubitatur, an quis iurauerit, vel nō ad finem, vt eum compellat seruare iuramentum. de quo per Ioan. And. in c. tuam. s. de ordi. cogni. in glos. fi. & in c. fi. s. de foro competen. eo. lib. & ibi
5 vide nota. † Vltimò no. ibi per locorum ordinarios, quòd. An autem donatio inter virum, & vxorem firmetur iuramento. Federicus in suo consilio 135. tenet quòd sic. & idem Do. Nico. in c. fi. s. de dona. inter virum & vxo. & Barto. in l. si quis pro eo. ff. de fideiusso. licèt idem Barto. in l. Seius. ff. ad l. Falci. tenuerit contrarium & Bald. in l. si quis inquilinos. §. fi. ff. de leg. 2. de quo articu. vide plenius, quàm alibi per Imol. in d. c. cum contingat. circa fi. vbi concludit, quòd talis donatio firmetur iuramenro, vt ibi per eum. Quid autem de donatione inter pa
a trem & filium, an [a] firmetur iuramento per Bald. in l. non dubium. C. de legibus. & in l. 3. C. pro donato. In glo. in ver. proprio. in fi. no. glo. quòd licet lex quantumcunque exorbitans requirat in aliquo casu proprium iuramentum, tamen poterit præstari per procuratorem cum speciali mandato. & dicitur tunc proprium iuramentum. idem voluit glo. in c. vt circa. in fi. s. de elect. eo. lib. Sed Doct. in c. licet ex quadam. s. de testi. vi
6 dentur velle contrarium, de quo vide dicta in d. c. vt circa. † In glo. in ver. non vi. in fi. aduerte quia tex. hic, & in d. c. 2. singulariter probat, q omni casu quo cōtractus est prohibitus, & nullus de iure ciuili, tunc ex quo de iure canonico seruari debet iuramentum, vt hic dicitur, si tale iuramētum est dolo vel metu extortum, est ipso iure nullum sine alia absolutione, vt hic probatur, & in d. c. 2. de quo per Do. Nico. in d. c. cum contingat. in princi. & per Archidia. in d. c. 2. & ibi per Pet. de Anch. & Imo. An in casu istius decretalis possit, & debeat concedi absolutio a iuramento ratione magnæ læsionis, de quo hic per Archidiac. & per Do. Nico. in d. c. cum contingat. in 25. colum. & per Imo. ibi in 2. charta. circa fi. In glo. fi. ibi coercet, quod intelligit Archidia. vbi agitur de periculo animę, vel vbi est de sua temporali iurisdictione, & vbi mandat suas sententias obseruari, de quo per Innocen. & Docto. in c. j. s. de offi. ord. In eadem glo. ibi primum seruabitur, idem Ioan. Mona. & Archidia. Specu. in titu. de emptio. & vendi. §. tertio loco. ver. & nota generaliter. Pro quo videtur tex. & ibi glo. in c. in
7 tellecto. s. eo. & sequitur Barto. in d. l. si quis pro eo. † Sed aduerte, quia in contrarium facit, quod voluit Ioan. And. in regula quod semel. j. eo. lib. & Innocen. in c. dilecto. s. de præben. dicens, q si iuraui non alienare librum, tamen si postea alienaui, tenet alienatio, licèt sim periurus cum in temporalibus teneat actus gestus contra iuramentum. Ad idem facit glo. no. in c. si. s. de procuratoribus. eo. lib. vbi voluit, q si iurauit non reuocare procuratorem, tamen tenet reuocatio contra iuramentum, licèt reuocans sit periurus, pro quo etiam facit glo. 13. q. 2. c. fi. & Barto. in l. si quis in principio testamenti. de lega. 3. & Ioan. And. in d. regula, quod semel. vbi concluditur, quòd licèt quis iurauerit non reuocare testamentum, si tamen reuocat, valet reuocatio, licèt testator sit periurus. Quare posset dici, vt prædicta procedant, quando actus dependet a mera facultate, seu voluntate ipsius iurantis, vt tunc valeat actus factus contra iuramentum primo præstitum. licèt faciens sit periurus. Sed si actus non dependet a mera facultate iurantis, vt quia est prohibitus a lege fauore ipsius iurātis, exemplū hic in muliere & in minorib. vt patet in d. aut. sacra. & tunc talis actus et iuratus ɔ primum iuramentum non valebit, & ita procedat gl. notabilis hic. & est ratio, quia talis actus, & sic alienatio rei dotalis sine iuramento ipso iure non tenet, vt in toto tit. de fundo dotali. vnde ratione secundi iuramenti non potest firmari, ex quo iam obligauerat se Deo, & parti in ɔrium per primum iuramētum, ideo secundum iuramentum fuit illicitum. & ita procedat hæc glo. de quo tū plenissimè per Imo. in d. c. cum contingat. in 41. charta. & 42. & vide ibi in 4. col. & in 13. charta. & per Do. Nico. in c. si diligenti. de præscrip. in 2. col. Et ex prædictis infertur, quid si prælatus iurauit non alienare de bonis ecclesiæ inconsulto Papa, demum alienat ɔ iuramentum, an teneat alienatio. & videtur, quod sic, quia ratione solius iuramenti si alienatio erat aliàs de se licita non sit reuocanda, cum regulariter teneat actus factus ɔ iuramētum, ex quo lex aliter non resistit. & ita tenet Arch. j. de præbē. si a sede. & Spe. in d. §. tertio loco. ver. quid ergo, in fi. Quid autem sit in spiritualib. an valeat actus contra iuramētum. Inno. in c. dilecto. dixit, quòd non. & Archi. in c. duobus. s. de rescrip. eo. lib. vbi tenent, quod non valeret receptio facta de aliquo in canonicum contra iuramentum. & vide s. de sponsalibus. c. sicut. & no. in d. c. fi.

ADDITIO.

a Nic. Sup. An firmetur iuramento. Adde Bal. in l. 3. in vlt. q. de vsuca. pro dona. Bal. in repe. l. 2. ff. de iureiu. Abb. in c. cum contingat in vlt. col. de iure. Vin. God. Adde Cor. in consi. 228. quamquam, litera f. & seq. lib. j. & consi. 9. In hac, litera b. lib. 2.

SVMMARIVM.

1 *Electus post sacramentum ponens, uel respondens contraria directè est periurus, nisi rationabiliter excusetur, & uelut periurus a confirmatione repellitur, siue sit iuramentum de calumnia, siue de ueritate.*
2 *Et idem in articulis.*
3 *Delictum procuratoris nocet domino in tribus casibus.*
4 *Respondens contraria post iuramentum non potest tanquam periurus priuari beneficio ex eodem processu, cum super hoc non sit actum, sed alia pęna imponetur.*
5 *Respondens contraria non uidetur causa corrigendi hoc facere, imò est puniendus.*
6 *Reuocare an quis possit positiones, uel responsiones in iudicio factas absq; alia probatione erroris incontinenti, uel ex interuallo. & nu. 7.*
8 *Confessio resultans ex instrumento an possit reuocari.*
9 *Confessio facta ex rescripto subreptitio an ualeat.*
10 *Contumacia procuratoris post litem contestatam licèt noceat domino, delictum tamen ipsius non nocet domino, exceptis tribus casibus.*

CAP. III.

1 Vm in positionibus. †No. j. ibi post iuramētum, q dispositio istius text. locum habet, qū positiones, vel respōsiones ɔrię fiunt post prestitum iuramentum, siue sit de calumnia, siue de veritate. s. de iura. calum. c. j. in fi. secus hic ante iurm, quia tūc non haberet locū, qđ hic dr de periurio, vt hic a ɔrio sensu sm Arch. & Io. An. imò Rota in antiquis in decisi. 132. tenet q tex. hic non habeat locum in veniente ɔ fidem præstitam. & ita tenet hic Dom. cum magis delinquat veniens ɔ iuramētum, quàm ɔ fidem præstitam, sm gl. in c. pen. s. eo. tit. & per Spe. in tit. de arbitro. §. fi. ver. sed pone, de quo per Archi. 22. q. 5. iuramenti. non obstat. c. peruenit. s. de fideiuss. vbi æquiparatur iuramentum, & pręstatio fidei, quo ad imponendam pęnitentiā, quia ibi interuenit iuramentum, vel ibi loquit ad pęnam suspēsionis, non depositionis, de qua hic,
2 quæ est grauior sm Dom. †Scđō no. ibi positionib. [a] quia idem est in articulis sm Archi. cum positiones, & articuli ęquiparentur, vt no. in c. vt circa. s. de elec. eo. lib. qđ intelligit Io. And. qū producens articulos eos iurat, sicut fit in positionibus. aliàs sine iuramento, licèt articuli sint ɔtrarij, tamen ex hoc non erit periurus, quia ille, qui ponit, asserit, sicut & qui respōdet ad positionē, articulans vero non asserit, sed dicit, quod vult, vel intēdat illos probare. vnde non pōt ex illis contrarijs resultare periurium, est tamen bene repellendus faciens articulos ɔtrarios. arg. s. de appel. solicitudinem. sm Io. An. ex quibus no. differentiam inter positiones, & articulos. positiones enim fiūt assertiuè, sed non articuli. de quo etiā per Bald. in l. generaliter. §. j. C. de iureiur. & ibi an si est datus terminus ad articulandū videatur

ADDITIO.

a Vin. God. Hinc est, quòd articulus vel positio declarari potest post lapsum termini ad declarandum. Ruy. consi. 133. nu. 6. lib. 5.

tur datus ad ponendum. vel econtra. & quid ſit articulus.vide
glo.in ver. articulus in c.præſentium.§.teſtes.ſ.tit. proxi.& ibi
dicta.Tertiò no.ibi,a te datis.quia dicit Ioan.An. & per conſe-
quens a te cōfeſſatis. ex quo patet ꝙ ponens videtur confiteri.
omnia , quæ in poſitione continentur & ita tenet glo. in c.j.ſ.
de confeſ.eo.li. intellige, dummodo pars non negauerit quia
ex poſitione negata non poteſt quis ſe tueri,vt per Ioan.And.
in d.c.j.Quartò no.ibi,rationabilis quia exponit Archi.& Ioã.
And.de approbata iure,ex quo infertur ſecundum Pe.de Anc.
ꝙ contra manifeſtam contrarietatē repertã in poſitionibus ad
mittitur excuſatio , vt euitetur periurium,& eius pęna.qđ fa-
cit ad not.in c. cũ dilecti.ſ.de accuſa.& in c.cum olim.de cen-
3 ſibus.†Quintò no.ibi quod fiet &c. quod in tribus caſibus hic
expreſſis delictum procuratoris nocet domino.Primò,quãdo
dominus expreſsè mandat. Secundò quando ratificat, & ſic
ratihabitio æquiparatur ſpeciali mãdato, & locum habet, vbi
requiritur ſpeciale mandatum,vt hic probatur.Tertiò quando
dominus ſcit, & non reuocat, & ſic ſequitur, ꝙ paria ſint ratifi
care geſta per procuratorem nõ habentem ſpeciale mandatũ
vel ſcire id, & nõ reuocare, ex quo ſcit, videtur ratificare per
conſenſum.facit.c.j.in fi.ſ.vt lit. non conte. quod no. ad limi-
ta.eius quod not. Bar. in l. quo enim.ff. rem ra. habe. vbi dixit
ꝙ ſi geritur vnus actus in abſentia in mei præiudiciũ, ſi poſtea
ſciam,& nõ cõtradicã,videor improbare, ſi alius actus non in-
teruenerit. nam illud procedit, niſi talis actus fiat nomine do
mini per procuratorem habentem minus ſufficiens mandatũ
ad illud,vt hic in tex.facit quod no. in c. qui ad agendum.ſ.de
procura.eo.lib.& ſ.de reſcri.c.ex parte Decani.Vltimò no.ibi,
tuo nomine.arg.procuratorem in cauſa electionis debere for-
mare libellum,& alios iudiciales actus nomine electi , nõ aũt
nomine eccleſiæ, ſecus ſi ageretur pro iuribus eccleſiæ, & nõ
nomine conſtituentis,vt in c.conſtitutis.ſ.de elec.& in c.licèt
cauſam.ſ.de probatio.ſm Domi.In glo.2.in fi. vide ibi per Io.
4 An.†Et aduerte,quia in alio negotio ponens , vel reſpondens
contraria poſt iuramentum non poſſet tanquã periurus priua
ri beneficio ex eodem proceſſu. cum de hoc non ſit actũ, ſed
alia pœna imponetur,vt in c.peruenit. hic alleg. & vide quod
no.in c.j.ſ.de exce.& in c.2.ſ.de cõfeſ.nec repelletur talis per-
iurus ab agendo in iudicio in rebus temporalibus. ſ. eod. ad
noſtram.el j.& per Do.Anto. ſupra de iudicijs. intelleximus.
In glo.in ver.datis in fi.vide per Ioã.And.in regula ſemel ma-
lus.j.eo.lib.& per Bart.in l.ſenatus.ff. ad Turpi. & per Bal.in l.
ſciant.C.de proba.In glo.in ver. periurio. in fi. tene menti gl.
& vide glo.& Bald.in l.Lucius.ff.de infamibus , & poſſet epi-
ſcopus ratione periurij priuari epiſcopatu , vt eſt text. in c. in
noſtra.ſupra de procu.& no. in c.querelam.hic alle. In glo. in
ver.iuſta cauſa.in princ. & ſic pòt quis interpretari ſuam poſi-
tionem vel reſponſionem per legitimas excuſationes , alias
in dubio fieret interpretatio contra confitentem , vt eſt text.
ſing.in c.cum dilecti.hic alle. In ea.glo.ibi erraſſe. hoc nõ faci
lè probatur in confeſſione deliberata , ſecundum Ioan. And.
nam qui habuit terminum ad deliberatè reſpondendum, non
poteſt poſtea cõfeſſionem reuocare ratione erroris, vt voluit
gloſ. ſing. in c. ex literis. de diuor. de quo tamen ibi per Ioan.
And.& Doc.in c.j. in ver.cum primę.ſ.vt eccle. benefi. In ea.
glo.in c.vlti. & idem ſi alio modo ignorãtia eſſet excuſabilis,
vt l.de ætate.§.fin.ff.de interro. actio. ſecundum Archi.†In ea.
5 glo.in fi.idem Ioan.Mona.& Archid.& procedit glo. quando
apparet,ꝙ quis fecit animo corrigendi, alias in dubio, ſi repe-
ritur quis contrarius,non videtur ſe corrigere, imò puniretur,
vt periurus, vt hic in text.& hoc ſiue poſitiones, vel reſpõſio-
a nes [a] fiant ſimul, ſiue diuerſis temporibus, & idem ſi reperia-
tur quiscontrarius per poſitionem,& reſpõſionem ſuam, ſe-
cundum Archi.& Ioan.And. Et prędicta quando ex poſitioni
bus, vel reſponſionibus reſultet contrarietas : ſecus ſi diuerſi-
tas.puta ſi ille, qui negauit vnam poſitionem plura continen-
tem,faciat poſtea poſitionem continentem partē illius in po-
ſitione multiplici contentam, vt tenuit Gaſpar de Cal. in ſuo
conſi.10.de confeſſis.hoc tamen videtur cõtra text.hic iuncto
eodem quod habetur ſupra tit.proxi.in c.præſentium. in ver.
ſigillatim. Quid autem ſi quis reſpondendo poſitionibus vna
die dicit vnum,alia die dicit contrarium, concludit Archid. ꝙ
talis non ſit periurus , cum vna die potuerit credere vnum ,
& alia die contrarium,vt ff.de interro.act.l. de ætate.§.fi. Item
potuit hodie habere bonam fidem, & cras malam , vel econ-
tra. facit ſupra de ſimonia. ex inſinuatione. & in d.§. vt circa.
§. alioquin.ſupra de elec.eo.li.& hoc intelligit Io. An. quando
quis reſpõderet de credulitate,ſecus ſi de veritate, quia tũc re-
ſultaret contrarietas. facit.c.per tuas.ſ.de probatio.facit etiam
glo.no.in l.de tutela.C.de in integ.reſti.vbi Bal. hoc intelligit
verum,quando quis allegat aliquam iuſtã cauſam,quare aliter
nunc credat quam prius , alias ſecus eſſet. de quo ibi not. per
eum.& in l.2.§.quod obſeruari.C.de iura.calum.vbi dixit ꝙ re
ſpõdēs per verbũ, credit nõ eſt periurus,licèt veritas ſit in con
trarium.tu intellige quando bona fide reſpondet alias ſecus vt
per glo.in c.laudabile.ſ.de frigidis.in fi.Et ad prædicta facit,qđ
tenet Rota in deci.60.quæ incip.item qđ poſitiones,vbi videt
velle , ꝙ ſi procurator reſpondet de credulitate, dominus ipſe
non ſit periurus , ſi poſtea ipſe contrarium reſpondet de veri-
6 tate.& facit quod not. in d.c.præſentium. † Et aduerte pro de-
claratione huius glo. not. volentis quem poſſe reuocare poſi-
tiones,& reſponſiones factas in iudicio etiam abſq; probatio-
ne alicuius erroris,dummodo fiat incontinenti.nam Ioã.Mo.
& Archid. intelligunt incontinenti, quando nondum fuiſſent
in actis ſcriptę,& tenuit Hoſtien.in d.c. ex literis. vbi Ioã.An.
idem no.ſecundum Domi.hic. Tu dic ꝙ licèt ſint in actis ſcri-
ptæ tamen dicitur incontinenti, quãdo res eſſet integra.& ita
vult glo.hic, ſecus ſi re non integra ſecundum Bal. in l.j.C.de
confeſ.in 21.colum. & videtur velle no.Bar.in l. poſt leg.ff. de
his quibus, vt indig. qđ etiam incontinenti talis confeſſio nõ
poſſit reuocari,quando eſſet facta aduerſario præſente, & ac-
ceptante. ſi aliter non probaretur error, quaſi res deſierit eſſe
integra per acceptionem. quod tene menti. Si autem res non
eſt integra , tunc non eſt neceſſe , quòd poſitioni , vel libello
quis expreſsè conſenſerit cum confeſſio facta in libello, vel in
poſitionibus præiudicat , dummodo pars non contradixerit
expreſsè, & ſic ſufficit, quòd expreſsè non contradixerit, licèt
expreſsè non acceptauerit,vt tenet no.Bald.in l.cum precum.
C.de li.cauſa.pro quo eſt tex.no.in c.fi.de ſucceſ.ab inteſtato.
vbi ſufficit ꝙ confeſſio fiat in pręſentia partis dato ꝙ nõ fuerit
expreſsè acceptata.& ita tenet ibi d.Nico.in j.colũ.in fi. & fa-
cit qđ tenet Rota in deci.354. quæ inci. item ſi dato. Et limita
primò hanc glo.volentem, ꝙ confeſſio nõ poſſit ex interuallo
reuocari,vt d.c.per tuas.nam procedit niſi ratione erroris,vt ſ.
in glo.in prin.& an hoc procedat,ſi confeſſio fuit facta delibe
ratè.dic,vt ſ.& dicetur in c.j.j.de accuſa . Secundò limita, quia
dixit Bart.in l.j.ff.de eo per quem factum erit.per illum tex.in
l.error.C.de iuris & fac. igno. & in l.non fatetur.ff. de confeſ-
ſis,ꝙ reſpondens poſitioni aduerſarij per verbum credit, etiã
poſt ſententiam, & quantũcunque poterit reuocare , quia in-
ductus videtur perſuaſione aduerſarij,ſecus ſi aliter eſſet facta
confeſſio aduerſario non ponente.Sed Bald.in d.l.error.intel-
ligit hoc,quando interueniſſet dolus aduerſarij inducendo eũ
ad ſic credendum, alias ſecus eſſet , operatur tamen confeſ-
ſio per verbum credit , vt quandocũque etiam poſt ſentētiam
poſſit probari de errore, ſecũdum Bar. in dictis iuribus & per
Bal. in d.l.de tutela.& facit,quod eſt dictum ſ. ꝙ poſſit quis di-
uerſis temporibus credere cõtraria,qđ vide per Bal. in d.l. er-
7 ror.† Tertiò limita hanc glo.quando aduerſarius non accepta-
uerit,ſed contradixit confeſſioni, quo caſu poterit talis cõfeſ-
ſio reuocari ex interuallo etiam aliter de errore nõ probato,
vt tenuit Bar.in d.l.poſt leg.Bal.in d.l. cum precum.cum expo
ſitione negata non poſſit quis ſe iuuare,vt in regula ex eo qđ.
j.eo.lib.& per Ioan. An. in c.j. de confeſſ.& hoc niſi aduerſa-
rius incontinenti recuſet ſuã negationē,cũ confeſsio,vel nega
tio tam partis,q̃ teſtis poſſit incontinenti reuocari abſq; ꝓba
tione alicuius erroris,vt dicit glo.no.hic,& tenet Bal.in l. edi-
ta.C.de edendo.circa fi.vbi de his.Quartò limita glo. ꝙ in be-
neficialibus cauſis & in matrimonialibus admittitur reuoca-
tio ēt aliter de errore non probato,ex quo vertitur periculum
animę,vt tenet Rota in deci.260.quæ inci. item ꝙ procurator.
Sed certè tex.hic,& gl.faciunt in contrariũ, quia loquuntur in
beneficialibus cauſis. Vltimò limita,qñ poſitiones,vel articu-
li ſunt dati per procuratorē cum iuramento, quia ſubdit Ro-
ta in dicta deciſio.ꝙ procurator reuocare non poſſit etiam ra-
tione erroris,qđ non vr̃ verum cum tex.& glo. hic loquantur
etiam de procuratore,in quo eſt ea.ratio & fortior q̃ in dño,q
eſt melius informatus q̃ ꝓcurator,& ideo ipſe dñs rõne erro-
ris admitteretur ad reuocandum poſitionē ſuam iuratã, vt hic
in gl.et facit l.non fatetur.ff.de cõfeſſis. licèt Rota in deciſ. 60.
quæ incip.itē poſitiones.ſentiat cõtrariũ. Sed an dñs poſſit re-
uocare poſitiones factas per procuratorem. Rota in dicta de-
ciſ.60.

ADDITIO.

a Vinc.G. Reſponſio ſi eſt facta poſitioni,illa poteſt declarari etiam poſt acce-
ptationem,licèt non reuocari.Ruyn.conſi.58.nu.8.lib.1.

cis.60. tenet ꝙ sic, dicẽs ꝙ etiã positiones datę in prima instan
tia per iuramẽtum procuratoris possunt in secunda instantia
reuocari per domin. sine alia probatione erroris, qđ videt pro
cedere, quando fuit iuramentum de credulitate, vt tenet Rota
ibi, pro quo facit, qđ est dictum s̃. Sed si fuit iuramẽtum de ve-
ritate, etiã tenet Rota ibi, ꝙ possit, pro quo etiam videtur text.
no. hic in fi. vbi permittitur dño reuocare positiones procura-
toris. Sed certè tex. hic loquitur, quando positiones, sunt con-
trariæ, quo casu vt euitetur periurium, potest dñs reuocare po
sitiones ꝓcuratoris iuratas. Sed si esset simplex positio, tunc si
procurator habuit mãdatũ ad ponendũ vel respondendũ, vide
tur ꝙ dñs reuocare nõ possit, nisi prout & sicut possit reuocare
positiones factas a se in casibus de quibus s̃. & ita est de mẽte
tex. hic, quicquid aliter sentiat Rota in dicta deci. 60. & 260. de
8 quo j. in glo. in ver. expresśe. † Quid aũt sit in confessione, quæ
resultat ex productione alicuius instrumenti, quia producens
a instrumentũ [a] videtur cõfiteri omnia cõtẽta in instrumẽto esse
vera, & nõ potest tale instrumẽtũ impugnare ex aliqua causa
vt dixit Inno. in c. cũ olim. s̃. de cẽsibus. & s̃. de exce. cũ vestrũ.
dic qđ poterit ratione erroris reuocare, & se corrigere, tenet
no. Bal. in d. l. cũ precũ. Et idẽ esset in confessione, quæ resultat
ex productione libelli cũ videatur quis confiteri omnia, quæ
in libello continentur, vt d. l. cũ precũ. & tamẽ poterit probari
error secundum Bal. ibi. Et idem in libello supplicatorio vel re
scripto, vt d. l. cum precũ. ita videtur hic residere Io. An. dicens
ꝙ confessio eorum, quæ in rescripto continentur, præiudicat
etiam in alio iudicio, & coram alio iudice, qđ not. & intellige
nisi errore probato reuocetur talis confessio, vt per Bal. in d. l.
cum precum. & in d. l. error. Et aduerte, quia voluit hic Io. An.
ꝙ stetur confessioni factæ in rescripto etiam in alio iudicio, &
etiam si reus reprobauerit illud rescriptum tanquam subrepti
tium, & etiam si fuerit lata sententia contra tale rescriptum.
arg. auth. ex causa. C. de libe. præte. quia licèt rescriptum fuerit
elisum per exceptionem, tamen remanet illa confessio quo
ad contenta in rescripto. præsentatio ergo rescripti, & citatio
& editio facta parti sunt de actis, quæ faciunt fidem etiam iu-
risdictione finita, arg. s̃. de restit. spolia. auditis. nec obstat dicta
regula ex eo qđ. quia aliud est dicere rescriptum falsum in bul
la, & aliud qđ sit subreptitium secundum Ioan. An. & facit qđ
ipse no. post Inno. in d. c. cum vestrum. & sequitur hic Lap. &
9 domi. † Sed aduerte, quia si rescriptum est subreptitium, ergo
datur incompetẽtia iudicis, vt in c. super literis, de rescri. ergo
confessio facta in rescripto subreptitio tanquam facta corã iu-
dice incõpetenti nõ debet valere. s̃. de iudi. at si clerici. Scđò in
contrariũ facit dictum no. Inn. s̃. de iureiuran. mulieri. & sequi
tur Bal. in l. si quis in hoc genus. de Epis. & cleri. ꝙ nunquam
tenet quis stare suæ cõfessioni, & sibi nõ præiudicat, quãdo est
lata sententia contra id, qđ in sua cõfessione cõtinetur. si ergo
per sentẽtiam pronunciatur rescriptũ subreptitium, ergo cõ-
fessio in ea contenta non præiudicat. nisi diceretur, ꝙ tunc nõ
fertur directè snĩa cõtra confessionem & cõtenta in rescripto,
sed cõtra ipsum rescriptum. Tertiò in contrariũ facit, qđ est di-
ctum s̃. in 3. limitatione. & qđ dicit Bal. in d. l. cũ precũ. vbi tex.
loquitur in rescripto. & tamẽ tenet ibi Bal. ꝙ confessio facta in
libello supplicatoris non præiudicet, quando aduersarius con
tradixit, quia in confessione dicitur quasi contrahi, ex quo in
ipsis iudicijs quasi contrahitur. vt l. 3. §. idem scribit. ff. de pecu-
lio. & talis quasi contractus non celebrat̃ inter dessentientes.
facit quod voluit Ioan. And. in d. c. j. quando quis negauit posi-
tionem, & non possit postea se fundare ex ea, ideo cogita, & vi
de singula per Bar. in d. l. post legatum. ponentem an postquã
quis semel negauit positionem, possit postea illam confiteri,
vt sic possit ex ea se fundare. & vide per Bald. in d. l. edita. in fi.
In glo. in ver. debebit. in fi. no. glo. & idem sequũtur Doc. Sed
per quem hoc casu imponetur perpetuum silentium cõcludit
hic Lap. quod per iudicẽ coram quo causa agitur, vt tenet Spe.
in tit. de teste. §. j. ver. sed nunquid. & ver. præcedenti. & per gl.
2. q. 3. §. nondum. el 2. qđ intelligit Pau. & Domini. quando Pa-
pa esset iudex. & ita procedat c. peruenit. de fideius. secus si sit
inferior, quia tunc in illo iudicio punire non posset, sed bene
poterit cõtra eum formare inquisitione, & punire, ex quo con
fessio facta in vno iudicio nocet in alio, vt in c. per inquisitio-
nem. s̃. de elec. Sed Pet. de Anchara. in hoc tenet, ꝙ ipse iudex
causæ facere possit absque noua inquisitione, argu. l. interdum.
§. qui furem. ff. de furtis. & per Inno. s̃. de accusa. cum oporteat.
& maximè isto casu, vbi nõ punitur criminaliter, sed ciuiliter,
ex quo repellitur de confirmatione, & sibi silentium imponi-
tur, ideo iudex principalis causæ ex noua causa superueniente
hoc facere poterit per no. in c. Abbate. j. de re iudi. & qđ no. in
c. veritatis. s̃. de do. & contu. & hic not. per Pet. de Anchara.
10 † In ver. expresśe. in fi. no. ex glo. ꝙ licèt contumacia [b] procura
b toris noceat regulariter domino post lit. contest. vt est dictum
s̃. de confes. c. 2. eo. lib. tamen delictum procuratoris nunquam
nocet domino nisi in tribus casibus hic expressis in tex. secun
dum Domi. Et aduerte ad hanc glo. quia aliud est quærere an
confessio procuratoris noceat domino. quo ad periurium, tunc
procedit, qđ dicitur hic in glo. & s̃. in tex. in fi. Et aliud est quę-
rere, an ꝯfessio procuratoris noceat domino, & videtur quod
sic, vt hic in tex. de quo est dictum in d. c 2. & nota. in c. j. s̃. vt li
te non conte. Aliud est quærere an procurator possit reuocare
positiones vel responsiones per eum, de quo dic vt s̃.

ADDITIONES.

a Nic. Sup. An producens instrumentũ. Bal. in l. alia. circa prin. C. de his quibus vt indig. & per Ant. de But. in c. cum venerabilis. de excep.

Vinc. G. Producens instrumentum, vel testes, videtur fateri contenta in eis vera esse, non tamen adeo, vt non possit corrigere errorem suum. Alex. post glo. in l. 1. §. editiones. ff. de eden. & Fely. in c. venerabilis. vbi plenè, de excep.

b Contumacia procuratoris. Adde & quid de contumacia procuratoris impediti an nocet dnmino. vide per Bal. in c. cum a matribus. C. qui pe. tu. Bart. in l. si procurator. ff. de condi. inde.

De exceptionibus. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus repellitur ab agendo propter quatuor rationes.*
2 *Exceptio excommunicationis potest opponi in vim dilatoriæ.*
3 *Exceptio excommunicationis an habeat locum, quando opponitur contra iudicem, vel procuratorem.*
4 *Excõicatus & participans cum eo, an incurrat peccatum mortale.*
5 *Actus communes sunt interdicti excõmunicatis, quales illi sint. & nu. 6.*
7 *Excõicatus si conferat sacramenta uel ordines, an ualeat collatio.*
8 *Excommunicatus an possit aliquid exercere, ut publica persona scilicet ut tutor, uel curator iudex.*

CAPI. I.

1 Pia consideratione. †Nota primò quatuor ratio
a nes, ex quibus excõicatus ab agendo repel-
2 litur. †Secundò no. exceptionem excõmuni-
cationis posse opponi in vim dilatorię in qua
libet parte litis principalis etiam post termi-
num datum ad opponendum exceptiones dilatorias, secundũ
Host. in c. exceptionem. eo. ti. & vult glo. hic, & est tex. in cle. j.
eo. tit. imò etiam post terminum datum ad proponendum ex-
ceptionem excommunicationis, vt voluit glo. sing. in ver. nõ
obstante. in d. clem. j. & hoc si opponatur in causa principali.
Sed in causa appellationis dic, ꝙ aliquando opponitur contra
appellatum prosequentem appellationem, quã appellans pro
sequi negligit, & obstabit exceptio, sm̃ Archid. hic, quia ius
suum non fuit læsum per iudicem, sed magis formatum. arg. l.
grege. ff. de pignoribus, & quia habet aliud remedium cũ ap-
pellante non prosequente appellationem, sententia remanet
firma, vt in clem. sicut. de appel. Et eodem modo obstaret ex-
ceptio excommunicationis, si excõmunicatus victor peteret
sententiam cõfirmari vel exequi, vt j. in §. pen. secundũ Arch.
& Io. And. sed Pet. de Anch. adducit in cõtrariũ. l. libertus a pa-
trono. ff. de in ius vocan. vbi prohibitus litem inchoare potest
prosequi litem inchoatam. facit auth. qui semel. C. qũo & quã
do iudex. potest dici, ꝙ illa iura non obstant, quia cessant ibi
quatuor rationes, de quibus hic in tex. & quia loquũtur in cau
sa principali, in qua reus non censetur agere, quod non est in
causa appellationis, in qua appellans censetur petere cõfirma
tionem sententiæ, & agere quod est prohibitum. Aliquando
opponitur exceptio contra appellantem in iudicio, & non ob
stat, siue talis appellans fuerit in causa principali originarius
actor siue reus, vt in c. significauerunt. & c. fi. s̃. eod. titu. & ibi
per Doc. Aliquãdo opponitur contra appellationem extra iu
dicium, & appellatio est merè extraiudicialis, vt si appellatur
ab electione vt in c. concertationi. infra de appel. & tunc ob-
stat, cum talis appellatio sit quædam prouocatio ad causam, vt
in c. cum sit Romana, & ibi per glos. supra de appel. sm̃ Ioan.
Mona. Sed si appellatio non est merè extraiudicialis, vt in ap-
pellatione ab executore volente alteri prouideri de benefi-
cio, & tunc quia talis potest grauari ab executore, poterit ap-
pellare

ADDITIO.

a Nic. Sup. Ex quibus excommunicatus. Adde Doc. in c. intelleximus de iudi. & ibi diffusè per Pet. de Monte, episcopum Brixien. in sua repetitione.

Vinc G. Adde, ꝙ excommunicatus non tolleat ab ecclesia. Bart. Soz. in consi. 45. visa. versi. quis autem, lib. 1.

pellare & appellationem proſequi, cum non veniat volun-
tarius ad iudicium, ſed ſtimulatus ſe defendendo, quo caſu ad-
mittitur vt ſ.eo.cum inter.ſm Archi.& ita reducuntur ad con-
cordiam duo dicta Inno.in c.cum dilecta.ſ.de maio. & obe.&
in d.c.cum inter.ſm Io.An.ex cuius dictis no. ꝙ appellatio in-
a terpoſita a collatione executoris dr̃ eſſe extraiudicialis [a] licèt
non merè, ſed eſt mixta, nam participat de iudiciali: quia vice
iudicis confert, cum habeat iuriſdictionem. Item participat de
extraiudiciali, cum nullus actus iudicialis interueniat ſm Pau.
intellige, ſi executor aſſumit partes executoris: alr̃ ſi partes iu-
dicis quod poteſt, vt no.in c.fi.ſ.de præſcrip.tunc cenſetur ap-
pellatio iudicialis ſm Inno. ſ.de deſpõ. impu. ad diſſoluendũ.
quod facit ad no.in c.vt circa.ſ.de elec. eo.lib.& in c.j.ſ.de re-
3 ſcrip.eo.lib.† In gl.in ver.differat.in fi. ideo non habet locum
tex.hic, ſi opponit in vim peremptoriæ: nec etiam haberet lo-
cum, qñ opponeretur contra iudicem vt procuratorem, ſm gl.
in d.cle.j. Sed tamen qñ opponatur contra partem in vim dila
torię, & differt tunc litem in cauſa principali: dummodo de ea
conſtet, quia non ſufficeret exceptionem opponi, niſi probe-
tur, vt in c.ſuborta.& in c.cum ſuper.ſ.de re iudi. ſm Archi.&
Io.An.imò etiam antequam de ea cõſtet, differt proceſſum ne
gotij principalis, ſi ſit admiſſa, cum pendẽte dilatione data ad
probandum exceptionẽ differtur proceſſus ſuper principali: ſi
cut & in alijs exceptionib.dilatorijs ſm no. per Spec.in tit.de
excep.§.nunc videndum. ver.cæterum.ſm Lap. & ita ſequunt̃
Docto.de quo hic per Domi.Et ex his no. ꝙ exceptio excõica
tionis oppoſita ꝯ partem differt litem ſuper principali, quam-
diu de illa cognoſcitur: quia de dilatoria & principali ſimul co
gnoſci non debet: vt in c.exhibita.ſ.de iudicijs. ſm Io.An.hic.
in ver.lites.Idem voluit glo.in c.prudentia.§.ſexta.in prin.ſ.de
offi.dele.& vide Inno.in c.ſolet.j.de ſent.excom.in glo.in ver.
in iudicijs.In gl.in ver.agentes.in fi.quod procedit ſine dubio
in defendentib.qui ſunt rei neceſſarij. Sed in voluntarijs vide
hic per Arch.& per Io.And.in c.dilecti.ſ.eo.& quod ſ. dictum
4 fuit.† In glo.in ver.periculum.in fi.cum incurrat peccatum: &
an ſit mortale: vide per Io.An.in c.ſacris.ſ.quod me.cau.& iſta
ratio periculi cõionis iuſtificat determinationem eius, qđ fuit
diſputatum: vt non obſtante iuramẽto præſtito per eum de nõ
opponendo aliquam dilatoriam poterit hanc opponere, nec
erit periurus, ſi illam probat. & idem ſi nõ probat, dummodo
habuerit veriſimilem cauſam proponendi.ſ.de ſen.excom.ſa-
cro.& de elec.c.j.eo.lib.pro quo etiam facit, quia tacita renun-
ciatio impedit hanc exceptionem, vt hic in tex.nec impeditur
per renunciationem, quæ fit per lapſum termini, vt in d. cle.j.
Item neceſſitas excuſat a periurio, vt ſ.de iureiu.querelam.ſed
propter periculum cõionis iſte videtur aſtrictus ad opponen-
dum neceſſariò, vt hic in tex.ergo non eſt periurus.& per præ-
dicta, & per hanc vltimam rationem concludit hic Io.An.præ
dicta procedere etiam ſi quis in ſpecie iuraſſet non opponere
exceptionem excõicationis.pro quo etiam facit tex.in c.j.ſ.tit.
proxi.ſm Domi.notantem ex prædictis non valere renuncia-
tionem etiam cum iuramento, quando renuncians peccatum
incurreret, ſi illam exceptionem non opponeret: de quo per
Do.Anto.in c. ex parte.el 2.ſ.de offi.dele. & vide quod dicitur.
5 j.in fi.† In glo.in ver.a cõib.ibi a cõib.& hęc eſt melior.ſm Io.
An.In ea.glo.in fi. ſunt ergo actus publici interdicti excõica-
tis: vt eſt tutela & cura.Inſti.de tute.circa prin.Item actus com
munes: vt eſſe procurator, & teſtis.j.de ſent.excõ.decernimus.
& ſ.de proba.poſt ceſſionem.Item actus ciuiles, vt iudicare, &
arbitrari: vt ff.de iud.l.cum pretor.& ſ.de arbi.dilecti.Item om
nes alij actus, qui ſine cõione aliorum non procedunt: vt patet
in c.illud.ſ.de cleri. excom. vbi dicitur, ꝙ non poſſunt cõicare
alteri ſine peccato: & hoc niſi ſint actus, ex quibus procurent
ſuam abſolutionem.ſ.de ſenten.excom.cum voluntate.ſm Io.
And.vel ſint alr̃ a iure permiſſi: vt ſi eſt reus neceſſarius in iudi
cio vel in cauſa appellationis: vt d.c.ſignificauerũt, & d.c.cum
inter.Sed quærit Ioã.And.an actus prædicti geſti ab excõicato
ſint ipſo iure nulli, an verò ſit neceſſaria exceptio.Et primò qd
in beneficialib.Scđò quid in ſacramẽtalib. Tertiò quid in alijs
6 actib.temporalib.† Circa primum dicit, ꝙ collatio beneficij,
ſeu electio facta ipſis & de his non valet: vt in c. cum dilectus.
ſ.de conſue.& de ele.cum inter.R.& idem ſi electio vel colla-
tio fieret per excõicatos vel ibi dicitur ſm Io. And, ꝙ procedit
quando eligentes vel conferentes eſſent publicè excõicati: ſe-
cus ſi tolerati & occulti. & per no.ſ.de re iud.ad probandum.
& per Inno.ſ.de dolo & cõtu.veritatis. quod Domi.intelligit,
ſi error procedit a cauſa probabili: ſecus ſi improbabili, vt quia
excõicatio fuit publica quo caſu licèt non habeant poſtea pro
excõicatis, geſta tamen per eos non valerent, vt no.11.q.3.curę.
& de poſtula.præla.c.j.Item intelligit prædicta vera qñ excõi-
catus conferret, vel eligeret ratione publici officij: ſecus ſi tan
quam perſona priuata, vt ſi excõicatus ſimul eligit vnà cũ capi
tulo, quo caſu talis electio, vel præſentatio non valeret, poſito
ꝙ ſint occultè excõicati: vt per Innoc. in d.c.cũ dilectus.& d.c.
cum inter.& not.in d.c.ad probandum. Poſſunt tamen in be-
neficialib. ipſi excõicati exercere ea, quæ ſunt meri facti, & ſic
eſſe meri executores, vt in c.pro illorum.ſ.de præben.& tenet
7 Inno.in d.c.veritatis.† Circa ſecundum: quid ſit in ſacramen-
talib.vt ſi conferant ſacramenta vel ordines, dic ꝙ valet colla-
tio, & character imprimitur, ſed nõ datur executio, vt no.ſ.de
ordinatis ab epiſcopo.c.fi.Et idem eſt ſi talia conferantur ipſis
excõicatis, vt in c.j.ſ.de eo qui furtiuè.& ſ.de ſen.excom. cum
illorum.& per gl.9. q.j.in ſumma.vt no.in c.j.ſ. de ſciſmaticis.
& in d.c.veritatis.Et vide glo.no.in c.2.ſ.de cle.excom.an ſi ex
b cõicatus, vel degradatus [b] celebret ꝯficiat verum corpus Chri
c ſti.Et limita prædicta in ſacramẽto matrimonij, quia põt [c] ma-
trimonium contrahi ab excõicato, & valet, & datur executio,
vt eſt tex.ſin.ſ. de eo qui duxit in matrimonium.c. ſignificaſti.
8 † Circa tertium, quid ſit in actib. temporalib. conclude, ꝙ nõ
valent geſta ab excõicato vt publica perſona, putà vt ſit tutor,
vel curator, vel iudex vt habetur in d. c.ad probãdum. & idem
ſi vt tabellio, vt in c.cõſulti.ſ.de procuratorib.& idem ſi vt præ
latus alienaret bona, cum ſit ei adminiſtratio interdicta. & idẽ
ſi aliquid faceret, vt arbiter, ſm Io.An.pro quo glo.in l.Pedius.
ff.de arbitris. ſecus ſi vt arbitrator, vel amicabilis compoſitor,
vt tenet Bart.in l.ex facto.§.ſi quis rogatus.ff. ad Treb.& idem
Pet.de Anch.hic de quo plenè per Imo.in c.Quintauallis.ſ.de
iureiur.in 22.differentia & per Io.And.in reg.dolo.j.eo.lib. Et
prædicta procedunt in publicè excõicatis: & non valent geſta
per eos, vt per publicam perſonam: ſecus ſi excõicatio eſt oc-
culta, quia tũc valerent actus generales ab his geſti vt a publi-
ca perſona, vt d.c.conſulti.& c.ad probandum.quod tamen li-
mita primo in ſententia excõicationis: quia omni caſu eſt nul
la.vt 34.q.j.audiuimus.Scđò limita, niſi ille ad cuius vtilitatem
gerit̃ actus, ſciret illum excõicatum: quia tũc licèt valeat actus
ratione cõis opinionis, tamen ſunt irritandi in præiudicium il
lius, qui ſciuit vt ſ.de cle.excom.poſtulaſti.& tenet Do. Anto.
in d.c.ad probandũ.Tertiò limita, qñ error ſurgeret a cauſa mi-
nus probabili: quia tũc non valet quod agitur: vt ſ.eſt dictum.
In actib.verò qui geruntur ab excõicatis non vt a publica per-
ſona ſed ratione priuati officij, vt eſſe procurator, aduocatus,
vel teſtis, & tales actus non valent, vt eſt dictum ſ.etiam ſi ex-
cõicatio eſt occulta, cum tolerantia non operetur in his, quæ
fiunt ratione iuris priuati: vt videtur velle Do.Ant. in d.c.poſt
ceſſio.per no.per Inno.in d.c. cum dilectus.& in c.ſciſcitatus,
de præſcript. Valeret tamen inſtrumentum in quo excõicatus
eſſet deſcriptus in teſtem, dũmodo aliter non ſit ſuſpectus ſm
Inno.d.c.decernimus. Si verò actus qui geritur ab excõmuni-
cato, vt priuata perſona non ratione alicuius officij, tendit ad
eius abſolutionem, valet, vt d.c.cum volũtate.In actib.verò iu-
dicialib.dic, vt no.in d.c.intelleximus.& in c.j.de reſcrip.eo.li.
In extraiudicialib.verò vt in teſtib.dic vt per gl. & Doc.in d.c.
decernimus.In contractib. verò dic, ꝙ valent tam pro quàm ꝯ
excõmunicatum: & erit contractus vltrò citròq; obligatorius:
licèt malè faciant, & peccent ſe ingerendo cõmunioni homi-
num, vt d.c.illud. Poterit tamen excõmunicatus agere, quan-
do erit abſolutus, vt hic per Ioan.And.& in d.reg.dolo.& in c.
ſi verò.de ſen.excom. Et aduerte quia licèt durante excõmuni
catione excõmunicatus non poſſit agere, tamen eidem pote-
rit ſolui. & ſi quis iuraſſet, vel promiſiſſet aliquid dare vel ſol-
uere alicui ad certum terminum, debet ſeruare iuramentum:
licèt

ADDITIONES.

a Vin.God.Appellatio extraiudicialis propriè fit a futuro grauamine vel inſtan
ti.Iudicialis verò ab illato vel comminato.Fely.in c.cum ſit, col.4.de appel.
b Nic.Sup. Degradatus celebret. Adde c.degradatio.& ibi gl. de pę.lib.6.glo.
in c.2 de cle.excom.Arch.in c.quid ſit.ſuper glo.de conſec.diſt. 2.
Vin.God. Vide Bertach.in trac.de Epiſc.in 4.par.nu.3.quod habetur in lib. 4.
trac.fol.72.& ibidem nu.j.ad quem finem degradatio fiat.
c Nic.Sup.Poteſt matrimonium contrahi ab excõmunicato.Adde gl.in c.nul-
la.de conſe.diſt.4.Car.in cle.j.in 9.q.de priuile.
Vin.God. Adde, ꝙ ſi ab excõmunicato poteſt contrahi matrimonium iurib.
adductis, non videtur ꝙ ab eo poſſit conſumari: ſiquidem requiratur, vt ante
audiat miſſam.& excommunicatus non poteſt ingredi eccleſiam, vt oret vel
miſſam audiat.c.prælatus.in princi.25.diſt.c.clericus. 24.q.3. facit; quia ex-
communicatus quo ad ſpiritualia habetur pro mortuo ſecundum Bart.in l.
Barbarius. colum.10.ff. de offic.præto. Vide Fely.in c.reſponſio.in princi.de
ſenten. excommu.

licèt illo tempore ille talis sit excommunicatus secundũ Inn. & Io.An.in d.c.veritatis.nec ob. qđ dicit Ioan. An.s̄. in alia q. quãdo quis iurauit nõ opponere aliquam exceptionem quia poterit opponere exceptionem excommunicationis,quia illud procedit, quando excõmunicatus agit in iudicio, quo casu licèt ego iurassem soluere in termino,tamen illo excõicato petente in iudicio videtur ꝙ non obstante iuramento possim opponere exceptionem excõmunicationis.& ita procedit qđ dicit Io. An. s̄. in prin. sed qñ excõicatus peteret extra iudiciũ, tunc procedit qđ dicit Inno. & Ioã.An.in d.c.veritatis.teneretur etiam seruiens seruire excõmunicato prout sibi promisit 11.q.3.quoniam multos. vasallus verò licèt ipso iure non sit absolutus , possit tamẽ petere se absolui a iuramento fidelitatis. 15.q.6.nos sanctorũ. & c.iuratos,s̃m Inn.& Io.An.in d.c.veritatis.de quo ibi plene per Doct. & in c.inter alia.s̄.de sent.excõ.

SVMMARIVM.

1 *Condemnatio expensarum facta ratione alicuius articuli non debet trahi extra illum articulum.*
2 *Excipiens si non probat exceptionem suam, debet in expensis condẽnari.*
3 *Excommunicatio per modũ accusationis licèt non possit deduci coram iudice seculari,potest tamen deduci per modum exceptionis.*
4 *An autem sit exprimenda causa excommunicationis.*
5 *Dilatio an & quando possit prolongari per iudicem,vel non.*
6 *Ratio reddi non potest in his,quæ sunt de iustitia positiua.*
7 *Dies termini assignati quando computetur in termino.*
8 *Publicatio testium an possit fieri post terminum.*
9 *Exceptio excommunicationis si opponatur in iudicio debent fieri apertissimæ probationes super eadem,nec sufficeret unus testis,nec posset deferri iuramentum in defectum probationis.*
10 *An autem sufficiat excipientem probare,quòd actor, de cuius excommunicatione excipitur,petierit absolutionem.*
11 *Iuramentum in defectum probationis non potest deferri,ubicunque requiritur probatio legitima.*

1 Si quis igitur. †No.primò ibi ad hoc ꝙ condemnatio expensarum, quæ fit ratione alicuius articuli,non debet extendi nisi solũ ad expensas factas circa illum articulum,non autem ad expensas factas alia de causa. facit tex.in c.j.s̄.de dolo & contu.eo.lib.†Secundò no.ꝙ deficiẽs in probatione exceptionis dilatoriæ statim debet condemnari in expensis,nec debet expectari finis ipsius causæ. si tamen iudex pronunciaret non probatum,vel procedendum esse ad vlteriora: licèt non condemnet in expensis, poterit tamen cõdemnare vsque ad sententiam diffinitiuam, & in ipsa sententia diffinitiua de quo per Spec.eo.ti.§.2.versi.sed quid si iudex. & in tit.de expensis.§.postremo.ver.sed illud. & per Innoc.in c.sæpe.s̄.de appella.& ratio est,quia adhuc durat officium , & iurisdictio iudicis vsque ad sententiam diffinitiuam, sed post posset condemnare in expensis nisi eadem die, vt in l. Paulus. ff.de re iudica. & no.j̄.de appel.cum ap. secundum Archid. & Ioan.And.& vide Domi.in c.j.in prin.s̄.de resti. spol.eod. lib. In gl.in ver.opponat,in prin.idem Ioan. Mon.& Inno.hic & Spec.in tit.de dilationibus.§.j.ver. illud quoq; & ver. sed si super alias.ver. sed dices. nec posset in vim peremptoriæ opponi in quacunq; parte iudicij,vt resident hic Ioã. And. dicẽs post Arch.ꝙ quando opponitur in vim dilatoriæ , esset locus absolutioni ad cautelam vt j̄.de senten.excom.solet.secus si in vim peremptoriæ.Et quando opponitur in vim dilatoriæ, non datur dilatio ad probandum extra curiam,sicut non daretur dilatio ad probandum aliam dilatoriam,secundum Host.& Arch. & Ioan.And.de quo in c.j.s̄.de appel.& per Spec.in d.ver. sed si.Item maior probatio requiritur, quando opponitur in vim peremptoriæ, de quo per Rotam in decis.252. quæ incip. item 3 licèt sit.†In eadem glo.ibi seculari.idem Arch.& Ioan.And.ex quo no.ꝙ licèt excõicatio per modum accusationis non possit deduci coram iudice seculari,cum sit quid spirituale, vt dixit hic Hostien.& facit quod habetur j̄. de senten. excom.c.j. secus tamen si per viam exceptionis, non potest opponi corã iudice seculari,vt tenet glo.notabilis hic, & iudex secularis tenetur eam admittere,& potest ad hoc cogi per censuram ecclesiasticam,vt tenuit Spe.in tit.de exceptio.§.2.versi.porrò.in fi.nam & leges ipsam excõmunicationem ponderant,vt in c. domino.hic finitur lex consuetudinis,in vsibus feudorum, secundum Ioan. And.pro quo glos. notabilis in l. j. C. de iur. & facti ignoran. Sed an iudex secularis possit cognoscerere de excommunicatione,Ioan.And.hic,ꝙ non, dicens quòd cognitio, & diffinitio istius exceptionis erit iudicis ecclesiastici per c.tuam.s̄. de ordi. cogni. ex quo nota,ꝙ si talis exceptio proponatur coram iudice laico debet remitti ad ecclesiasticum, s̃m no.in d.c.tuam.sicut & si contra testem clericum opponatur crimen coram iudice seculari, vt no.per Hosti.in c.verum. s̄.de foro compe.secundũ Lap.sequitur Pe. de Anc. & Domi. & Ioan.Cal.in suo consil.10.de foro competen.pro quo bonus tex.in c.si iudex laicus.j̄. de senten. excõ. & ita etiam sequitur Io.Mo.& Ioan.An.in c.decernimus.j̄.de senten. excõ. & ideo dicebat Bal.in l.3.in fi.C. de iudicijs. ꝙ etiam per instrumentũ non posset fieri probatio excõmunicationis corã iudice laico per not.in d.c.si iudex laicus. Credit tamẽ hic Domi. prædicta procedere quando reuocaretur in dubium de validitate excõmunicationis,sed si non esset dubium de validitate sed solum in facto, an quis sit excõmunicatus vel non,secularis iudex de hoc cognoscere poterit, sicut in simili dicit de iuramento per Doc. in c.si.s̄. de foro cõpetenti,eodem lib.& facit gl.s̄.in ver. in ecclesiasticis. & qđ tenet Bar. in l.Titia.ff.solu.matrimo. & idem tenuit Dom.in d.c.si.& in d.c.decernimus.licèt alij Doc. de quibus s̄.velint contrarium.& vide plenius dicta in d.c.decernimus.& per doc.in d.c.tuam.In eadem glo.in fi.idem Archi.& Io.An.tenent,ꝙ etiam non haberet locũ,quãdo exciperetur de excõmunicatione iudicis, vel testis, quia istis casibus debet assignari congrua dilatio ponderatis circunstantijs per no.in c.dilectus.s̄.de senten.excõmuni.& ita sequitur hic Domini. licèt Paulus aliud velit. Quid autem si excipiatur de excõmunicatione iudicis,an ipse iudex de ea cognoscat vel quo modo.concludit Ioan.An.hic ꝙ si exceptio est notoria,sufficit sola propositio absque probatione,vt per Inn.in c.cum super. s̄.de offi.deleg.Sed si non est notoria,& proponens exceptionem consentit,ꝙ ipse iudex cognoscat,& poterit de ea cognoscere & iudicare.& ita procedit opinio Innocentij in d.c.cum super.dicẽtis,ꝙ si iudex malè arbitratur in dicta exceptione poterit appellari.& ita videtur hic residere Io.An.& do.Anto.in d.c.cum super. dicens, ꝙ ipse iudex poterit cognoscere de ea, cum cognoscat,an sua sit iurisdictio,vt in c.super literis. de rescrip.nec ab eo poterit discedi nisi per viam appellationis , & si ab ea appelletur, tũc superior cognoscit,& ita procedit opinio Hostien.hic tenentis indistinctè, quod superior de ea cognoscat,vt tenuit Archi.3.q.5. quia suspecti, vbi dicit curiã ita seruare. Si verò proponens non consentit, ꝙ ipse iudex de ea cognoscat,sed recusat eum vt suspectum super hoc,& poterit cũ sit iusta causa,& hoc nisi iudex velit hãc cãm delegare alteri non suspecto,vt no.in c.si quis j̄.s̄.de foro cõpetenti.Sed ipsa cã suspitionis corã iudice ꝓposita quis de ea cognoscat hic per Domi.& per Spe.in tit.de accusatione.§.fi.ver.sed nũquid. & in ti.de excep.§.2. ver. sed si hæc exceptio cõtra iudicem. & per Doc.in c. si contra vnum.s̄. de offi.deleg. & in c. cum speciali.de appel.& j̄. de appel.legitima. & in ca. suspitionis.s̄. de
4 offi.dele.†In gl.in ver.speciem.in fi.vide per Spec.eo. tit.§. viso.ver.sed quando. ponentem formam huius exceptionis. Et an sit exprimenda causa ipsius excõicationis, & dicit ꝙ nõ in sententia iuris,sed in sñia hominis sic.Et no.ex hac glo.primo
a appellatione[a] excõicationis comprehendi minorẽ & maiorẽ,qđ ꝓcedit, qñ verbũ excõicatio ꝓfert in exceptione excõicationis, quia in odiũ opponẽtiũ & ꝓpter abusum est odiosa interpretatio de minori,arg.regulæ odia,j̄.eo.lib. secus in sententia iuris , vel hominis cum sit fauorabilis, vt in c.j. infra de senten. excom. quia intelligitur in dubio de maiori, vt in c.si quem.hic alleg.secundum Ioan.And.& Domi.Secundò nota, quòd sufficit aliquid in genere proponi,quando quælibet eius species importat eundem effectum in fi.qđ no.ad c.in præsentia.de proba.& ad no.in c.præsentium.§.testes.in fi.s̄.de testibus.eo.li.In gl.in ver.nomen.in prin.intellige hoc,quãdo opponit de excõicatione hominis , sed in excõicatione canonis Archi. & Host. tenet idem, vt exprimatur nomen canonis,& nõ sufficeret nomen autoris ipsius canonis,& ita sequitur Io. An.dicens tamẽ ꝙ sufficeret,ꝙ exprimatur canõ nomine proprio , vel cõpetentibus indicijs æquipollentibus nomini proprio. si tamen sufficienter exprimatur causã ita ꝙ tollatur incertitudo. hoc sufficeret in sñia canonis secundum Ioã. An.& Domi.& vide per Specul.in d.§. viso.vers. sed quoniam. & facit c.j.secundo responso.j̄. de cleri. coniugatis, vbi exprimitur canon cõsilij super priuilegio clericali absque expressione nominis canonis.In eadem gl.in c.licèt. hic alle. refert opi.& nõ firmat

ADDITIO.

a Nico. Sup. Appellatio.excõicationis. Adde gl. in c. prudentiam.in §. 6. & ibi Car.in repe.c.perpendimus.in j.col.de sen.excom.
Vinc. G. Adde,ꝙ excõicationis appellatione venit maior. c. si quem. de sent. excom.Card.in clem.1.de sepul.q.13.

firmat ſe. Archi. tenet opi. Hoſtien. ꝙ hoc ſufficiat. & text. hic
non obſtat, quia de eius mente apparet ꝙ loquitur de occultè
excõmunicato, nõ de illo cuius excõicatio eſt ſolenniter publi
cata, ſecundum Io. An. ita reſidentē. & ita tenuit Archi. 11. q. 3.
nemo contemnat. quod procedit, quando opponitur excõica
tio in vim dilatoriæ, non in vim peremptoriæ, vbi maior pro-
batio requiritur. & ita eſt de mente Ro. in d. deci. 252. & hæc di-
ſtinctio eſt ſatis æqua, ſm Imo. Rota tñ non determinat quod
ſufficiat, quando opponitur in vim dilatoriæ, imò in deci. 400.
quæ incip. Item ſi quis petat, tenet, ꝙ nõ ſufficeret probare de-
nunciationem, etiam quãdo opponeretur in vim dilatoriæ, &
hoc per tex. hic ibi apertiſſimis documentis &c. & ita dicũt in
in curia ſeruari. Quare concludi poteſt, ſm Domi. quod ſi per
denunciationem conſtat de ſpecie excõicationis & de nomi-
ne, & tunc procedit opi. Hoſt. pro quo facit tex. hic, qui loqui-
tur de excõicatione, per quam quis repellitur ab agẽdo, ſed ſo
la denunciatio abſq; alia probatione excõicationis habet hũc
effectum repellendi, vt eſt tex. in d. c. licet. facit etiam tex. in c.
cum deſideres. 2. reſpon. de ſen. excom. vbi conſtat de excõica-
tione per ſolam famam, debet quis vitari, donec fuerit abſolu
tus. ergo fortius ſi conſtat per denunciationem iudicis autori
tate factam, quæ facit maiorem fidem, quàm fama, quæ poteſt
habere ortum a falſis probationibus, arg. eorum quæ no. 4. q. 3.
item ſæpe. facit etiam tex. hic vbi non dicet̃ expreſsè, ꝙ habeat
probare excõicationem, ſed eam rem, & ſic loquit̃ per nomen
gñale, & de eadẽ re poteſt dici excõicatio, & denunciatio quo
ad hũc effectum, vt ſ. patet. & facit quod no. 7. q. 2. deniq;. Nec
ob. tex. ibi apertiſſimis documentis, quia rñderi poteſt, vt ſ. &
per no. in l. ſi tutor. C. de periculo tut. Sed ſi per talem denun-
cionẽ non ꝯſtaret de ſpẽ & noĩe excõicationis, tũc probare
denunciationẽ non ſufficeret, cũ nõ eſſent probatæ qualitates
hic requiſitæ. & ita procedit opi. ꝯria ſm Domi. & vide j. in gl.
5 in ver. apertiſſimis. † In gl. in ver. octo dierum. ibi primum ve-
a rius. no. ex glo. caſum in quo dilatio [a] non põt elongari per iu-
dicem, & de alijs caſib. vide per Doc. in c. cum ſit. ſ. de appella.
& in l. 2. ff. de re iud. & ibi per Imo. & pro gl. hic facit, quia iſta
exceptio põt iterato opponi. vnde non debet terminus elõga-
ri. Et quia reus non probans intra terminum debet condemna
ri actori in expenſis. & hoc non poteſt per iudicem tolli acto-
ri, vt per glo. in reg. indultum. j. eo. lib. & per Inno. in c. conſul-
uit. de offi. dele. & facit quod no. in c. Roma. circa fi. j. de ſen. ex
com. & in c. Romana. ſ. de of. ord. ſm Io. An. & vide per glo. in
ver. 15. in c. cupientes. §. quod ſi per 20. de ele. eo. lib. Et licèt iſta
dilatio a prin. elongari non poſſit. ſi tamen per iudicem, vel te
ſtes, vel excipientes infirmitatem, vel per fraudem aduerſarij,
vel aliã iuſtã cãm nõ poſſit fieri probatio intra terminũ iudex
poterit hũc terminũ ꝓrogare, vt tenet Ar. & Io. An. hic & Spe.
in ti. de dila. §. j. ver. & no. In e. gl. ibi, dic qđ no. qđ in his, q̃ ſunt
de poſitiua iuſtitia ratio reddi non poteſt. idem voluit gl. in l. j.
6 §. pueritiam. ff. de poſtulando. † An autem iſta dilatio locum ha
beat, quando opponitur cõtra vſurarium per c. quia fruſtra. de
vſuris. Hoſt. & Io. An. ibi, quod ſic per hunc tex. & ſequit̃ Lap.
in ſua alleg. 55. in fi. de quo vide no. in d. c. quia fruſtra. Eſt ergo
prædicta dilatio legalis, & currit ipſo iure etiã ſine aſſignatio-
ne iudicis poſt ipſam exceptionem admiſſam ſm Hoſt. & Io.
And. hic. & Spec. in d. § j. ver. ſed nunquid currunt: & idem Io.
And. in addi. dicens etiam ꝙ in hac dilatione computant̃ dies
feriati, vt in l. ſiue pars. C. de dilationib. ſecus tamen eſſet in ca
ſu d. c. cupientes. §. j. ver. niſi. vt ibi eſt dictum: & vide per Bal. in
l. ſi quando. C. de teſtib. in 3. colũ. in fi. dicentem, ꝙ qui opponit
exceptionem excõmunicationis debet eſſe cautus, vt non op-
ponat tali die vel tẽpore, ꝙ poſtea ſint tot feriæ, ꝙ non poſſint
probare intra octauam diem: quia imputandum eſt ei qui ni-
mium ſe arctauit, vt in l. 2. §. quod diximus. ff. ſi quis cau. Si ta-
men contra iſtam exceptionem oppoſitam replicet̃: & replica
tione inſiſtatur tantum, ꝙ trãſeant iſti octo dies, non nocebit:
cum tunc non poſſit dici iſta exceptio admiſſa ſm Pau. & Do-
mi. & ita vult Hoſt. & Io. And. ſ. quod eſt notãdum ad ſtatuta,
quæ aſſignant terminum ad aliquam exceptionem probandã:
pro quo etiam gl. in ver. videbitur. in d. §. quod ſi per 20. & per
Rotam deci. 208. quę inci. item quod terminus. vbi idem tenet.
7 † In glo. in ver. computato. in fi. vide ibi no. qñ ſit ꝙ dies [b] ter-
b mini computet̃ in termino. & per Bal. in l. eos. §. fi. circa princi.
C. de appella. & an computetur de momento ad momentum
per Rotam in d. deci. 208. Et dicit hic Io. And. quod vltima die
iſtius termini poterit fieri probatio excõicationis. & idem te-
net Spec. in d. §. j. ver. ſed quid ſi. j. vbi etiam voluit. & Arch. hic
c ſufficere ſi intra terminum octo dierũ teſtes [c] ſint iurati & exa
minati: licèt eorum de cauſa non ſit publicata: ſed non ſuffice
ret, ꝙ iuraſſent, niſi etiam depoſuiſſent: & hoc niſi ſtetẽrit per
iudicem, vel partem aduerſam, vel per infirmitatem, vel aliam
iuſtam cauſam ipſius excipientis: quia tunc non currit termi-
nus, vel prorogaretur ſm Spe. in d. §. j. ver. illud. & ver. & no. &
Io. And. & Inno. hic, de quo j. Super quo articulo poſſet cõclu-
di, ꝙ aliquando datur terminus ad producendum teſtes, vel ad
faciendum eos iurare: tunc ſufficit, ꝙ ſint iurati, vt tenet Spec.
in tit. de teſte. §. qualiter. ver. is quoq;. Aliquãdo datur terminus
ad producendum teſtes, & iurandum & examinandum vel de
ponendum: & tũc non ſufficeret iurare, niſi ſint examinati in
termino, vt ſ. de ꝓba. c. licèt cauſam. & ita tenet Spe. in d. ver.
is quoq;. Aliquando aſſignatur terminus per verbum præteri-
ti temporis, vt debeat probare intra talem terminum: & tunc
debent teſtes intra terminum eſſe examinati ſm Bal. in l. Anti
ſtius. ff. de acqui. hære. Aliquando aſſignatur terminus ad pro-
bandum, & probatum habendum, & idem vt tenet Io. And. in
addi. Spe. in d. ver. is quoq;. & Domi. hic & Bal. in d. l. ſi quãdo.
per tex. in c. præſentium. ſ. de teſtib. eo. lib. & Ang. in d. l. Anti-
ſtius. Aliquando aſſignatur terminus ad probandum, & proba
tum habendum per omne genus probationis: tunc poſt termi
num excluditur oĩs ſpecies probationis etiam per inſtrumen-
ta, vt in c. licèt cauſam. ſ. de proba. ſm Dom. Aliquando aſſigna
tur terminus ſimpliciter ad probandum, & tunc Archi. & Io.
An. hic. & Spe. in d. ver. is quoq;. tenent non ſufficere teſtes iu
rare in termino, niſi etiam ſint examinati. & idem tenet Rota
in deciſ. 463. quæ incip. Item extra Rotam. vbi plenè de hoc idẽ
etiam ſequitur Bar. & Imo. in l. damni. §. Sabini. ff. de dam. inſe.
in fi. & Domi. hic, de quo plenè per eum. Sed aduerte, quia Ro
ta in deciſi. 73. quæ incip. item quod licet. vult ſufficere, ſi teſtes
in termino ſint iurati, dummodo fiat aliqualis diligentia circa
examinationem. & ita videt̃ tenere Bal. in d. l. ſi quando. in d. l.
Antiſtius. quia examinatio teſtis trahitur ad quæuis iuramen-
ta, ſm glo. no. in cle. j. de offi. dele. & videtur tenere Ang. in d. l.
Antiſtius. & ideo Imo. in d. cle. j. tenet, ꝙ ne pereat copia pro-
bationum, tenendum eſt ſufficere teſtes eſſe iuratos in termi-
no, vt ſic poſſint examinari poſt terminum, & ita de conſuetu
dine ſeruatur ſm eum. & facit quod in ſimili no. in c. nihil. ſ. de
8 elect. † De publicatione uerò teſtium ſine dubio tenendũ eſt,
quod poſſit fieri poſt terminum, quantumcunq; terminus eſ-
ſet datus ad probandum, & probatum habendum. & ita tenet
Spec. in d. ver. quid ſi. & Arch. & Io. And. hic. & Pau. in cle. j. de
conceſ. præben. ſuper uer. exter. & facit tex. de pę. diſt. 4. nouit.
& ita tenet Bar. & Imo. in d. §. Sabini. in fi. Aduerte tamẽ, quia
Domi. hic refert Io. An. in addi. prædictis tenere, ꝙ publicatio
non poſſit fieri poſt terminum, quñdo terminus eſſet aſſigna
tus ad probandum & probatum habendum. Sed Do. Bene. di
cit hic, hoc non eſſe uerum, quod Io. An. ibi hoc dicat. ideo ui-
de ibi. Et ad materiam uide per Bal. in l. ſi cum ipſe. ff. de excu-
ſato. & in l. fi. C. de adul. & quod no. in cle. j. de reſt. in integ. &
plenè per Imo. & alios Doct. in cle. j. de offi. deleg. & in c. licet
cauſam. de proba. & ibi plenè de his. Quid autem ſi occurrit
iuſtum impedimentum, ita ꝙ intra terminum non poterũt te-
ſtes iurare, uel examinari. dicit hic Inno. ꝙ ſi ſtetit per iudicem
uel partem aduerſam, uel per infirmitatem, uel aliam iuſtam
cauſam ipſius excipientis, tunc non currit terminus, uel proro
garetur, arg. ff. de re iud. l. 2. & in Auth. de his qui ingred. ad ap-
pel. §. j. 2. & 3. & ita reſidet Arch. referendo Spe. idem tenere in
titu. de dila. §. j. uer. ſed & ſi. & uer. & no. & uer. illud. & ita tran
ſit hic Ioã. An. Sed Rota in d. deci. 463. in fi. concludit, ꝙ ſi ſtetit
per iudicem, uel partem aduerſam, quominus teſtes iurarent,
uel examinarent̃, tunc terminus ipſo iure non currit, ſed ſi pro
pter aliam iuſtam cauſam daretur reſtitutio ſm Rotam ibi, uel
deberet tũc terminus prorogari, ut ſ. & ita procedit quod no.
Arch. 2. q. 7. teſtes, licèt Spe. in tit. de teſte. §. qualiter. aliud uelit
9 & non bene. † In glo. in uer. apertiſſimis in fi. & ſic non ſuffi-
ceret unus teſtis, nec poſſet deferri iuramentum in defectum
proba-

ADDITIONES.

a Vin. God. Qñ autem poſſit prorogari. Alex. conſi. 108. col. pen. in fi. lib. j & quæ
cognitio debeat præcedere. vide per eum in conſi. 41. col. 3. lib. 2.

b Nic. Sup. Dies termini. Adde gl. in c. interiorum. 2. q. 6. glo. in c. ſuper eo. de ap-
pel. Bar. in l. j. ff. ſi quis cau. in l. j. in §. ſi maritus. ff. de libe. agno.
Vinc. God. Dies termini quando computetur in termino. Alex. in l. j. ff. ſi quis
cau. & in l. cum biſſetus. de ver. ſigni. Fely. in c. placuit. col. j. de præſcri.

c Nic. Sup. Teſtes ſint iurati. Adde an creditur teſti non iurato. vide per Bal. in c.
de teſti in 2. col. de teſt. & Abb. in c tuis quęſtionibus. eo. tit.
Vin. God. Quando autem credatur teſti contra iuramentum proprium. Ruy.
conſi. 158. nu. 20. lib. 5.

probationis,vt tenet hic Abbas per hunc tex.fm Io.And.facit glo.notabilis in l.cum de indebito. ff. de proba.nec ēt sufficeret vnus testis cum fama,vt notat Archid.4.q.3.sępe.super glo. per dictum Specu.in titu.de notorio crimine. §. fama. ver.q.d si agenti. & idem tenet hic Lapus & Domi. dubium tamen facit quia fama cum vno teste in ciuilibus facit plenam probationem fm gl.in ca. I. s̄. de appe. & licèt hic agatur quoq̃uo de crimine tñ agitur ciuiliter, & sic non obstat glo.in c.veniens. el j.de testib.volens, ꝙ in criminalibus fama cum vno teste nō
10 probet. † Sed an sufficiat excipienti probare ꝙ actor,de cuius excōicatione opponitur petierit absolutionē.Archi. hic,ꝙ nō. & idem videtur tenere d.Flori.in repetitione c. perpendimus. circa fi.de senten.excom.pro quo adducit tex.s̄.de homicidio. exhibita.vbi probatur,ꝙ petens veniam super delicto nō propter hoc fatetur illud cōmisisse,de quo per Io. An. in uer.fuit. in c.venerabilis. s̄.de elec. Et quid si quis opponit exceptionē excōicationis,& ille rn̄det,ꝙ fuit absolutus, an per hoc sit pro
11 bata excōicatio per Bar.in l. decem. de ver.obli. † Et no. ex gl. iuncto dicto Ioan.An.ꝙ vbicunque requiritur legitima probatio,non pōt differri iur̄m in defectum probationis.& idem voluit glo.notabilis in d.l.cum de indebito.& in l.fi.ff.quod me. causa.& tenet Bal.in l.fi.C.de secun.nup.per illum tex.& vide glo.ibi no.in c.statutum.in ver.per pium. s̄.de rescrip. eod.lib. In glo.in ver.documentis.in fi.vide in c.quoniam contra.s̄.de probatio.& in d.c.cupientes.§. si verò. In glo.in ver.præmisso. in fi.vide per glo.in c.j.s̄.de electio.eo.lib.In glo.in ver.condēnamus.in fi.ideo est, ꝙ qui probauit exōicationem, non condemnatur in expensis,licèt probetur absolutio, ex quo ductus fuit errore probabili.& ita tenet hic Archi. per no.in glo.in d. c.j.in fi.& per Specu.in titu.de excep.§.2.ver.quid si probetur. intellige,nisi absolutio fuerit ita publica, ꝙ non licuisset excipienti illam ignorare fm Ioan.An.licèt Spec. vbi.s̄. velit quòd iur̄m calumniæ in causa,vel iuramētum malitiæ super hac exceptione excuset ab expensis,vt hic refert Ioan.An.quod non est verum fm Pet. de Ancha. cum condemnatio expensarum non fiat hic ratione malitiæ uel calumniæ, sed potius ratione temeritatis,a qua dicta iuramenta non excusant,vt in l.eū quē temere.ff.de iudi.& per Bart.in l.j.§.quæri pōt.ff.ad Turpil. Et dixit hic notabiliter Abbas & Ioan.And. quòd licèt secūda vice quis opponat,& probet excōicationem, nō tamen propter hoc recuperat expensas,in quibus fuit condemnatus, eo quia prima vice non probauit,vt no.in l.properandum. §.& si quidem.ff.de iud.& ita tenet hic Lapus. & facit quod no.per Spe. in titu.de arbitro.§. sequitur. in pen.char.in ver. sed pone actū est.Sequitur.§.si verò.

S V M M A R I V M.

1 *Exceptio excommunicationis potest pluries obiici in eadem instantia. licèt idem opponens fuerit repulsus, quia non probauit eādem sententiā.*
2 *Processus factus cum excommunicato tenet, donec proponatur exceptio excommunicationis.*
3 *Exceptio dilatoria superueniens lite pendente potest opponi post litem contestatam.*
4 *Excommunicatus,licèt sit publicè excommunicatus , si tamen non repellitur a iudice,valet processus.*

1 Si uerò postmodum. † No. j. quòd in eadem causa, & in eadem instātia potest opponi iterato de eadem excommunicatione contra actorem,licèt idem opponens fuerit repulsus ab exceptione excōicationis,quia nō probauit, vel lapsus est terminus vel aliter,& est speciale in exceptione excommunicationis. dixit tñ Hosti.& Io.An. ꝙ non potuerunt produci testes primo producti argu.c.fraternitatis.s̄.de testibus.& hoc ideo,quia nō variatur modus,& finis agendi.aliàs secus esset, ut patet ex not. in c.veniens.el 2.s̄.de testi.Io.And.ex quo no.limita. ad d.c.veniens,quod videtur intelligendum , nisi quis vellet producere dicta & attestationes illorum inter testium , quia fortè primo fuerunt examinati post terminum:ideo non probauerunt: nā
2 hoc fieri posset fm no.in c. causam quæ.de testibus.† Secundo
a tene menti,ꝙ iudicium, [a] & processus agitatus cum actore excōmunicato valet.& tenet vsque ad propositionem exceptionis excōicationis fm Hostien.dicentem ex hoc probari suam opinio.in summa de procura.§.si quis dari.ver.his verò. vnde ipso excommunicato absoluto reassumetur ipsa causa in eo statu, in quo erat tempore oppositæ exceptionis secundū Ioan. An. Tertio nota ibi noua , ꝙ ille qui bis succubuit in exceptione excommunicationis, non potest in eadem causa amplius opponere de eadem excommunicatione vel simili vel diuersa tamen antiqua secundū Ioan.And.& Domi. sed bene poterit opponi de excommunicatione nouiter orta, & causata post secūdam oppositionem dictæ exceptionis, non obstante quòd bis fuerit de excōicatione oppositum & pronunciatum contra & dabitur super ea noua dilatio , & quod plus est fm Hostien. & Arch.adhuc admittetur bis ad illam proponendam,& probādam,sed nō tertio vt patet s̄.in tex.cum eadem sit ratio , quod tamē intelligit, nisi iudici videretur hoc malitiosè proponi,vt
3 s̄.de dolo & contu.finem.fm Ioan.An.† Vltimo no. quòd exceptio dilatoria orta,uel superueniens lite pendente opponi potest etiam post litem contestatam , quod procedit non solum in hac exceptione excōicationis,sed in qualibet alia exceptione vt in c.insinuante.s̄.de offi.delega.& per glo.in l.2. C.de cōsortibus eiusdem litis.& plene per Inno.& Docto.in c.cum dilectus.s̄.de ordine cognitio. In glo. in ver. iudicij in fi.no.iuncto tex.ꝙ licèt instantia sit perpetua de iure canonico. in c.peruenit.s̄.de iudi.tamen finitur per sn̄iam,vt dicit hic glo.& sequitur Domi.ideo est, ꝙ in causa appellationis est diuersa instantia,vt est dictum in c.2.in prin. s̄. de iuramento calumniæ.eo.
4 lib. † In glo.in uer.duraturus, in prin.idem Archidia.& ita videtur residere Ioan. An. & sequitur Domi. quia licet actor sit publicè excommunicatus , & pro publico excōmunicato coram ipso iudice reputetur, si tamen non opponatur a parte exceptio,nec repellitur a iudice,valet iudicium, vt probatur hic in fi.huius tex.iuncto prin.& ibi glo.hoc sentit. & hic de qui-
b bus hic plenius per Domi.ex cuius dictis infertur,ꝙ valeant [b] acta gesta cum excōicato etiam post probationem excōicationis,quousque per iudicem repellatur:pro quo tex.hic ibi in sequentibus excludatur.& tex.hic in fi.ibi repellere non postponat.facit glo.s̄.de foro compe.si diligenti.Sed hoc dictum non videtur verum,quia licèt iudex ex officio possit repellere. si tamen non repellit,bene est,ꝙ valet iudicium.Sed obiecta exceptione & probata redditur iudicium ex post nullum , ēt si iudex non repellat,ut patet hic in tex.ibi,his quæ pcesserunt,ergo ea quę sequuntur sunt nulla.ad idem tex.j.ibi, sed sn̄ia quæ pcessit & sic tex.hic validat acta pendentia, sed sequentia post exceptionē probatam sunt nulla , vt hic a ɔ̄rio sensu : pro quo facit,quia excōicatus non debet audiri agendo , vt hic in tex. cum similibus.ergo sequitur, ꝙ opposita exceptione non valeat postea quod agitur,quia exceptio , ꝙ quis non debeat audiri,opposita & probata reddit omnia acta sequentia nulla,vt in c.quia frustra.& ibi per Inno.& Docto.s̄.de vsuris.

ADDITIONES.

a V.G.Adde,ꝙ iudicium conualidatur ex causa quæ trahitur retro.Ruy. consi. 158.nu.21.lib.1.
b Nic.Sup.Valeant gesta cum excommunicato. Adde Pe. de Monte in repeti.c. intelleximus.de iudi.ubi diffusè.

S V M M A R I V M.

1 *Exceptio dilatoria potest opponi post rem iudicatam in certo casu.*
2 *Iudex debet repellere excommunicatum ab agendo ex officio,licèt pars nō opponat.*

1 Sed si post rem. † No.casum in quo exceptio dila-
a toria [a] potest opponi post sn̄iam, & eius executionem impedit, licèt ab ea non sit appellatum, & licèt iudiciū post sn̄iam non duret,vt hic in gl.fi.& s̄. in glo. in ver.iudicij.& hoc iō,quia ex sn̄ia est orta noua actio , quam excōicatus intentare non pōt fm Inn.& Io.An.ex cuius dictis posset inferri,ꝙ iudiciū non duret post sn̄iam diffinitiuā:quod inducit Dom.vt ꝓcurator habēs mandatū ad iudicia nō possit impedire executionē.de quo in l.hoc iure. ff. de sol.& in l.3.§. sed vtrū.ff.de mino.per Bart. Et hunc tex.inducit Lap. ꝙ ꝑ reū cōdemnatū in expensis,q̃a non probauit exceptionē excōicationis possit opponi iterato de eadē excōicatione, uel alia ɔ̄ actorē petentē expensas,ad quas reus fuerit ɔdēnatus. & idem si penderet dilatio ad probandū excōicationē secūdo loco oppositam.& adducit Spec.in tit. de arbitro. §. sequitur.in 9.col. ad finē.ver.quid si post.& in ti.de cōtumacia.§.vlt.ver. sed pone reus.pro quo est tex. hic vbi exceptio excommunicationis impedit executionem sententiæ , sicut est in dicto casu . vide per Ioan. An.post Innocen.in d.c.exceptionem.& in cap. quā fronte.in glo.quæ superest.s̄.de appella. & quod no. in c.j.s̄.de
2 rescrip. eod. lib. † Vltimo no. quòd iudex ex officio debet repellere excōicatum etiam parte non opponente. quod intelligit Inno.& Ioan. An. nisi reus, cuius interest,vellet procedi.

Sed

ADDITIO.

a Quando talis exceptio omissa possit opponi latè per Fel. in c.ad audientiam. el 2.omittens dilatoriam.de rescrip.& in c.pastoralis.de except.

Sed certè ēt inuita parte iudex dēt repellere, quia tex. hic præcipit iudici. & facit. l. quos prohibet. ff. de postulando. & maximè p.p periculum cōionis, & aliarum causarum, de quib. hic in tex. & facit gl. notabilis in c. nulli. s̄. de accu. de quo hic per Domi. In gl. in ver. executionem. in fi. licèt merus executor has exceptiones admittat, & summariè examinet, tamen non pronūciat. s̄. de offi. dele. pastoralis. §. quia verò. sed remittit partes ad delegantem. s̄. de re iudi. de cætero, fm Io. And. dicentem quod mixtus executor omnes exceptiones rationabiles debet admittere, & diffinire. de quo in d. c. de cætero.

SVMMARIVM.

1 *Iudex sæcularis si non admittit exceptionem rei iudicatæ per ecclesiasticū, videtur derogare eius iurisdictioni.*

2 *Sententia lata iudice ecclesiastico qualiter probet coram iudice sæculari.*

3 *Cognitio continet in se decisionem, si præfertur in materia includente necessario decisionem.*

4 *Exceptio rei iudicatæ vt locū habeat, debent tria concurrere, scilicet quod eædem sint personæ, eadem res, & eadem causa.*

5 *Mala fides impedit præscriptiooem longissimi temporis non tantum indu ctam à iure communi, sed etiam a statutis.*

6 *Archiepiscopus licèt non possit suum suffraganeum remouere ab episcopatu, potest tamen eum suspendere, & excommunicare.*

CAP. II.

1 Cum quidam sæculares. †No. φ si iudex laicus non admittit exceptionem rei iudicatæ per ecclesiasticū, dr̄ derogare eius iurisdictioni, & iudex ecclesiasticus in casib. in quib. sęcularis derogat eius iurisdictioni, potest illum compellere per censuram ecclesiasticam monitione tamen præmissa, vt 24. q. 5. administratores. & j. de sta.
2 mo. c. j. †Scd̄ò tene menti. & ita allegat, φ sn̄ia lata coram ɔpetenti iudice ecclesiastico probat coram iudice sæculari vel ecōtra. & idem est in alijs actis iudicialibus, quia acta, & probationes factæ inter clericum & laicum coram iudice sæculari competenti probant coram ecclesiastico vel econtra, vt in c. sæculares. s̄. de fo. ɔpe. eo. lib. & facit c. causam quæ. s̄. de testi. & quod no. in c. fi. s̄. de iudi. eo. lib. Et sic exceptio rei iudicatæ potest opponi coram quocunq; alio iudice etiam maiori, & diuersi fori vt hic dicitur, vel etiam diuersi territorij, vt in l. a diuo. §. si magna. ff. de re iudi. requirit̄ tamen, vt obstet exceptio rei iudicatæ, φ fuerit lata sn̄ia a iudice competenti, & idem in alijs actis, & probationib. ad hoc, vt faciant fidem coram alio iudice, vt d. c. sæculares. Sicut etiā dicitur in exceptione litis pendentię, quia est necesse quod pendeat coram iudice competenti, vt in cle. 2. vt li. pen. Vlt. no. φ nunquam ecclesiasticus debet admittere exceptionem rei iudicatæ per iudicem sæcularem, quādo
3 ex ea insurgeret periculum animæ de quo s̄. de offi. ord. c. j. †In glo. 2. in prin. no. φ appellatione cognitionis, venit etiam deci. qn̄ profert̄ in materia necessario includente decisionem, sicut hic erat, regulariter verò quid sit, vide in c. super quæstionum. in prin. s̄. de of. dele. & in l. a diuo Pio. & ibi per Bar. ff. de re iudi. in prin. & per glo. in l. qui procuratorem dat. ff. de procu. In glo. in fi. no. glo. ad intellectum. l. de qua re. hic alle. & vide plures alios casus, in quib. hæc regula fallit per glo. & Io. An. in c. cum super. hic alleg. In glo. in ver. de iure. in princ. vide plures alios casus per Io. An. in glo. 2. in c. suscepto. hic alle. & hic per Domi. In ea. glo. in fi. no. φ ista tria, s. lex, consuetudo, & priuilegium æquiparantur. de quo etiam per gl. & Inno. in c. nouit.
4 de iudi. † In glo. in ver. admitti. in fi. tene menti ex glo. φ tria debent simul concurrere, vt obstet exceptio rei iudicatæ, scilicet identitas personarum, rei, & causæ, & idem est in exceptione li. pen. vt debeant ista tria concurrere, vt dixit Bar. in l. fundum. ff. de excep. & ideo dicitur, φ cui non nocet sententia, non nocent acta nec probationes, & sic nec exceptio li. pen. vt in l. idē que. ff. de iureiu. & tenuit Inno. in c. causam quæ. s̄. de testib. & vide ad prędicta per Inno. & Doct. in c. fi. s̄. de ordi. cog. In glo. in ver. inducunt. in fi. per ea quæ dicit glo. & per hunc tex. no. refert hic Io. An. fuisse terminatum, quod sicut laicus debitor laici post completam præscriptionem quinquennij introductam per statutum fecit se clericum, & postea conuenitur coram iudice ecclesiastico, non poterit se tueri illa præscriptione statutaria contra suum creditorem propter periculum aīæ, sicut etiam nō posset in foro ecclesiastico se tueri præscriptione 30. annorum, quam cum mala fide, dum erat laicus, perfecisset, vt in c. fi. s̄. de præscrip. Et causæ clericorum, qui etiam laici fuissent, decidi debēt fm ius canonicum, vt in c. quod clericis. s̄. de fo. compe. imò dicit hic Io. An. φ etiam de iure ciuili, & in eius foro non valeret tale statutum, per no. per eum s̄. de consti. quæ in ecclesiarum. in j. glo. & per Host. in sum. in tit. de cō sue. §. & de veritate. ver. sed pone. & seq. & in tit. de teste. §. sed
5 qualiter. ver. conficiatur. ver. cum quæritur. & seq. fm Lap. † Ex
a quib. tene menti primò, φ mala fides impedit [a] non solùm præscriptiones longissimi temporis inductas a iure communi super actionib. personalib. sed etiam inductas a statutis, cum tale statutū non valeat etiam in foro sæculari, ex quo nutrit peccatum, de quo est tex. in c. fi. vbi dicit̄, φ nulla præscriptio procedit cum mala fide, de quo per Bart. in l. sequitur. §. si viā. ff. de vsuca. & in l. omnes populi. ff. de iust. & iu. & per Doc. in d. c. fi. & per Bal. in l. j. & 2. C. de ser. & aqua. & no. in regu. malæ fidei possessor. j. eod. libr. & plenè per Pet. de Anchara. in ca. super eodem libro in sua repetitio. Secundò tene menti limitationem ad c. constitutus. s̄. de in integ. restit. quia licèt quando leges, vel statuta iniecerunt vires in laicum ante clericatum, debeant seruari etiam post clericatum, vt ibi dicit & no. Io. And. in regula sine culpa. j. eo. titu. tamen illud procedit, nisi statuta, vel leges inducant peccatum, vt in prędictis vel alijs similibus casibus, quia tunc omni casu debent seruari canones & nō leges vt s̄. Et refert hic Lap. & Domi. & Host. in d. ver. cum quæritur. & sequenti, tenere φ si laici litigant coram ecclesiastico de re temporali, quia prorogauerunt iurisdictionem in eum, φ nisi sit actum, vt debeat iudicari fm leges, iudicabit fm canones. Idem videtur tenere Archid. 8. dist. quæ est contra super. j. glo. & Spec. in tit. de sententia. §. qualiter. ver. Item pone. quod intelligit hic Domi. quo ad ordinatoria litis, & ita procedit gl. in d. c. φ clericis. & no. Ioan. And. in additio. Spec. in tit. de consti. Sed quantum ad decisoria debent seruari leges, quibus ligantur ipsi litigantes fm no. per Inno. in rubrica. s̄. de consuetu. facit. l. 2. C. quemadmo. testam. aperi. vbi quātum ad ordinatoria litis semper debet attendi consuetudo loci curiæ vbi iudicium agitatur. In glo. in ver. superiores. in fi. facit clem. pastoralis. in fi. de re iudi. ex quo ad episcopum superior est Metropolitanus. 34. distin. c. j. in fi. fm Arch. dicentem φ licèt Metropolitanus non possit remouere eum ab administratione, vel episcopatu, tamen excommunicare, & suspendere potest, vt not. in c. j. s̄. de offic. ordi. & per hunc tex. & in c. ex litteris. s̄. de iure patro. concludit hic Ioan. And. φ si inferior recusat facta, φ debeat ad superiorem eius recurri, vt illum cogat, & puniat. de quo hic per Pet. de Ancha.

ADDITIO.

a Nico. Superan. Mala fides impedit. Adde Docto. in regula possessor. de re. iur. lib. 6.
Vinc. God. Mala fides ne dum impedit, sed ante interrumpit præscriptionem actionis. Ruy. consi. 170. nu. 32. lib. j.

De præscriptionibus. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Præscriptionem allegans debet illam probare, & omnes eius qualitates, quæ sunt ad illam necessariæ.*

2 *Bona fides præsumitur etiam in non habente titulum.*

3 *Possessionem ex titulo non est necessarium iustificare in præscriptione tanti temporis, de cuius memoria non existit contrarium.*

4 *Decimarū appellatione oēs decimæ cōtinentur, & nō ipsa quarta decimarū.*

5 *Præscriptionem probare volens debet probare tātum se legitimè præscripsisse, licèt non dicat per 40. vel 30. annos.*

6 *Præscriptio qualis currat in rebus patrimonialibus clericorum.*

7 *Titulus requiritur in præscriptione, quando ius commune est contra præscribentem, & fundat intentionem agentis.*

8 *Titulus an requiratur in præscriptione, vel an sufficiat bona fides. vide distinctionem nu. 9. 10. & 11.*

12 *Consuetudo an sit necessariò alleganda, & probanda.*

13 *Titulus in præscriptione sufficit, si sit verus, & iustus. Quid si sit causatus ab errore facti probabili.*

14 *Exceptio in fine posita debet adaptari, cui adaptari potest.*

15 *Præscriptio tanti temporis, cuius memoria non existit, qualiter probari potest per testes.*

16 *Testes autem cuius ætatis esse debent.*

17 *Probatio facta per testes memoriam extare, præfertur probationi memoriam non extare.*

CAP. I.

Episcopum qui. Nota primò ibi ab eo repetis, arg. quòd vbi agitur de re possessa per prælatum, potest dirigi libellus contra ipsum prelatum licèt nomine ecclesiæ non expresso. Qualiter autem debeat agi, vide no. in c. ex literis. s̄. de probat. & in c. litteræ. de dilatio. † Nota primò ibi, & probare. & ita
1 alle-

allegatur, quòd excipiens a præſcriptione videtur non ſolum illam probare, ſed etiam omnes alias qualitates ad illam neceſſarias, vt eſt bona fides, & titulus, eo caſu quo requirit. qui ergo præſcriptionem allegat, eam probare debet ut hic, & c. veniens. & c. auditis. ſ. eo. titu. Et idem in conſuetudine, vt qui eam allegat probare teneatur, vt in c. cum dilectus. ſ. de conſuetu. & an publicatis atteſtationibus ſuper poſſeſſione poſſit poſtea probari titulus per teſtes, Ioan. Andr. remittit ſe ad nota. per eum in cap. fraternitatis. ſuprà de teſtibus. in 4. quæſt. de quo ibi plenè notatur & Ioan. Andr. concludit ibi, quòd non, quando articulus fuit formatus ſuper præſcriptione, ſe-
2 cus ſi ſuper poſſeſſione tantum, vt hic refert Domi. † Secundò no. quia uidetur probare iſte tex. quòd etiam in non habente titulum præſumitur bona fides. facit glo. in l. ſi quis emptionis. C. de præſcrip. 30. annorum, de quo per Barto. & Imo. in l. Cælſus. ff. de vſucap. & per gloſ. & Docto. in c. ſi diligenti. ſ. eod. & per Innocen. in c. 2. ſ. de reſtitu. in integ. Secundò te-
a ne menti, quòd regulariter de iure canonico in [a] præſcriptione non requiritur titulus, ſed ſufficit poſſeſſio cum bona fide niſi in duobus caſibus hic expreſſis, ſcilicet quando ius commune, vel præſcriptio facit contra poſſidentem, de quo j. in gl.
3 † Vltimò tene menti, quòd in præſcriptione tanti temporis, in cuius contrarium non extat memoria, non requiritur, quòd iuſtificetur poſ. ex titulo, licèt ius commune, vel præſcriptio ſit contra præſcribentem, & ſic non requiritur, quòd allegetur, vel probetur titulus, quia præſumitur titulus ex tanto tempore, argumentum. l. cum de in rem verſo. ff. de vſuris. & erit titulus pro ſuo, vt in l. j. & 4. ff. pro ſuo, ſecundum Archidiac. & Ioan. And. & vide per eum in c. cum apoſtolica. ſ. de his quæ fiunt a prælato, de quo etiam notabiliter per Rotam in deciſi. 259. quæ incipit, Item ſi rector. & vide aliàs notabiliter text. in c. ſuper quibuſdam. ſ. de verbo. ſignifi. vbi etiam iura reſeruata Principi poſſunt præſcribi per priuatum per præſcriptionem tanti temporis, in cuius contrarium non extat memoria, quòd tamen limita in procuratione, quæ eſt debita ratione viſitationis, quia contra illam non curreret præſcriptio, etiam ſi eſſet tanti temporis, in cuius contrarium non eſſet memoria, vt in c. cum ex officij. ſ. de præſcrip. & ibi per do. Nic. in prin.
4 vbi ita notabiliter limitat text. hic. † In glo. 3. in fi. no. ex glo. ſecundum Domi. quòd appellatione decimarum propriè omnes decimæ compræhendnntur, non autem ipſa quarta decimarum, quod nota pro ſtatutis & priuilegijs, in quibus verba debent intelligi propriè vt in c. in noſtra. de iniurijs. & in c.
5 porrò de priuileg. † In glo. in verbo legitimè. in principio, nota iuncto tex. quòd volenti probare præſcriptionem ſufficit allegare, quòd legitimè præſcripſit, licèt non dicat per 40. annos. Nam hoc ſubintelligitur, vt hic in glo. tenuit Innocē. & Ioan. And. in d. c. fraternitatis. In eadem glo. in fi. Quid autem ſi eccleſia præſcribit contra laicum. Ioan. Mona. hic dicit, quòd ſufficit ſpatium 30. annorum. Idem voluit gloſ. in c. illud. ſ. eod. titu. Sed Ioan. Andr. ibi tenet, quòd ſufficiat ſpatium decem annorum. & idem tenuit in regula qui ad agendum. j. eod. lib. dicens, quòd eccleſia præſcribit rem priuati vt priuatus, ſcilicet per tempus decem vel 20. annorum. Et idem Hoſtien. in ſumma in titu. de præſcript. §. requiritur. ver. nunquid requiritur. & gloſ. in Authen. de eccleſiaſticis titulis. §. pro temporalibus, & in authen. quas actiones. C. de ſacroſanc. eccle. & ibi Barto. & Bald. & Ioan. de Fant. hic dicens prædicta procedere in præſcriptione decem, vel 20. annorum, quia ius canonicum nihil de ea immutat, & de ipſa non loquitur hic. Sed in præſcriptione, in qua non requiritur titulus, ſed ſufficeret bona fides, tunc procedat opin. Ioan. Monac. hic, vt requiratur ſpatium 30. annorum, vt in d. l. ſi quis emptionis, quia iſtud idem tempus etiam requiritur inter laicos, & ita videtur velle Imo. in dicto c. illud. Et per eandem rationem in præſcriptionibus iurium incorporalium & ſeruitutis, & vſusfructus & ſimilium dicendum eſt, quòd eccleſia præſcribat contra priuatos ſicut priuatus contra priuatum, de quo per Barto. in l. j. ff. de itinere actuque priuato. & in l. ſeruitutes, & ibi per glo. ff. de ſeruitutibus. & Bald. in l. 2. C. de ſeruitutibus. & vi-
6 de notabiliter per Innocen. in c. cum dilectus. ad fi. ſ. de con-
b ſuetudi. per Dyn. in regula poſſeſſor. j. eod. libro. † Sed quæritur, quanto tempore præſcribatur in rebus [b] patrimonialib. clericorum. dic quòd ſicut præſcribitur contra priuatum, ita & contra bona patrimonialia clerici. & ita voluit glo. notabilis & ſingularis, 16. q. 4. poſſeſſores. facit glo. in c. quamquam. j. de cenſibus. quia bona clericorum in hoc non gaudent eodem priuilegio cum bonis eccleſiæ. & ita tenet Do. Anto. & Do. Nico. in d. c. ſi diligenti. & ibi plenè per eum in fi. Quid autem ſi laicus habet rem communem cum eccleſia. per Do. Nico. in d. c. de quarta. in 8. colum. & facit l. ſi communem. ff. quemadmodum ſeruitus. & per Innocen. in c. cum dilecti. ad finem. de conſuetu. & per glo. in c. j. de iurepatrona. in 6. & plenè per Do. Nico. in c. eccleſia. de conſtitutio. in 4. colum. In
7 glo. magna in princip. tene menti totam hanc glo. ordin. † In eadem gloſ. ibi conclude ergo &c. no. ſingu. limitationem ad hunc tex. vt tunc requiratur titulus, quando ius commune eſt contra præſcribentem, & fundat intentionem agentis, ſecus ſi eſſet contra præſcribentem, tamen non fundat intentionem agentis, ſicut aliàs voluit glo. in ſimili, in c. ad decimas. ſ. de reſtitu. ſpoliato. & idem tenet hic Archidia. & Ioan. And. adducens no. per eum in c. conquerente. ſ. de offi. ordin. in glo. per hoc, ver. & ſunt hæc vera. & ita tranſeunt hic Docto. Pro quo facit text. hic in princip. loquens de eo, cuius intentio eſt fundata de iure communi. Sed tex. hic in medio, & in fine facit contra, & contra hanc gloſ. vbi generaliter diſponit, quod vbi ius commune eſt contra præſcribentem, vel præſumptio eſt contra ipſum, non ſufficit bona fides, ſed requiritur titulus. Pro quo etiam facit ratio, quia ſi ſola præſumptio ſufficit, vt requiratur titulus, vt hic, fortius debet requiri, quando ius commune eſt contra præſcribentem, licèt non fundet intentionem agentis. Ideo autem requiritur titulus, quando ius commune eſt contra poſſidentem, quia eſt præſumptio malæ fidei, vt in regula qui contra. j. eo. lib. cum quilibet præſumatur ſcire iura, vt l. leges ſacratiſſimæ. C. de legibus. quæ ratio pariter locum habet, licèt ius commune non fundet intentionem agentis, & per has rationes tenuit Do. Nico. contra hanc glo. in d. c. ſi diligenti. circa fi. & facit, quod not. in d. c. ad decimas.
8 † In ea. glo. in fi. conclude tres caſus principales, ſi quæratur, an in præſcriptionibus requiratur titulus, vel ſufficiat bona fides. Et primò quòd aliquando ius commune facit contra præſcribentem, & tunc requiritur titulus, & bona fides: vt hic, quæ bona fides non præſumeretur, niſi fiat fides de titulo. & hoc in eo, qui incæpit præſcribere. Sed in eius ſucceſſore præſumitur bona fides etiam non facta fide de titulo, maximè ſi non agat, ſed excipiat, & credebat prædeceſſorem iuſtum titulum habuiſſe, ſecundum Lap. dicentem, quòd bona, vel mala fides prædeceſſoris non nocet, nec prodeſt ſucceſſori, ſed bene noceret, & prodeſſet malus vel bonus titulus, vt notatur in regula, cum quis. & in regula is qui. j. eo. lib. Sed prædicta limita primo in præſcriptione tanti temporis, in cuius con-
c trarium non eſt memoria [c] quo caſu non requiritur titulus etiam in præſcribente contra ius commune, vt hic in tex. Secundò limita, quando tractatur de præſcribendo in actu, qui ſimul cum præſcriptione creatur, vt no. in c. generali. in gloſ. in ver. antiqua. ſ. de electio. eo. lib. Tertiò limita, quando ius commune non improbat, ſeu non iuſtificat poſſeſſionem præſcribentis, licèt ius commune facit contra præſcribentem, vt in c. cum eccleſia. ſ. de cauſa poſſeſſionis, ſecundum Do. Anto.
9 in d. c. ſi diligenti, cum iſtis caſibus non requiratur titulus. † Secundò caſu, quando agitur de præſcriptione contra ius priuati, eo caſu quo ius commune non reſiſtit præſcribenti, ſed ſuper re, vel iure quo pariter eſt capax præſcribens, ſicut & impugnans præſcriptionem, & tunc aut contra præſcribentem non eſt præſumptio, & ſufficit bona fides, & eo ipſo quòd quis poſſidet, præſumitur in dubio poſſeſſio iuſta, vt 9. q. 3. conqueſtus. & præſcribens non habet probare titulum. facit l. venditor. §. ſi conſtat. ff. communia prædiorum. & voluit Innocen. in d. c. ſi diligenti. Sed ſi contra præſcribentem eſt præſumptio, tunc requiritur non ſolum bona fides, quæ non præſumitur, ex quo eſt præſumptio in contrarium, ſed etiam titulus, vt hic. & dicitur præſumptio eſſe contra præſcribentem, putà in caſu dicti c. ſi diligenti. vel quando quis ſuper eadem re obtinuit ſententiam contra alterum, quia licèt talis ſententia non facit præiudicium tertio quo ad petitorium, tamen facit quo ad poſſeſſorium,

ADDITIONES.

a Nico. Supe. In præſcriptione non requiritur titulus. Adde glo. & Doct. in c. Apoſtolicæ. de do. Docto. in c. ſi diligenti. & in c. fi. de præſcrip. in antiquis. Doct. in c. dudum. de deci.
Vin. Go. Quòd præſcriptio 30. annorum habeat vim priuilegij nec requiratur titulus, ſcribit. Ruy. conſi. 3. nu. 17. lib. j.
b Nico. Supe. In rebus patrimonialibus clericorum. Adde Doct. in c. de quarta. de præſcrip. Abb. in c. j. de conſue.
c Vin. God. Quando præſcriptio illa, cuius initij memoria non ſit in cōtrarium ſufficiat, Ruy. conſi. 28, nu. 14. lib. j.

ſeſſorium.& ſic contra poſſidentem,vt in c.cum ſuper.ſ. de re iudi.ſecundum Ioan.And.Et idem in prælatis, qui exigunt ſeruitia a ſubditis, quia præſumitur, ꝙ ſubditi præſtent potius ex timore quàm ex debito. & ideo præſcriptio non procedit. .j.q. j. nullus. 10. q.3.quia cognouimus.Et idem quando datum vel ſeruitium præſumitur ex charitate, vel vrbanitate præſtitum, vt putà ſi Epiſcopus multis vicibus recipit alium epiſcopum,vel miles militem ad aliqua ſeruitia ſecundum Ioan.An. hic & in dicto c. cum eccleſia . ſuper gloſ. caute. & ita poteſt
10 intelligi tex. hic. † Aliquando eſt præſumptio contra præſcribentem,& contra impugnantem præſcriptionem,& tunc debet attendi fortior præſumptio,quæ tollit aliam præſumptionem magis debilem, vt l. Diuus. ff. de in integ.reſtit. & ſi fortior præſumptio eſt contra præſcribentem requiritur titulus, aliàs ſecus.putà in Epiſcopo prçſcribente iura epiſcopalia ſuç diœceſis contra priuilegiatum, vt no. in c. cum dilecta. ſ.de confirma. vti. in fi. ſecundum Ioan. And. Si verò contra præſcribentem ius priuati non eſt præſumptio tunc in præſcriptione iurium incorporalium, vt ſeruitutis, vel libertatis non eſt neceſſarius titulus,ſed ſufficit bona fides cum patientia aduerſarij vt in l. ſi quis diuturno. ff.ſi ſeruitus ven. Et in iſtis incorporalibus non præſumitur bona fides, niſi probetur probabilis error ſecundum Bald. in d. l. 2. & Barto. in d.l.j. & per Do. Anto. & Imo. in dicto c. ſi diligenti . Quod tamen limita primò in vſufructu præſcribendo, quia licèt ſit ius incorporale, & ſic quædam ſeruitus in rebus alienis, vt in l. j. & 2. ff. de vſufru.tamen ad præſcribendum requiritur titulus in præſcriptione 10. vel 20. annorum,vt l. fi.C.de præſcrip.longi temporis. Et ratio eſt, quia vſusfruc. eſt pars dominij, vt in l. 4. ff. de vſufru. Ideo titulus requiritur ſicut in præſcribendo dominio vt per Dy.in d. regula poſſeſſor. † Secundò limita, quia quan-
11 do contra eccleſiam præſcribitur in iuribus incorporalibus licèt non requiratur titulus, tamen requiritur ſpatium 40. annorum, vt in c. illud. & c.de quarta.& ita ſequitur ibi Do.Nico. in 10. & 11. colum.Et vide glo.in l.luminibus. ff. de ſeruitu. vrbanorum prædiorum.Si verò agitur de prçſcriptione rerum corporalium immobilium, tunc in præſcriptione 30. vel 40. annorum non requiritur titulus, ſed ſufficit bona fides, vt dicto c. de quarta. & c. ad aures. ſ. eo. titu. & præſumitur bona fides in poſſidente,ſiue agat, ſiue excipiat de præſcriptione ſecundum Lap. & facit quod no. Barto.in l. fin. C. vnde vi. non tamen procederet dicta præſcriptio cum mala fide, vt in d. c. fi. quod tamen limitat Lapus, quando præſcribens habet ius commune pro ſe,vt ſi præſcribat contra ſubditum priuilegiatum quo caſu præſcribens habet ius commune pro titulo, & procedit præſcriptio etiam cum mala fide,vt notat Ioan.And. in dicto c.cum dilecta.ſuper verbo præſcrip. & ſuper verbo in ſua diçce.quo caſu præſcribitur ſpatio 30. annorum etiam contra eccleſiam ſecundum Hoſti.in c.cum acceſſiſſent.ſ.de conſtitu.in glo.vlti.in fi.dicens ita intelligendum c.Sanctorum.ſ. eo. ſecundum Lap. Sed in hoc Pet. de Anchara. contra, quia nulla præſcriptio procedit cum mala fide, vt in dicto c. fi. de quo tamen per Docto. ibi, & in dicto c. Sanctorum . Si verò agitur de præſcriptione longi temporis decem, vel 20. anno-
a rum,& requiritur bona fides,[a] quæ an in dubio præſumatur in ipſo poſſidente no. in dicto c. ſi diligenti. Item etiam requiritur titulus verus, vel putatiuus, de quo j. in glo. & hoc procedit tam de iure ciuili quàm canonico, cum ius canonicum nihil de tali præſcriptione immutet ſecundum Ioan.de Fan.hic. licèt Dyn. in regula poſſeſſor. j. eo. lib. aliud velit, & malè,& ita tenet domi.Nico.in dicto c. de quarta. in fi. & in 7. colum.
12 † Qui autem ſit in conſuetudine,tenet hic Archid. quòd non ſit neceſſe probare, vel allegare titulum, etiam ſi poſſeſſio ſit contra ius commune, ſed ſufficit vſus cum præſcriptione, de quo etiam per eum in dicto c.quia cognouimus. & 18. q.3.ſeruitium.& per Ioan.And.in c.cum olim.ſ.eo.& in c.fi.ſ.de conſuetudi. & ibi de differentia, quæ eſt inter conſuetudinem, & præſcriptionem,& per Bald.in d. authen.quas actiones.Et vide etiam hic per Archidia.quid ſi poſſeſſio contra ius commune allegatur per aliquem non ad præſcriptionem, vel conſuetudinem cauſandam,ſed ad hoc,vt ſua electio confirmetur, vt ſi dicat ſe eſſe in poſſeſſione iuris eligendi contra illum, pro quo facit ius commune,& ideo petit ſuam electionem confirmari, an ſit neceſſe quod de bona fide probetur. & concludit quod non,vt etiam tenuit Innocen.in dicto c.2,de quo ibi per
13 Doctores. † In glo. in verbo cauſam.in fi.conclude,ꝙ ſufficiat ad prçſcriptionem titulus verus, & iuſtus. Et idem ſi ſit putatiuus cauſatus ab errore facti probabili,vt in c.auditis.ſ.eo.ſecus ſi ſit cauſatus ab errore iuris, in c. dudum.ſ. de decimis. & in l.nunquam.ff. de vſucapio. Et an error iuris habeat cauſare iuſtum titulum, quãdo eſt admixtus cum errore facti. vide per Barto.in l. ſi vir vxori. ff. de vſucap. pro donato. & de his omnibus per gloſ. & Docto. in d.c. de quarta. & c.ſi diligenti. & per Rotam in ſua deciſi.471.quç incipit, Item ꝙ ſi appareat. & per domi. Pet. in ſuo tractatu canonicç epiſcopalis, in 3. char-
14 ta, in princi.† In glo. in verbo, niſi in fi. Nota primo, ꝙ vbi exceptio in fine poſita non poteſt de iure adaptari, niſi ad alterum tantum, debet ſolum intelligi de illo caſu, cui adaptari poteſt. Secundò nota ex glo. iuncto tex. ꝙ etiam in præſcriptio-
b ne[b] tanti temporis, in cuius contrarium non extat memoria, requiritur bona fides, facit quod no. Ioan. And. in c. vigilanti.
15 ſ.eo.titu. licèt Pet. de Anchara. hic aliud velit. † In glo. fi. ibi dicunt teſtes, tene menti gloſſam ordinariam ponentem practicam qualiter præſcriptio tanti temporis in cuius contrarium non extat memoria, poſſit probari per teſtes, & vide notabiliter per Bald. in authen. quas actiones. circa finem. C.de ſacroſan.eccle. Per inſtrumenta autem non videtur poſſe probari hæc cõis opinio vel negatiua, cũ non ſit res, de qua poſſit confici inſtrumentum, licèt quandoque ſecus ſit in negatiua præcoarctata vt no. per Ioan.And.in c.bonæ el j.ſ.de poſtula.prçla. Sed ipſius contrarium cum ſit actus affirmatiuus, bene recipit probationem per inſtrumentum, per quod poterit patere memoria contrarij actus, ſecundum Ioan. And. de quo per glo.& Do. Nico. in c. cum nobis olim. ſ. eodem titu. in 3. co-
16 lum.† Sed quçrit hic Lapus, cuius çtatis debeant eſſe teſtes. dicit ꝙ quinquaginta quatuor annorum, vel ſaltem tanti temporis vltra 40. annos, ꝙ fuerint doli capaces tunc, cum cçperunt videre poſſidere, ſecundum gloſſam notabi.37. diſtin. relatum & in l. 3. §. lege Iulia. ff.de teſtibus, vt ſic ſaltem probent poſſeſſionem 40. annorum, & præſcriptionem de viſu non ſufficeret de auditu niſi a 40. annis ſupra, vt hic & facit c. licet ex quadam in fi.ſ.de teſtib.ſecundum Lap.& vide per Pau.in clemen.vt profeſſores.de regularib.& per Specu. in titu. de probatio.verſi.illud autem & ſequenti,& per Innocen.& Docto. in dicto c.cum nobis.ſ.eo.& in dicto c.veniens. & per Bald.in
17 dicta authen. quas actiones . † In eadem glo. in fi. tene menti ex glo.quòd probatio per teſtes memoriam extare prçfertur probationi memoriam non extare, quia magis creditur affirmantibus quàm negantibus, quod videtur eſſe contra doctrinam Bal. in l. cum hi. §.in cauſa. ff. de tranſactioni.vbi voluit, quòd quando negatiua eſt coarctata, ita credatur teſtibus negantibus, ſicut affirmantibus. Pro quo gloſ. notabi.81. diſtin. clerici.poſſet fortè dici, quòd ita credatur, ſed quòd cçteris paribus prçferantur affirmantes, & ita ſit gloſ. notabi.hic de cuius materia vide per Specu.in dicto §.verſi.vltimò quçritur vſque ad finem, & hic per Lap. concludentem, quòd ſi Epiſcopus, a quo petuntur decimç, quas poſſidet in aliena diçceſi allega.prçſcriptionem 40. annorum, tunc debet de iure ſuo probare, aliàs obtinebit petens etiam ſi nihil probet, qui.& ſi ipſe allegans prçſcriptionem probet de iure ſuo, tunc transfertur onus probandi in actorem, quem oportebit probare, quòd
c ſaltem ſemel fuit in poſſeſſione decimarum [c]ſeu decimç fuerunt ſolutç intra 40. annos,& ſi epiſcopus talis allegat prçſcriptionem tanti temporis, in cuius contrarium non extat memoria. & tũc ſufficit eidem probare communem opinionem & famam iuxta no. hic in gloſ. & in Specu. in dicto §. j. in fi. aliàs obtinebit petens etiam ſi nihil probet, vt ſ. ſed probata cõmuni opinione vel fama transfertur onus probandi in actorem, & ſufficit probare ſaltem ſemel fuiſſe in poſſeſſione decimarum, ſeu decimas fuiſſe ſolutas intra tempus, de quo non extat memoria in contrarium ſecundum ipſum Lap. & vide plenè per Ioan.And.in regula ſine culpa.j.eo.lib.

ADDITIONES.

a Vinç. Gode. Nota, quòd præſcriptio ſine bona fide currere non poteſt. Ruy. conſi.150.nu.13.lib.4.

b Nic.Supe. In præſcriptione tanti temporis. Adde quòd idem operatur quod priuilegium ſecundum Ioan.Mona.in c.2.de præben.lib.6.& alleg.ad hoc c. ſuper quibuſdam, de verb. ſigni.

c Vin.God.Adde ꝙ præſcriptio decimarum cùm ſtricti iuris ſit, nequaquam extendi debet. Ruy conſi.142.nu.10 lib.5.

SVMMARIVM.

1 *Bonorum appellatione an contineantur tam mobilia, quàm immobilia.*
2 *Ipſo iure hoc verbum comprehendit priuationem rei abſque ſententia.*
3 *Legum humanarum appellatione veniunt leges ciuiles, ſed appellatione legum diuinarum veniunt leges eccleſiaſticæ.*
4 *Feudum vaſalli propter delictum indiſtinctè reuertitur ad dominum.*

Præſcri-

5 Præſcriptio qualis currat contra eccleſiam, in bonis, quæ ſunt eccleſiæ, quo ad directum, vel vtile dominium. nu. 6.
7 Eccleſia Romana gaudet priuilegio centum annorum in præſcriptione, excepto vno caſu, vt hic.
8 Memoria hominis qualiter poßit damnari poſt mortem propter delictum.

C A P. II.

1 SI qui exigentibus. † Nota primò ibi bonis, quia intelligitur etiam de mobilibus vt in l. bonorum. ff. de verbo. ſigni. & in c. relatum. el 2. ſ. de teſta. & ita tenet hic Ioan. And. Sed quidam contra, vt ſolum intelligatur de immobilibus, prout intelligit glo. 2. hic quia loquitur de feudo. Item iſta mobilia ſunt res, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, & nō præſumuntur durare vltra triennium, ſecundum glo. in l. j. C. ſi aduerſus vſucap. Ergo iſte tex. loquens de præſcriptione 40. vel centum annorum in eis locum non habet, ſed debet adaptari ad immobilia. & ſic ad ea, quæ plurimum accidunt, vt in l. nam ad ea. ff. de legi. Sed Domi. hic ſequitur primam partem quia glo. hic non negat, quin iſte tex. locum habeat in alijs bonis. Et quia etiam ſunt quædam mobilia, quæ durare poſſunt per illud tempus, ergo & in illis locum habeat iſte text. Et ex his nota caſum, in quo etiam in bonis mobilibus contra eccleſiam non currit minor præſcriptio 40. annorum, de quo in c. j. ſ. de reſtit. in integ. & in authen. quas actiones. C. de ſacroſan.
2 eccle. & per do. Nico. in d. c. de quarta. † Secundo no. ibi per
a ſententiam, vel ipſo iure, quod verbum [a], ipſo iure, includit priuationem rei abſque alia ſententia. facit c. j. & ibi glo. ſ. de reſcrip. eo. lib. & idem ſi diceretur ipſo facto vt in c. ſciant. ſ. de elect. eo. lib. omni tamen caſu requiritur ſententia declaratoria, vt in c. cum ſecundum. j. de hæreticis. & in c. pro humani j. de homicidio. eo. lib. & l. eius qui delatorem. ff. de iure fiſci. & tenet hic Ioan. And. dicens, quòd realis executio, de qua hic, fieri poteſt in bonis, in quibus quis eſt priuatus ipſo iure, abſque eo quòd procedat ſententia priuatiua, ſed declaratiua eſt neceſſaria, vt ſ. & vide in l. raptores. C. de epiſco. & cleri. Tertio no. quòd iuri executiuo quæſito per ſententiam hominis, vel ipſo iure, præſcribitur per tantum tempus, quantum præſcribitur ipſi principali actioni, de quo hic per Pet. de Ancha. & per Docto. in l. ſicut. C. de præſcrip. 30. annorum. & vide per
3 glo. in l. j. C. ſi aduerſus tranſact. † Vltimò no. quòd appellatione legum humanarum veniūt leges ciuiles, & Imperatorum, ſed appellatione diuinarum veniunt eccleſiaſticæ, ſecundum Archidia. de quo 3. q. 5. quia ſuſpecti. & 8. diſtin. quo iure. imò leges dicuntur ſacratiſſimæ, vt l. leges ſacratiſſimæ. C. de legibus. & fuerūt diuinitus per ora principum promulgatæ. 16. q. 3. nemo. Et ad prædicta vide tex. & glo. notabi. in c. 2. j. de pri-
4 uile. † In glo. 2. in fi. no. iuncto tex. quòd feudum vaſalli propter delictum indiſtinctè reuertitur ad dominum, de quo per
b Ioan. And. in c. 2. in fi. ſ. de feudis. Delictum ergo patris [b] nocet filijs in feudalibus. Quid autem in rebus emphiteuticis vide per Barto. in l. 3. ff. de interdict. & relega. & in l. ſi mihi & Titio. ff. de verbo. obliga. & quod no. in c. vrgentis. ſ. de hæreti. & in d. c. cum ſecundum. In glo. in ver. ipſo iure. in princ. idem Ioan. Mona. & Archidia. & ita videtur hic reſidere Ioan. And. In gloſ. in verbo videantur in fi. omnes ergo leges diſponentes contrarium ſunt correctę, de quibus hic plenè per Io. And. & per glo. & Barto. in l. in omnibus. hic alleg. vbi ponit quantum tempus requiratur in præſcribendo contra fiſcum in bo-
5 nis incorporatis vel incorporandis. † Si verò quæritur de præſcribendo contra eccleſiam in bonis, quæ ſunt eccleſię quo ad vtile, vel directum dominum, & non currit minor præſcriptio 40. annorum, vt in d. c. de quarta. & hoc niſi in caſu, de quo per Lap. ſ. c. proxi. & per Hoſtiē. ſ. de conſtitutio. cum acceſſiſſent. Sed de bonis, de quibus quis eſt priuatus ipſo iure, vel per ſententiam apprehēdendis, vel occupandis, & ſi talia bona tenebantur ab eccleſia, requiritur tunc ad præſcribendum contra eccleſiam tempus, de quo hic in tex. & iura ciuilia in contrarium loquentia ſunt correcta. Si verò dicta bona non tenebantur ab ipſa eccleſia tunc habent locum iura ciuilia, ex quo iſto caſu non reperiuntur correcta. & ideo ſi ſtatutum, vel conſuetudo loci diſponeret, quòd bona committentis homicidium, vel delictum deuoluantur ad eccleſiam ipſo iure. & tunc cum iſta bona non teneantur ab eccleſia, non habebit locum iſte tex. nec alij canones cum iſtis caſibus non loquantur, ſed habent locum iura ciuilia. ex quo iſto caſu non reperiuntur correcta. argu. ſ. de elect. cum expediat. eo. lib. Nec ob. dictū c. de quarta, vbi generaliter dicitur, quòd non currit minor præſcriptio 40. annorum contra eccleſiam. quia ibi loquitur, quando quis vult præſcribere rem eccleſiæ ſemel incorporatam ipſi eccleſiæ. ſecus in rebus laicorum, quæ propter delictum transferuntur in ipſam eccleſiam, quia cum iura canonica de his expreſsè non diſponant, & lex ciuilis de hoc ſpecificè diſponat. Ergo ipſa ſeruari debet ſecundum no. in c. licet ex ſuſcepto. ſ. de foro competen. & ſic non ob. c. eccleſia. ſ. de conſtitu. & ideo eſt quòd iſte text. non dixit indefinitè & generaliter de omnibus bonis, ſed tantum de bonis, quæ tenentur ab eccleſia. Imò poſſet dici, quòd prædicta procedant, quando lex ciuilis priuaret laicum propter delictum etiam bonis, quę tenet ab eccleſia ratione vtilis dominij, quia poteſt lex ciuilis apponere conditionem, quam vult in pęna a ſe impoſita ipſis laicis, vt no. in c. cum dilectus. ſ. de dona. Contraria verò loquuntur in bonis, vel iuribus pręſcriptione quęrendis contra eccleſiam ſecundum Domi. & facit quod notabiliter voluit Bal. in
6 l. ſi quis curialis. C. de epiſco. & cleri. † Sed in contrarium facit quod tenet glo. hic volens quòd omnes pręſcriptiones ciuiles reſpicientes eccleſiam ſint correctę inquantum diſponant de minori tempore 40. annorum, ſicut eſt etiam in caſibus notatis per gl. in dicta l. in omnibus. in quibus fuerat hoc ſtatutum per ipſas leges. & ſic poterant conditionem apponere, vt eis placuit, & illa non erant bona, quę tenerentur ab eccleſia & tamen glo. hic voluit, quòd etiam in his habeat locum iſte tex. Ad idem etiam facit textus hic in fine vbi hęretici priuantur bonis, vt non habeat locum minor pręſcriptio 40. annorum. & tamen illa bona non tenebantur ab eccleſia. & hanc partem videtur tenere do. Nic. in dicto c. cum nobis. in 4. colum. quatenus bona venirent publicanda eccleſię, vt ſemper requiratur pręſcriptio 40. annorum. ſed quatenus venirēt publicanda fiſco iudicis ſęcularis habeant locum pręſcriptiones legales, & ita debet intelligi dictum Bar. in l. 2. C. de apoſtatis. & facit gloſ. in l. Manicheos. C. de hereticis. Sed certè ſatis remanent contraria ſupradicta, quòd inducatur legum correctio vltra quam hic expreſsè reperiatur ſtatutum, loquitur enim hic in bonis, quę tenentur ab eccleſia, & non in alijs. ideo poſſet fortè dici, quòd in illis caſibus, in quibus eſt diſpoſitum per canones, vt ex aliquo delicto bona laicorum transferantur in eccleſiam, procedat tex. hic. Sed in caſibus vbi hoc tantum eſt diſpoſitum per leges, vel ſtatuta laicorum. & tunc in his habeāt locum pręſcriptiones legales per ea, quę habentur in dicto c. cum dilectus. & per Bald. in l. omni nouatione. C. de ſacroſan. eccle. In gloſ. in ver. completa. ibi vacationum ſiue verè, ſiue interpretatiuè vacent vt in c. j. ſ. eo. ſecundum Archi. & Ioan.
7 And. † In gloſ. in verbo hoc caſu. eſt ergo ſpeciale iſto caſu, in alijs verò ſola eccleſia Romana gaudet priuilegio centum annorum, de quo in dicto c. cum nobis. & ibi per do. Nico. & vide per glo. & Ioan. And. in c. dilectus. ſ. de capel. mona. & hic per Archidiac. ponentem, quę dicatur eccleſia Romana. & an patrimonium beati Petri gaudeat pręſcriptione centum annorum, vt hic per Ioan. And. & per Bald. in dicta authen. quas actiones. & ibi notabiliter per eum. Sed quęritur quid de monaſterijs exemptis, quę immediatè ſubſunt Papę. tenuit Arch.
c 16. q. 4. volumus. quòd ad hoc priuilegium [c] pręſcriptionis centum annorum non dicuntur res eccleſię Romanę, & ita ſequitur Bald. in dicta authen. quas actiones. de quo vide in dicto c. dilectus. in fi. & in c. fundamenta. ſ. de elect. eo. lib. circa princ. In gloſ. in verbo tunc, in fi. conclude, quòd tex. hic locum habeat, quando poſt pręſcriptionem completam eſt detectum de hęreſi. ſi autem ante detectam pręſcriptionem fuiſſent detecti hęretici, & probatum illos fuiſſe hęreticos, licèt tūc non fuiſſet pronunciatum, non haberet locum tex. hic, ſi cum poſ-

ſeſſo-

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Verbum, ipſo iure. Adde tex. cum glo. in c quicunque. de hære. lib. 6. glo. in regula in pęnis. de re. iur. lib. 6. glo. in cle. j. de vi. & hone. cleri. Doc. in c. ſi diligenti. de foro comp. Bal. in auth. habita. C. ne filius pro patre.
Vin. God. Ipſo iure, ideſt ſtatim. Iaſ. in §. rurſus. nu. 17. Inſt. de act. & ipſo iure & ipſo facto idem important. Barto. & Alex. in l. j. ff. de his qui not. infam.

b Nico. Supe. Delictum ergo patris. Adde caſus in quibus pater punitur ob delictum filij & filius punitur ob delictum patris, vide Inno. in c. quod autem. de ſenten. excom. Archid. & Ioan. de Fan. in glo. ſummæ. Ioan. de Ana. in c. 2. de delic. pu. Bal. in l. 3. C. ne fi. pro patre. Cy. & Saly. in auth. Gazaros. C. de hę.
Vinc. God. Delictum patris præiudicat filio in feudis. Ruy. conſi. 37. nu. 6. lib. j. & in emphiteuſi delictum patris & aui præiudicat filijs & nepotib. ad quē non admittuntur niſi ſint hæredes. Ruy. conſi. 149. nu 3. & 14. lib. j.

c Nico. Supe. Hoc priuilegium pręſcriptionis. Adde Doct. in c. ad audientiam. de præſcrip. & Abb. conſi. 18. inci. in cauſa. & quæſtione, quæ vertitur ſeu verti ſperatur. ad fi. in 2. colum.

fessoribus fuisset actum, vel eis scientibus probatum crimen, quia tunc mala fide est interrupta præscriptio, vt in c. veniens.
8 s.eo. secundum Ioan. And. † In glos. fi. in princip. Et qualiter possit damnari memoria hominis per sententiam post mortem, vide glo. singu. Instit. de hæredi. quæ ab intesta. §. per contrarium. In eadem glo. in fi. idem Ioan. Mona. & Archidia. vt refert Ioan. And. dicens, quòd ratio istius glos. parum iuuaret nisi emanasset dispositio huius tex. quia antequam pronuncietur nulla est negligentia, cum non valēti agere non currat præscriptio, vt in dicto c. auditis. & c. j. s. eo. sicut est antequam super crimine pronuncietur, quia ante pronunciationem bona non sunt vacantia, nec apprehendi possunt, vt dicto c. cum secundum. & ideo nisi esset iste tex. contrarium foret tenendum secundum Ioan. And. Sed Pet. de Anchara. hic, contra dicens, quòd etiam si non esset tex. hic, tamen curreret præscriptio ecclesiæ ante pronunciationem, ex quo ecclesia potest ad hoc agere. & ideo qui actionem habet nō impeditur agere, vt l. qui actionem habet. ff. de reg. iur. vnde negligentia in agendo præiudicat etiam in sequentibus, vt in l. cum notissimi. C. de præscrip. 30. annorum. coniuncta. l. si rem. §. fi. ff. de pigno. act. & per Bar. in l. si pignori. ff. de vsucap. & ita etiam tenet Do. Nico. in dicto c. cum nobis. in 5. colum. in princi. quia etiam in rebus latentibus currit præscriptio, vt dicto c. vigilanti. & l. fi. C. de præscrip. lon. temporis. & quòd isto casu currat præscriptio, probatur in l. 2. C. de vectigalibus. & in dicta l. 2. & per Barto. in l. commissa. C. de publicanis. Et licet aliàs iusta ignorantia interueniente possit peti restitutio in integrum aduersus præscriptionem, vt no. in dicto c. vigilanti, & per Barto. in l. j. §. si quis autem. ff. de itinere actuque priuato. tamen in casu istius text. secus esset cum hic prohibeatur post 40. annos aliqua violentia inferri possessoribus secundum do. Nic. in c. cum nobis.

De re iudicata. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Condemnatus iniustè per iudicem non censetur condemnatus quo ad Deū.*
2 *Aequitas licèt seruari debeat in toto iudicio, maximè tamen in sentētia, cum sententia sit conclusio causæ.*
3 *Argumentum ab exemplis sumptum, est licitum.*

CAP. I.

Cum æterni. Primò ponit procemiū. Secundò ibi caueāt, ponit formam sententiandi & procedendi. Tertiò ibi, si quis, contra facientem suspendit. Quartò ibi scituris non seruantem suspensionem multipliciter punit.
1 † Tene menti primò est tex. in princip. quòd condemnatus per iudicem iniustè non censetur quo ad Deum condemnatus, ex quo infertur quòd iniusta sententia non ligat quo ad Deum, & potest quis salua conscientia eidem non parere. facit quod no. per Innocen. s. de immu. eccle. quia plerique. & s. de restitu. spoliat. literas. & in c. a nobis. el 2. s. de senten. excom. Quod tamen limita in sententia censuræ quia siue iustè, siue iniustè, timenda est. 11. q. 3. c. j. & vide s. de
2 senten. excom. inquisitioni. † Secundò no. ibi præsertim, quòd licèt in toto iudicio sit seruanda æqualitas inter partes prout a iure statuitur præcipuè tamen in sententia seruari debet, cum sententia concludat finem totius iudicij secundum glo. in ver. iudicij. in c. pia. s. de excep. eo. lib. & facit l. j. ff. de re iudi. dixit tamen glo. no. in c. cum ad sedem. s. de restitu. spoliato. quod licèt in principio iudicij faueatur actori, vt in l. si quis intentione. ff. de iud. & in medio pariter actori & reo, tamen in fine faueri debet ipsi reo, cum promptiores debeamus esse ad absoluendum quàm ad condemnandum, vt ff. de actio. & obliga. l. Arrianus. iudex tamen non potest, nec debet fauorem extendere vltra quàm a iure statutum reperiatur, vt hic. & in regula in iudicijs. j. eo. lib. & alibi text. in l. vbi. C. de fal. facit quòd iudex debet esse medius inter litigātes, nec debet habere vnum a dextris alium a sinistris secundum glo. ibi. ideo est, quòd non debet licere actori, quod reo non licet vel econtra, vt in regula non licet. j. eo. lib. & vide aliàs per gl. in ver. iuri. in clemen. j.
3 de testibus. † Vltimò no. ibi exemplum licitum esse arguere
a ab exemplis [a], de quo in c. venerabilis. s. de elect. & s. de re iudic. in causis. tex. tamen in l. nemo. C. de sententijs. dicit, quòd non exemplis, sed legibus est iudicandum. In glo. in ver. tribunal. in fi. vide hic per Ioan. An. dicentem, quòd forus potest aliter & alio modo appellari vt hic per eum ponentē etiam qualiter accipiatur prouincia. & vide glo. notabi. in l. fi. C. de præscrip. longi temporis. dicentem, quòd hodie quælibet ciuitas dicitur facere suam prouinciam, de quo per do. Anto. in c. non est. s. de sponsalibus. & per Ioan. And. in c. coram. s. de elect. In glos. in ver. ecclesiarum. in fi. idem sequuntur Docto. & ratio est, quia hic exprimitur de ecclesiasticis, aliàs si iura pœnalia ecclesiastica simpliciter loquuntur de iudicibus comprehendūt etiam iudices sæculares de temporali iurisdictione ecclesię, vt in c. 2. s. de iudi. eo. lib. & ibi per Domini. quod tamen limita, quando pœna potest esse conueniens iudicibus laicis, vt dicit glo. hic. In glo. in ver. odium. hic per Ioan. And. quando odium vitiorum, vel culpæ sit licitum. In glo. in ver. euertant. in fi. scilicet ista quatuor de quibus hic videlicet fauor, & timor, odiū, & præmium, seu eius expectatio tacita, vel expressa. Pro quo text. notabilis. 11. q. 3. qui rectè. vbi dicitur, quòd qui rectè iudicat, & præmium remunerationis expectat, fraudem in Deum perpetrat. facit c. nemo. & ibi per Docto. s. de simonia. & vide tex. notabi. 11. q. 4. in §. si ergo. & adde quintum scilicet ignorantiam. s. de temporibus ordinandorum. vel non est. & adde sextum, scilicet negligentiā. j. de homicidio. c. j. §. j. secundum Ioā. And. In glo. in ver. stateram. in fi. vide dicta in c. 2. hic alleg.

ADDITIO.

a Nic. Sup. Licitum est arguere ab exemplis. Adde Card. Alex. in c. si in adiutorium. in j. colum. 10. dist.
Vinc. God. Adde quòd exemplis non est iudicandum sed legibus. Fely. in c. 2. de præsump. & remissiuè in c. in causis. in fi. de re iudi. & in c. a nobis. ad fin. de senten. excommu.

SVMMARIVM.

1 *Suspensio ab officio intelligitur de diuino officio non de officio iudicandi, vel de temporalibus.*
2 *Iudex malè iudicans siue ordinarius siue delegatus facit litem suam.*
3 *Iudex debet iudicare secundum sensum suum, a iure tamen informatum.*
4 *Iura pœnalia loquentia de iudicibus ordinarijs, vel delegatis an habeant locum in compromissarijs.*
5 *Iudex malè iudicans, vt faciat litem suam, sex requiruntur, quæ hic enumerantur.*
6 *Episcopus suspensus per annum, an possit interim absoluere subditum suū ab excommunicatione.*
7 *Rex Persarum fecit excoriari quendam iudicem corruptum.*

1 §. Si quis autem. † Nota primò, ibi officij quòd appellatione suspensionis ab officio intelligitur in dubio de officio in diuinis, non autem de officio iudicandi vel in temporalibus, vt patet j. ex tex. secūdum Ioan. And. quod inducit Domi. ad statuta inducentia pœnam suspensionis ab officio, de quo s. de offi. deleg. c. fi. §. vt autem. Sed tu limita prædicta secundum qualitatem personarum. Nam in dignitatibus, & officijs sæcularibus potest habere locum suspensio, & intelligetur tūc de officio in temporalibus, vt est textus in c. si aduersus. s. de hæreti. & ibi vide per Docto.
2 quid operetur talis suspensio in officijs temporalibus. † Vltimò no. & ita allegatur, quòd iudex malè iudicando [a] siue sit de
a legatus, siue ordinarius facit litem suam, & tenetur ad interesse parti, de quo in l. 2. C. de pœ. iudi. In glos. in ver. ordina-
b rius. in fi. grauius tamen peccant episcopi [b] in hoc quàm alij inferiores, vt per glo. in c. cum quidam. s. de iureiur. secundum Ioan. And. In glos. in ver. & contra. in princip. dicit Ioan. And. quòd in foro iudiciali difficile esset probare, quòd locum haberet ista pęna, quia quod iudex fecerit contra conscientiam consistit in animo, qui soli Deo est notus vt in c. j. s. vt ecclesiastica beneficia. sed satis est quòd quo ad ipsum Deum, qui est scrutator cordium, vt in c. sicut. s. de simonia. sciat se ligatum, & facit quod not. in c. illud. in ver. deliquisse. s. de cleri. excom. secundum Ioan. And. vide tamen quod no. in c. præsentium. s. de testibus. eo. lib. & in c. significasti. s. de homici. & per glo. in §. alię. Institu. de act. vbi habetur qualiter conscientia, & animus possit probari in foro iudiciali & per glo. in clemen. fi. de foro compet. & in clem. præsenti. de censibus. & in l. Fulcinius. §. quid sit latitare. ff. ex qui. cau. in pos. eat. & in l. apud Celsum. in princip. ff. de exceptio. doli. & per Barto. in l. de pupillo. §. si quis ipsi. ff. de no. ope. nuncia. & per Bald. in l. cum proponas. C. de bo. auto. iudi. & in d. l. fi. & ibi per eum. in quo differat iustitia a conscientia. & vide per Rotam in decisi. 434. aliàs 418. quæ

ADDITIONES.

a Nic. Su. Iudex malè iudicando. Adde tex. & ibi Bal. in l. fi. ff. de va. & extraordi. cog. Bar. in l. idem si rei. ff. de alia. iu. mut. cau. fa.
Vinc. God. Nota quòd iudex malè iudicans metu domini, tunc peccat si potuit non acceptasse, sed potius se obtulit priuid. in trac. de pest. cap. 5. de cet. ad fal. c. ciuit. pert.
b Nic. Sup. Grauius tamen peccant 40. dist. c. homo Christianus. 40. dist. c. præcipuè. 11. q. 3. c. quia tua. l. dist. & in c. nulli fas. 19. dist.

3 quæ incipit,Item fuit.† In eadem glo. in fi. & ita debet intelli-
gi.l. qualem.ff.de arbitris. vbi dicitur iudicem debere iudica-
re,ſecundum quod ſibi iuſtum videtur.ideo dicebat gloſ. in c.
cum olim.s̃.de ver.ſign.ꝙ Iudex debet iudicare ſecundum ſen
ſum ſuum a iure tamen informatum.facit.l. illicitas.§.veritas.
ff.de offi.præſidis.& ita debet intelligi glo. in c.iudicet. hic al-
leg.& iō ſi conſcientia eſſet erroneadebet deponi in c. ꝑ tuas.
s̃. de ſimo. et idē quando conſcientia eſſet humana,& nō iudi
cialis,vt in c.ſi ſacerdos.s̃.de offi.ordi.de quo hic plenè per Do
mi.& vide glo.15.q.5.presbyter.& de conſecra.diſt.2.cum pro-
hibeat.& per Io.An.in addi.Specu.in titu.de diſputa.& alleg.
& in tit.de citatione.§.ſequitur.ver.ſed nūquid,circa fi.magnæ
addi.& per Innocē.& Hoſt.in c.paſtoralis.s̃.de reſcrip. per do.
4 Ant.& alios Doct.in c.j.s̃. de conſti.† In glo. in ver. in iudicio.
in prin.idem ſequitur hic Arch.& alij Docto.& tene menti,ꝙ
iura pęnalia loquētia de iudicibus ordinarijs vel delegatis nō
habent locum in arbitro compromiſſario. idem voluit glo. in
c.j.in prin.s̃.de foro compe.eod.lib.ſed glo.in ver.iudicis.in c.
j.s̃.de confeſſis.eo.lib. tenuit contrarium de quo ibi dictū fuit.
& poteſt dici,ꝙ glo.iſta procedat,prout loquitur:ſcilicet in pę
nalibus & in odioſis. ſecus in alijs. In eadem glo.in fi.no. glo.
quā ſequuntur Doct.quod iura loquentia de iudicibus ordina-
rijs, vel delegatis nō habet locum in auditoribus & meris exe
cutoribus, ſecus tamen in miſtis, licèt aſſumant partes meri
5 executoris vt no.in clemen.j.de offic. dele.in glo. mag.† In gl.
in ver.per ſordes.in prin.concludit hic Ioan. And. ſex eſſe ne-
ceſſaria, vt habeat locum pęna huius decreta. Primò ꝙ iudi-
cetur contra conſcientiam. Secundò ꝙ contra iuſtitiā. Tertiò
ꝙ in grauamen partis,ꝙ & in arbitrarijs locum habet ſecundū
Hoſtien.& Ioan.And.hic dicentem,ꝙ in arbitrarijs iudex de-
bet cauere,ne ſit nimis gratioſus de quo in c.conſuluit.s̃. de of
fic.delega. Si autem iudex ſine grauamine partis procederet.
puta ſi grauat ſcribam,vel nuncium iuratum,vel ſimilem per-
ſonam in iudicio interuenientem, vel ſi procederet feriatis die-
bus ſine grauamine partis, non haberet locum iſta pœna ſe-
cundum Io.An.Quartò ꝙ in iudicio.Quintò ꝙ faciat, & idem
ſi omitteret,vel negligeret,ſecundum Ioan. And.& in c. legi-
tima. j̃. de appel. in gloſ. caueant. & ita ſequitur hic Petrus de
Anchara. quia omittens, dicitur facere, vt nota. in l. ſi mora.
ff. ſolu. matri. & in l. in fraudem. ff. quæ in fraudem credi. &
in l.qui non facit.ff.de ver.ſigni.licet Ioan. And. poſt Hoſti.in
d.c.dilecti. in prima gloſ. aliud notauerit. Sextò quòd per gra-
tiam, vel ſordes & vno deficiente ceſſaret iſta pœna, argu.ff.
de ver. obliga. l. ſi quis ita ſtipulatus. ſecundum Ioan. And. &
facit l. hæredi plures. ff. de conditio. inſti. & vide no. per Bal.
in d.l.fina. In gloſ. in ver. officij. vide de hoc per gloſ. ordi. in
6 ver. ſuſpenſi. in cle.cupientes. de pœnis. & vide per do.Anto.
in c.inter ſolicitudines,in prin.s̃. de purg.cano. In gloſ. in ver.
intra annum. in fi. an autem hac pœna ſuſpenſionis durante.
& ſic intra annum poſſit Epiſcopus ſubditum ſuum abſol-
uere ab hac pœna tenet hic Ioan. And. quòd non per no. per
gloſ.in c. cupientes.§. cęterum.s̃. de elec. eo. lib. & per Ioan.
An.in c.j.de cle.vena.in fi.& ex his notat hic Domi. limitatio
nem ad c.nuper.ſupra de ſen.excom.vt ſic quando a iure tem-
pus adijcitur ſuſpenſioni, vt illo tempore durante Epiſcopus
abſoluere non poſſit ſuum ſubditum, etiam ſi Papa non re-
ſeruauerit ſibi abſolutionem, & ita debet intelligi gloſ. in di-
cto §. cęterum. & conclude, quòd aliquando ſuſpenſio ſit ad
certum tempus, & Epiſcopus ante tempus abſoluere non
poteſt ſecundum Ioan. And. hic, idem voluit gloſ. notab. in
ver.excommunicationis.in clemen.j.de hæreticis.Aliquando
ſuſpenſio eſt ſimpliciter,& indeterminata, & ſi Papa reſeruat
ſibi abſolutionem Epiſcopus abſoluere non poterit, vt ſupra
de teſtibus. tam literis. alias poſſet ſecundum Innocen. in c.
2.ſupra de ſolu.& glo.in c.non ſolùm.in fine.j̃.de regularibus.
& dixit Pau. in dicto.§. cęterum.& in clementina. j. de rebus
eccleſiæ, quod ſi a iure imponitur pœna perpetuæ ſuſpenſio-
nis, tanquam tunc ſit tempus certum, non poterit Epiſcopus
7 abſoluere quod no.† In gl. in ver.condemnandus. in prin.no.
glo. quæ imponit pœnas iudicis male iudicantis. & refert hic
Ioan. And. quod Rex Perſarum fecit quendam iudicem cor-
ruptum excoriari,& ad aliorum terrorem affigi fecit taberna-
culo ſedis.In eadem glo.in fi.vide per Bart.in d.l.2.& ibi ſi of-
ficialis iudicat de conſilio aſſeſſoris,an excuſetur.Quid autem
ſit in arbitro, an incurrat has pœnas, ſi malè iudicat, dic vt s̃.
per gl.& per Spec.in titu.de arbitro.§.j.ver.ſed & ſi.& ver.ſeq.
& vide in l. pe. C. de pac. & quod no. 2. q. 6. hoc ēt.Et quid ſit
in arbitratore vide in l. fi. & ibi per Bal. C.de cōtrahen.emp.

S V M M A R I V M.

1 *Mortaliter peccat qui ſcienter facit contra præceptum canonis.*
2 *Papa ſolus poteſt abſoluere ab irregularitate.*
3 *Irregularitas quid ſit vide hic.*
4 *Suſpenſus ſi ſe ingerit in diuinis, quando & qualiter incurrat irregularitatem.*
5 *Suſpenſus ad tempus incertum,putà donec ſatisfaciat, ſi celebrat qualiter fiet irregularis.*
6 *Suſpenſus a beneficio ſi celebrat,an fiat irregularis.*

1 §. Scituris. †Nota primò ibi damnabiliter, quòd mor
taliter peccat, qui ſcienter facit contra
prohibitionem, ſeu præceptum canonis.& ita tenet hic Ioan.
Andre. & j̃. de conceſſio. præben.in c. deteſtanda. in princip.
de quo in c. 2. s̃.de maiori. & obedien. Secundò nota & ita al-
legatur quod ſuſpenſus ab officio ſi durante ſuſpenſione in-
gerit ſe in diuinis, efficitur irregularis, vt hic & j̃. de ſenten.
2 excommuni. c.j. † Tertiò nota caſum reſeruatum Papæ, quia
ſolus poteſt abſoluere ab irregularitate, de quo vide plenè in
dicto c. j. & s̃. de cleri. excommuni. in c. clerici. Vltimò nota
quòd ſi a lege noua imponatur diuerſa pœna a lege antiqua,
non videtur pœnam antiquam tollere, ſed potius accumula-
re, facit gloſ. in c. licet canon. s̃. de electio. eodem lib. de quo
plenè per Barto. in l. j. ff. vi bono. rapt. & per Barto. in l. in
eum. C. de furtis. In gloſſa in ver. diuinis. in princi.nota iun-
cto tex. quòd ſuſpēſus non ſolùm incurreret irregularitatem,
ſi miſſam celebrat, ſed etiam ſi alia diuina officia dicat vt
prius. putà veſperas, vel matutinum ſecundum Ioan. Andre.
hic, & in dicto c. ſi clerici. & facit tex. in c. 2. de cleri. excom-
mu. & qualiter dicatur quis ſe ingerere in diuinis, hic per Ar-
chidiaco. & Ioan.Andre. & in c. fi. s̃. de excēſ. prælato.& per
Docto. in dicto c. 2. & c. illud. eodem titu. & ibi an incurrat
quis irregularitatem audiendo diuina. de quo per gloſ. ſingu.
in ver. celebrari. in clemen. 2. de priuilegijs. tenentem quòd
non priuatè tamen & non officiando ſuſpenſus,& excommu
nicatus, & quilibet tenetur dicere officium & horas ſuas ſe-
cundum gloſ.nota.28.diſtin.presbyterorum.& hic per Archi-
3 diaco. † In gloſ. in ver. irregularitatis. in fi.Quid autem ſit ir-
a regularitas [a] hic per Archidiaco. & Innocen. in c. niſi. §. per-
ſonæ. s̃. de renuncia. & clarius per Specula. in titu.2. de lega-
to. §.iuxta propoſitionis. in princip. Et an & quando ſuſpen-
b ſus [b] ſi ingerit ſe in diuinis irregularitatem incurrat.conclude
4 † quòd aliquando quis eſt ſuſpenſus a Deo, quia quilibet con-
ſtitutus in peccato mortali eſt ſuſpenſus, quo ad ſe quantum
ad Deum, vt in c.fi. s̃. de cleri. excommuni. & talis ſi celebrat
non eſt irregularis, vt dicto c.fi. quòd tamen limita niſi tale ſit
crimen,quòd etiam peracta pęnitentia impedit executionem
ordinis, vt patet in c.inquiſitionis. s̃. de accuſa. & in c. fi. s̃. de
tempo. ordi. quo caſu celebrando incurreret irregularitatem,
vt j. q. j. ſacramenta. Aliquando quis eſt ſuſpenſus a Deo, &
a canone propter crimen. & ſi eſt ſuſpenſus tantum quo ad
alios,vt quia alijs interdicitur,ne audiant diuina ab eo.& talis
celebrans non ſit irregularis ſm Inno.in c.j.s̃.de cle.pere. Si ve
rò eſt ſuſpenſus ēt quo ad ſe,& ſi eſt ſuſpēſio minor, & non in
currit irregularitatem ſi celebrat vt d.c.fi. Si verò inducitur ſu
ſpenſio propter infamiam delicti,& ſcandalū,vt ſunt illi quo-
rum crimina ſunt notoria,vt in c.fi.de cohabi. cleri. & in c.ex
literis.s̃.de homici.& tales celebrando non fiunt irregulares,
cum nō reperiatur in iure expreſſum,vt in c.is qui.j̃. de ſen.ex
com.ſm Inno.& in d.c.fi.inferentem ex hoc, ꝙ notorius cōcu
binarius vel notorius fornicator ſi celebrat,non ſit irregularis
& idem tenuit in c.tanta.s̃.de exce.præla.Sed gl. tenuit ɔ̃rium.
50.diſt.peruenit.& idem Hoſt.Ioan.An. & Do. Pe.in d.c.fi.de
quo ibi plenè per do. Ant.& per Inn. in c.venerabili.s̃.de ſen.
excom.& in c.veſtra.s̃.de cohab.cleri.Aliquando ſuſpenſio in
ducitur propter ipſum crimen quo caſu Archi.hic tenet,quòd
tunc incurrit irregularitatem,quando canon hoc exprimit ſi-
cut eſt hic,per tex.in d.c.is qui.Sed Ioan.And. concludit ꝙ om
ni caſu ſuſpenſus ab officio ſi ingerit ſe in diuinis,incurrat irre
gularitatē.& hoc ꝑ tex.hic,& in d.c.j.ibi iuxta canonicas ſan-
ctiones. & ſic loquit̄ tex. declaratiuè.ergo ēt in alijs caſib. vbi
ius

ADDITIONES.

a Nic.Sup. Quid autem ſit irregularitas.Adde Inno.in c.2.& in c.ſi celebrat.de cle.excom.& per Car.Zaba in cle.j.in 15.q.de homic.
Vinc.Gode.Quod dicatur irregularitas.Ludo Mantal.in trac.de reproba.ſen. Pila.q.2.nu.35. quòd habetur in lib. 12.trac.fol.71.
b Nico. Superan. Suſpenſus ſi ingerit ſe in diuinis. Adde gloſſam in c.is cui. de ſenten. excommuni. lib.6.& per Rotam in titu.de ſenten excommu.deciſio, 3.in antiquis.

ius in specie hoc non exprimeret. & sic non obstat dictū c. is
qui. cum satis reperiatur hoc expressum hic & in dicto c. j. &
ita declaratur hic alios canones hoc velle. & facit c.2.s̃. de cle-
ri. excommuni. & ita sequuntur Docto. Et prædicta proce-
dunt etiam in constituto in minoribus ordinibus secundum
Innocen. & Ioannem Andr. in dicto c. tanta. cum & talis pos-
sit degradari, vt nota. in dicto c. degradatio. j̃. de pœnis. Item
procedunt in suspenso a canone secundum Ioan. Andr. & for-
tius in suspenso ab homine, vt in c. penulti. s̃. de cleri. excom-
muni. quod tamen fallit, nisi quis esset suspensus a confessore
in pœnitentia, quia celebrans tali suspensione durante non
est irregularis secundum Innocen. in dicto c. fi. Sed quæritur
primò quid de his, qui receperunt ordines a non suo Episco-
po, quia sunt suspensi ab executione ordinum. An si durante
tali suspensione celebrant in diuinis, incurrant irregularita-
tem. glos. in versi. statuunt. in cap. eos. s̃. de tempo. ordin. eo-
dem libro, tenet quòd non. & idem Ioan. Andre. in cap. quod
translationem. eodem titulo. & ratio est quia talis est suspen-
sus a iure quo ad se, non quo ad alios. vnde si celebrat, non in-
currit irregularitatem, vt dicto c. fin. Secundò quæritur, quid
de ordinato ante legitimam ætatem, quo casu est suspensus
ab executione ordinis vsque ad legitimam ætatem, vt s̃. de
tempo. ordinan. vel non est. an si interim celebret incurrat
irregularitatem. & videtur quòd non, ex quo est suspensus a
canone quo ad se non quo ad alios. & non inuenitur iure ex-
pressum de irregularitate vt dicto c. his qui. Tertiò quæritur,
quid de Episcopo ordinante clericos alterius diœcesis sine li-
teris proprij Episcopi quo casu incurrit suspensionem a col-
latione ordinum vt dicto c. eos. Et eodem modo incurrit su-
spensionem Episcopus, qui ordinat aliquem ante legitimam
ætatem, vt dicto c. vel non est. an Episcopus suspensione du-
rante si celebrat, incurrat irregularitatem dictis casibus. Spe-
cula. in titulo 2. §. iusta. versi. quod si quis. videtur velle quòd
non. & idem videtur tenere Domini. in dicto c. eos. Sed ad-
uerte, quia circa tres casus s̃. expressos facit dubium, quod di-
cit Ioannes Andre. hic volens per hunc text. quòd omni casu
quando suspensio inducitur a canone propter crimen, sicut
videtur esse in casibus prædictis, incurratur irregularitas, si
ingerat se in diuinis, quod autem sit propter crimen, patet.
quia delinquunt contra prohibitionem canonis, vt est dictum
s̃. in ver. damnabiliter. ideo cogita. & facit glos. in c. 2. j̃. de
censibus. in ver. suspensos. Quando autem suspensio non
inducitur a iure propter delictum personæ, sed propter defe-
ctum, vt sunt illegitimi, & corpore vitiati, & tales non incur-
rerent irregularitatem secundum Innocen. in dicto cap. fin.
5 † Quartò quæritur, quid de suspenso ad tempus incertum,
putà donec satisfaciat, vel donec pœniteat dic quòd si talis
est suspensus ab homine iudicialiter, fiet irregularis interim
celebrando in diuinis secundum domi. Anto. in dicto c. fi. &
ita procedat vna opinio Innocen. ibi. secus si extra iudicium,
secundum domi. Anto. ibi dicentem quòd ita procedat alia
opinio Innocen. ibi dummodo non sit suspensus pro tali cau-
sa, quæ a iure communi ab ipsa causa induceretur suspensio.
Si verò suspensio inducatur a iure modo prædicto, an si cele-
brat interim sit irregularis, sunt opiniones de quibus per In-
nocen. & Docto. in dicto c. fin. & hic per Domini. glos. ta-
men notabilis & singula. in ver. suspensos. in c. 2. j̃. de censi-
bus. tenuit quòd fiat irregularis dictis casibus, de quo ibi per
6 Docto. † Quintò quæritur, quid in suspenso a beneficio [a] an
a si celebrat, incurrat irregularitatem. glos. notabi. in c. latores.
s̃. de cleri. excommuni. tenet quòd non. & idem Innocen. in c.
nisi cum pridem. de renuncia. & vide quod no. in dicto §. cæ-
terum. In glossa in ver. per summum. in fi. idem dicit hic In-
nocē. de corpore vitiatis, & illegitimè natis, & bigamis etiam
pœnitentibus, & ita seruat curia Roma. secundum Ioan. And.
vt solus Papa absoluat.

ADDITIO.

a Nic. Sup. In suspenso a beneficio. Adde Inno. in c. si celebrat. in gl. sua. de cler. exco. mi. Zenze. in cle. 2. de vi. & hone. cleri.
Vin. God. Suspensus a beneficio an debeat sibi concedi modica sustentatio Fely. in c. apostolicæ. col. 5. ver. modica sustentatio. de excep.

SVMMARIVM.

1 *Imperator potest excommunicari per Papam, imò per suum Episcopum.*
2 *Pax potest tractari per nuncios, tamen requiritur mandatum speciale.*
3 *Concilij conuocatio spectat ad Papam.*
4 *Princeps mouens bellum iniustum tenetur damna resarcire læsis ex tali bello.*
5 *Pax facta cum principali an extendatur ad adhærentes.*
6 *Papæ creditur non solùm de gestis in papatu, sed etiam de gestis ante papatum.*

CAP. II.

D apostolicæ. Papa ex legitimis causis
Imperatorem deponere
1 potest. hoc dicit. † Nota primò Imperatorem pos-
a se excommunicari [a] per Papam imò etiam per suū
Episcopum. 96. distin. duo. & s̃. de offic. ordina. c. j. Secun-
dò nota ibi magnæ autoritatis præsumendum esse pro amba-
siatoribus, vt sint magnæ autoritatis & idonei ad illud nego-
tium tractandum, de quo etiam vide tex. notabi. in epistola in
2 ter claras. in fi. in proœmio. C. & ibi per Bald. † Tertiò nota ibi
tractare pacem, quòd pax potest tractari per nuncios & procu
ratores, requiritur tamen speciale mandatum, vt hic proba-
tur. & per Specula. in titu. de treu. & pace. versi. hoc quoque.
& de procurato. §. j. ver. vt opponitur. & tenet hic Pet. de An-
chara. & Ang. in l. bene a Zenone. C. de quadrien. præscriptio.
3 † Quartò nota ibi vocari quòd conuocatio concilij spectat ad
Papam, de quo plenè. 18. distin. per totum. & ad concilium vo-
cari debent non solum prælati, sed etiam Reges & Principes
sæculares, vt hic in tex. Quintò nota ibi de concilio concilij
quòd concilium generale non habet autoritatem contra Pa-
pam sed potius eidem assistit tanquam consilium prȩstans, &
de honestate Papa tenetur requirere hoc cōcilium, vt dicit hic
Io. An. & patet s̃. in j. gl. quod sine dubio procedit, quando tra-
ctaretur de facto alterius, aliàs si de facto ipsius Papæ, vt quia
diceretur hȩreticus, tunc concilium est maius Papa vt 40. dist.
si Papa. per Arc. j̃. de hȩreticis. in fidei. Sextò no. ibi suisq; supe
riorem agere posse pro iniurijs illatis suis subditis s̃m Arch. de
quo in c. autoritate. j̃. de priuilegijs. & in c. dilectus. s̃. de appel.
4 † Septimò tene mēti ibi satisfactionem &c. quòd superior mo
uens guerram iniustam obligatus est ad satisfactionem omni-
bus læsis ex tali guerra, secus si esset guerra iusta vt in c. sicut s̃.
de iureiurando. & ibi per Innoc. & Docto. nec potest superior
in confȩderatione pacis remittere damna, & iniurias suorum
subditorum secundum glo. & Bal. in l. venia. C. de in ius vo. &
5 vide in c. in nostra. j̃. de iniurijs. † Vltimò nota quòd pace facta
cum eo, qui est principalis guerræ, non extenditur ad adhæ-
rentes, nisi de eis fiat specialis mentio secundum Pe. de Anch.
& Domi. de quo per Barto. in l. si stipulatus. §. Chrysogonus.
ff. de verbo. obligatio. & no. in l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pa
ctis. Quando autem in pace esset facta promissio pro se & suis
adhærentibus, qualiter intelligatur per Bal. in l. fi. circa fi. C. de
ȩdil. ȩdic. In glo. j. ibi præsente, non dicit approbante. sic s̃. de
senten. excommu. sacro. & hoc ne forsan aliquis crederet sine
approbatione concilij Papam non posse deponere Imperato
rem, ideo in §. nos itaque. j̃. dicit deliberatione præhabita. di-
xit tamen Archidia. in c. quàmuis. s̃. de offi. ordi. eo. lib. ꝙ debet
Papa requirere concilium præcipuè in arduis, & maximè Car
dinalium, de quo per Ioan. And. in c. super eo. j̃. de hæreticis. &
vide ibi dicta, & quod no. in c. ex gest. s̃. de cleri. non residen.
Et refert hic Io. And. ꝙ in isto concilio quidam Episcopus fuit
consultus de quatuor. Et primò de potentia deponendi. Secun
dò an sit iusta causa deponendi solus cōtemptus clauium. Ter-
tiò an sit iusta causa sola deprȩdatio prælatorum. Quartò an sit
iusta causa fractio pacis firmatæ per iuramentum. Et respon-
dit ad primum, quòd Imperator potest deponi quando delin-
quit in grauibus, si est incorrigibilis, maximè si ecclesia scan-
dalizatur, vt not. in dicto c. si Papa. & quia si potest deponere
b Regem Francorum, [b] quem non coronat, nec examinat, vt 96.
distin. duo sunt. & c. Imperator. fortius Imperatorem, quem
coronat. De secundo & tertio dicit sufficere per plura iura de
quibus hic per Ioan. Andr. Sufficit etiam quartum per c. qui
contra pacem. 24. q. j. & si diceretur, quòd tantus Princeps
deponi non debuit non citatus, respondetur per c. de mani-
festa. 2. q. j. & s̃. de appellatio. cum sit. in fine. quia notoria
erant eius crimina, vt hic per Ioan. Andre. Dubium tamen
facit glos. in c. ad nostram. el 2. s̃. de iureiuran. quia etiam in
notorijs requiritur citatio, de quo ibi per Doct. & in d. c. cum
sit. In glo. in ver. anathematis. in fi. & in c. debent. & vide in c.
cum non ab homine. & ibi per Io. An. s̃. de iud. & in cle. si quis
sua.

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Imperatorem posse excommunicari. Adde quod talis potest deponi per Papam, vt est glo. in c. si Papa. 40. dist.
b Nic. Sup. Deponere Regem Francorum. Adde tex. in c. alius. 15. q. 6.
Vinc. God. Nota quòd Papa non præsumitur vt contra iustitiam velit procedere. Ruy. consi. 56. nu. 11. lib. 5.

suadente. ver. & quia. de pœnis. In glos. in ver. proponatur. in fi. vide nota.in clementi.prima,de probatio. & per Specul. in titu. 2. §. sequitur. ver. quid si delegati. & glos. singu. in c.
6 sicut. s. de senten. excommu. † In glossa in ver. promisissent.
a in fi.tene menti,quòd creditur dicto Papæ [a] non solùm de gestis, dum est Papa, sed etiam de gestis per eum ante papatum, si de his attestatur dum est Papa. & ita ampliatur text. in clementi. j. de probatio. & idem voluit glos. in c. j. hic allega. & ita consuluit Imo. & Domini. vt hic per eum. In glos. in ver. ecclesiæ.in fi. no.ex glo.non sufficere offerre se verbaliter paratum aliquid facere, quando quis est obligatus ad aliquid faciendum, nisi actualiter faciat, de quo per glo. notabi. in ver. contempserint in c. cupientes. §. si verò. de electio.eo.lib. & per Imo.in l.si mora.ff.solu. matrimo.

ADDITIO.

a Nico.Superan. Quod creditur dicto Papæ. Adde tex.in clemen.j.de reliq. & ve.san.

Vinc. God. Adde Papa attestante de his quæ gessit, vel notitiam habuit ante papatum,ꝙ ei sit credendum.Ruy.consi.215.nu.24. lib.j.

SVMMARIVM.

1 *Cætera, hæc dictio extensè scripta quid importat.*
2 *Crimina sunt quatuor, propter quæ Imperator deponi potest.*
3 *Periurium totiens quis committit, quotiens venit contra iuramentum.*
4 *Verba plura si dicantur vna vice, an sint plures iniuriæ vel vna tantum.*
5 *Feudatarius licèt habeat vtile dominium, non tamen potest subditos malè tractare neque feudum dissipare.*
6 *Vasallus potest astringi ad soluendum pensionem annuam domino pro feudo.*
7 *Imperator an habeat ordinem diaconalem, & an poßit legere euangelium in vestibus diaconalibus.*

1 Sed licèt. Nota primò ibi de cęteris de hac dictione cętera,extensè scripta, de quo plenè per Barto. in l. Gallus.§.& quid si tantum.ff.de libe.& posthu. & per Domi. Anto. s. de offic. delega. suspicionis. & per Specula.in ti-
2 tu. de instru. edit. §. ostensum. versi. sed nunquid. † Secundò nota ibi quatuor crimina grauissima, ex quibus Imperator potest deponi quod inducit Domini. ad statuta facientia mentionem de grauissimis delictis, & sic periurium est crimen grauissimum, vt 22. q. j. c. fi. Ex quo videtur, quòd ratione periurij possit Imperator deponi, sicut deponi posset Episcopus ab
3 episcopatu in c. in nostra. de procura. † Quartò nota ibi multiens quòd totiens dicitur quis committere periurium,quotiens venit contra iuramẽtum diuersis tamen vicibus & temporibus. Si verò esset continuatio temporis,quia eodem tempore pluries iurauit, tunc ratione cõtinuationis dicitur vnum delictum, & si pluries committatur, & ita procedit text. in c. cum haberet.de eo, qui duxit in ma. vbi text. dicit periurio, & non periurijs.& hoc ideo quia erat delictum continuatum pro quo glossa notabilis in l.penulti. ff. de actio.& obligatio.
4 † Quid autem sit in verbis iniuriosis,si eodem tempore dicantur plura verba iniuriosa, an sit vna iniuria vel tot, quot sunt diuersa verba iniuriosa,per Barto. in l. item apud. §. j. ff.de iniurijs.tenentem quòd sit vna iniuria, vt ibi per eum. Quid autem si eodem continuato tempore quis pluries adulteratur, an dicatur vnum, vel plura adulteria, vide in glossa notabi. 6. q. j. imitare. Et vide etiam text. notabilem in c. cum pro causa. s. de senten. excommunica. quòd si pluries quis verberat clericum cõtinuato tamen tempore quod nõ incidit nisi vnam sententiam excommunicationis licèt verbera fuerint plura. & ad materiam vide in c.j.& ibi per glossam in c.j.de pœnis. & singul. per Barto. in l. inficiendo. §. infans. ff. de furtis. & per Bald. in l.quicunque. C. de seruis fugiti. & per Specula.in titulo de sententia. §. species autem. versicu. sed pone in statuto. Quartò nota ibi patrimonium Beati Petri quòd regnum
a Siciliæ est de patrimonio Beati Petri [a] & homines regni Sici-
5 liæ sunt vasalli Romanæ ecclesiæ, vt j. dicetur in tex. † Quintò nota ibi seruitutem, quòd licèt feudatarius habet vtile dominium, & sit licitum sibi vti re feudali non potest tamen subditos duriori seruitio afficere nec rem feudalem dissipare, vel deteriorare, sicut dicitur in vsufructuario, vt l. æquissimum. §. j. & 2. ff. de vsufruc. & in c. j. §. si quid ergo. vsque in fi. de inuestitura de re aliena facta. secundum Innocen. & Ioan.
6 Andre. † Vltimo nota quòd vasallus potest astringi ad soluendum domino annuam pensionem ratione feudi. imò videtur probare singu. iste text. quòd si cessat in solutione per nouem annos, quod sit iusta causa, vt possit feudo priuari. & ita probatur hic iuncta glossa notabili. in ver. reprehendi. licèt in re emphyteutica sufficiat biennium, vt in c. potuit,de locato. & ipso iure res incidit in commissum, in feudatario,tamen secus quia feudum non reincidit, quantumcunque vasallus differat per multos annos, licèt ex dicta causa bene possit feudo priuari per sententiam, vt est hic, & ita istam differentiam sentit glos. relata ad text. hic in ver. nouem annos, sicut aliàs voluit glos. fin. in c. consti. s. de religio. domibus. in contractu censuali,quòd etiam si per 40.annos non soluatur census,non priuatur propter hoc dominio, licèt bene possit cogi ad soluendum. de quo ibi per Docto. In glos. in ver. grauissimis. in princip. vide nota.per Hostien. & Docto. in c. venerabilem. s. de elect. Et nota ex glos. quod in prælatis, & clericis, omne magnum peccatum dicitur esse dignum depositione, ex facilioribus tamen causis remouentur regulares prælati quàm sæculares, vt in c. qualiter. el 2. in fine.s. de accusatio.&
7 per Docto. in c. at si clerici. de iudi. † In eadem glos. in fi.nota glossam contra eos, qui dicunt Imperatorem habere ordinem diaconalem,quia si hoc esset,posset administrare sacramenta, quæ potest diaconus, & tamen non est verum, vt patet in glo. posset tamen legere euangelium in apparatu diaconali, vt no. per glos. 63. distin. Valentinianus. & hic per Domini. de quo plenius vide per Specula. in titu. de legato. §. nunc ostendendum.versi.39. In glos. in ver. pacem. in fi. tene menti ex glos. quæ est causa, quare non est pax inter homines, & refert hic Domi.quòd Deus de ordinata potestate non posset pacem firmare in mundo, quia cum diuersi sint animi gentium talis diuersitas dissensiones & guerras inducit, & has diuersas voluntates Deus de ordinata potestate tollere non posset. In glo.in ver.sacrilegium.in fi.vide.17.q.4.sacrilegium. & ibi per Archi. & per Inno.in d.c.cum pro causa.

ADDITIO.

a Nico. Superan. Siciliæ regnum est de patrimonio beati Petri.Adde c.mandata.& ibi Docto.de præscrip.Docto.in c.j.in 94.distin.Docto.in clementi. Romani. de iureiuran.

Vin.God. Ita etiam dicit Berta.in trac.de gabel.seu vectigal.in j.parte,nu.10. quod habetur in lib.3.trac.fol.5.

SVMMARIVM.

1 *Dignitates sæculares poßunt plures simul teneri absque dispensatione.*
2 *Dignitas dicitur vacare eoipso ꝙ sententia depositionis est lata, & possunt electores eligere.*
3 *Iudex proferens sententiam quibus verbis debet vti.*
4 *Electio Imperatoris ad quos spectat.*

1 Nos itaque. † Nota primò, ibi regnis, scilicet regno Hierosolimitano & Siciliæ secundum Ioan. Andre. Ex quo infertur, quòd dignitates sæculares possunt de iure simul plures teneri absque alia dispensatione, licèt secus sit in ecclesiasticis, de quo in c.j. s. de consuetudi.co. lib. & in c. de multa, de præbend. Secundò nota ibi ostendimus,quòd Iudex in eadem sententia potest accumulare verba declaratiua, & verba dispositiua, seu priuatiua, de quo in c. constitutus. s. de restitu. in integ. & hic per Pet. de Anchara. Tertiò nota ibi,absolutiones,secundum Domi. quòd eo quod quis est depositus a dignitate feudali, tunc vasalli, qui eidem iurauerunt, censentur absoluti a iuramento fidelitatis. Sed Pet. de Anchara. hic, contra per hunc tex. cum Papa hic post sentẽtiam priuationis eos absoluat. ergo datur intelligi, quòd aliàs absoluti non essent. Sed certè text. hic non obstat, dum dicit absolutiones. nam debet intelligi, scilicet sententiando, & priuando. & cum hoc Papa statuat de iure communi.Ergo facit ius quo ad omnes, vt omni casu quo quis est depositus a dignitate feudali, tunc eius vasalli sint absoluti a iuramento
2 fidelitatis.facit dictum c. venerabilem. † Quartò nota ibi eligunt, quòd dignitas dicitur vacare, & fieri potest alia electio eoipso quòd est lata sentẽtia depositionis contra obtinentem illam dignitatem, in tantum quod statim possint electores procedere ad electionem, de quo in c. ad petitionem. & ca. qualiter. el secondo,de accusa.& hic per Pet. de Anchara. ponentem quid in alijs iuribus corporalibus an possit, qui obtinuit sententiam statim vti, de quo in c. cum nostris. s. de concessio. præbendæ. & in l. qui restituere. s. de rei vendica. Vltimò nota in fi.quòd feudatario priuato per sententiam vel ipso iure feudi statim feudum, & eius prouisio redit ad dominum, sicut patet hic in feudo regni Siciliæ cuius prouisio spectat ad Papam. Et intellige prædicta in feudo competente alicui nomine proprio,secus si sub nomine dignitatis,quia tunc ipso priuato transiret feudum ad successorem in dignitate, vt in 10.col. de capitulis Conradi.& not.in c. cum venissent.s.de

3 inſtitu. † In gloſ. in verbo priuamus. in principio nota iuncto
tex. quòd Iudex qui ſententiam profert, non debet vti verbis
narratiuis de præterito, ſed diſpoſitiuis de præſenti. & vide per
Ioan. And. in c. quoniam contra. ſ. de probatio. & in c. Abba-
te. ſ. de verb. ſigni. ſuper glo. ex hoc. in fi. & ibi per Innocen. in
princip. ſuper quo Imo. & Domini. concludunt, quòd ſi ſen-
tentia fertur a Papa valet, etiam ſi verba ſint de præterito reci-
tatoria in facto proprio, cum ei credatur, vt in clementina. j.
de probatio. Si verò eſt ſententia inferioris iudicis, tunc in his
quæ ſunt leuis præiudicij ſpectantibus ad officium iudicis cre
ditur verbis de præterito etiam aſſertiuis. 11. q. 3. curæ. & j. de
ſenten. excommuni. c. j. & hoc quando agitur de præiudicio
tertij, ſed ſi agatur inter partem & iudicem, & non creditur
niſi aliter appareat, vt no. in c. decernimus. in verbo excom-
municationis. j. de ſenten. excommu. In alijs verò, quæ eſſent
grauis præiudicij, vel quę non ſpectant ad officium iudicis,
nunquam creditur, vt no. in dicto c. quoniam contra. & in c. j.
4 ſ. de fide inſtrumen. † In glo. in ver. illi. in princip. tene men-
ti gloſ. ordi. ponentem, ad quos ſpectat electio Imperatoris.
dicit hic Ioan. Andre. quòd iſtis electoribus laicis electio ſpe-
ctat de iure, & clericis de conſuetudine antiqua, vt dicto c. per
venerabilem. quæ conſuetudo fuit introducta propter feuda,
quæ ab imperio tenent, de quo in clem. j. ne Romani. in prin.
de iureiu. vbi patet quòd poteſtas horum electorum ab eccle-
ſia proceſſit, vt hic refert Domi. In gloſ. fi. in fi. no. ex glo. ſe-
cundum Domi. quod vbi alicui competit poteſtas exercendi
actum ſimpliciter, non cenſetur contumax ſeu negligens ipſe
talis debens exercere, ſi hoc non facit, cum poteſt, ideo eſt cau
tela quòd a ſuperiore aſſignetur terminus, quia elapſo tali ter
mino datur poſtea negligentia, de quo in c. ex parte. ſ. de con-
ceſ. præben. & in c. extirpandæ. §. quia verò. ſ. de præben.

SVMMARIVM.

1 *Libellus prælati dicentis ſe agere pro ſe & nomine conuentus, an procedat.*
2 *Res ſi petatur, quando locus eſt certus, poteſt peti abſque expreſſione confinium.*
3 *Concluſio libelli petentis rem ſibi adiudicari procedit in reali.*
4 *Libellus an procedat dicēdo rem ad ſe pertinere ratione dominij, vel quaſi, & quæ requirantur in Publiciana.*
5 *Agens duabus actionibus ſi ſuccumbat in vna, an poſſit redire ad aliam.*
6 *Authentica, malæ fidei. an habeat locum in Publiciana.*
7 *Libellus alternatiuus an & quando procedat.*
8 *Publiciana non quæritur eccleſiæ ſi tradens non erat dominus.*

CAP. III.

1 ABbate ſanè. † Nota primo procedere libel-
lum in quo agitur per præla-
tum pro ſe & nomine conuentus, licèt non dica-
tur, quòd agatur nomine eccleſiæ, de quo in c. lite-
2 ræ. ſ. de dila. & in c. ex literis. de proba. † Secundò no. ꝙ quan-
do locus eſt certus procedit libellus in reali, ſi petatur res abſ-
que expreſſione confinium. facit gloſ. in l. hac conſul. C. qui
teſta. Aliàs verò res eſſet declaranda per confines. ff. de rei ven
di. l. ſi in rem. & ſufficiunt duo confines, vt l. forma. ff. de cen-
ſib. & ibi per Barto. & no. in c. cum ad ſedem. ſ. de reſtitu. ſpo-
liato. in gloſ. 2. & per Ioan. And. in c. ſignificantibus. de libe.
obla. Et an valeat contractus ſine appoſitione confinium. vi-
de in d. l. forma. & per glo. in l. Titia. la 2. ff. de contrahen. em-
3 ptio. † Tertiò no. ꝙ in reali procedit in libello concluſio peten-
do rem ſibi adiudicari. quod ideo eſt, quia videtur tunc petere
iudicari ad ſe ſpectare ſecundum Ioan. Mona. & Archid. ideo
dicebat Bal. per hunc tex. in l. conſentaneum. C. quomodo, &
quando iudex. in princi. quod in libello rei vendica. ſufficit nar
ratiuè dicere dico rem ad me pertinere iure dominij, vel qua-
ſi, licèt in concluſione non repetantur illa verba, peto me de-
clarari dominum vel quaſi, dummodo ſimilia, vel æquipollen-
tia verba ponantur, vt hic in tex. & debet etiam petere rem ſi-
bi reſtitui, vt ſ. de fide inſtrumen. inter dilectos. & per Ioan.
Andre. in ver. reſtitui. in c. 2. ſ. de dolo & contu. & de his per
gloſ. & Barto. in l. j. circa princip. ff. de edendo. In glo. 2. in fi.
vide quod no. in c. præſentium. in 3. gloſ. ſ. de teſtibus. eodem
libro. & ibi per Ioan. And. & in c. edoceri, hic alleg. & hic di-
centem, quòd hoc ideo agitur per prælatum pro ſe & conuen-
tu, quia locus petitus communiter pertinebat ad ipſum præla-
tum & conuentum, & quia ſecurius agitur quando agunt ſi-
mul de proprijs, vt in c. cauſam. de iudi. licèt quilibet pro ſuis
agere poſſit, vnde prælatus quandoq; agit pro ſe. & ſuo ꝯuen-
tu, vt hic. Quandoque nomine ſui monaſterij. ſ. de fide inſtru-
men. inter dilectos. in princi. & propriè debet ita agi cum prę-
lati ſint procuratores, & non domini, vt in c. 2. ſ. de dona. Poſ-
ſet etiam ipſe prælatus ſimpliciter agere, vt in c. veniens. &
c. auditis. ſ. de præſcrip. ſecundum Ioan. And. Et aduerte quia
a licet prelatus [a] poſſit ſolus agere ſine conuentu in bonis pro-
prijs vel communibus, vt ſ. niſi eſſent cauſæ arduæ vt not. in
dicto c. edoceri. tamen ſolus conuentus abſque prælato non
poterit, vt no. in dicto c. cauſam. & hoc niſi ageret pro ſuis bo-
nis, vt ſ. & vide per Specula. in titulo de actore. §. item obijci-
4 tur. & per Lap. in allega. 50. & 51. † In gloſ. magna in princip.
tene menti gloſ. ordi. ponentem, an procedat libellus dicen-
do rem ad ſe pertinere iure dominij, vel quaſi, & quæ requi-
rantur de neceſſitate in Publiciana. Et ad hanc gloſ. vide per
Barto. in l. Celſus. ff. de vſucap. & in l. rem quæ nobis. ff. de
acquiren. poſſeſ. & ibi qualiter probetur dominium. & per
Bald. in l. conuenticulam. C. de Epiſco. & cleri. & in l. iudi-
cia. C. de rei vendica. & per Rotam in deciſi. 431. quæ incipit,
Item ſi vendico caſtrum. & per Barto. & Bald. in l. Titius. ff.
quibus mod. pignus. & in l. at qui natura. §. cum me abſente.
ff. de nego. geſt. In eadem gloſ. ibi quod præſumitur. nota ex
gloſ. quatuor, quæ requiruntur, vt competat actio Publicia-
b na. [b] Item requiritur quintum, quod traditio ſit facta a non do
mino, aliàs dominium eſſet tranſlatum, & Publiciana non
competeret, vt l. j. ff. de Publicia. Et ex iſtis quinque ipſi agen
ti duo ſunt difficilia ad probandum, ſcilicet titulus, & traditio.
Reliqua verò cum conſiſtant in animo agentis, probantur per
iuramentum, vt per gloſ. Inſtit. de act. §. aliæ. ſecundum Do-
mini. & per Bald. in l. j. C. ſi plu. vna ſententia. & vide per An-
ge. in l. eum qui. §. Publiciana. ff. de Publicia. dicentem inter
alia, quòd licèt bona fides præſumatur ex titulo probato, vt
per Ioan. And. in c. 2. ſ. de reſtitutio. in integ. & per Barto. in l.
Celſus. ff. de vſucap. & per Cyn. in l. ſuper longi. C. de præ-
ſcript. longi temporis, tamen requiritur neceſſariò quòd bo-
na fides ſit ſaltem allegata, aliàs ſuccumbit agens ſecūdum An
ge. ibi, quia præſumptio debet allegari, vt in l. ſi adulterium
cum inceſtu. ff. de adulterijs. & facit quod dicit Barto. in l. cum
quid. in fi. ff. ſi certum petatur. Quid autem ſi quis ſimpliciter
petit rem ad ſe pertinere iure dominij, an verificetur tam in
dominio directo quàm in vtili, vide in l. j. §. qui in perpetuū. ff.
ſi ager vectigalis. & plenè per Imol. in l. quod Principi. ff. de
5 aqua pluuia arcen. † In eadem glo. ibi. C. de iud. l. licet. nota ex
glo. ꝙ agens ſimul duabus actionibus ſi in vna ſuccumbit, po-
terit alteram intentare. facit. l. minor. & ibi glo. ff. de euictio. in
tellige quando alteram tantum fuit proſecutus, & proſecutio
fuit ſpecialis, quia tunc in altera non proſecuta non obſtaret
exceptio. & ita ſentit gl. hic, aliàs verò ſi ex proſecutione non
poſſet diſcerni, vt quia ſimpliciter dicat rem ad ſe pertinere, vt
l. pertinere. ff. de verb. ſignifica. tunc ſecus eſſet ſecundum Bar.
in l. & eandem. §. actiones. ff. de excep. rei iudi. & per Bal. in d. l.
minor. & per Spe. in tit. de actione & petitione. §. ſequitur. ver.
6 quid ſi primo. & hic per Domini. † In eadem glo. ibi hoc ergo
non vetat. no. ex gl. limita. ad authen. malæ fidei. hic alle. quod
licèt habeat locum quo ad præſcriptio. tamen non habet lo-
cum quo ad Publicianam, quia non procedunt a pari præſcri-
ptio & Publiciana, vt per Bal. in dicta l. j. Secundò limita dictā
authen. non habere locum quo ad præſcriptio. longiſſimi tem
poris, vt hic in gloſ. & ibi nota. Tertiò limita non habere lo-
cum quando dominus alienaret in fraudem creditorum licèt
mala fide ſecundum Spe. in ti. de pręſcriptionibus, ad fi. & ibi
per Ioan. An. in addi. Quartò limita non habere locum in prę-
ſcrip. in qua ſufficeret bona fides per nota. in reg. cum quis. j.
7 eo. lib. & vide tres alias limitationes per Ang. in d. authen. † In
eadem glo. ibi hoc etiam notat Gul. in Spe. & Ioan. Mona. hic
& Archid. 3. q. 3. offeratur. vbi dicit, ꝙ regulariter libellus non
debet formari alternatiuè, vel conditionaliter, licèt aliquando
procedat vt no. in c. Raynutius. de teſtamentis. & in c. cum di-
lecti. ſ. de emptio. & venditio. & per Bart. in l. j. ff. quorum leg.
Et nota ex glo. ꝙ talis libellus potius admittitur ex conſuetu-
dine q̃ de iure, vt patet, quia licèt rei vendicatio, & Publiciana
tendant ad eundem finē ſcilicet ad rem reſtituēdam, tñ in ori-
gine

ADDITIONES.

a Vin. God. Adde ꝙ Prælatus non poteſt agere ſine conſenſu capituli in arduis
etiam ſi ſint bona diuiſa. Fely. in c. edoceri. col. 2. cum ſeq. de reſcrip.
b Vinc. Gode. Nota quòd actio Publiciana non datur, nec competit ex titulo
etiam apto ad transferendum dominium, ſi poſſeſſio tradita non fuit. Cor.
conſi. j. in præſenti, litera h. la 2. & conſi. 89. viſa. litera c. lib. 3. Nec datur con-
tra tit. poſſidentem. Ruy. conſi. 25. nu. 3. lib. 4. & non datur illi, qui non ceci-
dit a poſſeſſione. Ruy. conſi. 54. nu. 3. lib. 4.

gine sunt contrariæ, & incompassibiles, vt s. in princip. huius glo. & habens rei vendica. non habet Publicianam vel econtra, vt in dicta l. minor. & actor contraria allegare non possit, etiam si tendant ad eundem finem, vt in c. sollicitudinem. s. de appellatio. licèt aliud sit in reo, vt nota. in regula nullus in pluribus. j. eodem libro. & quod talis libellus solùm de consuetudine admittatur, tenuit glo. Institu. de act. §. j. & Barto. in dicto §. actiones. & Bald. in dicta l. edita. & in dicta l. j. & in l. j. C. de furtis. non tamen admitteretur talis libellus copulatiuè, licèt admittatur disiunctiuè, vt hic per Pet. de Ancha. & tenet Bald.
8 in l. j. ff. de Publiciana. † In glo. in verbo largitione ibi, vbi de hoc scilicet per Ioan. And. super glo. fi. tenendum, quod licèt ecclesiæ, vel ciuitati quæratur dominium sine traditione, si tradens erat dominus, tamen non quæritur Publiciana, si tradens non erat dominus, cum tale priuilegium non trahatur ad ecclesiam. & idem tenet hic Lapus, & Specula. in titulo de locato. §. nunc aliqua. versi. 58. & per Bald. in dicta l. prima. C. si plures vna sententia. licèt præcisè hic non firmet, & licèt Pet. de Anchara. hic dicat æquum esse, vt etiam ecclesiæ competat Publiciana, si habuit titulum ab eo, qui erat in possessione tempore, quo concessa fuit ecclesiæ. & ita sequitur hic Lap. & Dominicus. imò Bald. in dicta l. finali. tenuit hoc procedere de iure, vt ibi per eum. pro quo facit. l. j. & 2. & ibi per Barto. ff. de Publiciana. & idem notat Rota in dicta decisio. 178. quæ incipit, item quod. In eadem glos. in fi. & dicit hic Ioan. Andr. quod talem expressionem facere non tenebatur per no. s. de libel. obla. in c. 2. vt hic per eum.

SVMMARIVM.

1 *Dominium quæritur ecclesiæ sine traditione, quando contractus est purus, secus si sit factus sub conditione.*
2 *Testator si mandat in suo fundo ædificari ecclesiam, an videatur donare totum fundum ecclesiæ.*
3 *Donatio facta monasterio quod nondum est, an valeat.*
4 *Res existentes apud hostes licèt non sint in nostro dominio, possunt tamen donari sub honesta conditione.*

Allegabatur autem. Præmitte iuncta glos. prima hic in ver. allegabatur. Pro intelligentia totius decretalis quod Rex Aragonum donauit hospitalarijs Sancti Ioan. castrum cum suis finibus, inter quos erat locus de Rosellis, qui tunc erat sub potestate infidelium, & fuit talis donatio sub conditione, si ad manus fidelium peruenerit: deinde mortuo Rege eius nepos, qui successit in regno, acquisiuit illa de manu infidelium, & donauit monasterio Populeti, volens quòd in loco de Benefazano ibi incluso ædificaretur vnum monasterium, tandem cum esset quæstio inter monasteri. de Benefazano & hospitalarios super loco de Rosellis, monasterium Populeti donauit locum de Rosellis monasterio de Benefazano, & super hoc vertitur
1 quæstio hic decisa secundum Domini. † Nota primò quòd licèt ecclesiæ quæratur dominium sine traditione, vt l. fi. C. de sacrosanc. eccle. tamen illud verum quando purè, secus si sub conditione sit factus contractus, quia tunc expectatur conditio, qua eueniente statim contractus habet effectum. facit. l. cedere diem. ff. de verborum significa. licitum est enim in rebus donatis ipsi ecclesiæ apponere conditionem, vt in c. ve-
2 rum. s. de conditio. apposi. † Secundò nota ibi nec pro eo &c. quod licèt quis donet alium certum locum vel castrum cum hoc, vt ibi ædificetur monasterium, non tamen propter hoc videtur monasterio ædificando donare totum illum locum, ex quo infertur, quòd si testator mandat in suo fundo ædificari ecclesiam, non tamen propter hoc videtur velle, quod totus ille fundus sit ecclesiæ secundum Domi. & ita tenuit Bald. per hunc tex. in l. j. C. si plures vna sententia. in antepenul. column. Sed Pet. de Anchara. hic contra per l. prædijs. §. balneas.
a & §. qui domum. ff. de leg. 3. ideo aduerte, quia aliud est quærere an vendito, seu donato fundo [a] videatur vendita, seu donata domus, vel palatium in eo existens vel econtra, tunc procedunt dicta iura, & quod nota. per Bald. in authen. alearum vsus. C. de religio. & in l. j. in principio. C. communia de legat. Et aliud est quærere an totus locus videatur donatus ecclesiæ ædificandæ, quo casu locum habet tex. hic, ipse tamen ædificans ecclesiam bene tenetur assignare congruam dotem. vt
3 per glos. & Docto. in c. cum sicut. s. de consec. ecclesiæ. † Vltimò nota, & ita allegatur quòd licèt quis in suo testamento possit relinquere, vt monasterium construatur, & legare bona monasterio construendo, vt in c. nos quidem. de testamentis. imò etiam possit hæres institui ecclesia construenda secundum Bart. in l. seruos. tamen secus est in donatione, quia non valet donatio facta monasterio construendo, vel alteri ecclesiæ, quæ nondum est. & ratio differentiæ, quia legatum non requirit præsentiam personæ, sed potest fieri absenti & ignoranti, vt in lege cum pater. §. surdo. ff. de lega. 2. secus in donatione, quia requirit præsentiam alicuius personæ saltem repræsentatæ, ideo est quòd ad pias causas non valeret donatio inter viuos facta absenti nemine pro illo recipiente, secundum glo. notabi. in l. illud. C. de sacrosan. eccle. & hanc rationem differentiæ assignat Bart. in l. seruos. ff. de alimen. leg. de quo tamen per glo. & Docto. in c. ad audientiam. el 2. s. de eccle. ædifi-
4 can. † In glos. in ver. allegabatur. in fi. scilicet quòd ideo talis donatio valuit, quia non fuit facta simpliciter, sed sub conditione licita, vt hic in tex. vnde not. quod licèt existentia apud hostes non sint in nostro commercio, tamen possunt donari sub conditione honesta, putà si ad manus fidelium peruenerint, vt hic, & per Bald. in dicta l. j. secus si conditio esset talis, quam inhonestum esset expectare in l. inter stipu. §. sacram. ff. de verbo. obliga. sicut etiam non possent talia donari, vel legari simpliciter & purè, vt in l. liber homo. hic allega. intellige, si talia semper fuerunt apud hostes, aliàs si semel fuissent apud fideles, licèt nunc sint apud hostes, possunt purè legari, donari, & stipulari propter spem postliminij, vt in l. id quod apud hostes. ff. de lega. j. & ibi per Barto. in dicta l. liber homo. idem tenentem, & dicentem ex hoc valuisse concessionem factam per Papam Regi Carolo, & successoribus de regno Hierusalem, quod regnum fuit semel Christianorum, vt per Bart. in d. l. liber homo. & in d. l. id quod. cuius dicta sequitur hic Domi. In glo. in verbo multum in fine. no. ex glo. practicam, quam seruare debet bonus aduocatus vt prius fundet iura sua, deinde impugnet iura aduersarij secundum Io. And. & facit s. de testibus. c. ex tenore. & de verbo. significatione. c. Abbate. In glo. in verbo, non valebat in fi. non obst. dicta l. si seruitus. in fi. ff. de seruitu. vrbanorum. & l. seruos. ff. de libe. cau. cum ibi non quæratur ius in re, sed tantum personalis obligatio secundum Innocen. & Ioan. And. de quo per glo. in dicta l. seruos. & in dicto c. ad audientiam. In glo. in ver. accidit. in fi. non obstat. l. si rem. §. fi. ff. de pignorati. quia loquitur in pignoratitia, quæ statim oritur ex conuentione, & statim nascitur cum de pignore conuenit, sed impeditur, quousque solutio pretij sit facta secundum Ioan. And. de quo j.

ADDITIO.

a Nic. Sup. An vendito seu donato fundo. Adde, an videatur venditum ius patronatus. vide per Archid in c. piæ mentis. 16. q. 7. in 2. col. in glo. & per Abb. in dispu. incip. Augerio. in 13. col.
Vin. God. Adde quòd donatio facta ecclesiæ nemine acceptante non valet. & licèt valeat vt pollicitatio, vel pactum, ex ea tamen non quæritur ius reale, sed solùm actio personalis. Ruy. consi. 37. nu. 14. lib. 4.

SVMMARIVM.

1 *Quæsita in bello iusto efficiuntur acquirentis.*
2 *Res pertinentes ad regnum possunt donari sub cōditione, cum peruenerint ad regnum.*
3 *Reus qui desiit possidere, quando debeat absolui.*

1 Pro parte autem. † No. j. ibi propria. quòd quæsita ex bello iusto efficiuntur ac-
a quirentis, [a] de quo in c. olim. el primo. s. de restit. spoliato. & in l. hostes. ff. de captiuis. Secundò nota quando sit, quòd ius superueniens actori pendente iudicio sibi prosit, de quo j. In gl. in ver. per partem ibi maximè no. pro eo quod est dictum s. §. proxi.
2 † In ea. glo. ibi malè allegabant. supple ipsi monachi, & hic per ea, quæ sequuntur in gl. & sentit glo. quòd etiam res, quæ non pertineret ad regnum possunt donari sub conditione, si fiant ipsius regni. & obligat talis donatio successorem in regno adueniente conditione, pro quo facit text. j. in §. sed ad hæc. per quem ita tenet hic Pet. de Anchara. dicens, quòd licèt successor in dignitate grauari non possit per prædecessorem in rebus proprijs, nec consentiat, vt no. in c. licet. s. de voto. tamen bene poterit grauari in rebus dignitatis ad ipsam dignitatem pertinentibus, & ideo donatio hic facta per Regem hospitalarijs non poterit per successorem reuocari per no. per Specu. in titu. de instrumen. edi. § vt autem, qui loquitur ad pias causas. in fi. vbi dicit, quòd successor non potest reuocare donationem prædecessoris in dignitate, nisi ipsa dignitas enormiter lædatur, quia tunc posset reuocare, nisi præscriptio vel aliud obstaret secundum Lapum, & Pet. de Ancha. volentem, quòd talis donatio facta hospitalarijs valuerit. Sed aduerte quia Bald. in l. j. C. si plures vna senten-

ADDITIO.

a Vinc. God. Bellum quando fiat, & quando res fint capientium, ponit Fely. in c. excommunicamus. de hæreti. Quis autem possit indicere bellum haberur in trac. de potest. secul. & eccles. c. 109. nu. 8. quòd habetur in lib. 10. trac. fol. 162.

sententia.colum.penul.in princip.videtur velle, quòd donatio facta monasterio Populeti valuerit, & non illa facta hospitalarijs, cum nepos illius Regis quæsiuerit illa bona, non vt Rex, sed vt persona singularis. Sed certè quæsiuit vt Rex, & sub vexillis regni, vt dicit hic Ioan. And. & j. §. proximo. Nec videtur verum, quòd Rex non possit donare, vel alienare res Regni quæsitas, vel quærendas, vt dicit Bald.ibi, quia imò potest dummodo ipsi regno non inferatur magnum præiudicium, vt s. patet. & in c.intellecto.s. de iureiurando. & in clementina Romani. eodem titu. & per Barto. & Bald.in proœmio digestorum.& sic sequitur, quòd donatio facta hospitalarijs valuerit, & sic potior.facit.l.apud Celsum.§.si a Titio.ff.de exceptione doli.& vide in c.j.& ibi per Docto.s. de probatio. facit etiam l. siue autem. §. j. ff. de Publiciana. & voluit idem Barto. in l. prohibere. §. planè. ff. quod vi aut clam per hunc tex.In glo.in ver. separata in fi. aliqui dicunt, quòd hic omnino fuit facta separatio, sed simpliciter fuit adita hæreditas patris, ideo vna censetur hæreditas patris cum sua, vt in l. sed si plures.§.si filio.ff.de vulg.& pup.& maximè, quia regna transferuntur per successionem, & non per electionem ad hoc tex. & glo.in c.grandi.s. de supplen. negligen. eodem libro. & vide ibi nota.

3 † In glo. in verbo. in reo.in principio quando sit, quòd reus, qui desijt possidere, debeat absolui, vide in regula pro possessore.j. eodem lib. & in l.qui restituere.ff.de rei vendi.& licèt eo casu quo reus absoluitur, quia non possidet, si tamen actor de suo dominio probauit, debet pronunciari & declarari esse dominum, vt est glo.fingu.in l. si a te.§.si quis fundum. ff. de exceptio. rei iudi. In actore verò qui desijt habere ius quod habebat tempore litis contestatæ ex facto proprio ipsius actoris, & tunc reus debet absolui, secus si ex facto, ex quo actori non possit imputari, vt in l. si post acceptam. ff. de rei vendi. & in l. si seruus. ff. de condi. furti. secundum Ioan. Andre.& de his per Barto.in l.j. ff.de exceptio. & per Bald.in l.j.C. de alie. iudicij.

SVMMARIVM.

1 *Quæsita per Regem, vt Regem efficiuntur regni, non personæ.*
2 *Donatio facta per Regem sub nomine dignitatis transit ad successorem in dignitate, & eum obligat.*
3 *Causa si exprimatur in libello, debet probari in specie.*
4 *Successor vniuersalis potest allegare causam suam, & prædecessoris secus in successore particulari.*
5 *Sententia absolutoria lata in iudicio, in quo est generaliter actum, parit exce.rei iudica. in qualibet causa, quæ poterat includi nisi in superueniente.*
6 *Allegationes partis positæ in corpore iuris non faciunt ius.*

1 **Sed ad hæc pars.** † Nota primò, quòd quæsita per Regem, vt Regem, & sub vexillis regni videntur quæsita intuitu dignitatis, & non personæ, & ita est de mente Ioan. And. hic.secus si vt priuata persona, & eius industria quæreretur, vt s.§.proximo. In dubio verò quæsita per eum, qui præest dignitati sæculari perpetuæ videntur quæsita intuitu dignitatis. Sicut dicitur in prælato. s. de testamentis. requisisti. secus si præest administrationi, & dignitati temporali, quia tunc in dubio præsumuntur potius acquisita ex industria, vt per glos. Cyn. & Bald. in authen.sacro.C. de Episco. & cleri. & tenet hic Pet. de Anchara. & vide Do-
2 cto. in c. inquirendam. s. de pecul. clerico. † Secundò no. ibi
a tenebatur.& tene menti quòd donatio facta per Regem [a] sub nomine dignitatis etiam cōditionalis, & etiam de rebus pertinentibus ad Regnum transit ad successorem in dignitate. & eum obligat. & ita tenet Bar.in l.prohibere.§.planè.ff. quod vi
3 aut clam.per hunc tex.de quo s.§.proximo. † Vltimò no.quòd si in libello exprimitur causa in specie, oportet quòd illa probetur, nec sufficit aliam probare, quod intellige, quando illa alia causa esset orta post petitionem, & ita sit tex.hic, als agens rei vendica. cum videatur omne ius suum in iudicium deducere cum dominium sit causa rei vendicationis.l.& an eadem.§. actiones.ff.de excep.rei iudica.tunc si petitur res ex vna causa expressa extendetur ad aliam vt in d. l.si mater.§.j. intellige, si talis causa suberat tēpore petitionis. hinc est quòd in reali procedit libellus generalis, vt dicta l.si mater.§.j.licet glo.ibi contra. & eam reprobat Bart. ibi, sufficit enim in libello dicere, quòd res pertinet ad eum iure dominij, nec requirit expressio alia causæ particularis secundum glo.in l.j.ff.de edendo. & tunc sufficit actori probare aliquam causam inclusam sub illo genere, etiam si talis causa non competebat tempore litis contest. sed postea incipit competere, & sic videtur, quòd si in libello exprimitur causa in genere, videtur tunc deducta quælibet cau-

4 sa competens, & competitura ipsi agenti, de quo j. † In glo.in ver. similis. in fi. aduerte quia licet successor vniuersalis possit allegare causam suam, & prædecessoris, vt no.in l.3.§. ex pluribus.ff.de acquiren.possess.tamen secus in successore particulari vt hic.& per Bart.in d.§.actiones.in fi. & sic monasterium de Benefazano non potuit hic allegare titulum, & causam sui autoris particularis scilicet monasterij Populeti, cui per Regē facta fuerat donatio.In glo.in ver.iudicium.in princi.no.quòd valet iudicium, si ex post facto superuenit ius durante iudicio, intellige quando libellus fuit generalis non expressa causa cer-
5 ta, prout est dictum s. in vlti. nota. † In glo. in ver. conscientia.in princi. vult glo. quòd absolutoria lata in iudicio, in quo est generaliter actum, parit exce.rei iudicatæ, in qualibet causa, quę poterat includi prçterquàm in superuenienti, vt dicta l. si mater.§.an eandem. & ita probat tex.hic, ibi mox &c.secundum Ioan.de Fan.& Domi.Sed certè glo. hic vult, quòd etiam in causa superuenienti obstet exceptio, quod procedit de æquitate huius decr.secus de iure ciuili.& eius rigore, vt dicto §.& an eandem. & ita tenet Cyn.& Bald. in dicta l.j.Nec ob. tex.hic mox &c. quia loquitur eo casu, quo non includebatur, & non posset ex ea ferri sententia, quia tunc exceptio rei iudica. non obstaret in superuenienti de quo j.in glo.pen.& ibi per Dom. Aduerte tamen, quia cum tex.hic ibi mox &c.fit de allegationibus factis pro parte hospitalis, quæ allegationes sunt approbatæ hic, vt dicitur j.in glo.in ver.iudicio.in fi. ergo secundum hoc videtur probare ille tex.opi.Pauli & Domi. quòd in superuenienti non obstet exceptio. In glo.in ver.iudicio ibi emergenti.hoc placet Ioan. Mona. & procedit de æquitate sed de iuris solennitate aliud esset, cum super eo, quod non est, non dicitur facta litis contestatio.argu.l. de his.ff.de transactio.nec sufficit quòd sit in potentia, vel habitu, vt ff.de iudi.l.non quidem secundum Archidiaco.& Ioan.Andre.Sed Ioan.de Fant.cum quo transit Domini.videtur velle, quòd tales probationes non valuerint in alio iudicio, ex quo causa superueniens non includitur super prima, nec ex ea posset ferri sententia, quod est verum de iuris rigore, secus de æquitate, vt dicetur j.§. proximo.
6 † In ea.glo.in fi.no.ex glo.quòd allegationes partis in corpore iuris positæ non faciunt ius, non ergo potest sumi decisio in iure de eo quod l.loquitur narratiuè.facit gl.28.distin. quia sunt. & in l.j.C.quando non peten.part. quod tamen limita, nisi tales allegationes appareant confirmatæ a compositoribus iuris sicut fuerunt hic confirmatæ allegationes pro parte hospitalariorum ex quadam æquitate, vt patet j.§.proxi.ibi sicut congruè, iuncto fine huius c.

ADDITIO.

a Vin.God. Adde quando Rex possit donare in diminutionem regni non modicam & quando non, Ruy.consi.25.nu.6.& 16.lib.2.

SVMMARIVM.

1 *Actor agens ex certa causa debet illam probare.*
2 *Aequitas attenditur de iure canonico potius quàm rigor.*
3 *Libellus alternatiuus licèt procedat, secus tamen in sententia.*
4 *Genera certis locis, vel temporibus non transferuntur.*
5 *Causa remota si probari debeat, qualiter sunt formandi articuli.*
6 *Libellus in criminalibus debet continere locum, & tempus, secus est in libello ciuili.*
7 *Locus & tempus requiratur in instrumento publico.*
Adde ad idem nu.8.

1 **Præfatus igitur.** † Nota primò quòd agens ex certa causa, & specialiter expressè debet illam probare, & eius circunstantias, scilicet locum, & tempus, sine quibus non valeret, secus cum generaliter est
2 actum non expressa certa causa, de quo infrà. † Secundò nota,
a quòd de iure canonico debet attendi æquitas [a] potius quàm rigor iuris, ideo est quòd subtilitas perniciosa hic reprobatur, & æquitas præfertur rigori, de quo s. de iudi. in c. dilecti. & l. placuit. C. eodem titu. & in cap. j. j. de rerum permutatio. Tertiò nota, quòd ex quadam æquitate est inductum, quòd quando est generaliter actum in libello, possit ferri sententia ex causa de nouo superueniente pendente iudicio, licèt de rigore iuris sit secus, vt est dictum s. §. proximo. & plenè per Bal.

ADDITIO.

a Nic.Sup. Aequitas potius quàm rigor. Adde c.fi.de transac. & per Cy.in l.j.in fi.C.de legi.& per Doct.in l. sic feci.ff. de eo quod certo loco. Vinc.Gode. Limitatur hoc nisi æquitas sit scripta in genere, rigor in specie. Fely.in c. cum illorum col.2.de sen.excom.& quid sit æquitas & quid rigor idem Fely.in c.2.in prin.de re iudi.

Bald. in l. j. C. de aliena. iudicij. Quartò nota ibi non probauerunt. quòd probatio debet fieri super causa specialiter expressa in libello, aliàs succumbit ipse actor, quod facit pro eo, quod dixit Innocen. in c.cum contingat.s̃. de officio delegati. & in c.ex parte Abbatissæ.s̃.de priuilegijs. Quintò nota ibi, de mandato, quòd auditor non dicitur habere potestatem decidendi causam, nisi habeat hoc specialiter in mandatis, de quo in clementi. auditor.de rescriptis. & ibi per glo.an auditor di-
3 catur habere ordinariam vel delegatam potestatem. † Vltimò nota quòd licet libellus alternatiuè concipiatur, vt patet s̃. in princip.c. tamen sententia absolutoria debet simpliciter proferri. Et in sententia condemnatoria Iudex debet alteram eligere, non alternatiuè condemnare, de quo per Bald. in l. j. C. si plures vna sententia. & nota. in l.miles. §. j. ff. de re iudi. & in c.cum dilecti.s̃.de emptio. & vendi. & aduerte quia hic fertur solùm absolutoria pro reo, non autem fertur sententia super iure ipsius rei, & hoc ideo, quia aliàs non poterat ferri. aliàs aliud esset, vt no.s̃.de restitu. spoliato.ex conquestione, de quo s̃. In glos. in ver. tempus. in princip. ideo dicit hic Innocen. & Ioan. Andre.quòd videtur quasi impossibile quòd certa donatio, vel venditio non habeat concomitantiam certi loci & temporis. idem voluit Barto. in l.an eandem. ff. de exceptio.rei iudi.in §.actiones. dicens, quòd si causa remota exprimatur in iudicio, tunc ius superueniens iudicio pendente non clauditur sub libello, quòd ideo est, quia causa remota de necessitate præsupponit tempus & locum, vnde de necessitate debet intelligi de certo contractu facto certo loco & tempore, & sic de re vel iure, quod consistebat tempore inchoati iudicij non post. In eadem glo. ibi, l. sinautem. hoc non probatur ibi, quia non superuenit ibi ius dominij, vel quasi ipsi actori, sed superuenit possessio ipsi reo, quia post lit. contesta. cœpit possidere, vt dicit glossa s̃. in §. pro parte. in verbo in reo.
4 † In eadem glos. in fi. & ratio est quia genera certis locis, vel temporibus non transferuntur secundum Ioan. Andr.& idem sequitur Barto. in dicto §. actiones. concludens, quòd quando causa exprimitur in genere, ex quo tunc non habet concomitantiam certi loci, vel temporis, tunc ius vel causa superueniens iudicio pendente prodest actori per hunc textum, qui procedit de æquitate canonica secundum eum ibi, & tenet Ioan. Andre. post Archidiaco. s̃.§. proximo super glos. in ver. iudicio. & Bald. post Cyn. in dicta l.j. dicens, quòd ista æquitas seruari debet in terris ecclesiæ, & non in terris imperij secundum Pet. de Anchara.& Domi.dicens, quòd in terris, quæ sunt de temporali iurisdictione ecclesiæ debet seruari tex. hic etiam in foro ciuili, vt in c. si duobus. & c. super eo. el secundo. s̃. de appellatio. sed de iure ciuili secus esset dicendum, vt hic plenè per Pet.de Anchara.& Domini.ponentes plures notabiles rationes, quare ista eadem æquitas non procedit de iure ciuili. & vide per Bald. in dicta l. j. & in l. j. C. si plures vna sententia. Sed limita primo hunc textum nisi ius superueniret pendente iudicio, quando esset in causa conclusum, quia tunc ex eo non posset ferri sententia per no. in c. auditis. s̃. de procurato.& in c.j.s̃. de iuramento calumniæ. eodem libro.& per Barto.in dicta l.si mater.§. eandem. & sequitur hic Pet. de Anchara. Secundò limita supradicta, quia quando superueniret ius pendente iudicio ex causa de præterito tunc etiam de iure ciuili posset ferri sententia, vt l.si rem.§.fi.ff. de pignor. & no.in dicta l. si mater.§. eandem. sed an hoc procedat, si causa de præterito sit talis, quòd trahatur retro vel non, vide per Ange.in l.non potest.ff.de iudicijs.& Bald.in l.j.C.de alie.iudi.& per Bart.in dicto §.eandem.in princi.& in fi.& in dicto §.actio
5 nes.circa finem. † In glo.in ver.censetur, ibi causam sine tempore, no.ex glo.practicam formandi articulos ad probandum causam remotam, quia debent concludere ius competijsse ante litem motam, vt probatio concludat, facit quod no.per Bar. in l.Celsus.ff.de vsucap. ideo si ex probationibus factis in iudicio non apparet, ꝙ causa remota in libello expressa habuerit initium ante litem motam, recuperat absoluendus, licèt de ipsa constaret scd̄m gl.facit l.eum actum.ff.de neg.gest.& l.non solum.§. sed vt probari.ff.de noui ope.nuncia.& tenuit Barto.in d.§.actiones.& Ioan.de Fan.& Domi.hic dicens, ꝙ non obstat c.cum Ioannes.s̃. de fide instru. quia ibi de tempore probatur per instrumentum, ex quo venditio vnica fuit, vt ibi nota. & per Bal.in dicta l.j.C.si plures vna sententia: dicebat tamen hic Domi. quòd si ego peto legatum, & vnus testis probat, ꝙ iam sunt 10.anni, alter dicit de 11.quod non probant, cum tex.hic dicat, ꝙ quando certa causa exprimatur, debēt de necessitate adesse concomitantiæ loci, & temporis, & sic vult tex.ꝙ qualitas loci & temporis de necessitate videtur deducta, licèt non exprimatur. Sed certè quidam Docto.consuluerunt contrarium, quia tempus non est de substantia huius legati per nota.in dicto c.cum Ioannes. nec ob. quòd qualitas loci & temporis videtur deducta, quia satis est, ꝙ probetur, quòd ante litem motam habuerit initium & ita vult gl.hic, secus tamen esset quando tempus punctualiter esset de substantia probationis, vt dicta l.cum actum.& nota.in c.duobus.s̃.de rescriptis.eodem libro.ad finem. & in c.j.s̃. de arbitris. eodem libro. & per Bald.
6 in l.testium. in fi. C.de testibus. & in dicta l.j.in fi. † In eadem glo. ibi, l.libellorum. dicas quòd in libello in criminalibus requiritur locus & tempus, vt in dicta l.libellorum. sed in ciuilibus non requiritur, quòd exprimatur locus & tempus ipsius causæ in iudicio deductæ secundum Innoc.dicentem, ꝙ actor non habet exprimere diem, vel locum cōtractus, sicut nec debet exprimere testis, vt d.c.cum Ioannes. intellige nisi agatur ciuiliter de crimine, vt in c. tuæ.s̃. de procurato. vel nisi iudici aliud ex certis causis videretur fiendum secundum Innocē. & Ioan.An.per d.c.cum Ioannes.in fi. In articulis tamen expressio loci & temporis fieri dēt, & hoc, quando causa remota fuit expressa, vt voluit glo.s̃.in princip. Sed si fuisset expressa causa proxima, secus esset, cum possit ex causa superueniēti ferri sententia secundum Domi.& vide dicta s̃.in glo.in ver. obnoxiū.
7 † In eadem glo. in fi.nota ex glo. an [a] in scriptura vel [b] instru-
a mento publico requiratur locus & tempus.& concludeꝙ scri
b ptura priuata valet sine loco & tempore, vt l. cum tabernam. §.idem quæsijt. ff. de pignoribus. quod intelligit hic Ioannes An.quo ad præiudicium scribentis.secus quo ad præiudicium tertij.& idem tenet Ioannes And.in c.inter dilectos & in ver. facilius. s̃. de fide instrumen. de quo plenè per Bald. in procemio.C.§.quibus.& in rubri.C. de fide instrumen. & per Ang. in l.scripturas.C.qui potiores.& per Specu. in titu. de procuratore.§. ratione autem formæ. ver. sed quid si mandato. Sed de scriptura publica dicas, quod requiritur locus & tempus, vt tenet glo.hic, & in l.optimam. hic alleg.& in l.generaliter. C.de tabularijs. lib.10. & per Specu. in titu.de instru.edit.§.postremo.aliàs incipit instrumentum ver.quid si locus. & ver.sequenti. Sed an sufficiat locus in genere, putà in ciuitate Peru. vel in specie, putà in tali domo, concludit hic Lapus & Domi. quòd in hoc debet stari consuetudini, facit c.cum dilectus.s̃.de fide instrumen. Sed si consuetudo nihil disponit. & tunc si ex generali expressione loci includitur tacitè locus specialis, sufficit sicut fit in data literarum apostolicarum.& ratio est, quia est notorium de loco, vbi Papa manet. & ita tenet hic Ioannes Andre. & facit c. cum redemptor. 12. q.3. & ibi per Archidiaco.aliàs autem expressio loci generalissima, putà si dicitur actum in prouincia Lombardiæ, vel in tali ciuitate non sufficeret secundum Ioannem Andr. & nota. in Authen.quibus modis natu.effici.legitimi in §. inquantum.nec etiam sufficeret expressio loci generalis, putà actum Perusij in tali porta nisi exprimatur locus particularis secundum Ioan.And.hic, & j.in data sexti libri.& Cyn.in dicta l.optimam.in 4.quæstione. Aduerte tamen quia licèt descriptio loci ita generalis non sufficit, non tamen propter hoc vitiatur instrumētum in totum, sed redditur suspectum intantum, quòd carebit viribus, nisi aliàs per testes coadiuuetur.& ita videtur tenere Ioan. And.in additio. Specu. in dicto versicu. quid si locus.& Domini. hic. Et prædicta quando apponitur locus gratia demonstrationis, quia sufficit taliter assignare locum, quòd aduersarius possit
8 redarguere de falso. vt dicto §.inquātum. † Sed quando locus esset de substantia actus, non sufficeret apponere locum in genere, nisi apponatur locus loci. vnde non sufficeret dicere actum in palatio Potestatis, nisi dicatur de loco loci, vbi iudex sedet pro tribunali secundum Bal.in l.contractus.C.de fide instrument. & per Barto. in l. de pupillo.§.qui nunciat.ff.de noui ope. nuncia. Quid aūt si tabellio omisit ponere locum, & tēpus. an possit postea addere, vide per Spe.in d.§.postremo. & per Ioā. And.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.An in scriptura.Adde gl.in c.quotiens cordis oculus.j.q.7.Abb.in c.j. de proba. Alex.de Imo.consi.76.inci.ponderatis his de quib.in 3.volu.idem Alex.consi.123 inci.discussis hesitationibus, in j.volu.

Vin.Go.Adde Ias.in l.ait prætor.§.si iudex.col.j.de re.iud.in l.vbi aūt non apparet §.illud.de ver.obli.in l.fi. col.2.C. de fideicom. & in consi. 195 lib.5.

b Nic.Sup. Vel instrumento publico.Adde gl.in c.G.perpetuus.de fi.instru.gl. in c.3.de proba.& glo.in c cām. de rescrip.

Vin.God.Adde Alex.consi.66.viso processu, nu.3.li.j.& in l.si librarius, de reg. iu.& in l.j.§.creditores.de eden.

And.in addi.in dicto ver.ſed nunquid.& per Bart. in l.ſi librarius.ff.de regu.iur.& per Ioan.And.& ibi dicta j.in data huius lib. In glo. in ver. huiuſmodi.in fi.vnde certo reſpectu vtilius eſt cauſam exprimere per iura hic alleg. & alio reſpectu,ſecus per hanc deciſi. ſecundum Ioan. Andr.ſi enim eſt generaliter actum , & ſequatur ſententia in omni cauſa , obſtat exceptio rei iudicatæ, & ita eſt de mente tex.hic, & voluit gloſ. in c.j.s. de libel.obla. quod intelligit hic Paulus,& Domini. de cauſa, quæ tunc competebat,ſecus in cauſa,quæ ſuperueniſſet de nouo poſt litem conteſtatam.Sed certè Ioan.And. hic ſentit contrarium, & ſatis probatur hic in textu. vt ſicut ex iure ſuperuenienti poſt lit.conteſta.poteſt ferri ſententia condemnatoria quando generaliter eſt actum . Ita eodem modo tunc ſententia abſolutoria iudicis exceptionem rei iudicatæ in omni cauſa,etiam quæ de nouo ſuperueniſſet poſt li.conteſta.dummodo ante concluſum in cauſa, vt s. eſt dictum . & ita tenet gloſ. s. in ver. conſcientia.& Barto.in dicto §.actiones. ante fi. de æquitate huius decret.licet in contrarium faciat tex.in verbo cum mox &c. & licèt illa ſit allegatio partis, tamen fuit poſtea approbata, vt eſt dictum s. in gloſ. in ver. iudicio. in fi. & ſic videretur, quòd non obſtaret exceptio, niſi eſſet facta proſecutio in tali iure ſuperueniente.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia quando poteſt proferri per alium. Et ponitur practica, qua vti debent iudices ſententiando. & nu.2.*

3 *Teſtes duo ſi deponant ſuper negatiua, an eis plus credatur, quàm vni deponenti ſuper affirmatiua.*

4 *Teſtes admittuntur, qui aliàs non admitterentur, quando res non poteſt aliter probari.*

C A P. IIII.

1 CVm ab vno. † Nota j.ꝙ licèt ſententia non poſſit proferri per alium, vt j. c.proximo. tamen fallit, niſi proferat per eum, qui ſit de numero ipſorum proferentium ſententiam, quia tunc de eorum mandato poteſt per eum proferri, & perinde habebitur,ac ſi ab omnibus eſſet recitata quod intelligit hic Ioan.And.quando omnes ſunt concordes in ſententia,als quilibet per ſe deberet proferre ſententiam, vt in §. ſinautem. in Auth.vt iudices non expectent.ex quibus infertur notabiliter,ꝙ actus,qui debet a pluribus recitari,ſi ab vno recitetur de aliorum mandato, & præſentia, cenſetur ab omnibus recita-
2 tus.† Vltimò nota practicam,qua vti debent iudices in ſententiando, quia apponunt primò nomen proprium quam appellatiuum.& ita de conſuetudine obſeruatur. dicit tamen Bald. in l.2.C.de ſententijs ex periculo.ꝙ cautius faceret iudex præmittere nomen appellatiuum,putà nos iudex Ioannes.de quo ibi per eum.In glo.in ver.mandantibus.in princip. pro declaratione huius tex.& gloſ.conclude, quòd aliquando ſententia profertur de mandato,& præſentia iudicum, vel iudicis ſeu arbitrorum ab illo,qui non eſt de numero ipſorum iudicum vel arbitrorum, & non valet vt j. c.proximo. ſecundum Ioannem And. Aliquando profertur ſententia ab eo,qui eſt de numero, & tunc ſi profert ſententiam alijs præſentibus, & tacentibus, non valet, vt tenet glo. hic, quia non dicitur tunc lata ab omnibus , cum taciturnitas iſto caſu non habeatur pro conſenſu, vt per Ioannem Andre. in regula, qui tenet hic allega. ideo text. hic requirit præſentiam, & mandatum, & facit text. in l. ſicuti. ff. de arbitris, vbi dicitur quòd omnes debent iudicare, licèt gloſ. ibi contrarium velit, & non bene, vt ex prædictis patet ſecundum Domini. & Barto. in l.ſummi.ff. de re iudicata. Aliquando vnus profert ſententiam alijs præſentibus & conſentientibus, ſed non mandantibus,tunc Archidia. hic ſentit,quòd ſententia valeat.idem tenet hic Pet.de Anch.cum talis conſenſus,ſeu voluntas inducat mandatum vt l.j.ff.mandati.& l.ſi cum dotem.& ibi per Barto.ff.ſolu. matri.& dicta l. ſummi. dicentem ſufficere talem conſenſum adeſſe tempore ſententiæ, vel immediatè poſt,non ex interuallo. & idem tenuit Bald.in l.fi.C. de ſententijs ex periculo. Aliquando vnus profert ſententiam alijs abſentibus, ſed mandantibus, & animi ſui motum committentibus, & ſententia non valet ſecundum glo. in dicta l, ſicuti. pro quo text. hic requirens duo, ſcilicet præſentiam,& mandatum aliorum,quod intelligit in arbitris, & iudicibus delegatis ab inferiore a Principe, qui non poſſent alteri committere.ſecus in iudicibus ordinarijs,vel delegatis a Principe, non tamen habebit tunc locum forma hic tradita, cum delegatus proferat ſententiam iure ſuo, & vt delegatus.de quo j.In eadem glo.ibi,ratihabitio.idem tenet glo. in l. licet. C. de iudicijs. & Innocen. s. de offic. delegati prudentiam. & Specu.in titu. de ſententia.§. ſequitur.ver. quid ſi ſunt duo. & Barto. in dicta l. ſi vni. in fi. & licèt, quando ſententia eſt nulla ex defectu proferentis,non poſſit ratificari,tamen ſecus ſi ex parte eius, contra quem profertur, vt in l.3.§. falſus. ff. rem ratam haberi. ſecundum Domi. In gloſ. in ver. oportet.in princi.vult glo.ſecundum Domini. quòd vbi committitur ſola recitatio ſententiæ, tunc ſocij autorizant actum, ideo debent eſſe præſentes, & ſententia proferri per verba pluralis numeri, vt hic in tex. Si verò committitur vtrunque ſcilicet recitatio, & pronunciatio.& tunc ex quo delegant vices ſuas,poſſunt abeſſe, & ſententia ferri per verba ſingularis numeri, poſſet etiam proferri per verba ſingularis vel pluralis numeri, quando eſſet vnus ſolus iudex, nec ex hoc vitiaretur ſententia per hunc textum vbi ſolum exciperet de electione, ſecundum Archidia.& Ioan. And. & ita voluit Bald.in dicta l. fi.& tenet Lap. & Domini. hic, quòd ſi ſunt plures iudices,& omnes ſimul dicunt,excommunicamus talem, excommunicatus erit,vt tenet Archidia.2.q.7.a iudice, cum in pronuncian-
3 do omnes conſentiant, vt in l. diem.§. ſi plures.ff.de arbi. † In
a eadem glo. in fi. No. glo. de hac dictione oportet, de qua per Docto. in c. fi. s. de iureiuran. In glo. in ver. electio. ibi, duobus quàm vni. No. ex glo. quòd duobus teſtibus ſimul deponentibus ſuper negatiua magis creditur, quàm ſuper affirmatiua.& ratio eſt, quia iſti duo non ſolum negant, ſed etiam aſſerunt contrarium eius,quod dicit affirmans, vt no.in l.hæredes palàm. in princip. ff. de teſtamen. & etiam quia deponunt ſuper facto proprio, vt in l. cum quidam.§. quod dicitur.ff.de
4 acquiren. hæredi. † In eadem gloſ. ibi , impoſſibile eſt & alio modo probari. No. gloſ. quòd quando res aliter probari non poteſt, creditur teſtibus , quibus aliàs non crederetur, de quo per gloſ. in c. cum dilecti. hic alleg. In eadem gloſ. in fi. Vide per Ioan.And.in c.publicato.hic alleg.in 2.q.Et no. hanc glo. quæ facit ad quæſtionem diſputatam de quatuor compromiſſarijs in vnum conuenientibus, qui nominauerunt Ioannem, & in eum conſcripſerunt ordinantes,quòd die ſequenti vocato tabellione fieret electio, an poſſint compelli, vt exequantur id, in quo erant concordes. Ioan.And. hic, quod ſic, vt hic plenè per eum, quod intelligit hic Bald. quando iſti ſuſpendunt in die ſequenti tantum rogatum notat, non autem conſilium,per no.in l.fideicommiſſa.§.quoties.ff.de lega.3.In glo. fi.in fi. Idem Ioan. And. hic, & Archidia. in c.ſicut.s. de elect. eo.lib.quia Epiſcopi de ſe conſueuerunt loqui in plurali. Si tamen vnus ſolus haberet eligere, vt quia alij eſſent priuati poteſtate eligendi, tunc deberet fieri electio per verba pluralis numeri a poteſtate ratione huius tex.In eadem glo. in fi. Nota ex glo. primò quòd iura loquentia in electione non habent locum in collatione,quando ratio diuerſitatis aſſignari poteſt, & ita poteſt limitari glo.in c.ſi poſtquàm.s.de elect.eo.lib.Secundò no.ꝙ conſtitutio declarans alium locum habet tantum in caſibus, in quibus locum habet ipſa conſtitutio declarata, facit s.de elect.eo.lib.c.qui contra.& c.is qui.

A D D I T I O.

a Vinc.Gode. De hac dictione oportet.Barto.in l.j.in princi.de iuſt. & iu. in l. pen.ff.de iud.mut. ca . fac.ar. in l.cum oportet. in princi. C.de bon. quæ lib. ſed quandoque honeſtatem vt per Io.And.in c.vt quis.de elect.in 6.lib.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia diffinitiua debet proferri in ſcriptis.*

2 *Libellus debet produci in ſcriptis.*

3 *Acta iudicij an poßint probari per teſtes.*

4 *Sententia interlocutoria poteſt proferri ſine ſcriptis.*

5 *Iudex ſi dicat pronuncio, vt in tali ſcripto, an valeat talis ſententia.*

6 *Sententia diffinitiua debet ferri in ſcriptis, & per ipſum iudicem. fallit in multis caſibus, vt hic.*

7 *Appellatio a ſententia nulla, licèt non habet effectum ſuſpendendi, habet tamen effectum deuoluendi cauſam ad ſuperiorem.*

8 *Sententia an debeat ferri in ſcriptis in cauſis, in quibus proceditur ſummariè & de plano.*

9 *Partes quando poſſint renunciare ordini iudiciario.*

10 *Proceſſus non eſt neceſſe quòd redigatur in ſcriptis, quando ſententia non profertur in ſcriptis.*

11 *In his ſcriptis, hæc verba an ſint neceſſaria in ſententia.*

C A P. V.

ET ſi ſententia. Ponit tres cauſas nullitatis ſñiæ diffinitiuæ, & a prima vnum caſum excipit,ſm Io.An.† No.j.ꝙ ſñia diffi-
1 nitiua dēt proferri in ſcriptis, & idē in ſñia arbitri, vt per gl.in c.cū antea.C.de arb.& no.in c.cū dilecti.s. de arbi. nec

nec refert, in quo sit scripta, etiã si in pariete, vel tabula ſm Io.
And.& no.3.q.7.postulatus. & in l.j.ff. de bono. posses. Et de-
bet scriptura præcedere recitationẽ sententię, vt hic in tex. per
quem patet, quòd sufficit immediate quòd sententia fuerit scri
pta proferatur eodem contextu, vt tenet Bart. in l.2.C. de sen-
ten. licèt Domi. hic contra & non bene. Et debet ipsa senten-
tia proferri de scripti recitatione, vt hic dicitur, & sic legendo
scripturam. vnde non valeret sententia, si iudex eam recitaret
mentetenus, & non legendo eam, secũdum Do. & idem Bal.
in l.fina.C.de senten. ex peri. dicens non valere sententiam, si
iudex primò eam verbo protulit, & postea fecit eam per nota-
2 rium scribi in actis.† Et idem in simili dicitur in libello quia de
bet in scriptis produci, & non sufficit apud acta petere viua
voce, licèt faciat illa in scriptis redigi per notarium, secũdum
Bart. in l. in sacris.C.de proxi. sacro.lib.11. Et vide per Bart. in d.
l.fin. dicentem, quòd nisi ex actis appareat aliquod verbum, ꝙ
sententia fuerit lecta, erit nulla ipso iure, ideo si in actis dicitur
lata fuit talis sentẽtia, & nõ dicitur lecta, vel per verbum æqui
pollens, sententia erit nulla per tex. hic, & in d.l.fina. Secundò
a nota Episcopos æquiparari illustribus [a] de quo per glos. in c.2.
supra de offic. lega. eod. lib. & per Ioan. An. in c. inter dilectos.
§. cęterum. ꝟ. de fide instru. & per Spe. in tit. de iurisd. omnium
iudi. in ver. secundum canones. vbi dicit eos spectabiles, qđ fa
cit cõtra Legistas, qui vix fatentur eos clarissimos, secundũ Io.
An. ponentem hic post Archi. de varijs nominibus episcopo-
rum. de quibus in cle. si quis suadente. in ver. nec super. de pę-
3 nis.† In gl.j. in fi. vbi etiam no. ꝑ Io. An. an acta possint ꝓbari
b per testes [b], de quo ꝑ Bal. in d.l.fi.C. de re iu. & l. ne in arbitris.
C. de arbi. Et an sententia diffinitiua possit probari per testes,
vide per Rotam in deci.409. quæ inci. item fuit dubitatum vtrũ
4 diffinitiua. & no. in c. Albericus. supra de testi.† Et tene men-
ti ex hac glo. quòd licet a sententia interlocutoria sit necesse,
quòd appelletur in scriptis, vt in c.j. infra titu. proximo. tamen
non est necesse, quòd proferatur in scriptis. & ita etiam tenet
Barto. in l.2.ff. de appella. licet glos. dixerit contrarium ibi, &
malè, & dicebat Baldus in d. l. fina. quòd interlocutoria, &
super omnibus incidentibus potest ferri sentẽtia nudo verbo
per text. no. in l. defendente. ff. de auto. tuto. ex quibus infer-
tur, quòd cum secundum decretum sit sententia interlocuto-
ria, secundum Innocen. in c. dilecto. supra de verb. significa.
in glossa magna. & Ioan. Andream in c. consultationibus. su-
pra, de offic. delega. & Specu. in titu. de secundo decreto. §. iu-
sta. & ibi per Ioan. And. in additio. & tenet gl. in l. præsenti. C.
de his, qui ad ecclesias confugiunt. quòd poterit ferri sine scri-
ptis, licèt Specula. contra in titu. de secundo decreto. §. nunc
dicamus. ver. & proceditur. & non bene, vt ex prædictis patet.
& quia missio ex secundo decreto non finit totum negotium,
quia postea auditur super dominio, vt in c. quoniam. §. in alijs.
supra vt lite non contestata. secundum Domini. dicentem ꝙ
bene debet redigi in scriptis sicut alia interlocutoria, vt dicit
glos. hic, & in hoc differt primo sententia interlocutoria a dif
finitiua. Differt secundò, quia licèt diffinitiua non possit pro-
ferri per alium, tamen interlocutoria sic, secundum glos. in
d.l.fina. de quo ibi per Bartol. & Bald. in princi. Tertiò differt,
quia interlocutoria parui præiudicij potest proferri stando, li-
cèt non sedendo. secus si esset magni præiudicij. quia quo ad
hoc esset idem, quod in diffinitiua, secundum Bald. in l.j.C. de
senten. ex pericu. in penul. col. & per Bart. in d. l. 2. in fi. De
præcepto verò quòd fit in confessum ante li. contestatã, secun-
dum practicam, de qua in c. ex parte in Christo. & ibi per glo.
supra de verbo. signi. potest ferri sine scriptis, licèt postea de-
beat redigi in actis, sicut supra dicitur in alia interlocutoria
secundum Domi. hic referentem Rotam ita tenere in pluri-
bus decisionibus, in antiquis. de quo hic plenè per eum. & ita
etiam tenuit Bald. in l.fin. §. j. C. de bo. quæ libe. & Federi. in
suo consi. 205. circa princi. In glos. 2. in fine. Idem glos. in d. l.
fin. & idem faciunt Cardinales, & auditores curiæ & commu
niter omnes iudices, secundum Archidia. qui idem tenuit. 11.
q.3. summopere. Sed Bartol. in d.l.2. dicit, quòd quia ciuitates
eligunt sibi rectores illiteratos, videtur ciuitas tales eligendo
dispensare, quòd per alium possint legere, & proferre senten-
tiam, & idem in alijs maioribus iudicibus secundum eum, se-
cus si essent literati, quia tunc etiam per eorum assessores non
possent sententiam legere, secũdum Lap. hic & ita residet hic
Domi. & Pet. de Anchara. de iure ergo regulariter debent iu-
dices sententiam scriptam legere, & legendo recitare saltem
ab illo verbo, Christi nomine inuocato, vsque in finem sen-
5 tentiæ, secundum Domi.† Sed quæritur primò, an sufficiat, si iu
dex dicit pronuncio prout in tali scripto continetur in iudicio
producto. Bal. quòd sic in l.j. in fi.C. de senten. ex peri. & idem
si iudex diceret prout in tali consilio continetur, secundũ An
ge. in l.j.ff. de re iudi. vel de appella. quòd posset procedere, quã
do talia verba pronuncio &c. in quibus tacitè includitur, abso
lutio, vel condemnatio sunt scripta, & legendo per iudicem re
citata, vt hic in text. alias secus esset, vt tenet idem Bald. in l.
hac cõsultissima. C. qui test. Secundò quæritur, an sufficiat, ꝙ
sententia scripta recitetur per alium præsente iudice & man-
dante. Ioan. An. hic quòd nõ, vt patet hic in tex. iuncto c. supra
proxi. vbi est speciale solum in pluribus iudicibus, secundum
Ioan. And. reprobantem ex hoc dicta Cy. in d.l. hac consultis-
sima. Tertiò quæritur, an sufficiat, si postquam sententia est la-
ta per alium, iudex immediatè dicat, & ego ita pronuncio. Ioã.
And. quòd non in c.j. infra de sen. excommuni. eod. lib. & Bal.
in d.l. hac consultissima. ex quo ipse iudex tunc non legit, nec
6 recitat.† Sed limita primò omnia prædicta procedere nisi con
suetudo sit in contrarium, cum in hoc valeret, & tollere possit
has solennitates, secundum Archidi. 2.q.j. statutis. & ita posset
procedere glo. hic, secundum Domi. & sic stante cõsuetudine
valeret sententia per alium lecta iudice præsente, & mandãte.
Et posset etiam tunc ipse iudex lecta sententia per alium di-
cere, & ita absoluo, vel condemno, vt patet ex no. per Bald. in
d.l. hac consul. Item valeret tunc sententia, si notarius diceret,
lecta fuit hæc sentẽtia per talem iudicem, ex quo eo presente
lecta fuerit, si consuetudo ita disponit, secundum Bald. in d.l.j.
circa fi. Secundò limita in episcopis, vt hic in text. intellige de
confirmatis & consecratis, in alijs verò secus, cum ista respi-
ciãt consecrationem & ordinem episcopalem, vt in c.2.§. sicut
autem. supra de transla. prela. secundum Ioan. And. licèt dubiũ
faciat, quòd idem dixit in c.j.§.j. supra de offi. ord. eod. lib. Ter-
tiò limita in iudicibus illustribus & superioribus, vt in d. l. 2.
Quartò limita in inquisitoribus hæresis, vt in c. vt cõmissi. ꝟ. de
hære. Quintò limita in sententia interlocutoria, secundũ Bal.
in d.l. hac consu. & supra est dictum. Sextò limita, quando ex
pluribus iudicibus vnus alijs præsentibus, & mandãtibus sen
tentiam profert, vt supra c. proximo. Septimò limita in conse-
cratoribus, vt in c.fin. §. vices. de off. eod. lib. Octauò limita in
omnibus casibus, in quibus valeret sententia sine scriptis, de
quibus infra in glo. in ver. illustrium. quia in illis casibus sen-
tentia poterit legi, & recitari per alium, vt in Auth. vt ab illu-
stribus. §. sancimus. & sufficit, quòd sit lecta, & recitata per aliũ
præsente & mãdate iudice, vt supra c. proxi. vel postquam fue-
rit lecta iudex dicat, & ita pronuncio, secundum Ioan. And. in
c d.c.j. & Bald. in d. l. j. Nonò, & vltimò limita in notorijs [c] in
quibus licèt requiratur sententia, vt in c. porro. supra de diuor.
tamen non est necesse, quòd sententia feratur in scriptis, secũ
dũ glo. no. in Auth. vt iudi. sine quoquo suf. §. necessitatis. & ita
tenet Bald. in l. presby. C. de epis. & cle. & ratio est, quia in no-
torijs ordo iuris non requiritur, vt in c. ad nostram. el 3. ꝟ. de iu-
reiu. & ita tenet do. Ant. ibi, & sequitur Arch. & Ioan. And. in
cap. fi. ad fi. infra de pęnis. & Fede. in d. consi. & Io. And. in c.
vestra. ꝟ. de coha. cle. & Domi. hic. Et no. ex glo. quòd licet libel
lus & alia acta debeant redigi in sententia, vt in c. Abbate. su-
pra de re iudi. & per glos. in d.l.2. si tamen omittatur, non vitia
tur sentẽtia propter hoc, secundum Pet. de Ancha. hic, & Bar.
in d.l. 2. & an qui petit executionem sententiæ habeat produ-
cere dictum processum cum sententia, per Bald. tenentem, ꝙ
sic in l.fin. in fin.C. de ordi. cognitio.† In glo. in ver. necesse. in
7 fi. & dicit hic Ioan. And. post Archidia. quòd licet appellatio
a sententia nulla non habeat effectum suspendendi, habet
tamen effectum deuoluendi causam ad superiorem, facit. l. ab
sentis. C. de accu. nec talis sentẽtia nulla confirmatur per de-
sertionem appellationis, vt no. in l. si expressum. ff. de appel.
per Bart. & per Bald. in l.j.C. quando prouo. Quid autem si re-
nũciatur expresè appellationi interpositæ, an videatur renun
ciari nullitati in ea inclusæ. vide per Bald. in d.l.j.C. de senten.
& in l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pac. & in l. quędam
mulier. ff. famil. erciscundæ. In glos. in ver. illustrium. ibi, iudi-
cis

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Illustribus. Adde Ant. de Bu. in c. fi. de procu. & per Card. Zaba. in c. cum oporteat. de accus.

b Nic. Sup. Per testes. Adde Io. An. & Abb. in c. quoniam cõtra falsam. de proba. & per Ang. in l. testium. C. de testi.

Vinc. G. Acta iudicij possunt probari per testes & per partis confessionem cõcurrente Iudicis assertione. Ruy. consi. 16. nu. 5. lib. 5.

c Vinc. G. Adde quòd notorium in se plus habeat quam publicum. Cor. consi. 44. deueniendo, litera f. lib. 4.

cis arbitrio. Item sequuntur doctores & facit glo. in l. sed si suscceperit. ff. de iudicijs. & in l. illicitas. §. notorijs. ff. de officio præsidis. & per Bal. plenè in authen. nisi breuiores. C. de sent. iuratur tamen in istis breuibus causis de calumnia secundum Io. And. hic, & Spec. in tit. de iur. calum. §. 2. ver. quid si causa. In ea. glo. ibi, item cum Episcopus &c. Intellige quando Episcopus iudicat inter eos de minoribus causis, vt tenet Spe. in titu. de libel. conce. §. dicendum. ver. sed nunquid. & ver. præcedenti. & Io. And. hic, & Domi. maximè per tex. in c. si quis cum clerico. hic alleg. Sed si causæ sunt magnæ, tunc debet Episcopus ferre sententiam in scriptis etiam inter clericos suos, vt probat tex. hic generaliter loquēs, & non excipit Episcopum nisi quo
8 ad recitationem sententiæ, de quo hic per Dominicum. † In ea. glo. ibi, in causa criminali. Aduerte primò an in causis summarijs, & vbi proceditur de plano &c. sit necesse, ꝙ sententia proferatur in scriptis, & de scripti recitatione. dic ꝙ sic, vt est text. in cle. sæpe. circa fi. in §. sententiam. de verbo. signi. & ita tenet glo. ibi in ver. in scrip. licet Archid. hic, & quidam alij teneant contrarium & malè, prout hic refert Domi. nec etiam ob. tex. in d. §. sententiam. quia illa clausula ibi, & prout magis sibi placuerit, non refertur ad verbum in scriptis, quia copulatiua, &, ibi denotat diuersitatem a casu præcedenti. Item ibi ponit verbum, magis, quod est aduerbium eligendi. & sic datur optio diuersarum rerum, vnde refertur ad sequentia, vbi ponuntur duo diuersa, scilicet stans, vel sedens, & circa illa datur optio iudici non autem circa verbum in scriptis, quia dixisset tex. ibi in scriptis vel fine, prout dixit in casu sequenti, vt in c. ad audientiam. s. de deci. & ita est tenendum secundum Domini. istam partem sequitur Imo. in d. clem. sæpe, super glo. in ver. in scrip. quia etiam in illis causis summarijs &c. requiritur, ꝙ feratur sententia in scriptis, & per ipsum iudicem, & non per alium. Secundò aduerte quid in causis matrimonialibus. glos. in d. c. Albericus. per illum tex. vult esse speciale, vt valeat sententia sine scriptis. & idem Innocen. ibi, sequitur hic Domi. & do. Anto. & Imo. in d. c. Albericus. Non ob. tex. in d. cle. sæpe. quia ibi restringitur ordo iudiciarius aliàs requisitus a iure. nō autem ampliatur, vt sic debeat ferri sententia in scriptis, vbi aliàs de iure antiquo non requirebatur, aliàs ille text. operaretur contrarios effectus, quod esse non debet, vt in c. maiores. de bapti. Host. tamen in d. c. Albericus. tenet contrariam partem, vt in matrimonialibus debeat ferri sententia in scriptis, sicut in alijs causis, in quibus proceditur summariè, & sine strepitu & figura iudicij, vt s. idem tenet ibi Io. And. & do. Nic. & ita tenendum videtur arg. c. cum expediat. de ele. eo. lib. Ad intellectum huius glo. vide quia But. in c. j. de libel. obla. col. 3. & col. 12. tenet contrarium. idem Imo. ibi col. 3. Sed intelligatur tunc arbitrator, in arbitro verò fieri possit, ꝙ nulla iuris solennitate seruata procedat, & decidat, & licèt aliàs arbitria ad instar iudiciorum. l. j. de arbi. limita nisi partes in compromisso dent aliam formam, quia possunt, ex quo potestas arbitri ex compromisso dependet. l. non distinguemus. §. de officio. ff. de arbi. & ita Imo. & Butr. in d. c. j. de libel. obla. idem est de mente Bart. in authen. offeratur. C. de li. conte. vide Inno. & Butri. in c. de causis. Panor. contra in d. c. j. col. 5. † In ea. glo. ibi fieri
9 non posse. tene menti glos. ordi. & semper allegatur, quando sit, quòd partes possint renunciare ordini iudiciario, de quo etiam per glossam & Docto. in c. de causis. hic alle. & per Lap. in alle. 102. in fi. & per Imo. in cap. Quintauallis. de iureiuran. in 11. col. & per Rotam in deci. 88. quæ incipit, item in causis. & per glo. in ver. necessario. & in glo. fi. in d. cle. sæpe, & per Bal. in authen. offeratur. C. de li. conte. & in l. prolatam. C. de sen.
10 ten. & ibi per Bar. † Et no. ex tota hac glo. omnes casus, in quibus valet sententia diffinitiua lata sine scri. de quo per glos. in d. l. statutis. & videtur velle Bar. in auth. nisi breuiores, ꝙ illis casibus vbi non est necesse, ꝙ feratur diffinitiua in scriptis non erit necesse, ꝙ processus in scriptis redigatur, & crederet simplici relationi iudicis, quod dicit esse no. ad compromissa, in quibus datur potestas procedendi cum scriptura vel fine, quia videntur tunc partes velle, ꝙ eius simplici informationi, & relationi credatur quod tene menti, de quo tamen dicto an pro-
11 cedat, vide per Imo. in dicto c. Quintauallis. † In eadem gl. in fi. No. ex glo. ꝙ non est necesse, ꝙ in sententia dicatur in his scriptis, sed sufficit, ꝙ fuerit lata in scriptis, & ita sequuntur Doct. quod etiam fit in appellatione, dicetur. j. titu. proxi. c. j. in glo. in ver. in scrip. & an in dubio præsumatur lata in scriptis, per Bar. in d. l. fi. & per Docto. in d. l. sciendum. & per Spec. in ti. de senten. §. iusta. ver. no. Sed quærit primò, si non dicatur per notarium lecta fuit dicta sentētia per iudicem, sed dicitur solum lata, dicit Bart. in d. l. fi. quod nisi appareat aliquod verbum ex quo colligatur, ꝙ lecta fuerit, erit nulla, quia dicendo simpliciter quòd sententia fuit lata per iudicem, non præsumitur, quod fuerit lecta & sic de scripti recitatione prolata, prout requiritur hic in tex. Secundò quæritur, quid si solum dicat notarius sententialiter promulgata fuerit dicta sententia &c. dicit Bart. in dicta l. sciendum. in fi. & in dicta l. fi. quòd tunc præsumitur lata a iudice sedente pro tribunali & de scripti recitatione. Tertiò quæritur, quid si notarius dicit, quòd sententia fuit lata in scriptis an tunc ita præsumatur, licèt hoc aliter non appareat. Imo. in c. quoniam contra. s. de proba. tenet quòd sic, vt ibi per eum. In eadem glo. in ver. sedendo. in princi. quod procedit etiam in interlocutorijs, dummodo requirat causæ cognitionem, vt est dictum s. & per Barto. in dicta l. 2. in fi. nam etiam vbi procederetur summariè, & sine strepitu & figura iudicij requiritur, quòd feratur sententia iudice sedente pro tribunali, vt in dicta clementi. sæpe. In eadem glos. ibi, tenebat, quod dicit glo. hic de turri & equo procedit, quando esset iustus timor, & intellige quòd processu citatio, sententia ferenda in illo loco, aliàs si sententia feratur in alio loco quàm solito, vel quia sit dictum in actione, esset nulla ipso iure, vt in l. sicut proponis. C. quomodo & quando iu. & hoc nisi ambæ partes essent præsentes ipsi sententiæ, vt per Bald. in l. j. C. de senten. ex pericu. aliàs cessante timore non posset iudex sententiare in equo vel turri quasi locus non sit honestus, nec vsitatus, vt vti. l. non distinguemus. §. si arbiter. ff. de arbi. & facit quod dicit glos. hic in fi. & quia ordinarius debet sententiare in loco solito, vt in l. pen. ff. de iusti. & iu. iudex tamen delegatus potest sibi eligere locum, dummodo tamen honestum, & vide plenè per Bald. in l. j. & per Specu. in titu. de senten. pro la. §. iusta. ver. quid si pronunciatur. & hic per Domini. In eadem glo. in fi. Nota glo. & facit quod voluit aliàs glo. s. de ele. eo. lib. in c. vt certa. in ver. corporali.

De appellationibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio quid sit, tam a diffinitiua quàm ab interlocutoria.*
2 *Appellari potest ab omni sententia nisi reperiatur prohibitum.*
3 *Appellari an possit a sententia senatoris, qui est in vrbe Romana.*
4 *Appellari an possit a sententia arbitri.*

1 † Quæritur primò pro declaratione rubricæ, quid sit appel-
a latio [a] tam a diffinitiua quàm ab interlocutoria, & an officium iudicis, vel actio, de quo vide per glos. 2. q. 6. in summa. & per dominum Nico. in rubri. s. eodem & plenè per Imo. in rubri. ff. eodem titu. referentem plures, & varias diffinitiones. Secundò quæritur, quotuplex sit appellatio. & dic quòd duplex, & quædam iudicialis, quædam extraiudicialis, vt j. c. proxi. & dicitur extraiudicialis appellatio quasi ad causam prouocatio, vt in c. cum sit. & ibi glos. s. eo. Et de effectibus appella. extraiudicialis, vide plenè per Innocen. & Docto. in c. dilecti. s. de maiori. & obedien. & s. de appella. c. bonæ. Iudicialis verò appellatio est duplex, scilicet a diffinitiua & ab interlocutoria, vel alio grauamine, vt j. c. proxi. & in c. cum cessante. s. eo. dem. & licèt de iure ciuili regulariter ab interlocutoria, vel alio grauamine non appelletur nisi in certis casibus, de quibus per glos. & Barto. in l. 2. ff. de appella. reci. tamen de iure canoni. appellatur a qualibet interlocutoria. imò a quolibet
2 grauamine, vt j. c. proximo. & dicto c. cum cessante. † Tertiò præmitte quòd regulariter in omni causa, & ab omni sententia censetur permissa appellatio nisi reperiatur prohibita, & dicit gl. no. in l. qui restituere. ff. de rei ven. pro quo tex. in l. si quis prouocatione. C. eo. vnde qui dicit nō posse appellari, seu appellationem esse prohibitam, in aliquo casu tenetur hoc probare, cum ista iuris sit in ōriū ſm gl. in rub. de reg. iu. circa fi. ideo est ꝙ et a sñia lata pro libertate pōt appellari, vt in l. illud. ff. e. Et idem a sñia lata in decimis. & pro alijs pijs causis, vt voluit glo. no. in c. tua
b nobis. s. de deci. Reperit tamen prohibita appellatio [b] respectu iudi-

ADDITIO.

a Nic. Su. Appellatio. Adde Host. & Goff. in summis in isto tit. & per Do. in rub. huius titu. in antiquis.
Vin. God. Appellatio ab his, quæ arbitrio iudicis committuntur, an fieri debeat. Ruy. consi. 149. nu. 2. lib. 4.
Vin. God. Et insuper appellatio interponi debet coram iudice a quo appellatur, & in eius præsentia, si haberi potest, non autem in eius absentia, aliàs enim huiusmodi appellatio esset nulla. Thom. Gram. decisi. 36. nu. 76 & 77.
b Vin. Go. Nota quòd appellatione per statutum remota non censetur via supplicationis præclusa. Ruy. consi. 157. nu. 16. lib. 5.

iudicis sententiantis, ideo a sententia principis, vel senatus nõ appellatur, vt l.j. in princi. ff. a qui. appel. non licet. & ratio, quia non habet superiorem in iurisdictione, cum semper sit appellandum ad superiorem, vt in c. 2. supra de consue. eod. lib. & ea ratione, nec a sententia Papæ appel. potest, vt 2. q. 6. anteriorum. ver. illo. & per glos. & Do. in c. 2. supra de transla. præla. & ibi an a sententia concilij appelletur. & no. in c. significasti. supra de elec. Et eadem ratione a sententia regis Franciæ nõ appellatur, cum non recognoscat superiorem. supra qui fina. sint legi. per venerabilem. & ita videtur velle Ioã. An. in addi. Spe.
3 in titu. de appel. §. videndum. † Quid autem sit hodie an a sententia vnius senatoris, qui est in vrbe, possit de iure appellari. Ioan. And. in d. §. videndum. videtur tenere quòd non. & idem Cy. in l. fina. C. de pe. here. & in l. fina. C. de dona. inter virum vbi idem voluit de sententia ducis Venetorũ. Et per eandem rationem dicebat Bald. in l. fi. in prin. C. commu. de lega. quòd a sententia sortis, seu fortunæ non potest appellari, licet ratio ne magnæ læsionis posset peti in melius reformari, vt idẽ sin. dixit in l. maioribus. C. commu. vtriusque iudi. quod est no. quando inter fratres vel alias personas sit diuisio bonorũ per sortes seu per breuia, & alter est enormiter læsus. Aliquãdo verò prohibetur appellatio per rescriptum, quia cõmittitur causa appel. remota, & solus princeps potest talem clausulam apponere, vt l. j. §. fina. ff. a qui. appel. non licet. & in c. super quæstionum. & ibi per glo. supra de offi. deleg. in tantum quòd etiã legatus de latere non posset secundum Spec. in titu. de lega. §. nunc ostendendum. versi. 14. & tenet Bald. in l. nec quicquã. §. fina. in prin. ff. de offi. procu. & quid operetur clausula appel-
4 latione remota, vide in c. super eo. supra de offic. dele. † Quid a autem sit in sententia arbitri an possit appellari a, per glo. 2. q. 6. a iudicibus. & in c. 2. supra de arbit. & ibi per Do. Et vide glo. no. in c. pastoralis. supra de offic. deleg. vbi dicit, quòd omissio appel. a sententia purgat omnem iniquitatem ipsius sententiæ, quia si non appellatur intra decem dies, sententia transit in rẽ iudicatam, & de cetero de iniquitate & iniustitia sententiæ dici non potest, vt in c. concertationi. infra eod. & supra de re iu. quo ad computationem, & de effectibus appellationis dicetur infra eod. cum appellationibus. & in c. non solum.

ADDITIO.

a Nico. Sup. Appellari. Adde Doc. in c. quintauallis. de iureiu. Doc. in c. 2. & in c. per tuas. de arbi. Bald. Salicet. & Pau. de Ca. in l. j. C. de arbi.
Vinc. G. Adde quòd appellationis causa debet regulari, secundum formã statu. ciuitatis, non autem secundum ius commune. Goz. cnos. 76. nu. 1.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio ab interlocutoria interposita extra iudicium requirit eandem solennitatem, sicut quando interponitur in iudicio.*
2 *Appellari potest a quolibet grauamine.*
3 *Appellatio ab interlocutoria quot requirit, vt sit legitima.*
4 *Exceptio debet posse concludi in regula, alias non est exceptio.*
5 *Appellare dicitur quis incontinenti a diffinitiua, si appellet iudice sedente pro tribunali, etiam si per horam sedeat.*
6 *Causa specialis debet exprimi in appellatione ab interlocutoria nec sufficeret generalis.*
7 *Hæc regula limitatur sex modis, vt sequitur.*
10 *Adde ad idem nu. 8. & 9.*
Appellari si contingat ab interlocutoria ad inferiores a Papa, an requiratur talis solennitas, sicut quando appellatur ad Papam.
11 *Appellatio facta ab interlocutoria an requirat publicum instrumentum.*

CAP. I.

1 Cordi nobis. † No. primo. quod quo ad solennia appel. ab interlocutoria requiritur eadem forma in extra iudiciali, sicut & in iudiciali appel. & concludit hic Ioã. An. quod dicitur appellatio iudicialis, ex quo quis citatus est, vt in c. pe. supra de fo. compe. & sic exponitur text. hic iudicio. idest ab actu iudiciali in quo est iudicium per citationem secundum Ioan. An. ex quo infertur secundum Do. quòd appel. interposita ab actu gesto per iudicem ante citationem non dicatur esse iudicialis.
2 facit quod no. C. in rub. de in ius vo. & ibi per Bald. † Secundò no. ibi, grauamine, quòd potest appellari ab actu iudiciali non solùm si sit interlocutoria, sed etiã a quolibet grauamine illa
3 to vel etiam comminato secundum Ioan. And. † Vlti. no. quæ requirantur in appella. ab interlocutoria, nam ex parte iudicis requiritur traditio apostolorum, de quo in c. vt super. infra eod. Ex parte verò appellantis. Primò debet appellari in scriptis. Secundò debent peti apostoli, de quo in d. c. vt super. & c. ab eo. infra eod. & in clemen. 2. eod. titu. & dicuntur apostoli esse pars appellationis, intantum quòd si legitimè petiti non fuerunt habetur, ac si quis non appellauerit vt d. c. ab eo. & d. clemen. 2. & licet cautum sit eos petere tempore appellatio. vt hic dicitur, tamen possunt separatim peti & quandocunque intra triginta dies, vt d. c. ab eo. & ibi dicetur. Tertiò requiritur, quòd appelletur expressa in specie causa grauaminis, vt hic & in clemen. appella. eodem tit. etiam si causa grauaminis
4 esset notoria, secundum Ioan. And. de quo infra in glos. † In glossa in verbo, vel extra. in prin. Nota ex glos. quòd de essentia exceptionis est, quòd possit includi sub regula. alias non diceretur exceptio, nam exceptio declarat regulam non habere locum in casibus exceptuatis, vt dicit text. no. in c. 2. supra de coniu. leproso. & per glossam in rubrica, infra de regu. iuris. & in l. nam quod. hic alleg. In eadem glos. in fine. Aduerte quia licet Innocen. Ioan. Mona. & Archidiaco. hic, cum quibus videtur hic residere Ioan. And. tenent primam partem huius glos. tamen glos. in c. j. in prin. supra de postu. præla. & in c. vt debitus. in ver. ex rationabili causa. & in c. cũ causam. in fine. eodem titu. & Innocen. in c. ad aures. supra de temporibus ordina. sequuntur vltimam partem huius glos. & ita est tenendũ secundum Domini. dicentem causam debere exprimi non solum in appellationibus, quæ interponuntur in obiectionibus, in quibus locum habet c. quamuis. & c. vt circa. supra de electio. eod. lib. sed etiam in alijs electionibus in quibus iura illa locum non habent. imò & in alijs appellationibus extraiudicialibus, pro quo text. in c. bone. eodem titu. & hic qui ponit duas species appellatio. scilicet iudicialium & extra non distinguendo in extraiudicialibus an fiant a iudice vel a parte, facit quod habetur supra de deci. ad audientiam. & 9. distin. si Ro-
5 manorum. † In glos. in versi. interlocutoria. in prin. & dr incõtinẽti appellari a diffi. si appellet iudice sedente pro tribunali, etiam si iudex sedeat per magnam horam, secus si de tribunali seu a bancho discessit secundum Specula. eo. titu. §. qualiter autem. in princ. & tenet hic Lap. & Domi. & ita seruatur in practica. & sequitur Bald. in l. litigatoribus. & in l. eos. §. finautem. C. eodem titu. & Barto. in l. 2. hic alle. In ead. glo. ibi in scriptis. vt hic. de quo vide infra in glos. in versi. in scrip. & tene menti glo. quòd ab interlocutoria, siue incontinenti, siue ex interuallo debet semper appellari in scriptis expressa causa grauaminis. Quę autem dicatur interlocutoria, & quæ diffin. hic aliqualiter per Ioan. And. & per glos. no. in clemen. j. in versi. diffi. de sequest. pol. & in clemen. fina. de appella. & in l. si quis alibi. §. si quis ex his. ff. de libe. agno. & per Bald. l. post sententiam. C. de senten. In ead. glos. ibi, vt debitus. & ibi tex. solum requirit causam probabilem, secundum Ioan. And. quasi velit, quòd per alia iura antiqua erat necessaria expressio causę, sed per d. c. vt debitus, est necesse, quòd sit probabilis. In ea. glo. ibi, sed Bart. contra. idem tenet glos. supra proximo. & in d. c. vt debitus. in versi. ex rationabili causa. Glo. & Barto. in l. eius qui. & in l. fina. ff. de appella. recipien. dicens hoc procedere etiam de iure ciuili. & hodie est textus clarus hic, & in d. clemen. appella. vbi patet quod tam in appellatione iudiciali quam extra, a grauamine illato vel comminato causa est exprimenda, facit supra eod. cum causam. siue inferatur per iudicem siue per aliũ & satis diceretur appellare si sub ditus hoc intendens committeret se protectioni superioris, cum sufficiant verba æquipollentia, quando constat de mente, vt eod. tit. c. ad audientiam. secundum Ioan. And. Quid autem sit, quando appellatur a sententia excõmunicationis, an possit appellari sine expressione causæ. Innocen. in c. per tuas. supra de senten. excommu. tenet quòd non, quia non potest æquiparari appellationi a diffini. ex quo non suspendit executionem, vt in c. pastoralis. supra de appella. vnde æquiparatur appel. a grauamine. ideo requiritur, quòd in appella. exprimatur iusta causa grauaminis vt hic dicitur. & facit gl. 2. q. j. in sum. & tenet Io. An. in c. venerabi. §. similiter. infra de senten. excommuni. † In ead. glos. in fin. & sic debet exprimi specialis causa, & non sufficeret generalis. pro quo tex. hic, & in d. cle. appell. ibi, nominatim. etiam si ipsa causa esset notoria, secundum Ioan. And. hic & in c. accedens. el. j. supra vt li. non conte. & tenet glos. in d. clemen. appel. licet in d. c. accedens. velit contrarium & non bene, quia licèt notoriũ releuet ab onere probandi, tamen non releuat ab onere proponendi & colligendi vt dicit glos. singu. in d. clemen. appella. & Ioan. And. hic & Domi. hic in 2. col. in prin. & d. Flo. in d. cle. appella. in vi. q. Et per hanc glo. & tex. hic Rot. in dec. 7. que inci. item si appellatur. determinat duo dicta. Primò, quia licèt quidam voluerint, quòd valeat appellatio nulla causa grauaminis expressa. & respondent ad d. clemẽ. appella. vt habeat locũ quando

quādo aliqua cauſa grauaminis eſſet expreſſa, vt tunc nō poſſit iuſtificari ex alia, ſecus ſi nulla cauſa eſſet expreſſa, tamen per hunc textum hoc eſt expeditum, vt ſemper ſit neceſſe exprimere cauſam, etiam ſi eſſet notoria, vt ſupra Secundò determinat, quòd in tantum debet exprimi cauſa grauaminis, quòd licet appelletur ab interlocutoria vno vel duobus grauaminibus in appellatio. expreſſis ſecuta clauſula generali & ab omnibus alijs grauaminibus, quæ poſſunt colligi ex actis ſeu proceſſu cauſæ, tamen appellans non poterit proſequi niſi cauſas grauaminis in appellatio. nominatim expreſſas; & dicta clauſula generaliter nihil operatur per hunc text. & dictā clementinā appellanti. ita quòd ratio c. qui generali. ſupra. de procuratoribus, eodem, non habet locum in appellatione ab interlocutoria. & ita ſequitur Angelus & Imo. in l. 2. ff. de appel. & dominus Florenti. in d. clemen. appella. in 4. q. & Ange. in l. j. ff. de lib. & poſthu. 7 † Limita tamen prædicta, primò vt non ſit neceſſe exprimere cauſam in appella. quando appellatur ab interlocutoria habente vim diffinitiuæ, quia iudicatur de ea, vt de diffinitiua & non eſt neceſſe, quòd allegetur cauſa vt tenuit Ioan. And. in c. peruenit. el 2. ſupra eo. & Bald. in l. minoribus. C. de his, quib. vt indig. & in l. an ſententiæ. C. quō. appel. & d. Florian. in d. cle. appell. in fi. & ita etiam tenet Rota in deciſio. 13. quæ inci. item ſi iudex, & in deciſio. 85. quæ inci. item ſi a ſententia. vnde talis appellatio poterit iuſtificari ex alijs cauſis, quam expreſſis, & vide glo. in cle. fina. infra de appella. & quod dicetur in c. non ſolum. in gloſ. 2. infra eo. vide ibi per dominum Nic. in vlti. no. Et ideo ſi appelletur ab interlocutoria ſuper attentatis, & ſic quando reuocantur attentata, in appellatione non requiritur cauſa, & poterit iudex ad quem cognoſcere etiam de cauſis in appellatione non expreſſis ſecundum do. Flor. in cle. appellanti. in fi. & referentem Rotam ita tenere deciſio. 83. Secundò limita ſecundum Hoſt. niſi appelletur in maioribus cauſis ſoli Papæ reſeruatis, vt in d. c. ſit deuitus. de quo ibi. & in c. quamuis. in 6. glo. ſupra de elec. eo. lib. Tertiò limita niſi appelletur ab interlocutoria, de cuius grauamine verè conſtet ex inſpectione ſententiæ, vt quia in ea ſit inſerta cauſa a iure reprobata, ſecundum Pet. de Anchara. in d. cle. appellanti. Quartò limita niſi de grauamine appareat iuris preſcriptione, vel per allegationes iuris, vt ſi iudex mādat aliquē torqueri, vel ſequeſtrum fieri, quòd regulariter eſt prohibitū, quia tunc expreſſio cauſæ non requiritur, ſecundum Bald. in d. l. minoribus. arg. l. ſi quis prouocatione. C. eo. & in l. qui teſtamento. ff. de exc. & ita poſſet procedere dictum Innocen. in c. pe. ſupra de no. ope. nunci. Quintò limita, quia licet cauſa non ſit expreſſa ſpecialiter, tamen ſufficit exprimere per relationem ad aliud dicēdo, appello ab interlocutoria iniqua, prout ex dictis apparet, quia ſi iniquitas allegatur ex actis & allegationibus iuris abſque alia probatione facta, valet appellatio & ita procedat dictum Innoc. in c. pe. ſecundum Paul. & Lap. in d. cle. appellanti. & Domini. hic. 8 † Sed aduerte quia hoc dictum, non eſſet ita ſimpliciter verum, & contra hoc dictum tenuit Rota in d. deciſi. 7. & d. Flor. in d. cle. appellanti. & Bald. in d. l. minoribus. dicens, quòd bene procederet tunc appellatio, ſi exprimeretur nominatim, ex qua parte actorum appareat grauamen, quia tunc ſatis diceretur ferri expreſſio cauſę, & ita eſt de mente Rotę in d. deci. Et debet intelligi dictum Innocē. & Pau. ſecundum Bald. in d. l. minoribus. quando grauamen vel interlocutoria eſt talis, cuius iniquitas detegitur per allegationes iuris, tunc enim in appellatione nō eſſet neceſſe, quod inferatur cauſa, ſecus ſi iniquitas haberet detegi ex allegationibus & probationibus facti, & ita quòd eſſet quæſtio facti nō iuris, quia tunc locum habet d. cle. appellanti. & idem voluit Bald. in l. per hunc. circa fi. C. de tem. ap. Sextò limita quia licet a appellatio ab interlocutoria vel grauamine nō [a] procedat niſi nominatim expreſſa certa cauſa, tamē ſufficit, quòd cauſa exprimatur ſequenti die, vel quouſq; durat tēpus decem dierū datorū ad appellandū, quia quādiu eſt de tēpe dato ad appellādū pōt omiſſum ſuppleri, & habetur ac ſi cauſę a principio eſſent expreſſę ſm Bal. fin. in l. 2. circa fi. C. de epi. au. & facit, qđ hr̄ in reg. in alternatiuis. j. de re. iur. de declaratione fiēda intra tempus datum ad appellandum. Et aduerte quia licet appellatio ab interlocutoria non poſſit iuſtificari ex alia cauſa quam expreſſa, tamen pluribus cauſis expreſſis ſufficeret vnam probare, nec eſt neceſſe in appellatione apponere illam clauſulam non aſtringens ſe, & c. ita dicit Bald. in d. l. minoribus. per tex. in l. appellanti. §. j. ff. eo. titu. Quid autem ſit in appellatione a 9 diffinitiua, vide j. in gloſ. in ver. ſtatuit. † In gloſ. in ver. ad nos. in fi. concludens de quo ad deuolutionem negotij principalis, vide tex. ſolum habet locū in Papa & non in inferiore niſi inferior eſſet talis, qui poſſit adiri per viam querelæ, vt patet ex ratione gloſ. hic & ita procedat opi. Hoſt. quam ſequitur Archidi. 3. q. 5. quia ſuſpecti. Sed quo ad formam appellandi & petendi apoſtolos iſte text. pariter locum habet in omnibus appellationibus etiam ad inferiores interpoſitis, ſecundum Ioā. And. & Domini. & vide per Rotam in deci. 385. quæ inci. item ſi appelletur. & per gloſ. infra in ver. ſuperioris. & in gloſ. ſeq. 10 † In glo. in ver. in ſcriptis ibi, fides fieri per alia documenta, vt patet in d. c. quoniam. in fi. & ita dicit Hoſt. determinandum quod ipſe no. in ſum. eo. titu. §. qualiter. & concludo prout eſt dictum ſupra in gloſ. proxi. quòd quo ad ſolennia appellationis iſte tex. locum habet etiam ſi appelletur ad inferiores a Papa. & facit etiam quod eſt dictum ſupra in gloſ. in ver. interlocutoria. licet Domi. hic aliud velit, & non bene. Et licet Arc. in ver. de partium. in fi. videatur velle eſſe ſpeciale quomodocunque ad Papam appelletur etiam ſine ſcriptis, & etiam nulla cauſa expreſſa & non petitis apoſtolis deuoluatur negotiū ad curiam, tamen Rota in d. deciſi. intelligit hoc quando iudex a quo defert appellationi, vt ifra eo. cum appellationibus. alias ſecus eſſet, per no. in c. quamuis. ſupra de ele. eo. lib. ideo in omnibus appellationibus ad Papā requiritur forma huius c. in prin. vt tenet Archidia. & Ioan. And. in c. cupientes. in ver. appellatio. ſupra de elec. eo. lib. Et aduerte primo, quia licet de iure canonico ab interlocutoria debeat appellari in ſcriptis, vt hic dicitur, tamen de iure ciuili non eſt neceſſe, ſecundum glo. in d. l. 2. ff. eo. quod tamen de conſuetudine nō ſeruatur, ſecundum Bart. in l. eius qui. ff. de appella. reci. vbi plenè per eū. Secundo aduerte quando dicatur appellari in ſcriptis. Ang. in l. a ſententia. in fin. ff. eo. concludit, quòd debeat offerri libellus in ſcriptis, & quòd non ſufficeret ſi viua voce quis appellat, licet faceret incontinenti totam appellationem redigi in ſcriptis per notarium cum expreſſione cauſę grauaminis, facit quod eſt dictum ſupra. titu. proxi. c. fina. imo plus dicit Ange. in d. l. a ſententia. referendo. Spe. eo. titu. §. j. in quarta parte, ꝙ ſi quis porrigeret libellum appellatorium in ſcriptis, non ſufficiat niſi ſint adiecta illa verba in his ſcriptis. Sed certe hoc vltimum non procedit, vt vult in ſimili gloſ. no. ſupra titu. proximo. c. fin. & ita tenet Imo. in d. l. a ſententia. in fi. de quo ibi 11 plenè per eum. † In ea. glo. in fi. & hoc tutius eſt tenere ſecundum Hoſt. & Ioan. And. & facit quod no. in c. j. §. excm. infra de ſenten. excommuni. & per Spe. in d. §. j. ver. & notabiliter. non eſt de ſubſtantia appellationis, quòd ſcriptura ſit publica, ſed ſufficit priuata ſecundum gloſ. hic, & in c. appellatio. infra eodem. ſed talis priuata ſcriptura non probat eſſe appellatum in ſcriptis, niſi probetur per teſtes, vel niſi notarius ſe ſubſcripſerit, & teſtes appoſuerit dicendo, quòd in his ſcrip. appellauit ſecundum Domini. & vide per Rotam in deciſio. 409. quæ inci. item fuit dubitatum vtrū diffinitiua. Et hic in ſcedula quæ datur iudici a quo, in qua continetur appellatio, ſed in cedula quę datur parti ad intimādum ſecundum formam clem. cām, de elec. requiritur quod ſcriptura ſit autentica, vt ibi, in ver. autentica. & ibi per Pau. Et vide hic per Ioan. Andre. dicentem, quod ſi, dum ſubditus ſcribit appellationem, iudex eodem inſtanti ſcribit ſententiam excommunicationis, quam, profert ante appellationem, & poſtea interponitur appellatio, quod ſententia excommunicatio. non valebit, per c. per tuas. ſupra de ſenten. excommuni. de quo per Ioan. And. in regu. cum ſit partium. infra eodem libro. & hic per Domini. dicentem poſt Ioan. And. quòd tunc excommunicatio lata poſt appellationem eſt nulla vt dicto. c. per tuas. quādo appella. eſt iuſta, ſecus ſi iniuſta. ſupra de offic. delega. cum olim Abbas. in fine. & In gloſſa in ver. petat in fi. vide, vt plenè dicetur in c. ab eo. & c. vt ſuper. infra eodem. & dicit Ioan. And. ſupra in 4. glo. quòd etiam ſi appellaretur in extraiudicialibus, & in electionibus tutius eſt dicere, peto apoſtolos, ſi ſit qui dare poſſit. in ver. exhiberi. ibi, requiſitus. debet enim iudex requiſitus apoſtolos tradere, etiam ſi non recipiat appellationem, vt hic in tex. ſed ſi non ſunt petiti, non tenetur tradere quando appellationem non recipit, ſed vbi recipit, tenetur tradere etiam non requiſitus, vt in l. eos. in fi. C. eodem titu. alias puniretur pęna, de qua in l. quoniam iudices. C. eodem. titu. ſecundum Hoſti. & Ioan. And. & facit. l. iudicibus. C. eodem titu. licet Archidiacon. hic, velit

ADDITIO.

a Vinc. G. Adde infra quantum tempus fieri debeat appellationis cauſa. Ruy. conſil. 318. nu. 9. lib. 5.

velit pœnam esse arbitrariam, ex quo determinata non est, de quo hic per Ioan. And. & per Bald. in d. l. eos. & vide infra §. proximo. & per glo. in ver. requisitus. in dicto c. vt super.

SVMMARIVM.

1 *Causa est exprimenda in apostolis non solum delationis, vel non delationis, sed etiam causa ipsius appellationis.*

1 In quibus. † Nota primò in apostolis exprimendam esse causam non solum delationis, vel non delationis, & facit. l. sciendum. ff. de appella. reci. sed etiam causam ipsius appellationis, vt probat text. hic, pro quo facit copulatiua, &, hic posita, quæ de sui natura copulat diuersa, & requirit concursum copulatorum secundum glo. in clementi. in plerisque. in ver. & populo. de electio. & facit glo. in c. vt super. j. eodem. & isto respectu dicuntur tunc apostoli testimoniales. Debet etiam in eis exprimi causa admissionis appellationis vel non, vt hic in tex. & si exprimatur qualiter appellatio non recipitur, & eius causa, & dicuntur tunc apostoli refutatorij. Si verò exprimatur qualiter appellatio est recepta, & eius causa & tunc si causa erat, quia appellatio fuit legitima, & erunt apostoli dimissorij seu dilatorij. Si verò causa fuit propter reuerentiam superioris, & erunt reuerentiales, & plenius vide de istis quatuor speciebus & eorum formis in Specula. in 4. parte. eodem titu. §. sequitur. & ibi ponitur de quinque speciebus, vt sunt conuentionales qui dantur a parte quæ defert
a hodie tamen communiter dantur acta pro apostolis,[a] & in eis scribitur, an iudex deferat appellationi vel non, vt per glos. in clemen. 2. & ibi per dominum Floria. in §. verum. in 2. q. eo. titu. & per Barto. in l. j. ff. de libel. dimisso. Vltimò nota arg. quòd iudex a quo tradendo apostolos reuerentiales videatur deferre appellationi, de quo per glos. s. in ver. exhiberi. & dicetur j. eo. in c. cum appellatio. In glossa in ver. appellationis. in fi. vtraque expositio est tenenda & simul iungenda, secundum Domini. & ita tenuit glos. in dicto c. vt super. In glo. in ver. superiores. in fi. vnde dicit hic Hostien. quòd id, quod hic dicitur de apostolis, locum habet in omnibus iudicibus, secundum Ioan. Andre. In glossa in ver. delatum ibi, de veritate appellationis, vel eius iustitia. putà propter dubium opinionum secũdum Abba. ponentem exemplum per nota. in c. vt debitus. s. de appellatio. de quo in c. cum speciali. eodem titu. In eadem glos. in fi. secundum Innocen. licèt Hostien. hic dicat, quòd non incurrat pœnam illius c. dummodo illud non fecerit in grauamen alterius partis per gratiam, vel sordes, vt ibi not. secundum Ioan. And.

ADDITIO.

a Vin. God. Nota quòd apostoli possunt peti simul vno contextu sæpius. Fely. in c. cum tam. de offic. deleg. in fi.

SVMMARIVM.

1 *Iudex a quo deferens appellationi potest præfigere tempus ad eam prosequendam.*
2 *Iudex ad quem non potest inuitis partibus cognoscere de causa principali, nisi primo discusso appellationis negotio.*
3 *Iudex a quo an potest præfigere tempus appellanti ad prosequendam appellationem.*
4 *Iudex ad quem potest de causa appellationis cognoscere, vel eam alij committere. Adde ad idem nu. 5.*
6 *Papa potest cognoscere de principali causa appellationis omisso articulo appellationis, quod Archiepiscopus non potest.*
7 *Causa appellationis si alicui sit commissa, an possit cognoscere de nullitate. & nu. 8. & 9.*
10 *Causa si non sit expressa, vel expressa certa causa quando appellatur a diffinitiua potest iustificari ex alia, & noua causa prosequi.*

1 Post hęc. † Nota primò quod iudex a quo potest præfigere terminum appellanti ad prosequendam appellationem, postquam ipse detulit appellationi, seu postquam apostolos dederit, & ita probat tex. hic, ibi, post hæc, idest, post traditionem apostolorum, secũdum Hostien. vel postquam fuerit appellatum, & delatum appellationi, secundum Archidiac. & ita residet hic Ioan. And. sed quando iudex non detulisset, non potest præfigere terminum secundum Innoc. in c. fi. s. de accusa. & facit clemen. j. de appella. de quo dicetur j. eo. in c. cum appel. Secundò no. ibi, si voluerit. quòd appellatus si velit, & petat, potest facere quòd per appellationem ab interlocutoria cognitio etiam totius causæ principalis deuoluatur ad iudicem ad quem, sed ipse appellans hoc non potest inuito appellato, vt hic plenè per Ioan. Andr. & per Rotam in decisi. 203. quæ incipit, item quòd appellatus. in 2. colum. vbi plenè ad intelligentiam huius tex. Tertiò no. quòd Papa potest committere in curia cognitionem causę principalis, licèt non sit deuoluta per appellationem, secundum Domi. sed certè hoc non bene probatur, cum hæc causa erat deuoluta, vt pa
2 tet ibi finito appellationis articulo, de quo j. † Quartò nota iudicem ad quem nõ posse inuitis partibus cognoscere de causa princi. nisi primo diffinito negotio appellationis interposi-
a tæ ab interlocutoria, cum instantia causæ princi. [a] sit diuersa ab instantia appella. ab interlocutoria, quod facit, vt iudex delegatus in causa appella. ab interlocutoria non possit illa finita cognoscere de causa princi. de quo plenè in c. vt debitus. s. eo. Sed consensu partium interueniente hoc posset, vt hic in tex. quia potest iurisdictio prorogari, licèt propriè non sit prorogatio, sed exceptionis omissio, secundum Innocen. dicentem, quòd sufficeret consensus solius appellati, licèt non sufficiat consensus solius appellantis, & ita tenet Hostien. in dicto c. vt debitus. & text. hic ibi de partium resoluitur in sęculari, idest, partis appellatæ, sic s. eo. accepta, secundum Innocen. & Ioan. And. & videtur tenere Fede. in suo consi. 237. quod incip. si a sententia. Sed certè etiam si appelletur ad eum, qui potest adiri per viam querelæ, non videtur, quòd possit cognoscere de causa principali omisso articulo appellationis, ex quo iudicium in causa principali est cęptum coram alio, vt in c. proposuisti. s. de foro competen. secundum Domini. & hoc nisi de consensu vtriusque partis. secus si partis appellatæ, vel appellantis tantum, quia alia non esset differentia, an sit finitus articulus appella. vel non, quam differentiam facit tex. hic, quia finito artic. appellatio. appellatus potest hoc facere inuito appellante, sed eo non finito non potest nisi de consensu partiũ, & quia expositio in singulari in vers. de partium, esset superflua cum s. hoc dicatur in tex. ibi, si voluerit appellatus &c. debet ergo intelligi tex. prout iacet. de quo j. in glo. in ver. omis-
3 sio. & j. in 2. charta. in fi. † In glos. in ver. indulto. in fi. & hoc potest tam iudex delegatus, quàm ordinarius, vt hic & s. eo. ad aures. siue sit appellatum a diffinitiua, siue ab interlocutoria,
b vt hic dicitur. Et potest præfigi terminus ab appellante, [b] qui potest abbreuiare terminum iuris ad prosequendam appellationem, vt s. eo. personas. Sed appellatus non potest, secũdum Ioan. And. & Domini. de quo hic per eum. & per Specula. eo. titu. §. qualiter. ad fi. & per Rotam in dicta decisi. & per do. Nico. in dicto c. personas. in 2. colum. In glo. in ver. petierint. ibi, ad contradicendum. vt in c. interposita. §. j. & c. Nico. & ibi per glo. & in c. oblatæ. s. eo. In eadem glo. ibi, ad prosequendam intellige si appellatio fuit recepta, vt dicto c. interposita, & idẽ si non est recepta, sed terminus assignatus ad prosequendam appella. vt no. in dicto c. Nic. In eadem glo. ibi, addit, dic quòd tex. hic habet locum, quando appellatus petit, quòd tota causa sit in curia, antequam literæ sint impetratæ ab appellante, vel antequam appellans miserit nũcium, aliàs si non petijsset, vel petijsset post impetrationem literarum, vel missionem nũcij, hæc glos. non haberet locum, cum res non sit integra. & hoc nisi ex malitia appellans ita festinasset, vt dicto c. obla. secundum Innocen. & Hostiens. dicentes prædicta procedere etiam in alijs causis quàm electionum vel beneficialium, cum in eis dicta petitio non requiritur, sed seruatur c. j. s. de electio.
4 eo. lib. † In eadem glo. in fi. vide hic per Ioan. An. & in c. super quæstionum. s. de offic. delega. & ibi per glo. & conclude secundum Domi. quod est in arbitrio iudi. ad quem, an velit ipse cognoscere, vel alteri committere. argumen. dicti c. super quæstionum. & s. de offic. ordina. vt litigantes. eodem lib. Si verò quæritur, an partes possint hoc petere, vt tota causa committatur per ipsum iudicem ad quem, & poterunt de ipso articu. appella. seruata forma. c. sæpe. s. eodem. sed de causa princi. poterit hoc peti seruata forma huius c. & vbi non concurrerent illa, quæ habentur in dicto c. sæpe. & hic tunc esset necesse de gratia impetrari a Papa, vt pars citetur ad curiam, & ita proce-

ADDITIONES.

a Vin. God. Adde, ꝙ instantia causæ, principalis suspendi non potest, secus causa appellationis. Ruy. consi. 36. nu. 3. 8. & 10.

b Celsus. Appellante. Dic, quòd illi potest iudex a quo præfigere terminum, intra quem suam appellationem prosequatur. istud est singu. in c. fi. de accu. ꝙ pro sin. refert & sequitur Ludo. Ro sin. 165. inci. iudex a quo. quod tamen in sua restrictione non sequaris, vt per Fely. in c. cum Bertoldus. colum. 6. in fi. dum Ab. allegat de re iu. & in c. peruenit. lo j. & ibi Panor. de ap. & melius in c. prælatorum col 6. ver. secundo casu. de accu.

Vin. God. Limita tamen, quòd Iudex sine libello non potest procedere, & fatigare reum. Cor. consi. 91. In causa, litera c. lib. 4.

procedat dictum Ioan. Andr. hic ſecundum Domini. de quo in
dicto c. qua fronte, & nota ex 3. fol. huius gloſ. quòd eſt in ele-
ctione appellantis quem iudicem velit adire, quando ſunt plu
res iudices, qui poſſunt adiri per viam appella. Et an valeant
literę impetratę per appellantem non ſuper cauſa appella. ſed
ſuper alia, vt ſuper cauſa iam inchoata, vide hic plenè per Ar-
chidiaco. & Ioan. Andre. In gloſ. in ver. monumentis. in fi. de
teſtibus verò non intelligitur, vt in c. conſtitutus. de fideiu. ſe-
cundum Innocen. & Archidiaco. ideo pro inſtrumentis, &
alijs actis non daretur remiſſio, vt per Rotam in deciſi. 218. quę
incipit, item licet pro inſtrumentis. & in dicta deciſi. 204. circa
fi. & vide dicta de hoc in c. præſentium. ſ. de teſti. eodem lib.
5 circa fi. princip. † In gloſ. in ver. finito. in fi. & idem ſi eſſet fi-
nitum per lapſum termini ſtatuti a iure, vel ab homine ſecun-
dum Ioan. Mona. & Archidiaco. vt in dicto c. ſæpe. & j. eo. Ro
mana. §. ſi autem. Sed Ioan. And. contra, quia tunc iudex ap-
pellationis non cognoſceret de cauſa princi. vt requirit text.
hic, ſed rediret cauſa ad iudicem a quo, vt dicto c. vt debitus. &
eadem ratione non cognoſceret de cauſa appella. quando pro
nunciaret malè appellatum, vel caſſaret appellationem, ſecun
dum Lap. & Domini. quibus non placet, quod gloſ. hic de caſ-
ſatione dicit, ſed intellige gloſ. quando iudex a quo detuliſſet
appellationi per no. in dicto c. cum appella. ſecundum Lap.
vel quando appellatus approbauit appellationem, quo caſu
Papa, vel legatus poſſet cognoſcere de cauſa princip. ſi velit.
Sed certè videtur, quòd appellato approbante appellationem,
& petente quòd cauſa ſit in curia, poſſit procedi omiſſo appel.
arti. niſi conſentiant ambæ partes, vt hic in tex. licet ſecus, ſit
quando defertur appellationi per iudicem, vt ſ. vnde plus ope
ratur delatio iudicis, quàm approbatio, & petitio appellati, vt
6 hic per Lap. & Domini. de quo j. † In gloſ. in ver. omiſſo. in
princi. an idem ſit in delegato Papæ, quod in Papa. Innocen.
& Ioan. And. hic quod ſic, & idem tenet in c. Romana. hic al-
lega. quia in cauſa delegata a Papa ipſe delegatus habet ean-
dem iuriſdi. ſicut Papa, vt ſ. de offi. delega. ſanè, el 2. vnde po-
teſt eius iuriſdictio prorogari, & partes poſſunt renunciare ap
pella. articu. vt hic dicitur, quod intelligit Domini. in dicto c.
Romana. quando Papa delegauit tam cauſam appella. quàm
cauſam principalem, ſecus ſi cauſam appella. tantum, quia illa
finita non poſſet delegatus ſe intromittere in cauſa princip. ſi
bi non delegata, vt no. Ioan. Andre. in dicto c. vt debitus. & in
c. fi. ſ. de iudi. Sed aduerte, quia do. Nico. in dicto c. vt debitus.
in pe. colum. indiſtinctè tenet, quòd delegatus poſſit, quia cau-
ſa principalis venit acceſſoriè ad cauſam appella. vt in dicto c.
vt debitus. commiſſo ergo principali & ſic cauſa apella. vide-
tur commiſſum omne conſecutiuum. argu. c. prudentiam. in
fi. ſ. de offic. delega. de quo plenè vide per Fede. in ſuo conſi.
7 187. & per gloſ. in clemen. j. in princi. de cau. poſ. Quid † autem
ſi alicui eſt commiſſa cauſa appella. an delegatus poſſit cogno
ſcere de nullitate dicetur j. In eadem gloſ. in fi. ſed limita pri-
mo niſi archiepiſcopus pronunciaſſet iuriſdictionem ad eum
deuolutam per legitimam appellationem, quia tunc poterit
cognoſci de principali, licèt etiam non fuerit appellatum in
ſcriptis, vel cum expreſſione cauſæ, quia talis ſententia facit
ius inter partes, vt ſ. de reſcrip. ſuper literis, ſecundum Inno-
cen. & Ioan. And. & ita etiam eſt de mente Lap. licèt loquatur
in nullitate, de quo j. Secundò limita, niſi iudex a quo detuliſ-
ſet, quo caſu iudex appellationis, etiam ſi ſit Archiepiſcopus,
vel inferior etiam inuito appellato, & etiam ſi appellatio ſit in
terpoſita ſine ſcriptis, & ſine cauſa, vel ſine apoſtolorum peti-
tione, poſſet in cauſa procedere ſecundum Innocen. & Ioan.
Andr. & facit dictũ c. cum appella. & idem tenuit Ioan. And.
in dicto c. Romana. in princi. per tex. in dicto c. cum appella. &
ita ſequitur Rota in deciſi. 385. quæ incipit, item ſi appellatur ſe
cundum Domini. dicentem poſt Innocen. & Ioan. And. quòd
ille cui eſt commiſſa cauſa appella. poterit cognoſcere de nul
litate, & pronunciare ſuper ea, per l. ſi expreſſim. ſ. eodem titu.
& no. in c. dilecto. ſ. eo. in fi. & in l. quædam mulier. fam. erciſ.
quod tene menti. & idem tenet Imo. in dicta l. ſi expreſſim. in
vlti. charta, vbi plenè per eum de hoc. Sed Lap. intelligit hoc,
quando appellatur ad iudicem, qui poteſt principaliter adiri
per viam querelæ omiſſo medio, vt eſt Papa, vel legatus de la-
tere, & tunc habet locum tex. hic ſecundum glo. in dicto c. Ro
mana. in princi. ſecus in alio, vt in Archiepiſcopo, & hoc niſi
prius pronunciaſſet bene appellatum & a tali pronunciatio-
ne non appellaretur, quia tunc ſententia faceret ius inter par-
tes, vt ſ. Sed aduerte primo, quia ſi nullitas venit incidenter,
vt in cauſa appella. poteſt Archiepiſcopus de ea cognoſcere ſi
cut de appellatione, vt dicta l. ſi expreſſim. ſecus ſi principali-
ter deducatur nullitas, vt in dicto c. Romana. & ſic eo caſu quo
poteſt cognoſcere de appellatione, poterit cognoſcere de nul
litate, intellige incidenter, & iuſtificata appella. vt dicit Lap.
aliàs ſecus, niſi eo caſu, quo poſſet cognoſcere de cauſa princi.
omiſſo appella. articu. de quo j. Secundò aduerte, quia vt patet
ex præcedentibus, & prout vult gl. hic, quando iudex ad quem
eſt talis, qui non poteſt principaliter adiri per viam querelæ
omiſſo medio, tunc talis etiam de conſenſu partium poſſet co
gnoſcere de cauſa princi. omiſſo appella. arti. vt in dicto c. Ro
mana. in princi. quod ſine dubio procedit in clericis, vt ibi, &
idem in laicis quod cauſa eſſet ſpiritualis, vel feudalis ſeu cri-
minalis, per no. in dicto c. Romana. ſed ſi cauſa eſt ciuilis, tunc
Lap. hic tenet, ꝙ quilibet iudex appellationis poſſet de con-
ſenſu partium cognoſcere de cauſa principali omiſſo appella.
articulo, ex quo laici poſſunt in eum conſentire, ſecundum
no. ſ. de foro competen. ſignificaſti. & hic per Innocen. & per
Hoſtien. in ſum. eodem titu. in ver. ſed nunquid laicus. & idem
Domini. hic, quando appellatur ad iudicem a quo ante iudi-
cium cęptum, ſecus ſi iudicio cępto, quia tunc de cauſa princi.
deberet cognoſci coram iudice a quo, coram quo ipſa cauſa
eſt cępta, vt in c. pen. ſ. de foro competen. ſecundum Domini.
tenentem, quòd excepto Papa nullus alius, qui etiam poſſet
adiri principaliter per viam querelæ, poſſet etiam inter ipſos
laicos cognoſcere de cauſa princi. omiſſo arti. appella. & idem
tenet Lap. & Ioan. de Fan. in dicto c. Romana. prout ibi refert
Domini. per nota. in dicto c. vt debitus. & per Ioan. Andr. in c.
paſtoralis. in j. glo. & per tex. 11. q. 3. peruenit. quia ex quo or-
dinarius præoccupauit iuriſdictionem inter laicos, ergo non
poſſunt eius iuriſdi. declinare conſentiendo, quòd iudex ap-
pella. cognoſcat de cauſa princi. omiſſo appella. artic. vt in di-
cto c. pen. ſecundum Domini. Sed aduerte, quia quod tex. hic
habeat locum non ſolum in Papa, ſed etiam in omni iudice,
qui poſſet principaliter adiri per viam querelæ, tenuit gloſ. in
dicto c Romana. in princi. & ſequitur ibi Archidiaco. & Ioan.
And. & gloſ. hic, & ſ. in ver. ad nos. Item aduerte hoc ſiue in
8 laicis ſiue in clericis. † Sed in laicis dicendum eſt, quòd non ſo
lum Papa, & Legatus, ſed etiam Archiepiſcopus, & omnis iu
dex appella. poſſit cognoſcere de cauſa princi. omiſſo appel-
la. arti. de voluntate partium, vt eſt text. in dicto c. Romana. in
princip. a contrario ſenſu, iuncta gloſ. ibi in ver. clericorum.
quod idem tenet. Non ob. dictũ c. ſignificaſti. quia loquitur in
clericis. Non obſtat dictũ c. pen. quia procedit, niſi ambæ par-
tes velint contrarium, quia laici poſſunt in alienum iudicem
conſentire, vt dicto c. Romana. in princ. iuncta glo. Nec etiam
ob. quòd text. hic loquatur in Papa, quia videtur, quòd habeat
locum in omni iudice. Nam illæ eædem rationes, ex quibus di
citur alios iudices hoc non poſſe, habent locum etiam in Pa-
pa, nam iuriſdictio Papæ poteſt pręueniri, & pręoccupari per
ordinarium, vt in c. vt debitus. & ibi per glo. ſ. eo. & in c. ſi a ſe-
de. j. de præbend. ſi ergo cauſa principalis eſt cępta coram or-
dinario, non deberet ipſe Papa poſſe agnoſcere de cauſa prin
cipali omiſſo appella. articulo, ex quo cauſa ipſa eſt cœpta, &
pendet coram ordinario, & tamen hic eſt text. in contrarium.
Nec ob. ſi diceretur, ratio ſit, quando Papa eſſet iudex ordina-
rius omnium, vt 3. q. 9. cuncta. & propter hoc nec clerici, nec
laici dicuntur in alienum iudicem conſentire, nam remane-
ret alia ratio, ex quo iuriſdictio eſt præuenta ab ordinario, vt
dicto c. pen. & dicto c. vt debitus. imò videretur, quòd etiam
tunc Papa, vel alius non ſit dicendus de cętero iudex illorum,
ex quo cauſa eſt cępta, ſicut contingeret in duobus iudicibus
ordinarijs, quia ſi vnus præoccupauit, non poteſt tunc dici,
quòd alter ſit iudex illorum, niſi dicatur, quòd licèt iuriſdictio
Papæ ſit præoccupata, tamen purè remanet iudex ordinarius,
vnde de conſenſu partium poſſit cognoſcere de cauſa princi-
pali omiſſo articulo appellat. quia partes non dicuntur tunc
conſentire in alienum iudicem, quæ ideo habet locum in Pa-
pa, & Legato, & ceſſat in Archiepiſcopo, & inferioribus cle-
ricis, vt dicto c. j. ſed in laicis idem dicendum videtur in Papa,
& in omnibus iudicibus inferioribus, vt videtur hic probare
in tex. qui licèt loquatur in Papa, & ipſe Papa poteſt cognoſce
re de conſenſu partium, ergo & alij iudices poſſunt, quia ratio
præoccupationis, quæ prohiberet alios iudices, haberet lo-
cum etiam in Papa, ergo ſicut poteſt Papa, poſſunt & alij, vt
dicto c. j. & ibi glo. Nec ob. ratio præoccupationis, quia non
habet locum, ſi ambæ partes conſentiant, vt eſt tex. hic, & cla-
rius in dicto c. Romana. iuncta gloſ. Pro quo facit ratio, quia
propter hoc, quòd lis pendeat, & ſic quòd ſit præoccupata iu-
riſdictio,

risdictio, non redderet iudicium nullum, si litigaretur coram
alio iudice, quia exceptio litis pendentiæ debet opponi, &
aliàs si non opponatur, procedit iudicium, licèt causa sit prius
cœpta, & pendeat coram alio iudice, vt dixit singu. Innocen.
s. de constitu. cum M. fortius ergo procedat iudicium, si ambæ
partes consentiant non opponendo litis pendentiam. remanet tamen dubitatio, an tunc cognoscat, vt iudex appellationis, quod videtur hic tenere Innocen. an vt iudex prorogatus, quod videtur tenere glossa in ver. clericorum. in dicto c.
Romana. Sed videtur, quòd vt iudex appellationis non dicatur procedere, quia sequeretur, quòd clerici possent facere omisso appella. articulo Archiepiscopus procederet, quia non dicuntur consentire in alienum iudicem, si esset iudex appellationis. & ita colligitur ex tex. & glos. in dicto c. Romana. in princip. Item quia si non cognoscit de appellatione, & non pronunciat super ea, non dicitur tunc ad eum deuolutum negotium, ergo omisso appellationis articulo non videtur, quòd
9 cognoscat vt iudex appellationis. † An tamen iudex appellationis possit cognoscere de causa principa. omisso appellationis articulo, de consensu solius appellati tantum. do. Nico. in c. interposita. §. idem quoque. & in dicto c. vt debitus. in fi. s. eodem, tenet quòd sic, quia etiam inuito appellante debet hoc posse peti. nam quòd prius cognoscatur de articulo appellationis, est fauor appellati. si ergo appellatus non vult, quòd de hoc cognoscatur, appellans ipse non potest de hoc conqueri, ex quo appellauit, volendo quòd causa tota ad iudicem appellationis deuoluatur, ita quòd potest sibi dici, quod quæris intus habes, vt in c. super quæstionum. §. porro. de offic. delega. vnde appellans allegare non potest litis pendentiam coram iudice a quo, cuius iurisdictionem ipse declinat appellando, facit c. 2. s. de do. & contu. eodem libro. Nam qui suo facto procurat conueniri coram alio iudice, nunquàm potest opponere exceptionem litis penden. secundum Bald. in l. j. in fi. C. commu. de leg. ergo appellans qui procurat, quòd causa sit coram iudice ad quem, non potest opponere de exceptione litis penden. coram iudice a quo, nec etiam ipse iudex posset de hoc opponere, & supplere, vt per Innocen. in dicto c. cum M. & tenet Bal. in l. j. C. qui admit. vnde videretur, quòd de consensu solius appellati possit cognosci per iudicem appellatio. de causa principali omisso appellatio. articulo etiam inuito appellante, dummodo tamen prius reuocetur grauamen, propter quod fuit appellatum, cum tunc non habeat de quo conqueratur appellans. Et ita residet hic Innocen. & Ioã. Andre. licèt Domini. hic velit, quòd debeat interuenire consensus vtriusque partis, per tex. hic in ver. de partium. sed certè potest suppleri maximè, vel resolui in singularitate primæ
10 partis appellatæ, ex quo appellans ipse non possit conqueri de hoc vt s. † In glo. in ver. statuit. in princip. & si appellatur nulla causa expressa, vel expressa certa causa, potest ex alia iustificari, & noua causa prosequi, vt per glos. in c. cum causam. in fi. s. eodem titu. secundum Ioan. An. hic. Pro quo est text. in l. 2. §. quid ergo. ff. eodem titu. & ibi per Barto. & idem tenet Lap. in sua allega. 6. in fi. Pro quo etiam text, nota. in l. Titianus. ff. quod cum eo. vbi iudex ad quem potest reformare sententiam diffinitiuam ex noua causa non allegata, nec probata coram iudice a quo, & intellige prædicta dummodo in appellatione a diffinitiua non exprimatur causa manifestè friuola, quia tunc vitiaretur appellatio etiam a diffinitiua, vt not. in simili in c. fi. s. de conditio. apposi. secundum Ioan. Andre. licèt in contrarium facit glos. in l. vinum. ff. si cert. peta. In eadem glos. in fi. intra quem, si non prosequatur rata manet sententia, vt dicto c. sæpe. §. saluis. vide per Rotam in decisi. 361. quæ incipit, item si appelletur. Quid si appelletur a sententia diffinitiua, quæ est nulla, & deseratur appellatio, item vide in deci. 365. quæ incipit, item si a diffinitiua. Quid si appellatur a sententia diffinitiua habente plura capitula, an possit per iudicem a quo ad instantiam partis appellatæ pronunciari super omissis in dicta sententia.

SVMMARIVM.

1 *Appellans non legitimè habetur pro non appellante.*
2 *Appellans contumax potest cõdemnari in expensis absque alia citatione.*
3 *Contumax infert iniuriam tribus, scilicet iuri, iudici, & parti.*
4 *Iudex appellationis an possit appellantem condemnare in expensis, qui appellauit non seruata forma. c. 1. de app. in 6.*
5 *Iudex ad quem si omisit frustratoriè appellantem condemnare in expensis, an iudex a quo poterit eum condemnare in fine litis.*
6 *Appellatus si est contumax condemnatur in expensis. quid si succumbat, an excusetur ab expensis propter primam sententiam pro se latam.*

1 §. Quod si appellator. † Tene menti, & ita alleg. quòd qui non legi-
a timè appellat, habetur pro non appellante, [a] ex quo infertur, quòd vbi in actu exercendo datur a iure certa forma, si forma non seruatur, non valebit actus, & reputatur non factus, facit c. fi. s. titulo proximo, & c. quia propter. de elect. quia paria sunt non fieri, vel non legitimè fieri, vt hic dicitur. Secundò nota, quòd si appellatio est minus legitima, tunc appellans remittitur ad iudicem a quo, & in expensis condemnatur, facit c. cum appellatio. j. eodem & c. vt debitus. & c. ad hæc si in vna. & c. sæpe. & c. per tuas. & vide in c. Romana. §. fi. j. eodem. & eodem modo condemnatur in expensis si appellatus succumbit in causa appellationis, de quo j. in fine. vt in l. tu-
2 tores. §. tutor. ff. de administra. tutó. de quo j. † Tertiò nota quòd appellatus, seu appellans contumax potest condemnari in expensis absque alia citatione, etiam si contumacia in tali causa sit talis, in qua possit procedi contumacia non obstante, vt in c. j. s. de electio. eodem libro. de quo in c. auditis. s. de procur. & in c. finem. s. de do. & contu. & per Innocen. in c. calumniam. de pœnis. & per Rotam in decisi. 424. quæ incipit, item si a diffinitiua sententia. circa fi. vbi plenè de hoc.
3 † Vltimò nota quòd contumax infert iniuriam tribus, scilicet iuri, iudici, & parti. ideo est, quòd contumacia appellatur de-
b lictum, [b] vt in l. omne delictum. ff. de re milita. & pro omni contumacia potest quis excommunicari, vt 96. distinc. duo sunt. Sed an habeant etiam locum aliæ pœnæ legales, de quibus in l. a proconsulibus. C. eodem & in l. ab executore. C. quorum appella. vide plenè per dominum Nico. in dicto c. vt debitus. in 13. colum. In glos. in ver. præmissa. in fi. idem Innocen. & Ioan. Andre. qui post Archidiaco. videtur tenere, quòd si appellans veniat, tamen non portat monumenta causæ, incurrit hanc pœnam. & idem sequitur Domini. licèt Innocen. in alia glos. & Ioan. Mona. aliud velint, & non bene,
4 cum non seruent hanc constitutionem. † In glos. in ver. condemnandus. in fi. pro declaratione huius glos. quæritur primò, an iudex appellationis possit condemnare in expensis appellantem, qui non seruata forma huius c. appellauit. glo. hic, quòd sic, & idem Ioan. Andre. & Archidiaco. in dicto c. cum appella. licèt Archidiaco. hic, & Specula. in titulo de expensis. §. iusta. ver. 7. dicat quòd cum appellans non seruans hanc constitutionem habeatur pro non appellante, sequitur quòd iudex ad quem non possit dici, quòd fuerit iudex appellationis, ergo non condemnabit in expensis. Sed certè satis est iudex in cognoscendo, an sua sit iurisdictio, quo casu potest postea temere litigantem condemnare in expensis, licèt pronunciet se non iudicem vel incompetentem, vt est text. in dicto c. cum appellationibus. & clarius in clementi. j. de rescrip. & ita dicitur hic & sequitur Bald. in l. eos. §. fi. C. eo. & procedunt prædicta, etiam si appellatio fuisset notoriè iniusta, putà quia non fuit appellatum in scriptis, vel intra 10. dies, vel erat appellationi tacitè, vel expressè renunciatum. vt tenet Federi. in suo consi. 128. in vlti. colum. pro quo etiam facit, quod habetur in l. properandum. in fi. C. de iudi. & ibi per Cy. vbi dicitur quòd quando iudex non potest super principali procedere, quia est perempta instantia, poterit tamen in expensis condemnare. Et idem si appellatio sit deserta, nam etiam poterit iudex appellationis condemnare in expensis, vt in c. ex parte. S. s. de rescrip. & s. de priuileg. cum olim. & idem Fede. in dicto consi. quod no. Secundò quæritur, quid si iudex ad quem omisit condemnare hunc frustratoriè appellantem in expensis, an iudex a quo poterit in fi. litis talem succumbentem condemnare in expensis. Specula. in titulo de expen. §. videndum, ver. quid si iudex. tenet quòd sic, & idem sentit glossa hic, de quo etiam vide glos. in ver. non parcit. in c. fi. j. eod. & ibi dicetur. Tertiò quæritur, a quo tempore iudex ad quem faciat hanc cõdemnationem expensarum factarum ab appellato. Ioan. And. hic tenet, quòd a tempore appellationis interpositæ, quia ex tunc cœpit differre negotium, vt in c. Nico. s. eo. titu. Quartò quæritur, quis exequatur sententiam condemnationis expensarum latam per iudicem ad quem. Specula. in titu. de senten. execu. §. 2. ver. quid si. tenet, quòd iudex a quo, cum ad eum fiat remissio. & ita sequitur do. Nico. in dicto c. vt debitus. in 2. col.
In

ADDITIONES.

a Vinc. God. Ita etiam appellans decursis fatalibus habetur ac si non appellasset. Thom. Gram. deci. 13. nu. j.
b Vin. God. Contumacia quòd sit delictum, ponit Fely. in c. super. el j. in fi. de test. latè in c. ex literis. de consti. Alex. in l. si mora, col. 6. ff. sol. mat.

In gl.in ver.contempſerint.in prin.facit c.j.s̃. de elec.eo.lib.&
qualiter procedatur ꝯ appellatum, ſi ſit contumax.no. per Ioã.
5 An.in c.ſępe.s̃.eo.†In ea.gl.ibi,in expenſis, ſi ergo appellatus
eſt contumax condemnatur in expenſis, ſed quid ſi ſuccum-
bat.vide per Spe.in tit.de expen.§. nunc videndum. in prin.in
ver.quid de appellato.& hic per Io.Mo.& Archi.dicentes ap-
pellatũ excuſari,niſi prima ſnĩa fuiſſet euidenter iniqua. & idẽ
tenet Inno.in d.c.finem.de quo ibi plenè per eum,& Doct.Et
dr̃ euidenter iniqua qñ ex eiſdem actis ſuccũbit,ſecus ſi ex no-
uis probationib.& ita voluit gl.no.in reg.ignorantia.ĩ.eo. lib.
ꝙ eſt verum niſi probaretur probabilis error aliter q̃ per iura-
mentum,vt quia plures ꝯſuluit ſm Hoſt. & Lap.s̃.eo.in §.poſt
hęc.de quo vide no.per Ro.in deci.252.quę inci.item licèt ſnĩa.
& per Bald.in d.l.eos.§. cautione.& in auth. generaliter.C.de
Epiſc.& cleri.& in l.fi.C.quando prouo.& in l.generaliter.§.j.
C.de re.cred.& plenè per do.Nic.& Inno.in d.c.ſępe.vide per
Rotam in deci.99.quę inci.item ſi fiat. Quid ſi fiat condemna-
tio expenſarum in cauſa attentatorum,poterit fieri taxatio an
te ſententiam diffinitiuam latam in principali, vide ibi no.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa recuſationis debet non ſolum proponi coram iudice recuſato,ſed etiã exprimi talis cauſa,quæ ſit legitima.*
2 *Iudex recuſatus poteſt aſſignare arbitris terminum,intra quem cauſam ſuſpicionis decidant.*
3 *Iudex non poteſt cognoſcere de cauſa ſuſpicionis contra eum propoſita, an ſit legitima.*
4 *Cauſa ſuſpicionis debet proponi in ſcriptis, & continere quis recuſat, & quis recuſatur. & ex qua cauſa.*
5 *Arbitri electi ad cauſam ſuſpicionis decidendam an poſſint eſſe laici.*
6 *Cognoſcat,hoc verbum inducit poteſtatem decidendi.*
7 *Arbitri duo ſi ſunt electi ſuper cauſa ſuſpicionis,et appellatur ab eis,vnus appellationi detulit,alter nõ, an iudex recuſatus poſſit procedere in cauſa finito termino dato arbitris ad cauſam ſuſpicionis terminandam.*

CAP. II.

1 LEgitima. † No. j. ꝙ cauſa recuſationis debet
non ſolùm proponi corã iudice re-
cuſato, vt hic,& c. ſi contra vnum.s̃.de offi.delega.
eod.lib. licèt eius probatio coram eo fieri non de-
beat ſed coram arbitris, vt hic, & ibi. & c. cum ſpeciale. s̃.eo.
titu.ſed etiam debet coram eo exprimi talis cauſa, quòd ſit le-
gitima, & in ſpecie, cum multiplex eſſe poſſit & tali legitima
cauſa propoſita debent poſtea eligi arbitri a partibus & non
prius,vt hic dicitur & Ioan.Andr.ponit hic.18. cauſas ſuſpicio-
nis,de quibus per Specu.in titu.j.§.ſupereſt.& per Hoſtien.in
ſum.de offi.delega.§.quæ ſunt cauſę. & vide no.dictum Inno.
2 in dicto c.cum ſpeciali.Secundò nota, & ita alle,quòd † iudex
recuſatus poteſt aſſignare terminum arbitris, intra quem cau
ſam ſuſpicionis decidant,vel tertium eligant, & ſic electio ter
tij pertinet ad arbitros,non autem ad partes,& ſi tertius arbi-
ter diſcordaret in ſententia ab alijs.per Innocen.in dicto c.ſu-
ſpicionis. & per Bald. in l. iubemus. C.de appella. poſſunt ta-
men ipſæ partes a principio conuenire in vnum ſolum arbi-
trum,vel in tres,ſecundum Hoſt.& Ioan.And.& glo.in c.2.re
quiris.s̃.eo.& tenent ibi Doct.Vltimò no.quòd arbitri habent
ſolùm terminare negotium ſuſpicionis. & ſic vr̃ hic tex.a ꝯrio
ſenſu,ꝙ de negocio principali nõ cognoſcãt ẽt terminato ne-
gotio ſuſpicionis,licèt Hoſt.hic ꝯ ꝑ no.ĩ d.c.ſuſpicionis,cuius
dictũ procedit de iure ciuili,vt in l.apertiſſimi.& l.fi.C.de iud.
ſed de iure canonico ſecus ſm Io.An.& alios Do.hic & Bal.in
dicta l.apertiſſimi.vnde dicit hic Pet.de Anchara.quòd ſi recu
ſatus ſit ordinarius ſuſpicione probata coram arbitris, debet
tunc cauſam alteri delegare.s̃. de foro compet.ſi quis contra.
Si verò ſit delegatus debet remittere ad ſuperiorem, de quo
plenè per Archidia. & Docto.in c.iudex.s̃.de offic. delega.eo.
lib. & in c.2. requiris.s̃. eo. & per Specu.in titu.de renuncia.
3 §.affectus autem.& §.fi.circa princi.† In glo.2.in fi.no.quòd li-
cèt iudex ipſe cognoſcat,an ſua ſit iuriſdictio,tamen de ſuſpi-
cione contra eum allegata, & an cauſa ſit vera, vel legitima,
ipſe iudex cognoſcere non poteſt.& idem tenuit Specu. in ti-
tu.de recuſatio.§.qualiter.in princi.& glo. in dicto c. ſuſpicio-
a nis,in princip.& idem ſi diceretur ipſi recuſationi [a] renuncia-
tum,cum tunc ipſi arbitri debeant de hoc cognoſcere,& non
iudex, ſecundum Archidia. & Ioan.Andr.limitantem prædi-
cta,niſi cauſæ recuſationis eſſent notoriè iniuſtæ,cum tunc ip
ſe iudex illas repellere poſſit,vt in c.cum olim.s̃.de cau. poſ.&
ita fuit ibi ſecundum Innocen.& Hoſtien.in dicto c.cum ſpe-
ciali,de quo per Archidia. in c.ab arbitris.s̃. de offic.deleg.eo.
lib.& no.in dicto c.iudex. & plenè per Lap. in ſua prima alle-
gatione, vbi dicit, quòd debet tunc iudex exprimere cauſam
repulſionis,ſcilicet quia ipſa recuſatio eſt notoriè falſa.In gloſ
ſa in verbo, iudicem. in princip. intellige in iudice iam dele-
gato, quia ſi vellet recuſare iudicem dandum, eſſet tunc recu-
ſatio probanda, & proponenda coram delegante, ſecundum
Ioan. And. In eadem glo. ibi, non itur.& tunc non poſſet vi-
carius Epiſcopi, vel delegatus recuſatus aſſignare terminum
ſecundum formam huius c. ſed poterit tunc ipſe Epiſcopus
procedere reaſſumendo in ſe cauſam principalem, vel com-
mittendo alteri, vel cognoſcendo & diffiniendo de ipſa recu-
ſatione, ſi tamen neutrum de ſupradictis facere vellet, poterit
interponi appellatio,ex quo grauat non faciẽdo,vt no.in c.j.s̃.
de ſup. neg. Et idem fieri poſſet ſi collega non procederet,
qui cognoſceret de recuſatione ex vi ipſius clauſulæ, vt in di-
cto c.ſi contra vnum.ſecundum Ioan.And.In eadem glo.in fi.
4 †quod procedit tam in iudice ordinario quàm delegato,ſecun
dum Hoſtien. & Ioan. And. Et debet ipſa cauſa proponi in li-
bello in ſcriptis,& continere quis recuſat,& quis recuſatur,&
ex qua cauſa, & cautum eſt in ipſa recuſatione nominare ar-
bitrum, ſicut in appellatione nominatur iudex, licèt hoc non
ſit neceſſarium,cum ſit actus, qui debeat ſequi, vt s̃. in tex. de
quo per Bald.in dicta l.apertiſſimi.& in dicta l.fi.In glo.in ver.
formam. ibi, recuſari.intellige, quòd ſuſpicio ſuperueniat de
nouo,vt in c.inſinuante.s̃.de offi.deleg.& poterit ſolùm recu-
ſari ſuus arbiter, non autem electus ab altera parte, quæ ami-
5 ciſſimum eligere poteſt, ſecundum Ioan. And. † In ea. glo.in
fi tenet glo.quòd tales arbitri non debeant eſſe laici,& ita te-
net hic Archid.in d.c.ad arbitros. & Specu.in titu.de recu.§.fi.
ver.nunquid poſſunt.dicens hoc procedere in cauſis eccleſia-
ſticis,vel ſpiritualibus,vel inter clericos,ſecus ſi in cauſis pro-
phanis laicorũ,quia etiam laici literati poſſunt ſecũdum Lap.
Sed Domini. idem tenet indiſtinctè etiam inter clericos cum
poſſit clericus compromittere in laicum, quãdo non eſt de re
ſpirituali,vt in c.dilecti.s̃.de arbi.ſed cauſa ſuſpicionis non po
teſt dici ſpiritualis,quia ꝙ quis ſit ſuſpectus non eſt quid ſpiri-
tuale. Et licèt arbitri laici non poſſint compellere per excõi-
cantem,tamen poterunt per aliam pęnam, vel mulctam,cum
oĩa videantur eis cõmiſſa, ſine quibus cauſa ſuſpicionis expe-
diri non poſſet,vt d.c.ſuſpicionis. & habebũt iuriſdictionem,
& coerctionem in clericos cum hoc habeãt a iure, vt no.in c.
cum non ab homine.s̃.de iud.licèt tales arbitri eligantur a par
tib.vt d.c.ab arbitris.ſm Dom. Dubium tamen facit,quia non
ſunt iſti arbitri voluntarij,& ſic non ob.d.c.dilecti.ſed ſunt ne
ceſſarij,& ſunt iudices,& habent iuriſdictionem, vt d.c.ab ar-
bitris. vnde non videtur, ꝙ arbitri laici poſſint eſſe inter cleri-
cos etiam de reb.temporalib.vt d.c.decernimus.& licèt ipſa cã
ſuſpicionis ſit temporalis,tñ tangit ius ſpirituale, vel eccleſia-
ſticum,de quo agitur,vnde de ea ita iudicari debet.arg.c. quan
to.de iudi.& cle.diſpendioſam.de iud.& per Bar.in l. ſolent.ff.
de ali.leg. Quando tamen interueniret conſenſus Papæ, tunc
laici poſſent eſſe etiam in ſpiritualibus.94.diſt.c.j.& in c.bene
quidem.hic alle.& inferioris autoritas non ſufficit,licèt ꝯrium
voluerit Inno.in c.contingit.de arb.& non bene ſm Hoſt.ibi,
& Arch.hic,pro quo.s̃.de offi.dele. cum te.ſm Io.An.& no.ex
hac glo.ꝙ arbitri neceſſarij electi in cauſa ſuſpicionis pñt com
6 pellere teſtes,quod procedit etiam hodie ſm Io.And.†In glo.
b in ver.cognoſcat.in fi.no.ex glo.ꝙ verbum, cognoſcat, [b] indu
cit poteſtatem decidẽdi.& vide quod no.in c.licèt.s̃.de of.ord.
In gl.in ver.proferat.in fi.ſiue ſit delegatus, ſiue ordinarius,vt
ibi, & poſſet etiam ipſos arbitros alia pęna compellere quàm
excommunicationis,vt d.c.ſuſpicionis.ſm Hoſt. & ſic mulcta
re,& pignora capere ſm Arch.& Io.An.In glo.in ver. per iudi
cem.in fine.Idem Hoſt.& Io.And.& no.ex gl.ꝙ pendente re-
cuſatione iudex recuſatus poteſt aliquid innouare, quando il-
lud venit ad expeditionem cauſæ recuſationis.Sed in præiudi
cium cauſæ principalis nõ poſſet,cum iuriſdictio ſit ſuſpenſa,
quia pendente relatione,appellatione,& recuſatione nihil eſt
innouãdum,vt d.c.ſuſpicionis.& s̃.eo.ſecũdò requiris.& ſicut
non teneret excõicatio lata poſt appellationẽ, ita nec poſt re-
cuſationem,quod eſt not.ſm Hoſt.& Io.An.de quo etiam per
eum in d.c.cum ſpeciali.in glo.proprium.& per Spec.in tit.de
recu.§.ad qualiter.ad fi.& per gl.3.q.5.quia ſuſpecti.& facit tex.
hic in fi.de quo tñ vide plenè dicta in d. c.iudex. In glo.in ver.
compe-

ADDITIONES.

a Vin.God.Cauſæ recuſationis ponunẽ per Dec.in c.poſtremo.col.j.& 2.de ap.
b Vin.God. Verbum,cognoſcat,eſt iuriſdictionale.Car.in cle.j.q.11. de offi.de-
leg.Dec.in conſi.189.col.3.

competens.in fi.& debet tunc appellari per partes, quę in hoc
grauantur nō per arbitros, secus si arbitri grauarentur, vt quia
contra eos profertur excommunicatio si intra terminum non
diffinirent.Nam tūc ipsi possent appellare, facit quod no.in d.
capitu.ab arbitris.in versic.partibus,secundum Ioan. And. di-
centem per hanc glo.esse terminatam.q.Barto.& Hosten. vt si
est q. inter arbitros, & iudicem de termino, an sit compe-
tens,uel non,quòd potest appellari. In glo.in versic.alioquin.
ibi, negotium scilicet principale, & idem si est præfixus ter-
minus ad terminandum media causæ,nam elapso termino ha
beret locum tex. hic,& omni casu quo arbitri discordant,secū
7 dum Ioan.Andr.& Domini.† In glo.fin.in fi.vlti.fol.est tutior,
secundum Archid.& Ioan.And.Quid autem, si erant duo arbi
tri super causa suspicionis,a quibus appellatur, & vnus detulit
appellationi alter non, an tunc iudex recusatus solus, vel vna
cum collega si illum habeat,possit in causa principali procede
re elapso termino datis arbitris ad causam finiendam, hic per
Ioan.Andr. pro & contra qui inclinare videtur,quòd nō, cum
quo transit hic Pe.de Ancha.& posset dici, quòd si in termino
arbitri pronunciauerunt iudicem suspectum, & tunc ipse iu-
dex procedere non possit, etiam si sit delatum appellationi ꝑ
vnum,vel per omnes arbitros,vt d.capitu. iudex. Sed si arbitri
intra terminum non decidunt causam suspicionis, vel decidūt
pronunciando non suspectum,tunc elapso termino,vel sentē-
tia lata possit iudex recusatus procedere, siue non fuerit appel
latum,siue fuerit & per unum tantum ex arbitris delatum ap-
pellationi, cum unius delatio effectum nō habeat,vt no.infra
eodem,cum appellationibus,& in clemen.j.eodem titulo,per
Lap.cogita tamen.

S V M M A R I V M.

1 *Vicarius generalis Episcopi quam potestatem habet.*
2 *Siue dictio,qualiter ponitur.*
3 *Vicarius Episcopi in quibus differt ab ipso Episcopo.*
4 *Iurisdictio Episcopi est firmior quam vicarij,nam iurisdictio vicarij se habet,vt riuulus ex fonte.*
5 *Appellari ab officiali ad illum,cuius uices gerit, non debet nec iure canonico nec iure ciuili.*
6 *Appellari si contingat ad imperatorem omisso medio, ad quem deuoluetur appellatio.*

C A P. III.

1 ROmana. Summa & diuide,vt in glo. j.† Nota
primò de iurisdictione, & potestate
vicarij,seu officialis episcopi,nam potest cognosce
re ex virtute generalis mandati de omnibus causis
spectantibus ad forum Episcopale,intellige in ciuilibus, secus
in criminalibus,vel in alijs requirentibus specialem commis-
sionem,vt in c.2.s̃.de offi.vica.eod.lib.& ibi vide plenè de hoc.
2 †Item no.de dictione siue, secundum Domi. quòd quando di-
a ctio siue,[a] ponitur inter diuersa,quorum vltimum tantum cō-
gruit materiæ,tunc ponitur correctiuè secundum Domi. Secū
dò no.ꝙ auditorium Episcopi,& sui officialis generalis cense-
tur idem, vnde facit, ꝙ de causa inchoata per vicarium possit
cognoscere Episcopus,sed nō sic ecōtra,quia de causa inchoa-
ta per Episcopum vicarius se non intromittit, quia quo ad illā
videtur reuocatus,per no.in simili in c.si quem.s̃.de procu.eo.
lib.de quo plenè in d.c.2.In gl.2.in fi.& ita hic sequuntur Doc.
3 de quo plenè per gl.in d.c.2.†In gl.in ver.idem in fi. vide aliam
differentiam,in d.c.2.& in c.3.eo.tit.& in c.Romana. in fi. s̃.de
offi.ordi.eo.lib. Differt etiam in alijs vicarius generalis ab Epi
b scopo, & primò quia Episcopus potest degradare, [b] sed nō vi-
carius,quia etiam electus,& confirmatus in Episcopū hoc nō
posset,si non est consecratus,vt no.s̃.de ele.transmissam. Secū
dò quia vicarius non habet potestatem reconciliandi excōmu
c nicatum,nisi sit sacerdos, [c] secundum Host. de quo s̃. de sentē.
excō.cū desideres, & c.canonica,quod non placet hic Arch. &
4 remittit ad no.per eum.23.q.4.notādum.†Item iurisdictio Epi-
scopi,est firmior,cum iurisdictio vicarij habeat se,vt riuulus ex
fonte,secundum Io.And.Ideo est, ꝙ eps potest prohibere suū
vicarium ne iudicet,sed non econtra, vt ff.de iudi.l.iudiciū sol-
uitur.fin Inn.& vide no.per Bal.in l.si quis ad declinandam.C.
de Epi.& cle.dicentem,ꝙ ipse Episcopus vt procurator, & pa-
ter pauperum potest agere coram vicario.de quo ibi per eum,
& in l.j.C.ne quis in sua causa.Vnde ex hac glo.iunctis prædi-
ctis no. ꝙ illud potest dici idem, quod participat de identitate
5 alterius in certis casibus,licet non per omnia,pro quo gl. in c.
non potest.j.de præb.& s̃.de sen.excom.significauit.† In gl. in
ver.ad seipsos,in fi.idem de quolibet alio generali officiali al-
terius, quam episcopi,ut non possit appellari ad illum,cuius ui
ces gerit non solum de iure canonico, sed etiam de iure ciuili,
vt in l.præcipimus.C.eo.titu.& ita voluit Bar. per illum tex. in
l.j.§.j.ff.quis & a quo,& Pe.de Anch.hic,licet Bal.in l. a procō
sulibus.C.eod.dicat ibi contrarium per illum tex.quod tamen
ibi non probatur.Secus verò est,quando officialis est foraneus
vel delegatus, quia debet appellari ad eum, qui eum deputa-
uit,vt d.cap.Romana,& vide plenè dicta in c.2.s̃.de consue.eo.
lib.& per glo.in clemen.2.de rescrip.etiam si talis officialis vo
caretur vicarius,secundum Bart.in d.l.1.Quid autem si Episco-
pus,vel alius delegatus est suspectus, vel per fraudem delegat
causam, ne perueniat ad superiorem per viam appellationis,
vide per Specu.eodem titulo.§.nunc tractemus.versicu.sed se-
cundum prœmissa, tenentem posse tunc appellari ad superio-
rem,dummodo de fraude possit probari uocatis his, qui dicun
tur commisisse fraudem,ut per glo.in clem.fi. de censi. secun-
dum Lap. dicentem, valere sententiam excommunicationis
in forma constitutionis latæ per Metropolitanum contra com
mittentem huiusmodi fraudes,secundum Ioan.Mona. & Do-
mini. Sed an possit supplicari Episcopo de sententia vicarij.
dic, quòd capiendo supplicationem propriè, prout est contra
ius commune,& in præiudicium alterius, & fieri non pōt nisi
coram principe,vt no.in c.ex literis.s̃.de resti. in integr. & per
Spec.in tit.de suppli.§.j.& ita potest procedere opi.Inn.Hosti.
& Archid.Sed si sumatur supplicatio largè pro restitutione in
integrum,& poterit fieri, cum & coram ipso uicario fieri pos-
sit,ut no.in l.præfecti.ff.de mino.& ita procedat opi.Innocen.
qui hoc tenuit secundum Io.An.& Domini. & vide per Arch.
2.q.6.anteriorum,& idem no.in clem.j.de resti.in inte.In gl.in
ver.de iure.in fi.valeret tamen consuetudo, ꝙ possit appellari
ad parem,dummodo disponat,ꝙ talis quo ad articulum appel
lationis sit maior,secundum Io.And.& Domini.& secundum
hoc valeret cōsuetudo appellandi ad minorem, dummodo vl-
tra disponat, ꝙ talis quo ad hoc censeatur maior, & vide per
Rotam in decis.313. quę incip. item fuit dubitatum vtrum Ar-
chiepiscopus.In glo.in ver.curiam.in prin.vide gl.no. in c. di-
lecti filij prior.s̃.eo.In ea.glo.ibi,legatum.no.glo.quòd ad lega
tum potest appellari omisso medio,idem voluit glo.in d. ca.2.
6 de quo per Docto.in c.j.hic alleg. † In ead. glo.in fi.& licet se-
cundum leges non possit appellari omisso medio ad impera-
torem,tamen si appellaretur, valeret appellatio,& deuolueret
ad proximum superiorem, ut in l. imperatores. hic alleg. & in
l.j.§.penul.ff.eodem titulo,& ibi plenè per Barto.& Imo.Et an
valeat appellatio alternatiua,vide glo.ordi.in capit. is cui. s̃. de
offic.deleg.eod.lib.& plene est dictum in reg.in alternatiuis. j̃.
eod.lib. & per Rotam in decisio.209. quæ incipit, item quod
appella.Et an valeat appellatio, dicendo, appello ad iudicem
competentem,vide glo. singu. in l. cum proponas. C.de bon.
auto.iudi.possi.& ibi per Bald.& in l.apertissimi.C. de iudi. &
j̃.in §.cum autem.in prin.

A D D I T I O N E S.

a Nic. Supe. Dictio siue.Adde Bar.in l.si quis ita.ff.de au.& arg. leg. Bar. in rub. C.de naui.lib.11.
V. G. Ista dictio,quando disiungat tantum verba,& non personas, & quando pro copulatiua habeatur.Ruy.consi.149.nu.5.lib.2.
b Nic. Sup. Degradare.Adde Do in c.degradatio,de pę.lib.6.
c Nic. Supe. Sit sacerdos.Adde Io.de Imo.& Barba.in c.ab excommunicato,de rescri.& per Do.in c.noua quidem,de pęn.& remis.

S V M M A R I V M.

1 *Archidiaconi comprehenduntur appellatione pręlatorū non obstante,quòd sint subiecti Episcopo.*
2 *Consuetudo vt possit appellari ad superiorem omisso medio,valet.*
3 *Consuetudo,& priuilegium æquiparantur.*
4 *Appellari debet gradatim, & non omisso medio,quæ regula limitatur duodecim modis.*

1 Ab Archidiaconis. † No.j.ibi,alijsque pręlatis,
quòd appellatione prælato
a rum [a] comprehenduntur Archidiaconi, licèt sint subiecti dię-
cesano,de iure enim pręlati dięcesis sunt subiecti Epō, vt tex-
tus hic de quo s̃.de offi.ord.conquerente.Scd̃o no. quemlibet
pręlatum etiam inferiorem ab Episcopo posse constituere sibi
vicarium,seu officialē in pertinentib. ad suam iurisdictionem.
facit

A D D I T I O.

a Nic.Supe. Prælatorum.Adde Abb.in c.1.de eo qui or.fu.re.Domini.in c.1. in §.nec iam.in 2.no.de foro compe.lib.6.
V. G. Adde,quòd prælatus,qui diu fuit in possessione pręlaturæ, præsumitur canonicè electus,& institutus,Mar.Soz. consi.15. visis.versi. confirmatur.lib.2.& Bar.Soz.eius filius,consi.153.pulchra ver.ad hanc obligationem. lib. 2.

2 facit.c.Romana.§.j.j.de ſen.excom.†Vlt. no.ꝙ licet non valeat conſuetudo, ꝙ appellari poſſit ad minorem vel parem, vt eſt dictum s.§.proxi.tn̄ bene valet, vt poſſit appellari ad ſuperiorē omiſſo medio, & eodem modo poſſet hoc induci per præſcriptionem, licet præſcribi non poſſit, ꝙ non appelletur ad principem, ſecundum Bald.in auth.quas actiones. C. de ſacroſan.
3 eccle.†In glo.in ver.conſuetudine.in fi.No.j.ex glo. ꝙ conſuetudo, & priuilegium æquiparantur, de quo per glo. & Inno. in c.nouit.s.de iudi.†Secundò no.ex glo.iuncto tex. ꝙ licèt regulariter gradatim ſit appellandum, & non omiſſo medio, vt hic in tex.& 2.q.6.anteriorum.§.illo.Tamen limita primò niſi conſuetudo diſponat contrarium, vt hic in tex.Secūdò limita, niſi ex priuilegio aliud competeret, vt hic in glo. Tertiò limita, qn̄ eſſet ex præſcriptione aliter inductum, ſecundum Bal.in d.l.fi. Quartò limita, quando epiſcopus agit contra ſubditum ſuum, quo caſu eliguntur arbitri, a quibus appellatur ad Papam, vt no.in c.ab arbitris.s.de offi.delega.eod.lib.in vltima glo. Quintò limita, quando proximus in gradu non eſſet catholicus, vt in c.quia diligentia.s.de electio.& in cap.ſi is cui.s.de offic.delega.eod.lib.Sextò limita, quando iuriſdictio mediata, & immediata concurrit, vt in prælatis ſubiectis Archidiacono, qui nihilominus ſubſunt Epiſcopo, qui eſt ordinarius totius diœceſis, ad quem appellari poteſt, vt hic, & 11.q.1.de perſona. Septimò limita, quando Epiſcopus recuſatur, vt ſuſpectus, vt per gl. in d. c. ſi is cui.Octauò limita, quando Archiepiſcopus coram ſuffraganeo conuenit ſubditum ipſius ſequendo forum rei. s. de foro competē. cum ſit. tunc enim non appellabitur ad Archiepiſcopum, ne ſit iudex in cauſa ſua, facit s.de inſti.capit. fi. cum concordan.ſecundæ glo.Nonò limita, quando appellaretur ad legatum, vt per gloſ. ſupra, in princip. ſecundum Ioan. Andr.hic ponentem ſupradictas limitationes.Decimò limita, quando appellaretur ad Patriarcham ſecundum Innocen.in c. antiqua. s.de priuileg.Vndecimò limita, quando appellatur ad Papam, vt ſupra per glo.in princip.& vide quod no.in capit.ſi delegatus.ſupra de offic.deleg.eod.lib.& per glo. no.in d.cap. dilecti filij prior. s. eod. titu. & in capit. ſuper quæſtionum. §. porro.de offic.deleg.eod.lib. Duodecimò limita, quando non opponeretur exceptio, quo caſu valet appellatio omiſſo medio ſecundum gloſ.in dicto capit. dilecti. & vide dicta in dicto cap.ſi delegatus. §. fi.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio valet, licèt non exprimatur nomen iudicis ad quem, ſed duntaxat tribunal eius.*

2 *Ante, hæc dictio qualiter poteſt referri.*

3 *Iudex ad quem, non poteſt citare, ſi tamen citet, tenet citatio.*

1 **Cum autem.** †Nota primo ibi ad curiā, ꝙ valet appellatio, licèt non exprimatur nomen iudicis ad quem, ſed tantum eius tribunal, facit text. s. in principio, imo valeret appellatio, ſi diceretur ſimpliciter appello ad ſuperiorem, vel ad iudicem competētem, vt eſt tex.in l.qui Romæ.§.Seia.ff.de verbo.obliga.& ita tenuit Bald. in l.apertiſſimi.C.de iudi.& in l.cum proponas.C. de bonis autoritate iudic.& ibi eſt gloſ. notabilis. intellige dummodo intra tempus decem dierum datorum ad appellādum declaret iudicem certum, ut per gloſ.in c.ſi is cui.ſupra de offic.delega. eod. titu. & per Barto.in l.j.§.penul.ff.eodem titulo, & ibi per Imo. Secundo no.quod de appellatione interpoſita ad tribunal alicuius iudicis poteſt cognoſcere non ſolum ipſe, ſed eius officialis generalis.facit capit.dilecti filij prior.& capit.dilectis.s.eod. titu.
2 de quo vide j.eod.cum appellationibus †Tertio no.ibi ante, de
a hac dictione ante, [a] quę poteſt referri ad actum immediatum, & mediatum præcedentem, quod no. pro teſtibus dicentibus aliquem poſſediſſe ante alium, ſecundum Do. de quo in l. qui ante, & in l.anniculus.ff.de verbo.ſignifica.Vltimo no.ꝙ generalis officialis poteſt committere vnam ex cauſis, de quibus poteſt cognoſcere vigore ſui officij, etiam ſi ſit cauſa appellatio.dummodo ſeruetur diſpoſitio cap. vt litigantes. s. de offic. ordi.eod.lib.& vide per glo.in c.j.in prin.s. de offic. vica. eod. lib.In glo.in verſic.citent.ibi niſi cauſa talis, &c. tene menti ex glo.ꝙ ſola narratio cauſę concludentis iudicem habere iuriſdictionem in citatum arctat ipſum ad comparendum, de quo articulo ſi vero conſtaret citatum eſſe de iuriſdictione citantis, vt quia ſit inuentus in eius territorio, tunc ſemper tenetur comparere, licèt non ſit de eius foro ſecundum Innocē. & Io. And. dicentem ita debere intelligi. in l.ſi quis ex aliena. ff.de iudi.de quo tamen vide per Innocen.in c.preterea.s.de dilati.& per glo.in ver.niſi forſan.in c.ſuper literis.s.de reſcri. & quod ibi notat Io.And.poſt Inno.& in c.prudentiam.ff.de offi. deleg.& per glo.in c.veniens, hic alleg. & per Doct. in l.2.ff.ſi quis in ius vocatus, & per Bal.in l.generaliter.C. de Epiſco. &
3 cleri.& per Io.And.in regula ſcienti.j.eo.lib.†In glo.in ver.expreſſa.in fi.idem tenuit glo.s.proxima.& ita videtur hic reſidere Ioan.And.poſt Hoſtien.vt ſic teneat citatio facta per iudicē appellationis, & arctet, ſi etiam fiat ab Archiepiſcopo, licèt cā appellationis non ſit in ea expreſſa, & idem videtur tenere Archid.j.§.proxi.dicens, ꝙ citatus ad petitionem illius, qui finxit ſe appellaſſe vel qui appellauit ſine cauſa, vel tertio appellauit, tenetur comparere, intantum ꝙ valebit iudicium agitatū contra eum, per no.per Ioan.Andr.in c.ſuper literis.de reſcrip. Sed ꝙ in citatione ſit exprimenda cauſa appellationis ab interlocutoria tenuit hic Innocen. & ſequitur Pet. de Ancha. Imo. & Domi.cum tex.hic videatur requirere expreſſionem cauſę, per quam eſt appellatum, ſecundum Innocen. cui credendum videtur, ex quo fuit actor huius decre. Sed aduerte, quia in appellatione a diffinitiua clarum eſt, ꝙ ſufficit generalis expreſſio cauſæ in citatione dicendo, ꝙ compareat coram iudice ſuper cauſa appellationis interpoſitę, & ita poſſet intelligi ca. ſi duobus, hic alleg. Et idem videtur poſſe dici in interlocutoria, ex quo ſatis dicitur Archiepiſcopum habere iuriſdictionē fundatam in ſubditos ſuffraganeorum, vt teneantur ſubditi cōparere, quando eſt expreſſum in citatione, ꝙ ex cauſa appellationis.Non ob.tex.hic, quia debet intelligi, prout intelligit gloſ. vt fiat expreſſio cauſæ, antequam iudex committat citationē, non autem, ꝙ in citatione debeat exprimi cauſa citationis, vt patet ex iſto ablatiuo expreſſa hic poſito, qui condi. facit, vt.l. euictis agris.ff.de euictio.quę conditio debet procedere & exponi.i.ſi expreſſa non fuerit, vt ſic cauſa appe. ab interlocutoria debeat exprimi non ſolum in appellatione interpoſita coram iudice a quo, ſed etiam in libello appellationis, qui producitur coram iudice ad quem, & alias ſi non exprimitur ipſa cā iudex ad quem procedere nō debet nec citare, & ita procedit tex.hic, unde non vr̄ neceſſe, ꝙ poſtquam libellus eſt admiſſus per iudicem ad quem, ꝙ in citatione exprimatur ſpecialis cauſa & legitima, ſed ſufficit generalis, & ſimpliciter, ꝙ appellatū fuerit, cum ex illa appareat, ꝙ ſit iudex, facit glo. s. proxi. & ad ipſum iudicem poſtea ſpectat cognoſcere, an appellatio ſit legitima vel non, & in expenſis condemnare, vt infra eodem, cū
4 appellationibus.†Nec ob. quod dicit hic Innocen.cum loquatur, vt Doctor, non vt Papa, vnde eius dictum non facit ius, vt dicit Hoſti.& Io.An.in c.ſolet.j.de ſent.excom. & ideo cōis cō
b ſuetudo, quæ eſt optima legum interpres, [b] vt in ca. cum dilectus. s. de conſuetud. habet, ꝙ in citatione exprimatur ſolum generalis cauſa.ſ.appellationis.

ADDITIONES.

a Cel. De hac dictione, ante. Adde Bal.in l.ex his, in 2.oppo.C.quando dies legacedat.Bar.in l.ab hoſtibus.§.ſed ſimpliciter.colū. 1. ff. ex quibus cau.maio.& Oldr.conſi.49.

V. G. Quomodo hæc dictio ante accipiatur, ponit Ruyn. conſi. 118. nume. 1.4.& 8.lib.3.

b Nico. Supe. Quæ eſt opi.in materia legum interpres.Adde gl.in c. ab eo.infra eo. tit.& li.& gl.in c.ex parte.de celeb.miſ.

V. G. Ideo conſuetudinis interpretationi ſtandum eſt, licet poſtea mala appareat Ruy.conſi.104.nu.3.lib.5.

SVMMARIVM.

1 *Citandæ ſemper ſunt partes, antequam in iudicio ſuper appellatione procedatur.*

2 *Excipere nullo modo fuiſſe appellatum, vel non fuiſſe appellatum intra decem dies, idem eſt.*

3 *Appellatus & ſi contumaciæ cauſa condemnari poſſit in expenſis, ipſe tamen iudex ad quem de cauſa principali cognoſcere non poteſt, priuſquā appellans de appellatione legitima, & tempore debito probauerit.*

4 *Probare quid incumbat tam appellato, quam appellanti remiſſiuè.*

1 **Si verò.** †Nota, ꝙ antequam procedatur in iudicio ſuper appellatione, ſemper ſunt citandæ partes, etiam ſi agatur de appellatione a diffinitiua, ſic s.eod.tit. per tuas, & 2.q.6.appellatore.ſecundum Inn.& Ioan.Andr. & ſic ſequitur, ꝙ per iudicem ad quem debet aſſignari terminus ad opponendum contra appellationem, antequam procedatur vlterius, ſecundum ſi ſit appellatum a diffinitiua, ut patet ex hoc tex. ſecundum Domi. & vide quod no.in cap.cum dilecti.in fi.ſupra de elect.
2 †Vltimo tene menti ex hoc textu, quod non refert, ſiue excipiatur nullo modo fuiſſe appellatum, vel non fuiſſe appellatum intra decem dies cum omni caſu ipſe appellans debeat facere fidem ipſi iudici a quo de ſua appellatione legitima, cum tempore interpoſita, etiam ſi conſtaret de appellatione, cum nō præſumatur, ꝙ intra 10.dies, niſi hoc probetur per ipſum appellantem,

pellantem,& idem tenet Specu.eodem titulo.§.de offi.ver.pe.& Ioan.Andr.hic & Imo.in c.significauerunt.de testi. in prin. Et antequam de his fiat fides, iudex ad quem non potest procedere, nec inhibere, vt hic est textus no. Videtur tamen hic sentire Ioan.An. quòd si appellatus dicat esse appellatum post decem dies,vel sine iusta causa,sibi incumberet probatio,quia cum asserat affirmatiuam, sibi incumberet probatio, vt ff. de probati.l.ei qui dicit,& ita transit hic Domi.& Bald. in authē. hodie,circa principium.C.eodem. Sed certè quomodocunque excipiatur etiam affirmatiuè videtur, quòd appellans probare debeat,quia cum ipse dicat coram iudice ad quem se appellasse,ergo ipse probare debet suam intentionem,vt s̄. §. proxi. & hic,& in d.l. ei qui. & facit. l. quęcunque. in fi. ff. de publicia. cum solennitas extrinseca non pręsumatur,vt ibi,& ita tenuit Bald.in l.hi qui ad ciuilia.C.de appe.in 2.colum. De modo ergo excipiendi non est curandum, cum appellans debeat probare intentionem suam,vt s̄.§. proxi. & hic in tex. & sic debet probari per ipsum appellantem,qui petit, ꝙ in causa procedatur, & dicit se legitimè appellasse.Imo. etiam videretur ꝑ hūc textum quod ipse appellans teneatur probare, & producere sententiam coram ipso iudice ad quem,cum alias ipse nō possit procedere,nisi sibi constet de legitima appellatione legitimo tempore interposita, & hic non potest apparere nisi visa sententia, vnde dicit hic Ioan. Andr. quòd cauti appellantes portant sentētiam diffinitiuam,vel interlocutoriam, & ipsam appellationem, vt per ista simul appareat esse appellatum intra 10.dies. Sed certè hoc est non solum cautum, imò necessarium per tex.hic,& maximè quia in dubio non præsumitur appellatum intra 10.dies,nisi probetur,vt supra,per Ioan.And. & sic ante non est fundata iurisdictio iudicis ad quem licèt Inno. in c.g.perpetuus.s̄.de fide instrumē. dixerit, quod si appellans non posset habere sententiam, dicto casu iudex ad quem potest mandare,quòd appellationem ipsam producat,& alias talis sententia sibi non valeat, & ita sequuntur ibi Docto. & Baldus,in d.l.ei qui.Nam hoc dictum posset procedere,si probaretur de die latæ sententiæ,& de sententia lata,alias non videtur, quòd iudex ad quem possit aliquid facere,nisi sibi constet, quòd sit legitime appellatum, & debito tempore, ut hic est tex. no. & de his vide per Lap. in sua allega.10. in fi. & per
3 Fede.in suo.consi. 19. † Et per prædicta redditur dubium quod hic dicebat Archid. cum quo videtur hic residere Ioan. Andr. de citato ad petitionem eius,qui finxit se appellasse,vel qui appellauit sine causa vel tertia vice.quia secundum Archid.valebit sententia lata in contumacem,licèt ipse appellans aliter de appellatione,vel quòd intra decem dies appellauerit, non doceat,nam in contrarium videtur tex.hic,& supra.§.proxi. quia licèt appellatus ratione contumaciæ possit mulctari seu condemnari in expensis,si in citatione est expressa legitima causa,vt per glo.supra.§.proximo.in versi.citent.tamen ipse iudex ad quem de causa principali cognoscere non potest, nisi appellans prius probet de appellatione legitima,& debito tempore interposita,& debet de hoc constare ipsi iudici,vt hic in textu, & supra.§.proximo.alias his non probatis reperitur sententia lata contra contumacem ab eo, qui nullam habet iurisdictionem,vt patet hic in tex.supra.§.proximo.& ipse contumax nūquam videtur prorogare iurisdictionem ut dixit singu.Innoc. in c.innotuit.s̄.de eo qui furtiuè. vnde talis sententia non valeret, facit clemen. si appel. eod.titu.Quando tamen iudex ad quem prius pronunciasset se iudicem, vel legitimè appellatū, tunc talis sententia faceret ius inter partes, & posset procedere super principali,& de incompetentia directè dici non posset,vt tenet Innoçen.& Ioan.Andr.in c. j. §.post hęc.s̄. eodem titu.& lib.& in c.2.s̄.de dilationibus,& domi.Anto.& Imo. in c.super literis,de rescript.in vltima.circa princ.& vide per Ioā. And.in regula scienti.in eod.lib.& per Barto.in l.2.ff. si quis in ius vocatus,& ita notabiliter potest limitari text.hic, & d. clementi. si appellationem. Si verò ipse appellans nihil peteret coram iudice ad quem,sed appellatus dicit appellationem desertam,vel petit sententiam confirmari,tunc bene sibi incumberet probare appellationem,& debito tempore,& sententiā, & acta causæ, quia sine his de iurisdictione sua, seu de iustitia primæ sententię constare non potest.argumen.tex.no. hic, & ita determinat Bald.in d.l.hi qui.in 2.colum.facit.l. actor. C.de proba. & not.in d.clemen.si appel.& per Bart.in d. l. hi qui ad
4 ciuilia. † ibi quid incumbat probare tam appellato quam appellanti de actis primæ causæ,de quo etiam nota. in l. 2. C. de edendo.In glo.in versic.simile.in princ. quid autem si excipitur,ꝙ sit appellatum post 10.dies.dicit hic Ioan.And.quòd talis exceptio non est aptè proposita, quia non sequitur si post 10. dies.ergo non prius,& idem tenet Bal.in auth.hodie,in princ. C. eod. titu. Sed certè non videtur debere attendi modus excipiendi,cum appellans debet probare suam intentionem, & sic, quòd legitimè appellauerit, & intra decem dies, & antequam constet de omnibus his,quæ dicit glo. hic non est fundata iurisdictio iudicis ad quem,imò etiam si appellatus de appellatione non exciperet,tamen debet de illa constare,vt hic, & supra.§.proximo.de quo etiam hic per Archid. & per Spec. in titu.de excep.§.dicto.versic.sed pone,quòd in causa.Et dicebat idem Specu.in titu.de instrum.edit.in §.nunc dicamus. versic. sed pone,quòd de iure appellans non tenetur facere fidem appellato de ipsa appellatione ante lit. contesta. sed de æquitate est secus, & ita transit hic Ioan. Andr. & huic rigori est standum secundum Lap.hic de quo per Ioan.Andr.& Docto.in c. j. s̄. de proba. imo videtur, quòd etiam de rigore debeat fieri fides ante,vt supra est dictum.In ead. glo. in fi. tene menti ex tex.& glo.vnam regulam,quòd iudex appellationis nunquam potest inhibere iudici a quo, prius quam sibi constet legitimè appellatum,& debito tempore, & si ante inhiberet diceretur grauare partem, & esset legitima causa appellandi secundum Archid.& Ioan.And.de quo dicetur j̃. §.proxi. & in capit. non solum.j̃.eodem.

S V M M A R I V M.

1 *Exceptio,quæ fit contra causam in appellatione expreßam, quando sit declinatoria, vel quando sit peremptoria.*

2 *Iudex ad quem non poteſt inhibere iudici a quo, niſi prius admiſerit appellationem tanquam legitimam, & inceperit cognoſcere de veritate cauſæ appellationis.*

3 *Statutum ſi diſponat,quòd ſpurius ſuccedat in aliqua parte bonorum iudex eccleſiaſticus poteſt ſtatim inhibere iudici ſeculari, ne cognoſcat virtute talis ſtatuti.*

4 *Cauſa appellationis,quando dicatur eße dubia.*

1 Quod si obijciatur. † No. j. quòd si excipiatur causam expressam in appellatione ab interlocutoria nō esse legitimam, talis exceptio est declinatoria,sed si excipiatur,quòd causa non sit vera, tunc
2 ista exceptio est peremptoria. [a] Secundò no. ibi emissa, quòd per iudicem ad quem potest admitti appellatio tanquam legitima causa, antequam cognoscatur, an ipsa causa sit vera vel non,facit secundum Domini.vt sola admissio appellationis ꝑ iudicem ad quem non habeat uim pronunciationis super legitimatione causarum expressarum in appellatione. Sed dic, quòd admissio habet vim pronunciationis quo ad legitimationem causarum scilicet, ꝙ causæ sint legitimæ, licèt non super veritate,ideo est, quòd & ipsa appellatione admissa, vt legitima debet postea super ueritate causarum procedi, vt patet hic in tex. & facit quod not. in cap.j.supra,de restitu. spo. eod. lib.
2 †Vltimò tene menti, ꝙ si in appellatione ab interlocutoria coram iudice ad quem excipiatur, ꝙ appellatio non sit admittenda tanquam ex causa iniusta vel minus legitima, iudex ad quem non potest inhibitionem facere antequam admiserit appellationem,tanquam legitimam,& inceperit cognoscere de veritate causæ ipsius appellationis putà assignando terminum ad ueritatem causæ probandam,uel super hoc instrumenta vel testes recipiendo ſm Io.An.Et ex hoc tex.& s̄.in §§. præcedentibus hr̄ practica,quę debet seruari in appellatione ab interlocutoria per ipsum iudicem ad quem,antequam inhibeat. Nā primò debet citari appellatus ad opponendum contra appellationem,vt s̄.§.proxi.& si opponitur, ꝙ cā in ea expressa non sit legitima vel vera, tunc si constat iudici, ꝙ per appellationē sit ad eum deuoluta cā, vt quia cōstat esse appellatum intra 10. dies,vt s̄.§.proximo,& ꝙ causa sit legitima,debet tunc admittere appellationem ex cā legitima interpositam, & deinde debet incipere cognoscere de veritate causæ, & his præcedentibus statim potest inhibere,& non ante,ut tex.hic secundū Domini.& ita etiam tenet Rota in sua decis.402.quæ incipit,Item appellatur, ubi dicit, ꝙ his interuenientibus inhibitio dicitur canonicè facta, postquam inhibitio non valet, quòd aptantur per iudicem a quo,secus si inhibitio non fit canonicè, & legitimè, quia tunc non operatur effectum reuocationis attentatorum,cum sit necesse,ꝙ inhibitio sit canonicè facta,vt in c.non solum.j̃. eodē. Per quem text. etiam ibi notabiliter probatur, ꝙ ad hoc,vt inhibitio dicatur canonicè facta requiritur etiam

quòd

A D D I T I O.

2 V.G. Nota,quòd exceptio peremptoria opponi potest contra instrumentum habens executionem paratam.Ruy.consi.37.nu.10.lib.5.

quòd citata parte fiat ſecundum Do. ibi. Et conclude ex dictis Io. And. & Doc. hic, quando fieri poſſit inhibitio. Nam aliquãdo quæritur de iudice a quo, & talis iudex nunquam poteſt inhibere iudici ad quem, vt in c. dilectus. el 2. ſ. de reſcri. ſm Ioan. And. & Domi. Aliquando & ſecundo quæritur de iudice, qui ſimpliciter cognoſcit de aliqua cauſa incidenti, vel etiam principaliter in aliqua cã, de qua non poterat cognoſcere alius iudex, & talis poteſt ſtatim inhibere ſine alia cauſæ cognitione ẽt antequã incipiat cognoſcere de illa cã, vt no. in c. tuam. ſ. de ord. cog. ſm Do. quod ſine dubio procedit, qñ aliquis articulus incidenter tractatur coram iudice eccleſiaſtico, vt d. cap. tuam. vel quando diceretur inſtrumentum vſurarium coram Epiſcopo, nam his caſibus poterit ſtatim inhiberi iudici ſeculari, ne procedat, vt per Feder. in ſuo conſi. 93. & pleniſſimè per domi. Nic. in c. j. ſ. de iureiurando. Et idẽ quando agitatur aliqua cauſa præiudicialis ad alias cauſas, quia ſtatim iudex cauſe prȩiudicialis poteſt inhibere, ne alius iudex procedat, vt tenet ſingul. Lap. in ſua alleg. 61. in fi. & plenè per do. Anto. & Imo. in d. cap. tuam. & per Fede. in ſuo conſilio. 230. quod incipit, In quæſtione. tenentem, ꝙ pendente quæſtione adulterij coram eccleſiaſtico poteſt ſtatim inhiberi iudici ſeculari, ꝙ ſuperſedeat in cã
3 dotis vel alimentorum.† Ad idem etiam facit quod idem Fed. no. in ſuo conſil. 258. dicens, ꝙ ſtante ſtatuto laicorum, ꝙ filius ſpurius ſuccedat in certa parte poteſt iudex eccleſiaſticus, coram quo agitur de nullitate dicti ſtatuti, inhibere ſtatim iudici ſeculari, ne vigore dicti ſtatuti procedat. Aliquando, & tertiò quæritur de iudice appellationis, tunc dic, quòd in appellationibus extraiudicialibus non poteſt inhibere ei, a quo vel contra quem eſt appellatum, etiam poſtquam iudex cęperit cognoſcere de negotio principali, & hoc ne ſua poſſeſſione priuetur ſecundum Innoc. hic, & Spec. eod. titu. §. de officio. verſi. quid ſi extra iudicium, & facit quod no. per Rotam in dec. 209. quæ incipit, Item quòd attentata. Sed in appellationibus iudicialibus interpoſitis ante ſententiam diffinitiuam, vt iudex appellationis poſſit inhibere, requiritur illa expreſsè, vt ſ. in tex. in vltimo notabili. Quod tamẽ fallit in appellationibus ad Papam interpoſitis, cum ipſe poſſit ſtatim inhibere, vt in c. paſtoralis. §. præterea. ſ. de offic. deleg. vt videtur velle hic Dom. Sed Lap. hic contra, & idem Inn. in d. c. dilectus. de quo hic per Io. Andr. in verſicu. Archiepiſcopum. Sed an delegatus a Papa in cauſa appellationis poſſit ſtatim inhibere, videtur ꝙ ſic, vt in d. §. præterea. intellige, quando Papa ex certa ſcientia expreſſo grauamine committit, quia tunc videtur approbare ipſam appellationem, vt legitimam. vt d. §. præterea. ſecundum Abb. hic de quo ibi per Ioan. Andr. & ita videtur hic tenere Lap. ſecus ſi Papa ſimplr̃ committit appellationem ab interlocutoria, cũ ex hoc non videatur approbare cauſas in ea inſertas, vt in c. j. ſ. eod. titu. & lib. de quo hic per Domi. & per Docto. in d. c. dilectus, vbi ita communiter tenent, & plenè per Rotam in dec. 11. quę incipit, Item fuit dubitatum vtrum auditor. Si verò quæritur de appellatione a diffinitiua, tunc debet primò conſtare eſſe appellatum intra decem dies, vt ſ. §. proximo. & ſtatim poterit inhibere, etiam ſi cauſa non ſit expreſſa, intellige niſi interponatur appellatio a ſententia diffinitiua eo caſu quo eſſet prohibita a iure, vel ab homine, quo caſu dic. vt in §. proximo. & per Rotam in deciſio. 346. quę incipit, Item ſi appellatur.
4 †In glo. in verſic. minus legitima. in princip. tunc enim poteſt dubitari, an cauſa ſit legitima, ex quo non ſunt expreſſę in iure omnes legitimę cauſę appellandi ſecundum Innocen. & Io. Andr. dicentem, quòd cauſa dicitur dubia, quando appellatur, eo quia iudex non admittit exceptionem recuſationis ratione compaternitatis, vel affinitatis ad coniugem, vel quando eſſet quęſtio dubia propter opiniones, vt ſupra eod. capitu. vt debitus, de quo plenius in capit. cum ſpeciali. in 3. glo. & capitu. paſtoralis. hic allega. In eadem gloſ. in fi. & idem ſi reprobatam vellet dicere legitimam ſecundum Innocen. & Ioan. And. In glo. in verſic. vera. in princip. cognitio autem huius dubij, an cauſa ſit legitima vel non, bene poteſt ante omnia committi, vt per Ioan. Andr. ſ. §. proxi. In ead. glo. in fi. vide quod not. in capit. ex parte Adæ. ſupra de teſti. & in capitu. interpoſita. hic allega. & hic per Ioan. Andr. & Domi. & per Doct. in clem. appellanti. eod. titu.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appellationis cognoſcit, an ſua ſit iuriſdictio, & an appellatio ſit admittenda.*
2 *Iudex ad quem non poteſt ſtatim cognoſcere de cauſa principali, ſi dicatur appellatum in cauſa a iure prohibita.*
3 *Notorij appellatione intelligitur de notorio facti non iuris.*
4 *Notorius criminoſus, & confeſſus qualiter poteſt appellare.*
5 *Quid ſi ſit confeſſus, & conuictus.*
6 *Cauſa debet exprimi in appellationa a diffinitiua, quando appellatur in caſibus a iure prohibitis, alias non.*

1 Si autem. †No. primò ibi cognoſcere cęperint, ꝙ licèt coram iudice ad quem excipiatur, quòd ſit appellatũ in caſu a iure prohibito, tamen ipſe iudex ad quẽ cognoſcit, an ſua ſit iuriſdictio, & an appellatio ſit admittenda, vel non. facit quod no. in §. ſi verò. ſ. eod. Et ideo quantumcunque iudex a quo non admiſerit appellationem, tamen vtrum appellatio ſit admittenda vel nõ ſpectat ad iudicem ad quem, vt hic, & ſ. §. proximo, & in l. chirographis. §. j. ff. de adminiſtra. tutorum, & in l. j. in princi. ff. nil nouari, & per Barto. in d. §. j. & videtur hic caſus pro eo, quod no. glo. magna, in fi. in clem.
2 ſi ante. de dolo, & contuma.† Secundò nota, quòd licèt in ap-
a pellatione a diffinitiua [a] iudex ad quem poſſit ſtatim cognoſcere de cauſa principali ſecundum no. in c. j. §. his quę. ſupra eodem, tamen hoc fallit, ſi dicatur eſſe appellatum in caſu a iure prohibito, quia tunc debet cognoſci de legitimitate ipſius appellationis ſeparatim ab articulo cauſę principalis, vt hic dicitur. Vltimò no. quòd licèt in appellatione ab interlocutoria iudex ad quem inhibere non poſsit antequam appellationem vt legitimam admiſerit, & incœperit cognoſcere de veritate cauſę in appellatione expreſſę, vt ſupra §. proximo. tamen ſi appellatur ad inſtantiam etiam in caſibus, in quibus allegatur appellari non poſſe, poterit inhibere ſtatim, quòd incęperit cognoſcere, an appellatio ſit recipienda uel non, & ſic antequam appellatio ſit admiſſa, pro quo textus hic, ibi, recipienda uel non, & facit. d. l. j. in principio, ſecundum Lap. & Domi. quicquid aliter dicat Hoſtien. hic adducendo cap. paſtoralis. §. prȩterea. ſupra eodem, & de re iudic. cum ſuper & hoc quando allegatur, quòd appellatio ſit interpoſita in caſu a iure prohibito, tamen de hoc non conſtat, quia ſi de hoc conſtet, tunc iudex a quo, & iudex ad quem ipſam recipere non debet, vt ſupra eodem, vt debitus. & ſic nec inhibitio fieret, ut uidetur hic velle Domi. poſt Hoſtien. & Ioan. Andr. In glo. in verſic. prohibitis. in fi. aduerte quia in caſibus non prohibitis in appellatione ad inſtantiam eo ipſo, quòd conſtat appellatum, & debito tempore, poterit per iudicem appellationis ſtatim inhibere abſque eo quod alias incipit cognoſcere, an appellatio ſit recipienda, vt in §. ſi uerò. ſupra eodem, & no. ſupra. §. proxi. & in c.
3 cum appella. & c. non ſolnm. j. eod. †In glo. in uerſic. notorio, in fi. no. quòd appellatione notorij intelligitur in dubio de notorio facti, & non iuris ſecundum Domi. de quo etiam nota. per Ioan. And. in c. dudum. el 2. ſ. de electione, & quid ſit notorium
b facti, [b] hic aliqualiter per Ioan. Andr. & per Docto. in capit. veſtra. ſupra, de coh. cleri. In glo. in uerbo uel de quo. ibi argumẽtis, putà ſecundum Ioan. And. ſi inuentus eſt cum cultello ſanguinolento in manu, uel in uagina. de quo per Bald. in l. fi. C. de proba. & in l. conuenticulam. C. de Epiſ. & cleri. In ead. glo. ibi, tormentorum, unde tunc ſine dubio appellari poteſt, ut ꝑ Barto. in l. 2. hic alleg. & Bald. in l. j. ff. de quęſtioni. opponẽtem etiam quando dicatur confeſsio facta metu tormentorum, & quando dicatur perſeuerare, de quo in c. cum in contemplatione. ſ. de regu. iur. per Ioan. And. In ea. glo. ibi, errorem corrigere. Idem ſi uellet quis ſuam confeſsionem interpretari, ſeu declarare tali declaratione, quę ipſam non perimeret, ut in c. cum dilecti ſ. de accu. ſecundum Ioan. And. In eadem gl. in fi. dic, ut j. in glo. in uerſic. mandetur. In glo. in uerſic. conſimilibus. uide plenè no. in d. cle. ſi ante, & alios caſus, in quibus appellare nõ licet, uide per glo. 2. q. 6. in ſumma, & in l. 2. hic alleg. & hic per Ioan. Andr. & per Spe. eo. tit. §. in quibus. enumerantem. 37. caſus, in quibus appellare non licet. Et an tex. hic habeat locum in ſententia excommunicationis, uide in capit. uenerabilibus.
4 §. porro. j. de ſen. excom. per Io. And. †In glo. in uerſi. mandetur in fi. uult gl. quòd notorius criminoſus, et cõfeſſus in iure poſſit appellare, idem uidetur hic tenere Hoſt. et Io. Mo. et facit l. creditor. §. iuſſus. ff. de appel. et tenuit Vicen. ſ. eo. tit. cũ ſpeciali. cum

ADDITIONES.

a V. G. Appellans a diffinitiua an exprimere habeat cauſam, vbi eſt clauſula, appellatione remota. Fely. in c. quod ad conſultationem. col. 11. verſi. nihilominus primam opinionem pato. de re iud.

b Nic. Sup. Quid ſit notorium facti. Adde Bal. in c. ſuper ea. in 1. col. de teſt. cog. & Abb. conſi. 45. incip. in præſenti quęſtione. in primo vol.
V. G. Adde, quòd notorium facti operatur pluſquam notorium Iuris. Fely. in c. exceptionem. de except. circa finem. & notoria duo ſunt, in quibus non eſt neceſſaria ſententia, vt in actu permanente notoriè, & in notorio, quod cõmittitur iudice pro tribunali ſedente. Thom. Gram. 105. nu. 16.

li, cum possit probare errorem, & alias exceptiones peremptorias opponere. Idem tenet Bar. in d. §. iussus, & Bald. in d. l. 2. & Pe. de Anchar. hic. †Quid autem si sit confessus, & conuictus [a] an tunc poterit appellare. glo. s. in ver. vlti. de quo in prin. tenet quod non. & idem Bar. in d. §. iussus. per no. in d. l. 2. & idem Bal. ibi, & per Specu. in d. §. in quibus. Sed videtur, quod etiam tunc possit appellare, cum & notoriè criminosus a notorio facti possit appellare, ut vult glo. hic, quod intellige quò ad hoc vt iudex appellationis cognoscere possit de ipsa appellatione, an sit admittenda vel non. facit quod no. in d. c. pastoralis, & per glo. in ver. oneramus in cle. j. de iure patro. non aūt quo ad hoc vt iudex a quo teneatur deferre, & supersedere executioni, quia talis appellatio iurisdictionē eius non suspendit, vt vult glo. hic, & iudex ad quem non tenetur talem appellationem admittere vel inhibere, nisi iusta causa alleget, & ita procedat tex. hic, & gl. s. in ver. vel de quo, & opinio aliorum dicentiū non posse ap. Quando tñ iudex a quo detulisset appellationi eius, iurisdictio tunc suspenditur secundum Bal. in d. l. 2. & facit. j. eo. cum appellationibus. Qñ verò notorius criminosus appellat expressa legitima cā, valeret appellatio non solum, vt deuoluatur iurisdictio ad iudicem ad quē, & vt cognoscere possit, sed ēt vt iudex a quo deferre debeat secundum gl. hic & poterit iudex appellationis inhibere, postquam cognoscere inceperit de appellatione vt hic, & no. in d. §. præterea, & per do. Ant. in d. c. vestra. De confesso verò in ciuilibus, dic eodem modo, non auditur appellans nisi expressa legitima causa, sicut hic dr̄ in criminali, vt vr̄ tenere do. Ant. in d. c. vestra, & facit. d. gl. s. in ver. vel de quo. in tex. 2. q. 6. quicunque, secundum Do. & intellige de confesso ante sniam, secus si post sniam, vt per gl. in l. non tantum. ff. eo. & per Bald. in
6 d. l. 2. †Et no. ex hac gl. quod licet in appellatione a diffinitiua nō sit exprimenda cā, vt in c. j. §. his quæ, & ibi gl. in ver. statuit. s. eod. lib. tamen illud verum, nisi appelletur in casibus a iure prohibitis, quia tunc debet exprimi causa, non vt ipsa sit de forma ipsius appellationis, sed ad hoc, vt iudex a quo deferat, iudex ad quem admittat. Et idem esset, qñ appellatio prohibetur ab homine si causa est commissa appellatione remota, quia tunc ēt in appellatione a diffinitiua exprimenda est causa in iure expressa, vt hic. & d. §. præterea.

ADDITIO.

a Cel. Si sit confessus, & conuictus. Adde Lud. Ro. singul. suo 19. incip. de iure ciuili. per quod poteris limitare dictum istius.

SVMMARIVM.

1 *Inhibitio facta per iudicem appellationis non trahitur ad tertium.*
2 *Quid si talis tertius sponte compareat, an debeat admitti.*

1 **In alium.** †Nota primò, quod inhibitio facta per iudicem appellationis non trahitur ad tertium, quia res inter alios acta, & c. s. de re iudi. quamuis non possit innouari per tertium super eo, de quo pendet appellatio non obstāte appellatione & inhibitione, & ex hoc iudex appellationis non potest in talem iurisdictionem exercere, sicut etiam alias potest innouari per iudicem a quo contra tertium non obstante appellatione inter appellatum & appellantem, vt est tex. & glo. no. in l. creditor. in princi. ff. mandati. Secundò no. & tene menti ibi ab eisdem, quod Archieps non pōt concedere subditis suffraganeorū priuilegium exemptionis contra suos suffraganeos.
2 †In gl. in ver. in alium. in fi. vide plene in c. j. in fi. s. de offi. dele. eo. lib. Et dixit hic Io. And. quod licèt Archiepiscopus tales citare, & inuitos ad iudicium trahere non possit, nisi eius iurisdictionem impediant, si tamen sponte compareant coram ipso iudice appellationis, & se liti offerant, debent admitti, vt in cap. veniens. el 2. s. de testib. cum ēt extranei comparentes pro suo interesse sint admittendi, vt in d. c. veniens, & in l. j. ff. de appella. reci. In glo. in ver. in aliqua causa, in prin. intellige, siue appelletur ante sententiam, siue post & siue in scriptis siue sine, secundum Io. An. dicentem idem esse, siue appelletur a suffraganeo in certa causa, siue generaliter ad ipsum Archiepiscopum cū, & tunc ipse appellans non eximeretur in omnibus, cum talis generalis appellatio non valeat, vt in c. consuluit. el 2. s. eod. secundum Io. And. Et prædicta procedunt, quando appellatur ab ordinario. Sed si appelletur a delegato, cui sunt commissæ plures causæ, & appellatur ab vna causa, tunc non solùm in illa, sed ēt in alijs eximet a iurisdictione illius, vt tenet Rota in antiquis, in deci. 17. per nota. per Inno. in c. cum olim. s. de offi. deleg. vt hic refert Domi. tenens in hoc contrarium, & dicit, quod quo ad hoc non est differentia inter delegatum, & ordinarium, vt per glo. & Doct. in d. c. proposuit. hic alleg. & in d. c. ad hæc. in fi. In eadem glo. in fi. vide per Ioā. And. in d. c. ad hæc, cuius opi. sequitur Batt. in l. 1. ff. apud eum a quo, & in l. j. & ibi per Bald. C. si quacunque prædictus potestate. vide per Docto. in d. c. ad hæc, & in d. c. proposuit. & ibi per Io. And.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiscopus est iudex appellationis, et ad eum debet appellari etiam in his, quæ competunt Episcopo ex temporali iurisdictione.*
2 *Consuetudo potest inducere, vt possit appellari ad alium quàm ad quem de iure est appellandum.*
3 *Consuetudo esse intelligitur, si sit præscripta.*

1 **Debet.** †Tene menti quod Archiepiscopus de iure communi est iudex appellationis, & ad eum potest appellari non solùm in his, quę Episcopus exercet de iure cōi, sed etiam de iure speciali ex priuilegio, vt ex temporali iurisdictione, quæ non competit Episcopo de iure communi, vt s. de offi. ordi. conquerente. secundum Do. potest ergo Episcopus habere temporalem iurisdictionem in loco, facit cle. statutum. de electio. & s. de fide instru. inter dilectos, & j. de homici. prę-
2 latis. †Vltimò no. quod tam ex consuetudine, vt s. §. ab Archidiaconis, quam et ex priuilegio potest induci ius, & iurisdictio ad alium appellandi, vt hic, quod tamen priuilegium solus Papa concedere potest secundum Io. And. & vide per glo. in d. §. ab Archidiaconis, ęquiparantem in hoc consuetudinem, & priuilegiū. In glo. in uer. temporalem. in fi. uide in Spe. eo. tit. §. nunc dicamus. ad fi. & dicit hic Io. And. quod in regno Francię hoc non obseruatur, & vide per Archidia. 11. q. j. his ita, in fi. Et conclude, quod si Episcopus cognoscit in tēporalibus vt ordinarius, statur consuetudini vel priuilegio, ad quem debeat appellari vt hic. Sed cessante consuetudine vel priuilegio, tunc si iurisdictio temporalis est translata totaliter in ecclesiam, & tunc debet appellari ab Episcopo ad Archiepiscopum, vt est text. hic. & ratio est, quia talis iurisdictio temporalis videtur omnino separata a iurisdictione imperatoris secundum glo. in c. solitæ. s. de maio. & obe. Innocen. & Ioā. And. hic vt hic per eos, & ita procedit in c. 2. s. de delic. pue. Si verò Episcopus haberet iurisdictionem temporalem in feudum, debet tūc appellari ad imperatorem secundum glo. in d. c. solitę. & Archi. in d. §. his ita, & facit gl. j. in ver. alio. & quod no. in capit. verum. s. de foro competen. Et idem, quando Episcopus cognosceret de causa temporali, ut delegatus iudicis secularis vel principis, quia tunc appellatur ad principem delegantem, vt vult glo. in versi. suppl. cij. 23. q. 8. sæpe. Et idem si alio modo clericus haberet iurisdictionem tēporalem a iudice seculari secundum Pet. de Anchara. & facit l. si quando. C. eod. titu. & ibi per Bartol. & Docto. & in l. j. §.
3 pen. ff. eod. titu. †In glo. in versic. consuetudine in fi no. quòd
a appellatione consuetudinis [a] debet in dubio intelligi, quòd sit præscripta. Pro quo tex. sing. in c. Cumana. de electione. In gl. in versic. alia. in fi. conclude secundum Ioā. And. quòd si de feudo regali est quęstio inter Episcopum, & tertium, tunc Rex est iudex competens. Sed si est quęstio inter Episcopum, & Regē, vt quia Rex dicit feudum ad se reuersum propter pacta nō seruata, non autem ex delicto ipsius Episcopi, quia non pręiudicaret capitulo secundum Bald. hic, tunc debent adiri pares curiæ, et hoc nisi Episcopus negaret rem esse faudalem dicendo eam esse de proprietate ecclesię. Nam cum Rex sit tunc actor, debet sequi forum rei, et conuenire Episcopum coram Archiepiscopo vel Papa, vt in capit. cęterum. supra de iudic. et ibi per Innocen. et Ioan. Andr. in princip. magnę glo. Si verò Episcopus vasallus Regis alteri infeudauit, et esset de hoc quęstio coram Episcopo inter uasallos, tunc si appelletur ab Episcopo, debet appellari ad Regem primum dominum feudi ut no. Ioan. Andr. et Innocen. in d. capit. cæterum. infra, in glos. magna circa medium. in versic. sed quid dices, et versic. sequen. ita potest intelligi tex. hic secundum Ioā. And. secundum quem posset etiam exemplificari, quando concedens temporalē iurisdictionē Episcopo reseruauit sibi ius appellationis, quod potuit argumen. c. pręterea. s. de iure patro. et cap. pastoralis. de dona. et sic ex his infertur, quòd si episcopo habente in feudum temporalem iurisdictionem in loco illius prætextu cognoscit de causa inter subditos, et ab eo appelletur, quòd debet appellari ad dominum feudi.

ADDITIO.

a Nico. Superan. Appellatione consuetudinis. Adde glo. in cap. fin. de consue. supra eodem, lib.

V. G. Nota, quando consuetudo non dicatur inducta nec approbata. Ruyn. consi. 119. nume. 10. lib. 4.

SVMMARIVM.

1 *Absolutio ab excommunicatione dari non debet nisi vocato eo, in cuius fauorem fuit lata, & nu. 2.*
3 *Absolutio, quando possit dari parte non vocata vel non. vide hic distinctionem.*

1 **Sententias.** †No. j. absolutionẽ ab excõmunicatione fieri non posse non vocata parte, in cuius fauorem dr̃ lata, de quo j. & in c. qua fronte. s. eod. tit. Secundò no. ibi nullas, ꝙ attentata post appellationem legitimam sunt nulla, quia sñia excõicationis fuerit hic lata post appel. legitimam ſm Io. And. in reuocatione tñ attentatorũ vel in pronunciatione sup nullitate requiritur citatio, & causæ cognitio, vt hic, & in c. non solũ. j. eo. & ibi plenè. Vltimò per hunc tex. ibi nullatenus. dixit hic Io. And. ꝙ vbi in lege diceretur, ꝙ iudex nullatenus aliquid faciat certum quid non interueniente certa solennitate, tunc si contrarium facit, nõ valet quod agit, qđ no. & ita sequitur hic Do. de quo vide per gl. in cle. 1. in ver. nullatenus, de seque. pos. & quod no. in l. si vnus. C. de testa. & per
2 gl. in ver. inhibentes, in cle. j. de iure patr. †In gl. in ver. reuocet. in fi. vide in c. venerabilib. §. sanè. j. de sent. excom. vbi de hoc. Et aduerte quia gl. in c. cum ab ecclesiarum, in fi. vr̃ velle, quòd Archiepiscopus possit tales sñias reuocare, & ab eis absoluere etiam partibus non vocatis, etiam si periculum non subesset. Pro quo facit d. c. venerabilib. §. vbi autem. Sed certè gl. in d. c. cum ab ecclesiarum: non ob. cum loquatur in Epo, qui est immediatus quo ad subditos suorũ prælatorũ. Nec ob. d. §. vbi autem, quia loquitur de absolutione, vel relaxatione ad cautelã non de reuocatione vel annullatione ſm Io. And. hic tenentẽ talem absolutionem vel reuocationem non valere per tex. hic ibi nullatenus &c. per quem refert hic Io. And. quosdam tenere excõicatum pro contumacia non posse absolui non vocata parte, de quo vide in c. olim. in fi. & in c. ex parte. el j. s. de verb. sig. & 11. q. 3. excõicatos. & in Spe. de contumacia. §. fi. ver. sed po
3 ne excõicatus, & ver. seq. cuius dicta refert hic Do.† Et conclude, cum quæritur, ꝙ sñia censuræ non possit reuocari vel nulla pronunciari parte non vocata siue sit Episcopus siue Archieps vt hic, & facit. c. 2. s. de offi. iudi. & in c. non solum. j. eo. Si verò quæritur, an possit ab eis fieri absolutio, & si est talis superior, qui non poterat adiri nisi per viã appellationis, vt Archieps, & non poterit parte non vocata, cũ non possit, nisi primò iustificet appellatio vt hic. Sed si est talis, qui possit adiri per viã querelę, & tũc aut quis fuit excõicatus p manifesta offensa, & non dẽt absolui parte nõ vocata, vt d. c. ex parte, si tñ alr̃ fieret valeret, vt ibi no. Sed si fuit excõicatus pro ꝯtumacia, & tũc pręstita cautione de parẽdo iuri, & de reficiẽdo aduersario expẽsas absolui poterit eo absente, vt tenet hic Pe. de Anch. & Do. & prędicta in sñia censurę lata ad instantiam aduersarij, & querela alterius. Sed si iudex ex officio eas tulisset, tunc posset absoluere ẽt nemine vocato ſm glo. in d. c. excõicatus, de quo in d. c. qua fronte, & in d. c. olim, & per Inn. in c. prudẽtiã. §. sexto. s. de offi. dele. & p Spe. in ti. de contu. §. fi. ver. sed pone excõmunicatus.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appellationis debet primò cognoscere de viribus appellationis, tanquam cognoscat de causa principali.*
2 *Sententia lata per iudicem appellationis per quem debet mandari executioni. & nume. 3.*
4 *Iudex appellationis, an possit cognoscere, & pronunciare super articulo appellationis emissæ a grauamine parte non vocata.*

1 **Cum autem.** †No. j. ibi postquam ꝙ prius per iudicẽ appellationis interpositæ ante sententiam dẽt discuti de virib. ipsius appellationis, q̃ cognoscat de cã princ. facit. s. in §. cũ autem. & §. si verò, & §. qđ si obijciatur. Vltimò no. ꝙ si constet appellationẽ ab interlocutoria nõ fuisse legitimam non potest Archieps cognoscere de negotio princ. sed dẽt incontinenti absque aliqua mora cãm remittere ad iudicem a quo. sic. j. eo. cum appel. qđ tñ limitat Io. And. hic
2 nisi iudex a quo detulisset, vt in d. c. cum appellationib.† In gl. in ver. ante sñiam in fi. & vide ibi per gl. & Doc. & hic per Io. An. & Doc. & conclude, si quærãt quis exequatur sñiam a qua est appellatum. Nam aut in criminalibus aut in ciuilibus. Si in criminalibus semper dẽt exequi iudex a quo, cũ reus debeat remitti ad locum delicti, vt in Authẽ. vt nulli iudicũ. §. si qs verò. ideo est, ꝙ primus iudex est ille, qui detinet cõdemnatũ in carcere, vt l. eos. §. pe. C. eo. ti. & ita tenet Bal. in auth. si quis. C. de epa. audi. an tñ indistinctè sit fiẽda remissio. vide no. in c. j. §. cõtrahentes. s. de foro compe. eo. lib. Si verò loquimur in ciuilib. & tunc aliquando prima sñia diffi. informatur per iudicem appe. & ipse exequitur, vt d. §. præterea. ſm Io. Mo. & Archi. & Dom. hic, & Bald. in d. authen. si quis. vbi dicit idem esse, qñ iudex ad quẽ emendaret primam sñiam. Et prædicta procedunt, ẽt si iudex ad quem simpliciter pronunciaret bñ appellatũ, & malè iudicatũ, quia tunc tacitè vr̃ condemnare, vt tenet hic Petr. de Anch. & gl. Bar. & Bal. in d. l. eos. & hoc qñ prima sentẽtia fuit absolutoria, alias si fuisset ꝯdemnatoria & secũda absolutoria, tunc non est tractandum de alia executione, vt in ca. præterea requisisti. s. eo. tit. ſm Bald. in d. auth. si quis. Limita tñ prædicta procedere, qñ pro executione sñię imploratur officium iudicis, qđ ex sñia producitur & habet paratam executionem vt l. minor. 25. annis cui fideicom. ff. de min. alias si intentaret actio iudicati vel in factum, quę oritur ex sñia, & tunc poterit intentari ẽt coram iudice a quo, cum possit intentari corã quolibet iudice ordinario sicut & quælibet alia actio, vt l. fi. C. de pręsc. lon. temporis. facit quod no. per Bar. in l. miles. §. iudicatum. & in l. a diuo Pio. §. j. ff. de re iud. Secundò limita nisi iudex a quo exequeretur ad literas sibi transmissas per iudicem ad quẽ, qa tunc exequi posset ſm Bal. in l. tale pactũ. §. q prouocauit. ff. de pactis. & facit d. l. a diuo. §. sñiam. & l. tamen vnus. §. his qui. ff.
3 de bo. aut. iudi. pos.†Aliquando prima sñia cõfirmatur, [a] & tũc
a aut confirmatur tacitè per lapsum fataliũ, & primus iudex exequitur non secundus. facit glo. in d. c. eos. post prin. & tenet hic Archi. & Docto. quod procedit ẽt si iudex a quo pronunciaret appel. desertam ſm Arch. hic per quo tex. in auth. ei qui. C. de tempo. appel. de quo per Bal. in d. auth. si quis. Et idem si pronunciaret appellari non petuisse ſm Io. And. hic, cum & tunc tacitè vr̃ confirmare. Si verò expresè cõfirmat, tanq̃ prima sit deserta & interueniente consensu partium, tunc debet exequi per iudicem a quo ſm gl. in d. §. qui prouocauit. & Bal. in l. pręcipimus. C. eo. ti. & in d. l. a diuo. vbi ẽt tenet, ꝙ tunc possit exequi etiam per iudicem ad quem, de quo tñ in d. §. qui prouocauit. Aliquando sententia diffi. expresè confirmatur per iudicẽ ad quem, & ipse exequitur, cum agatur ex confirmante, & nõ ex confirmato ſm glo. d. §. pręterea, & in d. l. eos. & in l. si quis priore. ff. ad tre. & ita communiter sequuntur hic Doct. & Cy. & Bar. in d. l. eos, & in l. pręcipimus. C. eod. titu. vbi est text. de hoc, & in d. l. a diuo. & Bal. in dicta auth. si quis, & in d. l. eos. Et aduerte quia Io. Mo. Pau. & Bald. hic volunt, ꝙ etiã iudex a quo possit exequi, cum prima sentẽtia non sit nouata per secundã confirmatiuam. Sed certè ista rõ nihil valet, vt per Bald. in d. auth. si quis. & indistinctè est tenendum, vt s. per tex. in d. l. præcipimus, quod tñ limita, nisi iudex a quo exequeretur ad literas iudicis ad quem, quia tunc posset ſm Bal. in d. §. qui prouocauit. Secundò limita prædicta procedere, quando pro executione sententię intentaretur officium iudicis, secus si actio iudicati vel in factum ex ipsa sententia, quia posset tunc intentari etiam coram iudice a quo, & iudice ordinario competenti coram quolibet ſm Bal. in d. §. qui prouocauit, & s. est dictum, & voluit Bar. in d. l. a diuo. §. j. Quando verò iudex appellationis esset talis, qui non posset adiri per viam querelæ, vt est Archiepiscopus, & tunc talis actio cum non posset coram eo intentari, & ita posset procedere opinio Archi. hic tenẽtis, ꝙ primus iudex a quo & non secundus exequatur. Sed certè cum Archiepiscopus sit tunc iudex competens & ad eum sit deuolutum negotium p appellationem, vt hic, & in d. c. 1. ergo siue per officium iudicis siue per actionem, descendentem ex illa sententia vr̃, ꝙ possit exequi. Et prædicta procedunt in diffinitiuis. Sed quãdo esset appellatum ab interlocutoria, quę esset confirmata tunc indistinctè redijt executio ad primũ iudicem vt in l. intra vtile. ff. de admi. tut. & tenet Bald. in d. l. eos, & facit. c. j. §. ꝙ si appellator. s. eodem. Quid autem quando ipsam infirmaret, vide in c. vt debitus. s. eodem. & in cap. non solum.
4 infra eodem, & Barto. plenè in d. l. eos. † In glo. in versic. cognito. in fi. refert hic Domi. Rotam in antiquis in decisio. 356. tenere iudicem appellationis posse procedere, et pronunciare super artic. appel. emissę a grauamine etiam parte non citata, per dic. Innocen. in capit. auditis. supra de procurat. et per l. diem proferre. in princip. ff. de arbit. Sed certè in contrarium est text. clarus, supra in §. sententias, et ita voluit glossa hic, pro quo facit. 2. quæstio. 9. omnia, et capi. certè, vbi dicitur, quòd actus iudiciarius non valet in præiudicium partis non vocatæ, Non obst. dictum Innocen. quia loquitur de interlocutoria expensarum ferenda ex contumacia, cum contumax possit condemnari in expensis sine alia citatione secundum Domi. de quo per Innocẽ. in c. calumniam. s. de pœnis, et vide quod no. in c. j. in fi. s. eo. Et aduerte quia Rota in dec. 424. quæ

ADDITIO.

a Celsus. Et confirmat. Adde Lanfran. de Oria. in c. quoniam contra falsam. §. interlocutoria, & appellationes. nu. 75. ver. quæro. subsequenter, & ibi notaui in apostil. ad eum de proba.
V. G. Adde, quòd sententia nulla potest confirmari per iudicem appellationis, nisi in ea sit expressus error iuris. Alexand. consi. 111. lib. 5. Ias. consi. 101. colum. fin. lib. 4.

quæ incip.Item si a diffinitiua sententia plenè tractat de his.&
determinat primò, quòd licet a sententia diffinitiua sit appella
tum ad Papam, & negotium sit in curia, si tamen impetratur
commissio super desertione appellationis, & petatur pronun
ciari super desertione, ꝙ non poterit procedi contra appellan-
tem absentem & non citatum, quia licèt negotium principale
sit semel deuolutum ad curiam, & potuerit procedi sine alia ci
tatione secundum formam c.statuimus.s̃.de electio.eo.li. iun-
cta clem.causam. eod. tit. & licet etiã causa desertionis sit pars
ipsius appellationis, intantum quòd iudex cui esset commissa
causa appellationis posset etiam sine noua commissione de
desertione cognoscere & pronunciare, vt etiãdeterminat Ro
in deci.154.quæ incipit,item ꝙ iudex datus, cum prædicta pro-
a cederent nisi causa desertionis [a] sit principaliter cõmissa, quia
tunc requiritur citatio.facit 2.q.j.nos in quemquam. & text. in
d.§.sententias.& alias sententia esset ipso iure nulla. Non ob.
dictum Innocen.in d.c.auditis.quia licèt sententia super deser
tione lata sit interlocutoria, vt in c.sua.s̃. eod. tit. tamen habet
vim diffinitiuę, merito citatio requiritur.

ADDITIO.

a V.G. Nota, quod desertio nullitatis fit eodem modo, quo appel.Alex. consi.
51.Cum dicatur.lib.4.

SVMMARIVM.

1 *Apostoli appellanti sunt dandi, vt causa appellationis instruatur facilius,*
ad quos petendos appellans compellitur, & nu.2.
3 *Sententia, an sit de processu.*
4 *Iudex a quo si differat tradere apostolos intra tempus a iure statutum, an*
si procedat in causa processus efficiatur nullus, & nu.5.
6 *Appellationi frustratoria non est deferendum, & qualiter dicatur frustra*
toria appellatio.

1 CAP. IIII.

a VT super. †No.j.rationem quare apostoli [a] sint
tradendi videlicet, vt causa appella-
tionis facilius instruatur.facit.l.eos.§.sup his.C.eo.
tit.Secundo no.ibi præcipimus, quòd ex præcepto
apostoli sunt tradendi per iudicem, quod præceptum cum sit
canonis, obligat sicut & præceptum hominis, vt no. in c. cum
speciali.§.sciant. ex quo infertur, ꝙ iudex non tradens est pu-
niendus secundum Archi.& Io.And. de quo est dictum s̃. eod.
2 in c.j.& ibi per Io.And.†Tertiò no.ibi appellanti, ꝙ ipse appel
lans arctatur ad petendum apostolos, & ipsi sunt tradendi. ap-
pellatus ergo poterit prosequi appellationis causam in casib.
sibi permissis absque apostolorum traditione vel petitione. sic
3 j̃.c.proxi.secundum Do.†Vltimò no.ibi processus, quia inclu-
ditur ẽt sententia, quæ est de processu, vt in c.quoniam contra.
s̃.de proba.secundum Ioã.And. & sic sententia erit nulla sicut
alius processus, & sic appellatione processus venit ẽt sñia diffi.
qñ profertur in materia, quę adaptatur ipsi sentẽtię, alias secus
est, vt per glo.in cle.appellanti.eod.tit. in ver.neque processus.
In glo.j.in fi. habet tamen locum iste tex.non solum in appel.
ad Papam interposita, sed etiam ad quemcunq; alium iudicẽ,
cum ratio hic in tex.expressa, vt causa appellationis facilius in
struatur est generalis quo ad omnes iudices secundum Io. An.
& Do.de quo hic per eum.In gl.2.in fi.no.glo.ad dicta.s̃. eo.in
c.j.in §.in quibus.vt in apostolis debeat inseri causa appellatio
nis & repulsionis.In glo.in ver.ille in fi.intellige quando non
appellatur a iudice, alias si appellaretur a iudice extra iudiciũ
tunc est qui dare possit de quo in d.c.cordi.in 4.glo.j.& in versi.
exhiberi.& ibi vide.In glo.in ver.requisitus.no.iuncto tex. iu-
dicem non arctari ad dandum apostolos nisi fuerit requisitus.
intellige nisi ipse iudex appellationem receperit, vt l.eos.in fi.
C.eod.titu. & vide no.in d.c.j.in fi.prin.ideo determinat Rota
in deci.406.quæ incipit, item si auditorium.in fi.quòd si appel
lans in termino apostolos non petierit, quòd illos iudex dare
4 non teneatur, nec propter hoc desinit esse iudex.†In gl.in ver.
ex tunc.in fi.Idem Ioan.And.& Pet.de Ancha.Sed Hostien.in
d. ca. j.tenet processum non valere ex tunc, cum apostoli sunt
petiti.Idem tenet Rota in decis.128.quæ incipit, Item si iudex.
cum pendente dilatione siue hominis siue iudicis officium cõ
quiescat.& ita refert tenuisse Ioan.de Lig.in cap.dilectus.s̃.eo.
titu.licet Ioan.Cal.teneat opi.Ioan. Andr.quam sequitur Pau.
in q.disputata, quæ incipit a prelato regulari. vbi concludit, ꝙ
si appellatur a diffi. & tunc non valeat processus, post appel.
vt in c.non solum.in prin.j̃. eod. Si verò appelletur ab interlo-
cutoria, & non valet processus post inhibi. vt in d.cap.non so-
lum. Sed si non est inhibitum, & tunc si consideretur sola
pendentia termini apostolorum, & non inducit nullitatem, cũ
pendentia termini impediat solum aliquid innouari super eo,
super quo est datus non super alio, vt in capitulo, cum tenea-
mur. supra eodem, & ita tex. hic quod ex tunc debet exponi
idest post denegationem. Sed si consideretur pendentia termi
ni vna cum appellatione, tunc inducet nullitatem, secundum
quòd futurus indicabit euentus, quia appellante obtinente re
tractatur omnis processus, alias secus, vt in d.capit.non solum.
ex quibus patet istum tex.non loqui in casu, quando proceda-
tur inter appellationem, & pendẽtiam termini apostolorum.
sed istud deciditur per d.c.non solùm, & ita videtur hic reside-
re Domi.& ita voluit maior pars domi. de Rota compositore
5 tantum excepto, vt patet in dicta deci.† Sed ipsa expressa dene
gatio apostolorum bene inducit nullitatem processus, vel si iu
dex requisitus intra tempus non tradit, vt hic in tex.& j̃.in cap.
ab eo.quem limita primò, nisi iudex a quo reuocaret grauamẽ
ante denegationem apostolorum, vel ante tempus apostolo-
rum tradendorum, cum tunc possit reuocare, & in causa pro-
cedere, vt in cap.si a iudice.secundum Ioan.And.etiam si post-
ea non tradit apostolos, cum postea tradere non teneatur, etiã
si appellatio fuisset legitima secundum Lapum, & Domi.licèt
in hoc Ioan. Andr. teneat contrarium & non bene secundum
Dom.quia cum cesset appellatio, vt in d.c.si a iudice, & sic ces-
set ratio, quare dantur apostoli. ergo cessat legis dispositio, vt
in c.cum cessante.s̃.eodem, & sic non obstant argu.Ioan.And.
hic, cum procedant in appellatione, sed hoc casu cessat appel-
latio, vt hic plenè per Domi.dicentem tñ post Lapum, ꝙ si iu-
dex vult cautè procedere, faciat vtrunque, reuocet grauamẽ, &
tradat apostolos. Sed si iudex velit reuocare grauamen, postq̃
apostolos denegauit, vel post lapsum tempus, & non poterit,
nec valebit processus, sicut qñ detulisset appellationi, vt j̃. cap.
proxi.c denegatio ũ apostolorum, vel lapsus termini hẽat vim
delationis quo ad iuris dictum iurisdic.iudicis suspendendam,
vt hic patet ſm Io.Andr.hic & plenius in dicto c.cum cessante,
& ita tenet hic Petr.de Ancha.& Domi. dicens, ꝙ licet delatio
denegatio uel non datio apostolorum non priuet iudicem ha-
bitu iurisdictionis, cum possit ipsam reassumere ex facto ap-
pellantis, vt hic, & j̃.eo.titu.c.ab eo.tamen aufertur sibi exerci-
tium, quia procedendo non valet processus, ita ꝙ quo ad exer-
citium non est iudex, & sic grauamen reuocare non poterit. li
cet Io.de Imo.hic voluerit, ꝙ iste tex.prohibeat processum. Et
non prohibet reuocationem. Sed certe ipsa reuocatio est quę-
dam interlocutoria, & de processu, vt in d.c.si a iudice. ſm Do.
vnde hanc reuocationem facere non poterit, prout sequuntur
Doc.in d.c.cum cessãte, & d.Nic.ibi.& d.Flo.in cle.2.§.j. eod.
tit.prout dicetur.j̃.c.proxi.& j̃.in c.legitima. Secũdò limita prę-
dicta, nisi appellans renũciasset appellationi tacitè vel expres-
sè etiam si renunciet post tempus tradendorum apostolorum,
quia valebit processus factus post ipsam renunciationem, sed
non valebit processus prius agitatus, vt in reg. non firmatur.j̃.
eo.lib.ſm Ioã.And.hic ita intelligentem hunc tex. & ita sequi-
tur Do. Tertiò limita, qñ esset talis casus, in quo prius excludit
appellantem ab eius prosecutione, vt j̃.dicetur in glo.proxi. In
glo.in ver.renunciatum.in fi.Idem Archid.ꝙ procedit, siue re-
nuncietur iure siue iuris interpretatione dummodo sponte re-
nuncietur, & idem si inuitus, ut quando in pœnam appellan-
tis ius eũ excludit a prosecutione appellationis, putà quia non
detulit suę appellationi, vel per partem aduersam interpositę,
ut in c.an sit.s̃.eo.tit.& in c.ex parte, el 2. s̃. de rescrip. uel quia
in termino non fuit prosecutus, ut in cle.sicut.j̃.eo.ti. & c.cum
sit.s̃.eo.& facit ꝙ no.Io.And.in c.eum qui. in uer. sponte. s̃. de
6 dolo, & contu.ſm Lapum & Do.†In gl.fi.in fi.intellige, qñ ap-
pellatio est frustratoria ratione materiæ, ut quia friuola, uel ẽt
propter iniustitiam uel falsitatem facti, cum tũc appellatio sit
potius contra ius partis, procedit tñ, & suspendit iurisdictio-
nem, secus qñ appellatio esset frustratoria reg.formæ a iure re-
quisitę, ut quia appellatio ab interlocutoria fuit interposita si-
ne scriptis, uel sine causa uel post decem dies, nam istis casibus
& similibus ualeret processus, etiam si iudex deneget aposto
los expressè uel tacitè, & ita uidetur hic probari intextu, dum
refert se ad.c.j.s̃.eo.lib.ubi dum iudex apostolis petitis per ap-
pellantem loquitur de appellante in scriptis & seruata forma
innuens, quòd si non appellet in scriptis appellatio sit nulla,
vnde

ADDITIO.

a Nic. Sup. Apostoli sint tradendi. Adde, quibus sumptibus sint tradendi. vide
glo.in ver.oblatos.in cle.quamuis, de appella.
V. G. Adde, quòd apostoli possunt peti simul vno contextu sæpius.Fely.in ca.
cum causa, in fine, de offic.deleg.

vnde fruſtratorium eſſet tunc dari apoſtolos petenti, cum dati
non prodeſſent.arg.s̃.de offic. deleg.cũ contingat. & ita tenet
Rota in antiquis in deciſi.376. quæ incipit a grauamine, ſecun-
dum Domi.adducentem tex.in d.c.j.§.quod ſi appellat, vbi dr̄,
quòd renunciat tunc non appellans, ergo non debent eidem
dari cum iſte tex.dicat,ꝙ apoſtoli debent dari appellanti,& ſic
ſeruatur forma d.c.1.ad quod iſte tex.ſe refert, dubium tamē fa
cit, quia cum denegatio apoſtolorum habeat vim delationis,
vt s̃.ergo ſicut ſi expreſsè iudex detuliſſet appellationi interpo
ſitæ contra formam d.c.j.non poſſent poſtea procedere, vt no.
j̃.c.proxi.& voluit Rota in deci.385.quę incipit,item ſi appella-
tur. ita & quando tacitè defert per denegationem apoſtolorũ
tacitam vel expreſſam, niſi dicatur aliud eſſe in expreſſa dela-
tione quam tacita.cogita tamen.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio quæ dicatur friuola.*
2 *Iudex a quo licèt non admittat appellationem, appellans nihilominus po-
teſt eam proſequi.*

CAP. V.

1 Cvm appellationibus. †Nota primò
ibi friuolis,q̃a
illa dicitur friuola appellatio, quæ vana eſt, & in-
anis ſecundum Io.And.& vide per gl. no. in cle. ſi
ante,de dolo & contu.in gl.mag.in prin.vbi voluit,ꝙ illa dica-
tur appellatio manifeſtè friuola, quę nullã cauſam expreſſam,
vel non legitimam,vel licèt legitimam tamē manifeſtè falſam,
vel quando iam erat pronunciatũ illam cauſam falſam, & non
fuit appellatum,vt ibi per glo.& dicas, quòd aut appellatio eſt
manifeſtè friuola,& tunc non debet recipi nec deferri, vt hic,
aut eſt manifeſtè vera, & legitima, & debet recipi & deferri,
aut dubitatur,& tunc in dubio per reuerentiam ſuperioris de-
ferendum eſt ſecundum Archi.& Io.And.j̃. eod. ſi a iudice, &
voluit hic glo.prout colligitur euidenter. s̃. eod. vt debitus. &
Feder. in conſi.182.poſt prin.& glo.in c.j.in ver.3.s̃.eo.ti. & lib.
Secundò no.ibi admittetur,ſufficere iudicem dicere nõ admit-
to,quia friuola eſt,licet non exprimat cauſam in ſpecie, quare
ſit friuola.facit quod no.in ſimili,in cap.ex parte.s̃.eod. de quo
2 plenius.j̃.§.proxi. † Tertiò no. quòd licet appellatio non ſit ad-
miſſa per iudicem a quo, non tamen ex hoc aufertur poteſtas
appellanti proſequendi appellationem, ſic s̃. eod.c.ſæpe. imo
tunc iudex ad quē pertinet cognoſcere de legitimitate appel-
lationis, & an ſit friuola vel non, & ſi eam non reperit legiti-
mam debet remittere partes ad iudicem a quo, vt hic dicitur,
& s̃. in c.Romana.in fi.adde quòd in cauſa appellationis pote-
rit iudex condemnare in expenſis,quantuncunque appellatio
ſit deſerta,vt in c.ex parte.S.s̃.de reſcr.& in c.cũ olim.s̃. de pri-
ui. Vlti.no. & ita alle.ꝙ iudex ad quem ſi pronunciat appella-
tionem friuolam,& iuriſdictionem ad ſe non deuoluit, poteſt
& debet condemnare in expenſis, quia in hoc habet iuriſdi-
ctionem in cognoſcendo, an ſua ſit iuriſdictio, & per conſe-
quens in condemnando partem temere litigantium in expen
ſis,licet pronunciet ſe incompetentem.facit quod no.in c.j.in
fi.s̃.eo.titu.& li.& in c.Romana.§.ſi verò.s̃.eo. & eſt tex. in cle.
j.de reſcrip.cum ſi.& plene & ſingulariter per Bal.in l.eos.§.fi.
C. eod. titu. & prædicta procedũnt, etiam ſi appellatio fuiſſet
notoriè iniuſta,puta quia non erat appellatum in ſcriptis, vel
intra decem dies, vel erat appellationi tacitè vel expreſsè re-
nunciatum,vt tenet Fede.in conſi.128.in vlti.col.Et idem dicit
Bal. in d. §. fi. quando appellatio eſſet deſerta etiam ſi nec ap-
pellans nec appellatus fuerit ꝓſecutus: quia debebit per iudi
cem ad quem ipſe appellans condemnari in expenſis, vt ibi ꝑ
eum.intellige,quando iudex ad quem fuiſſet aditus per appel
lantem,alias ſi nunquam fuit aditus, tunc licèt poſſit pronun-
ciare appellationem deſertam,vt in c.oblatę.s̃.eod.tamen non
condemnat tunc in expenſis, ſed iudex a quo maximè ſi erat
ordinarius,vt in c.reprehenſibilis.s̃.eod. vt determinat Feder.
in d. conſi. cogita tamen. In glo. in ver. admittat.in fi. vide ibi
no.in glo.in ver.exhiberi,& dixit no.Bald.in l.appellatione.in
princ.C.eodem titulo,quòd ſi iudex dat apoſtolos ſimpliciter,
& nõ qualificatos,quòd in dubio videtur deferre, vt etiam no.
Ioan.Mon. in d.cap.j.ſecundum eum ibi. In glo. in ver.ea die.
in fi.intellige hoc in diffinitiua,ſecus in interlocutoria, puta ſi
iudex ad quem reuocat attentata, quę reuocatio eſt ſententia
interlocutoria, nam licèt tunc non condemnauerit in expen-
ſis nec eodem die,tamen poterit ſemper quouſque diffinitiuè
pronunciet,vt determinat Rota in deciſi.13.quę incipit, Item ſi
iudex,& de materia vide per Ioan.And.in c.ex parte. S. in fi.s̃.
de reſcrip.& ibi per Archid. & conclude ſecundum Do. quòd
ſi condemnatio expenſarum fit per iudicem ad quem appella-
tur,& poterit fieri tantum eadem die, qua remittit ad iudicem
ad quem,vel eadem die qua pronunciaret bene appellatum,&
ita procedat tex.hic per l.Paul.ff. de re iudica. Sed iudex a quo
ad quem fit remiſſio,& ipſe poterit condemnare vſque ad ſen
tentiam diffi.in expenſis vel eo.die, vt no.in c. fi. j̃.eo. & quid
de expenſis,quę debentur iure actionis plenè per Bar. & Bald.
in l.terminato.C. de fructibus & lit. expenſis. & vide ſupra in
proxi. apoſtil.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ad quem poteſt remittere appellationem fruſtratoriam ad iudicem a
quo inuitis partibus,& iudice a quo.*
2 *Delatio appellationis etiam friuola deuoluit cauſam ad iudicem ad quem.*
3 *Sententia in dubio intelligitur de diffinitiua,non de interlocutoria.*
4 *Cauſa appellationis quare non poteſt delegari iudici appellationis.*
5 *Iudex a quo ſi detulit appellationi, an poßit cauſam reaſſumere ſine conſen
ſu partium.& nu.6.& 7.*
8 *Iudex a quo ſi aſſignat terminum ad proſequendam appellationem, an talis
aßignatio habeat vim delationis.*
9 *Appellatio ſi interponitur a diffinitiua iudex a quo debet eidem indiſtin-
ctè deferre, licèt ſecus ſi ſit interlocutoria.*
10 *Iudex an videatur deferre appellationi, ſi notarius ſcripſit, quam appella-
tionem iudex benignè recepit.*

1 Si verò. †Nota.j.iudicem ad quem etiam inuito iudice a
quo,& inuitis partibus poſſe repellere appella-
tionem fruſtratoriam, & remittere negotium ad iudicem a
quo. Secundo no. quòd licèt aliàs fiat differentia inter ordi-
narium, & delegatum, an poſſint a ſe abdicare iuriſdictio-
nem, vt not. in cap. ſignificantibus. ſupra de offic. delega. ta-
men deferendo appellationi quilibet iudex indiſtinctè abdi-
cat a ſe iuriſdictionem, etiam ſi delatio ſit iniuſta, de quo in-
2 fra. †Tertiò tene menti ibi totius cauſæ, quòd per delationem
appellationis ab interlocutoria etiam friuolæ deuoluitur ad
ſuperiorem iuriſdictio, & eius exercitium non ſolum ſuper
eo, ſuper quo eſt appellatum, ſed etiam quo ad totam cauſæ
cognitionem, vt hic eſt text. not. qui procedit etiam ſi talis
delatio fiat ob reuerentiam, cum iſte tex. indiſtinctè loquatur
ſecundum Ioan. Andr. vt hic per eum. Sed limita iſtum tex.
procedere, quando conſtat partes eſſe de iuriſdictione iudi-
cis a quo qui detulit, alias ſi non conſtaret, ſed dubitatur, vt
quia opponit de incompetentia iudicis, & iudex pronunciat,
& ab eo appellatur, tunc licet eius delatio deferat ad ſuperio-
rem negotium appellationis, non tamen negotium princi-
pale,ſecundum Ioan. Andr.hic & Specu. eodem titulo.§. qua-
liter,in fi.& ita ſequuntur hic Domi. & Lap. in clemen.j. eod.
titulo, quod limitat Feder. in conſi. 187. in 3. colum. niſi iudex
a quo eſſet in poſſeſſione talis iuriſdictionis, quia tunc ſecus
3 eſſet, vt ibi per eum. † Vltimò not. quòd appellatione a ſen-
a tentiæ in dubio debet intelligi de diffinitiua, & non de inter-
locutoria,& ſic in potiori ſignificatu.Idem voluit glo. in l. j. §.
quòd in ſententijs. ff. quando appellandum ſit. ideo ſi ſtatu-
tum requireret vel permitteret conſilium ſapientis in ſenten-
tia, in dubio intelligitur in diffi. non in interlocutoria ſecun-
dum Bald. in l. j. in 3. colum. C. ne liceat tertio prouocare. In
glo. in verſicu. refutari. in princi. idem tenet Archid. & Ioan.
Andr. & facit quod no. Innocen. in cap. ab excommunicato.
ſupra de reſcrip. in glo. 2.& tex.hic ibi remittenda. qui videtur
innuere, quòd iuriſdictio remanſit, ex quo voluntariè poteſt
fieri remiſſio, ad hoc capit. quamuis. ſupra de offic. delega. &
etiam is qui. ſupra per eum eodem hic, & ita debet intelligi
text. hic,qui dicit transfuſam,vt etiam remanſerit penes eum.
& ita tenet Domi. notans ex hac glo. quòd dilatio appellatio-
nis non priuat iudicem habitu iuriſdictionis ipſius cauſæ, ſed
ſolum exercitium transfertur ad ſuperiorem. ex quo infertur,
quòd deſerta appellatione iudex a quo poſsit de cauſa princi-
4 pali cognoſcere, de quo infra in glo. penul. † In eadem gloſſa,
in fi. tene menti ſecundum Domi. quòd licèt iudici a quo non
poſsit delegari cauſa appellationis in tantum quòd delegatio
& reſtrictio non valeret, vt l.eos. & ibi per gl.& Doct.in prin-
cip. C. eod. titu. et no.in capit. querelam.in j.glo. s̃.de rela. et
ibi

ADDITIO.

a Nic.Sùpe. Appellatione ſententię.Adde gl.ſing. in verbo per exceptionem.in
c.cum olim.de teſti.& ibi Car.Zaba.alleg.eam pro ſing.& per Io. de Imo. in
rub.ff.de re iud.idem Io.de Imo.in rub.C.de ſen.& interlo.
V.G. Adde,quæ dicatur ſententia interlocutoria habens vim diffinitiuæ.Ruy.
conſi.18.nume.3.lib.5.

ibi per d.Anto.nisi quando Papa ex certa scientia delegaret,vt p gl.& Bal.in d.l.eos.tamen prędicta sunt vera,qñ appellatio esset legitima & iusta,cum tunc iudex a quo est suspectus ipsi appellanti,ne iterum grauet,vt no.in c.ad hæc si in vno.s̄.eo. tit.Sed quando appellatio est friuola,& iudex detulit, tunc bene posset eidem delegari,& valeret rescriptum, vt vult hic gl. no.iuncto tex.quia tunc cessat ratio ex quo non grauamur. In glo.in ver.remittenda.in prin. licet delatio operetur contra iudicem deferentem,vt procedere non possit:& vt ad eius instātiam causa ad eum non sit remittenda, nec etiam ipse iudex talem delationem reuocare possit etiam re integra, vt tenet hic Io.And.remittens ad no.in c.constitutus.el 2.s̄.eod.tit. & in c. meminimus.s̄.de accu.& ita sequitur hic Do. & etiam operatū contra ipsum appellatum intantum,ꝙ ad eius instantiam non sit facienda remissio de necessitate,licet de honestate fieri debeat,maximè,quando debentur apostoli reuerentiales secundum Io.And.hic dicentem,ita debere intelligi quod no.Inno. in c.interposita.s̄.eo. per hunc tex. tñ ipsa dilatio nō operatur ꝯ ipsum iudicem ad quem,vt remittere non possit si velit. Nec contra ipsas partes cum possint redire ad iudicem, qui detulit re integra sicut in relatione dr̄ fm Archi. hic referentem dicta Host.in c.licet.s̄.de offi.leg.de quo ibi per Ioan. And. imò voluit hic.Io. Mon. ꝙ ipsa delatio non operetur in præiudicium partis appellantis,cum possit redire ad iudicem,qui malè detulit re integra etiam inuito appellato,vt d.c.interposita.§.ille.se
5 cundum Io.And.vt hic plenè per eum.†Tu aduerte,quia Rota in deci.70.quæ inci.Item si iudex, tenet indistinctè contrariū, ꝙ postquam iudex detulit, non possit causam reassumere etiā de expresso consensu partium,& idem tenet Rota in deci.263. quæ inci.ex hoc insurrexit per hunc tex.tamen ibi cōcludit, ꝙ aut iudex a quo detulit,erat ordinarius,vel talis qui possit adiri per viam simplicis querelę, & procedat opi.Arch.s̄.quia tūc partes possunt redire ad illum non obstante delatione, vt in c. j.s̄.de foro compe.eo.lib.& c.Romana.in prin.s̄.eod. tit. Sed si erat delegatus, & tunc secus ex quo abdicauit a se iurisdictionem,& hoc nisi superior remittat,vt hic.in text.cogita tñ quia vr̄,ꝙ siue sit delegatus,siue ordinarius, possint partes redire re integra, ex quo possunt appellationi renūciare post delationē, sicut & post denegationē apostolorū,quæ vim delationis hēt, vt s̄.c.pxi.& lz deferēs quo ad se abdicet iurisdictionē,nō tñ in totū,vt s̄.in gl.in ver. refutari. ergo cā reassumere pōt ex facto partium.Non ob.d.c.significantibus.s̄.de offi.delega. quia ibi per pronunciationem erat abdicatio in totum, & super toto, hic verò secus,vt j.in ver.saluis.Quid autem si sunt plures iudices,a quibus appellatur,hic per Io.And.& conclude, ꝙ si omnes deferunt,& habet locum iste tex. cum oēs loco vnius habeantur,vt l.magistratus.ff.ad munici.& cle.2.de iure pa. & ita sequitur hic Do.Si vero vnus defert alter non, & tūc aut vnus sine altero non poterat procedere nec sic iudex vel saltem ille qui non detulit, & tunc si ille qui detulit perseuerat in eadem voluntate,& tunc ipse non poterit procedere nec ille qui non detulit non tam ex delatione,quam ex volūtate collegę, quia etiam sine dilatione q nollet procedere impediret collegā, vt in c.cām.& in c.cum cām.s̄.de off.dele. siue ipse non deferens dederit apostolos refutatorios siue non dederit in termino re
6 quisitus,vt s̄.c.proxi.†Si vero ipse deferens nō perseuerat in eadem voluntate,& tunc cum talis delatio non sit legitima non abdicat iurisdictionem ab ipso deferente nec transfert eum in superiorem,vnde poterit penitere se detulisse, & vna cum collega dare apostolos refutatorios,& postea simul procedere, & hoc casu procedit opi.Io.quam no.in c.constitutis.el 2. s̄. eod. tit.vbi tenuit,quòd deferens penitere possit. s. quando delatio non valuit,vt s̄.secundum Io.And.Si vero vnus sine altero poterat procedere vel vnus sine altero iudex erat vel esse poterat vel saltem ille qui non detulit,vt quia in rescripto erat clausula,ꝙ si ambo totaliter,&c.& tunc deferens procedere non poterit sed bene poterit penitere,vt s̄.sed non deferens bene poterit procedere, si tunc vel postea intra terminum iuris dedit apostolos refutatorios,licet a princi.tacuerit cum volūtas eius collegę eum nō impediat,quod procederet etiam si essent dati cum cla,ꝙ si ambo sine prærogatiua.s̄.de offi.deleg.prudentiam.§.adijcimus.vel cum clausula,vt vos vel alter,vt nota.in c. cum plures.s̄.de offi.dele.eo.lib. & ita fuit disputando conclusum fm Io.And.vt hic per eum cuius dicta procedunt qñ tales iudices insimul inceperunt procedere, & ab omnibus est appellatum alias vero si unus pluriū incepisset procedere eo casu quo potuit,& ab eo appellet,& ille deferat appellationi deuoluere tunc per suam delationem ipsa cā principalis ad supe riorem, & præcludetur via procedendi alijs collegis fm Lap. hic qui adducit no.in c.cum super.s̄.de offi.deleg.& in c.si contra vnum.& in c.cum plures.s̄.de off.deleg.eo.lib. vide tamen plenius no.de his,in cle.i.j.eod. tit.& ibi per Imo.& d.Flo.& p Bald.in authen.hodie.circa fi.C.de ap.& per Ang.in l.cum dotem.§.eo autem tempore.ff.solu.mat.& vide An.in cap.si duo. s̄.de procu.eod.lib.in 3.glo.Et ex prædictis apparet quid si vicarius episcopi detulit appellationi, posit delatio reuocari per episcopum? & videtur quòd non,vt patet ex prædictis, & quia ipsemet iudex etiam re integra non posset reuocare delationē a se factam. ergo & idem non poterit episcopus cum sit idem tribunal cum vicario,vt in c.Romana.in prin s̄.eo. licet in hoc do.Nic.voluerit contrarium in c. dilectis filijs decano. in fi. s̄.
7 eo.tit.†In ea.glo.ibi si appellatore negligente [a] &c.No.incidē
a ter ex hac glo.ꝙ si appellans negligit prosequi appellationem iudex a quo reassumit iurisdictionē, & de causa principali cognoscet,non obstante quod deluditur appellationi. Sed Paul. in cle.sicut,in eo.ti.tenet contrarium per hunc tex.qui non distinguit appellans prosequatur vel non. Old.vero in cons.296. ꝓut refert hic Domi. tenet iudicem a quo posse reassumere iurisdictionem, quādo simul defert, & terminum statuit quasi tunc vr̄ conditionaliter detulisse,secus si simpliciter deferat,& ita procedat iste tex.intellige nisi deferret ob reuerentiam, vt patet ex no.per Inn.in c.cordi.s̄.eod.fm eum.Tu aduerte quia Rota in dicta deci.70.& Io.And.hic tenet non esse differentiā an sit delatum ex reuerentia,vel aliter.concludit tñ hic Do.qđ qualitercunque iudex deferat reassumant iurisdictionem pro negligentia appellantis ex qua negligentia inducitur tacita renunciatio,& sicut ex expressa, ita ex tacita renūciatione reassumit sibi iurisdictionem,vt s̄.est dictum.in glo. in versi.refutari.de quo hic plene per Do.dicentem, ꝙ alias sequeretur inconueniens, quando iudex ad quem esset talis qui non posit adiri per viam querelæ quia ipse non posset cognoscere de cā principali,& iudex a quo non posset, quando detulisset quod
8 esset abstinē.†In ea.glo.in fi.no.ex hoc glo.volentem asignationem termini ad prosequē. appellationem non habere vim dilationis,& idem tenet hic Archi.& Io.And.in d.c.oblatæ. & Rota in deci.204.quæ incipit,ex præmisis igit.& Spe.eo. tit.§. qualiter.ver.sed pone.sed an iudex a quo talem terminum asignare posit appellanti siue detulerit siue non.conclude, ꝙ si iudex detulit hoc poterit non ex iurisdictione quā habet in cā principali cum talis sit ab eo abdicata, vt hic in tex. sed in hoc est sibi concessa iurisdictio a iure,vt in c. sępe.s̄. eod.& ita satis clare probatur.in d.c.cordi.in §.post hæc.fm Io.And.hic & ibi. & probatur ēt.in cle.j.eod. titu.& ita tenuit gl.in c.2.s̄.de matr. contracto.& tenet Rota in deci.356.quæ incipit, Item si appelletur non solum,qñ incōtinenti:sed ēt si ex interuallo asignaret. pro quibus facit tex. in d. §.post hæc. quæ dictio pręest pōt denotare actum qui fit ex interuallo,vt hic in tex.in fi. ibi post sniam fm Do.referentē Rotam in antiquis in deci.265. tenere, ꝙ iudex qui detulit appellationi,& terminum asignauit poterit etiam circa finem termini illum prorogare. facit gl. in ver. vr̄.in cle.2.j.eo.iuncto tex.in d.§.post hæc.Si vero iudex nō detulit appellationi,& hoc constat,& tunc licet Inno.in c.si.s̄.de accu.tenuerit,ꝙ non posit,cuius dictum refert Spec. in tit. de remis.§.viden.ver.verum.tamen ipse Spe.in tit.de app. §.sequitur videre in forma illa quæ incipit, reuerendo,vr̄ simpliciter velle, ꝙ posit terminum præfigere etiam sub pœna excommunicationis secundum Io.An.hic ita tenentem,pro quo optime facit tex.in d.c. cordi.in 1. & 2. responsio fm Lapum, & ita sequitur hic Pe.de Anch.& Do.ꝙ & fortius procederet, quando non appareret, an iudex voluerit deferre vel non, vt sentit
9 gl.hic,& vide de alijs no.in d.cle.1.& ibi plene ꝓ Doct. † In gl. fi.in prin.potest asignari alia ratio,ꝙ iste ver.saluis, potest referri ad primum dictum huius c.hoc modo, quia licet non debeat iudex deferre appellationi interpositę ab interlocutoria nisi sit legitima, vt hic in prin. tex. si tamē appellatio sit a diffi. debet indistinctè deferri nec est necesse, quod cā exprimat fm Pau.& ita tenet Lap.in sua alle.2.post prin. vel posset referri dictus ver. saluis. ad proximum dictum hoc modo,quia licet iudex a quo si detulit non posit se intromittere qualitercūq; iudex appellationis ab interlocutoria pronūciet cū iudex a quo abdicauerit a se iurisdictionem deferendo,si tamen appelletur a diffi.secus erit cū iudex a quo possit se intromittere exequēdo si

ADDITIO.

a V. G. Adde quòd negligens in actu non facit sibi in sequenti actu præiudicium,Ruy.consi.50.nu.10.lib.5.

do ſi appellatio reperitur friuola vel pronunciet male appella-
tum ſm no.in c.Romana.§.fi.ſ̄.eo.ti.ideo eſt,ꝙ ver.ſaluis.loqui
tur in plurali,vt ſic comprehendat dictos caſus, vt hic per Do.
10 In eadem gl. in fi.vide plene dicta in d.§.fi.† Extra gl.quæritur
quid ſi notarius iudicis a quo ſcripſit ſic, quam appellationem
iudex benigne recepit,an ex hoc iudex vr̄ deferre.Spe.eo. ti.§.
nunc dicendum.in fi.dicit quod non,& idem vr̄ hic ſentire Io.
And.ſuper tex.ſuper ver.admittat ſupplendo.ſ. deferēdo quaſi
ſola admiſſio non ſufficiat. Sed Paul. in ſua diſpu. quæ incipit,
Iudex appellanti,prout refert Do. in d. c. cordi. in §.in quibus
concludit quod ſi receptio reuerentialis fiat actualiter,vt incli
nando caput vel aliter,& tunc non vr̄ deferre, & ita procedat
dictum Spec.Sed ſi receptio reuerentialis fiat, vt quia dicat re-
cipio reuerenter vel ſimpliciter recipio abſque expreſſione re
uerentiæ,& tunc ſi expreſſit hęc verba ſe reuerentiam ad ſcri-
pturam appellationis,& ipſam ſcripturam recipiendo, & nou
videtur deſerre,& ita procedere poſſet dictum Spec.nam ipſe
tenetur recipere ſcripturam appellationis, & ne videatur con
temnere exprimit hoc quod per reuerentiam facit,& tunc re-
ceptio,vt vult tex.hic.quod maxime procedit,qn̄ adiecit quod
apoſtolos dabit in termino alio, & ad hoc per ſe aſſignato, vt
in cle.quamuis.ĵ.eod.tit. Sed ſi poſt habitam talem ſcripturam
appellationis ipſi appellationi reſpondendo profert talia ver-
ba quæ non poſſunt referri nec reſpicere ipſam ſcripturā vel
vocem appellantis ſed ipſam appellationem interpoſitam, &
tunc eam recipiendo vr̄ deferre per dictum c.ſepe,& d.c.inter
poſita,& plenius,vide per Domi.in d.§.in quibus.pro quo opti
me facit tex.hic non impropriando literam, vbi dicitur quod
iudex admittendo appellationem videtur deferre,& ita deter-
11 minat hic no.Archi.†Sed limita prædicta primo niſi iudex di-
ceret non admitto niſi ſi & inquantū de iure teneor, quia tunc
nunquam videtur deferre,vt tenuit do.Flo.in dicta cle.2. ad fi.
ĵ.eo.Secundo limita niſi iudex diceret admitto vel recipio adi-
iciendo dictam clauſulam,ſi,& inquantum,&c.quia tunc nun
quam vr̄ deferre ſi appellatio ſit talis cui deferri non debuerit,
facit in ſimili gl.in c.cum contingat.ſ̄.de offi.deleg.& quod in
ſimili no.ꝑ Bar.in l.ambitioſa.ff.de decre.ab ord. fa.licet aliud
videatur ſcripturæ.in l.ſi quando.de leg. 1. imo ſi iudex diceret
formaliter defero inquantum teneor,non vr̄ deferre ſi deferē-
dum non erat,vt determinat ſingulariter Bald.in l.edita. C. de
edendo.in repe.poſt mediū.facit quod no.in l.2.C. quomodo,
& qn̄ iudex,& licet iudex poſt appellationem fruſtratoriā dif-
ferat procedere,non tn̄ per hoc deferre vr̄ ſm Ioā. And. in d. c.
meminimus,ſm Pet.de Anch.hic quæ tene menti. Et vide per
Rotam in dicta deciſi.70.vbi determinat, ꝙ ſi iudex dat acta de
apoſtolis reuerentialibus vr̄ deferre,licet non vtatur verbo de
fero,ſufficiant ergo æquipollentia verba.Et tanta eſt potentia
ipſius delationis quod licet aliàs in appellatione ab interlocu
toria ſit data certa forma de qua in d.c.cordi.& in cle. appellā-
ti.eod.tit. ſi tamen appellaretur ſic ſeruata dicta forma,& ſine
ſcriptis,& non expreſſa, tamen vel etiam poſt decem dies, ta-
men ſi iudex defert talis delatio deuoluit totum negotium ad
ſuperiorem,vt dixit ſingulariter Inn.& Io. And.in d.c.cordi.in
§.poſt hæc,per rationem huius tex.imo & licet in notorijs, &
quando quis eſt confeſſus non admittatur appellatio ſecundū
no.in c.Romana.§.ſinautem poſt ſententiam. ſ̄. eod.titulo,ta-
men ſi appe.iudex detulit totum negotium ad ſuperiorem de-
uoluitur,vt dixit Bald.per hunc text.in l.2.C.quorum appella.
& fuit dictum in d.§. ſinautem, & vide plene per Federi. in
dicto conſil. 187.

SVMMARIVM.

1 *Apoſtoli debent peti per appellantem,& non per appellatum.*
2 *Terminus ſtatutus pro Apoſtolis eſt cōmunis tam appellanti quam iudici.*
3 *Apoſtoli ſunt pars appellationis, ita quòd ſi non petentur præſumitur renunciatum eſſe appellationi.*
4 *Tempus apoſtolorum petendorum a quo tempore incipit currere.& nu.5.*
6 *Annus datus ad proſequendum appellationem a quo tempore currit.*
7 *Appellans antequam petat Apoſtolos vadit ad iudicem ad quem,& ille citat partes,& procedit in cauſa,an valeat proceſſus.*

CAP. VI.

ABeo. Diuiditur in tres partes, quia primo de-
terminatur tempus intra quod debeant
peti, & tradi apoſtoli, ſecundo ibi,alias in harum,
pœna non petenti, tertio ibi, illud ponitur decla-
1 ratio iuris noui pendentis certam pœnam iudicis non dantis
apoſtolos.† Nota primo apoſtolos debere peti per appellan-
tem, & non per appellatum, non eſt neceſſe, quòd petan-
tur tempore appellationis, ſed ſufficit quandocunque in-
tra 30.dies, vt eſt text. hic, & tenet gloſ. fina. in l.j.ff.eod. titu.
& in clemen.2.in ver.contextu.ĵ.eod.tit.& Bald.in l.eos.§.apo
ſtolos.C.eod.titu.& Ioan.And.hic dicens,quòd in ipſo vltimo
die potuerint peti, cum talis dies includatur ſecundum no. in
glo.quia dies.in c.frequens.ſ̄.de reſcrip.Spe.eod.lib.de quo.in
c.anteriorum.2.q. 6. quod tamē limita niſi talis vltima dies eſ-
ſet ſeruata,quia tunc non diceretur congruum tempus, prout
hic requiritur vt vide no.per Fede.in conſ.72.Et dixi etiam no.
per Ioan.And.non eſſe neceſſe,ꝙ apoſtoli petantur in ſcriptis
licet tantū ſi in ſcriptis peteret, vt poſtea faciliter probari poſ-
ſit, licet datio apoſtolorum debeat per iudicem de neceſſitate
2 fieri in ſcriptis,vt per Spec.eod.tit.§.ſequitur. in fi.† Secundo
no. ibi. intra dictum tempus quod terminus ſtatutus pro apo-
ſtolis eſt communis tam ipſi appellant quam etiam iudici, vt
intra illud tempus dari debeant,ex quo infertur, ꝙ ab eo tem-
pore quo incipit currere tēpus appellanti incipiat currere iudi
ci.de quo.ĵ.Et poſſunt dari apoſtoli appellanti etiā abſenti,ſm
Bald. in d.§.apoſtolos dicens, ꝙ debet tunc notificari ipſi ap-
pellanti,vt voluit in ſimili glo.no in cle. in fi. eod. titu. in ver.
præfixionis.Et dicit Bald.in d.§.apoſtolos, ꝙ non poſſunt plu-
ries dari intra.30.dies, & ꝙ iudex non poteſt variare nec corri-
gere errorem ſuum quod intellige niſi datio non tenuerit ad
hoc quod no.per Io.And.ſ̄.c.proxi.vel niſi apoſtoli primo fue
rint refutati, quia tunc ex quo non eſt functus officio ſuo pōt
dare dimiſſorios,& ſic reuo.& cor.ſicut,& aliam interlocuto-
3 riam.vt in c.cum ceſſante.ſ̄.eo.†Vltimo no.& ita alleg. ꝙ apo-
a ſtoli [a] ſunt pars appellationis intantum, quòd ſi non petantur
debito modo,& intra debitum tempus præſumitur renuncia-
tum appellationi,& eſt præſumptio iuris, & de iure cōtra quā
non admittatur appe.in contrarium,vt in c.is qui.& ibi per gl.
ſ̄.de ſponſali.intellige,quando appellans fuit negligens ſecus
ſi impeditus.arg.c.fi.ſ̄.qui ma.accu.poſ.ſecundum Io.An.& ad
prædicta vide per Roma.in deci.366.quæ incip. item ſi appella
tur,vbi intelligit iſtum tex. habere locum indiſtincte ſiue ap-
pelletur ab interlocutoria ſiue etiam a diffi. nam licet iudex
deferat appellationi a diffi.vt ſ̄.c.proxi. & iudex debeat defer-
re,& ſi non deferat puniatur.vt no.in c.de priore.ſ̄.eod. tit. &
ſic iudex non poſſit dare alios apoſtolos, quam reuerentiales,
tamen eodem modo per appellantem debent peti intantum,
ꝙ ſi non petantur habet locum pęna iſtius decre. quę indiſtin
4 cte loquitur in omni appellante etiam a diffi.quod no.† In gl.
2.in fi. vult gl.ꝙ iſtud tēpus currat vna cum tempore appe. in-
terponendę,quia a tempore ſententię vel ſciētiæ, vt hic in gl.
& idem tenuit glo.in l.j.ff.de libel.dimiſ.& in d.c.2.in 3. gl. ſe-
cundum Io.And.licet Hoſtien.in c.cordi.ſ̄.eo. teneat ꝙ currat
a tempore appellationis interpoſitè, ſed hoc non probatur in
tex.ſecundum Ioan.And. qui poſt multa videtur cōcludere, ꝙ
iſti.30.dies incipiant currere a die appellationis interponēdę,
& ſic a tempore ſcientię nō ſolum ipſi appellanti ad petendū,
ſed etiam iudici ad dan.vt hic plene per eum. Sed Rota.in dec.
29.Sed dubitat̄ quid ſi iudex detulit appellationi,an ſit neceſſe
tunc petere apoſtolos,& an habeat locum pęna iſtius decre. ſi
non petantur.Ro.in d.deciſi.366.vr̄ ſentire,ꝙ ſic,& idem videt̄
tenere in deci.351.quę inci.item ſi appelletur vbi no.voluit,ꝙ
quando iudex detulit ſufficit tūc ipſi appellanti ſemel petijſſe
licet non inſtanter petierit.Sed Inno.& Ioan. And. in c.cordi.
ſ̄.eo.videtur ſentire contrarium quod ſi iudex defert fit deuo-
lutio ad ſuperiorem,licet apoſtoli non ſint petiti, niſi dicatur,
ꝙ licet fiat deuolutio tamen ſi apoſtoli debito tempore nō pe
tantur videtur poſtea ipſe appellans renunciare appellationi,
prout hic dicitur cogita quia dependet ab illo dubio,an poſtq̄
iudex detulit poſſit appellans renunciare appellationi re inte
gra vel non de quo eſt dictum.ſ̄.c.proxi.Et di.no.Bald. in d.§.
apoſtolos.in prin.quod iudex poteſt ſtatim dare apoſtolos pe
tenti,& poteſt ſtatim cogere ad eos recipiendos,& ipſis obla-
tis ſtatim ſtatuere ſibi diem ad iterum recipiendum,nec pote-
rit ſe excuſare ob aliquod impedimētum ſuperueniens poſt-
ea in tempore dato ad peten.apoſtolos,ex quo a prin.ſunt ob-
lati per iudicem.Nec ob.ſi dicatur, quòd iſti. 30. dies habentur
a iure,vnde dilatione pen.nihil debet innouari.vt in c.ſignifi-
cante.ſ̄.eo.nam iſte terminus datur a iure, niſi prius iudex ſpō
te offerat,tunc enim non poteſt appellans non accipere arg.l.
fideicommiſſa.§.ſi rem.de leg.3.ſecundū Bal.in d.§. apoſtolos.
limitan-

ADDITIO.

a Nic. Sup. Apoſtoli ſunt pars appellationis.Adde Rotam in deci.360.inci. fuit dubitatum in nouis.contrarium tenet.Ro.deciſ.223.in antiquis.
V.G. Apoſtoli græce latine dicuntur miſſi.Ita ipſe litere dicuntur dimiſſoriæ Troil.de Maluez.in trac.de canoniz.ſanc.q.4.nume. 8. quod habetur.in lib.9. tracta.fol. 131.

limitantem istum tex. dum vult, quòd debeant peti per appellatem ipsi apostoli, vt procedat, nisi si iudex sponte dederit, quia tunc non tenetur appellans amplius petere, & non imputatur sibi si non petijt, ex quo per iudicem sponte sunt exhibiti quod no. & ita voluit Rota in d. decisio. 351. quæ incip. item fuit dubitatum a quo tempore. refert Ioan. de Lig. tenentem. in c. dilectus. eo. titu. quòd aut requiritur de tempore apostolorum quo ad appellantem, & tunc si appelletur vna vice statim post sententiam, & currunt a die sententiæ, vt l. iudicibus. C. eo. titu. canonizata. 2. q. 6. Si vero appellatur ex interuallo, puta in vltima die. 10. die. & tunc si ignorauit sententiam latam vsque ad tempus quo appellauit, & tempus apostolorum incipit currere a tempore appellationis interpositæ, ex quo tempore appellandi prius non currunt. & ita vult glos. hic, & Cy. in d. l. iudicibus. Sed si prius sciuit sententiam fuisse latam, tūc propter æquitatem quam no. hic Ioan. An. credit, quòd currat
3 à tempore sententiæ si sciuit tunc. † Si verò quæritur de tempore apostolorum quo ad iudicem, & tunc iudici non currit tempus, nisi a tempore appella. interpositæ, vel etiam a tempore intimationis sibi factæ si appellatio fuit facta ab eius absentia, & ita dicit quidam dominus Egidius suo tempore fuisse obtentum. Collector vero decisionum, ꝙ tempore suo fuit obtentū & seruatum indistinctè seruari opin. Host. tam quo ad iudicem quàm quo ad appellantem, & ita refert in palatio seruari, vt sic currat indistinctè a tempore appellationis, & istā opi. sequitur Gemi. in d. cle. satis tamen videtur ęqua opi. Ioā. de Lig. secundum Domini. quam videtur sequi Bal. in d. §. apostolos. & in d. l. iudicibus. De iure tamen verior videtur opin. Ioan. An. quam sequitur Pau. in d. clemen. 2. pro qua facit tex. in d. l. iudicibus. vbi etiam iudicibus incipit currere a tempore quo incipit ipsi appellanti, & ita etiam probatur hic ibi intra
1 dictum tempus, vt s. est dictum. † A[a] quo autem tempore inci-
2 piat currere annus ad appellationem prosequendam hic per Ioan. An. & est tex. in clemen. sicut. j. e. & ibi per glo. ordin. In glo. in ver. instanter. in prin. vide hodie in clemen. 2. j. eod. titu. vbi appellatur, & sufficit quòd apostoli per appellantem instāter, & sæpius postulentur vno contextu. vnde non sufficeret vna die dicere peto, & alia die dicere apostolos secundū Bal. in d. §. apostolos. vbi etiā voluit quòd apostoli peti possint per negotiorum gestorē debent tamen ratificari ante lapsum termini petendorum apostolorum ar. l. bonorum. ff. rem ra. hab. Et nota. ex hac glo. quòd quando quis actatur ad actum faciendum instanter, & sæpius non sufficit si sępius eo contextu faciat facit glo. in l. si conuenerit. ff. de pigno. act. vt hic per Do. quod forte procedit de iuris rigore secus si de æquitate. in d. clemen. In ea. glo. in fi. vide dicta. in c. vt super. in prin. & in ca. 1. in fi. prin. s. eodem titu. & li. In glo. in ver. vadat. in fi. Quid si appellans antequàm petat apostolos vadit corā iudice ad quē & ille citat appellatum, & procedit in causa cōcludit hic Lap. quòd valebit processus si postea intra 30. dies petat apostolos, vt hic in tex. vnde depēdent ex futuro euentu. & ita tenet Ro. in decisi. 149. in antiquis. de quo hic per Domi. quod no. in ca. sæpe. supra eodem titu.

ADDITIO.

a Nic. Supe. A quo autem tempore incipiat currere annus. Vide per Hostien. in sum. 11. de rescri. in §. & cui præiudicet.

SVMMARIVM.

1 *Apostoli qualiter probetur peti debent.*
2 *Iudex si dixit se daturum apostolos nullo tamen termino assignato, an videatur eos denegare.*

Illud autem. Nota primo ibi a quo appellatur &c. ꝙ sicut aliàs dicitur, quòd per appellantē deberent peti apostoli siue appellet ab interlocutoria vel grauamine siue a diffi. & sic indistinctè quomodocunque appelletur cum tex. c. vt super. s. eo. indistinctè loquatur, prout voluit Ro. in deci. 366. quæ inci. Item si appelletur. ita & eodem modo debent indistinctè exhiberi apostoli per iudicem cuicunq; appellanti cum iste tex. indistinctè loquatur. pęna ergo istius decre. quod processus non valeat, habet locum siue appelletur ab interlocutoria vel grauamine siue a diffi. & sic indistinctè. & ita determinat Bal. in l. eos. §. apostolos. in 3. col. C. eo. tit.
1 circa fi. per glo. in d. cle. 2. in fi. † In tex. ibi cum debita instantia. puta bis vel ter & tutius est, quòd tertio requiratur per no. in c. interposita. & c. cum speciali. circa princ. s. eod. titu. & s. de senten. excom. c. 2. secundum Archi. & Ioan. An. remittentem hodie ad clemen. secundam. In tex. ibi loco & tempore congruo. no. quòd licèt aliàs dicatur, quòd citatus vel iussus, vt comparеat vel aliquid faciat uel petat intra certum terminum sufficiat vt intra illum terminum quandocunque compareat, vel id faciat tamen requiritur, quòd cōgruo loco, & tempore hoc faciat ut hic dicitur, & ita uoluit glo. no. in uer. intra dictum. in d. cle. 2. In tex. ibi requisitus. no. quòd licèt apostoli possint dari absenti. est tamen necesse ꝙ petantur in præsentia iudicis, nisi præsentia iudicis haberi non posset vel iudex esset ferox, & dedignatus de appellatione interposita, ita ꝙ appellans corā eo ire non audet, quia tunc sufficit hoc protestari intra debitū tempus. argu. c. pen. s. eo. titu. & si potest debet intra illud tempus adire iudicem ad quem 2. q. 6. biduum. secundum Archid.
2 & Ioan. An. † In tex. ibi expresse. idem si iudex respondit se daturum nullo certo termino assignato, quia tunc habetur pro expresse denegante, vt in d. cle. 2. in fi. & idem si iudex requisitus nihil respondet, quia eo. modo habetur pro expresse denegante vt determinat glo. fin. in ver. aut si. in d. cle. 2. intantum, ꝙ licèt dicto casu iudex postea intra iuris terminum citauit appellantem ad recipiendum apostolos, tamen appellans nō tenetur cōparere, nec ipse iudex vlterius refutatorios daret poterit, quia cum iudex nihil respondendo habeatur pro expresse denegante. & qui expresse denegat videtur deferre, vt hic in tex. ergo iudex a quo amplius se intromittere non potest, & ita plenius & no. determinat Lap. in sua alleg. 222. vbi vide. In glo. in uer. loco. in fi. aduerte, quia non tenetur quis requirere iudicem extra locum tribunalis cum talis dicatur congruus locus, nec tenetur ire ad domum eius, vel ad hortū, vt est tex. no. in l. j. §. adeundi. ff. quando appellādum sit. ut tenet hic Pet. de Anch. si tamen requireret quis iudicem extra locum tribunalis, puta ad domum iudicis, vel ad cameram, & ibi eum requirat diceretur in loco congruo eum requirere dummodo, tunc nō sit impeditus in alijs negotijs totaliter diuersis, & ita vult hic glo. & facit quod no. Rota in dicta dec. 366. vbi tenent quod potest appellari etiam a diffinitiua in domo iudicis, vel in camera & valida erit appellatio & datio apostolorum cum datio vel petitio apostolorum non sit actus iudicialis, nec sit in ea necessaria citatio partis pro quo facit. item glo. & tex. hic secundum Domo. An autem possint peti apostoli tempore feriato in honorem Dei, & an dicatur tunc congruum tempus, vide per Fede. in suo consi. 72. Et inquantum glo. loquitur hic de nocte.[a] & vide per Bal. in auth. hodie. C. eo. titu. in vlti. col. in prin. an possit appellari noctis tempore.

ADDITIO.

a G. V. Factum de nocte quomodo probetur Alex. in l. aut facta. §. tempus de pę. Fel. in c. sicut col. 4. de re iud.

SVMMARIVM.

1 *Articulus appellationis non est distinctus a causa principali.*
2 *Reuocatio attentatorum, an fieri possit per solum iudicem ad quem, an etiam per alium.*
3 *Interlocutoria habens vim diffinitiuę iudicatur vt mera diffinitiua.*
4 *Iudex a quo in casibus in quibus non potest appellari potest sententiam exequi non solum ante appellationem infra 10. dies, sed etiam post appellationem.*
5 *Attentata quod debeant ante omnia reuocari, an semper sit verum, an autem debeant libello porrecto vel separatim, uide limitationes. & numero 6.*
7 *Executio sententiæ an possit fieri durante tempore dato ad appellandum.*
8 *Iudicatum propriè dicitur quando a sententia non potest appellari.*

CAP. VII.

Non solum. Diuiditur in duas partes. nā primo loqtur de appellatione diffinitiua ponendo regulam generalem a qua vnum casum excipit ibi, exceptis. Secundo ibi, illa vero. loquitur de appellante ab interlocutoria, & ponit regulam ge-
1 neralem a qua alium casum excipit ibi, nisi. † No. primo, & ita alleg. quod quando appellatur a diffinitiua articulus appel. nō est distinctus a causa principali, et sic non requiritur iustificatio appe. etiam quo ad reuocationem attentatorum cum ante omnia reuocentur attentata etiam non discusso appel. arti. ut hic dicitur quod intellige dummodo constet iudici, ꝙ fuit appellatum intra decem dies, ut in glo. immo dicebat Rota in decisio. 190. quę incip. Item quo ad reuocationem, quod quo ad hoc ut possint reuocari attentata non sufficeret de hoc constare per confessionem partis appellatę, nisi appellans probet sore appellatum intra 10. dies et per habentem potestatem, et ita dicit debere intelligi istum tex. facit c. Romana. §. si vero. s. eo.
2 † Secundo no. ibi per appel. iudicem. ꝙ reuocatio attentatorū fieri potest solum per iudicem ad quem, et non per alium s̄m Io. An. qđ tu limita primo qñ petit̄ reuocatio ꝑ viā attētati implorato iudicis officio quod circa hoc implorari potest, ut no. j. in

j.in glo.mag.secus si adeatur iudex super ipsa reuocatione per
viam simplicis querelæ, quia tunc posset adiri alius iudex, vt
ordinarius in c.solicitudinem.& c.cum teneamur.s. eod. titu.
Secundo limita, quia etiam ipse iudex a quo posset reuocare
a attentata [a] per eum, vt in cap.venientes.in fi.s.de iureiuran.&
per Fede.in suo consi.123.circa princ.& per glo.& Doc. in c.2.
s.de ma.contracto. Vltimo no.& ita alleg.paria esse fore appel
b latum vel esse intra tempora appellandum [b] dummodo appel
latio postea intra legitimum tempus interponatur, vt hic est
tex.singu.pro quo etiam alleg.glos.singularem in l.ex iudicio
rum.ff.de accu.sed melior gl.est in l.j.ff.nil nouari. & vide per
glo.in ver.appellatum.in c.venerabilibus. §. porro.j.de senté.
excom.& in c.licet canon.s.de elec.eo.lib.& per Bal. in l.j.C.
3 de delictis defun.de quo.j. † In glo.in ver. diffi. in fi.conclude,
quod de interlocutoria habente vim diffini. iudicatur quo ad
hoc vt de mera diffi.vt voluit Fede.in suo cōsi.193. post mediū.
& sic quemadmodum quo ad appel. iudicatur de interlocuto-
ria habente vim diffinitiuę, vt de mera diffi. vt volunt Doc.in
cle.appellanti.j.eo.titu. & tenet Rota in decisi. 12. quæ incipit,
Item si iudex.& in deci.85. quæ incipit, Item si a sententia.ita
4 & quo ad reuocationem attentatorum. quod no. † In glo. in
ver.casibus. in prin.& sic in dictis casibus iudex a quo poterit
sententiam exequi non solum ante appellationem intra 10.
dies, sed ēt post appellationem, nec reuocabitur tūc executio
per viam attentati.facit l.si quis filio.§. quid tamen.ff.de iniust.
test.& voluit Oldr.in consi.18.& facit quod no. Bald. in l.addi-
ctos.C.de episc.audien.& in l.fi.C. si a non compe.iudi.quod
intellige, nisi præcesserit canonica inhibitio per iudicem ad
quem,quia tunc iudex a quo exequi non poterit, vt no.in d.c.
Romana.§.si autem post.In ea.glo.in fi.Sed Ioan.de Fan.addu
cit in contrarium tex.in d.§. si autem post. Sed non obst. nam
ista glo. procedit quando non apparet appellatum fore inter-
positum in casu prohibito a iure.Sed appellatus hoc asserit,vt
sic impediat reuocationem attentatorum cum tunc non im-
pediat, nisi offerat se paratum incontinenti probare. & ratio
est,quia quando in ap. diffi.à appellans habet ius cōmune pro
se & appellatus contra se. Sed si apparet ex inspectione ap.qđ
sit interposita in casibus à iure prohibitis, & tunc iudex nō re
uocabit attentata statim,nec inhibebit anteq̃ incipiat cogno-
scere, an appellatio sit recipienda vel non, vt in §.si autem.&
ratio est,quia appellans habet tunc ius cōe cōtra se,vt hic ple-
ne per Domi.In glo.in ver.ante oīa.in princ.no. glo.pro his q̃
dicta sunt.s.in prin.& vide glo.in ver.constituatur.in c.ex par-
5 te Adæ.s.de testi.†In ea.glos. in fi. idē Arch.vel potest dici qđ
illa lex factum recitet,vt no.in d.ca.venientes.in vlti.gl. vel lo
quitur cum condemnatus ante app.solueret,vt per glo.in c.pa
storalis.s.eod. s̄m Ioan.And. Sed certe iste vltimus intellectus
non procedit, quia sic soluendo renunciasset appellationi, vt
l.absolutionem.C.de re iud.& no.in c.solicitudinem. s.eo.tit.
nisi dicatur quod illa solutio non fuit facta sponte, vt ibi dicit
glo.merito posset illud attentatum post sn̄iam reuocari sicut,
& alia attentata. Et no.ex hac gl.quod attētata post sn̄iam dif-
fi.possunt reuocari per iudicem ap.finito ap.art.& ēt ante, im
mo iudex debet de necessitate a prin. & ante oīa reuocare, vt
hic in tex.ibi debet,& sic importat necessitatē, & iudex appel
lationis faceret iniuriam si non reuocaret s̄m Io.An.referentē
hic Spec.eo.ti.§.pe.ver. sed pone. dicentem quod debet caue-
re ille qui dat libellum quo petit sn̄iam retractari & attentata
ante oīa reuocari,ne contestetur litem, quia si postea petat re-
uocationē attentatorū ante oīa fieri per officium iudicis nō au
diretur cum super eo elegerit viam ordinariā, & sic cessat ex-
traordinaria, & ita sequitur hic Archi. Sed non placet hic Io.
An.talis subtilitas non solum qñ esset petitum attentata ante
oīa reuocari,sed ēt si non sit adiectum ante oīa, quia omni ca-
su ēt post li.contesta.ante oīa debent reuocari attentata proba
tis his de quibus hic in gl.& ita tenet Io.Mo. in c.cupientes.§.
pe.in fi.s.de elec.eo.lib.vt hic plene per Ioā. An. rn̄dentem ad
oēs & authoritates in ꝯriū.Io.de Lig.ꝑut refert hic Do. cōclu
dit quod si petuntur attētata reuocari s̄m formam huius c.im-
plorato iudicis officio mercenario, tunc ante oīa reuocanda
sunt dato qđ super hoc libellus porrigatur quod nō est neces-
se,& dato ꝙ super hoc arti. lis sit cōtest. quod tenuit Bald.in l.
appel.in prin.C.eo.ti.aut petitur sn̄iam retractari,& innouata
reuocari,& sic accumulantur hæc duo, & tunc non fiet reuo-
catio nisi feratur sn̄ia super negotio principali in iudicium de
ducto,& super his in quibus petitur reuocatio,& ita procede-
re possunt dicta Gui.& Arch.aut in ipso libello vltra dicta ver
ba additur verbum ante oīa, & idē erit, cum debeat super his
sn̄ia differri,vt in c.licet Heli. s.de sent. nec illa verba ante oīa
debent aliquid operari ne possint priuati iura tollere, vt in ca
requisisti.de testamentis & attentatorū reuocatio de iure non
fiat ante sn̄iam nisi petatur & officium imploretur s̄m eum,
& hoc vr̄ tenere hic Bal. arg.l.de qua re.ff.de iud.& l.chirogra
phis.ff.de adm.tu.Io.de Lig.prout hic refert Do. facit sup̄ hoc
certam distin.tenens in effectu ꝯ Io.An.Sed Ioā. de Fan.tenet
se cum Io.An.qñ sunt apposita illa verba ante oīa, & ita sequi
6 tur hic Domi.† Pau.verò hic concludit,ꝙ licet tutius sit ꝙ peti-
tio reuocationis attentatorum fiat inseparate a libello princi
pali,tn̄ curia vt ipse audiuit,tenet opin.Io.Mo.& Ioā.An.quos
ipse adduc. d. c. venientes. vbi dr̄ quod iurans seruare ordinē
iudiciarium in causis, non videtur iurare in his quæ ordinem
non requirunt, ita ergo ꝯte. litis nō vr̄ q̃s recedere ab his quæ
ordinē nō req̃rūt, vt hic refert Domi.& facit l.3.& ibi ꝑ Bal.ff.
de test.mili.& glo.no.in verbo partibus.in cle.sæpe.de verbo.
sig.& ratio glo.in l.qui testa.s.j.ff.de testa.mili.& in l.vinū.ff.si
cer.pet.ex quibus vr̄ concludere quod ēt li.conte.super princi
pali debent reuocari attentata si petantur,dato quod a princi-
pio fuerit simpliciter petitum sn̄iam retractari & attentata re-
uocari,licèt non sit dictū ante oīa,& ita tenet Ioan. Mo. in d.§.
pen.Ioan.And.hic,& Pe.de Anch.imo Ro.in decis.57. quæ in-
ci.item ꝙ attentata.videtur velle quod licet a prin.non sit peti
ta reuocatio attentatorū,tamen pōt quandocūq; peti ex post-
facto vsque ad conclusum in causa conclusiue,& ita intelligūt
tex. hic, & ita etiam tenet Ro. in deci.185. quæ inci.item quod
pars. Limita tamen prædicta primo, quod licet petitio reuoca
tionis attentatorum possit fieri in quacunque parte litis tamē
procedit dummodo non sit cōclusum in causa,& ita tenet Ro
ta in supra proxima deci. Secūdo limita nisi peteretur reuoca-
tio talis attentati,quod de facili reuocari non posset,quia tunc
ante omnia nō fieret,vt no Ro.in antiquis in deci.260. ex hoc
inferens qđ si pen.lite super funere sepulti in cemiterio vnius
ecclesiæ exhumatur funus & ponat̄ in cemiterio alterius ec-
clesiæ litigantis,tunc nō retrahitur per viā attentati ex quadā
ęquitate,licet de rigore iuris aliud sit per no. in c. cum liberū.
s.de sepul.vt refert hic Do.in fi.huius c. Tertiò limita nisi peta
tur reuocatio fieri super tali attentato,quod de sui natura non
possit rescindi nisi per sententiam diffi. ferendam super appel
latione,vt in d.l.chirographis. §.fi. secundū Bal.in d.l.appel.in
prin.Et ad prædicta vide per Rotam in decis. 102. quæ incipit,
item quod fatalia.vbi tenet quod quousq; litigatur super atten
7 tatis non currunt tempora fatalia appel.†In glo.in ver.innoua
ta.in prin.& sequitur ꝙ executio sententiæ fieri non possit du
rante tempore dato ad appel.& ita tenuit glos.in l.j. hic alleg.
quod sine dubio procedit in ciuilibus,sed etiam in criminali-
bus, secundū Bart. in l.si contra pęna.ff.de verb.sig. & in l.qui
vlt.ff.de pen.licet dicat quod aliud de consuetudine seruetur,
sed de iure fieri non debet. tenuit Bal. in l.fi. C. si a non cōpe.
iudice.dicens hoc esse verum nisi sit notorium,vel nisi sit con
uictus & confessus vel nisi sint ita valida indicia cū confessio-
ne,ꝙ malefactum negari non possit,& clarius tenet hoc Bald.
in l.j.C.de deli.defun.& sic potest concludi ꝙ regulariter.j.10.
dies datos ad appellā.non possit executio fieri.& si fiat poterit
reuocari per viam attentati si postea appellatio sequatur,vt est
tex.hic siue in ciuilibus siue in criminalibus.cum tex. hic indi
stincte loquatur & tenet glo.in d.l.2.ff.nil nouari.& facit ratio
c.vbi periculum.in prin.s.de ele.eo.lib.Posset tamen d.regu.li
mitari primo nisi consuetndo aliud disponat in criminalibus,
ꝗ̄ui sentit Bart.in d.l.qui vlt.Secundò limita nisi in executio. iu-
ris quæ sit intra 10. dies,vt per Bart. in l. qui vlt.& per glos.in l.
furti.ff.de infami.Et ibi per Bal.& in d.l.fi. Tertiò limita nisi in
casibus.appellatio prohibeatur de quibus.s.in glo.3.Quartò li-
mita nisi in casibus in quibus propter immanitatem criminis
venit imponenda pœna mortis,vel mutilatio mēbri, quia in
illis an possit fieri executio.j.10.dies, vide plene per Bar. in d.l.
qui vltimo.& in l.non tātum.ff.de appel.& in l.addictos.C.de
episco.aud.& C.eo.ti.& ibi per Bal.& in alijs iuribus.s.alleg.
Quintò limita nisi executio fiat post interlocutoriam intra 10.
dies,cum iudex non teneatur executionem differre,& in hoc
differt

ADDITIONES.

a V.G.Attentata quando petantur reuocari,Ferret consi.110.nu.5.& Paris.con
si.108.nume.27.lib.1.

b Celsus.Esse intra tpa appellandum.Adde,quia iste dicit istum tex.esse sing.ad
hoc ad quod hic alle.adde ei glo.sociam.in l.ex iudiciorum.in ver.secuta se
cundum Dy.ibi ad quem notaui in apostil.ff.de accusa. & istum tex. pro hoc
quod hic alle.dicit sing.Ant. Cor.sing.suis.in ver.appellatio.incip.idem ope
ratur tempus.

differt a ſententia diffini.vt voluit glo.no.in c.fi.j.eo.in ver.ap-
pellatum,& tenet hic Ioã.An. & Ioan.Mona.in d.§.pen.& ſic
nullo caſu reuocantur attentata intra tempora appellandi ab
interlocutoria,& ita ſequitur Bal.in l.ita demum.C.de procu.
& in l.a procedente.C.de dilationibus.& ibi per glo.Sexto li-
mita,niſi fieret executio nondum elapſis.10.diebus datis ad ap
pellandũ a tempore ſcientiæ, vt qñ ſnĩa lata fuit ꝯ fictum con-
tumacẽ cũ tunc iudex a quo ipſam ſnĩam exequi poſſit ſi ſint
elapſi.10.dies a die ſnĩæ,nec talis executio reuocabitur per viã
attentati, ſed bene per viam iuſtitiæ facta de hoc fide,vt tenet
Rota in deciſi.187.quæ inci.Item licet.& dicit ita debere intel-
ligi iſtum tex. qui tm̃ loquitur de attentatis intra 10. dies poſt
8 ſnĩam.†Septimo limita,quia attentata pendente appel. a diffi.
ſi talis appella.deſeratur non veniunt reuocanda, immo recõ
ualeſcunt.ar.c.licet,a ꝯrio ſenſu,& quod ibi no.j. de ſent.excõ.
& ita determinat Rota. in j.deci. vbi ẽt notabiliter concludit,
ꝙ ſi ex actis conſtaret ap.fore deſertam,licèt actis cõſtaret ali-
qua fuiſſe attentata ap.pendente,tamen non poterunt,nec de
a bent talia attentata [a] reuocari ẽt anteq̃ pronuncietur per iudi
cem ſuper dicta deſertione, quia cum conſtet ex actis ap.fore
deſertam. ergo ipſe non eſt iudex,ſed ille qui tulit primã ſen-
tentiam,ergo ſi ſuper attentatis pronũciet talis ſnĩa tanq̃ a nõ
ſuo iudice lata non teneret: ſecus verò ſi ex actis non conſta-
ret de deſertione,ſed pars ipſam allegans vellet ipſam proba-
re,tunc enim propter priuilegiũ attentatorũ quæ in cauſa an-
te oĩa ſunt reuocanda poterit iudex ea reuocare non obſtante
deſertione appel.allegata probanda, ſed nõ probata,& hic in
tex.iunctis no.hic per Io. Mo. licet collector deciſionũ ibi di-
cat quod ſibi videatur, quod cum exceptio deſertionis ſit præ
iudicialis petitioni reuocationis attẽtatorũ quod de illa eſſet
prius pronunciandũ & cognoſcendũ.ar.c.tuam.ſ. de ordi.co-
gni. & cogita ſi omni caſu opponens exceptionẽ deſertionis
impediat reuocationẽ attentatorũ, qñ offert ſe illam inconti-
nenti probare prout in ſimili voluit glo. ſ. in ver. caſibus.Ad-
uerte tñ quia ꝯ hanc vltimam limi.tenuit Lap.in j.alle.circa fi.
vbi voluit quod ſi pendente appel.aliquid ſit attẽtatum, tñ nõ
propterea valent attentata dato quod appellatio deſeratur vel
renuncietur & poterit iudex ad quem de tali nullitate cogno-
ſcere per plures rõnes de quibus ibi per eum. idem ẽt voluit
Rota in deci.130.quæ inci.Item ſi poſt. vbi tenet quod attenta-
ta poſt inhibi. ſunt nulla dato quod appellans renunciauerit
ſuæ app. tacite vel expreſſe. ibi plene vide,ideo cogita.vide j.
9 §.proxi.ſuper j.glo.& ſuper 4.no. & ibi apoſtilla.† In ead.glo.
ibi proprie dr̃ iudicatum.no. ex glo. qñ dicatur iudicatũ, quia
proprie dr̃ qñ a ſnĩa appellari non poteſt, quia trãſiuit in rem
iudicatã quod eſt notandũ pro ſtatutis ſm Domi. de quo ple-
ne per Do.in l.j.ff.de re iud.In ea.glo. ibi, in ſnĩa excom.vide
per Lap.in ſua j.alleg.in 2.col.& per Rotam in dicta deciſi.137.
& in deciſio.193. quæ incipit, Item ſi ab excõmunicatione, &
in dec.379.quæ inci.Item ſi committatur. circa med.uide in de
ciſi. 425. quę incipit, Item ſi dicamus. in fi. Aduerte, quia
Lap.in j.alleg.ſua in 2. col. allegat multa iura,& multas remiſ-
ſiones bonas in hac materia, an deſerta appellatione proceſ-
ſus factus appellatione pendente remaneat validus, & videtur
ibi cõcludere quod ſi interponatur appellatio poſt actum qui
reddit proceſſum nullum,puta propoſita exceptione ſuſpicio
nis,& quia non admittitur poſtq̃ ſit appellatũ, vel quia fertur
excõicatio poſt appellationẽ, & tunc deſerta appellatione re-
maneat proceſſus inualidus, ſecus ſi proceſſus ſit factus poſt
appellationẽ interpoſitã poſt actum,qui nõ reddit proceſſum
nullum,ſed ſuſpenſum, quia tũc deſerta appellatione proceſ-
ſus remanet validus.Sed idem Lap.ibi in 3. col. vr̃ tenere indi-
ſtincte quod proceſſus omni caſu remanet nullus pro qua par
te facit qđ hic.j.in §.illa verò.in 4.no. plene & no. eſt allega.&
pondera oẽs rationes & deciſi. Rotę ibi alleg. & cogita ſi poſ-
ſet diſtingui,an ſit attentatũ poſt inhibitionẽ, & tunc quia ex
quo ſunt nulla,vt j.§.proxi.non reconualeſcunt poſt deſertio-
nem vel renunciationem appellationis, vel poſtq̃ eſſet pronũ
ciatũ appellationẽ non fuiſſe legitimam,vt hic in tex.in §.illa.
& ita procedat quod tenet Rota in deciſi. 130. ſecus in attenta-
tis nulla facta inhibitione, ſed in ꝯrium facit quod no. Lap. in
dicta prima alleg.in fi.pondera tex.j.in §.proxi. nam vr̃ ibi cla
riſſime ꝓbari ſi eſt facta inhibitio proceſſus poſtea factus ſit
nullus ẽt ſi ſit pronunciatũ poſt appellationẽ non legitimam.
Idem ergo ſi eſſet renunciatũ appellationi vel appellatio eſſet
deſerta,quia eadem eſt ratio, & ita procedat quod tenet Rota
in deciſ.130.& 412. & quia paria ſunt eſſe appellatum a diffiniti
ua vel ab interlocutoria inhibitione ſecuta cum vtroque caſu
ante omnia fiat reuocatio attentatorum, vt patet hic in tex.iõ
videtur,ꝙ licet appellatio a diffinitiua ſit deſerta vel renuncia-
tum appellationi vel pronunciatum male appellatum, quod
omni caſu attentata ſint nulla, vt hic in tex. & quia ſi iſtud eſt
in interlocutoria poſt inhibitionem, ergo idem in diffinitiua
in qua ius commune inhibet & alia iudicis inhibitio non eſt
neceſſaria,& ſic videtur ꝙ male dicat Rota in prima deciſione
cum loquatur in ap.a diffinitiua, vt ſ. Si verò loquimur in ap-
pellatione ab interlocutoria non facta inhibitione,& tunc eſt
hic tex.clariſſimus,quòd attentata poſt appellationem,an ſint
nulla dependet ex futuro euentu ſi conſtiterit cauſam appella
tionis eſſe veram,& tunc reuocabuntur, aliàs ſecus, quia tunc
reuocantur quando eſt inhibitum, ergo ſi non eſt inhibitum
non deberent reuocari,niſi conſtet cauſam appellationis eſſe
veram,vt patet ex hoc textu.

ADDITIO.

a V.G.De modo reuocandi& materia attentatorum.Felyn. in c. dilecti. de maior.& obed.latius Alex.conſi.99.lib.5.& Dec.conſi.200.

SVMMARIVM.

1 *Attentata poſt iuterlocutoriam non debent reuocari, niſi prius cauſa appellationis verificata, ſecus eſt in attentatis poſt ſententiã diffinitiuã.*
2 *Iudex ad quem vt inhibere poſſit, neceſſe eſt quod ſibi conſtet appellationem fuiſſe interpoſitam ex cauſa probabili.*
3 *Attentata poſt inhibitionẽ ſtatim reuocantur licet cã nõ ſit vera. & nu.4.*
5 *Attentata poſt appellationem ab interlocutoria non ſunt reuocanda per modum attentati,niſi prius conſtet, quòd cauſa in appellatione inſerta ſit vera.& nume.6.*
7 *Iudex a quo poteſt attentare aliquid in certis caſibus qui enumerantur per Specu.&c.*
8 *Attentata per tertium,an & quando debeant reuocari.*
9 *Statutum ſi dicat,quòd bannitus poſſit impune offendi, an appellatione pẽdente poſſit offendi.*
10 *Attentatorum reuocatio fit per quandam ſententiam interlocutoriam.*
11 *Iudex cui commiſſa eſt cauſa nullitatis,an poſſit inhibere iudici principali,vt exequatur ſententiam.*

1 Illa vero. †No.j.differentiã quia attẽtata poſt ap. ab in-
terlo. nõ debẽt reuocari niſi primo verificata
cauſa ipſa ap. ſecus tamen eſt in attentatis poſt ſententiã diffi.
quia ante omnia debent reuocari,vt ſupra in princ. Et per hũc
tex.Rot.in deciſ.224.quæ inci.item ſi rector.determinat ꝙ ſi re
ctor eccleſ. epiſcopo ſubiectę appellat a ſua viſitatione & cita
tione alleg.in ſua appel.ſe exemptum & petat coram iud. ad
quẽ reuocari quædam attentata per epiſcopum poſt appel. ꝙ
niſi prius probetur exemptio.& ſic veritas cauſæ ap. attenta-
ta non debent reuocari, vt hic in tex.qui habet locum indiſtin
cte ſiue appellatio ſit iudicialis ſiue extraiudicialis, vt tenet
Rota in deci.346.quæ inci.itẽ ſi appellatur.& in deci.344. quæ
inci.item licet.de quo hic per Domi.in prin.huius.§. & per Io.
2 An.in c.dilectus.§.quia vero.ſ.eo.titu.†Secundo no.ibi poſtq̃
ſibi conſtiterit ꝙ iudex ad quem ad hoc vt inhibere poſſit re-
quiritur ꝙ eidem primo conſtet ap. fuiſſe interpoſitã ex cauſa
probabili ſeu legitima.vnde videtur ꝙ iudex non poſſit inhi-
bere niſi vocata parte & cognito,an ex illa cauſa ille ſit iudex
ſecundum Domi.facit.c.Romana.§.ſi vero vocatis.ſ.eo.& l.fi.
C.ſi per vim vel alio modo.requiritur etiam aliud.ſ. ꝙ incepe-
rit cognoſcere de veritate ipſius cauſæ, vt d. c. Romana.§. ꝙ ſi
obijciatur.alias inhibitio non diceretur canonicè facta prout
requirit iſte tex.ſecundũ Ioan.And.ex quo habetur ꝙ nunquã
inhibitio inducit reuocationem & nullitatẽ attentatorũ niſi
quando eſt canonicè facta, quod tene menti, & quando dicatͭ
canonicè facta,vide in deci.312.poſt prin.Tertiò no. ibi iudici a
quo.a cõtrario ſenſu,ꝙ alteri iudici ordinario vel deleg.inhibe
re non poteſt,vt in d.c.Romana.§.in alium. intellige niſi habe
ret cauſam a iudice a quo,vt no.j.in glo.fi.nec etiam poſſet in-
hibere parti, ex quo hoc non conceditur hic ſecundũ Io. An.
idem ſequitur Bal.in l.ap.in prin.C.eo.tit.Sed certe etiam par-
ti poteſt inhiberi quando iudex a quo ad eius inſtantiam pro-
cedit. ſecus ſi ex officio ſecundum Lap.& Domi.per no. in c.
mandato.ſ.de procura.& per Io.An.poſt Innocẽ.& Hoſt.in c.
duobus.ſupra eo.titu.& voluit hoc prima glo.in d.§.in alium.
3 †Quarto no.ibi,licet cauſa non ſit vera,ꝙ attentata poſt inhibi
a tionem legitimam ſtatim reuocantur per viam attentati, [a] cũ
poſtea

ADDITIO.

a Celſus.Statim reuocantur per viam attentati.Adde,an & quando & qualiter per iudicem appellationis attentata per viam attentati reuocentur. Lanfrã. de Oria.c.quoniam contra falſam. §.interlocutorię & appellationes. nu.7. ver.circa ſecundum principale.cum 4.ſeq.ver.de proba.& ibi,an expectetur finis ipſius litis.

postea appareat ꝙ causa appel.non sit in veritate vera. & iste
est verus sensus huius literę,secundũ Ioã. And.& Domi. quod
procedit etiam si appellatus velit probare de falsitate causæ
appellationis si in hoc appellans cõtradicat,secus si permittat,
quia tunc si ex probationibus constaret ipsam causam falsam
non fieret reuocatio cum exceptio defectus proprietatis no-
toria impediat reuocationem attentatorũ per no. per Lap. in
c.ad decimas.s̃.de resti.spo. eo. lib. & ita procedat intellectus
quem sequitur Io.de Imo.hic exponens tex.hic ibi non sit ve-
ra.i.non appareat adhuc vera. pro quo facit quod tenet Ro. in
dicta decisio.412.quæ incipit, item si appellatur,vbi cõcluditur
quod si causa appel.manifeste friuola cõmittatur & iudex inhi
beat:tamen tenet processus primi iudicis non obstante inhi-
bitione,facit ẽt quod tenet Rota in decis.14.quæ inci.item fuit
dubitatum,vbi dicitur ꝙ si constat notoriẽ de non iure appel-
lantis non debent ad ipsius petitionem reuocari attẽtata post
inhibitionem, sed bene possent tunc reuocari ex puro & me-
ro officio iudicis,& hoc in pęnã attentantis & offendentis ius
& iudicem. Sed aduerte,quia etiam si notorie constet causam
appellationis non esse veram, quia ita sit sententiatum,tamen
attentata debent reuocari etiam ad petitionem ipsius appellã
tis,& ita est tex.clarissimus hic in fi.& ita sequitur hic Ioã. An.
dicens ꝙ licet appareat causam appellationis non esse veram,
tamen non debent reuocari attentata post inhibitionem , &
ita sequitur Rota & intelligit istum tex. in dicta deci. 412. in fi.
dicens ꝙ licet iudex appellationis pronunciet male appellatũ
non tamen validatur processus factus post inhibitionem ca-
nonice factam,vt est tex.hic & ita tenet glo.magna hic in fi.fa
cit etiam quod tenet Rota in dicta decis. 130. quæ incipit, item
si post inhibitionem, vbi voluit ꝙ processus post inhibitionẽ
est ipso iure nullus,licet appellans suę appellationi renunciet
tacitè,vel expresse,& pro prædictis facit,quia in plus est priui-
legiatum interdictum attentatorum quàm interdictum vnde
vi,vt voluit glo.no.in clem.2.in prin.vt lite penden.Merito nõ
ob.exceptio defectus proprietatis notoria, & est ratio, quia in
hoc offenditur iudex inhibens & lex prohibens & ipsa pars
quãdo post inhibitionẽ procederet, merito grauius punit̃ qui
ius,iudicem & partem offendit q̃ qui solam partem.arg.c.cor
di.in fi.s̃.eo. Non ob. differentia quam facit Ro. in dicta decis.
14.quia loquitur ibi in beneficialibus quando tractatur de re-
stituẽda possessione,secus ergo in alijs vbi patet.†Vltimo no.
4 ꝙ innouata per iudicem a quo post inhibitionem legitimam
sunt per viam attentati reuocanda & in pristinum statum re-
ducenda quotiens de facto processerunt cum ex se sint irrita
& nulla,secundum Arch.& Io.And. facit tex. in §. sententias.
in d.c.Romana.& tenet Rota in dicta decis.130. de quo infra c.
proxi. & peti debet. Et si contra talis reuocatio ex puro & me
ro officio iudicis & non requiritur libellus & sine litis conte
sta.vt dixit glo.no.in d.clemen.2. Rota in dicta deci.14. & Bal.
in dicta l.appellatione. in princi.& supra per Ioan. And. & ꝙ
5 fiat ex officio iudicis tenet glo.magna.j. circa medium.†In gl.
in versi.diffinitiua.in fi.no.ex glo.quòd innouata post appel-
lationem ab interlocutoria vel grauamine, non sunt reuocan
da prius quàm constet ꝙ causa in appellatione expressa sit ve-
ra non solum secundum iura noua, sed etiam secundum iura
antiqua,quod procedit etiam si fuisset innouatum per iudicẽ
a quo postq̃ sciuisset quod iudex appellationis iam inceperat
cognoscere de veritate appellationis,vt in c.audita.s̃.de restit.
spolia.& hic in tex.secundum Io.And.dicentem hoc procede
re etiam si iudex appellationis hoc insinuasset iudici a quo:
qualiter cępit cognoscere de atticulo appellationis, & post ta
lem insinuationem iudex a quo aliquid innouasset,quia inno
uata non erunt reuocanda antequã constet quod dicta causa
sit vera,cum hoc non sufficiat nisi sit facta inhibitio, vt hic in
tex.requirente inhibitionem canonicam.facit quod no. in si-
mili.j.de conces.præben.si soli.& ff.de adult.denunciasse,secũ
dũ Io.An.ita tenentem quicquid aliter tenuit Inno. in d.c. Ro
mana.§.quod si.& Spec.eo.tit.§.fi.ver.sed pone. & ita sequitur
Domi.notans ex prædictis,quod si lex vel statutũ requirit pro
hibitionem fieri alicui postq̃ alius gerit certũ actum, nõ suffi-
cit quod ille cui debet fieri inhibitio sciat illum actum talem
gerere,patet ergo quod illud quod tenet Rota in dicta decis.
130.scilicet quod attentata post appellationem ab interlocuto
ria sunt nulla etiam non facta inhibitione per multa iura ibi
alleg.procedit quando postea appareret de veritate causæ ap-
pellationis,aliàs nunq̃ attentata sunt nulla quando non esset
facta inhibitio nisi cã appel.existẽte vera,vt hic tenet Ioã. An.
& est tex.clarissimus, & probatur etiam in alijs iuribus in gl.
alleg.in quibus Papa semper mandat inquiri si est ita,& sic an
causa appellationis sit vera, qua non existente vera attentata
nunq̃ reuocantur.& voluit Lap.in j.alleg.in fi.qđ qñ causa ap
pellationis ab interlocutoria esset vera dato quod sit facta in-
hibitio,tamen attentata post appellationẽ sunt ipso iure nulla
in tm̃ ꝙ ad hũc finem vt sic declarentur nulla dicta attentata,
poterit appellans excipiens de dicta nullitate probare de veri
tate causæ appellationis,dato quod appellationi fuisset renun
ciatum vel fuisset deserta appellatio,quia iste tex.differens re-
tractationem attentatorũ ad tp̃s iustificatio appellationis pro
cedit vbi sit prosecutio per viam appellationis,secus si per viã
nullitatis quod nota,secus tñ esset qñ cõstare posset quod cau
sa appellationis non sit vera,quia tunc nunq̃ retractantur attẽ
tata post appellationem ab interlocutoria , immo sunt valida,
ideo est ꝙ Papa semper mandat inquiri si est ita, vt s̃.sed qñ es-
set facta inhibitio attentata sunt nulla dato , ꝙ postea consta-
ret causam appellationis non esse veram,& istud operatur in-
6 hibitio,vt est tex.hic no.& s̃.dictũ est.†In glo.in versi.nisi in fi.
idem sequuntur Doc. & idem si iudex requisitus legitime de-
negat apostolos,vt s̃.c.prox.Et idem si appellans obtulit se pro-
baturũ veritatẽ causæ appellationis coram iudice a quo , nec
fuit admissus & propter hoc appellauit,vt in c.interposita.s̃.e.
& ita tenet Rota in dicta decisi. 344. & idem cum in præiudi-
cium appellati aliquid attentatur per appellantem.s̃.de rescri.
c.ex parte.S.Idem in casu c.si postq̃.s̃.de elec. eo.li. Idem cum
appellatio ab appellato est approbata , & fortius cum petit,ꝙ
causa sit in curia,vt d.c.cordi.s̃m Lap.& Domi.cum istis casib.
an fiat reuocatio per viam attentati,vel quomodo no.in dictis
7 iuribus.†In glo.in ver.quicquid.in fi. vide quatuordecim alios
casus in quibus iudex a quo potest aliquid attentare per Spec.
eo.tit.in 2.parte.§.pe.circa prin.& per Io.And.in c.cum tenea-
mur.s̃.eo.& per Bal.in l.furti.§.j.ff.de infa.& per Rotam in de-
ci.425.quæ incipit,Item si decanus.in fi.& no.j. de sen.excom.
c.licet. & no. ex glo. iuncto tex. de dictione quicquid, vt dẽat
restringi qñ si vniuersaliter ĩtelligeret , corrigeret alia ĩ illa ma
teria loquẽtia qđ est notãdũ pro statutis s̃m Domi. In gl.mag.
in prin.ibi loquitur de attentatis per iudicem a quo.De atten-
tatis verò per iudicem ad quem vide per Bald.in l.appel.C.eo-
8 ti.†In eadem glo.ibi,hęc tñ omnia &c.nota glo.ponentem,ꝙ
qñ sit quod attentata per tertium debeant reuocari,s. qñ atten
tat vna cum parte vel ab ea hẽt cãm,vel qñ attentat cum iudi-
ce a quo , vel ab eo cãm habet vt hic in glo. quę facit ad q.de
qua per Io.Mo.& Inno.in c.cupientes.§.pe.s̃.de elec.eo.lib.Si
iudex per diffinitiuã deposuit aliquem a dignitate & deposi-
tus appellauit,& pendente hac appellatione dubia alius sub-
stituatur,an talis substitutio debeat reuocari per viam attenta
ti.& conclusit hic Io.An.quod si electio vel prouisio fundatur
super dicta depositione quicunque sit eligens vel prouidens,
talis substitutio venit reuocanda per viam attentati , cum hẽat
causam a iudice deponente,vt patet ex regula huius glo. facit
quod no.s̃.eo.c.sæpe.in glo.sic.s̃.& 8.q.3.in summa. Sed si non
fundetur super facto iudicis qui deposuit, tunc non reuocabi-
tur per viam attentati,sed pendebit ex futuro euentu,& ita p-
cedat nota.per Io.Mo.in d.§.penul.s̃m Io.An. facit qđ no.in l.
sępe.ad fi.ff.de re iudi.& s̃.de accu.ad peti.& 3.q.6.hoc quippe.
& prædicta procedunt qñ qõ pẽdet inter depositũ & alios pe-
tentes depositionẽ fieri.Sed qõne pẽdente inter duos dilectos
vel inter possessorẽ & petitorẽ,tunc dic vt no.in c.j.& 2.s̃.vt li-
te penden.eo.lib.de quibus omnibus hic plenissime per Ioan.
And.de quo ẽt per eum,in c.cum M.s̃.de constit. & ibi per In-
nocen.vbi ponitur de innouatis pẽdente appellatione vel cã
9 principali.†Item facit ad q.de bannito qui ex forma statuti põt
impune offendi, si appellet appellatione pendente non possit
offendi etiam per alium cum quo non dependeat ap. cum ta-
lis tertia persona offendens fundet se super illo banno, & sic
habet causam a iudice,& ita tenet Dy.& Bar.in l.j. ff.nil noua
ri.& in l.3.§.si seruus.ff.de acqui.pos. & per Bal. in d.l.appella-
tione.& ibi plene de hac materia bannitorum. In ea.glo.ibi.I.
vlti.Sed an tunc fiet reuocatio per viã attentati qñ iudicis pro
hibitio interuenit.Lap.& Domi.hic super tex.concludit,ꝙ via
attentati locum habet circa innouata pertinentia ad iudicium
vel processum causæ , vel sunt de contingentibus appellatio-
nem.de quo per Inn.& Io.And.in c.cum nobis olim. s̃. de ele.
Et

ADDITIO.

a V,G.Innouata appellatione pendente possunt statim reuocari.Oldrad. consi.
198.per quem autem iudicem reuocentur.Bar.in l.si cuius.de appel.reci.&
in l.1.C.quando prouoc.non est neces.

Et ad quem pertinet reuocatio attentatorū hic per Lap. dicentem, ꝙ si inhibitio est facta iudici & partibus,& tunc iudex ad quem reuocabit attentata per iudicem, & partes, & idem si alteri tm̄ eorum facta fuerit inhibitio si attētata sunt de actibus iudicialibus & iudex non procedit ex offi.sed ad partis instantiam. Si verò attentatum est à partibus & illicite tūc reuocabitur per iudicem appellationis etiam si non sit inhibitum,dummodo sit attentatum post causam in eo cęptam poterit ēt reuocari per iudicem a quo si sit appellatum ante snīam diffi. & nondum per iudicem a quo inhibitum ne procedat.s̃.eo. titu. Romana.§.si verò.& d.c.cum teneamur.ſm Lap.In ea.glo.ibi. s̃.eo.an sit. uide ibi per Ioan.And.& per Bal.in d.l.appellatio-
10 ne.†In ea.glo.ibi,quasi interlocutoria,no.glo.volentem, ꝙ reuocatio attentatorum sit quasi quędam snīa interlocutoria.de quo vide no.per Rotam in decisio.12. quæ incip.Item si iudex, an habeat vim diffinitiuę, & quid si iudex in reuocatione attētatorum omisit condemnare partem in expensis, an possit ex postfacto condemnare.Et quid si iudex inhibuit,an posset postea reuocare inhibitionē,vel postq̄ reuocauit, an possit emēdare reuocationem inhibitionis, uide no.per Fed. in consi.93. In ea.glo.in fi.tene menti glo.& uide per Inno. in c.dilectę.s̃. de except.vide quod no.in c.dudum.s̃.de elec.eo.lib.quam intelligit hic Lap.si reuocatio est facta per viam iustitiæ per iudicem ex officio vel ad petitionem partis ꝯ quam est attentatū. Et sic vult ꝙ reuocatio fieret per modum gratię & supplicationis,quia tunc non haberet locum ista glo.per no.25.q.2.& si legibus.& ibi per Archi.& per Inn. & Io.An. in c. cum dilecta. & in c.super literis.& c.cum ordinem.s̃.de rescri.Extra glo.uide per Rotam.in d.deci.412.an auditor in curia Ro.ante omnia possit inhibere & inhibitio diceretur canonica, licèt non seruetur forma.c.Romana.s̃.eo.titu. & vr̄ velle, ꝙ requiratur dicta forma.vide de his,& idem vr̄ sentire in decisi.546. quæ inci.Item si appellatur.Sed in decisi.xj.quæ incip.Item fuit dubitatum vtrū auditor. vbi plene tractat de hoc, & ibi quid qn̄ est ꝯmissus solus articulus appellationis, vel vna cū negocio principale,vel qn̄ est ꝯmissa & aduocata cā ipsa principalis, an sta-
11 tim possit fieri inhibitio. †Quid aūt de iudice cui est ꝯmissa cā nullitatis, an possit inhibere iudici principalis cāę exequenti. & concludit Rota in deci.280.quæ incip.Item licet, ꝙ non,& ꝙ valebit executio facta lite penden. & post inhibitionem,de quo ēt per Rotam in d.decisi.356. Et vide per Rotam in decisi. 379.quæ incip.Item si committatur,an si committatur causa restitutionis ad appellandū a diffinitiua,& dicta causa pendente mandatur sententia executioni veniant attentata reuocanda.

S V M M A R I V M.

1 *Electio,postulatio,prouisio,sunt actus extraiudiciales.*
2 *Appellari potest ab actibus extraiudicialibus,an tamen semper.*
3 *Appellari debet ab omni grauamine intra decem dies a tempore scientię, alias excluditur.*
4 *Sed si.hæc dictio est aduersatiua in iure & in facto.*
Quid de dictione at si.
5 *Exclusus ab appellando non excluditur ab alijs remedijs iuris sibi competentibus super reuocatione actus.*
6 *Appellatio iudicialis est multiplex.*
7 *Decē dies qui dantur ad appellandū siue in iudicio, siue extra iudiciū sunt vtiles a principio, & sic nō currūt,nisi a tpe scientiæ illati grauaminis.*

C A P. IX.

1 CONCERTATIONI. † Nota. j. quòd postulatio electio & prouisio sunt actus extraiudiciales,& sic sequitur, ꝙ tales actus possint fieri extra territorium, vt no.ca. nouit.s̃.de
2 offi. leg.†Secūdo no. posse appellari ab actu extraiudiciali nō tm̄ semper vt vult tex.hic,de quo per Innoc.in c.j.s̃.de his quæ fiunt a maio.parte.& per Bar.in l.fi.ff.de ap.recip. & Bal. in l.j.
3 C.de arbi.& in l.hi qui ad ciuilia.C. eo. titu. † Tertio no.& ita allega.quòd ab omni grauamine debet appellari intra x. dies, a die scientiæ aliàs lapsus x. dierum præcludit viam nō solum appellationi extraiudiciali, sed etiam iudiciali, immo ēt adhæsio & ratificatio debet fieri intra x.dies a die scientiæ, & non post ſm Arch.& Io.And.vt no.in c.auditis.s̃, de electio. & per glo.in ver.adhærentes.in c.vt circa.s̃.de electio.eo.li.& in quo
4 differat iudicialis ab extraiudiciali,plene per Innocen. & Do-
a cto.in c.dilecti.s̃.de ma.& obed. † Quarto no.de hac dictione, sed [a] si. quæ aduersatur in iure & in facto, & idem in dictione at si, vt in c.per tuas.s̃. de arbi. Sed si apponatur copula in medio,siut sed & si, tunc aduersatur in facto non in iure ſm Archi. pro quo facit quicquid dicat hic Io.And.in c.is cui,ꝫ. de præbē. & glo.in l.sed si lege.ff.de peti.hæredi. & vide per Bar. in l.j.ff.

5 ne quis eum. † Vltimo no. ꝙ exclusus ab appellando per lapsum.x.dierum,non tamen propter hoc excluditur ab alijs remedijs sibi competentibus de iure cōi super reuocatione act⁹, qđ facit, ꝙ à snīa arbitratoris possit peti recursus post x. dies, de quo per Bart. in l. fi.de ap.reci.& in l. si societatem.§. arbitrorum.ff.pro socio.& plene per d.Flo.in cle.j.ꝫ.eo.titu. & per Doc.in c.Quintauallis.s̃.de iureiur. Item facit vt post desertionem vel omissionem appellationis possit agi de nullitate snīę. de quo in l.si expressim.ff.de ap.& ibi per Bar.& no.in c.licet.
6 ꝫ.de sen.excō.†In glo.2.in fi. vide hic per Io. Mo. dicentem qđ multiplex est appellatio extraiudicialis, quid qn̄ appellatur a iudice non iuridice vel nulliter procedente, ut hic plene ꝑ eū & Io. And. Quid aūt si appelletur a prouisione executoris, an sit extraiudicialis.concludit hic Pau.& Domi. quod nō sit mere extraiudicialis,ex quo prouisio per eos facta nō sit actus mere extraiudicialis,vt tenet Arch.in c.pia.s̃.de exce. vbi de hoc. In glo.in ver.grauatum.in fi.vult glo. quod appellatio extraiudicialis interposita intra x.dies deuoluat negotium ad superiorem,& idem tenet hic Archi.dicens, ꝙ dicta appellatio extraiudicialis operatur,quia deuoluit factum super quo appellatur ad iudicem ad quem,& ꝙ si ex iusta causa appellatur ad Papā, tunc inferior de illo non cognoscit,nec valent literę impetratæ ab altera parte non facta mentione de ipsa appel. vt in c.ex parte.S.s̃.de rescrip.& per Inno. in d. c.j. & ita residet hic Ioā. An.Super quo aduerte primo, an actus extraiudicialis trāseat in rem iudi.Nam Inno.in d.c.j.tenet,ꝙ non, & intellige quando per alia remedia iuris peteret quis retractare grauamen coram superiore,tunc enim lapsus.x.dierum non noceret. & ita est tex.hic in fi. Quantum verò ad hoc, vt deuoluatur negotiū ad superiorem, & quo ad cæteros alios effectus quos operatur appellatio,de quibus in c.bonæ.s̃.e.per Doc. & tunc actus extraiudiciales transeunt in rem iudi. post x. dies. est tex. hic. & ita intellige hanc glo.sed limita hoc procedere, nisi post x. dies petatur reuocatio talis actus per remedia iuris cōis, quo casu si non reuocetur, poterit tunc appellari ab isto nouo grauamine,ꝙ infertur si petatur reuocari,& non reuocatur,dummodo appelletur intra decendium, & ita tenet Innocen. in c. dilectus.el 2.s̃.de rescri.Aduerte ēt quia dicit Inno.in d.c.j. ꝙ ille a quo appellatur non omittit propter appellationē quin faciat illud propter quod appellatur, nec reuocabuntur attentata,nisi probata veritate causæ ap.vt no.s̃.c. proxi. in glo. mag. circa medium,sed ipsa veritate probata erunt nulla, vt s̃.eo.c. dilecti.& c.ad audientiam.ſm Ioan.And.hic, & ita vide dicta. s̃.c.proxi.§.j. in prin.& ad prædicta vide no. per Rot. in decisi. 309.quæ incip.Item ꝙ attentata.volentē,ꝙ attentata per iudicē vel partem post ap.extra iudicium interpositam ante notificationem dictæ appel. factam iudici & parti nullo modo veniūt per modum attentati reuocanda propter iustam causam ignorantiæ,ꝙ no.& colligit hic Do.ex dicto Io.An. ꝙ attētata post appellationem legitimam ēt extraiudicialē ipso iure sunt nul-
7 la.intellige iustificata appellatione,de quo s̃.c. proxi.†In glos. in ver.sciuerit.in prin. tene menti glo. & semper alleg. ꝙ tam in appel.iudiciali q̄ extra x. dies, qui dantur ad appellandum sunt vtiles a princi.& sic non currunt, nisi a die scientiæ.Et ꝑ hoc dicit.Rot.in deci.49.quæ incip.Item si fertur, ꝙ citatus ad domum cum sit factus contumax, poterit qn̄cunque intra x. dies.a die notitiæ appellare.& idem tenet glo.pen. in cle.cām. de elec, de citato ad ecclesiam vel alium locum pub. Et idem tenet Rot. in decisi. 374. quæ incip.Item cum iura.de citato ꝑ edictum iuxta formam cle.j.de iudi.licet ibi dicatur quod citatio arctat ac si personaliter citatus fuisset.Quid autem si appellans dicat, ꝙ a x.diebus proxime præteritis citra ad eius notitiam peruenit, an præsumatur interposita appellatio post x. dies uel intra.uide per Rotam in decisio. 356. quę incip.Item si possessor.& vr̄ tenere, ꝙ in dubio ꝓsumatur appellatio interposita intra x.dies a tēpore notitiæ,nisi ꝯrium probetur. Idem tenuit Rot.in d.deci.374.in fi.quod no. & sic in dubio ignorantia præsumitur vt in regula ꝓsumitur,ꝫ.eo.li.Quid aūt si snīa fertur sub condōne,an tps x.dierū currat a die scientię uel existētis condōnis vide per gl.& Doc.in l.j.§.biduum. ff. qn̄ app. sit. In ea.gl.in fi.no. ex glo. ꝙ si lex vel statutū ponderat notitiam alterius respectu certę qualitatis,tunc non dr̄ ille scire qui scit actum,sed ignorat qualitatem ponderatam,de quo hic ꝑ Do.

ADDITIO.

a Nic.Sup.Dictione sed si.Adde glo.& Bar. in l.j. in §.sed & si forte. ff. si quis in ius voc.non ierit.Bar.in l.si ita.ff.de liber.& posthu.
V.G.Adde Alex.in l.lecta.ff.si cert.pet. & in l.j.§. si pecunia.ff.depos.And.Barb. in consi.75.in lib.4.Alex.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Appellatio debet interponi coram iudice a quo quo ad validitatem appellationis, sed quo ad deuolutionem est notificanda parti.*
2 *Appellatio licet non legatur coram iudice a quo, dicitur tamen legitime interposita.*
3 *Appellari vbi debet, an semper in iudicio vel aliquando extra sufficiat appellare.*
4 *Appellatio si interponatur in absentia iudicis, an sit necesse quod sibi intimetur.*
5 *Appellari potest etiam die feriato in honorem Dei. Et an debeat iudici dari copia appellationis.*
6 *Appellatio producta in scriptis coram iudice a quo dicitur libellus appellatorius.*
7 *Exceptiones an proponi debeant in scriptis, vel an sufficiat eas solo verbo proponere.*

CAP. X.

Ppellatio. Appellatio in scriptis iudici porrecta valet, & tenet, licèt coram eo nõ legatur. hoc dicit. † No. j. appellationem esse in præsentia iudicis a quo, & eidem iudici a quo, & nõ ipsi appellato quo ad eius validitatem, sed quo ad hoc ut causa deuoluatur ad iudicem ad quem bene est intimanda ipsi appellato, vt in clemen. j. eo. tit. & in clemen. causam. de elec. Et de intimatione seu notificatione appellationis, vide no. per Rotam in decisi. 127. quæ incip. Item ꝙ valet. & in deci. 82. quę inci. Item ꝙ in causa. per Lap. in alleg. 119. quæ incipit, Quantũ. & in allega. 39. quæ incipit, an valeat. † Vltimo nota, ꝙ appellatio dicitur legitime interposita, licèt non fuerit lecta coram iudice a quo, nec est necesse, ꝙ appellans loquatur, vel dicat appello qñ tradit schedulã ap. ſm Archi. & Ioan. An. sed sufficit sola porrectio in scriptis, vt hic in tex. qui procedit siue appelletur in iudicio siue extra, dum tñ a iudice. Sed si appellatio esset omnino extraiudicialis, tunc licet sint opi. an in ea habeat locum. c. j. s̄. eo. titu. & lib. si tñ appelletur in scriptis sufficit in ea porrigere scripturam, sicut dr̃ hic in iudiciali, licèt nõ legatur cum eadem sit ratio, ergo & idem ius. s̄. de consti. translato. ſm Io. An. In glo. in ver. iudici. in fi. vide de hac materia per Bar. in l. j. §. dies. ff. qñ appel. sit. & per Doc. in c. vlti. hic alleg. & per Inno. in c. fi. s̄. de dolo & contu. & in c. dilecti. s̄. eo. ti. & plene per Lap. in d. allega. 39. & hic per Domi. † & conclude, ꝙ regulariter in præsentia iudicis a quo est appellandũ, aliàs appellatio non valeret, vt dicit hic glo. & tenet Inn. in d. c. vlti. & est tex. in d. §. dies. & rationem quare sit in præsentia iudi. appellãdum, & non in præsentia partis, vide per Io. An. in regu. in generali. s̄. eo. lib. dicentem, ꝙ ratio est, quia principaliter rescinditur iudicis factum, & de eius iniquitate agitur, vt ibi per eũ. Et si appellatur incontinenti sine scriptis requiritur quod appelletur iudice sedente pro tribunali, & vide no. in c. j. s̄. eo. in glo. in ver. interlocutoria. & per gl. 2. q. 6. in summa. Si verò appelletur ex interuallo in scriptis nõ est necesse, ꝙ iudex sedeat pro tribunali, cũ sufficiat appellare in omni loco, de quo eius copia haberi posset, vt in d. §. dies. & tenet hic Domi. dicens, ita debere intelligi omnia iura requirẽtia præsentiã iudicis in appellationibus. Fallit tñ supradicta regula si copia iudicis haberi non posset, quia tunc etiam in eius absentia potest appellari, debet tñ tunc corã iudice ad quem appellari si eius copia haberi potest, aliàs non valeret appellatio, vt in d. §. dies. & tenet Lap. in d. alle. 39. in prin. & Inno. in d. c. vlt. in fi. secus si neutrius copia haberi posset, vt ibi, vbi ẽt dr̃ posse haberi copiam qñ iudex exhibet se in publico hoc est in loco sui tribunalis, nec tenetur quis eũ requirere in domo, vel in orto, vel in villa suburbana, vt ibi est tex. & dicit ibi Bar. quod qñ copia haberi non potest, tunc põt appellari coram vicinis, & honestis viris, & quod cautela est, ꝙ corã ipsis protestetur, ꝙ corã iudice appellasset si eius copia haberi potuisset, & idem qñ quis per metum non vult appellare corã iudice, vt in d. c. vlti. & ibi plene per Doct. & per Bar. in l. de pupillo. §. si quis ipsi. ff. de noui ope. nuncia. Et vide per Spe. in tit. de appel. §. qualiter. vbi dicit quod licet sine causa fuerit appellatum in absentia iud. tñ curia Roma. non repellit tales appel. vt ibi per eum, & per Lap. in d. alleg. 39. † Aduerte tñ, quia licet quo ad validitatem appel-
4 a lationis [a] possit in supradictis casibus appellari in absentia iudicis a quo, tñ quantum ad hoc vt vitietur eius processus, & ad suspendẽdam eius iurisdictio. requiritur, ꝙ ei fiat postea intimatio, & ita procedat dictum Inno. in c. dilectis, in fi. s̄. eo. & tenet hic Ioan. And. & in c. si duobus, circa prin. s̄. eo. titu. & ꝑ Rotam in decisio. 366. quæ incip. Item si appelletur, aliàs nunquã reuocarentur attentata per iudicem vel partem, nisi facta noti-

ficatione, vt no. in dictis iuribus, & tenet Rota in deci. 369. quæ inci. Item ꝙ attentata. & Domi. hic, & vide quod plene no. in clemen. j. j. eo. titu. & in clemen. causam. de elec. & per Specu. in titu. de appel. §. qualiter. ver. cautius. & plene per Lap. in d. alleg. 39. ante fi. In gl. in uer. proponis. in fi. Intimatio verò appellationis debet semper fieri in publica scriptura, vt in dicta cle.
5 causam. † In glo. fi. ibi die feriato, etiam si sint ferię repentinę, vt in l. j. C. de ferijs. ex quo sequitur, ꝙ ẽt diebus feriatis in honorẽ Dei poterit appellari, cũ ferię repẽtinę, & in honorem Dei æquiparentur ſm glo. singu. in clemen. sæpe. de verb. signi. in ver. ob necessitates. Et no. ex tota hac glo. primo, ꝙ appellatio
b debet non solum [b] interponi in scriptis, sed ẽt assignari & porrigi ipsi iudici. Sed an requiratur, ꝙ detur ei copia. Pau. hic tenet, ꝙ sic si eam petat, aliàs secus. Sed Zen. in d. clemẽ. causam. tenet, ꝙ licet appellans non faciat copiam iudici propter hoc non vitiatur appellatio. Sed certè glo. in §. biduum. 2. q. 6. sentit ꝙ indistinctè debeat dari copia iudicis. Pro quo tex. in l. eos. § sin autem. C. eo. titu. vbi dicitur libellum offerri debere, & sic est necesse dari iudici copiam, cum verbũ debet, importet necessitatem ſm glo. in cle. dispendiosam. de iudi. cõcludit tñ hic Domi. ꝙ si appelletur in casu quo requiritur expressio causæ in appellatione, puta ab interlocutoria vel diffinitiua in casib. prohibitis appellari, vt in c. Romana. §. si autẽ post, & tunc si iudex petat debet ei tradi copia, vt sic possit deliberare sup causis expressis, & eam exprimere in apostolis, vt in cap. cordi. in prin. s̄. e. & si appellans, tunc non daret copiam & perseueret vsque ad finitum tempus apostolorũ petẽdorũ habetur appellatio pro deserta, ex quo debito modo non petit apostolos, vt c. super. & c. ab eo. s̄. eod. secus si in appellatione non requiritur expressio causæ, quia tunc non uitiaretur appellatio, licet iudici petenti copiam non tradat, ex quo tunc non habet deliberare. & ita procedat dictum Zen. in d. cle. causam. ſm Dom.
6 † Secundo no. ex hac glos. ꝙ appellatio in scriptis producta coram iudice a quo dr̃ libellus appellatorius, & ita voluit Specu. in titu. de libel. conce. §. ꝙ autem. & qualiter debeat fieri, & quid continere debeat talis libellus, uide in l. j. §. libelli. ff. eo. ti. Alius est libellus qui datur coram iudice ad quem, qui an debeat de necessitate dari. Spec. in titu. de appella. in 4. parte. in §. nunc dicendum restat. & §. præcedenti tenet, ꝙ sic. satis tamẽ sufficeret si producatur appellatio & petatur super ea procedi & alius libellus non est necessarius, vt tenuit Innoc. in c. cum contingat. circa fi. magnę gl. s̄. de offi. deleg. & Bar. in d. §. libelli. & Bal. in l. si quis libellos. C. eo. titu. vbi dicit, ꝙ non sufficeret producere ap. coram iudice ad quem, nisi petatur super ea procedi, vt ibi per eum, de quo articulo vide plene per Imo. in d. §. libelli. vbi ɔcludit quod aut est talis causa prin. in qua libellus necessario non erat offerendus, quod qñ sit patet ex his q habentur in c. 1. s̄. de libel. obla. & in cle. dispendiosam. de iudi. iuncta cle. sæpe. de ver. sig. & tunc libellus non sit necessarius in causa ap. ex quo dicitur eiusdem naturę cum causa prin. vt habetur in l. j. C. ne li. in vna eademque causa, & est tex. in l. prisi. an & a quibus in causa appella. vbi dicebat Ang. quod si prima causa est summaria, eodem modo causa appel. erit summaria. Sed si in causa principali requirebatur libellus, tunc aut in causa appe. proceditur in presentia partium, libellus est necessario offerendus, ex quo tunc est necessaria li. conte. vt probatur in d. l. j. & facit glo. no. in c. per venerabilem. s̄. qui fi. sint legi. & tex. in c. interposita. §. fi. a contrario sensu. s̄. eo. Nam licet causa appel. & causa prin. censentur eadem, vt in d. l. j. C. ne li. in vna. tamen est diuersa instantia, vt in c. 2. s̄. de iura. calum. & lib. ubi sicut non sufficit iura. calum. prestitum in causa principali, sed ẽt prestari debet iuramentũ in causa appellationis, ita non debet sufficere libellus ipsius causę principalis. Si verò procederet in absentia partis, tunc libellus non est necessarius, sicut ẽt non est tunc necessaria li. conte. ut in l. fi. §. illud. C. de tempo. appel. & in d. §. fi. & ita tenet Rota in deci. 8. et uide in deci.
7 365. quę incipit, Item si auditor. † In ea. glo. in fi. immo plus videtur, vt sufficiat exceptiones verbo proponi, dummodo verba statim in actis scribãtur, vt in c. quoniam contra. hic alleg. secundum Ioan. And. facit auth. querelam, C. de non nume. pecu. & in l. scire. §. scire. ff. de excusa. tuto. & no. s̄. titu. proxi. circa fi. in

ADDITIONES.

a V. G. Nota, ꝙ appellationis interponendæ tempus est vniforme a quocunque actu appelletur. Bart. Socy. consi. 45. visa appellatione. versi. circa hanc dubium libro primo.

b Nic. Sup. Non solum interponi in scriptis. Adde. §. litigatoribus. 2. quæ. 6. & in c. 1. supra e. tit. & li. & glo. in cle. quamuis. de elec. & per Ang. in l. eos. in §. C. de appella.

si,in l.gl.imò vr sufficere ꝙ factū ipsum ꝓponať, ex quo resultat exceptio, esto qđ nō dicať exceptio ſm Bal. i l.j. ff. de exce. & uide dicta in c.pia.§.j.in prin.ſ. de exce. Exceptio tñ recusationis bene est in scriptis proponenda, vt in l. apertissimi. C. de iudi.secundum Ioan.And.de quo etiam per eum. ſ. eo.titu. in c.legitima.Et idem in exceptione excommunicationis, vide no.in d.c.pia.de excep.eo.lib.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio licet non extinguat iurisdictionem iudicis a quo, tamen suspendit eam intantum quod iudex a quo procedere non potest.*
2 *Reuocatio grauaminis debet fieri partibus citatis & præsentibus.*
3 *Sententia diffinitiua non potest reuocari per iudicem qui eam protulit. fallit in casibus ut hic.*
4 *Grauamen si infertur per diffinitiuam non potest reuocari, sicut nec diffinitiua, secus per interlocutoriam.*
5 *Iudex a quo quare non potest cognoscere de veritate causæ appellationis.*
6 *Renunciare appellationi quando quis videatur per actum contrarium.*
7 *Iudex a quo, an reuocando grauamen debeat restituere expensas parti grauatæ.*
8 *Iudex potest facere quod appellans renunciet suæ appellationi eo inuito, & etiam inuito appellato.*
9 *Appellari an possit a sententia nulla.*

CAP. XI.

Si a iudice. Non tenetur appellās a grauamine cōparere corā iudice a quo ad docendum de eo, sed tm̄ ad audiendā reuocationē 1 si eā duxerit faciendā. hoc dicit.†In tex.ibi, suspensa,no.& ita alle. quod licet per appel. non extinguatur iurisdictio iudicis a quo tñ suspenditur & ad superiorē deuoluitur in tm̄ quod iudex a quo procedere non debet, sed supersedere. facit c. venientes.ſ.de iureiu. & vide per Lap.in 2.alle.in prin.de quo j. attentata tñ per eum post ap. nō sunt statim reuocanda, sed pendent ex futuro euentu si causa ap. si vera, nisi esset appellatum a diffinitiua, vel esset facta inhibitio, vt ſ.eo.c. nō solum in prin.§.illa.ſm Lap. & Domi. per Rotam in decisi. 462. quæ inci.Item si ille. De snīa verò, & eius effectu, an suspendatur vel extinguatur. vide quod no.in l.j.ff.ad Turpil. & in l.furti.§.j.ff.de infa.Secundo no. ibi comparere, quod non cogitur quis ad comparendum per citationem factam a iudice, cuius iurisdictio est suspensa tpe citationis, quod facit ad no. in c.2. ſ.de dila.Tertio no.ibi, nisi ad hoc solum, quod per appellationem non intelligitur suspensa iurisdictio iudicis a quo circa ea quæ tendunt ad faciliorem expeditionem causæ ap.sicut est reuocare ipsum grauamen.& ad hoc citare, sicut aliàs dr̄ de assignatione termini in c.cordi.& c.cum ap.ſ.eo.quæ omnia faciunt ad no.in d.deci.†Quarto no.ibi in termino, quod partib. 2 præsentibus vel cita.debet fieri reuocatio grauaminis per iudicem a quo quod inducit Io.An.contra iudices, qui reuocant grauamen non citata parte, vt sic postea illudant appellantes in procedendo in eorum absentia. & vide per Spec. in titu.de excep.§.viso.ver.sed & si iudex. Vltimo no. quod reuocato grauamine potest per iudicem a quo procedi in causa, ac si appellatum non esset, & an requiratur postea citatio in processu hic per Arch.tenentem quod non per c.eum qui.ſ.de dolo & contu.Sed Ioan. An. ɔ dicens quod reuocato grauamine appellās dēt de hoc certificari, & pòstea citari, & si de facto insistēs appellationi non vult comparere, tunc procedat opi.Arch. Do. verò concludit quod si appellans est citatus ad videndum reuocationē grauaminis in termino certo, & in citatione addatur, & ad procedendum in causa, poterit tunc absque alia citatione procedi ad primum actum qui fieri debebat post actum a quo fuerat appellatum.& hic no.per d.c.eum qui. vt dicebat hic Arch.sed ex virtute citationis quæ tendit ad vlteriorē processum vt tenet hic Io.de Lig.Sed si in citatione non fuit dictū ꝙ veniret ad procedendū in causa, & tunc si constet, ꝙ venire non vult insistens in sua ap.& vlterius non erit citandus, vt dicit Io.And.Sed si de hoc non constaret, & erit citandus ad oēs alios actus, vt dicit hic Io.An.quia tunc fit cōtumax, in vno tamen ad alia est particulariter citandus ſm glo. no. in d.c. eum qui.In glo.j.in prin.determinat ēt no.per Specu. in d.§.viso.& corrigit quod no.Bar.in c.ad apostolicæ.ſ.de re iud.eod.lib.de 3 quo ibi, in glo.in ver.parata, ſm Ioan.An.†In glo. in ver. grauamen.in princ. quod procedit ēt de consensu partium vt voluit a glo.sing.in l.si diuersa.C.de transa.& per Bart.in l.j.C.senten. tiam rescin.non posse.Sed limita primo hanc glo.nisi notorie constaret de iniustitia snīæ per confes.partis, ſm Inn. in c.quia plerique.ſ.de immu.eccle.& idem si constaret ex probationibus factis parte non opponente, vt dixit Inn. in c.cum Bertoldus.ſ.de re iudi.& no.in c.fraternitatis.ſ.de test.& in c.cū cessante.ſ.e. Secundo limita, nisi esset talis snīa, & non transiret in rem iud.vt in c.lator.& c.consanguinei.ſ.de re iu. Tertio limita, nisi esset lata super his quæ officio iudicis nobili explicarentur cum iudicis officium nobile ēt post snīam duret, vt no. per Bar.in l.j.in fi.de præto.stip.& in l.iudex postq̄.ff. de re iudi.& ibi plene per Do.& per Bal.in l.j.C.snīam rescin.nō posse.Quarto limita, nisi esset imposita mulcta officio iud. nobili. quia ex causa posset ratione paupertatis domini, vt in l. illicitas.in fi.ff. de offic. præsid. Quinto limita, nisi fieret mediante restitutione in integ. quo casu potest fieri correctio iudicis ex officio iud.nobili, vt in l.diuus.ff.de in integ. resti. Sexto limita, nisi esset lata snīa prætextu probationis priuilegiatæ, & ab ea appellari non possit, vt sentit Inno.in c.tua.de coha. cleri.& mulie.de quo in l.j. & ibi per Bal. C. si a non compe.iud. Septimo limita, nisi snīa sit lata a Papa, cum eā reuocare possit de plenitudine potestatis ſm Bald.in l.2. C. de sententijs ex 4 periculo.†In ea.glo.in fi.vult ergo glo.ꝙ si grauamen infertur per diffinitiuam non posset reuocari, sicut nec ipsa diffinitiua siue grauamen, sit verbale, siue reale. Secus si grauamen infertur ex interlocutoria, & ita etiam tenet glo.penul.j.Sed limita primo hoc ꝓcedere, nisi esset interlocutoria habens vim diffinitiuę, vt no.per Bar.in l.ꝙ iussit.ff.de re iud.& per do.Anto.in d.c.cū cessante.ꝙ intelligit Inno. verum qn̄ non expectat post se aliam snīam, aliàs secus de quo.j. Secundo limita, nisi esset talis interlocutoria ex qua iudex esset functus suo officio, quia talis non poterit reuocari, vt tenet Rota in antiquis in decisio. 357.quæ incip.Vtrùm si appelletur, ꝙ iudex datus in appella.ab interlocutoria si pronunciat male appellatum, & remittat causam ad primum iudicem, & ab ista snīa appelletur nō poterit reuocare grauamen, & reponere partes in pristino statu. facit quod no.in c.significantibus.ſ.de offi. deleg. & in d.c.cum appel.ſm Dom.Sed certè si iudex pronunciat se incompetentē, & propter hoc app. poterit tunc reuocare talem interlocutoriam, vt in c.dilecti.el 3.ſ. de præben. & tenet Rota in deci. 86. quæ inci.Item si a pronunciatione, vbi plene de his, & de alijs casibus in quibus iudex non potest reuocare suam interlocutoriam. vide plene per Doc.in d.c. cū cessante.in l. quod iussit. 5 ff.de re iud.†In glo.in ver.per sen.in fi.vide per glo. quę incip. sed quæritur, in c.solicitudinē.ſ.eo. tit.quare sit, ꝙ iudex a quo nō pōt cognoscere de veritate causæ appellationis bene tñ debet inquirere, & se informare, an causa in appellatione expssa sit probabilis, vel non etiam extraiudicialiter & aperte cum eius sit æstimare.ff.de arbi.l. qualem. & si post inquisitionē remanet dubius, debet tunc iudex potius supersedere, cū in dubio stetur potius appellationi q̄ sententię.ſ.eo.dilectis.& præsumitur propter grauamen appellatum.ſ.e.tenor. ſm Io. And. & facit ꝙ ipse dicit in c.pastoralis.ſ.eod.in glo. non tñ.in fi.In dubio ergo debet potius iudex deferre appellationi, & supersedere post app. secundum Pet. de Anchara. Pro quo glos.in ver.ex rationabili causa.in c.vt debitus.ſ.eo.titu. & voluit Fede.in consi.182.post prin.In glo. in ver.teneris. ibi ante appel. No.glo.ꝙ licet appellans per actum gestum corā iudice a quo renunciet appellationi interpositę, vt infra dicetur, tñ appellationi interponendę renunciare non videtur. Idem tenuit Hostien.in c.quo ad consul.ſ.de re iudi. & uide per Host. & Ioan. And.in c.significauerunt. ſ. de testi. Rota tamen in decisi.287. quę inci.Item quod licet, concludit prędicta procedere quando actus tenderet ad declinādam iurisdictionem iudicis, secus si esset approbatorius iurisdictionis, puta si ꝓduceret quis testes in negotio principali vel aliter, & de hoc etiam vide per 6 Inno.& Docto.in c.solicitudinem.ſ.eo.†In ea.glo. in fi.no.gl. quando sit quod per actum contrarium appellationi interpositę videatur quis renunciare suę appellationi. Pau. tamen hic contra hanc glo.per iura pro parte contraria inducta, quia talis actus, de quo hic in glo. est cōtrarius respectu iudicis a quo cum veritas grauaminis debeat probari coram iudice a quē vt in d.c.vt debitus. Idem tenet Ioan.de Lig.dicens, ꝙ est contrarius etiam respectu iurisdictionis cum asserat eū iudicem, cuius iurisdictio erat suspēsa. dicit tamen tenendum, quod placet.Sed Ioan.de Fan.concordando opi.dicit, quòd aut iste cōparet ad docendum de grauamine per viam simplicis informationis non tanquàm coram iudice, & tunc sit vera opinio glo.secus si comparet tanquàm coram iudice, cum per talem actum

ADDITIO.

a V.G.Adde, ꝙ grauamen in dubio referri debet ad casum, in quo quis dispositiue uocatur. Ruy.consi.130.nu.8.lib.1.

actum fateatur eum suum iudicem, & sic iurisdictionẽ per appel. non suspesam secundũ eum, cuius distinctio est satis ęqua ſm Domi. Tu aduerte, quia indistincte videtur tenendum, ꝙ tenet ista glo. quam sequitur Rota in d. decisi. 287. in fi. dicens, ꝙ per actum tendẽtem ad declinandum iurisdictionem iudicis nunquàm videtur quis renũciare appellationi interponendæ, vel interpositæ, faciunt etiam notabiles rationes adductæ per Rotam in decisi. 483. quæ incip. Item si ille, vbi tenet quod ille qui a diffinitiua appellauit si post appellationem comparet coram iudice a quo, & producit suam appella. vel ostendit suam sententiam fuisse iniustam ad istum finem, ꝙ ab executione dictæ sententię recedat, per hoc suæ appellationi renunciare non videtur, quod tamen ibi in fi. intelligit, nisi peteret a tali iudice, ꝙ pronunciaret super executione nõ fienda, vel quod citaret partem ad dicendum contra. nam cum talia non possint fieri a iudice, nisi in vim suæ iurisdictionis, quæ per appellationem erat suspensa apparet quod tales actus sunt contrarij suspensioni, & per cõsequens prædictæ appellationi, de his tamen vide plenius per Doct. in d. c. solicitudinem. & in d. cap. gratum. Et adde primo, ꝙ quando iudex detulit appellationi, tunc per nullum actum quantumcunque directè ꝯrium videtur appellans suæ appellationi renunciare, vt determinat Rota in decisi. 363. quæ incip. ex hoc insurrexit. in fi. de quo tamen in d. c. cum appellationibus. Secundo adde quod nunquam ꝑ actum contrarium appellationi videtur quis eidem renunciare quando talis actus non acceptatur per appellatum, facit qđ no. in regu. ex eo quod. j. eo. lib. & ita voluit glo. nota. in c. cum venissent. s. de testi. de quo ibi per Docto. & sequitur Imo. in

7 dicto c. gratum. †In glo. in ver. effectu. in fi. idem Arch. & Ioan. And. dicens non sufficere iudicem dicere reuoco, nisi recedat a grauamine interlocutorię, immo dicit Innocen. & Ber. in d. c. cum cessante, ꝙ non videtur reuocare grauamen, nisi etiam restituat expensas factas occasione dicti grauaminis. Sed Hostien. ibi in hoc tenet contrarium dicens, quod reuocare potest etiam non restituendo expensas, & imputet sibi appellans qui interim eas facit, & ita residet hic Lap. & Domini. de quo tamen vide per Docto. in d. c. cum cessante. & ad prædicta vide per Rotam in decisi. 392. quæ incip. Item si auditor, & ibi ad

8 materiam huius decretalis. †Extra glo. videtur hic tex. esse no. limitatio. nam licèt aliàs dicamus quod appellans non possit renunciare suæ appellationi inuito appellato, tamẽ iudex põt facere vt appellãs renũciet suę appellationi eo inuito, & inuito appellato, & sic reuocãdo grauamẽ facit, ꝙ appellãs ꝓsumatur renũciare appellationi, & ꝙ in causa possit procedi ac si appellatum non fuisset, vt hic est tex. in fi. Super quo posset dubitari vsque ad quantum tempus possit fieri reuocatio istius grauaminis, an solum re integra, vel etiam postquàm iudex appellationis incœpit cognoscere de causa principali cogita & vide. Et quando sit quod appellans possit renunciare suæ appellationi inuito appellato, uide per Ioan. And. in c. ex parte. S. s. de rescri. & tex. in c. sacro. circa fi. s. de senten. excõ. & per Docto. in l. si quis libellos. C. de appella. & per Rotam in decisio. 363. quę incipit, Et hoc insurrexit. & in decisio. 424. quę incipit, Item si a diffi. in fi. Et an appellatus possit prosequi appellatio-

a nem inuito appellante,[a] per Rotam in decisi. 65. quæ incipit, Item si appellatus. Et licet quis faceret actum ꝯrium appellationi, & sic propter hoc videatur renunciare, an si facit protestationem in ꝯrium, talis protestatio sibi prosit. Io. An. sentit, ꝙ sic, in c. cum venissent. s. de eo qui mittitur in possess. circa fi. & in c. significauerunt. s. de testi. in glo. vide no. j. in c. fi. in glo.

9 fi. †An possit appellari a sñia nulla, & an si est renunciatum appellationi videatur renunciatum nullitati, vel ecõtra, per Bal. in l. j. C. de sententijs ex periculo.

ADDITIO.

a Cel. Inuito appellante. Adde Car. in cle. j. in 3. no. eo. titu. Inno. in c. ex ratione. col. 2. ver. item videtur, ꝙ appellatus. eo. tit. in anti. Bar. & Do. in auth. ei qui. ver. venio ad secundam partem. col. 2. C de temp. appel.

V. G. Adde, ꝙ appellatus non potest appellationem prosequi ante executionẽ sententiæ super attentatis. Ruy. consi. 75. nume. 5. lib. 5.

SVMMARIVM.

1 *Collatio præbendarum & beneficiorum, an spectet communiter ad episcopum & capitulum, vel an tantum ad episcopum.*

2 *Appellari non potest a seipso ad seipsum.*

3 *Episcopus si intersit in capitulo, an præsumatur interesse, vt prælatus.*

4 *Prælatus si intersit in capitulo, vt canonicus debet sedere in loco, in quo sederet si non esset prælatus.*

CAP. XII.

A Collatione. A collatione capituli ad episcopum appellatur si vt canonicus

1 interfuit, secus si vt prælatus. hoc dicit. †No. j. ibi cõmuniter, ſm Ioan. An. ꝙ de iure cõi collatio præbẽdarum vel beneficij spectet cõiter ad episcopum & capitulum, licèt Host. dixerit, ꝙ ad episcopũ tm̃, & non bene, vt per Ioã. An. in c. ecclesia Vulterana. in glo. 2. s. de elec. & plene per Rotam in decisi. 167. quę incip. Item de præbendis in collegiatis ecclesijs. Et dicitur collatio pertinere cõiter ad episcopũ & capitulum, siue episcopus interueniat vt prȩlatus, siue vt canonicus, vt probatur ex isto tex. quod est notandum ad impetrãtes beneficia pertinentia cõiter ad prȩlatum & capitulum, vt vter que modus includatur. Eo tamen casu quo collatio cõiter spectat ad prȩlatum & capitulum si episcopus confert vni, & capitulum alteri, neutra collatio valebit, vt no. Vincen. in d. c. ecclesia. Et idem si episcopus simul cum vno vel duobus canonicis confert, vt hic refert & sequitur Ioan. And. & in c. postulasti. su per glo. 2. s. de conces. prȩben. Et idem si episcopus conferret vna cum duobus vel pluribus canonicis non fa ientibus cum episcopo maiorem partem capituli, & ita Ioan. And. hic refert Fede. de Senis consuluisse, de quo hic plenissime per Ioã. An. ita tenentem. & vide per Fed. in suo consi. 266. Et ex his faciũt no. in c. constitutis. el 2. s. eo. titu. & in c. tua. de his quę fi. a prȩla. & in c. ea noscitur. de his quę fiunt a maio. par. capi. & quod

2 no. in c. 1. in ver. assensu. j. ne sede vacan. †Secundo no. ibi, non ad ipsum episcopum, & ita alle. ꝙ a seipso ad seipsum non potest appellari dato, ꝙ actum a quo appellatur non fecerit solus sed simul cum alio, & ita ampliatur tex. in c. Romana. §. j. s. eo. Vltimo nota, quod respectu diuersę qualitatis potest quis fungi nere vicem duorũ etiam in actibus incõpassibilibus respectu vnius qualitatis ſm Domi. In glo. j. in fi. & in d. c. postulastis. & ibi per Inno. cuius dicta debent intelligi prout hic habetur in

3 tex. ſm Io. And. †In glo. in ver. prælatus. in prin. idem Archi. & quia in dubio prȩsumitur interesse, vt prȩlatus debebit in dubio ad superiorem appellari ſm Io. Mo. & Io. And. & no. ex gl. ꝙ in dubio pręsumitur quis interuenire in actu ut prȩsidẽs maiori dignitati si aliud non appareat: dato ꝙ possit interuenire, vt simplex ꝑsona, ꝙ inducitur ad qõnem de donatis ambascia-

a toribus, an quęrantur ipsis[a] vel eorum ciuitati, & uidetur hic velle Ioan. And. quod donata cedant ciuitati quando ei cõueniebant vt si donatur leo, vel statua, vel simile, secus si conueniebant personis, vt si doctori liber, vel militi arma donantur. Sed si dona erant talia quę possent pariter cõuenire personis & ciuitati, & tunc in dubio quęrantur ambasciatoribus si erãt noti. arg. l. qui habebat. ff. de reb. dub. & quod in dubio ipsis q-ratur & ciuitati non sit restituendum, tenuit Bar. in l. si verò. ff. solu. matri. vbi per gl. & in l. qui proprio. §. procurator vt in cęteris. ff. de procu. & l. socium qui in eo. ff. pro socio. In eadem glo. ibi prȩsit capitulo, & ab illo vocatus venit ad capitulum,

4 ſm Ioan. And. †In ea. glo. in fi. no. ex glo. ꝙ quando quis est in capitulo vt pars capituli, & non vt superior, tunc sedere debet in eo loco, in quo sederet si non esset superior, quod facit ad qõnẽ de vicario episcopi, qui est canonicus ecclesię, vt in choro non debeat sedere primus inter alios quando extat in apparatu canonicali. facit etiam ad qõnem de episcopo, qui est in studio, vt scholaris vt in actibus scholasticis debeat ante ipsũ sedere rector vniuersitatis ſm Dominicum, & facit quod notatur. s. in proęmio huius libri. In glo. fi. ibi, & debuisti. intelligitur eo casu quo capitulum contulit, & quando episcopus, vt vnus de capitulo interfuit, secus si episcopus contulisset de consensu capituli, quia tunc licet haberet vocem in capitulo, vt vnus de canonicis, tamen semper erit appellandum ad superiorem, & non ad ipsum episcopum, quia cum capitulum non conferat, ergo ab ipsius collatione appellari non potuit, & aliud est conferri & aliud conferenti consentire, vt in c. 1. j. ne sede vacante, secundum Ioan. An. Nec obst. ca. pastoralis. s. de dona. quia ibi consentiens habebat ius in illa re, merito donare videtur secundum Domi. facit l. si liqueat. ff. de inoffi. dona. & l. aliud. ff. de

ADDITIO.

a Cel. An quærantur ipsis. Adde Flo. in c. si seruis. ff. de usufru. & per Bar. & Io. de Imo. in l. sed si plures. §. in arrogato. ff. de vul. & pup. Bar. & Alex. in l. socium. & Bar. & Ioan. de Pra. in l. qui proprio. §, procurator vt in cæteris. & per do. Guil. de Cug. & ibi etiam no. per glo. Dy. Bar. Bal. Imo. & Doctores, in l. si verò. in prin. ff. sol. ma. per Cy. in l. manifestissimi. C. de furtis. vbi Bal. dicit in §. pen. ꝙ in dubio non debet restitui domino mittenti, sed retinendum est ab eis, & pro præmissis est casus si bene inspiciatur, in l. socium qui in eo. in fi. hic alleg. Adde Bal. in terminis, consi. 57. vol. j.

ff.de reg.iuris.Prędicta tamen procedunt quādo talis ſuperior
ad quem poteſt appellari, cum vna cum alijs actum geſſit. ſe-
cus ſi ſolus,puta ſi archiepiſcopus legatus Papæ in ſua prouin
cia aliquid facit vt archiepiſcopus,quia tunc ad eum,vt legatū
non poſſet appellari,ex quo ſolus actum geſſit, & ita determi
nat Rota in deci.313.quæ incipit,Item fuit dubitatum vtrum ar
chiepiſcopus,vbi vide & hic per Domi. In ead.glo. in fi.idem
Inno.& Hoſtien.in c.irrefragabili.s̃. de offi.ordi.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia lata ſuper exceptionibus peremptorijs, vel reddentibus iudiciū nullum eſt interlocutoria.*
2 *Et an & qualiter poſſit talis ſententia reuocari.*
3 *Et an de talibus exceptionibus poſſit poſtea diſcuti in ſententia diffinitiua.*
4 *Exceptio declinatoria quæ reddit iudicium nullum, an & qualiter poteſt interponi in cauſa appellationis,*
5 *Appellatio ab interlocutoria quando poſſit iuſtificari vel impugnari ex nouis probationibus vel non.*

C A P. XIII.

1 LIcet. † No.j.ibi ab interlocutoria,tex.clariſſimū,
ꝙ ſnīa lata ſuper exceptionibus perempto
rijs vel iudicium nullum reddentibus eſt interlo-
cutoria & nō diffinitiua, & ſic eſt hic caſus per gl.
in cle.fi.j̃.eo.titu.Et eſt ratio,quia de natura diffinitiuę eſt, ꝙ fe
ratur ſuper principali, non ſuper exceptionibus, per glo. no.
in ver.diffinitiua.in cle.j.de ſeque.poſ.& per Ioan. Mona.in c.
cupientes.s̃.de elec.eod.lib.in glo.mag.in ver.priuatos.& per
Bald.in l.fi.C. de ſententijs ex peri.glo.tamen in d.clemen.fi.
dixit,quòd talis ſententia lata ſuper exceptionibus perempto-
2 rijs habet vim diffinitiuę, de quo ibi per Doct. † Secundo no.
ibi vltra decennium,quòd interlocutoria lata contra exceptio
nes peremptorias vel iudicium nullum reddentes non firmat
iudicium quin grauamen non poſſit reparari per appellatio-
nem ab ea interpoſitam intra x.dies, vel a diffinitiua etiā poſt
x.dies lata,ex quo infertur, quia licet ſi iudex interloquitur re
ſcriptum non fore impetratum ab excommunicato valeat ta-
a le[a] reſcriptum,dato quòd veritas eſſet in contrarium, vt tenet
Lap.& Doct.in c.j.s̃.de reſcri.eo.lib.tamen illud procedit, niſi
appelletur a tali interlocutoria vel etiam a diffinitiua, quia ta-
le grauamen poterit tunc reparari, vt hic dicitur. Et idem eſ-
ſet ſi iudex interloquitur reſcriptum non eſſe ſubreptitium,
vbi veritas eſſet in contrarium, quo caſu licet per talem inter-
locutoriam firmetur tale reſcriptum,vt per Inno. & Doc.in c.
ſuper literis.s̃.de reſcrip.tamen poterit tale grauamen repara
ri per appellationem a tali interlocutoria vel etiam a diffiniti-
ua.Et idem quando iudex pronunciaret ſe competentem,quo
caſu licet non poſſit amplius dici de incompetentia ſi nō fuit
appellatum,vt no.in c.ſignificantibus.s̃.de offi. delega.& in c.
cum appel.s̃.eo. tamen poſt appellationem a diffinitiua pote-
rit de hoc dici dummodo aliàs nō fuerit prorogata iuriſdictio,
quæ omnia dicta clare probantur hic in tex.de quo hic in glo.
3 in ver.reddens.Vltimo no.a ɔ̃rio ſenſu quod interlocutoria la-
ta cōtra exceptiones peremptorias vel iudicium nullum red-
dentes facit quod de talibus amplius diſcuti non poteſt ſi ſnīa
diffinitiua tranſit in rem iudicatam, & ſic talis interlocutoria
in effectu tranſiuit in rem iud. tunc cum tranſit ſnīa diffiniti-
ua poſtea lata intellige prout habetur in cle.fi.j̃.e.tit. & ex his
habetur no.limitatio ad c.cum ceſſante.s̃. eod. & ad ibi no.vt
interlocutoria lata ſuper exceptionibus peremptorijs vel iu-
dicium nullum reddentibus nō tranſeat in rem iud.etiam quo
ad partem,ſi poſtea appellatur a diffi.quia non ſolum iudex ex
officio poteſt tunc illam reuocare,ſed etiam ad petitionē par-
tis hoc debet, & verbum poteſt exponatur hic pro debet, vt
per glo.in ver.potuiſti.s̃.c.proxi. & facit tex. clarus in d. cle.fi.
vbi pars ita demum repellitur quando bis fuit appellatum &
ſuccubuiſſet, alias ergo iudex tenetur etiam ad petitionē par-
tis,vt ibi probatur.Pro quo etiam facit glo.hic in ver.emenda
4 ri,de quo etiam ibi dicetur.†No. etiam ex hoc tex. quòd exce-
b ptio declinatoria reddens iudicium retro nullum [b] poteſt op-
poni in cauſa app.etiam ſi fuerit oppoſita in cauſa prin. & per
interlocutoriam repulſa,quod ideo eſt,quia iſta exceptio ſapit
naturam peremptorię reſpectu talis iudicij, ex quo iudicium
nullum reddit. vnde non eſt mirum ſi poteſt opponi in cauſa
appellationis ſicut & alię peremptorię, quod eſt notandum
ad l.ita demum.C.de procu. In glo.j. in fi. & ſic innuit glo.ſe-
cus eſſe in pacto de non petendo ad tempus, & ratio eſt, quia
talis dicitur propriè exceptio dilatoria ſolutionis, & negotio
principali non præiudicat ſecundum Do.& no. per Inno.in c.
paſtoralis.s̃.de excep. In glo. in ver.reddens.in princ. vide per
Bal.in l.ita demum.C.de procu.& quod nota.in c.ex parte.M.
s̃.de appel.& in d.c.ſuper literis.In ea. glo. in fi. puta exceptio
ſubreptionis vel incompetentiæ iudicis,vt eſt dictum.s̃. Fallit
tamen niſi ſententia lata fuiſſet ſuper exceptione oppoſita cō
tra falſum reſcriptum, quia licet iudex pronūciet illud verum
& ſe iudicem competentem,tamen talis ſententia non præiu-
5 dicat,voluit Inn.in d.c.ſuper literis,de quo ibi per Doc.†In gl.
in ver.vltra decennium.in fi.quicquid dixerit Hoſtien. opi.In-
no.eſt hic approbata. pro quo faciunt rationes, de quibus hic
per Io.Mo.& Ioan. And. Ex quibus infert hic Pet. de Ancha.
quod appellatio ab interlocutoria iuſtificari nō poſſit, niſi ex
antiquis actis,vt in cle. appellanti.j̃. eod. titu. tamen ſi per ap-
pellationem a diffinitiua cognitio huius interlocutorię deuol
uatur ad iudicem ad quem poterit tunc impugnari & iuſtifi-
cari ex nouis probationibus, ſicut & ipſa appellatio a diffiniti
ua, quaſi ſequatur naturam appellationis a diffinitiua vt ac-
ceſſoria,vt in c.ſi ſuper gratia.s̃.de offi.deleg.eo. lib. & ita no-
tabiliter limitatur d.cle.appellanti.vt hic plene per eum, & vi
detur hoc tenere d.Flo.ibi.Pro quo facit glo.j.in ver.emenda-
ri.& tex.in l.generaliter.§.iudex.C.de reb.credi. ſecundū Bal.
in l.ab arbitro.ff.qui ſatiſda.cog.cogita tamen in hoc, quia ni-
hil hic dicitur de iuſtificatione vel impugnatione appellatio-
nis ab interlocutoria ex nouis probationibus,ſed tantum, an
in appellatione diffinitiua poſſit ipſa interlocutoria emenda-
ri,& dicitur, quòd ſic.deberet ergo intelligi hoc prout habe-
tur in d.clemen.appellanti.arg.c.cum expediat.s̃.de ele.eo.lib.
& in l.j.C.de inoffi.donatio.In glo.in ver.emendari. in fi.q.d.
nihil.appellatio ergo a diffinitiua operatur,vt iura vetera repe
ti poſſint etiam ſi ſuper eis fuerit lata interlocutoria, & ab ea
non fuit appellatum intra x. dies, & idem ſi fuit appellatum,
dummodo in appellatione bis nō ſuccubuerit, vt in dicta cle-
menti.fina.de quo ibi plene per Docto.

A D D I T I O N E S.

a V.G.Nota,ꝙ reſcriptum ſecundum ſubreptitiū videtur, niſi de proceſſu prę-
cedenti ſit facta ſpecialis mentio.Ruy. conſi.200.nu.8.lib.2.
b Cel.Reddens iudicium retro nullum.Adde Panor.in c. paſtoralis. & ibi Fely.
col.7.in prin.de excep.eundem Fel.in c.inſinuante.col.3.fallit quinto. de of-
fic.deleg.

S V M M A R I V M.

1 *Interlocutoria lata ſuper his,quæ non reſpiciunt directè negotium principale,nec reddunt iudicium nullum, tranſeunt in rem iudicatam lapſis decem diebus.*
2 *Iudex ad quem, licèt poßit reuocare ſententiam latam ſuper expenſis cū ipſa diffinitiua,ſecus tamen in expenſis interlocutoriæ.*
3 *Iudex a quo,ſi tulit interlocutoriam,an pars poßit ab eo petere, vt ſuperſedeat procedere in cauſa decem diebus, vt videat ipſa pars ſi appellare debeat,vel non.*
4 *Statutum epiſcopi factum de conſenſu capituli, quòd non poßit appellari ab eius interlocutoria,an valeat.*

1 Vbi verò. † Nota primo declarationem ad c.cum ceſ-
ſante.s̃.eo.& ad ibi no.per Doc.quia interlo
a cutoria[a] lata ſuper his, quæ non reſpiciunt directè negotium
principale,nec iudicium nullum reddunt, tranſit tunc in rem
iudicatam per lapſum decem dierum, non ſolum quò ad par-
tes,ſed etiam quò ad iudicem appellationis a diffinitiua, ſecus
tamen eſſet quò ad iudicem primum, qui eas poteſt reuocare
vſque ad ſententiam diffinitiuam,vt d.c.cum ceſſante. ex quo
infertur quòd iudex appellationis a diffinitiua nō ſuccedit per
2 omnia in locum iudicis a quo,vt ex prædictis patet. †In glo.in
ver.non parat.in fi.no.ex glo. quod licet per iudicem appella-
tionis poſſit fieri reuocatio ſententiæ latę ſuper expenſis prin
cipalis cauſę vna cum ipſa ſententia diffinitiua, & poſſet eam
ſupplere quando eſſet omiſſa,vt l.fi.C.quando prouoc.tamen
ſecus in expenſis interlocutoriarū,de quibus hic, nec poterit
ſupplere,licèt primus iudex poſſit, vt per Innocen. in c.ſæpe.
3 s̃.eo.& no.in c.cum appel.s̃.eodem. † In glo.in ver. ab ipſa.in
fi.tene menti ſingu.hanc glo. & idem voluit glo. in l. a proce-
dente.C.de dila.procedit tamen hæc glo.ut refert hic Ioā. An.
quando eſt talis cauſa in qua iudex appellationis nō deferret
ſi fuiſſet appellatum, aliàs verò ſi deferret uel dubitatur,an eſ-
ſet deferendum, & tunc debet ſuperſedere, niſi conſtaret, ꝙ
appellatio non valeat vel ſit res tempore peritura, ut s̃.de iu-
di.c.fi.ſecundum Ioā.An. ſed Domi.tenet,quòd indiſtinctè iu-
dex poſſit procedere,& nullo caſu ſuperſedere teneatur, pro-
ut

A D D I T I O.

a V.G.Adde,ꝙ ſentētia interlocutoria debet in actis redigi,alias nulla eſt.Ruy.
conſi.69.nume.9.lib.5.

ut tenet glo.hic,& Arch.2.q.6.anteriorum. in fi. & Bald.in d.l. ita demum, & licet hoc videatur inducere perplexitatem cū iudex qui grauauit partem aſſignaret ei ſtatim terminum ad producendos teſtes vel ſimile,& ſi non acceptauit excommunicabitur vel vt contra contumacem procedetur,& ſi acceptauit videtur renunciare appellationi,vt ſ.de offi.deleg.gratum. & C.de re iudi.ad ſolutionem . quia dicit Innocen.in c.ſolicitudinem. ſ. eo. quod grauatus licet teſtes producat non videtur renunciare appellationi interponendæ . ſecus in appellatione interpoſita.Nec obſt.glo. in d.l.ad ſolutionem . volens, quòd petens terminum ad ſoluendum videatur renunciare appellationi interponendæ , quia procedit in eo qui ſponte hoc facit,ſecus in eo qui procedit ad mandatum iudicis quem ante appellationem iudicem eſſe conſtaret. conſilium tamen eſt,quòd fiat proteſtatio,quòd ſibi ſit ſaluum ius appellandi ſuper quo deliberare vult, an ſibi expediat appellare ſecundum Ioan.An.& Hoſtien. in c. ſignificauerunt.ſ. de teſti. Sed certe glo. in d.l. ad ſolutionem . non obſt. quia loquitur in faciente actum contrarium iudicio appellationis,& ſic in petente terminum ad ſoluendum quo caſu videtur cōfiteri. arg. l.ſi reus. ff.de procura.ſecus ergo ſi peteret alium terminum non contrarium iudicio appel.quia non videtur pronunciare appellationi vt per glo.in c.ſi a iudice.ſ.eodem,& vide ibi nota. & ita tenet hic Pet.de Anchara.

4 † In glo.fi.in fi. & ſic patet multum eſſe præiudiciale impedire appellationes interponendas ante ſententiam diffin.ſecundum Ioan.And.inducentem prædicta ad quæſtionem vtrum valeat ſtatutum epiſcopi factum de conſilio vel conſenſu capituli , quod in ſuo foro non poſſit ab interlocutorijs appellari,& arguit pro & contra. & concludit quòd quicquid fuerit diſputando concluſum tenendum eſſe, quòd dictum ſtatutum non valeat,& idem tenuit poſt Hoſtié. in c. fi.ſ.de offi.archi.cum epiſcopus non poſſit aliquid ſtatuere quod obuiet canonicis inſtitutis,vt in c.quòd ſuper his.ſ.de ma.& obe.nec poteſt tollere,emendare,vel mutare legē ſuperioris,vt in cle.ne Romani.de ele. & quia ex hoc tolleretur defenſio quæ tolli non poteſt,vt in clemen. paſtoralis. de re iudi. & hic pleniſſime per Ioan.And.cuius opi.communiter approbatur ſecundum Ioan.de Ligna.& Domi.bene tamen valeret ſtatutum epiſcopi ſi concordaret cum iure communi , vt l.fi. C.de ſententijs & inter.& eius effectus poterit augeri per appoſitionem pęnæ ſecundum Bal.hic dicentem,quod ciuitates habentes primas,& ſecundas cauſas appellationis poſſunt ſtatuere quod non appelletur , aliàs ſtatuere non poſſent,vt in c. venientes.ſ.de iureiuran.& ita tenet Bar.in l.omnes populi.ff. de iuſti.& iure.& in l.penul.ff.de aqua plu. arcen. dixit tamen Bal.in l.j.ff. de conſti. princ. quòd per ciuitatem poſſet induci vt ad ſuperiorem non appelletur , puta faciendo tot iudices quod prima & ſecunda cauſa ſit in curia illius ciuitatis . Sed in l.fi.in fi. C.de temporibus appel.tenet contrarium quando fieret in præiudicium ſuperioris , vt ibi plene per eum,& in l.fi. C.de ſententijs & inter.& in l.pen.C. comminationes vel epiſto. vbi notabiliter voluit quod non poteſt facere ciuitas ſtatutum [a] quod ab interlocutorijs poſſit appellari ſine ſcripturis, vel quod in appellando vel appellationem proſequendo abbreuietur tempus datum a iure communi , de quo ibi per eum,& per Doc.in clemen. quandiu. j. eodem. & plene in dicto c.venientes. Philip.Franchus ſacri iuris profeſſor.

ADDITIO.

a V.G.Nota,q ſtatuto a dominis Caſtri condito poteſt per aliquod eorum derogari vno ipſorum ignorante.Ruy.conſi.130.nu.1.lib.5.

Primæ partis Commentariorum Philippi Franchi de Peruſio, ſuper VI. Decretalium.

FINIS.

PHILIPPI FRANCHI COMMENTARIORVM Super Sexto Decretalium, SECVNDA PARS.

De vita & honestate clericorum. Rub.

a QVIA hac in rubri. vita,[a] & honestas vt diuersa ponuntur, infertur esse differētiam inter vitam & honestatem, ar. l. si idem. C. de cod. quod procedit, s̄m Io. An. si sumat̄ honestas strictè pro castitate corporis, vt in Authē. q̄uo opor. epi. §. hæc de Deo. sed si sumat̄ largè, & tunc ista sunt promiscua, vt quicquid vitæ attribuitur etiam ad honestatem pertineat, & econtra cum honestè viuere spectet etiam ad laicos, vt s̄. in proœ. Decr. & in l. iustitia. §. j. ff. de iusti. & iu. ideo est, q̄ laici honestè viuentes largè religiosi appellantur, vt in c. duo sunt genera. 12. q. j. Et vide hic per Io. And. ponentem de vita clericorum qualiter viuere debeant, secundo de eorum honestate, & in quibus consistat, & in summa repetit quicquid habetur in toto tit. s̄. eo. & in hoc tit. & in Cle. eo. tit. de quo etiam per Host. in summa huius titu.

ADDITIO.

a Vin. God. No. q̄ vita actiua præfertur contemplatiuæ, & magis meretur, licèt tutior sit contemplatiua. 2. q. 7. sancta quippe, cum gl. de renun. c. nisi. in fine. vide de his in c. diuersis. de cle. coniu. & in c. licet. de reg. & q̄ non sit vita cōtemplatiua melior actiua, facit quod habetur in euang. Luc. 10. c. Maria optimam partem elegit quæ non auferetur ab ea.

SVMMARIVM.

1 *Clericalis ordo patitur vilipendium propter exercitium artis prohibitæ.*
2 *Buffonaria, & ioculatio sunt artes prohibitæ.*
3 *Et an vno actu quis efficiatur ioculator vel mercator.*
4 *Clericus ipso iure priuatur priuilegio clericali in certis casibus absq; alia sententia vel monitione.*
5 *Verbum futuri temporis importat canonem latæ sententiæ.*
6 *Annus qui statuitur clericis ad priuationem clericalis priuilegij debet esse continuus.*
7 *Monachus si habitu dimisso exerceat artem prohibitam, est ipso iure excommunicatus.*

CAP. I.

1 CLerici. †No. primò ibi, detrahētes. quòd propter exercitium artis prohibitæ clericis resultet vilipendium ordinis clericalis. ex quo infertur, q̄ quilibet clericus possit esse de hoc accusator, cū sua intersit ne ordo vilipēdatur, ex quo detrahitur dignitati propter exercitium artis prohibitæ. ideo voluit gl. no. in ver. macellariorum. in cle. j. j̄. eo. tit. q̄ exercens vilem artē dicatur ex hoc vilis persona. & facit quod no. in l. humilē. C. de do
2 na. † Scd̄ò no. & ita alle. q̄ applōne artis venit buffonaria, & ioculatio, vnde actus prohibitus appellaret̄ hęc ars. sicut als̄ dr̄ de magicis, vt j. q. j. Petrus. & de balistarijs, vt in c. j. s̄. de sagi. & vsu
a ra etiam dicitur ars[a], vt in c. sicut hi. 47. dist. s̄m Archi. & Ioan. And. quod facit ad statutum, q̄ de lucro suæ artis soluatur gabella, vt compræhendat etiam artem damnatam & prohibitam, s̄m Domi. cogita tamen, quia Bal. in suo consi. quod inci. statuto cauetur q̄ nullus artifex. consuluit, q̄ appellatione artificum non veniant fœneratores, sicut etiam non veniunt appellatione mercatorum, vt est tex. no. in l. quæsitum. in fi. ff. de fun. instru. & quæ dicant̄ vilissimæ artes, vide per gl. in d. cle. j. & in l. neq;. C. de digni. lib. 12. & vide aliàs per glo. in c. ex transmissa. s̄. de deci. & alibi dicitur, q̄ animarum cura dr̄ esse ars, vt in c. cum sit. s̄. de æta. & quali. & idem de officio procuratoris, vt in c. quia eps. in fi. 5. q. 4. idem de officio tabellionatus, vt l. fi. §. j. C. communia de le. Et an scientia sit ars, & Doctores ve-
b niāt appellatione artificum,[b] tex. facit quòd sic, in l. j. ff. de iust. & iu. & in l. duo societatem. ff. pro soc. & qd̄ no. Io. An. in c. relatū. el 2. s̄. de testa. & an fodere terrā vel saxa sit ars. glo. in l. lex quæ tutores. C. de admi. tu. sentit q̄ nō. sed in prīū est tex. & gl. in l. cū duobus. §. si in coeunda. ff. pro soc. & ibi de agricultura. Et q̄ sit differentia inter artifices & mercatores, vide p̄ Fede.
3 in suo consi. 201. † Et an de vnico actu quis efficiat̄ ioculator vel mercator, concludit hic Pe. de Anch. q̄ noīa verbalia significātia officiū, artē, vel alium actū licitū nō verificentur ex vnico exercitio, iō nō dr̄ mercator ex vnica mercantia, vel hospitator ex vna hospitatione, vt l. j. ff. de tribu. secus si sint significantia delictum, vt raptor, vel adulter, quia verificant̄ ex vnico actu, in l. maritus. §. q. quæstū. ff. de adul. & ibi per Bar. in l. legatis. ff. de lega. 3. & facit tex. in c. fi. j̄. de rapto. & in l. quis sit fugitiuus. ff. de ædil. edi. vbi ex vnica fuga dicitur quis fugitiuus. Nec ob. tex. hic. vbi ex vnico actu ista prohibita nō videntur verificari, quia nō negat̄ q̄ verificent̄, sed dr̄ q̄ pęna de qua hic agit̄, in p̄hibitis locū nō habet, nisi p̄pter p̄seuerātiā. facit qd̄ no. in d. cle. j. s̄m Imo. vide per Bal. in suo trac. cōstituti. circa
4 fi. † Tertio no. casum in quo clericus ipso iure priuatur priuilegio clericali absque alia monitione vel sentētia, & sic patet q̄ vbi ex facto p̄hibito imponit̄ pęna a canone, alia monitio nō requirit̄ q̄n illi certū tēpus apponitur. de quo in c. extirpandæ,
5 §. quia verò. s̄. de præben. & c. licet canō. s̄. eo. li. † Vlti. no. q̄ verbum futuri t̄pis importat canonē latæ s̄niæ quando apponitur
c verbū, ipso iure.[c] facit glo. in c. 2. §. inhibemus. j̄. de hære. & in c. j. s̄. de rescri. eo. lib. & idē si apponat̄ dictio, mox. vel statim, vt per glo. in c. quia propter. s̄. de elec. In glo. in ver. ioculatores, in fi. vide per Inn. & Doc. in c. cū decorē. hic all. & per glo. in l. 2. in fi. ff. de infa. an sonatores sint irregulares, & infames, de
6 quo de conse. di. 2. pro dilectione. † In glo. in ver. annū, in fi. & iste annus debet esse integer & continuus, vt sit locus huic pęnę, vt ff. de sta. libe. l. cum hæres. §. Stichus. 2. secundum Io. Mo. & Io. An. ex quo no. q̄ si ad impositionem pęnę lex vel statutum requirit certum tempus, requiritur q̄ sit integrum & continuum, secundum Do. & vide per Bal. in l. nō solū. circa prin. ff. de excu. tu. facit etiam glo. sing. in rub. ff. de diuer. & tempo. præscri. volens q̄ omne t̄ps debeat in dubio intelligi q̄ sit continuū. In glo. in ver. ignominiosam, in fi. vult gl. q̄ nō liceat clerico tabernam retinere: intellige q̄n personaliter retineret administrando in artificijs inhonestis, facit c. nō oportet. & c. nul li. 44. di. Sed retinendo & administrando in negotijs sibi permissis, & pōt, s̄m gl. 78. dist. in c. negociatorē. & refert hic Dn̄i. se defendisse vnū clericū qui vēdebat vinū in domo sua p̄ aliū. facit tex. & gl. in d. cle. j. In gl. fi. in fi. Vide gl. in ver. in cæteris. in c. j. j̄. ti. p̄xi. & ibi per Io. An. & Do. & sic perdit ēt priuilegiū c. si quis suadēte, ēt si essent ɔ̄stituti in sacris, cum tex. hic indistinctè loquatur, s̄m Archi. & Io. And. licèt Io. Mona. aliud velit, & non bene, vt patet in c. perpendimus. s̄. de sen. exc. & in d. c. cū
7 decorem. vbi de cōstitutis in sacris loquit̄. † Et idem erit dicendum in monachis, vt d. c. duo sunt. siue in habitu monachali hanc artem exerceant, vt C. de episco. au. l. minime. siue habitu dimisso, ex quo ipso facto sunt excōicati, vt in c. 2. j̄. ne cleri. vel mo. s̄m Io. An. dicentē, q̄ cū talibus clericis verè pœnitentibus episcopus dispensare poterit in recuperando priuilegio clericali,

ADDITIONES.

a Vin. God. Ars quæ dicatur. Cor. consi. 21. videtur litera r. lib. 4. vbi q̄ officium notariaius dicitur ars.

b Artifex quando amittat nobilitatē & de quo artificio. Alb. consi. 43. & q̄ exercitium nobilitati repugnet. ibidem.

c Celsus. Verbum ipso iure. Adde Lud. Rom. sin. suo j. Mat. Mathesi sing. 112. inci. no q̄ vbicunq;. Anto. Corf. sin. suis. in ver. oīno. Panor. c. vnico. nu. 2. & quod ibi no. in apost. ad ipsum, post alios, in ver. colligit. de sagit. & in quibusdam, nu. 7. & quod etiam ibi no. in apo. ad ipsūm. in ver. verbum futuri temporis. de pe. Fely. plenissimè in c. de regularibus. de simo. & Ias. Ma. in repe. l. 2. col. 31. C. de iu. emphy.

ricali,licèt aliqui teneant ꝙ ſine diſpenſatione recuperet̄ priui
legium,ſicut aliàs dr̄ j̄.tit.proxi.in c.j.de cle.cōiu. & ibi vide.&
ita vr̄ hic tenere Pet.de Ancha.dicens,ꝙ tale priuilegium non
extinguit̄,ſed ceſſat,durante delicto,vn̄ de facili ad ſuā nām re
uertit̄,vt in l.ſi vnus.§.pactus.ff.de pac.quod no.in c. q̄uis.s̄.de
reſcri.eo.lib.Sed certè prima opin.eſt verior, cum tale priuile-
gium non ceſſet,ſed ipſo iure perditur,vt patet hic in tex.facit
etiam tex.in Auth.de ſan.epiſco.§.interdicimus.

De clericis coniugatis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Clericus vt gaudeat priuilegio clericali requiruntur duo copulatiuè. & quæ ſint.*
2 *Virginitas præſumitur in dubio,niſi aliud appareat.*
3 *Clericus beneficiatus ſi contrahat ſponſalia per verba de praſenti, & ipſa ingrediatur religionem,vel moriatur ante carnalem copulam,an poterit beneficium repetere.*
4 *Clericus conſtitutus in ſacris ſi contrahit matrimonium,an priuetur ipſo iure beneficio,& an epiſcopus poſſit ſecum diſpenſare.*

CAP. I.

Lerici. Diuidit̄ in duas partes, quia primò
reſeruantur clericis cōiugatis duo
priuilegia cum certa moderatione.ſcd̄ò ibi,in
cęteris,tollit reliqua priuilegia,et ēt duo prędi
cta ſi moderatio non ſeruat̄. † No.j.ꝙ duo co-
1 pulatiuè requiruntur, vt clericus gaudeat pri-
uilegio clericali.ſ.vt deferat tonſurā & veſtes, [a] & alterum tm̄
2 nō ſufficeret,vt ex tex.hic.& tenet do. Flo. in repe.c. ꝓpendi-
mus.s̄.de ſen.exc.in vlti.oppo ante q.& quid ſit tōſura.& qua-
liter eſſe debeat,vide glo.ord.in ver.& tonſuram. in cle.2 j̄.eo.
& quia hic loquitur de veſtibus in plurali ſequit̄ ꝙ debeat de-
ferri non ſolum vna veſtis clericalis, ſed omnes veſtes. facit c.
ſi iudex.j̄.de ſen.ex c.ideo ſi clericus portaret veſtem extrinſe-
cam clericalem & veſtē intrinſecam nō clericalē & virgatam
nō gauderet priuilegio qn̄ intrinſeca pateret, vt no. in d. cle.2.
ſecus ſi extrinſeca eſſet ita longa ꝙ intrinſeca nō pateat, quia
gauderet priuilegio,ſm̄ Io.An.facit c.Deus qui.& qđ ibi no.s̄.
de vi.& honeſta.cle.facit etiā glo.fin.in ver.extrinſeci.in d.cle.
2.vbi voluit ꝙ licet monachus portet per omnia habitum ſuū,
ipſum tamen ſi ceperit habitum ſuperior clericorum ſeculariū
ꝙ erit apoſtata excommunicatus,vt c.2.j̄.ne cle.vel mo.de quo
2 plene per Io.An.in reg.certum.j̄. eodem libro. † In glo. in ver.
virginibus ibi , ſecus in corruptis. qđ procedit etiam ſi virgi-
nem eſſe credidiſſem,vt no.32.di. nemo.ſecundum Ioan. And.
in dubio vero ſi aliud nō appareat,pręſumit̄ virginitas,ex quo
prouenit a natura,ſm̄ Pet.de Anc.per no. in re.ſemel malus.j̄.
eo.li.& in c.ſi forte.s̄.de elec.eo.li.In glo.in ver.contraxerunt.
in fi.vide ibi plene per Ioā.An. idem tenentem.licet ibi Hoſt.
ſequatur primam opi. huius glo. de quo etiam plene no. in c.
ſanè.hic all.vbi do.An.& Pet.idem ſequitur,& rn̄dent ad c.tā-
ta. quia ibi illud operat̄ fauor prolis qui ceſſat in caſu iſto , ſed
glo.in d.c.ſanè.concordat cum iſta.& idem in c.debitum.s̄. de
biga.& in c.qualis.30.q.5.& opini.huius gl.ſequitur Io. de Lig.
do.Flo.& d.Nic.in d.c.ſane.licet Imo.ibi dicat,ꝙ de iure ſit ne
ceſſaria diſpenſatio epiſcopi.ſed in practica debet ſeruari opi.
huius glo.pro qua facit glo.no.in ver.coniugata.in c.innotuit.
3 s̄.de ele.& hanc ēt opi. ſequitur d.Pet. & d.Ant.in c.tanta.† In
glo.in ver.clericalis,in fi.idem ſentiunt Io. An. & alij Doc. &
facit qđ no. Ber.s̄.eo. c.j. vbi voluit, ꝙ clericus beneficiatus ſi
cōtrahat ſponſalia per verba de præſenti, & illa ingrediatur re
ligionem , vel moriatur ante carnalem copulā nō poterit be-
neficiū repetere quaſi illud ꝑdiderit per ſpōſalia de pn̄ti , licet
id non perdat per ſpōſalia de futuro, ſecundū Io.An. in nouel.
e.ti.& idem ſequunt̄ Doc.& Spe.e.ti.in fi.& Dn̄i.hic refert Ro
tā ita tenere in deci. 417. quæ inci. Itē ſi ꝑ ſponſalia. Nec ob. ſi
dicatur,ꝙ inhabilitas medio tꝑe ſuperueniens non nocet,ſi re
periatur habilitas in prin & in fi. vt l.ſed ſi in cōditione.§.ſole
mus.ff.de hęr.inſti.quia nō ꝑ ꝑ ipſam inhabilitatē, ſed ꝑ tacitā
renunciationē ipſo facto inductam excluditur.nec item obeſ-
ſet ſi tale factum de iure non ſubſiſteret , puta ſi ſubdiaconus
vel ↄſanguineus ↄ̄heret cū ↄſanguinea, qa ipſo facto nihilomi
nus perderet beneficiū,nec mortua illa poſſet repetere benefi
4 ciū,ſm̄ Hoſt.& Io.An.in d.c.j.ar.c.eū qui.j̄.de præbē.†Sed ipſe
Io.An.in c.Ioānes.s̄.eo.tit.vbi latius de hoc per eū,tenet ꝙ ↄſti
tutus in ſacris ſi ↄ̄hit matrimonium non priuet̄ ipſo iure bene
ficio,ſed requirit̄ ſn̄ia.& poterit ſecum eꝑs diſpenſare,niſi de-
facto ↄ̄xiſſet,vt in c.ſuper.de biga.& ſic ſequit̄ opi.glo.in d.c.j.
ſecus in clerico in minoribus contrahēte matrimonium ipſo
facto perdit beneficium,dato ꝙ matrimonium fuerit nullum.
& opi.Io.And.in d.c.Ioannes.ſequitur do.Anto.d.Pet.& Imo.
in dicto c.j. licèt do. Nico. ſequatur ibi opi.per plures notabi-
les rationes de quibus ibi per eum . Quid autem ſi clericus in
minoribus beneficiatus tranſit ad militiam , ſi poſtea pœni-
teat,& velit habere beneficium,an poſſit.concludit hic Ioan.
And. ꝙ ſi habuit eccleſiam pro derelicta, quod præſumitur, ſi
ab illa & eius fructibus ad tempus abſtinuit, & illam repetere
non poterit,ſecus ſi in poſſeſſione manſiſſet,& ex fructib.per-
cepiſſet.& hoc per plures rationes,de quibus hic per Io.And.
dicentem,prædicta procedere quando talis clericus foret præ-
ſens . ſi ergo eſſet abſens , tunc procederetur contra eum, ſm̄
formam c.ex tuæ.s̄.de cle.non reſi.& ita ſequuntur hic Docto.

ADDITIO.

a Celſus. Veſtes.Adde Panor. in c.j nu. 5.& quod ibi no.in apo. ad ipſum,in ver. ipſo facto.de apo.Gemi.in rub s̄.proxi.nu.2.& ibi no.in apo.ad eū,in ver.veſtium.& in c.j.nu.2.& quod ibi addidi ad eum,in ver.ipſo iure.eo.tit.

SVMMARIVM

1 *Iudex ſi habeat poteſtatem condemnandi , an habeat poteſtatem diſtringendi .*
2 *Clericus non poteſt perſonaliter diſtringi per iudicem ſæcularem.*
3 *Clericus an poßit conueniri in cauſa pecuniaria coram iudice ſæculari. & nume.4.*
5 *Clericus ſi vult gaudere priuilegio clericali, debet portare tonſuram & habitum clericalem.*
6 *Clericus tempore quo defert habitum clericalem gaudet priuilegio clericali,tempore autem quo non defert,non gaudet.*

1 Et cum. † No.dr̄iam inter diſtrictionem, & ↄdemnatio-
nem,quod inducit hic Do. ad ſtatuta, ēt qn̄ da-
ret̄ iudici ptās ad ↄdēnandū, vt videat̄ data ad diſtringēdū. Sed
aduerte quia iuriſdō diceret̄ eſſe nulla quæ nō hr̄et ſaltem mo
dicā coerctionē, vt in l.magiſtratib.& ibi per gl.ff.de iuri.om.
iu.& licèt tex.in c.cum ↄtingat.s̄.de fo.ↄpe.ſingulariter allege-
tur,ꝙ iuriſdō poſſit ſtare abſq; coerctione, ſm̄ d.Fl. & Imo.ibi
tn̄ illud procedit in coerctione maiori vel media,nō autem in
minori, cum ſine illa iuriſdictio eſſet nulla, vt s̄. & in l.fi. ff.de
2 offi.eius cui man.† Scđò no. ꝙ nullus clericus coniugatus po-
a teſt diſtringi perſonaliter a iudice ſæculari [a], ideo dicebat Ab.
in c.ex parte. s̄.eo. ꝙ clericus coniugatus, etiam pro cauſa cri-
minali nō poſſet perſonaliter diſtringi per ſęculares abſq; pę-
na excōicationis.pro quo facit quod no.Spe.in titu.de compe.
iud.adi.§.j.ver. ſed nunquid. & Archi. hic,imo in ſua alleg.116.
per plures no.rationes concludit, ꝙ clericus coniugatus eo ca
ſu quo gaudet priuilegio c.ſi quis ſuadente.vt s̄.in princ.c.non
poterit pro debito ſummario , vel morte ciuili detineri in car-
ceribus,vel aliter diſtringi per iudicem laicum, etiam ſi ſit ca-
ſus in quo laici licitè poſſint detineri,cum tex. hic reſeruet eis
hoc priuilegium,vt nō poſſint perſonaliter diſtringi,vt ibi ple
nè per eum.facit quod no.Io.And.in c.ſæculares.s̄.de fo. com-
pe.eo.lib.& ita etiam tenuit idem Lap.in alle.12.volens ꝙ cle-
ricus ſi ↄ̄hat matrimonium cū vnica & virgine,ex quo retinet
priuilegium canonis,vt s̄.in prin. non poterit capi nec detine-
ri a iudice ſæculari occaſione delicti vel debiti pecuniarij, vt
ibi per eum.& ita etiam ſequitur Imo.in d.c.ex parte. ꝙ nullo
caſu poterunt clerici coniugati diſtringi perſonaliter per iudi
cem laicum. Tertiò nota ibi,ciuiliter.ꝙ prohibitus trahere ali-
quem in criminalibus videtur prohibitus ſiue ciuiliter ſiue cri
3 minaliter agatur.facit l.ſi duo.§.Iulianus.ff.de iureiu.†Vlti.no.
ꝙ clerici coniugati non poſſunt , etiam pecuniariter vllatenus
a iudice ſæculari condemnari.quod procedit ſm̄ Arch. ēt in cā
reconuentionis vel etiam in cā feudi,vt hic plenè per eum.ſed
glo.in c.at ſi clerici.s̄.de iudi.tenuit ↄ̄riū in cā reconuentionis,
etiam in clerico non coniugato. & ita tenuit ibi Ioan.And.&
Pet.de Ancha.& Bald. hic intelligit qn̄ ipſe clericus ageret ex
ↄ̄ctu vel quaſi,vt tunc poſſit reconueniri, dūmodo non fiat di-
ſtrictio perſonalis,ſecus ſi agat vt iniuriam paſſus, vt in l.2.§.ſi
agant.ff.de iudi. ſm̄ Bald. de quo plenè in d.c.at ſi clerici.& in
c.diſpendia.§.reus quoq;. de reſcrip. eo. lib. Et idem tenet hic
Io.An.in cauſa feudi, vt poſſit clericus etiam non ↄiugatus cōueniri

ADDITIO.

a Celſus. Sęculari.Adde quæ no.in apoſt.ad Gemi.hic.nu.5. in apoſt.in ver.coram iudice laico .
Vinc.God. Adde ꝙ clerico coniugato duo tantum priuilegia reſeruantur,in reliquis vti laicus reputatur. Paul.conſi.40. nu.21.lib.4.

ueniri corā seculari, dummodo nō fiat districtio ꝑsonalis, sed tm̄ ciuiliter cā audiatur. de quo plene vide in c. verum. & c. ex transmissa. s̃. de fo. cōpe. In cā verò alia mere ciuili tenet hic Io. An. ꝙ clericus cōiugatus fori priuilegiū non habeat, quia iste tex. solū priuilegiat eos super causis criminū, de quibus agitur criminaliter duplici modo ad pęnam criminalē pecuniariam, item ciuiľr duplici modo ad rei persecutionē, & per viā actionis. intendit ergo, ꝙ sicut pęna corporalis, ita & pecuniaria sibi nō cōpetat. & ita ꝓbat tex. hic, ne ꝑ vnā viā. s. cōdēnationis ꝑmanere, cōcedat̄ eidē punire clericorū delicta, ꝙ ꝑ aliū. s. corporalis punitionis denegat̄, s̄m Io. An. Sic ergo ex cā criminali nō pōt clericus cōiugatus ꝑ secularē distringi, vel cōdēnari, siue agat criminaľr, siue ciuiľr, & siue ad pęnā pecuniariam, siue corpalē. qđ procedit ēt si interuenit cōsensus epi, vt dicit hic Io. An. in prin. & facit glo. in c. 2. s̃. de iudi. s̄m Dñi. vide qđ no. in c. decernimus. s̃. de iudi. cogita tñ in hoc, quia in ↄtrariū vr̄ tex. in c. vt famæ. s̃. de sen. ex. nisi diceret̄ aliud esse de mādato, & aliud de consensu, vt hic. Si tñ iudex secularis eū ↄdēnaret, ex sola ꝓnunciatione excōicationē nō incurreret, s̄m Lap. hic, ꝑ no. ꝑ Host. in c. 2. s̃. de fo. compe. & ideo tenet Rota in deci. 202. quæ inci. itē si clericus. ꝙ si clericus cōiugatus pro maleficio captus a iudice scľari petat se relaxari & remitti ad eccľiasticum, nō est statim relaxandus, nisi probato de clericatu per lr̄as ordinarij & se contraxisse cū vnica & virgine & portasse habitū & tōsurā, cum alias nō gauderet priuilegio, vt hic dr̄ & dēt hoc ꝓbari corā eccľiastico & nō corā seculari, vt in c. si iudex laicus. de sen. exc. li. 6. quorū dictū ꝓcedit, qñ nō portabat tonsurā & vestes, sed tp̄e capturę reassumpsit in fraudē, vt tūc nō relaxet̄ donec fiat illa ꝓbatio, alias verò si ipse ꝓ clerico publice se gessit, portando tōsurā & vestes, & sic cōiter non fuit habitus ꝓ laico tūc erit statim dimittendus & remittēdus ad ecclesiasticū, ex quo erat in possessione clericatus, vt d. c. si iudex. tñ habebit ꝓbare se ↄ̃xisse cū vnica & virgine, vt ipsi dn̄t, s̄m Dñi. dicentē, ꝙ qñ reuocaret̄ in dubiū id qđ posset statim probari de tonsura, quæ videri pōt statim deposito caputio, & iudex secularis videat ip̄m nō habere, poterit tunc denegare ipsam remissionē quæ fieri deberet ad ecclesiasticū, & talē exceptionē repellere absq; alia cāę cognitione, facit qđ no. in cā c. j. s̃. de offi. vica. & in c. legitima. s̃. de app. & hoc in clerico cōiugato, sed in non cōiugato dic vt habet in d. c. si iudex laicus. Et aduerte pro intelligentia tex. quia Ioā. An. vt s̃. tenuit, ꝙ in mere ciuili, & sic ex cōtractu vel quasi, clericus cōiugatus nō habeat priuilegiū fori, cū hic loquat̄ ex cā criminali, & sic in cā cæteris non gaudeat priuilegio, vt hic in fi. tex. & ita sequit̄ hic Domi. dicens, ꝙ tex. hic ibi, nec ab ipsis &c. non est superfluus, nec ponit certū casum, nam hic primò dicit̄ ꝙ nō debet trahi nec ciuiliter nec criminaliter. Et vt aliquid addat de condemnatione, de qua non dixerat, loquit̄ in ver. nec ab ipsis. de ↄdemnatione per dictionē replicatiuam, ēt, vt sic declaret, ꝙ ēt si pecuniaria esset ↄdēnatio, non posset, & sic talis ver. non est superfluus. & cum hac opi. transit d. Flo. & Imo. & d. Nico. in c.
4 ex parte. s̃. eo. † Concludit ergo hic Io. An. ꝙ clerici ↄiugati nō sint priuilegiati quò ad forum in ciuilibus causis, etiam si illud quod petit esset liquidum. s̃. de foro compe. c. sæcularis. eo. lib. Cogita tamen, quia verior vr̄ alia opi. vt iste tex. habeat locum ēt in mere ciuilib. si bene ponderet̄, & maximè quia cōcilium Parisiense, de quo in c. 2. s̃. de fo. compe. generaliter & indistinctè loquit̄ de priuilegio fori, & loquit ēt de coniugatis, vt ibi tenet Ioā. And. nec est verum ꝙ tale concilium hic limitetur vel restringatur, quia imo declaratur, vt patet hic ibi, declaramus. vnde ista ↄstitutio declarans locum habere dēt in eo in quo loquitur cum habet declarata. & per gl. in c. is qui. s̃. de ele. eo. lib. & in cle. qđ circa. e. ti. facit ēt verbū, excessib. hic, ꝙ vt gn̄ale ↄprehēdit ēt illū qui ↄ̃hendo promisit & promissa non implet ꝑꝑ quę ↄuenitur. & hanc partē vr̄ sentire glo. hic in ver. pręmissis. quæ gn̄aľr loquitur, & innuit ꝙ gaudeat priuilegio cōcilij Parisiensis indistinctè. & fortior & maior rō est in ciuilib. q̃ in criminalib. aľs sequeretur ꝙ clericus delinquēdo esset melioris ↄdōnis
5 q̃ licitè ↄ̃hendo, quod vr̄ absurdum. arg. c. cū qui. j̃. de præbē. & vide plenissimè per Lap. in d. alle. 116. † In gl. in ver. declaramus, in fi. sine habitu. requiritur ergo ꝙ portet habitum & tonsurā, cum ista duo copulatiuè requirantur, vt patet in tex. quod procedit in clericis coniugatis, secus in non ↄiugatis, vt no. in c. ex parte. el 3. s̃. de priuil. & in c. ↄtingit. el 2. s̃. de sen. excom. s̄m Io. And. sentientem hic post Archi. ꝙ vt clericus coniugatus gaudeat priuilegio, requiritur ꝙ se abstineat a negociationibus & armis, vt no. 32. dist. si qui. facit gl. 12. q. j. quia tua. & quod no. In no. in c. fi. s̃. de coha. cle. s̄m Do. pro quo facit glo. in c. Ioannes. s̃. eo. volēs, ꝙ clericus ↄiugatus negocia scľaria exercēs, nō gaudeat priuilegio. & ita vr̄ residere Imo. in d. c. Ioānes. dicēs ꝙ nō inuenit tactā istā q. per Doc. & ꝙ nō trāsit ista decisio sine dubitatione. Tu aduerte quia tex. hic solū requirit ꝙ clericus ↄiuga
a tus incedat in habitu & tōsura [a] vt sic gaudeat priuilegio, ergo aliud non requirit̄. & sic dēt iste tex. indistinctè intelligi, prout loquit̄. si. n. illud voluisset, hoc expressisset, vt in c. ad audiētiā. s̃. de deci. Nō ob. gl. in d. c. Ioānes. quia nō loquit̄ de priuilegio fori vel canonis. nec ob. qđ no. in d. c. si qui. quia loquit̄ de illicitis negociationib. & prohibitis, & ↄ̃rijs clericatui, prout Inno. in c. j. s̃. de aposta. secus ergo in permissis ipsis laicis. facit quod no. Ioan. An. & d. Nic. in c. j. s̃. ne cle. vel mo. de quo tñ vide per Doct. in cle. j. de vi. & hone. cleri. & in d. c. si iudex. & c. perpen
6 dimus. † In ea. glo. in fi. vel dic quartò, ꝙ d. c. Ioannes. loquitur in eo qui dimiserat habitū, & postea reassumpsit, vt ibi per Ioan. And. in 4. q. Et dicit hic Archi. & Ioan. Mona. ꝙ talis gaudebit priuilegio tempore quo defert, licèt tempore quo non defert sit suspensus. ideo tex. hic in fi. non dicit, perdat, sed quod nō gaudet. vnde quādocūq; portabit, gaudebit eo. vel si vis intelligere ꝙ perdat, intelligitur vsq; ad reassumptionem, vt no. in c. fi. s̃. de vi. & hone. cle. s̄m Ioan. And. & opi. Archi. sequitur hic Io. de Ligna. & Domi. adducens c. ex parte. s̃. eo. & dicit ꝙ pro hac parte vr̄ esse casus in c. clericus. el 2. s̃. de vi. & ho. cler. vbi mandatur ꝙ iterum tondeatur ille qui accepit vxorem, & tonsuram dimisit, quasi tunc gaudeat eā reassumēdo. non ob.
b tex. in d. cle. j. quia ibi in tex. in d. casu dr̄, ꝙ careat oīno, [b] quod verbum importat totalem perditionem, vt per glo. in clem. in plerisq;. de elect. & in cle. vt hi qui. s̃. de æta. & quali. quod non est in isto casu, vt hic ꝑ eū. do. Ant. in d. c. Ioānes. idē tenet, nisi fuisset monitus cū cōminatione, ꝙ nisi reassumat intra certum tempus, perdat priuilegium, secus si fuisset monitus sine comminatione, vt ibi plenè per eum. Sed do. Flo. ibi simpliciter tenet, ꝙ eo ipso ꝙ reperitur in habitu & tonsura, gaudeat priuilegio, de quo hic, quia hoc solum requirit iste text. ꝙ deferat. & nō dixit ꝙ nunq̃ dimiserit. & de hoc etiam dicit esse casum in d. cle. j. referendo illa verba, q̃diu in præmissis &c. etiam ad clericos coniugatos, cum cľa in ſ̄ne posita debet ad oīa referri, vt in c. scđò requiris. s̃. de appella. & ita sequitur Imo. in d. c. Ioannes. limitās oīa prædicta, nisi fuisset præuentus ante reassumptionem per iudicem sæcularem, quia quò ad illa quę esset pręuentus, non prodesset reassumptio habitus, putà si in causa criminali est conuentus coram sæculari, cogetur coram eo rn̄dere, tñ qñ non esset pręuentus quò ad districtionē personalē, nō posset ↄ̃ eū fieri executio in personā per iudicē sæcularem, sed solum quò ad res, s̄m Imo. ibi. & per no. per Io. And. in c. j. s̃. de ob. ad ratio. super gl. circa fi. facit ēt quod dicit hic Archi. per c. ex parte. s̃. eo. ꝙ reassumptio habitus facta in fraudē ad exclusionem obsequiorum non releuat. ex quo infert ibi Pe. de Ancha. ꝙ clericus coniugatus reassumens habitum postq̃ fuit captus pro delicto, sibi non proderit, vt hic plenè per eum, secus si ante, quia reassumptio quò ad priuilegiū fori & canonis prodest quò ad ea in quibus non est inducta præuentio, dato ꝙ in fraudem fieret reassumptio, vt s̃. per Imo. secus si quò ad obsequia, vt d. c. ex parte. & ita loquitur hic Archid. & s̄m prædicta debet intelligi quod tenet Rota in d. deci. 202.

ADDITIONES.

a Vin. God. Tonsura qualis, & quare esse debeat. Fely. in c. contingit. de sen. exc.
b Vin. God. Omnino dictio quid significet. Ruy. consi. 133: nu. 22. lib. 5.

SVMMARIVM.

1 *Clerici coniugati quibus priuilegijs gaudeant, & quibus non.*
2 *Et cætera, hoc verbum si scribatur extensè, vel abbreuiatè, quid importat.*
3 *Clericus coniugatus an gaudeat priuilegio de soluendis pedagijs.*
4 *Clericus vxore mortua si reassumat habitum clericalem, gaudet omnibus priuilegijs clericalibus.*
5 *Legem antiquam obseruantes non videntur habere animum inducendi nouam consuetudinem.*
6 *Vxores clericorum an gaudeant priuilegio clericorum.*

1 In cęteris autem. † Nota j. ibi, quòd clerici coniugati nullo gaudent priuilegio clericali vltra duo hic expressa, etiam si deferrent tonsuram, & vestes, sed si non deferrent, tunc in nullo gauderent, etiam si non præcesserit aliqua admonitio, cum in eis non sit necessaria, ex quo non tenentur clericaliter viuere, licèt aliud sit in clericis non coniugatis, vt in c. ad audientiam. & c. contingit. s̃. de sen. excom. s̄m Archi. & Io. An. & vide de ista admoni
2 tione quod dicitur per d. Anto. in c. Ioannes. s̃. eo. † Vltimò no.

a de dictione, &c. [a] quę ſi extenſè ſcribat̃ extẽdit̃ ad oĩa quæ ad
aptari poſſunt termino cui adiungit̃, ſi verò ſcribat̃ abbreuia-
tè, vt faciũt tabelliones, tũc dic vt no. per Bar. in l. Gallus. §. idẽ
credendũ. ff. de li. & poſthu. & per d. An. & Doc. in c. ſuſpitio-
3 nis. s̃. de off. dele. † In glo. in ver. in cæteris, in fi. & idem in pri
uilegio de pedagijs nõ ſoluendis. de quo in c. quãquã. j. decen
ſi. Nec gaudent priuilegio conceſſo circa tutelas vel curas nõ
recipiendas, vt C. de epi. & cle. l. generaliter. canonizata 16. q. j.
generaliter. Nec priuilegio, de quo in c. de cætero. s̃. de teſti. &
b s̃. de acc. c. cum P. Nec priuilegio ꝙ poſſit eſſe vicarius [b] epiſ-
copi ſicut alius clericus, vt dicit hic Io. An. per hũc tex. de quo
etiam per eum in c. Ioannes. s̃. eo. 5. q. Nec priuilegio de iura-
mento calumniæ per alium preſtando. s̃. de iu. calum. c. j. Nec
poterunt tales clerici coniugati eſſe arbitri vel compromiſſa-
rij ad eligendum prelatum vel Abb. vel vt poſtulent. de quo
per eum in ca. 2. s̃. de off. vica. eo. lib. ſed bene poterunt eſſe
compromiſſarij ad pñtandum ratione patronatus, cum hoc
cadat in laicis, vt no. in c. 2. & 3. s̃. de iu. patr. Et generaliter de
om nibus priuilegijs eccleſiarũ & clericorũ vide per Io. An. in
4 c. nouerit. s̃. de ſen. exc. † Limita tamen prędicta omnia proce-
dere, matrimonio durãte, alias vxore clerici mortua, ſi reaſſũ-
mit habitũ & tonſurã gaudebit omnibus priuilegijs, dũmodo
alias nõ ſit bigamus, ex quo iſte tex. ſolũ cõprehendit cõiuga-
tos, ſm Io. An. Scd̃ò limita, niſi cõſuetudo eſſet in contrariũ in
loco, quia per hunc tex. cõſuetudo non eſt ſublata, ſm Io. Mo.
per no. in c. j. s̃. de conſue. eo. tit. & in c. j. s̃. de biga. Sed Ioã. An.
hic tenet in hoc cõtrartũ, per no. in d. c. j. quia tollitur cõſuetu
do, licet de ea nõ fiat mentio qñ orit̃ ex ſequela antiqui iuris.
pro quo facit verbũ, volumus, hic poſitũ. ex quo patet ꝙ Papa
clarè exprimit intẽtionẽ ſuam, ſm Io. An. Io. verò de Lig. ſequi
tur opi. Ioã. Mo. vt talis conſuetudo non videatur ſublata, ex
quo eſt rationabilis, vt no. in dictis iuribus, quod qualiter pro
cedat vide hic per Do. intelligit hic Domini. quando conſtat,
ꝙ vtentes tali cõſuetudine fecerunt hoc animo inducendi no
uam cõſuetudinẽ ſeparatã a diſpoſitione iuris cõis, vt tunc ho
die valeat talis conſuetudo. ſi verò hoc nõ conſtat, ſed rõ ſtat ꝙ
non fecerunt aĩo & intentione inducendi nouã conſuetudinẽ
ſed ſeruãdi antiquã legẽ, & tunc talis cõſuetudo vr̃ ſublata. &
ita procedit opi. Ioan. An. per rões ſuas. facit qđ no. in c. non
debet. s̃. de cõſan. & affi. & in cle. j. de immu. ec. In dubio aũt ſi
nõ appareat quo animo, & tũc nõ præſumit̃ ꝙ voluerit nouã
cõſuetudinẽ inducere circa obſeruantiã legis antiquæ, ſed tm̃
ex moribus vtentiũ legem approbare. arg. 4. diſt. §. leges. vnde
etiam iſto caſu procedit opi. Io. An. ſm Domi. vt hic plene ꝑ
5 eum. † Et nota ex dicto Io. An. ꝙ quando obſeruat̃ lex antiqua,
in dubio nõ vident̃ obſeruantes habere animũ inducendi no
uam cõſuetudinẽ, qñ cõſuetudo nil addit ad diſpoſitionẽ iuris
antiqui, qđ no. Et no. etiã de verbo, nolumus, vt inducat ius de
nouo, ſicut verbũ, volumus, vt eſt glo. no. in cle. j. in fi. de offic.
6 vica. & idem verbo, ſtatuimus, vt dicit glo. in c. j. j̃. tit. proxi. † Ex
tra glo. quærit hic Io. And. an vxores clericorum gaudeant pri
uilegio ipſorum clericorum. & concludit ꝙ his caſibus in qui-
bus mariti priuilegio non gaudent, ſine dubio non gaudent
etiam vxores eorum, & tunc ceſſat quod no. 11. q. j. clericum. &
32. diſtin. eos. Sed in duobus priuilegijs de quibus hic, & tunc
aut in priuilegio canonis, & fori non gaudent eorum vxores,
quia tale priuilegium eſt conceſſum ordini, ſm Io. And. & per
ſonis eccleſiaſticis, vt in c. non dubium. s̃. de ſent. excom. & ita
ſequitur hic Domi. & Ioã. de Lig. adducens ad hoc tex. hic in
ver. in ceteris. vt ſic ſolũ in expſſis hic, & non in alijs ſit priuile
giũ eorũ. Si verò quærit̃ de priuilegio fori, & idẽ eſt tenẽdum,
ſm Io. An. idẽ Io. de Li. hic, per hũc tex. in ver. ceteris. Sed Imo.
hic, & Dom. ꝯ in priuilegio fori, vt ſic vxores eorũ gaudeãt pri
uilegio fori, ſicut vxores exiſtentiũ in ſacris. per c. fi. s̃. de of. ar-
chi. vbi patet, ꝙ familia gaudet priuilegio dñi. nec obſt. tex. hic
in ver. in ceteris. quia non excludit, ꝙ eius familia nõ gaudeat
eodẽ priuilegio quo & ipſe gaudet, imo priuilegium ꝯceſſum
marito extendit̃ ad vxorẽ legitimã ex iuris extẽſione, vt in l. 2.
C. de epi. & cle. & ita tenet ibi Bal. & facit gl. in d. c. clericũ. vn-
de licèt tex. loquat̃ hic de clerico, tñ includit & vxorẽ ex dicta
extẽſione. & hoc quo ad forũ. & facit l. j. C. de vxo. mili. Et hãc
partẽ ſequit̃ Imo. & dñs Nic. in d. c. 2. s̃. de fo. ꝯpe. cũ vxor cẽſeat̃
de familia, vt in l. fi. ff. ad muni. & in l. mulieres. C. de digni. lib.
12. imo etiam filij legitimi ipſorum clericorum gaudebunt tali
priuilegio, ſm Imo. in d. c. 2. per tex. in d. l. 2. Tu aduerte primò,
quia de vxoribus clericorum in ſacris non videtur dubium, ꝙ
gaudeant eo. priuilegio, ex quo vident̃ vouere perpetuam con
tinentiam, vt no. 28. diſt. ſi ſe. & ſic cenſentur quaſi perſonæ ec
cleſiaſticæ. & ita procedat gl. in d. c. clericũ. & c. eos. ſicut ſunt
ſolẽniter pęnitẽtes, viduę, & alię miſerabiles pſonę, vt no. in c.
ex timore. s̃. de fo. ꝯpe. & in ver. ſignificantib. s̃. de offi. dele. per
tex. & tenet hic Io. de Lig. ſed de vxorib. clericorum non in ſa-
crls, ſine dubio vr̃ tenendum ꝙ non gaudeant priuilegio, pro-
ut etiã tenuit d. Ant. in d. c. 2. pro quo facit primò, quia clericus
coniugatus non gaudet priuilegio d. l. 2. vt tenet, & ſic eius fa-
milia non habet tale priuilegium, tenet glo. hic, & Io. And. &
alij Docto. s̃. & ſic non ob. d. l. 2. & d. c. fi. Et facit tex. clarus hic,
in ver. in cæteris. nam licèt tale priuilegium fundet̃ in perſona
ipſius clerici, & de eius perſona extendat̃ ad vxorem, vt vult
Bal. in d. l. 2. & Do. s̃. tñ iſte tex. hoc improbat, quia ſatis diceret̃
tunc priuilegiũ ipſius clerici ꝯiugati ſi ſuum priuilegiũ exten-
deret̃ ad ſuã familiam, vel vxorẽ, cum hoc fuerit inductũ in pri
uilegium clericorum, & in ipſorũ perſona fundet̃, vt d. l. 2. & in
d. c. fi. quod patet, quia alij qui non ſunt clerici nõ habent hoc
priuilegium in marito. pro hoc priuilegium reſtringitur hic,
vt ſit perſonale, & in cæteris non proſit, vt eſt hic tex. & glo. &
poſſet ẽt rñderi ad l. 2. vt loquatur de vxorib. in ſacris, prout te
net ibi glo. vt s̃. in partib. orientalib. vel vt loquatur de vxore
ab ipſo clerico dimiſſa, quæ continentiam vouiſſet. & ita eſt
de mente glo. ibi in fi. & ita procedit glo. in d. c. clericum. non
ob. l. j. de vxo. mili. quia ibi eſt diuerſa ratio, quàm hic.

ADDITIONES.

a Vin. God. De hac dictione poſita in fine orationis qualiter debeat ſcribi. Fely.
in c. cum per. de fide inſtru. Cor. conſi. 225. tanquam, litera x. & conſi. 316. lite
ra f. incip. videtur. lib. 3.

b Nico. Supe. Vicarius. Facit ad hoc quod no. Spec. de offi. dele. §. vlti. ver. item
quia eſtis.

De clericis non reſidentibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Clericus quando dicatur præſens in loco beneficij.*

2 *Clericus ueniens de foris an percipere debeat diſtributiones, ſi per aliquot dies non interſit diuinis, dictante hoc aliqua conſuetudine.*

CAP. I.

Onſuetudinem. Diuiditur in qua-
tuor partes. nam
primò recitat cõſuetudinem quam reprobat.
Secũdò ibi ſtatuimus. ſtatuit. Tertiò ibi, qui ve-
rò imponit pęnã, & duos caſus excipit. Quar-
1 tò ibi, de diſtribuentibus. prorogat. † Nota pri-
a mò ibi, præſentes. [a] arg. ꝙ ſatis dicatur clericus eſſe præſens in
eccleſia, qui eſt in ciuitate vel caſtro vbi eſt eccleſia, licèt non
habitet in eius cimiterio. facit c. epiſcopus vilem. 51. diſtin. ſm
Domi. poſſet dici ꝙ iſte text. probat contrarium, vt hic in ver.
reſidentibus, quia non dicitur reſidere niſi in diuinis ſeruiat.
Sed certè aliud eſt reſidere, & aliud eſt dici eſſe præſens, vt s̃. &
iſte tex. parum probat quis dicatur præſe ns, cum recitetur fa-
ctũ, ſuper quo ad pñtiam tm̃ ſe non fundat, niſi quò ad pñtiam
& reſidentiam. & ad prædicta vide tex. in d. c. ep̃s. vbi dr̃, preſ-
byterum debere habere hoſpitiolum prope eccleſiam. Et in
alia materia quis dicatur præſens, vide in l. præſens. ff. de proc.
& quò ad quotidianas diſtributiones, ſufficit ꝙ quis ſit pñs, ſeu
interſit in diuinis officijs, licèt aliter in ipſa eccleſia reſidentiã
2 non faciat, vt tenet Lap. in ſua alle. 43. † In glo. in ver. improbã-
tes, in fi. Sed an valeat conſuetudo, quòd veniens de foris per-
cipiat diſtributiones, licèt per aliquos dies putà tres, trahat mo
ram in domo, & diuinis non interſit. Archidiac. hic per hunc
tex. quòd non. facit c. fi. s̃. de reſcrip. eo. lib. & j̃. de ſenten. ex-
com. c. fi. §. adijcimus. & idem tenet hic Pau. ex quo hic poni-
tur regula a qua iſte caſus non excipitur. Sed Ioan. Mona. con
tra. quare concludit Domi. opi. Archi. procedere, quòd ſi talis
canonicus ſe abſentaſſet pro negotijs proprijs, & ex volũtaria
cauſa, ſecus ſi pro vtilitate eccleſię & propter laborem itineris
ꝯſuetudo ſibi daret aliquos dies ad quieſcendum. & ita proce-
dit opi. Io. Mo. & talis cõſuetudo non eſt hic reprobata, vt hic
per eũ. & Domi. adducit quod no. in c. quamuis. s̃. de offi. ordi.
eo. lib. & facit quod no. in c. de cætero. s̃. eo. Sicut etiam non eſ-
ſet improbata conſuetudo diſponens, ꝙ Archidiaconus viſitãs
archidiaconatum percipiat quotidianas diſtributiones, quia
talis

ADDITIO.

a Nic. Sup. Præſentes. Et facit hoc ad defenſionem eius cui mandatum eſt a iudi
ce ſub aliqua pęna, vt intra ſtatutum terminum veniat ad præſentiam eius,
quia ſi erit in eadem ciuitate, perinde erit ac ſi eſſet præſens. facit l. præſens.
ff. de procu. cum ſi. ibi no. & j̃. eo. lib. de præben. cum ſuis con.

talis consuetudo non tollitur hic, cum sic visitando seruiat ecclesiæ, caueat tñ ne visitet causa alterius cõmodi, quia tunc nõ excusaretur, hic, per Ioan. Mo. & Io. And. dicentem j. §. proxi. ꝙ non valet consuetudo disponens, ꝙ canonico mortuo debeantur fructus primi anni, vt tenet etiam Ioan. And. in reg. nemo potest. j. eo. lib. tamen non valeret in ipsis quotidianis distributionibus, vt hic in tex. & etiam quia app. fructuum non veniũt quotidianæ distributiones, vt probat Io. And. in addi. Spec. in rub. de concel. præben. cum sint stipendium personale.

SVMMARIVM.

1 *Distributiones quotidianæ debentur beneficiatis si intersint diuinis.*
2 *Statutum factum in ecclesia circa distributiones quotidianas, an valeat, et a quo fieri potest.*
3 *Impetrans quòd possit in absentia percipere fructus ac si præsens esset, an talis dispensatio faciat, vt præsens reputetur tanquam si interesset diuinis officijs.*
4 *Statutum non potest inducere quod consuetudo inducere non potest.*

1 a Statuimus. † No. j. ibi, & alijs beneficiatis, ꝙ distributiones a quotidianæ debẽtur etiam beneficiatis, dũmodo intersint diuinis. ex quo infertur ꝙ quotidianæ distributiones non faciunt dici aliquem beneficiatum, cũ non sint simpliciter beneficia, sed manualia beneficia, vt s. in tex. & sic sequitur ꝙ ipsorum taciturnitas rescriptum non vitiat. de quo in c. postulasti. & c. ad audientiam. & c. si proponẽte. s. de resc. † Secundo no. ibi, ordinationem. ꝙ valet ordinatio
2 seu statutũ in ecclesia circa quotidianas distributiones, intellige ꝙ fiat ab episcopo qui in ecclesia nouam consuetudinem inducere potest si sit bona. 12. dist. nouit. de cõse. di. 3. c. j. vbi de hoc, intercedente tamen consensu sui capituli, vt in c. nouit. s. de his quæ fi. a præla. & in c. cum consuetud nis. s. de consue. fm Archi. & Io. An. imo gl. no. in c. 2. j. de ver. sig. voluit, ꝙ capitulum sine epo possit inducere ordinationẽ & consuetudinẽ circa quotidianas distributiones certo modo distribuẽdas inter illos de capitulo. & facit qđ no. Inno. in d. c. cũ consuetudinis. intellige, dũmõ non sit ꝯ dispositionẽ istius tex. nõ tñ posset capitulum sua autoritate tollere vel reformare consuetudinem tolerabilem & iuratã q n incidat in periurium, fm Archi. & Io. An. & no. in c. j. s. de his quę fiunt a ma. par. & per Pau.
3 in cle. j. de regu. † In glo. in ver. affuerint, in prin. imo etiam si diceretur ac si pñs & residens esset, non sufficeret per hũc tex. qui requirit interessentia. & per hoc male dixit glo. 2. in c. cum dilectis. s. eo. & Host. in c. ad deliberandum. de iudi. vbi vř, ꝙ cum cruce signatorum priuilegium dicat eos posse percipere integre fructus beneficiorum ac si essent pñtes & residentes, ꝙ ex quo censent resideñtes, debeant habere distributiones. & ita tenuit Vin. in c. excõicamus. §. catholi. de hære. propter verbũ, in integrũ, & non bñ, quia dato ꝙ habeant pro residẽtibus no tñ habent ꝑ interessentibus in diuinis, fm Io. An. in d. c. ad deliberandũ. iõ priuilegiũ Bononiẽse, volens ꝙ ibi studentes habeant pro residentibus in eorũ ecclesijs, facit ꝙ illis debeat tñ quantum ꝑciperent in ecclia residẽdo, & nõ interessendo diuinis, vt tenuit Io. And. j. §. ꝓxi. in glo. mag. & licet Imo. hic dicat opi. Hosti. posse saluari, quando in ecclesia nõ essent alij qbus deberent quotidianę distributiones, & ne aľs priuilegiũ sit inutile, vt j. de verb. signi. c. abbate. tñ Dñi. hic tenet ꝙ priuilegiũ non sit inutile, cũ percipiat in absentia fructus quos aľs nõ perciperet. Et si in ecclesia non essent clerici seruientes, nõ tñ propter hoc deberent dari quotidianæ nõ interessentibus diuinis, sed applicãtur ecclesiæ, vt no. in d. c. fi. de resci. eo. lib. & in cle. 2. de vi. & ho. cler. In ea. glo. in fi. dicit tamen hic Ioã. An. ꝙ non meminit se vidisse talem formam emanasse a sede apostolica, tamen si daretur, tunc esset alius casus exceptus. s. quando ex priuilegio apostolico quis illas perciperet, secundũ Ioã. An. dicentem, ꝙ eas non perciperet qui est in seruitio Papæ, esto ꝙ percipiat fructus, vt no. in d. c. cum dilectus. vbi etiã
4 no. quis dicatur in seruitio Papæ residere. & quid de eo qui residet in seruitio Cardinalis, de quibus hic per Archid. † In glo. in ver. ordinationem, in fi. vide per glos. in ver. certis. in clemen. vt hi qui. de æta. & qualita. & in c. j. in fi. j. de reli. non tamen posset induci per statutum quod non posset induci per consuetudinem hic reprobatam, vt tenet Lap. in sua alleg. 43. vbi no. voluit, ꝙ iste recipiat diuisionem, quia sufficit interesse in vno actu diuinorum, vt sic consequatur distributiones illius actus, licet non intersit in alijs actibus seu officijs, & sic debet consequi pro rata diuinorum officiorum in quibus interfuit, & reliqua pars accrescit interessentibus, vt per glo. in d. clem. 2. in ver. suspensis. & hoc nisi aliter sit ordinatum in ipsa eccle. vt per glo. in ver. dimidia. in d. cle. vt hi. aliàs fieret diuisio. & deberet consequi pro rata, cum labore pecunia diuisionem recipiat. ff. de an. lega. l. Seio. §. amico. cum si.

ADDITIO.

a Vin. God. De istis distributionibus quotidianis late per Dec. in consi. 280. per totum. & quòd distributiones quotidianæ non computantur in summa fructuum impetrati beneficij. Old. consi. 118. & Ro. deci. 138. in nou.

SVMMARIVM.

1 *Infirmus corporali infirmitate non debet priuari stipendio debito pro seruitio personali.*
2 *Infirmitatis verbo compræhenditur omne iustum impedimentum.*
3 *Absens pro vtilitate ecclesiæ fingitur esse præsens.*
4 *Clericus acquirit sibi dominium in distributionibus quotidianis licitè sibi datis. Et iunge ver. in glo. in ver. vtilitas.*
5 *Verbum, statim, quando ponitur in constitutione, constitutio respicit tempus futurum.*
6 *Constitutio iuris antiqui declaratoria, non trahitur ad præterita.*
7 *Dispensatio si fiat cum aliquo super distributionibus, ad quas distributiones trahitur.*
8 *Clerici si plures sunt absentes, & multa restant de fructibus distributionũ quotidianarum, qualiter distribui debeant inter eos.*

1 §. Qui uero. † Nota primò ratione infirmitatis aliquẽ non priuari stipendio debito pro personali seruitio. quod inducit Domi. ad hoc inferendum, vt ratio-
a ne infirmitatis salario priuari non debeat a, de quo per Barto. in l. j. §. Diuus. ff. de var. co. facit etiam, quòd salarium debeatur famulo infirmo, fm Domi. Sed hoc non procedit, & contrarium tenuit Bar. in l. operę. ff. de vsu & vsufru. leg. & Bal. in l. libertus. ff. de ope. lib. de quo no. in d. §. Diuus. & in l. arboribus.
b §. de illo b. ff. de vsufru. nec ob. text. hic, quia loquitur quando
2 in hoc esset consuetudo, de quo j. † Secundò no. ibi, corporalis necessitas, quia sub hoc verbo omne iustum impedimentũ compræhenditur, vt in c. hi qui. de conse. dist. 4. putà si medicinam sumpserit, vel aliud iustum impedimentum interuenerit, fm Archi. & Io. And. ex quo infertur, ꝙ non solum ratione infirmitatis, sed etiam ratione cuiuscunque iusti impedimenti quis non priuat stipendio personali, quod facit vt miles captus debeat habere stipendiũ pro tpe captiuitatis, vt tenuit Spe. in
3 tit. de loca. §. postq. ver. quid si mercenarius. † Tertiò no. ibi, ecclesiæ vtilitas, ꝙ absens pro vtilitate ecclæ fingitur pñs, & ibi etiam personaliter deseruire, intantum ꝙ rectè consequitur stipendium, quod ibi pro personali seruitio conceditr. sed Archi. hoc intelligit quando in ecclesia esset ꝯsuetudo, ꝙ absens pro
4 vtilitate ecclesiæ percipiat, aliàs secus, de quo j. † Vlt. no. ibi, dominium, ꝙ clericus acquirit sibi dominium in quotidianis distributionibus sibi licitè datis. quod facit vt possit de his testari & disponere, vt tenet Old. in suo ꝯs. 97. & Ro. in deci. 528. fm Domi. Et quid sit in alijs rebus & fructibus ecclesiæ, vide per glo. & dicta in c. præsenti. s. de offi. ordi. eo. lib. In glo. in ver. infirmitas. in prin. vide per Inno. & Hostien. in c. j. in fi. s. de cle. ægro. & no. in c. ad audientiam. s. eo. titu. & hic per Io. And. In glo. in ver. vtilitas, in fi. dic vt ibi, sed alio modo soluit hic Archidi. dicens, ꝙ c. cum non deceat. loquitur in ecclesijs in quibus non erat talis consuetudo, de qua hic. Sed hic loquitur de ecclesijs in quibus erat consuetudo, vt absentes perciperent, quæ toleratur in casib. hic expressis, quod procedit intelligendo de absentia a diuinis, secus si de alia absentia, fm Io. An. Super quo concludit hic Domi. ꝙ valeat ꝯsuetudo, ꝙ absens pro vtilitate ecclesiæ suæ percipiat quotidianas distributiones, vt est tex. hic. Sed si ꝯsuetudo non disponit, tunc canonici soluũt eidem spontè, & tũc etiam is poterit licitè retinere, ex quo abest pro vtilitate ecclesiæ, vt est casus hic, fm primum intellm glo. fm Domi. Sed si nolunt ꝓcedere, & tunc si talis non absentat se a ciuitate vel loco vbi est ecclia, sed tñ ab officio pro vtilitate ecclę percipiet quotidianas, vt est hic casus, fm alium intellm gl. declaratũ s. per Io. And. Si verò talis est absens a ciuitate etiam pro vtilitate ecclesiæ, & sic est talis absens ab officio & ab omnibus alijs, & non percipiet quotidianas. & ita procedit d. c. cum non deceat fm Domi. Tu dic ꝙ prędicta distinctio non

ADDITIONES.

a Nico. Superan. Non debeat. Et quòd pro hac opin. tex. est apertus in l. fi. ff. ad leg. Rho. de iac. & in l. cum hæres. §. Stichus. el 2. de statu lib. & procedit hoc etiam si dictus infirmus nihil adhuc seruierit, vt not. glos. in dicto §. Diuus.

b Nico. Superan. De illo. in l. arboribus. tex. & glo dicunt contrarium, in dicto §. de illo.

Vin. God. Alex. tenet eidem famulo infirmo salarium non deberi, in l. si cum dotem. §. in sæuissimo. ff. solu. mat.

non põt procedere.nam licèt sit verũ, ꝙ absens pro vtilitate ecclesiæ suæ ꝑcipiat distributiones vigore cõsuetudinis, nec sit hic sublata cõsuetudo,tñ inquantum subiungit, ꝙ quando cõsuetudo super hoc nil disponit & canonici spõte cõcesserũt, ꝙ eas potest licite retinere,hoc non videtur verũ.nam hic est casus in contrariũ, dũ dicit, ꝙ exceptis illis quos infirmitas seu iusta & rationabilis necessitas &c. ꝙ harum dominium non acquirit:imo tenetur ad restitutionem.vnde contra dispositionem istam recipiens nihil facit, licet illi possint eis donare, vt bona eis acquisita ex nõ interessentia per augmentum qñ accrescunt socijs,vt dicit gl.in ver.suspensus.in cle.2.de vi.& ho. cle.& gl.in ver.dimidia.in cle.vt hi qui,de æta.& qua.secus aũt si applicarentur ecclesiæ,quia tunc nullo modo possent. & ad hoc facit quod dicetur j̃. in glo. Item inquantum subiungit, ꝙ qñ canonici nolunt eidem concedere, & ipse non se absentat a ciuitate vel loco vbi est ecclesia, sed tñ ab officio pro vtilitate ecclesiæ, ꝙ percipiat quotidianas distributiones, fm alium intellectum glo.dic ꝙ iste intellectus gl.nõ põt procedere,nec dictũ Dñi.nã in hoc non est differentia,siue absentet se a loco siue nõ: nã nullo mõ nisi intersit diuinis potest habere distributiones,nisi consuetudine id disponente, etiam si pro vtilitate ecclesiæ absit, vt est hic casus, nam non curatur pñtia loci quo ad effectus istarũ distributionũ,nisi sit interessentia:vñ tene solutionem & dictũ Arch.quẽ tacite referendo vr̃ sequi Io. And. in nouel. hic.Et prædicta in absentibus pro vtilitate ecclesiæ,in absentibus verò ex alia cã,dicas ꝙ si cã est voluntaria & non percipiũt quotidianas,& cõsuetudo non valeret,vt hic in tex.in prin.Si verò est cã infirmitatis vel alterius iusti impedimenti corporalis,vt quia sunt vi detenti,s̃.de elec.bonæ. vel exiuerunt de ciuitate non audentes ibi morari propter partialitatem,& tunc aut tales fuerunt in culpa,vt quia immiscuerũt se hmõi partialitati,vel alijs illicitis,& ob hoc fuerunt detenti vel expulsi,talis necessitas non excusat, & quotidianas percipere non debent, vt videtur velle Io.An. Sed si non fuerint in culpa,vt quia omnes de domo sua fuerunt partiales,& tunc clerici ob hãc causam absentes excusantur, cũ absint a diuinis ex cã necessaria. de quo hic in tex. vt videt velle hic Io. And. & vide qđ no.j̃.tit.proxi.si episcopus.Et intellige prædicta stante ꝯsuetudine ꝙ impediti debeant habere,vt s̃.Sed licet absentes ex causis prædictis habeant pro præsentibus,vt in c.cũ dilectus.& c.ad audiẽtiã.s̃.eo.etiã quò ad hoc vt nõ incurrãt periurium si iurauerunt residere,vt no.in c. ex parte.s̃. eo. titu. Et ẽt quãdo statutum disponens de præsentibus includit prædictos. ꝑ no.in d.c.ad audiẽtiã. & c.ex parte. & ꝑ Bar.in l. si is q.ff.de vsuc.tñ non habent ac si essent pñtes, & diuinis interessent,vt percipiant quotidianas distributiones, nisi consuetudo disponeret ꝙ absentibus datur quæ in his casibus valeret.& videtur velle hic Pe.de Anch.imo sponte non staret consuetudo si daretur sponte eidem,posset recipere,vt patet ex supradictis.†In

5 gl. in ver.receperit, in prin.no.ex gl.ꝙ qñ in constitutione additur verbum,statim,vel ponitur pęna, tunc respicit constitutio ad tps futurum,& dr̃ noui iuris promulgatoria, licèt referatur ad l.antiquam.In glo.in ver. receperit.ibi hæc constitutio. idem Archid. & no.ex hac glo.j.ꝙ vbi in l. apponitur verbum quod põt referre ꝯstitutionem ad tps preteritum,& futurũ,tũc in dubio potius intelligit̃ de tpe futuro q̃ præterito.ad hoc gl. in ver.ꝯmiserint.in c.2.s̃.de ꝯsti.eo.li.quod procedit vt vult hic gl. ẽt qñ ꝯstitutio esset antiqui iuris declaratoria, intellige si in ea apponatur verbum denotans electionem noui iuris, vt ver

6 bum,statuimus,vel addatur pęna ad antiquam,fm Domi.†Secundò no. ex glo. ꝙ constitutio iuris antiqui declaratoria non trahit ad præterita, quando gesta fuerunt per consuetudinem hactenus in ꝯrium obseruatam.ad hoc glo.in ver.de cætero.in c.j.s̃.de postu.præla.eo.lib.& glo.j.in fi. in c.cum venerab.s̃.de consue. quod procedit etiam si ipsa consuetudo tanquam irrationabilis reprobet̃. quod vltimũ verum est qñ in ꝯstitutione apponit̃ verbum denotãs adiectionem noui iuris, aĺs traheret̃ retro,vt no.glo.& Pau.in cle.si vna.de re.eccle.fm Domi.Tertiò no.ex gl.ꝙ licèt ꝯstitutio veteris iuris declaratoria trahatur ad præterita quò ad dispositionem,vt no.in c.cum tu.s̃. de vsu. tamen non trahitur quò ad pęnam additam.facit glo. in ver.de cætero.in clem.j.de vsu.In ea.gl.ibi,cum olim.dicas, prout ibi no.in j.glo.vt loquatur de præsente cui obstabat statutum residentiæ,vel ordinum,vel simile.& hæc sol.plus placet Io. And, hic.& ita sequitur hic Pau.& Do.dicens,ꝙ ille ibi residebat,& diuinis intererat,sed quia non habebat ordines requisitos per

7 statutum, priuabatur illis fructibus, † Et no. ex hac glo.fm Io. And,& Dom.ꝙ si cum aliquo dispensetur quò ad quotidianas distributiones, talis dispensatio nõ trahitur ad illas portiones,

8 de qua hic in glo.& ita seruat curia,fm eum. † In ea.glo.ibi,tantum residentib.no.glo.& vide quod no.Guil.in extraua.sedes. Io.22.in glo.in ver.in totum. vbi concludit ꝙ si propter absentiam multorum canonicorum supersint multa de fructib. deputatis pro quotidianis distributionib. tunc absentes & priuilegiati tm̃ habebunt partem de residuo grossorum, & non de residuo distributionum,sed si mensa grossa non esset diuersa a fructibus quotidianorum , sed de ipsa mensa grossa soluuntur quotidianę,tũc de toto residuo debẽt hr̃e partẽ,cũ non sint exclusi,nisi à quotidianis,vt hic dr̃,ergo & de alijs percipient.

ADDITIO.

Vin.God. De huiusmodi verbo,statim, Bar.& Do.in l.j.§.cui præsens. de ver. ob.vide Soc.in l. diuortio.nu.14.ff.sol.mat.

SVMMARIVM.

1 *Distributiones quæ dantur pro defunctorum anniuersarijs, æquiparantur distributionibus quotidianis.*

2 *Voces duas habens in ecclesia, an debeat habere duplices distributiones.*

1 De distributionibus. †No. & ita alle. ꝙ distributiones quæ dãtur pro anniuersarijs defunctorũ,æquiparant̃ quotidianis distributionib.vnde ille qui non posset percipere quotidianas, nec perciperet de istis.quod procedit ẽt in his quæ dant̃ pro septimo, vigesimo,vel alio die.per no.in c.fi.s̃.de test.& in c.ex parte. el 3. de ver.sig.fm Io.And.& de his ẽt no.per Lap. in sua alle.43. In glo.fi.in fi. inducit Do. ꝯ capitulum canonicorum inuitatũ ad funus,vt illi de capitulo qui non vadunt personaliter, non habeant cereos,licèt ꝯsuetudo ꝯrium disponeret, cum talis ꝯsuetudo non valeat,nisi in casib.exceptis s̃.c.proxi, fm Do.& idẽ tenet Lap.in d.alle.& ꝯcludit hic Pau.& Dom. ꝙ si distributiones nõ darent ꝑ diuinis officijs , sed darent̃ clerico eiusdẽ vel alteri⁹ ecclię rõne alteri⁹ exercitij, vt per lecturã theologię,vel aliã cãm,nõ haberet locũ iste tex.ex quo non dant̃ rõne diuini officij,vnde eas percipiet ille qui talẽ actũ exercet, pro quo dãtur,licèt diuinis officijs non intersit.& ad mãm huius decre.vide per Ro.in dec.244.sed quæritur primò,in antiquis,quę incipit Vtrũ si canonicus . Quid si canonicus rťaris hñs locum canonicalẽ,& ẽt beneficiũ cũ administratione in seruitio Cardinalis in curia Romana , an poterit petere virtute priuilegiorum Cardinalium fructus grossos qui vltra quotidianas distributiones dant̃ ex cõsuetudine vel statuto cuilibet canonico, licèt in monasterio nõ resideat.& refert hic Dom. ꝙ maior pars Doc. in deci.224.in antiquis,quę inc. Vtrũ si canonicus.tenet ꝙ sic, maximè stante ꝯsuetudine ecclesiæ,hñte disṕonem præbendarũ,seu portionũ grossarũ quas solebãt recipere in absentia,quã intelligit Domi. qñ tales fructus essent debiti ipsi administrationi,cũ priuilegiũ faciat eũ reputari pro pñte in dicta administratione,vt no.in c.cũ dilectus.s̃.eo. secus si non essent debiti administrationi,sed personę,quia petere non poterit, cum nõ pñt monachi, ẽt si essent pñtes astringere Abbatem, vt ẽt pro victu det̃ eis annuatim pensio,vt no.per Io.An.in reg.non est. j.e,li.& ita p̃t procedere opi.aliorũ dñorũ,qui tenuerũt ꝯrium in d.deci.fm Dom.hic in fi.Sed certè non dẽt fieri dr̃ia,an portio assignet̃ administrationi , vel personæ , quia oĩ casu portio succedit loco præbendæ,vt in c.dilectus.el j.s̃.de præben.in fi. & qđ ibi no.Innoc.in fi.& facit ẽt c.fi.s̃.de voto.& qđ no.in c. cum M.s̃.de ꝯsti. ergo cum reputetur talis canonicus pro pñte ex priuilegio,qñ stat cum Cardinali, debet percipere istã portionem indistinctè,& sic vr̃ ꝙ verior sit prima opi.s̃.dominorũ

2 de Rota.& facit quod est dictum s̃.in §.proxi.in glo.fi.†Secundò quærit̃ ex quo in ecclesia vnus & idem potest habere duas voces,& sic gerit vices plurium personarum,vt in c.cũ olim.s̃. de re iu.& est dictũ s̃.tit.proxi.c.pen. an debebit percipere distributiones duplicatas.Io.And.ibi,ꝙ sic.facit glo.in c. quia in tm̃.s̃.de præben.vnde refert se ꝯsuluisse in ecclesia Florentina in qua thesauraria erat noua dignitas , & ex statuto thesaurarius,licèt non canonicus habebit vocẽ in caplõ & distributiones sicut qlibet canonicus,ꝙ si postea canonicus assequat̃ thesaurariã simul cũ canonicatu , ꝙ de iure habebit duplicẽ vocẽ

a in ecclesia,& distributiones duplicatas,[a] nisi ꝯsuetudo esset in contra.

ADDITIO.

a Nic.Su. Duplicatas.Facit ad hanc q.quod no.Bar.in l.si consul.ff.de adop.vbi ait ꝙ si officia non sint sibi cõtraria vel cõtentiosa põt vnus vicẽ duorũ subire.& declarat hoc mõ,testãr reliqt priorib.huius ciui.100. distribuẽda inter eos itẽ reliqt 40.Titio q est de priorib.ipsis,q̃rit̃ nũc an idẽ Titius possit hic dicta 40.& admitti ad partẽ dictorũ 100.& concludit ꝙ sic.per d.l.si consul. & dicit esse tex.in l Titio.§.qui Marco.& in l.alio.& ibi per Dy.ff.de ali.& ci. leg.& dicit nõ obstare §.basilicæ.ẽt fm Dy.quẽ ibi adducit Bar.de Roma.

ſrium. Sed do. Ant. ibi tenet ꝙ non habeat diſtributiones duplicatas, cum dentur ratione ſeruitij perſonalis intereſſendi diuinis, ipſe aūt in diuinis non pōt intereſſe vt plures, cum non ſit niſi vnus, & ſeruit pro vno, nam ſi duo hn̄t illas dignitates & alias intereſſet, tunc reliquo non intereſſente nihil daret̄. ergo &c. pro quo ſatis facit tex. hic, & ꝙ ꝯſuluit Fed. in ſuo ꝯſi. 115. quod inci. quæſitum eſt, in fi. ꝙ ſi quis ex diſpenſatione in eadem eccleſia habet canonicatum & capellaniam, quòd illa hora qua celebrat vt capellanus priuatur diſtributionibus quas debet percipere vt canonicus, vt ibi per eum. facit etiam l. alimenta. §. baſilicæ. ff. de ali. leg. vbi legatum alimentorū non eſt reuocabile, vnde vnum tollit̄ per aliud, ſed diſtributiones fiūt pro alimētis, ergo nō dn̄t duplicatè in eadē perſona ꝯcurrere.

De præbendis. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio ad beneficia eſt facienda diœceſano de iure communi.*
2 *Præſentatio pertinet ad patronum ex vi iuris patronatus, non tamen collatio.*
3 *Monaſteria licèt ſint exempta a ſolutione iurium epiſcopalium, non tamen eorum eccleſiæ vel capellæ.*
4 *Cathedraticum licèt poſſit ſpecialiter remitti, non tamen venit in remiſſione generali vel donatione.*

CAP. I.

1 SVſcepti. Summa & diuide vt in j. gloſ. Et ſcd̄a pars ibi, ſane. Tertia ibi, verum. Quarta ibi, nos itaq;. † No. j. ꝙ de iure cōi pn̄tatio eſt facienda diœceſano, ēt per religioſos. facit c. decernimus. 16. q. 7. ex cōſuetudine verò vel priuilegio poſſet hoc ꝯpetere ēt inferiori, & eidem facienda eſſet, vt ſ. de offi. deleg. ſuper eo. ſm̄ Io. And. Et an habeat tunc locum iſte text. vide quod no. in cle. j.
2 de iu. pat. † Scd̄ò no. ibi, præſentatio [a] pertinet. ꝙ ex vi iuris pa-
a tronatus ad patronum pertinet præſentatio, & non collatio. facit c. fi. ſ. de iu. pa. ſm̄ Archi. nec ſufficeret patrono intra tp̄s eligere, niſi & pn̄tet, ſm̄ Io. And. de quo in c. j. ĩ. de iu. pat. non tamen in actu pn̄tationis eſt neceſſe ꝙ vtatur verbo, pn̄to, ſed ſufficeret ſi diceret, eligo, vt in c. 2. & c. nobis. ſ. de iu. pa. & ibi per Domi. debet tn̄ electio ſeu pn̄tatio fieri de perſona idonea, vt ĩ. in tex. & in c. ſicut. ſ. de ſup. neg. præla. & ſi indignum præſen-
b tent ſunt ipſo iure priuati poteſtate præſentandi, ſm̄ Arch. [b] Et idem ſit in laicis, hic per eum & per Io. And. in c. cum vos. ſ. de
c offi. ordi. ſuper glo. 2. [c] Tertiò no. ibi, epiſcopali. ꝙ † licèt mona-
3 ſteria non teneantur ad iura epiſcopalia, & ſint exempta a lege diœceſana, vt in c. j. ſ. de ſta. mo. tamen ſecus in eorum eccleſijs, ſeu capellis in quibus habent ius patronatus, quia tenentur, vt hic, & in c. conquerente. ſ. de offi. ordi. intellige quando ſunt ſæculares, ſecus ſi regulares, vt 10. q. 3. inter cætera. ſm̄ Archi. & Io. And. Vlt. no. caſum in quo exempti ſubijciuntur ordinarijs. & vide alios plures caſus per glo. in c. 2. ĩ. de pœni. & remiſ. eo. lib. In glo. in ver. ſuſtentari, in princ. vide per Hoſt. in c. cum ſcd̄m. ſ. eo. quando ſit, ꝙ eccleſia dicatur ita inſufficiens, ꝙ clerici non poſſint ſuſtentari, de quo hic per Archi. & Ioan. And. poſt multa concludentes debere in his attendi ꝯſuetudinē patriæ. 41. diſ. q. ſquis. & ꝯſiderari debent facultates eccleſiæ quę cogit̄ prouidere, vt in c. qm̄. ſ. de vi. & hon. cle. & vide per gl. ord. 21. q. j. c. j. quę eccleſia dicat̄ pauper. In ea. gl. ibi, ep̄s ordinaret. idem Inno. in c. de mo. de præben. ſed Arch. hic ꝯ, quia tex. in d. c. ſicut. non loquitur de defectu rerum, de quo hic, ſed de defectu perſonę pn̄tatę, ideo dicit ꝙ hoc caſu ep̄s non ordinabit, ſed coget illos ad portionem aſſignādam. ſed hodie dic vt in clem. j. de iu. patro. In glo. in ver. onera, in fi. & etiam vt ſuſtentent pauperes quos poſſunt. 39. diſtin. §. j. & intellige prout
4 ibi no. ſecundum Ioan. And. dicentem etiam poſt Archi. † ꝙ li-
d cèt cathedraticum [d] poſſit ſpecialiter remitti, tamen non veniret in generali remiſſione ſeu donatione, de quo per Io. An. in c. venerabilis. ſ. de cenſi. in glo. 2. In glo. pen. ibi, clericos. ſcilicet patronos, de quibus hic loquitur ſm̄ Arch. intelligentem hunc tex. in patronis clericis habētibus ius inſtituendi. ſed iſte intellectus non cōuenit literæ, niſi dicatur ꝙ loquatur de iam inſtituto per epiſcopos ad regimen eccleſiæ, & nunc pn̄tatos per ipſos ep̄os ſolum ad curam populi ſibi committendam, vt no. in d. c. de monachis. ſuper fi. glo. 2. ſm̄ Io. And. Sed Pau. hic dicit, ꝙ licèt religioſi poſſint multis modis habere eccleſiam, tamen in vno ſolo habet locum hæc deci. duobus tamen concurrentibus, ſcilicet ꝙ habeant præſentare, & omnia tempora lia percipiant, congrua ſuſtentatione presbytero reſeruata. & ita reſidet hic Domi. de quo plenius in d. c. de monachis.

ADDITIONES.

a Vin. God. Verbum, præſentatio, referri debet ad ius patronatus. Dec. cōſi. 117. col. j. in prin. & conſenſus patroni qui requiritur in præſentando poteſt interuenire ante & poſt. Dec. conſi. 172. col. j. & 2.
b Nic. Sup. Archi. Hoc tamen verum pro tunc ſolum & non in futurum, vt prōptiſſimum eſt in d. c. ſicut. in fi. in tex. & in glo.
c Nico. Sup. Super glo. 2. in d. tamen glo. 2. patet contrarium, quia & ſi non idoneum laicum patronus præſentet, per hoc tn̄ non priuatur iure præſentādi.
d Vin. God. Adde ꝙ præſcriptio contra cathedraticum vt nullatenus debeatur, non currit, ſed vt minus debeatur. ſic Do. in c. cum venerabilis. de cenſ. & in c. j. de præben. in 6. Fely. in c. cum ex offi. de præſcri.

SVMMARIVM.

1 *Papa habet plenam poteſtatem in concedendis titulis beneficiorum.*
2 *Præter, hæc dictio quid ſignificet.*
3 *Beneficia vacantia in curia non veniunt in generali conceſſione conferendi beneficia.*
4 *Epiſcopatus an compræhendantur in conſtitutione, qua cauetur, ꝙ omnia beneficia vacantia in curia ſpectent ad collationem Papæ.*
5 *Abbatia an compræhendantur appellatione dignitatis.*
6 *Conſuetudo quando diſponit idem quod ius commune, poteſt eidem reddere vinculum ſi aliena ſpeciali ratione iuuatur.*
7 *Beneficia quæ dicantur vacare in curia.*
8 *Beneficia vacantia in curia Romana, de quibus Papa habet plenam poteſtatem conferendi, an compræhendant beneficia ſpectantia ad præſentationem laicorum.*
9 *Quid de beneficijs ſpectantibus ad præſentationem clericorum.*
10 *Tolerantia ſuperioris non iuſtificat quantumcunque tempore id quod non eſt quæſibile ſine conceſſione Principis.*
11 *Papa ſi concedit alicui quòd poſſit conferre beneficia vacantia, an poſſit cōferre Papa qui conceſſit mortuo.*
12 *Papa ſi conferat beneficia vacantia in curia, an collatio teneat ſi non exprimat quòd vacant in curia.*

CAP. II.

1 LIcet. † No. j. ꝙ Papa habet plenariam ptātem ēt in ꝯcedēdis titulis beneficiorum. facit cle. j. in fi. vt li. pend. & vide in glo. 3. in c. ſi gratioſè. ſ. de reſcrip. eo. lib. ideo eſt ꝙ ipſe ſolus poteſt dare ius
2 ad vacaturas, vt hic dicitur, & ĩ. in glo. † Scd̄ò no. de hac dictio-
a ne, præter, [a] quæ iuncta orationi negatiuæ ponitur incluſiuè, quandoq; tamen ponit excluſiuè, vt per Inno. & Io. And. in c. dudum. el 2. ſ. de elect. & per Archi. 13. q. 2. Ebron. & per glo. & Bar. in l. j. ff. de pigno. ac. & in l. actione. C. de tranſac. & ibi per Bal. Tertiò no. ibi, apud ſedem, iuncto tex. ĩ. ꝙ, idem eſt dicere, vacare apud ſedem ap̄licam ꝙ vacare in curia. ideo dr̄ ꝙ vbi eſt Papa, ibi dr̄ eſſe curia, vt in c. 2. ĩ. de priui. & per Inno. & Doc. in c. ego N. ſ. de iureiu. & in c. vbi periculum. ſ. de elect. & in cle.
3 ne Romani. de elect. † Vlt. no. & ita alle. ꝙ in conceſſione quātumcunque lata & gn̄aliter facta, non venit poteſtas conferendi beneficia in curia vacantia, niſi de his fiat ſpecialis mentio. & ſic infertur quod ſi per Papam proprio motu detur ptās cōferendi beneficia vacantia, vel in poſterum vacatura qualitercunq; & vbicunq; & qualiacunq;, ēt de quo oporteret de verbo ad verbū facere mentionem ſpālem & expreſſam, tn̄ nō veniunt beneficia in curia vacantia, per hunc tex. quod procedit non ſolum tp̄e Clementis conditoris huius tex. vt tenet hic Lap. per no. in d. c. fi. ſ. de reſcri. eo. lib. & per Io. And. in c. j. ſ. de conſti. eo. lib. Sed etiam hodie, vt patet hic in tex. qui oēm formam reprobat, niſi fiat expreſſa mētio de illis, vt tenet hic Pe. de Ancha. & Dom. quia licèt Clemēs non potuerit imponere hanc l. ſucceſſori, vt d. c. fi. tamen ipſe ſucceſſor non reuocādo legem prædeceſſoris, ipſam approbare vr̄, & ſic eā ſeruare debet, vt no. in d. c. j. ſm̄ Dom. facit qd̄ no. per Ang. in l. oēs C. de preſc. 30. an. & per Fed. in ꝯſi. 225. & no. in c. j. ĩ. de exce. prela. Et ad prædicta etiam vide per Rotam in deciſ. 97. quæ incip. Item habens, ꝙ etiam ille qui haberet poteſtatem conferendi beneficia reſeruata, non poſſet conferre beneficia vacantia in curia. & vide etiam per Ro. in deci. 119. quę inci. Item ꝙ legatus. & in deci. 481. quæ inci. Item ꝙ nuncius. tenentem per hunc tex. quòd

ADDITIO.

a Celſus. Dictione, præter Adde de hac dictione, præter, Panor. c. prouideas. & quod ibi no. in apoſt. ad eum, in ver. dictio, præter. de offi. vic. & Car. in cle. j. nu. j. & quod ibi etiam no. in apoſt. ad eum in ver. dictio, præter. de ſum. trini. & fi. catho.
Vin. God. De dictione iſta, præter. Fely. in c. literas. in fine. de præſump.

quòd licèt aliàs poteſtas conferendi beneficia data executio-
ni per Papam,comprehendat etiam beneficia deuoluta ad Pa
pam,vt in clem.ſi de beneficio.de præben.licèt non compre-
hendantur beneficia in curia vacantia,vt hic in tex.& glo.no.
in d.cle.j.in ver. ſiue ad nos. aſſignat rationem differentiæ,ſi-
cut etiam nõ comprehenderẽtur alia beneficia ſpecialiter, vel
generaliter Papæ reſeruata.argu.tex.hic, qui licèt loquatur in
vno genere reſeruationis,tamen idem in alijs generib.ſm Ro
tam in deci.486.quæ inci.Item ꝙ nuncius.tñ legatus de latere,
vel nuncius apoſtolicus, vel alius habens poteſtatem a Papa
ꝯferendi beneficia qualitercunq; vacantia,non poterit benefi
cia gñalr,vel ſpecialiter reſeruata,conferre.facit quod no.in c.
dudum.j.eo.decretum ergo & prohibitio iſtius tex.hic licèt lo
quatur de beneficijs in curia vacantibus,tamen hoc fuit poſi-
tum gratia exempli,cum locum habeat in oĩb. reſeruationib.
ſiue generalib.ſiue ſpecialibus, vt tenet Rota ſ.etiam ſi gratia
prædicta eſſet motu proprio ꝯceſſa, vt ibi no.vr. Sed tu de his
vide per gl.no.in ver.collatio,in d.cle.j.vt li.pend.& ibi,an be
neficia ſpecialiter vel generaliter reſeruata dicantur vacare in
curia.& pleniſſimè per Lap.in allega.84.& ibi,an ſit differen-
4 tia inter generalem & ſpecialem reſeruationem.† In gl.2.ibi,
ſeruat curia.licèt quidam teneant ꝯrium per tex.hic,in ver.ec-
cleſias. vt ſic comprehendatur etiam cathedralis, vt in c.cum
clerici.ſ. de ver.ſig.tñ Io.And. ſequitur hanc glo.pro qua facit
cle.2.de renun.& tex.hic ibi,conferre valeant,quia non ſic lo
queretur de epiſcopatibus. & ita Nico.4. fuit interpretatus.&
ita ſequitur Do. ex eo quia hoc ius eſt odioſum cum detrahat
ordinariẽ poteſtati,per hanc reſeruationem meritò non inclu
dit epiſcopatum,ſecus ſi non eſſet odioſum, ſed ius antiquum
coadiuuaret, quia tunc appellatione dignitatis veniret etiam
epiſcopatus,vt no.in c.auaritiæ.ſ.de elect.eo.lib.& vide ad pre
dicta quod no.in d.clem.j.de renun.& per Inno. in c.cum dile
5 cti.de conceſ.præben.& per Io.And.in c.2.j.de hære.† In ea.gl.
in fi.facit quod no.Io.Mo.in c.2.de hæreti.dicens ſe vidiſſe de-
clarari appellatione dignitatis abbatiam non contineri . facit
16.q.7.ſi quis deinceps.& ſm hoc Archid.hic dicit idem eſſe de
prioratibus per quos monaſteria principaliter reguntur . Sed
Ioan. And.dicit hic curiam prędicta non recipere.pro quo fa-
cit c.quamquam.in fi. ſ.de elect.eo.lib. vbi in deuolutione ad
ſuperiorem,abbatia æquiparatur alijs dignitatib. Sed pro opi.
huius glo.eſt Ioan.Mona.& facit c.ſi poſtquam. in princi.ſ.de
elect.eo.lib.vbi cathedralis,& regularis æquiparatur, ſm Lap.
ita tenentẽ,idemq; ꝙ dicit hic hunc tex. habere locum in ab-
batijs, & alijs ad quæ quis habet eligi, & in illa eccleſia ſupe-
riorem non recognoſcit, vt patet hic in tex. electio, prouiſio,
ſeu collatio.ſed tex.hic ibi,in ver.electio. facit in contrarium,
& ſic ꝙ abbatia includatur. & ita ſequitur hic Ioan. de Lig.&
Do.adducẽs,quia abbates dicantur prælati.de æta.& quali.c.j.
& ibi no.in c.præſenti.ſ.de offi.ordi.eo.lib.& facit c. indemni
tatibus.de elect.eo.lib.Sed certè opi.huius glo.videtur verior,
quam ſequitur Lap.per plures no.rationes, in d.alleg.84.circa
fi.& facit d.c.ſi quis deinceps. vbi probatur, ꝙ abbatia dicitur
eſſe in primo gradu dignitatis,ſicut epiſcopatus,& cæterę ap-
pellantur inferiores dignitates. licèt ergo abbatia ſit dignitas,
tamen non venit in hac materia odioſa & reſtringibili , ſicut
dicitur ſ.in epiſcopatu,cum adinuicem æquiparatur, vt in d.c.
ſi quis deinceps.& plenè per Lap.in d.alle.In glo.in ver. ſtatui
6 mus,in fi.no.iuncto tex. arg. † ꝙ conſuetudo diſponens idem
quod ius commune,poteſt eidem iuri addere vinculum,quan
do ipſa aliqua ſpeciali ratione iuuatur,vt erat in hac conſuetu
dine, quæ diſponendo de beneficijs vacantibus in curia indu-
cebat aliquam ſpecialitatem,& vinculum vltra ius cõe,quo iu
re ſpectabat collatio ad Papam, tam de beneficijs vacantibus
in curia,quàm alibi,ſm Dom.& ſic videtur hic caſus contra di
ctum glo.c.j.de conſti.in 6.& pro dicto Ioan.de Lig.Sed certè
hic non videtur caſus contra illam glo. quia hic loquit de con
ſuetudine quæ aliqua ſpeciali ratione iuuatur,quod non eſt in
terminis illius glo. Præterea non eſt fortè verum , ꝙ hic addat
vinculum,& tribuat ipſi Papæ aliquod nouum ius, vt dicit hic
Ioan.And.& Archi.quod patet ex no.ſ.& 17.q.4.volumus. ſed
bene operatur hæc conſuetudo hic per Papã approbata, vt li-
get manus ordinariorum qui aliàs poterant conferre hæc be-
neficia,vt non cõferant. & iſte eſt intellectus huius literæ, ſm
Archi.& Io.And. vt hic plenius per eos. Et ex hoc no. ꝙ con-
ſuetudo diſponẽs idem quod ius cõe,ſi ius cõe fortificet,& vl-
tra etiam eius effectum augeat, talis effectus auctus denomi-
natur a cõſuetudine,& non a iure communi.ad hoc l.ius ciui-
le.ff.de iuſt.& iu.ſm Pet.de Ancha. vt hic plenius per eum,&

vide no.in c.j.ſ.de conſti.In glo.in ver.vacatura,in fi.no.& te-
ne menti glo. licèt ergo legatus de latere poſſit ſuæ collationi
reſeruare vacaturam, vt in c.cum dilectus.ſ. de iu.pat.& no.in
c.præſenti.ſ.de offi.leg.eo.lib.non tamen poteſt diſpenſare cõ
7 tra concilium.c.2.hic alleg.† In glo.in ver. vacare.in fi. & quæ
beneficia dicantur in curia vacare,vide j.e.pñti.& vide hic per
Arch.an beneficium renunciatum in curia per procuratorem
ſpecialiter ad hoc conſtitutum,licèt renuncians, ſeu ꝯſtituens
ſit extra curiam, dicatur vacare in curia ? & videtur velle ꝙ ſic.
& ita tenuit d.glo.no.in cle.j.vt li.pen.& vide per Io.An.in ad
di.Specu.in titu.de actio.& peti.in §.ſuper actionibus. in fine.
8 † In gl.in ver.collatio.ibi,ad præſentationem laicorum.idem
Io.Mo. & facit quod no.in d.c.cum dilectus. & in c.cum in il-
lis.j.eo.& tenet Lap.in d.alle.84.in 6.col. & alleg.96.& ibi no.
de hoc.& facit glo.& ibi per Io.And. in c.dilectus.ſ.de offi.le.
& per gl.in cle.2.j.de præben.in fi. bene tamen poſſet Papa ea
reſeruare,& de eis diſponere,ſm Archid.& Io.And.& ea con-
ferre ſi hoc expreſsè vult, ſed in generalib. literis non venirẽt,
vt per Spe. in tit.2.§.nunc tractemus.ver.ſed nunquid legatus.
ſm Lap.hic,& per glo.& Doct.in d.cle.2.& idem tenuit d.Flo.
in d.clem.j.in 6.q. ꝙ in generali reſeruatione iſtius c. & in alia
quacunq; reſeruatione, non includuntur beneficia patronata
laicorum,niſi fiat de eis ſpecialis mentio.& plenè no.per Ro-
9 tam in deci.331.quæ inci.Item ſuppoſito.† In ea.glo.in fi.idem
Archi.quia pręſentatio patroni eccleſiaſtici vim electionis ha
bet ſm Inno.in c.cum autem.ſ.de iu.pa.Et idem eſt,ſm Archi.
in beneficijs ſpectantibus ad collationem laicorum ex priuile
gio Papæ, ſicut eſt Rex Franciæ, & Angliæ, in certis eccleſijs
dicunt habere ius cõferendi prębendas,& facit quod no.j.eo.
titu.is cui.& per Specu.in d.ver.ſed nunquid legatus.Conclu-
dit tamen hic Ioan.Mo.ꝙ de mero iure ius conferendi pręben
das vel beneficia,cum ſit mere ſpirituale,non cadit in laicum,
vt in d.c.ſi quis deinceps.& in c.præterea.el j.ſ.de iu.pa.& lai-
cus poſſidere non poteſt.ſ. de præſcrip.cauſam. & per ꝯñs nec
præſcribere,vt in reg. ſine poſſeſ.j.eo.lib. nec ſufficit tolerãtia
ſuperioris,licèt aliud ſit in his quę cadere poſſunt in laicũ abſ-
que expreſſa autoritate ſedis Apoſtolicæ, vt in c.cum iam du-
dum. ſ.eo. poteſt tamen ipſis laicis competere hoc ius confe-
rendi beneficia ex priuilegio Papę,maximè Regibus.Cum er-
go hæc conſtitutio conſuetudinem vel ius illorũ laicorum ex-
pręſsè non tangat,videtur remanere intactum,vt ſ.de conſtit.
c.j.eo.lib.ſm Io.Mo.dicentem,ꝙ ſicut certis ex cauſis fuit hoc
ius ipſis laicis conceſſum , ita ſi eſſet ſcandalum in auferendo,
melius ſit eis dimitti.& iſtud placet Io.An.quod & fortius pro
cedit in eccleſijs quas ipſi vel eorũ progenitores fundauerunt
vel dotauerunt, vt hic per eum, qui poſt Io.Mo.videtur velle,
ꝙ diſpoſitio iſtius tex.non compræhendat beneficia ſpectan-
tia ad collationem laicorum.Sed certè verior videtur opi. Ar-
chid.Et primò per tex.ſm vnum intellectum,in l.3.§.Diuus.ff.
de ſepul.vio.quia talis eorum conſuetudo ſatis dicitur hic ſub-
lata per contrariam conſuetudinem hic approbatam,vt etiam
no.in d.c.j.& in c.fi.ſ.de tranſ.licèt etiam poſſet dici ꝙ tale ius
eis non competat ex ſola conſuetudine,vt ſ. Secũdò probatur
per tex.clariſſimum hic ibi,quacunq; ſit autoritate munitus.li-
cèt ergo ex priuilegio Papæ poſſit laicis competere ius confe-
rẽdi beneficia, tamen tale ius & tale priuilegium modificatur
hic , vt locum non habeat quando talia beneficia vacarent in
curia,vt hic clariſſimè probatur.& facit etiam tex.ibi, ſiue lite-
ras &c. ex quo enim per literas Papæ cõcedentis priuilegium
a ipſi laici [a] habent tale ius, ſatis eſt clare determinatum hic, vt
iſto caſu tale ius locum non habeat,aliàs ſequeretur eadem ra
tione idem eſſe dicendum in clericis,habentibus ius cõferen-
di ex præſcriptione,cõſuetudine,vel priuilegio, vt ex quo hæc
ꝯſtitutio ſpãlr eorũ ius,ſeu priuilegium nõ tangit quod rema-
neat ſaluũ,qđ eſſet abſurdũ, & tñ non eſſet rõ diuerſitatis quo
ad hoc inter clericos,& laicos,cum in d.c.j.ſ.de conſti. eo.lib.
gñalr locũ habeat in clericis & laicis, ſit ergo hic tex.gñalis &
clarus hic quò ad omnes, dum dicitur aliquis quacunq; ſit au-
10 toritate munitus &c.vt ſ.eſt dictum. † No.tñ ex dictis Io. Mo.
& Io.An.ꝙ tolerantia ſuperioris non iuſtificet, ꝙ reperitur ge
ſtum quantocunq; tpe duret in his quæ non ſunt quęſibilia ſi-
ne Principis ꝯceſſione.de quo in d.c.cum iam dudũ.qđ facit vt
laicis non quærãt ius in decimis q̃tũcunq; Papa tolleret.Scdò
no.ꝙ illa quę non ſunt quęſibilia ſine Principis ꝯceſſione non
ſunt

ADDITIO.

a Vin. God. Laici quando poſſint diſponere de vtili dominio bonorum eccle-
ſię ad eos ſpectante.Ruy.conſi.109.nu.25.lib.3.

sunt præscriptibilia.de quo in c.super quibusdam.s.de ver.sig.
sm Domi.& in c.bone.el 2.s.de postula.præla.† Quæritur pri-
mò, quid aũt si Papa vni specialiter cõcedit, vt possit beneficia
vacantia in curia conferre, an ille cõferre poterit illo Papa mor
tuo? conclude q si successor expresse hanc potestatem reuoca
uit,q potest ante completionem rei,vt in c.pen.s.de cler. non
resi.& in c.fi.s.de rescri.eo.lib.& non poterit conferre,ex quo
nõ durat tunc ptãs cõferendi, vt sentit hic Io.An. & sequit̃ Do.
Si verò expresse non reuocauit,& tũc si talis ptãs fuit sibi sim-
pliciter concessa,durat, vt videtur velle Io.Mo.& Io.An.& Io.
de Lig.per re.decet.j.eo.lib.& c.quoniam Abbas.s. de offi.de-
le.& ita procedit eorum opi.sed si nõ fuit simpliciter,sed limi-
tatè concessa, & tunc si limitatio fuit facta sub nomine digni-
tatis concedentis, & durat, secus si sub nomine proprio, vt in
c.si gratiosæ.s.de rescrip.eo.lib.sm Domi.vbi de hoc. & in c.si
cui.j.eo. Sed tu ad prædicta vide tex.no. & ibi per Doct.in c.si
12 super gratia.s.de offi.dele.eo.lib.† Secundò quæritur,an teneat
collatio facta per Papam de talibus beneficijs, si nõ exprimat
q in curia vacent? & dicas q sic, si Papa contulit proprio mo-
tu,vt videtur velle hic Lap.per no.in c.si motu proprio.j.ea.als
secus esset.& ita obseruatur,vt in collatione quæ fit de talibus
beneficijs fiat expressio,sm Lap.Sed Pe.de Anch.contra,quia
iste tex.non ligat Papam,sed alios, vnde quò ad Papam,nõ est
fienda differentia qualitercunq; vacent. arg.l. Gallus.§. si eius.
de libe.& posthu.& per Inno.in c.cum ex officij.s. de præscri.
& quod no.j.de conces.præben.c.ex parte.& in l.4.§.condem
natum.ff.de re iudi.quod vt ipse dicit, procedit quando simpli
citer confert, & aliàs si conferat vt vacans per mortem, & va-
cet per renunciationem,& non valebit, vt s. de rescrip.eo.lib.
c.suspectum.sm ipsum,cuius opi.procedit si quæratur an Papa
possit conferre, & hoc non dubitatur q possit, sed dubium est
an velit hoc conferre potius vni quàm alteri tale beneficium,
& idem debet de hac qualitate certificari per plures rationes,
vt hic per eum.Sed pro opi.Lap. facit regula cancellariæ Gre-
gorij IX.quæ etiam plus disponit,q si in persona ex qua indu-
citur vacatio,concurrunt plures qualitates per quas si regula-
riter beneficium vacasset in curia, putà quia erat scriptor apo-
stolicus & abbreuiator,& collector &c. de oĩbus illis debebit
fieri expressio pro qua regula etiam facit q vbicunq; tacet̃ tale
quid,quo expresso Papa non sic de facili concessisset literas,ta
citurnitas talis inducit subreptionem,vt in c.postulasti.s. de re
scri. Sed si fuisset expressum qualiter vacabat in curia, non ita
de facili cõcessisset,cum maiorem effectum habeat in illis con-
ferendis,& in dando vni potius quàm alteri. Ad hoc etiam fa-
cit tex.in c.cum olim.s.de re iu.vbi debet fieri mentio in impe
tratione de reseruatione facta,sm Dom. & facit quod no.in c.
literas.circa prin.s.de cõces.præben.vbi debet exprimi ex qua
autoritate aut qualitate conferens possit cõferre. & facit quod
no.in cle.j.j.e.& per Bal.in l.falsus.C.de fur.ibi ad tertiam par-
ticulam. pro quo etiam facit text. hic, vbi in concessione talis
potestatis requirit̃ expressio vacationis in curia, ergo & in ip-
sa collatione, cum taciturnitas vitiet ipsam collationem sicut
& mandatum cõferendi,vt no.in d.cle.j.& in d.c.si motu pro-
prio.& facit etiam ratio c.postulasti.s.de rescri. vbi non solum
taciturnitas eius,quod si fuisset expressum Papa nõ concessis-
set literas,inducit subreptionem, sed etiam si concessisset, sed
non ità faciliter.& ita in casibus istis Papa non ita de facili cõ-
ferret beneficia vacantia in curia, seu concedit alteri conferen-
da sicut in alijs, vt patet in tex.

S V M M A R I V M.

1 *Collatio,hoc verbum includit electionem & prouisionem.*
2 *Constitutio si vno respectu est fauorabilis, alio respectu odiosa, fauorabilis esse dicitur,si cõstat de mente statuentis quò l volnit statuere in fauorẽ.*
Adde ad idem nu. 3.
4 *Negligentia alicuius si allegatur,debet prius semper tractari de scientia.*
5 *A,dictio denotat separationem,& ponitur exclusiuè.*
6 *Papa si non prouideat,de beneficijs vacantibus in curia,an collatio deferatur ad ordinarium.*
7 *Reseruatio facta in curia,an expiret per vnicã collationem factã a Papa.*
8 *Commissio specialis requiritur ad conferendum beneficia vacantia in curia,nec sufficit generalis.*
9 *Ordinarius si conferat beneficium vacans in curia, an collatio valeat, si Papa postea non conferat.*

C A P. III.

1 Statutum. Primò ponitur constitutio Cle.
Secundò eius moderatio ibi,vt hi
qui. Tertiò eius restrictio. ibi, numerando.† No j.
ibi,collatio,iuncto tex.s.c.proxi.q verbũ,collatio,
includit & electionẽ & prouisionẽ, de qua s. c. proxi. qđ ideo
est hic,quia largè sumitur? facit c.2.s.de conces. præben. & ex
his infertur,q si in dignitatibus vel alijs beneficijs prouidetur
per viam electionis,habebit locum iste tex.vt tenet hic Ioan.
An.& Ioan.de Li.cum tex.hic moderetur præcedentem,vnde
debet habere locum omni casu quo procedens, vt in auth. de
fi.ante instru.do.§.fi.& facit glo.in c.is qui. & c. si postquã. de
ele.eo.li.sm Do.qui hoc idẽ tenere videtur : licet Arch. teneat
hic contrarium,per c.cum in illis.j.eo.& non bene,quia ibi lo
quitur in impetrationibus,in quibus,vt in odiosis verbũ, col-
latio,non comprehendit electionem,secundũ Io.An. pro quo
2 facit gl.in reg.j.j.eo.lib.& in cle.auditor.de rescri.†In gl.in ver.
numerandũ.ibi.sed contrarium credo.idem Io.Mon.Arch. &
Io.An.& no.ex hac gl.primò,q quando constitutio vno respe
ctu est fauorabilis,& alio respectu odiosa, dicitur fauorabilis
si constat de mente disponentis,q statuat in fauorem. facit gl.
pe.in c.sciant.s.de ele.eo.li. & in c. si propter. in ver. primo.s.
de rescrip. eo. lib.& vide per gl.& Doc.in l.venia.C. de in ius
3 voc.†Secundò no.ex hac glo.q tempus præfixum principali-
ter in fauorem alicuius,& non in odium negligentis,currit in
fauorem alicuius etiam contra ignorantes. facit l.fi.C. de præ
scri.lon.tem.& vide per Bal.in l.quãdiu.C. qui admi.& in l. ge
nero.ff.de infa.& ibi per Bal.ponentem,quando sit q tempus
currat ignoranti? cuius dicta refert Pet. de Anc. Tertiò no. ex
a glo.q tempus[a] præfixum principaliter in odium negligentis,
vt est tempus sex mensium ad conferẽdum beneficia, vt in d.
c.2.sicut etiam probat tex.in c.quia diuersitatis. supra de con-
ces.præben.ibi,cum illa &c.licet in hoc aliud velit hic Pet. de
Anch.currit a die scientiæ,& sic non currit ignorãti? facit qđ
no.in c.quia diuersitatis.& per Rotã in deci.263. quæ inci. Itẽ
si propter negligentiam.& per Bar.in d.l.genero. vbi dixit, q
tempus datum executori ad exequendum non currit ignorã-
ti,sed a die scientiæ.de quo.no.in c.2.j.de testa. & per Bal. in l.
4 id q pauperibus.C.de epi.& cle.†Quartò no.ex gl.q quãdo de
negligentia alicuius tractatur, debet semper prius deduci &
probari de scientia? facit gl.no.in l.ex maleficijs.§.longe.ff.de
act.& obl.& per Bal.in d.l.quandiu.debet etiam deduci & pro
bari potentia.l.1.C.de anna.exce. secundum Bal.in d.l.quãdiu.
intellige de potentia iuris: secus si esset in potẽtia facti ꝓpter
aliquod impedimentum,quia tunc tali impedito currit tẽpus,
sed datur restitutio,vt in l.j.§.si quis autem.ff. de iti. actuq; pri.
& ibi per Bar.& per gl.& Doc.in c.q̃ sit.s.de ele.de quo plene
in l.si vnus.cum l.se.ff.de ser.rusti.prædio.& plene per do. Pe.
in tra.canonicè portionis episcopalis. in 2.circa fi.In ea.gl.ibi,
sedi vacanti.idem Io.Mo.hic. & Archi.s.c.proxi.pro quo facit
quia contra Romanũ Pontificẽ est inducta hæc præscriptio,
vt patet hic.nõ aũt contra sedem,sm Io.An.nouo aũt Papę in-
cipiat currere a die eius electionis,cũ ex electione cõpetat eidẽ
plena iurisdictio,vt s. de ele.c. licèt. vñ ante coronationẽ bñ-
ficia cõfert & reseruat,& qualiter scribat ante coronationẽ,&
5 qualẽ bullã det,no.j.in data huius li.sm Io.An.† In ea.glo. ibi,
dicit a die &c.idem Io. An.& facit gl. in l.3. in fi.ff.de ac.emp.
b vbi dicit,q ista dictio, a [b],notat separationẽ, & sic ponitur ex-
clusiuè,sm gl.no.hic.& in cle.sicut. in ver.a die. de app. ideo si
statutũ diceret, q instantia duret per annũ a die litis cõtest.nõ
computatur talis dies, vt per Bal.in l. scire.§. aliud.ff. de excu.
tu.& idem si statutũ dicit, q arbiter debeat iudicare intra mẽ-
sem a die cõpromissi.de quo ẽt no.in auth.hodie.C.de appel.
& de hac dictione,a,plene per Dñi.& per Cy.& Bal.in l.a col
ligato.C. de nup. & in l.j.ff. si quis cau.& per Bar. in l. nuptæ
prius.ff.de sena.& in l.patronus.§.Sempronio.de lega.3. Et cõ
cludit hic Dñi.q aut talis dictio profertur a lege,aut ab homi-
ne.Primo casu,& tunc an stet inclusiuè,vel non,cõsiderari de
bet intellectus qui magis amicatur alijs iuribus, & prout illi
cõuenit,sumitur.41.dis.c.fi.& 76.dis.§. nõ aũt. si ex alijs iuribus
non possit cõstare talis intellectus, & si verbis constare possit
qualiter velit q assumatur,& eo modo assumitur,vt 31.dist.c.j.
vbi ponitur inclusiuè. Si verò ex verbis hoc cõstare nõ possit,
tunc si appareat de mẽte legis & illa seruabitur.93. dist. a sub-
diacono.Si verò non appareat de mente huius l.& tunc si pa-
reret

ADDITIONES.

a Vinc.G. No.quòd tempora vtilia non currunt ignoranti, nec impedito Ruy. consi.71.nu.2.lib.5.

b Celsus. Ista dictio,a. Adde Gemi.hic,& quod no.in apo.ad eum. nu.9.in apo. in ver.dictio, a.

Vinc.G. Adde Fely.in c placuit.col.1.de præscri.Alex.consi.42.col.3.l.3. & vide Aret.consi.71.qui ponit,q si testis dicat,a prima hora noctis, intelligitur in medio te finita prima hora noctis.

reret odium si inclusiue staret,& non includit. Si verò pareret fauorem,& tunc includit.arg.reg.odia.& reg. in pœnis.eo.lib. & no.in c.si propter.de rescrip.eo.lib. Secundo verò casu principali quando profertur ab homine, & tunc dicẽdum est, ꝙ in oĩbus casibus in quibus dictum est s. ꝙ stet inclusiue vel non, ita erit in isto casu. In alijs verò casibus in quib. materia est indifferens,vt quia non habet plus odij quàm fauoris,nec potest constare de mente proferentis,& tunc si refertur ad ipsum ex primẽtem,& sumit̃ tunc ille intellectus qui fit ꝯ ipsum, siue sit inclusiuus,siue non,vt in reg.ꝯ eum.j.eo.lib.& ibi plenius no. aĩs verò in dubio staret exclusiuè,tamen fieret ꝯputum de momento ad momentũ,vt no.in l.j.ff.si quis cau.Si verò nõ refert ad ipsum, & tunc sumitur ille intellectus qui verisimiliter est
6 longior,vt in reg.inspicimus.j.eo.lib. s̃m Domi.† Et intellige ꝙ ordinarius possit conferre post mensem,qñ per Papam non fuisset facta collatio vel prouisio intra illum mensem vt j.eo.c. si apostolica.in fi.s̃m Io.And.Scd̃o intellige istam moderationem istius mensis habere locum quãdo ad Papam spectat collatio propter vacationem in curia. Si aũt beneficia essent alio modo reseruata Papę,tunc de talibus nullo tempore potest ordinarius se intromittere,s̃m Io.And.& Lap.cum ipsi Papę nullum sit præfixum tempus ad conferendum,nisi prout est in iure expressum, prout est hic, & d. c. si apostolica. secus ergo in alijs casibus, imo nec etiam executori Papæ est præfixum aliquod tempus,vt per glo.in clem.si de beneficio.de præben.In beneficijs ergo reseruatis Papæ non habet locum tex. hic,intellige dummodo reseruatio sit facta antequam ordinarius nõ præuenisset in conferendo,vt dicit glo.hic. Item tertiò intellige, ꝙ iste tex.non habeat locum in reseruatis, seu in deuolutis ad Papã,nec etiam hẽt locum d.c. si apostolica. quia in his casibus Papa nullo tempore limitato astringitur, etiam si fiat deuolutio ad Papam propter negligentiam inferiorum, s̃m Ioã. And.& facit quod no.in c.2.s.de concesſ.prębẽn.& idem si fiat deuolutio ad Papam per ꝯcilium generale, de quo in c.ne pro defectu.s.eo.s̃m Lap.& facit quod no.in cle.j.de sup.neg.prælato.Et ad prædicta vide per Rotam in d.decisi.181. vbi tenet,ꝙ beneficia collectorum Papæ semel reseruata,licèt desinant esse collectores, & cesset officium, semper remaneant reseruata, & aliquis præter Papam de eis non poterit disponere. intelligendo de beneficijs tempore collectorię, vel ante obtentis,secus de obtentis post finitum officium, quia illa non sunt reseruata,de quo etiam per Ro.in deci.207. quæ inci. Item iuxta.& ibi, an ante acceptionem hmõi officij eorum beneficia dicantur reseruata,& vide etiam per Lap.in sua alleg.96.vbi dicit, ꝙ beneficia capellanorum dñi Papæ cõmensalium familiarium dicuntur oĩa reseruata & vacare in curia,vt in extraua. Ioã.22. ad re.in §.cursus.ita ꝙ omnia beneficia vacãtia in curia, de quibus facta fuit reseruatio per dictam extraua.Bonifacij,non poterunt conferri per ordinarios collatores, etiam post mẽsem, vel qñcunq;,vt s. per Ioan.And.& per Lap.in d.alle. vbi etiam no.concludit,ꝙ vacatio in curia, & dicta reseruatio non intelligatur de beneficijs in quibus laici haberent ius patronatus, dato ꝙ talia beneficia vacarẽt per mortem capellanorum, vel
7 aliorum officialium Papæ, de quo s.c.proxi.in glo.† In glo.in ver.per se ipsos.ibi,etiam post mensem.no. & tene menti hãc glo.expirat tamen dicta reseruatio seu vacatio in curia per vnicam collationem factam per Papam,vt in c.cum Vintonien.s. de elect.& ita tenet Lap.in alle.125.in 5.q.& Ro.in deci.181.quę inci. Item ꝙ beneficia.& in deci.207. quæ inci.Item iuxta.vide dicta in c.præsenti.in fi.j.eo.In ea.glo.in fi.Archi.ꝯ. sed Io.Mo. & Io.And,sequuntur hanc glo.propter dictionem,tantummodo, hic in tex.quæ sapit negationem, vt in c.cum ecclesia.s.de cau.pos.& ita sequitur Domi.& sic sunt hic specialia.primum, quia quod non possum per me, non possum per alium.secundò,quia potestas conferendi redijt ad ordinariũ non libera sed onerata,vt hic patet.In glo.in ver.remotis,in fi.no.glo. quam
8 sequitur Io.And.& alij Doct.† In glo.fi.in fi.Archi.tenet ꝙ requiratur specialis commissio de beneficijs in curia vacãtibus, & non sufficeret generalis commissio cõferendi beneficia, & ita est tenẽdum ante factum, sed post factum valeret collatio, licèt id non exprimatur,vt dicit hic glo,s̃m Io.And.dicentem, ꝙ vicarius dẽret ꝯferre infra diœcesim,q̃a extra nõ posset,sicut nõ posset ille cuius est vicarius,vt hic in tex.q. locũ hẽt nõ solũ in diœcesanis,sed ẽt in inferioribus puta ĩ Archidiaconis,Abbatibus,vel similibus habẽtibus collationem,s̃m Io.An. dicentẽ post Archi.ꝙ etiam legatus sedis apostolicę ex quo habet ordinariam,vt s.de offi.leg.c.2.eo.lib.poterit elapso mense conferre,imò etiam delegatus vel executor datus per litteras,quibus grauatur ordinarius collator illius beneficij poterit elapso mẽse illud conferre, ex quo redijt ad manus ipsius ordinarij, s̃m Io.And. & facit cle.si de beneficio.j.eo. & facit quod no. Lap. in d.alle.84.in 2.colum. dicens etiam, ꝙ licèt optio præbendarum non habeat locum in præbendis vacantibus in curia, tamen habebit postea locum in ipsis post mensem,si Papa non contulit, vt hic in tex.Debent tamen ipsi ordinarij collatores post mensem conferre postea intra 6. mẽses quos integros habent ad conferendum,illo mense, Papæ non computato, esto ꝙ si Papa in cuius locum succedunt habuerit tantum mẽsem,
9 s̃m Io.And.de quo no.in c j.j.de iu.patro.† Extra glo.quæritur, quid si ordinarius intra mensem datum Papæ contulit beneficium vacans in curia,an talis collatio valeat, si postea Papa de illo beneficio non prouidit. Ioã.Mo.tenet hic, ꝙ non,propter decretum positum s.c.proxi.in fi.& facit j.eo.c.pe.& ita sequitur Io.And.& alij Doct.quando ordinarius confert contra decretum constitutionis. Quid autem si confert cõtra decretum appositum in rescripto impetrationis beneficij, dicit Ioã.Mo. ꝙ videtur hoc procedere,quãdo decretum fuit appositum pro ipso Papa,& alius fecit cõtra,aliàs verò si decretum fuisset appositum,non pro Papa,sed pro alio,vt in impetrationibus beneficiorum, etiam tunc si specialis impetrator habens inhibitionem & decretũ nolit eis vti,valeret collatio ordinarij postea sequuta.arg.c.ad apostolicam.s.de reg. cum in impetrationibus subintelligitur clausula, si impetrator vti velit, nec offenditur Papa,vel eius decretum.arg.l.proinde.ff.si cer.pe.& pro hoc dicto facit,s̃m Lap.quod no. Inno. in c.j.j.de concesſ. præben.in glo.hoc intelligunt in fi.& Specu. in tit.de loc.§. nunc aliqua.ver.13.Sed prædicta intelligit Io. And.hic, quando ante collationem ordinarij apparuit illum noluisse vti,secus si post collationem ordinarij ille renunciasset,quia tunc prouisus nõ esset tutus sine noua collatione.per d.c.pen.s̃m Io.And.cuius dictum procedit in casu prædicto,scilicet quando agitur de beneficio ecclesiastico cõsequendo in quo inspicitur initium, vt in c.auditis.s.de ele.s̃m Lap.Sed Pet.de Ancha.videtur tenere prouisum fore tutum absq; alia collatione, licèt impetrans cũ decreto post collationem renunciet.arg.l.filio præterito.ff.de iniu.te.& quod no.Inno.in c.mandatum.s.de rescrip.dicit ẽt, ꝙ nõ videt̃ rescriptum pro illo qui vti noluit, & maximè quia rescriptum cum decreto habet tãtum conditionem,vt s.& sic quod fit contra, non est nullum, sed pendet ex futuro euentu. facit quod no.in c.2.j.de vsu.& in ver.13.& in c.j.j.de cõcesſ.præben.vt hic plenè per eum. Sed certè cum decretum statim habeat effectum,vt no.d.c.j.non videtur ꝙ possit pendere,& etiam no.in cle.j.de concesſ.præben.& sic verior videtur opi. Io.An. & Lap.nec ob.ꝙ subintelligat̃ conditio, si vti velit impetrans, quia intelligitur quò ad eius commodum,vel incommodum, non autem ꝙ si contra fiat, illud quod fit non sit nullum tanquam attentatum contra decretum, quod ligat etiam ignorantes,& etiam si fiat contra ab ignorãtibus,vt est tex.in d.c.pe. de quo vide quod ibi no. est dictũ. Et vide hic plenè per Lap. an illud quod fit contra decretum respiciat factũ interponentis, & fiat contra ab ipso interponente pro se, & valet, vt not. in c.j.de constit.eo.lib. & idem si pro alio quando proprio motu,secus si ad petitionẽ alterius,quia tunc non valet,nisi ex certa scientia fiat, vt s.c.proxi. Si verò decretum respicit factum alterius, & tunc aut is qui habet decretum vult eo vti, & nõ valet quod fit contra etiam ignorantem, ignorans tñ non incurrit aliam pęnam, vt in c.si beneficia.j.eo. intellige prædicta si fit decretum Papæ,vt s.de rescrip. eo.lib.tibi qui. Sed si esset decretum alterius,& tunc valet,nisi scienter fiat contra,vt no.j.eo.in c.si apostolicæ,& in d.c.tibi qui.Si verò habens decretum nõ vult eo vti,& si voluntas pręcedit factum, & valet. Sed si sequatur, tunc si est factum in quo attẽditur initium,vt in electione, collatione beneficij,& sententia non valet,vt d.c.auditis. secus si non attendatur initium,vt no.in c.2.s.de his quæ fi.a præla.& c.cura.s.de iu.pa.& ita potest procedere quod no.Ioan. An.& Inno.in d.c.j.& Spe.in d.ver.13.& Io.And.hic s̃m Dom.& vide per glo.& Doct.in c.ad dissoluendum.s.de spon.impu.& in c. statutum.§.cum verò.s.de rescrip.eo.lib.

SVMMARIVM.

1 *Rescripta ad beneficia sunt ambitiosa,& ideo restringenda.*
2 *Beneficiorum appellatione,an contineantur pensiones.*
3 *Vsque,dictio ponitur inclusiuè in literis beneficialibus.*
4 *Papa si mandet quòd prouideatur alicui de beneficio,vsque ad talem summam, an poterit ei prouideri de pluribus beneficijs vsque ad similem summam.*
5 *An autem veniat beneficium curatum.*

CAP.

C A P. IIII.

Vamuis. Primò ponitur regula, & instantia. Secundò ibi,& ideo, deciditur vnus casus,ſm dictam instãtiam. Tertiò ibi,quamquam, deciditur alius casus. Quartò ibi,secus cõtra instan
1 tiam alius casus subijcitur.†No.j.& ita alle.ꝙ rescripta[a] ad be-
a neficia impetranda sunt ambitiosa, ideo sunt strictè interpretanda, & ratio est quia impetrantes accedunt ad honores vel lucra,& talia rescripta tendunt in præiudicium ordinarij collatoris, ideo sunt restringenda, ſm Io.And.facit glo.no.in cle.2. de offi.ord.& propter hoc,etiam rescripta ad litem sunt strictè interpretanda, cum per illa eodem modo detrahatur ordinariæ iurisdictioni,vt in c.Rodulphus.s̃.de rescrip.ſm Io. And.Et idem in alijs priuilegijs,vt in c.j.& in c.ne aliqui.& in c.cũ personæ.j.de priui.Et per rationem huius tex.dicit hic Archi. ꝙ si Papa mandat prouideri Titio cum clausula, si pro alijs nõ scripserimus,elidentur literę Titij,& si scripserit etiam pro vno solo.& ita seruat curia,ſm eum,& Io.And.vide per eum in c.mãdante.s̃.de rescrip.in glo.2.& facit c.Abbate.s̃.de ver.signi.& l.
2 non est sine liberis.ff.eo.titu.† Secundò no.ꝙ in literis benefi-
b cialib.appellatione beneficiorum non veniunt pensiones,[b]& sic illud quod in sola specialitate cõsistit,quæ pensio etiam laicis concedi posset. 16.q.j.possessiones. & q.6. illud. & per pensionem quis non tenetur ad residentiam,nec intitulatur,secus in beneficijs ecclesiasticis,quæ dãtur in titulum,& in spiritualitate consistunt,& obligatur quis ad residentiam.s̃. de cle. nõ resi.c.fi.vt dicit Ioan.And.j.in 5.glo.In glo.2.in prin.limita primò,quia in beneficijs non fit largissima interpretatio,quando concederentur ad alterius impetrationem,vt hic in tex.& no. in c.ꝙ dilectio.s̃.de consan. & affi. Et idem quando tenderent in præiudicium alterius,vt in c.ex tuarum.s̃.de vsu pal. & dicit notabiliter Inno.in c.cum dilecti.hic alle.Et idem quando staret consuetudo in contrarium,& aliàs scandalum resultaret,vt d.c.cum dilecti. Et idem quando priuilegium efficeretur inutile,si latissimè interpretaretur. ff.de offic.præsi.l.sæpe.& voluit Bar.in l.fi.hic alle.& vide per Io.And.& Docto.in c.olim.s̃.de verb.signi.In glo.in ver.vsq;.ibi,in secũdo verò de maiori,hęc glo.non procedit,quia nec etiam de maiori poterit prouideri, cum ita excedatur forma mãdati in maiori, sicut in minori in quo prouideri non posset,vt c.cui de non. hic alleg.ſm Pau.& idem tenuit in clem.j.in ver.cęteri.de conces.pręben.& refert hic Io.de Fant.& Domi.ꝙ Io.And. sua propria manu correxit istam glo.contra quam ipse tenet, in d.c. cui de non.facit glo.
3 in ver.elegerit.in fi.in c.si pluribus.j.eo.& de hoc sin.per Lap. in sua alleg.76.quæ inci.Innocentius Papa.in 3.col.†In ea.glo. ibi,vsq; ad centum & non vltra.quasi possit prouidere de sum-
c ma centum.& sic no.ꝙ dictio,vsq;,[c] in literis beneficialib.ponitur inclusiuè, de quo per Bald. in l.a caligato. C.de nup. per Bar.in l.patronus.§.j.de leg.3.& no.in c.si gratiose.& in c.pro-
4 pter.s̃.de rescri.eo.lib.† Vlt.no.ibi,in beneficijs.quia per hunc tex.tenet hic Io.And. ꝙ per mandatum simpliciter factum de prouidendo vni vsq; ad certam summam,non facta mentione in vno vel in pluribus beneficijs,poterit prouideri non solum de vno beneficio, sed etiam de pluribus vsq; ad illam summã, hic enim de vnico impetrante in singulari loquitur, & tamen ponitur de beneficijs in plurali, & ex hoc reprobat dictũ Hostien.contrarium tenentis,in c.cum dilectus.s̃.de iu.pat. & ibi per Io.And. & quot beneficia & qualia possit obtinere habẽs istas literas generales hic per Archi.& Io.And. & plenius hic per Lap.concludentem,ꝙ si Papa ad petitionem alterius mandat alicui prouideri de beneficijs vsq; ad certam summam, & tunc siue mãdet prouideri siue prouideat per se, cum idem importet, ſm glo.in clem. si Romanus.eo.tit.non valebit prouisio facta de curato vel curatis,sed de simplicibus sic, nõ solum de duobus,vt tenuit Ioan.Mo.hic,per c.is cui.§.j.j.eo.sed ẽt de pluribus vsq; ad summam expressam,ſm Arch.& Io.And.hic. facit quod no.j.eo.cum in illis,in prin. & in c.cui. & in clem.j. eo.titu. Si verò Papa proprio motu expresso in literis mandat alicui prouideri vsq; ad certam summam,tũc poterit prouideri etiam de curatis, etiam plurib. vsq; ad summam expressam, vt in c.si motu.& c.se.j.eo.& in cle.si Romanus.eo.titu. Sed in hoc omnes Doct.tenent cõtrarium,quia licèt motus proprius tollat subreptionem, vt d.c. si motu proprio. tamen non ampliat gratiam verborum, ſm glo.no.in clem.per literas.eo.tit. quando ampliatio esset contra ius cõe, vt est isto casu, secus si non esset contra ius cõe,vt in casu c.si plurib.j.eo.& facit quod no.per ipsum Lap.j.c.proxi.& quia de curatis non est facta mẽtio,vnde curata non veniunt,vt in d.c.cum in illis. & quia motus proprius non inducit dispensationem, vt per glos. in d.c.si motu.& facit glo.no.in d.cle.si Romanus.volens quod clausula proprij motus non tollat inhabilitatem eius pro quo scribitur.Aduerte tñ primò,quia prædicta procedunt quando per tale mandatum vellet prouidere de plurib. curatis,cum tunc nõ possit,ex quo est contra ius cõe,& dispensatio est necessaria,secus si vellet prouidere de vno curato, & alijs simplicibus vsq; ad summam,quia tunc videtur quod possit,quando Papa proprio motu scribit, ex quo tũc venit curatum, vt no.in d.c.cum in illis.& facit quod no.in clem.gratiæ.de rescrip.& in c.j.s̃.de consue.eo.lib. & ita posset procedere dictum Lap. ſm Domi. cogita tamẽ in hoc, quia non videtur ꝙ curata veniant, nisi sit dictum,vt in c.cum in illis.Et clausula proprij motus non ampliat gratiam,vt s̃.Secundò aduerte, quia prædicta procedunt, quando mandatur prouideri vsq; ad certam summam simpliciter non expresso in vno vel pluribus beneficijs,secus si diceretur in vno beneficio,non posset tunc prouideri in plurib. vsq; ad summam,sed in vno tantum,quia forma mandati &c. vt in d.c.cui de non.& ita tenet hic Arch.& Io.And.& per Inno.in
5 d.c.cum dilectus.† Sed aduerte primò, quia dubium videt̃ qđ supra dicitur, ꝙ possit prouideri de curato, quia non videtur ꝙ vnq̃ veniat curatum, etiam si proprio motu scribat̃, nisi sit dictum de curatis.Nam ex hoc ampliaret̃ gratia per dictam clausulam,quod esset contra glo.in d.clem.per literas. & ideo hoc dependet ex hoc,an sit verum si Papa scribat proprio motu,ꝙ veniant curata.vide in d.c.cum in illis.Item aduerte, quia posset dici,ꝙ hic non sit casus contra opi. Host. quia tex.hic,dum dicit,& ideo continuat præcedentem,vbi litterę fuerant impetratæ super obtinẽdis beneficijs in plurali,& ideo Papa respõdet in beneficijs tantum, non in pensione posse prouideri,nõ ꝙ Papa velit disponere, ꝙ si mandetur prouideri vsq; ad summam certam,ꝙ includantur plura beneficia, sed tantum factũ narrat.Præterea & si etiam includerentur plura,non tamen vltra duo videntur includi, vt dicit hic Ioã.Mo.pro cuius opi.est casus in c.is cui.§.si verò.j.eo.sed vide,quia Ioan.An.hic in nouella respondet ad istum tex.

ADDITIONES.

a Vin.God. Rescripta quantum fieri potest reducuntur ad intellectum iuris cõmunis.Dec.consi.13.col.2.in fi.& consi.17.circa finem & consi.209.nu.5.
b Vinc. God. Pensio an veniat appellatione beneficij ecclesiastici, ponit Hier. Gig.in materia pens.ecc.4.resp.nu.a.
c Vin.God. De hac dictione,vsq;.Alex.in l.ex facto §.item quæro.col.2.ff.de vul.& pup.Soc. consi,25.do. Franc. sindicus.ver. quare assumo. cum seq.lib.j.& Fely.in c.quo ad consultationem.col.2.de re iud.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia cathedralis,an veniat appellatione ecclesiarum in materia larga.*
2 *Diœcesis non venit sub ciuitatis nomine,nec econtra.*
3 *Ecclesia cathedralis dicitur esse honorabilior alijs ecclesiis diœcesis.*
4 *Verbum positum in literis beneficialib. quod potest denotare diuersas qualitates,debet intelligi de qualitate conueniente personæ impetrantis.*
5 *Cathedralis ecclesia non venit in literis gratiosis,nedum in literis pauperum.Nec potestas prouidendi de beneficio in ipsa ecclesia cathedrali,et si beneficium sit mansionaria vel capellania.*
6 *Literæ redduntur subreptitiæ,si stylus curiæ non fuerit seruatus.*
7 *Nomen Sancti in cathedralibus ecclesiis de stylo curiæ non exprimitur.*
8 *Ecclesiæ appellatione venit cathedralis,& metropolitana, imò & ecclesiarum prouinciæ appellatione veniunt etiam ecclesiæ exemptæ quę sunt in prouincia.*
9 *Ciuitas & ecclesia sunt correlatiua,sicut pater & filius.*

1 §.Quamquam. †No.j.ꝙ appellatione ecclesiarum ciuitatis in materia larga, venit ẽt ecclesia cathedralis,de quo in c.j.s̃.de vsu pal.sicut & aliàs dicitur,ꝙ appellatione clericorum ciuitatis veniunt etiam canonici ecclesiæ cathedralis,vt in c.cum tibi. de ver.sig. & vide in c. per exemptionem.j.de priuile.& ibi quid econtra,an appella.
a canonicorum veniant clerici. Appellatione[a] tamen ecclesiarum prouincię etiam in materia restringibili includuntur omnes ecclesiæ ipsius prouinciæ. & ecclesia metropolitana & cathedralis, vt hic in tex.& vide quod no.in c.sedes.s̃.de rescrip.
2 † Secundò no.ibi,ciuitatis,vel dięcesis. ꝙ in litteris beneficialibus sub nomine ciuitatis non venit diœcesis,vel econtra, & idem

ADDITIO.

a Nic.Sup.Vide quod no.Host.supra eo.pro illorum.post prin.& in sum.de ver. sig.§.a quo fieri.ver. quid si præcipiatur. vbi dicit, ꝙ ciuitas, & dięcesis sunt correlatiua,sicut pater & filius, & sic vnum nõ est alterum. sed prouincia nõ est correlatiua ciuitatis,licet ciuitatum conclusiua vel collectiua, sic etiam concludit propriam ciuitatem.facit 6.q.3.scitote.& 6.q.3. non liceat.cum c. sequenti.

idem in reſcrip.ad lites,vt in c.Rodul.ſ.de reſcri. & ibi de hoc,
& in c.accepimus.in fi.pen.glo.ſ.de æta.& qualita. ſecundum
Ioan.An.& idem in priuilegijs,cum illa ſint reſtringenda qua
tenus concernunt præiudicium tertij.ſ.de offic.dele.ſuper eo.
Si autem fieret mentio de diœceſi in iure cōi,tunc verbum diœ
ceſis,cum tunc includatur ciuitas,eam includeret,vt tenet hic
Io.de Fan.& facit gl.in c.j.j.de rerū permu.& ibi no. & in d.c.
Rodul.& in cle.ne Romani.§.ſane.de ele.& tenet Imo.in c.fi.
3 in prin.ſ.eo.† Vltimò no.ꝙ eccleſia cathedralis dicitur eſſe ho
norabilior alijs eccleſijs diœceſis. ideo eſt ꝙ in impetratione
in forma de beneficijs diœceſanis vel ciuitatis non venit be-
neficium in eccleſia cathedrali,vt hic in tex.qđ inducit Do.vt
in proceſſionibus, & in alijs ipſa eccleſia & eius canonici de-
beant a cęteris honorari.facit ideo c.ſtatutum.in prin.ſ. de re-
ſcript.eo. lib. Item facit ꝙ canonicus eccleſiæ cathedralis non
poſſit transferri ad eccleſiam ruralem, ſed nō ſeruatur, ſm Io.
And.hic, & Archi.in c.j.ſ.de conſuetu.eo.lib.& vide glo.in c.
Deus qui. de vi. & hone.cleri. In glo. in ver. aliàs.ibi, c.j.vide
ibi per Hoſtien.& per glo.in ver.in eiſdem.in clem. vt hi qui.
de æta.& quali.& per Io.And.in c.poſt electionem. de conceſ.
præben.vbi ponit de populo,familia,& exercitu,vt includan-
tur etiam eorum maiores.In ea.gl.in fi.ibi eſt ſpeciale propter
periculum, quod ex periurio imminere poteſt, ſm Ioan.And.
4 † In glo.in ver.includi, in fi.idem Io. Mo.& Archid.& Paulus
pro ratione aſſignans,quia literæ iuſtitiæ non minuunt obliga
tionem.& no.ex gl.ꝙ literæ ɔceſſæ in forma c.cū ſm.ſ.e.æqui-
parant lr̄is iuſtitiæ,& nō ſunt ſtrictè interpretādę, ſicut lr̄ę gra-
tioſę,intellige qn̄ lr̄ę iuſtitię dirigunt ad ipſum obligatū, ita ꝙ
non detrahit iuriſdictioni ordinarij,aliàs quatenus detraheret
5 eſſent ſtrictè interpretandæ,vt ſ.per Io.An. † In glo.in ver.ex-
tendit.ibi,ſatis credo.idem Archi.dicens ꝙ ita fuit pronuncia-
tum in forma pauperum, & facit c.fi.§. adijcimus.j.de ſen.ex-
com.vt hic per Io.And.& ſic non ſolum in lr̄is groſis, ſed ēt in
lr̄is pauperum nonvenit eccleſia cathedralis, nec ptās proui-
dendi de beneficio in ipſa eccleſia cathedrali, etiam ſi benefi-
cium ſit manſionaria vel capellania, vt hic in gloſ. Sed limita
hoc primò,niſi in literis pauperum quæ dirigunt ad obligatū,
cum tunc ſint lr̄æ iuſtitiæ & large interpretandæ,vt j.eo.ſi pau
per.& ſic eccleſia cathedralis includit,vt ſ.in glo. Scđò limita,
niſi tales literæ gratioſæ,vel in forma pauperum conceſſæ ſint
motu ꝓprio, quia tum ceſſat ratio iſtius tex.& includeret ipſa
eccleſia cathedralis quæ rŕr venit appellatione eccleſiarum. fa
cit quod no.in d.c.ſi motu proprio.& j.eo.in c.ſi plurib. & hic
in princ. & in cle.ſi Romanus.j.eo.de quo ſ.in prin.c. Tertiò li
mita,niſi appareat de mente Papæ volentis eam includi,vt te-
net iſta gl.in fi.& facit tex.hic, in prin.huius c. & quod no.per
Gaſp.de Cal.in conſi.36.huius tit.Exceptis ergo caſibus prædi
ctis nunq̄ includit eccleſia cathedralis in lr̄is in quibus fit mē
tio eccleſiarum ciuitatis, vel diœceſis. Et idem ſi per ipſas lite-
ras ſimpliciter mandetur alicui prouideri de beneficio in ciui
tate vel diœceſi, vt non includatur cathedralis, vt voluit Com-
poſt.in c.capitulum.de reſcri. Nec etiam includeret cathedra-
lis ſi mandet ꝙ conferat vnum vel duo beneficia, cum in pro-
uiſionib.beneficiorum non veniant beneficia eccleſiæ cathe-
dralis,licètveniat canonicatus aliarū eccleſiarum inferiorū,vt
voluit Gaſ.in ɔſi.31.huius tit.vt refert hic Do.in fi.& tenet Ro-
ta in deci.257.quæ inci.Item ꝙ habens.in fi.Qn̄ verò mandatur
prouideri de beneficijs ſpectantib. ad collationem ep̄i, & tūc
includet beneficium,ēt cathedralis eccľię ſi ep̄s habeat ibi col
lationē,vt probat tex.hic ibi, hoc caſu a ɔ̄rio ſenſu,quaſi ſecus
in alijs,ſm Io.An.hic.& idem tenuit in addi.Spe.in tit. de act.
& peti.§.ſuper actionib.in ver.item caute.cū ad ep̄m principa
liter ſpectet collatio in eccľia cathedrali,vt in c.cū in eccleſijs.
de electione.& idē tenuit Rota in antiquis,in dec.106.& in no
uis.& in d.deci.247.& Domi.hic.Imo ēt tenuit Io.An.in d.ad-
di. ꝙ tunc veniunt beneficia quæ ep̄s cōfert ex iure ſpeciali. &
ita tenuit Io.de Fan.per c.cum in illis.j.e.& facit gl.in ver.ſpe-
ctat.in cle.ſi de beneficio.eo.ti.Intellige tn̄ hoc qn̄ ad ep̄m ſpe
ctaret collatio ex iure ſpeciali perpetuo,ſecus ſi ad tempus,pu
tà ſi pro illa vice fuiſſet ei data poteſtas conferendi ex gratia,
quia tunc non venirent beneficia in eccleſia cathedrali, vt hic
in tex. & ita ſaluari poſſet dictum Ioan. de Lig. qui in hoc te-
nuit ɔ̄rium ad hoc c.mandatum. & quod ibi no.j.eo. & in c.in
cauſis.ſ.de ele.& in c.ſi compromiſſarius.ſ.de elect.eo. lib.ſm
Domi. Quid autem ſi mandetur alicui prouideri de beneficio
in aliqua eccleſiarum ciuitatis vel diœceſ.an poterit prouideri
de præbenda exiſtente in aliqua dictarum eccleſiarum inferio
rum a cathedrali collegiatarum.Ioan.An.ꝙ non. in c.ſi.j.eo.&
idem do. Ant.ibi, quia appłone beneficij ſtrictè loquendo nō
compræhendit præbēda.Sed do.Flo.ibi ɔ̄,per illū tex.& ita vr̄
reſidere ibi Imo.vt ibi per eū.& tenet Ro.in d.deci.247.& Do.
hic,vt ſ. Si aūt mandat prouideri alicui in aliqua eccleſia, non
poſſet tunc prouideri de ipſa eccleſia, ſed ſolum de aliquo be
neficio exiſtente in ipſa eccleſia,vt tenet glo.ſingu.in cle.j.eo.
tit.in ver.incerta.& facit d.c.fi.& gl.no.in ver.in eiſdem.in cle.
6 vt hi qui.de ætate & qualita.& tenet Imo.in d.c.fi.† In ea.glo.
a ibi,per ſtilum curiæ.no.ex gl. ꝙ ſtilus [a] curiæ ſeruandus eſt,aľs
redderent lr̄æ ſubreptitię,& non valerent.facit ēt glo.no.in c.
cām.el 2.ſ.de teſti.& vide per Hoſt.in c.mandatum.ſ.de reſcri.
& qđ no.in c.q̄ graui.ſ. de crim.falſi, vide ēt in c.ex lr̄s. & qđ
ibi no.de ſtilo.ſ.de ɔſti. & in c.pen.ſ.de capel.mo. & per Ang.
7 in l.3.circa fi.ff.de teſti. † In ea.glo.in fi.no. primò ex glo. ꝙ de
ſtilo curiæ in cathedralibus eccleſijs non exprimitur nomen
Sancti.facit c.cum clerici.ſ.de ver.ſig.& c.dudum.ſ. de elec.&
ita ſequuntur Docto. Et ad c.cum in veteri.ſ.de elect. rn̄det,vt
hic per Io.And.Scđò no.ex glo.ꝙ in eccleſijs inferioribus a ca
thedralibus debet exprimi nomen Sancti, quod tamē fallit in
locis ſolennibus habentibus matrices eccleſias, vt patet ſ. de
reſcrip. cum adeo. vbi non exprimitur nomen Sancti,licèt il-
la eccleſia non ſit cathedralis,ſm Io.And. dicentem idem eſſe
in ſimilib. eccleſijs. ſi tamē in his locis ſolennibus exprimere
tur nomen Sancti, non vitiaret ꝑꝑ hoc reſcriptum, vt tenuit
8 Lap.in ſua alleg.16.in fi.† In glo.in ver.prouinciæ.in fi. poterit
ergo archiepiſcopus ibi prouidere in eccleſia cathedrali, cum
appellatione eccleſiarum prouinciæ veniat cathedralis,& me
tropolitana,vt hic in tex.imo appellatione eccleſiarū prouin-
ciæ,veniunt ēt eccľię exemptę quæ ſunt in prouincia,ſm gl.in
d.c.pro illorū.ſecus ſi diceret in aliqua ſuarū eccleſiarū prouin
ciæ,quia eccľia exempta nō pōt dici ſua, ſed bene dicet eſſe in
prouincia,ſeu diœceſi.facit glo.no.in cle.j.de exceſ.præla.Et di
cit hic Io.And.ꝙ ſi mandat prouideri in aliqua eccleſiarum pa
triarchatus,eodē modo includeret eccľia patriarchalis,cū plus
ſit noīare patriarchatū q̄ prouinciam. & idem dicit ſi mandat
prouideri in aliqua eccleſiarū regni, vel principatus, vel mar-
chionatus,ducatus,vel comitatus, vt poſſit prouideri in eccle
ſia cathedrali,vel in principali eccleſia quæ ibi eſſet, ſm Ioan.
And.quod no. & facit quod no.6.q.3. ſcitote.& ſ.de ſta. mona.
in ſingulis.in prin.& in c.bonę.el 2.ſ.de poſtu.præla. In glo.in
ver.vberiorem.in prin.an autem gr̄a de qua hic in tex.ſit ſem-
per vberior. Ioan.Mona.hic ꝙ non, ſed tm̄ in caſu hic expreſ-
ſo,ſcilicet quando fit mentio de prouincia. & hoc innuit text.
hic ibi,hoc caſu a contrario ſenſu, quaſi non in alio. & ex hoc
dicit ꝙ ſi Papa diſpēſat cum illegitimo,vt poſſit obtinere præ-
bendam in eccleſia cathedrali, non poterit prædictā ɔſequi in
metropolitana,cū diſpenſatio ſit odioſa & reſtringēda.ſ.de fi-
lijs presb.c.j.& 2.ſed certè iſte tex.non facit,cū debeat opponi
hoc caſu hic expreſſo,q̄ alio,ſcilicet ſ.expreſſo, ſm Archi.vn-
de alium caſum non excludit,vt videt hic velle Io.And.prodi
cto tn̄ Io.Mo.facit 12.diſt.nos conſuetudinem.ſm Domi.& ita
tranſit hic Pe.de Anc.& vide quod no.in d.cle.j. & per Old.in
ſuo ɔſ.213. Si aūt quærat in quo eſt vberior gr̄a quando fit men
tio de prouincia q̄ illa in qua fit mentio de ciuitate vel diœce-
ſi, dic ꝙ eſt vberior quò ad ampliationem loci & eccleſiarum,
vt hic in tex.non autem quo ad proferendum. ideo ſi Papa fe-
cit vnam gratiam in forma ſ.in tex.expreſſa,& alij poſtea fecit
gratiam, in hac vltima forma de prouincia, præfert primus in
beneficio poſtea vacante in eccleſia non cathedrali. & hoc ni
ſi ſcđs in ſua gr̄a haberet cľam anteferri.facit c.q̄uis.& c.ſi pro
pter.ſ.de reſcri.eo.lib.vel niſi eſſent ęquales in data,quia tunc
præferret hn̄s vberiorem gratiam,vt no.per Io.And.in c.duo-
bus.ſ.de reſcrip.ſm Lap.hic,& ita ſequitur Pet.de Anchara.&
9 Do.† In ea.glo.in fi.vide per Hoſt.in d.c.pro illorum.in prin.
& in ſumma.de ver.ſig. §. à quo fieri pōt.ver.quid ſi pręcipiat.
vbi dicit,ꝙ ciuitas & diœceſis ſunt correlatiua,ſicut pater & fi-
lius.& ſic vnum non eſt reliquum,ſed prouincia non eſt corre
latiua ad ciuitates, ſed illarum concluſiuè, ita quòd etiam ciui
tatem propriam concludit. ad hoc 6. q.3. ſcitote. & 3. q.6. non
licèt.& c.ſeq.ſecundum Ioan.And.& vide glo. no. in l.fi.C.de
præſcriptio.longi tempo.

ADDITIO.

a Vin.God.Stilus quot modis capiatur,Iaſ.in l.j.C.de ſacroſan.eccle.col.pen.Fe
ly.in c.ex parte.ver.ſtilus.de reſc.

SVMMARIVM.

1 *In conſuetudine,vel præſcriptione inducenda coniunguntur tempora inci-
pientis,& ſucceſſorum,ſi continua fuerint.*

2 *Præſcriptio legitimè completa tolli vel interrumpi non poteſt per actum
præ-*

præscriptioni contrarium, ante cęptam vel post completam præscriptionem interuenientem, si modici fuerit temporis.
3 *Verbum, diuersas qualitates denotans, si in litteris beneficialibus apponatur, de qualitate impetrantis personæ conueniente intelligendum erit.*
4 *Principis intentionem inferior sine ipsius expresso consensu elidere non potest.*
5 *Præscriptio legitima quando requiritur, an sufficiat consuetudo decem annorum.*
6 *Beneficium, si spatio 40. annorum assumpsit sibi nomen beneficij sęcularis, an si postea gubernetur per monachum, efficiatur beneficium regulare.*
7 *Impetrans beneficium non tenetur facere mentionem de collatione quæ nõ tenuit.*
8 *Impetratio valet, licèt non fiat mentio de possessione tenentis beneficium.*
9 *Beneficium si dicatur rectum fuisse per 40. annos, & ita præscriptum, vt inde regatur per sæculares, an requiratur titulus.*

CAP. V.

Vm de beneficio. Impetranti beneficium sæculare prouidetur de beneficio, per sęculares clericos vsq; ad præscriptionem legitimam gubernato, clerico verò sæculari impetranti prioratum simpliciter non prouidetur, de cõsueto per regulares gubernari .h.d. & habet duas partes. secunda ibi, quãdo. & hæc secunda ponit dictum a quo casum
1 excipit ibi, nisi.† Nota primò ibi, vel pluribus, ꝙ in inducenda ꝯsuetudine, vel præscriptione ꝯiũgunt̃ tempora incipientis & successorum, qñ fuerunt ꝯtinua. facit s̃. de cã pos. cum ecclesia. & 16.q.3.§. hæc de præscriptionibus. Secundò no. ibi, pacificè & continuè. duo requiri, vt super statu beneficij inducatur legitima præscriptio, scilicet cursus temporis legitimus, & possessio continua & pacifica. facit c. illud. s̃. de præscript. secus ergo si
a fuisset interrupta, vt l. naturaliter. ff. de vsucapi.[a] Et qualiter probetur possessio continua, per glo. no. in c. voluimus. 16.q.4. & in c. accedentibus. s̃. de priuileg. & ibi per Doct. potest ergo ex præscriptione vel consuetudine induci status in beneficio, vt sic debeat regi & gubernari per certum genus clericorum, vt hic dicitur. facit c. abbate. s̃. de ver. signi. & c. cum dilectus. s̃.
2 de consuetu.† Tertiò no. & tene menti ibi, ante vel post. ꝙ præscriptio legitimè completa nõ potest tolli vel interrumpi per actum ꝯrium præscriptioni ante cœptam vel post completam præscriptionẽ interuenientem, qñ est modici tp̃is, vt patet hic
3 ibi, qñ.† Vlti. no. ꝙ qñ in litteris beneficialibus apponitur verbum quod potest denotare diuersas qualitates, intelligitur de qualitate ꝯueniente personæ impetrantis, prioratus enim põt verificari in regulari, & in sęculari. ideo si mandat̃ prouideri de prioratu clerico sęculari, intelligit̃ de prioratu sæculari, etiam si non fiat mentio in rescripto ꝙ sit consuetus regi per sæculares, fm Io. And. ad hoc quod no. per Host. in c. possessiones. de rebus ecclesiæ. gratia ergo licèt sit simplex, tamen interpretatur fm qualitatem personæ impetrãtis, vt hic probatur. In gl. j. in fi. no. glo. iuncto tex. ꝙ etiam in persona vnius rectoris, qui habuisset ecclesiam per 40. annos, potest compleri pręscriptio super statu vel iure ipsius ecclesiæ, vel alio iure acquirendo, vt per glo. in c. cum ecclesia. hic alle. & ideo tex. dicit hic vno vel pluribus. & vide j̃. in glo. proxi. In glo. 2. in fi. idem Io. And. per c. constitutus. s̃. de filijs presbyte. idem si ipsi clerici tenuissent ad firmam, vt habetur in clem. frequens. ver. quidam etiam. de excef. præla. fm Do. nec etiam locum habet hæc præscriptio, dato ꝙ clerici, vt rectores instituti, tenuissẽt per 40. annos, sed non rationabiliter, vt ꝯ̃ prohibitionem Papę, & eius decretum fm Archi. dicentem, ꝙ si Papa cõcessit priuilegium monachis, per qđ prohibuit abbati ne ꝯferat prioratus vel beneficia monachorum clericis sæcularibus, si ipsi abbates ꝯtulerint ea clericis sęcularib. pro tp̃e 40. annorum non habebit locũ iste tex.
4 vt patet hic ibi, legitima, & maximè si decretum apposuit. facit c. dilecto. s̃. eo.† per qđ decretũ apparet de intentione Principis, quam inferior elidere non potest sine ipsius expresso consensu, vt per glo. 4. dist. §. leges. & per Inno. de proba. ad nostram. fm Archi. & Io. And. ex quib. no. non valere consuetudinem ꝯ̃ constitutionem vel dispositionem Papę prohibitiuam, maximè si est ibi decretum quantocũq; tp̃e sit seruata, nisi detur scientia & expressus cõsensus ipsius Principis. & ita procedit glo. in d. §. leges. vt hic per Do. & per Doct. in cle. fi. de æta.
5 & quali.† In glo. in ver. legitima. in princi. idem Io. Mo. Archi. & Ioan. And. dicens, ꝙ ex quo hic requiritur legitima præscriptio non sufficeret consuetudo decem annorum, dato ꝙ non sit contra legem, sed præter legem, per no. in c. fi. in 3. glo. de consuetu. eo. lib. quod secus esset si non expressisset verbũ, pręscriptio, fm Do. Sed tu vide plenè per Rotam in decisi. 302. quæ incip. item fuit dubitatum. vbi vr̃ ꝯcludi, ꝙ aut probat̃ ꝯ̃ clericũ sæcularẽ impetrantem, ꝙ beneficium fuit ante gubernatũ per rl̃ares per 40. annos, vel ꝙ in prima institutione fuit ordinatũ, ꝙ regeret per eos, tunc non obtinebit clericus sæcularis impetrans, nisi probetur ꝙ continuè fuerit gubernatum per 40. annos a clericis sæcularib. quod ideo est primo casu, quia pręscriptio rl̃arium non tollit̃, nisi per ꝯ̃riam præscriptionem 40. annorũ, vt in c. accedentib. s̃. de exces. præla. & quia in scđo casu obstat dispositio iuris cõis, ideo requirit̃ pręscriptio 40. an. s̃. de re. spo. c. ad decimas. eo. lib. & c. Cumana. s̃. de ele. Sed si ꝯ̃ clericũ impetrãtem non probet̃ plenè de statu antiquo ipsius beneficij, tũc si Papa expressit in literis de beneficio ꝯsueto regi per sæculares clericos, intelligit̃ de ꝯsueto vsq; ad præscriptionem 40. annorũ, vt voluit s̃. Arch. & Lap. hic, quod satis probat̃ hic in tex. ibi, ẽt, quæ est dictio ampliatiua. & facit ẽt dictio, qñ
b que[b] hic, quæ denotat, ꝙ ẽt si per religiosos non fuerit gubernatum, vel si sit gubernatũ, qñq;, & præscriptio non sit completa, habeat locum iste tex. Si verò Papa non expressit de ꝯsueto regi per sæculares, & si aliquis status antiquus ꝓbatur, puta ꝙ per annũ fuit sæcularis, & postea fuit regularis per decem vel viginti annos, ita ꝙ nõ venit ad legitimam præscriptionem, & tunc si impetrans probat vltimum statum sæcularem per decẽ annos ꝯsuetũ, & sufficit talis præscriptio decennalis. tñ pro statu sæculari facit ius cõe, ex quo de iure cõi oĩa beneficia sunt sęcularia, & non agit̃ hic de mutatione status beneficij, ex quo status regularis non est adhuc præscriptus, cum ante præscriptionem completam non dicatur impressus status. facit glo. in ver. solitæ. in cle. 2. de sta. mo. aliàs verò si agatur de mutatione status in alterius prę iudicium, aliud esset, vt d. c. Cumana. Si verò scribatur pro sæculari non adiecto verbo consueto, nec probet̃ aliquis antiquus status, sufficiet tunc impetranti probare, ꝙ vltimus status fuit sæcularis, ẽt si nõ probet̃ ꝙ ipse status fuerit per 10. annos, ex quo nihil ex aduerso de alio statu probat̃. facit quod no. in c. possessiones. s̃. de reb. eccl. & j̃. de sen. excom. si iudex. & de ele. querelam. & de iu. pa. cõsultationib. & ita tenet Rota ibi, vt refert Dom. licèt Rota ibi sentiat sufficere probari de vltimo statu, ẽt qñ scribit̃ de ꝯsueto, fm formam huius c. dũmodo non alleget̃, nec probetur aliquis alius status. quod non vr̃ verum, vt patet ex dictione, ẽt, hic posita. & no. j̃. in glo. proxima. & videtur hoc velle Do. & Gaspar in consi. 28. huius tit. vt hic plenè per Do. Et nota, quia licèt clerico sæculari impetranti sufficiat probare, ꝙ beneficium sit rectum per 10. annos, vel vltimo tp̃e vt possit qñq; obtinere, vt s̃. tñ vt sit causata legitima præscriptio super statu ipsius beneficij, requirit̃ tũc ꝙ tale beneficiũ sit rectum per 40. an. per rectores in eo institu
6 tos, fm glo. hic.† In glo. in ver. post. in fi. idem Archi. ideo si beneficium assumpsit sibi nomen & statũ sæcularis beneficij per præscriptionẽ 40. an. non tollet̃ eius status, licèt postea tale beneficium rectũ fuerit vt rl̃are per aliquod tp̃s per monachum, ibi positũ per abbatem, vel aliũ remouendum ad libitũ, nec valeret talis collatio facta per abbatẽ per quã mutat̃ status tanq̃ factus per illũ qui per talẽ immutationẽ facere nõ potuit. facit s̃. de sup. negli. præla. sicut. cum status ecclesiarum quò ad ipsarum mutationem, dicat̃ dependere a potestate ep̃i non abbatis, vt in clem. ne in agro. §. ad hæc. de statu mo. imo poterit ep̃s elapso tp̃e collationis ꝯferre, fm no. per Inno. in c. admonet. s̃. de renun. & poterit impetrari tale beneficium, nec erit necesse fieri mentionem de tali possessione. facit quod no. j̃. eo. c. licèt. & s̃. de ꝯces. præbẽ. cum nostris. & sic sæcularis clericus impetrans tale beneficium illud consequetur, licèt nullam mentionẽ fecerit, ꝙ fuerit in dicto casu per monachos gubernatũ. facit qđ no. in c. præsenti. s̃. de of. ord. eo. li. fm Archi. & Io. An. ex quorum dictis no. primò, ꝙ ep̃s mutare potest statum beneficij de sęculari, in regularem, vel econtra, sed inferior ab ep̃o, putà abbas vel alius, non põt, quia vr̃ limitandum, nisi talis habeat iurisdictionem quasi ep̃alem in loco, vt videtur velle Lapus. facit quod no. in c. sicut. s̃. de exces. præla. & in d. §. ad hæc. Secun-

ADDITIONES.

a Nic. Supe. Nec refert siue vi, seu sine vi interruptio fiat, vt ea. l. patet per Pau. de Cast. & C. de præscrip. 30. an. cum notissimi. §. imo. Fallit tamen in capto, qui eo ipso quòd captus est, deijcitur, fingitur tamen in peculiari retinere, vt j̃. eo. is. §. j.
Vin. God. Adde an præscriptio inducat ius vendicandi etiam ab antiquo vero domino. Cor. consi. 13. quatuor. litera g. & consi. 22. in præsenti. litera q. li. 3. & quando præscriptio acquirat dominium vtile. Fely. late in rub. de pręscri.
b Vin. God. De huiusmodi dictione, quandoque, plenè per Bar. in l. j. col. 9 ff. de condi. & demon. vide Soc. in rub. ff. de exce. in prin. & quæ ibi posui in addi.

7 † Secundò no. ꝙ impetrans beneficium iam collatum, ſi ipſa
collatio ipſo iure non tenuit, non tenetur de illa facere mẽtio
nem, de quo in d.c.licet.facit quod no.per glo. & Doct.in c.cũ
8 plures.ſ.de offi.dele.eo.lib.†Tertiò no.ꝙ valet impetratio non
facta mentione de poſſeſſione tenentis beneficium, quod in-
tellige niſi poſſederit per 40.annos, vel etiam minori tꝑe cum
bona fide, & poſſeſſio ſit colorata ex titulo, ſm no.in d.c. cum
noſtris, quia tunc impetratio nõ valeret, vt in c.2.j. de decimis.
& in c.dudum.ſ de priuile.ſm Lap.dicentem, ꝙ per literas, de
quibus hic in tex.clerico ſæculari impetranti non poterit pro-
uideri de beneficio, in cuius poſſeſſione erãt religioſi tꝑe im-
petrationis, vel regebant vt religioſum cõſuetum per clericos
ſæculares gubernari, niſi fuerit facta mẽtio in literis de tali re-
ligioſa poſſeſſione. Nec ob.tex.hic, dum dicit, qñq; miniſtraue
rint, quia non dicit ꝙ miniſtrarent tempore impetrationis.vn
de facit pro ipſis religioſis, ſm Lap. & ita tenuit Gaſpar in ſuo
conſi.28.huius tit.Tu intellige quando talis poſſeſſio erat cum
bona fide colorata, aliàs valerent litteræ, licèt non fieret men-
tio de poſſeſſione facti, vt d.c.cum noſtris.& ibi per glo.& Do
cto.ſm Domi.In glo. in ver.prioratu. in fi.ſi impetrans eſt re-
gularis debebit prouideri de regulari, ſm Io.Mona.& facit no.
in d.c.poſſeſſiones. quia regularis non poteſt obtinere benefi
cium ſæculare, vt in c. ſuper.eo.ſ. de regula. In gloſ.pen. in fi.
idem Archid.& dicit hic Bal.ꝙ tunc non poterit ſibi prouide-
ri de ſæculari propter mutationem ſtatus. & vide quod no. in
9 c.j.de cle.coniug.eo.lib.& in clem.fi.de reſcrip.† In glo.fi.ibi,
per 40.annos. an autem requirat̃ titulus in præſcriptione cau-
ſanda ſuper ſtatu ſæcularis beneficij, vt ſic dicatur conſuetum
regi per ſæculares, dic ꝙ non, ſm Lap.cum in prima inſtitutio-
ne omne beneficiũ ſit ſæculare, & ſic talis præſcriptio non eſt
ↄ̃ ius cõe, ſed ↄ̃ ius priuatum.facit quod no.in c.cum dilectus.ſ.
de ↄſue.Sed in præſcriptione cauſanda ſuper ſtatu regularis be
neficij, & tunc licèt ad repellendũ impetrãtem ſufficiat admi-
niſtratio rl̃aris per 40.annos continuos ſine titulo, non tñ quò
ad præiudicandum diœceſanó loci, niſi interuenerit titulus vel
præſcriptio in cuius ↄ̃rium non ſit memoria, vt in c.j.ſ. de præ-
ſcrip.eo.lib. ex quo eſt ↄ̃ ius cõe, ſaltem quò ad ea quæ ſunt le-
gis diœceſanæ a qua dicta loca ſunt exempta, vt in c.j.ſ. de ſta-
tu mo.& facit quod no. Io.And. in c.de monachis.ſ.eo.titu.in
2.glo.mag.vltra medium.ver.notandum. vbi addit hoc eſſe ve
rum, quando allegatur præſcriptio, ſecus ſi conſuetudo, vt in c.
fi.ſ.de offi.Archi.& quod ibi no.ſm Lap.hic.de quo dic, vt no.
in d.c.j.In ea.glo.in fi.& tunc non poterit prouideri clerico ſę
culari de tali prioratu gubernato per tales religioſos, ſm glo.
hic, quam intellige ſi religioſi in eo inſtituti gubernauerũt ta-
lem prioratum bona fide, aliàs non eſſet cauſata præſcriptio
ſuper ſtatu ipſius prioratus, vt in dicto c.j.& poſſet de tali pro
uideri clerico ſæculari.Secundò intellige, quando religioſi in-
ſtituti rexerunt prioratum religioſè, & ita econtra quãdo per
ſæculares eſt rectum ſęculariter. vnde ſi religioſi fuiſſent inſti
tuti in tali prioratu vel bñficio ſæculari, & id non religioſè, ſed
ſæculariter gubernaſſent per tempus 40.annorum, prout gu-
bernare debent beneficium ſæculare, ſm no. 13. q.j. c.3. & per
glo.in clem.fi.de cele.miſſa.& in clem.quia regulares. de ſup.
neg.præla. & per Fede. in ſuo conſi.131. non diceretur tunc re-
a ctum per religioſos, ſed per ſęculares,[a] & de tali beneficio poſ
ſet prouideri ſæculari impetranti, & etiam in forma, de qua ſ.
in princ.huius c.ſm Lap.& Ioan.de Ligna.dicentem, ꝙ ſi reli-
gioſus pręficiatur eccleſiæ parochiali ſęculari, prout dicitur in
c.ꝙ Dei.ſ.de ſta. mo. tunc licèt ſit per talem gubernata per 40.
annos, poterit tñ poſtea ẽt ſæculari aſſignari.& ita tenet Gaſp.
in ↄſi.19.in tit.de præben.ſm Domi.hic. Non tñ poſſet ſæcula-
ri impetranti prioratum, vel beneficium prouideri de priora-
tu, vel beneficio, cui ab ipſo initio ſit impreſſus talis ſtatus re-
gularis, vt quia a principio fuit ſic actum vt regatur per regu-
lares, quod fieri poteſt per epm, non aũt per abbatem, niſi ha-
beret iuriſdõnem quaſi epalem, vt in c. accedentib.ſ.de exceſ.
præla.& c.auditis.ſ.de præſcri.ſm Lap.Et pręedicta locum hñt,
qñ ↄſtat de ſtatu prioratus vel beneficij, aliàs verò ſi de hoc nõ
ↄſtaret, vt quia qñq; fuit gubernatum per clericos ſæculares, &
qñq; per religioſos, nõ tñ tanto tꝑe ꝙ ſit legitimè præſcriptũ,
tunc licèt non dicat̃ aliquis ſtatus impreſſus, vt in ſimili dr̃ per
gl.in ver.licitè.in d.cle.2.ſm Do.hic, tñ hoc caſu debet attendi
cuius ↄdõnis homines pro maiori parte tẽporis fuerint ibi cõ-
uerſati, & maximè ſi pro maiori parte tenentes fuerunt vltimi
poſſeſſores, ſm Arch.quod intellige, vt ſentit hic Io.An. & cla
rius Lap. qñ ſimpliciter mandatur prouideri de beneficio vel
prioratu, vt ſic tunc attendat̃ vltimus ſtatus beneficij, quia ipſa
poſſeſſio attendit̃ quæ ſola nocet & ꝓdeſt impetranti, vt in c.
dudum.ſ.de priuile.& in c.2.j.de decimis. & ita ſequit̃ Ioan.de
Ligna.facit glo.in ver.eccleſias.in clem.ꝑ literas.j.eo.ſecundũ
Domi. & facit l.ſi mater.C.ne de ſtatu defun.quod ꝓcedit quã
do alius ſtatus non allegat̃, aliàs requireret̃ ꝓbari vltimum ſta-
tum fuiſſe obſeruatum ꝑ decem annos, vt ſ.in gl.Et hoc ſi ec-
cleſia eſt ſęcularis, al̃s ſi rl̃aris, tunc fortè requirit̃, ꝙ ſit obſerua
tum ꝑ 40.an.ex quo primęuus ſtatus beneficij p̃ſumit̃ fuiſſe ſę
cularis, vt ſ. Si verò mãdet̃ ꝓuideri de beneficio ↄſueto, & tũc
vltimus ſtatus non ſufficeret, vt vult tex.hic, ſm Io.And.ꝑ quo
facit, quia verbũ, ↄſueto, intelligit̃ de p̃ſcripto, vt in c. humanæ.
ſ.de ele.cum ꝑ verbũ, ↄſueto, denotet dñium & ꝓprietas, non
poſſeſſio tantum, ſm Lap.de quo.ſ.in glo.in ver.legitimè.Quã
do verò mandatur prouideri de beneficio conſueto guberna-
ri per ſæculares, non poſſet prouideri de beneficio nouiter
creato ante datam literarum & ordinato, ꝙ per clericos regu-
lares regatur cum forma mandati &c.j.eo.cui de non.non ſer-
uaretur, ſm Lap.& Dom.dicentes iſtum tex.habere locum in
mandato de ꝓuidendo a quocunq; emanet, ẽt a Papa & ꝓprio
motu, quia motus ꝓprij nihil operant̃ hoc caſu, licèt quando-
que operent̃, vt j.eo. ſi pluribus. Habet etiam locum iſte text.
hic in prin.in omni beneficio, ſiue ſit eccleſia parochialis, ſiue
p̃latura, ſiue p̃benda, cum verbum, beneficio, de quo hic, lar-
gè ſumit̃, ſecundum Ioan.And. quod intelligit hic Lap. niſi ſit
epatus, vel abbatia, quia tunc includerent̃, ꝑ no.in c.2.ſ.eo. Sed
Domi.hic concludit vt ſi mandet̃ ꝓuideri de epatibus, vel ab-
batijs, idem ſit ꝓut hic diſponit̃, cum eadem ſit ratio.nõ enim
ex hoc ſequitur quòd propter hoc veniant appellatione bene
ficiorum in literis beneficialibus. Vltimò ſcias, quòd ſi benefi-
cium aliàs ſimplex, & non ſacerdotale, ſit collatum vni vel plu
ribus ſacerdotibus, & per eos ſucceſſiuè ſit rectum per 40. an-
nos, tamen hoc non obſtante poterit poſtea conferri non ſa-
cerdoti, cum ſtatus ſæcularis clerici ſit compaſſibilis, cum ſta-
tus ſacerdotis non ſit in ſtatu ſæculari & regulari, vt hic dici-
tur, & per Gaſpa.in dicto conſi. 19.

ADDITIO.

a Nic.Sup. Et eſt ratio, quia non eſt ſpectandum quid fiat, ſed quàm bene vel ma
le fiat.ſ.de collu.dete.c.j.in ſecunda glo.
Vin.God. Hinc eſt, ꝙ tam et ſi multa facta tenent quæ a principio non tene-
rent.hoc verum eſt ſi lex vltra confirmet, aliàs ſecus.l.nõ dubium.& ibi Bar.
de legi.Alex.in l.2 §.dubium.ff.quando appel.ſit.Cor.conſi.46.In cauſa, lite-
ra ſ.la 2.& conſi.54.videtur litera c.& ſeq.lib.j.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiæ parochiales, & alia beneficia poſſunt eſſe annexa præbendis.*
2 *Perſonatus cum cura an quis retinere poteſt ſine diſpenſatione ſi ſint an-*
nexa.
3 *Canonicus qui habet curam annexam ſuæ præbendæ dicitur habere iuriſ-*
dictionem in vicarium ibi conſtitutum.
4 *Legatus de latere an poſſit diſpenſare ſuper pluralitate beneficiorum incom*
patibilium.
5 *Conſuetudo poteſt inducere vt quis poſſit retinere canonicatum, cui eſt an-*
nexa eccleſia parochialis ſine diſpenſatione.

CAP. VI.

1 SVper eo. †Nota primò eccleſias parochiales,
& alia beneficia curata poſſe eſſe
annexa præbendę.i.canonicatui ibi pręebendas an
nexæ, & ſic appella.p̃bendę venit hic totale cano-
nicatum, ſm Do.Scd̃ò no.ibi, ſp̃ualem iuriſdictionẽ. ꝙ iuriſdõ
ſp̃ualis, vt epalis, vel quaſi poteſt ex cõſuetudine acquiri cano
nicatui p̃bendato. facit j.de priuil.abbates.in fi.ſm Ioan. And.
2 † Vltimò no.ꝙ in eodem loco poteſt quis abſque diſpenſatio-
ne retinere perſonatum curatum, & p̃bendam ẽt ſi p̃benda ſit
a annexa eccleſię parochiali.ex quo infert̃, ꝙ acceſſorium,[a] licèt
ſit magis dignum, tñ non mutat nãm principalis. de quo in c.
tuæ.ſ.de procu.& per Bar.in l.j.ff.de auto.tuto.& no.in reg.ac
ceſſorium.j.eo.lib.In glo.2.in fi.ↄcludit hic Ioã. de Lig.ꝙ ſi lo-
quamur de cura fori cõtentioſi, tunc clarum eſt ꝙ illam habet
canonicus, vt in terminis huius c.& no.in extrau. execrabilis.
in ver.perpetuos.Sed de cura fori pęnitentialis, cũ in illa ↄcur-
rat habitus & actus, & ſi q̃rat̃ de habitu, & illa eſt penes cano-
nicũ.Si de actu, & ſic de exercitio ipſius curę, & talis eſt penes
vicariũ, ſm eũ.vñ ipſe vicarius hẽt curã.facit gl.in ver. ſacerdo-
tibus.in cle.dudũ.de ſepul.& no.in c.expoſuiſti.ſ.eo.& ibi per
Io.An.

ADDITIO.

a Vin.God. Acceſſorium an trahere poſſit ad ſe principale Fely.,in c. cũ M.Fer.
col.9 de conſt. & an acceſſorium teneat quando principale non tenet.Alex.
conſ.3.lib.4.videndum eſt per Deç.in conſi.188.col.pen.

Io.An.in 3.gl.& d.Ant.ibi,idem tenentē,ſm Do.hic.& ita ēt vr̄
tenere Pe.de Anc.in c.j.s̄.e.ti.& li.& d.Flo.in cle.j.de of.vic.&
intellige p̄dicta qn̄ eccłia eſſet annexa p̄bendæ,ſecus ſi non eſ
ſet annexa,ſed certa portio prębendę canonicè aſſignata,quia
tunc non ipſe canonicus, ſed ſolus rector eccłiæ haberet curā.
s̄.e.tit.auaritiæ.ſm Do.de quo in d.c.expoſuiſti.& plenè no.in
d.cle.j.quæ de eccleſijs. & in c.G. perpetuꝰ.s̄.de fide inſtru.vbi
3 no.cui ꝯpetat ipſa adminiſtratio temporalium. † Et no.ex hac
gl.in fi. ꝙ canonicus hn̄s eccleſiam parochialē annexam dicat̄
habere iuriſdōnem ſp̄ualem in vicariū ibi poſitū,& ſic excōica
re poſſe,cū curā hēat aīarū,qđ vr̄ eſſe ꝯ Lap.dicentē hic ſe ꝯſu-
luiſſe per hūc tex. iūcto c.permittimus.s̄.de æta.& quali.e.li.ꝙ
ep̄s diſpenſare poſſit cū eo qui peregit 20.an.in archidiacona-
tu,cui erant annexæ duæ eccleſiæ parochiales tanq̄ dignitati,
cui cura non imminebat aīarum,cū ipſe Arc.non haberet ptā-
tem excōicandi,interdicendi,vel viſitandi, ſed ſolū examinan
di clericos , & eos repertos idoneos ep̄o præſentandi. & facit
d.extrauagans execrabilis.§.q̃tum aūt. Sed aduerte, quia hæc
gl.nō facit in ꝯ̃rium,quia licèt dicta ptās ꝯpetat Archid.non tn̄
competit principalr̄, vel reſpectu principalis, ſed per quādam
ꝯn̄tiam rōne illius annexionis, vnde hoc non dēt ꝯſiderari, ex
quo non ꝯſiderant̄ ea quæ ex accidenti ꝯpetunt,an dicat̄ cura-
tus.& ita pōt ſaluari dictum Lapi,& huius gl. ſm Do.pro qui-
bus facit tex.hic,& quod dicit Io.And.volens,ꝙ ſicut in termi-
nis huius c. non eſt neceſſaria diſpēſatio, ita non ſit neceſſaria
expreſſio curæ ipſius eccleſiæ parochialis,ſi ipſe cano.hn̄s an-
nexā eccłiam parochialem impetret aliud beneficium, ſed ſuf
ficit ſibi de ipſo canonicatu mentionē facere.facit d.reg. acceſ
ſoriū.& qđ no.in 5.gl.in cle.j.j̃.eo.ſm Io.And. cuius dictū pro-
cedere pōt,ſm Lap.qn̄ eccłia parochialis eſſet annexa præben
dæ,ſecus ſi ſimul eſſent annexæ,ita ꝙ neutra ſubeſſet,vel foret
acceſſoria alterius,ſed vtraq; eſſet de per ſe, quia tūc de vtraq;
deberet fieri nominatio. facit d.cle.j.j̃.eo.tit. & quod no.in c.j.
s̄.ne ſede vacan.in gl.2.& j̃.de conſe.eccle.vel alta.c.j.& in cle.
per literas.j̃.eo.titu.in ver.eccleſias. Et vide glo. no.in c.gratia.
s̄.de reſcri.eo.lib.& ibi,quid de beneficijs vnitis. & ita tenent
Docto.in c.cum in illis.in prin.j̃.eo. In glo.pen.in fi.no.glo.&
4 ita tenet Lap.in ſua alleg.36.in fi.† In glo.fi.in prin.legatus ve-
rò de latere non poſſet diſpenſare ſuper pluralitate beneficio-
rum incompatibilium.& vide per Rotam in deci. 286.quæ in-
5 cipit, Item ꝙ legatus. † In ea.gloſ.in fi.no.ex glo. ꝙ poteſt per
conſuetudinem induci,vt in eadem eccleſia poſſit quis retine
re canonicatum prębendatum , cui eſt annexa eccleſia paro-
chialis,& etiam aliam dignitatem ſine alicuius diſpenſatione,
de quo vide in c.j.s̄. de conſue.eo.lib.Secundò no.ex glo.quod
epiſcopus poteſt ſuper hoc diſpenſare. de quo j̃.in c. de multa.
s̄.eo.& in dicto c.j.& vide glo.fi.in clemen.fi.j̃.eo.titu. vbi no.
an poſſit quis ſimul plura beneficia retinere, & cuius diſpen-
ſatio ſit neceſſaria.de quo etiam in c.gratia.s̄.de reſcrip.eo.lib.
& in clemen.gratiæ.j̃.de reſcrip. & per Federi. in ſuo conſi.115.
& 200.& per Lap.in dicta alleg. 36.

S V M M A R I V M.

1 *Ius ad petendum præbendam acquiritur ex ſola collatione canonicatus.*
2 *Prioritas iuris in beneficialibus conſideratur ex tempore dati tituli, non autem ex tempore poſſeſſionis receptæ.*

C A P. VII.

1 EVm cui. † No.j.ius ad petendū, & ꝯſequendū
præbendā acquiri ex ſola collatione
canonicatus, ēt abſq; eo ꝙ aīr in canonicū ſit rece-
ptus.facit c.relatū.s̄.e.& j̃.eo.ſi clericus, quia ſp̄alis
gratia ſtatim afficit præbendā,vt hic.& j̃.eo.in c.ſi poſtq̃.& ibi
dicet̄.Scđò no.ibi,prouiſionis,iuncto tex.s̄. ꝙ prouiſio idē eſt,
quod collatio,de quo in c.cum in illis.§.cum aūt.j̃.eo.titu. & vi
2 de glo.in ver.prouiſionem. & ibi per Archid. & Io.And.in c.j.
s̄.de elect.eo. lib.† Vltimò no. & ita allegatur ꝙ in beneficiali-
bus prioratus iuris conſideratur ex tempore dati tituli,non ex
t̄pe receptæ poſſeſſionis,vel receptionis,vel prę́ſentationis.fa
cit quod no. in c.tibi qui.s̄. de reſcrip.eo.lib. & in c.vxore.s̄.de
his quæ fiunt a maio.parte.& ita eodem modo dr̄, ꝙ non ſolū
ad prioritatem temporis, ſed etiam quò ad alias qualitates in-
ſpicitur tp̄s datæ in beneficialib.vt in c. ſi eo tempore.s̄.de re-
ſcrip.eo.lib. de quo j̃.eo.in c.ſi cui.In glo.fi.ibi, abſurdum &c.
Idem no.in dicto c.tibi qui.ſecundum Io.And.dicentem hunc
text.procedere ſiue tales ſecundò impetrantes primò præſen-
tauerunt eorum literas executoribus,ſiue illis ad quos ſpectat
collatio , vel receptio. & hoc quando in literis erat clauſula ,
non obſtante quòd in dicta eccleſia de duobus vel pluribus eſ
ſet grauata, aliàs quòd non forent recipiendi, vt no. in c. duo-
bus. in fi. s̄. de reſcript. eo. lib.& dic vt ibi no.in c.mandatum.
de reſcript.

S V M M A R I V M.

1 *Impetrans literas ad beneficia,licèt taceat defectum ordinum, nō propterea vitiatur reſcriptum,licèt beneficium quod petit ſit curatum.*
Adde ad idem nu. 2.
3 *Electio facta de aliquo ad beneficium curatum,an ſit valida licèt ipſe non ſit conſtitutus in ſacris ordinibus.*
4 *Literę generales in forma pauperum, an ſe extendant ad beneficium illius qui habet collationem vnius beneficij tantum.*
5 *Clerici conſtituti in minoribus ordinibus tantum, an poſſint aſſumi ad beneficia curata ſine diſpenſatione, vide bonam diſtinctionem.*
6 *Stilus in literis ſi non eſt appoſitus,non eſt eis credendum.*

C A P. VIII.

I pro clericis. Primò ponitur deciſio ca-
ſus.Secundò eius determina
tio ibi, oportebit. Nota primò caſum in quo literæ
gratioſæ,& in forma pauperum conceſſæ æquipa-
rantur, regulariter tamen differunt. s̄.eo.c. quàmuis. & j̃.eo.ſi
1 pauper. † Secundò tene menti, & ita allegatur, quòd defectus
ſacrorum ordinum, & eius taciturnitas nō vitiat literas ad be-
neficia,nec ſubreptionem inducit,etiam ſi ſcribatur pro bene
ficijs curatis,vel aliàs ſacrum ordinem requirentibus, & ſic pa
tet ꝙ beneficia requirentia ſacros ordines,non requirant tem
pora, nec ordines tēpore promotionis vel impetrationis , ſed
ſufficit, ꝙ poſtea intra tempus iuris aſſumantur , intellige niſi
expreſſe aliud diſponatur,vt dicto c.nemo deinceps.s̄.de elec.
eo.lib.& j̃.in glo.dicetur.Ipſe tamē impetrans beneficium de-
bet ad minus exprimere, ꝙ ſit clericus, vt in c. ſi clericus.j̃. eo.
quia laicus non eſt habilis ad impetrandum beneficia,& impe
tratio facta per laicum, & per eum qui non eſt clericus eſt nul
la,vt in c.cum adeo.& ibi per glo.& in c.ex literis.s̄. de tranſa.
etiam ſi eſſet facta per eum qui eſſet in propoſito velle promo
ueri ad clericatū, cum omni caſu neceſſe ſit ꝙ tempore impe-
trationis ſit clericus, & inſpicitur tempus datarum literarum,
vt s̄.de reſcrip.c.ſi eo tēpore.eo.lib.vnde non ſufficeret ꝙ poſt
impetrationem promoueretur ad clericatum,ſm Ioā.An.in c.
2.s̄.de inſti.licèt Spec.in tit.de act.& pe.ver.quid de tonſurato.
velit contrarium in hoc.& non bene,quia etiam ſi Papa ſcribe
ret ex certa ſcientia pro aliquo qui non eſſet clericus , tamen
iſte non poſſet promoueri antequam fiat clericus, ſm Imo. in
2 d.c.2.quę omnia tene menti.†Vltimò ꝙ licèt patiens defectum
in ordinibus poſſit impetrare & conſequi beneficium,non fa
cta mentione de defectu ordinum , adeo quod etiam non eſt
neceſſe fieri mentionem de qualitate ordinis annexi & requi
ſiti in illo beneficio,vt eſt tex.in c.ei cui.j̃.eo.& dicetur j̃. in gl.
licèt fieri debeat mentio de qualitate ipſius beneficij , vt in c.
cum in illis. j̃.eo. tamen propter hoc non habilitatur perſona
impetrantis quò ad retentionem , niſi poſtea ordines aſſumat
intra tempus iuris. & ſic facit ꝙ licèt diſpenſetur cum minore,
vt non obſtante ætate poſſit eccleſiam curatam retinere, non
tamen talis diſpenſatio habilitat ipſum,vt non debeat ſe face
re promoueri ætate adueniēte.de quo in c.cum ex eo.s̄.de ele.
3 eo.lib.†In glo.2 in prin.refert Io.An.hic fuiſſe diſputatum, &
determinatum, ꝙ valeat electio facta de conſtituto tantum in
minoribus ad eccleſiam parochialem , maximè ex quo ſcien-
ter per epiſcopum ſit ꝯfirmata, licèt verbo diſpenſationis vſus
non fuerit.de quo in c.2.s̄. de ſciſmaticis. Secundò ꝙ ſi electus
tempore electionis & confirmationis erat in peccato morta-
li , non tamen notorio & poſtea emendatus intra annum fa-
ctus ſit ſacerdos , non poterit remoueri , ex quo crimen non
erat tale quod impediret executionem ordinis poſt pœniten-
tiam.de quo vide per Ioan. And.in c. niſi.s̄.de renun.in glo.ex
a loco.& vide Ioan.And. in c.auditis.s̄.de elect.ſuper glo.fi.[a] In
ea.glo.in fi.ratio differentiæ eſt,ſecundum Pet.de Ancha.quia
defectus ordinis poteſt ſuppleri ex voluntate ipſius impetran
tis, & in breui, quod non eſt in tribus alijs defectibus. In glo.
in ver.animarum.in fi. Quærit primò, an impetranti exiſtenti
in maiori ordine poterit prouideri de beneficio,quod require
ret minorem ordinem. Archi.hic ꝙ non.& idem Ioan. Mona.
in c.cum aliquibus.s̄.de reſcrip.eo.lib.Sed Ioan.And. hic con-
tra.& idem ſequuntur Docto.quia per aſſumptionem maioris
ordinis

A D D I T I O.

a Nico. Superan. Clarius tamen patet in c. inquiſitionis. de accuſa. paulopoſt principium vbi dno notantur crimina executionem impedientia, homicidium videlicet & ſimonia.

ordinis non receditur a minori.ſ.de homic.c.continebatur.&
c.degradatio.j.de pęnis.& ita ſequitur Rota in deci.3.& vide in
4 c.cum in illis.j.eo.† Quæritur,an per literas generales,etiam in
forma pauperum cõceſſas,qñ ſcribatur alicui prouideri de ali-
quo beneficio in certa eccleſia, poſſit prouideri de beneficio
ſpectante ad collationem illius qui vnicum tantum beneficiũ
conferre habet,Arch.hic ꝙ non,per no.3.q.7.§.fi.& quia in gra
tia dicit, ꝙ prouideat de aliquo beneficio, & verbum, aliquo,
pluralitatem importat,ſm Archi.pro quo eſt glo.ſingu.in ver.
certa.in cle.j.j.eo.tit.& idem tenet Rota in deci.206. quæ inci.
Item voluerũt.ẽt ſi ſcribatur epo vel alteri,vt prouideat de be-
neficio ſpectãte ad collationem, vel prouiſionem cuiuſcunq;,
vt non poſſit prouideri de beneficio ſpectante ad collationem
illius,qui vnicum beneficium habet conferre,etiam ſi dictum
nõ fuerit in gratia de aliquo beneficio,ſed de beneficio ſimpl.
vt ibi per Rotam.an poterit ille,cui ſcribitur per has literas ge
nerales,prouidere de beneficio ſpectante ad collationem alte
rius.Arc.hic vr̃ velle ꝙ ſic,niſi aliud appareat ex forma literarũ
quæ ſp attendi debet,vt ſ.de priui.porrò,de quo hic per Arch.
& Do.& per Io. An.in c.pro illorũ.ſ.c. vbi dicit debere attẽdi
verba reſcripti,& ſcribĩt epo pro ſuo ſubdito, ꝙ ei dẽat proui-
dere in aliqua ecclĩarũ ſuarũ,poterit prouidere in eccleſijs ſibi
ſubiectis quò ad epalem iuriſdõnem,licèt ad eũ nõ ſpectet col
latio.ar.c.ex tuarũ.ſ.de priui. ſed ſi diceret in aliqua eccleſiarũ
tuæ diœceſis, poterit tunc prouidere etiam in exemptis eccle-
ſijs,quę ſunt & eſſe dicunt in diœ.vt ꝑ gl.in ver.anni. in cle.fre
quẽs.de exce.pla.Sed tu vide plenè de hoc ar.per d.Ni.& Imo.
in d.c.pro illorũ.& ibi,qñ in lr̃is apponit clã,ꝓdictores ꝯpeſcẽ-
do,vel autoritate nr̃a ꝓuideas.vt ibi ꝑ eos.& qđ eſt dictũ ſ.eo.
5 li.in c.q̃uis.§.j.†In gl.i ver.ꝓuidere.in fi.ſi q̃rat an ꝯſtituti ĩ mi-
norib.tm̃ poſſint aſſumi ad beneficia curata ſine diſpẽſatione,
aduerte ad 3. caſus prin. quia aliqñ aſſumit per viam præſenta-
tionis faciendæ per patronos,& tunc põt ſine diſpẽſatione aſ-
ſumi,vt in c.2.hic all. Et ſcđo aſſumit per viam impetrationis,
vel per literas Papæ. & idem quia põt ſine dignitate aſſumi,vt
dicit glo.hic,ẽt ſi ipſis in literis nõ fiat mentio ordinum, vt eſt
tex.hic,qui procedit vt voluit hic Lap. ẽt ſi mandet per literas
Papæ prouideri de dignitate curata & collegiata,vt valeant li-
teræ,non facta mentione de defectu ordinum,maximè ſi in li-
teris apoſtolicis clericus noiatur.j.eo.ſi clericus.pro quo facit,
quia magis viget rõ, vt in ecclĩa parochiali promouẽdus ſit in
ſacris quàm in dignitate maximè collegiata,vt patet in c.cum
ex eo.hic alle.& in c.ſtatutum.& c.licet canon.eo.tit. ſm Lap.
pro quo facit tex.hic loquens de beneficijs curatis,quorum ap
pellatione venit etiam dignitas,vt per gl.in reg.j.j.eo.& in cle.
auditor.de reſcrip. Et prædicta procedunt in beneficijs vel di-
gnitatib. requirentib. ſacrum ordinem de iure, conſuetudine,
vel ſtatuto eccleſiæ, non tñ contemporaneè tpe prouiſionis.
Quid aũt ſi requirant contemporaneè, putà ſi ꝯſuetudo vel ſta
tutum diſponat ꝙ conferri non poſſit non exiſtenti in ſacris,
tunc niſi in dictis literis ſtatuta vel conſuetudines tollant per
clam,non obſtante,non poterunt talia beneficia conferri per
dictas literas non exiſtenti in ſacris,ſm Archi. & Io.And.& te
net Rota in d.deci.3.ex hoc dicens, ꝙ cum in literis pauperum
non tollantur ſtatuta vel cõſuetudines, quia non apponit clã,
non obſtante, ſequitur ꝙ non poterit per dictas literas proui-
deri de talibus beneficijs. Sed ſi in literis per dictam clauſulã,
non obſtante, ſint ſublata ſtatuta vel conſuetudines, vt cõiter
fit in literis gratioſis,tunc ſi talis qualitas ordinum fuit impreſ
ſa per ſtatutum,vel aliam diſpoſitionem eccleſiaſticarum per-
ſonarum poterit de eis prouideri non exiſtenti in ſacris, cum
Papa intendat talibus præiudicare.ar.c.propoſuit.ſ.de conceſ.
præb.vt tenet Rota ibi.& ita procedere poterit opi. Io.Mo.Ar
chi.& Io.An.tenentiũ iſtũ tex.habere locũ,qñ talia ſtatuta,vel
ꝯſuetudines tollunt per ipſas literas Papales, de quo in c. cũ in
illis.in 3.glo.& in c.ei cui.j.eo.& in c.cũ aliquib.ſ. de reſcri.eo.
li.Si verò talis ſtatus fuit impreſſus per laicum tpe fundationis
vel dotationis,tunc tales clæ gñales non extendunt ſe ad talia,
cum Papa non intendat per eas eis præiudicare, vt no. in c.cũ
dilectus.ſ.de iurepa.vt tenet Rota in d.deci.vt refert hic Do.&
facit quod no.in c.2.ſ.eo.titu.& lib.Tertio verò caſu principali
quando aſſumeretur quis aliter q̃ per viam præſentationis vel
impetrationis,putà per viam electionis, tunc gl.hic, & in d.c.
cum ex eo.voluit ꝙ conſtitutus in minorib. non poſſit aſſumi
ad eccleſiam curatam ſine diſpenſatione.per c.præterea.hic al
leg.quod in hoc non eſt correctum,quod procedit ſaltem quo
ad eccleſias parochiales,ſm Ioan.An.qui hanc opi. tenere vr̃,
licèt Archi.teneat aliam opi.vt indiſtinctè poſſint aſſumi ad ta
lia beneficia ſine diſpenſatione,& idem tenet hic conciliũ per
d.c.cum ex eo.vbi patet, ꝙ cõſtitutus in minorib. promouetur
ad talia beneficia.facit etiam tex.hic,vbi nil dr̃ de diſpenſatio-
ne,ſed loquitur de iure cõi.& opi. Archi. tenet Pau.in cle.vni-
ca.de of.vic.cũ non ſit rõ, quare potius ꝯſtitutus in minoribus
poſſit aſſumi per viã pñtationis,vt d.c.2.vel per viã impetratio
nis vt hic,q̃ per viam electionis,quia eſt ordinaria & fauorabi
lis.& via pñtationis vel impetrationis eſt extraordinaria,& ſic
odioſa.& hanc opi.ſequit Io.de Lig. & Io.de Fan.hic. & Ioan.
Cal.& Gaſ.in d.c.dudum.el j.ſ.de elec.& Pet.de Ancha.in d.c.
licet canon.& in d.cle.j.vbi idem tenet do.Anto.& d.Flo.licèt
Imo.ibi,& in d.c.licet canon.videtur ſequi opi.glo. per text.in
d.c.dudum dicens tutius.eſſe ita tenere. & idem poſt do. Ant.
in d.c.dudum.Tu aduerte,quia Lap.hic tenuit, ꝙ cõſtitutus in
minoribus eligi poſſit ad dignitatem curatam etiam collegia-
tam,vt in gl.fi.j.q.j.quicquid.Sed in hoc Pau.& Imo.in d.cle.j.
tenet ꝯrium.& idem in d.c.licet.& Dom.ibi per tex.in d.c.du-
dum.qui de dignitate loquitur.tutius eſt tenere ſm Do. Flo.in
d.cle.j.& hoc in dignitatibus curatis in quibus prouidetur per
viam electionis.Sed in alijs inferioribus beneficijs curatis, de
quibus loquitur d.c.præterea. poterit hodie de iure cõi aſſumi
conſtitutus in minoribus,vt eſt cõmunis opi.per tex.hic,& in
d.c.licet.& in d.c. cum ex eo.& in d.c.2. vt etiam tenet Domi.
in d. c. licet. Et intellige prædicta, niſi ſint talia beneficia quæ
contemporaneè requirãt ſacrum ordinem tempore prouiſio-
nis,& quæ conferri non poſſint non conſtitutis in ſacris, quia
tunc ſecus eſſet,vt ſ.eſt dictum. & eodem modo poſſet proui-
deri de eccleſia curata conſtituto in minoribus per viam col-
lationis, vt in dicto c.cum ex eo. & tenet Imo. in d.c. dudum.
6 † In glo.in verſi. oportebit.in fi.& talis ſtilus eſt ſeruandus,in-
tantum ꝙ ſi talis ſtilus non eſſet in literis,non eſſet eis creden
dum,vt per glo.in c.q̃uis.ſ.eo.In glo.fi.ibi, cum in cunctis.ho
die imponitur alia pęna reſeruatis etiam antiquis, vt patet in
cle.vt hi qui.ſecundo reſponſo.de ætate & quali.

S V M M A R I V M.

1 *Literis legati eſt credendum ſuper collatione beneficiorum pertinentium ad ſuam collationem.*

2 *Papa ſi approbat factum alterius mandando ſua autoritate illud exequi, dicitur facere proprium factum,non alienum.*

3 *Legatus de latere an poſſit facere reſeruationem cum acceptãdi beneficio, de quibus hic.*

4 *Prouiſio de beneficio quando dicatur Papalis.*

C A P. IX.

I eum. Impleto per Papã mãdato alterius ſuper
ꝓuiſion e faciẽda, intelĺr eſſe facta proui
ſio autoritate Papæ. h.d. Et primò decidit caſus,ex
quo ad deciſionẽ alterius infert ibi,& Io.†No.j.ibi,
1 ſuas lr̃as,credendũ eſſe literis legati ſuper collationib. benefi-
ciorũ pertinentium ad eũ iure legationis.de quo in c.poſt cel-
ſionẽ.ſ.de proba.credit ẽt verbo Cardinalis aſſerentis ſe lega-
tũ,vt 96.diſt.nobiliſſimus.niſi eſſet præiudiciũ tertij, quia tunc
nõ crederet ſine literis,ſm gl.fi.in c.ſicut.ſ.de ſen.excõ.de quo
2 per Doc.in c.ꝙ ſuper his.ſ.de fide inſtr.†Scđo no.ꝙ ſi Papa ap
probat factum alterius, & mandat ſua autoritate id exequi,di-
citur tunc facere factum proprium,& non alienum, quia om-
nia noſtra facimus quib. autoritatem noſtram impartimur.fa-
cit c.ſi apoſtolicæ.j.eo.& quod no.in c.cum aliquibus.ſ. de re-
ſcrip.eo.lib.Vltimò no.ar.ꝙ factum legati non dicatur factum
apoſtolicæ ſedis, vt d.c. ſi apoſtolicæ. & c.hi qui.j. eo. & in c.ſi
abbatem.ſ.de electio.eo.lib.& vide per glo.in ver.apoſtolicæ
3 ſedis. in clemen. quia contingit. de religio. domi. † In glo.2.
ibi reſeruat &c. Sed an poterit legatus facere reſeruationem
cum beneficio acceptandi.Ioan.And.hic ꝙ non, cum ſit con-
tra mentem c.præſenti.ſ.de offi.leg.eo.lib. Sed Lapus contra,
cum ibi prohibeatur reſeruatio alterius beneficij ſpectantis
ad collationem eiuſdem,& ſic de duob. beneficijs,ſed iſto ca-
ſu agitur de reſeruatione vnius beneficij tantum,licèt cum po
teſtate acceptandi,& non agitur de tollẽda poteſtate ei ad quẽ
ſpectat,niſi in vno beneficio tm̃,ſed ibi in pluribus & idem ſe
a quit Io.de Lig.quia iſto caſu eſt vna reſeruatio [a] tm̃ cum ptãte
acceptandi,& non plures quæ ibi prohibentur. facit qđ no.in
c.ex parte.el j.ſ.de offi.deleg.& in c.executor.j.de cõce. pbẽ.
ſm Do.In ea.glo.in fi.poſſet ẽt ipſe legatus ꝑcipere, vt ſtatim
recipiatur in canonicũ ille pro quo reſeruauit præbendã pro-
ximè

A D D I T I O.

a Vin.Go.No.ꝙ reſeruationes bñficiorũ factæ per Papã qñ videant remitti per
nouã cõſtitutionẽ.& plura de materia reſeruationis tradunt ꝑ Dec.cõſ.158.

xime vacaturã, vt hic in tex. ibi, obtemperatũ non fuerat. & ibi iusta ipsius legati, vt sic determinet duplex dictũ. l. de pbenda & canonicatu, & non de præbenda tm̃, & ita pertrãsit hic Io. An. de quo per eum in d. c. si apostolicæ. in gl. non in forma cõmuni. & per Spec. in titu. de leg. §. nunc tractemus. ver. sed si legatus. Et dicit hic Io. de Lig. cõiter approbari, vt sic anteq̃ vacet præbenda possit legatus mandare aliquem recipi in canonicũ. pot enim pbendã non vacantẽ reseruare, vt afficiatur pro certa psona, ergo & canonicatũ facere cõferre, cũ illa dicantur annexa, vt in c. si clericus. j. e. & ita sequitur hic Io. de Fantu. ad hoc inducens tex. vt s. alias iste tex. esset de casu nõ dubio, qa cum fuisset dubiũ pro quo ille legatus solũ reseruasset si non mandasset recipi, si postea sit per literas Papæ receptus, nõ diceretur receptus auctoritate legati, sed si legatus mandauit eũ recipi, & quia non fuit receptus, Papa postea mandauit illum recipi iuxta otinentiã literarũ legati, & recipiat, tunc bene erit dubiũ, cuius auctoritate dicat receptus, cuius decidit iste tex. in eum. & pro hac parte vr̃ tex. in c. hi qui. in prin. j. e. Nec non intelligitur ibi de legato habente speciale mandatũ, qa tunc dr̃ receptus Papæ auctoritate & nõ legati, prout ibi dr̃ in scd̃o rñso, sm̃ Domi. Et pdicta procedunt siue in ecclesia nõ sit statutus numerus & iuratus, vt vult hic Lapus & Domi. siue ẽt si sit statutus per inferiorẽ a Papa & iuratus, non tñ ofirmatus, vel auctorizatus per Papã, quia licet tale iurm̃ vel statutũ obstet qñ impetrans de ipsis non facit mentionẽ, s. de rescrip. cõstitutus. & ẽt de ipsis statuentib. s. eo. tit. dilecto. tñ non obstat legato de latere, & ad eius mandatũ poterit & debebit veniri ɔ tale statutũ sine metu periurij, ẽt per ipsos canonicos. arg. c. venientes s. de iureiu. & facit qd̃ no. Archi. in c. auctoritate. 15. q. 6. dicens, ꝙ si aliq̃s iurat nõ exire domũ per 15. dies, si citetur a iudice, tenetur parere, nec erit periurus. & ita voluit Spe. in ti tu. de citatione. §. j. ver. quid si quis. & Io. An. in c. cũ parati. s. de ap. & in c. quia plerique. s. de offi. ord. e. li. & intellige pdicta qñ in literis legati fieret mentio de iurõ & statuto: aliàs recipere non tenetur, cum obstet statuentibus, licèt si scienter recipiãt, teneat receptio, & erunt periuri, vt tenet Spe. in d. ver. sed si legatus, sm̃ Lap. Sed si in ecclesia numerus esset statutus & iuratus, & per Papã approbatus, tunc canonici eidẽ obedire vel recipere non tenentur, cum numerum infringere non possint, vt voluit glo. sing. in c. pro illorũ. s. e. ti. valeret tñ receptio si reciperet, cũ eorũ fauori possint renũciare, vt no. Spe. in ver. sed si legatus. & Io. An. in d. c. dilecto. & ibi per Inn. & Doct. In gl. in ver. auctoritate, in fi. vide qd̃ dixit Io. An. in regula q. prior. j. e. ꝙ si cõstet mandantẽ executioni factũ intentatũ per alium velle, ꝙ censeatur propriũ, & procedat iste tex. ꝙ patet, quia dixit, auctoritate nostra: in dubio verò non apparente qua intentione fecerit, tunc potius vr̃ exequi factum alterius q̃ velit, proprium facere, vt in c. literis. s. de rescri. sm̃ eum ibi, vt refert hic
4 Do. † In glo. in ver. receptus, in fi. no. ꝙ talis prouisio dr̃ papalis. & rõ est, quia iste nullum ius fuit consecutus per factum legati, sed per Papã habuit. vnde totum est papale, cum fuerit noua iuris collatio papaliter facta, sm̃ Pau. & tex. hic loquens de prouisione legati non obstat, quia intelligitur de prouisione facienda, non aũt de facta, sm̃ Arch. & Io. An. nam si gratia esset facta per legatum, tunc mandatũ Papæ postea emanans foret executiuũ, non aũt cõcessiuũ, ut quia forte de facto non admittebat ad possessionẽ, sm̃ Pau. aliàs adaptari nõ posset finis istius tex. dum dicit, ꝙ talis est oĩbus præferendus in assecutione præbendæ: vnde loquitur de eo cui non erat facta collatio, sm̃ Domi. Nec ob. si diceretur, ꝙ si per factum legati iste non fuerit aliquod ius assecutus, sed per Papam, ꝙ tũc talis sine dubio diceretur auctoritate Papæ receptus absque eo, ꝙ in literis exprimeretur auctoritate nostra, quia respondetur ꝙ ipse legatus incepit, & Papa illud inceptum perfecit. vnde in dubio videtur potius factum alterius exequi quàm factum proprium facere. & per hoc non obstat glo. 2. s. & quod ibi dictum fuit.

SVMMARIVM.

1 *Formæ prouidendi de beneficijs per Papam sunt quatuor de quibus hic.*
2 *Alternatiua dispositio est primo implenda quæ prius peruenit ad casum inclusum in dispositione.*
3 *Alioquin, verbum respicit primam vacaturam & sic ordinem vacandi, nõ autem potestatem conferendi ordinem.*
4 *Alternatiua vel disiunctiua non resoluitur in coniunctam in mandatis.*

CAP. X.

Mandato. Mandatũ alternatiuũ plures collationes includens, verificatur in primo vacante, sed in vacantibus simul, ordo scripturæ atteditur. h. d. sm̃ Do. & primo ponit thema, cuius duo dubia soluũtur, primũ ibi, de beneficio. sm̃ ibi, si verò.
1 † No. j. ibi, sub ea forma. vnam formã de quatuor formis prouidẽdi alicui de beneficio, & prima est ista, de qua hic in tex. qñ Papa scribit de certa persona & bñficio incerto. Qñq; & secũdo scribit pro certa psona & pro certo bñficio. & de istis duabus formis habetur s. de offic. delega. ex parte. el j. Tertia forma est qñ scribitur pro persona incerta, & certo beneficio, & de ista habetur s. de offi. deleg. is cui. 2. respon. eo. lib. Qñq; scribitur pro incerta persona, & incerto beneficio, & tunc gratia respicit eum cui scribitur, vt j. eo. dudũ. in prin. & c. q̃uis. vt hic plene per Io. An. & j. dicetur.
2 † Secundo no. ibi, primo vacabit ꝙ in alternatiuis dispositionibus illud est primo implendum qd̃ prius peruenit ad casum in dispositione inclusum. Vltimo
a no. ꝙ in præstationibus alternatiuis ª seruari dẽt ordo scripturæ, qñ qualitas additur secundæ in defectũ vel subsidiũ primæ, de quo per glo. in c. metropolitano. 63. dist. & 8. q. j. licèt ergo. facit reg. in alternatiuis. iuncta glo. j. eo. vr̃ ẽt hic Papa addidisse de collatione bñficij alterius in subsidiũ si non vacaret ad collationẽ illius cui scribitur, & talis appel. alternatiua ordinis nõ pstationis: regl'r verò alternatiua intelligitur esse pstationis, & nõ ordinis, ut per glo. in c. cũ plures. s. de offi. dele. eo. li. In glo. j. in fi. & ibi posuit de duplici forma. Et de prima est hodie tex. hic. Scd̃a forma est si diceretur, puideas tali de bñficio spectãte ad collationẽ tuam, alioquin de bñficio spectante ad collationẽ cuiuscunque, & tunc voluit hic Arch. ꝙ ex quo is cui scribitur, hẽt bñficia ad suã collationẽ spectantia, ẽt si non vacant, nõ poterit de alijs puidere, quasi plus iportet ista dictio, alioquin, q̃ alternatiua, uel hoc dictũ pcedit si scriberet in forma, q̃ ponit Spe. in ti. de ac. & peti. §. sup actionib. ver. Item si scribitur, puta ꝙ mihi de bñficio prouideat si quod ad sui collationẽ pertinet: alioquin de alio ad cuiuscunque collationem spectãte, quia intentio scribentis est tunc grauare alios solum qñ ille non haberet beneficia conferre. aliter verò dictum Arch. nõ procederet, quia dictio, alioquin, vr̃ respicere vacationem, nõ aũt ptãtem conferendi, quod maxime procedit qñ scribitur sine ptãte acceptandi, sm̃ Io. An. & sequitur Io. de Lig. Sed Io. de Fan. dicit super hoc cogitandum, cum non uideatur bene posse colligi diuersitas in dictis formis, ut hic refert Do. dicẽs, ꝙ contra dictum Ioan. An. facit, quia dictio, alioquin, est relatiua, & referri debet ad qualitates expressas, vt per glos. in ver. alioquin. in c. vt circa. de elec. eo. lib. & per Bar. in l. j. ff. de condi. & demon. ideo si dicitur, prouideas tali de beneficio ad tuã alioquin ad cuiuscunque collationẽ spectante, non põt referri ad uacationem quæ non fuit expressa, sed ad collationẽ, secus si fuisset expressum de vacaturo, puta quia dixit, prouideas de beneficio vacaturo ad tuam collationem, alioquin &c. quia cũ dictum alioquin debeat determinare suum añs, videlicet verbum, vacaturo, non aũt qualitatem adiectam suo antecedenti, vt est uerbum, tuam, ꝙ venit restrictiuè ad uerbum, vacaturo, tunc posset procedere dictum Io. An. intellige qñ verbũ, vacaturo ad tuam, iũgitur dictio. alioquin, ut in terminis prædictis, quia tũc intelligitur, si non vacat ad tuã, cõferas de vacãtibus ad collationẽ alterius pertinentibus. Si verè non iungat, sed disiunctiuè ponat, ut si dicat, uolentes tibi gratiã facere de bñficio vacaturo, mandamus tali, ut tibi ɔferat beneficiũ ad suam, alioquin ad collationẽ cuiuscunque, tũc nõ posset conferre de pertinentibus ad collationẽ aliorũ, nisi qñ non hr̃et cõferre de
3 suis, sm̃ Do. † Cogita, qa tenendũ vr̃ qd̃ dicit hic Io. An. Nam
b dictio, alioquin, ᵇ hẽt respicere primã vacaturã, & sic ordinẽ uacandi, nõ aũt ptãtem ordinẽ cõferẽdi, ut colligit ex tex. hic, qa uerbũ ad collationẽ importat uacationẽ. i. q̃ primo uacauerit. Sed qñ nõ possit apparere de ordine uacandi, qa plura bñficia simul uacauerũt, tũc est qd̃ attendit ordo scripturæ, & posset pcedere qd̃ s. dicit Do. In gl. 2. in fi. rõ est, qa qd̃ cõe est epo cũ alio, eps suũ dicere non põt. ff. de au. et ar. leg. l. Quintus. et Papa nõ expresso nõ intẽdit p̃iudicare, uel nouã formã dare, et per hoc rñdet ad c. dilectus. s. de offic. leg. sm̃ Ioan. de quo j. In

ADDITIONES.

a Vinc. God. Alternatiua resoluitur in coniunctam ex mente disponentis, & ratione absurdi euitandi. Paris. consi. 44. nu. 10. lib. 1. & aliquando alternatiua significat ordinem. Ruy. consi. 69. nu. 4. lib. 3.

b Cel. Dictio, alioquin. Tu dic, ꝙ ista dictio non solum facit orationem conditionalem, sed in seipsa orationem continet, & inducit conditionem contrariam dispositioni præcedenti, & exponitur alioquin. i. si prædicta non fuerint, ut no. Bar. in l. si finita. §. ex hoc edicto. ff. de dam. infe. & in l. elegan. §. pecum si. per Bar. alle. ff. de dolo. plenis. per Bal. in l. j. col. 5. versi. quarto quæro. ff. de condi. & demon.
Adde de ista dictione, alioquin, Ias. in §. in personam. nume. 8. & 23. Inst. de act.

In glo.4.in fi.idem Arch.In glo.in ver.simul.in prin.& procedit iste tex.siue simul vacent, videlicet tpe datæ, siue post datã, ſm Archi.& Io.An.qui dicunt, ꝙ si scribatur epo de bñficio ad eius collationẽ spectante, & vacent simul tria bñficia, & eps oĩa alij conferat, ꝙ solum vltimũ euincitur, & vltima collatio tractabitur.& est rõ, quia eps erat astrictus ad vnã dimittendã, poterat ergo dimittere quã volebat.l.plerunque.ff. de iure do. & sic duo prima fuerunt rite collata.& facit quod no.j. e.si pluribus.in ver.elegerit.qđ limitat hic Do. qñ esset apposita clausula proprij motus, qa tunc dẽt dimittere bñficiũ maioris valoris, vel illud qđ optauerit ille pro quo scribitur, vt hr̃ in ca.si pluribus. Scđo limita, nisi esset apposita cła acceptandi intra mensem, & cum decreto, qa ordinarius non posset intra mensem conferre, & tollere illi optionẽ, vt in cle.j. de cõces.pben. ſm Dñi.Regulariter ergo dicto casu vltimũ bñficium, qđ vacauit, poterit vẽdicari. facit in simili qđ dr̃, qñ excedit modus in donatione facta per patrẽ in pіudiciũ filiorũ, vel per prelatũ in pіudiciũ ecclesiæ, qñ plures donationes facit: nã per vltimam insurgit inofficiositas, & illa tm̃ reuocatur, & non aliȩ pcedentes.de pla.no.in c.cæterum.s.de dona.& de pr̃e no. in l.j. C.de inoffi.dona.& in l.Titia.§.Imperator.de leg.2.secus tñ est in falcidia detraheda, qa licèt p p vltimũ legatũ falcidia immineat, tñ non ex illo solo, sed ex oĩbus dẽt detrahi.& rõ, qa in legatis oĩa codẽ tpe ɔfirmant.s.per mortem testatoris. l. si seruus cõis Meuij.de sti.ser.Idẽ intellige vbi apparet de prioritate, vel posterioritate collationis, sed si non appareret, sed eodẽ tpe sunt factæ, tunc cũ eps oĩa ɔferẽdo deliquerit rõne talis delicti dat ptãs aduersario, seu illi impetranti quã voluerit ecclesiã vendicare, quia si hoc operatur negligentia, fortius delictũ, vt in d.c. si pluribus.& s.de cõces.præbẽ.c.2. & in l.cũ quidã.de le. 2. Et pdicta pcedunt qñ simul vacant, sed si successiue, tunc primũ debet, vt est tex.hic.& illud solũ afficitur, & eius collatio non valet, vt hic.& in d.c.dilectus.el 3.s.eo.In gl.in ver.ordinẽ.in fi. vbi de hoc in 4.gl.& ibi per Io.An.& dicit hic Io.Mo.& Ioan. An.rıᷓiter, ordinẽ non esse spectandũ, vt l.nec ordo.ff.de sol. & l.cũ pater.§.fidei tuæ.de leg.2.qđ limita primo, qñ ex ordi-
a ne euitatur dispendiũ, ut l.quoties.hic allegata. [a] Scđo limita, qñ ex ordine tollitur suspicio indebitȩ gratiȩ.l.gñaliter.§.quis ergo.ff.de fideicom.li.Tertio limita, vbi si nõ seruaretur ordo, fieret indebita exoneratio, & ius alterius læderetur, vt est tex. hic.Quarto limita, qñ esset materia in qua ex prioritate tẽporis inducit prærogatiua iuris.l.si duas.ff.de excu.tut. & ibi per Bal.& no.in c.duobus.s.de rescri. eo. li. Quinto limita in diuinis, vt de cõsecra.dist.2.in Christo pr̃.& ibi p Arch. Sexto limita, nisi in dubio, & qñ dubitaret, tunc enim ordo scripturæ attẽditur, & ex ordine pſumitur voluntas, vt l. Gallus.§.j.ff.de lib. & posth.& l.hæredes mei.§.fi.& d.l.quotiens. & l.si seruus cõmunis.ff.de stip.seruo.Septimo limita, qñ ipse ordo hr̃et in se rõnẽ, & statuentis voluntatẽ, vt d.c.cũ dilecta.& per Bal.in d.l. si duas.Et dixit hic Io.An.ꝙ est via brocardica.& p p hocglo. no.in ver.existat in c.j.s.de iura.calum.eo.li. dixit nunq̃ ex ordine scripturæ esse licitum arg. qñ in iure ɔ̃rium reperiret expressum.& vide no.per Bal.in j.cõstitutione C.§.quib. [b] In gl.
b fi.ibi, se exonerare.supple & aliũ onerare, qđ fieri nõ dẽt, vt l. 3.in prin.ff.de eo qđ cer.lo.ſm Arch.& Io.An. In ead.glo.in fi. Idem Arch.volens hunc tex.& hanc glo. pcedere, qñ beneficiũ qđ primo vacabit, vel bñficia simul vacantia spectabãt ad collationẽ illius vel illorũ diuisim, & per se.vnde punctari dẽt tex.post verbũ, spectantia.& ante verbũ, simul: secus si spectarent simul ad collationẽ istorũ grauatorũ, quia licèt Papa scriberet, ꝙ puideat de bñficio spectante ad collationẽ suã, vel alterius, si vacat beneficiũ spectans ad collationẽ pariter vtriusque, de tali bñficio non debebit prouideri, cũ in executione mandati Papa velit solũ alterũ grauare, non vtrũq;: als nõ esset dr̃ia inter cõiũctã uel disiũctiuã, & an scribat simpł r, uel cũ cła, cõiter, uel diuisim, qđ est falsum, ut j.eo.titu.c.fi.Nec ob.re gu.plus.& reg.in toto.j.eo.lib.per quã videbat, ꝙ si Papa intendit grauare quẽlibet insolidũ, fortius quẽlibet pro parte, quia pdicta non hñt locũ, vbi attendit forma mandati, vt est hoc casu, vt no.j.eo.titu.cui de non.& in dicta reg.plus.ſm Io.An.pro quo facit tex.hic.ibi, ꝙ a te.quasi velit, ꝙ in tali forma includat solũ beneficiũ spectans ad illius collationẽ, nõ cõe, ſm Domi. & Io.de Lig.dicentẽ fortius hoc idẽ pcedere, qñ bñficium vacans spectat ad collationẽ illius pro quo scribit, & alterius tertij, eadem rõne.& facit c.cũ in illis.in fi.j.eo.ſm Do. † Ex quib.
4 oĩbus infertur, ꝙ in mandatis alternatiua vel disiunctiua non resoluitur in coniunctam, de quo plene in l. si is qui ducenta §.vtrũ.ff.de rebus dub.per Bar.in l.cũ quidam.ff.de ver. sig.vn de si Papa concessit alicui potestatem legitimandi spurios, vel incestuosos, non cõcessit legitimare spurium & incestuosum simul.de quo per Bar.in l.2.ff.de verb.obli. & in l. si ita scriptũ. ff.de lib.& posth.& p Do.in c.at si clerici.s.de iud.& in c.p venerabilẽ.j.qui filij sint leg.& per Io.An.in addi.Spe.in rub.e.ti.

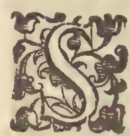
ADDITIONES.

a Id est de vsufru.legato.super uer.impedien.
b Ber.de Roma.Pro hoc vide glo.no.in d.l.cum pater.in pe.§.vbi dicitur, ꝙ et verborum conceptione, & personarum affectione sequendus uel abijciendus est ordo scripturæ.

SUMMARIUM.

1 *Impetrans debet ad minus exprimere, quòd est clericus, licèt taciturnitas sacrorum ordinum non vitiet rescriptum.*
2 *Papa si mandat alicui prouideri simpliciter de beneficio, intelligitur de primo, non autem de secundo.*
3 *Præbenda instituta pro canonico si conferatur, an intelligatur etiam collatus canonicatus.*
4 *Negligens quis dicatur relinquitur arbitrio iudicis.*
5 *Aequitas de iure est tenenda.*

CAP. XI.

SI clericus. Soluit duos casus dubios circa illum qui gratiam prosequi negligit.& primo primã rõnem subdens ibi, cũ facta. secundo scđam ibi, verũ. rõnẽ diuersitatis interserẽs ibi, tunc: cum determinat ibi, dũmodo, & declarat ibi, & eidẽ,
1 & decretũ apponit ibi, als facta, ſm Io.An. † No.j. ꝙ licèt defectus sacrorũ ordinũ, & eius taciturnitas nõ vitiet literas ad bñficia, nec subreptionẽ inducat.s.eo.ti. si clericus. ipse tñ impetrãs beneficiũ debet ad minus exprimere, ꝙ sit clericus, ut hic & facit quod no.in c.postulasti.& c.cũ adeo. & ita per glo.s.de
2 rescrip.& de transa.c.ex literis.†In tex.ibi, aliam.no.ꝙ si mandatur alicui simpł r prouideri de bñficio, intelligitur de primo, nõ de secũdo.sic s.c.proxi.ex quo no.ꝙ dispositio simpliciter emanans intelligitur de primo actu.facit c.non põt.j. eo.& l.boues.§.hoc sermone.ff.de verb.si. Vlti.no. & ita alle. ꝙ propter negligentiã gratia extinguitur, in tm̃ ꝙ non reuiuiscit. ex veteri iure, sed ex nouo sic.l.cũ seruus. ff. de adi. leg.& s.de renun.ex transmissa.ſm Arch.& Ioan.And.& dicit hic Lap.ꝙ gratia fortius extinguitur rõne doli, vt est si impetrans sciẽter facit sibi cõferri præbendã alteri debitã.ad hoc j.eo.ti.c.cũ qui. & c.si bñficia.& per gl.in c.cũ ſm.& c.inter cætera. in fi.s.eo. In gl.2.in prin.vide de alijs formis, qđ no.j.de ɔces. pben.in c. si solum.in prin.& dixit hic Arch.& Io.An.in tm̃ formã mandati esse seruandã, vt j.eo.cui de nõ. ꝙ si fieret in forma, de qua hic, ẽt si non sit adiectũ illud verbũ, postea, per tex.tñ non poterit executor anteq̃ vacet pbẽda cõpellere canonicos, ut impetrantẽ recipiant in canonicum, cum ordo scripturæ debeat
3 in pdictis attendi, vt s.in c.pxi.† Sed quid si cõferatur pbenda vacans instituta pro canonico, an intelligatur collatus ẽt canonicatus. [a] Arch.& Io.An.tenent ꝙ sic, per respectũ quẽ hẽt pbenda ad canonicatũ, cũ ex eo procedat & pro eo instituta sit. tutius tñ esset si prouisor dicat, cõfero tibi pbendã cũ plenitudine iuris canonicatus.s.de cõces.pben.pposuit. & facit quod no.Io.An.post Cõpo.in c.cũ M.s.de cõsti. super glo. vnde eis. Et ex his infertur, ꝙ receptio de qua hic in facto cõsistit, cũ ex collatione pbendæ sit canonicatus, ſm Arch.& Ioã.An. & ita sequitur Io.de Li.& Lap.j.eo.ti.si postq̃. sed Imo.& Pe.de Ancha.tenent ɔ̃rium de iure, quia licèt canonicatus & pbẽda habeat quandã cõnexitatẽ, tñ sunt diuersa & vnũ ɔferri põt absque altero, & p solã collationẽ pbendæ vacãtis, nõ vr̃ collatus canonicatus, vt est tex.hic.facit c.cũ ecclesia.j. eo. ti. nec pbat iure, ꝙ ex collatione pbendæ videat collatus canonicatus, licèt in practica seruet qđ dicit Arch.& Io.An.Sed certe ẽt de iure pcederet eorũ dictũ, loquendo de præbenda instituta p canonicatu, ut pbat in c.puenit.el 2.in fi.s.de app.vbi patet, ꝙ sola cõcessio præbẽdæ habet vim collationis, ẽt canonicatus. facit ẽt tex.in c.pposuit.s. de ɔces.pb. vbi nõ facta mẽtione canonicatus fuit quis solũ de præbẽda inuestitus.& d.c.cum ecclesia.nõ ob. quia non loquitur de pbenda instituta pro canonico, sed pro epo.& idem si præbenda esset deputata pro laico, vt no.s.de

ADDITIO.

a Cel.Etiam canonicatus.Adde Car.in cle.fi.col.2.de rescri.& Gemi.hic.nu.3.& quod ibi notaui in apost.ad eum.in ver.etiam canonicatus & Fed. de Senis.consi.209.
V.G.Nota, ꝙ præbendæ appellatione veniunt omnia beneficia.Fel. in c.postulasti.col.9. versi. tertia conclu. de rescrip. An autem præbenda sacerdotalis possit conferri ei qui non est actu presbyter, sed in potentia, ponit Decius consi.129.col.2.& 3.in fi.cum seq.

de magistris.quia nonnulli.vnde tex.in d.c.cū ecclesia.non facit pro,cum prohibeatur ibi illa ɔferre,ne canonicorū numerus amplietur,quasi ex eius collatione videatur ɔferri canonicatus & numerus ampliari,& pro hac parte facit c. super eo.s. eo.vbi nomen p̄bendæ compræhendit canonicatū, & p̄bendam,ideo ea collata vr̄ canonicatus collatus, f̄m Do.& ita vr̄ velle Rota in decisi.457.quæ incipit,Item quæritur. Et hoc ita vr̄ tenere glo.in d.c.proposuit.& Imo.ibi super glo.in ver.irritauit.ponens quid eē,an per collationē canonicatus videat collata præbenda?de quo ibi plene per eum.& dicetur j.eo. in c.si postq̄.Pro quo ēt facit,quia licēt præbēda sit accessoria,& minus digna,tn̄ cum veniat in consequentiā, ea collata vr̄ collatus canonicatus,cū volens ɔ̄ns videatur velle antecedens, vt l. ad rem mobilē.& l.ad legatū.ff.de ꝓcura.& l.illud.ff.de acqui.
4 hæred.vt no.in c.ex ore.s.de his quæ fiunt a ma.par. ca.†In gl. in ver.negligenter.in fi.no.glo. & semper allegatur,ꝙ iudicis arbitrio relinquitur,qn̄ quis dicatur negligens. de quo ꝑ Lap. & Do.in c.tibi qui.s.de rescri.eo.lib.& per Io.An. in c.capitulū.super glo.& ita.s.de rescri.Est tn̄ necessariò ante oīa probādum de scientia,vt si dicatur quis fuisse negligens, f̄m glo.no. in c.statutū.s.eo.Qn̄ verò dicatur quis habuisse scientiā præbēdæ vel beneficij vacantis,vide in cle.j.in fi.j.de cōces. p̄ben.& ibi per glo.& per Rotā in deci.263.quæ incipit, Itē si p.p.In rescriptis verò ad lites per quantū tp̄s inducatur negligētia, no. in c.plerunq;.s.de rescri.In glo.in ver.aliam.ibi,possum petere pro quo facit tex.hic ibi,qn̄ vacat.id est quandiu vacat, petere negligēter omittat.& ita sequitur hic Arch.& Io. An. ꝑ no. per Host.in c.capitulū.s.de rescri.vbi dicit,ꝙ si prius est prouisum secundo,obstat tunc exceptio primo impetranti, vt in d. c.tibi qui.sed si re integra reclamat, auditur, & sufficit ꝙ petat anteq̄ sit collata secundo. Et si eo agente & petente cōferat alteri,collatio esset nulla, & non reconualesceret talis collatio per subsequentē negligentiā.ar.c.auditis.s.de elec.& reg. non firmatur.j.e.li.dēt enim ꝓcedere negligentia impetrantis collationē alteri faciendā,vt sic valeat.Sed Lap.in d.c. tibi qui.tenet negligentiā impetrantis ipsum excludere anteq̄ alteri fiat collatio,& ideo si primus fuit negligens de cætero illā petere non pōt:imò debetur scd̄o impetrāti, vt in d.c.tibi qui.in fi.& hic no dēt sumi ar.a ɔ̄rio sensu, ex quo reperit ɔ̄rium exp̄ssum in d.c.tibi qui.vt voluit glo.no.in c.i.s.de ęta.& qual.eo. li.nec ob.c.si tibi absenti.hic alle.quia loquitur in collatione, in qua hr̄ plus iuris, & est fauorabilis: secus in impetratione quæ est odiosa,vt.s.eo.q̄uis.f̄m Lap.& Io.de Lig.in d.c.tibi. Sed Imo. & Do. ibi dicunt dictū Lapi ꝓcedere qn̄ in ecclesia illa fuisset secundus impetrans:aliàs si nō erat alius impetrans procedat glo.hic,& dictū Io.An.& Arch.volentiū, ꝙ si non fuit deuentū ad collationē,possit ipse impetrans p̄bendā petere & obtinere,licēt fuerit in notabili negligentia, & nō expirat officiū executoris ante collationē alteri factam, quasi velit iste tex.ꝙ nunq̄ dicatur quis esse in notabili negligentia, nisi post colla. alteri factam:intelligendo qn̄ in ecclesia non esset alius secundo impetrans.& vide glo.in ver. negligentiā. in fi.& per gl.in ver.intra mensem.in cle.j.de cōces.p̄ben. Sed aduerte,quia verū vr̄,ꝙ ordinarius possit eidem volūtariè cōferre si velit, si nō sit ibi secundus impetrans,tn̄ qn̄ fuit in negligentia vr̄, ꝙ eam ab executore petere nō possit,nec ab ordinario,vt sic ex debito teneat cōferre vigore ipsius gr̄æ q̄ est extincta per negligentiā,vt ꝓbat tex.hic, qui loquit̄ de negligentia qn̄ vacat p̄bēda, & tp̄e quo vacat, nec requirit tex. ꝙ negligentia ꝑficiatur per collationē,imò per negligentiā extinguit̄ gratia, nō per ipsam collationē,vt patet ex tex.ibi, cū facta &c. p̄terea tex. hic ibi, nec tu,esset superfluus,cū tunc per ipsam collationē extinguatur gr̄a,qd̄ tex.hic non dicit, & q̄a tex.hic frustra q̄reret,an ipse executor posset eā cōferre si ea fuisset collata.Sed dic,ꝙ tex. loquit̄ de scd̄a,an possit ꝓuidere de secunda,q̄a p̄supponit primā fuisse collatā,vt patet ex tex.vide tn̄ per Lapū & Do.hic in fi.& in cle.vnica.j.de cōces.præbē. In ea.glo. in fi. Quid aūt de habente gratiā cum p̄tāte acceptandi b̄n̄ficiū intra mēsem, an poterit post mēsem acceptare adhuc vacantē?vide no.per Rotā in deci.328.q̄ incipit,Item ꝙ h̄n̄s.& ꝑ glo. in ver.intra men-
5 sem.in d.cle.j.de cōces.p̄ben.†In gl.in ver.extincta,in fi. q.cq d putauerit magis æquū de iure est tenendū, ꝓut dicit ista gl.in prin.vt hodie est diffinitū hic in tex. per q̄nē tex. dicit hic Ioā. An.tolli qd̄ no.in c.relatū.s.eo.tit.vt ibi per Io. An. in gl.dicit Inn.videlicet de illo primo,cuius p̄benda tenet per f̄m, & primus execrando litē ɔ̄sentit suo ordine h̄re aliā uacaturā, ꝙ illa sibi debeat,cū nulli fiat p̄iudiciū:nā hoc est falsum, vt est tex. hic.Sed licet executor nō possit prouidere de illa præbēda, an possit facere illū recipi in canonicū? Lapus hic,ꝙ non,q̄a primo dēt ꝓcedere collatio p̄bendæ,ut s.in tex. & q̄a gratia totaliter est extincta:vnde p̄tās executoris nō durat, cū veniat accessoriè,& nō principaliter,ut in c.si super gr̄a.hic alleg.secus in casu §.sequentis,vbi pōt se intromittere de receptione in canonicū, s̄ nō de collatione p̄bendæ & receptione ad eā,& ita sequitur Io.de Lig.Sed Io.de Fan.ɔ̄.quia in hoc casus sequens nō differt ab isto,& esset ɔtra tex.ibi, ab initio &c.quasi secus post negligentiā. Quare debet intelligi dictum Lapi de exceptione facti post collationem canonicatus,secundum Domi.

SVMMARIVM.

1 *Canonicus quis esse potest sine præbenda si sit in spe.nu.2.*
3 *Papa si mandat alicui quòd prouideat impetranti de beneficio spectante ad eius collationem, debet etiam ei prouideri de beneficio spectante ad collationem Papæ.*

Verum. No. j. ꝙ licēt quis ex negligentia ꝑdat p̄bendā sibi debitā,nō tn̄ perdit ius canonicatus a principio acquisitū,q̄a negligentia in vno nocet in altero:secus si fuisset negligēs in canonicatu,ut hic colligit̄,& in glo.in vers.
a officijs.de quo j.[a] † Scd̄o no. ꝙ pōt q̄s esse canonicus sine p̄bē-
1 da,nō tn̄ sine spe, cū expectet,ut in c.relatū.s.e. & j.e.c. si postquàm.qd̄ intelligit Lapus,nisi fuerit in dolo, ut q̄a sciēter fecerit sibi ꝓuideri de ꝓbenda ad aliū spectante. arg. c.eū qui.j.eo. q̄a tunc rōne doli est sine spe.facit regula dānum.j.eo. li.& ita posset limitari d.c.relatū.& d.c.si postq̄.f̄m Dom. Tertio no.ꝙ si non pōt pareri in totū mādato,est parendū pro ea parte qua pōt,cū hic fuerit executū mandatū in canonicatu,& nō in prebenda.& ex hoc tenuit Lap.in sua alle.14. circa fi.ꝙ si mandat̄ ꝓuideri de canonicatu & p̄benda,cū uacauerit, licēt nō possit ꝓuideri de p̄benda,q̄a nō sit ibi numerus p̄bendarū, debebit tn̄ prouideri de canonicatu, & hēbit portiones vnà cum alijs.
b Quarto no.ibi, poterit prębendā aliā &c.ꝙ exclusus [b] a prosecutione sui iuris ex iure sp̄āli,poterit ad id admitti ex iure cōi, qn̄ non est extincta res,cuius de cā cōpetit tale ius, qd̄ inducit hic Domi.ad id qd̄ tenuit Io. Cald.in sua q. ꝙ negligēs petere apostolos intra tres dies sibi assignatos,licēt sit exclusus a ꝓsecutione illi[us] appellationis,tn̄ poterit iterato appellare, ex quo restat aliq̄d de decē diebus datis ad appel.& facit qd̄ p̄tās executoris nō extendit̄ ad nō cōpræhensa in l̄ris, f̄m ordinē, &
c formā ipsius mandati,ut per Io.An.s.in prin. huius c. [c] Ideoq; si h̄n̄s mandatū nō exequat̄ onus ꝓuidendi de p̄benda,spectat ius ad ordinariū collatorē, an tn̄ iste ordinarius ɔferens p̄bendā de qua hic in defectū executorū,dicat̄ cōferre ut ordinarius vel delegatus?Guil.in extrauag.sedes apostolica. in gl. mag.in fi.tenet, ꝙ ut sp̄ālis delegatus siue executor Papæ, & sic ad Papā esset appellandū, cū ex collatione Papæ canonicatū obtineat,pro cuius dicto facit de rescri.l̄ras.Sed in ɔ̄rium facit, f̄m Do.q̄a iste hēt iurisdictionē a lege, ergo in dubio est ordinaria,ut no.in c.cū ab ecclesiarū.s.de offi.ordi. & q̄a ubi ordinarius aliq̄d supplet in defectū delegati Papæ, illud facit ut ordinarius,ut in c.significauit.s.de offi. ordi. & ita est hic f̄m eum. Sed certe, ꝙ ut delegatus, q̄a in tali p̄benda dēt iste cæteris anteferri,qd̄ esset si iure ordinario deberet ɔferri. In gl.in uer. effectus,in fi.ergo hēt locū iste tex.in eo qui ɔsecutus est canonicatū a Papa,uel a delegāte,seu executore Papæ,imò ēt in eo qui effectus est canonicus a legato de latere vigore suæ legationis sub expectatione p̄bēdæ, dūmodo nō sit alius expectās
2 auctoritate Papæ,ut j.c.ꝓx. f̄m Lap.†In gl. in uer.negligentiā, in prin.qn̄ tn̄ illa p̄bēda sibi debita iterū uacaret, posset tūc petere,ꝙ sibi ɔferat̄,sicut petere posset de alia p̄bēda, ꝓut hic dr̄ in tex.ut hic per Lapū. qui tex.an hēat locū qn̄ debebat̄ certa & exp̄ssa p̄benda,& sic uacatura in specie,nō in gn̄e,& quid si debebat̄ p̄benda uacatura per mortē talis, an si est negligens in illa,possit postea aliā petere, dato ꝙ sit canonicus effectus? dic per Lapum,& Do.& facit quod no.in c.ei cui. in prin.per Ioan.An.j.eo.no.Specu.in titu.de probatio.§.j.uer.quid si pars agri.& in c.ueniens.el 2.s.de testib. In ead. glo. in fi.uoluit hic Lap. quòd si talis prębenda non sit alteri collata, quòd is ad quem spectat, poterit ex sua liberalitate conferre negligenti, sed

ADDITIONES.

a Et etiam secus,si ipsa præbenda connexa esset canonicatui, quia tunc negligētia in vno bene noceret in alio,ut in l.fi.C.de his qui à non do.manu.sunt.cū si.ibi notatis.
V.G. Adde, ꝙ negligens in vno actu non facit sibi in sequēti actu præiudiciū, ut tradit Ruy.consi.50.nu.10.lib.5.
b V.G.Nota,ꝙ exclusus ab actione, intelligitur etiam exclusus ab exceptione. Ruy.consi.37.nu.5.lib.5.
c Pro quo vide quod hic notat Domi.& quod no.in c.pen.de offic.deleg.

sed de necessitate non tenet de illa neglecta ꝓuidere, sed de alia, vt hic plene per eum. & in cle. vnica. de cõceſ. ꝑbẽ. pro cuius dicto facit finis huius c. vbi decretũ apponit super alia, nõ super neglecta, ſm Do. Sed certe ẽt de necessitate tenet ꝓuidere ipse executor de illa neglecta, ex quo alteri collata nõ fuit, & ita vult finis istius gl. & Io. An. ꝫ. in prin. dummõ nõ sit alius expectans auctoritate apostolica, vt dictũ fuit. & facit gl. j. j. ꝓx.

3 † In glo. in ver. spectat, in fi. no. ex glo. ꝙ in mandato Papæ ad collationẽ alterius includit ẽt illud qđ spectat ad eius collationẽ de iure spãli, ſm Do. de quo s. eo. c. quãuis. & plene in cle. si de beneficio. j. eo. In glo. fi. in prin. remaneret tñ sibi ius saluũ in tertia ꝑbenda vacante, ẽt cum effectu decreti, ſm Archi. & Io. An. Et aduerte, ꝙ aliqñ mandat prouideri de ꝑbenda, & postea de canonicatu, tunc propter negligentiã in ꝑbenda perdit non solũ gratia in ꝑbenda, sed ẽt in canonicatu, vt hic in prin. Aliqñ mandat prouideri de certo canonicatu, & postea de ꝑbenda, tunc per negligentiã in canonicatu expirat gratia, puta secundus cõsequitur talẽ canonicatũ, eo sciente & patiẽte, qđ secus si mandet ꝓuideri de canonicatu incerto, q̃a negligentia non ꝑiudicat, nec secũdus eidem prẽferretur, licèt in canonicũ prius recipiatur. facit c. eum cui. s. eo. nec ob. tex. hic, & in c. tibi qui. nam non loquitur de canonicatu, sed de ꝑbenda. Si verò mandetur prouideri de canonicatu incerto, & postea de ꝑbenda, tunc si ille pro quo scribitur non fuit negligens in canonicatu, ut quia per tale mandatũ fuit receptus, sed fuit negligens in ꝑbenda, & hẽt locũ tex. hic, in §. verũ. aut fuit negligentia in ipso canonicatu, non aũt in ꝑbenda, ut quia nõ vacabat, & tunc negligentia non ꝑiudicat, vt s. aut fuit negligens in canonicatu, & ꝑbenda, ut quia tunc uacabat ꝑbenda, & sibi ꝑiudicat in canonicatu, & ꝑbenda, cum nec illam, nec aliã possit hẽre. ad hoc j. q. j. sunt quidam. quod ꝓcedit qñ cũ illo ꝯcurrit secundus impetrans, ut d. c. tibi qui. ſm Lapũ, qui hoc vr̃ hic uelle. de quo hic plene per Do. In ea. glo. in fi. uide gl. s. in uer. dũmodo, licèt alijs uerbis utatur, de quibus hic per Domi.

SVMMARIVM.

1 *Approbati a maiori parte sunt præferendi approbatis ab inferiore, licèt recepti ab inferiore præcedant tempore.*

2 *Legatus Papæ potest compellere canonicos, ut recipiant illum pro quo præbendam reseruat in canonicum, etiam antequàm præbenda vacet.*

3 *Impetrans a Papa est potior in iure omnibus alijs, licèt sit tempore posterior.*

4 *Receptus auctoritate legati qui ad hoc habet speciale mandatum, videtur receptus auctoritate Papæ delegantis.*

5 *Legatus si facit aliquem recipi vt legatus, an videatur receptus auctoritate apostolica.*

CAP. XII.

SI qui. Receptus auctoritate Papę, ẽt ad mandatum alterius, ꝑferendus est alijs in ꝑbenda. h. d. uel sic. Receptus auctoritate Papę prẽfert in ꝑbenda postea uacante oĩbus receptis auctoritate inferiorũ. h. d. Et primo diffinit de prẽrogatiua receptorũ, secundo de ipsorũ qualitate. ibi, eũ quoque.

1 † No. j. receptos uel approbatos a maiori seu digniori debere prẽferri omnibus receptis, & approbatis ab inferiore, dato ꝙ ab inferiore recepti

a tpe prẽcederent, quod inducit hic Io. An. ad milites, [a] seu doctores si quẽratur de eorũ prẽrogatiua, de quo uide in c. statuimus. & c. per tuas. s. de maio. & obe.

2 † Secundo no. ibi, legatorũ. legatum Papæ posse compellere canonicos, ut recipiant illum in canonicũ, pro quo prẽbendã reseruauit, ẽt anteq̃ prẽbẽda vacet, ſm Do. Aduerte tñ, quia licèt hic probetur, ꝙ auctoritate legati possit canonicus recipi anteq̃ præbenda vacet, non tñ probatur, quòd canonici possint ad hoc cõpelli: possunt. n. si volunt, sed an inuiti cogantur, uide no. in c. si eum. s. eo. titu. Tertio no. ibi, receptis antea. ꝙ anteq̃ ꝑbenda vacet, possunt recipi canonici vltra numerũ, non solũ auto. Papæ, sed aliorũ, de quo in d. c. si eum. sed an habeant tunc uocẽ in capitulo, & distributiones? Arch. hic, ꝙ sic, de quo per Io. An. in c. cum M. s. de consti. in glo. hic ponit. & in c. transmissam. s. de elec. In gl. j. in prin. & per Spe. in titu. 2. §. nunc tractemus. ver. de illo.

3 † In glo. 2. in prin. patet ergo, ꝙ habens gratiam a Papa, licèt in tempore sit superior, tñ in iure est potior omnibus habẽtibus gratiam ab inferiore, licèt prioribus in tpe, quod ꝓcedit in iure ad rem ut hic: secus est de iure in re, ut j. e. ti. si a sede. nam si appareret de prioritate ꝑferretur prior in tpe habẽs ius in re, dato ꝙ haberet gratiam ab inferiore, ut ibi. & per glo. in c. 1. in fi. s. de offi. lega. eo. lib. Et uide hic per Archi. & Io. An. rationem quare habens causam a Papa in terminis huius c. præferatur omnibus prioribus in tpe, & dicunt quod ideo est, q̃a dare ius ad uacaturam est prohibitum. s. de conceſ. præben. c. 2. cui consilio per legatũ vel capitulum non potest prẽiudicari. s. eo. titu. dilecto. solus ergo Papa qui consilijs non ligatur. s. de ele. significasti. potest dare ius ad uacaturã, ut in c. 2. s. eod. Dat autẽ hoc ius cum uacabit non obstante numero. Et si dicatur, ꝙ ẽt legatus dare potest ius ad uacaturã, cũ possit reseruare beneficia uacatura, quæ reseruatio adeo afficit, ꝙ non ualeret postea collatio alteri facta, ut in c. 3. & 4. s. de offi. le. eo. lib. nam legatus hoc facit ex constitutione papali, & fortius afficit & plus durat reseruatio Papæ q̃ legati, quia licèt reseruatio legati afficiat ordinariũ, non tñ ualet ꝯ Papã uel habentẽ causam ab ipso, ẽt post, ut hic in prin. tex. quasi Papa legatos non priuilegiauerit ꝯ se. s. de censi. cum instantia, de quo hic per Arch. & Ioã. An. ut hic plene per eos. quæ dicta tene menti. Ad c. si a sede. j. eo. uide j.

4 † In glo. fi. in prin. no. ex glo. ꝙ receptus auctoritate legati habentis in hoc a Papa spãle mandatũ, vr̃ receptus potius auctoritate Papę delegantis, & sic apostolica, q̃ auctoritate legati, quod procedit qñ cõstat, ꝙ ut delegatus Papæ mandauerit, hoc expſſo. Sed in dubio qua auctoritate ꝑsumatur mãdasse? Io. de Lig. hic tenet ꝙ ut legatus. per no. in c. mandatũ. s. de rescrip. & per glo. in uer. testari. in l. pro hærede. ff. de acqui. hę red. & in l. j. ff. de iudi. & ita vr̃ velle Pe. de Anch. & facit quod no. per Ioan. An. in c. si postq̃. s. de elec. eo. lib. ſm Do. dicentẽ prædicta procedere, quando uirtute legantis tale quid fieri poterat, alias uidetur factum, ut a delegato Papę, ut probatur in c. nisi. s. eo. titu. in c. cum aliquibus. s. de rescri. eo. li. & ibi uide plene de hoc. Quando uerò legatus mandasset aliquẽ in canonicũ recipi auctoritate qua põt. dic ꝙ si in mãdato narret se legatum, & vr̃ auctoritate legati mandare, vt s. Sed si narraret se legatum, & delegatum simul, & dicit auctoritate qua potest, tunc in his quæ facere non posset, vt legatus, iudicatur facere vt delegatus, vt sic res potius valeat q̃ pereat, vt in c. abbate. s. de verbo. signi. imò etiam si solum narret se legatũ, adijciendo tñ illa verba, quòd faciat auctoritate qua põt, semper videt facere vt delegatus, qñ alias illud facere non posset vt legatus, vt tenet hic Io. de Lig. & Io. de Fan. & facit quod voluit Imo. in c. cũ ex officij. s. de prẽscri. & Spe. in tit. 2. §. sequitur. ver. quid si eps̃. & Io. And. in c. ꝙ clericis. s. de fo. compe. in j. gl. & in d. c. si postquã. & ꝑ Lapũ in c. q̃uis. s. e. Si verò mandat aliq̃d quod põt virtute legationis, & adijciat, auctoritate qua põt, & tũc vr̃ vt legatus, & non vt delegatus facere, sicut qñ simpliciter mãdaret, vt s. ſm Io. de Li. & Do. Sed Ioã. An. ꝯ, in d. c. si postq̃. & Lapus in d. c. cũ aliquibus, vt in dubio, ex quo põt videat facere potius vt delegatus, & sic auctoritate apostolica, pro quo glo. vi hic iuncto tex. & c. si a sede. s. eo. quia acceptando mandatũ videtur eius vigore facere, vt d. c. cum aliquibus. & in clem. 1. de procura. secus tñ esset si mandatum non acceptasset. In ea. gl. ibi, sed ꝯrium est verum. no. ex glo. 1. ꝙ in receptis auctoritate apostolica prẽfertur qui est prior in tpe. sic s. eo. c. si eũ. & c. is cui.

5 † Secundo no. ꝙ si legatus facit aliquem recipi vt legatus, tunc non dicitur receptus auctoritate apostolica, ideo est ꝙ receptus in tpe præceptus auctoritate apostolica, dato ꝙ sit posterior in tpe prẽfert tali recepto auctoritate legati, vt hic in tex. Tertio no. ꝙ si legatus facit aliquẽ recipi, vt legatus, tũc receptus vt a delegato Papæ esset potior. s. de offi. le. studuisti. ſm Io. An. ẽt si ipse legatus faceret, & non solũ in præbenda postea vacãte, ut hic in tex. sed etiam quod fieret collatio, vt voluit Ioan. Cal. in con-

b sil. 8. huius ti. dicens, quòd si legatus [b] auctoritate apostolica posset conferre etiam beneficia, & ipse auctoritate legationis reseruauit vnum beneficium pro Titio, & postea illo vacante illud contulit Petro auctoritate apostolica, & nihilominus Titius fecit illud sibi cõferri per suũ executorẽ, ꝙ tunc ꝑualet collatio facta Petro, nõ obstante reseruatione & collatione facta Titio virtute legationis. & de hoc dicit eẽ casum hic in primo & scđo rñso simul iunctis, q̃a si sola receptio facta per legatũ auctoritate Papę facit ipsũ ꝑferri receptis antea auctoritate legati in præbenda postea vacante, multò fortius hoc operabit collatio,

ADDITIONES.

a Cel. Ad milites. Adde de hoc plenissime per Lud. Ro. in l. si uerò. §. de viro. in 39. fallen. ff. solu. mat. & Alex. in l. de albo scriben. & Fel. in rub. de maio. & ob. nu. 5. col. 2. versi. miles imperialis præcedit ducalem.
V. G. Adde, ꝙ doctor dicitur nobilis. Soc. in consi. 39. perspectis. nume. 27. li. 2. & ꝙ doctoratus sit dignitas, uide Hypo. de Marſ. in repeti. l. eictum. nu. 5. de quęst. An autem doctor præferatur militi, Fely. in rub. de maio. & obed. & in c. quanto. ad fin. col. 3. ibi 3. conclusio. de magist.

b V. G. Legatus Papæ quando possit facere constitutiones in prouincia sua, & interpretari eas. Cor. consi. 121. videtur. litera c. lib. 3.

collatio,ſm Io.Cal.ibi, & tenet hic Do.in fi. Tu aduerte,quia hoc procedit qn̄ tale beneficiū fuit affectū auctoritate Papę, vel qn̄ collatio facta auctoritate Papæ pręceſſit,& ſic fuit prior in tēpore,alias ſi non fuiſſet affectū & collatio facta auctoritate legati fuiſſet prior,tunc præferrentur,vt in c.ſi a ſede.j̃. eo.licèt enim prædicta haberent locum qn̄ datur ius ad rem: ſecus tñ qn̄ datur ius in re,& ſic per collationē,quia tunc in illis qui prior eſt in tēpore præfertur ēt receptis auctoritate Papæ, vt d.c.ſi a ſede.& vt s̃.dictum fuit, & intellige niſi tale beneficiū afficiatur anteq̄ vacet,vt s̃.In ea.glo.ibi,eſt eiuſdem naturæ & formę.no.ex glo.limitationē ad l.ſed ſi manente, hic alle. vbi dr̃,ꝙ prima poteſtas cenſetur prorogata per ſecundā conceſſionē.nam procedit ſi prima & ſecunda ꝯceſſio ſunt eiuſdē naturæ & formæ,aliàs dicetur noua cōceſſio. & ita tenet hic Bal. & Pe.de Anc.inducens ꝑdicta, qn̄ Papa cōcederet ordinario,vt ꝓcedat ꝯ exemptos,tunc vt delegatus, vt no.per Ioā.An.in c.ad abolendā.de hæreti. & per glo. in cle.j. de ſupplen.negli. vel vltra ēt inducit,qn̄ eps concedit vicario poteſtatē conferēdi beneficia vel inquirēdi,& ꝯrendi exceſ.vt ſit delegatus, ſm Do.de quo per Lapū in c.2.s̃. de offic.vica.e.lib.qđ inducit hic Bal.vt ſi in ꝓrogatione officij vel cōpromiſſi mutet̃ forma ipſius officij,vel aliquid addat̃,tunc nō dicatur ꝓrogatio,ſed noua ꝯceſſio,& ſic nouū officiū & diuerſum.& idē voluit in l.pe. ff.de excu.tut.& in l.ſi cōſtante.C.de do.ante nup.per hanc gl. no. & ſin. de quibus tñ vide pleniſſime per eum in l. ſi a te. C. de pac.inter emptorem.inducitur etiam hic glo.per Pe.de Ancha.& Do.quando epiſcopus concedit vicario &c.

SVMMARIVM.

1 *Inferiores a Papa poſſunt concedere beneficia proprio motu.*
2 *Collatio canonicatus facit acquirere ius ad rem,non in re,ſi præbenda non vacat.*
3 *Collatio canonicatus facta per Papam afficit manus ordinarij collatoris etiam ignorantis.*
4 *Prouiſio primæ vacaturæ extendit ſe non ſolum ad vacantem de futuro, ſed etiam ad vacantem de præſenti.*
5 *Iura prouiſionis a Papa de canonicatu vel recepto eius auctoritate habent ius ad præbendam.*
6 *Collatio præbendæ facta per inferiorem vni debitæ,an ſit nulla.*
7 *Affectio præbendæ,an liget manus Papæ.*

CAP. XIII.

1 Si poſtquàm. Primò diffinit caſum. Secundò reddit rōnem. ibi, nam eo ipſo.†No.j.inferiores a Papa poſſe conferre beneficia motu proprio,in tantū ꝙ dicta clauſula poſita ab inferioribus idē operatur, ſicut ſi eſſet appoſita a Papa, vt voluit glo.no.in c.ſi.s̃.de offi.leg.eo.li. quod qualiter procedat
2 vide ibi no.†Secundò no.ibi,ius ad obtinendum &c. & ita alleg.ꝙ per collationē canonicatus acquiritur ius ad rem, nō in re,quando præbenda non vacat.ſic j̃.de conceſ.præben.c.fi. & j̃.in gl.vnde eo ipſo ꝙ quis in canonicū eſt receptus habet ius ad præbendā vacantem vel proximè vacaturā,vt hic in tex.Et procedit quod hic dr̃,non ſolum qn̄ canonicatus fuit collatus, & fuit quis receptus in canonicum,vt tenuit Innocen.in c. inter cætera.s̃.eo.ſed ēt ſi nō fuiſſet receptus, vt patet hic in tex. ſm Io.An.licèt Pet.de Anch.teneat ꝯrium,& male,in c.eū cui. s̃.eo.tit.& habet canonicus rōne iuris canonicatus ad petendū præbendā perſonalē actionem vel cōdictionem ex decre.relatum.s̃.eo.vel condictionē indebiti cōtra poſſeſſo. vel actionē de dolo.de quo plene per Io.An.in c.mandatū.s̃.de reſcr.in
3 vlt.glo.in ver.quærit Dom.†Vltimò tene menti, & ita allegat ꝙ collatio canonicatus facta per Papā afficit manus ordinarij collatoris,etiam ignorantis, & ſic effectus collationis canonicatus eſt non ſolū facere ꝙ præbenda ſit debita, ſed etiam ꝙ ſit affecta,ſm Io.An.eſto ꝙ hoc non ſit expreſſum,vel aliud decreti appoſitum,vt ēt voluit gl. in ver. canonicatum.j̃.c.proxi. Et ſic talis collatio ꝯ ordinarium habet eūdē effectū quem habet decretū Papæ,vt patet hic, & in c. ſi eo tempore.s̃. de elec.
4 eo.li.& in c.tibi qui.j̃.de reſti.ſpol.eo.lib.†In gl.3.in fi. no. gloſ. quā ſequuntur Doc.& ita allegatur,ꝙ prouiſio primæ vacaturæ extendit ſe non ſolum ad vacantem de futuro,ſed etiā ſi de præſenti.idem voluit gl.in ver.notitia. in cle.j. de conceſ. præben.& vide etiā per glo.in c.dilectus.el 2.s̃.eo.tit.ponentē,ꝙ ſi diceretur ſi qua præbenda tūc vacat,nec aliud dicitur de vacatura,an poterit vacaturam cōferre.de quo ibi per Doc. & vide j̃.in gl.pe. In gl.in ver.motu proprio,in fi. intellige ſi fit collatio primo impetrāti,& expectanti auctoritate apoſtolica:aliàs
5 ſecundo non tenet collatio,vt in c.eum cui.& c.ſi eum. in fi. s̃. eo.& in d.c.tibi qui.ſm Do. †In gl. pen.in fi. aduerte quia iura ꝓuiſores a Papa de canonicatu,vel eius auctoritate recepto habent ius ad præbendā, & ſic ad rem, vt hic in text. non tamen prouiſus,cū vacat ꝑbenda propria auctoritate ꝑipſam apprehēdere,vt patet in tex.ibi,ius ad obtinendā præbēdā, & ibi iuſte petere,non aūt habet ius in re, vt patet j̃.de conceſ. ꝑben.c.fi. & facit c.ſi tibi.j̃.eo.ſm Io.An.licèt quidam ꝯ̃,quaſi ad illum recta via tranſeat s̃.e.inter cętera.Lap.concludit, ꝙ dictū Io.An. & iſte tex.procedit, qn̄ confertur canonicatus eo tpe quo nō vacat præbenda, quia tunc poſtea requiritur collatio præbendæ.Sed ſi præbenda conſueta tm̃ cōferri canonico vacet, & ad illam vacantē recipiatur aliq̃s in canonicū, tūc talis receptus, licèt habeat ius in re, tñ nō poteſt propria auctoritate,vt vides tex.& glo.in d.c.eum qui.in fi.& ibi vide dicta in re ad præbēdam,ad quam ſic recipitur.Et ita eſt,qn̄ confertur alicui præbēda vacans conſueta tm̃ canonico conferri, talis cui præbenda confertur,ſtatim eſt canonicus, vt per Archi.in c.ſi clericus.s̃. eo.& iſtis duobus caſibus non eſt neceſſaria alia receptio, vel collatio canonicatus,vel ꝑbendę,& ita procedit opin.ꝯ̃ria,ſm eum.Sed cogita,quia in ꝯ̃rium facit c.eum qui.in fi.j̃.eod. quia non poteſt propria auctoritate appręhendi, vt ibi dicetur, qn̄ tñ eccleſia non conceditur in titulū, ſed in proprios vſus, vel in proprietatē,ſine dubio tunc non poſſet propria auctoritate poſſeſſio appręhendi, vt in c. paſtoralis.s̃. de priui.In glo.fi.in fi.Quid aūt de eo qui diu tenuit ꝑbendā, & poſtea euincit ab eo talis prębenda, & eo tpe reperitur aliqua prębēda vacans, an debeatur eidem potius q̄ alteri,pro quo eſſet ſcriptum?Archi.hic ꝙ ſic,qn̄ fuit receptus auctoritate illius,qui poteſt dare ius ad vacaturā, vt colligitur ex no.in d. c. inter cætera.de quo per Inno.& Io.And.in d.c.relatum.vbi dicit tenendum eſſe,vt habetur in c.ſi clericus.s̃.eo.Sed certe ibi loquitur in negligente:hic in probabiliter ignorante, qui præferendus eſt alijs poſtea exceptis,ēt auctoritate apoſtolica,& poterit aduocare pręœbendam ſibi debitam alteri collatam, ſicut euincitur ab eo,cū collatio minus legitima ſibi non pręiudicet.7. q̄ō.j. paſtoralis. ſaluo eo quod no.in d.c.ſi beneficia,ſm Pe. de Anch. intellige qn̄ ille ignoranter recipit pręhendā alteri debitā:ſecus ſi ſcienter,vt per Lap.d.c.ſi clericus.& in d.c.eum qui.& no.in c.cum
6 in multis.s̃.de reſcrip.eo.lib.†Extra glo.quęrit hic Arch.an collatio prębēdę vni debitę, alteri facta per inferiorē a Papa eſſet nulla,vt hic in tex.& ſi fiat collatio per ipſum Papā, non facta mentione de primo mandato.& concludit ꝙ ſic, quia talis collatio eſt ſubreptitia,vt d.c.ſi beneficia. Et non prę̃ſumitur Papa illud ius tollere,ex quo id non exprimit.s̃.de verb. ſig.dilecto. ſm Arch. quod procedit ſiue ipſe Papa conferendo vtatur verbis generalibus,puta dicendo,ꝑbenda ſi qua vacat,uel ſpālibus,vt talem prębendā vacantē per mortē talis, vel per ꝓmotionē talis,quia tunc collatio eſt ſubreptitia,ſm Io.An.& ita tenet Rota in deci.329.quę incipit,Item in obtinendo. & facit c. in noſtra.iuncta glo.s̃.de reſcri.vide in c.quia ſępe.j̃.eo.in pen. no.& in c.ſi tibi.ante fi.j̃.e. & ibi dicta. Quod tñ limita primo, qn̄ talis prębenda nō fuit affecta per collationē canonicatus,
a vel alio modo, quia tūc collatio alteri facta per Papā valeret, cū valeret tunc ēt collatio ordinarij, vt in d.c.dilectus. & j̃. de ꝯceſ.ꝑben.ſi ſoli. primo rñſo. & maxime qn̄ ſcribat cū bñficio acceptandi,vt in c.1.de cōceſ.ꝑben.ſm Arch.& Io. An.& ideo dicebat Rota in deci.244.quę incipit,Itē licet de more, ꝙ licèt recepto in canonicū auctoritate ordinaria acquirat̃ ius in ꝑbēda ꝓximè vacatura iuxta ordinē ſuę receptionis,vt d.c.dilect⁹. & d.c.relatū.tñ expectantes auctoritate apoſtolica, nullā mentionē de illis facientes,eis pręferuntur in ꝑbenda poſtea vacāte,vt hic,& s̃.c.prox.Secundo limita,quia dato ꝙ talis ꝑbenda fuerit affecta,tñ ſi poſtea vacauit in curia,ſine dubio tenet collatio alteri facta,ut in c.2.s̃.eo.ſm Ioā.An.Tertio limita,quia ſi in collatione per Papā facta,fuerunt appoſitę clauſulæ ꝑ quas ꝓiudicatur expectantibus in illa,& reſeruatur ipſis expectantibus in eccleſijs,pūt cōiter fit,tūc valeret talis collatio,ſm Ioā. And.& facit qđ no.per eū.j̃.c.prox.in j.glo. & tenet Rota.in d. deci.244.Quarto limita,qn̄ Papa conferret proprio motu, hoc expreſſo,quia tunc valeret collatio, maxime ſi nō erat affecta, ut j̃.c.ꝓxi.& q̄a tunc ceſſat ſubreptio,ut j̃.eo.ſi motu ꝓprio.ſaluo eo qđ ibi dr̃ in glo.idem uerbum,ſm Ioā. An.& eius diſtinctionē ſeq̄tur Pau.Sed Lap.& Io.de Lig.hic, in hoc ult.tenēt contra, cum Papa non intendit alicui præiudicare in iure ſibi

ADDITIO.

a V.G.Adde,ꝙ Papa mandans alicui prouidere de beneficio proxime vacaturo, includitur beneficium quod vacabat tempore datę. Ruy.conſ.81.nu.16.li.3.

bi competenti in re, vel ad rem, niſi hoc exprimat.ad hoc cap.
q̃uis.s̃.de reſcrip.eo.lib.& ibi per Lap. nam licèt proprius mo
tus tollat ſubreptionem,tñ non tollit ius alteri quæſitū, & præ
7 ſumitur ꝙ Papa tunc fuerit oblitus. 23.diſtin.præterea. † Io.ve
rò de Fan.hic dicit,ꝙ hoc non eſt ita clarum,cum affectio pre-
bendæ non liget manus Papæ, ſed inferioris: vnde quò ad Pa-
pam perinde eſt ac ſi non eſſet affecta. ſic ergo ubi nō eſt affe-
cta valeret, collatione inferiorū non obſtante. Item quæſito
ad rem,vt d.c.dilectus.ita valeat,qñ fit collatio per Papam, cū
ſubreptio tollatur per d.c.ſi motu proprio,vnde dicit ſuꝑ hoc
cogitandū.Quare.Do.ſequitur opin. Lapi, non ob. quod dicit
Io.de Fan.quia eius rationes concludunt, ꝙ Papa poſſit alteri
conferre,non ob.affectione,& hoc non negat Lapus,ſed vult
ꝙ collatio non valeat ex defectu voluntatis,quia etiam ſi pro-
prio motu ſcribat,non præſumitur velle tollere ius alterius,vt
d.c.q̃uis.facit quod voluit Compoſt.in d.c.capitulū, vbi ſingu
lariter dicit, ꝙ ſi Papa mandat alicui certam præbendā confer
ri,non obſtante collatione alteri facta,intelligitur de collatio-
ne alteri facta inualida,non de iuſta.ideo voluit Lap.j̃. eo. in c.
quondam,quòd decretum afficiat etiam manus Papæ ignorā-
tis,ſecundum Do.facit c.ſuper eo.s̃.de offi.deleg.

SVMMARIVM.

1 *Mentio ſi fiat de Cardinali presbytero denominatur ſub ſuo titulo.*
2 *Papa poteſt conferre beneficium ſub conditione,ſi vacat.*
3 *Quid in executore.*
4 *Collatio facta impetranti per executorem apoſt. de præbenda valet, licèt prius fuerit per alium alteri collata.*
5 *Narratio ſi fuerit facta generalis in libello,ſufficit talis concluſio, quare peto de remedio opportuno prouideri.*
6 *Duo ſi concurrunt maior & minor,cauſa maioris cenſetur potior.*
7 *Diſpoſitio ſpecialis derogat generali.*
8 *Taciturnitas an inducat ſubreptionem.*
9 *Decretum Papæ ligat etiam ignorantes,quando emanat ſuper certo.*
10 *Decretum Papæ inducit priuationē poteſtatis in eo, ſuper quo emanauit.*
11 *Tractans de beneficio obtinendo tractat de lucro captando.*
12 *Reuocatio manda i non tendit in præiudicium alicuius, niſi in lucro quod ex mandato ſperatur.*
13 *Mandatum reuocatur morte domini, ita quòd geſtum per procuratorem poſt domini mortem non valet.*
14 *Priuilegium quod tendit in præiudicium tertij ſtrictè debet interpretari.*
15 *Priuilegium ſecundum, aut reſcriptum ſecundum,an tollat primum,ſi non fiat mentio de primo.*

CAP. XIIII.

DVdum. Primo ponitur querela camerarij. Se-
cundo ibi, nos igit Papa multis arg.
oſtendens partem alterā potiorē, dat iudices.†No.
1 j.ꝙ qñ de presbytero Cardinali fit mētio,denomi-
natur ſub ſuo titu. quod tñ fallit in Cardinali Baſilicæ 12. apo-
ſtolorū,vt eſt tex.in c.ad apoſtolicæ.s̃. de re iudi.eo. lib. & per
Hoſt.in c.olim.el j.de priuileg.& vide per gl.in ver. fratres.in
2 c.fundamenta.s̃.de ele.eo.lib.†Secundo no.ibi, ſi qua tunc va
cabat.ꝙ Papa pōt conferre beneficium ſub condōne, ſi vacat,
vel ſimili condōne,ipſe enim pōt ſub cōdōne, & ad tp̄s, ſicut
vult,bñficia & p̄laturas cōferre.7.q.j.paſtoralis.s̃.de fil.p̄sby.c.
veniens.Sed inferior non poſſet cōferre ſub condōne,ſm glo.
in c.ſi gratioſe.s̃.de reſcri.eo.ti.& vide in c.2.s̃.de ele.eo. lib.&
per gl.in ver.in perſonā.in c.ſi tibi abſenti.j̃.eo.lib.& ꝙ ſi exe-
cutor dicat, tale bñficiū vacans tibi cōfero ſi de iure debetur,
3 vide per Inno.in c.interim.de reſcri.†In tex.ibi, duximus reſer
uandam.no.hunc tex.ↄ̃ executores ineptè loquētes, dicentes
ſi qua præbenda vacat, eam tibi ꝯfero & te inueſtio, quia certū
quid ferre dēt:vnde dēt dicere,reſeruo,vt hic. facit cle.j.de con
ceſ.p̄ben.ſm Pau.dicentē,ꝙ ſi executor dicat,tale bñficium va
cans tibi confero ſi tibi de iure debetur, & non valet ſi de iure
non debetur.facit quod no.Inn.de reſcri.in noſtra. Tertio no.
ibi,decernentes ex tunc &c.no.ſm Pe.de Anc. ꝙ in vna & ea.
gratia cōcurrere pñt tria,quorū quodlibet per ſe afficit.ſ. colla
tio canonicatus,reſeruatio,& decretū,de quibus vide in c.tibi
qui.s̃.de reſcri.eo.lib.& j̃.eo.titu.ſi bñficia. & de cōceſ. p̄ben.ſi
ſoli.in fi.Et dixit hic no.Arch.& Io.An.ꝙ iſta dictio,ex tūc,tra
a hitur retro ad diem condōnis,ſicut dictio,ex nunc,[a] cū non ſit
dr̄ia,an ſi dicatur,ex nunc,vel,ex tunc. facit quod no. per Inn.
& Hoſt.in c.p̄terea.el 2.s̃.de appel.& per glo.j.ver. ex nunc.in
cle.j.de cōceſ.præbē.& no.in c.licèt.in fi.s̃. de voto. & per Bar.
in l.lecta.ff.ſi cer.pe.& in l.4.ff.de condi.& demon. & per glo.
4 in uer.ex nunc.in c.q̃ ſit.s̃.de elec.eo.lib.†Quarto no.ibi,colla
tione non ob.ꝙ collatio per executorem apo.facta impetran-
ti de præbenda,valet,licèt prius per alium fuerit alteri collata,
b intellige[b] ſi collatio non tenuit,etiam ſi nō caſſetur prius co
lor tenendi quem alius prius habuerat, qñ color ipſius primi
ſuperuenit poſt impetrationē alterius,ſm Do.dicentē eſſe hic
caſum pro dicto Compoſ.in c.capitulum.de reſcri. vbi voluit,
ꝙ licèt duo executores idem beneficium cōferant diuerſis, nō
tñ vitiatur collatio ſecundi,licèt nō caſſauerit primo collatio-
nē primi,de quo tñ in c.cum noſtris.s̃.de cōceſ. præben. & vi-
5 de no.in c.cum de beneficio.s̃.e.†In tex.ibi, opportuno reme
dio.No.ꝙ in libello ſufficit, ꝙ narrato facto ponatur iſta gn̄a-
lis conclu.quare peto de opportuno remedio prouideri:ſuffi-
ceret ēt iſta cōcluſio, quare peto mihi iuſtitiā adminiſtrari, vt
no.in c.cum dilectus.s̃.de or.cog.& ibi per Io.An. & d.Ant.de
Bu.per Bal.in l.fi.C.de an.ex.& per Ang.in l.2.§.certa.ff. de ex-
cep. do. imò & plus, quia procederet iſta latiſſima concluſio,
peto rem quam contra iuſtitiam detines,vt in c.eccleſia.el j.vt
li.pend.& iſta concluſio,peto rem debito fine decidi. per glo.
in l.libertus a patrono.ff. de in ius voc. & etiam iſta, peto pro
me ferri ſnīam,ut in l.petens. C. de pact. immo procederet li-
bellus qñ in eo apponerentur verba deprecatiua, ut deprecor
vt mihi talem condemnetis,ut dixit Bald.in repe.l.edita.C.de
6 eden.†Quinto no.ibi,potior debet eſſe,ꝙ ſi in ea.re cōcurrunt
duo, quorum vnus eſt maioris, & alter minoris poteſtatis, po
tior cenſetur cauſa maioris.facit c.ſi a ſede j̃.eo. & facit ꝙ eadē
die ſi reperiat̄ collatio facta vni ab epiſcopo, & alteri ab eius
vicario,& non appareat vter ſit prior,præferri debeat habens
collationem ab epiſcopo tanquàm a maiori & potiori. facit
quod no. per Lap.s̃.eo.ti.quamuis.& per gl.& Doc. in c. duo-
c bus.s̃.de reſcri.eo.lib.[c] †Sextò no.ibi, eo præſertim &c. ꝙ ſpe-
7 cialis diſpoſitio derogat generali, licet de genere nulla fiat mē
d rio,nā ſpecies[d] extracta de genere, ſub genere nō includitur,
ſm Io.& ſic facit,vt ſi iudex generaliter poſſit cognoſcere de
cauſis certi loci, & altera ipſarum cauſarum ſit vni ſpecialiter
cōmiſſa,videatur extracta de iuriſdictione illa, & cognoſcere
non poſſit.de quo in c.ſtuduiſti.s̃.de offi.leg. & in c. per hoc.j̃.
de hæreti.& in l.j.C.de offi.præfe.vrb. & Ang. in l. ſi vacantia.
8 in repe.C.de bo.vacan.lib.11. †Septimò no.ibi, cōſideratis &c.
ꝙ taciturnitas eius,quo expreſſo nihilominus Papa gratiā cō-
ceſſiſſet,non inducit ſubreptionem, etiam in beneficialibus.
9 Octauò no.ibi,ignorantes ligauerat.& ita allegatur, ꝙ decre-
tū Papæ ligat ēt ignorantes,quādo emanat ſuper certo.de quo
in c.j.j̃.de conceſ.præben. ſecus ſi emanaret ſuper incerto, vel
penderet ex alieno arbitrio,quia tunc non afficit ignorantes,
quod eſt verum,niſi adijciatur certū tempus, cū tunc intra di-
ctū tēpus liget,vt in cle.vnica.j̃. de conceſ.præben. & vide ibi
per glo. in ver.intra menſem. an poſt tp̄s poſſit acceptari, de
10 quo etiam hic per Arc.†Nonò no.ibi,per illud ēt &c. ꝙ decre-
tū Papæ inducit priuationē poteſtatis in eo, ſuper quò emana
uit,& reuocationē ad ſe, & hinc eſt ꝙ ligat ignorātes, vt s̃. Et
ſic generalis conceſſio nō trahitur ad ſpecialiter vel generali-
ter reſeruata.Et propter hoc Rota in deci. 119. quæ incipit, Itē
ꝙ legatus,& in deci.486.quæ incipit,Itē ꝙ nuncius, voluit ꝙ ſi
legatus, aut nuncius apoſtolicus haberet poteſtatē beneficia
qualitercūq; vacantia & indebite occupata cōferendi, nō poſ-
ſet beneficia generaliter vel ſpecialiter reſeruata cōferre, quia
in generali mandato illa non veniunt, vt hic in tex. & facit c.
q̃uis.j̃.eo.& cle.cū de beneficio.j̃.eo.& refert Rota ibi Fed. de
Senis,tenentē in tract.ſuo de rerū permu.ꝙ legatus habēs po-
teſtatē recipiendi reſignationes ex cauſa permutationis & cō
ferendi,non poſſit ſe intromittere de beneficijs reſeruatis ge-
11 neraliter vel ſpāliter.arg.iſtius tex.†Decimò no.ibi de lucro.&
ita ſingulariter allegat̄, ꝙ tractans de beneficio obtinendo dr̄
tractare de lucro captādo.facit qđ no.ī c.ſuper hoc. s̃. de renū.
& in l.ſi hæreditas.ff.māda.qđ facit vt in beneficialibus maior
nō poſſit petere regulā.de quo in c.ex parte.s̃.de reſti.ſpo.& p
12 gl.& Bal.in l.ait prætor.in prin.ff.de mino. Vndecimò†no.ibi,
ab ignorante potuit &c. ꝙ reuocatio mandati non tendit in
præiudicium alicuius,niſi in lucro quod ex mandato ſperatur:
tūc fieri poteſt etiam mandatario ignorante: nec eſt neceſſe
qđ reuocatio perueniat ad notitiam,nec ēt qđ res ſit integra,
ſm Bal. hic. de quo per eū in l.mandatum. C.mandati. & in l.
falſus.

ADDITIONES.

a V.G.De iſta dictione,ex nunc prout ex tunc,latè per Do.ubi Alex.in l. lecta.ff. ſi cer.pet.Fel.in c.licet cauſam col.4.de proba.& Iaſ.in l.j.nu.4.C. de codi.
b Prò quo facit,quod notatum eſt ſupra in proximo præcedenti.c.in ulti.nota.
c Adde,ꝙ no.in c.denique.21.diſt.& extra de offi.lega.volentes. & in c. accuſatus.§.ſane.de hære.lib.6.& in l.vlti.ff.de offi.procon.
d V.G.Nota,ꝙ ſpecies debet idem in ſua ſpecie operari, quod genus in ſuo genere.Curt.Iun.in conſi.1.nu.8.

falſus: C.de fur.& no.in cle.vni.de renun.Et ſic facit ſingu.iſte
tex.ꝙ mandatum in conferendis beneficijs poſſit reuocari,&
teneat reuocatio,licèt non peruenerit ad notitiam, ſicut dicit̃
in procuratore dato ad ꝯhendum matrimoniũ carnale,vt in c.
fi.s̃.de procu.eo.lib.vel ſpirituale,vt ad eligendum,vel conſen
tiendum electioni,vt tenet Lap.& Do.in d.cle.fi.& Pau.in cle
men.2.de renun.vbi do.Flo. idem tenebat in alijs ſimplicibus
beneficijs,vt reuocatio non ſit neceſſe, ꝙ deueniat in notitiã.
pro quo vr̃ eſſe tex.ſing. hic, in procuratore tñ dato ad renun-
ciandũ beneficiũ,eſt expeditũ,ꝙ reuocatio debet eſſe notifica
ta,& aliàs nihil operatur, vt eſt tex.in d.cle. & tñ per rõnem
iſtius tex.videbatur ꝯrium eſſe dicendum,de quibus tñ ibi ple
13 ne per Doct.†Vltimo no. ꝙ mandatum [a] reuocatur morte dñi,
a in tñ ꝙ geſtum ab ipſo procu. poſt mortem dñi, non valet,ẽt
ſi ꝯhentes de morte ignorauerint.de quo glo. & per Docto.in
d.cle.vni.& in d.l.mandatum.In gl.j.in fi.refert hic Io. An.per
tex.huius c. fuiſſe determinatum, ꝙ ſi Papa cõmiſit legato, vt
ſibi rebelles priuare poſſit beneficijs,& illa alijs conferre, ꝙ ſi
propter dictam cãm aliquẽ priuauit in vna eccleſia, ꝙ in pręiu
diciũ expectantis primã vacaturã in illa eccleſia alteri confer-
re non poſſit, vt ſic illa cõmiſſio facta legato intelligat̃ fieri ſi-
ne p̃iudicio iuris alicui, ex quo tp̃e vacationis vel priuationis
beneficiũ illud eſſet affectũ ante poſt cõmiſſionẽ p̃dictã. & fa-
cit c.q̃uis.s̃.de reſcrip.eod.lib.& ſic talis cõceſſio non trahitur
ad bñficia gñaliter,vel ſpãliter reſeruata poſt dictã cõceſſionẽ,
vt eſt tex.hic,& s̃.dictũ fuit.Hodie tñ in terminis p̃dictæ q.vel
iſtius decretalis,vel in ſimilibus caſibus ponit̃ in literis clauſu
la derogatoria, per quã, quò ad beneficia illa p̃iudicatur expe-
ctatibus,cũ hac tñ limitatione, ꝙ in alijs non fiat eis præiudi-
ciũ.ad hoc qđ in ſimili no.s̃.c.proxi.in fi.ſm Ioã.An. Et de his
clauſulis vide per Rotã in d.deci.244.vbi idem tenet,& dixit ꝙ
pp̃ dictas clauſulas, licèt derogetur expectantibus,tñ non de-
rogaret̃ canonicè electis,vel p̃ntatis ad aliqđ beneficiũ añ im-
petrationẽ,licèt non ſit ſecuta cõfirmatio,q̃a Papa p̃ ſuã colla
tionẽ non vr̃ velle p̃iudicare canonicis electis vel p̃ntatis, nec
tollere ius ad rem eis quæſitũ.de offi.dele. ſuper eo.& c.ex par
te.el j. & rõ dr̃iæ eſt, q̃a qñ p̃iudicatur expectanti reſeruat̃ ius
in alijs poſtea vacantibus:ſecus in electis vel p̃ſentatis,q̃a per
petuò eſſent excluſi.meritò dictæ clauſulæ derogatorię ad eos
non extenduntur,qđ tene menti.In glo.3.in fi.in §.quanq̃.ſed
vltimus §.illius dec. facit pro,& ſoluit ꝯrium,ſm Io. An. Pau-
lus verò aliter ſoluit, dicens ꝙ ibi agitur de eo qđ includit gra
uamen,ideo nõ includit̃ eccleſia cathedralis:hic verò ſecus,ex
quo eccleſia cathedralis non grauatur,cũ tm̃ bñficia reſignata
p̃at ꝯferri.vel dic,ſm Lap.ꝙ in d.c.q̃uis. loquit̃ in literis ambi-
tioſis,& cũ mandat̃ fieri gratia illi pro quo ſcribit̃.j.eo.ti.ſi cur.
j.rñſo.lõ non veniunt tunc bñficia eccleſię cathedralis,nec ve
nirent tunc bñficia curata,vt j.eo.cũ in illis. & vt no.s̃. eo.in c.
fi.& ibi per Inn.& Io.An.Sed hic loquit̃ in literis gratioſis, nõ
ambitioſis,vt cũ eſt facta gr̃a ei pro quo ſcribitur,& non alteri
pro quo nõ ſcribitur,ſicut eſt in d.c.ſi cui.j.rñſo.vnde hæc gra-
tia in alium deriuatur, quo caſu verbũ, beneficiũ,ſumitur lar-
ge vt includat beneficia eccleſiarũ cathedraliũ,& bñficia cura
14 ta,vt hñtes gratiã, de qua hic in textu, p̃dicta cõferre poſſent.
& facit qđ no.in c.fi.s̃.de ver.ſi. per Io. An.†Sed dubium facit,
quia iſtud priuilegiũ eſt in p̃iudiciũ tertij,& ſic ordinarij colla
toris:vnde dẽt ſtricte intelligi,vt in c.paſtoralis.s̃.de priui.& in
d.c.ſuper eo.ſm Do.dicentẽ,ꝙ dicta per Lap.ꝓcederẽt, qñ nõ
p̃iudicatur tertio,ſed tm̃ ipſi cõcedenti. quo caſu fit largiſſima
interp̃tatio,vt s̃.de dona.cũ dilecti. per Inn.ſecus ſi ex lata in-
terpretatione p̃iudicaret̃ tertio, quia non fieret lata interpreta
tio,vt d.c.paſtoralis.& ſic non venirent curata.Non ob.c.pen.
s̃.de ver.ſig.quia eſt ſpãle in illo caſu, & nõ agitur de graui p̃iu
dicio tertij,vt ibi per Io.An.de quo dicetur in d.c.cum in illis.
Quicquid tñ dicat hic Do.dicendum eſt,ꝙ qñ gratia deriuatur
in alium vt in terminis prædictis veniat curatus,cum tunc gra
tia non ſit ambitioſa,& reſtringenda.ad hoc d. c. pe.& per gl.
in d.c.cum in illis. circa princ. nec hoc caſu agitur de p̃iudicio
ipſius ordinarij collatoris,ſed de leui,cum neceſſario teneatur
ꝯferre, vt no.s̃.eo.in c.relatum. Iſta ſunt verba d. Benedicti. In
15 gloſ.in ver. libere,in fi.no.ex glo.qñ dicatur renunciatio libe-
ra.†In glo.in ver.ſanctiones,in fi. an per ſm priuilegium tollat̃
primũ, uel per ſm reſcriptũ ſi non fiat mentio de primo? vide
no.in c.1.hic alleg.& ibi per gl.& Doct.& hic per Dñi. in fi.In
glo.in ver.de ipſa,in fi.quo ad lr̃as ad iudicia,vide per Doct. in
c.ſi p literis.hic alle.Sed quo ad beneficia concludit hic Do.ꝙ
quædam eſt qualitas,quæ de iure dẽt exprimi, ut fiat mẽtio de
beneficio quantũcunq; minimo, & tunc taciturnitas vitiat,ẽt

ſi ſit talis qua expreſſa nihilominus literas habuiſſet, vt d.c.a.ſi
motu proprio. Sed in qualitatibus non requiſitis de iure cõi,
tũc an taciturnitas inducat ſubreptionẽ,eſt dr̃ia an ſit talis qua
litas,qua expreſſa literas habuiſſet vel non, vt hic dr̃ in tex.&
in d.c.ſi motu proprio.vbi dicetur. In glo.in ver.incerto. in fi.
& ſic per conſequens de præbẽda ibi primo vacatura, unde re
ſpectu talis canonicatus per Papam collati decretũ nõ fuit ſu-
per incerto,& per conſequens nõ erit ſuper incerto quo ad p̃-
bendã.facit qđ no.Io.And.in uerbo,acceptandã.in c.1.j.de con
ceſ.preben.dicens,ꝙ dr̃ certã reſeruare prębendã ille qui reſer
uat primã.ad hoc quod no.per Io.An.j.eo.ſi tibi abſenti.ſuper
ver.non acquiras.ſm Lapũ,& Do.de quo in d.cle. vnica.de cõ
ceſ.pręb.& in d.c.1.& in c.executor.eo.tit. & per Rotam in de
ci.383.quæ incipit,Item ſi Papa.

ADDITIO.

a V.G.Sic & mandatum inſtitoris morte mandantis expirat.Ruy.conſi.115.numero 5.& 10.lib.1.

SVMMARIVM.

1 *Prior in tempore eſt præferẽdus ſecundo,etiã ſi gratia ſecundi ſit plenior.*
2 *Papa ſuper ſecundum reſcriptum non intendit præiudicare primo.*
3 *Conſequitur ratione annexionis quod aliter conſequi non poſſet.*
4 *Impetrans officium in eccleſia intelligitur de officio ſpirituali, non de eo cuius laicus eſt capax.*
5 *Impetranti dignitatem cum præbenda,an poterit ei prouideri de dignitate tantum, vel de præbenda tantum,ſi vacat.*
6 *Cum,hæc dictio quid ſignificet.*

CAP. XV.

QVia ſæpe. Primo ponit dubiũ.ſecundo diſtin-
guendo declaratur ibi,nocet. & ſm
1 membrũ ibi,niſi vacanti.†In tex.ibi,ſit collatus.idẽ
ſi Papa non contuliſſet,ſed mãdaſſet ꝯferri primo,
& ſecundo contuliſſet.nam eo.mõ p̃fertur prior in tp̃e,ſicut ſi
vtrique eſſet collatus canonicatus,quia tex. hic non ponderat
collationẽ canonicatus,ſed prioratũ in data. facit s̃. de reſcrip.
tibi qui.& c.pe.ſm Arc.& ita vr̃ reſidere Io.An. & ſequitur Io.
de Lig. quia ẽt in illis habet locum prioritas in data,ſm eum.
pro quo facit d.c.pe.ſm Do.& ita voluit glo.mag.cir.mediũ.in
c.ſoli.j. de conceſ. p̃ben. & intellige prout in d. glo.hr̃.In tex.
ibi,in tp̃e anterior. no. ꝙ prior in tp̃e p̃ferendus eſt ſecundo,
etiam ſi gratia ſecũdi ſit vberior & amplior.facit quod no. s̃.e.
a titu.q̃uis.&c.eum cui.[a] Sed ubi non appareret de prioritate tẽ
poris pręferretur illa quę uberiorem gratiam haberet, vt in d.
2 c.pe.†In tex.ibi,per mandatum ſm &c.tene menti ꝙ Papa per
ſm reſcriptum non intendit tollere, nec pręiudicare iuri ẽt ad
rem quęſito primo,& hoc niſi aliter de eius intentione appa-
reret,vt dicit hic tex.no. qui procedit ẽt ſi ſecundũ mandatum
conferretur ſecundo habenti ius in re,ut in dubio non pręiu-
dicetur primo hñti ius ad rem, ut eſt dictum in c. ſi poſtquàm.
3 s̃.eo.titu.& uide in c.ex parte.j.de offi. deleg.†Vltimo no.quòd
rõne annexionis ꝯſequitur quis id quod principaliter nõ poſ-
b ſet.facit c.ſuper eo.eo.titu. [b] & ſic patet quòd in eadem eccle-
ſia poteſt quis habere canonicatum & dignitatem cui ſit an-
nexa prębenda, vt hic dicitur. & no. in c.1.s̃.de conſuetudine.
eo.lib. Si tamen iſte pro quo ſcribitur pro pręben da & digni-
tate habebat aliã p̃bendã in illa eccleſia, licèt poſſit poſtea ac-
ceptare dignitatem vacantem cui ſit annexa alia prębenda, ta
men vacabit prima præbenda per exceptionem illius dignita
tis,ut in cle.fi.j.eo.titu.In gl.j.in fi.ſed licèt hic reprobetur opi.
Innocen.de qua in c.fi.hic alle. tamen opi. ſua de qua in c.ſta-
tuimus.hic alleg. non reprobatur hic, immo iſte tex.facit pro
ipſo,& contra Hoſt.ibi.voluit enim Innocen.quòd ex duobus
impetrantibus pręferatur primus ſecundo, dato quòd ipſe ſe-
cundus ſit maior in ordine,& ita ſequitur hic Archi. & Io.An.
In glo.fi.no.ex glo.quòd licèt aliàs dicatur quòd iura ſint clara
& certa,ut l.2.ff.de iur.& facti igno.ubi caſus legis eſt,nulla du
bitatio eſt,ut l.ancillę.C.de furtis. & ex his dicebat ibi Bald.ꝙ
ſtatutum quòd omnis queſtio debeat compromitti, non intel
ligitur in q̃onibus iuris tm̃, tñ in iure poſſunt dici dubia p̃ di-
uerſas opi. Doct.ut vult hic glo. no. & ſic tunc queſtio veniret
compromittenda ratione talis dubietatis, quod no. facit tex.
& glo.in cap.1. in princip. ſupra de iudi. eod.lib. Et uide Bald.
in l.

ADDITIONES.

a Secus vero ſi prioris,& poſterioris diſpars ſit cauſa,ut ſupra,ſi poſtquã.in glo. cum ſi.ibi nota.
V.G.Adde qñ prioritas modici temporis ſit conſideranda. Bar. Socy. in l.qui duos.in prin.col.2.verſi.5.no.& in l.cum pubere.in j.no.verſi. ex quibus infertur.de reb.dub.
b Pro quo vide c.tranſlato.de conſti.& quod no.Bar.in l.eũ actũ.ff.de neg.ge.

in l.cum proponas.C.de rebus credi.†In glo. in ver. officio.in fi.vide ibi per Ioã. An. in ver. personatus.& debet intelligi de
4 offic. spirituali. unde per tales literas ille pro quo scribitur nõ poterit consequi officium,cuius laicus sit capax, & cõsuetum per laicum geri.facit j.q.3. si quis eps.& c.saluator.in ver.in subiectæ.& j̃.de conces.præben.c. fi. ſm Io.An. dicẽtem,curiam ita tenere, & sic hospitalia & loca similia consueta per laicos regi non includuntur,& ita sequuntur Docto. & conclude ſm Imo.ꝙ aut fit mentio de officio simpliciter, aut alio adiuncto. primo casu qñ fit mentio de officio simpl'r,& scribatur pro clerico,intelligitur de spirituali,vt s̃.& facitc.q̃uis.in prin.s̃.eod. ti.si pro laico.intelligitur de tpali.ar.s̃. e. tit.cũ beneficio.in fi. Secundo casu qñ fit mentio de officio, alio adiuncto, tunc si præcedit aliquid spũale & apponatur dictio, alijs, & intelligit de spũali,vt in c. fi.j̃.de cõcef.pben.quia illud relatiuũ,alijs,dat intelligere,ꝙ officiũ sit spirituale,cũ referatur cũ ijsdẽ qualitatibus,ſm Io.An.si verò non apponatur dictio,alijs, sed copulatiua,&,seu dictio,vel,& idẽ,quia rõne pcedentiũ quodlibet cõnexũ debet intelligi de ecclesiastico, vt est dictũ s̃. &facit l.nã hoc iure.de vulga.& pupil. substi. Sed si non præcedit spũale, sed tpale,tunc debet intelligi de tpali, ſm ẽt Imo. In glo.fi.in fi.& sic glo.hic posuit quatuor casus.Sed glo.mag.in prin.in d. c.si soli.addit quintũ,vt in casu c.ei cui.j̃. eo.s. qñ vacauit sacerdotalis præbenda,& secundus est in ętate legitima, & nõ pri⁹. In ead.glo.in fi.alius,& sextus casus est s̃.de consue. c. fi.eo.li. Septimus est in c.tibi qui.primo rñ.s̃. de rescrip.eo. lib. Octauus est in d.c.tibi qui.§.fi. & s̃.eo.ti.si clericus, secundum Do.
5 †Extra glo.pro declaratione huius decre.an huic secundo,cui mandatur prouideri de præbenda,& dignitate, & sic copulatiuè,possit prouideri de pbenda,& dignitate tm̃, si vna vacet sine altera?dicendũ est ꝙ sic,si alius non sit prior, vt satis probatur per tex.hic,in fi.& ita vr̃ sentire hic Io. An.qñ scribitur copulatiuè. Si verò scribatur cõiunctiuè, vt si mandet prouideri de pbenda cum dignitate,an tunc de altera tm̃ possit prouideri?Io. An.remittit ad no.per se in c.cum Marthæ.in ver. alij.de cele.mis.Et ibi dicit, ꝙ si Papa scribat pro aliquo modo prædicto,& tunc talis habebit canonicatũ & pbendã, licèt non vacet dignitas,& hoc nisi aliud appareat de intentionescribentis,dicit tñ ibi ꝙ alijs vr̃ ꝯ,quia præpositio, cum, vr̃ facere coniunctionẽ,& sic cessat gratia,nisi vacet ẽt dignitas,quia forma
6 mandati &c.j̃.eo.titu.cui de non. † Sed de hac dictione, cum,[a]
a vide latius per Io.An.in reg.nullus pluribus.j̃.e. lib.ſm Lap.& ad rõnem illorũ rñdet Io.An.ibi,dicens ꝙ in his quæ non sunt accessoria & adiacentia tm̃ operatur dictio, cũ, quantũ dictio, &,vt no.in l.3.& 4.ff.de pecu.leg.ſm Do.facit l.Titiæ textores. de leg.j.§.nihil.vnde non refert,an dicat de præbẽda,& dignitate,vel de pbenda cũ dignitate,cũ ęquè principaliter ꝯiungat dictio,cũ,sicut dictio, &. Sed si apponatur inter res quarũ vna alteri accedit,tunc dictio,&,differt a dictione,cũ, quia dictio, &,cõiungit ęquè principaliter,sed dictio,cũ,accessoriẽ,vt l.j.et l.si cui.ff.de fun.instru. ibi per Bar. & hic per Pe. de Ancha.ex his dicentẽ,ꝙ si mandet ꝯferri canonicatus cũ pbenda, nõ poterit conferri canonicatus si non vacet pbenda , quæ accessoriè venit:secus si mandetur conferri canonicatus & prebenda, ſm eum.& vide dicta in ca.si clericus. s̃. eodem.in ver. postea.

ADDITIO.

a De hac dictione,cum,adde Gemi.hic,& quod ibi notaui in apostil.ad eum.in ver.præpositio,cum,numero 3.

V.G.Adde quando dictio,cum,copulat.principaliter,qñ verò accessoriè,Socy.in l.si is qui ducenta.ff.de reb.dub.& Fely. in c.querelam. circa fi.de simo, Ias.in consi.102.nu.3.lib.1.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium curatum non venit appellatione beneficii, quantumcunque generaliter scribatur.*

2 *Verba generalia gratiarum debent restringi & limitari ex tacita intentione loquentis.*

3 *Idoneitas maior requiritur in promouendis ad curam quàm in alijs beneficijs.*

4 *Delegatus si ferat sententiam contra mentem delegantis, an in processu vel sententia valeat.*

5 *Beneficia curata,an veniant appellatione beneficiorum in gratijs, uide amplam distinctionem hic.*

CAP. XVI.

Vm in illis. Diuidit in quatuor partes, quatuor sunt dicta.Secunda ibi, illis verò.Tertia ibi,cum autem. Quarta ibi, si verò. & prima pars hoc dicit, Mandatum prouidendi de dignitatibus vel alijs quibuscunque beneficijs eccle.non inclu-
1 dit curata,si de cura non fit mentio.hoc dicit,† No. & ita allegatur,ꝙ in literis beneficialibus quantumcunque scribat̃ per verba generalia,puta vt prouideatur de bñficis quibuscũque, vide per d.Nic.in c.si.s̃.eo.in 2.col.in fi.tñ appellatione beneficij nunq̃ venit curatũ, nec appel.dignitatis venit dignitas cu-
2 rata,nisi de cura fiat spãlis mentio, de quo j̃.† Secundo no.ꝙ potest esse dignitas siue personatus sine cura.facit c.2.s̃.de ęta. & quali.eo.li. Vltimo no.ꝙ verba gñalia gratiarum debent restringi & limitari ex tacita intentione loquentis, vt hic in glo. & propter hoc tenuit hic Arch.ꝙ si Papa falso rumore ad eum delato ꝓpalet, ꝙ Titius pro quo scripserat mortuus erat, & iõ mandet eius præbendam conferri Petro,non sunt ꝑ has literas secundas primæ literæ Titij reuocatæ, vt l.si.ff. de hære.insti.& facit qđ no.Spe.in ti.de instr.editi.§. cõpendiosę. ver.qd
a si is.ſm Io.An.[a] & vltra ẽt dixit hic Arch.ꝙsi expecto dignitatem in aliqua ecclesia per literas Papæ cum clausula, non obstantibus lr̃is impetratis,vel impetrandis, & postea Papa cõcedit capitulo ꝙ de archidiaconatu illius ecclesiæ alicui ꝓuideri non valeat per lr̃as impetratas vel impetrãdas, cũ in alijs clausulis, nõ obstãtibus , ꝙ ipse primus impetrãs poterit obtinere archidiaconatũ,ex quo in secũdis lr̃is nõ fuit facta expsſa men-
b tio de illa prima indulgẽtia, [b] dicit tñ ꝙ curia qñq; seruat vnũ, qñq; aliud.& ita trãsit Io. An.fallit tñ nisi secũdę literę fuerint proprio motu concessæ, quia tunc intelliguntur primę reuocatæ,vt no.per Lap.in c.cũ aliquibus.s̃.de rescriptis.eo. lib.ſm Imo.Sed Do. ꝯ, quia licet proprius motus tollat subreptionẽ, tñ non tollit ius alteri quæsitũ,vt no.in c.si motu ꝓprio.j̃.e.ga non intendit Papa per ſm rescriptũ,licèt apponantur clę gñales,non obstantibus,tollere ius alteri quæsitũ, vt in c. si ꝓpter tua debita.s̃.de rescri.e.li.Sed certe hoc non vr̃ ꝓcedere, qñ cũ ipsis clausulis gñalib.ꝯcurrit ꝓprius motus,vt no.j̃.eod.in c.ei cui.& ibi per Lap.& vide de his plene per Fed.in suo cõsi. 227. qđ incipit, casus talis est monasterio &c. facit qđ dictũ fuit in
3 c.si postq̃.cir.fi.s̃.e.tit.†In glo.2. in fi.ideo maior idoneitas requiritur in ꝓmouẽdis ad curã q̃ in alijs, vt hic in tex. qđ ideo est, q̃a nõ solũ se, sed alios regere pastores hñt.hinc est ꝙ pastores
4 appellant̃.63.dist.si in plebibus.ſm Arch.†In glo.in ver. intentionis.in fi.si delegatus ꝓcedit vel ferat sñiam ꝯ intentionẽ delegãtis,an valeat ꝓcessus vel sñia?hic per Archi.tenentẽ ꝙ nõ,
5 de quo per Io.An.in c.vlti.hic alleg. & ibi per Imo.†In glo. in ver.ꝓuideri.in princ.de his per Lap. & Do hic in fi.huius c.& per Doc.in c.vlti.hic alle.& cõclude, si quęrat̃,an in lr̃isad beneficia applõne bñficiorũ vel dignitatis veniãt bñficia curata,ꝙ aut in lr̃is ambitiosis ad petitionẽ impetrãtis,& sic restringendis,aut in lr̃is non ambitiosis.Primo casu si in lr̃is fit expsſio bñficij simpl'r,vel sub verbis gñalibus, & nõ veniunt curata,vt est tex.hic,nec veniunt dignitates ẽt sine cura, vt est tex. in d.c.vlti. Sed si in ipsis fiat expsſio de dignitate simpl'r, tunc aut loquimur de dignitate sine cura, & includit̃, & sufficit ꝙ isto casu exprimat̃,prout exprimit̃ s̃.ne cleri. vel mona. c. fi.in fi.de quo in j.c.j̃.ne cleri. vel mo. Sed si loquimur de dignitate curata,aliàs collegiata, & ipsa non includit̃, vt est tex.hic,qui ꝓcedit ẽt si in ipsis literis diceretur,dum tñ aĩarum cura nõ negligat̃ si qua ibi imminet,vt in cle.j.j̃.eo.tit. Si verò fiat expsſio non solũ de dignitate simpl'r,sed de curata & collegiata,includit̃ dignitas curata & collegialis,sed si fiat expsſio solũ de altera ipsarũ, & tunc aut de dignitate curata, & includit̃ dignitas curata,sed nõ collegiata,nisi exprimat̃, vt j̃.§. ꝓxi. & qđ no.in d.cle.j.2.rñso.& ita tenuit Io.Mo.in reg.in gñali.j̃. eo.li. Aut fit expsſio de dignitate collegiata, & tũc includit̃ dignitas nõ solũ collegiata,sed ẽt curata,ẽt si de cura nõ fiat mentio, cum latis exprimat̃,ꝙ sit curata,exprimẽdo ꝙ sit collegiata, cũ oĩs collegiata sit curata,vt no.in c.cũ ab ecclesiarũ.s̃.de off. or.& in c. cũ in ecclesijs.s̃.de ma.& obe.& in extraua.execrabilis.§.si.qđ ꝓcedit in dignitate curata & collegiata cura collegiali. Si verò sit dignitas collegiata & curata cura parochiali,& sic sit parochialis, tunc tenuerunt quidã nõ sufficere, ꝙ exprimat̃ ꝙ sit collegiata , nisi & dicatur quòd sit parochialis vel curata,vt ca. statu-

ADDITIONES.

a Adde quod no.in c.falsa.ff.de condi.& demon. & supra de eo qui cog.consanuxo.suæ.c.super eo.

b Et ratio videtur esse,quia vbi requiritur specialis mentio,non sufficit generalis,vt supra eo.titu.c.dudum.& ibi per Gemi.facit c.licet.& c. quamuis.supra eo.lib.& titu.& infra de senten.excom.quia periculosum.ff.de iniu.item apud.§.hoc dictum.

V.G.Adde,ꝙ tunc generi per speciem derogatur qñ fit numeratio specierum gratia determinationis,Ruy.consi. 119.nu.4. lib. 4.& generi etiam derogatur,non per viam reuocationis,sed ex defectu comprehensionis. Ruy.consi. 38.nume.18.lib.5.

ſtatutum.ſ.de ele.eo.lib.& in d.cle.j.primo reſponſo. cum alia
ſit cura parochialis,& alia collegialis,& vna ſub alia non con-
tineatur.facit c.quod Dei,& quod ibi no.ſ.de ſta.mo. & in ca.
de collatione.ſ.de ap.eod.lib.& j.eo.tit.cum eccleſia,& per Io.
And.in c.cum olim.ſ.de re iudi.& in reg.rationi.j.eod.lib. Sed
alij tenent contra, vt ſufficiat fieri mentionem, quòd ſit colle-
giata abſque eo,ꝙ fiat mentio de cura,etiam ſi ſit parochialis,
nam ſatis fit mentio de cura per verba æquipollentia, ex quo
exprimitur,ꝙ ſit collegiata,& idem operat̄ expreſſio per æqui
pollentia,arg.ſ.de teſti.licet ex quadam,& in c. tua.ſ.de cōſan.
& affi.& no.Hoſt.in c.ſuper literis.ſ.de reſcri. & in ſumma de
a verbo.ſi. §. qua ratione. [a] nec ſecundum eos eſt curandum de
cura parochiali tanquam de illa quæ acceſſoria eſt, & minor,
quæ ſequitur principalem,& maiorem.ſ. curam collegialem,
facit c.ſuper eo.ſ.eod.tit.& idem ibi no.Io.And.& Lap.facit d.
c.ſtatutum, & quod ibi no.vbi patet,ꝙ cura parochialis nihil
addit habenti dignitatem collegiatam, & ita ſequitur Pau. &
Oldr.& communiter curiales,& ita placet Lapo hoc caſu, vbi
diuerſa cura reputatur pro vna, vt quia eſt eccleſia collegiata
parochialis a principio,vel poſtea eſt annexa ſibi parochia,vel
parochialis eccleſia,vt in cle.ſi vna.de rebus eccleſię.ſecus vbi
eſſent ſeparatę,vt quia ſunt eccleſia parochialis,& eccleſia col
legiata,& ſimul vnitæ,ita ꝙ vna non ſubeſt alteri,quia tunc de
vtraque cura deberet fieri mentio.facit quod no.in c.j.j. ne ſe-
de va.in glo.2.& in dicta reg.rationi.in j.q.& 2.& ad vtrunque
dictum bene facit.j.de conſe.eccle.c.j.& quod no.glo. & Pau.
in cle.per literas.j. eod. tit. & vltimum dictum videtur ſequen-
dum in literis impetratis, ſed primum dictum in impetrandis,
vt ſic cautius agatur a princi.ſecundum Lapum,& Ioā.de Lig.
& Do. Sed in prædictis poſſet aliter concludi,quia ſi cura col-
legialis & cura parochialis ſunt in diuerſis eccleſijs, ut quia v-
na eſt collegiata, alia parochialis, & tunc aut ſunt adinuicem
vnitę,ita ꝙ quælibet ſit principalis,& nulla eſt alteri unita, &
de vtraque cura debet fieri expreſſa mentio in literis impetrā-
dis,& in impetratis.facit quod no.Bart.in l.j.ff. de leg.j. & glo.
no.in c.gratia.ſ.de reſcri.eo.lib.Sed ſi una eſt unita alteri,ita ꝙ
venit acceſſorie,& tunc debet fieri expreſſio de principali, &
eius cura,& ſufficeret tunc ꝙ fiat mentio de collegiata ſi fue-
rit principalis,vt no.in d.c.ſuper eo.& in c.extirpandæ. §. quia
verò.ſ.eo.tit.& facit gl.in d.cle.per literas, & ita procedat opi.
Pau.& aliorum,tenentiū ſufficere, quòd de altera fiat expreſ-
ſio,videlicet de principali, & procedit hoc non ſolum in lite-
ris impetratis,ſed etiam in impetrandis,per no.in d.cap.ſuper
eo.& in dictis iuribus.Si verò cura collegiata,& cura parochia
lis ſunt in eadem eccleſia, & tunc ſi apparet quæ ſit principa-
lis,de illa debet fieri expreſſio, vt ſ. ſed ſi de hoc non apparet,
debet tunc de vtraque cura fieri expreſſio, cum vna reliquam
non includat,vnde tunc licet ſufficiat exprimi,ꝙ ſit collegiata
vt includatur cura collegialis, tamen non ſufficit, ut includat̄
cura parochialis,niſi fiat expreſſio de cura parochiali,cum ip-
ſa ſit diuerſa,& maior a cura collegiali, facit quod notat. in d.
cle.per literas,& ff.de hęredi.inſti.in l.ſi nolens.ſecundum Pe.
de Anch.ſecūdum quem non obſtat d.c. ſtatutum. quia ibi eſt
materia pœnalis, quę inducit reſtrictionem, ſed hic inducit re
ſtrictionem odium literarum beneficialium,de quorum bene
ficiorum qualitate debet fieri expreſſio,vt hic,& in d. cle. j.ſe-
cundum eum,quod procedit in literis impetrandis, ſed in im-
petratis forte vr̄ ſufficere fieri expreſſionem, ꝙ ſit collegiata,
& ita poſſet procedere opi.aliorum, vt ſ. Secundò vero caſu
b principali, quando literæ non ſunt ambitioſę, ſed potius am-
pliandæ,puta ſi concedatur proprio motu, [b] vt j.eod. ſi plurib.
vel ſi fiat gratia in alium deriuata,vt ſ.eod.tit.dudum, & j.eod.
tit.ſi cui primo reſponſo.& d.c.pe.& tunc appellatione bene-
ficiorum veniunt non ſolum beneficia ſimplicia, ſed etiam cu
ratæ,& etiam collegiatæ,vt hic videtur velle Lap.& facit quod
no.in d.c.pe.& in c.ſi propter tua.ſ.de reſcri.eo.lib.& in clem.
auditor.eo.tit.& in c.ſi.j.de verb.ſign.tunc ſentit glo.no.hic,ꝙ
appellatione beneficiorum veniunt etiam curata,& beneficia
cum dignitate,& clarius hoc voluit glo.in reg.j.j.eod.lib. & in
clemen.auditor, de reſcri. & veniret tunc non ſolum dignitas
ſine cura, ſed etiam dignitas cum cura,& etiam collegiata, ut
videtur hic velle Lap.facit quod no.in c.pe.ſ.de verb. ſig. & in
d.c.ſi ꝓpter tua debita,& in c.ſi.j.de ver.ſig.imo dicebat Inno.
in d.c.ſi.in prin.ſ.eod.tit.ꝙ etiam de propria ſignificatione ap-
pellatione beneficij veniunt beneficia cum cura, vel cum di-
gnitate.& ex his infertur primò,ꝙ ſi fiat gratia vni in alium de
riuatiua,vt dictum fuit ſ.eod.in c.dudum,& j.eod.tit.ſi cui.pri-
mo reſponſo,& in d.c.pe. tunc appellatione beneficiorum in

ipſis literis facta,veniunt curata,& dignitates, ſecundum Lap.
hic cum quo tranſit hic Domi.& idem tenuit Lap. in d. ca.du-
dum.Sed Domi.contra ibi,quia priuilegium inducens præiudi
cium tertio,& ſic ordinario collatori debet ſtricte intelligi, ut
in c.ſuper eo.ſ.de offi.deleg.& c.paſtoralis.ſ.de priuilegijs, &
ideo cogita in hoc,quia pro Do.facit iſta ratio,ex eo quia præ-
iudicatur ordinario collatori,& ſic nō ob.gl.in d. regula. j. nec
etiam ob.d.c. pen. quia ibi eſt leue præiudicium. Reſponde ad
hoc prout ipſe dicit in d.ca. dudum. quia ibi non pręiudicatur
ordinario collatori,ex quo ipſe habebit conferre,vt j.eod.ſi ti-
bi conceſſo.nec præiudicatur clerico inſtituto,quia interim re
tinebit primum beneficium,ut d. c.ſi tibi conceſſo, & quia de
bet tantum reſeruari quantum ſufficiat pro eccleſia,ut in c.prę
ſenti.ſ.eod.lib.de offi.ordi.& ſic non agitur ibi de graui pręiu-
dicio.facit etiam pro Domi.quia non poteſt negari quin literę
ſint beneficiales,& ſic reſtringendæ.Item hic tex.ponit aliam
rationem,quia in curatis maior idoneitas requirarur. item re-
quiritur expreſſio in omni conceſsione,ubi agitur de collatio
ne beneficiorum,& ſic non ob.d.c.pe.& quod ibi dicit Io.An.
ſed in contrarium facit d.c.dudum.vbi ueniunt illo caſu bene-
ficia eccleſiæ cathedralis,quæ alias non uenirent,vt d.c.quam
uis.Ita ergo idem ſit in curatis, facit etiam quia de propria ſi-
gnificatione veniunt curata, ergo iſto caſu ex quo literæ non
ſunt ambitioſæ dicamus, ꝙ ueniant. Sed certe non agitur de
graui pręiudicio,ex quo ordinarius habebat omnino confer-
re,vnde cum de propria ſignificatione appellatione beneficij
veniat etiam curatum,ſequitur ꝙ iſto caſu,ex quo ceſſat ambi
tio impetrantis,ipſa curata compræhendantur, cum compræ-
hendantur etiam beneficia eccleſię cathedralis,vt d.c.dudum,
per gl.quæ beneficia alias non venirent,vt in c.quamuis.ſ. eo.
& hanc partem ſequitur Fede.in ſuo conſi.70. quod inci. factū
tale eſt. concludens ꝙ ſi Papa conceſsit cardinali,ꝙ poſsit be-
neficia ſuorum clericorum cedentium vel decedentium con-
ferre,ꝙ includuntur omnia beneficia illorum etiam curata.Itē
etiam concludit,ꝙ ualeat reaſsignatio beneficiorum in mani-
bus ſuperioris ex cauſa permutationis,& valet permutatio, da
to ꝙ de beneficijs curatis non ſit facta mentio, vt ibi no.ꝑ eū.
Sed dubium facit, quia maior idoneitas requiritur in curatis.
vnde ſi fuiſſet expreſſum forte ordinarius non conſenſiſſet, ꝙ
alter habuiſſet impetratum qui non eſſet idoneus. Itē & ſcd̄o
infertur ex prędictis ꝙ ſi procurator hēt mandatū ad acceptan
dum vel ad impetrandū bn̄ficia, poterit acceptare dignitates,
& beneficia curata,licet de illis non ſit facta mentio,quia cōſti
tutio procuratoris,& tale mandatum non eſt odioſum, ſed po
tius fauorabile,ita dicit Imo.in c.accedans.ſ.eo.in 3.col. Itē, &
tertio infert ex prędictis,ꝙ ſi literę cōcedantur proprio motu,
tunc in literis ad beneficia venirent curata,& dignitates ēt col
legiatę,ex quo literę ſunt ampliandę,ut j.eo.ſi pluribus, & ita
ſentit gl.hic,& tenet hic Lap.ſed Imo.ↄ,quia licet motus pro-
prius tollat ſubreptionē vel operet̄ aliquā ampliorē interpreta
tionem circa ea quę in grā includunt̄,vt d.c.ſi pluribus, & ca.ſi
motu proprio,nō tn̄ ampliat gratiam in eo qd̄ alias in ipſa nō
cōtineret̄,vt no.in d.c.ſi motu proprio.& per gl.in cle.ſi Roma
nus.j.eo.ti.& ſic ſupplet defectū intētionis, ſed in hoc caſu eſt
defectus intētionis,cū Papa nō intēdit prouidere de dignitate,
vel cura,niſi exprimat̄,vt hic in tex.ſ̄m Do.dicentē pro hoc fa
cere qd̄ idē Lap.tenet j.c.proxi.facit ēt glo.no.in d.cle.per lr̄as.
volēs,ꝙ motus proprius non ampliet grām,nec uim uerborū,
ſed ſolū ſubreptionē includat,& idē tenet Rota in deciſ. 111. &
112.quæ incipit,Item licet.dicens, ꝙ motus proprius tollit ſub
reptionē in bn̄ficijs obtētis,ut d.cle.ſi Romanus,& d.c. ſi mo-
tu proprio,nō aūt in obtinēdis ſeu cōferēdis, un̄ ſi nō fiat men
tio de qualitatib.beneſicij qd̄ cōfert̄ motu proprio,& trāſit cū
dignitate,nō expreſſa cura,ſi eam nō habeat, gratia eſt ſubre-
ptitia,ſ̄m Ro.ibi.et dicet̄ in d.c.ſi motu proprio. in fi. In ↄrium
facit,ꝙ uerbū beneficium,eſt gn̄ale includens ēt dignitates, et
c beneficia curata, [c] ut per gl.in d.cle.j.imo ēt de propria ſignifi-
catione includit,ut dixit Inn.in d.c.ſi.unde ſi qn̄ apponit̄ clau-
ſula

ADDITOINES.

a Adde c.cum multis.ſupra eod.lib.de reſcrip.& ff.ſi cer.pet.l.certum. vbi patet non referri quid de æquipollentibus fiat.

b Quod non intelligitur niſi id in gratia exprimatur, vt infra eod. ſi motu proprio.in ſi.& c.ſe.in 5.reſponſo.

c Adde quod no.hic Do.in ulti.glo.alleg.l.1.C. de conſu. lib. 12, in eo quod ibi dicitur,nihil excellentius dignitate,ex quo ſumitur,arg.quòd appellatione dignitatis curatum includitur.

V. G. Vide Ludo.Roma.in conſi.332.& conſi.247. & Fely.in capit. poſtulaſti. colum.7.de reſcrip.

sula proprij motus, debet fieri larga interpretatio, vt d.c.si pluribus. sequitur, ꝙ includantur dignitates & beneficia curata, vt dicit glo. hic. de quo dicetur in d.c.si motu proprio. in fi. In ea. glo. ibi, super clericis. vbi Io. And. idem videtur velle, & Archi. hic, quia hic excipiuntur beneficia curata, vnde non intelligit de ordinibus. In ead. glo. in fi. idem sequitur Io. And. & Imo. in d.c.fi. eo. tit. Quando tamen ex statuto vel alia constitutione requireretur, ꝙ tempore collationis vel impetrationis esset quis in tali ordine, tunc inspicitur tempus datæ, & postea promoueri non posset secundum Lap. & Domi. de quo in d. c. si clericus, & in d.c. ei cui. Extra gl. vide per do. Flor. in d.c.fi. Quid si in literis dicatur, ꝙ cum in tali diœcesi sint nonnulli plebanatus ecclesiarum collegiatarum & curatarum, ꝙ de vno debeat prouideri impetranti, an poterit prouideri de plebanatu curato. & dicit se consuluisse, ꝙ non, quia cum tunc debeat fieri stricta interpretatio, vt d.c. quamuis, & verba rescripti debeant comprehendere solum illud beneficium quod non comprehendunt, vt j. eod. non potest. Sed dicto casu non infertur necessariò de cura, vt in d.cle.j. quod etiam patet, quia potest contingere, ꝙ in ecclesia collegiata, & curata sit dignitas principalis, non curata, forte ex priuilegio vel præscriptione, & alia forte posset esse dignitas in ecclesia quæ haberet curã, facit quod no. Inn. in c. de multa. s. eod. de archidiaconatu Parmensi, vnde in casu prædicto non fuit dictum ꝙ esset Plebanatus curatus & collegiatus, sed ecclesię collegiatæ, & curatę, quod sonat in idem ac si dixisset, in ecclesia collegiata, & curata, idem Imo. ibi dicit, ꝙ eius dictum non est sine dubio, & tutius est, ꝙ ad opi. vitandas
a fiat specifica declaratio, secundum eum [a] ibi.

ADDITIO.

a Ad opinio. Imo. facit dictum Ioã. And. infra de re. iur. in regu. in obscuris, & in reg. inspicimus. cum ibi no.

SVMMARIVM.

1 *Scribimus, hoc verbum potest verificari in eo quod nondum est scriptum.*
2 *Papa si mandat alicui prouideri de dignitate, & modus prouisionis non exprimatur, an poterit prouideri de dignitate electiua.*
3 *Papa non præsumitur velle grauare vniuersitatem quæ vtitur iure communi.*
4 *Electio pertinet ad collegium, præsentatio ad patronum.*
5 *Collatio est quædam iuris translatio habens vim electionis, & confirmationis.*
6 *Prouisio est idem quod collatio.*
7 *Dispositio est uerbum generale, & idem significat quod ordinatio.*

Illis. In beneficiorum prouisionibus non includitur electiuus, si alij modi prouidendi exprimantur. hoc dicit, secundum intellectum quem sequitur hic Domi. & communiter ibi. vel sic secundum alium intellectum. In prouisionib. beneficiorum non includitur electiuus, nisi de eo specialis men-
a tio fiat, [a] hoc dicit. † In tex. ibi, scribimus. no. quod uerbum, scri-
1 bimus, potest verificari in eo quod nondum est actualiter scriptum, sed in potentia scribendi, quod inducit hic Do. ad unũ dubium, quod semel habuit de facto, quia Papa cõcesserat vni gratiam dicendo, tibi qui scribis in registro nostro &c. & ipse nondum scripserat, quia casus scribẽdi nõ occurrerat, sed erat deputatus ad hoc per habentem potestatem, nam licet Papa dixerit, qui scribis, debet intelligi quò ad habitum scribendi, quia est aptus scribere, licèt actualiter non scripserit, & ita ponitur hic, vbi Papa dixit, scribimus, & tamen non comprehenditur illud quod nondum est scriptum, secundum Do. In tex. ibi, etiam. no. de hac dictione quæ ampliat, vt hic apparet. facit c. quoniam. s. de vita, & ho. & j. eod. cum singula, communiter verò ponitur adiunctiuè, vt l. j. C. qui admi. secundum Archi. & Io. And. In tex. ibi, presentationem. no. ar. quòd prouideri pos-
2 set de prælaturis per uiam præsentationis. † Vltimò tene menti quod est dictũ in summario. Et pro declaratione istius tex. quęritur primò. Quid si in literis mandatur prouideri de dignitate & non exprimatur aliquis modus prouisionis, an poterit tunc prouideri de dignitate cui prouidetur per electionem. glos. in ver. quamuis. in d.clem.j. tenet, ꝙ sic, quia iste tex. habet locum quando exprimitur aliquis modus prouisionis, vt sic vno expresso non ueniat alter non expressus, secus si non exprimatur aliquis modus prouisionis, quia tunc omnis modus includi-
b tur, [b] unde si mandetur prouideri de dignitate includitur dignitas quomodocunque prouideatur, etiam super electionẽ, vel aliter, & ita sequitur hic Ioan. And. per illam glo. idem etiã tenet hic Pau. dicens, quòd licet tutius sit, quod omnes modi exprimantur in rescripto, tamẽ si unus modus exprimitur, nõ ueniret alter, sed si nullus exprimeretur omnes modi prouisionis includerentur, secundum eum. Sed Lap. videtur hic tenere contrarium, dicens idem tenere Ioan. Mon. in reg. in generali. j. eod. lib. ꝙ si mandatur prouideri de dignitate etiam curata, non veniret dignitas electiua, sed Domi. hic sequitur opi. glo. in d.clem.j. ita etiam tenet Rota in decisio. 196. quæ incipit, Item quòd habens. Imo. in d.clem.j. & domi. Flo. ibi, in 5. q. facit quod no. in c. susceptum. s. de rescrip. eo. lib. ꝙ quãdo nullus modus uacationis exprimitur, includitur omnis modus, licet vno expresso alius non veniat, vt ibi, & voluit glo. in ver. uacationibus. in c. cupientes. in prin. s. de electio. eod. lib. & pro hac parte facit tex. j. c. proxi. cogita, quia cum in literis ad beneficia debeat fieri stricta interpretatio, vt d.c.fi. & c. quamuis. s. eo. videtur ꝙ proprius intellectus istius tex. & in d.clem.j. sit ꝙ nunquam veniat beneficium electiuum, nisi de electione fiat specialis mentio, sicut alias dicitur in prin. istius c. quod nunquam veniat ecclesia curata, nisi fiat expressio, & tamen eodem modo posset dici, vt illud procedat, quando exprimerentur diuersę qualitates ecclesiarum, ut de personalibus, vel dignitatibus, vt sic vna expressa nõ veniat altera, & sic curata, secus si nulla qualitas exprimatur, quod esset absurdum. Secundò quęritur pro declaratione istius decre. quid si mandetur alicui de beneficio prouideri secundum formam istius tex. an poterit, prouideri de beneficio cui prouidetur per uiã electionis, si hoc non sit expressum. tex. hic, facit ꝙ sic, ex quo enim expressit de personalibus, & dignitatibus, & non dixit de beneficijs, sequitur ꝙ beneficia quę non sunt dignitates, vel personatus, non prohibeantur hic in tex. licet prouideatur de eis per electionem & confirmationem, facit etiam tex. j. §. proxi. loquens de beneficiis, & non repetit de electione, quare dicit Ioan. Andr. quòd vellet super hoc doceri, dicens tamen quòd non ueniant bene-
c ficia electiua, [c] & ita uoluit glo. in uer. de dignitate. clem. I. nec ob. tex. hic, quia narratur factum, sed Gas. in consi. 12. huius tit. tenuit istam partem, quam secundum eum sequitur Guil. in d. clem. I. sed postea ipse dicit se consuluisse bis contrarium, quia iste tex. habet tantum locum in illis electionibus, in quib. habet locum ca. quia propter. s. de elect. cum hic solum loquatur in dignitatibus & personatibus in quibus communiter prouidetur per uiam electionis, ut no. in d.c. statutum. per Ioan. An. & facit pro hac parte stilus curiæ, qui quando scribatur de modo electiuo, non dicit, ad quod, vel, ad quem, sed, ad quam, vel, ad quas, dans intelligere ꝙ huiusmodi expressio sit necessaria in dignitatibus, & non in aliis inferioribus beneficiis, & dicit ꝙ ista opi. placuit Archi. j. eo. cui de non, & s. de rescr. si eo tpe, & hoc maxime dixit procedere, quando gratia concernit principalem prælaturam, ad quam etiam quis per electionem assumitur, & ita dicit esse de mente Zen. in d.clem. I. sed Domi. hic sequitur opi. glo. & Ioan. And. non ob. prima ratio, quia nimis restringeret istum tex. restringendo ad c. quia propter. Et stilus curię licet sic exprimat, quando scribit de dignitatibus, vt sic denotat, ꝙ minora beneficia non ueniant, non tamen per hoc concludit, ꝙ ueniant inferiora beneficia electiua ꝑ expressionem alterius ex modis prouisionis, cuius contrarium uult iste tex. secundum Domi. dicentem hoc magis probari per rationem §. j. proxi. quæ est, ꝙ in talibus gratiis expressio vnius modi prouidendi non se extendat ad alterum, nec facit differẽtiã qualia sint beneficia, vnde cum ista mandata & literę ad beneficia sint ambitiosa & restringenda, expressio vnius modi denegat inclusionẽ alterius, vt hic patet, & facit d.c. subscriptione. Et hanc partem sequitur do. Flo. in d.clem. I. in I. q. Tu aduerte, quia sine dubio hoc procederet, quando exprimeretur aliquis modus prouidendi. Sed si simpliciter mandatur prouideri de beneficio, non expresso aliquo modo prouisionis, tunc posset dubitari an veniat simplex beneficium electiuum. & videtur ꝙ non, per rationem istius tex. et facit etiam pro hac parte tex. in c.fi. s. eod. tit. Sed in cõtrarium facit determinatio precedentis q. quia si quando mãdatur prouideri de dignitate nullo modo prouidendi expresso, venit dignitas electiua, et ita et eadem

ADDITIONES.

a Facit quod dicitur in c. licet, & c. quamuis. supra eod. lib. & ti. & infra de sen. excom. quia periculosum, vbi dicitur, quòd ea quæ sunt specialiter notanda, nisi specialiter notentur, exclusa intelliguntur.

b Pro quo vide c. verum. de condi. appo. in prima gl. circa fi. vbi dicitur, quòd si modus non seruetur in contractu, non obest, nisi in ipso contractu caueatur, vt non ualeat, nisi modus seruetur.

V. G. Nota, ꝙ quando verba illa non sunt satis clara, quia intelliguntur facta sub modo, non sub conditione, secundum Bar. in l. cum nota. colum. I. C de transl. Albe. in consi. 4. casus iste, nu. 34.

c Imo dicit ibi Io. And. ꝙ sic, allegatque cle. 2. de relig. domibus.

V. G. Quando dicatur beneficium electiuum, vel collectiuum, versi. 18. Fely. in c. in nostra. col. 23. de rescrip.

eadem ratione si mãdatur prouideri de beneficio, nõ expresso aliquo modo prouisionis, includatur tunc simplex electiuum,
3 & ita tenet Rota in decis.196.†In gl.in ver.electionem,in prin. rationem assignat Io.Mon.in d.reg.in generali, nam ideo electio non includitur,quia non est verisimile, quòd Papa voluerit grauare vniuersitatem quę vtitur iure communi,vel saltem plus accedit ad ius commune. Quod ius non dat electionem in ecclesia collegiata vni personę etiam Episcopo,vt in c.cum ecclesia. s̃.de elect. Item quia hoc verbum, quorumcunque,in materia odiosa, vt est ista, non compræhendit vniuersitatem, vnde impetrans contra Titium & quosdam alios non posset conuenire vniuersitatem,vt s̃.eod.lib.de rescri.c.2. vbi de hoc, & per Ioan. Andr. hoc tenentem tantum in casu istius §.secus esset dicendum in collatione spectante ad vniuersitatem vel collegium,si fiat expressio de spectantib.ad collationem quorumcunque, quia illorum beneficia venirent si ad collationẽ collegij vel vniuersitatis spectarent,licet secus, quando ex electione,& ratio differentię est,quia actus hic expressi in tex.regulariter spectant ad singulos,sed electio ad corpus quod grauare Papa non intendit,secundum Ioã. de Lig. & quia melius pręsumitur prouideri per plures quam per vnum, secundũ Io. de Fan.sed istę rationes non bene cõcludunt, quia sequeretur ꝙ non deberet includi collatio spectans ad corpus collegij, & tamen hoc non est verum,vt s̃.per Ioan.Andr.Et ideo concludit do.Flo.in d.clem.j.in 2.q.ꝙ si dignitati prouidetur per uiam collationis,& non per electionem quantumcunque ipsa dignitas sit collegiata,compræhendetur talis dignitas, quando in literis mandatur prouideri ad collationem, secus si prouiderẽt per uiam electionis,vt s̃.tunc autem dicitur prouideri per electionem,quando electio debet per superiorem confirmari, ut voluit glo.sing.in clem.quia contingit.de relig.dom.in §.vt autem.in ver.electionem,& ita dicit domi.Flo. in d. clem.j. in 4. q.& in d. §.vt aũt. in 4.no. & in talibus beneficijs electiuis habet locum tex.hic,vnde si electio canonicatus confirmatur, dicetur beneficium electiuum,secus si electio non confirmatur, quia in talibus non requirentibus confirmationem, licet fiat electio,non habet locum tex.hic,nec etiam in d.clemẽ.j.quod sing.tene menti.Sed vera ratio est illa quæ hic in tex.exprimitur,quia uno modo expresso non uenit alter secundum Dom. hęc tamen ratio non tollit dubium istius §.an sub verbo,dispositionis,prouisionis, vel collationis includeretur electio, vnde vera ratio est illa quæ assignatur hic in gl.quia ista inter se differunt,
4 vnde uno expresso non venit alter.†In ead.glo.in fi. differunt ergo isti modi prouidendi inter se, nam electio pertinet ad collegium,vt s̃.& no.in c.j.s̃.de elect. Pręsentatio pertinet ad patronum,qui etiam si sit ecclesiasticus conferre nõ potest,
a sed tantum pręsentare.s̃.de iure patro. [a] ca.fi. Nec consequitur electus ex electione, & pręsentatus ex præsentatione totale ius,quia requiritur confirmatio, & institutio per alium, ut no. s̃.de elect. auaritiæ.& j̃.de insti.c.j. Licet tamen Papa scriberet ad pręsentationem quorumcunque non includeret patronos laicos, & sic non posset prouidere de beneficio spectante ad laicos patronos,secundum Hostien.in c.cum dilectus. s̃.de iure patro.& tenet hic Lap.& Domi.& vide quod dictum fuit s̃. eod.c.2.& ibi per glo.& quod est dictum in c.3.eod.titu. & lib.
5 & j̃.§.proxi.†Collatio verò est quędam iuris translatio, & hẽt vim electionis,& confirmationis,vt no.in c.j.s̃.de elec.eo. lib. in 3.glo.& in c.vt circa.in glo.2. Nam electio tribuit ius ad rẽ, vt per glo.in ver.collatio.in clem. j.vt li. pend. sed collatio tribuit ius in re,secundum Inno.in cap.constitutis.el 2. de appel.
6 †Prouisio verò idem est quod collatio,cum ista sint synonima, vt in c.dudum.in prin.s̃.eod.& j̃.eod.cui de non,secundum Io. And.Largo tamen sumpto vocabulo prouisio compręhendit
b omnem modum per quem ecclesiæ prouidetur, secundum gl. no.in ver.prouisioni,in clem.fi.de elec. secundum Do. [b] † Di-
7 spositio verò est uerbum generale,vt s̃.eod. c. 2. tamen videtur sonare id quod ordinatio,vt s̃.de testa.cum tibi, & ordinatio sumitur pro institutione,ut per glo.in c.post electionem.s̃. de cõcess.pręben.& ita sumitur hic,secundum Ioan.And.& dicit hic Pau.ꝙ dispositio poterit compręhendere prouisionem,quę fit ex iure deuoluto,vt in c.si postquam.s̃.de elect. eod. lib. & hẽt vim electionis,& confirmationis,ut no.Innocen.in c.constitutis.s̃.de appel.secundum Domi. dicentem quòd verbũ, dispo-
c sitio, [c] est uerbum generale aptum compræhendere omnem modum per quem prouidetur beneficijs,sicut verbum,prouisio,& si profertur in materia larga comprę̃hẽderet quemlibet modum, nisi esset talis casus cui non posset adaptari,nisi modus collationis,quia tunc illum solum compræhendit, ut per glo.in ver.dispositionem.in clemen.quia regulares.de sup.negli.pręla.Sed si materia est stricta & ambitiosa,tunc non compręhendit nisi institutionem,vt dicit hic Ioan. And.& sic licèt verbum,prouisio,& dispositio,late sumpto vocabulo includat etiam electionem,vt s̃.& per glo.in d.clem. si. tamen in materia istius §.ambitiosa,& restringenda non includit, ut uult glo. hic,& facit tex.in clem.j.j̃.eod. secundum Domi. nec includit præsentationem,nisi subiecta materia aliud suadeat,ut no. per Rotam in decisio. 446. quæ incip. Item fuit dubitatum vtrum habens. Institutio vero differt a collatione, quia instituitur electus, vel pręsentatus per alium. j̃. de institu.cap.j.aliter tamen sumitur j̃.de conces.pręb.ne captandę. circa fi.& uide qđ no. s̃. de insti.in c.autoritatis,& in summa Hosti.eo.tit.§. quid est,de quo etiam.j̃.§.proximo.

ADDITIONES.

a Adde quod no.supra de iu.patr.ꝙ autem,& c.illud,& c.seculum.
V. G. Hinc est,ꝙ si patronus dicat,præsento istum ad ecclesiam,concedendo ei patronatum, non per hoc facit eum patronum, sed dat tantummodo ius petendæ institutionis.Felyn.in capit.cum venerabilis.colum.1. versiculo,ad idem.de except.

b De hoc clare habetur in c.cum inter canonicos.supra de elect.& infra eo. tit. lib.6.& in c.1.in tertio respon.

c V. G. Nota,ꝙ dispositio facilius recipit interpretationem restrictiuam, quam conditio.Ruy.consi.110.nu.13.lib.2.

SVMMARIVM.

1 *Literæ beneficiales vnum modum prouidendi continentes, non includunt alios.*

2 *Modus vnus prouidendi si exprimatur,sequente clausula generali vel quocunque modo,an veniant alij modi,quam expressi in literis.*

3 *Papa si mandat prouideri alicui de beneficio quod spectat ad institutionem Episcopi,an ueniat beneficium quod pertinet ad collationem Episcopi ad præsentationem alterius.*

4 *Papa si mandat alicui prouideri de beneficio spectante ad electionem vel præsentationem alicuius, an prouideri poterit de beneficio spectante ad ipsius electionem, vel præsentationem, sed ad institutionem vel alterius confirmationem.*

1 Cum autem. †Literę beneficiales vnum modũ prouidendi continentes,alios non includunt,hoc dicit.Nota & ita allega. ꝙ vbi in literis ad beneficia, vnus modus prouidendi exprimitur, alii modi videnẽ exclusi, & sic omne quod non est expressum in rescripto, videtur exclusum,facit c.suspectum.s̃.de rescrip.eod. lib. & quod ibi no.
a per Ioan.Andr. [a] quod procedit etiam si illud non est, quod expressum sit minus, cum in literis ad beneficia non procedat arg.de maiori ad minus,& sic non sequitur quod est plus,ergo & minus,& sic modus prouidendi quod est minus.argu.vt pa-
2 tet.j̃.eod.c.cui de non,secundum Ioan.And.†Quid autem si exprimitur vnus modus prouidendi,& postea apponatur clausula generalis, vel alio quocunque modo, &c. an veniant tunc alij modi quam expressi in literis. Pau. hic tenet ꝙ sic,& refert hic Gui.idem tenuisse in clemẽ. quia regulares.s̃.de sup.negli. pręla.arg.c.qui ad agendum.s̃.de procu.eo.lib. quod intelligit hic Domi.quando in literis exprimitur modus collatiuus,adiecta postea d.clausula generali.si tamen diceretur ad electionẽ, pręsentationem,vel alium quemcunque modum, non includeretur collatio,cum clausula generalis non includat maiora vel grauiora expressis,ut in clementi.non potest.j̃.de procu. & in c.sedes.s̃.de rescrip.& ita tenet do.Flo.in d.clemen.1.in 2.oppo.sed collatio est maior electione vel pręsentatione, cum includat electionem & confirmationem,ut per glo.& Docto.in c.j.s̃.de elect.eod.lib.ergo non videtur,quòd dicta clausula tũc includat modum collatiuum in hac materia stricte intelligenda,vt hic in tex.& vide quod in simili no.de dicta clausula, vel alio quouis modo,in c.susceptum.s̃.de rescrip.eod.lib.In glos. in ver.noscatur.in fi.patet ergo esse differentiam inter institutionem & collationem,de quo hic plene per Archi.& in c.1.j̃.
3 de institutioni. † Quid autem si Papa mandat prouideri de bñficio spectante ad institutionem Episcopi,an poterit executor prouidere de beneficio in quo Episcopus instituit tantum ad pręsentationem vel electionem alterius.Hic per Ioan.An.concluditur,quod si patronus sit laicus,uel clericus ratione patrimonii,tunc sine dubio beneficium spectans ad eorum pręsentationẽ non includetur,nec posset de eo prouideri, per no. in c.cum dilectus.s̃.de iure patro.vbi licet Papa scriberet de beneficio spectante ad pręsentationem quorumcunque, tamen nõ includeret patronos laicos,& sic non posset prouidere de beneficio

ADDITIO.

a Hoc tamen intelligas in materia stricta,ut supra eod.lib.& eo.tit. quamuis.& ff.de liberis & posth.l.commodissime,& idem hic per Do.

neficio ſpectante ad laicos patronos, ſecundum Hoſtien. ibi,
& tenet Lap. ſ. §. proxi. & facit quod habetur ſ. eo. tit. c. 2, & ibi
per gl. & ita ſequitur hic Io. de Lig. Si verò ius patronatus ſpe-
ctat ad eccleſiam, tunc Ioan. And. arguit pro, & contra, & dicit
ꝙ hoc egeret declaratione. ſuper quo concludit hic Io. de Lig.
ꝙ executor poſſit de illo beneficio prouidere, quia actus cõfir-
mationis vel inſtitutionis de neceſſitate præſupponit actum
electionis & præſentationis, vnde propter connexitatem vide
tur velle Papa grauare eligentem vel præſentantem. Nec ob.
iſte tex. diſponens, ꝙ ſi mandetur prouideri de ſpectante ad in-
ſtitutionem vnius, prouideri non poſſet de pertinente ad præ-
ſentationem ipſius, quia verum eſt, quãdo ad vnam perſonam
iſti actus referuntur, quo caſu vnus actus in alium non impli-
cat, ſed in diuerſis perſonis vnus actus bene implicat in alium,
& idem ſequitur Imo. & Domi. dicens, ꝙ cum pars inſtitutio-
nis de per ſe eſſe non poſſit, niſi procedat electio vel confir-
matio, ergo totum videtur voluiſſe includere. arg. de pœ. diſt. j.
vulgaris, & facit l. illud. ff. de acq. her. vt ſic volens conſequens
a videatur velle antecedens, ſine quo ſtare non poteſt.[a] † Quid
4 autem ſit in terminis econtra, ſi Papa mandat prouideri de be
neficio ſpectante ad electionem vel præſentationem alicuius,
an poterit prouideri de beneficio ſpectante ad ipſius electio-
nem vel præſentationem, ſed ad alterius confirmationem vel
inſtitutionem. Io. And. hic tenet, ꝙ ſic, quia arctat tunc ius con
firmantis vel inſtituentis, cum cõfirmatio & inſtitutio ſint ac-
ceſſoria ad electionem & præſentationem, vnde ſequitur natu
ram principalis, vt in reg. acceſſorium. j. eo. lib. Et vide hic per
Domi. referentem Guil. in extrauag. ſedes, Io. 22. in ver. ordina-
tionem. dicentem, ꝙ ſi ſcribatur de beneficio ſpectante ad or-
dinationem talis, cum verbum, ordinare, ſit latum, & compræ-
b hendat omnem modum,[b] quo quis debet de re ſua diſponere,
iure proprio poterit prouideri de beneficio ſpectãte ad ipſius
collationem, præſentationem, vel aliam diſpoſitionem, vt ſ. de
c offic. deleg. ſuper eo.[c] Et per hanc formam præiudicabit Epi-
ſcopo, qui haberet inſtituere, vt ibi plene per eum, & hic per
Domi. Dubium tamen facit, quia licet largo ſumpto vocabulo
ordinatio comprændat omnem modum per quem prouide
tur eccleſiæ, tamen in materia ſtricta, ſicut eſt in literis ad bene
ficia, vt hic dicitur, videtur quòd non comprændat omnem
modum, ſed tantum inſtitutionem, vt per glo. in c. poſt electio
nem. ſ. de conceſ. preben. & per Io. And. & Do. ſ. c. proxi. & vi-
de de hoc prout ibi dictum fuit.

ADDITIONES.

a Adde c. translato, de conſti. & cap. preterea, & c. prudentiam. de offic. delega. cum ſuis concord.

b Pro quo vide Fede. conſi. 195. idem ſentientem.

c Ad hoc de iure patrona. quod autem. in fi. & ſupra eodem lib. de offic. ordina. capitu. ordinarij.

SVMMARIVM.

1 *Locutio pluralis eſt copulatiua ſaltem implicitè.*

2 *Mandatum ſi refertur ad diuerſas perſonas non verificatur in re ſpectante tantum ad alterum.*

3 *Meum an ſit quod commune mihi cum alio eſt.*

4 *Papa alterum grauare non intendit ex quo illud non exprimit.*

5 *Legatum factum vxori de his quæ ad eius vſum parata erant, non intelligitur de paratis ad communem uſum ipſius mariti.*

SI VERO. Mandatum ſimpliciter duos includens, alterum
ſolum non adſtringit. Et econtra directum vni
1 duos non afficit, hoc dicit ſecundum Domi. † No. j. ibi, aliquo-
rum, ꝙ omnis pluralis locutio eſt copulatiua ſaltem implicitè,
ſicut eſt vniuerſalis propoſitio, unde ad hoc, vt ſit vera, oportet
omnes eius partes eſſe veras, vt in l. ſi is qui ducenta. §. vtrum.
ff. de rebus dubijs, & l. ſi quis ita ſtipu. fuerit decem. ff. de verb.
ob. ſecus tamen eſſet in diſiunctiua, quia ſufficeret alteram par
tem eſſe veram, vt in d. §. vtrum. ſecundum Ioan. Mo. & Ioan.
And. de quo in reg. in alternatiuis. j. eod. lib. & in c. inter cetera.
2 de reſcri. † Secundò no. ꝙ ſi mandatum, vel alia diſpoſitio refer
tur ad rem ſpectantem ad diuerſas perſonas, nõ uerificatur in
re ſpectante ad alterum tantum, ſed intelligitur de re commu-
ni ad eos pertinente, facit c. ſi duo. ſ. de procu. eod. lib. de quo j.
Vltimò no. ꝙ diſpoſitio ſeu mãdatum ſuper re vnius, vel ad ali-
quem ſpectante, intelligitur de ea quæ eſt in totum ipſius, non
autem de illa quæ eſſet ſibi communis cum alio, pro quo facit
tex. in c. vt litigantes. in prin. ſ. de offi. ordi. vbi vere & proprie
illud dicitur eſſe ſuum proprium, quod eſt ſuum, & non com-
3 mune. † Illud ergo quod dicitur quod cõmune eſt, meum[a] eſt
a reſpectu diſpoſitionis partis meæ, vt l. ſerui electione. §. j. ff. de
leg. j. eſt verum ficte, & ſic non propriè, & verè. & ita tenet Bar,
in d. §. j. in fi. idem etiam tenet hic Io. Mon. & Ioan. And. in fi. di
cens. quod commune mihi & alteri proprie non eſt meum, vt
in l. illud. ff. de ritu nu. quod eſt notandum ad ſtatuta in quibus
verba debent intelligi verè & propriè, vt in c. in noſtra, de iniu
rijs. & in l. 3. §. hæc verba, de neg. geſt. Et propter hoc forte non
tranſit ſine dubio dictum Bal. in l. j. C. qui teſta. vbi dixit, ꝙ ſi
ſtatutum duplicat pœnam offendentis alterum, in re propria
offenſi habet locum, etiam ſi in parte illa res ſit offenſi, & ſic
communis cum alio, dummodo non ſit communis cum ipſo
offendente, & tamen contrarium videtur dicendum, tum quia
in pœnis debet fieri mitior interpretatio, vt in reg. in pœnis. j.
eo. li. tum quia verba debent in ſtatutis intelligi propriè, & ve
re, vt ſ. tum etiam quia vbi verba debent intelligi ſtricte, diſpo-
ſitio ſuper re unius non intelligitur de re communi, vt eſt tex.
hic, cogita, & vide per Doct. in d. l. j. & in d. §. j. In materia tamẽ
fauorabili bene includetur illud quod eſſet commune cũ alijs,
b vt in l. ſi quis ſuos. ff. de leg.[b] 3. & facit cap. j. & quod ibi no. ſ. de
vſu pal. & propter hoc Ioan. Cal. in ſuo conſi. 21. huius ti. dixit,
ꝙ ſi Papa reſeruat omnia beneficia ciuitatis, exceptis illis quæ
pertinent ad collationẽ Epiſcopi, & capituli, tunc enim cum
d talis reſeruatio ſit odioſa, & exceptio ſit fauorabilis ſub illa ex
ceptione includentur beneficia quæ ſpectant ſimul communi
ter ad collationem vnà cum alijs, & ita ſequitur Dom. Pro quo
facit gl. no. in c. preſenti. in fi. ſ. de offi. lega. eod. lib. quæ voluit
ꝙ pendente vna reſeruatione de beneficio ſpectante ad colla-
tionem vnius, non poſſit legatus facere aliam reſeruationẽ de
alio beneficio quod cõmuniter ſpectat ad collationem illius
& alterius, per eandem rationem, & uide per Io. Mo. in reg. in
generali. j. eo. lib. & per Ioan. Cal. in d. conſi. & Bar. & alios Do
4 cto. in d. §. j. & per Bald. in d l. j. † In glo. in verſ. non adiecto. ibi,
alterum tantum, ſed ad omnes ſimul, imo etiam ſi ad omnes
ſpectaret, non ſimul, ſed ſucceſſiue, prout habet in c. ad audien
tiam. in 3. glo. ſ. de eccle. edi. puta ſi Papa mandet prouideri de
beneficio ſpectante ad preſentationem plebani & abbatis, &
plebanus præſentat abbati, & abbas Epiſcopo, poterit de tali
beneficio prouideri, quia ſufficit quòd ad eos ſimul ſpectet p̃-
ſentatio, ita quòd non ad alterum tantum, vt hic in tex. ſecun-
c dum Ioan. And.[c] Quid autem ſi alter tantum iſtorum abbatis
vel plebani eſſet expreſſus. concludit Io. And. cum debeat pon
derari preſentatio que fit Epiſcopo, ex qua ſequitur inſtitutio,
& de ea loquuntur iura de præſentatione tractantia, erit tunc
abbas exprimendus, & ſi exprimatur, includetur tale beneficiũ.
Nam & ſi uerbum, inſtitutionis, fuiſſet expreſſum, preiudica-
retur preſentanti, ut dictum fuit ſ. §. proxi. fortius iſto caſu præ-
iudicabitur plebano, ſicut in ſimili dicitur ſi impetretur ad col
lationem alicuius, & ipſe habeat conferre de conſenſu aliquo
rum, in tali mandato eius beneficium includetur, ut probatur
j. ne ſede vac. c. j. §. j. nec ſufficit exprimere illum qui habet con
ſentire, ergo & idem in preſentatione. Nec ob. c. literis. ſ. de re
ſcrip. quia reſpondetur in reg. qui prior. in fi. in mercurialibus.
ibi enim dicitur, ꝙ inſpiciẽdum eſt initium quò ad illud quod
ibi dicitur, ut attribuatur grauamen inchoanti, non proficien-
ti ex debito honeſtatis, ſed non negatur ibi quin dicatur rece-
ptus autoritate eius qui perficit, maximè cum per monitorias
non detur ius quod afficiat, ſecundum Domi. hic, ſecundũ Ioã.
And. qui ex predictis uidetur uelle, quòd ſi exprimatur, pleba-
nus, non ſufficeret, ex quo non ſufficit exprimere illum qui ha
bet conſentire, cum ipſe non ſit collator uel præſentator ple-
banus enim iſte, potius habet conſentire, quam preſentare, ut
hic ſentit Ioan. And. nec de eius preſentatione intelligit quan
do fit mentio de preſentatione, cum non ſit propria preſenta-
tio, cum non fiat Epiſcopo, ex quibus uidetur, ꝙ non procedat
ſine dubio primum dictum Ioan. Andr. ſ. dicentis, ꝙ ſi mande-
tur prouideri de tali beneficio ſpectante ad preſentationem
plebani, & abbatis, poſſet prouideri de tali beneficio, quia cer
te talis preſentatio, non communiter, ſed ad ſolum ſpectat ab-
batem, licèt de conſenſu ipſius plebani, ut ſ. alias ſi poſſet de
eo prouideri, grauaretur ſolus abbas, quod non fuit de inten-
tione

ADDITIONES.

a V. G. Adde quod meum proprie loquendo dicitur, quod vendicari poteſt. Bar. Cep. in tracta. de ſimul. contract. præſu. 13. nume, 59. quod habetur in lib. 4. tracta. folio 194.

b Niſi de uoluntate mandantis aliud conſtet, quia tunc ſecus, non obſtante tali reſcripto, ut in d. l. ſi quis ſuos. in gloſ. & ſupra eodem l. Iulianus. §. ſeruos. Berna. de Roma.

c Secus verò eſſet ſi plebanus, & abbas inter ſe pepigiſſent alternatim præſentare, ſeu alternis vicibus, quod facere poſſent, vt in clem. 2. de iure patr. & ſecundum Docto. hic, & Papa ſcriberet, ut prouideatur de beneficio ad vtriuſque præſentationem ſpectante, quia tunc per hunc tex. non includeretur. Ber. de Roma.

tione Papæ,vt hic in glo.& dicetur j.in gl.fi.imo & si spectaret
ad vtrunque,tunc spectaret cuilibet singulo,& de per se, & ad
quemlibet insolidum,ideo non posset de tali prouideri,cũ Pa-
pa sic mandãdo videatur eos voluisse grauare communiter, &
5 non quemlibet in sua totali potestate,vt patet hic in tex.†In gl.
fi.in fi.facit ff.de leg.2.l. legatis. vbi legatum factũ vxori de his
quæ parata erant ad ipsius vsum,non intelligitur de paratis ad
communem vsum ipsius & viri,secundum Ioã.And. & tamen
contrarium videbatur, cum in testamentis fiat plenior inter-
pretatio,vt in l.in testamento.ff.de reg.iur.& sic videtur,ꝙ etiã
in materia larga & fauorabili, quod commune est mihi & alte
ri propriè non est meum, & sic non veniant communia. quod
videtur contra id quod dictum fuit s.in tex.cogita,ideo si Papa
mandet prouideri de beneficio spectante ad collationem ta-
lis,prouideri poterit de eo quod spectat ad collationem ipsius
solius,imo & si spectaret ad eius collationem,tamen cum con
sensu alterius posset de eo prouideri,vt voluit Ioan. Andr. hic,
vt patet s. in glos. proxi.& idem tenet Rota in antiquis. in de-
cisio.90.quæ incipit,Quæritur.vbi voluit,ꝙ si Papa mandat cõ-
ferri beneficium spectans ad collationem abbatis, & abbas ha
beat aliqua beneficia conferre solus, & aliqua cum consensu
Episcopi,poterit conferri etiam beneficium quod cum cõsen-
su Episcopi habet conferre,ex quo prin.collatio dicti beneficij
spectet ad abbatem.j.ne se.vac.c.j.& ipse solus grauetur.Et idẽ
si mandetur prouideri de beneficio spectante ad præsentatio-
nem alicuius,nam vt dicit Ioan.And.hic poterit prouideri nõ
solum de illo quod spectat ad præsentationem illius solius,sed
etiam si spectet ad eius præsentationem pro illa vice, vt quan-
do plures patroni conuenerunt de præsentando alternis vici-
bus,vt in clem.2.j.de iure patro.cum patronus illa vice confe-
rat iure proprio,& solus grauetur,facit l.quotiens.ff.de vsufru.
& j.de iure patro.c.j.Sed etiam prouideri poterit de beneficio
spectante ad illius præsentationem,tamen cum consensu alte-
rius,vt dictum fuit s.in glo.proxi. non tamen posset prouideri
de beneficio spectante ad illius præsentationem pro maiori
parte, & pro minori ad præsentationem alterius, sicut & non
posset,quando mandatur prouideri de beneficio spectante ad
collationem unius,prouideri de beneficio quod spectat ad col
lationem ipsius pro maiori parte,& ad collationem alterius ꝓ
minori,secundum Ioan.And.hic,licet Io. Mon. in hoc ultimo
aliud velit,& non bene,cum ex hoc grauaretur ille de quo Pa-
pa non intellexit,quod esset absurdum,vt dicit gl.hic, in prin-
cip. & Ioan.Mon.hoc idem fatetur hic, & satis est expressum
hic in tex.

SVMMARIVM.

1 Beneficium potest conferri absenti,& nu.3.
2 Beneficium si sit collatum absenti, non quæritur ei ius donec illud acceptat.
4 Renunciatio beneficij non acceptati non requirit autoritatem superioris.
5 Collatio facta absenti debet ei notificari, vt possit probari per testes vel per publicum instrumentum.
6 Terminus potest statui alicui vt approbet actum dependentem ex sua voluntate.
7 Consanguineus licet poßit agere pro consanguineo, tamen lex eum non facit procuratorem.
8 Procurator generalis ad negotia non potest impetrare beneficia, secus si generalis sit ad beneficia constitutus.
9 Mandatum speciale requiritur, non tantum, vt quæratur ius in beneficio per procuratorem, sed etiam ad quærendam eius possessionem.
10 Procurator si acceptet beneficium post terminum datum ad acceptandum, an ualeat acceptatio.
11 Beneficium si sit alicui absenti collatum, illud potest alteri conferri, donec intellecta voluntate eius cui est collatum.
12 Episcopus an beneficium quod ad certum tempus conferre non potest, possit illud unire.
13 Beneficium si sit alicui collatum in absentia sua, si dissenserit, an re integra possit adhuc consentire vt illud habeat.
14 Reseruatio Papæ facta motu proprio non impedit ius alteri quæsitum, etiam ad rem.
15 Ordinarius contulit beneficium Titio, Papa contulit illud Petro cum clausula, si non fuerit tempore datæ alteri ius quæsitum, deinde Titius dictum beneficium non acceptauit, an ordinarius poterit alteri conferre in præiudicium Papæ.

CAP. XVII.

SI tibi absenti. Soluit quinque dubia circa beneficium collatum absen
ti nondum acceptatum,primum an sit illius,ibi, li-
cet,Secundum an possit alteri conferre, ibi, ipse ta-
men.Tertium an si conferatur,valeat collatio, ibi, ꝙ si. Quartũ
si sit lapsus terminus datus ad acceptandum,ibi, sed si Episco-
pus.Quintum,quid si prouisus post terminum præueniat colla
1 torem,ibi,antequam. † No. j. quòd ille cui beneficium con-
fertur,non est necesse ꝙ sit præsens ipse, vel alter pro eo reci-
piens,sed potest fieri absenti,vt hic,& etiam ignoranti,vt in c.
gratia.s.de rescrip.eod.lib. Et idem in electione in qua non est
necessaria præsentia electi,ut in c.innotuit.s.de elect. & ibi per
Ioan.And.& per Inno.in c.cum dilecti.eod.tit.& per Dom. in
c.si forte,& c.quam sit.s.de elect.eod.lib.& per Bar. in l.unum
ex familia.§.si de falcidia.ff.de leg.2.An autem teneat collatio
a bñficij clandestinè [a] facta.Archi.tenet hic quòd sic, de quo vi-
detur tex.s.vt ecclesiastica beneficia.c.ut nostrum,vbi Io.And.
idem tenet in simplicibus beneficijs,secus in dignitatibus, de
quo in c.quia propter.in fi.s.de elect.& dicit Innoc.in c.j.circa
fi.s.de fide instrumẽ. quòd est magna suspicio contra naturam
& contra iustum,quando actus fuit clandestinè factus, imo gl.
no.in l.j.C.de interdi.matri.voluit,ꝙ tunc super ipso facto præ
sumatur dolus & fraus.de quo ibi per Docto.& in d.cap. ut no
b strum. [b] Est tamen necesse ꝙ collatio clandestina possit proba
c ri,alias non valeret, [c] vt hic per Pau.& Docto.& allegatur vna
glo.sing.in ver.sanctum.in Auth.de instrumentorum cautela,
circa fi.ꝙ ad probandum contractum clandestinum requirunt
2 ad minus tres testes ratione dictæ suspicionis & fraudis.†Secũ
dò no.ibi,ius in ipso beneficio, ꝙ per collationem factam ab-
senti de beneficio non acquiritur ei ius in beneficio, ut suum
dici possit antequã acceptet, sed bene acquiritur ius ad ipsum
beneficium,vt dicatur sibi debitum, cum aliud sit beneficium
esse suum,cum ex hoc competat sibi ius in re, & aliud est esse
sibi debitum, cum tunc competat ius ad rem, secundum Lap.
facit quod no.in c.fi.j.de conces.preben.& in clem.auditor, &
ibi per glo.in ver.debitum,de rescrip.& in clem. j. vt li.pen.in
3 ver.collatio.in prin.†Tertiò no.ibi,ut tuum,&c.ꝙ per collatio-
nem factam acceptanti quæritur ius in beneficio, ut sic possit
dici beneficium esse suum,intellige quo ad titulum, non autẽ
quò ad uerum dominium,ut in c.2.s. de dona. ex quo infertur,
ꝙ licet istud pronomen,meum,& tuum, importet dominium,
vt l.Quintus.ff.de auro & argen.leg.tamen si profertur in ma-
teria,in qua non est dare uerum dominium, cõprehendit eũ,
qui habet aliquod ius in re seu ad rem de qua agitur,vt est tex.
hic,& sic sequitur quòd procederet libellus, in quo clericus di
ceret beneficium esse suum,& de istis pronominibus, meum,
& tuum,vide bo.gl.in c.1.s.de postu.prela.& in c.quo iure.8.di.
4 †Quartò no.ibi, recuses, ꝙ in renunciatione beneficii nõdum
acceptati sufficit sola recusatio illius, cui est collatum absque
præsentia superioris,de quo in c.si elec.s.de elect.eod.lib. & in
c.quod in dubiis.de renun.Quintò no.ibi,non libero, quod li-
cet beneficium collatum absenti antequam acceptet dicatur
vacare,tamen interim non est liberum, imo affectum, secun-
dum Ioan.Mon. & Ioan. Andr. unde antequam absens decla-
ret animum suum,non potest conferens ab illa collatione re-
cedere,ut hic est tex.sing.& alibi nõ reperitur, & sic est hic ca-
sus in quo beneficium uacans non potest conferri. sunt & alii
casus qui no.in c.cum accessissent.s.de consti.& ideo dixit hic
Io.And.ꝙ est dare beneficium uacans & liberum,& bñficium
5 vacans & non liberum.†Sextò nota,ꝙ collatio absenti facta de
bet ei notificari & legitime, ut sic possit probari per testes uel
publicum instrumentum,ut per Archi.& Io.And. & vide ho-
die in clem.causam.in fi.de ele. Regulariter enim omnis actus
factus in absentia partis debet sibi notificari, ut per glo. in cle.
d 2.de appel. [d] † Vltimò nota, ꝙ potest statui terminus ut sic de-
6 beat quis acceptare uel improbare actum ex sua uoluntate de
pendentem.facit tex.no.in l.Iul.§.si quis colludente.ff. de acti.
emp. & in l. quamdiu.ff.de acqui.hæred.& in l. mancipiorum.
ff.de opt. lega.& in c.fi.s.de consue.eod.lib.Et potest hoc casu
elapso

ADDITIONES.

a V.G. Clandestinè fieri,quando quid dicatur.Ruy.consi.149.nu.8.lib.5.
b Adde c.cum inhibitio.de clande.despon.& quod no.Bar.in l.vlt. ff. de rit.nup. arg.infra de admini.tut.l.non existimo.& de auto.tuto.l.5.§ sane quid,& de iure fis.l.non intelligitur.§,si quis.& C.de repu.l. vxor.Bernar.de Roma.
c Imo esset suspecta de simonia, quia sicut conditio, ita & modus simoniacam facit collationem.d.c.ut nostrum.§.omnibus.in versi.sub modo.Dicit tamen Paulus hic,quòd aut collatio sit ita clandestinè,quòd non possit probari, & non valet,& ita potest procedere dictum Inno. Aut potest probari, & tunc valet,& sic intelligendum c.vt nostrum eadem hic dicit cum Pau.Gemi.Ber. de Roma.
V. G. Adde an collatio beneficij possit probari per testes, Ias.in Rubr.de acq. pos. colum. 4. dicit,quòd sic. Vide præce. meum Dec.consi.69.col.2.
d Facit capit.placuit.el 2.16.quæstio.3.de emp.& vendi.ca.fi.supra de offi.ordi. si canonici,& c.quamuis.

elapſo termino variari & mora purgari re integra, & ſic duran
te priſtina voluntate illius qui terminum aſſignauit, facit capi.
quamuis. ſupra de procu.eod.lib. Et ad prædicta vide glo.no.in
verſicu.intra menſem.in clementi.1.de conceſ. præben. & per
Rotam in deciſio.328.quæ incipit, Item habens, & per Docto.
in capitu.ex tuæ.ſ. de cleric. non reſi. Quid autem ſi poſt ter-
minum iſte conſenſit, & Epiſcopus alteri contulit, & non ap-
paret quid præceſſerit. Concludit Ioan. Andr. cum non appa-
reat Epiſcopum contuliſſe elapſo termino, obtinebit ſecundo
prouiſus, niſi primus probet præuentionem cui hoc onus in-
cumbit per lapſum termini, vt hic probatur ibi, antequam, &
ibi, ex tunc. Habet enim probare, quòd ex tunc, ideſt poſt con-
ſenſum pręſtitum fuerit facta collatio. Ex quo ergo apparet
Epiſcopum contuliſſe tempore quo potuit, ſequitur quòd di-
cens illam collationem non valuiſſe propter præuentionem
habet id probare, facit l. ab ea parte. ff. de proba. & quod no.j.
de ſenten.excom.venerabilibus.in glo.pen.& in clemen.fi. in
glo. in verſic.creatum.de reſcrip.& j.eodem in capit.ſi a ſede.ſe
cundum Ioan. And. & idem ſequuntur Docto.de quo vide ple
nius in d. clemen. fin. Et ſic infertur ex pręſdictis, quòd ſi poſt
terminum re integra ille acceptat, talis acceptatio ſeu conſen-
a ſus operatur, vt collatio poſtea alteri facta non valeat,[a] licet ac
ceptatio ipſa fuerit facta ab ignorante talem acceptationem,
quia non fuerit ſibi notificata vt ex iſto tex.in fi. & dictis ſ. per
Ioan. Andr. apparet, nam non requiritur, quòd acceptatio ſeu
conſenſus pręſtitus poſt terminum notificetur conferenti, li-
cèt collatio facta per conferentem abſenti debeat ei notifica-
ri, vt ſupra. In glo.2.in fi.idem Ioan. Mon. & Archid. intelligit
Lap. quò ad hoc vt de tali beneficio antequam prouiſus con-
ſentiat, alteri prouideri non poſſit, ſed non vt conferens bene
ficium non ſubdito poſſit ſibi aſſignare terminum ad acceptā
dum, ſed debet adiri ſuperior illius, vt ei aſſignet, facit ad hoc
quod no.per Ioan. And.in d.capit.gratia.in glo.hic non eſt, &
tunc elapſo termino poterit beneficium alteri conferri, facit
cap.1.ſupra de ſup.neg.præla.& clemen.2.in fi.de appel. ſecun
dum Lap. Sed Ioan. de Lig. contra, cum iſta præfixio termini
non ſit actus contentioſæ iuriſdictionis, ſed voluntariæ, vt no.
in cap.nouiter.ſupra de offic.leg.imo eſt actus monitionis, ut
no. in ſimili, in cap.prudentia.ſ.de offic.deleg.& idem ſequi-
tur hic Domi. cum per collationem ante acceptationem ac-
quiratur ius ad rem, vt hic, vnde ratione talis contractus vide-
tur ſibi ſubditus.argum.ſ. de foro competen.Romana.§. con-
trahentes, ergo poteſt contumaciam conſtitui, vt ſic priuetur
illo iure quæſito, facit glo.in cap. cum cauſam.ſ.de offic.deleg.
& in clemen.j.de hæreti.in verſic. requiſiuerint, ratione enim
beneficij ſortitur quis forum, vt in capit. poſtulaſti. ſ. de foro
competen. & in capit. cum nullus. ſupra de tempo. ordi. eod.
7 libro. † In glo. 3.in princip.idem de eius conſanguineo, qui li-
cet pro conſanguineo agere poſſit.l.ſed & hæ.§.item parentes.
ff.de procur.tamen ipſa lex eum procuratorem non facit. l.3.§.
1. ff. iudi. ſolui. vnde per ipſum ante acceptationem beneficij
non acquiritur dominium beneficij vel canonicatus, qui con-
ſenſu eligentium, & electi acquiritur.ſ.de electione, cum inter
canonicos, ſecundum Ioan. Andr. Et no. ex glo. iuncto tex.
& iunctis prædictis, quòd licet beneficium ſit col'atum abſen-
ti, & de eo eius conſanguineus vel eius procu.generalis vel ne
gotiorum geſtor fuerit pro ipſo abſenti inueſtitus, tamē quòd
tale beneficium non efficitur ſtatim ipſius abſentis, non po-
teſt dici ſuum antequam ille conſentiat ſeu ratificet, cum re-
quiratur ſpeciale mandatum, de quo j. & debet talis dominus
ratificare intra tempus, intra quod debebat collationi conſen
tire, quia alias ratihabitio non valeat, niſi fiat intra tempus,
intra quod actus fieri debet, ut eſt tex.in l.bonorum.ff.rem ra-
tam haberi, & ibi per Barto. & ita tenent hic Domi. & Rota
b in deciſio. 290. quæ incipit, Item ad recipiendum.[b] poteſt
enim in ipſis ſpiritualibus interuenire negotiorum geſtor, ſed
oportet, quòd dominus habeat ratū intra tempus, intra quod
actus geri debebat, vt voluit glo.no in capit.quam ſit.ſupra de
elect.eod.lib. Sed aduerte primò, quia verum eſt, quòd vbi agi-
tur de ſua vtilitate debeat ratificatio fieri intra illud tempus,
vt ſupra.tamen ſecus ſi de ſuo preiudicio, quia poteſt fieri quā-
docunque, vt tenet Archid.in capit.vt circa.ſupra de electione,
& Barto.in l.Pomponius.ff.de nego. geſt. & tenet Rota in de-
ciſio. 427. quę incipit, Item ſi habens. Secundò aduerte, quia
in terminis huius decretalis poterit fieri ratificatio, etiam poſt
tempus, cum ille cui eſt collatum beneficium poſſit indiſtin-
ctè ratificare poſt terminum, quando res eſt integra, vt hic in
tex. & vt ſupra dictum fuit, ſecus ſi res non eſſet integra, &
ita procedunt ſupra dicta, imo etiam ſi beneficium fuiſſet col-
latum abſenti, & nullus pro eo ſit inueſtitus, ſi poſtea ipſe
quandocunque conſentiat re integra tenebit collatio & bene
ficium ſtatim fit ſuum, vt vult gloſ. Ioan. Andr. hic ſuper tex.
in princip.nam prout ex iſto tex.apparet iſta ſpiritualia acqui-
runtur abſenti, licet pro eo nullus receperit, facit 1. quęſtione
7. quotiens cordis, & ſine poſſeſſionis appręhenſione, quam
poteſt quis propria autoritate intrare, dummodo violentia nō
interueniat, ſecundum Ioan. And.ita intelligentem tex.infra
8 cap.proxi.de quo ibi. † In eadem gloſſa, ibi, procur.generalis.
intellige de procuratore generali ad omnia negotia, ſecus ſi
eſſet procurator generalis ad acceptandum vel impetrandum
beneficia, quia tale mandatum ſufficeret, cum ſatis dicatur
tunc eſſe ſpeciale mandatum ad beneficia, ut tenet Ioan. And.
& Domi. in d.capit.accedens, & Lap. & Domi. hic. Et poſſet
procurator vigore talis mandati acceptare beneficia cum cu-
ra, vel dignitate, licet de eis aliàs expreſſa mentio facta non
fuiſſet, quia tale mandatum eſt fauorabile, ideo late interpre-
tandum. Et ſic non obſt. capitulū, cum in illis.ſupra eodem, &
ita tenuit Imo.in d.cap. accedens. In ea.gloſ.ibi, ſtatim.no.glo.
ſentientem, quòd quęratur per procuratorem habentem ſpe-
ciale mandatum ius abſenti in beneficio ſine alia ceſſione, &
ſic directè. Item probat iſta glo. quòd ex collatione beneficij
ſtatim quęritur ius in re ſine alia traditione poſſeſſionis, facit
tex. eod.cap. quondam, & ita tenet hic Ioan. And.ſuper tex.ſe
cus tamen eſſet in rebus perficiendis, in quibus regulariter
non quęritur dominium ſine traditione. C.de pac.l. traditioni
bus, & per Innoc. in c. cum M. ſ. de conſti. & ita etiam tenuit
9 Imo. per hanc glo.in d. cap. accedens. † In ead. glo. in fi. tene
menti ſing. glo. quòd non ſolum ad hoc ut per procuratorem
ſtatim ſi quęratur abſenti ius in re in beneficio ſine alia rati-
habitione, requiritur ſpeciale mandatum ad acceptandum be-
neficium, vt ſupra, ſed etiam ad quęrendum poſſeſſionem ip-
ſius beneficij. Ideo per hanc glo. Rota in deciſ.143. quę incipit,
Item ſi habens, quòd ſi procu.generalis vel coniuncta perſona
aſſequatur pacificam poſſeſſionem ſecundi beneficij, non ta-
men propter hoc vacabit primum, prout dicitur in ca.de mul-
ta.ſ.eodem, ex quo non habet ſufficiens mandatum. Rota ta-
men in d.deciſio.290.dicit, quòd glo.in clemen.j.in uerſic. col-
latio.ut lite penden.tenet, quòd poſſeſſio poſſit quęri per quē-
cunque amicum vel conſanguineum ſine ſpeciali mandato,
vnde reducit ad concordiam dictas gloſſas ſic, quòd illa glo. ve
lit, quòd corporalis poſſeſſio beneficij, quę eſt facti, poſſit re-
cipi per quemcunque ſine ſpeciali mandato, cum talis poſſet
dari & accipi per excommunicatum, vt in l.pro illorum. ſ.eo.
ſecus in poſſeſſione per quam ius ſeu dominium beneficij uel
canonicatus requiritur, quia tunc requiritur ſpeciale manda-
tum, & ita ſit glo. hic. Tu aduerte, quia iſtę glo.non ſunt con-
trarię, imo concordant ſi rectè inſpiciantur, eſt tamen diſtin-
ctio pręedicta vera in ſe, & ita eſt tenendum quicquid dicat hic
Domi. & ita ſequitur domi.Anto.& Imo.in d.capit.accedens,
& ita in effectu probant & volunt iſtę glo. eo.tamen caſu quo
procur.generalis, vel amicus, vel conſanguineus inueſtiretur
de beneficio pro abſente, licèt non qnęratur ius in beneficio,
niſi ratihabitione ſecuta, vt ſupra, tamen operatur talis colla-
tio facta amico vel conſanguineo, vt quęratur ius abſenti, ut
ſic poſsit acceptare beneficium collatum tali procur.ſeu ami-
co, vel conſanguineo, & interim non poterit conferri per or-
dinarium, niſi ſecundum formam iſtius capituli, quod no. &
ita tenet Imo.in d.capit.accedens, & ita etiam eſt de mente gl.
hic. Secus tamen dicit Imo.ibi, a ſe, ſi inueſtiretur amicus uel
conſanguineus clerici abſentis de canonica vel prębēda, quia
non acquireretur ius abſenti in ipſa canonica vel prębenda,
cum requiratur conſenſus electi, & eligentium.ſupra de elect.
cum inter canonicos, & ita dicit tenere Innocen. in d. capitu.
accedens. Sed aduerte, quia idem videtur tenendum in cano-
nia vel præbenda, vt interim non poſsit fieri alia electio. nam
eodem modo in collatione requiritur conſenſus eius cui fit
collatio,

ADDITIONES.

a Et idem eſſet, ſecundum Docto. ſi diſſenſiſſet, tamen antequam alteri collatio fieret conſentiret.

b Adde c.non ſolent.2.q.6.ſuper ver.quod mox reus ratum habet, & extra de re. iur.eo.lib.in regu.ratihabitionem .arg.ex hoc.c.in fi. & ratio eſt, quia actio ſemel extincta non reuiuiſcit.14.q.6.ſi res.de conſec.diſt.4. quæris.ff.de ſol. l.qui res.§.aream. Et ſecundum Docto. hic ſicut per mutuum conſenſum inter eum, & eccleſiam contrahitur matrimonium ſpirituale.ſupra de ele.cum inter, ita per diſſenſum diſſoluitur, ut in reg. 1. ſupra de regu. iur. Bernar. de Roma.

collatio,vt eſt tex.hic,& tamen quæritur ius abſenti. Item eo-
dem modo electio poteſt fieri de abſente,& poteſt conſentire
ex poſtfacto,vt eſt dictum.s̃.in prin.c.quod ergo dicit Inn. ibi,
& Archi.& Io.And.debet intelligi ante ratihabitionem,quod
patet,quia comparat hic Ioan. And.beneficium , & canonica-
tum, ſic ſequitur, ꝙ non ſit differentia inter canonicatum , &
10 aliud beneficium quò ad prædicta.†Et circa hanc materiá quæ
ritur primò, quid ſi procu. acceptaſſet poſt terminũ datum ad
acceptandum beneficium. Imo. in d.c. accedens. tenet ꝙ non
valeat,per ea quæ no.glo.in verſic.intra menſem.in d. clemen.
j.Tu aduerte,quia hoc procederet in terminis illius glo.Sed in
terminis iſtius decretalis valeret acceptatio quandocunque,
dummodo res ſit integra,vt eſt tex. hic. Et vide alias per Rom.
in d.deciſi.427.quæ incipit,Item ſi habens, quid ſi conſtituatur
procu.ad acceptandum beneficium certi valoris , an poſſit ac-
ceptare beneficium minoris valoris,& ſi acceptat an præiudi-
cet domino.Secundò quæritur , an purificatio gratiæ in bene-
ficialibus poſſit fieri per conſanguineum ſine ſpeciali manda-
to.Rota in deci.297.quæ incipit,Item purificatio,tenet ꝙ ſic,de
quo in clemen.1.de offic.deleg.Tertiò quæritur , an per procu-
ratorem laicum poſſit quis inueſtiri de beneficio eccleſiaſti-
co,& an laicus poſſit eſſe procu. ad impetrandum ſeu acceptã
dum tam beneficium certum quam etiam incertum, vt primũ
beneficium vacaturum.Ioan.And. & communiter Doct. in d.
a c.accedens,tenent ꝙ ſic,facit c.1. [a] s̃.de procu.eod.lib. pro quo
etiam facit glo.in ver.procu.in cle.vnica.de renun.volens etiã,
ꝙ renunciando beneficio poſſit laicus conſtitui procu.In glo.
in ver.non acquiras.in prin.quid autem ſi Papa contulit mihi
canonicatum,& prębendam ſi vacat,alias reſeruauit vacaturã
cum decreto & inhibitione execuiore conceſſo,& dicto tem-
pore nulla prębenda vacabat , poſtea executor contulit mihi
prębendam ſi qua uacabat, & eo tempore vacabat præbenda
de iure,ſed non de facto,quia fuerat collata per ordinariũ poſt
dictam gratiam Papæ,ſed illam iuris uacationem executor , &
impetrans ignorabat.Quæritur an impetrans habeat ius in re?
& videtur ꝙ non , cum non acquiratur iſtud ius ignoranti , ut
hic in tex. Sed contrarium determinat Io. Mo. & ſequitur Ioã.
And. ut hic plene per eum. ex cuius dictis poteſt concludi , ꝙ
valeat & teneat collatio facta per executorem de ipſa prębẽ-
da uacante de iure,licet non de facto,etiam ſi executor, & ille
cui fuit collata ignorauit talem vacationem,dummodo tamen
in veritate vacet,& ita etiam tenet Lap.in ſua alle.7.circa prin.
quod procedit,quãdo reſcriptum tenuit a princ.ut in terminis
prędictis,alias ſecus eſſet,vt in c.cum noſtris.s̃. de conceſ.præ-
ben.vt voluit hic Ioan. Andr. & Docto. Item prædicta proce-
dunt,quando poſſeſsio tenentis non erat colorata, ut eſt quan
do ordinarius contulit & poteſtatem non habebat , ut erat in
terminis prędictis in quibus poteſtas conferendi erat ſublata
ab ipſo ordinario per collationem canonicatus & reſeruatio-
nem & decreti appoſitionem , tunc enim cum talis poſſeſsio
ſit tantum facti,& non colorata,non impediret executoris col
lationem,nec etiam impetrationem de ipſa mentione non fa
cta,ſed tantum impediret ipſam executionem quę fieri nõ de-
bet,niſi vocato poſſeſſore,vt j̃.eod.c.licet,ſecundum Lap. & fa
cit quod no.per Ioan.And.in d.c.cum noſtris. ſuper gl. 2. & in
c.inter dilectos.s̃.de exceſ.pręla.Si verò poſſeſsio tenẽtis fuiſ-
ſet colorata,vt quia ille qui contulit habebat poteſtatem con-
ferendi,licet eſſet defectus ex parte prouiſi,& tunc precederet
dictum Ioan. Cal.volentis in d.c.cum noſtris,quòd executoris
collatio non valeat,niſi prius a poſſeſsione fuerit amotus ipſe
poſſeſſor,cum talis colorata poſſeſsio impediret etiam in peti-
tione,ſi de ipſa non fieret mentio,vt in d.c.cum noſtris, & for
te impediret delegati collationem, quando eſſet facta mentio
de tali poſſeſsione,niſi tamen cognitio pręcedat,licet non im-
pediat collationem ordinarij,ut in d.c.cum noſtris,& d.cap.li-
cet,& facit quod no.per Ioan.Andr.s̃.eod.in c.cum de benefi-
cio.ſecundum Lap.dicentem,ꝙ in caſu d.c.licet,nedum per or
dinarium,ſed etiam per delegatum , abſque cauſæ cognitione
poſſet conferri beneficium vacans de iure communi tantum ,
quia etiam poſſet impetrari non facta mentione de tali poſſeſ-
ſione,ut ibi no.per Archid.& Ioan.And.ſecundum Lap.& ita
ſequitur Domi.& vide per Rotam in deciſio. 407. quę incipit ,
Item ſi expectans,& per Docto.in d.capit.cum noſtris,& in d.
c.licet.In ead.glo.ibi,alij dicebant.no.ꝙ diſpoſitio l. quotiens,
b hic alleg.non habet locum in collationibus beneficiorum,uel
11 prębendarum. [b] ſic s̃.eod.c.eum cui. † In glo.in verſic.alius.in
princip.& etiam executor datus per Papam conferre nõ poſ-
ſet,vt patet hic in tex.ibi,quicunque, & ſic nullus excipitur. s̃.
de ma.& obe.ſolitę.ſecundum Archid.& Ioan.And.& Papa ẽt
conferre non poſſet,nec valeret collatio,niſi de tali collatione
Papa mentionem faceret.j̃.eod.quia ſępe,& c.ſi poſtquam, ſe-
cundum Lapum,& idem videtur velle Ioan.And.dicens,quòd
cum non valeat collatio quæ eſt fauorabilis, multòminus vale
bit diſpenſatio , ideo ſi habens beneficium curatum obtineat
aliud curatum,& ſic vacet primum,quòd confertur alteri , qui
antequam acceptet collationem,ille primus impetrat diſpen-
ſationem ſuper primo retinendo,nec facit mentionem de col
latione facta de ipſo primo etiam non acceptata,talis diſpenſa
tio non valebit,cum ſit ſubreptitia,facit c.non poteſt.j̃.eod. &
ita tenet hic Arch.& Ioan.Mo.quod procedit ſecundum Lap.
etiam ſi Papa proprio motu diſpenſaret,uel ſi talis cum quo di
ſpenſatur ignorauerit talem collationem,ut in d.c.gratia.quia
licet prędicta tollant ſubreptionem,non tamen pręiudicant al
teri in iure quęſito ad rem uel in re,facit quod no.in ca.quam-
uis.s̃.de reſcrip.eod.lib.de quo no.in d.c.ſi poſtquam, ſecundũ
Lap.Et dixit hic Ioan.Andr.ꝙ ex quo talis diſpenſatio eſt ſub-
reptitia,& ſic nulla in beneficialibus,ut in c.ad audientiam. el
2.s̃.de reſcrip.non reconualeſcit,licet prouiſus poſtea non ac-
ceptet.s̃.de ele.auditis,& in reg.non firmatur.j̃.eod.lib. ſecun-
dum Io.And.intellige , quando diſpenſatio fuiſſet ſubreptitia,
alias ſi non fuiſſet ſubreptitia,ut quia facta proprio motu , uel
eo ignorante,tunc forte reconualeſceret,cum a princi.non ſit
nulla, vt ſubreptitia, licet non pręiudicet ei cui eſt ius quęſitũ,
12 facit quod no.in d.c.gratia,& in d.c.ſi poſtquam. † In gl.in uer.
in perſonam.in fi.no.glo.uolentem , ꝙ beneficium quod Epi-
ſcopus ad certum tempus conferre non poteſt, non poſsit in-
tra illud tp̃s vnire , quod inducit Do. ut beneficium deuolutũ
ad Papam per negligentiã , ꝙ Ep̃s conferre non poſſet donec
Papa ſemel cõtulerit,vt in c.pe.s̃.de ſup.neg. pręla. non poſsit
interim vnire,licet Fede.de Senis in ſimili q̃one tenuerit ɔ̃riũ,
vt hic refert Do.Sed certe bñficium quod nõ p̃ot cõferri, puta
quia ſit reſeruatũ Papæ,vel deuolutũ,vel aliter,tñ p̃ot vniri,ſed
interim vnio non habebit effectũ donec viuit ille cui eſſet fa-
cta collatio per Papã,& ita vr̃ velle Fede.in ſuo conſ.109.quod
incipit,amice.circa fi.& Imo.& in c.j.s̃.ne ſede va.cir.fi. & do.
Flo.in cle.2.de reb.eccle. in 9. q.quod tene menti ad limitatio-
13 nem huius gl.†In gl.in uer.lapſo.in fi.uide ibi per gl.& Docto.
ſed ɔ̃ hanc gl.tenet hic Archi.quare Io.And. dicit tenendũ eſſe
quod tenet gl.hęc opi.Archid. procedit ſi prouiſus non ſolum
c diſſenſit,ſed ẽt renunciauit,tũc poſtea cõſentire nõ poſſet, [c] ẽt
cõferente manente in eadẽ uoluntate,ut 7.q.1.q̃. periculoſum.
s̃.de renũ.ex tranſmiſſa.Sed Lap.indiſtincte tenet ɔ hanc gl. ẽt
in ſimpliciter diſſentiente.arg.c.ſi electio.s̃.de ele.eo.lib.Io.de
Fan.ſequit̃ gl.dicens,ꝙ perſeuerantia uoluntatis collatoris, &
nouus conſenſus prouiſi tollunt alle.hic per Archi.quare con
cludit Do.ꝙ ſi prouiſus non ſolũ diſſentit,ſed ẽt renunciat,tũc
dicto caſu procedat opi.Archi.quã ẽt hic ſequit̃ Io. An.Si verò
prouiſus ſimpliciter diſſentit dicẽdo,nolo cõſentire,tũc ſi col-
lator acceptat dictũ diſſenſum,nõ poterit prouiſus poſtea cõ-
ſentire,cũ nõ durauerit conferẽs in eadẽ volũtate , & ita tenet
hic Pa.Sed ſi collator nõ acceptauit dictũ diſſenſum, tũc ꝓce-
dat iſta gl.ſm Do.adducẽtẽ tex.hic in fi.ubi licet lapſus termi-
ni educat diſſenſum,tñ p̃ot de nouo ꝯſentire re integra. Extra
gl.pro declaratione huius decretalis quęrit hic La. quid ſi Pa-
pa reſeruat bñficium collatum abſenti poſt collationẽ,& ante
q̃ abſens conſenſerit , & concludit ꝙ licet reſeruatio non ha-
beat vitiare collationem pręcedentem,arg.c.ſi eo tp̃e.s̃.de ele.
eod.lib.tñ impedit conſenſum illius cui facta fuit collatio , ut
ſic poſtea conferre nõ poſsit,ut hic per eũ. & in d. c. ſi eo tem-
pore.Et ita ſequitur Do.& Io.de Lig.nam collatio ſine conſen
ſu prouiſi tribuit ius ad rem ante conſenſum,ut eſt tex.hic, er-
go tale ius remanet validum,ex quo pręceſsit reſeruationem,
licet

ADDITIONES.

a Dicit tamen Ioan.And.quòd Ber.in c.apoſtolicæ,ſupra de excep. tenet ꝙ quis non poteſt agere pro ſe vel pro alio, pro eo , quòd poſſidere non poteſt,per quam gl.dixit ibi Pet.de Sa.quòd laicus non poterat eſſe procurator in cauſis ſpiritualibus,niſi in matrimonialibus.Archi.adducit hic notata per Hu. & Lau.5 q.3.cap.ſi.

V. G. Quando laicus in cauſis ſpiritualibus procurator eſſe poſſit, ponit Fely. in capit.apoſtolicæ.colum. 3.in fine verſic.tene menti doctrina. de excep.

b Et poteſt eſſe ratio,quia ſicut temporales temporalibus , ſic ſpirituales ſpiritualibus cauſæ conueniunt,vt 10.diſt.certum eſt,& c.conſtitutiones , & cap. quoniam.in fi.pro quo facit quod no.Ioan.And. in reg. poſſeſſor. de reg. iur. in 6.Ber.de Roma.

c Facit ff.de ſucceſ.edi.l.1.§.qui ſemel.C.de re.hær. l. ſicut. C. de pac.poſtquam ff.de ædil.edic.l.quæritur.§.ſi venditor.vbi dicitur,quod remittentibus actiones ſuas non eſt dandus regreſſus ad eas.Ber.de Roma.

licet vitietur conſenſus ſequens poſt reſeruationem,vt d. ca. ſi
eo tempore,ſecundum Do.quod poſſet procedere qñ proprio
14 motu Papa reſeruat,vt tenet j̃.Lap.& Do.† Sed certe ẽt tũc nõ
vr̃ ꝙ præiudicet,nec impediat cõſenſum illius cui erat ius quę-
ſitum per collationẽ,ex quo proprius motus non vr̃ quod tol-
lat ius alteri quęſitum,ẽt ad rem,vt s̃.& no.in d.c.ſi poſtquam.
ſi verò reſeruatio fuit facta ad alterius impetrationẽ, tunc ſine
dubio nõ valeret,ut ſubreptitia, ſicut non valeret collatio vel
diſpenſatio,vt s̃.ꝑ Io.An.niſi fuiſſet habita mẽtio de tali colla-
tione,quia tunc valeret reſeruatio & impediret cõſenſum,pro
15 quo faciunt no. in d.c. ſi poſtquam. de quo j̃.† Secundò quærit
hic Lap.quid ſi ordinarius contulit beneficium Titio,& ante-
quam acceptaret,Papa cõtulit ipſum Petro,vel ei conferri mã
dauit cum cl̃a,ſi non erat alteri tempore datę ius quęſitũ,dein-
de dictus Titius non acceptauit,an poterit ordinarius iterũ ip-
ſum beneficium conferre in pręiudicium Papę.& dicit Lap. ꝙ
ſolutio põt colligi ex no.per Io.And.poſt Inn.& Hoſt.in c. du-
dum.el 2.s̃.de elect.in verſicu.diſpenſatio, & in d. capitu.inter
dilectos,& in d.capit.cum noſtris,& per gloſ. in d. clementi.j.
in ver. intra menſem. ex quibus videretur concludi ordinariũ
nõ poſſe,ſed collationẽ ſpectare hac vice ad Papã, vt ẽt tenuit
Pau.in d.cle.j.de conceſ.prębẽ.Sed ipſe Lap. dicit, ꝙ potius vr̃
dicendũ ꝯ iũ,ut ordinarius iterũ conferre poſſit,quia in mãda-
to Papæ cã,modus,& finis qui dẽt attendi. 24. q. 8. occidit.fuit
vt ſi ibi nõ eſſet alteri ius quęſitum in beneficio,valet collatio
de ipſo facta,vel mandatum de cõferendo,& eo caſu impediat̃
collatio ordinarij. Erat ius quęſitum alteri ſaltem ad rem per
collationem ordinarij,intantum ꝙ ẽt per Papam de ipſo tantũ
facta collatio non valeret,vt hic,& no.s̃.eod.ſi poſtquam.ergo
gratia Papæ fuit ſubreptitia,& ſic nulla,& nõ impeditura col-
lationem poſtea fiendã per ordinarium, ẽt in prima & eadem
vacatione,quia ad hoc non agebatur, ſed vt prouideretur ipſi
impetranti,quia ceſſante cã ceſſat eius effectus & finis,& prę-
dicta procedunt ẽt in facto non notorio,& fortius in notorio,
vt per Io.And.in c. ſollicitudinem,in ver.ſi verò.s̃. de appe.ſm
Lap. ex cuius dictis concludi põt, ꝙ ſi beneficium fuit collatũ
abſenti per ordinarium,& ipſe abſens poſtea renunciet,per or
dinarium iterum conferri poterit,non obſtante ꝙ de eo per ip
ſum Papam fuerit facta prouiſio antequam abſens renunciet,
quod procedit,quando talis prouiſio non tenuit,quia ſubrepti
tia,alias ſi nulla fuiſſet ſubreptio, & beneficiũ fuiſſet affectũ,
& tantum per Papam diſponendum,& tunc procederet glo.s̃.
in ꝯrium alle.vt videtur ipſe Lap.velle, qui videtur velle prędi
cta procedere, primò quando talis prouiſio non tenuit, quia
ſubreptitia,ſecus ſi non fuit ſubreptitia & beneficium fuiſſet
affectum,& tantum per Papam diſponendum, quia tunc pro-
cedunt glo.in contrarium alleg.& collatio ordinarij non tene
ret. Secundò prædicta procedere poſſent, quando Papa de
beneficio prouidit cõferendo,vt s̃.ſecus ſi reſeruando proprio
motu,quia non poſſet tunc prouiſus conſentire collationi or-
dinarij,licet diſſentire poſſit,vt in d.ca.innotuit,& c. ſi eo tꝑe,
& dicto caſu ordinarius ꝯferẽdo diſponere nõ poterit,niſi pri-
mò de eo diſponatur per Papã, vt d.c. ſi eo tꝑe, & ita procedũt
iura,quæ in ꝯtrariũ facere videñt. Ceſſat enim iſto caſu ſubre-
ptio, & Papa vult ordinario auferre poteſtatem conferendi
iſtud beneficium,& ad ſe aduocare,ſecundum Lap. quod pro-
cedit quando reſeruatio proprio motu fit,non expreſſo eo cui
velit conferre.Alias ſi poſt collationem ordinarij nondum ac-
ceptatam Papa mandaret alteri conferri, & pro eo reſeruaret,
tunc cum impetratio ſit ſubreptitia,nõ valeret ẽt proprio mo-
tu facta ipſa reſeruatio,tanquam accedens ad eundem effectũ,
facit ad hoc quod no.in reg.acceſſorium.j̃.eo.lib.& quod no.ꝑ
ipſum Lap.s̃.eo.tit.ſi clericus.ſecundum Pe.de Anch. Imo ẽt li
cet reſeruatio fiat proprio motu,& ſic ceſſet ſubreptio, tamen
non vr̃ ꝙ impediat conſenſum illius cui erat iam ius quęſitum
per collationem ordinarij,quia motus proprius non tollit ius
alteri quęſitum ẽt ad rem,ut no.s̃.eo.in c.ſi poſtq̃. & dicit etiã
Pe.de Anch.ꝙ ſi in terminis q̃onis ipſius Lap.Papa reſeruaſſet
vt vacans cum cl̃a,ſi non eſſet alicui ius quęſitum tempore da
tæ,cum per collationem ordinarij ius ſit quæſitum, deficeret
conditio,& per cõſequens reſeruatio, & ſic ordinarius poſſet
tunc conferre,ſecundum eum, imo & ſi ipſa reſeruatio fuiſſet
ſimpliciter facta in gratia in qua mandatur conferri de benefi-
cio, ſi aliter non ſit ius quæſitum, ut in terminis prædictis, &
tunc cum deficiat gratia in ipſo beneficio,deficiet ipſa reſerua
tio,vt acceſſoria,facit c.ſi ſuper gratia,de offic.deleg.eo. lib. &
non impediet collationem ordinarij. Sed ad prædicta dubium
facit,quia non videtur,ꝙ reſeruatio facta proprio motu tollat
ius alteri quęſitum,ut eſt dictum s̃.nec ob.d.c.ſi eo tẽpore,quia
debet intelligi,quando Papa reſeruat proprio motu non ad al-
terius impetrationem,ſeu non expreſſo eo cui velit conferre.
vel poſſet dici ꝙ tex.in d.c.ſi eo tempore, licet velit ꝙ reſerua-
tio deuoluat ad Papam, non tamen probat quod propter hoc
poſſit pręiudicari,an pręiudicetur iuri quęſito alteri ante reſer
uationem, ſed quòd reliqua debeant expediri per Papam in
perſona illius cui erat ius quæſitum,ut patet in d.cap.ſi eo tem
pore,& per glo.ibi,in verſic.vel alia.ad idem etiam tex.hic ibi,
vel quicunque alius,quo caſu ipſe Papa comprehenditur, ut s̃.
& ſic uult tex.hic,quòd etiam per Papam non poſſit de illo be
neficio in perſonam alterius ordinari, unde comprehenditur
etiam reſeruatio, per no.in cap. cum in illis.§. 2. ſupra eodem,
vnde etiam Papa nõ poterit præiudicare iuri quęſito alteri, ut
hic in tex.& hoc niſi exprimat expreſſe, & ex certa ſciẽtia ve-
lit tali iuri derogare,& per Doc. in d. c. inter dilectos, & quod
plenius no.in d.c.ſi eo tempore.

SVMMARIVM.

CAP. XVIII.

1 CVm qui. † No.j.ibi,animarum cura.ꝙ iſta de-
cre. in prima parte non habet locũ
niſi in beneficijs curatis,ſecundum Domi. Sed ad-
uerte,quia Pau.& Dom.j̃.tenent quòd habeat locũ
etiam in dignitatibus,& perſonatibus,etiam non curatis,cum
de eis idem ſit iudicium,ut s̃.de ele. c. dudum.el 2. quia vt dicit
gloſ. j̃. cum iſte tex. emanauerit ad declarationem capitu. de
multa.s̃.eod.quòd in illis locum habet, ergo & in eis habebit
locum iſte tex.cum conſtitutio declarans extendatur ad caſus
in quibus locum habet declarata, licet ſit pœnalis, & ſtrictius
loquatur,ut per glo.in c.is qui contra.s̃.de elect.eo. lib. & quia
ratio hic expreſſa in tex.habeat locum in occupante vel intru-
dente ſe in dignitatibus vel perſonatibus, ergo in eis habeat
locum iſte tex.vt vult in ſimili glo.ſingu. in uerſic. eligatur. in
2 clemen.1.de electio.†Secundò no.aliud eſſe occupare,& aliud
ſe intrudere cum hic ponantur vt diuerſa,ut l. ſi idem.C.de co
dicil. quod inducit hic Domi. ad reſcripta, in quibus dicitur,
a dummodo non fuerit intruſus,[a] quia ſi haberet quis canoni-
cum titulum, licet occupauerit per uim beneficium propter
3 hoc non diceretur intruſus.† Tertiò no.ibi,in beneficio, quòd
cum tex.hic loquatur in beneficio,concludit Ioan.Andr.quòd
non includat Epiſcopatum, & ſic non habeat locum in Epi-
ſcopo tranſeunte ad alium Epiſcopatum, contra iſtam prohi-
bitionem,licet poſſit priuari,ut per Ioan.And.in capi. quanto.
ſupra de tranſla.pręla.in glo. fin.& facit ratio, quia in Epiſco-
patibus non poteſt renunciari,nec expreſſe,nec tacite ſine li-
centia Papę,vt in cap.licet.s̃.de regularibus,ſecundum Domi.
4 † Vltimò no.& ita alleg.quod ſtultus[b] vel delinquens non de-
b bet eſſe melioris [c] conditionis quam peritus vel non delin-
c quens.† In gloſ. 2. in fi. no. ex gloſ. regulam, ex qua habetur,
5 quòd iniuſta receptio ſecundi beneficij inducit priuationem
primi eo caſu, quo induceret iuſta receptio,& alias non, quia
eo caſu quo iuſta receptio ſecundi beneficij nõ induceret pri-
uationem primi, eodem modo nõ induceret iniuſta receptio,
& tunc non haberet locum prima pars iſtius tex. ut patet hic
in glo.

ADDITIONES.

a Quis ſit intruſus,vide per Cal.conſi.13.& c.grauis.de reſti. ſpol. ibi enim dici
tur,quòd is eſt qui non canonicè,ſed per violentiam occupat honores, uel
eccleſiaſtica beneficia,quare fur eſt,& latro,& eſt in peccato mortali,& ſem
per tenetur ad reſtitutionem.Ber.de Roma.
Vin. God. Quis dicatur intruſus, habetur latę per Dec. in conſi. 121. in fine,
& quibus modis quis dicatur intruſus.Fely.in c.in noſtra.col.9.de reſcrip.
b Interdum malæ fidei poſſeſſor melioris eſt conditionis quam poſſeſſor bonæ
fidei,ſecundum Io.And.& patet ex nota.ff.de rei ven.§.ſi.
c Dicit hic Dom.quòd ſtultitia non excuſat quem a delicto,ꝙ tamen intelligit,
quando non procedit a ſenſu naturali,ſed ab actu,quem quis ſtulte gerit. Se-
cus vero ſi procederet a naturali ſenſu, quia tũc excuſat,ut in cle. furioſus,
de homi.& in c.maiores.de bap.
Vin. God. Adde, quòd ſi ſtultus faceret actum,quem quilibet ſanę mentis fe-
ciſſet,talis actus valet,& tenet.Tho.Gra.dec 73.nu.38.

in glo.& vide per Ro.in deci.61.quæ incipit, Item sufficit. Sed an habeat locum iste tex.si aliquis affectans priuationem bñficij sui,cuius reassignationem superior non vult recipere,iniuste se intrudit in secundo,vel vi occupat.Lap.hic ꝙ nõ,quia pęna hic imposita tenderet tunc ad gratiam, quod esse non dēt. s̄.de transla.inter corporalia.ver.quod nec de cessione,& facit quod no.Io.And.in c.Ioannes.s̄.de cle.cõiu.Sed Io.de Lig. hic ꝯ,quare concludit Do. vt dictum Lap. procedat de priuatione quò ad ecclesiã uel superiorem,ut sic posit illum inuitũ retinere in primo beneficio,vt no.2.q.6.sequi.& per Io. An.in d.c.de multa. quò ad se autem talis bene incurrit priuationem, quia dicta vacatio insurgit ex incompatibilitate,& est pęna legalis, vnde etiam si iniuste reciperet quis s̄m,ad finem ut primũ vacaret,induceret vacatio,ut dicit hic Io.de Lig.s̄m Do.hic circa
6 fi.& vide per Io.And.in reg.non prestat.j̄.eo.lib.† Secundo no. ex hac gl.paria esse venire ꝯ de iure vel de facto quo ad cõmissionem pęnæ,quod inducit hic Archi.vt pęna c.si quorundã.s̄. de solu.habeat locum in eo qui ecclesiam detinet occupatam. Facit ẽt ꝙ pęna dilapidantis,vel male alienantis habeat locum in rectore ecclesiæ vendente rem quã ecclesia bona fide possidebat,& postea verus dñs anteq̃ esset præscripta vẽdicauit,s̄m Io.And.de quo ꝑ eum in reg.cũ quis.j̄.eod.lib.Facit ẽt ad q. de qua per Bar.in l.si.quis legatũ.ff.de falsis,& ꝑ Bal. in l.iurisiurã. C.de testi.& per Io.And.in reg.sine culpa.j̄.eo.lib.an testis di-
7 cens falsum non iuratus incidat in pęnã falsi. † Et predicta quo ad commissionem pœnę delicti. De pęna verò apposita in cõtractu,an committatur si fiat ꝯ de facto,per Bar.& Doc. in l. cũ filius.de ver.ob.& per Bal.in l.ea quidẽ.C. si man. ita fue. alie. & in l.continuus.§.cum quid.de ver.obl.& ibi, an vt euitet̃ pęna sufficiat de facto fieri.Et quid quo ad acquisitionem pręmij no.in l.pe.ff.de adulte.& in l.hęc conditio.ff.de conditio.& de mon.In gl.in ver.obtinebat.in prin.Idem Io.Mo. Archidia. & Io.And.& Inn.in d.c.de multa.Sed Imo.hic ꝯ, cũ ista pœna nõ reperiat̃ imposita,ideo non est extendenda.per reg. in pęnis.j̄. eo.lib.dicit tamen ęquum esse eum priuari, per istum tex. & ꝑ id quod in simili no.in c.si compromissarius.in gl.fi.s̄.de elect. eo.lib.Sed certe hęc gl.non extendit pęnã huius c.ad alium casum,sed dicit ꝙ rõ istius tex.decidit dubium,qđ cum posset in terminis d.c.cũ in cunctis,& ita est tenendum,s̄m Do. & inducit Bal.hanc gl.ꝙ Ep̃s faciens se consecrari iniustè, puta li.pen.
8 desacratur,& non est Ep̃s.Sed certe ista gl.solũ probat,ꝙ cõsecratio non valeat,& non sit canonica.†In ea.gl. in fi. idem Archi.& Doc.& tene menti ex gl.ꝙ de bñficijs occupatis dẽt fieri mentio in literis obtinendis super alio beneficio, vel super dispensatione aliorum beneficiorum,& idem in literis obtinẽdis super eorum confirmatione,alias non valerent, vt vr̃ velle
a Io.An.j̄.§.proxi. dicens, ꝙ in re violẽter possessa [a] non iuuaret litera confirmationis,prout patet ex no.16.q.6. placuit, s̄m Ioã. And.& facit l.si qua.C.de fundis & saltibus rei do.lib.11.& in c. inter cęteras.de rescr.& per Bal.in quodam cõsilio, quod incipit,In Christi nomine,quoniam plurima.sufficeret tamen fieri mentio de violenta possessione, vel ꝙ certa scientia concederetur rescriptum,vt no.in c.j.j̄.de exces.præla. & vide plene per Io.And.in c.postulasti.s̄.de rescri.volentem,ꝙ non solũ de beneficio occupato,sed etiam de fructibus perceptis ex eo, debeat fieri mentio in literis super eo obtinendo, de quo ibi per Doct.&c vero non debet fieri mentio de valore beneficij,vt ꝑ glo.sing.in cle.j.de preben.de quo in c.si motu proprio. In gl. in ver.exitat.in fi.uide per glo.in l.in rem.§.fi.ff.de rei ven.quã do sit quod malæ fidei possessor sit melioris conditionis quam bonæ fidei.Extra glo.quærit hic Archi.primò,an subditi teneãtur obedire prælato intruso,& an debitores teneantur ei solue re,& distinguit,an agat suo nomine,& tunc nõ,an nomine dignitatis,& tunc sic,donec de mala fide vel violentia sit conui-
b ctus in iudicio,secundum Inn.in c.cum olim.in prin. s̄.de cau. pos.& in c.in literis.s̄.de resti.spo.& ibi per Io.And.& Docto.
9 in l.si urbana.ff.de condi.inde. & in c. nihil.de elec. [b]† Secundò quærit,an ille qui inuasit ecclesiam habentem ius patronatus,quam pacificè possidet,possit pręsentare. & videtur hic cõcludere quod sic,quando ab ecclesia toleratur,vt no.in c. nihil s̄.de elec.in glo. fi.& Inno.in c. si vere.s̄.de senten. excommu. & ita residet hic Ioan.And.& sic sequitur, quod si non sit toleratus ab ecclesia,sed intrusus præsentare non possit, & non valeat id quod facit,etiam si hoc ignoret.j̄.de concesf.præben. ca. j.ver.adijciebatur.in vlti.glo.secundum Lapum dicentẽ, quod si contra talem esset lata sententia depositionis non posset dici toleratus ab ecclesia,sed intrusus.facit quod no.per Innocẽ. ct Io.Andr.in c.qualiter.el 2.s̄.de accu.super ver. diminutione capitis.in ulti.col.Et ex his no.quando prelatus dicatur toleratus,vel intrusus,de quo per gl.in c.constitutus.s̄.de purg.cano. & no.in c.ueritate.s̄.de dolo & contu.& in c.consulta. s̄. de iu. patro.Et pręd icta dic in pręsentante nomine ecclesię.Sed pręsentans nomine proprio,ut est canonicus, vel patronus, tunc cum habeat malam fidem, & sic non faciat fructus suos, non posset pręsentare,ut per Inn.& Doct.in d.c.consultationibus, & in c.Cumana.& in c. querela.s̄.de elec.& in c.2.s̄.de resti.in integ.in c. cum ecclesia. de causa pos.& per Pau. in cle.in plerisque.de elect.& in cle.1.de regula.secundum Lap. quod ideo est,quia talis non potest dici toleratus,sed reiectus, secundum Io.de Lig.de quo in d.c.nihil.sed Pe. de Ancha. tenet indistinctè,ꝙ ẽt pñtatus nõie dignitatis erit amouendus postq̃ cõstiterit de mala fide, ex quo mala fides prelati nõ prodest ecclesiæ, vt faciat fructus suos.l.in hmõi.ff.de ꝯhẽ. emp. põt dici ꝙ illud procedat in prelato possidente nõie ecclesię rem non spectantẽ ad ecclesiã,secus in possidente rem ecclesiæ,ut est in iure patronatus,quia tũc ualent gesta in utilitatẽ ecclesię,licet sit malę fidei possessor,ut per gl.in d.c.nihil,& per Inn.in c. cura.de iure pat.Et uide per Ro.in deci.268.quę inci.Item ꝙ collatio.tenentem,ꝙ valeat collatio seu pñtatio facta per uiolentum possessorẽ,de cuius violentia seu mala fide non constat,sed si constaret de uiolentia & mala fide,cassaretur tunc dicta pręsentatio, & collatio. de quo in d.c.consultationibus,& per Inno.in d.c.cura.& per glo.in d.c.nihil.

ADDITIONES.

a Violentum dicit Io. Mon.cuius principium est ab extra, & vis progressus diminuendo proce.

b Et si ratio non obediendi posset reddi,puto ei non obediendum s̄.eo.cum teneamur.in fi.& supra de rescri.si quando,& supra,de cle.non resi.c.vlt.in glo. item in fi. & ratio ipsa tunc reddi posset quando de eius intrusione haberetur verisimilis pręsumptio,ut supra de præsum.quia verisimile,pro quo uide gl.in c.ne cui.13.dist.in uer.formidat.cum ibi no.Ber.

SVMMARIVM.

1 *Occupans per uim beneficium,amittit ipso iure ius quod in eo habet,& habet locum in quocunque beneficio.*
2 *Quid si iudicis autoritate intrat.*
3 *Beneficium occupatum per uim,an poterit alteri conferri antequam proferatur sententia priuatiua illius beneficij.*
4 *L. si quis in tantam.C.vnde vi.non inducit priuatiouem ipso iure.*
5 *Consuetudo quòd electus possit administrare sine confirmatione non valet.*

Insuper. No.primò,quia dispositio istius tex.locum hẽt in quibuscunque beneficijs, ẽt in monasterijs & hospitalibus vel alijs pijs loci,s̄m Lap.cũ talia gaudeant priuilegio ecclesiarũ,s̄m Io.And.in c.2.s̄.de resti.in integ. & vide per gl.& Doc.in c.grãdi.s̄.de sup.neg.prela.Sed an iste tex. ha-
1 beat locum in præbendis,dicetur j̄. Secundò no. & ita allegatur,ꝙ intrans in posses.beneficii per uiolentiã ipso iure perdit ius ad rẽ vel in re,quod haberet in ipso,& istud probat tex. hic ibi,eo ipso,quasi sine aliquo hominis ministerio,& est canon latę s̃nię,s̄m Archi.& Io.An.dicentes tñ ꝙ requiritur s̃nia declaratoria super facto.s.ꝙ occupauerit, nã q̃tumcũq; imponat̃ pęna ipso iure,semper tñ requirit̃ s̃nia declaratoria.j̄. de hęreti.
2 cum s̄m. Vltimo no. ibi, suę temeritatis, a ꝯrio sensu, ꝙ si autoritate iudicis inferret quis uiolentiam non haberet locum pęna istius tex.qui tm̃ locum hẽt qñ propria temeritate seu autoritate,secus ergo si iudicis autorita.s̄m Io.An. de quo per eũ in c.ex parte.s̄.de arbi.& in c.j.s̄.de immu.eccle.& ita sequitur Do.& vide per Innoc.in c.nec olim.in ver.per portarium. s̄.de
3 priuile.†Sed an poterit alteri conferri beneficium occupatum per uim antequam ferat̃ dicta declaratoria,uide no.per Lap.in sua alle.125.cir.fi.ubi vr̃ tenere ꝙ sic pro quo alle.glo.no.in uer. iusto.in c.commissa.s̄.de elect.eo.lib. licet gl. dicat ibi ꝙ tutius sit,ꝙ citetur prius,& feratur s̃nia declaratoria ꝯ illum, facit etiã
a tex.et.gl.in c.pro humani.j̄.de homi.eo.li.& ita tenet gl.in [a] c. proxi.in fi.licet in ꝯrium faciat quod habetur in d.c.cum s̄m,de quo ibi per Doct. & in d.c.pro humani. possessio tñ non poterit illi

ADDITIO.

a Archi.allegat c.cum ex literis,de resti.in integ.ff.de requi.reis.l.2.& 4. q. 9. facit C.vnde vi.si quis intantam,& d.c.licet Episcopus,vbi dicitur, quod nemini licet rem, etiam suã,propria autoritate vendicare, imò dicit Bal. in d.l.si quis in tantam, quod occupans, rem suam per uim restituere tenetur. Et si dominus erat priuatur dominio,si autem erat non dominus præter restitutã possessionem condemnatur ad æstimationem rei.Ber.de Roma.

Vin.God.Adde quod occupans possessionem uacantem tenetur eam restituere priori possessori.Ruy.consi.5.nu.6.lib.4.& talis occupans non tenetur criminaliter,sed ciuiliter tantum ad restitutionem.vide Bar.Soz.consi.121.visa. circa finem.4.colum. lib. 1.tamen ibi loquitur de eo qui rem suam quam semel possedit.

rit illi auferri ſine cauſa cognita,vt vr̄ ſentire gl. in c. licet Ep̄s.
j̄.eo.circa fi.In gl.in ver.violenti.in fi.aduerte,quia Arch.intel-
ligit violentiam eo ipſo ꝙ quis propria autoritate, ſiue autori-
tate iudicis,vel executoris intrat poſſeſſionem,ut in l.extat.ff.
quod metus cau.& 16.q.6.placuit,& ita vr̄ tenere Ro.in deciſi,
402.quæ incip.Item ſi lite pen.Sed Io.An. dicit tenendum eſſe
qđ dicit gl.hic,& idem tenet Io.An.s̄.c.proxi.quia iſte tex. nō
punit furem vel iniuſtum appręhenſorem , ſed ſolum violen-
tū,& innititur rigori,de quo hic in glo.alias principium iſtius
capituli fruſtra poſuiſſet iſta duo tanquam diuerſa. Non ob.d.
l.extat,quia ſoluitur ibi per gl.fi.in prin.ſ. ꝙ ibi loquit̄ qn̄ quis
occupat propria autoritate quo ad pœnam edicti Diui Marci,
vel ꝙ metus cā, ꝙ loquitur in prophanis,ut hr̄ in d. l. extat,ſe-
cus quo ad pœnam huius c.vel d.l.ſi quis in tantam.hic allega.
quia requiritur violentia,ſm Io.And.& idem vr̄ ſentire in cap.
tranſmiſſam.s̄.de ele.Sed Lap.in d.alleg.concludit, ꝙ ſi intrat
quis propria autoritate poſſeſſionem bn̄ficii uacuam , & tunc
procedat gl.hic,& dictū Io.And.Si verò intrat poſſeſſionē quā
alius poſſidet vel detinet,& illo ɔ̄dicente,& inuito,tunc proce
dat opi.Arch.pro qua facit tex.hic,qui nō punit ſolū violentiā,
ſed ēt temeritatē ſeu autoritate propriā , quaſi idē ſit violentia
eo ipſo ꝙ propria autoritate,facit ēt tex. ibi , a ſuæ temeritatis
audacia,vbi nihil dixit de violētia,& tali caſu dareť interdictū
vn̄ vi,vt no.in c.ſæpe.s̄.de reſti.ſpo.& ſic concludit Lap.ibi, ꝙ
ex quo pn̄te & inuito poſſeſſore ſeu ɔ̄dicente alius ingredit̄,dr̄
violētus poſſeſſor,& hēt locū pęna iſtius tex. ēt ſi primus poſ-
ſeſſor non dimiſerit ſuā poſſeſſionē,quia licet nō dimiſerit,tn̄
paſſus fuit violentiā,& turbationē.arg.c. qm̄.s̄.ut li.non cōteſ.
& ꝓ hac concluſione facit gl.no.in l.non dubium.C.de le.dū
quęrit an legatarius perdat ius qđ haberet,ſi propria autorita-
te intraret poſſeſſionē rei ſibi relictę,& diſtinguit̄ an poſſeſſio
ſit vacans,vel non.Sed dubitari poſſet,quid ſi ingredit̄ qs poſ-
ſeſſionē bn̄ficii,poſſeſſore non ɔ̄dicente,uel inuito , puta quia
non erat pn̄s,uel ignorauit ingreſſum , ſed immediate ꝙ ſciuit
ɔ̄dixit,maxime qn̄ ego veriſimiliter cogitare debui eū ɔ̄dictu-
rū,& idē videreť dicēdū,ꝑ ea q̄ dixit hic Archi. & facit gl.mag.
in d.l.ſi quis in tantā.in ver.8.& in uer.10.cogita.& vide qđ no.
in c.licet.j̄.eo.& in c.tranſmiſſam.s̄.de ele.Ro.tn̄ in dec.417.in
§.ſane.in deciſi.quæ inci.Item ſi ſpoliato.vr̄ velle,quod ſi obti-
nuit quis ſn̄iam pro ſe in beneficio, & ſn̄ia tranſiuit in rem iu-
dicatam.ſi intrat poſſeſſionem beneficii per aduerſarium poſ-
ſeſſorem ſine executore,dummodo abſq; violentia, nō incur-
rit pęnā iſtius tex.quod procedit qn̄ quis per uiolentiā abſque
ſn̄ia,ſeu canonico tit.intrat poſſeſſionē , ſecus ſi ſine violentia
poſſeſſionē appręhēdit,& maxime qn̄ poſſeſſio eſt vacua , q̄a
nō haberet locū iſte tex.ut tenet Ro.ibi,iō cogita in prędictis.
Et procederent p̄dicta,qn̄ quis occuparet per ſe vel per procu-
ratorē ſpālem,ſecus ſi per procuratorē gn̄alē,quia tunc dn̄s nō
incideret in pęnā,niſi tacite uel expreſsè poſtea ratū habuerit.
j̄.de ſen.excō.cū quis,vel ſi ſciuit talē procuratorē vti poſſeſſio
ne,vel eius vigore illū moleſtare,& nō prohibuit.ar.c. non du
biū.s̄.de ſen.excō.ſm Lap.vt in d.alleg.ibi no.vide per eum,&
ita ſequit̄ hic Do.facit gl.in ver.habueris,& qđ ibi dictū fuit in
4 c.ſi tibi.s̄.eo.†In ea.gl.in fi.differt tn̄ d.l.ſi quis in tātā , quia ibi
non inducit̄ priuatio ipſo iure,ſed per ſn̄iam , vt tenet ibi gloſ.
magna,in uer.ſuper quarto.hic aūt ipſo iure,vt s̄.Itē illa loquit̄
in prophanis,hæc in eccleſiaſticis,ſm Io.An.qui ex his , & per
iura hic alle.in gl.vr̄ velle,ꝙ clericus capellæ litigans cū recto-
re eccleſiæ a quo petit dimidiam partem fructuum, & poſt lit.
conte.in principali feſto eccleſię aſſumpſit ſibi officium recto
ris violenter,& ɔ̄ ipſius voluntatem oblationes factas occupa
uit,ꝙ ſuo iure priueť,& ab ipſa eccleſia ſit remouendus, ut hic
plene per Io.And.& ita reſidet Do.Sed Pe.de Anch. intelligit
hoc vęrū,qn̄ conſtaret de animo vſurpādi,quia alias ex quo il-
le clericus hēt partem in oblationib.s̄.de pręsby.fil.propoſuit,
videretur in dubio facere rōne iuris ſui,ut l.meritò. ff. ꝓ ſocio,
& facit gl. in d.l.ſi quis in tantam,& quod no.in l. duo fratres.
ff.de acq.hęr.& intellige qn̄ ambo eſſent in poſſeſſione ipſius
officii,alias ſi rector tm̄,tunc in dubio præſumeť animus uſur
5 pandi,nec habet tunc locum d.l.meritò,de quo ibi uide.†In gl.
in uer.non merentur.in fi.nec ēt ualeret cōſuetudo, ꝙ electus
ſine confirmatione poſſit adminiſtrare.s̄.de elect.eo.lib. auari
tiæ,ſm Arch,& Io.An.de quo per eum in c.cum uenerabilis.s̄.
de conſuetu.in prima gl.ubi tenet,ꝙ ualeret tamen in hoc pri-
uilegium,& idem Arch.hic dicens , ꝙ bene ualeret conſuetu-
do de non inſtallando,& ubi eſſet talis conſuetudo , ſtatim cū
quis eſt electus , & confirmatus ſit canonicus & conſequitur
omnia iura canonici, prout etiam tenuit in c. cū M. de conſti.
tamen ceſſante conſuetudine electus & confirmatus ante in-
ſtallationem ſeu inductionem in poſſeſſionem autoritate ſu-
perioris factam,adminiſtrare nō poſſet , & haberet locum iſta
pęna,ut probatur hic in tex.ibi,beneficiis quęcūque,& ſic ap-
probatur opinio hoc tenentium in c.ut noſtrū.s̄.de offic. arch.
& reprobatur opi.Inn.in c.cum ſuper.s̄.de cauſa poſſeſ.dicen-
tis inſtallationem potius eſſe de ſolennitate quam de ſubſtan-
tia,quod eſt falſum,facit ēt c.licet.j̄.eod.& ita debet intelligi d.
c.auaritiæ. licet Ioā.And. hic dicat, hoc non probari per iſtum
tex.qui ſecundum eum loquitur ſolum in uiolentia , tamē pro
Archi.facit c.paſtoralis.s̄.de priui. & eius dictum communiter
tenetur ſecundum Lap.& Pa.hic primo no.in d. c. trāſmiſſam.
de quo plenius per ipſum Arch.16.q.2.ſuper gl.ſummæ.in vlti.
col.ver.ſedqualiter reſpondet,& ibi videtur reducere opinio-
nes ad concordiam ſic , vt ille qui conſequitur confirmationē
ab eo qui eſt ordinarius loci,& habet plenam poteſtatē, ſicut
eſt Papa qui habet ubiq;,& Archiep̄s in ſua prouincia , & Ep̄s
quo ad dięceſim,tunc per ſolā confirmationē abſq; alia indu-
ctione in poſſeſſione,hēt liberā adminiſtrationē, & ita proce-
dant no.in d.c.tranſmiſſam,& in c.noſti.eo.lib.Si verò quis cō-
ſequať confirmationē ab eo qui non eſt ordinarius loci , tunc
per ſolā confirmationē ſine poſſeſſione nō acquirit̄ ius admi-
niſtrādi,& ita procedit alia opi. Facit d. c.paſtoralis , & qđ no.
de fo.cōpe.Romana.§.ɔ̄hentes, & hęc diſtinctio eſt ſatis ęqua,
ſm Do.hic,dicentē tn̄ ꝙ primum membrū s̄.procedit qn̄ bene
ficium eſſet vacans quo ad poſſeſsionem , quia alias nō poſſet
ꝓpria autoritate intrari,ut d.c.licet,& no.in d. c. tranſmiſſam,
vbi ita tenet d.Nic.in 4.col. ſi tn̄ quis intrauit ſine violētia , nō
hēt tunc locū pęna iſtius tex.ut s̄.In gl.fi.in prin. patet ergo ex
glo.iuncto tex.ꝙ ſiue occupet quis bn̄ficium in quo hēt ius in
re,ſiue ad rē,omni caſu perdit ius qđ hēt,iō dicebat hic Archi.
& Io.And.ꝙ ēt in prębenda non poſſet quis adminiſtrare ante
quam aſsignetur ab eo qui aſsignare poſsit,ut etiā no.Inno.&
Hoſt.in c.propoſuit.s̄.de conceſ.prębē.in prin.& ſi ante admi-
niſtret,diceretur uiolentus,ſm Arch.de quo ēt per Inn. in d.c.
nihil,& ita debet intelligi quod no.fuit s̄.eo.in c.ſi poſtq̄.in gl.
pe.tamen quantum ad pęnam huius tex.requiritur violētia, ut
s̄.eſt dictum,& ſic ſit concluſio,ꝙ quò ad pęnam huius tex. re-
quiratur uiolentia. tamen ad hoc vt dicatur iuſta poſſeſsio re-
quiritur inſtallatio, fallit tamen ſi poſſeſsio eſſet uacans a ne-
mine poſſeſſa,& ita uidetur tenere in effectu Imo.& do.Nico.
in d.c.tranſmiſſam, & Domi.hic.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus habens poteſtatem prouidendi be beneficio,non poteſt prouide-
re de beneficio ei qui habet aliud beneficium.*
2 *Nec poteſt ſuper hoc diſpenſare.*
3 *Pluralis locutio ſi ſit odioſa debet reſtringi,& nu.4.*
5 *Papa ſi mandat prouideri de beneficio perſonæ idoneæ , intelligitur de ido-
nea de iure communi.*
6 *Beneficij appellatione,an & quando ueniat curatum.*
7 *Habens gratiam de prouidendo de beneficio,& peccans contra iſtam con-
ſtitutionem,an purgato peccato poßit iterum prouidere.*

CAP. XIX.

IS cui. Habens poteſtatem apoſtolicam prouidē
di perſonæ idoneę de beneficio alias be-
neficiato ſufficienter prouidere non poteſt, niſi in
literiſ hoc exprimatur,& tunc vnicum ſimplex ob-
tinenti prouidebit,ſed ſi concedatur ut beneficia obtinēti pro
uideat ad duo tm̄ refert̄, & ɔ̄factum eſt nullum. h. d.ſm Domi.
1 †Nota primò,ꝙ habens delegatā poteſtatem prouidēdi de be-
neficio perſonæ idoneę non pōt prouidere alias bn̄ficiato, ēt
a ſi eſſet beneficium ſimplex,quia non dr̄ tunc idoneus [a] ad bn̄fi
cia qui eſt alias bn̄ficiatus.licet ergo autoritate ordinaria poſ-
ſit quis ſimul retinere duo beneficia ſimplicia,vt s̄.in cap.j.de
conſue.eod.lib.& no.in c.de multa.s̄.eod.tit.& idem ſi autori-
tate legati de latere.s̄.de offi.leg.c.dilectus,et in cle.fi. de offic.
ord.ſecus tamen eſt ſi autoritate delegati ad perſonam idoneā
b reſtricta, [b] vt hic patet.ex quo infertur ꝙ quandoque plus po-
teſt legatus iure legationis,uel alius ordinarius, q̄ ſpecialis de-
legatus

ADDITIONES.

a Ber.de Ro. Ex hoc loco arg.eſt,quod idoneus non ſolum quis dicitur rōne na
turalis aptitudinis,ſed etiam rei cui habet adaptari.
Vin. God. Idoneus quis eſſe pręſumitur quo ad mores , non quo ad extrinſe-
ca.Alcia.in trac.de præſ.præſump.3.nume.1.& 5.quod habetur in lib.8.trac.
fol.84.& 85.
b Ber.de Ro. Et idem ēt puto ſi autoritate legati,non de latere,ſed cum poteſta-
te legati de latere, quia in materia ſtricta qualis hęc eſt vna ſpē expreſſa cæ-
terę intelliguntur excluſæ,ut in c.cum illa.s̄.eo.

2 legatus Papę,ſm Lap.de quo in c.ſtuduiſti.s̃.de offi.leg.† Secū-
dò no.ꝙ habens ptãtem conferendi bn̄ficiū perſonæ idoneæ
nō pōt cū ea ſuper pluralitate diſpenſare, cum intelligatur de
idonea de iure cōi.vnde nō pōt prouidere perſonę alias bene-
ficiatæ.& licet Spe.eo.tit.in fi.dicat,ꝙ Imperator habeat priui
legiū quod dicit ſe ſub bulla vidiſſe,ꝙ in qualibet eccleſia Ale-
manię poſſit facere vnum recipi,& facit ēt qđ de Rege Apulię
no.16.q.7.in fi.ſummæ. & de Rege Anglię no.10.diſt. imperiū,
& per Io.An.in c.2.in fi.s̃.eo.ti.& lib. tn̄ non poterūt ſuper plu
ralitate diſpenſare,ut hic optime probat̄,ſm Io.An. & idem te
net Spe.in tit.de leg.§.videndū. uer. quid ſi collatio. Tertiò no.
ibi,dum tn̄ &c.ꝙ appe.bn̄ficij nō venit curatū,ēt in gratijs,qua
rū effectus deriuatur in alium.de quo in c.dudū.s̃.eo.& dicet̄ j̃.
3 †Vltimo no.ꝙ in materia odioſa & reſtringēda pluralis locutio
non excedit numerū duorū.de quo in reg.pluralis.j̃.eo.li.& in
c.non pōt.j̃.eo.In gl.3.in prin.vide ꝑ Ro.in deci.443.quę incip.
Itē ſi legatus.in 2.col.tenentē,ꝙ non ſolū poſſet prouideri hn̄ti
vnicum beneficiū,qn̄ non eſſet ſufficiens, imo ēt habenti tria
vel quatuor,qn̄ eſſent inſufficiētia, cū ſit eadē rō, qđ procedit
ēt ſi tale bn̄ficiū inſufficiens eſſet curatū,vt vr̄ hic velle Lap. ex
cuius dictis pōt concludi,ꝙ illi cui autoritate apoſtolica cōce-
ditur ut poſſit ꝓuidere alicui perſonę idoneæ in ſua vel alia ec
cleſia,ſm formam huius c.poterit prouideri non ſolū perſonæ
non bn̄ficiatæ,ſed ēt beneficiatę inſufficienter, ēt ſi beneficiū
ſit curatum poterit prouidere ēt in eccleſia cathedrali, vt in d.
c.dudū.s̃.eo.& de prębēda ſacerdotali,ut no. s̃. eo.cum in illis.
j.rn̄.& s̃.eod.ſi pro clericis.& j̃.ei cui.& ēt de beneficio curato,
ſm Lap.& facit quod no.Archi.in c.ſi gratioſe.s̃.de reſcri. eod.
lib.imo poterit ēt prouidere non ſolum in eccleſia,ſed ēt de ip
ſa eccleſia,cum iſta gratia ſit fauorabilis & amplianda,facit qđ
no.in c.2.s̃.de conceſ.pręb.& in c.fi.s̃.de ſimo. & in c.quãuis.s̃.
de ele.eo.lib.ſecus tn̄ eſſet in materia reſtringenda,cū aliud ſit
prouidere in eccleſia,& aliud de eccleſia,ut per gl.quę incipit,
de iſto.in cle.j.de pręb.eo.tit.& no.in c.quamuis.s̃.eo. tit.& in
c.fi.eo.& per Io.Mo.in reg.in generali.j̃.eo.lib.ſm Lap.& Do.
Quid aūt ſi in cōceſſione facta legato de latere dr̄, ꝙ poſſit pro
uidere perſonę alias beneficiatæ,an poterit prouidere de bn̄fi
cio curato.tex.in d.ca.cū in illis,facit ꝙ nō, ad idē facit tex.hic,
vbi in dicta gratia dr̄,ꝙ poſſit prouidere bn̄ficiato,non intelli-
gitur qn̄ ille haberet bn̄ficium curatum, ergo idem dēt eſſe in
conferente,ut licet poſſit de beneficio prouidere,tn̄ non intel
ligatur de curato,niſi ſit expreſſum,ut ſic inter prouidentē, &
prouiſum ſeruet̄ æqualitas. 12. q. 2. agnouimus,& facit qđ no.
Io.And.in c.j.j̃.de ſen.excō.in gl. Sed in ↄ̃rium faciunt no. per
Lap.in d.c.dudum.& in d.c.ſi gratioſe,& ibi per Archi.in verſi.
beneficia, & ita vr̄ hic reſidere Lap. quod intelligit Do. qn̄ ex
tali conceſſione pręiudicaret̄ tm̄ ipſi concedenti, cū tunc fiat
longa interpretatio,ut dixit Inn.in c.cū dilecti.s̃.de dona.alias
ſi p̄iudicaret̄ alteri,vt eſt iſto caſu cū pręiudicet̄ ordinario colla
tori,tunc dēt fieri ſtricta interpretatio,ēt qn̄ effectus gratiæ de
riuaret̄ in tertium,ut probat̄ hic in tex.dum vult,ꝙ tunc appel-
latione bn̄ficij non veniat curatū,facit quod no.in d.c. dudum,
& in c.ſuper eo.s̃.de offi.dele.ſm Do.de quo in d.c.dudum. nã
qn̄ agit̄ de partis p̄iudicio forte hoc nō eſſet verū, vt eſt in caſu
4 ꝓdicto,& patet in c.pe.s̃.de ver.ſig.& vide qđ dr̄ eo.§. in gl.†In
ea.gl.in fi.vide ēt in c.cū adeo. eo. tit.& in c.cum teneamur,&
c.dilectus.s̃.eo.tit.dixit tn̄ hic Arch.ꝙ ad hoc vt poſſit tūc ꝓui-
deri tali nō ſufficienter beneficiato,eſt neceſſe ꝙ in collatione
fiat mentio de primo bn̄ficio qđ obtinet,ut in c.fi.s̃.de offi. le.
eo.lib.& ita ēt reſidet Io.And.ex quibus infert̄ iuncto tex. ꝙ ēt
ſi legatus hēt conferre autoritate apoſtolica ſpecialiter ſibi cō-
ceſſa,ſm formã huius c.tenet̄ in collatione facere mentionem
de primo bn̄ficio eius cui cōfert.pro quo facit c.ſuper lr̄is.s̃. de
reſcri.& gl.in cle.2.de offi.ordi.Sed in ↄ̃rium facit,quia legatus
conferendo autoritate apoſtolica non dr̄ conferre iure legatio
nis,ut d.c.dudum,& d.c.cū aliquib.igitur dēt valere collatio, li
cet de bn̄ficio non fiat mētio,quia d.c.fi.loquit̄ qn̄ confert iu-
re legationis,alias ſecus.pro quo tex.in d.cle.2.dicens ſecus eſ-
ſe in alijs quibuſlibet hn̄tibus ptãtem conferendi, ſicut eſt qn̄
legatus non confert iure legationis, ergo nō eſt neceſſe,ꝙ fiat
mentio de bn̄ficio,qđ obtinet cū in collationib.bn̄ficiorū non
eſt neceſſe ꝙ fiat mentio niſi de qualitatib.in iure expreſſis,ſm
gl.no.in ver.vtranq;.in cle.j. eo. tit. ſed hoc in iure non reperit̄
expreſſum,cū iſta non ſit collatio legati,vt s̃.ideo dicit hic Do.
ſuper hoc cogitandum,& dicit ꝙ iſta dubitatio non eſt tacta ꝑ
alios.Sed certe vide per Lap.& Dom.in d.c.fi.s̃.de offi. leg. eo.
lib.Sed Pe.de Anch.hic dicit communiter teneri, ꝙ etiam tūc
debeat fieri mentio de beneficio.Non ob.d.cle.2. inquantum
dat alijs quibuſcunque a legato ptãtem cōferendi, quia loquit̄
in ordinarijs,non in delegatis,ut patet ex ſituatione tituli, qui
eſt de officio ordinarij,ut ibi no.Nec ob.gl.in d.cle.j. quia imo
facit pro,nam licet de qualitate bn̄ficij nō debeat fieri mētio,
tn̄ de ipſo bn̄ficio tenet̄ facere mentionem,ſm Pet.de Ancha.
cogita,quia gl.in d.cle.2.in ver.hn̄tibus,multum obſtat inquã-
tum uult,quod ſicut Ep̄i ordinarij non tenent̄,ita nec delegati
ab ipſis,ita ergo ſit in legato habente poteſtatē a Papa, & lega
tus dr̄ tunc conferre autoritate apoſtolica,ut ſic non teneat̄,ex
quo confert tanq̃ delegatus ab ordinario,ſed in ↄ̃rium facit rō
gl.no.ibi,in ver.volumus,vt ſic debeat in hoc fieri ſtricta inter
5 pretatio,ex quo p̄iudicat̄ ordinarijs collatoribus.†In gl.in ver.
a non poteſt. [a] in fi.no. ex glo. ꝙ ſi mandatur prouideri perſonæ
idoneæ,intelligit̄ de perſona idonea de iure cōmuni,vnde per
talem gratiam non poteſt prouideri perſonæ alias bn̄ficiatæ,q̃
de iure cōi non dr̄ eſſe idonea ad alia beneficia obtinenda, ut
in c.ſuper.hic alleg.& ita ēt dicit hic Io.An.Et vide per Ro.no.
in deci.443.quæ inci. Item ſi legatus, an habens canonicatum
autoritate apoſtolica ſub expectatione præben.dicatur benefi
ciatus, ita ꝙ eidem poſſit prouideri vigore gratiæ ſupradictæ,
de quo ibi per Roma.pleniſſime.In gl.in ver. dimittat. in fi. rō
quia nulla ambitio notari poteſtlin prouiſo, ſufficit ergo ꝙ
idoneitas perſonæ ſit tꝑe quo prouiſio expeditur.l. in delictis.
b §.ſi extraneus. [b] ff.de noxalibus.ex quo per tale reſcriptum ni-
hil hr̄ actualiter,ſed potentialiter, ideo attenditur tempus quo
6 potentia applicatur ad actū,ut hic per Io.An.†In gl. in uer. tūc
ſit ſtricta interpretatio, inquantum ipſa gratia refert̄ ad illū de
cuius prouiſione agit̄,quia ſi ſit mentio de ſuo vel ſuis benefi-
cijs,non intelligit̄ de curato,nec de pluribus,q̃ duobus, ut hic
dr̄. Sed inquantum gratia refert̄ ad illum qui habet prouidere,
ſit tunc larga interpretatio, ita ꝙ appellatione beneficii uenit
tunc curatum,& de eo poterit prouidere,& uenit ēt bn̄ficium
eccleſię cathedralis,quod alias non veniret,vt in d.c.dudum.&
s̃.in gl.3.imo ēt uoluit hic Archi.& Ioã.And.ꝙ ēt quo ad illū de
cuius prouiſione agitur nō fiat ſtricta interpretatio, cū ēt quo
ad eum appellatione beneficii veniat ēt perſonatus,& ſic ſi cō
ceditur ꝙ prouideatur perſonæ beneficiatæ prouideri poterit
habenti vnicum perſonatum,ex quo hic non excipitur niſi be
neficiū curatum,vnde cum iſta ſit gratia,non eſt reſtringenda,
niſi quãtum verba ſonant.s̃.de ver.ſig.olim,ſm Io.And.de quo
7 ēt s̃.dictum fuit. † In glo. fi.in fi. Sed an habens iſtã gratiam,&
peccans non ſeruando iſtã cōſtōnē,purgato iſto peccato, poſ-
ſit iterū prouidere.Io.Mo.ꝙ non.s̃.de ele. ſi compromiſſarius.
§.j.c.q̃q̃.& eo.ti. cū in cūctis. in fi.ſecus ſi peccatū eſſet ſolū in
forma,& ratio differentiæ hr̄ in d.c.q̃q̃.& ꝑ Inn.in c.1.s̃. de re
iudi.quod dictum licet ſit in ſe ęquum,tn̄ ſm Imo. & Do. non
probatur iure,imo ſm eos,d.c.ſi compromiſſarius,facit in con
trarium.Sed certe Io.And.& Io.de Fan.hic ſequitur opi.Ioan.
Mon.cum ſatis proba. videatur in d.c.quãquam.

ADDITIONES.

a Dicit hic Ioan.Mon.& ſequitur Gem.quòd genus facilius patitur debilitatem vel annihilationem quam ſpecies, quia genera intelligenda ſunt ciuiliter.ff. de ſerui.ſi cui & ad exhib.l.pe.Quare verò perſonæ idoneæ dēt intelligi,ſecū dum ius cōe,ſecundū ꝙ appellatione idoneæ, nō uenit beneficiata perſona.

b Melius facit l.eum actum.ff.de neg.geſt.ubi palam eſt,ꝙ mutata ditione & ſtatu perſonæ,intelligitur etiam mutata cauſa.

SVMMARIVM.

1 *Collatio beneficij facta per Papam afficit manus ordinarij, etiam ignorantis.*

2 *Aſſignare,uerbum importat totalem collationem.*

3 *Renuncians beneficio ex cauſa quam putabat veram, an videatur excluſus a titulo beneficij.*

4 *Error in primo gradu quando eſt cauſa læſionis plurium gradatim,primo reſtituto aduerſus ſecundum, reſtituitur ſecundus aduerſus tertium.*

5 *Beneficium primum dimiſſum,an dicatur vacare per mortem,ſi ille cui cōpetebat regreſſus ad illud,moriatur antequã redeat ſecundo dimiſſo.*

6 *An autem ualeant geſta per iſtum ſecundum dimittentem poſtea beneficium.*

7 *Diſpoſitio huius c.an locum habeat,ſi quis præbendam alteri debitã acceptauerit cum proteſtatione, quod aliã præbendam poſſit acceptare, ſi & inquantum præbenda acceptata ſibi de iure non deberetur.*

CAP. XX.

SI beneficia. Habet duas partes principales,
nam primò ſuccurrit ignorãtiæ
primi gradus.ſecundò ibi,eundem.ſuccurit ignorã
1 tię ſecundi & ulteriorū.†No. primò ſm Do. ꝙ col-
latio beneficij facta ꝑ Papã afficit manus ordinarii collatoris
a etiam ignorantis,adeo quod collatio poſtea in ↄ̃rium facta nō

a valet,[a] facit c.ſi poſtquam.ſ.eod. tit. & intellige de collatione
Papæ valida,alias ſecus eſſet,vt in reg.non præſtat.in 6. ſm Pe.
de Anch. ponentem an collatio executoris apoſtolici quæ nõ
valet impediat collationem ordinarij,de quo per Inn.& Ioan.
And.in c.inter dilectos.ſ.de exceſ.præla.& per Io.An. in addi.
Spec.in ti.de actione & peti.in §.ſuper actionib.in fi.& ꝑ Lap.
in c.ſi tibi.ſ.eo.Secundo no.arg.ꝙ cum hic coniunctiue requi-
ratur reſeruatio, & appoſitio decreti, ꝙ ſola reſeruatio Papæ
abſque decreto non afficeret manus ordinarij collatoris, ita ſe
quitur hic Domi.& Pe.de Anch.& glo.in ver.prouiſionem,in
b c.ſi eo tempore.ſ.de elec.eo.lib.de quo ibi per Doc.[b] † Tertiò
2 no.ibi,aſſignari,ꝙ hoc verbum,aſsignare, importat totalẽ col-
lationem beneficij,quod inducit Domi. ad executores dicen-
c tes,aſsigno[c] tibi tale beneficium, quia idẽ vr̃ importare quod
conferre,facit d.c.inter dilectos. in fi. & vide per Ro.in deciſi.
3 445.quæ incip.Item fuit dubitatum utrũ habens. † Quartò no.
ibi,libere & c. arg. quod renuncians beneficio ex falſa cã quã
putabat veram,non vr̃ excluſus a titulo beneficij, nec talis re-
nũciatio ſibi præiudicat,ex quo poteſt libere redire ad primũ,
d ſecundum Domi.de quo j.[d] Et per hunc tex.tenuit hic Io.An.
quod volenti redire ad primum beneficium, dimiſſo ſecundo
non poterit inferri quæſtio ſuper tali beneficio,uel eius titulo.
ſ.quod iniuſte vel ſine canonico titulo illud tenuerit,ex quo li
bere debet ad eum reuerti,facit quod no.j.eod.in ca. licet Eps̃.
nec ob.eidem exceptio,dolo facis.de quo j.eod.lib.in reg. do-
lo,quia illa non habet locum in poſſeſſorijs recuperandis, re-
cuperata tamẽ poſſeſsione bene poterit agi ꝯ ipſum poſſeſſo-
rem,ubi no.& in reg.qui ad agendum.j.eod.lib. ſecundum Io.
And.intellige tñ prædicta,ſecundum no.in c.j.ſ.de eo qui mit.
4 in poſ.eo.lib.†Vltimò no.quod quando error in primo gradu
eſt cã leſionis plurium ſucceſsiue & gradatim, primo reſtitu-
to aduerſus ſecundum,reſtituitur ſecundus aduerſus tertiũ, &
ſic de ſingulis,facit l.ſi libertam.in fi.C.de nup.& 3.q.1. princi-
palem,& c.amputato.In glo.2.in fi.idem Archi.& Io. Aud. re-
ſeruatio tamen legati cum decreto non afficit ignorantem, ut
j.eod.ti.ſi apoſtolicæ.& ibi dicetur.In glo.in uer.aſsignari. ibi,
recuperabitur etiam propria autoritate ex beneficio iſtius de-
cre. & hoc probat tex. hic ibi, libere. & ibi, prẹiudicialis exi-
ſtat, quaſi iuris fictione ab illo beneficio non uideatur diuer-
tiſſe,ſiue illa beneficia dimiſiſſe,facit de pœ. diſt.3. diuortium.
cum ſimi.ſecundum Archi.ſed Io.And.contra, dicens ꝙ inci-
deret in pœnam c.eum qui.ſ.eod.Quare Domi.hic refert Rotã
in antiquis in deci.120.quæ incip.Item no.quod vbi aliquis, &
in deci.325.quẹ incip.Item fuit dubitatum,& ibi inducunt̃ opi.
ad concordiam,quod ſi primum beneficiũ dimiſſum non erat
per aliquẽ occupatum,ſed de iure,& de facto vacabat,tũc pro-
cedat qđ dicit Archi.Sed ſi erat occupatum per aliũ, procedat
qđ dicit Io.An.quia non ſit priuatus illo beneficio ꝑ ſnĩam iu
ris vel hominis,ſed habeat ius in eo,tñ non poterit propria au
toritate occupare,ut no.in ſimili ꝑ Inn.in c.tranſmiſſam. ſ. de
elect.& in cap.ex parte.ſ.de arb.& ita refert Rota ibi palatium
5 obſeruare. † Sed quẹrit̃ an primum beneficium dimiſſum di-
catur vacare per mortẽ,ſi ille cui competebat regreſſus ad idẽ,
moriat̃ antequam redeat dimiſſo ſecundo, uel non dimiſſo cõ
cludit hic Lap.ꝙ ſic,& non diceret̃ vacare per adeptionem ſe-
cundi alteri collati,vel reſeruati per Papã, nã tale bñficium di-
miſſum,ſiue ſit alteri collatum,ſiue non, fingit̃ non vacaſſe,vt
hic ĩn tex.& facit quod no.ꝑ Io.An.in c.j.j.de re.permu. & per
Fed.in tractatu permutationis.in 6.q.ſm ipſum, & idem vr̃ hic
velle Io.de Lig. ultimo loco, dicens ꝙ primum non vacauit ꝑ
adeptionẽ ſecundi,facit tex.hic dum dicit, libere &c. & ſic du-
rat antiquus titulus,& non eſt opus noua collatione, qđ ſecus
eſſet ſi adeptio ſecundi feciſſet primum vacare, quia tunc non
poſſet rediri ad primum ſine noua collatione,facit tex.ibi,præ
iudicialis exiſtat &c.& ita tenet hic Do. & eſt de mente Arch.
6 ſ.& dominorũ de Rota.†In gl.in ver. culpa.in fi.an aũt valeant
geſta per iſtum ſecundum dimittentẽ bñficium, & redeũtem
ad primũ,& an faciat fructus ſuos bñficii dimiſsi.Pe.de Anch.
dicit hic ꝙ ſic,ex quo fuerunt bonẹ fidei poſſeſſores,& tolera-
ti,facit quod no.in c.in literis.ſ.de reſti.ſpo.nec tenent̃ reſtitue
re fructus conſumptos,ſed tm̃ extantes, ſicut in ſimili no. in l.
ex diuerſo.ff.de rei vẽ.& in c.grauis.ſ.de reſti.ſpo.vt hic plene
per eum. Quod an procedat ſi ex fructibus eſſent locupletati,
vide per Inn.in d.c.in literis.in princ.gl.mag.& quod ibi no.in
c.j.j.de reb.eccle.& in d.c.in literis,& c.grauis.In gl.in ver. cer
tiores.in princip. & ſic debet eſſe ita certus quòd dubitatione
careat,cum tunc dicatur quid certum. 11. q.3.certum,& 1.q.1. de
e cẹtero.[e] puta in eo qui uidit literas collationis vel reſeruatio-
nis cum decreto,ſm Archi.& Io.An.qui tñ dicit,ꝙ ẽt aliis mo-
dis poteſt dici certus,ut per gl.in ver.plene.in cle.cã.de elec.&
in c.cupientes.§.1.in ver.notitiam.ſ.de elect.eo.lib.& ex his pa
tet,ꝙ licet alias ut poſsit agi de euictione ꝯ autorem debeat ex
pectari ſnĩa,ut l.3.C.de euictio.tñ iſto caſu ad hoc vt dicat̃ eſſe
certus,vel poſsit redire ad primum beneficiũ, nõ requiritur ꝙ
expectet ſnĩam,imo dẽt ſtatim ꝙ quis eſt certus ſine difficulta
7 te relaxare,ut hic dr̃,& hic per Pe.de Ancha.†In gl.fi.in fi.vide
not.per Lap.in ſua alleg.118.quod ſi Petrus impetrauit in una
eccleſia canonicatum a Papa ſub expectatione præbendæ cũ
reſeruatione prẹbendæ uacantis uel uacaturẹ,quam intra mẽ-
ſem a die notitiẹ duxerit acceptandam, & in eadem eccleſia
Ioannes poſtea impetrauit ſimilem gratiam, deinde vacauit
prẹbenda per mortem Titii,quam dictus Petrus acceptauit in-
tra menſem,& fecit ſibi conferri per ſuum executorẽ, & poſ-
ſeſsionem fuit aſſecutus, quam poſtea pluribus menſibus te-
nuit,deinde vacauit alia prẹbenda quam dictus Ioannes ſecun
dus impetrans acceptauit, & fuit ſibi collata & poſſeſsionem
habuit intra menſem. Quo elapſo dictus Petrus comperto ꝙ
prẹbenda quam ipſe acceptauerat,erat debita alii primo impe
tranti,& ab illo requiſitus ipſam de iure & de facto ipſi impe-
tranti dimiſit,& acceptauit prẹbendam collatam Ioanni, non
obſtante lapſu menſis, an poterit eam obtinere, & an habeat
tunc locum diſpoſitio iſtius decretalis,maxime ſi dictus Ioan-
nes acceptauit primam prẹbendam ſub proteſtatione ſolenni
quod poſsit ad aliam prẹbendam ſibi debitam redire & acce-
ptare & inquantũ prẹbenda acceptata ſibi de iure non debere
tur,ſm practicam gl.no.in c.cum in multis.in fi.ſ.de reſcri. eo.
lib.& ibi arguit pro & contra,finaliter vr̃ concludere, ꝙ æqui-
tas iſtius c.non habeat locũ in dicto caſu,per tex.in cle.j. de cõ
ceſ.prẹb.& per gl.ibi in ver.intra menſem.nec ob.iſte tex.quia
loquit̃ in eo,qui dimiſit bñficiũ in quo habebat ius in re,& ſic
prouidetur huic abſurditati,quẹ alias proueniret, cũ remane-
ret quis ſine bñficio,& careret primo & ſecũdo,ſed in caſu ſu-
pradicto nunq̃ habuit ius in dicta ꝑbenda,& ad aliã redire nõ
põt,ex quo illã non acceptauit intra menſem, qđ tp̃s currit ẽt
ignorãti,ut ꝑ gl.in d.cle.unica.ſecus ſi illã accepiſſet intra mẽ-
ſem,ut ibi uide no.per eum,& per Doc.in d.c.cum in multis.

ADDITIONES.

a Vide Oldr.conſi. 319.& Ioan. Andr. & Archidia. in capit. ſi poſt quam.ſupra
eod.in princip.
b Facit 28.diſt.quæ ipſis.1.q.1.detrahe.de pẹ.diſt.5.conſideret.ff.de tranſa.l.cum
hi.§.ſi prætor.C.de teſt.ſi vnus.ex quibus colligitur quod pluribus conſtitu-
tis cauſis ad quemlibet effectum concurrentibus, ſi vna defuerit, deerunt &
reliquæ.
c Vin. God. Aſſigno verbum, prolatum a iudice an transferat dominium. Alex.
conſi. 40.col.2.& 3.lib.4.& Are.conſi.100.prope fin.
d Et ratio,ſecundum Domi.eſt, quia pœna non imponitur niſi propter culpam,
ſed ignorans non poteſt dici culpabilis. Et confirmatur, quia qui errat non
conſentit.ff.de iu.om.iu.l.ſi per errorem,& l.cum teſtamentũ.C. de iu.& fac.
igno.dicitur quod errantis uoluntas eſt nulla.
Vin.God. Adde quod huiuſmodi renunciatio facta metu,uel vi, nulla eſt, aut
annullanda.Dec.conſi.119.col.2.in 2.dubio,& ibi,an conſtitutio procurato
ris facta ad annullandum per metum ualeat,ibi in 3.dubio.
e Archi.remittit ad no.ſ.de cle.excom.illud. uer.licet aũt. & hic dicit,quod il-
lud dicitur eſſe certum quod caret dubitatione.
Vin. God. Nota quod certus quis dicitur cum animus nulla ratione poteſt in
contrarium inclinari.Goz.conſi.13.nu.39.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio huius tex.in quibus habet locum.*
2 *Taciturnitas beneficij quantumcunque modici vitiat gratiam conceſſam ſuper diſpenſatione beneficiorum.*
3 *Iura quæ requirunt expreſſionẽ certarum qualitatum in literis ad beneficia, à fortiori habent locum in diſpenſationibus ad beneficia.*

CAP. XXI.

NOn poteſt. Diuiditur in tres partes princi-
pales,ſicut tria dicta ponit,ſecũ
dum ibi,illud autem, tertium ibi,cũ vero,cuius ter-
tij dicti rationem ponit ibi, hic enim, & prima
pars hoc dicit, Diſpenſatio ſuꝑ pluralitate beneficiorũ obtẽta
cũ vitiat̃ ex taciturnitate beneficii quãtũcũque modici.hoc di-
1 cit.†No.1. ꝙ ex quo diſpoſitio iſtius tex. ſimpliciter & indiſtin-
cte loquitur,habet locum in oĩbus diſpoſitionibus impetratis
ab oĩbus hñtibus ptãtem diſpenſandi,cũ eadẽ ſit rõ, ergo idem
ius.ſ.de conſti.transla.ſecundum Arch.& Io.And. & licet hoc
procedat in diſpenſationibus, tñ ſecus eſſet in collationib. uel
impetrationibus beneficiorum,cum aliud ſit in legato, uel Pa
pa,& aliud in aliis ordinariis,ut in c.fi.ſ.de offi.leg.eod. lib. &
2 in cle.2.& ibi per gl.de offi.ordi.ſecundum Lap.& Do.†Secũ-
dò no.& ita alleg.quod taciturnitas beneficii quantumcunque
modici ipſo iure uitiat gratiam ſuper diſpenſatione bñficiorũ
conceſſam,

concessum, non solum quò ad tacita, sed etiam quo ad expressa, & sic vitiatur in totum, vt patet hic dum dicit, prodesse non potest, secundum Io.And. facit c. secũdum. s̃. de fil. præsby. eo. lib. Vltimò no. ꝙ in dispensationibus, & in gratijs ad beneficia taciturnitas ẽt eius quo dimisso nihilominus gratiam habuisset, habet vitiare in totum, sicut dicitur hic de taciturnitate modici bñficij, ꝙ si fuisset expressum, nihilominus Papa gratiam concessisset. facit j. eod. si motu proprio, & dictum fuit s̃. eod. in c. dudum, & no. in c. super literis. s̃. de rescrip. In gl. 1. ibi, postulasti. & s̃. de exceptio. cum ecclesia, & ibi per Io. And. su-
3 per vlti. glo. †In glo. 2. in princ. no. ex glo ꝙ iura requirentia expressionem certarum qualitatum in literis ad beneficia, fortius habent locum in impetrationibus dispensationum super
a beneficijs obtinendis,[a] & sic extenduntur illa iura & parificantur quo ad hoc s̃m Do. ideo est ꝙ in ipsis impetrationibus dispensationũ super beneficijs, dẽt ẽt exprimi de præstimonia, sicut & in impetrationibus beneficiorũ, & alias nõ valeret dispensatio seu impetratio, s̃m Archi. hic, & Io. An. in c. postulasti. s̃. de rescri. dicentẽ secus esse si taceret̃ pensio, quã quis sine titulo haberet, de quo ibi per Doct. Debet ẽt exprimi de cura si aliquod ex illis sit curatũ, s̃m Io. And. hic, & idem uoluit glo. in ver. vel alteri. in cle. j. j. eo. ti. vbi gl. singulariter dixit satis esse exprimere beneficia, quę hẽt, nec tenet̃ exprimere qualitatẽ reddituũ quos percipit ex ipsis bñficijs, & hoc de iure, sed s̃m ordinationẽ Gregorij xi. secus esset, ut per Rot. in deci. 292. quæ inci. Itẽ licet, vbi determinat ꝙ de valore beneficij impetrandi omni casu debeat fieri mentio. Et vide glos. no. in ver. obtinebit. in c. eum qui. s̃. eod. volentem, ꝙ non solum de beneficijs quæ quis iuste tenet debet fieri mẽtio, sed etiam de beneficijs iniuste occupatis, & alias vitiarentur literæ dispensationis, & impetrationis, de quo etiam per Ioan. And. in d. cap. postulasti, & ibi, an debeat fieri mentio de fructibus perceptis ex beneficijs iniuste occupatis.

ADDITIO.

a Et his primo occurrentibus, secundum Do. ad hoc s̃. eo. si clericus.

SVMMARIVM.

1 *Dispensatio super pluralitate beneficiorum intelligitur de beneficijs, quæ alias canonicè possunt retineri, & conferri.*
2 *Retinere, & posse retinere qualiter differunt.*
3 *Dispensatio concessa super duobus beneficijs, intelligitur de duobus primo concurrentibus.*
4 *Beneficium, quando dicatur canonicè retineri.*
5 *Dispensatio super pluralitate beneficiorum, an intelligatur etiam super nõ residentia.*
6 *Dummodo, dictio non importat conditionem, sed potius modum.*
7 *Dispensatio si fiat super certo beneficio, an extendatur ad aliud.*
8 *Auctoritas si alicui concedatur, vt dispensare possit super pluritate beneficiorum, an poterit dispensare cum iam obtinente beneficium curatum tempore impetrationis.*

1 Illud. †No. primò ibi, canonicè, ꝙ dispensatio super pluralitate beneficiorum intelligitur de beneficijs quæ alias canonice conferuntur, & retinentur, imo si Papa dispensat, ut quis licite possit retinere beneficia, quæ obtinet, intelligitur de his quæ alias legitime obtinet, vt in c. si gratiose. in
2 fi. s̃. de rescri. eod. lib. quia in dubio Papa nunq̃ intendit approbare institutionem bñficij non canonicã, ut ibi, & hic dr̃. † Secundò no. aliud esse recipere, & aliud posse retinere, & sic facit ꝙ dispensatio facta ut possit quis simul duo bñficia curata recipere, non includit ꝙ possit illa simul retinere, nisi hic sit expressum, & sic in prohibitis verbũ, recipere, non includit retentionẽ, s̃m Do. cogita, quia satis vr̃ ꝙ habilitatus, ut possit simul recipere, intelligat̃ habilitatus ut possit retinere, alias dispensa-
3 tio nihil operaret, qđ esse non dẽt, ut in c. 1. j. de priuil. cũ simi. Vltimò no. & ita alleg. ꝙ dispensatio emanans super concessione duorũ bñficiorũ, intelligit̃ de duobus primis post dispensatione occurrentibus, facit c. si clericus. s̃. eo. & c. 1. s̃. de fil. presby.
a eo. lib. In gl. in ver. curam. in fi. idem Io. And. vt hic per eum. ex cuius dictis colligitur, an & qñ procedat arg. a simili, quia sufficit ꝙ detur similitudo [a] respectu quo inducit argu. licet in alijs possit ostendi esse dissimilitudinẽ, s̃m Do. notantem ex hac gl. ꝙ in materia stricta illud dr̃ esse simile, qđ est simile respectu generis, licet respectu speciei sit dissimilitudo, qđ est notãdum pro statutis, & aliis iuribus exorbitantibus, de quo in l. nõ pos-
4 sunt. ff. de ll. & in Spe. de dispu. & alleg. §. aduocatorum, & per Doct. in c. translato. s̃. de consti. † In glo. in ver. canonicè. in fi. vide ibi per Io. And. super ver. de nouo. & per Spe. in ti. 2. §. vidẽ illum restat. versi. sed nunquid nocet. vbi dicit tunc dici bñficiũ canonice retineri, quando obtinetur ab eo cui potuit conferre, s̃m Io. And. hic dicentẽ, ꝙ si ille cum quo est dispensatũ consequatur beneficiũ non canonice, & retineat, licet ɔ eum procedi possit eo ꝙ peccat sic retinẽdo, tñ non poterit ɔ eum procedi eo ꝙ plura bñficia teneat, ex quo dispensationẽ hẽt, ut tenuit Inn. in d. c. dudum. & Spe. in d. §. videndum. ver. quid si dispensetur. Quod tñ primò limitat do. Ant. in d. c. dudũ. procedere qñ ipsa dispensatio fuit concessa circa obtinenda, alias si circa iam obtenta, & tunc cũ gratia sit subreptitia non exprimendo de vitio ipsorum beneficiorũ ipsa dispensatio in nullo prodesset, vt s̃. in prin. huius c. & tunc ɔ eum vt pluralem procedi posset. Secundò limitat prędicta vera si dispensatio circa obtinenda fuit simpl'r concessa, secus si conditionaliter, puta si apponat̃ cl'a, si canonice conferant̃, quia tunc ɔ eũ ut pluralẽ procedi posset, cũ dispensatio in hoc non prosit, nec locũ habeat,
b ex quo nõ adest condõ, [b] & forma in ea expressa. ar. d. c. cui de non, & ita vr̃ esse de mente Io. And. hic, dicentis post Archi. ꝙ si Papa concessit Epo, vt cũ tribus clericis suę diœcesis, hñtib. bñficia cũ cura, dispensare possit super aliis curatis tenendis si canonice conferant, & ipse Eps dispensauit cum clerico suæ diœcesis nullũ curatum habente, vt duo bñficia curata si canonice conferant̃ possit licite retinere, ita ꝙ illis adeptis resideat in vno & in altero per vicarium deseruiat, & talis clericus duo curata sit adeptus, & demũ in Epm electus, si opponat̃ eidẽ ꝙ sit ineligibilis, per d. c. dudũ. talis dispensatio eũ nõ excusabit, cũ in tali dispensatione excesserat formam indulgẽtiæ, ex quo concessum fuerat, ꝙ dispensare posit cũ habẽte curatum, & ipse dispensauit cum non habente, vñ non valet argu. d. c. cui de non, ut hic plene per Arch. & Io. And. ex quorum dictis potest concludi, ꝙ dispensatio facta non seruata forma concesionis vel dispensationis, est inualida, & non excusat, nec tribuit ius retinendi beneficium, pro quo facit quod no Inn. in d. c. dudũ. & Spe. in d. ver. quid si dispensetur, vbi tenuerunt, ꝙ dispẽsatio insufficiens non tribuat ius retinendi beneficium, si tñ in dispensatione insufficienti diceretur, ꝙ posit primũ cum secundo retinere, non obstante constitutione concilii gñalis, tunc licet talis dispensatio non operetur vt posit vtrunque retinere, tñ operabit vt non posit ille priuari secundo sine licentia Papę, ut in c. 1. & 2. s̃. de confir. vtili. quo priuari posset si dispensatum nõ esset, ex quo utrunque intendit retinere, per c. de multa. s̃. eo. Sed primum beneficium cuius respectu parum, vel nil valet dispensatio, poterit conferri, per d. c. de multa. s̃m eos ibi, vt refert hic Io. And. quod intelligit Lap. qñ constat euidenter dispensationem non valere, alias secus, quia Papa deberet adiri super dubio dispensationis. s̃. de offi. ordi. c. ordinarii. §. cæterum. eo. lib. de quo hic per Lap. & Domini. Vel posset dici ꝙ illud habet locum qñ agitur de sufficientia vel legitimatione dispensationis apostolicę sedis, secus qñ quæritur an institutio sit canonica, quia de ea cognoscere, inquirere, & iudicare posset ordinarius, in dubio tamen vr̃ ꝙ supersedere debeat, & consulere superiorẽ. Et idem dicimus isto casu de institutione qđ de dispensatione propter connexitatem. s̃. eod. tit. super eo. &
5 c. quia sæpe. secundum Lap. & Domini. † In glo. in uersic. retinet. in princ. no. 1. ex glo. ꝙ dispensatio super pluralitate beneficiorum non facit quod videatur dispensatum super non residẽ-
c tia, [c] & sic dispensatio super principali non extenditur ad accessorium, de quo per gl. & Doct. in c. quia in tantum. s̃. eod. & in c. at si clerici. s̃. de iudic. & per glo. in uer. annexi. in cle. vt hi qui. de ęta. & quali. Secundo no. ex glo. ꝙ licet si dispensetur super pluralitate beneficiorum nõ videatur dispensatum super non residentia, tñ ille potest vicisim residere in ambobus bñficiis, intellige si loca sunt ita vicina, ꝙ commode posit vtriq; seruire, ut in ca. ita nos. ad fi. 26. q. 6. sed vbi loca essent remota ita ꝙ commode non posset vtrique deseruire, tunc poterit in qua uult residere, ut dicit gl. hic, quod procedit quãdo ecclesiæ
d essent ęquales, alias deberet residere in digniori,[d] & in alia deseruire

ADDITIONES.

a Vin. God. Adde quòd similitudo duplex est, quo ad formam, & quo ad effectũ. Ruy. consi. 20. nu. 13. lib. 2.

b Facit supra de condi. app. super eo. cum si. & est ratio, quia qui aliud facit quã prętor decernit, nil fecisse videtur. ff. de rebus eorum, qui sub tu. l. si pupillorum. §. si prætor.

c Et idem no. Archidia. 7. q. 1. si quis in clero. licet glo. ibi teneat contrarium, vt etiam hic refert Dominicus.

Vin. God. Dispensandi potestas in beneficijs concessa alicui, intelligitur de simplici, non de curato. Dec. consi. 76. col. 2.

d Adde quod no. Rom. consi. 47. vbi ait, quod adhærens duobus dominis, & ab vtroque eodem tempore requisitus debet obedire maiori. Melius tamen faceret gl. in c. accusatus. §. sane. infra de hære. eo. lib. ubi magis priuilegiatum, & dignius, minus digno merito antefertur. Ber. de Ro.

ſeruire per vicarium,ar.c.extirpandæ.§.quia verò.ſ.eo.tit.& ibi per Docto.& ita tenet hic Domi.& vide per Io.And. & Doct.
6 in c.fi.ſ.de reſcri.eo.lib.†In ea.gl.in fi.no,glo.ordi.de dictione, dummodo,quæ non facit cõditionem,ſed potius ſonat in modum,ſeu admonitionem,& ita tenet Rota in deci.231.quę inci, Item ꝙ ordinatio,quod intelligit hic Pau.& Domi. quãdo iungitur rei perfectæ, vt hic erat,ſecus ſi rei imperfectæ, quia importat conditionem,vt patet ſ.de elect,vt preteritæ.& uide de hac dictione per Bar.in l.j.ff.de condi.& demon. & per Bal. in rub.C.de condi.inſti.& per do.Anto.in ca.verum, ſ. de condi, appo.& pro hac glo.facit quod no. in c. licet canon.in fi. ſ. de electio.eod.lib.& in clemen.vnica.de offic.deleg.& in d. c. ordinarij,in ver.prouideat.licet in ɔ̃rium faciat ſ.de tranſac.c.fin, ibi, dum tamen &c,tamen illa determinatio erat de præterito, vel precedere debebat actum fiendum,& vide ad prædicta per Io.And.in c.ex tuarum.in ver.dummodo.ſ.de vſu pal. In gl. in ver.pro ximus.in fi.facit.ff.de pac.do.l.inter ſocerum.§.fi, & de iu. dot. l.dotis promiſſio,& l.matrimonium.ff.qui & a quib.& de leg.2.l.cum pater.§.certum,& de verb.ſign.l.ſciendum,& l. fi.ff.de bo.auto.iudi.poſſi.& iſta iura,& alia hic in glo.alleg. faciunt pro opi.Archi.tenentis hic,ꝙ ſi diſpenſetur cum illegitimo ſuper beneficio obtinendo, intelligitur de primo, ideo ſi obtento primo illud dimittat,& ſecundum obtineat, non poterit illud retinere.arg.tex.hic,& eſt caſus ſecundum vnũ intellectum in c.j.ſ.de fi.pręsby.eo.lib.& hoc videbatur ibi tenere Io.Mo.in ſua antiqua gl.Sed Io.And.hic ɔ̃, & reſpondet ad ſupradicta iura,vt hic per eũ. Nec hoc probatur hic in tex. quia loquitur in diſpenſatione ſuper pluralitate beneficiorum,quæ multum eſt oneroſa, vt d.c,quia in tantum.ſ.eo.maxime in curatis,de quibus hic loquitur,vt d.c.dudũ.el 2.Nec ob.d.c.j.quia dr̃ ibi,ꝙ non poteſt niſi vnicum obtinere,unde intelligitur.ſ.ſimul,cũ ſucceſſiue plura bñficia poſſit hr̃e,& ita tenet ibi Ioan. Mon.in addi.de quibus hic plenę per Ioã.And.& ita hic vr̃ te-
7 nere Pau.& Pet.de Ancha.†Tu aduerte,quia ſi diſpenſatio fieret ſuper certo & nominato beneficio,ſine dubio non extẽderet ad aliud,& in hoc concor.hic Io.And. dicens ita debere intelligi in glo.26.diſt.ſi autem,& 34.q.3.c. fi. & facit ratio tex. in c.ſuſceptum.ſ.de reſcri.eo.lib. Secundò aduerte, quia ſi litera diſpenſationis diceret,ꝙ poſſit ad ordines,& beneficia promoueri,tunc propter hoc plurale ceſſaret opi.Archid.quia ſucceſſiue poterit habere plura beneficia.non ob. d.c.i.quia dicit de beneficio in ſingulari,ſecundum Ioan.And.Sed certe talis diſpẽſatio vr̃,ꝙ intelligatur de duobus primis beneficijs ſucceſſiue,per rationem tex.hic,& facit c.ſi is cui.ſ. eod. non autem, ꝙ ſucceſſiue dimiſſis primis duobus poſſit alia habere,quia eſſet ɔ̃ iſtum tex. & licet loquatur in curatis, tamen remanet rõ iſtius tex.& d.c. j. quia diſpenſatio eſt odioſa & ſtricte intelligenda.Tertio aduerte,quia licet opi.Io.And.& Io. Mo. de qua ſ.ſit æquior,tamen opi.Archid.eſt verior de iure,& approbata in curia,& tenenda,& ſeruanda eſt pro iure, & ita determinat Rota in deci.339.quę inci.Item ſi illegitimus,de quo tamen ple-
8 nius uide per Doc.in d.c.j. † Extra glo.quærit hic Io.Mo.in addi.ſi concedatur vni,vt poſſit cum aliquo diſpenſare ſuper pluralitate beneficiorum,ſecundum formam de qua hic in tex.an poterit diſpenſare cum iam obtinente beneficium curatum tẽpore impetrationis.& tenet ꝙ ſic,per no.ſ.de reſcri.mandatũ, & quia ſi recipiat ſecundum poſt gratiam, tunc videtur duo recepiſſe,& non prius,& idem videtur hic tenere Ioan.An.Pet. de Ancha.& Dom. Sed aduerte,nam dubium facit quia debet attendi forma commiſſionis,vt d.ca. cui de non,& dictum fuit ſ.in gl.in ver. canonice. vnde uidetur quòd debeat intelligi de beneficijs,quæ poſt diſpenſationem cõferuntur,ut eſt hic tex. ibi,in uer.poſt dictum indultum,& ita vr̃ hic ſequi Io.And.ſuper prędicto verbo,& hoc etiam patet hic ex verbo, conferuntur,& ex verbo,recipere,hic in tex.& ſic denotatur futurũ tempus, cui adiungitur verbum,duo beneficia,unde ſecundum illud tempus debet intelligi,ut l.in delictis.§. ſi extraneus. ff. de noxa.Nec eſt verum ꝙ dicatur duo recipere qui recipit vnum poſt diſpenſationem,cum uerbum, recipere, denotet initium recipiendi. l. eum qui.§. in popularibus. ff. de iureiuran. Sed bene dicetur recipere numero, & ſic ſecundum, & duo retinere.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula,non obſtante,an inducat diſpenſationem,uel non.*
2 *An autem tollat ſubreptionem.*

Cum verò. Prouiſio alicui facta de beneficio, nõ obſtante quòd aliud habeat, diſpenſationẽ
1 ſuper utroque retinendo non inducit,hoc dicit. † No.1.ibi, nõ intelligitur,ꝙ clauſula,non ob.non inducit diſpenſationem,ſi tamen adijcitur in literis,ſuper quo retinendo vna cum prędicto beneficio diſpenſamus,tunc bene inducitur diſpenſatio,ſecundum Ioan.And. Secundò no. & ita alleg. quòd ſi ex verbis gratiarum poteſt ſumi duplex intellectus, quorum unus inducit diſpenſationem contra ius,& alius non, tunc capitur intellectus qui non inducit diſpenſationem,quia in dubio verba debent intelligi ut ſic diſpenſationem non inducant, cum diſpẽſationes ſint odioſę,vt in c.j.de fil.pręsby.eod. lib. Vltimo no. quod clauſula,non ob.quod aliud beneficium &c. licet non inducat diſpenſationem,tamen tollit ſubreptionem, & intellige ſiue talis clauſula exprimatur in gratia facta,ſiue in facienda,licet alias ſit differentia,vt no.in c.ſi ſuper gratia.ſ.de offic.dele. eod.lib.Secundò intellige,ſiue Papa per ſe prouideat,ſiue mãdet prouideri,cum eadem ſit ratio,ſecundum Io. An. dicentẽ, ꝙ debet in cl̃a non obſtante fieri ſpãlis mentio de bñficio, uel beneficijs quę obtinet,& tunc tollit ſubreptionem, et ita dẽt intelligi tex.hic,non autem ſufficeret cl̃a gñalis, non obſtante ꝙ aliud bñficium obtineat,niſi illud exprimat̃. Nam dẽt fieri ſpecialis expreſſio beneficij,vt eſt tex.in cle.2.de offic. ordi. et ibi per glo.in uer.ſpecialis.Quid autem ſi Papa dicat in literis, talis rector talium eccleſiarum &c. an propter hoc uideatur diſpenſatum in illis eccleſijs.Specu.in tit.2.§. uidendum. verſic. quid ſi Papa,tenet quòd nõ,ſed ſolum tollitur ſubreptio, et ita ſequitur hic.Io.And.Sed quid ſi diſpenſetur per Papam, quòd habens duas eccleſias cum cura, ꝗ poſſit tertiã habere, ſi aliàs canonice conferatur,non obſtante ꝙ habeat illas duas, an videatur diſpenſatum vt poſſit illas duas retinere. Archidi. tenet hic, per hunc tex. ꝙ non, quia illę duę quas iniuſtè tenebat in diſpenſatione non videantur repetitę, quod procedit quando dicitur,non obſtante &c.ſecus ſi Papa dixiſſet, ꝙ poſsit cũ obtentis tertium retinere,quia tunc videtur ſuper omnib. diſpenſatum.l.ſi ſic,et l.pater filium.§.fi.ff.de leg.2. Ex uerbis ergo literarum oportet talia iudicari, ut ſupra de priuileg. porro. ſecundum Archi.et Io.And.et facit quod no. Inno.in d.c. dudũ. Sed Lap.intelligit hoc verum ſi exprimitur in diſpenſatione, ꝙ illa duo prima fuerat conſecutus minus iuſte, alias non ualeret diſpenſatio de illis duobus tenendis cum tertio beneficio,
2 pro quo tex.in c.ſi gratioſe.de reſcrip.eod.lib.†In glo.fin. in fi. licet ergo clauſula,non obſtante, inducat diſpenſationem, tñ tollit ſubreptionem,vt hic in tex.operatur ẽt, quia ɔ̃ talem nõ admittuntur aliqui ad opponendum de pluralitate beneficiorum,ex quo eſt plenum ius conſecutus,alias ſecus foret ſi non eſſet talis cl̃a,de quo in d.c.dudum.et no.ſ.§.proxi. item operatur alium effectum, quia poterit ille dimittere primũ bñficiũ, et acceptare ſm ſine licentia primi ordinarij,quod alias nõ potuiſſet.ſ.de cle.nõ re.fraternitati.et de renun.admonet, et hos duos effectus ponit Io.And.in c.cum eccleſiaſticę. ſ.de excep. ſm Do.nec ẽt quo ad tertium bñficium,ex quo ꝑꝑ duplicitatẽ curatorũ erat inhabilis ad aliud bñficium,ut d.c.dudum, et facit d.c.ordinarij.§.fi.in cle.j.ĵ.eod. Sed certe diſpenſatio operat̃ ſuper illo tertio,alias nihil operaretur, quod eſſe nõ dẽt, vt in c.j.de priuile. nam dimiſsis illis duob.poſſet obtinere tertium ſine alia diſpenſatione,ut in d.c.ordinarij.operat̃ ergo diſpẽſatio,ut per eã tollat̃ inhabilitas ɔ̃cta ꝑꝑ iniuſtam retentionem illorũ duorũ,et ſic iſto caſu diſpenſatio inducit ut poſsit tertiũ retinere illis duobus dimiſsis,ſm Do. dicẽtẽ dictum Lap. poſſe procedere qñ impetraretur tertium beneficium curatũ cum cl̃a,non obſtante ꝙ duas curas primitus haberet, nam ex quo tunc erat inhabilis effectus ꝑꝑ iniuſtam retentionem duorum,talis cl̃a non inducit diſpenſationem ſuper illo vitio, ſed ſolum vt ſubreptionem tollat,argu.tex.hic.

SVMMARIVM.

1 *Legatus poteſt reſeruare beneficia vacantia in ſua prouincia,& nu.2.*
3 *Papa ſi mandat alicui prouideri de canonicatu & præbenda, poſtea alteri conferat canonicatum,& præbendam,quis dicetur potior.*
4 *Delegatus poteſt apponere decretum.*
5 *Prouiſio facta dicitur ex certa ſcientia, quando eſt facta plena narratio in literis Papæ confirmatorijs.*
6 *Impetrans literas ad beneficia, qualiter debet facere mentionem de beneficijs quæ tenet.*

CAP. XVIII.

I apoſtolicæ. Mandato legati ſuꝑ prouiſione facienda ꝑ Papã confirmato, Papalis gr̃a eſt cenſenda.h.d.Et primò ponit̃ factũ concernens gr̃am legati et approbationẽ Papalẽ. Secundò ibi, certũ eſt, ſoluit dubiũ inſurgens ex ipſo facto,
1 † Nota primò ibi, reſeruet,quòd legatus poteſt ſuæ collationi reſerua-

reſeruare beneficia vacantia in ſua prouincia,ſola tamen reſer
uatio etiam ſi fieret a Papa non afficit ignorantes, ut per gloſ.
nota.in c.ſi eo tempore.s̃.de electio.eod.lib.& no.in c. ſi bene
ficia. s̃. eodem. An autem ſola inhibitio etiam ſine reſeruatio-
ne vel decreto ſufficiat,vide in c.ſi ſoli.j̃.de conceſ.præben.Se-
cundò no.quòd legatus poteſt in ſuis reſeruationibus decretũ
apponere,ſed quem effectum operetur,& an afficiat ignoran
tes,dicetur j̃.in glo.Tertiò no.ibi,certis,quòd ſicut executor de
putatus a Papa debet eſſe certus, vt in capit. tibi qui. & ibi per
glo.s̃ de reſcrip.eod.lib.ita & deputatus a legato in literis be-
2 neficialibus,vt hic dicitur. † Quartò no. ibi, noſtra cenſentur
effecta,quòd ſi factum alterius confirmatur per ſuperiorem au
a toritate ſua,dicitur eſſe factum confirmantis, [a] facit ca.ſi eum.
s̃.eod.Nam omnia noſtra facimus quibus autoritatem noſtrã
impartimur,vt l.j.§.ſed neque.C.de ve.iure enu.& vide in cap.
cum aliquibus.s̃.de reſcrip.eod.lib.Et ex his infertur quòd con
firmatio facit actum nominari a confirmante, de quo hic per
Pe.de Ancha.& per Barto.in l.& quia.ff.de iuriſdic.omn. iudi.
3 & per Ioan.And.in cap.ſi cui.j̃.eod.lib.†Vltimo no. ibi, etiam
ſi canonicatum &c.quòd ſi Papa mandat vni prouideri de ca-
b nonicatu,& præbenda, [b] & poſtea alteri conferat canonicatũ,
& prębendam,quòd potior eſt prior in tempore,facit s̃.eod.in
c.quia ſępe, & ibi vide dicta in prin.quod procedit etiam ſi ſe-
cundus fuerit prius receptus,& prębendam aſſecutus, vt s̃. eo.
c.eum cui.collatio ergo canonicatus facta per Papam non ha
bet vim clauſulæ anteferri,quod intellige quando datur diſpa-
ritas & prioritas in data , ſecus ſi daretur paritas in data , quia
tũc potior eſſet ille cui eſt collatus canonicatus , quam ille cui
Papa mandaſſet conferri,ut in c,pen.s̃.de reſcrip.eod.lib.& vi-
de per glo.magnam in c.ſi ſoli.j̃.de conceſ.prębẽ.circa mediũ.
4 †In glo.in ver.decernat.in prin.& ita tenebat Hoſtien. in ſum.
de offic.delega.§.quid pertinet.ver.irritat. reprobatur ergo ta-
lis opi.vt hic,& facit d.capit.ſi ſoli.circa fi.vbi aperte probatur
legatum de latere poſſe decretum apponere,& ita tenuit gl.in
ver.irritum.in capit. 1.j̃. de conceſ.prębem. & Archid. & Ioan.
And.hic.An autem decretum liget ignorantes,poteſt ex dictis
Archi.& Ioan.And.& aliorum Docto.hic concludit, quòd de-
cretum Papæ ligat ignorantes,vt c.dudum.s̃. eodem.de quo in
cap.penul.j̃.eod.& idem tenuerunt quidam in decreto delega-
ti ipſius Papæ.s̃.de reſcrip.eod.lib.tibi qui.§.idem,& in d. c.j.§.
ex parte,& d.capit. ſi ſoli. Sed iſta iura potius probant contra-
rium,vt patet in d.§.ex parte.ver.vel poſtquam, ſecundum Ar-
chi.& Ioan.And.ſentientes , ꝙ decretum delegati Papæ nõ af-
ficiat ignorantes.Fallit niſi haberet ſpecialem licentiam appo
nendi decretum,quia diceretur tunc decretum Papæ,vt ꝑ g o.
3.in c.hi qui.s̃.eod.Sed in decreto legati de latere, conclude ꝙ
poſt præſentationẽ vel notificationẽ ligat poteſtatem ordina-
rij,ut in c.cum dilectus,in prin.de iure pat.ſecundum Archi.&
Ioan.And.imo ẽt ſine præſentatione uel notificatione , dum-
modo ordinarius ſciat decretum ipſius legati interpoſitũ,quia
tunc collatio poſtea facta per ipſum ordinarium erit ipſo iure
nulla,ut eſt communis opi.Doct.ſecundum Do.hic,& no. per
Lap.in c.ſtatutum.s̃.eod.ti.& lib.Si verò ordinarius ignorauit,
tunc Compoſt.in c.capitulum.s̃.de reſcri.in fi.in ver.item quę
ritur,tenet ꝙ non ligat ordinarium,quia alius a Papa non po-
teſt ſupra uel contra ius facere.s̃.de filijs prębsy.c.pen.& fi.qđ
eſſet ſi probabiliter ignorantes ligaret.s̃.de conſti.c.2.eo. li. &
ita ſequitur hic Arch.quia ſolum in decreto Papę reperitur ex
preſſum,ꝙ ligat ignorantes,& idem tenet Lap.in d.ca.ſtatutũ.
& Pau.in d.c.j.Sed Inn.in d.c.cum dilectus,& Hoſtiẽ.ibi,& in
ſumma.eo.tit.§.& a quo.ad fi.uer ſi legatus,& Io.de Lig.hic te
nent contrarium,& idem vr̃ ſequi Io.And.in d.c.cũ dilectus,&
hęc opi.eſt verior,ſecundum Dom.pro qua dicit eſſe caſum in
d.c.cum dilectus,ibi,unde poſtquam legatus &c.& ſic ponde-
ratur ibi decretum,& refert ſe ad tempus decreti & eius inter
poſitionis.Non autem ponderatur decretum ad eius notiſica-
tionem,cum interuallum fuerit inter ipſum decretum, & eius
inſinuationem,ſecundum Do.quod maxime procedit, quádo
in ipſo decreto apponuntur illa verba,ſiue ſcienter ſiue igno-
ranter,prout hodie communiter apponitur,non ob. ꝙ hoc nõ
reperiatur expreſſum,quia ſatis reperitur in d.c.cũ dilectus. Et
hanc partem ſequitur Lap.in ſua alle.14.nec ẽt ob.ꝙ hoc ſit cõ
tra ius,vt dixit Compoſt.quia imo non eſt ꝯ ius inquantum li-
gat quo ad inualidandum actum in contrarium , ut hic ꝑ Do.
Tu aduerte,quia Io.And.hic vr̃ reſidere in opi.Archi.licet non
multum ſe firmet,& iſta opi.vr̃ verior de iure,per iura & ratio
nes,de quibus hic per Arch.ut ſit ſpeciale in decreto Papæ, nã
in legato hoc non reperitur expreſſum, quia in d. capitu. cum
dilectus,nihil dicitur de decreto, ut ibi patet ex tex. fuit enim
ibi reſeruatio , & inhibitio , & eſt differentia inter reſeruatio-
nem,& inhibitionem,& decretum,ut patet ex glo.ord.in uer.
prouiſionem,in c.ſi eo tempore.s̃.de elect.eod.lib. & in c. tibi
5 qui.s̃.de reſcrip.eod.lib.†In glo.in verſi.confirmamus,in prin.
tunc enim uidetur facta ex certa ſcientia,quando fuit facta ple
na narratio in literis Papę confirmatorijs,vt d.capit. penul. &
dicitur facta plena narratio,quando exprimitur de reſeruatio-
ne & decreto,& executoris datione,vt hic in tex.fuit facta ex-
preſſio , ſecundum Ioan. And.dicentem ſatis ſufficere ſi Papa
confirmat reſeruationem & decretum legati,etiam ſine datio
ne executoris ad hoc vt prębenda ſit affecta , facit ſupra capit.
proximo.& d.capit.tibi qui.& d.capit.ſi ſoli.& quod no.Ioan.
And.in capit.ſi eo tempore,ſuper gloſ.puta,& in capit.conſti-
tutus. ſuper prima gloſ. ſupra de conceſ. præben. In ead. gloſ.
in fi.idem Archid.& Ioan. And. dicens , quòd ſi ita eſt in facto
legati qui non poteſt dare ius in beneficio antequam vacet,
fortius & in facto capituli quod poteſt dare canonicatum.Sed
certe non poteſt dare ius ad vacaturas,imo fortius eſt ius lega-
ti quam capituli cum ex reſeruatione legati efficiatur benefi-
cium debitum, & affectum , ſed non ex reſeruatione capituli ,
vnde confirmatio Papę potius præualet in vno quam in reli-
6 quo,ut hic plene per Ioan. And.& Domini. † In glo.in uerſic.
præferri. in fi. idem Archidia. infra capitu. proximo , & Ioan.
And.hic,& nota ex hac glo. regulam in quibus impetrans de-
beat facere mentionem de beneficijs quæ tenet , quia in om-
nibus literis per quas nouum ius acquiritur , vel acquiſitum
confirmatur , ſeu conſeruatur, vel augmentatur, de quo per
Archidiac.infra capitu.proximo,& nota.in d. capitu. cum ali-
quibus,& per Pau.in clementi.fina.de offic.ordina.& per Ro-
tam in deciſio. 274. quę incipit , Item quod ſicut. In gloſ.fina.
in fi. quia tunc etiam a principio cenſetur receptus autorita-
te apoſtolica , ſecundum Ioan. de Fan. & Domini. & nota ex
c hac glo. quòd confirmatio facta per Papam [c] non trahitur re-
tro ad tempus in quo fuit celebratus actus confirmatus in
præiudicium tertij, facit quod habetur ſupra de reſcriptis ,
eodem libro , in capitulo quamuis , ubi dicitur, quòd reſti-
tutio non trahitur retro in præiudicium tertij cui erat ius quę-
ſitum .

ADDITIONES.

a Dicit hic Dominicus , quòd legatus in ſuis actibus geſtis virtute legationis,
non debet dicere,auctoritate apoſtolicæ ſedis,ſed auctoritate legationis,qđ
eſt notandum,quia quam plures in hoc errant.
Vin. God. In materia confirmationis uide Dec.in Rub.de confirmatione vtili
vel in vti. Vbi plura ponit,Et confirmatio corroborat confirmatum, non au
tem efficit,vt illud extendatur.Ruy.conſi.111.nu.18.lib.5.
b Ex hoc loco arg.eſt,quòd adiectiuum determinans duo ſubſtantiua diuerſi ge
neris,debet poni in nobiliori genere,nec eſt neceſſe quòd adiectiuum ipſum
geminetur,quia nobilius genus,vt maſculinum,minus nobile quod eſt fęmi-
ninum complectitur , & hoc ſcitu dignum eſt , ſecundum eundem Domini.
propter literas beneficiales Ber.de Rom.
c Adde quod confirmatio ſedis apoſtolicę,& ſic facta per Papã,confirmat actũ
formę,& ſolemnitatis.Ruy.conſi. 123.nu.10.lib.3.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula motu proprio,habet locum tantum , quando apponitur per Papam .*
2 *Impetrare poteſt quis beneficium pro alio,etiam ſine mandato , licet ſecus ſit in literis ad lites.*
3 *Subreptio impetrantis pro ſe ſicut reddit impetrationem nullam , ita etiã impetrantis pro alio.*
4 *Clauſula proprij motus debet exprimi in literis,alias nihil operatur.*
5 *Et qualiter tollat ſubreptionem.*
6 *Opponi quando non poteſt alicui per uiam ſubreptionis,tacito de aliquo defectu in literis, an poſſit opponi per uiam iuris communis.*
7 *Literæ ad beneficia non valent ſi interuenit mendacium , quid in literis ad lites .*
8 *Papa ſi exprimat in literis,quòd proprio motu confert,an admittatur probatio in contrarium.*
9 *Statutum ſi dicat,quòd inſtrumenta continentia confeſsionem habeant executionem paratam,ſi confeſſio non continetur in inſtrumento,an habeat executionem paratam.*
10 *Taciturnitas beneficij quantumcunque minimi inducit ſubreptionem.*
11 *Impetrans beneficium debet exprimere conditionem beneficij,vt ſi ſit curatum .*

CAP. XXIII.

SI motu proprio. Taciturnitas beneficij obrenti quantumcunque minimi vitiat literas ad beneficia , niſi conſtet prouiſionẽ ꝓprio motu Papę factã q̃ proprius motus ita demũ intelligit̃,ſi in lr̃is exprimat̃.h. d. hæc decretalis q̃

duo membra distinguit.secundũ ibi,secus, & primũ membrũ
1 determinat ibi,motu quoque.†No.1.secundũ Arch.ꝙ clā [a] pro
a prij motus solum operatur effectum quādo apponitur per Pa-
pam,quia hic tantum de Papa loquitur, secus ergo in alio ordi
nario inferiori,etiam si sit legatus de latere,facit c.fi.s̃.de offic.
leg.eod.lib.& ita sequitur hic Lap.& communiter Doct. in d.
2 c.fi.de quo ẽt per gl.& Doc.in cle.2.de offi.ordi.† Secundò no.
ibi,vel alterius.arg.ꝙ licet ad lites ad impetrandum pro alio re
quiritur speciale mandatum.s̃.de rescrip.nonnulli, tamen põt
quis impetrare beneficium pro alio ẽt absque aliquo manda-
b to, [b] & idem voluit glo.in c. nonnulli.s̃.de rescri. de quo ibi ꝑ
Docto.& uide per Rot.in deci.297.quæ incip. Item ꝙ purifica-
tio.vbi tenet ꝙ purificatio gratiæ possit fieri per executorẽ ad
instantiam consanguinei impetrantis,nullum mandatum suꝑ
hoc habentis.Et an coniuncta persona possit sine mandato ac
ceptare beneficium,vide per Inn.& Host.in c.accedens. s̃. eo.
3 tit.& per Archi.& Io.And.in c.si tibi absenti.s̃.eo.†Tertio no.
ꝙ sicut subreptio impetrantis per se reddit impetrationẽ nul-
lam,ita & subreptio alterius pro altero impetrantis.de quo in
c.j.& c.gratia.s̃.de rescri.eod.lib.Quartò no.ibi, uires &c. ꝙ in
literis beneficialibus subreptio habet vitiare ipso iure, de quo
per glo.ordi.in c.ad audientiam.el 2.s̃.de rescri. vbi tenet aliud
esse in rescrip.ad lites, quia est necesse quòd opponatur exce-
4 ptio.de quo ibi per Docto. † Vltimo no.singu. ꝙ clausula pro-
prij motus,oportet ꝙ sit expressa in literis, & alias nihil opera
rẽt,& sic est casus in quo de necessitate requiritur scriptura, &
si per testes probari non posset.facit glo.in ver.literis. in clem.
per literas.j̃. eod. Alios verò casus requirentes de necessitate
c scripturam,vide per gl.ordi.in c.j.j̃. de [c] censibus. Quid autem
d de clausula ex certa scientia,glo.in clemen.2.in fi.de rescrip.&
in c.statutum.in ver.literas.s̃.de rescrip.eo. lib. dixit idem esse,
vt per testes probari non possit. Sed hoc non est verum vt te-
nent Docto.& etiam Rota hoc tenet in deci. 332.quæ incip.Itẽ
5 licet,de quo j̃.in glo.†In glo.2.in princip. sed an dicta clausula,
sicut tollit subreptionem quę prouenit ex taciturnitate plu-
rium beneficiorum, ita tollat subreptionem prouenientẽ ex
alia qualibet taciturnitate,quæ alias subreptionem induceret,
puta de numero,& statuto,& iurato,vel quòd ecclesia prius de
alio fuerit grauata,vel his similia.Io.And.tenet ꝙ sic,vt hic per
eum,de quo j̃.In ea.gl.ibi,dispensatum non sit.no.ex gl.ꝙ licet
e proprius [e] motus tollat generaliter subreptionem,non tamen
inducit dispensationem,quod sing.no.ideo dicebat Ro.in dec.
112. quæ incipit,Item dicebat,ꝙ non inducit dispensationẽ su-
per irregularitate vel illegitimitate,aut alio defectu, seu super
receptione plurium beneficiorum incompatibilium, prout di
cit glo.hic,sicut etiam non ampliat gratiam uel uim uerborũ,
ut dixit glo.no.in uer.directas.in d.cle. per literas, sicut etiam
non tollit aliam inhabilitatem eius pro quo scribitur, nec etiã
operatur præter verisimilem intentionem scribentis, ut dixit
6 gl.no.in d.cle.si Romanus.in versi.validam. † Et ex his dicebat
hic Io.And.ꝙ licet si Papa proprio motu concedat gratiam in
ecclesia numerata,uel iam per ipsum grauata tacito de nume-
ro,vel ꝙ per eum ecclesia sit grauata,uel concedit gratiam taci
to de defectu personæ,ut natalium,ætatis, vitij corporis, biga-
miæ, & similium, tunc licet per uiam subreptionis non possit
contra illum opponi cui gratia est concessa,cum subreptio tol
latur ratione proprij motus,tamẽ poterit opponi per viam iu-
ris communis, opponendo ꝙ grauatus non teneatur ad rece-
ptionem, quia Papa non intendebat infringere numerum,
vel reiterare grauamen,vel alia impedimẽta, & alios defectus
tollere,cum proprius motus talium dispensationem non indu
cit,ſm Io.And.dicentẽ,aduocatum debere esse cautũ in modo
opponẽdi.s.vt nõ opponat de subreptione, sed de grauamine,
& de alijs defectibus de iure cõi impedientib. & idẽ sequitur
Ro.in deci.111.quæ inci.Item licet.Sed Lap.hic limitat oīa prę
dicta,nisi cum motu proprio addat̃ saltẽ clā gñalis,non obstan
te,quia tunc de dictis defectibus opponi posset,per no.ꝑ eũ in
c.q̃uis.s̃.eo.& in c.ei cui.j̃.eo.& in c.si ꝑp.s̃.de rescri.eo.lib. &
ita residet hic Do.de quo vide ꝑ Fed.in suo cõs.227. quod inci.
Casus talis est,monasterio,& dicetur in d.c.ei cui.In gl.in ver.
ob hoc,in fi.sentit ergo gl. ꝙ ex alia cā bene possit esse inuali-
f da,vt ex defectu ętatis [f] natalium,bigamiæ,& similibus, quæ li
cet per viam subreptionis non possint opponi,tamen poterũt
opponi per uiam iuris communis, cum proprius motus taliũ
dispensationem non inducat,secundum Ioan.Andr.& s̃. dictũ
fuit.In glo.in versi.taceat.in prin. imo etiam si impetrans non
haberet beneficium,sed ius ad beneficium,si hoc tacet, impe-
tratio de alio beneficio erit subreptitia,& nõ valebit, etiam si

paratus esset tali iuri renunciare,vt disputando tenuit Io.And.
in reg.ignorantia.j̃.eod.lib.& ita tenet Ioan. de Lig. esto quòd
Archid.hic sub dubio forte aliud tenuerit, secundum Io. And.
hic. Et quòd debeat fieri mentio non solum de beneficio, &
sic de iure in re,sed etiam de iure ad rem,videtur tenere Ro.in
deci.220.quæ incipit,Item si A.& in decisio.247.quę inci. Item
quidam,facit ad hoc glo.no.in versic.ignoranti.in fi.in ca.gra-
tia.s̃.de rescri.eod.lib. & quod ibi tenuit Io. And.pro quo etiã
bonus tex.in c.in nostra.s̃.de rescri.vbi expectans primam va-
caturam tenetur,si de nouo impetrat,de illis literis facere mẽ-
tionem.Et vide no.per Ro.in dec.443.quę inci.Item si legatus,
an habens canonicatum a Papa sub expectatione prębendæ,
dicatur ex hoc beneficiatus.Et per prędicta tenuit Rot.in d.de
cis.447. quod si habens canonicatum,& prębendam,& in im-
petratione beneficij facit mentionem de canonicatu,& nõ de
prębenda,ꝙ impetratio erit subreptitia,quod tamen intelligit
de canonicatibus,& prębendis distinctis, secus in non distin-
ctis,quas quis consequitur eo ipso quod canonicatum adipisci
tur,vt in c.fi.j̃.de conces. pręben. & secus in portionibus præ-
bendalibus,etiam vbi esset certus numerus canonicorum, sed
non prębendarum,de quibus per Inno.in c.dilectus.& c.dile-
cto.s̃.eod.in quibus casibus prębendę censentur annexę cano
nicatibus,& de annexis non debet fieri mentio,ut no.in ca.su
per eo.s̃.eod.tit.de quo plene per Ro.in d.decisi. Et uoluit hic
Archi.ꝙ etiam habens pręstimoniam uel possessionem ab ec-
clesia teneatur de hoc in impetratione facere mentionẽ, alias
erit subreptitia,quod intellige, quando impetrans habet illas
in titulum etiam beneficium,secus si in stipendium, ut per Io.
And.in ca.postulasti.s̃.de rescrip.ubi etiam tenet,ꝙ talis impe-
tratio subreptitia non reconualesceret,licet beneficiatus para
tus sit renunciare beneficio,quod tacuit,ſm Lap.hic, & idem
hic Arch.licet in habente ius ad rem aliud tenuerit,ut s̃.In ea.
gl.ibi,per simplicitatem,idem Arch. secus si per ignorantiam,
7 vt in d.c.gratia.†In ea.gl.in fi.idem Archi.& cõclude vt hic per
Imo.& Do.ꝙ in literis contentiosis seruari debet d.c. super li-
teris. Sed in beneficialibus si interuenit mendacium non va-
lent literę,vt s̃.in gl.proxima.& per Rotam in d.deci.456. quæ
inci.Itẽ extra Rotam.Si verò non interuenit mendaciũ, & tũc
si taceret tale quid,quod si Papa sciuisset, nihilominus literas
dedisset,nec ẽt difficilius concessisset, & tunc valent literæ, &
ita intelligatur c.dudum.s̃.eod.Intellige nisi sit tale quid quan
tumcunque minimum, quod tamen ex iuris dispositione de-
beat in literis exprimi,ut dicitur hic de beneficio minimo, &
dictum fuit in d.c.dudum.Si verò tacetur tale quid,quod si Pa-
pa sciuisset literas non concessisset, uel difficilius dedisset, &
si tacuit dolo vel iuris ignorantia, vel ignorantia facti supina,
& literę non valent,vt hic in glo.sed si ignorantia facti erat iu-
sta,tunc si ad hoc ut gratia inducat dispensationem,& non va-
lent literæ,& ita procedat c.constitutus.s̃.de rescri.& quod no.
per Ioan.And.in c.duobus.s̃.de rescrip.eod.lib. Aut non est ne
cesse ꝙ inducant dispensationem,& valent literæ, & ita proce
dit d.c.gratia,& ita resident hic Imo.& Do.de quo tamen ple-
nius per d.Ant.& alios Doct.in d.c.super literis, & in cle.1. de
pręben.j̃.eo.& per Rot.in d.deci.466.quæ incip.Item extra Ro
tam. vbi dicitur, ꝙ licet omnes falsę expressiones regulariter
habent vitiare gratiam,cum literæ habeant tacitam conditio-
nem,si preces veritate nitantur,vt in c.2.s̃.de rescri. tamen nõ
omnia tacita,quorum expressio mouere potuisset ad denegan
dum gratiam,vitiant,sed ea solum de quibus reperitur expres-
sum,vel de quibus est cautum in iure, quod eis expressis eam
gratiam nullatenus concessisset, ut ibi uide. Et ex prædictis
quęrit hic Lap. quid si aliquis fuit in canonicum receptus in
aliqua

ADDITIONES.

a Vin. God. Nota quòd clausula, motu proprio,facit cessare vitium subreptio
nis.Ruy.consi.148.nu.9.lib.4.& an talis clausula præiudicet tertio, Ruy.cõsi.
222.nu.7.& consi.123.nu.3.& 19.lib.3.

b Et ratio est,quia lites sunt odiosę,& ideo sunt restringendę, beneficia sunt gra
tiæ,& ideo ampliandæ, ut in d. capit.nonnulli.in glo.& in regu. odia.infra
eod.de reg.iur.

c Adde Spe.de instr.edi.§.restat,& ibi diffuse.

d Vin. God. Clausula ex certa scientia,non sufficit ubi conceditur aliquid con-
tra legem habentem clausulam derogatoriam,sed est etiam necessaria clau-
sula non obstante,nec sufficit clausula motu proprio,Ruyn. consil. 109. nu-
mero 7.lib.3.

e Adde Do.de Rota dec.111.in nouis.incipiente,licet motus proprius Papæ, &
vide Pe.de Anch.consi. 294. & per Rom.de effectu motus proprij cons.32.
Ancha.consi.37.Cal.consi.8.de rescrip.

f Aetatis &c.vt in c.eam te.s̃.de æta.& quali.& s̃.de elect.cum in cunctis,& inno
tuit,& c.per inquisitionem,cum simili.

aliqua ecclesia vltra numerum de mandato Papæ sub expectatione præbendæ quam duxerit acceptandam,;& postea vacauit præbenda quam acceptauit,;sed anteq̃ vacaret, Papa reseruauit illum canonicatum & præbendam suæ collationi cũ interpositione decreti:vnde iste acceptans sciens postea de dicta reseruatione exposuit Papæ, ꝙ fuit ignarus dictæ reseruationis,& ꝙ vigore literarum apostolicarum dictos canonicatũ & præbendam acceptauerat: vnde obtinuit a Papa dictos canonicatum & præbendam sibi conferri. Modo quæritur, an dicta impetratio & collatio valeat? & vr̃ ꝙ sic, vt per glo. quæ incip. argu. ꝙ in c. dilectus. el j. s̃. eo. dicentem, ꝙ habens canonicatum vltra numerum censetur electus ad quoddam ius de nouo creatum, ꝙ extinguitur q̃ cito assignatur vacans beneficiũ. Sed in ɔ̃rium facit tex. hic,& in d.c. dudum. & ibi per gl. in ver. de ipsa. expressit enim mendacium, cum dixerit se acceptasse canonicatum & præbendam, vbi tm̃ præbendam acceptauit. facit quod no. Inno. & Ioan. And. in d.c. super literis. in gl. si veritate. & sic, ꝙ non valeret tanq̃ subreptitia, fuit cõsultum per Lap. sed forte ɔ̃rium est verum, ſm Domi. vt hic per eum. pro quo facit, quia acceptando præbendam, vr̃ etiam acceptare canonicatum, qñ ipsa præbẽda est pro canonico instituta, vt no. in c. si cleri. & c. si postq̃. s̃. eo. & sic nullum fuit expressum mẽdacium. Ad prædicta tñ optime facit quod notat Rota in d. decisi. 447. †In gl. fi. in fi. & ita est ecõtra, vt eo casu quo Papa exprimit quod proprio motu quantumcunque aduersarius velit probare, ꝙ Papa ad impetrantis vel alterius instantiam hoc fecerit, tñ non audietur, per rationem huius glo. & quia id esset arguere Papam de mendacio, quod non licèt, vt in cle. j. de proba. & ibi glo. antepe. ſm Io. & idem tenet Ro. in antiquis in deci. 127. quæ incip. Item no. ꝙ in c. Ratio aũt quare proprius motus non possit probari per testes, est quia hoc includit in se negatiuam non coarctatam, videlicet ꝙ nullus super hoc Papæ porrexit supplicationem, vt sentit glo. s̃. quæ negatiua non coarctata est impossibilis ad probandum, vt in c. cum ecclesia. s̃. de causa pos. & no. in l. actor. C. de proba. & ita voluit Rota in d. deci. 332. vbi tñ Collector refert Io. de Lig. tenere ꝙ proprius motus possit probari per testes, etiam si non exprimatur in literis, per assertionem ipsius Papæ, & per alias coniecturas, vel præsumptiones verisimiles, puta si Papa contulit mihi absenti & in remotis degenti per multos annos & ignoranti vacationem beneficij, pro quo, nec ego, nec alius pro me supplicauit, nec est verisimile, ꝙ ego vel alius pro me vnq̃ supplicauerit, tales enim vehementissimæ pręsumptiones probarent sufficienter, vt in c. afferte. s̃. de præsum. & ita vr̃ residere ibi Collector in dicta deci. Sed certe licèt possit probari per coniecturas & præsumptiones, Papam proprio motu contulisse, tamẽ quantum ad effectus quos inducit clausula proprij motus, debet exprimi in literis, & aliàs nihil operatur, vt est tex. hic ibi, tunc solum &c. ſm Domi. dicentem, ꝙ potest alia ratio assignari quare expressio requiratur, videlicet quia potest esse possibile ꝙ Papa moueatur ad cõferendum proprio motu, dato ꝙ impetratio fuerit facta per alium, & non habito respectu ad impetrationem alterius. vnde cum hoc dependeat ex animo Papæ, voluit ꝙ expresse in literis caueretur, vt sic per hoc liqueat de

9 animo ipsius, ſm Domi. †Et no. ex hac glo. ꝙ si aliquid debet contineri in instrumento non posset probari per probationẽ extrinsecam tanq̃ carens forma, quod inducit Bald. ad statutũ disponens, ꝙ instrumenta in quibus continetur confessio, habet executionem paratam, ꝙ licèt probetur per testes, ꝙ interuenerit confessio, tñ non habebit executionẽ paratam, ex quo in instrumento non continetur, & ita vr̃ hic velle Pet. de Ancha. vt hic per eum. omni tñ casu, siue scriptura sit de forma, siue de substantia actus, si ipsa scriptura interuenit, & sic deperdita, poterit tunc id probari per testes, vt no. in c. cum olim elsemus. s̃. de priuileg. & per Bar. in l. 2. §. Diuus. ff. de iure fisci. dicens, ꝙ hoc probato ꝙ interuenerit scriptura, & eius tenore, perinde habebitur ac si ipsa scriptura appareret, de quo etiam per Bal. & Ang. in l. edicto. C. de edic. diui. & sic vr̃, ꝙ si ꝓprius motus fuit expressus in literis, & hoc probetur per testes idoneos, ꝙ talis gratia habeat effectum quem inducit clausula ꝓprij motus. Nec ob. glo. hic, quia loquitur qñ clausula proprij motus non fuit in scriptis redacta a principio: vnde non sufficit tunc, ꝙ per testes probetur, ꝙ interuenerit proprius motus. cogita tamẽ quia dubitari posset, an de falsitate vel errore scribentis possit probari per testes, ꝙ clausula proprij motus fuit omissa? & videtur ꝙ sic, qñ testes probarent ꝙ viderunt illam clausulam in literis, & tunc non apparet: secus si vellet probare, ꝙ Papa expressit, licèt hoc non fuerit redactum in scriptis, quia non videtur hoc sufficere, ex quo in literis talis clausula

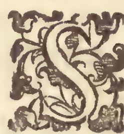
10 non fuit scripta, vt hic dicitur in tex. & glo. †Extra glo. q̃a hic dicatur ꝙ taciturnitas beneficij quantumcunque minimi subreptionem inducit, ideo aduerte, quia hoc intelligitur de beneficio vel beneficijs quæ obtinet ante impetrationem: nam de illis debet fieri mentio in specie, non autem in genere, vt per glo. no. in ver. specialis. in cle. 2. de offi. ordi. Sed an debeat fieri mentio de qualitatibus ipsius beneficij uel bñficiorũ, an sint curata vel cum dignitate? glo. singu. in ver. vel alteri. in cle. j. de præben. eo. titu. vr̃ velle ꝙ de cura debeat fieri mentio, sed de alijs qualitatibus nõ, puta qualis ordo sit annexus bñficio, vel de quantitate reddituũ quam hẽt ex vno uel alijs beneficijs, sed solum tenetur exprimere ipsa beneficia, si tñ prædicta expressit, p̃sumitur id fecisse ad inducendũ Papã ad facilius cõcedendũ, & ꝓ ɔñs ad id probãdũ se adstrinxisse: intellige qñ hoc peteret. Sed si non negaretur valor, tunc alia probatio non requiritur, nec ex hoc processus esset nullus, qñ exp̃ssisset in lr̃is minorẽ ualorẽ q̃ esset, ut sic inducat Papa ad facilius cõcedendũ, tunc vr̃ quod gr̃a sit subreptitia, & nulla. & ita est de mente Ro. in deci. 312. quæ incip. Item licèt impetrans. vbi in fi. limitat p̃dicta ꝓcedere, nisi proprio motu sit facta collatio, q̃a ualet, licèt de beneficijs quæ obtinet vel eorũ qualitatibus non

11 sit facta exp̃sio, ut hic in tex. & in d. cle. si Romanus. †De qualitate verò beneficij ꝙ impetratur, vel cõfertur, bene dẽt fieri exp̃sio, an sit curatũ uel cũ dignitate, ut in c. cũ in illis. s̃. eo. & in d. cle. j. & ẽt de valore ipsius bñficij uel taciturnitas, uel mendacium induceret subreptionẽ, ut in dictis iuribus. & per Ro. in d. deci. 292. & per gl. & Doc. in d. cle. j. Imo ẽt cl̃a proprij motus non excluderet exp̃sionẽ qualitatis ipsius beneficij quod ꝓprio motu ɔfertur, qđ dẽt exprimi an sit curatũ uel cum dignitate. & ita tenuit Rota in deci. 111. & 112. s̃. allega. & an excludat subreptionem si non fuit facta expresio ualoris beneficij quod proprio motu confertur, uide per Rotam in d. decisi. 112. Et uide dicta in c. non potest. super glo. 2. s̃. eo. titu.

SVMMARIVM.

1 *Collatio Papæ facta de beneficio in genere vel sub conditione si vacat, tenet.*
2 *Gratia facta proprio motu est plenissimè interpretanda.*
3 *Eligere habens alterum de pluribus intra statutum tempus, si sit negligẽs deuoluitur ad alium.*
4 *Beneficij æstimatio si requiratur, ad quem habetur respectus.*
5 *Notitia quando dicatur habita.*

CAP. XXIIII.

SI pluribus. Collatio motu proprio Papæ facta de pluribus beneficijs in eadem ecclesia uacantibus, simul intelligitur facta de pinguiori: sed si beneficia sunt ęqualia ad eum spectat electio cui gratia est concessa: collatio verò facta ad impetrationem alterius ad minus beneficiũ restringit̃, & si sunt æqualia, eligit tunc qui al̃s cõferebat, quo negligente alius eligit eɔ̃. h. d. Et primo ponit̃ thema, ex quo dubiũ orit̃, qđ distinguendo soluit ibi, gratiã. & ſm membrũ prosequitur ibi, si verò. & in vtroque rõnem reddit & subdistinguit, & in membris subdistinctis negligentiam ponit ibi, alterutro. ſm Ioan. An.

1 †Nota primo ualere collationẽ Papæ factã de beneficio in genere & sub cõditione si uacat, ẽt si de ipsa uacatione nõ sit certificatus. facit c. dudum. s̃. eo. Quid aũt sit in alijs inferioribus? uide quod no. in c. 2. s̃. de elec. eo. lib. & uide per glo. in uer. per-

2 sonam. & ibi per Io. And. in c. si tibi. j̃. eo. †Secundo tene men-

a ti, ꝙ gratia [a] proprio motu facta est plenissime interpretanda, etiam si fiat in materia aliter stricta, & sic super beneficijs spectantibus etiam ad collationem ordinarij, & in eius præiudicium, & sic patet ꝙ motus proprius ampliat gratiam non solũ in fauorem eius cuius fit gratia, sed etiam in præiudicium tertij, quod est contra glo. in clemen. per literas. j̃. eo. Sed ratio est hic, quia de leui præiudicio ordinarij agitur, ut dictum fuit in d.c. dudum. & in c. cum in illis. circa prin. s̃. eod. Vel secundo potest dici, ꝙ non ampliat gratiam qñ ampliatio est contra ius cõe, ut ibi: secus si non esset contra ius cõe, ut est in casu huius cap. Vel potest dici tertio, ꝙ motus proprius non solum tollit subreptionem, ut s̃. c. prox. sed etiam ampliat gratiam, scilicet in his quę sunt expressa saltem generaliter, & sic in ipsa gratia includuntur, ut hic: aliàs si nõ essent in genere expressa, & inclusa, & tunc ad ista non ampliarentur, ut no. in d.c. cum in illis

ADDITIO.

a Vinc. God. Adde, ꝙ gratia latè interpretatur contra concedentem, sed stricte in præiudicium tertij, Ruy. consi. 30 nu. 8. lib. 5.

lis. Vel dic quarto quòd motus proprius ampliat gratiam tm̃
in caſibus expreſſis in iure, vt hic: nõ autem in alijs. ideo dixit
gl. no. in cle. ſi Romanus. j. eo. ꝙ motus proprius operatur ſolũ
effectus expreſſos in iure, & non alios, quod no. voluit tñ no-
tabiliter Hoſt. & Io. An. per hunc tex. ꝙ in c. cum in cunctis. §.
j. s̃. de elec. ꝙ licèt aliàs diſpenſatio tanq̃ odioſa ſit ſtrictè intel-
ligenda, vt in c. non poteſt. s̃. eo. & in c. j. s̃. de fi. presby. eo. lib.
tñ qñ ſunt proprio motu conceſſa, eſt large interpretanda in fa
uorem eius cui eſt conceſſa, quod qualiter procedat, vide ibi ꝑ
Io. An. & Doc. nunq̃ tñ motus proprius operatur in præiudi-
cium tertij cui iam eſſet ius quæſitum, vt patet hic in tex. & fa
cit c. q̃uis. s̃. de reſcri. eo. lib. & ita tenet Rot. in deci. 112. quæ in-
3 cip. Item dicebant. & eſt dictum s̃. c. proxi. † Vltimo no. ꝙ vbi
ad eligendum alterum de pluribus incluſis ſtatuitur certũ tẽ-
pus, ſi habens eligere eſt negligens, deuoluitur electio ad aliũ.
facit extrauagans ſuſcepti Io. 22. circa medium. & in l. ſtatulibe
rum. §. Stichum. de leg. 2. & no. in c. fi. s̃. de conſue. eo. lib. & in
d. c. ſi tibi. In glo. 2. in fi. quia ſi non vacarent ſimul non habe-
ret locũ iſte tex. ſed tunc vacans primo debetur, & in hoc dif-
fert a gratia qñ ſcribitur de vacantibus, quia ſufficit ꝙ tp̃e datæ
reperiantur vacare, eſto ꝙ ſimul non vacauerint, ſed vnũ poſt
alterum, ſm̃ Io. An. ſm̃ quẽ non obſt. ſi diceretur, ꝙ clauſula ꝓ-
prij motus de ſtylo curiæ non exprimitur, niſi cũ cõfertur va-
cans, quia tex. iſte probat ɔ̃rium. & cõiter de ſtylo curiæ, quan-
do ſcribitur ſuper incerto, conſueuit ſcribi, ſi qua vacat, alioq̃n
de proximo vacatura, nec als̃ de ſtylo curiæ confertur incerta
dignitas, vel præbenda, ſm̃ Io. An. ex cuius dictis concludi põt,
ꝙ habeat locũ iſte tex. ſiue ſcribatur de vacãte, & tp̃e datæ ſi-
mul vacẽt, ſiue de vacatura, & ambo ſimul, & eodẽ tp̃e vacẽt,
vt in terminis iſtius glo. Sed limita primo iſtum tex. procede-
re, qñ ſcribitur ſine bñficio acceptãdi, als̃ ſi cum d. bñficio, nõ
haberet tunc locũ diſpoſitio iſtius tex. & huius glo. ſm̃ Io. An.
quia poſſet tunc acceptare qđ vellet. Scđo limita procedere,
qñ in ipſa eccleſia nullus eſſet primo expectans, quia tunc ex-
pectans primã vacantẽ ɔſequeret̃, cũ Papa eã hic ſibi reſeruet,
& hoc niſi haberet cum beneficio acceptandi, ſm̃ Io. An. Ter-
tio limita ꝓcedere, qñ Papa gñaliter ſcribit, ſeu cõfert: ſecus ſi
cõtuliſſet certã & ſpecialẽ præbendã, q̃a illa tm̃ deberet̃, & di
ſtinctio iſtius tex. locũ non hr̃et, ſm̃ Io. An. Quarto limita ꝓce-
dere, qñ Papa ſcribit pro vno de vacante, vel vacatura, prout lo
a quitur iſte tex. & glo. ſecus ſi ſcribit pro pluribus, vt duobus,[a]
vel tribus, q̃a tunc Io. Mo. in c. ſi tibi cõceſſo. j. eod. dixit, ꝙ aut
iſti ſunt diſparis auctoritatis, & ille qui eſt potior erit prior. s̃.
eo. hi qui. & j. eo. ſi a ſede. ſed ſi ſunt pares, tũc prior in tp̃e erit
potior. s̃. de reſcrip. eo. lib. in c tibi qui. & ſic tunc non hẽt locũ
diſpoſitio iſtius tex. in ſcđo rñſo. vbi dicebatur ꝙ primus im-
petrans habebit illud qđ eſt minoris valoris, & ſic non erit po
tior, qđ ideo eſt, quia diſpoſitio iſtius ſecundi rñſi eſt inducta
in fauorẽ ordinarij, qñ eſt vnus ſolus: ſed vbi ſunt plures, tunc
prior in tp̃e oĩbus alijs paribus eſſet potior in iure, & ſic debe
bitur ſibi maior præbenda, ſiue loquamur de ſecũda parte hu-
ius c. ſiue de prima, nec fauor inductus in ſecunda parte ꝓ or-
dinario, extenditur ad alium. de leg. 2. l. cũ patronus. & per gl.
in ver. cõuenire. in cle. j. de reſcrip. ſm̃ Io. An. Aduerte tñ quia
dictũ Io. Mo. procedit qñ eodem contextu vacabant: als̃ ſi di-
uerſo tp̃e, & tunc cum prior in tp̃e ſit potior in iure priorita-
tis, quia debet primo habere prębendã, habebit tũc primã, &
non ſecundam, licèt prima ſit minor in fructibus, cum ipſa ſit
in literis incluſa. facit c. ſi clericus. s̃. eo. l. ſm̃ Do. Vltimo limita
hunc tex. procedere, qñ ſcribitur de vacãte vel vacatura in cer-
ta eccleſia, aliàs ſi de vacante vel vacatura in certa ciuitate vel
diœceſi, tunc non haberet locum diſtinctio iſtius c. niſi ad eũ-
dem ſpectaret collatio, ſecundum Lap. argu. c. præſenti. §. cæ-
terum. & §. nec etiam. s̃. de offi. le. eo. li. Sed forte tunc intellige
tur de minori, vt in ſimili dicetur j. in ſequenti q. In glo. in ver.
incerti. in fi. imò ẽt ſi fuiſſet certus, dummodo non exprimat
quam dari velit, habebit locum diſtinctio huius c. ſm̃ Ioã. An.
4 † Sed an habeat locum ratio iſtius text. qñ vnum tm̃ benefi-
cium vacauit. Ioan. An. in c. ſi eo tp̃e. s̃. de reſcri. eo. lib. vr̃ ſenti-
re ꝙ non, dicẽs, quòd tex. hic loquitur vbi datur optio circa be-
neficia debita: ſecus cum vnum beneficium tm̃ eſſet debitum.
Sed Lap. hic contra, dicens ꝙ ſi habuit quis gratiam a Papa de
conferendo ſibi per ſuum executorem beneficium, quod du-
ceret aptandum, dum valeret, cuius fructus annui, ſm̃ taxatio-
b nem decimæ ſummam 60. florenorum[b] auri non excedunt.
Et vacauit quoddam beneficium, & acceptauit, & per ſuũ exe
cutorem fuit collatum: opponebatur per eos quorum intere-
rat, quòd dictum beneficium non includebatur in gratia, eo
quia facta ratione florenorum ſumma valoris fructuum exce-
debat ſummam valoris florenorum, an debeat fieri ęſtima-
tio ſm̃ florenos nouos qui plus valerent, & tunc tale benefi-
cium in gratia includeretur, an ſm̃ florenos veteres qui mi-
nus valerent, & tunc beneficiũ excederet ſummam, & ſic in
gratia non includeret̃. & concludit ꝙ debet attendi minor va-
lor qñ Papa non ſcribit proprio motu, ut ſic fiat interpretatio
contra impetrantem. ar. iſtius tex. vnde poterit conferri, tunc
per ordinarium tale beneficium, non obſtante prædicta colla-
tione, ſm̃ Lap. cuius dictum licèt non probetur per hunc tex.
qui loquitur vbi datur optio impetrãti vel ordinario, & ſic qñ
vacant plura beneficia, quod non eſt in caſu ſupradicto, tamẽ
in ſe eſt verum, cum impetratio ſit reſtringẽda tanq̃ ambitio-
ſa: ſecus ſi proprio motu foret facta, ſm̃ Ioan. de Lig. & Domi.
Sed aduerte, quia Pet. de Anch. intelligit dictum Lap. quando
mandatur prouideri de beneficio certi valoris, non facta rela-
tione ad taxationem decimæ, ſed ſi fieret relatio ad taxationẽ
decimæ, & ut in q̃one prædicta, tunc debet attendi ualor mo-
netę, quæ erat tempore taxationis, & non nouæ monetæ, vt in
c. cum olim. s̃. de cenſibus. Sed ſi dicto tempore erant floreni
noui & ueteres, tunc procederet quod dicit Lap. ſecundũ eũ.
in dubio tamen intelligitur ſecundum monetam conſuetam,
& currentem in loco, ſecundum glo. in ver. currentem. in cle-
men. 2. de decim. & in c. fi. in fi. de maledicis. & ibi per Docto.
In glo. in ver. maioris. in fi. & habetur reſpectus ad redditus ad
conſiderandum maioritatem valoris, non autem ad ęſtimatio
nem rerum, ex quibus redditus percipiuntur, puta ſi haberet
certam rem magnæ æſtimationis, & nullorum uel paucorum
redditunm, de quo in c. quanto. s̃. de iureiurando. in prin. & in
c. cum cauſam. in glo. 2. s̃. de teſtibus. ſecundũ Ioan. An. ſentiẽ-
tem etiam ut poſſit conſiderari maioritas etiam reſpectu di-
gnitatis, ideo ſi Papa ſcriberet pro canonicatu & præbenda in
eccleſia Rauennenſi, vbi ſunt duo collegia canonicorum, ſci-
licet Cardinales & cantores, & ſunt duo collegia canonico-
rum, vt no. in c. 1. s̃. de poſtula. præla. in princ. tunc ſi impetrans
neutra ſit dignus, tunc propter ſubintellectam conditionem
ſi eſt dignus, ut s̃. de reſcrip. cum adeo. ad neutram recipietur.
Si autem ſit dignus altera vt minori tãtum, vt quia habet qua-
litates conuenientes cantori, et recipietur in cantorem, ſi ve-
rò eſſet dignus vtraque, tunc tenet Ioan. An. per hunc tex. ꝙ ſi
Papa ſcripſit proprio motu, & recipietur ad maiorem, aliàs ad
minorem. Sed hoc dictum procedit qñ tempore datę ſimul va
cabant vel vacauerunt poſtea ſimul, & eodem tempore, & ita
loquitur iſte tex. aliàs ſi vna poſt alteram, & tunc ad primam
vacantem recipietur vt determinauit diſputans, de quo hic ꝑ
5 Ioã. An. & facit quod no. j. glo. in ver. elegerit. & s̃. in glo. 2. † In
c glo. in ver. notitiam. in fi. qñ autem dicatur habita notitia,[c] ui-
de glo. pe. in cle. j. de conceſ. pręben. In glo. in ver. minoris. ibi,
c. ex parte. & per ibi no. & in c. quanto. eo. titu. & s̃. de filijs pre
sby. literas. in vlti. glo. debuiſſet dici de mediocri, & non de mi
nori. facit l. fi. C. cõia de lega. Sed certe fuit hic ſtatutum, quia
debet fieri ſtricta interpretatio, vt hic in tex. ſecundũ Archid.
& Ioan. An. In glo. in ver. elegerit. in prin. & ſi ordinarius ſciẽ-
ter contulit vnam, alteri impetranti debetur reliquum, quaſi
id quod non contulit, uideatur elegiſſe, vt in d. cle. j. §. penul. ſe
cus ſi ignoranter. s̃. eo. ſi beneficia. & per Io. An. in c. mandato.
s̃. eo. in uer. ſimul uacent. Et prædicta quando eſſet vnus ordi-
narius qui haberet eligere, & ſi ſunt plures tunc maior pars
eliget, vt in c. duobus. s̃. de reſcrip. eo. lib. & ſi diſcordarent in
pari numero, habebit locum tex. hic, in fi. ſecundũ Ioã. An. In
ea. glo. in fi. no. hanc glo. contra id quod dixit glo. in uer. uſq;
ad certam. in c. quàmuis. s̃. eo. ibi uide & j. eo. in c. cui de non.

ADDITIONES.

a Vt duobus. Dicit hic Do. ꝙ vbi datur æqualitas inter duo, quorum alterum tantum eſt debitum, electio eſt illius, cui debetur in materia fauorabili, ſicut eſt quando proprius modus exprimitur.

Vinc. God. Adde quando Papa mandat alicui beneficium conferri non obſtante collatione intelligitur de inualida. Ruy. conſi. 98. nu. 18. lib. 4.

b Vinc. God. Florenorum appellatione, an veniant aurei, uel argentei. Alb. conſi. 6. præſupponitur. nu. 1 & an aureorum appellatione ueniant currentes de conſuetudine, uel alij. Alex. poſt glo. in l. fi. ff. de in ius uoc.

c Dicit Do. ꝙ notitia dicitur habita, quando gratia nota eſt ordinario, & eſt patefacta per executionem, uel per impetrantem oſtendentem literas: aliàs non tenetur credere, & ad hoc alleg. Archi. c. cum in iurę. de offi. delega.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo quòd beneficium debeatur certę dignitati ualet.*

2 *Papa ſi ſcribat ſimpliciter non intendit derogare particularibus conſuetudinibus.*

3 *Papa ſi mandat alicui prouideri de canonicatu, videtur etiam mandaſſe de præbenda.*

4 *Con-*

4 Cõsuetudo an possit inducere, quòd episcopus sit canonicus in sua ecclesia. Adde aliud super consuetudine. nu. 5.
1 Papa si mandat alicui prouideri de beneficio primo vacante, impetrans illud obtinebit, licèt collatio beneficij illius pertineat ad alterum etiam ex priuilegio. Adde ad idem. nu. 7.

CAP. XXV.

Vm in ecclesia. Præbenda quæ per mor
tem episcopi vacat expe
ctanti non debetur. h. d. & primo deciditur casus
dubius & duplex ratio redditur. prima ibi, nec cõ-
1 tra. secunda ibi, & dictus. †No. j. posse consuetudinẽ introduci
vt beneficiũ debeatur certæ dignitati. quod inducit Do. vt pa-
tronus possit in creatione beneficij apponere onus, videlicet
ꝙ semper præsentetur aliquis de domo sua, si sit qui velit pre-
sbyterari & sint idonei. facit quod no. s. de ver. signi. abbate. &
de consue. c. cum dilectus. Secundo no. ꝙ potest cõsuetudo in-
duci, ꝙ quis habeat principalem ecclesiam, & canonicatum,
& præbendã in eadẽ, de quo j. & sic cum cõsuetudo possit ope
rari, ꝙ quis sit episcopus & præbendarius in eadem ecclesia, a
simili poterit episcopus dispensare cum canonico electo in ar
chipresbyterum, ꝙ dictum archipresbyteratum cum duabus
præbendis sibi annexis, vna cum dicto canonicatu, & eius prę
benda simul licitè possit retinere, & ita consuluit Fede. per ra-
tionẽ istius tex. in suo consi. 200. de quo in c. 1. s. de consue. eo.
lib. Nam si hoc potest inducere consuetudo, ita & dispensatio
epi, cum consuetudo pendeat a tacito consensu eius, qui põt
2 condere legem in loco, vt in l. de quibus. ff. de legib. †Secundo
no. ibi, non intelligitur derogari. no. ꝙ Papa scribendo simpli-
citer non intendit tollere particulares consuetudines ecclesię
facit c. fi. s. de consue. eo. lib. & quid si in literis esset apposita
generalis clausula, non obstante, an tunc intelligatur deroga-
ri speciali consuetudini ecclesiæ? vide plene per Rotam in de-
cisi. 300. quæ incip. Item si mandatur. Tertio no. ibi, canonico-
rum numerus, ꝙ in dubio Papa non intendit rumpere nume-
rum canonicorum in ecclesia determinatũ. facit c. cõstitutus.
3 s. de rescrip. † Vltimo no. ex hoc tex. ꝙ si in ecclesia in qua est
determinatus numerus canonicorũ & præbendarũ mandetur
alicui prouideri de præbenda, vt ẽt mandatũ de canonicatu, li-
cèt de canonicatu non sit facta mentio, qđ facit vt per collatio
nẽ præbendæ in tali ecclesia videatur ẽt collatus canonicatus.
& hoc probatur hic, vbi prohibetur conferri præbenda ne am
plietur canonicorũ numerus, quasi ex eius collatione confera
tur ẽt canonicatus, de quo s. eod. in c. si clericus. ẜm Domi. de
quo vide plenissime per Rot. in decisi. 439. quæ incip. Item fuit
dubitatum vtrum inductio. & j. eo. in c. cum in ecclesijs. in pri-
mo no. In glo. j. in fi. vide quod no. in c. 2. 93. dist. de canonico
a electo in episcopum qui retinet præbendam. [a] & per Hostiẽ.
in sum. eo. titu. §. cui sit. ver. beneficium seculare. In glo. 2. in fi.
& sic est contra s. de constitu. cum M. & s. eod. titu. relatum.
In glo. 3. in fi. Quid autem si in ecclesia sit statutus & iuramen-
to firmatus numerus 12. canonicorum, & 13. præbendarum, &
12. præbendæ debentur 12. canonicis, & 13. præbenda debet di-
gnitati quæ est in ecclesia, & in dicta ecclesia Papa cõferat Ti-
tio canonicatum vltra numerum, & mandet conferri per exe
cutorem præbendam & dignitatem cum vacauerit, & postea
vacat canonicalis præbenda quæ per executorem Titio con-
fertur: deinde vacat dignitas habens præbendam sibi annexã,
quæ Titio prędicto per executorem confertur propter quod
vacat primus canonicatus & præbenda, vt in cle. si. j. eo. tit. an
poterit dicta prębenda per capitulum conferri? Lap. hic tenet,
ꝙ non, sine licentia Papæ, argu. c. cum aliquibus. s. de rescrip.
aliàs essent periuri, quia venirent contra numerum canonico
rum iuratum. s. eo. titu. dilecto. nec curret eis tempus Lateran.
concilij. s. de concess. præben. c. 2. nisi postquàm fuerunt in mo-
ra petendi licentiam. s. de elec. eis quibus. Sed Pet. de Anch. &
Dñi. hic tenent ɔ istud dictum, quia qñ Papa confert canonica
tum in ecclesia numerata vltra numerum sub expectatione
præbendæ, si postea vacat præbenda intra numerum quæ sibi
confertur, ius canonicale quod erat sibi collatum primo, & de
nouo creatum, extinguitur in totum, ẜm glo. & Doc. in c. dile-
ctus. el j. s. eod. vnde iste dicitur postea habere canonicatum
& præbendam intra numerum, & si postea conferatur eidem
dignitas habens annexam præbendam, vacabit primus cano-
nicatus & præbenda, vt d. cle. si. & remanebit vacans canoni-
catus, & præbenda intra numerum, quem si postea capitulum
4 conferat, non diceretur venire contra numerum. † In glos. in
ver. consuetudinem. in fi. talis enim consuetudo non inducit,
ꝙ sit canonicus, sed ꝙ vt canonicus vocem habeat, vt hic in
tex. Nam non valeret consuetudo disponens vt episcopus in
sua ecclesia sit canonicus, quia impossibile est, vt eodem tem-
pore quis sit pater & filius. facit c. literas. de conces. præben. se
cundum Archi. Sed Ioan. An. contra. & ita sequitur Io. de Lig.
quia ius canonicorum annexum episcopatui est priuilegiatũ,
& sapit naturam episcopalis dignitatis. ar. c. super eo. s. eo. titu.
& no. in c. a collatione. & in c. postulasti. hic in glo. alleg. & ibi
per Ioan. An. & glo. idem tenentem. facit quod no. in c. cum
olim. s. de re iudi. vbi potest quis esse præpositus & canonicus
in eadem ecclesia, & propter duplicem qualitatẽ habere duas
voces in ecclesia, & similiter potest quis esse Archidiaconus,
& canonicus in eadem ecclesia. s. de rescrip. eam te. facit quod
b no. in l. si [b] consul. ff. de adop. & s. de proba. ex literis. & licet
Ioan. Calde. sequatur opi. Archid. quam etiam sequitur Hosti.
in d. c. postulasti. cum qua etiam transit ibi d. Ant. & Pe. tamen
d. Flo. ibi. & Imo. tenent opi. Ioan. An. per plures rationes, de
quibus ibi plenissime per Imo. & ita etiam sequitur hic Dom.
vt hic plene per eum, adducentem no. per Lap. in sua allega.
115. vbi decidit, quòd in ecclesia non collegiata, in qua est situm
altare cui debet deputari perpetuus rector, qui possit esse re-
ctor principalis & habere idem altare, vt ibi plene per eum. &
5 no. in d. c. j. † In glo. fi. ibi, satis credo. idem Archi. & Ioan. An.
hic, licèt idem Arch. olim tenuerit contrarium, sicut etiam te-
net Ioan. Mo. volens, quòd non valeret executoris collatio, di-
cens se sic in alia q. huius glo. sententiasse. arg. j. de rerum per-
mu. c. j. in fi. Et opi. Ioan. Mo. posset procedere, quando certa
persona erat per rescriptum Papale grauata, vt si scribatur de
spectante ad collationem abbatis vel capituli, quia immo cũ
vacet per vxorationem vel interfectionem non spectat ad col
lationem ipsius abbatis vel capituli, sed ratione cõsuetudinis,
vnde non debebitur. Sed opin. istius glos. procedit, vbi nul-
la certa & determinata persona grauatur, sed generaliter man
datur prouideri de aliquo beneficio vacãte in ciuitate vel dię-
cesi ad cuiuscunque collationem spectet, quia tunc debetur ta
le beneficium, secundum Pau. pro quibus adducit clemen. si
6 de beneficio. j. eo. & ita residet hic Do. † Et no. ex hac glo. ꝙ si
Papa mandat alicui prouideri de beneficio primo vacante im
petrans obtinebit, licèt illius beneficij collatio pertineat ad al
terum non solum de iure vel consuetudine, sed etiam si ex pri
uilegio, etiam si de eo non fiat mentio, quod intellige primo,
quando ad personam ecclesiasticam spectaret collatio, vt in c.
dudum. & c. quamuis. hic alleg. secus si ex priuilegio collatio
spectaret ad laicum, quia impetrans non posset obtinere tale
beneficium, nisi de tali priuilegio fiat expressa mentio in lite
ris Papæ. facit quod no. s. de offi. leg. dilectus. & de iurepatro.
cum dilectus. & in c. 2. & c. cum in illis. s. eod. titu. & li. secun-
7 dum Lap. † Secundo intellige, quando collatio ad alium per-
tinebat ex priuilegio generali, ita quòd gratia per quam con-
ceditur hæc potestas conferendi erat generalis, cum tali gra-
tię generali per secundam specialem derogetur, licèt de ea nõ
fiat mentio, ut d. c. dudum. secus si prima gratia fuisset specia-
lis, puta si data esset per Papam alicui gratiosa concessio, vt au
ctoritate apostolica posit vni personæ de primo beneficio
quod vacauerit prouidere, quia tunc si de tali gratia non fie-
ret mentio, non præferretur is cui Papa prouidet, vel prouide
ri mandat de primo beneficio quod vacabit, quia tali gratiæ
Papa derogare non intendit, nisi hoc exprimat, vt hic. Et mul-
to minus derogat priuilegiato ab eo, nec de beneficio spectã-
te ad collationem priuilegiati posset alicui prouideri, etiam
per literas apostolicas, nisi de tali priuilegio in literis aposto-
licis

ADDITIONES.

a Ber. de Ro. Dicit tamen ibi Hostien. quòd canonicatus & præbenda retinetur ab episcopo, non vbique, sed vbi huiusmodi est specialis consuetudo, sed vbi talis consuetudo non est, an possit induci? dubitat & potius credit, quòd non. allegatque c. constitutis. supra de electio.

Vinc. God. Adde, quòd cõsuetudo magnopere attendi debet in oneribus imponendis. Ruy. consi. 202. nume. 8. lib. 2. quoniam consuetudo requirit actuũ pluralitatem. Cor. consi. 90. visa, litera d. lib. 2.

b Bar. de Ro. Dicit tamen Bart. in d. l. si consul. ꝙ aut consideratur persona, vt persona, & tunc vnus non potest sustinere vicem duarum personarum uel plurium, vt in l. si plures. ff. de pa. & ad Trebellia. l. ille a quo §. tempestiuum. C. de asses. l. nemo. Et dicit tex. in d. l. si plures difficile est, vt vnus homo duorum vicem sustineat. nam nec is qui plures habet actiones aduersus eum, qui vnam actionem habet, plurium personarum loco accipitur. Aut consideratur persona respectu alicuius qualitatis uel officij, & tunc, aut officia inuicem se compatiuntur, aut non. primo casu, vna persona potest subire vicem pluriũ, & plura gerere officia, vt d. l. si consul. aliàs non. & in hanc sententiam accipiuntur contraria.

cis exprimatur, secundum ipsum Lap. cuius dictum multum contra dicit huic glo. secundum Io. de Fan. nisi dicatur vt dictum Lap. procedat, quando non competit perpetuò personę ecclesiasticæ potestas conferendi, sed pro una vacatione, cum tunc Papa non intendat illi præiudicare, nisi mentionem faciat. & hoc ne videatur specialem gratiam illi tollere, secundū no. in c. si propter. s. de rescrip. eod. lib. aliàs verò si personæ ecclesiasticæ competeret potestas conferendi perpetuo ex priuilegio, vel saltem multo tempore est apta durare, & potuit plures collationes includere, & tunc includitur etiam si non fiat specialis mentio, & ita procedit hæc glo. secundū Do. In ea. glo. in fi. aliàs verò si scriberet determinate de spectante ad collationem vnius, & tunc non includeretur ad collationem alterius, quia non expressius grauari, non debet intelligi, quando Papa alicui mandat, vt prouideat in aliqua suarum ecclesiarum, vel in aliqua ecclesia: aliàs verò si mandaret prouideri de beneficio spectante ad collationem grauati, & tunc si haberet conferre tantum vnicum beneficium, & non videtur in dubio grauatus, secundū no. per gl. in ver. incerta. in clemen. j. j. eo. titu. & ita illa forma est diuersa ab ista, secundum Ioan. An. de quo hic per eum.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus an possit propria auctoritate retinere sibi fructus beneficiorum vacantium, nisi sibi concedatur a Papa.*
2 *Tituli duorū beneficiorū possunt retineri sine dispensatione in certo casu.*
3 *Priuilegiatus super fructibus beneficij tenetur ad onera beneficio incumbentia.*
4 *Beneficium primum non dicitur vacare, quando fructus secundi debentur alteri.*
5 *Promotus ad ecclesiam parochialem tenetur promoueri ad ordines si habet exercitium curæ, licèt non habeat possessionem fructuum.*

CAP. XXVI.

1 SI tibi concesso. † No. j. ibi, a nobis. argu. quòd episcopus propria auctoritate non possit etiam ex causa legitima retinere sibi fructus beneficiorum vacantium, nisi interueniat concessio ipsius Papæ, prout hic dicitur, de quo in c. si propter. s. de rescri. eo. lib. & in c. vnico. s. vt ecclesia. benefi. Secundo no. quod solus Papa pōt capere, vel alteri fructus beneficiorum vacantium concedere, secundū Ioan. An. An autem inferior etiam legatus hoc possit concedere, vide per glos. in ver. cōcedimus. in d. c. si propter. & ibi per Io. An. & Doc. Tertio no. ar. secundum Do. quod prælatus tenetur soluere debita ecclesiæ, etiam non habita ratione ne egeat. Sed certe clerici habent hoc priuilegium, vt nō teneantur nisi inquantum facere pos-
a sunt, vt in d. c. si propter. & in c. Odoardus. s. de solu.[a] † Vltimo no. casum in quo quis potest simul retinere titulos duorū be-
2 neficiorum curatorum absque dispensatione, de quo in c. de multa. s. eo. titu. Cum ergo primum beneficium non dicatur vacare, ut dicitur hic in tex. & sic retinetur ex primo titulo, & conferri non possit, facit vt obtinens secundū beneficiū possit durante tempore receptionis fructuum per ipsum priuilegiatum, etiam post adeptam possessionem secundi beneficij, dimittere secundum, cum non videatur secundum ad plenū recepisse, vt dicit hic glo. fi. in princ. & sic videtur quòd optionem habeat. s. eodem. referente. & c. præterea. & quod no. s. e. in c. si tibi absenti. in fi. & in c. super his. de accusa. Sed contrarium determinat hic Io. An. ex quo secundum sponte acceptauit, vt in reg. quod semel. j. e. lib. & quia beneficia sunt perpetua, vt in c. veniens. s. de filijs presby. in glo. fi. Primum enim temporale est, licèt eidem videatur renunciatum, per d. ca. de multa. tamen ex priuilegio huius tex. conceditur titulus temporalis. ergo vltra tempus ordinatum tenere non poterit. facit c. si gratiose. s. de rescrip. eo. lib. secundū Ioan. And. & ita sequitur Ioan. de Lig. ea ratione, quia primum retineretur ad tempus ex dispensatione istius tex. & sic non habet in eo verum ti. sed in secundo quod perpetuum habet, facit etiam tex. hic, qui non dicit, quod non vacet, sed quòd nō debet reputari vacare quousque priuilegiatus fructus percipiat. vnde iste tex. nō intendit tollere vacationem inductam per d. c. de multa. sed tantum suspendere eius effectum quo ad perceptionem fructuū, secundū Domini. Nec obstat quod dicit glo. hic, vt non videatur ad plenum secundum recepisse. Nam contrarium est uerum, ex quo recipit titulum & administrationem, ipsum acceptando, licèt fructus priuilegiato debeantur, intantum quod de iu-
b re statim vacaret primum, licèt aliud sit de [b] æquitate hic indu-
3 cta, & ita est de mente istius tex. † In glo. 2. ibi, onera incumbētia. facit extrauagans Ioan. 22. quæ incipit, Suscepti. Et no. ex glo. quòd priuilegiatus super fructibus beneficij tenetur ad
c onera beneficio incumbentia: intellige in effectu, [c] quia tantū minus percipit de fructibus, ex quo fructus recipit deductis oneribus, vt in §. porrò. hic allega. & in d. c. si propter. & vide in l. hactenus. & in l. si pendentes. §. si quid. ff. de vsufru. An vsufructuarius teneatur ad onera. & de colono vel inquilino, vide per Ioan. And. in addi. Specu. in titu. de locato. §. postquàm. & per Barto in l. j. C. de omni agro deser. lib. xj. & in l. pen. ff. de impen. & ibi de marito. In ead. glo. in fi. & differt ista decretalis ab illa in d. c. si propter. quia hic dicitur, an vacent priora beneficia, ibi de effectu clausulæ non obstante, secundum Ioā. And. In glo. in ver. debitus. in fine. quod procedit etiam si talis causa non respiciat ecclesiam, sed nobilitatem vel prærogatiuam personæ. facit d. c. de multa. in fi. & pone exemplum ratione guerræ, vel litigij, vel lōgę peregrinationis, vel magnæ emptionis, vel cuiuslibet paupertatis sine culpa, secundum Arc. & Ioan. An. & alios Doct. In glo. fi. ibi, secundo responso. idē
4 Ioan. Mona. & Archi. † In ead. glo. ibi, eadem ratione. idem dixit Ioan. Mo. in illo cui Papa prouidit de beneficio, hoc adiecto, quòd habita eius possessione ipso iure vacet primum. nā non dicitur vacare, ex quo fructus secundi debentur alteri, vt hic plene per Ioan. And. inducentem hunc tex. & eius æquitatem ad q. Ioan. de Deo. lib. 3. q. 8. si constitutio legati excommunicat habentem in eadem ciuitate duo beneficia, an habens secundum, cuius fructus alteri debentur sit excommunicatus? & ibi tenuit quòd non, quia æquitas quæ excusat a pœna, d. ca. de multa. excusabit etiam a pœna cōstitutionis legati, vt vult iste tex. cum æquitas quandoque trahatur ad alium casum, secundum Ioan. An. ex cuius dicto no. quòd ius commune limitans aliud ius commune, inducit etiam limitationem constitutionis particularis, disponentis idem quod ius cōmune, quod est notandum, quia per hoc limitat c. 1. de constitu. eo. li. Nam licèt ius commune non reuocet statuta contraria, nisi faciat de illis mentionem, vt ibi, tamen limitat illa, licèt de illis mentionem non faciat, secundum Domini. facit l. si serui vestri. C. de noxa. & de consuetu. c. cum dilectus. inducit etiam Io. And. hunc tex. ad qō. Domini. 61. de episcopo qui promisit clerico existēti in studio annuatim 10. donec haberet beneficiū ęquè bonum, an teneatur vlterius illi prouidere si est adeptus beneficium valens 10. quæ tamen in studio habere non potest? & tex. hic facit, quòd sic, & maximè cum non sit ęquè bonum, faciunt etiam plura alia iura, de quibus hic per Io. And. Sed in contrarium facit reg. qui actionem. j. eo. li. item quia tale onus inest, vt teneatur residere in beneficio de iure cōmuni tacite, vt s. in tit. de cle. non residē. ergo pro expresso habetur. l. cum quis. ff. si cer. petat. & ex his & alijs rationibus, de quibus hic Ioan. An. fuit conclusum, episcopum fore liberatum, nisi appareat inter eos aliud actum, vt refert hic Ioan. And. ita residens. & hoc etiam videtur tenere hic Ioan. de Lig. quia verba sunt intelligenda legaliter. l. si cui. ff. de serui. sed de iure quilibet debet in beneficio residere, igitur & talis, secundum eum. quod intelligit Imo. quando promissio fuit simpliciter facta: secus si ob causam studij. argumen. l. nec semel. §. si inhibitione. ff. quando di. lega. ced. & ita residet hic Dom. & ita procedere posset opinio Pet. de Ancha. qui hic tenuit partem negatiuam, quòd episcopus non sit liberatus, si illa decem existens in studio perci-
5 pere non potest, vt hic plene per eum. † In eadem glo. in fi. idē tenuit glo. in c. commissa. hic alleg. & Archid. & Ioan. An. ibi, licèt Ioan. Mo. ibi aliud voluerit. & no. ex glo. quòd promotus ad ecclesiam parochialem tenetur promoueri ad ordines si habet exercitium curæ, licèt possessionem fructuum nō habeat de quo in d. c. commissa. & in c. licèt canon. s. de elec. eo. lib.

ADDITIONES.

a Ber. de Ro. Sed si postea ad pinguiorem fortunam peruenerit ad totum debitum tenebuntur, ut l. is qui. ff. de ces. bo. & C. qui bo. ce. pos. l. j. & quod plus est, cogi poterunt per excommunicationem, vt d. c. Odoardus. Vinc. God. Adde, quod tituli multiplicatio in eodem beneficio, ad cautelam utilis est. Fel. in c. in nostra. col. 1. uersi. titulus multiplicatur. de rescrip.

b Ber. de Ro. Ex hoc loco ar. etiam, secundum Do. quod in causarum decisionibus seruanda sit æquitas, & optimum ab ea semper sumitur argumentum. facit de transac. c. fi.

c Ber. de Roma. Pro quo vide re. qui sentit onus. infra eo. lib. de re. iu. & quod no. in l. j. §. pro secundo. C. de ca. tol.

SVMMARIVM.

1 *Ordo sacerdotalis potest annecti ipsi præbendæ.*
2 *Forma mandati est seruanda, nec omitti potest de partium consensu. & numero 3.*
3 *Præbendæ ut sint æquales in ecclesia non est de necessitate iuris.*

4 Nume-

4 *Numerus maior non includit minorem in his quibus uerba debent intelli giſtricte.5.*
6 *Præbendæ & beneficia ſi ſint in eccleſia, & mandatur prouideri de bene ficio, an de præbenda poterit prouideri.*
7 *Papa ſi mandat prouideri de beneficio vſque ad valorem cētum, ſi fructus ſint aucti, quid iuris.*

C A P. XXVII.

Vi de non. Habet tres partes, ſicut tria ſunt
dicta.ſm ibi, ſimiliter. tertiũ ibi,
idem eſt.& in fi. ponitur ratio omnia præcedentia
1 reſpicit. † No.j. ꝙ ipſi præbendæ poteſt annecti or
do ſacerdotalis.facit cle.vt hi qui.de ætate & quali. & qualiter
hoc fiat hic per Pet.de Ancha.& per Ioan.An. in c.ei cui.j.eo.
2 in glo.2. † Secundo no.ibi,auto.mandati,ꝙ forma mandati ſer
uanda eſt,nec poteſt omitti etiam de conſenſu partium, vt hic
dicitur. intellige qñ alteraret̃ forma ipſius mandati:aliàs aliud
a eſſet, [a] vt no.in c.prudentiam.s̃.de offi.deleg.& in c.cum dile-
cta.s̃.de reſcrip.& ſic partes conſentire non poſſunt,vt in lite-
ris beneficialibus executores aliud faciant q̃ in mandato con
tineatur,etiam ſi reſpiciat commodum vel incommodum im
petrantis,vt hic in tex. & licèt auctoritate mandati impetran-
ti non ſacerdotalem non poſſit prouideri de ſacerdotali præ-
benda etiam ipſi volenti, tamen ſecus ſi auctoritate ordinaria
vellet prouidere nolenti & renũcianti ſuis literis, quia poſſet
dummodo aliud non obſtaret,vt hic probatur a contrario ſen
ſu.facit c.cum pridem.s̃.de pac.& de renuncia.c.ſanè.ſm Ioan.
3 An. † Tertio no.ꝙ de iuris neceſſitate non requiritur, ꝙ in ec-
cleſia præbendæ ſint æquales,de quo in c.cum omnes. de con
ſti.& vide per Ro.in deci.226. quæ incip. Item ſi in eccleſia,te-
nentem,ꝙ valeret conſuetudo,ꝙ in eccleſia in qua ſunt maio-
res & minores præbendæ non poſſit optari maior præbenda,
ſed tãtum minor,iuxta ordinem ſuæ receptionis. † Quarto no.
ibi,minoris valoris , ꝙ in his in quibus verba debent intelligi
ſtrictè,& ſecundũ proprium ſignificatum, maior numerus nõ
includit minorem.Et in maiori ſumma non ineſt minor, licèt
aliàs ſecus ſit,vt in reg.plus.j̃. eo. lib. vnde in literis ad benefi-
cia verba ſunt ſeruanda ſecundũ proprium ſignificatum ver-
borum,& debent intelligi vt verba ſonant,vt hic dicitur.& fa-
cit c.ſuſceptum.s̃.de reſcrip.eo. lib.nec poteſt quis renunciare
b ſuo fauori, † vt hic patet. de quo j̃.ideo dicit hic Ioan. An.ꝙ ſi
4 in ea.eccleſia ſit ſecundus impetrans poterit obtinere præben
dam a qua primus impetrans habens ſummam taxatam fuit
excluſus, dummodo ipſe ſecundus impetrans eodem mõ non
5 habeat ſummam taxatam,vt hic per eum.†Vltimo no. & ita al
legatur,fines mandati diligenter debere ſeruari, & ſecundum
propriam vim verborum, & ſm expreſſa in mandato, & ſic in
literis ad beneficia omiſſum habetur pro omiſſo,nec fit extẽ-
ſio ad nõ expreſſa.facit d.c.ſuſceptum.& hic in tex.dicitur,cu-
ius diſpoſitio locum habet non ſolum in Papa ita mandante,
ſed etiam in quibuslibet alijs inferioribus habentibus poteſta
tem ſic mandandi,cum eadem ſit ratio ſecundũ Ioan. And.vn
de probatur hic, ꝙ in mandatis & in literis ad beneficia nõ ha
beat locum ar.de maiori ad minus,quia conceſſo maiori in fa-
uorem alicuius non videatur conceſſum quod eſt minus illo
volente.Secus tamen eſſet in diſpenſationibus, quæ licèt de-
beant ſtricte intelligi,vt in c.1.s̃. de filijs presby. tamẽ in eis lo
cum habet arg.de maiori ad minus, vt videtur tex. ſingu. in c.
per vene.s̃.qui filij ſint legi.& ibi per do.Nico.de quo etiam ꝑ
Imo.in c.poſtulaſti.circa fi.s̃.de reſcrip.vbi tenet ꝙ ar.de maio
ri ad minus non habeat locum in priuilegijs, ſed in diſpenſa-
tionibus.& hoc niſi illud minus ſub maiori includatur neceſ-
ſariò,puta ſi concedatur illegitimo,vt promoueatur in epiſco-
pum.intelligatur enim etiam de reliquis ordinibus ſacris con-
ceſſum,per no.in c.ex literis.de exceſ. præla. vnde etiam dice-
bat Ioan.An.in addi.Specu.in titu.2.§.fi. ſuper 3.ſeu 5. verſi.vbi
dicit, quòd ſi eſt diſpenſatum cum aliquo illegitimo, ꝙ poſſit
promoueri ad diaconatum, videtur conſequenter diſpenſatũ
in ordinibus inferioribus, quia ſine illis ad ſubdiaconatũ pro-
moueri non poſſet,ſm Imo.ibi.In glo.in ver. integra.ibi,dic ſi
ille &c.idem Ioan.Mo.& Archi, & alij Doc. In ea.glo.in fi.fa-
cit l.Caius.ff. de lega.2. Et intelligas hanc vlti. partem glo.de
diuiſione quæ fit quo ad fructus tantum,non de illa quæ fit,vt
quælibet pars diuiſa conſtituat de per ſe vnam præbendam,
tamen glo.non procederet,cum talis diuiſio ſit prohibita,vt in
c.maioribus. s̃. eo. Sed intellige de diuiſione facta auctoritate
ſuperioris ad finem, vt quælibet pars diuiſa conſtituat vnam
præbendam,& tunc ſi diuiſio præceſſit datam literarum,de ea
poterit prouideri,vt dicit glo.hic,in prin. Sed ſi diuiſio fuit fa-
cta poſt datam literarum,& tunc vide in cle.fi.& ibi per glo.&
Doc.j̃.de reſcri.& hic per Doc.Et vide per Ro.in deci.217. quæ
incipit,Item ſi mandatur.tenentem, ꝙ ſi mandatur prouideri
de maiori præbenda in eccleſia in qua ſunt maiores & mino-
res,valet impetratio, licèt in dicta eccleſia ſint etiam media,&
de illis non ſit facta mentio.ſi autem in dicta eccleſia eſſet ſta-
tutum,vel conſuetudo,ꝙ nullus poſſit obtinere maiorem,niſi
gradatim fiat aſcen. tunc licet in gratia non ſit facta mẽtio de
hoc,tamen valebit,ſi fuit appoſita generalis clauſula, non ob-
6 ſtante,vt in c.cum aliquibus.s̃.de reſcrip.eo.lib.†In glo. in ver.
præbenda.in fi.quid autem ſi in eccleſia ſunt beneficia & præ
bendæ,& mandatur prouideri de beneficio, an poterit proui-
deri de præbenda?Archi.tenuit hic,ꝙ non.argumen. c. quam-
uis. s̃. eod. fallit vbi in eccleſia non eſſent alia beneficia quàm
præbendæ,quia tunc comprehenderetur,vt ſic reſcriptum po
tius valeat quàm pereat.ar.c.abbate.s̃.de verb.ſignifi. & ita ſe-
quitur Io.And.& Docto. in c.fi.s̃.eo. licèt d.Flo. teneat ibi cõ-
c trarium,vt ſic appellatione beneficij veniat præbenda, [c] quod
procederet quando nomen, beneficium, ſumeretur largè, vt
s̃.& ſic patet ex prædictis idem eſſe dicendum econtra, vt ap-
pellatione præbendæ non veniat aliud beneficium. ad prædi-
cta tamen vide per Rotam in deci. 244. quæ incip. Item ꝙ ha-
bens. Quando tamen mandaretur prouideri de beneficio cõ-
petenti,& in eccleſia eſſent præbendæ,& alia beneficia, tunc
intelligitur ſecundum qualitatem perſonæ: vnde ſi mereretur
canonicatum & ſic præbẽdam, poterit de ea prouideri.& idẽ
ſi mereretur beneficium,ſecundum Archi. hic. & Doc.in d.c.
fi.& facit tex.no.in c.pro illorum.s̃.eo.& in d.c.quamuis.in fi.
Quando autem eſſet pariter idoneus tam ad præbendã quàm
ad aliud beneficium,quid tunc debeatur, vide no.in c.ſi pluri-
bus.s̃.eo.In glo.fi.in fi.conclude, ꝙ ſi in forma pauperum inhi
betur prouideri alicui de beneficio, quod excedit certam ſum
mam,tunc poterit prouideri de beneficio vſque ad dictã ſum-
mam,etiam minoris valoris, cum nõ inhibeatur prouideri in-
tra ſummam : ſecus ſi mandatur alicui prouideri de beneficio
competenti,ſecundum ſuæ probitatis merita intra certã ſum-
mam,quia tunc in minori prouideri non poſſet ſi eſſet incom
petens,& ideo fuit adinuenta illa clauſula,per quam Papa de-
clarat ſuę intentionis eſſe, ꝙ ſibi volenti, prouideri poſſit de
beneficio minoris valoris,ſecundum Ioan.An.dicentem cau-
tius eſſe impetrare de beneficio vſque ad certam ſummam, ut
in d.c.quamuis.& ibi uide dicta de hoc, vel ꝙ non excedat cer
tam ſummam,aliàs ſi fiat mentio de certa & determinata ſum
ma non poſſet prouideri de maiori vel minori,vt hic in tex.&
difficile eſſet inuenire tale beneficium ita pũctualiter, ſm eũ,
de quo in c.ſi pauper.j̃.e.& per Lap.in ſua alle. 79. poſt mediũ.
& ita ſequitur hic Io.de Lig.& Pau.in cle.vnica. de cõceſ.præ-
ben.cum forma mandati ſit diligenter ſeruanda, & ita viola-
tur in exceſſu ſicut in diminutione, vt hic dicitur. & voluit gl.
in d.c.ſi pluribus.licèt in d.c.quàmuis.in ver.vſque.dixerit con
trarium & male.Nec obſtat reg.plus.& reg.in toto.j̃.eo. li. q a
loquitur in his in quibus plus & minus habent ſe, vt pars &
totum infra eãdem ſpeciem.& nõ ſunt ſpecies ſeparatę, ut eſt
in ſummis,& in quantitatibus, & in terminis c.1.s̃. de arbi.eo.
lib. non autem locum habet in his, quæ differunt ſpecie,quia
tunc mandatum in vno non ſe extendit ad aliud diuiſum, ut
patet hic,cum vnum beneficium differat ab alio,& ſit quid di
uerſum,ſicut aliàs attenditur diuerſitas modi ipſius prouiſio-
nis,vt in c.cum in illis.s̃.eod.& facit l.pręterea.& l. diligenter.
7 hic alleg.& ita ſequitur hic Do.vt hic per eum.†Quid aũt ſi Pa
pa mãdat alicui prouideri de beneficio in certa prouincia vel
loco, dummodo eius fructus non excedant ſummam 10. flore
norum,

ADDITIONES.

a Ber.de Ro.Imo excedens formã mandati facit actum ſuũ validũ, dũmõ aliàs non ſit contra ius nec mandato ipſi apponatur clauſula,ꝙ ſi ſecus feceris decernimus non valere,vt in decre.cum ad quorundam. ſupra de exceſ.præla. & ſupra de præben.inter cætera.& ſupra de pęn.& remiſ.cum ex ore.
Vinc. God. Forma non ſeruata actus redditur nullus,Thom. Gram. deciſ. 79. nu.11.& dat eſſe rei & in quolibet minimo non ſeruata vitiat totum actum, ibidem nume.14.

b Cel.In c. tamen,ſuper hoc. ſupra de renun. dicit Ber. & idem in li. de caſibus. eo.c.quòd proprio iuri quilibet poteſt renunciare, quod autem dicitur hic puto valere in literis beneficialibus tantum,vt ſatis liquet ex hoc tex.

c Cel.Veniat præbenda.Adde Car.cle.j.q.3.de cauſa poſ.& pro. & in clemen.j.i prin.q.pe. de pęnis.& Panor.c.in noſtra,nu.1.& quod ibi notaui apo.ad eũ in uerſi.ſine præbenda.de reſcrip.
Vinc.God.Adde Fel.in c.poſtulaſti,col.7.verſi.circa glo.2. de reſcrip. An autẽ præbenda ſacerdotalis poſſit conferri ei, qui non eſt actu presbyter,ſed potentia tantum,vide Dec.conſi.129.col.2.& 3 cum ſeq.

notum,ſm taxationē decimæ,& in loco illo non ſit taxatio decimæ,vel ſunt aucti vel diminuti redditus,an ille poterit obtinere,& quis locus,& quæ moneta debeat attendi?no. per Ioã. An.in addi.Spe.in titu.de conceſ.præben.circa medium.& qđ no.in cle.j.ȷ̄. de conceſ. præben.& per Oldra. in ſuo conſi. 305. & no.in clemen.2.de iurepatro.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiū incompaßibile vt vacet, requiritur quòd adipiſcatur poſſeßio ſecundi pacifice.*
2 *Beneficium vacans de iure,licèt non de facto conferri poteſt, licèt poſſeſſor eius non vocetur.*
3 *Poſſeßio nemini eſt ſine citatione auferenda.*
4 *Exceptio proprietatis concernens iuſtificationem tituli, obſtat agēti poſſeſſorio adipiſcendæ.*
5 *Epiſcopus poteſt mittere in poſſeßionem illum cui beneficium contulit,qualiter intelligatur.*
6 *Executor Papæ, an poßit conferre beneficium poſſeſſum ab alio de facto, quod tamen vacabat de iure.*
7 *Cauſæ cognitio requiritur, quando agitur de tradenda poſſeßione beneficij iam collati,& cognoſci debet de canonica collatione petentis.*
8 *Quæ autem ſit forma procedendi.*

CAP. XXV.

Licet epiſcopus. Secundo beneficio curato effectualiter adepto, primum conſimile poſſeſſore irrequiſito conferri poteſt:non aũt eius poſſeſſio dari.h.d.& primo dicit,beneficium de iure vacans conferri poſſe,poſſeſſore nō vocato:ſecūdo ibi, illum tñ. dicit in danda poſſeſſione vocandū.
1 † No.primo,ꝙ ad inducendā vacationē primi beneficij incompaſſibilis non ſufficit ſola collatio ſecūdi,& eius receptio, ſed
a requiritur adeptio poſſeſſionis pacificæ,ſaltem de facto,[a] licèt non de iure,ſm Archi.& Io.An.de quo in c.eum qui.ſ̄.eo.& ꝑ Inn.& Hoſt.in c.conſtitutus.el 2.ſ̄. de appel. & ſic patet,ꝙ per collationem,licèt acquiratur ius in re,vt ſ̄.eo. in c. ſi tibi.tñ acquiritur poſſeſſio, niſi legitimè appræhendatur. & per quem actum acquiratur poſſeſſio iuris canonicalis,hic per Archi.di-
b centem,ꝙ per dationē ſtalli [b] in choro,& loci in cap.de quo ꝑ Inn.in c.in literis.ſ̄.de reſti.ſpo.& per Io.An.in titu. de inſtitu.
2 in addi.Spec.Secundo tene menti,ꝙ beneficium vacans de iure,licèt non de facto poteſt conferri,poſſeſſore non vocato,& etiam non caſſato colore retinendi. quod intellige qñ talis color caſſatur a iure,vt erat hic,per c.de multa. ſ̄. eo.vbi ipſo iure caſſatur primum per adeptionē ſecundi,ſecus aũt ſi color non eſſet caſſatus a iure vel ab homine, quia ante caſſationem fieri non poſſet,vt no.in c.literas.& c.cum noſtris.ſ̄.de cōceſ.præben.& vide per Lap.in ſua alle.17.quæ incipit,an valeat.melius q̄ alibi per eum in ſua alle.103.quæ incipit.ſæpe. & ibi, an executor datus ad prouidendū poſſit beneficium de iure vacans, & per alium poſſeſſum conferre, ipſo poſſeſſore non vocato.
3 ēt per eum in ſua alleg.84. poſt medium. † Tertio tene menti, & ita allegatur,quòd poſſeſſio nemini eſt auferenda ſine citatione & cauſæ cognitione.ideo quantūcunque quis poſſideat prima facie beneficium ɔ̄ ius,tñ ab eo tolli nō debet,& in aliū trāsferri,niſi ipſo poſſeſſore vocato, & diſcuſſo prius ſuper iure ipſius poſſidentis. quod eſt ɔ̄ multos executores facientes vocare poſſeſſorem, & eo offerente ſe paratū probare de iure ſuo,ſtatim tradunt alteri poſſeſſionē illo repulſo. nam male faciunt,cum anteq̄ tradatur poſſeſſio,debeat prius inquiri de iure ipſius poſſeſſoris,vt eſt tex.hic no.& ita tenet Rota in deci. 160.quæ incipit,Item ꝙ reus. vbi tenet,ꝙ anteq̄ reijciatur poſſeſſor de ſua poſſeſſione,prius eſt citandus,vt ſic videatur tam de iure agentis q̄ ipſius poſſidentis, aliàs poſſeſſio data alicui ſine ordine iudiciario,& ſic de facto,dēt ſine alio ordine iudiciario & de facto reuocari,ſm glo.no.in l.minor.§.j.ff.de euic.
c & ēt ſine alia citatione,vt dixit no.Inno.in c.querelā.ſ̄.de ele.[c] quia ſicut non interuenit citatio in tradendo poſſeſſionē, ita nec in reuocando interuenire dēt.ſ̄.de regu.iur.c.1. de quo ȷ̄.in
4 glo.pe.†Quarto no.ibi,cū tibi &c. ꝙ agēti poſſeſſorio adipiſcēdæ obſtat exceptio proprietatis cōcernens iuſtificationē tituli poſſidentis,de quo ȷ̄.& idem ſi cōcerneret defectū iuris ipſius agentis,dūmodo poſſit incōtinenti probari,vt voluit gl.no.in c.j.ſ̄.de reſti.ſpoli. & ita ſequuntur ibi Doc.quicquid dicat hic Do.licèt ſecus ſit in agente poſſeſſorio recuperandæ cui non obſtat exceptio defectus proprietatis agentis,ſm glo.in d.ca.j. de quo in c.ad decimas.ſ̄. de reſt. ſpo. eo.li. ſi verò agat poſſeſ-
5 ſorio retinendæ,dic vt no.in c.dilecto.ſ̄.e.ti.†Vlt.no. a ꝑrio ſenſu, epm vocato poſſeſſore poſſe in poſſeſſionē immittere illū cui contulit beneficiū:intellige qñ Archi. nō eſſet in eccleſia, & ita procedit quod no.in c.qñ.24.diſt.quia aliàs ad Arch.non ad epm ſpectat inductio in poſſeſſionē ſeu inſtitutio corporalis,vt in c.ad hæc.ſ̄.de offi.Arch.& poteſt eam facere ſine conſenſu capituli,vt in c.nouit. & ibi per Inn. ſ̄. de his quæ fiunt a prælato.poteſt tñ ipſe epiſcopus pronunciare aliquem in poſſeſſionem inducendum, licèt inducere non poſſit, & ita tex. hic ibi,inducere.poteſt exponi. i. inducendum decernere, ſm Arch.& Ioã.An. facit glo.no.in l.j.C.ſi aduer.liber.vnde videt hic probari,ꝙ inſtallatio ſeu inueſtitura ſit neceſſaria in beneficijs,ſm Archi.de quo in d.c.ad hoc.& in c.eum qui.ſ̄. eo.ti.&
6 22.diſt.in nomine.†In gl.2.in fi.an autem executor [d] Papę poſ-
d ſit cōferre beneficium ab alio poſſeſſum de facto, quod tñ de iure vacabat,ſi in literis non fuit facta mentio de illius poſſeſſione hic plene per Archi. concludentē,ꝙ non, ſi poſſeſſio eſt colorata,quia literę ſunt ſubreptitiæ:ſecus ſi poſſeſſio nō erat colorata,ſed erat ſimplex detentio,& ita vr̄ hoc ſequi Io.And. de quo per eum in c.cum noſtris.ſ̄.de conceſ.præben.ſuper gl. 2.c.pen.& c.quia diuerſitatis.ſ̄.eo.titu.in glo.præbendas. in fi. & ibi per Inno. & ita ſequitur hic Ioan. de Lig. & Do.dicens, ꝙ dicitur incolorata poſſeſſio, qñ ipſo iure titulus erat nullus, vt hic dicitur in tex.& vide dicta in c.cum de beneficio. circa medium.& in d.c.dudum.in prin.& per Io.And. & Do.in c.ſi tibi abſenti.ſ̄.eo.& pleniſſime per Doc.in d.c. cum noſtris.& per Lap.in d.alle.16.& vide hic per Io.Mo.& Io.An. tenentes, ꝙ executor datus a Papa ad conferendum, an poſſit dare corporalem poſſeſſionē,nec refert,an Papa ſimpliciter dicat, cōferas,an verò addat,& in poſſeſſionem inducas, quia omni caſu executor dabit poſſeſſionem, cum ſit quaſi executiuum ad mandatum conferendi.ſ̄.de offi.delega.ſignificaſti.& interdū apponitur,& defendas inductum, de quo vide in c.pro illorū. ſ̄.eo.ti.& ſ̄.de teſtibus.c.ex parte.& vide in cle. auditor. de reſcrip.& interdum apponitur in literis, amoto illicito detentore,& quid operetur talis clauſula,vide per Docto.in d.ca. cum noſtris.In glo.in ver.conferre.ibi, iſtud eſt regulare. idem voluit gl.penul.in d.c.cum noſtris.& Innocen.in dicto c. de multa.& ita ſequuntur Docto.nec obſt. c. cum eccleſia.ſ̄.de cauſa poſ.quia imo facit pro.nam poſſeſſor ibi eſt tuēdus in ſua poſſeſſione eligendi, intantum ꝙ proprietarius eum priuare non poteſt,nec poſſet eligere, & electio non valeret, de quo hic ꝑ Io.And.Et uide per Rotam in antiquis in deciſ.300. quæ incip. Nunquid patronus,an poſſit patronus præſentare, non vocato poſſeſſore? & tenet ꝙ ſic, ex quo pōt fieri collatio, vt hic dicitur: intellige quando poſſeſſor erat ipſo iure priuatus:ſecus ſi priuandus per ſententiam, & ita procedit quod no. per Inn. in c.qualiter.el 2.ver.admonitionem.ſ̄.de accu.circa fi.& ita ēt videtur tenere Lap.in ſua alleg.128.ſm Domi. hic, de quo etiā per eum in ſua alle.78.& vide per Doc. in c. conſultationibus. ſ̄.de iure patro.& vide per Io.An.& Docto.in c.ordinarij.in fi. ſ̄.de offi.ordi.eo.lib.vbi concludunt,ꝙ a priuatis ipſo iure non poteſt tolli poſſeſſio ſine cauſæ cognitione,vt hic,ſed a priuatis per ſententiam hominis, ſic, ut in c.accepta.& ibi per Inn. ſ̄.de reſti.ſpo.& ratio eſt,quia præceſſit prius citatio de tali priuato,cum cauſæ cognitione,vt ſ̄.per Io.Mo.& Io.And.& facit quod aliàs notat Innoc.in c. ex ratione. de appella.quando fit executio ſententiæ ſuper re ipſa, ſuper qua eſt lata ſententia, ꝙ alia citatio non requiritur in executione.& per Bar. idem te-
7 nentem in l.a Diuo.§.in venditione. de re iudi. † In glo. in ver. vocato.in princ.nota glo.ꝙ quando agitur de poſſeſſione beneficij iam collati tradenda,debet interuenire cauſę cognitio, & debet cognoſci de canonica collatione petentis, de iniuſta poſſeſſione poſſidentis, ſecundum Archi. & vide no.per Ro. in d.deciſi.160.quod intelligit Lap.ſi poſſeſſor opponat, quòd col-

ADDITIONES.

a Adde Do.de Rota deciſi.31.de cauſa poſ.& proprie.in antiquis.& Cal. conſi. 5.hoc titu.
Canonicatus quaſi poſſeſſio probatur eo, ꝙ tanquàm canonicus habeat ſtallum in choro,locum in cap.cantat & legit, actibus capituli interuenit dando vocem.c.in Geneſi. & ibi glo. in verſi. vel quaſi, de elec.& c. relatum. de præben.an autem canonicatu collato cenſeatur collata præbenda. Fely. in c.cum M.col.10.de conſtitu.
b Ber.de Roma.Adde c.cum inter.ſupra de renun.& ſupra eo.titu.dilectus. elj. & quod & c.dilecto.cum ibi no.
c Ber.de Ro.Vide ad hoc c.licet.& c.ſolicitę.& c.in literis.de reſti.ſpo.& quod no. Bal.in l.ſi quis in tantam.C.vnde vi.
d Vide ad hoc quod no.Old.conſi.227.& ibi,an ſententia iuris & hominis idem valeant,vide etiam Ro.conſi.519.in 2.col.quòd cum ordinario conſtat, poſſeſſorem nullum ius habere,ꝙ poteſt illum priuare, etiam non vocatum, quia exequitur officium ſuum propter animarum periculum. de quo etiam per Cal.conſi.3.

collatio non fuit canonica: secus si possessor non neget eã canonicam, quia tunc sufficeret illi cui facta est collatio facere fidem de collatione, & aliter eam canonicam probare non tenetur, quia præsumitur canonica, vt no. per Innocen. & Ioan. An. in c. sicut. ſ. de re iudi. & in c. j. j. de conces. præben. ſm Lap. dicentem, ꝙ non solum debet cognosci de canonica collatione petentis, vt ſ. sed etiam si opponatur exceptio subreptionis, vel alia, per quam negatur, ꝙ petens possessionem habeat canonicum titulum in ipso beneficio, quod debebit de hoc cognosci, cum ipsa exceptio sine appe. impediat, vt colligi potest ex his quæ no. Io. An. in c. ꝙ sicut. de elec. & in d. c. constitutis. in glo. sed videtur. Et si opponeretur crimẽ vel defectus ex crimine prouenienes, & si absque infamia, non audietur, sed si cũ infamia talis exceptio debet admitti, & de ea cognosci, & appellatio interposita impedit executionis effectum, vt no. in dictis iuribus, & in c. accedens. ſ. de accusa. Sed si opponatur defectus non proueniens ex crimine, tunc non audietur, nisi statim offerat se probaturum, quia appellatio collatione interposita ipsius collationis effectum non suspẽderet, quin fiat missio, vt in d. c. constitutis. per Inno. & Io. And. Multo minus hoc poterit, seu impediet talis exceptio proposita, vt in c. post electionem. ſ. de conces. præben. & de re iudi. cum super, ſm Lap. Ex cuius dictis no. ꝙ contra agentem possessorio adipiscẽdę, vt agebat iste cui fuerat hic facta collatio, potest opponi non solum exceptio concernens ius possessionis & iustificationẽ tituli ipsius, vt patet ex hoc tex. iuncta glo. fi. & facit l. fi. C. de edi. diui. sed etiam potest opponi exceptio solum vel principaliter exclusiua iuris ipsius prouisi, & ius ipsius & proprietatem concernens, ſm Lap. intellige qñ incontinenti offertur probatio parata: aliàs admittenda non esset, vt no. in d. l. fina. & per Io. And. in d. c. post electionem. & per gl. & Doc. in d. c. j. Et qñ dicatur incontinenti offerri parata probatio, vide tex. & Bart. in l. si is a quo. ff. vt in pos. leg. & per Io. And. in c. j. ſ. vt li. nõ cõ

8 te. super glo. pe. † In ea. glo. ibi, agat ergo [a] &c. no. ex glo. j. for-

a mam procedendi cum agitur super possessione beneficij collati tradenda vel adipiscenda. procedi enim debet summariè, vt dicit glo. & de plano &c. vt in cle. dispendiosam. de iudi. Secundo no. ex glo. ꝙ cum agitur de tali possessione tradenda debet citari possessor. quod intellige nisi collatio fuisset facta cognita causa & possessore vocato prius, quia tũc alia citatio nõ est necessaria, ſm Io. Mona. & Ioã. An. hic, de quo j. in fi. Et idẽ voluit Innocen. & Hostien. in c. j. j. de conces. præben. in j. parte. & ibi per Ioan. An. in glo. dicit hic ver. quid si executor. & vide no. in d. c. ordinarij. ſ. de offi. ordi. eo. lib. super glo. in ver. libere. Et vide per Inno. in c. cum olim. in ver. per portariũ. ſ. de priuile. Et vide etiam hic per Lap. concludentem, ꝙ aut causæ cognitio præcessit collationem beneficij, & citatio possessoris, & tunc poterit fieri missio in possessionem, possessore non vocato, & ita procedit d. c. ordinarij. & quod ibi no. per Archi. Si verò causæ cognitio & citatio non præcessit collationem, & tunc non fieret missio sine citatione, vt hic in tex. ſm Lapum, vt hic per eum dicentem, ꝙ possessor taliter erit vocãdus, quia si citatio fit ex officio, & tunc poterit citari non solũ vt veniat ad dicendum quare non debeat fieri executio collationis, sed ẽt vt veniat ostensurus de iure suo, quod ideo est, q a cum possideat primũ beneficiũ curatum, cum secundo curato ꝰ ius cõe cogitur de iure suo probare & titulum ostendere, ẽt vbi hẽt aduersariũ, vt est d. c. ordinarij. & no. in d. c. ad decimas. & ita intelligitur iste tex. Si verò citetur ad petitionẽ eius cui est facta collatio, & tunc citabitur vt veniat ad dicendũ quare non debeat fieri executio & missio in posses. beneficij collati & ipse possessor a possessione remoueri, ſm Lap. ex cuius dictis no. practicam citandi possessorem. In ea. glo. in fi. no. hãc glo. ad dicta in c. cum qui. §. j. in 2. no. ſ. eo. lib. vt sic possit fieri collatio alteri eo casu quo quis esset priuatus ipso iure, licèt alia sententia declaratoria non præcesserit.

ADDITIO.

[a] Adde quod no. Archi. supra de restitu. in integ. cum ex literis. ad fin. ff. de re. qui. reis. l. 2. & 3. q. 9. modicas.

SVMMARIVM.

1 *Impetrans primam vacaturam non potest illam obtinere, si non conueniat eidem tempore vacationis defectu ætatis.*

2 *Mandatum simplex prouidendi de præbenda includit præbendam sacerdotalem.*

3 *Impetrans præbendam, licèt illam habere non possit, habebit tamen aliã.*

4 *Clausula generalis, non obstantibus aliquibus &c. an sufficiat in literis, vel an requiratur specialis.*

5 *Quid si apponatur clausula magis specialis.*

6 *Præbenda potest dici sacerdotalis tribus modis.*

7 *Aetatis defectus inhabilitat ad curatum, & ad sacerdotale.*

8 *Aetas an dicatur idonea ad beneficium cõsequendum, quod tempus debeat inspici, tempus datæ, an tempus vacationis.*
Adde ad idem membrum. nu. 9. 10. & 11.

12 *Mandatum si fiat de prouidendo alicui de præbenda, vel beneficio incerto, intelligitur tacita conditio si vacet.*

13 *Existens in 24. anno. & proximus 25. an possit præbendam sacerdotalem obtinere.*

14 *Quid de præbenda diaconali, vel subdiaconali.*

CAP. XXIX.

SI cui. Sacerdotalis præbenda per simplex mandatum de prouidendo, non nisi apto ad sacerdotium est conferenda. h. d. & primo ponitur forma prouisionis. Secundo ibi, sacerdotalis. solui

1 tur dubium. Tertio ibi, sed aliam. ipsa solutio declaratur. † Nota primo, ꝙ impetrãs primam vacaturã, illam obtinere nõ potest, si eidem tempore vacationis non congruat propter defectũ ætatis, & si sibi ab executore conferatur collatio, non valebit tanq̃ ab eo facta qui dare non potuit. ſ. de iure patro. qđ autem, ſm Arch. & Ioan. An. Secundo no. ꝙ licèt defectus, & taciturnitas ordinum tempore impetrationis & promotionis non reddat quem inhabilem ad beneficium talem ordinẽ requirens, vt in c. si pro clericis. ſ. eo. tamen si tempore promotionis non sit in ætate apta ad ipsos ordines, redditur tunc in-

2 habilis ad dictum beneficium. † Tertio no. quòd simplex mã-

a datum prouidendi de præbenda includit sacerdotalem, & de ea impetranti prouideri potest, dummodo aliàs sit in ætate legitima ad sacerdotium. ex quo infertur, quòd licèt in impetrationibus sub nomine dignitatis non veniat curata, ſ. eo. c. cum in illis, tamen sub nomine præbendę venit etiam sacerdotalis, vt hic, & duas rationes differentiæ assignat hic Ioan. And. vt hic per eum. sed melior ratio est secundũ Io. de Lig. & Do. quia maior idoneitas requiritur in curatis, & est maius periculum quàm in alijs, ut hic per eum. Quarto no. ꝙ licèt in literis debeat fieri mentio de qualitate ipsius beneficij, vt in d. cap. cum in illis. tamen non est necesse, ꝙ fiat mentio de qualitate ordinis annexi & in beneficio requisiti. & vide quod no.

3 per glo. in clemen. 2. eo. tit. in cle. j. de elec. † Vltimo no. ꝙ impetrans prębendam proxime vacaturam, licèt illam consequi

b non possit propter inhabilitatem, [b] tamen poterit consequi aliã, & sic infertur ꝙ genus quod in vno de indiuiduis impleri non potest, impletur in alio. sic ſ. eo. titu. cum in ecclesia. vnde est hic vnus de casibus, in quo primus impetrans non obtinet primum beneficium, & alios casus vide per glo. & Doc. in

4 c. quia sæpe. ſ. eo. † In glo. j. ibi, secus: sed Archi. hic contra. vt talis generalis clausula non sufficiat, nisi in literis alia specialis clausula ponatur, per quam euidenter appareat de intentione mandantis, cui tunc esset parendum. ſ. de offic. deleg. c. ex parte. el 2. quia licèt talis præbenda certę personæ non debeatur, debet tñ certo ordini. facit qđ no. per Innocen. in c. fi. in j. glo. ſ. eo. & per Archid. in c. si propter. in fi. ſ. de rescrip. & quia in clausula generali non verisimilia non intelliguntur inclusa. j. de deci. c. 2. & ff. de mu. & ho. vt gradatim. §. j. nec est verisimile, Papam velle talem ecclesiam fraudare seruitio vnius sacerdotis. facit etiam, quia tales clausulę generales tollunt impedientia gratiam si persona est habilis, sed inhabilitatem non tollunt, ex quo Papa id non exprimit, nec intendit: immo in tollenda inhabilitate requiritur dispensatio exprimens statũ personæ, cum qua dispensatur: aliàs esset surreptitia, sed dicit hic Ioan. An. prædicta procedere in inhabilitate proueniẽte ex iure communi, vt in illegitimo, corpore vitiato, bigamo &c. secus in inhabilitate procedente a statuto ecclesiæ, per

ADDITIONES.

a Dicit hic Do. ꝙ mandatum directum simpliciter super præbenda includit sacerdotalem & non sacerdotalem.

b Ber. de Ro. Sed quid si impetrans sit inhabilis propter ętatem, vt quia est in anno 24. proximus 25. an possit obtinere. Do. adducit Io. An. tenentem, ꝙ cum istud videatur sonare non modicum rigorem, ꝙ propter modicum tractum temporis non impetrabit, nisi forte de magna æquitate, ut quia sit ętati congruæ proximus. facit infra ti. 2. c. 2. & quod paulo ante vel post fit, proinde est ac si fieret tempore debito. C. de pac. l. petens. & ff. de incend. rui. nauf. l. si quis.
Vinc. God. Adde, ꝙ impetratio surreptitia nõ tenet, & si sanctus sit ille qui impetret, qnia propter meritum vitæ non est recedendum a iuris dispositione, ut pulchrè notat Bal. in c. fi. in fi. per illum tex. vt li. pend. refert Ias. in l. præscriptione. in fine, C. si cont. ius uel vtil. pub. & uide quando quis reddatur inhabilis, Bar. Soc. consi. 169. circa. versi. sed his. lib. 1.

per quod præbenda habet annexũ sacerdotium, quo statuto non existente iste esset habilis ad illam præbendã.nam cũ per has clausulas velit Papa statuta non obstare quæ impediũt vel differunt, sicut est tale statutũ per istas clausulas illius impedimentum tolli videtur, ſm Io.And.adducentem quod no. Ioã. Mo.& Archi.in d.c.si pro clericis.super verbo, habẽtibus, vbi tenent, ꝙ si per statutum, beneficium ita habet ordinem annexũ, ꝙ conferri non debet nisi sacerdoti confertur impetranti, qui etiã non est in sacris, ex quo in ipsius rescripto statuta tolluntur. Sed aduerte, quia dictum Io.An.non videtur procedere, quia facilius Papa præsumitur velle derogare iuri cõi, &
a impedimento de iure cõi prouenienti q̃ statuto[a] seu impedimento ab eo procedenti.ar.c.j.s̃.de cõsti.eo. lib. Sed in primo casu non derogat per generalia non obstantia, vt dicit Io. An. ergo nec in secundo derogabit, nisi forsan proprio motu scribat.facit quod no.Io.An.in c.j.s̃.de fi.præsby. super gl. qđ no. ſm Lap.de quo plenius hic per eũ.& Do. & per Ro. in deci. 3. & no.in c.j.j̃.de exces.præla. Ex cuius dictis circa clausulã, nõ obstante, potest sic concludi, ꝙ si concedatur gratia, vel priuilegium respiciens ius priuatũ, tunc aut impedimẽtum gratię, vel alterius respicientis ius priuatum procedit a iure naturali vel quasi, vt si ille cui gratia conceditur est infans, vt in c.super inordinata.s̃.eo.ti.vel furiosus, vt in cle.vnica.de homici.vel illiteratus omnino, vel laicus.de insti.c.2.vel mutus, in quos nullo modo cadit beneficiũ ecclesiasticũ, vt no.per Innoc. in c.cũ nostris.s̃.de conces.præben.tunc etiam si proprio motu Papa concedit gratiam, & cũ generali clausula, non obstãte, tũc obstans gratiæ non tollitur, nisi aliter suam voluntatẽ exprimat, exprimendo in ipsis literis impetratis obstans ipsi gratiæ.facit quod no.Archi.in c.si eo tempore.s̃.de rescri.eo.lib.& Io. An. in c.eam te. de ętate & quali. ſm Lap. vt refert Do. & idem vr̃ in duobus casibus, de quibus per Lap.i c.licet de offi. vica. eo. li.facit c.dudum.s̃.eo.§.nos igitur.& in cle.non pôt. de procu. & ibi per Lapum ſm Do. Si verò impedimentũ procedit de iure positiuo, tunc siue procedat a iure cõi siue a priuato, vt priuilegio, statuto, consuetudine, vel onere a prin. imposito a quocũq; nõ per modũ statuti, vt s̃.eo.ti.significatũ. tunc aut scribit̃ proprio motu, & sufficient generalia non obstantia, & sic ad consequendum effectũ gratiæ.s̃.eo.tit.si motu proprio. Si verò scribitur ad alterius petitionẽ, tunc aut quæritur an generalia non obstantia sufficiant quò ad consequẽdum effectũ gratię, ita ꝙ ipsa impugnari non possit in via iuris, & dicas ꝙ nõ sufficient, cum dicta generalia nõ obstantia non operantur plus q̃ quãdo scribitur motu ꝓprio.quo casu licet tollatur subreptio, tamen non tollitur defectus, vt in d.c.si motu proprio. & in c. non pôt.in fi.s̃.eo.ti.& ita procedere poterit quod dixit Arch. Sed si quæratur an ad tollendum subreptionem sufficiant generalia non obstantia, tunc si impedimẽtũ de quo debet fieri mẽtio procedit ex facto proprio impetrantis, vt quia est beneficiatus & impetrat beneficiũ vel est defectuosus, tũc nõ sufficit clausula generalis, sed debet in specie exprimi defectus illius pro quo scribitur, vt ætatis, ordinis, vel alterius, & causa illius.s.statutũ, cõsuetudinem, vel priuilegiũ, ꝓpter qđ talis redditur defectuosus, vt hic in tex. Si verò procedit ex facto alieno, tũc aut tale factũ nõ est aliàs publicũ, vel aliàs sibi notũ, & idẽ.& hoc casu locũ habet dictũ Arch.sicut & in casu præcedẽti.Sed si factũ alienũ erat publicum, vel alias sibi notũ, & tunc sufficit saltẽ mẽtio, vel clausula generalis, nõ obstãte: maximẽ aliquali expressione præcedenti, & secuta clausula generali, vt in d.cle.nõ pôt.& facit c.cum in generali.s̃.de offi.vic. eo. li. & isto casu locũ habet dictũ Io. An. secundum Lap. Sed certe quicquid dicat Lap.Io.de Imo.hic, & Io.de Fan.dicunt, ꝙ cõiter approbatur opin. Archi.s̃. in prin.posita, vt videtur tenere Rota in 4.decis.in fi.& pro ea videtur casus s̃.de rescri.c. si propter.eo.li.vbi per clausulam generalẽ, non ob.non præiudicatur iuri quæsito tertio vigore statuti, vel nisi alia expressa mentio fiat, sed hic erat ius quæsitum ecclesiæ in seruitio sacerdotis sibi debito. Nec ob.si dicatur, ꝙ in exemplo glo. hic ponat̃ verbum, differri, vel impediri, quod non ponitur in d.c. si propter.quia ea ratione verbum, impediri, expressum in literis nõ tollit ius tertio quæsitum eadem ratione, nec verbum, differri, maxime ꝙ si iste inhabilis reciperetur hic ante ætatem lægitimam, non solum differretur ius ecclesię, imo etiam tolleretur pro illo tempore quo talis non esset sacerdos, & sic defraudaretur in suo iure, secundũ Io.de Fan. nec ob. ꝙ tunc clausula, non obstante, nihil operaretur contra c.si Papa.j̃.de priuil. ſm Do.satis operaretur, ex quo subreptionem tollit procedẽtem ex taciturnitate statutorum, vt in c.cõstitutus.s̃. de rescri. licèt dispensationẽ non inducat, cũ sufficiat vt aliquid operetur, licet non ex toto prout verbũ sonat, vt no.per gl.in c.si duo.s̃.de procu.eo.li.pro quo optime facit d.c.nõ pôt.secũdo responso, ſm Do.qui ex prædictis videt̃ velle, ꝙ licet clausula generalis, nõ obstãte, nõ inducat dispẽsationẽ, tñ tollit subreptionẽ. qđ vr̃ intelligendũ qñ impedimentũ proueniret ex facto alieno nõ noto, vt s̃.plenius dictũ fuit.Quid aũt si cũ clausula generali, nõ ob.cõcurrat ꝓprius motus, voluit tunc Lap. s̃. ꝙ inducat dispensatio, & impedimẽta tollantur.Sed Imo. hic cõtra, quia tũc læderetur ius tertij, ꝙ non est de intentione Papæ, & licet motus ꝓprius tollat subreptionẽ, tñ nõ tollit defectũ intẽtionis, vt plene est dictũ in d.c.si motu ꝓprio.nec habilitat personã, vt per gl.in cle.si Romanus.de præbẽ.vnde cũ clausula generalis, nõ obstãte, de per se prædicta nõ tollat ex defectu intẽtionis, nec habilitat personã, iuxta no.in d.c.j. de filijs presby. eo.li.eodẽ modo nec iuncta cũ proprio motu, cũ quodlibet de per se prædicta impedimenta non tolleret, & videtur de hoc tex.in d.c.si propter.vbi indistincte loquitur, & tñ gratia erat ibi fauorabilis, ideo extendenda, vt in c.pe. de ver. si. ſm Imo. & Domi.ꝙ generalis clausula, non obstante, non tollit statuta, vel ꝯsuetudines ecclesiæ, & sic siue gr̃a sit motu ꝓprio ꝯcessa, siue nõ, cũ indistincte loquatur.facit qđ no.in c.fi.s̃. de offi. dele.eo.li.& in cle.2.de offi.ordi.per Lap. pro quo etiam facit, quia gratia de qua in d.c.si propter.est fauorabilis & latissime interpretãda, vt in c.pe.s̃.de verb.sig. vnde licèt ibi apponeretur proprius motus, tamẽ vltra nihil operaretur, & tamẽ clausula generalis, non obstante, ibi non tollit statuta vel cõsuetudines ecclesiæ: ergo nec motus ꝓprius cũ dicta clausula. nec ob. ꝙ motus proprius tunc nihil operaretur, quia quãdoq; hoc ꝯtingit, vt patet ex distinctione ipsius Lapi, secundum Imo. et Domi. Sed certè dubiũ facit, quia videtur ꝙ propter motũ proprium dicta gratia sit amplianda, vt in c.si pluribus.s̃.eo.et pro
b pter talem ampliationem[b] tollantur talia impedimenta, aliàs nihil operaretur. Nec ob. ꝙ tunc tolletur ius tertij, quia principaliter non tollit, sed in consequentiã, quod pôt, vt no. in d.c. si pluribus. Nec ob.d.c.si propter.quia licet per dictas clausulas generales non tollantur iura quæsita ex statuto vel ꝯsuetudine singulari ecclesiæ vel personæ non nominatæ, tamen iura quæsita ecclesiæ nominatæ & grauatæ, quam Papa grauare intendit, non obstantibus statutis, tolluntur, & sic ille tex. facit pro, cum hic tractetur de iure quæsito ecclesiæ, quã ipse Papa grauat. Et prædicta intellige vera, quãdo apponitur clausula generalis, non obstantibus quibuscũq; &c. non facta aliàs expressione alicuius impedimẽti: sed facta expressione alicuius impedimenti, tunc videantur tolli etiam alia impedimenta non expressa, vt videtur hic velle Lap. arg.d.c. non potest.
5 cũ c.qui ad agendum.s̃.de ꝓcu.eo.lib.† Quid aũt si apponatur clausula mag is specialis, vt non obstantibus statuto, vel cõsuetudinibus &c. tunc quò ad illam gratiã tolluntur statuta & cõsuetudines, vt videtur tenere Rota in deci.217. quæ incipit, Itẽ si mandetur, & in decis.3.& facit quod no.in c. cum aliquibus. s̃.de rescri.eo.lib.Quod tamen limita primò, nisi ex ipso statuto esset quæsitum tertiæ personæ, quia per talem clausulã non tolleretur, vt d.c.si propter. Secundò limita, nisi tale statutum esset factum a laico patrono super statu ipsius beneficij, quia per talem clausulã nõ tolleretur, vt tenet Rota in dicta decis.3. sed
6 †In glo.2.in fi.vt est in ecclesia Bononiensi, secundũ Arch. Io.An.refert hic se consuluisse ꝯrium, ꝙ ibi nõ sint præbendæ sacerdotales, vt hic plene per Io.An.dicentem, ꝙ altero de tribus modis præbenda potest dici sacerdotalis. Primò, quando per statutũ, priuilegiũ, vel primæuã institutionẽ, vel cõsuetudinem cõferri non potest, nisi sacerdoti. Secundò, ꝙ promotus ad illam tenetur fieri sacerdos, aliter ea priuatur. Tertiò, quãdo tenetur fieri, & si non fiat nõ percipit fructus, ad hoc qđ in simili no.in c.fi.s̃.de cle.nõ residẽ.p Inno.& Ioan.An. Et vide hodie in cle. vt hi qui. de ætate & quali. vbi post annũ nõ hẽt vocẽ in capitulo, & ibi patet, ꝙ ordo qñq; annectit̃ dignitati, qñq; ꝑsonatui, qñq; officio, & qñq; præbendæ. de quo vltimo loquitur tex.hic, ſm Io.An.& dixit hic Lap.ꝙ in primo ex tribus

ADDITIONES.

a Ber.Roma. Hoc tamen ita tenendum cum statutum ipsum erit rationabile, vt eo.c.j.de consti.quia hoc solum, quod rationabile est, defendit ecclesia. 24.dist.c.vlt.81.dist.si quis sine.nec iuri communi sit forte contrarium.21. dist.inferior supra de maio.& obe.cum inferior.& in clemen.ne Romani.de ele.nec ab eodem iure sit reuocatum, vt eo.c.j.de consti.

b Vinc.God. Adde quòd inutilis ampliatio non vitiat. Roc.de Cur. in tract.de iu.patron. q.25.nu.47.quod habetur in l.9.trac.fol.77.

bus prædictis modis,in quib.præbenda dr̄ sacerdotalis, oporteťq; sit sacerdos, in scd̄o q̄ sit in ętate sufficiēti ad sacerdotiū,
in tertio non oportet q̄ sit in dicta ætate, nisi ꝯtineať in literis,
q̄ q̄uis non promoueret ad sacerdotiū,fructus tū reciperet,qa
tunc isto casu,& in prædictis non valerēt lr̄æ,nisi statutū,ꝯsuetudo,vel priuilegiū,per sp̄alia tm̄,ſm Archi.vel per gn̄alia,ſm
Io.An.nō obstantia apposita in lr̄is tollerent. & si in tertio casu mandarent dari fructus,tunc valerent literæ, licèt de prædictis obstantibus mentionem non facerent. obstaret tamen re
cepto si fructus peteret,exceptio dicti statuti,vel priuilegij,seu
7 consuetudinis,ſm Lap.& Do. † In glo.3.ibi,solutio. Io.de Lig.
improbat hāc sol.quia licèt maior idoneitas requirit in curato,
q̄ in non curato etiā sacerdotali,tū in d.c.si eo t p̄e.& hic, tractatur de defectu ætatis qui pariter inhabilitat ad curatum &
ad sacerdotale,in tantum q̄ patienti defectum ætatis,nec curatum, nec sacerdotale posset conferri, vt d.c.si eo t p̄e. & hic in
tex. vnde in vtroq; casu ipsa taciturnitas debet reddere rescriptum subreptitium.imo in d.c.si eo t p̄e.in fi.est casus,q̄ etiam
quò ad curatum non valeret rescriptum,si ad id impetrans t p̄e
impetrationis non erat ltīmæ ætatis.vnde non est dr̄ia in qualitate beneficij,sed oī casu tp̄s datæ cōsideratur, ſm eum. & ita
etiam do.Anto.in cle.fi.de rescri.improbat hanc solutionem,
8 & Domi.hic.†In ea.glo.ibi,hic loquitur gn̄alr.ista est secunda
solutio ad d. c. si eo tempore. vt hic loquatur in impetratione
generali , non exprimendo speciem beneficij, ibi verò exprimebatur, quasi velit ista glossa, vt ex eius fine colligitur, q̄ ex
quo non expressit sacerdotalē,sed simpliciter impetrauit præbendam,non sit quid imputeť si non expressit defectum ad sacerdotalē q̄uo non expresserat.igiť lr̄æ nō sunt subreptitiæ, &
attendi debet tp̄s vacationis,ex quo isto casu agiť de effectu inclusiuo literarum,sed in d.c.si eo t p̄e.est quid imputetur exprimenti de curato & tacenti defertur. Sed cōtra hanc solōnem
facit,quia impetrans hic vr̄ tacuisse id quod si expressisset non
habuisset literas in ea forma.s.inclusiuas præbendæ sacerdotalis,ad quam patitur defectum.vnde si expressisset dictum defectum literas non habuisset.ideo literæ sunt subreptitię quò ad
sacerdotalem.Facit ēt,quia si hic impetrās impetrasset ſm formam d.c.si eo t p̄e.s. præbendam sacerdotalem, vel non, tunc
idem esset quod in d.c.si eo t p̄e.eadem ratione,ergo idem erit
in hoc casu,cum expressio eius quod tacite inest nihil operať.
l.hæc verba.de lega.j. ideo hæc solutio non procedit, ſm Io.de
Fan.hic,& Io.de Lig.in d.clem.fi.quia si genus debet ciuiliter
intelligi,prout dixit gl.hic,ita & alternatiua.s̄.de rescri.si qn̄.&
sic est eadem rō in vtroq; casu, ſm eum ibi. Sed do.Ant.ibi dicit,q̄ dicta solō est ipsa veritas si rectè intelligatur,quia si mandatur alicui prouideri de beneficio,expressis certis qualitatib.
quarum aliquæ requirunt certam & determinatam ætatem,&
tunc necessariò attenditur tp̄s datæ,quia si persona tunc est inhabilis ætate ad aliquod beneficium de expressis, tunc quò ad
illud rescriptum peccat in subreptione,& est subreptitiū,quia
impetrando determinatè nō debuit se asserere habilem ad tale beneficium.& sic est nullum rescriptum,vt per glo.s̄. de rescrip.ad audientiam.el 2.nec habilitas superueniens validat rescriptum a prin.nullum.ideo est q̄ si agitur de vitio subreptionis quò ad validitatem vel inualiditatem rescripti , attenditur
tempus datę. Quandoq; mandatur prouideri de beneficijs,nō
expressis qualitatib.vt si mandať prouideri de præbenda,tunc
posito q̄ in ecclesia sint præbendæ sacerdotales,& non rescriptum,tamen non potest dici subreptitium, quia illud mandatum generis intelligitur ciuiliter,vt videatur mandatum de illo beneficio,ad quod est habilis.& sic non agitur hic vitio subreptionis, sed incapacitatis, quam scribens videtur tunc ponderasse ſm tempus quo beneficium ad personam applicari debet,quia illo tempore putauit capacitatem prodesse & incapacitatem obesse.l.si ita.ff.de leg.2.ſm do.Anto.in d.cle.fi.vbi tenet hanc secundam sol.ex quibus infertur,quòd si in terminis
huius c. expressisset qualitatem præbendarum, idem esset, sicut dicitur in d.c.si eo tempore.& econtra,si in terminis d.c.si
eo tempore. non expressisset qualitates beneficiorum , obtinuisset curatum, si tempore vacationis fuisset ætatis aptæ, ſm
d.Anto.ibi.& respondeť ad rationes Ioan.de Fan.vt hic refert
Do.& Imo.hic non sequitur hanc secundam solutionem, nec
etiam sequitur dictum do.Anto.volens q̄ in terminis d.c.si eo
tempore.si fuisset simpliciter impetratum beneficium,& tempore vacationis fuisset ætatis legit.q̄ possit obtinere curatum,
quia sub nomine beneficij non venit curatum.s̄.eo.tit.cum in
illis,Nec ob.q̄ tunc est subreptio,quando fit expressio beneficiorum,& non qn̄ simpliciter,quia quando fit expressio, vr̄ se

asserere habilem t p̄e impetrationis quò ad expressum.nam respondetur q̄ videtur se asserere habilem ſm qualitatem beneficij quod exprimit.argu.c.cum de beneficio.s̄.eo. Quare Domi.hic dicit dictum d.Anto. & hanc secundam solu. posse saluari . Nam talis gratia simpliciter impetrata ad præbendam
non est subreptitia , quia simpliciter impetrando præbendam
non magis exprimit q̄ velit sacerdotalem quàm non, & in dubio debet intelligi vt Papa mandet conferri illam ad quam est
idoneus.s̄.de præsum.c.fi. & idoneitas sufficit q̄ sit in personā
prouidendi t p̄e prouisionis,vt est casus s̄.eo. titu.is cui.primo
rn̄so.Nec obst.q̄ ſm prædicta impetrans posset obtinere curatum si sit habilis t p̄e collationis,quod vr̄ ꝯ d.c.si eo t p̄e. quare
aūt non expressit de curato,& nō venit nec includiť, vt d.c.cū
in illis.si verò expressit,tunc obstat subreptio,quia tacuit defectum ætatis,& ideo postea obtinere non poterit, ſm Domini.
Sed aduerte quia hæc secunda solutio glos. quam sequitur do.
Anto.& Domi. non videtur posse procedere. Nam etiam vbi
mandatur prouideri simpliciter de beneficio nō expressa certa specie,debet attendi tp̄s datæ ad considerandum, an sit idoneus ætate,vt probat tex.in d.c.si eo tempore.in fi.ibi, cum ad
ipsum sufficientem tunc ætatem haberes . Et dicitur ibi , q̄ in
mandato de prouidēdo alicui de beneficio sine cura,qd̄ mandatum est generale compręhēdens alia beneficia,tū debet attendi tempus datæ . pro quo facit quod dictum est s̄. in j. solu.
huius gl.& quia talis gratia est odiosa & restringenda.s̄.eo.tit.
q̄uis.non videtur q̄ ꝯpræhendat beneficia, ad quæ impetrans
tempore impetrationis non est idoneus, nec vr̄ esse de intentione Papæ vt sibi prouideatur. & sic gratia subreptitia est, cū
semper subintelligatur illa clausula, si est idoneus.s̄. de rescri.
cum adeo.& c.causam quæ. Nec obst.d.c.is cui.quia ibi agitur
de gratia fauorabili , non autem de hac odiosa ad petitionem
impetrātis cui debet prouideri,& sic non potest dici subreptitia.ideo est q̄ attenditur ibi tempus prouisionis , & non tempus datæ.& facit c.si cui.j.eo.In ca.glo.in fi.hæc est tertia lectura,& solutio ad d.c.si eo tempore.quæ non procedit, quia eodē modo potuissent ibi esse omnia beneficia curata , sicut hic
omnes præbendæ sacerdotales. Item ſm hanc solutionem accidentia facti inducerent validitatem vel inualiditatem rescripti,quæ non est ponderanda.l.in l.ff.qui & a quibus.& sic hæc
solutio cōiter non teneť, ſm Io.de Fan.& Domi. Quare Io.de
Lig.ponit quartam solutionem,& distinguit inter mandatum
relatum ad speciem, & mandatum generale , quia primo casu
etiam si mandetur alternatiue, vt in d.c.si eo tempore.tunc cū
vtraque species sit in obligatione, licèt altera in solutione,debet attēdi capacitas & tp̄s ꝯctæ obligationis,vt sic in alternatiua in qua tunc non potuit consistere oblō , non possit postea
fieri solutio,etiā si postea superueniat habilitas, vt l.si duo rei,
in fi.de verb.obli.& sic tp̄s datæ attendi debet,vt d.c.si eo t p̄e.
Sed qn̄ mandatum est generale,vt hic,ex quo nulla species est
in obligatione,sed in solutione.ff.de leg.j.l.cum incertus. debet attendi tempus solutionis,& sic habilitas quæ est tempore vacationis , non datæ . Sed certe hæc solutio in effectu est
idem cum secunda solutione glo.s̄.quam ipse Ioan. de Lig.im
probat in d.clem.fi. vt est dictum s̄. Nec etiam in se talis solutio procedit,quia tūc in obligatione alternatiua,vel certę speciei attenditur habilitas tempore contractæ obligationis,quādo obligatio est pura , secus si conditionalis , quia attenditur
tempus conditionis,vt l.existimo. & l.si rem meam.ff. de verbo.obliga.sed in dicto c.si eo tempore.mandatum erat conditionale , cum intelligatur tacita conditio , si vacabit, vel cum
vacat,cum ante conferri non possit,vt in c.j.de conces.præbē.
ergo ibi deberet attendi tempus conditionis, quod est contra
9 illum textum. † Præterea in d.c. si eo tempore.non cadit pro-
a priè alternatiua [a] in qua vtrūq; est in obligatione , & alterum
est in solutione in electione debentis soluere , vt in reg. in alternatiuis.j.eo.lib. cum in terminis d.c. si eo tempore. præcise
tātum debeatur alterum,s.q̄ primò vacabit, vt in c.si pluribus.
& c.si clericus.s̄.e.nec esset in electione conferre debentis, qn̄
vacaret vtrunque vt ibi, & hic plene per Domi. Quare Lapus
hic ponit quintam solutionem, vt text. hic non sit contrarius
d. c. si eo tempore. sed concordat , & vt etiam hic inspiciatur
tempus datæ,& illud verbum ibi,si nondum,referatur ad tempus dati mandati prouidendo, & nō ad tempus vacationis, &
illud

ADDITIO.

a Vin.God. No.q̄ alternatiua importat ordinem successiuum nedum inter personas diuersi generis,sed etiam eiusdem.Ruy consi.163.nu.9.lib.j.

illud verbum, aliam, refertur ad aliam præbendā non sacerdotalem. pro isto intellectu facit, nam mandatum de prouidendo de præbenda simpliciter vel de proxima vacatura, intelligitur de prima, & proxima quæ vacabit, vt in c. si clericus. s. e. vnde si ad illam nō est idoneus expirat mandatū quo ad illam eiusdē generis, vt in d. c. si clericus. & sic vigore talis mandati non potest sibi de curato prouideri. Debet ergo aliam expectare. s. diuersi generis &c. nisi dicatur vt intelligatur de primo, quādo ad illud impetrans esset habilis, secus si inhabilis tempore vacationis, quia aliud expectare debebit vt hic, imo semper subintelligitur cōditio, si est idoneus tempore impetrationis. s̄. de rescrip. cum adeo, vt possit eam habere si vacat, vel postea vacabit, si tempore datæ ad aliam erat legitimæ ætatis, alias non. & dicit ꝙ Archi. in d. c. si eo tempore. ita intelligit istum
a tex. pro quo etiam facit ratio. nam istud relatiuum, alius, [a] est relatiuum diuersitatis antecedētis, hñs referre diuersa in qualitate a suo antecedēte, licet in substantia idē referat, vt Chrs suspensus est, & alij duo latrones &c. vt no. in c. sedes. s̄. de rescri. vnde licet verbū, aliā, referat idem in substantia. s. præbendam, non tū qualitate. s. sacerdotalē, sed aliā nō sacerdotalē, facit qđ no. Io. Mo. in d. c. cum in illis, super glo. electio. in fi. nec semper istud pronomen, alius, facit positionem, vt no. in d. c. sedes. in tertia glo. in cle. j. de rescri. in ver. alij. & 26. di. deinde. in gl. j. & isto casu valet mandatū quò ad nō sacerdotalem, nō aūt quò ad sacerdotalē, si tpe datæ nō habebat ætatē idoneam ad sacerdotiū. & hoc probat aperte iste tex. iūcto d. c. si eo tpe. ex quibus infertur, rescriptum posse pro parte valere, & pro parte non, & ꝙ vtile per inutile etiam in eo rescripto nō vitiatur in separabilibus. facit glo. in ver. vel alteri. in cle. j. j̄. eo. tit. s̄m Lapū. & idem in effectu, tenet hic Gen. & Io. de Fan. dicēs ꝙ pro hac hoc facit, quia per hoc cessat contrarium & sequitur concordia. arg. in c. cum expediat. s̄. de elec. eo. lib. & quia recte intuenti non est dare rationem diuersitatis inter istud c.
10 & dic. c. si eo tēpore. † Item illa determinatio non dū &c. debet referri ad vtrumq; verbū. s. ad verbū, mandatur, & ad verbū, cōferri, vt in c. olim. de rescri. & de le. j. l. talis scriptura, idē si dicatur, ꝙ debet referri ad proximum, quia cōstruendo literam refertur ad verbū, mādat, qđ magis est proximū quā verbū, cōferri, & rō recti sermonis dēt attēdi, vt l. Plautius. ff. de auro & arg. leg. facit ēt, quia aduersatiua, sed, debet aduersarij in iure & in facto, vt no. in c. concertationi. s̄. de appel. eo. lib. sed secūdum intellectum glo. vt sic intelligatur de alia sacerdotali, nō aduersaretur respectu sacerdotalis. de qua præmiserat, nec in iure, nec in facto. Sed Pe. de Ancha. & Imo. reprobant hunc intellectum, quia de propria significatione istius verbi, alius, est vt referat idem in substātia & qualitate, licet diuersum in spē, seu numero, nisi aliud appareat s̄m subiectam materiā, vt no. in cle. j. & in d. c. sedes. vnde dicta solutio violat literam in duobus. Primò in dictione, alius, ut s̄. Scđo in dictione, nondum, quæ uidet referri ad tempus promotionis seu collationis, cū tempori collationis & promotionis iungatur, & non ad tempus datæ. ad hoc l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. s̄m eos.
11 † Sed dicit Domi. ꝙ volens defendere hunc intellectum posset responderi ad rationem ipsorum. Et primò ad id quod dicunt de verbo, si nondum. Et ꝙ tex. a contrario sensu vult, ꝙ si tēpore collationis sit ætatis idoneæ, possit obtinere &c. Nam arg. a contrario sensu non debet sumi, quando contrarium reperitur in iure determinatum, vt est in d. c. si eo tempore. s̄m glo. ordi. in c. j. s̄. de æta. & quali. Et ad id quod dicunt de dictione, alius, pōt responderi, vt sit verum, nisi natura negotij aliud importet, vt est hoc casu in quo non potest implicare idem in substantia, & qualitate, cum a prin. includeretur in literis præbenda sacerdotalis, ad quam tunc non habebat ætatem, contra d. c. si eo tempore. & ideo propter naturam materiæ importat idem in substantia, & diuersum in qualitate, & sic remanet validus iste intellectus, s̄m Do. Dubium tamen faciunt dictæ dictiones, aliam, & si nondum. de quibus hic in tex. & etiam non posset dici non esse, quia non vr̄, ꝙ talis intellectus coueniat literæ, vt patet ex dictis dictionib. aliam, & nondū. nec est verum, ꝙ hic non possit sumi argu. a contrario sensu, quia non videtur verum, quòd contrarium sit determinatum in dicto c. si eo tempore, vt patet ex supra dictis. & j̄. dicendis. Nec videtur verum, ꝙ natura materiæ repugnet, vt dictio, alius, non inferat idem in substantia & qualitate. Nam licèt prima præbenda sacerdotalis vacans non includatur propter defectum ætatis, tamen poterit & alia sacerdotalis includi, si tempore eius vacationis sit in ætate legitima, cum tempus vacationis debeat attendi, vt j̄. dicetur. Quare Imo. hic tenet primam solutionem huius glos. & assignans rationem, quòd ideo in literis super curatis requiritur ætas idonea tempore datæ & vacationis simul, quia agitur de ponderanda habilitate eius quod tacite inest, & in qua maior requirit̄ idoneitas, vt d. c. cum in illis. sed in alijs beneficijs non curatis, etiam habentibus onus annexum non requiritur tanta idoneitas. potest enim quis esse bonus sacerdos, tamen non erit aptus ad curam. & ideo est, ꝙ ex mente Papæ veniunt talia, licèt non exprimantur considerata habilitate secundum tempus vacationis, vt hic dicitur. Nec ob. si diceretur, ꝙ eodem modo in curatis deberet sufficere habilitas s̄m tempus vacationis, ex quo tunc tantum agitur de periculo animæ, nam respondetur ꝙ erit magis idoneus si erit habilis tempore datæ & vacationis, ideo vtrunq; tempus inspicitur, s̄m Imo. cōcludentem ex his, quòd cum requiratur maior idoneitas in curatis, ideo est ꝙ curata non veniunt, nisi exprimātur, quod non est in alijs, vt d. c. cum in illis. in quibus curatis vtroq; tempore requiritur habilitas, ꝙ non est in alijs, vt hic plene per Imo. qui videt velle, ꝙ in casu istius c. a princi. ex mente Papæ tacite includebatur sacerdotalis, dummodo tempore vacationis reperiatur habilis. & sic infertur, ꝙ taciturnitas defectus ætatis subreptionem non inducat isto casu. & ita posset saluari intellectus do. Anto. licèt Imo. s̄. ipsum reprobet. & si teneretur ꝙ hæc fuerit ratio, posset tunc saluari primus & secundus intellectus glo. sed si teneatur ꝙ taciturnitas inducat subreptionem, tunc vera sit solutio Lapi, & Ioan. de Fan. s̄m Do. qui ex his non videtur præcise hanc partem tenere. Contra tū intellectum Imo. facit multum clarè, vt in d. c. si eo tpe. in fi. vbi etiam in non curatis inspicitur tp̄s datę. Quare d. Flo. in d. cle. fi. dedit sextam solutionem, vt in d. c. si eo tempore. impetrans tempore datę ad nullum suppositum sub hoc termino, curatum, erat idoneus, ideo ab ipso initio gratia fuit ex toto nulla quò ad ipsam partem de curato, sed in hoc capitulo impetrans tempore datæ non fuit non idoneus ad quodlibet suppositum sub hoc termino, præbendam, cum esset idoneus saltem quò ad non sacerdotalem. & idem poterat gratia consummari in alio subiecto alterius qualitatis, vt ꝙ in prębēda non sacerdotali. Nam dispositio gñalis qñ tenet potest consummari in subiecto aliquo, in quo non potuisset consummari ab initio, dum tū habilitas subsit tpe consummationis. facit l. qui decem. §. Stichū. ver. sed ei. ff. de solu. vt plenius per eum in dicta clem. fi. Sed aduerte, quia talis intellectus violat literam in ver. aliam. vt est dictum s̄. nec tollit contrarium d. c. si vt nisi, in fi. & an inspiciatur tempus datæ vel vacationis. Quare alij dant 7. solutionem, ꝙ aut patienti defectum ætatis mandatur prouideri de beneficio certo, vel præbenda certa, tunc est gratia subreptitia, & non valet, vt in d. c. si eo tempore. aut de beneficio vel præbenda in genere, tunc in literis fauorabilibus & ampliandis tempus prouisionis, seu vacationis inspicitur, vt in d. c. is cui. aut in literis ambitiosis & restringendis, tunc si mandatur prouideri de beneficio vel prębenda vacatura, vel sub ista conditione, si vacabit, ex quo tale mādatum est conditionale, attenditur tempus conditionis, & sic vacationis, vt si tunc sit in ætate idonea ad illos ordines possit de tali beneficio, vel præbenda prouideri. & ita procedat & intelligatur iste text. pro quo facit, quia in dispositionibus conditionalibus tempus conditionis inspicitur, vt dicta l. si rem ratam. & dicta l. existimo. Si verò mandatur prouideri de beneficio, vel præbenda purè, & simpliciter, vel sub conditione de præsenti, vt si vacat, vel de beneficio, seu præbenda, seu de vacante, tunc cum talis conditio sit de præsenti, & sic non suspendat, vt in l. cum ad præsens. ff. si certum peta. habetur ac si pure fuisset mandatū, & attenditur tunc tempus datæ. & ita procedat dictū c. si eo tempore. in j. & 2. responso. pro quo facit, quia in obligationibus puris tempus celebratę dispositionis seu obligationis contractæ attenditur, vt in l. si duo. & l. inter stipulantem. §. sacram. de verbo. obliga. † Cogita tamen, 12
quia in mandato de prouidendo alicui de prębenda, vel beneficio incerto, & sic simpliciter, semper inest tacita conditio, si vacat, vt in c. j. de conces. pręben. & semper intelligitur de primo,

ADDITIO.

a Celsus. Relatiuum, alius. Adde Gemi. in c. j. in fi. & qđ ibi notaui in apo. ad cle. in ver. dictio alij. eo. ti. & li. Panor. c. mulieres. n. 2 & ꝙ ibi notaui in apo. ad eum. in ver. eiusdem qualitatis. de sen. excom. & Fel. c. sedes, colum. fi. ver. dictio, alius. de rescrip.
Vin. God. Alius quid importet & in personis & in rebus & quandoq; improbatur, vt per eundem Fely. in c. veniens. de simo. in fi. & in c. cum non ab homine de iud. Soc. consi. 300. In causa interpellationis. ver. 3. principaliter. lib. 2. Goz. consi. 35. nu. 9.

mo, vt in c.ſi clericus.& §.ſi poſt. ſ.eo. vnde expreſſio eius qđ tacite ineſt non videtur ꝙ debeat aliquid operari. & ſic expri mendo eo modo quo ineſt, vt in l.hæc verba.& ideo no. ff. de le.j. qñ non vř facienda differentia ſi mandať prouideri de beneficio, vel de prębenda primo vacatura, prout erat hic in tex. vel de præbenda ſimpliciter, prout erat in d. c. ſi eo tempore quo caſu ſi vacat de præſenti de illo intelligitur, alias intelligitur de proximo capitulo vacaturo, & non de alio, vt in d.c.ſi clericus melius in c.mandato.ſ.eo.in c.ſi pluribus.vnde etiam ſi prædicta non exprimantur, ita ſubintelligitur a iure. & eodem modo ſi mandetur prouideri de prębenda proximo vacatura, prout hic dicitur, intelligitur non ſolum de prima vacante in futurum, ſed etiam ſi de præſenti vacat, poſſet dici ꝙ ſi vacat, de pręſenti, tunc attendatur tempus datæ, ſed ſi vacabit de futuro, tunc attendatur tempus conditionis, niſi tunc obſtet, ꝙ vna & eadem res non debet diuerſo iure cenſeri. Sed poſſet reſponderi contra, per d.c.ſi eo tempore. vbi vnum & idem reſcriptum poteſt, valere pro parte & pro parte non, vt per glo. in d.c.ſi poſtquam. quo caſu eſſet dicendum, ꝙ tacita conditio de præſenti non deberet ſuſpendere, vt in d.l.cum ad præſens & tamen hic dicitur ſecundum iſtum intellectum, ꝙ ſuſpenditur & attenditur tempus conditionis, vnde vtroque caſu idē in effectu reſultat. & non videtur differentia inter hæc. Ideo tenendus videtur intellectus ipſius Lapi, vt ſ. niſi dicatur. ꝙ prædicta non ſint vera: imo ſit facienda differentia in hac materia odioſa & reſtringibili. ad hoc l.ſi ab alieno. & l.ſi cum ſtipulamur. ff. de ver.obli. & quod no. per glo. in c. dilectus. el 2. ſ.eo. titu. vbi hoc. & in d. clem. ſi. & in c. vt circa. de elect. eo. lib. & ibi quando mandatur prouideri beneficium ſi vacat an poſſit prouideri de beneficio qđ vacabit in futurum. Et licet dicatur ꝙ in omni mandato ineſt tacita condicio, ſi vacat, vt in c.j. de conceſ. præben. & tacita condicio ſemper debet ſuſpendere, vt per glo. in l.quia. ff. de pac. & ſic in d. c. ſi eo tempore. deberet attendi tempus conditionis, ſm prædicta. Sed ñde ꝙ talis tacita conditio de præſenti, & ſic non ſuſpendet, vt in l.cum
13 ad præſens. ſi cer. pe. ſecus ſi eſſet de futuro &c. † In gloſ. pe. in prin. quid autem de eo qui eſſet in 24. anno. & proximus 25. an poſſit talem præbendam ſacerdotalem obtinere, vt hic per Ioan. An. qui videtur tenere, ꝙ de æquitate talis forte poterit cā obtinere, vt hic plene per eum. Sed Doc. hic contra, cum iſte tex. requirat ꝯcurſum ætatis requiſitæ ad ordines tempore promotionis, quare in literis ad beneficia iura loquentia debent ſtricte intelligi prout loquuntur, vt in c. cui de non. & c. quamuis. ſ. eo. In ea. gloſ. in ſi. idem Archidiaco. & Ioan. And. In gloſ. fina. in fin. an autem habeat locum diſpoſitio iſtius text. ſi mandatur prouideri de præbenda, proxime vacatura, cum clauſula, quam duxerit acceptandā. Ioan. An. & Archi. hic tenent ꝙ ſic, quia eodem modo non poterit accepta-
14 re illam ad quam ipſe non eſt habilis. † Quid autem de præbēda diaconali vel ſubdiaconali, an idem ſit dicendum ſicut hic dicitur in præbenda ſacerdotali, vt pariter requiratur idonea ætas requiſita a iure. Archi. hic tenet ꝙ ſic, per identitatem rationis. Sed Io.An. in hoc contra, per plures rationes de quibus hic per eum, dicens quòd licèt iſte tex. habeat locum in ſacerdotali præbenda, non tamen locum habet in alia habente annexum alium ordinem, cum non ſine miniſterio text. hic expreſſit de ſacerdotali, aliàs dixiſſet de præbenda certum ordinem requirente vel ordinem ſacrum, ſicut dicitur in dicta clemen. vt hi qui. & ſi hoc voluiſſet dixiſſet, vt in c. ad audiētiam. ſ. de deci. & aliàs dicta verba, ſacerdotalis &c. nihil operarentur, quod eſſe non debet, vt in c.ſi Papa. j. de priui. vt hic plene per Ioan. And. Sed aduerte, quia Gemi. & Ioan. Cal. ſequuntur opi. Arch. & reſpondent ad rationes. Ioan. And. vt hic per eos. & hanc etiam opin. ſequitur Ioan. de Ligna. niſi aliud appareret ex declaratione ipſius Papæ. & idem tenet Ioan. de Fan. dicens, ꝙ diuerſitates quas aſſignat hic Ioan. And. non arguunt diuerſitatem inter iſtos ordines quòd ad diſpoſitionem iſtius c.& ipſe Io.And. videtur gloſſare contrarium, in c.ſi eo tempore. de reſcrip. eo. lib. in glo. pen. circa ſi. & in c.j. ſ. de filijs præſby. in glo. tale quia. & ſ. eo. tit. cum in illis. in ſi. 4. glo. ſecūdum
a eum [a]. & hanc partem ſequitur hic Imo. & Domi. cum eccleſia ita indigeat ſeruitio diaconali & ſubdiaconali in miniſterio altaris, ſicut & ſacerdotis. de quo hic plenius per Domi. & Lap. idem tenentem.

ADDITIO.

a Ber. de Roma Glo. ſm eum. Adde c. tranſlato. de conſti. j. q. 3. ſi quis obiecerit. & c.ſi quis præbendas. idem Arch. qui alle. ff. de leg. j. cum ibi no.

SVMMARIVM.

1 *Clericus dicitur pauper qui nullum habet beneficium.*
2 *Literæ pauperum, & literæ gratioſæ qualiter differunt.*
3 *Clericus ſe dicens pauperem, ſi impetrat beneficium tacendo de penſione quam habet, an literæ ſint ſubreptitiæ.*
4 *Papa ſolus poteſt conferre beneficia ad tempus.*
5 *Impetrans beneficium ſi ſibi prouideatur de vicaria, an expirat gratia? Adde ad idem nu. 6.*

CAP. XXIX.

I pauper clericus. Expectans ex certa cauſa mandato ſedis apoſtolicę ea deficiente beneficiũ petere non poteſt. h.d. Et primò ponitur deciſio. Scđò eius ratio.
1 ibi, cum ceſſet. † No. j. ꝙ ille dicitur pauper clericus qui nullum beneficium habet. ſic ſ. de reſcrip. c. poſtulaſti. ſecus tamen ſi haberet bona patrimonialia, quia non dicetur pauper, licèt aliàs beneficium non haberet, ſecundum Domi. quod tu intellige quando eſſet ordinatus ad titulum ſui patrimonij, vt ſ. eo. c tuis. aliàs ſecus eſſet, & procederet iſte tex. ſecundum glo. in dicto c. poſtulaſti. de quo j. clericus enim, etiam ſi ſit diues ex proprio patrimonio, tamen debet de redditibus eccleſiæ viuere, vt dixit no. Innoc. in c. epiſcopus. ſ. eo. In alijs verò caſibus
a quis dicatur eſſe pauper [a] vel diues, dixit glo. nota. in auth. præterea. C. vnde vir & vxor. quod iudicis arbitrio relinquitur. de quo per domi. Nico. in c.j. ſ. de accuſa. Et quæ eccleſia dicatur pauper, vide per glo. no. in c.j. 21. q.j. Secundò nota quòd ſi Papa mandat prouideri de beneficio iuxta probitatis merita alicuius, debet inſpici tempus vacationis, & non impetrationis quò ad merita & qualitates eũ beneficiandi, quia ſufficit quòd talis reperiatur idoneus dum examinatur, & ſic tempore vacationis, licèt non fuiſſet tempore impetrationis, cum Papa reſcribat hic, ſecundum merita ſibi prouideatur, ſecundum Domi. Sed certe hic non dicitur quòd debeat potius attendi tempus examinationis quàm impetrationis & quantum ad idoneitatem, & quòd in his attendatur tempus datæ, eſt tex. in c. dudum. el j. ſ. de elect. cum ſemper ſubintelligatur illa clauſula, ſi impetrans eſt idoneus tempore impetrationis, vt in c. cum adeo. ſ. de reſcrip. ſed quantum ad alia merita & virtutes poſſet procedere quod dicit hic Domin. In gloſ. j. ibi, iuſtam, vel quaſi. no. ex gloſ. quòd literæ in forma pauperum cenſentur eſſe literæ iuſtitiæ, vel quaſi, cum iuſtum ſit clericum beneficiari, vt C. de epiſco. & cleri. l. in eccleſijs. ſecundum Ioan. And. facit quod no. ſ. eod. in c. quàmuis. j. de æta. & quali. & in c. accepimus. licèt Archidia. hic ſuper ver. cauſa. videtur tenere contrarium, dum dicit, quòd in reſcriptis gratioſis attenditur tempus datæ, quaſi non ſit ita in forma pauperum. cogita.
2 † In eadem gloſ. in ſi. idem Ioan. Mona. & Archidia. pro quo clemen. gratiæ. & quod ibi nota. de reſcrip. & in c. in curam. ſ. de reſcrip. Et no. ex glo. differentiam inter literas gratioſas, & pauperum, quia literę gratioſę non expirant per adeptionē alterius beneficij, niſi eſſet incōpaſſibile, cum primò, ſecus in lřis pauperũ, quia expirant ſi impetrans adiſpiſcať aliud beneficium ēt cōpaſſibile cum primo, vt ſentit glo. hic, & probať ēt hic in tex. vbi nō diſtinguiť quale & q̃tum ſit beneficiũ. vnde quodlibet beneficium, ēt 20. ſolidorum hũc effectum inducit, ſm Archi. & Io. An. ex quib. inferť ꝙ plus faueri debet lřis gratioſis q̃ iuſtitię, vt tenet Fed. in ꝯſ. 56. circa ſi. & ſic ĩ forma pauperum & in hoc differunt iſtæ lřę inter ſe, aliqñ verò æquiparanť, prout dicit glo. 2. j. & ēt in caſu c.ſi pro clericis. ſ. eo. rřr verò in literis iuſtitiæ, & in literis pauperũ fit larga iterpretatio, licèt in literis gratioſis ſecus, & vide no. in dicto c. quamuis. §. quanquam. circa prin. In glo. 2. in ſi. nota de iſta forma paupe-
b rum [b], de qua vide pleniſſimè per Lap. in ſua alle. 79. circa medium

ADDITIONES.

a Ber. de Ro. Pauper. Cicero in 4. rethoricorũ ad Hęrenniũ, pauper (inquit) eſt is qui nō ſatis hēt, vel cui ſatis nihil eſſe pōt. & vide in Auth. de exhi. reis. §. ſi. vbi gl. in l.j. C. de iu do melius gl. in l. vbi adhuc. eo. tit. inſtit. de excu. tu. §. itē propter. Bar. in auth. ꝙ locum. C. de col. & Bal. in d. auth. præterea.
Vinc. God No. ꝙ pauper poteſt quis dici plurib. modis. Alex. conſi. 126. nu. 9. lib. 4. & quis dicitur pauper eius conditione inſpecta. Alex. conſi. 213. nu. 10. lib. 6. quomodo autem probetur paupertas, latè Alexan. conſi. 37. lib. 7. per totum. & quæ dřia ſit inter pauperem, & inopem. conſi. 158. nu. 8. eo. lib.

b Ber. de Ro. Pauperum. Addit hic Lap. ꝙ qñ forma pauperum habet claм, ēt ſi aīarum curā hēt annexā &c. prouideť eiſdē, licèt ſi ſint in ſacris, eſto ꝙ de defectu ordinis in lřis non fiat mentio. & caſus vř eſſe de præben. pro clericis. lib. 6. & idē ſi beneficiũ, qđ quęriť, annexum habeat ſacerdotiũ, & pp ſtatutũ conferri non poſſit, quia propter dictam clauſulam tolletur ſtatutum.

dium ponentem omnia ſpecialia ipſius.de quibus habetur hic
in d.c.ſi pro clericis. Et dicit hic Ioan.And.ꝙ in iſta forma con
ſueuit ſecũdum diuerſitatem regionum taxari, ꝙ beneficium
non excedat certam ſummam. facit c.quàmuis. & c.cui de nõ.
§.idem.s̃.eo. Item in tali forma examinetur clericus, maximè
in tribus, ſi bene legit,conſtruit, & cantat, & ſi per examina-
tores eſt approbatus,datur forma ad executores, vt inquirant
ſi eſt vitæ laudabilis & cõuerſationis honeſtæ,vt in cle.j.de cõ-
ceſ.præben.& tunc prouident de beneficio ſecũdum ſua pro-
bitatis merita , vt hic in tex. Et declaratur in tali forma ꝙ ſibi
volenti poſſit prouideri de maiori beneficio,& datur termi-
nus vnius menſis ad acceptandum a tempore notitiæ,& in fi-
ne apponitur decretum , ſecundum Ioan. And. quærentem,
quia hodie ante decretum apponitur inhibitio ne is contra
quem ſcribitur poſt factam ſibi literarum inſinuationem , &
proceſſus habiti per eas etiam ante acceptationẽ de benefi-
cio aliquid diſponat, an dicto caſu valeat collatio facta per or-
dinarium ante inſinuationem prędictam.& concludit ꝙ ſic,ſi
collatio ſeruit de beneficio minoris valoris , cum tale benefi-
cium requirat acceptationẽ vel voluntatis declarationem , cũ
alias non eſſet competens meritis illius ex quo erat minoris
valoris , vnde non cadebat in gratia , vt d. c. cui de non. ſecus
autem ſi prouideret de beneficio incluſo ſub principali gra
tia , quod non requirit voluntatis declarationem , tunc enim
facta pronunciatione per executores ſuper idoneitate impe-
trantis,decretum ſtatim ligat, vt d.cle.j. in prin.ſecundum Io.
An.& idem tenet Ioan.de Lig.& Lap.in d.all.79.dicens prædi
cta locum habere nõ ſolum in ordinatio collatore , ſed etiam
in omni alio collatore, puta executore dato ad prouidendum
in eo loco , quia etiam ille ante inſinuationem manus ligatas
non habet , vt eſt tex.& glo. in d. cle.j. ideo debet eſſe cautus
habens talem formam , vt non ſolum ordinato collatori , ve-
rum etiam omnibus alijs hanc inſinuationem fieri faciat ſecũ
dum Lap.ibi, & Domini. hic. de quo etiam per Ioan. And. in
addi.Specu.in rub.de conceſ.præben.& per Doct.in d.cle.vni
3 ca.† In glo.fi. in prin.tenuit hic Archi. ꝙ ſi clericus impetrans
dicit ſe pauperem, habet tamen certam penſionem ab eccle-
ſia ꝙ litteræ ſunt ſubreptitiæ , ſi talis penſio eſt ſibi ſufficiens
ad vitæ neceſſaria,vt in d.c.poſtulaſti.de quo ibi per Ioan.An.
tene menti hoc procedere ſi habet illam vt in titulum , alias
ſecus. & ibi etiam no. an habens literas in forma pauperum
teneatur in literis gratioſis de ipſis facere mentionem.de quo
etiam in c. ſi motu proprio ſupra eo. & in c. in noſtra. ſupra
4 de reſcrip. † In ea. glo. ibi cum beneficia ſint perpetua ,no. ex
glo.ꝙ licet ſolus Papa poſſet conferre beneficia ad tempus,&
ſub conditione,vt per glo.no.in c. ſi gratioſe.s̃. de reſcri.eo.li.
tamen regulariter beneficia debent eſſe perpetua, vt dicit gl.
hic.Et eſt tex.55.di.præcepta. & in c.j.j̃. de ca.mona.ideo eſt ꝙ
nõ poteſt quis a bñficio remoueri,niſi pro grauiſſimo delicto.
7.q. 6. inuentum. & prædicta in ſecularibus. Regulares verò
põt ex leuioribus cauſis a ſuis beneficijs amoueri, vt in c.qua
liter. el 2. in fi. s̃. de accu. Et an , & quando regulares poſſint
habere beneficia perpetua, vide quod no.in clem. quia regu-
lares.de ſup.neg.præla.& in c.2. & c. cũ ad monaſterium.s̃. de
5 ſta.mona.& dixi in c.fi.s̃.de ca.mona.† In ea. gl. in fi.idem Ar-
chi. & facit quod no.in cle.j.de offi.vica.non tamen expirarẽt
literæ in forma pauperum,ſi poſtea habens eas ordinaretur ad
titulum ſui patrimonij,vel alterius,cum non cenſeatur ex hoc
beneficium perpetuum conſequutus , prout requirit iſte text.
quod intellige niſi talis titulus eſſet perpetuò conſtitutus in
bonis eccleſiaſticis, ita quòd caderet in nomen & effectum ec
cleſiaſtici beneficij, vt no.in d.c.tuis.& in d.c.poſtulaſti.ſecun
6 dum Ioan. Andr.† Et idem ſi talis titulus autoritate ordinarij
transferatur in titulum eccleſiaſticum,ſecundum Io.de Ligna.
& Domi.hic no.ex hac glo.& ex dictis s̃.per Ioan.Andr.quòd
appellatione beneficiorum non venit vicaria temporalis, vel
titulus patrimonialis non aſſignatus perpetuò in titulum be-
neficialem. Nec etiam venirent poſſeſſiones aſſignatæ alicui
ab eccleſia ratione ſeruitij,ſecundum glo.fi.in regu.j.j̃.eo. lib.
in princip.Et idem ſi ab epiſcopo ordinante,vt no.Pau.in cle-
men.2.de vi. & honeſta.cleri. Quod inducit hic Domi. ad pri-
uilegia, vel reſcripta in quibus fieret mentio de beneficijs, vt
ſic prædicta non veniant appellatione beneficiorum. Et quòd
impetrantes beneficia de his non teneantur facere mentio-
nem, de quo in dicto c.ſi motuproprio. & in dicto c. poſtula-
ſti. Extra glo.quærit hic Archidia. quid ſi Papa ſcribat execu-
tori, quòd moneat & inducat ordinarium collatorem , an per
talem clauſulam detur poteſtas compellendi ? & videtur hic
concludere quòd ſic.Sed Ioan.And.tenet contrarium,per tex.
& glo.in c.cum noſtris.in fi.s̃.de conce.præben.& facit extra-
uag. Ioan.22. quæ incip. Antiqua,in fi. & ita videtur hic ſequi
Ioan.de Ligna.pro quo tex.in c.j. s̃. de teſt. co. & in c.præter-
ea. & in c. cum in tua.s̃.de ſponſa. & in c. cum ſimus. de regu.
cum ſimi.in quibus iuribus probatur,ꝙ verbum,moneas,& in
ducas , importat ꝙ compulſionem addat , ꝙ compellat quod
aliàs fruſtra addetur,ſm Domi.& Pet. de Anchara.& cum hac
opi.tranſit hic etiam Pet. de Ancha.

S V M A M R I V M.

1 Legati factum non dicitur factum ſedis apoſtolicæ.
2 Poſſeſſio in beneficialibus iuncta cum titulo inducit prærogatiuam contra alium titulum concurrentem.
3 Titulus collatus a maiori,vincit titulum datum a minori.
4 Collatio beneficij ſi ſpectat ad epiſcopum & ad inferiorem qualiter eſt inter eos locus præuentioni.
Adde ad idem nu. 5.
6 Prioritas temporis ſpectatur non tantum reſpectu diei, ſed etiam reſpectu horæ.

C A P. XXXI.

I a ſede apoſtolica. Si non conſtat de prioritate benefi-
cij pluribus collati, primò poſſeſſio, deinde maior
prærogatiua præfertur. h.d.primò ſoluit caſum du-
1 bium,duo membra diſtinguens. ſecundum ibi, ſi verò.† No.j.
arg. ꝙ factum legati non dicatur eſſe factum ſedis apoſtolicæ,
cum ponantur hic vt diuerſa. ſic s̃.eo. c.ſi apoſtolicæ.licèt glo.
in c.ſi abbatem. s̃.de electio.eo.lib. dixerit quòd appellatione
apoſtolicæ ſedis veniat etiam legatus de latere . de quo vide
2 ibi no.† Secundò no. ibi, poſſidentis. quòd licèt in beneficia-
libus ſola poſſeſſio non tribuat titulum , j̃. eodem lib. tamen
iuncta cum titulo inducit prærogatiuam contra alium titu-
lum concurrentem in tempore , etiam habentem prærogati-
uam reſpectu ipſius conferentis . Et intellige de poſſeſſione
a iuſta, nam violentus poſſeſſor non debet gaudere [a] priuilegio
poſſeſſionis , vt s̃. eod. c. eum qui. & l. vis eius. C. de proba.
& voluit hic Lapus quòd poſſeſſio debeat conſiderari vt adſit
eo tempore quo agitur, vt ſic ille qui tunc poſſidet, ſit potior,
licèt alter prius fuerit in poſſione quam nunc non habet, cum
tex. hic dicat, quòd melior eſt conditio poſſidentis , ſecus er-
go in non poſſidente, licèt per prius poſſederit . Sed Domini.
hic contra , quia ex quo poſſeſſio validat ius illius qui primò
adeptus eſt illam , de neceſſitate ſequitur extinctio iuris alte-
rius, cum duo ſimul non poſſint habere idem beneficium, vt
in c.cum non ignores.s̃. eo.titu. vnde licèt de facto alius poſt
ea acquirat poſſeſſionem beneficij , tamen non reconualeſcit
ius extinctum. 7. q. j. quam ſit periculoſum.de conſe.diſtin.2.
quæris. & facit.c.ſi clericus. in princip. s̃. eo. & ita voluit gloſ.
j̃.in ver. neuter. volens quòd attendatur quis primò fuerit poſ-
3 ſeſſionem adeptus . † Vltimò nota quòd vbi iura partium ſunt
ob cura cæteris paribus vincit qui habet titulum a maiori. fa-
cit clemen.j.in fi.vt li.penden.vide s̃.eo.c.hi qui autoritate. In
gloſ. j. ibi , eadem eſt ratio . vnde ſi dicto caſu neuter illorum
poſſideret, & non appareret de prioritate collationis, tunc
præferendus habens titulum a Papa,cum habeat a maiore im
mediate,licèt vtraque collatio dici poſſit apoſtolica, vt dicto c.
hi qui.& facit c.dudum.ver.nos igitur.s̃.eo.ſecundum Lap. &
Domi. & ſic poſſet dici, quòd præferri potius deberet habens
titulum a ſpeciali delegato Papæ quàm a legato de latere. arg.
c.ſane. s̃. de offic. delega. & c. niſi.s̃. de offi. lega.vide in dicto
c.hi qui. in fi. & in dicto c.dudum. In ea. gloſ. ibi, idem dico.
& ſic in collatione eiuſdem beneficij poſſunt concurrere tres
habentes poteſtatem conferendi.& vide bonam glo. in c.j.in
4 fi.s̃.de offic.lega.eod.lib. † In eadem gloſ. in fi.aduerte primò,
quia voluit hic Lap. & Domini. quòd ſi collatio ſpectaret ad
epiſcopum & inferiorem,quia inferior præſcripſit collationẽ
beneficij contra epiſcopum , non tamen taliter quòd epiſco-
pus non poſſit conferre , ſed eſt locus præuentioni inter eos,
prout no.per Io.An.in c.paſtoralis.s̃.de offi.ordi.in j.glo. & in
c.cum epiſcopus.s̃.eo.ti.& lib.haberet tunc locũ iſte tex. quia
eadem eſt ratio.facit quod no. Ioan.And.in c.ad hoc.s̃. de offi.
archi.

A D D I T I O.

a Ber.de Roma.Gaudere.Adde quod no.Spec.de j.& 2.decre.§.fi.ver.ſed pone.
& Bar.& Bal.in l.3.C.vnde vi.
Vinc.God. Adde quæ remedia habeat expulſus per vim a poſſeſſione ſua.quæ
ergo remedia habeat Alex.conſi.103. videtur prima conſideratione. nu.13.
lib j. ponit.

archid.& in c.3.š.de offic.vica.Secundò aduerte, quia Gasp.de Cal.in suo consi.7.huius tit.voluit, quòd si reperitur facta collatio per episcopum præsenti & acceptanti,eadem die reperitur collatio facta per vicarium alteri de eo beneficio, nec appareat de prioritate, tunc collatio episcopi etiam de paribus erit potior tanquàm facta a maiori, vt hic in tex. & facit c. per tuas.š.de maiori.& obed. & c.duobus.š.de rescrip.eo. lib.maior enim est potestas episcopi quàm vicarij, vt dicto c.dudum cum ab eo possit episcopus in totum & in partem auferre potestatem quam quò ad illud beneficium videtur adimere,conferendo alteri.facit quod no.in c.si quem.š.de procu.eo. lib.& per Io.And.in c.intimasti.š.de appel. & per Archi. in c.quàmuis.de offi.deleg. & in c.j.vt eccle. benefi.& in c.ecclesia.el 2. vt li.pend.Et ita sequitur hic Domi. concludens per dictas rationes, ꝙ iste text. in episcopo, & eius vicario locum non habet,etiam si habens collationem a vicario prius esset adeptus possessionem, cum potestas vicarij quò ad illud beneficium
5 sit ablata,& sic non valeret. † Tu aduerte, quia quod dicit Domini.non procedit.nam tunc videtur ablata potestas, quando episcopus prius contulisset,secus vbi non apparet de prioritate, & tunc cæteris paribus præfertur habens collationem ab episcopo tanquàm a maiore, vt dicit Lap. š. & sic in episcopo & vicario habebit locum iste tex.vt data paritate tituli in tempore, vel si non appareat de prioritate præferatur qui prius est possessionem adeptus.& ita est de mente Lap.hic,dum loquitur de Papa, & eius commissario speciali. facit quod not. fuit in c. cum appella. friuolis.š. de appella. eo. lib. & prædicta,& iste tex. procedit, quando a diuersis idem beneficium reperitur collatum duobus, & de prioritate non apparet. Sed si ab eodem, putà a Papa, vel legato, vel ordinario reperitur duobus idem beneficium collatum, & non apparet de prioritate, tunc non haberet locum iste text. nec tex. in dicto c. duobus. quia ibi loquitur de prouisione facienda, non facta, vt est isto casu, secũdum Io.And.dicens, talem incertitudinem quæ declarari non potest,vitiare, vel saltem impedire talem collationem.arg.l.si fuerit.ff.de re.dub.& ff. de testa.tu. duo sunt Titij. & de elect.c.2.eo.lib.vel debet recurri ad superiorem, qui curiose & subtiliter certificatus id declaret, sicut no. in simili in c.2.de offi.leg.& in c.ex tenore. & c.abbatem. super j.glo.š.de rescrip.& š.de offic.ordi.c.ordinarij.§.si verò. secundum Ioan. Andre.& facit quod no.ff. de lega.2.l. si quis seruum.§. si inter duos,secũdum Pet.de Ancha.idem tenentem. quod intelligit Imo. quando neuter possideret, aliàs si alter tantum, & tunc agens succumberet, vt d.l.duo. Sed & tunc posset instari corã conferente,vt declaret quis fuerit primus secundũ eum.Et prędicta,quando non possidens agit contra possidentem,quo casu,quia non probat clare,succumbit,vt in c.in præsentia.š.de probat. Sed quantum ad iustificationem tituli sola præuentio possessionis non sufficeret, vt in dicta reg.j. nec obst. tex. hic, cum loquatur in collatione diuersorum, quo casu potest dari concursus collatorum eodem momento temporis, secus in pluribus collationibus ab eodem, quia est impossibile, quòd detur concursus quin non sit prioritas. vnde possessio non potest operari, quòd prior perdat ius prioritatis. & hoc casu est impossibile quòd non appareat de prioritate.& sic nõ ob.tex. secundum Domi.Tu aduerte,quia hoc procederet si posset apparere de prioritate,& aliàs possessio iustificaret titulum,sicut in collationibus factis a diuersis, cum faciat præsumi collatio-
6 nem præcessisse, vt hic in tex. & tunc eadem est ratio in vtroque casu. & facit l. si in lege. ff. de contrahen. empt. † In glos. 2. in fi. tene menti, quòd prioritas temporis consideratur non solum respectu diei,sed etiam respectu horæ,de quo vide glo. no.& ibi de causa, in dicto c. duobus. In glo.in ver. neuter.in princip. aduerte, quia aliàs in duobus contendentibus ex pari possessione præfertur ille qui probat de antiquiori possessione & titulo,vt in c.licèt causam.š.de proba. In glo.fi.in fi.quid autem si Papa,vel legatus tantum reseruauit, & ordinarius cõtulit, tunc si non apparet quis primò, obtinebit prouisus ab ordinario, ex quo per aduersarium nihil in contrarium clare probatur.facit glos.in ver.creatum.in cle.fi.de rescrip.& quod no.š.eo.in c.si tibi.in fi.ſm Io.And. & ita sequitur hic Pau. per no.in d.c.duobus. Sed Lap.hic contra,siue reseruatio sit facta motu proprio,vt in c.si pluribus.š.eo.siue sit generalis quæ habet vim cõstitutionis, siue sit specialis etiam sine proprio motu præualeret.argu.c.si beneficia.š.eo.vbi æquiparantur collatio, & Papalis reseruatio.facit d.clemen.j.§.neutro. & ita transit hic Pet.de Ancha. Imo. verò dicit tutius esse tenere dictum Io.And.per hunc tex.a contrario sensu,quia cum sit exorbitãs non debet extendi,vt in reg.quæ a iure.j.eo.lib.Nec ob.tex.in d.c.si beneficia.qui loquitur quando de prioritate constat.Sed Domi. sequitur dictum Lap. quando reseruatio esset cum decreto,quia tunc idem operatur qđ collatio Papæ quò ad auferendam potestatem ab ordinario, vt in c. si eo tempore.& ibi per glo.š.de elec.eo.lib.& in c.si postquam.š.eo.sicut ergo collatio Papę eodem tempore concurrẽs cum collatione ordinarij eam inualidat,vt hic. ergo idem in reseruationem cum decreto quę est eiusdem effectus,& sic non ob. qđ dicit Ioã. An. quia probãdo talẽ reseruationẽ,ꝓbat idẽ qđ impedit collationem ordinarij,facit dictum Inno.in c.præterea requisisti.š.de ap. Tu aduerte, quia hoc procederet, qñ habens collationẽ ab ordinario non possideret,alias si ipse possideret,tunc procederet dictum Ioan.An. per hunc text.& faciunt no.š.in j. glo.& quod tenet Ioã.An. post Archi. in q. seq. in qua concludit ꝙ si clericus impetrat literas,vt recipiatur in canonicum certæ ecclesiæ, & capitulum illius ecclesiæ eadem die impetrat indulgentiam, ꝙ ad nullius receptionem teneantur per literas apostolicas non facientes mentionem de tali indulto, si nõ apparet quæ impetratio fuerit prior,ꝙ talis indulgentia non nocet dicto impetrãti,quia cũ sit actor,& capitulũ excipiat de indulgẽtia necesse habet ꝓbare prioritatẽ.ff.de ꝓba. in excep. facit glo.pe.in c.venerabilibus.j.de sent.excom. & in d. cle. ſm Io. An.dicentem, ꝙ ſm stilum quem hodie dat curia omnibus impetrantibus parũ vtilis est hęc quæstio.apponuntur enim clausulę per quas tollũtur indulgentię, etiam quas constat pręcessisse. fortius ergo illę de quibus non constat, tales clausulæ si nõ essent procederet supradicta quęstio. sed certe procederet dicta qõ,qñ tam in indulgentia quam etiam in literis essent dictæ clausulæ.& de prioritate non appareret,vt š.

SVMAMRIVM.

1 *Officio duplici quis fungi non potest.*
2 *Religiosi an veniant appellatione monachorum.*
3 *Beneficia duo incompatibilia potest aliquis tenere in duobus casibus.*
4 *Abbas an possit vnire ecclesias quæ sibi subiectæ sunt pleno iure.*
5 *An autem abbas possit sola voluntate reuocare religiosum a beneficio.*
6 *Constitutio ligat etiam ante duos menses,si eius notitia peruenerit ad subditos ante menses duos.*

CAP. XXXI.

Vm singula. Primò ponitur causa constitutionis. Secundò ibi, præsenti. ponitur constitutio circa religiosos. & ibi tria facit. Nam primò prouidet circa futura, & pęnam apponit. Secundò ibi, circa. prouidet circa pręterita sub eadem pęna. Tertiò ibi, prohibemus.prouidet circa administrationes, vel officia vnius monasterij nõ committenda monachis alterius monasterij, & pœnam apponit committenti
1 & recipienti. † No. j. ꝙ de iure vnus non potest fungi duplici officio, cum plura officia vni personæ committi non debeãt, vt hic.& per gl.in c.singula. 86. dis. & facit l. quisquis.C.
2 de postu.† Secundò no. ibi, vel religiosi. argu. ꝙ appellatione monachorum non veniant alij religiosi de quo in c.tuis quęstionibus.š. de testi.& in c.non dubium. š. de senten. excommuni.Et an veniant canonici regulares, vide in c.2.de senten. excommuni. & in c. quod Dei. de sta. mona. Et qui veniant appellatione religiosorum,vide per glo.in c.ex multa.in prin.
a š.de voto.& in ca.quorundam.in fi.de elec.eo.lib.[a] Tertiò no. & plene,quòd pluralitas prioratuũ vel ecclesiarum parochialium prohibetur religiosis,etiam si cura sit per alios exercenda.ex quo infertur a contrario sensu, ꝙ de iure communi monachus possit assumi &eligi ad vnam ecclesiam parochialem. Alij verò tenent quòd sit necessaria dispensatio,vt vide per gl. 16.q.j.in summa.& in c.præses.55.distin.& plene no.in dicto c. quod Dei.ibi vide.& in clemen.j.de elect. Quartò no.ibi, non per ipsos.quòd quandoque cura animarum non exercetur per principalem prælatum, vel rectorem, sed per alium clericum. quod inducit Domi. vt capellanus ecclesiæ possit præscribere
3 curam ipsius ecclesiæ contra principalem prælatum.† Quintò no. ibi, nisi forte &c.duos casus in quibus potest quis de iure cõmuni tenere duo beneficia incompassibilia, de quo vide per glo.ordi.in c.gratia.š.de rescri.eo.lib.& 21.q.j.in summa.& no. in

ADDITIO.

a Ber.de Roma. Eo.lib. Religiosi appellatione non solum veniunt regulares & clerici,vt j. q. j.nullus.sed etiam laici,large tamen sumpto vocabulo,vt 28.distin. si qua vidua.

Vinc.God. Religiosorum appellatione qui veniant, vide per Fely.in c.non dubium.ad finem.de senten.excom.

in c.dudum.el 2.s.de elect.& in c.de multa.s.eo.I tem no.duos
modos vniendi beneficia.s. ꝙ vnum depẽdeat ab altero, & sic
ꝙ alterum sit accessorium, vel quòd ambo simul vniantur,ita
ꝙ vtrumque remaneat principale. de quo per glo.in c.j.ne se.
4 vacan.† An autem abbas possit vnire ecclesias sibi pleno iure
subiectas,vel vnã alteri subijcere,tenuit Inno.in c.sicut vnire.
de exces.præla.quod no.& idem Ioan.An. & Archidia. hic di-
cens, ꝙ abbas bene posset hic præscribere saltem in simplici-
bus & manualibus.de quo vide glo.ord. in ver. ordinarios. in
cle.ne in agro.§.ad hæc.de sta.re. Vlti. no.ꝙ de sui natura reli-
giosus est eligibilis,nisi ex delicto aliquo fiat ineligibilis,& sic
infertur quòd non sit postulandus. facit s.de electio. eo. lib. in
c. si religiosus. In glos. in versi. prioratibus. ibi, non curatis.
idem Archidiaco. & Ioan.And. & ita est expressum in d. cle.
quia regulares.in fi.facit etiam c.de multa.hic alle. vbi prohi-
bentur prioratus etiam non curati simul de iure teneri. Et vi-
de no. per Fede.in suo consil. 127. vbi plene examinat de istis
prioratibus, an, & quando de iure communi possint confer-
ri minori 14. annis, & an, & quando dicantur dignitates vel
personatus.de quo per glo.ordi.in ver.conuentualem. in cle.
& si principalis. de rescrip. vide de istis prioratibus per Archi.
in c. præsenti. de offic. ord. in 6. In glos. in ver. ineligibilis.in
princ. hodie autem par pœna imponitur omnibus tã regula-
ribus quam secularibus,vt per glos.fin.in cle.si plures.j.eo. tit.
5 † In ea.glos. ibi ad voluntatem abbatis quòd abbas possit pro
sola voluntate reuocare.facit glos.ibi, ad voluntatem abbatis.
& idem glos.in c.porrecta.s.de confir. vti.& glos.in ver. reuo-
cari.in cle. ne in agro. §. ad hæc. de sta. mona. & hic per Ioan.
And.& Domini.& vide j.in apo.& no. in c.fina. infra de regu.
Quid autem si abbas vellet remouere etiam sine iusta causa,
puta ex odio vel alia causa iniusta, an possit monachus resi-
stere.vide per Ioan.An.in c.præsenti.s.de offi.ordi.in j.glo. &
vltra dicit hic quòd Vltramontani tenent quòd talis prior pos
sit querelam deponere coram superiore ipsius abbatis suppli-
cando ad instar serui,qui supplicat contra dominum iniuriose
eum tractantem, vt l.j. C. de preci. impe.& per Innocen.in c.
fi.s.qui cle. vel vo. & sic per superiorem restringetur talis vo-
luntas sub ratione 11. q. 3. illa. facit c. cum ad monasterium. §.
tales.s.de sta.mona.& s.de app.c.de priore & ibi per Ioan.An.
& in c.cum dilecta.s.de rescr. in gl. fi.Sed apud Italicos cõiter
hoc non recipitur.pro quo facit quia abbates quando tales ad
ministrationes committunt, exprimunt ꝙ nuda voluntate, ẽt
sine causa possint illos ad claustrum reuocare, secundum Ioã.
An.& ista opi.est melior,secundum Imo.hic,quia iura loquen
tia de seruo, loquuntur quando iniuria fieret seruo circa eius
personam,non circa bona,ut l.cum affirmes.C.de li.cau.secũ-
dum eum,non possunt claustrales habere administrationis,ni
si ꝙ abbas illis permittit, vt in c. 2. s. de sta. mo. secundũ Dñi.
idem tenentem.& idem sequitur Io.An.in c.j.j.de cap. mo. &
c.cum ad monasteriũ.de sta.mo.& Inn. in c.pe.s. de accu. Sed
Imo.in d.cle.quia regulares.referendo d.Anto. concludit,ꝙ si
apparet,ꝙ reuocatio fiat ex iusta causa,& clarum est. Sed si ap
paret ꝙ fiat sine iusta causa,tenet ꝙ possit tunc implorari offi-
cium superioris.& ita est de mente d. Flo.ibi. In dubio autem
quando allegat̃ iusta causa tenet ꝙ standum sit verbo prælati ,
dummodo persona prælati honesta sit, & non sit præsumptio
alicuius odij.de quo ibi plenè no. Et conclude duos casus cla-
ros.primo, quòd pendẽte denunciatione vel inquisitione con
tra abbatem non potest aliquos monachos ad claustrum reuo.
care,cum presumatur tunc causa odij,vt est tex.in dicto c.pen.
Scd̃ò, ꝙ monachus semper sit audiendus quando cõqueritur,
nõ pro interesse suæ personæ,sed pro interesse loci a quo amo
uetur, vt quia ex tali reuocatione læderetur talis locus, vt no.
in c.ex parte.s.de accu.ſm Pet.de Ancha.hic.& vide etiam di-
cta in d.c.præsenti.circa prin.Et ad prædicta vide etiam per Fe
de.in suo consi. 129. vbi determinat, ꝙ reuocatio ad claustrum
possit fieri per solum abbatem sine consensu capituli,etiam si
omnes monachi & capitulum contradiceret.c. nulla. 18.q.2.de
quo ibi per eum.In ea.glo.ibi,indistinctè intelligo &c.sed Ar-
chidia. contra, dicens Bonifacium consultum ita respondisse.
Sed pro glo. facit quod no.idem Archi.in d.c.præsenti.& tex.
hic, vbi dat̃ optio, quia si intelligeret̃ de perpetuis, non daret̃
electio, vt in d.c. de multa.& sic oportet intelligere istum tex.
vt loquatur etiam de manualibus.& ita tenuit glo.antepen.in
6 d.cle.quia regulares.& Io.And.& Dom.hic.† In gl.in ver.pro
uenerit.in fi.no.ex glo.ſm Domi.ꝙ licèt noua constitutio non
liget nisi post duos menses a tempore publicationis, si tamen
ante duos menses datur scientia, immediate incipit ligare. &
clarius hoc voluit glo.in ver.hactenus.in c.2.j.de re.eccle.licèt
Pau.tenuit contrarium in proę. cle. & vide in c.j.§.j.j. de con-
ces.præben.& no.j.in data huius lib.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia consueta regi per monachos vnius monasterij, non possunt committi monachis alterius monasterij, nisi per solum Papam.*
Adde ad idem nu. 2.
3 *Religiosus si vult transire de vno monasterio ad aliud, cuius autoritas requiri debet. Adde ad idem nu. 4.*
5 *Dispensatio transeundi de vno monasterio ad aliud, facilius conceditur iuuenibus.*

1 Prohibemus. † No.j.ꝙ beneficia ꝯsueta regi per mo
nachos vnius monasterij non pñt cõ-
mitti per inferiorẽ a Papa monachis alterius monasterij, ẽt si
ecclesiæ nõ sint curatæ, cũ hic loquat̃ de quibuscũq; ecclijs vel
administrationib.ſm Io.An.& sic vr̃,ꝙ ẽt legatus de latere hic
non possit,cum non intromittat se in reseruatis Papæ, ſm Do.
Scd̃ò no.ibi, locũ in diuersis monasterijs. ꝙ monachus vnius
monasterij nõ põt hr̃e vocẽ in caplo alterius monasterij,nisi il
2 la monasteria sint annexa,vt hic.& facit c.j.in fi.j.de priu.† Ter
tiò no.ibi, canonice. a ꝯrio sensu ꝙ monachus vnius monaste-
rij põt præfici beneficio alterius monasterij,qñ ad illud mona
steriũ canonice esset translatus,imo ẽt posset tunc eligi in ab-
batem dicti monasterij,vt in cle.j.de elec.de quo ibi plenè no.
& in c.si religiosus. s.de elect. eo. lib. Secus si non esset legiti-
me trãslatus,vt hic in tex.per quem voluit hic Lap. ꝙ si mona-
chus propria autoritate,& sic non legitime transit ad aliam re
ligionẽ,ꝙ in eo habeat locũ pęna c.eũ qui.s.eo.tit. & facit c.si.
s.de reg.& extraua.Bñdi.12.quę inci.Pastor bonus.& ita sequit
hic Domi.Quartò no.ibi,alienis monachis.ꝙ licèt eodem mo
do nõ possit ꝯmitti clericis sæcularib.vt in c. possessiones.s.de
re.eccl. tñ si ꝯmittat̃ non habebit in eis locũ pęna istius tex.ex
quo de eis non expressit,sed tm̃ de monachis,ſm Io.And.Vlti.
no. ꝙ dięcesanus supplet negligentiam prælatorum etiam re-
gularium in collationibus beneficiorum etiam regularium,
3 dummodo prælati non sint exempti.†In glo.in ver.canonice,
in fi.tene menti singulariter hanc glo. quæ semper allegatur,
a quando monachus vel alius religiosus [a] vult transire de vna re
ligione ad aliam,cuius prælati consensus requiratur, vt transi-
tus dicat̃ licitus.& ꝯclude,ꝙ aliqñ fit transitus ad aliam religio
nẽ vel locum,vt ibi sit abbas,seu prelatus,vel rector.& de hoc
vide in cle.j. & in d.c. si religiosus. Aliqñ fit transitus ad aliam
religionem,vt ibi sit religiosus, & tũc si talis professus ex pro-
fessione extat alligatus religioni in genere, & nõ in specie, &
põt trãsire ad aliam parẽ & laxiorem,prout sibi placet. & alte-
rius lñia non requirit̃,vt in c. ꝯstitutionẽ.j.de reg.& s.de reg.ad
nr̃am.& c.significatum.& ita tenet Arch. in c.monachum.20.
q.j.& Lap.in sua alle.128.quæ incip.circa.Si verò erat professus
religionẽ in specie, tunc aliqñ fit transitus ad eandem religio-
nem, ad diuersum tñ locũ, vt quia sub eodẽ patre abbate sunt
diuersa loca, & põt transire de licentia abbatis, vt est casus ſm
vnũ intelłm gl.fi.in d.c.significatũ.nec distinguit ibi,an sit ma
ioris vel minoris obseruantiæ,ſm Do.hic,de quo per Io.An.in
c.nõ est.s.de reg. non tñ incurreret apostasiam. de quo in c.fi.
s.de apost.& in c.2.j.ne cle.vel mo. cum non veniat ꝯ tria sub-
stantialia regulæ,ex quo semper in alicuius obedientia fuerit,
ſm Inno.in c.intelleximus.in fi.s.de æta.& quali.& Io.And.in
c.Io.s. de regu. Aliquando transitus fit ad religionem diuersæ
speciei,& tunc si illa est arctior, & potest petita licentia solius
p̃lati,licèt nõ obtẽta,vt in c.licèt.s.de reg.ſm gl.hic,& in c.non
est.s.de reg.& licèt Inn.in c.fi.s.de renũ.dixerit,ꝙ tũc tutius sit
ꝙ interueniat ꝯsensus capłi,tñ non est necesse quia solius pre-
lati licentia sufficit,vt in d.c.licet.Aliqñ transitus fit ad parẽ re
ligionẽ,seu obseruantiã,tunc gl.in d.c.non est,tenet ꝙ subsistẽ
te iusta cã sufficiat licentia solius prælati.& ita tenet ibi d.Nic.
& d.Anto.in d.c.significatum.& Do.hic,licèt glo.hic requirat
tunc ẽt ꝯsensum capituli.& idem tenuit in c.j.57.di.& Inno.in
c.fi.s.de renun. requirit tunc ẽt dispensationẽ epi. & idẽ tenet
Io.Mona.hic,& Archi.in d.c. si religiosus. & videtur sequi Io.
And.hic,& in addi.Spe.in tit.2.§.sunt quoq;.ver.24. do.Ant.in
c. significatum. intelligit hoc verum, quando transitus fieret
ad religionem alterius diœcesis, quia interest epi,ex quo tunc
perdit

ADDITIO.

a Vinc.God. Religiosi possunt se transferre ad aliam religionem, sed non possunt eorum ecclesiam alteri subijcere. Pet.de Perus.in trac.permut.stat.per Ion.c.2.nu.8.quod habetur in lib.12.trac.fol.286.

perdit illum a ſua obedictia, ideo tunc eius autoritas requirit.
& ita vr̃ eſſe de mente Inno.in d.c.fi. Intellige in non exēptis,
quia in exēptis non ſufficeret licentia epi,ſed requirit licentia
Papæ cui ſubeſt,vt vr̃ tenere Arch.9.q.2.§. ſed ſubaudiēdum,cū
Papa ſit ordinarius exēptorum,ſm glo.no.in c.autoritate. j̄.de
priui.ſm Domi.& de prælatis exemptis, an poſſint tranſire ad
ſtrictiorem religionē petita licentia, licèt nō obtenta,vide ple
nè per Io.An.in reg.cū ſtat.j̄.eo.li.In eadē verò diœceſi ſufficiet
licentia ſolius abbatis, intelligendo ꝙ tranſitus fit ex iuſta cā,
vt ſ̄.quia ſine iuſta cā requirit ꝯſenſus epi,ēt in eadem prouin-
4 cia,ſm Dom.† Tu aduerte,quia ſine iuſta cā nec abbas nec eps
vllo caſu diſpenſare poſſet,vt determinat d. Nic.in d.c. nō eſt.
ratio quia nunquàm intelligit promiſſa diſpenſatio,nec valet,
iuſta cā non ſubſiſtēte, vt in c.licet canon.in fi. & ibi per Doc.
ſ̄.de elect. eo. lib. Aliqn̄ verò fit tranſitus ad leuiorem religio-
nem,tunc gl.in d.c.non eſt.voluit, ꝙ non ſufficeret licentia ab
batis.ideo Inno.in d.c.fi.dixit ꝙ tunc ſufficeret conſenſus præ-
lati,& capituli,ſeu ex diſpenſatione epi. & idem voluit in c.di
lectus.ſ̄.de temp.ord. & Archi.in c.monachum.intelligit hoc
ſubſiſtente legitima cauſa, putà ſi in illo monaſterio ſtare non
poſſet pp auſteritatem regulæ, vel infirmitatē perpetuam ſu-
peruenientem,vel ſenectutem,vel aliam ſimilem iuſtam cau-
ſam,vt ibi plenè per eum.facit c.non mediocriter de ꝯſe.diſt.5.
cogant.& ita ſequit d. Nic.in d.c.non eſt.& ita eſt tenendum,
licèt d.Ant.in d.c.nō eſt.& in d.c.ſignificatū.dicat prędicta ꝓ-
cedere,qn̄ cā exigeret celeritatem,aliàs ſi cā non exigeret cele
ritatem,tunc ſit recurrendum ad Papam. & ita intelligit iſtam
gl.pro quo dicto adducit hic Domi.tex.in ſili in c.per tuas.ſ̄.de
ſen.excom.Sed certè glo.hic loquit,qn̄ nulla ſubeſt cā,quo ca-
ſu ad leuiorem religionem ſolus Papa diſpenſat ſm glo.quam
a ſequunt Doc.vt ſ̄.& Lap.in d.alle.[a] Et ſcias, ꝙ licèt tūc talis di-
ſpenſatio Papæ proſit in foro iudiciali, tn̄ in foro ꝯſcientiæ, &
quò ad Deum non ſufficeret, niſi ſubſiſtente iuſta cā, vt voluit
in ſili glo.ſing.in c.non eſt.ſ̄.de voto.vbi dixit,ꝙ nullo caſu di-
ſpenſatio Papæ prodeſt quò ad Deū, niſi ſubſiſtente vera ꝯſciē
tia & iuſta cā.& ita ſequit d.Nic.in c.non eſt.& Io.An.& d.An
to.in c.ſane.ſ̄.de re. vbi pp hoc exclamāt ꝯ prædicatores & mi
nores vel alios mendicantes, qui credunt ſe eſſe tutos quò ad
Deum ſi ex diſpenſatione Papæ tranſeunt ad ordinem mona
chorum,vel ad aliam religionem non ſubſiſtente rōnabili cō-
ſcientia, & iuſta cā.pro quo ēt glo.no. in c.monachi vagantes.
5 16.q.j.†Limita tn̄ glo.hic,& ſupradicta,ꝙ ſi minor 14.annis in-
trauit religionē,& profeſſionē facit,quam poſtea factus maior
ratam habuit expreſsè vel tacitè, pōt tunc eps ex leui cā diſpē-
ſare,vt tranſeat ad leuiorem religionem, quia de facili diſpen-
ſatur cum iuuenib.& minorib.25.q̃ cum alijs,vt voluit ſing.In
no.in d.c.ſignificatum.& ſequunt ibi Doct.& Domi.hic,maxi
mè qn̄ auſteritatem illius regulæ ſeruare non poſſet, quod no.
& ex prædictis apparet, an & qn̄ tranſitus de vna religione ad
aliam ſit licitus ſeu canonicè factus, prout requirit iſte tex.per
quem voluit hic Lap.& Do.ꝙ ſi monachus non canonicè trāſ
latus propria autoritate intrat poſſeſſionē monaſterij, ꝙ incur
rat pęnam c. eū qui.ſ̄.eo.facit c.fi.ſ̄.de re.& extraua.Benedicti
12.quæ incip.paſtor. Si tamen monachus tranſit ad parem, vel
laxiorem religionem,etiam ſi tranſitus non ſit licitus,non ta-
men per hoc incurrit apoſtaſim maiorē,de qua in c.fi.ſ̄.de apo
ſta.& in c.2.j̄.ne cleri.vel mo. ex quo ſp in alicuius obedientia
fuit,ſm Inno.in c.intelleximus.in fi.ſ̄.de ęta.& qual.& Io.An.
in c.Ioannes.ſ̄. de reg. Quid aūt ſit de canonicis non regulari-
bus,an licitè poſſint tranſire ad ordinem monachorū,& econ
tra, an monachi poſſint tranſire ad canonicos regulares, vide
plenè per Io.And.& Docto.in d.c.ſane.ponentes etiam,an illi
qui ſunt de ordine mendicantium poſſint licitè tranſire ad or
dinem ſancti Benedicti. Et vide per Lap. in ſua alleg. 62. con-
cludentem,ꝙ fratres ſeruorum ſanctæ Mariæ non poſſint lici-
tè trāſire ad religionem monachorum.de quo etiam per eum
in allega. 128. ponentem,ad quem ſpectat dare licentiam ipſis
mendicantibus, vt poſſint tranſire ad aliam religionem, & an
generalis ordinis hæc poſſit, & an prouincialis, ſeu miniſter,
guardianus, vel prior. de quo ibi per eum. Et vide hodie text.
ſingu.in clemen.vt profeſſores.de regu.vbi habetur,ꝙ mendi-
cantes profeſſi tranſeuntes etiam licito modo,etiam de auto-
ritate Papæ ad ordinem non mendicantium,tamen non poſ-
ſint habere vocem in capitulo, nec prioratus adminiſtratio-
nes,officia,vel beneficia illius ordinis,nec per ſe,vel alium cu
ram animarum gerere,de quo ibi.Et vltimò ſcias,ꝙ mendican
tes licitè poſſunt de licentia ſuorum prælatorum vitam ere-
miticā & ſolitariam eligere,vt eſt tex.in c.j.in fi.j̄.de exce.pre-
lato. Et idem eſt in monachis, *vt in* Authen. de mona.§. cogi
tandum. & 17.q.j. qui vere.de quo per Ioan. And. in dicto c.ſa-
ne.circa fi. vide 20.q.vlti.c.fi.

ADDITIO.

a Nic.Sup.Alle.Hoc habet locum quando trāſiens ad leuiorem religionem pro
feſſus eſt eam quam vult deſerere,ſed ſi ingreſſus vnam eam non profitetur
licèt eandem vouerit,& tranſit ad aliam,licèt laxiorem, & in ea facit profeſ-
ſionem,dico ꝙ ad hoc vt ibi permaneat non indiget diſpēſatione,vt promp-
tum eſt in c.qui poſt votum.de re.eo.lib.& extra de re. iu. eo. lib. quod ſe-
mel placuit.& ibi vide.Ber.de Ro.

SVMMARIVM.

1 *Receptio canonicorum,collatio canonicatus vel præbendæ, licèt ponantur vt diuerſa,tamen reſultat idem effectus.*
2 *Abſentes licèt ſint vocandi de iure,poteſt tamen introduci de conſuetudine quòd non vocentur.*
3 *Abſentes ſunt vocandi in collationibus præbendarum & minorum beneficiorum.*
4 *Commoditas vocandi abſentes conſideratur reſpectu eccleſiæ, non reſpectu perſonæ citandæ.*
5 *Abſentes ſunt vocandi in actibus capitularibus in certis caſibus in iure expreſſis.*

CAP. XXXII.

Vm in eccleſijs. Si ad electionē, vel col-
lationē abſentes cano.
non vocentur contemptum proſequi poſſunt,niſi
conſuetudo habeat eos non vocari. h. d. & primò
ponit dictum. ſecundo ibi, niſi, exceptio. tertio ibi, alioquin.
1 pœna imponitur.† No.j.ꝙ licet receptio canonicorum, & col
latio canonicatus,ſeu præbendæ ponantur hic vt diuiſa, tamē
ex vtroq; idem reſultat actus,quia ſola receptio in canonicum
habet vim collationis, ideo eſt, ꝙ abſentes ad hoc ſunt citādi.
& idē probatur in c.cū aliquibus.ſ̄.de reſcr.eo.li. & ita inducit
Rota hunc tex.in deci.439.circa fi.quæ inci.Item fuit dubitatū
vtrum inductio. & ibi ponit vtrum inductio in poſſeſſionem
alicuius præbendæ acceptatæ per impetrantem, ſed nondum
ſibi collatæ, hēat vim collationis.& de his in c.eā te. ſ̄.de reſc.
& an per collationem præbendæ videatur etiam collatus ca-
nonicatus,vel eõ,vide no.in c. ſi clericus.ſ̄. & c. cum in eccle-
2 ſia.& in c.ſi poſtquam.ſ̄.eo.† Secundò no.ꝙ poteſt per cōſuetu
dinem induci, ꝙ abſentes non ſint neceſſariò vocandi,de iure
tamen ſunt vocandi, vt hic patet in tex. qui loquitur tantū de
ipſis canonicis, ſecus ergo in habente dignitatem in eccleſia.
de ſede,pręlatus eccleſiæ de iure non eſt neceſſe ꝙ vocetur,cū
nō habeat vocē in caplo,ſm Pau. & Do.de quo vide per gl. in
ver.inibi.in cle.vt ꝓfeſſus.de re.& in cle.vt hi qui.in ver.in ijſ-
dem.de ęta.& quali.Vlt.no. geſta a pn̄tibus, nō vocatis abſen-
tibus etiā eo caſu quo neceſſario erant vocādi,valere & tenere
licet poſſit retractari ſi hoc petatur ab ipſis qui fuerunt abſen-
tes, ſufficit ergo in actibus capitularibus ad validitatem actus
ꝙ fuerit geſtus per duas partes præſentes, licet abſentes aliter
non fuerint citati, licet abſentes non citati irritare poſſint illū
a actū ſi volunt,vt hic dicit[a].& vide plene per Lap.in ſua all.129.
3 vbi de his,& intra quātum tempus.† In glo.2. in fi. patet ergo,
ꝙ etiam in collationibus præbendarum, & minorum benefi-
ciorum canonici abſentes ſunt vocandi,quādo ad ipſos cano-
nicos vel capitulum collatio ſpectabat,& hoc procedit ſiue ta
lia beneficia ſint intra eccleſiam, ſeu extra, ſm Ioan.An.cum
etiam in receptione canonicorum ſint vocandi, vt hic in tex.
qui procedit in receptione voluntaria, non autem in neceſſa-
ria quæ fieret ad mandatum ſuperioris, quia vocatio abſentiū
tunc non requiritur,cum de neceſſitate ſit parendum illi man
dato. ita procedit quod no. Hoſt. in ſum. de conſti. ver.quid
ergo.ſecundum Archidia. dicentem, quòd abſentes licet non
poſſint tunc agere, de conſenſu tamen poterunt opponere
contra perſonam, vt in c.cum adeo. eo. titu. & in c. ex parte.
ſuprà de conſtitutio.& non obſt.recep.facta, poterat excipere
ne

ADDITIO.

a Nic.Supe. Dicitur. Poſſunt etiam poſtquam venerunt propter bonum pacis,
etiam ipſum ratum habere,vt eo.c.ꝙ ſicut.Sed nonne dicit re.in eo.lib.ꝙ ra-
tum quis habere non poteſt quod eius nomine non eſt geſtum? reſpon.ꝙ in
hoc c.reg.patit exceptionem.arg.ex hoc loco, vbi patet actum non eſſe nul
lum,etiam ſi non nominentur abſentes.Ber.de Ro.

Vin.God. Abſentes quando ſint citandi ſeu vocandi ad actus capituli, etiam
quando pars ſufficit,vel duæ partes.Iaſ.in l.placet.col.5.C.de ſacroſan.eccle.
& Fely.in c.cum omnes.col.8.circa med.de conſt.& quot ſint genera abſen
tiarum.Fely.in c.conſultationibus.circa prin.de offi.dele.

ne per subreptionem promoueatur, vt s̄. de re iudi.cum olim.
& de ele.c.cum dilecti.licèt aliàs per excep.non possent, vt in
c.accedens.s̄.de accu.& de appel.constitutis.el 2.ad fi.& ita se-
quitur hic Io.And.Et voluit hic Lap. quia tunc in exceptione
necessaria quæ fit ad mandatū superioris absentis, non sint vo
candi quādo duæ partes sunt præsentes, vel saltem maior pars
capituli, quia abinde supra non sunt vocādi, nec agere pn̄t de
contemptu, secus si maior pars non esset præsens. & intellige
quando tractatur de receptione quę est iuris quę habet vim re
ceptionis,& fit per ipsum capitulū, vt hic in tex. ratio est,quia
ex quo superior mandat,ꝙ recipiatur de iure,de iure est ꝙ fiat,
quod iuris est,sed de iure est ꝙ receptio sic fiat,& collegialiter
vt hic in tex.licèt sufficiat,ꝙ a singulis de capitulo fiat. In rece-
ptione verò quę est facti.puta quia superior ipse contulerat ca
nonicatum & præbendam,& mandat illum recipi,tunc absen
tes nullo modo sunt vocandi, cum possint hæc fieri a singulis
singulariter,& extra capitulum, & ab excōicatis, vt no.in d.c.
eam te.& s̄.eo.titu.in c.pro illorum, ſm Lap.& Domi.de quo
4 no.in c.si capitulo.j̄.de conces.pręben.†In glo.in ver.cōmodè,
in prin.no.glo.& dicit hic Archi. ꝙ commoditas ad citandum
absentes considerat̄ habito respectu ad ecclesiam, non ad per
sonam citandam.de quo in c.bonę.el 2.s̄.de elec.in glo.sic cita
ti.& in c.cū inter vniuersas.§.quia verò.in glo.alijs. & vide per
glo.& Io.And.in c.coram.hic alle.Et hic per Arch. dicentem,
ꝙ debet intelligi de prouincia vulgari,qualiter accipiatur ver-
bum,commodè,& quid de vagabundis vel excōicatis, de qui-
bus in d.c.quia propter.& per Io.And.in c.cum dilectus.de cō
sue.in glo.suspensus.Et an canonicus qui est ingressus mona-
sterium, & est intra annum probationis, sit vocandus, de quo
per Archi.in c.beneficium.j̄. de reg. in possessionem.vide per
5 Archi.in c.eum qui.§.j.s̄.eo.† In ea.glo.in fi.tene menti ex gl.ꝙ
in actibus capitularibus absentes sunt vocandi solum in cer-
tis casibus in iure expressis,de quibus per glo.ordi.in ver. ipso
rum.in c.præsentium.s̄.de testi.eo. lib. tamen in alijs casib.vel
tractatibus non sunt vocādi, etiam si de alienatione tractetur,
vt vult hic glo.no.in c.cum omnes.s̄.de constitu. aliud velit,&
non bene.In gl.fi.in prin.facit l.filio præterito.ff.de iniu.testa.
Nec ob.prædictis l.per fundum.ff.de ser.rusti. prædio. quia ibi
loquitur in habentibus rem cōem,vt singuli,& facientib.actū
suo iure,hic verò licèt collegium habeat eligere prælatum, 16.
q.vlt.c. fi. & actus eligendi sit singulorum, tamen faciunt no-
mine collegij, vt j̄.eo.c.fi. vnde eorum factum non est ita effi-
cax,sed irreuocabile,vt hic patet, ſm Io.And. Extra gl.inducit
hic Lap.hūc tex.a princ.ꝙ licèt canonicatuum,præbendarum,
& aliorum beneficiorum collatio spectet ad solum capitulū,
ꝙ procederet de iure speciali & in ecclesijs cathedralib. cum
omnino de iure cōi spectet simul ad prelatum & capitulum,vt
per glo.ordi.in c.ecclesia.s̄.de elec.& ibi plenè per Doct.In ec
clesijs verò collegiatis inferiorib us a cathedralib. tenebat hic
Lap.ꝙ nō pertineat ad epm̄, sed ad prælatum illius ecclesiæ cū
consensu sui capituli.Sed Domi.hic tenet, ꝙ ad prælatum spe-
ctet electio,& ad epm̄ confirmatio,vt tenuit Archi. 10.q.j.regē
da.de qua materia vide per Archi.in c.a collatione.s̄.de appel.
eo.lib.& per Lap.in sua alle.32.& per Rotam in decisi.167.quæ
inci.Item de præbendis.& per Fede.in consi.suo 33.& per Do-
cto.in cle.j.de sup.neg.prelato.Posset tamen ex consuetudine
tam in ecclesijs cathedralib. quàm in inferioribus hoc ius per
tinere ad solum capitulum,vt in d.c.ecclesia. Et an econtra ra-
tione consuetudinis possit pertinere ad solum prælatum,vide
per eum in c. ea noscitur.s̄.de his quæ fi. a præla.

SVMMARIVM.

1 *Nuncij,& legati apostolici inter se qualiter differunt.*
2 *Curiales esse non desinunt per mortem Papæ,nec obligatio eorum desinit.*
3 *Loca vicina quæ dicantur esse.*
4 *Mentio vbi fit de dietis non intelligitur de vulgaribus,sed de legalibus.*

CAP. XXXIII.

Præsenti. Habet quinq; partes, sicut quinque
sunt dicta.secunda ibi,idem est.ter-
tia ibi, loca, & ibi respicit prima duo dicta. quarta
1 ibi,sanè.quinta ibi porrò.†No.j.drīam esse inter le
gatos,& nuncios apostolicæ sedis.de quo in c.cum instantia.s̄.
de censi.& in c.accedens.de præscrip.Scd̄ò no.ibi,obtinere.ꝙ
beneficiumnon dicatur vacare in curia, nisi quando moriens
illud obtinebat.ex quo infertur ꝙ beneficium collatum, non-
dum tamen acceptatum,non diceret̄ vacare in curia,cum non
dicatur obtinere anteq̄ collationem acceptet, vt in c. si tibi.s̄.
eo.ſm Domi.de quo j̄.& facit ad no.per Io.And.in addi. in tit.
2 de act.& peti.§.super actionibus.in fi. † Tertiò no.ibi,curialis.
etiam per mortem Papæ nō soluitur obligatio curialium, nec
desinunt dici vel esse curiales.quod inducit hic Dom. ad priui
legium ordinis S. Antonij qui habere debet quartam funera-
lium omnium curialium. nam etiam sede vacante habet quar
tam curialium morientium. & quid sit mors, & vnde dicatur,
vide hic per Archi.& Io.And.Quartò no.ibi,vicinum.a contra
rio sensu,ꝙ si curialis vadit ad locum remotum,& ibi decedat,
non dicitur eius beneficium in curia vacare, nec haberet locū
3 iste tex. † Quintò no.ibi, loca &c.quæ loca dicuntur esse vici-
na,& vide in l.4.§.si tam vicinum.ff.de dam.infe. alibi verò dr̄,
ꝙ arbitrio iudicis relinquitur quæ loca dicuntur vicina,ſm gl.
in ver.vicinarum.in c.fęlicis.j̄.de pę.de quo per Docto.in c.iu-
4 per specula.s̄.de priui.† Vlti.no.ibi,specialiter &c. a contrario
sensu, ꝙ vbi fit mentio de dictis, non debet intelligi de legali-
bus, sed de vulgaribus & consuetudinarijs , ex quo specialiter
est ita hoc casu inductum.& ita voluit gl.per hunc tex. in c.sta
tutum.§.cum autem. in ver.diem.s̄. de rescrip.eo. lib. q̄n enim
aliquid est speciale in certo casu, datur intelligi ꝙ in contrariū
sit ius cōmune.& ita alle.iste tex.ſm Domi.facit l.j.ff.ad muni.
& l.quod vero.& l.ius singulare.ff.de leg. & fit hæc computa-
tio a loco vbi est curia,non autem a suburbijs, vt per glos. j̄.in
ver.recedentes.de quo per glo.in l.2.ff.de ver.signi. & in c.nō-
nulli.s̄.de rescrip.& plenè per Io.And.in c.olim.s̄.de excep. In
glo.in ver.recedentes,in fi.alij verò stantes intra locum vicinū
ipsi curiæ per duas dietas non includuntur in ista constitutio-
ne,cum tex.hic loquatur de venientibus ad curiam vel recedē
tibus,& sic non includit morantes ibi. & ita etiam probatur j̄.
a in §.pen.ſm Io. And.dūmodo tales non sint legati, [a] nec nun-
tij,sed alij morantes, ſm Io.de Fan.& Domi. & dūmodo tales
non sint aliàs curiales,vt s̄.in §.idem est.In glo.in ver. domici-
lium,in fi.vide vt ibi no.in c.de his.hic plenè per Arch. In glo.
in ver.domus.ibi,æquiparantur, scilicet quò ad casum, de quo
hic, secus esset quò ad forum sortiendum , vt vides plenè in c.
ex parte.s̄.de fo.compe.In ea.glo.in fi.no.glo. & vide per glo.
in c.præsenti.s̄.de offi.leg.eo.lib. circa fi.

ADDITIO.

a Vin.Gode. Legati apostolici,& nuncij dicuntur commorantes in locis in qui-
bus constituuntur nuncij . & ideo nuncij sepelliuntur in expensis locorum
eorundem.Pet.de Vbald.in trac. de cano.episc.& paroch.q.10.nu.7.ꝙ habe
tur in lib.11.trac fol.279.Sic & legati dicuntur & sepelliuntur expensis prę
latorum prouinciæ in qua sunt constituti legati.ibidem q.20 eo.nu. & lib.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium si non est suum non dicitur illud acceptasse.*
2 *Res destinata vel præparata destinari de vno loco ad alium censetur esse in loco destinato.*
3 *Iura facientia mentionem de domicilio originis, verificantur etiam in habente domicilium ratione continuæ habitationis,si est eadem ratio.*
4 *Beneficia in quibus casibus dicuntur vacare in curia.*

1 Sane.† No.j.ibi,ipsius a cōtrario sensu ꝙ si beneficium ad-
huc non esset suum,non dicitur acceptasse,vel si ha-
beret ius ad rem, & non in re,non diceretur vacare in curia,li
cèt sibi esset collatum vel mandatum conferri,vt in c.si tibi ab
senti.s̄.eo.& facit quod dictum est hic s̄.in 2.no.Scd̄ò no.ibi,se
quunt̄, ꝙ si curialis vel alius exiret locum curiæ & non iret ver
sus curiam,non haberet locum iste tex. ſm Ioan.An.intellige
quādo locus esset remotus vltra duas dietas , prout hic loquit̄,
quia si esset vicinus,tunc etiam recedētibus a curia haberet lo-
2 cum dispositio istius tex.vt s̄.in prin.† Vlti.no.ꝙ res destinata,
vel præparata destinari de vno loco ad alium, censetur esse in
loco destinato,quod inducit hic Domi.ad statutum, ꝙ mulie-
re mortua in ciuitate maritus lucretur dotem. nam si maritus
ꝯtraxit matrimonium in loco multum remoto & volebat vxo
rem ad ciuitatem ducere, & ipsa moriat̄ in via vel in loco vbi
contraxit,ꝙ debeat dotem lucrari,ſm Dom. de quo per Doct.
in c.j.de sponsa.& in l.exigere dotem. ff.de iudi. Item facit iste
tex. ad statutum puniens portantem granum extra territoriū
an includat eum qui est repertus in via. & cōclude ꝙ si statutū
loquatur per verbum præteriti temporis,vt quicunq; portaue
rit,& tunc requirit actum consummatum.facit glo.in l. arbori
bus.§.de illo.ff.de vsufru.dum dicit,Lupus exit syluam, non ta
a mē exiuit. & sic non sufficeret quem esse repertum in via [a], se-
cus si statutum diceret,si quis fuerit inuentus portare granum
extra territorium &c.quia tunc distinguitur,an inueniatur in loco

ADDITIO.

a Nic.Sup.In via.Vide ad hoc quod no.Car.in cle.fi.de pę.& Bar.in l.si quis vo-
luerit.ff.de re.di.Ber. de Roma.

loco ſuſpecto & puniatur,aliàs ſecus,& non ſtatur tunc ſuo iu
ramento,& ita determinat Bal.in l.ſi quis non dicã.C.de epiſ.
3 & cle.de quo per eum in l.3.in prin.C.de nau.fę.† In glo.in ver.
originis,in prin.no.ex gl. ꝙ iura etiam exorbitantia, facientia
mentionem de domicilio originis,verificantur etiam in habẽ
te domicilium ratione continuæ habitationis, quando eſt ea.
ratio.facit gl.in ver.vnam dietam.in c.ſtatutum.s̃.de reſcri.eo.
a lib.quod inducit hic Domi.ad repræſalias [a] conceſſas ɔ̃ Floren
tinos,vt comprehendantur Florentini tam ratione originis q̃
b domicilij.de quo per Bar. in trac.repręſaliarum.in 7.q. [b] In ea.
4 glo.in fi.vide in l.lex Cornelia.§.demum. ff.de iniu.† Extra gl.
aduerte,quia licèt hic in tex.ponantur plures caſus in quib.be
neficium dicĩt vacare in curia,tamen vltra prædictos adde pri-
mò,quia beneficia capellanorum dñi Papę,commenſalium fa
miliariũ dicuntur omnia reſeruata & vacare in curia,vt in ex-
traua.Io.22.ad regimen.in §.rurſus.ſm Lap.in ſua alleg.96. vbi
concludit,hoc non habere locum in beneficijs in quibus laici
haberent ius patronatus, dato ꝙ talia beneficia vacarent per
mortem capellanorum,vel aliorum officialium Papæ.facit gl.
in ver.2.s̃.eo.tit.& lib.Scđò adde, quia idẽ eſt in beneficijs col
lectorum,& ſubcollectorũ Papæ,vt tenet Rota in deci.181.quę
incip.Item ꝙ beneficia.dicens ꝙ beneficia prædicta,licèt deſi-
nant eſſe collectoris & ceſſet officium, tamen ſemper dicun-
tur vacare in curia, intelligendo de beneficijs tempore officij
vel ante obtentis, ſecus in obtẽtis poſt finitũ officium, de quo
etiam per Rotam in dec.207.quæ inci.Item iuſta.& ibi,an hoc
procedat ante acceptationem huiuſmodi officij. Tertiò adde,
quia idẽ eſt in beneficijs renunciatis in curia per ſe vel per pro
curatorem,& ſi beneficiatus ibi non ſit, & conſtitutio procu-
ratoris alibi fuerit facta,vt tenet Arch.& Io.And.in d.c.2.& ita
voluit glo.no.in cle.j.vt li.pen. in ver.collatio. vbi ponderatur
actus renunciationis factus per procuratorem qui inducit va-
cationem,vt tenet Io.de Lig.& Domi.in d.c.2.ſequitur Bal.in
l.pen.in fi.ff.de excu.tu.Sed beneficia quæ ipſi beneficiati re-
nunciant,non in curia,ſed alibi, non dicuntur vacare in curia,
etiam ſi in curia ſuper eis litigetur,cum per litigium,non pro-
uiſio vel collatio,ſed tantum cauſæ cognitio transferat̃,ſm In-
no.in c.dudũ.el 2.de elec.& Archi.& Io.An.in c. ſi electio.s̃.de
elec.eo.lib.& in d.c.2.vbi dixit Archi.ꝙ renunciatio alibi facta
non præiudicat ſuperiori, quando opponebatur tale quid ex
quo dicebatur ad ſuperiorẽ prouiſio deuoluta,de quo per glo.
no.in d.cle.2. Quartò adde quia dicuntur vacare in curia bene-
ficia,quæ vacant per ſententiam in curia latam,putà ſi in curia
quis deponatur.& videtur velle Io.And. in c.cum inter R.s̃.de
elect.& in addi.Spec.in tit.de act.& peti.§.ſuper actionibus.in
fi.& Bar.in l.ſi quis ſub conditione.ff.de teſta.tu. intellige quã
do ſententia inducit priuationem vel depoſitionem directè,ſe
cus ſi in conſequentiam, vt ſi deponatur quis ad perpetuum
carcerem, tunc non dicetur in curia vacare, licèt mors ciuilis
tunc inducatur, ſm Inno.in c.qualiter.el 2.de acc. & ita voluit
Bald.in d.l.ſi quis.cuius dictum procederet, quando circa pri-
uationem requireretur alius & nouus proceſſus,aliàs ſi ſentẽ-
tia induceret priuationem ipſo iure, licèt in cõſequentiam &
indirectè,diceretur tunc vacare in curia cum quo ad id dicere-
tur tunc mori, vt no.in d.c.qualiter. Quintò adde, quia dicun-
tur vacare in curia beneficia illorum quę vacant ex eo,quia ip
ſorũ collatio per Papã caſſat̃,vel caſſa pronũciat̃,ſecus ſi caſſa-
ret electio ꝑꝑ vitium electi vel eligẽtium,vt no. per Io. An.in
dicto c.cum inter. & in d.§. ſuper actionib. & in d.c. ſi electio.
Sextò adde quid de beneficijs confirmatis in curia & quid de
prioribus beneficijs quæ antea obtinebãt illi ꝓmoti in curia?
vide per d.glo.no.in d.cle.j.& ibi per Doc.& per Archi.in c.vt
cõmiſſa.s̃.de ele.eo.lib.& per Pau.in cle.in pleriſq;.de ele.Vlt.
adde, ꝙ beneficia vacantia in curia ſi conferuntur abſentibus
qui antequã conſentiant moriuntur dicunt̃ vacare in curia, cũ
tunc duret prima vacatio, ſecus ſi moriantur poſtquã cõſenſe
rint etiã antequã poſſeſſionem apprehenderit, cũ per conſen
ſum dicatur beneficium ſuum,vt in d.c. ſi tibi.vnde inducitur
poſtea noua vacatio,vt voluit ſing.Io.An.in d.c.ſuper actioni-
bus.i fi.adducẽs ad hoc tex.in d.cle.in §.neutro.& §. ſi vero. &
ita ſequitur Domi.in d.c.2.in fi.de quo per Rotam in deci.489.
quæ incip.Item ꝙ cauſæ.& no.in c.ſi beneficia.s̃.eo.ti. & in d.
c.ſi electio.quia reſeruatio,& vacatio in curia expirat per vni-
cam collationem factam per Papam, vt eſt dictum in d.c. 2. &
ibi per glo.in ver.per ſeipſos.

ADDITIONES.

[a] Vin.God. In hac materia repræſaliarum multa per Dec. limitantur. in conſi.
352.nu.4.& conſi.358.col.2.conſi.550.nu.6.
b Nic.Sup. In 7.q.hoc tamen verum cum limitatione, hoc eſt cum dicti domi
ciliũ habentes Florentiæ munera ſubeunt ciuitatis,ſicut ipſi ciues,aliàs non,
& ſic repręſalia contra eos non poſſunt fieri,vt ea.q.7. idem ait Bar. facit l.j.
ff.ad muni.in ver.recep.Ber.
Vin.God. Adde ꝙ domicilia plura quis habere poteſt.Ruy.cõſi.59.nu.8.lib.3.
Et in pluribus locis Ruy. conſi.61.nu.22.lib.5. Item quis habere poteſt do-
micilium in vno loco,habitationem vero in alio,ſed diuturnam.Ruy.conſi.
18.nu.j.& 2.lib.5.

SVMMARIVM.

1 *Liberè,hoc verbum quid importet.*
2 *Gratia facta per Papam valet,licèt moriatur antequam gratia redacta ſit in bullam.*
3 *Papa ſi dat alicui poteſtatem conferendi beneficia vacantia in curia,an talis teneatur conferre intra menſem ſicut Papa.*

CAP. XXXVIII.

I apoſtolica. Mors Papę tollit ne parochia
les eccleſiæ in curia vacare di
cantur.h.d.& habet duo dicta.ſecundum ibi,idem.
In tex. ibi, ſede vacãte.ſecus eſſet ſi quaſi vacabat,
vt quia Papa ſit a ſciſmaticis captus, quia tunc non vacabat
locus curiæ,vel ſedis apoſtolicæ,vt no.in c.dura.s̃.de cri. fal.&
ſic non habet tunc locũ iſte tex.ſm Io.An. In tex.ibi, ꝑtinent.
ſ.quocunq; titulo ordinario, vel delegato, etiã ſi rõne iuriſpa-
tronatus pertineret,vt tenet Innoc.in c.cõſtitutus.in prin.s̃.de
1 reli.do.ſm.Archi. & Io.An.† In tex.ibi,libere [a].i.nõ expectato
a fine menſis.de quo in d.c.ſtatutum.s̃.eo. & potuerunt tũc iſti,
ad quos pertinet, prouidere vbicũq; ipſi ſint ſiue in curia ſiue
extra,etiam ſi ſint extra ſuam diœceſim,dũmodo non ſint re-
moti, quia tunc non poſſet per ſe prouidere, ſed bene per eo-
rum vicarios,prout dicitur in d.c.ſtatutum. in fi. quia d. c. ſolũ
eſt correctum quãtum ad ea quæ hic exprimuntur, nõ autem
quò ad alia per illud c.inducta.ſm Archi.& Io. An. In tex. ibi,
volumus. no. ꝙ conſtitutio prouidens circa occurrentia, ſede
vacante,non includit occurrentia ante:licet poſtea ſede vacã-
te pendeant, niſi aliud expreſſe exprimatur, vt hic ſm Domi.
2 † In tex.ibi,ordinatũ.ſ.per collationẽ, vel cõmiſſionẽ, ſm Arc.
arg.c.ex parte.s̃.de cõceſ.præben.& c.ſuper eo.s̃.de offi. dele.
& idem Io.An. notans ex hoc tex. ar. ꝙ valeat gratia facta per
Papam,licet moriatur antequã ſit bullata,de quo per Io.An.s̃.
in proę.6.in ver.trãſmittimus. & vide in c. ſi ſuper gratia.s̃. de
offi.dele.eo.li.In glo.j.ibi,c.nemo.& ibi,no.ſuper 3. glo.& idẽ
tenet hic Archi.licèt in alijs eccleſijs curatis nõ parochialibus
eſſet eadem ratio. facit quod no. in ſimili in c. cõſtitutionẽ. in
4.glo.ſm Io.An.habet ergo locũ iſte tex. in eccleſijs parochia
libus tantum, non autẽ in alijs curatis, nec etiã habet locum
in eccleſijs parochialibus collegiatis. facit c. ſtatutũ. & qđ ibi
no.s̃.de elec.e.li.& ita ſequitur hic Io.An.& Doc.Nec etiã ha-
b beret locum iſte tex. [b] in eccleſijs parochialibus tantũ habitu,
& non actu,cũ ceſſet tunc ratio hic expreſſa, & quia iſta con-
ſtitutio corrigit,debet ſtrictè intelligi,ſm Archi.& Io.And.fa-
cit quod no.in c.licet cano.s̃.de elect.eo. lib.in gloſ. nunquid.
& idem tenet hic Pau.per no.in clem.in pleriſq;.de elect.Nec
etiam haberet locum iſte tex.in beneficijs deuolutis ad ſedem
apoſtolicam per negligentiam inferiorum, cum ibi ſit reperi-
re culpam ipſorum collatorũ,hic verò non.Item quia illa ſpe-
ctant ad Papam per concilium Lateranenſe, quod concilium
iſte tex.non corrigit,nec tangit,ſm Io.And.In glo.in ver. alia.
in fi.ſicut eſt etiam conſtitutio Bonifacij VIII. quæ inci.Piæ
ſolicitudinis. & poſtea ſimilem fecit Clemens Papa V. cui ta-
men per iſtam deci. non eſt derogatum, cum illa ſit poſterior.
3 de quo hic per Lap. & Domi.† In glo.fi.in fi.quia tunc etiam
viuente Papa poſſet ordinarius illa conferre,ſecũdum Io.An.
Quid autem ſi Papa dat alicui ſpecialiter poteſtatẽ conferendi
huiuſmodi beneficia vacantia in curia, tenuit hic Lap. ꝙ de-
bent conferri intra menſem ſicut Papa, quo elapſo expirat cõ
miſſio & redijt poteſtas prouidendi ad illum ad quem ſpecta-
bat prius quàm vacaret,vnde poterit tunc per ordinarium pro
uideri, vel per legatum de latere, vt in dicto c.ſtatutum.dum-
modo ſeruetur forma ipſius. Et etiam per delegatum Papæ, ſi
Papa intendebat grauare illum ad quem ſpectabat collatio,
aliàs

ADDITIONES.

a Vin.God.Nota de iſto verbo,libere.i.ſine diſpoſitione. Item ſine contradictio
ne & iuris impedimento.Alex.in l.ſi mihi,& Titio.col.antepen.ff.de ver.obli.
vel libere,ideſt ſine ſuperioris authoritate. vel libere, ideſt ſi non vacet eccl.
Iaſ.in l.j.col.pen.C.de ſacroſan.eccle.& vide Ruy.conſi.j.nu.21.lib.j.
b Nico.Supe. Vide ad hoc Fede.conſi. 8. vbi dicit, ꝙ c.de multa. in talibus non
habet locum.

aliàs ſecus,& ita debet intelligi quod ſ.dixit Archi.de commiſſione Papæ. facit quod no.in clemen. ſi de beneficio.j.eo. titu. & ita ſequitur hic Domi.

SVMMARIVM.

1 *Gratia dicitur fieri ſi datur alicui poteſtas conferendi beneficia.*
2 *An autem talis gratia expiret per mortem concedentis.& nu.3.*
4 *Mentio ſi fiat ſimpliciter de beneficijs deuolutis,an veniant alia beneficia deuoluta aliter quàm per concilium Lateranenſe.*

CAP. XXXV.

1 SI cui nulla. Habet duas partes. Secunda ibi, ſecus. † No. j. ibi gratioſe,ꝙ gratia dicitur fieri,ſi datur alicui poteſtas cōferendi beneficium,& ex verbis concedentis depræhenditur ipſa gratia,vt ſ.de conceſ.præben.c.conſtitutus. Et in dubio ſi non apparet an reſcriptum,ſit gratia,vel cōmiſſio,præſumitur commiſſio,vnde qui gratiam allegat,eam probare debet,vt in c.fraternitati.ſ.de ſciſma.ſm Archi.& Ioan.And.& vide glo.in c.in cauſis.ſ.de elect.& ibi per Io.And.dicentem, hoc eſſe verum,niſi ex his quæ præceſſerunt aliud appareat, putà ſi petitum ſit aliquid gratioſè concedi, aliàs præſumeretur idem cōceſſum ob prouiſionem eccleſiæ,quia qui gratiam allegat &c. vt ibi per eum.& ita poſſet intelligi c. gratia. c.ſi gratioſe. ſ.de reſcrip.eo.lib.alibi verò dicitur,ꝙ quicquid Papa concedit dicitur de gratia facere,vt in c.ſedes. & quod ibi no.ſ.de reſcrip.Secundò no.ibi,beneficia.quia veniunt hoc caſu etiam curata,vt no.ſ.eo.ſi tibi conceſſo.& in c.tua.ſ.de verb.ſigni.& in reg.j.j. eo.lib.ſecus eſſet in caſu ſequenti,vt in c.cum in illis.& in c.du
2 dum.etiam ibi no.ſ.eo.ſm Lap. † Tertiò no.ibi, non expirat.ꝙ gratia facta non expirat per mortem cōcedentis,etiam re integra.facit reg.priuilegium.j.eo.lib.quod procedit etiam ſi in dicta gratia ſit appoſita clauſula,contradictores cōpeſcendo &c. quaſi videretur tunc reſcriptum iuriſdictionale,ſm Io.And.& vſq; ad quod tempus poſſit commiſſarius compellere contradictores,& alia multa de hac clauſula,vide hic per Arc.& plenius per Imo.& Io. And.in c.pro illorum. ſ.eo.tit.& quod no. in c.quærenti.ſ.de offi.dele.Quartò no.ibi, non ob ſuam.ꝙ poteſtas beneficiandi conceſſa vni in fauorem tertij noiati in literis,expirat re integra per mortem concedentis, quod procedit etiam ſi Papa proprio motu ſcriberet, ſm formam hic ex-
3 preſſam,cum iſte tex.indiſtinctè loquatur,ſm Ioan.An. † Vlti. no.a contrario ſenſu, ꝙ licèt ſit expreſſa perſona beneficiata, tamen ſi poteſtas beneficiandi ſit conceſſa,non ob fauorem illius perſonæ expreſſe, ſed ad fauorem beneficiantis,vel beneficiantis & beneficiandi,vel eccleſiæ tm̄,vel ipſorū alterutrius & eccleſiæ,tunc non expirat per mortem concedentis, etiam re integra,ſm Lap.& Domi.Et quando dicatur res integra,vel non,dic per Archi.& Io.An. referentes quatuor opi. Et prima ꝙ res dicat integra quouſq; ſit deuentum ad collati.vt in c.præſenti.ſ.de offi.leg.eo.lib.& hæc reprobatur,cum d.c. præſenti. non loquatur in hoc caſu,ſed in reſeruationib. quæ ſunt odioſæ & pereunt per mortem vel finem officij, vnde perit etiam omnis proceſſus ſi non eſt deuentum ad collationem. Secunda opi.ꝙ res non dicatur integra per præſentationem reſcripti ipſi executori.arg.c.vt debitus.ſ.de appel. vt tenuit Gui.in cle. ſi.de reſcrip.& hæc reprobatur per Io.And. & bene, ſm Io.de Lig.& Dom.quia d.c.vt debitus.loquitur in literis contentioſis.imo ibi requirit citatio,nec ſufficeret pſentatio.& vide plene per glo.& ibi dicta in c.quàmuis.ſ. de offi.dele.eo.lib. Tertia opi.ꝙ res non ſit integra, ſi fuit proceſſum ad ſubſtantialia, de quibus per Inno.in c.in cauſis ſ.de elect.& ibi in glo.antepen.ad fi.& hæc placet Io. And. Quarta opi. ꝙ non dicatur res integra, ſi executor aggreſſus eſt negotium prouiſionis, vt in d.c.q̃uis.& c.ſi delegatus.eo.tit.putà ſi in forma pauperum,de qua in clem.j.de conceſ.præben.executor fecit inquiſitionem examinatam,quod poteſt etiam non vocata parte,vt in clem.j. de offi.deleg.& tenuit Lap. in ſua alle.15. circa fi. & multò fortius ſi poſt inquiſitionem feciſſet proceſſum,& hæc placet Io. And.& dicit tutius eſſe ad hoc,vt dicatur res perpetrata, vt citetur ille qui per literas grauabatur,& cōiter obſeruatur,vt c.ſi delegatus.& d.c.q̃uis.ſm Io.And.& ibi per eum in glo.pen.& idem ſequit hic Io.de Lig.quod procedit,ſm Lap. quando executor eligeret procedere vt iudex,quiatunc videtur neceſſaria citatio,aliàs ſi vt executor,tunc videt ſufficere ꝙ incipiat a proceſſu qui ſine citatione ſufficit ad perpetuationē,niſi aliud mādaretur obſeruari per ſuperiorem.& hoc videtur ſatis æquum ſm Domi.In gl.2.in fi.& ibi patet,ꝙ expreſſio perſonæ tribuit poteſtatem ſubdelegandi, quod ſecus eſſet ſi perſona non exprimatur.de quo in d.c.ſi ſuper gratia.ſ.de offi.dele. & in cle.j. de offi.dele.ſicut hic expreſſio perſonæ inducit extinctionem
4 gratiæ,ſi concedens re integra moriatur, vt hic dicitur.† In gl. in ver.legitime. in fi.vide per glo.in fi.& ibi per Io.And.in c.j. ſ.de offi.leg.eo.lib.dictum Domi.eſt falſum, nam licèt fiat ſimpliciter mētio de beneficijs deuolutis & veniāt beneficia alio modo deuoluta,q̃ per concilium Lateranenſe. & ita loquitur tex.& glo. hic. tamen ſi fiat ſpecialis mentio de deuolutis per concilium Lateranenſe, non videtur ꝙ veniant alio modo deuoluta,quia expreſſo vno modo &c.vt in c.cui de non.ſ.eo.& quia fines mandati &c.& facit c.q̃uis.ſ.eo.& no.ex hac glo.ꝙ quando fit mentio de beneficijs deuolutis includuntur beneficia deuoluta alio modo q̃ per concilium Lateranēſe,quod inducit hic Domi. pro impetrationibus in quibus dicitur ꝙ conferat, etiam ſi ſm ſtatuta Lateranenſis concilij ſint deuoluta, nam includitur deuolutio etiam alio modo facta.Quid autem ſi detur facultas conferendi beneficia qualitercūq;, an poſſint conferri reſeruata per extrauagantem execrabilis,vel alio modo.Rota in deci.119.quæ inci.Item ꝙ legatur. tenet ꝙ non.in c. fi.ſ.de offi.vica.eo.lib.& facit c.q̃uis.j.eo.& c.dudum.ſ.eo.lib. vbi in illis poteſtatibus non veniunt generaliter reſeruata. & facit cle.ſi de beneficio. cum ibi no.j.eo.tit. & ita ſequitur hic Domi.In glo.fi.ibi,cum iam ſit canonicus.vide tex.no.in c.autoritate.j.de cōceſ.præben.vbi gratia per quam eſt collatus canonicatus,& mandatur conferri præbenda,non expirat morte Papæ concedentis,etiam quò ad præbendam poſtea vacantē.& ita vult gl.hic.In ea.glo.in fi.vide pro intelligentia huius decre.oīa no.in d.c.ſi ſuper gratia.& vide per Ro.in deciſi.349. quæ inci.Item ſi Papa.& per Lap.in ſua alle.17. & per Fede.in ſuo conſ. 79.vbi ponunt no.q.ad materiam huius decre.de quibus in dicto c.ſi ſuper gratia.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus poteſt committere alteri epiſcopo ordinationes ſuorum clericorum, non exprimendo aliter perſonas.*
2 *Conceßio poteſtatis ordinandi compræhendit ordines ſacros.*
3 *Epiſcopus an teneatur prouidere clerico ordinato ſi habet ſufficiens patrimonium.*
4 *verba generalia non ſufficiunt vbi requiritur ſpecialis expreßio.*

CAP. XXXVI.

SI epiſcopus. Promouens ad ſacros ordines abſq; titulo ex licētia circa certos conceſſa,eis prouidere tenetur,dans verò licentiam promouendi certos vel ipſis promouendis tenetur prouidere eis promotis ad ſacros ſine titulo.h.d.& habet tres partes ſicut tria ſunt dicta.ſecunda ibi,ſi verò. tertia
1 ibi,eis autem.† No.j.epm̄ poſſe committere epō alterius diœ
a ceſis generaliter ordinationes clericorum ſuæ diœceſis,nō exprimendo aliter perſonas,& poſſet fieri commiſſio etiam epiſcopo alterius prouinciæ, vt probatur in c.nullum.9.q.2.a contrario ſenſu,vbi patet,ꝙ inuitatus poteſt etiam ſi ſit extraneus.
2 & ita ſeruatur & ſequitur hic Archi.& Io.And. † Scd̄ò no.ibi, ad ſacros, ꝙ conceſſio poteſtatis ordināndi includit etiam ordines ſacros. & ſic videtur ꝙ includat ex quo hic indiſtinctè loquitur,vt in c.quia circa.de priuile. & fortius includit primam tonſuram,& minores.arg.c.cui licet.j.eo.lib.ſm Archi. & Ioā. And.& alios Doct.largo enim modo omnes ordines dicuntur ſacri,vt per gl.no.32.diſ. vt in ſum.Tertiò no.ibi,vel per aliū.ꝙ ordinatus ſine titulo a quocunq; conſequatur beneficium liberatur epiſcopus qui ordinauit. facit quod no. in c. ſi pauper. ſ.eo.tit.ſicut aliter dicitur,ꝙ ſufficit a quocunq; impleri,nec refert a quo fiat.quod inducit hic Pe.de Anch.vt ſufficiat emphyteutæ ſi alius pro alio ſoluit cām.& ita tenuit Bal.in l.arborib.ſ. §.non ſolum.ff.de dona.facit glo.in ver.petere.in c.quam ſit.ſ. de ele.eo.lib.ſm Domi.de quo per Spec.in titu.de loca.§.nunc aliqua. ver.82. Tu dicas ꝙ ſufficeret etiam ſi proprio noīe alius ſoluerit,ex quo contemplatione emphyteuſis ſoluit,ſm Bald. in l.quæ vtiliter,ff.de neg.geſt.& eſt bonus tex.in l.lex vectigali.ff.de pig. Quartò no.ibi,ad omnes.quia idem ſi ad certos,cū
3 eadem ſit ratio,ſm Io.And.† In glo.j.in fi.& eorum quæ no.In no.& Hoſt.in c.pen.& antepen.ſ.de æta.& quali.In gl. in ver. titu.in fi.aduerte arg.licèt vera ſit opi.Hoſt.& ſequacium,ꝙ ordinator non ſit obligatus tunc ad præſtandum vitæ neceſſaria, ex quo ordinatus habet patrimoniū, tamen patrimonium nō cenſetur

ADDITIO.

a Vinc.Gode. Adde ꝙ epiſcopi conſenſus vbi eccleſia grauatur enormiter propter eius præiudicium & ſucceſſorum non debet attendi.Bar.Soc. cōſi.260. In cauſa Nautenſi.ver.ex quibus infer o.lib.2.

cęsetur titulus,nisi expresse sit sibi in titulum assignatus,vt tenet hic Io.And.ita intelligens no.per eum in c.tuis.in gl. fi.vnde dicebat hic Ioã. de Lig.nullam esse drīam,an promoueatur quis ad titulum sui patrimonij tacitè vel expresse, quia omni casu, cum habeat vnde viuat, non tenebitur eps̄, sed bene est drīa quòad venditionem patrimonij,quia illud vendere poterit sine ep̄o,qñ tacitè fuit sibi assignatum in tit. secus si expresse,vt transeat in rem ecclesiasticam.& ita voluit Io.An.ibi,sm Domi.hic,& sequitur ibi Imo.& d.Nic.limitans prædicta, ꝙ si ordinatus ad ti.patrimonij, consequatur postea beneficium,licitè poterit disponere de patrimonio prout vult, q̄a cessat tũc rõ. Et voluit ibi glo.no.& sequitur Imo.ꝙ si ordinatus ad titulum patrimonij non potest ex illo integraliter necessaria vitæ percipere,ꝙ eps̄ supplere debeat,quod no. In gl.in ver.taliter. in fi.& voluit hic Io.And.ꝙ non,licèt ep̄o ordinare habentem titulum, non in re, sed in spe, putà si habeat literas expectatiuas ad beneficium, etiam si expectãs in forma pauperum iam fuerit approbatus idoneus per executorē, secus si iam fuisset adeptus beneficium,licèt fructus alteri debeãtur, quia talis de illo sustentari debet,vt no.in c.si tibi concesso.s̄.eo. & idem sequitur hic Lap.dicens,ꝙ talis debet habere medietatem redditũm.de quo in extrauag.suscepti.Io.22. & idem tenet Gui.in extrauag.sedes.super ver.conseruatio.In gl.in ver. ministrare, in prin.quid autem consideretur tunc, qñ eps̄ habet ministrare illa necessaria vitæ,vide per Io.And.in c.cum sm.s̄.eo. tit.& hic per Archi.& Pet.de Anch.& vide per Bar.in l.legatis.ff.de ali.leg.ibi, an teneatur ad expẽsas medicorum & infirmitatis. de quo per Imo.in d.c.eps̄.& in c.tuis.eo.tit.in fi.vbi ponit,an possit cogere illum ad stãdum in domo,seu seruitio ipsius episcopi.de quo ibi plenè per eum.In ea.glo.in fi. nec etiam teneretur tunc ordinans, dato ꝙ mandans non esset soluendo, ex quo ordinans nõ fuit in culpa, & lucrum aliter non percipiat, sm Archi.& Io.And. Quando verò mandauit de incerto, quia non videtur data facultas faciendi actum contra iuris prohibitionem,vt no.in l.si procurator.ff.de cõdi.inde. & in c.si compromissarius,hic alle.non tenebit̄ mandans,sed tm̃ ordinans, ex quo fuit in culpa.quod procedit etiam si non haberet vnde prouidere possit, dummodo ipsius mandantis non possit culpa imputari,& maxime quia etiam ipse recipiens ordines fuit in culpa.facit quod no.per Inno.& Host. in c.accepimus.s̄.de æta.& quali.sm Archi.& Io. And. Et licèt tunc mandans non teneatur condictione d.c.cum secundũ. tamen poterit ordinato subueniri,implorãdo officium iudicis generale,ex quo eps̄ tenetur ne existens in sacris mẽdicet in opprobrium cleri, sm
4 Io.de Lig.& Domi.†In glo.in ver.certas,in fi.& sic aliter sumitur hic expressio,& in c.2.de rescrip.eo.lib. & in c.2.ad fi.s̄.eo. titu.& lib.sm Io.And.Et no.ex hac glo.sm Domi.ꝙ vbi requiritur certitudo respectu speciei,vel certa expressa mentio,non sufficit certificationem fieri per verba generalia, vel ꝙ sit inclusa sub verbis generalibus,sed requiritur ꝙ fiat per verba denotãtia speciem. quod inducit ad priuilegia in quibus dicitur, ꝙ c̃ria dispositio non valeat, nisi fiat certa & expressa mentio de ipso,cum tunc non sufficiat si fiat mentiò de ipso per verba generalia.In glo.fi.ibi,alimenta,scilicet futura,secus in præteritis,vt C.de transa.l.de alimentis. & vide plenè de hoc in l.cũ hi.hic alle.& per Spe.in tit.qui filij sint legi.ver.quæritur vtrũ. In ea.glo.in fi.vide in c.pen.s̄.de simo.

S V M M A R I V M.

1 *Statuta super beneficijs,an compræhendant canonicatus.*
2 *Literæ speciales derogant generalibus,licèt de eis mentio non fiat.*
3 *Duorum clericorum numero quæ contineantur.*
4 *Papa si episcopo concessit priuilegium conferendi beneficia sex clericorum suæ dięcesis decedentium, an compræhendantur beneficia vacantia in curia Romana.*
5 *Gratia concessa à Papa quando debeat large vel stricte interpretari.*
6 *Papa concessit episcopo,quòd conferre possit beneficia sex clericorum suorũ decedentium,contulit iam quinq;,moriuntur duo, quorum vnus habet pinguius beneficium,an illud conferre possit.*

C A P. XXXVII.

Qvamuis tibi. Habet duas partes sicut duo sunt dicta.secũda ibi, simili ratione. No.j. ibi, tibi.nam licèt loquatur de ep̄o tamẽ eodem modo haberet locum iste tex. si huiusmodi concessio fieret alijs personis, seu prælatis inferioribus,
1 cum eadem sit ratio,sm Io.And.† Scd̃ò no.ibi, beneficia. iuncto tex.j.ꝙ in statutis ad beneficia appellatione beneficiorum venit canonicatus & præbenda, sm Archi.hic. quod procedit qñ effectus literarum deriuatur in alium,prout hic erat. & idẽ esset omni casu,qñ nõ deberet fieri stricta interpretatio,vt per Io.And.in c.cum de beneficio.s̄.eo.aliàs secus esset,vt per Archi.& Io.And.in c.cui de non.s̄.eo. & vide per Doct. in c.fi.s̄. eo.Tertiò no. sm Domi.ibi quos &c. pro saluãdis rescriptis & priuilegijs. nam hic per relationem masculini generis & pluralis numeri,determinat antecedentia,quorum vnum est ma-
2 sculini generis,& alterum fęminini.†Quartò no.& ita alleg.ꝙ literæ speciales derogant generalibus præcedentibus, licèt de eis mentio non fiat.facit c.dudum.s̄.eo.titu.& lib.& sic pluralitas respectu specierum dicitur tenere locum generis. de quo no.in l.si ex toto.ff.de leg.j.In priuilegijs verò secus esset,quia est necesse ꝙ fiat mentio,vt in c.cum ordinem.s̄. de rescrip.de quo in c.j.eo.ti.& in d.c.dudum.& in l.quęsitum.§.fi.ff.de fun. instru.& in reg.generi.j.eo.lib.Vlti.no.ꝙ collatio beneficij facta per Papam, vel mandatum de conferendo certæ personæ, valet & tenet,licèt non fuerit facta mentio de potestate generali alteri concessa,ex hoc non erit subreptitia, sm Io.And.de quo in d.c.dudum.& sic infertur a contrario sensu huius tex.ꝙ si secunda gratia esset generalis sicut prima, tunc præualeret prima facta per Papam, vel eius autoritate si in secunda de ea non fieret mẽtio.& ita tenet hic Io.And.& idem si vtraq; gratia esset specialis, quia tunc prima præualeret, nisi in secunda de prima fieret mentio.de quo hic in glo.2.In glo.2.in fi.idem Io.Mo.& Io.And.pro quo facit tex.hic s̄.circa finem,qui ponderat,an ille prius contulerit q̃ Papa,sm Domi.vide tamẽ tex.
3 in d.c.dudum.& hic in glo. fi.† In glo. in ver.tuorum, in fi.dixit hic Io. And.ꝙ in hac gratia includuntur quæcũq; & quodcunq; beneficia istorum clericorum decedentium, ex quo numerum beneficiorum ipsorum non determinat,licèt determinet numerum clericorum.Quid autem si iste priuilegiatus poterat conferre talia beneficia suo ordinario iure sibi deuoluto & contulit, an computentur in gratia & eius numero. Io.An. hic ꝙ non.facit c.cum aliquibus.s̄.de rescrip. eo.lib. quia cum ad illa non egeret gratia,ergo ipsa gratia non complectitur illa.l.j.ff.ad muni.& quò ad illa gratia nihil operaretur,quod esse non debet.j.de priui.si Papa.quod procedit,quando asserẽs expressit ꝙ conferebat iure ordinario, & sic noluit vti gratia, aliàs ex quo potuit vti duplici autoritate,vsus dicet̄ auto. apostolica contulisse,& sic cõputabitur in numero.facit quod no. Ioã.And.in c.si postquàm. in glo.vel ipsius.s̄.de elect.eo.lib.& quod no.in d.c.cum aliquibus.sm Lap.Sed Dom.& Pe.de Ancha.intelligunt hoc, quando gratia respicit numerum beneficiorum,putà si diceret, sex beneficia, secus si numerum clericorum,vt hic plenè per eos.Sed certe videtur,ꝙ beneficia spectantia iure ordinario compræhendantur in gratia, siue compræhendat numerum clericorum siue beneficiorum,dummodo priuilegiatus quò ad illa velit vti gratia', ex quo ipsa est generalis,nec erit inutilis,quia poterit cõferre,& valebit,& prçferetur collatio facta autoritate apostolicã, vbi aliàs secus es-
4 set,sm no.in c.hi qui.& in c.si a sede.s̄.eo.† In glo.in ver.decedentium.ibi,dic ꝙ non.idem Archi.in c.fi.j.de ver.sig. & licèt iste priuilegiatus conferre possit beneficia ad collationem Papæ spectantia,vt in d.c.hi qui.& clem.fi.de beneficio.j.eo.titu. non tamen vacantia in curia,nisi habeant speciale mãdatum,
a vel nisi elapso mense, quia tunc iste priuilegiatus [a] poterit illa conferre,vt tenuit Lap.in sua alle. 84. Sed an poterit conferre beneficia reseruata sedi apostolicæ, sm Lap. & alios hic,quod no.per c. si eo tempore.s̄. de elect.eo. lib. Sed tu vide plenè in d.alle.& ibi quid de reseruatis generaliter, & quid de reseruatis specialiter. & videtur concludere, ꝙ generaliter reseruata
5 possit,sed specialiter reseruata non.& ita transit hic Dom.† In ea.glo.ibi,conferre non poterit.idem Archid. Sed contra glo. facit, quia talis gratia deberet large interpretari, per no.in c.is cui.& in c.sicut nulla.s̄.eo. & in d.c.dudum. Sed certe cum isti casus inter se distinguantur, non videtur esse de mente concedentis sub vno casu reliquum compræhendere, quia si hoc voluisset latioribus verbis fuisset vsus,sm Imo.& Dom.quia modi vacationis de quibus hic in gl. sunt diuersi, ergo priuilegiũ non trahitur ad diuersa,vt in c.porrò.& c.sane.s̄.de priui. facit glo.5.in d.c.susceptum.Tu aduerte, quia si literæ de conferendis beneficijs tangunt præiudicium ordinarij collatoris,deberet

A D D I T I O.

a Vin.God. Priuilegiatus an possit vti priuilegio aduersus priuilegiatum, vide post Bar.in auth.quas actiones.col.2. C.de sacrosan.eccle.Ias.in l.Marcellus. nu.37.ff.ad Treb.

ret stricte intelligi.ar.d.c.porrò.& d.c.sane.& idem si earū effectus respicit principaliter illos,quib.debet prouideri,vt in d.c. susceptum.sed si tangit præiudicium solius cōcedentis literas, tunc deberet large interpretari,vt voluit Innoc.in c.cum dilecti.s̄.de dona. & idem si effectus deriuat̄ in alium. ar.d.c.is cui. & c.sicut nullam.& facit finis istius glos. nisi dicatur, ꝙ quò ad compræhensa in literis fiat larga interpretatio,& ita procedat̄ contraria,secus quò ad non comprehēsa,& sic ad diuersa,pro-
6 ut loquitur glo.† In ea.glo.in fi.sentit glo.ꝙ talis gratia non intelligatur de primis.sed in contrarium facit c.non potest.§.j.& glo.pen.ibi.s̄.eo.facit l.hæc conditio.ff.de condi. & demon.& c.si clericus.s̄.eo.& j̄.de concesf.præben. ne captandæ. Sed pro gl.facit euitatio absurditatis,vt in d.c.dudum.v er. considerantes.Nam si intelligeretur de proximis,sequeretur ꝙ vnum beneficium 20.solidorum occuparet gratiam, & talis interpretatio est captiosa,& contra mentem concedentis, ergo repellenda.s̄.de priui.c.in ijs.cum talis numerus sex clericorum non restringatur ad præsentes, seu tunc habitos clericos, imo includit etiam receptos postea sine fraude, vt in d.c.si. Ita ergo non restringatur ad primos cedentes vel decedentes,s̄m Io.An.ita residen.consuluit tamen impetranti, vt faciat in gratia tollere hoc dubium.& pro hac parte faciūt no.in re.sine culpa. in q.j. in j.parte.j.q.s̄m Lap.Sed licèt prædictæ rationes habeāt æquitatem,tamen de rigore iuris contraria opi.est verior,s̄m Io.de Lig.& Pet.de Ancha.nec prædictæ absurditates debent attendi,vt in l.de fideicommisso.C.de transac.ex quo etiam contrarium posset contingere,& sic vacatio magni beneficij.Imo verò dicit gl. posse defendi per theoricam positam in d.c.non potest.quia si non fit restrictio ad primum,dispositio hic non redditur inutilis,nec agitur de magno præiudicio,nec materia est hic nimis odiosa,nec mens concedentis verisimiliter verificatur in primo tantum,imo & in alio,vt s̄.per Io.An.Quare Do. concordando opi.concludit, ꝙ si gratia ista fuit concessa proprio motu,& procedat opi.glo. & idem si sine proprio motu, quando ex collatione præiudicatur tantum ipsi Papæ, & non ordinario collatori.arg.no.d.c.quia circa.de priui.& per Inno. in d.c. cum dilecti. secus si præiudicaretur alij ordinario collatori,quia intelligitur de primis,ex quo priuilegia quoties tangunt præiudicium tertij,debent stricte intelligi, etiam contra proprium significatum verborum,vt sic minus q̄ potest præiudicet tertio,vt in c.super eo.s̄.de offi.deleg.& in c.quid per nouale.s̄.de ver.sig.Pet.verò de Ancha.hic tenet, ꝙ semper intelligat̄ de primis præterquàm quando clerici decedentes vel cedentes non haberent beneficia spectātia , nisi ad collationem illius priuilegiati, quia ex quo gratia illos clericos non includit,vt s̄.de illis primis ita decedentibus nō intelligitur,sed bene de alijs primis habentib. beneficia castrorum collatio pertineret ad alios.cogita tamen,quia cum agatur de paruo præiudicio,& effectus gratiæ in alium deriuatur, videt̄ ꝙ debeat large interpretari,s̄m no.in d.c.dudum.& in c.cū in illis.in prin. & in d.c.is cui.& in c.si cui nulla.s̄.e. In gl.fi.in fi.aduerte,quia vult glo.hic,ꝙ sit locus occupationi,& præuentioni,sed tex.in d.c.dudum. probat ꝙ non sit hoc ex vigore præuentionis, sed ꝙ per secūdam specialem sit prima reuocata,ideo cogita,quia videtur ibi probari etiam si collatio vigore generalis concessionis facta fuerit primo , & sic fuerit primo facta per præuentionem, quod est contra glo.hic,licèt forte dicas, ꝙ ibi operatur oppositio decreti,sed dicas ꝙ tex.ibi, fundat se super reuocatione, vide s̄. in glo.2.in fi.

SVMMARIVM.

1 *Gratia de præbenda,canonicatu,dignitate &c. est adimplenda in quocunque primo vacante.*

2 *Consuetudo ꝙ quis habeat in ecclesia canonicatum,præbendam,dignitatē, vel personatum, an valeat.*

3 *Sed si,hæc dictio prolata sine copula, quid importet.*

4 *Consuetudo ecclesiæ, quòd dignitates non possint conferri nisi canonico, an valeat.*

5 *Constitutio reuocatoria tollit id quod pendet,non id quod iam est perfectū.*

CAP. XXXVII.

Is cui. Per reuocationem gratiæ non tollitur ius quesitum,sed querendum,nisi ratio annexionis aliud inducat, non tamē tolleretur ius quærendum annexum iuri digniori iam quæsito. h.d.& deciduntur hic tres casus dubij circa reuocationem gratiarum. in prima parte contra expectantem in eo quod expectat.in secunda ibi,non sic tamen.tertia ibi, sed si pro ipso ex-
1 pectante. †No.j. ꝙ gratia de præbenda, canonicatu, digni-
a ta te [a],vel officio,adimplenda est in quocunq; primo vacante, si non simul vacant, nec omnium simul vacatio est expectanda
2 de quo in c.quia sæpe.s̄.eo. † Scd̄ò no.ibi,canonico consuetis. ꝙ valet consuetudo , ꝙ in eadem ecclesia quis habeat canonicatum cum præbenda,& dignitatem,vel personatum,sic s̄.eo. c.cum in ecclesia.non autem duas dignitates, vel personatus, vt in c.j.s̄.de consue.eo.lib.& ibi vide.& voluit hic Arch.& in c.j.40.dist. ꝙ de hac consuetudine debeat fieri mentio per impetrantem,aliàs rescriptum esset subreptitium,per l.honores. §.2.ff.de decu.pro quo facit tex.hic,s̄m Io.And.cum iste taceat illud,quo expresso non sic de facili literas habuisset.nā ex quo iste habet repræsentare personam duorum, respectu eiusdem concessionis non est verisimile ꝙ Papa sic de facili cōcessisset, oportet ergo ꝙ de hoc fiat mentio.arg.c.ad audientiam.el 2.s̄. de rescrip. s̄m Domi. Tertiò no.ibi, saluum remanet.ꝙ vbi ius in re habet connexitatem cum iure ad rem præseruat ius ad
b rem minus dignum [b].† Quartò no.ibi, sed si.& tene menti ꝙ li-
3 cèt aliàs ista dictio, sed si,sine copula aduersetur ad præcedentia in iure & in facto,vt in c.cōcertationi.& ibi per Archi.s̄.de app.eo.lib.& idem est in dictione,at si,vt in c.per tuas.s̄.de arbi.tamen secus,vbi aduersatiua apponeret̄ cum copula,vt si dicat̄,sed & si,quia tunc aduersat̄ in facto ad præcedentia,& non in iure,s̄m Arch.in d.c.ↄcertationi.pro quo tex.in l.sed si lege. ff.de pe.hæred.& glo. & ibi per Bar.in l.2.ff.ne quis eum.sicut patet hic,vbi ista dictio,sed & si,aduersat̄ ad precedentia in facto,& non in iure,cum ponat̄ hic diuersus casus in facto. & ta-
4 men idem deciditur de iure hic,quod s̄.ver. proxi. † Vlti.no.ꝙ potest consuetudine induci, ꝙ dignitates non possint conferri nisi canonico , & licèt ecclesia habeat talem cōsuetudinem, sufficit tn̄ ꝙ talis sit canonicus,vt sic possit ↄsequi dignitatem, licèt aliter præbendam, non haberet,vt hic dr̄.ex quo sequit̄ ꝙ noīe canonicatus cōpræhendat̄ ēt canonicatus non præbendatus.quod facit ad no.per glo.in ver.canonicis.in c.statutum. §.j.s̄.de rescrip.eo.lib.Et facit ad q.s̄m Bar.Brix.ꝙ si ep̄s concessit ecclesiam alteri ecclesiæ collegiatę cum pacto ꝙ non possit conferri nisi canonico illius ecclesiæ,& demum canonici elegerunt quendam ad illam ecclesiam & canonicum, hoc adiecto in ↄfirmatione,ꝙ non haberet præbendam,ꝙ non obstante hoc poterit habere talē ecclesiam, licèt videat̄ pars intermissa fine.per c.vt nostrū.vt eccle.benefi.Sed iste tex.tuet̄ illos de capitulo.& facit quod no.in c.super inordinata. in ma.gl.s̄.eo. s̄m Io.And.Ad idem facit quod no.in c.olim.el j.s̄.de rest.spo. in 2.glo.s̄m Lap.Sed iste tex.non facit pro ista quæstione, quia hic licèt virtute illius consuetudinis debeat esse canonicus,nō tamen dicit ꝙ non debeat habere præbendam, imo hic expectabat præbendam virtute canonicatus sibi a Papa collati,s̄m Io.de Fant.& idē Imo.quia talis pactio vr̄ simonia.j.q.2. quàm pio. Sed ꝙ forte potuisset statutum facere de eo quod dicit Io. And.per no.in c.significatum.s̄.eo.& de constit.cum M. & de elect.c.significasti.s̄m eum.& ita tenet Domi.In glo.in ver.annexam.in fi.aduerte,quia dicit Ioan.de Fan. ꝙ non videt̄ quomodo possit exemplificari de dignitate,personatu, vel officio annexo præbendæ iam collatę,quia tunc vnum non potest vacare sine alio,nec conferri.vnde dicit ꝙ forte glo.& tex.solum sentiunt hęc a contrario sensu,videlicet,ꝙ si essent annexa,nō esset reuocatum ius ad dignitatem,quia ex quo haberet ius in præbenda,per ↄn̄s & in dignitate,& sic ratione cōnexitatis & pro vno haberent̄ , & vnius acquisitio inferret acquisitionem alterius,& sic nō haberet locū expectatio, de qua hic in tex.& ita sequit̄ hic Lap.& Pe.de Ancha.per c.super eo. hic alle.& c. quia sępe.s̄.eo.& cle.si iusta.j̄.eo.& facit quod no.per Io.An.in reg.cū quid prohibet̄ immorari.Sed ista sol.non satisfacit huic lect.dicenti,ꝙ expectabat dignitatem, vnde s̄m Domi.pōt exēplificari,qn̄ dignitas nouiter fuit annexa præbendæ,& tempore quo nō vacabat, quod fieri potuit, vt in clem.2.de re.eccle. & demum vacabat ista præbenda quæ confertur impetranti, & postea superuenit reuocatoria,nam habebit iste talem dignitatem

ADDITIO.

a Ber.de Roma. Dignitate. Ex hoc loco arg. est, ꝙ dignitas, personatus, & officium inter se differant,vt ex hoc tex. & hic per Domi. facit c.j. de consuetu. s̄.eo.lib.
Vinc.God. Nota ꝙ dignitas eodem modo non potest esse penès duos eodem tempore.Ruy.consi.19.nu.13.lib.j.

b Ber.de Roma. Minus dignum.Et ratio euidens potest esse,quia duobus vnitis trahit potentius ad se minus potens ff.de au.& ar.le.& si non sint.§.peruenimus.& de acqui.re.do.quicquid.§.fi.facit quod no.Bar.in l.queritur.s̄.de statu homi.& j̄.de testi.l.repetundarum.§.fi. vbi dicitur præualere quod plus est. facit l.sancimus.§.ne autem.C.de dona.cum si.

tatem annexam, licèt vacet post reuocationem, ex quo erat annexa. & ita intelligitur glo. hic, ſm Domi. In glo. in ver. verba, in fi. de deriuatione verò aliorũ priuilegiorũ eccleſiaſticorũ, vide in conſti. Io. quæ incip. ſancta Romana. & dicetur in c. fi. ȷ. titu. 2. ſm Ioan. And. † In gloſ. in ver. conſuetis, in fi. ad hoc quod no. ff. de libe. & poſthu. l. ſi ita ſcriptum. §. regula. ſm Ioã. And. & ſic patet ꝗ cum gratia facta ſuper pluribus eſt pro parte adimpleta & pro parte pendet conſtitutio reuocatoria ſuperueniens, tollit id quod pendet, tamen non perimit idem quod eſt perfectum, & hoc ideo, quia poteſt vtile ab inutili ſeparari,[a] ſi autem non poſſet tolli, vel ſtare vnum ſine altero, id quod tollitur in virtute remanentis, ſuſtinetur, vt in d. §. regu. & patet hoc in tex. vbi in connexis potius ſuſtentatur ius ad rẽ propter ius in re quàm tollatur ius in re, propter ius ad rem, & hoc ideo, quia eſt potentius. Et circa diuerſas res connexas, vel penitus ſeparatas, an impedimentum ſuperueniẽs vitiet vtrũque, vel alterum, vel neutrum, habetur hic in tex. Quando verò vna diſpoſitio eſt incępta, & nõdum perfecta, ſi ſuperuenit impedimentũ, perimit factum & fiendum, vt l. pro parte. ff. de ſerui. & in l. pluribus. §. ſi placeat. de ver. obli. & ȷ. de conceſ. pręben. c. fi. §. ſanè. quod eſt no. quando aliquod impedimentum ſuperuenit poſt negotium inchoatum nondum conſummatum, an perimat in totum vel pro parte, vt ſ. de quo hic per Pe. de Anchara. ad pręd icta vide ȷ. c. proxi. in vlti. no. In glo. in ver. conſuetis. in fi. ad hoc quod no. ff. de libe. & poſthu. l. ſi ita ſcriptum. §. regu. ſecundum Ioan. Andre. & hæc ratio quam ſentit glo. fuit vera ratio huius ſecundi reſponſi, quia iſta conſtitutio ſeruat ius in re, ſed in hoc caſu fuit quæſitum ius in re reſpectu dignitatis, ergo & remanet canonicatus illi annexus. ſi igitur diceremus contrarium, eſſet tollere id quod conſtitutio voluit præſeruari, & ſic contra Papam haberet effectum. Ratio autem hic in tex. aſſignata de magis vel minus digno non fuit vera, cum illa non concludat ſed ſit ſuperficialis, ſecundum Ioã. Mona. & Ioan. And. & ita hic Io. de Ligna. Sed quomodo potuit procedere ſm reſponſum huius text. qui loquitur quando dignitas conſueta conferri canonico, non habeat præbendam annexam, nec præbenda erat ei annexa, vnde ſi non vacabat canonicatus, non vacabat etiam dignitas, ex quo erant conſueta ſimul conferri, & Papa non contuliſſet dignitatem non vacantem. ſ. de conceſ. præben. c. j. Si autem vacabat canonicatus, quare non habuit etiam præbendam, ex quo erat conſueta ſimul aſſignari. ſoluit Io. de San. Georg. hic, ꝗ hæc poterant eſſe, ꝗ vacaret dignitas ſine canonicatu & præbenda, vt quia canonicus obtinens eam, renunciauit tantum ipſi dignitati, vel optauit aliam pinguiorem, vel eccleſiam in eccleſia. vel ſi forte diceretur, quòd ſimul vacant præbendæ, & canonicatus cum dignitate, tamen canonici, & præbenda erant alteri prius impetranti debita, & ideo a Papa vel alio qui potuit conferre obtinuit tantum quantum potuit conferre, licèt quis non eſſet canonicus, ex quo ſperabat in futurum eſſe, vt ſ. eo. ſi pro clericis. ſecundum eum. & idem tenet hic Pau. dicens ita debere intelligi dictum c. quia ſæpe. tu etiam potes intelligere, prout dictum fuit ſ. in gloſ. in ver. annexam. & ſic etiam ſoluere-tur, ſecundum Domi.

ADDITIO.

a Ber. de Roma. Separari. Imo verò, quia diuerſa eſt ratio facti & infecti. nam ſi vtriuſq; coniuncti eadem eſſet ratio illud neceſſario eſſet indiuiſibile, vt in c. tranſlato. de conſti. & hoc vult innuere §. regula. de quo hic clarius. tamen hoc patet in c. præterea. de offi. dele. vlti. reſponſo.
Vinc. Gode. Adde quando vtile per inutile non vitiatur, & quando vitietur. Ruy. conſi. 152. nu. 11. lib. 4. & conſi. 109. nu. 27. e. lib. Et in indiuiduis per inutile vitiatur. conſi. 65. nu. 27. lib. 5. & conſi. 44. nu. 9. lib. 2.

SVMMARIVM.

1 *Gratia dicitur ſimilis, quando continet idem in effectu, quod alia.*
2 *Decretum Papæ ligat etiam ignorantes.*
3 *Collatio canonicatus facta per Papam cum expectatione præbendæ cauſat ius ad rem, non in re.*
4 *Impetrans ſecundus habens clauſulam anteferri, ſi repellitur propter crimen, an primus poterit obtinere præbendam, an loco illius capitulum poſſit eligere.*
5 *Impetrans ſecundus habens clauſulam anteferri, ſi eſt idoneus, non tamen vult vti gratia, an primus admittatur.*
6 *Quid ſi gratia fuit ab initio nulla certis cauſis, an prima gratia præualeat.*

CAP. XXXIX.

1 Vodam. Reuocatio gratiæ obeſt acceptanti præbendam, & decreti interpoſitio etiam ignoranti. hoc dicit. † Nota primò ibi, ſimilem. ꝗ gratia dicitur ſimilis, quando idem in effectu continet quod alia, licèt clauſulæ excellẽtiores ſint in vna ꝙ̃ in alia. In tex. ibi, poſt. & contra no. aliud eſſe facere actum poſtea, aliud poſt, & contra. de quo in c. cum nobis olim. ſ. de
2 elect. per Innoc. † No. j. ibi, ignorantibus. & tene menti, ꝗ decretum Papæ ligat etiam ignorantes, & ſi collatio fiat ab ignorantibus. & ſic geſtum cõtra illud eſt ipſo iure nullum. de quo hic in gl. & vide no. in c. ſi pauper. ſ. eo. imo hoc no. probatur, ꝗ non ſolum afficit & ligat manus inferiorum a Papa, vt in c. ſi eo tempore. ſ. de elect. eo. lib. ſed etiam manus executoris Papæ, imo etiam manus ipſius Papæ. & hoc niſi aliud exprimatur, vt hic in tex. & in cle. j. in prin. ȷ. de cõceſ. præben. ſm Lap. & Dom. quod eſt menti tenendum. & vide no. in c. j. ȷ. de ꝯceſ. præben. & in c. dudum. & c. ſi apoſtolica. & in c. ſi poſtꝗ̃. ſ. eo.
3 & ita ſequitur Pe. de Anch. † Scdò no. ibi, ad præbendam, non in præbenda. ꝗ per collationem canonicatus factam ẽt a Papa ſub expectatione prębendę, queriẽ ius ad rem, non in re. de quo ȷ. de ꝯceſ. pręben. c. fi. & in d. c. ſi poſtꝗ̃. vbi probať hoc procedere ẽt ſi collatio canonicatus ſit ſimpliciter facta, quia per collationem canonicatus acquiriẽ ius ad rem, non in re, qñ prębẽda nõ vacat, ſecus ſi vacaret, quia quæriẽ tunc ius in rẽ, vt ibi no. canonicus ergo nõ præbendatus, vel ſub expectatione prębẽdę dr̃ hr̃e ius ad rẽ, non in re. de quo vide no. per Ro. in deci. 448. quę inc. Quidã hñs. & ibi, an talis canonicus poſſit dici beneficiatus. Et per hũc tex. vr̃, ꝗ nõn procedat ſine dubio qđ dixit Ro. in deci. 285. quæ inci. Si eps. vbi voluit, ꝗ ſi eps hñs autoritatẽ a Papa[a] prouidendi vni de canonicatu, & prębenda, ꝯferat illi canonicatũ cum reſeruatione præbendę cum vacauerit ꝯferendę, & ante vacationẽ præbendæ moriať eps, vel Papa, ꝗ poterit ille cui canonicatus fuit collatus, præbendã poſtea vacantem acceptare, ratio quia gratia iam erat facta quę non expirat per mortem concedentis, vt in c. ſi cui nulla. & ibi eſt dictum. ſ. eo. & in c. ſi ſuper gratia. ſ. de offi. dele. eo. lib.[b] Sed certe ſicut expirat hic talis gratia per reuocationẽ expreſſam, ita videbatur per reuocationem tacitam, quæ induceređ per mortem, cum hic tex. dicit, ꝗ per reuocationem gratiæ videtur reuocatum ius competens ad rem, licèt non ius in re, ſicut eſt in dicto caſu. ita ergo ſit dicendum in reuocatione tacita quæ induceretur per mortem. niſi dicas ꝗ aliud ſit in reuocatione expreſſa ipſarum gratiarum. & ita ſit tex. hic, & aliud in reuocatione tacita quæ induceretur per mortem, ſecundum no. in c. ſi gratioſe. ſ. de reſcrip. eo. lib. quia tunc gratia non intelligitur reuocata, quando res non eſt integra, & ſic quando fuit collatus canonicatus, & ius ad rem, licèt non in re. cogita, & vide ȷ. in vlti. no. hic. Vltimo no. ibi, eius collatio, iuncta glo. ꝗ per ſolam collationem factam de beneficio, vel præbenda, vel de canonicatu, & præbenda vacante etiam ſine inueſtitura, confertur ius in re, etiam ſic ante adeptam poſſeſ. facit dictum c. fi. §. ſane. ſm Archi. & Io. An. de quo per eum in c. 2. ſ. de conſue. & intellige, quando collatio eſt acceptata, vt in c. ſi tibi abſenti. ſ. eo. & ibi dictum fuit, non tñ poſſet talis propria autoritate intrare poſſeſſionem quantumcunq; haberet ius in re, vt in c. cum qui. ſ. eodem. Sed cõtra iſtum text. videtur eſſe tex. clarus ſ. c. proxi. vbi dicitur, ꝗ ſi alicui eſt collatus canonicatus ſub expectatione præbendæ, confertur ius in re, & propter illud conſeruatur ius ad rem. ſ. in præbenda poſtea vacatura, non obſtãte expreſſa reuocatione. & ſic rõne canonicatus remanet ſolum ius ad præbendam, cum canonicatus iam adeptus ſit dignior ꝙ̃ præbenda. vnde ex hac rõne ius ad ipſam cõſeruať, vt dr̃ ſ. c. proxi. & tñ ꝯrium hr̃ hic. dici vr̃ ꝗ per collationẽ canonicatus ꝯferẽ ius ad rem, non hic ꝯſeruať ius ad pręben dam ratione canonicatus iam collati. cogita, & de hoc diceẽ in d. c. fi. in §. in illis. Aduerte, quia hic eſt manifeſta ꝯrietas, nam ſ. c. prox. vr̃ probari, ꝗ per collationẽ canonicatus ꝯferať ius in re, nam debet intelligi. ſ. in ipſo canonicatu, vel dignitate, quia ad præbẽdã nondũ vacantem ꝯferẽ ius ad rẽ, vt ibi dr̃, & hic. nam ibi dr̃, ꝗ per ius magis dignũ, & ſic in re ratione canonicatus vel dignitatis iam collatæ ꝯſeruať ius minus dignum ad præbẽdam, & ſic ad rem, & tamẽ hic probať ꝯrium, quia ꝑ collationem canonicatus, licèt poſſit dici collatum ius in re quò ad canonicatum, tamen quò ad prębendam vacaturam dicitur collatum ius ad rem, & ſic ad præbendam, non in præbenda, & tamen propter ius canonicatus non conſeruatur ius ad præbendam, &

ADDITIONES.

a Vinc. God. Adde, ꝗ Papa poteſt ex cauſa bona vnius eccleſiæ auferre & alteri applicare. Ruy. conſi. 70. nu. j. lib. 5.
b Ber. de Roma. Alia ratio eſt, quia præbenda ipſa debetur ei ratione canonicatus, vt in c. relatum. ſ. eo. tit. & patet in d. deci. 285.

& ſic ſunt de directo contraria.cogita. In glo.fi.in fi. vide hoc
4 per Ioan.And.in d.c.fi.ſuper verbo in re.†In glo.fi.in fi.hic ve
rò primus nihil ꝯſequit̃ ꝑ gratiã ſcđam hñtem clãm anteferri
cum decreto,& etiam ſcđs nihil conſequit̃ propter reuocatio
nem.Quærit hic Arch.ſi ſcđs impetrans hñs clãm anteferri re
pellitur ab obtinendo ꝑꝑ crimen,an primus poterit obtinere
præbendam illam primo vacantem, an verò loco illius capitu
lum hẽat alium eligere. & tenet ꝙ primus impetrãs obtineat,
ex quo talis clã non fuit ſortita effectum,ideo non præiudicat
ipſi primo,vt in reg.non præſtat j.eo.lib. & cum fuerit appoſi-
ta fauore ſecundi,illo repulſo ſublatum eſt impedimentum,vt
per Inno.in c.inter dilectos.s̃.de exceſ.præla. & idem vr̃ dicen
dum quotieſcunq; gratia tertij ſit perempta ante vacationem
præbendę.& idem ſequitur Ioan.And.dicens,ꝙ ſi in reſcripto
primi eſſet illa clauſula cum ſe facultas obtulerit,tunc certum
eſſet, ꝙ primus eſſet potior qñ dictus ſecundus excluditur. &
idem ſequit̃ hic Do. quia qñ primus impetrans ex defectu ſuæ
perſonæ excludit̃, tunc ſcđo impetrans a Papa obtineat illam
præbendam,non autem alius autoritate ordinarij,vt in c.ſi cle
ricus.2. reſponſo.s̃.eo. ſed iſte habens clauſulam anteferri fin-
git̃ primus impetrãs , ergo eo excluſo alius impetrans aplĩcus
obtinebit , nam clã anteferri non extinguit gratiam ſedẽtem,
ſed poſtponit eam in gradu.ſublato igitur primo gradu rema-
nebit prębenda exiſtente ſcđò.facit c.fi.s̃.de conſue.eo.lib.ſm
Domi.volẽtem, ꝙ hñs gratiam cũ clã anteferri qñocũq; exclu
dat̃ ex defectu perſonæ, admittatur ille qui fuit primus etiam
ſi in ſua gratia non ſit clauſula cum ſe facultas obtulerit.& ita
videtur hic ſequi Pet.de Ancha.& hoc quando habens clauſu
lam anteferri excluditur propter delictum,vel defectum,& ſic
qñ non eſt idoneus. quæ cõditio ſemper tacite ſubintelligitur
5 in reſcriptis, vt in c.cum adeo.s̃. de reſcrip. † Scđò quærit Ioã.
An.ſi ſecundus impetrans habens clauſulam anteferri eſt ido-
neus,tamen non vult vti ſua gratia,an admittatur tũc primus,
a & refert aliquos tenere,ꝙ ſic.arg.ff.de mino.l.ſi iudex [a].In con
trarium facit c.ab eo.s̃.de elect. eo.lib. ſed ibi ex propoſitione
euidentis defectus ius eſt quæſitum electo contra ipſum, ideo
non valet renunciatio illius qualitatis per quam euaderet pę-
nam in eius odium ſtatutã, quæ ratio ceſſat hic. & ita ẽt rñdet
ad reg.ꝯſti.§.pen.in fi.s̃.de elect. ſm Io.And. qui ex his videtur
reſidere,ꝙ valeat collatio facta primo, ſi habens clauſulam an
teferri nolit ea vti.facit quod no.Io.And.in c.ſtatutum.s̃.eo.in
ver.poſt menſem.& ita ſequit̃ Lap.quando habens talem clau
ſulam ante collationem factam primo declarauit , ſeu renun-
ciauit iuri clauſulę,licèt hoc ad notitiam conferentis non per-
uenerit.& idem tenet Pe.de Anch.quando gratia efficitur in-
ualida per reuocationem,vel negligentiam, vel aliter, ſecus ſi
renunciatio, vel declaratio , vel negligentia interueniret poſt
collationem factam primo , quia tũc collatio facta primo non
valeret, per no. per Io. And.in d.c.ſtatutum. pro quo facit reg.
non firmatur.j.eo.lib.& tex.hic.vbi ante reuocationem gratię
decretũ annullat . & ſic priuilegiato fuit facta prima collatio ,
quæ tamen non conualeſcit, licèt poſtea reuocetur ipſa ſecun
da gratia & illud decretum,& ita ſequitur hic Pe. de Anch.An
aũt ſi reſeruatio & decretum Papæ ſuper aliquo beneficio in-
terpoſita non ſortiant̃ effectum , poſſit alius de illo beneficio
ſe intromittere. vide no.in c.ſi beneficia. s̃.eo. Et hoc quando
6 gratia habens illam clãm,vel decretum erat aliàs valida. † Ter
tiò quæritur, quid ſi dicta gratia fuir a princ. nulla, vel propter
impedimentum impetrantis,vel ex vitio reſcripti,vel quia ſub
b reptitia [b]. & dicas, quòd tunc gratia facta primo præualet,nec
eam impedit altera quæ eſt nulla . ideo valeret collatio facta
primo, etiam ſi declaratio talis nullitatis ipſi ſubſequatur poſt
collationem factam ipſi primo,ſm Pet.de Ancha. & idem te-
net Lap.adducens no.s̃.eo.in c.licet eṗs.& per Compoſt. in c.
ꝯſiderauimus.s̃.de ele.& qđ no.in c.auditis.e.ti.& in c.Bertol-
dus.s̃.de re iud.& in d.c.inter dilectos.facit in ſiñ glo.& qđ ibi
no.in c.cũ plures.s̃.de offi.dele.eo.lib.Vltimò quærit̃,Papa cõ-
ceſſit Titio literas ſuper prima vacatura, deinde illam vacantẽ
cõtulit Sempronio cuius literis factis mutato propoſito man
dat illas caſſari, an ex hoc primę literę Titij vigorẽ reaſſumãt.
& tenet hic Arch.& Io.An.ꝙ ſic.ar.l.qui ex liberis.§. ꝗõ ſecus.
ff.de bo.poſ.ſm tab.& multo fortius,ſi dicat expreſſe ꝙ reuiui
ſcãt,vt in d.l.§.teſt.& ita ſequit̃ Do.adducẽs c.q̃uis.s̃. de reſcri.
eo.lib.licèt Pet.de Ancha.hoc dicat,ꝙ pateat arg.ex multis le-
gibus, ꝙ in caſu quo ſecundæ literæ reuocant primas ipſo iu-
re,quòd licèt ſecundæ caſſentur,non tamen per hoc primæ re
uiuiſcunt. argu.l.plane.de leg.j. & l.& ſi transferam. ff.de adi.
leg.vt hic per eum.

ADDITIONES.

a Ber.de Ro. Facit c.epiſcoporum,74.diſt.in glo. vbi ſimilem caſum inuenies.
b Vinc.God. Nota, ꝙ gratia dicitur ſubreptitia quando exprimitur falſum,vel quando non exprimitur illud,quod ſi fuiſſet expreſſum,aut ſuperior non cõceſſiſſet,aut difficilius.Ruy.conſi. 157.nu. 6.lib.j.

SVMMARIVM.

1 *Reſcriptum ſi contineat nomen impetrantis ſcriptum non extenſe, an vitietur.*
2 *Collatio beneficiorum poteſt competere canonico ſingulariter ratione ſuæ præbendæ. & nu. 3.*
4 *Clauſula,cõiunctim, vel diuiſim, poſita in reſcriptis ad beneficia, quid operetur. & nu. 5.*
6 *Capituli appellatione , an de iure cõi compræhendãtur prælati inferiores.*

CAP. XL.

MAndatum. Mandatũ de prouidendo de be
neficio ad collationem capituli
pertinẽte, nõ includit ius ſingulare canonicorum,
ſed cõe,h.d.& decidit hic tres caſus dubios, cũ ſcri
bitur ad collationem capituli.Secũdum ibi,ad beneficia.Ter
1 tium ibi,idem.vbi vnum caſum excipit ibi, niſi.† No.j.arg.va
lere reſcriptum, licèt nomen impetrantis in eo non ſcribatur
extenſe,ſed ſolum ponatur prima litera nominis,ſed hoc non
procedit,vt dicit Hoſt.& Io.And.in c.cum veniſſent.s̃.de ꝯſti.
hic enim ſummatim recitatur tale reſcriptum, & nõ ob. totus
tenor,& ſic non obſtat,ſm Domi.Scđò no.ibi,per canonicos,
quia idem eſt ſi ſuper alios extraneos ſi vice capituli cõferunt,
putà ſi capitulum iuriſdictionem hñs dedit vicarium ad illam
exercendam cum ptãte ꝯferendi beneficia,ſicut in ſimili dr̃ in
c.fi.s̃.de offi.vica.eo.lib.ſm Io.And.Tertiò no.ibi,compræhen
dit.ꝙ mandatum factum principali,includit eius vicem geren
tem.de quo per Inno. in c.eam te. s̃.de reſcrip. Quartò no.ibi,
extendit.ꝙ mandatum factum in materia pertinente ad colle-
gium vel vniuerſitatem, non includit ſpectãtia ad ſingulos de
2 vniuerſitate.† Quintò no.ibi,prębendarum.ꝙ collatio benefi-
ciorum põt ꝯpetere canonico ſingulariter ratione ſuę pręben
dæ, nec dr̃ tunc ad capitulum ſpectare , vnde de tali beneficio
prouideri non poſſet per mandatũ de ſpectante ad collationẽ
capl̃i,ſecus ſi ſpectaret ad canonicũ ratione canonicatus,quia
tũc procedit primũ rñſum huius c.pro quo c.ſuper eo.s̃.eo. ti.
& lib.ſm Io.And. Sed hoc dictũ intelligit Do.qñ ad canonicũ
ſpectaret, quia canonicus, & tunc procedit principium huius
c.ſecus ſi rõne canonicatus, vt quia id canonicatui de iure ſpe
ciali ꝯpeteret,quia tunc eſſet idẽ,ſi ſibi ꝯpeteret rõne præben-
3 dæ,prout hic dr̃,ſm Do.† Vlt.no.& ita alle.ꝙ mandatũ factum
de ſpectante ad capl̃m cõiter vel diuiſim, includit nõ ſolum id
qđ ſpectat ad canonicos vt collegium, ſed etiam ſi ad eos ſpe-
a ctat vt ſingulares,[a] & non vice capituli.de quo j.& vide in c.cũ
in illis.§.fi.s̃.eo.Quid autem ſi mandetur conferri beneficium
ſpectans ad collationem decani & capituli cõiter vel diuiſim,
an poſſit conferri beneficium ſpectans ad ſingulares canoni-
cos.vide per Rotam in deciſi.107. in antiquis.vbi tenet ꝙ non,
quia iſta gratia ſatis poteſt operari in beneficijs pertinentib.
ad decanum, vt in pertinentibus ad capitulum, ſecus verò eſt
quando ſcribitur de ſpectantibus ad capitulum cõmuniter vel
diuiſim, quia tunc procedit text.hic. & ita ſequitur hic Domi.
cum iſta mandata ſint ſtricte interpretanda, vt in ca. q̃uis. el j.
& in d.c.cum in illis.s̃.eo.pro quo facit c.poſt electionem.s̃.de
concel. præben. vbi ponitur copula inter decanum & capitu-
lum , & facit ca. cum in veteri. s̃. de ele. in eius ſuperſcript.&
ex eadem rõne eſſet idem dicendũ,ſi mandat̃ prouideri de ſpe-
ctantib.ad prælatũ & capl̃m, vt non includat beneficium ſpe-
ctans ad ſingulares canonicos,ẽt ſi ſit appoſita clauſula,cõiter
vel diuiſim. quod no. pro limitatione iſtius decretal.In glo.in
ver.capituli.in prin.ſcribitur ergo hic de ſpectante ad collatio
nem capituli. quid autem ſi ſcribatur illi ad quem nullo iure
ſpectat collatio vel receptio,vide per Ioan.And.in d.c.eam te.
vbi concludit, ꝙ aut ſcribitur alicui vt executori quòd benefi-
cium conferat,& tunc confert,licèt ad eum non ſpectet colla-
tio, aut vt collatori eius ꝙ collator non eſt, tunc conferre non
poteſt,vt d.c.eam te.niſi Papa ſcripſerit ei ex certa ſcientia. fa-
cit s̃.de reſcript.eo.lib.in c.cum aliquibus . In glo.in ver.ſtatu-
to.

ADDITIO.

a Ber.de Roma.Pro quo uide quod no,in l.pupillus.§.vlt.ff.de ver.ſig.& in c.vlt.
eo.tit.in quarum priori d(ꝙ qui dicit ſuum non eſſe dicit ſibi cõe non eſſe.
Et in l.ſi quis ſeruos.ff.de leg.3. dicitur ꝙ qui legat ſeruos ſuos, legaſſe vide-
tur & qui ſui ſunt in totum & qui ſunt pro parte.
Vin.God.Singuli homines villę,ſi paſculauerunt in nemore tanq̃ nemore vni
uerſitatis ea poſsidere & præſcribere intelligitur.Ruy.conſi.139.nu.11.lib.j.

ro.in fi.idem si capitulũ cõiter ordinaret,ꝙ quilibet canonicus
dum viuit ꝯferat certa beneficia,ſm Arch.& Io.An. & idem si
ꝯsuetudo eccl'iȩ disponat, ꝙ hebdomadarij qui cãtant missam
in eccl'ia occurrente vacatione in sua hebdomada ꝯferãt bene
ficia spectantia ad collationem capl'i.Et idem si testator in ea-
dem ecclesia creauit certa beneficia, disponẽs ꝙ eorũ collatio
spectet ad hebdomadarios,vnde si Papa mandet prouideri de
beneficio spectãte ad collationẽ capl'i,poterit ille pro quo scri
bit̃ obtinere ẽt ex talib.beneficijs, quasi in illis beneficijs spe-
ctet collatio ad hebdomadarios ꝯtẽplatione & vice & noĩe ca
pl'i,& ita testator in dubio potius vr̃ habuisse respectũ ad capi
tulũ,& ꝙ ad eũ pertineat,ex quo spectat ad hñtẽ officiũ tp̃ale,
secus si spectaret ad hñtẽ dignitatẽ in eccl'ia perpetua.tũc.n.ad
illã,& eius noĩe p̃sumit̃ spectare,vt hic in 2.rñ.tex.& ita vr̃ resi
dere Ro.in deci.228.quȩ inci.In eccl'ia,in antiquis,prout refert
hic Do.ita residet,adducens no.in c.requisisti.s̃.de test. & in c.
4 cũ ab eccl'iarũ.s̃. de of.or.iũctis no.ĩ c.ad abolẽdã.s̃.de hȩre.†In
gl.fi.in prin.ibi,dignitatũ.ſm aliã lr̃am,& ꝯriũ hr̃ hic alternati
ua,vel dignitatũ,ſm hunc intelł'm hr̃ hic,ꝙ si apponat̃ cl'a,ꝯiun
ctim,vel diuisim,poterit prouideri ẽt de beneficijs pertinẽtib.
ad collationẽ canonicorũ rõne dignitatis ipsius eccl'iæ. & ita
sequit̃ hic Io.Mo.qui in tex.super verbo,extendit,dicit esse ve
rũ,nisi esset ibi cl'a,cõiter,vel diuisim,de qua in fi.& hoc idem
placuit hic Archid.quia tex.hic in verbo,nisi, excipit pariter a
prædictis duob.casib.& sic dẽt pariter excipere, & dicit, ꝙ nisi
sic intelligeretur, male exciperet exceptio suprapoſita, vt hic
per eũ.Io.An.hic ꝯ, quia tex.hic in ver. idem hẽt diuisionẽ per
§.vnde denotat quid diuersum,ſm gl. no.in ver.sic.in c.j.in fi.
s̃.de postu.prælat.eo.lib. Item,quia hic in tex. bis repetit̃ rõne
hm̃oi præbendarum,ex quib.cõcludit ꝙ sensus istius tex.sit,ꝙ
si scribat̃ ad collationem capituli cum cl'a, cõiter, vel diuisim,
tunc licèt includat spectantia ad canonicos ipsius ecclesiæ ra-
tione præbendarum,vt hic in tex.tñ secus in spectantib.ratio-
ne dignitatum, putà si in eadem ecclesia spectaret collatio ra-
tione archidiaconatus, quia per illam cl'am illam dignitatem
non grauat,aliàs sequeret̃ ꝙ posset ẽt grauari tunc ep̃s, ſm Ioã.
5 And.† Sed Lap.sequitur intellectum Io.Mo.& Archi. vt clau-
sula,cõiter,vel diuisim, referat̃ ad secũdum & vltimum rñsum
huius tex.quia vtrobiq; est par ratio,ex quo vtroque casu sunt
de capitulo,licèt enim,qñ collationem facit, non iure dignita
tis vel præbendarum,sed vice capl'i,tunc dicat̃ capl'm ꝯferre,&
tunc compræhendat̃,vt hic in prin.tex. Et secus sit qñ ratione
dignitatis,vel præbendarij sit collatio, & sic iure singulari,nõ
vice capituli,quia tũc non comprændat̃:tñ cl'a,cõiter,vel di
uisim,facit ꝙ tunc comprændat̃, nec per illa verba grauaret̃
ep̃s,cum non comprændant̃ beneficia spectantia ad præla-
tum,ex quo prælatus non est de capitulo,sed de per se, nec ve
niat appellatione capituli, vt s̃.de his quæ fiunt a præla. in ru-
bro,& nigro.& per glo.no.in ver.in ijsdem.in cle.vt hi qui. de
æta.& qual.& in cle.vt professores.de regularib.vnde per clau
sulã,cõiter,vel diuisim, in hoc casu non veniunt beneficia spe
ctantia ad collationem prælati,ſm Lap.dicentẽ, ꝙ fortè per di
ctam cl'am idem erit,qñ rõne canonicatus,non ex commissio
ne capl'i spectaret collatio ad canonicos.ad hoc no. super gl.2.
prin.c.j.s̃.ne sede vacan.& per Inno.& Host. in c.fi.s̃.eo.tit.in
ver.beneficia.in ver.& idem.& eadem ratione,& idem sequit̃
hic Io.de Ligna.dicens,ꝙ opinio Archi.& Io.Mona.potest su-
stentari.& rñdet ad rationem Io.And.vt s̃.ſm Lap.& ita etiam
sequitur hic Pet.de Ancha.dicens,ꝙ intellectus Archid. & Io.
Mona.est verior.Sed Ioan.de Fan. adducit pro opi. Ioan.And.
c.cum capella.s̃. de priuileg. vbi priuilegium capellæ conces-
sum, ꝙ nullus possit excõicare personas canonicorũ illius ca-
pellæ,nõ tuetur canonicos illos, nisi per respectum ad ea quæ
concernunt capellam,non autem per respectum ad cõcernen
tia alias ecclesias quas isti canonici habent.& si dicatur, igitur
idem erit de beneficijs quæ isti haberent conferre ratione prȩ
bendarum,potest responderi,ꝙ maiorem coniunctionem ha-
bet ius præbendæ ad ius canonicatus,ratione cuius canonica-
tus est de capitulo,quàm habeat ius dignitatis,personatns,vel
officij, etiam eiusdem ecclesiæ. dicit tex. ꝙ forte posset distin-
gui,an dignitas, vel personatus debeatur tantum canonico,&
ei qui sit de capitulo.& tunc idem quod in prȩbenda,cum cen
seatur tũc conferre vt persona & pars capituli, sicut qñ ratio-
ne præbendæ confert.& ita procedat opi.Archi.Si verò debea
tur etiam non canonico, & ei qui non sit de capitulo, & tunc
vera sit opi.Io.And.ex quo tunc vt extraneus & existens extra
capitulum confert.ad hoc c.si is cui.s̃.eo.tit. Imo.verò hic con
cludit, ꝙ si scribatur in materia pariter pertinẽte ad prælatum
a & capitulum,tunc appellatione capituli venit prælatus [a],vt in
c.edoceri.& ibi no.s̃. de rescrip. secus si scribatur in alia mate-
ria, ideo si Papa mandat prouideri de beneficio spectante ad
collationem capituli cõiter vel diuisim,non includeret bene-
ficium, quod habet prælatus conferre, licèt habeat vocem in
capitulo, non vt prælatus, sed vt canonicus, si ad eum spectet
collatio vt prælatus,& ita potest hic intelligi, cum appellatio-
ne capituli de iure cõi non includat prælatus inferior a præla-
to principali ipsius ecclesiæ, quia ad solos canonicos spectet
electio,non ad alios institutos in ecclesia,ſm no.per Io. And.
6 & Pau.in clemẽ.j.de elect. & in c.2. de institu.† Quare Domi.
hic dicit,quòd tota difficultas consistit in hoc,an de iure com-
muni appellatione capituli comprændantur alij inferiores
prælati ipsius ecclesiæ,& Imo.tenet s̃.ꝙ non.& facit optimus
tex.in d.c.eam te. & hoc etiam probat tex. hic in prima parte,
dum loquitur de capitulo, & dicendo, siue dicitur per capitu-
lum, siue per singulos canonicos ipsius ecclesiæ &c. non au-
tem dixit,siue per alios prælatos, & sic sub isto nomine, capi-
tuli, soli canonici includuntur, vnde videtur ꝙ capitulum ec-
clesiæ, quantum ad iuris dispositionem, comprændat tan-
tum canonicos,& non prælatos,& si contrarium reperitur in
iure procedit de iure speciali.Si ergo Papa scribat de spectan-
tibus ad capitulum,intelligeretur capitulum secundum quod
sumitur de iure cõmuni, non autem prout sumitur de iure spe
ciali,quia cum iura specialia sint facti &c.vt in c.j.s̃.de constit.
eo.lib.Papa non videtur se ad illa referre,& ista potuit esse ra-
tio quare tex.hic dicit,ratione præbendarum, & non dignita-
tum,& sic secundum eum opi. Ioan.Andr.videtur verior.Sed
certe hoc videtur intelligendum, nisi dignitas esset talis quæ
non posset conferri,nisi canonico,& sic ei qui sit de capitulo,
vt tunc sit idem quod in præbenda,ex quo censetur tunc con-
ferre vt persona & pars capituli,si ratione talis dignitatis con-
fert.facit dictũ c.super eo.ideo clausula,communiter,vel diui-
sim,talem dignitatem comprændit,vt s̃. & ita procedit opi.
Archi.& aliorum,quia tex.hic in ver.idem.æquiparat hunc ca
sum,quando ratione præbendarum spectat collatio, sicut quã
do ratione dignitatum, vt sic sit eadem iuris dispositio. exce-
b ptio ergo in verbo, nisi,[b] ꝙ sequitur, respicit pariter duo præ-
cedentia dicta.arg.l.iam hoc iure.ff.de vulga.& pup.& in c.se-
cundò requiris.s̃. de appel. Dubium tamen facit, quia tex. hic
in fi.hoc declarat,vt patet ibi ratione huiusmodi præbendarũ.
verba ergo sunt clara, ergo &c. l. ille aut ille.§. cum in verbis.
de leg.3.Item ex quo expressit tantum ratione præbendarum,
datur intelligi ꝙ voluerit aliud esse quando ratione dignitatũ.
arg.c.nonne.s̃.de præsump.& in c.ad audientiam. de decimis.

ADDITIONES.

a Vin.God. Prælatus inferior quomodo possit consuetudini acquirere ius prælationis contra capitulum ecclesiæ maioris.Ruy.consi.155.nu.19.lib.4.

b Vin.God. De isto verbo,nisi,vide Fely.in c.sunt & alij.de rescri. & in c.causis. de testib.in fi.Soc.consi.115.præstantissime.ver.4.lib.2.& Ias. Instit. de act. in prin.nu.2.& 4.

De clerico ægrotante. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Statuimus, verbum, an semper producat ius nouum, vel quando non.*
2 *Clericorum appellatione, an veniant episcopi, & superiores.*
3 *Inferiores non possunt tollere ius superioris per eorum consuetudines.*
4 *Quid in prȩscriptione tanti temporis in cuius contrario non est memoria.*

CAP. I.

Astoralis. Habet sex partes, secundum
Ioan. And. primò declarat ad
quem spectet dare coadiutorem episcoporum
& superiorum. Secundò ibi, verum.prouidet,
cum episcopus coadiutorem vult. Tertiò ibi, si
verò. qñ est demens. Quartò ibi, si aũt. qñ ep̃s
coadiutorem non vult. Quintò ibi, præsenti. de coadiutorum
potestate & expensis.Sextò ibi,cæterum. prorogat ad superio
1 res,quod dixerat de episcopis. † No.j.ꝙ licèt verbũ, statuimus,
inducat ius de nouo, ſm glo.fi.in prin.& in c.j.s̃. de cle.coniu.
eo. lib. tamen istud non procedit semper, cum hic super eadẽ
dispositione ponatur hoc verbum, statuimus, & verbum, de-
claramus,vnde non semper inducit dispositionem noui iuris,
sicut verbum,declaramus,non semper inducit declarationem
iuris antiqui.Secundò no.ibi,episcoporum,& superiorum per
sonarum. a speciali, ꝙ cum sit hic speciale, vt datio coadiuto-
rum episcopis,& superioribus sit casus reseruatus Papæ,quòd
alijs

alijs inferioribus prælatis ab epiſcopis poterit dari coadiutor
per proprios ſuperiores prælatos illorum qui poſunt illos in-
uitos deſtituere.facit c.tua nos.& c.fi.ſ.eo.tit. & ita tenent ibi
Doct.Tertiò no.ibi,prælatorum. quòd appellatione prællato-
rum veniunt epiſcopi & ſuperiores. An autem veniat rector
eccleſiæ parochialis.tex.no.in d.c.tua nos.probat quòd ſic.in-
tellige.in foro pœnitentiali, vel largo ſumpto vocabulo, alias
a ſecus,ſecundum Pau.in cle.dudum.de ſepul.† Quartò no.iun-
cta rub. quòd appellatione clericorum veniũt etiam epiſcopi
& ſuperiores, regulariter verò ſecus eſt, vt in auth. præsbite-
ros.C.de epiſ.& cle.& j̃.de.hære.c. accuſatus. §. ſacerdos. iun-
cto c.inquiſitores.& c.in fidei.& facit c. quamuis.el j.§.j.ſ. tit.
proxi & c. quam periculoſum.j̃. de ſen. excommuni. & ratio
buius text. eſſe poteſt,eo quia appellatione clericorum ſit hic
in conſtitutione, vel edicto, vel in mandato generaliter, quo
caſu includit eps,licet alias ſecus eſſet, ſm Spe.in ti.de reſcrip.
p̃nta.§.rõne aut cauſę.ver.quid ſi in reſcripto.facit 17.q.3.ſi quis
ſuadente.21.diſt.cleros.& qđ no.ſ.eo.lib.auariciæ.& ita ſequit
hoc Lap.Sed hoc dictũ non vr̃ verum,& cõtra d.c.quãuis.& c.
inquiſitores. vnde poſſet dici, ꝙ in materia odioſa procedant
cõtraria,ſecus in fauoribili,prout eſt hic.& ita tenet d Nico.in
rub.ſ.de vi.& ho.cle.in fi. Vel. poſſet dici ꝙ hic non probatur
ꝙ veniant epiſcopi appellatione clericorum,quia rubr. iſta eſt
generalior tex.nec conuenit in hoc,vt patet ſ. in dicta rub. de
vita & ho.cle.& facit c.ex.parte.ſ.eo.ti. in c.2.ſ. de cle.nõ reſi-
dẽ.vbi.rubrũ loquitur de clerico,& nigrũ de epis, & alijs præ-
latis,ſm Io.Mo.& Io.An.hic,& ſic no. ꝙ qñq; rub.eſt genera-
lius,quã ſit nigrũ,& idẽ notat Arc.16.q.j.c. placuit.el 2. de quo
3 etiã per glo.& Bald. in rub. C. de ſponſalibus. † Vltimo nc.ꝙ
inferiores per eorum cõſuetudines non p̃nt ius ſuperioris tol-
lere.de quo per Doc.in cle.ne Roma.de ele.& hic per Io. Mo.
a & in c.2.ſ.de.conſue.eo.li. In glo.in ver. maioribis. in fi. vide
in c.maiores. de baptiſmo.& dixit hic Ioan.Mo.& Ioan. And.
quòd ideo datio coadiutorium eſt de maioribus cauſis,quia &
mutationes epiſcoporum ſunt de maioribus cauſis, vt 7. q. j.
mutationes.& in c.niſi.ſ.de off.lega.vñ licet ꝓ dationẽ coadiu
toris nõ fiat mutatio quò ad dignitatem,fit tñ quo ad admini-
4 ſtra.vt j.§.proxi.† In gl.in ver. non obſtante.in fi.no.j.ſingula-
riter hanc glo.ꝙ reſeruata principi in eius priuilegiũ non p̃nt
per conſuetudinẽ vel præſcriptionem per inferiores acquiri,
etiam ſi eſſet tanti temporis in cuius contrarium nõ eſſet me
moria.de quo in c.ſuper quibuſdã.ſ.de verb. ſig. & in c. bonæ
el 2.ſ.de poſtu.p̃la.& ibi per Inn. & Doc. & in c.cũ nobis.hoc
alle.Scđò no.iũcto.tex.ꝙ ſi ꝯſtõ reuocat ꝯſuetudinẽ ꝯtrariã, nõ
põt in futurũ noua ꝯſuetudo induci, qñ ꝯſtõ diſponit in mate-
ria nõ quęſibili per ꝯſuetudinẽ.de quo in cle.ſtatutũ. de ele. &
in c.j.ſ.de conſti.eo.lib. In gl.in ver.tantummodo,in prin.no.
ex gloſ. iuncto tex. quod legatus de latere non poteſt manum
apponere in reſeruatis apoſtolicę ſedi. ſicut non poteſt in re-
ſeruatis Papæ de quo in c.ſi abbatem.ſ.de elec.eo.lib.In ea.gl.
in fi.aduerte, quia licet epiſcopo mortuo poſſit archiepiſco-
pus dare viſitatorem,prout habetur in c.eccleſię.hic alle. non
tamẽ põt viuẽte epiſcopo dare ſibi coadiutorẽ,vt hic patet. Et
licet ẽt poſſit archieps electionẽ epi confirmare,& ſic admini
ſtrationẽ dare,vt no.in c.tranſmiſſam.ſ.de ele.non tñ põt eam
auferre,vt hic.& facit c.licet.ſ.de trãſla. de quo hic per Io. An.

A D D I T I O.

a Nic.Sup.Adde c.cum inferior.ſ.de maiori.& obe. cum ibi nota.

S V M M A R I V M.

1 *Ius commune an poſſit immutari propter damnum eccleſiæ.*
2 *Senectus & infirmitas æquiparantur.*
3 *Capituli conſenſus, an requiritur in datione coadiutoris epiſcopo.*
4 *Iuriſdictio quando habetur a lege, an ſit in dubio ordinaria.*

1 Verum. † No.j. ꝙ licèt ius commune non debeat immu
2 tari propter damnum perſonæ [a] euitandum, vt
b in c.miramur.61.diſt.tñ ſecus eſt in damno eccleſiæ [b], vt hic dr̃,
2 ſm Archi. † Secundò no.ſenectutem, & infirmitatem [c] æqui-
c parari in requirentibus exercitium corporale.& dr̃ eps in ſer-
uo conſtitutus,quando eſt vltra 70.annos, ſm Archid. ponen-
tem hic de ætatibus hominis, de quibus per glo.ſ. in proęmio
ſexti. Sed dicit hic Domi. ſenium conſiderari ſecundum epi-
ſcopi complexionem, vt notat Innocen. in c.j.ſ. de renun.&
in c.quoniam.ſ.vt lite non conte.ſta.per Ioan.And.ponentem,
quis dicatur valetudinarius. Tertiò nota ibi, officij. argu. quòd
competentia dignitati epiſcopali non ſint ordinis, ſed officij.
de quo per glo.ſ. in proęmio huius lib. Vltimò nota, quòd ſo-
lus epiſcopus ſine conſenſu capituli non poteſt ſibi coadiuto-
rem aſſumere,licèt aliàs ipſe ſolus poſſit committere alteri epi
ſcopo ea quæ ſunt ordinis, vt per Innocen. in c.quòd ſedem.ſ.
de offi.ord.& patet in c.ſi epiſcopus.ſ.tit.prox. ſicut etiam poſ
ſet aſſumere ſibi alium ep̃m qui eum adiuuet, vt cõmiſſarius,
vt in c.pontifices.7.q.j.non tamen erit coadiutor,vt hic patet,
ſecundum Ioan.And.In glo.in ver.perpetuo, in fi. licèt Archi.
& Ioan.Andr. dicant hoc procedere in epiſcopo & ſuperiori-
bus,illud in inferioribus prelatis,tamen idem eſt etiam in om
nibus inferioribus,vt detur coadiutor,etiam ſi infirmitas ſit in
curabilis,vt tenent Ioan.And.& Domi.in c.tua.ſ.eo.titu.& vi-
de per Bar.in l.j.C. qui morbo.lib.10. & in l.ſolet.ff.de tutelis.
3 † In glo.in ver.maioris.in princ. an autem in datione coadiu-
toris requiratur etiam tractatus capituli Io.And.in addi. Spec.
eo.tit.ſuper rub.tenet,quòd licèt honeſtum ſit interuenire,de
neceſſitate tamen non requiritur, ex quo in iure hoc non eſt
expreſſum, cum talis tractatus non requiratur, niſi in caſibus
expreſſis in iure,vt in c.j.j̃.de rebus eccleſiæ.& ſ.de offi.ordi.c.
q̃uis. eo.lib. ſm Io.And.ibi.& idem tenuit Oldra. in conſi.43
vbi etiam tenuit ſufficere ſolum conſenſum abſque alio con-
ſilio capituli præcedente, cum conſenſus habeat incluſum cõ
ſilium eodem contextu. facit tex.j̃. §.proxi. vbi nihil exprimi-
tur de conſilio.Non ob.tex.hic,quia denotatur hic ꝙ non ſuf-
ficiat conſilium ſine conſenſu, ſed conſenſus ſine conſilio ſuf
ficit cum habeat, in ſe incluſum conſilium. facit quod no.in
l.quemadmodum. ff.de acquir.poſ. ſecundum eum ibi. & Do
mi.hic remittentem ad no. in dictocõſilio de pluribus dubijs
ad hanc materiã.Et tene menti ſingulariter ex prædictis,quan
do ſit quòd requiratur tractatus capituli,& quãdo ſit quòd ſuf-
ficiat conſenſus alicuius ſine conſilio,vel econtra eo caſu quo
vtrũq; requirit̃.de quo in c.nouit.ſ.de his quæ fiunt a prela.Et
dixit Io.And.in d.rub. ꝙ ſi is caſib. capitulum nollet ꝯſentire,
nõ poſſet ꝓpter hoc ſolus epiſcopus vel archiepiſcopus coad-
iutorem dare,cum ſit de reſeruatis Papæ,vt hic ſecundum Do
4 mi. † In glo. in ver. autoritatis.in fi. facit clemen. quia regula-
res. de ſup.neg.præla.& no.ex glo. quòd licèt aliàs quando iu-
riſdictio habetur a lege,in dubio ſit ordinaria, ſm glo.in c.pe.
ſ.de offi.dele.& in c.2.ſ.ne prelati vices ſuas.tamẽ fallit quãdo
dicitur autoritate apoſtolica, vel per ſimilia verba,quia tũc eſt
delegata.facit c.cum aliquibus.ſ de reſcrip.eo.lib. de quo ple-
ne vide per Doct.in c.ad abolendam. hic alleg.

A D D I T I O N E S.

a Nic.Sup. Aliquando tamen propter perſonam a iure receditur,vt factum fuit
in Auguſt.d.c miramur.& 7.q.j.non autem.hoc tamen ita intelligendum,vt
non recedatur propter fauorem perſonæ,ſed propter vtilitatem ex perſona
prouenientem.
b Nic.Sup. Et ratio eſſe poteſt tum quia eccleſia & ciuitas æquiparentur,vt l.fi.
& ibi per Bar.C.de ſacroſan.eccle.& per Alex.in prima parte conſi.40. Tum
etiam quia eccleſia & imperium fraternizant, vt in Auth. q̃uo opor.epiſ. in
prin.& per Bal.in l.fi.in fi.C.de qua præſc.
c Ber.de Roma. Infirmitas corporis excuſat a ieiunio corporali,ſicut quęlibet
alia manifeſta neceſſitas. per cle.exiui.de ver.ſigni. Sed infirmitas, & ſenium
æquiparantur, vt hic.ergo ſicut infirmitas, ſic & ſenium excuſat a corporali
ieiunio.
Vin.God. Adde quis dicatur ſenex,& in qua ætate,Thom. Gram.deci. 34.nu.
3.& quando ſenex excuſetur a tortura.ibi nu.5.qui autem dicatur ſenex. Fe-
ly.in c.quoniam frequenter.vt li.non conte.& in c.ſi qui teſtam.de teſt.

S V M M A R I V M.

1 *Demens dicitur qui neſcit exprimere quid velit, aut quid nolit.*
2 *Partes duæ eorum qui vocari debent, præſentes eſſe debent.*
3 *Iura quæ loquuntur de forma data ab homine, habent locum in forma da-
ta a iure.*

1 Si uero. † No.j.& ita alle. ꝙ ille dr̃ demens qui neſcit ex-
primere quid velit, aut nolit,& ſic caret omni di-
ſtinctione.depræhenditur etiam dementia ex loquela inordi-
nata,vt in c.legitimus.93.diſtin.facit q.quidam in ſuo.& quod
ibi no.ff.de condi.inſti. alibi verò dicitur, ꝙ ex proiectione la-
pidum depræhenditur dementia.ff. de ædili.edic.l. ob quæ vi-
tia.& per glo. in l.2.C. de Iudæis. de quo per Doct.in l. furio-
ſum. C. qui teſtam. & in l. nec codicillos. C. de codicil.& per
Ioan. And. in c.dilectis. de ſimo. in c.fi.ſ.de ſucceſ. ab inteſta.
Et an geſta per dementem præſumantur facta tempore ſanæ
mentis,vide per Ioan.And.& gloſ. in c. fi.ſ. de ſucceſ. ab inte-
ſta. & no.3. q.9. indicas. & an delictum commiſſum tempore
ſanæ mentis ſit punibile tempore furoris, per Bald. in dicta l.
furioſum. tenentem quòd non.de quo in l. Diuus. ff. de offic.
præſid. Secundò nota quòd licèt aliàs qui a princip. patitur in
memoria, vel intellectu euidentem defectum, non poſſit ad
beneficia promoueri. & ſi fuerit promotus poſſit remoue-
ri,

ri,vt in c.2.j.de ver.sig.tñ si furor superuenit ex postfacto, non debet nec potest remoueri,sed datur coadiutor,vt hic dicitur. Tertio no.ibi,ad executionem,ꝙ ratione impedimenti perpetui vel infirmitatis prælatus nõ perdit habitum potestatis, sed tñ quo ad executionem officij,ideo dicit Io.An. ꝙ titulus prælaturæ residet penès prælatum,de quo per eum in c.consulta.s. eo.Vltimo no.ibi,ordinare:nam procedit siue ordinet cogendo quem ad coadiutorem recipiendũ,vt cãdo electum ab episcopo,seu a capitulo,vel ipse Papa ex se dabit eum, vel dationem alteri committet,& sic his modis ordinabit, ſm Ioã.An.
2 †In glo.in ver.duæ partes,in fi.tene menti gl.& vide quod no. in c.fi.in glo.3.s.de maio.& obe.& in c.j.in glo.pe.s.de his quę fiunt a ma.parte.& ibi per Ioan.And.& Doc. concludentes,ꝙ duæ partes de vocandis debeant esse præsentes,vt dicit gl.hic, & tunc quod facit maior pars præsentiũ,valet.x.q.j. hoc ius.& 63.dist.obeuntibus.& in reg.ꝙ omnes.j.eod. lib.sic ergo nõ vocandi non computantur in numero duarum partium. & vide
3 glo.ordi.in clem.ꝙ circa.de elec. † In glo.in ver.aut duos,in fi. idem Archi.& no.j.ex glo.ſm Bald.ꝙ vbi lex vel statutum statuit determinatũ numerũ, excedi non potest. Secundo no.ex glo.ſm Domi.ꝙ iura loquentia de forma data ab homine, lo-
a cum hẽat in forma [a] data a iure,& ad eam fit extensio qñ a iure datur potestas delegata.quod facit ad no.in glo.mag.in cle. j.de iure patro.In glo.in ver. offi.in fi.an tñ possit conferre beneficia,dicetur j.in fine.Et quod dicit glo.hic procedit siue talia sint legis diœcesanæ,siue iurisdictionis,de quibus in c.dilectus.& c.conquerente.s.de offi.ord. siue ẽt sint ordinis & pontificalis dignitatis,vt in c.accedẽtibus.s.de priuil.nam talia poterit exercere si sit eps,sicut poterat ipse eps,de quo plene per Io.An.& Doc.in c.fi.s.eo.titu.Sed an possit exercere cõpetentia epo ex iure delegato, expresso tñ noĩe dignitatis? & dic ꝙ sic,vt in c.qm̃ abbas.s. de offi. deleg. secus si expresso proprio noĩe,ſm Lap.dicentẽ, id locũ hr̃e ẽt in administratore dato ecclesiæ vacanti,de quo in c.is cui.s.de elec.eo.lib. Posset tamen dici ſm Lap.ꝙ licèt prælatus sit suspensus, vel remotus ab administratione,tñ ex quo retinet dignitatẽ, rõne cuius fit delegatio,ꝙ retineat iurisdictionem delegatã,& eam possit exercere,vt no.per Arch.24.q.j.audiuimus.intellige qñ esset sanę mẽtis:alis secus esset,ſm Lap.& ita residet hic Pe.de Anch.& Domi.Et qñ expiret officium istius coadiutoris, dicetur j. in fi.In glo.in ver.noluerit,in fi.idem no.s.eo. c.pen. In glo. fi.de quo per Io.And.in c.fi.s.eo.ti.& x.membro.

ADDITIO.

a Vinc.God.Nota de obseruantia formæ datæ a statuto, per Dec.in consi.10. col.2.& Soc.consi.24.col.7.cum seq.lib.1.

SVMMARIVM.

1 *Coadiutores episcoporum debent etiam durante officio reddere rationem administrationis,licèt secus sit in tutore vel curatore.*
2 *Rationes semel redditę possunt peti iterum reddi & pluries.*
3 *Coadiutores episcoporum,an possint alienare bona ecclesiæ quæ seruando seruari non possunt.*

1 Præsenti. †No.j.ibi,de capitulis,ꝙ licèt aliàs tutores vel curatores non teneantur reddere rationẽ administrationis durante officio,vt l. aduersus.C. de admini.tut. tñ isti coadiutores debent etiam ante, & an stetur eorum iuramento,vide glo.in ver.reddere rõnem.in c.aliter.el 2. s. de accu.nam aut loquimur in magnis expensis, & debent aliter ꝓbari q̃ per iuramentũ,ut no. in l.hactenus. ff. de vsufruc.sed in
a paruis,sufficeret probatio per iurm,[a] ſm glo.no.in l.fi.§. in cõputatione.C.de iure delibe.vide Bald.in l.j.§. soluit.ff.de offic. præfec.vrb.Secundo no.ibi,successoribus,ꝙ officium coadiutoris durat viuente eo cui est datus, & illo mortuo expirat. iõ dixit Bal.in l.quæsitum.& Bar.in l.solet.ff.de tute.ꝙ mortuo illo cui est datus coadiutor, non poterit ipse coadiutor administrare vsque in aduentum successoris, sed immediate expirat eius officium,& vacante sede vadit administratio ad capitulũ, & ita tenet Io.And.in c.consulta.s.eo.Tertio no.ibi, ante non fecerint.arg.ꝙ qui semel reddit rõnem, amplius super eisdem reddere non tenetur,ſm Io.And.& Archi. Sed Io.Mon. hic in addi.hoc intelligit verum,qñ perfecte reddidit, prout debuit, ut l.cum seruus.ff.de condi.& demon.& nihil dolosè egit,vt l.
2 creditor.§.Lucius.ff.mandati. & ita sequitur hic Io.An.†Tu vero dicas,ꝙ rationes ẽt sæpius calculatæ pñt iterato peti, ꝙ reddatur & pluries,dummodo non sit trãsactum seu super his iudicatum,vt est tex.in l.j.C.de er.cal.& ibi per Bal.imo dixit singulariter Bald.in l.aduersus.C.de neg.gestis, ꝙ ẽt vsque ad triginta annos potest peti, ꝙ reddatur ratio administrationis,& ꝙ rationes reuideantur. Quarto no.hunc tex.in ar. ſm Bal.ꝙ si eps exegit rõnem ab vsuario vel eius vicario,& eum liberauit ꝙ successor nõ possit petere iterum reddere, quod est verum, qñ bona fide id fuit factum,vt ff.de manumis.vin.in l. qui filiũ. de quo plene per Bar.in l.Aurelio.§.Caius.ff.de libe.leg. Vltimo no.argumentũ, ꝙ iura loquentia de epis non habent locũ in superioribus ꝑlatis,nisi hoc exprimatur, de quo tñ per glo.
3 & Doc.in c.quia periculosum.j.de sen. excom.†In glo.fi.in fi. Idem Arch.dicens,ꝙ in ꝯrium facit tex.ibi, alienatione qualibet.& ibi,penitus.& ibi,quomodolibet &c.tñ his non obstãtibus placet sibi quod tenet glo.hic.& idem sequitur Ioã. An. remittens se ad no.per eum.& Host.in c.fi. in glo. penul.s.de accusationi.licèt Hos.ibi loquatur, qñ prælato interdicitur potestas propter delictum: hic verò, qñ propter senectutem, ſm Imo.& Domini.de quo in c.is cui.s.de elec.eo.lib.Et tene mẽti singulariter hanc glo. ꝙ licèt constitutio prohibeat quamlibet alienationem,& vtatur verbo, penitus;& verbo, quomodolibet, tñ non intelligitur de rebus quæ seruando seruari nõ possunt.facit c.fine exceptione.12.q.2. iuncta glo. ibi, in summa. Et quæ dicantur res quæ seruãdo seruari nõ pñt, vide per glo.sing.in l.j.C.si aduersus vsucapio. Et ꝙ pecunia dicatur de illis,vide per glo.notabi.l.j.§.fuit quæsitum.ff.ad Trebel. Et aduerte,quia Ioan.Mona. & Archid. tenent hic,ꝙ coadiutor nõ possit conferre beneficia, ex quo ei prohibetur quælibet alienatio.Ioan.An.in d.c.fi. in septimo membro,cõcludit ꝙ si coadiutor sit datus ad spiritualia, tunc prælatus cõfert beneficiũ de consensu coadiutoris sui,si est sanę mentis:alias solus coadiutor confert,& ita uidetur residere hic Lap.& Pet.de Ancha. Nec ob.d.c.is cui.& c.fi.s.de suppl.neglig.præla.eo.li. quia loquitur in visitatore:hic in coadiutore. & in hoc idem tenet Oldra.in suo consi.20.dicens,ꝙ iste tex. non obstat, cum prohibeat voluntariã alienatione,sed collatio beneficiorum est necessaria ꝑpter periculũ vacationis,vt in c.j. in fi.j. ne sede vac. & inter hęc est dr̃ia,vt l.alienationes.ff.famil.erciscun.Si verò coadiutor non fuit datus de mente, seu simili, & tunc collatio nõ ꝑtinet ad coadiutorẽ, sicut nec nuptiæ ad curatorẽ adultæ, ut in l.in copulãdis.C.de nup.ſm Old. ut refert Do. ꝙ hoc vltimo casu possit prælatus sine coadiutore conferre.Sed certe tenendum est,ꝙ tenet Io. An. in d.c. fi.& idẽ sequitur ibi Ioã.de Imo.vt collatio fiat per prælatum de consensu coadiutoris, ex quo coadiutor datus est ad spiritualia,prout ẽt sequitur hic La. & Pe.de Anch.ut s. Dubiũ tñ facit, quia si coadiutor est datus auctoritate apostolica,sicut dr̃ hic in tex.videretur, ꝙ posset ipse solus,sicut potest visitator datus auctoritate apostolica,ut in dicto c.fi.& facit quod no.in c.cum olim.de maio.& obed.ubi dr̃,ꝙ collatio beneficiorum inter fructus cõputatur quos alienare potest,vt hic dr̃. Sed certe aliud in visitatore,sicut alias dr̃ in vicario,in c.fi.s.de offi.vica. eo.lib. Præterea patet ex vi nominis.nam dicitur,coadiutor,ergo solus non potest &c.

ADDITIO.

a Ber.de Ro.Vide ad hoc ff.de re milita.l.non omnes.§.a barbaris.& ff.de leg.3. l.legitimos.& de fi.instru.l.j.cum ibi.no.

De institutionibus. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Sede vacante ad capitulum deuoluitur non solum admissio præsentati, sed etiam eius institutio, & inductio in possessionem.*
2 *Admittere, & instituere sunt diuersa, quare hoc dicatur.*
3 *Præsentatus, quando est idoneus superior, necesse habet eum confirmare.*

CAP. I.

ET si capitulum. Vacante sede capitulum succedit epo cũ ꝑtate instituendi:non aũt cũ ꝑtate cõferendi bñficia.h. d. Et primo improbat similitudinẽ.Scd'o decidit casum dubiũ ibi, pñtationes, qđ dubiũ fortificat ibi, l3.†No.j. ꝙ vacante se-
1 de deuoluit ad capitulũ nõ solũ admissio & approbatio ꝑsentati,sed ei⁹ institutio,& ĩ possessionẽ inductio, qđ ꝓcedit siue pñtatio spectet ad clericos,siue ad laicos, ſm Ioã. An.& idẽ si spectaret ad religiosos, cũ tex. hic indistincte loquat.facit s.de priuil.cũ & plantare.§.in ecclesijs.et s.de pbẽ.c.j.ſm Do. et loquitur tex.hic in c.eccle.cathedralis.In inferiorib. verò ad quẽ deuoluat hoc ius,no.in ca.j.j.de statu mona.]Scd'o tene menti hunc tex.per quem Ro.in decisio.311.quæ incipit, Item fuit du

biatum vtrum capitulum.determinat,ꝙ vacāte sede possit capitulū recipere reassignationē simpliciter in manibus eorum facta de aliquo beneficio spectante ad institutionē epi defuncti,quia cum reassignatio sit fienda in manibus illius ad quem pertinet institutio,vt per Inn.in c.admonet. & ca. quod in dubijs.s̄.de renun. & sede vacante capitulū hēt facultatē instituēdi,vt hic dr̄, ergo eodē modo succedit in ptāte admittendi re-
a assignationē,seu renunciationē,de quo ibi plene [a] per Ro.†Vl
2 timo no.ꝙ admissio pñtationis per eum qui hēt instituere, nō hēt vim institutionis:imò & post ipsam admissionē requiritur ēt institutio,quia vt hic patet admittere,& instituere, ponunt hic vt diuersa.nam admittere est idem quod recipere, & examinare. Instituere verò est approbare & confirmare. s̄. de ecclesi.edi,c.3.& de re iudi.cum Ber.& de capel.mona.c.fi. f̄m Archi.Sed Io.Mo.tenet, ꝙ admittere sit confirmare & approbare:instituere sit in possessionē mittere,& ita residet hic Io.An. dicēs notabiliter, ꝙ per pñtationē acquiritur pñtato ius ad rē: per ꝯfirmationē acquiritur administratio,vt no.per glo.63.dist. quāto.& postea in pos.induci.Sed tu vide per eū in c. pastoralis.s̄.de iure patr.vbi fit dr̄ia inter patronos laicos vel clericos. Et ex prædictis infertur, ꝙ patrono p̄sentante, si per eum qui hēt instituere dicatur , admitto, ꝙ ex hoc præsentatus dicatur approbatus,& cōfirmatus.facit c.j.s̄.de præben.eo.li. & de his
3 per Dy.in rubrica j.j̄.eo.†In glo.in ver.non possit. in fi. confirmatio enim est necessariò fienda per superiorē,qn̄ ille est idoneus:vnde in necessitatibus nemo liberalis existit, vt in l.rem
b legatam.ff.de adi.leg. [b] sed in ꝯferendo cui velit est in ptāte cōferentis,ideo dr̄ donatio, f̄m Ioā.de Lig.de quo per glo.in cle. relatum.s̄.de præben.Et alia ratio assignatur,quare capitulum vacante sede succedit in ptāte conferendi & instituendi, quia ista dependent a iurisdictione,f̄m Inn.in c.de cætero.s̄.de transac.& in iurisdictionalibus succedit capitulum , vt no. in c. cū olim,s̄.de ma.& obe.f̄m Ioā.And. ex cuius dicto infertur,ꝙ iō ptās ꝯferendi non transit in capl̄m,ex eo quia beneficiorū collatio non est iurisdictionalis mere, de quo no. in c.j.j̄. ne sede vacāte. Et vide hic per Arch.an cap.vacāte sede succedat in potestate præsentandi,cuius præsentatio spectabat ad epm̄. & tenet ꝙ sic.& idem Inn.in c.dilectus.s̄.de offi. leg. & eodem mō succedit in potestate faciendi cōmendam,f̄m Arc.de quo plene per Ioā. An.in c.illa. hic alleg.In glo.in ver.idonei, in fi.tenuit hic Arch.per c.priusquàm.28.distin.& per nota.63. distin. c.j.in fi.& sequitur Io.An.& Domi. ꝙ si habens cōfirmare, vel instituere,dicit,talem non debuistis eligere, vel præsentare,ꝙ per id illud reprobasse videtur.

ADDITIONES.

a Ber.de Ro.Vide quod no.Io.An.in cle vnica.de rerū permuta.& Pau.in cle.j. de hæreti.& est ratio euidens,quia cui permittitur institutio,eidem permitti videtur resignatio,cum resignat o ipsa ad institutionem sit quoddam præambulum vel accessorium.facit de exce.cum inter.& ff de spon.l.oratio.
b Facit ff.de leg.2.l.vnum ex familia.ff.de donatio.inter vir.& vxor.si quis pro vxore.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus ad ecclesiam parochialem est idoneus, licèt non sit in sacris.*
2 *Ecclesia si habet rectorem,& clericum, an possidēs unius præsentationem censeatur esse possessor alterius.*

CAP. II.

SIs ad quem. Defectus sacrorū ordinū nō repellit p̄sentationē factā ad ecclesiā parochialē.h.d.No.j.ꝙ in p̄sentato inspici tur tp̄s pñtationis quo ad idoneitatē, & qualitatē
1 ipsius p̄sentati.& vide in c.si pauper.s̄.de p̄ben.eo.li. † Vltimo no.p̄sentatum ad ecclesiā parochialē dici idoneū, licèt non sit in sacris,dēt tn̄ ad minus esse in minoribus,vt in c.2.s̄.eo.tit.& no.in c.si pro clericis.s̄.de p̄ben. Itē dēt nō solū esse in tali ætate,ꝙ possit intra tp̄s iuris ꝓmoueri ad ordines quos ipsa ecclesia requirit,sed ēt ꝙ t̄pe p̄sentationis sit ætatis requisitæ per cōsiliū,f̄m Io.And.vnde dēt attigisse 25.annū, ut in c. licet canō. s̄.de ele,eo.li.f̄m Do.Sed quæritur hic,primo, an populus possit p̄scribere p̄sentationē ipsius rectoris ecclesiæ parochialis. Io.An.in re.ꝙ alicui.j̄.eo.li.in mercu.tenet ꝙ sic, & idē Lap.&
2 Do.hic.†Scd̄o quæritur, si ecclesia hēt rectorē & clericum,an possidens p̄sentationē vnius censeāt alterius esse possessor?ꝑ Io.And.super ver.clericū.in c.querelā.s̄. de ele. ibi ꝯcludentē, ꝙ qui est in possessione unius,puta pñtationis clerici, nō seq-
a tur ꝙ per ꝯsequens sit in possessione pñtationis [a] presbyteri,si appareat alius possessor electionis p̄sbyteri . Si tn̄ aliqs possidet patronatū, & ut p̄ronus pñtauerit alterū,satis vr̄ ꝙ ad reliquum præsentandū sufficiat ista possessio patronatus.ar. c.cōsul.s̄.de iure patr. secus si sit in possessione , seu possessor actu pñtandi tm̄,f̄m Lap.& Do.hic.Sed Pe. de Anch. hic ꝯcludit,ꝙ si in pñtando nitatur quis ex p̄scriptione,nunq̄. p̄scriptio respectu certi actus extendit ad alterū . Sed si de titulo patronatus appareat circa pñtationē vtriusq;, tunc pñtatio in vno impedit p̄scriptionē in altero , ab alio tn̄ non possesso,vt colligit ex no.per Inn.in c.dilectus.s̄.de capel.mo.& per Bar.in l.j.§.si quis.ff.de itine.actuq; priua.Sed aduerte, q̄a Pet.de Ancha.ex p̄dictis adducit duo alia dubia.s.an extēdat ad alterū, & an impediatur cursus in altero,& de his non querebāt in supradicta q.sed tm̄,an possessor pñtationis vnius censeāt possessor p̄sentationis alterius?& in hoc vr̄ dicendū , ꝙ si appareat talē fuisse in possessione iuris patronatus vtriusque, & talē possesionē acq̄siuisse,licèt alterius tm̄ postea pñtauerit, cēsēt tūc possesionē ēt in altero retinuisse,vt no.in d.c.dilectus. Sed si nō appareat illū q̄siuisse possesionē iuris patronatus in vtroq;, sed simpl̄r alterius p̄sentasse, tunc nō vr̄ sibi q̄siuisse possesionē, nec p̄scripsisse in altero.ꝑ no.per Inn.in c.in l̄ris.de rest.spo.et per Bar.in d.§.si q̄s.& in l.posideri.circa princ.ff. de acq.poss. Et ad p̄dicta facit tex.no.in c.auditis.s̄. de p̄scri. vbi sigulariter dr̄,ꝙ p̄scriptiones sunt stricti iuris, & tm̄ dr̄ esse p̄scriptū quantū reperit̄ fuisse possessum,& non vltra.Tertio quærit̄,si in ecclesia patronata & sita in alterius plebanatu , & hn̄te rectorē & clericū,in qua ꝯ patronū clericus p̄scripsit præsentationē rectoris,& rector ꝯ patronū p̄scripsit p̄sentationem clerici quos plebanus instituebat, & eo t̄pe vacet talis ecclesia ꝑ mortē simul rectoris & clerici,q̄s debeat tunc pñtare, vel ꝓuidere,an ep̄s,vel plebanus,seu ipse patronus?de quo hic ꝑ Io. An. referentē fuisse disputādo determinatū pro ipso plebano:maxime ꝑ d.c.ad audientiā.el j.de suc.edi.& ꝑ no.per Inn.& Hos. in c. cū venerabilis. de exce. & sic f̄m Lap. plebanus habebit tunc ꝓuidere ecclesiæ de rectore, & ēt de clerico per modū ꝓuisionis,seu collationis,uel faciet p̄sentationē vtriusque, & post p̄sentationē instituet,vel ep̄s instituet, q̄a hac vice plebanus habebit pñtationē rectoris & clerici,& ep̄s institutionē.In posterū verò instituto rectore & clerico,rector hēbit pñtationē clerici, & clericus pñtationē rectoris,sicut est p̄scriptum,& plebanus hēbit institutionē vtriusq;,f̄m Lap.Vel dicendū est,f̄m eū ꝙ si plebanus primo ꝓuidet de rectore, tunc rector hēbit pñtare clericū,& plebanus illū instituet.Si verò primo ꝓuidet de clerico,& tūc clericus hēbit pñtationē rectoris . Si verò simul prouidet de vtroque , & tūc totū faciet ipse plebanus de vtroque,et hoc casu plebanus nō suo noīe ꝓuidebit, sed noīe ecclesiæ,& clericatus vacātis pñtabit uel eliget rectorē.ar.65.dist. si forte.& ꝑ Inn.in c.postulasti.in j.glo.ver.itē si collegiata ecclesia.& ꝑ Host.& Io.An.in c.nobis.suꝑ verbo ꝯuentuali.s̄.de iure pa.& in c.cū venissent.s̄.de insti.in gl.hoc ꝯsilium.circa fi. et postea eos ꝯfirmabit , et instituet ac si esset facta electio per clericū de rectore,et eꝯ ꝓut fieri ꝯsueuit,et hmōi ꝓuisionē,p̄sentationē, et institutionē facere poterit plebanus incōtinēti nō expectato lapsu sex mensiū.Pro & ꝯ faciunt no.ꝑ Io.An.et Pau.in uerbo,ꝯstitutus.in cle.ut hi qui.de ęta.et quali.f̄m Lap. ꝯcludentē finaliter, p̄dicta ꝓcedere siue plebanus hēat instr̄m ex priuilegio,siue ex p̄scriptione,ut hic plene per eū , dicentē tn̄ p̄dicta esse intelligenda si plebanus hēt institutionē ex priuilegio,al̄s si per p̄scriptionē,et tunc secus , q̄a dicto casu ep̄s, nō plebanus hēt institutionem,ex quo ad ep̄m spectat de iure cōi.facit c.ex parte.et c,cū cōtingat.de decim. et qd̄ no.in c.venerabilē.s̄.de elec.in uer.est enim regulariter.Et qd̄ no.in c.cū ex iniuncto.s̄.de hæreti, in ultima glo. & in reg. odia.j̄.eo.lib. f̄m Lap. qui tn̄ dicit verius esse , ꝙ plebanus habeat pñtationē rectoris et clerici iure ipsorū,et institutionē iure suo. ad hoc s̄. de elec.c.cū inter canonicos.et c.cū inter uniuersas . et c. ꝙ sicut.et per Inn.et Io.An.in d.c.cū venerabilis.Dom.verò hic tenet,ꝙ si plebanus hēt institutionem ex iure sp̄āli, vt ex priuilegio de præscriptione,ꝙ mortuis dictis patronis , p̄sentare non possit,quia ex quo conceditur sibi sola institutio non pōt vendicare vltra q̄ sit concessum,ut in c.porrò.et c.sanè.s̄. de priuile.et in d. c. auditis . ideo cū isto casu plebanus nō habeat talē ius , sequitur ꝙ ep̄s debeat conferre , per iura hic allegata per Io.An.pro parte ep̄i. Vel saltem ipse ep̄s loco patroni præsentabit , et plebanus instituet , ut refert Lap. in sua alleg. 77. & 78.le.

ADDITIO.

a Vinc.God.Præsentationis uerbum proprie refertur ad ius patronatus.Dec.consi.117.col.pen.in prin.& consensus patroni, ꝙ requiritur in præsentando potest interuenire ante & post.Dec.consi. 172. col. 1. & 2. & quando patroni sunt in pari nu.& vnus præsentat vnum,alter alium, an sit in optione episcopi instituere quem voluerit? Dec.consi.127.

78. secũdum Do. & facit quod notatur per Pau. in cle. vnica. de renun. Sed aduerte, quia d. Fl. in cle. quia regulares. s̃. de sup. negli. præla. concludit, ꝙ licèt plebanus non possit sibi vendicare p̃sentationem, & sic vltra q̃ sit concessum ex iure speciali, tñ ex quo habet institutionem, deuoluitur ad eum potestas prouidendi, & ex ipsa institutione prouidebit, licèt in aliquo nouata, q̃a absq; p̃ntatione, & ita refert ibi se disputãdo tenuisse per glo. singula. in d. clem. in ver. dispositionem. In gl. j. in fi. vide de hoc ibi plene no. & in c. dudũ. el j. s̃. de ele. & ibi per Ioã. And. super verbo, vel in ordinibus. & per glo. in ver. subdiaconatus. in c. cum ex eo. s̃. de elec. eo. lib.

De concessione præbendæ. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Petitio fundata in iure communi breuibus uerbis potest expediri.*
2 *Libellus satis concludit in beneficialibus, si allegatur quòd collatio erat canonica.*
3 *Præbenda, uel beneficium coram quo peti debeat, & qualiter procedi debeat.*
4 *Papa si mandat episcopo uel capitulo præcipiendo quòd conferat alicui præbendam ex tali mandato, an competat actio, & pro quo scribitur.*
5 *Peto beneficium a Titio possessore, lite autem pendente superuenit alius idem petens, cui debeat dari.*
6 *Confirmati sunt duo a diuersis, vnus ab ordinario, alius a delegato, quis præferatur.*

CAP. I.

1 Quia cunctis. Summa vt hic in glo. j. & diuide, vt hic in glos. 2. in fi. † No. j. s̃m Io. An. ꝙ petitio quæ in iure communi fundatur, potest breuibus verbis expediri, ideo est, ꝙ hic procedit libellus, in quo narratur simpl'r factum absq; conclusione. quod procedit qñ coram Papa proceditur, quo casu, nec ẽt li. ꝯte. nec alia solennitas requiritur, vt no. Doc. in c. j. s̃. de li. cõte. & s̃. de insti. cum venissent. & facit l. oĩum. C. de testa. & maxime hodie hoc indistincte, & coram alijs procederet, cũ in bñficialibus causis procedatur summarie &c. vt in cle. dispẽdiosam. de iud. quo casu sufficit narratio facti sine conclusione, vt no. in cle. sæpe. de verb. signi. & per Bar. in extrauagan. ad reprimen.
2 s̃m Dom. & ita sequuntur Docto. in d. c. j. † Secundo no. ꝙ in bñficialibus satis ꝯcludit libellus, si allegeť, ꝙ collatio erat canonica, quia si ꝯ̃rium non ostendereť stante sua canonica collatione, remouendus erit oĩs illicitus detentator, vt in c. ex parte S. s̃. de rescri. & de iure patro. cum dilectus. & s̃m Io. And. &
a illa dr̃ canonica collatio, [a] quæ est facta per illũ qui habet potestatem conferendi de bñficio vacante, vt hic dr̃ si tp̃e collationis vacabat de iure, & de facto, cũ al's collatio non valuisset, vt in c. cum nostris. s̃. e. ti. s̃m Abb. & Io. An. qđ intelligit hic Do. esse verum, si non vacabat de iure vel ẽt de facto, qñ non esset cassatus color tenendi: al's si esset cassatus, licet tunc non vacaret de facto, sed de iure, valeret collatio, vt in c. licèt ep̃s. s̃. e. li. de quo plene no. in d. c. cum nostris. Et no. hunc tex. post Arc. hic, & Pe. de Anc. hic, in prin. istius c. ꝙ collatio, & electio quæ non tenet, non præstat impedimentũ sequenti. facit c. scriptũ. in fi. & c. congregato. s̃. de elec. in fi. & qđ no. eod. tit. c. auditis. hic enim collatio & inhibitio priores fuerunt inualidæ super incerto bñficio non vacante, & non acceptato: vnde non impedit postea collationẽ ep̃i. facit reg. non præstat. j. e. lib. In tex. ibi, maxime cum nulla. no. ꝙ licèt non sit necesse in libello tollere defensionẽ partis aduersæ, vt no. Inn. in c. cũ Bertoldus. s̃. de re iud. tñ si ipsa tollatur non vitiatur libellus, s̃m Do. ad hoc quod no. Inn. in c. fi. s̃. de libel. obla. In gl. j. in fi. vide de forma huius clausulæ per glo. in verbo, intra mensem, in cle. cum ei. hic alle. In glo. in ver. vacabat. ibi, p̃benda. Sed hic in tex. dr̃ dignitas. vnde non fuit hic disputatũ, an ista p̃positura esset dignitas, vel officiũ, sed Inno. in c. de multa. in fi. s̃. de p̃ben. dicit,
3 ꝙ præpositurę ecclesiæ Carnoten. sunt officia, non dignitates, & ita residet hic Io. An. † Extra glo. uide hic per Inno. qualiter & corã quo peti debeat p̃bẽda vel bñficiũ, & qualiter procedi debeat. vnde quęrit primo, quid si quis corã ordinario petit p̃bendã quã ego possideo, an possit agens cogi ad declarandũ, quo iure petat, & qualiter. & ꝯcludit, ꝙ poterit officiũ iudicis implorari, vt fiat deliberatio an petatur p̃benda tanq̃ sibi debita anteq̃ sua, & si declarat tanq̃ sibi debita, cogetur ẽt declarare cãm quare sibi ẽ debita, vt in c. fi. de li. obla. puta, q̃a priusquàm ego fuerim ad illam canonicè electus, vel ad mandatũ Papæ vel sine mandato sponte receptus ab illis ad quos spectabat receptio, vt s̃. c. c. ex parte. & c. cum super. vel quia primo fuit scriptum pro ipso, vt in c. ex parte. el 2. s̃. de offi. deleg. & sic suo marte lex currat vsq; ad fi. Si verò petat, vt suã, dicẽs præbendam fuisse sibi collatam quam ego possideo, & tũc habebit probare ꝙ collator habuerit p̃tãtem conferendi, & ꝙ cõtulit vacantem congruo tp̃e, & personæ idoneæ, ut in c. j. s̃. vt ecclesiast. benefi. & dixit hic no. Inn. ꝙ tp̃s ꝯgruum, & idoneitas beneficiati præsumitur, nisi ꝯ̃rium probetur, vt in c. fi. s̃. de p̃sum. Intellige, nisi præsumptio esset ꝯ̃ collatorem, vt in d. c. j. s̃m Io. Mo. & Host. nam vt dicit Inno. cum prouisio obtineat vicem collationis & confirmationis, oportet ꝙ probetur legitime facta quo ad ea quę pertinent ad electionem & cõfirmationẽ. super quo Host. hic remittit ad no. per Inn. in c. cum di-
4 lecti. de elec. & in c. cum olim. s̃. de dolo & contu. † Secundo q̃rit Inn. quid si Papa mãdat ep̃o, vel capitulo, p̃cipiendo ꝙ det alicui præbendam, an ex tali mandato cõpetat actio illi ꝓ quo scribitur ad illam petendã, ut sibi debitam? & tenet ꝙ licèt talis inobediens debeat puniri, ut no. in c. dilectus. s̃. de præben. & idem esset si scriberet per Papam executori, ꝙ conferat vni p̃bendã, quia puniri debet executor qui mandatum non adimpleuit, vt in c. pastoralis. s̃. de offi. deleg. Et licèt tunc nulla cõpetat actio coram ordinario, tñ illi pro quo scribitur bene poterit petere corã ipso executore, qui ẽt sine causæ cognitione poterit eã ꝯferre, vt no. in c. proposuit. s̃. eo. s̃m Inn. & Ioã. An. & ita sequitur hic Do. vide hic per Inno. super verbo, sublatã, vbi ponit, quid si collatio est facta alteri cõtra mandatũ Papæ,
5 an teneat. † Tertio quærit Inn. si peto beneficiũ a Titio possessore, & lite pendente superuenit alius idem petens? ꝯcludit ꝙ
b dẽt dari primo [b] vincenti cum cautione de ꝯseruando reũ in-
c dẽnem quo ad aliũ petentẽ, vt l. is a quo. ff. de rei ven. & idẽ no. in c. cũ super. s̃. de re iudi. & in c. mandatũ. s̃. de rescrip. s̃m Inn. & Io. And. Sed idẽ Inn. in rub. s̃. de spon. duorũ. singulariter limitat p̃dicta non hr̃e locũ in m̃rimonio carnali, quia si duo petant eandẽ vxorẽ non dẽt adiudicari primo vincẽti, sed dẽt expectari quousque clare cognoscat de iuribus vtriusq;, & idem dicit vbicunq; esset simile periculũ aĩę, qđ no. et vide Bar. in l. si duo. ff. vti possid. Quarto quærit, si executor ꝯtulit mihi p̃bẽdam vacantẽ de iure quã alius possidebat, & peto ab eo, ꝙ exequendo me in possessionẽ inducat, nunq̃d id facere dẽt? & tenet ꝙ nõ, nisi vocato possessore qui a sua possessione nõ est aliter expellendus, ut l. fi. C. si per vim vel alio mõ, & hoc nisi collatio fuisset facta cã cognita, de quo hic plene per Inn. & Host. & per Io. An. in c. licèt ep̃s. s̃. de p̃ben. & in c. 3. §. j. in fi. s̃. de offi.
6 ord. eo. li. † Quinto quærit, q̃d si sint duo ꝯfirmati a diuersis, puta vnus ab ordinario, alter a delegato Papæ, & vterq; istorum ꝯuenitur a creditoribus dignitatis uel beneficij? dicit Inn. procedendũ esse, sicut qñ ꝯueniuntur hr̃des qui ꝯtendunt inter se de hæreditate, ut C. de peti. hæred. l. fi. & s̃. de p̃ben. nisi essent. Si verò ipsi agunt ꝯ̃ alios, ẽt noĩe ecclesiæ, & tunc nullus cogitur eis r̃ndere, nisi ꝓbent suam canonicã ꝯfirmationẽ factam vocatis vocandis. ad qđ alleg. Host. c. quia p.p. s̃. de elec. et s̃. de iudi. c. exhibita. sufficeret tñ s̃m eos ꝓbare cõfirmationẽ factã vocatis his quos res tangit. Nã probata ꝯfirmatione, p̃sumiť ꝙ electio fuerit l'tima, ut uide ꝑ Ro. in d. deci. 125. q̃ incipit, Sufficit. Vel si nullus fuit uocatus in cõfirmatione, op3 ꝙ ꝓbet electionẽ et ꝯfirmationẽ legitime factã fuisse, et ꝓcedunt hæc ẽt si ipse electus sit in possessione, et sic talis possessor cogeť ostẽdere de suo titulo. Nec ob. l. cogi. C. de pet. hær. q̃a loquiť qñ ꝯ̃ possidentẽ nõ erat p̃sumptio, ut in c. j. s̃. ut ecclesiast. bñfi. Sed hic erat p̃sumptio ꝯ̃ possidentẽ, ex eo q̃a patiebať cõtrouersiã sui status, et maxime in sua nouitate, s̃m Inn. de quo ẽt per Io. And. in c. illud. s̃. de p̃sum. in glo. ad ꝯfirmationẽ, et dicit Host. hic, ꝙ illud uerbũ, maxime, qđ ponit hic Inn. dẽt exponi pro, tñ. sic s̃. de test. cũ olim. q̃a si p̃latus stetisset 30. annis in possessione, et nũc de nouo ueniat alius dicẽs se p̃latũ, graue esset dicere, ꝙ cogereť tũc p̃dicta ꝓbare. arg. l. 3. ff. ad Mac. et s̃. ut li. pẽ. c. j. et c. laudabilẽ. et 16. q. 4. uolumus. s̃m Io. An. de quo ꝑ Cõp. in c. nihil. s̃. de elec. ubi dicit, ꝙ si opponať ꝯ̃ p̃latũ agentẽ noĩe p̃laturæ, ꝙ nõ sit prælatus, sufficit eidẽ probare ꝙ sit in possessione p̃laturę, et ꝙ ꝓ p̃lato habeať, et sic nõ est necessaria ꝓbatio

ADDITIONES.

a Vinc. God. Adde, ꝙ collatio beneficij facta inhabili per Papam scienter, valet quia sapit dispensationem. Ias. post Bar. in l. Barbarius. in 6. no. ff. de offi. præt. Alex. in l. quidam consulebat. ff. de re iud. & Fel. in c. fi. versi. plane quid si sit. de præsump.

b Arg. c. si clericus. supra de præben. e. lib. & c. proxime se. & ibi concor.

c Ber. de Ro. Et hoc quando qui primo vicit beneficium, est persona suspecta, vt ff. qui satisd. cogan. si fideiussor. §. fi. & supra de peti. hære. l. pe.

tio tituli quo ad hunc finem, sed sola probatio possessionis, qđ intelligit hic Do. nisi qñ duo interuenirent, quorum quilibet diceret beneficium ad se spectare, quia tunc haberent locum supradicta per Inno, de quo tñ per Doct. in cle. in plerisque. de elec. & in c, ordinarij. š. de offi. ordi. eo. lib. Vltimo quærit, quid si sunt plures executores diuersorũ quorũ quilibet petit beneficium & fulminant sñias excõicationis, vt eis parcatur, quod erit remedium illis a quibus petitur? & concludit Inno. & Hostien. ꝙ debet peti cautio a primo vincente per modũ, de quo š. est dictum. Vel poterit ab eis appellari, si præcisè, & sine causæ cognitione velint exequi, cum fieri non debeant, nisi facta prius probatione corã ordinario vel executore de iure ipsius petentis, vt š. de rescrip. c. licet. vel forsan non tenet sñia excõicationis, quia iurisdõnem non habent, nisi ꝯ rebelles vel resistentes indebite. Possessor aũt nolendo sine cognitione possessionem dimittere, non ꝯdicit indebite. arg. š. de pben. c. fi. & de rescrip. super literis. in fi. & ff. de peti. hære. si debitor. ſm Inno. & Hostien. & hoc vltimũ posuit hic Io. Mo. & Arch. dicẽs, ꝙ executor debet prius suam intentionẽ fundare, nec in ꝯdictorem ẽt facti inferre pęnam anteq̃ constet ꝯdictorẽ esse in culpa turbando suam ptãtem, vt š. de offi. delegati. c. j. Contradictorẽ aũt iuris non põt punire, ſm Archi. qui remittit ad no. per Inn. in c. pro illorũ. š. de præben, & ibi per Io, An. super gl. 2. Sed aduerte, quia id quod š. dr̃ de appellatione interponẽda, intelligit hic Lapus esse verum, ẽt si nõ opponatur aliqua exceptio ante appellationem, nec propter ipsam non admissam appellat, quia talis oppositio & expectatio repulsionis non requiritur, ex quo ipse executor incipit a præcepto, & non a citatione, & ab eo, non vt a iudice, sed vt ab executore appellatur: secus verò esset, si inciperet a citatione, quia tunc oportebit illum qui vult appellare prius excipere & responsionem expectare, & ita intelligitur c. dilecto. š. de appel. & quod ibi no. per Io. An. ſm Lap. & ita sequitur hic Domi. dicens hoc dictũ esse notandũ pro limitatione d. c. dilecto. de quo ibi plene notatur.

SVMMARIVM.

1 *Subdecanus dicitur esse de capitulo.*

2 *Executor deputatus ad conferendam primam vacaturam potest etiam in genere conferre primam vacantem,*

3 *Ignorantia prælati in cuius præiudicium conceditur priuilegium non nocet quominus priuilegium locum habeat.*

4 *Inhibitio iudicis statim habet effectum etiam contra absentem & ignorantem,*

5 *Ignorans excommunicatus non punitur si se non gerat pro excõmunicato.*

1 Dicebat. † No. j. ibi, de capitulo ipso esset. iuncta glo. 2. š. ꝙ subdecanus dicitur esse de capitulo. facit
2 qđ no. in c. fi. š. de pben. eo. lib. & in c. post electionẽ. š. eo. titu.[a] Secundo no. ibi, ignorare non potuit, ꝙ quis præsumitur hr̃e notitiam de gestis in sua præsentia, de quo per Bart. in l. sciendum. ff. de verb. oblig. vnde non licet ignorare capitulo vel illis de capitulo quæ fiunt capitulo, vt dicit Io. An. facit glo. in c.
2 dilectus. š. de simo. & tex. in c. eam te. š. de rescrip. † Tertio no. ibi, compulisset. arg. ꝙ executor deputatus ad conferendũ primam vacaturã, põt ẽt ante vacationẽ in gñe conferre primam quæ vacauerit. de quo in c. dudum. š. de præben. & in c. executor. j. eo. vide j. § proxi. in 4. no. Sed ꝯtrium tenet hic glo. in ver. esset. & dicetur j. §. proxi. in 4. no. Item no. ibi, nisi postq̃ &c. ꝙ constitutio noua ligat ẽt ante duos menses, si notitia detur, cũ liget a tpe notitiæ, ad hoc gl. in c. cum singula, š. de pben. & in c. 2. š. de consti, eo. lib. & in proe. cle. in ver. de cætero. & per gl. in ver. hactenus. in c. 2. j. de rebus eccle. & vide per Lap. in sua al
3 leg. 14. in princ. † Quarto no. ibi, in quibus sufficit &c. ꝙ ignorantia prælati, vel alterius in cuius preiudicium cõceditur priuilegium, non facit quo minus priuilegiũ tueatur priuilegiatũ, quia priuilegiũ statim hẽt effectum, ꝙ ipse priuilegiatus est certus, licèt ille in cuius piudiciũ ꝯceditur, ignoret. facit š. de re li. do. c. cũ dilectus. ſm Inn. Item no. drĩam inter legẽ, & priuilegiũ, qa priuilegiũ imprimit vires in ignorantẽ, sed non lex. vide 2. q. 5. c. quanto. Quinto no. ibi, absentẽ, ꝙ de iure canonico ꝯ platum ẽt absentem põt ferri sñia depositionis. facit c. verita
b tis. š. de dolo & contu. & lata tali sñia ꝯctus [b] gesti per platum depositũ noĩe dignitatis sunt nulli, ẽt si platus ignoret se depositũ, ut hic patet. Ideo dicebat Inn. in c. qualiter. el 2. š. de accu, ꝙ prælatus non dr̃ toleratus, qñ ꝯ eum est lata sñia depositionis, & idem ſm Do. hic voluit Lap. in c. eum qui. š. de pb. eo. li. In glo. in ver. tps. in fi. vbi gl. intelligit hoc verũ, nisi in ipsa cõstitutione apponatur aliud tps, & prædicta in cõstitutionibus principũ, in alijs verò tps est arbitrariũ, vt l. j. ff. de iure delibe, vnde sufficit, ꝙ sit publice promulgata ad hoc, vt oẽs liget. š. de postul. præla. c. j. ſm Host. de quo per eum in summa, de consti.
c §. qñ constitutio. in prin. [c] & rationem drĩæ ponit hic Ioã. An. & uide dicta j. in data huius lib. Mandata verò, & pcepta superioris non ligant ignorantes. arg. l. absenti. ff. de acqui. poss. & tenet Inno. in c. innotuit. š. de elec. in glo. fi. & Arch. & Io. An. hic, & de his no. in pœmio cle. in ver. de cætero. & in c. j. & 2. š. de constitu. eo. lib. In glo. in ver. priuilegijs, in fi. hæc rõ ſm Inno. & Host. non concludit perfecte, quia in multis cõstitutionibus non agitur de pęna. vnde ratio drĩæ est, quia lex est cõis oĩbus, & oẽs astringit, vt in c. fi. š. de cõsti. ideo tps est oĩbus vniforme, sed indulgentia est lex priuata, vt in c. priuilegia. 3. dist. in qua sola concedentis intentio attenditur, & ita residet hic Io. An. & põt ẽt alia rõ drĩæ assignari, ſm Do. qa ꝯstõ non ligat nisi contẽnentes, vt in d. c. 2. meritò requiritur scientia vera, vel psumpta: ignorans verò non dr̃ ꝯtẽnere. Sed in priuilegio eximente quem a ptãte alterius non requirit scĩa, quia ẽt ignorante illo cui piudicat, põt quis extrahi ab eius ptãte, ut patet in d.
4 c. dudum. ut hic plene per eum. † In gl. in ver. depositionis. ibi, inhibitionis. Nota ex glo, ꝙ inhibitio seu prohibitio iudicis statim hẽt effectũ, ẽt ꝯ absentẽ & ignorantẽ. intellige vt dicit Io. An. j. §. proxi. qñ talis phibitio non fit in pęnã, puta si Papa prohibet oĩbus ne excõicent, vt hic dr̃. aĺs aũt si fieret in pęnã absentis, & tunc non hr̃et effectũ, nisi cum absens fuerit certificatus, vt in d, c, 2. & d. c. 1. de postu. præla. vel nisi ex gñe prohibitionis, ꝙ phibens voluerit eam statim ligare, vt patet in prohibitione alienationis, de qua in d. c. veritatis. In ead. glo. in fi. no, ꝙ sñia excõicationis, uel suspensionis statim cum pfertur, hẽt effectũ, & ligat absentes & ignorantes, & idem in alijs oĩbus sententijs diffinitiuis vel interlocutorijs, quia statim hẽnt effectũ, ẽt si hoc ignorẽt hi pro qbus vel ꝯ quos pferunt, facit c. cũ sit Romana. ĩ fi. š. de ap. & ibi patet, de sñia excõicationis, & ita tenet Inn, & Host. j. §. prox. Caueat tñ eã pferens a pęna, de qua in c. pe. j. de sen. exc. Intellige tñ supradicta, dũmõ absñs fuerit citatus, & ita voluit glo. hic in uer. absentẽ. aĺs nõ valeret qđ agit. l. ea q̃. C. qũo & qñ iudex, & 3. q. 9. per totũ. & ita tenet Host. & Io. An. j. §. pxi. Ex quibus infert, ꝙ ẽt sñiæ interlocutoriæ nõ valẽt sine citatione, & ita tutius est tenere qñ sunt piudiciales, vt tenet Imo. & Do. j. §. px. lʒ Inn. aliud voluerit in ca.
5 auditis. š. de pcu. de quo ibi plene per Doc. † Et aduerte, qa lʒ sñia excõicationis liget absentẽ & ignorantẽ, talis nõ punitur si nõ gerat se p excõicato. arg. c. pe. š. de cle. excõ. ſm Ioã. An. j. §. pxi. facit qđ no. idẽ Ioã. An. in c. pastoralis. in ver. nõ liget. & in c. dilectus. sup verbo, aut effectũ. š. de ap. vbi dicit, ꝙ si excõicatus ignorãs appellet, nõ denunciabit. & ex his infert, ꝙ si excõicatus interim immisceret se in diuinis non fit irregularis, ſm Lap. j. §. px. intelligentẽ hoc verũ, nisi fuisset perẽptoriè citatus, nec iuit vel misit, & pp hoc sit excõicatus, qa tunc celebrãs postea esset irregularis, lʒ nil sciat de excõicatione, vt tenet Spe. in ti. de legato. §. iusta. ver. ut aũt. & rõ est, qa talis ignorantia censet crassa & supina, ex quo sciebat se citatũ, debebat credere, ꝙ pcederet ꝯ eum, qđ no. qa ex pdictis infert, ſm Pe. de Anc. ꝙ lʒ pęna descẽdẽs principalr ab excõicatione, puta ꝙ sit ineligibilis, vel de simili alia pęna, statim cum est lata afficiat etiam ignorantem, tñ secus in pęna quæ venit postea in consequentiam propter contemptum, quia talis non ligat, nisi cum fuerit sciens, uel in supina, & crassa ignorantia, ut hic plene per eum, de quo no, in c. qualiter. el 2. š. de accu. & in d. c. veritatis. & in c, fi. š. de excel, prælat, & in d. c. pe.

ADDITIONES.

a Sed nunquid talis præsumptio probationem admittit in contrarium. Bar. in d. l. dicit, quòd sic. ad quod alle ff. de pac. l. iurisgentium, §. quod fere. Vinc. God. Nota, ꝙ si prælatus clericum diu in beneficium substinuit, non potest tamen titulum petere, sed potest defectum probare, Ruy. consi. 154. nume. 14. lib. 5.

b Adde c. ad dissoluendum. de despon. impu. & infra de noui op. nun. cum ex iuncto. simile supra de offic. dele. venerabilis, & infra de accu, c. ulti.

c Quid autem sit constitutio, quid lex, quid decretum, vel decretalis epistola, quid ve dogma, mandatum, interdictum, sanctio, & similia, no. 3. dist. in sum. & 25. q. 2. si quis dogma. & in hoc. §. per Gemi.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium potest concedi etiam absentibus.*

2 *Priuilegium interpretatur secundum intentionem concedentis,*

3 *Executor ad conferendum beneficium quod impetrans duxerit acceptandum, non potest conferre antequàm impetrans acceptauerit.*

4 *Reuocatio priuilegij non præiudicat donec perueniat ad notitiam illorum quibus reuocatur. & nu. 5.*

6 *Literæ beneficiales vel contentiosæ, si reuocentur per secundas, an valeat processus postea factus.*

7 *Decretum Papæ, an liget ignorantes.*

8 *Literæ si contineant quòd primus impetrans uel ad quem pertinet conferre*

re non poteſt, talis conferre non poterit.
9 *Decretũ Papæ nõ ligat ante aduentũ cõditionũ, q̃ ſunt appoſitæ in literis.*

1 Ex parte. † No.j.ibi,perueniunt. priuilegiũ poſſe cõce
di ẽt abſentibus,& ſic facit ꝙ priuilegiũ legi-
timationis non requirat p̄ſentiã eius qui legitimatur. ad hoc
2 per venerabilem.ſ.qui filij ſint legi. ſm Do. † Secundo no.ibi,
intentio ꝯcedentis. ꝙ priuilegiũ regulat̃ ſm intentionẽ cõce-
a dentis.[a] quod intellige qñ de ea conſtat,vt in c.in his.ſ. de ver.
b ſign.alias a verbis priuilegij non eſſet recedẽdũ, [b] vt in c.ſane.
& c.porrò.ſ.de priuile.& in l.non aliter.de leg.3. ideo ſi priuile
giatus ut excõicari non poſſit, citatus ab ordinario vel deleg.
non comparet,& propterea excõicetur, nõ tenet excõicatio,
quia id operatur vis verborũ priuilegij, & intentio ꝯcedentis,
vt hic patet:alias ſi hoc non cõcurreret,& tunc aliud eſſet,vt l.ſi
quis ex aliena.ff.de iudi.& in c.ſi duobus.ſ. de appel. ſm Ioan.
And.de quo per eum in reg. ſcienti.j.eo. lib. Tertio no.ibi,niſi
prius &c.ꝙ ex tribus modis hic expreſſis afficiuntur manus or
dinarij in beneficijs cõferendis,de quibus j.e.c.ſi ſoli. & c.ſi ca
pitulo. Põt ergo executor Papæ decretũ apponere in his quæ
in eius mandato continentur,de quo j.in glo. & ſ. de præben.
in c.ſi apoſtolicæ.Quarto no.ibi,vel ẽt conferat,ꝙ collatio exe
cutoris facta,añ collationẽ ordinarij, valet, licèt ordinarius il-
lud ignorauerit,ſm Inno.& Hoſtien.Et intellige, ꝙ cõferat va
cantẽ,vt hic in tex.in verbo,vacet:quia alias eius collatio nõ va-
leret,vt in c.propoſuit.ſ.eo.titu.& quia ſuper non vacante nul
la intelligitur ei data ptãs, vt hic in tex.j. in ver.ſi vacaret, ſm
Io.An.& ſ.in glo.in ver.eſſet.vide j.in c.ne captandæ.& ibi di-
cta.Quinto no.ibi, exprimatur, ꝙ poteſt Papa in mandato de
cõferendo beneficiũ apponere, ꝙ per alium non poſſit cõfer-
ri, quo caſu per ordinariũ collatio fieri non poterit, nec etiã
3 tũc valebit,dato ꝙ ipſe ordinarius ignorauerit, de quo j.† Vlti-
mo no.ibi, poſt acceptationem. & tene menti, ꝙ executor ad
conferendũ beneficiũ qđ impetrans duxerit acceptandũ,non
põt conferre anteq̃ ipſe impetrans acceptet: inhibitio ergo
executoris,& eius collatio & intimatio, ſi fiant ante tp̃s vaca-
tionis,non ligant manus ordinarij hoc ſcientis, quominus cõ
ferre poſſit cum vacabit.& hoc ideo,quia mandatũ de cõferen
do fuit ſuper incerto, & ſi de illo pro quo ſcribitur duxerit ac-
ceptandũ, ante enim acceptationẽ p̄dicta non arctant, nec ẽt
decretũ Papæ quod eſt plus, de quo j. Iuriſdictio ergo vt ptãs
conceſſa in euentũ conditionis, exerceri non põt anteq̃ ipſa
purificet̃.facit ſ.de reſcri.ſi pro te.eo.lib.In glo.in ver.vim ſuã,
in prin.intellige hanc glo.in priuilegijs motu proprio ꝯceſsis,
ſeu ad inſtantiã alterius q̃ priuilegiati, quia talis priuilegiatus
nõ gaudebit priuilegio, niſi poſtq̃ ad eius notitiã peruenerit,
ut dicit glo.hic,& in c.quanto.2.q.5. vel niſi de intentione con
cedentis aliud appareat,ut hic in tex. Cenſetur enim talis con
ceſsio priuilegij quædam donatio, quæ facta inter abſentes
tunc hẽt effectũ,cũ ad illũ ꝑuenit, cui eſt facta donatio,& nõ
ante,ut in l.qui abſenti.hic alleg.& eſt ſimile quod no.in c.ac-
cedens.ſ.de p̄ben.ad fi.glo.ſecus verò eſt ſi quis per ſe, vel pro
curatorem,vel ſuum nũcium impetrat priuilegiũ,quia ex quo
tunc concurrit voluntas ꝯcedentis & impetrantis, priuilegiũ
ſtatim hẽt effectũ,ut dicit Hoſt.in c.1.ſ. de priuil.ẽt ſi abſentes
illud ius in ipſum priuilegiatũ ignoret priuilegiũ. Secus tñ eſ-
ſet ſi prohibitio fieret in pęnã abſentis,q̃a tunc non hẽret effe
ctum,niſi cum abſens fuerit certificatus,ut d.ca.j. & d. c.2.niſi
in gñe prohibitionis appareret ꝯria uoluntas Papæ prohiben
tis,vt eſt in prohibitione alienationis, de qua in d.c. veritatis.
ſm Io.An.de quo ẽt dic vt ſ.§.proxi. Et prædicta procedunt in
4 ꝯceſsione priuilegij. † Quid aũt in reuocatione ipſius priuile-
gij uel mandati?concludit Io. An. hic, ꝙ non nocet quouſque
certificati fuerunt illi à quibus reuocatur,ut ff.mãdati.l.ſi man
daſſem.& ſ.de procu.c.pe.ut hic plene per eũ. Sed quid ſi ex-
cõicatio fertur per eum cui eſt reſtituta poteſtas excõicandi ꝯ
priuilegiatum abſentem?& dic quòd tenet, ex quo excõicatus
eſt certificatus de reſtitutione, quia ab illo cui tale priuilegiũ
fuit conceſſum poteſt reuocari,licèt ignorante,nec poterit po
ſtea illo uti,ex quo fuit facta reuocatio, & ex quo apparet de
intentione reuocantis,vt l.ſi pater filio.ff.de ma. uindi. ſecun-
dum Ioan. An. quod dictum videtur contrariari præcedenti,
vbi dixit quòd requiritur ſcientia ipſius priuilegiati. Sed dicit
Lapus,quòd ſi recte inſpiciatur non contradicit, quia ſicut pri
uilegium quo ad auferendam poteſtatem excõicandi, ſufficit
quòd perueniat tantum ad illum priuilegiatũ, ita econtra ſuffi
cit quòd reſtitutio ad excõicandum perueniat tantum ad illũ
qui p illud priuilegiũ erat ꝓhibitus excõicare, qua reſtõne fa-
cta poterit illũ excõicare,nõ obſtãte ꝙ priuilegiũ reuocatũ nõ
tranſiuerit in notitiam ipſius a quo reuocat̃, cũ ꝯriorum eadẽ
ſit diſciplina,vt 32.diſt.hoſpitiolũ.† Sed aduerte, quia aliud eſt 5
quęrere,an reuocatio ipſius priuilegij poſſit fieri etiam igno-
rante illo priuilegiato,& poteſt,nec poterit poſtea vti illo pri
uilegio, ex quo eſt facta reuocatio. ideo eſt quod immediate
tenet ſententia excõicationis lata per illum cui eſt reſtituta po
teſtas,& ita intelligi debet quod dicit Ioan.An.ſ.proxime. Et
aliud eſt quęrere, an priuilegiatus ipſe ignorans reuocationẽ
liget̃ pęna excõicationis quæ inſurgit ex cõtẽptu? & dicendũ
eſt ꝙ nõ,niſi poſtq̃ reuocatio trãſiuerit ĩ eius notitiã,quia aliàs
ex cõtemptu ligari nõ poſſit,vt in c.cũ voluntate.ſ.de ſen.exc.
& ita ſequitur hic Pet.de Anch.& Imo.arg.d.c.pe. & iſto mo-
do debet intelligi quod ſ.dicit Io.An.ſic ex prædictis reſultat
effectus.Nã licet quo ad pęnã extrinſecã infringendã in cõſe-
quentiã propter cõtemptũ & cõtumaciã, requirat̃ certioratio
reuocationis priuilegij,vt ſ.ipſa tñ reuocatio priuilegij habet
ſtatim effectũ cum reuocatur, licet nõ tranſeat in notitiã eius
a quo reuocat̃ quo ad oẽs effectus reſultãtes a prin.ſi tale priui
c legium [c] nõ fuiſſet cõceſſum: licet quo ad effectum reſultan-
tes ex cõtumacia vel cõtemptu requirat̃ certioratio.ideo priui
legiatus vt excõicari nõ poſſit,reuocato priuilegio ẽt eo igno
rãte,ſi adducitur in teſtẽ,vel eſt electus, vel ei collatũ benefi-
ciũ,non valebit qđ fit cũ eo a tempore reuocationis priuile-
gii, licet talis reuocatio adhuc non tranſiuerit in eius notitiã,
qđ ſing.tene mẽti.Iſta ſunt verba d.B.quę omiſi,eo quia in ef-
fectu ſunt idẽ cũ eo,qđ dixi ſ.dubiũ tñ facit,quia idẽ Io. An. in
c.fi.ſ. de reſcri.eo. li. indiſtincte tenuit ꝙ reuocatio priuilegij
non noceat priuilegiato,niſi poſtq̃ fuerit de reuocatione cer-
tificatus.de quo ibi per eum.Et prædicta procedũt in priuile-
6 gijs,& eorum reuocationibus † Quid aũt ſi in literis cõtentio-
ſis,vel beneficialibus,ſi reuocentur expreſſe vel tacite per ſe-
cundas literaſ,an valeat ꝓceſſus,& quicquid geſtũ per primas
literas ante certificationẽ de reuocatione.hic plene per Inno.
& Hoſt.& per Io.An.in c.dilectus.el 2.ſ.de pręben. & hic per
Do.cõcludentẽ,ꝙ aut cõſtat ex verbis ſecundi reſcripti,ꝙ non
intendit reuocare primas literas anteq̃ inſinuetur primis po-
teſtas conceſſa ſecundis, & tunc planum eſt ꝙ ſecundæ nõ re-
uocãt primas ad inſinuationẽ talẽ,vt hic in tex.in ver.non ſic.
Si verò de hoc non conſtat expreſſe ex verbis reſcri. & tunc ſi
in literis ſecũdis apponitur reuocatio,inhibitio,decretum, eſt
clarũ ꝙ tollit primas ipſo iure, cũ decretum liget ignorantes,
vt in c.pe.ſ.de præben.eo.li.& in c.ſi eo.tempore.ſ. de ele. eo.
li.ſicut & ſententia,cũ in hoc eidem æquiparetur,licet in alijs
differant,vt no.in c.j.j.de rebus eccle.ſm Lap.hic, quod intelli
ge niſi ille,in cuius fauorẽ fuit appoſitum decretũ renunciet,
cum in hoc caſu poſſit renũciare. fortius in caſu j.proxi.& va-
leat tunc collatio facta per primas literas, dũmodo talis renũ-
ciatio p̄cedat hãc collationẽ,vt no.Lap.in d.c.pe.ſ.de p̄bẽ. ſm
Do.dicẽtẽ idẽ eſſe in literis ꝯtẽtioſis,vt ſecũdus poſſit renũcia
re,vt in c.plerũq;.& c.ſi aũt.ſ.de reſcr.Si verò in ſecũdis literis
nõ eſt appoſitũ decretũ,ſed inhibitio,& reuocatio,& tũc ſi pri
mi ꝓcedentes ignorauerunt reuocationẽ,& inhibitionem,&
tenet factũ ipſorũ,vt patet j.eo.ti.ſi capitulo.& in c.audita.ſ.de
reſti.ſpo.dicit tamen Do.ꝙ licet tunc teneat, tamẽ ſi ſecundo
impetranti nõ põt negligentia imputari, poterit petere reuo-
cationem,vt dixit hic Inno.pro quo facit c.tibi qui.ſ.de reſcri.
eo.li.Sed ſi primi ſciuerunt inhibitionẽ & reuocationẽ,& tũc
ſi fuit eis notificatũ,ꝙ inhibẽs volebat alteri prouideri, tũc nõ
valet quod fit in primis.j.eo.ſi capitulo.ſm Do. Si verò nõ fuit
eis intimatum,ꝙ inhibens volebat alteri prouidere, & tũc va-
leret eorũ factũ,ſm Inno.& Hoſt.Io.An. hic. Aliqñ in ſecũdis
literis apponit̃ ſola inhibitio.& tũc licet Do.hoc nõ tangat,tñ
poteſt

ADDITIONES.

a Facit c.Marchion.j.q.j.extra de verb.ſig.intelligentia.& c.propterea. ff.de fun. inſtr.& inſtru.le.l.cum de lanionis.§.aſinam.& eſt ratio,quia potior eſt mẽs dicentis quam vox.ff.de ſu.le.Labeo nec plus verbum quàm voluntas inſpici debet.C.quæ res pi.obli.poſ.l.vlt.

b Ber.de Roma. No.ex hoc loco optimum arg.quod non ſemper identitas rationis facit idẽtitatem iuris,vt in rubro & nigro.ſatis patet in d.c. ſane. quo fit vt priuatum ius,vel priuilegium vni conceſſum non extendatur ad aliũ, vt hic,etiam ſi eadem ratione,& forte meliori poſſet illi conuenire.no. autẽ ſic ius cõe,nam directum ad vnum ad omnes extenditur.extra eo.li.de re.iuris.priuilegium.& ſupra de re iud.in cauſis.61.diſt.miramur.cum ſi.

Vinc.God. Adde, ꝙ licet identitas rationis non inducat extenſionem in ſtatutis,declarat tamen ambiguã intentionem. Ruyn. conſi.30.nu.5.lib.3. & identitas rerum non præſumitur, ſed probari debet.Ruyn.conſi.141.nu.4. lib.5.ſed qualiter probetur. conſi.155.nu.6.lib.5.

c Vinc. God. No.ꝙ priuilegia motu proprio conceſſa,ſunt vt ſonant intelligẽda.Ruyn.conſi.161.nu.10.lib.5.& ſemper intelliguntur ſine pręiudicio tertij. Ruyn.conſi.3.nu.8.lib.5.

pōt ɔcludi ex dictis Inn.& Io.An.ꝙ valeat qđ faciūt primi, ēt ſi ſciant literas ſecundas inhibitionē ɔtinentes.& hoc niſi pri⁹ certificentˀ ꝙ de bñficio,de quo agitur,inhibens intendit alteri ꝓuidere.Aliqñ in ſecundis lr̃is eſt appoſita ſola reuocatio,et tunc aut reuocatio fuit directa,aut indirecta.Primo caſu, quia in ſecundis literis,dr̃ reuoco talē iudicē, vel tales lr̃as, & tunc ſi talis reuocatio ſit facta proprio motu, & intelligiṫ ipſo iure facta,acta tñ priorū tenent donec fuerint certificati. argu. c.in nr̃a.s̃.de ꝓcura.ſm Do.& facit qđ no. Bal.in l.falſus. C. de fur. in primo q̃ſito.nec pñt partes hoc caſu renūciare,ex quo motu proprio facta fuit, quia iudiciū ſoluitur vacante eo qui iudicare iuſſit, vt ff.de iudi.l.iudiciū ſoluiṫ.ſm Domi. Sed ſi nō fuit facta proprio motu,ſed ad inſtantiā partis, & tūc idē qđ dictū eſt s̃.ad hoc d.c.audita.ſaluo, ꝙ poſſet ille ad cuius inſtantiam fuit impetratū,renunciare ſcđo reſcripto,vt d.c.ſi aūt. & c.plerunque.ſm Do.Aduerte tū,ꝙ licēt ille ad cuius inſtantiā ɔceſſum eſt ſm reſcriptū,poſſit ei renūciare ante pn̄tationē, vt no. in c.ex q̃ōne.s̃.de reſti.ſpol. tñ ex hoc primæ lr̃æ iam reuocatæ non reconualeſcunt.ar.l.ab emptione.ff.de pac.& c. ſignificātibus.s̃.de offi.deleg.ſm Pet.de Anch.qđ verū eſſet poſt notificationē dictæ reuocationis, quia ante bene valent primæ literæ,& ꝓceſſus habitus per eas,vt s̃. Scđo verò caſu, qñ reuocatio non fuit directa, vt q̃a dr̃, cōmittimus tali non obſtāte cōmiſſione alteri facta,tunc valet ꝙ fit per primos, niſi opponatˀ exceptio.vnde ēt ſi ſcirent talē reuocationē, non vitiabiṫ proceſſus, ex quo remanent iudices, & talis reuocatio vr̃ facta ſi pars opponat.ar.s̃.de offi.deleg.c.ſi. Et ex his inferṫ drĩam eſſe inter reuocationē directā,& indirectā. Nam qñ eſt directa ſola notificatio reuocationis annullat proceſſum,vt in d.c.audita.ſed in indirecta req̃riṫ,ꝙ opponatˀ exceptio, ſm Do.& ita reuocatio facta facilius reuiuiſcit q̃ expꝛ̃ſſa.arg.l.3.in ſi.& l. cū ſeruus.ff.de adimen.leg.ſm Pe.de Anch.

7 †In glo.in ver.certā,in ſi. aduerte,quia licēt aıs decretū Papæ liget requirentes, tñ ſi eſt appoſitū ſuper incerto non ligat,vt dr̃ hic in tex. puta ſi in reſcripto dr̃,ꝙ ille pro quo ſcribitur duxerit acceptandū, quia añ acceptationē non ligat,de quo ēt vide dicta in c.ſi pauper.s̃.de p̄ben.eo.lib.& j̃.in glo.proxi.vbi dicit hic Inn. ꝙ ſemper is qui optat,vel reſeruat,vel ſuſpendit,de certa p̄benda facere debet. facit c.2.s̃.de elec.eo.lib.& dr̃ certa, qñ fit mentio de prima p̄benda quæ vacauerit in tali eccleſia, diœceſi, vel ꝓuincia. & dicetur ēt certa cum acceptatˀ primam,ēt nō expreſſam in ſpecie,ſed quæ primo vacauerit,ut dicit glo. nota. hic. & dr̃ certa ex eo,quia ad vnicam refertur:verè tñ prius eſt incerta, ſm Io. An.hic, & de his j̃.in c.ex parte.el j.s̃.de offic.deleg.& per glo. in c.dudum.in ver.incerto.& in c.ſi epſ.in glo. in ver.cæteras. s̃.de præben.eo.lib.In glo.in ver.irritum.in ſi.idem tenet Inn. hic dicens,ꝙ executor ſuſpendit ordinarium a collatione beneficij.Hoſt.verò intelligit hoc, qñ in reſcripto eſſet clauſula, decernentis irritum &c.s̃.de præben.inter cætera.Alij verò,vt ipſe refert,tenent ɔ̃rium gn̄aliter intelligentes idem fieri poſſe,& bene,ſm Archi.cum opi.Hoſt.reprobetur j̃.eo. ſi capitulo.ſm Archi.& Io.An.de quo ibi dicetur.& in d.c. apoſtolicæ.

8 & d.c.ſi ſoli.†In glo.in ver.quia cum.in ſi.tunc enim qñ in literis dr̃,ꝙ primus impetrans ſeu is ad quem pertinet, cōferre nō poſſit,talis conferre non poterit, & collatio facta per eum nō valebit, & hoc ſi ſecundus impetrans cū tali clauſula velit ea vti,quia operatur talis clauſula,ut oſtendat intentionē concedentis eſſe,ꝙ ſtatim a die conceſſionis, ēt ante ſn̄iam non valeat collatio primi.facit qđ in ſimili no. in c. ꝙ ſicut. §.ſi aūt.s̃. de elec.ſm Inno. in glo. in ver. acceptaret.in ſi.& pōt decretū interponere ēt in abſentia partis aduerſę, qđ facere pōt partibus ēt abſentibus,ſm Hoſt.& Ioā.An. imò,& ſi talis executor nullum decretum interponeret,procederet illud qđ dr̃ hic in glo. quia facta acceptatione ſtatim ſunt ligatæ manus ordinarij per decretum Papæ.ad hoc c.innotuit.s̃. de elec. & de præben.c.inter cætera.& ibi per glo.An autem decretum legati liget manus ordinarij collatoris ignorātis?Pau.vt refert hic Domi.in ſi.huius c.tenet ꝙ non,ſed eſt neceſſe,ꝙ fuerit facta notificatio ipſi ordinario,de quo vide no.in d.c. ſi apoſtolicæ. s̃.de

9 præben.†In glo.in ver.referri.in prin. & ſicut decretum Papæ non ligat ante acceptationem, ita etiam non ligat ante euentum aliarum conditionum appoſitarum in literis, vt per gl.in clemen.j.j̃.eo.titu.in prin.in ver.ordinarium. Et an poſſit fieri acceptatio de præbenda,vel beneficio nondum uacante?uide j̃.eo.in c.ne captandæ,& per glo.in ver.notitia.in d.cle.j.In ea. glo.ibi, ſtatim ligat. ſentit glo.ꝙ decretum appoſitum in conſtitutionibus, ſeu legibus ſtatim liget, etiam ignorātes,etiam ante duos menſes,& ſic non ſequatur naturam ipſius cōſtitutionis.contrariū tñ vr̃ velle glo.in proœmio cle.in ver.de cætero.de quo ibi.& in cle.j.de ele.& diceṫ j̃. in datis ſexti libri,i.gl.

Sed extitit. No.j.ibi, ꝙ ſi &c.quia exponiṫ, dato ꝙ eſſet &c.ſm Io. An. notantē ex hoc tex. modum excipiendi, vt ſic proponatur conditionaliter, ne videatur fateri intentionem aduerſarij.facit c. abbate.§. ad hæc.s̃.de verb.ſig.& c.cum venerabilis.s̃.de excep. & vide in reg. exce. j̃.eo.lib.& ibi habetur,quando ſit ꝙ exceptionem dicēs videatur confiteri,de quo etiam in l.ſi quidem. C.de excep.In gl.in ver.cedit.[a] in ſi.& de hoc dicetur j̃.§.proxi.

A D D I T I O.

a Ber.de Ro.Io.de Lig.aſſimiliat hic Papam teſtatori leganti præbendam,Ora. legatario, & ordinario hæredi,ſed Do. improbat ſimilitudinem de hærede, quia ordinarius collator de proprio iure poteſtatem habet conferendi,qui non habet hæres, niſi ex diſpoſitione defuncti, niſi alio iure res eſſet hæredis,& tunc poſſet proprio iure,& tamen nec tunc etiam haberet locum ſimilitudo.

S V M M A R I V M.

1 *Terminus ad eligendum vel optādum,vt poſſit aßignari, quid requiritur.*
2 *Impetrans habens gratiam ad primam vacaturam, an poteſt antę vacationem acceptare.*
3 *Sententia qualiter ferri debet quando petitur beneficium.*
4 *Argumentum de legibus loquentibus de vltimis voluntatibus ad materiam beneficialem,non valet.& nu.5.*
6 *Acceptatio beneficij poteſt fieri in abſentia executoris.*

1 **Econtra.** † Nota primo ibi, futuris. ꝙ ad hoc vt terminus ad eligendum ſeu optandū poſſit aſſignari,eſt neceſſe ꝙ illud qđ debet optari, ſeu eligi ſit in rerū natura:aıs non poſſet,ut hic,& in c.ſi.s̃.de cōſue.eo.li. vbi datur terminus ad optandū p̄bendā poſt vacationē, & ante. Scđo no. ibi,requiri.ꝙ ſi alicui mandaṫ cōferri beneficiū vacaturū quod duxerit acceptandū,non eſt neceſſe,ꝙ ordinarius collator expectet illius electionē vel recuſationem ad hoc ut poſſit alteri ɔferri,ſed pōt ipſe ſtatim cōferre alteri, & ꝑualet eius collatio facta ante acceptationē illius,vt patet s̃.& j̃.in tex. qđ tñ intellige,niſi ſit datus in lr̃is certus terminus ad eligendū ſeu optādū,q̃a illo pēdente ordinarius cōferre nō pōt, vt in cle.j.§.ſec.

2 j̃.eo.†Tertio no.ibi, vel ēt niſi ante vacationē, ꝙ hn̄s gratiā ad primā vacaturā quā duxerit acceptandā, pōt ēt ante vacationē acceptare determinatā in numero,puta primā vacātē,uel ſubſiſtente iuſta cā,ſecundā,uel tertiā,puta q̃a forte prima erat alteri debita,uel quia de hoc dubitatˀ:aıs ſine cā nō poſſet dimittere primā,& optare aliam. ar. huius tex.ſm Inno. Sed an impetrans poſſit eodē mō acceptare,ēt ſi in lr̃is non ſit cl̃a ſeu poteſtas acceptādi,ſed ſolū eſt mandatū executori, ꝙ illi ꝓuideat ĩ tali eccleſia,diœceſi,vel ꝓuincia?Inn. refert hic aliquos tenere ꝙ ſic,& ita reſidet hic Io.An.& Do.ſed certe hoc vr̃ ɔ̃ tex.in c.ſi clericus.s̃.de p̄ben. eo. lib. quia ex quo intelligiṫ de primo

a bñficio, uel p̄benda, nō vr̃ ꝙ poſsit impetrans[a] aliā acceptare quā in lr̃is ɔtineaṫ.cogita. De hoc aūt nō eſt dubiū,ꝙ talis executor poſſit reſeruare primā, uel vlteriorē ex cā,arg.huius tex. & de iure patro.cū dilectus,ſm Inn.dicenrē,ꝙ ille qui optat,reſeruat,uel ſuſpēdit,de certa p̄benda idē facere dēt, ut eſt dictū s̃.in §.ex parte.& ſic infert Inno. ꝙ executor datus ēt cū cauſæ cognitione non pōt mādare ſeu reſeruare ſibi p̄bendā quā acceptauerit impetrans ſeu ipſius ꝓcurator. arg.s̃. de offi.dele.c. ſi.ſm Inn.lꝫ Hoſt.remittat ad no.in c.pro illorū. s̃. de p̄ben.de

3 quo ibi. † Vltimo no.ibi,adiudicari.formā & practicā ſn̄iæ, qñ petitur beneficiū,q̃a adiudicatur petēti, & ꝓbanti ſuū eſſe, & aduerſario imponiṫ ſilentiū, & ſic infertur, ꝙ pōt mihi adiudicari qđ meū eſt:ꝓprie tñ dr̃ tunc potius declarari meū eſſe,vel ad me ꝑtinere,ut l.ex diuerſo.§.j.ff.de rei ven.ſm Io.An.dicentē,ꝙ adiudicatio ſit ēt in actionib⁹ mixtis, ut Inſti.de ac.§.q̃dā.

b & ꝙ in dubio adiudicatio[b] fieri dēt illi q̃ vtiṫ ualidiorib. rōnibus,ut Inſti.de emp.et uēdi.§.itē pretiū.& s̃.de re iud. in c.ſub.

4 orta. † In gl.in uer.in ultimis.in ſi.uide ibi no.et per Io. An.ic. olim.el j.s̃.de uerb.ſi.& no.ex hac glo.iuncto tex. ꝙ non lꝫ arguere de ll.loquētibus in ult.uoluntatibus,ad materiā bñficialē,de quo hic aliqualiter per Inn.et Io.An. In gl.in uer.futuris. in ſi.facit l.cū his.ff. q̃ & a q̃b. et ſic manumiſsio uel alienatio rei legatę extantis nō valet tanq̃ ſit facta a non dño, ēt ſi fieret alienatio conditionaliter, quia dn̄ium rei legatæ tranſit in legata.

A D D I T I O N E S.

a Vinc.God.Adde, ꝙ impetrans beneficium a quo fuit priuatus per tres ſententias,vel ſi iniuſte poſſederit,dicitur intruſus. vnde non poterit promoueri, niſi faciat de tali intruſione mentionem.Ruy.conſi.79.nu.8.lib.5.

b Vinc.God.Nota, ꝙ adiudicatio iudicis facta ex falſa cauſa non valet.Ruy.conſi.145.nu.2.5. li.4.

legatariũ recta via à die mortis testatoris, vt l. a Titio.ff.de fur.
& incõmutabiliter a die aditæ hr̃ditatis, vt dicit glo.hic,& in l.
si tibi homo.§.cum seruus.ff.de le.j.Intellige, qñ ipse testator
est dñs rei legatæ.secus si dñium erat alterius,ẽt si ipsius hære-
dis,quia tunc non transiret dñium in legatarium, nisi facta tra
ditione ab illo qui erat dñs, vt in l.Pomp.& ibi per gl.ff. de ser
ui.Et ex his infertur,ꝙ si testator legat partum suo tp̃e conce-
ptũ,vel fructus suo tp̃e seminatos, transit tũc dñium recta via
in legatariũ, & sic postea impedit alienatio per hæredẽ,sed si
partus fuerit conceptus,vel fructus seminati post mortẽ testa-
toris,tunc non trãsiret dñium in legatariũ, nisi fiat traditio ab
ipso hærede,penes quẽ est tunc dñium:hæres tñ bene tenetur
ad dandũ actione personali, sicut si aliæ res ipsius hæredis,vel
alterius essent legatæ,vt in §.ea quoque. & §.si res.Insti.de leg.
& sicut dñium rerum hæredis non transiret in legatariũ,ita nõ
põt testator illud subijcere restõni vel optioni alterius,vt l.fi.§.
nemo.C.cõia de leg.& ita ꝓcedat l. Paulus.§.j.& l. j.§.cũ præ-
dium.ff. de pigno. Et sic patet, ꝙ si esset legata optio de partu
& fructibus cõceptis tp̃e hæredis nõ impediret hæres tũc præ
dicta alienare,ſm Inn.& Io.An.de quo per ipsum Io. An.in c.
Raynutius.super glo.tunc ꝓdest.s̃. de test. Et vide ẽt circa hoc
no.in l.j.& fi.C.de vsur.& fruc.le.& ff.de vsu.in l. Hærennius.
ff.quæ in frau.cre.l.fi.§.j.& ff.de rei vẽ.l.non solũ. & l.ex diuer
so.& ff.quẽ ad.serui ami.l. si partẽ. & qđ no. C. qui potio.in l.
5 assiduis. in glo. mag.†Et ex p̃dictis colligitur rõ quare aliud in
legatis de rebus extantibus q̃ futuris, de quibus hic in tex.&
quare aliud in ꝯctibus de quibus ẽt in rebus certis, & pñtibus
non transit dñium,nisi secuta traditione,vt l.traditionibus. C.
de pac. vt hic per Inn.& Io.An.dicẽtes,ꝙ optio facta ante adi-
tam hæreditatẽ non valeret,vt in l.Iul.ff.de le.j.§.qđ ait.ff.quo-
rum leg. Et subdit Inn. ꝙ ſm quosdã idẽ esset in beneficijs va-
cantibus tp̃e rescripti, qđ hic dr̃ in legatis extantibus, vt non
valeat collatio taliũ, sicut nec alienatio legatorũ extantiũ quo
rũ legata est optio, vt sic qđ hic dr̃ in tex. locũ hẽt in vacaturis
quæ vacauerũt post datũ rescriptũ : secus si ante. Sed hoc dictũ
non esset verũ, si cl̃a acceptationis respiceret vacãtes & vacatu
ras:sed si cõferret vacãtes,& in vacaturis daret optionẽ,tũc ꝓ-
cederet dictũ illorũ . & hoc nisi esset appositũ certũ tp̃s ad ac-
ceptandũ cũ decreto,vt vides s̃.hic in j.glo. istius c.ſm Ioã.An.
& rõnem drĩæ quare aliud sit in legatis extantibus q̃ in bene-
ficijs vacantibus,qñ cõcedit optio, Io. de Fan.hic rñdendo ad
l.si cũ optio.ff.de optio. leg.dicit, ꝙ iõ legatis extãtibus in qui
bus relinquitur optio nõ tenet alienatio, q̃a testator solus erat
dñs,& poterat de eis disponere ad sui libitũ:nõ sic in bñficijs,
cũ circa ea non solũ Papa,sed ẽt ordinarius hẽt ptãtem cõferẽ-
di, nec Papa dando super his optionẽ tollit potestatẽ ordina-
rij,nisi de eius voluntate in hoc aliter ꝯstaret, vt s̃.in §.ex par-
te.puta si apponat decretũ,cuius tñ appositio recipit suspẽsio-
nẽ a cl̃a acceptandi,cũ non operet ante acceptationẽ, & ita re
sidet hic Do.Quare aũt si postea acceptat, & sic eueniat ꝯditio
nõ trahit retro sicut in legatis,dicas ꝙ in bñficialibus ꝯdõ non
trahit retro,vt est tex. hic no. & in d.cle.j.& idẽ in ꝯctib⁹ inter
viuos,vt no.in l.fi.ff.cõia p̃diorũ.& sentit hic Io.An. post Inn.
& pro quo facit l.statuliberũ medio. ff. de statu lib. & l.j.§.ser-
ui.ff.ad Silla.ſm Bal.qui dicit hoc verũ, nisi sit beneficiũ qđ re
stõnẽ in inte.inducat,vt patet in legitimato, vt Insti. de nup.§.
fi.in fi.& in Auth.quibus mo.natura.effi.in princ.Tu ad hoc vi
6 de c.q̃uis.s̃.de rescri.eo.lib.& per gl.in ver.si ad id.in c. si p te.
s̃.de rescri.eo.lib.†In glo.in ver.ecceptaret.in prin. no. & tene
menti,ꝙ acceptatio põt fieri ẽt in absentia executoris,& idem
tenet hic Inn.Io.Mo.& Archi.licèt Cõpo.in c.capitulũ.in glo.
mag.ad fi.s̃.de rescri.tenuerit ꝯrium,& non bñ, cũ id nõ repe-
riat iure cautũ:imò ꝯrium appareat, ex quo iura loquentia de
acceptatione,indistincte loquant nõ dicẽdo corã quo fiat, ſm
Io.And.& idẽ tenet glo.in ver.executorẽ.in cle.j.s̃.e.ti.& dẽnt
tũc in acceptatione adhiberi testes idonei, per quos id ꝓbari
possit.arg.c.pastoralis,in fi.s̃.de offi. ordi. & c.sacro.in princ.s̃.
de sen.excõ.ſm Host.& Io.An.In ea.gl.in fi.si autem talis clau
sula,decernentes &c.apposita non esset in forma pauperũ, de
qua in c.si pauper.s̃.de p̃ben. tunc sola acceptio impetrãtis nõ
impediret collationẽ ordinarij,sed prouisio vel inhibitio exe-
cutoris sic,vt dicit hic Io.An. super tex. facta notificatione, vt
per glo.in ver.acceptaret.s̃.eo.in §.ex parte.& ita tenet ibi Ar-
chi. quasi tunc sufficiat sola insinuatio, seu denunciatio facta
per executorẽ, licèt aliter non inhibeat seu decretũ apponat.
& ita est tex.hic,de quo plenius in c.si soli. & c. si capitulo.j.e.
In ea.glo.in ver.causa.in fi.idẽ Inn.& Hostien.per l.2.ff.de op-
tio.lega.& s̃.de rescrip. quia verisimile. & quod no.s̃. de elec.
causam.& per Ioan.An.in c.cum in multis.s̃.de rescrip.eo.lib.
in vlti.glo.& in c.ne captandæ.in fi.j.eodem.

SVMMARIVM.

1 *Causa constitutionis cessante licet cesset constitutio, tamen non cessat nisi*
expresse reuocetur.
2 *Obligatio oritur ex simplici promissione de iure canonico.*
3 *Promissio beneficij vacantis tenet,non tamen afficit manus conferentium.*
4 *Spurius si fuerit legitimatus, & ille qui fecit eum legitimari habuerit fi-*
lios de vxore postea ducta,an spurius legitimatus succedat cũ legitimis.

CAP. II.

De testanda. Primo ponitur exordium. Se-
cundo ibi,sane.ponitur ius an-
tiquum & eius sequela. Tertio ibi, nos illud. re-
1 uocat.†No.primo ibi,reuocanda,ꝙ licet cesset cau
sa ipsius constitutionis in totũ, non tñ ex hoc cessat ipsa dispo
sitio,nisi expresse reuocetur.facit c.licet ex quadã.s̃.de testi.&
no.in l.j.in prin. C.de cad.tol.secus vbi cessaret cã in parte,q̃a
tũc ꝓ illa p̃te dr̃,ꝙ cessante cã seu rõne cessat ipsa ꝯstitõ,vt in l.
2 adigere.§.q̃uis.ff.de iure pa.& no.in c.cũ cessante.s̃.de ap.†Se-
cundo no.ibi,debeant adimpleri.ar.ꝙ de iure cano. ex simpli-
ci promissione oriat obligatio.& ita tenuit Host.in c.accedẽs.
s̃.eo.de quo per gl.j.q.8. quotiens cordis. & plene per Doc.in
c.1.s̃.de pac.Tertio no.ibi,damnabiliter. ꝙ faciẽs scienter ꝯtra
a ꝓhibitionẽ,seu p̃ceptum [a] canonis,mortaliter peccat, ſm Ar-
chi.de quo hic plene per eum.& vide per Doc. in c.2. s̃.de ma.
& obe.& per glo.de pę.dist.5.in summa.vbi dicit,ꝙ traditio ec
clesiæ obligat prout p̃ceptũ : consilia verò non obligant, vt 4.
dist.denique.immo qui iuraret p̃cise seruare aliquã constõnẽ,
vel regulã,intelligit vt dẽat seruare p̃cepta ꝓ p̃ceptis,& ꝯsilia
pro consilijs,vt est tex.sing.in cle.exiui.de ver. signifi. Quarto
no.ibi,directe vel indirecte, ꝙ vbi prohibitio respicit certum
finẽ,censet tunc ꝓhibita q̃libet via per quã directe vel indire-
cte ꝑuenitur ad illũ finẽ ꝓhibitũ.sic s̃.de cle.cõiu.c.j.eo.lib.&
3 l.oratio.ff.de spõ.& in reg.cũ q̃d.j.eo.lib.†Vltimo no.ibi,ad be
neficia vacatura,a ꝯrio sensu,ſm Io.An. ꝙ bñficium vacans p̃t
ꝓmitti,& valet talis ꝓmissio,licèt nõ afficiat manus ipsorũ cõ
ferre debentiũ,ſm Io.An.hic. & idẽ tenuit in c.2.s̃.e. post prin.
In casibus verò in q̃bus ualeret talis ꝓmissio,ad q̃d agere pos-
sit ille cui talis ꝓmissio est facta.ꝯcludit hic Io.An.ꝙ dẽt agi ad
factũ,ut sic sibi ꝓuideat,ſm ꝓmissa,& ad id p̃cisè cõpellet,ſm
opĩ.illorũ qui tenẽt,quẽ posse p̃cisè cogi ad factũ,ut in l.stipu-
latio.§.sane.ff.de no.ope.nun. uel saltẽ p̃stabit interesse, ut sic
ministret vitæ necessaria,donec fuerit sibi prouisum de p̃ben-
da,ut in c.cũ ſm.s̃.de p̃ben.& in c.per tuas. de arbi. Nec ob.ꝙ
ſm hoc æstimant spũalia,uel ei annexa,ꝯ id qđ hr̃ j. q.3. si quis
obiecerit.nam hoc non fit ad illũ finẽ,sed ut puniat factum &
ꝯtumacia ꝓmissoris,ut in l.locũ.§.ꝯdẽnatio.ff. ad exhi.ſm Ioã.
An.imò posset dici,ꝙ ꝓmissio tm̃ teneat ad æstimationẽ pro-
uentuũ bñficij qđ cõferre tenebat,ut in d.§. cõdemnatio.cũ ta
lis ꝓuentus licitè alienet,& locet,ut no.in c.q̃uis.s̃.de deci.&
in c.fi.s̃.ne p̃lati uices suas.ſm Pe. de Anc. Pro quo glo. no.&
ibi ꝑ Doc.in c.corã.in prin.s̃.de offi.dele.& tenet do. Nico.in
4 d.c.accedens.s̃.eo.ti.†In gl.in ver. reuocanda. in fi. uide plene
in c.q̃d per nouale.s̃.de uer.sign.& in c.suggestũ.hic alleg.ubi
b Pe.de Anch. ponit q. de illo qui fecit suũ filiũ spuriũ legitima-
re,quia alios legitimos nõ habebat, ꝙ si postea accepta uxore
hẽat filios legitimos,an talis legitimatus succedat una cũ alijs
legitimis? Dy.in l.ex facto.ff.ad Treb.tenet ꝙ non. Sed Pet.de
Anch.tenuit ꝯriũ in d.c.suggestũ.de quo ibi,& plenius ꝑ Doc.
in d.l.ex facto.In gl.in ver.de cætero.in fi.Aduerte, q̃a de p̃te-
rito iam pro factis seu executis est clarũ, sed dubitatio est, q̃d
de depẽdentibus, an uitiet ꝓmissio facta adhuc pẽdens? Arch.
ꝙ sic.sed Ioan.Mona.ꝯtra, ut hic plene per eum.cuius dicta re
fert hic Io.An.& uide per glo.in ver.de cætero.in c.licèt canõ.
de elec.eo.lib.& vide per Barto.& Doc.in l.ita stipulatus.ff.de
verbo.obli.In glo.in ver.indirecte.ibi,valet receptio.Aduerte,
quia

ADDITIONES.

a Facit 14.q.1.quisquis,25.q.1.omnia decretalia.& c.hac consona.& quod no.
Archid.in c.si peccauerit.2.qõ.1.& Pau.in c.illud.de ma.& obed.vbi dicit,ꝙ
præter peccatum mortale, quod quis incurrit contra præceptnm canonis
faciendo,incurit ẽt notam infamiæ canonicæ,quæ tãdiu durat,quandiu du-
rat inobedientia.Bal.etiam in l. si quis pro eo.ff.de fideiu.dicit, ꝙ faciens cõ
tra præceptum legis conditæ ab habente potestatem condendæ legis, pec-
cat mortaliter.vide ad hoc bonam glo.in c.vnico.de scru.in ord.fa & quod
ibi no.Do.& quod no.theologi.in 2.lib.sententiarum.dist.44.
b Vinc.God.Spurio qualiter acquiri possit hæreditas.Ruy. consi.139. nu.9.lib.
5.& quibus spurius succedat,Fel.in c.nonnulli.§.sunt & alij. col.9. in fi. cum
seq.versi.exprimitur.de rescrip.late per Bened.in c.Raynutius.col.121.de te
stam.& Alex.consi.174.lib.5.

quia licèt tunc debeat habere præbendam,non tñ diceret̃, ita
ꝙ debita ipſa præbenda,ꝙ ſit affecta,vt per glo.fi. vltra mediũ.
in ver.ſi vterque.in c.ſi ſoli.j̃.eodem.In ea.glo.ibi,cum clauſu-
la,ne inane.Io.And.remittit hic ad no. per eum in c.ſi apoſto-
licæ.ſuper glo.non in forma.s̃.de præben.eodem lib. In ea. gl.
in fi.idem Archi.& Io.Mona.& conclude breuiter, ſm Pau.&
Do.ꝙ aut obligatio oritur ex prouiſione generali, vel ſpeciali
concepta ſub quacunque forma verborum,& iſta eſt prohibi-
ta,vt hic.aut oritur non ex promiſſione,ſed ex diſpoſitione iu
ris,& iſta non eſt reuocata, ſicut eſt in recepto in canonicum,
cui de iure cõi quæritur ius ad præbẽdam ex ipſa receptione.
& ſic quatuor ſunt modi ex quibus quæritur ius ad vacaturã.
Primus eſt per literas apoſtolicas,vt in ca.propoſuit. s̃. de iure
patro.Tertius per diſpoſitionem iuris cõis, vt ſi recipiatur q̨s
in canonicum,cum ex hoc habeat ius in præbenda, & iſti mo
di non ſunt reuocati,vt s̃. Quartus eſt per promiſſionem gene
ralem vel ſpecialem.& iſte reuocatur hic.

S V M M A R I V M.

1 *Votum captandæ mortis inducitur per conceſſionem beneficiorum vacaturorum.*
2 *In,hæc dictio quid importet.*
3 *Impetrans habens gratiam ſuper beneficio quod duxerit acceptandum,an poßit acceptare antequàm vacet.*
4 *Acceptatio beneficij poteſt fieri etiam tacitè.*
5 *Oblatio beneficij facit quòd quis cenſeatur beneficium plenè adeptus.*
6 *Fieri non dicitur certè nec expreſſe quod fit in genere.*
7 *Acceptans beneficium primum alteri debitum,an poßit acceptare ſecundum.*
8 *Acceptio ſi facta ſit de certo beneficio ante eius vacationem,vel de ſecundo,vel tertio ſine cauſa,an executio,uel proceſſus inde facti valeant.*

C A P. III.

E captandæ. Primo præmittit cauſam cõ-
ſtitutionis. Secundo ibi, du-
ximus declarandum,ponitur thema, de quo duo
dubia ſoluit affirmatiuè, & tertium negatiue. pri-
1 mum ibi,licèt. ſm ibi,aut.tertium ibi,certum.†No.j. ꝙ per cõ-
ceſſionem beneficiorum vacaturorum inducitur votum cap-
tandæ mortis.ſic s̃.c.proxi.de quo in c.2.& c.propoſuit.s̃.e. Se-
cundo no. ꝙ ſolus Papa poteſt dare ius ad beneficia vacatura.
ſic s̃.de præben.eo.lib.in c.2.vbi glo. dicit, ꝙ etiam legatus de
latere hoc non poſſet, vt in ca. dilectus filius T. s̃. de præben.
2 † Tertio no.ibi,in aliqua. de hac dictione, in,[a] per quam cõclu
a dit hic Arch.ꝙ ſi Papa mandat prouidere de dignitate,vel be-
neficio in genere, ꝙ ſi in eccleſia non eſt, niſi vnica dignitas,
beneficium,non poterit de illa prouideri, quia tunc non eſſet
prouidere impetrãti in eccleſia,ſed de ipſa eccleſia, de quo hic
plene per eum,& de hoc per glo.in ver.in certa.in cle.j.de prę
ben. & an in tali mandato includatur ille qui vnicum tm̃ hẽt
conferre beneficium.vide no.in c.ſi pro clericis.s̃. de præben.
eo.lib.& de hac præpoſitione,in,& de præpoſitione, de,hic ꝑ
Archi.de quibus in reg.in generali.j̃.eo.lib.Quarto no.ibi, fa-
cta.ꝙ gratia dicitur eſſe facta ſi mandatur prouideri de benefi
cio vacaturo, & ſic conferendo. intellige habito reſpectu ad
executorẽ,& ſic ad conceſſionem poteſtatis ſibi traditæ:ſecus
ſi habeatur reſpectus ad impetrantem, quia gratia non dicitur
facta,ex quo non eſt facta collatio in reſcripto. & ita procedat
c.ſi cui.s̃.de præben.eo.lib.ſm Io.An.In tex.ibi,aut ſm,ſeu vl-
terius &c. no. ꝙ habens beneficium acceptandi tenetur acce-
ptare primũ,& ex cã põt ſm vel vlterius, & ſic ſequitur ꝙ non
ſubſiſtente cã,non poſſit dimittere primũ,vt hic eſt tex.& s̃.in
c.1.quod tu ſing.limita,prout voluit Io.An.j̃.c.prox.circa prin.
niſi hr̃et beneficiũ acceptandi cũ certo termino, puta ꝙ intra
menſem duxerit acceptan.Nam tunc põt dimittere primũ:im
mo ẽt centeſimũ ſine aliqua cã,& põt acceptare ꝙ vult intra il
lum terminũ,per tex.in cle.j.j̃.eo.qđ no.& vide dicta j̃.c. prox.
3 † Quinto no.ibi,valeat acceptare.& ita alleg. ꝙ habens gratiã
ſuper beneficio vacaturo, quod duxerit acceptã. põt ẽt anteq̃
vacet acceptare in genere primũ qđ vacabit, vel ex cã ſm, vel
vlterius,quod intellige, niſi fuiſſet data ptãs acceptandi intra
mẽſem à vacationis notitia, quia tunc ante vacationẽ accepta
re non poſſet,ſm Io.An.& ita voluit glo.in d.clem.j.j̃.e.in ver.
notitia.& idem tenet Ro.in deci. 431. quæ incip. Item ſi impe-
trans.volens ẽt ꝙ ſi tunc impetrans acceptet beneficiũ, ẽt per
vnam diem ante ipſius vacationẽ, vel aliud tp̃s quantumcun-
que modicũ,talis acceptatio & prouiſio exinde facta, ipſo iu-
re non valeret.An aũt acceptatio poſſit fieri per procuratorẽ?
Arch.tenet hic,ꝙ ſic, ſicut dr̃ in electione quæ fieri põt ꝑ pro-
curatorem.& in c.quia propter.§.illud.s̃.de elec.& in c. pe.s̃.e.

titu.& lib.& idem tenuit glo.in d.cle.j.in fi.in ver.pñti.dicens
ꝙ requiritur ſpãle mandatũ. & facit quod no. in c. accedens.s̃.
de præben.& ita tenet hic Io.An.& Ro.in deci.428.quæ incip.
4 Item ſi habens.de quo j̃. † Sexto no.ibi,per collationẽ.ꝙ acce-
ptatio beneficij põt fieri non ſolũ expreſſe,ſed ẽt tacite. Nam
recipiendo collationem vr̃ quis acceptare illud beneficium,et
idem ſi petat quis ſibi conferri certũ beneficiũ: nam his duo-
bus modis inducitur tacita acceptatio, & ita eſt hodie deter-
minatũ in d.cle.j.& ibi per gl.in ver.quẽ.imo voluit Rota in d.
deciſ.430.ꝙ qualiſcunque actus,ſiue expreſſus,ſiue tacitus per
quem poſſit conſtare de animo, ſufficit, vt ſic dicatur facta ac-
ceptatio.vnde ibi determinat, ꝙ litigãs ſuper vno bñficio, vel
appellans cauſa illius beneficij ex tali actu videat̃ inducta ta-
cita acceptatio de illo beneficio, de quo tñ ibi pleniſſime per
Ro.& in d.deci.427.quæ inci.Itẽ ſi hñs.vbi voluit ꝙ ſi conſtitui
ꝓcuratorẽ ad acceptandũ beneficiũ certi valoris, & ꝓcurator
acceptat beneficiũ minoris valoris, & mittat poſtea ipſi dño
pecuniã receptã de fructibus illius bñficij, ꝙ ꝑꝑ hoc dñs tale
5 beneficiũ acceptaſſe vr̃,de quo j̃.†Vltimo no.ibi, iam adeptus
vel eius ius &c.ꝙ per collationẽ legitime factã q̃ritur non ſolũ
ius in beneficio,ſed ẽt cenſet̃ quis ipſum beneficiũ plene ade-
ptus & cõſecutus,qđ procedit qñ poſt ipſam collationẽ ſequi
tur poſſeſſio,& ſic inſtitutio,& ita procedat tex.hic ibi,iã ade-
tus. ſed ſi interueniret ſola collatio,non diceretur tunc plene
adeptus,ſed ſolũ hẽret ius in ipſo bñficio,vt in c.ſi.j̃.e.tit. & ita
procedat tex.hic ibi,vel eius ius in ipſo &c.ſm Io.An.ex cuius
dicto no.hic Do. qñ ſit, ꝙ dicatur quis plene adeptus bñficiũ,
qđ inducit ad ſtatuta & iura loquentia de beneficijs plenè ade
6 ptis. † In tex.ibi, certũ [b] tñ eſt exp̃ſſum. no. ex hoc tex.iuncto
b ſuꝑiori,ꝙ nõ dr̃ certũ & exp̃ſſum qđ fit in gñe,ẽt ſi genus non
poſſit verificari,niſi in vna ſpecie,qđ no. ꝓ priuilegijs quę re-
quirunt certã & exp̃ſſam mentionẽ. vide gl.& ibi dicta in c.ſi
ep̃s in ver.certas.s̃.de p̃ben.eo.lib.In tex.ibi,tam acceptio &c.
c no.ꝙ nõ valet actus [c] factus tꝑe ꝓhibito, licèt eius effectus in
tp̃s permiſſum cõferat̃, qđ eſt verũ qñ lex ꝓhibet principium
actus tali tꝑe fieri,ꝓut erat in hoc caſu,in quo ꝓhibeat̃ de cæ-
tero acceptatio bñficij anteq̃ vacet.ad hoc qđ no. in c. bonæ.
el 2.s̃.de ele.ſecus ſi lex nõ ꝓhiberet principiũ,vt patet in c.de
vxore.de ſepul.ſm Do.hic.In glo.j.in fi.& ibi Cõpo.tenet,ꝙ ſi
ſcribatur cũ priuilegio acceptandi in ꝓuincia, poterit acce-
ptare in diœceſi,uel in eccleſia plures p̃bendas hñte. Nam ex
quo põt acceptare in ꝓuincia, fortius hoc poterit in diœceſi,
vel in eccleſia in qua Papa facilius id cõceſſiſſet,ſm Arc. & Io.
An.de quo in c.q̃uis.el j.s̃.de p̃ben.e.li. Et ultra ẽt dicit ibi Cõ
po. obtentũ fuiſſe tꝑe Inn.quarti,ꝙ ſi hñs gr̃am,de qua hic in
tex.noĩat decẽ bñficia,plura vel pauciora, & acceptet illud qđ
ex illis primo vacabit,non valebit talis acceptatio, tũ rõne am
bitionis,tum ẽt q̨a mortẽ certę perſonæ vr̃ appetere, vt hic in
tex.ſm.Io.An.de quo per Inn.in d.c.cũ dilectus.s̃.de iure pa.In
gl.in ver.gñe.in prin. Aduerte, q̨a dẽt tũc acceptatio fieri per
verba p̃ſentis tꝑis,dicẽdo, accepto bñficiũ qđ primo vacabit,
non aũt ſufficeret dicere,intẽdo,vel volo acceptare, vt in l.ſer
ui electione.& ibi per gl. & Doc. ff.de leg.j. & cautũ eſt acce-
ptare corã executore, licèt ẽt fieri poſsit in abſentia executo-
ris,vt ꝑ gl.no.in c.j.circa fi.in ver.acceptaret.s̃.e.ti. & li.ſm Io.
An.In gl.in ver.cã.in prin.Aduerte q̨a vr̃,ꝙ modicũ operet̃ be
neficiũ acceptandi. Nã ſicut ſine eo debet̃ prima p̃bẽda,& de
prima intelłr,ut in c.ſi clericus.s̃.de p̃b.eo. li.ita & cũ dicto bñ
ficio acceptãdi,ſed operat̃,hoc,q̨a ſubſiſtẽte cã p̃t acceptari ſm
7 vel ulterius,ut hic dr̃.†In ea.glo.in fi. idem Arch. hic, & Inno.
&

ADDITIONES.

a Vinc.Gog.De iſta dictione,in,Oldra.conſi.49.& Alex.conſi.21.lib.1. & ꝙ po
nitur quandoque pro,ante.Alex.in l.j.de collat.poſt glo.in clem. cauſam.de
elec.verſi.in domo.

b Adde,ꝙ executores dati ad beneficia conferenda, etiam ipſi ſecundum Do.
debeant eſſe certi & expreſſi in priuilegijs.pro quo vide glo.in c.qui tibi.ſu
pra de reſcrip.

c Ber.de Ro.Non valet actus. Hęc ſunt verba Gemi.ſed cum bona venia vtriuſ-
que dixerim,hoc mihi videtur inepte dictum, quia quilibet actus prout eſt
quiddã vnum,ſiue vna res, non recepit diuiſionem.7.q.j. nihil contra. & ſu-
pra 9.diſt.ſi ad ſcripturas.23.diſt.quorundam.de conſe.diſt.3. non liceat.cũ
ſimi.& ideo ipſius actus tam principium, quàm mediũ, quàm finis,ſunt eiuſ-
dem naturæ,ut eſt acceptatio beneficij,de qua hic,& vt dicitur in dictis iu-
ribus vnitas diuiſionem non recipit, & maxime quando eſt indiuidui ut di-
cta beneficij acceptatio.dicas ergo ꝙ actus non ſit validus,nõ quia fiat pro
hibito tempore,ſed quia ſit actus contra prohibitionem legis, vt 10.diſt.c.
vides. vbi habes multa exempla de eo qui duxit quam pol. c.2.& 3. extra de
reg.iur.eo.lib.non firmatur.ff.de adoptio. poſt mort.& l. per fundum.ff.de
ſerui.ruſt.prædi.

& Hoſt.in d.c.j.circa fi.& refert hic Arch.Comp.vbi s̄.tenere, ꝙ ſi habens beneficium acceptandi acceptet beneficiū quod primo vacabit,& illud primo vacans reperiatur alteri debitū, tunc ſecundum non debitum alteri intelligeret̄ affectum,quia acceptatio & inhibitio intelliguntur factæ de primo alteri nō debito, cum mandatum intelligi debeat de eo quod ſine alterius præiudicio & commode fieri poteſt, ut l.ſi procurator. ff. de condi.inde.& l.2.§.ſi quis a principe.ff.ne quid in loco pub. & ita hoc caſu variare poterit,ut l.homine, & l. optione. ff. de optio.le.vt hic plene per Archi.& Io.An. ex quorum dictis poteſt ſic concludi,ꝙ aut quis acceptauit vel elegit illud quod potuit,& tunc talis variare non poterit,ſecundum Arch.arg.s̄.de reſcri.eod.lib.in c.cum in multis.in fi.cum ſufficiat ſemel elegiſſe,vt d.l.ſerui electione,& l.fi.C.de codi.cum ſimi.facit glo. in ver.eam.in d.c. j.in fi. quod forte procederet ſecundum aliquos,ut refert hic Archi.& Ioan.And.niſi clauſula concedens electionem dicat,quam duceret acceptādam,pro quo facit qđ no.ff.de uer.obl.l.ſi quis ſtipulatus.Si uero quis acceptauit, vel elegit quod non potuit,quia acceptatio non ualuit,& ſic male optauit,& tunc aut non fuit in culpa,& poterit iterum optare & eligere ſecundum Ioan.Mon.& idem uoluit Archi. referendo Compoſt.vbi s̄.pro quo d.l.homine,& d.l.optione. aut fuit in culpa , & tunc ſi gratia erat communis formæ quæ de facili extinguitur dolo uel negligentia illius cui fit,ut in d.c.ſi clericus,& ſibi imputet,qui male optauit,& iterum optare non poterit,ut in c.ſi compromiſſarius.§.1.s̄.de elect.eo.lib.Sed ſi gratia ultra communem formam procedebat, & exuberabat, vt hic,quia erat cum beneficio acceptandi,& tunc licitum eſt recedere a mala acceptatione & proceſſibus per eum habitis, & venire ad bonam,& ad legitimos proceſſus,ut hic,& in d.ca.j. §.ſed extitit.& §.econtra,ſecundum Ioan.Mon.& Ioan.An. & idem tenet Archi.ex quo prima electio non tenuit, adducens ad hoc l.2.ff.de optio.leg.ſecundum Ioan. An. remittentem ſe ad no.in d.c.cum in multis,ubi uide de hoc in glo.fi.Et ultra ēt dixit hic Ioan.And.poſt Archi.quod ſi impetrans acceptat beneficium de quo non erat dignus,id reducetur ad arbitriū boni viri,ideſt iudicis qui de facto cognoſcet,an ſit dignus,vel nō vt l.continuus.ff.de ver.obl.quod etiam locum haberet,quando mandaretur prouideri de beneficio competenti , & prouideatur de non competenti.Et in genere mandatur prouideri, debet attendi conditio illius pro quo ſcribitur in ſcientia, moribus,& ętate,ut in c.cum in cunctis.s̄.de elect.ſecundum Ioā. And.Quid autem ſi impetrans credens uerisſimiliter beneficiū vacare quod non uacabat,ipſum acceptet , an teneat acceptatio.Lap.hic quod non,ille tamen qui fuit ſine dolo , tutus erit. ar.c.2.in prin.s̄.de cōſti. eo. lib.quod tu intellige,ut de nouo re integra poſſit illud acceptare poſt vacationē, uel quod poſſit aliud acceptare , ut hic in tex.alias obſtaret quod habetur per Ro.in d.deciſio.431.de qua s̄.Sed ſi econtra non credidiſſet uacare,& tamen uacabat,& ipſe acceptat,& tunc aut acceptat tāquam vacans,& valet acceptatio , & hoc niſi in pœnam eius propter eius malam fidem aliud dicatur.arg.c.nuper.s̄. de bigamis.Sed ſi acceptat tanquam non uacans,& tunc non ualet,& ſibi imputet,quia eſt ſibi contrarius, & quia quod potuit noluit &c.vnde audiri non debet,ut in c.ſollicitudinem.s̄.de app. & in c.cum ſuper.s̄.de offi.deleg.quod no.j.eod.ſi capitulo, ſuper glo.no.quod.in fi.ſecundum Lap.& Domi.de qua materia vide glo.& ibi uide no.in c.cum in multis,in fi.& in ca. gratia. eod.titu.& lib.& in d.c.ſi beneficia.s̄.de preben.eod.lib.& uide ad prædicta notabilem limitationem per Lapum in ſua alleg.118. de quo dictum fuit in d.c.ſi beneficia. in fi. & ibi uide.

8 †In glo.in ver.taliter.in fi.patet ergo,quod acceptatio facta de certo beneficio antequam uacet,uel de ſecundo , uel tertio ſine cauſa,& executio , & proceſſus inde ſecuti contra formam iſtius cap.non habent impedire ordinarium collatorem , proceſſus tamen de nouo facti bene impedirent , ut colligi poteſt ex iſto tex.a contrario ſenſu,ſecundum Ioan.Mon.Sed Archi. hoc intelligit,quando tales proceſſus fierent de nouo ſuper ipſo beneficio iam vacante.imo dicit Ioan.And.quod in beneficio male acceptato,proceſſus qui de nouo fierent non ligarēt manus ordinarii,ſed ſola collatio legitima præueniens collationem ordinarij afficeret eius manus,vnde qui male acceptauit,debet eſſe ſollicitus ut cito habeat collationem illius bñficij uacantis,cū tex.hic velit ꝙ in beneficio acceptato cōtra formam iſtius decre.manus ordinarii non ligentur,niſi per collationem,& hoc fuit hic inductum per iſtum tex. in pęnam male acceptantis & ambiētis ad illud beneficiū. Sed ſi eſſet aliud beneficium quam id quod male acceptauit, & tunc quantum ad ligandum manus ordinarii,ſufficeret quod recederet a mala acceptatione,quod de nouo rite fierēt proceſſus, & ita procedere poſſet d.Io.Mo.ſm Io.An.& Do. & qñ ſit ꝙ male acceptans poſſit iterum acceptare , patet ex ſupradictis , de quo in d.c.cum in multis.

SVMMARIVM.

1 *Executor datus ad prouidendum vel conferendum non poteſt inhibere in genere .*

2 *Impetrans pro quo mandatur ut ſibi prouideatur de beneficio, debet acceptare primum vacans.*

3 *Geſta contra prohibitionem , & reſeruationem executoris Papæ , an ſint nulla .*

4 *Impetrantes plures ſi habeant literas generales in prouincia , ſub diuerſa tamen data , omnes autem petunt beneficium vacans,quis debet præferri,& nume.5.*

6 *Executor Papę deputatus in prouincia, an poſſit generaliter inhibere ne cōferatur,& nu.7.*

CAP. IIII.

Xecutor. Executor ſine ſpāli mandato non poteſt inhibere generaliter collationem beneficiorum prouinciæ, ſed bene reſeruat,et inhibet ſpecialiter.hoc dicit. Et primo ponit dictum negatiuum,a quo vnum caſum excipit ibi,niſi. Secundò ibi,poteſt, ponit dictum affirmatiuum cum decreto ibi , ꝙ

1 autem.†No.primò, quod executor datus ad prouidendum ſeu conferendum nō poteſt reſeruare uel inhibere in genere , ſed in ſpecie ſic,et rationem ponit hic Ioan.And.et Innocen. in c. cum dilectus.s̄.de iu.patro.Quādoque ergo licet aliquid in ſpecie quod non licet in genere,ut hic , et quandoque licet in ge-

2 nere quod non licet in ſpecie,ut s̄.c.proxi.† Secundò no.et tene menti ibi,ex beneficio competat literarum, quòd ſi mandatur prouideri impetranti de beneficio uacaturo in certa diœceſi,uel prouincia,intelligitur de primo,nec poteſt optare ſecundum uel ulterius,niſi in literis cōcedatur ſibi beneficium, ſeu priuilegium acceptandi,et ſic eſt hic tex. apertus contra id quod uoluit Innocen.et Io.And.in c.j.in §.econtra.s̄.eo.dicentes,ꝙ impetrans habeat priuilegium optandi , etiam ſi in literis non ſit illa clauſula,quod duxerit acceptandum,nam vt hic patet,tunc demum habet locum optio ſeu acceptatio,quando

a in literis id continetur,alias ſemper intelligitur de primo, [a] et optio locum non habet,vt hic eſt tex.no.et facit c.ſi clericus.s̄.

3 de pręben.eod.lib. † Vlti.no.quod geſta contra inhibitionem, et reſeruationem executoris Papæ ſunt nulla, etiā ſi non ſit appoſitum decretum per ipſum executorem , uel per ipſum Papam,quod facit ad no.per glo.ordi.in c.ſi eo tempore s̄.de ele. eo.lib.et ad no.in c.j.§.ex parte.s̄.eod.de quo dicetur j.c.proxi. et ca.ſi ſoli.In glo.j.in fi.et eius quod no. Innocen. Hoſtien. in c.cum dilectus.s̄. de iure pat.et Hoſtien. in ſumma de pręben. §.et a quo.ver.pe.et vlti.et vide per Ioan.And.in c. paſtoralis.s̄. de reſcrip. ſuper ulti. gloſ. an per mortem Papæ expiret pote-

b ſtas [b] executoris , qui duas inhibitiones fecerat in prouincia. vbi cōcludit,quod non, ſi fecit inhibitionem generalem , licet ſit publicata tantum in vna vel duabus eccleſijs. Si vero fuerit ſpecialis,et tunc expirat,ut etiam Papa uiuente , nedum mortuo,in alijs eccleſijs,ubi non eſt inhibitum prouidere nō poſſit , ex quo in una eligit , et ita reſidet hic Lapum , et Domi.

4 † Sed quęritur , quid ſi ſunt plures habentes literas generales in prouincia,uel diœceſi,tamen ſub diuerſa data, et omnes ſimul petunt beneficium uacans,quis præferatur. Archi. hic refert,quod Bonaguida de Aretio audiuit ab Innocen.4.quod ille obtinebat cui primo confertur.arg.l.quotiens.C.de rei ven. et in l. ſi a Titio. ff. eod. et ſic ſeruat curia ſecundum eum. Sed in contrarium facit c.tibi qui.in prin.s̄.de reſcrip.eo.lib. ſecundum Archid.qui hunc articulum indeciſum relinquit. Quare concludit Ioan. And. quod literæ generales dicuntur vno reſpectu,ut quia uagantur per ciuitatem, diœceſim, uel prouinciam,proprie tamen loquendo quo ad materiam literarum beneficia-

ADDITIONES.

a Facit c.ſi clericus.eo.lib.de pręben.cum c.proxi.ſeq. & quod no. in l. boues.ff. de verb.ſigni.

b Per mortem Papæ executoris poteſtas regulariter non expirat , dummodo non ſit integra,ut in c.licet.& c.gratum.& c.prudentiam.ſupra de offi.dele. & idem dicendum quo ad expreſſa viuente Papa,ut in c.paſtoralis.in fi.ſupra de reſcrip.ſecus uero quo ad non expreſſa ante mortem Papę,ſed poſt, quia quo ad ea expirat,ut in dictis iuribus,facit quod no.Lap.alleg.17.

Vinc. God. Adde quod Papa mandans alicui prouidere de beneficio proxime vacaturo includitur beneficium,quod uacabat tempore datæ. Ruy. conſi.81. nume.16.lib.3.

neficialium dicuntur ſpeciales pro tanto, quia reſtringũtur ad primum quod vacabit, nec ad aliud poſſunt extendi, facit qđ no.in c.j.in fi.vlti.glo.ſ.de reſcri.& in c.ex parte.el 1. in vlti. gl. ſ.de offic.deleg.& in iſtis eſſet locus prioritati in data, ex quo ante præſentationem primarum literarum nõ reperitur facta collatio. Aduerte, quia hoc procederet, quando collatio nõdũ eſſet facta,& omnes inſtarent, quia tunc certum eſt, ꝗ debet conferri priori in tempore datæ,ſed dubitatio eſt, quid ſi poſt præſentationem primarum literarum, reperitur facta collatio ipſi ſecundo,an vitietur ſeu reuocetur dicta collatio. & videtur quod nõ,ex quo aliter non fuit affecta,vel quod ꝑ appoſitionem decreti,vel per inhibitionem,vel aliter, & ſic videtur quod procedat hoc caſu dictum Innocen.4.Non ob.d. ca. tibi qui.in prin.quia loquitur quando præbenda nondum erat collata,ſecus ergo ſi fuiſſet collata ſecũdo, & aliter non fuiſſet affecta,ut ibi dicitur.uel poſſet dici aliud in præbenda,quę debetur ratione canonicatus,& aliud eſſe in collatione abſque bñficio,cogita.& ita procedat d.c.tibi qui.Si uero ſecundum morem hodiernum omnes literæ habeant beneficium acceptandi, tunc proprie dicuntur generales,quia licitum eſt vagari, & dimittere etiam centeſimum,ſicut primum,& in iſtis, aut literę primi impetrantis habent ſpatium menſis, & cum decreto ſecundum nouam formam,de qua in c.j.ꝟ.eo. & tunc intra ſpatium menſis ſemper pręfertur primus impetrans, etiam ſi acceptio fieret ultima hora menſis, & etiam poſito quod prius fuerit collatio alteri facta,ut in d.clem.j.§.ſecus. Si uero impetrantes habent in literis beneficiũ acceptandi,& maxime primus ſine ſpatio menſis,ita quod eſt locus datę primę.ſ. eo. tit. & tunc ſicut ualeret collatio facta per alium executorem ſecũdi ipſi ſecundo impetranti,ut probatur in d. clemen. j. in j. rñ. ſecundum Ioan.And.& iſto ſolo ultimo caſu,ſecundum Ioan. de Lig.procedat opi.Innocen. 4. de qua ſ.cuius oppoſitionem ponit Spec.in tit.de actio.ſeu petitio.§.ſuper actionibus,in ultima col.Et alle.ad hoc d.c.cum dilectus,& ita reſidet hic Lap.
5 & Domi.†Sed aduerte,quia hoc ultimo caſu,ſi literę primę habent beneficium acceptandi cum decreto, præfertur primus qui legitime acceptauit,ut habetur in d.ca. j. imo etiam ſi non haberent decretum, nec beneficium acceptandi, ſi tamen per executorem in prębenda,vel beneficio primo vacante fuit legitimo modo facta affectio,omni caſu præfertur primus impetrans,ut in d.c.j.& in d.c.tibi qui.& uide in c.eum cui.ſ.de prę
6 ben.eod.lib.†In glo.2.in fi.& ſic videtur hæc glo.tenere, quod licet executor deputatus in prouincia non poſſit ibi generaliter inhibere quod non conferatur,ut hic in primo reſpon. & hoc propter nimiam incertitudinem,& uacationẽ, tamẽ executor deputatus in diœceſi,ciuitate,vel eccleſia poterit ibi generaliter inhibere, quod ideo eſt quia talis inhibitio parũ eſt duratura,cum reſtringatur ad primum,& in ipſa diœceſi,ciuitate,uel eccleſia bene poterit haberi certitudo de primo. Qđ procedit,quando ipſe literę in quibus eſt deputatus talis executor,non continerent beneficium acceptandi, cum tunc ſatis procedat hæc ſecunda pars glo.alias ſi tribuerent beneficiũ acceptandi ſine menſe,vel cum ipſo, tamen ſine inhibitione, & tunc plus grauaret iſta forma inhibitionis, & iſto caſu multum equitatis haberet prima pars glo. non tamẽ poteſt dici ꝙ tex.iſte hoc probet repetendo ſic no.prouinciam,& ita cõcludit ipſe Ioan.And.ut plenius de his hic per eum, ut refert Do. & Pe.de Ancha.qui tamen dicit hoc ſine dubio procedere, ꝙ inhibitio executoris non impediat ordinarium ante acceptationem,ſi gratia habeat annexam clauſulam acceptandi,ut eſt caſus.ſ.eod.tit.c.j.ver.ſubiunctum etiam &c.unde procedit gl. quando ſimpliciter eſt ſcriptura,& poſtea per executorem,inhibitum, ſecundum ipſum Pe.de Anch.Sed hoc dictum nõ uidetur uerum,quod glo. loquatur quando literæ non conferũt beneficium acceptandi,cum glo.habeat reſpectum ad tex.qui loquitur de literis generalibus quæ proprie ſunt illę quæ cõferunt beneficium acceptandi, ut ꝟ. patebit. Præterea ſi literę nõ conferunt beneficium acceptandi,executor deputatus in prouincia per tales literas inhibere poſſet generaliter etiã in prouincia,cum talis inhibitio reſtringatur ad primum beneficiũ quod vacabit,& ſic cenſetur ſpecialis,ſicut & ipſę literę beneficiales ad primum beneficium reſtringantur quod vacabit,ut no.in c.j.de reſcr.in ult.gl.& de offi.del.ex parte.el 1.in ult. gl. & ideo uidetur quod gl.loquatur,quando literę conferunt bñficium acceptandi,& uerum ſit primum dictum quod aliquib.
7 placet,vt dicit hic Ioan.And.†Et pro declaratione huius glo.& prędictorum conclude,quod aut literę beneficiales in quibus eſt deputatus executor ſunt generales,quia vagantur.per ciuitatem,uel prouinciã,proprie tamẽ ſunt ſpeciales, quia reſtringuntur ad primum beneficium quod uacabit,ut eſt quando tales literæ non conferunt beneficium acceptandi,& tunc talis executor poterit generaliter inhibere, cum eius inhibitio reſtringatur ad primum, ſicut eius literę, & cenſetur inhibitio ſpecialis,ut in 2.reſpon. huius ca.ſiue talis executor deputatus ſit in certa eccleſia,ciuitate,uel diœceſi,ſiue in prouincia,licet in prouincia nunquam viderit Io.And. tales literas generales, imo fatuus eſſet qui in prouincia ſimpliciter impetraret primum vacans,tum quia difficile eſt ſcire quod eſſet primum,tũ etiam quia primum poſſet eſſe minimum,ſecundum Io. And. Aut literę in quibus eſt deputatus talis executor ſunt generales vere & proprie,ut eſt quando conferunt beneficium acceptandi,cum tunc liceat vagari & dimittere centeſimum, ſicut & primum,& tunc aut ille pro quo ſcribitur legitime acceptauit primum,vel ulterius ex cauſa, & executor poterit de beneficio acceptato inhibitionẽ facere nõ ſolum in certa eccleſia, diœceſi,uel prouincia,ſed etiam in prouincia,ſi in ea ſit deputatus,cum talis inhibitio ſpecialis ſit,ut patet in 2. reſponſo huius c.aut ille pro quo ſcribitur non acceptauit,& tunc aut in ipſis fuit appoſitum tempus, puta menſis ad acceptandum cum inhibitione,& decreto,ut hodie communiter ſeruat curia, & tunc executoris inhibitio non eſt neceſſaria,cum ſufficiat inhibitio Papæ quo ad illum menſem,ut in d.clemen.j. nec inhibitio executoris ſi ultra progrediatur, habet alterare formam inhibitionis Papalis,vt dicit hic ipſe Ioan.And. Aut in ipſis literis non fuit appoſitum tempus,& tunc ante acceptationẽ ipſe executor,ſiue ſit deputatus in prouincia,ſiue in diœceſi, vel ciuitate,ſiue eccleſia nõ poterit generalẽ inhibere illis ad quos ſpectat collatio in eiſdem locis ne conferant, ut dicit glo. hic in primo dicto,imo etiam ut dicit Io.An.ſuper tex.poſt Archi. non poſſet inhibere ſingulari prelato illius prouinciæ.per no. per Inno.& Hoſt.in d.c.cum dilectus,unde verbum, prelatus, hic in tex.reſoluitur in ſingulari,ad hoc qđ no.in c. vt priuilegia.de priuileg.ſecundum Imo.

S V M M A R I V M.

1 *Receptio,& collatio qualiter differant.*
2 *Scriptura dicitur illius qui ſcribi mandauit,licet ipſe non ſcripſerit.*
3 *Vocatio dicitur citatio,monitio autem præter citationem fieri poteſt.*
4 *Præſentatio facta a ſolis executoribus,an afficiat.*
5 *Vniuerſitas ſeu capitulum qualiter,& per quem debeat conuocari.*
6 *Executor Papę ſi nullus vacat canonicatus, an poſſit conferre canonicatum ante vacationem.*
7 *Contumax in vno actu non eſt citandus ad alium actum fiendum, quando haberet connexitatem neceſſariam cum actu præcedenti.*

C A P. V.

I capitulo. Primò ponit formam gratiæ, cuius duo ſunt dubia,primum quãdo afficiat.Iſtud ſoluitur ibi, per ſolam. ſecundum quod ſit officiũ executoris, quod declarat ibi,imo.
1 †Nota primò eſſe differentiam inter receptionem, & collationem, & ſic facit quod ſola receptio non inducat collationem, de quo per Inn.in c.eam te.ſ.de reſcri.Sed ſm Do.iſte tex.ſatis probat,quod receptio inducat collationẽ,patet ibi, reciperet. Idem vr̃ hic ſequi Io.And.dicens mandatum ſuper receptione canonicatum intelligi de receptione quę ius tribuit,& dicitur collatio,ut hic per eum, ponentem qualiter & quomodo fiat receptio iuris vel facti,de quo eſt dictum in c.cum in eccleſijs. ſ.de præben.eod.lib.& ibi,an abſentes ſint citandi,de quo hic per Lap. bene tamen verum eſt, quod hic canonicorum receptio,& collatio præbendarum ponuntur,ut diuerſa,& ſic facit quod per collationem præbendæ non uideatur collatus canonicatus,uel ecõtra,de quo uide remiſ.datas in d.c.cum in eccle
2 ſijs.in prin.& hic per Arch.†Secundò no.ibi, ſcripta noſtra, ꝙ licet quis de propria manu non ſcripſerit, tamen ſatis dicitur
a ſcriptura illius,ex quo de eius mandato eſt ſcripta,[a] ſecundum Domi. an tamen in ſtatutis in quibus uerba debent intelligi proprie,ut in c.in noſtra.ſ.de iniuriis,ſi fiat mentio de ſcriptura manu alterius, comprehendatur ſcriptura de mãdato illius ſcripta,

A D D I T I O.

a Ber.de Roma. Patet hoc eod.lib.de re.iu. qui facit per alium,& ff.eod.l. quod iuſſus.dicit tamen Dy.hoc procedere de quadam iuris interpretatione.cum verè loquendo factum etiam ab eodem diuerſis temporibus,eius identitatẽ facti non repręſentet.ff.de condi.inde.ſi non ſortem.§.libertus,& in Auth.de fi.inſtru.circa princ.
Vinc God. Adde,quòd ſcriptura priuata non probatur eſſe manu alicuius per ſolam comparationem literarum, & quomodo deponere teſtes debeant in huiuſmodi probatione.Ruy.conſi.139.nu.12.lib.2.

ſcripta, vel deſcripta per alium & ſubſcripta per eum, vide ple
ne dicta in c.ſi parte.s̃.de reſcrip.eod.lib.& per Ange.in l. cum
antiquitas.C. de teſta. Tertiò no.ibi,per ſolam præſentationē,
quòd per ſolam præſentationē literarum in quibus datur exe-
cutor ad conferendum in negligentiam ordinarij collatoris,
afficiuntur eius manus. Quartò no. ibi , beneficium,quòd ap-
pellatione beneficij comprǽhenditur canonicatus, & pręben
da,de quo vide dicta in c.quamuis.el 2.s̃.de præben.eod.lib. in
prin.Quintò no.ibi,intra terminum &c. quod executor datus
ad prouidendum in ſubſidium poteſt ordinario collatori aſſi-
gnare terminũ in quem conferre debeat, vt ſi poſtea appareat
de negligentia ordinarii, quod procedit ſecundum Do. etiam
ſi hoc in executoris mandato non exprimeretur. Nam vt hic
patet lapſus termini pręfixi ab executore ordinario ad confe-
rendum,conſtituit ipſum ordinarium in mora & negligentia,
in tantum quod per eam transfertur poteſtas conferendi in ip
ſum executorem,facit quod in ſimili no.in c.ſacro s̃. de ſentē.
excom,& in c.ſignificauit.s̃.de offi.ord.ſecundum Io.An. imo
voluit hic Pet.de Anch.quod ſi ordinarius fuiſſet interpellatus
congruo loco & tempore, per talem interpellationem conſti
tueretur in mora,& negligentia.arg. l. ſi ex legati cauſa. ff. de
verb.obl.& transferretur poteſtas in ipſum executorem, ſicut
per lapſum termini,cum iſta differre non videantur.arg.l. quo
tiens.ff.de verb.obli.Sextò no. ibi , dare,practicam ſeruandam
per executorem ſuper prouiſione canonicatus, debet enim di
cere,do,vel confero tibi canonicatum,ut dicit tex. hic, uel de
eo te inueſtio,non autem debet dicere recipio te in canonicũ,
vt faciunt quidam quos reprǽhendit Compo.in c.eam te.s̃. de
reſcrip.ſecundum Ioan.And. Vltimo no. ibi, ſine alia vacatio-
ne vel monitione,quia per iſtum tex.uoluit Lap.in ſua alle.15.
circa fi.ꝙ in proceſſu executoris,nec citatio, nec cauſæ cogni-
tio requiratur.facit quod no.Innocen.in c.fi.de præſcr. de quo
tamen ibi per eum,& plene per glo.& Docto.in cle.1.de offic.
3 dele.† Et nota etiam hic eſſe differentiam inter monitionem,
& vocationem,quia vocatio eſt citatio,ſed monitio præter ci-
tationem fieri poteſt , quandoque tamen utrunque miſcetur,
vt no.in c.ex parte.el 1.de verb.ſignifi.& in capi.fin.s̃.de maio.
& obe.ſecundum Ioan.And.monitio enim ſit a iudice ipſi par
ti in præſentia,& operatur plus quam citatio,cum habeat vim
peremptorij,ſecundum glo.no.in l.conſuluit.s̃.de offi.delega.
& eſt tex.in l.2.C.quomodo,& quando iudex,& de his ibi per
Bald.in auth.ſi omnes.C.ſi vt ſe ab hęre.abſti. per rationē hu-
ius glo.videtur reprobari opi.glo.in c.ſi eo tempore.s̃.de elec.
eod.lib.vbi voluit,quod ſola reſeruatio non afficiat. Sed quia
Papa reſeruando ſuę collationi ſtatim videtur adimere pote-
ſtatem ordinario,ergo ſequitur,quod ſtatim quod eſt pręſenta
ta reſeruatio ordinario,afficiat eius manus , & ita videtur eſſe
de mente Docto.in c.ſi a ſede.s̃.de pręben. eod. lib. dum quæ-
runt,quãdo dubitatur,an collatio ordinarii pręceſſerit reſerua
tionem,uel non,quia verum eſt quod reſeruatio Papæ non li-
gat ignorantes,ſed facta præſentatione afficiat, pro quo videt̃
tex.hic,nam ſi Papa dat executorem ad prouidendum,quo ca-
ſu videtur adimere poteſtatē ab ordinario,ſufficit ſibi pręſenta
tio ordinario,ut etiam tenet glo.mag. in fi.j̃. & proxi. ergo &
idem,ſi reſeruat ſuæ collationi,& reſeruatio eſt notificata , ſe-
cus autem ſi Papa ſimpliciter ſcribat ordinario,ut conferat,ut
j.c.proxi.in prin.& rationem ponit iſta glo. & vide tex. in c.1.
s̃.eod.in §.ex parte.vbi ſola reſeruatio facta cum notificatione
afficit manus ordinarij.In glo.2.in fi.vide no.in d.c.cum in ec-
cleſijs.In glo.3.in fi.idem Ioan.And.& Archi.j̃.ca. proxi.Patet
ergo quod in iſtum executorem ſtatim elapſo termino transſ-
fertur poteſtas prouidendi, intantum quod poſt terminum , ſi
vellet capitulum parere mandato,& recipere , non poſſet per
iſtum tex.volentem,quod ſtatim poteſtas transferatur in exe-
cutorem,& ita tenet Inno.in c.propoſuit.s̃.eod.& ibi per Ioã.
And.in glo.ſic deberet.verſi.dicebat etiam,facit c.literas. s̃. de
ſup.negli.& l.mancipiorum.ff.de optio.leg.Sed Compo.con-
tra in d.ca.capitulum, vbi dicit ſic obtentum,quia non dicitur
in executorem deuoluta poteſtas quin capitulum parere poſ-
ſit,& ita ſequitur hic Archi.facit c.quamuis.s̃.de offi.deleg.eo.
lib.& in c.ſi tibi abſenti.s̃.de præben.in fi.& in cap.licet. ff. de
procu.& ff. de mino. l.quod ſi minor.§.Sceuola, & facit quod
no.Ioan.And.in c.ab excommunicato.s̃.de reſcrip.in gl.ante-
pen.& ita reſidet hic Ioan.Andr.& Pet. de Ancha. quę opinio
procedit quando executor ſimpliciter pręfixit terminum , &
ad vlteriora non proceſſit,alias ſecus,puta ſi pronunciaſſet ſe
ſolum debere exequi,vel inhibuiſſet, vel decretum appoſuiſ-
ſet,tunc procederet opi. Inn.ex quo tunc in totum reuocat̃ de
manibus capituli,ſecundum Io.de Lig.Imo.vero hic tenet in-
diſtincte opi.Inn.per d.c.literas,& per no.in reg.mora.j̃. de re.
iur.eod.lib.& in c.licet canon.s̃.de elect.eod.lib.Nec ob. con-
traria,quia non loquuntur prout hic , ſcilicet quando poteſtas
eſt transfuſa ipſo iure de uno in alium , cum lapſus termi-
ni inducat priuationem ipſo iure, ut patet ex iſto tex. & ita ſe-
quitur hic Domi.cum tunc collatio poſtea facta a capitulo, cē-
ſetur facta a non habente poteſtatem , & ſic non valeret, ut in
c.quod autem.s̃.de iure pat.Et ita eſt tenendum per iſtum tex.
Et facit glo.in uer.intra menſem.in clemen. j.j̃. eod.Sed certe
iſte tex.non uult,nec probat,quod lapſus termini inducat pri-
uationem poteſtatis capituli,nec etiam probat quod poteſtas
ipſius capituli transferat̃ in executorem , ſed bene ſimilis , &
huiuſmodi poteſtas , ſcilicet prouidendi , & recipiendi , quaſi
iſtud verbum , huiuſmodi , denotet ſimilitudinem poteſtatis,
vnde quantumcunque huiuſmodi poteſtas ſit translata in exe
cutorem , non tamen eſt ablata a capitulo ex diſpoſitione hu-
ius decre.nec etiam ex forma mandati,& per conſequens capi
tulum poterit recipere & prouidere,& ſic verior erit opi.Cõ-
poſt.& ſequacium,& hoc niſi aliud interueniſſet,per quod ma
nus capituli eſſent ligatæ,de quibus j̃. ca. proxi.prout voluit s̃.
Io.de Lig. Et pro hac opi.facit vltra iſtum iſte tex. ibi , poterit
tibi dare,nam ſi eſſet verum , quod poteſtas priuata a capitulo
eſſet translata in executorē,non dixiſſet iſte tex. poterit , imo
fuiſſet locutus per uerba importãtia neceſſitatem, ſed quia di-
cit,poterit , datur intelligi quod eodem modo capitulum poſ-
ſit,ſed executore ipſo uolente bene poterit , facit gloſ. in uer.
poſſint. in clemen. 2. de celeb. miſ.niſi dicatur quod uerbum,
poteſt,exponatur pro,debet,ſecundum no.in l.ſępe.ff. de offi.
præſi. & ſic glo. ponit hic unam differentiam inter executo-
rem datum ad compellendum,& datum ad prouidendum. dif
ferunt etiam in alio,pone quod executor ſit datus ad compel-
lendum,& ſic vt faciat aliquem recipi in canonicum,& ſibi de
prębenda prouideri,non obſtante numero,& executor requi-
rit Epiſcopum qui ſe excuſat , dicendo quod ad eum non ſpe-
ctat receptio,ſed ſolum collatio,tunc dicit Compoſt.in d. cap.
eam te.fuiſſe obtentum quod executor poterit cõpellere Epi-
ſcopum,ut conferat,& poſtea compellere capitulum, ut illum
recipiat ad ſtallum chori &c. non autem talis executor poſſet
tunc conferre canonicatum,ex quo eſt datus ad compellendũ
tantum,& hoc niſi in literis diceretur,prout hic in tex.ſ. quod
executor ordinario negligente , quia tunc poſſet conferre, ſi
velit,vel ſi ſibi plus placet,poterit compellere recuſantem , &
ſic ſupradicta forma executoris dati ad compellendum differt
ab illa,de qua hic in tex.ubi talis executor datus ad prouiden-
dum nõ poſſet compellere,ex quo nõ ad cõpellendum , ſed ad
conferendum ſit datus,& forma mandati eſt ſeruanda , ut in c.
cui de non.s̃.de pręben.Sed poſtquam capitulo negligēte exe-
cutor ipſe prouidit,bene poterit cogere capitulum ad illius re
ceptionem quæ in facto conſiſtit,alias non fieret executio, ſe-
cundum Ioan.And.In glo.3.in verſi. illorum.in fi.facit cle.2. in
4 fi.ut li.pen.ſecundum Ioan.And.†In glo. in uer. capitulo.in fi.
idem Ioan.And.dicens,tex. hunc probare,quod pręſentatio fa
cta ſolis executoribus non afficit, & ita ſecundum eum debet
intelligi quod no.in c.2.s̃.de pręben.in glo.2.& per Innocē. &
Hoſtien.in d.c.dilectus.Et ſimiliter ante pręſentationem lite-
rarum factam executori ipſe nihil facere poſſet , ſecundum gl.
no.& ibi per Archi.& Ioan.And.in d.c.tibi qui.ſed quo ad affi
ciendum requiritur etiam pręſentationem fieri ordinario col
latori,nec ſufficeret iſto caſu ſola ſcientia ipſorum collatorum
ad afficiendum,ex quo ipſa pręſentatio requiritur. facit quod
no.in l.denunciaſſe.ff.de adul.& in c.non iniuſte. s̃. de procu.
in vlti.glo.& in c.fi.s̃.de emptio.& vendi.ſuper j.gl. ſecundum
Io.And.de quo etiam per eum in reg.eum qui certus. in verſi.
denunciaſſe.j̃.eod.lib.Nec etiam ſufficeret ad afficiendum pręſentatio facta vicario,vel procuratori capituli,vt hic in tex. ſe-
cundum Ioan.And.adducentem clemen.cauſam.in princi.de
elect.& quod ibi no.& per Spe.in titu.de appella.§.j.ver.j. cir-
ca medium,ubi tenet quod non ſufficiat ad reſeruationem ali
cuius beneficij , vel inhibitionem,vel decretum peruenire ad
notitiam generalis procura.capituli,quia per hoc non dicetur
ad ipſum capitulum perueniſſe,& ita ſequitur hic Lap. Et idē
tenet Compoſt.in Epiſcopo,vel eius vicario,vt no.j̃.ca. proxi.
ſuper verbo ordinario,ſecundum Ioan.Andr.dicentem, quod
ſi talis præſentatio fieret uni canonico,& non ordinario colla
tori , & poſtea beneficium in illis literis incluſum conferatur
illi canonico,valebit collatio,ex quo ante pręſentationem fa-
ctam collatori non fuit indicta affectio per impetrantē,ut hic,
& j̃.c.

&j.c.proxi.secundum Compo.in d.c.capitulum.in 8. col. ver.
item quid si litera.ibi tamen dicit,quod alij forte & melius te-
nent,quòd collatio tunc non valebit vel saltem reuocabitur,si
cut dicitur in processu habito per illum qui sciuit reuocatio.
mandati procuratoris partis aduersæ,ut in c.mandato.s.de pro
cu. & quia iste fuit in dolo recipiendo præbendam quam sci-
uit alteri debitam.arg.l.si fundum.C.de euic.& ff.de contrahē.
emp.l.si in empt.§.item si.cū in beneficijs debeat omnis dolus
abesse,ut in c.cum dilecti.s.de elect. secundum Ioā. And. & ita
residet in effectu hic. Lap. vero hic dicit esse differentiam in-
ter scientiam collatoris,& illius cui confertur,quia primo casu
collatio non valet, nec quò ad conferentem, nec quo ad alios
quibus confertur etiam ignorantes. Sed secundo casu valeret
collatio ex parte collatoris,non autem ex parte eius cui cōfer-
tur, vnde non poterit collationi cōsentire,& ita transit hic Do.
Sed aduerte,quia non videtur differentia,nec ratio quare ma-
gis simplex scientia impediat illum cui fieret collatio quam ip
sum conferentem quem non impediret, vt s. vnde scientia ip-
sius canonici perueniens ex presentatione sibi facta, non suffi
ceret ad impediendum suam collationem,cum non dicatur ex
hoc inducta affectio,cum requiratur quod presentatio fiat ipsi
collatori,vt hic patet,secundum Pe.de Anch. intelligentē hoc
verum,nisi talis canonicus impedisset præsentationem litera-
rum,vel occultasset eam de qua fuerit sibi prouisum,cum tunc
cēseatur in dolo,& habeatur perinde ac si facta fuisset presen-
tatio ipsi capitulo,facit l.quamuis.ff.de bo.auto. iudi.& cle. de
vna.de renun.in fi.& glo.j.proximo.de quo hic plene per eū.
5 †In glo.in ver.factam,in princip.vide per Innocen.& Io.And.
a in c.in causis.qualiter debeat vniuersitas [a] conuocari.In ea.gl.
ibi,ille qui habet conuocare capitulum,vide per Ioan.And. in
c.j.s.de maio.& obe.in glo.plene hic ponentem quis possit cō
uocare capitulum,de quo etiam per Innocen.in c. 2. s. de noui
ope.nuncia.de quo etiam per Barto.in l.j.ff.de albo scriben.&
in l.obseruare.C.de collato.& in l.quod donatarum,& in l.cu-
riales.C.de prædijs curial.lib.10.& l.maior.ff.ad munici. & no.
in c.fi.s.de pac.eod.lib.In eadem glo.ibi,citationibus,& denū-
ciationibus &c. no. ex glo. practicam citationis faciendæ, seu
denunciandæ,vel literas præsentandi capitulo, vel vniuersita-
ti,de quo etiam per glo.in c.bonæ.hic alleg. & per Bal. in l. ēt.
C.de execu. rei iudi.& per Bar. in extrauagan.ad reprimendā.
super verbo,citatione.cuius dicta refert hic Pe.de Anch.ex eis
colligens,sufficere præsentationem fieri capiti ipsius capituli,
sicut conuenitur,& agit secundum no.in c.edoceri.s.de rescri.
In ead.glo. in fi. Non obst. cap. cum in illis.§. fina.s.de prebē.
eod. lib. quia si per mandatum Pape factum vni includeretur
b ibi alius,esset transgressio voluntatis Papæ, [b] qui voluit graua
re vnum solum,hic vero seruatur voluntas Papæ, ex quo præ-
sentatio facta vni ex duobus quos Papa grauabat, beneficium
afficit,secundum Io.And.& procedit hæc glo.quando ad duos
communiter spectaret collatio,ita quod unus sine altero con-
ferre non poterat, secus si ad quemlibet insolidum spectaret
collatio, quia tunc præsentatio facta uni non afficeret manus
alterius,& tunc esset necesse quod vtrique ipsorum fieret pre
c sentatio, [c] vt sic vtrique potestas impediatur.arg.glo.no.in cle.
6 vnica.de renun.secundum Lap.& Domi.†In gl.in ver. ex tunc
in fi.an autem si nullus canonicatus vacet possit executor in li
teris deputatus conferre canonicatum ante vacationē. Archi.
hic quod sic, siue in literis dicatur quod exequatur, prout hic
dicitur quod conferat,quod Compost.intelligit verum, quan-
do in literis esset clausula,nō obstante certo canonicorum nu-
mero,& sic seruat curia,secundum eum in c.eam te,s.de rescr.
Sed alij tenent primum dictum indistinctè, siue illa clausu-
la sit apposita,siue non,ratio quia capitulum id fuisset facturū,
ergo idem faciet executor,& hęc opi.secundum Arch.videtur
approbata hic in tex. vbi de illa causula non fit mentio. Itē ex
quo numerus non erat iuratus,capitulum non tenebatur exci
pere,alias secus,secundum no.in c.constitu.s.de rescrip. super
3.glo.secundum Ioan.And.cui tamen placet opi.Compost.per
no.in d.c.constitu.in fi.primæ glo.Cautè tamen facit capitulū
si compareat & excipiat de numero,ne videatur suę exceptio-
ni renunciare,quod posset,ut per Ioan.And.in c.duobus.in gl.
quę ro.ver.restat.de rescrip.sicut & possunt numerum augere,
super quo vide no.in c.dilecti.super glo.imo.s.de preben.secū-
dum Ioan.And. Sed aduerte, quia licet de stilo curię procedit
opinio Compost.quia nisi sit clausula, non obstante certo ca-
nonicorum numero,executor id non poterit, cui stilo est stan-
dū , secundum glo.in c.quamuis.el j.s.de preb.eo.lib.tamen de
iure verior est opinio Archi.& secundum Ioan.de Lig. & Lap.
dicentem tamen,quod capitulo non obesset lapsus talis termi
ni,vel renunciatio , quominus agere possit ad repulsionem il-
lius,secundum no.per Io.And.in d.reg.mora.in 2. q. & in eius
solutione,secundum eum.Domini.vero,& Pe. de Ancha. hic
dicunt opi.Compost.& Io.And.procedere etiam de iure,quia
si in literis dicta clausula non est apposita,non includeretur ec
clesia habens numerum determinatum,ut patet in d.c. consti.
& in c.pro illorum. s. de preben. ergo executor non posset in
tali ecclesia prouidere , ex quo literę suę illam non includunt.
arg.c.fi.s.de preben.& per hoc cessat vna ratio Archidia. quia
capitulum non fuisset hoc facturum.Nec ob.tex.hic,cum non
ponatur in eo totius tenor rescrip. vnde debet intelligi ꝙ tex.
7 hic loquatur de ecclesia quę in literis erat inclusa.†In glo. fi.in
fi,vide in c.accepimus.s.de ęta.& quali.in glo.2. Sed melior ra
tio est secundum Domi.quia cōtumax in vno actu non est ci-
tandus ad alium actum fiendum, quando haberet connexitatē
necessariam cum actu pręcedenti , sicut est hic prębenda quę
habet connexitatem necessariam ad canonicatum,vt in c.rela
tum.s.de pręb.& ad c. translato.secundum,de consti.sm eum.
quod no.ad limitatio.c.eum qui.hic in glo.alleg. facit c. prete-
rea.de offi.delega.

ADDITIONES.

a Vinc.God.Adde quod vniuersitas non possidet,nec præscribit.Cor. consi. 46.
in causa , per totum. lib.3.nisi fuerit solenniter congregata.
b Ex hoc loco manifestum est arg.quòd quamuis Papa non possit sibi beneficiū
retinere,nec facere quin illud conferat.de offi.archipresby. vt singulæ.& de
preben.relatum.in fi.potest tamen illud conferre cui vult,siue vni , siue plu-
ribus.d.c.relatum.
c Ber.de Roma. Vide ad hoc quod.no.Ber.& Pau.de Leaz.in c.cum omnes.de cō
sti.& Bal.in l.per fundum.ff.de ser.rust.prædi.& quomodo aliquid dicatur cōe
pluribus vt collegiatis,& quomodo commune vt singulis.

SUMMARIUM.

1 *Collatio beneficiorum si ad plures spectat,an per solum mandatum aposto
licum afficiantur manus ordinariorum.*
2 *Inhibitio sola executoris,etiam sine reseruatione afficit manus collatoris
ordinarij.*
3 *Executorum formę sunt plures de quibus hic pulchre.*
4 *Executor apostolicus an poterit reseruare.*
5 *Expectans plures quando simul concurrunt quis eorum præferatur.*
6 *Inhibitio quæ sit per executores apostolicos debet fieri ipsi collatori ordina-
rio,non ipsius vicario,alias non afficit,& nu.7.*
8 *Præsentatio facta soli Episcopo,an sufficiat quo ad afficiendum manus vica
rij habentis potestatem conferendi beneficia.*

CAP VI.

SI soli. Habet duas partes principales,quia in pri-
ma ponūtur tres casus in quibus litera be-
neficialis nō afficit.secundus ibi,vel ordinario. ter-
tius ibi,aut soli.in secunda parte principali ibi,nisi.
ponuntur tres alijs casus in quibus afficit. secūdus ibi,aut exe-
1 cutor.tertius ibi,vel nisi.†No.1.ibi,soli manus,quod etiam si ad
plures spectaret collatio per solum mandatum apostolicū ma-
nus non afficiuntur ordinariorum,cum tex. hic intendat solū
excludere executorem,non autem numerum ordinariorum,
secundum Ioan.And,de quo per eum in c. inter corporalia.in
ver.solus,s.de transla.prela.& facit quod no. in ca. Episcopus.
24.q.7.No.2,ibi,de canonicatu,& preben.secundum Domi.ar.
in impetratione literarum debere fieri mentionem de cano-
nicatu & prębenda,ex quo infertur ꝙ expressio alterius tantū
a non sufficeret, [a] Tertiò no. ibi, non adimitur, quod per solum
mandatum superioris non afficitur res in mandato contenta,
b nec priuat subditū potestate quam super illa re [b] habet.†Quar
2 tò no.ibi,interdixisset.quòd sola inhibitio executoris,etiam si-
ne reseruatione,vel decreto afficit manus ordinarij collatoris,
& ita tenuit Federi,per hunc tex.in suo consi. 66.in 1. col. in fi.
& Ioan,And.& alij Docto.hic,nam dictio,presertim,hic posi-
ta exponitur pro,maxime,secundum Io.And. de quo j.in glos.
mag,& intellige in executore dato ad compellendum,nam in
dato ad prouidēdum sufficeret sola notificatio, etiam sine alia
inhibitione,vel decreto,vt dicit gl.& econtra.j.in fi.sed in exe
cutore dato ad compellendum est necesse vel quod inhibeat,
vel

ADDITIONES.

a Facit de preb.eo, lib.cum in illis,§.si vero,& ibi per Io.And.& Gem.
Vinc.God. Adde quòd inhibitio facta per iudicem ecclesiasticum super cau-
sa coram eo pendente seculari fieri potest etiam sine citatione. Ruyn. consi.
61.nu.6.& 28.lib.5.
b Ber.de Roma. Dicit tamen tex,quod puniendus sit contra mandatum faciens
superioris,& ideo ex hoc loco optimum sumitur arg. quod multa non de-
bent fieri,quæ tamen facta tenent,facit cap. uides. 10. distin. extra de eo qui
duxit in mat.quam pol.per adul.c.2.& extra de re iu.eod.lib. in reg,non fir-
matur,C.de legi.l.non dubium.

vel quod decretum apponat, vnde ſola notificatio non ſuffice
ret, vt patet ex iſto tex. no. quia vltra pręſentationem rerum re
cipitur inhibitio in inſinuatione, & hoc niſi in literis Papæ eſ
ſet decretum, quia tunc habet ligare ignorantes, vt in c. pen. ſ.
de præben. eod. lib. etiam ante præſentationem literarum, vt j.
in glo. in ver. contra ipſum, & dic vt ibi. Quintò no. ibi, cum in-
terpoſitione decreti, qđ executor apoſtolicus pōt ex ſe decre-
tum apponere, etiam ſi hoc in literis beneficialibus non fuerit
inſertum, vt hic patet. de quo per glo. in ver. irritum. in c. j. ſ. eo.
& no. in c. ſi apoſtolicæ. ſ. de præben. eod. lib. Sextò no. ibi, vel
niſi, quod ſola receptio in canonicum virtute manus apoſtoli-
cæ inducit affectionem prębendæ, de quo in c. poſtquam. ſ. de
pręben. eod. lib. Vlti. no. effectum qui ſurgit quando beneficiū
dicitur eſſe affectum, nam collatio poſtea alteri facta eſt nulla
& tribuit ius illi pro quo eſt affecta, intantum, quod illud euin
cet a quolibet poſſeſſore, agendo, vt a poſſeſſore auferatur, &
ſibi conferatur, ſecundum Io. And. & idem no. Innocen. in ca.
inter. ſ. de præben. de quo etiam per Ioan. And. in c. j. in prin. ſ.
eo. In glo. 2. in fi. no. ex glo. quod appel. ordinarij compręhen-
ditur ſecundum ſubiectam materiam etiam inferior pręlatus
ab Epiſcopo. de quo vide per glo. in c. ordinarij. in princi. ſ. de
3 offi. ordi. eod. lib. & in cap. 2. in ver. loci. j. de vſuris. † In gloſ. in
ver. prouideri. in fi. Aduerte, ſecundum Ioan. And. quia execu-
torum beneficialium variæ ſunt formæ, quidā enim ſunt pro-
uiſores, & ſic ad conferendum, & iſtorum quidam dantur ad
prouidendum poſt negligentiam ordinarij, vt ſ. c. proxi. Quan
doque ſub alia conditione, vt in c. ſi parte. ſ. de reſcrip. eod. lib.
Quandoque ad prouidendum ſecundum formam literarum
legati. ſ. de pręben. ſi eum, & d. c. ſi apoſtolicę. Quandoque dan
tur cum beneficio acceptandi, non determinato tempore, vt
in c. j. & c. ne captandæ. ſ. eod. Quandoque determinato tem-
pore, & cum decreto, vt in clemen. j. j. eod. Quandoque vt pro-
uideat primò de canonicatu, poſtea de præbenda, ut in c. ſi cle-
ricus. ſ. de pręben. eod. lib. Quandoque vt ſolum de prębenda
prouideat, vt in d. c. ſi poſtquam. Quandoque de vtroque, & cū
hoc de officio & dignitate, vt in c. quia ſæpe. ſ. de præben. Quā
doque cum clauſula, anteferri, vt j. c. proxi. & ſ. de præben. cap.
pe. Quandoque vt prouideat certę perſonæ, quandoque incer-
tę, vt in c. is cui. & c. ſi cui. & c. dudum. & cap. quamuis. el 2. ſ. de
præben. Quidam enim ſunt executores ad compellendum, de
quibus in c. abbatem. ſ. de reſcri. & de his ponuntur hic in tex.
tres formæ, quia aliquando vt compellant ordinarium, vt im-
pleat mandatum Papæ. Aliquando ſcribitur executori, vt com
pellat cum decreto, & aliquando ſine. Et aliquādo ſcribitur in
forma, facias aſſignari, de qua plene no. in d. c. pro illorum. Alij
vero executores ſunt mixti, ſcilicet partim ad compellēdum,
& partim ad prouidendum, vt in d. c. tibi qui. ſ. de reſcri. ſecun-
dum Ioan. And. dicentem, quod varietas ipſorum patet ex pręe
dictis, & aliquando varietas cōſiſtit circa varietates beneficio-
rum, & circa perſonas quæ grauantur, vt patet in ca. quamuis.
el 1. & c. cum in illis. & c. mandatum, & c. cum de beneficio. ſ.
de pręben. Quandoque variantur ex clauſula proprij motus,
vt in c. ſi motu proprio, & c. ſi pluribus. ſ. de pręben. & in cle. ſi
Romanus. eod. tit. Et quando eſt varietas circa durabilitatem
ipſorum. de quo in c. ſi pauper. ſ. de pręben. & in cle. ſi de bene
ficio. eod. tit. & in cle. gratia. de reſcrip. Et in iſtis omnibus de-
bet diligenter attendi & ſeruari forma mandati, ſecundum Io.
An. in ver. exequatur. ſ. c. proxi. Sunt etiam multæ alię ſpecies
executorum, quidam enim ſunt executores ſententiarum de
quibus in c. paſtoralis. §. quia verò. ſ. de offic. deleg. & in cap. de
cętero. ſ. de re iudi. Quidam ſunt executores litium, vel præce-
ptorum, de quibus in c. ſuper quęſtionum. poſt prin. de offi. de
leg. & in l. 3. §. ſi executores. ff. de nego. geſto. & in l. fi. ff. de teſti.
a Quidam ſunt executores [a] teſtamentorum, de quibus in c. 2. j.
de teſta. vt hic plene per Ioan. And. In glo. in verſ. adimitur, in
fi. quod procedit primò, etiam ſi in his tribus caſibus de quib.
hic in prin. tex. pręſentatio ſit facta ipſi executori, cum pręſen-
tatio eidem facta non afficiat, etiā ſi datus fuiſſet ad prouiden.
vt ſ. c. proxi. ſecundum Ioan. Andr. Secundò procedit ſiue gra-
tia ſit ſtricta, vt in eccleſia, ſiue larga, vt in dięceſi, ſiue latior, vt
in prouincia, cum ſemper iſto caſu ſit idem iuris, licet iſta quā-
doque differant. de quo in c. executor. ſ. eod. titu. Tertio proce-
dit, ſiue ſcribatur in forma pauperum, ſiue in forma gratię, cū
& tunc habeat locum iſte tex. pro quo facit quod no. in ſimili
in c. ſi pro clericis. ſ. de pręben. ſecundum Ioan. And. In glo. in
ver. interdixiſſet. in fi. Idem quod glo. tenuit Inno. in d. c. pro il
lorum, & Ioan. And. hic, & ſi quod aliud tenuerit in d. c. pro il-
4 lorum. tenendo opi. glo. Sed an † talis executor poterit reſerua
re. Inno. in d. c. pro illorum. tenet quòd ſic. cuius dictum ſi intel
ligatur in executore dato ad compellendum, non procederet,
cum talis non poſſit conferre, vnde nec poterit reſeruare, ſecū
dum Ioan. And. Sed ſi intelligatur de executore dato ad proui-
dendum, vt ipſe videtur intelligere, & tunc procedat eius di-
ctum, ex quo talis poteſt conferre, non tamen eſt bene dictum
dicere, quod prouiſione commiſſa videantur omnia commiſ-
ſa quę ad ipſam faciunt, vt dicit ibi Inn. per c. pręterea. ſ. de off.
deleg. ſed ſolum videntur commiſſa illa ſine quibus commiſ-
ſio expediri nō poteſt, & ita loquitur d. ca. pręterea. hinc eſt ꝙ
executor datus ad prouidendum, nō poteſt compellere, vt pro
uideant, ſecundum diſt. in d. c. pro illorum, & per Ioan. And. in
d. c. propoſuit, in glo. ſic debent. ver. dicebat etiam Ioan. & ſ. c.
5 proxi. in ver. executor. ſecundum Ioan. And. † In glo. fi. in prin.
hęc glo. eſt ordi. & ſingu. & habet duas partes principales, pri-
mò enim tractat quis pręferatur quando plures expectantes ſi
mul concurrunt, & hoc proſequitur vſque ad verſi. videndum.
In ſecunda vero parte principali, quę eſt in d. verſi. videndum.
tractat quę, ſeu quales gratię prębendas afficiant. In ead. gloſ.
ibi, ſi pauper, ſcilicet quando primus eſt conſecutus aliud bñfi
cium, ſecundum Ioan. And. In ead. glo. ibi, de reſcrip. ſi pro te.
vide ibi no. & per glo. in ver. executorem. in clemen. j. j. eod. In
ead. glo. in ver. videndum. ibi, ſi Papa contulit canonicatum,
idem ſi conferat aliud beneficium, vt in c. ſi beneficia. ſ. de pre
ben. eod. lib. & ibi vide dicta. In eadem glo. ibi, appellet, no. ꝙ
licet ſententia ex qua iudex delegatus pronunciat ſe non iudi
cem, an extinguat iuriſdictionem, & ab ea poſſit appellari, vt
in c. ſignificantibus. ſ. de offi. deleg. tamen ſi non appellet, non
tollitur ex hoc effectus literarum in eſſe deductus, vt patet hic
in glo. & circa hoc vide per Domi. in c. ſuper gratia. ſ. eod. in j.
6 glo. & ſ. c. proxi. ſuper glo. in ver. capitulo. † In ead. glo. in fi. ad
hoc autem vt inſinuatio vel inhibitio afficiat, debet fieri ipſi
ordinario collatori, ſecus ergo ſi eius vicario vel capitulo, vt
patet hic in tex. ibi, ordinario, ſecundum Archid. & Ioan. And.
qui Archi. ponit hoc ad literam quod ponit Compoſt. in d. ca.
capitulum, de quo eſt dictum ſ. c. proxi. ſuper glo. in ver. capitu
lo. Adducit etiam ad hoc quod no. in c. dudum. §. nos igitur. ſ.
de pręben. eod. lib. quia per conſti. vicarij quā facit Epiſcopus,
non aufertur ipſi Epiſcopo poteſtas conferendi quando vult,
& quia pręſentatio facta ipſi capitulo non arctat Epiſcopum,
quando ad ipſum Epiſcopum ſolum ſpectaret collatio, ſecus ſi
ad Epiſcopum, & capitulum communiter, vt per glo. in ver. fa
ctam. in fi. ſ. c. proxi. Quid autem ſi Epiſcopi copia haberi non
poſſet. Ioan. And. hic primo dicebat, quod ſufficeret tunc prę-
ſentatio facta capitulo vel vicario. Sed dicit quod Compoſt. te
net contrarium, quando Epiſcopus eſſet ita in remotis, quod
pręſentationem talem ſcire non potuit, alias ſufficeret, quia
pręſumatur ſciuiſſe, arg. ca. fi. ſupra qui accu. poſſunt, & ita reſi-
det hic Ioan. And. Sed Arch. tenet, quòd etiam tunc ſola ſcien-
tia non ſufficeret, ex quo requiritur pręſentatio, vt hic, & eſt di
ctum ſ. cap. proxi. & ita ſequitur hic Imo. quare dicit Domi.
quod dictum Ioan. And. poſſet ſaluari in terminis quibus lo-
quitur ſcilicet, quando eius copia haberi non poſſet, quo caſu
ſufficeret intimationem fieri illo modo, ipſo Epiſcopo exiſten
te in loco in quo veriſimiliter illud potuerit ad ſuam notitiam
peruenire, & iſto caſu ſufficeret ſola ſcientia. ad hoc clem. cau-
ſam. §. verum. de elect. ſecundum Do. imo ſecundum aliquos
etiam ſi eius copia poſſet haberi, ſufficeret ſola ſcientia Epiſco
pi de pręſentatione facta vicario, ſi Epiſcopus non contradi-
xit, quia talis ſcientia ęquiparatur ſpeciali mandato. arg. cap. fi.
ſ. de iureiu. eod. lib. quo caſu ſi pręſentatio fieret procuratori
habenti ſpeciale mandatum, ſufficeret, vt in d. clem. cauſam. in
7 prin. † Tu aduerte, quia licet pro dicto Ioan. And. faciat ratio c.
cum nullus. §. Epiſcopo. ſ. de tempo. ordi. eod. lib. tamen tenen
dum uidetur quod dicit Archi. & Imo. per tex. hic, & ſupra ca.
proxi. Non ob. d. clem. cauſam, quia ibi agitur de ſcientia ſeu
notitia uera uel pręſumpta, hic uero etiam uera ſcientia non
ſufficit, cum tex. hic, & ſupra c. proxi. requirant pręſentationē,
ſeu inhibitionem actualiter fieri ipſi ordinario, unde uera ſciē
tia ſeu notitia alio modo habita non ſufficit, cum in iſtis fiat
ſtricta interpretatio, etiam ut potius res pereat quam ualeat,
patet in c. quamuis. el 1. & c. cui de nō, & c. cum in illis. ſupra de
pręben.

ADDITIO.

a Vinc God. Nota, quòd executores teſtamentorum non poſſunt eſſe fratres Sancti Franciſci. Barto. in l. a filio. de alimen. leg. & in l. 1. colum. 3. de leg. 2. & in tract. minor. lib. 3. Mar. Socy. conſi. 17. ſupra dicta cauſę poſitio. verſi. quinimo religioſus. lib. 1.

præben.eod.lib.quia preiudicatur ordinarij potestati,vnde potestas istarum literarum tanquam odiosa & præiudicatura ordinarijs, debet restringi, & potestas ipsius ordinarij tanquam fauorabilis debet ampliari,vt per glo.no. in clemẽ.2. de offi.ordi.sufficit ergo ita hic scriptum esse,vt 6.q.3.scriptum,& l.prospexit.ff.qui & a quibus.Non ob.d.c.fi.de iureiu. nam ordinarius conferendo alteri per hoc videtur reuocare seu reprobare quod est gestum cum eius vicario, seu procuratore, imo videtur dicendum non sufficere præsentationem fieri procuratori habenti speciale mandatum ad conferendum,quod potest, quia secũdum omnes non sufficeret præsentationem fieri vicario,& tamen debet intelligi de habente speciale mandatũ, quia alias beneficia conferre non posset,vt in c.fi.s̃.de offi.vic. eod.lib.item quia per speciale mandatum non aufertur ipsi ordinario potestas conferendi,vt in d.c.dudum. ergo licet procurator,vel vicarius tunc posset conferre, tamen ex quo ordinarius eodem modo potest conferre, non sufficeret præsentatio
8 facta alteri eorum tantum,vt per glo.s̃.c.proxi. † Et ex hoc, & per eandem rationem dicendum, quod presentatio facta soli Episcopo non sufficiat quo ad afficiendum manus vicarij habentis eodem modo potestatem conferendi,quod facit ad no. in c.si a sede.s̃.eod.lib.bene tamen verum videtur,quod si vicarius,vel procurator haberet speciale mandatum recipiẽdi præsentationes,vel inhibitiones, quod isto casu sufficeret præsentatio,vel inhibitio eis facta, & sic ex prædictis tenenda vr̃ opi. Archi. cum limitatione Pe. de Anchi.hic, vt sufficiat scientia quando est iuncta cum latitatione eius, cui præsentatio erat facienda,vnde si ordinarius dat causam,quod præsentatio literarum ad eum fieri non possit,& latitat,vel aliter, tunc procederet dictum Ioan.And.vt in regu.cum stat.j̃.eod.lib.& facit glo. in versic.facta.s̃.cap.proximo, & ibi dictum fuit super glos. in versic. capitu.

S V M M A R I V M.

1 *Clausula anteferri, non conceditur contra habentes ab eodem concedente, sed ab alio.*
3 *Consequitur quis ex alterius persona quod ex sua consequi non potest.*

C A P. VII.

Vtoritate. Ponit tres gratias factas tribus successiue in eadem ecclesia, scilicet tertio cum prærogatiua super primum, ex quibus quæstionem format,quam secundo ibi,cum igitur,
1 soluit rõnẽ reddens ibi,licet eius,& ar.inducẽs,ibi sicut.† No. j.ibi,non autem nostra receptione.de stilo curiæ, qui seruatur quando apponitur clausula,anteferri, quia non conceditur illa contra habentes gratiam ab eo concedente, sed ab alio diuerso.de quo in c.pe.s̃.de preben.eo.lib.& licet dicamus per clausulam,anteferri,non preiudicari illi cui est quæsitum ius in re, vt j̃.c.proxi.& d.c.pen.tamen bene præiudicat illi cui est quesitum ius ad rem,vt hic in tex.quod ideo est,quia habens ius ad rem habebat illud ab alio.secus ergo si haberet ab eodem concedente,quia dicta clausula non operatur contra habentes gratiam ab eodem,nisi aliter constaret de mente concedentis, ut est tex.in d.c. pen. vbi de hac clausula per Ioan. And. Secundò no.ibi,tria.primò,scilicet qui erat in canonicũ primo receptus autoritate predecessoris,vt s̃.in tex.ex quo no.quod gratia per quam est collatus canonicatus,& mandatur prebenda conferri,non expirat morte Pape concedentis,etiam quo ad preben-
2 dam postea [a] vacaturam,quod no.ad c.si cui. s̃.de preben. eod. lib. & sic est hic casus in quo primus impetrans non obtinet primam preben.& alios casus vide s̃.c.proxi.in gl. ma. in prin.
3 †Tertio no.ibi,ex persona tamen tertij &c.casum in quo quis consequitur ex persona alterius quod ex sua persona non posset,ad hoc quod no.in c.cum olim.s̃.de re iudi.in fi. per Innoc. & in l.si post mortem.in fi.ff.de contratab. & in l. petente. de temporibus in integ.resti.& in l.si iudex.ff.de minoribus.Et vltra no.quòd illud quod est inutile mihi ex persona mea, poterit esse vtile alteri ex persona mea.ad hoc l.posthumus.§. si qs ex his.ff.de inoffi.testam.& in l.fin.§.j.ff.de iu. dot. Vltimo no. hic expressum licitũ esse decidere casum in materia beneficiali per leges etiam loquentes in materia vltimarum voluntatũ, quod no.ad gl.& ibi dicam, in c.j.§.econtra.s̃.eod.lib.In glo.in ver.primam. ibi, & sic seruetur, & idem si daretur clausula in terminis econtra,puta si diceretur quod præferatur omnibus autoritate sua receptis non predecessorum suorum, quia eo modo inspiceretur mens concedentis, quia tunc primus primam habebit, & tertius secundam, cum preferatur secundo, & secundus tertiam habebit,secundum Pau.& Ioan. And. dicentes istum tex.habere locum in alijs similibus casibus, puta si diceretur,quod preferatur omnibus vltra tale tempus expectantibus.In ea.glo.in fi.de isto brocardo, si vinco vincentem te,ergo vinco te.vide plene per Cyn.in auth.licet.alleg. & hic per Ioan.And.& per Docto.in l.de acc.hic alleg.In glo.fin.ibi, locum non habebat,vt in authẽ. & cum solis,& authẽ. defuncto.C.de legiti.hæred.ex quibus no.hic Archidia.quòd ex iure correcto possit argui.de quo vide no.in cap.nouit.s̃. de iudi.& per glo.not.in l.j.ff.de coniungen. cum eman. lib. quando lex est correcta in dicto,& nõ in ratione ipsius. de quo hic per Archi.& Ioan.And.

A D D I T I O.

a Ber.de Roma. Et est ratio euidens,quia per prebendam nondum collatam res non est integra,pro qua facit l.,Cæsar.ff.de pub.& ibi per Bar.Et quod semel ceptum est qualiter habetur pro completo.ff.de au.& arg.leg.& si non sunt.§.argento.alias habetur, quid ergo.Et qui annonam de ciuitate trahere cepit, non tenetur superuenienti edicto,quo trahi prohibetur, vt Host. & post eum Inno.dicunt in 2.c.s̃.de consti.& in mercu.Ioan.And. super reg.cum iura partium.ar.6.ad primam partem,& quæ semel cæpta est iurisdictio intelligitur perpetrata, dummodo res non sit integra, vt dictum est s̃.nec expirat per mortem delegantis.de rescri.pastoralis.in fi.de offi.deleg.gratum,& ca. prudentiam,& c.licet,& ff.de procu.l.si defunctus, cum l.sequen.

S V M M A R I V M.

1 *Papa dicitur promotus ad Papatum etiam ante coronationem.*
2 *Clausula,anteferri, non præfert impetrantes illis quibus est ius quæsitum in re.*
3 *Interpretatio canonis spectat ad eius conditorem, siue habentem potestatem condendi canonis.*

C A P. VIII.

Voniam. Gratiarum reuocatio includit receptos in canonicos præbendam distinctam expectantes, etiam si quotidianas distributiones percipiebant, secus si prebendam distinctam non expectabant,sed augmentum portionis,& etiam includit habentes ius ad rem,si nondum in vacantibus ad collationem est deuentum. hoc dicit, secundum Domi. & primò ponit mentem reuocatorie.secundo ibi,presenti. declarat cir-
1 ca illam quinque dubia.†No.primò, quòd etiam ante coronationem Bonifacij,vt colligitur ex glo.in hoc,& ex gl.pen.j̃.super data huius libri, secundum Ioan.Andr.& Domi.de quo in l.bene.C.de quadrien.prescriptio.& in clemẽ.Romani, de iureiuran.Secundò no.quod omnia hic expressa comprehendũtur appellatione beneficij ecclesiastici, imo etiam videtur hic
a probari,quòd appellatione beneficij [a] veniat canonicatus sub expectatione preben.vt hic patet.de quo vide plene per Rotã
2 in deci.443.que incipit,Item si legatus. † Tertio no. ibi, ius acquisitum in re,licet ad rem non.ar.quod clausula,anteferri, nõ prefert impetrantes illis primis impetrantib. quibus esset quesitum ius in re,& ita tenet hic Ioan.And.& in c.causam que.s̃. de rescrip.Secus tamen esset de iure ad rem,vt hic patet,secundum Ioan.An.& facit tex.s̃.c.proxi.vbi clausula,anteferri,preiudicat primo impetranti recepto in canonicum, cui iam erat quesitum ius ad rem,secundum Do.In tex.ibi,presentia. no.q in reuocatione priuilegiorum Romanorum pontificum non requiritur consilium vel consensus Cardinalium,cum tex.hic tantum dicat de præsentia,secundum Ioan.And. & vide in ca. ad apostolicæ.s̃.de re iu.eod.lib.in j.glo.Quartò no.ibi, omnino cassauimus,quod successor põt reuocare priuilegia predecessorum,quia par in parem &c.vt in c.fi.s̃.de rescrip. eod. lib. & an talis reuocatio præiudicet ignorantibus dictam reuocationem,no.in c.j.§.j.s̃.eod.& an possint reuocari contractus ri
3 tè facti,vide in c.j.s̃.de proba.& ibi per Docto.† Vlti.no.ibi,interpretatio,& allegat̃,quod interpretatio canonis spectat ad conditorem canonis,seu ad habentem potestatem iura condendi, vnde eius est interpretari,cuius est condere,& dicebat Bal.in l. fi.C.de legibus,quod hoc nõ debet restringi ad personam, sed ad dignitatem & officium,ideo Imperator, vel Papa qui nunc est,posset interpretari omnes leges, vel decretales prædecessorum,pro quo est tex.in c.inter alia.s̃.de sent.excomm.Et idem est in statutis,quia interpretatio statutorum spectat ad conditorem,vt in l.omni nouatione.C.de sacrosan.eccl.intellige eadẽ potestate durante, secus si potestas vel officium defecit, ideo dicebat Ioan.And.in c.ex parte.s̃.de verb.signifi.quod officiales deputati ad condenda statuta, non possunt illa interpretari,sed ad illos spectat interpretatio, quorum autoritate sunt facta,& idẽ voluit Bal.in l.leges.la 3.C. de legib. & in d. l. omni. vbi

A D D I T I O.

a Vinc. God. Beneficiorum appellatione an veniat canonicatus, siue prebenda. Fely.in ca.in nostra.de rescri.non tamen comprenduntur hospitalia. Fely.in c.de quarta.col.4.de rescri.Cor.consi.3.in præsenti litera A.lib.3.

vbi etiam dixit, si vertitur aliquod dubium super verbis statutorum, debet recurri ad dominum ciuitatis, cuius autoritate facta fuerunt. Et intellige prędicta de interpretatione generali, quæ facit fidem, & ius apud dominum, vt d.l.fi. alias vero quilibet iudex potest iura & statuta interpretari, sed talis interpretatio non operatur, nisi in causa coram eo vertente. de quo in c.j.§.de postu.præla.& ibi per glo.in ver.interpretatus, & facit quod dixit Inno.in c.cum speciali.§.de appel.& in c.olim.§.de verb.signi.& ita est de mente Ioan.And.hic.In glo.2.in fi.vide de reuocatione aliorum priuilegiorum Celestini, in extrauaganti Ioan.22. quæ incip. sancta Romana. ubi dicitur, quod ipse Papa Bonifacius 8. reuocauit omnia priuilegia ab ipso Celestino concessa, quæ per ipsum Bonifac. approbata non essent.

SVMMARIVM.

1 *Augumentum censetur esse eiusdem iuris cuius est istud cui adiungitur.*

1 Si autem. †No.j.ibi, augmentum. quòd augmentum censetur esse eiusdem iuris cuius est res principalis cui adiungitur, quod inducit Domi. vt habens priuilegium transeundi per territoriũ alicuius sine solutione gabellæ, possit eodem modo transire per territorium illi additum, pro quo facit, quia disposita in principali intelliguntur tacite repetita in augmento, vt est tex.in l.etiam.C.de iure do. vbi Cy. & Bal. dicebant, statuta ciuitatis habere locum in locis de nouo additis seu factis de territorio illius ciuitatis, puta si statutum dicat, ꝙ banniti non possint cõuersari in territorio ciuitatis. de quo etiam in cap.super eo. §. de censibus. Vlti.no.ꝙ ecclesia potest quandoque habere determinatum numerum canonicorum, & non præbendarum, seu portionum, vt hic. Et quandoque potest habere determinatum numerum in vtroque, vt in ca. dilecto.§.de præbẽ. Et quandoque in neutro, vt in c.ex parte, §. eo. & de his vide plene per Ro. in deci. 460. quæ incip. Quæritur quanti temporis. Et patet hanc esse differentiam inter portiones, seu prębendas, quia in ecclesia aliquando non sunt præbẽdæ distinctæ, sed portiones diuidendæ inter canonicos certi numeri, & tales portiones dantur secundum numerum canonicorum, & habent instar prębendarum, & sunt priuilegiatæ, vt prębendæ de quibus per Innocen. et Ioan. And. in cap. dilectus.el j.§. de prębẽ. vbi etiam tenet, quod regulares religiosi illas habere non possint. de quo hic per Pet. de Ancha. & per Innocen.& Ioan.And.in c.edocere.§.de rescrip.In glo.magna in fi.pro opi.Hostien.adducit hic Ioan. And. l.si cui serui. ff.de leg.1.& clemen.vnica. in fi. de præben.vbi clausulę quãdoque ponuntur ad exequendam gratiam, non ad augendam, & licet in practica seruaretur prima opi.Host.de iure tamen non procedit, secundum Imo.quia ratio Hostien. quod sit magis impetrabile in ista ecclesia quam in illa, non procedit in literis beneficialibus, in quibus non licet arguere de maiori ad minus. ut in ca.cui de non.§.de pręben.eod.lib.Sed aduerte, quia Ioã. And.videtur hic residere in ista opi. Hosti.& eam sequitur do. Anto.in c.constitutus.§. de rescrip. vbi dicit esse casum de hac q.ibi enim impetratio erat facta de vacante, vel de proxima vacatura, & tamen ibi dicitur quod si determinatio numeri non pręcessit executorias obtinebit impetrans, vt patet ibi in fi. tex.per quem tex.limitabat glo.hic, vt procedat, quando numerus non est taxatus tempore impetrationis, nec tempore executionis, quia tunc statim recipietur in canonicum, & habebit portiones, sicut alij, & hoc nisi obstet exceptio paupertatis, vt dicit glo. Si vero numerus non erat determinatus tempore impetrationis, sed tempore executionis sic, tunc impetratio valebit, non tamen recipietur statim, sed expectabit vacaturam, vt probat tex.ibi, in fi.& ita limitatur hic glo.& ita sequitur hic Dom.& hanc glo.sequitur Lap. in sua alleg.14. vbi etiã dixit per hanc glo.quod reseruatio facta de prębenda vacante,
a vel vacatura, extenditur ad ecclesiam [a] non numeratam, & vide ad prędicta per Innocen. in capit.relatum. supra de prębenda. & in simili per glo.in ver.vacaturam. in capit. dudum.de præben.eod.lib.

ADDITIO.

a Vide ad hoc Host.supra eod.titu.ex parte Hastensis.& Pau. in clemen. literas. supra de rescrip.

SVMMARIVM.

1 *Vocis dandæ in capitulo potestas non dependet a præbenda, sed a canonicatu.*
2 *Præbenda, & portiones veniunt appellatione beneficiorum.*

1 In illis. †No. j.ibi, quantum ad capitulum, quòd potestas vocis dandæ in capitulo non dependet a iure prębendali, sed a iure can. ideo est quod receptus vltra numerum autoritate apostolica debet habere vocem in capitulo, & locũ in choro, & quotidianas distributiones. de quo tamen per Io. And.& Docto.in c.cum M. §. de constitu. & plene per Ro. in deci.443.circa fi.Secundò no.ibi, plenitudinem &c. quod dicitur habere plenitudinem iuris canonicatus ille qui habet pertinentia ad canonicos, licet prębendam non habeat, sed eam expectet.quod inducit hic Domi.ad statuta loquentia de canonicis habentib.plenitudinem iuris canon.†Vlt.no.ibi, alia
2 beneficia, quod prębendę, & portiones ueniunt appellatione beneficiorum, de quo est dictum in c.quamuis.el 2.§. de præben. eod.lib.& vide glo.in clemen.j.§.eod.non tamen veniunt quotidianę distributiones appellatione beneficij, seu præbendæ,
a vel portionis, vt [a] patet §.in tex.ibi, ac distributionum. per quẽ tex.dicebat Ro.in decisio.134.quę incip.Item quando.quod si fiat mentio de fructibus beneficij vsque ad certam summam, tales quotidianæ distributiones non computantur in valorem beneficij, de quo etiam per Ioan.And.in addi.Spe.super rubri. & ita sequitur hic Domi.In glo.in versi.existit.in fi. ideo dicebat hic Pau. quod in ecclesia sunt quædam portiones quę vocantur consecutiuæ, puta si in illa est certus numerus canoni. & ipsorum prouentus diuiduntur in tot partes quot sunt canonici, & si sunt ibi supra numerum, datur illis sua pars, & de illis loquitur tex.§.§.proxi.Quædam sunt portiones quę appellantur priuilegiatæ, vt quando in ecclesia est certus numerus canonicorum, & prębendarum, quę tamen nõ sunt distinctę, sed diuiduntur fructus in tot partes quot sunt canonici intra numerum, & tunc in istis procedat tex hic, cum tales portiones sint loco prębendarum canonicorum existentium, intra numerum, secundum eum, vnde expectantes expectabant nouum ius distinctum a primo, ideo reuocatoria locũ habet.

ADDITIO.

a Ber.de Roma.Et ratio secundum dominos eiusdem Rotæ est, quia distributiones huiusmodi dantur ratione certi ministerij, puta interessantib. diuinis, vt in c.licet, de præben.& de cle.non resi.c.vno.lib.6.& ibi per Ioan.And.& melius per eundem in addi.Spe.eo.tit.& per Pe.de Anch.in repe.cle.pri. eo.tit. & per Oldra.consi.118.

SVMMARIVM.

1 *Executor apostolicus potest reseruare, inhibere, & decretum apponere.*
2 *Literæ beneficiales & alij actus præcedentes collationem non tribuunt ius in re, etiam si interuenerit reseruatio vel decretum.*
3 *Collatio tribuit ius in re si fiat de beneficio vacante, secus si de vacaturo.*

1 Sane. †Nota primò quod executor apostolicus potest reseruare, inhibere, & decretum apponere, facit tex. in capitu.si soli.§.eodem, imo etiam hoc poterit executor deputatus a legato, vt per Lapum in sua alleg.14.in princip.† Se-
2 cundò no.hic tex.pro habentibus ius ad rem, & ius in re, nam literę beneficiales, & quicunque actus pręcedentes collationem non tribuunt ius in re, dato quod interuenit reseruatio, & interpositio decreti, & dato etiam quod intercesserit petitio impetrantis, vt hic patet, quo casu per petitionem videtur beneficium acceptari, vt in clemen.1.infra eodem. imo etiam dato quod interuenerit sententia qua fuisset adiudicatum beneficium, cum per sententiam non conferatur ius in re, nec transit dominium, nisi post actualem executionem, vt in §.fin. Insti.de offic.iudic.& l.nepoti.ff.de fun.instrum.& satis probatur hoc, ubi decretum uel reseruatio non tribuit ius in re, ergo nec sententia quę illis ęquiparatur, ut in cap. j.§. adducebatur.supra eodem, secundum Pet.de Ancha.Tu aduerte, quia si alicui adiudicatur beneficium per sentẽtiam tanquam suum, tunc uidetur quod debeat transferri ius in re, ut in d.capit.j. in fi. secus si per sententiam pronunciaretur beneficiũ alicui fore debitum, quia tunc transfertur, & declaratur ius ad rem, & ita uoluit glo.no.in uer.debitum.in clemen. auditor. de rescri. Nec obst. quod per sententiam non transit possessio, ut dixit Innocen.in c.cum nostris.§.de conces.pręben.nam & per collationem non transit possessio, & tamen confertur ius in re, ut
3 hic, & in d.c.si tibi. † Vltimo no.quod per collationem tribuitur ius in re, quod intellige primò, si fiat de uacante, secus si de uacatura, ut in cap.1.supra eod.secundum Ioan. And. Secundò
a intellige, quando talis collatio [a] est acceptata per eum cui fit collatio, uel per eius procuratorem, alias non tribuetur ius in re, sed ad rem, ut hic in tex.sm Lap.adducentẽ ad hoc no.in ca. cum inter canonicos.§.de elect.& §.eo.tit. in c.ne captandę, & §.de preben.eod.lib.in cap.si tibi absenti, & cap.cui.& in cle.1. in fi.ut lite pen.

ADDITIO.

a Vinc.God. Collatio facta de beneficio cum clausula ista, confero tibi beneficium si vacat, valet.Felyn. in capit. cum contingat. colum. penul. versicu. 6. de offic. delega.

Ne sede

Ne sede vacante. *Rub.*

SUMMARIUM.

1 *Appellatione præbendarum, venit non solum canonicatus & præbenda, sed quodlibet aliud beneficium.*
2 *Suspensus a collatione non potest conferre præbendas.*
3 *Capitulum potest suspendi, licet non possit excommunicari.*
4 *Canonici suspensi, vel excommunicati non possunt simul cum Episcopo conferre beneficia.*

CAP. I.

SI ad Episcopum. Primò determinat dubiũ, quando communiter spectat collatio ad Episcopũ, & capitulum. quod dubium fortificat ibi, etiã si. secundò ibi, cum verò. ponitur determinatio, quando collatio pertinet ad Episcopum solum de alterius consilio vel consensu, & vnus casus excipitur ibi, nisi. tertiò ibi, vbi vero, ponit quando col. ad alium pertinet de consi. ipsius Episcopi, & rõ reddit ibi, quia in petendo. h. d. Collatio ad Epm & capitulum simul pertinens, vno ipsorum effecto inhabili, alter confert.

1 †No. j. ibi, prębendarum, quia idẽ est in alijs bñficijs large sumẽdo, cum eadẽ sit ratio, fm Io. An. & sic largo sumpto vocabulo appel. præbendarũ venit non solum canonicatus & prębẽda, sed ẽt quodlibet aliud bñficium, qñ est eadẽ rõ, facit quod no. in c. 1. s. de ele. eo. li. vbi idem dr de cano. pro quo ẽt facit tex. j. in ver. bñficiorum, & sic ẽt facit ꝙ appellatione bñficiorũ, venit ẽt prębẽda, de quo per gl. in reg. j. j. eo. lib. & vide dicta in c. q̃uis. el 2. s. de pręb. eod. lib.

2 †Secũdò

a no. ꝙ suspensus [a] a collatione bñficiorũ non põt conferre præbendas, & sic mors naturalis ęquiparat̃ ciuili quo ad collationes bñficiorũ, quia parificat hic mortuus naturaliter, & suspensus, vel excõicatus qui beneficia conferre non põt, vt patet j. in tex. rlr tñ mors ciuilis nunq̃ æquiparat̃ naturali, nisi in casibus expressis in iure, fm glo. 16. q. j. placuit, & in c. suspectũ. s. de rescri. eo. lib. Tertio no. ibi, vt prælatus, quia idẽ & fortius si vt canonicus, vt patet ex hac dictione, ẽt, quæ ampliatiue ponit̃, vt in c. cum in illis. §. j. s. de præben. & in c. quorundam. §. nolẽtes.

3 s. de ele. eo. lib. †Vlti. no. ꝙ capitulum potest suspendi, licet nõ possit excõicari, vt in c. Romana. §. in vniuersitate. j. de sent. excõ. tñ bñ possunt singulariter oẽs de capitulo excõicari, vt hic dr. vt ergo hẽat locum iste tex. requirit̃ ꝙ oẽs singulariter sint

b excõicati, [b] vñ si vnus solus super esset qui non esset excõicatus, dẽt Eps cũ illo conferre, cũ talis pręseruet ius capituli & in illo resideat, vt no. in c. gratiã. s. de postu. pla. fm Io. An. In gl. 2. in fi. idẽ si quasi vacet, vt in casu c. si Episcopus. s. de sup. negli. prel. In gl. in ver. suspenso. in fi. videlicet, conferendo scienter

4 indigno. †In gl. j. ver. maioris. in fi. & sic illi de capitulo suspẽsi, vel maiori excõicatione excommunicati, non possunt, etiam simul cũ Epo cõferre, sed solus Episcopus potest, vt hic in tex.

c & intellige de publice excommuni. quia si essent occulti, & [c] conferunt vna cum Episcopo, & tunc ex quo non possunt vocari, valebit quod faciunt tanquam capitulum, ex quo spectat ad capitulum ratione publici officij, etiam si postea appareat eos fuisse tunc excommunicatos, secundum ea quę no. per Innocen. & Ioan. And. in c. si vere. s. de senten. excom. in magna glo. ad fi. & in c. cum dilectus. hic alleg. in ver. suspensus. & in reg. mora. j. eod. lib. in j. q. in solutione. secus si ex iure singulari inter ipsos excommunicatos & non excommunicatos ageretur, quia tunc vox excommunicatorum, etiam occulte non valeret, probata tali excommunicatione, vt in d. c. cum dilectus, & c. cum inter R. hic alleg. & no. in cap. illa. eod. titu. per Inno. & Ioan. And. secundum Lap. & Domi. hic in fi. c. & vide quod no. in cap. fin. s. de procu. & in c. sciscitatus. de rescrip. & in c. j. s. de excep.

ADDITIONES.

a Vinc. God. Nota quod suspensus potest eligere, non eligi. vide tamen Fely. in c. apostolicæ. col. 6. de except. & an suspenso a beneficio debeatur modica sustentatio. Fely. in d. c. apostolicæ. col. 5. ver. modica sustentatio.

b Hunc casum no. notauit Ioan. And. in reg. cum quid vna via prohibetur. infra eod. lib. de regul. iur. quam exceptionem commenda memoriæ, quia facit ad multa.

c Vide ad hoc Lap. alleg. 136. & alleg. 139.

SUMMARIUM.

1 *Suspensus nullo casu potest beneficia conferre.*
2 *Capitulum vacante sede, an possit recipere resignationem beneficiorum spectantium ad Episcopi collationem.*
3 *Minor aliquando supplet negligentiam maioris, & nu. 4.*
5 *Morosus quis fuerit, relinquitur arbitrio iudicis.*

Cum verò. Si collatio spectat ad Episcopum de consilio vel cõsensu capituli, Epo mortuo, vel alias inhabili, nec sit in mora, capitulum conferre non potest.

1 h. d. †In tex. ibi suspenso. intellige generaliter siue a collatione beneficiorum, siue ẽt ab officio, quia nullo casu suspensus põt beneficia conferre, vt in c. cum dilectus. s. de consue. fm Io. An. & idem vr de suspenso a beneficio, de quo tñ per gl. in ver. suspensi. in cle. cupientes. de pęnis. Vlt. no. ibi, intromittere, quia qñ Eps est suspensus, capitulum sicut nõ potest tunc conferre, ita nec poterit commendare, sed mortuo Epo, licet cõferre nõ possit, tñ poterit ea custodiẽda alteri cõmendare, vt tenet hic Io. And. & in c. 2. s. eo. tit. ratio differentiæ est, quia commendare est iurisdictionis, fm no. in c. nemo. s. de ele. eo. lib. sed capitulũ succedit in iurisdictione sede vacante, vt in ca. his q. & ca. cũ olim. s. de ma. & obe. quod secus est qñ Eps est suspẽsus, sm

2 Do. † Et an capitulũ vacante sede possit recipere reassignationes bñficiorũ spectantiũ ad collationẽ Epi, vide plene p Ro. in deci. 311. q incі. Itẽ fuit dubitatũ vtrũ capitulum, licet aũt capitulũ sede vacã. ꝯferre nõ possit bñficia spectantia ad collationem

a Epi, põt tñ ꝯfirmare electiones, & instituere pñtatos, [a] vt in c. j. s. de insti. eo. lib. & ibi vide. In gl. in ver. assensu. in princi. tenet hic Do. ꝙ de iure cõi collatio spectat ad Epm cũ consilio capituli, vt est casus in c. quãto, & c. nouit. s. de his quę fi. a prela. & ita tenet Io. An. in c. si capitulo. s. tit. proxi. fm Domi. tu vide de hoc no. in c. a collatione. s. de appel. & in c. cũ in ecclesijs. s. de

3 pręb. eo. lib. In ea. gl. in fi. de hoc dicet̃ j. in fi. istius c. † In glo. in ver. mora. in prin. poterit ergo cap. supplere morã, & negligẽtiã ipsius Epi, & sic est hic casus in quo minor supplet negligẽtiã maioris, licet ꝑriũ dixerit Inn. in c. quia diuersitatis. s. de cõcef. prĕben. & rõ est, quia Eps & capitulum sunt vnum corpus, cuius Eps est caput, & canonici mẽbra, vt in d. c. nouit, vñ specialecõiugiũ est inter eos. s. de test. requisisti. §. secus. iõ ratione talis coniunctionis citius fit deuolutio ad vnũ reliquũ. ar. l. j. C. qñ nõ pe. par. & in c. fi. 65. dist. fm Io. Mo. qđ tñ intellige in bñficiis pertinentibus ad collationẽ Epi suo iure, & sic de consilio capituli, & ita loquit̃ iste tex. secus si ex iure ad eũ deuolutõ, quia tunc nõ ad capitulũ, sed ad superiorẽ eius deuoluit talis ptãs. vt s. de ele. ne pro defectu. & rõ est, quia maior est cõio in propriis q̃ in deuolutis, vt in d. c. §. secus, fm Archi. & Ioã. And. de quo ẽt plene p eũ in c. cũ in cunctis. s. de ele. in gl. fi. & in c. q. q. s. de ele. eo. lib. de quo vide ibi plene no. Secundò intellige prędicta, qñ ad Epm spectat collatio cũ ꝯsensu vel ꝯsilio capituli, & tunc capitulũ supplet negligentiã Epi & ex delicto & negligentia ipsius deuoluit ptãs ad ipsum capitulũ, licet ex solo defectu non, vt dr hic in tex. secus vero si collatio spectaret ad Epm & capitulũ simul, quia ex negligentia alicuius nõ deuolueret ad aliũ ptãs, sed bñ ex impedimẽto vel delicto alterius, licet non ex defectu, & intellige de delicto qđ cõmittit in conferendo, alias non fieret deuolutio, hęc possunt colligi de ele. cum in cũctis. §. fi. & c. bñ, & c. auditis, & c. cũ Vintoniensis, & ex ibi no. & de ꝯcef. pręb. postulasti. & c. 2. & hic fm Lap. ut refert hic Do. in fi. istius c. & Pe. de Anch. hic in prin. Sed hoc dictũ nõ vr verũ, quia si attẽdit̃ ratio societatis, quia sunt vnũ corpus, vt s. dr, tunc fortius deberet supplere negligentiã alterius ex eis, qñ spectat collatio ad Epm & capitulũ, similiter qñ spectat ad solum Epm de consilio vel cõsensu capituli, nec est verum ꝙ capitulum vt minor non possit supplere negligentiam

4 Epi, quia imo potest, vt est tex. in c. 2. de concef. pręb. † Et circa ꝑdicta conclude, ꝙ si collatio spectat simul ad prelatum, & capitulum, & tunc vnus non supplet negligẽtiam alterius, vt in c. fi. s. de sup. ne. pla. Si vero collatio spectet ad solum Epm, vel prelatum, tunc eius negligentiam supplet capitulũ, sicut ẽ, vt in c. 2. s. de concef. pręb. Quando vero collatio spectat ad Episcopum vel prelatum cum consilio vel consensu capituli, tunc ex quo cẽsetur spectare ad ipsum Epm solum, ut patet ex hoc tex. poterit capitulũ eius negligentiã supplere, licet eius defectũ supplere non possit, vt hic in tex. & facit d. c. fm, & vide no. in cle. vt hi qui. in gl. ver. constitutus. s. de eta. & quali. & ibi do. Ant. & ita vr tenendũ, quicquid dicat hic Lap. In ea. glo. ibi, & non ante cõferre possint, idẽ Archi. dicens & Host. hoc tenuit, fuisse in c. fi. s. de ele. fm Io. And. quod intellige si negligentia fuit in conferendo, tunc enim dẽt expectari per sex mẽses, secus si in peten-

ADDITIO.

a Ber. de Roma. Adde quod no. Inno. in c. admonet, & in c. quod in dubijs. supra de renuncia. quod procedit secundum Io. And. in cle. vnica. de rerum permu. & Pau. in clemen. 1. de hære. in beneficijs, quorum collatio pertinet ad Episcopum & capitulum simul.

in petendo abſolutionem,quia tunc ſufficit ꝙ Epiſcopus ſit in
mora,vt in capitulum tranſeat talis poteſtas,vt vult glo.quæ in
hoc caſu bene dicit,ſecundum Do. pro quo facit, quia fruſtra
expectarentur ſex menſes hoc caſu,ideo etiam poſt talem mo
ram non poſſit conferre.Sed certe poſſet c[illegible]ingere,ꝙ tunc eſ-
5 ſet abſolutus.†In ea.glo.in fi.no.ex gl.ꝙ arbitrio iudicis relin-
quitur,quando dicatur quis eſſe in mora.& idem tenet Archi.
& Io.And.facit gl.in c.ſi clericus.s̃.de præb.eo.tit.dicens quod
arbitrio iudicis relinquitur, quando dicatur quis fuiſſe in ne-
gligentia.& dicit hic Io.And.poſt Archi.ꝙ ille dr̃ eſſe in mora
qui petit licentiam, & poſtea ſe retraxit ab inſtantia petendi,
vt in l. mora. ff. de vſur. & idem ſi ordinauit nuncios vt irent
pro petenda relaxatione,qui ab eo licentiati adhuc in eius do-
mo perſiſtunt,vt l.miles.ff.ex quibus cau. ma. ſecus ſi iter arri-
puiſſent,vt in l.qui mittuntur.§.fi.ff.eo.tit.& in c.meminimus.
s̃.de app.ſecundum Io.And.intelligentē,quod in prædictis de-
beat verſari arbitrium ipſius iudicis,vt s̃.in glo.cum eius dictū
procedit, quando bonus vir arbitraretur illum eſſe in mora,
cum eius arbitrio relinquatur,vt s̃.in gl.imo & forte bonus iu-
dex arbitrabitur,ſi aliter non appareat de mora vel negligen-
tia illum eſſe in mora vel negligentia, qui intra ſex menſes ꝑ
ſe vel alium non petijſſet relaxationem quam petere potuit,
cum petitio relaxationis,vt præcedens collationem, ab ea re-
gulari debeat.ar.c.præterea.s̃.de offi. deleg. Quid autem ſi de-
a bens petere relaxationem fuit in mora [a] per menſem, poſtea
abfuit cauſa reipublicæ & inſtetit pro licentia,& illam non ha
buit,& iterum ceſſauit,& in mora fuerit,poſtea inſtetit. Archi.
& Ioan.And.volunt quod negligentiæ ſint coniungendæ, &
excuſationes ſeu media impedimenta ſunt deducenda,vt tunc
non currat tempus ſemeſtre,vel ſuccurratur huic tanquam iu-
ſtam cauſam habenti,ſicut abſenti ſubducerentur de tempore
præſcriptionis,vt in l.quod tempore.C. de reſti. mili. ſecundū
Ioan. And.ſentientem,quod in mora committenda pondere-
tur tempus ſemeſtre ad petendam abſolutionem,quod proce-
dit niſi aliter de ipſa mora appareret, quia tunc aliud tempus
non eſt expectandum,vt s̃.tale enim tp̃s currit impedito, vt in
c.quia diuerſitatis.s̃.de conceſ.præb.& vide gl.in ver.numeran
dum.in c.ſtatuto.de præb.eod.lib.

ADDITIO.

a Vinc.God. Adde, quod mora non contrahitur quando quis poteſt ſe tueri aliqua exceptione.Goz.conſi.31. nu. 17. & quando mora poſsit purgari, & quando non, Ruyn.conſi.133.nu.5.& conſi. 26.lib.3. & conſi. 20.nu.4.lib.4. & conſi.74.nu.2.& 4.lib.5.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum non ſuccedit in requiſitione conſilij, quod erat ab Epiſcopo requirendum.*
2 *Conſilium habens præſtare non poteſt alteri committere.*
3 *Diſpoſitio huius §. quando locum habeat.*
4 *Conſilium quandoque ponitur pro conſenſu, videlicet, non facias hoc ſine conſenſu.*
5 *Conſilium an ſit neceſſario ſequendum, vide hic diſtinctionem.*
6 *Actus ſi fieri debet de conſenſu & conſilio alterius, ſufficit ſolus conſenſus illius rationem reddit.*
7 *Clericus ſi ædificat eccleſiam in proprio fundo, quem Epiſcopus excommunicauit, ſi illam transferret ad religioſos ſine ſuo conſenſu, an clericus ille incidat in excommunicationem, ſi Epiſcopo mortuo & ſede vacante transafert illam ad locum religioſum.*
8 *Teſtator ſi mandat ædificari eccleſiam ſub conditione, quod non ſubſit Epiſcopo, talis conditio reijcitur.*

§.Vbi vero. Habens conferre cum conſilio Epiſco-
pi,confert ſine eo,morte,vel remota ab-
1 ſentia interueniente.hoc dicit. † No.j.ſecundum Ioan.And. ꝙ
in præſtatione ſeu requiſitione conſilij,quod erat ab Epiſcopo
requirendum,capitulum non ſuccedit vacante ſede, quia col-
latio fieri debet hic non expectato Epiſcopo,nec requiſito ca-
pitulo,quod ideo eſt, quia ipſi Ep̃o præſtatio talis conſilij non
competebat de iure cõi,ſed ſpeciali. facit quod no. per eum in
c.ſcriptum.s̃.de elec.ſm Io.An.& vide quod no.in c.j.s̃. de ma.
& obe.& in c.verum.s̃.de fo.compe.Secundo no.ibi,in remo-
tis,ꝙ qñ pñtia alicuius requiritur,æquiparat̃ tunc mors illius,&
2 longa abſentia,de quo j.in fi.†Tertio no.ibi,pñtia.arg. ꝙ requi
rat̃ pñtia illius,cuius conſilium requirit̃,& ſic infert̃, ꝙ habens
præſtare conſilium,non poſſit alteri committere, quaſi videat̃
induſtria perſonæ electa,ſm Archi.& Io.And. qđ intelligit hic
Lap.qñ ſtatutum,priuilegiū,vel cõſuetudo hoc diſponit, aliàs
committere poſſet,ꝑ no.ꝑ Io.An.in c.fi.s̃.de offi.ordi. & facit
cle.j.§.verum.de hæreti.ſm Do.dicentem hoc verum,qñ requi
ſitio conſilij eſt perpetua,vt eſt in caſu huius c. cum talis præla
tio conſilij ſit cõmiſſa Ep̃o ſub noĩe dignitatis, ſecus ſi in cer-
to actu requiratur ad certum tp̃s præſtatio conſilij,& ſic nõ ꝑ-
petuo,quia tunc vr̃ ele.induſtria perſonæ,& alteri cõmitti non
poſſet,per no.in ca. 2.j.de teſta.Quarto no.ibi,in breui haberi.
ar.ꝙ Ep̃s pro præſtando iſto conſilio non debeat requiri, niſi
apud ipſam eccleſiā, in qua reſidere tenet̃,ſm Archi.& Io. An.
3 ar.c.fi.s̃.de eo qui mit.in poſ.†Vlti. no. vt tunc diſpoſitio iſtius
§.locum habeat, qñ mora eſſet periculoſa ex vacatione benefi
cij,& ſic limita primo,ꝙ ſi mora non eſſet periculoſa, vt quia
non ageret̃ de eccleſia conferenda in titulum, ſed de dando eĩ
a in proprietatē,tunc nõ haberet locū iſte tex. cū ceſſet ꝑiculū [a]
vacationis,ſm Io.And.Secundo limita, quia per eandem rõnē
voluit gl.in ver.aſſenſus.in fi.in c.ſi pro te.s̃.de reſcri.eo. lib. ꝙ
ſi mandat̃ executori,vt prouideat vni de canonicatu & præbē-
da de conſenſu Ep̃i,ꝙ licet moriatur Ep̃s, non tñ poterit exe-
cutor ſolus prouidere, nam hic agitur de bñficio vacante, vbi
eſt periculum vacationis,ſed ibi nullum eſt periculum, ſm gl.
ibi.Tertio limita,vt non habeat locum iſte tex. qñ conſiliū re-
geret̃ non conſuetudine vel ſtatuto,ſed ex forma mandati, ꝗa
ſi ille,cuius conſilium requirit̃,morit̃,vel ſe abſentat,non pote
rit talis commiſſarius actum facere, nec iſte tex.tunc locū hēt,
ſed debebit referre negotiū mandati,& ita eſt tenendū ſm Io.
An.hic de quo etiam per eum in c.pe.in ver.conſilio.s̃. de con
ſti. & ita ēt tenet hic Lap. in fi. dicens, ꝙ ſi mandatur alicui,vt
cum conſilio talis prælati celebret electionē,vel prouideat ec-
cleſiæ,tūc ſi prælatus ille deceſſit,vel ſit abſens, nõ valebit ꝑꝑ
hoc prouiſio vel electio facta ſine eius conſilio, arg.c.cum di-
lecta.s̃.de reſcri.& in c.fi.s̃.de reſti.ſpo. & ita voluit glo. no. in
d.c.ſi pro te.dicens hunc tex.non habere locum, quando po-
teſtas prouidendi competeret alicui ex iure delegato,vt s̃. pro
cedit tamen hæc limitatio,quãdo exprimeretur proprium no-
men illius,cuius conſilium requiritur,& tunc debet referri ne
gotium ipſius mandati,alias vero ſi ſub nomine dignitatis, &
tunc expectabitur ſucceſſor,ar.c.quoniam abbas.s̃.de offi.de-
leg.ſecundum Domi.ponentem poſt Io.de Lig. rationem dif-
ferentiæ inter mandatum hominis & iuris,ſeu ſtatuti, quia po-
teſtas data ab homine eſt ſtricti iuris magis quam data a lege,
vt no.gl.in ver.loca.in cle.j.de ſequeſ.poſ. vel quia periculo va
cationis difficilius poteſt prouideri in mandato dato ab homi
ne,quam a conſuetudine vel ſtatuto. Quarto limita,vt non ha
beat locum iſte tex.quando requireretur conſilium & conſen
ſus,cum tunc debeat expectari,ſed expectanti non currit tem
pus Lateranenſis conſilij,ſecundum Lap.hic in fi. pro hoc di-
cto eſt glo.no.in d.c.ſi pro te.volens ꝙ diſpoſitio iſtius tex. hic
procedat,quando requiritur conſilium alicuius,ſecus ſi cõſen-
ſus,quia tunc debet de neceſſitate expectari.idem vult glo.hic
in ver.conſilio.in fi.& ibi dicetur.Vlti.limita,vt non habeat lo
cum iſte tex. quando conſilium requireretur ſub conditione,
ſi interueniat conſilium alterius, quia tunc illo mortuo, vel ſi
alias haberi non poſſint,prouiſio fieri non poſſet, ſecundū gl.
4 no.in d.c.ſi pro te.de quo ibi plene per Do.†In glo.in ver.cum
conſilio ibi,conſilium ponitur pro conſenſu,quod eſt quando
præcedit negatiua,puta ſi dicitur,non facias hoc ſine conſilio.
vt tenet hic Archi.& Vin.in d.c.pen.& alleg.& vide ad hoc l.j.
§.ſi plures.ff.de exer. remittit ſe tamen ad no. in l. ſed & ſi pu-
pillus.§.conditio.ff.de inſti.de quo etiam per eum,49.diſt.hinc
etenim.Sed Io.And.hic ſentit dicta iura non probare,ꝙ nega-
tiua præcedens faciat quod conſilium ſumatur pro conſenſu,
vel ꝙ illud teneat̃ ſequi,quia alias non eſſet dr̃ia inter conſiliū
& conſenſum,quod eſſet ꝯ tex.s̃.§.proxi.ponētem ea vt diuer-
5 ſa,ſm Do.concludentem,†ꝙ qñque in actu requirit̃ conſilium
illius,a cuius ptãte dependet actum fieri, vel non fieri princi-
paliter,& tunc debet conſiliū peti & ſequi,vt eſt glo.in c.j. hic
alle.Qñq; debet requiri conſiliū ab illo,in cuius ptãte non de-
pendet principaliter actū fieri,ſed vna cū alijs dēt intereſſe, &
tunc aut apparet per alia iura,ꝙ debeat ſequi,& eſt ſequēdum,
& ita procedat quod no.in c.2.s̃.de cor.vitia.Si vero per alia iu
ra expreſſe non apparet, & tunc aut requiritur a participe of-
ficij ſuper illa re,& debet peti & ſequi, & ita eſt concluſio In-
nocen.in cap.venerabili. s̃. de offic.deleg. Aut non requiritur
a participe officij, & tunc aut ab habente ius in re, & ſimili-
ter debet ſequi, vt voluit Ioan. And. in capitulo, dilectus. de
offic.

ADDITIO.

a Periculum.Vide ad hoc Bal.conſi.242.lib. 3.vbi ponit, an ſtante ſtatuto, quod mulier non poſsit contrahere ſine conſenſu mariti, ſi maritus ſit abſens, an poſsit contrahere.

Vinc.God.Adde,an vxor pro marito,& maritus pro vxore, ex quo non obligatur de iure communi, an obligetur ex forma ſtatuti. Mar. Soy.conſi.31. Proſequendo.ver.circa 3.q.in fi.cum ſeq.lib.1.

offic. lega. & in cap. j.de capel.mona. puta ſi mandatur alicui
prouideri de eccleſia requiſito conſilio patroni. Si vero requi-
ritur conſilium ab illo,qui non habet ius, & tunc aut ſubiecta
materia habet,quod debeat ſequi,& ſequendum eſt,& ita pro
cedat tex.in c.ad aures.de ęta.& quali.& ita no. Ioan. Andr. in
reg.nullus ex conſi.j.eo.lib.ſicut etiam eſſet, quando adiectio
conſilij eſſet facta illi,qui non habet intellectum,quia tūc acci
pit pro conſenſu,ſecundum no. in l. impuberibus. ff.de ſuſpe.
tut.Regulariter vero, licet debeat quis petere conſilium, non
tamen tenetur ſequi,vt in c.cum olim.s̃.de arbi.& in c.cum in
veteri.s̃.de elect.ſecundum Do.de quo in d.c.pe.ideo officialis
tenetur requirere conſilium aſſeſſorum & peritorum, non ta-
men tenetur ſequi,vt s̃.de conſue.ad noſtram.& ſi mādaui pro
curatori vt gerat mea negotia cū conſilio alicuius,non excuſa
tur procurator,ſi ſecutus eſt conſilium, & male adminiſtrauit,
vt in l.idemque.ff.manda. de quo tamen vide plene per Bar. in
d.§.ſi plures. & ibi per Bal. vbi circa hanc materiam ponit pri-
mo, ſi aliquid debet fieri cum conſilio alterius, an eius conſi-
lium de neceſſitate ſit requirendum,& ſi non requiratur an va
leat actus.Secundo,an teneatur quis ſequi conſilium.Tertio ſi
ille,qui debet dare conſilium,vel non poteſt, vel non vult, an
valeat tunc actus eius conſilio vel conſenſu non expectato.
Quarto, ſi conſilium præſtitum eſt iniquum, an teneatur il-
lud ſequi,de quibus ibi plene per Bar. & Bal. quorum dicta re-
fert hic Pe.de Anch.& facit quod no.in l.quidam decedens. §.
Pap.& in l.Titium,& Meuium.in prin.ff.de admi. tut. Et vide
hic per Archid.an ſit differentia,ſi dicatur, cum conſilio talis,
vel de cōſilio,de quo per Io.An.in reg. nullus ex cōſilio, & ibi
finaliter tenet,ꝙ non ſit differentia,arg.c.j.s̃.de renun.eod.lib.
Si tamen ſit dictum ſecundum conſilium,vel iuxta conſilium
quod idem importat,vt in c.abbatem.s̃.de ver.ſig.& tunc eſſet
ſequendum conſilium,ſecundum Lap.in d.regu.nullus, quod
facit ad q.ſi teſtator dicat in teſtamento,quod ſiat executio iu-
xta vel ſecundum conſilium talis, ſecundum Domini. de quo
6 plenius in d.reg.nullus.†Et adde prædictis primo,ꝙ ſi actus de
beret fieri de conſilio & de conſenſu alterius, ſufficeret ſolus
conſenſus illius,cum quilibet cōſenſus habeat in ſe incluſum
conſilium eodem contextu,vt tenuit Old.conſi.43. & eſt dictū
in c.j.§.verum.s̃. de cle. ægro. eod. lib. Secundo adde, quod ſi
actus debet geri de conſenſu alicuius, ſufficeret eius conſiliū,
cum ſatis dicatur conſentire,qui conſulit,ſecundum glo. fi. in
l.ob hæc verba. ff. de inſa. dicentem ſecus eſſe, ſi requireretur
mandatum alicuius,quia tunc non ſufficeret illius conſilium,
ſecundum glo.ibi,de quo per Ioan.And.& Bal.in c.j. s̃. de foro
compe.Tertio adde, ꝙ vbi requiritur conſenſus alicuius, non
a ſufficeret ſola [b] pręſentia,ſecundum Bal.in l.fi.§. neceſſitatem.
C.de bo. quæ lib. nam ſola præſentia non includit conſilium,
vel conſenſum,ſecundum Io.And.in c.fi.s̃.ti.proxi.Quarto ad-
de, ꝙ vbi requiritur conſenſus alicuius, non ſufficeret ſola il-
lius ſcientia,ſecundum Ioan.And.in cap.fin.s̃.de iudi.eod.lib.
Quinto adde tex.in c.dilecti.s̃.de appe.probantem,quod plus
ſit facto conſentire quam verbo,nam facto datur voluntas in-
telligi,vt in l.repræhendenda.C.de inſti. & ſubſti. Sexto adde,
ꝙ ſi actus debet fieri de licentia alicuius,tunc non ſufficeret ta
citus conſenſus illius,ſecundum Archi.& Ioan.And.in c.ſtatu
tum.s̃.de elect. eo. lib. & ſic ꝙ expreſſus conſenſus tunc ſuffi-
ceret,& vide per Inno.in c.cum conſuetudinis.s̃.de conſue.In
ea.gl.in fi.tene menti ex glo.ꝙ ſi in aliquo actu requiritur con
ſenſus alicuius,etiam ſi requiratur in collationibus beneficio
rum,& ſic quantumcunque periculum ſit in mora, talis actus
fieri non poterit ſine illius conſenſu,dato ꝙ talis conſenſus ha
beri non poſſit,ex eo quia ille ſit mortuus,vel in remotis par-
tibus,& idem voluit glo.in d.c.ſi pro te.& vide per Ioan.And.
in c.ex parte.s̃.de reſcrip.& hic per Lap.& Domi. in fi. iſtius c.
7 & eſt dictum s̃.in 4.limita.†Et ex his fuit diſputatum,ꝙ ſi cleri
cus in proprio fundo ædificat eccleſiam, quem Epiſcopus ex-
cōmunicauit,ſi eccleſiam illam in aliquos religioſos ſine ſuo
conſenſu conferret,an talis incidit in excommunicationem,ſi
Epiſcopo mortuo & ſede vacante conceſſit illam loco religio-
ſo.& Io.And.refert hic varie fuiſſe determinatum, & remittit
ſe ad no.in c.fi.ſuper j.glo.s̃.de offi.deleg.& in c.a nobis.el 1.in
fi.2.glo.s̃.de ſen.excom.& ſuper quo videretur fienda differē-
tia, an ſit facta reſeruatio conſenſus ſub nomine proprio, &
tunc procedat determinatio Egidij tenentis, quod ille non ſit
excommunicatus, ex quo conditio non euenit viuente Epiſ-
copo, ſecus ſi reſeruatio cōſenſus fuit ſub nomine dignitatis,
quia tunc ille erit excommunicatus,ar.d.c. quoniam abbas, &
in c.ſi gratioſe.s̃.de reſc.eo.li.& vide gl. & ibi no.in d.c. ſi pro
te. & ita procedat determinatio Io.de Deo, de quibus hic per
Io.An.& vide ad prædicta per Doc.in d.§.ſi plures,& in l.ſi cū
dotem.§.eo autem tempore.ff.ſolu.matr.& per Bal.in l. in con
8 iunctione.C.de nup.& in l. Stichum.ff.de leg.j.† In glo.fi. ibi,
reijcitur,ergo &c.No.glo.quæ facit,ꝙ ſi teſtator mandet eccle
ſiam ædificari cum hac conditione, vt non ſubſit Epiſcopo,ꝙ
tunc talis conditio vt impoſſibilis reijcietur, & ædificata ſub-
erit Epiſcopo,ad hoc 10.q.j.ſic quidam, & facit ratio c.requiſi-
ſti.s̃.de teſta.& l.nemo poteſt.ff.de leg.j.quod tamen intellige,
niſi ſubijceret eam alteri prælato inferiori,ex quo inferior prę
latus ab Epiſcopo poteſt habere tale ius,pro quo ratio c. verū.
s̃.de condi.appo.In ea.glo.in fi.& de pęni.diſt.j.§.hoc idē. ver.
item a mortuo.ſecundum Ioan. Andr. Quid autem ſi collatio
ſpectaret communiter ad prelatum & capitulum, & prælato
exiſtente in remotis capitulum confert canonicatum & præ-
bendam vacantem Titio,& poſtea mortuo prælato cōfert Sē-
pronio,quę collatio valeat.refert hic Lap.ſe conſuluiſſe, quod
prima,dicit tamen, ꝙ ipſe prelatus,& eius ſucceſſor poterit il-
lam impugnare,per no.in c.quod ſicut.s̃. de ele. Sed dicit Imo.
ꝙ hoc dictum non procederet, ſi tenetur quod abſentia in re-
motis æquiparatur morti,pro qua ęquiparatione facit c.ſi dele
gatus.s̃.de offi.deleg.eod.lib.Si vero teneatur, quod non ęqui
paretur morti,tunc eſt clarum, quod ſecunda collatio non te-
net,ſed eſſet nulla, & etiam prima, ſecundum Imo. Domini.
vero hic concludit, quod prima collatio non valeat tanquam
facta a non habente poteſtatem, quia abſentia iſto caſu nō eq
paratur ipſi morti,vt probat tex.hic iuncto primo reſponſo. s̃.
Nam hic in vlti.reſponſo facit mentionem de morte & abſen
tia,& ſic patet quod ſunt diuerſa,& in j.reſponſo nullam men
tionem facit de abſentia,ergo non erit idem illo caſu ſicut hic
in vlti.reſponſo,arg.c.ad audientiam. de deci. Item quia tēpus
conferendi non currit ignoranti vel legitimè impedito, vt in
d.c.quia diuerſitatem,quia in iſto abſente in remotis non præ-
ſumitur ſcientia,vt in c.j.s̃.de poſtu. præla. & per hoc apparet,
quod iſte tex. non priuat Epiſcopum vel capitulum poteſtate
conferendi in his duobus caſibus,ſ.mortis,vel ſuſpenſionis,&
quia exorbitans a iure communi,& contra d.c.quia diuerſita-
tem.ideo debet intelligi in caſu ſuo expreſſo,& non in alio,vt
in reg.quæ a iure.j̃.eod.lib.vnde nō fiat extenſio ad caſum ab-
ſentiæ,facit c.ſuſceptum.s̃.de excep. eod. lib. Sed bene valebit
ſecunda colla.ex quo prima fuit ipſo iure nulla,ſecundum no.
in c.auditis.& cap.conſiderauimus.s̃.de elect.& de exceſ. præ-
9 la.cap.inter dilectos.ſecundum eum. † Et ad prędicta etiam fa-
cit,quod no.Bart. Brix. in q.venereali penult.vbi tenuit,quod
ſi Papa mandauit Epiſcopo & capitulo ꝙ inueſtirent Titium
de præbenda, ſi capitulum inueſtiuit abſente Epiſcopo, non
valebit,fatetur tamē, quod ſi Epiſcopus eſſet præſens, nō poſ-
ſet contradicere capitulo parere volēti, intellige ſine iuſta cā,
ſecundum Io.And.intelligentem primum dictum in inueſtitu
ra iuris, quæ dicitur collatio,ſecus in illa, quæ eſt poſſeſſionis
traditio iam prouiſo per eum in verſ. deberes.in c.eam te.s̃.de
reſcrip.& in c.ſi capitulo.in ver.reciperet.s̃. tit. proxi. Et bona
eſſet cautela, vt collatio non differatur, vt prælatus moueatur
per ſuperiorem, vt redeat, & ſi non redierit poterit a collatio-
ne ſuſpendi,vt in c.ex tuę.s̃. de clemē. non reſi. & eo ſuſpenſo
transfertur poteſtas conferendi in capitulum, vt s̃. in princip.
iſtius text. Et an ſufficiat ſola mora, vide dicta ſupra. §. pro-
ximo.

A D D I T I O.

a Ber.de Roma. Sola.Exemplum in ſeruitute imponenda.ff. de ſer.vrba. prædi.l.
multum. in ſoluendo matrimonio,ff.de ri. nup.l.in eo iure.§. deinde. item in
furto.ff.dę fur l.qui vas.§.vetare,Item in eo, qui impedire non poteſt, & in
eo qui erubeſcit loqui.ff.de fur.l.pen.Item in eo,qui ſcit ius ſuum durare. ff.
qui.modis pi.vel hypo.ſol.l.ſicut.§.non videtur. Sed contra de l.& §.volun-
tate.ff.ſolu.matri.C.de epiſ.& cleri.authen.ſi ſeruus.& infra de regu. iur. qui
tacet,vbi taciturnitas habetur pro conſenſu,& generaliter qui tacet conſen
tit. Reſpondeo,dicit glo.in l.filiusfamil.§.inuitus.ff.de procur.& glo.in l.qui
vas.§.vetare.ff.de furt.quod vbi tractatur de aliquo obligando, locum habet
prima argumenta.Et ſic intelligitur §.hic in hoc c. vbi vero tractatur de ali-
quo præiudicio,vel exceptione locum habent ſequentia.
Vinc. God. Adde, quod conſilium alicuius ſi requiratur in actu, eo mortuo
conſilio non adhibito non poteſt fieri actus,& relictum deficit.Ruyn, conſi.
126.nu.6,& 8.lib.2.

Rub.

De rebus eccle. non alienan.

S V M M A R I V M.

1 *Capitulum eccleſię cathedralis debet conſentire,ſi fiat alienatio rerum ec-
cleſiarum inferiorum,alias non valet.*

2 *Eccleſia vacans licet vniri & donari poſſit, tamen bona eius non poſſunt
alienari,non dato prius defenſore.*

Bona

3 *Bona ecclesiæ inferioris vt alienari poßint, requiritur consensus clericorum illius ecclesiæ.*
4 *Instrumentum si dicat alienationem rerum ecclesiæ fuiße factam propter necessitatem & vtilitatem, an tale instrumentum probat absque alia probatione.*
5 *Episcopus potest auferre bona vnius ecclesiæ, & dare alteri ecclesiæ ex certa causa, de qua hic.*
6 *Ecclesia an possit ædificari in parochia alterius inuito rectore, licet nihil auferatur ei de bonis suis.*
7 *Ecclesia fungitur vice minoris, ideo si vacat, dandus est ei tutor sicut pupillo.*
8 *Episcopus si iurauit non alienare bona ecclesiæ inconsulto Romano pontifice, vel Archiepiscopo, an alienare poßit sine eorum consensu.*
9 *Tractatus de alienandis rebus ecclesiæ, an sit pluries habendus, seu tractandus.*
Et an valeat consensus canonicorum singulariter habiti, & non in cõmuni.
10 *Consuetudo an poßit detrahere de solemnitatibus requisitis in alienatione rerum ecclesię.*
11 *Decretum quid sit, & an sententia & decretum differant.*
12 *Prælati & rectores vniuersitatum præstant auctoritatem, quando vniuersitas vel conuentus debent agere vel se obligare.*
13 *Consensus capituli vel clerici ecclesiæ, de cuius rei alienatione agitur, an poßit interuenire ex post facto.*
14 *Consensus quorum est necessarius in alienatione rei ecclesiasticæ.*
15 *Tractatus non requiritur in alienationibus temporalibus rei ecclesiasticæ, sed sufficit tacitus consensus.*
16 *Quid autem in alienationibus perpetuis.*
17 *Temporalis concessio rerum ecclesiæ, quando fieri possit.*
18 *Iure permittente alienationem rerum ecclesiarum ad vitam, an fuit correcta.*
19 *Solemnitas, quæ sit introducta in alienatione rerum ecclesiæ, vide conclusionem hic.*
20 *Bona quando sunt inter Episcopum et capitulum cõia, alienatio debet fieri per Episcopum cum consensu capituli.*
21 *Quid in alienatione rerum ecclesiæ inferioris, & nu.22.*
23 *Bona ecclesiæ inferioris a cathedrali per quem possunt alienari.*
24 *Quid de alienatione rerum ecclesiæ non collegiatæ.*
25 *Bona ecclesiæ non debent regulariter alienari sine solemnitatibus de iure requisitis, hæc regula limitatur, seu fallit multis modis, vt hic per ordinem eleganter ponit vsque ad nu.30.*
30 *Cardinales, an poßint infeudare ciuitates & castra Romanæ ecclesiæ.*

CAP. I.

DVdum. Primo ponitur decisa petitio actoris. Secundo ibi, dictus, defensio
ipsius rei. Tertio ibi, quia in concessione. poni
1 tur diffinitio tribus rationibus suffulta. Secunda ibi, quia etiam. Tertia ibi, præsertim.† No.
j.ibi, de consensu capituli. arg. quod in alienatione rerum ecclesiæ inferioris a cathedrali requiritur consensus capituli ecclesiæ cathedralis, de quo per Innocen. & Doct. in c.j.& in c.ea noscitur.s.de his quæ fi.a prela.dixit tamen do. Flo.& sequitur Imo.in d.c.j.quod hodie hoc non seruatur, nã in alienatione rei ecclesiæ inferioris à cathedrali nõ requiritur consensus, nec consilium capituli ecclesiæ cathedralis, & talis consuetudo valet hoc casu, arg.ca. 3.s. de consue.eod.lib.quod firmat Imo.in d. ca. j. ante fi. de quo j. & vide per Fede. in suo consi.137.& glo.in versic.consentiente.in clemen.2.j. eod.titu.
2 †Secundo no.ibi, vacaret, quod licet ecclesia vacans possit donari vel vniri alteri ecclesiæ non dato sibi legitimo defensore, vt in clemen.2.j. eodem, tamen bona ipsius ecclesiæ vacantis alienari non possunt, non dato prius defensore, sed eo dato valeret alienatio, alias secus, vt hic, & in l.fi.C.si ob pu.pen.secundum Innocen.& Ioan.And.dicentem, quod si ecclesia haberet rectorem institutum de nouo possessionem non habentem, qui consentit alienationi, timens ne impediatur in adipiscenda possessione, non valebit talis alienatio, ex quo talis ecclesia æquiparatur ecclesiæ vacanti, vt in c. cum venissent.s. de insti. de quo etiam per Ioan.And.in c.olim.el 1.s. de restitu. spol. Et aduerte, quia licet ecclesia vacans possit concedi alteri ecclesię non dato sibi legitimo defensore, vt in d. clemen. j. tamen in tali concessione requiritur omnis alia solemnitas requisita in alienationibus rerum ecclesiæ, vt est tex.in d.c.tua, & ita tenet ibi do.Nico.supra de his quę fi.a præla.de quo in d. clemen.2. Quid autem si Episcopus vult dare vnam rem vnius ecclesiæ
3 alteri.de hoc est casus hic, de quo vide no.per Imo.in cap.j.ante fi. supra de his quæ fi. a præla. & etiam in fi. † Tertio no. ibi, tractatus, quod in alienationibus rerum ecclesiæ inferioris a cathedrali requiritur tractatus clericorum ecclesiæ, de cuius bonis alienandis agitur secundum Archid.dicentem per hunc tex.reprobari opi.Gof.& Innocen.de qua in cap. nulli.s. eod. & ibi per Ioan. And.super glo.& procedit hoc in alienationibus perpetuis, vt hic in tex.in versic.perpetuis.de quo j. in glo.
4 †Quarto no. ibi, euidens necessitas vel vtilitas, [a] duas causas,
a ex quibus permittitur alienatio rerum ecclesiæ, vnde dicit hic Domi.quod licet in instrumento venditionis dicatur alienationem fieri ex necessitate vel vtilitate, tamen hoc non creditur, nisi aliter probetur, quia de causa necessaria vel vtili debet euidenter constare, vt hic in tex.& sic sola verba enunciatiua seu narratiua à cõtrahentibus prolata non sufficerent, argum.glo. & ibi per Bal.in l.si donatione. C. de colla. & per Barto.in l. si forte.ff.de castr.pec.secundum Pe.de Ancha.dicentem, quod etiam non sufficerent verba assertiua seu affirmatiua ipsorum contrahentium, vt hic in tex. & quæ dicatur causa necessaria, & quæ vtilis, vide per Bal.in authen.hoc ius.C.de sacrosan. eccle.& per Docto.in clemen.j j.eod. & in ca. quod quibusdam. s.de fideiuss.& per glo.12.quæstio.2.in sum.In tex.ibi, decernimus non valere. no. quod declaratur contractus nullus, licet ad idem principaliter non sit actũ, sed incidenter deductum, facit quod no.Barto.in l.quæ sub conditione.§.fina. ff.de condi.insti.& ibi per Barto.& supra de restitu.spolia.in capit. conquestione. Vlti. no. quod per sententiam latam in incorporalibus adiudicatur quandoque res illi, cuius est, de quo in capi. fina.supra de conces.præben.eo.lib.& dicit hic Hostien. quod ideo hic non fit cõdẽnatio in fructibus seu decimis iam perceptis, quia iste Archidiaconus erat bonæfidei pos. vt in l. qui scit. ff.de vsur.& licet Ioan. And.faciat hic differentiam inter iudicium vniuersale & singulare, tamen vtroque casu bonæfidei possessor facit fructus industriales suos consumptos, sed non consumptos non, vt no.in c.grauis.ff.de restitu.spolia.vnde dicit hic Imo. & Domi. quod in hoc est differentia inter iudiciũ vl'e, quia in eo includuntur fructus, sed non in singulari, nisi petantur, & ita forte voluit Ioan.And.hic, & sic posset dici, ꝙ ideo hic Papa nihil dixit de fructibus, quia non fuerunt petiti, de quo per Innocen. in rub. supra de re iudic. & ibi an iudex possit condemnare in expensis, quando hoc non est petitum.
5 †In glo.in versic.tenes.no.ex glo.vnam causam legitimam, ex qua potest Episcopus bona vnius ecclesię auferre, & dare alteri, pro qua glo.est tex. hic, quia ista concessio fuit hic reuocata non ex defectu potestatis, sed quia non interuenit tractatus, nec fuit datus defensor ecclesię vacanti, de quo etiam per glo.in cap.constitutus.s.de relig.domi.& in ca.1. supra eodem titu.& ibi per Docto.& in cap.2.s. de exces.prela.requiritur ergo in hoc solemnitas requisita in alienatione, vnde dicebat Ro.in decisio.229.quæ incipit, Item quod in dimembratione, quod licet vnio seu concessio ecclesię possit fieri eius rectore non vocato, vel si vocatur non dato defensore, ut in dicta clemen. 2. tamen demembratio alicuius ecclesiæ vel dignitatis, seu alienatio partis ipsius vel bonorum fieri non potest non vocato rectore, vel dato defensore, & interuenientibus tractatibus & iustis causis, & alijs requisitis in alienatione, de quo etiam per glo.in versicu.defensor, in d.clemen. 2. vbi ponit rationem diuersitatis, idem etiam voluit Rota. in decisio. 247. quæ incip. Item si abbas dicens quod abbas maior etiam in consilio generali ex iusta causa subsistente, nõ potest vnam sacristiam seu custodiam a suo monasterio dependentem erigere, in aliquo prioratu deputãdo illi de bonis dicti prioratus, nisi vocato priore, & seruatis alijs solemnitatibus requisitis
6 in perpetuis alienationibus rerum ecclesię, quod nota. †In ead. glos.in fi.vide per glo. & domi.Anto.in cap.cum olim.supra, de consue. an sine causa possit in Parochia alterius ędificari noua ecclesia inuito rectore non auferendo sibi de bonis suis, de quo etiam plene no. in capitu. ad audientiam. hic allega. In glos. in versicu. ecclesia. in fi. idem dicit Hostien. in qualibet dignitate vel personatu, de quo per eum in summa.
ti.ne

ADDITIO.

a Ber.de Roma. Vel vtilitas.Host.in sum.eod tit.quinque causas alienationis assignat rerum ecclesiasticarum, vt in auth.hoc ius.de sacrosan.eccl.canonizata 10.q.2.& prima, vt vbi est necessitas, vt videlicet quando debitum vrget. Secunda est pietas, vt pro redimendis captiuis, vel alimonia pauperum tempore famis, vel cladis. 12.q.2.aurum.& cap.gloria. Tertia est vtilitas. 12. quæst. 2. sine exceptione. Quarta est æquitas, supra de restit.in inte.ca.1. C. de allu. & pal.l.fi. Quinta est incõmoditatis vel minoris vtilitatis, 13.quæst. 2. terrulas. Possent etiam & aliæ assignari, vt 12.q.2.aurum.sed quia ad has quinque possunt reduci, eas ideo prætermitto.
Vin.God. Vtilitas publica an in omnibus videatur excepta.And.Barb.in consi. 43. Præclare, 15.col.versic.& si quispiã.lib.1.& an pręferatur priuatæ. Ruyn. consi.149.nu.8 lib.4.

ti.ne ſe.vac.§.de qua.& no.in d.c.2.& per glo.in c. ſi qua de rebus.12.q.2.& ſic ſentit gl.ꝙ indiſtinctè in omni eccleſia ſit prohibita alienatio,& ꝙ debeant interuenire ſolemnitates a iure requiſitæ,imo voluit ſing.Hoſt.& Io.An.in c.nulli.in glo. fi.s̃. eo.tit.ꝙ ſolemnitas,quę requiritur a iure in alienatione rerum eccleſiæ, requiratur etiam in alienatione reum hoſpitalium vel alterius pij loci,cum quo ad alienationem rerum ęquiparentur eccleſiæ & alia pia loca, facit auth. hoc ius. C. de ſacroſan. eccle.canonizata 1 1.q.2.& ita tenet d.Nic.in d.c.nulli.pro quo facit, quia hoſpitalia & alia pia loca gaudent priuilegio eccleſiarum,ſm Io.And.in c.2.s̃.de reſti.in integ.& vide no. in c. de xenodochijs,& in c.ad hæc.s̃.de reli.do. Nam hoc procedit in hoſpitalibus & locis pijs auctoritate Epi fundatis, alias cum ſint prophana,non gauderent priuilegio eccleſiarũ,ſm gl. ordi.in cle.quia contingit.circa fi.de reli.do. nec præſidentes talibus hoſpitalibus gauderent priuilegio clericorum, ſm Spec. in ti.de ſta.mon.ver.36.& ita ſequitur Bal.in d.auth.hoc ius.circa prin.vbi ēt fin.dixit,ꝙ licet fraternitates [a] laicorum ſint licitè & a iure approbatæ,ſm gl.ordi.c.ſi quæ clericorum.11.q.1.tamen cum non ſit collegium pium,ſed prophanũ & ſingulare, & non priuilegiatum,poterit de eorum rebus diſponere ſicut cętera collegia ſecularia,& ſolemnitas requiſita in alienationibus rerum eccleſiæ,non requiritur,quod tene menti.

Tiraq: de caus: pia in præfat: in prine: Parc: libr.v. comm: opin: concl: 6.

7 †In gl. in ver.defenſorem.no.primo ex glo.ſecundum Io.An. ꝙ ſicut pupillo dandus eſt tutor ſeu defenſor,vt l.magis.§.ne paſſim.ff.de re.eo.ita & eccleſiæ vacanti deputandus eſt defenſor, cum & ipſa vice minoris fungatur,vt in c.j.s̃.de reſti.in integ.In ea.gl. ibi,diſtrahere poterit,vel etiam ipſe Epiſcopus hoc faciet, qui ex cauſa poteſt ipſam eccleſiam & eius res alteri donare vel concedere,12.q.2.ſi Epiſcopus.& c.ſeq.& s̃.de dona.c. paſtoralis,& c.conſultationibus.ſecundum Innoc.de quo dic, vt in d. cle.2.ſecundum Ioan. And. Et addit Hoſt. rationem, quia Eps eſt legitimus adminiſtrator eccleſiæ ſibi ſubiectæ, & pro illa agere & defendere poteſt,vt in c.fi.s̃.de ſuc.ab inte.Nec obſe cundum Inn.ꝙ ſecundum hoc ipſe idem alienator auctorizabit ſuę alienationi,quia alienatio fit nomine eccleſię,cuius eſt res,& tãquam eius defenſor auctoritatem præſtat alienationi, vt Eps,ſimile s̃.de ele.c.cum inter.vt hic per eum,& Ioan. An. Ex quorum dictis & ex hac gl.habentur duæ practicæ in alienatione rerum eccleſiæ vacantis,& vtraque eſt bona ſecundũ Pe.de Anch.dicentem,ꝙ ſi eccleſia haberet rectorem,tunc ipſe haberet alienationem facere, & Eps auctoritatem interponere,& per ſolum Epiſcopum alienatio fieri nõ poſſet, vt hic per eum,vide in c.placuit.12.q.2.& ibi per Arch.& per d.Nico. in c.cum apoſtolica.in fi. s̃. de his quę fi. a præla. Sed aduerte, quia practica Inn.hodie non procedit per d. cle. 2.niſi dicatur, ꝙ ſolus Eps creat defenſorem, qui diſcuſſionem faciat, & Eps alienat,ſm Inn.Sed imo ſecundum Dñi.etiã hodie poſſet procedere practica Inn.qñ Eps vellet alienare non ad vtilitatẽ ſuę męſę vel ſui capituli,ſed alterius, quia d.cle.2. nõ prohibet niſi qñ pro vtilitate ſuę menſę vel ſui capituli,ne Eps auctorizet in facto proprio, & ſic in alijs caſib. practica Inn. remanet bona ſm eum,quod tu intellige,qñ eccleſia vacans haberet defenſorẽ,quia alias alienatio non valeret niſi prius dato ſibi defenſore,vt eſt tex.hic.

8 †In ea.glo.ibi, Archieps,vide per Io.And.in c. j.in fi.s̃.de his quæ fi.a præla.vbi concludit, ꝙ ſi Eps iurauit nõ alienate inconſulto Romano pontifi.vel archiepo, & tunc ſine eorũ licentia alienare non poterit.s̃. de iureiu. ego N. & in c.per tuas.s̃.de dona.ſecus ſi non iurauit,quia tunc illorum auctoritas non requiritur,cum hoc non probet iure,ſm Io. And. ibi,& Do.hic,& hoc qñ Eps alienat res ſuę menſæ.Si vero capitulum eccleſię cathedralis vult alienare bona ſua, & tunc ſi ſunt diſtincta,capitulũ in alienatione erit principale, ſed id faciet de auctoritate Epi,ſicut in ſimili dr in iudicijs, s̃. de reſcri. in c.edoceri.ſm Io.An.hic. Sed ſi bona ſunt cõia inter prȩlatũ, & capitulũ,& tunc dic,vt per gl.in ver. menſę. in d.cle.2.& dicet plene j.in fi.

9 †In glo.in ver.tractatus.ibi,eſt vtile ſępius id facere.non tñ eſt neceſſariũ,vt patet hic in tex. qui loquit̃ in ſingulari.ꝓ quo gl.in ſimili in ver.loco aliquo.in cle.cãm.de elec. ſm Io.And.Ad idem tex.in c.tua.s̃.eo.tit.& ita ſequitur ibi do. Nic.& Dñi.hic,de quo per Spe.in tit.de loca.§.ſequitur.ver. & ſcias. vbi ponit de mõ & forma huiuſmodi tractatus, & ibi Io. An.in add. tenet idẽ qđ hic,vt ſufficiat vnicus tractatus, qđ tñ limitat eſſe verũ, ꝑterq̃ in monachis nigris, in quibus ſeruari dẽt conſtitutio Papę Benedicti,quæ requirit ꝙ pręcedat tractatus ad minus duorum dierũ interpellatorũ, & interdum ẽt requiritur licentia Papę ſm eum ibi,& ita ſequitur Domi.hic,& Imo.in d.c.tua.qđ tene menti.Secundo limita hanc gl. procedere,niſi ex cõſuetudine aliud diſponat̃,qđ debeat pluries fieri,quia illa eſſet ſeruãda,vt tenet Bal. in d. auth. hoc ius. ꝓ quo facit quod dixit Ioan.And.in c.nulli.s̃.eo.& dixit hic Pe.de Ancha.referendo Bar.in d.l.ſi forte.ꝙ licet in inſtrumento venditionis contineatur, pręcedentibus tractatibus, tamen ex hoc non probatur quod tractatus præceſſerint,niſi aliud appareat, & qđ facit tex.& quod ibi no.in c.quoniam cõtra.s̃. de proba. & qđ eſt dictum s̃.in 4.no.Et adde ad prædicta ſingulare dictum Io. And.in addi.Spec.ſuper rub.de cle.ęgro.vbi dixit, quod huiuſmodi tractatus ſolum requiruntur in caſibus expreſſis in iure, vt patet hic in tex.& in c.quamuis. s̃. de offi. ordi.eod.lib. Qui ergo diceret actum nullum, eo quia non interuenit tractatus pręcedens,habet probare quod in illo caſu in iure ſit expreſſum tractatum eſſe neceſſarium,quod no.In ead.glo ibi,ſecunda opi.quæ procedit quando prȩlatus nomine capituli facit cõtractum,quem ſingulares de capitulo ratificare poterunt,ſecũdum Ioan.And.de quo etiam per eum in c.bonæ.el 2.s̃. de poſtu.præla.ſuper gl.ideo dicit,& tunc reconualeſcit vt ex tunc, vt in d.c.tua,& quod ibi no.& in c.cura.s̃.de iurepa.ſecundum Ioã.And.cuius dictum procedit ſecundum Lap.quando ratificatio poſtea facta per canonicos fit collegialiter,alias non valeret,ex quo non conſentiunt vt ſinguli,ſed vt capitulum, ſecundum eum,pro quo facit quod no.in c.ſicut.s̃.eod.lib. in gl. 2.in fi.vbi Ioan.An.poſuit plura iura probantia actus collegiatorum nõ valere,niſi fiat collegialiter, & idem quod tenet hic Lap.videtur tenere Bal.in d.auth.hoc ius,de quo etiam per eũ in l.profundum.hic in gl.alleg.Et an in huiuſmodi tracta. ſint citandi abſentes,glo.no.in c.cum in eccleſijs.s̃. de pręben. eo. lib.dixit quod non,quia ſolum in tribus caſibus debent abſentes citari,de quibus per glo.ord.in ver.ipſorum.in c.pręſentiũ. s̃.de teſt.eod.lib.& idem ſequuntur Docto.in d.c.cum in eccleſijs.& Bal.in d.auth.hoc ius.In ea.gl.ibi,Hoſt. contra; pro quo facit,quia contraria opi.eſt eccleſijs oneroſa & ſic tollenda, vt in c.j.s̃.de conſue.Sed certe hæc non obſtant, quia non ſequit̃, lex eſt canonizata,ergo eſt pro canone ſeruanda, vt hic in glo. & per Io.And.in c.2.s̃.de reſcri.nec contraria opi. eſt eccleſijs oneroſa,quia ſatis eſt ſi ſolemnitas canonum obſeruetur, quia cum nimia ſolemnitas potius inducit detrimẽtum, ex quo emptores ita de facili non interuenirentur,& ꝙ ſolẽnitas d. auth. hoc ius,non habeat locum in alienatione rerum eccleſiæ, ſed ſolum ſolemnitas requiſita a canone,tenuit Inn.hic,& glo.Io. 12.q.j.videntes.& 10.q.2.in ſumma.& 17.q.4 nullus.& Bal. in d. auth.hoc ius.& Ioan.And.hic, & tene menti ſing. hanc glo. ꝙ licet lex ſit canonizata ſeu incorporata in Decretis, tamen nõ facit ius,vt ſic videatur approbata per canones, & pro canone ſit obſeruanda,et ita etiam tenuit Ioan.And.in d. c. 2. quia canonizatio legis facta per Gratianum non eſt tantæ auctoritatis quod faciat legem haberi pro canone. Nam liber Decreti eſt approbatus per eccleſiam et vſu ſcholaſtico, ſed non omnia,quæ ſunt ibi,vt patet 27.diſtin. per totum. [b] et 17.q.3.§. præſcriptionem,et ita tenet Fede. in ſuo conſi. 77. vnde liber Decreti quo ad dicta Sanctorum patrum et Romanorum pontificum cenſetur approbatus,et ſic ſeruandus,per no.in capit. ne innitaris. s̃. de conſtitu. tamen quo ad dicta magiſtralia ipſius Gratiani non cenſetur approbatus,nec eſt obſeruandus, imo quotidie dicta Gratiani reprobantur,vt per gl.2.q.3.§.hinc colige.et 12.q.j.in ſum.et 32.q.7.§.quamuis.ſecundum Ioan. And. in d.c.2. et hoc niſi quatenus dicta ipſius Gratiani eſſent rationabilia et iuri non contraria, quia tunc ſeruanda eſſent, vt tenet Imo.in d.c.2.ſicut etiam dicitur de libro magiſtri ſententiarum,per Doc.in c.debitum.s̃.de biga.et de li.feu.per Io. An.in c.2.s̃.de feu. Si tamen lex fuiſſet canonizata per ipſum Papam in Decretis, et nõ per Gratianum,tunc bene eſt ſeruãda, vt canon,ſm gl.2.q.j.in primis.circa fi.et ita tenet Io.An.in d.c.2.dicens ſing.ꝙ lex canonizata non hr̃ pro canone,nec valet in foro canonico,ſi in canonibus ꝯrium reperit̃, ergo ſi in iure canonico non reperitur ꝯrium,vult Io.An.ꝙ tunc lex canonizata debeat ſeruari pro canone,et ita debet intelligi gl.hic ibi, quia alij canones de ea non faciunt mentionem,nam ſatis eſt ꝙ lex canonizata non reperiatur ꝯria alijs canonibus,licet aliter expreſſe non approbetur per canones, vt s̃. pro quo etiam facit quod ſin.di.

ADDITIONES.

a Vinc. God. De huiuſmodi fraternitatibus tractatur per Pe. de Vbald.in trac. de can,epiſc.& paro.q.14.nu.2.& 3.12.13.14.16. & 22. quod habetur in lib. 11.tract.fol.246.

b Melius facit 16.diſt ſancta Romana eccleſia.19.diſt.ſi Romanorum. & c.in canonicis.38.diſt.c.quæ ipſis, 25.q.1.hac conſona,& quæ ibi not.

fin.dixit Host.& Io.And.in c.fi.s.de sol.ꝙ omnes leges ciuiles
tacitè intelliguntur approbatæ per canones,dũmodo non sint
eis ꝯrię,arg.10.dist.si in adiutoriũ.de quo etiam per Imo.in rub.
ff.de verb.obl.Solemnitates ergo d.auth. hoc ius. intelligũtur
esse ꝯriæ ipsis canonibus,ex quo fuerunt omissæ in c. sine ex-
a ceptione.12.q.2.[a] arg.l.cum prętor.ff.de iudi.& c. nonne. s. de
10 præsum.& ita debet intelligi gl.hic.†In gl.ibi, in desuetudinẽ.
sentit glo. quod consuetudo possit detrahere de solemnitatib.
requisitis in alienatione rerum ecclesię, de quo vide per Ioan.
And.& Docto.in c.nulli.s.eo.tit.& in ca.cum cã.s.de re iud. &
in c.j.s.de consue.& in cle.j.j.eo.tit.& per Imo.& d.Nico.in c.
j.s.de his quæ fiunt a præla.& plene per Bal.in d.auth.hoc ius.
11 †In ead.glo.ibi,decretum est sñia.no. ex gl. quid sit decretum,
& quod sñia & decretum non differunt inter se, quod intelli-
ge largè loquendo.secus si proprie, quia differunt, vt dicit hic
Inn.in addi. Nam sñia fertur inter actorem & reum, & iudex
condemnat vel absoluit,vt in l.j.& in l.in summa. ff. de re iud.
Decretum vero dicitur,qñ non a parte sed a iudice aliquid pe-
titur,qnod iudex ipse concedit cognitione præmissa,vt l. item
eorum.§.fi.ff.quod cuiusq; vni.no.ſm Inn.& Io.And. & idem
videtur tenere Cy.in l.nec quicquam.§. vbi decretũ. ff. de offi.
proconf.vbi ponit differentiam inter decretum, præceptum,
sñiam interlocutoriam,& diffinitiuam,de quibus etiam ibi ꝑ
Bal.& per Pe.de Ancha.& per Bal.in l.j.circa finem.C. qui ad-
mit.& in l.fi.C.senten.rescin.non posse.in l.post sententiã. C.
de sen.& interlo.& in l.ab arbitro.ff.qui satisda.cog. & per gl.
in l.actor.ff.rem ra.habe.vbi no.voluit quod sicut pręsumitur
pro sententia, vt in ca.in præsentia.s.de renun.& in l. Heren-
nius.§.Caia. ff. de euic. ita etiam præsumatur pro ipso decre-
b to.[b] In ea.glo.ibi,interponitur ante contractum. No.gl. & de
bet interponi in scriptis,vt in c.fi.s.de re iudi.eod.lib.secundũ
Io.And.Sed Bal.in d.l.j.dicit,quod nõ refert, an interponatur
a principio vel in fine actus,dummodo referatur ad omnia,ar.
c.2.requiris.s.de appel.& in l.3.ff.de lib.& posthu.vbi etiam di
xit,ꝙ ab ipso decreto potest appellari,ar.l.ait prætor.§.permit-
titur.ff.de min.& de his plene per Imo. in c. cum vos. s.de his
quæ fi.a præla.In ea.glo.ibi,auctoritas.no.ex gl. quid sit aucto
12 ritas.† In ea.glo.ibi, curatores, & idem in prælatis & rectori-
bus vniuersitatum,qui auctorizant quãdo conuentus vel vni-
uersitas habet agere vel se obligare, vt l. clarum. C. de aucto.
præstan.& s.de procu.c.j.& c.fi.& talis auctoritas potest inter
poni sine scriptis,vt l.obligari.§.tutor.ff.de au.tuto.& debet in
terponi in ipso negotio,vel parum post, & sic intelligitur d. §.
tutor.& ff.de acqui.hæred.l.si quis mihi bona.§.iussum.secun-
dum Ioan.And.de quo plene per Doc.in d.§.iussum.& per In-
noc.singu.in c.cum consuetudinis.s.de consue.& per Imo. in
d.c.cum vos. In ea. glo. ibi, consensus.no.ex glo.quid sit con-
sensus.In ead.glo. ibi, simul iuncta. oportet tamen omnes re-
quiri,vt in regu.quod omnes.j.eod. lib. secundum Ioan. And.
quod intellige de præsentibus, quia non est necessaria citatio
absentium,vt s.est dictum.Et dicit hic Innoc. quod minus est
cõsensus quam auctoritas, & valet sine scriptis, nisi in casibus
in quibus ius exprimit scripturam necessariam, de quo remit-
tit ad no.in c.j.s.de his quæ fi.a præla. Item consensus est etiã
minorum auctoritas non solum maiorum,secundum Ioã.An.
& præstatur consensus in contractu & post, quo ad hoc vt nõ
possit contradicere,sed non quo ad conualidandum quod nõ
valebat,vt in c.auditis,& c.quod sicut.s. de elc. secundum In-
noc.quod videtur verum in his,in quibus certa forma requiri
tur,vt in electionibus & sententijs,nam in alijs quæ dependẽt
ex solo consensu,videtur quod conualescant ex illo postea se-
cuto,licet a principio non valuerit, de quo in reg. non firma-
tur.j.eod.lib.& in d.c.cum consuetudinis.in glo.secundum Io.
And. sentientem, quod in alienatione rei ecclesiæ consensus
& auctoritas Episcopi possit interuenire ex post facto, ꝑ quo
est tex.in d.c.cura.de iu.patro.& in c.si qua de rebus. 12. q.2. &
16.q.j.c.fi.& ibi per gl.& idem tenet hic Host. Archi. vero hic
credit ꝙ licentia & consensus Episcopi debeat prius præcede-
re,alias posset alienatio per eũ reuocari, vt in c. abbatibus,&
c.placuit.12.q. 2. & ita trãsit hic Lap.& Domini. Sed licet pos-
sit per Episcopum reuocari, tamen si ex post facto consentit,
c valet & tenet,vt s.& ita videtur hic tenere Inn.& do. Nico. &
Imo.in c.1.& 3.de his quæ fi.a præla. & Bal. in l.[c] quęcumque.
13 C.de bo.quæ lib.licet Bar.ibi,& in l.fi.§.necessitatem. eod. tit.
videatur velle contrarium & male. Sed dubitatio est, † an
consensus capituli vel clerici ecclesiæ,de cuius rei alienatione
agitur,possit interuenire ex postfacto.Hostiẽ.hic quod sic, pro
quo est tex.in d. c. 3. qui videtur loqui in alienatione modicæ
rei. Sed in alienatione perpetua & magnæ rei secus, & hoc
propter tractatum,qui debet præcedere,vt hic in tex. & ita in-
telligit ibi Inno.& Ioan.And.& Domi.Ant. videtur sibi fuisse
contrarius,quia primo tenuit opi. Innoc. & Ioan.An. & post-
ea circa fi.illius c.tenuit contrarium dicens, quod etiã in alie-
natione perpetua & magna poterit fieri expressa ratificatio ꝑ
d capitulum,dũmodo concurrat vtilitas vel necessitas ecclesię.[d]
Quare Imo.ibi circa fi.concordando opi. concludit, ꝙ aut ca-
pitulum vult simpliciter ratificare contractum alienationis,
& non potest,& ita procedat opi.Inn.& Io.And.Sed si cap.an
tequam ratificat facit tractatum, an sit vtile ratificare contra-
ctum, et tunc si in tractatu deliberetur esse vtile ratificare, et
poterit post contractum fieri ratificatio,quia hoc casu non re
peritur alienatio facta sine tractatu, secundum Imo. ita etiam
intelligentem d.c.si qua de rebus,vt procedat quando in alie-
natione facta per capitulũ interuenit tractatus,alias nõ posset
ratificari per prælatum,vt ibi no.per eum.Et an tunc alienatio
valeat,vt ex tunc,an vt ex nunc,glo.hic,et Innoc.tenet ꝙ vt ex
nunc,et ita videtur sequi Docto.in c.1.et 3.Et generaliter quan
do sufficiat ꝯsensum interuenire ex post facto, vide plenius q̃
alibi per Imo.in d.c.3.et per Docto.in d.§.iussum.et in d. §. ne-
cessitatem,et per glo.in regu.non firmatur.j.eod. lib. et ibi di-
cetur.et uide tex.in l.honores.ff.de decu. probãtem quod sim-
plex consensus potest pręstari inter absentes,et sic per nunciũ
14 uel epistolam.† in ea.glo.in fi.idem Inno.Hostien. et Io. And.
quia sufficit consensus prælati, et ita debet intelligi quod dicit
Innocen.in c.2.s.de transact.nec secundum Innocen. hic sunt
necessaria alia quæ requiruntur ſm leges, vt est iuramentum
ordinatoris,ꝙ nil fit mobile &c.et de subscriptione nil fieri in
lesionem &c.ut d.auth.hoc ius.vel ꝙ mittatur nuncius,qui re-
ferat in &c.vt d.l.magis puto.quia istę leges non fuerunt acce
ptatæ per canones per usum,unde non ligant ecclesiã.96. dist.
bene quidem,ad fi.et facit c.ecclesia.s.de consti.ſm Imo. Nec
etiam requiritur,ꝙ cõtractus alienationis fiat in scriptis, licet
bene debeat redigi in scriptis et subscribi, ut d. c.3.unde ꝯtus
recipit substantiam per consensum prelati, non autem a scri-
ptura, sed si per cõsensum et subscriptionem siue tempore ꝯ-
ctus siue post ualebit contractus,et ex eo agetur secundum In
nocẽ.qui refert aliquos tenere quod ualeat contractus aliena-
tionis rerum ecclesię sine scriptura et subscriptione, et ita ui-
detur hic residere Ioan. And.et Domini.et Bal.in d.authẽ. hoc
ius.dicens etiam,ꝙ subhastatio non requiritur, cum de iure ca
nonico hoc cautum non reperiatur.de quo.in d.c.j. s. de his q̃
15 fi.a prela.et j.dicetur.†In glo.in uer.perpetuis.in fi.tene menti
ex glo. iuncto tex. quod in temporalibus alienationibus non
requiritur tractatus,sed sufficit tacitus consensus capituli,secũ
dum Ioan.And.pro quo facit quod hic dicit Ioã.Mon. et Host.
quod si pietatis causa aliqua possessio ecclesię concedatur ad
tempus uel ad vitam,non requiruntur solemnitates requisitę,
ar.c.possessiones.16.q. j. et q.6.ca.illud. secundum Ioan. Andr.
et idem uoluit Hostien.in cap.j.de his quę fi.a prela. et secun-
dum Archidia.hic tales temporales alienationes facit Episco-
pus sine capitulo,ut no.in d. capitu. possessiones. Super quo
conclude, quod aut loquimur in concessione spiritualium ad
tempus, ut de concessione beneficij in titulum. Aut de con-
cessione temporalium. Primo casu aut est prælatus non ha-
bens capitulum, ut in Papa uel in legato de latere, et potest
eas facere sine consensu capituli, vt in capit. si abbatem. s. de
elect.

ADDITIONES.

a Ber.de Roma.Hoc loco hic auctor (pace ipsius dixerim) somniare videtur, quia hæc non sunt contraria,hic autem has statuit solemnitates,& eas tacet hoc c. & c.non ne, non facit ad propositum,quia loquitur in casu,quo duobus propositis si negetur alterum,reliquum videtur admitti, auth. hoc vero ius.loquitur tantum de vno.

b Vinc.God. Adde, ꝙ decreta & statuta solent recipere interpretationem a iure communi,vt scribit Alb.in suo consi.30.in prin.

c Bal.in d.l.quæcunque.dicit alienationem valere in sola vtilitatis causa, & non in alijs, quas supra tetigimus. & ad hoc alleg. l. si qui prioris. C. de bo. quæ libe.l.vlti.

Vinc.God.Nota, quod ubi consensus expressus requiritur,non sufficit tacitus. Goz.consi.98.num.2.& consensus tacitus ex patientia non præsumitur, Goz. consi.94.nu. 53.ex diuturnitate tamen temporis vna & ex longa possessione alterius præsumitur,Ruy.consi.105.nu.11.lib.1.

d Ber.de Roma. Adde quod in cap.j.ne se.vacan.dicunt Hug. Tancredus, Gof. & Ber.qui negant valere contractum de alteratione rei ecclesiasticæ ipso iure, & dicunt rescindi contractum quantum de facto processit,& quod postea ratum haberi potest specialiter fauore ecclesiæ.

Vin.God.Adde quod consensus expressus capituli requiritur de iure communi in alienatione perpetua per prælatum facta, Ruyn. consi. 101.numero 2. libro quarto.

cle.eo.lib.& in c.j.s.de offi.leg.eo.lib.& j.de ver.sig.c.j. Si vero
prelatus habeat capitulum,& tunc talis eas sine consensu capi
tuli facere non potest cum conferre non possit,vt in ca. ea no-
scitur.s.de his quę fiunt a pręla.sm Arch.Io.And.& Lap.quod
ideo est sm Dñi.quia licet sint diuisa temporalia inter pręlatũ
& capitulum,tñ ex hoc non vr̃ facta diuisio in spiritualibus,vt
no.in c.dilecti.s.de ma.& obe.& in c. cum clerici. s.de ver.sig.
& sic infertur,ꝙ si administratio spiritualium esset diuisa,& p̃-
latus concederet ad tp̃s spiritualia spectantia ad suam admini-
strationẽ,non esset necessarius consensus capituli. Scd̃o vero
casu de concessione tpalium ad tp̃s,aut in pręlato regulari, &
requiritur consensus capituli,vt in d.cle.j. aut in seculari, & si
conceditur ex cã non legitima seu non permissa,& talem con
cessionem facere non poterit,vt in d.c.possessiones.aut ex cau
sa legitima,vt pietatis,vel remunerationis,& poterit facere p̃-
latus sine consensu capituli,vt s.per Archi.& Io.And. & idem
tenet hic Lap.quia tunc sufficit tacitus consensus, & ita proce
dat hęc gl.quod verum est, nisi talis concessio grauet vel frau-
det ecclesiam,& ita procedat c.Ep̃s.12.q.2 sm Arch.& Io.And.
pro quo facit quod no.Io.An.in addi.Spe.in hoc tit.circa prin.
Item hoc verum,nisi talis concessio fiat ad tp̃s de re magna,cũ
tunc solẽnitas sit necessaria,vt no.Io.And.in dictis addi.in §.1.
in fi.Item hoc verum, qñ temporalia sunt diuisa inter ipsum
& capitulum,& pręlatus ipse concedit tpalia ad suam admini
strationem spectantia,cũ tunc sufficiat tacitus consensus, alias
si non essent diuisa,sed cõia,tunc consensus expressus capitu-
li requiritur in concessione ipsorũ tpalium, licet ad tp̃s fieret,
vt videtur sentire hic Domini. adducens ad hoc quod no. 12.q.
16 2.sine exceptione,& 33.q.5.in sum.per Arch.†In glo.in ver.per
petuis.in prin.tene menti iuncto tex.quod in perpetuis aliena
tionibus requiritur expressus consen. capitu. & sic tractatus,
sed in temporalibus sufficit tacitus, & sic non requiritur tra-
ctatus,secundum Ioan.And.& idem Archid.per c. 2.s.de his q̃
fi.a præla.vbi vr̃ casus secundum vnum intellectum,& per ca.
possessiones.17.q.1.& ibi gl.vbi Episcopus sine capitulo potest
facere temporalem alienationem,quia concessio rei ad tẽpus
non pertinet ad perpetuam alienationem,vt in c.tua.a contra-
rio sensu.s.de his quę fi.a pręla.quod tamen limita primo,nisi
in concessione spiritualium & collatione beneficiorũ, in qua
requiritur magna examinatio. 42. dist. quiescamus. nam tunc
requiritur consensus capituli,vt in ca.ea noscitur. s. de his quę
fi.a pręla.secundum Archi.& Ioan.And.& rationem differen-
tię vide hic per Lap.& Domi.sed tu vide de hoc per do. Nico.
in d.c.tua,in vlti. no.& per Imo.& alios Docto.in d.c.2. & d.c.
ea noscitur,& in c.nouit.eo.tit. Secundo limita, nisi talis con-
cessio grauet vel fraudet ecclesiam,quia etiam temporalis con
cessio fieri non posset sine solemnitate,ut in c.Episcopus.12.q.
j.secundum Archi.& Ioan.And.Et sic infertur primo, ꝙ tũc in
alienatione temporali requiratur solemnitas, si de re magna
fiat,& ita tenuit Ioan.And.in addi.Specu. in hoc tit.super rub.
in fi.& idem etiam tenuit Innocen.& Host.& Io. And. in d.c.
2.& do.Anto. ibi,licet Imo.ibi videatur hoc intelligere, quan-
do ad magnum tempus fieret concessio, secus si ad paruum,
quia tunc ex quo agitur de modico pręiudicio, videtur ꝙ non
haberet locum dictum Ioan.And.dicit tamen esse menti tenẽ-
dum dictum Ioan.And.quia indistincte loquitur, quando con
cessio fit de re magna ad tempus, vt sit necessaria solemnitas
17 alienationis,de quo j.†Secundo infertur,vt tunc temporalis cõ
cessio fieri possit,quando non in fraudem ecclesiæ,sed bona fi
de & iusta causa subsistẽte,& sic ex causa pietatis vel remune-
rationis,vnde dicebat hic Hostien.& Ioan.Mon. quod si pieta
tis vel remunerationis causa aliqua possessio concederetur ali
cui ad vitam vel ad aliud tempus,non requiritur solemnitas re
quisita in alienatione,vt 16.q.j.possessionis,& ibi glo.& q. 5. c.
illud,& in d.c.2.& ita sequitur hic Io.And.& propter hoc con-
suluit Fede.in suo consi.50.quod abbas exempto de consensu
capituli sine alia auctoritate superioris possit concedere vsum
fructum cuiusdam petię terrę consanguineo ad eius vitam, p
remuneratione seruitiorum receptorum,pro quo etiam addu-
cit tex.quia decimæ fructus possunt ex causa concedi laico ad
tempus vitę suę sine aliqua solemnitate,ut in cap.quamuis. &
ibi per glo.s.de deci.facit etiam glo. 4.in ca.fi.16.q.j. Idem etiã
videtur velle Hostien.in sum.in tit.de his quæ fi.a præla.in §.fi.
dicens quod prælatus potest facere concessionem ad vitam de
his quę spectant ad suam mensam,arg.d. cap. tua. Sed in con-
trarium facit, quia concessio ad vitam recipientis vel conce-
dentis dicitur esse perpetua,& sic requiritur solemnitas requi
sita,vt 10.q.2.§.perpetua,et ibi per glo.et in l.1. ff. pro solu. et in
auth.perpetua.C.de sacrosan.eccle. et per Spec. in tit. de loca.
§.nunc aliqua,et est tex.in clem.1.j.eod.et tamen ut s.patet, ta-
lis alienatio uidetur concessa,ut etiam tenet gl.in d.ca.tua, di-
cens,quod illam potest facere Episcopus sine consensu capitu
li.Quare Imo.in d.c.tua.pręcise tenet, quod alienatio uel con-
cessio,quæ fit ad longũ tempus,uel ad uitam, dicatur esse per-
petua,ut in d.clemen.1.Idem etiam uidetur tenere d. Nico.in
d.c.quamuis,et in c.ad hæc.eod.titu.Sed glo.in d.clemen.1.in
princip.aliter sol.dicens, quod tex.ibi procedit in regularibus,
secus in secularibus clericis uel prælatis,in quibus possent ha-
bere locum supradicta.Sed idem Imo.in d.c.2.dicit, quod hęc
solutio non procedit,et est expresse contra tex.in d. cap.2.lo-
quentem in regularibus.Quare in d.c.2. concludit, quod alte-
rum de duobus oportet dici,uel quod iura pertinentia ad con-
cessionẽ ad uitã alicuius sint correcta per d.cle.1. vel ꝙ d.cle.1.
intelligat̃ secundũ quod dicitur in d. c. 2. ut sic concessio non
possit fieri ad uitam alicuius sine cõsensu capituli, ut in d. cle.
1.Intelligatur de consensu expresso uel tacito,prout dicitur in
d.c.2.et talis intellectus uidetur tenendus,arg. cap. cum expe-
18 diat.s.de elect.eod.lib.secundum Imo.†Sed aduerte,quia intel-
lectus,quod iura permittentia alienationem ad uitam sint cor-
recta,uidet̃ melior,per tex.in d.cle.1.quæ licet loquatur in regu-
laribus,tamen eius ratio procedit quo ad omnes,ideo Doct.in
c.fi.ne præla.ui.suas.indistincte tenent quod d.cle.j. habeat lo-
cum etiam in secularibus clericis uel prælatis, nec potest in-
telligi d.cle.j. sm quod dr̃ in d.c. 2. vbi non requiritur consen-
sus superioris,& tñ in concessione ad vitam requiritur cõsen-
sus capituli,& ẽ superioris prælati,vt in d. clem.j. & per glo.in
ver.non habeat.& hoc ẽt satis probatur per alia iura, quia alie-
natio de rebus ecclesiæ est prohibita, vt in c.nulli.s.e. sed alie-
natio ad vitam dr̃ esse perpetua,vt l.j.ff.pro so.& in d.§. perpe-
tua.immo ẽt locatio vel venditio fructuum ad x.an. dicitur es-
se alienatio,vt in d. cle.j. in fi. cum constituatur ius in re,vt l.j.
& 2.ff.si ager vec.Et hanc partem tenet idem Imo.in c. posses-
sionis.s.eo.titu.& facit c.ad audientiam.s.eo. titu. & ita etiam
sequitur Lap.in sua alle.31.& do.Nico.in d.c.2.de quo tamen j.
19 in limitationibus dicetur.† In ea. glo. in fi.conclude generali-
a ter,quæ solennitas [a] sit inducta per canones & seruãda in alie-
natione rerum cuiuslibet ecclesię. Nam gl.s. in ver. tractatus.
in fi.dicit,ꝙ triplex solennitas.Primo causæ cognitio, & sic tra-
ctatus.Secundo auctoritas episcopi. Tertio consensus capitu-
li, & vltra reqritur ꝙ subsit iusta cã alienationis, quę sunt qua-
tuor de quibus per glo.12.q.2.in sum.Prima est necessitas. Secũ-
da vtilitas ecclesię,de quibus hic in tex.Tertia pietas,puta pro
redimẽdis captiuis,vt 12.q.2.aurum.& c.sacrorum. & pro sub-
ueniendis pauperibus,et in alijs pijs causis,vt in d.c.possessio-
nes.Et quarta nimia incommoditas, vt quia res alienanda est
potius damnosa q̃ vtilis,vt 12.q.2.terrulas.vnde in istis requiri-
tur causę cognitio,ut s.per glo.et per Inno.in c.j.in fi.ut eccle.
benefi.et per Archi.17.q.3.in venditionibus,et s.per glo.in ver.
defensore.et no.per Fed.in consi. 137. quod incip. Domino.et
in consi.243.vbi no.voluit, ꝙ si alienatio fit ex causa utilitatis,
requiritur causæ cognitio inquirendo quam rem magis expe-
diat alienare:secus si ex causa necessitatis,quia sufficit ut subsit
necessitas,ut ualeat alienatio, licèt non pręmittatur cognitio,
an magis expediat alienare vnam rem potius quàm aliam, ut
ibi plene per eum ponẽtem, an alienatio ecclesię reddatur ex
hoc nulla,si fiat nõ p̃cedẽte cãæ cognitione, de quo ẽt p dñm
Nic.in d.c.nulli. Et aduerte, qa aut requirit̃ de alienatione rei
ecclesiæ cathedralis, aut ecclesiæ inferioris collegiatæ, aut nõ
20 collegiatæ.† Primo casu aut bona sunt cõia inter ep̃m & capi-
tulũ,& dẽt fieri alienatio per ep̃m cum cõsensu capituli, vt in
d.c.j.& 12.q.2.sine exceptione. & requiritur tractatus & causæ
cognitio,vt s.& in d.c.tua. & requiritur ẽt subscriptio canoni-
corũ,vt in d.c.j.ibi tñ Imo.& d.Flo.dicunt, ꝙ hodie hoc nõ est
in vsu,& ibi per eos tenẽtes,ꝙ valeat in hoc talis ꝯsuetudo, de
quo ẽt in d.c.nulli. Si aũt ep̃s nõ hr̃et canonicos, qa fortè per
guerras vel alr capl̃m est destructũ, sicut est in ecclesia Tuscu-
lana,& in quibusdã alijs, dicit Io.An.in d.c.j. ꝙ in loco canoni-
corũ debent adhiberi aliqui p̃sbyteri honesti de clero ipsius
ep̃i.& facit 12.q.2.placuit. & ibi per Arch. & per Innocen.in c.
statuimus.s.de transac.& plene per Imo.in d.c.j. & hic per Pe. de Anch.

ADDITIO.

a Vinc. God. Nota,quòd in alienatione rei ecclesiæ non solum requiritur solennitas,sed quod causa sit probabilis.Dec.in consi.174.perlectis, & considera tis,per totum.Quæ autem requirantur solemnitates,vide Guid. Pap. q.149. nume.1 cum plur. seq.numeris.

de Ancha. Et debet Episcopus alienare de auctoritate Archiepiscopi, vt s. per gl. in ver. defensore. in fi. & per Inno. in d.c. statuimus. vbi & dicit, ꝙ in Archiepiscopo alienante requirit̃ auctoritas Patriarchæ, vel Papæ. Sed Host. & Ioã. And. in d.c. j. tenet hoc procedere, qñ iurassent non alienare sine licentia Papæ, vel alterius, vt in c. ego N. s. de iureiu. & in c. fi. s. de ecc. edi. alias poterit Eps alienare sine Archiepiscopo, & Archieps sine Papa, quia non reperit iure cautũ, ꝙ istorum auctoritas requiratur, & ita sequitur Do. hic, & d. Nic. in d.c. 2. licet Imo. ibi dicat tutius esse ꝓ pp opp. vitandas adhibere consensum Archiepi vel Papæ, de quo ẽt plene per d. Nic. in d.c. fi. & per Bal. in d. auth. hoc ius. Si verò bona sunt diuisa inter Epm & capitulũ, tunc si est res spectans ad mensam Epi, debet fieri alienatio ꝑ Epm cum consensu capituli, & debet præcedere tractatus & causæ cognitio, vt per gl. in ver. defensore. in fi. in cle. 2. eo. ti. Et idem eõ, quia si bona sunt de mensa capituli, debet fieri alienatio per capitulum de auctoritate Episcopi, secundum Io. And. hic, & similis distinctio fit in c. edoceri. s. de rescri. & ita sequit̃ Imo. in d.c. j. & vide per gl. in ver. mensæ. in d. clem. 2. & ibi per Doct. Et eo casu quo bona sunt distincta, posset Episcopus donare vel vendere rem suę mensę ipsi capitulo. Et contra capitulum Episcopo sine alia solemnitate, secundum glo. in d. cle. 2. in fi. quæ tenuit quod sic, quia talis non est proprie alienatio, cum non exeat de dominio ecclesiæ, & idem videtur tenere Fede. in suo consi. 106. quod incip. questio. circa med. & Imo. & do. Nico. in ca. possessiones. s. de reb. eccle. & Ioan. And. in reg. qui tacet. j. eo. lib. quod no. licet dicat tutius esse id fieri cũ
21 consensu superioris. † Secundo casu principali de alienatione rerum ecclesię inferioris & collegiatę dic, quod si ecclesia est uacans, debet dari defensor, & poterit fieri alienatio vel ꝑ Episcopum vel per defensorem, pręcedente tamen tractatu & cõsensu capituli, vt est dictum s. in glo. in ver. defensore. Si verò non vacat, debet fieri per prælatum de consensu capituli ecclesię, de cuius re alias agitur, vt hic, & an requiratur tractatus, Pau. & Domi. hic in fi. quod non, quia solum in cathedralibus hoc requiritur, vt hic dicitur. Nam d. capit. sine excep. loquitur in cathedralibus, ideo requiritur tractatus, sed d. capit. abbatibus, & d.c. in venditionibus. loquuntur in alienationibus inferiorum ecclesiarum, & non requirunt tractatum, pro quo etiã tex. j. cap. proximo. Non obst. tex. hic, quia loquitur de tractatu capituli ecclesię cathedralis. pro quo adducit Domi. quod tractatus in actibus non requiritur nisi in casibus expressis in iure, ut voluit Ioan. And. in addi. Spec. super rub. de cle. ęgro. vt s.
22 est dictum. † Tu aduerte, quia si ecclesia inferior a cathedrali est collegiata, quod requiratur consensus capituli ipsius ecclesię. probatur in d. clemen. j. & in d. cap. 2. & tenent ibi Docto. & in d. capit. j. & quod requiratur tractatus, videtur tenere glo. in d. clemen. j. in versic. non habeat. vbi loquendo in ecclesia inferiori, dicit quod ad validandum contractum requiritur omnis solemnitas alienationis, & alleg. hunc tex. ex quo clare patet, quod requiritur tractatus, & ita expresse tenuit Imo. in d.c. j. & Ioan. And. in addi. Spec. in titu. de emp. & vendi. §. nunc dicendum restat de alienationibus rerum minorum. versic cęterum. Bene tamen verum est, quod aliter in iure hoc expressum non reperitur, ideo cogita, & forte standum esset consuetudini, per no. per Bal. in d. auth. hoc ius. Sed an in hac alienatione rerum ecclesię inferioris a cathedrali requiratur etiam cõsensus & tractatus capituli ecclesię cathedralis. tex. hic facit quod sic, de quo per Innocen. & Ioan. And. & do. Nico. in d. ca. j. vbi tamen do. Flo. & Imo. concludunt, quod hoc non seruatur in vsu, quia in tali alienatione non adhibetur nec consensus nec consilium vel tractatus capituli ecclesię cathedralis, sed solum requiritur consensus Episcopi, & valet talis consuetudo, arg. c. 3. s. de consue. eod. lib. secundum Imo. ibi, idem etiam videtur tenere Fede. in d. suo consi. 137. Dubium tamen facit glo. no. in ver. consentiente. in d. clem. 2. & vide per Docto. in d. ca. j. & in
23 d.c. nulli. an valeat consuetudo detrahens solemnitatib. requisitis in alienatione rerum ecclesię. † Et conclude quod alienatio rerum ecclesię collegiatę inferioris a cathedralibus, si bona sunt communia, debet fieri per prælatum de consensu capituli, & pręcedente tractatu, vt s. sed si spectant ad mensam prælati, debet fieri per prælatum cum consensu & tractatu sui capituli. Si verò bona spectant ad capitulum, tunc debet fieri per capitulum pręcedente tractatu & consensu prelati, vt s. patet, & in omnibus prædictis casibus vltra consensum plati ipsius ecclesię requiritur consensus Episcopi, vt d.c. abbatibus. & in d.c. in venditionibus, nec valeat consuetudo, quod non requiratur consensus superioris, secundum Hostien. & Imo. in d.c. j. de quo per Archi. in d.c. in venditionibus, & per glo. in d. cle. 2. in versic. consentiente. In alienatione ergo fienda per abbatem vel alium prælatum requiritur consensus Episcopi, vt d. cap. abbatibus. intellige, nisi abbas esset exemptus, quia tunc auctoritas Papę requiritur, vt per glo. in ver. proprij. in d. clem. j. Sed in alienatione fienda per subiectos ipsi abbati vel alteri inferiori prelato non sufficeret auctoritatis vel consensus ipsius abbatis vel prelati, sed requiritur ipsius Episcopi, cum hoc sit ipsis Episcopis reseruatum, vt in d. capit. in venditionibus, & cap. abbatibus. quod intellige, nisi abbates aut prælati inferiores haberent ecclesias pleno iure subiectas, & in illis iurisdictionem quasi Episcopalem, quia tunc in alienationibus dictarum ecclesiarum haberent autoritatem interponere, secundum Innocen. in cap. cum & plantare. §. in ecclesijs. supra de priuileg. in d. capitũ. statuimus. & ibi per Imo. Et prædicta procedunt, etiam si inferiores prælati non essent exempti, dummodo habeant ecclesias sibi pleno iure subiectas, & sic habeant ibi iurisdictionem quasi Episcopalem, vt tenet do. Flo. & do. Nico. in d. cap. statuimus. de quo per glo. no. in d. clemẽ. j. in versic. proprij. vbi idem videtur tenere. Et ex his dicit do. Flo. in d. cap. statuimus, quod in alienatione monialium subiectarum pleno iure fratribus minoribus vel prædicatoribus, uel alteri ordini, sufficit auctoritas ministri prouincialis, vel generalis, vel alterius habentis in tales iurisdictionem quasi Epi-
24 scopalem, de quo etiam per Doct. in d. clemen. j. † Tertio vero casu principali de alienatione rerum ecclesiæ non collegiatæ, dicit, quod debet fieri per rectorem ipsius ecclesiæ de consensu Episcopi, & intellige de Episcopo, cui dicta ecclesia subest, vnde non intelligitur de Episcopo loci, vbi res sunt sitæ. Episcopus ergo superior ipsius ecclesiæ debet auctoritatem interponere, licet res, quę vendunt̃, sint in dięcesi alterius Epi, vt est tex. in d. auth. hoc ius. vbi ita tenet Bal. & Inn. & communiter Doc. in c. pastoralis. de priui. licet gl. in d. c. in vẽditionib. & in c. capellas. circa prin. 10. q. 2. tenuerit contrarium, de quo in d.c. pastoralis. Sed an requiratur tractatus. & videtur ꝙ nõ, ex quo ecclesia non habet capitulum, pro quo facit gl. fin. in c. potuit. s. de loc. dicens, ꝙ tantam potestatem habet rector in sua ecclesia, quantam prelatus cum capitulo in ecclesia cõuentuali. Sed in ꝯrium facit tex. hic, qui tñ loquitur qñ Eps concedit rem ecclesię parochialis alteri, prout hic dr̃. Sed si venditio sit per rectorem, ꝙ non requiratur nec trac. nec consilium capituli ecclesiæ cathedralis, vr̃ tenere Spe. in ti. de emp. & ven. §. nunc dicendũ restat de alienationib. rerũ minorũ. ver. cæterũ, & ita te-
a net Io. An. ibi in addi. [a] & facit tex. in c. placuit. 12. q. 2. ſm vnum intellectum, vbi dr̃, ꝙ alienatio debet fieri cum consensu collegij, qñ. s. ecclesia habet collegium, vel cum consensu presbyteri, qñ. s. ecclesia non habet collegium, & exponit præsbyteri. i. presbyterorũ. hoc est rectorũ ipsarũ ecclesiarũ, & hæc opi. quotidie de facto seruat̃, quia alienat res ecclesię non collegiatæ ꝑ rectorẽ cũ auctoritate Epi non interueniente nec tractatu nec consilio capituli ecclesię cathedralis, q̃ cõsuetudo est optima legũ interpres, vt in c. cũ dilectus. s. de consue. qđ procedit, nisi ecclesia esset patronata, quia tũc requirit̃ ꝯsensus ipsius proni, vt voluit Spe. et Io. An. in dictis addi. vt s. qđ dictũ sin. tene mẽti, & hãc partẽ sequit̃ Imo. in d.c. j. circa fi. licet dicat, ꝙ tutius esset ad oppositiones vitandas adhibere trac. & ꝯsiliũ capituli ecclesię cathedralis, vt ibi plene ꝑ eũ. Tu aduerte, quia hoc nõ est necessariũ, vt vr̃ esse casus in terminis in d. cle. j. vbi dr̃, ꝙ si ecclesia nõ hẽt conuentũ, sufficit, ꝙ alienatio fiat ꝑ rectorẽ ipsius ecclę cum ꝯsensu sui p̄lati, & sic vr̃ ista dubitatio ibi terminata, ex quib. oĩbus patet rẽs res ecclesię esse prohibitas alienari nõ
25 seruatis solẽnitatibus requisitis, de quibus s. est dictum. † Sed limita hoc primo, nisi alienentur res ipsarũ ecclesiarum non in perpetuum, sed ad tempus, vt hic est tex. & gl. & de hoc dic vt supra est dictum, nisi alienentur res quæ seruando seruari non possunt. Secundo limita, quia in illis nulla solemnitas requiritur, secundum glo. 12. quæstio. 2. in summa, & in d. cap. nulli, & quæ dicantur illæ res vide, per glos. in l. j. C. si aduer. vsu. & quod pecunia sit de illis, est glos. nota. in l. 1. §. fuit quæsitum. ff. ad Trebellian. Tertio limita, quando alienantur res mobiles, quia nulla solemnitas requiritur, quod intellige nisi

ADDITIO.

a Imo dicit ibi Ioan. An d. ꝙ licet rectoris presentia tali venditioni faciat ad honestatem, tamen non facit ad necessitatem, aliter tamen dixit tex in d. ver. cæterum, vbi vult ꝙ specialiter rector intersit.

Vinc. God. Adde, ꝙ alienatio rei ecclesiæ etiam in casu non permisso tenet, si modo forma seruata sit. Ruy. consi. 86. in 1 lib. 1.

niſi eſſent res pretioſæ, quia tunc res mobiles pretioſę ęquipa-
a rantur bonis immobilibus, [a] vt tenuit gl no.& Doc.in d.c.tua.
& facit l.lex quę tutores.C.de admi.tut.Quarto limita, q̃n alie-
natur domus ipſius eccleſiæ, quæ eſt maioris ſumptus q̃ reddi
tus, vt 12.q.2.non liceat, & ita ſequuntur Doct. in d. c.j.quod vr̃
intelligere Imo.ibi, q̃n hoc eſſet notoriũ, alias dicit ꝙ forte re-
quireret ſolẽnitas, ſicut requiritur in alijs caſibus q̃n fit aliena-
tio pro vtilitate vel neceſſitate eccleſiæ.Quinto limita, q̃n alie
nant̃ ſerui fugitiui eccleſię vel benemeriti, vt 12.q.2. c. fugitiui,
& c.ſeq. Sexto limita, q̃n alienant̃ res, quas eccleſia minus iu-
ſte detinet, vt vr̃ ſentire Bal.in auth.ſi quas.C.de ſacroſan.eccl.
de quo per Inn.& Io.And.in d.c.nulli, & in c.eum qui.s̃.de prę
26 ſcri.eo.lib.†Septimo limita, q̃n alienant̃ res immobiles paruæ
& parui cõmodi, vt in c.terrulas. 12.q.2.& per gl.in d.c.j.& quę
dicant̃ res paruæ, & parui valoris, relinquit arbitrio iudicis, vt
tenuit Fed.in ſuo conſ.204.quod inci.caſus talis eſt, quidã Eps.
& permittit̃ alienatio ẽt in perpetuum & ad vitam recipientis,
vt per Imo.in d.c.poſſeſſionis.circa fi.& licet in d.c.terrulas.di
cat, ꝙ prælatus in his poſſit alienare ſine capitulo, tñ dẽt intelli
gi prout dr̃ in d.c.2.ſ.q̃n alienatio ſit capitulo ſciente & non ꝯ-
dicente, & ſic non requirit̃ expreſſus conſenſus, ſed ſufficit ta-
citus, ſecus ſi fieret capitulo ignorante vel ꝯdicente, quia nõ va
leret, vt in d.c.2.& ita tenet ibi Imo.& d.Nic.in d.c.j.in fi.& Io.
An.in d.reg.qui tacet.vbi tenet, ꝙ in alienatione tpali vel mo-
dicę rei ſufficit tacitus conſenſus capituli.Et an prędicta proce
dant, ẽt ſi prælatus iuraſſet non alienare inconſulto Papa vel
alio, vide per Fed.in d.conſi.& ꝑ Imo.in d c.j.& in c. vt ſuper.
s̃.eo.tit.& ꝑ Doc.in c.fi.s̃.de eccle.ędi.Octauo limita, q̃n cõſue
tudo valida aliud diſponeret derogãdo ipſius ſolẽnitatibus, de
quo s̃.eſt dictũ, pro quo facit tex.no.in c.cęterũ. s̃.de do. vbi rõ-
ne conſuetudinis valet alienatio & donatio facta ẽt per abba-
tẽ de bonis monaſterij, idem ẽt voluit gl.no.in d.c.abbatib.in-
tellige tñ non in magna quantitate. Nono limita, quia licet ꝑ
ingreſſum monaſterij oẽs res & oĩa iura ingredientis tranſeat
in monaſteriũ in ipſo ingreſſu, vt in auth.ingreſſi.C. de ſacroſ.
eccle.& 9.q.3.ſi qua mulier, & in c.in pñtia.s̃.de proba.Sed alie
natio bonorũ ipſius ingredientis religionẽ & mãdantis ea vẽ-
di pro ſatisfactione debitorũ, vel alia ſatisfactione põt fieri ſi-
ne ſolẽnitate, vt tenuit no.Lap.in ſua alleg.26.Decimo limita,
q̃n alienant̃ bona emphyteutica vel feudalia ad eccleſiã reuer-
ſa, quia illa poſſunt de nouo concedi ſine ſolẽnitate, ſm quod
alias ſunt conſueta dari per eccleſiã, vt c.vt ſuper, & ibi plene
ꝑ Inn.& Doc.s̃.eo.tit.& per Bal.in auth. hoc ius, & ꝑ Fede. in
ſuo conſi.174.Vndecimo limita, q̃n alienant̃ res, q̃ nondũ ſunt
in bonis eccleſiæ & eidẽ incorporatę, vt ſunt illę, q̃ pſcribunt̃,
vt plęne no.in c.fin. s̃. de pręſcrip.vel illæ quæ ſunt relictæ ipſi
eccleſiæ, nam rector vel pręlatus eccleſię poteſt legatum rei
immobilis etiam non prauæ repudiare ſine alia ſolennitate, vt
conſuluit Fede.in ſuo conſi.99.cum quo tranſit Lap.hic addu-
cens no.per Io.An.in c.cũ apoſtolica.s̃.de his quę fi.a pręla. ſu
per gl.no.& ita vltimate vr̃ hic tenere Imo.pro quo facit quod
no.per Ioan. And. in c.j.ſuper glo.fi.j̃.de ſepul. ſecundum Do.
hic, & do.Flo.etiam do.Nico.in d.c.tua.& Lap.in ſua alleg. 26.
circa fi.ita reſidentem.Nam aliud eſt alienare, aliud nõ acqui-
rere, vt l.ſi ſponſus. §. ſi maritus. ff. de dona. inter vi.& in l.qui
autem.ff.de his quæ in fran.cred.facit etiam quod habetur in l.
ſeruus.C.de pact. vbi ſeruus poteſt pręiudicare domino in ac-
quirendis, licet non in acquiſitis, & no.in l.ſi.C.de acqui. poſſ.
27 †Idem etiam dixit glo.no.16.q.6.§.fi.de prælato eccleſiæ, quòd
in quærendis poteſt præiudicare eccleſiæ, vt tenuit etiam Inn.
in c.2.s̃.de dona.& hanc partem tenuit do.Flo.in d.c. tua. facit
quod no.in c.ſi tibi abſenti.s̃.de præb.eod.lib. vbi beneficium
acquirendi, & ſic nondum acceptatum libere poteſt renuncia
re etiam ſine autoritate ſuperioris, vt ibi dicit, & no. in c. quod
in dubijs.s̃.de renunc.Nec obæ.ꝙ ius, quod habeo ad rem im-
mobilem, cenſeatur eo iure quo res immobilis, vt per gloſ. in
auth.de non alie.§.fi.& quod ille, qui actionem habet, rem ha-
bere videatur, vt in l.qui actionem.ff.de reg.iur. Nam hoc pro
cedunt legato acceptato tacite vel expreſſe, ſecus ſi nullo mo-
do eſt acceptatum, & per hoc non ob. l. cum pater. §. ſurdo.ff.
de leg.2.vbi dicitur, quod dominium rei legatæ acquiritur le-
gatario etiam ignoranti, & ſic ante acceptationem, & tranſit
ad eum recta via, vt in l.a Titio.ff.de fur.Nam tranſit incommu
tabiliter, vt l.ſi quis ita hęreditatis.C.de condi.inſt.& hanc par
tem tenuit Lap.ſua alleg.26.circa fi.& do.Nico.in d.cap.tua, li-
cet dicat, quod caſus iſte ſit ſatis dubius. Sed in contrarium fa-
cit, quia ſeruus non poteſt legatum ſibi factum repudiare, vt
in l.legatum ſeruo.ff. de leg. j. licet alias ſeruus in acquirendo
28 poſſit præiudicare, vt d.l.ſeruus.†Item pręlatus non poteſt de-
bitum liquidum remitere, vt no.in l.præſes.C.de tranſa.& pro
hac parte videtur tex. apertus in l. magis. §. ſciendum. ff. de
reb. eo. vbi ita tenuit Bal. facit etiam l.ſi pupillorum.C. de re-
pu.hære.& idem videtur tenere d.Pet.in d.ca.vt ſuper, & Imo.
ibi dicens hanc partem eſſe de iure veriorem, licet dicat eſſe
menti tenendum conſilium Fede. in contrarium. Ad idem fa-
cit glo.& ibi per do.Pe.& alios Docto.in c.contingit. el 1. s̃.de
ſenten.excom.vbi pręlatus non poteſt remittere actionem in
iuriarum competentem eccleſiæ, & ita ſequitur hic Pe.de An-
ch.in d.c.vt ſuper.Sed Bal.in d.l.ſi pupillorum, concludit quod
ſi eſt eccleſia collegiata, tunc capitulum non poteſt repudiare
ſine conſenſu prælati, vel econtra prælatus ſine conſenſu capi
tuli, ſed alia licentia Epiſcopi vel alterius pręlati ſuperioris nõ
requiritur, & poſſet per ſolum rectorem repudiari in eccleſia
non collegiata, facit pro hac diſtinctione quod eſt dictum s̃. in
7.limi.cogita tñ, & vide per do.Nico.in d.c.in pręſentia.Pręla-
tus tamen, qui potuit quęrere eccleſię & non quęſiuit, tenetur
ibi ad intereſſe, vt eſt tex.& gl. no. 12. q.4.in c.3.ſicut dicitur in
tutore reſpectu pupilli, vt in l.quicquid.C. arbi. tut. Duodeci-
mo limita, quando res eccleſiæ alienant̃ ex neceſſitate, ut ſunt
eccleſiæ mendicantium & prędicatorum, quę proprium reti-
nere non poſſunt, j̃.de relig.do.eo.tit. quia tunc capitulum ip-
ſarum eccleſiarum poterit illas alienare ſine cauſa & ſine licẽ-
tia ſuperioris, & non ſeruata ſolẽnitate, ut ſic pretium in eorũ
neceſſitates conuertant, ſm Bal.in d.auth.hoc ius.& in auth. ſi
qua mulier.C.de ſacroſan.eccl.de quo dicetur in d.c.j. & no.in
c.extirpandę.j.rñſo.s̃.de præbẽ.& in c.j.s̃ de his quæ fi. a pręla.
29 & ibi per domi. Anto. † Decimotertio limita in Papa, qui li-
cet non debeat ſine cauſa diſpenſare & alienare, ut no. in cap.
in cauſis.s̃.de re iud.& in c.de multa.s̃.de pręben. tamen quan
doque uoluntarie & ſine cauſa diſpenſat, qui ut dominus, qđ
placet, facere poteſt, ut no.in c.propoſuit.s̃.de conceſ.præben.
licet per inferiores hoc fieri non poſſit, ſecundum Hoſt. & Io.
And.hic, unde dicit hic Domi.quod Ioan.And. non dicit quod
Papa poſſit ſine cauſa bona unius eccleſiæ auferre & dare alte
ri.ſed dicit de diſpenſatione, quod non debet ipſam facere ſine
b cã, [b] de quo etiam in c.cum ad monaſterium. s̃. de ſta. mo. ſed
de alienatione, ꝙ Papa facere non poſſit ſine cauſa, tenet gl. in
c.j.22.diſt.Sed aduerte, quia glo.ibi non dicit, ꝙ non poſſit, ſed
ꝙ Papa non debet, & ꝙ poſſit tenuit glo. in c. conſtitutus. s̃.de
relig.do.de quo ibi per Doc.et dicetur plene j̃.in rub. de teſt.ui
de per d.Nico.in d.c.conſtitutus, et per Bal.in l.cum multa. C.
de bo.quę lib.et in deci.230.et apo.poſitam in c.fi.s̃.ne pręla.ui
ces ſuas.etiam reperto, uer. Papa, et Bal.in l.quęcunque.C.de
bo.quę lib.et in l.cum multa.C.eo.tit.et per Bal.An in tranſa-
ctione fienda cum eccleſia uel perſonis eccleſiaſticis requirat̃
30 ſolemnitas, uide per Fede.in conſi.89.quod incip. Caſus. † An
Cardinales poſſint infeudare ciuitates et caſtra Romanę eccle
ſię? Reſpond. ꝙ non, ſecundum Bal.in d.c.j.qui feud.da.pot.qđ
procedit, etiam ſi eſſent legati de latere, quia non poſſent in-
feudare res eccleſię ſuę legationis. Nam Bar.in l. prohibere. §.
plane.ff.quod ui aut clam, dicit ſe conſuluiſſe, ꝙ Cardinalis le
gatus de latere non poteſt concedere caſtra pertinentia ad cu-
riam Romanã, niſi expreſſe ſit conceſſum a Papa. Quid ſi ſunt
res non incorporatę, et ſunt apud laicos. Bal.in l.ſi preſes. C.de
tranſa.tenet ꝙ non requiratur ſolẽnitas, dum loquitur in Epi-
ſcopo tranſigente uel compromittente ſuper rebus non cor-
poratis.idem uidetur tenere Imo.in c.ſtatuimus.in fi. de tran-
ſact.Et quando res ſunt in manibus laicorum, habet tunc pręlatus
maiorem poteſtatem quam quando eccleſia ipſa poſſide
ret, ſecundum no.in c.cum apoſtolica. de his quę fi. a pręla. et
ita tenet Hoſtien.in ſum.de re.eccle. §. fina.uerſic.ſed et illud.
Quęri cõſueuit, utrum in rebus eccleſiaſticis a laicis male de-
tentis &c. vide quod dicitur s̃. an poſſit repudiari legatum, &
Bal.

ADDITIONES.

a Ber.de Roma. Dicit Bal.in d.l.lex, huiuſmodi pretioſæ res mobiles, quæ ſeruari poſſunt, alienari non debent, niſi neceſsitatis cauſa, præcedente inquiſitione, & cauſæ probatione, & ſubſecuta decreti interpoſitione, & dictam inquiſitionẽ conſiſtere dicit in multis, quæ habes ff de re.eo.l.magis.§.non paſsim.

b Ber.de Roma. Cauſa.Imo dicit gl.in c.quanto.s̃.de iureiu.ꝙ vbi quis iurat vel vouet, & illa licite vel iuſte ſeruari poſſunt, nec ſubeſt cauſa diſpenſandi illa, Papa nó poteſt diſpenſare, ex quo infertur ꝙ nec de iure nec de facto poteſt, facit c.& ſi Chriſtus, & c petitio. de iureiur.& ſupra de voto, magnæ, & quæ eleganter dicit Aug.de Anch.q.49.arti.3.vbi vide omnino, vbi habes ſol. corum quæ no.gl.in c.propoſuit.ſupra de conceſ.præben.

Vinc.God Nota, quòd Papa non poteſt præiudicare non ſubdito in iure quæſito, Ruy.conſi.70.nu.10.lib.5.Nec poteſt infeudare caſtra eccleſiæ ſine conſenſu Cardinalium.Goz.conſi.14.nu.25.

Bal.in auth.si qua mulier. circa fi. C.de sacrosan. eccl. Quid in transactione, qñ res habet remanere ecclesiæ, vt quia ipsam possidet, valeret transactio.glo. & Bar.in l. nulli.ff. de transac. Panor. & Imo. in d.c.statuimus.s̃. de transac. & sufficeret tacitus consensus capituli. Immo ibi absque consensu superioris. Quid in rebus hospitalium, & quid qñ episcopus vendit tanq̃ patri paupeium.Bal.in l.si prædia.ff.de re.eorum.

SVMMARIVM.

1 *Iura ecclesiæ non tantum bona possunt concedi in perpetuam emphyteusim absque licentia Papæ.*
2 *Alienatio bonorum ecclesiæ non tantum requirit solennitates, sed etiam quòd talis alienatio fiat in casu permisso.*
3 *Prælatus, cui est interdicta alienatio rerum ecclesiæ, non potest alienare etiam in casu permisso.*
4 *Confitens se tenere rem ab alio, idem est quod confiteri rem esse illius.*
5 *Iura an computentur inter immobilia.*
6 *Licentia alienandi res ecclesiæ debet esse specialis & expressa.*

CAP. II.

1 HOc consultissimo. †No.j.ibi, non cõcedendo.ar.ꝙ non solum bona, sed ẽt iura possunt concedi in emphiteusim perpetuã absque licentia Papę.intellige ꝑ. ut hic s̃m formam iuris, & in casibus permissis, aliàs secus, q̃a concessio in emphiteusim est alienatio & prohibita, vt in cap. nulli.s̃.eo.& in Auth.de non alie.§.neque illud. in fi. & 10. q.2. perpetua.& §.si quas.& 12.q.2. alienationes. in prin. nisi fieret de possessionibus minus vtilibus, quæ licitè dantur in emphiteusim ẽt perpetuã, vt no.in d.§.perpetua.s̃m Arch. & Ioã.An.
2 †Secundo no.ibi, in forma &c.casus, ꝙ ad hoc vt valeat alienatio de rebus ecclesiæ, requiritur non solum, ꝙ seruetur forma, de qua s̃.c.proxi.sed ẽt ꝙ fiat in casu a iure permisso, & sic sequitur, ꝙ si fiat in casu non licito, licèt forma seruetur, non tenet alienatio, s̃m Arch.adducentem ad hoc c.fi.s̃. eo. & c.quæ in ecclesiarũ.s̃.de consti.& idem tenet glo.pe. in c.j. s̃.de resti. in inte.& Host.in sum.de rest.in inte.§.in quibus.ver. in ꝯctib. s̃m Io.And.qui hoc idem vr̃ hic tenere.& idem Lap. hic adducens x.q.2.hoc ius.in fi.& idem Hos.& d. Nic.in c.tua.s̃.de his quæ fi.a præla.& idem Imo.hic, quia alienatio prohibetur a iure vniformiter respectu causæ & respectu formæ, & sic debet seruari forma, & sic in casu a iure concesso, vt c.sine exceptione.12.q.2.& s̃.c.proxi. ergo prohibitio respicit pariter duo ꝑdicta, ar.l.q̃uis. C.de impu.& alijs substi.& ita est in alienatione rerum minoris, vt l.magis.§.si æs alienum.ff.de re.eo.& ita sequitur hic Do.referens d.Ant.ita tenere in d.c.j.per tex.s̃. c.ꝑxi.vbi dicit esse casum per tertiam rõnem ibi in textu positã. Sed glo.12.q.2.in sum.tenuit ꝯrium, & sequitur Hostiẽ. in sum.
a huius ti.§.3.ad fi.quia s̃m prædicta non daretur, ꝙ ecclesia læsa restitueretur, quia si non seruatur forma, [a] ꝯctus est nullus, & idem si fiat in casu a iure non permisso, ergo non cõpetit restitutio, l.in causæ.ff.de mino.Sed hæc ratio non concludit, quia posset esse seruata forma & in casu a iure permisso, & tunc rõne læsionis darẽt restitutio s̃m Ioã. An. & hanc partem tenuit Imo.& d.Nic.in d.c.j.& in d.c.tua, adducens tex.in cle.j.de re. eccle.& idem tenet Imo.in cle.2.Sed tu vide glo.in ver.profuturam.in c.cum apostolica.s̃.de his quæ fi.a præla.vbi d. Anto. & Imo.saluant glo.12.q. 2. in sum. & in c.sine exceptione.s.qñ apparenter quo ad opinionẽ suberat vtilitas vel necessitas ecclesiæ, licèt re vera non subesset, quia tunc alienatio teneret, licèt ecclesia posset restitui, de quo ibi plenè per Imo.In tex.ibi, laicos.pęna ergo istius tex.non hẽt locũ, si submisio fiat clericis, ẽt si fieret ꝯtemplatione personæ ipsius clerici, lꝫ aĺs clerici æquiparentur laicis, qñ aliquid rõne personæ ad ipsos spe-
3 ctat, vt s̃.de iure patro.cũ dilectus.s̃m Io. An.& Dom. † Tertio no.ibi, a iure permis. ꝙ quia hic spãliter excipiunt casus a iure ꝑmissi, infert ꝙ aĺs includerent in prohibitione, & sic facit, ꝙ prælatus, cui est interdicta alienatio per superiorẽ, non põt alienare ẽt in casibus a iure ꝑmissis, & hoc nisi aliud expresse exprimatur.& ita vr̃ hic tenere Archi. & Io. An.de quo per eum in c.Raynaldus.s̃.de test.super ver.impedire. & in c.fi. s̃.de accu.vbi Hos.idem tenet: aĺs aũt prohibitio nihil operaretur, qđ esse non debet, vt in c.j.j̃.de priui.Sed Inno.in d.c. fi.tenet ꝯtrarium, quia gñalis ꝓhibitio dẽt interꝑtari s̃m ius cõe. nã de iure cõi prælato interdr̃ alienatio, vt in c.nulli. & tñ non intelligitur in casibus ꝑmissis sine solennitate, de quibus est dictum s̃.c.prox.Operatur ergo prohibitio, quia vbi primo posset alienare immobilia cum solennitate requisita, tñ facta prohibitione non poterit, vt in c. veritatis. s̃. de do. & ꝯtu. & ita sequitur
4 Io.An.& d.Nic.in d.c.fi.& Pe.de Anc.hic.†Vlti.no.ꝙ recognoscens seu profitens se tenere rem ab alio, idem importat quod confiteri rem esse illius, & hæc est quædam alienatio, vt hic, & in c.venerabilem.s̃.de elec.& de his per Bal. in l. cum falsa.C. de iu.& fa.igno.& per Bald.in l.si rem aliquam.ff.de acquiren. poss.& hic per Arch.& Io.An.In gl.in ver.immobilia.in prin. no.hanc glo.& vide dicta s̃.c.proxi.in 2.& 3.limi.In glo.in ver. iura.in fi.facit qđ no.in Auth.de non alie.§.j.& per Specu.in titu.de rest.spol.§.nunc dicamus.ante fi.& sic vr̃, ꝙ ecclesia nomina debitorũ vel iura sua non cedat sine licentia vel superioris decreto, sicut dr̃ in minore per Spec.in ti.de ces.act. §.j.ver. sed nunquid minor.s̃m Io.An.Sed aduerte, quia in alienatione rei ecclesiæ non requiritur decretum, vt per glo. s̃.c.proxi. s̃m Dñi.sed bene requiritur licentia seu auctoritas superioris, vnde ecclesia nõ poterit cedere vel alienare iura, vel actiones sine solennitate requisita: intellige, qñ talia iura vel actiones competerent ad res prohibitas alienari sine solennitate, & sic ad immobiles vel mobiles prohibitas alienari sine solennitate, & sic ad immobiles vel mobiles pretiosas: aliàs secus esset, quia actiones, nomina debitorum, & iura iudicantur s̃m naturam rei, super qua sunt fundata, vt voluit glo. no.in d.§.j. & in l.j.C.si aduer.trans.de quo ibi per Bal. & in auth.hoc ius.C.de sacrosan.eccle.& per Bar.in l.potest.& in l.pupillus. ff. de aut. tuto.& vide in l.si ad resoluendam.C.de ꝑdi.mino.iura seu nomina debitorum, an computentur inter immobilia.glo.vr̃ hic velle ꝙ sic.Sed conclude, ꝙ aut non est necesse ꝙ iura applicẽtur bonis mobilibus vel immobilibus, ut si testator legat mobilia vel immobilia, & nihil dixit de noĩbus debitorũ, vel de iuribus, & tunc non computantur, sed faciunt tertiam speciem, vt l.a diuo.§.in venditione.ff.de re iud.vnde non veniunt in tali legato secundum Imo.et Pet.de Ancha.hic. et Bar.in d.l.potest.licèt Pau.hic aliud velit, et non bene. iura tamen competentia pro annuis redditibus, uide d.Nico.in c.nulli. s̃. eodem. quia similiter censeantur inter immobilia, ut est tex.in cle. exiui.§.cumque annuis redditus.de uer.sig.et no. in l.interim. C. de sacrosan.eccle.et idem de iuribus seruitutum, quia illa censentur immobilia, ex quo adhærent rebus immobilibus, argu. l.si aliena.§.j. ff.de usuca.uide tamen per Fede. in suo consi. 12. quod inci.fratres.ubi dixit, ꝙ tunc annui redditus computanẽ inter immobilia, qñ referuntur ad longum tempus, secus si ad modicum, puta legãtur annui redditus ad octo uel septem annos, quia tunc possent æquiparari rebus immobilibus, ut in d. cle.j.in fi.et ita sequitur hic Domini. uide Bal. in c. cum M. de cõsti. col.7. ubi idẽ uidetur uelle, & loquitur de annuis pręstationibus ad longum tempus, et si testator legat immobilia sua includuntur annuę pręstationes, uide Bal. fin. in l.hac edictali.
5 §.his illud.col.j.C.de se.nup. † Et prędicta quo ad alienationẽ. sed in alijs casibus an indistincte iura computentur inter immobilia.gl.uidet hic uelle ꝙ sic, de quo ẽt per glo.in l. momentum.ff.de uer.sign. Sed uide in l.a diuo Pio.§.in uenditione.ff. de re iudi.et plene per Bar.in l.Quintus.§. argento. ff. de au. et arg.leg.et per Spe.in ti.de fru.et interes.§.j.et ibi per Io. An. in addi.et per Imo.et d.Nico.in c.nulli.circa fi.s̃.eo.tit.Sed aduerte, quia iura et nomina debitorum in se non possunt dici proprie mobilia, quia non mouẽtur de loco ad locum, nec immobilia quia non circunscribuntur loco, sicut res immobilis, ut no.in l.fi.C.de pręscri.lon.tem.sed faciunt tertiam speciem de per se, ut in l.a diuo Pio.§.in uenditione.ff. de re iud. et hoc qñ non esset necesse ipsa iura uel nomina debitorum applicari bonis mobilibus uel immobilibus, puta si testator mandat sua mobilia uel immobilia distribui inter pauperes, tunc in tali legato non uenirent nomina debitorũ, s̃m Imo.et Pe.de Ancha. hic, et Bar.in d.l.potest, licet Pau.hic aliud uelit et non bene. Si uero est necesse, ꝙ ipsa iura uel nomina debitorum applicenẽ ad aliquam speciem mobilium, uel immobilium, puta quia tractatur de alienatione, et tunc dic ut s̃.est dictum, et ita sequitur Spe.in tit.de fru.et interes.§.j.et Io.An.ibi in addi.et Imo. et d. Nico.in c.nulli.s̃.eo.circa fi.In gl.in uer.ipsorum.in fi.concludit hic Io.Mo.et Io.And.ꝙ ecclesia.i.congregatio fidelium, cuius Christus est caput, habet dominium, sed quo ad substantiã sunt pauperum, et quo ad administrationem sunt clericorum, et uide per Io.And.in c.cum super.s̃.de cau.posse. et per Arch. in c.statutum.§.assessorem.s̃.de rescri.eo.lib.et no.in c. pręsenti.s̃.de offi.ordi.eo.li.In gl.in uer.supponere, et est sensus gl.in hac 2.fol.quod secundum ordinem literę ista uerba singulis referuntur

ADDITIO.

a Vinc.God.Forma non seruata actus uitiatur, Goz.consi.40.nume. 2. & quando valeat actus, si fiat ab eo, qui formæ poterat renunciare, ibi.nu.6.

feruntur, uidelicet sub necessitate subiicere bona, supponere
6 iura, sm Io. An. † In gl. in uer. spāli. in prin. et sic licentia debet esse specialis et expressa, l. negotiū. C. de neg. gest. sm Io. And. vnde oportet, ꝙ Papa sciat, quare de quibus rebus sit licentia concedenda, sm Lap. facit quod no. in c. 2. s̃. de appel. eo. lib. & in c. qui ad agendum. super ver. generali. s̃. de procu. eod. lib. in cle. 2. s̃. de offi. ordi. Sed qñ prælatus iurasset non alienare incōsulto papa, tunc bene sufficeret gñalis licentia, si alienatio sit in casibus permissis a iure, vt no. in c. vt super. s̃. eo. titu. et j. d. c. Raynaldus. et in d. c. sine exceptione. In glo. ver. non concedēdo. in fi. idem Io. Mo. et Archid. dicunt tales submissiones esse prohibitas, ēt si modo posset ecclesiæ aliter consuli, nisi per talem ɔ̃ctum pp potentiā opprimentis, requiritur enim licentia Papæ, vt in simili no. in c. fi. s̃. de eccle. ędi. et in c. aduersus. s̃. de
a immu. eccle. sm Io. An. et sic no. ex hac glo. ꝙ dictio, sed. [a] posita in materia prohibitiua post orationē negatiuam stat inclusiue, ita vt denotet positum in oratione negatiua stare exclusiue, et id quod iungitur dictioni, sed, stat inclusiue, quod no. pro statutis et priuilegijs secundum Dominicum. In glo. in ver. nō modicum. in fi. no. glo. et idem sequitur Arch. et alij Doc. et vide per glo. et Doc. in d. cle. j. in fi.

ADDITIO.

a Vinc. God. De ista dictione, sed, vide Alex. & Aret. in l. lecta. ff. si cer. pet. & in l. j. §. si pecunia, ff. depos. And. Barb. in consi. 75. in 4. parte consi. Alex.

SVMMARIVM.

1 *Contractus appellatione continetur confessio vel cognitio, quam facit aliquis tenendo rem ab alio.*
2 *Contractus factus contra prohibitionem legis nullam causam tribuit præscribendi.*
3 *Pœna imposita delinquentibus, an & quando includit scientes & non denunciantes.*
4 *Dominium an transferatur ex inutili contractu.*
5 *Constitutio noua statim ligat etiā ante duos menses, si extat eius notitia.*

1 Contractus. † No. j. ꝙ appellatione ɔ̃ctus pōt contineri ɔfessio vel recognitio, quā quis facit retinendo rem ab aliquo, vt patet s̃. sm Dñi. inducentē hæc ad statuta facientia mentionē de ɔ̃ctibus, & vide quod no. in l. testm̃. C. de test. Secundo no. ꝙ vbi non valet ɔ̃ctus pp inhabilitatē ɔ̃hentis, & funditus ptāte, carētis nō valet tūc nec iurm̃, nec pęna. sic s̃. de p̃ca. c. 2. secus si nō caret funditus ptāte, & sic intelł̃r s̃. de iureiu. cū ɔtingat. sm Dñi. & sic pz, ꝙ Papa p̃t ex cā annullare ɔ̃ctū & iurm̃ sup eo appositū. sic s̃. de ele. eo. lib. in c.
2 vbi periculū. §. pe. † Tertio no. ibi, p̃scribēdi, ꝙ ɔ̃ctus factus ɔ̃ phibitionē legis nō tribuit causam p̃scribendi, & sic facit ꝙ titulus iniustus non sufficiat ad p̃scriptionē, de quo per glo. in ca. ad apostolicæ. s̃. de dona. & c. cura. s̃. de iure patro. & j̃. in glos.
3 Quarto † no. ibi, clericos &c. ꝙ pęna imposita delinquentibus non includit scientes delictum & non denunciātes, nisi aliud exprimatur, vt hic. Et an sola scientia faciat quem teneri de delicto: vide per glo. in fi. Quinto no. ibi, prælatos vel capitula, ꝙ app. capituli nō venit prælatus vel ep̄, de quo in c. post electionem. s̃. de conces. præben. & per glo. in ver. in ijsdem. in cle. ut hi qui. j̃. de ęta. & quali. Sexto no. ibi, exegerant. ar. ꝙ si fiat traditio rei ecclesiasticæ per metum. ꝙ transferatur dñium, sed ɔ̃rium tenet hic Arch. prout no. 15. q. 6. c. 5. non ob. tex. hic. qa intelligitur exegerat. s. de facto & non de iure, de quo per Ioan. An. in ca. quod abbas. s̃. quod me. cau. in j. glo. Vlt. no. ibi, submissa. ꝙ ecclesia dr̃ submitti, & libertatē perdere, si addatur aliquis patronus, qui primo non erat, quod inducit hic Dñi. ꝙ pa
a tronus [a] qui ppter ædificationē ecclesiæ est adeptus vnicum ius patro. non possit ex post facto adiungere numerū patronorū, disponendo, ꝙ hæredes sui habeant duas voces integras & separatas, ex quo per hoc ecclesia subigeretur pluribus patronis q̃ a princi. fuerit, & sic libertatem perderet, & ita refert hic Dñi. & Pet. de Ancha. consuluisse. & vide in cle. 2. de iu. patro.
4 † In glo. in ver. præscribendi. in fi. vide per Bal. in l. fi. C. si quis alte. vel sibi. & Bar. in l. j. §. si vir vxo. ff. de acqui. poss. an ex inutili ɔ̃ctu transferatur dñium. & facit hæc glo. ad q. gñalem, an emens a solo prælato, si habet bonam fidē, p̃scribat, sm Ioan. An. remittentem se ad no. in d. c. cura. vbi ɔcludit, ꝙ si p̃scribēs errat in iure, vt quia credit alienationē valere, vbi non valet, & non præscribit: secus si errat in facto, vt quia credit prælatum vendidisse de consensu capituli, qui tñ consensus non interuenit, & tunc præscribit, vt per glo. in d. c. ad apostolicæ. & in cle. 2. s̃. de his quæ fi. a præla. Et vide per Doc. in d. c. cura. & in c. de quarta. s̃. de præscrip. In glo. in ver. officio. in fi. no. iūcto tex. ꝙ suspensus ab officio intelligitur suspensus ab officio ordinū, non dignitatis, de quo per Pau. in cle. j. j̃. eod. & per glo. in ver. suspensi. in cle. cupientes. de pę. & vide quod no. Inno. in c. j. in ver. officij. s̃. de re iudi. eo. lib. In glo. in ver. administratione. in fi. & habet locum pęna huius tex. in prælatis submittentibus ecclesias & earum iura, & bona, prout hic dr̃ in procurātibus in custodiam ecclesiarum vacantium, & bona ipsarū occupantium, habet locū pęna c. generali. s̃. de elec. eo. lib. vbi dr̃, ꝙ ip-
5 so facto sunt excōicati. † In glo. in ver. hactenus. in fi. tenemēti glo. & semper allegatur, ꝙ noua constitutio ligat statim post publicationē ēt ante duos menses, si detur eius notitia, de quo vide no. in c. j. in prin. & ibi per glo. in ver. tempus. s̃. de concess. præben. eo. lib. & in c. cum secundū. s̃. de præben. eo. lib. & per glo. j̃. in data huius lib. in fi. & ibi dicetur. Si verò detur ignorantia, & tunc per duos menses a die publicationis non ligat, sm Dñi. n. ac si cū ipsa constitutione factū esset, vt patet ex gl. sm Dñi.

ADDITIO.

a Vinc. God. Patronus præsentans clericum si dicat, concedo tibi patronatum, non intelligitur de totalibus iuribus patronatus, sed quatenus est respectu institutionis. Fel. in c. examinata. col. 3. de iud.

SVMMARIVM.

1 *Constitutio imponens pęnam contrahentibus in casu prohibito, non includit contrahentes in casu permisso, si naturam ipsorum contractuum excedant.*
2 *Legis appellatione continentur pacta & conuentiones.*
3 *Ciuitas tota potest supponi interdicto propter delictum ciuium singularium.*

1 Ex contractibus. † No. j. ꝙ constitutio, quæ imponit pœnam ɔ̃hentibus in casu proh. non includit ɔ̃hentes in casu permisso, si excedat naturā
2 ipsorum ɔ̃ctuum, & hoc nisi aliter exprimatur, prout hic. † Secundo no. ibi, ꝙ appel. legis comprehenduntur pacta & cōuētiones in ɔ̃ctu apposita. in dubio verò intelligitur a lege cōi, q̃ facit ius apud oēs, vt voluit glo. singu. in c. j. s̃. de transac. & an veniat ius municipale vel consuetudinarium, per glos. in ver. de iure. in fi. s̃. de consue. eo. lib. Tertio no. ibi, eo ipso. casum in quo quis ipso facto incurrit sñiam excōicationis, & alia sñia non requiratur, licèt admonitio sit necessaria, de quo vide in
3 c. excōicatio. super vlt. glo. s̃. de rap. sm Ioan. An. † Vlt. no. ꝙ ex delicto ciuium ēt particularium pōt tota ciuitas supponi interdicto, sicut aliàs dicitur de delicto dñi ciuitatis, in c. non est. s̃. de sponsa. & vide quod no. in c. quæsiuit. s̃. his quæ fi. a ma. par. capi. & in casu isto ponetur interdictum per illum prælatum, p nō cuius spirituali iurisdictioni subest illa ciuitas vel terra, p no. per Inno. in c. ex parte. el j. s̃. de uer. sig. & in c. dilecto. j̃. de sen. ten. excom. & si illa ciuitas non esset subiecta prælato ecclesię grauatæ, & tunc proceditur ɔ̃ ipsum laicū, qui fecit ɔ̃ hanc constitutionem per superiorē illius loci. i. illius dięcesis, in qua est possessio vsurpata, sm Arch. ad hoc c. sane. s̃. de fo. comp. & C. vbi de cri. agi opor. l. fi. & in auth. qua in prouincia. sm Io. An. quod intellige, qñ delictum fuisset cōmissum ex appræhensione possessionis rei ecclesiasticæ, vel qñ delictum oriretur exigenti illicite celebrato super re ecclesiastica in loco ipsius rei: aliàs verò si alibi, & tunc in loco ɔ̃ctus non in loco rei sortitur forum, vt vr̃ probari hic in tex. qui ponderat ɔ̃ctus sm Pet. de Anch. dicentem, ꝙ tunc episcopus loci, in quo sita est illa terra, subiaceret interdicto ad requisitionē iudicis loci ipsius delicti, si terra illa sit iuxta locum ɔ̃ctus seu possessionis, & sic ipsius delicti. ad hoc c. postulasti. s̃. de fo. compe. de quo hic plenè per ipsum, & no. in c. fi. s̃. de foro compe.

De rerum permutatione. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Permutare quis potest beneficia propria, scilicet in quibus habet ius in re, & non tantum ius ad rem.*
2 *Permutantes possunt inter se tractare de permutatione, antequàm adeāt superiorem.*
3 *Permutare quis inuitus non cogitur.*
4 *Permutare volentes debent renunciare hincinde suis beneficijs.*
5 *Diœcesis appellatione, an veniat ciuitas & ecclesia cathedralis.*
6 *Lex huius c. an habeat locum, etiam si beneficia permutanda pertinent ad confirmationem tantum alicuius, licèt non ad collationem.*
7 *Permutatio beneficiorum, an requirat consensum patronorum. Adde ad idem, nu. 8.*
9 *Ecclesiæ cui est consuetum prouideri per viam electionis, præsentationis & institutionis, prouidetur quandoque per viam collationis.*
10 *Superior, in cuius manibus est facta permutatio, intra quantum tempus teneatur prouidere.*
11 *Collatio beneficij si spectat ad prælatos inferiores episcopo, an reassignatio beneficij debeat fieri per episcopum.*
12 *Permutatio si fiat de beneficio ad tenue, an præsumatur fraus.*
13 *Permutatio beneficiorum si fiat, an debeat fieri mentio de qualitatibus bene-*

beneficiorum, sicut in impetratione.
14 *Beneficia, quæ non habentur in titulum, an possint permutari.*
15 *Quid de beneficijs commendatis.*
16 *Quid de habentibus canonicatus super numerarios sub expectatione præbendæ.*
17 *Quid in eo, qui non habet verum ius in beneficio.*
18 *Episcopi an possint permutare episcopatus suos.*
19 *Quid de beneficiis, quæ vacare non possint.*
20 *Quid in ecclesiis, vbi sunt præbendæ distinctæ, an canonici possint adinuicem permutare.*
21 *Quid de beneficiis, quæ sunt expressa post primam vacationem.*
22 *Quid de beneficiis vnitis, an possint permutari.*

CAP. I.

Icet. No.ibi, idest expectēt. quia iste tex.pro
cedit ēt si expectantes haberent cano-
nicatus, & sic habet locum iste tex. siue expe-
ctantes habeāt canonicatū, siue nō, & siue sint
plures, prout loquitur tex. siue vnus, cum sit
eadem rō, ſm Arch.& Io.An. Secundo no.ibi,
ſm formam iuris, ꝙ permutatio beneficiorum est approbata a
iure, dependet tñ ex arbitrio superioris, qui ex causa potest eā
denegare vel approbare, vt s̄.eo.ti.quęsitum, ſm Io.hic, de quo
1 per eum, & Doc.in d.c.quæsitum. †Tertio no.ibi, sua, ꝙ permu
tatio beneficij fieri potest solum in beneficijs suis proprijs, &
sic in quibus habet ius in re, ar.l.seruos.ff.de le.3.in c.si tibi ab-
senti.s̄.de præben.eo.li. ergo habens canonicatū sub expecta-
tione præbendæ, vel aliter habens ius ad rem, non potest per-
mutare, & sic vr̄ hic decisa vna consultatio facta Io.An.per Fe
de.in consi.151.in fi.vbi vide, & ita tenet Rota in deci. 444. quæ
incip. Item si legatus.in 2.col.in prin.& Fed.in trac.permu.qō.
13.de quo hic per Pe.de Anch.vide omnino hic per eum, & p
2 Imo.in c.quæsitum.circa fi. †Quarto no.ibi, volentem, ꝙ actus
permutationis potest habere principiū ab ipsis permutare vo
lentibus, & possunt ipsi de permutando tractare anteq̃ adeāt
superiorē, & postea a superiore petere, ꝙ ꝓcedat ad permuta-
tionem, aľs de eorum voluntate constare non posset, ſm Ioā.
An.non tñ possunt permutare, volentes consensum delibera-
tum inter se præstare, vt est tex.in c.pe.s̄.eo.tractatus enim, de
quo hic, non includit deliberatū consensum, vt in c.fi.s̄.de his
quæ fi.a ma.par.& d.Nic.in d.c.pe.s̄.& in c.quæsitum. eo.ti.&
per Inn.& Io.An.in c.inter cætera.s̄.de pręben. & glo. in ver.
3 volentibus.in cle.vnica.j̄.eod.titu. † Quinto no.ibi, libere.ar.ꝙ
nullus possit cogi inuitus ad permutandū, ex quo permutatio
dēt fieri libere & spōte, de quo per Pau.in d.clem.j. & hic per
Pe.de Anch.& ibi per Arch.intelligentem hoc, nisi subsisten-
te iusta causa, vt no.7.q.j.eps̄ de loco.& per Inno.& Hostiē.in
c.nisi cum pridem.s̄.de renun.in §. propter malitiam. & idem
tenet Fed.in d.tract.q.15.& 25.& d.Nic.in c.quæsitum.s̄. eo.tit.
& an inferiores ab episcopis possint cogi ad consentiendum
permutationi, dicetur j̄.de j.q.vide plenè per Imo.in c.fi. s̄.eo.
in 12.col.& ibi plene. In tex.ibi, resignant.vult tex.ꝙ prius de-
beat procedere reassignatio q̃ permutatio fieri, de quo plene
per Imo.in c.fi.s̄.eo.in 26.col.vbi ponit, an possit fieri permu-
tatio nō p̄cedente renunciatione, de quo ēt per Inno.& Ioan.
An.in c.fi.&c.s̄.de his quæ fiunt a præla.an collatio possit fie-
ri de beneficio alteri illo præsente & consentiente, licèt prius
non præcessit eius renunciatio. In tex.ibi, sua beneficia.no.ꝙ
non procederet permutatio, cum beneficiū meum tibi renun
cio, & tu tuum nepoti meo vel amico, nec haberet locum iste
tex.cum isti non permutent adinuicem sua beneficia, & istud
esset simoniacū ſm Io.An.de quo plenè in c. ex parte. el j.s̄.de
offi.deleg.in glo.2.& melius facit c.cum vniuersorum.s̄. eo.ti.
ſm Lap.posset tñ dici, ꝙ valet renunciatio & collatio per supe
riorem hincinde facta, vt d.c.cum vniuersorū.& hoc nisi expe
ctans, cum' isto casu non haberet locū iste tex. loquens in re-
4 nunciantibus sua beneficia, de quo tñ per Fede.in j.qō. & per
2 Imo.in d.c.fi. in fi. † Vlti.no.ꝙ in permutatione [2] beneficiorū
requiritur renunciatio hincinde. vnde propter hoc licet regu-
lariter dicātur beneficia vacare per permutationē, tñ fallit de
ęquitate in casu hic expresso, & sic cum hoc spāle, sequitur ꝙ
in ꝯrium, & ꝙ de rigore iuris aliud est: vnde iura vel priuilegia
loquentia de beneficijs vacantibus includerent etiam benefi-
cia vacantia per permutationē, de quo per glo.in c.si p.p.s̄.de
rescrip.eo.lib.& no.per Rotā in deci.23.quæ incipit, Item fuit
dubitatum vtrum beneficia.in prin.& rō est, q̃a dēt sequi ve-
ra collatio & institutio, vt in cle.vnica.j̄.eo. quæ fieri non pos-
set de beneficio non vacante, vt in c.2.s̄.de ꝯcel.p̄ben.ergo
sequtur, ꝙ est vera vacatio. fallit in casu hic disposito de æquita
te, quia ęquitas non extenderetur ad alium casum, ideo cū bñ-
ficia de ꝓximo vacatura possint deberi alijs multis de causis,
vt quia sint specialiter reseruata, de quo j̄. vel quia in eis aliqui
habent opi.vt in c.fi.s̄.de consue.eo.lib. vel quia propter dimi
nutionē facultatis restrictus est numerus in ecclesia, vel quia
beneficia sunt alijs vnita vel vnitum, vt in c.consultationib.s̄.
de dona.& in cle.2.j̄. de rebus eccle. in istis enim casibus & si-
milibus includetur ipsa vacatio ex cā permutationis, & q̄ con
tingit per reassignationē permutationis causa factā, vt tenet
glo.in d.c.si propter.Ioā.An.hic super glo.in ver.collationē.et
Pe.de Ancha.hic: vnde dicebat Fede.in suo consi.195. qđ inci-
pit, Quod permutatio.ꝙ iste tex. nō hēt locū in beneficijs vni-
tis, quæ vnio non pręiudicet rectoribus vnientibus, vt d.c.con
sultatio.& d. cle. 2. tñ non possunt beneficia vnita vel annexa
permutari per ipsos rectores, immo statim facta reassignatio-
ne ex cā permutationis vacant, et hēt locum vnio, quia tex.hic
dicens, ꝙ permutatio pōt fieri non obstantibus expectationi-
bus bñficiorū, dēt intelligi de expectationibus, vt in tit.secus
de expectationibus, vt in proprietate, quia sunt vnita vel anne
xa, vt ibi: vide plene per eum, & ita ēt sequitur Imo.in d.c.fi.in
pe.charta. in 3.qō. In glo.2.in fi. no. ex glo. ꝙ licèt in rescriptis
5 ad lites appellatione diœcesis non veniat, nec ciuitas, nec ec-
clesia cathedralis, ut in c.Rodulphus. hic alle.cum sint odiosa,
& idem in literis ad beneficia, cum sint ambitiosæ, vt in ca.q̃-
uis.el j.s̄.de p̄ben.& idem in priuilegijs, cum illa sint restrin-
genda, quatenus ꝯcernunt p̄iudicium tertij, ut in c.super eo.s̄.
de offi.deleg.& in c.quid per nouale.s̄.de uer.sig.tñ qñ diœce-
sis profertur a iure in materia non ambitiosa uel odiosa ēt in
literis ad beneficia, cōprehenditur non solū ciuitas, sed & ec-
clesia cathedralis, vt vult ista glo. ſm Do. & idē qđ glo.tenent
hic Io.And.Io.Mo.& Imo.in c.fi.s̄.de p̄ben.in glo.& uide per
glo.in c.accepimus.s̄.de æta.& quali.& quod no. in cle.ne Ro
mani.§.sanè.de elec.& per Inno.& Io.An.in c.j.s̄.de offic.ordi.
In glo.in uer.auctoritate.in fi. idem in reseruatione delegato-
rum, cum tales reseruationes debeant restringi, sicut & literæ
beneficiales, ne impediat̄ ęquitas huius c.ut ueluit Fede.in tra
ctatu permu.in j.q.tñ limita, nisi reseruatio fuisset facta a Pa-
pa, quia tunc permutatio impediret̄, ſm Lapū dicētem, ꝙ lega-
tus uel delegatus apostolicę sedis talia beneficia reseruata cō-
ferre non poterit ēt titulo permutationis, ut no.in d.c.si p.p.&
in c.2.s̄.de p̄ben.eo.lib.& ideo aut reseruatio est specialis non
facta motu proprio Papæ, & non hēt impedire permutationē,
eo quia eam non impedit reseruatio executorū Papę facta ēt
cum decreto, ut hic: secus si reseruatio facta fuerit proprio mo
tu, uel fuerit generalis, tunc enim impediretur permutatio, ꝓ-
ut in extrauag.dudum, Benedicti 12.& in extraua. execrabilis.
in fi.ubi patet, ꝙ permutatio facta de beneficijs reseruatis sim
pľr non ualet sine auctoritate apostolicæ sedis. Et ita vr̄ tenere
Lap.in sua alle.77.& Fede.in suo consi.107. in j.col. in fi. quod
incip.Amice.& Idē Do.hic, & Ioan. de Lig. in d.cle.j. & d.cle.
pen.in d.c.quęsitū.& Rota in decis.54. in antiquis & in nouis,
in d.deci.23.& facit quod no.in c.si eo t.pe.s̄.de elec.eo. li.& in
c.fi.s̄.de cōsue.eo. lib. Et intellige p̄dicta, nisi permutatio fie-
ret de spāli licentia Papę, uel nisi reassignatio ex ea cā fiat corā
Papa, & ipse Papa ꝯferat, cū tunc ualeret permutatio, ut p Fed.
in d.tractatu, in q.4.ubi vr̄ uelle p̄dicta ꝓcedere, qñ uacatio fuit
gñalis, cū Papa p̄sumat̄ illā scire, ut in c.1. s̄. de ꝯsti. eo.li.imò ēt
si fuit spālis, ualeat si fuit facta in odiū debentiū ꝯferre: secus si
ꝓprio motu uel altero instante, q̃a tūc nō cessaret cā reserua-
tionis, nisi Papa ꝯtulisset ei, cuius cā uerisiľr reseruatio apparet
facta, ut vr̄ hoc uelle d.Flo.& uide ēt per Fed.1.q.2. tenentē, ꝙ
si Papa ꝯmisit legato, ut auctoritate apostolica possit reassigna
tionē bñficiorū recipere a uolētibus reassignare ēt ex cā p̄mu
tationis, ꝙ legatus non poterit postea eadē auctoritate confer
re spāliter reseruata sedi apostolicæ, per no.in d.c.2. qđ intel-
ligit, ne oīa bñficia in illa prouincia essent reseruata, q̃a tunc
posset, ut sic concessio aliquid operetur, ar.c.5.j̄.de priui. In gl.
in uer.bñficia.in fi.idem uoluit glo.in uer.bñficia, in cle.audi-
6 tor.de rescrip. †In glo.in uer.collationē.ibi, satis pōt dici. idem
Io.Mo.& licèt Arch.hic teneat ꝯ, tñ de facto seruatur ſm Ioan.
An.& Pau.hic.ex q̃bus infertur, ꝙ iste tex. locū hēt ēt si colla-
tio non spectet ad ep̄m, ſm Do.cū rō hic expressa in tex.cōclu
dit ēt in alijs non spectantibus ad collationē ep̄i. facit qđ no.
in c.

ADDITIO.

2 Vinc.God. Permutatio beneficiorum, an possit, & quomodo, & an rescindatur prætextu inæqualitatis. Dec.consi.210.viso puncto.lib. 2. & de materia idem Dec.consi.141.lib.1.incipit, ad plura dubia.

in c.is cui.s̃.de elec.eo.lib.super glo.& in d.cle.j.q̃ generaliter loquitur. Vide tñ singularẽ limitationẽ ad hunc tex.per d.Flo. in d.c.quæsitum,vt iste tex.procedat in casu quo loquitur, s.in eo qui gñaliter impetrauit primã vacaturã,& tunc pôt fieri ꝑmutatio nõ obstantibus expectantibus, qui ex quo nõ pñt habere primũ beneficiũ vacans per permutationẽ, poterunt cõsequi aliud,vt hic in j. glo. secus tñ esset in eo, qui impetrauit certum beneficiũ vacaturũ, puta archidiaconatũ talis eccl.q a tunc nõ poterit fieri permutatio de illo beneficio, imò statim facta reassignatione ex cã permutationis vacat, & sic debet̃ tali impetranti.rõ,quia si impetrans excluderet̃ ab illo,annihilaretur eius gratia,& sic non procedit tunc iste tex.qui dẽt intelligi in casu suo,& nõ extendi,per no.in regula,quæ a iure. j̃.e. lib.& ita sequitur ibi Imo.circa fi.de quo in eadem glo.ibi, illorum consensus, ꝯclude ꝙ si permutatio fiat fauore personarum & per ipsarũ expedientia,tunc requirit̃ cõsensus oĩum habentiũ eligere vel conferre.Si verò fiat pro vtilitate vel necessitate ecclesiarũ,& tunc sufficit ꝯsensus maioris partis,per no. in c.cum oẽs.s̃.de ꝯsti.ſm Pau.& ita rñdet hic Io. An. & idem tenuit Pau.in d.cle.j.& Fede.in d.tractatu,in q.20.vt refert hic Pe.de Anch.idem tenens,& Imo.in c.fi.s̃.eo.in 14.col.Licèt d. Flo.in d.c.quæsitum.tenet ꝙ in quolibet actu collegij sufficiat ꝯsensus maioris partis,& valeat actus,vt no.in c.j.s̃. de his quę fi.a ma.par.cap.& hoc,nisi aliud in iure reperiatur expressum, de quo in d.c. cum oẽs.& hoc, qñ beneficia permutanda spectant ad electionẽ vel collationẽ, sed si spectant ad p̃sentationẽ patronorũ,vt vniuersitatis, ita ꝙ si vniuersitas sit patrona, tunc eodẽ mõ requiritur patroni ꝯsensus,sicut requirit̃ ꝯsensus illorũ,qui habent eligere vel ꝯferre,vt s̃.Sed si pertineat ad patronos vt singulos, tunc sufficit ꝯsensus maioris partis respectu aliarũ partiũ,vt in c.3.s̃.de iurepa.& tenet Fed.in d. trac. q.

7 21.& no.in cle.fi.de iurepa.†Et no.ex hac gl. iũctis prædictis, ꝙ in permutatione requiritur non solũ ꝯsensus habentiũ eligere vel ꝯferre,sed ẽt patronorũ.facit gl.magna circa me.in c.nemo deinceps.s̃.de elec.eo.li.& per Lap.no.in alle.96. circa fi.& talis ꝯsensus pôt p̃cedere permutationẽ & subsequi,& valebit ipsa permutatio,ſm Pau.in d.cle.vnica.& Io.And. hic. ex quo infertur,ꝙ licèt ꝑmutatio facta sine p̃dictorũ ꝯsensu, si volunt agere de contemptu,possit annullari,per no.in c.q̃d sicut.s̃.de elec.& in c.cum in ecclesijs.s̃. de p̃ben. eo. lib. tñ in se non est nulla,quia tunc nõ posset ratificari per subsequentẽ ꝯsensum, vt in c.auditis.s̃. de ele.vt tenet hic Pet.de Ancha.& Fede.in d. trac.q.30.& Ro.in deci. 307. quę incip. Item quod permutatio. dicens,ꝙ sufficit in his ꝯsensus exp̃ssus vel tacitus.Et hanc par

a tẽ sequitur Imo.in d.c.fi.in 16.col. Quando verò ꝑmutatio [a] fieret illis,quorũ interest inuitis & ꝯ̃dicentibus, tunc bene esset nulla,ita ꝙ absque alia cassatione vel declaratione poterit collatio,electio,vel p̃sentatio fieri,vt in c.decernimus.16.q.7.s̃.de re iud.cum Bertoldus.ſm Lap.hic,de quo tñ per Rotã in d.decisi.in fi.& per Fed.in d.q.19.& 24.& ibi per Lap.in addi.& per Imo.in d.c.fi.in 15.col.vbi tenet,ꝙ non sit nulla, licèt possit annullari,per tex.in c.illud.s̃.de iurepa.de quo ibi per Do.ꝙ procedit,nisi talis permutatio fiat per ep̃m, qui habeat liberã ordinationẽ vel disp̃õnem ecclesiarũ ex priuilegio vel cõsuetudine,vt per Fed.in d.q.9.& ibi per Lap.in addi.vel nisi fiat propter necessitatẽ vel vtilitatẽ ipsarũ ecclesiarũ,circa q̃d dicit,vt no.per ipsum Fede.in d.tractatu,in 24.q.q̃d limita primo, nisi permutatio fiat per Papã,cũ ipse possit eis inuitis cõferre & disponere,vt no.per Fed.in d.q.9.nisi fiat per legatũ de latere,cũ ipse possit patronis inuitis cõferre & permutare, nisi essent patroni laici,vt no.in c.cum dilectus.s̃.de iure par.de quo in c.j.j̃. de iurepa.& nisi esset ecclesia collegiata, quia in illa nihil facere pôt ẽt de ꝯsen.eorũ,quorũ interesset,vt in c.pe.s̃.de offi.leg. eo.li.Sed an in permutatione requirat̃ ꝯsen.capituli? Host.in c. ea noscitur.s̃.de his quæ fiunt a præla. tenet ꝙ sic saltẽ tacitus, & sic si capitulũ ꝯ̃diceret,non esset ipso iure nulla, sed annullanda.Ar.verò in c.fi.s̃.de elec.eo.lib.& 63.di.c.fi.& Ioã. An.in c.j.s̃.ne sede vacan.tenent ꝙ sit nulla,quorũ dictũ procedit, qñ collatio,electio,vel p̃sentatio spectaret ad capitulũ vel ad episcopũ,& pertineret, vt s̃. Et ꝓcedunt p̃dicta in permutatione bñficiorũ,quæ fit tꝑaliter,& sic ad vitã ipsorũ permutantium. Sed in ꝑmutatione,quæ fit in ꝓprietate,& in illa sicut in vnione si fiat per ep̃m,requirit̃ ꝯsensus illorũ,quorũ interest, & sui capituli ẽt expressus,& nõ sufficit tacitus,ſm Lap.in d.q. 19.in

8 addi.de quo in cle.2.de reb.eccl.†In ea.glo. ibi, qui habent eligere.& hoc si pertineat ad electionẽ ipsorũ & ꝯfirmationem ep̃i:sed si pertinent ad collationẽ inferiorũ ab ep̃o, tunc similiter requiritur ꝯsensus ipsorũ habentiũ ꝯferre, vt tenuit Host. in d.c.quæsitum.in summa huius titu.§.quid pôt. ver. sed nunquid.qñ nollent cõsentire,& permutatio esset necessaria ecclesiæ,tunc poterunt inutiles priuari beneficio, & per nouã electionẽ uel collationẽ ꝓuidebit̃ de dignis,uelint nolint eligentes uel habentes ꝯferre,ſm Fed.in q.24.& tenet do. Nic.in d.c. quæsitũ.Et vide per Host.in d.uer. sed nunquid. & in uer.seq. tenet ꝙ inferiores ab ep̃is,licèt ad eos spectet collatio, non tñ possunt auctoritatẽ ꝑmutationibus præstare, & idẽ tenet hic Ar.& glo.pe.in d.cle.j.& Io.An.hic, ꝙ iste est casus reseruatus soli ep̃o,& inferioribus nõ cõpetit.hoc tñ limitat do. Nico.in d.c.quæsitum.in prin.nisi inferior p̃latus hẽret ius quasi ep̃ale in bñficijs permutandis,ut per glo.in cle.j.de rebus eccle.Sed

9 dubiũ facit,q̃d tenet Rota. † Et no. ex prædictis vnũ mirabile, quia ecclesię,cui est consuetũ ꝓuideri per uiam electionis,vel p̃ntationis & institutionis,ꝓuidet̃ qñq; per uiã collationis, ut est in permutatione, cũ beneficia hincinde reassignata ex cã permutationis, ep̃s ipse ꝯferat, cum cõsensu tñ illorũ quorum interest, ut s̃.ad hoc q̃d no.per Fede.in q.22. ubi dicit hoc non esse mirabile, ex quo interuenit ꝯsensus illorũ quorũ interest. Sed certè cũ per reassignationẽ uacent bñficia, & est necessaria noua collatio,ut s̃.est dictũ, uidebat̃ ꝙ collatio deberet fieri per ordinarios collatores, & auctoritas in permutatione deberet interponi per ep̃m:vnde satis est mirabile,ꝙ requirat̃ cõsensus habentiũ eligere uel ꝯferre, & ep̃s & ipse ꝯferat eo casu,quo collatio ad eũ non spectat,et postea auctoritatẽ permutationi interponat,et ita est de mente glo.in d. cle.j. dequo p̃ Inn.in d.c.inter cætera.et per Fed.in d.ꝯsi.70.circa fi.et p̃ Imo. in d.c.fi.in 6.col.et ibi no.in 5. q.Patet ergo, ꝙ licèt inferior ab ep̃o possit ꝯferre, tñ nõ pôt auctorizare in permutationib. q̃d intellige,nisi haberet iurisdõnem quasi ep̃alem, ut per glo.in cle.j.de re.eccle.et per Inn.in c.2.s̃.de transa.et tenet do.Nico. in d.c.quæsitum.in prin.et Fed.in q.23.et 25.ubi ẽt uoluit,ꝙ ui-

b carius [b] ep̃i nõ possit in permutationibus auctoritatẽ p̃stare, quia ille pôt reassignationẽ bñficij recipere, qui pôt inuitũ de stituere,ſm glo.in cle.j.de renun.et Inn.in c.q̃d in dubijs.s̃. de renun.sed hoc non pôt uicarius, nisi hr̃et in his sp̃ale mãdatũ, ut in c.fi.s̃.de offi.uica.eo.lib.et ita tenet Imo.in d.c.fi.s̃.eo.tit. in 4.charta.& q. 6. capitulũ tñ uacante sede bñ hoc poterit,ut per Fed.in q.26.de quo uide plenè per glo.in cle.j.eo.titu.in d.

10 6.q.uide per Fed.in q.24.†Sed intra quantũ tp̃s superior, in cuius manibus est facta renunciatio, ex cã permutationis teneat̃ ꝯferre.Fed.in q.29.dicit,ꝙ tp̃s non est p̃fixum,tñ poterit per superiorẽ suũ cõpelli,ꝙ ꝯferat si est negligens,de quo hic p̃ Pet.

11 de Anch.& per Doc.in d.cle.j.†In ea.glo.ibi, quilibet in manibus sui ep̃i.no.glo.sed dubitatio est, quid si collatio spectat ad inferiores p̃latos,an reassignatio debeat fieri in manibus ep̃i, an verò in manibus ipsorũ ep̃i auctoritate.de qua dubitatione uide per Fed.in d.consi.151.in fi.et dic ꝙ oĩa debent expediri in manibus ep̃i,de cõsensu tñ illorũ,ut s̃.et ita tenet Lud. in q.22. et Imo.in d.c.fi.in 5.q.4.ꝓcedit tñ,q̃d hic dicit glo.s.ꝙ quilibet posset renunciare in manibus ep̃i. s.si ambo ep̃i simul ꝯueniãt in eodẽ loco,ita ꝙ quasi pro uno habeantur:al̃s possent diuersa dubia ꝯtingere,si totum non fiat eodẽ instanti, de quib.hic per Io.An.dicens ꝙ dicta dubia tollit hæc uera opinio, ut instanti fiat utriusque renũciatio ex cã permutationis, et demũ illa acceptata fiat utriq; collatio, quæ ẽt facta alteri non ualeret,ut in d.cle.j.ſm Io.An.dicentẽ,ꝙ si teneretur alia opinio,ꝙ ex interuallo fieri possit, tunc si permutatio non habuerit effectũ, poterit ille qui renunciauit ex causa permutationis recuperare quod renunciauit p̃p tacitã conditionẽ, quæ subintelligitur.s.si permutatio habeat effectum,ut C.eo.titu.cum precibus.et in l.sequen.et facit quod no.in ca.quemadmodũ.s̃.de iureiur.in glo.2.et in c.significatum.et in c.si beneficia.s̃. de p̃ben.eo.lib.de quo per Imo.in c.pe.s̃. e.in 3.et 4.col.tenentem ꝙ possit propria auctoritate redire, et non sit opus noua collatione,de quo j̃.et dicit hic Ioan.An. ꝙ si permutatio nõ tenuit, quilibet poterit redire ad suum beneficiũ,per d.c.si beneficia. qñ nullus ex permutantibus fuit in culpa,ut ibi:aliàs uerò si alter fuit in culpa,et tunc talis redire non poterit, sed dabit expectanti

ADDITIONES.

a Vinc.God.Adde, ꝙ permutantes cum beneficio litigioso dicuntur esse in culpa:nam debet quis de iure alterius inuestigare, Bar.Soc.consi. 167.In primis,versi.pretium & seq.lib.4.

b Vinc. God. Vicarius episcopi habens generale mandatum, potest instituere ad præsentationem patroni,nec requiritur speciale, sed conferre beneficiũ non potest sine speciali mandato.Dec.consi.111.In causa venerabilis.circa medium.lib.1.& consi.129.Diligenter.in prin.lib.1.

pectanti uel ordinario collatori. facit c.fin.s.de renun.e.li.fm Ioan.An.& idem vr tenere Fed.in q.7.vbi et no. dixit, q si amabo pmutantes sunt in culpa,& scieter pmutauerint, & postea moriantur ambo vel alter, q beneficiu non dr vacare per mortem vel renunciatione, fm iuris priuatione, & hoc fraude detecta,quia ius priuat tales cum fraude permutantes, vt in c.cum olim.s.eo.& hoc per c.cum quis.s.de præben.eo.li.& hæc oia pcedunt,qn interuenit fraus,sed qn culpa, vt quia bnficia erat reseruata,& reseruatio non erat no. sed fuit culpa in no inuestigando,an tunc dicta beneficia dicantur vacare per renunciatione vel per morte. Lap. in addi.in d. q. tenet q renunciatione. & idem sequitur hic Io.de Lig. cum renunciatio ipsoru teneat, arg.c.q periculosum.7. q.j. & sic non videntur habuisse aliqd in via.& ista pars est verior fm Do.Sed aduerte, quia ipse Fed. in q.7.tenet, q vacent per morte. Na talis reassignatio fuit facta sub pdone tacita,si permutatio hret effectum, quo non sequuto prior titulus vr durasse,qui per morte dissoluitur, & ita vr sentire Io.An.hic,vt s.& ita et sequitur Imo.in d.c.fi.in pen. charta.Sed an permutationes possint redire ad priora bnficia propria auctoritate,cōclude q si permutatio fuit facta in fraude,& tunc nullo modo pnt, quia ius priuat tales,vt d.cap.cum olim.Si verò fuerunt in culpa, & tunc Io.An.s. vult, q no possint redire,sed dabitur expectanti,vel ordinarius collator habebit cōferre.Ide vr tenere do.Flo.& Imo.in c.quæsitu.s. eod. in fi.vbi pcludunt,q si ego permutaui cu alio , qui no habebat iustu ti.tum demu possum redire ad meu beneficiu, qn subest rō pbabilis ignorantiæ,quo casu potero redire propria auctoritate:als si fui in culpa,imputat mihi, & pōt alteri pferi . vnde volunt, q vbi est probabilis ignorantia , & sic non est culpa, possint permutantes redire ad propria beneficia ppria auctoritate,nec est necesse q de nouo fiat collatio,per d.c.si beneficia.& ita tenet hic Io.An.& Fed.in q.8. & consi.151. quod incipit,punctus.Sed idem Fed.in d.consi.107.tenet, q sit opus noua collatione,& sic non pnt redire ppria auctoritate , & ide tenet Rota i d.dec.23.& in deci.61.q inci.Ite si quis. & in dec. 339. quæ incip.Item si illegitimus, quia equitas d.c. si beneficia,no extenditur ad istum casum,& ista opinio est verior de iure fm Do.hic,& ita transit Imo.in c.inter cætera.in fi. s. de pben. & d.Pe.in c.pe.s.eo.Sed Imo.ibi plene examinans hunc arti.sequitur opi.Io.An.tanq equiore per d.c.si beneficia.nec pcedit in sio,q ibi loquat in dimittente, & non in renunciate:nam plus est facto renunciare q. verbo,vt in c.vt nostru.s.de appel. vt ergo circuitus euitetur,vt in cle.auditor.de rescrip.equius vr q si ne alia collatione possit ad suu beneficiu redire, fm Imo. ibi. Eo tn casu,quo esset necessaria noua collatio,deberet tunc fieri per habente ptatem,& sic si sunt beneficia reseruata,det fieri per Papa,als per ordinariu collatore,vt tenet Fed.in d.consi.107.in fi.& Rota in d.deci.339.In ead. glo.in fi.no. q pstitutio

12 noua exorbitans extendit ad alium casum , qn rō expssa pcludit ad casum extensum,de quo s.de ele.pstituto. † In gl. in ver. frau.in fi.non tn psumetur permutatio fraudulenta, si habens beneficiu pingue permutet cum hnte tenue, imò valebit permutatio,arg.l.si quis donationis.ff.de ph. emp. & hoc nisi sint aliæ coniecturæ fraudis,& ita pcedat d.c.2. hic alle. facit l.dolus.C.de rescin.vendi.& multofortius valet permutatio,qn circunstantiæ excludunt fraude,vt in c.pe.s.e.fm Io.Aud.de quo per Fed.in vlti.q.vbi dicit,q licèt tunc sit aliqualis præsumptio fraudis,facit quod no.in c.super hoc. de renun. tn no est sufficiens,vnde sequitur dictu Io.An.& ide Do. hic dicens , de hoc esse casum in c.quia verisimile.s.de pscrip.vbi licèt non sit verisimile, q fiat permutatio de pingui bnficio cu tenui, tn vbi stamus certo,permutatio valet & tenet,vt ibi pbatur.ide sequitur do.Flo.& Imo.in d.c.quæsitu.circa fi. Nec et psumit fraus, si iuuenis permutat cu sene,imò valet,vt tenuit Ioa. de Lig.in d.cle.vnica.& ide Ioa. de Fan. hic:quia auctoritas superioris,a qua permutatio sumit robur,vt in d.c. quæsitu.psumptionem fraudis tollit,ar.l.furti. §. qui iussu. ff.de infamib. fm Do. & de his per Imo.in d.c.fi.& in d.c.2.& per Bal. in l. filiæ meę. ff.sol.

13 matri.†Extra glo. pro declaratione istius materiæ quærit primo , an in permutationibus beneficioru debeat fieri mentio de qualitatibus beneficij,sicut fit in impetrationibus.Lap.hic tenet q sic , ex quo vr interuenire impetratio & collatio.facit cle.j.de pben.& hoc,nisi fiat per ordinariu,vt in cle.fi. de offi. ord.vel nisi motu proprio fiat per Papa,vt in c.si motu pprio. s.de pben.eo.lib.de quo per Fede.in q.28.vbi tenet,q nullo casu requiritur q fiat mentio,nisi expssis qualitatibus, cu no adsatur beneficiu bnficio,sed vnu loco alterius subrogat, & sic cessat ambitio.& quia ipsa permutatio est fauorabilis,vnde in ea non det fieri stricta interpretatio, vt patet ex hoc tex. & ex no.s.in glo.huius decre.& ita sequitur hic Do.q a talis expssio non requiritur,nisi in casibus expressis in iure, ut in clem.j.de pben. & ibi per glo. & quia permutatio debet fieri cum causæ cognitione, vt in d.c. quæsitu. de qua non vr posse inquiri,nisi primo discutiatur de psona,& alijs qualitatibus, qua discutione facta cessat causa , ex quo superior vr de eis certificatus , & sic alia expressio non est necessaria , vt hic plene per Dom.Et hanc partem sequitur Fed.in suo consi.70. et in permutatione quæ fieret auctoritate legati, posito q non sit facta mentio , q ecclesia sit curata,vel de alijs beneficijs, quos habebat permu

14 tantes,ut ibi plenè per eum,& per Imo.in d.c.fi. in fi.†Nūc est videndu,quæ beneficia possunt permutari , & primo quid de beneficijs,quæ non habetur in titulu,quorum et laici sunt capaces,& talia possunt adinuicem pmutari, & sic duo laici vel clerici hospitalarij possunt permutare adinuice hospitalia, ut per Fed.in q.14.& tenet Imo.in c.fi.s.eo.in xj. col.non tu habe ret tunc locu iste tex.loquens solu de his,quæ dantur in titulu. Secundo,quid de beneficio,qd non hr in titulum,an possit pmutari cum alio,qd habet in titulu,& dic q non, sicut esset pstimonia,q non habetur in titulu , uel quæ cadit in laicu.facit c.fi.s.eo.& de istis præstimonijs vide in c.postulasti.s.de rescr. in 3.glo.fm Ioan. An.& idem sequitur Fed. in d.q.fm Dom.& idem in hospitali,qd non hr in titulu quantumcūque esset cōmissum clerico:secus autē si haberetur in titulu, prout dicit in cle.quia ptingit.j. relig.do.in §.vt aut. requiritur enim,q tituli beneficioru in permutatione hincinde, cu beneficioru ad inuicem permutatio sit facienda,fm glo.in ver.bnficia. in cle.j.j. eo.& ita sequitur d.Flo.& Imo.in c.quæsitu.s.e. ad idem facit, qa iste tex.requirit, q bnficia sint sua , & sic q habeat quis ius in re,vt in d.c.si tibi absenti.quod non cōtingit in dictis casib. Sed Fed.in d.q.cum quo transit hic Pet.de Anc.voluit, q si hospitale sit cōmissum clerico , licèt non in titulu posset permutare cum beneficio ecclesiastico, quia licèt hospitale no sit tūc propriè beneficium,tn non est titulus profanus,sed ecclesiasticus,vnde vendi non posset,j.de simonia.in c.consulere. & etia non possunt ei accedere spiritualia,vt in cle.per literas.de præben.& ita vr sequi d.Pe.in c.fi.s.eo.inferens, q ius patronatus posset cu ecclesia permutari.Imo.verò ibi dicit, q de iure posset sustineri opi.Fed. quia ex quo vtrunque est ius spuale, vr q permutatio fieri posit, ut dicetur j. in beneficio cōmendato. Sed certè tenendu vr q tale est, vt s.dictu,nec vr q posit ius patronatus permutari cum beneficio ecclesiastico,cum fit penitus decipere iura , & in permutatione requiritur paritas tituli. & voluit glo.pdicta,ex qua infertur , q tit.beneficij no posset permutari cum alio iure spirituali,puta cu iure decimandi, vel funerandi,fm d.Fl.in d.c.quæsitum.Tertio, quid de beneficijs cōmendatis d.Flo.in d.c.quæsitum. tenet q beneficiu cōmendatum non posit permutari cum alio intitulato, cum cōmenda non est proprie titulus beneficij,qui titulus cōfertur in perpetuum,donec quis veniat,vt no.in c. veniens.s.de fi. presby. sed cōmenda fit ad tps, vt patet.in c.nemo deinceps.s. de elec. eo.lib.& idem tenuit Io.de Lig.et Imo.in d.cle.j. pro quo facit quod dicit s.Io.And.qn beneficiu non habetur in titulu , licèt Fed.in q.15.tenuerit priu m , q Imo.in d.c.fi.ubi plene in 8. col. examinat hunc arti.intelligit,qn cōmendatu permutaretur cu alio cōmendato,et isto casu requiritur psensus illoru, qui commendauerunt,et auctoritate aliter fieri non posset,fm do. Ni. in c.cum olim.s.e.dicente tn , q qō est satis dubia. Tu aduerte,

15 primo,quia soli epi habent interponere auctoritate in permutationibus,et non alij inferiores,ut s. est dictum†Secundo aduerte,quia licèt Imo.in d.c.fi.dicat qōnem esse satis dubia, an beneficium commendatum posit permutari cum alio , quod habetur in titulum:tn vr tenere q posit, maxime qn commeda esset ad uitam comendatarij et non ad tps.dicit tn esse menti tenendum dictum d.Flo. licèt fm eum non transeat sine dubitatione.Sed certè vr,quòd siue commenda sit ad tps, siue ad uitam,et siue fiat permutatio de cōmendato ad cōmendatum, siue de commēdato cum intitulato , nullo casu vr quòd ualeat permutatio,per tex.hic dicentem beneficia sua posse permutari, sed pmendatarij no possunt dicere illa beneficia esse sua, ut patet ex no.per glo.in d.c.nemo. et quia potest commenda reuocari,ut ibi no.vnde non habent cōmendatarij tale ius, ex quo posint dicere beneficia esse sua.ad idem facit l.j. ff.de rerum permu.volens,quòd permutatio non ualeat,si ex vna parte detur res aliena,et quæ non est sua,prout requiritur isto casu,ut hic in tex.patet , et facit etiam quod j. dicetur. uide tn de his plene per Imo.in d.c.fi.in 5.col.Quarto, quid de expectantibus

tibus,ꝓ quibus ſunt effectę pbēdę vel beneficia, vel hn̄tes ius
a ad rem,an poſſint dicta iura permutare.[a] Fed.in q.13. vr̄ tenere
ꝙ ſic.Sed in ꝑriū facit tex.hic,vbi requirit,ꝙ beneficia ſint ſua:
& iſtud ius nō habet expectās,quia nō dr̄ beneficiū ſuū,ēt ſi
beneficiū ſibi debitū vacet,& petita ſit collatio,vt in c.fi.ſ. de
cōce.pben.eo.li.& quia ceſſat rō,per quā permiſſa eſt ꝑmuta-
tio,vt in d.c q̃ſitū.ſm Io.An. hic.& idē tenet d. Nic. in d. c. cū
olim.ꝓ rōnes iā dictas,& quia dictę grę ſunt ꝑpetuales, & nō
excedūt caſum vel ꝑſonas expreſſas,vt in c.cui de nō.ſ.de prę
ben.eo.li.& idē ſequit Imo.ī d.c.fi.in 9.col.quia auctoritas or-
dinarij nō poſſet interuenire,ex quo ſunt ligatę eius manus,
vt in c.ſoli.& c.ſi capitulo.ſ.de ꝯceſ.pbē.eo.li.nec auctoritate
ſuorū executorū,quia illa nō extēdit ad alias perſonas, vel ad
alia bn̄ficia,vt in c.P.& G.& c.cū olim.ſ.de offi. dele. & ita ēt
tenuit Ro.in deci.444.q̃ incipit,Itē ſi legatus.in 2.col. in prin.
& ꝓcedūt ꝑdicta nō ſolū qn̄ vellet fieri ꝑmutatio inter ipſos
expectātes,ſed ēt qn̄ expectās vellet permutare cū habēte be-
neficiū in titulū,& ſic ius in re,vt tenuit do.Flo.& Imo.in d.c.
quæſitū.circa fi.in vlt.col. in prin. ſed Lap. hic intelligit ꝑdi-
cta,qn̄ expectātes nō ſunt canonici,ſed expectant canonicatū
vel præbēdā ēt cū decreto,aliàs vero ſi expectātes ſunt cano-
nici auctoritate Papę,licet vltra numerū expectēt pbendas va
caturas,& tales ꝑmutare poſſunt inter ſe canonicatus, vel cū
alijs ēt ad alia beneficia ēt auctoritate dięceſani, non tn̄ erūt
poſtea canonici auctoritate Papæ,nec habebūt ius ad præbē-
das vacaturas,ſi ꝑmutatio fiat auctoritate dięceſani,aliàs ſi au
thoritate legati apoſtolicæ ſedis,& tūc habebūt ius ad vacatu
ras ſaltē quouſq; durat legatus alio nō exiſtēte ibi authorita-
te apoſtolica,iuxta no.per Io.An.in c.ſi eū.& c. eū qui.ſ.de ꝑ-
ben.eo.li.ſm ipſum Lapū,& Do.de quo in d.cle.j.vbi ꝑ Ioan.
16 de Lig. & Imo. vbi in effectu vidētur idē velle. †Quintò quid
de habētibus canonicatus ſupernumerarios ſub expectatio-
ne pbendę?Imo.in d.c.fi. dicit idē eſſe ꝑ ꝑdicta,vt nō poſſint
permutare ēt ipſos canonicatus,quia talia iura ſupernumera-
ria extinguūtur ꝑ renūciationē,q̃ fieret ex cā ꝑmutationis,&
ſequuta collatione naſcunt̄,vt no.in c.dilecto.ſ.de præben.in
permutatione aūt iura debēt remanere & inſtra, quæ erāt an-
te permutationē,vt patet ex ſ.dictis.non ob. c. ad audiētiam,
el 2.& qđ ibi no.per Hoſt.ſ.de reſcri.quia reſpondet̄, vt plene
per Imo.in d.c.fi.& ita eſt tenēdū,quicquid aliter tenuerit hic
Lap.& Do.vt patet ex ſupradictis.Sextò, quid de habente ius
in re, nō tn̄ poſſeſſionē:an poſſit permutare cū alio? & dic ꝙ
ſic,quia ſufficit ꝙ habeat ius in re,licet nō hēat poſſeſſionē,vt
ſic teneat ꝑmutatio,vt tenet Imo.in d.c.q̃ſitū,ī fi.& in d. c. fi.
in 10.col.vbi do.Pet.idē tenet ꝑ no.in d.c.ſi tibi abſenti.& per
Inno.in c.inter cetera.ſ.de pbē.Septimò,q́d de beneficijs ma
nualibus.& dic ꝙ pn̄t ꝑmutari,vt tenet Fed.in q.16. quia licèt
poſſint ad libitū ꝑ ſuperiorē reuocari, vt ī cle. quia regulares.
§.ꝑmiſſa.de ſup.neg.prela.tn̄ dicunt̄ vacare ꝑ mortē,vt ibi, &
ſic eadē rōne pn̄t vacare ꝑ renūciationē ex cā ꝑmutationis,
intellige ꝙ ꝑmutatio fiat de auctoritate epi, & de ꝯſenſu ſu-
perioris illorū beneficiorū,vt no.ſ.ꝑ glo. & idē tenet Imo. in
d.c.fi.in 7.col.& vide ꝑ Fed.in ſuo ꝯſi.195.vbi de his.Quid autē
ſi duo priores manuales ꝑmutant auctoritate Papæ,an poſſit
poſtea per abbatē.Fed.in q.7.vr̄ tenere ꝙ ſic,maxime ſi appo-
nat̄ clauſula,ꝙ nō plus iuris ꝯpetat ꝑmutantibus, q̃ prius ha-
buerint.& ita vr̄ tenendū,licet aliud tenuerit Pet.de Anch. in
d.c.quæſitū.quia licet fiat collatio ꝑ Papā, tn̄ fit ex cā permu-
17 tationis,vt no.in d.§.præmiſſa. †Octauo, quid ſi unus ex per-
mutātibus nō hēt ius in beneficio , puta quia ſimoniacè erat
adeptus uel aliter,tūc ſi ꝑmutat id cū habente iuſtū titulū, nō
ualet permutatio,cū nō ſit ſuū,ut hic in tex.uer.ſua beneficia.
nec poterit talis ꝑmutās retinere cū bona ꝯſcia,arg.c.eccl̄ia.el
j.ſ.ut lite pen. & ad hoc facit ſtylus curiæ,qui habet,qđ qn̄ Pa
pa confert bn̄ficia permutatione vel alia cā renunciata, appo-
nit cl̄a in fi.ꝙ non intēdit Papa plus iuris ꝯferre ꝑmiſſo q̃ renū-
cianti cōpeteret,ſm Ioan.An.& idē tenuit Fed.in x.q.ſm Lap.
hic,imò ſtatim ꝯſtito ꝙ alter nō habuerit ius, ille, qui habebat
ius,poterit redire ad ſuū beneficiū,vt in d.c. beneficia, & ille,
qui non habebat ius,nō poterit retinere illud, qđ fuit ꝯſequu-
tus,nec poterit antiquū recuperare,ex quo in illo non hēt ius,
qđ eſt no.ſm Lap.& idē in effectu tenet Io.de Lig.in d.cle.j.ꝑ
hunc tex.& in c.ſuſceptū.de reſcri.e.li.vbi patet, ꝙ ſi ꝯferat be
neficiū uno modo,& non uacet in illo mō,non ualet collatio.
ita in ꝑpoſito,de quo hic plenè per Domi. ita reſidentē. & ita
ēt tenet hic Pet.de Anch.& Imo. & do. Flo. in d.c. quęſitum.
in fi.quia dans ius quod non hēt,non poteſt permutare,ut no.
in c.cū vene.ſ.de exce.& in d.cle.j. & idē tenuit d.Pe.& Imo.ī

d.c.fi.in 23.col.de quo ēt per Fed.in d.conſi.159. ubi idem vr̄ te-
nere,quia ille qui ꝯfert ex cā permutationis,intendit illud con
ferre loco alterius qđ omittit:vnde licèt alr̄s potuiſſet ſimplici-
ter ꝯferre beneficiū,tn̄ q̄a nō ꝯtulit ſimpl̄r,ſed ex cā ꝑmutatio
nis,ille nihil conſequetur,& habebit locū illud vulgatū, quod
potui nolui &c. vt in c.cū ſuper.ſ.de offic.deleg.dicens ex prę
dictis patere,ꝙ ſi vnus ex permutantibus non hēt ius,non cō-
ſequitur ius ex collatione ſibi facta ex cauſa permutationis de
alio bn̄ficio loco illius . Et ecõ alius habens canonicū titulū nō
acquirit ius ex collatione ſibi facta ex cauſa ꝑmutationis,imò
poterit ſuum beneficiū recuperare , ſm Imo.ibi.de quo ēt per
Fed.in d.cōſi.159.vbi vr̄ idem tenere. Nono quid de beneficio
ſimplici,an poſſit permutari cum curato,vel ecõ.Io.de Lig.in d.
cle.j.tenet ꝙ ſic,quia ſufficit ꝙ ambo ſint in beneficio intitula
ti,licèt bn̄ficia ſint diuerſæ qualitatis.facit d.c. cum olim.vbi ꝑ
mutatur ꝑpoſitura cū archidiaconatu.facit ēt c.pe. ſ.eo. & idē
18 ſequitur Imo.in d.c.fi.in xj.col.†Decimo quid de epis, an poſ-
ſint permutare epatus.& dic ꝙ ſic,cum licentia Papæ,alr̄s præ-
aſſignare non pn̄t epatum,vt in c. j. per totū.ſ.de trāſla.ꝑla.&
facit quod no.per Io.And.in c.fi.ſ.de poſtu.præla. ſm Inno.in
d.c.fi.in x. col. vbi idem tenet de abbatibus vel de alijs præla-
tis,vt ſic poſſint ſua beneficia permutare,ſeruata tn̄ forma d.c.
quæſitum.Non ob.c.maioribus. ſ. de pben.vbi prohibet̄ per-
mutatio dignitatum vel præbendarū,quia illud intelligit̄, niſi
permutatio ſit facta licitè cum auctoritate ſuperioris,vt in d.c.
quæſitum.ſm Imo.in d.c.fi.& idē ſequitur do. Nico. in c. cum
olim.in princ. Vndecimo,quid de pluribus beneficijs,an poſ-
ſint permutari cū vno vel ecõ.Io.An.hic tenet ꝙ ſic,ar.d.c.cū ve
nerabilis.& ibi per eū in ver.eccleſijs. & idem tenet Rot. in d.
deciſi.63.de quo per Fed.in q.12.vbi concludit, ꝙ ſi hn̄s benefi-
cia curata ex diſpēſatione vult permutare cum hn̄te vnum cu
ratum vel ſimplex , & non pōt, quia illius diſpenſatio eſt per-
ſonalis:vnde nō tranſit ad illum, cum quo vult permutare, ar.
c.ſane.ſ.de priui.nec eps poterit in hoc diſpenſare, vt in c.de
multa.ſ.de pben. Si verò habens duo curata ex diſpenſatione
vult permutare vnum ex illis cū hn̄te vnum curatū, & non pt̄,
& caueat ſibi,quia recipiendo illud curatū vacabit ēt aliud cu-
ratū,quod remanſit,quia diſpenſatio facta ſuper duobus cura-
tis,intelligitur de primis,vt in c.non pōt.ſ.de pben.eo.li. & in
cle.ſi plures.eo.tit.ſecus ſi permutat vnū de ſuis curatis,cū be-
neficio ſimplici , & tunc poterit retinere illud ſimplex cū alio
curato ſaltē ex diſpenſatione epi , qui circa talia pōt diſpenſa-
re,vt no.in c.dudū.el 2.ſ.de elec.& de ꝯceſ.pben. literas . vnde
ꝯcludit,ꝙ ſiue ex vna parte,ſiue ex vtraq; beneficia teneantur
ex diſpenſatione papali,non poterit fieri permutatio, niſi au-
ctoritate Papæ renouando diſpenſationē de perſona ad perſo
nam , & idem qn̄ eſſet neceſſaria diſpenſatio epi vel alterius,
quia ille erat neceſſarius,& ita ſequitur Imo.in d.c.fi.in xj.co-
lum.vide plene per Lap.in addi.in d.tractatu, dicentē non eſſe
verum , ꝙ habens duo beneficia curata ēt cū diſpenſatione nō
pōt aliud curatū recipere, niſi prius renunciet ambobus illis
curatis,vt eſt caſus in c.ordinarij.in fi.de offi.or.eo.li. cuius di-
ctum procedit, qn̄ habens duo curata haberet ſimpl̄r diſpenſa
tionē,quæ non ſe extendat,niſi ad prima duo, vt in c.non pōt.
& d.cle.ſi plures.Si verò haberet diſpenſationē talē,quæ extē-
ditur ēt ad alia,vt quia dicit,ꝙ poſſit duo curata retinere,et illa
vel eorū alterū dimittere,& vno dimiſſo aliud ſimile accepta-
re, & tunc poterit talis permutatio fieri in manibus epi, licèt
Fed.dicat,ꝙ fiat in manibus Papæ, cū in tali permutatione in-
terueniat renunciatio,poſtq̃ eps conferre pōt, nec hoc eſt ꝯc.
19 ordinarij,vt no.glo.mag.in d.cle.ſi plures. † Duodecimo,quid
in beneficijs quæ vacare non pn̄t, vt quia ſunt de menſa, quæ
non vacant,ut in d.c.quia regulares.& in cle.frequens.ver.qui
dā ēt.de exceſ.ꝑla.an hēat locū permutatio. & dic ꝙ ſic, cū ꝑ-
mittatur ꝑmutatio de ſpūali ad ſpūale,ut in c.ad qōnes.ſ.e.tit.
ſm Lap.hic dicentē ſe ita habuiſſe a Ioan.An. qđ intelligit hic
Imo.in permutatione, quæ fit in ꝑprietate , cū permutatio in
titulū in ipſis non cedat , cū ꝑpoſiti in illis ꝑmutare non poſ-
ſint,cū ponātur ut uicarij tꝑales,ſm no.in d.cle. q̄a regulares,
ſecundum Imo.ſatis tn̄ vr̄,ꝙ poſſint permutare cum licētia ſu-
perio-

A D D I T I O.

a Vinc.God.Adde,ꝙ permutatio ad hoc, ut ualeat , requiritur ꝙ beneficia ſint permutantium Bar.Soc.in conſi.168.in primis.verſi.nec prætermiſſa eſt.in lib. 2.& permutatio beneficij habentis patronum laicum facta ab epiſcopo cō tempto patrono non eſt nulla,ſed annullanda.Rot.Dec.310. permutatio.in nou.& Dec.in conſi.174 diligenter perlectis.in fi.lib.1. multa de huiuſmodi & alijs permutationibus habentur per Tiraq.in tit.de retrac.lignag.§.30.gl. 8.cum multis.nume.ſeq.

perioris, qui possunt eos deputare, licèt talis non videatur pro
prie permutatio, vt s̃. Decimotertio, quid in p̃bendis & cano-
nicatibus in ecclesijs non numeratis. ꝯcludit d. Flo.& Imo.in
d.c.quęsitum.ꝙ non habeat locum permutatio, quia tituli tũc
extinguuntur per renunciationẽ, & creantur de nouo per col
lationẽ, vt no.in d.c.dilecto. ut s̃. dictum fuit de hac plene per
Imo.& Do.ꝯcludentes, ꝙ aut in dicta ecclesia est numerus ca-
nonicorũ, sed nõ p̃bendarũ, & tũc permutatio fieri poterit in
canonicatibus, ſm Io.de Lig.in d.cle.j. Si verò nõ est numerus
canonicorũ, nec p̃bendarũ, tunc aut canonici eiusdem eccle-
siæ volunt permutare adinuicẽ, & non pñt, quia frustra fieret,
ex quo inter eos nulla est d̃ria, ſm Imo. hic, de quo tñ per do.
Nic.in d.c.quæsitum.in fi.& ibi Inn.facientẽ d̃riam, an p̃ben-
dę ꝯsistãt in t̃pe litis. Sed si canonicus ecclesiæ numeratæ vult
permutare cũ canonico ecclesiæ nõ numeratæ, tunc Imo.hic
dicit, ꝙ non videt rõnem, ꝙ fieri non possit, nisi diceretur, ꝙ iõ
quia statim extinguitur canonicatus per reassignationem, ut
in d.c.dilecti. Sed certè licèt extinguatur, tamen de nouo creat̃
per collationẽ in illa ecclesia. facit c.j.s̃. de conces. præben. itẽ
nõ extinguitur quo ad habitum, cum ecclesia numerata hẽat
hoc ius, ut ſm consuetudinem debeant in numero consueto
ibi poni, ut in c.ex parte, in fi.s̃.de cõce.præben.eo.li. ſm Do.
uolentẽ, ꝙ permutatio fieri possit nõ solũ de ecclesia numera
ta ad nõ numeratã uel eõ, sed ẽt de ecclesia non numerata ad
aliã non numeratã, cũ sit eadẽ ratio, & cõcurrãt hincinde titu
li beneficiales, ut no.in d.c.fi. Sed certè dicti tituli nõ durant
20 id est instr̃a, sed cẽse ntur esse diuersa, vt est dictũ s̃. per Imo. de
quo ẽt per Fed.in d.cõsi.155.†Decimoquartò, quid in ecclesia,
ubi sunt prębendæ distinctę, an possint canonici eiusdẽ eccle
siæ uel alterius adinuicẽ permutare præbendas? & cõcludit ꝙ
sic, ut in d.c.quæsitũ. Sed an requirat̃ auctoritas superioris. In-
no.ibi tenet, ꝙ si canonici eiusdẽ ecclesiæ uelint adinuicẽ p̱-
mutare, ꝙ non, nisi prębendę essent diuerso iure, ut quia una
haberet onus sacerdotij annexũ, altera uero nõ, uel aliter. Sed
Host.ibi tenet indistinctè, ꝙ requiratur, & idem d. Ant. & do.
Nic.ibi. Sed d.Flo.& Imo.ibi ꝯcordant opi. ꝙ aut permutatio
fit in p̃bendis, hoc est in prædijs p̃bendarũ, tunc ꝓcedat dictũ
Inno. quia illa p̃dia consistunt in t̃palitate, ut in d.c. ad qõnes.
secus si permutantur p̃bendæ, hoc est tituli p̃bendarũ: nam ta
les sunt spũales, vt in d.c.dilecto.& tunc requiritur auctoritas
superioris. Sed certè ẽt primo casu requiritur, quia cũ permu-
tatio sit alienatio, ut in c.nulli.s̃.de reb.eccle. ergo sine auctori
tate superioris fieri non potest, ut est dictum s̃. titu. proxi. ca.j.
21 †Decimoquinto, quid in beneficijs, quę sunt expressa post pri
mã uacationẽ, ut in c.cum accessissent.s̃.de const. tenet hic Io.
An. ꝙ permutatio fieri non possit, nec habebit locũ iste tex.q̃
ꝓcedit tñ in casu suo, ut patet ibi, in hac parte &c. & idem te-
net Fed.in q.33.& idem Do.hic, cum tale beneficium sit extin
ctum, nisi p̱mutatio fieret de ꝯsensu illorũ, qui tale beneficiũ
extinctũ possent reuiuiscere, ut per gl.in d.c. cũ accessissent.in
fi. Decimosexto, q̃d in ecclesia collegiata, in qua restrictus est
numerus, & canonici, ad quos spectat collatio, iurauerunt nõ
recipere aliquẽ, nec in receptione ꝯsentire donec numerus re-
ductus esset, an permutatio fieri possit de numero excessiuo.
Io.An.hic, ꝙ nõ, nec potuerunt canonici ꝯsentire sine p̱iurio,
& idẽ tenet hic Lap.de quo per Fed.in q.35. dicentẽ, ꝙ solutio
huius q.dependet ab illo dubio, an teneat receptio canonici ꝯ̃
statutũ iuratũ. quidã ꝙ nõ, ut no.in c.si a sede. s̃. de præbẽ.e. li.
Ioã.An.ꝯ̃, in d.c. dilecto. licèt canonici sint periuri. Sed Pau.in
a cle.j.de reg.tenet ꝙ ẽt non sint periuri, q̃a capitulũ recipiẽdo,
tacitè vr̃ reuocare statutũ,[a] quo sublato iur̃m non ligat. Sed cũ
statutũ non possit hr̃e vires nisi ep̃i auctoritate, ut in c.cũ oẽs.
s̃.de cõst. non potuerunt ipsi canonici per solũ actũ ꝯ̃rium sta-
tutũ reuocare, cum ẽt expresse nõ possint, ideo ęquior vr̃ opi.
Arc. ut quicq̃d sit ꝯ̃ iur̃m illatũ, sit nullũ. ad hoc c. si diligenti.
de p̃scri. ex quo infertur, ꝙ talis permutatio nõ valeat, sed si te-
neat̃ receptionẽ canonici factã ꝯ̃ iur̃m valere, ut sic dicat̃ statu-
tũ sublatũ, tunc p̱mutatio ualeat, cũ tacitè numerus per actum
ꝯ̃rium sit reductus ad primũ numerũ, ut in d.c. cũ accessissent.
ſm Fe.ibi. Sed La. ibi in addi. distinguẽdo dicit, ꝙ aut ipsi tol-
lũt statutũ directo. s. reuocãdo exp̃sse, & tũc ualet reuocatio &
p̱mutatio: aut reuocãt tacite ꝯ̃ueniendo, & tunc si fiat ex cã le
gitima & necessaria, & ualet p̱mutatio, & non sunt p̱iuri. aut
22 sine tali cã, & tunc ualet p̱mutatio, & sublatũ vr̃ statutũ, si ipsi
tũ actui ꝯ̃faciunt, sunt p̱iuri, ſm no. per Io.An.in d.c.dilecto. et
in c.fi.s̃.de offi.uica. ſm Do.hic.†Decimoseptimo, quid in bñfi
cijs vnitis, an possint p̱mutari, de quo fuit dictũ s̃.in prin.& hr̃
per Fed.in d.cõsi.195. circa mediũ. & per Imo.in d.c.fi.in 22.co-
lum. ubi tenet, ꝙ in beneficijs, in quibus hẽt locũ optio, an in
illis possit fieri permutatio, & an optio habeat locum in bene
ficijs uacantibus ex causa permutationis. dic ut s̃. est dictum
in prin.& uide per Fed.in q. 28. & plenissime per Imo. in d.c.
2.in 20.col.& per Pau.& Domi.in d.c.j. & per Ioan. And.in c.
fi.s̃.de consue.eo.lib.

ADDITIO.

a Vinc.God. Adde in materia statuti laicorum, quòd licèt statutum non possit tollere iuramentum, an possit per indirectum, Ruy.consi.31. nume.8. 22.& 23.lib.1.

Quamuis dñi dicamus, ꝙ in iure nostro nihil superfluum, nihil inutile nihilque ꝙ non sit summè necessarium existat, ut s̃. in proœ. huius lib. decretalium, & in §. quibus. in prima consti. C. attñ iurisconsultus in l.legaui. ff. de libe. leg. & Hiero.16.q. j. sic uiue. nos admonet utiliora & quotidiana potius esse eligẽda, & in illis elaborandũ, eaque summè fore memoriæ cõmendanda, & in hoc p̃cipuè studiũ esse ponendũ: tantoq; magis, quanto illa frequentius accidunt, ut in l. nam ad ea. ff. de leg. Vnde his rõnibus motus considerans utilitatem huius singularissimæ decretal. ac ẽt frequenter huius decre. materia de facto contingat, eam ad utilitatẽ audire uolentiũ diebus festiuis legẽdã assumpsi. Et huius decretalis notitia summè est necessaria canonistis, cum in toto corpore iuris canonici hæc decretalis, & eius materia unica & singularis reperiatur. Nec arbitror id minus utile esse ipsis legistis, cum decisio huius decre. emanauerit inter ardua dubia, de quibus in l. Centurio. ff. de vulg.& pup.& in l. precibus. C. de impu. & alijs substi. Et licèt dicamus, ꝙ in matrimonijs ubique ẽt in terris impij debeam⁹ seruare canones, ut uoluit glo.no. Insti. de gradi. in §. sexto gradu. pro qua est tex.in c.fi.s̃.de secun.nup.& in c.ad sedem.35.q. Sicut ẽt dicimus in beneficialibus & alijs oĩbus spũalibus, in q̃bus ubiq; dẽt seruari ius canonicũ, ut uoluit glo.in c.cũ uos. s̃.de offi.ordi. Sicut eõ dicimus, ꝙ in successionibus dẽt seruari ius ciuile, ubique ẽt in terris ecclesiæ, ut no.in c.cãm. el 2.& in c.per uene.s̃.qui filij sint leg. & in c. cũ hr̃et.s̃. de eo qui duxit in m̃rimoniũ. Attñ ubi in successionibus & in alijs essent opi. de iure ciuili, si illa reperiuntur determinata per ius canonicũ dubiũ nõ existit ꝙ ubiq; ẽt in terris imperij dẽt ius canonicũ, obseruari, ut no.in d.c.p̱ uene.& in c.licèt ex suscepto.s̃.de foro cõpe. Constat ergo id, q̃d in ipsis successionibus est per hanc decretalẽ decisum, debere ubiq; seruari, reiectis opinionibus glossarũ & Doctorũ iuris ciuilis. Videbimus ergo singularem intellectũ huius decretalis, & dubia iuris ciuil. per eã decisa, ac ẽt uidebimus plura notãda dicta per hunc tex. terminata per Doct. in uarijs & diuersis locis, ad quẽ per Doctores & legentes hic, tex. iste nullo mõ nec notatus, nec põderatus inuenit̃, & successiue transitũ faciemus ad materiã glossarũ & notabiliũ qõnum, q̃ in ipsis glossis decidunt̃, de q̃bus oĩbus Deo dante ĩ.in locis ꝯgruis patebit. Omissis ergo aliis oĩbus p̃fationib. cũ satis habeamus, ponere est t̃ps in necessarijs & alijs, quæ cadunt hic dicẽda, restat deuenire ad lectionẽ nostrã. Patris igit̃, et Filii et Spiritussancti, totiusq; curiæ cœlestis noĩbus inuocatis. Sequitur rub. de testamentis, et aliis ultimis uoluntatibus.

De testamentis, & alijs vltimis voluntatib. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Rubricæ libri Sexti decretalium non sunt continuandæ, rationem reddit.*
2 *Testamentorum & vltimarum voluntatum diuersæ sunt species.*
3 *Testamentum quid sit, & vnde dicatur. & nu.4.*
5 *Testamentorum species quot sunt.*
6 *Testamentum facere qui possunt, uel non.*
8 *Malitia an suppleat ætatem in testando, sicut in matrimonio.*
9 *Pupillus doli capax, an posit testari ad pias cãs cum tutoris auctoritate.*
10 *Statutum, quòd pupillus proximus pubertati posit testari, an valeat.*
11 *Pupillus, qui non potest testari, an posit facere codicillos.*
12 *Prodigus quis dicatur, ut non possit testari.*
13 *Furiosus non potest testari, & an testamentum in dubio præsumatur factum tempore furoris.*
14 *Infirmus si habeat linguam ita ingroßatam, ut non possit perfectè loqui, an possit testari.*
15 *Cęcus utroque lumine priuatus, non potest testari, nisi seruatis solennitatibus hic enumeratis.*
Et an valeat statutum in contrarium.
16 *Solennitates requisitæ de iure communi ad testandum, an sint neceßarię, quando quis testatur ad pias causas.*
17 *Deportatus & damnatus in metallum non possunt testari.*
18 *Damnatus ad mortem non potest testari.*
19 *Quid si sit appellatum à sententia capitali.*
20 *Quid si non est appellatum, reus tamen moritur intra tempus appellandi.*

Quid

21 *Quid ſi condemnato ad mortem ſit reſeruatum ius faciendi teſtamentum.*
22 *Quid de damnato ad mortem ex vigore ſtatuti.*
Adde ad idem numero 23.24.25.& 26.
27 *Damnatus ob crimen famoſum prohibetur teſtari. Item damnatus ad perpetuum carcerem.*
28 *Occidens ſeipſum, an & quando poſſit teſtari.*
29 *Et an poſſit teſtari ad pias cauſas.*
30 *Infidelis an poſſit teſtari ad pias cauſas.*
32 *Excommunicatus an poteſt teſtari.*
33 *Quid ſi teſtatur ad pias cauſas.*
34 *Vſurarius manifeſtus prohibetur teſtari.*
35 *Quid de teſtamento vel codicillis ad pias cauſas.*
36 *Obligatio an aliqua oriatur ex teſtamento nullo.*
37 *Vſurarius manifeſtus ſi non erat tpe teſtī, ſed poſtea ſic, an teſtm̄ valeat.*
38 *Quid ſi poſt teſtamentum præſtat cautionem de reſtituendis vſuris.*
39 *Filius vel filia exiſtens in poteſtate patris, non poteſt teſtari.*
40 *Et an poſſit facere codicillos.*
41 *Quid ſi filius fecit teſtamentum de patris conſenſu, cum clauſula, ſi non valet iure teſtamenti valeat iure cuiuslibet ultimæ uoluntatis.*
Adde ad idem nu. 42.& 43.
44 *Donatio inter uiuos facta in teſtamento, an poſſit mutari.*
45 *Statutum, quòd filiusfamilias poſſet teſtari ſine cōſenſu patris, an ualeat.*
46 *Filiusfamilias an indiſtinctè teſtari poſſit ad pias cauſas.*
47 *Exceptio declarat regulam in non exceptuatis.*
Adde ad idem nu. 48.
49 *Patria poteſtas eſt iuris publici, & pater non poteſt eam a ſe abdicare nudo conſenſu.*
50 *Iudicare, uerbum eſt latiſſimum, debet tamen ſecundum regulas interpretari.*
51 *Filiusfamilias an poſſit teſtari in aduentitijs ſine conſenſu patris.*
52 *Filiusfamilias ſi teſtatur ad pias cauſas, ſi partim leget ad non pias cauſas, & partim ad pias, an portio legata ad non pias cauſas, quæ habetur pro non ſcripta, accreſcat illis quæ ſunt ad pias cauſas.*
53 *Filiusfamilias teſtans ad pias cauſas de conſenſu patris, an poſſit diſponere de rebus proprijs ipſius patris.*
54 *Filiusfamilias ſi teſtatus fuerit ad pias cauſas de conſenſu patris, an pater poſſit illum conſenſum reuocare. ibidem in uerſicu. decimo quæritur.*
Seruus teſtari non poteſt.
Clerici ſeculares, an & quando poſſint teſtari. uide verſi. uigeſimo prohibentur.
55 *Conſuetudo, quòd canonicus poſſit percipere fructus anno ſequēti poſt mortem ſuam, an valeat.*
56 *Quid de bonis, quæ clericus quæſiuit ratione ſui officii.*
57 *Quid de his, quæ ſacerdos parochialis acquirit a ſuis parochianis per parochiam, uidelicet iniungendo pœnitentias, uel alio modo.*
58 *Clerici an poſſint teſtari de fructibus perceptis de rebus eccleſiæ.*
59 *Quid ſi habeat licentiam a Papa.*
60 *Eremitę, & alij fratricelli, an poſſint facere teſtamentum.*
61 *Papa & Imperator an poſſint teſtari de papatu & imperio. & nu. 62.*
63 *Reges & alij domini temporales, an poſſint alienare de rebus regni in præiudicium ſuorum ſucceſſorum.*
65 *Monachi, moniales, canonici regulares, & alij profeſſi non poſſunt teſtari.*
66 *Monachus profeſſus, qui non habet deſcendentes, ſed aſcendentes, an poſſit uel teneatur eis relinquere ſaltem legitimam, & ſi non relinquat, an monaſterium debeat eis.*
67 *Quid de morientibus intra annum probationis, ad quos eorum bona perueniant.*
68 *Mendicantes ſi decedant profeſſi in ordine, non facto teſtamento ante uel poſt, ad quos debent peruenire bona eorum.*
69 *Teſtamentum factum ante ingreſſum religionis, an rumpatur per religionis ingreſſum, ſi nihil eſt relictum monaſterio iure inſtitutionis.*
70 *Monaſterium ingrediens ſi teſtās omnia relinquit monaſterio, & nihil ſuis deſcendentibus, an teſtamentum ualeat.*
71 *Teſtamentum iam factum, an poſſit reuocari poſt ingreſſum religionis.*
72 *Teſtamentum factum ante profeſſionē, an confirmetur irreuocabiliter per profeſsionem, id eſt per mortem ciuilem.*
73 *Converſi & oblati, an poſsint facere teſtamentum.*
74 *Monachi & alij regulares, an prætextu conſuetudinis poſsint facere teſtamentum.*
75 *Monachus uel aliquis de ordine mendicantium ſi promouetur in epiſcopū, an poſsit facere teſtamentum.*
76 *Quid ſi factus ſit Cardinalis. Quid in Papa. ibidem verſic. decimoſexto quæritur.*
77 *Monachi & alij mendicantes, an poſsint teſtari ſaltem de licentia Papa.*
Quid de epiſcopo, qui ante epiſcopatum fuit monachus.
78 *Obſides dati Romanis ab hoſtibus imperij non poſſunt teſtari.*
Adde ad idem nu. 79.
81 *Votum eſt de iure diuino.*
83 *Papa an poſsit diſpenſare contra regulæ ſubſtantialia.*
84 *Teſtamentum ut ualeat, quæ ſolennitates requirantur.*

1 Icet †Regulariter ipſæ rubricæ debeant ad
proxima pcedentia ꝯtinuari, vt in l.2.
ff.de ſta.ho.Rubricę tn̄ huius ſexti libri neceſ-
ſario cōtinuandæ non ſunt, ſm glo.in rub.ſ.de
ſum.tri.eo.lib. eo qa ſicut occurrebant hic ali
qua iura mutāda, addenda, vel corrigenda, ita
mutata addita vel correcta fuerunt, vnde certus & determina-
tus ordo dari non potuit, vt dicit glo. pdicta. & ex eadē ratio-
ne idem obſeruatur in rubricis Clementinarū, ſm glo.in rub.
de ſum.tri.in cle.& hac eadē rōne motus gloſſator iuris ciuilis
non ꝯtinuauit rubricas authenticorū. Quia tn̄ qn̄ ꝯtinuatio cō
modè fieri pōt, nullo caſu dēt admitti, vt ſic oſtēdat ſingula iu-
ra in debitis titulis fuiſſe ſituata, vt dicit tex.ſ.in pę. huius lib.
Cū ēt & ſi de lege ad legē non ſit ipſa ꝯtinuatio neceſſaria, ſm
glo.in l.Gallus.in prin.ff.de lib.& poſt.Si tn̄ ꝯgrue id fieri poſ-
ſet, non debeat omitti, vt in l.3.in prin.& ibi p gl.ff. de acq.po.
cū ēt de §.ad §.ſit ipſa ꝯtinuatio pmiſſa, vt per gl.in d.l.3.in §.eō
rio.Pōt ergo hæc rub.ꝯtinuari ad pxima pcedētia. & ſic dictū
eſt ſ.ti.proxi.pcedenti de rerū permu.per quā ius vnius ſuper-
uenientis in alterū ſuperuenientē transfertur, vt in c.j.ſ.ti.px.
& in l.j.ff.de re.permu. verū, qa interdū transfert ius morietis
in ſuperuenientē, vt eſt de teſtatore in hæredē, qui ſuccedit in
oē ius defuncti, vt in l.cū hæres.ff.de diuer. & tē. pſcrip. & qui
repſentat perſonā defuncti, vt in l.hæreditas. ff. de vſuca. cū ſi.
merito fuit hic poſita prima pars huius rub. de teſt. verū ēt, qa
dicta iuris translatio pt ēt ꝯtingere per als vltimas voluntates,
vt in c.vlti.volūtas.13.q. 2.merito annectit ſcđa pars huius rub.
& de alijs vltimis voluntatibus. Et aduerte primo, qa cum in
hac rub.teſtm̄ & aliæ vltimæ voluntates ponant vt diuerſa, da
tur intelligi eſſe drīam inter teſtm̄, & alias vltimas voluntates:
tn̄ quia diuerſis noībus appellant, vt dicit tex. in l. ſi idē. C.de
codicil.tum ēt quia hic ponitur copulatiua, &, quæ hēt copula
re diuerſa, ſm gl.in rub.ff.de iur.& fac.ign.& no.in c.licèt cau-
2 ſam.ſ.de pba. † Scđo aduerte, quia cū in hac rubrica, de teſta.
a & alijs vltimis volūtatibus, in plurali, infertur ex hoc plures [a]
& diuerſas eſſe ſpecies teſtamentorū & vltimarū voluntatū,
quia pluralis locutio ꝯtinet ſub ſe multas ſingularitates, vt in l.
falſa.in fi.ff.de ꝯdi.& demō.& in l.ſi plures.C.de ꝯdi.inſer.vn-
de cum prius ſit exponenda & declarāda ipſa rubrica q̄ nigrū,
vt dicit tex.in l.j.ff. ſi cer.pe. & hoc ne illotis manibus ad nigri
materiā accedamus, vt dr̄ in l.j.ff. de reg.iur. & per glo. in rub.
ff. de teſtamen. videndum eſt de prima parte ipſius rub. & ſic
de teſtamen. Secundo de ſecunda eius parte, ſcilicet de alijs vl
3 timis voluntatibus. † Pro declaratione igitur primæ partis, &
faciliori intelligentia dicendorū, videndū eſt primo quid ſit te
ſtm̄. Secundo, quot ſint ſpēs teſtōrum. Tertio, an oēs indiſtin-
ctè poſſint facere teſtm̄, & qui phibeantur. Quarto, q̄ ſolenni-
tates requirant, vt ſic teſtm̄ de iure ſubſiſtat. Circa primū quid
ſit teſtm̄, hr̄ in l.j.ff.e.ti.vbi dr̄, ꝙ teſtm̄ eſt voluntatis noſtrę iu
ſta ſnīa de eo, qđ quis poſt mortē ſuam fieri velit, & dr̄ primo
voluntatis nr̄æ, vt excludat diſpoſitionem enunciatiuā, de qua
in l.verbum.C.e.ſ.de ſucceſ.ab inteſt. Item vt excludat diſpō-
nem captatiuam, de qua in l.captatorias.ff.de hære.inſti. dr̄ iu-
ſta, quod glo.in d.l.j.exponit.i.ſolennis, quia licèt eſſet iuſta, ſi
nō eſt ſolēnis, nō eſt teſtm̄, ut Inſti.de hære.q̄ ab inteſt.in prin.
Itē exponit iuſta.i.legitima, qa lꝫ eſſet ſolēnis, ſi tn̄ nō eſſet le-
gitima, nō eſt teſtm̄, vt l.j.C.ſi quis aliquē teſt.phi.& ſic patet,
ꝙ verbum iuſta, pluribus modis exponitur, & illa interpreta-
tio admittenda eſt, quæ ꝯuenit ſm ſubiectam materiam, vt in
c.præterea.& c.intelligentia.ſ.de verb.ſig. & in l. ſi vno.ff.lo-
ca. Tertio dr̄, ꝙ eſt ſnīa, quod glo.ibi exponit.i.diſpoſitio, & ſic
verbum ſnīa, ponitur indiffinitè tanq̄ genus, & dr̄ ſnīa homi-
nis ſiue expreſſè, ſiue tacitè de eius voluntate appareat, vt in l.
impuberibus.§.pterea.ff.de ſuſpec. tuto. Quarto dr̄ de eo, qđ
qs poſt mortē ſuā datur, vt ſic excludat ꝯctus, & an intelligatur
de morte naturali vel ciuili, patebit. Sed quia omnis diffinitio
dr̄ cōuerti cum ſuo diffinito, ut in l.j.ff.de dolo. & opponit gl.
in d.l.j.ꝙ dicta diffinitio non procedat, quia comprehendit co
dicillos & legata, vt l.legatum.ff.de leg.1.& 2.& tn̄ codicilli nō
ſunt teſtamenta, ut d.l.ſi idem.& in l.non codicillum.C.e.ti.&
idem in donatio.cau.mor.& ſic non conuertitur cū ſuo diffini
to. quare gl.ibi, ut tollant oīa ꝯria, ſubaudit dictæ diffi.cū hære-
dis

ADDITIO.

a Nota, ꝙ plures res ſub vno verbo comprehenſæ pro vno reputantur: ſecus ſi copulatæ. Ruy. conſi. 16.nu. 12. lib.1. et pluralitas teſtamentorum quando præſumatur, Ruy.conſi.137.nu.12.lib.5.

dis inſtõne legitimè facta. Sed Bar. ibi reprehendit dictam ſub-
auditionem gl. quia durum eſſet dicere, ꝙ iuriſconſultus neſci
uerit ibi diffinire teſtm̃, vnde dicta additio non eſt neceſſaria,
quia verbum iuſta, exponit̃, ideſt perfecta, vt in l. cum filio. §. fi.
ff. de leg. 3. ergo compræhendit hæredis inſtõnem, aliàs non eſ
ſet perfecta, vt in l. ſi nemo. C. de teſta. tu. & in l. proxime. ff. de
his quæ in teſtõ delent̃. Cum etiam non eſſet perſona hæredis
defuncti repræſentans, vt l. hæreditas. ff. de vſucap. Et in quem
tranſeunt actiones hæreditariæ, vt s̃. Et ita ſequitur Bald. in d. l.
adducens tres ſpecies ad perfectionem teſtamenti, de quib. j̃.
Et vide etiam per glo. in d. l. j. vbi ponit aliam diffi. & breuem,
videlicet quòd teſtamentum eſt quædam ſolennis ordinatio
4 cum hæredis inſtitutione. † Quod autem dicitur Inſti. eo. tit. in
princip. ꝙ teſtamentum eſt teſtatio mentis, non eſt diffinitio,
cum compræhendat codicillos, ſed eſt quædam deſcriptio ſeu
etymologia vocabuli, a qua licèt ſit licitum arguere, vt in l. 2.
a §. appellata. ff. ſi cer. pet. tamen fallit, quando diffinitio [a] repu-
gnat, vt eſt hoc caſu, quia diffi. ſemper præfertur. Item fallit in
nominib. proprijs, ideo eſt quòd ſi quis vocaretur Peruſinus,
non ſequitur, eſt de Peruſio, ſecundum Barto. in dicto §. appel
lata. & in rubri. ff. ſolu. matri. & ibi per Imo. inducentes prædi-
cta ad repræſalias cõtra Peruſinos conceſſas, de quibus etiam
latè per do. Nico. & Imo. in c. j. s̃. de iudi. Regulariter tamen
dicamus, quòd omnis diffi. in iure noſtro eſſet periculoſa, vt in
l. omnis diffi. ff. de re. iur. & de his diffi. vide plene per Barto.
5 in l. j. in princi. ff. de acquiren. poſſeſ. † Circa ſecundum, quot
ſint ſpecies teſtamentorum. & dic quòd plures, aliud enim eſt
teſtamentum in ſcriptis, de quo in c. hac conſul. C. eo. tit. & ibi
ponuntur neceſſaria ad hoc, vt dicatur teſtamẽtum, & de eius
forma habetur plenè per Specu. in titu. de inſtru. edi. §. vt au-
tem. ver. ad huius autem materię. Aliud vero eſt teſtamentum
per nuncupationem, quod hodie cõmuniter eſt in vſu, de quo
in d. l. hac conſul. §. per nuncupationem. & dr̃ per nuncupatio-
nem, quia ſine ſcrip. & ſine ſolennitatibus requiſitis in teſta-
mento in ſcriptis teſtator coram teſtib. ſuam volũtatem, & hæ
redis inſtitutionem, & alia quæ in teſtõ ordinant̃, nũcupat̃ ſeu
declarat. & ita exponit̃ de conſec. diſt. 4. quæris, prope fi. & ſic
ſcriptura non eſt de neceſſitate, q̃uis per tabellionem rediga-
b tur in ſcriptis ad faciliorem probationem, prout dicit gloſ. in
d. §. per nuncupationẽ. fallit tamen in teſtamento cæci [b] etiam
nuncupatiuo, in quo de neceſſitate requiritur ſcriptura, vt in l.
hac conſul. C. qui teſta. dr̃ ergo ſine ſcriptis. i. ſine ſolennitate,
vt Inſti. eo. titu. §. fi. & d. §. per nuncupationem. Aliud etiam eſt
teſtamentum militare, quod a milite conficitur. de eius forma,
& de ſolennitatibus requiſitis vide in l. j. & 2. in l. milites. C. de
teſtamento militis. & in l. j. C. eo. tit. Et quoddam eſt teſtamen
6 tum, quod a pagano conficit̃, & ſic non milite, de quo in hoc
tit. & ff. & C. eo. titu. per totum. † Circa tertium, quia primo de
perſonis eſt quęrendum, vt in l. ſi quęramus. ff. eo. tit. & 2. q. j. in
primis. & prius perſonæ q̃ iuris ratio quærẽda eſt, vt l. quidam
referunt. ff. de iu. codicil. & in c. ad diſſoluendum. s̃. de deſpon.
impu. ideo aduerte, quia edictum de teſtamentis eſt prohibito
rium, nam rł̃r quilibet poteſt teſtari, qui non reperitur expreſ
ſe prohibitus, arg. l. ſtatuas. C. de relig. Circa tertium principa
le, cum prius ſit quærendum de perſona teſtantis q̃ de ſolenni
tate vel forma teſtandi, vt l. ſi quæramus. ff. eo. tit. & non prius
iuris q̃ perſonæ ratio eſt habenda, vt in l. quidam referunt. ff.
de iure codicil. & in c. ad diſſoluendũ. s̃. de deſpon. impu. Et de
perſonis ante omnia eſt quęrendum, vt 2. q. j. in primis. & d. l. ſi
quæramus. Ideo aduerte, quia edictum de teſtamentis eſt pro-
hibitorium, nam quilibet poteſt teſtari, qui non reperitur ex-
preſſe prohibitus, vt patet C. qui teſta. fa. poſ. & Inſti. eo. per to
tum. & facit l. pro ea parte. ff. de proba. & perſonas prohibitas
enumerat glo. ord. in d. l. ſi quęramus. & Spec. in titu. de inſtru.
edit. §. compendioſe. & ſolent his verſibus compræhendi.

Teſtari nequeunt impubes, relligioſus,
Filius in ſacris, morti damnatus & obſes,
Prodigus ac ſtultus, ſeruus, dubius, & furioſus,
Crimine damnatus cum muto ſurdus, & ille,
Qui maieſtatem læſit, ſic cæcus & ipſe.

7 † Primo prohibetur facere teſtamentum impubes, & ſic ma-
ſculus minor 14. annorũ. & fęmina minor 12. vt eſt tex. in l. qua
ætate. ff. eo. tit. & per Spec. in d. §. compendioſe. ver. ſeptimo. &
debet vltimus annus eſſe completus, ſufficit tamen, ꝙ vltima
dies anni ſit cępta, licèt non completa, quia in hoc dies cęptus
hr̃ pro completo, vt in d. l. qua ætate. vbi gl. alle. iura, in quibus
dies vel annus cęptus hr̃ pro completo. de quo in l. anniculus.
ff. de ver. ſig. Et in cle. fi. ibi per gl. de æta. & quali. & in c. ad no
ſtrã. s̃. de reg. & per Archi. in c. ſi annũ. s̃. de iu. e. lib. & Imo. in l.
qui filiũ. §. Sabinus. ff. ad treb. Minor ergo 25. an. dũmodo ſit pu
bes, põt facere teſtm̃ ſine curatoris auctoritate, ẽt ſi curatorẽ
haberet, vt eſt tex. & gl. in l. ab Aurelio. §. Caius. ff. de lib. leg. li
cèt ꝯhere non poſſet, vt in l. ſi curatorẽ hñs. C. de in inte. reſti.
& in teſtõ poſſit diſponere & diſtribuere bona ſua, qđ al̃s non
poſſet ſine decreto ẽt donando cã mor. vt eſt tex. no. in l. j. ff. de
tutel. & rõnib. diſ. vide Bal. in l. 4. C. qui teſta. Et quærit̃ primo,
quare citius permittit̃ facere teſtm̃ fęminæ q̃ maſculo. gl. in d.
l. qua ætate. dixit ꝙ ideo, quia fęmina eſt citius ſagacior, & viri-
potẽs potius q̃ maſculus, vt in c. puberes. & c. fi. s̃. de diſpõ. im
pu. & rõ rõnis, ſm̃ Hoſt. in d. c. 3. eſt, quia mulier citius finitur &
ꝯſumit̃, ideo citius perficitur. & ratio eſt naturalis, ſicut natura
liter videmus in plantis & in herbis, & animalibus, quæ ſicut
cito conſumuntur, ita cito perficiuntur. & ita ſequitur Bald. &
alij Doct. in d. l. qua ętate. & ideo gl. in l. 2. C. de his qui veniam
ætatis. dixit ꝙ ideo mulier citius perficit̃, quia mala herba cito
8 creſcit. Secundo quæritur, an ſicut ad contrahẽdum matrimo-
nium malitia ſupplet ætatem, vt d. c. fi. & d. c. puberes. ita & ad
teſtãdum. & dic ꝙ non, per tex. in d. l. qua ætate. & ita tenet do.
Pe. & Imo. in cle. 2. s̃. eo. tit. & Io. And. in d. c. fi. vbi refert fuiſſe
diſputatũ & terminatum de impubere multum ſagace & val-
de prudente, qui fecerat teſtamentum tempore quo diſtabat
per tres dies ante 14. annum, quod valeret teſtamẽtum. de quo
ibi pleniſſime per Io. An. & ſic ſequitur, quòd impubes etiam
proximus pubertati, etiam ſi malitia ſupplet ætatẽ, licèt poſſit
contrahere, vt in l. j. ff. de noua. vbi eſt glo. ord. quando dicatur
quis eſſe proximus pubertati, tamen non poteſt facere teſta-
mentum. Intantum ꝙ ſi fecit teſtamentum in pupillari ætate,
& poſtea decedat ipſo facto maiore, non tamen reconualeſcit
teſtamentum, vt in §. pręterea. Inſti. quibus non eſt permiſſum
facere teſtamentum. ratio eſt, quia in teſtamentis duo tempo-
ra ſpectantur, ſcilicet teſtamenti, & mortis teſtatoris, vt in l. j.
§. exigit. ff. de ſecun. tabu. vbi eſt glo. ſingu. & ordinaria, quan-
do ſit ꝙ reconualeſcat teſtamentum, ſi ceſſat ex poſt facto im-
c pedimentum. & quando ſit ꝙ annulletur teſtamentum [c] legi-
timè factum ex impedimento ſuperueniente ex poſt facto. de
9 quo etiam per Bar. & Bald. in l. j. ff. de lega. 3. † Tertio quæritur,
an pupillus doli capax in quo malitia ſupplet ætatem, poſſit te
ſtari ad pias cauſas cum auctoritate tutoris vel ſine. Bald. in l.
4. C. qui teſta. fa. poſ. tenet quòd non, argu. l. fi. C. de teſta. mili.
vbi pupillus, licèt ſit miles, teſtari non poteſt. Idem tenet Bar-
to. in l. j. C. de ſacroſanc. eccle. etiam ſi eſſet proximus puber-
tati. Pro quo facit c. licet. de ſepul. vbi dicitur, quòd ante puber
tatem non poteſt ſibi eligere ſepulturam. Idem tenet Bald. in
dicta l. j. in repeti. dicens de hac q. eſſe caſum ſingu. j̃. c. proxi.
vbi pater poteſt ſubſtituere filio pupillariter vſque ad puber-
tatem ad pias cauſas, ergo ſequitur quòd ipſe pupillus ad pias
cauſas teſtari non poſſit, cum pupillaris ſubſtitutio ſit inducta
in ſubſidium, quia pupillus ſibi teſtari non poteſt, vt Inſtit. de
pupilla. ſubſtitu. poſt princip. Quarto quæritur, quid ſi maior
14. dolo eſt inductus ad teſtandum, an teſtamentum ſit nul-
lum, & quomodo ſuccurratur, vide per Barto. in l. j. §. fuit quæ-
ſitum. ff. ad Treb. & Bald. in dicta l. 4. & tex. in l. 4. ff. de inoffi.
10 teſtamen. † Quinto quæritur, an valeat ſtatutum, quòd pupil-
lus proximus pubertati indiſtinctè poſſit facere teſtamẽtum.
Barto. in dicta l. ſi quæramus. quòd ſic. Sed Ange. ibi contra
per tex. in dicta l. fi. ibi, nullo modo concedimus. & ſic Impera
tor videtur ibi improbare legem & priuilegium hoc conce-
dens. vnde quod non poteſt fieri per legem, non poteſt fieri
per ſtatutum, vt in l. non poſſibile. & ibi no. ff. de pact. & per
gloſ. in rubri. C. de decre. decu. lib. 10. & pro hac parte facit
gloſ. ſingu. in ver. nullo modo, de quibus in dicta l. fi. ſi ſint ap-
poſita in l. vel alia conſtitutione, excludunt quòd non valeat
diſpẽſatio in contrarium, ergo ſequitur quòd nullo modo per
ſtatutum poſſit diſpenſari contra prohibitionem dictæ l. fi. &
ita reſidet Imo. in d. l. ſi quæramus. & in dicto c. 2. & maxime
quia

ADDITIONES.

a Vin. God. Adde, ꝙ diffinitio cui competit, competit diffinitum. Fely. in c. quę relam. col. 3. de iureiuran.

b Vin. God. Teſtamentum cæci ſub qua forma concipiendum. Ruy. cõſi. 68. nu. j. lib. 2o. & teſtamentum cæci ſit nullum, ſi deficiant ſolennitates requiſitæ, quod procedit in codicillis & in donationibus. Ruy. conſi. 24 nu. 10. lib. 2.

c Vinc. Gode. Nota, quod teſtamentum nullum ab initio ex defectu ſolennitatis reſpicientis fauorem publicum, ex poſt facto non confirmatur. Ruy. con ſi. 6. nu. 4. lib. 2.

quia si non redditur habilis ad testādum ad pias cās. & sic pro aīa,ergo nullo alio respectu vr̄ posse reddi habilis,arg.l.genera
11 li.C. de sacrosan. eccle. & 22.q.j.præcipimus. † Vltimo quærit, an impubes,qui non possit facere testamenta, possit facere codicillos.& dic ꝙ non,quia qui non possunt testari, nō possunt etiam codicillari, vt in l.2. ff. de leg.j. cum si,nec etiam poterit donare causa mortis . Nam illa ætas requiritur ad donandum causa mortis,quæ requiritur ad testandum,vt est tex. sing.in l. j.§.j.ff.de tutelis & rationibus distra.Secundò prohibetur testari prodigus , cui bonorum suorum administratio per iudicem est interdicta , testamentum tamen prius factum non tollitur, vt in l. is cui. ff.eo. titu.& per Specu. in dicto §.compendiose.
12 ver. 3.† Et quis dicatur prodigus, vide in l.j. ff. de curatore fu. Sed quæritur, an possit testari ad pias causas. Bald. in dicta l. j. in lectura tenet ꝙ non, adeo ꝙ etiam iuramento non firmaretur. & refert Federi. in consi.30.tenere,ꝙ non obligetur ex iuramento, vt etiam tenet Barto. & alij Docto. in d. l. is cui bonis.de ver. signifi. Item quia prodigus æquiparatur pupillo, vt in l.certi condictio. §. quoniam. ff.si cer. peta. Et æquiparatur furioso,vt in l.is qui.in fin.ff. de tuto.& cura. da. & in l.Fulcinius. §. adeo. ff. quibus ex cau. in pos. & sic deficit in eo iudicium rationis, idem tenuit Bald.in l.2.in princ. C. communia de lega.& ita sequitur Pet. & Imo. in dicto c.2.§.eo. nam prohibitus alienare videtur prohibitus etiam in ecclesiam, vt no. in l. si ita quis. §. ea lege. ff. de verbo. obligatio. Sed aduerte, quia idem Bald.in repet.in dicta l.j. tenet contrarium, ex quo dicitur facere suam conditionem deteriorem, non obstat sibi interdictum, vt ff. de noua.in l.cui bonis.facit glo.in l.ait prætor.in princ.ff.de mino.& in c.pen. s.quod met.cau.volens, ꝙ in spiritualibus non subueniatur dolum passo, nec habeat locum in integ.rest. cum non videantur decipi qui meliorem vitam elegerunt. & hanc partem vr̄ tenere Lap. in sua alleg. 26. dum voluit,ꝙ talis prodigus potest intrare religionem, cui est permissa alienatio suorum bonorum,licèt aūt sit ei prohibita, vt dixit Innoc. in c.in præsentia.s.de proba & facit quod dixit Bald.in l.generali.C.de sacrosan.eccle.& est de mente Bart.in d.l.j.ꝙ licèt mulier sit prohibita testari per statutum sine certa solēnitate,tñ non intelligit̄ qn testet̄ ad pias causas.& licèt statutū dicat,ꝙ mulier non possit se obligare,tñ poterit bona sua offerre ecclesiæ vel ad pias causas,ita ergo sit dicendum in prodigo.Item facit,quia ex quo valeret statutum, ꝙ prodigus, cui est bonis interdictum,possit testari,vt tenet Bal.in d.l.si quæramus. & sequit̄ Imo. in d.c.2. & redditur tunc habilis. Ita & videatur habilitatus a lege , quando testatur ad pias causas. arg. dictę l.j. & l.fi. C. de sacrosan. eccle. & 12.q.j. præcipimus. cogita tamen , quia prima pars videtur verior , ex quo in prodi-
a go [a] deficit iudicium rationis , vt s. prout dicetur j. in furioso.
13 †Tertiò prohibetur testari furiosus,testamentum tamen prius factum tempore sanæ mentis non vitiatur, vt in l.furiosum.C. qui testa.vbi etiam dicitur,ꝙ habens dilucida interualla potest testari tempore sanæ mentis.facit Insti eo.titu.§. item furiosi. vbi glos.dicit de mente capto.& vide in l.nec codicillos.C.de codicillis . Sed an in dubio præsumatur testamentum esse factum tempore furoris,vel tempore sanæ mentis,vide per glo. in c.fi. s.de succes.ab intest.vbi voluit Ioan.And.ꝙ si testamentum reperitur ritè & rectè factum,vt quia continetur in eo institutio filiorum,& legatum pro anima,& pręsumitur factum tempore sanæ mentis,aliàs secus,de quo etiam per glo. 3.q. 9. inducas Hermanum.& per Bart.in l.j.& 2.ff.de bo. pos. furioso debita.& plenius & notabilius per Bal. in dicta l.furiosum. Nec etiam posset furiosus facere testamentum ad pias causas, vt est casus in dicto c.fin.& sequitur Imo.& do.Pet. in d.c.2.in 7.colum.& Bar.& Bald.in dicta l.j.nec etiam valeret statutum in contrarium,vt tenet Bald.& Docto. in dicta l. si quæramus. Quartò prohibetur testari mutus & surdus a natura,vt in l. discretis.C.qui testamenta.secus si ex accidenti,si sciat scribere,
b aliàs non posset.si verò surdus [b] tantum,sed non mutus, & potest testari.Si verò sit mutus tantum,& nō potest nisi sciret scribere, vel id impetraret a Principe, vt in d. l. discretis. & in l.si mutus.ff.de test.& per Specu.in d.§.compendiose.ver.10. Nec etiam valet statutum concedens eis testamenti factionem,vbi a iure prohibentur,cum hoc sit reseruatum soli Principi,vt in
14 d.l.si mutus.& tenet Bar.in d.l.si quæramus.Imo.in d.c.2.†Sed quæritur primo,quid si propter infirmitatem, vel in extremo mortis positus habeat quis linguam ita ingrossatā, ꝙ suus sermo non possit intelligi,an possit testari. & dic ꝙ non, quia institutio hæredis debet proprijs verbis exprimi,vel per propriā scripturam,vt in l.iubemus.C.eo.titu.Si verò lingua esset bal-

butiens,tñ ꝙ intelligit̄,sed cum difficultate,& tunc talis potest
testari, si habeat bonum intellectum, vt est text.notabilis in l.
quoniam indignum.C.eo.tit.& ita tenet Ange.& Imo.in l.in
aduersa.ff.eo.titu.sicut in simili dr̄ de surdastro,qui est ille,qui
cum difficultate audit, ſm glo.sing. in l.fi.de leg.tutorib.& talis potest testari,vt in d.l.discretis.Scd̄o quæritur,an possit facere codicillos vel donare causa mortis.& dic ꝙ non,si est sur-
c dus [c] & mutus a natura,vt in d.l.discretis.nec alium contractū
facere,quia similis est furioso,& eget curatore,vt per Barto.in
l.j.ff.de ver.obli.& in d.l.j.& 2.de bonorum pos.furioso.Si vero sit ex accidenti,tunc siue sciat scribere,siue non,potest facere codicillos,vt in l.nutu.ff.de leg.3.& idem si esset mutus tantum , vt ibi, no. in l. vbi non voce. ff. de regu. iur. & sic posset
omnes contractus nutu explicare,vt per glo.in l. item quia.ff.
de pact. & ēt donare cā mor.ſm Bal.in d.l.discretis.Et qualiter
notarius debeat conficere instrumentum muti,vide per Bart.
in l.mutum.ff.de acqui.hære.& in d.l.j.Tertio quærit̄,an possit
testari ad pias causas.dic ꝙ non,si est mutus & surdus a natura,
quia æquiparetur pupillo, vt in l. seruo inuito. §. si pupillo. ff.
ad Treb. & ita tenet Bald. in l.j. C. de sacrosan. eccle. in lectu.
facit d. l. discretis. vbi tunc non potest etiam libertates relinquere,quod dicitur esse causa pia, vt in l.j.in fi.C. de cōi seruo
ma.&c.Si verò sit ex accidenti, siue sciat scribere, siue non, &
siue sit mutus tm̄,& tūc cū isti possint facere oīa,quæ nutu fieri pn̄t,vt no.in d.l.vbi non voce.& in d.l.item quia.& in d.l.nutu.& sic vr̄,ꝙ possit testari ad pias cās,& ita est de mente Bal.in
d.l.j.& d.l.discretis.& ita voluit glo.sin.in c.cum tibi.s.eo.& tenuit Bal.in d.l.j.& in d.l.j.in repe. ꝙ valeat & instō hæredis ad
pias causas nutu.& idem in l.iubemus.C.eo. & sequitur d.Pe.
& Imo.in d.c.2.in 10.col.vbi referunt, ꝙ quidam propter infirmitatem & in extremo mortis positus perdidit loquelam, tñ
habebat bonū intellm̄, qui fuit interrogatus ꝙ si volebat instituere hæredes pauperes Christi,porrigeret illi manū & stringeret,& ille ita fecit,ꝙ ualuit talis instō, quia Deus respicit ad
cor,14.q.5.si qd̄ inuenisti.& per talem modū uel similem probat ɔsensus per mutū,ut per gl.in d.l.itē qa. & idē tenuit Imo.
in d.c.cū tibi.ex quib.patet,ꝙ maius est priuilegiū piæ causę q̄
liberorū, nā inter liberos non ualeret testm̄ nutu factū, ut per
15 Bal.& Ang.in d.l.iubemus.de quo j.† Quarto prohibetur testari cęcus utroq; lumine,siue a natura siue ex accidenti, nisi seruetur solennitas l.hac consul.C.qui testa.ut per Spec.in d.§.compendiose.uer.17.& de forma dicti testamenti,& qualiter confici debeat,uide per Spe.in tit.de instr.edi.§.ut autem. uer. illud
quoque . et conclude ꝙ primo requiritur , ꝙ testes sint uocati
unà cum tabellione.Secundo ꝙ exprimatur nomen hæredis,
ita et taliter ꝙ error esse non possit.Tertio, quòd palam exprimat uolūtatem suam tam circa hæredes quàm circa legata coram testibus & tabellione. Quarto,ꝙ declaret se nuncupatiue
& sine scriptis velle testari, licèt in eius testō requiratur,& est
vnus de casib.in quib.rumpit̄ scriptura,de quib.per glo.ord.in
c.j.j.de censib.Quinto,ꝙ se subscribat testis & tabellio vno &
eodem tpe & loco.Sexto,ꝙ sigilla eorum ponant.Septimo,ꝙ
vbi non posset haberi tabellio , adhibeatur eius loco octauus
testis literarum peritus, qui se subscribat. Octauo, ꝙ dicta scriptura deponatur penes notarium , vel vnum de testibus . Sed
quæritur primo, an idem debeat obseruari in codicillis. dic ꝙ
sic,etiam quo ad numerum testium,vt tenet Bal.in d.l.hac consul.licèt glo.ibi aliud velit,& non bene.Secus autem in donatione causa mortis,quia in illa non reperitur mutata alia solennitas quàm reperiatur de iure communi, secundum Bald. ibi.
Secundo quæritur, an valeret statutum in contrarium. Bart.in
d.l. si quæramus. tenet ꝙ sic, intellige ꝙ statutum expresse loquatur in cœco, aliàs si generaliter disponeret , purà quòd valeat testamentum cum quinq; testibus,in dubio non intelligetur de testamento cœci , vt sic statutum distinguatur & interpretet̄ per ius cōe,vt in c.cū dilectus.s.de consue.& in l.si serui
vestri.C.de noxa. & ita dixit singulariter Bald. in d.l.si quæra-
16 mus.& sequit̄ Imo.in d.c.2.†Tertio quæritur, an dicta solennitas requiratur,quando testatur ad pias causas.& videtur, ꝙ sic,
per text.Instit.quib.non est permis.face.testa.§.cęcus.vbi dicit ꝙ

ADDITIONES.

a Vincen.Gode. De prodigo vide per Dec.in consi.274. viso decreto. per totum,lib.2.
b Vin.God.Adde, ꝙ surdi contractus valet, si intelligebat ad motum labiorum. Alex.& DD.post Bar in l j § si quis ita, de verb.obli.
c Vin.God.Mutus & surdus an possit contrahere matrimonium,& facere testamentum.Paris.consi.63.lib 4.

quòd cęcus non poteſt aliter facere teſtamentum. Sed Bald. in
dicta l. hac conſul. tenet quòd cęcus non poterit teſtari inter li
beros cum duobus teſtibus, per l. hac conſul. §. ex imperfecto.
C. eo. cum ſit prouiſio ſpecialis, ex quo ſequitur, quòd poterit
eodem modo ad pias cauſas, cum fauor filiorum & piæ cauſæ
æquiparentur, ſecundum glo. in c. cum eſſes. & Inno. in c. rela
tum. ſ. eo. titu. & ita videtur tenendum ſm no. per Bart. in dicta
l. j. de ſacroſan. eccle. Sexto prohibetur teſtari dubius de ſtatu
ſuo, ſcilicet an ſit in ſtatu quo teſtari poſſit, vt in l. de ſtatu. ff. e.
vbi eſt glo. no. ponens differentiam inter dubitationem, titu-
bationem, ignorantiam, errorem, & neſcientiam. Sed an talis
poterit ad pias cauſas. Bart. in dicta l. j. quòd ſic. Sed Bal. ibi con
tra. nec ob. l. ex militari. §. j. ff. de mili. teſta. quia ibi non dubi-
tabat in eo, quod erat cã priuilegij, nam ſciebat ſe militem, ſed
dubitabat in accidentalibus, puta an eſſet filiusfam. vel pater,
merito poteſt teſtari, quia vtroque caſu poſſet, ſecus ſi dubita-
ret, an ſit ſui iuris vel ſeruus, vel ſi ſit captus ab hoſtibus vel
a latronibus, vt tenet Bald. in d. l. ex militari. referendo idem
tenere Pe. & Cy. & ſic in foro iudiciali non valet teſtm̃ ad pias
cauſas. & ita ſequitur d. Pet. in d. c. 2. ſed in foro cõſcientiæ Bal.
in d. l. j. dicit ſe dubitare, & hoc per c. fi. ſ. de ſucceſ. ab inteſt. di-
cit tamen, ꝙ ex quo agitur de anima, tutior pars eſt eligenda,
13. diſt. nerui. & in c. iuuenis. ſ. de ſponſali. & ſumma eſt ratio,
quæ pro religione facit, vt in l. ſunt perſonæ. ff. de relig. Imo. ta
tamen in c. 2. in 9. col. vr̃ tenere, ꝙ etiam in foro iudiciali poſſit
teſtari ad pias cauſas, cum tale impedimentum ſit inductum a
iure ciuili, vnde non habet nocere ad pias cauſas, per no. in d.
c. cum eſſes. & c. relatum. Septimo prohibẽtur teſtari obſides,
niſi ex priuilegio Principis, vt in l. obſides. ff. eo. & per Spec. in
d. §. cõpendioſe. ver. 12. & intellige de obſide dato pro pace vel
treuga a populo Romano, & ſic ab hoſtibus Imperij, ſeu Pa-
pæ, vel econtra, quia obſes datus pro delicto ciuili indiſtinctè
poteſt teſtari, quia ſunt liberi ſm Inno. in c. ex reſcripto. ſ. de iu
reiur. Item obſides, qui dantur de vna ciuitate ad aliam, non
perdunt teſtamenti factionem, ſm Dom. & Bar. in d. l. obſides.
etiam fidelium eſſet iuſtum, quia licèt quandoque permittatur
indicere bellum, vt no. in l. hoſtes. ff. de capti. & plene per In-
no. in c. olim cauſam. ſ. de reſtit. ſpo. tamen non poteſt fieri, ꝙ
capti in bello vel obſides ſint ſerui capientium, ſm Inno. in c.
ſicut. ſ. de iureiur. & ita ſequitur Bald. in d. l. j. Et an valeat con-
ſuetudo, quæ datur de vna ciuitate ad aliam, vide per gl. & Bal.
in l. 2. C. de patribus qui filios diſtra. & per Doc. in d. l. obſides.
Nec põt p̃dicti obſides teſtari ad pias cauſas eo caſu, quo ſunt
aliàs prohibiti, quia iudicantur eſſe ſerui, & perdunt dñia re-
rum, vt per Doct. in d. l. obſides. Octauo prohibetur teſtari ca-
ptus ab hoſtibus, nec valeret teſtamentum, licèt poſtea ab ho-
ſtibus redierit, vt in l. eius qui. ff. eo. ratio, quia ſeruus efficit̃, vt
ibi per glo. ſecus in teſtamẽti factione ante captiuitatem, quia
valet, licèt talis apud hoſtes deceſſerit, vt l. lege Cor. ff. e. tit. Sed
prædicta etiam hodie inter Chriſtianos haberẽt locum in bel-
lo indicto a Papa vel Imperatore, ſm Bart. in l. hoſtes. ff. de ca-
pti. ſecus ſi bellum eſſet inter aliquas ciuitates etiam ſuperio-
rem non recognoſcentes, quia tunc capti non efficiuntur ſer-
ui capientium, & ita de conſuetudine obſeruatur. & ſic ſequit̃,
ꝙ illorum teſtm̃ valeret. facit quod no. in l. qui a latronibus. ff.
eo. tit. ſecus tñ eſſet in captis in bello indicto a Papa vel Impe
ratore ẽt inter Chriſtianos, vel inter ipſas ciuitates dicto caſu,
vt per Bar. in d. l. hoſtes. & in extrauag. qm̃ nuper. ſuper ver. re-
bellando. circa intellectum cle. paſtoralis. de re iudi. & per Ioã.
And. in addi. Spec. in d. §. compendioſe. in addi. quæ incipit, cir
ca iſtud ſcire debes. vbi dixit, ꝙ teſtm̃ ɔditum per Regem Hen
ricum filium Imperatoris Federici, qui mandato patris indixit
bellum contra Bononienſes, a quibus poſtea captus in tali ca-
ptiuitate ɔdidit teſtm̃, ꝙ tale teſtm̃ non valet. Ideo dicit, ꝙ cau-
tum eſt, ꝙ qñ fit pax belli indicti a Papa vel Imperatore, fiat
expreſſum capl̃m de ɔfirmatione teſtõrum. qđ no. nec ẽt præ-
17 dicti põt teſtari ad pias cãs, vt patebit j. & facit quod ſ. proxi. di
a ctũ fuit. †Nono prohibet̃ teſtari deportatus, & dãnatus [a] in me
tallum, vt in l. eius qui. §. fi. ff. eo. tit. dãnatus. n. in metallum per
dit libertatem & bona, ſed deportatus non perdit libertatẽ, vt
in l. ſi deportati. ff. de le. 3. & in l. neq;. §. deportati. ff. de teſta. mi
li. perdunt tamen oĩa bona, quę habent in tempore ſnĩæ, vt eſt
tex. & glo. in l. nam ad ea. ff. de ɔdi. & demon. ſed ex poſt facto
bene poſſunt quærere, vt in l. ſi tibi. §. is cuius. ff. man. & poſſi-
dere dum viuit, eo tñ moriente non poterit de illis teſtari, nec
habere hęredem etiam ab inteſtato, ſed fiſcus occupauit, vt eſt
caſus ſin. in l. 2. C. de bo. proſcri. Intellige fiſco acceptante di-
cta bona, aliàs ſuccedentes ab inteſtato haberent, ſm gl. no. in

l. ea ſolet. ff. re. iu. remedium tñ eſſet, vt illa bona non deueniãt
in fiſcum, quod per eum diſtribuãtur in vita, ſm Bal. in d. l. eius
qui. Sed an talis poterit teſtari ad pias cauſas. Bar. in d. l. j. tenet
ꝙ non, & idem Bal. in d. l. j. in repe. vt ibi plene per eos. dixit ta
men ſingulariter Bald. in l. ſi quis filio. §. quotiens. ff. de iniuſ.
teſta. ꝙ ſi hoſtes Principis vel eccleſiæ eſſent reſtituti ad gra-
tiam, ꝙ tunc reconualeſcunt eorum teſtamẽta, quia teſtamen-
tum trahitur ad diem, vt in l. j. C. de ſen. paſ. & idem operatur
quod fictio poſtliminij, vt in d. §. quotiens. vnde dicit ibi Bal. ꝙ
teſtamenta Peruſinorum facta tempore guerræ, quam habe-
bant cum eccleſia, reconualeſcunt ſtatim eis reſtitutis ad gra-
18 tiam. de quo ibi per Bar. & Imo. idem tenentem. †Decimo pro
hibetur teſtari damnatus ad mortem, & rumpitur teſtm̃ prius
factum, vt in d. l. eius qui. §. fi. & in l. ſi quis filio. §. irritum. ff. de
iniuſ. teſt. ratio, quia ſtatim etiam ante executionem talis effi-
citur ſeruus pęnæ, vt in d. §. irritum. & in l. qui vltimo. ff. de pę-
nis. adeo ꝙ facta executione dicitur bis mori, primo errore ip-
ſius iudicis, ſecundo perditione animæ, vt dixit Bald. in l. ſi is
qui. C. ſi pen. ap. & procedunt prædicta, etiam ſi tales condem
nati aufugerint, ſeu euaſerint, vel etiam ſi eximantur per vim,
vel aliter de manibus familię vel dñicis, quia ſtatim lata ſentẽ-
tia ſunt ſerui pœnæ & inteſtabiles quocunq; loco vadant, ſm
Bar. in d. l. qui vltimo. & in l. j. C. de ſum. tri. circa fi. & idem te-
net Bal. in l. j. C. de ſacroſan. eccle. in repeti. per tex. no. in l. mu
lier in opus ſali. ff. de capti. Quod limita primo, niſi hoc fieret
Principis authorita. vt in l. relegati. de pœn. Scđo limitat Ang.
in d. l. eius qui. niſi talis euadat, eo caſu quo ſnĩa egeret confir-
matione, & nondum eſſet confirmata, vt in dicta l. ſi quis filio.
§. eius. Tertio limitat, niſi euadat, eo quia ille, ad quem ſpectat
executio ſententiæ, noluerit ipſum exequi, vt in l. fi. ff. de lega-
tionibus. Quarto limitat, niſi per ſententiam fuerit impoſita
pęna, quæ de iure imponi non poterat, quia tũc ante executio-
nem talis damnatus non redditur inteſtabilis, vt in d. l. ſi quis
filio. §. quid ſi quis fuerit. ſm Ange. in d. l. j. ɔ̃ dicentem ex hoc,
ꝙ occiſus ad furorem populi nõ eſſet inteſtabilis, ſecus ſi ſnĩa
eſt lata per iudicem, licèt ad tumultum populi, vt in l. pen. ff. de
ſica. Et idem videtur velle Bar. in d. l. j. C. de ſum. tri. quod intel
ligit Imo. in l. ſi q̱s poſt, in fi. ff. eo. niſi iudex propter impreſſio
nem populi tulerit ſententiam, quia tunc ſentẽtia eſſet nulla,
ſecus fortè ſi ſolum aggrauaretur pęna contra culpabiles pro
pter ſedandum tumultum populi ſm eum. de hoc tñ qñ pęna
eſt impoſita vel executio facta aliter q̃ a iure fieri debuerit, an
reddat quem inteſtabilem. vide per Bar. & Doct. in d. §. quid ſi
quis. Et intellige prædicta de iudice habente iuriſdictionem
competentem, aliàs ſnĩa & executio facta eſſet ipſo iure nul-
la, & non redderet quem inteſtabilem. vnde ſi ptãs cõdemnat
clericum, & mittit eum ad furcas, nõ facit eum inteſtabilem,
ſm Bal. & Ange. in d. l. eius qui. & in d. §. quid ſi quis. & ibi per
19 Inno. †Sed quæritur primo, quid ſi a ſnĩa in cauſa capitali ſit ap
pellatum, an valeat tunc teſtm̃ factum ante ſnĩam, vel etiam
poſt pendente appel. ſi ɔdemnatus interim moriatur. & dic ꝙ
ſic, vt in l. qui a latronibus. §. fi. ff. e. & in d. l. ſi quis filio. §. hi au-
tem omnes. ratio, quia interim ſuſpẽditur ſeu extinguitur pro
nunciatum, vt in c. venientes. ſ. de iureiu. & in l. j. ff. ad Ter. Sed
aduerte, quia primo procedunt prædicta, quando bona fuerũt
expreſſe publicata in ſententia, quia tũc remanet quæſtio pro
pter bona etiam poſt mortem, & ſi probatur crimen, non va-
lebit teſtm̃, vt in l. 3. C. ſi pen. appel. & in l. fi. C. ſi reus vel accu
ſator mor. fuerit. Sed ſi bona non fuerunt expreſſe publicata
in ſnĩa, ſed veniebant publicanda acceſſoriè in ɔñtiam crimi-
nis, tunc crimen extinguitur morte etiam quo ad bona, & te-
ſtamentum factum ante ſnĩam vel poſt pendente appel. vale-
bit, vt in d. l. fi. Sed aduerte, quia in illis delictis, quæ non extin
guuntur per mortem, poteſt procedi etiam poſt mortem, de
quib. per glo. in l. ex iudiciorum. ff. de accuſ. & in §. per ɔ̃rium,
Inſti. de hære. quæ ab inteſt. & ſi ſnĩa poſtea cõfirmatur, teſtm̃
non valeret, ſed interim ap. pen. anteq̃ feratur dicta ſnĩa, teſtm̃
valet, vt in d. §. per contrarium. & in l. donationes. in fi. ff. de do
na. imo voluit Bart. in d. §. fi. ꝙ tunc teſtamentum irritatur per
ſententiam, quæ ſequitur poſt mortem, quando eſt tale crimẽ,
ex quo dãnatur memoria defuncti, ſecus ſi eſſet aliud crimen,
ex quo poſt mortem poſſit procedi, ſed tamen non damnare-
tur memoria defuncti, quia tũc teſtm̃ non irritabitur, licèt bo-
na auferãtur hæredib. & ſic remanebunt tabulæ pupillares &
tutores, de quo tamen vide ibi per Ang. & Imo. & ita ſequitur
Bar.

ADDITIO.

a Vinc. God. De damnato ad mortem vt non poſsit teſtari, Soz. Fall. n. 76.

20 Bar.& Doct.in d.§.fi.† Scđò quæritur,an idem sit si non est ap pellatum, tamen moritur condemnatus intra tps appellandi. glo.fi.in d.l.ex iudiciorū,dixit ꝗ sic,quia paria sunt,esse appellatum,vel esse intra tps appellādi.& idem voluit gl.in l.j.ff.nil noua.pro qua gl.est tex.in c.non solū.s̃.de ap.e.li. & ita transit Ange.in d.§.fi.qđ procedit quo ad executionē facti impediendam,secus quo ad executionem iuris, & sic quo ad infamiā seruitutis, quæ resultat ex snīa, quia tūc ēt pendēte dicto tpe snīa hēt effectū,vt in d.l.qui vltimo.& in l.furti.ff.de infa. idem ergo erit quo ad validitatem testamēti, quia in snīa fuit expresse facta publicatio bonorum,apparet ꝗ hęres appellaret,ałs transiret in rem iudicatā quo ad bona, & per ꝯñs irritabitur testm̄, vt s.fm Bald.in d.§.fi.& Barto.in d.l.ex iudiciorum.Sed Imo.in d.§.fi. vult, ꝗ oī casu siue sit facta expressa publicatio bonorū, siue non,cōdemnatus moriens ante appellationem moriatur intestabilis, quia ex quo statim lata snīa fuit factus seruus poenę,& sic vt in d.l.qui vltimo.& in d.§.peritum. loquit ꝗ si non fuit appellatum ante mortē,talis decessit intestabilis, cum statim lata snīa testm̄ fuit irritum,vnde nō tenet ꝗ talis possit habere hæredem,ergo frustra tractat̄,an possit habere hæredem, ex quo decessit in tali statu,quo non habuit nec habere potuit hæredē nec bona,vt in l.2.C.de bo. proscri.fm Imo. cogita tū, & vide plenius per Doc.in d.l.ex iudiciorum.& in l.defuncto. ff.de pu.iu.& per Imo.in d.c.2.in 16.col. vbi sequitur opin.Bar. Tertio quærit̄,quid si snīa suspendit̄ per rescriptum,an testm̄ factum ante vel post valeat, si talis moriat̄ suspensione durante. tex.in d.l.si quis filio.facit quod sic, quousque superior rescribat,& inspicitur ibi tps dati rescripti, & non tps præsentationis.de quo tamen ibi per Bal.& Imo.Quarto quæritur quid de carcerato & accusato pro crimine capitali,an valeat eius testamentū,si ibi moriat̄ pendēte processu,& ante snīam.dic ꝗ sic, vt in l.si quis post.ff.eo.titu.quia crimina morte extinguuntur quo ad omnes effectus, nec debet vel potest vlterius procedi ad snīam,vt in l.2.C.si reus vel accusator.si tamen hęredes defuncti pro purganda infamia defuncti volunt,ꝗ procedatur ad snīam,hoc fieri potest & debet, vt est casus vnicus in iure in l. filio.§.Seio.ff.de admi.tuto.fm Bal.in d.l.j.C. si ex delictis defun.in 3.col.& procedūt prædicta fm Bal.in l.si quis post. cum scilicet testm̄ talis morientis ante snīam fieret in ipso carcere, & an tunc possit testari ad vtilitatem eius, qui detinet vel facit eum detineri in carcerem,vide per Bar.& Doc. in d.l.qui a latronibus.in prin.ff.eo.titu.& quod no.in l.qui in carcerem.ff. quod metus cā.Nec ob.prædictis l.de statu.ff.de test.quasi existens in carcere pro crīe capitali pendente processu dicat̄ esse dubius de statu suo.& sic videbatur ꝗ dubitans de futura condemnatione mortis non possit testari,nam d.l.de statu.procedit, quando quis dubitat de statu suo pn̄ri. secus si dubitat de statu futuro,sicut est isto casu, quia talis dubietas non impedit testm̄,vt est tex.& ibi Bal.in d.l.si qui filijs.§.hi aūt oēs. & satis probat̄ in d.l.si quis post.†
21 Quinto quæritur,an cōdemnato ad
a mortem [a] possit in snīa reseruari ius faciendi testm̄.Bart.in l.j. C.de sacrosan.eccle.ꝗ sic,ar.l.ex militari.ff.de testa. mili. Sed Bal.in d.l.j.si cer.pet. tenet contrarium per plures rationes,& maxime quia cum hoc sit specialiter inductum in priuilegiū militis,sequit ꝗ in ꝯ̃rium sit ius cōe,arg.l.ꝗ vr̄.& l.ius singulare.ff.de ll.facit ēt tex.in l.non potest.ff.de furtis. & hāc partem sequitur Ange. & Imo.in d.§.irritum. Sexto quæritur, quid in condemnato pro delicto ad mutilationem membri,an sit intestabilis,sicut damnatus ad mortem?vr̄ ꝗ sic,cum pęna mutilationis mēbri videatur esse capitalis,sicut pœna mortis,ex quo efficitur seruus pęnæ capitalis,pęna æquiparatur morti,vt voluit glo.no.in l.2.C.de offi.eius qui vicem. Ideo est, ꝗ efficitur quis irregularis per abscissionem membri,sicut & per mortē, vt in cle.j.de homicidio.& in c.archiepatum.de rap.Bar.in d.l. qui manus.ff.eo.titu.tenet ꝯ̃rium,nisi sit talis snīa,quæ infamaret tali infamia, quæ redderet eum intestabilem, & sic qñ esset lata pro tali crīe,ex quo auferat̄ factio testamenti,vt in l.is cui. in fi.ff.eo.titu.& ita vr̄ tenere Spec.in d.§.compēdiose.& Imo in d.l.qui manus. Sed Bal.ibi, & Ange.tenent,ꝗ sola infamia. non reddat quem intestabilem, vt patet in l. eius qui.§.fi. ff.de testa.& j̃.dicetur,licèt sola snīa facit quem intestabilem, vt ꝗ si pro delicto capitali imponit̄ ex cā pęna non capitalis,non efficitur quis intestabilis tunc,quia sola snīa facit quem intestabilem,& non ipsum delictum,vt s̃ quia tūc snīa facit quem intestabilem hoc casu,qñ est talis,quæ vitā adimat,vt est tex.no.in d.§.irritū.& facit l.j.ff.de bo.dānatorū.pro quo scđo facit,quia ꝯdemnatus ad mortē est intestabilis,ēt si talis euadat,vt in c.su prædicto,quia forma snīæ attendit̄.ita eꝯ,quia nullus ꝯdemnatus ēt ex cā capitali ad pęnā,ex qua deberet superuiuere,efficit̄ seruus pœnæ,vt in auth.hodie.C.de do.inter virū.& plene per Doc.in d.l.eius qui.ergo cum iste debeat superuiuere,non est seruus pęnę,& per ꝯñs nec intestabilis,licèt pro delicto capitali &c.Tertio, quia ꝯdēnatus ad mutilationē mēbri nō perdit ciuitatem, nec libertatem, vt in c.j.§.si quis.de pace tenenda & eius violatoribus. imo tenet Bal.in d.l.j.& in d.l. qui manus.& ibi Ang.& Imo.ꝗ si ꝯdēnato ex detruncatione membri statim sequat̄ ex hoc mors,non propterea talis est intestabilis,ex quo illud casualiter non ex ordinatione snīæ ꝯtingit,ar.tex.no.in l. qui cum maior.§.si tm̄.ff.de bo.lib.sicut ergo ꝯdēnatus ad mortē efficit̄ intestabilis,ꝗdato ꝗ casualiter postea euadat, vt est dictum s̃.ita eꝯ dānatus ad mutilationē membri non dēt effici intestabilis, dato ꝗ casualiter postea mors sequat̄, cum ꝯ̃riorum eadem sit disciplina,vt 32.distin.hospitiolum.& l.j.ff.de his qui
22 sunt sui vel ali.iur.† Sexto quæritur,quid de damnato ad mortem ex forma statuti. Et cōclude, ꝗ si snīa est lata in pn̄tem, & idē quod in ꝯdēnato de iure cōi, quia ex quo ꝯdēnatus vltimo supplicio statim efficit̄ seruus pęnæ.Vnde si moriat̄,siue casualiter euadat, idem est dicendum, prout s̃.est dictum. voluit Io. An.in c.2.j̃.de vsuris.idem esse, si quis ꝯdēnatus ex forma statuti in certa quātitate,quam nisi soluat intra decem dies, debeat decapitari, quia snīa lata in pn̄tem , si postea pp non solutum intra terminum decapitet̄, nō valebit testm̄. sed dubitatio est, quid si quis ꝯdemnat̄ ad mortem in absentia , sicut sunt bāniti nostri tpis.& in hoc sunt plura aduertenda.Et ideo aduerte,ꝗ aliqñ ꝯdēnat̄ quis in ære & persona, & sic publicant̄ bona expresse,tunc Bart.in d.l. eius qui,ꝯcludit ꝗ talis perdat solū iura propriæ ciuitatis,vt no.in l.amissione.§.qui deficiunt.ff. de capi.dimi.ideo non poterit testari vel ꝯ̃here fm statuta & iura ciuitatis,a qua est bannitus,sed non perdit iura ciuilia cōia,& ideo poterit testari fm ius cōe.& si quærat sibi bona postea,ēt in illis pōt habere hęredes,& ita ēt disputando terminat Bar.in disputatione,quæ inci.Lucanæ ciuitatis.& d.§.qui deficiūt.& in l.ex facto.§.ex facto.ff.ad Treb.& in extraua. qui sint rebelles. in ver.rebellando.& in l.j.C.de hære.insti.& idem sequit̄ Bal. in d.l.eius qui.per plures rationes.& primo, quia bānum non dr̄ snīa diffinitiua,quæ in capitalib.non pōt ferri in absentem, vt in l.absentem.ff.de pœnis.sed est interlocutoria,vt no.in l.j. C.de modo mulctan.quę interlocutoria non infamat,vt l.quid ergo.§.q̃tum.de infa.ergo multominus non tollit testamenti factionē de iure cōi.Scđo,quia talis snīa in abn̄tem est ꝯdōnalis,si in fortiā ciuitatis peruenerit, vt in cle.pastoralis. de re iu. vnde ante manus iniectionem est liber, l. Titius. ff. de ser. export. & quia snīa ꝯdōnalis non habet effectum, nisi adueniente ꝯdōne, vt in l.j.§.biduum.ff. qñ app.sit. Tertio, quia talis est damnatus ꝯ̃ formam iuris cōis,& sic ꝯ̃ d.l.absentem.vnde tale bānum est ꝯ̃ ius,ergo est stricti iuris, & non opetatur nisi quatenus in ipso reperit̄ expressum,& sic cum statutum non dicit eum effici seruum,non operatur talem effectum, vt in l. quod
23 vero.ff.de ll.† Quarto,quia statutum non pōt producere effe-
b ctū extra territorium,[b] qñ snīa non fert̄ fm formam iuris cōis, sicut est snīa banni,secus si fm formam iuris cōis. & ita procedat glo.in l.ex ea.ff.de postulando.& facit quod no.in c.2.§.statuto.s̃.de consti.eo.lib.& per Doct.in l.j.C.de sum.tri.& sic tale bannum non operatur effectum , inquantum afficit personam nisi in territorio,vnde est bannitus cum iurisdictio coarctata quo ad locum non extendit se vltra,vt l.2.ff.de offic.proconsu. & in l.j.§.initio.ff. de offic. præfec. vrbis. intra centesimum &c. Et quia iurisdictio cohæret territorio , vt in l.fin. C. vbi & apud quos. ergo extra territorium se non extendit, l. fi. ff. de iurisdic. om. iudi. ne trahatur ad bona extra territorium illius ciuitatis, de quo tamen plenè per Barto.& Bald.in dicta l.j. C. de sum.trini,in sua repeti.circa fi.& in l.j.post medium. C.de hæred.instit.vbi Bal.sequitur hanc partem, & in authen. item nulla cōmunitas, in fi.s̃.de sacrosan.eccle. & in l. Gallus. §.& quid si tantum,ff.de libe.& posthu.& idem Ange.in dicta l.j.& in d.§. ex facto, & Imo.ibi.& in dicta l.eius qui. & procedunt prædicta, etiam si statutum disponeret, ꝗ contumax habeatur pro conuicto,& confesso, & sententia lata in eū habet ac si

ADDITIONES.

a Vin.God. Adde quando condemnatus ad mortem aufugiat, peccet si non redierit. Ias. in repe.l.admonendi. colum. 137.ff, de iureiuran.examinat hanc quæstionem.

b Vin. God. Ratio adduci potest,quia sicut statutum originis attendi debet in bonis in loco originis situatis,vt per Goz.consi.35.nu.1. ita non potest intelligi in bonis alibi sitis.

ac si esset lata in pñtem, nam talis ſnīa non infamat nec libertatē tollit, nec pōt talis fictio inducta a statuto tollere testamēti factionem extra territorium, vt determinat no. Bald. in d. l. j.
a circa fi. C. de hære. instit. Scd̄ò aduerte, an tales banniti[a] sicut perdunt iura & priuilegia specialia ciuitatis vnde sunt banniti, ita etiam perdant iura communia & canonica in eo loco, de quo per Doct. vt s̄. & plenè per Imo. in d. §. ex facto. & per Saly. in d. l. j. Tertiò aduerte, quid si in sententia banni, in qua quis est condemnatus ad mortem, bona non sunt expresse publicata. dic ꝙ quicquid dixerit glo. Insti. qui. mo. ius pa. po. sol. §. relegati. ꝙ quantum ad testamenti factionem est idem dicendū, quod est dictum s̄. quia talis perdit iura & priuilegia propriæ ciuitatis, non autem iura communia, & sic valebit testamentum factum secundum ius commune etiam de bonis existentibus in territorio ciuitatis, secundum Bald. in l. fi. in fi. C. si a non compe. iu. quia cum damnatus ad mortem, secundum ius cōmune tacitè intelligatur perdere bona, vt l. 3. C. si pen. app. tamen secus est in sententia banni lata etiam ex crimine capitali, quia ex quo statutum omittit de bonis, non debemus supplere, sm̄ Bal. in d. §. & quid si tantum. & in d. l. j. in pen. col. dicens ꝙ sententia bāni est stricti iuris, & quicquid in ea non inuenitur expressum, intelligitur omnino omissum. & idem voluit in l. 2. in fi. C. qui testa. fa. pos. dicens, ꝙ hoc casu succeditur tali bānito de iure cōmuni per filios & consanguineos. quod tamen an procedat, & sic an sententia banni transeat ad hæredes quo ad bona existentia intra territorium, vide plene per Bal. in l. j. C. ex delic. defun. in 4. col. & in l. qui a latronibus. §. fi. ff. de testa. & ibi plene per Imo. & per Bar. in l. ex iudiciorū.
24 ff. de accusa. † Septimo quæritur, quid si postea talis bannitus capiatur, & fiat executio ad mortem. Bald. in dicta l. eius qui. §. fi. in fi. tenet quòd tunc eius testamentum fiat irritum in quocunq; loco & quomodocunq; sit factum, per tex. in dicto §. fi. & per no. per glo. in l. j. §. exegit. ff. de secun. tab. & quod tenuit in l. j. C. de hære. insti. in vlti. col. in princ. & in d. l. 3. & idem Ange. in l. si quis filio. §. iuratum. in princip. ff. de iniuſ. testa. Sed idem Bald. in dicta l. j. C. ex delic. defun. in 7. col. tenet contrarium, quia ex quo bannum est sententia interlocutoria, vt in d. authen. nulli. & in l. j. ff. de requi. reis. sequitur quòd per bannum non perdatur factio testamēti, quia per interlocutoriam nō efficitur quis intestabilis, vt est tex. in d. l. si quis filio. §. eius. & sic interlocutoria non mutat statum, vnde talis non decedit seruus pęnæ, cum hoc dependeat a ſnīa diffinitiua, vt in d. l. absente. & in l. 2. ff. de pęnis. nō autem ab interlocutoria, quæ fertur in absentem ex contumacia. & idem sentit Bal. in d. §. eius. & ita transit Imo. in dicto §. irritum. Sed idem Bal. in l. fi. C. si a non compe. iud. intelligit prædicta verba, nisi statutum disponat, ꝙ etiam in absentem possit ferri sententia diffinitiua, quia tunc si postea capiatur & fieret executio, decederet intestabilis, ex quo est damnatus diffinitiue. Sed certè idem Bald. in l. j. C. de hære. insti. voluit ꝙ statutum non possit facere, ꝙ absens ex contumacia possit diffinitiue damnari, vt sic resultet talis effectus, ꝙ quis efficiatur ex hoc intestabilis, vt ibi per eum, & s̄. est dictum. Quare Imo. in d. l. eius qui. §. fi. per plures rationes, & per ea quæ dicta sunt s̄. concludit, ꝙ si bānitus est captus, ex virtute illius banni fiat executio ad mortem, ꝙ talis non decedit intestabilis. Sed si postq̃ est captus de nouo confitetur crimen, tunc quia in cōfessum nullæ sunt partes iudicis, nisi damnandus posset diffinitiue damnari ad mortem absq; alio ordine iudiciario, vt voluit no. Inno. in c. qualiter. el 2. s̄. de accu. & Bar. in l. si confessus. ff. de custo. reorum. & tunc talis etiam de iure cōi efficietur seruus pęnæ, ex quo est condemnatus diffinitiuè in præsentia, & sic eius testamentum non valeret, secundum Imo. ibi. Et ita in effectu voluit Bald. in d. l. qui a latronibus. §. fi. post princi. & ita est cautela no. vt si bannitus captus ex post facto de nouo confiteatur delictum, ac etiam confiteatur ꝙ sit ille idem, de quo in sententia banni continet̄, sm̄ Bar. in l. diuus. ff. de custo. reo. & in l. demonstratio ea. ff. de condi.
25 & demon. & postea diffinitiue condemnetur, vt s̄. † Sed aduerte, quia Imo. in c. 2. s̄. de testa. in j. col. dicit prædicta vera de iure cōi sm̄ statuta & cōsuetudines locorum videt̄ ꝙ damnatus ad mortem, si bona nō publicantur, non prohibeatur habere hęredem, & ꝯñr videtur ꝙ non fiat seruus pęnæ, & ideo quotidie obseruatur, ꝙ in carceribus faciant testamenta, & seruantur, nec rescinduntur. sed hoc procedit ex vi statuti vel consuetudinis, sed de iure communi esset secus, secundum Imo. ibi. Sed certè nec statutum, nec consuetudo posset introducere, quòd damnatus ad mortem diffinitiue & iuris ordine seruato non perdat libertatem, & sic fiat seruus poenæ, per no. in l. j. §. de qua. ff. de postu. & per Barto. in l. si quæramus. ff. eod. titu. cum etiam tale ius testandi non possit expresse reseruari in sententia, vt s̄. est dictum. & ita sentit Imo. in d. l. eius qui. §. fi. in fi. vbi tamen intelligit prędicta, nisi statuta essent confirmata per Papam vel Imperatorem. Et quid in ciuitatibus non recognoscentibus superiorem. vide per Imo. in l. inferiorem. ff. de pu-
26 bli. iudi. & pro hac parte facit quod j. proxi. dicetur. † Octauo quæritur, an tales destinati ad mortem siue de iure cōmuni, siue ex forma statutorum possint testari ad pias causas, eo casu, quo aliàs essent prohibiti. & dic ꝙ non, ex quo efficiuntur serui pœnæ. & ita no. voluit Ioan. And. in c. quamquam. j. de vsur. referendo argu. pro & contra, dicit ita fuisse disputatum & terminatum. & idem etiam tenet Barto. in repe. l. j. C. de sacrosan. eccl. & Bal. in lec. & in repe. ibi, & in l. eius qui. §. j. ff. de test. c. 2. in 16. colum. & in l. si quæramus. in fi. ff. de test. & d. Nico. in rub. s̄. de testa. circa fi. dixit tamen Ioan. And. in d. c. quamquam. prædicta procedere, nisi relicta in tali testamento essent obligata restitutioni, puta quia essent relicta pro male ablatis certis illis quibus debebantur, vel incertis relictis pauperibus, quia talia debentur non tam iure legati, quàm primęuæ obligationis. sic deducitur æs alienū debitum Deo vel certis personis, & sic talia bona transferuntur cum suo onere, vt in c. ex litteris. s̄. de pigno. sm̄ Ioan. And. ibi, & facit l. 2. C. ad l. iul. de vi. & idem sequitur Bal. in d. l. fi. C. si a non compe. iudi. in fi. dicēs, ꝙ talis vltima voluntas non valebit vt testamētum, sed vt quædam dispositio ex officio iudicis debebit exequi, ar. l. illicitas. in prin. ff. de offi. præsi. & in l. si quis sepulchrum. in prin. ff. de relig. do. & no. in c. fi. s̄. de sepul. vnde dicit Bald. ibi, ꝙ licèt talis non possit testari, poterit tamen contrahere, & inter viuos ordinare de bonis suis, argu. l. si deportati seruo. ff. de leg. 3. Tu aduerte primo, quia an talis possit contrahere dependet ex his, quæ habentur in l. post contractum. ff. de noua. & ibi plenè per Bar. & Doct. Scd̄ò aduerte, quia deberet de dictis male ablatis & incertis constare aliter q̃ per cōfessionem illius, arg. eius quod dr̄ per glo. in l. si de natura. C. de colla. aliàs si de eis non constaret aliter q̃ per eius assertionem factam in testamento, tunc esset potius legatum quàm æs alienum, vt in l. Lucius. §. quisquis. ff. de leg. 2. quod maxime procederet, qñ talis confessio fieret post delictum cōmissum, quia videtur fieri in fraudem, sm̄ no. in d. l. post contractum. Et si diceremus contrarium, sequeret̄ ꝙ semper reus, cuius bona per ſnīam veniūt publicanda, vel alijs applicanda, ꝯfiteret̄ se debere pro incertis & male ablatis totam suam substantiam, vt sic potius ad pauperes q̃ ad eos, quibus iura deferūtur, deuoluerētur, quod esset absurdum. facit l. si quis post hæc. C. de bonis damnatorum. & ita sequit̄ Pe. de Anch. in d. c. quamq̃. in 9. col. & ita est de mente Ioan. And. in d. c. quamq̃. ibi dum dicit, ꝙ primæuæ obligationis &c. damnatus ad mortem an possit testari ad pias cau-
27 sas. † Nono prohibetur testari damnatus ob crimen famosum, puta quia confecit libellum famosum in iniuriam alterius, & ex hoc fuit cōdemnatus, nam est infamis & intestabilis, vt in l. is cui. §. siquis ob crimen. ff. eo. & quod dicatur famosum crimen, vide in l. ex Cor. §. si quis. ff. de iniur. & 5. q. j. per totum. Alij autem infames ex alijs delictis, qui non perdunt vitam, libertatem, vel ciuitatem, sine dubio possunt facere testm̄, vt probatur in l. eius qui. in fi. ff. eo. vbi dr̄, ꝙ relegatus potest facere testm̄, & tñ est infamis, vt in l. cognitionum. §. minuit. ff. de varijs cog. Ad idem etiam est tex. in l. j. C. de secun. nup. & ita sequuntur oēs Docto. in d. l. §. si quis ob crimen. Nec prædictis
b ob. ꝙ infamis[b] repellitur a legitimis actib. vt in c. licet ex quadam. s̄. de testi. quia non repellitur in actibus concernentibus priuatam vtilitatem, vt ex prædictis patet, de quo per Imo. in dicto §. si quis. Sed quæritur, an talis possit testari ad pias causas. Barto. in dicta l. j. de sacrosan. eccle. in ver. sexto quæro. dicit quòd sic, si talis retinet bona vsq; ad mortem, quia ex quo posset donare, & in terminis ad pias causas, eodem modo potest relinquere ad pias causas. Tu aduerte, quia talis eodem modo non potest contrahere, quando faceret in fraudem, secundum ea quæ plenè habentur in dicta l. post contractum. Nec prædicta distinctio, an retineat bona, vel non, posset

ADDITIONES.

a Vin. God. Nota, ꝙ bannitus ad mortem censetur exclusus ab omni successione in territorio, a quo est bannitus, etiam de iure communi & ex forma statuti. Ruy consi. 49. nu. 4. & 7. lib. 4.

b Vinc. Gode. Nota, quòd infamis dicitur condemnatus ad mortem etiam de facto. Dec. consi. 163. col. fi. & infamis de facto quando quis dicatur, Ruy. cōsi. 30. nu. 8. lib. 4.

ſet procedere, quia cum ex tali delicto ſit pęna capitalis, vt in l.j.C.de famoſis libellis.ſequitur quòd damnatus ex tali crimine tacitè perdat bona, vt in l.3.C.ſi pendente appella. ideo Bal. in dicta l.j.in repe.tenuit quòd infamis eo caſu, quo eſt prohibitus teſtari, intelligatur etiam prohibitus ad pias cauſas, & hoc per plures rationes de quibus ibi per eũ, & maxime ſumpto argu.a pari, quia ex quo talis non poſſet teſtari inter liberos, eodem modo nec ad pias cauſas, cum priuilegium filiorum & piæ cauſæ æquiparentur, ſecundum glo.in c. cum eſto. & Innocen.in c.relatum.ſ.eo.titu.& pro hac parte faciunt no. ſ.proxime de dãnato ad mortem, an poſſit teſtari ad pias cauſas. Decimo prohibetur teſtari damnatus ad perpetuum carcerem, quia talis pęna æquiparatur morti, & dicitur capitalis, & æquiparatur damnationi in metallum, vt dixit ſingulariter Innocen.in c.qualiter.el 2.ſ.de accuſa.& ſequitur Barto.in l.2. ff.de publi.iudi.ideo dicebat Bald.in l.j. C. de his qui non poſ. ad lib. perue. quòd talis eſt inteſtabilis actiuè & paſſiuè, & ſic non poteſt facere teſtamentum, nec ab alijs poteſt ſibi per teſtamentum relinqui, niſi loco alimentorum, argu.l. legatum. ff. de capi. dimi. & ita ſequitur Imo. in c. 2. ſ. eodem.in 18.colum.quod tamen intelligit Ange.& poſt eum Imo. in l.ſi quis mihi bona. §. ſi fiſci.ff. de acquirenda hæredi. quando potuerunt ſic fieri damnato, quia de iure ciuili non poteſt quis damnari ad perpetuum carcerem, vt in l. incredibilem. C. de pœnis. vnde damnati in terris Imperij ad perpetuum carcerem, ſi ibi moriantur poterunt condere teſt.quia non dicuntur ſerui pœnæ, argu. gloſ.no.in d.§. ſi fiſci.vbi voluit ꝙ tunc damnatus ad mortem ſit ſeruus pœnæ, quando eſt damnatus ad gladium vel cum ferro cõſueto, ſecus ſi cum alio ferro, putà cum ſecuri, vel vt proijciatur de feneſtris, vel occidatur malleo, vel veneno, quia cum tales pęnæ ſint interdictæ a iure, non redderent tunc illum ſeruum pœnæ, & ſic inteſtabilem. facit l. aut damnum.ff.de pę.vbi eſt tex. no.ꝙ iudex non poteſt dare electionem mortis morienti, ſeu ipſi condemnato. Ita ergo ſit in damnato ad perpetuum carcerem eo caſu, quo non potuit dãnari, & ſic nõ fuit inteſtabilis, dato ꝙ in tali carcere moriatur. Et aduerte, quia de iure cano.bene eſt permiſſa pęna perpetui carceris, vt eſt tex.no.in c.q̃uis.j.de pœ. Sed dubitatum eſt, an indiſtinctè tam laici q̃ clerici poſſint in terris eccleſiæ per iudices eccleſiaſticos cõdemnari ad perpetuum carcerem. Ideo Io.And.in addi.Spec.in rub.de offi.ordi.tenuit, ꝙ eps̃ poſſit ſolum hanc pœnam ipſis clericis imponere, non autem contra laicos etiam pro criminibus eccleſiaſticis, niſi in crimine hæreſis, de quo non dubitatur, vt in c.commiſſi.& c.vt inquiſitionis.j.de hære.ideo text.in d.c.q̃uis. ſolum loquitur de clericis. Ad idem etiam facit tex.in c.cum eps̃.ſ.de offic.ordi.eo.lib.& idem ſequitur Old.in ſuo conſi.88. iura ergo loquentia de perpetuo carcere ſolum loquuntur in clericis, & ſic non ſunt extendenda ad laicos.c.cum expediat.ſ. de elect. co.lib. & in regula odia.j.eo.lib.quare d.Nic.in rub.ſ.de teſt. in 2.col. dicit, ꝙ
a in laico damnato ad perpetuum carcerem [a] cõis ſnĩa eſt, ꝙ ſit inteſtabilis, per no.in d.l.2. Sed in clerico dicit variè fuiſſe con ſultũ, & conſulentes pro parte affirmatiua mouentur, quia ius canonicum non imponit perpetuum carcerem ad pęnam, ſed ad pn̄iam, vt in c. nouimus.ſ.de ver.ſig.& in c.tuæ.ſ. de poe. & in c.pe.ſ.de hære.ergo ex ſola ſnĩa & non ex pęna non põt inſurgere inhabilitas teſtandi, cum iſti non ſint ſerui pęnæ, cum imponatur ad pn̄iam, vt ſ. & ſic non ſuccedit loco mortis.ſed ipſe do.Nic.ibi tenet partem negatiuam, cũ non poſſit negari, quin talis perpetuo carceratus ſit ibi quaſi mortuus. ſm̃ eum. Sed aduerte, quia licèt ipſe teneat, ꝙ damnatus ad perpetuum carcerem ſit inteſtabilis, tñ dubium vr̃ id quod dicit de laico, ex eo quia vr̃ ꝙ ipſe non poſſit ſic dãnari, vt ſ. quo caſu redderetur inteſtabilis, vt ſ.per Ang. Sed idem do.Nic.in d.c.tuæ.nõ faciẽdo dñam inter laicum & clericum, inclinat in partem affirmatiuam, vt indiſtinctè talis damnatus poſſit teſtari, per rationẽ, de qua ſ.vt ibi plene per eũ. & hãc partem ſequit̃ Bal.in l.j.C.de ſacroſan.ecc.in fi.quia hodie nemo bene natus fit ſeruus pęnę, vt in aut.ſed hodie.C.de do.inter vi.nec probat̃ iure, cũ talis ſic dãnatus æquiparet̃ deportato, ſm̃ eum ibi.Sed certe pars negatiua vr̃ verior, q̄a perpetuus carcer licet imponat̃ per pęnã, tñ dr̃ pęna, & imponit̃ loco pęnę, vt patet ĩ tex. in d.c.q̃uis.& ibi in j.gl.& in d.c.cũ eps̃.ver.carceri.& ſic efficit̃ ſeruus pęnę, ergo eſt inteſtabilis.pro quo ſcd̃o facit, q̄a talis pęna eſt quędã ſeruitus, vt in d.l.incredibile, & in l. Titio centũ.§. Titio cẽtum ita relicta ſunt, vt a momento.ff.de ↄdi.& demon. ergo tanq̃ ſeruus non põt facere teſtm̃, vt in l.filiusfa.ff.de teſt.Tertio facit gl.no.in c.quia diuerſitatẽ.ſ.de ↄceſ.præben, volens, ꝙ bona clericorũ damnatorũ applicent̃ fiſco eccleſiæ, ergo tanq̃ non hñs bona teſtari non põt, vt in auth.ingreſſi. de ſacroſan. eccle.Nec ob.qd̃ dicit Bal.per d.auth.ſed hodie.quia licèt non efficiat̃ ſeruus pęnæ, ex quo debet ſuperuiuere, tñ ex quo perdit bona impeditur facere teſtm̃, ſicut dr̃ in deportato, vt in l. eius qui.in princi.& ibi per glo.in fi.ff.de teſta. Et hæc opi.eſt cõis, vt ſ.quam ẽt ſequit̃ Pe.de Anch.in d.c.q̃uis.qñ ſcilicet genus delicti, pro quo talis fuit carceratus, redderet quẽ inteſtabilem, aliàs ſecus, arg.l.ictus fuſtium.ff.de infa.& ita vr̃ tenendum, prout etiam eſt de mente Ang.in d.§.ſi fiſci.& facit quod no.Spec.in d.§.compendioſe.ver.11.& ver. quid de bannito.& ex his infertur, & per rationes de quibus eſt dictum ſ. in damnatis ad carcerem, vel in deportatis, quia talis dãnatus ad perpetuũ carcerem non poterit teſtari ad pias cauſas eo caſu, quo eſt alſ prohibitus. Decimotertio prohibet̃ teſtari reus perduellionis, ſeu criminis læſæ maieſtatis, vt l.peu.in fi.C.ad l.Iul.maie.& 6.q.j.§ verũ.ver.ſi quis.& per Specu.in d.§.compendioſe. ver.14.& l.Pantonius.§.rei perduellionis.ff.de acquiren.hære.
28 † Decimoquarto prohibetur teſtari interficiens ſeipſum, vt l. ſi quis filio.§.eius.ff.de iniuſ. teſta.& l.2.C. qui teſta.fa. poſ.& ibi per gloſ. no. & conclude, ſi quæratur an interficiens ſeipſum poſſit hr̃e hęredẽ, nam aliqñ quis interficit ſeipſum tędio vitæ, vel pudore ęris alieni, vel propter impatientiam alicuius doloris, vel propter deſperationem, vel propter cãm iactãtię, uel propter rabiẽ furoris ſuperuenientis, uel incautè proijcit ſe de flumine, uel de feneſtris, & talis habet hæredẽ & ualet eius teſtm̃, ut in d.l.2.& d.§.eius. Aliqñ quis interficit ſeipſum metu pęnę alicuius criminis cõmiſſi per eũ, & tunc aut erat tale crimen, de quo poterat procedi poſt mortẽ, ut habet̃ per gl.or.in l.ex iudiciorũ.ff.de accu.& Inſti.de hęre. quę ab inte.§. cõtrariũ.& tũc indiſtinctè teſtm̃ irritat̃. Si uero eſt tale crimen, qd̃ extinguitur morte tunc ex tali crimine ueniebãt bona cõfiſcanda, ſi eſſet ſequuta ſnĩa, & ſi talis interficit ſe, antequam eſſet depræhenſus uel accuſatus de tali crimine, nõ perdit bona, & habet hæredem, ut in l.fi.in prin.ff.de bo. eorum. Sed ſi interficit ſe poſtq̃ erat captus uel accuſatus de tali crĩe, & nõ ualet eius teſtm̃, vt in d.l.2.& in d.§.eius.& in d.l. fi. & rõ dñæ eſt, q̄a captus uel accuſatus de crĩe, interficiẽdo ſe ur̃ ↄfiteri ſuũ delictũ, & ipſe quaſi iudex ſuijpſius vr̃ ſe condẽnaſſe, vt d.l.fi.ſecus in eo, qui nõ erat captus vel accuſatus.Si verò ex titit tale crimen, de quo non veniebant bona publicãda, ſi fuiſſet ſecuta ſnĩa, & tunc ẽt ſi talis interficiat ſe poſtq̃ eſt captus, vel accuſatus, vʒ teſtm̃, & habet hæredem, vt in l.2. & fi.ff.de bo.eorũ, & ita concludit gl.in d.l.2.C.qui teſta. fac.poſ.& Bal. ibi.& Imo.in d.c.2.in 7.col. Sed quæritur primo, an hæres volens probare innocentiam defuncti, omni caſu admittatur, & ea probata valeat teſtm̃ defuncti.& dic ꝙ ſic, vt eſt text.in d.l. 2.& ibi per Bal.& qualiter probetur innocentia, per Bal. in d. l.fi.Secundò quæritur, ſi aliquis interficit ſeipſum, an in dubio præſumatur ſe interfeciſſe ratione criminis, an vero tædio vitæ vel furoris, vel ſimilis cauſæ. & dic ꝙ ſi erat accuſatus de delicto vel captus, præſumitur ſe occidiſſe ratione criminis, vt eſt text. in d.l.fi.in princi. alias ſecus.de quo ibi per Bar.&
29 Bal.& Imo.in d.§.eius.† Vlti.quæritur, an valeat teſtm̃ ad pias cauſas eius, qui ſeipſum interficit, eo caſu quo alias non valeret.Bal.in l.j.C.de ſacroſan.eccl. in ver.ſexto quęro.tenet ꝙ non, ex quo notorie ↄſtat eum deceſſiſſe in peccato mortali, pro quo faciunt rationes adductæ ſ. in damnato ad mortem, qui etiam non põt teſtari ad pias cauſas, imo ẽt non valeret electio ſepulturæ facta per illũ, qui ſeipſum interficeret, ſed debet carere eccleſiaſtica ſepultura, nec eſt pro eo orandum, vt 23.q.5.placuit.qd̃ intelligit ibi gl.niſi rõne furoris hoc fecerit, vt in c.ille.& c.ſi quis inſanus.15.q.j.& vide per gl. & Doc. in c.ex parte.ſ.de ſepult. vbi ponũtur omnes caſus, in quibus debet quis carere eccleſiaſtica ſepultura. Decimoquinto prohibentur teſtari infideles, prout ſunt hr̃tici, pagani & alij oẽs infideles, vt tenet Spe.in d.§. compendioſe.ver.quanto.& de hęreticis defenſoribus, fautoribus, & receptatoribus hr̃ticorum eſt tex.in c. excõmunicamus.§.credentes.ſ. de hæreti. & in auth. credentes.C.de hęre.& de apoſtatis, & alijs infidelibus, & eſt text.in l.3.C.de apoſta.vbi actiue & paſſiue non habent teſtamenti factionem. & idem iuris eſt de paganis, quod de hęreticis vel alijs infidelibus, ſecundum gloſ. in c.ſi quis epiſcopus.ſ.de hæreti.& facit c.in eos.e.tit.Sed in iudæis aduer.

ADDITIO.

a Vin.God.No.ꝙ damnatus ad perpetunm carcerem non habeat filios in poteſtate, & æquiparatur damnato in metallum.Ruy.conſi.88.nu.5.lib.5.

aduerte, quia cũ ipsi teneantur viuere, ꝺm iura & leges nr̃as, & gaudeãt priuilegio ipsarum legum, vt est tex. no. in l. Iudæi Romano. C. de iu. satis videtur, ꝙ possit facere testm̃, & debet seruari tale testm̃, cũ Iudæi sint capaces successionum hæreditatus paternæ, vel aliorum eorum consanguineorum inter se, vt probat text. no. in c. Iudæi. el 2. in fi. s̃. de Iudæ. vbi idem tenet do. Pet. & do. Nico. immo si filius Iudęi baptizatur, per conuersionem ad fidem non perdit iura sanguinis, nec agnationem, ideo Iudæus baptizatus debet ab intestato æqualiter succedere patri suo Iudæo cum alijs suis fratrib. Iudæis. & idem in hęreditatib. aliorum consanguineorum Iudæorũ, vt probatur in d. c. Iudæi. & facit 26. dis. deinde post medium. posset pr̃ Iudæus exhęredare filium ex hac cã, ꝙ sit factus Chr̃ianus, vt probatur per rationem tex. in d. c. Iudæi. & facit l. Deo nobis. C. de epis. & cle. Scd̃ò aduerte, quia in hoc differunt Iudæi ab alijs infidelibus. Nam Iudæus potest facere testamentum, nec cogit̃, si habet filium Christianum, illi soli totam substãtiam suam relinquere, sed tantum suam portionem ab omni intestato succederet filius Christianus patri suo inuito, & alijs consanguineis Iudæis tantum pro sua portione, vt s̃. Sed in alijs infidelibus habentibus filios fideles & alios infideles, soli fideles succedunt, & alij non, & solis filijs fidelibus tantum possunt eorum bona relinquere, vt in l. cognouimus. C. de hæreti. An tamen hodie bona hæreticorum publicentur, ita quòd non reseruentur filijs legitimis. vide in c. vergentis. s̃. de hæreti. & ibi plenè per Docto. Tertiò aduerte, quia differentia est inter Iudæos, & alios infideles & Christianos, quia infideles tam ex contractibus quàm ex vltima volũtate possunt Christianis relinquere, nec perderet factus Christianus iura sanguinis & successionis in bonis ipsorum infidelium, vt s̃. & tamen secus est econtra, quia Christianus nihil potest relinquere infideli, etiam si pater Christianus vellet relinquere sua bona suo filio ĩfideli seu Iudæo, nec infideles succederent Christiano ab intestato, cum perdat iura sanguinis & successionis, vt probatur per glo. iuncto tex. in d. c. Iudæi. & in d. c. si quis episcopus. & c. in eos. vbi est tex. nota. ꝙ quibuscunque non catholicis, & sic generaliter nihil potest per Christianos conferri non solum ex vlti. voluntate, sed etiam nec inter viuos, & sic nec in morte, nec in vita, vnde est ibi casus contra glo. in l. j. C. de Iudæ. volentem, ꝙ licèt non possit relinqui ex vltima voluntate collegio, seu vniuersitati Iudæorum, tamen singulariter ipsis Iudæis bene possit. quod est falsum, vt ex prædictis patet. & ita voluit glo. in c. sane profertur. 24. q. 2. ꝙ nullo titulo lucratiuo potest Christianus aliquid conferre ipsis infidelibus etiam refraganeis vel filijs, vt s̃. contractus tamen ex titulo oneroso non improbatur

30 inter Christianos & Iudæos, seu alios infideles, vt est text. no. in c. ex speciali. s̃. de Iudæis. † Quartò aduerte, an infidelis aliàs prohibitus testari possit saltem ad pias causas, ita, quòd tale relictum gaudeat priuilegio piæ causæ. Barto. in l. j. C. de sacrosanc. eccle. in ver. sexto quæro. tenet quòd non, dicens generaliter idem esse in omnibus, quos constat notoriè decessisse in mortali peccato, argu. c. qui cum fure. s̃. de furtis. quia cum sint extra vnitatem ecclesiæ, non potest dici relictum pro anima, ideo ecclesia pro talibus non orat, vt in c. placuit. 23. q. 5. & in c. pro obeuntibus. & ibi glo. 13. q. 2. Sed Bald. contra in dicta l. j. in repeti. per tex. in l. nulli. §. quòd si testator. in ver. barbaræ sit nationis. C. de episco. & cleri. nam tales sunt infideles, & tamen testamentum eorum ad pias causas gaudet priuilegio, vt ibi, & dato quòd respectu personæ ipsius testantis eleemosyna illa non cedat in pium vsum, cedit tamen quo ad recipientes, & sic quo ad alios quibus confertur. Non obstat dicto c. qui cum fure. & j. q. j. non est putanda. quia ibi de alieno, hic verò quæritur de proprio, non autem de re aliena vel furtiua, cum etiam apud infideles sint licita dominia rerum, vt per

31 Innoc. in c. ꝙ super his. s̃. de voto. † Sed aduerte, quia licèt eleemosynę recipiantur a quibuscunq; etiam ab excõicatis, vt in c. cum voluntate. s̃. de sentẽ. excom. in c. publicis peccatoribus. cum sit cõe præceptum quo ad omnes, 86. dist. in singulis. tamen ex quo infideles prohibentur testari, vt s̃. vr̃ ꝙ etiam nec ad pias causas possit, cum hic non prohibetur iure. & ita videt̃ esse de mente Inno. in c. cum voluntatis. non ob. d. l. nulli. quia

32 non sumit̃ ibi probatio. i. pro infidelib. sed pro personis ignotis, vt intelligit glo. ibi, de quo j̃. † Decimosextò prohibetur te-

a stari excommunicatus,[a] vt voluit glo. singu. in c. decernimus. j̃. de sen. excom. cum æquiparetur deportato ex genere pęnæ, nam aqua & igni interdicitur excommunicatis, ꝺm glos. Insti. de capi. di. §. minor. & hanc opi. tenuit Hostien. & Io. Mo. vt refert glo. & Ioan. And. in d. c. decernimus. Sed glo. in c. pastoralis, in fi. s̃. de app. æquiparat excõicatum relegato, ex quo retinet dñium & administrationem rerum suarum, & põt cõtrahere, vt plene no. in c. veritatis. s̃. de dolo & contu. & in d. c. cũ voluntate. secundum cum relegatus possit testari, vt in l. eius qui ergo & excommunicatus, cum testari possit oĩs ille, qui retinet ciuitatem, libertatem familiam, & bona, vt l. j. §. hic quibus. ff. de le. 3. sicut est excõmunicatus, vt s̃. Item testari põt oĩs ille, qui nõ reperitur expresse prohibitus, vt est dictũ s̃. in prin. & patet Insti. quib. nõ est permissum facere testm̃. circa. fi. sed excõmunicatus non reperitur prohibitus a iure, ergo põt testari. & ita tenuit Inn. in d. c. cũ voluntate. & Archi. in c. pia. s̃. de excep. e. lib. & quia cum sit speciale in excõmunicato propter hęresim, ꝙ testari non potest, vt in c. excommunicatus. §. credentes. s̃. de hære. ergo in cõtrariũ est ius cõe, 25. dist. qualis. & l. j. in fi. ff. ad munici. & hanc partem tenuit Iaco. de Bel. in Auth. de sanctissimis epi. §. omnibus. vbi hanc q. disputauit referendo arg. pro & cõtra, quę etiam plenius refert Io. An. in d. c. decernimus. in nouella. & ibi eodem modo determinat per hanc partem, etiam si talis esset publicus seu manifestus excõmunicatus, Et idem tenuit Fed. de Se. in suo consi. 71. qd̃ incipit, Vetus quærela. & in consi. 113. qd̃ inci. Factum tale est. vbi etiam arguendo pro & contra, sequitur hanc partem. & idem Bar. & Bal. in l. si quęramus. ff. de test. Et ista est cõis opi. quam etiã sequitur Bal. in l. j. C. de sacrosan. eccle. in repe. & in lectura, & in d. §. his quibus. & in l. j. C. de hære. insti. in 6. col. & in l. fi. C. si a non compe. indi. & Pe. de Anch. & Do. & alij Doc. in d. c. decernimus. & d. Nico. in rub. s̃. de test. & Imo. in c. 2. eo. titu. in 9. col. & Rota in deci. 195. quæ incipit, Item ꝙ acceptatio. sed limita prędicta ꝓcedere nisi in excõmunicato pro pter hæresim, quia ar. talis testari non potest, vt in d. §. credentes. Scd̃o limita, nisi in excõmunicato pro tali crimine, propter qd̃ interdiceretur factio testamenti, vt propter vsuras, vt in c. quãquã. j̃. de vsur. secũdum Bal. in d. c. decernimus. Tertio limita, nisi fuisset quis anathematizatus seu solẽniter excõicatus, vt in c. debent. 11. q. 3. quia talis testari non potest, ꝺm Bal. in c. si is cui. ff. de off. dele. & rõ est, quia talis anathematizatus vr̃ incidere in suspitionem hæresis, vt dixit Bal. in d. c. decernimus. dicens tñ, ꝙ licet quis decedat in excõmunicatione etiã solenni, attamen ex hoc non irritatur eius testamentum, sed hęredes debẽt purgare defunctum a suspitione hæresis, si episcopus indicit ei purgationẽ secundum Bal. ibi. Quartò limita, nisi sit quis excõicatus, eo quia ꝑcusserit seu cœperit cardinalẽ, vel auxilium vel cõsiliũ dederit, quia talis est intestabilis actiue & passiue, vt in c. felicis. in prin. j̃. de pœnis. Sed quæritur primo, an excõicatus possit hæres institui, et sibi relinqui ex vltima voluntate. Hostiẽ. in sum. eo. ti. ver. quis sit effectus. ver. et prodest. tenent ꝙ non, per tex. in Auth. vt cum de app. cognoscitur. §. gñalẽ. prout refert Archi. in d. c. pia. Bal. tñ in d. l. j. C. de sacrosan. eccl. in repe. distinguit, ꝙ si tẽpore quo cedit dies legati, ille reperitur excõicatus, & tũc nõ fit capax, secus si reperitur absolutus, ar. l. intercedit. ff. de leg. præst. Sed certè Io. An. hic videt̃ indistinctè sentire contrarium, dum rñdendo ad d. §. gñalem. dicit ꝙ loquit̃ non solũ de excõicato, sed etiam de hæretico & hanc partem videt̃ etiam sentire Fede. in d. consi. 113. & Domi. in d. c. decernimus. in pen. col. quia cum ꝺm cõmunem opi. sit testabilis actiuè, multomagis passiue, vide tamen per Docto. in c. pastoralis. §. verum. s̃. de appel. & ibi per d. Nic. in 7. col. in fi. immo possit dici, ꝙ excõicatis & hæreticis & alijs infidelibus posset in vltima voluntate relinqui etiam ad pias causas ratione paupertatis, vel alimentorum, vel alterius iustæ causæ, ꝺm glo. no. in c. in eos. s̃. de hære. Scd̃ò quærit̃ ꝺm opi. illorum, qui tenent, ꝙ excõicatus non possit testari, si talis tp̃e testamenti erat excõicatus, tp̃e mortis non econtra, an valeat testm̃. vide per Ioã. And. in c. quamq̃. j̃. de vsuris. super vlti. gl. & per Fede. in d. cõsi. 113. & vide in l. in princi. §. j. de leg. 3. & ibi per Docto. & per glo. no. in l. j. §. exigit. ff. de secun. tab. Tertiò quæritur secundam prædictam opi. si a sententia excõicationis

ADDITIO.

a Celsus. Prohibetur testari excommunicatus. Tu dic, ꝙ excõicatus testatur, nisi in casu auth. credentes. C. de hære. scilicet qñ est excõicatus pro hæresi, ꝺm Bar. ibi & Bal. in l. eam quam. col. 16. C. de fideic. vbi dicit opin. antiquorum, s. excõicatum non posse testari ꝺm priuilegium iuris canonici, quæ priuatur per excõicationem, secus ex priuilegio iuris ciuilis. de quã q. vide Cardi. late 2. q. 8. de sen. excom. vbi tenet indistinctè contra istum, & plenius per eum in c. perpendimus. q. 38. de sen. excom. in anti.

Vin. God. Excommunicatus non potest agere, nec etiam per procuaatorem. Ruy. consi. 61. nu. 10. lib. 5. vide Fely. in c. Rodulphus. ver. sed declaratoria, in fi. de rescri. & in c. si vere, de sen. excom.

cationis ſit appellatum,an valeat teſtamentum factum pendē te appellatione.& vr̄ ꝙ non,cum ſententia excõmunicationis trahat ſuam excõicationem,vt in c.præterea requiſiſti.ſ. de ap pel.ſed glo.in l.fi.C.ſi a non compe.iud.tenet cõtrarium, nam ſentētia vltimi ſupplicij trahit ſecum executionem,vt in l. qui vltimo.ff.de pęnis.& tamen pendente appellatione valet teſta mentum, vt in l.ſi quis filio.§.hi autem omnes.ff.de iniu.teſta. vnde licèt per appellationem non tollatur excõicatio, tamen eliditur,& hoc ne ſit in poteſtate excõicatoris per fas & nefas
33 tollere teſtamenti factionem.& ita vr̄ velle Bald.in d.l.fi.† Vltimo quæritur,an excõicatus poſſit teſtari ad pias cauſas, ita ꝙ gaudeat teſtamentum & legatum priuilegio piæ cauſæ. Bar.in d.l.j.& in d.ver.6. quæro. tenet ꝙ non, ex quo conſtat notorie deceſſiſſe in mortali peccato,quia cum ſint extra vnitatem ec cleſiæ, non poteſt dici relictum pro anima, nec relicta per tales ſunt accipienda, vt in c. quia in omnibus.ſ. de vſuris. & ita tranſit Bal.in l.iubemus.in prin.C.de teſt.& Lap.in ſua allega. 123.quæ incipit, In Dei nomine. & Do.in c.2.j.de vſuris.§. fin. 4.col.in prin.vnde dicebat Inno.in d.c.cum voluntate.ꝙ mortuaria vel relicta,quæ dantur pro anima, non ſunt a talibus re cipienda,cum non ſit pro eis orandum, vt in c. pro obeuntib. & ibi glo.13.q.2.ſecus ſi non pro anima,ſed alia de cauſa excõmunicatus relinquat alicui eccleſiæ, quia tunc poterit recipi, ex quo excõicatus non prohibetur teſtari,ſm Inno.Sed Bal.in d.l.j.de ſacroſan.eccl. in repe. & in lectura tenet indiſtincte cõrium , vt relicta per tales gaudeant in omnibus priuilegio piæ cauſæ , quia licèt quo ad teſtatorem tale relictum ſi decedatur in peccato mortali ſibi non proſit,& ſic ceſſat fauor animæ ip ſius relinquentis,tamen remanet alia ratio,ſ.fauor pauperum, & piæ cauſæ,in quem debet conuerti tale relictum, & ſic ſuffi cit, ꝙ remaneat vna ratio finalis, de qua in d.l.j. licèt alia ratio ceſſet,vt in §.affinitatis.C.de nup. nam miſericordiæ cauſa diſtribuere ad pias cauſas cõis eſt vſus,& nõ publicanus nec miles excipitur,vt in c.in ſingulis.86.diſt. & tamen conſtat in diuina ſcriptura publicanū ſumi pro publico peccatore,vt 2.q.j. multi.ibi, vnde Dominus cum peccatoribus & publicanis comedens &c.Non ob.d.c.quia in omnibus.quia loquitur,quan do in rebus ab illo quæſitis ex vſuris alienis.& in c.non eſt pu nienda.j.q.j.ſecus ergo ſi aliàs de iuſte quæſitis fieret relictum ad pias cauſas.& ita cum opi.Bal. tranſit d.Pet. in c.2.ſ.eo.titu. Idem etiam ſequitur do.Nico.in rub.ſ.eo.tit.in fi.dicens, ꝙ ec cleſiaſtici poſſunt recipere legata pro anima ab excõicatis & publicis peccatoribus,tamen non debent ſe obligare ad oran dum pro talibus.& quandocunq; quis ſit publicus peccator, poteſt & debet, & ei eſt cõſulendum, vt bona opera exerceat, nam licèt bona,quę fiunt in peccato mortali non proſint quo ad vitam æternam, valent tamen quo ad alia, putà quo ad minus ſupplicium ſubeundum in inferno,& quia Deus citius illuſtrat corda illorum dum viuunt,vt hr̄ de pę.diſt.3.in fi.& per glo.no.in c.quod quidam.ſ.de pęnitentijs.& ibi per Doct.Sed Imo.in d.c.2.in 19.col.tenet ſe cum opi.Bar. & Innoc.cum qua etiam tranſit Io.And.in d.c.cum voluntate. nam incongruum videtur,ꝙ eccleſia acceptet relictum pro anima illius,quē con ſtat deceſſiſſe in peccato mortali,vnde non eſt incongruum,ꝙ eccleſia talia relicta petere non poſſit, cum hoc habeat ſpeciē mali exempli,quod nullatenus eſt fiendum, per id quod habe tur in c.cum ab omni.ſ.de vita & hone.cle.ſm Imo.Sed aduer te,quia hoc procederet in oblationibus, quæ cum fiant in publico,& in eccleſia, non debēt recipi a publicis peccatoribus, ex quo eſt cauſa mali exempli,vt in c.oblationes.90.diſt.ſecus autem in elemoſynis,vt in d.c.cum voluntate.nec alteraretur propter hoc natura elemoſynæ , licèt fieret publicè, vt tenent Doct.in d.c.cum voluntate. nec etiam videtur fienda differen tia,quando aliud relinquatur eccleſiæ ſimplici, & quando pro anima,cum quicquid relinquitur eccleſiæ, videat ad pias cauſas,& pro anima relinqui,vt in c.requiſiſti.ſ. de teſt.& l. illud, de ſacroſan.eccle.& tenet glo.& Bal.in auth.ſimiliter.in prin. C.ad l.fal. & omne relictum pro anima dicitur ad pias cauſas, ſm glo.ſing.in l.ſi quis Titio.ff.de leg.2.vnde ergo licèt expreſ sè relinquatur pro anima,videtur ꝙ eccleſia poſſit recipere legatum, & non teneatur nec debeat pro talibus orare, non tamen ſtat per eccleſiam, ſed impedimētum eſt propter delictū ipſius delinquentis,argu.l.miles.§.ſi.ff.de adul.& facit l.ab adminiſtratione.C.de leg.ideo eſt ꝙ ſi teſtator reliquit decem ec cleſiæ pro ſua ſepultura,& talis decedat excõicatus, & ſic non poteſt habere eccleſiaſticam ſepulturam,nec eſt pro ipſo orā dum, vt in c.ſacris.ſ.de ſepul. quod ex quo non ſtat per eccleſiam, debebit conſequi legatum. & ita tenuit Bal. in d.l.in fi. C.de his quę ſine nomine.& eſt de mente Inno.in c.in noſtra. ſ.de ſepul.& tamen conſtat,ꝙ quicquid relinquitur eccleſiæ ſe pulturę cauſa,dicitur relinqui pro anima,vt per Inno.in d.c.in noſtra. intellige pro orationibus ex his, vt ſic non obſtat animæ defunctorum,13.q.2. cogita tamen in prædictis, & vide 14. q.5.per totum.& ibi per glo.in ſumma,& in d.c.non eſt puniē
34 da. & in d.c. oblationes . † Decimoſeptimo prohibetur teſtari vſurarius manifeſtus, vt eſt tex. ſing.in c.quamquam.in fi.j.de vſuris.eo. lib.vbi dicitur, ꝙ teſtamentum eſt ipſo iure irritum, niſi ſeruata forma illius c.quę eſt,ꝙ fiat prius reſtitutio,vel pręſtetur cautio de reſtituendo,nec ſufficeret,ꝙ teſtator in ſuo teſtamento mandaret vſuras reſtitui expreſſa certa quantitate, vel non expreſſa,niſi prius fieret reſtitutio, vel idoneè caueret de reſtituēdo hoc modo,videlicet ꝙ præſtetur cautio illis, qui bus debet fieri reſtitutio ſi ſunt præſentes,vel alijs perſonis ex quibus quæratur directa actio, de quibus perſonis ibi per glo. in ver.poſſint,vel iſtis perſonis abſentibus epiſcopo loci, aut eius vicario,ſeu rectori parochiæ,in qua teſtator habitat,præſentibus aliquib. perſonis fide dignis de ipſa parochia, aut tabelloni de ipſius epiſcopi mādato,& cautio debet eſſe idonea cū fideiuſſore vel pignore,& debet in cautione exprimi quan titas certa,quando de hoc manifeſte apparet,aliàs debet exprimi & moderari arbitrio recipientis cautionem prædictam, vt hęc omnia habentur in d.c.quamquam.de quibus ibi plenius per glo.& Doct.& no.per Bal.ad intelligentiam prædictorum in l.executorem.C.de execu. rei iudi.in 5. & 6.col. Sed quærit primo , an omnis vſurarius indiſtincte ſit inteſtabilis. & dic ꝙ non,ſed ſolum ille,qui eſt manifeſtus, de quo loquitur text.in
a d.c.quamquam.Et quis dicatur vſurarius manifeſtus[a], vide per glo.in ver.manifeſtos.in c.j.j.de vſuris.eo.lib.& ibi per Docto. & in c.3.ſ.de vſuris.& ibi per Inno.& per Bald.in d.l.executorem.& per Bar.in l.3.ff.de furtis.& per Fed.in ſuo conſi.8.Secū dò quæritur,an vſurarius manifeſtus non ſeruata forma ſupradicta poſſit facere codicillos.& dic ꝙ non, ſicut non poteſt facere teſtamentum,vt in l.j.ff.de leg.j.& ita tenet glo. & Doct. ſequuntur in d.c.quamquam.in fi.imo voluit ibi glo.no.idem eſſe in qualibet alia vltima voluntate, vt debeat ſeruari forma ſupradicta,& aliàs ipſo iure non valeat.ita ſequuntur ibi Doc. & Lap.in ſua alleg.123.quæ incipit,Iudi.nomine, ideo ſi ſit vltima voluntas ab ipſo vſurario per epiſtolam , vt fieri poteſt, vt in l.& in epiſtola.C.de fideicom.non valebit,vt voluit Ange. in ſua diſpu.quæ incipit,Aſtenſis miles.in ver.de quinto.& in ver.de tertio.& in ver.ſexto.tamen dubium idem eſſet ſi ab ipſo vſurario ſit facta vltima voluntas taliter , ꝙ non habeat ſingulare nomen,ſed ſit vltima voluntas in genere,de qua in l.licet. C.de pact. Tertiò quæritur, quid in donatione cauſa mortis.Lap.in ſua alleg.tenet idem eſſe,quod in teſtamento & codicillis,cum ſit ſpecies vltimæ voluntatis,vt plene no.in d.l.2. & ita diſputando determinauit Io.Cald.in ſua diſpu.quæ inci. Canonica conſtitutione cauetur.ſed Bal.in d.l.executorem,in 3.col.determinat contrarium ſupponens.ꝙ ſi tamen in hoc iudicio eccleſiæ.& addunt plures no.rationes, de quibus ibi per eum.Idem etiam ſequitur Ange.in d.diſpu.in ver.ſed de quarto dubitatur quare . Pau. in dicto c. quamquam. reducit opiniones ad concordiam,vt prima opi.procedat, quando donatio cauſa mortis fieret in ipſo teſtamēto vel codicillis, cū tunc nām vltimæ voluntatis ſapiat.facit qđ no.Bal.in l. hæredes palam.§.fi.ff.de teſtamentis.& in l.ſenium.C.qui teſt. Si vero donatio cauſa mortis fiat ſeparatim & de per ſe,& tūc valeat,nec locum habeat d. c. quamquam. cum tunc donatio accedat ad naturam contractus,per no.in c.de his.ſ.de ſepul.& in c.Raynutius.ſ.de teſtamentis.& ita tenet Lap. & Abbas in d.c. quamquam.& ita tranſit ibi Do. & Imo. dicentes prædicta vera, niſi donatio cauſa mortis ſeparatim facta eſſet de omnibus bonis & vel maiori parte,quia tunc præſumerētur facta in fraudem, & non valeret,vt habetur in l.omnes.§.Lucius.ff.quę in frau.cre di.cogita tamen, quia cum diſpoſitio d.c. quamquam. habeat locum in omni vltima volūtate, vt patet ibi in tex.& tenet ibi glo.& omnes Doct.ſequuntur,ſtat dubitatio,an donatio cauſa mortis magis accedat vltimæ voluntati ſiue contractui, de quo plene per Docto.in d.l.2.ſed cum d.c.quamquam.emanauerit in fauorem animæ, ſatis videtur idem eſſe dicendum indiſtincte in donatione cauſa mortis,cum ſit eadem rō,& quia fauore animæ ſit extenſio legis correctiuę etiam ex identitate ratio-

ADDITIO.

a Vin.God. Vſurarius manifeſtus quis dicatur.Adde Alex.in l.3.ff.de furt.Felyn c.auditis.col.fi.de præſcri.

tationis,vt dixit ſingulariter Bar.in auth.ſacramenta pub.C.ſi
35 aduerſus ven. † Quartò quæritur, Eo caſu,quo teſtamentũ vſu-
rarij,vel codicillus, vel alia vltima voluntas eſt ipſo iure nulla,
an ſaltem valeat ad pias cauſas.Bart.in l.j.de ſacroſan.eccle.in
ver.ſexto quæro.tenet ꝙ etiam ad pias cauſas non valeret, per
ea quæ dicta ſunt s̃.in excõicato,idem tenet Lap.in d.alleg.123.
& in alle.30.in prin.& idem Domi.in d.c.quamquam.§.fi.in 4.
col.in princi.& idem Bal.in d.l.j.in rep.& lectura,& idem do.
Nic.in rub.s̃.de teſtamẽtis.Sed limita primo,niſi apparuiſſent
ſigna contritionis in ipſo vſurario manifeſto,quia tunc quo ad
relicta piæ cauſæ valeret vltima voluntas,vt concludit do.Ant.
& Pet. de Ancha. per d.l.j.prout refert Do.in d.c.quamquam.
§.fi.Sed cogita in hoc,quia cum in d.c.quamquam. in prin.di-
cat nõ ſufficere, licèt vſurarius mãdet reſtitui vſuras,niſi prius
ſatisfaciat vel caueat,prout ibi dicitur.Et cum illud ſit ſignum
contritionis,ſm no.per Docto.in c.a nobis.el 2.s̃. de ſen.excõ.
& tamen hoc non ſufficit,ergo ſequitur, ꝙ ſola ſigna cõtritio-
nis non ſufficiãt, niſi ſeruetur forma d.c. quamquam.etiam ad
pias cauſas,cum Doct.vt s̃.teneant,ꝙ eo caſu quo non valeret
teſtamentum vſurarij,non valeret etiam ad pias cauſas, voluit
ergo Papa indiſtincte ſeruari formã d. c. quamquam.quod po
tuit facere ipſe Papa,vt ibi per glo.in fi.& ſic non ob.d.l.j.Se-
cundò limita,quando in tali vltima voluntate vſurarij manife
ſti eſſent annuatim relicta alicui alimẽta, & per triennium ab
hærede ſcienter præſtita, quia tunc poterãt peti pro futuris an
nis,vt in l.j.C. de fideicom. Ange.in d.diſputatione, in ver.de
nouo.Sed certe idem Ang. in repe.l.ſi certis annis. C.de pact.
voluit contrarium,dicens ꝙ d.l.j.habet locum in vltima volun
tate minus ſolenni facta ab eo, qui erat habilis ad teſtandum,
ſecus ſi talis eſſet inhabilis ad teſtandum, quia tũc d.l.j.locum
non haberet,per no.per Bar.in l.cum lex.ff.de fideiuſ.Sed vſu
rarius manifeſtus fit ipſo iure inhabilis,niſi ſeruata forma d.c.
quamquam.ergo ſequitur,ꝙ in ead. l. j. locum nõ habeat text.
præterea in d.l.j. eſt ſpeciale fauore alimentorum, eo quia tale
legatum dicitur ad pias cauſas,quando fit pauperi.& ita intelli
gi debet d.l.j.ſm Ang.in d.l.ſi certis annis.& eſt de mente Bar.
ibi dicentis,ꝙ d.l. haberet locum in legato facto in refectione
pontis vel viarum,quod cenſetur ad pias cauſas,ſm glo.in au-
then.ſimiliter. C.ad l.Falcid.& ſic generaliter in omni legato
ad pias cauſas,putà pro dote,ſm Bart.ibi,vel pro redemptione
captiuorum,ſm Ange.ibi.Sed iſta vltima ratio non concludit,
quia Doct.concludunt,ꝙ ad hoc vt habeat locum d.l.j. eſt ne-
ceſſe, ꝙ concurrant omnia requiſita in d.l.j. ita ꝙ non ſuffice-
ret ſolus fauor piæ cauſæ, & tamen ad pias cauſas non valeret
talis vltima voluntas vſurarij, vt ſupra.ergo nec debet valere
in alimentis, & in alijs pijs cauſis. Tertiò limita, niſi quan-
do relicta in tali vltima voluntate vſurarij manifeſti eſſent ſo-
luta,quia tunc non poſſent repeti,etiam ſi talia non eſſent re-
licta ad pias cauſas, & hoc propter naturalem obligationem,
quæ oritur ex tali voluntate, vt voluit Angel. in dicto verſi.
36 de nouo. † Sed cogita, quia videtur quòd etiam nec naturalis
obligatio oriatur ex tali vltima voluntate, ex quo lex reſiſtit,
& ſic tollit naturalem obligationem,ſecundũ no.in d.l. cũ lex.
& in l. ſi non ſortem.ff. de condi.inde.& ſic videtur, ꝙ ſi eſſent
ſoluta,poſſint repeti,per no.in l.j.ff.de condi. indebi. & ita eſt
de mente Ang.in d.l. ſi certis. dum alleg.d. l. cum lex. Quarto
limita, niſi in tali vltima voluntate vel teſtõ eſſet factum reli-
ctum certis perſonis pro reſtitutione vſurarum extortarũ, vel
alias male ablatarum, cum tunc quo ad illos valeret teſtamẽ-
tum vſurarij quo ad illam quãtitatem quæ apparet extorta, vt.
vr̃ velle Lap.in d.alle.20.in prin.vt referũt Doc.in d.c.quãquã.
ſed certe Lap.ibi videtur velle contrarium,dum dicit ꝙ ſi teſta
tor mandat in ſuo teſtamento reſtitui vſuras illis perſonis, de
quibus in libris ſuis fit mentio, ꝙ ex hoc deprehenditur eſſe
vſurarius manifeſtus etiam quo ad rũpendum teſtamentũ, &
ſic tenet ꝙ teſtamentum non valeret. Præterea hæc limitatio
eſſet contra c.quãquam.in prin.vbi habet̃,ꝙ etiam ſi vſurarius
mandet in teſtamento vſuras reſtitui certis perſonis expreſſa
certa quantitate,de qua conſtet,tamen non valet illa diſpõ,ni
ſi ſeruata forma d.c. quãquã.pro quo etiam facit, quia cum de
vſuris extortis debeat conſtare aliter quam per confeſſionem
vt dicetur j̃.tunc legatum eſſet inutile, vt in l.ſi creditori.ff.de
lega.j.Quinto limita,quando in teſtõ vſurarij ſeu vltima volũ-
tate fuiſſet relictum pauperibus pro incertis & male ablatis,
cum valeret teſtamentum vſurarij, ſicut quo ad hoc valeret te
ſtamentũ condemnati ad mortẽ,vt tenet Io.An.& Pe.de Anc.
in d.c.quãquam. dicentes, ꝙ de incertis & male ablatis debet
conſtare aliter quam per confeſ.ita uoluit gl. in l.ſi donatione.

C.de colla.iõ dicit Io. An.ibi, ꝙ tale legatum debetur tũc non
tã iure legati quam primæuę obligationis, unde deducitur ut
æs alienum, ut ibi per eum.Sed aduerte, quia licet hocproce-
dat in condemnato ad mortem,ut dictum fuit s̃.tamen in uſu
rario hæc limitatio non procedit, dato ꝙ uſurarius manifeſtus
in ſua ultima uoluntate relinquat pro incertis & male ablatis,
& dato ꝙ de incertis & male ablatis notorie ↄſtaret, & dato ꝙ
relinqueret pauperibus,qđ probat̃ primo,quia uſurarius non
poteſt teſtari etiam ad pias cauſas, ut s̃.ſicut eſſet iſto caſu. Se-
cundò, quia diſtributio incertorum poſt mortem eſt caſus re-
ſeruatus ſoli epiſcopo, ſecundum glo.or.in c.2.j̃. de pę. debet
ergo diſtributio fieri per epiſcopum & non per ipſum uſura-
rium qui eſt perſona ſuſpecta, ſicut alias dixit Archi. in c.reli-
gioſis.j̃.eo.ad intellectum c.cũ ſit.s̃.de iudæis.Tertio,quia licet
uſurarius manifeſtus mandet reſtitui uſuras certis perſonis &
expreſſa certa quantitate, & de illis conſtet, tamen non ualet
talis diſpõ,ut in c.quãquam. in prin.in tex.& glo. niſi ſeruata
forma ſupradicta & eſt dictum s̃. in proxi.limitatione. fortius
ergo non debet ualere ſi pro incertis,& ſic pauperibus mãdet
37 reſtitui, arg.c.cum tuę.s̃.de uſur.†Quinto quęritur,quid ſi tp̃e
ↄditi teſtamenti non erat vſurarius manifeſtus, ſed poſtea ſic,
vel tempore mortis, an irritetur teſtamentum, ſi non ſatisfe-
cit,vel pręſtita cautione deceſſit.& dic ꝙ ſic,vt tenuit Pa.Imo.
& do.Flo.in clem.j.de ſepultu. & Lap.& Domi. in d.c.quam-
quam.in fi.& Imo.in d.c.2,in 18.col. & Bal.in l.2.C. de bo.poſ.
contratabu. quia in teſtatore requiritur habilitas duobus tem
poribus,ſ. tempore conditi teſtamenti, & tempore mortis, vt
l.j.§.ſi filius.ff.de le.3. cum fęnerari ſit delictum quod in alium
committitur, vt nota.in l.3.s̃.de vſuris. ergo inhabilitas ſuper-
ueniens rumpit teſtamẽtum,vt in l.j.§.exigit.ff. de ſecun.ta.&
ibi per glo.no.& ita videtur velle Fe.in ſuo conſi.7.& ita eſt te
nendum,licèt Ange.voluerit contrarium in d.diſpu. in ver.ſu-
per 12.pro quo etiam facit quod j̃.proxi.dicetur.& ſatis proba-
38 tur in d.c.quamquam.† Sextò quæritur, quid ſi vſurarius præ-
ſtita cautione fecit teſtamentum, deinde cõtinuauit vſuras oc
cultè,an irritetur teſtamentum.Fed.in d.conſi.7.no.per plures
rationes terminauit ꝙ ſic, & ita ſequitur Lap. & Domi.in d.c.
quamquam.& Imo.in d.c.2.& Bal.in d.l.executorem.in 9.col.
etiam ſi præſtitiſſet cautionem nomine vſurarum exactarum,
vel quæ fuerint in futurum, quia de receptis ex poſt quarum
eſt certa quãtitas,non eſt facta cautio ſpecificata,prout requi-
ritur.& hanc partem ſequitur do.Ant.in d.c.3.vbi plene exami
nat iſtum art.licèt do.Nic.ibi ſentiat contrarium,nam ex quo
talis non fuit poſtea manifeſtus vſurarius, non videtur annul-
lari teſtamentum,arg.glo.no.in ver.publice.in clem.j. de vi.&
ho.& in c.notificaſti.in ver.cum omnis.33.q.5.& maximè cum
illa ſit pęna,debet reſtringi,vt in regu. odia.j̃. eo.lib. Sed certè
prima pars verior de iure,quare cum reſpiciat fauorem anima
rum,debet latiſſimè interpretari,vt per Bar.in d.auth.ſacramẽ
ta pu.& per Io.And.in c.pen.s̃.qui fi.ſint legi.& per Doct.in c.
fi.s̃.de ſimo.& ad ſupradictas glo.reſpondet Fed. in d.conſi.&
do.Anto.in d.c.3. vnde dicebat Bal.in auth. cui relictum.C.de
indi.vi.in 3.col.ꝙ pręſtita cautione ſi poſtea vſurarius interpel
latus non ſeruauit cautionem,perinde eſt ac ſi nũquam cauiſ-
ſet,idem ergo ſi continuauit vſuras.Septimo quæritur, an va-
leat teſtamentum vſurarij, ſi ex poſt facto & poſt teſtamẽtum
conditum præſtat cautionem ſupradictam.glo.in d.c.quamq̃.
§.fi.dixit hic ſufficere quandocunq; pręſtetur ante mortem,&
ita tenet ibi Io.And.per plures rationes,referens Nic.Mat.di-
ſputando tenuiſſe arg.l.vniuerſa.C.de preci.impe.offe.ſed Io.
Mo.in d.c.quamquam.tenet contrarium, argu. l.j.§.j. vide ibi
per Bal.ff.de leg.3.quia in teſtamento requiritur habilitas per-
ſonæ tempore teſtamenti & mortis.& ita tenet Dy. in d.§.j.&
Io.de Lig.in d.§.fi.c quamquam.& Bal. per plures rationes in
l.2.circa fi.C.de bo.poſ.contratab.Quare Pau.& Io. de Fan.in
d.§.fi.dicũt,ꝙ hæc opinio procedit de rigore iuris,ſed de æqui
tate procedit opinio glo.& idem dicit Bal. in d.l. executorem.
in 8.col.& in l.ex libera.C.de ſuis & legiti.& in l.ſeruus. C.de
legatis.& in d.l.vniuerſa.& Ange.in d.diſput. in deciſi.j.q. Sed
certe ꝙ opinio glo.procedat etiam de iure,tenuit Bar.in l.filio
præterito.ff.de iniuſto teſta.argu.illius l.& l.ſi is qui ſoluendo
non erat duos. ff.de hære.inſtit.& ita ſequit̃ Imo.in d.c.2.in 18.
col.& Dom.in d.§.fi.& Pet.de Ancha.in d.c.quamquam.in 15.
col.& plene per eum in c.ſi eo tempore.s̃.de reſcrip.eo.lib.&
do.Anto. in c.3.s̃. de vſuris. de his omnibus vide plenius in di-
ctis locis per Docto.Octauo quæritur,quid ſi talis cautio præ-
ſtetur per hæredem poſt mortem vſurarij, an eius teſtamentũ
firmetur.Glo.no.in ver.manifeſtos.in clem.j.de ſepul. dixit,ꝙ
non

non,& ita ſequitur hic Pau.& Bal.in l. ſi hæreditas. C.de teſta. vbi dixit, quod hæredes etiam ſatisfaciendo non faciunt conualeſcere teſtamẽtum,cum nemo poſt mortem poſſit fieri teſtabilis,vt in d.§.exigit.Sed Pet.de Anch.in d.c.ſi eo tempore. limitat hoc verum, niſi talis cautio præſtetur poſt mortem de ſpeciali mandato teſtatoris,& idem ſequitur do.Flo.in d.cle.j. dicens ita fuiſſe diſputatum. Sed certe hoc procederet, vt tali nõ denegaretur ſepultura,ſed quo ad teſtamẽtum ſecus eſt,cũ teſtamentum cõfirmetur morte,& non poſt,vt in c.cum Marthæ.ſ.de cele.miſ. & quia ſi de rigore iuris cautio ſuperueniẽs poſt teſtamentum etiam in vita teſtatoris non firmat teſtamẽtum,vt tenent Doct.ſ.c.proxi. fortius & ſine dubitatione non firmat poſt mortem teſtatoris.Item hoc eſſet contra caſum expreſſum in d.c.quamquam.& ibi per glo. in ver.mandauerint. non ſufficit ergo cautionem pręſtari poſt mortem ẽt de mandato teſtatoris. Vnde dicebat Bald.in d.l.executorem.in 3.col. ꝙ quantumcunq; vſurarius faciat teſtamentum de licentia & præſentia epiſcopi, & mandet vſuras reſtitui deputato executore ad diſtribuendum,tamen ſi ipſe non præſtat cautionẽ pręd ictam,non valet teſtamẽtum,quia epiſcopus non poteſt mutare formam traditam a canone, imo etiam nec legatus de latere poſſet diſpenſare contra formam concilij,in d.c. quamq̃. vt in c.dilecto.ſ. de præben. & per glo.no.in c.cum dilectis.in

39 prin.ſ.de elect.† Decimooctauo prohibetur teſtari filius vel filia in poteſtate patris, vt in l.qui poteſtatem.ff.de teſta.& in l. ſenium.& l.pen.C.qui teſta.vbi dicitur etiam de licentia & cõſenſu patris hoc non poſſe. quod procedit nõ ſolum in bonis profectitijs,ſed etiam aduentitijs,& non ſolum in his,in quib. patri quæritur vſus, ſed etiam in his in quibus non quæritur. de quibus in auth.excipitur.& per Do. C.de bo.quæ lib. & ita no.probatur in d.l.pen.Et ita tenet Spec.in d.§. compendioſe. ver.6.Intantum ꝙ etiam filiafa.ſiue nupta ſiue non,non poſſet facere teſtamentum etiam in ſua dote, & etiam patre conſentiente,vt no.in l.filiæ meæ.ff.ſolu.matri.& tenet Bal. in d.l.ſenium. circa fi. dicens ꝙ filiafa. in dote non habet hæredem ex teſtamento,ſed ab inteſtato ſic,vt ibi per eum, & per Bar.in l.

a poſt dotem.ff.ſolu.ma.In caſtrenſibus [a] tamen bonis vel quaſi poteſt filius teſtari etiam ſine conſenſu patris,vt in l.fi. C. qui teſta. Limita ſingulariter tamen prædicta procedere, præterq̃ in filijsfa.clericis,qui licèt ſint in poteſtate patris,vt in c.fi.ſ.de iudi.eo.lib.& in l.ſacroſan.& in auth.presbyteros.C.de epiſc. & cleri.cum nullus ordo ad epiſcopatum j.liberet filiũ a patris poteſtate,vt ſingulariter probatur in c.per ven.qui filij ſint legi.& in auth.ſed dignitas.C.de epiſ.& cleri.& plene per Inno. in c.in dño.ver.ſ.de æta.& quali.tamen poſſunt teſtari in omnibus præterquàm de patrimonialibus,& ſic profectijs.In aduentitijs ergo poſſunt indiſtincte teſtari etiã ſine conſenſu patris,vt in d.l.ſacroſan. & authẽ.presbyteros.& in c.quia nos.ſ. de teſta.& ita voluit glo.in c. quia ingredientibus.19.q.3. vnde in filiofami. clerico bona profectitia dicunt quod proueniunt a patre,vel de bonis eccleſiæ,vel eius intuitu, & de talibus nõ poteſt teſtari,vt d.c.quia nos.& l.certum.C. fa.erciſc. aduentitia verò dicuntur omnia alia bona aliunde quęſita,ſm Io.And. in rub.ſ.de peculio cle.vbi Imo.& alij Doct.concludunt, ꝙ in clerico omnia aduentitia poſt clericatum non cenſentur quaſi caſtrenſia, vt ſic de illis teſtari & diſponere poſſit ſine patris cõſenſu.& ratio eſſe poteſt,quia clericus dicitur eſſe miles cęleſtis militiæ,vt voluit glo.no.in l.miles.in prin.ff.de re iud.vnde quicquid acquirit,dicit̃ caſtrenſe vel quaſi,vt d.auth.presbyteros.& ita tenet Spec.in tit.de actore.§.j.ver. ſed cum clericorum.& procedunt prædicta non ſolũ in presbyteris,ſed etiam in conſtitutis in minorib. ordinib. vel etiam habentib. ſolum primam tonſuram,cum & iſti clerici appellentur,vt in c.clericis.19.diſt.& ita ſequitur do.Anto.& Imo.in c.quia nos.de quibus ibi plene per eos,& per Doct.in d.c.fi.& ibi quãdo ſit ꝙ fi

40 lius poſſit eſſe in iudicio ſine conſenſu patris.† Sed quærit̃ primò, an filiusfa. poſſit facere codicillos eo caſu quo non poteſt teſtari.& dic ꝙ non,vt in l.2.de leg.j. & ita tenet glo.in l. cum is.§.j.ff.de dona.cauſa mor. & ita ſequuntur ibi Docto.de quo etiam no.in l.fi.C.de codicil. Scd̃o quæritur, quare ſit ꝙ filius poteſt donare cauſa mor.conſentiente patre,vt d.§.j.& non teſtari. & dic, quia non ſicuti viuentium ita defunctorum actus ſuſpendi receptum eſt,vt in l.fi.in fi.ff.cõmunia prædiorum.ſecundum Bal.in d.l.ſenium.in prin.vnde teſtamentum non poteſt dependere ex alieno arbitrio,& ſic a conſenſu patris,l.illa inſtitutio.ff.de hære.inſti.ſed donatio cauſa mortis videtur accedere potius ad naturam contractus, quàm vltimæ volũtatis, vt dixit glo.no.in l.2.in prin.ff.de dote præleg.& cõtractus poſ-

ſunt pendere ex alieno arbitrio, vt in l.fi. de contrahen. emp. ideo donatio cauſa mortis poteſt fieri patre conſentiente,ſm

41 glo.& Bar.in d.l.j.& Imo.ibi,& in d.l.2.in 12.col. † Tertiò quæritur,quid ſi filius fecit teſtamentum de conſenſu patris, quod fieri non poteſt,vt ſ.appoſuit clauſulam,ſi non valet iure teſtamenti valeat iure cuiuſlibet alterius vltimæ voluntatis.an valeat tunc vt donatio cauſa mor.ex quo iure teſtamenti vel codicillorum valere non poteſt,vt ſ.videtur ꝙ ſic,vt d.§.j.Sed cõtrarium tenet Spe.in d.ver.6.ver.quid ſi filius.& ratio eſt, quia vt filius poſſit donare cauſa mor. requiritur ad hoc ſpecialis & expreſſa licentia patris,vt in l.filiusfa.ff.de dona.& ſic requiritur,ꝙ fiat mentio de do.cau.mor.facit l.Seia.ff.de do.cau.mor. & ita ſequitur Cy. in d.l.ſenium. & Bal.in d.l.qui in poteſtate. in fi.ſed Guil.de Cu.in l.j.C.de codicil.intelligit prędicta vera, niſi pars ſit præſens, quia tunc benè valeret, vt donatio cauſa mortis,quæ requirit præſentiam partis, vt l.inter mortis. ff.de do.cau.mor.Sed certè hoc procederet ſm Bald. in d.l.ſenium. quando filius expreſſe dixiſſet, dono vel promitto cauſa mortis.& ſic quando verba adaptantur,ita ꝙ donans obligetur, & etiam in donatario apparent aliqua ſigna conſenſus, cum donatio cauſa mortis requirat nudum pactum, & ſic ex illo ſolo perficitur,ſm glo.no.in l.cum pater.§.Mæuio.ff. de leg.2. & in l.2.C.de iure do.aliàs verò procederet prima opinio,quia dicta clauſula,ſi non valet iure teſtamenti &c. non operatur vbi eſt defectus perſonæ,ſed vbi eſt defectus ſolennitatis,vt no.in authẽ.ex cauſa.C.de lib.& poſthu.ſm Bal.in d.l.ſenium.& ita ẽt videtur velle in l.j.C.de ſacroſan.eccl.in rub. Sed Ange.in d.l. qui in poteſtate.tenet ꝙ ſi donatarius fuit præſens & acceptãs, ex quo talis acceptatio tranſit in pactum,ꝙ valebit vt donatio cauſa mortis,& maximè ſi poſt enumeratas ſpecies vltimæ volũtatis. & hoc operatur natura dictionis cuiuſlibet, quæ idem importat quod ſingularis demonſtratio, vt l.qui liberis.§.hæc verba.ff.de vul.& pup.& in l.ſi pluribus.ff.de lega.2. Sed Imo. in d.l.qui in poteſtate.intelligit hoc verum,quando eſſet facta expreſſio ſpecierum,putà quia dictum ſit, ſi non ualet iure teſtamenti uel codicillorum,ualeat iure cuiuſlibet alterius ultimæ uoluntatis, aliàs non ſufficeret generalis enumeratio, ex quo requiritur ſpecialis expreſſio, arg.c.qui ad agendum.ſ.de procur.eo.lib.& facit l. ſed & ſi quis.§.quæſitum.ff.ſi quis cau. Vbi uerò præcedit enumeratio ſpecierum,tunc ſub illa uniuerſali cuiuſlibet, uel alterius,uidetur compræhendi donatio cauſa mor.cum alia non ſit ſpecies ultimæ uoluntatis, quæ poſſit compræhendi, quàm teſtamenti codicillorum & donationis cauſa mor.ut l.fi.C.de do.cauſa mor.& habetur tunc pro ſpecialiter expreſſa, per no.in l.j. & 2.ff. de libe.& poſthu. & per Bar.in l.ſi quis in prin.teſta.ff.de lega.3.Sed idem Imo. in d.§.j. ſequitur dictum Ang. etiam ſi non expreſſe ſit facta enumeratio ſpecierum, & hoc pp illam dictionem uniuerſalem cuiuſlibet,ex quo late ſumpto uocabulo donatio cauſa mor.dicitur ultima uoluntas,ſm glo.in d.§.j.& in d.l.fi.& ſic uidetur,ꝙ illa includatur, ut ſic actus potius ualeat quàm pereat, l.quotiens. ff.de re.du.& in c.abbate.ſ.de uer.ſigni.& quia in teſtamentis debet fieri largiſſima interpretatio,ut l.in teſtamentis.ff.de regu.iu.Non ob.d.l.filiusfa.quia ibi loquitur, quãdo conceditur adminiſtratio inter uiuos,quo caſu non uidetur concedi poteſtas donandi cauſa mortis niſi exprimatur, ſed in caſu iſto conceditur relinqui in ultima uolũtate, & uult ꝙ ualeat omni mo

42 do quo poteſt,ſm eum.† Sed aduerte primò,quia opi. Spe. uidetur uerior non ſolum quando non eſt facta expreſſio ſpecierum,ſed etiam quãdo eſſet facta, quia illa uerba, cuiuſlibet rei alterius, poſſunt continere etiam aliam ultimam uoluntatem quàm ſit teſtamentũ,codicillus,uel donatio cauſa mortis,pro ut habetur in l.licet.C.de pact.& in l.fi. C.fa. erciſc. & in l.hac conſul.§.ex imperfecto.C.de teſt.unde non includũt donationem cauſa mortis,in qua requiritur expreſſa mẽtio, ut ſ.& ſic ceſſat tunc ratio Bar.de qua in d.l.2.& in d.l.ſi quis.in princi.& quia omni caſu uidetur,ꝙ requiratur ſpecialis expreſſio de do. cau.mor.ut d.l.filius.& l.Seia.Et ſic ſequitur,ꝙ ad hoc, ut teſtamentum conſeruetur per uiam do. cau.mor. ſit de neceſſitate exprimendum in dicta clauſula de donatione cauſa mortis, dicendo,ſi non ualet iure teſtamenti uel codicillorum, ualeat iure cuiuſlibet ultimæ uoluntatis, & do.cau.mor.& uerba generalia non ſufficiunt,ut §.ſed & ſi quis. & d.c. qui ad agendum. &

ADDITIO.

a Vin.God. No.ꝙ bona caſtrenſia vel quaſi non veniunt in diuiſione.Alex.poſt Bar.in l.ſi finita.§.ſi de veteri.de dam.infe.& idem Alex.in l.3.§. ſi filius, quod quiſque iu.

&d.l.Seia.& d.l.filius. vt ex prædictis patet. Sed dubitatio remanet primo per ea quæ dicit Bal.in d.l.ſenium.quia teſtando non conueniunt verba donationi cau.mor. quæ pactione, vel traditione conficitur, vt d.l.inter mortis. & ſic non ſufficiunt verba apta ad teſtamentum,vt d.l.verba geſſerũt. ff.de ver. ſig. & l.nõ codicillum.C.de teſt.Sed certe ex quo do.cau.mor. perficitur conſenſu partium,vt ſ.ſi de illo apparet, ſatis ſufficiunt verba æquipollentia,vt in l.certum.ff.ſi cer.pet. Scđò remanet dubitatio,an ſit neceſſe,ꝙ donatarius,quando eſt præſens, debeat expreſſe conſentire & acceptare.& Docto. vt ſ.tenent ꝙ ſic,vel debet notarius ſtipulari vel recipere pro abſente,ſecundum Bal.in l.eam quam.in 5.col.C.de fideicõ.ſed Bart.in l.quæ dotis.ff.ſolu.mat.tenet ꝙ ſi ille talis eſt præſens, non ſit neceſſe ꝙ aliter appareat de ſignis ſui conſenſus, quia ſemper videt̃ conſentire.Sed certe cum dona.cau.mor.requirat conſenſum vtriuſq; partis,vt ſ. nõ videtur ꝙ debeat præſtari niſi appareat, vt per glo.in l.illud.C.de ſacroſan.eccle.& no.in l.conſenſu.ff. de act.& obli.& in l.j.& in l.item quia.ff.de pact. & per Bal.in d.l.ſenium.de quo tamen plenius per Docto.in d.l.quæ dotis.
43 †Scđò aduerte, quia eo caſu quo ſuſtentaretur teſtamentum factum a filio in vim donationis cauſa mortis, tunc ſicut quando teſtamentum ſuſtentatur in vim codicillorum per clauſulã codicillarem,hæres inſtitutus in teſtamento non eſt hæres directo,ſed per fideicom. debet conſequi hæreditatem a venientibus ab inteſtato,vt no.probatur in l.quærebatur.§. vtrum.ff. de teſt.mil.& per Bar.in l.j.ff. de iure codicil. bene facit l. Sceuola.ff.ad Treb.& l.poſſumus §.ſi paganus. ff.de iniu. teſta.ita videtur dicendum in hæ.inſtituto a filiofa.in teſtamento,ꝙ ſuſtentatur in vim donationis cauſa mor.& facit tex.& gl. & ibi Bar.in d.l.licet. Sed certe cum iſto caſu valeat vt donatio cauſa mor.& ſic vt contractus,videtur ꝙ ceſſet tunc ſupradicta dubitatio, & diuerſa ratio eſt in donatione cauſa mortis quã in codicillis,vt ſ.& ſic vr̃ etiam, ꝙ ad confirmationem dictæ donationis cau.mor. vt ſuum conſequatur effectum, non magis requiratur aditio hęreditatis iſto caſu,quàm in alijs caſib.de quo ar.per Bar.in l.mortis.ff.de do.cau.mor.& per Imo. in l.ſi.eo.titu.& per Bal.in l.cum virum.C.de fideicom. Item etiam ſequitur,ꝙ pro hac dona.cã mor.facta in teſtamento competit ſolũ actio ex ſtipulatu,ſi interceſſit vel condictio l.ſi quis argẽtum. C.de do.& non remedia Trebelliani, vel teſtamenti, quod ipſo iure non valet.Item etiam videtur, ꝙ non detrahatur Treb. nec etiam Falci. ex quo iure contractus habetur, de quo tamẽ vide in l.ſi mortis.C.ad le.Falc.& per Bal. in l.executorem.C. de excep.rei iudi.cogita tamen ſupradicta. Et vltimo ſequitur, quòd talis donatio reuocetur illis tribus modis, ſicut reuocatur quælibet donatio cauſa mortis, ſcilicet per mutationem voluntatis, & ſic per pœnitentiam, per reconualeſcentiam, & per ingratitudinem, vt in l. non omnis . ff. ſi certum peta.
44 †Quid autem ſit in do.inter viuos facta in teſtamento, an poſſint mutari ſicut & ipſum teſtamentum.Bal.in l. ex teſtamento.C.de fideicom.dixit ꝙ ſic,& idem dixit in l.hæredes palam, in fi.ff.de teſt.& Ang.ibi,de quo tamen ibi per Imo.& per Bar. in l.j. C. de falſa cauſa adiecta leg. & ibi per Bald. & in l.ſancimus.C.de teſt.per Docto. in l.ſtipu.hoc modo concepta, ff.de ver.oblig.Et per Dy.in reg.ꝙ ſemel.j̃.eo.lib. Quarto quæritur,
a an pater poſſit emancipare filium [a] quo ad actum teſtandi tantum.Bar.in l.j.§.ſi filij.ff.ad Treb.videtur velle ꝙ ſic.Sed Bal.contra in d.l.ſeniũ.quia patria poteſtas eſt indiuiſibilis, & non poteſt eſſe quis in duplici ſtatu contrario, vt in l. j.§.j.C. de latina liberta.facit quod no.Bal.in l.ſi is qui pro emptore.ff.de vſuca. in vlt.char.vbi voluit ꝙ fictio non poſſit induci per hominem ſicut eſſet iſto caſu,in quo eſſet quis partim ſui iuris,& partim non. Ad idem facit l.ſi ab eo.C.de legi.hære. quia ſpeciale eſt ibi,vt per reſcriptum Principis,ꝙ legitimatio vel emancipatio poſſit fieri ad vnum actum, ergo econtrario hoc ipſe homo facere non poterit. & eodem modo poteſt reſponderi ad l.communem.C.de naturali.lib. quia illud poteſt fieri per legem,& ex legis diſpoſitione, ſecus ergo ex diſpoſitione hominis, &
45 ita ſequitur Imo.in d.§.in filij.& in d.§.j.† Quinto quæritur,an valeat ſtatutum ꝙ filiusfa. poſſit indiſtincte facere teſtamentũ ſine cõſenſu patris.Bar.in l.ſi quæramus.ff.de teſta.tenet ꝙ ſic, quia illud eſt impedimentum iuris ciuilis,cum patria poteſtas ſit inducta tantum de iure ciuili,vt in l.nam ciuiũ.ff. de his qui ſunt ſui vel alie.ergo poteſt tolli per ſtatutũ,vt in l.omnes populi.ff.de iuſt.& iu.& idem ſequitur Imo.in d.c.2.in 14.col.dũmodo taliter teſtetur, ꝙ nõ fiat præiudicium patri circa vſumfru.Et idem tenuit Bal.in d.l.ſi quæramus.in fi.dicens no.ꝙ tale ſtatutum debet interpretari ſine præiudicio vſusfruc.patris, cum de iure ſuo & non alieno ſit teſtandum.l. vxor patrui. C. de le.& l.ex facto,in prin.ff.de vulg.& pup.Sed tu vide eũdem Bal.in l.j.C.de ſum.tri.circa medium, vbi voluit, ꝙ dictum ſtatutum valeat quo ad ipſos ſubditos tantũ,ſecus vero quo ad foreníes,vñ filij foreſes accedentes ad illũ locum nõ poſſent ꝑ hoc teſtari, arg.l.fi.C.de teſt.& quia nunq̃ ſtatutum põt legitimare perſonam ſibi non ſubditam, nec circa illam aliquid diſponere,vt,in l.j.ff.de tuto.& cura.da. Non ob.l.j.C. de emanci.li.quia iſta eſt talis inhabilitas, quæ non poteſt tolli per conſenſum hominis priuati,vt ſ.ſed ibi ſecus.vnde dicit Bal.ꝙ cautela eſſet,ſi vellet teſtari filius forenſis ꝙ ꝯſentiente patre,conſtituat ibi domicilium,quia tũc ſit ciuis illius ciuitatis, vt l.j.C. vbi petãtur tuto.Et an filius habilitatus per ſtatutum poſſit teſtari extra territoriũ illius ciuitatis.& Bald.ibi concludit ꝙ ſic, ex quo ſtatutum habilitat perſonam. Sed an tale teſtamẽtum trahatur ad bona extra territorium illius ciuitatis.Bart.in d.l.j. concludit ꝙ non,& idem Bal.ibi,& rationem vide ibi per eos. Et vide etiam per Bal.in auth.ingreſſi,in princ.C. de ſacroſan. eccle. tenentem ꝙ conſuetudo poſſit conferre filio ius teſtan-
46 di,& valeat,arg.c.Raynutius.& ibi per Inno.ſ.eo.titu.† Sexto quæritur,an filiusfa. poſſit teſtari indiſtincte ad pias cauſas. & conclude,vt ſ.ꝙ in caſtrenſibus,vel quaſi poteſt teſtari de iure cõi,& ſine patris conſenſu etiã in prophanis,vt in l.fi.C.qui teſta.& in l.fi.C.de inoffi.teſta.Sed in profectitijs non poteſt,cũ illa ſint propria bona patris,vt in l.certum.C.fa.erciſ.In aduẽtitijs autem,in quibus quæritur vſusfru.patri,nõ ſolum in vſufru.ipſius patris,ſed etiam nec in proprietate dictorum bonorum, quæ proprietas eſt propria ipſius filij, teſtari non poſſet, vt eſt tex.in l.fi.§.filius.C.de bo.quæ li. etiam conſentiente patre,vt d.l.ſenium.& d.l. qui in poteſtate. Sed in aduentitijs, in quibus patri non quæritur vſusfruc.ſed filius habet proprietatem & vſumfruc. eodem modo teſtari non poterit etiam conſentiente patre.& ita no.probatur in d.l.pen.C.qui teſta. ibi,ſiue ſine parentum conſenſu bona poſſideat,ſm noſtræ leg. diſtinctionem &c. & ſic clare loquitur in aduentitijs, in quibus patri nõ quæritur vſusfru. vt in l.cum non ſolũ.§.ſi vero filius, circa prin.C.de bo.quæ li.& ita tenuit glo.in d.l.j.§. in filij. Et ita cõiter omnes Doct.ſequuntur,vt patet ſ.in princ. Non ob. tex.in Auth.vt liceat matri & auiæ.§.j.ibi, quacunq; velint via diſponere,loquens in his in quibus patri non quæritur vſusfr. nam debet intelligi alio modo q̃ per viam teſtamenti vel codicillorum, vt ſ.patet & de his. vnde ergo quæritur, an in his, in quibus teſtari non poteſt de iure cõi, de quibus ſ. poſſit ſaltem teſtari priuilegio piæ cauſæ.& Bal.in d.l. qui in poteſtate. tenet ꝙ ſic ꝯſentiente patre,& idem Bal.& Ang.ibi per tex.ſingu.in c.licet.§.fi.a contrario ſenſu.j̃.de ſepul.eo. lib. vbi etiam eſt tex.ꝙ filius poteſt ſine patris cõſenſu liberè ſibi eligere ſepulturam.& hanc partem ſequitur Bald.in d.l. ſenium.in fi.& in l.j.§.j.in fi.ff.de leg.3.& Fede.de Sen.in ſuo ꝯſi.284.quia verbum iudicare, poſitum in d. §. fi. debet ſumi largè non ſolum donando cauſa mor.ſed etiam teſtando & codicillando,& ita intelligit gl.ibi in ver.iudicare. aliàs ſi voluiſſet intelligere de donatione cauſa mor.illud expreſſiſſet, vt in c.ad audientiam. ſ.de decimis. & quia tũc illud verbum pro anima, ibi poſitum nihil operaretur,eo quia nõ ſolum pro anima,ſed etiam qũocunq; filiusfa. de conſenſu patris poteſt donare cauſa mor. vt d.§.j. vt ergo verba aliquid operentur, prout debent, vt in c.ſi Papa.j̃.de priuile.debet illud verbum iudicare, intelligi latius,
47 & ſic quo ad aliam vltimam volunta.†Et idem tenuit Fede.in conſi.288.alia ratione.nam exceptio declarat reg. in non exceptuatis,vt in l.nam quod liquide.§.fi.ff. de pe. le. & in alijs firmat eandem reg.vt in c.2.ſ.de coniugio lepro. & in l.quæſitũ. §.idem reſpondit.ff. de leg.3. & in Auth.de non al.§. ſinautem. ſed cum in d.§.fi.dicatur, ꝙ pro anima abſq; patris conſenſu filius iudicare non poteſt,niſi in caſtrenſi vel quaſi, etiam ſi excipit caſtrenſia vel quaſi, in quibus filius teſtari & contrahere poteſt,vt ſ.ergo reg.quę ibi ſumitur a contrario ſenſu,ꝙ poſſit filius in alijs bonis cum patris cõſenſu iudicare pro anima,debet eodem modo intelligi etiam quo ad actum teſtãdi, per iura ſupradicta.& adducit etiam alias rationes.dicit tamen ꝙ nõ auderet ſic conſulere propter aucto.Io.And.tenentis ꝯtrarium in c.ſi pater.in prin.j̃.eo.vbi voluit Io. An.ꝙ verbum iudicare, expo-

ADDITIO.

a Vin.God. Adde an filiusfamilias prohibitus a ſtatuto contrahere ſine conſenſu patris,& ſic quòd non poſſit ſe obligare ſine conſenſu patris, & ipſe aſſerat ſe patremfamilias, attamen ex tali aſſertione non remanet obligatus. Tho.Gram.deci.12.nu.6.& vide ibidem,nu.9.ſi iurauit.

exponiṫ pro do.cã mor.& idẽ voluit in d.§.fi.dicens ꝙ iudicare
non ſumiṫ ibi pro teſtõ.& idem Archi.ibi, ſed pro do. cã mor.
per l.tam is.§.j.ff.de do.cã mor.& ſic ꝙ filius ẽt de conſenſu pa
tris non poſſit teſtari ad pias cauſas,& idem tenet Ioã. de Fan.
iñ d.§.fi.hanc etiam partem ſequitur ibi Pet.de Ancha.dicẽs,ꝙ
opinio Io.An. eſt magis tuta, & ꝙ de facto interrogatus voluit
ꝯſulere ꝯ̃riũ,& licèt ſm eum durum videatur,ꝙ d.§.fi.nihil in
ducat de nouo pro aĩa,tñ durius vř ꝙ ibi per ar.a ꝯ̃rio ſenſu cor
rigant̃ leges,in caſu tñ quo per teſtm̃ ad pias cãs de patris con
ſenſu non præiudicaret̃,niſi ipſi patri,qui ꝯſenſit.poſſet tollera
ri ſimplicitas canoniſtarũ, quę nõ curat de ſubtilitatibus,vt in
c.dilecti.s̃.de iudi.prout dicit Fede.in d.ꝯſi.ſed quia in bona ad
uentitia ipſius filij non valentis teſtari ſuccedit non ſolum pa
ter,ſed etiam mater & frater,vt in aut. defuncto.C. ad Tertul.
quod ſolus conſenſus patris non poſſit iſtis præiudicare, ſicut
nec illorũ ipſi patri,iſta non eſt ſimplicitas ſed æqualitatis ob-
ſeruantia inter pares & coniunctos,& grata legibus, vt in l.fi.
C.de fru.& litis expen. & l.cum pater.§.libertis. de leg.2.&in
48 c.j.s̃. de mutuis peti. ſm eum. † Sed certè ꝯ̃riam partem ſequiṫ
idẽ Bal.in l.j.in ver.quæro.C.de ſacroſan.eccle. quia ratio,qua
re ſm leges filius non poteſt teſtari etiam de ꝯſenſu patris, eſt
primo,quia vltimæ voluntates non debent dependere ex alie
no arbitrio,vt d.l.illa inſtitutio.ſed ad pias cãs pñt dependere,
vt in c.cum tibi.s̃.de teſt.ergo ceſſat dicta ratio. Scd̃a ratio eſt
ꝑꝑ præiudicium patris,vt in d.l.fi.§.filijs aũt. ſed iſta ratio ceſ-
ſat ꝯſentiente patre,idem ẽt ſequiṫ Bal.in d.l.j.in proę. & in re
pe.Idem ẽt ſequiṫ Imo. & Do.in d.§.fi. referens ẽt Io.Cald.ita
tenuiſſe in ſuo ꝯſi.10.de teſt.Et idem tenet d.Nic.in rub.s̃.de te
ſta.& Imo.in d.c.2.in 12.col.vnde pro hac parte,vt ex prædictis
patet, faciũt primo auct.tãtorũ Doct.a quo fortiſſimum eſt ar.
vt 19.diſt.in cano. Scd̃o faciunt, quia ad pias cauſas ceſſant ra-
tiones,quæ prohibent filium teſtari etiam de conſenſu patris,
vt s̃.Tertio adducitur d.§.fi.in verbo,pro anima. quod verbum
aliàs nihil operaretur. Quarto, quia exceptio ibi poſita debet
declarare regulam,vt s̃.eſt dictum.Quinto, qñ vnum determi-
nabile apponiṫ poſt plura determinabilia,debet pariter deter-
minare,vt in l. hoc iure.ff.de vul.& pup.ergo ſi verbum iudica
re,ibi poſitũ determinat exceptionẽ caſtren.peculij, vel quaſi
quo ad actũ teſtãdi, vt s̃.debet eodem modo re. in alio peculio
aduẽtitio loquentem , & ibi ſumptũ a ꝯ̃rio ſenſu determinare
quo ad actũ teſtandi.Sexto quia dictum verbũ iudicare,eſt ver
bũ latiſſimum aptũ ꝯpręhendere actũ teſtandi,& quãlibet vlti
mã volũ.vt ibi per gl.& in reg.in iudicijs.j̃.e.lib.& ſic ſequiṫ,ꝙ
non ſolũ ꝯſtõ veteris iuris limitatiua,prout eſſet d.§.fi. ſed ẽt ſi
eſſet correctiua in totum,ſi habet fauorẽ aĩarum, & contineat
ſub ſe verba hñtia latũ ſignificatum,prout eſt dictũ verbũ iudi
care,dẽt largiſſime interpretari,& non reſtringi,vt dixit in ſiſi
Bar.in auth.ſacrã pub.C.ſi aduer.ven.& Io. An.in c.pen.s̃. qui
fi.ſint legi.& tenẽt Do.in c.fi.s̃.de ſimo.Septimo, quia illa ver
ba latũ ſignificãtia,debent ita interpretari,vt ꝯtineãt potentiã
& valorem teſtamẽti,ex quo ipſa iura fauẽt ipſis teſtamẽtis,vt
in c.fi.s̃.de re iu.& in l.in teſtamẽtis.ff.de re.iu.& l.vel negare.
ff.quẽadmodũ teſtã.Octauo,nã licèt intelľs.§.fi. poſſit eſſe du-
bius pro vtraq; parte,tñ dẽt ſumi ille intelľs,qui magis fauet ip
ſi aĩę,& ſic ꝓ teſtõ,quia ſumma eſt rõ,quæ ꝓ religione facit,&
ſic ꝓ ipſa aĩa,vt in l.ſunt perſonę.ff.de reli.do.Nono,q̃a ſi hoc
poſſet induci per ipſum ſtatutũ ẽt in prophanis & non curatis
rõnib.faciẽtib.in ꝯ̃riũ,vt s̃.eſt dictũ,ergo nõ eſt abſurdũ intelli
gere Papam in d.§.fi.ita diſpoſuiſſe fauore aĩę,imo fortius & a
maioritate rõnis eſt ita p̃ſumẽdum,cũ Papa ibi loquaṫ in ꝯcer-
nẽtib. fauorẽ aĩę,ar.l.ſancimus. C.de ſacroſan.ecc.& 12.q.j.prę-
cipimus. Decimo, quia ad pias cãs in teſtamẽtis non curaṫ de
ſolennitatib.inductis a iure poſitiuo, per ea quæ hñr in d.c. cũ
tibi.& in d.c.cũ eſſes.& c.relatum.eo.lib.hř in d.l.j.vbi ad pias
cãs ſine alia ſolẽnitate vnuſquiſq; põt in iure teſtari . Et ſic vř,
ꝙ in talib.relictis ceſſet oĩs ſolennitas,& maxime per illam au
ctoritatem,quã hẽt,ꝙ ea quæ ſpũ Dei aguṅt, nõ ſunt ſub lege,
vt in c.licet.s̃.de rľa.& 19.q.2.duæ ſunt.Sed aduerte, quia ꝓ alia
parte ꝯ̃ria eo.modo poſſet argui per locũ ab auctoritate, vt pa
tet.s̃.per Doc.hanc partẽ tenentes.Quam ẽt tenet & ſequitur
d.Pe.de Peruſio,in d.c.2.& Imo.in d.l.qui in poteſtate. vbi ma
turius & plenius hunc arti.q̃ alibi examinat.Pro qua etiam ſe
cundo facit, quia & aliæ plures ſunt rationes, quæ prohibent
filium teſtari,cum auctoritas & habilitas teſtandi ſit publici iu
ris, & de iure publico conceditur, non autem pactis priuato-
rum, & ſic a patre, vt in l. teſtamenti factio. ff. de teſtamentis.
49 †Item quia patria poteſtas eſt publici iuris,vnde pater non po
teſt eam a ſe abdicare nudo conſenſu,vt l.abdicatio. C. de pa-
tria poteſtate. & licet in his, quæ ſunt publici iuris, patria po
teſtas nõ curetur,vt in l.nam ꝙ.ff.ad Treb.tamen illud verum
in his,quæ fiunt vt publica perſona,ſecus ſi vt priuatus,vt per
Bar.& Bal.in d.l.ſenium,in prin.licet ergo ceſſent alię ſupradi
ctæ rationes , tamẽ ceſſant iſtæ s̃. proxime, & ſic licet vna ex
duabus rõnibus vnius legis ceſſet,ſi altera remanet, remanet
ẽt firma ipſa lex, vt in §.affinitatis. Inſti.de nup.& ĩ l.ſi nõ lex.
in prin.ff.de hære.inſti. Tertio facit, quia ar.a contra: ſenſu in
d.§.non debet ſumi, ex quo contrariũ reperitur expreſſum in
iure,vt voluit glo.or.in c.j.s̃.de æta.& quali.eo.li.quia reſulta-
ret iuri contrarius & abſonus intellectus, vt in l.2.C. de cõdi.
inſer. ſicut eſſet in iſto caſu . Quarto, quia per ſubauditos &
cõiecturatiuos intellectus nõ debet induci legũ correctio,ſm
glo.no.in c.cupientes.§.ꝙ ſi per 20.de elec.eo. li. ſed qđ ſumiṫ
ꝑ ar.a cõtra.ſenſu,dř ſumi cõiecturatiue,vt in l.apud antiquos
50 §.per coniecturam.C.de furtis. † Quinto, ꝙ licet dictum ver-
bum iudicare,ſit latiſſimum,tñ debet interpretari ſm reg.iur.
ci.& ſic pro mortis cã donare,& hęc interpretatio iuſta videt̃,
tũ quia non inconuenit, vt ẽt in materia vlti. voluntatum lex
ciuilis interpretetur canonicã,ſm gl.in c.ſi hęredes.s̃.de teſta.
Tum etiã quia per hoc ius canonicũ ad cõcordiã reducitur cũ
iure ci. vt in c.cum expediat.s̃. de ele.eo.li. & in l.j.C. de inof.
dotib. Tũ etiã, quia ſimilis interpretatio fit in ſimilibus termi
nis nam ius nouiſſimũ authẽticorum in Auth. vt liceat matri
& auię.in prin.ibi, quacũque velint via diſpone. loquitur per
verbũ gñaliſſimũ aptũ cõpręhendere teſtm̃ , cum orõ vľis eſt
oĩum incluſiua, nullius autẽ caſus expulſiua, vt l.Iul. de leg.3.
& in c.ſolitæ,s̃.de ma.& obe.& tamen dictũ verbũ diſponere
ſumiṫ alio mõ,quam teſtãdo vel codicillando, vt s̃.eſt dictum
& ꝑ gl.in d.l.q̃ in ptãte.in prin.ita ergo ſumat̃ dictũ verbũ in-
dicare,in d.§.fi.cũ nõ ſit nouũ leges poſteriores a prioribus in
terpretationem recipere, vt in l.nõ eſt nouũ.& in duabus ſe-
quen.ff.de legib.& facit gl.in l.ſciẽdũ.ff.qui ſatiſ.cog. Et maxi
me cũ non ſit p̃ſumẽdũ Papã ſolennitatẽ teſtamẽ.voluiſſe ibi
vnico verbo tollere,ar.l.ſi.qñ.C.de inof.teſt.& ad tex. ibi, pro
aĩa ſubaudiṫ maxime,ſm Imo. in d.l.q̃ in ptãte.in fi.Sexto,q̃a
filius etiam cũ conſenſu pr̃is non poſſet teſtari inter liberos
ſuos,vt tenent Bal.in d.l.j.in repet.& no.in l.hac conſul.§. ex
imperfecto.C.de teſtamẽ.ergo nec ad pias cauſas, cum priui-
legiũ liberorũ & piæ cauſę ęquiparentur,ſm gl. in c. cũ eſſes.
& Inno.in c.relatũ.s̃.de teſt.Septimo , quia licèt teſtm̃ militis
ſit redactũ ad ius gentiũ,& non curetur de ſolennitatibus iu-
ris ci.vt in l.neque enim.ver. deportati. & ver. ſi ſeruum.ff.de
teſtõ mil.& licet pr̃ia ptãs ſit de iure ci. vt in d.l. nam ciuiũ.tñ
nõ põt miles in pr̃ia ptãte in alio peculio quã caſtrẽſi vel qua-
ſi teſtari,& ſic in aduentitio,vt Inſti.quibus nõ eſt per.fa.teſta.
§. p̃ter hos.et Inſt.de teſta.mil.in §.fi.ergo ſic hoc nõ põt,fi.fa.
miles ex priuilegio militari, ſm qđ non curantur ſolennita-
tes iuris ciui.et tñ curatur pa. ptãs, vt s̃. eo. mõ ergo nõ debet
hæc poſſe filius ex priuilegio piæ cauſæ obſtante pa. ptãte. et
ſic non obſtãt no.in d.c.cũ eſſes.& c.relatũ.Octauo,q̃a licèt di
cat̃,ꝙ quæ ſpũ Dei aguṅt nõ ſint ſub lege,debet tñ intelligi de
lege peccati,ſed bñ ſunt ſub lege poſitiua præceptoria, & ho-
a neſta,ſicut eſt iſto caſu.& ita intelligit gl.no.in ver. libertas.in
cle.ad nr̃am.de hære. Nono, quia licèt iura faueant teſtamẽtis
& ipſi piæ cauſæ,tñ non ſic ꝙ alijs debeat fieri iniuſtitia, vt di-
cit tex.in ſiſi in c.ex tenore.s̃.de fo.compe. ſicut eſſet iſto caſu,
prout patet ex dictis s̃.per Pet.de Ancha. Decimo, quia tex.in
d.§. fi. nihil vř voluiſſe inducere pro anima , ſed vř tollere vnã
dubitationem, quia videbatur ꝙ ex quo poterat ſibi eligere ſe
pulturam ſine patris cõſenſu,ꝙ poſſet ẽt pro anima diſponere
ſine patris ꝯſenſu.& hoc importat ibi illa aduerſatiua,tñ,& ſic
quæ dubitationis tollendæ cauſa inſeruntur,ius tñ non lædũt,
vt in l.qui mutuam.ff.mandati.vnde vult ꝙ pro aĩa non poſſit,
licèt poſſit in ſepultura,& dum poſtea vř pro aĩa tm̃ ſua preter
ipſius aſſenſum &c.poſito ꝙ illud verbũ iudicare,ſumat̃ gñalř
tñ ꝯ̃rius ſenſus ad illum tex.ſ.cum patris ꝯſenſu, non eſt ꝙ poſ
ſit iudicare gñalř,ſed vt ſit directè ꝯ̃rius,eſt ꝙ poteſt aliquid iu-
dicare cum patris conſenſu.ſ. donando cã mor. quæ eſt ꝯ̃rium
vľis negatiuæ,& verificatur.ꝯ̃rium etiam ꝑꝑ quodlibet mini-
mum affirmatiuum,ſm no.in l.ſi is qui ducenta.§. vtrum.ff.de
rebus dubijs.& verbum pro aĩa,ibi fuit poſitum dubietatis tol
lendæ cã,vt s̃.cogita tñ in prędictis. Vndecimo,quia illa verba
poſita

ADDITIO.

a Vin.God. Propterea nota, quando filiusfamilias pro voto Deo facto oblige-
tur, Pet.de Vzo.in pract.art.no.§.de fil.fam.& vnde dicatur, nu.21. quod ha-
betur in lib.12.trac.fol. 212.

poſita in d.§.fi.pro aĩa &c.ſtant,vt ex ſe patē, abnegatiuè.ver
ba aũt negatiua non inducunt affirmationē,vt in l.Titia.§.fin.
ff.de inof.teſta. &c. Sed de iſto arti. vide no.per Lud. in auth.
51 ſiſi.C.ad leg.fal.in ſuo ſin.8. & 9. char.† Septimo quęrit̄,poſi.
to ꝙ filius poſſit ad pias cãs,an in aduentitijs,in quibus pr̄i nõ
quærit̄ vſusf.poſſit teſtari ſine cõſenſu patris.Bar.in d.l.j. ꝙ ſic.
primo,quia tunc ceſſat vna ratio prohibitionis,ex quo nõ in-
tereſt patris, ex quo non habet vſumfru. & ſic eius conſenſus
non eſt neceſſarius, & quia tunc non eſt legitimus admini-
ſtrator filij,vt per glo.& Bar.in l.ſi filio.ff.commodati. & in l.
fi.§.j.ff.de ver.ſig. Scd̄o, quia ad pias cauſas nõ vr̄ neceſſe ſer-
uare ſolennitatē iuris poſitiui, per no.in d.c. cũ eſſes.& c.tibi.
& ita tranſit Imo.in d.c.2.Sed Bald.in d.l.j.tenet contrariũ, ꝙ
ſine conſenſu patris non poſſet,per tex.expreſ.in d.§.fi. vbi fa
cere conſenſum patris nõ põt, niſi in caſtrenſi vel quaſi,ergo
in aduentitijs quicunq; nõ põt. adducit etiã alias & plures no.
rõnes in d.l.j. in ſua repe. de quibus ibi per eum, pro quo etiã
faciunt omnes rationes adductæ s̄. ꝙ filius non pſſit teſtari ēt
de conſenſu patris,& maxime in 7.ratione.& hãc partē ſequi
tur d.Ni.in rub.s̄.de teſt.Pro quo etiã adducitur,quia in his,in
quibus patri nõ quęritur vſusfr. filiusfami. non põt eſſe in iu-
dicio ſine eius cõſenſus,ſm̄ veram opi.de qua in c. fi.s̄. de iud.
eo.li.ſi ergo in his requiritur conſenſus in iudicio, fortius in
teſtõ.in quo reg̃r ꝯſenſus pr̄is nihil operat̄,vt d.l.qui in ptãte.
52 † Octauo quæritur, tenendo opi. ꝙ filius poſſit teſtari ad pias
cauſas patre conſentiente,tunc ſi filius partim legaret ad pias
cauſas,& partim nõ,an portio ad non pias cauſas quæ eſt pro
non ſcripta,accreſcat illis relictis ad pias cãs.Bar.in d.l. ſeniũ.
in fi.tenet ꝙ non per l.mulieri & Titio.ff.de cõdi.& de.ſed cer
tè ibi cõtra voluntatē teſtõris qui admittit̄, iõ nõ habet locũ
ius accreſcendi,ſm̄ Imo.in d.l.tã is.§.j.vbi vr̄ velle ꝙ non hēat
locum ius accreſcendi, ſed ius non accreſcendi, per no. in l.
filium.§.fi.ff. de leg. præſtan. & per Bald. in l. re coniuncti.ff.
de le.3. Sed idē Bal. in d. l.j.in rep. dixit, ꝙ dicta rñſio ad l.mu-
lieri.vr̄ contra l.3.§. ſed ſi cõiunctim. deleg. præſtã.vr̄ tñ velle,
ꝙ in hæreditatibus hēat locũ ius accreſcendi,ſm̄ no. in d.l.re
coniuncti.& in l.j.§.ſi ex fundo.ff.de hæ.inſti.ſecus vero in le-
gatis,quia in pro non ſcriptis nulla eſt coniunctio, vt no.in l.
2.ff.de condi.& demõ.& in l.ſi duobus.§.j.de le.j.Nõ ob.l.pe.
ff.de iniuſto teſt. quia ibi teſtm̃ ex toto erat non ſolenne, co-
gita tñ in p̃dictis,& vide tex. in l.hac ꝯſul.§. ex imperfecto. in
53 fi.C.de te.† Nono quærit̄, an filius ad pias cãs de cõſen.patris
poſſit in teſtõ diſponere de rebus proprijs ipſius patris. Bal.in
d.l. j. in lec. vr̄ velle ꝙ ſic, per l. ſicut.§. venditionis.ff. quibus
mo.pig.vel hypo.ſolui.& idem tenet in d.l.j.§.j.in fi.de le.3.&
etiam tranſit Imo.in d.c.2.Sed in contrariũ facit, quia talis vi-
detur quædam donatio, quæ eſt prohibita inter patrē & filiũ,
& reuocatur per mortē filij,vt in l.2.C.de inoffi.do.Non ob.l.
in ædib.§.qd̄ ſi filius.ff.de don.vbi ſi pr̄ donat filio, vt ſic filius
donet alteri, valet talis donatio, ex quo apud filium non eſt
remãſura,nã illud procedit,qñ filius ita donaret, ꝙ ad eum res
donata nõ eſſet reuerſura, ſecus aũt ſi ad filium reuerti poſſit,
ſm̄ Bart.in l.ſi cum filius.ff.de do.ſicut eſt in iſto caſu, qñ filius
donat per viam vltimæ voluntatis, quæ eſt reuocabilis vſq; ad
extremum vitæ exitum,vt in l.4.ff. de ali.leg. Quare poſſet di-
ci,ꝙ in vſufru.qui quæritur ipſi patri,filius volente patre bene
poſſit teſtari,quia in illo vſufr.tenet donatio inter patrem & fi
liũ,vt eſt tex.fin.in l.cũ oportet.§.ſinaũt.C.de bo.quæ lib. Sed
in alijs bonis remanet dubitatio ſupradicta, iõ cogita & vide
no.in d.l.2.Decimo quærit̄,ſi filius de ꝯſenſu patris fecit teſtm̃
ad pias cãs,an pr̄ poſtea poſſit reuocare talem cõſenſum.& vr̄
poſſe ꝯcludi ex no.per Bal.in d.l.ſenium.ꝙ ſic,viuente filio,ſe-
cus vero poſt mortem,de quo tñ dicas vt per gl.& Cy.& alios
Doc.in l.nec fratris.C.de dona.cã mor.& in l.qui pretio.ff.eo.
titu.& per Bar.in d.l.in repe.vbi no.quærit,an ſolus pater poſ-
ſit reuocare tale teſtm̃ factum per filium.& concludit ꝙ nullo
modo poſſit per plures rationes,de quib. ibi per eum, & ſi nõ
poteſt reuocare teſtm̃,ergo fortius nec ꝯſenſum.ſed dic vt per
Doct.in iuri.s̄.alle.Vndecimo quærit̄,an ſufficiat gñalis licẽtia
patris de teſtando,an vero requirat̄ ſpecialis,ꝙ filius poſſit te-
ſtari ad pias cãs, & vr̄ ꝙ ſpãlis, ex quo debet interuenire in ip-
ſo actu,l.obligari.§.fi.ff.de auct.tut.facit ēt in l.filius.ff.de don.
Sed ꝯ̃trium tenet Bal.in d.l.j.in repe.ꝙ ſufficiat licentia genera
lis, argu.l.ſi duo.ff.de admini. tut. & adducit no. per Specu.in
titu. de act.§.i.ver. quid ſi pater dedit filio. & quia licentia de-
bet adaptari ad caſum de iure poſſibilem, argu.l.ſi quando. &
l.ſi pater.C.de inof.teſt.& l.ſuis quoq;.circa medium.ff.de hę.
re.inſtit.de quo ibi plenius per eũ.Duodecimo quærit̄.ſi filius
fecit teſtm̃ ad pias cãs ſine ꝯſenſu patris, an pr̄ poſſit cõſentire
ex poſt facto viuẽte filio.& vr̄ ꝙ ſic,per no.per Bar. & Imo. in
d.l.tam is.§.j.in fi.& in d.l. filius. & hoc qñ filius perſeuerat in
eadem voluntate,per no.in d.l.j.s̄.de leg.3.& facit quod dicet̄ j.
in proxi.q.Vltimo quærit̄,filius fecit teſtm̃ ad pias cãs ſine con
ſenſu patris,deinde pr̄ deceſſit præſtito non aſr ꝯſenſu, poſtea
moritur filius cum eodem teſtõ, an recõualeſcat tale teſtm̃. &
de iure ciuili certum eſt ꝙ nõ,vt d.l.j.§.j.& l.j.ff.de re. Catonia
na.ſed de æquitate canonica ſic,quia re.Catonia. nõ habet lo
cum de iure canonico,vnde ſufficit ꝙ ſtante eadem voluntate
ſuperueniat habilitas,ſm̄ Bal.in d.l.j.in repet. & adducit no.in
c.q̃q̃.de vſuris.in 6.de teſtõ vſurarij manifeſti,quod reconuale
ſcit ſecuta poſtea cautione,de quo eſt dictum s̄. in teſtõ vſura-
54 rij,in 7.q.† Decimonono prohibetur teſtari ſeruus vt 13.q.2.il-
lud.& l.filius.ff. de teſtam. quia non eſt cognitus de iure ci. &
pro mortuo habetur, vt in l.ꝙ attinet.ff. de re iudi. & ita tenet
Spe.in d.§.compendioſe.in prin.quod procedit etiam permit-
tente dño,arg.l. qui in ptãte. ff.de teſta.quod ēt procedit, ſi vel
let teſtari ad pias cãs,vt tenet Bart.in d.l.j.de ſacroſan. eccle.in
a ver.3.quæro.& d.Nico.in rub.de teſt.in fi.Et licèt ſeruus [a] æqui
paretur monacho,ſm̄ Innoc.in c.cum olim.el 2.de priuile.qui
monachus non põt ſibi eligere ſepulturam,vt tenet Domi.&
d.Nic.in c.de vxore.s̄.de ſepul. Et rationē vide ibi per eos. Li-
mita tñ prædicta procedere, niſi in aſcriptitijs vel cenſitis, qui
licèt videãtur eſſe deterioris ꝯditionnis q̃ ſerui,vt l.ne diutius.
C.de agri.& cenſi.tñ teſtari pñt ſm̄ formam l.ſi quis presbyte-
ri.C.de epiſc.& cleri.& ibi vide.& ita tenet Spec.in d.§. com-
pendioſe. Liberti vero teſtari pñt, relicta tñ patronis congrua
portione,vt patet Inſti.de ſucceſ.liberto.per totum.Vigeſimo
prohibent̄ teſtari oẽs clerici ſæculares, & perſonæ eccleſiaſti-
cæ de bonis eccleſiæ,ſeu acquiſitis intuitu eccleſię,ſiue immo
bilib.ſiue mobilib.vt in c.quia nos.& c.relatum.el 2.s̄.de teſta.
Et idem ſi ſint bona quæſita ex re eccleſiæ, vel ex redditib. vel
oblationib.eccleſiæ,vt in c.epĩ.12.q.j.Et idem ſi ſint quęſita in-
tuitu eccle.purà ex ſucceſſionib. vel donationib.extranearum
perſonarum,quo caſu in dubio præſumunt̄ quæſita intuitu ec
cleſiæ,vt eſt tex.in c. requiſiſti.s̄. de teſta. Sed limita prædicta,
primo quia etiam de reb,immobilib.eccleſiæ poterit prælatus
vel clericus teſtari,& valebit teſtm̃, & dēt dicta diſpoſitio ſer-
uari,qñ tantundem dederit ipſi eccleſiæ de ſuo proprio, q̃tum
de bonis ipſius eccleſię reliquerit,vt eſt tex.no.in c.ſi epſ.12.q.
5.& 12.q.2.ſi quis quælibet.& tenet Inno.& alij Doct.in c.cum
in officijs. s̄. de teſtamẽtis. De conſuetudine in teſtando vide
in c.2.s̄.de teſtamentis. & tex.no.in c.cum tibi.s̄. de ver. ſig.&
in c.relatum.el 2.s̄.de teſta. per locum a ſpeciali a ꝯ̃rio ſenſu, &
Io.And.referentem Hoſt.in c.pñti.s̄.de offi.ord.eo.lib.dum di
cit,ꝙ valeret ꝯſuetudo vel ſtatutum eccleſię,quo tñ nimis non
grauetur eccleſia,quo clerici ſæculares poſſint de redditib. ec-
cleſiæ teſtari, alìas non valeret, vt d.c.relatum. & d.c.ex parte.
Scd̄o limita, nam rõne cõſuetudinis poterit clericus teſtari de
aliq̃b.mobilib.eccł̃ię,vt refert Inn.ĩ d.c.cũ in officijs. & tenet
Hug.in d.c.ſi epſ.intelligẽdo in modica q̃titate, q̃a ſicut valet
ꝯſuetudo vt modica de bonis eccł̃iæ poſſit donare,vt in c.cæte
rũ.s̄.de do.ita & poſſit teſtari.& ita reſidet Imo.in d.c. cũ in of-
ficijs. in reb.vero magnis ꝯſuetudo nõ valeret tanquã oneroſa
ipſis eccleſijs,vt in c.j.s̄. de conſuetudine. reſpectu tamen bo-
norum immobilium nullo modo valeret conſuetudo, ſm̄ do.
55 Nico.in d.c.cum in officijs. † Valeret etiam conſuetudo, vt ca
nonicus poſſit teſtari de fructibus percipiendis anno ſequen-
ti poſt mortē ſuam,quia tunc potius præiudicat canonico ſuc-
ceſſori,q̃ eccleſiæ,& vide plenè per Ioan.And. in re.nemo.j.j.
eo.lib.Et licèt clericus in ægritudine conſtitutus vel in ſanita-
te poſſit aliqua bona eccle. vel eius intuitu acquiſita per viam
eleemoſynę donare,vel in remunerationem ſeruitiorum rece
ptorum etiam a conſanguineis, vel alijs, vt in d.c. relatum.ta-
men per viam teſtamenti hoc facere nõ poſſet,vt in c.ad hæc,
eo.tit.quia non licet eis teſtari, niſi vt s̄.de quo per Ioan. And.
& Docto.in d.c.ad hæc. In bonis vero proprijs ipſorum cleri-
corum bene poſſunt teſtari, & idem in bonis, de quibus con-
ſtat,ꝙ ſint acquiſita intuitu perſonę,licèt ſint acquiſita poſt cle
ricatum,vt ſunt bona quæſita ex ſucceſſione parentum,vel cõ
ſanguineorum,ſiue ex teſtamẽto,ſiue ab inteſtato,ſiue ex do-
natione,quia iſta in dubio præſumuntur acquiſita intuitu per
ſonæ. & idem ſi ex ſucceſſione vel donatione amicorum. &
idem

ADDITIO.

a Vinc.God. De ſeruo an poſſit teſtari,vide Alex.in l.qui vltimo, de pac.& in l.2.
ff.de public.iudi.in l.qui a latronibus,poſt Bar.§.fi.ff.de teſti.& Pau. de Caſt.
in conſi.87.Primum quæſitum.lib.j.

a idē ex ſuo artificio ᵃ vel doctrina, vt in d.c.q a nos. & in d.c. re
latū. putà ſi erat ſcriptor, vel pictor, vel magiſter grammaticæ,
vel erat Doctor, nam clericis honeſta artificia ſunt permiſſa, vt
per gl.14.q.3.in ſumma.& in c.clericus victum.19.diſt.Et in pręe
dictis bonis pñt teſtari, vt ſ.& in iſtis ſi non faciant teſtm̄, ſuc-
cederent ab inteſtato proximiores cōſanguinei, & non eccle-
ſia, vt in c.j.& 2.& ibi per Doct.ſ.de ſucceſ.ab inteſta. in bonis
verò eccleſiæ, vel eius intuitu acquiſitis teſtari non pñt, niſi vt
ſ.ēt ſi facerent teſtm̄ ad pias cās, & ſic relinquerent pauperib.
vel pro ſubſidio terræ ſanctæ.& ita probat iurib.ſ.dictis. & te-
56 net Bal.in d.auth.licentiā.in fi.C.de epiſ.& cle.†Sed quærit pri
mo, quid de eo, qđ quęrit clericus rōne officij per eum pręſtiti,
putà quia fuit capellanus alicuius dñi, vel Principis, qui multa
ſibi donauit, an poterit de illis teſtari. Hoſti.cum quo reſident
Doct.in d.c.quia nos. tenet ꝙ ſic, cum videant quæſita intuitu
amicitiæ, & ſic perſonæ.idem ēt tenet Iac.But.in auth.presby-
teros.& in l.ſacroſan.C.de epiſ.& cle.in his, quæ ꝯferunt cleri-
cis rōne dignitatis vel officij, putà pro miſſis vel orōnib.dicen-
dis, quia illa quærunt ipſis, & de his pñt teſtari, cū cēſeant quę
ſita intuitu perſonę.& ita tenēt Doc.in d.c.quia nos.& d.Nic.
in d.c.cū in officijs.& Cy.in auth.licentia.C.de epiſ.& cler.Et
idem eſſet in clericis hn̄tib.capellanos in certis eccleſijs ad vi-
tā, & reuocabilis, non in titulū, quo pro eorū labore percipiūt
in anno certū ſtipendiū in pecunia, vel aīr, nam poterūt de his
teſtari, cum donant intuitu perſonæ.Et idem in clericis, qui in
certis eccleſijs alicuius vniuerſitatis vel collegij ꝯueniſſent ad
celebrandum, & ei aſſignant certi redditus de poſſeſſionib.di
ctarum vniuerſitatum, quia poterūt de illis teſtari, ex quo dant
intuitu ſeruitij perſonalis, ſm̄ Do.in c.pn̄ti.ſ.de offi. or.eo. lib.
57 † Scdō quęrit, quid de acquiſitis per ſacerdotem a parochianis
ratione parochię iniungendo pęnitentias per parochiam vel
aliter.Inno.in c.cum inter.ſ.de ver.ſig.dixit, ꝙ vident acquiſi-
ta intuitu eccleſię, & non perſonæ.& idem videtur finaliter te
nere in d.c.requiſiſti.in fi.vbi do.Anto.& Imo.circa fi.conclu-
dunt prædicta procedere in eo, qui erat principalis rector ec-
cleſiæ, ſecus ſi erat capellanus, quia tunc vident quæſita intui-
tu perſonæ, vt ſ.& poſſet teſtari de talibus redditibus, vt ibi vi
de per eos.Tertio quæritur, quid de rebus acquiſitis non ex re
eccleſiæ, ſed propter rem eccleſiæ, puta ſi prælatus eſt lucratus
pęnam ex ꝯdōne l.ſi quis in tantam. C.vnde vi.vel pęnam con
uentionalem in ꝯctib.appoſitam, vel quia agit actione iniuria
rū, vel actione furti, vel ſimilib.caſib. vide no.per Bar.in l. præ-
ter.§.ꝙ de fructib.ff.de bo.aucto.iud.poſ.& in l.at vbi.cum l.ſe.
ff.de peti.hære.& plene per Imo.in d.c.relatum.in 11.col. & vi
de per glo.& Doct.in c.contingit.ſ.de ſen.excom.Quarto quæ
ritur, quid ſi clericus poſt clericatum acquiſiuit multa bona, &
non apparet an ſint quæſita ex rebus eccleſiæ, vel eius intuitu,
vel an ſint quæſita de proprijs bonis, vel intuitu perſonæ cleri
corum, in dubio quid præſumendum.& dic ꝙ licèt tex. & glo.
in c.j.ſ.de peculio clericorum.videatur velle, ꝙ in dubio præla
tus præſumatur acquiſiuiſſe de bonis eccleſiæ, & ita voluit gl.
in auth.licentia.C.de epiſc.& cleri.ſicut vxor in dubio præſu-
mitur quæſiuiſſe de bonis mariti, vt in l.etiam. C.de do. inter
virum. & ſicut adminiſtrator ſeu officialis præſumitur in du-
bio quæſiuiſſe de bonis adminiſtrationis, vt voluit glo. in l.fa-
cultas.C.de iure fiſci.lib.11.tn̄ Inno.in d.c.cum in officijs. dicit
in hoc debere attendi præſumptiones & coniecturas, & habe
bit iudex arbitrari q̄tum ſit patrimoniū clerici, & ſint eius red
ditus, & q̄tum potuerit lucrari de artificio ſuo, & eius doctri-
na, & econtra quot ſint bona, & redditus eccleſiæ, vel acqui-
ſita intuitu eccleſiæ, & ſm̄ præſumptiones prædictas poterit
fieri diuiſio bonorum, de quo tamen arg. primo vide pleniſſi-
me per Innocē. in d.c. cum in officijs.& in c.j.& c.3.ſ.de pecu-
lio clericorum.& per glo.in c.pontificis.12.q.3.& per Bal. in d.
auth.licentiam.Et ſi ꝯtingat, ꝙ beneficiatus habeat plures ec-
cleſias ſeu plura beneficia, dic ꝙ eodē modo debet inter eos
fieri diuiſio pro rata bonorum, vt in dicto c.relatum.& ibi per
58 Imo.in 3. & 4.col. † Quinto quæritur, an clerici poſſint teſtari
de fructibus perceptis ex rebus eccleſiæ.vide glo. ordi. in ver.
reſeruari.in c.præſenti.ſ.de offi.ordi.eo.lib.vbi dixit, quòd cle-
ricus habens adminiſtrationem beneficij æquiparatur vſufru-
ctuario in vita, quia poteſt de fructib. diſponere, ſed eius mor-
te finitur talis poteſtas, imo cum incipit infirmari, æquipara-
tur vſuario, & ita nihil habet niſi vſum tantum, & ſic non po-
teſt de illis teſtari. Si vero ſit clericus non habens adminiſtra-
tionem, ſed ſimpliciter & perſonaliter beneficiatus, ſicut eſt
canonicus ſęcularis, tūc in vita & morte ęquiparat vſufructua
rio, & facit fructus ſuos, & poteſt de illis teſtari, & licèt de con

ſuetudine ſeruetur opi.illius gl.tn̄ de iure dicendū eſſet cōtra
riū indiſtincte, vt nullus clericus faciat fructus ſuos, & ſic de il
lis teſtari non poſſit, vt tenuit Archi.in c.ſtatu.§.aſſeſſorē.ſ.de
reſcri.eo.li.in c.epi.12.q.j.& in §.vlti.& §.ſi ergo, cū ſi. de quo
tn̄ ar.vide plene per Doct.in d.c.pn̄ti.& per Imol.ꝙ D.Nic.in
d.c.fi.ſ.de peculio cle.& in d.c.relatū.& plene per Do.Nic.in
59 rep.c.cum eſſes.ſ.eo.ti.circa medium.† Sexto quęritur, vtrum
clericus ſecularis de acquiſitis ex rebus eccleſiæ vel intuitu
eccleſiæ poſſit facere teſtamentum de licentia Papæ.& con-
clude ꝙ nō, vt ſingulariter determinat D.Nic.in rep.d.c.cum
eſſes.circa fi.tenens ꝙ Papa hoc facere non poſſit, niſi ſubſi-
ſtente iuſtiſſima cauſa, quia cum illa bona ſint eccleſiæ, vt ſ.
apparet, & dn̄ium rerum eccleſiæ non eſt apud Papam, ſed
apud Deū, vt probat tex.in c.vnico.j. de voto.e.li.& in c.cum
ex eo.ſ.de ele.eo.li.& ibi gl.in ver.xp̄i. vn̄ nō permittit Papæ
alienatio rerum eccleſiæ ſine iuſta cā, vt in c.non liceat Papæ.
12.q. 2. de quo ibi pleniſſime per eum.de quo etiā plenius di-
cet j.in q.an monachis de licētia Papę poſſit facere teſtm̄. ibi
60 vide plene de hoc arti.†Septimo quærit, quid de heremitis &
alijs fratricellis, an poſſint facere teſtm̄.& cōclude ꝙ ſic, dūmō
nō ſint profeſſi aliquā reg.approbatam, quia tunc non pn̄t, vt
eſt tex. no.19.q.3. in §. cōiter. nam heremitæ in ſe pn̄t habere
propriū, vt dicit gl.ibi, & eſt tex.in c.cū Ioā.ſ.de fide inſtrorū.
& glo.in c.j.j.de exceſ.præla. & D. Nic. in rub.ſ. de teſt.& ita
cōcludit Bal.in auth.ſi qua mulier.in princ.C.de ſacroſan.ec.
& an heremita poſſit ꝯhere matrimoniū, vide per gl.& Doc.
in c.ex parte.el 2.ſ.de ꝯuer.coniu.& ibi an dicant eccleſiaſticę
pſonæ, & gaudeāt priuilegio clericorū, de quo ēt per Inn.in c.
cū monaſteriū.ſ.de elec.& per Doct. in c.2.ſ. de fo. comp. &
per gl.16.q. j. qui verè. Xxj. prohibentur teſtari epi, archiepi,
& alij prælati de bonis epatus vel eccleſiæ, ſeu eius intuitu ac
quiſitis, vt ī c.j.ſ.de teſta. & 12.q.j.epiſcopi.& c.ſint manifeſtę.
ſecus vero in bonis proprijs acquiſitis intuitu perſonæ, vt in
d.c.j.& in d.c.epiſcopi. Xxij. prohibetur teſtari Cardinalis de
bonis eccleſiæ, in qua eſt intitulatus, vel eius intuitu, vel noīe
dignitatis acquiſitis, ſecus de bonis proprijs vel acquiſitis in-
tuitu pſonæ, quia de illis poſſet teſtari ſicut epi & alij p̄lati, de
q bus eſt dictū ſ. dūmō Cardinalis nō ſit regularis, q a tūc nul
lo mō poſſet, ex quo nulla dignitas liberat quē a ſubſtantiali-
bus regulæ, vt 18.q.j.c.j.et j.dr̄.Alias vero ſi eſt ſecularis, et pōt
teſtari, vt ſ.et ita tenet Bal.in d.auth.licentiā.in prin. et de ec-
cleſijs et titulis cardinaliū habet in c.his quæ.ſ.de ma.et obe.
et ī c.ex geſtis.ſ.de cle.nō reſi.vbi eſt tex.ꝙ de iure Cardinalis
debet reſidere in ti. ſuæ eccleſię ſicut alij pręlati, alias poſſet
61 deponi, prout dr̄.† Xxiij. ꝓhibet teſtari Papa de ipſo Papatu,
quia non poſt mortem eligere ſeu relinquere ſibi ſucceſſorē
ſecundū gl.ſin.8.q.j.in §. his omnibus. Et generaliter an Papa
poſſit facere teſtm̄, poſſet ſic concludi. Xxiiij. prohibetur te-
ſtari Imperator de ipſo imperio vel iure ipſius, cum non trāſ-
feratur per ſucceſſionem, ſed per electionem, ſicut dr̄ ſ.in Pa-
pa, & patet.Octauo quæritur, quid de epis & archiepis, & alijs
prælatis, an poſſint facere teſtm̄.& dic ꝙ ſi ſunt rl̄ares, nō pn̄t,
vt dicet j.Si vero ſunt ſæculares, & tunc pn̄t, & idem eſt dicen-
dum in his, qđ eſt dictū ſ.in alijs clericis ſæcularib. vt in c.epi.
12.q.j.& in c.j.ſ.de teſta. vbi patet, ꝙ ēt ep̄s vel alij prælati non
compellunt inſtituere hæredē in teſtō eorū eccleſiam, vel ali-
quid relinquere, ſed pn̄t cui volunt relinquere bona eorū pro-
pria vel acquiſita intuitu perſonę, prout ſ.in clericis ſęcularib.
eſt dictū.& ita ſequit d.Nic.in d.c.j.in fi.& in auth.Inīam.C.de
epiſ.& cle. Et ſi clericus vel ep̄s habet filios, pōt oīa ſua bona
propria vel intuitu perſonæ acquiſita filijs ſuis relinquere, &
eccleſiæ nihil relinquere tenetur, vt in c.ſint manifeſtæ. 12. q.j.
& q.2.ep̄s q filios, intellige de filijs legitimis natis ante ſacer-
dotium, vel epatum, quia ſi eſſent illegitimi, ſecus eſſet. Nam
licèt de æquitate canonica filij ſpurij vel inceſtuoſi debeāt ali
mentari a patre, vt eſt tex.ſin.in c. cū hr̄et.ſ. de eo qui duxit in
matri.licèt ſecus ſit de iure ci. cum tales non ſint noīandi filij,
vt in auth.ex ꝯplexu. C.de inceſ.nup.tn̄ ēt de æquitate canoni
ca tales filij ſpurij vel inceſtuoſi non ſuccedūt patri, nec ex te-
ſtamento

ADDITIO.

a Vin.God.Quod enim elerici exercere poſſint artes, & manibus proprijs quæ-
rere poſsint, Paulus apoſtolus oſtendit. Nam ad Epheſ.c.4.f.magis autem la
boret operando manibus ſuis quod bonum eſt.& ad Theſ.4.c.Rogamus au
tem vos, vt abundetis magis, & operam detis, vt quieti ſitis, & vt veſtrum ne
gotium agatis, & operamini manibus veſtris, ſicut præcepimus vobis.& idē
Pau.vt habetur Act.c.20.g.Quādo ad ea quæ mihi opus erant, & his qui me
cum ſunt, miniſtrauerunt manus iſte.

ſtamẽto,vt tenet glo.& Doc.ſequunẽ in d.c.cũ hr̃et,vnde dixit
ſin.Bar.in l.ſi.§.ſi a ſocero.ff.quę infrau.cre.& Bal.in d.auth.ex
ↄplexu.ꝙ cũ dos ſuccedat loco alimentorum,vt l.fi.C.ad.l.Iul.
maie.ꝙ poterit ſacerdos dotare filiã ſuã illegitimã de proprio
patrimonio, ex quo tales filij ẽt inceſtuoſi pñt capere pro ali-
mẽtis,vt s̃.nec ẽt intelligas,ꝙ ſacerdos vel alius ↄſtitutus in ſa-
cris poſſit donare,vel bona ſua relinquere ſuæ ↄcubinæ,vel cõ
tubernali,cũ qua poſſit eſſe ſuſpicio, quia cũ miles armatæ mi
litiæ hoc non poſſit,vt in l.2.C.de do.inter virũ.& l.miles ita.§.
mulier.ff.de teſt.mil.eodẽ modo hoc nõ põt miles cęleſtis mi-
litiæ,pro quo gl.ſin.in l.miles.ff.de re iu. & ita tenent Doct.in
d.l.2.cũ ẽt de iure ci. ipſis clericis non liceat tenere ↄcubinã,vt
in l.eũ qui probabilẽ.C.de epi.& cle.licèt alijs perſonis ſit per
miſſum,vt patet in ti.ff.& C.de ↄcu.Nono quærit̃,quid de Car
a dinalib.[a] an poſſint facere teſtm̃.& ↄclude ꝙ ſi eſſent rl̃ares,nõ
poſſent, quia nulla dignitas liberat quẽ a ſubſtantialib. rl̃æ, vt
18.q.j.c.j.& dicet̃ j.al̃s verò ſi ſint ſęculares,& poſſent teſtari de
proprijs bonis, vel acquiſitis intuitu perſonæ, ſecus ſi intuitu
eccleſiæ,ſicut eſt dictum s̃.in ep̃o, & alijs prælatis. & ita tenet
Bal.in d.auth.licẽtiam.in prin. Decimo quærit̃, an Papa poſſit
facere teſtm̃. & dic ꝙ ſi eſt rl̃aris, putà quia primo fuiſſet mo-
nachus, vel canonicus rl̃aris, vel de ordine mendicantium, &
tuncan poſſit,dicet̃ j.Si verò eſt ſæcularis, tũc vr̃ ꝙ non poſſit,
nã ſubſtantiale teſtamẽti eſt,ꝙ quis poſſit hr̃e hęredẽ,& ſibi re
linquere ſucceſſorem poſt mortem,vt in l.ſi nemo.ff. de teſta.
tute.& in l.proxime.ff.de his quæ in teſtõ delen.qđ Papa face
re non põt, quia poſt mortẽ nõ põt eligere ſeu relinquere ſibi
ſucceſſorem in papatu,vt dixit gl.ſin.8.q.j.§.his oĩb. Sed ↄclu-
de,ꝙ aut Papa vult facere ſibi ſucceſſorẽ in papatu,& non põt
cum papatus non transferat̃ iure ſucceſſionis, ſed per electio-
nem Cardinalium,vt in c.ubi periculum.s̃.de ele.eo.lib.& ibi
de modo & forma electionis Papæ. Si verò vult facere teſtm̃
de reb.eccleſiæ Ro.de patrimonio beati Petri,& tunc vr̃ ꝙ eo
dem modo non poſſit, niſi ſicut liceret alijs ſimplicib.clericis
ſæcularib.de quib.eſt s̃.dictum.& hoc per rõnem prędictæ gl.
in fi.& quia non põt præiudicare ſucceſſori,cũ par in parẽ &c.
vt in c.fi.s̃.de reſcrip.eo.lib.& in l.nam magiſtratus.ff.de arbi.
Nam ẽt Papæ non licet alienare res ecc.vt in d.c.non liceat Pa
pæ.& quia dñium rerũ eccleſiæ Ro.non eſt penès Papã, vt ple
niſſime dicet̃ j.ergo non põt bona eccleſię in teſtõ relinquere,
quia prohibitus alienare vr̃ prohibitus ẽt in vltimá voluntate
relinquere,vt eſt tex.in l.peto.§.fratre.ff.de leg.2. Si verò Papa
vellet facere teſtm̃ de bonis ſuis patrimonialib. vel acquiſitis
intuitu perſonæ,& tunc poſſet,ſicut dr̃ s̃.in alijs prælatis,& ita
dẽt intelligi gl.ſin.in l.cũ hr̃des.C.qui teſta.quã ſequit̃ Bal. ubi
ſimpl̃r dixit & voluit Papam poſſe facere teſtm̃,ſicut & alij,&
an hoc procedat,ſi Papa eſſet rl̃aris,purà q̃a primo fuiſſet mo-
nachus,vel de ordine mendicantiũ,dicet j.† Vndecimo quęrit̃,
quid de Imperatore,an poſſit facere teſtm̃.& dic prout s̃.in Pa
pa,quia de imperio nõ poſſet,cum transferat̃ per electionem,
& non per ſucceſſionem,vt in c.per venerabilem.s̃.de elec.&
93.diſt.legitimus.Et vide glo.ordi.in ver.illi.in c. ad apl̃icæ. de
re iud.eo.li.ponentẽ qui ſint electores imperij,ſeu ad quos ſpe
ctet electio.Si vero vult teſtari de reb. & ciuitatib.imperij, vel
rõne dignitatis acquiſitis,& eodẽ modo non poteſt,cum non
poſſit præiudicare ſucceſſori,vt s̃.dr̃ in Papa,& ſic non poteſt
alienare bona imperij, etiam ſi uellet relinquere ad pias cau.
ſas,ideo eſt ꝙ Doct.diſputãt, an ualuerit donatio facta per Cõ
ſtantinum Papæ Syluęſtro de bonis & ciuitatibus imperij,de
qua donatione hr̃ in c.Conſtantinus.96.diſt.de quo tñ arg. ui-
de per Doct.in proœ. C.& ffforum. Sed ſi uult teſtari de bonis
63 proprijs patrimonialib.uel acquiſitis intuitu perſonæ,& tunc
põt,ut eſt tex.in d.l.cum hæredes.qui ita intelligi debet.†Xxv.
Prohibentur teſtari Reges de ipſo regno, ſeu de iure regni, in
quo dat̃ non a teſtatore,ſed ab ipſa lege ex ordine geniturę,&
ſic in ipſis ſuccedit̃ per filium primogenitum, & eo defuncto
ſine ſobole ſuccederet ſecundus filius, vt eſt tex. no.in c.licet.
s̃.de voto.& in c.grandi.s̃.de ſup.neg.eo.lib. Ex quib.patet nõ
procedere quod dixit glo.8.q.j.Moyſes.volens per illum tex.ꝙ
regna trãſferant̃ per cle.ſicut obſeruatur in imperio,nam cer-
tè regna ipſa de conſuetudine approbata in dictis iuribus trãſ
feruntur per ſucceſſionem, & non per electionem, ut probãt
iura prædicta.& ita uoluit glo.ſing.7.q.j.denique.dicens, ꝙ fi-
lius Regis debet eſſe Rex, & ſic iure ſucceſſionis, non autem
iure electionis.& ita ſequitur Archidia.in d.c. Moyſes.& facit
tex.& glo. in c.imperialem.§.præterea, de feu. non alie. idem
dicit̃ in alijs dignitatibus ſæcularibus,& ſic non ſolum regna,
ſed etiam ducatus,marchionatus,et comitatus non transferũ-
tur iure electionis, ſed ex iure ſucceſſionis ex ordine genitu-
ræ, et hoc fuit ſtatutũ in honorem et fauorẽ imperij ſeu Papæ,
vt ſic principatus,qui ſub eis ſunt,non diuidantur, ſed integri
permaneant,arg.c.maioribus.s̃.de præben. & ita voluit gl.ſin.
in fi.d.c.licet.Alias ſi plures ſubducerent̃,lęderetur etiam ipſa
reſpu.quia ſm̃ philoſophũ,multitudo principũ noxia eſt,vnde
etiam ex ordine naturę vnus debet eſſe princeps,vt in c.in api
bus.7.q.j.Et ex his omnibus patet,ꝙ reges,duces,marchiones,
& comites non pñt teſtari de ipſis dignitatibus, & iuribus ea-
rum,nec poſſent in eorũ teſtamento relinquere alijs perſonis,
quam a iure deferant̃.& ita ſing.tenuit Io.An.in d.c.licet.& in
d.c.grandi.dicens,ꝙ Rex in vita ſua vel in morte nõ poſſet pri
uare filium ſuum primogenitũ iure regni, dando illud poſte-
riori vel alteri donando,niſi iuſtiſſima cauſa ſubſiſtente, imo
ſing.probat in d.c.licet.ꝙ etiam Papa vel Imperator hoc face-
re nõ poſſet, niſi legitima cã ſubſiſtẽte.& ita tenet Inn. & Ioã.
An.in d.c.grãdi.& in d.c.licet.Quæ aũt ſint iura primogenitu-
rę,& in quib.ↄſiſtãt,vide gl.or.in c.quã ſit periculoſum.7.q.j.&
ꝑ Io. An.in d.c.licet.& quis dicat̃ primogenitus, vide in c. Io-
ſeh.j̃.de ver.ſi.Eo tñ caſu,quo a iure vel cõſuetudine hæreditas
defert̃ ad primogenitum, non debent ꝑꝑ hoc alij filij mendi-
care, ſed cogitur primogenitus aſſignare eis tm̃ attenta facul-
tate & dignitate principatus,vel hæreditatis, vt ſic poſſint cõ-
gruè ſuſtentari,ſm̃ Io.An.in d.c.licet.& in regula, ſine culpa.j̃.
eo.lib.in mercurialibus.Patet ergo reges & alios, de quibus s̃.
nõ poſſe teſtari de ipſo regno, & de acquiſitis ĩtuitu regni, ſed
illa trãſferunt̃ a iure ex ordine genituræ, vñ dicebat Bal.in tit.
de pace Cõſtãtię.§.amplius.nec per ↄ̃ctũ nec alio mõ princeps
vel rex põt cõcedere regalia in præiudiciũ ſucceſſorũ. qđ tene
mẽti, ꝙ alias princeps vel rex bñ obligat̃ ex ↄ̃ctu, & trãſit talis
obligatio in ſucceſſorẽ actiue et paſſiue, vt ſing.probat̃ in c. j.
64 s̃.de proba.† Et an ipſi reges & alij dñi t̃pales poſſint alienare
particulariter de rebus regni in præiudicium ſucceſſoris, vide
textum,& ibi per Doc.in c.abbate.§.pro parte.s̃.de re iud.c.li.
& per Bal.in l.j.C.ſi plures vna ſñia.& in prima cõſtõne ffeorũ,
& ibi per Bal.et in l.prohibere.§. plane.ff. ꝙ vi aut clã. dixit tñ
ſingl̃r Spe. in tit.de inſtrumẽtorum editione.§. vt aũt.in fi.ꝙ ſi
Imperator vel rex vel alij, de quibus s̃. de bonis regni vel im-
perij cõſtruunt monaſteriũ,et dotãt de bonis prædictis,ꝙ ſuc-
ceſſor non põt reuocare,niſi imperiũ,regnũ,vel ducatus enor
miter lęderetur,quia tũc poſſet, niſi eccleſiæ ex præſcriptione
uel alia cã legitima eſſet ius quæſitũ,ut ibi per eum.et uide ibi
per Io.An.in addi.et per Doc.in c.intellecto.s̃.de iure iurã.ubi
eſt tex. ꝙ rex aſtringit̃ ex uinculo iuramẽti nõ alienare res uel
65 iura regni.† Xxvj.et ultimo prohibent̃ teſtari monachi, monia
les,canonici regulares,et omnes alij profeſſi regulã approba-
tã,ut in auth.ingreſſi.C.de ſacroſan.eccl.et in c.quia ingrediẽ
tibus.et in §. cõ.et in §. nunc autẽ.19. q.3. et in c.2. s̃. de teſta. et
hoc ex trib[9] rõnibus.et primo, q̃a nõ hñt nec hr̃e pñt aliq̃d ꝓ
priũ,ut in dictis iuribus,et in c.cũ ad monaſteriũ.in fi.s̃.de ſta.
mo.et in c.nolo.et i c.nõ dicatis.12.q.j.et ita t3 Spe.in d.§.cõpẽ-
dioſe.uer.2.iõ eſt,ꝙ ẽt veſtis qua vtit̃ monachus,nõ dr̃ ſua,nec
poterit dicere ꝙ ſua ſit,nec dr̃ eam poſſidere,ſm̃ glo.in d.c.nõ
dicatis.quia qui ab alio poſſidet,ipſe nihil poſſidet.ff. de adul.
l.ſic euenit.nec ẽt poſſidet vel dẽt facere elemoſynã de bonis
monaſterij,ſine licentia abbatis, niſi eſſet periculũ, ꝙ pauper
fame moriatur,ut dicit glo.in d.c.non dicatis,uel niſi eſſet mo
nachus hñs adminiſtrationẽ,uel niſi eſſet in ſtudio, uel in pe-
regrinatione de lĩa abbatis, q̃a iſtis caſibus poſſet facere gra
tuitã elemoſynã,moderatã tñ,ut dixit gl.no.in uer.quertendũ.
in cle.2.de vi.& ho.de quo per Arc.in d.c.nõ dicatis.& ꝑ Doc.
in c.ex parte.s̃.de accu.& per gl.in c.alia cã.16.q.j.Scđa rõ,quia
tales non habent nolle,nec uelle,& ſic nõ hñt arbitrium pro-
priæ uolũtatis,ut in c.quorundã. & c.ſi religioſus.s̃. de ele.eo.
li.iõ eſt,ꝙ nõ pñt ſibi eligere ẽt ſepulturã,ut in c. fi.j̃. de ſepult.
Nec ẽt agere pñt de iniuria ſibi illata, ſed actio cõpetit mona-
ſterio ſicut cõpetit dño,qñ iniuria fit ſeruo, nec poſſet mona-
chus remittere iniuriã,ſm̃ gl.no.in c. parochiano.s̃.de ſen.ex.
de quo ibi plene no.in d.c.ex parte.& ꝑ gl.in l.ſi lõgius.§. ſi fi-
lius.ff.de iud.& ĩ d.c. nõ dicatis. & ſi ſpoliaret cappa uel libro,
nõ poſſet petere reſtõnẽ,niſi eẽt in ſtudio de lĩa abbatis,ut ꝑ
gl.et Doc.in d.c.ex p̃te.& ĩ d.c.nõ dicatis. Nec pñt facere ↄpa-
tres ſeu ↄ̃here cognationẽ ſpũalẽ,ut in c.ꝑuenit.18.q.2.& ibi ꝑ
glo.Tertia rõ,quia monachus dr̃ ſeruus, ut 54. diſt.multos ſer-
uos.

ADDITIO.

a Vin.God.No.ꝙ Cardinali poteſt a Papa licentia concedi teſtandi de bonis oc caſione cardinalatus quæſitis. Goz.conſi.41.nu.4 & 5.

nos. ubi est tex. no. ꝙ monachus dr̃ astrictus duriori seruitute suo monasterio, q̃ sit seruus dño suo. Et ex his oĩbus infertur primo, ꝙ ẽt permittente abbate monachus non posset facere testm̃,arg.l.qui in ptãte.ff.de test. Scd̃o infert, ꝙ cum appellatione monachorum veniat ipse abbas, cum & abbas monachus sit, vt in c.fi.s̃. de simo. & sicut nec monacho, ita nec abbati licet habere proprium, ut in c.abbate.54. dist. ꝙ ẽt abbas ipse non possit facere testm̃. & idem in abbatissa, vt est tex. in c.2.de testa.quia appellatione monialium venit etiam abbatissa,cum & ipsa monialis sit, vt in c.verum.j̃. de statu regu. Tertio infertur idem esse dicẽdum non solum in monachis & canonicis regularibus,sed ẽt in oĩb.mendicantib.& sic in fratribus minorib.prædicatorib. eremitanis,& Carmelitis, de quibus in c.j.j̃.de religiosis domibus.cum & in ipsis fortius prædicta locum habeant,vt j̃.patebit.& de his plenè per Bal.in d.authen.ingressi.Sed limita prædicta,primo, quia etiã monachus professus potest facere testm̃ in vno casu singulari, in authẽ.si qua mulier. C.de sacrosan.eccl.& in auth.nunc aũt.C. de epis. & cle.canonizata 19.q.3.Nam ingrediens monasteriũ,& faciẽs professionẽ,si hẽt liberos, põt testari, & relinquere tenet̃ filijs legitimam ad minus,& monasterio reliqua eius bona,aut monasterio legitimã ꝯputato ipso monasterio,& numero liberorum,& reliqua bona suis filijs.Si vero decedit non facto testõ, tũc filijs debet̃ legitima, & reliqua bona debent̃ monasterio, prout ibi hr̃.& ita tenet Bal.in d.l.j.in repe.& in d.authẽ.si qua

66 mulier.ante fi.& Imo.in l.j.in fi.ff.de testa.in 7.col.† Sed aduerte primo,quid si monachus professus non hẽt descendẽtes,sed ascẽdentes,an teneat̃ vel possit relinquere ad minus legitimã, vel debeat̃ eis a monasterio si non fecit testm̃.gl.in d.aut.si qua mulier.tenet ꝙ non,& idem 19.q.3.in c.si qua mulier.quia monasteriũ hr̃ loco filij,& in successione prima cã est filiorum,& sic excludunt̃ ipsi ascendentes, vt in auth.in successione.C.de suis & legitimis.& hoc,qñ filius monachus est ꝓfessus, secus tñ vr̃,qñ esset intra annum probationis,de quo j̃.Et dicit Cy.in d.auth.si qua mulier.ꝙ monasteriũ,apud qđ sunt bo. cogit̃ tũc alimẽtare parentes ipsius ingressi,de quo ibi per eum.vide per Spe.in ver.54.de quo j̃.in 2.limitatione.Scd̃o aduerte,quia prædicta procedunt, nisi quis persuasione monachorum & dolo sit inductus ad intrandũ monasteriũ,q̃a licèt talis dicat̃ bonus dolus,& ꝑꝑ hoc nõ vitiet̃ monachatus,tñ bona non deferunt̃ ad monasteriũ,sed ad ascendentes vel descendẽtes,vel venientes ab intestato,vt est casus sin.20.q.3.ꝯstituit. & per Inno. in c. dudũ.s̃.de puer.ꝯiug.& per Bal.in d.auth.si qua mulier.circa fi. Tertio aduerte,quia eo casu,quo pr̃ professus non facit testm̃, & sic legitima tm̃ debet̃ filijs, & reliqua bona monasterio,vt in d.auth.si qua mulier.tunc licèt aĩs filius viuẽte patre non dicat̃ habere ius in legitima,sed expectat mortem naturalem ipsius patris,& sic debet̃ tm̃ post mortem, vt l.cum quærit̃. C.de inof.testa.& per gl.in c.Raynutius.s̃.de test.& per Bar. in l.pe. ff.de libe.agnoscẽ. tñ de æquitate canonica patre ingresso monasterium immediatè debetur filijs legitima viuẽte patre,nec expectatur mors naturalis ipsius patris,vt est tex.fin. in c.cum simus.s̃.de r̃arib.& ita sequit̃ ibi Inno.& cõiter Doct.& Bald. in d.auth. si qua mulier.circa fi. & ita est tenendum, quicquid dicat̃ glo.ibi,& Bart.in l.potest.ff.de adop.Scd̃o limita prædicta procedere qñ intra annum probationis potest monachus libere testari ſm Innoc.in d.c.2.& glo.in ver.indicijs. in c.non solum.j̃.de regularib.& sequitur Archi.& Io.And.in c.beneficium.eo.tit.& Imo.in d.c.2.in prin.& Bal.in d.auth.si qua mulier.post prin. quia tũc ante professionem non est vere religiosus,vt dicit tex.in c.religioso.j̃.de sent.excom.& sic vr̃, ꝙ tunc non posset priuare ascendentes legitima.& in casu,quo priuaret,vel aĩr non faceret testm̃ vr̃, ꝙ ipsis ascendentibus debetur legitima,quia cessat ratio,de qua per glo. in d.auth.si qua mulier.quia ibi erat professus expresse vel tacite a princ.secus ergo in non professo exñte intra annum probationis, quia non vr̃ ꝙ ascendentes possint priuari legitima, de quo j̃. in 6.& 7.q. Et an si fecit testm̃ non facta mentione de ascendentib. an vitietur testm̃,& quid si oĩa reliquit monasterio, & quid si extraneis personis,& quid si aĩr non fecit testm̃,an ipsis ascendentibus debeat̃ legitima vel non.de quo per Spe. in tit. de sta.mo.

67 §.j.ver.54.& ver.ad præmissorũ.† Sed querit̃ primo,quid in morientib.intra annum probationis non facto aĩr testõ, siue sint mendicantes,siue non,an bona vadãt ad monasterium,an vero ad venientes ab intestato.Cy.in d.auth.si qua mulier.vr̃ vel le,ꝙ in dubio ad monasterium, quia sic moriẽdo in habitu videtur voluisse esse monachus.Barto.ibi arguit pro & ꝯ,& non decidit, Do.Ant.in c.in pñtia.s̃.de proba. sequit̃ opi.Cy.& idẽ Do.Pe.in d.c.2. Sed certe verior vr̃ opi. ꝙ vadãt ad veniẽtes ab intest. quia interim nõ dr̃ vere religiosus,vt dicit tex.in d.c.religioso.& ita sequitur Imo. in d. c. in pñtia. & idẽ vr̃ tenere in d.c.2.in 6.col. & ita disputando determinauit Pe. de Anc.prout ipse refert in d.c.beneficiũ.de quo ibi plene per eũ.Secũdo principaliter queritur de ipsis mendicantibus, an mendicantes ipsi intra annum probationis possint facere testamentũ.& vr̃ ꝙ sic,ex quo nõ sunt professi, ẽt si tales mendicantes essent fratres minores,vt in d.cle. exiui.§. nos autẽ. & §. cũ vero.j̃. de verb.sig.& ita est de mente Bar.& Bal.in d.auth.si qua mulier. & Imo. in l.j. ff. de test.in 9.col.Tertio querit̃,an mendicantes cogantur relinquere aliquid eorũ ecclesię.& dic ꝙ in fratribus minoribus est clarum ꝙ nõ,quia in cõi nõ possunt habere proprium,vt d.cle.exiui.Sed in alijs mẽdicantibus vr̃ ꝙ non cogãtur aliquid relinquere, quia licet sit dubiũ,an ecclesia mẽdicãtiũ possit petere bona ipsorũ mendicantiũ, qñ mẽdicãtes professi decesserunt nõ facto testõ, vel qñ expresse bona reliquissent eorũ ecclesiæ,vt j̃.dicetur, tñ sine dubio vr̃, ꝙ ecclesia aliquid petere non possit cõtra eorũ voluntatẽ, & ita videtur de mente Io.de Imo.in d.c.in pñtia.in pe. col. & Bal. in d.auth.si qua mulier. vbi etiam notabiliter determinat hoc procedere nõ solũ si facerent testm̃ intra annũ probationis,sed etiã si longè per prius fecissent,ẽt non cogitãtes de ingressu religionis, quia nõ rumpit̃ testm̃ prius factũ in ipsis mẽdicãtibus, qđ no.

68 † Quarto quærit̃, quid si mẽdicãtes decedãt professi in ordine mẽdicãtiũ nõ facto testõ,nec añ nec post,an monasteriũ possit petere eorũ bona.dic ꝙ nõ in fratribus minoribus,sed vadunt ad venientes ab intestato,vt in d.cle.exiui.& ita cõiter tenent Doct. in d.c.in pñtia.& sequit̃ Imo.in l.j.ff.de test.cir.fi.Sed in prædicatoribus & alijs mẽdicantibus tenuit Spe. in ti. de sta. mo.§.j.ver.3.& 4. ꝙ ecclesia possit petere bona, quia licet non possint retinere proprium, vt in c.j. de relig. do. tamen poterunt vendere, & de pretio subuenire eorum necessitatibus.& idem videtur velle glo.in d.c.j.& Archidia.19.q.3. in c.quia ingrediẽtibus.& Imo.in d.l.j.in fi.& in d.c.in pñtia.de hoc tñ vide per Bal.in auth.si qua mulier.& per Fe.in suo cõsi.12.& plenè per Doc.in d.c.j. & voluit sin.Spe. in d.c.3. prædicta procedere, etiã si tales hẽrent descendentes, vt sic sola legitima debeat eis reseruari, sicut dr̃ in auth. si qua mulier.& cætera bona vadant ad eorũ ecclesiam,cogita tñ in hoc. Quinto quærit̃, quid in alijs non mẽdicantibus an cogantur aliquid relinquere monasterio.& cõclude ꝙ si faciunt testm̃ intra annũ probationis, vr̃ ꝙ nõ cogant̃ aliq̃d relinq̃re monasterio, nec monasteriũ aliq̃d petere possit,& valeat testm̃.Nõ ob.d. auth. si qua mulier,q̃a ibi loq̃t in ꝓfessis, secus in his q̃ pñt libere testari, vt j̃.proxime patebit.

69 † Sexto quæritur, an testm̃ factum ante ingressum monasterij,rũpat̃ per ingressum religionis, si aliq̃d nõ est relictum monasterio iure instõnis.glo. in d.auth. si qua mulier.tenet ꝙ sic, quasi agnatione posthumi, cũ monasteriũ habeat̃ loco filij,vt in d.c.in pñtia.& idẽ tenet glo.in d.c.si qua mulier.& idẽ Inn.in d.c.in pñtia.Spe.in d.§.j.ver.50.refert opi. & nihil firmat.Bart.in d.auth.si qua mulier. ꝯcludit ꝙ aut talis fecit testm̃ cogitãs de ingressu,& tñ nihil reliquit monasterio, et tũc non rumpit̃ testm̃. secus si non cogitauerit de ingressu, quia tunc rumpit̃ quasi mutata voluntate, quia offerendo bona sua expresse vel tacite monasterio,vr̃ pęnituisse testamẽti, & ademisse hæredi scripto.& ita ẽt sequit̃ Bar. ibi dicens, ꝙ in dubio si ingressus monasteriũ fecerit de proximo testm̃,præsumit̃ ꝙ cogitauerit de ingressu,& non pęnituerit testamenti in ingrediendo postea,secus si ex interuallo,arg.l. nam ad ea.ff.de condi.& demon.& cum opi.Bar.tenet se Imo.in l.j.ff.de testa. in 7.colum.Tu aduerte,quia opi.Bar.inquantum vult,ꝙ per ingressum monasterij non rumpatur testamentum,qñ fecit in ingressu,vel cogitãs de ingressu,

a [a] procedit etiam si ingressus obtulisset expresse se et sua bona monasterio,quia non præsumitur ꝙ se correxerit,& voluerit reuocare testamentum, ſm do. Anto.in d.c.in pñtia.quem in hoc sequitur Imo.ibi.Si vero est ingressus monasteriũ ex interuallo, quo casu non præsumitur tempore testamenti cogitasse de ingressu, tunc si ingrediendo monasterium offert expresse se et sua,rumpatur testamentum,quia videtur aliter disponere de suis rebus,secus si simpliciter ingrediatur religionem, quia tunc videtur remanere in primo testõ,ſm do. Ant.in d.c.in præsentia.Sed in hoc vltimo Imo.

ADDITIO.

a Vin.God. Ingressus monasterium cum reseruatione bonorum an valeat. Fely. in c.tua nos.de simo.& in c.in præsentia,de proba,Soz.consi.62.in præsenti consultat,ver.circa 4.dub.cum seq.lib.j.

Imõ.ibi ſequitur opi.Bar.ꝙ ẽt ſimpl̃r ingrediendo m onaſteriũ
rumpatur prius teſtm̃,licèt aliter non offerat exp̃ſſe bona ſua,
quia tacite vr̃ offerre,vt d.auth. ĩgreſſi. & ſic al̃r diſponeret de
rebus ſuis,vnde talis expreſſio non vr̃ neceſſaria, ar.l. cũ quid.
ff.ſi cer.pe.Sed certe verior vr̃ opi.d.Anto.per tex.in d.c.ſi qua
mulier.in §.nunc autẽ.ibi,ſi prius teſtatus non ſit, quaſi ſi pri⁹
feciſſet teſtm̃ , illud nullo modo rumpitur per ingreſſum mo-
naſterij,ſed dẽt ſeruari,& ita ẽt vr̃ tenere Spe.in d.§.j.in fi.& in
ver.51. & maxime quia monaſteriũ non hr̃ loco filij, niſi in ca-
ſibus exp̃ſſis in iure,& iſte caſus non reperit̃ exp̃ſſus.facit tex.
in Auth.de monachis.§.illud.Nõ ob.ꝙ ingrediendo monaſte-
riũ vr̃ velle al̃r diſponere de rebus ſuis:nam illud procedit,niſi
prius feciſſet teſtm̃ , vt eſt tex.no.in d.§.nunc aũt. & d.§.illud.
cũ in dubio teſtõr ſemper videat̃ velle,ꝙ teſtm̃ ſuum valeat, &
ↄſeruetur,vt in l.ſi iure.ff.de leg.3. & in dubio voluntas nõ præ
ſumitur mutata,vt in l.eum qui.ff.de prob.& ceſſat tacita obla
tio,vbi apparet de expreſſa per teſtm̃,vt d.c. nunc aũt. q̃a pro-
uiſio hoĩs tollit prouiſionẽ l.vt in l.maritus.C.de procu. Et q̃a
inſtõ hæredis ſemel facta non reuocat̃, niſi per aliã voluntatẽ
ſolennem , vt plene no.in l. ſi iure. quæ iſto caſu ceſſat.cogita.
70 †Septimo quæritur , quid ſi ingrediẽs monaſteriũ in teſtõ oĩa
reliquit monaſterio,& ſuis deſcendentibus nihil,an valeat te-
ſtm̃. Bart. in d.auth.ſi qua mulier.tenet ꝙ ſic,per tex. in d. §.il-
lud.vbi permittitur teſtari q̃uo vult. Sed Imo.& d.Anto.in d.c.
in p̃ntia.cir.fi.tenet ↄ̃rium, & bene, quia non eſt veriſimile,ꝙ
Imperator in tm̃ voluerit priuilegiare teſtm̃ in p̃iudiciũ filio-
rũ,per no.per glo.in l.ſi quis ad declinandã. C. de epi.& cle.ꝓ
qua glo.eſt tex.17.q.3.c.fi.& illa verba,q̃uo vult. de quibus in d.
§.illud.debẽt intelligi, dũmõ legitime teſtet̃, ar.l.j. C.de ſacro-
ſan.ec.& in l.ſi q̃n.C.de inoffi.teſt.vnde vr̃, ꝙ iſto caſu nõ rum
patur teſtm̃ in totũ,ſed filijs debeatur ſola legitima,& reliqua
bona monaſterio , ar.d.auth. ſi qua mulier.& facit bonus tex.
& gl.in c.cum ſimus.s̃.de regularibus.Octauo quæritur,an co
gatur relinquere ad minus legitimã ſuis parentibus , & ſi non
relinquitur in teſtõ , an debeatur a monaſterio. glo. in auth.ſi
qua mulier.& in d.c.ſi qua mulier.vr̃ velle,ꝙ non.Sed certe ibi
loquit̃,q̃n monachus profeſſus fecit teſtm̃ , de quo eſt dictũ s̃.
in 2.limitatione:ſecus ergo ſi ante profeſſionẽ intra annũ pro
bationis,vel ante ingreſſum, quia vr̃ ꝙ debeatur ipſis aſcendẽ
tibus ad minus legitima,ar.l.nã & ſi parentibus.ff. de inoff.te.
& ſic dẽt legitime teſtari , vt dr̃ s̃.in proxima q. imò ẽt vr̃ velle
Specu.in d.§.j.ver. 53.,& in §.ad p̃miſſorũ,ꝙ ẽt in caſu d.auth.ſi
qua mulier.parentes nõ poſſint priuari ltĩma portione:fortius
71 ergo q̃n ante ingreſſum, vel intra annũ ꝓbationis facit teſtm̃,
qđ no.& vide ibi per Io.An.in addi. † Nono quæritur,an poſt
ingreſſum monaſterij poſſit reuocari teſtm̃ iam factũ,& ↄclu-
de ꝙ intra annũ ꝓbationis põt,ſicut põt teſtari,vt eſt dictũ s̃.in
2.litatione.& ita tenet Imo.in d.l.j.in 7.col.Sed poſt profeſſio-
nẽ Bar.in d.auth.ſi qua mulier.& in d.l.j.tenet idem, ar.l. ſed ſi
mors.ff.de dona.inter virũ.ẽt corã duobus teſtibus, ar.c.relatũ.
& c.cũ eſſes.s̃.de teſt.& ita tranſit Imo.poſt d.Ant.in d. c.in p̃-
ſentia,cir.fi.Bal.in d.auth.ſi qua mulier . intelligit hoc ꝓcede-
re,q̃n reuocando mutaret de extraneo in filiũ,vel monaſteriũ,
vel de liberis in liberos,vel de liberis ĩ monaſteriũ,vel de mo-
naſterio in aliud monaſteriũ,qđ eẽt ingreſſus , al̃s mutatio nõ
eſt ꝑmiſſa,vt vide plenè per Bal.ſed Ang.in l.j.tenet ↄ̃rium in-
diſtinctè,vt nullo mõ poſſit reuocari poſt profeſſionẽ,q̃a cum
ſit priuatus ptãte teſtandi,ergo & ptãte reuocandi,& hãc par-
tẽ ſequit̃ Imo.in d.l.j.per rõnem Ang.ar.l.tria p̃dia.ff.de ſerui-
tutibus vrb.& l.4.ff.de re iudi.Nõ ob.d.l.ſed ſi mors.q̃a loquit̃
in donatione cã mortis.Item ibi loquit̃ in deportato, qui reti-
net libertatẽ:ſecus in monacho ꝓfeſſo, qui cenſet̃ ſeruus,vt s̃.
in princ.Item q̃a ſola reuocatio verbalis nõ ſufficeret,niſi fiat
aliud teſtm̃ de nouo,ut no.in d.l.ſi iure,ꝙ iſte facere non p̃t.Et
pro hac parte facit optimus tex. in d.auth. ſi qua mulier. q̃a ſi
ſpãle eſt in illo caſu,ut poſſit aliquid ordinare , ergo in ↄ̃riũ eſt
ius cõe,ſed illo caſu nõ põt aliquid ordinare,q̃n prius eſt teſta-
tus,vt ꝓbat tex.ſing. in d.§. nũc aũt.ergo nõ poterit reuocare,
& ita tenendũ vr̃. Et p̃dicta ꝓcedũt in ingreſſo in monaſterio
non mendicantiũ,ſed in monaſterio mendicantiũ indiſtinctè,
poſtq̃ eſt ꝓfeſſus,non poſſet reuocare teſtm̃, ut tenet Bald.in
72 d.auth.ſi qua mulier.& Imo.in d.l.j.in 7. col. Sed poſſet dici,ꝙ
omni caſu poſſit reuocare, quod de nouo facere poſſet.†Deci
mo q̃ritur,an teſtm̃ factũ añ profeſſionẽ ↄfirmetur irreuocabi
liter per ꝓfeſſionẽ,& ſic per mortẽ ciuilẽ, an verò expectetur
mors naturalis ipſius teſtantis.Bar.in d.l.j.ↄcludit,ꝙ in fratrib.
minoribus profeſſio ↄfirmat teſtm̃,ſed in alijs mendicantibus
vel non mendicantibus dẽt expectari mors naturalis.vnde nõ
debebunt hæredes vel legatarij hr̃e bona , niſi poſt mortẽ na-
turalẽ, ſed interim ſtabit dñium penès monaſteriũ , & fructus
percipiet.& idem ſequit̃ ibi Ang.& Bald.ar.l. Statius.§.Corne
lio.ff.de iure fiſci.& idem Imo.in d.c.in p̃ſentia.circa fi.Sed tu
vide Imo.in d.l.j.in 9.col.vbi melius q̃ alibi examinat iſtũ arti.
& cõcludit , ꝙ ſi ↄſtat de mente diſponentis , ꝙ voluerit teſtm̃
hr̃e locũ poſt mortẽ naturalẽ tm̃,vel ẽt ante,ſeruari dẽt volun-
tas,qđ procedit ẽt in ingrediente religionẽ fratrũ minorũ, vel
aliorũ mendicantiũ,vt vult Bal.ibi.hoc vr̃ ꝓcedere in alijs mẽ
dicantibus,ſed in minoribus bona ſtabunt apud venientes ab
inteſtato.Si verò ſumus in dubio, tũc aut facit quis teſtm̃ ſciẽs
ſe ingreſſurũ monaſteriũ, & ſtatim facta profeſſione teſtm̃ ha
bebit effectũ , ſiue ſit ingreſſus monaſteriũ mendicantiũ , ſiue
aliorũ,aut facit teſtm̃ non cogitãs de ingreſſu monaſterij , tũc
ſi intrat monaſteriũ nõ mendicantiũ, & dẽt expectari mors na
turalis,vt s̃.Si verò intrat monaſteriũ mendicantiũ , & tũc aut
ſi fratrũ minorũ,teſtm̃ ſtatim hẽt effectũ, aut aliorũ mendican
tiũ,& tunc expectatur mors naturalis , & interim monaſteriũ
vtatur fructibus illorũ bonorũ ad vitã illius ingreſſi , ſm̃ eum.
Sed certè hoc vltimũ vr̃ dubiũ , q̃a aliud eſt q̃rere,q̃n bona re-
linquunt̃ eccleſiæ mendicantiũ,vbi dr̃ ꝙ pñt illa vendere,& p̃-
tiũ cõuertere in eorũ neceſſitates,vt in d.c.1. & ibi gl. & aliud
eſt iſto caſu,quo caſu vendere nõ pñt,ex quo bona ſunt ſubie-
cta reſtõni,nec vr̃ ꝙ poſſint interim fructus annuatim percipe
re,uel fructus vẽdere, q̃a hoc ↄuenit regulæ mendicantiũ , ex
quo ꝓhibet̃ hr̃e certos redditus,vt in d.ca.1.§.ↄfirmatos, & ſic
vr̃,ꝙ in religione mẽdicantiũ ſtatim facta ꝓfeſſione teſtm̃ ha-
bebit effectũ per p̃dicta.vide tñ per Spe.in d.§.j.ver.li.& ibi ꝑ
73 Io.An.in addi.& in ti.de teſta.in ver.3.q̃rit.†Vndecimo quæri-
a tur,quid de ↄuerſis [a] ſeu oblatis, an poſsint facere teſtm̃ . gloſ.
ſing.27.q.j.vt lex.cõcludit ꝙ aut offert ſe & ſua eccleſiæ regula
ri,& tales non pñt teſtari,nec propriũ hr̃e, nec matrimonium
ↄ̃here.Aut eccleſiæ ſeculari,& pñt teſtari,& matrimoniũ ↄ̃he-
re,q̃a tunc non tranſeunt bona futura, ſed tm̃ bona tp̃e obla-
tionis exiſtentia,arg.l.ſi ita.ff.de auro & argen.leg.& ita vr̃ ſe-
qui Bal.in l.gñali.C.de ſacroſan.eccl.& Bar.in d.auth.ingreſsi.
Sed aduerte, quia Bal.ibi.in 2.col.cõcludit,ꝙ aut offert ſe quis
eccleſiæ ſeculari,& tunc non tranſeunt bona, niſi ea expreſſe
offerat,vt in auth.p̃sbyteros.de epi.& cle.vnde dicit, ꝙ qui of-
feruut ſe alicui ec.uel hoſpitali,non perdunt bona,niſi exp̃ſſe
offerant.Si verò offert ſe eccl.regulari,tunc vr̃ velle Bal. ꝙ taci
te tranſeant bona , ſed idem Bal. ibi in 4.col.in prin.ↄcludit ꝙ
offerentes ſe ec.regulari,aut totaliter renunciant ſeculo, faciẽ
do profeſsionẽ,& non pñt teſtari, nec matrimoniũ ↄ̃here , aut
nõ renunciant,ſed retinent vxores,& tũc pñt teſtari & æq̃pa-
rant̃ clericis ſecularibus, & ita dicit dẽre intelligi dictũ glo.in
d.c.vt lex.& ita vr̃ ſequi Imo.in c.2. s̃. de teſta. in 7. col.de quo
ibi per Spe.in d.§.j.in ver.58.& per Arch. in c. ex eo quod.s̃.de
elec.eo.lib.& in d.c.ut lex.ponentẽ an offerentes ſe ecc.regu-
lari p̃ſumant̃ tacite ꝓfiteri.vr̃ tñ ibi uelle, ꝙ non ſufficeret per
mittere ſimpl̃r obedientiã, niſi ꝓmittant obediẽtiã monacha-
lẽ,quia talis obedientia pro ꝓfeſsione hr̃, de quo ibi per eum,
74 & uide qđ no.in c.non dubiũ.s̃.de ſen. excõ.†Duodecimo q̃ri
tur,an rõne ↄſuetudinis poſsit monachus & alij regulares fa-
cere teſtm̃.Bal.in d.auth. ingreſsi. in prin. dixit ꝙ non valeret
talis ↄſuetudo , nec ẽt poſſet ↄſuetudo ↄcedere ipſis regularib⁹
ius teſtandi,ſm̃ Bal.ibi,licèt ipſis clericis ſecularibus ↄſuetudo
poſsit cõcedere ius teſtandi in caſibus , in quibus al̃s non poſ-
ſent,ut eſt dictũ s̃.in clericis ſecularibus , & licèt ẽt cõſuetudo
poſsit ↄcedere ẽt ipſis p̃latis regularibus ptãtem donãdi in ui-
ta de aliquibus bonis mobilibus eccleſiæ , põt ergo ↄſuetudo
ↄcedere ipſis regularibus ptãtem diſponendi de rebus eccleſię
in vita,& tñ non in morte,ut eſt tex.ſing.in c.cæterũ.s̃. de do-
na.de quo ibi per Imo.Decimotertio q̃ritur, an ipſi regulares
poſsint ſaltẽ teſtari ad pias cauſas,& dic ꝙ non,ut tenet Bar.in
l.j.de ſacroſan.eccl.iu uer.3.quæro.& ſequit̃ d. Nic.in rub.s̃.de
teſta.q̃a ẽt nõ pñt facere elemoſynã in vita , vt eſt dictum s̃.in
prin.multominus pñt diſponere in morte, ex quo ꝓpriũ non
hñt,vt in c.nõ dicatis.12.q.j.& in c.cũ ad monaſteriũ, in fi.s̃.de
75 ſta.mona. † Xiiij.q̃ritur, ſi monachus uel canonicus regularis,
ſeu exñs de ordine mẽdicãtiũ ꝓmouet̃ in ep̃m uel archiep̃m,
qđ p̃t,ut in cle.j.in fi.de ele.et in c.quorũdã.s̃.de ele.e.li.an tũc
poſsit

ADDITIO.

a Vinc.God.Conuerſi quo modo cognoſcantur, & de ipſis, Fely.in c.in præſen-
tia.col.2.uerſi.in tex.ibi , obtulit.de proba.& an dicantur puri laici, uel ec-
cleſiaſtici,Fel.in c.cauſam.col.4.de præſcr.

possit facere testm̄.& dic q̄ nō,ut uoluit glo.pe.in c.1.§.de test. quia non liberatur propter hoc ab alijs substantialibus regulæ,ut uoluit glo.in d.c.quorundam. in fi. & in uer. mendicantium.§.de ele. eo. lib. vnde non pōt ꝓpter hoc hr̄e proprium, imò quicq̄d acqrit postea,acquirit ep̄atui, uel archiep̄atui, ut est tex.no.in c.vnico.18.q.j.& in c.cum olim. el 2.§. de priuile. & sequitur glo.in c.quia tua,12.q.1.in prin.& ita tenet Io.And. & do. Nic.in d.c.1.in fi.de ēte sta.& idē Imo. ibi in 7.col.dicēs, q̄ talis non posset testari ēt de acquisitis intuitu personæ, cum r̄ñsis quicq̄d acquirat,acq̄rat ecclesiæ,ut §.1.c.reqsisti.§. de testa.Et licèt monachus factus ep̄s non desinat esse monachus, ut dicit glo.in d.c. quorundam. tñ liberatur ab obedientia abbatis,quia iam factus est de filio pater,ut in d.ca.1.18. q.1. & ibi glo.Item absoluitur ab alijs accidentalibus regulæ,puta a ieiunijs,uigilijs,& silētio.Item posset facere compatres, qđ prius non licuit,& ita dicit glo.in d.c.unico. Item non tenetur dicere officium monachale,sed aliud,facit cle.2.de cele.mis.sed ab alijs substantialibus regulæ, ut a cōtinentia uel a uoto paupertatis non liberatur,ut dicit glo.in c.3.16.q.j.dicens ēt, q̄ non liberatur ab habitu , ideo tenetur portare habitū suæ professionis,& sic monachalem,uel mendicantiū , & idem uoluit glo. 16.q.ult.in nouatione.Pro quo est tex.no.in c.pe. in fi. §.de vi. & ho.Sed an absoluatur ab esu carnium,ubi Vin.tenet q̄ non, de conse.dist.5.carnem.& idem tenet in d.c.unico.cū quo trāsit ibi Arch.sed gl in d.c.3.in fi.vr̄ uelle ↄ̄rium , quod procedit, ut ipse sentit, qñ sine scandalo non posset se abstinere, aliàs si posset sine scandalo,& tunc non intelligitur absolutus, & ita transit ibi Archi.Ex quo infertur,q̄ ēt in ieiunijs, si posset sine scādalo obseruare,non intelligit absolutus,f̄m Imo.et do.Nico in d.c.pe.in fi.& uide glo.in d.cle.2.

76 †Decimoquinto quæritur,quid si monachus, uel canonicus regularis, uel de ordine mēdicantiū,factus sit Cardinalis, an possit facere testamentū, & dic q̄ nō,quia & si liberetur ab accidētalibus regulę, a quibus supra liberat ep̄s, tñ nō liberat a substātialibus regulæ, sicut dr̄ §.in ep̄o, & ita tenet no. Bal.in aut. licentiā,in prin.C. de epi. & cle.licet idē Bal. & Ang. i l.si qs mihi bona.§.seruus, dicant contrariū,dicentes, q̄ tūc pōt hr̄e propriū & sibi q̄rere, sed male dicūt, quia nō liberant ab alijs substātialibus regulę, & sic a voto paupertatis vel cōtinētię,vñ nō pōt hr̄e ꝓpriū,sed querunt suæ eccłię, vt in d.c.j.18.q.j.vt tenet Imo.in d.§.seruus, ideo est, q̄ nō pñt Cardinales mutare habitū suę professionis, & sic relinquere habitū monachalē vel mēdicantiū, & ita obseruatur, & ita tenet Imo. & Do.Nico.in d.§.seruus,de quo ꝑ Doc.in cle.j.de elec.Decimosexto q̄rit,quid in Papa,[a] si prius fuit monachus vel canonicus regularis, vel de ordine mēdicātium,an possit facere testamentū,& an liberet a substātialibus regulę.& videtur q̄ non,& sic q̄ non liberetur a voto paupertatis,vel continentiæ, quia vt dicit Bald. in d. auth. licentiam, nulla dignitas liberat quem a substantialibus regulę, ideo est quod Doc tenent,q̄ in Papa sit sola ista sp̄alitas,vt liberet a delatione habitus suę professionis, & sic ipse solus habitū illum mutat, licèt secus sit in Cardinalibus,vel ep̄is, vt §.f̄m Imo.in d.§.seruus.in fi.& in d.§. pe.ergo in alijs substantialibus nō liberat,cū per monachationē imprimat quidā character,qui ab ossibus vnquā euelli nō possit,vt dicit glo. no. in c.ad nr̄am.§. de reg.& vide per Doc.in d.cle.j.Ideo dixit sin. Hugotio. in d. c.3. quē sequit ibi Arch.q̄ monacho nō licet comedere carnes ēt si eēt factus Papa,qñ sine scādalo hoc facere nō posset, ut in c.carnē,de cōs.di.5.q̄a ex hoc honore nō debet cōsequi peccādi lsiam,f̄m Archi.in d.c.3. referēdo Laurentiū idē dicentē in c.vnico.18. q. j. si ergo Papa nō absoluitur in totū ab istis accidentalibus regulę,sicut est ab esu carniū,fortius nō est absolutus à substātialib.illæ,q̄a licet ab ipso Deo receperit ptātē & dignitatē summi pontificatus,nō tñ recepit ptātem peccandi,vt dicit tex.no.in c.j.40.di.quę oīa sing.no.& vide dicta §.in clericis secularibus in 8.9.& 10.quæstio.

77 †Decimo septimo & vltimo quærit sing.an canonicus regularis,uel monachus,seu alij mendicantes possint facere testamentū saltē de lsiā Papæ. Et quid de ep̄o uel Cardinali, qui prius fuit monachus seu regularis. & licet iste arti . in nulla parte reperiatur examinatus per Doc.tñ uideretur primo loco dicendum q̄ sic.Nam fortius uidet impedimētū qđ a natura causat,quàm id qđ ex ↄstitutione ecclesię,ut Insti.de iure natu.§.sed & naturalia.sed sic est,q̄ mutus & surdus eo casu, quo a iure prohibetur facere testamentum,dicitur impeditus ex impedimento naturali,ut in l.discretis.C.qui testa.& tamen ex licentia principis potest talis facere testamentum, ut in l.si mutus.ff. de test.ergo & fortius hoc posset monachus ex licentia Papæ, cū solēnitas uoti sit inducta ex consuetudine ecclesiæ, ut in c.j.§. de uoto. qua cessante sine dubio ualeret matrimonium contractū a monacho,uel constituto in sacris,ut dixit glo.no.quam oēs Doc.sequuntur, in j.r̄ñ.§.qui cle.uel uo.ergo cum Papa sit supra ius & constitutiones ecclesiæ,ut in c propo suit.§.de cōces.ꝑben.poterit monachus de lsiā Papæ facere testm̄, sicut mutus et surdus hoc pōt de lsiā Principis,ut in d.l.si mutus,qđ impedimentū tanq̄ naturale fortius uidetur,ut §.

78 †Secundo ad idem facit,nam obsides dati Romanis ab ipsis hostibus imperij non possunt facere testm̄,ut in l.obsides.ff.de test.eo quia iudicantur serui,et in potestate hostium,et perdunt dn̄ia rerum,ut per Doc.in l.obsides.et tñ de lsiētia Principis tales possunt testari,ut d.l. obsides. ergo idem sit dicendum in monacho, ut licèt perdiderit dn̄ia rerū,et seruus iud icetur,et sit in potestate abbatis,et non hēt uelle nec nolle, ut in d.c.si religiosis.et d.c. non dicatis.et ex licentia Papæ testari possit, cum sit dubius de statu suo,et non habeat testamēti factionem,ut in l.de statu.ff.de test.sicut nec deportatus,ut in l.eius qui. ff.eo.tit. qui deportatus perdit dn̄ia rerum.prout ibi no. et tñ tales ex licentia principis testari possunt,f̄m glo.in l.si qñ.in prin.C.de inoffi.test.ubi est tex. no.testamenti factionē ex concessione principis posse concedi, alīs non habentibus seu prohibitis a iure, cum maiora, uel saltem æqualia uideantur impedimenta muti et surdi, uel dati in obsidē,et dubij de statu suo,uel deportati quo ad testamenti factionē,q̄ sit impedimentū ipsius monachi, et tñ dictis impedimentis non obstantibus pōt Imperator illis ↄcedere testamenti factionē. fortius ergo poterit Papa ipsi monacho, cum longè maior sit potestas Papæ,q̄ Imperatoris, ut in c. solitæ.§. de ma.et obe.ideo est,q̄ Imperator a Papa deponitur, et sua dignitate priuat,ut in c.ad apostolicæ.§.de re iud.eo.li.Et per rōnem d.l.si qñ.Bal.ibi in fi.prin. ur̄ tenere hanc partē, dicens q̄ si Papa ↄcedit monacho, ut possit testari de bonis paternis,sicut plerunq; ipse Papa facit,q̄ talis ↄcessio intelligitur, ut seruatis solennitatibus iuris debeat facere testm̄, et sic expresse innuit Bal.Papā monacho hoc ↄcedere posse. Idē ēt ur̄ sentire idem Bal.in auth.nisi rogati.circa fi. C.ad Treb.dicens monachū posse hr̄e priuilegiū a Papa, [b] ut possit testari de rebus maternis,ut ibi per eum.

79 †Tertio hoc probatur ex gn̄ali potestate data ipsi Petro et successoribus de ligando et soluendo, ut 22. q.j.quodcunque.et quia dixit,quodcunque,nihil excepit,ut in c.solitę.§.de ma.et obe.Ideo est,q̄ Papa facit de monacho clericum secularē,ut in c.quorundam.74.dist.et quia in uotis semper intelligitur excepta auctoritas superioris,ut in c. uenientes. §.de iureiur.et in c.nō est.§.de uoto.unde si Papa absoluit a iuramento,per quod ipse iurans Deo et homini obligatur, ut in c.auctoritatē.15.q.6.et no.in c.quanto. §. de iureiuran. et tenet gl.in d.c.proposuit.Fortius a uoto, per qđ obligatur soli Deo. hinc dicebat no.Host.in c.quāto. §. de transla. prǽla. q̄ Dei et Papæ idem est consistorium,ar.c.2.et 3 §.de transla. prǽla.et in c.Romana. §. de app.eo. lib. et breuiter dici potest Papā quasi oīa posse,sicut Deum,peccato excepto,ut de pęni.dist.2. charitas,de quo ibi per eum.faciunt pro hac parte no. dicta Spec.in ti.de leg.§.nunc ostendendū.uer.89.dicens,q̄ Papa est uicarius Christi uicē nō puri hoīs,sed ueri Dei gerens in terris,ut in d. c.2.et 3.uñ oīa regit,disponit,et iudicat,ꝓut sibi placet,9.q.3.cūcta per mundū.et c. per principalē. hēt ēt in terris plenitudinē ptātis,ut 2.q.7.de cętero.et dūmodo ↄ fidē non ueniat,in oībus et per oīa pōt facere,et dicere quicq̄d placet, auferēdo ius suū cui uult,q̄a nō est ei qui dicat,cur ita facis. 19. dist. in memoriā. Et apud eū est pro rōne uoluntas, et qđ ei placet legis hēt uigorē,Insti.de iure natu. §. sed qđ principi. pōt ēt ius tollere,et de iure §.oē ius dispensare, ut d.c.ꝓposuit. Itē nō hēt superiorē,ut in c.licet.§.de elec.et hēt cęleste arbitriū,ut l.j. C.de sum. tri.Et ei ab ipso sunt cōmissa iura cęlestis et terreni imperij,ut 12.dist.c.1.de quo plene ibi uide ꝑ Spe.ꝑ totū illū §. Et idē Spe. in ti.de dispensatione.§.nunc breuiter. ponendo regulā no. dixit Papā posse in oībus casibus dispensare,in quibus a iure nō reperitur expressum contrarium. Et Hostien.in c.rursus.§.qui cle.vel uo.cum quo trāsit ibi Io.An.sing.determinat,q̄ in opi- iuris

ADDITIONES.

a Vinc.God.Adde,q̄ Papa quicquid potest facere de plenitudine potestatis,potest alteri concedere.Ruy.consi.76.nu.10.& 18.lib.3.

b Vinc.God. Papa in quā quicquid potest facere de plenitudine potestatis potest alteri concedere.Ruy.consi.76.nu.10.lib.3.sic de plenitudine potestatis potest ratificare sententiam latam a iurisdictione carente.Hip.de Marsi.sing. 9.Tu scis q̄ exceptio.An autem dispensare posit,q̄ quis sine baptismo saluetur.Fely.in c.quæ. col.6.circa medium , de constit. In illicitis tamen non est obediendum de mēte ipsi.Ruy.consi.42.nu.18.lib.4.

Iuris & Doc.quarum altera detrahitur & altera fauet ptāti cla-
uium,semper standum est ei quo fauet,qđ no.vnde ex his Bal.
in l.certum.C.vnde cognati.vltra medium, pcisè firmat hanc
partē, dicens non esse dubiū Papā posse ꝯcedere monacho li-
centiā testandi de bonis,quæ obtulit monasterio. & alle.no.p
glo.in auth,si qua mulier.C.de sacrosan.ec.vbi glo. in ver.diui
dere.tenet ꝙ d.auth.si qua mulier.potuisset cōcedere ptātē te-
stanti ēt seruo,sicut cōcedit ipsi monacho professo, sicut ergo
hoc potuit ibi ꝯcedi per viā legis, ita codē modo poterit p viā
dispensationis,vt s̄.patet,quia princeps dr̄ esse lex aīata in ter-
ris.Quarto hanc ēt partē vr̄ tenuisse Ang. & post eum Imo. in
l.seruus cōis Meuij.ff.de sti.seruorū. dicentes ꝙ si Cardinalis,
qui prius fuit monachus vel regularis,non pōt facere testm̄,vt
est s̄.dictū, si concedatur a Papa factio testi, ꝙ tale testm̄,si ex
omissione alicuius solennitatis non valeret iure testi, dato ꝙ
sit apposita cl̄a codicillaris,tn̄ non valebit vi codicillorum, ex
quo solū habuit ptātem testandi,quia regula l.ꝯficiuntur. ff.de
iure codi,& l.2.ff.de le.j.quæ hēt,ꝙ qui pōt testari, pōt codicil-
lari,hēt locū in his,q̄ possunt testari de iure cōi:secus si ex pri-
uilegio cōcesso per principē viuentē, & sic tacitè sentit ibi An
ge. & Imo. Papam posse cōcedere ipsis monachis facultatem
testandi.Pro quo ēt facit,quia non vr̄ hoc casu dispensari,vt ip
se monachus hēat proprium,& sic vt retineat,sed vt in aliū trā
sferat & distribuat,qđ vr̄ permissum, ar.l.cogi.§. hi qui solidū.
ff.ad Tre.& l.si iudicibus.§.quod si filius.ff.de do. vnde vr̄ quo-
80 dammō executor & distributor, qđ non improbat ipsis regu-
laribus de lnīa superioris,vt in c.2.j̄.eo.tit.†In ꝯriam verò partē
vr̄ tex.expressus in c.cum ad monasteriū.in fi.s̄. de sta. mo,vbi
dr̄, ꝙ ēt Papa non pōt dispēsare cum ipsis regularibus ꝯ votū
paupertatis,vel continentię,dispensando enim, vt monachus
possit testari de rebus prn̄is, vel alijs, vr̄ permittere ꝙ hēat pro
prium,arg.l.j.ff.de testa.cū de suis proprijs, & nō de alienis sit
testandū,vt in c.filius.s̄.de test.vnde dicebat glo.in d.c.propo-
suit,ꝙ vt monachus hēat propriū, Papa non dispensat, & idē
tenet glo.in d.c.cum ad monasteriū. in fi. & Spec. in d.§.nunc
breuiter.ver.4.& 15.& hanc partē vr̄ velle Imo.in d.l.si q̄s mi-
hi bona.§.si seruus.in fi.vbi dicit, ꝙ ꝯsentiente Papa Cardina-
lis,qui fuit monachus, potest esse capax proprij quo ad admi-
nistrationem,non aūt quo ad dn̄ium, vt in c. cum ad monaste
rium,& sic testari non poterit nec alienare,vt per Inno.in d.c.
cum ad monasterū.in prin.& ibi per Io.An.in prin. super ver-
bo,proprietas.& in regula,non est obligatoriū.j̄.eo.li.in mer-
curia.in vet.circa primū.Secundo pro hac parte facit,quia etiā
consuetudo non posset concedere ipsis regularibus ius testan
di,vt tenet Bal.in d.auth.ingressi. & tex.no. in c.2.s̄. de test.per
quem hoc sequitur Io.An.in regula,nemo pōt plus. in fi.j̄.e.li.
in mercurialib.dicens,ꝙ ꝯsuetudo non pōt ꝯcedere monacho
aliq̄d ꝯ substantialia regulæ, & tn̄ certū est ꝙ ꝯsuetudo est ius
quoddam,qđ pro lege suscipitur, vt in prima di.ꝯsuetudo:imò
derogat ipsi legi,vt in l.de quibus. ff.de legi. si ergo ꝯsuetudo,
quæ hēt vim legis, ēt pōt ꝯferre ordinariā iurisdonem ēt priua
tæ personæ,vt est tex.no.in c.cum ꝯtingat.s̄.de fo.cōp. hoc nō
pōt,eodē modo Papa hoc nō poterit.& licèt Papa sit s̄.ius cō-
suetudinis,cum possit illam tollere,vt in c.j.s̄.de ꝯsti. eo. lib.tn̄
eodē modo ꝯsuetudo est s̄.ius,cum deroget iuri,vt s̄.& tn̄ non
81 pōt derogare illi iuri,qđ monachus hēat propriū. ita ergo nec
Papa possit. † Est enim votū de iure diuino,vt in c.maior.s̄.de
voto.ꝯ qđ ius diuinū Papa dispensare non pōt, vt in c. sunt q̄-
dam.25.q.j.imò vsq; ad aīam & sanguinē defendere tenetur, vt
ibi dr̄. Cū imprimatur]enim quidā character per monachum,
ita vt ab ossibus vnq̄ euelli non possit,s̄m glo.in c.ad nostrā.s̄.
de regularibus:ēt dispensatione Papæ,ut ibi per d. Ant.ex qui
bus vr̄,ꝙ ꝯ votum paupertatis monachus vel alius regularis ēt
de licentia Papæ testari non possint, cū Papa in hoc dispensa-
re non valeat,vt plene determinant theologi, & sanctus Tho.
secunda secundæ,q.88.art.xj.prout refert Io. An. in regula se-
mel deo.j̄.e.li.& in d.c.cum ad monasteriū. Tertio ad idem fa-
cit arguendo per locū a minori,ꝙ licèt vt in c.cum in cunctis.
s̄.de elec.& in auth.multomagis.C.de epis.& cle.quia si cleri-
cus secularis non pōt facere testm̄ de quæsitis intuitu ecclesiæ
de licentia & dispensatione ipsius Papæ, ut latè determinat d.
Nico.in sua re.cum esses.s̄.de testa.circa fi.& est dictū s̄. in cle-
ricis secularibus in sexto quæsito, fortius non poterit ipse mo
nachus,qui ex uoto est astrictus paupertati,ut in d.c.cū ad mo
nasterium.Quarto pro hac parte adduci potest, ut etiā ex alio
impedimento q̄ rōne uoti Papa dispensare non possit:nam p
professionē oīa iura & bona ipsius monachi quæruntur mona
sterio,ut in d.auth.ingressi.ita ꝙ nō resident penes monachū,
sed penes monasterium, ut per Ioā.An.in d.c.in præsentia.de
proba.& sic dicunt̄ bona ecclesiæ, cum quicquid q̄rat mona-
chus q̄rat monasterio,ut in c.quanto.s̄.de offi. or. & per Inno.
in d.cum olim.s̄. de priui. vnde cū ex hoc sequeret̄ q̄dam alie-
natio de bonis ecclesiæ,quia prohibitus alienare vr̄ ēt prohibi
tus in ultima uolun.disponere,ut in l.peto.§. fratre. ff.de leg.2.
& in alienatione rerū ec.est data certa forma, de qua in ca.j.s̄.
de rebus ec.eo.li.& per glo.12.q.2.in summa.Non vr̄, ꝙ in hoc
sola dispensatio Papæ sufficiat, & maxime quia dn̄ium rerum
ec.non est apud Papā,sed apud Deū,s̄m ueram opi.gl. in c.cau
sam.j̄.de uer.sig.& facit tex.in c.cū ex eo.s̄. de elec. eo. lib.ibi,
de Christi patrimonio sub limitatis. & glo. ibi in uerb. Chri-
sti.hoc idem tenet.ad idem ēt tex.in c.j.j̄.de uoto. & ita ēt ur̄ te
nere Inno.& Io.An.in c.cum super.s̄.de cā possessionis. & Ar
chi.in c.statutū.§.assessorē.s̄.de rescri.eod.lib.in c.pn̄ti.s̄. de of.
ord.e.li.de quo ibi per Doc.& per glo.in c.expedit.12. q.j. & p
Arch.in c.decet. 12. di. ubi post beatū Bernardū no. dicit Papā
non hr̄e dn̄ium rerum ec.sed solā administrationē, & licèt Pa
pa sit uicarius Christi,tn̄ dēt legitime administrare, & potius
ꝯseruare,q̄ bona Dei dissipare, cum ex officio suscepto nō li-
centiā peccandi,sed bene uiuendi assecutus sit, ut in c.j. 40.di.
sunt enim p̄seruata ecclesię dicta bona, ut ex fructibus ipsorū
subueniat̄ egentibus,ut 12.q.2.uenientes.& in c. qm̄ quicquid.
16.qō.j.& nulla rō permittit, ut quod pro cōi utilitate datū esse
dignoscit̄,usibus cuiusq̄ applicetur,ut in c.rō.s̄.de pręben.un-
de qui subtrahit bona ecclesię,dr̄ homicida,cum necare uidea
tur illos pauperes,qui fuissent ex illis bonis substentanti,ut in
c.qui Christi.& c.qui abstulerit. 12. qō.j. ergo Papa hoc facere
non pōt,qui licèt receperit a Deo ptātem & dignitatē pontifi
catus,non tn̄ ptātem peccandi,ut in d.c.j.Et quia uicarius non
hēt minorē ptātem,quàm ipse Deus qui peccare nō pōt, ut de
pę.dis.2.§.fi.ergo nec Papa,qui est eius uicarius, dēt hoc posse,
82 ar.c.cū in gn̄ali.s̄.de offic.uic.eo. lib. †Et ultimo pro hac parte
vr̄ tex.in c.non liceat Papæ.12.q.2. ubi expresse cauetur de Pa-
a pa, [a] ꝙ ei non licet alienare bona ecclesiæ, ergo nec potestatē
testandi dare, cum ex hoc sequatur alienatio, ut in d.§. fratre.
Ideo dixit no.Hugutio in d.c.non liceat. & sequitur ibi Arch.
Papam peccare mortaliter, si bona ecclesiæ alienat in casu nō
licito,& in casibus a iure non permissis,quod dictum sing. te-
ne menti,& ita sequitur do.Nico.in c.constitutus. s̄. de re.do.
in 4.col,vnde cum Papa non habeat ptātem peccandi, ut d.c.
j.non poterit dare licentiam testandi & alienādi res ipsius ec.
ut s̄.patet.Quare pro decisione huius ar.posset adduci, ꝙ dicit
Io.An.in reg.actus legitimi.j̄.eo.lib.in mercu.in fi. ubi in simi
li q.et in eius solutione utitur his uerbis,ualet,Solu.ne lingua
transiens super terram os ponat in cęlum. ꝯ id quod dicit tex.
in c.in tm̄.21.dis.Ipse Papa,de cuius potētia quærit̄,qōnem sol-
uat.ꝯsulendū est tn̄ sibi,ꝙ ab his abstineat,vt ibi per Io.An.Et
fortè hoc possit dici,ꝙ subsistente magna & legitima cā & ve-
ra,Papa poterit super hoc dispensare,per ea quæ tenet ipse Io.
An.in rl̄a,semel Deo.j̄.eo.li.in mercu.& Inno.in d.c.cū ad mo
nasteriū.vbi determinat Papam posse tūc dispensare cū rl̄arib.
etiam in voto ꝯtinentię,vel paupertatis,licèt S.Tho.vt s̄.& alij
Theologi teneant ꝯrium,de quo tn̄ arti.vide per gl. & Doct.in
c.j.s̄.de voto.& in d.c.cū ad monasteriū. & per Io. And.in reg.
semel Deo.vnde dicit Inno.in d.c.cū ad monasteriū.super ver
bo,summus.in princi. ꝙ ad hoc vt monachus ex dispen. Papæ
possit testari,requirit̄ ꝙ subsit magna & vera cā,al̄s dispensatio
non valet,& est nulla,s̄m Io.And.ibi. & al̄s s̄m Inno. peccaret
tam Papa dispensans,q̄ ipse cū quo dispensat̄,& dispensatio il
lū non excusaret, qđ gn̄al̄r dicit procedere in oīb. quæ sunt ꝯ
votū tacitū vel expressum,& ita sequit̄ ibi Hosti.& Io.And.&
ita cōiter transeunt ibi Docto. & licèt in alijs casib. vbi etiam
contra ius positiuum requirit̄ dispensatio,debeat concedi sub
sistente iusta cā,& aliàs dispensatio non valeret,vt in c.licet ca
non.de elec.eo.lib,& tenet Io.And.& d. Nico.in c.de multa.s̄.
de præben.licèt Inno.in d.c.cū ad monasterium. aliud velit &
b non bene,tn̄ requirit̄ ꝙ cā sit & magna [b] & vera, vt patet ex di
ctis

ADDITIONES.

a Vinc.God.Nec potest Papa infeudare Castra ecclesiæ sine consensu Cardinalium. Goz.consi.14.num.25.de plenitudine potestatis Papæ uide per Alex.in consi.2.visis codicillis. nu.18.cum plurib.alijs,li.1.& in additionib.ibid.

b Vinc.God.Legitur in 3 parte hist.Archiep.Flor. Sum. Pontificem dispensasse cum Remigio monacho & sacerdote ex regio sanguine domus Aragoniæ, ut uxorē duceret,ne sua prosapia defecisset. Similiter de Constantia Gulielmi Regis Siciliæ filia monacha,& grandæua, quæ nupta ex Papæ dispensatione fuit Hērico Augusto,quæ peperit Federicū s̄m,& hmōi dispēsatio processit tum propter commune bonum, tum ēt ne scandalū maximū oriretur.

ctis Inno.& Io.And.in d.c.cũ ad monasteriũ. aliàs dispensatio esset nulla,nec excusat,vt ibi per eos,& gñaliter in quibuscun que votis qñ dispensatur, dēt cã esse vera & legitima existēter, non aũt apparenter,aľs ille cũ quo dispensatur , ēt per Papam, nunq̃ esset tutus quo ad Deum , vt voluit glo. fin.in c.non est. s̃.de voto.& facit glo.in d.c.quanto.dicens, ꝙ licèt quis absoluatur a iuro per Papã,tñ nisi subsit iusta cã & vera, non est tutus quo ad Deũ,& idē tenuit Inn.in c.cum inter P.s̃.de renun. q̃a Papa non põt saluare ɔſcias nr̃as.Ad idem ēt facit gl. no.in c.monachi vagantes.17.q.j.volens,ꝙ licèt de iure sit, ut monachus possit promoueri ad ecclesiam secularē curatã, vt in ca.ꝙ Dei.s̃.de sta.mo.tñ illud verũ,qñ promouet vt p̃sit, & sic ex iusta & vtilissima cã:secus si vt p̄sit,quia peccat mortaliter,& venit ɔ votũ.ex quibus oĩbus posset cõcludi , ꝙ ex dispensatione Papæ subsistente vera & magna cã monachus poterit facere testm̃ de bonis per eum oblatis monasterio , aľs verò secus, & aľs dispensatio esset nulla ēt in foro iudiciali , vt s̃. & maxime, q̃a in votis non põt dispensare , sed fit cõmutatio in cãm, quæ sit Deo magis accepta,vt in c.j.s̃.de voto.vnde si in testõ fiat ꝑ monachũ distributio in cãm maioris boni,q̃ si illę res remanerent apud monasteriũ,& illa cã sit talis,ex qua eēt ꝓmissa alienatio de rebus ipsius ec.puta in casu c.aurũ.12.q.2. vel simili casu,satis posset sustentari,ꝙ talis dispēsatio valeat,aľs secus : nõ ergo sufficeret q̃libet iusta cã, sed dēt esse magna & vera , vt s̃. per Inn.& dēt esse talis , ex qua alienatio de rebus ecclesiæ esset ꝓmissa,ex quo dñium rerũ ecclesiæ nõ est apud ipsum Papã dispensantē,vt s̃.patet.cogita tñ in ꝑdictis, q̃a non transeũt
83 sine dubijs.†Et dubietas stat in hoc, an Papa possit dispensare ɔ substantialia regulæ,& an dicat hr̃e dñium rerũ ecclesiæ,vel nõ:& posito ꝙ ſm cõem opi.Canonistarũ ex iusta cã Papa posset dispensare ɔ substantialia regulæ,ut s̃.dr̃, q̃a tñ ſm cõem & ueriorē opi.non dr̃ hr̃e dñium rerũ ecclesiæ,nõ vr̃ ꝙ possit permittere alienationē rerũ ecclesiæ,sicut esset dispēsando ꝙ monachus testet,ex quo oĩa bona & iura ipsius monachi sunt mo
84 nasterij,ut s̃.†Circa quartũ principale huius Rub.q̃ solennitates requirant̃,ut sic testm̃ de iure subsistat.uide in l. hac consultissima.& in l.iubemus.C.de testa.& in l. inter cætera. ff.de li. & posth.& per Doc.in l.j.ff.de test.& plenè per Specu.in ti.de instru.edi.§.cõpendiosè.uer.2.oppo.cum uer.seq. & hic ꝑ Pet. Anch.Quantũ uerò ad secundã partē huius rub. de his ultimis uolun. dic ꝙ ultra testamētũ quatuor sunt species ultimarũ uolũtatũ.Quarũ prima est codicillus,de quo uide in titu. ff. & C. de codicil.& ibi in quo differat a testõ, & q̃ solēnitas requirat̃, Spe.in tit.de instr.edi.§.uiso.Alia spēs est donatio cã mortis,de qua vide in ti.ff.& C.de do.cã mor.& per Spec.in ti. de instru. edi.§.porro.& in quo ɔueniat cũ ultima uoluntate, uel cũ ɔ̃ctibus,uide per Doct.in l.2.ff.de leg.j.Tertia species est mortis cã capio,de qua uide plenè per Bart. & Doc.in l. qui pretio.ff.de do.cã mor.Et quarta & ultima spēs est, quæ in certo casu locũ hēt,de qua in l.licet.C.de pac.& ibi per Doct. Et de his omnibus uide plenè per Imo.in rub.s̃.de testa.& ibi quare dicantur ultimæ voluntates,& de eorum speciebus.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum continet institutionem,& quandoque substitutionem.*
2 *Substitutionum duæ sunt species,quædam directa , quædam obliqua , quæ subdiuiditur, ut hic,& nu.3.*
4 *Paterfami.potest facere testamentum,si non sit in alterius potestate.*
5 *Pater potest in testamento vni filiorum plus relinquere,quàm alteri.*
6 *Cętera,dictio scripta extense includit quæ congruunt termino, cui adiungitur.*
7 *Substitutio compendiosa si sit facta per verba directa , & ponantur in ea verba sine liberis , non tamen propter hoc trahitur ad substitutionem fideicommissariam.*
8 *Substitutio pupillaris vt habeat locum, requiruntur duo , scilicet mors testatoris,& mors pupilli.*
9 *Quartarum deductio non habet locum in substitutionibus directis.*
10 *Substitutio pupillaris comprehensa sub compendiosa dicitur directa.*
11 *Substitutio facta impuberi per verba directa , nunquàm trahitur ad obliqua regulariter,nisi in certis casibus.*
12 *Legitima iure naturæ est debita non tantum descendentibus, sed etiã ascẽdentibus .*
13 *Statutum excludens matrem a legitima,an ualeat.*
14 *Testamentum factum ab vno,potest habere vim duorũ exemplũ hic ponit.*
15 *Testamentum si faciat mentionem de pubertate, requiritur ætas perfecta, nec malitia supplet ætatem.*
16 *Pubertas dicitur in masculo in anno 14.in fęminis in 12.*
17 *Aetas quot modis finiat terminum suum.*
18 *Pubertas plena quibus modis dicatur.*
19 *Minor annis quot modis dicatur .*
20 *Testamentum ut valeat,oportet quòd filij uel filiæ sint instituti in aliqua re.& nume.21.*
22 *Legitima parentum quanta esse debeat.*
23 *Legitima patris & matris,an poßit esse dimidia eius , quod habituri essent ab intestato secundum numerum portionum,qua succedunt.*
24 *Institutus in re certa habetur loco legatarij quo ad quædam . Et quo ad quædam habetur loco hæredis, quæ hic diligenter explicat. & numero 25.& 26.*
27 *Institutus in re certa , an habeatur loco hæredis in iure pat.ecclesiæ.*
28 *Instituti si sint plures in testamento,& nullus vniuersaliter, qualiter succedent.& nume.29.*
30 *Hæres uniuersalis uel in quota si repudiat hæreditatem, uel moriatur ante aditionem,an tunc totum accrescat instituto in re certa.*
31 *Institutus in re certa agnouit suam institutionem , moritur hærede deliberante vniuersali,qui moritur non adita hæreditate , an uniuersum accrescat hæredi instituti in re certa.*
32 *Institutus est aliquis in re certa,& prohibetur per testatorem,ne amplius petat,datus non est cohæres uniuersalis,uel si datus est, repudiat, an instituto in re certa totum accrescat.*
33 *Testator instituit filiam in decẽ,& prohibuit ne amplius peteret , an plus petere poßit salua conscientia .*
34 *Testator an poßit prohibere ius accrescendi.*
35 *Filius institutus in sola legitima,an dicatur institutus in re certa.*
36 *Institutio an sit neceßaria in testamento,scilicet ut titulo institutionis filio relinquatur aliquid etiam de iure canonico.& nu.37.*
38 *Item quid de iure ciuili.& nu.39.ubi concludit in hac quæstione .*
40 *Pater si dicit in testamento suo,relinquo filio meo portionem suam, an intelligatur de legitima.*
Quid si dicat,reliquo suo filio meo fundum pro sua falcidia .
41 *Legitima filiorum si augetur ex forma statuti , & cauetur quòd pater teneatur relinquere filijs ad minus legitimam,quid iuris.*
42 *Pater si relinquat filiæ fundum pro sua dote , an uideatur ei reliquiße pro sua legitima.*
43 *Testator si non reliquerit filijs iure institutionis, tamen apposuit in testamento clausulam codicillarem,an testamentum conseruetur.*
44 *Filij seu descendentes an teneantur relinquere parentibus legitimam iure institutionis,sicut parentes filijs.*
45 *Clausula codicillaris quid operatur in testamentis .*
46 *Relinquo, uerbum adiectum certę rei non importat institutionem,secus si sit adiectum vniuersitati bonorum.*
47 *Testator fecit certa legata in suo testamento,postea dicit,cætera bona relinquo tali,quid hæc importent.*
48 *Testator instituit Titium hæredem in certa re, & Seio relinquit medietatem bonorum suorum,& Petro aliam medietatem , quis dicatur hæres uniuersalis.*
49 *Mens testatoris est tenenda in dubio.*
50 *Hæreditatis appellatio continet in se iura actiuè & paßiuè.*
51 *Lego,uerbum adiectum uniuersitati, an importet institutionem . & numero 52.*
53 *Testator si relinquat uxorem suam dominam & usufructuariam omnium bonorum suorum, quid importet.*
54 *Substitutio an poßit fieri pupillo exhæredato.*
55 *Pluralis locutio quando resoluatur in singularem.*
56 *Substitutio facta sub conditionem,si deceßerit sine liberis , an expiret si hæres relinquat liberos naturales tantum.*
57 *Substitutio directa quæ eße dicatur.*
58 *Verba directa in substitutione quæ dicantur.uide hic per ordinem. & numero 59.*
60 *Substitutio quando dicatur esse obliqua uel indirecta. Et ibi quæ sunt uerba indirecta.*
61 *Verba quædam sunt communia in substitutionibus .*
62 *Volo,uerbum positum in substitutione,an sit indirectum,uel directum, uel commune.*
63 *Substitutio facta de pauperibus ualet, nulla facta relatione ad certos , sicut ualet institutio.*
64 *Pauperes quando nominantur,intelligitur de pauperibus domicilij.*
65 *Pauperes an poßint institui eligendi per executorem,uel per fideicommissarium.& nume.66.*
67 *Substitutio vulgaris quare ita dicatur.*
68 *Substitutio compendiosa est, quæ sub conditione mortis alia multa tempora complectitur.*
69 *Substitutio compendiosa quare ita dicatur. Et per quæ uerba fiat.nu.70. Quot requirantur in ea.nu.71.Quis eius sit effectus.nu.72.& 73.*
74 *Testator si dicat , filius meus quandocunque deceßerit , talis sit hæres , an tunc ualeat iure fideicom.post pupillarem ætatem, cum hæc dictio,quandocunque, comprehendat plura tempora.*
75 *Quid si in testamento sit posita clausula codicillaris.*
76 *Substitutio compendiosa facta hoc modo . Quandocunque filius meus decesserit,lego Titio bona mea intra tempora pupillaris ætatis, an ualeat iure directo.*
77 *Substitutio compendiosa quando facta est per uerba obliqua, est omni tempore fideicommissaria .*

Testator

78 *Testator si dicat, quandocũque filius meus decesserit, volo quòd bona mea distribuantur inter pauperes per meos fideicommis. infrascriptos, quid iuris.*
79 *Testator si dicat, volo quòd bona mea uendantur, & pretium distribuatur inter pauperes, quorũ electio fiat per manus executoris mei, quid iuris.*
80 *Quid si executores moriuntur hæreditate nõ adita, uel viuo testatore, an institutio fiat caduca.*
81 *Substitutio compendiosa facta per verba communia, an omni tempore sit fideicommissaria, vel non. & nu. 82.*
83 *Opiniones quotiens sunt diuersæ de iure ciuili, debet seruari opinio quæ est approbata de iure canonico.*
84 *Filius quando est institutus tantum in legitima, substitutio sibi facta per verba communia quando sit directa uel non.*
85 *Quid si substitutio compendiosa sit facta per verba communia cum hac dictione, quandocunque.*
86 *Quid si substitutio compendiosa sit facta cum distributione temporum.*
87 *Testator si dicat, filio meo impuberi, si decesserit sine liberis, substituo talem, an talis substitutio videatur restricta ad ætatem pupillarem.*
88 *Substitutio compendiosa facta per uerba communia, an contineat pupillarem vel vulgarem.*
89 *Testator si dixerit, si filius meus decesserit in pupillari ætate, uel postea quandocunque sine filijs, an tunc sub expressa pupillari continebitur vulgaris tacita.*
90 *Substitutio compendiosa si sit facta per verba communia, tamen in re certa, an trahatur ad directam.*
91 *Substitutio compendiosa, an fiat per verba communia in certa portione, quid iuris.*
93 *Substitutio si sit facta, instituo filium meum, & si decesserit sine liberis, aut eius filij sine alijs, substituo Titium vel hospitale, an filij vltimo morientes poterunt grauari onere fideicommissi.*
94 *Quid si in persona vnius apponantur diuersa verba, exemplum ponit.*
95 *Substitutio si ita facta est, si filius meus decesserit, substituo Titium vulgariter, pupillariter, & fideicommissariè.*
96 *Quid si in persona diuersorum compendiosè substitutorum ponuntur prædicta uerba diuersa, an succedant directè, uel per fideicommissum.*
97 *Substitutio compendiosa & reciproca si sint mixtim factæ, tunc continetur sola reciproca.*
98 *Deinde vide octo regulas pertinentes ad hanc substitutionem compendiosam incipiendo a numero.*
99 *Substitutio directa non conuertitur in obliquam.*
100 *Substitutio una directa quandoque conuertitur in aliam directam, sicut pupillaris in militarem.*
101 *Testamentum alteri facere nemo potest, ne sibi impediat testamenti factionem contra rationem.*
102 *Pater potest substituere filio post pubertatem compẽdiosa directa ad pias causas, nam hoc etiam fieri potest priuilegio militari.*
103 *Substitutio compendiosa qualiter finiatur.*
104 *Trebellianica an detrahatur de fideicommisso facto ad pias causas.*
105 *Testator an possit prohibere Trebellianicam. vide opiniones diuersas. & nume. 106.*
107 *Ecclesia, vel pia causa, an detrahat falcidiam alteri piæ causæ, & nu. 108*
109 *Priuilegiatus an vtatur priuilegio aduersus alium priuilegiatum.*
110 *Nepotum appellatione qui ueniant in substitutionibus. Qui sobolis appellatione. Qui progeniei appellatione. Qui appellatione posterorum, & de multis alijs uocabulis, sicut de domo, de familia, de cippo domus, &c. & nume. 111.*
112 *Generis appellatione qui contineantur. Suorum appellatione. num. 113. Propinquorum appellatione. nu. 114.*
115 *Cognatorum & agnatorum appellatione qui veniant.*
116 *Testator an possit substituendo filio compendiosè priuare matrem sua legitima, quæ debetur ei a filio iure naturali. arguit ad partem negatiuã & affirmatiuam.*

CAP. I.

SI pater. Licèt gl. j. hic ponẽdo casũ ex eo summariũ eliciat, tñ põt aliter sic summari. Substitutio breuiloqua & cõpendiosa facta per patrẽ filijs impuberib. dẽt in dubio intelligi directa pupillaris ex substitut. admittit̃, & mr̃ in totũ excludit̃, si intra pubertatis tp̃a decesserint. h. d. Et diuidit̃ in 5. p̃tes. Quia primo ponit̃ testm̃ p̃ris tria ꝯtinens. s. filiorũ instõnem, legatũ vxoris, & substõnem quã fecit filijs. Scd̃o ibi, testatore. narrat q̃ postea emerserunt. Tertio ibi, absq; : soluit dubiũ emergẽtis q̃õnis, qd̃ oritur ex p̃dictis. Quarto ibi p̃missę, ponit̃ ratio decisionis, & ꝯfirmatio rõnis per aliã quã subuertit. Quinto ibi, lʒ aũt. rñdet duabus tacitis obiectionibus. Et pro faciliori intelli-
1 gentia huius sing. deci. & dicendorũ j̃. † præmitte primo, ꝙ in testis est dare instõnem hr̃dis & substõnẽ: instõ dr̃ primus gradus, & substõ secundus, vt patet hic, & in c. Raynu. s̃. e. Iõ dicebat glo. in rub. ff. de vul. & pu. ꝙ substõ dr̃ secunda instõ, quia oĩs hæres institutus põt dici substitutus, s̃m glo. in l. Gallus, in
prin. ff. de lib. & posth. & patet j̃. in tex. in ver. instituẽdo. & ibi
per Arch. & Io. And. Cum ergo substitutio dr̃ cõditionalis in-
stitutio, vt ff. de vulg. & pu. in l. qui lib. in prin. Et dr̃ substitu-
tio secunda instõ, ẽt si sit vlteriorũ, puta in defectũ multorum
graduũ, & sic post primas ꝯstõnes omnes substitutiones secun
dæ dicuntur, vt per glo. in d. rub. & in rub. C. de secun. nup. vñ
põt testator plures gradus hæredũ facere, puta si filius meus
mihi hæres non erit, ille sit hæres, & si ille non erit, sit alius, &
sic deinceps, vt in l. pe. ff. de vul. & pup. & patet hic in tex. vbi
pater fecit tres gradus hæredũ, primo filios instituendo: secun
do eos adinuicem substituendo: tertio in eorũ defectum pau-
peres, & sir̃ in defectũ pauperũ potuisset de alio prouidere, &
hæc p̃tas prouidendi de pluribus gradibus hẽt locum non so-
lum in hæreditatibus, vt hic, sed ẽt in legatis in dona. cã mor.
vt in l. vt hæredibus. ff. de lega. 2. de quibus oĩbus latius j̃. dicet̃
2 in materia substõnum. † Secũdo præmitte, ꝙ principaliter duę
sunt spẽs substõnum. Nam alia est directa, alia obliqua seu fi-
deicõmissaria, & dr̃ directa, qñ quis a seipso capit bona, & non
per obliquum & manũ alterius, et sic qñ succeditur testatori
ex solo animo, et sine alterius ministerio quis efficitur hæres
et dñs, vt in l. cum hæredis. ff. de ac. pos. et ita dr̃ in l. precibus.
in prin. C. de impu. et alijs sub. idem dicit Io. An. hic super glo.
dicens, ꝙ tunc est directa substitutio, qñ directè et nõ per per-
sonã mediã capit bona, et sic qñ directe et non per personã me
diã substitutus venit vel venire põt ad hæreditatẽ substituen-
tis, vel substituti, de quo j̃. Obliqua verò seu fideicõmissaria est,
qñ per manũ alterius capit bona, vt in l. eam quã. C. de fideic.
et sic qñ succeditur testatori alio mediante, de cuius manu per
cipiuntur bona, puta fideicõmissarius de manu hæredis, vt pa-
tet ff. et C. ad Treb. et de tali fideicõmissaria seu obliqua tracta
3 tur in dictis ti. † Tertio p̃mitte, ꝙ directa substitutio [a] subdiuidit̃
a in quinque, s. in vulgarem, pupillarẽ, exẽplarẽ, reciprocã, seu
breuiloquam et compendiosam, quas vide per tex. in d. c. Ray-
nutius. in magna glo. in prin. j̃. in glo. in ver. absque. et ibi dice
tur. et per glo. Insti. de pup. substi. in glo. mag. Quarto præmit-
te, ꝙ in directis substõnibus non hẽt locũ quartę deductio, sed
tm̃ in fideicõmissarijs seu obliquis, ut hic, in d. c. Ray. et in l. co
hæredi. §. cũ filię. ff. de vulga. et pup. Quinto præmitte, ꝙ in ma-
teria testõrnm multæ sunt quartæ, de quibus uide per glo. ord.
in d. c. Ray. in glo. quæ incipit, nota ergo ꝙ quartarũ. Sexto prę
mitte, ꝙ in materia substõnum quædã sunt verba directa, quę-
dã sunt cõia, de quibus per Bar. in l. centurio. ff. de vulg. et pu.
4 per glo. j̃. in uersi. filiæ morietur. et ibi plenè dicetur. † No. j. ibi,
pater. ꝙ paterfa. potest facere testm̃: intellige si nõ sit in aliqua
potestate, aliàs filiusfa. in p̃tãte patris testm̃ facere non posset
ẽt consentiente patre, ut in l. qui in potestate. ff. de testa. licèt
consentiente patre possit donare causa mortis, ut in l. tam is.
§. j. ff. de dona. causa mor. s̃m Io. An. de quo plenè vide dicta s̃.
in rub. Secũdo nota ibi, impuberes. ꝙ pater põt suis filijs tam
masc. q̃ fęminis pupillariter substituere, et sic requiritur ꝙ sint
impuberes, requiritur ẽt ꝙ sint in p̃tãte, aliàs pupillariter sub-
stitui non posset, ut in l. 2. circa prin. ff. de vul. et pup. s̃m Arch.
et Io. An. ponentes hic quædam alia requisita ad substitutionẽ
pupillarem, de quibus per glo. 3. in d. c. Raynu. et in d. l. 2. et ibi
5 per Bar. et j̃. dicetur. † Tertio no. ibi, in re certa. ꝙ licèt ab intesta
to filij masculi et fęminæ ęqualiter succedant parentibus, vt in
l. maxi. vitium. C. de lib. præte. tñ potest pater in testõ plus vni
q̃ alteri relinquere, vt patet hic, vbi filia fuit instituta hæres in
b re certa, [b] puta in fundo, vel vinea, vel in certa quantitate, et fi-
lius fuit hæres vniuersalis in certis bonis, imò posset per patrẽ
tã filius quàm filia institui hæres in re certa, et extraneus pos-
set institui hæres vniuersalis, vt in l. quoties. C. de hæredi. insti.
quia filij tenentur stare contenti sola legitima, licèt si minus
relinquatur, possit agere ad supplementum legitimæ, vt in l.
oĩmodo. C. de inoffi. test. et quanta sit legitima filiorũ, dicetur
j̃. Quarto no. ibidem s̃m Bald. ꝙ sicut potest pupillariter substi
tui filijs in vniuerso hæredibus institutis, ita et instituto in re-
certa, et ita ẽt tenet Fe. per hunc tex. in suo cõsi. 259. et vide ple
nè per Bar. in l. Centurio. et ibi quid de substõne facta in re cer
ta, de quo ẽt ibi per Imo. in 24. col. et vide tex. in d. l. cohæredi.
§. fi. Sic ergo et ipsi instituto in re certa. Et instituto ĩ sola lt̃ima
potest directo substitui pupillariter, ut hic, et in l. sed si plures.
§. in

ADDITIONES.

a Vinc. God. Substitutio directa facta in codicillis, an trahatur ad fideicõmissariam humanitatis intuitu. Cor. consi. 43. uidetur, litera a, lib. 3.

b In re certa. Adde dominos de Rota decisione 864. hoc titulo. in antiquis. & legistarum consilia sunt plena.

§.in arrogato,ff.de uulg. et pup. et ibi per Doc. et ſatis probaẽ
in l.Papi.§.ſed nec impuberis.ff.de inoffi.teſt.et hoc ideo, q̃a
ſubſtitutio pupillaris cenſetur fauor filij, cũ per eam hẽat hæ-
redẽ ex teſtõ,ideo eſt promiſſa in ltima, ar.l. ex tribus.et l.filijs
matrẽ.C.de inoffi. teſt. aĺs pater in ipſa ltima non poſſet filijs,
nec grauamen,nec ↄdõnem apponere,et ſi apponeret,ipſo iu
re ſubducit et remouetur,ut in l.q̃m in prioribus. C.de inoffi.
teſt. Ideo eſt,ꝙ filio inſtituto tm̃ in ltima non põt ſubſtitui per
fideicõmiſſum, et ſic non põt ab eo tũc fideicõmiſſum relin-
qui in ltima,ut in d.l.ex tribus.et ibi per Cy.qđ fallit, niſi ſub-
ſtituant ſibi uenientes ab inteſt.q̃a tũc ꝑ hoc ipſi pupillo nul-
la infertur iniuria,ex quo eodẽ mõ illi erant ſucceſſuri, et pñt
tunc uenientes ab inteſtato grauari in illa ltima, quia teſtator
vr̃ illos oneraſſe nõ priuando eos,ex quo in totũ poterat illos
priuare ab hr̃ditate pupilli ſubſtituendo ei pupillariter,talis tñ
ſubſtõ ſeu fideicõmiſſum non durabit ultra pupillarẽ ætatem,
vt de his eſt tex.fin.ſm Dy. in l. ſi fundũ per fideicõmiſſum.§.
fi.cum l.ſeq.ff.de leg.j. licèt ipſi filio impuberi inſtituto in vni
uerſo bene poſſet indiſtinctè per fideicõ. ſubſtitui, vt in d.l.§.
cum filiæ.& ibi per Ange. & per p̃dicta hr̃ vna cautela,ex qua
filius pupillus in totum põt priuari legitima.ſ.relinquendo fi-
deicõmiſſum in ipſa legitima, & tunc ltima filij non detraheẽ
de hr̃ditate teſtantis,& de his vide per Doc.in l.j.§.j. ff. de vul.
& pup.vbi idem tenent,de quo ẽt vide Imo.in d.§.qui filiæ.Et
non ſolũ filijs inſtitutis in re certa, vel in legitima põt pupilla
riter ſubſtitui, ſed ẽt filijs exh r̃datis,vt in d.l.j.§.j. ſecus in pte
ritis,ſm gl.ibi,& rõnem vide ibi per Ang.& per Imo.in l.ſi q.s.
6 cum ſi.ff.de vul.& pup.†Quinto no.ibi,in cæteris bonis, ꝙ di-
a ctio cætera, [a] ſcripta extenſe eſt apta includere oĩa congruen-
tia termino cui adiungitur,q̃n verò ſcribitur abbreuiatè, quid
importet,vide per Bar.& Doct. in l. Gallus.§. idẽ credendũ.Et
venit.it hic appel.bonorũ tam mobilia q̃ immobilia, & ẽt no
mina debitorũ,vt in l.bonorũ.& in l.princeps bona.ff. de ver.
ſig.& plenè no.in c.2.ſ.de re.ec.eo.lib. Sexto no.ibi, legauit.ꝙ
b licèt maritus [b] non poſſit donare vxori,cum donatio inter vir.
& vx. ſit ꝓhibita,vt in l.j.& 2.ff.de don.inter virũ.& in c.fi.ſ.e.
tit.& licèt legatũ ſit donatio,vt in l.legatũ.ff.de leg.2.tñ bñ põt
maritus in teſtõ legare ipſi vxori.& rõ eſt,quia legatũ non hẽt
locũ niſi poſt mortẽ, vt in l.a Titio. ff.de fur. & l.ſi ſeruus cõis
Meuij.ff.de ſtip.ſer.& licèt maritus poſſit in teſtõ aliquid relin
quere ſuę vxori ſi velit,vt hic dr̃, tñ de neceſſitate ad id non ar
ctaẽ,ſm Io.An.imò ẽt non cogitur maritus ſuæ vxori relinque
re veſtes viduales,nec coguntur eas facere vxori hæredes ma-
riti,niſi velit,vt in l.decreto.ff. de infami. & ibi per Doc. bene
tñ verum eſt, ꝙ ſi vnus ex ↄiugibus moriẽ, & eſſet diues,& al-
ter ſuperſtes eſſet pauper, ꝙ tunc ſuperuiuens ſuccederet con-
iugi decedenti vnà cũ filijs in certa rata,de qua vide in auth.p̃-
terea.C.vnde vir & vxor. quod procedit & non ſolũ ab inteſt.
ſed ẽt ↄ teſtm̃,vt ibi cõiter tenent Doc. & ſic hoc caſu ↄiunx ẽt
ↄ voluntatẽ alterius cõiugis ſuccederet alteri ↄiugi in certa ra-
ta,& ita dẽt limitari dictũ Io.And.hic.Septimo no.ibi,inſtituẽ
do,q̃a ſm Io.An.exponiẽ pro ſubſtituẽdo, & ſic probatur hic,
ꝙ oĩs ſubſtitutio poſſit dici inſtõ,ſm Arc. & Io. An.de quo dic,
vt ſ.ꝓbatur ẽt hic,licèt teſtator ſubſtituendo nõ dixerit, quòd
ſubſtituat ſibi vel filijs ſuis,tñ ꝑꝑ hoc nõ vitiatur ſubſt. vt hic
patet,q̃a talia verba non vitiant, ſi omittanẽ,vt in l. ſi ita ſcri-
ptum.§.qui filio.ff.de ſecũd. tab.& Inſti.de pu. ſub.poſt princ.
ſm Io.And.Imo verbũ,mihi,vel, ſibi,in ſubſtõne appoſitũ ad-
aptaẽ ad vulgarẽ & pupillarẽ, nec ſubſtõnem vitiat, vt d.§.qui
filio.imò ẽt plus,quia non facit,quominus ſubſtitutus vniuer-
ſa bona pupilli capiat,vt voluit glo. ſing. ſm Ange.in l.j.circa
7 prin.ff.de vul.& pup.& ita ſequuntur ibi Do. † Octauo no.ibi,
ſine liberis,& ita allegatur, ꝙ licèt in ſubſtõne cõpendioſa fa-
cta per verba directa ponanẽ verba ſine liberis, tñ ꝑpter hoc
nõ trahitur ſubſtõ ad fideicõ. vt hic patet, & in d. l. Centurio.
& ita tenet glo.hic in verbo,abſq;.in fi.licèt glo. mag. circa fi.
in d.l.p̃cibus.tenuerit ↄ̃rium,& male,q̃a eſt ↄ tex.hic. & ita ſe-
quuntur Doct.in d.l.Centurio. in prin. & Bal.in 30.col.nam ẽt
ſi teſtator de liberis non exp̃ſſiſſet, hoc tacite intelligebaẽ a le
ge,vt l.cũ acutiſſimi.C.de fideicõ. vnde expreſſio eorũ q̃ taci-
tè inſunt,nihil operatur,vt l.hæc verba.ff.de lega.j.ex quo ↄ̃rio
fit,ꝙ per verba directa nõ trahitur ad fideicõ.ut l.uerbis ciuili-
bus.ff.de vul. & pu. ſecus tñ ſi ſubſtitutio eſſet facta per verbũ
cõe,vt per verbũ,ſubſtituo,q̃a ſiue ſit facta mẽtio de liberis,ſi
ue non,ſemper valebit iure fideicõ.ſm glo.de quo ibi dicetur.
8 † Nono no. ibi, defunctis. ꝙ duo ad confirmationẽ pupillaris
ſubſtitutionis requiruntur copulatiuè:mors.ſ.teſtatoris, & ip-
ſius pupilli,de quo in l.2.ff.de vul.& pup.& intellige de morte
naturali,ut in c.cũ Marthæ,§.cæterũ.ff.de cele.miſ.& per gl.in
l.j.ff.de teſta.Si verò ſit mors ciuilis & pęnalis,vide per Bar.in
l.in pupillari.ff.de vul.& pup.& ibi quid de morte ciuili,meri-
toria ſcilicet, an ↄfirmetur pupillaris ſubſtitutio ꝑ ingreſſum
religionis factũ per ipſum patrẽ,vel per ipſum pupillũ,de quo
ẽt ibi per Imo.Quid aũt de teſtõ paterno, an ↄfirmetur per in-
greſſum religionis ipſius patris, vel an debeat expectari mors
naturalis, vide plenè dicta ſ.in rub. & per Doc. in d. l.j. & per
Bal.in auth.ſi qua mulier.C.de ſacroſan.eccle.& hic plenè per
Pe.de Anch.Si pater fecit teſtm̃, & in eo ſubſtitutionẽ pupil-
larẽ,poſtea ingreditur religionẽ,tenet hic Pe.de Anch.ꝙ ad cõ
firmationẽ iſtius teſtamẽti expectetur mors naturalis. Sed q̃d
ſi filius pupillus decedat poſt ingreſſum religionis ante pro-
feſ.viuente patre in ſeculo.vide per Docto.in d. l. in pupillari.
Sed quid ſi decedat pupillus non ingreſſus religionẽ viuente
patre ingreſſo religionẽ.Pe.de Anch. dicit hic ſuper hoc cogi
tandum,ſuper quo do.Flo.hic ↄcludit, ꝙ ſubſtitutus pupilli,&
viuo patre exiſtente in religione poterit hæreditatem pupilli
adire ex pupillari,ſi pupillus decedat in pupillari ætate. Itẽ an
pater poſſit reuocare ſubſtõnem pupillarẽ poſt ingreſſum mo
naſterij,& an poſt ingreſſum pupillariter ſubſtituere.Bal.in d.
auth. ſi qua mulier.tenet ꝙ non. Item eo caſu, quo rumpiẽ te-
ſtm̃ per ingreſſum religionis,an rumpatur pupillaris ſubſtitu-
tio?& vr̃ ꝙ non,quia vr̃ ꝙ cõſeruetur,per auth.ex cauſa,ex quo
ↄſeruatur pupillaris ſubſtitutio,ut tenet glo.& Doc.in l.j. ff.de
9 vulg.& pu.de quo per Doc. in auth.ex cauſa.†Decimo no. ibi,
abſque deductione,& ita alleg.ꝙ in directis ſubſtitutionib.nõ
hẽt locum deductio quartarũ, ſcilicet trebellianicæ uel legiti-
mæ,ſed in fideicõmiſſarijs ſubſtitutionibus tm̃, & tunc vr̃ hic
probari, ꝙ Trebel.et legitima poſſint adinuicẽ ↄcurrere, et ſi-
mul deduci, de quo tñ uide in d.c. Raynutius. et per Doc.in l.
quanq̃.C.ad l.fal. Vndecimo no.ibi,bona oĩa deferuntur, ꝙ di
recta pupillaris cõprehenſa ſub compendioſa trahitur tam ad
oĩa bona teſtatoris,q̃ ipſius pupilli,undecũque quæſita ex hæ
rædítatibus uel donationibus conſanguineorũ uel amicorũ,
et idem in expreſſa pupillari,ſic Inſti.de uul.ſub.in §. non ſolũ.
& in l,ſed ſi plures.§.ad ſubſtitutos.ff.eo.ti.ſecus eſſet in fidei-
cõmiſſaria,quia in illa non ueniunt,niſi bona teſtatoris tm̃,ut
in l.cohæredi.§.cum filiæ.ff.de uulg.et pup.ſm Ioan.An. Quid
aũt ſit in tacita pupillari cõprehẽſa in expreſſa uulgari,an tra-
hatur ad bona ipſius impuberis, uide in l.2.§.prius. ff. de uulg.
10 & pu.et ibi per Doc.†Duodecimo no.ibi, directæ. debent in-
telligi ꝙ pupillaris ſubſtitutio cõprehẽſa ſub cõpendioſa dici-
tur directa,et qđ intelligit hic Io. An.non expreſſe, ſed tacite
cõprehenſa ſub cõpendioſa, ex quo nota, ꝙ pupillaris ſubſtõ
cõprehenſa ſub cõpendioſa non dr̃ expreſſa, ſed tacita, quod
procedit quantũ ad uerba ſp̃alia, ſed uerbis gñalibus dr̃ exp̃ſ-
ſa,ut tenet Bal.in d.l.Centurio.qđ patet,q̃a excludit matrẽ,ut
eſt tex.hic,de quo j̃.Itẽ no.ex iſto tex. ꝙ licèt ſubſtõ fiat duob'
pupillis inęqualiter inſtitutis per illa uerba, unus moriatur al-
teri,tñ eſt pupillaris directa, quia inæqualitas rerũ ſeu portio-
nũ,in q̃b.inſtituunẽ pupilli,non impedit pupillares ſubſtões
includi in ipſa cõpendioſa,de quo in l.Lucius.& in l. ſi plures.
cum l.ſe.ff.de uul.& pup.Decimotertio no.ibi,uerbis et perſo
nis,ꝙ in dubijs caſibus ſemꝑ dẽt fieri illa interp̃tatio,q̃ ſit cõ-
formis uerbis ꝓlatis,et ꝑſonis, ad quas ſermo dirigiẽ, qđ no.
pro interp̃tationib.q̃ fiunt quotidie in inſtr̃is, ſtatutis, iurib',
uel priuilegijs,q̃a nõ debent taliter interp̃tari, ut nõ ↄueniant
uerbis et ꝑſonis,ſm Do.hic.facit l. plenũ.in §. eq̃tij. ff.de uſu,
et habi.et alibi dixit glo.in l.pe.ff.de leg.j. ꝙ interp̃tatio debet
eſſe ꝓbabilis et cõſueta,et uerbis ↄuenire, admitti aĺs non de
bet,ut ibi per Bal.Decimoquarto no.ibi, ut ſubſtõ directa etc.
et ita allegaẽ,ꝙ in ſubſtõnibus q̃n dubitatur, ſeu ſit directa uel
nõ,dẽt ſemꝑ fieri interp̃tatio, ut potius ſit directa q̃ obliqua,
q̃n illi intellectui uerba et perſonæ inſtitutæ ↄueniũt, ſm Do.
pro quo gl.no.in l.uerbis ciuilib.ff.de vul. et pup. et ibi ꝑ Bal.
de quo diceẽ j̃.in gl. in uer.abſq;.nã uerba in dubio ſemꝑ dẽnt
intelligi in potiori ſignificatu,ut in l.fi.C.de hær.inſti.et in l.j.
11 §.qui in ꝑpetuũ.ff.ſi ager uecti.et in c.pe.ſ.de ſen.excõ.†Deci-
moq̃nto no.ibi,quanq̃ directa interdũ etc.ꝙ r̃lariter ſubſtitu-
tio facta impuberi ꝑ verba directa nunq̃ trahitur ad obliquã,
licèt

ADDITIONES.

a Cætera.Adde Io.de Imo.cõſi.136.Alex.cõſi.48.& late in l. Gal.deli.& poſth.
Adde de hac dictione breuiate,in inſtrumentis poſita,uide Ruy.conſi.132.nu
me.8.lib.5.& in conſi.154.nu.8.lib. 3.

b Maritus poteſt donare in teſtamento pœnę nomine uxori inter uiuos. Ruyn.
conſi.44.nu.11.lib.2.

licèt ex cã qñq; sit secus, quod est in duobus casibus. Primo,
qñ ab initio iure directo valere non potuit pp defectũ causæ,
vel solennitatis, vt quia sit facta in codicillis, vt l. Sceuola.ff.ad
Tre.ſm Io.An.pro quo ẽt tex.loquẽs de verbo directo, l. illud.
§.tractari.ff.de iure codicil.& ita voluit glo.in d.l. verbis ciuili
a bus. Secũdo, qñ ille, cui fit talis directa subſtõ,[a] est talis, cui nõ
põt directo substitui pp eius ꝯdõnem, vt quia non sit in ptãte,
sed emancipatus, vel extraneus, cũ tunc ex quo a prin. nõ põt
valere iure directo, trahat̃ ad fideicõmissariã ex quadam beni-
gna interpretatione, ſm Io.An.& idem tenet glo.in d.l. verbis
ciuilibus ex his dicit Bal.ibi, ꝙ si mr̃ substituit filio suo impu-
beri, ꝙ qñcunq; decesserit, talis sit hæres, vel talem substituit
ꝙ isto casu subſtõ omni tpe erit fideicõmissaria ẽt filio decedẽ
te intra pupillarẽ ætatẽ, cũ a prin. non possit valere iurisdictio
pp defectũ ptãtis, idem dicit si frater substituat̃ fratri, qđ Io.de
Imo.ibi dicit esse quotidianũ, & menti tenendũ. Quid autem
si subſtõ directa fiat puberi, puta pubere instituto substituat̃
sibi, ꝙ si decesserit sine liberis, talis sit hæres. Quidã dicunt idẽ
ex eadẽ benigna interpretatione, vt talis directa trahatur ad fi
deicõmissariã, maxime cũ hoc casu nullo tpe possit valere iu-
re directo. hoc cõiter non approbat̃ ſm Io. And. de quo tñ vi-
de per Bar.in d.l.verbis.& ibi per Imo.in 2.col.& in d.l. centu-
rio.in pe.col.de quo j.& per Bar.& Doc.in l.in pupillari.eo.tit.
12 †Decimosexto no.ibi, iure naturæ debita, ꝙ ltĩma dr̃ debita iu
re naturæ non solũ filiis, & sic descendentibus, sed ẽt mr̃i, &
sic ipsis ascendentibus, vt hic dr̃.& facit rõ l.nam & si parenti-
bus.ff.de inoffi.test.& hoc intellige post mortẽ, quia ante mor
tẽ non dr̃ debita, sed quasi debita, quia in vita non dr̃ quis hr̃e
ius in ltĩma, sed mors naturalis expectat̃, vt est dictũ s.in rub.
& per Bar.in l.fi.ff.de lib.agno.& per glo.quæ incip.no.in d.c.
Raynu. Decimoseptimo no.ibi, põt, & semper allegat̃, ꝙ pr̃ põt
facere testm̃ pro filijs suis impuberibus eis pupillariter substi-
tuendo, & in ipso testõ & subſtõne põt priuare matre nõ solũ
successione filiorũ, sed ẽt ltĩma iure naturæ debita ipsi matri a
suis filijs, vt hic, & in l.Pap.§.sed nec impuberis.ff.de inoffi.te.
excluditur ergo mr̃ per pupillarẽ subſtõnem nõ solũ a succes-
sione legitima filij, vt hic dr̃, sed ẽt a bonis q̃sitis per filiũ ẽt ex
ipsa linea mr̃na, cum substitutus admittatur ad oĩa bona pupi
li vndecunq; quæsita, vt est tex.no.in l.sed si plures.§.ad substi
tutos.ff.de vulg.& pup. vbi Bal. & Ang. dicunt ita esse tenen-
dũ, & ad hoc sæpe allegat̃ ille tex.ex quibus patet, ꝙ plus iuris
hẽt pr̃ in bonis filij, q̃ ipse filius, quia filius ipse hoc facere nõ
possit ꝯ matrẽ, vt dicetur j.in glo.tñ pater hoc põt, vt hic dr̃. li-
cèt ergo ltĩma dicatur debita ipsi matri iure naturæ, vt hr̃ hic,
& in Auth.de consan.& vte.fra.§.j.& licèt videat̃, ꝙ nullo mo-
do auferri possit, quia iura naturalia sunt immutabilia, vt Insti.
de iu.natur.§.ius naturale.§.sed & naturalia.tñ in hoc procedit
ex ipsa iuris dispositione: nam ius hoc facere põt, qđ dẽt, quia
ipsam incertitudinẽ auget, vel minuit, vt in Auth.de triente &
13 semisse.§.j.& in auth.nouissima.C.de inoff.test. & in totũ tol-
lit, vt hic dr̃ ſm Bal.hic in 8.col.in prin.†Et ex his infertur, vt va
leat statutũ uel ꝯsuetudo excludens matrẽ a ltĩma filiorum in
totũ, licèt talis ltĩma dicatur ei iure naturæ debita, quia statutũ
dr̃ ius ciuile, ut Insti.de iure naturali.§.ex nõ scripto. & in l.oẽs
populi.ff. de iust.& iu. & ipsum ius eam põt in totũ tollere, ut
hic patet, de quo tñ articulo tam in ltĩma ascendentiũ, q̃ ipso-
rũ descendentiũ, an possit per statutũ tolli uel minui, uide per
Dy.& Io.And.in regula, indultũ.j.eo. li. & ibi dicetur, & uide
per d.Ant.& alios Doc.in d.c.Ray.& Bar.& Imo.in l. Titio cẽ
tum.§.Titio genero.ff.de ꝯdi.& demon.& per Cyn.in l. sanci-
mus.C.de nup.& Bal.in l.cum lege.& in l.gñaliter.& in auth.
nunc aũt.C.de epis.& cle.& per Rot.in deci.17.quæ inci. Item
fuit dubitatũ, & per Bal.in l.cunctos populos. C. de sum.tri.&
in l.fi.§.ipsum aũt.C.de bo.quæ lib.& in l.filium quẽ habentẽ.
C.fa.ercis.& uide dicta hic in recol.in c.si pater.Do.Benedicti,
14 in sua rep.super no.in tex.ibi, p̃t &c.†Decimooctauo & vlt.no.
in fi.ꝙ unum & idẽ testm̃ confectũ ab vno põt hr̃e vim duorũ,
si est testm̃ patris & filij, qđ licèt hẽat uim duorũ, tñ pro uno
hr̃, & una solennitas sufficit, si ꝯficiantur uno cõtextu, & unũ
p̃t ꝯfici in scriptis, & alterũ nuncupatiue, ut in l.patris & filij.
de vulg.& pup.ubi tex.dicit, ꝙ habeatur pro uno, & sic ponde
randus est ibi, tex.q. nõ dixit ꝙ uerè est vnũ, aliud enim est esse
tale, & aliud haberi pro tali, vt in l.mercis.la 2.ff.de verb. sign.
quod inducit Ang. ibi ad statutum, ꝙ de quolibet testõ nota-
rius debeat hr̃e decem, vel tm̃ debeat solui noĩe gabellæ: nam
si vno contextu est factum testm̃ patris & filij, hr̃ pro vno: se-
cus si ex interuallo, quia erunt duo testamẽta, & plures gabel
læ soluentur, ſm Ang.in d.l.patris. Dubiũ tñ facit, quia siue se-
paratim fiat, siue vno cõtextu, tñ oĩ casu censet̃ esse pars testa-
menti pr̃ni, ut est tex.no.hic.ideo est, ꝙ per ipsam pupillarem
substitutionẽ ex interuallo non rumpitur testm̃ pr̃num prius
factũ, vt in l. si quis eum. §.i. de vul. & pup. qđ tñ secus esset, si
censerentur diuersa testamenta, ut in d.§.j.& ita vr̃ sequi Imo.
in d.l. patris & filij.& satis est de mente Bal.ibi, quia licèt dica
tur ꝙ habeant̃ pro vno, & sic aliud sit esse tale, & aliud hr̃i pro
tali: tñ illud est verum quo ad facti narrationẽ: secus quo ad iu-
ris dispositionẽ, quia idẽ censet̃ esse quo ad effectũ ipsius statu
ti, ut in simili determinat no. Bald. in l.si maritus. la 2.§.j. ff.de
adul.ubi plenè per eum de hoc verbo hr̃, qñ sit ꝙ importet fi-
ctionẽ, & de statuto ꝙ quis hẽatur pro ciue, & uide ibi per eũ.
Censetur ergo quo ad hoc unum, & idem testm̃ patris & filij,
quia ab uno dependet, & sic a pr̃e ordinante, & quia non põt
facere pr̃ testm̃ filio, nisi & sibi ipsi faciat, ut in l.2. §. quisquis.
de uul.& pup. Sed quo ad solennitatẽ posset dici unum et plu
ra, quia si fiat uno contextu, sufficit una solennitas: secus si ex
interuallo, uel qñ unum sit in scriptis, & aliud per nuncupatio
nẽ, ut in d.l.pr̃is. Itẽ quo ad ualiditatẽ põt dici unũ eo casu, quo
rupto testõ pr̃no nõ ualeret pupillare, ut in d.l.2.§.q sq s.secus
eo casu quo pupillare ualeret de per se, ut per gl. in d.l.patris.
& in d.l.si quis eum.§.j.& l.ex pupillari.ff.eo.tit. Item quo ad
acquisitionẽ põt censeri unum & plura; nam põt quis interdũ
habere pupillarẽ hæreditatẽ siue paternã, & qñq; nõ, ut patet
in l.si filius qui patri.ff. de uulg. & pup. & in l. quidã eulogio.
C.de iure deli.de q bus oĩbus per Doc.in d.l. pr̃is. & in d.l. sed
si plures.§.filio.& ibi uide de hoc. In glo.in uer. impuberes.in
15 prin.pro quo est tex.in l.2.in prin.ff.de uul.& pup. †In ea. glo.
in fi. vult hæc glo. sing.ꝙ in testamẽtis & in substitutionibus,
ubi fit mẽtio de pubertate, requiratur ętas perfecta, & malitia
nõ supplet ętatẽ, de quo ẽ dictũ s. in rub. circa prin.durat ergo
substitutio pupillaris usque ad 12.an.in fœminis, & in mascu-
lis usque ad 14.ut s.& malitia non supplet ætatẽ, ut uult gl.hic
quã intellige alio nõ apparente, als secus esset, puta si ille, cui
esset facta pupillaris substitutio, ꝯxisset matrimoniũ, & filios
procreasset ante legitimã ętatẽ, tunc enim expirasset ipsa pu-
pillaris substitutio, ut tenet Bar.Ang.& Imo. in l.pupillari.ff.
de uulg.& pup.& ita limita hanc gl. Dubiũ tñ facit, quia si pu-
pillaris substitutio est inuenta, eo quia pupillus non põt sibi fa
cere testm̃, ut l.2.ff. de uulg. & pupil. ante 14.an. pupillus non
põt sibi facere testm̃, ut in l.qua ætate.ff.de testam.ẽt si restaret
b una sola dies, et ẽt si pupillus esset sagax, & malitia[b] suppleret
ætatem, quia requiritur ætas perfecta, ut d.l. qua ætate.& no.p
Io.And.in c.fi.s.de despon.impub.ergo non vr̃, ꝙ aliquo mo-
do ante ętatẽ perfectam expiret pupillaris substitutio, quia als
esset dare, ꝙ ante ætatem perfectã posset quis facere testm̃, de
quo plenius in d.c.fi. Et inquantũ glo.hic dicit, ꝙ in matrimo-
nio malitia supplet ætatẽ. Idem in sponsalibus uoluit glo. in c.
iuuenis.et c.sponsam.s.de spõ. Et intellige de matrimonio car
nali, secus uero in spũali, ut no.in c.ex eo quod.s.de elec.eo.li.
in 3.glo.ſm Io.An.ubi glo.tenet, ꝙ canonicus ante 14.an.perfe
ctum non hẽt uocẽ in electione prælati uel alia, et malitia nõ
supplet ætatẽ, sicut ẽt ad faciendã professionẽ requiritur puber
tas, et malitia non supplet, ſm glo.in c.cũ uirum. et in c.postu-
lasti.s.de reg. Sicut etiam non suppleret quo ad ætatem requi
sitam in susceptione sacrorũ ordinum, ut in c.j.s.de elec.et ibi
glo. Sicut ẽt non supplet quo ad ætatem requisitã in ferendo
testimonio, ut in c.ex literis.el 2.et ibi glo. s. de spon. Et idem
quo ad ætatem, ex qua tutela finitur, ſm glo. in d.c.ex eo ꝙ, et
sentit ẽt glo.hic. Et idem in testamentis, ut sentit glo.hic, et te-
nent Doc.in l.qua ætate.ff. de testa. et in c.fi. s. de despon.im-
pu.et est dictum s.in rubri.in princ. Quantum uerò, ut minor
obligetur ex iuramento, malitia bene suppleret ętatem, ut per
glo.in d.c. ex lr̃is. Et gñaliter in oĩbus delictis malitia supplet
16 ętatẽ, ut in c.2.s.de delictis puerorũ. et ibi p Doc. † Patet ergo
ex glo. ꝙ impubertas regl̃r facit terminũ suũ in masculis in 14.
anno, et in 12.in fęminis. et hac de cã Bal. hic singulariter in 9.
col.ponit de pluribus et diuersis ętatib. Super quibus aduerte
primo, ꝙ licèt glo.in l.hæreditatũ.ff.ad l.falc. distinguat, & po-
nat

ADDITIONES.

a Vinc.God.Substitutio directa facta in codicillis, an trahatur ad fideicommis-
sariam humanitatis intuitu, dictum fuit supra. sed an obliquetur, ideſt traha
tur ad fideicommissariam propter clausulam codicillarem. Alex.in l. verbis,
col.j.ff.de vulg.& pup.ponit cum multis concord. & quando trahatur ad fi-
deicommissariam, idem Alex.consi.82.lib.2.

b Vinc.God.Malitia quando suppleat ætatem. August.Bero.q.135.nu.2. & nu.6.
Io.Basc.in trac.de nup.nu.26.quod habetur in lib.5.trac. fol.3.Io: Brunel. in
trac.de spons.& matrimo.conclu.4.nu.5.ꝙ habetur in lib.9.trac.fol.158.

nat ſolum quatuor ætates hominis, tñ Bal. hic & Io. An. & Do
cto. ſ. in proœ. huius li. dicunt tenendã eſſe glo. ordi. meliorẽ q̃.
ſit in iure. ſ. in proœmio huius libri, in ver. perfectus. ponit pri-
mo ſex ętates, ut ibi per glo. ac ẽt determinat ſex eſſe ętates ho
minis, dicens ꝙ prima ætas in hoĩe eſt infantia, q̃ durat vſque
ad ſeptẽ annos tam in maſculis q̃ in fœminis, vt l. ſi infantia.
ibi glo. C. de iu. delib. & in c. 1. & ibi glo. j. de deſpon. impu. Se
cunda ętas eſt pueritia, quæ durat vſque ad 12. in fœminis. &
14. in maſc. vt hic in glo. & de puer. hr̃ in c. pueri. 22. q. 5. & in l.
pupillus. ff. de verb. obl. & plenius q̃ alibi per Io. An. in rub. ſ.
de delictis pue. & ibi quot modis ſumatur pueritia in iure.
Tertia ętas eſt adoleſcentia, quæ durat vſque ad 25. an. ut l. 1. in
fi. ff. de mino. Quarta eſt iuuentus, quæ durat vſque ad 50. & de
hac habetur in d. c. iuuenis. & in l. non aliter. in fi. ff. de leg. 3. &
ibi quot modis ſumatur iuuentus. Quinta eſt ſenectus, quæ
durat vſque ad 40. et de hac habetur in c. 1. et 2. ſ. de renun. eod.
lib. et in d. l. non aliter. in fi. et ibi quot modis ſumatur ſene-
ctus. Sexta abinde, dr̃ ſenium aliarũ ætatum terminus, vt l. fi.
17 C. de ſacroſan. eccl. Secundo aduerte, quia glo. no. in l. 1. §. ini-
tium. ff. de poſtulan. ponit quot modis ętas finiat terminum
a ſuum, et cõclude primo, ꝙ ętas [a] infantilis finitur in 7. vt ſ. et
ab inde ſ. ponderatur iſta ętas quo ad aditionem hæreditatis,
vt d. l. ſi infanti. Item quo ad ꝯhendũ ſponſalia non requiritur
ętas ſeptem annorũ perfecta, vt in c. literas, et cap. acceſſit. ſ. de
deſpon. impu. licèt malitia poſſit ſupplere ętatem, ut per gl. in
d. c. iuuenis. et c. ſponſam. Item in delictis attenditur iſta ętas,
vt in capit. 1. & 2. ſupra de delict. puer. Tertio eſt ętas, quæ di-
citur proxima pubertati, ẽt proprie in maſculis eſt x. ann. cum
dimidio, et in fœminis 9. cũ dimidio, ſm glo. no. in l. 1. ff. de no-
ua. et poſt iſtã ętatẽ quanto magis eſt propinquior pubertati,
tanto magis dr̃ ętas proxima pubertati, et ita intelligatur gl. in
c. ꝯtinebatur. ſ. de deſpon. impu. Quarto eſt ętas puerilis, quæ
in maſculis finit in 14. et in fœminis in 12. vt ſ. et in iſta ętate vo
cantur impuberes, et appellatur pupillaris ętas, vt hic in tex.
et glo. in l. pupillus. ff. de uerb. ſig. et hæc ętas attenditur in ſub
ſtitutionibus pupillaribus, ut hic, et in l. 2. in prin. ff. de vulg. et
pup. et in hac ętate finitur pupil. ſubſt. vt in l. in pupillari. ff. de
vul. et pup. Item finitur tutela, ut dicit glo. hic. Item attenditur
finis iſtius ętatis quo ad matrimoniũ ꝯhendũ, vt hic in glo. Itẽ
quo ad habendũ viam in electionibus, ut per glo. in d. c. ex eo
qđ. Item quo ad profeſsionẽ faciendã, ut in c. 1. j. de reg. Itẽ quo
ad teſtimoniũ ferendũ, ut in l. 3. ff. de teſti. Item quo ad facien-
dum teſtm̃, ut in l. qua ętate. ff. de teſt. Quinto eſt ętas 17. an. et
iſta attendit, ut aduocatus poſsit poſtulari in iudicio, ut in d. §.
initium. Item ut poſsit eſſe procurator ad negotia, ut in c. qui
gñali. in fi. ſ. de procu. eo. li. Sexto eſt ætas 18. an. ut ſi relinquũ-
tur alicui alimenta uſq; ad pubertatẽ, intelligitur durare pu-
bertas uſque ad 19. an. ut eſt tex. no. in l. Mella. in prin. ff. de ali.
18 lega. †Et quot modis dicatur plena pubertas, uide per glo. in l.
ſi arrogator. ff. de adop. & Inſti. de adopt. in §. dẽt itaque. Item
attenditur iſta ętas quo ad ſuſceptionẽ ſacri ordinis, & ſic quo
ad ordinẽ ſubdiaconatus, vt in l. generalẽ. de æta. & quali. Sep-
timo eſt ętas 20. an. quo ad impetrãdũ veniã ętatis, vt in l. 2. C.
de his qui veniã ętatis. Itẽ quo ad hoc, vt poſſit promoueri ad
diaconatũ, vt d. cle. generalẽ. Itẽ quo ad hoc, vt quis poſſit eſſe
iudex delegatus, vt in c. cũ vigeſimũ. ſ. de off. delega. & vide in
l. quidã conſulebat. ff. de re iudi. Itẽ vt poſſit eſſe arbiter, vt in l.
cũ lege. ff. de arb. Itẽ vt poſſit eẽ teſtis in cauſis criminalibus, vt
in l. teſtimoniũ. ff. de teſti. & per gl. in l. inuiti. la 2. eo. ti. Octauo
eſt ętas 25. an. & tunc dr̃ finiri minor ętas, vt l. j. ff. de min. & in
19 c. in p̃ſentia. ſ. de ꝓba. & poſtea oẽs dñr maiores. †Et quot mo-
dis dicatur quis minor annis, vide glo. no. ponentem multos
modos, 27. q. j. in c. 1. in princip. Et quot modis dicatur legitima
ętas: vide glo. ordi. ponentẽ infinitos modos in c. 1. de pace iu.
fir. Si tñ in lege vel in ſtatuto, vel in teſtamẽtis ſeu ꝯtibus fiat
mentio de legitima ętate, vel de perfecta, intelligitur de 25. an.
vt eſt tex. no. in l. fi. C. de his qui ve. ęta. & ibi glo. Et quid ſi fiat
mentio de matura vel iuſta ętate, vel cum adoleuerit, vel cum
in ſuam tutelam peruenerit, vide in l. cum filio. ff. de leg. 3. quæ
eſt no. & ſin. ad hoc ſecundum Bal. hic. Et quid ſi fiat mentio
de ętate adulta, vide in l. fi. & ibi glo. ff. de curat. furioſi. Quæ
oĩa inducit hic Bal. ſi in ultimis voluntatibus vel ſubſtitutioni-
bus fiat mentio de aliqua ętate, de qua intelligatur. ſ. qui ſint
infantes, qui pupilli, qui proximi pubertati, qui impuberes, q̃
adulti, qui adoleſcentes, qui iuuenes, qui minores annis, q̃ ple
nę pubertatis, qui ltimę vel perfectę ętatis, qui ſenes, vt ex prę
dictis patet. In beneficialibus verò, quæ ętas dicatur eſſe ido-
nea, vt poſſit quis promoueri ad beneficia, vide glo. ordi. in c.
ſi eo tpe. ſ. de reſcrip. eo. lib. Et quæ dicatur legitima ætas quo
ad dignitates eccleſiaſticas, vide in c. cum in cunctis. ſ. de ele.
20 † In glo. in ver. in re certa. ibi, de inofficioſo: vide ibi per Hoſt.
in ſum. huius ti. §. qualiter. ver. datur aũt. & ver. ſeq. ſm Ioã. An.
Sed certè ſm Bal. hic. in 4. col. hic gl. male loquitur: nam teſtm̃
iſto caſu eſſet nullum, & ſic ipſa filia non ageret de inofficio-
ſo, quia ſi non fuiſſet inſtituta, diceretur præterita, cum præte-
rire ſit non inſtituere vel exhæredare filios, vt Inſti. de hæred.
quæ ab inteſt. §. ea. & de exhæred. li. in prin. etiam ſi ipſis filijs
fuiſſet aliquid relictum, cum debeant hodie habere ti. inſtitu-
tionis, vt in Auth. vt cum de appel. cog. §. aliud quoque capitu-
lum. quod an procedat de ęquitate cano. dicetur j. in glo. prox.
dẽt ergo de filijs fieri mentio in teſtamento eos inſtituendo,
vt l. inter cætera. ff. de lib. & poſth. & aliàs dicuntur p̃teriti, &
teſtm̃ eſt nullum, vt l. filio p̃terito. ff. de iniu. teſt. vel eos exhæ-
redando exp̃ſſa legitima cã, de quibus per glo. in c. Quintaual
lis. ſ. de iureiur. & tunc eſt, ꝙ poſſet agi de inoffi. teſt. querelan
do teſtm̃, qñ allegaret, ꝙ cã exhæredationis expreſſa in teſta-
mento eſſet vera, aliàs ſecus, vt in auth. non licet. C. de lib. p̃te.
& in auth. ex cauſa. C. eo. tit. & ibi per gl. & procedunt prædi-
cta in patre quo ad filios, ſed in matre dic, ꝙ licèt olim p̃teritio
mr̃is facta de filijs in teſtõ eos non inſtituendo hr̃etur pro ex-
hęredatione, vt in Auth. de exhæredatione lib. §. mr̃. tñ hodie
eſt neceſſe ꝙ mr̃ in p̃teritione apponeret legitimã cãm ingra-
titudinis, ex qua ipſe filius poſſet exhæredari, ſicut ſi ipſa ma-
ter vellet eos exhæredare, alˀs præteritio matris nõ exp̃ſſa legi-
tima cã non hr̃etur pro exhæredatione, ſed pro p̃teritione, &
redderet teſtm̃ ipſo iure nullũ, vt vide per glo. ſing. in Auth. de
hære. & fal. in §. exhæredationes. Et dic, ꝙ 14. ſunt iuſtæ cauſæ
ingratitudinis, ex quibus parentes pñt exhęredare eorũ filios,
vt in Auth. non licet. quas cauſas enumerat glo. in d. c. Quinta-
uallis. Et ſeptẽ ſunt cauſę, ex quib. parẽtes ſeu aſcendentes pñt
exhæredari a filijs, vel eorũ deſcendentibus, quas cauſas vide
in d. §. aliud quoq; capitulũ. cum ſeq. §. & in §. hoc ſi quid. & ex
vna ex dictis cauſis filius bene poſſit priuare matrẽ, vel patrẽ
legitima, & ſic debita iure naturæ, & ita dẽt intelligi tex. hic.
Et tres ſunt cauſæ, ex quibus frater põt exhæredari a fratre ẽt
turpi perſona inſtituta, de quibus cauſis vide Inſt. de nup. §. in-
gratitudinis. et per Doc. in l. fratres. C. de inoffi. teſt. Scias tñ, ꝙ
poſthumus, ex quo non p̃t cõmittere cãm ingratitudinis, nec
põt exhæredari, vt in l. ſi quis ſuo. §. j. C. de inoffi. teſt. et de im-
pubere an poſſit exhæredari vide per Bal. in l. in ſuis. ff. de lib.
21 et poſth. in d. auth. ex cã. et per Pe. de Anch. in hac rub. † In ea.
glo. ibi, ad ſupplementũ. intellige, vt ſ. quia ad hoc vt valeat te
ſtm̃, et ad hoc vt filij non poſsint q̃relare vel dicere de nullita-
te teſtĩ, oportet ꝙ ſint inſtituti ad minus in vno nummo, et tũc
eſt, ꝙ valet teſtm̃, et pñt agere ad ſupplementũ legitimæ, et ita
dixit glo. ſing. in d. §. aliud quoq; capitulũ. et in 9. q. 3. in c. ſi qua
mulier. et facit glo. in l. 3. §. ſed vtrũ. ff. de mino. et in l. ſi q̃s prio
re. ff. ad Treb. et per Bal. in d. auth. nouiſsima. Et an iſtud ſupple
mentũ legitimæ peti poſsit in ſingulis rebus, vel q̃ũo, vide per
glo. in ver. portione. in c. Raynal. ſ. de teſt. et per Bart. in l. ſuus
quoque. ff. de hære. inſt. et per Bal. in l. filiũ quẽ habentẽ. C. fa.
ercíſ. et in l. ſcimus. §. repletionẽ. C. de inof. teſt. ubi bonus tex.
ubi ẽt dr̃, ꝙ repletio legitimæ dẽt fieri et detrahi in ipſis rebus
hr̃ditatis, non aũt in fructibus, qđ ꝓcedit in legitima debita de
ſcendentibus, et ſic filijs. Sed ipſi aſcendentes bñ pñt hr̃e legi
timã in bonis deſcendentiũ, & ſic filiorũ in fructibus, ar. tex.
no. in l. filiusfa. ff. ad l. fal. et ita determinat Bal. hic in fi. per illũ
tex. qđ tene menti. Sed q̃ritur primo, quãta ſit iſta legitima fi-
liorũ, et dic ꝙ olim erat quarta pars bonorũ tpe mortis defun
cti, ut l. cũ quæritur. ff. de inof. teſt. et in l. Pap. §. qm̃ aũt quarta.
et §. quarta. ff. de inoff. te. Hodie aũt eſt aucta, ut patet in auth.
nouiſsima. C. de inoff. teſt. ubi dr̃, ꝙ ſi pr̃ uel mr̃ hẽt quatuor fi
lios, uel pauciores, tũc ltĩma cuiuslibet filij eſt tertia pars bo-
norũ eius, qđ quilibet filius fuiſſet habiturus ab inteſt. Si uerò
filij ſunt plures q̃ quatuor, tũc ltĩma cuiuslibet filii eſt dimidia
pars eius, qđ q̃libet filius fuiſſet habiturus ab inteſt. et ita col-
ligitur ex d. auth. nouiſsima. et ꝑ gl. in uer. quartam. in d. c. Ray.
22 †Scđo q̃ritur, quãta ſit legitima parentũ, et ſic aſcendentiũ, de
qua hic in tex. fit mentio. Et dic ꝙ de iure antiquo non reperię
clare exp̃ſſum quãta ſi iſta ltĩma, ſeu portio debita iure naturę
ipſis aſcendẽtibus; tñ cũ certũ ſit, ꝙ dabitur eis querela inoffi-
cioſi teſtĩ, ut l. 1. de inoffic. teſt. ſatis uidetur fuiſſe de mente iu-
ris

ADDITIO.

a Vinc. God. Aetas quotuplex ſit, glo. in l. hæreditatũ. C. ad leg. fal. Cor. cõſi. 134.
Licet homo. lib. 2. Fel. in c. cum exemplum, de offic. deleg. in fi.

ris, quòd eis deberetur quarta, ſicut contra debetur quarta ab ipſis aſcendentibus ipſis filijs, vt in d.§.quoniam autē quarta, & §.quarta.ar.l.nam & ſi parentibus.ff.de inoffi. teſta. Tertio quæritur, an hodie ſicut eſt aucta legitima filiorum, vt ſ.ita ſit aucta legitima ipſorum parentum.glo.in d.auth.nouiſſima. tenet ꝙ ſic.Idem etiam videtur tenere glo.in l.Papi.§.j.ff. ſi qs a pa. fuerit manu. dicens quod legitima patris eſt hodie tertia pars bonorum filij.Idem etiam tenet gl.in l.ſi a milite.§.patri. ff.de teſtamento mili.& ita videtur probari ꝑ tex.in Authē. de triente & ſe.§. j. ver. hoc obſeruando &c. vbi dicitur, quod in omnibus quib.olim quarta debebāt factum eſt augmentū vſq; ad tertiam, & ita tenet glo.ibi, & Cy.& Bald. in d. auth. nouiſſima.ar.d.l.nam & ſi parentibus.ff.de inoffi.teſta. vbi etiam tenet ipſe Barto.& idem ſequitur Ang.in d.§.patri, & Archid. & Ioā.And.hic, & ita eſt communis opi.quam etiam communiter ſequunt Doc.in d.c.Ray.Quarto quærit, an legitima matris vel patris ſit tertia bonorum totius hrdit, filij defuncti, an vero tertia eius quod habituri eſſent ab inteſtato.Bal.ſin.in d. auth. nouiſſima, in fi.tenet quod ſit tertia eius, quod pater vel mater eſſent habituri ab inteſtato, vnde cum hodie filio defuncto pariter ſuccedat pater & mater, & fratres defuncti in viriles portiones, vt in auth.defuncto.& in auth.& cum ſolis. C. ad ter. ſi tractatur de legitima matris vel patris, tunc erit tertia bonorū, quam habituri eſſent ab inteſtato, quod ſing. tene menti, quia
23 alibi non reperitur ita bene declaratum.†Quinto quæritur, an iſta legitima matris vel patris, quæ eſt tertia, vt ſ. poſſit eſſe dimidia eius quod habituri eſſent ab inteſtato ſecundum numerum portionum, in qua ſuccedunt, ſicut dicitur in d. auhen.no-
a uiſſima, de legitima [a] filiorum quod eſt tertia vel dimidia ſecū dum numerum liberorum, pone quod filius decedit ſuperſtite matre & patre, & 5.fratribus, ſi tractatur de legitima patris vel matris in bonis iſtius filij defuncti, an erit tertia, an vero dimidia eius quod habituri eſſent ab inteſtato. dubium facit, quia glo.& Docto.in locis alle.hic ſ.in 3.q.ſemper & indiſtincte dicunt, quod eſt tertia.Ita etiam ſemper loquitur Bal.in auth.nouiſſima. & quia de iure C. fratres vel ſorores non ſuccedebant vna cum patre vel matre in viriles, ſed tantum per iura authē. & in d.auth.defuncto.vnde nō videtur quod propter hoc corrigantur alia iura dicentia, quod legitima aſcendētium eſt tertia.In contrarium facit ratio d.authē.nouiſſima.& æquiparatio quam facit gl. ibi de augmento legitimę, vt eſt dictum ſ.in 3.q. cogita tamen, quia nullus Doc.tangit hanc dubi.& idem poſſet quæri in legitima fratrum ſeu tranſuerſalium.Sexto quæritur, quid in legitima ipſius fratris, quæ eſt quarta, ſecūdum no. in l.ſi fratres.& in l.fratris.C.de inoffi. teſta. an hodie ſit aucta ſicut dicitur in d.auth.nouiſſima.Archid.& Ioan.And.hic vidētur velle ꝙ ſic, & Ioan.And.remittit ſe ad no.in d. c. Rayn.in d. glo.in ver.quartam.de quo tamen etiam vide per glo.& Doct. in d.auth.nouiſſima.Septimo quæritur, quid ſi decedit pater ſuperſtitibus ſibi 5. filijs, ſed vnus eſt exhæredatus, vel frater de ordine minorum, an tūc legitima cuiuſlibet iſtorum quatuor filiorum erit dimidia, vel tertia eius quod quilibet habiturus fuiſſet ab inteſtato.& dic quod erit tertia, quia licet iſti ſint 5.filij & ſic legitima deberet eſſe dimidia, vt in d.auth.nouiſſima.tamen quia exhæredatus, vel qui eſt frater minor nō ſuccedit, & ſic non admittitur ad partem, non facit tūc ipſe partem, per no.in l.plane.§.ſi duobus.ff.de leg.j.& Inſti.de ſuc. liber.§. ſed noſtra.de qua tamen computatione ipſius legitimæ ille, q nō admittitur ad ſucceſſionem, & ſic ad partem, facit ipſe partem vel numerum, puta ſi filia fęmina, vel mater excluderetur a ſucceſſione ex forma ſtatuti, vel aliter, an legitima ſit tertia vel dimidia, & quid in legitima aſcendentium vel deſcendentium ſeu tranſuerſalium.vide plene per Docto.in d.authē. no-
b uiſſima.& ibi per Bal.ſing.in fi.& per Docto.in l.pater filium. ff.de inoffic. teſta. Octauo & vltimo quæritur, an legitima [b] ſit quota hæreditatis, vel quota bonorum. & dic quod eſt quota bonorum, vt per glo.in l.cum a matre.C.de rei ven. & ideo debetur deducto ære alieno, & funeris impēſa, vt d.l.Papi.§.quarta. Et de ordine qualiter detrahatur ipſa legitima ante Trebel. & quando ſit quod poſſit quis detrahere duas quartas, vide per Docto.in d.c.Rayn.& per Bal.in d.§.repletionem.Et quid imputetur in legitima, & quid in Trebel. vide per Docto. in l. in quartam.ff.ad l.Fal. & in l.filium quem habentem.C.fam.erc.
24 & vide ĩ.in glo.in ver.debite.†In ead.glo.ibi, habetur loco legatarij.de hoc glo.in d. c. Raynu.in l.ex facto.la grande.ff.de hęre.inſti.& in l.ſi quis priore.ff.ad Treb.& in l.quoties.hic alle. & vide per Bart.in d.l.ex facto.vbi concludit, quod quo ad quę dam habetur loco legatarii, & quo ad quędam loco hæredis, & ſic eſt ſpecies miſta, & ita ſequitur domi.Anto.in d.c. Rayn. habetur enim loco legatarij quo ad infraſcripta, & primo, quia non tranſeunt in eum actiones hæreditariæ, vt d. l. quotiens. prout dicit glo.hic, quia ſi inſtitutus in re certa moriatur antequam acceptet ſeu agnoſcat, tranſmittit ad ſuos hæredes ſicut tranſmittitur legatum, ſecundum no.in l.j.§. fi. C. de cadu.tol. & in l.cum pater.§.ſurdo.ff.de leg.2.ſecus eſt in hæreditate, q a ſi non eſt adita, non tranſmittitur, vt in l.quoniam ſororem.C. de iure deli.& ita tenet Bartol. in d.l.ex facto.& Imo.ibi in 10. colum.& in 7.& in §.ſi ex fundo.in rub.in 9.colum. & Bal. hic in 13.colum.de quo ĩ.Tertio, quia de tali inſtitutione in re certa poteſt detrahi falc.ſicut de cæteris legatis, vt in d. l.ex facto. Quarto participat de natura legati ſecundum Bal. in d. l. ex facto, quo ad meram acquiſitionem ipſius rei, cum dominium illius rei recta via tranſeat in illum hæredem inſtitutū in re certa, ſicut tranſit in legatarium, & acquiritur ignoranti, vt in l.cū pater.§.ſurdo.& tranſmittitur ſicut legatum, vt ĩ.dicetur. Quinto, quia confirmatur talis inſtitutio in re certa, per auth.ex cauſa.C. de libe. præte. quo ad alios effectus concernentes ipſam rem, ſicut cętera legata, ſed non quo ad alios effectus, quia ſolū legata confirmantur, & non inſtitutiones vniuerſales, vt in d. auth.ex cauſa.ſecundum Barto.in d.l.ex facto.& Bald.hic in 13. colum.& Imo.in d.§.ex fundo.in 9.colum.in fi.Quo ad quædā autem habetur loco hęredis, & primo quo ad excludendā quærelam inoffic.teſta.nam ſufficit quod filio relinquatur res certa ti.inſtitutionis, vt ſic teſtamen.poſſet dici nullum, vel querelari, ſecundum glo.ſing.d.l.ſi quis priore.Sexto, quia ſicut hæres poteſt a ſeipſo & propria authoritate capere poſſeſſionem rerum hæreditatis, vt in l.cum hæredes.ff.de acquirē.hęred. ita poterit inſtitutus in re certa, quia videtur ſibi data licentia a teſtatore, ex quo eſt hęres inſtitutus, ſecundum Barto. in d. l. ex facto.& Imo.ibi in 10.colum.& in d.cap.Raynu.in 36.colum.licet.Bal.in d.l.ex facto.tenuerit contrarium, & non bene, quia legatarius non poſſit propria aucto. capere rem ſibi legatam, ſed debeat accipere de manu hęredis, vt l. non dubium. C. de leg.& in l.j.& per totum.ff. quorum lega. tamen hoc procedit niſi teſtator expreſſe dediſſet ipſi legatario licentiam propria aucto.accipiendi rem legatam, vt per glo.no.& ſing.in l.Titia. §.Lucius.ff.de leg.2.ſicut videtur de dicta inſtitutione in re certa, ex quo per verbum directum vocat ipſum inſtitutum ad illā rem, quia tale verbum proprie ſonat, vt de manu ſua quis accipiat, ſecundum no.in l.eam quam.C.de fidei.& per Bal. in d.l. centum.circa fi.& ita etiam ſequitur Imo.in d.§.ſi ex fundo.in rub.in 9.colum.& in 18. Septimo quo ad ius accreſcendi, quia repudiante hærede vniuerſali admittitur inſtitutus in re certa in totum, vt in d.§.ſi ex fundo.de quo ĩ.in fi.iſtius gloſ. Octauo habetur loco hæredis, quia ſi inſtitutus in re certa agnoſcit inſtitutionem factam, confirmatur totum teſtamentum, & tabulæ pupillares, ſicut confirmaretur per aditionem hæreditatis factam per vnum ex hęredibus inſtitutis in certa parte hęreditatis, ſecundum no.in l.quotiens.§.ſi duo.ff.de hęred.inſtitu.& in l.ſi nemo.ff. de teſta. tut. ſecundum Barto.in d. l.ex facto. & in d.l.quotiens.in fi.quod an & quādo procedat, ĩ.patebit.Nono habetur loco hæredis, vt ei poſſit pupillariter ſubſtitui, vt eſt tex.no.hic, & eſt dictum ſ.in 4.no.cum enim ei qui non eſt hęres inſtitutus vel exhæredatus non poſſit pup.ſub.vt l.j.& 2. ff.de vulg.& pup.& Inſti.de pup. ſubſt.§. non ſolum, & hic dicatur, quod huic filiæ inſtitutæ in re certa fuit facta pupillaris ſubſti.& valuit iure directo, ſequitur quod inſtitutus in re certa quo ad hunc effectum habetur loco hęredis & non legatarij, quia alias ei non poſſit pupillariter ſubſtitui, vt ſ.vnde concludit Bal.in 6.colum.quod inſtitutus in re certa omni caſu habetur loco hęredis quo ad hoc, vt ei poſſit pupillariter ſubſtitui, ſiue habeat cohæredem extraneum, ſiue de liberis, vt hic in tex.& plene hic per Bald.Decimo habetur loco hęredis, vt ei competat beneficium l.edicto. C.de edi.di.Adr.tol.ſecundū Barto.in d.l.ex facto, licet ſecundum eum glo. in d. l.edicto. in prin.dixerit contrarium & male, volens quod ei non competat, ſicut non competit legatario. Nam ſecundum Bartol. cum inſtitutus in re certa ex neceſſitate non expectet aditionem aliorum, imo aditione ſua totum teſtamētum confirmet, vt ſ. ideo

ADDITIONES.

a Vin.God.Nota, quod legitima debetur ex bonis defuncti deducto ære alieno, Goz.conſi.94.nu.31.& legitima non compræhenditur in generali renunciatione, Goz.conſi.93.nu.9.

b Vinc. God. Nota, quod legitima non dicitur proprie debitum, Ruyn. conſ. 79.nu.3.lib.2.

ideo ſibi competit beneficium illius l.quia quãtum ad hoc habetur loco hæredis,& ita tranſit Bal.hic in 13.colum.& Imo.in d.c.Raynu. in 36. colum. in fi. ſed dubium facit,quia tex.in d.l. edicto. dicit quod ſolum inſtitutus in tota vel in quota habet beneficium illius l.qualis non eſt ipſe inſtitutus in re certa, vnde Bar.in d.l.edicto.non multum præciſe hanc l.firmat, ſed dicit quod illa glo.procedit, quando alius inſtitutus in vniuerſo iam adiuit hæreditatem, ſecus ſi iam non adiuit, quia tunc ex quo habetur loco hæredis propter ſpem iuris accreſcendi, & quia non eſt alius ex cuius manu capiat,ſatis putat ibi Bar. tũc

25 habere beneficium d.l.edicto.†Quare Bal.in d.l.ex facto.ſequitur opi.Barto. ibi,dummodo inſtitutio in re certa non ſit redacta ad inſtar legati,quod eſſet quãdo inſtitutus vniuerſalis adijſſet, quia tunc cũ habeat loco legatarij,vt d.l.quotiens. non competeret ſibi beneficium d.l.edicto.ſecus ergo vult Bal.ibi, antequam inſtitutus vniuerſalis adijſſet, quia tunc procederet dictum Barto.ſed Sali.in d.l.quotiens.tenet tunc inſtitutum in re certa poſſe habere beneficium d.l.edicto.quando inſtitutus vniuerſalis repudiauit,ſecus ſi adiuit,vt dictum eſt. Item ſecus ſi deliberet, & ſic nondum adiuit, quia interim non cenſetur inſtitutus inſolidum, ſed eſt in ſuſpenſo, & pendet ex futuro euentu,vnde interim dum liberatur hæres vniuerſalis,non poteſt dici inſtitutus in tota vel in quota,& ſic non poteſt habere beneficium d.l.edicto.per tex.& glo.ibi,& hanc partem ſequitur Imo.in d.§.ſi ex fundo.in repe.in 6. colum. dicens eam eſſe de iure veriorem,& idem ſequit̃ in d.l.ex facto.in 8.col.in prin. Et ex prædictis infert Imo.in d.§.ſi ex fundo.in 17.colum.quod inſtitutus in re certa ſi agnoſcat ſuam portionem deliberante hærede vniuerſali,& ſic antequã adeat,quod propter hoc non confirmatur teſtamentum,quia non poteſt dici agnouiſſe hæreditatem,quæ nondum ſit ſibi delata,vnde ſi interim decederet inſtitutus in re certa,non tranſmitteret,& per conſequens non poterit dici teſtamentum confirmatum,ex quo nõ eſt certum illud teſtamentum habiturum effectum, ſi interim poſt illam agnitionem decederet inſtitutus in re certa deliberante vniuerſali hærede,cum quodammodo dicatur ſibi conditionaliter delata hæreditas ſcilicet,deficiente vniuerſali inſtituto, iõ nimirum ſi ante non delatam inſtitutus in re certa non poteſt illam agnoſcere ſicut legatarius ſuum legatum , vt in l. ſi quis ita hæreditatem.dum ibi no.ff.de condi.inſti.& hæc opi. cenſetur ipſa veritas ſecundum Imo. ibi inferentem ex prędictis, quod inſtitutus in re certa non habeat beneficium d.l. edicto. ſiue hæres vniuerſalis deliberat,ſiue iam adiuerit, ſed ſolũ habeat vno caſu,quando hæres vniuerſalis eſſet excluſus ab hæ-

26 reditate repudiatione, vel alio modo, ſecundum eum ibi. †Tu aduerte,quia Pau.de Caſt. in d. l. edicto.ſimpliciter ſequit̃ opi. Barto.ibi,& Bal.in d.l. ex facto. vt poſtquam hęres vniuerſalis adiuit,inſtitutus in re certa non habeat beneficium d.l.edicto. ſecus ſi repudiauit, & ſecus ſi antequam hæres vniuerſalis adeat,& ſic ipſo deliberante.Sed in hoc vlt.Sali.in d.l. quotiens, tenet contrarium,& Imo.per rationes de quibus s̃.& idẽ Imo. in d.c.Raynu. in 41. colum. vnde cogita in hoc, quia rationes Sali.& Imo.multum vrgent.Sed aduerte ad idem,quod s̃. dicitur per agnitionem, quæ fit per inſtitutum in re certa, confirmetur totum teſtamentum,nam ſi hęres vniuerſalis repudiat viuente inſtituto in re certa,eſt clarum,vt d. §. ſi ex fundo. Sed interim herede vniuerſali deliberante,an poſſet dici teſtamentum confirmatum.Bar.in d.l.ex facto.& Sal.in d.l.quotiens. ꝙ ſic,& idem do.Anto.in d.c.Raynu.ſed Ange.in d.§.ſi ex fundo contra,quia interim pendet ex futuro euentu, vnde ſi interim decederet inſtitutus in re certa, quantumcunque agnouiſſet ſuam inſtitutionem,tamen non tranſmittit ius accreſcendi in tota hæreditate ad ſuos heredes, ex quo hæreditas nondum erat ſibi delata, & ita ſequitur Imo.vt s̃. & in d. l.ex facto.in 2. colum.& in d.c.Raynu.in 4.colum.& hęc pars videtur verior. An autem ſi hæres vniuerſalis repudiat,vel decedit, ſit neceſſaria noua agnitio per inſtitutum in re certa, ſi decedit deliberãte vniuerſali hærede,& poſtea repudiante,an hæres inſtitutus in re certa haberet de nouo agnoſcere dictam hæredita. vide no.per Imo.in d.§.ex fundo.in 10.colum.& j̃. dicetur. Non ob. l.ſi ex pluribus.ff.de ſuis & legi.quia non loquitur in inſtituto

a in re certa,ſed in inſtituto in quota [a] hæreditatis, quam ipſe acceptauit, vnde nimirum ſi tunc tranſmittit ius accreſcendi ad ſuum hæredem,nam inſtitutus in re certa habetur loco hæredis,vt ſuccedat in emphyteuſim ſecundum Barto. in l. iuriſiurandi.§.ſi liberi.ff.de ope.libe.vbi dicitur,quod inſtitutus in re certa ſuccedat ęqualiter in emphyteuſi cum hærede vniuerſali,quod intellige in emphyteuſi eccleſiæ,quæ non trãſit ad hæredes extraneos,ſed filios tantum,& ſic non hęredes,& ita tenet Bal.in auth.ſi quas.C.de ſacroſan.eccle.dicens, quod inſtitutus in re certa non excluditur,& quod licet pater inſtituerit filios ex diſparibus partibus , tamen in emphyteuſi ſuccedunt ęqualiter . & licet filia ex forma ſtatuti excludatur a ſucceſſione,tamen non excluditur ab emphyteuſi. Si vero fuiſſet emphyteuſis ſeruata , quæ poteſt tranſire ad extraneos hęredes, tunc inſtitutus in re certa non habetur loco hæredis, nec ſuccedit in emphyteuſi , & ita debet intelligi quod no. Bar.in l.li berti liberteque.C.de ope.lib. & ita ſequitur Pau. de Caſ.in d. l.quotiens.in fi.& Imo.in d.l.ex facto.in 12.colum. dicens neutro caſu poſſe procedere dictum Bal. ibi volentis , quod filius inſtitutus in legitima ſuccedat in emphyteuſi pro rata legiti-

b mæ.nam aut eſt emphyteuſis eccleſiæ, [b] & tunc ſuccedit ęqualiter,vt s̃.ſi vero extranei,& tunc non ſit hęres,vt j̃.dicetur, in nihilo ſuccedit.Et ad prędicta vide plene per Specu.in titu.de teſtamentis.§.in primis.in fi.cuius dicta refert Imo.in d.l.ex fa-

27 cto. † Quid autem ſit in iure patronatus ecclesiæ, an inſtitutus in re certa habeatur loco hęredis , vt ſic ęqualiter ſuccedat cũ hęrede vniuerſali.Fede.de Se.in ſuo conſi.219.quod incipit, Si opi. videtur tenere quod ſic per plures rationes, de quibus ibi per eum. Sed certe cum ſecundum veram opi.Ioan.And.in ca. cum ſecundum.s̃.de iure patro.quam ſequuntur ibi Docto.ius patronatus non tranſit ad filios,niſi ſint hęredes , & tranſit ad hęredes extraneos,ſequitur quod inſtitutus in re certa, ex quo habetur loco legatarij , non ſuccedit in iure patrona. & ita eſt tenendum,quicquid aliter dixerit Bar.in l.quia perinde.§.reſtituta.ff.ad Treb.Octauo habetur loco hęredis, quia non poteſt talis inſtitutio facta de filio in re certa adimi in codicillis, quia in ea conſiſtit inſtitutio hęredis,vt per gl. in d. l.ſi quis priore. ſecus dicit eſſe in extraneo inſtituto in re certa , cum legitima non debeatur,quia illa poſſet adimi in codicillis , cum pręciſe redigatur ad inſtar legati ſecundum eum ibi , & intellige prędicta procedere alio hęrede vniuerſali inſtituto, alias nõ eſſet

28 dubium. † In ead.glo.in fi.conclude no. quod aliquando teſtator decedit cum duobus teſtamẽtis, in quorum primo erat inſtitutus hæres vľis . In ſecundo ſolus inſtitutus in re certa, & dic vt habetur in d.l.ſi quis priore. Aliquando decedit cũ vno teſtamento,& tunc aut inſtitutus in re certa nullum habet cohęredem,& tunc capit totum iure accreſcendi , ac ſi non eſſet facta mentio rei certę , & eſt hæres vľis , vt in d.§.ſi ex fundo. hoc tamẽ limitat pluribus modis,vt dicetur. Si vero habet cohęredem eiuſdem formę,& ſic in re certa,ſicut ipſe, tũc ambo ſunt hęredes vniuerſales,ſicut ſi fuiſſent ſimpľr inſtituti nõ facta mentione rei certę,vt dicit gl. hic , nec capiunt hęreditatẽ ſecundum partes eis aſſignatas in inſtitutione in re certa , ſed ęqualiter , niſi aliud appareat de mente teſtatoris, vt in l. quotiens.§.ſi duo.ff.de hęred.inſti.ipſas tamen res certas bene debent habere ſecũdum partes ſibi aſſignatas , vt in d.l.ex facto, & in l.ſi alterius.hic alleg.vbi etiam eſt tex.no.quod ſi duo cõiunctim ſint inſtituti,puta in duabus partibus vnius domus,& alius in alia tertia parte,tunc eodem modo erunt ęqualiter hęredes in hęreditate , tamen illi duo coniunctim habentur pro vno,& ſic vnus ſuccedit in dimidia hęreditatis , & alius in alia dimidia,in eo habebunt partes, prout aſſignauit ipſe teſtator, vt ibi dicitur,& ita dicit gl.hic Aliquando inſtitutus in re certa habet cohęredem diuerſę formę,& tunc aut in quota hęreditatis,puta teſtator inſtituit Titium in 10.& Ioan.in dimidia hęreditatis,tunc Io. inſtituto in quota accreſcit vniuerſum , quia portio accreſcit portioni & non rei,vt eſt tex.nota.in d.l. quotiens.& ita tenet ibi Sali.& Imo.in d.§.ex fundo. in 17. colum. in princi. & tunc inſtitutus in re certa habetur loco legatarij. Et idem etiã ſi mulier habet cohęredem vľem , & tali hęrede adeunte,tunc inſtitutus in re certa habetur aliquando loco hęredis,& aliquando loco legatarij,ſecundum varios effectus,de

29 quibus eſt s̃.dictum.†Sed limita primo prędicta , quia tunc inſtitutus in re certa accreſcit ſibi vniuerſum,vt in d. §. ſi ex fundo,quando inſtitutio fuit facta per verba directa vel ciuilia, vt inſtituo,vel hęres eſto,ſecus ſi per verba obliqua, puta ꝑ verbum relinquo,quia verbum relinquo,adiectum rei particulari non trahitur ad vniuerſum,vt eſt tex.ſingu. in l. cogi. §. & generaliter.ff.ad Trebe.& per glo.no.in Auth.de hęre.& fal.in §. ſi vero

ADDITIONES.

a Vinc.God. Inſtitutio in quota non trahit ad ſe alteram, in qua alter eſt inſtitutus poſt mortem alterius inſtituti.Ruy.conſi.4.nu.8.lib.2.

b Vinc.God. Emphyteuſis eccleſię,quando tranſeat ad hæredes etiã extraneos, Ruy.conſi.161.nu.21.22.23.24.& 25.lib.1.

si vero nulla. secus si verbum relinquo, esset adiectum quotę
vel vniuersitati bonorum, vt in d. §. generaliter. de quo plene
dicetur j.in glo.proxi.Secundo limitat Ange. in d. §. si ex fun-
do.vt institutio in re certa tunc trahatur ad totum, quando ver
ba particularis institutionis nō sunt ad oneratum relata, vt est
tex.no.in l.si pater filium.§.fi.& in l.Lucius.§.fi.ff.de leg.3. Sed
certe in dictis legibus erat cohæres vnl̄is,ideo nimirum si non
trahitur ad vniuersum,vt in d.l. quotiens. vnde non colligitur
ibi aliqua fallentia in d.§.si ex fundo.dicente,quod quādo ver-
ba non sunt relata ad onerandum,tunc sunt obliqua, quia so-
nant quod de manu alterius debeat accipere, merito non tra-
huntur ad vniuersum,vt in d.§.generaliter.Tertio limita sing.
vltra omnes,nisi testamentum fiat per ingressum monasterij,
quo casu si instituit filios suos in certis reb.vel in dimidia hęre
ditatis, & de alijs nihil disponit, quod tunc non accrescit illis
institutis in re certa, vel in quota,sed accrescit monasterio, vt
est tex.singu.in auth.si qua mulier.C.de sacrosan.eccle. cano-
nizata 9.q.3.vbi dicitur, quod totum illud quod pater non de-
derit filijs,cedit monasterio,& hoc fauore monasterij, & reli-
gionis,& ita sequitur Bal.circa fi.ille tamen tex.loquitur in ꝓ-
fesso,vnde cogita,an esset idem si ingressus monast.faceret te-
stamentum modo prædicto intra annum probationis,& forte
videretur quod sic,de quo tamen dic,vt s̄.in rubr.Quarto limi-
ta, nisi institutus in re certa habeat cohæredem vniuersalem,
vel in quota, quia tunc sibi instituto in re certa non accrescit
adeunte hærede vnl̄i,vel in quota,vt in d.l.quotiens. Et idem
quamdiu aliquis ex insti.in vniuerso,vel in quota adit,quia ille
solus esset hæres remoto instituto in re certa,vt in d.l. quotiēs.
secundum Ange.in d.§.si ex fundo.post prin.& per Imo.ibi in
30 17.colum.in prin.& s̄.est dictum.†Sed quęritur primo, si hæres
vniuersalis vel in quota repudiat hæreditatē,vel moritur ante
aditionem, vel aliter sit exclusus, tunc accrescat vniuersum
ipsi instituto in re certa. Et conclude quod aliquando hæres
vniuersalis repudiat,vel moritur ante aditionem vniuersalem,
vel excluditur viuente hærede instituto in re certa, & tunc se-
cundum communem opi. & veram accrescit totum ipsi insti-
tuto in re certa,siue sit de liberis,siue extraneus ipse institutus
in re certa,quia ex quo iure accrescendi habetur loco hęredis,
secundum Cyn.in auth.nouissima.& Barto.in d.l.quotiens.&
in d.§.si duo.& in d.l.ex facto,& idem tenet Ang.in d.§.ex fun
do,in prin.& in d.l.ex facto.Idem in effectu tenet Ange. in d.
l.quotiens.dicens,quod accrescit inuito,ne testator decedat ꝓ
parte testatus,& pro parte intestatus,vt in l.j.§.sin autem.C. de
cadu.tol.& in l.ius nostrum.ff.de reg.iur. Idem etiam sequitur
hic Bald.in 14.colum.& in d.l.ex facto.& Sali.& Pau.de Ca. in
d.l.quotiens.& Imo.in d.c.Raynu.in 38.colum.& in d. l. ex fa-
cto.in 6.colum.& in d.§.si duo.& in d.§.si ex fundo. in lectu. in
4.colum.& in 4.& 5.charta.& in repe.post princip. in dictis lo
cis plenius quam alibi per eum. & hanc opin. sequuntur hic
Docto.& Ioan.And. in addi. Specu.in titu. de testamentis.§.j.
sub ver.bonæ.& Domi.de Rota in decisio. 333. quæ incip. Item
si pater.& per Bald.in d.l.quotiens.vide ibi per eum in fi.& in
d.§.si duo.sequendo opi.Mar.Sill. & Iaco.But.in d.l.quotiens,
facit differentiam inter filios & extraneos institutos in re cer-
ta,& non bene per Docto.in iuribus.s̄.alleg.& huic commu-
ni opi.est inhęrendum,vt in c.in scripturis.19.distin.sicut dicit
Innocē. in c.ne innitaris.& Ioan.And.in c.j.s̄.de consti.& etiā
quia in opi.in dubio semper est tenenda illa opi. quæ fauet ip-
sis testamentis,vt probat tex.no.in l.si pars.ff.de inoffic. testa.
& in c.fin.s̄.de re iudic. Secundo quęritur, certum est quod si
hæres vniuersalis vel in quota moriatur etiam viuo testatore,
vel repudiet,vel alias excludatur viuente instituto in re certa,
quod sibi accrescat vniuersum,vt s̄.& tenet Ioan.And.in addi.
Specu.in tit.de testa.§.j.an tunc sit necessaria noua agnitio per
ipsum institutum in re certa.& videretur, quod nō, quia dicit
Ang.in d.l.quotiens.quod sibi accrescit inuito,& sic ius accre
scendi sine noua agnitione obuenit,per ea quæ no.in l.j.C.qn̄
non pe.par.& ita sequitur Sal.in d.l.quotiens.& Imo.in d. §. si
ex fundo.in rub.in 10. colum. dicens quod quando requiritur
agnitio de institutione facta in re certa, vt sibi postea accresci
possit vniuersum,& tūc postea alia agnitio non requiritur de
31 vniuerso,& ita secundum eum debet intelligi quod dicit Bart.
in d. l. quotiens.† Tertio quęritur,quid si institutus in re certa
agnouit suam institutionem,deinde moritur deliberante hęre
de vniuersali,qui postea moritur non adita hr̄ditate,vel aliter
exclusus fuit,an accrescat vniuersum hęredi ipsius instituti in
re certa.de quo dic vt est dictum s̄. in 6. casu, in quo institutus
in re certa habetur loco hæredis in fi.& vide per Imo.in d.§. si
ex fundo.in 10.colum.& in d.l.ex fundo.in 7. colum. & prædi-
cta in extraneis.Sed quæritur quarto quid in filijs.Quarto quę
ritur,vnus filius in potestate instituit in re certa, & alius filius
hæres vniuersalis,deinde institutus in re certa moritur,& post
ea alius filius hęres vniuersalis repudiat,an institutus in re cer
ta transmiserit ius accrescendi ad suos hęredes.Ang. in d.l. ex
facto, quod non, quia iste institutus in re certa nunquam fuit
inuitatus ad portionem hęreditatis ex dispositione testatoris,
nec etiam dispositione iuris,sed solum ad rem certam, & por-
tio accrescit portioni,vt l.si totam.ff.de acqui. hære. quod esse
non potest hoc casu, ex quo non fuit inuitatus ad portionem,
& nō potest sibi accrescere,ex quo mortuus est,nec potuit hę-
reditatē transmittere, ex quo nunquam fuit sibi delata, facit
glo.in l.j.C.de his quæ ante aper. tabul. & prędicta procedunt
de rigore iuris, sed de ęquitate subuenitur hęredi talis filij in-
stituti in re certa decedentis cum repudiatione vniuersalis in-
stituti per beneficium l. ventre. ff de acqui. hęred. secundum
Ange.in d.l.ex facto.in fi.dicentem hoc esse no.pro filiab.quę
quotidie instituuntur in re certa,si contingat eas mori ante re
pudiationem hęredis vniuersalis instituti.Sed Imo.videtur ibi
tenere contrarium,dicens quod in isto casu beneficium d.l.vē
tre,non videtur posse habere locum,cum illa l.loquatur,quan
do in omnem euentum quis agnoscit se successurum in hęre-
ditate,quia interim decedens hęreditate non agnita transmit-
tit,sed isto casu institutus in re certa in omnem euentum non
agnoscit,se successurum in hęreditate,cum nō sit successurus
vniuersali hęrede instituto adeunte, secundum Imo.in d.l. ex
facto.in 9.colum.de quo per Docto.in d.l.ventre.Quinto quę-
ritur,institutus in re certa moritur antequam agnoscat suā in-
stitutionem,certum est quod transmittit ad suos hęredes,sicut
transmittit legatum, vt est dictum s̄. in 2. casu, in quo habetur
loco legatarij, sed non transmitteret tunc ius accrescendi in
tota,si contingat postea hęreditatem esse repudiatam, vt per
Bart.in d.l.quotiens.in fi.per Imo.in d.§.si ex fundo. in 10. col.
& dic,vt s̄.Sexto quęritur,duo sunt instituti in re certa non in
stituto alio in vniuerso,vnus repudiat,an accrescat alteri totū?
& dic quod sic,quia habētur pro vniuersaliter institutis, ut in
d.§.si duo,& ita tenet ibi no.Bar.& Imo.in j. col. in fi. & Cyn.
in d.authen.nouissima.Septimo quęritur, testator instituit hę
redem vniuersalem,quem putabat viuere, & Titium in re cer
ta,an si hęres vniuersalis erat mortuus,habeat tunc institutus
in re certa vniuersum.Bar.in d.§.si duo,quod sic. & idem Imo.
ibi in fi.& Salice.in d.l.quotiens.Octauo quæritur, si filio im-
puberi in potestate testantis vniuersali hęrede instituto datus
est cohęres ex re certa, & eidem impuberi fuit alius pupillari-
ter substitutus,an datio talis cohęredis extranei instituti in re
certa faciat cessare existentiam suitatis,vt sic pupillo repudiā-
te non confirmentur tabulę pupillares,de hoc dic vt per Ang.
in d.l.ex facto,& ibi per Imo.in 8.colum. variantem ab eo qđ
32 dicit Ange.†Nono quęritur,si aliquis est institutus in re certa,
& prohibetur per testatorem, quod plus petere non possit, si
non est datus cohęres uniuersalis,uel si est datus,sed repudiat,
an instituto in re certa accrescat totum,non ob. prohibitione
testatoris,& dic quod aut est extraneus iste prohibitus, aut fi-
lius testatoris. Primo casu aut in legatis & fideic. particulari-
bus, in & illis testator [a] potest prohibere ius accrescēdi,ut est
tex.& glo.no.in l.dominus. §.1. ff. de usufruc. quia in istis non
potest sequi inconueniens,ex quo remanent apud hęredem.
aut in fideicom. uniuersalibus, & idem, ut ualeat prohibitio,
secundum Bald.in l.j.C.quando non pe.par.in 9.quęst. ex quo
est eadem ratio,quę in legatis,cum portio deficiens remaneat
penes hęredem,& ita sequitur Imo.in d.c.Rayn.in 42. colum.
de quo etiam per eum in d.§.si ex fundo.in 39.colum. Si uero
quæritur de institutionibus directis, tunc aut est datus cohæ-
res vniuersalis, & tunc institutus in re certa videtur in dubio
prohibitus plus petere fauore hæredis vniuersalis,arg. l. peto.
ff.de leg.2. & tunc prohibitio uidetꝰ durare ex pręsumpta men
te testantis, donec durat fauor hæredis uniuersalis, & sic ipso
adeunte:secus ubi cessaret fauor,ut quia repudiaret, tunc non
uidetur durare prohibitio facta instituto in re certa, quasi ces-
set causa prohibitionis, cum prohibitio testatoris debeat in
dubio intelligi rebus sic se habentibus,ar.l.Paulo. §. j.ff.de le.
3.& l.quod Seruius.ff.de condi. ob causam. unde refert Bal. in
d.§.si

ADDITIO.

a Vinc.God.Testator si prohibet alienari adiecta causa fideicommissum, censetur inductum in causa alienationis. Ruyn. consilio 89. numero 7. & 20. libro secundo.

d.§.ſi duo.ſe conſuluiſſe,quod ſi filia eſt inſtituta in re certa, &
prohibita plus petere,& filius maſcul.hæres vniuerſalis,quod
ſi poſtea moriatur filius viuente teſtatore, vel hæreditatem re
pudiat,quod tũc ipſi filiæ accreſcit tota hæreditas.& idem vo-
luit in effectu Bar.in d.§.ſi duo.& Imo. ibi. Si vero non eſt da-
tus alius cohæres vniuerſalis,& tunc quia videtur facta prohi-
bitio inſtituto in re certa fauore venientium ab inteſtato, fue-
runt in hoc 5.opi.Et prima fuit Dy.prout refert Bal. in l. ſi quis
ita hæres inſtituatur,de hæredi.inſtit.tenentis per illum tex. ꝙ
prohibitio teſtatoris nihil operetur, cum non poſſit prohibe-
re ius accreſcendi,vt non decedat pro parte teſtatus,& pro par
te inteſtatus,contra l.ius noſtrum.ff.de reg. iur. & facit glo. in
l.ſi ſeruus communis ab extero.ff.de acq. hæred. volens quod
in hæreditatibus non poſſit prohiberi ius accreſcendi,& ſic in
ſtitutus in re certa habebit totum, & iſta videtur vera opi. quã
vbique ſequitur Imo.in d.§.ſi duo.& in d.§.ſi vero ex fundo.in
repet.in 36.colum.vſque in fi.& idem tenuit in d. c. Ray. in 47.
col. vbi pleniſſime reſpondet ad omnes rõnes in contrariũ, &
hanc opi.tenent domini de Rota in deciſ.333.quæ incipit, Item
ſi pater.Secunda fuit opi.Bar.in d.§.ſi duo.directè contraria p̃-
cedenti, quod ſi prohibitio valeat, & inſtitutio in re certa an-
nulletur,& ſic ſit locus ſucceſſioni ab inteſt. & hoc per tex. in
d.§.ſi duo.quia teſtator videtur poſſe prohibere ius accreſcen
di inter hæredes,vt in l.pe.ff.de iniu.te. & vide plene per Bart.
in d.§.ſi duo.cuius opi.tenet Imo.in c.j.de teſtam.in 10.colum.
& Bal.in d.l.quoties.quando eſſet inſtitutus extraneus,ſecus ſi
filius,vt j̃.dicetur.Tertia fuit opi.Bal.in d.l.j.C.quando non pe.
par.in 9.q.ſecundum Bald.hic in 14.colum.Quarta fuit opi.An-
ge.in d. l. pe.de quo etiam vide pleniſſime per eum in d.l.1. C.
de teſtam.mili.Et quinta fuit opi.Sali.in d.l.quoties.quas opin.
vide plene per Imo.in d.§.ſi ex fundo.& in d.c.Raynu.& cogi-
ta,quia dubitatio eſt magna, vt hic patet ex no. Secundo caſu
quãdo ſolus filius fuit inſtitutus in re certa, & prohibitus plus
petere non dato alio cohærede vniuerſali.Bal.in d.l.quotiens.
tenet quod tũc prohibitio nihil operetur, ſed totum accreſcat
ipſi filio,per tex.in Auth.vt cum de appel.cogno.§.cæterum.li
cet Bar.in ſuo conſi.quod incip.Matthęo,aliud conſuluerit,di
cens eſſe idem in filio quod in extraneo.& nõ bene, ſecũdum
eum.idem tenuit Bal.in d.l.omnino.in vlti.quęſito, per tex.in
d.§.cæterum.Sed aduerte,quia Pau.de Ca.in d.l.quoties. tenet
in hoc opi. Bar. quia poſito quòd vſque ad legitimam integrã
accreſceret non obſtante prohibitione defuncti, tamen reſi-
duum non poſſet accreſcere contra eius voluntatem,& ſic de-
cederet pro parte teſtatus. ſ. vſque ad legitimam, & pro parte
inteſtatus.ſ.in reſiduo quod eſſe non poteſt ſecundum no. per
Cyn.in l.inſtituta.ff.de impu.& ali.ſubſti.dicentem,quod ſi fi-
lius eſt hæres inſtitutus inſolidum,non poteſt dicere,volo legi
timam meam,& reſiduum repudiare, quia faceret patrem de-
cedere pro parte teſtatum, & pro parte inteſtatum, ſed debet
vel totum acceptare,vel totum repudiare, vnde cõcludit Pau.
quod etiam in filio propter repugnantiam teſtamentum non
valeat.Sed certe in filio & in alijs,quibus debetur legitima, di
cta prohibitio nihil operatur, non ſolum vt poſſit agi ad ſup-
plemẽtum legitimę, quia hoc erat prouiſum per d.l. omnino,
ſed etiam vt teſtamentum non poſſit irritari.& ita eſt tex.in d.
§.cæterum.vbi dicitur quod ob prohibitionem teſtatoris non
irritatur teſtamentum.nec obſt.quod dicit Cyn. in d. l. inſtitu-
ta.ſicut etiam dixit Barto.in l.pro hærede.quia ibi impugnaba
tur teſtamentum,hic autem conſeruatur,& ita videtur tenen-
dum,arg.d.l.ſi pars.ff.de pe.hęre.Decimo quæritur, quid ſi te-
ſtator inſtituit tres hęredis vniuerſales, & vni prohibeatur ius
accreſcẽdi,an valeat prohibitio.Bal.in d.l.1.in 9.q.quod ſic, ꝗa
tunc ceſſat inconueniens, quod quis decedat pro parte teſta-
tus,& pro parte inteſtatus,ex quo ſunt alij hæredes, & ita vide
tur tenere Imo.in d.c.Rayn.in 49.colum.Vndecimo quæritur,
teſtator inſtituit Titium in re certa,& prohibuit eum plus pe-
tere,deinde vniuerſaliter inſtituit ventrem vxoris ſuæ,ſi naſce
retur,& caſu quo non naſcatur,nihil diſponit,an tunc poſthu-
mo non naſcente accreſcat vniuerſum Titio, an venientib. ab
inteſtato.& licet Bar.in d.§.ſi duo. dicat, quod venientibus ab
inteſtato,tamen Imo.ibi tenet contrarium, quod ipſi Titio ac-
creſcat etiam ſecundum opi. Barto. ſcilicet quod teſtator poſ-
ſit prohibere ius accreſcendi,quia iſto caſu non videtur prohi-
buiſſe. & vide ibi per Imo.in fi.† Duodecimo quæritur ſin. te-
33 ſtator inſtituit filiam in decem,& prohibuit quod plus nõ pe-
teret,& inſtituit Pe.in re certa, certum eſt, quod accreſcit ipſi
Pet.vniuerſum,vt d.§.ſi ex fundo,& d.§.ſi duo. ſed an poſſit il-
lud petere ſalua conſcientia, & ſine peccato. Feder. no. in ſuo
conſ.126.quod inci.Caſus talis eſt,quędam. tenet primo quod
dicta filia ſalua conſcientia non poſſet vltra petere,vel retine-
re contra voluntatem teſtatoris, ſed dictus Petrus ſic, ex quo
non fuit expreſſe prohibitus,& hoc niſi teſtator fuiſſet ꝑ mali
tiam circunuentus,vel ſeductus,vt ſi faceret Pe.hæredem in re
certa ſuadendo ſibi,quod plus non haberet nec poſſet petere,
quia tunc ſalua conſcientia vltra petere non poſſet,ex quo eſ-
ſet contra voluntatem teſtatoris,qui non intellexit nec credi-
dit Titium poſſe ſuccedere in alijs omnibus bonis, vnde licet
de rigore iuris Titius ſit hęres in omnibus, tamen ſalua con-
ſcientia retinere non poteſt, ſed potius debet venientibus ab
inteſta.illa bona dare.& ita etiam ſequitur d.Pe.& Imo. in c.1.
s.de teſta. in 6. colum.Sed aduerte primo,quia id,quod dicitur
in filia, debet intelligi vt vſque ad legitimam non valeat pro-
hibitio teſtatoris,vt d.§.cæterum.& ſalua conſcientia poſſit q̃s
petere ſupplementum,arg.17.q.4.c.fi.ſed abinde s̃. procedunt
34 ſupradicta. † Secundo ex prędictis ſin. infertur,quod licet alias
ſint opi.an de iure teſtator poſſit prohibere ius accreſcendi, vt
s̃.tamen in foro conſcientiæ,debet ſeruari voluntas teſtatoris,
ita tamen quod inſtitutus in re certa prohibitus plus petere,ſi-
ue non habeat cohæredem ſiue habeat,& nolit adire, vel mo-
riatur ante, non poterit aliquid vltra petere ſalua conſcientia,
contra voluntatem teſtatoris,ſed reſiduum debetur venientib.
ab inteſtato,& ſic apparet,quod opi.Bart.de qua in d. §. ſi duo.
eſt ſecurior in foro conſcientiæ,pręterquam in hoc, quod ipſi
inſtituto in re certa prohibito plus petere non poſſet in foro
conſcientiæ auferri illud ſibi datum a teſtatore per venientes
ab inteſtato,vt patet ex prædictis,& ſequitur concludendum,
quod in foro conſcientię quicquid ſit contra voluntatem teſta
toris,non poteſt ſalua conſcientia retineri,quæ ſingulariter te
ne menti, quod eſt no. ſi iudex haberet poteſtatem iudicandi
ſola facti veritate inſpecta, vel procedendi de veritate & ęqui-
tate,vel ſecundum conſcientiam.Item eſt no.ad materiam de-
a nunciationis euangelicæ, [a] de qua in c.nouit.s̃.de iudi.† Deci-
35 motertio quæritur, an filius inſtitutus in ſola legitima dicatur
eſſe inſtitutus in re certa,aut in quota hęreditate, vel in quan-
titate,an vniuerſaliter.Bald.in d.l.ex facto.refert Iaco. Butr. &
Mar.Sil.tenere quod habetur pro inſtituto vniuerſali.Sed Bar.
ibi contra,quia legitima debetur ęre alieno deducto,vt in l.Pa
pi.§.quarta.ff.de inoffic. teſtam. & ſic eſt quota bonorum non
hęreditatis,per no.in l.non amplius.§.fin.ff.de leg.j.ideo dice-
bat Bar.in d.l. quotiens,quod legitima non eſt hęreditas, quia
non ꝯtinet debita & credita.Sed Bal.in d.l.ex facto. dicit,ꝙ in-
ſtitutus in legitima habetur pro hęrede vniuerſali quo ad cõ-
moda, ideo mouere poterit actiones actiue contra debitores
hęreditarios pro rata legitima vna cum hęrede vniuerſali; ſed
paſſiuè ſecus,quia debetur deducto ęre alieno, ut s̃. unde non
poterit ꝯueniri a creditoribus hęredita.& in hoc differt ſecun-
dum eum ab extraneo inſtituto in re certa dato alio cohęrede
uniuerſali,quia extraneus quo ad actiones actiuè & paſſiuè ha
betur loco legatarij.& ex his infert Bal.ibi, quod ſi recipit q̃s
emphyteuſim pro ſe & ſuis hr̄dib. ꝙ ẽt inſtitutus in ltĩa venit
ad emphyteuſim ꝓ rata legitimæ.Sed tu de emphyteuſi dicas,
ut eſt dictum s̃.& cum dicto Bal.tranſit Imo.in d.l. ex facto. in
10.colum.& d.§.ſi ex fundo.in 2.colum. in eo quod dicit Dom.
& in eo quod facit differentiam inter filium & extraneũ, quia
eodem modo ſi extraneus non eſſet inſtitutus in re certa, ſed
in quota bonorum,ſicut filius haberet actiones actiue & non
paſſiue,per no.in d.l.non amplius,& ſic concluditur,quod in-
ſtitutus in legitima habeatur pro hærede reſpectu commodi,
& ſic quo ad actiones actiue,nõ autem paſſiue. Ideo eſt quod
glo.no.in l.cum a matre.C. de rei uendi. uoluit quod filius in-
ſtitutus in legitima non repręſentet paſſiue defunctum, imo
poteſt uenire contra factum defuncti. de quo tamen ibi ꝑ Bal.
in l.ſi quis ſuo.C.de inoffic.teſtam.ubi uidetur uelle.Decimo-
quarto & ultimo quæritur, an illud quod dicĩ in inſtitutione
in re certa non dato cohærede uniuerſali, & trahatur ad uni-
uerſum,habeat locũ in ſubſtitutio in re certa. Bald.hic 14.col.
ꝙ ſic per tex. no. in l. cohæredi.§.fi.ff.de vul.& pu.& intellige
de ſubſtitutione directa, facit l. ſed ſi plures. §. ad ſubſtitutos.
eo.ti.& ita tenet Ang.&Imo.in d.§.ſi ex fundo.dicens idẽ eſſe
in directa ſubſtitutione vulgari,pupillari,vel exemplari:ſecus
eſſet in ſubſtitutione fideic. primo,quia nõ traheret ad fideic.
vt in

ADDITIO.

[a] Vinc. God. Denunciatio euangelica requirit, quod agens probet non ſolum ſuam læſionem,ſed etiam conuentum habere conſcientiam lęſam. Cor.conſ. 337.Placet mihi,Litera,L.lib.2.

vt in l.cogi.§.ex generali.ff.ad Trebel.Secundo, quia substitu-
tio facta per verba communia in re certa non trahitur ad vni-
uersum,vt no.in d.§.generaliter.& tenet Bar.in l.Centurio. ff.
de vulg.& pup.& in vlti.charta,in vers. sed quæro vltimo quid
si substitutio compendiosa, &c. de qua etiam vide ibi plene p
Imo.in 24.colum.& in d.§.si ex fundo.in repe.in 7.colum. vbi
plene de his.In glo.instituit,in princip. tene menti sing. hanc
glo.quæ nec in iure ciuili,nec cano.alibi reperitur, ponentem
omnes opi.an de ęquitate cano.sufficiat relinquere filijs in te-
stamento sine tit.institutionis.de quo j.plene dicetur.In ea.gl.
ibi,quod tutius est,hæc est prima opi.glo.in qua residet ipsa gl.
hic in fi.de quo j.In ea.glo.ibi,nihil dicetur &c. sed alij tenent
quod Alterocha fuit ibi instituta,de quo j.In ea.glo.ibi,Azo di
stinxit.hæc opi.non procedit, quia talis differentia non proba
tur iure,quia nec leges antiquæ,nec nouę ita distinguũt, ergo
nec nos distinguere debemus. 19. dist. si Romanorum. & in l.
de pretio.ff.de pub. In ea.gl. ibi, alij dicunt, ista est quarta opi.
Host.quod non requiratur tit. institutionis, & sic talis perni-
ciosa subtilitas non debeat attendi de æquitate canon. secun-
dum glo.Sed alij dicunt,quod imo non est perniciosa subtili-
tas,sed magni effectus.de quo j. an habeat tit. institutionis vel
legati,vt patet ex no.s.in gl.proxi.de quo j.In ea.glo.ibi,alij di
stinguunt,hanc opi.improbat hic Bal.in 10.colum. ex quo nec
leges antiquę nec nouæ ita distinguunt,ergo nec nos,vt s.& li
cet quando pater testatur inter liberos possit omitti solen-
nitas testamenti quo ad alia, non tamen quo ad hęredis insti-
tutionem,secundum glo. in l. is qui.ff.de testamentis.& in l. si
filius.ff.de lib.& posth.& sic vult Bal.ꝙ etiam inter liberos re-
quiratur ti.institutionis in testamento,licet gl.hic no.velit cõ-
trarium.Ideo aduerte,quia idem Bal.hic in 14.colum.in princ.
vr̃ approbare opi.istius glo. dicens, ꝙ si pr̃ in suo testõ assignat
cuilibet filiorum suam portionem, ꝙ tale testamẽtum valeat,
36 licet aliter non instituerit eos hęredes, & hoc per tex. no. in l.
quotiens.C.fami.erc.& ibi per glo.de quo j.†In ea.glo.ibi, pri
mum tutius.& sic residet glo. ꝙ etiam de æquitate canonica
requiratur ti.institutionis tenẽdo primam opi.vt tutiorem, vt
ita tenuit Mar.Sill.Ia.de Are.Iac.de Rauen. & Pe. prout refert
hic Io.An.idem tenens,dicens ꝙ magnus resultat effectus, qñ
filius habet ti.institutionis, vt j. dicetur. Idem etiam tenet hic
Arch.& gl.2.in d.c.Rayn.Quare pro veritate istius articuli duo
principaliter sunt videnda.primum,quid sit de ęquitate cano.
Secundo,quid sit de iure ciuili. Circa primum Host. & Abbas
tenet,ꝙ nõ sit necesse relinquere filio ti.instõnis, prout refert
gl.hic,& hoc p tex.in d.c.Ray.vbi recitat̃ totũ testm̃, & de ne-
cessitate p̃supponit̃ ꝙ illud testm̃ erat validũ, & tn̄ nõ apparet
ꝙ aliquid fuerit relictũ Alterochæ iure institutionis.non ergo
alr dẽt diuinari,nec suppleri ad tex.ibi,prout gl.ibi facit,cũ nõ
pertineat ad Doc.vel ad gl.addere ad tex.vt dixit Bal.in fi.l.C.
fam.erc. pro quo l.si seruũ.§.nõ dixit.ff.de acq.hære. & in c.ad
audientiã.s. de decimis. Secundo pro hac parte facit, quia ius
canonicum est fundatum in æquitate,vt in cle.vnica.s. de rerũ
permu.eod.lib.ideo non multum curat de subtilitatibus iuris
ciuilis,vt patet in c.dilecti.s.de iudi.& patet etiam in c. relatũ.
& in c.cum tibi.& c.cum esses.s. eo. Et istam partem expresse
tenet Bal.in d.l.fi. circa fi. dicens de æquitate can. valere testm̃
per tex.in d.c.Rayn.pro quo facit, quia non omnis homo scit
dicere,hęredem instituo,vt dicit gl.no.in l.quotiens.C.fa.erc.
37 †Tertio ad idem facit,nam certum est,ꝙ verbum [a] relinquo,est
a verbum commune,seu generale aptum comprehendere ti.le-
gati,& ti.instõnis,vt in d.l.cogi.§.generaliter.& per glo.in d.l.
his verbis.ff.de hęre.instit.ergo relatum ad personam, quæ de
necessitate debet hæres institui,debet potius interpretari dire
ctum,quam obliquum,& sic quod importet institutionem, cũ
ista interpretatio cõueniat verbis & personis, vt dicit tex. no.
hic, & quia verba relata ad personas debent intelligi secundũ
qualitatem personarum,vt in l.alienum.§.equitij. ff.de vsu, &
ha.& in c.solitæ.s.de maio.& obe.& c.magna,s. de voto.cũ er-
go pr̃ debeat relinquere filio titulo institutionis,vt in Auth.vt
cum de app.cog.§.aliud quoque capitulum, & verbum relin-
quo,est commune, debet in dubio intelligi iure institutionis,
vt s.& ita vr̃ probari in d.c.Ray.& per hanc rõnem d.Nico. ibi
in j.colum.in fi.sequitur hanc partem.pro quo ẽt facit,quia in
dubio semper debet sumi illa interpretatio,vt sic potius res va
leat quam pereat,vt in c.abbate.s.de verb.sig.& in l. quotiens.
ff.de reb.dub.Quarto ad idem facit,vt in dubio intelligatur re
lictum iure institutionis,quando agitur de persona,quæ de ne
cessitate debet institui.facit,quia ista videtur esse quædam solẽ
nitas intrinseca,secundum no.per Dy.& Bar.in l.sciendum.ff.

de ver.ob.vnde debet præsumi talis solẽnitas,vt in d.l.sciendũ.
sicut alias dicitur Insti.de inuti.stipul.in §.si scriptum. nam sti-
pulatio requirit pro forma solẽnitatẽ verborum,vt in l. j. ff. de
ver.ob.& tn̄ interdũ illa pręsumit̃,vt in d.§.si scriptum. Quinto
pro hac parte facit,qa vbi sunt opi.ꝯriæ Doc.si vna fauet testõ,
& altera impugnat,dẽt tunc accipi illa, quæ fauet, vt sic testm̃
ꝯseruet̃,vt in l.si pars.ff.de inof.test.& in c.fi.s.de re iud.& ma-
xime cũ interest reipublicę vt testam.defunctorum cõseruen-
tur,vt in l.vel negare.ff.quemad. test. aper. Sexto & vltimo ad
idem facit,quia si de iure C. & ẽt de iure Authentico. patet in
auth nouissima.C.de inoffi.test.non requirebatur titulus insti
tutionis hęredis,& sic ius ciuile non curauit tunc de dicta solẽ
nitate,cum ergo ius cano.sit fundatum in ęquitate,vt s. nõ cu-
rat nisi vt omnibus modis voluntas defuncti seruet̃, vt in c.vl-
tima voluntas.13.q.2.& hanc partẽ sequit̃ & tenet do.Flo.in d.
c.Rayn.vt ibi per eum.In ꝯrium vero facit.Primo arg. per locũ
ab auct.nam ꝯriam partẽ tenuit gl.hic,& in d.c. Ray. & Archi.
& Io.And.hic.Idem ẽt vr̃ tenere Fede.in suo consi.12.ante me.
& idem d.Pe.& d.Ant.in d.c.Ray.dicens tutius esse tenere, ꝙ
ẽt de æquitate cano.requiratur ti.institutionis. Idem ẽt sequit̃
Imo.ibi in 30.col.& in d.§.si ex fundo.in 29.& 30.colum. Idẽ ẽt
tenet Bal.hic in 11.col.dicens in hoc nõ esse fiendam dr̃iam in-
ter ius canon.& ciuile, vt hic per eum. in hanc etiam partem
vr̃ hic tenere Pe.de Anch.& Domi. hic. Secundo ad idẽ facit,
quia in dubio non debemus inducere discordantiã inter ius ca
no.& ius ciui.sed potius debemus illa adinuicem concordare,
vt in c.cum expediat.s. de elc.eo.li.& in l.j.C.de inoff.do. ideo
gl.no.in c.fi.29.dist.exclamat ꝯ illos,qui in intellectu legum &
canonum ponunt diuersitatẽ,dicendo aliud s̃m leges, & aliud
s̃m canones.Non ob.d.c.Ray.quia ibi illa erant verba Papę re
citantis factum,& constat ꝙ de verbis narratiuis nõ potest col
ligi decisio in iure, vt in c.si Papa.j.de priuile.& per gl.no.in c.
quia sunt.28.dist.Tertio facit,quia licet in d.c.Rayn. nihil dicat̃
de ti.institutionis,tamen hic in tex.hoc expresse dr̃,& idem ẽt
dr̃ in c.per tuas.s.qui fil.sint legi. Quare ergo potius dicendũ,
ꝙ de æquitate canon.non requiritur ti.institutionis,ex hoc so-
lo,quia in d.c.Rayn.nihil dr̃ de tit.institutionis, cum tamẽ hic
in tex. expresse dicatur de titu.institutionis.& idem in d.c. per
tuas.& sic non est ratio,quare potius debeat sumi decisio pro
parte negatiua ex verbis illius tex.in d. c. Ray. ꝙ non sumatur
hic pro parte affirmatiua. Nec ob. prima ratio s. in contrariũ,
quia respondetur,vt s.per d.c.cum expediat.Item non obst.se-
cunda,quia respondetur per c.fin.s.de transa. nam tunc debet
attendi æquitas, vbi ius non inuenitur expressum. cum ergo
istud sit expressum de iure ciuili,vt in d.§. aliud quoque capitu
lum, non debet alia æquitas seruari de iure canonico, ex quo
in eo nõ reperitur scripta,vt dicunt in simili Doct. in c.per ve-
nerabi.s.qui fil.sint legi.& in c.licet ex suscepto. s. de foro cõ-
pet. & quia in dubio omnis lex intelligitur approbata per ca-
nones,nisi in eis reperiatur expresse reprobata, vt dicit singu.
Host.& Io.And.in c.fi.s.de so.dispositio ergo d. §. aliud quoq;
capitulum, non reperit̃ expresse reprobata per canones, vt s.
Non ob. ꝙ quilibet nesciat dicere, hęredem institio &c. nam
imputari debet ei,qui non consuluit peritiores,arg.l. bonorũ.
ff.de bono.posses.Item non ob.tertia ratio, quia illa procede-
ret in casu dubio, secus qñ reperit̃ notoriè ꝯrium in iure, vt in
d.§.aliud quoque capitulum.Itẽ non ob.ꝙ in dubio debeat fie
ri interpretatio,vt res potius valeat &c.nam illud procedit, dũ
modo seruetur forma data a iure,secus si non seruat̃, quia non
sumus tunc in casu dubio, sed magis certo, ex quo certum est
actum esse nullum non seruata forma,vt in l.cum hi. §. si præ-
ter.ff.de transac.& in d.§.aliud quoque. Item non obs.qđ s. dr̃
de solemnitate intrinseca,quia isto casu non põt hr̃e locũ præ-
sumptio,ex quo ius requirit pro forma hanc expressionem, &
annullat testm̃,nisi hoc exprimat̃,vt in d.§. aliud. alias inutilis
foret dispositio d.§.aliud.hoc requirẽtis,si ista solemnitas præ-
sumeret̃ a iure.Item non ob.quinta s.quia illa procedit, nisi cõ
munis opi.esset in ꝯrium,vt patet s.quia a cõi opi.non sit rece-
dendum,s̃m Inn.in c.ne innitaris.& Io.And.in c.j.s.de consti.
& Bal.in l.fi.C.de pęna iudi.Nec ob.ultima rõ,quia hodie ma-
ximus resultat effectus,ꝙ filius habeat tit.institutionis, & uo-
luntas defuncti tunc debet seruari,qñ est legitima, alias secus.
38 de quibus omnibus clarius j. patebit. † Circa secundum prin-
cipale,

ADDITIO.

a Vinc. God. De isto verbo relinquo, quod trahitur ad vltimam voluntatem, Barto.in l. vnum ex familia, post principium. ff. de leg. 2. & in l. cum hi. in pri.no.de transac.

cipale,quid sit de iure ciuili,p̄mitte primo, quod de iure fforū
requirebatur tit.institutionis,& sic oportebat relinquere filio
ad minus legitimam iure institutionis,alias si fuisset relicta iu-
re legati,vel fideicom.diceretur filius præteritus,cum præteri-
tio sit non instituere vel exhæredare,vt l.inter cætera.ff.de lib.
& posth.& l.pe.C.de fideicom.& ita singu.probatur in l. ita ta
men.§.si rogatus.ff.ad Trebel. vbi filius dicitur præteritus, cui
fideicom.hæreditas vel eius pars erat relicta. ergo clare patet,
quod debebat habere ti.institutionis,arg.l.Gallus.§.omnibus.
ff.de lib.& posth.& ita etiam tenet Bald.in l.omnimō. in prin.
C.de inoffi.testam.& alleg.l.filium.§.omnibus.ff. de leg. præ-
stand.& l.maximum vitium. C. de libe. preteri. Sed dic,quod
alibi in iure hoc non probatur clarius quam in d. §. si rogatus.
Postea ista iura fuerunt correcta de iure C.vt patet in d. l. om-
nimō.vbi sufficit relinquere filijs quoquo relicti tit. & idē fuit
seruatum de iure auth. vt in d.auth. nouissima. Postea de iure
nouissimo authenticorum est statutum in d. §. aliud, quod re-
quiritur ti.institutionis,& alias filius dicitur præteritus, & te-
stamētum est ipso iure nullum, & in hoc hodie ista dispositio
nouissima differt a iure veteri fforum,quia de illo iure tota le-
gitima debeat relinqui filio titu.institutionis.Sed hodie requi
ritur, quod in aliquo instituatur quo ad valorem testamenti,
quia sufficit filius institutus hæres,saltem in vno numo, vt va-
leat testamentum,vt dicit glo.sing.in d.§.aliud.& facit glo.in l.
3.§.sed vtrum.ff.de mino.& in l.si quis priore.ff. ad Treb. & ita
dicit Bal.in d.l.omnimō.in princi. & pōt postea filius agere ad
supplementum legitimæ,vt ibi dicetur. Et istud est mirabile,
quia si filius instituatur in minimo, valeat testamentum, & ta-
men si relinquerentur eidem decem milia, non valeret testa-
mentum, & ideo hoc est, quia titulus institutionis dicitur esse
honorabilior,vt in d.l.filium.& quia est magni effectus, vt di-
39 cetur.†Sequitur ergo concludendum,quod hodie ipsis filijs sit
relinquendum in testamento tit. directe institutionis heredis,
vt est tex.in d.§.aliud quoque capitulum,procedit intantum q̄
non sufficeret filio relinqui ti.fideicom.vniuersalis,vt sin. pro
batur in d.§.qui rogatus.licet glo.dixerit contrarium, & male
in l.scimus.§.cum autem.C.de inoffi.testam. vt ibi per Bald. in
d.l.inter cetera.debent ergo verba directæ institutionis esse re
lata ad ipsum filium,puta instituo,vel heredem facio filium in
tali re.secus autem si verba dirigerentur ad alium, puta ad hæ-
redem vniuersalem,vt quia grauetur, quod filium testatoris re
cipiat in cohæredem,licet enim istud verbum cohæredem,im
portet institutionem de se,vt in l.verbis ciuilibus.ff.de vulg.&
pup.tamen isto casu importat fideicō.vt est tex.no.in l.pater.§.
fin.ff.de leg.3.& sic non sufficeret. Istud dictum sequitur Paul.
de Cast.in auth.nouissima.quia filij debent habere iure institu
tionis directæ, & ad eos debent esse verba relata, & ita dicit
Bar.in d. §. fin. dicens,quod ille tex. alibi non reperitur. Scias
tamen quod idem importat dicere, filium meum hæredem fa-
cio,vel instituo,vel dicere,sibi relinquo iure institutionis,licet
non sit dictum,& in his heredem instituo,secundum glo. in l.
filium.§.sed si portio.ff.de leg.præst.& idem dicit Bar. ibi, suf-
ficit dicere instituo,licet testator non dicat, hæredem, vt in l.1.
ad fi.ff.de hered. institu. quod no. Sed quæritur primo, quid si
testator dicit, relinquo filio meo domum iure benedictionis,
& non dixit iure institutionis,an sufficiat. Imo. in d. l. his ver-
bis.ff.de hæred.insti.in fi.tenet quod non, cum pro forma de-
beat habere iure institutionis, & alio modo non sufficiat, vt
est tex.in d.§.aliud.de quo plene per Imo.in d.l.his verbis.Sed
quæritur primo de ratione,quare sit,quod filijs & descendenti
bus debeat relinqui ti.institutionis.dic,quia ti.institutionis est
honorabilior quam ti.legati,vt in d.l.filium,§.sed si portio. Itē
quia est maioris vtilitatis propter spem iuris accrescendi, nam
quando habet iure institutionis,potest sibi accrescere vniuer-
sum, quod non esset si haberet iure legati, cum inter heredes
& legatarios non habeat locum ius accrescendi, si hæres repu
diat,vel aliter excludatur,vt l.eam quā. C. de fideicom.& in l.
si nemo.ff.de test.tute.Secundo,quia quando habet tit. institu
tionis hæredis,habet beneficium d.l.edic.C.de edic.diui. Ter-
tio,quia tunc potest propria auctoritate apprehendere portio
nem sibi relictam a testatore.Quarto, quia agnitione sua totū
testamentum cōfirmatur.Quinto,vt ei possit pupillariter sub-
stitui.Sexto,quia succedit tunc in emphyteusi, vel iure patro.
Septimo,quia non potest illud,quod quis habet tit. institutio-
nis hæredis,adimi in codicillis,quę omnia prædicta beneficia
non competunt legatarijs,vt de istis vide dicta s̄. in glo. proxi.
in arti. de instituto in re certa in illis casibus, in quibus habet
loco hæredis,& de his etiam per Imo.in d.c.Raynu.in 32. colū,

a Octauo quæritur, quid si pater relinquit filio suam legitimā
sine alio ti.institutionis,an sufficiat.Bal.quod sic, in l. quoties.
C.de here.insti.referendo Iac.de Ra.ita tenere,& hoc per tex.
in l.humanitatis.in 4.oppo.quia vbi testator facit mentionem
legitime,semper videtur ius considerasse,& iure institutionis
reliquisse.Idem etiam videtur tenere Bar.& Bal. in auth. vnde
& si parens.C.de inoffic.testam. Idem etiam sequitur Pau. de
Cast.in d.l.humanitatis.& in d.authē. vnde & si parens. Idem
etiam tenet do.Flo.in d.c.Rayn.prout refert Imo.ibi in 3.colū.
& in 26.in fi.quia hoc casu verbum relinquo, est adiectum vni
uersitati bonorum,cum legitima sit quota bonorum, vt sic tra
hatur ad institutionem,vt in d.l.cogi.§.generaliter.pro hac par
te faciunt 3. 4. & 5. ratio assignata s̄.quod testamentum valeat
de æquitate canonica sine titu. institutionis, quas rationes ad
hoc inducit Imo.in d.c.Raynu.in 26.colum.Sed aduerte, quia
Sali.in d.auth.vnde & si parens.idem tenet & in l.fin. C. fami.
erci.tenet contrarium,& in d.l.quotiens. & hoc primo per gl.
ibi,vbi glo.relata ad tex.in l.Papi.§.si quis mortis.ff.de inoffic.
testam.videtur velle,quod nō sufficeret hodie relinquere filio
legitimam,nisi relinquatur iure institutionis. Secundo in d.§.
aliud quoque capitulum.vbi est tex.expressus,quod non suffi-
cit relinquere legitimam ti.legati, vel fideicom. aut per alium
quemcunque modum, vt patet ibi quemcunque modum eis
dederint legibus debitam portionem &c. & sic est tex. ibi, q̄
etiam legitimam debeat habere titu. institutionis. aliter filius
dicitur præteritus, vt patet, maxime iuncto §. cæterum ibi, &
istam etiam per totum sequitur Imo.in d.c.Rayn. in 17. colum.
dicens,quod licet præcedens opi.Bal.sit æquior, tamen ista est
de iure verior.Non ob.d.l.humanitatis,quia loquitur secundū
tempora C.secundum quę non requirebatur titulus institutio
nis,vt patet in d.l.omnes. & respondet etiam ad alias rationes
in contrarium,vt ibi per eum. Idem etiam sequitur Imo. in d.
§.si ex fundo.32.colum.in princip.Tu aduerte,quia prædicta ve
ra videntur per tex.in d.§.aliud. Sed solum dubium facit quod
dicit s̄.dom.Flo.quia verbum relinquo, adiectum vniuersitati
bonorum importat institutionem,vt in d.§.qualiter. sed legiti
ma dicitur quota bonorū,& sic tertia,vel dimidia,vt in d.auth.
nouissima.ad hoc respondet Imo.in d.c.Ray.quia legitima est
quota bonorum non hæreditatis,vt in l.Papi.§. quarta.ff.de in
offic.testamē.ideo non trahitur ad institutionem, per no. in l.
non amplius.§.j.ff.de lega.j.& in l.si quis seruum.§. fin.cum l.
seq.ff.de leg.2.& de hoc dicetur j̄.Item facit alia ratio, quæ mul
tum vrget,quia tex.in d.§.aliud, vult quod filius habeat legiti-
mam iure institutionis,& per quemcunque alium modum ha
beret,vult quod dicatur præteritus, vnde posito quod alias es-
set uerum,quod uerbum relinquo,adiectum quotę bonorum
traheretur ad institutionem, tamen illud procederet nisi vbi
reperiretur expressum, & ibi esset data forma a lege quod ex-
primeretur in specie ti.institutionis,prout est tex.in d.§.aliud.
40 & ita dicit Imo.in d. ca. Raynu. in 22. colum.†Quarto quæri-
tur, quid si pater in testamento dicit, relinquo filio meo por-
tionem suam, vel partem suam. dicit Bald. in d. l. humanita-
tis. & in d. l. quotiens. quod intelligitur de legitima. facit tex.
in l. si quis suo. C. de inofficio. testament. quod dictum tene
menti, quia videbatur, quod debuisset intelligi de parte sua,
hoc est sibi debita ab intestato,unde dicit Bal.quòd cum intel-
ligatur de legitima,intelligitur reliquisse iure institutionis,&
idem si dixisset,relinquo sibi dimidiam suæ legitimæ, uel di-
midiam partis suæ.quod intelligitur habere ti.institutionis,&
poterit agere ad supplementum legitimę,secundum Bal.in d.
l. humanitatis. in 4. oppo. Sed certe hoc dependet a dubita-
tione supradicta,& videtur tex. in contrarium in d.§. aliud.&
ita tenet Imo.in d.c.Rayn,in 29.colum.Quinto quæritur,quid
si dicat in testamento,relinquo filio meo fundum pro sua Fal.
intelligatur iure institutionis,Bar.in d.§. sed si portio. non de-
terminat,sed dixit cogitabis,sed in auth. vnde & si parens,di-
xit,credo quod valeat.Idem consuluit Bart. in consi. quod in-
cip.Marsilius in suo testamento,& idem firmat Bal. ibi, idem
etiam tenet do.Flo.in d.c.Rayn.vide Bar.in l.fin.ff.de pecu.le.
Sed Ange.in d.§.sed si portio.tenet contrarium, quia aliud est
relinquere legitimam,vel fal.quæ exponitur pro legitima, vt
per glo.in d.auth.vnde & si parens.& Bar.in l.j.in princ.ff.ad l.
Falc.quia tunc censetur esse quota,& aliud est relinquere rem
certam,

ADDITIO.

a Vinc. God. Adde, quod vbi legitima debita est pręterito, semper reddit testa-
mentum nullum. Ruy.consi.186.nu.4.lib.2.& legitimę fructus principaliter,
non tamen accessorie petuntur.Ruy.consi.55.nu.20.lib.2.

certã,licet pro legitima vel fal.quia principaliter res certa relinquitur,& ſic non eſt quota.& idem tenet Ang.in d.authen.vnde & ſi parens,& licet hoc dependet a dubitatione ſupradicta,tamen iſte caſus videtur clarus, prout dicit Ang. licet Sali. in d.l.quotiens,& Imo.in d.c.Rayn.in 28.colum. teneant indiſtincte,quod relinquendo pro legitima vel falc. nullo caſu intelligatur iure inſtitutionis, niſi hoc ſit expreſſum, quia non præſumitur iſta ſolemnitas intrinſeca, quando res requirit pro forma quod debeat exprimi,vt in d.§.aliud.alias ſequeretur, ꝙ pater relinquendo ſimpliciter rem certam ipſi filio intelligeretur iure inſtitutionis,quod eſſet contra tex.in d.§.aliud. vnde etiam concludit Imo.in d.c.Raynu.in 29.colum. quod ſi res certa relinquatur pro legitima vel loco legitimæ,non ſufficiat niſi dicatur iure inſtitutionis, & ſic in hoc concordat cũ Ang. s̃.& ita videtur tenendum,& idem tenuit Imo.in d.§.ſi ex fun-
41 do.in 31.colum.†Sexto quæritur,ex forma ſtatuti augetur legitima ipſis deſcendentibus, & cauetur quod pater tenetur relinquere filijs ad minus legitimam.dicit Bal.in l. maximum vitium.C.de lib.præte.in pen. colum. quod niſi in ſtatuto dicatͣ, quod relinquatur iure inſtitutionis, ſufficit quod relinquatur quoquo relicti titulo, quia ſtatutum vult derogare iuri cõmuni, & ideo non recipit interpretationem a iure communi, & cenſetur derogaſſe iuri communi non ſolum in quantitate legitimæ,ſed etiam in modo relinquendi, quia verbis ipſius ſtatuti nihil addere vel detrahere debemus, argu. C. de emenda. iuſt. Co.l.1.§.repetita,& facit d.c.Rayn. vbi ſufficit ſtatutariam portionem relinquere quoquo relicti ti. & iſtud dictum ſequitͣ Pau.de Ca.in d.c. nouiſſima. & refert ſe ita conſuluiſſe. dubiũ tamen facit,quia in d.auth.nouiſſima.fuit aucta legitima vltra quam deberetur de iure antiquo, & tamẽ per tex.in d. §. aliud quoque.debetur iure inſtitutionis, ſed iſtud ſtatutum exorbitat a iure communi,ergo non debet extendi, vt no. in l.quicquid aſtringendę.ff.de verb. oblig. imo debet interpretari ſecundum ius commune,vt in l.ſi ſerui veſtri. C.de noxa.Septimo quæritur,quid ſi pater in teſtamento relinquit domum filio ſine alio tit.inſtitutionis, tamen apponit clauſulam, quod plus petere non poſſit.Bal.in l.fi,vel in l.ſi adulta.C. de hæred. actio.tenet quod valet teſtamentum, quia cum videatur reliquiſſe animo compẽſandi cum legitima, ergo dicitur facta inſtitutio,quod dicit eſſe menti tenendum.Sed Sali. ibi tenet cõtrarium per tex.in d.§. aliud. Idem etiam tenet Imo. in d. l. his verbis.in 6.colum.& idem tenet in d.§.ex fundo. in 35. colum. & in d.c.Rayn. in 31.colum. quia licet videatur factum animo
42 compenſandi,tunc ipſa legitima debet titu.inſtitutionis relinqui,vt s̃.†Octauo quæritur,quid ſi pater in teſtamento reliquit filiæ fundum pro ſua dote,an videatur relinquere iure inſtitutionis.Ant.de But.in d.c.Raynu.tenet quod ſic,quia dos cenſetur quid vniuerſale,vt in l.quod dicitur.ff.de impen.& ꝑ Bart. in rub.ff.ſolu.mat.& verbum relinquo, adiectum vniuerſitati importat inſtitutionem, vt d.§. generaliter. & ita ſecundum vnum intellectum ſit caſus in d.c.Raynu.ſed Imo.ibi in 5.colũ. tenet contrarium,primo quia dubium eſt,an filia poſſit hæres inſtitui in ſola dote,vt per glo.& Docto. in l.3. §.ſed vtrum. ff. de mino.Secundo tamen non trahitur,quia dos licet no ſit nomen vniuerſale,tamen nõ eſt quota hæreditatis teſtatoris, ſed potius certa pars bonorum,& ſic verbum relinquo,non trahitur tunc ad inſtitutionem,per no.in d.l.non amplius. alias ſequeretͣ quod ſi teſtator relinqueret filio peculium ſerui ſui, ꝙ traheretur ad inſtitutionem, cum peculium ſit quid vniuerſale,quod tamẽ eſt falſum,nec iure cautum reperitur,& hoc maxime procedit per tex.in d.§.aliud quoque.vbi ſi filius vel filia debet habere aliquid titulo inſtitutionis, etiam ſufficit ꝙ habeat per alium quẽcũque modum, vt dicit tex. ibi, ſecundum Imo.in d.c.Raynu.& hoc verum videtur,& facit tex. in l.ſed ſi pro dote.ff.de leg.præſtan.vbi fit differentia an ſit factum relictum pro dote,an vero ſit hæres inſtitutus in dote. & ſic videtͣ ibi probari,quod relictum pro dote non importat hæredis inſtitutionem,cum inter hęc fiat ibi differentia, & facit l. pater. in prin.ff.de do.præla.& ita videtur tenere Bal.in l.fin.C.fami. erc.poſt medium,in verſic.item quæro poſt.Nono quęritur, teſtator in teſtamento reliquit filio rem certam, & non expreſſit iure inſtitutionis,tamen dixit quod vult teſtamentum valere omni meliori modo,via, iure & forma,quib. melius poteſt, an tunc valeat teſtamentum.Bal.in d.l.quotiens.quod ſic, quia verba ſunt trahenda ad validandum, non ad inualidandum intellectum,& aptanda ſunt ſecũdum qualitatem perſonarum,a quibus verba proferuntur,vt in l.qui iure militari.ff. de mili.teſta.& d.§.equitij.& per Spe.in tit.de inſtru. edi. §. inſtrumentũ ergo.ver.quid ſi a contrahentibus.Sed certe iſtud dictum non procedit per tex.expreſſum in d.§. aliud quoque. vbi non ſufficit per quemcunque alium modum, quod relinquat ipſis filijs niſi titulo inſtitutionis, & ſic pro forma requiritur ibi illa expreſſio,ergo eius omiſſio reddit actum nullum.argu.l. cum hi.§.ſi prætor.ff.de tranſac.& ita tenet Imo.in d.c.Raynu. & in
43 d.§.ſi ex fundo.vt s̃.eſt dictum.†Decimo quęritur, quid ſi in teſtamento, vbi non eſt relictum filijs ti.inſtitutionis, eſt appoſita clauſula codicillaris, an conſeruetur teſtamentum. & dic quod cum tunc teſtamentum ſit nullum ratione præteritionis filij,vt in auth.ex cauſa.C.de libe.præte.vitiatur hæredis inſtitutio ibi facta,ſed an conſeruentur,vide Bal.in l.maximum vitium.in pen.colum.C.de libe.præte. quando ſtatutum vult, ꝙ filijs relinquatur certa portio,tunc ſufficit illam relinquere ti. inſtitutionis,& vide per Bald.in l.quicunque.C.de ſer.fugi.vide per Imo.in c.Rayn.in 25.colum.& per Barto. in l. filium. §. omnibus.de leg.pręſtan.Vndecimo quæritur,ſi pater in teſtamento non reliquit filio tit.inſtitutionis, tamen mandauit tabellioni, quod deberet teſtamentum extendere ad ſenſum ſapientis, an poterit ſapiens addere illa verba,iure inſtitutionis, ut ſic teſtamentum valeat,& conſeruetur.glo.no.in l.illa inſtitutio.ff.de hære.inſti.videtur velle quod ſic,& idem tenet Iac. de Arena.Idem etiam ſequitur Ioan.And.in addi.Spec.in titu. de inſtru.edi.§.inſtrumentum.ſuper ver.quid ſi a contrahentibus.Idem etiam videtur tenere Bal.& Ange.in d.l. illa inſtitutio.Idem etiam tenet do.Flo.in d.c.Rayn. vnde dicebat Bal. in d.l.humanitatis,quod quãdo teſtator dixit, relinquo filio meo pro legitima,quod tunc ſine dubio ſapiens poterit addere illa verba,iure inſtitutionis.Bar.tamen in d.l illa inſtitutio, tenuit contrariam partem,refert Richa.Malum. ita diſputãdo tenuiſſe,& ad hoc adducit plures not.rationes, de quibus ibi per eũ. Idem etiam videtur ſentire Bald.in l.humanitatis,& in l.captatorias.C.de teſta.vbi no.examinat hunc articulum. Imo.tamẽ in d.c.Rayn.in 13.colum. ſequitur primam opi.Idem etiam tenet in c.cum tibi. s̃. de teſtam. vbi pleniſſime tractat de hac q. in 30.colum.& reſpõdet ad omnes rationes in contrarium, vt ibi per eũ.Idem etiam tenuit in d.l.illa inſtitutio. in 6. & 7.col. ubi plenius quam alibi examinat hãc quæſtionem, & licet idẽ Imo.in d.§.ſi ex fundo.in 30.colum. dixerit quod prima opi. licet ſit ęquior,tamen opi.Bar.uidetur de iure uerior,tamen idẽ Imo.in d.c.Rayn.in j.colum.in princ.expreſſe corrigit ſe dicẽdo,quod opin.Io.de Are.& Ioan.And.de quã s̃.fatis uidetͣ poſſe de iure defenſari,quicquid ipſe Imo.aliter dixerit in d.§.ſi ex fundo,& ita uidetur tenendum,ut ſic dicta opinio uideatur de iure uerior, ad hoc ut res potius ualeat quã pereat, ut in dicto c.abbate.& quia in dubio uidetur tenenda opi.quæ fauet teſtamentis,ut in dicta l.ſi pars,& in dicto cap.fin.& maxime cum
44 iſta opi.ſit communis,ut ex prędictis patet. † Vndecimo quæritur, an ſicut parentes ſeu aſcendentes tenentur in teſtamento relinquere ſuis deſcendentibus tit.inſtitutionis, & alias teſtamentum eſt ipſo iure nullũ,ut in d.§.aliud quoque. ita econtra ipſi deſcendentes teneantur relinquere iure inſtitutionis eorum parentibus, & alias teſtamentum ſit ipſo iure nullum. Barto.in l. ſiue. §. excluditur. ff. de iure patro.dixit quod non, quia non reperitur quod filius debeat relinquere patri vel matri iure inſtitutionis,& ſic remanemus in iure antiquo,ut in l. ſancimus.C. de teſtamen. & ex identitate rationis non debet in correctorijs fieri extenſio, ut no. in authen. quas actiones. C.de ſacroſan.eccle.tex.in d.§.aliud.loquitur in parentibus erga filios, non autem in filijs erga parentes. Idem etiam tenuit Bart.in d.auth.nouiſſima.Sed idem Barto. in l. filio præterito. ff. de iniuſto teſtamento, uidetur tenere contrarium, & idem tenuit Bal.in d.l.omnimodo.in prin.& in l.fin.C.de bon. poſ. contrata.ut hodie debeant habere eorum partem iure inſtitutionis,& iura antiqua corrigantur. Et idem ſequitur Ange. in l.ſi a milite.§.ſi patri.ff.de teſtam.milita.& in authen.ex cauſa. C.de libe.pręte.& in d.§.aliud quoque.ubi Iaco.But.refert no. diſpu. de hoc arti. & arguendo pro & contra determinat pro hac parte. Idem etiam tenet Imo. ubi plene examinat hunc articulum in d.cap.Rayn.in 32.colum.in d.l.his uerbis, circa fi. & in d.§.ſi ex fundo.34.colum. Et hanc etiam partem ſequitur Pau.de Caſt.in d.authen.ex cauſa.in 12.colum. Et prędicta probantur primo per tex.in d.§.aliud. in uerſic. ſinautem hęc obſeruata non fuerint.el 2.ibi expreſſe dicitur,quod omnia quęcunque obſeruantur in parentum teſtamentis expugnandis, uel non expugnandis per filium,eadem obſeruentur in teſtamentis etiam deſcendentium. Secundo probatur in dicta §. aliud.in uerſic.ſancimus.ubi dicitur quod non eſt licitum liberis

a beris parentes præterire,præteritus [a] autem dicitur ille,qui nõ
eſt inſtitutus, vel exhæredatus, vt eſt dictum s̃.ergo iure inſtõ-
nis habere debent.ideo tex.in d.§.aliud.in ver. cęterum. dicit,
ſola enim eſt noſtræ ſerenitatis intentio a parentibus & libe-
ris iniuriam pręteritionis & exhęredationis auferre,& ſic tex.
expreſſe loquitur de parentibus, ꝙ debeant habere iure inſti-
tutionis.Tertio,quia ſubdit poſtea tex.parentes optant a filijs
honorari,ſed ti.inſtitutionis eſt honorabilior q̃ titulus legati,
vt in d.l.filium.& s̃.eſt dictum.Quarto, quia idem Bart.in l.nã
& ſi parentibus.ff.de inoffi.teſt. tenet per ęquiparationẽ illius
l.ꝙ ſicut hodie eſt aucta legitima filiorum, ita ẽt ltia ipſorũ pa-
rentum,ergo dicta æquiparatio eodem modo dr̃ habere locũ,
vt ſicut legitima filiorum debet haberi iure inſtitutionis, ita
& ipſorũ parentes,cũ nõ minus parentibus q̃ liberis piè relin-
qui debet,dicit tex.in d.l.nã & ſi parentibus, & de his plenius
45 in locis s̃.alle.†Duodecimo & vltimo quærit̃,quia hodie in te-
ſtamentis cõmuniter apponitur clã codicillaris,ſi non valet iu
re teſtamenti &c.de qua in l.ſi.C.de codici. poſſet dubitari, ſi
non ſit relictum in teſtõ iure inſtitutionis ipſis filijs, vel paren
tibus,& teſtm̃ ſit nullum rõne præteritionis, quid operetur di
cta clã codicillaris.Super quo aduerte.Nam primo certum eſt,
ꝙ ex cã præteritionis vel exhæredationis irritat̃ teſtm̃ quoad
inſtitutionem hęredis in teſtõ factã. Cętera tñ legata in dicto
teſtõ bene valẽt,vt eſt tex.in d.auth.ex cã. Sed dubitat̃ primo,
an legata facta ipſi filio pręterito,& ſic non inſtituto conſeruẽ
tur ꝑ d.auth.ex cã.gl.& Cy. in l.ſi.C.de lib.præte.videntur te-
nere ꝙ ſic.Sed Bar.ↄ̃,ex quo ipſe filius impugnat teſtm̃,de quo
tamen per Bar.in d.l.filium.§.oĩbus.& ꝑ Doc. in d. auth.ex cã,
& ibi per Imo.in d.c.Ray.in 25.col.Secundo aduerte, quia licet
teſtm̃, in quo filius vel pater non habet iure inſtitutionis, ſit
nullum,vt in d.§.aliud.& ſic ſuccedat ab inteſtato, tamen ſi in
teſtamento eſt dicta clã codicillaris,operatur dicta clã ꝙ veniẽ
tes ab inteſta.& ſic filius vel pater videntur eſſe rogati de reſti
tuendo hæreditatem illis hæredibus ſcriptis in d. teſtõ nullo,
vt no.in l.ex teſtamen.C.de fideicom.& in l.quærebat̃.ff.de te
ſtamento mili.& in d.l.ſi.Sed dubitatur tũc, an hoc procedat,
quando teſtamentum eſt nullum ratione præteritionis filij iã
nati,& ſcienter factæ,vel ratione præteritionis filij nondũ na-
ti,& ſic poſthumi, vel eo caſu quo pręteritio eſſet ignoranter
facta,de quo vide plene per Bar.& Ang.in d.l.j.ff. de iure codi.
& per Imo.in d.l.filio pręterito.in 16.col.vbi tenet contra Bar.
46 & Doc.& vide ẽt per Doc.in d.auth.ex cã.†In ea.glo. ibi, non
videtur poni proprie.no.ex glo.ꝙ verbum relinquo,adiectum
certæ rei non importat inſtitutionem,ſecus ſi ſit adiectum vni
uerſitati bonorum.gl. no.in d.l.his verbis.& in Auth.de hęre.
& Fal.in §.ſi vero nulla.in ver.relictis.cõcludit, ꝙ aliqñ adijcit̃
certæ rei vel quantitati,& tunc aut in extraneo, cui non debet̃
legitima,& importat legatum, & non trahitur ad inſtitutionẽ
hęredis,etiam ſi nullus alius eſſet inſtitutus,vt dicit gl. hic, &
per d.§.ſi vero nulla,& per Dy.& Bar.in d.§.generaliter.aut in
filio vel alio,cui debetur legitima,& idem, vt probatur in d.§.
aliud.iuncto d.ver.cæterum.quia debet relinqui expreſſe ti. in
ſtitutionis,vt s̃.eſt latiſſime concluſum,& ita tenet Bar. Ange.
& Imo.in d.l.his verbis.licet Doc.vltramont.teneant ibi con-
trarium,prout etiam tenet gl.in l.quotiens.C. fa. erc. volens ꝙ
verbum relinquo, adiectum rei vel quantitati in perſona eius,
qui de neceſſitate debet inſtitui,importet inſtitutionem,& ſic
intelligatur relictum eſſe factum iure inſtitutionis, licet ſecus
ſit in perſona extranei,vt s̃.& ita ſequitur hic Bal. ſed certe il-
la glo.& Bar.male dicit in hoc,vt patet ex ſupradictis,& ita te-
net Imo.in d.l.his verbis,& idem ẽt vr̃ ſequi idem Bald.in d.l.
quotiens.an autem qñ pater teſtatur inter ſolos filios, ſit tunc
neceſſarius tit.inſtitutionis, dicetur j̃. Et quid qñ relinquit pro
legitima,vel pro parte ſua,vel pro dote,dic vt s̃.eſt dictum. Ali
quando verbum relinquo,adijcitur vniuerſitati bonorũ,& tũc
aut apponitur in codicillis,vel in voluntate minus ſolemni, q̃
valeret iure codicillorum,& tunc non trahit̃ ad inſtitutionem
directam, quia hr̃ditas non poteſt iure directo dari, vel adimi
codicillis,ſed importat fideicõ.vt l.2.C.de codici.& l.Sceuola.
ff.ad Treb.& in l.cum quis.§. Seiam.ff.de leg.3.ſm Bal.& Ang.
in d.l.his verbis.Si vero apponat̃ in teſtõ, & tũc ſi nullus alius
erat hæres vniuerſaliter inſtitutus,& importat inſtitutionem.
Vnde ſi teſtator dicit, relinquo bona mea Titio, vr̃ eum inſti-
tuiſſe hęredem,ſm glo.in d.l.his verbis.& in d.§. ſi vero nulla.
& no.in d. §. generaliter. Et tu adde de hoc caſum in terminis
in d.c.Ray.ibi,relinquit cætera bona.qui tex. alibi ita clare nõ
reperitur. Secus tamen eſſet, ſi alius eſſet hæres vniuerſaliter
inſtitutus, quia tunc importaret fideicom, ſm glo. in d. l. his
verbis.& in l.nam ꝙ.§.ſi.cum l.ſeq. ff. ad Treb. & hoc quando
relinquit omnia bona, vel indiffinite bona,ſecus ſi partẽ, quo
caſu alio vniuerſaliter inſtituto ſit tunc dr̃ia, an relinquat cer-
tam quotam hæreditatis,an certam partem bonorum, & tunc
iſtud erit ſimplex legatum,non autem fideicom.vniuerſale,iõ
ad inſtantiam iſtius, cui eſſet factum relictum certæ partis bo-
norum,non coget̃ hęres adire hęreditatem,ſecus vero eſſet in
eo,cui relinquitur quota hæreditatis, quia tunc cenſet̃ relictũ
fideicom.vniuerſale reſpectu illius partis, & poſſet hęres vni-
uerſaliter inſtitutus cogi adire hæreditatẽ ad inſtantiã fideicõ.
prædicti,vt no.in l.mulier.§.ſi.ff.ad Treb.& in l.ſi quis.§.fin. vt
ibi per Bar.ff.de leg.2.& per Sali.in l.quotiens indignum.C.de
47 teſt. & per Imo.in d.c.Rayn.in 31.eolum.quod no.† Sed quærit̃
primo,teſtator in teſtamẽto ſuo fecit certa legata, & poſtea di-
xit,cætera bona relinquo tali, dic quod importat directam in-
ſtitutionem hæredis,vt eſt tex.no.in d.c.Ray. & idem ſi dixiſ-
ſet reſiduum meorum bonorum.ar.l.2.C.de hęr.inſti. & tenet
Imo.in d.c.Ray.27.colum.intellige,quando teſtator non fece-
rat alium hæredem vniuerſalem,quia ſi feciſſet, importaret fi-
deicom.vt s̃.Sed quid ſi feciſſet ſolum hæredem in re certa, &
poſtea dicit,cætera bona tali relinquo, an importet fideicom.
vel inſti.hæredis.Imo.in d.l.his verbis.refert hanc q.non fuiſſe
tactam per alios,& dicit ꝙ eſt dubia, tamen vr̃ velle,ꝙ impor-
ret inſtitutionem hęredis,& glo.ibi loquens de hærede, debet
intelligi de vniuerſali,ſecus de inſtituto in re certa,& vr̃ proba
ri in d.c.Ray.intelligendo,prout intelligit gl.2.ibi,ꝙ altera fue
rit inſtituta in re certa,& adiectę alteri filiæ fuerunt cętera bo-
na relicta,nec adiecit ſibi iure inſtitutionis, & tamen ipſa adie
cta intelligitur fuiſſe ibi hæres vniuerſalis,vt ibi patet. Et forte
idem eſſet dicẽdum,ſi teſtator inſtituiſſet Titium in tertia par
te ſuorum bonorum,& cętera ſua bona reliquit Petro, nã Pe-
trus dicetur hæres vniuerſalis,& facit glo.in d.l.quotiens.quã-
do teſtator diuidit patrimonium ſuum per quotas. de quo j̃. &
ita tenet Imo.in d.l.his verbis,ꝙ ſingulariter tene menti.Secũ
do quæritur, teſtator in teſtamẽto diuidit patrimonium ſuum
per quotas bonorum,quia dicit, relinquo Titio dimidiã meo-
rum bonorũ,& Seio alteram dimidiã, non facto alio hr̃de vni
uerſaliter,dic ꝙ illi intelligunt̃ vniuerſaliter inſtituti,per no. ꝑ
gl.in d.l.quoties.& no.in l.qd ergo.ff.de le.j.& ita tenuit Imo.
in d.c.Ray.in 5.colum.& in d.l.his verbis,vbi dicit idem eſſe,ſi
teſtator dixiſſet, relinquo Titio tertiam partem meorũ bono-
rũ,& Seio aliam tertiam, & Petro aliam tertiam, quia intelli-
git̃ eos pariter inſtituiſſe hęredes.Sed circa hoc poſſet dubita-
ri de duobus,& primo.Quid autem ſi reliquiſſet diſpariter,pu-
ta Titio tertiã partem,& Seio duas.dic ꝙ idem, & vr̃ ꝙ tũc ſint
hæredes pro portione ſibi aſſignata.vide tñ in l. quotiens.§.ſi
duo.& in l.ſi alterius.ff.de hęred.inſti.& ꝙ eſt dictum s̃.in glo.
48 proxi.†Secundo, quid ſi teſtator inſtituit Titium hęredem in
re certa,& Seio reliquit medietatem ſuorum bonorum, & Pe
tro alteram medietatem,quis dicat̃ tunc hęres vnſis.& vr̃ ꝙ Ti
tius,ex quo non eſt alius hęres,vt l.j.§.ſi ex fundo. ff. de hęred.
inſti.& Seius et Petrus videant̃ legatarij, vt dr̃ s̃.in proxi. q. In
contrarium facit,quia uerbum relinquo,adiectum uniuerſita-
ti importat inſtitutionem,qñ nõ eſt datus alius hęres uniuerſa
lis,ſicut eſt iſto caſu,ut patet ex prędictis, ideo cogita, et uide
in 4.et 5.q.ſi tñ teſtator inſtituiſſet Titiũ in re certa,et Seio reli
quit medietatem ſuorũ bonorũ,et de alia nihil dixit,tũc dr̃ Ti-
tius ſuus hęres unſis,ut in d. §. ſi ex fundo. Tertio quærit̃, qd ſi
teſtator diuiſit totũ patrimoniũ ſuum ꝑ relicta particularia in
plures,non facto alio hærede.gl.in d.l.quotiens.C. fami. erci.
tenet quod uerbum relinquo, importet inſtitutionem, et idẽ
tenet Ang.in d.l.his uerbis.§.ſi ex fundo.Sed certe hoc nõ pro
cedit,quia non reperit̃, ꝙ uerbum relinquo, adiectũ certæ rei
importet inſtitutionem,et ita vr̃ tenere Imo.in d.l.his uerbis.
ut s̃.eſt dictum.Quid aũt ſit,qñ pater teſtat̃ inter liberos,dic ut
j̃.in ulti.q.Quarto quærit̃,an ſicut uerbum relinquo, adiectum
uniuerſitati omnium bonorum importat inſtitutionẽ non in-
ſtituto,ut d.§.generaliter, ita et qñ adijceret̃ parti bonorũ, pu-
ta ſi quis coram ſeptem teſtibus diceret, relinquo tertiam uel
dimidiam omnium bonorum Titio.d.Ant,in d.c.Ray.ꝙ ſic, et
qa idẽ vr̃ tenere Sal.in l.ſi.C.fa. erc.in d.l.quoties.ex quo alius
nõ eſt vľr inſtitutus,et ita vr̃ ſentire Bal.in d.l.his verbis,et etiã
tunc

ADDITIO.

a Vinc. God. Nota,quod præteritio dicitur, quando de eo, qui debet inſtitui, non fit mentio in teſtamento.Barto.in l.ſi quis. C. de libe. præte. & alibi; & in conſilio 29. latiſſime per Deci.in conſil, 613. libro 3. & conſilio 673. eodem libro.

tunc erit sensus, ꝙ accrescet sibi vniuersum, vt in d. §.si ex fun-
do. Sed Imo. tenet contrarium in d. l. his verbis. in 4. colum.
quia de mente testantis est, quod solum habeat partem sibi as-
49 signatam, & non aliam, ar. l. maritus. de procu.† & in dubio de
bemus accipere intellectum, per quem saluetur mens testan-
tis, vt l. in conditionibus primum locum. ff. de condi. & demõ.
sed talis est intellectus intelligendo, quod non iure institutio-
nis, sed legati, quo casu tantum accipiet a venientibus ab inte-
stato. Sed certe non vr̃ verum, qñ non esset cl̃a codicillaris, ꝙ
debeantur legata ab intestato. præterea dicta ratio est ꝯ casum
in d.§.si ex fundo.& in d.§.si duo.& ideo Imo.in d.c.Rayn.in 5.
colum.assignat aliam rõnem, per no. in l.non amplius.§.j.ff.de
leg.1. quia tunc intelliguntur relicta bona deducto ære alieno,
vnde non trahitur ad institutionem hæredis, ex quo non con-
tinet in se omnia iura hæreditaria actiue & passiue, & sic non
repręsentat defunctum passiue, quod secus esset, si foret hęres,
vt l. hæreditas. ff. de reg. iur. & secus dicit, si testator diuisisset to
tum patrimonium per quotas bonorum, puta Seio tertiam, Ti
tio tertiam, & Petro aliam tertiam, vel Seio dimidiam, & Titio
alteram dimidiam, quia tunc illi intelligunt vl̃r instituti, secun
dum gl. in d. l. quoties. C. fam. erc. & no. in l. quid ergo. de leg. 1.
Quæ ratio cessat, qñ nõ diuisit omnia bona sua per quotas, sed
forte reliquit vni dimidiam suorum bonorum, vel tertiam, &
de alia nihil dixit ſm eum ibi in d.§.si ex fundo. in 33. colũ. Sed
certe tenendum vr̃, ꝙ tũc importet institutionem hæredis vni
uersalis, prout tenet Sali. Bal. & d. Ant. s̃. quia accrescit sibi vni-
uersum, arg. d. §. si ex fundo. & d.§.si duo. non obstantibus no.
in d. l. amplius. §. 1. quia illa procedũt, qñ erat datus alius hæres
in testõ. secus ergo, qñ nullus alius esset vniuersalis hęres, quia
tunc cum accrescat sibi vniuersum, transeunt tunc in eum iu-
ra actiue & passiue, & ita ẽt tenendum, arg. l. si quis. ff. de inoff.
test. & c. fratres. s̃. de re iudi. Quid autem sit si daretur tunc hæ-
res institutus in re certa, dic vt s̃. in 2. q. Quinto quærit̃, an idem
sit, qñ testator diuidit totum patrimoniũ suum per quotas hæ-
reditatis, puta relinquẽdo Titio dimidiam hęreditaris, & Seio
alteram dimidiam. & dic ꝙ sic, quia idem esset, qñ relinqueret
per quotam bonorum, vt s̃. Sed an idem sit, si relinquit vni di-
midiam hæreditatis, & de alia nihil dicit, non dato alio hęrede
vniuersali. Imo. in d. l. his verbis. tenet quod non importet in-
stitutionem, & idem in d.§.si ex fundo. & in d.c.Ray. & idẽ di-
50 cit Bar. sentire in l. Centurio. ff. de vul. & pup. in 3. q. prin. in vlti.
a col. ante 4. q. prin. † Tu aduerte, quia hoc vr̃ euidenter falsum,
primo, quia appellatio hæreditatis [a] continet in se iura actiue
et passiue, vt no. per gl. & Bar. in l. si quis seruum. §. fi. cũ l. seq. ff.
de leg. 2. Ideo debet trahi ad institutionem instituto alio hære-
de. Secundo, quia relinquendo medietatem hæreditatis, vr̃ te-
stator illum facere hæredem in dimidia, & tunc sequitur ꝙ nõ
dato alio hr̃de dẽat accrescere vniuersum, vt d. §. si ex fundo.
Tertio, q̃a si istud est, qñ relinquit̃ dimidia bonorũ, vt tenet d.
Ant. Sali. & Bal. s̃. in proxi. q. fortius qñ relinquitur dimidia hæ
reditatis. Qñ tñ vnus esset institutus hæres in vniuerso, & alte-
ri relinqueretur dimidia hęreditatis, vel tertia, tunc verbum re
linquo, non trahitur ad institutionem, sed censetur relictum fi
deicom. vniuersale respectu illius partis, vt est dictũ s̃. ante pri-
mam q. Sed posset esse dubitatio, testator instituit Titiũ in re
certa, & Seio reliquit medietatem hæreditatis, non dato alio
hærede vniuersali, quia tũc erit hæres vniuersalis, an Titius, vt
sic accrescat sibi vniuersum per d.§.si ex fundo. & secus censea
tur esse in fideicom. vt s̃. An vero Seius dicatur hæres vl̃is, vt
sic verbum relinquo, trahatur tunc ad institutionẽ, ex quo est
adiectum quotæ hęreditatis, & sic accrescat sibi vniuersum, ex
quo censetur institutus in quota, non autem accrescat Titio in
stituto in re certa, ex quo est Seius, qui censet̃ institutus in quo
ta, prout dicitur in l. quotiens. C. de hęr. insti. cogita, & vide in
2. q. in fi. Sexto quæritur, an omnia præcedentia dicta s̃. de ver-
bo relinquo, habeant locum in aliis verbis communibus, vt di
cimus de eis, sicut s̃. dr̃ de verbo relinquo, in casibus in quibus
importet institutionem hæredis. Imo. in d.§.si ex fundo. in fi. te
net ꝙ sic, ex quo verba communia possunt trahi ad institutio-
nem & ad legatũ, vnde dicit, ꝙ si testator vtitur verbo assigno,
vel alio verbo communi, per oĩa est vidẽdum quod dr̃ s̃. in ver-
bo relinquo, & alle. ad hoc gl. fin. in d. l. quoties. C. fa. erc. quod
no. & ita vr̃ tenendum, cum sit eadem ratio. vide tamen ꝑ Bal.
in d. l. quotiens. Septimo & vlt. quæritur. Si pater testatur inter
liberos, an verbum relinquo, importet indistincte institutio-
nem. glo. s̃. hic ibi, alij distinguunt, videtur velle ꝙ sic, dicens ꝙ
tunc non requiritur titulus institutionis, quia remittitur solẽ-
nitas requisita, vt in l. hac consultis. §. ex imperfecto. C. de test.
& in d. l. fi. Sed Bal. ibi tenet contrarium dicens, ꝙ licet remitta
tur solemnitas testamenti, tñ non quo ad institutionem hære-
dis, ſm gl. in l. his qui. ff. de test. & in l. si filius. ff. de lib. & posth.
& ita videtur velle gl. hic in fi. Item Bar. in auth. ex causa. colũ.
10. Quare do. Anto. in d. capit. Raynu. concludit, quod si pater
vult codicillari, est clarum ꝙ non requiritur ti. institutionis hę
redis, cum in eis non possit dari hęreditas directo, in l. 2. C. de
codicillis. & quia per eos succeditur ab intestato, l. conficiunt.
ff. de iure codicil. Si vero vult testari, & tunc vt valeat vt testa-
mentum etiam inter filios, requiritur titulus institutionis, &
alias testamentum nõ valeat, vt est tex. in d.§. aliud quoque ca-
pitulum, & est dictum s̃. Sed vnde valebit dictum testm̃ vt vlti-
ma voluntas seruanda inter ipsos filios, vt in d. l. fi. non autem
quo ad extraneos, vt ibi, & in d.§. ex facto, & ita debet intelli-
gi glo. in d. l. quoties. & in l. filij patris. eo. tit. & ibi per Bal. & ꝑ
51 Docto. in d.§. ex imperfecto, & in d. l. his qui.† In ea. gl. in fi. ad-
uerte, quia ibi loquitur de verbo lego, super quo aduerte, quia
Bal. in d. l. fin. circa fi. voluit quod verbum lego, adiectum vni-
uersitati bonorum importet institutionem, ideo si testator co-
rã testib. dicit, bona mea lego Titio, valet testamentũ, & Titius
intelligitur hæres institutus, per tex. sing. in c. Raynaldus, post
prin. s̃. de testa. & idem tenet d. Flo. in d. ca. Rayn. ſm Bar. in d. l.
Centurio. in 1. q. prin. in fi. quia licet ex largissima significatio-
ne verbũ lego, trahat̃ ad institutionẽ, vt in l. his ver. ff. de uerb.
sig. tñ ſm cõmunem vsum loquẽdi secus iũ est, ꝙ diuersi sunt
tituli de hęre. insti. & de legatis, & illud vr̃ uoluisse ipse Bal. in
l. quotiens. C. de hęre. insti. & hanc partem tenet Sali. in d. l. fi.
& Imo. in d. l. his uerbis. in 4. col. & in d. c. Rayn. in 11. col. & ſm
eum non ob. d. c. Raynaldus, quia potest dici, ꝙ illa non fuerũt
uerba testatoris, sed Papę. uel potest dici, ꝙ uerbum legauerit,
ibi positum relatum ad personam patruorum stet improprie,
cũ exponatur pro instituerit, uel legauerit, prout dicit glo. hic,
sed relatum ad personam auunculorũ stat proprie, prout dicit
gl. ibi, cũ sępe contingat, ꝙ unũ & idem uerbũ respectu diuer-
sorũ ponat̃ proprie & improprie, ut patet ex no. in l. 2. §. fi. ff. de
offi. consul. ſm Imo. inferentem ex his idem esse dicendũ, si di
ceret̃, lego medietatem bonorũ uel hr̃ditatis, ut non trahat̃ ad
52 institutionẽ.† Tu aduerte primo, quia Bal. in d. l. quoties, loquit̃
qñ uerbum lego, non adijceretur uniuersitati, uel loquit̃ quan
do expresse dr̃, quod legat iure legati, quo casu uerba sunt cla-
ra, & sic non ob. unde tenendum ur̃, quod dicit Bal. in d. l. fi. q̃a
ur̃ tex. clarus in d. c. Rayn. nam uerba debent intelligi proprie,
ut in c. in nostra. s̃. de iudi. & in l. non aliter. ff. de leg. 3. imo im-
proprietates quantum potest sunt fugiendæ, ſm gl. in c. intelli
gentia. s̃. de uerb. sig. & in dubio debemus fauere testõ, ut in d.
l. si quis. & in d. c. fi. & maxime quia de æquitate cano. tanta so
lennitas non curatur, ut est dictum s̃. & maxime quia cum uer
bum lego, ex largissima interpretatione possit trahi ad institu-
tionem, ut & s̃. debet sic fieri interpretatio, ut actus potius ua-
leat quam pereat, ut in d. c. abbate. & in d. l. quoties. ff. de re. du.
53 † In glo. in uer. legauit. in fi. Quid autem si testator reliquit uxo-
rẽ suam dominam & usufructuariam omnium bonorum suo-
rum, quid importat tale legatum. Io. And. hic remittit ad no. ꝑ
Spe. in ti. qui fil. sint legi. §. 1. uersi. quid si quis ita dixerit. de quo
uide per Bal. in auth. hodie locum. C. si secundo nup. mu. & in
l. fi. C. de indicta uidu. & per Bar. in l. Titia cum testõ. §. Titia. ff.
de leg. 2. & ibi per Ang. Bal. & Imo. per Bal. in l. eam q̃. C. de fi-
deic. & in l. his uerbis. ff. de hære. insti. & in l. hæreditas. ff. eod.
54 ti. & in l. id quod pauperibus. C. de epi. & cle.† In gl. in uer. eidẽ
filio. ibi, exhęredata. sentit gl. ꝙ etiam pupillo exhęredato pos-
sit pupillariter substitui. sic ff. de uulg. & pupil. in l. 1. §. 1. & ratio
nem uide, prout est dictum s̃. in 4. nota. secus tamen est in pu-
pillo præterito, cui pupillariter substitui non possit, ut per glo.
in d. §. 1. & rationem uide ibi per Ang. & Imo. in l. si quis cum.
§. 1. ff. de uulg. & pup. nam testamentum tunc esset nullum, er-
go merito substitui non potest. In ea. gl. ibi, post mortem filij.
Sed certe tunc esset instituta sub conditione casuali, & sic ui-
detur præterita, ut patet ex no. in l. si pater. C. de insti. & substi.
& sic testamentum esset nullum, & per cõsequens substitutio
pupillaris non ualeret, ut s̃. in l. 2. ff. de uulg. & pupi. In ea. gl. in
fi. quicquid dicat gl. dic, quod filius institutus in re certa habe-
tur loco hæredis quo ad hoc, ut ei possit pupillariter substi-
tui, vt

ADDITIO.

a Vinc. God. Hæreditatis appellatione an veniat fideicommissaria. Cor. in cons. 94. in subscriptione. litera, d. lib. 4. quo autem iure hæreditas sit introducta, And. Barba. in Rubr. extra de testam. post Barto. in Rubr. de acquiren. hæred. numero secundo.

tui, vt eſt tex. hic, & ita tenet hic Bal. in 6. colum. & eſt dictum ſ. cum etiam filio inſtituto in ſola legitima poſſit pupillariter ſubſtitui, vt in l. ſed ſi plures. hic alleg. in §. ad ſubſtitutos. & ibi per Imo. de quo ſ. in 4. not.
55 † In glo. in ver. liberis. in fi. in princ.
a quando ſit quod pluralis [a] locutio reſoluatur in ſingularitatẽ, per Bal. in l. j. hic alleg. & per Bar. in l. ſi is qui ducenta. §. vtrum. ff. de reb. dub. & dicetur in regula, pluralis. j. eod. lib. & licet pluralis numerus ad minus requirat duos, vt dicta regula, pluralis. & l. fin. ff. ad Trebel. tamen hic dicit gl. ideo procedit, quia eadem videtur ratio, quando decedit cum vno filio, ſicut quando cum pluribus, arg. l. cum acutiſſimi. C. de fideicom. facit l. 3. §. 1. ff. de nego. geſt. vbi verba edicti loquentia de gerente negotia aliena, verificantur in gerente vnum negotium tantum, & vide ibi concordantias in glo. vnde ex his dicebat Bal. in l. j. C. de condi. inſer. quod ſi ſtatutum diceret, quod ſtantib. filijs maſ. ſoror non ſuccedat, ꝙ ẽt ſi vnus ſolus filius ſuperſit, excludit ſororem. Item ſi ſtatutum dicat, ꝙ muliere decedente ſine filijs vir lucretur partem dotis, ꝙ ſufficit vt mulier decedat cũ vno filio, vel filia, vt ſic maritus excludatur, quod no. Et pro declaratione iſtius gloſ. plura ſunt aduertenda, & primo qui veniant app. liberorum in hac ſubſtitutione facta, ſi deceſſerit ſine liberis, de qua hic in tex. & dic, quod veniunt filij & nepotes, & alii deſcendentes, vt l. liberorum. ff. de verbo. ſignifi. & in l. iubemus. §. pen. C. ad Trebel. & plene per Barto. in d. l. liberorum. & ſufficit tunc, quod moriatur quis cum vno filio vel nepote, vt excludatur ſubſtitutus, vt dicit glo. hic, imo eſt tex. no. in l. 1. hic alleg. & in d. §. pen. quod non dicitur decedere ſine liberis, qui reliquit nepotem aut neptem ex filia, imo dixit plus no. Bald. idem, quod ſi eſſet dictum, ſi deceſſerit ſine liberis ex ſuo corpore natis, quod eodem modo non veniet nepos vel neptis ex filia, argum. d. l. cum acutiſſimi, & idem videtur tenere Bart. in d. l. liberorum. in fi. per l. Lucius. la 2. ff. de hære. inſtitu. & facit glo. in Authen. de non elig. ſecundo nub. §. cum igitur, & ita ſequitur Pau. in d. l. j. Sed ſi eſſet dictum, ſi deceſſerit ſine liberis maſculis, an veniat tunc nepos ex filia. & videtur quod ſic, cum ſit de liberis, vt d. l. 1. & d. l. liberorum. & ſic maſcu. & facit c. 1. de eo qui ſibi & ſuis hæred. maſcul. & ita eſt tenendum in ſubſtitutionibus. Sed in conceſſione feudi vel emphyteuſis, quando adijcit iſtud verbum maſculis, debet intelligi de maſculis deſcendentibus ex maſculis, & ſic nõ de nepote ex filia, vt tenet no. Specu. in titu. de loca. §. nunc vero aliqua. in ver. 146. & ita procedat quod dicit Bal. in d. l. j. ſecũdum Pau. de Caſt. ibi, quod no. idem tenet Bal. in authẽ. ſi quas. in fi. C. de ſacroſan. eccle. dicens, quod ſi quis receperit emphyteuſim pro ſe filijs & nepotibus maſcul. quod non includitur nepos maſcu. ex filia. Secundo eſt aduertendum in hac ſubſtitutione, ſi deceſſerit ſine liberis, an ſit neceſſe ꝙ liberi ſint hęredes,
b [b] vt excludant ſubſtitutum. & dic quod non, per tex. in l. filius. §. cum quis erit. ff. de leg. 1. dato etiam quod hæreditatem repudient, vel ſint exhæredati, ſecundum glo. in l. ex facto. §. fi. ff. ad Trebel. licet gloſ. dixerit contrarium & male, in d. §. cum quis. vt ibi per Bar. & per Cy. in d. l. j. C. de condi. inſer. licet ſecus eſſet, ſi filij eſſent deportati, vel fratres minores ibi. Tertio eſt aduertendum, quid ſi eſt dictum, ſi deceſſerit ſine hæredib. glo. in d. l. ex facto. §. fin. tenet idem eſſe, quia intelligitur ſi deceſſerit ſine liberis, & ſufficit, quod extent liberi, licet ſint exhæredati, vel nolint eſſe hæredis, & ita tenet Bart. & Imo. in d. §. cum quis. & in d. §. fi. licet Bar. ibi ſentiat contrarium, & non bene, quando iſtud verbum apponeretur in conditione. Quando autem apponeretur in conceſſione emphyteuſis, vel feudi facta pro ſe & hæredibus ſuis, an veniant filii, licet non ſint hęredes, vide per Bald. in d. l. 1. & in l. liberti libertæque. C. de oper. libe. & per Barto. in l. iuriſiurandi. §. ſi liber. ff. de oper. lib. Quarto eſt aduertendum, quia iſta conditio, ſi deceſſerit ſine liberis, vt deficiat, debet intelligi de ſuperuiuentibus poſt mortem eius, cui iſta conditio apponitur, vnde ſi liberi ante eum vel ſimul cum eo moriantur, non faciunt conditionem fideicommiſſ. deficere, vt eſt tex. no. in d. l. ex facto. §. penul. & ibi vide ſing. cui incumbat onus probandi, quod liberi ſuperuixerint, vel non, de quo ibi per Ange. & Imo. & per Bald. in l. quod pariter. ff. de reb. dub. Quinto eſt aduertendum, quid ſi in ſubſtitutione non eſſet dictum, ſi deceſſerit ſine liberis, ſed ſi deceſſerit ſine filijs, an inter hæc ſit differentia. & dic quod non, quia appel. filii hoc caſu compræhenduntur omnes liberi, & ſic nepotes alij vlteriores, vt eſt tex. no. in d. l. Lucius. & tenet Bar. in d. l. liberorum, & ſic venient tũc neptes vel nepotes etiam ex filia, vt in d. l. 1. & intellige prædicta procedere ſiue ſubſtitutio facta ſit a patre, ſiue ab alio extraneo, vt eſt tex. no. in d. l. Lucius. vbi etiam no. probatur hoc procedere, etiam ſi teſtator dixerit, ſi deceſſerit ſine filiis ex ſuo corpore natis, quia eodem modo compræhendit omnes liberos, & ſic nepotes & vlteriores, prout tenet Bar. in d. l. liberorum. & Ang. in d. l. Lucius. Sed an tunc monaſterium, quod habetur loco filij, vt in auth. niſi rogati. C. ad Treb. excludat ipſum ſubſtitutum, vide ibi per Docto. in c. in preſentia. ſ. de proba. & per Bar. in l. ſi ita quis. §. is cui. ff. de leg. 2. Et ſcias, quod app. filiorum veniũt iam maſculi quam fęminæ, vt in l. filij. & l. iuſto. ff. de verbo. ſignifi. Et generaliter an & quando appel. filiorum veniant nepotes, & alij vlteriores, & quid in ſtatutis, reſcriptis, vel priuilegijs, vide plene per Bal. in d. l. liberorum, & ibi an veniant ex propria ſignificatione, an vero ex interpretatione. Sexto eſt aduertendum
56 † in hac ſubſtitutione, ſi deceſſerit ſine filiis, vel liberis, an ſufficiat quod liberi ſint naturales tantum. & dic quod ſic, niſi de mente teſtatoris aliud appareat, vt in d. l. ex facto. §. ſub. rogatus. ſecus tamen eſſet, ſi eſſent filij ſpurij, vt in authen. ex complexu. C. de inceſt. nup. de quo pleniſſime per Bar. & alios Doc. in d. §. ſi quis rogatus. & ibi quid de legitimis tantum, & ſic de adop. de quo etiam per Docto. in l. generaliter. §. cum autem. C. de inſti. & ſubſt. & in l. libertinum. C. de interdi. ma. & hic per Archi. Et quid de filijs legitimatis, an excludant ſubſtitutum, vide per Docto. in l. fina. C. de his qui ve. æta. Septimo & vlti. eſt aduertendum, quia cum hic in tex. fuerit facta ſubſtitutio per nomina collectiua, puta ſi vterque ex filijs deceſſerit ſine liberis, an ſufficiat quod alter ex filijs inſtitutis moriatur ſine liberis, vt ſic pauperes hic ſubſtituti admittantur ad illius portionem. Ioan. And. hic quod non, per tex. in l. pe. C. de impu. & aliis ſubſt. quia eſt neceſſe, quod conditio ſubſtitutionis in perſona vtriuſque verificetur. Sed ſi in ſubſtitutione pauperum non fuiſſet appoſitum hoc verbum, vtrunque: ſed ſi teſtator ſic dixiſſet, filium & filiam inſtituo hæredes, & ſi deceſſerint in pupillari ætate, inſtituo pauperes Chriſti, an ſi vnus ex filijs moriatur, admittantur pauperes ſic ſubſtituti ad partem ipſius morientis, an vero requiratur quod eueniat conditio in perſona vtriuſque, vide per Ioan. And. arguentem pro & contra, & tamen ſe remittit ad no. in d. l. pen. & ibi per glo. & Cy. & alios Docto. Et quid ſi teſtator dicat, ſi ambo deceſſerint ſine filiis, vel ſi omnes deceſſerint ſine filiis, an requiratur, quod eueniat conditio, in l. hæredes mei. §. cum ita. ff. ad Trebel. vbi plene de his, & hic per Bald. in 21. columna. de quo infra dicetur in materia ſubſtitutionis compendioſæ.
57 † In gloſ. in uer. filiæ. ibi, & econtra. facit ff. de reb. dub. l. qui duas. poſt princip. & nota ex gloſ. quod illa dicitur eſſe directa ſubſtitutio, quæ fit per verba directa, quando ſubſtitutus directe & non per mediam perſonam venit vel uenire poteſt ad hæreditatem ſubſtituentis, uel ſubſtituti, ut ſi dicatur, talis ſit hæres, ſecundum Ioan. And. unde dicebat Barto. in l. Centurio. ff. de uulga. & pupilla. circa finem, ponendo regulam, quod uerba directa ſunt illa, quæ de ſui natura important, ut ille, cui relinquitur, de ſua manu accipiat, nec ibi alterius factum requiritur, ut eſt tex. & gloſ. in uer. directis. in l. eam quam. C. de fideicommiſ. Bald. uero in l. fina. C. de ſacroſan. eccle. ponit quinque regulas cognoſcendi uerba directa ab obliquis, ſeu indirectis, dicens inter alia, quod una regula de uerbis directis eſt talis, quia omne uerbum, per quod immediate ſucceditur teſtatori, eſt uerbum directum, ut per gloſ. in d. l. eam quã. Alia regula eſt, quia uerba directa important ſucceſſionem deſcendere ab inſtituto in ſubſtitutum immediate, ſi ipſe inſtitutus moriatur, ſecundum gloſ. in d. l. eam quã. Item alia regula eſt, quod omne uerbum, quod alterius miniſterium excludit in uniuerſali ſubſtitutione, eſt directum, ut nota. in l. ſi quis ita. ff. de uſufruc. lega. Importat ergo uerba directa, quod quis directe per manum ſuam accipiat, nec factum alterius exigitur, ut in l. omne uerbum. C. commu. de lega. & per gloſ. in d. l. eam quam. ut teſtator ipſe facit, & nemo alius facit, puta ſi teſtator dixit, ſi filius meus deceſſerit ſine filijs, Titius ſit hæres, nam iſto caſu iſte Titius ſubſtitutus a ſe capit hæreditatem, & non ab alio, ſecundum Bald. hic in 15. columna. quæ

ADDITIONES.

a Vin. God. Nota, quod pluralitas reſoluitur in ſingularitates, quando eſt eadem ratio de vno quo ad vnum, vel de pluribus quo ad plures, alias non reſoluitur in plures ſingularitates, quando non eſt eadem ratio. Ruyn. conſi. 66. nume. 6. lib. 3.

b Vin. God. Hinc eſt, quod emphyteuſis eccleſiaſtica conceſſa alicui pro ſe & hæredibus, licet intelligatur de liberis, tamen oportet quod ſint hæredes recipientis, ad hoc, vt admittantur. Ruy. conſi. 158. nu. 1. lib. 1.

quæ omnia no. & tene menti tanquam necessaria pro intelli-
gentia istius decreta. & totius materiæ ipsarum substitutio-
num. Et aduerte primo, quod inter ista verba directa, de qui-
bus j. quædam sunt verba directa ciuilia, quæ ideo sic dicuntur,
quia iure ciuili sunt inducta, vt verbum hæres esto, vt in l. le-
ge obuenire. ff. de verbo. signifi. vel per verbum, sit heres, vt
per glos. in l. verbis ciuilibus. ff. de vulga. & pupil. & idem in
verbo, instituo, vt in l. j. & per totum. ff. de hæred. institu. secun
dum Bar. in d. l. Centurio. in 3. colum. ver. primo quæro, quis
sit effectus &c. Quædam vero non sunt ciuilia, sed magis com
munia, & sic dicuntur verba directa iurisgentium, ideo quia
sonant quod de manu sua quis accipiat, non ab alio, vt per gl.
in d. l. eam quam. in verbo, accipiat, & in verbo, capiat, &
in verbo, moriatur. de quo hic in tex. & glo. hic per Barto. in
d. l. Centurio. Et prima possunt appellari directa directo, secū-
da directa non directo, prout dicit hic Ioan. And. in nouel. in
sua addi. mag. in fi. verbum, quia verba directa non ciuilia non
multum videntur differre a verbis cōmunibus, vt tangit Bart.
in d. l. Centurio. in fine, & in illa q. quando in personis diuer-
sorum diuersa verba ponuntur, ideo non est multum insisten-
58 dum † Secundo aduerte, quia verba directa sunt j. scripta, vide-
licet. Primo est verbum hæres esto, quod est directum ciuile, vt
supra, & per gl. in l. precibus. C. de impu. & alijs substi. & idem
de verbo, hæres sit, vt per glos. in d. l. verbis ciuilibus, & tenet
glo. hic, & Ioan. And. & Bald. hic in 8. colum. & hoc, siue expri-
matur a testatore, siue tacite suppleatur, vt in l. j. in fi. ff. de hæ-
red. institu. & ita tenet Bald. in l. fina. in fi. C. de sacrosan. eccle.
& Barto. in d. l. Centurio. circa fi. dicens prędicta vera, quando
ista verba diriguntur ad ipsum hæredem, & sic testator ipse fa-
cit, secus si alius faceret, puta si diceret, volo quod talem hære-
dem recipias, quia tunc esset fideicommis. vt l. pater filium. in
fi. de leg. 3. & idem si diceret, rogo vt Titium hæredem facias,
vt l. filius. §. vt quis hæredem. ff. de lega. 1. Secundo est verbum,
dominus esto. vt l. his verbis. ff. de hæred. instit. secundum Bal.
in d. l. fina. in fi. Tertio est verbum, moriatur. de quo est tex. &
glo. hic in versic. filiæ. & ita sequitur ibi Ioan. And. & Barto. in
d. l. Centurio. in 3. colum. in fi. & Bald. in d. l. fina. in fi. & de hoc
verbo in iure canonico alibi non reperitur, quam hic, imo re-
fert Ange. in d. l. Centurio. quod Barto. & Bal. dicebant dictum
verbum non reperiri de iure ciuili, nec in tex. nec in glo. sed ip
se dicit, quod est tex. in Authen. de incest. nup. in §. fina. & Bal.
hic in 15. colum. adducit l. extraneum. C. de hæred. institu. dicit
tamen Ange. quod istud verbum, moriatur, est dubium, & erit
59 directum & obliquum secundum subiectam materiam. † Ideo
est, quod text. hic dicit, quod illa substitutio facta per ver-
bum moriatur, in dubio directa est censenda, cum possit vale-
re iure directo, eo quod conuenit tempori & personis, vbi er-
go conuenerit obliqua, & sic dictum verbum potius est com-
mune, & idem videtur tenere Bal. hic, idem do. Flo. & Imo. in
cap. cum tibi. de testam. in 9. colum. licet glo. hic teneat, quod
in dubio sit directum, quia tamen verbum directum non ciui-
le non multum videtur differre a communi, ideo in hoc non
est insistendum, vt s. est dictum secundum Imo. in d. l. Centu-
rio. in antepenul. colum. Quarto est verbum instituo, quia ta-
lis modus significandi datus est sibi a iure, vt ff. & C. de hæred.
institu. secundum Barto. in d. l. Centurio. & Bald. in d. l. fina. &
satis probatur hic in tex. secūdum Bal. hic, & idem tenet Imo.
in l. 1. in princ. ff. de vulg. & pupil. vt ibi per eum. Quinto est ver
bum, adijcio, vt Insti. de eo cui libe. cau. & in l. ergo. ff. de fidei-
commis. libe. secundum Bald. in d. l. fina. Sexto est verbum, ad-
iudico, vt Institu. de offic. iudic. in fi. & in l. sed & si res. ff. de pu-
bli. secundum Bald. in d. l. fina. Sed Bal. in l. quoties. C. fam. erc.
a tenet, quod sit commune, de quo j. Septimo est verbum assi-
gno, [a] vt in l. j. ff. de assi. libe. & in cap. 2. s. de offic. ordi. eod. lib.
secundum Bald. in d. l. fina. & idem tenet hic in 7. colum. per l.
quoties. iuncta glo. C. fami. erci. Sed aduerte, quia Bald. in d. l.
quoties. tenet quod sit verbum commune, ideo dicit, quod ad-
iectum certæ rei non importaret institutionem, sed legatum,
sicut cætera verba communia, sicut esset verbum diuido, & ad
iudico, de quo supra. Non obst. l. j. §. si ex fundo. ff. de hæred. in-
stitu. quia ibi est verbum præcise directum, & idem tenet Imo.
in d. §. si ex fundo. in fi. in sua repe. posset tamen dici, quod sit
directum, tamen non ciuile, quæ verba directa non ciuilia mo
dicum differunt a verbis communibus, vt est dictum s. in ver.
moriatur. & de hoc verbo assigno, vide hic per Bald. in 14. colū.
in princip. & in l. 2. C. communia de leg. in 2. colum. & in l. in-
genui. C. de inge. & ma. & in l. cum pater. §. pater pluribus. ff.
de lega. 2. Octauo est verbum, accrescat. vt C. quando non pe.
par. in rubro & nigro. & facit l. qui patri. ff. de acqui. hære. non
ob. l. codicillis. ff. de vsufru. le. quia ibi in codi. in quibus verba
directa obliquantur, vt l. Sceuola. ff. ad Treb. & ita tenent Bal.
hic, in d. l. fina. & Bart. in d. l. Centurio. in fi. Nono est verbum
credo, & concedo, vt l. 1. ff. de consti. princ. & l. pen. ff. de dona.
secundum Bald. in d. l. fina. Decimo est verbum, do. quia dare
ius directum significat, vt Insti. de actio. §. sic itaque. secundum
Bal. in l. fin. Vndecimo est verbum, distribuo, qua plenum ha-
bet significatum, secuudum Bal. in d. l. fi. & intellige, quod ver-
bum do, & distribuo, tunc est directum, quando testator assum
psit sibi executionem, quatenus est iuris, secus autem quando
includeret alterius ministerium, vt si dicat, quod det, quia tunc
esset obliquum, secundum Bal. in d. l. fina. & idem esset si dice-
ret, distribuatur. secundum Io. And. hic, et facit tex. in l. cum pa
ter. §. rogo. ff. de lega. 2. secundum Bald. hic in 17. colum. sonant
enim tunc dicta verba, quod de manu alterius quis debeat ac-
cipere, et sic censentur obliqua, per no. in d. l. eam quam. et in
l. fundi Trebatiani. ff. de vsufru. le. et ita tenet Imo. in c. cum ti-
bi. s. de test. in 8. colum. in fi. et vide de hoc uerbo distribuatur,
j. in gl. proxi. Et idem esset si testator diceret, det bona mea, uel
hęreditatē tali, quia istud uerbum det, esset obliquum, ex quo
de manu alterius debet accipere, secundum Io. And. hic, et idē
tenet hic Bal. Duodecimo est uerbum, capiat. ut in l. Titia cum
testamento. §. j. ff. de lega. 2. Bal. hic, et Bar. in d. l. Centurio. in 3.
colum. in fine. Decimotertio est uerbum, accipiat, secundum
Bal. hic, quod importat, quod de manu sua non de manu alte-
rius capiat, et idem Bar. in l. Centurio. Decimoquarto est uer-
bum, constituo, ut in d. l. precibus. in uer. constituit. secundum
Bal. in l. humanitatis. C. de impu. et aliis subst. in 22. col. In ead.
60 glo. in fi. No. ex glo. † quod substitutio dicitur indirecta seu ob-
liqua, quando substitutus ad hæreditatem substituētis uel insti
tuti uenire non potest directe, sed per mediam personam, illā
capit, et ipsi substituto seu fideicommissario restituit, secundū
Io. An. et sic requiritur factum alterius, quam ipsius testatoris,
secundum Bar. in d. l. Centurio. et ideo Bal. in d. l. fi. ponit quin
que respectus cognoscendi substitutiones obliquas, seu indi-
rectas, de quibus ibi per eum, ideo si testator dixit, rogo hære-
dem meum, ut restituat hæreditatem Titio, et tunc Titius ca-
pit hæreditatem de manu hæredis, non a seipso, ut l. ex facto. §.
si quis rogatus. ff. ad Trebel. secundum Bal. hic. unde uerba ob-
liqua seu indirecta sunt j. scripta, uidelicet. Et primo est uerbū,
restituat, secundum Io. And. in 7. col. & in 15. col. idem etiam te
net glo. j. in uer. absque. in prin. & Bal. hic, ut in d. §. si quis roga
tus. & in l. iubemus. in prin. C. eod. tit. Secundo est uerbum, re-
stituatur, quia importat, quod de manu alterius capiat, secun-
dum Bal. hic, & in d. l. fin. Bar. in d. l. Centurio. per l. cohæredi.
§. cum filiæ. de uulg. & pupil. dixit tamen sing. Bal. in d. l. huma-
nitatis, quod etiam per uerba mere obliqua posset fieri substi-
tutio directa, unde si testator dicit, si filius meus in pupillari æ-
tate decesserit, ego testator hæreditatem meam Titio restituo.
ista est directa, quia non requirit ministerium alterius, nec mi-
randum, quia uerbum restituendi, quādoque applicatur ad si-
gnificationem directi, ut l. 3. in fi. C. de iu. delib. & in l. inter om
nes. ff. qui satisd. cog. Et idem dicit Bal. si dicta uerba dirigantur
ipsi hęredi dicendo, si hęres non eris, hęreditatem restituas, nā
ista est directa uulgaris, ut d. l. inter omnes. quia refertur ad re-
stitutionem facti, non iuris, secundum Bald. ibi, quod no. quia
dicit Bald. ibi esse mirabile. Tertio est uerbum, detur. secūdum
Bal. in d. l. finali. & Bal. in l. Centurio. per d. l. fundi Trebatiani.
Quarto est uerbum, det, secundum Ioan. And. & Bal. hic. Quin
to est uerbum, distribuat, uel distribuatur, secundum Ioan. An.
& Bal. hic, per d. l. cū pater. §. rogo. de quibus uerbis dic etiam,
ut est dictum s. quia possunt quandoque esse directa, ut per
Bald. in d. l. fina. & in d. l. hinc ciuitatis. Sexto est uerbum, red-
dat, secundum Ioan. And. hic. Septimo est uerbum, reddet, se-
cundum Barto. in d. l. Centurio. vt in l. verbum reddi. ff. de ver.
signifi. & in l. cum quidam. de lega. 2. quid autem sit de verbo,
redeat, vide j. Octauo est verbum, diuidat. secundum Ioā. And.
& Bal. hic, arg. l. cum pater. §. dilectissimis. de lega. 2. licet idem
Bald. in d. l. quoties. sentiat, quod hoc verbum sit commune,
sed certe ibi loquitur, quando testator loquitur in propria
persona, puta si diceret, diuido, quo casu esset commune,
sicut

ADDITIO.

a Vinc. God. Verbum assigno, intelligitur secundum subiectam materiam, vt plenius per Alex. in consi. 39. lib. 4. & assignatio facta filijs videtur facta animo concedendi in peculium, nisi contrarium appareat. Ruyn. consi. 186. nu. 6. & 8. lib. 2.

sicut est dictum s̃.in verbo,do,vel distribuo,de quo j̃.Nono est verbum,partiatur,secundum Ioan. And. hic. Decimo est verbum,rogo,secundum Bal.hic,argumen.d.§.cum filię.& d.§.rogo.& tenet glo.j̃.in ver.absque.Quid autem de verbo,lego, & de verbo,relinquo,dic vt j̃.dicetur.Vndecimo est verbum,mãdo,secundum glo.j̃.in ver.absque. circa princi. & ibi de verbo, volo.sed posset dici de hoc verbo,mando,prout dr̃ j̃. in verbo, nolo.& dic vt ibi,& vidi per Bald. in l.quoniam. C. de testam.
61 †Et aduerte,quia reperiuntur aliqua verba, quæ sunt communia,vt sunt illa,quę possunt habere vtranque significationem, & sic directam & obliquã substitutionem, vt quod quis de manu sua capiat,vel de manu alterius,secundum glo.in d.l.precibus.& in d.l.Centurio.Super quibus verbis Bal.in d.l.fi.ponit duas regulas.Et primo, quod omne verbum,quod æque proprie stat sub significatione directi & obliqui,adiectum in vniuersitate bonorum est commune,secus si adijciatur rei certæ, quia obliquum,secundum Docto.in l.cogi.§.& generali. ff.ad Trebel.Secunda regula est,quod omne verbum,quod quãdoque reperitur in significatione directi, & quandoque in significatione obliqui,est commune, quia eius significatio conuenit pluribus speciebus. Et sunt verba communia j̃. scripta. Et primo est verbum substituo,secundum Io.And.hic,& idem tenet gl.in d.l.precibus.pro quo vr̃ tex.in l.iam hoc iure. §.sed alter.ff.de vulg.& pup.& ita tenent Doc.sed an hoc probetur ꝑ illum,vide ibi per Doc. & vide per Bar.in d.l. Cẽturio.circa fi. ratio est,quia verbum substituo, non est directum sicut verbũ instituo,vt ibi per eum.Et aduerte,quia Bal.in d.l.precibus. in 14.col. referendo Nico.de Mate.& Bar.ita tenere, dicit prædicta vera,quando verbum substituo,profertur simpliciter & absolute, vt quandocunque filius meus decesserit, talem substituo.Sed si testator vltra extendit,dicendo,talem hæredem substituo,ex vi istius dictionis hæredem,in pupillari ætate substitutio erit directa, quia verbum hæres, est verbum ciuile directum,vt s̃.est dictum, quod no.Secũdo est verbum perueniat, vt concludit Bar.in d.l.Centurio.& Bal.hic,& in d.l.fi. & Imo. in d.c.Raynutius.in penul.charta.licet Innoc. in c. Raynutius. per illum tex.dixerit,quod sit directum & nõ bene. Tertio est verbum,deueniat,& concludit Bal.hic,& in d.l.fi.& in d.l.iam hoc iure.dicens,quod de hoc est melior tex.quam sit in iure,in c.j.qui feud.da.pos.in 1.q.& idem tenet Imo.in d.c.Raynutius. licet Inno.ibi per illum tex.tenuerit,quod sit directum,& non bene,de quo etiam per Bal.no.in d.l.Centurio.in 3. colũ. in fi. Quarto est verbum,veniat,vt concludit hic Bal.dicens, quod licet tex.in l.venisse.ff.de ver.sig.videatur probare,quod sit directum,tamen tenendum est quod sit commune,sicut verbũ perueniat,facit quod idem Bal. tenet in d. l.Centurio.in 3. colum. Quinto est verbum,pertineat,secundum Bar.& Bal.in d.l.Cẽturio.arg.l.verbum pertinere.ff.de ver. sig. & idem tenet Bald. hic,& in d.l.iam hoc iure.& vide per Bald.in l. si ea lege. C.de pac.inter emp.Sexto est verbum,remaneat, secundum Bar. in d.l.Centurio.& ita tenet Bal.hic,& in d.l.fi. arg. l. si cum ante. C.de do.ante nup.& idem tenet Imo.in d.c. Ray. Septimo est verbum,redeat,secundum Bar.in d.l.Centurio.& Imo.in d.ca. Ray.& idem tenet hic Bal.& in d.l.fi.licet Ioã.And. hic referat aliquos tenere quod sit directum,per l.si duobus.ff. de testam. mili.Sed non obst.quia omne verbum,quod est commune,potest ẽt dici directum,secundum Bal.hic.Octauo est verbum,reuertatur,secundum Io.And.hic,& Bar.in d.l.Centurio.alle.gl. in l.1.ff.de dona.& idem tenet Imo.in d.c.Ray.licet Cy. in d. l. si ea lege.dixerit quod sit obliquum & non bene,secundũ Bal. ibi,vide Bar.in l.cum quis.alias & quisq;.C. de omni ag. deser. & per Ang.in Auth.de testam.& ea quę pa.Nono est verbum, deuoluatur,secundum Bart.in d.l.Centurio.arg.l.2.ff.de ali.le. vbi Bar.idem Bal.in d.l.fi.& Imo.in d.c.Ray.licet Io.And.referat hic aliquos tenere,quod sit directum & non bene,secundũ Bal.hic.quod sit directum non ciuile,tenuit etiam d. Ant. in c. in pręsentia. s̃. de proba. sed tu dicas, quod est commune,vt s̃. Decimo est verbum succedat,secundum Bal.hic,& Bart.in d.l. Centurio.per tex.in d.c.Ray.vbi dicitur casus.Sed Io.And. hic tenet,quod sit directum,quod intelligit Bald.in d.l. fin. quando refertur ad personam principaliter,& secundario ad res,puta si filius meus decesserit, Titius succedat mihi vel filio meo, secus si referatur principaliter ad res,puta si filius meus decesserit,tunc bona mea succedant Titio, quia tunc commune, de quo ibi plene per Bald. Vndecimo est verbum,deferatur, secũdum Bald.hic,licet tex.hic probet,quod sit directum, sed non obst.cum deferri possit mihi hæreditas,quam ab alio capio,sicut & si a meipso capio, & quod sit commune, tenuit Imo.in d.l.Centurio.in peu.colum.per tex. in l.j. C.de impo.lucr.descri.de quo per Ange.in d.l.precibus.in fi.Duodecimo est verbum,labatur,vt in d.l.1.secundum Ang.& Imo.in d. l. Centurio.& per Ang.in d.l.precibus.in fi.Decimotertio est verbum, decurrat,vt in l.2.C.quãdo & qui.quar.pars.lib.10.& in l. libertis ff.de libe.leg.secundum Ange.in d.l.precibus, in fi. & in d. l.Centurio.ibi per Imo. Decimoquarto est verbum, egrediat, vt in l.si patri.C.de vsufru.secundum Ang.& Imo.in d. l. Centurio.& per Ange.in d.l.precibus.in fi.Decimoquinto est verbum,regrediatur,vt l. 1. C. de ven.re.fisca.secundum Ange.& Imo.in d.l.Centurio.& per Ang.in d.l.precibus.in fi. Decimosexto est verbum,potiatur,vt in l.licet.C.de pac.secũdũ Ange. & Imo.in d.l.Centurio.& per Ange.in l. precibns. in fi.Decimoseptimo est verbum, sequatur. secundum glo. in l. 1. ff. de dona.vt tenet Ange.& Imo.in d.l.Centurio.& per Ange. in d. l.precibus.Decimooctauo est verbum,iudico,vt in cap.licet.j. de sepul.eod.lib.& ibi per Ioan.And. & idem tenet Bal.in l.fi. adducens c.1.qui feud.alien.pos. & l. 1. C.de sacrosan.eccle.& quod no.in §.præterea.Insti.qui. nõ est permis.face. testam. & vide s̃.in versic. adiudico. quod est directum.Decimonono est verbum,diuido,secundum Bal.in dicta l. quoties. & vide s̃. in verbo,diuidat.quod est obliquum.Vicesimo est verbum,habeat,secundum Barto.in d.l.Centurio.& idem tenet Bald. hic. Vicesimoprimo videtur,quod verbum lego,sit commune,per no.supra in glo.in versic.instituit.in fine, & ita videtur tex. in d.capitulo,Raynutius.licet Bart.in d.l.Centurio.teneat, quod sit obliquum,& ita transit Ange.& Imo.in l.cum ex filio. ff.de uulga.& pupil.cum enim possit adaptari ad directam, & obliquam,ut tenuit Barto. in d. l. Centurio.in 1.q.princ.in fi.ergo sequitur,quod est commune,de quo tamen uide plene no.s̃.in d.glo.in uersic. instituit. in fi. Vicesimosecundo posset dici, ꝙ sit commune uerbum,deputo.quia dicit Bal.in l.1.C. communia de leg.in 3. col. quod uerbum deputo, prolatum a testatore importat idem, ac si diceret,lego. Vicesimotertio est uerbũ relinquo,ut determinat Bal.hic,& in l.his uerbis.ff.de hæredibus insti.& Imo.ibi in 6.colum.& in d.c.cum tibi. in 27.col. in fi.Vicesimoquarto est uerbum,competat,ut in Authẽ.de restit. fideicom.post medium.secundum Ange.in d. l.precibus.in fi. Vicesimoquinto est uerbum,maneant, ut in l. tale pactum.in
62 fi.ff.de pac.†Quid aut sit in uerbo,uolo. [a] Bal.hic in 17. colum.
a dicit,quod de per se nihil importat, nisi ratione adiuncti, unde si iungitur uerbis obliquis, importat fideicommis.ut uolo, quod restituas uel reddas,ut in l.fideicommis.§. filio. de lega.3.& Si uero iungatur uerbis directis,puta uolo quod talis hæres. C. tunc directam substitutionem importat, ut in l. quoniam. C. de testam. & idem tenet Barto. in d. l. uerbis ciuilibus. de quo etiam per Bar.in d.l.quando,& in l.apud Aufidium. ff. de opt. leg.& per glo.j̃.in uersi.absque.in princ.Quid autem sit, quando uerbis communibus uel obliquis apponerentur istæ dictiones, eoipso uel statim, uel quod restituat totam & integram, uel propria auctoritate,uel libere,uel similia uerba. Bald. in d. l.Centurio. tenet quod tunc habeant uirtutem directæ substitutionis.Bal.& Ang.contra,in d.l.precibus,in antepen.colum. de quo uide no.Imo.in d.capit. Raynu.ad fi.in 5. charta. & per Bald.in d.l.fina. C. de sacrosan. eccle. in uersic.proueniat.& j̃. dicetur. Et dixit no. Bald. in d. l.fina.in fine,quod non solum lex, sed etiam consuetudo loci & communis usus loquendi posset dare intellectum, et quendam modum significandi uocabulis seu uerbis supradictis alio modo quam esset s̃m eorũ propriam significationem,ar.l.liberorum.§. quod tamen Cassius.de leg.3.quod no.†In glo.in uersic.pauperes. ibi,ualet. no. 63
glo.& idem tenuit Domini.in cap.cum tibi.in fi. s̃. eod.& pro his glo. est & tex. in l. si quis ad declinandam. hic allega. sicut ergo ualet institutio pauperum nulla habita relatione ad certum,ita & ualet substitutio,quia eadem est ratio, ut de substitutione est tex.nota.hic,& sicut ualet institutio pauperum,ita & ualet legatum factum pauperibus, & incertitudo non uitiat, ut l. id quod pauperibus. & l. alleg. C.de episco.& cleri. & ratio horum est, quia uniuersitas pauperum gerit uicem certæ personæ, unde ipsorum institutio ualet, sicut si collegium licitum institueretur hæres, ut l.mortuo.ff.de fideius.& l.municipibus.ff.de condi.et demonst. et l. 1. C. de sacrosan. eccle. et l.omni-

ADDITIO.

a Vinc.God.De isto verbo volo,quid denotet,Corn.consi.252. Primo. litera,i. lib.3.vbi dicit,quod denotat præcisam voluntatem.vide Ias.in l.1.col.6.cum seq.C.de sum.trin.& Cor.consi.129 visis.litera,f.lib.3. vbi quid in contractibus,quid in iudicijs,quid in vltimis voluntatibus.

l.omnibus.ff.ad Trebel. secundum Archid. et Ioan. And. Sed Bald.in d.l.id quod pauperibus,in princip. impugnat hanc rationem dicens, quod non probatur iure, quod pauperes habeant instar collegij, vnde si essent tanquam collegium, non posset distribui certis,quin distribueretur vniuersis,quod est falsum secundum Bal. ibi:posset tamen intelligi ratio Archi. & Ioan. And. quando pauperes certi loci viderentur instituti, quod quando fit,dicetur j.secus vero quando in genere,vt s.per Bal. valet ergo legatum,& institutio facta de pauperibus, licet sit de personis incertis omni incertitudine,& est speciale fauore paupertatis, nam vero legatum vel institutio facta de proprio incertis non valeret,vt Insti. de leg.§.incertis. & l.in tępus.§.j.& l.quoties.§.heres.ff.de hæredi.instituend. & ratio huius est,quia aut testator committit alteri declarationem pauperum,& tunc reducuntur ad certitudinem,vt in l.quem hęredi.ff. de reb. dub. Nec obst.quod dispositio sit tunc captatoria,vt in l.illa institutio.ff.de hæred. insti. quia hoc casu valet fauore pauperum, vt in d.c.cum tibi.& ibi per glo. in d. l. id quod pauperibus, quia vr facta ad pias causas,vt in d.l.si quis ad declinandam.ibi,pietatis intuitu. Si vero testator non committit alteri declarationem, & tunc lex ipsa committit Episcopo, vt in d. l.si quis ad declinandam.secũdum Bal.in d.l.id quod pauperibus. in prin. & Pe.de Ancha.hic,de quo & hic per Bal.& vide per Doc.plene in d.c.cum tibi.& in d.l.illa institutio.& per Bal. in l. captatorias.C.de testa.mili.& per Barto.in l.quidam. ff. de reb.dub.

64 †In ea.glo.in fi.no.sing.ex glo.quod si testator facit mentionẽ de pauperibus,intelligitur de pauperibus proprij domicilij ipsius testatoris,vt in d.l.si quis. hodie tamen non seruatur quod dicitur in d. l. si quis, scilicet quod intelligatur de pauperibus hospitalis,quod est in illo domicilio, vel ciuitate, & quãdo essent ibi plura hospitalia, debeatur pauperiori, prout ibi dicit, nam dicit Bal.ibi,quod quando relinquitur pauperibus in genere,vel instituuntur hæredes,Episcopus tanquam pater pauperum capit & distribuit,cui vult,& sic non habet necesse eligere pauperes certi loci,& hoc idem etiam vult hic Archid. & Ioan.And.dum quærunt,an religiosi paupertatis sint præferẽdi alijs pauperibus,& pro religiosis facit paupertas, & religio, arg.l.sunt personæ.ff.de reli.facit etiam 16.q.1. cap.fina.vbi dicitur,quod in pauperibus non tam paupertatem quam religionem debemus attendere pro hospitalibus.facit d.l.si quis.concludunt tamen, quod arbitrio Epi relinquatur, & facit gl. in auth. præterea.C.vnde vir & vxor.quod no.Io.And.in ca.indicante. s.de testam.in glo.2.& sic volunt Archid.& Ioan.And. quod si pauperes instituantur,vel substituantur hæredes, non videantur institui vel substitui pauperes certi loci,sed arbitrio Episcopi relinquatur,& ita sequitur hic Pet. de Ancha. & domi. Flo. non obst.d.l.si quis. quia illi legi est derogatum per tex. in §. si quis autem pro redemptione. in Authen.de eccle.tit.vbi Episcopus potest distribuere inter pauperes,qualiter vult,non facta differentia, an in ciuitate sit vnum hospitale vel plura, & sic indistincte committitur arbitrio Episcopi, & ita seruat consuetudo secundum Barto.& Bald.in d.l.si quis.intellige, dummodo eligantur pauperes proprij domicilij ipsius testatoris, licet non eligantur pauperes certi loci, vt vult glo. no. & singu. hic,& ita est de mente Docto.s.& patet in d.§.si quis autem.& facit l.quæ conditio.§.cum ita.ff.de conditio. & demon. & tenet Imo.in d.ca. cum tibi.in 14.& 15.colum.& ibi etiam tenet Ioan.And.in sequen.quęs.& prædicta procedunt,quando ipsi pauperes sunt simpliciter instituti,vel substituti,vel quando testator mandasset inter pauperes simpliciter distribui.Quid autem si testator instituit pauperes, vel mandet ipsis distribui, quos talis fideicommis. eliget, an tunc fideicommis.cui testator commisit nominatum seu electionem pauperum, teneatur nominare de loco domicilij testatoris. & concludit Ioan. And.quod licet Episcopus teneatur nominare pauperes domicilij,vt s.tamen fideicommis. iste non tenetur, imo poterit ipsos nominare,vndecunque sint, & hoc per plures rationes, de quibus hic per Ioan. And. referentem se ita consuluisse potissime, per l. cum quidam. 2. respon. ff.de lega.2.& ita sequitur hic Lapus, & Domini. & facit quod consuluit Feder. in suo consi.32.& refert Bald.in d.l.id quod pauperibus.in 13. quæsito. & per Docto. in cap. cum tu. s.de vsu.& in cap. quamquam.j. de vsur.eod.lib. Et ad prædicta vide no.per Imo.in dicta capit. cum tibi. in 28. columna. quid si moriatur talis executor, seu fideicommis. antequam distribuat inter pauperes, vel eos eligat,de quo ibi per eum,& per Bald.nota.in l. captatorias. in fi. C.de testam.milian executor, cui est commissa electio pauperum,possit eligere post annum.

65 † Et ex dicto,Io.And.supra infertur, quod possunt institui pauperes eligendi per executorem, seu fideicommissarium, & valet talis institutio, & non dicitur captatoria, quia non confertur substantia institutionis, sed electio personarum, & ita tenet Barto. & Docto. in l. captatorias.ff.de hæredi.institu.potest ergo testator committere fideicommissario electionem pauperum, non tamen posset committere alteri electionem executoris, vel fideicommissarij,quia tales debent esse certi,vt per glos.in cap.tibi qui.supra de rescrip.eod.lib.& ita tenuit Ioan.And.in cap.j. supra de procura. eod. lib. super glo. in versic.certa.& ita etiam sequuntur Docto.j.capi.proximo. & Barto.in l.alio.ff.de ali. lega. & in d. l.quidam. vnde ex his dicebat Bal.in l. captatorias. C. de testa. mili.quod testator etiam ad pias causas non posset facere executorem ad faciendum alium executorem,vel ad prouidendũ de alio in casu,quo alter moriatur,vt tenuit etiam idem Bal. in d.l.executorum.C.de execu.rei iudi.in 2.colum.quæ tene menti.In glos.in versic.mortuo.in fi.& ita petere poterant, ex quo fuerunt relicti executores, alias si testator non prouidisset de executoribus,tunc ipse Episcopus petere posset,vt in d. l. nulli.& l.si quis ad declinandam.secundum Ioan.And. & vide per Barto.in d.l.alio.& in d.l.illa institutio.& per Docto. in d. cap.

66 euntibus,& j.cap.proximo. † In glos.in versi.absque.ibi,in tribus vncijs.hoc dictum matris procederet, vbi ipsa sola filio intestato succederet exclusa filia: sed certum est, quod soror ista ex vtroque parente vna cum matre ab intestato succedit, vt in authen.defuncto. C. ad Tertul.ideo allegatio ista matris nõ procedit,secundum Ioan.And.qui ideo ita dicit,ex eo quia legitima debet esse tertia eius partis, quam quis esset ab intestato habiturus,vt in authen.nouissima.C. de inoffic. testam. secundum Ioan. de Fan.& Domini.hic,& sic no. ex hac glos. & ex dicto Ioan. And. quod legitima parentum est tertia, licet olim esset quarta, vnde est aucta legitima in parentibus, sicut in filiis, vt vult hic glo. & Ioan. Andr. de quo vide plene dicta super glos. in versic.certa re.in princip.In ead.glo.ibi, hæres esto, vel sit hæres. no. glos. pro his, quæ dicta sunt s. super glo.in versic. filiæ,& ibi plene de verbis directis. In ead. glo. ibi, volo, rogo, vel mando vt restituas.nota ex glo. quod omnia ista verba sunt indirecta seu obliqua,de quo vide, vt plene est dictum supra, de his.

67 † In ead. glos. alia vulgaris. quare autem dicta substitutio vulgaris dicatur, & quotuplex sit, qualiter, & quibus verbis fiat, quis sit eius effectus, & quæ impediant, vel extinguant eius effectum, vide plene per Barto. & alios Docto.in l.1.ff.de vulga. & pupil. & per Bald. in d.l. precibus. & per Canonistas in dicto capitulo, Raynutius. & vide ibi per Imolam. In eadem glo. ibi, pupillaris, de hac substitutione pupillari quo iure sit inducta, quare sic dicatur, quot in ea requirantur, quibus verbis fiat, quis sit eius effectus, & quomodo finiatur, vide plene per Bartolum, & Doctores in l. 2.circa principium.ff.de vulga.& pupilla. & per Bald. in d. l. precibus.& per Imo. in d. capitulo, Raynutius. In eadem glo. ibi,exemplaris. quare hæc substitutio sic nominetur,quæ fuerit eius causa,quę in ea requirantur,quotuplex sit,quibus verbis fiat, quis sit eius effectus, & quibus modis finiatur, vide plene per Barto. & Doctores in l.ex facto. & per Bal. in l. humanitatis. C. de impub. & aliis substitu. & per Docto. in dicto capitulo, Raynutius. & maxime vide ibi plene per Imolam. In eadem glos. ibi, alia breuiloqua. aliter appellatur reciproca,vt in l.iam hoc iure.ff.de vulga.& pupil.& de hac substitutione vide per glo. mag. in §. qua ratione. Institu. de pup. substitu.& quare dicatur breuiloqua,et quare reciproca, et an hæc substitutio sit species substitutionis de per se, et quibus verbis fiat,et quis sit eius effectus, vide per Barto.in l. Lucius. ff. de vulga. et pupilla. et ibi per Doctores, et per Bald. in l.in testamento. C. de testamen. mili. et in d.l.iam hoc iure.et per Imo.in d.capitulo, Raynutius. In ead. glo. ibi,alia compendiosa,de hac substitutione habetur hic in glo.et in d.capitulo, Raynutius,in princip.in versic. absque liberis, et in versiculo, vel substitutionis, et in d. l. precibus. et in d. §. qua ratione.et in d. l. Centurio. et ibi plene per Bartol. et Doctores, et hic per Ioan. Andre. et alios Doctores, in dicto capitulo, Raynutius, et per Bald. in d. l. precibus. et per Hostien.in summa huius titu. in §. quis sit effectus, in ulti. charta. Et quia huius substitutionis materia est multum utilis et sæpe contingens, et respicit proprie intelligentiam nostræ decretalis hic, unde pro eius intelligentia aliqua sunt breuiter examinanda. Et primo quid sit substitutio compendiosa. Secundo quare sic uocetur. Tertio an sit species de per se, ab aliis. Quarto per quę uerba fiat. Quinto quot requirantur in ea. Sexto quis

68 quis ſit eius effectus. Septimo qualiter finiatur. † Circa primũ
a dic, ꝙ ſubſtitutio cõpendioſa ᵃ eſt illa, quæ ſub cõd tione mor-
tis alia multa tempora comprehendit, vt eſt de mente Azo. in
ſum. de impu. & alijs ſubſtit. ſecundum Barto. in d. l. Centurio.
ex cuius dictis infertur, quod etiam ſi ſubſtitutio fieret per ver
ba mere obliqua, ſi multa tempora comprehendat, ſit com-
pendioſa, quod nõ videtur verum, cum talis ſubſtitutio ſit me-
re fideicommiſ. vt no. in l. cohæredi. §. cum filiæ. ff. de vulga. &
pup. & non eſt compendioſa, cum ſub compendio verborum
non comprehendat plures ſubſtitutiones, prout requiritur, ſe
cundum glo. in d. l. precibus. & Bal. tamen ibi in pen. char. ibi,
iuxta hoc quæro nunquid &c. tenet, quod compendioſa, quæ
omni tempore valet iure fideicommiſ. poſſit dici compendio-
ſa, quia ſi eſſet mere fideicom. non contineret vulgarem, vt in
l. pe. ff. de ven. inſpi. vt ibi per eum. tamen Ioan. And. hic latius
ſic dicit, quod ſi ſubſtitutio compendioſa eſt illa, quæ ſub com
pendio verborum diuerſa tempora & diuerſas ſubſtitutiones
includit, & idem ſi non includat, dummodo apta ſit include-
re, compendioſa eſt, ſecundum Bal. in d. l. precibus. Et per præ-
dicta non videtur procedere, quod idem Bal. dicebat in l. preci
bus. in pen. char. circa fi. volens, quod ſi teſtator dicat, ſi filius
meus hæres erit, & in pupillari ętate deceſſerit, quod iſta eſt
pupillaris, ſed ſi ſimpliciter dixerit, ſi filius meus in pupillari
ætate deceſſerit, non dicendo illa verba, ſi hæres erit, quod iſta
eſt compendioſa reſtricta ad pupillarem ætatem, & effectus
eſt magnus, quia ſi eſt compendioſa, continet vulgarem ex-
preſſam, quæ matrem excludit, ſed illa comprehenſa in pupil-
lari, quæ eſt omnino tacita, non excludit matrem, vt ĩ. dicetur,
ſecundum Bal. ibi. Sed certe hoc videtur contra tex. in d. l. pre-
cibus. vbi oportet, quod compendioſa complectatur diuerſa
tempora, i. tempus pupillaris ętatis & poſt, ſed quando non ex
cedit pupillarem ætatem, licet exprimantur diuerſa tempora,
ſemper eſſet pupillaris ætatis, non autem compendioſa, vt pa-
tet ex ſupradictis. Et adde, quia compendioſa differt a ſubſtitu
tione breuiloqua, quia compendioſa fieri poteſt vni tantum,
ſed non breuiloqua, quia non poteſt fieri niſi plures ſint per-
ſonæ, inter quas fiat hinc inde, ſecundum Bal. in d. l. precibus.
& vide per Bal. no. in l. in teſtamento. C. de teſt. mili. in verſi. 3.
Item adde, quia dum dicitur ſ. quod compendioſa ſubſtitutio
eſt illa, quæ ſub conditione mortis vel alia &c. nam regulari-
ter non adijcitur alia conditio quam mortis, & ſi adijciat adij-
citur ſimul cum conditione mortis, facit quod habetur in l. qui
liberis. in prin. ff. de vulg. & pup. ſecundum Imo. in d. l. Centu-
69 rio. & in d. c. Raynutius. † Circa ſecundum dic, quod ideo dicĩt
compendioſa, quia ſub compendio verborum plura tempora
vel plures ſubſtitutiones comprehendit, ſecundum glo. in d. l.
precibus. & Bar. in d. l. Centurio. adde, quia idem ſi non inclu-
dat, dummodo ſit apta includere, ſecundum Bal. in d. l. precib.
& dom. Flo. & Imo. in d. cap. Raynutius, vt ibi plenius per eos.
Circa tertium concludit Bar. in d. l. Centurio. ꝙ compendioſa
non eſt ſpecies ſubſtitutionis de per ſe, quando ſit a pagano,
hoc eſt non a milite, quia cadit in vulgarem, aut pupillarẽ, aut
in fideicommiſ. ſed eſt potius quædam adiectio ſubſtitutionis,
& idem ſequitur do. Anto. & Imo. in d. c. Rayn. Sed Bal. contra
in d. l. precibus. quem ſequitur ibi Sali. quia ſicut breuiloqua
ſubſtitutio non eſt adiectio, ſed eſt tertium genus de per ſe, vt
in l. iam hoc iure. ff. de vulga. & pupil. ita & compendioſa eſt
quartum genus, quod prædicatur de diuerſis ſpeciebus, vnde
genus non dicitur adiectio ſpeciei, vt in l. j. ff. ſi cert. pet. debet
ergo compendioſa conſiderari in conie cto, non prout ſubijci-
tur alicui termino, & tunc ſiue fiat a milite, ſiue a pagano, eſt
ſpecies ſubſtitutionis de per ſe, ſecundum Bal. ibi: quando au-
tem fieret a milite, tunc bene tenet Bart. in d. l. Centurio. quod
ſit ſpecies de ꝑ ſe, ex quo miles poteſt ſubſtituere directo poſt
aditam hęreditatem, & poſt pubertatem, vt in d. l. Centurio. &
in l. in teſtamento. C. de teſtam. mili. cum ſimi. & ex hoc infert
Barto. in d. l. Centurio. quod de iure municipali poſſet prouide
ri, quod alteri poſſit directo ſubſtitui poſt aditam hæreditatem
& pubertatem, vnde ſi ſtatutum diceret, quod filię fęminę ex-
tantibus maſculis teneantur ſeruare omnia diſpoſita per pa-
trem, quod vigore talis ſtatuti poterit paganus directo ſubſti-
tuere filiæ poſt aditam hæreditatem extantibus maſculis, & e-
rit tunc ſpecies ſubſtitutionis de per ſe. Imo. tamen in d. l. Cen
turio. & in d. capit. Raynutius, dicit quod iſtud non videtur eſ-
ſe tutum exemplum, eo quia ſtatutum nõ dicit expreſſe, quod
poſſit ſubſtituere directo poſt aditam hæreditatem, nec etiam
tacite videtur hoc inferre, quia poſſet filia ſeruare voluntatem
teſtatoris reſtituendo totum per fideicommiſ. ſicut ille, qui co
actus adijt, vt in l. nam quod. §. fin. ff. ad Trebel. ideo dicit, quod
melius fuiſſet exemplum, ſi ſtatutum dicat expreſſe, quod pa-
ter poſſit eidem directo ſubſtituere poſt aditam hæreditatem.
70 † Circa quartum, per quæ verba fiat, gloſ. iſta hic circa fi. dicit,
quod ſubſtitutio compendioſa fit per iſta verba, quandocun-
que filius meus deceſſerit, vel ſi ſine liberis deceſſerit, talis ſit
hæres, vel talem ſubſtituo, vel moriatur tali, vt eſt tex. hic. Item
dicetur ſubſtitutio compendioſa, etiam ſi fieret ad tempus de
terminatum, puta ſi deceſſerit intra 25. annum, ſecundum glo.
in d. l. Centurio. & Imo. ibi in 8. columna. quia plura comprę-
hendit tempora. ſ. pupillaris ætatis & pubertatis, licet non cõ-
pręhendat tot tempora, ſicut illa facta per verbum quandocũ-
que. & idem tenuit j. glo. in l. verbis ciuilibus. ff. de vulg. & pu-
pi. licet glo. in l. in pupillari. eo. tit. ſumpſerit contrarium & ma
le, vt ibi per Imo. in 2. colum. & in d. l. verbis ciuilibus. in j. glo.
dicitur ergo fieri ſubſtitutio compendioſa, non ſolum ſi appo
natur verbum, quandocunque, ſed etiam ſi non apponatur,
dũmodo vltra tꝑa pubertatis ſubſtituat̃, & vide etiam per glo.
in d. c. Rayn. in verſic. vel ſubſtitutionis. Et fit aliquando dicta
ſubſtitutio per verba directa, aliqñ per verba communia, & q̃
dicant verba directa & quæ obliqua, & quę communia. vide
71 plene dicta ſ. ſuper gl. in ver. filiæ. † Circa quintum, quot requi
rant in ea, & dic duo requiri. Primo, quod in ea apponantur ta
lia verba, quę de eorum natura poſſint comprehendere plures
ſubſtitutiones, quia ſub compendio verborũ debet eſſe apta
comprehendere plures ſubſtitutiones, ideo ſi fieret per verba
mere obliqua, non eſſet compendioſa, vt no. in d. §. cum filiæ,
de quo tamen dic vt ſ. Secundo requiritur, quod apponatur di
ctio quandocunque, vel alia, quæ de ſui natura tractum tempo
ris ſignificet, ſecundum Bart. in d. l. Centurio. dicentem quod
ſi teſtator ſimplr ſubſtituat dicendo, filio meo ſubſtituo, non
appoſito verbo, quod requirit tractum tꝑis, tunc non erit com
pẽdioſa, ſed vulgaris vel pupillaris, ſi eſſet facta impuberi, per
no. in l. Gallus. §. j. ff. de lib. & poſthu. & in l. iam hoc iure. §. j. &
2. ff. de vul. & pup. & ita eſt tenendum, quicquid aliter dixerit
Bal. in d. l. precibus. vt ſ. & in l. humanitatis. C. de impu. & alijs
72 ſubſt. ibi, ſecundo quæritur ſi teſtator. † Circa ſextũ. ſ. de effectu
ipſius ſubſtitutionis compendioſæ dic, ꝙ talis ſubſtitutio ali-
quando fit a milite aliquando a pagano, i. non milite. primo
caſu dic vt habetur in d. l. Centurio. & in d. l. precibus. & ibi ꝑ
Doc. & per Imo. in d. c. Rayn. quia in Italia cõiter iſte arti. non
eſt multum vtilis, cum milites noſtri temporis non gaudeant
priuilegio militari, cum non promittant nec obſeruẽt ea quæ
a iure requiruntur, de quibus per gl. ordi. in l. pe. ff. ex qui. cau.
ma. ſm d. Anto. in d. c. Ray. dicentem, ꝙ de militibus noſtri tem
poris non eſt curandum, cum ſint potius milites gaudentes
quam veri milites. vnde in ſubſtitutionibus iſtorum idem eſt
eſt dicendum, quod dicetur ĩ. in paganis. Idem etiã tenet Bal.
in d. l. in teſtamento. in fi. dicens quod milites noſtri non mili-
tant cauſa reipublicę, ſed ad pompam. vnde non habent priui
legia, ſed ſunt tãquam priuati, vt no. C. de offi. mag. mili. l. eos.
Idem etiam voluit Cy. in l. j. C. de iu. & fac. igno. dicens, quòd
milites noſtri temporis ſunt contenti hac prærogatiua, vt ho-
norentur ſolum in ſedendo & bibendo. & idem etiam ſequi-
tur Imo. in d. c. Ray. hi autẽ, qui pro republica vel ſuo principe
militant. habent priuilegia militum, de quibus in titu. ff. & C.
de teſta. mi. & his eſt datum ſcire arma & non leges, vt in l. fi.
in princ. C. de iu. delibe. & multominus eſſe mechanicos ſeu
negotiatores, vt C. de commer. & merc. l. nobiliores, ſm Bald.
in d. l. in teſtamento. Et adde, quia dixit not. idem Bal. in d. l. pre
cibus. ꝙ domini terrarum habent hodie priuilegia militum,
quia ſunt lex animata in terris ſuis; quod videtur intelligẽdum
de habentibus iura fiſcalia, & habentibus vicarium a princi-
pe, vel Papa, de quibus locutus fuit Bar. in l. cunctos populos.
C. de ſum. trini. circa fi. & in l. ex quibuſdam. ff. de iu. fiſci. &
Bal. in d. l. j. de hęre. vel act. ven. Ange. in l. ſancimus. C. de do-
73 na. & dic vt ibi per eos. † Sed ſi quæratur de effectu ſubſtitu-
tionis compendioſæ factæ a pagano, hoc eſt non milite, tria
principaliter ſunt uidenda. Primo, quando ſit ſubſtitutio per
uerba directa. Secundo, quando per uerba obliqua. Tertio,
quando per uerba communia. Primo caſu, puta ſi filius meus
deceſſerit ſine liberis, talis ſit hæres, uel talem inſtituo. tũc gl.
hic,

ADDITIO.

a Vinc. God. Subſtitutio compendioſa facta ſuper expreſſione pupillaris ętatis,
licet per verba communia, vel directa, comprehendit pupillarem. Corn. in
conſi. 11. circa. litera, a. lib. 3.

hic,& in d.cap.Raynu.& Innocen.& Hostien.ibi,& glo. in d. l.precibus.& in d.l.Centurio.& Insti.eo.in glo.magna.in fi.& Azo,in summa,& Cyn.in d.l.precibus.tenent φ intra tempora pupillaris ætatis valeat iure directo, postea vero nullo modo,& sic non valebit tunc iure directo, nec iure fideicommis. vt in l.verbis.& in l.in pupillari. ff. de vulg. & pup.& ita communiter tenuerunt omnes Docto. iuris ciuilis, & Canonistæ vsque ad tempora Ioan.And.qui postea hic in nouel. multum singulariter & plenissime tenuit, quod post pupillarem ætatẽ valeat iure fideicommis. per plures rationes. Et primo, quia verba directa debent trahi ad fideicom. si non possunt valere iure directo,vt l. Sceuola.ff.ad Trebe. Secundo, quia voluntas testatoris,de qua cõstat, debet seruari omni modo quo potest, vt in l. in conditionibus primum locum, & in l. pater Seuerinam.§.conditionum.ff.de condi.& demon. Tertio per tex. in d.l.precibus.intelligendo, quod ibi nõ sit specialitas in milite. Quarto pro hac parte dicit esse casum hic,iuncto d. ca. Raynu. nam substitutio hic fuit facta per verba directa,& idem in d.c. Raynutius,vbi verbum succedat, est directum secũdum eum. Et tamen hic dicitur, quod intra pupillarem ętatem valet iure directo.& in d.c.Raynu.dicitur,quod post pubertatem iure fideicom. ergo sequitur, quod si filij decessissent post pupillarẽ ætatem,valuisset hæc substi.iure fideicom. sicut dicitur in d. c. Raynu.vt hic plene per Ioan.And.Sed Barto.in d.l. Centurio. concordando opi.dicit,quod si substitutio fiat per verba directa ciuilia,vt per verbum,hæres esto,vel hæres sit, vel instituo, tunc procedat opin. glo.quia ex quo semel valuit iure directo, non potest postea trahi ad fideicom. vt in d. l. verbis. & in d.l. in pupillari.Sed si substitutio fiat per verba directa,tamen non ciuilia,vt per verbum,moriatur,vt est tex. hic, & per verbum, succedat,vel capiat,seu accipiat.de quo in d.cap.Rayn.& tunc procedat opi.Ioan.And.Sed Bal.in d. l. precibus.concludit, φ si pater substituendo dicat, talis sit hæres filio meo, & procedat opi.glo.secus si dixerit,talis sit mihi hæres,vel sit heres,vel bonorum possessor,& tunc procedat opi. Ioan.And.Sed hanc opi.improbat Rapha.Ful.in d.l.precibus. per l. si ita scriptum. §.si filius.ff.de secun.tabu.& idem Salic.ibi,qui dicit, quod est contra tex.hic,& in d.cap.Raynu.vbi dicit, alter alteri moriatur vel succedat.Item est contra tex.& mentem eius in l. j. §. j. ff.de vulg.& pupil.vbi non refert,an in pupillari substitutione dicatur,sit mihi hęres,vel filio meo, & idem quo ad hoc videtur tenere Imo.in d.cap.Raynu.in 14.colum.in arti.substitu.cõpendiosæ.Quare idem Bal.in l.ex tribus.C. de inoffic. testam. sequitur opin.Ioan.And. hic,licet eum aliter non alleget,& vide ibi no.per eum.vnde dicebat domi.Anto. in d. cap. Raynu. quod opin.Ioan.And.seruatur Florentiæ,& quod hodie communiter Canonistæ eam sequuntur,vt sic per quæcunque verba fiat substitutio compendiosa,siue per directa siue per communia,intra tempus pupil.ætatis valeat vt pupillaris, & sic iure directo,sed post pubertatem valeat vt fideicom. & idem tenet do.Flo.in d.capit.Raynu.per plures rationes,de quibus ibi per eum,cui non placet opin. Barto. & idem tenet domi.Nic. ibi,idem etiam sequitur no.Sali.in d.l.precibus.vt ibi vide per eum.Et aduerte,quia licet domi.Anto.vt s.ita dicat, tamen ipse videtur residere cũ opi.Bart. in qua etiam residet hic Pet. de Ancha.Ioan. de Fa. & Domini. vt hic per eos dicentes, quod opi.Barto.fuit etiam originaliter ipsius Ioan. And. hic facientis differentiam,an substitutio sit directa directo, & directa nõ directo,vt hic per eum in fi.istius glo.Sed Bal.hic in 30. colum. sequitur opin.glo.secundum quem non obst.d.cap.Rayn.quia loquitur, quando fuit substitutio facta per verba communia, non autem per verba directa,vt est dictum s.Idem etiam tenet Ang.in d.l.Centurio.& Rapha.Ful.in d.l.precibus, vt vide ibi per eum. Idem etiam concludit & tenet Imo. in d. l. Centurio.in 10. colum. respondens ad omnes rationes in cõtrarium, & idem in d.cap.Raynu. plenius quam alibi, vt ibi vide plene per eum dicentem hanc partem esse de iure veriorem, fatetur tamen ibi,quod opi.Ioan.And.est æquior,vnde cogita in prædictis.

74 † Sed quęritur primo,quid si testator dixit, quandocunque filius meus decesserit, talis sit hęres, an tunc cum ista dictio quãdocunque,compræhendat plura tempora, valeat post pupillarem ætatem,iure fideicom.Iac.de Are.quod sic, argu. l. si cum in annos.ff.qui.mo.vsusfr. ami. Sed communiter tenetur contrarium, quia dicta dictio, quandocunque. [a] non facit plures substitutiones,vt dicit glo.in 2.parte,in d.l.Centurio.& facit l.Stichum.§.stipulatio.ff.de verbo.oblig.Non obst. d. l. si cum in annos.quia ibi est actus reiterabilis,& ita sequitur Bal. in d. l. precibus. & Imo.in d.l.Centurio.in 8.colum. vt ibi per eum,& sic concluditur, quod dictio, quandocunque, non facit,vt post tempora pupillaris ętatis dicta substitutio valeat aliquo modo,sed dependet hoc a dubitatione supradicta,licet in contrarium faciat quod dicetur infra in 3.quæstione. Secundo quæritur, quid si sint plures distributiones temporum, puta quandocunque decesserit, & vnoquoque anno &c. videtur, quòd valeat post pupillarem ętatem iure fideicomm. ex quo plura tempora compræhendit, pro quo facit quod nota. dixit Ange.in d.§.stipulatio.volens,quod compendiosa facta prędicto modo indistincte admittatur contra matrem, si filius moriatur in pupillari ętate propter geminationem distributorũ, de quo ibi per eum,& alios Docto.& dic, vt j. in proxi. quæst. Tertiò quęritur,quid si tempora fuerunt expresse distincta, vt quia sit dictum, si filius meus decesserit in pupillari ætate, vel postea quandocunque talis sit heres?& videtur,quòd tunc sint duę substitutiones,vna pupillaris,& alia compẽdiosa post pubertatem,quo casu valent iure fideicõ.pro quo glo.in d. l. verbis ciuilibus,tenens quod substitutio directa facta puberi post puberta. trahatur ad fideicom.ita ergo in isto casu, & videtur tenere glos.in d. l.precibus.in glos.magna, in fine. sed tenendo glo.Institu.de vulg.& pup. in §.extraneo.volens quod non valeat nec iure directo nec iure fideicommis.non esset vis, an sit facta distinctio temporum,vel nõ, sed bene posset esse vis, quando esset facta per verba communia, & sic etiam posset intelligi glo.in d.l.precibus.de quo per Imo.in d.l. Centurio. in 13. colum. & d.capitu.Raynutius,in 19. quęstio.vnde dicta dubitatio, an substitutio compendiosa possit fieri a pagano filio puberi vel extraneo per verba directa, ita quod trahatur ad fideicommis.an vero sit funditus nulla,& quod fieri possit, facit glo.in d.l.uerbis ciuilibus, & communiter Docto. ibi. Idem etiam uidetur hic tenere Ioan. Andr. in mag. glos. Sed quod sit funditus nulla, tenuit glos.in d.§.extraneo.quę licet primo loco uideatur concordare cum glo.in d.l. uerbis, tamen finaliter tenet contrarium, pro qua facit, ut non ualeat iure directo,quia lex resistit,ut in d.l.uerbis.nec iure fideicommis.quia testator hoc non dixit, & ita uidetur uoluisse Ioan. And. hic super textu, in uersicu. interdum. in fine, ubi transit cum hac opin.& idem super glo.hic in uersic.absque. in addi. in uersic. extinguitur,licet postea in mag.addi.teneat contrarium,ut supra. & quod dicta substitutio sit nulla, tenet Imo.in d. capitu. Raynu. in 18.columna.in artic.substit.compendiosę,ut ibi no. per eum. Sed certe Docto.communiter sequuntur opin.glo. in d.l. uerbis ciuilibus, propter quę multum fortificatur opin. Ioan. Andre.unde dicebat Ange. in d. l. in pupillari.cum quo transit Imola ibi, quod si testator dixit, quandocunque filius meus decesserit pupillariter, sibi substituo talem, quod post pupillarem ętatem incipit esse noua substitutio, & ualebit iure fideicommis.ut ibi nota.per eum,quę tene menti pro opin. Ioan. And. de qua supra,uide tamen singu.per Imo.in d.capit. Raynu. in 19. columna.quo ad hunc articulum. Quarto quęritur, quid si testator dixerit, quandocunque filius meus decesserit sine liberis, talis sit hęres. glos. in d. l. precibus.tenet quod substitutio fiat per uerba directa, siue per uerba communia semper sit fideicommis. etiam intra pupillarem ętatem, quia ex quo fecit mentionem de liberis, uidetur intellexisse de illo tempore, quo possit habere liberos, & sic post pubertatem,ideo intra pubertatem licet uerba sint directa, trahuntur ad fideicommis. ut in d. l. Sceuola. & idem tenuit glos. in uersic. substitutionis, & Innocen. in dicta capitu. Raynutius. Sed Barto. in d. l. Centurio. & alij omnes Docto. sequuntur contrarium,quia ista adiectio sine liberis, nullo casu mutat naturam substitutionis, quia etiam si non exprimantur, tacite subintelligerentur a iure, ut in l. cum acces. C. de fideicommis. unde expressio nihil debet operari, ut in l.3. ff. de lega. 1. quo etiam tex.in d. l. Centurio.ubi dicta uerba fuerunt apposita, & tamen dicitur quod intra tempora pupillaris ętatis ualet iure directo,pro quo etiam est casus in terminis hic in tex. ut est dictum supra,in 8. notab. & de his nota. per Baldum in d.l.precibus.in penul.columna.& per Imo. in dicto capitulo, Raynutius. in 20. columna.

75 † Quinto queritur, quid si in testamento sit apposita clausula codicillaris. & dic quod licet substitutio sit facta per uerba directa, tamen intra pupillarem ętatem ualebit iure directo, & postea iure fideicommis. quia

ADDITIO.

a Vin. God.Huiusmodi dictio quandocunque,non tollit præscriptionem.Ruy. consi.150.nu.2.6.& 9.lib.4.

quia uirtute directę clausulę uerba directa obliquantur, ut in d.l.Sceuola.& ita dixit singula.Bal. in d.l. verbis ciuilibus,per glo.nota.ibi,& ita sequitur ibi Ange.& Imo.in d. l. Centurio. in 13. colum.& Ange.in l. in pupillari. ff. de vulga. & pupil. & idem tenet Rapha.Fulgo.in d.l.precibus,adducens etiam glo. Insti.de pup.substi.in §.masculo.in glo.fina.quæ incip. scilicet directa. Et ex hoc cessat ardua dubitatio, de qua est dictum s. quia virtute dictæ clausulæ substitutio facta per verba directa traheretur ad fideicom.post pubertatem,dummodo tamen dicta clausula respiciat futurum tempus,puta si non valet vel valebit iure testamenti,secus si per verba præsentis temporis tantum,quod est singu.menti tenendum, cum hodie tabelliones de consuetudine semper apponant in testamentis clausulam codicillarem,secundum Imo.in d.l.verbis,& in d.capitu. Raynutius.in 18.colum. volentem quod licet dicta clausula apponatur ex consuetudine tabellionis, tamen operatur effectum suum, & idem notabi.tenuit in l. filio præterito. ff. de iniusto testamen.in repe.licet Barto.in l.j.ff.de iu.codicil. dixerit contrarium,& forte non bene.Sexto quæritur, si substitutio compendiosa fiat tantum in re certa.Bar.in d. l. Centurio. concludit, quod si fiat per verba directa ciuilia, vt hæres esto, vel instituo.tunc intra tempora pupillaris ætatis valeat iure directo, & trahatur ad vniuersum,vt in l.j.§.si ex fundo.ff. de hære. instituen.& hoc per tex.no.in l.cohæredi.§. fina. ff. de vulga. & pupil. secus si sit facta per verba directa non ciuilia,vel per verba communia, quia non trahitur ad vniuersum, sed ad primũ dictum. Quod intelligit Bal.in d.l.precibus.in fi.quando habet conditionem directam,& cum dinumeratione ętatum, vt si decesserit in pupillari ętate,vel postea quandocunque,secus si sit simpliciter dictum, quandocunque decesserit, quia tunc particulare fideicom. non trahetur ad vniuersum, ex quo in in omni ætate debet vniformiter intelligi,ideo erit semper fideicom.& dicit,quod hoc casu non continet tacitam vulgarẽ, quia fideicom.nunquam continet vulgarem,& ita dicit se cõsuluisse,de quo tamen j.dicetur.Sali.tamen in d.l.precibus. in fi. sequitur opin. Barto. etiam sine expressa temporum distributione,& valeat iure directo intra pupillarem ætatem, postea vero iure fideicom. & quia hoc dependet a dubitatione supradicta,ideo dic,vt ibi,de hac etiam j. quando per verba communia fieret substitutio in certa portione,vel quota,an trahatur ad vniuersum,& vide ibi. † Septimo quæritur, an substitutio compendiosa facta per hæc verba, quandocunque filius meus decesserit,lego Titio bona mea intra tempora pupillaris ætatis,an valeat iure directo. Barto. in d. l. Centurio. quod non, sed quod omni tempore sit fideicom. & ita transit Imo. in d.capit. Raynu.in 22.columna. Bal.tamen in l.fina. C. famil. ercis.tenet contrarium,vnde de hoc arti. dic, vt est dictum supra super glo.in versicu. instituit. in fine, & ibi plene de hoc.

76

77 † Circa secundum principale,quando substitutio compendiosa est facta per verba obliqua, de quibus verbis est plene dictũ supra,& concludit Bart.in d.l.Centurio.quod substitutio omni tempore est fideicommissaria,& matrem non excludit,vel alium venientem ab intestato,vt in d.l. cohæredi. §. cum filiæ, & isto casu potest detrahi legitima & Trebel. vt ibi dicitur, & sic hoc casu continet tantum vnam substitutionem scilicet, fideicom. non autem vulgarem vel pupil. vel exemplarem. ratio,quia verba obliqua non possunt directari, secundum glo. & Docto.in d.l.verbis,nisi fauore libertatis, vt in l. Anto.ff.de fideicom.lib.Bal.tamen in d.l. humanitatis. C. de imp. & alijs substi.limitat prædicta duobus modis. Et primo, quia si testator dicit,instituo Titium, si hæres non erit,restituat hæreditatem Sempronio, quia tunc cõtinet vulgarem propter impossibilitatem,quia si non esset hęres,non posset restituere,& sic verbum obliquum hoc casu habet vim directi. Secundo limitat,nisi substitutio sit facta per verbum restituto, vt si testator dicat,quandocunque decesserit ego restituo hęreditatem meã tali,quia tunc applicatur ad significationem directi, secũdum Bald. ibi, & dic vt est dictum s.de isto verbo restituo,vel restituat. † Sed quæritur primo,si testator dicat, quandocunque fi-

78 lius meus decesserit, volo quod bona mea dent vel distribuãtur pauperibus per meos fideicom. infra scriptos. concludit Barto.in d. l. Centurio. quod filio decedente intra pupillarem ętatem substitutio sit directa,etiam si mater sit in medio.postea vero sit fideicommissaria, vt ibi plene per Barto. adducentem not.per Innocen.& Docto.in cap.cum tibi.s. de testamẽ. & per Specu.in ti.de instr.edi.in §. nunc vero aliqua. in versic. sed pone, quod aliquis non instituit.& ibi per Io.And.in addi. & ita simpliciter sequitur Ange.& Bal.in d. l. Centurio. idem etiam tenet d.Pet.in d.cap.cum tibi, vt ibi plene per eum, & idem Sali.in d.l.precibus.quia ex quo Bar.vult, quod subintelligatur verbum accipiat,quod est verbum commune,vt est dictum s.certe sicut Sali.tenet s. quod compendiosa facta etiam per verba directa ciuilia intra pup. ætatem valeat de iure directo,& postea iure fideicom. fortius quando per verba communia,vt est isto casu.Sed aduerte,quia idem Bar.in sua disp. quæ incip. Filium adultum. videtur voluisse contrarium, sed certe hoc non est verum secundum Bart. quia ibi loquitur, quando dicta substitutio fuit facta a filio adulto, merito semper fuit fideicom.quia non potuit esse pupillaris. Sed quo ad casum nostrum Bal.no.in d.l.precibus.in vlti.char.in princip. tenet directe contrarium ad Bar.in d.l.Centurio. vt talis substitutio omni tempore sit fideicommissaria.& ita refert se consuluisse Veronę.Idem etiam sequitur idem Bal.in l.si quis ad declinandã, post prin.C.de epi.& cle.& idem etiam no.tenet do. Flo. in d. c.cum tibi.& dicit ita fuisse Paduæ consultum. & idem concludit Imo.ibi in 8.& 9.colum.& idem in d.l.Cẽturio. in 20. & 22. colum.& idem in d.cap.Rayn.in 23.& 24.colum.in arti.substit. compendiosæ.vbi refert se ita consuluisse,& ita videtur tenendum ex pluribus rationibus,de quibus plene in locis s. allega. per Docto. cum enim dicta substitutio sit facta per verba obliqua, certe vt dicit Bald. in d. l. precibus. si nullus esset datus executor, & testator dixisset verba præmissæ substitutionis, tunc ipse Episcopus haberet distribuere,nec excluderetur mater,vt tenet ipsemet Bart.in d.l.Centurio.& j.dicetur.ergo eodem modo non excludetur mater in casu præmisso, cum eodem modo Episcopus sit executor deputatus a iure,vt in d.l.si quis ad declinandam,sicut commissarius a testatore,& sic eodem modo ambo dicuntur executores, ergo non debet inter eos quo ad hoc fieri differentia. Non obst.d.cap.cum tibi.quia ibi testator non prouidit sibi de aliquo hęrede expresse. Sed in casu isto prouidit de hærede expresse,ergo cessat tacitus, vt in l.cum ex filio.ff.de vulga. & pup. vnde non est opus dicere, quod hoc casu executor intelligatur factus hæres. Non obst. tex. hic, quia hic fuit facta substitutio per verba directa, secus ergo si per verba obliqua.Non obst.rationes, quæ possent adduci de fauore piæ causæ, vt sic in dubio debeamus inhærere opi.& rationibns fauentibus piæ causę,arg.l. sunt personæ. ff. de reli.facit tex.no.in l.antepe.ff.de manu.& glo.in ca.ex literis.de proba.& ad idem cap.fina. ff. de re iudic. nam prout dicit do.Flo.in d.cap.cum tibi,non debet faueri pię causę in præiudicium matris,per no.in cap.nuper.s.de don.inter vir. & in cap.ex tenore.s.de foro compe.facit etiam ratio cap. fina.17.q. 4.& glo.in d.l.si quis ad declinandam. Et aduerte quo ad prædicta ad duo principaliter,& primo,quia domi.Sali.in d.l.precibus tenuit sine aliquo dubio,quod si testator dixerit, volo quod bona mea,& sic per istud pronomen meum, quod tunc dicta substitutio omni tempore erit fideicommissaria, ex quo dicit tantum de bonis suis, vnde non potest trahi ad bona pupil. & sic non potest esse pupillaris, in qua veniunt omnia bona etiã ipsius pupilli,vt in tex.& in l. sed si plures. §. ad substitutos. de vulg.& pupi.Sed certe ista differentia nullo modo fieri debet: nam Barto.in l.si ita scriptum.§.si filio.ff.de se.tab.no. determinat, quod dicta adiectio de bonis meis,non habet alterare naturam substitutionis, ut etiam tenent Docto. in l. 1. & 2. ff. de uulga.& pupil. Secundo, aduerte,quia Bald.in d.l. si quis. uoluit,quod si dicta substitutio sit facta cum expressa distributione temporum,puta si filius meus in pupillari ætate decesserit, uel postea quandocunque,uolo quod bona mea distribuantur inter pauperes, quod intra pupillarem ętatem sit directa propter commemorationem pupillaris ętatis, per nota. per glo. magnã in fi.in d.l.precibus.ex quo ipsi pauperes uidentur pupillariter substitui. Nec obs.quod uerbum distribuantur, sit obliquum, quia isto casu non importat essentiam substitutionis, sed modum exequendi, ut patet in d. l. si quis. in §. distribuantur, & in uersic. distributionem, ubi institutio est directa,& modus exequendi est obliquus: secus tamen dicit Bald. fore si non sit facta distributio temporum, licet sit appositum illud aduerbium, quandocunque, puta quandocunque, filius meus decesserit &c. quia dictio quandocunque, non est temporum distributiua,seu distinctiua, licet sit dictio pluriium temporum uniformiter compræhensiua, & sic sub unica conceptione debet uniformiter intelligi,ut ibi plenius per Bald.referentem se ita de facto consuluisse. Sed Imo.in dicta capitulo, Raynutius,in 27 columna. tenet idem esse dicendum etiam in primo casu, quando dicta substitutio esset facta expresse cum distributione tprum, ex quo est facta per verba obliqua,

obliqua:ergo omni tpe erit fideicom.ut in d. l. cohæredi.§.cũ
filiæ.Non ob.glo.in d.l.precibus.quia loquitur & debet intel-
ligi,qñ substitutio fieret per verba cõia:secus si per verba obli
qua,vt in casu prædicto,ut ibi plene per Imo.& sic no. conclu
dit,ꝙ expressa distinctio temporum cum dictione qñcunque,
nihil operatur,qñ substõ fit per verba obliqua,quod no.Secũ-
do quæritur,quid si testator dixit, si filius meus decesserit sine
liberis,bona mea distribuantur pauperibus, nec dicit ꝑ quos.
conclud.t Bar.in d. l. Centurio. ꝙ ista substitutio omni tpe sit
fideicom.ex quo est facta per verba mere obliqua,ut d.§. cum
filiæ.& rationem dñæ uide ibi per Bar. & etiam Doc. vt patet
ex præcedẽtibus.Tertio quæritur,quid si dixit testator,si filius
meus decesserit sine liberis,volo ꝙ bona mea vendãtur,& pre
tia eorum dentur pauperibus, & non dixit per quem , & con-
cludit Bar.ibi , ꝙ intra tempora pupillaris ætatis talis substitu-
tio sit directa,postea fideicom.& rationem dñæ vide per eum.
Sed certè hoc dependet a prima dubitatione supradicta . &
79 dic vt ibi.†Quarto quæritur,quid si testator dixit sic:volo ꝙ bo
na mea vendãtur,& pretium distribuatur inter pauperes,quo-
a rum electio fiat per manus mei executoris.[a] & concludit Bar.
ibi,ꝙ omni tempore sit fideicom . & rationem differentiæ vi-
de ibi per eum,& ita sequitur hic Bal.in 31.col.& vide ꝑ Bar.in
suo consi.quod inci.Filius condidit testamentũ, de quo consi.
Bar.facit mentionem in l.fundi Trebatiani. ff. de vsufru.le.&
de alijs etiam plene per Imo.in d.c.cum tibi.in 25.& 26. col.di
centẽ,ꝙ si testator diceret, qñcũq; filius meus in pupillari ęta-
te decesserit,relinquo bona mea pauperibus, & volo ꝙ vendã
tur per meos executores &c. nam isto casu ex quo substitutio
esset facta per verbum cõe , & sic per verbum relinquo, vt per
Bar.in l.his verbis. ff. de hære. insti. quo casu bene posset esse
directa filio decedente intra pupillarẽ ætatẽ: secus tñ qñ esset
facta per verba mere obliqua , vt patet ex ꝑcedentibus,quia ẽt
80 si testator dixisset, si filius meus decederet intra pupillarẽ ęta-
tẽ,tñ esset fideic.sed ibi plene per Imo.†Quinto & vlti.quæri-
tur,quid si executores moriuntur hæreditate non adita,vel te-
statore viuo,an institutio fiat caduca.Io. An.in add. Spe.in tit.
de instru.edi.in §.nunc aliqua. in ver. sed si vnus ex executori-
bus obijt,tenet ꝙ non,sed ꝙ eṗs succedit in locum eorũ, vt in
d.l.si quis.& idem sequitur Ang.in d.l. Centurio. post mediũ,
& gñaliter, an & qñ eṗs succedat per mortẽ vnius ex executo
81 ribus,vel oium,vide per Bart.in l. vnũ ex familia.§. ergo. ff.de
leg.2.& per Imo.in d.c.cum tibi. in 28.col.†Circa tertiũ princi
pale de substitutione compendiosa facta per verba cõia,vt per
verbũ,substituo,vel ꝑ similia verba, de quibus verbis cõibus,
q̃ sint, est plene dictũ s̃. & materia istius articuli est magis vti-
lis,q̃ ꝑcedens,cũ sæpius de facto ꝯtingat. Itẽ est magis dubius,
cũ dicant Docto. ꝙ in multis dubia istius articuli egerent im-
periali decisione,vt patet in extra dicendis.Et conclude,quòd
substõ cõpendiosa aut fit puberi,aut impuberi. primo casu fa-
cta per verba cõia valet omni tꝑe iure fideicõ.& idem si fiat al
teri,cui non possit pupillariter substitui,puta emancipato, vel
extraneo.& rõ est,quia nullo tꝑe põt valere iure directo, vt in
§.extraneo.Insti.de pu.substi. merito valet iure fideicõ. Scd̃o
casu qñ fit impuberi,plures fuerunt opi.nam gl. in d.l. precib.
& in d.l.Cẽturio.tenent ꝙ omni tꝑe sit fideic.& intra tꝑa pu-
bertatis.idem ẽt glo.in ver.vel substitutionis.in d.c.Ray. Idem
tenet ibi Inno.& Hostien.& Archi. hic. & idem sequitur Azo
in summa.C. de imp. & alijs substi. & idem tenet Odof Dyn.
Guil.Ray.Ia.de Ra.in d.l.precibus.& Bal.in d.l. Centurio.etiã
si mater non sit in medio.& ibi no. fortificat hanc opi.rñden-
do ad rationes in ꝯrium,& ad tex.hic respondet, ꝙ fuit hic fa-
cta substitutio per verba directa , secus si per verba cõia. Idem
etiam tenet in d.l.iam hoc iure.dicens hanc opi. esse cõem, &
ꝙ fm eam consuluerunt Doc.& quòd ipse sæpe consuluit.po-
tissime , quia verbum commune substituo , vel aliud relatum
ad plura tempora debet illa determinare , si potest æqualitate
seruata,sicut & quando refertur ad personas,vt in d.l.iam hoc
iure. ergo omni tempore debet esse fideicom. & quia vna &
eadem res non debet diuerso iure cẽseri, ut in l.eum,qui ędes.
ff.de vsucap.& addunt plures alias rationes, de quibus ibi per
eum.Idem ẽt tenuit in d.l.ex tribus . vt ibi no.per eũ . Idem ẽt
sequitur plenius,quàm alibi in d.l. precibus. vbi facit mentio-
nem de consilio suo,& respondet ad tex.hic , ut s̃. de quo ẽt ꝑ
Imo.in d.l. Centurio. in 14.col. dicentem , ꝙ ista opinio valde
esset sustentabilis,si non esset tex.nostræ decretalis hic.Secun
da fuit opi.fin.Insti.de pup.subst.in §.qua rõne.in glo. magna,
in fi.quòd intra pupillarem ætatem ualeat iure directo,postea
verò iure fideicom. & ita sequitur Cy. in d.l.precibus.etiam si

mater sit in medi o,vt ipse ponit in addi.suis,et refert se ita cõ-
suluisse.Idem etiam sequitur hic Ioan.An.in nouel.per plures
rationes,& maxime per tex.hic,& in d.c.Raynu.& hęc opi.te
nenda videtur,vt j̃.dicetur.Tertia fuit opi.ꝙ intra tempora pu-
pillaris ætatis valeat iure directo , postea verò euanescat in to-
tum,& sic non valeat iure fideicom. & hæc opi. fundatur pe
iura,& rationes,de quibus est dictum s̃. quando substitutio fit
82 per verba directa,de qua dic, ut ibi dictum fuit.†Quare Bar.in
d.l. Centurio . dicit aduertendum esse quasdam coniecturas,
ex quibus si apparet testatorem voluisse, quòd intra tempora
pupillaris ætatis ualeat iure directo,& tunc procedat opi. glo.
in d.§.qua ratione.ut intra tempora pupillaris ætatis ualeat iu-
re directo , postea iure fideicom. etiam si mater sit in medio,
quia licèt in dictis casibus sit pupillaris tacita, tamen admitti-
tur contra matrem ex præsumpta uoluntate testantis, licèt ta-
cita pupillaris comprehensa in expressa vulgari , quæ tantum
comprehenditur ex legis dispositione , matrem nõ excludat.
& de istis coniecturis j̃.dicetur . Si uerò nullæ coniecturæ ap-
pareant,sed testamentum simpliciter loquitur, & tunc cũ vo-
luntas testatoris sit dubia , si mater est in medio, interpretabi
tur pro matre tanquàm in benigniorem partem , vt sic omni
tempore sit fideicom.ut dicitur in l.quæ duos. ff. de re.dub.&
ita potest procedere prima opi.glo.hic, de quibus s̃.quod pro
cedit,nisi sic ut substituti filij testatoris,qui ex præsumpta uo-
luntate testatoris matrem excludunt,ut per glo.fi.in d.l. preci
bus.& prædictis non ob.l.precibus.quia est speciale in milite.
Nec ob.tex.hic,quia hic fit substitutio per uerba directa . Sed
si non est mr̃,nec alia istarũ persona,de quibus ꝑ Bart. in l.j.&
2.ff.de vulg. & pup. tunc concludit Bar. ꝙ intra pupillarẽ æta-
tem sit directa pupillaris, postea fideic.non ꝙ substitutio dire-
cta conuertatur in obliquam , sed secundum quod futuris iu-
dicabit euentus,præsumetur semper fuisse talis, vnde si filius
moritur in pupillari ætate,semper pręsumetur esse pupillaris,
sed postea semper fideicom.cum lex sit certa demũ , eo quod
est certa natura,vt l.cum quidam §.quod dicitur.ff.de acq. hę-
red.vt plenius per Barto.in d.l.Centurio. dicentem , quod di-
ctæ coniecturæ depræhendantur.Primo,si testator dicit, quod
substitutus accipiat propria auctoritate , nam videtur velle , ꝙ
iure directo,vt l.Titia.§.j.ff.de leg.2. Secundo,si in aliqua parte
testamenti constat,quod illud verbum commune testator ac-
ceperit pro directo,nam ita in sequentibus accipi debet , vt in
l.si seruus plures.§.fin.de leg. 1. puta si antea in testamento te-
stator dixit,accipiat sua manu , nam videtur quod sua auctori-
tate accipiat,vt l.Meuius.§.fundo.de leg.2. Tertio si testator di
xerit , quandocunque filius meus decesserit , volo hæreditatẽ
meam totam & integram ad talem peruenire. Quarto , quan-
do dixit,omnia bona mea ad talem perueniant , quia tunc ni-
hil excipit,vt l.Iulianus.de lega.3.secus si diceret,omnia bona
mobilia vel immobilia,& non dicat,iura & actiones,vt no.in
l.morientium.de verbo.signifi. Quinto , quando dixit, perue-
niant sine aliqua diminutione,vt ibi plenius per eum , & cum
opi.Bar tenet hic Pe.de Anch.in quam etiam videtur inclina-
re Domi. Anto. in d. c. Rayn. eandem etiam sequitur Rapha.
Cumanus in d.l.Centurio.qui ex eo quia contra opi. Bar.for-
titer facit tex.nostræ decretalis, hic ad eum multipliciter respõ
det.Et primo , quia hic fuit facta substitutio per verba directa,
vt per verbum moriatur . Secundo , quia forte vxor testatoris
hic non fuit mater.Tertio,quia hic filij erant inuicem substitu
ti,ideo non fauetur matri,cum superesset persona,quæ ex præ
sumpta mente defuncti matrem excludebat , vt dicit Barto. s̃.
& facit l.Lucius.ff.de hæred.instit. Quarto , quia tex. hic nihil
facit ad propositum , quod appareat, quia hic substitutio pau-
perum fuit directa , dum dixit, pauperes hæredes instituendo,
& de illa ibi agitur,& hoc modo intelligitur etiam prima sub-
stitutio facta inter filios, nam si prima substitutio facta inter fi
lios diceretur esse fideicom.ita quod semel fuisset locus causæ
intestati,non posset habere locum secunda substitutio paupe-
rum directa,etiam vbi mater non esset in medio. Sed aduerte,
quia tex. hic clare obstat opin. Barto. & Bal. nam hic fuit facta
compendiosa filijs impuberibus,& mater erat in medio,& ta
men intra pubertatem est directa pupillaris . Et responsiones
supra datæ non procedunt,non enim obstat prima, nam ipse-
met Barto.in d.l.Centurio, in illa quęst. de compendiosa facta
per

ADDITIO.

a Vinc.God.An autem executor possit eligere se ipsum in pauperem, & sibi da-
re quod est in pauperes distribuendum.Mar.Soc.in consi.11.circa præsentẽ
uersi.ex quibus.& uersi.quinimo.lib.1.

per verba directa, tenet quod verbum moriatur, sit commune, imò ex alio dicta responsio non procedit, quia licèt hic in tex. in substitutione facta inter liberos sit dictũ verbũ, moriatur. tñ hic in tex. ponitur ratio, & regula, & quando congruit verbis, & personis, valeat iure directo: secus ergo si non congrueret personis, & sic post pupillarẽ ætatem. Nec ẽt obstat secūda responsio, quia est euidenter falsa, vt hic patet in tex. & glo. Nec obstat tertia responsio, quia tex. hic exprimat causam, & rõnẽ, quare substitutio est directa. s. quia congruit verbis, & personis. Item quia pater potest matrem excludere, quam non posset ipse filius. vnde tex. hic non considerat qualitatem substituti. Nec etiam ob. quarta, quia hic in tex. in ver. præmissæ nãque &c. agitur etiam de prima substitutione facta inter ipsos filios. Itẽ quia dictum inconueniens non posset resultare tenẽdo opi. Ioan. An. s. ꝙ substitutio compendiosa per verba communia etiam matre existente in medio intra tempora pupillaris ætatis sit directa, nec est locus successioni ab intestato. Itẽ, quia omnes Doc. hic exponunt verbum, instituendo, pro substituendo, & quia aliàs ad quid dixisset hic Papa, cum substitutionibus semper interpretatio sit facienda &c. si enim verba fuissent ita clara, ꝙ fuissent directa, non fuisset locus interpretationi prædictę, vt l. ille aut ille. §. cũ in verbis. ff. de leg. 3. & sic ad rationem istius tex. non potest responderi. Quare per hunc tex. tenenda videtur opi. glo. in d. §. qua ratione, quam secundo tenuit Cy. in d. l. precibus. vt s. & tertio Io. An. hic. & quarto eam sequitur Ang. in d. l. Centurio. Non ob. ꝙ verbnm moriatur, sit directum, quia prout est dictum s. hoc non est, nisi q̄a illud verbum congruit tempori & personis: vnde in dubio iudicatur directum, & semper substitutio debet in dubio iudicari directa cum potest, vt dicit tex. hic. sed si non congrueret tẽpori & personis, iudicaretur obliqua, ergo apparet ꝙ non est mere directum, quia tunc non oporteret aliter interpretari dictam substitutionem fuisse directam, vt s. vnde dicit Ang. ibi, ꝙ ad istum tex. non videt responsum. Et sic istud verbum moriatur, est dubium, & erit directum & obliquũ s̃m subiectam materiam, merito dicit tex. hic, ꝙ dicta substitutio in dubio directa est censenda, cum possit valere iure directo, eo ꝙ conuenit tempori & personis, vbi ergo non posset, erit obliqua. dẽt ergo dictum verbum censeri cõe, s̃m Ange. concludentem, ꝙ
a substitutio compendiosa facta impuberi per verba[a] cõia, etiã si mater sit in medio intra tempora pubertatis, sit directa, vt dicit probari hic in tex. Cui etiam non ob. si diceret, ꝙ hic sit speciale ad pias causas: nam omnes Doct. hic concludunt non esse aliquam specialitatem fauore pauperũ piæ causæ, sed Papa respõdet hic de iure cõi, vt patet clare ex hoc tex. Et quinto hanc eandem opi. sequitur Sal. in d. l. precibus. vt ibi per eum. Sexto eandem tenet d. Flo. in d. c. Raynutius. per tex. hunc, iuncto d. c. Raynutius. vt sic etiam matre existente in medio intra pupillarem ætatem ualeat iure directo, & postea iure fideicom. Septimo in hac eadem opi. residet d. Nico. in d. c. Raynu. Octauo eandem opin. secutus est Rapha. Fulg. per tex. hic, & in d. c. Raynutius. quibus ipse dicit non videre responsum, de quo per eum in d. l. precibus. Nono eandem opi. tenet Imo. in d. ca. Raynutius. in 31. colum. & ibi plenius quam alius per 8. columnas concludit pro hac parte, & dicit se ita consuluisse. idem etiam tenuit & sequitur in d. l. Centurio. in 13. col. & ibi per 4. colum. de hoc articulo. ubi etiam uoluit, ꝙ cũ ista opinio videatur satis determinata per ius canonicum, & sic ꝑ tex. hic, & in d. c. Raynutius. ꝙ etiam in terris imperij, & vbiq;
83 erit obseruandum, quia quoties sunt opinio. † de iure ciuili, debet tunc seruari opinio quæ reperitur approbata per ius canonicum etiã in foro ciuili, & in terris imperij, & vbique, vt no. in c. per venerabilem. qui filij sint leg. & in c. licet ex suscepta. s. de foro compe. & per Docto. in c. quanq̄. C. ad legem falci. Decimo hanc eandem opi. sequitur domi. Fran. de Rampo. in d. l. precibus. prout refert Imo. in d. c. Raynutius. in 38. col. Vndecimo idem tenet Pau. de Ca. in d. l. precibus. & dicit ꝙ hodie ista est communis opi. secundũ quam Doc. Bononien. sic communiter consulunt, & ipse sæpe consuluit, & plures se subscripserunt, nec ab ea videtur esse recedendum, præsertim cum satis sit conformis voluntati testatoris, & nulla bona aut clara responsio potest dari ad tex. hic, & ad d. c. Raynutius. Et aduerte, quia vt s. patet, Bar. in d. l. Cẽturio. tenuit hanc eandem opinio. quando apparent coniecturæ, ex quibus constet quòd testator sic voluerit: vnde videndum restat, an eius dicta de iure procedant. & primo quando testator dixit, pleno iure vel totã & integram. nam Bal. in d. l. precibus. dicit tria dicta. Primo, ꝙ quando per dictas coniecturas compendiosa posset valere iure directo, esset ac si testator expressisset per illa uerba, talis sit hæres, & s̃m hoc sequeretur, ꝙ post pupillarem ætatem euanescit in totum, ita ꝙ non valebit iure fideicom. vt est dictum s. quando compendiosa est facta per verba directa. Secundo dicit Bal. ibi contra Bar. & ꝙ dictæ coniecturæ non faciunt compendiosam, magis dici directam, q̄ sine eis, cum semper dicta verba videantur probata a testatore cum termino restrictiuo. scilicet in suis bonis, quæ verba licèt substitutionem pupillarem non arctent, vt l. si ita. §. qui filio. ff. de secun. tab. tamen dicta verba arctatiua restringunt dubiam substitutionem, argu. l. Lucius. §. quæ habebat. ff. ad Treb. sed restrictio ad bona testatoris inducit fideicom. l. cohæredi. §. cum filio. ff. de vulg. & pupil. ergo tales coniecturæ non inducunt, ꝙ sit magis directa q̄ obliqua. & dicit ꝙ si testator fuisset interrogatus, an vellet substitutionem extendi ad bona non sua, verisimiliter dixisset ꝙ non, ideo in dubio non debet ad illa extendi velut ad incogitata, ar. l. si quis ita. §. pe. ff. de testa. tute. Tertio dicit Bal. ibi, ꝙ ꝑ illas coniecturas nil aliud intelligit, nisi Trebel. esse prohibitã a testatore in substitutione fideicom. & idem etiã dicit Ange. in d. l. precibus. & in d. l. Centurio. cõtra Bar. Sed aduerte quo ad primum, quia non dixit Bar. quòd tunc substitutio intelligitur facta per illa verba, talis sit hæres: sed quòd mens testatoris videtur esse, ꝙ valeat iure directo eo casu, quo potest valere: vnde non sequitur, ꝙ post pupillarem ætatem non possit valere iure fideicom. ex quo fuit facta per verba communia, secundum Imo. in d. c. Raynutius. in 30. colum. Quo ad secundum dic, quòd per illa verba, totam & integram, si non induceretur substitutio directa, posset detrahi legitima, vt d. §. cum filiæ. in qua filius non potest grauari, vt in l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. testa. ex quo ergo testator uoluit, ꝙ tota & integra ꝑueniat ad substitutum, datur intelligi quòd sit directa, in qua legitima non detrahitur, vt est tex. hic, aliàs non posset venire ad substitutum sine diminutione vel integræ, prout testator voluit. verbum ergo commune, quod potest se habere ad directã vel obliquam substitutionem propter eius largã significationem, potest dici dubium, & in dubijs stamus coniecturis, vt in l. in conditio. primum locum. ff. de condi. & demon. & in l. licet Imperator. & in l. si seruus plurium. ff. de leg. j. nec videtur ꝙ dicta bona in verbis suis habeant alterare substitutionẽ, ut in d. §. qui fillio. & per Doc. in l. j. ff. de vulg. & pup. Et licèt etiã
b testator in dubio[b] non videretur de alijs bonis q̄ suis disponere, tamen illud esset verum, quando principaliter illud non voluit, sed ex quo voluit substitutionem esse directam, censetur in consequentiam voluisse ad substitutum peruenire etiã alia bona pupilli, ne aliàs contingat pupillũ decedere pro parte testatũ, & ꝓ ꝑte intestatũ: facit qđ hr̃ in l. sed si plures. §. ad substitutum ꝑ ꝑ. de vulga. & pupilla. secũdum Imo. in d. l. Centurio. qui modo prędicto saluat dicta Bar. vt s. Et pro quo quando testator dixit, totam & integram: facit quod habetur in l. q totã solidum. §. etiam. ff. de lega. 2. & secus forte esset, si diceret totã simpliciter, & sic non diceret totam & integram, per no. in l. Et si. C. ad legem fal. & in l. quod si maritus. ff. de consti. pecu. Et prædicta procedunt, quando testator dixit, totam & integram, vel omnia bona mea, non habet alterare, ut s. ex quo est termi nus vniuersalis, & sic est facta in omnibus bonis per rationẽ de qua s. per Imo. secus tamen videretur, si non esset facta in omnibus bonis, puta quandocunq; filius meus decesserit substituo Titium in bonis meis, quia tunc etiam intra tẽpora pupillaris ętatis, etiam si mater nõ sit in medio, dicta substitutio erit fideicom. ex quo apparet expresse de mente testatoris in substituendis tantum in bonis suis, & faciunt aliæ rationes, de quibus per Bal. in d. l. precibus. Non ob. dictum Bart. in d. §. si filio. quia loquitur in expressa pupillari, vel vulgari, vel in cõpendiosa facta per verba directa, secus si sit facta in bonis testatoris per verba communia, & sic aliàs dubia, quia tunc ex quo verba sunt clara, & certa, non est locus coniecturis, vt in d. §. cum in verbis. & in l. continuus. §. cum ita. ff. de verb. obli. & ita referunt quidam fuisse consultum Florentiæ, quod dixit Bar. in d. §. si filio. non habere locum in compendiosa facta per verba communia in bonis testatoris, quod tene menti, quia est

ADDITIONES.

a Vinc. God. Nota, ꝙ uerba testatoris debent recipere interpretationem a iure cõi, Ruy. consi. 49. nu. 11. lib. 2. & impropriari potius debent, q̄ ut ꝓsumamus testatorem suæ posteritati extraneum prætulisse, Ruy. cõs. 188. nume. 6. lib. 2.

b Vinc. God. Dubium si est, qua mente aliquid sit factum inter viuos, declaratur ex uerbis prolatis in ultima uoluntate. Ias. in l. qui filiabus. col. 1. ff. de leg. 1. Ruy. consi. 161. nu. 28. lib. 1.

est no.limitatio ad prædicta,& ad glo.& Doct. in l.j.ff. de vul. & pupil.vbi dicunt,q dictæ demonstrationes non habent alterare naturam substitutionis. Et etiam quia ex his patet maximus effectus resultans per istud vniuersale, omnia vel omnibus,vel quando est dictum integrè, vel sine diminutione, vel pleno iure:nam aliud esset,si aliquod istorum verborum esset appositum,per Imo.in d.c.Raynutius.Item adde aliam coniecturam, quia si testator dicit, quandocunque filius decesserit, talem substituo hæredem: vnde ex quo dicit hæredem substituo, erit directa intra pupillarem ætatem etiam matre existente in medio,vt ibi per eum. Et idem tenet Imo. in d.c. Raynu-
84 tius.in 41.col.in arti.substitutionis compendiosæ. † Item adde aliam coniecturam,quando filius fuit tantum institutus in legitima, quia tunc substitutio sibi facta per verba cõmunia erit directa pupillaris intra pupillarem, etiam si mater sit in medio, postea verò erit nulla.& ratio est,quia nõ potest filio substitui in legitima per fideicom.etiam si substitutio prędicta esset facta cum distributione temporũ,vt in d.l.qm in prioribus. secundum Bal.in d.l.ex tribus. Item adde aliam coniecturam per Bal.in l.quam q.C.de fideicõ.si testator dixit, quandocunq; filius meus decesserit,talem ei substituo:nam pter illud pronomen demõstratiuũ, ei,dicta substõ erit directa infra pupillarem ætatem: quod verũ videt in in hac substitutione compendiosa facta per verba cõmunia:secus si per verba directa,vel in substit.vulga.vel pup.quia dicta demonstratio nõ alteraret naturam substitutionis, & ita procedat glo. in l.j. & quod ibi dicunt Doc.s.de vulga.& pupil.& facit quod est dictum s.ad d.§. si filio.Et aduerte ad prædictas omnes coniecturas, quia licèt faciant compendiosam ualere iure directo intra pupillarem ætatem,tamen nõ propter ea faciunt, q dicta cõpendiosa expiret postea: imò valebit iure fideicom.vt no. concludit Imo. in d.c.Raynu.in 40.col.licèt quidam dicant contrariũ & male.
85 †Sed quæritur primo, quid si cõpendiosa per verba cõmunia est facta cum hac dictione, quandocũque, vt quandocunq; filius decesserit,talem substituo,an fm opin.tenentium, q omni tempore sit fideicom.dicta dictio aliquid operetur. glos.in d.l.precibus.quòd non,& idem tenet Bar. in d.l. Cẽturio. licèt Io.de Lig.tenuit contrariũ,& non bene, vt per Bal.in d.l.si q̃s ad declinandam.quia dictio quandocũque, licèt sit pluriũ temporum comprehensiua, tamen non est distinctiua, vt ibi per eum,& in d.l.precibus.& idem tenet in d.l.Centurio. in 3.col. & in d.l.iam hoc iure.& Imo.in d.c.Raynu.in 8. 27. & 28 colũ. & 32.licèt idem Bal.in d.l.ex tribus.tenet contrariũ,etiam si cõpendiosa esset facta per verba directa, tamen tenendo cõem opin.de qua s. quòd compendiosa facta per verba cõia intra tẽpora pupillaris ætatis valeat iure directo, & postea iure fideic. ista quæstio sit parum vtilis,quia etiam sine dicta dictione,qñcunque,idem resultaret effectus. Limita tamen prædicta secũdum Ang.in d.l.Centurio.nisi apponatur duplex distributiuũ temporis,puta si dicatur, qñcunque filius meus decesserit,ipsa quaq; die talem substituo: nam tunc illud idem operatur, quod geminata dispositio,de qua j.proxi.dicetur. & hoc per l. si pluribus.§.j.ff.de verbo.oblig.Sed Imo. in d.c. Raynu.in 42. col.non videtur approbare hoc dictum,quia dictio,qñcunque est potius collectiua quàm distributiua, vt no. in l. si necessarias.§.si annua.ff.de pigno.act.de quo tamen per Ang.& Imo.
86 in d.§.j. † Secundo quæritur,quid si compendiosa est facta cum expressa distributione temporũ, ut si filius meus decesserit in pupillari ætate, vel postea quandocunque, talem substituo, dic q glo.no.in d.l.precibus.tenuit q tunc cẽseantur duæ substitutiones,vna pupillaris expressa, quæ admittitur contra matrem,& alia fideicom.propter distributionem temporũ, & ita sequitur Bar.ibi in fi.& in d.l.Centurio.& Ioan.An.hic, & idẽ Bal.in d.ex tribus.& in d.l.iam hoc iure.& in d.l. si quis ad declinandam.& Imo.in dicta l.Centurio.in 23.col.& in d.c. Ray. in 32.col.& fm hoc omnes Doc.sunt in concordia,quòd compendiosa facta modo prædicto valeat intra pupillarem ætatẽ iure directo,etiam si mater sit in medio,& postea iure fideicõ. Sed hoc limita primo secundũ Bal.in d.l.ex tribus.ut prædicta procedant, quando distributio temporũ est facta fm debitas ętates,ut s.secus si testator diceret, si filius meus decesserit intra 25. annum, uel postea quandocunque talem substituo,quia ex quo non est facta mentio de pupillari ætate, non potest ualere iure directo, sed omni tempore erit fideicom. Non obst. d.l.Centurio.quia aduerbium directo,quod est ibi,soluit contrariũ.Secundo limitat Bar.in d.l.precibus.in penul.col. quando distributio fuit rationabilis distinguendo pupillarem ętatem:secus si irrationabilis,puta si testator dicat, siue hodie, siue cras,siue quandocũque moriatur. nam isto casu confunditur ratio distinctiua: unde confusa distributio nihil distribuit,
87 secundum Bal.ibi. † Tertio quæritur, quid si testator dicat,filio meo impuberi,si decesserit sine liberis,substituo talem, an pter illud verbum, impuberi. videatur talis substitutio restricta ad pupillarem ætatem tantum.concludit Bar.in d.l.Centurio.q non, ex quo adijcitur verbũ instituo, quod est dispositiuũ,quo casu videtur appositum gratia demõstrationis. Et idẽ tenet Ioan.An.in d.c.Raynutius. secus autem si dictum verbũ impuberi,adiectum esset uerbo executiuo,puta dicendo filio meo impuberi,si decesserit, succedat talis: nam qualitas iũcta uerbo debet esse secundũ tempus uerbi,ut l.in delictis.§.si extraneus.ff.de noxa.& ideo intra pupillarem ætatem talis substitutio valebit iure directo, postea uero euanescet in totum, quia tempore quo succeditur,debet esse impubes. Non ob.d. c.Raynu. ubi est adiectum uerbũ succedat, & tamen non restringit substitutionem ad tempus pupillaris ætatis, sed valet etiam postea iure fideicom. quia illud ideo est propter conditionem sine liberis ibi appositam in substitutione, propter quam testator uidetur sensisse etiã de tempore post pupillarẽ ętatem,in qua potest habere liberos: secus si dicta uerba sine liberis,non fuissent adiecta, quia tunc intelligetur substitutio ad tempus pupillaris ętatis,quod est no. pro limitatione & declaratione d.c.Raynu.secundũ Imo.ibi,in 42. col. Quæ autem sit ratio differentiæ,quare uerbũ succedat,vel deueniat,sit executiuũ & nõ dispositiuũ,sicut uerbũ,substituo. Bar.ibi non dicit,tamen forte posset dici secũdũ Bal.in d.l. pcibus. in pe.col. q quando uerbum pupillo,uel impuberi,adijcitur conditioni, facit illam substitutionem esse pupillarem duraturam tm intra pupillarem ætatem, dato q fuerit facta per uerba cõia, nisi apponatur uerbum,sine liberis,quia tunc propter cõmune significatum uerbi, substituo, post pubertatem ualebit iure fideicom.Nec tunc obst.quod est dictum s.in tex. in 8. no.scilicet,q ista uerba,sine liberis,non habeant alterare naturã substitutionis, quia illud procederet in expressa pupillari, uel in compendiosa facta per uerba directa, secus si per uerba communia,ut s.de quo etiam uide dicta s.in arti.quando compen-
88 diosa sit per uerba directa,in 4.q.†Quarto quæritur,an compẽdiosa facta per uerba cõia in casibus,in quibus s.est cõclusum, quòd contineat pupillarem,contineat etiam vulgarem.Bar.in d.l.Centurio.tenet quòd sic, quia illa uerba, si filius meus decesserit, uel quando decesserit, possunt intelligi siue decedat uiuo patre,siue postea, & siue post testamentũ ante mortem, siue postea, & sic continet vulgarem, quæ uerificatur etiã qñ institutus non potest esse hęres, quia decedit uiuo testatore. Nec ob.quòd si ualet ut directa vulgaris, non debet postea ualere iure fideicom.per no.in d.l.uerbis ciuilibus, quia respondetur,quòd illud pcederet, si ualuisset semel iure directo post aditã hæreditatẽ,sed isto casu ualet, ut vulgaris añ aditam hæreditatem,& post aditam hæreditatem iure fideicom. & sic in diuersis casibus, ideo toleratur a iure, & istud etiam tenuit Iaco.de Are.& Cyn.in d.l.precibus.Non ob. quod habetur in d. l.iam hoc iure, quia procedit in substitutione breuiloqua, secus in compendiosa, de qua hic secundũ Imo. in d. c. Raynutius.in 44.col.& uide per eum in d. l. Centu.in 23. col. in casibus etiam, in quibus compendiosa pupillarem non continet, ut quia est facta puberi uel extraneo,& tunc si est facta per uerba mere obliqua, non continet vulgarem: secus si per uerba cõia,& dicebat Bal.in d.l.precibus. quòd uulgaris comprehensa in dicta compendiosa non potest continere tacitam pupil-
a larem,quia unum[a] tantum non continet aliud,ut ibi per eum.
89 † Et prædictis adde Ang.in d.l.Centu.dicens,q si testator dixerit,si filius meus decesserit in pupillari ætate,uel postea qñcũque sine filijs, q tũc sub pupillari expressa propter distinctionem temporum continebitur uulgaris tacita, & tunc si testatore uiuo filius decedat in pupillari ętate,substitutus nihil habebit,per l.si tempore captus.ff.de uulg.& pupil.& ff.de captiuis.in l.q si filius.sed si decessisset post pupillarem ętatem, dicit Ang.ibi,q substitutus admittetur, quia una uulgaris continetur sub pupillari,& pupillari ætate duran.& alia uulgaris cõtinetur sub illis uerbis,quandocunque, & idem tenet Angel. ibi,si dicta substitutio nõ fuisset geminata, puta si diceret, qñcunque filius meus decesserit,quia tunc infra pubertatem cõtinetur una pupillaris,& etiam una uulgaris, non tamẽ tacita com-

ADDITIO.

a Vinc.God.Adde, quòd unum ubi est causa finalis alterius, illo sublato & aliud sublatum censetur.Ruy.consi.12.nu.1.lib.1.

comprehensa in pupillari, sed vt comprehensa in compendiosa. de hoc tamen articulo vide plene per Doct. in l.j. ff. de vulg. & pupil. in illo dubio, an testm̄ possit incipere a tacita vulgari.
90 & ibi plene de his. † Quinto quæritur, quid de substitutione cōpendiosa facta per uerba cōia, tamen in re certa, puta qn̄cunq; filius meꝰ decesserit sine liberis, substituo sibi Titiū in tali fundo, vel talis fundus perueniat ad talem. cōcludit Bar. in d.l. Cēturio. ꝙ non trahatur ad directam institutionē, vt no. in l. cogi. §. gn̄aliter. ff. ad Trebel. sed est necesse ꝙ fiat per verba directa ciuilia, vt dicitur in l.j. §. si ex fundo. ff. de hæredi. insti. & d.l. cohæredi. §. fi. Si ergo testator instituit filium in certa quantitate, & si decesserit sine liberis, vel postea qn̄cunque, volo ꝙ dicta quantitas deueniat ad talem, ꝙ tunc non continet pupillarem, & sic directam substitutionem, s̄m Bart. ibi, Bal. tamen in d.l. precibus. in fi. intelligit, ꝙ tunc trahatur ad vniuersum, etiā si sit facta per verba directa ciuilia, quando habet conditionē directam, vt si decesserit in pupillari ætate: secus si diceret, qn̄cunq; decesserit, quia tunc nunq̄ particularis substitutio traheretur ad vniuersum, de quo tñ ibi per eum.
91 † Et intellige prædicta, qn̄ substitutio fit expresse in certa re vel quantitate, puta substituto Titium in fundo, vel in centum. Et idem qn̄ filia esset instituta in re certa, vel in quantitate, & dicit testator, quæ res vel quantitas deueniat in talem, si filia moriatur sine liberis: secus tñ esset si substitutio fieret simpliciter filiæ institutæ in re certa, quia tunc etiam per verba cōia traheretur ad directam substitutionē, vt est casus sing. hic in tex. vbi filia fuit instituta in re certa, & simpliciter fuit facta substitutio, ꝙ si decederet sine liberis moriente filio, & quia non fuit dictum ꝙ moreretur in re illa substitutio iudicatur directa, & sic trahitur ad omnia bona ēt filiæ, quod tene menti, & ita sequitur Imo. in d.
92 c. Raynutius. in 44. col. † Sexto quæritur, quid si compendiosa per verba cōia fiat in certa portione, & conclude, ꝙ aut fit in quota bonorū, & talis non trahitur ad institutionē, quia censetur in re certa, per l. non amplius. §. fi. ff. de leg. j. & l. si quis seruū. §. fi. ff. de leg. 2. Sed si fiat in quota hæreditatis, cōcludit Bar. in d.l. Centurio. ꝙ idem quando vnus solus fuit taliter substitutus. Si autem fuissent duo substituti per verbum cōe, vnus in dimidia hæreditatis, alter in alia dimidia, & sic tota hæreditas est distributa inter eos, tunc trahetur ad institutionem, quia tali modo videt̄ facta diuisio hæreditatis, per l. filio. cum l. seq. ff. de leg. j. & facit glo. notabilis in l. quoties. & in l. filij. C. famil. ercisc. secus quando vnus tantū substitutus in dimidia, vel tertia, & sic non est distributa tota hæreditas, & verbum commune non est adiectum totalitati bonorū, quia nō trahitur ad institutionem, per ea quæ habentur in l. his verbis. ff. de hæredi. insti. & per glo. in Auth. de hæredi. & falcid. §. si vero nulla. & ita dicit Imo. esse tenendum, in d.l. Centurio. & in d. c. Raynutius. dicens, ꝙ ratio prædictorū est, quia quando substitutio fit pupillo per substitutionē, non agitur, vt fiat quis hæres testatori, sed pupillo, ideo si pupillo non reperit̄ alius vr̄ hr̄s datus, si aliq̄s est sibi & substitutus ꝑ uerba directa ī certa re, trahit̄ ad vl̄em substōnē, vt ī d.l. cohr̄di. §. fi. secus verò eēt, qn̄ substitutio esset facta ꝑ verbū cōe, q̄a nō trahit̄ ad vl̄em substōnē,
93 vt s̄. † Septimo quæritur de q. sæpius in facto cōtingente, quid si testator dixit, instituto filiū meum, & si decesserit sine liberis auteius filij sine filijs, substituo Titium vel hospitale, an filij vltimo morientes sine filijs poterint grauari onere fideicom. Bar. in l. sed & si. §. j. de leg. 3. reliquit istam q. indecisam. sed in d.l. Centu. concludit duos casus, & primo ꝙ possunt grauari, qn̄ relinquitur fideicommis. sub duplici conditione alternatiua, puta si filius decesserit sine filijs, vel eorum filij sine filijs, per id quod habetur in d.l. cohæredi. §. cū filiæ. & l. legato sub conditione. ff. de condi. & demon. Et idem Bal. in l. ab eo. C. de fidei. & in d.l. precibus. in vlti. col. in prin. ratio, quia hæreditas est grauata, & grauamen est scriptum in rem, ideo afficit rem ad quemcunque vadat, cum pro tali fideicommisso a prin. omnia bona sint obligata, ar. auth. si quis rogatus. C. ad Treb. & iō dixit, ꝙ primus hæres videtur rogatus de restituendo post omnes, & ex eius persona esset considerāda Treb. & fal. & alienata interim secundū eum. Secundo casu, quādo relinquitur nominatim a filijs filiorum, & sic apparet, ꝙ voluit grauare liberos vltimo morientes, & concludit Bar. idem esse, quia ex quo istos filios filiorum grauauit, videtur eis reliquisse, & sic onerasse eos, per l. denique. §. interdum. ff. de peculio leg. Bal. tamē videtur tenere contrariū in l. ab eo. & idem tenet Imo. in d.c. Raynutius. in 46. col. & in d.l. Cēturio. in 25. col. vbi plene per eum. Sed tenendo hanc opi. ꝙ liberi vltimo morientes nō potuerint grauari, si non appareat, quem testator voluerit grauare, an filium sub duplici conditione, an verò liberos vltimo morientes sine liberis. dicit Bar. ibi, ꝙ in dubio præsumitur ipse filius grauatus, vt res potius valeat q̄ pereat, argu. l. quoties. ff. de rebus dub. & ita sequitur Imo. in d.c. Raynutius. Sed tenendo, ꝙ liberi potuerint grauari, quis in dubio præsumatur grauatus? Bar. ibi remittit ad no. in l. qui duos. ff. de vulg. & pu. sed dicit Imo. in d.c. Raynu. & in d.l. Centu. ꝙ ex quo liberi nō reperiuntur expresse onerati, in dubio videtur grauatus ipse primus filius, per no. in l. si seruus. §. qui margaritam. ff. de leg. j. & per Bar. in l. codicillis. in prin. ff. de vsufru. & vide per Bal. in d.l. ex tribus. & Ang. in l. ita tñ. §. qui suspectam. ff. ad Treb. & ibi per Imo. & per Bal. in l. cum virum. C. de fideicommiss.
94 † Octauo quæritur, quid si in persona vnius apponantur diuersa verba, puta quia testator dixit, si filius meus decesserit sine liberis, instituo & substituo Titium, vel bona mea ad Titiū perueniant, & in his eum hæredem facio. Bar. in d.l. Centu. refert duas opin. & primo vt iudicet̄ tota substitutio directa. Secūdo concludit, ꝙ sit in electione substituti, an velit succedere ꝑ directam, an verò per fideicom. substitutionem, vt ibi plene per eum. & idem tenet Imo. in d.c. Ray. in 46. col. & idem in d.l. Cēturio. in 25. col. & ita etiam sequitur Ang. in d.l. precibus. Nono quæritur, quid si testator dixit, si filius meus decesserit sine filijs, volo ꝙ bona mea deueniant ad Titium iure substitutionis fideicom. Bart. in d.l. Centu. concludit idem quod s̄. vt sit
95 electio substituti, & idem tenet ibi Imo. & in d.l. Centu. † Decimo quæritur, quid si testator dixit, si filius meus decesserit, substituo Titiū vulgariter pupillariter & ꝑ fideicom. Bal. in d. l. Centu. cōcludit idem quod s̄. ar. l. recusare. §. Titius. ff. ad Trebel. & hac forma substituendi cōiter hodie vtuntur tabelliones. Imo. tñ ibi in 25. col. tenet, ꝙ isto casu testator potius videatur voluisse facere plures substitutiones in diuersis casibus, s. vulgarem in suo casu hæreditatis non agnitę, & pupillarem in suo casu. s. si in pupillari ætate decederet, & fideicom. in casu quo post pubertatem decedat, ar. l. quod constitutum. ff. de test. mil. & facit quod no. Bart. in l.j. §. toties. ff. de dam. infec. & ita dicit fuisse de mente Cy. in d.l. precibus. in materia compendiosæ. & idem tenet Imo. in d.c. Raynu. in 47. col. Sed certe tenendum videtur quod dicitur per Bar. prout etiam tenuit Bal. in l. si filius hæres. ff. de libe. & posthu. & in l. non iustam. ff. ad Treb. vbi etiam dicit, ꝙ per huiusmodi substōnem non tollitur existentia suitatis. Pro quo tex. in d.l. recusare. §. Titius. de quo ibi per Imo. & alios Doc. & in d.l. non iustam. & pro opi. Bart. facit l. si quis seruo. C. de ma. testamento. Vndecimo quæritur, quid si testator dixit, si filius meus decesserit sine liberis, tunc substituo sibi Titium infrascriptū meum hæredem. Cui adde quæ dicta sunt s̄. in vltima coniectura de dictione, ei, & per Bal. in d.l. eam quam. & in antepe. coniectura. quando testator dixit, substituo hæredem &c. & vide per Imo. in d.c. Ray
96 nu. in 47. col. † Duodecimo quæritur de terribili & difficili q. secundū Bar. in d.l. Centu. qn̄. s. in persona diuersorū substitutorū compendiosè apponuntur prædicta verba diuersa, an directo vel per fideicom. succedant. & quia Bar. satis obscure loquitur, ideo conclude tres casus ex dictis per Imo. in d.l. Centu. in 26. col. & in d.c. Raynu. in 48. col. Et aliquādo in persona vnius substitutorū ponitur verbum obliquū, & in persona alterius ponitur verbum directum ciuile, & tunc substitutus per verbū directum ciuile capit totū., siue fuerit substitutus in re certa, siue in sua portione simpliciter, vt d.l. cohæredi. §. fi. & hoc procedit, siue substitutus per verbum obliquū sit substitutus ad certam rem, siue ad certam portionem, siue ad totam hæreditatem, quia illam non potest capere, nisi per manus substituti per verba directa, cum verba obliqua non possint directari, vt in d.l. verbis ciuilibus. Scd̄o casu, qn̄ in ꝑsona vnius apponitur verbū obliquū, & in ꝑsona alterius verbū directū, nō ciuile, & dic ꝙ vocatus per verbū obliquū est substitutus in re certa, & vocatus per verbū cōe est substitutus simpl̄r, vel in residuo, q̄a tunc dictū verbū cōe vr̄ adiectū totalitati bonorū, arg. l.2. C. de hære. insti. ipse substitutus per verbū cōe erit hæres directo in totū: secus si vocatus per verbū obliquū sit vocatus in certa portione, & vocatus ꝑ verbū cōe sit vocatus in alia portione, q̄a tunc ambo veniunt ad partē eis ꝯtingentē iure fideicōmissi, & nō directo. Tertio casu aliqn̄ in ꝑsona vnius apponitur uerbū directū [a] ciuile, & in persona alterius uerbū directum

ADDITIO.

a Vinc. God. Nota, quòd uerbum directum instituit, non obliquatur, & fideicōmissum non comprehendit, sed tantum vulgarem, etiā si testator ordinem charitatis tantum respexisset. Ruy. consi. 96. nu. 4. lib. 2.

ctum non ciuile,vel verbum cõe,& dic ꝙ ſi vocatus per verbũ
directũ ciuile ſit ſubſtitutus in re certa, & vocatus per cõe ſit
ſubſtitutus ſimpliciter vel in reſiduo, tunc quia verbũ cõe vr̃
adiectũ totalitati bonorũ,ſubſtitutus ipſe ꝑ verbũ cõe erit hæ-
res vniuerſalis directo,& alius in re certa. Sed ſi vocatus ꝑ ver
bũ directũ ſit ſubſtitutus in dimidia bonorũ vel hæreditatis,
& vocatus per verbũ cõe fuerit ſubſtitutus in alia dimidia, vel
ſimpl'r vel in reſiduo, tunc videbitur hæreditas diſtributa per
quotas,& quilibet vocabitur iure directo, vt no.in l. filio. §.fi.
ff. de leg. j. Si verò vocatus per verba directa ſit ſubſtitutus in
vna re,vel quantitate, & vocatus per verbũ cõe ſit ſubſtitutus
in alia re,vel quantitate, tunc ſubſtitutus per verba directa ca-
piet totũ iure directo,ex quo alius nõ reperitur vniuerſalis hę-
res datus pupillo,& idem vr̃ dicendũ, ſi vocatus per verba di-
recta ſit ſubſtitutus in tertia bonorũ, vel hr̃ditatis, & vocatus
per verbũ cõe ſit vocatus in alia tertia.Nã ex quo eſt tota hęre
ditas diſtributa, reperit verbũ cõe fore adiectũ certę portioni,
& ideo ſubſtitutus per verba directa totũ capiet iure directo,
& vocatus per uerbũ cõe vr̃ ſubſtitutus per fideicõ. ad portio-
nẽ ſibi aſſignatã. Et p̃dicta oĩa ſunt de mente Bar. in d.l. Cẽtu.
dicentis, ꝙ ſupradicta in verbis cõibus habent locũ in verbis
directis non ciuilibus, quia quantum ad prædicta non viden-
tur differre verba cõia à verbis directis non ciuilibus, & ita ẽt
ſequitur Imo.in d.c.Raynu. Et vide ad prædicta per Bal. in d. l.
97 ex tribus.ante fi. † Decimotertio quæritur de compendioſa &
reciproca mixta, ut qñcunq; filij mei deceſſerint,eos adinuicẽ
ſubſtituo,dic continere tunc fideicom. ẽt ſi ſolam reciprocam
non contineret,ut l.2.C.de impu.& alijs ſubſti.& no. in l.in te
ſtamento.C.de teſt.mili. quia uerbũ ſubſtituo, ſine conditio-
ne importat tantum vulgarem non compendioſam,puta ſub-
ſtituo Sempronium Titio, ut ff.de libe. & poſthu. l. Gallus.§.
quidam recte.vnde non continet fideicom.Inde eſt,quòd ſi eſt
mixta cum compendioſa,quandocunq; deceſſerint, eos inui-
98 cem ſubſtituo, per illud uerbũ denotans plura tp̃a denotatur
fideicommiſſ.in ui compendioſæ, non in ui reciprocæ.†Deci-
moquarto & ulti.pro concluſione iſtius ſubſtitutionis cõpen-
dioſæ notabilis & quotidianę debent põderari & notari octo
regulæ,& primo ꝙ ubi aliquis inſtituitur hæres, ſibi ſubſtituit̃
ſimpl'r,ſine diſtributione tp̃um, & ſine adiectione alterius cõ
ditionis neceſſario habẽtis tractũ temporũ, illa ſubſtitutio nõ
eſt cõpendioſa,ſed continet ſolũ vulgarem,& ideo expirat in-
cõtinenti adita hæreditate,ut in l.poſt aditam. C.de impub.&
alijs ſubſti.Exemplum, ſi inſtituo Titium ſimpl'r, ei ſubſtituo
Seium,ut in d.l.precib.& in l.j.& in l.iam hoc iure.ff. de vulg.
& pup.In illa tñ vulgari continetur pupillaris, ſi fiebat impu-
beri & in poteſtate, ut in d.l.iam hoc iure. Secunda regula,ꝙ
ſubſtitutio cõpendioſa facta per uerba obliqua omni tp̃e eſt
obliqua,quantũcunq; fiat impuberi,ut d.l.cohæredi. §. cum fi-
liæ.& nunq̃ conuertitur in directam,de quo per glo. & Doct.
in d.l.uerbis ciuili. Quod tñ fallit primo caſu ſingulari in l.ne-
que enim.§.fi.cũ l.ſeq.ff.de teſta.mili. Secundo fallit, qñ teſta-
tor ipſam obliquã,quam forſan fecerat in codicillis,conuertit
in directam in teſtamento poſtea facto.Tertio fallit,qñ pupil-
lus extraneus adoptatur in filium,cui per illũ facta erat pupil-
laris ſubſtitutio:nam ante adoptionem ualebat, ut fideicõ.ut
per glo. in d. l. uerbis. ſed facta adoptione ualet,ut directa pu-
pillaris,ut in l.2.in uer.ſed ſi extraneum.s̃.eo.quod qualiter ꝓ-
cedat,vide ibi per Imol.& alios Doct.Tertia regula,ꝙ ſubſtitu
tio directa bene põt interdũ conuerti in obliquam, vt probat̃
hic in tex.in fi.& in l.Sceuola. ff. ad Treb. & quia dictio inter-
99 dũ,denotat caſualitatem,vt no.in l.interdum.ff.de condi.inde.
† Infertur ex hoc quarta regula,vt regulariter ſubſtitutio dire-
cta non conuertatur in obliquam, vt no.colligitur ex tex.hic,
propter illam dictionem interdum,hic poſitam. Qñ aũt poſſit
conuerti in obliquam,conclude ſic, ꝙ ſi a princ. potuit valere
iure directo,& eſt vnica ſubſtitutio, vt quia ſit facta ſub vnica
conceptione verborũ,& per verba directa ciuilia, tunc nunq̃
obliquatur,vt in d.l.verbis ciui.& in l.in pupillari.eo.tit. Fallit
tñ in milite,matre exiſtente in medio,vt in d.l. precib. ſm̃ vnũ
intellectũ.Si verò a prin.non potuit valere iure directo, tũc be
ne obliquatur, ſiue non potuerit valere rõne defectus ſolenni
tatis,vt quia ſit facta in codicillis,vt d.l.Sceuola. & per glo.no.
in d.l. verbis ciui. Siue non potuerit valere propter conditio-
nem perſonæ cui fit,vt quia fiat extraneo, vel non in poteſta-
te,vel quia erat pubes, ſiue propter conditionem teſtantis, vt
quia erat pater naturalis, qui non poteſt ſubſtituere directo,
quantũcunque filius eſſet impubes, & his omnibus caſibus
ſubſtitutio facta etiam per verba directa ciuilia valet vt fidei-
com.ſm̃ glo.in d.l.verbis.Fallit in vno caſu, ſi ſubſtituitur pu-
beri ſub conditione,ſi decederet in pupil.ætate, quia tunc di-
cta ſubſtitutio tanquam facta ſub cõditione impoſſibili eſt ip-
ſo iure nulla,ſi teſtator reputabat poſſibile, ſm̃ Ang.in d.l.Cẽ
turio.forte quia credebat eum impuberem, licèt eſſet pubes.
facit tex.in l.ſeruo manumiſſo.ff.de condi.inde. ſecus ſi ſciuiſ-
ſet illum puberem,quia tunc ualeret ſubſtitutio iure fideicõ-
miſ.& reijceretur conditio impoſſibilis,ut in l.obtinuit.ff. de
condi.& demonſtra.ſecundũ Imo.in d.l.Centurio.in 53.col.de
quo plenius vide per eum,& Doc.in d.l.uerbis. & in d l.in pu
pillari. eo. ti. Quando aũt ſubſtitutio compendioſa facta eſſet
ſub ſimplici conceptione ſeu diſtinctione temporis, ſi eſt fa-
cta per uerba cõia,uel directa nõ ciuilia,an poſſit poſtea obli-
quari,licèt a principio ualuerit iure directo.dic ut eſt dictum s̃.
in compendioſa facta per uerba directa.Et quid quando eſt fa
cta per cõia,& ibi plene de his,& etiam quando apponat̃ clau
100 ſula codicillaris. & dic ut s̃.†Quinta regula eſt,quòd una ſubſti
tutio directa interdum conuertitur in aliam directam,puta pu
pillaris in militarem, ut patet in d. l. Centu. Sexta regula eſt,
quòd ſubſtitutio directa dubia conuertitur ſeu interpretatur
in dubio in aliam directam. Exemplum, ſi dico, Sempronius
Titij hæres eſto, & Titius ſit filius meus impubes hæres inſti-
tutus:nam eſt dubium an ualuerit ſubſtitutio pupillariter,ꝓut
uerba ſonant,an uerò uulgariter: ideo ſi dicta ſubſtitutio non
poſſet eſſe directa pupillaris,ut quia deficiat aliquid de requiſi
tis ad ſubſtitutionẽ pupillarem, tunc conuertitur in directam
uulgarẽ,ut in caſu l.fi.C.de hære.inſti.& per glo.in d.l.his uer
bis. Septima regula eſt, ꝙ poſt aditam hæreditatẽ non põt q̃s
alteri ſubſtituere directo.fallit in milite, ut in l. in teſtamento.
C.de teſta.mili. & ratio huius regulæ eſt ſm̃ Ang. in d.l. Cen-
turio.quia poſtq̃ fuit quis ſemel hæres, nõ poteſt poſtea facto
teſtatoris deſinere eſſe hæres,ut in l.ei qui ſoluendo. ff.de hæ-
101 re.inſti.fallit in milite,ut l.miles ita.ff.de teſt.mili. † Octaua re-
gula eſt,ꝙ nemo alteri poteſt facere teſtm̃,ne ſibi impediat te-
ſtamenti factionẽ contra rõnem l. ſtipulatio hoc modo conce
pta.ff.de uerb.obliga.& hoc fallit in duobus caſibus.Et primo
ſi ſubſtituatur impuberi in poteſtate ↄcurrentib. alijs requiſi-
tis ad ſubſtitutionem pupillarem, de quibus per Doc. in d.l.2.
Nam pupillaris ſubſtitutio dicitur teſtamentũ filij ſibi factum
per patrẽ,ut eſt tex.hic,& in d.l.partis & filij.Secundo, ſi ſub-
ſtituitur deſcendẽtibus noſtris furioſis uel mente captis, ut in
d.l.humanitatis.aliàs aũt procedit regula ſupradicta, ut nemi-
ni ſubſtitui directo poſſit,ut Inſti.e.§.extraneo.& procedit di-
cta regula,ſiue teſtator ſit paganus,ſiue miles,ut eſt caſus in d.
l.Centurio. ſm̃ Ang. ibi aſſignantem rõnem, quia priuilegia
militũ non ſunt trahenda ad alterius iniuriã, ut in l.impuberi.
ff.de admi.tut.& l.cum filijs.ff.de teſta.mili.ſed Imo.in d.l. Cẽ
turio.in fi.& in d.c.Ray.in fi. tenet ↄ̃rium in hoc dicẽs, ꝙ in d.
l.Centurio. ſm̃ uerum intellectũ quẽ ſequitur ibi Bart. & Bal.
eſt caſus ſpecialis in milite, qui poteſt directo ſubſtituere poſt
aditam hæreditatem,ẽt extraneo uel puberi. Non ob.rõ Ang.
quia non poterit miles facere hæredem directo ei, cui ſubſti-
tuit, niſi in bonis prouentis ab ipſo milite:vñ in alijs remane-
bit libera facultas teſtandi illi, cui eſt facta ſubſtitutio per mili
tem,de quo in d.l.Centurio.per quam l.Bar.in l.j. C. de ſacro.
102 eccle.in rub.circa fi.in 5. q. determinat, † ꝙ ad pias cauſas poſ-
ſit pater filio poſt pubertatem ſubſtituere cõpendioſa directa,
quia ſi hoc poteſt fieri ex priuilegio militari,ut ibi, & in d.l.in
teſtõ.Fortius ex priuilegio pię cauſæ, ar.d. l.j.& l. ſancimus.in
fi.eo.ti.ſed Bal.in d.l.j.in rub.in arti.de filioſa.in 8.q. fortiter re
prehendit Bar.quia ſi poſſet directo ſubſtitui puberi adita hæ-
reditate,oflenderentur prædictæ regulæ iuris.Primo, quia pro
certo tp̃e haberet unũ hæredẽ,& pro certo aliũ. Secundo, q̃a
qui ſemel eſt hæres,deſineret ipſo iure eſſe hæres. Tertio,quia
bona ſemel unita ſepararẽtur. Quarto,q̃a hoc eſſet ↄ̃ caſum in
terminis huius dec. ubi ſubſtitutio fuit facta ad pias cauſas, ſi
enim ipſi puberi poſſet ſubſtitui directo ad pias cauſas, ergo
non deduceretur Trebel. & fruſtra diſputaretur in hac decreta
li,an iſta ſubſtitutio facta de pauperibus, & ſic ad pias cauſas
fuiſſet pupillaris uel fideicom. ſaltem quo ad bona teſtatoris.
item qũo appellaretur hic ſubſtitutio directa, nã non pupilla-
ris,quia facta puber.uulgaris non,q̃a hære.adita. militaris nõ,
q̃a non miles.ſi uocas eam cõpendioſam, ſcias ꝙ cõpendioſa
directa debet reduci ad uulgarẽ uel pupillarẽ, ſed iſta ad neu-
trũ reduci poteſt, & ſi dicis eã cõpendioſam fideicom. habeo
propoſitũ,ꝙ non eſt directa,ſm̃ Bal.ibi concludentẽ, ꝙ in hoc
dicta opi.Bar.nihil valeat, prout ſatis clarè ꝓbatur ex hoc tex.
quem ad hoc ſing.tene menti.facit quod dr̃ j.in glo. de detrac.
Treb.

103 Trebellianicæ. † Circa septimũ & vltimũ principale, qualiter
finiatur dicta substitutio cõpendiosa, dicit Bar. in d.l. Cẽturio.
in fi. ꝙ cum ista substitutio contineat vulgarem, tũc finitur si-
cut finitur ipsa vulgaris, & idem quandò cõtinet pupillarem,
& idẽ quando continet exemplariã, finitur, quia sicut expirat
substitutio, quam ipsa continet respectu fideicommis. ita expi
rat fideicom. puta quando substitutus decederet, quando ante
euentum conditionis substitutionis, vt in l. si in persona. C. de
fideicom. & plene per Bal. in l. cum filio. ff. de leg. j. vel quando
hæres institutus decessisset ante aditam hæreditatẽ, sm no. in
l. eam quam. C. de fideicom. In gl. in ver. trebellianicæ. ibi, ca-
nonicam portionem, quod procedit, siue relinquatur pauperi
bus certis vel incertis, vt per Bal. in auth. similiter. C. ad l. fal. &
in l. id quód pauperibus. C. de epi. & cle. & vide per do. Pet. in
trac. cano. epis. in 5. c. in ver. sexto principaliter. cuius dictum
procederet de iure C. sed hodie qñ relinquitur pauperib. non
videt̃ relictum pauperibus certi hospitalis, licèt relinquatur in
genere, vt est dictũ s. in ver. pauperes. cuius dictũ non procede
ret, de quo per Bal. in d.l. id quod. & per do. Ant. in c. 2. de sep.
Quando verò relinquitur pauperibus certi loci, per Ioan. An.
104 & Doc. in c. dudum. de conuer. coniuga. † In ea. glo. in fi. no. gl.
sing. tenentem, ꝙ de fideicõmis. vniuersali ẽt ad pias causas de
a trahitur Trebel. [a] Postea tñ respondendo vltimæ rationi istius
glo. ꝙ hæres satis lucratur ex eo, quia piè agit adeundo, vt pau
peribus restituat, vt in Auth. de hære. & fal. in §. si vero expres-
sim. Item posset dici, ꝙ tota hæreditas singulariter sit legata
ad pias causas, & sic periret tota falcidia, vt no. in auth. simili-
ter. C. ad l. fal. & per Spec. in ti. de testa. §. j. ver. quid si legatum.
& ibi per Ioan. An. in addi. Sed ad hoc potest responderi, ꝙ hæ
res ipse non adeat, & sic nullum onus habebit, sm Ioan. An.
vel quia hæc ratio contingit, lex non habuit respectũ ad hoc,
vt in l. nam ad ea. ff. de legib. Et secundũ Ioan. An. pro hac glo.
facit, quia iste est casus omissus a iure Authenticorũ, ergo sta-
mus iuri antiquo, vt in l. sancimus. C. de testa. Nec ob. ꝙ nomi
ne falci. continetur Treb. quia illud procedit de impropria si-
gnificatione, & in legitima impropriissime, vt per gl. in auth.
105 vnde & si parens. C. de inoffi. testa. † Item pro hac glo. facit, ꝙ
licèt testator possit prohibere fal. non tamẽ Trebel. vt in auth.
sed cum testator. & in l. si vt allegas. C. ad l. fal. & ibi no. Et hãc
partem sequitur hic Arch. in addi. vt sic euitetur iurium corre-
ctio, s. de elec. cum expediat. eod. lib. quia dicta auth. similiter.
non corrigit nisi in falci. ius antiquum, de quo iure poterat de
trahi falci. de relictis ad pias causas, vt in l. j. §. ad municipum.
ff. ad l. falcid. Iura ergo de singularibus statuta ad vniuersalia
trahi non debent, nec econtra, ff. de reb. dub. l. lege. in tantum
hæres cogitur adire, vt restituat, sed propter legata singularia
non compellitur. Cum ergo in illo grauetur, releuetur in isto,
vt quartam detrahat, secundũ Ioan. And. vt hic plene per eum
tenentem se cum hac glo. Et idem etiam tenuit Old. in suo cõ
si. 248. Et pro hac opi. consuluerunt Ioan. Cal. & Ioan. de Lig.
prout refert Sal. in d. auth. similiter. Idem etiam tenuit Innoc.
in c. cum tibi. circa fi. s. de testa. secundũ quod refert Bal. in l. &
in epistola. C. de fideicom. Et ita etiam nouissime sequitur Lu
do. de Vrbe in repe. auth. similiter. C. ad l. falci. circa fi. vbi ple-
nius quàm alius examinat hunc artic. & respondet ad omnes
rationes in 9̃rium, & dicit hanc opin. esse veriorem de iure, vt
ibi plenius per eum. Fatetur tñ ꝙ 9̃ria opi. cõiter tenetur a Do
cto. vt j. patebit. Sed 9̃riam opi. tenuit primo Spec. in tit. de in-
stru. edit. §. compendiosè. ver. sed cum deductio. vt refert hic
Io. An. Secundo eam sequitur Cyn. in d. auth. similiter. Tertio
eam tenet Dy. in l. j. §. in filij. ff. ad Treb. Quarto, & idem sequi-
tur Bar. in l. Marcellus. §. quod aũt. ff. ad Treb. Per iura & ratio-
nes in hac glos. alleg. & etiam per text. in d. §. quod aũt. vt ibi
vide plene per eum. Quinto idem tenuit Bald. in d.l. si quis ad
declinandam. in prin. & in l. id quod pauperibus. & in l. fi. C.
de epi. & cleri. & in l. executorem. C. de execu. rei iu. & fundat
se per iura alleg. hic in glos. pro hac parte. & idem tenet in d.
auth. similiter. dicens hoc procedere, etiam si ipse filius sit gra
uatus de restituendo. Vbi etiam plus dicit per tex. in Auth. de
ecclesiasticis ti. ꝙ etiam tunc cessaret falci. inducta per consti-
tutionem alicuius loci. & ad hunc tex. respondet, ꝙ non debet
sumi arg. a 9̃rio sensu, ex quo resultaret absonus intellectus, vt
in l. 2. C. de condi. inser. Idem tenet Bal. in d.l. j. de sacrosan. ec-
cle. in 25. latere, vbi tamen respondet ad l. si quis. vt non faciat
pro hac parte, qa ibi erat improprius hæres, scilicet executor,
quia cum sit hæres propter pauperes, ergo non deducit cõtra
pauperes, l. cum filio. de leg. j. Et idem etiam tenet in d.l. in epi
stola. Sexto eandem opi. sequitur do. Anto. in d. ca. Raynutius.
dicens esse sequendam, cum faueat animæ, refert tñ se vidisse
consilia contraria. Septimo in hac ca. opi. residet Ioan. de Fan.
& Do. hic adducens tex. Insti. de fideicom. §. sed quia. vbi dicit
tex. proinde liceret quartam partem tetinere, sicut ex l. fal. ha-
bere conceditur: ergo vr̃ velle tex. ibi, ꝙ in casibus, in quibus
licet detrahere falcidiam, liceat detrahere Treb. sed in legatis.
ad pias causas non detrahitur falci. ergo nec Trebel. Nec obst.
quod ista equiparatio non procedit generaliter, cum Trebel.
detrahatur contra voluntatem defuncti, & non falci. quia po-
test responderi ꝙ illo casu, quo per ius expressum reperitur, sta
bitur illi, sed vbi non reperitur illa regula vitiata, stet æquipa-
ratio secundum Do. Octauo cum hac op. transit do. Flo. in d. c.
Raynutius. dicens ita cõmuniter seruari. Nono eandem tenet
do. Ang. in d. §. ꝙ autem. Decimo idem tenet do. Nico. in d. ca.
Ray. Vndecimo. Saly. in d. auth. similiter. dicit ꝙ de iure verior
est opin. Ioan. And. & respondet ad tex. dum dicit, omni falci.
cessante, ut exponatur, idest tota, vel omni fal. omni casu, & sic
Trebel. detrahatur, cum ille tex. loquatur tm̃ in falci. & addu-
cit rationem diuersitatis inter falci. vt ibi per eum dicentem,
ꝙ d. §. quod autem. super quo se fundabat Barto. nil facit in illa
æquiparatione inter fal. & Trebel. vt plenissime per eum, con
cludentem tñ tutius esse pro salute animarũ tenendũ Trebel.
de fideicommis. pio non detrahi, sicut nec fal. vt ibi per eum.
106 † Duodecimo Imo. in d. §. quod autem. dicit de iure veriorem
esse opi. Ioan. An. & respondet ad omnes rationes Bart. & di-
cit ꝙ tex. in d. §. quod autem. non probat opi. Bart. dicit tamen
ꝙ forte seruaretur in practica opin. Barto. quia videtur esse cõ-
munis, & ꝙ in dubio vr̃ tenenda opi. quæ facit pro religione,
vt in l. sunt personæ. ff. de religiosis. & refert ꝙ pro hac parte
consuluit do. Fran. de Ramponibus, ut ibi per eum. Et vide et
per Ang. in Auth. de heredi. & fal. in §. si uerò expressim. ubi co
natur prædictas opi. reducere ad concordiam, ut ibi per eum.
Et prædictis adde sing. tenentem in l. cum tale. §. Meuiæ. de cõ
di. & demon. ꝙ nedum prohibetur detrahi Trebel. uel falci. cũ
immediate debet fieri restitutio ad pias causas, sed etiam quã-
do mediate, puta si hæres primo loco est rogat[9] restituere ex-
traneo, & extraneus postea ad pias causas. Nam tunc etiam ab
extraneo non poterit hæres Trebel. detrahere, ut sic in conse-
quentiam non detrahatur ad pias causas, ar. l. cum dotem ma-
ritus. ff. ad l. fal. ubi uidetur tex. no. de hoc. Videretur tñ, quòd si
sub conditione, uel in diem deberet fieri restitutio, ꝙ tunc rõ-
ne interusij medij tẽporis satis posset habere locum falci. uel
Trebel. arg. in l. fal. non habetur proprio. ff. ad l. falc. Et vide no
tabiliter de hoc dicta per Bal. in l. eam quam. C. de fideicom.
in lec. 2. & per Ang. in l. si seruus. ff. de condi. & demon. & Lu-
do. sequitur hoc dictum in d. auth. similiter. ubi uide de hoc.
107 † Sed tunc quæritur sing. aunquid ecclesia seu pia causa detra-
hat falc. uel Trebel. alteri piæ causæ, uel ecclesiæ, posito ꝙ uera
esset opi. ꝙ ad pias causas detrahi non possit fal. uel Treb. An-
ge. in Auth. de san. epi. in §. sed hoc præsenti. in uer. si autem, te
net ꝙ sic, quia ratio, quare non detrahitur falci. uel Trebel. est
in fauorem & priuilegium pietatis, ut patet in Auth. de eccle-
siasticis titu. §. si quis autem hæres. sed dicit ipse, una pietas cõ-
tra sibi similem pietatem nõ potest uti priuilegio, ut in d. uer.
si autem, ut sic non cooperiatur unum altare, & alterum disco
operiatur, ut in auth. nisi rogati. C. ad Trebel. & in l. assiduis. §.
§. exceptis. C. qui potiores. Idem etiam & secundo tenuit Imo.
licèt per pauca uerba, in l. j. §. ad municipum. ff. ad l. falcid. Ter-
tio hanc partem tenuit Rapha. Cuma. in d. §. ad municipum.
ubi etiam refert idem tenuisse Cyn. & Albe. de Ro. & facit ra-
tio, quia de iure antiquo detrahebatur falcid. de legatis pijs, ut
d. §. ad municipum. ius antiquorum postea superueniens corri
gens ius antiquum, ut sic non intelligatur id in legatis pijs, ut
in d. authen. similiter. certè si hæres, a quo dicta legata pia de-
bentur, eodem modo est causa pia, non habebit locum ius au-
thenticorum, cum res de facili redeat ad suam naturam, ut l. si
unus. §. pactus. ff. de pac. & 35. dist. ab exordio. & maxime, quia
priuilegium datum piæ causæ fuit cõcessum per respectum al
terius causæ non piæ, ergo non est causa prophana, uidetur ꝙ
cesset priuilegium piæ causæ, cum non sit tunc ꝓpter quid de-
nominetur causa pia. Facit etiã pro hac parte l. Titio ususfru.
in fi. ff. de condi. & demon. per quam dixit Bar. ibi, ꝙ si alicui in
legato apponatur conditio, ꝙ non nubat de cõsensu Titij, ꝙ si
secus faciat, legatum uadat ad pium locum, ꝙ isto casu non re-
mittit

A D D I T I O

a Vinc. God. Trebellianica an detrahatur de eo quod superest deductis legatis,
an uero debeat dotes de toto patrimonio. Ruy. consi. 84. nu. 7. lib. 3.

mittitur conditio, ex quo causa in quam trãsfertur est priuilegia
ta. Item pro eadem parte potest adduci glos. in auth. qui rem.
C.de sacrosan.eccle.volens ꝙ si vna ecclesia habet emphyteu
sim ab alia, & non soluit censum, ꝙ res incidat in cõmissum,
& non vtatur tunc aliquo priuilegio. Sed contrariam partem
tenet Lud.in d.auth.similiter. quia licèt verũ sit, ꝙ priuilegia-
tus non vtatur priuilegio ꝯ priuilegiatũ, vbi adest hinc inde pa
ritas, vt in l.sed & milites.§.j.& 2.ff.de excusa.tu.& no. in l.sciẽ
dũ.in fi.cum l.seq.& in d.§.exceptis.& per Cy. & Bar. in auth.
quas act.C.de sacrosan.eccle.tñ illud procedit, qñ vterque est
priuilegiatus in specie, quod non est isto casu, quo casu solum
reperitur priuilegiata pia cã, vt contra eam non habeat locum
lex falcidia, vt ibi plene per eum. Pro eadẽ ẽt parte reperitur,
quod consuluit Bar.& incipit ꝯsiliũ, Occurrit mihi, & moue-
tur primo, quia in hoc priuilegiũ datur ecclesiæ passiuè nõ acti
uè. facit quod no.Cy.in auth.quas actiones. in 4.qõ. Secundo,
quia volens vti falc.tracta.de diminuẽdo de alteri collatio, qđ
108 fieri non debet, ideo est ꝙ hæres soluens non repetit, vt no. in
l.cum quis.C.de iu.& fa.igno.† Tertio facit d.l.si quis ad decl.
§.fi.vbi ꝓbatur ꝙ pius locus piè debet soluere, quę relicta sunt,
& non detrahere pietati respectu pietatis, vt d.§.exceptis. Item
cæteris paribus, ex quo est hincinde pietas, superest vt implen
da sit ipsa voluntas testatoris. Pro quo summe facit ipsa pietas,
vt l.j.C.de sacrosan.eccle. Et sic potest dici pietas addita pieta
ti.& facit optime tex.in d.§.si verò expressim. ſm Bar.in d.con
si. Pro quo etiam facit ratio, quia falci.detrahitur contra tacitã
voluntatem testatoris, vt in l.ꝙ de bonis.ff.ad l.falc. ergo fauẽ-
dum est, ꝙ non detrahatur, quia hæres quantum potest debet
implere voluntatem defuncti, vt in c.si hæredes.s̃. de testamẽ.
Ad idem etiam ultra facit, quia ex quo testator voluit in specie
deberi relictum ad piam causam, videtur prætulisse genera-
li dispositione per eum facta de institutione hæredis ad pias
causas, vt in regula generi.j̃.eo.lib. Et quia magis uidetur præ-
dilectus legatarius in re legata, quàm hæres, vt in l. publicus
Meuius.ff.de condi.& demonstra. Et vltimo facit, quia ex quo
tex.in dicta auth.similiter.dicit indistincte, ꝙ legata pia nõ de
falcantur: certè debet indistincte intelligi, ut 19.dist.si Romano
rum. Sed aduerte, quia primam opi.tenuit d. Nic.in 15.col.inc.
In præsentia, de proba.in glo.fi.per illam glo. & per tex. in d.
§.sed hic præsenti, quia quando pia causa concurrit cum alia
pia causa, cõcurrit priuilegium cum priuilegio: vnde cõquassa
tis priuilegijs vtuntur iure cõi, ar.d.§. exceptis. & dicit ita esse
tenendum, licèt glo.in c.pontifices.12.qõ. 3. hoc non bene fir-
109 mauerit. † Dependet tñ hæc dubitatio ab illo dubio, quando
a sit, ꝙ priuilegiatus [a] vtatur priuilegio contra priuilegiatum, de
quo ibi d.Nico.plenè tractat. vnde cogita, quia ista pars videre
tur sine dubio tenenda in Trebel. Nam si Io.An.& alij cum eo
tenuerunt, ꝙ Trebel. deducatur de loco pio per prophanum,
quod est magis difficile, licèt de hoc sint opi. vt s̃. tamen inter
locum pium & pium videtur, ꝙ sine dub.illa opi. sit tenenda,
ex quo non est tanta rõ prohibitionis, & idẽ uideretẽ tenendũ
in fal. quia licèt detrahatur contra volun.defuncti, tamen hæ-
res defalcando non peccat, quia tutus est auctoritate iuris ci.
quod factum est propter publicam vti. ſm Inn.in c.quia pleri-
que. de immu. eccle. propter quod dictum tenuit Bal.in auth.
ad hæc.C.de vsu.in 8.col.in prin.ꝙ hæres, qui vtitur falci. con-
tra tacitam vo.defuncti, non possit denunciari denunciatione
euangelica in curia episcopali, & sic sequitur, ꝙ non peccet cã
pia, si vtitur falci. contra causam piam, & maxime quia cessat
tunc ratio finalis priuilegij ipsius causæ piæ, ex quo non con-
currit cum prophana, vt debeat cessare priuilegium, vt in l.ꝙ
diem.ff.de pact. Versatur ergo hincinde causa pia, & sic in pari
causa videtur, ꝙ sit potior conditio hæredis possidentis, vt no.
in regula, in pari.j̃.eo.lib. Aliàs cum hoc priuilegium fuerit cõ
cessum piæ causę, retorquetur, contra quod esse non debet, cũ
priuilegium non debeat redundare contra ipsum priuilegia-
110 tum, vt in l.si Ruffinus.C.de test.mili. † In glo. in ver.verbis.in
prin. Aduerte, quia in substitutionibus, qui veniant appel.libe
rorum vel filiorum, est plenè dictum s̃. in glo. in ver.liberis.&
ibi multum notabiliter de hoc.& ibi etiam qui veniant appel.
hæredum. Quibus adde primo, qui veniant appel.nepotum.
dic ꝙ propriè comprehenduntur filij filiorum per lineam de-
scendentem, vt l.j.§.2.& l.3.in fi.ff.de gradi. Ideo Fede. de Se.in
suo consi.38.quod incip. Viso &c. determinat ꝙ in statutis, vbi
verba debent intelligi proprie, vt in c.in nostra. s̃. de iniu.ap-
pellatione nepotum non cõprehenderetur, nisi nepos ex fi-
lio, & sic per lineam descendentem, licèt tex.in l.si instituta.§.
j.ff.de inoffi.test.dicat, ꝙ etiam comprehendatur filius fratris,
& sic per lineam transuersalem. Pro quo etiam bonus tex. in
c.j.circa prin.s̃.de sentẽ.excom.eo.lib. Et Bal. in l.si auia. C. de
succes.edic.alleg.ad hoc plures alios tex.& per Ioan.And.in c.
fundamenta.s̃.de elec.eo.lib. dicentem ita cõiter teneri, quia
opi.vulgi & cõis vsus loquendi sic interpretatur, qui sequẽdus
est, vt in c.ex literis.el j.s̃.de sponsa. Et hic nota, si testator fece
rit substitutionem, vt aliquo casu bona reuertãtur ad nepotes
suos, qui comprehendi possint. Secundo adde, qui veniunt ap-
pel.successorũ.& dic ꝙ in dubio intelligitur de successore vni
uersali, non de particulari, vt est tex.no. ſm Bal.in l. quædam.
ff.de eden.in prin. Tertio, quid si testator dixerit, si filius meus
decesserit sine sobole, bona mea reuertantur ad illos de sobo
le mea, qui contineantur appel.sobo. Bal.hic remittit ad no.in
l.fi.de bo.dan.vbi dicitur, ꝙ nomẽ sobolis importat idem, qđ
nomen liberi, & sic veniunt descendentes tam per lineam ma
sculinam quàm fęmininã. facit l.j.C.ne rei dominicæ vel tem-
plorum.& l.j.& 3.C.de naturalibus libe.vbi probatur, ꝙ sub ta
li vocabulo veniunt ẽt legitimati per oblationẽ curiæ, & for-
tius per ingressum religionis, vt per Bal.in l.j. circa fi. C.de sa-
b crosan.eccle. Quarto, qui veniant appel.progeniei: vide in l. fi.
C.de emanci.lib.vbi progenies appellatur filius; nepos, & pro
nepos, & similes ſm Bal.hic, vnde dicebat do.Pe. in c.vergen-
tis.s̃.eo.ibi probari, ꝙ progenies sumatur pro linea descenden
tium. Quinto, quid si fiat mẽtio de prosapia, puta si testator di-
xit, ꝙ bona reuertantur ad illos de prosapia mea: vide in l.si qs
ex corpore.& ibi per gl.C.de murileg.lib.xj. & in l. cum satis.
& l.diutius. C.de agri.& cen.li.xj.vbi dicitur, ꝙ ꝓsapia est ge-
neratio, vel familia alicuius, ſm Bal.hic, & sic veniunt illi, qui
cõtinentur appel.generationis, vel familiæ. Sexto, quid si fiat
mentio de generatione. dic vt in l.iurisconsultus.§. posteriore.
ff.de gra.& in c.statutum.el 2.& ibi per glo.j̃.de hæreti. eo.lib.
vbi dicitur, ꝙ sunt descendentes per lineam masculinam secũ
dum Bal. hic, & ibi etiam habetur, qui dicantur esse de prima
& scđa gñatione. Sed Pau.de Ca.in l.j.C.de ꝯdi.inser.refert se
ꝯsuluisse, ꝙ nepos ex filia dicatur esse de generatione recipiẽ-
tis emphyteusim.alleg.Spe.in tit.de loca.§. nunc vero aliqua.
ver.155. secus in honoribus & immunitatibus, vt in l. liberos.
ff.de Senatoribus.& facit c.vbicunque.j̃.de pęnis.& l.j.ff.de iu
111 re immunitatis. † Septimo, qui veniant appellatione postero-
rum. dic ꝙ in successionibus seu substitutionibus comprehen
duntur tam nati ex lineam masculinam, quàm fęmininã, vt in
l.generali.C.de insti.& substi. & in l. cum acutissimi. C. de fi-
deicom. In priuilegijs verò cõprehenduntur nati ex linea ma-
sculina, non fœminina, vt in l.vacatio.ff.de mun.& hon. & in
l.quod hic, verbis.ff.de leg.3.& in l.j.in fi.ff.de iure immu.& in
c.j.de feudo Marchiæ.& hoc in fauorabilibus. In odiosis verò
vide in c.vbicũque.j̃.de pęnis. & per Dy. in regula priuilegiũ.
j̃.eo.lib.& in l.4.ff.de iure immu.& in l.venditor.ff. de religio.
& in q.4.§.item peccato. Octauo, quid si per testatorẽ fiat men
tio de suis consortibus, vide per Bal.in l.si fundum. ff. de con-
trahen.emp.dicentem, ꝙ ſm cõmunem vsum loquendi appel-
lantur omnes illi, qui sanguine cõiuncti sunt, & hi protisij ap-
pellantur etiam si sanguine non sint coniuncti, dummodo ta-
men sint de eadem domo, seu casata. Nono qui dicantur de do
mo, vide per Bar.in l.j.ff.ad sil.dicentem, ꝙ illi, qui veniunt ap-
pel.familiæ. Pro quo glo.no.in l.j.C.si quacunque prædi.po.et
in l.cum vnus.ff.de ali.le.& uide per Bart.in l. tutelas. ff. de ca-
pi.di.& in d.l.pronunciatio. Decimo, qui dicantur de familia,
puta si testator dicat, ꝙ bona reuertantur ad alios, qui sunt de
sua familia, vide in l.pronunciatio.§.familiæ.ff. de verb. sig.&
in l.fi.C.eo.tit.& vtrobique per Bar.& Bal. Vndecimo qui di-
cantur de ceppo domus, & dic ꝙ dicuntur esse illi tantum, qui
per lineam mascu.ascendunt, ſm do. Pet. de Perusi. facit quod
no.in l.j.§.seruus.ff.de ven.inspi.vbi dicitur, ꝙ per agnatos con
seruatur honor domus. & etiam quia ipsæ fœminæ non pos-
sunt leuare faldam domus & casatæ, ut per glo.in c.3. qui feud.
dare pos.& per Ang.in l.pro hærede. in fi. ff. de acqui.hæredi.
Duodecimo, quid si testator dixerit, redeant bona ad illos de
gente mea, vide quod no.in l.j.ff.de probatio.vbi dicitur, quod
veniunt cognati & sic consanguinei ex latere matris, ſm Bal.
hic, sed ſm alium intellectum veniunt etiam agnati, & sic ex
latere

ADDITIONES.

a Vinc.God. Priuilegiatus posit uti priuilegio aduersus priuilegiatum, Alex. in l.si apud.ff.de mino.Ias.in l.Marcellus.nu.37.ff.ad Trebel.quid si priuilegiatus renunciauit priuilegio, an posit eo uti. Alex.consi.197.lib.2.

b Vin c.God. Progenies comprehẽdit omnes descendentes ex linea masculina Cor.consi.307.uidetur per totum.lib.2.

112 latere patris.†Decimotertio, qui contineantur appel. generis, seu dicantur esse de genere.glo.in d.l.j.dicit,ꝙ continentur illi,qui per lineam mascu.descendunt.Pro quo est bonus tex.in l.j.in fi.ff.de iure immu.ſm Bal.hic,quod tñ fallit fauore libertatis,quo casu cōprehenduntur ét descendentes per lineā masculini.vt l.j.& 2.ff.de libe.causa.Item comprehēditur frater, vt in l.cum quid,de interdi.& rele.Item legitimati,vt l.qm. C.de naturalibus lib.ſm Bal.ibi,non autem venirent bastardi,ſm Bal. in l.fi.eo.titu.Decimoquarto,qui dicantur de prole.& dic ꝙ illi,qui veniunt appella.liberorū,vt est tex.no.in l.diutius. C.de agri.& cen.lib.xj.& in l.officiales.C.de epis.& cle.Item comprehenduntur etiam legitimati, vt in l. diui. s̃. de naturalibus li.Decimoquinto, quid si dixerit testator, ꝙ bona deueniāt ad illos de antiquitate sua.dicit hic Bal.ꝙ antiquitas idem est, qđ consanguinitas,vt in l.cum scimus.in fi.C.de agri.& censi.lib.

113 xj.†Decimosexto,qui contineantur appel.suorum,& vsque ad quem gradum,vide per glo. in l.si fœmina. C.ad Turpil.dicentem,ꝙ illi,quorum iniuriam quis prosequi potest, ſm Bal.hic. & facit tex.in l.petitionem.in §.egredientē. C. de aduo.diuer. iudi. glo. Insti.de hære. quali.& diffe.§.j.Decimoseptimo,qui contineantur appel.domesticorum , puta si dixerit testator, ꝙ restituat bona suis domesticis.& ꝙ illi, qui sunt de familia, ſm Bar.in l.j.ff.ad Sil. de quo vide per gl.in §.fi.Insti.de testa.& in l.præsenti.C.de his qui ad ec.confugi.& no.in c.2.j. de ver.sig. Decimooctauo , quid si fiat mētio per testatorem de homine, puta si filius meus decesserit sine homine . dic ꝙ continentur filij masculi,vt l.hominis.de verbo. signi. secundū Bal.hic , & vide ibi,an possint comprehendi feminæ.Decimonono , quid si dixerit,sine natis.dic ꝙ continentur filij & nepotes, vt l. natorum.ff.de verbo.significa.Bald.hic. Vigesimo , quid si dixerit, si decesserit , sine necessarijs , qui contineantur appel.necessariorum,vide in l.fi.ff.de iusti.& iu.& in l.j.in fi. ff.de eo q. pro tutore.& in l.impuberem.in prin.ff.de suspe.tuto. vbi probatur,ꝙ sint cognati,& sic consanguinei ex parte patris,secundum Bald.hic. Et idem si diceret , si filius meus decesserit sine necessitudine,quia hoc verbum idem importat,vt in l.in fidei

114 commis.§.cum Polidius. ff. de vsu.ſm Bal. hic. † Vigesimoprimo, quid si testator dixerit , bona mea deueniāt ad ꝓpinquos meos,qui contineantur appella.propinquorum.concludit hic Bal.ꝙ illi,qui sunt vltra liberos,licèt & ipsi liberi propinqui dicantur,vt no.in d.l.officiales.& per Cyn.in l.etiam.C. de testi. & vide tex.in l.fi.C.de verb.sig.probantem,ꝙ de propria significatione appellatione propinquorum non veniunt gener & nurus:& vide etiam tex.no.in l.j.C. vnde vir & vxor. probantem,ꝙ appellatione propinquorum non venit vxor vel maritus,nec etiam alij affines ex parte vxoris,vel viri,quod etiā inducit ibi Bar.& Bal.ad statuta,ꝙ minores seu mulieres nō possint contrahere sine consensu propinquorum, vel ꝙ causæ cōpromittantur inter propinquos, vt prædicti non comprehendantur: veniunt ergo appel.coniunctorum alij consanguinei, vt probat tex.in c.quoties.in prin.s̃. de testi. Vigesimosecūdo, quid si testator dixit , deueniēt bona mea ad coniūctos meos. qui contineantur appellatione coniunctorū. & dic ꝙ veniunt consanguinei,imò etiam venirent affines, vt videtur probare tex.in l.sed & hæ.in prin.ff.de procu.ideo est quod venit tunc maritus,& vxor,& in l.manifestissimis.§.cum autem in confinio.C.de fur.Non tñ venirent filij spurij , vt voluit glo. in cle. j.de baptis.& Inno.in c.nonnulli.in fi.s̃. de rescrip. & Bal.in l. id quod pauperib.C.de epis.& cle. referens Dy. ita cōsuluisse. Quid autem sit de filijs naturalibus tantum,per Inn.in c.nonnulli.& per Imo.in l.ex facto.§.si quis rogatus.ff.ad Tre.Vigesimotertio,quid si dicat testator , restituantur bona mea meis consanguineis,qui contineantur appel. consanguineorū.concludit hic Bal.ꝙ propriè loquendo continentur fratres, & illi, qui sunt ex latere transuersali,vt in l.post consanguineos.ff.de suis & leg.& in dicta l.fideicōmissa.§.cum Polidius.Et adde,ꝙ

a consanguinei [a] dicuntur oēs illi,qui quoquo modo nobis sanguine coniuncti sunt,vt in c.non debet.de cōsan. & affi. Et sic venirent etiam illi,qui sunt ex latere materno,ut per glo. Bar. Bal.& Imo.in l.cum quidam.§.quod dr̃.ff.de acq.here.dicentes hoc maxime procedere ſm cōem vsum loquendi , de propria tamen significatione vocabuli secus esset, vt s̃. vnde dicebat sing.Io.And.in c.sciant.s̃. de elec.eod.lib.ꝙ si constitutio esset pęnalis, appel. consanguineorum non includerentur affines, imò ét dicebat Bal. in d.l.fi.ꝙ de propria significatione nō cōprehenderētur mr̃ & auia, licèt secus sit ſm cōem vsum loquēdi,qui præferri debet cuicunq; propriȩ significationi, ut l.Labeo.ff.de supel.lega.cum simi. Vigesimoquarto , quid si dicat testator,bona mea deueniant ad affines meos,de quibus intelligatur.vide in l.non facile.§.affines.ff. de gradibus. & per Bal. no.in dicta l.fi.& uide tex.& Docto.in l. cui eorum. §.affinitatis.ff.de postulando . & in l.affinitatis. C. cōia de succes.& ibi notabiliter per Bal.& in dicta l.j. C.vnde vir, & vxor.& in dicta l.fi.& per glo.in dicto c.non debet.& vide tex.in l. non iō. C.de hær.insti. Vigesimoquinto,quid si dixit,bona mea deueniant ad meos parentes.concludit hic Bal. quòd de propria significatione contineantur ascendentes vsque ad tertium gradum . & in d.l. iurisconsultus. §. parentes. sed large loquendo continentur vsque in infinitum , ut in l.qui litigādi.§.j.ff.de in ius vocan.& uide in c.2.s̃.de ver.sig.Vigesimosexto, quid si dixerit , uolo ꝙ bona mea restituantur meis descendentibus, & tunc dic , quòd ueniunt illi , qui uenirent appellatione liberorum,& an ueniant tunc spurij,uel naturales tantum,dic ut s̃.et uide quod no.per Doct.in l.generaliter.§.cum autem.C.de insti.& substi.& per glo.sing.in c.statutum.el 2. s̃.de hæreti.eod.li.per Doct. Per quam glo.etiam ibi probatur, quòd in materia non pęnali appellatione descendentiū includuntur descēdentes tam per lineā masculi. q̃ femini. secus si materia esset pęnalis,quia non includerentur per lineā fœmininā descendentes,de quo ibi per Do.& adde,quòd si ꝓcederetur priuilegium alicui & suis descendentibus posteris masculis & feminis,ꝙ non cōprehenduntur fœminę,nisi uirgines,aut uiduæ, nō aūt nuptæ,ut uoluit sing.Bar.in l.quoties.C. de priuilegijs scholarium.lib.10.Et idem sequitur Lud.de Vrbe in l.j.ff.ad Sillanianum.ubi ét uide de his per eum.Vigesimoseptimo, quid si dicat testator,uolo quòd bona mea redeāt ad ꝓximos meos. dic ꝙ continentur ꝯsanguinei, imò ét appellatione proximorū cōtinentur maritus & uxor,ut in l.cum aliter.C. de agna.intellige tñ ſm subiectā materiā. Vigesimooctauo,quid si dixerit testator,uolo ꝙ bona mea restituantur illis de patrimonio meo. & dic ꝙ tunc cōprehendunt oēs illi, qui cōprehēderent appellatione familiæ,ut voluit sin.Ang.in d.l.fi. Vigesimonono, qd si dixerit testator, uolo ꝙ bona mea deueniant ad illos de casata mea,seu de casato meo.ꝯcludit Imo.in d.l. ex facto.§. si quis rogatus.in 12. col. ꝙ licèt hoc vocabulū propriè non sit inuentū a iure,tñ vulgariter & ſm cōem usum loquendi intelligitur de illis de domo,seu de agnatione, & sic concludit idē esse dicendū in hoc uocabulo,quod est dictū s̃.qñ per testatorē fieret

115 mentio de illis de domo sua,ſm Imolā ibi.†Trigesimo, quid si fiat mentio de agnatis,uel cognatis.ꝯcludit hic Bal. ꝙ appellatione agnatorū ueniant cōsanguinei ex latere paterno, ut l.j. §.j.ff.de gra.sed appellatione cognatorū ueniunt cōsanguinei ex latere materno,ut l.j.& 2.ff. de gradibus. Insti.de succes.cognatorū,per totū, de cognatis uide notabiliter dicta in c.ubicunque.in fi.de pęnis.in 6.& ibi per Io.And.Trigesimoprimo & ultimo , quid si per testatorē fiat mentio de sua stirpe,puta, volo ꝙ bona mea restituantur illis de stirpe mea, uel meis cōsanguineis per stirpem meam descendentibus,uide tex.singu. in l.si quis suos.in prin.C.de inoffi.testa. Per quam Bal. ibi dicebat,ꝙ intelligitur tantum de suis descēdētibus, quod ideo est secundū eum, quando huic dictioni adiungitur nomen,qđ significat generationem suā , sicut dicit testator de stirpe mea progenitis,quod inducit ad emphyteusim, quando esset recepta pro se & alijs de stirpe sua progenitis , ut intelligatur solū de suis descendētibus,quod no.alias autem dicebat idem Bal. in l.peto.§.fratre.ff.de leg.2.per vnam glo.ibi, quòd paria sunt, si testator facit mentionem de stipite suo , uel de illis de stirpe sua,ac si diceret de illis de domo mea,uel de casato meo,& sic sequitur, ꝙ non uenirent tunc consanguinei ex parte matris, quia illi non dicūtur de stipite uel de stirpe, & idem quod Bal. ibi,tenuit Imo.in d.§.fratre.in fi. vnde dicebat Angel. in d.l.fi. quòd si testator legat stipiti domus suæ, uidetur legasse illis de stipite suo,quod no.quia sæpius in facto contingit. Et ad prædicta uide per Pet.de Ancha. in c.ubicunque.j.de pęnis.& per

116 Imo.in d.§.si quis rogatus.& hic per Bal. † In glo. in uer. possit.in fi.patet ergo,quòd licèt legitima dicatur debita a filio ipsi matri iure naturæ,ut dicit tex.hic, tamen potest pater substituendo filio suo impuberi compendiosè, quando substitutio ualet iure directo,priuare matrem legitima filij, quia talis substitutio filio decedente in pupillari ætate trahitur ad omnia bona tam testatoris quam pupilli, vndecunque quæsita, & idem

ADDITIO.

a Vinc.God.Adde,ꝙ consanguinei,qui sunt diuersæ speciei per inclusionē agnatorum masculorum,non excluduntur,Ruy.consi.107.nu.6.lib.4.

idem esset in expressa substitutione pupillari, vt Instit. de pupil. substit.§.non solum. & in l.sed si plures.§.ad substitutos.ff. de vulg.& pupil. & latius est dictum s. Priuatur ergo tunc mater legitima filij sui, vt l. Papin.§.sed nec impuberis. C.de inoffic.testamen.Sed contra prędicta oppo.hic Archidia.in ver. bona omnia.de c.fi.17.q.vlti.vbi dicitur, qui vult filium priuare legitima, & ecclesiam instituere hæredem, alium quærat quem cōsultat quàm Augustinum,& Deo propitio neminem inueniet. Et sic vult ille tex.quòd non liceat trāsferre bonaad ecclesiam, & priuare filium successione, cum dicatur potius debita filio,quàm ecclesiæ.Ita ergo non debet posse mater priuari legitima filij sui ex dispositione testatoris, quia non minus pie ipsis parentibus, quàm liberis relinqui debet, vt dicit tex.in l.nam & si parentibus.ff.de inoffic.testa.Soluit Archid. ꝙ illud procedit de iure poli,sed tex.hic procedat de iure fori. & sic vult Archid. ꝙ licèt in foro iudiciali testator possit priuare matrem legitima sui filij, tamen de iure poli, & sic in foro conscientiæ non possit per rationem tex.d.c.fi. Ex quo infert, ꝙ substitutus pupillariter in foro conscientiæ non possit retinere legitimam matris, quod dictum est singulare & nouum dictum,satis videtur probari per rationem tex. in d.c.fi.& d.l. nam & si parentibus.& quia legitima dicitur debita matri a filio iure naturæ, vt s. & pro matre faciunt notabiles rationes, quas adducit Bald.in d.l.precibus.post princi. in ver.circa tertium &c. facit etiam, quia licèt ita reperiatur statutum per leges ciuiles, ꝙ mater priuetur legitima filij sui, tamen non videtur ꝙ propter hoc in foro conscientię & quo ad Deum quis debeat esse tutus, vnde de istis ll. ciuilibus dixit Augustinus,j. de libero arbitrio.Lex inquit ista,quæ regendis ciuitatibus fertur, multa concedit, ac impunita relinquit, quæ per diuinam prouidentiam vindicant.Sed in contrarium facit,primo quod determinat S. Tho.parte 2.q.96.ꝙ lex humana facta ab habente auctoritatem si non nutrit peccatum, ligat etiam in foro cōscientiæ,prout refert Io.And.in c.2.j. de vsuris.eo.lib. ergo lex ciuilis ita disponens, ex quo non nutrit peccatum, sit seruanda etiam in foro conscientiæ,nisi diceres, ꝙ satis nutriat peccatum,ex quo mater priuatur legitima filij sui,vt in d.c.fi.Secundò contra matrem adducitur notabile dictum Innoc.in c.quia pleriq;.s. de immu. eccle. vbi voluit, ꝙ licèt falcid. detrahatur per hæredem contra tacitam volūtatem defuncti, vt in l.quod de bonis.ff. ad l.falci.tamen hæres defalcando legata non peccat,quia hęres est tutus auctoritate iuris ciuilis, quod est factū propter publicam vtilitatem, ſm Innocen. & sic in foro conscientię est hæres tunc tutus,ita ergo sit tutus quo ad Deum ipse substitutus,ex quo ipsa substitutio pupillaris fuit inuēta propter publicam vtilitatem,vt l.2.in prin.ff.de vulg.& pupil. Tertiò contra matrem adducitur tex.in terminis hic, vbi non solū lex ciuilis, sed etiam ipse Papa, & sic ipsa ecclesia approbat & statuit, ꝙ substitutus pupillaris excludat matrem a legitima filij.ex quo ergo hoc est approbatum per sacros canones, vt est tex.hic,sequitur ꝙ ipse substitutus salua conscientia,& quo ad Deum possit retinere legitimam filij debitam de iure,non ipsi matri ipsa matre in totum exclusa,nec potest dici ꝙ iste tex. procedat de iure fori,& non de iure poli. Nam nō peccat, qui aliquid facit auctoritate legis & canonis, vt 23.q.4. qui peccat. & l.Gracchus. C.de adulte.& sic nō est dicendum,ꝙ Papa hic sic statuerit cum peccato. Dubium tamen facit, quia legitima succedit loco alimentorum,& in alimentis non videtur ꝙ possit renunciari etiam cum iuramento, vt in c.cum quidam.s.de iureiu.& sic si mater indigeret, non videtur ꝙ salua conscientia possit substitutus retinere legitimam, & alimenta debita matri iure naturæ sine peccato.

S V M M A R I V M.

1 *Religiosus potest deputari executor non solum in testamēto, sed etiam in alia quacunque vltima voluntate.*
2 *Quid si religiosus acceptet, vel exequatur officium executoris sine licentia, an sit ipso iure nullum quod facit.*
3 *Religiosus vt possit exequi officium executoris,requiritur ꝙ licentia sit petita & obtenta.*
4 *Fratres minores non possunt esse executores testamentorum.*
Et an possit eis committi nominatio executorum, vel electio pauperum.
5 *Quid si testātor dixerit,ꝙ executor debeat exequi cū consilio fratris minoris.*
Quid in religioso non claustrali, an poßit dari executor.
6 *Minor 25.annis,& maior 17.potest esse executor in testamentis.*

C A P. II.

Eligiosus. Officium executoris vltimarū voluntatum religiosus suscipere vel exequi non potest, nisi sui superioris licentia petita & obtenta.h.d.Et habet duas partes prin. Primò ponitur dictum,cuius rationem reddit ibi,cum velle. Secundò ibi, sane. diffinit casum trimembrem,& rationem reddit ibi, ne volun-
1 tatis, & casum excipit ibi, nisi.† Nota primò, ꝙ non solum in
testamento,sed etiam in qualibet alia vltima voluntate potest
a deputari religiosus [a] vel alius executor, secundum Domi. Pro
quo etiam tex.in clemen.j.j.eodem lib. & ibi per glos. in ver.
cuiuslibet.& quia tex.loquitur hic indistinctè,sequitur,ꝙ non
solum ad pias causas,sed etiam ad non pias causas ad exequendam
quamlibet vltimam volūtatem defuncti poterit esse executor,
& ita tenet do.Nico.& Docto.in c.Ioannes.s.eo. petita
& obtenta licentia superioris.& voluit Spec.in titu.de instru.
edi.§.nunc verò.in j.col. quod non refert quo nomine nuncupetur,
an executor vel fideicōmissarius,nec alio nomine, imo
etiam voluit Bal.in l.id quod pauperibus.in princi. C.de epis.
& cleri. ꝙ valeret deputatio, etiam si dicatur, constituo talem
dilapidatorem meorum bonorum ad exequendum meum testamentum.
sicut in simili dicitur per Innoc.& Doct. in c.petitio.
s.de procur.quia cum habemus effectum,parum curamus
2 de nomine,vt Insti.de leg.§.si quis in nomine.† Secundò tene
menti ibi, non potest. ꝙ acceptatio officij executoris vel executio
facta per religiosum est ipso iure nulla,vt hic notabiliter
probat.Nam negatiua præcedēs verbum,potest, prout est hic,
reddit actum de iure impossibilem,& necessitatem importat,
vt voluit glos. sing.in ver.non potest.in regula j.j.eod.lib. Pro
quo etiam facit dicta clem. j. Tertiò no. ibi, petita. iuncto tex.
s.quòd vbi in aliquo actu requiritur licentia alicuius, tunc petitio
ipsius licentiæ debet præcedere actum,ideo est, quòd hic
religiosus non potest suscipere istud officium,nisi petita licentia.
facit text.& glos. in c.licet. s.de regularibus. & in clemen.
fi. de elect.De alijs verò consensibus vide per Innoc.in c.cum
consuetudinis. s. de consuetu. & plenius quàm alibi per Imo.
in c.3.s.de his quæ fiunt a prela.Non ergo sufficeret licentiam
peti ex post facto,sed debet præcedere & a principio peti,vt s.
3 & facit auth. licentiam. C.de episco. & cleri. † Vltimò nota ꝙ
ad hoc vt executor possit suscipere officiū executoris, & exequi,
requiritur quòd licentia sit non solum petita,sed etiam obtenta
in specie,vt patet hic in tex.ibi,super hoc,nec sufficeret
tacita,sed debet esse expressa,vt dixit hic singu.Io.And.& Domi.
vt voluit glos. in ver.obtenta.in d. clem.j. facit etiam quod
notabiliter voluit Archi.& Io.And.in c.si abbatem.s. de elect.
eod. lib. dicentes, ꝙ vbi in aliquo actu requiritur licentia alicuius,
non sufficeret tacitus consensus.Patet ergo ex tex.quòd
vbi requiritur alicuius licentia, debet esse obtenta, vt per glo.
in d.c.licet.tamen dixit ibi singu. Io.And. ꝙ regulariter licentia
debet esse obtenta, nisi in casibus in quibus a iure contrarium
reperitur expressum.quod nota.In glos.2.in princi. nota
ex glos. ꝙ licèt appellatione religiosorum veniant omnes,qui
profitentur tria substantialia regulæ, tamen ſm subiectam rationem
materiæ intelligitur de claustralibus tantum, vt est in
casu istius decis.ſm glo.Quando verò apponeretur dictio vni-
b uersalis,vt quia dicatur,quicunq; religiosi.[b] & tunc veniunt re
ligiosi largo modo sumpti, licèt non profiteantur tria substantialia
regulæ,ſm glos.no. in clem.j.de decimis.& per glo.pen.
4 in c.quorundam.de elect.eo.lib.† In ea.glo.ibi,mendicans.intellige,
nisi sint fratres minores,quia nō possunt esse executores,
vt in clem.exiui.§.proinde.& §.verum etiā. de ver. sig. ſm
do.Io.And.& per glos. in d.cle.j.in ver.suscipere.Sed quæritur
primò, an possint esse consiliarij in modo distribuēdi. & dic ꝙ
sic,vt est text.in d.§.verū.vnde poterit facere testator,ꝙ executor
debeat exequi de cōsilio cuiusdam fratris minoris, ſm Bal.
in auth.ingressi.C.de sacrosan.eccle. Scd'ò quæritur, an possit
fratribus minoribus cōmitti nominatio executorum.dic quòd
non,quia executores debent esse certi,vnde non solum fratribus
minoribus,sed etiam nec alijs fieri posset hæc commissio.
Pro quo glo.no.in ver.certè.in c.tibi qui.s.de rescri.eo. lib. &
voluit Io.And.in c.j.s.de procur.eo.lib.super glo. in ver.certa.
& idem tenet Bart.in l.alio.ff.de ali.leg.& Imo. & Domi.hic.
& ita est tenendum, licèt Io.An.in addi.Spec.in titu.de instru.
edi.§.nunc aliqua.& Bal.in l.id quod pauperibus.C.de epis.&
cleric.aliud velint. Tertiò quæritur,an possit committi electio
pauperum.Bar.in sua minorica,tenet ꝙ sic,cum possint esse cōsiliarij.

A D D I T I O N E S.

a Vin.God.Adde,ꝙ religiosus non potest esse arbiter sine consensu superioris. Ruy consi.14.nu.15. lib.2.

b Vinc.God. Religiosi in quibus casibus possint esse procuratores Fely.in c.j.& A.col.pen.in fi. de re iud.

ſiliarij,ſed Pe.de Anch.in d. cle.exiui.tenet contra,& idem ſequitur Bal.in l.id quod pauperib.C.de epi.& cler.& in d. auth. ingreſſi.Non ob.l.cum pater.§.hæreditatem.ff.de leg. 2. & l.ex facto.§. ſi quis rogatus. ff. ad Trebel. quia fratres minores ſunt expreſſe prohibiti eligere, & nominare pauperes, ſed proprie eſt officium executoris,& non reperitur eis permiſſum, ſed tā tum præſtare conſilium.Et aliud eſt eſſe in officio,aliud pro cō
5 ſilio.de quo plene per Bal.in d.authen.ingreſſi.†Quarto quæritur,quid ſi teſtator dixit,quod executor debeat exequi cum cō ſilio fratris minoris,& eius conſenſu, alias executio nō valeat. Cyn.in d.authen.ingreſſi.tenet quod licet bonum ſit requirere conſilium & ſequi,ſi tamen non requiratur, vel ſequatur cō ſilium, valebit executio, ne ipſis fratribus minoribus vna via concedatur, quod eſt eis generaliter prohibitum, arg.c.1.s̃. de cleri.coniug.eod.lib.alias daretur via,quod nihil poſſet fieri ſi ne eorum conſenſu,quod intelligit Bal.in d.auth.ingreſſi. quā dò teſtator ſimpliciter iuſſit conſilium requiri,& ſequi,alias ſi vltra procedit annullando, non valeret executio facta in contrarium,quia in officijs, quæ non ſumunt formam a lege, ſed ab homine,debet ſeruari diſpoſitio in propria forma, vt in l. ſi quis mihi bona.circa.fi. ff.de acquiren. hære.& idem ſequitur Bal.in d.l.id quod pauperibus. In eadem glo. ibi, de clauſtrali, vult ergo glo.quod religioſi non clauſtrales,vt qui præſunt beneficiis perpetuis,poſſint acceptare officiū executoris,& exequi ſine licentia ſuperioris,cum iſti non habeant velle & nolle,ſecundum glo.in c.de monachis.16.q.1.& in clemen. religioſis.de procur.in prin.& poſſunt in iudicio eſſe ſine licentia ſuperioris, vt s̃. de iudic. cum deputati, vnde in iſtis ceſſat ratio
6 iſtius tex.ſecundum glo.hic. & idem ſequitur Domi.† In eadē glo.in fi.no.gl.quod minor 25.annis, & maior 17.ciuiliter poſſunt eſſe executores, & de minore idem tenet Specu. in d. §. nunc vero.hic alleg.in ver.quid de minore,non ſolum de conſuetudine,ſed etiam de iure,per no.in cap.qui generaliter. hic alleg. Quid autem ſit in pupillo. vide per Bald..in d. l. id quod pauperibus,vbi tenuit,quod non in his,in quibus verſatur induſtria,vt in eligendo pauperes,vel aliter,ſecus vbi non verſatur induſtria,vt eſt in mittendo in poſſeſſionem vel aliter,quia tunc poſſet,ex quo eſt capax intellectus,argum.l.1.§.cæterum. ff.de acquiren.poſſeſ.In muliere vero licet glo.in l. tutela.ff.de tutel.dicit, quod non poteſt eſſe executrix, tamen dicas quod eſſe poteſt etiam de iure,vt tenuit Spec.in d.§.nunc vero.verſ. quid de muliere.& Barto.in l.alio.ff.de alimen.leg.& Bald. in d.l.id quod pauperibus, vbi dicit hoc procedere etiam in iudiciis ad pias cauſas, vt ibi per eum. In gloſ. in ver. obtenta. in princip.no.ex glo.iuncto tex.quod religioſus ſicut prior poteſt pro vtilitate monaſterii eſſe extra clauſtrum, ita & ꝓ alio officio pio,dummodo ſit cum licentia ſui ſuperioris. Quis autem intelligatur ſuperior,& dic quod immediatus,& ab illo licentia petenda & obtinenda eſt, ſecundum Ioan. Andr. quod procedit, niſi conſuetudo vel conſtitutio eccleſiæ diſponeret, quod petatur & obtineatur a ſuperiore immediato,vt no.in c. cum I.& A.s̃.de re iud.Quid autem ſi ſuperior mediatus,a quo dicta licentia eſt petenda, ſit mortuus.Io.Mon.tenet hic, quod Papa dare poterit hanc licentiam.ſed Archi.dicit,ꝙ ēt Eps poterit, arg.61.diſtin.obitum.& iſta opi.Archid.communiter approbatur ſecundum Ioan. de Lign. Lapus vero hic tenuit, quod tunc capituli conuentus, vel adminiſtrator, ſeu æconomus hęc poterit,arg.cap.cum olim.s̃.de maiori. & obe. etiam in cap.pen.& fi.s̃.de ſup.negli.& ita ſequitur hic Domi.quia ſi dare hanc licentiam eſt iuriſdictionis,tūc ſuccedit capitulum, vt in capit.1.s̃.de maio.& obed.eodem lib.Si vero eſt de adminiſtratione ſpiritualium,& idem, vt probant iura ſupra allega. per Lapum.

SVMMARIVM.

1 *Executores plures poſſunt dari ad exequendum.*
2 *Mors & abſentia remota ęquiparantur.*
3 *Voluntas defunctorum debet omnimodo adimpleri,& in hoc iura maxime prouident.*
4 *Epiſcopus quando poſſit ſupplere defectum executoris.*
5 *Executores ſi ſunt plures dati, non videntur inſolidum conſtituti, niſi teſtator expreſsè dixerit.*
Quid ſi executores ſunt plures quam duo,& diſcordant.
6 *Commiſſaria vel aliud officium tutelæ non tranſit ad hæredes.*
7 *Teſtator an poſſit prohibere ius accreſcendi inter executores.*
8 *Miniſterium nudum commiſſum alteri ſub nomine dignitatis, non tranſit ad ſucceſſorem.*
9 *Expreſsio facta proprij nominis, ſi ſit facta, operatur quod videatur eſſe electa induſtria perſonæ.*
10 *Executio in teſtamento non videtur data inſolidum, & vnus ſine alio exequi non poteſt.*
11 *Diſpenſatio ablatorum, & male acquiſitorum, an pertineat ad Epiſcopum.*
12 *Conſtitutio Epiſcopi reſeruans ipſi Epiſcopo abſolutionem & diſtributionē incertorum,an valeat.*

Sane. Officium executorum per alterius impotentiā vel
1 voluntatem non impeditur. h.d. † No. primo poſſe
deputari plures executores ad exequendum,de quo plene per
Spe.in tit.de inſtr.edit.§.nunc vero.ver.ſed ſi alter. & verſ.ſeq.
& ver.ſed nunquid debet iurare. & hic per Archid. dicentem,
quod licet executores teneantur iurare,ar. l. ſi quis pro redem
ptione.C.de dona.tamen non tenentur ſatiſdare, arg. l. diuus.
ff.ſi cui plus quam per l.Fal.& ita tranſit hic Ioan. And.Bar. ta-
men in l. diuus. limitat hoc procedere, niſi poſt teſtamentum
2 cęperint eſſe non ſoluendo, de quo ibi per Docto. † Secundo
no. quod mors & abſentia remota æquiparant̄ quo ad tribuen
dam poteſtatem propter impedimentum alterius. facit ca. 2.s̃.
de procu.eod.lib.Tertio no.ibi,nolente.quod ſi vnus ex pluri-
bus executoribus nolit exequi,alter exequi poterit, quod pro
cedit etiam ſi nollet exequi poſt ſuſceptum ſiue acceptatum,
vt patet ex ratione iſtius tex.& ſic acceptatio iſtius officii facta
per alterum non facit, quod non poſſit fieri executio ſine eo,
quando non vult,vel non poteſt exequi,ſecundum Archid.idē
tenentem,licet prius tenuerit contrarium per capi.Ioannes.s̃.
eod.quod non obſt.licet ibi dicatur, quando debeat cogi exe-
cutor,ſecundum Archid.& Ioan.And. quod no. vnde infertur
ex hoc tex. quod officium executoris ſit voluntarium etiam
poſt acceptationem, quod intellige quo ad hunc effectum, vt
ſic alius executor poſſit exequi,vel quando nō acceptaſſet of-
ficium, alias poſt acceptationem poſſet ad hoc compelli per
Epiſcopum,vt eſt tex.in d.capit.Ioannes.& vide per Docto.in
l.1.de leg.2. & per Bal.in d.l.fin. §. ſed & ſi quis. in 4.colum.C.
communia deleg.& in d.l.nulli. circa princip. & idem ſi incę-
piſſet gerere,poſito quod aliàs expreſsè non acceptaſſet,ſecū-
dum Bal.in d.l.nulli circa princip.dicens, quod executor dici-
tur incępiſſe gerere, quando ſe immiſcuit executioni, vt ibi ꝑ
3 Bald. † Quarto no. ibi, ne voluntates.no.quod iura prouident
quantum poſſunt, ne voluntates defunctorum impediantur,
vel differantur.facit capit.nos quidem. & capitu. ſi hæredes.s̃.
eod.Intereſt enim reipu. vt voluntates defunctorum exequan-
tur,vt in l.vel negare.ff.quemad.teſta.aperian.Ideo eſt hic ſta-
tutum,ꝙ ſi vnus de executoribus nolit vel velit exequi,ſed nō
poſſit propter abſentiam vel aliud impedimentum eſſet mo-
dici tēporis,quia tunc deberet ſocius expectari,arg.huius tex.
ſm Io.An.facit c. prudentiā.§. addicimus. de offic. deleg. & c.
ſciſcitatus. s̃. de reſcrip. & ita ſequitur Bal.in l.nulli.in fi.C.de
epiſ.& cle. Quinto nota ibi,libere,qa poterit alter exequi nō
expectata reuerſione abſentis, vel voluntariè nolentis, vel
ꝙ eps alium ſubroget loco illius,ſm Io. An.ex quibus no. hic
Do.ꝙ verbū,libere, importat vt nō ſit neceſſaria alterius requ-
a ſitio,vel alterius cōſenſus, facit gl.no.in ver.libere.[a] in cle. du
dū.de ſepul.& no.in c.licet eps.s̃. de præb.eo.li. Sexto no. ibi,
4 alius,† ꝙ licet eps poſſit ſupplere defectū vel negligentiā exe-
cutoris,vt d.c.Ioannes,& c.tua.& c.nos quidem. eod. titu. ta-
men hoc procedit, quando non ſupereſſet alter de executori-
bus,qúia quamdiu ſupereſt aliquis, qui velit & poſſit exequi,
Epiſcopus ſe nō intromittit, licèt alij ſint negligentes,ſeu nolē
lunt vel nō poſſunt exequi, nō ergo ſuccedit eps in locū nolē-
tium vel moriētium, ſeu nō potentiū exequi,nec in locū taliū
poteſt alios ſubrogare,ſm Ioā.An.& Bal.in d.l.nulli.in fi.imo
inter executores circa eorū officiū habet locū ius accreſcēdi,
5 niſi teſtator expreſſe prohibuerit, vt hic in tex.† Vltimo tene
menti ſing.ꝙ pluribus executoribus ſimpliciter datis,nō vidē-
tur dati inſolidum,niſi teſtator vel alius expreſſe hoc prouide-
rit,& ſic ſequitur,ꝙ quado ſunt ſimpliciter dati,nō poſſit vnus
exequi vel vendere ſeu eligere ſine altero,& ita tenet Spec.in
d.§.nunc vero.ver.quid ſi.niſi alter nolit vel non poſſit, vt hic
dicitur,quod videtur intelligere Bal. in d.l.nulli. in fi.quando
diſtributio eſt certa, quo caſu non requiritur arbitrium om-
nium, ſecundum ꝙ eis melius videtur,ſed quando eſſet certa,
vt quia dixit, tali pauperi relinquo decē, tūc vnus ſolus poſſet
ſoluere, & exequi ſine altero, ēt ſi alter ꝓhiberet qa nō refert
per

ADDITIO.

a Vin.God.Libere dicitur aliquid ad alium pertinere, quando actum poteſt exercere ſine conſenſu uel conſilio alterius.Cur.Iun. conſi. 2.num.3. & Dec. in conſi.131.in prin.lib.1.

per quem fiat mera executio facti, arg. l. si fuerit. & ibi per Dy. ff. de manu. testamento. & idem sequitur Bald. in l. consilio. ff. de curat. furiosi. Quando vero essent dati insolidum, & tunc quilibet potest exequi, quod intelligit Bal. in d. l. consi. quando executio esset super certis, vel etiam super incertis, dummodo alter non prohibeat seu contradicat, aliàs verò si alter contradicat, & executio est fienda super incertis, tunc episcopus est diffinitor discordiæ, secundum eum ibi. & idem dixit in d. l. fi. post princ. C. cõmunia. de leg. quando inter pares executores esset discordia, quia ad pias causas episcopus, & in prophanis præses loci est diffinitor, vbi enim executio est certa vel incerta, semper præfertur volens exequi, & impedimentum vel voluntas alterius non curatur, vt hic in tex. Sed vbi executio esset incerta, & quilibet vult exequi suo modo, tunc est quòd procedunt supradicta. Sed quæritur, si executores sunt plures quàm duo, putà sunt 5. vel 6. & discordant, vel sunt impediti in numero pari, vel dispari, an habeat locum iste tex. vide singu. per Federic. in consi. 64. quod incipit, pone quòd. & videtur velle primo, quòd sic, dicens quòd siue sint 3. siue 4. non insolidum deputati, tunc vnus solus cæteris impeditis vel nolentibus exequi poterit, quia ratio istius tex. ibi, nec voluntatem testatoris &c. concludit generaliter in omnibus casibus. Item si hoc non esset, tex. hic non dixisset, pluribus. Item esset multum arctare istum text. dicere, quòd solum habeat locum in duobus executoribus, vel datis in pari numero, sed quia vt plurimum dantur in numero dispari, ideo non debet restringi fauor istius textus. Non obstat verbum vno, & verbum alius, hic positum, quia imo facit pro, si consideretur verbum, pluribus. & sic est sensus, quòd si plures sint executores in pari vel dispari numero, vnus solus possit exequi alijs nolentibus vel impeditis. Sed certè textus hic dixisset alij. sed quia dicit alius, in singulari, videtur quòd tantum locum habeat in duobus executoribus. nec est eadem ratio, quando discordia esset in numero pari, sicut quando in dispari, vt in c. fi. s̃. de re iudica. videtur tamen ibi velle Federi. quòd idem sit etiam in numero dispari, vt sic vno impedito duo possint exequi. & satis operatur fauor in hoc, quia de iure vno ex tribus simpliciter datis impedito, duo non possent procedere, vt in c. vno delegatorum. s̃. de offic. delega. vnde cum ista decisi. sit exorbitans a iure communi, non sunt amplianda verba. & graue videtur, quòd si testator facit quinque executores simpliciter, quòd vnus solus posset, imo videtur hoc contra voluntatem testatoris, cum plus sit recedere a voluntate testatoris hoc casu, quàm quando si ex duobus impeditis vnus exequatur. facit quod no. in glos. penul. in c. 2. s̃. de arbi. eod. lib. Tu aduerte, quia videtur tenẽdum, vt iste tex. locum habeat etiam in quinque vel plurib. executoribus etiam in dispari numero, vt vnus solus possit cæteris nolẽtibus vel impeditis, per rationes istius text. vt j. etiam dicetur. Debet tamen hoc intelligi secundum ea, quæ dicta sunt s̃. vt si executio est certa, semper præferatur volens exequi, & impedimentum vel noluntas aliorum non curatur. Si verò executio est incerta, & idem, quia prefertur volens exequi, sed si omnes volunt exequi, sed quilibet suo modo, tunc si sunt in pari numero, Episcopus est diffinitor discordiæ, vt s̃. Si verò sunt in numero dispari, tunc videtur quòd maior pars præiudicat minori, & ita est de mente Bal. in dicta l. fi. dum allega. l. maiorem. ff. de pact. cogita tamen. In glo. in ver. simpliciter. in fi. quid autem si testator dedit quator executores cum clausula, vt omnes vel maior pars ipsorum distribueret vnà cum Ioanne, qui erat de numero ipsorũ quatuor, postea mortui sunt duo superstite Ioanne, & alio, an poterunt exequi. Ioan. Cald. in consi. 45. huius titu. tenet quòd sic, per istum tex. qui licèt loquatur in duobus altero mortuo, tamen in pluribus locum habet, quãdo maior pars deficeret per rationem
6 istius tex. ſm eum ibi. & ita sequitur hic Domi.† In glo. in ver. mortuo. in princ. idem voluit glo. in d. l. tutela. quia commissaria, vel aliud officium personale non transit ad hæredes, vt satis probatur hic in tex. Onus verò bursale, vel aliud bene transiret, vt in l. a filio. & in l. alimenta. hic alleg. & ita videtur hic velle Io. And. & Spec. in d. §. nunc verò. circa fi. ver. insuper. de quo per Bart. in d. l. a filio. & per Bal. in d. l. id quod pauperibus. vbi concludit, quòd mera cõmissaria non transit ad hæredem. ad hoc l. cuius onus. ff. de curat. furiosi. etiam si sit ad pias causas. secus in commissaria non mera, putà si sit legatarius non merus executor, quia hoc transiret ad hæredem, vt in l. si sic. §. fi. ff. de lega. j. In ea. glos. ibi, industria. ideo dicit hic Archid. & Ioan. And. quòd executor debet adimplere per se non per alium, vt in dicto c. tua. facit d. l. nulli. ibi, pro sua conscientia. Ex quo infertur primo, quòd executor non possit alteri committere executionem testamenti. & ita tenuit Old. in cons. 95. quod intelligit hic Archi. & Io. And. nisi commissio esset certa, & certæ rei, & certo loco, quia tunc posset alteri committi. ad hoc c. is cui. s̃. de offic. deleg. eo. lib. & idem vr̃ tenere Bal. in d. l. nulli. Scd̃ò infert, ꝙ vbi aliquid fieri debet ſm conscientiã alicuius, non põt tunc illa alteri ꝯmittere, de quo plene per Rotam in deci. 441. quæ incip. Item fuit dubitatũ vtrum executor.
7 & per Bald. in l. & in epistola. in fi. C. de fideicom.† In glos. in ver. expresserit. in princi. no. ex glo. quòd testator potest prohibere ius accrescendi inter executores, ideo si testator in suo testamẽto dixit, volo per tres meos executores vel duos ex eis insolidũ ẽt alio absente vel irrequisito vel defuncto fieri executionem, tunc mortuis duobus vnus solus superstes exequi non poterit. & ita secundum Lap. hic consuluit Ioã. An. In ea. glo. ibi, sibi prouidit illud seruabitur. tenementi ex glo. ꝙ testator in testamento potest substituere executori, & in eius locum alium deputare. & per hunc modum excluditur ep̃s, quia debet seruari in hoc voluntas testatoris, vide d. Nico. in c. tua. s̃. eo. ti. vbi tenet, ꝙ excluderetur etiam episcopus quando testator assignat certum terminum ipsis executoribus, quia licèt cõstitutio ep̃i diceret, ꝙ post annũ deuoluat̃ executio ad ep̃m, tñ non haberet locum, si testator largius tp̃s, assignasset. Nam durante illo tp̃e ep̃s se intromittere non potest, ſm Bald. in l. cum quidam. §. si dies. ff. de vsuris. per illum tex. qđ tene mẽti. Aduerte, quia licèt quando propter impedimentum vel uolũtatem alterius executoris accresceret alteri officium, seu potestas, episcopus tũc non posset se intromittere, ꝗdiu est aliquis de executoribus volens exequi, vt s̃. est dictum. Tamen quãdo duo vel plures executores sunt dati in forma, ita ꝙ unus non põt sine alijs, tũc si vnus nolit vel nõ põt exequi, ex quo tũc cęteri impediuntur, ꝙ si testator in hoc sibi aliter non prouidit, quid fiendum, tunc executio deuoluitur ad episcopum, vt vult glo. hic, quando tñ vnus, qui nollet, proprius acceptasset officium. tunc posset cogi per ep̃m ad exequẽdũ, ut in d. c. Io. & s̃. est dictũ. Et prædicta procedũt infra annũ, post annũ vr̃ indistincte deuoluta executio ad ep̃m, ut in d. c. si hęredes. & c. nos
8 quidẽ. intellige, nisi in duobus casibus supradictis.† In ea. glo. in fi. idẽ vr̃ tenere Spe. in d. §. nunc uero. uersi. sed quid erit in prælato. & no. primo ex hac glos. ꝙ nudũ ministeriũ alteri cõmissum etiam sub nomine dignitatis nunquã trãsit in successorem in dignitate, quando apparet ꝙ fuit electa industria personæ, uel quãdo est præscriptio, ꝙ potius intuitu personæ quã dignitatis fuerit facta cõmissio, ut etiam no. in c. qm̃ abbas. hic alleg. & in l. si seruus. & ibi per Bart. ff. de stip. ser. & per Bal. in l. j. §. ne aũt. C. de. cadu. tol. Secundo no. ex glo. ꝙ non solum commissiones iurisdictionales factę sub nomine dignitatis trãscunt in successorem in dignitate, ut in d. c. quoniam abbas. sed etiam cõmissio nudi ministerij sine iurisdictione, vt patet hic in glo. & ita etiam tenuit Io. An. in c. fi. de offi. dele. & Bar. in l. a filio. ff. de ali. leg. & in l. qui liberis. §. fi. ff. de uulg. & pupil. dicens hoc procedere in casu huius glo. s. in executoribus ultimarum uolũtatum fauore ultimæ uoluntatis. Alias uerò secus esset, quando sine iurisdictione aliqua commissio facta esset, puta procuratio, vel alia commissio, quia non transiret ad successorem in dignitate, ut in l. mandatum distrahendorũ. ff. mãdati. de quo etiam per Bal. in d. l. qui liberis. & plene per
9 Docto. in d. c. quoniã abbas.† Tertio no. ex hac glo. ꝙ non solũ expressio proprij nominis facta a parte operatur, ut uideatur electa industria personæ, sed etiam expressio facta per circũlocutionem, ad hoc qđ no. in c. licet ex quadã, de testibus. & in c. tua. de consan. & affi. secundũ Lap. ut refert d. Flo. de quo plenius in d. c. quoniã abbas. In glo. in uer. adimplere. in prin. no. iuncto tex. ꝙ executor tenetur perfecte adimplere volũtatem defuncti, & eius officiũ, ita ꝙ nihil remaneat penes ipsum, vt in c. tua. in fi. s̃. eo. titu. sumptus tamen in litigando, vel alio honesto modo faciet de bonis ipsius defuncti, ff. de pactis. l. sumptus. & suprà de procura. cum pro causa, secundum Archidia. & Io. And. & vide plene per Bal. in l. id quod pauperibus. in fi. vbi dicit, ꝙ executor ad pias causas tenetur reddere rationem episcopo, & posset ad id compelli vsq; ad 40. annos. & vide ibi per Bal. qualiter debeat reddi rõ, & an stet̃ libro ipsius executoris. Et dixit hic Archi. & Io. And. ꝙ licèt executores teneant̃ iurare de fideliter exequẽdo, ar. l. si quis pro redẽptione. C. de dona. tñ non tenentur satisdare, vt in l. diuus. ff. si cui plus ꝗ per l. fal. quod tñ intelligit ibi Bar. nisi postea cępissent esse non soluendo, de quo ibi per Doc. Et vide hodie in cle. j. eo. titu. ꝙ põt episcopus petere, vt executores religiosi etiam exempti red-

10 dant sibi rationem de gestis.† In ea.gl.in fi.concludit generaliter, & primo, ꝙ in executoribus testamẽtorum, prout est casus hic, in dubio non videnẽ dati insolidum, & vnus sine alio exequi non potest, nisi aliter esset expressum, nisi in casib. de quibus s̃.est dictum. & dixit hic Archi. ꝙ quando executores sunt plures, debent tunc omnes simul agere in iudicio, vel alium actum explicare, vt in regula quod omnes.eo.lib.vel constituere vnũ procuratorem, qui nomine omnium agat, vt l.qui proprio, cum duabus seq.ff.de procur. Secundò, ꝙ plures iudices ordinarij quilibet dicitur habere iurisdictionem insolidum, vt in l.j.ff.de offic. consulis. Tertiò, quid sit in pluribus iudicibus delegatis, an intelligantur habere iurisdictionem insolidum. vide quod no. in c.ampliores. s̃.de offic. delega. eo.lib.& in l. Pompo.aliàs incipit, si vni.ff.de re iudi. & ibi plene per Doct. in c. vno delegatorum. & in c.causam matrimonij. s̃. de offic. delega. Quartò, quid in pluribus tutoribus, vel curatoribus. vide text. in l.fi.C. de auctori. præstan. Et quid in pluribus, quibus non competit actio insolidum, nisi sit dictum. vide quod no.in c. si duo. s̃. de procur. eod. lib. & in l.si alicui.ff. de neg. gest. Quintò, quid in pluribus procuratoribus. vide in c.si duo. & in l.pluribus. ff. de procura. & in l.j. §. si plures. ff. de exercitoria. Sextò, quid in pluribus arbitris. vide in l.parui.ff.de ar-
11 bitris.& in c. 2. s̃.de arbitris, eo. lib. † Extra glo. quærit hic Archidiac. an dispensatio incertorum, & male ablatorum pertineat ad episcopum tantum, an verò possit testator ad hoc deputare suum executorem.& concludit ꝙ sic, per hunc tex.ibi, libere &c. Cum etiam ipse testator hoc potuisset, vt in c.cum tu.s̃. de vsuris.& 14.q.5.c.penul.& fi.& in c.tua.s̃.eo.vnde concludit, ꝙ episcopus nõ possit se intromittere, nisi in defectum, quando ad id executor non esset deputatus, secũdum Archid. qui idem tenuit in d.c.fi. pro quo facit, quia prouisio hominis tollit prouisionem legis, vt in l.maritus. C.de procura. ergo si testator prouidit sibi de executore, non debet episcopus se intromittere, qui est executor datus a lege, & ita sequitur Innoc. in c. quia plerique.s̃. de immu.eccle.Sed glos. singu.in c.2.j̃.de pœnitentijs. tenuit contrarium, dicens quòd iste est casus reseruatus soli episcopo, & executor vel etiam sacerdos se intromittere non potest.& idem sequitur Host.in c.cum sit.s̃.de iudæis. per illum tex. & in d.c. cum tu. & in sum. de pęniten.in §.fi. Et idem tenuit glos. in ver.aliorum.in cle.j.s̃.de priuile.& Fede.in consi.24.in princ.& Pau.in clem.2.in §. huiusmodi.in ver.a iure, de sepulturis. & in d.clem.j. Quare Io. And. hic dicit, quòd vtraque opi. habet æquitatem, & ante factum tenenda est opin.Hostien. vt sic cesset omnis fraus, & quòd æqua est cõstitutio episcopi reseruans ipsi episcopo distributionem & absolutionem incertorum, & malè ablatorum non solum respectu peccati, sed etiam respectu satisfactionis. Sed post factam restitutionem procederet opi. Archid.vnde qui tenebatur restituere, si ipsemet restituit, non est causa quare non sit liberatus, secundum Ioan.And. & cum hac distinctione transit do.Anto.in d.c.cum sit.Sed do.Pet.tenet ibi opi.Host.& idem Ioan. de Ligna. hic dicens eam procedere de æquitate, sed de rigore iuris procedit opi. Archidia.de quo articulo vide plenè per Lap.in clemen.j.j̃. de pęni. & per Bal.in d.l.nulli.vbi dicit, ꝙ si ipsemet, qui extor sit, vel eius hæres sit executor, poterit distribuere incerta & male ablata, dũmodo epãlis constitutio vel suspicio personæ non sit in contrarium, & sic non ob.d.c. cum sit. quia loquitur in iudæo, qui erat suspectus, merito auctoritas episcopi requiritur. Dñs Nico.in dicto c.cum sit, dicit, quòd non reperitur text. dicens, ꝙ distributio debeat fieri per episcopum, ideo concludit, ꝙ debeat fieri per eum qui extorsit, seu per eius hæredem vel executorem, sed requiritur prouidentia & consilium episcopi.& ita dicit esse tex.no.in dicto c.cum sit. Tu aduerte, quia tenenda videtur opi. Archidia.per iura & rationes per eum alleg.Quibus non obstat dictũ c.cum sit.quia loquitur in iudæo, vt s̃.& pro hac parte videtur text.in c.sicut dignum. s̃. de homici. vbi non solum in his, in quibus transfertur dominium in possessorem, & non competit repetitio, vt patet in dicto c.fi.sed etiam in his, in quibus non transfertur dominium, & competit repetitio, vt patet in c.ex transmissa.s̃.de decimis. prout etiam est rapina, vt patet in dicto.§. eos. quòd si non extant illi vel eorum hæredes, quibus debet fieri restitutio, prodest restitutio facta pauperibus per illummet, qui extorsit. & hanc partem sequitur hic Domi. de qua etiam materia vide per Ange. in sua dispu.quæ incipit, Astensis miles. Quando tamen in persona, quæ debet restituere, vel in executore esset suspicio, tunc bene posset episcopus curare, quòd nulla fraus committatur, & ita procedat dictũ c.cum
12 sit. & quod hic dicit Ioan. And. & Bald. in dicta l. nulli.† Sed an valeat cõstitutio episcopi reseruans ipsi episcopo absolutionem & distributionem incertorum.Io.An.s̃. tenet ꝙ sic, & idẽ Bal.in d.l.nulli.sed Pau.in d.§. hmõi. & in d.§. ad hæc, tenuit ꝙ licet episcopus possit sibi reseruare absolutionem, non tamen dispensationem & distributionem, cum talis constitutio tolleret iura alterius. & ita tenuit Fede. de Schal. prout refert & sequitur Ange. in d. dispu. circa finem. de quo etiam per do. Nico.in d.c.cum sit.vbi ponit, an stante constõne epĩ, ꝙ distributio male ablatorũ nõ possit fieri, nisi per epm̃, si testator mãdat incerta & male ablata distribui per suum executorem, an tunc pertineat distributio ad episcopum. Vltimo quærit Ioan. An.an episcopus talia incerta, quæ veniunt distribuenda pauperibus, vt in d.c.cum tu.& d.c.cum sit.possit conuertere in reparationem ecclesiæ parochialis. & refert fuisse disputatum & conclusum, ꝙ sic, si ecclesia indigeat reparatione, & facultates ecclesiæ non sufficiunt, alias non posset secundum Io. An. & ita transit hic Domi.& Do.Anto.in d.cum sit.& Do.Pet. in dicto c.cum tu.& Bal.in l.si quis ad declinandam.C. de epis.& cleri.in fi. prin.

Explicit solennis tractatus Eximij Iuris vtriusque Doctoris domini Philippi Franchi de Perusio, super Rubrica de testamentis.in sexto.

Sequitur eiusdem Eximij doctoris do. Phil.Frã.de Perusio, Lectura super Rubrica, de Sepulturis.

SVMMARIVM.

1 *Clerici sæculares non veniunt appellatione religiosorum, vel econtra.*
2 *Probibitio facta sub interminatione maledictionis æternæ, non inducit excommunicationem, veniens tamen contra grauiter peccat.*
3 *Papa potest statuere, ꝙ nullus obligetur ex iuramento.*
4 *Iuramentum non infringit quæ veniunt contra iuramentum de auctoritate superioris.*
5 *Ecclesia, in qua quis debet de iure sepeliri, si sit interdicta, vbi debeat sepeliri.*

CAP. I.

Nimarum. Non valet promissio de sepultura eligenda, vel electa nõ mutanda, & sic sepultus cum omnibus ex causa sepulturæ obuenientibus restituendus est, & sepeliendus in loco, ubi aliàs de iure sepeliendus esset, aliàs pœna hic imposita locũ habet h. d. Et primo ponitur inhibitio cum decreto, ibi, nos enim. Secundo ibi, statuentes, imponitur pœna eligenti. Tertio ibi, si vero. imponiẽ pœna inducenti etiam aggrauatur ibi,
1 quam.†Nota primo, ꝙ appellatione[a] religiosorum non ueniãt
a clerici seculares, vel econtra. pro quo glo. in clemen.j. in prin. de reb.eccle.non alie.imo etiam cum hic non loquatur de laicis, sequitur ꝙ prohibitio & pœna huius tex.in eis locum non habeat. & ita tenet Ioan. And. j̃. ad hoc tex. j. in fi. ver.si vero.
2 † Secundo no. iuncta glo. quod prohibitio facta sub interminatione maledictionis ęternæ, & in virtute sanctæ obedientiæ, non inducit excommunicatione, sed veniens contra grauiter & mortaliter peccat, vt in c.2.s̃.de ma.& obe.& in c.non solum.j̃.titu.2. secundum Archidia.& Io. Mo. de quo per Pau. in cle.j.de æta.& quali.& hic per Ioan.An.Quid autem importent illa verba, quæ apponuntur in literis apostolicis, dum dicitur, alioquin indignationem
b [b] apostolorum Pe.& Pau.&c.dixit Bald, in l.j.C.de sum.tri. in prin.ꝙ important pœnam arbitrariam Tertio no.ꝙ dispõ istius tex.locum habet, quando inducitur quis ad uouendum, iurandum, vel promittendum. & ita etiam dicitur in cle. cupientes, circa fi. de pœ.secus ergo si induceretur quis simpliciter ad eligendũ sepulturam sine voto, iuramento, uel promissione, quia tunc non haberet locum iste tex. ut patet j̃. ex tex. secundum Io. An. & Io.de Lig.& facit qđ hr̃ in l.j.& per totũ.C.si qs aliquẽ test.prohi.qđ inducit hic Do. ad statutũ imponẽs pęnã inducẽti aliquẽ ad faciendũ actũ cũ iuramẽto, vel alio vinculo, vt nõ includat inducentẽ ad promittendum

ADDITIONES.

a Nic.Sup. Appellatione religiosorum.Adde glo.in clem.j.de elect. in cle.in plerisque.eo.titu.in cle.j.de sup.negli.præla.in cle.j.de censi.in clem.cupientes. de pœ.& in clem.cum ex eo.de sen.excom.
Vinc.God. Adde Fely.in c.non dubium.in fi.de sen. excom.
b Nic.Sup.Indignationem Apostolorum.Adde tex.in c.j.in §.porrò.ver.sed quis liter.& ibi Bald.quæ fuit prima causa bene.amit.in vsib.feud.Barto.in extrauagan.qui sint rebelles.

mittendum ſimpliciter ſine iuramento. Quartò no.ibi,aut eo-
rum eccleſia.a ꝯrio ſenſu,ꝙ pęna huius tex.non habet locum,
qn̄ inducitur quis ad vouendum vel promittēdum in aliorum
eccleſia,ſm Io.An. Et licèt poſtea non habeat locū pęna, talis
tn̄ promiſſio non obligat,vt j.in gl.& an tūc talis decedens cū
tali promiſſione poſſit repeti, & ſepeliri in eccleſia, in qua alſ
3 de iure veniebat ſepeliēdus,dr̄ j.† Quintò no.ibi, nullius.ꝙ ſub
ſiſtente iuſta cā poteſt Papa ſtatuere,ꝙ quis non obligeť ex iu
a ramento [a],pro quo c.ſcd̄m.s̄.de reb.eccle.eo.lib.& in c.vbi pe
riculū.§.pen.s̄.de elec.eo.lib. Sextò no.ibi,poſſint eligere,quia
ſm Io.An.per hunc tex. terminatur, quod ponit Hoſt.in ſum.
huius tit.§.an licitus.ver.quid ſiquis.an iurans non mutare vo
luntatem in electione ſepulturæ poſſit illam mutare. & vr̄ hic
probari ꝙ non,ſm Io.de Fan.& Do.ſed Pet.de Ancha.hic ꝯ,cū
electio ſepulturæ accedat ad naturam vltimæ voluntatis,& ſit
eius pars,vt patet ex no.per Io.And.j.in gloſ.in ver. prædictos.
vnde videtur ꝙ poſſit mutari ſicut poſſet iurans nō mutare te-
ſtamentū,vt tenuit glo.13.q.2.vlti.voluntas.& Io.And.in reg.ꝙ
ſemel.j.eo.lib.& Bart.in l.ſi quis.in prin.de lega.3. Tu aduerte,
quia licèt poſſit mutari,tamen mutans incidit in periurium,vt
per Io.And.in d.regu.quod ſemel.licèt iſte tex.loquatur in ca-
ſu ſpeciali.in quo eſt ita diſpoſitio in pœnam inducentium ad
paciſcendum vel iurandum, quo caſu promiſſio iurata non va
let de ſepeliēdo ad eccleſias ſic electas , nec poſſunt eligere in
alijs,vt ſic non veniant contra iuramentum.Et ſic videť,ꝙ iſte
tex. inducat ꝯdictionē,quia s̄.dixit, ꝙ talis promiſſio iurata eſt
nullius firmitatis,& poſtea dicitur,ꝙ ne veniant ꝯ iuramentū,
vnde videtur velle,ꝙ iuramentum valeat, & ſic verius videtur
quod dicit Io.de Fan.& Do.quia licèt iſte tex.loquatur in caſu
ſpeciali in pęnam ſic paciſcentiū vel iurantium,& dr̄,ꝙ ne ve-
niant ꝯ iurm̄, non pn̄t eligere ſepulturam alibi, ergo ſequiť, ꝙ
b vbi quis ex ſeipſo & ſponte elegiſſet ſepulturam [b] cū iuramen
to,quo caſu ceſſat pęna iſtius tex.vt s̄.ꝙ tūc non poſſet mutare
volūtatem,cū iſte tex. prohibeat venire ꝯ iuramentū, cū ergo
ſit ſpeciale hoc in odium ſic paciſcētium,ergo vbi ceſſaret iſta
ratio, datur intelligi ꝙ contrariū ſit ius cōe, & maxime per ra-
tionem huius tex.ibi,ne ꝯ votum &c.& ita ſequiť hic Archi.ꝙ
non poſſit mutari,forte tn̄ procederet qd̄ dicit hic Pet.de An-
cha.cū hoc nō prohibeat mutatio,ſed ſolū dr̄,ꝙ incidit in per-
4 iuriū.Vlti.no.ibi,contradictione quacunq; ceſſante. ꝙ non dr̄
venire contra iuramentum faciens cōtra de mandato ſuperio-
ris.& facit c.venientes.s̄.de iureiuran.& ſic facit,ꝙ iurans non
c exire domum [c],ſi citatus a iudice compareat, & ſic contra nō
incurrit periurium.de quo in Spe.in titu.de dona.§.j.in fi. ver.
quid ſi quis.& per Io.And.in c.cum parati.s̄. de appella. & per
Archi.15.q.6.c.auctoritatem.& no.in c.ſi eum.s̄.de præben.eo.
lib.In glo.in ver.promittendum.in fi.vide hic per Arch.& per
Innoc.& Ioan.And.in c.ad aures s̄.quod met.eau.& quod no.
in c.peruenit.s̄.de arbi.prout patet in c. & ſi Chriſtus.s̄. de iu-
reiuran.nulla eſt differentia, ſiue dicat quis iuro ad ſancta Dei
euangelia.vel promitto ſub fide mea, ideo eſt ꝙ veniens con-
tra præſtationem fidei nulla neceſſitate compulſus poteſt pri-
uari beneficio,vt in c.quærelam.s̄.de iureiur. ſicut etiam dice-
reť eſſe iuramentum , cum dicitur, promitto ſub periculo ani-
mæ meę,vt in c.fraternitatis.de frigid.ſecundū Io.And.de quo
etiam per eum in c.quærelam.& no.in c.j.& c. debitores. s̄.de
iureiuran.eo.tit.& lib.c.fi.& in c.2.j.de ſpon.In gloſ. in ver.ſe-
pultura.in princi.licèt enim inter illum,de cuius ſepultura tra
ctatur,& alium pactio interuenire non poſſit,tamen ſecus eſ-
ſet inter duas eccleſias,quia tunc inter eas valeret pactio,vt in
5 c.fi.& ibi no.s̄.de pac.eo.lib. ſm Io.And. † In gloſ.in ver.apud
quas.in princi.Quid autem ſi eccleſia, in qua debet de iure ſe-
peliri,vt eſt eccleſia ſuorum maiorum,eſſet interdicta cum cę
miterio? dic ꝙ tunc debet ſepeliri in eccleſia cathedrali,& ſi il
la eſſet interdicta,ſeruari debet ordo c.vbicunq;.13.q.2. ſm Ar-
chid. & Io.And. & vide ad hoc quod dicetur j.§.proxi.in gloſ.
pen.Sed quid ſi non apparet de ſepultura maiorum,conclude
ſecūdum Archid.quòd pauper non habens ſepulturam maio-
rum debet ſepeliri in eccleſia,vbi in vita audiuit diuina,& re-
cipit ſacramenta, vt in c.j.s̄.eo.& ibi per Innocē. & no.13.q.2.§.
nunc autem.in princi.& j.eo.is qui.& ita tenet Ioan.And.in d.
c.j.Sed in viatore tenet Archi.quòd ſepeliendus eſt in eccleſia
parochiali, in cuius loco deceſſerit, argu.c. eccleſias. 14. q.j.&
ita ſequitur Lapus j. eodem c.fi. & facit quod no. Ioan. Andr.
poſt Innocen.in c.dilecto.s̄.de offic.archidia.& j. eo. titu.cum
quis.§.fi.& hoc idem videtur tenere Pau.in cle.dudū.eo.tit.tra
ctādo cui eccleſiæ ſit dāda canonica parochialis.Sed gl.in c.in
noſtras.s̄.eo.& Innoc. & Ioan.And.in d.c.j.tenent ꝙ apud ec-
cleſiam cathedralem, argu. d.c.vbicunque. & c.officium.s̄.de
offic.archipresby. & ita etiam ſequitur domi. Flor. in d. cap.j.
Sed dom.Anto. ibi concludit quòd aut talis eſt religioſus , &
debet ſepeliri in monaſterio ſui ordinis , vt 16.q.j.c. j. de quo j.
in c. fi. Si vero ſit clericus ſecularis peregrinus. & tunc debet
ſepeliri apud eccleſia cathedralem. Sed do.Nico. in d.c.j.non
facit in hoc differentiā inter religioſos & ſeculares clericos,&
ipſos laicos,ar.c.attendendum.de conſe.diſ.j.& c.fi.j.eo.tit. In
laicis vero tenet ibi do.Ant. ꝙ ſi traxerunt moram in loco per
aliquod tempus,vel uenerunt aīo ſtandi ibi per aliquod tēpus
ſicut ſunt ſcholares, tūc debent ſepeliri in eccleſia parochiali
in qua decedūt quia illa dicitur eorum eccleſia parochialis , vt
no.in c.omnis. s̄. de pęnitent. & per gloſ. in clemen.j. de pri-
uileg. & iſtud tenet do. Nico. in d.c.j. Si verò laicus eſt viator,
qui non traxit ibi moram,nec habebat animum ſtandi,tūc te
net d.Ant.ꝙ ſepeliendus ſit in eccleſia cathedrali. ſi tamen re-
cepiſſet ſacra a parochiali, tunc videretur tacite ibi elegiſſe ſe-
pulturam. Sed Do. hic indiſtincte ſequitur opi.Archidia. per
d.c. is qui vbi dicitur , quòd ſi parochianus ad ſuam parochia-
lem eccleſiam deferri non poſſet, debet ſapeliri in eccleſia pa
rochiali vbi moritur , non ergo in cathedrali. Ad idem facit c.
j.s̄. de celebra. miſſa. vbi viator & peregrinus poteſt ſucipere
ſacramēta a presbytero parochiali , ergo ibi debet ſepeliri. &
ita etiam ſequitur d.Nico.in d.c.j.de quo ibi plene per eum,&
hic per Do. in ead. glo. ibi poſſet dici ꝙ ibi ſepelietur. in hac
prima opi. videtur reſidere Ioan. And. hic , & eam affirmauit
pro vera,j.in glo.pe.& ita ſequitur hic Io.de Lign.& Io.de Fā.
Pet.de Anchara.& Do.de quo hic plene per eum.

ADDITIONES.

a Nic.Sup. Ex iuramento.Adde de poteſtate Papæ ſuper iuramento,vt dicit gl. & Doct.in c.quanto.de iureiu.glo.in c.Florentinum 80.diſt.Archi.in c.qui ſacramento.22.q.5.S.Thom.2.2.q.89.ar.9.Card. S.Sixti, in tract.de poteſtate Papæ.q.38.

Vin.God. Adde, quòd non præſumitur quòd Papa contra iuſtitiam velit procedere,Ruy.conſi.49 nu.11.lib.5.

b Vincē.Gode. Adde, quòd ſepultura quem priuare eſt magnę pęnæ.Bal. conſi. 426.lib.j.

c Nic.Sup.Non exire domum.Adde Spec.in tit.de cita.in §.j.ver.pen.Doct.in c. quia plerique. de offi.ordi. eo.lib.

Vin.God. Iuramentum de quid non faciendo non vitiat pactum,ſi contra fiat valet enim actus,licèt contra iuramentum factus ſit, Ruy.cōſi. 207.nu.5.li.j

SVMMARIVM.

1 *Sepeliens aliquem contra iuris diſpoſitionem, tenetur ad reſtitutionem nō ſolum corporis, ſed omnium quæ ea de cauſa recipit.*

2 *Interdicta eccleſia,non cenſetur interdictum cęmiterium,niſi cęmiterium eſſet contiguum.*

3 *Electio ſepulturæ eſt pars vltimæ voluntatis.*

4 *Electio ſepulturę eſt ius ſpeciale inductum contra ius commune.Et tale ius ſolus Princeps tollere poteſt.*

5 *Eccleſia,apud quam quis ſepeliri debeat,ſi ſit interdicta cum cęmiterio,ſepeliri debet in cathedrali.*

6 *Sepeliri ſi quis non poteſt apud eccleſiam , in qua elegit ſepulturam propter aliquem caſum occurrentem,an illa eccleſia perdat legata.*

Si vero. No.1.argum. quem poſſe ſepeliri in eccleſia , de
1 quo in c.nullus.13.q.2.†Secundo no. & ita allega
tur , quod recipiens ad ſepulturam in caſu prohibito tenetur
ad reſtitutionem non ſolum corpor.ſed etiam omnium obue-
nientium ratione talis ſepulturæ, et ita uoluit Lap. in ſua alle.
60. et facit cap.cum liberum.et cap.in anima.s̄.eod. tit. in fine.
2 † Vltimo no. quod interdicta eccleſia non cenſetur interdictū
cęmiterium,niſi hoc exprimatur,prout hic dicitur, vel niſi cę-
miterium eſſet contiguum,vt no.in c.j.j.de conſe.eccl.et in ca.
ſi ciuitas.j.de ſenten.excom.In glo.in ver. prędictos.in fi. vide
hic per Io.Mon.et Io.And.rationem,quare non poteſt iuramē
to vel voto firmari id , quod poteſt ſimpliciter fieri , et dicunt
3 † ꝙ electio ſepulturæ eſt pars vltimæ voluntatis, cuius libertas
4 tolli non debet,vt l.1.C.de ſacroſan.eccle.† Item electio ſepul-
turæ et ius ſpeciale inductum contra ius commune, vt s̄.verſi.
proxi.et tale ius ſolus princeps tollere poteſt , vnde ſicut alius
a principe non poteſt tollere ius commune , ita nec ad ius ali-
quid adijcere,ex quo arctatur ius cōmune , de qua hic per Ioā.
And.& no. hoc dictum,quia ſecundum hoc non poteſt epiſco
pus facere ſtatutum,ex quo ius commune arctetur , facit quod
no.in cle.ne romani.de electio. ſecundum Domi.In gl.in ver.
decennium. in fi. & currit iſtud tempus de momento ad mo-
mentum,& computatur in eo dies perceptionis , ſecundū Ar-
chi.& Ioan.Andr.qui remittit ad not.in capit. frequens. ſupra
5 de reſtitut. ſpoliat. † In gloſ. in verſicu. faciendam. in princip.
Quid autem ſi eccleſia , apud quam ſepeliri debebat ſit in-
terdicta cum cæmiterio , tunc debet ſepeliri in chatedrali , vt
s̄.eſt

s.est dictum. sed an obuenientia causa sepulturæ accedant illi
ecclesiæ, ad quam sepelitur, an verò illi ecclesiæ in qua de iure
debuisset sepeliri, si interdicta non fuisset. Pet. de Anchara. hic
concludit quòd sic. si sine eius delicto erat interdicta, argu. l. ab
administratione. C. de lega. Et idem posset dici de canonica
portione debita ecclesiæ parochiali, si reperit interdicta tem-
6 pore sepulturæ.† Quid autem si non potuit quis sepeliri apud
ecclesiam, apud quam elegit sepulturam, propter casum con-
tingẽtem in personam mortui, forte quia decessit in mari, vel
aliter non reperitur, vel est rebellis ciuitatis, dic quòd per hoc
ecclesia non priuatur legatis sibi factis causa sepulturæ, vt no.
in c. in anima. s. eo. & ibi Innocen. hoc sentit & sequitur ibi
do. Nico. dicens secus esse, si testator expresse alibi elegisset se
pulturam, quia tunc tacitè videretur ademisse legatum factum
alteri ecclesiæ causa sepulturæ, & velle quòd habeat illud ec-
clesia, in qua elegit sepulturam, argu. text. no. in l. alumna. §.
Seia. & in l. filio. §. mater. ff. de adimen. leg. vbi dicitur, ꝙ a quo
remouetur onus, videtur remotum etiam lucrum. Et ex prædi
ctis etiam infertur, ꝙ si testator reliquit decem pro sepultura,
& decedit excõmunicatus, ꝙ ex quo non stat per ecclesiam, ꝙ
debet cõsequi legatum, & ita sequitur Bal. in l. j. in fi. C. de his
quæ pœnæ nomine. argu. l. miles. §. fi. ff. de adul. In ea. glo. ibi,
suam canonicam. no. ex glo. ꝙ ecclesia parochialis debet reci-
pere canonicam de obuentis ecclesiæ, in qua quis elegit sepul
turam etiam minus legitimæ, de quo plene per Doct. in dicto
c. in nostra. & per do. Pet. in tracta. canonicæ parochialis. in 6.
c. in ver. 5. & ver. 8. In eadem glos. in fi. hæc glos. decidit du-
bium, de quo s. in glos. in ver. apud quas. In glos. fi. in princip.
& sic est hic casus, in quo tota ecclesia cum cęmiterio ipso iu-
re incurrit interdictum.

S V M M A R I V M.

1 *Portio canonica cui ecclesiæ debeatur.*
2 *Religiosus si infra annum probationis decedat in monasterio, an ecclesia pa rochialis debeat habere canonicam portionem.*

C A P. II.

Vm quis. Canonica portio non debetur ec-
clesiæ dimissæ, sed parochiali, &
plurib. si sunt plures, & noua sepultura potest eli-
gi etiam in loco minus religioso. h. d. Et habet tres
partes, sicut tria sunt dicta. secundum ibi, cum ab eo. tertium
1 ibi, si quis.† Nota primò, cui ecclesiæ debeatur [a] canonica pa-
a rochialis. nam debetur illi ecclesiæ, in qua quis consuetus est
audire diuina, & percipere ecclesiastica sacramenta. & voluit
Innocen. & Io. And. in c. de his. s. eo. ꝙ si in vna audiant diuina,
& in alia recipiantur sacramenta, ꝙ debet inter eas fieri diui-
sio, sed Pet. de Anchara. hic tenet ꝙ isto casu debeatur ecclesiæ
parochiali, etiam si ibi non audiuerit diuina, nec perceperit sa
cramenta, dũmodo tamen hoc potuerit facere & debuerit, vt
s. de parochijs, vt dñicis. & ita etiam videtur tenere d. Pet. in 7.
c. canonicæ parochialis, in ver. 12. quæritur. & idem videtur sen
tire Bal. in l. si quis ad declinandam. C. de episc. & cleri. in ver.
nunc breuiter. Domi. tamen, & do. Nico. in c. de his. simplici-
ter transeunt cum dicto Inno. & Io. And. Vide per Lap. in sua
alleg. 60. in fi. vbi singulariter inducit hunc tex. ꝙ vbicunque
quis sepeliatur parochialis debet habere suam canonicã por-
tionem, licèt etiam sepeliatur quis in ecclesia maiorum. Nam
aliud est ius parochiale, & aliud est ius funerandi, vt patet hic
in tex. vbi dicitur, ꝙ ille, qui est parochianus vnius ecclesiæ, &
habet sepulturam maiorum in alia ecclesia, si eligat sepulturã
in alia tertia ecclesia, canonica portio debetur non ecclesiæ re
lictæ, sed parochiali, vt hic in tex. dicitur, & sic ius funerandi
non est proprie de iure parochiali, & canonica portio debe-
tur soli ecclesiæ parochiali, & facit j. c. proxi. Vide per do. Ni-
co. in c. cum super. s. eo. in fi. Si eligit quis sepulturam in eccle-
sia cathedrali, an parochialis debeat habere canonicam. &
concludit quòd sic. fuit de mente Hostien. & Ioan. And. in c. re
quisisti. de testa. & facit quod no. do. Pet. in 6. c. canonicæ paro-
chialis. in princip. Et vide no. in clemen. dudum. §. huiusmodi.
j. eodem. & ibi de quibus relictis debeatur canonica ecclesiæ
parochiali. & per Docto. in c. j. s. eo. & hic per Archidia. & Pet.
de Anchara. Sed plenius per do. Pet. in 6. c. canonicæ episcopa
lis. & in 4. c. canonicæ parochialis, & in quodam suo consilio,
quod incipit, Aduerte. In glo. 2. in fi. pro quo tex. j. c. prox. Quæ
autẽ dicatur esse illa ecclesia. dic quòd illa, in qua maiores sui
sunt consueti sepeliri per 10. vel 20. annos, cum tale dicatur lon
gum tempus, vt C. de præscrip. longi temporis. per totum. sin
Io. And. & ita sequit̃ hic Do. per no. j. c. prox. in gl. 2. & ibi vide.

In glo. 3. in prin. dic, ꝙ de iure est quarta, prout dicit glo. quia in
illa vt in minori summa oĩa iura concordant, arg. c. j. s. de arbit.
eo. lib. secundũ Io. An. nisi de consuetudine appareret, ꝙ esset
tertia, vt in c. certificari. hic alle. & ibi per Ioã. An. in glo. fina.
vbi idem tenet, de quo per d. Pet. in prin. canonicæ parochia-
2 lis. † In glo. in versi. dumtaxat. in fi. Quid autem si infra an-
num probationis decedit quis in monasterio, an ecclesia paro
b chialis debeat [b] habere canonicam. Archid. hic ꝙ sic quia non
dicitur plene conuersus, vt in c. excom. qđ. s. de electione. eo.
lib. nec adhuc dicitur mutasse domicilium, vt no. 13. q. 2. §. quia
ergo. idẽ tenet Pau. in cle. 2. j. eo. ti. & Lap. Abbas. & Ioã. de Fa.
hic, per no. in d. c. j. in glo. magna, circa prin. & idem sequitur
hic Do. cum iste non possit dici mutasse effectualiter domici-
lium. facit c. religioso. 2. respon. j. de sen. excom. Sed Host. &
Ioan. An. in d. c. de his. tenent contrarium, quorum opi. potest
procedere, quãdo inuitus fecisset profes. vel quando appareret
ꝙ voluerit vitam mutare, cum tunc videatur domicilium mu-
tasse, & sic desinat esse parochianus. & ita videt̃ velle d. Ant.
in d. c. de his. & §. pe. in 6. c. canonicæ parochialis. ver. 12. quæri-
tur. & de his per Bal. in authen. ingressi. C. de sacrosan. eccle.
& in auth. nisi rogati. C. ad Treb. dum alle. c. beneficium. j. de
regularibus.

A D D I T I O N E S.

a Nic. Sup. Debeatur. Adde Doct. in c. relatum, de sepul. & quid si aliquis audit di
uina in vna ecclesia, & alibi recipit sacramenta, & alibi sepulturam eligit, cui
ecclesiæ debetur canonica. vide per Pet. de Vbal. in tract. canonicæ parochia
lis. in 7. c. in 3. col.

b Nic. Sup. Debeat habere canonicam. Adde Doc. in c. de his, eo. tit. in antiquis.
Vin. God. Canonica parochialis qua causa sit introducta. Pet. de Vbald. in eo.
trac. c. 2. nu. j. & qua actione & quo iure petatur, idem in c. 3. nu. j. ꝙ habetur
in lib. 11. tract. fol. 259.

S V M M A R I V M.

1 *Domicilium in aliquo loco habens ratione originis, non propterea dicitur habere illud domicilium respectu solutionis canonicæ parochialis.*
2 *Sepulturæ electio valet, licèt in loco minus religioso fiat. Et hoc si bona fide fieret, secus si dolo, vel ex contemptu. & alias limitationes habes ibidem.*
3 *Parochiæ, cuius dicatur esse domum in confinio duarum parochiarum posi tam habitans. & nu. 4.*
5 *Domicilia duo habens, & sic duas ecclesias parochiales, dixit, relinquo decem ecclesiæ meæ parochiali, & non apparet de qua senserit, cui decem hæc relicta intelligantur.*
6 *Dispositio ad pias causas nunquam vitiatur ratione incertitudinis.*
7 *Testator si dicit relinquo decem ecclesiæ meæ parochiali, & tempore testa menti habitat in vna parochia, tempore verò mortis in alia, cui eccle siæ videantur hæc decem relicta.*
8 *Testator si simpliciter dixerit, relinquo ecclesiæ, & non apparet cui, intelli gendum erit de parochiali ecclesia ipsius testatoris.*

Cum ab eo. No. j. ibi, se collocans æqualiter. ꝙ ad ca-
nonicam portionem non dicitur domi-
cilium, nisi habitetur in loco. vnde infert Do. ꝙ licet quis ratio
1 ne originis † habeat domicilium in certo loco, tamen si ibi nõ
habitat, non dicatur habere illud domicilium respectu solutio
nis canonicæ parochialis, tunc enim dicitur quis habere plu-
res ecclesias parochiales, quando habens plura domicilia in
vtroque pariter se collocat, secus ergo si in altero non habi-
tet, & secus si in altero in æqualiter se collocet, seu habitet,
quia tunc fieret diuisio pro rata habitationis tantum, ar. c. rela
tum. el j. s. de test. secundum Lap. & Do. hic in fi. Secundo no.
ibi, eligitur. quia idem si non eligatur, sed alias ibi de iure se-
pelitur, puta quia ibi est sepulchrũ maiorũ, secũdũ Io. An. hic,
& in c. in nr̃a. s. e. & ibi per Inno. Si autẽ quis eligeret sepultu-
ram in altera de duabus ecclesijs parochialibus, tunc ecclesia,
in qua sepelitur, debebit diuidi in canonicam cum altera, &
residuum qđ causa sepulturæ relinquitur, habebit sibi præci-
puũ, sicut in simili dicitur in c. officij & c. requisisti. secundum
Io. An. & facit qđ est dictũ s. in prin. c. Tertio no. ibi, diuidere,
ꝙ si certa portio assignatur propter exercitium alicuius actus,
si tale exercitiũ equaliter diuidat̃ in plures, nõ habebũt tũc sin
guli portionem integram, sed debent illam æqualiter inter se
a diuidere. qđ inducit Domi. ad q. de pluribus simul [a] intranti-
bus castrum, vt debeant habere vnũ tantũ præmiũ, qđ diuidãt
inter se. de quo p d. An. in cle. & si principalis. de rescrip. & per
Bar.

A D D I T I O.

a Nico. Sup. Simul intrantibus castrum. Adde Alex. de Imo. in l. qui filia. in §. j ff.
de leg. j. vide Io. de Imo. in cle. & si principalis. in 2. col. de rescrip. Lud. Ro. in
l. eum qui nouissimus. ff. ad Treb. Albe. in j. parte statutorum, q. 106. inci. quę-
ro etiam.

2 Bar.in l.hoc argu.ff.de hæredi.insti. † Vltimo nota, quòd valet
electio sepulturæ, licèt fiat in loco minus religioso. quod intel
ligit hic Archidia. quando fieret bona fide, secus si dolo vel ex
contemptu, quia tunc non liceret. & ita procedat tex. in c. fra-
ternitatem. s. eo. Item intellige quando talis locus minus reli-
giosus esset ecclesia habens cœmiterium, aliàs in loco non reli
gioso, vel in ecclesia non habente cœmiteriũ non est licitũ eli-
gere sepulturam, cũ corpora fideliũ debeant quiescere in cœmi
terijs ecclesiarũ, vt in c.j.13.q.2. Item intelligit hic Arc. & Host.
in c.j.s.eo. istum tex. procedere, quãdo canonica portio datur ec-
clesiæ parochiali, anteq̃ fiat electio, sed hæc opinio hodie non
seruat, nec placet Io.And. vt hic per eum. In glo.in ver. domi-
cilia. in princi. imo & plura domicilia possunt haberi, vt nota.
in c. ex parte. & c. fi. s. de foro compe. & eodem modo haberet
tũc locum iste text. vt fieri debeat diuisio inter ipsas ecclesias,
cum eadem sit ratio, secundum Io.And. In ea.glo. ibi, in con-
finio. facit glo.no.in c. licet in regu.16.q.3. in fi. & quod no. In-
no. & Ioã.And. in c. super eo. in ver. limes. s. de paro. & talis in
vtraque parochia tenebitur ad collectas, argu.l. forma. §. si ve-
ro. ff. de censi. & de his plenè per Io. And. in addi. Specu. in tit.
3 de parochijs. super rub. & hic per Domi. † Ex quorum dictis cõ
clude, si quæratur, cuius parochiæ dicatur esse habitans domũ
positam in confinio duarũ parochiarũ, vel duas domos coniũ
ctas positas in duab. parochijs. & quia ius parochiale consistit
in pluribus, conclude q in his, in quib. cadit diuisio, putà quo
ad canonicam parochialem, dicitur esse vtriusque parochiæ,
cum vtriq; ecclesiæ debeatur talis canonica portio, & inter se
4 eam diuidunt, vt hic in glo. † Quo [a] ad decimam vero persona
a lem, & idem voluit Io.An. in dictis addi. quod procedit, nisi ta
lis operam faceret in parte illius domus, vel in vna ex illis do-
mib. sita in vna parochia, quia tunc talis decima personalis ei
dem ecclesiæ debetur, vt vult Ioan.And. hic, arg.l. quartæ. ff. de
fun. instru. Sed quo ad decimam prædialem, putà quia dicta do
mus locatur, & tunc aut tota locatur, & idem, quia fiet diuisio
talis decimæ inter illas ecclesias pro rata. Sed si locatur pro par-
te, & tunc decima debetur illi ecclesiæ, in qua est sita illa pars,
& si esset in vtraq; fiet diuisio, vt s. secundum Io.And. in addi. Si verò
loquimur in his, in quibus non cadit diuisio, putà quo ad con-
fitendum audiendum diuina, accipiendum ecclesiastica sacra
menta, vel sepeliendum & similia iura parochialia, de quibus
per Hostien. in sum. in titu. de parochijs. §.2. & in his iudicis ar
bitrio relinquitur, qui secundum circunstantias factorum habebit ar-
bitrari, cuius ecclesiæ dicatur esse parochianus, vt plenius per
Io.And. in dictis addi. & hic per Do. eius dicta referentem, qui
etiam dicit post Imo. q posset tale exercitium diuidi alternis
vicibus, putà q vno anno recipiat ab vno sacramẽta, & audiat
diuina, & alio anno ab alio, sicut in simili dicitur in clem. 2. j.
de iure patro. & per glos. in ver. retinere. in c. non potest. s. de
præben. eo. lib. Sed circa sepulturam si decederet ea non ele-
cta, posset subito dirimi, in l. fi. C. cõmunia de leg. secundum Imo. di-
centem eodem modo posse diuidi sepulturam familiæ alter-
nis vicibus, scilicet, vt s. secundum Do. Posset tamen apparere, q taci-
tè voluerit quis sepeliri in vna, vt quia in ea audiuerit diuina,
& perceperit ecclesiastica sacramenta, vt dictũ fuit s. c. prox. &
no. in c.j.s. eo. tit. nam poterit audire diuina, & recipere sacra-
menta in quacunq; parochia voluerit, si alia diuisio facta non
sit, sicut dicitur de munerib. personalib. putà in impositione equo-
rũ, quæ fieret per parochias, cum talia munera præstare possit
in quacunq; parochia velit, vt in l. eius. hic allega. secundum Io.And.
hic, & ita etiam voluit do.Pet. in 7.c. canonicæ parochialis. in
ver. quarto quærit. Et prædicta, qñ in vtraq; parochia æqualiter
habitat, aliàs verò si in vna haberet introitũ, & in alia habitat,
tunc subire debet onera personalia in ea parochia, in qua ha-
bitat, cum introitus sit pp habitationem, arg.l. prædijs. §. ante-
pe. & pe. de leg.3. secundum Io.An. hic sentientem ex his, q talis censetur
parochianus illius ecclesiæ, in cuius parochia habitat, licèt in
alia habeat introitũ. & idem videtur sentire d.Pe. in d.c.7. in ver. quin-
to quærit. Et intellige prædicta, qñ in dictis domib. in q.b. habi-
tat, hẽbat duo ostia, & quodlibet in sua parochia, & in quoli-
bet istorũ aditũ æqualiter frequentabat, alias si hẽret ostiũ tm in vna
vel esset solitus magis exire & intrare per vnũ ostiũ, & sic ma-
gis frequentare, censetur tũc esse parochiani illius parochiæ, vbi
5 hẽt ostiũ, vt voluit Bart. in d.l. prædijs. §. qui demũ. de quo et no.
in l. quod conclaue. ff. de dã. infec. † Extra gl. quærit primo, hñs duo
domicilia, & sic duas ecclesias parochiales dixit, relinquo de-
b cem ecclesiæ meæ parochiali, [b] non apparet de qua sensit. Io.
An. refert hic aliquos tenere per hunc tex. q tale legatum de-
beat diuidi inter illas ecclesias. & ista opi. est æquior per hũc tex.
& ita transit hic Do. & Pet. de Anc. Alij tenent, q insolidũ de-
beatur vtrique, vt in l. qui filiabus. §. si quis. ff. de le. j. Alij verò
volunt, q nulli ecclesiæ debeatur rõne incertitudinis, vt in l. duo
sunt Titij. ff. de testa. tute. & l. si quis seruum. §. si inter duos. ff. de
leg.2. Sed alij dicunt recurrendũ esse ad coniecturas, vt est, si al
teram prædiligebat, vt in l. si seruus plurium. ff. de leg.j. vel si
in altera mandauit se sepeliri, ar.l. secũdum naturam. ff. de reg.
iur. & in reg. qui sentit. j. eo. lib. vel si in altera magis conuersa-
batur, vt ff. de leg.3. l. legatis seruis. §. si vnus. Si verò aliqua ex
dictis coniecturis non appareat, dicit q neutra ecclesia habe-
bit, per ea quæ habentur in d. §. si inter duos. & istud sequitur Pe.
& Cy. in l.j.C. de sacrosan. eccle. & Do.Pe. in c. relatum. el 2. s.
de testa. sed Io. An. hic dicit, æquius esset tenere secundam opi. &
idem sequitur hic Io. de Lig. dicens q. melius decidi per hũc tex.
quam per alia iura s. all. & ita transit hic Do. & Pet. de Ancha.
Tu aduerte, quia secunda opinio non procedit, ar.l. Titia. §. qui in-
6 uita. ff. de leg.j. nec etiam † procedit tertia, quia ad pias causas
nunquam vitiatur dispõ rõne incertitudinis, vt in l. nulli. & l. si
quis ad declinandam. C. de epi. & cle. & in Auth. de ecclesiast.
titulis. §. si quis in nomine. & tenetur hoc in c. nos quidẽ. s. de te-
sta. vñ tenenda quarta opinio, vt sit recurrendum ad cõiectu-
ras, ex quibus declaratur voluntas defuncti, vt in l. licet impe-
rator, & in l. si seruus pluriũ. in fi. ff. de le.j. & illi ecclesiæ debea
tur, pro qua plures cõiecturæ faciunt, vt in c. j. & ibi per glo.
13. dist. & cõiecturis existentibus paribus, tunc debeatur paupe-
riori, vt in d. §. si quis in nomine. & per glo. no. in c. indicante.
s. de testa. & per Spe. in ti. de instru. edi. §. nunc. ver. quid si ali-
quis. & per Bar. in l. quæ conditio. §. fi. ff. de cõdi. & demõ. Et cete
ris existentibus paribus, tunc eps poterit gratificare alteri to-
tũ assignando vel diuidẽdo vtrique, ar.l. Titiæ textores. de leg.
j. & in c.j.s. de parochijs. vt tenuit Host. & Io.An. in d.c. indicã
te. & ita sequuntur ibi oẽs Doctores, et Imo. in c. relatum. el 2.
7 s. de testa. circa fi. † Secundo quæritur, quid si testator dixit, re-
linquo decem meæ ecclesiæ parochiali, et tempore testamenti
habitat in vna parochia, et tpe mortis habitat in alia. Cy. in d.
l.j.C. de sacrosan. ec. tenet recurrendũ esse ad cõiecturas, et cõ
iecturis cessantibus si legatũ erat modicũ respiciens sumptus
funeris, tunc si in altera sepelitur, illi debetur, si vero esset ma-
gnum, tunc debetur ecclesiæ parochiali, quæ erat tempore
facti testamenti cuius cõtẽplatione fecisse videtur, vt in l. nec ad-
iecit. ff. pro socio. et ita trãsit hic Io. An. et Do. Sed Pe. de Anc.
hic intelligit prædicta, quãdo fuisset expressum nomẽ sancti
ipsius ecclesiæ, vel qñ testator non mutauit parochias, sed tpe
testamenti habitabat in una, et tpe mortis in alia, alias uerò si
mutauit parochiam, debetur illi parochiæ, quæ erat tpe mor-
tis, tñ illud tps sit cõsiderandum, argu.l. plane. cum sequenti.
ff. de libe. et posthu. et l. quidam. ff. de uino leg. et l. si ita. ff. de
au. et argen. leg. et quia videtur factum legatũ sub noĩe digni-
tatis et officij, dicendo, relinquo ecclesiæ meæ. et sic transit in
futuram ecclesiam parochialem, arg.c. qm̃ abbas. s. de offi. de-
le. & l. annua. §. fi. ff. de annuis leg. cogita tñ, quia Io. And. loqui
tur, qñ testator mutauerat parochiam, & sic dimiserat primã,
8 vt s. per eum. † Tertiò quæritur, quid si testator simpliciter dixit,
relinquo ecclesiæ, & non apparet de qua, dic q intelligitur de ec
clesia parochiali ipsius testatoris, arg. d.l. quæ conditio. in fi. &
in c.j.s. de sepul. & ita tenet do. Nico. in d.c. indicante. Vltimo
quæritur, quid si testator dixit, relinquo decem monasterio, &
non appareat de quo dic vt s. & plenè per glo. & Doct. in d.c.
indicante. Et an in dubio intelligatur de monasterio monacho-
rum, an verò de monasterio mulierum, seu monialiũ. vide sin-
gulariter per Bald. in l. fi. C. de dona. ante nup. volentem, quòd
debeat intelligi de monasterio monialium, per rationem tex.
no. in l. quisquis. §. at si filius. C. ad l. Iul. maiesta. & dicto §. si
quis in nomine.

ADDITIONES.

a Nic.Sup. Quo ad decimam. Adde c. dudum, de deci. c. conquerente. de offi. ord. Car. Zaba. in c. de quarta, in primo no. de præscri.

b Nic.Sup. Et non apparet de quo. Adde Do. in c. fi. eo. tit. in antiquis. Doc. in c. j. de sol. Io.And. in addi. Spec. in titu. de instr. edi. in §. nunc vero aliqua. ver. quid si testator. & Io. de Imo. in c. relatum. el 2. de testa. Abb. consi. 99. incip. Quidam condidit testamentum, in 2. vol.

SVMMARIVM.

1 *Domicilium habens in vno loco, si transferat se ad alium ex causa limitata, non censetur illuc transferre domicilium, vel cõstituere parochiam.*

2 *Parochianus infirmus si eligat sepulturam apud monasterium sancti Pauli, ibique aliqua legauit, si postea de sua parochia se transferat ad parochiam sancti Pauli, & ibi decedat, prima ecclesia debet habere canonicum.*

3 *Filius decedens intestatus, an debeat sepeliri in sepulchro patris, vel aui* *qui*

qui in diuersis locis fuerunt sepulti.
5 *Mulier debet sepeliri cum vltimo viro.*
6 *Moritur aliquis non electa sepultura, eius aũt maiores sepulti sunt apud habentes priuilegium sepeliendi eos, qui eligunt sepulturam apud ipsos, in quo loco talis sepeliri debeat.*

CAP. III.

IS qui. Mutatio ad episcopum facta ad certum locum, non aufert ecclesiæ ius sepulturæ. Et mortua vxore, cum marito vltimo sepelitur. h.d. Et habet duas partes, sicut duo sunt dicta. secũda ibi,
1 mulier.† No.j.ꝙ si habet quis domicilium in vno loco, & trãsferat se ad alium locum ex causa limitata ad tempus, non censẽt illuc transferre domicilium, & constituere parochiam, qđ inducit ad scholares, vt in dubio nõ videant trãstulisse domicilium ad locũ studij, de quo plene no. in c.qđ clericis. & c.ex parte.s̃.de foro compe. Item facit, ꝙ ecclesia dicti loci, ad quem se transferunt, non debeat habere canonicam parochialem, ex quo non dicit ibi eorum domicilium, & per ꝯñs nec parochia, prout requiritur, vt s̃.c.proxi.& ita tenuit Hosti.in c.in nostra. s̃.eo.& Ioã.And.hic. Dicens etiam, si propter guerram aliquis fugit de villa ad ciuitatem, & ibi stans cum familia durante hostilitate moriatur, & elegerit sepulturam in ciuitate, ꝙ tunc ecclesia ipsius villæ & nõ ecclesia ciuitatis, in cuius parochia moritur, debet habere canonicam parochialem, ex quo non videtur translatum domicilium de villa ad ciuitatem, cum non habuerit animum ibi perpetuò permanendi, quod requiritur in cõstitutione domicilij, vt l.non vtiq;.& l.domicilium. & l.eius qui.§.pen.ff.ad municipa. Et ita tenuit Host.in summa de parochijs.§.pen.& ita residet hic Io.And. & ita est tenendum, licèt Lap.hic contradicat, nisi quando talis steterit in ciuitate, & audiuerit missam, & receperit sacramẽta ab ecclesia ciuitatis, q̃a tunc illa ecclesia deberet esse particeps canonicæ portionis arbitrio boni viri, ar.c.j.s̃.eo.quod dictũ non procedit, quia vt ecclesia habeat portionem canonicam, nõ sufficit ꝙ in ipsa ecclesia audiat diuina, & percipiat ecclesiastica sacramẽta, sed debet concurrere ꝙ etiam sit eius parochianus, vt no.s̃.c.prox.& probatur per cle.dudum.§.huiusmodi.j̃.eo.titu.& in d.c. in nostra.16.q.j.no.j.& c.ad apostolicæ.s̃.de decimis. aliàs verò si nõ esset eius parochianus, non posset percipere in totũ vel in partem ipsam canonicam. & ita tenet in simili Innoc. in c.2.s̃. de decimis.& voluit Ioã.And.s̃.in proxi.q.& tenet Domi. hic, de quo hic plenissime per eum. & do.Pet. in 7.c. canonicæ parochialis.in ver.12.quæritur.& ver.8. quæritur. ibi tamen limitat hoc dictũ Io.And.procedere, quando ille, qui se transtulit propter hostilitatem in certo loco, decessisset ibidem durante illa causa, aliàs vero si ea finita non recessisset, sed ibi remansisset, tunc cẽseretur domicilium mutasse, & ibi elegisse.& istud idẽ est de mente Io.And.hic, intellige si constat de animo mutandi domicilium, vt s̃. Vide per do. Nico. in c.certificari. s̃. eo.in 7.col.& per Fede.in consi.246.an sola habitatio faciat dici quẽ
2 parochianum.& vide s̃.in §.præcedenti, in primo no.† Secundò no. ꝙ licèt quis transferat se ad locum ex causa limitata ad tempus, non tamẽ ex hoc perdit domicilium nec parochiam, quod inducitur ad q.de parochiano vnius ecclesiæ infirmo eligente sepulturam apud monasterium S.Pau.& ibi aliqua legauit, si postea de sua parochia, in qua morabatur, se trãsferat ad parochiam S.Pau.& ibi decedat, ꝙ prima ecclesia habebit canonicam, arg.c.de his.s̃.eo. fm Io.And. quod fm Do.procedit in eo qui transfert se in infirmitate, secus si in sanitate, vt in d,
a c.de his. Tertio no.ibi, potius.quia exponitur pro imo, a vnde ponitur hic correctiue fm Archi.& Io.And.& sic no. singulariter, & tene menti, ꝙ decedẽs non electa sepultura, debet potius sepeliri in ecclesia & sepultura suorum maiorum, q̃ in ecclesia parochiali.intellige, quando ad eam sine periculo portari potest, & ibi sepeliri, fm Io.And.aliàs si non posset ad ecclesiam maiorum portari, vel non posset ibi sepeliri sine periculo, putà violationis interdicti, vel ex alia causa, & tunc in ecclesia parochiali esset sepeliendus, fm Io.And.Lap.& Dom.Et licèt quo ad sepulturam, & sic quo ad ius funerandi ecclesia, in qua sunt soliti ab antiquo sepeliri maiores, prę̨ponderet ecclesiæ parochiali, vt hic est tex.notabilis, tamen quo ad canonicã portionem ecclesia parochialis præponderat tali ecclesiæ, & omnibus alijs ecclesijs, nam in quocũq; loco quis sepeliatur, etiam si in ecclesia maiorum, soli tamẽ ecclesię parochiali debẽt canonica portio, vt est tex.no.s̃.c.proxi.in princ.vbi patet, ꝙ qui est parochianus vnius ecclesiæ, & habet sepulturã maiorum in alia ecclesia, si alibi eligat sepulturam, canonica portio non debeatur ecclesiæ relictæ, & sic ecclesiæ sepulturæ maiorum, sed parochiali. Et ita voluit no.Lap.in sua alle.60. in fi.ex quibus patet, ꝙ ius funerandi est diuersum a iure parochiali, imo proprie non est de tali iure parochiali, vt patet hic in tex. Vltimo no.a contrario sensu, ꝙ si ex iusta causa nõ potest quis sepeliri in ecclesia suorum maiorum, vel in ecclesia parochiali, sepeliendus erit in ecclesia, in cuius parochia decessit. quod facit ad no.in c.j.s̃.eo.tit.& lib. In glo.j.in fi.quid autem si laborans in extremis committit alteri electionem suæ sepulturæ, quod fieri potest, per no.in c.cum tibi.s̃.de testa. & in l.vtrum. §.cum quidam.ff.de reb.dubijs.Lap.hic in fi.videt̃ velle, ꝙ electio facta per illum valeat, dummodo fiat ante mortem illius, quia post non valeret, & sepeliendus esset in sepulchro maiorum, per istum tex.& s̃.c.proxi. Sed Pet.de Ancha. hic contra, quia fm eũ talis electio fieri poterit etiam post mortem illius, ex quo talis cõmissio non expirat per mortem cõmittentis, cũ eius effectus sit exequendus post mortem, vt in l.si vero remunerandi.§.fi.ff.mandati.& in c.fi.s̃.tit.proxi. & ita etiam sequi-
3 tur hic Domi.in fi.† In glo.2.in prin. Quid autem sit quo ad forum iudiciale, an inspiciatur origo patris, vel aui. vide per Cy. in l.2.C.de iurisd.om.iudi.& per Spec.in tit.de compe.iudi.adi-
4 tione.§.j.ver.42.& plene per Bar.in l.assumptio.ff.ad muni.†In ea.glo.in fi.Pau.vero hic contra, vt talis debeat sepeliri cũ pa-
5 tre, arg.tex.j̃.§.proxi.† vbi mulier debet sepeliri cum vltimo viro, propter vnionem carnis. ita ergo filius cum vltimo parẽte, cum dicantur esse vna caro, vt 25.q.6.§.pen.in prin.& dicantur esse eædem personæ, vt in l.fi.C.de impub.& alijs substi. & ita videtur hic residere Lap.& Dom.& d.Pet.in 8.c.canonicæ parochialis.ver.11.quæritur.pro quo facit quod tenuit hic Io.An. in simili q.dum quærit, si proauus, auus, & pater in tribus diuisis locis sepulti fuerunt, & filius moriatur non electa sepultura, tenet ꝙ tunc sit sepeliendus cum patre, per iura hic in glo. alleg.& per d.l.fi.& per d.§.pen. licèt quibusdam videretur, ꝙ tũc esset fortius ius parochialis ecclesiæ per tex.hic, & j̃.c.proxi. Quid autem si pater & auus sunt sepulti in vna ecclesia, & proauus & alij superiores sunt sepulti in ecclesia parochiali, vel alia, & filius decedit non electa sepultura, in quo loco erit sepeliendus. Io.And. in addi.Spec. super ista rub.arguit pro & cõtra, finaliter videtur tenere, ꝙ in sepultura patris & aui, per prędicta.& quia pater & auus appellantur maiores, vt videtur probari in c.j.s̃.eo.iuncto c. Embron.13.q.3. licèt de propria significatione aliud sit, vt l.iurisconsultus.§.parentes.ff.de grad. vt ibi plenius per eum, & hic per Do.eius dicta referentem. Et hanc partem tenuit etiam Old.in suo consi.25.& do.Pe.in 8.c. canonicæ parochialis. vbi tenet hoc procedere, etiam si filius esset naturalis tantum. Et hanc etiam partem videtur tenere d.Nico.in c.j.s̃.eo.vbi plenius de his per eum. Prædicta tamen procedunt, nisi ex coniecturis appareat de præsumpta voluntate illius, ꝙ voluerit potius alteram elegisse, quia tunc in illa esset sepeliendus, putà si proauus fuit doctor, vel miles, & iste moriens esset doctor vel miles, nam prę̨sumitur ꝙ potius vellet sepeliri cum illis, quàm cum auo, vel patre, qui nõ sunt nec milites, nec doct.& idem de alijs coniecturis. in dubio tñ, quãdo coniecturæ essent pares hincinde, est præsumendum elegisse sepulchrum patris, fm Io.And.ibi, & Do.hic. Vltimo quę-
6 rit,† quid si aliquis moritur non electa sepultura, & eius maiores sepulti sunt apud habentes priuilegium sepeliendi eligentes sepulturam apud eorum ecclesiam, in quo loco debebit talis sepeliri. Lap.& Domi.j̃.§.proxi.tenent, ꝙ apud talem ecclesiam, & non apud parochialem, quia licèt iste non elegerit sepulturam, tamen ius cõmune elegit volens, ꝙ debeat quis sepeliri in ecclesia maiorum, vt hic, & j̃. c. proxi. quod maxime procederet, quando tales essent priuilegiati in iure sepulturę, secus si illud ius præscripserit, ex quo præscriptio est stricti iuris, vt in c.cum cõtingat.& c.ex parte.s̃.de deci.& sic non possent recipere illos, qui expresse nõ elegerant, sed certe eodem modo esset inspiciendus tenor priuilegiorum, vt in c. porrectum. sicut præscriptio ita & priuilegium debet stricte interpretari, quatenus tangit præiudicium tertij, sicut est isto casu, vt in c.olim.& c,quid per nouale.s̃,de ver.signi.

Lap: alleg: 59. quædam puella.

ADDITIO.

a Vin.God. De dictione, imo.ꝙ sit correctiua, quę operatur vt vltima dispositio præualeat, Fely.in c.qualiter & quando.col.17.de accusa & in c.nemo. de simo. Par.de Put.in trac.de sindi.ver. an si iudex.

SVMMARIVM.

1 *Mulier retinet domum & forum viri post eius mortem, si in viduitate permaneat.*
2 *Quid in honore & alijs priuilegijs.*

Mulier

3 *Mulier si decedat ante virum, an sit sepelienda in sepulchro viri sui, an ve*
ro in sepulchro maiorum suorum.
4 *Quid in concubina,*

1 Mulier. † No. j. mulierem retinere domicilium [a] viri, &
a forum etiam post eius mortem, dummodo in vi
duitate persistat, quod procedit, etiam si mulier post mortem
viri ad alium locum se transferat, arg. huius tex. indistincte lo-
quentis. facit l. filij. §. vidua. ff. ad municipa. quod glo. ibi intelli
git quo ad ea, quæ respiciũt fauorem ipsius mulieris, per l. quo
ties, in prin. C. de priui. scho. lib. 12. & sic sequitur, ꝙ ipsa inuita
non possit conueniri, prout etiam hic dicitur, quia in ipsius se
pultura non habet de necessitate sepeliri, sed ita demum si al-
teram non eligat, ſm Io. And. de quo per Bar. in d. l. filij. & in l.
fi. eo. tit. Et intellige de vidua honestè viuẽte, aliàs verò si luxu-
b riosè viueret, [b] in nullo gauderet priuilegio viri, vt in Auth. de
2 resti. & ea quæ parit. circa princ. † Vltimo no. ꝙ honor acquisi-
tus vxori ex qualitatibus mariti non perdit̃ per mortem ipsius
dũmodo ipsa mulier in viduitate viuat. de quo no. c. ex parte
M. s̃. de fo. compe. Patet ergo, ꝙ mulier vidua in sepultura ma-
riti est sepelienda. quod procedit, etiam si fuerit reuersa ad do-
mum parentum, ſm Io. And. ex quo iste tex. indistincte loquit̃,
& quia mulier vidua censet̃ durare in cõiugio mariti, vt in Au
then. de nup. §. soluto, & quia priuilegium, ꝙ vidua retineat ho
nores mariti, non dat̃ habitationi, sed personæ. ergo ex ea va-
rietate locorum non mutat̃, vt l. fi. C. de temp. resti. ſm Io. And.
& idem tenet do. Pet. in 9. c. canonicæ parochialis. §. nũc dicen
dum. ver. secundo quæro. licèt viri tenuerint ↄ̃rium. 7. q. j. sicut.
el 2. Et ad quem spectet expensa funeris, an ad maritum, vel ad
patrem vxoris, hic per Archid. de quo est tex. in l. si pro rata. &
in l. quod si nulla. ff. de relig. Et prædicta procedunt decedente
3 muliere post mortem vltimi mariti. † Sed quærit̃ primo, quid
c si [c] vxor prius decedat quàm maritus, an sit sepelienda in sepul
chro suorum maiorum, an verò in sepulchro maiorum ipsius
mariti. dic ꝙ erit sepeliẽda vbi maritus elegit sepulturam pro
seipso, arg. c. soror. 18. q. 2. & sic in noua sepultura, siue in sepul-
tura suorũ maiorum. Sed si maritus esset absens, vel aliter, ita
ꝙ voluntatem suam declarare non posset, tunc mulier esset se-
pelienda in ecclesia, in qua maritus ipse sepeliretur, si decede-
ret ea non electa, & sic in ecclesia suorum maiorum vel paro-
chiali, vt s̃. & si ibi non posset sepeliri, videt̃ ꝙ tunc sit sepelien
da in sepulchro maiorum ipsius vxoris, ſm Lap. & Dom. & ita
sequit̃ do. Nic. in c. de vxore. s̃. eo. de qua per do. Pet. in d. §. nũc
videndum. licèt enim maritus non possit vxori eligere sepul-
turam, cum hoc non reperiatur iure cautum, nisi ad id se habe
ret consuetudo, j̃. c. proxi. vel nisi prius sibi in eodem loco eli-
gat, vt hic patet, tamen satis dicit̃ tacitè eligere per se iuris di-
spositione in sepulchro suorum maiorum, vt s̃. Scđ ò quæritur,
eꝫ, si vxor prædecessit electa sibi sepultura, an maritus postea
decedens nõ electa sepultura debeat sepeliri in sepulchro vxo
ris. rationes tex. hic faciunt ꝙ non, quia maritus non sequitur
nec honorem nec domiciliũ vxoris. Item tex. in c. vnaquæq;.
14. q. 2. dicit, ꝙ mulier debet sequi maritum, & nihil dicit econ
tra. Item absurdum videt̃, ꝙ maritus sequat̃ dispositionem mu
lieris, arg. l. si ita scriptum. ff. de leg. 2. In ↄ̃rium facit quia pro-
pter vnionem, quæ fuit inter eos in vita, ius disposuit vt vxor
debeat sepeliri in sepulchro mariti, ergo idem econtra, cũ ma
ritus & vxor non iudicant̃ ad imparia, vt videtur tex. in d. c. de
vxore. s̃. e. & facit c. gaudemus. s̃. de diuor. & quia censent̃ vna
caro, vt in c. maritus. s̃. de cog. spiri. tamen idem do. Nic. in d. c.
de vxore. dicit super hoc esse cogitandum. Tertio quærit̃, quid
in sponsa per verba de pręsenti anteq̃ sit carnaliter cognita. &
dic ꝙ tunc non habet locum iste tex. quia non esset sepelien-
da in sepulchro sponsi, nisi esset ducta ad domum, vt tenet do.
Pet. in d. §. nunc videndum. ver. tertio quæro. cum duobus ver.
seq. Quarto quærit̃, quid in sponsa de futuro. & dic ꝙ non de-
bet sepeliri in sepulchro sponsi, vt tenet do. Pet. in d. §. ver. 12.
4 quæro. † Vltimo quærit̃, quid in concubina. dic ꝙ licèt quo ad
affectionem parum differat vxor a concubina, vt in l. item le-
go. §. parui. ff. de leg. 3. tamẽ non debet sepeliri in sepultura cõ-
cubinarij, si non electa sepultura decedat. & ita probat gl. no.
hic in ver. viro. quia iste text. habet locum in vero marito tan-
tum, non ergo in concubinario. & ita tenet Archi. & Io. And.
& do. Pet. in 9. c. canonicæ parochialis. §. nunc dicamus. ver. 13.
cum concubinatus sit reprobatus de iure canonico, vt no. in
ver. tanta. s̃. qui filij sint legi.

ADDITIONES.

a Nic. Supe. Retinere domicilium. Adde ꝙ dicitur etiam de familia viri, vt in l.
quicunq;. C. de re mili. lib. 12. Doct. in c. ex parte B. de foro compe. Abb. in
c. super eo. in 2. col. de test.
Vin. God. Vxor vt dicatur de foro viri, scribit Ruy. consi. 58. nu. 2. lib. 3.
b Nico. Supe. Priuilegio viri. Adde tex & ibi Sali. in l. his solis. C. de reuo. do. &
Abb. in c. vxoratus. in prin. de conuer. coniuga.
c Nic. Sup. Si vxor prius accedat. Adde c. quis conuincit. & c. vnaquęq;. 13. q. 2.
& in c. de vxore. de sepul. in anti.

SVMMARIVM.

1 *Impubes constitutus in patris potestate nõ potest sibi eligere sepulturam.*
2 *Consuetudo dat ius eligendi sepulturam, licèt videatur esse contra ius.*
3 *Consuetudo dat ius eligendi sepulturam non solum parentibus, sed etiam*
amicis.

CAP. IIII.

Licet. Potest pater ex consuetudine filio impube
ri eligere sepulturã, puta si per seipsum eli-
git pro anima, tamen non legat sine consensu pa-
tris, nisi in castrensib. vel quasi. h. d. Et secunda pars
1 ibi, quàmuis. † No. j. ꝙ impubes in patria potestate constitutus,
a non põt sibi eligere sepulturam, [a] imo impubes etiã si esset sui
iuris, vel patrem non haberet, hoc non posset etiam cum au-
ctoritate tutoris, vt plene vide per do. Pet. in 11. c. canonicæ pa
rochialis. circa prin. Scđ o no. hodie expressum, ꝙ pr̃ non põt
eligere sepulturã pro filio suo impubere, nisi consuetudo ter-
rę id habeat, ex quo infertur, ꝙ ptãs eligendi sepulturã non re
gulatur a potestate testandi. facit j̃. §. proxi. nam pr̃ potest pro fi
lio suo impubere indistincte facere sibi testamẽtũ ẽt in bonis
maternis, vt in c. si pr̃. s̃. tit. proxi. & l. j. ff. de vulga. & pup. & tñ
non potest sibi eligere sepulturam, nisi ratione consuetudinis
& rationem differentiæ vide hic plene per Domi. expensæ tñ
funeris filij spectant ad patrẽ, vt l. filius. ff. de in rem verso. An
autẽ stante tali consuetudine possit pr̃ eligere filio sepulturã
in ecclesijs mendicantiũ habentiũ priuilegiũ recipiendi eligẽ
tes sepulturam apud eos, vt in cle. dudũ. j̃. eo. Oldr. in consi. 223.
ꝙ sic, quia censetur tunc ipse filius apud eos elegisse, cum ha-
beatur ac si ipse filius elegisset sibi sepulturam. & ita sequitur
Do. j̃. §. proxi. & facit qđ no. s̃. c. proxi. in glo. 2. Vltimo no. ibi,
consuetudo terrę. ꝙ consuetudo debet esse gñalis in illa terra.
consuetudo ergo alterius loci vel terræ nõ extenditur ad aliã,
nec illi præiudicat, vt in c. illud. & ibi per glo. no. 12. di. Secũdo,
quia consuetudo debet esse gñalis in illa terra. vnde dicit hic
Arch. ꝙ ↄsuetudo aliquarũ eccl̃iarũ illius terrę nõ pręiudicaret
alijs ecclesijs in eodem loco, vt hic patet, & in d. c. illud. imo
ex quo consuetudo ad hoc vt pater possit eligere sepulturam
pro filio debet esse generalis illius terræ, non videtur sufficere
consuetudo vnius ecclesiæ vel plurium in eodem loco, & ita
2 videtur velle Fed. in suo consi. 86. & Pe. de Ancha. hic. † In glo.
in ver. consuetudo. in fi. Nec ob. ꝙ talis consuetudo cõcedens
ius eligendi sepulturam, non debeat valere, quasi sit contra ius
cõe, per qđ loca sepulchrorũ diffiniũtur. quia secundũ Io. An.
satis est, ꝙ ius cõe assistat tali cõsuetudini, vt hic, & in c. fi. s̃. de
consue. & ibi per Io. An. super glo. pe. Requiritur tñ, ꝙ talis cõ
suetudo sit præscripta, quia quando fit mentio de cõsuetudine
debet intelligi ꝙ sit legitime præscripta, licet aliter non expri
matur, vt est tex. no. in c. Cumana. s̃. de electione. & ita videtur
tenere Fed. in d. consi. Sed an requirantur 40. anni. Oldr. in d.
consi. tenet ꝙ sufficiunt decem anni, per no. per glo. & Io. An.
in c. fi. s̃. de consue. e. lib. sed Do. j̃. §. proxi. contra, quia talis con
suetudo est contra ius cõe, vt patet hic in tex. prohibente hoc
vbi non esset talis consuetudo, unde requiruntur 40. an. ut no.
in d. c. fi. Sed certe ius non resistit tali cõsuetudini, imo assistit,
ut hic in tex. ideo sufficit tempus decem annorum, ut per glo.
no. in d. c. fi. in uer. consuetudo. In gl. in uer. uel parochiali. ibi,
hoc tutius. idem Archi. licet Io. Mo. hic uariet, & cum hac glo.
tenet hic Io. de Lig. dicens hoc cõiter approbari. & facit 63. di.
metropolitanæ. & 23. q. j. alienus. & per gl. & s̃. c. proxi. ubi præ
fertur sepultura maiorum. & ita sequit̃ hic Pe. de Anch. & Do.
cũ ista alternatiua sit ordinis, & nõ pręposterationis, & est sen
sus, ut sepeliatur in sepulchro maiorum, si potest, alias in paro
chiali. Sed si consuetudo esset, ꝙ posset altera istarũ eligi, tunc
esset seruanda, ſm Do. & ita procederet finis istius gl. ſm eum.
Et prædicta procedunt in impubere, si moriatur, vbi debeat se
peliri, quando de consuetudine non appareat. Sed quid sit in
pubere, si decedat non electa sepultura. Lap. in sua alleg. 60. vi-
detur velle, ꝙ sit sepeliendus in parochiali, licèt hoc non mul-
tum

ADDITIO.

a Nic. Sup. Non potest sibi eligere sepulturam. Adde Anto. de But. in c de vxore.
extra eo. in anti.

tũ firmet, dependet tamen hoc ex intellectu c.s̃.proxi. & eorũ quæ ibi no.fm Do.j.in fi.Sed certè prout no.s̃.in gl.& s̃.c.proxi. potius erit sepeliendus in ecclesia maiorum, si potest, aliàs
3 in parochiali, vt ibi est dictum.† In ea.glo.in fi.no.ex glo.ꝙ cõsuetudo potest non solum parentib.sed etiam amicis concedere potestatem eligendi sepulturam.& sic facit, ꝙ ẽt mater possit de consuetudine eligere sepulturam filio, cum in ea sit eadem ratio, quæ in patre, fm Do.Sed ad hoc contra.potest concludi, ꝙ valeat consuetudo, si tribuit potestatem eligẽdi ipsam in patre, sufficit ꝙ sit præscripta per decem annos, ex quo ius cõmune non resistit, vt s̃.Si verò tribuit potestatem alijs quàm patri, & tunc licèt valeat talis ꝯsuetudo, tamen debet esse præscripta per 40.annos, ex quo ius cõmune non assistit, sed resistit, vt patet hic in tex. loquente solum de patre, nisi talis esset cõsuetudo tribuens electionem inter ecclesiam parochialem & maiorum, quia consuetudo potest tribuere electionem etiã amicis, vt hic in glos. & sufficeret tunc ꝙ esset præscripta per tempus decem annorum, vt patet ex ratione huius glo.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias potest de castrensi peculio liberè disponere pro anima.*
2 *Quid de salario, quod lucratur filiusfamilias ex officio tutelari, vel tanquam publicanus.*

Quamuis. No.ꝙ sicut in alijs spiritualib.filiusfa.pubes nõ dicitur esse in potestate patris, sed sui iuris, vt in c.fi.s̃.de iudi.eo.lib.ita & quo ad electionem sepulturæ, quod ideo est, quia est quid spirituale, vt in c. quæsta.cum trib. sequen.13.q.2. Scd̃ò no.a contrario sensu, ꝙ filiusfa.possit
1 iudicare pro anima de consensu patris.de quo j.† Vlti.no.ꝙ filiusfa. de peculio castrensi vel quasi potest libere & sine consensu patris disponere pro anima, imo etiam non pro anima, sed quomodocunq; velit, potest de illis testari & iudicare, vt in l.fi.C.qui testamenta.quod inducit hic Lapus & Pe. de Anch.
a vt filiusfa.clericus [a] possit de obuentis ex causa clericatus testari sine patris consensu. & ita voluit glo. in c.quia ingredientibus.19.q.3.dicens, ꝙ clericus quantumcunq; sit in patris potestate, potest testari de his, cum ipse dicat miles cęlestis militiæ, fm glo.no.in l.miles.ff.de re iudi.de quo per Spec.in tit.de instru.edi.§.porro.in fi.& §.ꝯpendiose.ver.7.& plenius per Doc. in l.sacrosanctæ.& in auth. presbyteros. C.de sacrosan.eccl..& in c.quia nos.s̃.de testa.& plenius vide dicta in rub. de test.eo. lib.in glo.in ver.quasi castrense.in fi.sentit gl.ꝙ quicquid quærit aduocatus causa aduocationis, dicatur quasi castrense, & sic non solum qñ ex publico, sed etiam si a priuatis, putà, a clientulis in aduocando & consulendo. Et idem voluit glo. in l.fori.C.de aduo.di.iudi.licèt Spe.voluit contrarium in tit.de actore.§.j.in 5.colum.in ver.nec intelligas.Sed prius dictum est verius, quod tenet Io.And.in addi.Specu.in d.§.j.super ver. Item ꝙ agit de peculio.cum talia salaria succedãt loco illorum, quæ dabantur ex publico.facit quod in simili no.de milite in l. ꝙ si forte.ff.de castren.pecu.fm Io.And.ibi, & ita tenuit Cy.& Bal. in l.fi.circa fi.C.de inof.testa.& in l.cum oportet.C.de bo.quę libe.Sed idem Bald.in d.l.fori.intelligit prædicta vera, quando aduocatus est descriptus in matricula aduocatorum, & approbatus, & sic auctoritate publica gerit officium publicũ, quod no.Sed quæritur primo, quid sit in salario assessorum. dic ꝙ cẽsetur quasi castrense, licèt ex publico non recipiat̃, vt voluit gl. in d.l.fori. & est text.in l.velut.C.de assessori .& ita tenet Bar. ibi, & Bal.in d.l.fori.& Io.An.in dictis addi. Scd̃ò quærit̃, quid in salario procuratorum.Bal.in d.l. cum oportet. tenuit ꝙ non sit quasi castrense, cum illorum dicatur vile officium, vt patet Inst.de excep.§.fi.& non est publicum officium, sed priuatum & ita sequitur hic Pet.de Anch.de quo tamen per Bal.in d.l.fi. Tertio quærit̃, quid in salarijs medicorũ.glo. no.in d.l.fi.dixit, ꝙ censet̃ quasi castrense.& ita sequit̃ Bal.ibi, vbi idem dicit de magistris studiorum, seu literarum. Quarto quærit, quid de salario tabellionum.Bal.in d.l.fori. & in d.l.fi.dixit ꝙ censet̃ quasi castrense, cum gerant officium publicum auctoritate & vtilitate, præsertim si gerit̃ officium cum dignitate, sicut sunt notarij, qui stant in curia Principis.& idem sequit̃ hic Pet. de Ancha.Sed idem Bal.in d.l.cum oportet.intelligit hoc, quando tale salarium procederet ex publico, & sic ex bursa fiscali, aliàs
2 secus.cogita tamen.† Quinto quærit̃, quid de salario, quod lucrat̃ filiusfa.ex officio tutelari, vel tanq̃ publicanus.dic ꝙ licèt ratione publici officij quærat̃, tñ non est quasi castrense, sed aduentitium, vt tenet Spe.in d.§.j.& Bal.in d.l.cum oportet, quia talia salaria non differũt a mercantijs. & idem de salario quod lucrant̃ męchanici & artifices, vt magistri lapidũ, licèt habeãt salarium ex publico, quia illud a priuata causa non ex officio descendit, fm Bal.in d.l.fi. Quæ omnia tene menti, quia in bonis, quæ dicunt̃ quasi castrensia, non quęrit̃ patri vsusfruct.nec debent cum fratrib.cõmunicari, sed sunt præcipua eius, quia talia bona quærit, qđ secus esset in bonis aduentitijs. & per Bal. in d.l.fori.in prin.in glo.in ver.iudicare.ibi, pro vltima voluntate.non tamen pro testamento fm Io.And. hic remittentem se ad no.in c.si pater.in prin.s̃.de testamen.eo.lib.& ibi vult, ꝙ filiusfa. in bonis aduentitijs nõ poterit testari etiam patre permittente etiam ad pias causas, licèt possit donare causa mortis de consensu patris, vt hic.ratio differentiæ est, quia testamentum est publici iuris, & non potest ex alieno arbitrio depẽdere secundum eum ibi, de quo articulo vide plenissimè dicta in rubri.s̃.de testa.eo.lib.

ADDITIO.

a Nico.Sup. Clericus possit.Adde tex.in c.relatum.el 2.in §.pen.de test. Pet.de Anch.in c.fi.eo.titu.Bar.Cępol.caute.158.& an possit testari de acquisitis, vt esset capellanus alicuius, vide per d.Ant.de But.in c.requisisti. de test. Vinc.God. Adde, ꝙ clericus ab intestato habet successorem in bonis quæsitis ex industria, labore, & intuitu personæ.Paris.consi.33.nu.26.lib.4.

SVMMARIVM.

1 *Monachus respectu monasterij potest habere proprium, ideo dicitur ꝙ potest agere possessorio, vt restituatur ad monasterium.*
2 *Monachi sunt sepeliendi in proprijs monasterijs.*
3 *Episcopus potest in alia ecclesia, quàm cathedrali eligere sepulturam.*
4 *Monachus si decedit in remotis, non electa sepultura, vbi debeat sepeliri.*

CAP. V.

Religiosi. Primo ponit̃ dictum. Scd̃ò ratio ibi, videt̃ velle. Tertiò exceptio, ibi, nisi.
1 † No.j.ibi, a proprijs.ar.ꝙ monachus [a] respectu mo-
a nasterij dicit̃ habere propriũ, ideo est ꝙ monachus potest agere possessorio, vt restituat̃ ad monasterium, vt no.in c.cum dilecta.de rescrip. Posset etiã monachus petere aliquid vt proprium, quando res monasterij diuidunt̃, vt in c.in nullo. 18.q.2. vel etiam vbi ipse monachus recedit a collegio, 17.q.j.si quis rapuerit. Et vbi monachus permittit̃, vt in c.parochiano. de sen.excom.Scd̃ò no.ibi, nequeunt.ꝙ licèt electio sepulturę conferat̃ in tp̃s, quo monachus solutus est a monasterio, cum
b monachatus soluat̃ [b] per mortem, vt dicit̃ hic in glo.tamen ipse monachus sepulturam sibi eligere nõ potest, cum velle vel nolle non habeat, & sic vbi inspicit̃ initium, non sufficit ꝙ aliquid referat̃ ad tp̃s promissum, si tempore quo actus celebrat̃, est inhabilitas personæ.facit l.minor.ff.de seruis exportandis.
2 & de hoc vide plenè per d.Nico.in c.de vxore.s̃.eo.† Vlti.no.ꝙ
c monachi sunt sepeliendi in [c] proprijs monasterijs.facit 16.q.2. c.fi.& ratio est, quia ibi debẽt audire diuina, & percipere sacramenta, fm Io.And.de quo in clem.ne in agro.§.fi-ne.el 2.de statu regu. Et plene per d. Pet.in 9.c.canonicæ parochialis.circa fi.in ver.nunc veniamus ad regulares.vbi tenet ꝙ Abbas eodẽ modo sit sepeliendus in monasterio.Monachus tamẽ, qui prę est prioratui manuali, cum censeat̃ monachus ipsius monasterij, & illius prioratus, vt in c.j.j̃.de priuilegijs.poterit sepeliri in monasterio, vel in prioratu fm voluntatem abbatis, vel prout
d esset maior cõmoditas. Oblati [d] verò, & conuersi regularium ecclesiarum debebunt eodem modo sepeliri in monasterijs, fm d.Pet.ibi, de quo etiam per d.Nic.in c.vt priuilegia.s̃.de priuilegijs.& in c.in nostra.s̃.eo.tit.post prin.& de monacho decedente infra annum probationis, vide dicta in c.2.s̃.eo. tit.Et intellige prædicta, quando supradicti moriunt̃ non electa sepultura.Sed an possent sepulturam eligere, dicet̃ in glo.in verbo, non habeant.in fi. & per hãc rationem patet, ꝙ dispositio istius tex.habet tantum locum in claustralib.Alij verò, qui habent velle & nolle, poterũt sibi eligere sepulturam, de quo plenè per d.Pet.in 11.c. canonicæ parochialis. in ver. nunc veniamus ad alium casum.vbi idem tenet do.Pet.& facit gl. notab. 16.q.j.de præsentium.facit etiam c.soror.17.q.2.& ita videt̃ tenere d.Nico.in c.de vxore.s̃.eo.tit.in 2.col. Conuersi vero, & oblati regularium ecclesiarum, qui non sunt professi, bene possunt sibi eligere sepulturam alibi, fm do. Pet.ibi, & per do.Nico.in d.c.vt priuilegia. & ibidem de monacho existente intra annum

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Monachus.Adde Dom.in c.cum ad monasterium.s̃.de sta.mo. Vin.God.Monachus an obligetur naturaliter.Ias.in l.naturaliter.ff.de cõdi.indeb.videtur tenere ꝙ non, sed Abb.cons.104.putat ꝙ sic, vide Io.Fab.Inst.de oblig.§.j.nu.4.& 7.
b Nic.Sup. Soluatur.Glo.in c.2.32.q.7.Abb.in c.fraternitatis.de frig.
c Nic.Sup.Sepeliendus.Adde Doct.in c.nimis.de concef.præben.
d Nic.Sup. Oblati.Adde Doct.in c.de his.eo.tit.scilicet de sepul.

3 annum probationis, ſm d.Pet.ibi. † Epiſcopus [a] verò poteſt ēt
a in alia eccleſia, quàm in cathedrali ſibi eligere ſepulturam, ſm
glo.in c.vbicunq;.14.q.2.& tenet d.Pet.ibi. In glo.fi.ibi, in con
fraternitatem ſi iſti eſſent profeſſi. tunc eſſet idem in eis, quod
in monachis, vt per d.Pet.in d.9.c.& ſ̄.eſt dictum. In ea. glo.in
fi.idem Io.Mo.& Archi.dicentes per hanc diſtinctionem poſ-
ſe opi.Hoſt. & Innoc. reduci ad concordiam, nam monachus
poſſet ſibi eligere ſepulturam, cum eſſet ita in remotis, ꝙ non
poteſt portari ad monaſterium, vt probat̄ hic a contrario ſen-
ſu.& ita procedat c.nimis.hic alle.& idem tenet hic Lapus di-
cens Archi.ita tenere.& idem etiam Pet.de Anch.hic. Sed Io.
And.videtur velle, ꝙ nullo modo poſſit monachus ſibi elige-
re ſepulturam.& idem Do.hic, quia ratio iſtius text. per quam
Papa decidit hunc caſum, concludit ſiue monachus moriatur
in remotis, ſiue non, cum non habeat velle nec nolle. Nec tex.
hic a ꝯtrario ſenſu permittit eligere, ſed permittit ꝙ tunc non
ſepeliat̄ in monaſterio, ex quo ad eum commode portari non
poteſt, ideo hic in tex.ponit̄ primo reg.negatiua.ſ.ꝙ nō poſſit
eligere ſepulturam, a qua nihil excipit̄, deinde ponit̄ reg. affir-
matiua, quæ eſt, vt ſemper in monaſterio ſint ſepeliendi, a qua
excipit̄ quando commode portari non poſſet. & iſte eſt verus
intellectus huius tex.ſm Do.tenentem ꝙ monachus licèt mo-
riat̄ in remotis, tamen nō poſſit ſibi eligere ſepulturam. Quia
Doct.in d.c.nimis.& in d.c. vt priuilegia. ſentiunt a contrario
ſenſu iſtius tex.primum intellectum ſ̄. De ſeruo aūt licèt æqui
b paret̄ [b] monacho, vt per Inno.in c.cum olim. el 2.ſ̄. de priuile.
tamen tenet Hoſt.& ſequit̄ d.Nic.in c.de vxo.ſ̄.eo. ꝙ poteſt in
diſtincte ſibi eligere ſepulturam, quia in ſpiritualib.non conſi
deratur dominica poteſtas, vt patet in c.j.ſ̄.de coniugio ſeruo.
4 † Quid autem ſi monachus decedit in remotis nō electa ſepul
tura, vel ea electa, tenendo ꝙ eligere nō poſſit, in quo loco erit
ſepeliendus. Lap.hic cum quo etiam concordat d.Nic.in c.j.ſ̄.
e.tenet ꝙ in eccleſia parochiali in qua decedit, ad hoc 13.q.j.ec
cleſias.& quod no.Archi.in d.c.j. tenens ꝙ viator debeat in ec
cleſia parochiali illius loci ſepeliri. cuius dictum verum eſt, ar.
c.ad decimas.de quo vide nō.in d.c.j.& in c.j.ſ̄.eo.tit.& ibi per
d.Ant. tenentem ꝙ tūc debeat monachus ſepeliri in monaſte
rio ſui ordinis. Sed dubitatur, an eo caſu quo monachus in re-
motis exiſtens poſſit eligere ſepulturam, vel eo caſu quo ſepe
litur extra monaſterium, quia eſt in remotis, an eccleſia paro-
chialis, in cuius loco deceſſit, debet habere canonicā. Lap.hic,
cum quo tranſit hic Pet.de Anch.tenet ꝙ ſic, vt de eo quod ob
uenit eccleſiæ, in qua ſepelit̄, debeat̄ canonica illi eccleſiæ pa-
rochiali, in qua cōſueuit audire diuina & percipere ſacramen-
ta, fortè quia erat in ſtudio, & ibi deceſſit. facit qđ no. per Hoſ.
& Io.And. in c.in noſtra.ſ̄.eo.titu.in ver. reliquit. & ita tranſit
hic Domi.notans ex prædictis, ꝙ eccleſia parochialis, in cuius
loco deceſſit ſcholaris, qui alibi elegit ſepulturam, debeat ha-
bere canonicam portionem. facit quod no.per gl.in ver.paro-
chialis.in cle.j.de priuilegijs.de quibus omnibus in d.c.j. & cū
dicto Lapi tranſit etiam hic Pet. de Ancha.

ADDITIONES.

a Nic.Sup. Epiſcopus. Adde, quid ſi moritur non electa ſepultura, in quo loco debet ſepeliri, vide per Do in c.requiſi.de teſt. Do.in c.j.de ſep.extra in anti. Car.in cle.dudum.in §.in huiuſmodi.in 19.q.de ſepul.

b Nic.Sup. Aequiparetur. Adde glo.in c.parochianos, de ſen.excom.glo.in c. cum hæredes.§.fi.ff.de acqui.poſ.Io.de Imo.in c.Ray.de teſt.Abb. conſi.104. inci.pro euidentia quæſtionis. in j. vol.

De decimis. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Fratres prædicatores ſunt præferendi fratribus minoribus.*

2 *Remuneratio ſoluentium decimas, vel pęna non ſoluentium qualis ſit.*

CAP. I.

DIſcretioni veſtræ. Vt eccleſijs iura
debita perſoluā-
1 tur, eſt in prædicationibus & in alijs exhortan
dum.h.d. Et primo ponit̄ inhibitio. Scđò præ-
ceptū, ibi, imo.† No.j.iūcto ſupraſcripto ex or
dine literæ, ꝙ cum iſta decretalis dirigatur præ
a dicatoribus & minoribus, ꝙ ipſi prædicatores [a] ſint præferen-
di minorib.de quo hic per Archi.& per glo. & Doct.in c.quo-
rundam.ſ̄.de ele.eo.lib. Vlt.no.ꝙ fratres prædicatores & mino
res verbo & opere debent perſuadere populis, vt ſoluant deci
mas, & alia ipſis eccleſijs debita, hodie verò per cle.cupientes.
§.& quia.j̄.de pęn.debent in 8.feſtiuitatib. anni informare po-
pulum in prædicationib.ſuper ſolutione decimarum. In glo.2.
ibi, per omnia concilia.de quib.hic plene per Archi.& Io. An.
In ea.gl.in fi.vide notata per Io. And.in regula, qui prior.j̄.eo.
lib.& in c.a nobis.ſ̄.eo.tit.vbi Io.And.concludit cōem opi.eſ-
ſe, ꝙ decimæ hodie ſint in præcepto. & ita tenet hic Archi.&
in c.decimæ.16.q.j.& in c.duo ſunt.in fi.12.q.2.& Pet.de Anch.
hic, & do.Anto.in c.parochianos.ſ̄.eo. Sed an valeat conſuetu
do in contrarium. vide plene per Doct.in c.in aliquib.ſ̄.eo.tit.
2 † In glo. in ver. aliarum.in fi.remuneratio autem illorum, qui
ſoluunt prædicta, de quib.hic in gloſ. habetur hic per Io.And.
b & dixit hic Lapus, ꝙ non ſoluens decimas [b] punitur etiam in
hoc, quia ſi eſt colonus, imputabit̄ ſibi ſterilitas, ex quo totum
abſq; deductione ſeu remiſſione ipſi domino ſoluere tenent̄,
vt no.Hoſt.& Io. And.in ver.ſine culpa.in c. ſuper ſterilitatis.
ſ̄.de locato. Et ad prædicta vide S.Tho.in 2.2.q.87. dicentem, ꝙ
licèt clerici poſſint requirere decimas, tamen laudabiliter fa-
ciunt, ſi eas non requirūt in locis, vbi ſine ſcandalo requiri nō
poſſent propter deſuetudinem vel aliam cauſam, nec tamen
illi, qui non ſoluunt in dictis locis, ſunt in ſtatu damnationis,
niſi fortè propter obſtinationem habentes volūtatem non ſol
uendi, etiam ſi ab eis petuntur, ſecundum Tho.

ADDITIONES.

a Nic.Sup. Prædicatores. Adde glo.in ver.prædicatores.in c.fi.de paro.Abb.in c.nimis.el 2.de exc.præla.Bar.in l.obſer.in §.antequam .ff.de offi.procon.

b Vin.God. Decimæ qua ratione, & ad quem finem ſolui debeant. Ruy.cōſi.142. nu.3.lib.5.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium ſuper decimis noualium certæ parochiæ non extēditur ad decimas noualium ab alio poſſeſſ.*

2 *Tempus datæ comprębenditur, & attendi debet quo ad vim comprębenſiuam.*

3 *Poſſeſſio bonæ fidei impedit vires priuilegij.*

4 *Priuilegium, ꝙ quis non ſoluat collectas de bonis ſuis, an extendatur ad bona quæſita per priuilegium.*

CAP. II.

STatuto. Priuilegium de decimis noualiū con
cedens, pro ea portione, pro qua per-
cipiebant antiquas, non includit decimas noualiū
per alium poſſeſſas tempore impetrationis, ſed in-
cludit tantum loca, vbi percipiebantur antiquę, & portionem
1 antiquam.h.d.† No.j.ibi, alij poſſidebant, ꝙ priuilegiū ſeu con
ceſſio ſuper decimis noualium certæ parochiæ non extendit̄
ad decimas noualium, quæ poſſidentur ab alio. Quæ autem di
cantur noualia, hic per Archi. ſed vide in c.quid per nouale.ſ̄.
de verb.ſig. & ibi plene per Io.And.patet ergo, ꝙ priuilegium
conceſſum ſuper certa re, putà ſuper decimis noualium, non
extenditur ad res per alium poſſeſſas, niſi de illius poſſeſſione
in priuilegio fuerit facta mētio, de quo plene in c.dudum.ſ̄.de
priuile.& hic in glo. Scđò no.ibi, niſi in his tantum. ſm Dom.
ꝙ ſi priuilegium conceditur ſuper vna ſpecie ad menſuram al
terius ſpeciei ſibi debitæ, non extenditur, niſi ad loca, in quib.
talis ſpēs eſt ſibi debita, licèt de ipſo loco non fuerit facta men
2 tio, quod no. † Vlti.no.ibi, tempore impetrationis. ꝙ attendit̄
a tempus datæ [a] quo ad vim comprænhenſiuam ipſius priuilegij,
vnde priuilegium non trahit̄ nec compręhēdit futura, de quo
in c.quia circa.& in c.cum capella.ſ̄.de priuilegijs. quod tamē
procedit, niſi ſm ſubiectam materiam in priuilegio cōtentam
aliud inducat̄, vt eſt in priuilegio ſuper decimis noualium, qđ
extenditur ad noualia futura, non pręterita, ſm Io.And.hic, de
quo in c.j.j̄.de verb.ſig.& in d.c. quid per nouale. Et voluit Io.
And.in d.c.dudum.ꝙ priuilegium conceſſum certis religioſis
de decimis non ſoluendis non extenditur ad decimas, quas lai
ci per antiquum feudum poſſident.& hoc probat per hūc tex.
quem quinq; modis ad hoc inducit, de quo ibi plenius per eū,
ſm Io.And.hic dicentem per hanc decretalem eſſe terminatā
q.Io.de Deo, lib.4.q.4.vbi quærebat de eccleſia collegiata, quę
erat dotata de decima paſcuorum cuiuſdam ſyluæ, de qua deci
ma, quia erat magna, fuerūt factę quatuor pręben dæ, ꝙ ſi poſt-
ea reducat̄ ſylua ad culturam, ꝙ priuilegiati ſuper decimis no-
ualium illius parochiæ non poterunt eam vendicare, per hūc
tex.vbi dicitur, ꝙ tale priuilegium non extenditur ad decimas
per alium poſſeſſas, & quia talis ſylua redacta ad culturam cū
primo eſſet in magno redditu, non cadit ſub nouali, vt in d.c.
quid per nouale.in fi. Sed poſito, ꝙ caderet ſub nouali, & debe
retur ipſis priuilegiatis, an alij canonici teneantur cōicare præ
bendas ſuas illis quatuor.& arguendo pro & contra, cōcludit
quòd

ADDITIO.

a Nic.Sup. Datæ. Adde Io.And.ſuper data 6.in mercuria.

ꝙ non, ex quo sunt diuersæ, sed episcopus debebit illi prouide
re ex suo officio, vel de superexcrescentibus, vel de communi
mensa, donec præbendæ vacent, vt hic plenè per Io. An. In gl.
in ver. ꝯtingũt. ibi, priuilegio. idem Archi. & intellige, qñ in pri
uilegio erat expressum de antiquis decimis, quia tunc non ve-
nirent noualia, aĺs aũt si simpliciter & indefinite priuilegiũ est
ꝯcessum super decimis, tũc includerẽt oẽs decimæ tam anti-
quæ, q̃ ẽt decimæ noualiũ, vt ex tex. no. in c. ex parte. el 3. s̃. eo.
3 ẜm Io. And. † In glo. in ver. possidebant. ibi, vires priuilegij im-
pediat. intellige quo ad illum possidentem, ẜm Io. And. dicen-
tem idem esse in litis pendentia, vt & ipsa sola impediat vires
priuilegij, etiam si dolosè non teneat, vt in c. fi. s̃. vt lite pendẽ-
te. & tene menti ex hac glo. ex qua habetur optima theorica,
an & quãdo taciturnitas possessionis rei, super qua fit impetra
tio, vitiet priuilegiũ, vel non, quia si est bonæ fidei possessio, vi
tiat. Secus si est malæ fidei, vel violenta, quod facit ad no. in c.
4 licèt episcopus. † In eadem glos. in fi. tene menti singulariter
ex glos. iuncto tex. ad priuilegium exemptionis, ꝙ de suis bo
nis non teneatur quis soluere collectas, vt non extendatur pri
uilegium ad bona quæsita post priuilegium, nec etiam ad bo-
na tempore dicti priuilegij, quæ bona erant per alium posses-
sa bona fide, & ad eum post priuilegium reuersa, vt patet ex
hac glos. & ex tex. s̃. de quo dicto c. quia circa. & per Barto. in l.
damni. §. si is qui. de damno infec.

SVMMARIVM.

1 *Taciturnitas certæ qualitatis quando vitiet rescriptum vel non.*
2 *Constitutio licèt regulariter non trahatur ad præterita, hic tamen trahi-
tur, rationem reddit.*
3 *Redditus decimarum compræhenduntur appellatione prouentuum.*
4 *Partis appellatione in dubio continetur dimidia, quod tamen limitatur
vt hic.*

Statuimus. Priuilegium decimarum noualium ad mẽ
suram antiquarum limitatum non potest
vltra dimidiam includere, & hoc nisi concessum fuerit Cister
ciensib. vel Cartusiensib. Et tales priuilegiati super decimis re
cipiendis ecclesijs parochialib. grauatis assignare debent con
gruam portionem pro debitis oneribus supportandis. hoc di-
1 cit vsque ad §. sane. † Nota primo ibi, quia non est verisimile,
quòd taciturnitas certæ qualitatis, qua expressa Papa verisimi
liter non concessisset priuilegium tam latum, non vitiat pri-
uilegium, quando exprimitur subiectum illius qualitatis non
in specie, sed in genere, sicut exprimitur hic exprimendo, pro
ut percipiebant veteres, sed non pro quarta portione, sed be-
ne restringit talis taciturnitas priuilegium ad quantitatem ve
risimilem, quod est no. ad c. super literis. s̃. de rescrip. & ad c.
dudum. s̃. de præben. eo. lib. Secundò nota ibi, in tam graue,
quòd licèt priuilegium quatenus tangit iura ipsius conceden-
tis debeat latissime interpretari, vt dixit Innocen. in c. cum di-
lecti. s̃. de dona. tamen quatenus tangit præiudicium tertij, est
restringendum, & stricte interpretandum, vt hic dicitur. facit
c. quid per nouale. & quod no. in c. olim. s̃. de verbo. signific.
2 † Tertio no. ibi, impetrati. quòd licèt noua constitutio non tra
hatur ad præterita, vt in c. fi. s̃. de consti. tamen ideo hic trahi-
tur, quia ista constitutio est veteris iuris declaratoria, vt patet
s̃. in princip. in verbo, declaramus. secundum Ioan. And. facit
quod no. in c. cum tu. s̃. de vsur. Et ex his infertur, quòd si in
princip. constitutionis apponitur verbum declaramus, dicitur
constitutio veteris iuris declaratoria, licèt postea in ipsa consti
tutione vel aliqua eius parte apponatur verbum statuimus, si-
cut patet hic, licèt aliàs verbum statuimus, sit inductiuum no-
ui iuris, secundum glos. in ver. receperit. in c. j. s̃. de cleri. non
residen. eodem lib. Quartò nota ibi, sed pium potius & c. quòd
priuilegia concernẽtia grauamen parochialium ecclesiarum
debent restringi. & dicitur hoc pium, & benignum, de quo in
c. quid per nouale. per do. Nico. & sic verba priuilegiorum de-
bent strictè intelligi, vt sic minus quàm potest lędant tertium,
in cuius præiudicium talia priuilegia conceduntur, vt hic di-
citur. facit l. impuberi. ff. de admini. tut. & dicto c. quid per no-
uale. Quintò nota ibi, per huiusmodi concessiones, quòd di-
spositio istius tex. respicit non solum concessiones factas his
duobus ordinibus, de quibus s̃. ver. proxi. vt tenet hic Archi-
diac. & Ioan. Mona. sed etiam latius respicit, quicquid est di-
ctum s̃. & quod plus est, respicit etiam casus s̃. non positos. &
ita vult iste tex. sic generaliter loquens de huiusmodi conces-
sionibus decimarum, quando apparet etiam ex generalitate
rationis ordinationis & diffinitionis hic positæ, secundum Io.
And. & facit text. j. in §. diœcesanum. ex cuius dicto no. quòd
priuilegium Papæ, per quod iura vnius ecclesiæ alteri conce-
duntur, intelligitur vt illa ecclesia non vltra exigatur, quàm fa
cere possit, quod est no. secundum do. Pet. de Anchara. indu-
centem prædicta, vt sic ex donatione facta per donatarium
non potest ipse donatarius grauari vltra quàm facere possit,
deducto ne egeat, vt in l. sunt quidam. ff. de re iud. ita & tertius
ex donatione de rebus suis facta per alium vt per Papam, pro-
3 ut hic dicitur. † Vltimo nota, quòd appellatione prouentuum
veniunt redditus decimarum, quæ decimæ sunt deputatæ pro
substentatione ministrorum ecclesiæ, vt hic, & in c. clericis.
4 22. q. j. & est text. clarus in c. 2. s̃. de offic. custo. † In glo. in ver.
a medietatis. in fi. nota quòd appellatione [a] portionis seu partis
in dubio debet intelligi de dimidia, quod tamen limita primo,
nisi iungatur cum aliquo termino denotanti minorem por-
tionem, quia tunc illam tantum includit, vt patet s̃. in princi.
istius §. Secundò limita, nisi verbum pars, vel portio, iunga-
tur cum relatione verificabili in minima parte, vt si detur in
aliqua portione, vel parte, quia tunc verificatur in quacunque
parte etiam minima, vt voluit glo. singu. in ver. aut earum par-
te. in clem. j. de foro compet. Tertiò limita, nisi ex mente lo-
b quentis appareat, quòd appellatione partis [b] intendit include
re minorem partem dimidia, vt probat text. in c. j. j̃. de sen-
ten. excom. secundum Domi. Quartò limita, quia ratione in-
certitudinis appellatione partis quandoque compræhenditur
totum, vt l. vxori. in princi. ff. de leg. 3. vbi dicitur, quòd si testa-
tor legat vxori eam partem domus, in qua morari consueuit,
& testator tam tempore testamenti quàm mortis totam do-
mum in vsu habuit, dicitur ibi quòd tunc tota domus debetur
ratione incertitudinis, secundum glos. ibi, & vide ad prædicta
per glos. in c. maiores. 16. q. 7. in fi. & in c. auaritiæ. in ver. pro
parte. s̃. de elect. eo. lib.

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Appellatione. Adde l. nomen filiarum. in §. portionis. ff. de ver. signi.
b Nic. Sup. Partis. Adde Abb. in c. super eo. in 2. no. de eo, qui co. consan. vxo. suę.
Bal. in l. j. in pen. col. C. de inoffi. do. Bal. in c. j. in 2. no. de ali. feu. in vsi. feu.
Vinc. God. Adde quæ dicatur pars rei maxima, & principaliter, Ruy. consi. 71.
nu. 4. lib. 2.

SVMMARIVM.

1 *Recognoscens se habere rem in feudum ab alio, fatetur illum esse domi-
num feudi.*
2 *Confeßio perpetua dicitur, quæ est concessa ad vitam recipientis.*
3 *Fama potest esse super antiquitate feudi.*

Sane. Decimę receptę in feudũ per laicos ante Lateranen
se concilium, & per eos recognitæ a religiosis in feu
dum, non possunt ipsis religiosis concedi absq; diœcesanorũ
1 consensu. h. d. † No. j. ibi, recognoscant, ꝙ recognoscens se ha-
bere rem in feudum ab alio, confitetur illum esse dñm feudi.
c. 2. s̃. de reb. eccle. eo. lib. Scd̃ò no. ibi, de facto. a ꝯrio sensu, ꝙ si
vere & de iure tenuerit ab illis, tunc bene hoc liceret, vt in c.
cum apostolica. s̃. de his quæ fi. a præla. ẜm Io. And. de quo ibi.
a In tex. ibi, absq;. [a] no. de hac dictione, quæ stat inclusiue, alibi
vero excludit, vt in c. j. s̃. de consue. eo. lib. ẜm Archi. vtrobiq;
tamen ponitur pro siue, ẜm Io. And. de quo s̃. de procura. qui
generaliter. In glos. in ver. assensu. ibi, laicus habebat decimas,
qualiter laici possint habere vel percipere decimas, vide per
glos. & Docto. in c. quamuis. s̃. eo. & j. q. 3. peruenit. In glo. ibi,
religiosis. idem in clericis sæcularibus, cum in eis iste text. lo-
2 cum habeat, ex quo est eadem ratio, ẜm Ioan. And. † In glos. in
ver. perpetuo. in fi. & dicitur concessio perpetua, si est facta ad
vitam recipientis, vt in l. j. ff. pro so. & 10. q. 2. perpetua. ẜm Ar-
chi. de quo tamen vide per glo. & Doct. in d. c. quamuis. & no.
in c. j. s̃. de reb. eccle. eo. lib. & dixit hic Archid. ꝙ nunquàm li-
cuit concedere decimas in feudum laicis, ita ꝙ trãseant ad hæ
redem. Sed hoc non placet Io. And. quia si intelligeretur de cõ
cessione ad vitam, iam esset extincta cõcessio, & facta reincor-
poratio ecclesijs, vt per eum. Quid autem si appareat laicis de-
cimas perpetuo concessas, sed non constat an ante cõcilium,
vel post. Hos. in d. c. cum apostolica. voluit, ꝙ præsumatur post,
vt sic in dubio præsumatur pro ecclesijs parochialibus, & sic
incumbit ipsis laicis onus probandi in contrarium. & idem te-
net hic Archi. & Io. Mona. sicut in simili no. 33. q. j. c. j. & ita se-
quitur hic Io. de Ligna. Sed Io. And. in d. c. cum apostolica. te-
net contrarium duobus tamen concurrentibus. Primo, ꝙ lai-
cus possit probare per tm̃ tempus, in cuius ꝯrium non sit me-
moria,

ADDITIO.

a Vinc. Gode. De ista dictione, absque. Old. consi. 49. Consueuit dubitari. & latè
per Tiraq. in tit. de retract. fol 99. nu. 79.

3 moria, q̃ illas tenuerit vt in feudum. † Secundo, q̃ communis opin. seu fama sit super antiquitate feudi, secundum no. per glo. in c. j. in fi. s̄. de præscrip. eo. li. & inquantum Io. An. dicit de cõmuni opi. seu fama, potest intelligi q̃ intellexerit de cõmuni opi. q̃ semper tenuerit in feudũ, vel q̃ intellexerit de cõi opi. q̃ habuerit ante concilium, sed d. Flo. in d. c. cum ap̃lica, dicit istud vltimum non posse de facili probari, ideo concludit post do. Ant. sufficere probare præscriptionem per tempus cuius initij non sit memoria, & allegare titulum sibi concessum ante concilium, qui titulus tunc præsumitur, vt no. in l. cum de in rem verso. ff. de vsur. secundum Io. de Fan. hic. Nec ob. si dicatur, q̃ laicus non possit præscribere decimas etiam per tm̃ tp̃s & c. cum non sit capax illarum, ut s̄. de præscri. in c. cãm. prout dicit hic Io. Mo. Nam isto casu laicus non tenet ex ui præscriptionis, sed ex ui concessionis, quia pręsumitur sibi facta concessio ante concilium, probatis duobus supradictis, de quibus s̄. per Ioan. An. cuius opi. sequuntur omnes Do. in d. c. cum ap̃lica. dicentes tamen, q̃ si non concurrunt supradicta duo, procederet opi. Host. et sequacium.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus cognoscit de causis exemptorum, si est quæstio super decimis.*
2 *Ius habens ad percipiendas antiquas decimas, non potest percipere nouales in eodem loco.*

Dięcęsani. Religiosi exempti compelluntur a dięcęsanis soluere decimas parochialibus ecclesijs, si non agatur de rebus exemptis, qui exempti de possessionibus acquisitis & acquirendis decimas parochialibus soluere debent, nisi super hoc sint priuilegiati. Et religiosi ex donatione laicorum habentes decimas antiquas, non percipiũt nouales in eodem loco superuenientes. hoc dicit vsque in fi.
1 † Nota primò casum, in quo episcopus potest cognoscere de causis exemptorum. alios casus vide per glos. in clemen. j. de senten. excommu. Secundò nota, quòd religiosi tam exempti quàm non, de iure communi tenentur soluere decimas prædiales ipsi ecclesię parochiali. & sic facit quòd debeant eas portare ad domum sacerdotis, de quo per glos. in c. reuertimini. 16. q. j. Tertiò nota ibi, speciali iure vel priuilegio, quòd concedi potest priuilegium super decimis non soluendis. de quo per glos. s̄. eod. in c. a nobis. & tunc non cogitur ad soluendum. & idem si alio iure speciali, vt hic dicitur, putà præscriptione, secundum Lap. ex quo infertur, quòd licèt laici non possint præscribere, vt non teneantur ad decimas, vt in c. cau- sam. s̄. de præscript. tamen secus in clericis, vt hic plene per
2 Lap. & per glos. & Docto. in c. in aliquibus. s̄. eod. titu. † Vltimo nota, quòd habens ex iure speciali ius percipiendi decimas antiquas, non potest percipere nouales in eodem loco, & quando sit, quòd religiosi possint quærere decimas de manibus laicorum, vide plene per Docto. in c. cum apostolica. s̄. de his quæ fiunt. & s̄. in §. sane. In glos. in ver. exemptis. in fi. Archidia. exponit, idest de decimis pertinentibus ad ecclesias exemptas. & conclude prout refert hic Domi. quòd si ecclesię sunt exemptæ, per consequens decimæ dictis ecclesijs de iure communi debitę, tunc dięcesanus non potest se intromittere. & ita debet intelligi iste tex. & s̄. de sup. neg. præla. sicut. Sed si dictæ ecclesię non sunt exemptæ, tunc dięcesanus se intromittere potest, licèt decimæ sint exemptæ, vel ecclesiæ sint ipsorum exemptorum, vt hic in j. parte text. & s̄. eodem titu. in c. j. de præbendis.

De regularibus. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Nouitius si per plures annos stetit in religione, & non fecit professionem tacitam, vel expressam, potest libere reuerti ad seculum. & nu. 2.*
3 *Professio quid sit, & qualis, & per quæ verba fiat.*

CAP. I.

1 Is qui. Habet tres partes. Primo loquitur de impubere. Secundò ibi, qui vero, de pubere. Tertiò ibi, distinctos. declarat distinctionem habitus. † Nota primo ibi, vt monachus efficiatur. quòd solum per professionem dicitur quis monachus, & assumit sibi nomen monachi, & non ante, licèt monasterium ingrediatur, & habitum monachorum assumet, de quo per glos. & Docto. in c. j. s̄. de relig. dom. & intellige, quod hic dicitur de monasterio, etiam si sit regularium canonicorum, cum eorũ ecclesiæ monasterium appellentur, vt in c. accepimus. s̄. de æta. & qualita. secũdum Ioan. And. Secundò nota ibi professionem a se prius factam. quòd professio facta ante 14. annum est nulla, & non ligat profitentem, nisi post 13. annum ratificetur tacitè vel ex-
a pressè, prout hic dicitur, intellige hoc quod dicitur de [a] anno 14. & 15. in masculis, in fęminis verò intelligetur de 12. & 13. secundum Ioan. And. Pro quo glos. in ver. de ætate. in clemen.
2 eos. j. eodem titu. † Tertiò nota ibi, liberè. quòd licèt nouitius per plures annos steterit in religione, tamen si non facit professionem tacitam vel expressam, potest liberè reuerti ad seculum, etiam si stetisset in religione per 20. annos, & vltra, vt vide per glos. mag. in dicta clemen. eos. in fi. Quid autem sit de his impuberibus, qui ab eorum parentibus offeruntur religioni, an in his habeat locum iste tex. vide in c. cum virum. & ibi per Docto. s̄. de regu. Et facit iste text. secundum Domi. quòd ex quo talis potest libere redire ad sæculum, quòd non compellatur ad restituendum expensas monasterio, quas ibi percepit durante tempore probationis. quod est no. & facit text. in c. proxi. & ibi per Domi. Quintò nota ibi, fecisse. quòd delatio habitus indistincti facta per annum post ætatem legitimam inducit tacitam professio. Item nota, quòd duo requiruntur ad hoc, vt expressa professio facta a minore ratificetur tacitè post ætatem legitimam, scilicet delatio habitus indistincti, & perseuerantia anni post ætatem legitimam. Vltimo nota ex tex. quando dicatur habitus religionis distinctus, & quãdo indistinctus, & quando indistinctissimus. & vide etiam in dicta clemen. eos. In glos. in ver. annum. in fi. requiritur ergo, quòd ille annus sit consummatus in totum, & sic malitia non suppleret ætatem. & ita voluit glo. in dicta clemen. eos. in ver. ætate, & in c. postulasti. s̄. eodem titu. & ibi plene per Docto.
3 & vide alleg. per Io. An. in c. fi. s̄. de despon. impu. † In glo. in ver. expresè. in fi. vide hic per Archidia. quid sit professio, & qualis, & per quæ verba fiat. vide per Specula. eodem titu. in princ. & notabiliter per Lapum in sua allega. 128. Et an in ea
b requiratur [b] scriptura, dic quòd non, secundum glo. in c. vidua. 20. q. j. Pro quo est tex. in c. nuper. s̄. de testi. licèt glos. dixerit contrarium, & malè, in c. omnes fœminæ. 27. q. j. Et quis possit recipere ad profes. Et an solus prælatus sine consensu capituli. vide plene per Docto. in c. porrectum. s̄. eodem titu. In glo. in ver. videtur. in princ. tunc enim non solum fecisse profes. sed etiam professionem prius factam ratam habuisse præsumitur præsumptione iuris, & de iure, contra quam non admittitur probatio in contrarium, vt s̄. de spon. c. is qui. secundum Archidia. & Ioan. Mona. Sed Ioan. And. hic contra, scilicet quando fuit protestatus, quòd per lapsum anni non intendebat profiteri., & idem voluit in c. 2. & 3. s̄. eo. vbi do. Nico. idem tenet. & ita etiam voluit glos. in dicta clemen. eos. in fi. & in c. ex parte. s̄. eo. & ibi per Ioan. And. Sed Lap. & Ioan. de Lign. hic tenet, quòd talis protestatio non iuuet, ex quo est contraria facto, nisi fieret ex iusta causa, vt no. in c. j. s̄. quod metus causa. Sed certè isto casu non intelligitur esse contraria facto, imo est declaratiua, vnde prodest sm̃ no. in c. cũ M. s̄. de constitu. & in c. j. s̄. de li. contest. secundum Imo. & idem Domi. hic, quia cum recipere habitum possit fieri animo profitendi, & animo probandi, protestatio verò est contraria facto. facit glos. in simili in ver. protestatione. in clemen. j. de procu. de quo tamen no. in clemen. gratiæ. de rescriptis. & per do. Anto. in c. ad nostram. s̄. eo. & vide tex. j. §. proxi. in ver. firmiter approbasse, qui multum facit in contrariam partem. In glo. in ver. an videtur. ibi, annus 15. scilicet totus, vt patet in tex. Quid autem si non fuit continuatus, sed interruptus, putà quia iam steterat per quatuor menses illius anni, postea exiuit, deinde reingreditur in eodem monasterio, & perficit annum, an tũc sufficiat si est perfectus annus, vt dicatur professio facta, licèt annus sit interruptus. tex. hic facit quòd non, quia dicit per totum sequentem annum. & sic videtur, quòd annus debeat esse continuus, & non interpellatus., & quia in dubio omne tempus præsumitur, quòd sit continuum, vt per glos. no. in rubri. ff. de diuer. & tempo. præscrip. & facit text. in c. cupientes. §. cæterum. s̄. de elect. eo. lib. Item dictio, per, de qua hic in tex. deno-

ADDITIONES.

a Nic. Sup. De anno 14. Adde tex. in c. ad nostrã. & in c. postulasti. eo. tit. in anti.
b Nic. Sup. Scripturæ. Adde c. fi. 20. q. j. c. saluberrimum. j. q. 7. Host. in sum. in titu. qui cle. vel vo. Card. in cle. ne in agro. in §. sane. el 2. de sta. mona. Lap. alle. 139. & an ista scriptura sit de substantia professio. vide gl. 2. ver. postquam. in c. omnes fœminæ, 27. q. j. Abb. in c. nuper. in 3. no. de testi.

a denotat continuitatem, [a] secundum Ioan.And. in c.cum contumacia.j.de hære.in glo.per annum.facit etiam l.non solum.§.si annus. ff.de excu.tut.& quia talis nō potest plenè probare omnes asperitates regulę,nisi continue steterit per annum,& hanc partem sequitur hic Pet.de Anchara. & in c.ad apostolicam.s̃.de reg.& ibi Io.de Ligna.& d.Nico.idem tenet.& Lap. no.in alleg.37.vbi plenè de his per eum,licèt Spec.dixerit contrarium in titu.de sta.regu.ver.38.Non ob.glo.in reg. eum qui certis.j. eo.lib. & quod dicit Archidia.j.c.proxi. quia loquitur in eo, qui stetit per annum cōtinuum in monasterio, & exiuit ante factam profes. quia si postea reingreditur, non debet habere alium annum ad probandū. Et ad prædicta vide per Bar. in l.fi.§.quoties.ff.de publ.& per Bal.in d.§.si annus.& in l.nec non.§.si quis sæpius.ff.ex quib.cau.ma. & ibi per Guli. de Cu. & per Io.And.in ver.per annum.in c.j.s̃.de vi.& hone.cle.eo. lib.Satis tamen videtur,ꝙ si tempus, quo stetit extra monasterium, fuit modicum per aliquos dies,& statim redijt,ꝙ tale interuallum non habeat impedire,arg.l.plurium.ff. de repudijs. canonizata de pœn.distin.j.& quia tunc cessat ratio, quòd iste non possit probare asperitates regulæ,licèt Lap. in dicta alleg. sentiat contrarium.& vide per Ioan.And.in addi.Specu. in dicto versi.38. quod no. ad fratres mendicantes,qui ante annum probationis nō possunt aliquem recipere ad profes.vt j.c.proxi.quia ex prędictis patet,an annus debeat esse continuus,vel non.In glos.in ver.communem.in fi.conclude secundum Archidia. quòd si intrauit quis in loco , vbi non seruatur religio, nec se obligauit ad veram religionem seruandam , tunc non cogitur expresse, sed causatiuè , vt hic in glos. & hoc casu nec vsus nec annorum numerus excusabit,vt per Hostien.in sum. eo.titu.§.ad quid teneatur.ver.sed & tenetur.Sed si intrauit locum,in quo seruatur religio,& in dicta religione stetit per annum, tunc præcisè cogitur ad professio.vt in c.statuimus.s̃.eo. nec proderit fuga, vt in c. fi. s̃.eod. secundum Archidia. quod procedit in deferente habitum inducentem professionem tacitè, vt in dicto c. statuimus.& tunc compellitur expresè profiteri,quia erat obligatus religioni in genere, secus si portaret habitum probationis , ex quo non inducitur tacita professio , quia tunc quantocunque tempore oportet non obligatur religioni in genere, & potest ad sæculum redire , & sic non cogitur ad profitendum, vt est dictum s̃.& plene vide per Io. And. in d.c.ex parte. & per glo. in d.cle.eos. & ad prædicta vide per Host,& Io.And.in c.4.& in c.super eo. s̃.eo.

ADDITIO.

a Celsus.Communitatem.Adde Bar.in l.vrbana.ff.de ver sig.Bal.in c.j.§.si quis per 30.si de feu. fue. contro. in feu.

SVMMARIVM.

1 *Habitus professorum delatus per annum facit præsumptionem professionis a iure. Et qualiter id fiat. & nu. 2.*
3 *Habitus regularium distinctus qualis dicatur.*
4 *Pubes quot modis dicatur obligatus religioni.*

1 §.Qui uero. † Nota primò, quòd ex delatione habitus facta per annum continuum inducitur professio præsumpta a iure, & sic est præsumptio iuris tantum,vnde videtur,ꝙ si constaret de contraria intentione, non induceretur professio, licèt tex.j. in ver.firmiter. faciat in con-
2 trarium,de quo est dictum s̃.in princip. † Secundò nota ibi,de
a gentes cum eis. quòd tunc delatio habitus [a] inducit professionem,quādo fit in congregatione cum alijs in religione & monasterio,secus si portaret quis talem habitum extra,quia tunc professio non induceret. de quo tamen vide plenè per Hosti. & Domi.in c.4.s̃.eo.& in clem.eos.j.eo.& ibi per glos.in ver. in aliqua.Tertiò nota ibi, firmiter approbasse. ꝙ qui approbat ordinem post probationem & experientiam , censetur firmiter ipsum approbare.quod inducitur,vt profes.in monasterio, in quo non seruatur regula,vt si postea reformetur, quòd talis non possit resilire,secundum Archid.& Ioan.And.hic, de quo etiam per eum in c.super eo.s̃.eodem titu.& ibi plene per Do. an & quando possit monasterium reformari.Quartò nota ibi, intellectum,ꝙ impubes nō dicitur habere plenam intelligentiam eorum, quæ agit quo ad hoc, vt obligetur religioni,licèt ex delicto bene possit aliter obligari diabolo,vt in c.j.s̃. de de-
3 lic. pue. fm Io. And.† Vltimo nota quando dicatur habitus di-
b stinctus [b] seu dissimilis. Nam quælibet distinctio inducit dissimilitudinem , & dicitur habitus distinctus etiam si solum est distinctio inter professos & nouitios, sicut est in fratribus minoribus,qui habent dissimilem vestem nouitij a profes. Dicitur etiam distinctus & dissimilis habitus,quando non apparet ali-

qua distinctio actualis, sed verbalis tm̄, vt per benedictionem vestium,sicut est in fratrib.prædicatorib.qui hn̄t habitum nouitiorū distinctū ab habitu professorū per benedictionem,fm
4 Io.An.& vide in d.cle.eos.†In gl.ī ver.distinguunt.in fi.intelli ge hoc de impubere.sed pubes obligat̃ religioni plurib.casib. Primò,qn̄ recipit habitū professorum distinctū,vt dr̃ hic in gl. Scd̃ò,qn̄ facit profes.expressam. Tertiò, qn̄ renunciat mundo, & eius pōpis,& beneficio ꝯstitutionis,s̃.eo.c.statuimus.Quartò qn̄ in habitu cōi compleuit annū probationis.hodie autem idem esset de habitu probationis latēter distincto, vt in d. cle. eos.fm Io.An.hic.Quod tn̄ limita,nisi ꝯsuetudo requireret verbalem professionem,vel aliam solennitatem,quia tūc non induceret̃ professio ex delatione habitus,vt vr̃ tenere Pe.de Ancha.& Do.hic.& facit quod no.Inno.in c.j.s̃.eo.Quintò,qn̄ iurauit, ꝙ nunq̃ exiret, arg.c.si verò.& c.cū ꝯtingat.s̃.de iureiur. fm Host.& Io.And.Sextò, qn̄ sub hac ꝯdōne fuerit manumissus pubes,vel impubes,vt in c.libentius.s̃.de ser.non ord.& in c.2.s̃.de ꝯdi.appo. fm Io.And. dicentem,ꝙ impubes obligatur completo 14.anno.Primò si fecit profes. expresse in religione, quam prius intrauit.Scd̃ò,si tunc sciēter recepit habitum professorū.Tertiò,si profes.prius factam,tunc ratam habuit.Quartò,qn̄ compleuit ibi annum 15.in habitu indistincto,nō tamen indistinctissimo,vt hæc omnia probantur s̃.in princi.c.fm Io. And.In gl.fi.in fi.vel quia non ponitur supra chorum,vel non habet vocem in capitulo , nisi sit professus fm Hostien. Ioan. Mo.sed ista non sonant in distinctionem habitus,sed actuum, de quo in c.vidua.s̃.eo.titu. Quare dicit Ioan.And. quòd in religione debet semper esse distinctio habituum , vt in dicto c. statuimus. vt sic omnis dubitatio cesset.

ADDITIONES.

a Vin.God. No.ꝙ habitus ex dispositionibus priuatiuis non inducitur Ma.Soz. consi.30.Quamuis.ver.3.principaliter.lib.j.Ruy. consi.117. nu.2.lib.2.
b Nic.Sup. Distinctus.Adde Abb.in c.ex parte,super glo.eo.tit.in anti.

SVMMARIVM.

1 *Anima ingredientis religionem dicitur lucrari Deo per ingressum & professionem religionis.*
2 *Religiosi qualiter possint alios inducere ad religionem.*
3 *Annus probationis est principaliter inductus in fauorem ingredientis religionem,secundo in fauorem monasterij.*
4 *Signum ostensum per ingredientem religionem,ꝙ voluerit mutare vitam, an inducat professionem.*
5 *Professio in dubio non præsumitur,nisi probetur.*
6 *Professio quibus actibus,vel indicijs,vel signis inducitur.*
7 *Religiosi si sint suspensi,quia receperunt aliquem ad professionem intra annum contra iuris dispositionem,quis potest eos absoluere.*
8 *Nouitius si taliter delinquit,ꝙ si professus esset,deberet damnari ad perpetuos carceres,an possit puniri a prælato regulari.*

CAP. II.

NOn solum. Primo ponitur procœmium, seu causa ꝯstitutionis. Secundò ibi, vobis.ponitur constitutio,quæ primò inhibet. Ter-
1 tiò ibi, si fortè. triplicem pœnam imponit. † Nota primò,ꝙ per ingressum religionis, & ex professione anima ipsius ingredientis dicitur lucrari Deo,quod intellige,si ipsa regula seruatur,aliàs verò perditur anima & corpus,vt in c.quantumlibet. 47. distin.secundum Domi.† Secundò nota ibi,soli-
2 citè cupiatis. quòd non improbatur, quin possint fratres cum distinctione alios inducere ad religionem,imo hoc possunt facere sine peccato,vt in c.prælatum.19.q.3.& ita tenet Thom.in secunda secundæ,q.vlti.arti.9.dicens,quòd inducens alium ad
a religionem [a] non solum non peccat , imo meretur. facit c. inter opera.& c.commissum.s̃.de sponsa.dummodo tamen hoc fiat cum distinctione, & tali persuasione, quæ fit sine mendacijs & dolo, vt per glos. in dicto c.perlatum.& in c.constituit. 20.q.3. debet ergo ista persuasio & conscientia esse regulata ratione, vt hic dicitur, aliàs conscientia ipsa non regulata ratione inducit salutis diffidium, vt hic, & dicitur talis conscientia erronea , vt in c.per tuas. el 2.s̃. de simon. & ibi plene de hoc.
3 † Tertiò nota ibi , maxime in subsidium &c. quòd licèt annus probationis fuerit inductus in fauorem ipsius ingredientis & monasterij, vt in c.ad apostolicam.s̃. eodem titu. tamen principaliter est inductus in fauorem ipsius ingredientis, & in subsidium fragilitatis humanæ.quod facit ad no. per glo.in regula,

ADDITIO.

a Nic.Sup. Religionem.Adde,an liceat blandis verbis inducere aliquem ad religionem, vide per S.Tho.2.2.q.186.art.9.

la,eum qui certus.in fi.j.eo.& hic per Archi.Quartò no.ibi,ad
renunciationem sæculi.ꝙ per hæc verba,renuncio sæculo,in-
ducitur professio,de quo vide plene per Lap. in sua allega.117.
quæ incip. Factum.vbi ponit,per quæ verba inducatur profes-
sio, & an per promissionem alterius tantum de tribus substan
tialibus regulæ solemnizetur votũ quo ad oĩa, & quid si simpli
citer reddit se & sua monasterio.& quid si dicat, profiteor re-
gulam monachorum,non determinando se ad certam religio
4 nem,an inducatur professio,vt ibi plene per eũ.† Quinto nota
ibi,vitam mutare.ꝙ quodlibet signũ ostendens euidenter quẽ
velle vitam mutare,si fiat per existentem in religione,inducit
5 professionẽ.de quo in c.consulti.s̃.eo.† Sextò no.ibi, non præ
sumitur. ꝙ professio in dubio non præsumitur nisi probetur.
vnde dicens quem professum , habet hoc probare. facit c. nu-
per.s̃.de testi.& c.fi.s̃.de succes.ab intesta.ſm Io.And.& Dom.
Septimò no.ibi,vel competentibus indicijs.ꝙ competentia in
dicia non dicũtur inducere claram probationem,cum ista po-
nantur hic vt diuersa,quod inducit hic Domi. ad statuta requi
rentia claram probationem,vt non sufficiant competentia in
dicia. Item nota quòd licèt iudicium sit minus quàm semiple
na probatio, vt voluit glo. singu. in c.cum probatio.ff.de pro-
ba.tamen ipsa indicia simul iuncta probant,quando sunt com
petentia,idest manifesta,secundum Archi.& Ioan. And.remit
tentem de hoc in c. excõmunicamus. el j. in vlti. glos. & in c.
accusatus.§. licet.j.de hæreti. Vltimo no.pęnam fratrum præ-
dicatorum minorumque facientium contra prohibitionem
huius decre. quia suspenduntur ipso iure a potestate recipien-
di ad professionem, & respicit ista pęna omnes casus supradi-
ctos, scilicet tam recipiẽtes ad professionem infra annum pro
bationis , quàm etiam impedientes constitutionem infra an.
probationis, ne liberè ad sæculum vel aliam religionem tran-
seat, prout de sua voluntate processerit. & ita no. determinat
Lap.in sua allega.42.quæ incip.In Dei nomine.& est de men-
te Ioan.And.hic.Habet tamen locum ista pęna in his tantum,
qui fuerunt culpabiles,non autem in non culpabilibus,secun
dum Archid.& idem Host.in c.statuimus.s̃.eo.& Io. And.hic,
arg.c.quæsiuit.s̃.de his quæ fi.a maio.par.& 23.q.4. qui peccat.
Et si suspensione durante aliquem recipiant ad professionem,
an sint irregulares. Host. ꝙ sic, vt in c.j.s̃. de re iudi.eo.lib.sed
Io.And.hic contra per no.per eum & Innoc.in c.fi.s̃.de exces.
præla. & per Specu. in tit. de lega. §.iusta.ver. quid de officijs.
& ver.seq. & j.de senten.excom.is qui.& facit glo.fi.in prin.in
clem.2.de magist.& idem sequitur hic Pau.& Io. de Lig. quia
iste non est actus concernens exercitiũ ordinis,vel attributus
alicui ordini,vt patet in c.tuam.s̃.de ætate & quali.iuncto c.fi.
j.eo.quod requiritur, vt patet ex no.in d.c.fi.s̃. de exces.præla.
ſm Domi.In glo.in ver.indicijs.in princ.intellige ſm Io.And.
quando simpliciter & sine protestatione renunciauit benefi-
cio,quia non est verisimile, ꝙ si voluisset remanere in sæculo,
renunciasset beneficio tot laboribus & expensis acquisito, vt
in c. super hoc.s̃.de renunc.ſm Imo. sed si renunciat præmissa
protestatione , ꝙ non intendit propter hoc sæculum dimitte
re, tunc glos.non procederet.& ita respondetur ad c.ex trans-
missa.s̃.de renuncia. secundum Ioan.And. idem tenet Lap.in
6 sua allega.127. quæ incip. Factum.vbi plene per eum. † In ea-
dem glos. in fi. vide plenius per Ioan. And. in c. statuimus. s̃.
eodem, in glos. 2.vbi dicitur, quòd hoc potest constare.Primò
per confessionem, putà si nunc confitetur, quòd tempore in-
gressus habuit animum dimittendi sæculum . Secundò, quan-
do tempore ingressus illud expressit,secundum Inno.ibi.Ter-
tiò,quando tempore ingressus obtulit expresse se & sua.quod
intelligit ibi d.Anto.quando omnia bona offert,vel maiorem
partem , aliàs non præsumetur, ꝙ voluerit vitam mutare , per
no.per Bart.in l.post contractum.ff. de dona. Quartò, quando
renunciauit omnino proprijs , vel quando castitatem & obe-
dientiam solenniter promisit , de quibus plenius per Io. And.
& Docto. in d.c.statuimus. & in c.consulti. eo.titu. & plenius
per Lap.in d.alleg.& hic per Domi.dicentem.Quintò aliud si-
gnum esse,si nouitius facit magnam tonsuram, secundum gl.
23.dist. clerici. per quæ patet periculosum esse nouitijs facere
a nimis magnam tonsuram.facit glo. in c.2.s̃.eo.Sexto est aliud
signum, si nouitius [a] spõte ex delicto per eum commisso reci-
pit pęnã consuetam imponi tantũ profes.quia propter hoc in-
telligitur velle tacitè profiteri,vt per Lap. & Domi. hic in pe.
col.Spetimo,quando nouitius acceptat beneficium, seu prio-
ratum, quia videtur profiteri, vt in c.2.de testa. & ibi per Imo.
imo hodie non possunt prioratus & administrationes regula-
res conferri alicui,nisi expresse professo,vt in c.nullus.de elec.
eo.li.& in cle.ne in agro.§.sane.el 2. & no. ex hac glo.ꝙ noui-
tius intra annum probationis potest facere testamentũ, sic.s̃.
de testa.c.quia ingredientibus.& ibi per Inno.& vide per Lap.
in alł.47.an possit testm̃ mutari,si postea nouitius exeat de or-
dine mendicantium. de quo hic per Domini. In glos. in versi.
vestro ordini. in fi.de quo j.c. prox. Et vide per Lap. in sua alł.
4. dicentem , ꝙ dispositio istius text. licet loquatur in minori-
bus & prædicatoribus,tamen habet locum in monialibus or-
dinum ipsorum mendicantium , & ordinis sanctæ Claræ,
esto ꝙ tales ex priuilegio apostolico vel aliter possint habere
vel habeant proprium in communi. & ita consuluit Lap. Ab.
vt ipse hic refert adducens glos. in versi.quoslibet. & in cle. vt
professores.j.e. & qđ no.in c.j.j. de reli. do. & in c.in generali.
supra de elec. eo. lib. Habet etiam locum iste tex.in omnibus
alijs mendicantibus, vt j.c.proxi.In alijs verò non mendican-
tibus locum non habet, licet si indiscrete recipiunt aliquem
ad expressam profes. intra annum probationis possunt puniri
pœna arbitraria, secundum glo. fi. & ibi per Io. An. in d. c. ad
apostolicam. Sed quid si in ordine mendicantium intra annũ
probationis alias de facto profiteatur, & postea stet ibi per
alium annum, an ex hoc ratificetur dicta professio. & videtur
ꝙ sic, per tex.s̃.c.proxi. sed contrarium tenuit Lap. in d. all.4.
quia cum taliter recipientes intra annum sint suspensi,vt hic,
non est ꝙ talis possit recipere ad profes. vt ibi plenius per eũ.
Aduerte tamen , quia cum pœna istius text.non includat nisi
culpabiles, vt s̃. tunc si alij non culpabiles habentes potesta-
tem receperunt illum, satis videtur ꝙ sit ratificata prima pro-
fessio. Et sic no. ex prędictis limi. ad c. s̃. proxi. in prin. vt ille
text. non habeat locum, quando prima professio fuit recepta
per non habentem potestatem recipiendi,quia tunc ratifica-
ri nõ potest,secus si a principio sit recepta per habentẽ potesta
tem,quia tunc posset ratificari,licet a principio talis professio
fuerit nulla,de quo hic plene per Do. Et qui habeant potesta-
tem recipiendi ad professionem, vide per Doc.in c. porrectũ.
7 s̃.eod.† In glo.in ver.suspensos.in fi.Archidia.hic contra,dicẽs
ꝙ absolutio reseruetur Papæ. & ita residet hic Io. An. & Pau.
rñdentes ad d. c. nuper. vt hic per eum. Quare Imo. dicit opi.
posse concordari, ꝙ aut suspensioni apponitur tempus certũ
& ita procedat opi. Archi. quia tunc inferior a cõstituente nõ
potest ante tempus absoluere, secundum gl.in ver.suspensos.
in c.cupientes.§.cęterum.s̃. de elec.eo.li. Si vero suspensio est
ad tempus incertum,vel simpliciter, tunc procedit opi. Host.
quia etiam inferior a cõstituente potest absoluere secundum
glo.no.in ver.excõmunicationis sententia.in cle.j.de hære.&
quod no.per Pau.& alios Docto.in clemen.j.de reb.eccle.Sed
aduerte, quia prædicta procedunt in episcopo , vnde superior
ipsorum mendicantium non posset absoluere,cum d.c.nuper
hic all.non habeat locum in inferioribus ab episcopis , vt no.
determinat Fede. in suo consi.14. ponẽs regulam, quòd nun-
quam a sententia canonis inferiores prælati absoluere pos-
sunt, nisi in casibus expressis in iure,ideo est ꝙ text. in d.c.nu-
per.solum loquitur de episcopo,facit text.& glos.in clemen.j.
de priui. & glo. in clemen.j.de priui. & sic dicit, quòd opinio
Archidiaco.hic sit verior,vt solus Papa possit absoluere istos
8 In glos.fina.in fi. quid autem si nouitius deliquit taliter, quòd
si esset profes.deberet pœna perpetui carceris puniri, an pos-
sit a prælato regulari sic damnari. & concludit hic Lap. quòd
sic , si velit nouitius , alias potest libere redire ad seculum , vt
hic dicitur. Sed certè prout hic concludit Domini. non vide-
tur quòd nouitius ex delicto commisso ante profes. possit dã-
nari pœna consueta imponi ipsis profes.cum iste non sit pro-
fessus.sed si talis nouitius sponte patitur pœnam perpetui car
ceris,an ex hoc intelligatur profiteri.& concludit ꝙ sic,si post
annum triduo perseuerat, vt infra c.proxi. & hoc si simplici-
ter & sine protestatione perseuerat scienter, secus si protesta-
tur quòd propter hoc non intendit profiteri, vt no. infra eo.c.
beneficium . & in cle. fina. infra eo. titu. secundum Lap. sed
Ioan. de Lig. contra in eo,quod dicitur talẽ profiteri,si sponte
recipit carcerem , quia & si hoc velit expresse profiteri non
posset ante annum,vt hic,ergo nec tacite, vt l. qui ad certum.
ff.loca. Quare dictum Lap. posset saluari in alijs religionibus
quam

ADDITIO.

a Vinc.Go.Adde quòd Nouitius. Ante factum professionem infra annum est li
ber,vt per Vinc. Paliot.in quę.46.Siue post consi.46.Alex. in lib.40.

quàm mendicantium, vel etiam in ipsis mendicantibus quo ad professionem in genere, quia etiam intra annum probatio nis potest quis se obligare religioni in genere, vt hic in tex. licèt non in specie, secundum Domi. de quo j. c. proxi.

SVMMARIVM.

Conuersorum appellatione, qui compræhendantur. ante nu. 1.

1 *Habitus regularis an necessario sit requisitus ad esse professionis.*

Habitus non facit monachum. sub nu. 1.

Nouitius probat regulam etiam in habitu sæculari. sub eo. nu. 1.

2 *Professio facta in religionibus non mendicantium intra annum obligat illi religioni, etiam si non fiat mutatio habitus.*

Per delationem habitus professorum factam intra annum probationis, ad inducendam tacitam professionem, quot requirantur. sub nu. 2.

Professio tacita an sicut impedit matrimonium contrahendum, ita dirimat postea contractũ. sub nu. 2. & vide post nu. 4. ver. secundò aduerte.

3 *Professio tacita, quæ inducitur ex professione expressa facta in ordine mẽdicantium intra annum probationis, an matrimonium postea contractum dirimat.*

Religioni vt quis se obliget in genere, in cuius manibus professio fieri debeat, ita quòd valeat matrimonium postea contractum. sub nu. 3.

Adde ad idem nu. 5.

6 *Iura loquentia in certo casu in vno parificato, an extendantur ad alium.*

7 *Professio debet fieri in manibus eius, qui potest incorporare religioni, & quia hoc possit.*

8 *Professio quæ inducitur intra annum probationis per exceptionem habitus uouitiorum, cum indicijs quòd voluerit mutare vitam, non habet pœnitentiam tridui.*

9 *Ingrediens religionem si dicat id se per metum fecisse, qualis metus requiritur.*

CAP. III.

Onstitutionem. Decretalis supra proxi. extẽditur ad omnes medicantes. In alijs verò expressa professio obligat in specie religioni, cui fit. Sed tacita facta intra annum obligat religioni in genere. hoc dicit. Et primo ponitur declaratio, ibi, vnde. Secundo ponitur prorogatio ad omnes mendicantes. Tertio ibi, in aliis. loquitur de non mendicantibus, vbi ponit regulam, quam distinguendo per duo membra declarat Primum ibi, sed expressa. Secundum ibi, tacita. No. j. appellatione conuersorum compræhendi qui sunt in religione ad probationem regulæ, de quo in c. non dubium. supra

1 de sen. excom. & per glos. no. in c. vt lex. 37. questio. j. † Secundo no. ibi, seculari habitu. quod ad esse professionis expressæ non est habitus regularis, cum possit fieri in habitu seculari,

a & aliter non mutato habitu. habitus [a] ergo non facit monachum, sed professio regularis, vt hic, & in c. porrectum. supra eo. vnde probatur ex hoc tex. & superiori ibi, intra annum & c. quòd nouitius potest probare regulam etiam in habitu seculari, probando etiam vsque ad finem anni, vt per glos. 17. q. 2. c. fina. & in c. j. 53. distin. vide glo. & Doct. in c. super eo. in fi. supra eo. titu. & tex. in c. ad apostolicam. eo. titu. vbi videtur probari, quòd debeat probare in habitu monachali & secundum regulam monachalem. † Tertio no. ibi, præcise, quòd ex-

2 pressa professio facta in religionibus non mendicantium intra annum probationis obligat in specie illi religioni, etiam si fiat non mutato habitu seculari, adeo quòd potest ad hoc præcise compelli, facit c. vnicum infra de voto. & c. ex parte supra de conuer. coniug. Vlti. no. quòd ad hoc vt per delationem habitus professorum facta intra annum probationis inducatur tacita professio, quinque sunt necessaria. Primo, quòd scienter hoc fiat. Secundo, quòd voluntarie. Tertio perseuerantia tridui. Quarto ætas legitima, de qua in c. j. supra eo. & an in dubio præsumatur professio facta in ætate legitima, & cui incumbat onus probandi, tex. hic facit quòd ipsi alleganti professionem validam, quia habet probare ista quinque, & sic quòd in ætate legitima. & ita voluit Ioan. And. in c. fraternitatis. supra de testi. quia ex quo ætas tacite inest professioni, cum aliàs non valeat nisi sit ætas legitima, vt hic, & c. cum virum. & c. significatum. s. eo. & c. j. supra eo. titu. & lib. quòd habens probare professionem habet probare ætatem, si negetur. Sed contrarium voluit d. Nico. in d. c. cum virum. dicens per illum text. probari, quòd si constat de professione & non de ætate, præsumitur quòd fuerit facta in ætate legitima, ita quòd alleganti defectum ætatis incumbit onus probandi, & ita videtur sentire Ioan. And. in c. j. supra eo. adducens glo. 88. di. presbiter. volentem, quòd fundanti se ex ętate incumbat onus probandi, sic C. de in inte. resti. l. si minorem. & plene per Doct. in c. in præsentia. C. de proba. cogita. Quinto requiritur, quòd habitus sit professorum, & de hoc infra in glo. in vers. habitus. & talis tacita professio inducta intra annum probationis non obligat religioni in specie sed in genere, vt hic est tex. no. Sed an talis professio sicut impedit matrimonium contrahẽdum, ita dirimat postea contractum. & dic ꝙ sic, quia tale votum dicitur solennizatum, vt in c. vnico. j. de voto. ſm Io. And. hic, & in c. consulti. s. eo. & tenet Spec. in tit. de sta. mo. ver. 43. & glo. in dicto c. vnico. Et hoc quando profitetur religionem tacitè, secus tamen esset in eo, qui voluit religionem intrare, quia tale votum est simplex, vt in c. pen. j. eo. vnde non dirimeret matrimonium postea contractum, vt in d. c. vnico. & ibi per Ioã. And. super ver. alicui. & vide in c. rursus. & c. meminimus. s. qui cle. vel vo. Item posset dubitari de tacita professione, quæ inducitur ex proposito volendi vitam mutare, vt est dictum s. c. proxi. super glos. in ver. indicijs. de quo vide plene in c. consulti. s. eo. & sic ex tacita professione, quæ inducitur per alium modum, quàm ex delatione habitus, an talis dirimat matrimo

3 nium, vide j. de voto. c. j. & ibi dicetur. † Sed dubitatio est, quid de tacita professione, quæ inducitur ex professione expressa facta in ordine mendicantium intra annum probationis, vt s. c. proxi. quæ obligat religioni in genere, an illa dirimat matrimonium postea contractum. Io. And. in d. c. vnico. tenet quòd sic. Idem tenet glo. s. c. proxi. in ver. vestro. dicens, ꝙ votum est solẽnizatum religioni in genere. quod intelligit hic Lap. Ab. quando is, qui profitetur vel vouit, intẽdebat se obligare in genere religioni, secus si in specie illi religioni, quam profitetur vel vouit, quia si ibi esse non potest, tunc nec in specie nec in genere erit obligatus, & poterit contrahere matrimonium. Et dicit posse cõstare de tali animo, qñ tempore professionis vel voti hoc expressit, & stabitur tali expressioni, aliàs si nihil expressit, vel expressit, sed potest probari, tunc in foro conscientiæ statur dicto suo, secus in foro iudiciali, nisi delato sibi iuramento hoc iuraret, als in dubio simpliciter profitendo præsumit velle obligari religioni in genere, & sic non valebit matrimoniũ postea ɔ̃ctum, & ita dicit debere intelligi istum text. & s. c. proxi. & in d. c. vnico. & in c. j. j. de reli. do. & quod vtrobiq; no. per Arch. & 12. q. j. scimus. & per Io. An. in c. porrectũ. s. e. & ita sequitur Pet. de Anch. & Dom. sed Lap. in alle. 17. tenet, ꝙ in dubio non videtur se obligare religioni in genere, ꝙ & tunc matrimoniũ postea ɔ̃ctum valeat, quia ad hoc vt quis obliget religioni in genere, debet fieri professio in manibus illius, qui possit incorporare religioni, aliàs non obligat, ita ꝙ valet matrimonium postea contractum, ſm Inno. in d. c. porrectum. vnde dicit Host. ibi, ꝙ per seipsum non potest quis profiteri, arg. c. fi. s. de instit. & c. debitum. s. de bap. & facit quod no. idem Lap. in d. c. vnico. vnde cum mendicantes non possint recipere ad profes. intra annum probationis, vt s. c. proxi. sequitur, ꝙ talis professio non obligat religioni in gñe, vt ibi per eum. & idem sequitur Gasp. de Cal. in ɔsi. 26. huius tit. quia posito, ꝙ talis professio obligaret indistincte professioni in genere, tñ vt esse votum simplex, quod nõ dirimit matrimonium, vt in d. c. rursus. pro quo ſm eum videtur casus in d. c. vnico. vbi professio tacita vel expressa debet fieri alicui de religionibus approbatis, vnde requiritur, quòd fiat respectu certæ & determinatæ religionis, & non in genere, ad hoc quod no. ibi per glo. & facit tex. c. proxi. vbi patet, ꝙ potest libere redire ad sæculum. & quod ibi no. per Arc. & per Inno. in d. c. porrectum. & per Ioã. An. post Inno. in d. c. meminimus. dicentem, ꝙ faciens profes. in manibus eius, qui habeat potestatem recipiẽdi, non potest ɔ̃here matrimonium, ergo a ɔ̃rio posset si recipiẽs potestatem non haberet, & sic concludit Gasp. ꝙ non solum in professione expressa, quę obligat in specie, sed etiam in illa quę obligat in genere, requiritur persona quæ habeat ptãtem incorporandi in illa, vt voluit etiam Inno. in d. c. porrectum. & Lap. in d. al leg. Sed certè in professione in genere tex. hic probat ɔ̃riũ, vbi si recipit habitus professorum in religione non mendicantiũ, inducitur tacita professio, quæ obligat religioni in gñe, & tñ dans istũ habitũ nõ posset incorporare religioni diuersę a sua, nec intendit hoc facere. in professione ergo quæ obligat religioni in specie bene requiritur, ꝙ recipiat ab habente ptãtem, & ita procedant ɔ̃ria: sed in tacita, q̃ obligat in gñe, secus, vt est tex.

ADDITIO.

a Vin. God. Habitus non facit monachum, vt in Auth. de mona. §. j. & in cle. j. & ibi DD. de sta. mona. An autem habitus tertij ordinis faciat præsumptionem quem esse de foro ecclesiæ, & eximat eum a iudicio sęculari. Fely. in c. nullus, col. 3. ver. de illis. de fo. compe.

tex.hic,ſecundum Domi.vt hic plene per eum in fi.& ita vi-
4 detur ſentire Lap.in capitu.fi.infra eodem titulo. † Tu aduer
te primo, quia non videtur fienda differentia, an & quando
qui expreſſe profitetur, intendat ſe in ſpecie obligari illi re
ligioni vel in genere. Nam expreſſe profitens intra annum
in ordine mendicantium, & habens animum obligandi illi
religioni in ſpecie,etiam ſi hoc exprimat,tunc licèt non obli
getur illi religioni in ſpecie, obligatur religioni in genere,
quia ex hoc apparet, quòd voluerit vitam mutare, ergo non
poteſt redire ad ſeculum,ut eſt caſus ſupra cap.proxi. Et hoc
etiam ibi probatur, dum ibi in princ. dicitur, ad profeſſionē
veſtri ordinis.conſtat enim, quòd profitendo in ſpecie ordi-
nem minorum, videtur habere animum obligandi ſe illi re-
ligioni in ſpecie, ac etiam expreſſe ita ſe obligat, & hoc ex-
primit, & tamen obligatur religioni in genere, & ita vult
glo. ibi in ver. veſtro. & idem Archidia. ibi ſuper eo. ver. &
glo. hic in ver. obliget. Secundo aduerte, quia talis tacita
profeſſio videtur indiſtincte, quòd dirimat matrimonium
poſtea contractum, prout tenet Ioan. And. ſupra & ita vult
glo. hic in ver. obligat. volens non eſſe differentiam inter
tacitam profeſſionem, quæ fit in ordine mendicantium,&
illam quæ fit in alio ordine, & idem voluit Archidiaco. ſu-
pra capitu. proxi. in ver. veſtro ordini. dicens, quòd illa ex-
preſſa profeſſio, de qua ibi, obligat religioni in genere. &
alleg. tex. hic, ſed iſta tacita profeſſio, de qua hic in tex. di-
rimit matrimonium ſecundum omnes, vt ſupra. ergo &c.
Non obſt. quòd tales mendicantes non poſſunt recipere ad
profeſſionem, quia verum eſt de expreſſa, ſed ſecus in ta-
cita, cum inducatur a iure ſeu a canone. Et ſic ius recipit ta-
lem tacitam profeſſionem, vt patet hic in tex. & ſupra capi.
proxi. merito non requiritur alia perſona, quæ recipiat: ſed
5 ſecus eſt in expreſſa, & rationem ponit hic Do. † Nec etiam
obſt. quòd per talem tacitam profeſſionem non inducatur
votum ſolenne, ſed ſimplex, ex quo non obligatur certæ
religioni in ſpecie, prout requiritur. Nam tex. in dicto cap.
vnico, non requirit quòd profeſſio tacita fiat in ſpecie vni
religioni approbatæ, ſed ſufficit quòd fiat alicui de religio-
nibus approbatis, & ſic in genere,ſicut eſt in iſto caſu. Item
ſatis dicitur fieri in ſpecie, ex quo videtur ſe obligare reli-
gioni approbatæ, & iſtud eſt, quod requirit tex. ibi, religio
ſit approbata, aliàs ſequeretur quòd tacita profeſſio, quæ fit
per ſuſceptionem habitus profeſſorum, de qua hic in tex.
quæ obligat religioni in genere, non dirimeret matrimo-
nium, ex quo non fit in ſpecie religioni approbatæ, ſed in
genere, & tamen gloſ. in d.cap. vnico. & omnes tenent cō-
trarium. Nec obſt. quòd hoc videatur votum ſimplex, &c.vt
ſupra dicitur, quia immo eſt ſolenne. Nam ex quo eſt obli-
gatus religioni in genere, vt ſupra cap. proxi. ex hoc indu-
citur tacita profeſſio, vt eſt tex. hic, ſed ſemper tacita pro-
feſsio ſolennizat votum, vt in dicto capitu. vnico. cogita ta-
men,quia d.Benedi. hic tenet opin. Gaſp. de Cal. & Lap. in
ſuis alleg. Et pro hac parte facit, quia quando apparet quòd
voluerit vitam mutare, ſicut dicitur ſupra capit. proxi. tunc
ſtatim poſſet conferri beneficium ingredientis religionem,
vt in capitu. beneficium. infra e. ergo de neceſſitate ſequi-
tur, quòd iſta ſit tacita profeſſio, licèt obliget religioni in
genere, ideo eſt quòd Ioan. And. ibi, & in capi. conſulti. ſu-
pra eodem voluit, quòd marito intrante religionem ſi ap-
pareat vitam voluiſſe mutare, tunc ſponſa de præſenti ſta-
tim poſſit cum alio matrimonium contrahere, quaſi illa ta-
cita profeſſio effectualiter obliget. & vide dicta infra in cap.
penul. & in capitu. 1.§. confirmatos. infra de religio.do. In
gloſ. in ver. prorogamus. in princip. hodie autem iſta con-
ſtitutio ſuper cathedram, de qua in clemen. dudum. infra de
ſepul. prorogata fuit per Clementem ad Eremi. ſancti Au-
guſt. & per Ioan. 22. ad Carmelitas. & hoc conſtat ſecun-
dum Ioan. An. hic.& dictæ prorogationes ſunt factæ per pri
uilegia: non autem per conſtitutiones in corpore iuris clau
ſas, vt no. in reg. quæ a iure. j.eodem lib.& per Doc.in d.cle-
men. dudum. In ead. glo. in fi. facit c. Romana. infra de pę.
& in cap. ſtatutum. el ſecondo. in princip. infra de hære. &
per Ioan. An. in d. reg. odia. in quæſt. canonici Mutinen. in
6 fi. argumen. in princip. ſolutionis ſecundum Ioan. Andr.
†Et no. j. ex glo. quòd quando duo reperiuntur parificata a
iure in certis caſibus, & non communiter, ſicut ſunt men-
dicantes, qui a iure parificantur quo ad recipiendam pro-
feſ. & non quo ad d.clemen. dudum. tunc iura loquentia in

certo caſu in vno de iſtis parificatis non extenduntur ad al-
terum caſum, in quo requiritur parificatio, & idem voluit
glo. in ver. non obſtante. in cap. dudum. el ſecondo, ſupra
de electio. & in cap. licet canon. in verſi. parochialis. eod.
titulo.& lib. & ita procedat gloſ. in ver. vacamus. in capit.
1. ſupra quòd met. cau. eodem lib. Secus autem ſi parificatio
eſt facta communiter a iure, & non in certo caſu, quia tunc
ſtatutum in vno extenditur ad aliud, ſecundum gloſ. in ver.
prouiſio. in capitu. ſi poſtquàm. ſupra de electio. eodem lib.
& in clemen. j. ver. ſacerdotium. de offic. vic. quod proce-
dit, etiam ſi conſtitutio eſſet pœnalis, ſecundum gloſ. &
Barto. in l. quod vero. ff. de leg. & in l. ſi quis ſeruo. C. de fur.
& ibi per Bald. & per glo. in dicto capitu. ſi poſtquàm. In-
tellige tamen prædicta, quando vtrobique eſſet eadem ra-
tio: aliàs ſecus eſſet, vt voluit glo. no. in ver. declaramus. in
capitu. j. infra ne cle. vel mo. & in capit. præſenti. infra de
ſenten. excommunica. Secundo no. ex hac gloſ. quòd iura
exorbitantia non extenduntur ex identitate rationis ad aliū
caſum, quàm expreſſum. facit cap. ſtatutum. ſupra de elect.
eodem lib. quod tamen limita, niſi ratio eſſet in ipſis iuri-
bus expreſſa, ſecundum Domini. quia tunc fieret extenſio
etiam in correctiuis. Pro quo glo. ſingu. in ver. eligatur. in
clemen. j. de electio. & per Bald. in auth. quas actiones. C.
de ſacroſan. eccle. Sed procedit primo, niſi alia & diuerſa
ratio eſſet in contrarium, vt voluit glo. no. in capitu. conſti-
tutio. in princip. ſupra de elec. eodem lib. & ibi per Domi.
Secundo procedit, niſi ipſa extenſio fuiſſet prohibita, prout
fuit in caſu cap. ſupra proxi. per ipſum Alexan. qui declara-
uit d.cap. extendi ad prædicatores & minores tantum, & ſic
a per dictionem taxatiuam,[a] quæ negationem inducit, quia
tunc non fit extenſio etiam ex identitate rationis expreſſę,
& ita procedere poterit glo. hic iuncto d. cap. proxi. vbi ra-
tio fuit ibi expreſſa. facit quod no. per Barto. in l. ſi conſtan-
te, circa princip. ff. ſolu. matrimo. Quo ad hoc tamen vide
glo. in l. obſes. C. de adult. & ibi per Bald. & per Barto. in d.
auth. quas actiones. & plenè per Imo. in l. ſi vero. §. de vi-
ro. ff. ſolu. matrimo. & per glo. in l. ſciendum. ff. qui ſatiſda.
7 cogan. † In glo. in ver. mutato. in fi. intellige ſemper, quòd
profeſſio fiat in manibus illius, qui poſſit incorporare reli-
gioni, vt plene vide per Docto. in capitu. porrectum. hic al-
leg. & per Specu. in titu. de ſta. reg. ver. 19. dicentem, quòd
abbas hoc poteſt vel epiſcopus, vel alius de eorum manda-
to, ſecundum Lap. hic. & dixit hic Archidiac. profeſſionem
fieri poſſe in manibus abbatiſſæ, vel etiam ſuper altare, ſu-
pra qui cle. vel vo. cap. conſuluit. vbi Hoſtien. idem tenet.
intellige, quòd fiat ſuper altare ſuperiore ſciente, & permit-
tente: nam de more quarundam religionum eſt, quòd pro-
fitendus ſcribat profeſ. proprijs manibus, & ſic ſcriptam
ponat ſuper altare toto conuentu præſente & acceptante.
apparet ergo, quòd interueniat conſenſus præſidentis in il-
la religione, ut no. in d. capit. ad apoſtolicam. & d. capitu.
porrectum. & per do. Nico. in d. capitu. conſuluit. Et an
ſolus prælatus ſine capitulo poſſit recipere profeſ. dicetur in
capitu. fi. infra eod. Et ad id quod dicitur de abbatiſſa, non
obſt. cap. noua quædam. ſupra de pęni. & glo. in cap. uidua.
20. quæſtio. j. & quæſtio. 2. ſtatuimus. & quod no. in cap. dile-
cta. ſupra de maio. & obedien. quia loquuntur in actibus de-
pendentibus a poteſtate clauium, ſed hic a ſuperioritate ſe-
cundum Domi. de quo per eum ſupra cap. proxi. ſuper tex.
& ſic vult Domi. quòd abbatiſſa poſſit recipere ad profeſ.
non ſolum moniales, ut ſupra, ſed etiam monachos in mo-
naſterio monachorum, quod per ipſam regitur, ſed in hoc
vltimo Lap. & Pet. de Anchara. tenent contrarium, & for-
te non bene, cum profeſſio poſſit fieri etiam in altari, ut no.
8 in d.capitu. conſuluit. & in c. uidua. ſupra eodem titulo. † In
glo. in ver. probationis. in fi. idem Archid. vnde reprobatur
quod dixit Hoſtien. & Ioan. Mona. in capit. 1. ſupra eod. titu.
& lib. & ibi per Ioan. And. in uer. infra ipſum. qui ex his hic
concludit, quòd tacita profeſſio, quæ inducitur per lap-
ſum

ADDITIO.

a Vinc. God. De iſta dictione taxatiua, quid operetur, Ruyn. conſi. 53. numero 4. lib. 1. & quando intelligatur in diſpoſitione facta in conſi. 84. numero 4. eodem lib. & appoſita orationi affirmatiuæ quid operetur, in conſilio 42. nume. 13. & conſi. 84. nume. 11. lib. 2. & ſub intelligitur, ubi de aliqua ſumma diſpoſitiue fit mentio, ſecus ſi expoſitiue. idem Ruyn. conſ. 51. nume. 5. lib. 3.

psum anni in habitu communi vel nouitiorum distincto latenter, non habet penitentiam istius tridui per hunc tex. clare loquentem in professione tacita inducta per susceptionē habitus professorum, & in hoc illa differt ab ista, de qua hic. Differt in alio, quia illa obligat religioni in specie, vt in clem. eos. infra eo. sed ista obligat in genere, vt hic dicitur secundū Ioan. And. Quid autem sit de illa tacita professione, quæ inducitur intra annum probationis per receptionem habitus nouitiorum cum indicijs, quod voluerit vitā mutare, de quo est dictum supra, capit. proximo, de professione tacita, quæ inducitur per modum, de quo in d. capit. vidua. scilicet quando nouitius se immiscuit actibus professorū, & de hac plus dubitat Ioan. And. in d. capit. vidua. sed hic videtur sentire Clemēs 4. quod locus sit penitētiæ tridui, vt patet in remissione, quam hic ponit super vltima glos. secundum Ioan. Andr. & idem videtur hic tenere Lap. dicens referendo Ioan. And. in d. cap. vidua, quod quatuor modis inducitur tacita professio. Primo, quando nouitius prius impubes portauit habitum indistinctum per totum 15. annum, vt d. cap. 1. versi. quod si per totum. Secundo quando pubes etiam prius non nouitius portauit habitum indistinctum per annum, vt d. capit. 1. §. qui vero. Tertio quando nouitius pubes intra annum probationis portauit habitum professorum distinctum scienter, & triduo perseuerauit, vt hic in tex. Quarto, quando immiscet se alijs actibus professorum, vt sunt electiones, vel permittat se præfici in abbatem, vt tenuit Ioan. Andr. in capitu. 2. supra de testam. & facit cap. ex eo quod. & cap. indemnitatibus. §. de electio. eod. lib. & d. capi. vidua. & isto casu debet perseuerare triduo, vt vult Ioā. And. hic, æquiparans habitum distinctum & actum distinctum, secundum Lapum, de quo j. in glo. fina. & per Docto. in d. capitu. ad nostram. & in d. capitu. vidua. Et ex prædictis patet, an omnis tacita professio obliget religioni in genere, an verò in specie, de illa, quæ inducitur ex indicijs, quòd voluerit vitam mutare, est text. in cap. consulta. supra eodem, quòd obligat religioni in genere, de quo supra cap. proximo. In glos. in ver. habitus. in fi. si autem habitus est communis & indifferens, tūc requiritur perseueratio anni, non tridui tantum, vt d. capit. 1. & ita vult glos. secundum Ioan. An. dicentem triplicem esse habitum, scilicet professionis, conuersionis, & probationis, de quo in d. clemen. eos. & ibi in glos. 2. & 27. quæstio. j. capi. 1. & ibi glos. In glo. in ver. sciens. in fi. nisi postea ratificet, quando furor vel ignorantia cessauit, secundum Ioan. An. † In
9 glos. in ver. voluntarius. quis metus excuset, vide no. in c. cum virum. & capitu. 2. supra eod. & intellige, nisi ratificet postquàm metus cessauit, vt ibi no. & vide per Lap. in dicta alleg. 47. Quid autem de ingrediente religionem ex leuitate animi, & intra triduum penitentiæ, sed de facto non potuit exire, donec fuit professus, & ordinem sacrum recepit, & postea exiuit, an possit in seculo saluari. & certe sic, si metus fuit talis, qui potuit cadere in constantem virum: secus verò si post metum consensisset, secundum Ioan. An. sic supra quod me. cau. cap. 1. In glos. fina. in fi. hoc tamen limita primo, nisi in eo, qui fecisset votum de intrando religionem, quia tunc assumendo habitum professorum statim est obligatus sine perseuerantia tridui, ex quo videtur deliberate fecisse, sicut ille qui facit expressam probationē, secundum Archidiac. & Ioan. An. & ita transit Domini. & Lap. hic, & Pet. & do. Ant. in d. c. ad nostram. vbi Innocen. & Ioan. Andr. dat secundam limitationem, quando quis in infirmitate recepit habitum professorum, quia ex quo videtur deliberate suscepisse habitum, statim est obligatus illi religioni in specie, nec alia perseuerantia tridui requiritur, vt in capi. sicut. supra eo. Sed aduerte, quia cum hodie sit hoc ius nouum circa istam tacitam professionem, & ad hoc vt quis obligetur, requiruntur illa quatuor, de quibus supra in tex. certè satis videtur quòd in supradictis duobus casibus requiratur etiam perseuerantia tridui, & maxime in vltima limitatione, cum nobis sit necessaria in infirmitate quàm infirmitate, ar. l. cum antiquitas. C. de testamen. & l. hac consul. §. at cum humana fragilitas. C. qui test. nec dictæ duæ limitationes transeunt sine dubio, secundum do. Nico. in d. capit. ad nostram. & non videtur recedendum a regula huius text. & generaliter in quibuscunque votis, quādo sit quòd requiratur perseuerantia tridui hic per Domini. in 3. colum. & plenius per Ioan. An. & domi. Anto. in d. capitu. ad nostram.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium ingredientis religionem non vacat intra annum probationis.*
Monachus intra annum probationis, non est priuatus uelle uel nolle, sed habet liberum consensum. sub nu. 1.
Casus, in quo in ecclesia ponitur uicarius tēporalis, & eidem assignatur congrua portio de fructibus beneficij. sub eod. nu. 1.
Impubes, qui intrauit religionem immediatè finito 14. anno etiam ante finitum 15. annum potest tacitè profiteri per actus, ex quibus inducitur tacita professio. sub eo. nu. 1.
2 *Canonicus ingrediens religionem, si est in anno probationis, an debeat vocari ad electionem.*
3 *Nouitius si decedit intestatus in anno probationis, quis eidem succedet.*
Ecclesiæ parochiali, an debeatur canonica portio, si nouitius decedat intra annum probationis. sub nu. 3.
4 *Nouitius coram quo iudice sit conueniendus.*
5 *Contradicens alicui opinioni debet ius ostendere, aliàs sibi non credetur.*

CAP. IIII.

Eneficium. Intra annum probationis beneficium ingredientis religionem non est alteri conferendum, nisi in casibus hic expressis. Interim tamen beneficio per
1 alium deseruiri debet. hoc dicit. † Nota primo, quòd per ingressum religionis probationis causa non inducitur vaca-
a tio bñficij [a] ipsius ingredientis, quodcunque sit beneficium, cum beneficium sumatur hic largissime, vt comprehendat etiam maiora, vt per glos. in regu. j. infra eodem lib. secundum Ioan. An. Secundo no. ibi, assensus, quòd monachus intra annum probationis non est priuatus velle vel nolle, sed habet liberum consensum, de quo infra. quod facit, vt interim possit facere testamētū, vt voluit glo. in ver. in dicijs. in capitu. 2. supra eodem titulo. & lib. & in capit. 2. supra de test. Tertio no. ibi, aut constet quòd per tacitam professionem, de qua hic in test. inducitur vacatio beneficij, ideo quando constat quem voluisse vitam mutare, eo quia est inducta tacita professio, inducitur vacatio beneficij, & alteri conferri potest, quod facit pro eo, quod tenuit Innocen. & Ioan. An. in capitu. consulti. supra eodem titulo. in glos. penul. de sponso ingresso religionem, si apparet illum seculum voluisse dimittere, sponsa non cognita statim poterit contrahere matrimonium. & ratio est, quia ille est tacite professus. Vltimo no. casum, in quo in ecclesia ponitur vicarius temporalis, & eidem assignatur congrua portio de fructibus beneficij. & vide in cap. cum ex eo. supra de elect. eodem lib. & in clemen. j. de offic. vica. in fi. idem Archidia. & tene menti ex glos. quòd impubes, qui intrauit religionem, immediate finito 14. ann. etiam ante finitum 15. annum potest tacite profiteri per actus, ex quibus in-
b ducitur tacita [b] professio, de quibus supra capitu. proxi. ac etiam expresse profiteri, vt dicit glos. hic iuncto tex. quod no. ad d. capit. j. In glos. 2. in princip. idem Archidia. innuit mo & si maior 14. annis ingrederetur religionem, & assumeret habitum indistinctum, vel distinctum latenter non posset eius beneficium intra annum conferri, sed post annum, vt videtur velle Ioan. An. hic, per no. in cap. j. supra eodem titulo. & hoc nisi interueniat aliquod de his, de quibus hic in tex. In ead. glos. ibi, interueniat. tene menti, vt supra. In glos. mag. ibi, renunciauerat. intellige secundum Ioan. And. vt dictum fuit in d. capit. 2. super glos. in ver. indicijs. scilicet protestado, quòd non intendebat per id obligari religioni etiam in genere, & ita intelligitur sol. sequens secundum Ioan. And. & hoc ne obstet quod est dictum in d. glos. In ead. glos. ibi, non currit tempus. vide per glos. in ver. numerandum. in capit. statutum. supra de præben. eodem lib. In ead. glos. ibi, ead. ratione. quod no. idem Archidiaco. & in effectu Ioan. Mona. & Ioan. An. & ita est tenendum, ut hic per Domini. In ead. glos. ibi, possideri non posset. puta beneficium simplex vel hospitale, secundum Lap. vt refert Pet. de Ancha. & Domini. & idem de omnibus alijs beneficijs secularibus, vt in c. super eo. §. eo. titulo.

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Beneficij. Adde glo. & ibi Car. Zaba. in 2. no. in c. statuimus. de re. Hostien. in sum. tit. de conuer. coniu. in §. quod vtrum possit. idem Car. in c. ex transmissa. in 2. no. de renun.

b Vinc. God. Nota, ꝙ tacita dispositio, quæ resultat ex uerbis satisfacit formę Ruy. consi. 56. nu. 10. lib. 2.

titulo. Satis tamen videtur, quòd licèt idfieri non debeat, ut dicit glo. si tamen eidem conferatur, vel ad id eligatur, tenebit electio vel collatio, cum possit consentire, ut hic in tex. & redire ad seculum, vt cap. statutum. supra e. immo consentiendo & beneficium acceptando videtur ipsi religioni renunciare, sicut & econuerso, argumen. capitu. j. supra de re. iud. facit quod no. in clemen. gratiæ. de rescrip. & in d. capitu. 2. In eadem glos. ibi, de electio. nullus. melius probatur in clemen. j. de ele. posset etiam eligi & promoueri nouitius ad beneficium curatum, cum ad illud possit eligi expresse & tacite profes. vt in c. quod Dei. supra de sta. monaco. & tunc non videretur renunciare religioni, si tanquàm religiosus illud acceptat, quando beneficium esset curatum & seculare, & secundum Lap. erit in optione ipsius electi, an uelit consentire uel non. Si uerò beneficium esset regulare, tunc nouitio non posset conferri, cum requiritur quòd sit expresse professus, ut in clemen. quia regulares. de sup. ne. præla. & in clem. ne in agro. §. sane. de sta. reg. ut tenet Pau. & Lap. hic, licèt glo. aliud sentiat, & non bene, ut patet in dictis iuribus. In ead. glo. ibi, ex iure beneficij procedit ius eli-

2 gendi. facit cle. ut hi qui. supra de æta. & quali. † In ead. glos. in fi. licèt ergo patronus vel alius, ad quem spectet electio, non iure collegij, sed iure singulari existens in monasterio ad probādum regulam debeat uocari ad ipsam electionem, tum canonicus uel alius, ad quem iure collegij uel confraternitatis spectat electio, non est uocandus, ut tenet glos. hic, per rationes de quibus in ea. & maxime per c. quia propter. in ea alleg. quasi uideatur iste sic stans in probatione id noluisse. & ita sequitur hic Ioan. mona. dicens, quòd talis non poterit dare procuratorem, ex quo ante finem anni pendeat eius status, an approbet religionem, uel ad seculum redeat, argumen. l. proinde. ff. si cer. peta. Est enim sic intrans religionem pure religiosus, ut patet per uerba, quæ dicuntur in ingressu, tamen commutabiliter infra annum, & hoc ex iuris beneficio dantis, ut patet in d. capitu. religioso. sed Archidia. hic tenet contrariam partem per rationes s. assignatas per glos. pro dicta parte, & quia habet consensum & testari potest, ut supra. Nec obst. d. cap. quia propter, quia licèt nolit uel non possit ire, tamen potest mittere procuratorem, ex quo impeditus est iusta causa, ut no. in capitu. penul. supra de elec. eodem lib. Nec obst. quòd sit incertus de suo statu, quia immo considerato statu præsenti satis est certus cum sit liber, nec curatur an dubitet de statu futuro, ut est tex. & Bal. in l. si quis filio. §. hi autem omnes. ff. de iniu. test. Nec obst. d. cap. religioso. quia ibi in priuilegio introducto in fauorem ordinis clericalis, hic uerò de eo quod est proprium & priuati iuris, & indemnitatibus a propria uoluntate, quam adhuc iste retinet. Nec obst. d. cap. 2. supra de procura. quia ibi agitur de facto alterius, scilicet domini constituentis, cuius factum non debet impediri, secundum Archidia. cuius opin. secundum Ioan. An. hic in nouel. procedit in spectantibus ad nouitium non iure collegij, sed iure proprio, uel singulari, ut in patrono, prout tenet glos. supra in fi. secus inspectantibus iure collegij, sicut est in terminis quæst. istius glo. quia tunc procedit quod glo. tenet, ex quo est fortius, difficilius colligitur ius, quod spectat ad aliquem iure singulari, quàm ius quod spectat iure collegij, ut patet ex no. in cap. cum omnes. supra de consti. & in cap. si qua. 19. quæstio. 3. secundum Ioan. An. & Lap. adducentem ad hoc quod no. in c. cum in ecclesijs. supra de præben. eodem lib. in ulti. glo. in fi. & idem tenet hic Pau. & Ioan. de Ligna. concludens, quòd ex quo talis retinet canonicatum, ut hic in tex. competit sibi ius eligendi, cum eligere sit fructus canonicatus, ut per Innocē. in cap. cum ecclesia. supra de cau. pos. & in capit. consultationibus. supra de iurepatro. & in cap. ex literis. in princip. supra de restitu. spolia. et hoc etiam videtur hic sentire Ioan. An. dicens, quòd licèt talis non debeat uocari, si tamen uocatus ueniat, an debeat admitti, hoc non quæritur, quasi uelit quòd non debeat admitti, ex quo ius retinet. Si uerò quæratur, an talis sit uocandus ad electionem, & dicit quòd non, quia uocandi sunt qui uolunt, & possunt interesse, ut d. ca. quia propter sed per ingressum religionis apparet istum nolle interesse secundum eum, & ita sequitur Domini. pro quo facit tex. hic in fi. disponens, quòd administratio beneficij & collectio fructuum non fiat per ipsum ingressum, sed per alium: vnde si non tollit alios fructus obuenientes ratione tituli beneficij, non colliget etiam istum, cum eligere sit fructus iuris eligendi, ut supra secundum Domini. Sed certe ratio ista cōcluderet, quòd etiam non deberet admitti ad electionem, ex quo eligere est fructus canonicatus, ut supra. Et hic in tex. non dicitur, quòd non debeat percipere fructus, sed ratione absentiæ debet deseruire ecclesiæ per substitutum, an assignatur cōgrua portio, sicut dicitur in casu c. cum ex eo. supra de elect. eodem lib. & tamen absurdum esset dicere, quòd ille, qui est ad studium in casu illius cap. non esset uocandus, nec faceret fructus suos. Idem ergo sit dicēdum in casu istius cap. quod dicetur in casu illius, cum sit quo ad fructus eadem dispositio. vnde cogita, quia hic in tex. non dicitur, prout inducit Domini. sed disponitur, sicut in simili habetur in cap. cum ex eo. supra de electio. eodem lib. vnde absurdum esset, quòd in casu illius cap. ille non faceret fructus suos, ideo cogita. Et pro declaratione materię huius decre. aduerte pri-

3 mo. † Quid si nouitius [a] decedit intestatus intra annum pro-

a bationis, quis succedet in suis bonis? Pet. de Anchar. hic refert se disputando tenuisse, quòd uenientes ab intestato succedant, & non monasterium, per no. in cap. de his. supra de sepult. & supra eodem lib. in capi. cum quis. & in l. apud Labeonem. in princip. & §. j. ff. de præscrip. uer. de quo hic per eum, & per Cyn. & Barto. in auth. si qua mulier. C. de sacrosan. eccles. & plene per Doct. in cap. in præsentia. sup. de probatio. ubi domi. Anto. tenet pro monasterio, licèt Imo. ibi sequatur opin. Pet. de Anchara. cum quo ibi uide. Secundo aduerte, an ecclesiæ parochiali debeatur canonica portio, si nouitius decedat intra annum probationis, vide dicta in d. cap. cum quis. & no. per Ioan. An. in c. ex transmissa. supra de renun. in prima glos. & in d. capitu. de his. supra

4 glo. pen. † Tertio aduerte, coram quo iudice nouitius sit conueniendus. Ioan. An. hic refert dominum suum disputasse, quòd coram ecclesiastico si de facto, & quo ad possessionem sit plene translatus religionis, & hoc ex fauore qui religioni ad adhiberi debet, vt in capitu. 2. supra de do. & contu. & facit cap. religioso. infra de senten. excommunicatio. secundum Ioan. An. idem tenentem hic, & in d. cap. religioso. vbi plenius de hoc, & in capitu. 2. supra de fo. competen. & an ipse nouitius possit eligi in arbitrum. Pau. disputando tenuit quòd non, in quæstio. quæ incip. quid de re. quia hoc repugnat probationi fiendæ, vt supra per glos. & quia religiosus non potest esse arbiter, de quo hic plenissime per Domi. Et an possit esse executor. vide in capitu. 2. supra de testamen. eodem lib. In glos. in ver. assensus. in fi. tene mēti ex glo. iuncto tex. quòd consentiente beneficiato eius beneficium potest alteri conferri, licèt aliter per prius non renunciet, quia consentiendo videtur renunciare, & collator eius renunciationem admittere, vt in tex. & glo. Et hæc in episcopo ordinario collatore. In alio verò ordinario inferiore secus esset, nisi haberet potestatem instituendi & destituendi inuitum in tali beneficio: aliàs inferior ab episcopo ex sola potestate conferendi non posset recipere renunciationem, nisi quando posset inuitum destituere, secundum glos. in ver. manibus. in clemen. j. de renuncia. & Innocen. in capit. quòd in dubijs. supra de renuncia. & ita residet hic Ioan. de Ligna. & Domi. Et idem est dicendum in delegato, puta executore dato ad conferendum, vt non possit conferre beneficium ipso beneficiato consentiente, secundum Hostien. in capitu. ex ore. supra de his quæ fi. a maio. parte. quod ideo est, quia talis executor eodem modo non posset renunciationem recipere, nisi hoc haberet in mandatis, vt no. in cap. dudum. supra de præben. cod. lib. & ita tenet Ioan. An. in cap. sicut, in ver. cedentium. infra de verbo. significatio. & Lap. & Domi. hic. Et procedit iste text. in collatore, vt patet in tex. ibi, conferendum. Sed in lectore iste tex. & glos. non procederent secundum Ioan. An. remittentem ad no. in d. capitu. ex ore. in versicu. confirmatus. & in reg. qui tacet. in j. quæstione. infra eodem libro. Tu aduerte, quia electus, ex quo potest renunciare etiam post consensum per eum præstitum in manibus inferiorum & eligentium, vt per glos. in cap. si electio. supra de elec. eodem lib. satis potest procedere iste tex. quando ipse consentit electori, vt alium eligat secundum Lap. & licèt Ioan. de Lign. hoc idem teneat in electo, non confirmato per no. in d. cap. si electio. secus in confirmato, tantum in beneficio electiuo.

ADDITIO.

a Nic. Sup. Nouitius. Adde Ant. de Bu. in c. 2. de fo. compe. Pe. de Anc. in c. causam. de elec. Pe. de Anc. cōsi. 68. in c. contra donationem factam. ubi dicit se disputasse istam q. Paduæ.

ctiuo. iſte tex. locum haberet, quantumcunque talis beneficiatus eſſet confirmatus, cum iſte tex. indiſtincte loquatur quo ad ipſum renunciantem & beneficiatum. Bene tamen verum eſt, quòd non intendit excludere alias ſolennitates, quæ requiruntur per alia iura in ipſa renunciatione ex parte alterius recipientis, ſecundum Domi. & facit quod no. in gloſ. in ver. eccleſiarum canonicis. & in cap. ſtatutum. ſupra de reſcrip. eodem lib. In gloſ. in ver. conſtet. in fi. & qualiter poſſit conſtare, uide dicta in capitu. 2. ſupra eodem titu. & li. ſuper gloſ. in ver. iudicijs. † In gloſ. fina. ibi, nec credo.
6 Sed Archidia. hic contra dicens, quòd volens dicere contrarium, oſtendat ius, aliàs ſibi credi non debet, 15. quæſtio. 3. §. cum autem. ver. nec quiſquàm. facit l. illam. C. de collatio. Non obſt. iura hic alleg. in gloſ. quia loquuntur in eccleſijs vacantibus, ſed hic non vacant, vt hic in tex. & pro ſe inducit cap. Conſaldus. 17. quæſtio. j. licèt glo. ibi faciat contra. Inducit etiam, quia poſitus in probatione non debet eſſe oneroſus monaſterio, vt 16. quæſtio. 6. de lapſis. & 27. quæſtio. j. ſi quis rapuerit. & idem tenet hic Gen. cum non ſit verus religioſus, vt hic patet. Sed Ioan. An. dicit iura alleg. per Archidia. non obſtare, cum loquantur de incluſis propter culpam, non autem de his qui ſtant in probatione, quæ probatio ita reſpicit fauorem monaſterij, ſicut ipſius ingreſſi, vt in cap. ad apoſtolicam. ſupra e. ſecundum eum, qui ex his tenet ſe cũ gl. & idem Ioan. de Fant. hic, quia cum interim non ſeruiat beneficio officiando illud, non habebit fructus, & maxime cum propter priuatam vtilitatem abſit. & idem ſequitur Domi. quando monaſterium, in quo ſtat poteſt ipſum alimentare, aliàs procederet opi. Archidi. adducit, quod no. in cap. presbyteri. ſupra de pœnis. & in cap. 2. ſupra de coha. cleri. & mulie. Sed poſſet concludi, quòd aut iſte exit, & ſic non profitetur, & recuperat fructus, & beneficium, vt eſt tex. in d. cap. Conſaldus. Si verò profitetur, & tunc cum videatur fuiſſe abſens ex iuſta cauſa, non debet priuari fructibus, vt in cap. relatum. ſupra de cle. non reſid. & quia hoc fit lege permittente non meretur pœnam, l. Gracchus. C. de adult. & in cap. qui peccat. 23. quæſtio. 4. & ſic debent reſtitui monaſt. cum omnia bona & iura ingreſſi in eum tranſeant, ut in d. capitu. ſi qua mulier. & in auth. ingreſſi. C. de epiſco. & cleri. et no. ex prædictis, quia ſentit hic Ioan. An. quòd nouitius ſumptibus monaſterij debet alimentari, quod inducit Domi. ut nouitius recedens de mona. ante profeſſionem non debet reſtituere expenſas quas percepit a monaſt. cum probatio fiat in fauorem monaſte. facit quod no. in capitu. 1. & 2. ſupra eod. titu. & li. & ibi eſt dictum. & quia in dubio alimenta præſtantur pietatis intuitu, vnde non repetuntur, ut in l. alimenta. C. de neg. geſt. & bonus tex. in cap. ſuper eo. ſupra eod. titu. vbi dicitur, quòd ſi nouitius facta probatione vult redire, & non profiteri, non debet prohiberi, ſed debet redire in eadem veſte, in qua monaſterium intrauerat, vnde nihil poteſt eis retineri propter expenſas, argu. l. in rebus. §. poſſunt. ff. commo.

SVMMARIVM.

Votum ſimplex de certa religione intranda tollitur per ſequens ſolenne etiam laxioris, licèt pro uoto non completa ſit pœnitentia imponenda. ante nume. 1.

1 *Copulatiua requirit complementum utriuſque copulatiuorum.*

Ingreſſus ſolum monaſterij ſine profeſſione, non ſolennizat uotum. ſub eodem num. 1.

Votum ſi quis faciant ingrediendi religionem, ſi nullum inuenit, quæ eũ excipiat, quod agendum. in apoſt. literæ, a.

Vouens intrare religionem in genere, quòd per eccleſiam cogatur ad aliquam profitendum. ſub eodem nu. 1.

2 *Votum de intrando etiam certam religionem dicitur ſimplex, & non ſolenne ante profeſſionem.*

3 *Vouens certam religionem, ſi illam ingreditur, & aſſumit habitum nouitiorum, an poterit poſtea redire ad ſeculum, & matrimoniũ cõtrahere.*

Ingreſſus monaſterij abſque profeſſione, an ad uotum ſolennizãdum ſufficiat, ſub nu. 3.

Votum ſolenne tunc dicitur, quando facta eſt profeſſio, ſub eadem nu. 3.

Adde ad idem nu. 4.

CAP. V.

VI poſt. Simplex uotum de certa religione intranda tollitur per ſequens uotum ſolenne alterius religionis etiam laxioris, licèt pro uoto non completo ſit pœnitentia imponenda hoc dicit. Et primo ponitur dictum, & eius deciſio cũ ratione ibi, cui tanquàm. Secundo imponitur pœna ibi, pro
1 uoto. † Not. j. ibi, & profitetur, quòd cum iſte text. copulatiue loquatur, requiritur non ſolum ingreſſus, ſed etiam profeſſio: vnde ſolum ingreſſus monaſterij ſine profeſſione nõ ſolennizat votum, et ſic qui vouit intrare vnam religionem ſi aliam ingreditur, ſed ibi non profitetur, remanet obligatus ad primum uotum, ſecundum Ioan. And. et Archi. adducentem no. in cap. noli meis. 9. diſt. et uide per Ioan. And. in cap. per tuas, in ver. reſignes. ſupra de uoto. et interim remanet obligatus ad primum votum, quòd illa religio, quam vouit intrare in ſpecie, poterit contra ipſum agere, ut votum adimpleat. Et ſi certam religionem in voto non expreſſit, ſed in genere, tunc cogetur per eccleſiam ad profitendũ aliquam, ſecundum no. in cap. ex parte. ſupra de cenſi. et ibi per Innoc. et Ioan. And. et ſi talis, qui uouit in genere, non inue-
a niet religionem,[a] quę ipſum vellet recipere, tũc erit ſub obedientia epiſcopi, ſecundum Hoſt. in cap. epiſcopi rectum. ſu-
2 pra eo. et Pet. de Anch. hic. † Secundò no. quòd votum de intrando etiam certam et expreſſam religionem, dicitur ſimplex et non ſolenne ante profeſ. de quo in cap. 1. infra tit. proxi. & ideo poſtea votum ſolenne per profeſſionem ſemper tollit ſimplex præcedens, quia fortius uinculum derogat debiliori etiam præcedenti, ſic ſupra qui cle. vel vo. c. rurſus. et c. meminimus. et ſic eccleſiæ ſimplex votum tollitur per ſolenne, et ſic per profeſ. alterius religionis. ita tollitur per contractum matrimonij, vt d. cap. j. et d. c. rurſus. et cap. memini-
3 mus. † In gloſ. 2. in fi. Quid autem ſi vouens certam religionem illam ingreditur, & aſſumit ſibi habitum nouitiorum,
b an poterit poſtea redire ad ſeculum,[b] et matrimonium cõtrahere. Lap. hic refert Abbatem et Inno. in c. ſtatuimus. ſupra eo. et Innoc. et Hoſtien. in d. c. meminimus, quòd matrimonium non ualeret. Sed tex. hic loquens copulatiue, facit contra, quia videtur velle, quòd ſolus ingreſſus ſine profeſſione non ſufficiat, ut d. c. meminimus. et d. c. j. ſecundum Lap. concludentem, quòd vouens de intrãdo certam religionem antequam ingrediatur, vel etiam poſt, antequam profiteatur laxiorem matrimonium contrahat, tenebit, cum per receptionem habitus non dicatur votum ſolenne, ſed per ingreſſum religionis & profeſſionis ſequutam, ut hic in text. probatur. Sed Imo. hic intelligit dictum Lap. procedere in vouente de intrãdo certam religionem, & poſtea non illam ſed aliam ingreditur, & habitum nouitiorum aſſumit, quia non ſufficit ſine profeſſione, & ita ſit text. hic, ſed ſi vouens de intrando certam religionem ingrediatur illam eandem, tunc cum videatur illam intrare propter præcedens votum, ſolennizaretur etiam per ſuſceptionem habitus nouitiorum, & ita procedat opi. Inno. & aliorum. & ita ſequitur hic Pet. de Anch. & Do. & idem tenuit Innocẽ. in cap. conſuluit. ſupra qui cler. uel uo. & Ioan. And. in d. cap. ſtatuimus. Sed glo. in d. c. meminimus. tenuit contrarium, & do. Anto. in d. cap. ſtatuimus. habet hoc dictum per multum dubio, & tex. hic multum facit in contrariam partem, quia tunc dicitur votum ſolenne, quando eſt facta profeſſio, nec dicitur facta, licèt fuerit religionem ingreſſus, & ſic ſuſceperit habitum religionis, poſito quòd per prius emiſerit votum de intrando religionem, ſed requiritur ꝙ profiteatur, & ſic per ſuſceptionem habitus probationis non inducitur profeſſio, niſi dicatur quòd hoc ideo eſt, quia nõ intrauit religionem, quam vouit, ſed aliam: ſecus ſi illam intrauit, tunc videtur uoluiſſe uitam mutare, ut ſupra c. proxi. quod non eſt ſic, ſi illam eandem non ingreditur: ratio eſt, quia dicitur tunc intrare illam ſine uoto, ex quo illam non vouit. Quare iſta ratio ceſſaret in uouente intrare religionem ſimpliciter, & ſic non determinante certam: vnde aduerte, quia quando apparet quòd ingrediens religionem uoluerit uitam mutare, inducitur tacita profeſſio, quę tacita profeſſio videtᷣ ꝙ dirimat matrimonium, ut in c. 1. §. titu. prox. de quo eſt dictũ in c. nõ ſolũ. §. eo. et intra annũ probationis

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Religionem. Adde, quid ſi aliquis fecit uotum ingrediẽdi religioné, & non inuenit aliquam religioné, quæ uelit ipſum ſuſcipere, quid ſit faciẽdum. uide de iſta q. per Car. Ale. in c. commiſſum. de ſpon. in ulti. col. Vinc. God. Adde in hac materia uouẽdi per Io. Brunel. in trac. de ſpõſ. & mat. in 1. 2. 3. & 4. dub. quod habet in lib. 9. trac. fol. 181. & 182. & ꝙ uota ſint a principio uoluntaria, ex poſt facto neceſſaria, Bar. Brixien. in trac. quæſt. Dominic. q. 41. nu. 2. quod habetur in lib. 12. trac. fol. 24. & uota temeraria nõ ſunt ſeruanda, idem in eodem tit. & lib. q. 39. nu. 3.

b Nic. Sup. Seculum. Adde Arc. in c. ſcimus. 4. q. j.

tionis,& per ſuſceptionē habitus nouitiorum,vt patet ſ.c.proxi.& d.c.ſtatuimus.& c.conſulti.eo.ti.Si ergo an qui uouit intrare certam religionem illã ingreditur, an ex hoc dicatur velle vitam mutare aſſumendo habitũ probationis tm̃. Innoc.& ſequaces tenent ꝙ ſic,ſed dubium facit quia iura volunt,ꝙ debeat hoc euidenter conſtare,vt in d.c.ſtatuimus. & c. nõ ſolũ.ſ.e.ſed non vr̄ dici euidenter conſtare aſſumendo habitũ ꝓbationis tm̃,ideo cogita.Io.An.tñ in c.ad noſtrã.ſ. e. bene tenet, ꝙ vouens intrare religionē,ſi illam ingreditur, & aſſumit habitum profeſ. ſtatim eſt obligatus & profeſ. vt eſt dictum in c. conſtitutionē.ſ.e.titu.& eo.li.in fi.Sed aduerte,quia Ioan.An. vult,ꝙ ſit ibi obligatus in ſpē,& ſic facit drīam,an ſit obligatus religioni in genere,an in ſpē,& dicit ꝙ aſſumendo habitũ profeſſorum eſt obligatus in ſpecie, ergo vr̄ ſentire, ꝙ ſi aſſumpſiſſet habitum probationis,ꝙ eſſet obligatus in genere. Et aduerte, quia remanet alia dubitatio, quia poſito ꝙ non apparerent indicia, ꝙ uoluerit quis vitam mutare, inducitur tacita profeſſio, qua obligetur religioni in genere,tñ dubium eſt, an poſtea dirimatur matrimoniũ.& Flo.& d.Nico.tenuit ꝙ non, in c.conſulti.ſ.eo.de quo eſt dictum in d.c.non ſolum. Et prædicta,qñ præceſſit votum de intrando religionem. Quid aũt ſi præceſſit votum ɔtinentiæ.Imo.prout refert Do.in c.j.ſ.de voto,in vlti.col.facit drīam, an voueat quis caſtitatē reſpectu certæ religionis,& illam intrat, tunc immediate inducitur tacita profeſſio:ſecus ſi voueat non determinando ſe ad certam religionē:vide ibi Lap.hic vr̄ velle Pet.de Anch.ꝙ poſtea per ſolũ ingreſſum religionis non ſolũ ſolennizetur votum, niſi in ipſo mona.expreſſam profeſ.feciſſet, vel habitũ profe. ſuſcepiſſet,& ita clarius tenet hic Pe.de Anc.dicens ita fuiſſe ɔſultum,
4 & ita reſidet Flo.& d.Nic.in d.c. cõſul.†Sed cogita,quia Inno. Io.An.& d.Ant.in d.c.conſul.tenent ɔ̃rium tenendo, ꝙ uotum alterius ex tribus ſubſtantialibus regulæ ſolennizatur ſemper per ingreſſum religionis, & per ſuſceptionē habitus probationis,quaſi ɔſtat per hoc,ꝙ voluerit vitam mutare, & ſic non teneret matrimoniũ poſtea ɔ̃ctum,per c.fi.ſ.qui cle.vel vo.de cuius intellectu vide ibi per Doc.& per d. Ant. in d.c.ſtatuimus. ideo cogita in prædictis,quia dubia ſunt,de quo dicetur in d.c. j.& dubitatio ſtat in hoc,ſi vouit quis caſtitatē, & poſtea ingreditur religionē aſſumendo habitum probationis,an ex hoc dicatur voluiſſe vitam mutare,ita ꝙ dicat de hoc euiden.conſtare.& vr̄ ꝙ non,ex quo aſſumit habitum probationis. in ɔ̃rium fa.ꝙ ſic,propter præcedens votum. nam non attenditur habitus probationis,ſed indicia p̄cedentia, & illa inducũt tacitam profeſ.vt patet in d.c.conſulti.& c.ſtatuimus.& ſ.c.proxi.& in d.c.non ſolum.Cogita ēt,an poſſit fieri differentia, an voueat quis caſtitatem reſpectu certæ religionis,& ita ſit tex.hic,quo caſu ſi aliam ingreditur aſſumendo habitum probationis, nõ intelligetur profiteri, & ita poſſet limitari quod dicit Inno.in d.c.conſulti.quia eſſet hic caſus expreſſus:nam vouendo intrare certam religionem,vr̄ etiam vouere tria ſubſtantialia regulę,& tñ habet locũ iſte tex.fortius ergo ſi vouet quis continentiam tm̃,reſpectu certæ religionis habebit locũ iſte tex. ſecus ergo videtur ſi vouit quis continentiã ſimpliciter,vel reſpectu certæ religionis, quia intrando illam religionē vr̄ ſolennizari votum aſſumendo habitum probationis, prout diſtinguit ſ. Imo.cogita cogita. dñs Benedictus hic poſt diſtinctionem Imo.ſic dicit. Sed imò & ſi intret aliam religionem, & in ea habitum nouitiorum aſſumat, ſolennizatur votum quo ad hoc,vt ad ſeculũ redire non poſſit, cum ex hoc iuncto voto p̄cedenti appareat ꝙ uoluerit uitam mutare, cum ſatis ſufficiat quo ad hoc vt ad ſeculum non poſſit redire, ut d.c.conſulti.& d.c. non ſolũ. eſto ꝙ hoc non ſufficiat quo ad hoc, vt ſoluatur votum de intrando certam religionē, nec interueniat ēt ꝓfeſſio,vt hic in tex.nec ſufficiat quo ad hoc vt ſoluat matrimoniũ poſtea ɔ̃ctũ,cum ēt profeſſio in gn̄e facta nõ ſufficiat,ut eſt dictũ per me in d.c.non ſolũ. ubi retinet ibi opi. ꝙ non ſoluatur matrimoniũ. Sed certe ingreſſus religionis cum ſuſceptione habitus nihil operatur,quia ſimpliciter vouens cogitur implere,& non põt ſtare in ſeculo,vt d.c.meminimus. & c.rurſus.& no.in d.c.ex parte.de cenſi.& ſic abſque ꝙ in religionē ingrediatur,& habitũ ſuſcipiat, debet ergo aliquid operari ſuſceptio habitus,& ingreſſus religionis.& ex hoc no.patet,quia ingrediens religionē nõ p̄cedente voto aſſumendo habitũ religionis non dr̄ velle vitam mutare:ſecus in eo,qui erat obligatus ex voto,quia licèt potuiſſet ɔ̃here matrimoniũ,ut d.c. rurſus,tñ ex quo eligit ingreſſum religionis, vr̄ velle mutare vitã, & ſic remanet obligatus efficaciter in tm̃,ꝙ matrimoniũ ɔ̃here non põt, & põdera iſtã rõnem, qa vouens põt eligere mr̄imoniũ,& tunc nõ dr̄ velle mutare vitã, ſed ſi elegit ingreſſum vr̄ velle mutare, maxime qa per prius erat obligatus, & poterat ad hoc reqri.ut ergo aliqd opereť ingreſſus & ſuſceptio habitus, dicamus ꝙ matrimoniũ nõ valeat, als nihil operaretur.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopatus ſi vacat,capitulum non ſuccedit in ſpectantibus ad prælatum de iure ſpeciali.*

2 *Abbas ſolus an poßit facere monachum abſque uocatione fratrum.*

3 *Epiſcopus quando poßit creare moniales in defectum monialium,quia mo monaſterium non habet moniales in numero ſufficienti.*

CAP. VI.

I ad ſolũ. Si ad prelatum & conuentũ ſpectat cõiter receptio monachorũ, vacante monaſterio ɔuētus monachos recipere poterit: ſecus ſi ſpectet ad prælatum tm̃.h.d.No.j.ar.ꝙ monachus ad monachatũ non dicatur eligi,ſed creari, de quo ple
1 ne per glo.in uer.beneficijs.in cle.diſpendioſam. de iudi.†Vltimo no.iuncta glo.2.ꝙ vacante dignitate non ſuccedit capitulum in ſpectantibus ad prælatum de iure ſpeciali. facit qđ no. in c.cæterum.ſ.de iudi.& in c.j.ſ.de ma. & obe.eo. lib. & in c. 1.ſ.ne ſe.vacã.& ſm̃ diſpoſitionē illius tex. debet intelligi tex. hic,videlicet ꝙ ubi ſolus Abbas hoc facit ēt de ɔſenſu vel cõſilio,illo mortuo non tranſit receptio in capitulũ, ſm̃ Io.An.j.in glo.In glo.2.in fi.idem Ioã.Mo. & Archi. & idem Zenzeli. dicens idem eſſe in receptione canonicorũ,ut de iure ſpectet ad prælatũ & capitulũ,ut in c.dilecto.ſ.de ſup. neg. & in c. cũ eccleſia Vulterana.ſ.de elec.& cũ hac glo.tenet Lap.in ſua alleg. 32.uide no.per Lap.ibi, ut de iure monialium receptio ſpectet
2 ad abbatiſſam & conuentum.† ſolus ergo abbas ſine vocatione fratrum non faciet monachum de iure cõi,ut in c.fi.in fi.16. q.ulti.ſm̃ Archi.& idem tenet Io. An. in c.ad apoſtolicam.ſ.e. licèt d. Nico. in d.c. ea noſcitur.hic alle.teneat, ꝙ pertineat ad ſolum abbatem,per tex.18.q.2.nullam.vbi dr̄,ꝙ tota vis & poteſtas monaſterij reſidet in abbate,ſed certe dēt intelligi ſeruatis tñ ſeruandis,ut patet 12.q.2.abbatibus.& ideo teneas,ut ſ.dictum eſt in gloſ.quam tñ limitat primo, niſi abbas ſolus, uel vnus de conuentu, uel etiam extraneus reciperet profeſſionē nomine conuentus,& nomine abbatis, quia tunc ſufficit ratificatio illorum,vt ualeat profeſſio, ſm̃ Inno.in c. porrectum.ſ. eo.& idem eſſet,qñ monaſteriũ uacaret,quia poſſet recipi profeſſio per ɔuentum noīe abbatis futuri, et illo poſtea ratificante ualebit profeſſio,ut per Doc.in d.c.ad apoſtolicam, ita limitantes tex.hic. Secundo limita hunc tex.procedere, qñ abbas vellet creare monachum obligãdo ipſum monaſterio, & monaſterium ſibi:ſecus ſi vellet ipſum ad profeſſionem recipere ordini tm̃ non monaſterio, eum obligando, quia tunc poſſet ſine conſenſu ɔuentus,ſi tñ conuentus non ɔ̃dicat, ualeret receptio ēt in primo caſu,ut no.16.q.fi.c.fi.et ibi per Archi.et per Specu.in tit.de ſta.mo.uer.20.quæritur.ſm̃ Lap.ex cuius dicto no.hic Domini.ꝙ in profeſſione, quæ obligat in genere,nõ requiritur perſona, quæ habeat poteſtatem ſpecialiter incorporandi in illa religione,de quo plenius in d.c. porrectũ.et hic ꝑ Pe.de Anch.Et uide per Lap.in d. alle. ubi concludit, ꝙ ſi epiſcopus mandet abbatiſſæ et ɔuentui,ut vnã recipiant,et abbatiſſa,cõcordat cũ quinque,et maior pars diſcordat,ꝙ nõ debebit illa recipi,ex quo de iure receptio ſpectat ad abbatiſſam et ɔuentum,ut hic, et ipſa abbatiſſa debet habere maiorem partem conuentus,iuxta no.in c.poſtulaſti.ſ. de cõceſ. præben.et in c.a collatione.ſ.de appel.eo.li. et ſi abbatiſſa uellet aliter recipere,non põt,et ſi a tali receptione appelletur,appellatio eſt legitima,ut in c.j.ſ.de his quæ fi.a ma.par.capi.nec põt eps̄ mãdare,ꝙ certã perſonã recipiant,cũ electio debeat eſſe libera,ut
3 in c.cum terra.ſ.de elec. ſm̃ eum ibi.†Qñ tñ monaſteriũ abundaret,et pateretur defectũ monialiũ,et tunc bene põt eps̄ monere abbatiſſam,et ɔuētũ, ꝙ de nouo debeãt aliquas creare, et ſi aſſignato termino non faciant, poſſet eps̄ ſupplere illorum negligentiam,et ibi moniales ponere,arg.eorum quæ no.in c. ex parte.ſ.de conceſ.præben.ſm̃ Imo.etiam ceſſante omni negligentia poſſet tunc epiſcopus creare moniales,ut in d. c.porrectũ.et c.dudũ.ſ.de conuer.coniu.et 27.q.j.de uiduis, et mandare abbatiſſę, ꝙ illam ſic receptam a ſe recipiat in monaſterio,ar.17.q.j.placuit. et tenetur tunc abbas recipere etiam non habens defectum monachorum, ceſſante tñ legitima exceptione,ergo idem et fortius tenetur recipere ingredientem in ipſum monaſterium, ad ep̄m enim ſpectat cura et ſollicitudo etiam monachorum,ut in c.qui verè.in fi.17.q.j.et 18.q.2.ſi quis abbas.et c.abbates.et ita tenuit Gaſpar de Cal.in ſuo conſi.28. huius titu.et Domi.hic.

De voto & voti redemptione. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Votum quòd sit solenne dirimens matrimonium, est inuentum ab ordinatio ecclesiæ, & non a iure diuino.*
2 *Vota simplicia & uota solennia quę eſſe dicantur.*
3 *Maritus si constante matrimonio faciat se promoueri ad ordines sacros, licèt non soluatur matrimonium, tamen uxore mortua non passet iterum contrahere matrimonium.*
4 *Vouens religionem si ingrediatur monasterium, & assumat habitum nouitiorum, si intra annum probationis exeat, an possit contrahere matrimonium.*
5 *Professio facta hoc modo, profiteor ordinem monachorum, absque alia expreßione an ualeat.*
6 *Vouens castitatem, si contrahat matrimonium, an possit exigere debitum carnis.*

CAP. I.

Vod votum. Votum solennizatū ꝑ-
susceptionē sacri ordi-
nis, vel professionē tacitā vel expressam factā
alicui de religionibus approbatis, dirimit ma-
trimoniū postea ꝯctum: aliàs votū impedit, sed
nō dirimit. h.d. Et primo ponitur ꝯsultatio. Se-
cundo rn̄sio ibi, nos igitur. vbi primo ꝑmittit motiuū. secun-
do ibi, pn̄ti. decidit duas species solennis voti, quarū secūda est
ibi, aut per profes. tertio ibi, reliqua. ponit de voto non solen-
1 ni, & de pęna transgressorū. † No. j. ꝙ a constitutione ecclesiæ
& sic a iure positiuo est, & non à iure diuino inuenta solēniza
tio voti dirimentis matrimoniū, sic s. qui cle. vel vo. c. rursus. &
rōnem vide hic plene per Io. An. & per Tho. 2.2. q. 85. ar. 7. & ꝑ
glo. & Doc. in c. rursus. Secundo no. ibi, capite. ꝙ Deus dr̄ esse
caput ecclesiæ, & sic facit, ꝙ dn̄ium rerum ecclesiæ dicatur es-
se apud Deum, & non penes prælatū, de quo plene in c. cām.
s. de ver. sig. & in c. cum super. s. de cau. pos. per Inno. & per gl.
no. in c. expedit. 12. qō. j. Tertio no. ibi, dirimendū. ꝙ licet Papa
a matrimoniū consummatū [a] per copulā dissoluere nō possit, vt
no. c. 2. s. de transla. pla. tn̄ a principio pōt inhabilitare ꝯhentes
ne ꝯhant, & sic pōt inducere impedimentū inualidans matri-
moniū postea ꝯctum. facit c. super eo. s. de cog. spi. & an matri
moniū ꝯctum ꝯ interdictū Papæ, vel epi cū decreto teneat: vi-
de plene in c. ad dissoluendū. s. de despō. imp. & in c. 2. s. de ma
trimo. ꝯcto ꝯ interdi. Quarto no. ibi, sacri ordinis, ꝙ quilibet sa
b cer ordo [b] hēt annexum votum castitatis, intm̄ ꝙ matrimoniū
postea ꝯctum non tenet. vide per glo. in c. cum olim. s. de cle.
2 coniug. & ibi, an Papa possit dispensare. † Quinto no. ibi, reli-
qua. quæ dicantur esse vota simplicia, quia exceptis duob. hic
expressis, quæ dicuntur solennia, oīa alia quatūcunque solen-
niter fiant, vt si voueat quis ꝯtinentiā, uel aliud votū faciat solē
ne, vt cum missa, litanijs, & similibus dicūtur simplicia, ſm Io.
And. Vlt. no. rōnem, quare pro delictis manifestis imponit̄ gra
uior pęnitentia q̄ pro occultis, quia rōne scandali & mali exē
pli. & vide in c. j. s. de pęn. In glo. j. in fi. & per Inno. in c. porre-
ctum. s. de reg. & in c. fraternitatis. de frigi. In glo. 2. in fi. idem
tenet Io. An. in c. fi. s. de frigi. super glo. simile. & procedit istę
tex. in institutione prima, & ante peccatū facta ad procreatio-
nem sobolis fuit, & secūda institutio post peccatū facta ad for-
nicationē euitandā, & illa non fuit facta in statu innocentiæ,
ut per glo. 32. q. 2. in sum. & §. his ita. ſm Ioan. An. & uide ꝑ Bal.
c in l. ius ciuile. ff. de iusti. & iu. an matrimoniū [c] sit de iure na-
turali, gentium, vel ciui. In glo. in ver. sacri. in princ. & sic sacer
ordo sumitur hic stricte pro subdiaconatu, & superioribus, ut
in c. a multis. s. de ęta. & quali. latè tn̄ sumpto vocabulo oēs or-
d dines [d] dicunt̄ sacri, ut per glo. 22. dist. in sum. & ſm Io. In ead.
glo. in fi. idem Arch. & gl. in c. dispensatū. 27. q. 2. & in c. ex par
te. el 2. s. de ꝯuer. ꝯiu. & est hodie approbatū per extrauag. anti-
quæ, Io. 22. licèt Host. tenuerit ꝯrium & male in sum. ti. de con-
uer. coniug. §. & vtrum. ver. sed quid si maritus. Limita tn̄ hanc
glo. procedere, nisi ad hoc accedat consensus vxoris, ſm ea q̄
habentur in c. coniugatus. s. de conuer. coniu. Et an per episco
patum soluatur de præsenti: vr̄ ꝙ sic, cum status episcopalis sit
perfectior statu monachali, ut in c. ex multa. s. eo. tit. & c. licet,
s. de regu. vnde si monachatus soluit sponsalia de præsenti, for
tius soluere debet episcopatus, sed ꝯrium tenet hic Io. An. q̄a
ad epātum perueniri non potest, nisi per sacrū ordinē, qui sa-
cer ordo non dissoluitur, ut hic in glo. & ita sequitur hic Pet.
de Ancha. & Domi. de quo ēt per Imo. & Doc. in c. 2. & c. sane.
& in d. c. ex parte. s. de conuer. coniug. immo ēt uoluit glo. no.
in c. si quis pecunia. 79. dist. ꝙ etiam ad papatum non posset qs
e promoueri sine licentia uxoris, [e] nec soluetur matrimonium.
3 † Et aduerte primo, quia si maritus ignorante uel ꝯdicente uxo
re fecit se promoueri ad sacros, ex quo imprimitur character
ordinis, licèt propter hoc non soluatur matrimonium, ut s. ta-
men mortua uxore non posset de nouo cum alia ꝯhere matri
monium, & esset ipso iure nullum ſm Inno. & Io. An. in c. pla
cet. s. de conuer. coniug. Et prædicta procedunt, qn̄ recipiūtur
ordines matrimonio nondū consummato per copulam, post
copulā vero, an idē operetur receptio sacrorū ordinum, quod
ingressus religionis. uide in d. c. cōniugatus. & in d. c. feriatim.
& ibi per glo. & 28. dist. quia sunt culpæ. ubi dr̄, ꝙ ex voto viri
promoti ad sacros de licentia uxoris uouentis castitatē solen-
nizatur votum ipsius uxoris, ita ꝙ postea non tenet matrimo-
nium cum alio per ipsam vxorē ꝯctum, nec est hoc reuocatū
seu correctū per istum tex. ſm Lap. & ita tenet Io. An. in c. cum
sis. s. de ꝯuer. cōiug. & rōnem vide ibi per eum, & Docto. In gl.
in uer. tacitā. in fi. uel distinctū distinctione latenti, ut in clem.
eos. de reg. ſm Io. An. Et intellige, qn̄ tales habitus dantur ab
habente ptātem recipiendi ad ꝓfes. & interponendi religio-
nē, aliàs ualeret matrimoniū ꝯctum, anteq̄ talis professio fue-
rit ratificata per hn̄tem ptātē, qđ procedit tā in expssa q̄ in ta-
cita, ut no. in d. c. porrectū. & hic per Arch. ſm Lap. & Do. hic
in ulti. col. de quo uide s. ti. prox. c. fi. de quo tn̄ uide no. in c. cō
stitutionē. s. ti. proxi. Itē ēt requirit̄ ad hoc, ut inducatur tacita
ꝓfessio, ꝙ tales habitus recipiantur solenniter & seruata solen
nitate ecclesiæ & intra ecclesiā, ut uide per d. Ant. in d. c. porre
ctū. & no. ex hac gl. iuncto tex. ꝙ nō solū tacita ꝓfessio, q̄ obli-
gat religioni in spē, sed ēt quæ obligat religioni in genere. de
qua in d. c. constōne. solennizat votum & dirimit matrimoniū
postea ꝯctum, & ita voluit Ioan. An. in d. c. ꝯstōnem. et sic seq-
tur, ꝙ profitens religionē mendicantiū intra annum, licèt non
obligetur ibi, sed alteri religioni in gn̄e, si postea ꝯhat mr̄imo-
nium, non tenebit, ſm Io. An. de quo est dictū in d. c. constitu-
tionem. Et quid sit de tacita professione, q̄ inducit̄ per ingres-
sum religionis concurrentibus indicijs, ꝙ uoluerit quis uitam
mutare. uide plene per Doc. in c. consulti. s. de reg. et in d. c. pe-
4 nul. † Et quid sit in eo, qui uouit intrare religionem, et postea
intrat assumendo habitum nouitiorum, an si intra annū pro-
bationis exeat, possit ꝯhere matrimonium. Et quid si fecit qs
votum ꝯtinentiæ seu castitatis, et postea intret religionem, an
si intra annum probationis exit, possit ꝯhere matrimonium.
uide de his duobus no. de pę. s. eo. titu. proxi. et hic per Do. vlt.
col. et uide etiam per d. Ant. in d. c. porrectū, de alijs modis, ex
quibus inducitur tacita professio ante solēnizatum votum, ꝙ
dirimat matrimonium postea ꝯctum. In glo. in uer. approba-
tis. ibi, credebat. idem Archi. et facit quod no. in l. si nondum.
C. de furtis. et in c. j. s. de presbytero non baptizato. Quid au-
tem de eo, qui profitetur religionem approbatam in manibus
illorum, qui non erāt illius religionis, quos tamen esse crede-
bat. uide per Spec. in titu. de sta. mo. uer. 40. ubi refert Ioan. de
Deo tenere, quòd si talis uouit absolute uitam mutare et uiue-
re in ordine illo, vnde illi se nominabant, et tunc cogendus est
ad illum ordinem seruandum in quocunque loco talis ordo
reperiatur. Si uerò intendebat se obligare in certo loco tan-
tum, et cum illis, tunc alibi non tenetur, et ita residet hic Lap.
Sed Imo. hic tenet contrarium indistincte, nisi illi habuissent
mandatum ab habente potestatem incorporandi religioni,
uel nisi eius nomine fuisset gestum, et postea ratificatum: als
esset uotum simplex, et non solenne, ut no. in d. c. porrectū. et
in d. c. ꝯstitutionē. et sic ſm Do. poterit talis in primo casu cogi
ad seruandum, sicut simpliciter uouens, ut no. in c. pe. s. ti. ꝑxi.

Et

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Consummatum. Adde glo. in c. ex publico. de conuer. coniu. & per Docto. in c. quanto. de diuor. & ibi Abb. in 3. no. & per Ioan. An. in reg. actus legitimi, de re. iu. lib. 6. in mercu.
Vinc. God. Adde, ꝙ matrimonium & beneficium ecclesiasticum inuicē se non compatiuntur. Ay. Cra. consi. 303. nu. 9. lib. 2.
b Nic. Sup. Sacer ordo. Adde glo. in c. de illo. 32. distin. Car. in cle. ut hi qui. de æta. & quali. in 8. q.
c Nic. Sup. Matrimonium. Adde tex. in c. sicut non omnis. 32. qō. 2. glo. summæ. 27. q. j. Abb. in c. tuę. de spon.
d Nic. Sup. Omnes ordines. Adde glo. in uer. clericus. in c. j. de tempo. ordi. li. 6. Docto. in c. 1. de fi. presby. eo. lib.
e Nic. Sup. Vxoris. Adde Abb. in c. cum uenissent. in 3. col. de iud. Abb. in c. uxoratus. de conuer. coniu. Abb. in c. licet. in 4. no. de elec.
Vinc. God. Adde, ꝙ matrimonium reducit clericum ad instar meri laici, Paris. consi. 40. nu. 23. lib. 4.

5 †Et an valeat professio, si aliquis profiteatur dicendo, profiteor ordinē monachorū absque alia expressione.& do.Ant.in d.c.porrectū.tenet ꝙ sic,& ex eo est solennizatū votū,qđ vr̄ in dubio profiteri ordinem sancti Benedicti,intellige dummodo fiat in manibus eius,qui illi ordini possit incorporare, vt s̄.dictum est.& de hoc vide notabiliter per Lap. in sua alleg.127.& quod no.in c.rursus.& c.fi.s̄.qui cle. vel vo.in ea.gl.in fi. & idē Archi.q̄a in spiritualibus veritas p̄fertur cōi opi. vt per glo.35. q.9.§.his ita.& no.in c. nuper.s̄.de bigamis.& vide per gl.in c. si verò.el 2.s̄.de senten.excom.& per Fed.in suo consi.13.& hic
6 per Pet.de Anch. † In glo.fi.in fi.idem Arch.per c. Anastasius. 19.dist.In glo.in ver.ꝯhendum.in fi.sed quæritur primo,an contrahens matrimonium post simplex votum ꝯtinentiæ,vel religionis possit exigere debitum.Arch.hic tenet, ꝙ licite reddit, sed non exigit,& idē tenet Host.in d.c.rursus.Sed Io.An.ibi tenet,ꝙ ēt licite exigit:fatetur tm̄, ꝙ est necessaria dispēsatio epi, de quo ibi per eum,& alios Doc.sed Pe.de Anch. vr̄ velle hic, ꝙ non sit necessaria dispensatio, & ita refert beatū Thomā tenere 4.sen.dist.38.ar.4.Secundo aduerte,an talis vouens mortua vxore teneatur ingredi religionē.Io.Mo. hic ꝙ sic, ex quo cessat impedimentū, quod intellige, qn̄ vouit intrare religionem:secus si ꝯtinentiam,quia sufficit ꝙ illam seruet, licèt non intret religionē,vt vult hic Io. And. Tertio aduerte, an sit dr̄ia in voto castitatis emisso per solutos vel coniugatos,de quo ui de Inno.& Host.in c.dudum.s̄.de conuer. coniug.concludentes,ꝙ q̄ñocunque coniugati simul vouent ꝯtinentiam,censent profiteri in tm̄, ꝙ si postea carnaliter se cognoscant, soboles erit illegitima, adeo ꝙ altero eorum mortuo, alter non possit ꝯhere matrimoniū,& esset nullum,& ita vr̄ velle glo. in c.ministri.81.dist.secus verò esset in solutis, qui non ita ligantur, vt hic in tex.Sed Io.An.in d.c.dudum. vr̄ indistincte tenere ꝯriū, etiam in coniugatis, per istum tex.indistincte, & gn̄aliter loquentem tam in solutis quàm in coniugatis. Sed volens eorū dictum saluare,dici posset,ꝙ iste tex.loquitur in solutis non in coniugatis, s̄m Lap. Sed certè tex. hic loquitur indistincte, & generaliter s̄m Io.de Lig.impugnantem illorum dictū.Quare do.Anto.ibi concludit,ꝙ si coniuges vouent castitatē respectu certæ regulæ approbatæ,tunc procedit dictum Inno.& Hosti. secus si simpliciter non referendo se ad certam religionē, uel regulam approbatam,& tunc procedit dictum Io.An.ut patet ex hoc tex.& ita sequitur hic Do.Sed certe tenendum videtur indistincte, quod dicit Ioan. An. per hunc tex. quia licèt vo-ueant castitatem respectu cetæ religionis,tm̄ propter hoc non profitentur expresè nec tacitè,nec recipitur talis professio ab habente potestatē recipiendi, de quo tm̄ hic plene per Pet. de Anch.& per Doc.in d.c.dudum.& in c.charissimus.eo.ti. & in d.c.ex parte.& in c.pe.s̄.ti.proxi.& per Lap.no. in sua alleg.

De statu regularium. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo non posset inducere cōtrarium, quòd moniales possent esse extra clausuram suorum monasteriorum.*

2 *Monialem corrumpens dicitur inferre grauissimam offensam Deo & religioni.*

3 *Constitutio emanans ad uniuersitatem,non includit singulos de uniuersitate,nisi exprimatur.*

4 *Monialis cuiuscunque sit status uel conditionis, non potest exire claustrū sine urgenti necessitate.*

5 *Persona honesta ut possit intrare monasterium monialium, tria requiruntur.*

6 *Episcopus si præcipit sub pœna, ne ullus ingrediatur monasterium monialium sub pœna,an comprehendantur etiam non subditi episcopo.*

CAP. I.

Periculoso. Moniales tacite vel expressè professæ clausuras mona-
1 sterij exire non possunt, nec alij illas intrare, nisi causa legitima,& licentia superiorū interueniat.h.d.vsq; ad §. sane.†No.j.ꝙ ex quo periculosum & detestabile est monialibus exire clausuras monasterij,non posset per consuetudinē induci con-
2 trariū,s̄.de ꝯsue.c.j.& fi.†Secundo no.ꝙ corrūpens monialem dr̄ inferre grauissimū opprobriū religioni, & grauissimā offen-
a sam Deo.Ideo est,quia sacrilegiū cōmittit, [a] vt 27.q.j. si quis rapuerit.& in l.si quis non dicā. C.de episc. & cle.& ibi qua pęna puniatur corrūpens,rapiens,uel sollicitans monialē. Et in foro consciæ non pn̄t absolui per inferiores ab ep̄is, ut per gl. ord.ponentem casus reseruatos ep̄o in c.2.j̄. de pęni. & remis.
3 †Tertio no.ibi,vniuersos & singulos, ꝙ ꝯstō emanans ad vniuersitatem,non includit singulos de vniuersitate,nisi id exprimatur,vt hic,& in c.gn̄ali.s̄.de elec.eo.lib.& ibi per Doc.sic ēt dr̄, ꝙ mandatū factū vniuersitati non includit singulos uel eꝯ, vt est tex.in c.grandi.s̄.de sup.neg.præla.eo. li. Et uide dicta in c.pn̄tium,in glo.in uer.conuentuū,de testib.lib.6. Quarto no. ibi,futuras.s̄m Do.ꝙ noua ꝯstitutio imponens personis duriorē statū,nō includit personas nondū receptas,nisi id exprimatur,de quo uide qđ no.in c.statuimus.s̄.de ma.& ob. & in cle.
4 ut hi qui.s̄.de æta.& quali.& in c.fi.s̄.de ꝯsti.†Quinto no.ibi,in quibuslibet, ꝙ cōstitutio Papæ oēs ligat in quocūq; loco sint, de qua in cle.j.de iudi. Sexto no.ibi,quacūq; rōne uel cā,& ita allegat̄,ꝙ monialis cuiuscunq; status uel condōnis existat, nō pōt nec dēt exire monasteriū,nisi in casibus exp̄ssis in iure, iō est ꝙ pro nulla causa possunt ad iudiciū uocari, ut p̄sonaliter cōpareant,vt uide in c.2.in fi.s̄.de iud.e.lib.& sic facit, ꝙ abbatissa non possit exire monasteriū ēt pro visitādis monasterijs sibi subiectis,sed ipsam uisitationē per aliū faciet s̄m gl.in ver. alia.in cle.2.j̄.e.ti.& tenet Arch.& Ioā.An.hic, ex quo infert ꝙ cum hic loquatur de monialibus,ꝙ sicut appel.monachorum includitur ipse abbas,vt in c.fi.s̄.de pęni. ita appellatione mo-
b nialiū [b] veniat ēt abbatissa,ex quo de salute aīæ agitur, s̄m Io. An.Septimo no.ibi,nisi forte.a ꝯrio sensu,ꝙ monialis euidenter & grauit̄ infirma,ita ꝙ cum alijs morari non possit, absque scandalo poterit de ipsarū monialiū consensu exire monasteriū ēt absque lnīa superioris, intellige qn̄ superior esset in remotis,& sic non posset in breui hr̄i,ut j̄.in §.uerum,quo casu si tunc exeat,nō incurret excōicationē per superiorē latā in exeuntes monasteriū sine superioris lnīa.facit glo.in c.2.s̄. de test. cog.& l.itē q̄ritur.§.exercita. ff.loca.aſs aūt bene requireretur ꝯsensus superioris,qn̄ posset in breui hr̄i,p̄ no.p̄ gl.ī c. ad apostolicæ.s̄.de dona.& 12.q.2.bonæ.& ita tenet Do. in fi. huius c. In tex.ibi,nullique.no.ꝙ licèt prohibitū sit existentib.sub clausura,ut nō exeant,tm̄ ex hoc non vr̄ aliis p̄hibitū, ut nō exeāt,
5 nisi id exprimat̄,s̄m Dn̄i. † Vlti.no.tria requisita, ut persona ēt honesta possit intrare monasteriū monialiū.Primo, ꝙ cā sit rōnabilis,de quo in c.monasteria.s̄.de vi.& ho.cle. Scđo,ꝙ manifesta.Tertio,lnīa superioris in sp̄ē petita et obtenta, et ille cēsetur superior,qui p̄est ipsi monasterio, ut in c.decima.28.q.2. qui dēt esse ab ep̄o cōprobatus,ut in c. qui religiosus, eadē cā et q.s̄m Arch.et Io.An.Sed Io.Mo.hic in addi.tenet illū censeri superiorē,qui hēt facere clausurā,ut j̄.in §.hæc oīa.nec posset abbatissa hanc lnīam dare,cū et ipsa arctet̄ hac clausura,ut j̄.in §.verū.et §.seq.s̄m Io.An.et Do.In glo.in ver.pn̄tes. ibi, taxat̄, idem Io.Mo.et sic no.ex glo.ꝙ restrictio clausuræ non inducit strictiorē religionē,nec dr̄ ex hoc restringi:vn̄ strictior clausura non inducit strictiorē religionē,qđ est notandū pro Cartusiensibus s̄m Do.et uide in c.sicut.s̄.de iureiu.In ea. glo.ibi,in clericis secularibus.vide glo.in c. p̄posuisti. 82. dist.et in regula,ꝙ oēs.j̄.eo.lib.In ea.glo.in fi.facit ēt cle.ne in agro.j̄.e.p̄ quæ iura patet Papā circa professos multū posse in cibis, uestibus, et mō uiuendi, et similib. q̄ cadūt in bonis fortunę reseruatis, tm̄ naturali sustentatione et substātialib. rſæ, de quib. in c.2.cū ad monasteriū.s̄.de sta.mo.in bonis ēt naturæ gr̄æ, uel gloriæ non est tanta ptās Papæ,et hoc per se patet,q̄a illa Deus,cuius uices gerit ipse Papa,nō trāstulit in eundē Papā, s̄m Io.An.qđ no.in glo.uer.p̄petua.in prin.idē Arch.et facit c.uirginis.et ibi gl.20.q.4 In ea.gl.ibi in fi.intellige, qn̄ assumit̄ in monasterio
6 eiusdē religionis,et habitus,ut in cle.j.de elec. † Extra glo.concludit hic Lap. ꝙ si ep̄s sub certa pęna præcipit, ꝙ nullus sine sua licentia accedat ad ꝯuentū et monasteriū monialiū,tunc si accedit,subditus ep̄i incurrit pęnā.Et idē in non subdito, si vadit ad illud per dięcesim ipsius ep̄i, dūmō p̄babiliter nō ignoret statutū ep̄i:aſs non incurreret dictā pęnā s̄m ipsum uolentē,ꝙ ēt exēptus ligetur tali statuto.pro quo c.j.j̄.de priu.et s̄.de priuilegiis.patētibus.et ibi p̄ do.Ant.intellige,nisi talis sit exēptus ēt rōne delicti in loco ēt nō exēpto cōmissi, ut in d.c.1.de quo plene in c.2.§.statuto.s̄.de ꝯsti.eo.lib.s̄m Do.ex his tenentem post Lap.ꝙ tale statutū valeat ex eo, ꝙ per indirectum p̄iudicet̄ exemptioni. Sed Pet.de Anch.in hoc ꝯ, per plures rationes

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Sacrilegium committit.Adde c.si qua monacharum.27.q.j.glo.in c. virginibus ea.causa & q.& in cle.eos.& ibi Docto.de consang. & affini.& an moniali fornicanti sit dandum corpus Christi,uide gl.in c.de filia.ea.cā.& q.

b Nic.Sup.Monialiū.Adde Barba.in c. at si cleri. in §. de adulterijs.de iudi.in 14.col.idem Barb.consi.20.incip.Vbi Christus.in 7.col.in 3.vol.

Vin.God.Adde,ꝙ Monialis a castitatis uoto, ut nubat, dispensare potest Papa. Ioan. Lup.in tracta.de lib. eccle.q.8.nu.4.quod habetur in 9.lib. trac.fol. 142 nume.4.

nes,& maxime per c.quanto.s̃.de priui.Sed dicit Do.ꝙ tale sta
tutum, nec directe vel indirecte p̄iudicat monasterio vel exē
ptioni, cum ad monasterium prohibentur accessf. sed præiudi
cat iurpsis accedentibus. Si verò statutum diceret, ꝙ nullus in
tali monasterio exempto sit in sua diœcesi, aliquid inhoneste
faciat,tunc ēt subditus epi id cōmittens non incurrit pęnā, ar.
d.§.statuto.& l.fi.ff.de iuris.om.iu. cū de delicto cōmisso in lo
co exempto eps cognoscere nō possit,vt in c.cū eps.s̃.de offic.
ord.eo.lib.pro quo glo.2.in cle.j.de vi.& ho. cle. de quo plenè
vide no.in d.c.2.& in c.luminoso.18.q.2.& in d.c.j. & c.si Papa.

S V M M A R I V M.

1 *Incommoditas & penuria qualiter differunt.*
2 *Virgines ingredientes monasterium,in quo tantum solent recipi meretri-*
ces pęnitentes,asserentes se esse meretrices, an teneat ingressus.

Sane. Tot moniales sunt recipiendæ in monasterijs non
mendicantiū, quot possunt sine penuria sustentari,
& vltra receptio non valet.h.d. No.j.a ɔ̄rio sensu, monasteria
monialium ēt in ordine mendicantiū,& ita tenet Lap.ꝑ hunc
tex.in sua alle.4.de quo plene per Dn̄i. in c. fi.s̃. de reg.eo.lib.
in 5.col. Secundo no.ꝙ moniales debent sustentari & alimen-
tari de prouentibus monasterij. Vlti.no. Papam posse irritare
votum in religione emissum, quod ideo est, quia ꝓhibitio fit
hic ante factum votum,sed si post,vide per Inno. & Doc. in c.
1 cum ad monasterium.s̃.eo.tit.† In glo.in ver.penuria. in fi.no.
dr̄iam inter incōmoditatem & penuriam,& vide in l. ut grada
tim.§.quoties.ff.de mu.& ho.& tene menti ex gl.primo, ꝙ ar-
ticulantes debent esse cauti in ponderando verba statuti, uel
ɔ̄tus,uel alterius intentionis agentis uel rei, facit quod no. in
c.2.circa prin.j̃.de usur.& in c.j.in uer.Christianorum.j̃. de ho-
mi.Secundo tene menti, ꝙ opponentes contra articulos, uel
probationes debent esse cauti, ut id faciant, postq̃ elapsus est
terminus ad probandum:aliàs si ante, tunc instrueretur aduer
sarius in reformando articulum, & est simile quod no. in c.fi.
2 s̃.de libel.obla.ſm Ioan.An.†In glo.in uer.irritum. idem Ioan.
Mo.& Arch.& facit 81.distin.c.pe.ſm Ioan.An.inducentē hūc
tex.ꝙ si uirgines asserentes se meretrices cum nō essent, ingre
diuntur monasterium ordinatum ad recipiendas meretrices
pœnitentes, & non alias personas,ꝙ nō teneat receptio, nec
possint ibi saluari,& debent inde expelli.ad hoc ca. cum dile-
cti.s̃.de elec. & in cle. quia contingit. uer. cum tamen.de reli.
domi.essent tamen pōderanda uerba institutionis, ut in c.por
ro.s̃.de priui.secundum Ioan.An.de quo hic per eum.

S V M M A R I V M.

1 *Ecclesiastici seculares, uel regulares tenentur iurare dominis temporali-*
bus,quando tenent ab eis in feudum temporalia.
2 *Procurator an possit constitui ad præstandum iuramentum fidelitatis.*
3 *Priorissa regit monasterium,sicut abbatissa,nec est differentia quo ad iuris*
effectum.
4 *Verba rogatiua in uiam præcepti stant præceptiue.*

Verum. Monialis præsidens monasterio, si astricta ad fi
delitatis iurm sit, non potest per alium præsta-
re:exeundo monasteriū poterit,quo præstito statim redire de-
bet. Et domini temporales per cēsuram ecclesiasticam cōpel-
luntur, vt in suis curijs admittant abbatissas, & quascunque
alias moniales ad litigandum per procuratorem. hoc dicit vs-
1 que ad §.& qm̄.†No.j.ꝗꝙ personæ ecclesiasticæ & religiosæ te-
2 nentur iurare dn̄is temporalibus, [a] qn̄ ab eis t̄palia tenent in
feudum.de quo in c.nimis. s̃. de iureiu.& isto casu debitor pro
præstando iuramento ire debet ad domum creditoris, & hoc
modo limitatur l.ad egregias.ff.de iureiu.quia abbatissa est ꝑ-
sona egregia,& tamen nō mittitur sibi ad monasterium vt iu-
2 ret, sed ipsa tenetur personaliter comparere. † Secundo no.&
tene menti, ꝙ licet aliàs iurm possit præstari per procuratorē
habentē speciale mandatū,vt in c.fi.s̃. de iur. calum.eo. lib.ta-
men pro præstando iuramento fidelitatis arctatur quis ad per
sonaliter cōparendum, quantūcunque habentes præstare tale
iurm sint moniales & religiosæ personæ astrictæ ad clausurā,
& quantūcunque tales moniales pro nulla alia causa possint
cogi ad personaliter cōparendū, vt hic, in c.2.s̃.de iudi.eo.lib.
& hoc nisi dn̄o feudi placeat,ꝙ tale iurm per procuratorē præ
stetur,ut hic dr̄. Tertio no.ibi, reuersura. ꝙ specialitas suis ter-
minis debet esse contenta,qua expedita sine fraude, & eius cā
cessante, cessat sp̄alitas, & ad ius cōe redit. facit l.generaliter,
3 C.de epis.& cle.ſm Archi.& Io.An.†Quarto no.non esse diffe
rentiam quo ad iuris effectum,siue monasteriū regatur per ab
batissam, seu per priorissam, imò etiam cura & administratio
monasterij cōmitti potest simplici moniali, ut hic dr̄, & talis
monialis pōt constituere procuratorē in causa monasterij cir-
ca administrationem sibi concessam. sic s̃.de iud.cum deputa-
ti.& hoc in quibuscunque curijs seu tribunalibus.Quid aūt sit
b curia,[b] vide glo.in ver.curia.in cle.ne in agro.§.quia verò.j̃.eo.
& dicit hic Ioan.An.ꝙ ad reprehensionem curiatū dixit alter.

Curia curarum genitrix nutrixque malorum.
Ignotos notis, inhonestis æquat honestos.

Lap.hic dicit,ꝙ Philosophus interrogatus,quid esset curia,re-
4 spondit,ꝙ est determinatus locus ad decipiendū.†Quinto no.
ibi,obsecramus.ꝙ uerba rogatiua in uiam præcepti stant præ-
ceptiue,& non rogatiue,ad hoc quod no.xj.qō.3. rogo.& in c.
petitio.de iureiu.& uide aliàs in l.age.C.de transac. Sexto no.
c ibi,& alijs prælatis.ꝙ appellatione prælatorū [c] ueniunt epi,et
uide per glo.in c.2.in prin.s̃.de præben.eo.lib. Vlti.no.ibi,præ
fatæ moniales optimum tex.clarissime probantem, per appel
lationē monialiū uenit etiam abbatissa, priorissa, & aliæ mo-
niales,ut s̃.patet.In glo.in uer.societate. ibi, ex antiquis.ualet
enim talis ætas ad suspicionem tollendam, 18. q.2. diffinimus.
in fi.poterit etiam secum habere patrem spiritualem ad infor-
mationē morū.12.q.j.c.j.& 19.q.j.in decima.ſm Arch.& Io.An.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Temporalibus.Adde Doc.in c.verum.de fo.compe.
b Ni.Sup.Curia.Adde,quòd quādoque accipitur pro curia principum, ut hic,
quandoque capitur, ut uniuersale ius quoddam comprehendens sub se iu-
risdictionem loci,& dominia rerum,ut in c.cum Bertoldus. de re iudi.& in
c.1.in §.item si quis.& ibi Bal.qui. mo.fe.amit.in vsi.feu.
Vinc.God.Adde,Curia quid Fel.in c.Rodulphus,col.13.de rescrip. Fran.Aret.
consi.16.& Bar.Soc.consi.86.in causa,uersi.2. conclusio. & ibi ꝙ Curiæ uer-
bum est æquiuocum, & multipliciter sumitur.
c Nic.Sup.Prælatorum.Adde Benedi.Capram in c.1.in 3.no.de cle.ægro.lib.6.

Et quoniam. Ordinarij locorū in monasteriis sibi
subiectis propria in exemptis aposto-
lica auctoritate clausuram monasteriorū procurare debent,
propter hoc tamen in aliis casibus non est iurisdictio in exem
ptos attributa.h.d.No.j.ibi,diœcesi.iuncto tex.j̃. ꝙ loca exem
pta dicuntur esse de diœcesi, pro quo est etiam tex. clarus in
cle.2.de priui.& glo.in uer.annui.in cle.1.de exces.præla.Secū-
do no.ibi, auctoritate, ꝙ quando iurisdictio datur à lege aliàs
non habente, intelligitur delegata tunc, qn̄ l. concedens hoc
exprimit,aliàs non,de quo in c.cum ab ecclesiarum. & in c.ir-
refragabili.s̃.de offi.ord.Tertio no.ibi,in uocato ꝙ non solum
epi & alii ordinarii,sed etiam inferiores prælati, sicut sunt ab-
bates,ut tenet hic Arch. & Ioan. An. possunt impetrare auxi-
lium brachii secularis, pro quo tex. in c.administratores.22.q.
6.ibi episcopis & ecclesiasticis uiris,& etiam delegatis aposto
licæ sedis hæc possunt,ut hic in tex.de quo etiam uide ꝑ Doc.
in c.1.s̃.de offi.ordi.tunc de causis.& c.significasti.s̃.de offi.de-
le.& in cle.1.eo.titu.In glo.in uer.primatibus. in fi.de patriar-
chis & primatib.hic per Arch.de quo 21.dist.cleros.et in c.anti
quæ.de priuilegiis, et de primatibus uide in c. fi. s̃. de maio.et
obe.& hic per Pet.de Ancha.

De religiosis domibus, *Rub.*

S V M M A R I V M.

1 *Gesta contra prohibitionem iuris sunt ipso iure nulla.*
2 *Factum quando non tenet de iure,potest reuocari de facto.*

C A P. I.

Eligionum. Non licet nouū ordinem
seu religionē inducere,aut
habitum nouæ religionis assumere, et reuoca-
ti sunt mendicantes per Papam non approbati
creati post conciliū.h.d.usq; ad §. confirmatos.
No. ꝙ cōcessio facta per importunitatē censet
extorta,et non libere ɔcessa, quod facit ad statuta requirentia
liberam concessionē. No.primo non dici superfluū,si repetat
id quod erat dictum,qn̄ primum non bene seruabatur. Secun-
do no.ibi,ordinē seu religionē, ꝙ licèt ista ponantur hic ut di-
uersa, vt in c.eporum.j̃.de priui.tn̄ non sunt diuersa, sed idē ſm
Io.An.ut patet s̃.in tex. exprimente solū de religione. et j̃.in §.
confirmatos.exprimitur solū de ordine,et sic pro hoc patet, ꝙ
idē sunt quod no.ad cle.1.de electionibus. Tertio no.ibi, sedis
apostolicæ,ꝙ solum Papa habet approbare et confirmare no-
1 uū ordinē,uel religionē,sic s̃.de uoto.eo.lib.c.1. Quarto no.ibi,
perpetuæ prohibitioni, ꝙ gesta contra prohibitionem consti-
tutionis sunt ipso iure nulla,sic C.de leg.l.non dubium, quod
intelligit Io.An.qn̄ ɔstitutio ultra non ꝓcedit,al's si ultra ꝓce-
dit,illud seruabit,de quo in c.tua.s̃.de sponsa duorum.et in d.l.
non dubiū.et x.dist.uides.et per Bar.in l.p̄tor ait.ff. de no.ope.
2 nū.et per d.Flo.in cle.1. de rescri. † Vltimo no.ꝙ qn̄ factum de
iure

iure non tenet, potest fieri reuocatio etiam de facto, sic ff. de iudi. in l. si minor, & voluit sing. Inno. in c. cum dilecti. s. de ele. a qui que de facto [a] processerunt, possint de facto reuocari etiam non citata parte, de quo in c. cu cessante. s. de app. In gl. in ver. habitum. in fi. tene menti hanc gl. pro intelligentia tex. In gl. in ver. mendicantis. in prin. & reprobatur ordo ipsorum mendicantium adinuentus post conciliu, qui non fuit approbatus, sicut est ordo illorum, qui vulgariter nominantur apostoli, & in hac prohibitione includuntur etiam monasteria monialiu ipsorum mendicantium, ex quo tex. hic indistincte loquitur, & quia masculinum concipit femininum, l. i. de ver. signi. tales moniales non fuerunt post concilium approbatæ, secundum Archi. & Io. And. ponentem de tempore, quando tale conciliu fuit factum. de quo per eum in c. penul. s. de deci. & in c. nemo. s. de elec. eod. lib. Et hoc fuit reuocatum per Io. xxij. in sua extrauaganti quæ incipit, sancta Romana. reuocans, quatenus de facto processerat religionem eorum, qui dicutur fraticelli, vel fratres de paupere vita, vel bicocholi, vel bichini, & generaliter excommunicat istos inuenientes nouam religionem, & recipientes alios ad eorum congregationem, ac etiam excommunicat prælatos dantes eis facultatem seruandi talem ritum.

ADDITIO.

a Vinc. God. Facta tamen pro infectis haberi non possunt, Ruyn. consi. 24. nu. 4. lib. 2. & factum magis attenditur, quod principaliter agitur, quam quod in consequentiam. Ruy. consi. 109. nu. 36. lib. 3.

SUMMARIUM.

1 *Mendicantes religiosi qui dicantur.*
2 *Prædicatores præferuntur minoribus, & eremitæ carmelitis.*
3 *Carmelitæ an sint mendicantes.*
4 *Quid de fratribus seruorum sanctæ Mariæ.*
5 *Statutum si quem prohibeat acquirere domum, vel fundum in ciuitate, an poterit ei legari.*

Confirmatos. Mendicantes instituti & approbati per Papam post concilium, no possunt aliquem ad professionem recipere, domum vel locum de nouo acquirere, nec acquisita sine licentia Papæ alienare, nec extraneis prædicare confessiones facere, vel ad sepulturam recipere, & contra factum non tenet, & cotrafaciens excommunicationem incurrit exceptis prædicatoribus, minoribus, eremitis, & carmelitis, in quibus constitutio ista locum no habet.
1 hoc dicit. vsque ad §. ad hæc. † Tene menti ex tex. primo, [a] qui
a dicantur mendicantes. Nam sunt illi, qui prohibentur habere redditus vel possessiones pro victu, qui tex. loquitur in minoribus, de quibus vide per Bal. in authe. ingressi. C. de sacrosan. eccle. de prædicatoribus vero, an sint capaces annuorum reditorum, vide plenissime per Fede. in suo consi. 12. Secundo no. æquiparari hic regulam per professionem seu ordinem & constitutiones, an quis sit de mendicantibus, de quo j. Tertio nota ibi, reseruamus. arg. quod destructo collegio ecclesiastico, vel aliquo recedente non diuiduntur bona collegij, sed remanent in dispositione Episcopi, vel Papæ, prout hic dicitur, de quo per Bar. in l. fi. ff. de colleg. illicitis. & per Inn. & Docto. in c. 2. s. de noui ope. nunc. & in c. fin. s. de excel. præla. Quarto no. ibi, valeat, quod Papa potest inualidare per suam inhibitionem professionem factam in religione, de quo per Ioan. And. in regula, cum stat. j. eod. & per Hostien. in ca. quia in insulis. s. de reg.
2 † Quinto no. ex ordine literæ, prædicatores [b] esse præferendos
b minoribus & eremitis & carmelitis, de quo in c. quorudam. s. de ele. eo. lib. & ibi per glo. & Ioan. And. quod non solum prædicatores & minores sint mendicantes ex regula & ordine, prout etiam tenet hic glos. in ver. professio. sed etiam eremitani, & carmelitæ, & ita colligitur ex tex. hic iuncto præcedenti, qui loquitur de mendicantibus, a quo isti quatuor excipiuntur, & declaratur eos non includi, quasi alias includerentur, facit d. c. quorundam. & tenet Pau. in clem. vt professores. j. de regu. Sed aduerte, quia Fede. in suo consi. 258. tenet contrarium in ipsis prædicatoribus, & idem Bal. in authen. si qua mulier. C. de sacrosan. eccle. tenens quod sint mendicantes ex constitutionibus, non ex regula vel ordine. Idem tenet Feder. in d. consi. 12.
c dicens, quod prædicatores [c] profitentur regulam Augustini. Sed certe contrarium videtur tenendum per hunc tex. & in d. c. quorundam. & in c. fin. s. de pac. eod. lib. ubi probatur, quod minores prædicatores & eremitæ sunt mendicantes ex ordine, & ita tenuit glo. hic in ver. solido. & glo. 3. in d. c. fin. & glos. in ver. quoslibet. in clem. vt professores. j. de reg. † De carmeli-
3 tis [d] vero Lap. in sua alleg. 45. satis dubitat, an sint mendicates
d ex regula, & non audet firmare pedes, vide ibi per eum, arg. pro & contra. Sed certe tenendum est, quod sint mendicantes per tex. hic, & in d. c. quorundam. vbi Ioa. Andr. hic precise firmat hoc etiam tenent glo. supradictæ, & Archi. in d. c. fi. & ita etiam sequitur Dom. hic in fi. huius c. vbi plene per eum. Et vide tex. & Docto. in c. nimis. el 2. s. de excel. præla. & per Imo. in d. cle. exiui. Et voluit no. Lap. in d. alleg. 4. quod mendicantes ex regula, dato quod habeant proprium in communi ex priuilegio apostolico, vel alias retineant de facto possessiones, tamen no perdunt ex hoc nomen mendicantium, imo & quo ad alia censentur, & dicuntur mendicantes, & iura loquentia in mendicantibus locum habeant in talibus, & ita sequitur Dom. hic in fi. huius c. de quo etiam per eum in c. 2. de regu. eod. lib. in 5. colum. In glo. in ver. professio. in fi. aduerte, quia licet minores & prædicatores eremitani & carmelitæ sint mendicantes, tamen iste §. confirmatos. non habet locum in eis, vt patet hic in §. sane. & §. cæterum. sed bene locum habet in fratribus de sacco, de quibus j. in glo. fi. haberet etiam locum iste §. in illis, qui non sunt mendicantes ex regula, sed ex constitutionibus, vt esset si religiosi non mendicantes ex regula fecerunt constitutiones de non recipiendis possessionibus vel redditibus, & quod eleemosynas quærant, tunc enim mendicantes censentur, & in eis haberet locum prohibitio tex. hic, in §. confirmatos, secundum Ioan. Andr. sed Pau. in d. clemen. vt professores. tenet quod religiosi mendicantes ex suis constitutionibus tantum non approbatis per Papa non censentur mendicantes, maxime quia possunt venire contra eorum constitutionem et iuramento firmatam, & idem videtur tenere Feder. in d. consi. 258. in prin. Sed Lap. residet hic cum opi. Ioan. And. quod idem Io. And. no. in c. sane. s. de reg. in gl. i. si locis, & idem tenet hic, Domi. cum de hoc sit casus hic ibi, vel constitutiones, & c. ita
4 residet hic Pet. de Ancha. † Quid autem sit in fratribus seruo-
e rum [e] sanctæ Mariæ, conclude quod iste §. confirmatos. in eis locum non habeat, & ita Ioan. And. hic refert fuisse declaratu per Benedictum ii. & ita dicit sibi constare, & merito fuit sic declaratum, quia nec regula nec constitutiones arctant eos ad mendicandum. Idem tenet Lap. in sua alleg. 45. licet aliquado mendicent secundum Ioa. And. & idem tenet Gaspar de Cal. in suo consi. 17. in titu. de regu. quia tales profitentur regulam Augu. quæ in communi habet proprium, vt in c. nolo. & c. no dicatis. 12. q. i. ideo est, quia tex. hic appellat illos mendicantes, quibus ex constitutionibus professione vel ex regula prohibetur proprium in communi, vnde ponderat non solum, quod quærant sibi per victum, & per quæstum, sed etiam quod sit eis prohibitum habere proprium ex regula vel constitutionibus, vnde ista duo copulatiue requiruntur, & sic sequitur quod iste §. confirmatos. non habeat locum in illis, qui possunt habere proprium, licet non habeant, sed de facto mendicant, secundu Archid. & Ioan. And. & idem videtur velle Lap. in d. alleg. 4. & 5. intellige, dummodo per eorum constitutiones non prohi-
5 beantur habere proprium. † In glo. in ver. domum. in fi. idem Ioan. Mon. & Archid. & rationem vide hic per Ioan. Andr. & tene menti ex glos. primo, quod prohibitus per statutum acquirere domum vel fundum in ciuitate, poterit legari eis sub modo, vt sic vendant, & ita tenuit Bald. per hanc glos. in l. cum quæstio, in fine. C. de lega. Secundo tene menti singu. ex glos.
f quod fratribus mendicantibus [f] etiam ex regula possunt relinqui immobilia, & ea recipere possunt, ut sic vendant, & in eorum necessitates conuertant, & ita sequitur Bald. in d. l. cum quo, & facit quod no. Specu. in titu. de statu mona. §. 3. & ver. 4. & per Innocen. & Ioan. And. & Docto. in c. in præsentia. s. de proba. & per Cyn. in l. i. C. de epis. & cleris. & per Archid. 19. q. 3. quia ingredientibus, & hic per Lap. dicentem, quod quicquid dicat Specu. in d. ver. & Innocen. in d. c. in præsentia. est tenendum fratres minores non posse petere bona ingredientium ipsorum ordinem, vt in clemen. exiui. §. cupientes. de verb. sig. & in c. exijt. §. ad hæc, quia j. de verb. sign. & tenet Barto. in tractatu minoricaru, in 4. lib. & Bal. in d. auth. ingressi. & in auth. si qua

ADDITIONES.

a Nico. Supe. Mendicantes. Adde c. quorundam. de ele. lib. 6. gl. in cle. vt professores, de reg.
b Nic. Sup. Præferendos. Adde glo. in c. fi. de pac. eod. lib. vide Abbat. in capi. nimis el 2. de excel. præla.
c Nic. Sup. Profitentur. Adde Paulum de Elea. in cle. i. de ele. Barb. consi. 40. inci. Clementissimum omnipotentem Deum, in 8. col. in 4. vol.
d Nic. Sup. Vero. Adde Feli. in c. in præsentia. de proba. in 26. col. ver. quid autem de fratribus carmelitanis.
e Nico. Supe. Seruorum. Adde Feli. in c. in præsentia. de proba. in fi. 25. colu. ver. sed dubitari posset.
f Nic. Supe. Mendicantibus. Adde Barba. in repet. rubricæ de reb. eccle. non alie. in 7. col. ver. 5. limita.

a si qua mulier. Sed alij mendicantes [a] possunt illa petere, nõ vt teneant sed vt vendant,& de precio viuant,vt voluit Cy.in d.l. fi.& Specu.vbi s̃.& Doct.in d.c.in præsentia, & si darentur vel legarentur eis bona,vt illa non vendant,sed vt teneant,tamen poterunt postea vendere non obstante prohibitione,arg. 11.q. 1.sic quædam,& quod ibi no.sed si ea non sunt consequuti,tũc vt consequantur illa petere non poterunt, quia allegarent eorum turpitudinem,arg.regulæ,in pari.j̃.eo.lib. secundum Lap. & quod prædicatores sint capaces talium relictorum, & quod habeant bona ingredietium eorum religionem, tenuit Gasp. de Cal.in suo consi.46.de testa.per tex.in cle. dudum.§. huiusmodi quoque.j̃.de sepul.& ita transit Domi.hic, & ita videtur velle Fede.in dicto consi.258.& plenius per eum in consi.12. de quo tamen vide plenius per Docto.in d.c.in præsentia.& in d. clement.exiui.& per Imo.in c.2.s̃.de testam.in 21. colum. & ad prædicta facit bonus tex.& ibi per Docto.in c.recolentes. s̃.de sta.mona.In glo.in ver.loca,in fi.& idem in c.j.j̃.de exces.præla.vbi omnibus mendicantibus hodie est prohibitum acquirere nouas ecclesias, seu noua loca ad habitandum, vel antiqua mutare sine speciali licentia Papæ,& est addita pęna excõmunicationis,de quo in clemen.cupientes.j̃.de pœ.In glo.in ver. receptio.in fi.vide per Specu.in tit.de sta.mona.§.1.versi.20.& versic.40.& pro hac glo.facit c.si idem.14.quæst.5.& c.cum voluntatis.s̃.de senten.excom.secundum Archid. & Ioan. Andr. quod adde ad no.per Lap.in cap. constitutionem. s̃.de regula. & in cap.vnico. s̃.deuo. eodem lib.In glo.in versi.cæterorum. in fine,facit glo.1.26. distin. deinde. & cum hac vltima opinio. istius glossę,tenet hic Archidia. licet Domi. hic teneat, quod prima opinio huius glos. satis posset defendi, vt hic plene per eum.

ADDITIO.

a Nic.Supe.Mendicantes.Adde Bar.consi.51.incip.Illud asseram .3.vol.in 5.col. ver.& si dicatur quod isti prædicatores.

SVMMARIVM.

1 *Tota religio vel totus conuentus non potest transire ad aliam religionem, vel aliud conuentum sine licentia Papæ, licet de singularibus personis sit secus.*

2 *Prædia si sint donata mendicantibus sub conditione, si eos contingat recedere, vel habitum mutare, an si transeant ad aliam religionem, habeat locum conditio.*

3 *Delictum prelati consilio communicato cum capitulo, quod noceat ecclesię, qualiter intelligatur.*

Ad hęc. No.j.ibi, approbatis, quia ꝓcedit, etiam si sint minoris religionis, & sic est hic casus, in quo religiosus potest transire ad laxiorem religionem, de quo per glo.in c.cum singula.s̃.de præben.eod. lib. dummodo illa religio, ad quam sit transitus, sit approbata per Papam, quia alias
1 nullo casu liceret, vt hic dicitur. † Vltimo nota, quod licet singulariter sit permissus transitus de vna religione ad aliam, tamen tota religio vel totus conuentus in vniuerso non posset transire ad aliam religionem sine licentia Papæ,quod sine dubio procedit in casu isto,sed an hoc generaliter procedat,vide per Hostien.in c.1.s̃.de sup.neg.præla.& in c.nouit.& sequenti.s̃.de his,quæ fiunt a prælatis.& no.in c.olim.el 1.s̃. de restitu. spolia.plenius per glo.1.in c.cum dilectus,s̃.quod metus causa. vide in cap.recolentes.s̃.de sta.mon.In gl.fi. in fi. & si se transferant, tunc cum per transgressionem canonis incurrant peccatum mortale,vt in c.2.s̃.de maio.& obe.poterunt denunciari,vnde Ioan.Mo.ponit hic materiam denunciationis, de qua in c.Romana.§.sane.j̃.de censi.& per Specu.in titu.de deci.§.2. versic.vt autem. Quid autem si multa legata sint facta primo ordini, an si de licentia Papæ se transferat in totum ad alium ordinem,illi debeantur dicta legata.Ioan.And.hic tenet quod sic,& refert ita fuisse disputando conclusum, ex quo in locum primi succedit,ar.c. ecclesia. s̃.vt li. pen. vt hic plene per eum.
2 †Si vero istis mendicantibus essent donata prædia sub conditione,quod redirent ad donantem,vel eius hæredes, si contingat eos recedere,vel habitum vel ordinẽ mutare, an ipsis mutantibus post hanc decretalem & transeuntibus ad reg. approbatam habeat locum dicta conditio reuocatoria.Ioan.And. refert hoc fuisse disputatum,& dicit quod hoc dubium fuit male formatum,quia præsupponit mendicantes posse habere prædia, sed dato quod possint,dicit quod illius determinatio non procedit totaliter,nam ille distinguendo tenuit,quod aut tales mendicantes habuerunt confirmationem Papæ,licet post cõcilium,& tunc conditio locum habet,ex quo potuerunt sic remanere,vt hic in tex.cuius dictum procedit, quando transitus fuerit sine licentia Papæ,secus si cum licentia,ex quo secundus ordo succedit in locum primi,vt s̃. & tunc non posset fieri reuocatio,vt videtur hic sentire Io. And. Si vero tales mendicantes non habuerunt confirmationem tunc, tamen non possint in ordine & habitu remanere, illa duo mutãdo,dummõ remãserint in loco,nõ potest fieri reuocatio.Si vero mutauerint locum,cum ibi manere non possint in habitu,& sine habitu,hẽt locum reuocatio.Sed certe in hoc cum collegium fuerit illicitũ,& reprobatũ,nihil inde quęrit̃,ad hoc l.collegiũ.C.de hęresti.& sic poterit fieri reuocatio ſm Io. An. vt hic plene ꝑ eũ. Et prædicta,qñ sub tali modo & forma fieret donatio ipsis mẽdicantib.Quid aũt si mõ ꝓdicto & forma fieret donatio,vel cõcessio alijs religiosis non mendicantibus.Io. An. refert hic Io. de Deo tenuisse,ꝙ si debito modo transirent ad arctiorem religionem,tunc non possit fieri reuocatio,cũ mutatio fiat in melius,s̃.de voto.c.scripturæ.Si vero ad laxiorem, tunc fiat reuocatio,arg.c.abbate.in fi.j̃.de ver.sig.& 25.q.2.§.vlti. omni tñ casu locũ dimittere sine licentia non possunt, quia donans erat patronus,vel habebat ibi sepulturã, & hoc nisi id fieret de Papæ licentia,ſm Io.An.quod no.in c.verũ.s̃.de condi. appositis. & c.postulasti.s̃.de fo.comp.ſm Pet.de Anch.& ita transit Do. quod vr̃ procedere, qñ hoc fieret ex certa scĩa Papę intendentis prẹiudicare,alias non prẹiudicaret eidẽ,per no.in c.si ꝑꝑ.s̃. de rescri.eo.lib.Et hoc qñ vellet fieri reuocatio virtute pacti, si vero vellet fieri reuocatio ex causa ingratitudinis, tunc non posset,vt vr̃ hic velle Lap.referens Spe.in tit.de dona.ver.quid si aliquis baro,de barone ędificante & dotante monasteriũ,an rõne ingratitudine abbatis vel capituli possint reuocari donata per ipsum.& ↄcludit ꝙ non, quia monasterium non destruetur,nec bona reuocabunt̃,poterunt tñ abbas & monachi inde expelli,& alij in locũ eorũ subrogari.Et ita transit hic Lap.Pe. de Anch.& Do.idem Io.And.d.Pet.& d.Ant.in c.fi.s̃.de dona.
3 & ex his hr̃ no.†limitatio ad nota.in regula,delictum.j̃.eod.lib. nam licet delictum prælati cõicato consilio cum capit. noceat ecclesiæ indistincte,vt voluit gl.3.no.& sing.in c.2.in prin.s̃.de ord.cog.tñ illud est verum in rebus particularibus,& qñ remanent tot bona ecclesiæ, ex quibus potest deseruiri ecclesiæ in diuinis,& eius ministri possent sustentari, & ita etiã procedat tex.no.in l.iubemus nullam.C.de sacrosan.eccle.vbi ꝑꝑ delictum prælati & capituli priuatur ecclesia re sua, & isto casu donatio facta ecclesiæ bene posset reuocari ex cã ingratitudinis prẹlati & capituli,ex quo res est quęsita ipsi ecclesię,licet in quęrendis de nouo solus prẹlatus possit prẹiudicare ecclesię, ſm gl.sing.in §.fi.16.q.6.& Inn.in c.2.s̃.de don.ꝑꝑ quę d. Ant.& d. Nic.in c.verum.s̃.de condi.appo.concludunt, ꝙ si implementum modi vel conditionis deficiat facto solius prẹlati, prẹiudicet ecclesiæ in bonis quærendis,secus in iam quęsitis,quia tũc requiritur consensus prẹlati & capituli,vt s̃.Si vero ꝑꝑ delictũ prẹlati & capituli ecclesia veniret priuanda oĩbus suis bonis, vel maiori parte ita, qđ nõ posset deseruiri ecclesię in diuinis, vel veniret destruẽda ipsa eccl̃a in totũ, & tũc procedat dictũ no.Spe.vt ẽt delictũ prẹlati & capituli non noceat ecclesiæ, & ita distinguendo ↄcludit Imo.in d.c.fi.in 6.col.in fi. quę oĩa sin. tene menti,& gñaliter,qñ sit ꝙ delictũ prẹlati noceat ecclesiæ. Et prẹdicta procedunt, qñ agitur de renouanda donatione facta ecclesiæ ꝑꝑ delictum vel ingratitudinem prẹlati vel capituli.In dote vero data ecclesię,vt quia patronus dotauit ecclesiã siue in modica siue in magna quantitate, & tunc dicẽdum vr̃ vt indistincte ẽt ex delicto prẹlati & capituli talis dos nõ possit reuocari ratione ingratitudinis,quia dos data per patrem filię vel alteri personę, non potest reuocari ex causa ingratitudinis,vt est tex.sing.& Bal. ibi in l. fin.;C.de dotis promis.licet a prin.dos ipsa bene possit denegari per patrem ipsi filiæ ex causa ingratitudinis,vt est tex.no.in Auth.de nuptijs.in §. nec opinione, & in hoc differt cõstitutio dotis ab ipsa donatione, quæ regulariter ratione ingratitudinis reuocatur,vt in d.c.fi.vbi habetur quę sint istę causę ingratitudinis,& ibi plenius per Doc.
a Et generaliter quando sit,ꝙ delictum [a] prẹlati noceat ecclesię, vide plene per Docto.in ca.1. s̃.de dolo & contu.& dicetur in dicta regula,delictum.

ADDITIO.

a Nic. Supe.Delictum prælati.Adde glo.in cap.2.de dila.glo.in cap. placuit.16. q.3.Innocen.in ca.cum dilectus.de ordi.cogni. Docto. in l.iubemus.C.de sacrosan. eccle.
Vin.God.Delictum prælati an noceat ecclesiæ Fely.in c.ad audientiam.versic. limitatur.de rescri.& in c.ad apostolicam.in fi.pen.col.de simo. & in c. contingit.in fi.de sent.excom.Franc.Aret.in l.mulier.§.nihil commune.colũ.10. post med.de acquir.poss.& delictum prælati in iudicialibus quando noceat, Felyn.in cap.ad audientiam,el 2.colum.14.de rescrip.& in feudis an noceat, Alex.consi.23.lib.1.

De capel.

De capellis monachorum. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Institutio ad beneficium potest pertinere ad vnum ratione exercitij, non autem quo ad principalem titulum.*
2 *Beneficia omnia, quæ conferuntur ab inferioribus a Papa, debent esse perpetua.*
3 *Institutio in ecclesijs parochialibus potest pertinere ad monachos quo ad regimen & titulum.*
4 *Fienda per Episcopum verificantur, etiam si fiant per eius vicarium.*
5 *Institutus in ecclesia parochiali per quem poßit reuocari causa rationabili subsistente.*

CAP. I.

Resbiteri. Instituti per Episcopum in
ecclesijs monachorum ad
Episcoporum pręsentationem per eum, si cau
sa subsit, sunt destituendi. hoc dicit. Et primo
1 ponitur differentia. Secundo eius ratio ibi, cũ
debeant. † No. primo institutionem beneficij
pertinere posse ad vnum quo ad exercitium curæ tantum, &
non quo ad principalem titulum beneficij. Secundo no. ibi, in
stituuntur, & ita alle. quod auctorizabilis institutio super cura
in beneficijs spectat ad Episcopum, & non ad inferiores præ-
latos, de quo per Innoc. & Hostien. in ca. cum satis. s̃. de officio
2 Archid. † Tertio no. ibi, perpetui. & ita allegatur, quod regulari
ter omnia beneficia, quę conferunt per inferiores a Papa, siue
ad curam, siue aliter, debent esse perpetua, & non ad tempus.
facit 55. distin. præcepta. & glo. notabilis hic in ver. perpetui. &
a quod no. Io. And. in c. si constiterit. s̃. de nup. & dicitur [a] perpe-
tuum, quod durat ad vitam alicuius, vt in l. j. ff. pro socio. id est
quod institutus in beneficio non potest per Episcopum, vel
alium sine iusta & magna causa amoueri, vt patet j. in tex. & in
glo. fin. Quarto no. ibi, consuetudine, quod prælati inferiores
Episcopis non possunt ex statuto vel consuetudine quęrere
sibi potestatem destituendi stante potestate instituendi penes
Episcopum. Vltimo no. quod de iure communi institutio in
omnibus ecclesijs suæ diœcesis spectat ad Episcopum. sic C.
de hæreticis. cum ex iniuncto. in fi. & 16. q. 1. multis. & q. 2. sane.
in fine, & q. 7. nullus. In glo. 2. in princ. dic quod de iure cõmu-
ni præsentatio debet fieri per prælatum cum consensu conuẽ
tus, vt no. in c. ea noscitur. hic alle. secũdum Lap. & Pet. de An-
cha. In glo. 3. ibi, institutio scilicet, ad curam populi, licet quo
ad regimẽ ecclesię institutio spectat ad eos. de quo in c. de mo-
nachis. s̃. de præben. secundum Io. And. ex quibus nota secun-
dum Do. quod non dicitur ad aliquem pertinere ecclesia ple-
no iure, quando non habet instituere ad curam populi, licet
habeat instituere quo ad titulum beneficij, de quo in ca. abba-
3 tes. s̃. de priui. † Patet ergo, quod ad monachos spectare potest
institutio in ecclesijs parochialibus quo ad regimen & titulũ
beneficij, licet non quo ad curam. Super quo cõclude, ad quẽ
spectet institutio in ecclesijs curatis, quod aut ecclesia est po-
sita intra terminos alterius parochię, aut nõ, primo casu rector
parochialis habet præsentare, & Episcopus instituere, & si re-
ctor fuerit negligens, Episcopus supplebit, vt per Innoc. & Io.
And. in c. cum venerab. s̃ de excep. in fi. in c. 3. s̃. de eccle. ædi. &
si alibi inuenitur, quod alius instituat, hoc facit vt vicarius Epi
scopi, s̃. de offi. deleg. super eo. & de insti. cum venissent. Secũ-
do casu aut ecclesia non est patronata, & tunc regulariter insti
tutio fit per Episcopum, vt d. c. sane. & c. nullus. & per Inno. &
Archid. in d. c. cum satis. Sed si ecclesia est patronata, tunc ipse
patronus habet præsentare, & Episcopus instituere, vt in d. ca.
sane. & s̃. de iure patro. per totum, secundum Arch. & Io. And.
Monachis habentibus solum ius patronatus in ecclesijs cura-
tis competit eis præsentatio, & Episcopo institutio quo ad re-
gimen, & curam populi. Si vero ecclesia pertineat ad mona-
chos quo ad temporalia, & ad Episcopum quo ad spiritualia,
& isto casu ad monachos spectat institutio rectoris quo ad re-
gimen & titulum ecclesiæ, sed quo ad curam populi præsenta-
bunt Episcopo, & Episcopus quo ad curam instituet, vt in cap.
cum & plantare. §. in ecclesijs. s̃. de priuilegijs, & ratione talis
curæ, quam habet committere ad Episcopum, spectat tunc ex-
aminatio, vt sic repellat, si esset insufficiens secundum Io. An.
de quo per eum in c. 1. s̃. eod. titu. & in c. veniens. j. de ver. signi.
Sed si ad monachos ecclesia spectet pleno iure quo ad tempo
ralia & spiritualia, & tunc aut ex concessione Episcopi, & idẽ,
quia monachi habent instituere quo ad regimen ecclesiæ, &
quo ad curam præsentare Episcopo, & Episcopus quo ad curã
instituere & examinare, nam Episcopus a se curam populi ab-
dicare non potest, alias posset a se abdicare spiritualem iuris-
dictionem, quod non licet, vt l. pe. ff. de officio præsidis. & no.
in c. cum venerabi. s̃. de censi. secundum Ioan. And. Si vero spe
ctet ad monachos ex concessione Papæ, tunc poterunt mona
chi instituere non solum quo ad regimen ecclesiæ, sed etiam
quo ad curam populi, vt 17. q. 1. c. 1. & no. in d. §. in ecclesijs. & in
clemen. frequens. ver. quidam. de exces. præla. nec ad Episcopũ
pertinebit tunc examinatio, & ita procedat quod tenet Ioan.
And. in d. c. veniens. vbi hoc videtur sentire, quod videtur con-
tradicere dicto Ioan. And. de quo s̃. vt dicit hic Lapus, sed non
contradicit ita reducendo ad concordiam secundum Imo. In
glo. in ver. perpetui. in fi. tene menti hanc glo. & vide per glo.
in c. si gratiosè. s̃. de rescrip. eod. lib. Quãdoque tamen possunt
per inferiores a Papa beneficia concedi ad beneplacitum, vt
in clem. quia regulares. de supplen. negligentia. & in d. cap. fre
quens. in ver. quidam. & idem ibi no. In glo. in ver. consuetudi-
ne. in prin. quod procedit, vt videtur velle hic Lapus, etiam si
ad ipsos monachos pertineat institutio quo ad regimen, dum
modo perpetuo instituant, quia talis consuetudo vel statutum
non potest tribuere potestatem reuocandi institutionem fa-
ctam per Episcopum, vt hic plenius per eum, & Domi. & ita
vult Ioan. And. s̃. in glo. 3. & sicut non valet statutum vel cõsue-
tudo præscripta, ita etiam non valeret sola præscriptio, quia
auctorizabilis institutio est imprescriptibilis, vt no. in d. c. non
4 satis. & ibi per Ioan. And. † In glo. in ver. per Episcopos. in fine.
no. quod iura loquentia de Episcopo, vel de factis, vel fiendis
per Episcopum, verificantur etiam si fiat per eius vicarium vel
delegatum, quando sunt talia quæ cadunt in mandato, vt hic
in glos. secundum Domi. In glos. fina. in fi. etiam si ex tali cul-
b pa [b] incurratur peccatum mortale, secundum glos. 68. distin. si-
cut. & hoc, nisi talis culpa reiteretur, quia tunc posset propter
eam remoueri, vt est tex. & glo. 11. distin. hoc vestræ. & 15. q. 8. hi
qui. secundum Domi. intellige, si deuenit in notitiam populi,
aliàs et pro graui culpa non debet quis remoueri, 30. q. 1. cap.
vlti. & 50. dist. sacerdotes. & c. seq. & c. de his. secundum Archi.
& Ioan. And. dicentes, quod cum hic de crimine agatur, solus
Episopus debet cognoscere, 16. q. 2. c. j. in fi. de quo in d. ca. cum
5 & plantare. & in c. quanto. s̃. de offic. ordi. † Et ex his Lapus hic
notabiliter tractat, per quem possit remoueri institutus in ec-
clesia parochiali subsistente causa rationabili, & concludit ꝙ
regulariter talis non potest remoueri per inferiorem ab Epi-
scopo, etiam si consuetudo vel statutũ hoc disponat, vt est tex.
hic, qui procedit, siue talis institutus sit monachus, siue cleri-
cus secularis, cum tex. hic indistinctè loquatur secundum Ioã.
Andr. etiam si talis fuerit institutus ad præsentationem ipsius
inferioris. vnde Abbas vel monachi institutum per episcopũ
ad ipsorũ præsentationem remouere nõ possunt, vt hic in tex.
per quem probat, quod tenuit Io. de Deo, lib. j. q. 37. s̃m Io. An.
& siue talis fuerit institutus in ipsa ecclesia per episcopum ad
curam populi, & per ipsum inferiorem ad regimen ecclesię. &
sic Abbas vel monachi remouere non possunt institutũ in ec-
clesia per ipsum abbatem, vel monachos quo ad regimen, &
per epm quo ad curam, s̃m Io. An. & hoc operat auctoritas epi
scopalis, & prærogatiua curæ populi, s̃m Lap. Limita tamẽ præ
dicta, primo nisi in beneficijs, quæ cõferunt per monachos ad
beneplacitum, & habet in d. cle. quia regulares, & in d. cle. fre-
quens. §. quidam. quia tũc cum institutio facta per episcopũ sit
accessoria & sequat naturam principalis, remota institutione
per monachos expirat tũc commissio curæ, facit quod no. In-
no. & Io. And. in d. c. veniens. in ver. examinandus. Scdò limi-
ta, nisi inferior haberet hoc ex priuilegio, vt tenet gl. s̃. in ver.
cõsuetudine. Tertiò limita, nisi talis sit institutus per ipsum in
feriorem non solũ ad regimen, sed etiam ad curam populi, pu
tà quando ecclesia pertinet ad eum pleno iure quo ad tempo-
ralia & spiritualia ex concessione Papæ, quia tunc poterit eũ
remouere, vt sentit Imo. s̃. per no. in d. c. veniens. Si verò quæra
tur, an talis possit remouere per ipsum epm. & dic ꝙ sic, vt hic
in tex. qui procedit, siue institutus sit monachus, vel clericus se
cularis, vt s̃. & siue talis sit institutus per epm ad præsentatio-
nem abbatis, vel monachorũ, vt hic in tex. siue sit ab ipsis mo
nachis institutus perpetuò ad regimen ecclesiæ, & per episco-

pu m

ADDITIO

a Nico. Supe. Et dicitur perpetuum. Adde quid importat dictio, perpetuus. vide Raph. Fulg. consi. 157. inci. In causa. Benedicti Polastri. in 5. col. Alex. de Imo. consi. 60. incip. Omisso multiloquio. in 1. vol.

b Vin. God. Nota, quod culpa maior est in faciendo, quam in omittendo, Goz. consi. 31. nu. 19.

pum quo ad curam,vt s.per Ioan. And. quia institutio Episcopalis perpetuat illum,quod nō potest remoueri nisi per ipsum Episcopum,secundum Lapum.Item procedit,etiam si ecclesia sit exempta, dummodo non sit exempta quo ad curam, quia tunc ratione curæ subest Episcopo,vt in c. ex ore. circa finem. s. de priuilegi.sicut tunc subest eius rector,vt in ca. per exemptionem.j.de priuilegi. & ratione delicti posset puniri, & priuari ipsa ecclesia,& eius cura tanquam eius subditus, p no. in c.1.j.de priuilegijs,secundum Lap.de quo in d.c.veniens. & in d.c.per exemptionem.

De iure patronatus. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus potest competere etiam laico, idque ex gratia fuit concessum.*
2 *Consensus Episcopi non requiritur in concessione iuris patronatus laici,quando fit ecclesiæ,& nu.4.*
3 *Ius patronatus non potest per seipsum vendi.*
5 *Iura antiqua patronatus qualiter probentur.*

CAP. I.

SI laicus. Primo ponitur dictum.Secundo modificatio ibi,per prefatā. Tertio ibi,verum,ponitur aliud dictū, quod postmodum ampliat ibi, & omnino, & hoc dicit. Valet donatio iuris patronatus facta per laicū loco religioso, etiam sine consensu Episcopi,
1 cui tamen non præiudicatur.hoc dicit.† Nota primo,ius patronatus posse cōpetere ipsi laico,quod ex gratia fuit concessum, vt in c.3.s.eodem, pōt etiam competere vniuersitati vel collegio,vt in c.illud.s.eod.& c.ea noscitur.s.de his quæ fiunt a prælato. & tunc corpus vniuersitatis & non singuli sunt patroni, 12. q. 2. qui manumittitur.secundum Archidiac.ponentem hic primo,quid sit ius patronatus.de quo per Ioan.And.& Docto. in rub.s.eod.Secundo ex quibus causis acquiritur, de quo in c.
a cum secundum.s.eodem.Tertio an [a] transeat ad hæredes, & sit apud quemlibet insolidum,de quo in c.1. s. eod. & in clem.2.j. eod. Secundo nota ibi,conferendum,quod cum iste tex. generaliter loquatur, habebit locum non solum in donatione vel concessione gratuita,sed etiam in permutatione, & ita voluit Fede.in suo consi.228.in prin.de quo tamen per glo.& Docto. in d.c.illud.& in c.querimoniam. s. eod. & per glo.in c.nemini.16.q.vlti.habebit etiam locum iste tex.in concessione, quæ fieret titu.legati in testamento,vel codicillis, secundum Ioan. And.in c.cum secundum.s. eod. de quo plene per Fede. in suo
2 consi. 219.† Vltimo no. quod in concessione iuris patronatus fienda per laicum loco religioso nō requiritur consensus Episcopi,& sic a contrario sensu infertur,quod consensus Episcopi requiratur,si concessio fiat laico,vel etiam clerico iure proprio vel patrimoniali,secundum Archid. hic, & Ioan. And.in c.illud.in vlti.glo.quia non est recedendum a iure antiquo,nisi quatenus reperitur expressum, secundum Imo.& Domi. & vide quod no.in c.ex insinuatione.s.eod.licet ergo ius patronatus sit spiritualiter annexum,vt in c.quanta.s.de iud.tamen potest donari singulariter,& de per se,vt hic,& d.cap.illud.etiam sine aliqua vniuersitate,vel plene,puta sine castro,villa, & fundo,& ita determinat Rota per hunc tex.in decisio.404.quæ incipit, Item fuit dubitatum, intelligendo de concessione facta loco religioso,vel clerico pro ecclesia,secus si laico vel clerico nomine proprio, quia tunc de per se donari non posset sine consensu Episcopi,vt per glo.in d.cap.ex insinuatione,& in d.
3 c.illud.& ibi per Doc.& per Innoc.in d.c.cum sim.in fi.† Ven-
b di [b] autem non potest ius patronatus de per se, sed bene cum vniuersitate,vt in c.ex literis.& c.de iure.s.eod. & etiam si fieret venditio ecclesię de consensu Episcopi,quia est simonia,vt in c.de iure,& est de mente Rotæ in d.decisi.& Ioan. And. hic. Quid autem si venditur vniuersitas, cum qua transiret ius patronatus, & in tali venditione exprimatur ius patronatus, an tunc transeat ipsum ius patronatus,hic plenissime per Ioā.An. arguentem pro & contra,& refert pro parte affirmatiua fuisse sententiatum, tamen consuluit, vt nunquam fiat expressio in venditione,per quam dici possit illud expresse venditum, sed in fi. instrumenti fateatur venditor se desijsse esse patronum, & se omne possessionis commodum & animum deposuisse. Quare Domi.hic referendo Io.Cal.hic, dicit sic posse concludi,quod si expressio fiat declaratiuè, vt vendo uillam cum omnibus iuribus suis, videlicet iurisdictione iure patronatus &c. Et tunc transit, quia talis declaratio nō inducit nouam vel singularem venditionem,facit l.hæredes palam. ff.de testamētis. Si verò fiat expressio non declaratiue, sed coniunctiue, licet non fuerit necessaria,tamen non transiret ius patronatus, per no.hic per Ioan.And.Sed imo etiam si continuatiue exprimatur, tamen eo modo quo tacite inest, ita quod appareat, quod non veniat æque principaliter,sed accessorie,vt si vendatur castrum cum iure patronatus,esset videndum an dictio cum, faciat venire æque principaliter,vel accessorie.& vide no. in ca. querelam.s.de simo.& tunc transeat cum accessorie veniat,& sub vniuersitate,vt l.si cui.& l.quæsitum.§. penul. de fundo instructo.secus autem si æstimatur taliter, quod apparet q̄ æque principaliter veniat,vt si vendatur castrum, & ius patronatus,
4 vt no.in d.l.si cui.& in l.3.de leg.1.† In gl.in ver.eidem. in prin. no. iuncto tex. ius patronatus posse donari vel remitti ecclesiæ,cuius quis est patronus,sic s.de testibus.significauit, & tūc ecclesia erit patrona sui ipsius,secundum glos.sed certe extinguitur tunc ius patronatus,& efficitur libera, quia ius patronatus est quædam seruitus,vt tenet Innocen.in rub.s. eodem tit. quæ extinguitur, cum prouenit ad ecclesiam, cum res sua nemini seruiat,ff.de serui.rustico.prædi.l. si quis ędes. secundum Pe.de Anch.Et sic pōt non solum a prin. ius patronatus remitti in totū, quia tempore fundationis vel donationis pacisci potest,vt nihil iuris retineat patronus,vt in d.c.significauit,sed ēt ex post facto, vt est tex. hic, quando iuri patronatus in totum renunciatur, alias si solum renunciaretur iuri defendendi ecclesiam, retento iure patronatus, tunc talis renunciatio cum sit in damnum ecclesiæ,non valeret,& ita procedat quod not. in c.considerandum.16.q.7.secundum Archid.& Ioan.And.tenentes per hunc tex.in d. cap. significauit.patronum posse renunciare iuri patronatus, etiam in præiudicium legitimorum hæredum,quicquid notetur 16.q.1.constitutum.in fi. & ita resi- det hic Domi.quod intelligit Pe.de Ancha. in iure patronatus descendente ab ipso renunciante, sed in eo, quod descendit a genere,& transit ordine successiue de vno in alterum, non videtur quod prior in gradu possit sequentibus præiudicare,vt l. peto.§.fratre.de lega.2.& per Barto.in l.1.ff.de interdic. & relega.& l.diui fratres.ff.de iure patrona. quod tu intellige primo, quando consuetudo esset, quod primogenitus tantum succederet,quia tunc illi non posset pręiudicari, vt patet ex notatis per Ioan.And.in c.licet.s.de voto.& in d.c.ex insinuatione.Secundo intellige,quando pater expresse acquisiuisset ius patronatus pro se & descendentibus suis, quia tunc filij vel descendentes haberent ius patronatus,etiam si non sunt hæredes,vt dixit in simili Bal.in auth.vnde si parens.C.de inoffic.testamē. Tertio intellige, quando pater tempore fundationis vel dotationis pactus est,vt non transiret ad hæredes extraneos, secundum Bald. in l.3.de in ius vocan.alias vero cum ius patronatus non transeat ad filios,nisi sint hæredes,secundum gl. in clem. 2.j.eod.& Innocen.in rubri.s.eod.& Ioan.Andr.in d. cap. cum secundum,licet glo.tenuerit contrarium & male,16.q.1. constitutum.& q.7. filijs. tunc indistinctè pater posset renunciare in præiudicium legitimorum seu filiorum,prout voluit Io. And. s.facit quod no.in c.2.s.de pac.eo.lib.& per Bald. in l. pactum. C.de colla.Si enim non sunt hæredes,ad eos non trāsit,si sunt hæredes,non possunt venire contra factum defuncti,C. de rei
c vendi. l. cum a matre. Et in iure [c] patronatus in feudo vel emphyteusi,an delictum patris noceat filiis,per gl.18.q. vlti.filijs. & per Dyn.in regula,non debet.j.eod.lib.& per Bald.in ca.1.si vasalus feudo priuetur.& in l.2.C. de libertis & eorum liberis. & per Barto.in d.l.1.In ead.glo.in fi.no.quod extincto iure patronatus,Episcopus habet prouidere,ac si ecclesia sit libera,& sine patrono,facit glo.in c.quibusdam. hic allega. & quod no. Archi.18.q.4.frater. Quid autem si ius patronatus donatur Episcopo,quis tunc præsentabit.Ioan.And.in cap.significasti. cōcordando opinionem distinguendo concludit, quod aut donans

ADDITIONES.

a Nic.Sup.An transeat ad hæredes.Adde gl.in c.constitutum.16.q.2.gl.in c.filij sunt nepotibus.15.q.8.Abb.in dispu.inci.Augerio.in 5.col.Pe.de Anch.consi. 79.inci.Prima facie videtur dicendum.

b Nico.Supe.Vendi autem non potest.Adde Cardi.Zaba. in rub. de iure patro. in 2.q.Bal.in c.quanto.in 2.colum.de iud.Pau.de Eleaza.in dispu.inci. Patronus ecclesiæ sancti Martini.

Vinc. God.Adde,quod ius patronatus relictum hæredibus masculis,si alienetur per primum hæredem præiudicatur cæteris.Ruyn. consilio 108. numero 11.libro 5:

c Nic.Sup.In iure patronatus in feudo.Adde Bar.in l.fi. C. de lib.causa.Bal.in c. 1.quę fu.causa bene.amit.in vsibus feud.Bal.in c.1.si de inuesti.fu.lis inter dominum & vas.in vsibus feudorum.Anto.de Bu.in c.si.de dona.

nans habebat compatronum, tunc Episcopus vna cum compatrono præsentabit rectorem,& postea Episcopus præsentatum instituet.Sed si non habebat compatronum, & tunc sine aliqua præsentatione instituet,& ita residet hic Lapus, & Do. In glo.in ver.derogari.in fi.dic vt ibi no.& teneas,quod si agitur solum de translatione iuris patronatus, consensu Episcopi illi donationi in nullo lædet ius Episcopale,secundum Io. An. dicentem,quod si in donatione iuris patronatus apponatur,ꝗ donatarius teneatur præsentare ad voluntatem alterius etiam Episcopi,tale pactum non valet,& vitiat, & non vitiatur, per no.in c.2.s̄.de conces.preben.vt hic plene per eum,facit tex.in d.c.ex insinuatione.vbi præsentatio,quæ fit per patronum, debet esse libera,vt ibi dicitur.†Extra glo.vide hic per Arch. qualiter probentur antiqua iura patronatus, dicentem difficulter probari,cum non sufficiat probatio continuæ possessionis xl. annorum,& vltra,ex quo certis modis acquiritur,de quibus ꝑ Docto.s̄.eod.in rub.& diuersa sunt,esse patronum, cum respiciat petitorium,& esse in possessione, cum respiciat possessorium. Prodest tamen possessio quo ad actum præsentationis, cum debeat fieri ab eo,qui est in possessione,vt in c.consultis. s̄.eod.& in c.querelam.s̄.de electio.secundum Ioan. Andr. de quo per Archid.16.quæst.vlti.si plures.super glo.Prodest etiam possessio ad præsumendum eum esse patronum, cum ex multitudine actuum cum longissimo temporis cursu præsumatur veritas,vt nota.in l.si filius. C.de petitio.hæredita. & in l. cum de in rem verso.ff. de vsuris, secundum Baldum hic,de quo in dicto capitu.veniens.& quod est dictum supra, in capitu.2. de institu.eodem lib.

SVMMARIVM.

1 *Patronus laicus debet actualiter præsentare intra tempus quadrimestre, nec sufficit quod ligat intra dictum tempus.*
2 *Patroni laici & ecclesiastici quantum tempus habeant ad præsentandum.*
3 *Iuspatronatus laici deuolutum ad clericum dicitur ecclesiasticum, & non laicale.*
4 *Priuilegiatus succedens non priuilegiato an vtatur priuilegio.*
5 *Ius cedentis quando est certum,an se extendat ad aliam speciem, ad quam nolebat cessionarius extendi.*
6 *Obstans cedenti an obstet cessionario.*
7 *Cessionarius si agat ex iure cesso sibi ab excommunicato,vel bannito,an sibi obstet exceptio excommunicationis,vel banni.*
8 *Ius patronatus laici, & iuspatronatus clerici, qualiter & in quibus differant.*

Verum. Ad præsentandum laicus habet quatuor menses,ecclesia vero habet semestre,licet a laico re
1 acquisiuerit ius patronatus.hoc dicit. † No. primo ibi,ad præsentandum.argum.quod non sufficit, quod intra istud tempus patronus eligat,nisi actualiter præsentet,secundum Ioan.And. & idem tenuit in cap.fin.s̄.eod.& in c.1.s̄.de preben.eo. lib. & ibi per Archid.& facit tex.in c.nobis.s̄.eod.& glo.in versi. presentari.in clemen.dudum.j̄.de sepulturis.vbi Pau. idem tenet, & idem Rota in decisio.111.quæ incip.Item non sufficit, dicēs, quod non sufficit patronis,quod eligant vel nominent præsentandum ad beneficium patronatum,vel literas præsentationis dent, vel tradant etiam præsentato, nisi intra tempus debitū actualiter præsentent personam per eos electam,seu literę presentationis præsententur superiori realiter,ad quem spectat institutio.Si tamen patronus in absentia superioris eligit,& præsentat presbiterum, & de hoc conficit instrumentū, sufficit si intra tempus talis presbiter pręsentat tale instrumentum corā superiore & in absentia patroni petat se institui,& ita uult Rota s̄.& ita etiam notabiliter determinat Lapus in sua allegatione 75.cum talis pręsentatio possit fieri ꝑ literas patroni, & sic absente patrono secundum glo.in ca.ea noscitur.s̄.de his quæ fiunt a prælato.& in clemen.1.in versic.literarum.de exces.prę
2 la.† Secundo nota, quantum [a] tempus habeant patroni laici vel clerici ratione ecclesiæ ad præsentandum, & sic etiam vltidies istius temporis includitur in hac dilatione, quod facit, vt patrono sufficiat præsentare etiam vltima die. & ita tenuit Io. And.in c.cum vos.s̄.de offic.ordi.& Domi.hic,& facit gl.fina. in c.si electio.s̄.de electione.eod.lib.& in cap.frequens.in verbo,proponitur.s̄.de restitu.spolia.eo.lib.licet Pau.tenuerit cōtrarium in clemen. 2. circa fi.j̄.eodem. Et incipit currere istud tempus a die vacationis & notitię secundum Ioan.And.in ca. fin.s̄.eod.& in cap.2.s̄.de supplenda negligentia,& per Rotam
3 in decisio.263.†Vltimo no. quod ius patronatus translatum de laico in clericum dicitur ecclesiasticum & non laicale, & sic priuilegiatus succedens in re non priuilegiata vtitur priuilegio quo ad illam rem,quod facit,quod si patronus laicus sit negligens in præsentando intra quadrimestre, & sic potestas deuoluitur ad superiorē, quod superior habebit semestre, & ita refert hic Ioan.And.fuisse disputando terminatum,& dicit idē esse in casu c.statutum.s̄.de præbendis.eod.lib.Scilicet,vt inferior,ad quem potestas reuertitur, habeat tempus ordinarium, & non mensem tantum,& facit quod no.in regula,contra eū. j̄.eo.lib. & pro illa decisione allegat plures rationes,postea in contrarium alleg.plures rationes,quæ non habent obstare, vt patet ex notatis hic in glo. penul. quasi velit, quod ista procedant in his, quæ sunt realia, sed hic loquitur in mere personalibus,quę mutantur mutata persona,sm̄ Do.& dicit hic Do. ꝗ decisio supradicti dubij dependet a decisio. alterius dubij, qđ est,an superior, ad quem ex negligētia patroni deuoluitur potestas, an debeat prouidere vnico actu ꝑ viam collationis, vel per diuersos,de quo per Ioan.And.in cap.ne pro defectu.s̄. de ele.& tenendo quod per diuersos actus habeat prouidere,scilicet primo præsentando,& postea confirmando,& tunc procedit dubitatio supradicta,super qua credit, quod habeat sex mēses,scilicet ad præsentandum,& poterit præsentare in fi. semestris,& postea habeat sex menses ad confirmandum, & poterit in fi.secundi semestris confirmare,& sic poterit per annum tenere beneficium vacans.Sed tenendo,quod debeat prouidere vnico actu,scilicet per viam collationis,quod tutius est tenere,vt non duret ecclesiarum vacatio, prout videtur probari in c.2.in fi.s̄.de sup.negligentia præla.exponendo verbum,ordinare,de quo ibi pro totali prouisione, & tunc quæstio esset clara,quia haberet semestre tantum,per capitulum secundum. s̄. de conces.præben.In gl.in ver.quadrimestre.in fi.hoc erat expressum in d.c.2.de supplen.negli.prælato.& in cap.cum propter.s̄.eo.&c.In glo.in verbo,semestre.ibi,contra regulam, & econtra iura dicentia,quod si priuilegiatus succedit priuato,retinet iura priuati,vt l.si is qui Romæ.& l.hæres absens. ff.de iudi.sed de hoc dic, vt no. in dictis iuribus, & in dicta regula, is qui eum.loquitur in iure personali, quod cum persona mutatē, vt s̄. sicut etiam dicitur in pręscriptione, in qua an priuilegia-
4 tus succedens † non priuilegiato vtatur priuilegio, hic per Io. And.& Pe.de Ancha.de quo plenius per glo.Barto.& Bald. in authen.quas actiones. C.de sacrosan.eccl. super quo potest sic concludi,quod adhuc præscriptio non est inchoata contra priuilegiatum tempore successionis, sed est inchoanda, & tunc vtetur priuilegiatus suo iure etiam priuilegiato,vt est tex. hic, & ita tenuit Bal.in quadam sua disputatione,quæ incipit, statuto huius ciuitatis, prout refert hic Pet. de Ancha. aut præscriptio erat inchoata & perfecta in persona prædecessoris, & ꝑpter ipsum erat translatum ius in personam successoris, vt est patronus laicus,si non præsentauit intra tēpus, propter quod deuoluitur ius pręsentandi ad superiorem, & tunc successor priuilegiatus suo iure vtetur, & eius persona considerabitur, vt est dictum s̄.in tex.Si vero pręscriptio fuit inchoata, sed nō completa tempore successionis,& tunc aut succedens erat taliter priuilegiatus,quod pręscriptio in totum impeditur, vel ad tempus incertum,& tunc non vtetur priuilegio suo,l.si fundū. ff.de fundo dotali,& ita tenuit Ioan.And.hic referendo Cy. in d.authen.quas actiones, vbi hoc tenuit, & post eum Barto. & Bal.aut erat priuilegiatus taliter, quod ad tempus certum retardetur,& tunc vtetur suo priuilegio,vt l.sicut.circa medium. C.de pręscrip.xxx.anno.secundum Cyn.ibi,vt refert Io.And. hic,ad hoc l.ea quę.C.de tempo.in integ.resti. secundum Bar. in d.auth. quas actio. aut erat priuilegiatus tali priuilegio, per quod non impediebatur præscriptio,tunc locum habet authē. quod si quis.C.de præscrip.xxx. anno. vt idem iuris sit de parte temporis quo ad partem,quod est de toto quo ad totum, vt tenet Cyn.in d.authen.quas actio.vt refert Ioan.Andr.hic, qui ex hoc videtur velle,quod ab eo tempore,quo successit, locus sit priuilegio,& eo vti possit,& ita tenuit Barto.Brix. in dominicali 22. dicens,quod si Titius rem Scij cum titulo & bona fide possedit spatio quinque annorum, deinde moritur Seius ecclesia herede instituta, tunc ad complendam pręscriptionem non sufficiunt quinque anni,sed requiruntur xxxv.anni secundum eum ibi, vt refert Ioan.Andr.hic. Et hęc quando per successionem

ADDITIO.

a Nic. Supe.Quantum tempus.Adde Docto. in c.eam te.de iure patr. Abb.in c ex literis,de iure patro.

Vin.God.Adde,quot modis ius patronatus acquiri possit per laicum, Alexan. consi.74.nu.21.in causa Domini Anto.de Pazis.lib.4. & quod ius patronatus probatur per literas scriptas in marmore,quod talis construxit talem cappellam. Dec. consi. 114.& quod tale ius non possit vendi, specialiter scribit Fely.in c.causam.col.5.de præscrip.

cessionem fit translatio totalis iuris,alias vero si nō fiat, vt est,
si fęnerator,qui post quinquenniū ex forma statuti audiri non
debet, etiam super sorte ante elapsum quinquennium sua iu-
ra cedat alteri non fęneratori,& tunc cessionarius elapso quin
quennio excluditur,per d.l.si fundum,vt tenuit Bal.in d. dispu
tatione,prout refert Pe.de Anch.hic.Et prædicta procedunt in
successiuis in tempore.In momentaneis vero, vt est contrahe-
re,non vtetur succedens suo priuilegio,vt l.Emilius.ff.de min.
& l.quæ a patre.C.de testamen.mili secundum Bal.hic.In ead.
glo.ibi,circa prin.vbi idem de emente villam a patrono excō.
municato,quia statim præsentare poterit, & pro hoc facit cau-
tela,quam ipse posuit in d.§.in fi.& in tit.de teste.§.1.versic.sed
pone,in vlti.colum.& quod no.per Io.And.in c.insuper.s̄. de
5 testi.secundum eū hic.†In ea.gl.in fi.dicas quod defectus & vi
tium inerat ipsi rei,nam cum ius cedentis esset certum,se non
extendebat ad aliam speciem, ad quam cessionarius ipse extē-
dere volebat,sed in q.glo.vitium erat personale,& sic non trā-
sit ad successorem,vt dicit glo. hic, pro qua facit,quod no. in l.
Pap.ff.de mino.& in l.fina.C.de iure dotium.& ff. de euic.l. in
creditore.& quod no.s̄.de offic. deleg. super quæstione.in fi. 3.
glo. Sed Dyn.in d.regula,is qui.quod exceptio excommunica-
tionis obstat singulari successori, quādo cessionarius auget ex
titulo lucratiuo,vel quasi,secus si ex non lucratiuo,vel quasi,ꝑ
l.apud Celsum.§.sed cum legitima.ff.de exceptio.doli.& codē
modo distinguit Specu.in bannito in tit.de cessio.act.§.j.versi.
Idem esset.tenet, quod si bannum sit tale, ex quo publicentur
bona,tunc cessio non valet,quia actiones competunt fisco, &
contra fiscum,alias subdistinguit,quia si ex causa lucratiua, &
obstat exceptio, secus si ex onerosa, aliquibus tamen videtur
contrarium,quasi videatur contractus magis illicitus in excō-
municato, quando lucrum percipit quàm quando non, ꝑ no.
in c.veritatis.s̄.de dolo & contu.& per Archi.in c.pia. s̄. de ex-
cep.eod.lib.secundum Ioan.And.referentem hic opi.quorun-
dam Docto. vt hic per eum, & finaliter concludit tenendum
esse indistincte cum glos. hic, quando vitium est reale, su-
6 per quo arti. an illud,quod † obstat cedenti obstet cessionario,
potest sic concludi quod aliquando vitium est reale, puta quā-
do res furtiua possidetur a fure, & tunc transit ad vniuersalem
& singularem successorem,& eidem obstat, vt Insti. de vsuca.
§.furtiuę.secundum Ioan.And.aliquando vitium non est in re,
sed tangit personam & actionem, vt est quando dolus interue
nit in contractu facto cum illo, cum quo erat alias contractu-
rus, secundum Ioan. And. imo & tunc vitium est in concesso,
cum sit quæsitum dolo, idem si metu, secundum Bald. hic, &
tunc si cessionarius agat ex tali iure cesso,repellendus est cum
agat ex iure in facto,vt no.in d.l.apud Celsum.§. sed cum legi-
tima, secundum Bal. hic, quod verum videtur, quando cessio
est facta ex causa lucratiua,vel quasi,secus si ex onerosa, vt no.
in d.§.sed cum legitima. & §. de auctoris. & §. si quis autem,&
ita posset procedere opi. distinguentium in rem communem
lucratiuam & onerosam. Si vero vitium tangit personam tan-
tum,vt est excommunicatio vel bannum, & tunc tale vitium
non transit in successorem,vt tenet glo.no.hic etiam vniuersa
lem,facit ff.de excep.l.exceptiones quæ personæ, quia talis ex
ceptio excommunicationis vel banni respicit personam & nō
diffinit actionem,vel litem,facit l.Pau.ff.de acqui. hęred. in fi.
& l.libertus.§.patri.ff.ad municipales.vnde non poterit cessio-
nario opponi,quod sit repellendus,quia cedens non habeat ꝑ
sonam legitimam stādi in iudicio.Nam non stat ipse, sed ces-
sionarius secundum Ioan. Andr. quod procedit non solum si
cessio fiat ex causa necessaria,vt etiam tenet hic Ioan. An. sed
etiam si fiat ex causa voluntaria,tamen onerosa,vt tenuit Bar.
in d.§.sed cum legitima.& in l.doli.ff.de noua.& Bald.in l. qui
stipendia.C.de procu.& in l.per diuersas.C. mandati. sed etiā
si fieret ex causa voluntaria & lucratiua,vt tenuit Ioan. Andr.
per rationes prædictas,& ita videtur tenere hic ipse Bal. refe-
rendo dictum ipsius Ioan.And.& ita tenendum videtur, licet
Dyn.in dicta regula,is qui,& Barto.in d.§.sed cum legitima.&
in d.l.doli.& Bald.in d.l.qui stipendia, & in d.l.per diuersas,&
Pe.de Anch.hic aliud voluerunt, & forte non bene per ratio-
7 nes prædictas,†& sic fit conclusio,quod cessionario agente ex
iure cesso ab excommunicato,vel bannito indistincte non ob
stet exceptio excommunicationis, vel banni, quod tamen li-
mita primo,nisi bona banniti essent publicata,quia tunc cede
re non potest, & sic obstaret exceptio,vt voluit Specu.in d.§.j.
ver.idem esset & Ioan.And.hic,& Bald.in d.l.per diuersas.Se-
cundo limita,quando cessionarius ageret directa actione no-
mine ipsius cedentis,quod potest,vt l.plane.ff.fami.ercis.quia
obstaret exceptio,etiam si cessio sit facta causa onerosa, vt vi-
detur velle Ioan.And.hic,& Bal.in d. l. per diuersas. Barto. ta-
men in l. si constante.ff.solu.matri.circa princip.in 10.quæsito,
videtur velle,quod tunc non obstet exceptio,si cessio est facta
ex causa necessaria,vel onerosa,ad hoc l.seruum quoque.§. fi.
cum l.seq.ff.de procu.de quo ibi per eum,& Docto. Tertio li-
mita,quando actus gestus cum excommunicato, non valeret,
puta si excommunicatus contulit beneficium vel elegit, quia
tunc cessionario agenti ex tali iure obstaret exceptio,quia tūc
exceptio excommunicationis nō solum elidit actionem, sed
etiam annullat,quia ibi opponitur peremptorie, vt videt̄ vel-
le Ioan.And.hic,& per Bal.in d.l.qui stipendia.Quarto limita,
quando ipsi cedenti ex forma statuti esset interdicta actio,seu
elisa,vt voluit Bart.in d.l.per diuersas.& l.qui stipendia.Quin-
to limita, quādo res,ad quam agitur ex iure cesso,reditura es-
set ad cedentem,quia tunc obstaret exceptio,ar.l.apud Iulia.§.
sed & si mulier.& §.apud Iulia. de excep.doli. vt videtur velle
Bar.in d.l.doli.& Ioan.And.hic.Quid autem econtra, an priui
legium competens cedenti,prosit etiam cessionario, vide no.
in l.si venditor.ff.de iudi.& in d.l.per diuersas.& per Ioan.An.
ad addi.Spec.in ti.de cessi.actionis.§.j.& quod no.in l.j.C.vbi
8 in rē actio.†In glo.fin.in princi.No.4.differentias inter patro-
num laicum & clericum, quia patronus clericus præsentan-
a do [a] indignum perdit ius præsentandi pro illa vice,secus in lai
co,vt no.in c.cum vos.hic alleg.Secundo, quia legatus potest
b conferre beneficia patronata [b] clericorum, sed non [c] laicorū.
c Tertio,quia clerici variare non possunt in præsentando, secus
in laicis,vt hic in glos. Quarto differunt in tempore, vt hic in
tex.In ead.glo.in fi.tene menti singu.hanc glos.& idem tenet
Archid.per l.petendæ.C.de temp.in integ.resti. & quia magis
dignum attrahit ad se minus dignum,vt de consecra.eccle.qđ
in dubijs. & l. quæ religiosis.ff.de rei ven. secundum Io. And.
referentem fuisse determinatum, quod si ius patronatus sit cō
mune inter laicum & ecclesiam,non poterit præscribi contra
laicum minori tempore,quam contra ecclesiam,per l.si cōmu
nem.hic alleg.& per l.si stillicidij.§.fina.cum l.seq.ff.quemad.
serui.amit.quod procedit in præscribente ius commune laici,
& ecclesiæ, secus si præscribat diuisim ius laici stante iure ec-
clesiæ,vt in l.nam satis.ff.quemad.serui.amit. & in l. si duo pa-
troni.ff.de iureiuran.secundum Ioan.And.quod procedit etiā
in clerico habente ratione patrimonij ius patronatus commu
ne cum ecclesia, quia clericus habens præsentare iure ꝓprio,
& sic ratione patrimonij habetur pro laico,vt est tex. no.in c.
cum dilectus.s̄.eod.glo.in d.clem. 2. in fi.licet videretur quod
bona clericorum gauderent eodem priuilegio cum bonis ec-
clesiæ,vt in cap.fina.& ibi per glo.s̄.de vita & honesta.sed dic,
quod fallit in præscriptionibus,in quibus bona clericorū non
gaudent eodem priuilegio cum bonis ecclesiæ, sed præscribit̄
contra bona clericorum, sicut prescriberetur contra laicum,
& ita voluit glo.sing.in c.possessiones.16.q.4.Secundo per ra-
tionem glo.no.hic Fede.in suo consi.62.tenuit,quod si ius pa-
d tronatus sit commune [d] inter laicum & ecclesiam,quod lega-
tus de latere talem ecclesiam conferre non possit, vt sic eccle-
sia gaudeat priuilegio laici,de quo in d.ca.cum dilectus.ratio-
ne communionis,vt dicit glo.hic.Intellige laico contradicen-
te,secus si eo consentiente,dato quod prælatus ecclesiæ patro
nus contradiceret,quia tunc legatus poterit conferre, arg. ca.
dilectus.s̄.de offic.leg. vt tenet do.Nico.in c.fin. s̄. eod.& Do.
Lap.& Pet.de Anch.hic dicentes fuisse disputādo conclusum,
quod si laicus & ecclesia simul patroni pręsentent indignum,
tunc clericus erit priuatus iure suo, & non laicus per not. per
Ioan.And.in reg.cui licet.j.eod.lib.& quia ius patronatus quo
ad admissionem & translationem est indiuiduum, vt patet in
d. l. si

ADDITIONES.

a Nico.Supe.Præsentando indignum Adde glo.& Doct.in c.cum nobis. de off. ordi.Inn.in c.proposuit.de fil.presby.Host.in c. cum Bertoldus. de reiudic. Pau.de Elea.in cle.1.de iure patro.

b Nico. Supe. Patronata clericorum.Adde Abba.in ca dilectus.in 2.no.de iure patrona.Barba.in capit.dilectus.de offic.lega.in 6.colum. versic. & ideo si legatus. Sed quid si clericus, & laicus sunt simul patroni, an tunc legatus possit conferre,vide per Abba.in cap.fina. in vlti. colum. de iure patrona. & est tex.in d.c.dilectus.de iure pa.Fede.de Senis consi.63.Barba.consi.36.in 9. colum.in 2.vol.

c Nico. Superan. Sed non laicorum. Adde glo.in cap.dilectus.de iure patrona. glo in clem.per literas.de præben.& ibi Docto.Archidia.in capitulo, hortamur.71.distin.

d Nico. Supe. Commune inter laicum & ecclesiam.Adde tex. in capit. dilectus. de iure patrona.Abba.in cap.fin.eod.tit.in vlti.colum.eod.tit.Barba.consilio 36.in 9.col.in 2.vol.

d.l.si duo.& hic in tex. & in d.c.ex insinuatione.§. eod. dubiũ tamen facit ratio communionis per d.l.si communem.& p ea quæ dicuntur §. in proxima q. vt sic ecclesia deberet gaudere priuilegio laici, sicut ecõtra ratione communionis laicus gaudet priuilegio ecclesię,ut dicit glos.hic cum contrariorum eadem sit disciplina,32.dis.hospitiolum.cogita.

De censibus. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Ciuitatis appellatione an contineatur diœcesis,vel econtra.*
2 *Fieri quod commode non potest in vno loco,potest fieri in alio.*

CAP. I.

Romana. Archiepiscopus volẽs visitare, prius debet visitare ecclesiã,ciuitatem,& diœcesim propriam,clericos & laicos eorundem.hoc dicit,vsque ad §.de iure. Et no.1.ibi,cum prius ordinem, qui debet seruari ab Archiepiscopo in visitando, & si talis ordo omitteretur,cum sit substantialis redderet proce ssum nullũ,si non seruetur,secundum Ioan.Mon.& Ioan.And. per l. prolatam.C.de sen. de quo ibi plene no.non substantialiter , licet a iure debito si non seruetur,valeret processus, posset tamen appellari,vt l.1.C.de appel.omissio tamen leuis ordinis,seu solẽnitatis non vitiaret nec posset appellari, l. j. ff.de ventre inspi.
1 secundum Bal.hic.†In tex.ibi,diœcesim,no.quod etiam quan-
a do diœcesis [a] vel ciuitas profertur a iure, tamen appellatione vnius non veniret altera, nisi hoc a iure exprimatur , quod videtur esse contra id quod no.glo.2.in c.1.§. de rerum permu. eod.lib.de quo vide ibi no.Tertio no.ibi, minorum. quod etiã minores ecclesiæ curam non habentes sunt visitandæ,& facit tex.j.in §.sane.ibi,pia loca.& per Archid.10.q.1.Episcopum,secundum Ioan.And.dicentem,quod inquiritur de vita & conuersatione rectoris,vt d.§. sane. & quomodo ecclesiã & ipsius iura gubernet,vt hic per eum,& an tunc debeatur procuratio a dictis capellanis , & an habeat locum præscriptio, vide per Lap.in sua alleg.30.Quarto no.ibi,populorum , quod visitatio fienda est etiam de populo,& laicis, quod intellige quo ad crimina ecclesiastica,vt super matrimonijs,& alijs ad ecclesiã ꝑtinentibus,secus in alijs secundum Ioan.And.intellige,quando scilicet, vellet inquirere ad finem pœnæ imponendæ, vt j. in §.notoria.secus si ad pœnitentiã,quia datur crimine & posset,vt no.in c.quoti.c.nos.§.de purg.cano.&10.q.1.placuit. se-
2 cundum Imo.& Domi.†Vltimo no.quod si illud , quod debet fieri in certo loco,sicut est quando collegium debet visitari, si ibi commode fieri non potest,poterit in alio loco fieri, vbi cõmode potest,secundum Ioan.And.dicentem locum visitationis non esse de substantia , sicut nec locus electionis , de quo in c.bonæ.el 1.§.de elec.& in c.antepen.§.de offi.deleg. eodem lib.vbi no.de loco , in quo mandatur inquisitio fieri. In glo.2. ibi,Episcopum. ibi loquitur in Episcopo , tamen in Archiepiscopo locum habet , cum non sit ratio diuersitatis in ipso , & cum & ipse Episcopus sit,secundum Io.And. quod no. In glo. in ver.plene.in princip.vide in proœ.decre.in vlti. glo. In ea. glo.in fi.idem Ioan.And.& Archid.In glo.in ver. accedere. in vlti.glo.In ead.glo.in fi.idem Ioan.And.& Archi. In gl. in ver. accedere.in fi.vnde si ad cameram ad aulam suam vellet suum & alterius capitulum conuocare,vt visitet,non posset, secundum Ioan.And.& no.hanc glo.ad visitationem collegij Sabinensis , quam Episcopus Bononiensis facit in singulis annis, secundum Domi. In glos.in ver.laicos.in fine,dic quod de iure laici tenentur, vt 10. quæstio. 3. cauendum. secundum Archidia.& Ioan.And.sed de consuetudine laici non soluunt, vt hic per Domini.

ADDITIO.

a Vinc. God.Diœcesis appellatione an veniat ciuitas, vel econtra, Alex. in l. 2. de ver.sig.Fely.in c.Rodulphus.col.5.de præscrip.

SVMMARIVM.

1 *Ordo qualis est seruandus in visitatione.*
2 *Monasteria & alia loca non comprehenduntur appellatione ecclesiarum.*
3 *Archiepiscopus & Episcopus si simul concurrant in visitando , an debeant ambo admitti.*

1 Deinde. †No. primo ordinem seruandum in visitatione,qui tamen non est de substantia, si incõmoditas vel difficultas adesset,secundũ Io. And. & quid pertineat ad officium Archiepiscopi visitantis,& quid debeat visitando
2 inquirere, vide tex.in c.placuit.10.q.1. & hic plene per Io. And.
a †Secundo no.ibi,pia loca. appellatione [a] ecclesiarum nõ compræhendi monasteria , & alia pia loca , de quo in c. 2. §.de sup. neg.præla.eod.lib.Tertio no.ibi,a locis tantum. no. quod visitans non potest recipere procurationem , nisi a locis visitatis, quod facit vt Archiepiscopus non sit visitandus a diœcesi, per quam transit vadens ad visitandum aliam, de quo hic per Ioã. And.tenentem, quod si non potest vna die visitationem perficere,quod poterit in alia,& erit visitandus,vt hic per eum. Vltimo no.ibi,a loci diecesani. limitationem ad id quod dicit gl. in c.vt litigantes.§.de offic.ordi.quia solus Episcopus potest cõsentire , vt non habens iurisdictionem in suos subditos certo casu illos iudicet,etiam si subditi non consentiant,& hoc quãdo intra diœcesim, secus si extra , quia tunc procedit glo.in d.
3 c.vt litigantes.†In glo.in ver.prouinciam.in fi.idem Innoc. & Hostien.secundum Io.And.ponentem primo,quid si in visitãdo simul concurrant Archiepiscopus & Episcopus,an sint ambo admittendi,& tenet quod sic,& si discordant,teneret sentẽtia pro reo,nisi in casu fauorabili,§.de proba.ex literis. & si ecclesia nõ sufficeret,vtrique præfertur primo venieus, & si hoc non apparet,præfertur Archiepiscopus.Et si in visitando concurrat Episcopus cum prælato sibi subdito præfertur Episcopus,nisi obstet consuetudo,secundum Ioan.And. In gl.in ver. pia loca.in fi.si sunt constructa auctoritate Episcopi, vel si habeant campanile,per no.per Fed.in suo consi.106.& no.in cle. per literas.de præben.alias visitare non posset, vt in cap.fin. §. eod.titu.de quo hic per Ioan.And.& per Fede.in d.consi. & in consi.46. & debet Archiepiscopus visitare ecclesiam matricẽ, si est in prouincia,licet hic nihil dicatur,& quæ dicatur matrix ecclesia,no.in clem.1.de sen. excom. secundum Io. And.In gl. in versi. & populis. in fi.de statu vero Episcopi in capitulo inquiret , decentius tamen est quod seorsum interroget, & corrigat secundum Ioan.And.In glo.in ver.libere.in fi. tene menti singulariter gl.de hoc verbo libere,quam inducit hic Domi. ad priuilegia & statuta,& vide alias per glo. in versi. libere. in cle.dudum.de sepul.& per Ioan.And.in c.licet Episcopus. §.de pręb.eo.lib.In gl.in ver.visitatis. in fi. intellige si sit iusta cã conuocationis,secundum Io.And.ponentem, quando dicatur esse iusta cã , & an paupertas ęcclesiæ dicatur esse iusta causa, & etiam ponit quando dicatur quis visitare , de quibus omnibus hic per eum,& Doc.& §.in prin.

ADDITIO.

a Nico.Supe.Appellatione ecclesiarum.Adde Io.An.in c.certificari.de sepultu Do.in c.sciant cuncti.in 4.no.de ele.lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Consilium alicuius quando requiritur,an sit necessarius eius consensus.*
2 *Scriptura in quibus casibus requiritur de necessitate.*
3 *Doctoratus potest probari per testes , non solum per instrumentum priuilegij .*
4 *Scriptura an requiratur in rescriptis.*

Postquam. No.ꝙ licèt prima uisitatio sit libera, tñ secũda secus,nisi seruetur forma,de qua hic.
1 †Secundo no.ibi , ẽt si quod,ubi requiritur alicuius consilium, non est necessarius eius consensus,sic §.de arbitris.in ca. cum olim.& vide no.in c.1.§.ne sede vac.eo.lib. In gl. in ver. diffinitione.in fi.& in hac diffinitio.nõ requiritur ꝙ fiat causa cogni-
2 ta sm Io.And.†In glo.in ver.in scrip. in prin. tene menti singu. gl.ordi.ponentem omnes casus,in quibus de necessitate requi-
a ritur [a] scriptura,& de iure uide glo.in c.contrahitur.ff.de pign. & plenius per Spec.in tit. de instr. edi. in §.restat.ubi plene de his.In glo.ibi,in priuilegijs.Idem sequitur Bal.in l.gesta.C. de re iudi.Sed Inno.in c.cum olim essemus.circa fi.§. de priuileg.
3 alleg.l.solemnibus.C.de fide instr.vbi Bal.† idem uidetur tenere dicens , etiam quod doctoratus possit probari non solum ꝑ instrumentum priuilegij, sed etiam per testes , de quo arg. uide plene per Io.An.§.in procemio huius lib.in fi.super uerbo, transmittimus.& ibi dicta an gratia principis uel alterius pos-
b sit probari [b] per testes,& per Bal.in l.si qua per calumniã.C.de epis.& cle.Quando tamen instrumentum priuilegij esset perditum,

ADDITIONES.

a Nic.Sup. Requiritur scriptura.Adde Abba.in c.ex tenore.in primo no.de concess.præben.Io.de Imo.& Barba.in c.cum in iure.de offic.deleg. & per Bal.in l.gesta.C.de re iu.
Vinc.God.Adde,in quibus scriptura sit de substantia, Fely. in rub. de constit. col.2.& 3.Alex.consi.93.col.fi.lib.4.
b Nico. Supe. Probari per testes. Adde Archidia.in cap.in primis.2. quæstio. 1. Pet. de Ancha. in repe. capit. 1. de constitu. Abba. in cap. 1. in 5. colum. de postula. prælato.
Vin.God.Adde,quod gratia Papæ debet probari per scripturam, licet circunstantiæ per testes probari possint, Fely. in cap.ex diligentia,circa fi. de simo. Chassan.in comment.Consuetud.Burgens.fol.63.col.1.

ditum, vel cancellatum, sine dubio eius tenor posset probari per testes, vt in d.ca. cum olim. In ead. glo. ibi, in profitendo. Idem tenet Spec. in §. restat. Sed dic contra, quia regulariter ad esse professionis non requiritur scriptura, & potest probari per testes, vt in c. nuper. s. de testi. & ita tenet glo. in c. vidua. 20. q. 1. & in c. rursus. s. qui cle. vel vo. & facit c. porrectum. s. de reg. & ibi per Docto. In ead. glo. ibi, in emphyteusi, vide de hoc arti. singulariter & plene per Imo. in c. potuit. s. de locato. circa princi. vbi refert plures opi. In ea. glo. ibi, in sententia excommunicationis. absolutio autem bene potest per testes probari, vt in ca. sicut. s. de sent. excom. In ea. gl. ibi, in fideiuss. vide per Doct. in l. pe. hic alleg. In ea. glo. ibi, in legato Papæ. Idem in delegato, vt in c. cum in iure. s. de offi. deleg. & ibi plene per Doct. Idem in subdelegato, vt per Archi. in c. si a subdelegato. s. de offi. deleg. eod. lib. de quo tamen vide per Ro. singulariter dec. 397. quæ incip. Item si Episcopus. in fi. seu in deci. seq. & ibi an commissio generalis vel specialis facta per Episcopum suo vicario possit probari per testes, an delegationes inferiorum a Papa vel Imperatore possint probari per testes, & vide per Archi. 97. distin. nobilissimus. & per Bal. in l. j. C. de mandatis principum. Et vide etiam per Ro. in decisi. 266. quę incipit, Item dixerunt, an officium Papę an commissio seu potestas principalis collectoris deputandi per Papam, & quid de commissione subcollectoris, an possit probari per testes.
4 † Quid autē sit in rescriptis, an requirant scripturam. Bal. quod sic, in l. gesta. C. de re iudic. & in l. peremptorias. C. sententiam rescindi non posse. In ead. gl. ibi, in libello. et in casib. in quib. procedit summariè, vt in clemen. sæpe. j. de verb. signifi. In ead. glo. ibi, in diffinitione. vide per Ro. in decisi. 409. quæ incipit, item fuit dubitatum vtrū diffiniti. & per Docto. in c. Albericus. s. de testi. & in ca. quoniā contra. s. de probatio. & ibi de alijs actibus iudicialibus, & per Bal. in d. l. gesta. Sententia vero interlocutoria & præceptum non requirunt scripturam, vt per glo. & Doct. in c. fin. hic alle. Et sic glo. ista enumerat 28. casus, in quibus requiritur scriptura, & Ioan. And. hic in nouella addit sex, dicens quod 29. est in quæstoribus elemosynarum, vt in ca. cum ex eo. s. de pœni. & remiss. Trigesimo in casu extrauagantis Bonifacij, quæ incipit, prouide. Trigesimoprimo in casu extrauagantis eiusdem, inci. iniunctis. Trigesimosecundo in clem. causam, de elec. Trigesimotertio in clem. dudum, de iudi. Trigesimoquarto in extrauagan. Io. 22. quæ incipit, execrabilis. Et Lap. hic addit 16. alios casus dicens, quod 35. est in casu c. pastoralis. s. de priuile. Trigesimosexto in c. 1. s. de consti. eod. lib. Trigesimoseptimo est in c. cum aliquibus. s. de rescrip. eod. lib. Trigesimooctauo est in c. si propter. s. de rescrip. eod. lib. Trigesimonono in c. statutum. §. cum vero. ibi, quem in literis. s. de rescri. eo. lib. Quadragesimo in c. duobus. s. de rescri. eo. lib. Quadragesimoprimo in c. quamuis. s. de elect. eo. lib. Quadragesimosecundo in c. procurator. s. de elec. eod. lib. Quadragesimotertio in c. fi. s. de offi. deleg. eo. lib. in §. vices. Quadragesimoquarto in c. quamuis, primo rñ. s. de præb. eo. lib. Quadragesimoquinto in c. cum de beneficio. s. de præb. eo. lib. Quadragesimosexto in c. si motu proprio. s. de præben. eod. lib. Quadragesimoseptimo in c. quamuis. s. de hæret. Quadragesimooctauo in c. j. j. de exces. prę la. Quadragesimonono in c. per exemptionem. s. de priuil. Quinquagesimo j. de sen. excom. c. quia periculosum. Quinquagesimoprimo in cle. per literas, de preben. Item adde quinquagesimumsecundum casum in l. fi. C. arbitrium tutelæ. de inuētario, & ibi per Doct. & per Bal. in d. l. gesta. Quinquagesimotertio in auth. matri & auiæ. C. quando mulier tutelæ offi. scilicet in tutela matris & auiæ, de quo etiam per Bal. in d. l. gesta. Quinquagesimoquarto in clausula ex certa scientia, vt voluit glo. in ver. literarum. in c. statutum. s. de rescri. eod. lib. & in cle. 2. in fi. de rescri. Sed certe Doct. in d. c. statutum. tenent contrarium, quia dicta clausula, vt possit probari per testes, licet non esset expressa in literis, & ita determinat Rota in decisio. 322. quæ incipit, Item licet. Quinquagesimoquinto est in probatione sacrorum ordinum, vt videtur velle tex. in d. l. si qua per calumniam. sed certe sacri ordines possunt probari etiam per testes, vt in ca. pe. s. de cler. peregrinan. & in c. si iudex. in fi. j. de sen. excom. Quinquagesimosexto in dispensatione, vt videtur probari in c. ex diligentia. s. de simonia. vbi videtur idem probari de restitutione ad famam, vt requirat scripturam. Sed dic, quod potest probari etiā per testes. & ita voluit gl. sing. in c. 2. s. de scisma. & ita sequitur Spe. in ti. de dispē. §. qualiter. ver. dicunt etiam. & ver. qualiter. Quinquagesimoseptimo in protestatione, vt in auth. præsbyteros. la 2. C. de sacrosan. eccle. sed certe Bal. ibi tenet, quod regulariter in protestatione non requiritur scriptura, nisi solum in casibus expressis in iure, & idem tenet in l. fi. C. de neg. gest. & Bal. ibi. Quinquagesimooctauo est in decretum, nā interpositio decreti requirit scripturam, vt tenet Ioan. And. in c. 1. super glo. s. de reb. ecclesię. eo. lib. Et ad prædicta vide per Bal. in d. l. gesta. & in l. pactum quod bona fide. C. de pactis. Exceptio suspensionis & recusationis iudicis est proponenda in scriptis, secundum Ioan. And. in c. appellatio. de appella. in 6. in fi. alle. l. apertissimi. C. de iudi. & vide in c. pia. de excep. eo. lib. Mandatum ad exigendum collectas & tributa, glo. in l. non solum. §. q alieno. ff. de procu. & est tex. in Auth. de collatoribus. §. eos. & loquitur in speciali casu in executore publicarum actionum. Et quod tenet ibi glos. in alio procuratore ad exigendum, & idem Barto. in l. 1. C. eodem titu. Bald. ibi contra, dubium facit, quia mandatum potest probari per testes. vide Imo. in ca. j. de procura.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiscopus visitans debet prædicare populo.*
2 *Generalis inquisitio non facit, vt possit procedi contra infamatos de crimine, sed debet de nouo specialis inquisitio inchoari.*
3 *Notoria nulla indigent examinatione.*

1 Sanè. †No. 1. ibi, verbo Dei, quod Archiepiscopus visitans debet prædicare populo, & hoc potest per se & alium facere, vt s. de ætate & quali. cum sit. & de officio ordi. interiectam. secundum Ioan. And. Secundo no. ibi, absque coactione, quod licet Archiepiscopus possit visitandos compellere ad veniēdum, & respondēdum, quia alias fustratoria esset eius iurisdictio, vt in c. ex literis. s. de offi. dele. tamen non potest eos cogere ad iurandum, secundum Ioan. And. & sic a visitatis non recipitur iuramentum, quod procedit in visitatione generali, secus in speciali, vt j. in glo.
2 †Tertio no. ibi, inquirant, quod virtute generalis inquisitionis non potest procedi contra infamatos de crimine, sed dēt de nouo spālis inquisitio inchoari, & contra eum procedi. An autem ex generali inquisitione possit quis damnari, & an testes recepti in generali inquisitione probent, vel sint repetēdi, vide singulariter per Inn. in c. bonæ. el 1. s. de ele. in glo. in ver. testes. Quarto no. ibi, denunciet, quod ad denunciationem Archiepiscopi debent ordinarii inquirere. facit 2. q. 5. omnibus. & si nollent, an tunc propter eorum negligentiam deuoluatur cognitio ad archiepiscopum. Archi. & Innoc. hic, quod non, cum iste non sit casus expressus in iure, sed archiepiscopus poterit cogere ordinarios, vt procedāt & puniant, & hoc facere poterit ratione peccati & negligentię, & facit quod no. Inno. & Host. in c. ex tuæ. s. de cle. non resi. secundum Io. And. Sed certe hoc videtur expressum j. in ver. notoria. quod propter negligentiam deuoluatur cognitio ad archiepiscopum, quod procedit non solum in notorijs, in quibus constat de negligētia ex lapsu termini, sed etiam in non notorijs, dummodo de ipsa negligentia constet, & qualiter constituatur in negligentia, vide plene in ca. j. s. de sup. negli. eo. lib. & quod no. in cle. in plerisq;, de electione. In glo. in ver. exactione. idem sequuntur Doc. & de materia denunciationis per Spe. in tit. de inquisitione. §. 2. ver. licet autem, & ver. nec autem.
3 a † Quinto no. ibi, non indigent. quod notoria non indigent examinatione, sic s. de filiis presby. c. quoniam. 47. dist. de Petro. & vide 2. q. j. de manifesta. & in c. euidentia. s. de accu. & alias dicitur, quod notoria probatione non indigent, vt in l. emptore. ff. de act. emp. Et si esset dubium, vtrum sint notoria, habebit inquirere et cognoscere an sua sit iurisdictio puniēdi, et pronunciare sm Inn. et Io. And. quod no. ad glo. in c. 1. s. de offi. dele. eo. lib. Sexto no. ibi, negligentia. vnum modum probandi negligentiam ordinarii, quando. s. factum est notorium, cui debet prouideri ex dispositione iuris, etiam non prouidet, qd facit, vt si beneficium vacet notorie in diœcesi per sex mēses, et probetur negligentia Episcopi absque probatione scientię, et vide in cle. 1. in fi. de conces. prębend.

ADDITIO.

a Vinc. God. Adde, quod notorium plus in se habet quam publicum, Cor. consi. 44. deueniendo, litera f. lib. 4 & de materia notorij, Felyn. in c. cum ordinem. col. 8. cum seq. de rescrip. & in c. olim. col. 6. & seq. de re iudic. late Hipol. in rub. de proba. colum. 42. & idem in eadem rub. colum. 47. quod per duos testes probatur.

SVMMARIVM.

1 *Procuratio visitantibus non debet dari in pecunia, sed in victualibus.*
2 *Visitans non potest accipere munera, nisi esculentum & poculentum.*
3 *Pena æterna debetur pro peccato mortali.*

Procurationes. No. 1. ibi, aliquis de sua familia, & nec Archiepiscopus nec aliquis familiaris vel officialis eius debet recipere a visitatis pecuniam etiam pro labore, vel aliter qui veniant appellatione familię hic per

1 hic per Io.And.†Secundo no. ibi, in victualibus tantum, tene
menti, ꝙ procuratio non in pecunia sed in victualibus tantum
dari debet, de quo in c. Fęlicis.j. de pęnis. & quid veniat nomi-
ne victualium, hic per Io.And.& per Bar.in l.lega.de ali.leg.&
in l. verbo victus.ff.de ver.sig. Et per hunc tex. determinat Ar-
chi.& Io.Aud.s̃.ꝙ prælatus visitans, si perdit equum, vel soluit
vecturas equorum, vel similes expensas, quas facit, petere non
possit, quia tantum victualia percipere debet, vt hic in tex. nec
posset petere expensas, quas facit in via eundo pro visitatione
2 facienda, vt s̃.per Inn.& Io.An.†Tertio no. ibi, minus.ꝙ visitãs
nõ potest recipere munera seu dona, nisi sint esculenta vel po-
culenta, secundum Host.& Io. And. dicentem tñ periculosum
esse recipere victualia portanda, sed comedenda, ibi secus, li-
cet & tunc exigere ab inuito posset esse peccatum, & ita sequi
tur hic Do.qñ procuratio recipitur in victualictus, secus si pro
curatio recipitur in pecunia, vt in d.c.filias. Nam tunc nõ pos-
set tutè recipere victualia comedenda, quia posset fraus com-
3 mitti.†Quarto no.ibi, maledictionem.i.pęnam æternam, quæ
debetur pro mortali peccato, ſm Io. And. cum maledictio Pa-
pę excõicationẽ nõ inducat, ſm Lap.ponentem hic, quidope-
a retur maledictio [a] patris.& Ioã. And.hic inducit hunc tex. pro
opi.dicentium, quod iustus homo vel iudex potest alium ma-
ledicere, vt in c.de illicita.cum seq.24.q.3.Quinto no.ibi, etiam
epĩs, ꝙ iura loquentia de archiepiscopis non includunt episco
pos, vel alios inferiores prælatos, nisi hoc exprimatur. vide tñ
no.s̃.in gl. 2. & sic patet hic, ꝙ visitatio potest etiam iure ordi-
nario competere inferioribus prę latis ab Episcopis, & omnes
prælati seruare tenentur formam hic traditam in visitando, vt
hic dicitur. Vltimo no. quod ista constitutio etiam in regulari-
bus est seruanda quo ad capitula eis congruentia, sic s̃. de sta.
mo. c. fi. & hoc nisi quatenus derogetur per consuetudinẽ rõ-
nabilem, vel statutũ, & sic patet, ꝙ statuta & consuetudines di-
sponentia super visitationibus & correctionibus religiosorũ,
sunt seruanda, si rõnabilia sint. In gl.in ver.officij.in fi. idẽ Ho-
stien.per c.1.s̃. de simonia. & hoc si petantur rõne visitationis,
alias si clericus lr̃as faciat, & pro labore aliquid habeat, tunc ꝑ
hanc deci.hoc non damnat̃.12.q.2.charitatem.ſm Host. & Ioã.
And.intelligentẽ nisi talis recipiat salariũ de publico, quia tũc
stipẽdijs suis debet esse contentus, 23.q.1.militare. Et ex hoc in-
fertur primo, ꝙ faciens literas posset salariũ recipere, nisi de pu
blico salario hẽat, & sic habens salariũ ex publico non põt ali-
quid a priuatis ꝑsonis recipere, ẽt si sit aduocatus medicus vel
alius, & ita voluit gl.no.in d.c.militare.& Io.And.hic. In gl. in
ver.alijs. in fi. In delegatis vero non habet locũ, cũ illi solũ te-
neantur seruare formam mandati, s̃.de rescri. cum dilecta. etiã
si sint dati ab alio q̃ a Papa, dũmodo forma mandati cõtineat
illud qđ potest legatus committere, alias de iure non teneret
ſm Io. And. tenentem ꝙ forma hic tradita non esset seruanda
per legatũ, licet Imo. & Do. hic teneant ɔ̃rium, vt hic per eos.
In gl.fi.in fi.vide hic per Io.And.super tex. ponentẽ de denun-
ciatione regulariũ, quid sit, dicens requiri solẽnitates iuris, sed
de plano & simplici expeditur ſm regulam, nec posset appella
ri: & dicit ꝙ licet religiosi sint secundum regulam corrigendi
misericorditer, tamen nec passim more latronum in grauem
carcerem sunt detrudendi.

ADDITIO.

a Nico. Superan. Maledictio patris. Adde Cardina. Zaba. in capitu. licet. in 5. no.de uoto.

SVMMARIVM.

1 *Pœnę additio facta ipsi legi prohibitiuę adiuuat eam.*
2 *Exigere & recipere differunt, quia illud fit ab inuito, istud a volente.*
3 *Patriarcha an comprahendatur appellatione archiepiscopi.*
4 *Dominus an teneatur de facto suæ familiæ.*

CAP. II.

Xigit. Primo ponit exordium. Secundo ibi, cõ-
1 stitutionẽ.repetit effectũ, s̃.c. proxi. Ter-
tio ibi, alioquin. apponit pęnam distinguendo sta-
tum delinquentium.†No.j.ibi, adiuuandam, ꝙ addi
tio pęnæ facta ipsi legi prohibitiuæ dr̃ adiuuare ipsam legem,
& hac ratione inferiores a Papa possunt facere statuta adden-
tia pœnam iuribus communibus, quia non dicuntur illis ɔtra
riari, sed potius adiuuare, vt hic dr̃, de quo in c.fi.s̃.de off.arch.
2 †Secundo no. ibi, a volente recipere, dr̃iam inter exigere quod
fit ab inuito, vt hic in glo.& recipere quod fit a sponte soluẽte,
quod facit vt procurator datus ad exigendũ non possit solutio
nẽ a sponte soluente recipere, de quo tñ vide per Doct. in l. fi-
deicom.§.si rem.de leg.3.& in l.non solum.ff.sol.mat.& in l.so
lutam.ff.de pign.actio. Tertio no.ibi, ecclesiæ, ꝙ obligatus ad
restituendum quod recipit contra iuris prohibitionem, debet
in dubio restituere ei, a quo recepit, vt patet hic iuncto c. præ-
3 cedenti, vbi nihil dr̃, cui fiat restitutio.†Vltimo no.ibi, patriar-
chę, iuncto c.prox.vbi de patriarchis nulla fit mentio, ꝙ appel
a latione [a] archiepiscopi compræhendantur patriarchę, de quo
in c.1.in fi.s̃.de sta.mona.eod.lib. In glo.in verbo, pecuniam.in
tellige hoc in legatis & nuncijs sedis apostolicæ, & ita sequit̃
Inno.in c.procuratores.s̃.eod.secus in visitantibus, & hoc nisi
indigeãt tali indigentia, per quam visitatio impediatur. & ita
procedere posset glo.hic.& ita videtur tenere hic Ioã.And. &
Archi.& Inno.s̃.c. proxi. ver. visitatio, & ibi dictum fuit. In gl.
in ver.minima, ibi, esculentum. intellige etiam si sit portandũ
alias si esset tunc comedendum, vel bibendum, sine dubio nõ
haberet locum pœna, quia procuraretur tunc in victualibus,
4 & vide no.s̃.c.proxi.in ver.caueant.secundum Ioan. And.†In
glo.in verbo, teneantur.in fi.vide ibi not.quando sit, quod do-
b minus [b] teneatur de facto suę familiæ, & in c. cum ad sedem. s̃.
de restitu.spolia.& per Barto.in l.1.§. familię. ff. de publicanis.
vbi etiam ponit, quis dicatur de familia, de quo etiam per Bal.
in l.1.C.de episco.& cler.& in l.obseruare.§.proficisci.de offic.
proconsu. In glo.in ver.suspensus.no.ex gl. ꝙ suspensi a cano-
ne etiam ad tempus incertum celebrando incurrunt irregula-
ritatem.de quo vide no.in c.cum æterni.hic allegata. In glo. in
versic.quousque.in fi.secundum Ioan. And. hoc debet intelli-
gi, prout voluit glo.nota.in versic.donec, in clemen. 1. de deci-
mis. & ibi vide.

ADDITIONES.

a Nico. Supe. Appellatione archiepiscopi. Adde an compræhenditur primas, uide Card. Alex.in cap.cleros.21.distin.& an compræhenditur Papa. uide per eundem Car.in d.c.cleros.

b Nico. Supe. Dominus teneatur. Adde Barto.in l.Titius.ff.de testam.mili.Bart. in l.hoc iure.in §.Labeo.ff de do. Bald.in l.apud antiquos.in fine.C.de fur.Ludo.Roma.consi.11.incip.In proposita quæstione.idem Lud.Roma.consi.15. inci. Plura sunt, quæ quæruntur.

SVMMARIVM.

1 *Papa si est in concilio, ipse est qui facit constitutionem, & ab eo intitulatur.*
2 *Prouisio si datur pro exercitio vnius diei, licet plura fiant opera, non tamẽ debet augmentari.*
3 *Peculium, hoc verbum ad quæ extenditur.*
4 *Episcopus visitans non debet ab vna ecclesia recipere plus quam procurationem vnius diei.*

CAP. III.

Oelicis. Potest visitator a volentibus procu-
rationem in pœnitentia recipere, sed
vna die vltra vnam procurationem non recipiat, li-
cet plura loca visitauerit. hoc dicit, secundum Do-
mini.& habet quatuor dicta. Primo recitat ius antiquum. Se-
cundo ibi, veram, illud limitat. Tertio ibi, addiscentes, decla-
1 rat. Quarto ibi, cætera.in reliquis ius antiquum cõfirmat.†No.
primo, quod si Papa est in concilio, ipse est qui facit constitu-
tionem, & ei intitulatur, secundum Domini. Secũdo no. quod
a tunc demum a volentibus potest recipi pecunia pro [a] visitatio
ne, quando recipitur pro sumptibus moderatis occurrenti-
bus tempore visitationis pro ipsis victualibus, vnde taxatio
2 non debet excedere, secundum Domi.†Vltimo no. ibi, nisi
vnam &c. quod vbi datur prouisio pro exercitio totius diei,
non debet tunc augmentari etiam si tali die exerceat plura
opera, pro quorum quolibet habuisset integram prouisio-
nem, quod inducit Domini. vt si detur indulgentia euntibus
ad certam ecclesiam certis diebus deputatis, vadens non ha-
beat nisi vnam indulgentiam, licet pluries in eadem die acce-
dat. de quo tamen in capitu. cum ex eo. supra, de pœni. & re-
3 mis.& in capit. finali. infra de pœnitentijs.†In glos. in versic.
concedimus.in fi.& dicit hic Ioan. Andr. quod verbum, pecu-
lium, non restringitur tantum ad numeratam, sed in alijs re-
bus possunt concordare pro quantitate taxata seruato mode-
ramine, ideo dicitur quod quicquid habent homines, pecu-
lium est, vt 1.questio.3.totum.hodie autem per constitutionem
Benedicti, quæ incipit, Vas electionis. taxata est in omnibus
quantitas, & ibi vide quia breuiter recitari non posset, secun-
dum Ioan. And. In glo. in versi.officio.in fine, nota quod iura
loquẽtia de habẽtibus potestatem exercendi iurisdictionem
habent

ADDITIO.

a Nico. Superan. Pro uisitatione. Adde Francis. Paui.in tracta.de uisitatione, in prima parte.

habent locum etiam in delegatis ordinariorum, de quo vide
4 in c.1.in fi.s.eod.tit.& lib.†In glo.in ver.persoluendam.in fi.&
dicit hic Ioan.And.quod visitans non debet ab vna ecclesia re
cipere amplius quam procurationem vnius diei, vt in ca. inter
cętera.10. q. j. quia visitator non debet trahere moram in vno
loco vltra vnam diem, nisi necessitas aliud inducat, & ita pro.
cedat c.placuit.10.q.j.vt de his vide per Hostien. in summa, de
offic.ordi.§.quod si vero patet, & plenè per Innoc.Archidia.&
Ioan.And.in d.c.j.

SVMMARIVM.

1 *Pedagiorum exactio est illicita de iure communi, ergo debet probari esse licita ab eo qui eam allegat.*
2 *Consuetudo non prodest in exactione pedagiorum contra clericos.*
3 *Clericus an gaudeat priuilegio clericorum in præscribendis bonis patrimonialibus.*
4 *Clerici non gaudent immunitate in his, quæ deferunt causa negociandi. Adde ad idem nu.5.*

CAP. IIII.

QVaquã. Primò ponit exordium. Secundo prohibitionem, ibi, cum igitur. Tertio pęnas transgressorum ibi, qui vero, & plenius prouidet iste tex.quam c.quia nonnulli.de immu.eccl.
1 tene menti primo istum tex.& ita allegatur, quod exactio† pedagiorum est prohibita tam de iure cano. quam de iure ciuili.
qui ergo diceret hoc sibi fore licitum, habet idem probare,
de quo in c.2.j.de immu.eccle.secundum Domi.& in l.1.C.noua vectigalia.vbi habetur, quando sit quod possit institui nouũ
a vectigal. ideo est quod ius imponẽdi pedagia [a] & gabellas est
casus reseruatus soli principi, vt in ca. super quibusdam. s. de
ver signi. Secundo no.ibi, tanto validum etiam.arg.a minori,
de quo per glo.in c.cum in cunctis. s.de elec.& in auth.multo
magis.de episco.& cle.Tertio no.ibi, diuino.tex.expresse probantem priuilegium clericorum fuisse concessum de iure diui
2 no, de quo etiam hic in glo.†Quarto no.ibi, contraria consuetudine, quod contra clericos vel ecclesias in exactione pedagiorum non prodest consuetudo, secus contra laicos, quia tale ius
potest quæri per consuetudinem, vt plene per Barto. in l.si publicanus.§.fina.ff.de publi.& hic per Pe. de Ancha. & videtur,
quod consuetudo debeat esse tanti temporis, in cuius contrarium non sit memoria, vt est tex.in d.c.super hoc. Quinto no.
ibi, donec exacta, quod absolutio fieri non debet, nisi prius p̃cedat restitutio seu satisfactio.& in casu huius c. inferior a Papa posset absoluere, ex quo Papa hic non reseruat sibi absolutionem, vt in c.nuper.s.de senten.excom. secundum Archi. &
Ioan. And. de quo tamen ibi vide per Innocen. Vltimo no. ꝙ
licet qui vsurpauit aliena, illa restituat, tenetur tamen facere
penitẽtiam de delicto, sic s.de homici.c. sicut dignum. & vide
per glo.& Dyn.in regula, peccatum.j.eo. lib. Et cui debeat hic
fieri restitutio de tali transgressione. Arch.hic tenet, ꝙ sufficiat
fieri prælato, cum transgressio fuerit facta in rebus ecclesiæ, vt
no.17.q.4. si quis contumax. quod procedit, si iniuria fit loco,
sed si personæ, tunc haberet locum c. parochianos. s. de sentẽ.
excom.secundum Archi. licet alii contra per c. si quis in atrio,
eadem causa & q. vbi dicitur quod debet satisfieri ecclesiæ secundum Ioan.And.& conclude secundum Domi.quod si clericus soluit de bonis patrimonialibus, & tunc sibi debet fieri
restitutio, & nomine suo, non nomine ecclesiæ. Si vero de rebus ecclesiæ, & tunc restitutio dẽt fieri ecclesię, uel ipsi clerico
noĩe ecclesiæ, arg.12.q.3.sacerdotes. Si vero quæritur de satisfactione iniuriæ, prout iniuria respicit priuilegium rerum eccle.
& tunc debet satisfieri prælato nomine ecclesiæ, vt d. c. si quis
contumax, quia hæc iniuria censetur facta ecclesiæ, cuius prætextu gaudebat priuilegio. Si vero iniuria sit facta personę, &
ipsum respicit, vt quia personaliter fuerit detentus propter pedagium, & tunc sibi fiat restitutio, & ita procedat d.c.parochianos. In glo.j.ibi, vniuersitas interdicta, dic quod de loco dicere
debuit, quia locus vniuersitatis non ipsa vniuersitas est interdictus, secundum Ioan.And.vt patet in tex.In glo. 1.in fi. vide ẽt
per Barto.& Docto.in l.j.ff.de publi.In glo.in ver. ipsorum. in
princip.facit l.2.C.de episco.& cler.per quam dicit Bald. ibi in
princip.quod clerici de bonis, quæ vendunt, non tenentur soluere gabellas, nec soluere ad portam ciuitatis.†In eadem glos.
3 in fine, quicquid dicat hic Domi. dicas, quod in præscriptione
rerum clericorum non gaudent priuilegio cum bonis ecclesiæ, quia contra res clericorum præscribitur istud tempus, quo
præscribitur contra laicos, & ita est glos.singu. in capitu.j. hic
allega.sed contra res ecclesiæ non currit minor præscriptio xl.
annorum, vt in capit.de quarta.s. de præscrip. Et vide per Doctores in capitu. finali.s. de vita & honesta. a n clerici de bo-
b nis [b] patrimonialibus teneantur soluere collectas. vide etiam
per Federi. in suo consi. 106. quod incip. Quæstio an coloni
partiarij de bonis ecclesiarum, vel ad fictum teneantur soluere gabellam & collectam impositam per iudicem secularem
de parte fructuum eis tangente, vbi videtur velle, quod sic, pro
quo facit glos. nota. in ver.excolendas. in clementi. j. de deci.
& vltra etiam dicit Federic. in dicto consil, quod si dominus
temporalis grauet tales rusticos, & sic ecclesiam per indirectum grauet, quod Episcopus hoc sustinere non debet, vt cap.
finali.infra de immu.eccle.melius facit capit.quanto.supra, de
priuileg.& l. 1. C.de episcop.& cleri.per quam Bal.ibi in prin.
dicit quod eo casu, quo non possunt grauari clerici, eodem
modo non possunt grauari eorum mancipia, vel ministri, seu
4 eorum familiares & coloni.† In glos. in versic. negotiandi. in
princi.no.iuncto tex. à contrario sensu, quod clerici non gaudent immunitate in his, quæ deferunt causa negotiandi, facit
tex. in clemen. 2.j. eodem titulo, vbi glos.idem tenet, de quo
ibi plene per Docto.& Specu.in titu.de immuni.eccle.§. fina.
vbi ex hoc etiam arguit contra emptores redditũum clericorum, vel regis, vel alterius baronis, qui volunt in his gaudere
eadem immunitate, quia clerici vel rex vel baro, vt non possint, & idem Archid.Ioan. Andr. hic, & glos. in d. clementi.2.
Quid autem si esset quæstio inter publicanum & clericum de
rebus quæ portantur, an deferantur causa negotiandi vel non,
quid tunc fiendum, vide glos. singu.in d.clemen.2.quam sequitur hic Lap.& vide per Barto. in l. citatio. §. mercatores. ff. de
pub.cuius dicta refert hic Pet.de Ancha. & vide plene per Docto.in d.capit.fina.Quid autem de eo, qui cępit extrahere bladum de ciuitate ante edictum, seu prohibitionem, & casu impeditus coactus est reuerti, an possit extrahere. Archidia. hic
quod sic, de quo in l.Cæsar.ff.de publ. & per Doctores in cle-
5 menti.2.supra, de constitu. † In eadem glo. in fine, in his enim
quæ negociationis cã deferuntur, statim absque alia admoni-
c tione perdunt [c] immunitatem, cum puniantur in quo delinquunt, licet alias clerici negociatores, vt amittant priuilegiũ,
debeant ter moneri, vt in capit. fina. supra de vita & honesta.
d secundum Lap.Et dicit hic Archid. quod ille proprie dicitur [d]
negociator, qui emit rem & ipsam integram, & non mutatam
vendendo lucratur, alias si emit, vt sit sibi materia aliquid inde
operandi, & talis non dicitur negociator, vt no.88.dist. emens.
hanc negociationem clerici exercere non debẽt, vt eadem distin.c.2.& 14.q.3.in summa.in fi. est autem clericus negociator
e vt [e] pestis euitandus, vt in ca. negociatorem.88.distin.& idem
sequitur Ioan.And.& vide per Bar.in procemio ff.& in l.legatus. de lega. 3.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Pedagia & gabellas.Adde Bertachi.de Firmo, in trac.de gab.
b Nico. Supe. De bonis patrimonialibus. Adde Specu.tit.de cler. coniug. in §. 1.uer.huius autem, Abb.in c.1.de censi.Lud.Roma.in l.si publicanus. in §.de rebus.de publi.
Vin.God.Clerici non sunt immunes a gabellis, & huiusmodi oneribus pro rebus, quas habent negociationis gratia, secus si habent usus sui causa, Ruyn. consi.112.nu.6.lib.5.
c Nico.Supe.Perdunt immunitatem.Adde Innocen.in capit Ioan.de cleri.coniug.Cardi.in clemen.j.in ulti.colum.in 20.q.de ui.& hone. clerico. ista iura loquuntur quo ad canonem, sed quo ad forum uide per Bald.in addi.Specu. tit.de re.uer.scholar.idem Bal.in tit.de cleri.coniug.uersi. 2. & dicit Fely. in c.cæterum, in 2.colum. de iudi. quod si clericus est mercator, & efficitur de numero mercatorum, quod iudex mercantiæ statim habet iurisdictionem in eum, sed ut perdat priuilegium, requiritur monitio præcedens.
d Nic.Sup.Dicitur negociator.Adde tex.in c.clericus ab instanti.21.q.1.
e Nic.Supe. Vt pestis euitandus.Adde Iosephum de Bello Iudaico contra Appi. grãmaticum Alexandrinum, sic inquit, oportet eum qui sacer. habiturus est eiusdem gẽtis nasci mulierem, neque ad honores neque ad pecu. neque ad mercantias inspi.

SVMMARIVM.

1 *Libere fieri potest, quod potest fieri alterius negligentia non expectata.*
2 *Consuetudo vt inducatur contra ius vel vtilitatem publicam, requiritur consensus principis tacitus vel expressus.*

CAP. V.

PErpetuò. Potest archiepiscopus prouinciã visitare, & ipsam reiterare, & curationẽ recipere, licet suffraganei non sint negligentes, tũc poterit cõfessiones oĩm audire pęnitẽtiasq; iniungere.h.d.Et scd̃a pars ibi, pōt, patet ergo ꝙ archiepiscopus non datur visitator prouincię in defectum suffraganeorũ, sed accu-

sed accumulatur visitatio, & sic possunt ambo concurrere in
1 visitando.de quo per Ioan. And. cap. 1. s. eod.lib. † No. primo ibi, libere. quod illud dicitur posse libere exerceri, quod potest fieri negligentia alterius non expectata, facit quod no. in cap. licet Episcopus. s. de præben. eod. lib. Secundo no. ibi, consuetudine. casum in quo non valet cōsuetudo, quod ideo est, quia est contra ius publicum autoritate & vtilitate, quod tamen intelligit hic Innocen. & Ioan. And. nisi in tali consuetudine inducenda interueniat cōsensus principis tacitus vel expressus. 12. dist. nos consuetudinem. & sic no. ex prædictis, quod in con-
2 suetudine † inducenda contra ius publicum, & vtilitatem requiritur consensus principis tacitus vel expressus. ex quo habetur vna declaratio ad glo. in c. leges. 4. distin. secundum Do. Tertio no. ibi, dum visitat, a contrario sensu, quod archiepiscopus non visitans, non possit audire confessiones subditorum suffraganei, vel eos absoluere, in tantum quod etiam a minori excommunicatione eos absoluere non posset, vt no. in cap. nuper. s. de senten. excommu. secundum Archidia. & Ioan. And. Vltimo nota, arguendo ex ordine literæ, quod licet vt in cap. mandato. s. de pœni. eod. lib. quod confessor debeat pænitentem prius absoluere, quam pęnitentiam imponere, glo. tamen in ver. audire. in clemen. dudum. de sepul. dixit contrarium, de quo ibi per Docto. In glo. in ver. negligentis. in fi. ideo Ioan. And. hic declarando glo. dicit, quod cap. sicut olim. s. de accusa. loquitur de concilio prouinciali Episcoporū, non de archiepiscopo visitante, tale enim concilium examinat delicta non solum suffraganeorum, sed etiam subditorum suorum, vt ibi patet, & in cap. graue. s. de præben. vnde concludit, quod prouisio d. cap. sint. non est superflua, vt hic per eum. In glo. in ver. reiterare. in fi. quid autem facere debeat pauper clericus toties visitatus, per Ioan. And. in cap. si mandamus. s. de offic. Archid. tenet quod visitans debet visitare tunc suis sumptibus, secundum Lap. hic. & dicit hic Archid. & Ioā. And. quod si sunt duæ ecclesiæ propter paupertatem vnitæ, vel per Episcopum in ꝓcuratione coniunctæ, quod non sufficit, vt habeatur procuratio alteram visitare, sed ambę sunt visitandæ, si commode potest, alias ad locum idoneū conuocet clerum & populū vtriusque, vt in cap. 1. s. eod. In glo. in versi. absoluere. in fine, non tamen posset archiepiscopus tunc tales substitutos ordinare, seu dare literas commendatitias ad ordines, vt in cap. cum nullis. & ibi no. s. de tempo. ordi. eod. lib. & an possit cum talibus dispensare, no. in capit. ad extirpandas. s. de filijs presbyterorum, & ibi per Innoc. & Ioan. And. & de materia plenius in cap. pastoralis. hic alleg.

De consecratione ecclesiæ. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Vitium rei principalis se extendit ad accessorium illi contiguum.*
2 *Domus si vendatur, an veniat ortus contiguus illi, & an remotus.*
3 *Paries intermedius diuidit rem, in tantum quod censentur duæ res.*
4 *Ecclesia non consecrata licet dicatur basilica, tamen etiam dicitur ecclesia.*
5 *Pollutio, quæ fit in somnis, an polluat ecclesiam.*
6 *Locus facti vulneris dēt attendi, non locus effusionis sanguinis, vel mortis.*
7 *Vulneratus in tecto an videatur vulneratus in domo.*
8 *Effusio sanguinis si fiat in porta, quæ est in medio duorum cęmiteriorum, an vtrunque cæmiterium videatur esse pollutum.*

CAP. I.

I ecclesiam. Polluta ecclesia pollutum erit cæmiterium eidem contiguum, sed non semotum, econtra vero polluto cęmiterio non erit polluta ecclesia etiam cōtigua, nec polluto vno cęmiterio erit aliud illi contiguum pollutum, licet de vno ad aliud per portam detur ingressus. hoc dicit. Et quatuor casus declarat. secundum ibi, situs. tertium ibi, non sit. quartum ibi, non vnum.
1 † No. primo, quod vitium rei principalis se extendit ad accessorium illi connexum vel contiguum, vnde contiguitas seu connexitas nocet. facit de pœ. distin. 1. sed existimo. sic etiam prodest, quia absolutio & liberatio facta in re principali extendit se ad accessoriam & cōtiguam, vnde reconciliata ecclesia erit reconciliatum cęmiterium, arg. c. 1. j. de reg. iur. secundum Archid. & Ioan. Andr. patet ergo, quod cæmiterium contiguum sequitur conditionem ecclesiæ, & iudicatur de cęmitero contiguo sicut de ecclesia, vt hic dicitur. & per rationem istius text. Rota in decisio. 197. quæ incipit, Item quod habens gratiam in certam. determinat quod licet rescripta ad beneficia sint strictissime intelligenda, & fines mandati diligenter seruandi, vt in c. quamuis. el 1. & c. cum domino. s. de præben. eo. lib. tamen habens gratiam in certa ecclesia de beneficio ibi vacaturo, poterit acceptare beneficium vacans in cęmiterio, ambitu, vel capellis ipsi ecclesiæ contiguis, quia pars illius ecclesiæ etiam dicuntur, vt hic in tex. secus vero si capella vel beneficium sit extra septa monasterij, vel ecclesiæ situatum, licet capellanus seu rector illius capellæ resideret in ipsa ecclesia, vt ibi per Ro
2 tam. Item per rationem huius tex. † determinat hic Pe. de Ancha. vt in venditione domus veniat ortus contiguus ipsi domui, non remotus, & in venditione vineę veniat domus ipsi contigua, non remota, de quibus dic, vt per Bart. in l. prædiis. §. pen. ff. de leg. 3. & in l. olympico. ff. de serui. vrba. & in l. quod conclaue. ff. de dam. infec. Secundo no. quod in cęmiterio polluto nō debet aliquis sepeliri, fortius & in ecclesia polluta, ad hoc qđ no. in c. j. s. de sepul. eo. li. nec dēt in ecclesia polluta celebrari ante reconciliationem, vt in c. ex tuarum. s. de priuil. si tamen contrarium fiat, ex hoc non incurritur irregularitas, arg. c. is cui. j. de sen. excommu. secundum Ioan. And. sed incurritur suspensio, cum contrafaciens suspensus sit ab ingressu ecclesiæ, j. de priui. Episcoporum. in fi. quia suspensione durāte si celebret in ecclesia diuina, agens in officio suo, vt prius erit irregularis, vt in c. is cui. j. de sen. excom. secundum Lap. & Do.
3 † Tertio no. quod paries intermedius diuidit rem, in tantum ꝙ dicuntur duæ & diuersæ res, & idem facit, vt si domus habens parietem intermedium censeantur tūc duæ domus, & nō vna, dato quod in pariete sit porta, per quam itur de vna ad aliā, vt hic dr̄, quod no. in l. si quis duas. ver. quod. & in ędibus. ff. cōia prediorum, & quia domus constituitur ex parietibus & tecto, & ibi dicitur, no. in l. si domus. ff. de leg. j. introitus ergo per eādem portam non facit rem, ad quam datur ingressus, coniunctam illi per quam fit acces. dici eandem, sed diuersam, si paries diuidit istas res, quod inducit Domi. vt si porta domus sit in vna parochia, & totum residuum domus sit in alia, quod illi debeat solui canonica portio, & non vbi est porta, de quo vi
4 de in c. cum quis. de sepul. eod. lib. † In glo. 1. ibi si. vide in capi. † s. cum ab eo. nu. 3.
a non oportet, de consec. dist. 1. & licet non consecrata dicatur [a] basilica, tamen ecclesia vocatur, vt in c. fi. hic alle. & de consec. dist. 1. ecclesiam. sed non proprie, vt dicit glo. hic, & vide in ca. penul. s. de immu. ecclesiarum. & de pluribus varijs nominib. ecclesiæ hic per Archi. & Ioan. And. & per gl. in c. fin. s. ne prelati vices suas. In glo. 2. ibi, quantum in eis, vt est expressum j. q. j. quod quidam. in fi. ad idem 49. dist. c. fin. in prin. & ita intelligi debet 81. dist. oportet. in fi. secundum Io. An. hic, & hoc idē
5 voluit Arch. in c. ecclesijs. de conse. dist. j. † In glo. 2. ibi, fuit occulta. idem tenet Host. & Docto. in c. fi. s. eo. vbi concludit, ꝙ li
b cet pollutio, [b] quæ fit in somnis, possit ipsum esse peccatū, vt est tex. & glo. in c. si testamentum. 6. dist. tamen non violat ecclesiam, & idem de pollutione nocturna occulta, de quo ēt per Archi. in d. c. ecclesiis. In glo. in ver. sanguinis. ibi, casu. idem si in ea quis facit minutionem sanguinis, secundum Io. And. minutio sanguinis vel sanguis exiret de naso casualiter, s̄m Do. & idem si moriatur quis in ecclesia casualiter ex se, aut ꝑ lignum vel lapidem cadentem, vt no. in d. c. ecclesiis. hic alle. & idem si se defendendo quis alium ibi interficiat, quia tūc sanguis non est iniuriosus, cum liceat uim vi repellere, ut in l. ut uim. ff. de iusti. & iure. & facit cle. 1. de homicidio. secūdum Io. Cal. dicentem tn̄, ꝙ tutius est, ꝙ fiat reconciliatio, ar. c. ad audiētiam. s. de homi. & ita tenet Io. And. in c. proposuisti. s. eod. Si tn̄ homo sanę mentis se ipsum occidat, uel irato animo se uulneret cum sanguinis effusione in ecclesia, tunc debet fieri reconciliatio, si hoc est publicum, s̄m Io. An. & no. in c. si quis occiderit. 60. dist. in gl. tunc aūt ex processione debebit eccl̄a recōciliari, si est magna effusio sanguinis, secus si modica, ut patet ex uerbo effussione, hic in tex. ꝙ abundantiā significat, ut in c. reuertimini. 16. q. j. & per gl. in uer. effundendi. in cle. ne Romani, de electione. imo si ex alio uulnere facto in ecclesia exiuerunt aliquæ guttæ sanguinis, non esset necessaria recōciliatio, per no. in c. ligneis. s. eo. & ꝑ glo. in c. cum illorū. s. de sent. exc.
c Et sic propter effusionem modici sanguinis [c] non polluitur ecclesia, quod est no. ad statutum, ideo dicebat Bal. in l. si ꝑdiū. C. de ędil.

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Dicatur basilica. Adde c. 1. & ibi Doct. de reli. do. Card. Zab. in c. cum ex eo. in fi. de pœni. & remis.
b Nic. Supe. Pollutio, quæ fit in somnis. Adde c. omnes accusationes. 32. q. 7. sanctus Tho. in 4 sen. dist. 9.
c Vinc. God. Effusio sanguinis quæ dicatur. Fely. in cap. cum illorum. colum. 3. in fi. de senten. excommu. Angel. Areti. in tracta. malefic. versiculo, sanguis el secondo.

de ædil.act.quod ſtante ſtatuto,quod ſindici teneantur denun-
ciare percuſſiones ſanguinolentas, quod vbi eſſet modica cu-
tis ſciſſura denunciandum non eſt,& idem ſi diceret ſtatutũ, ꝙ
de vulnere facto in platea ſit pęna manus, quia pro paruo vul-
nere non haberet locum talis pęna per prædicta ſm Bald.ibi ꝑ
prædicta.& quia dixit glo.ſing.in d.c.cum illorum,ꝙ ſi dubita-
retur an effuſio ſanguinis ſit modica,vel magna, ꝙ hoc totum
iudicis arbitrio relinquitur,de quo ibi per Docto.In ead.gloſ.
ibi,necne.facit l.qua actione.§.caſuum.ff.ad l. Aqui.& idem te
net hic Ioan. Andr.& Archid.in d.capit. eccleſijs, & procedit
hoc in homicidio, ſed pro alio vulnere vel alia iniuria corpora
li ſine ſanguinis effuſione non polluitur eccleſia, ſecundum
Hoſtien.& Docto.in d.cap.propoſuiſti.licet in aliquibus locis
ſit conſuetudo, vt fiat reconciliatio ad terrorem. & facit quod
6 notat Ioan.And.in c. aqua.s̃. eod.† In ead. glo.ibi,ſecus econ-
uerſo.& idem Io.And.per no. in l. huic ſcripturæ.ff.ad l. Aqui.
& no.ex glo.quod locus facti vulneris debet attendi, nõ locus
mortis vel effuſionis ſanguinis.& vide in l.illud.ff.ad l.Aq. qđ
facit ad no.per Docto.in c.fin.s̃.de fo.compe.& per Batto.in l.
quod ait.ff.de adul.& in l.libellorum.ff.de accu.& in l.1.§.ex in
cendio.ff.de incend.rui.nau.& per Bal.in l.j.C.vbi de actione.
In ead.glo.ibi,ſuper tectum.idem ſi ſub eccleſia,vel in cella,ca
mera,vel ſpelunca ibi ſita quis interficiatur.ad hoc quod no.in
c.2.s̃.de offic.deleg.eod.lib.& in c.is cui.j.de ſenten.excom. ſe-
7 cundum Io.And.& no.ex hac glo.†Primo,quod vulneratus in
tecto non videtur in domo vulneratus.facit quod no.per Bart.
in l.terra.§.hic ſanamus.ff.de leg.1. & in l. item apud. §.conui-
tium.ff.de iniurijs. & in l. j. ff.de cloacis.& quod no.in clemẽ.
j.j.de pœnis.circa princip.Secundo no.quod non debet atten-
di locus,vbi eſt vulnerans,ſed vbi eſt vulneratus, quando loca
diſtant inter ſe,de quo no. in regu.in obſcuris.j. eod.lib.& per
Bar.in d.l.libellorum.& per Bal.in l.1.C.vbi de poſſeſſione, &
per Docto.in d.cap.fina.s̃.de foro compe.In ead.glo. idem te-
net Archid.in d.cap.quamuis.& in d.cap.eccleſijs.In gl.in ver-
bo ſeminis.ibi,31.diſtinctio.quoniam.ſed certe tex.ibi facit pro
opinio.prima,quam tenet hic Archidia.quia licet non debeat
ibi reddi,ſi tamen reddatur,non eſt fornicatio vel adulterium,
vt in c.ſi motum.de conſe.diſt.1.in c.apoſtolis.33.q.4. vt hic ple
ne per Archidia. & facit quod no. Ioan. And. in c. quoniam.s̃.
de coniug.leproſorum.ſecundum Lap.qui idem videtur tene-
re.Sed licet Hoſtien.s̃.eo.in c.fin.ponat hoc pro dubio, tamen
Ioan.And.tenet ſe cum glo. hic, quia exigere debitum in illo
loco eſt demeritorium, & ita ſequitur hic Domi. vt hic plene
per eum.In glo.in ver.polluto.in fi.vide hic pleniſſime ꝑ Lap.
in ſua alleg.83.vbi pleniſſime tractat de eccleſia vel cęmiterio,
vbi eſſent ſepulta cadauera infidelium, & quid vbi eſſent ſe-
pulta cadauera infantium non baptizatorum, & quid de mu-
liere quæ decedit prægnans.& ibi no.vide hanc materiam per
8 Docto.in c.conſuluiſti.hic alle.†In glo.fin.in fi. Quid autem ſi
in porta poſita in medio fiat iniurioſa ſanguinis effuſio, an
vtrunque cęmiterium erit interdictum.& videtur quod ſic, ar.
l.arbor. ff. cõi diuidun. & l.pe.ff.pro ſocio.ſed ꝙ nõ ambo, ſed
illud cui magis accedit pollutio,intelligat pollutũ.facit qđ no.
in l.quæritur.ff.de ſta.ho.Et quod neutrum,facit l.duo ſunt Ti-
tij.ff.de teſt.tute.ſecundum Io.And.dicentem ſe audiuiſſe fuiſ-
ſe terminatum id cęmiterium dici violatum, cuius gratia por-
ta vel paries facti fuerunt,quaſi ſit ipſius acceſſio.ſicut in ſimi-
li dicitur de auro & gemmis,in l.ſi non ſint.§.pen. & fi. cum l.
ſequen.ff.de auro & argen.leg.ſecundum Io.And.qui per pre-
dicta dicit, idem eſſe dicendum de porta eccleſiæ, ſi in ea fiat
talis iniuria,ſecundum Ioan.And,quod intelligit Imo.quando
infra clauſuram oſtii verſus eccleſiam facta eſt pollutio, ſecus
ſi in parte, quæ eſt extra verſus locum vacuum extra eccleſiã,
arg.no.per Bar.in l.1.ff.de cloacis.vt hic per eum.& Domi. con
cludentem,ꝙ aut talis iniurioſa effuſio ſanguinis eſt commiſſa
in porta,ſed ex parte magis inhærente exterius, & non dicitur
uiolata eccła, aut ex parte magis inhærente interius, & tũc dr̃
violata,ar.d.l.quæritur.ſecundum Domi.& idem ſi effuſio fie-
ret in porta exiſtente infra duo cęmiteria,vt illud dicatur viola
tum,cui magis adhæret effuſio. Si vero eſt commiſſa in medio
portę,& tunc conſiderari debet cuius cauſa porta & paries fue
rint facti, vt s̃. per Ioan. And. In dubio vero ſi non poteſt hoc
apparere, vt quia porta pariter participat de vtroque, & tunc
vtrunque cęmiterium erit violatum,argum. d. l. arbor. & facit
quod not. in l. iuris peritos. §. cum oriundus. ff. de excuſa. tu-
torum.& in capitu.poſtulaſti.s̃. de foro competen. & in capit.
ſuper eo. s̃. de parochiis, & quod not. in capit. ad audientiam.
de homicidio.

De reliquijs & veneratione ſanctorũ. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Ordines dignitatum ſunt etiam in cœlo.*
2 *Apoſtoli dicuntur athletæ.*
3 *Epiſcopus non poteſt inducere aliquod feſtum in ſua diœceſi alicuius ſancti non canonizati per Papam.*
4 *Credo an debeat dici in magna miſſa in feſto quatuor Doctorum principalium eccleſiæ.*

CAP. I.

Loriosus. Primo ponit exordium de di-
uina prouidentia,quæ dignio-
res extollit. Secundo ponit imitationem eccle
ſiæ militantis,ibi,ſic & alma.& hęc ſecũda tria
facit.Primo commendat apoſtolos, & euange
liſtas. Secundo ibi,ideoque, ponit præteritam
prouiſio nem eccleſiæ circa ipſorum excellentiã. Tertioponit
ſuam additionem de feſtis illorum ſub duplici officio celebrã-
1 dis,ibi,nos itaque.†No.primo ibi, potioribus &c. quod etiam
in cęlo ſunt ordines dignitatum.de quo in c.ad hæc.79. diſtin.
& licet ſit vna vita ſanctorum, tamen ipſis ſanctis in cęlo am-
pliora præmia tribuuntur,qui ex bonis operibus plus prome-
ruerunt,vt hic dicitur. Secundo no. ibi, ſic & alma, quod ec-
cleſia militans ſequitur veſtigia Dei & eccleſiæ triumphan-
tis, quia omnis Chriſti actio noſtra eſt inſtructio, vt hic dicit,
2 & s̃.de electione. ſignificaſti. † Tertio no.ibi, athletas. [a] quod
a apoſtoli vocantur athletę,ſic de conſec.diſt. 5. ne tales. in fi.&
ponitur pro forti milite, ſeu pugnatore. & dicitur quaſi fortis
ad lethum, i. ad mortem,vt C.de athletis.l.1.lib.10. Quarto no.
ibi,Docto.eccleſiæ,de quatuor Doct. eccleſiæ, & quis iſtorum
alteri proponatur,& in quo,vide glo.ordi.in cap.vt veterum.9.
diſt.dicentem quod in moralibus Grego.exceſſit alios, Hiero
nymus in hiſtoriis & tranſlationibus.Et Auguſt.in diſputatio-
nibus & ſententiis.& vide in c.de libellis.20.diſt. vbi Hierony
mus pręponitur Auguſtino.Quinto no.ibi, ſacerdotii præditũ
titulo, quia videretur hoc debere intelligi de titulo ordinis ſa-
b cerdotalis, nam titulus [b] dicitur multis modis, & iſte eſt vnus
de illis,vt per gloſ.in cap.dudum. el 2. s̃. de electio.& s̃.de offi-
cio archipresby.cap.vltimo,in gl.2.Sed certe videretur, quod
iſte tex.poſſet intelligi de titulo Cardinalatus, vt ſic probetur
c hic quod Hiero.fuerit [c] præsbyter Cardinalis,& ita etiam uo-
luit glo.16.q.1.§.nouarum.uerſic.hoc idem.& 2. q. 7.quamquã.
& ſequitur hic Ioan.And. dicens, quod habuit titulum ſanctæ
Anaſta.ut hic per eum. Item ex ordine literæ hic Epiſcopum
præponi pręsbytero Cardinali, quia q̃libet Epiſcopus eſt ma-
d ior pręsbytero [d] Cardinali,& ei eſt præferendus. & ita dicit gl.
no.in d.c.quamquam.intellige de Cardinali non Epiſcopo, ut
dicit Io.An.in c.cum apoſtolus.s̃. de cenſi. et uide per Hoſt.in
c.eccleſia.s̃.de elec.ideo dixit glo.no.in c.in nouo.21.diſt. quod
omnis Epiſcopus dicitur eſſe par ipſi apoſtolico quo ad ordi-
nem & conſecrationem, licet Papa ſit maior omnium in ad-
miniſtratione.Vlti.no. quod ad ſolum Papam ſpectat diſpone
re, quæ feſta debeant celebrari ſub duplici officio. In gloſ.2.in
fi.no.glo.ponentem,qui fuerunt 12.Apoſtoli, & de eorum no-
minibus.In ead.ibi,Iudas Iaco.iſte uocatur Thadęus, & de his
3 omnibus habetur Lucę,6.†In glo.mag.in fine.tene menti glo.
ordi.ex qua habetur primo,quod Epiſcopus non poteſt in ſua
diœceſi inducere celebrationem feſti alicuius ſancti non ca-
nonizati per Papam,& idem tenet glo.in cap.fina.s̃.de feri. Se
cundo habetur ex gloſ. quę requirantur ad hoc ut dicatur eſſe
miraculum.& uide plene per Archid.1.q.1.teneamus.& in cap.
nec mirum. 26. quæſtio. 5. Tertio habetur,quę requirantur in
4 canonizatione alicuius ſancti.†In glo.fina.in fi.an autem in fe-
ſto quatuor Doctorum debeat in miſſa dici Credo. & uidetur
quod ſic, ſicut in feſto apoſtolorum et euangeliſtarum, licet
in rub.miſ.hoc non ponatur,nam illa rub.fuit facta ante iſtam
conſtitutionem,ſecundum Domi.

ADDITIONES.

a Nico.Supe.Athletas. Adde quid ſit athleta. vide in l.athletas. & ibi gloſ. ff. de his qui no.infa.

b Nico. Supe.Titulus dicitur multis modis.Adde c.clericus.2.q. 1.Archi.in c.ſi quis diaconus.50.diſt.

Vin.God.Tituli multiplicatio in eodem beneficio ad cautelam vtilis eſt, Fely. in c.in noſtra.col.1.de reſcrip.

c Nic.Sup. Fuerit præsbyter Cardinalis.Adde Lud.Ro.conſi.524.inci. Vos eſtis lux mundi.Io.de Ana.in c.ad deliberandum.de iud.

d Nic.Sup.Præsbytero Cardinali.Adde Abb.in cle.1.de exceſ.præla.Card.Zaba. in c.eccleſia. el 2.in fi.2.oppo.de elec.

De immunitate ecclesiarum. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia Romana est magistra & tutrix aliarum ecclesiarum.*
2 *Ecclesia & ecclesiasticæ personæ sunt immunes a talijs & exactionibus.*
3 *Collecta quãdo licite imponitur personis ecclesiasticis pro rebus, quas possident, an tunc tenentur soluere collectas etiam pro rebus, quas possidẽt extra territorium imponentis.*
4 *Feudum si deueniat ad ecclesiam, an efficiatur liberum.*
5 *Laici non possunt cogere personas ecclesiasticas dimittere aliena bona licite acquisita.*
6 *Munera quædam sunt personalia, quædam realia, quædam mista, & quæ sint illa, singulariter declarat.*
Adde ad idem nu.7.

CAP. I.

VIa. Primo recitat grauamina in genere. Secũdo in specie ibi, sanè. Tertio puidet contra talia, ibi, volentes. †No. 1. ꝙ ecclesia Romana non solum est mater & magistra aliarum ecclesiarum, vt in c. fi. s. de fo. cõpe. & caput, vt 22. dist. sacrosancta, in fi. sed etiã curatrix & tutrix, vt hic, quod facit vt agere, & defendere possit quasli-bet ecclesias, de quo in c. fi. s. de succes. ab intes. Secundo nota, Papam posse constitutionem facere, & ius dicere cõ laicos inferentes molestias ecclesijs, & personis ecclesiasticis, facit quod no. in c. cum venissent. s. de iudi. †Tertio no. ꝙ tam ecclesiæ quã psonæ ecclesiasticæ sunt immunes a talijs & collectis, & alijs exactionibus laicorum etiam pro rebus patrimonialibus, de quo j. & in c. fin. j. eod. quod facit, vt fratres tertij ordinis sancti Fran. cum sint personæ ecclesiasticæ, vt per gl. in cle. cũ ex eo. de sen. exc. Et idem de fratrib. qui dicuntur milites gaudẽtes, vt per Bar. in l. super. §. quibusdam. ff. de iure immu. licet non sint clerici, tamen habeant immunitatem a datijs & collectis, fm Pe. de Anch. & Bar. in d. §. quibusdam. †Quarto no. ibi, etiam si ipsæ ecclesiæ &c. ar. ꝙ quando collecta vel onus licite imponitꝰ personis vel ecclesijs intuitu rerum, seu pro rebus, tenenꝰ tunc soluere etiam pro rebus, quas habent extra territorium imponentis collectam, vt hic per Io. And. dicentem, ꝙ aut sunt onera realia seu prædialia, vt sunt tributa, vel decimæ prædiales, & hæc soluenda sunt in locis, vbi sunt ipsa prædia sita, ar. l. forma. ff. de censi. & in c. fi. s. de parochijs. quod maxime procedit, qñ domini ipsorum prædiorum sunt diuersarum diœcesum, vt s. de deci. cum sint. facit l. qui in aliena. §. fi. de nego. gest. Si verò sunt onera realia vel personalia ipsarum ecclesiarum, vel personarum, non prædiorum tantum, vt sunt procurationes legatorum, fructus primi anni, decimæ personales, & similia, cũ illa non sint onera realia, sed imponuntur ecclesijs vel ecclesiasticis personis pro ipsis rebus, & hæc sunt soluẽda in locis, vbi sunt ecclesiæ vel personæ ecclesiasticæ, & in istis habenda est ratio prædiorum existentium etiam extra, cum accessorium sequatur naturam principalis, secundum Ioan. An. & ita videtur velle Fed. in suo consi. 146. secundum Lap. hic, & Pau. in cle. j. in ver. teneantur. de iurepa. secundum Do. hic, quod intelligit hic Bal. primo, si hoc fiat auctoritate eius qui disponere posset de accessorio, vt in l. cũ vnus. §. is qui. ff. de bo. auct. iu. Secũdo, quando ipsa onera vel collectæ imponuntur expresse ipsis personis vel ecclesiis pro rebus, quia tunc attenduntur bona vbicunque posita. Sed si imponantur incolis vel ecclesiis simpliciter, tunc impositio erit mista, & ipsa persona attrahet ad se rẽ, non econtra, vnde in dubio videtur imposita collecta psonis pro rebus, & tñ debet soluere ecclesia in vna diœcesi, q̃tum solueretur si omnia bona haberet in eadem diœcesi, sicut eõ, si onus imponereꝰ diœcesanis ecclesiis, ipsa ecclesia non diœcesana nihil solueret pro rebus, quas habet in alia diœcesi, vt in l. rescripto. §. sciendum. ff. de mu. & ho. fm ipsum Bal. de quo etiã ibi plene per Bar. in eius repe. In glo. in ver. temporale. in fi. de
4 pluribus speciebus dominorum temporalium & officialiũ vide hic per Io. And.† In glo. in ver. Franciæ. idẽ sequunꝰ Doc. In gl. in ver. bonorũ. in fi. idem Arch. hic per c. accusa. §. si vero. in fi. j. de heret. & 23. q. 8. hinc datur. & c. tributum. & qđ no. Inno. in c. verum. s. de fo. compe. & idem tenet glo. in c. 1. hic alleg. & Io. Mo. hic, arg. l. qui tabernas. ff. de cõtrahẽ. emp. & dicit, ꝙ habens allodiũ in feudũ, si donat illud ecclesiæ, res debet censeri libera, postq̃ deuenit ad ecclesiã, nisi de gratia ipsius ecclesiæ res daretur in feudum, vt in Authẽ. de pa. iur. fir. in fi. vnde dicit, ꝙ ista debent intelligi de allodiis, non de censitis, quæ per mortem possidentis reuertuntur ad dominum, quia cũ ecclesia nõ moriatur, vt in c. si gratiose. s. de rescri. eo. lib. sine pĩudicio dñi res in ecclesiam transferri non posset. de quo Io. And. remittit ad no. per Spec. in tit. de loca. §. nunc vero aliqua. ver. 97. & ver. 164. cuius dicta refert hic Lap. Quid autem si ad ecclesiam trãsferatur res, an teneatur pro illa soluere collectas hic per Archi. referentem dicta Spe. in ti. de cleri. coniug. ver. ad hmõi. & concludit ꝙ cum descriptio, quæ fit pro solido & libra, non sit perpetua & certa, sed mutetur fm varietates locorum & negotiorum imminentiũ, vt dicit sępe Bononiæ fieri, non vr̃ tale onus durare postquam res peruenit ad personam priuilegiatam, vt in c. 1. s. de iure pat. eo. lib. & ita dicit hic Archi. esse tenendum, & ita residet hic Io. And. & idem consuluit Bar. in suo cõsi. qđ inci. Punctus quęstionis est talis, quia hmõi collectæ non sunt reales, sed imponuntur ratione personæ pro ipsis rebus, & sic non ligant non subditos, vt in d. §. sciendum. Non obst. iura in contrarium, quia loquuntur in prædiis tributariis, & idem tenet Bal. in l. placet. C. de sacrosan. eccle. secundum Imo. & Do. hic idem tenentes. Idem etiam sequitur do. Anto. in c. fin. s. de vita & hone. de quo ar. vide ibi per Imo. & alios Docto. & per Bar. in d. §. sciendum. & per Bal. in l. fi. C. sine censu vel reliqu.
5 & plene no. per Inno. & Doct. in c. non minus. s. eo. tit. † In gl. fi. in prin. no. iuncto tex. quod clerici & personæ ecclesiasticæ non possunt cogi per laicos ad dimittendum & alienandũ bona licite acquisita, idem tenet Bal. in auth. hoc ius. C. de sacrosan. eccle. imo etiam nec ad ponendum extra manum suam, & dicit hic Ioan. Andr. esse differentiam inter alienare, & extra manum suam ponere, cum sit latius quam præcedens, vñ emptor domus prohibitus illam extra manum suam ponere, non poterit alii illam commodare, vel seorsum concedere, ar. l. 1. in prin. ff. depo. licet alium ibi possit secum recipere, arg. l. 4. ff. de vsu & habi. de quo per Cy. in l. fi, C. de re. ec. nõ alie. & ibi Bal. hoc videtur velle. & vide per Bar. & Bal. in l. manumissiones. ff. de iusti. & iu. In ead. glos. in fi. hæc autem allegatio fuisset bona contra laicos, secus contra clericos, qui eis non subsunt. Et vide per Barto. in l. is cum quo. ff. de aqua plu. arcen. vbi ponit, an cedendo rei uel uolendo habere ipsam rem pro derelicta liberetur quis ab obligatione, qua tenetur occasione ipsius rei, & vide per Spe. in ti. de feudo. §. quoniam. ver. 29. & in tit. de censi. §. nunc autem videndum. ver. item pone. & per Bal. in l.
6 cum fructuarius. ff. de vsufr. †Et conclude, quod bonorum quædam sunt personalia, quędam realia, & quædam mista. Primo casu sunt illa, quæ exhibentur personali obsequio sumptibus tamen alienis, & absque arrogatione proprii patrimonii, secũdum Inn. in c. non minus. s. de immu. eccl. & Bar. in d. l. præscripto, & ad talia personalia teneꝰ incola, vt in l. incola. ff. ad muni. & etiam ciuis in loco, in quo est ciuis, licet alibi domiciliũ sortiatur, vt in d. l. incola. vt sequitur Barto. in d. l. rescripto. Sed ecclesiæ, clerici, vel personæ ecclesiasticę talia subire cogi non possunt. vt videtur hic velle Pe. de Anch. referendo Old. quod procedit non solum si sint sordida, vt d. l. placet. de sacrosan. eccle. & d. c. non minus. & ibi per Inn. sed ẽt si non sint sordida, vt in l. generaliter. C. de epi. & cle. & s. ne cle. vel mo. c. sed nec procurationes. quod licet sit regulariter verum, tamen fallit, primo quando esset onus custodiæ ciuitatis, cum ad tale onus clerici teneantur, quando ciuitas est de temporali iurisdictione ecclesiæ, vt no. in c. peruenit. s. eo. tit. & per do. Flo. in c. q̃q̃. s. de censi. eo. lib. Scđo fallit, qñ esset onus extraordinariũ tendens ad pietatem, vt l. ad instructionem. C. de sacrosan. eccl. & ita etiam potest intelligi d. c. peruenit. fm Inn. ibi. Tertio fallit, qñ esset onus extraordinarium tendens ad publicam vtilitatẽ, cum tunc cogantur id subire consulto prius Romano pontifice, vt in c. aduersus. s. eo. vt no. do. Ant. in d. c. non minus. & dic vt ibi plenius no. de hoc. Quarto fallit, quando ecclesia vel clerici haberent possessiones a principe, cum tunc teneantur ad personale, vt angaria, & perangaria, vt no. in d. c. non minus. p Inn. & ibi per do. Ant. dicentem, ꝙ ista ecclesia vel clerici non poterunt cogi per iudicem secularẽ, sed p ecclesiasticũ, vt in c.
7 si diligenti. s. de fo. cõpe. †Secundo casu qñ munera vel onera sunt realia mere, & tunc aut talia onera non fuerunt imposita, anteq̃ res peruenerit ad ecclesiam, & postea imponi nõ poterunt p laicos ipsis reb. vt patet ex hoc tex. & hoc ẽt voluit Bal. in d. l. placet. & in l. fi. C. sine cẽ. vel reliq. aut fuerunt imposita anteq̃ peruenirent prædia vel res ad ipsam ecclesiam, & tunc aut ipsa onera realia fuerunt imposita rebus, non allodiis & liberis, vt emphyteuticariis, vel feudatariis. Et ad talia onera tenenꝰ non solũ laici, sed ẽt ecclesiæ, & personæ ecclesiasticæ, ad quas perueniunt tales res talibus onerib. annexę fm naturã ipsarum rerum, vt l. uiam constitui. ff. de ser. urba. prædior. fm

do.Flo. hic, quod verum eſt, niſi natura emphyteuſis vel feudi
repugnet, quia tunc ad eccleſiam non tranſirent, vt ſentit hic
Io.Mo. hoc voluit Bal.in auth.item nulla. C.de epi.& cle.per l.
de quibus.ff.de legi.de quo per Spe.in d.§.nunc vero.verſi.44.
Aut ipſa onera realia fuerunt impoſita allodijs, i.rebus liberis,
quæ pertinent ad poſſidentes quo ad dñium & proprietatẽ, vt
ſunt tributa, quæ indicuntur ſingulis annis, vt no.in d.l. reſcri-
pto.§.fi.vel decimæ prędiales, & talia onera prædialia debent,
vt indictiones, vt C. de anno. & trib. lib. 10. & indicuntur poſ-
ſeſſoribus ẽt non municipibus, & ſic forenſibus, vt d. §. fin. vbi
hoc vr̃ velle Bar.& Bal.in l.fi.C.ſine cenſu vel reliqu.& hęc ſol
ui debent vbi ſunt ſita prædia, quibus ſunt impoſita, vt l.forma
§.ſi vero.ff.de cẽſi.& s̃.de parochijs.in c.fi. & ad talia onera rea
lia tenentur non ſolum laici, ſed ẽt eccleſiæ & eccleſiaſticæ p-
ſonæ, ad quas tales perueniunt, vt vult gl.hic, & vt no.C. de an
no.& tribu.l.fi.& p Bar.in d.§.fi.ad hæc, l.iubemus nullũ. C.de
ſacroſ.ecc.& l.de his.C.de epi.& cle.gl.in l. fi.C. ſine cẽſu vel
reliqu.& in l.fi. §.patrimoniorum. ff. de mune. & hono. quod
procedit, quãdo talia onera impoſita fuerunt a lege vel princi-
pe ſtatuente, vt no.in rubri.C.de anno.& tribu. ſm Bar. in d. l.
fi.imo & ſi quilibet ciuis & comitatenſis donaſſet bona ſua cõ
muni, & poſtea poſſeſſiones ſuas recepiſſet a cõi ſub tributo,
& annuo cenſu collectarum, vt no.per Bar.in d.§.fi.in lec. imo
& ſi fiat ſtatutũ in ciuitate, quo diſponat, ꝙ oĩa prędia ſint tri-
butaria, & affecta onere tributorũ pro collectis imponendis,
cũ & tunc eccleſiæ teneant ad iſta tributa & collectas, ſi poſtea
ad eas talia bona perueniant, vt voluit Bar.in d.§.fi.dicens pro-
bari ex dicto Inn.in c.poſtulaſti.s̃.de fo.cõp.dicens ẽt hoc pro-
cedere ſalua cõſtitutione ſanctæ matris eccleſiæ, vt ibi plenius
per eum, cuius dicta refert hic Pe.de Ancha.

SVMMARIVM.

1 *Dictum generaliter videtur eſſe dictum ſingulis, quando actus ad ſingulos pertinet.*
2 *Sententia an veniat appellatione proceſſus.*
3 *Parlamenta non debent fieri in eccleſijs.*
4 *Tutor vel curator an poſſit dari in eccleſia.*
5 *Confeſsio facta coram iudice ſeculari in eccleſia, an valeat.*
6 *Iuramentum an poſsint præſtari in eccleſia.*
7 *Teſtes an poſsint examinari in eccleſia.*
8 *Arbitratores & amicabiles compoſitores, an poſsint procedere in eccleſia.*
9 *Conſtitutio dicitur pęnalis, quando annullat proceſſum & ſententiam ratione prohibitionis.*

CAP. II.

DEcet. In eccleſijs dato humili ingreſſu dẽt ora-
tionibus inſiſti, excluſis clamoribus, ſedi
tionibus, & concilijs laicorum, & eorum publicis
parlamentis, & varijs colloquijs, & iudiciorum ſtre
pitibus, & maxime criminalibus, quæ oĩa ordinarij locorũ exe
qui debent, & pceſſus & ſnię ſecularium ſunt nullæ in eccleſijs
habitæ, & ɔfacientes puniri debent.h.d.ſm Do.No.·. nomẽ Ie
ſu Chriſti oĩa alia nomina excedere, & extollendum eſſe ſpãli
1 reuerentia, & rõnem hic vide per Io.And.†Secundo no.ibi, ſin
guli ſingulr iuncto tex.s̃.ꝙ gñaliter dictum ſingulis dictum vr̃
qñ actus ad ſingulos pertinet.facit quod no.in c.ſedes.s̃.de re-
ſcri.eod.lib.& in c.ſi ſnia.j.de ſen.exc.& ſic eɔ, qđ in ſingulari
dictum eſt, oẽs reſpicit, 4.diſt.miramur.ſm Io.And.& no.s̃. de
exceſ.præla.ca.nimis.Tertio no.ibi, teſtantur, ꝙ per ſigna exte-
riora probantur interiora, ſic Inſt.de rerum diui.§.gallinarum.
ſecundum Io.And.Quarto no.ibi, ne vnde &c.arg. ꝙ in eccle-
ſia ſit potius orandum, quam in alio loco, ſm Io.Mona.& uide
hic per Archi.ponentem de oratione per modum ſummæ, de
quo ẽt per gl.ordi.in ver.orationes.in cle.1.de reliquijs & ven.
ſanctorum. Quinto no.ibi, omnis in eis, ꝙ in eccleſiis & earũ
cæmiteriis iudicium ſeculare exerceri non põt, nec aliqua cau
ſa ſecularis quæcunque ſit, ſiue criminalis, ſiue ciuilis, ſiue par
ua, ſiue magna, vt patet ex verbo vniuerſali, omnis, ſecundum
Io.And.cuius dictum no.hic Do.pro priuilegijs vel ſtatutis, in
quibus datur ptãs cognoſcendi de cĩbus cauſis, quia compræ-
henduntur quæcunque cauſæ ſint, qđ appellatione cauſę com
pręhenditur criminalis & ciuilis, ſiue parua, ſiue magna, vt hic
2 patet.†Vlti.no. ibi, ſnia. ꝙ appellatione proceſſus [a] non venit
a ſnia, de quo in c.qm̃ ɔ.s̃.de prob.& eſt hic caſus, in quo rõne lo
ci non valet proceſſus & ſnia, de quo per Spe.in ti.de prolatio-
ne ſniæ.§.iuxta.ver.item eſt nulla, vide in l.cũ ſniam.C.de ſen.
In glo.in ver.peccatis.in fi.vide hic per Archi.& Io.An.ponẽ-
tes quid ſit pactum.de quo de pę. diſt.1.ſi pactum.In gl. in ver.
vel in fi.Idem habetur in capit.extirpandæ.s̃.de præben. & in
c.fi.s̃.de conſue.ſecundum Ioan.And.& ſic no.quod vbi iſta al
ternatiua, vel, iungitur cum vna qualitate tantum, non ſtat-
alternatiue, ſed electiue.ad hoc glo.31.diſt.eos. ſecundum Do.
3 † In gloſ. in ver.parlamenta. quod procedit, ſiue ſit vniuerſitas
ſcholarium, ſiue clericorum, vt hic in tex.ibi, vniuerſitatũ qua-
rumlibet.intellige, quãdo vellet ibi tractare temporalia, ſecus
ſi ſpiritualia, vel eccleſiaſtica, quia tunc bene poſſent in eccĺa,
vnde poſſunt clerici facere ſynodum in eccleſia, & tractare de
libertate eccleſiaſtica, de ſta.cle. & reformatione morũ in cle-
b ro & populo. Poterunt etiam ſcholares ibi magiſtrari, [b] & ſimi
lia fieri, quia hoc eccleſiaſticum eſt, & ab eccleſiaſtica perſona
magiſterium recipiunt, vt in c.1.s̃.de magiſtris. & quia ſcientia
eſt res ſanctiſſima, vt l.1.§.eſt quidem. ff.de variis cogn. imo ẽt
laici tractare poſſunt in eccleſiis ſpiritualia, puta de faciendo
feſtum beatę Virginis, vel aliquam confraternitatem in hono
rem Dei vel alterius ſancti, vel de pace etiam fienda inter lai-
cos, quia hęc non prohibentur eis ex mente huius decreta. ſm
Io.And.In gl.in ver.ſecularium.in fi.no.ex gl.iuncto tex. ꝙ iu-
dicia eccleſiaſtica non prohibentur exerceri in eccleſiis, & ita
ſeruatur Florentię in epãtu Pheſulano, ideo eſt, ꝙ tex. hic non
loquitur de iudicibus eccleſiaſticis, & ita ſequit̃ Bal.in l.nemo
apoſtolorum.C.de ſacroſan.eccl.Quid autem ſi duo iudices ſi-
mul procedunt in eccleſia, quorum vnus eſt ſecularis, alius ec
cleſiaſticus, an valeat proceſſus.Lap.hic, & alii Doct. tenent ꝙ
ſic, pro quo facit c.per tuas.& c.contingit.s̃.de arbi.& quod ibi
no.Inn.& Hoſt.& facit gl.& quod ibi no.Io.And. & Archi. in
c.1.s̃.de iure pa.eo.lib.& in c.ſi eo tempore.s̃.de reſcr.eo.lib. &
in reg.vtile.j.eo.lib.& in cle.1.de præbẽ. Poſſet tamen dici hoc
procedere, qñ ipſorum iudicum quilibet habet iuriſdictionem
inſolidũ, quia valet tunc proceſſus & ſnĩa illius, qui põt proce-
dere, arg.l.1.§.1.quod falſo tuto.qñ.ſ. intendebat procedere ſine
altero, alias ſecus eſſet, vt no.in d.c.cum ſuper.& idem quando
dicti iudices non haberent iuriſdictionem inſolidum, quia tũc
proceſſus nõ valeret, vt hic in tex.& facit quod no.in l.§.Pedius.
4 ff.de arbi.& ibi per Bal.†Sed quęritur primo, an tutor vel cura-
tor poſſit dari in eccleſia.Bal.in d.l.nemo, ꝙ ſic, qa hoc eſt qd
piũ, arg.in l.qui habet.§. quodlibet. ff.de tutelis.& pia negotia
non prohibentur ex mente huius decre.vt s̃.per Ioã.And.ideo
eſt, ꝙ manumiſſio poteſt fieri in eccleſia, vt in l.1. C. de his qui
in eccle.man.ſecundum Bal.in d.l.nemo.dubium tamen facit,
quia emancipatio requirit auctoritatem et decretũ iudicis, ut
in l. emancipatione. C.de fi. inſtru.& in l. poſt mortem. ff. de
adop.& hic in tex.omnis actus iudicialis redditur nullus, vt p
bat illa vniuerſalis s̃.in tex.in verſi.omnis in eis &c. Et ibi per
Io.And.& eadem ratione & fortius idem videtur in tutela, vel
cura, & maxime ſi fiat ex inquiſitione, vt ſic decretum iudicis
neceſſarium in tutela vel cura in eccleſia interponi nõ poſſit.
5 cogita, & vide per Bal.in l.actus.C.de feriis. † Secundo quærit,
an valeat confeſſio facta in eccleſia coram iudice ſeculari. Lap.
hic ꝙ ſic, per no.per Archi.30.q.ſi indicante.& per Vin.in c.au-
ditis.s̃.de procu.& per Ioan.And.in c.fi.s̃.de reſti.ſpo. & maxi
me, quia confeſſio non ſit coram iudice prohibito, uel nõ ſuo,
ut no.per Inno.et Ioan.And.in c.per inquiſitionem. s̃.de elec.
alias ſecus eſſet, vt in c.at ſi clerici.s̃.de iudi.ſecundum Lap. in-
ferentem ex his, quod ualeat confeſſio facta coram ſuo iudice
etiam extra territorium, licet aliud eſſet in alio proceſſu. et ita
reſidet hic Pe.de Ancha.et facit glo.magna circa princip. in l.
1.C.de conſe.Tu intelligas, quod ualeat ut confeſſio extraiudi
cialis, quia ut iudicialis ualere non poteſt, cum in eccleſia uel
extra territorium ſit ipſo iure nulla, ut hic, et facit quod not. in
capitulo, Romana.§.finali, s̃. de foro competen. et per Paul. in
cle.dudum.in uer.extra ciuitatem.de ſepulturis.et per Bald. et
Angel.in l.magiſtratibus.ff.de iuriſdi.omn.iudic.et in l. diuus.
ff.de cuſto.reorum, et ita uidetur uelle glo. ſing. in l. iubemus.
in fine.C.de libe.cauſa, dum loquitur de confeſſione facta co-
ram iudice, tamen non in forma iudicii, quia non ualet tunc
ut iudicialis, ut ibi per glo.et Baldum. Poſſet tamen ſaluari di-
ctum Lapi, dum loquitur de iudice extra territorium, quan-
do ille eſſet talis iudex, cuius iuriſdictio poſſet prorogari, quia
tunc ualeret confeſſio facta coram eo tanquam coram iudice,
in quem eſſet prorogata iuriſdictio, ad hoc quod nota. per
6 Angel. in l. prima. † Tertio quæritur, an iuramentum poſ-
ſit præſtari in eccleſia. Bartol. in l. nemo. concludit, quod
diſcepta-

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Appellatione proceſſus.Adde c.prudentiam.& ibi Doct.de offi.dele.
c.præſentata.in fi.de teſti.& in l.2.C.vt li.pen.

b Nic.Supe.Scholares ibi magiſtrari.Adde Archi.in c.in oratorio.44.diſt.

disceptatio fit, an sit iurandum vel non, cum sit actus iudicia-
lis & contentiosus, in ecclesia fieri non potest, & ita sequitur
ibi Bald. Sed postquam fuit facta disceptatio & deliberatio in
iudicio, tunc iuramētum partis poterit in ecclesia præstari, ex
quo non est actus cōtentiosus, facit tex. no. in l.generaliter.in
fi.C.de reb.credi.vbi dicitur, quod iuratur super altare, & sic in
ecclesia.ad idem tex.in c.habemus.22.q.j. Sed de iuramento te
stis Bald. ibi dubitat, ex quo debet præstari iudice sedente pro
tribunali, quod fieri non potest in ecclesia, vt hic in tex.residet
tamē ibi Bal.quod possit, cum iuramentum sit actus spiritualis
& religionis, vt in l.1.ff.de iureiu.& facit c.mulieres. s̃. de iudi-
cijs.eo.lib.& idem tenet hic Domi.& Bal.in d.l.generaliter. in
fi.maxime subsistente causa, vt quia talis est mulier, & alibi
non est ei honestus locus. Tu aduerte, quia prædicta possent
a procedere in iuramento [a] non iudiciali, sed in iudiciali nullo
modo hoc videtur, per hunc tex. vbi prohibetur omnis actus
iudicialis, vt s̃. per Ioan.Andr.in ver.omnis, & quia iuramen-
tum est de processu, vt in d. c. quoniam 5̃.etiam si fieret alteri
commissio iuramenti per iudicem, vt in cle.j.de offi.dele. cum
tunc committatur iurisdictio, vt ibi no.qui actus iurisdictiona-
les, & omnis actus, qui est de processu causæ, est ipso iure nul-
lus, vt hic dicitur.Nō ob. ꝙ sit spirituale, qa potest intelligi de
aliis iuramētis quam iudicialibus, iudicialia hic prohibentur,
licet in se sint spiritualia, alias sequit̄, quod iudex secularis pos-
set procedere in eccl̄a sup cā vertēte in causis iuramētorū, vel
licet iuramenta sint spiritualia in se, tamen prohibentur exer-
ceri ratione loci, vt per Ioan.And.in c.j.s̃.de consecra. eod.lib.
super glo.in ver.seminis.& maxime, ex quo sunt iudicialia, &
7 exercentur per laicos, vt hic in tex. † Quarto quæritur, quid de
examinatione ipsorū testium. & dic quod si primo iurauerunt
coram iudice in iudicio, valebit examinatio facta in ecclesia,
quia trahitur ad locum & tempus iuramenti, secundum Bart.
& Bal.in d.l.nemo.& facit glo. in d. clemen. 1.secundum Do-
mi. Sed si iuranti in ecclesia remanet tunc dubitatio supradi-
b cta.Quinto quæritur, quid [b] de citatione. Et dic, ꝙ commissio
citationis nō potest, cum talis sit actus iudicis, & de processu,
vt no.in d.c.quoniam contra.notificatio vero, quæ fit per nun
cium, fieri poterit, cum sit quædam executio facti, & intellige
de citatione verbali, secus verò in reali, quæ fit per capturā per
sonæ, quia talis non posset fieri in ecclesia auctoritate iudicis
secularis, vt in l.præsenti.C.de his, qui ad ecclesias confugiūt,
s̄m Bal.in d.l.nemo, pro quo etiam tex.in c.inter alia.s̃.eo.ti. &
ad prædicta facit quod no.Bar.in l.1.§.nunciatio. ff.de no. oper.
nunc.& Bal.in l.fi.C.de ferijs.Sexto quæritur, an valeat prote-
c statio facta in ecclesia. [c] Bal. ꝙ sic, in d. l. nemo. in fi.per tex.in
d auth.si quis.C.de adul.Septimo quæritur, quid in arbitris. [d] &
dic, ꝙ eodem modo non valerent eorum processus vel senten-
tiæ in ecclesia, sicut hic dicitur in iudicibus, cum & ipsi veniāt
appellatione iudicum, vt 2. q. 6. a iudicibus.facit gl.in ver.iudi-
cis.in c.1.s̃.de confes. eo. lib. quod maxime procedit in arbitris
iuris, de quibus in c.ab arbitris.s̃.de offi.dele.eo.lib.& idem in
alijs arbitris electis ab ipsis partibus, cum sint redacti, & dēant
procedere ad instar iudicum, vt in l.1. ff. de arbi. & eis obstant
feriæ sicut iudicibus, s̄m Spe.in tit.de litis contest.§.restat. ver.
nunquid.& no.Arch.in d.c.a iudicibus.& ita sequitur hic Lap.
& Do. & Bal. in d.l.nemo.& facit l.feriatis. ff. de arbi.& quod
8 no.Io.And.in reg.in iudicijs.j̃.eo.lib.vide tamen gl.& ibi dicta
in c.1.s̃.de re iudi.& in ver.iudicio. † Octauo quæritur, quid de
arbitratoribus & amicabilibus compositoribus. Lap. hic te-
net, quod isti poterunt procedere in ecclesia & sententiare, p
no.per Spec.in tit.de arbitr.§.fin.vers. sed nunquid amicabilis,
& idem Domi.hic per dictum Inno.in c.venerabili.s̃.de censi-
bus.circa medium gl.magnæ.vbi dicit quod factum coram ar-
bitratore, non dr̄ factum in iudicio, idem voluit Inn.in c.Quin
tauallis. s̃. de iureiu. quia eorum sn̄ia est quędam transactio, vt
in Auth.vt differ.iud. post prin. & transactio est actus pacis &
concordiæ, & potest fieri etiam diebus feriatis in honorem
Dei, vt in l.fi.C.de feriis.& ita sequitur hic Pe.de Anch. & Bal.
in d.l.nemo, in fi.dicens no.quod si arbiter, qui potest procede
re vt arbiter & arbitrator, fert sententiam in ecclesia, valebit
tunc tanquam sententia arbitratoris. facit quod no. Innocen.
in c.cum ex officii.s̃.de præscip. In glo. in ver.compescant. in
fi.no.glo.nec possent ordinarii dare licentiam contra prohibi-
ta in hac decretali, cum ipsi sint deputati ad hæc exequenda,
non relaxanda. arg. l. cum hi. §. si prætor. ff.de transac. & hoc
nisi vrgens & euidens cā subesset, secundum Io. And. ex cuius
dicto no.hic Bal.primo, quod executor datus ad exequendum
non potest relaxare.Quod no.hic Domi. quod vbi lex dat Epi
scopos executores iurium expresse, non possunt Episcopi di-
spensare contra talia iura. Sed certe Episcopi nullo casu pos-
sunt contra iura dispensare, nisi in casibus in quibus reperitur
permissa dispensatio, secundum Inno. in c. dilectus.s̃.de tēpo-
ribus ord.& ibi vide.In glo.in ver.processus.in prin.idem Ioā.
Mon.Arch.& Ioā.And.& Bar.in d.l.nemo.quod maxime pro-
cedit, si contractus tenderet ad spiritualitatem, vel si matrimo-
nium ibi contraheretur, vt in §.quantum.in Auth. quibus mo.
naturales effi.leg.secundum Bal.in d.l.nemo.dicentem, quod
rustici & alii laici poterunt congregari in ecclesia, & consti-
tuere syndicum cum autoritate eorum superioris, cum sit con
9 tractus, vt hic in glo.& ibi plene per Bal. de hoc.† In ea.glo. in
fi.no.ex gl.quod constitutio dicitur pœnalis, quando annullat
processum, & sententiam ratione prohibitionis, quia annulla-
tio actus est pœna, vt est tex.no. in l. senatus. ff. de contrahen.
empt.& ita sequitur Bald.in l.non dubium. C. de legibus. in 1.
charta.de quo tamen vide per Io.And.& Docto.in c.fina. s̃.de
elec.eod.lib.Sed certe hic imponitur alia pœna, vt per gl.s̃. in
ver.compescat.& hoc per Domi. Ideo autem potuit hic Papa
irritare iudicia quo ad laicos, & iudices seculares, propter iuri-
sdictionem quam habet in loco, & sic in ecclesia & rōne pec-
cati.facit quod no.in c.quamquam.j̃.de vsuris.in vlti. gl. secun-
dum Io.And.ex cuius dicto no.hic Bal.quod qui habet iurisdi-
ctionem in loco, potest statuere circa omnia quę ibi fiunt. In
glo.in ver.acrimoniam. in fi. vel erit pœna arbitraria, & idem
in c.1.ad fi.s̃.de statu regu.eo.lib.s̄m Ioā.And.& facit glo.hic s̃.
in ver.compescant.

ADDITIONES.

a Vinc. God.Quod iuramentum possit præstari in ecclesia, ratio adduci potest, quia iuramentum est obligatio animæ, vt per Cy.& Bal.in auth.sacramenta. C.si aduers. vend. est etiam quæda spiritualis tortura, vt meminit Barth.Soz. in consi.204.in causa.ver.est clare.circa fin.lib.2.

b Nico. Supe.Quid de citatione.Adde, an valeat citatio facta ad ecclesiam, vide in c.causam.de do.& contu.c.si.de eo qui mit.in ps.
Vin.God.Adde, an valeat citatio nullo expresso loco.Ruyn.consilio 150.num. 5.libro 5.

c Nic. Sup. Protestatio facta in ecclesia. Adde Bar. in l.non solum.in §.morte.ff. de no. oper. nunci. Ioan. Andr.in regula, in generali, de regu.iur.libro 6. in mercuria.

d Nic.Sup.Quid in arbitris.Adde Lanfrancum in tractatu de arbi.

CAP. III.

Lericus. Benedictus in sua extrauaganti, quæ incipit, ꝙ olim.restrinxit hanc decre. ad exigentes tm̄, sed Clemens reuocauit eā in totū cum suis declarationib.ita ꝙ voluit eam haberi pro non facta, vt in sua extrauaganti, quę incipit, pastoralis, quę est hodie cle.1.j̃.eo.tit.& vide circa hoc qđ ibi no.in prima glo.vnde circa hanc decre.insistendum non est.& Arch.hic eam non glossauit s̄m Io.And.licet Io.Mon.sic inter alia dicens, ꝙ si impositio talis fiat non ecclesiasticis personis, sed eorum hominibus, locus erit pęnę huic c.cum fiat fraus legi.sic j̃.eo.ca.fi.& in c.quam cito.s̃.de priuilegiis. & in cle. fi.j̃.eo.lib. Et ita trāsit hic Domi.sed certe ista decre.in totum est correcta, & reuocata, & habetur pro infecta, vt dicit tex.in d.cle.1. vnde eius pęna nullo casu potest habere locum, licet ipsi fieret fraus, tunc sit consultum per alia iura, vt patet, non autem per hanc decreta. contrahitur, ac si facta non esset.

SVMMARIVM.

1 *Districtus veniunt appellatione terrarum, & sic interdicta terra intelligitur interdictus districtus.*
2 *Actus solus impetrationis non inducit litis pendentiam.*
3 *Iudex ecclesiasticus se intromittit de iudicibus secularibus impedientibus iurisdictionem ecclesiasticam.*
4 *Statutum strictius loquens in parte narratiua quam dispositiua, extenditur ad compræhensa in parte disponente.*

CAP. IIII.

Voniam. Primo recitat ad vsum secularium ptātum.scđo ibi, nos.statuit 5̃ illum.
tertio ibi, si quis vero. imponit pęnā transgressorib.
1 †No.primo ibi, in terris siue districtib. ꝙ appellatio
a ne terrarum [a] alicuius domini veniunt eius districtus, quod fa-
cit vt interdicta terra intelligat̄ interdictus eius districtus, s̄m
Domi.

ADDITIO.

a Nico.Supe. Appellatione terrarum. Adde, an appellatione terrarum suarum compræhendantur terræ adhærentes.vide per Barba. consi.62.incip. Paulus apostolus, in 4.col.in 4.
Vin.God.Terra quantum desserat à luna, quantus sit circuitus eius, ponit Plinius in libro primo de naturali historia.
Vin.God.Et terra a ciuitate separata retinet statuta præcedentia, nisi alteri territroio sit vnita.Ruy.consi.39.nu.15.lib.1.

Domi. Sed certe hic probatur contrarium, cum ista ponantur
hic vt diuersa, de quo tamen vide in c.1.s̃.de postul.præla.& qđ
no.in c.cum ad sedem.s̃.de resti.spoli.& in clemen. ne Romani.
§.sane.j̃.de ele.& in cap.si ciuitas.j̃.de senten.excom.Secun
do nota ibi, sponsæ nostrę, quod inter Papam & ecclesiam cō-
trahitur matrimonium spirituale.sic 98. distin. c.1.& ipse Papa
est iudex in causa suæ ecclesiæ.sic s̃.de confirma.vtili.cap.cum
dilecta. & de Imperatore no. in l. proxi. ff. de his quæ in testa.
delen.Et de Episcopis & alijs prælatis infe. vide per Bal. in l. j.
C.ne quis in sua causa.& per Docto. in c. cum venissent. s̃. de
2 iudi.†Tertio no.ibi, litigantium.iuncto tex. s̃.quod solus actus
impetrationis non inducit litis pendentiam. ad idem clemen.
2.& ibi glo. vt.li. pen. nec etiam inducit voluntatem litigandi,
cum ista ponantur vt diuersa, quod inducit Do. vt impetrans
rescriptum non possit compelli, vt illo vtatur virtute solius im
petrationis.de quo per Docto.in c.ex conquestione.s̃.de resti.
spolia.& per Bal.in l. postquam liti. C. de pac. Quarto no. ibi,
alijs quibuscunque.tex.contra id quod dicit hic Dom. volens,
quod pęna istius tex. loquentis de impedientibus iurisdictio-
nem ecclesiasticam habeat locum, quando impedimentum
præstatur ad finem, vt non litigent coram ecclesiasticis, sed
coram iudice laico, alias verò si impedimentum præstetur ad
impediendum solum exercitium iurisdictionis ipsius ecclesia-
stici, puta per friuolas exceptiones, vel inducendo subtiles ra-
tiones fauore partis conuentæ, tunc pęna ista locum non ha-
bet, arg.c.in pęnis.j̃. eod. lib. licet secundum eum contra tales
procedi possit secundum formam cap. 1. s̃.de offic. delega.Sed
certe, vt s̃.patet, habet locum iste tex.qñ præstatur impedimen
tum non solum ad finem, vt litigent coram secularibus, sed ẽt
vt desistant, ex quibuscunque causis hoc fiat, & facit tex. s̃. in
versi.desistere.& in ver.ad desistendum. iusta tamen causa liti-
gandi vnde excusaret a pœna huius decre. cum illa excuset a
pœna legis vel statuti, vt in c.1.s̃.de ele.eod.lib. Quinto no.ibi,
iustitiam obtinere.quod verbum cognoscere, & iustitiam face
re, includit potestatem dicendi, quod inducit hic Do. pro com
missionibus, quæ fiunt, vt quis cognoscat & iustitiam faciat, si
tamen alicui committetur audiẽtia, vel cognitio alicuius cau-
sæ simpliciter, an videatur commissa eius diffi. vide per Doct.
in c.super quocunque.in princip.s̃.de offi.deleg.& per gl. & ꝑ
Bal.in l.a diuo Pio.in prin.s̃.de re iud.Vltimo no. quod dicitur
inferri iniuria, quando eius iurisdictio turbatur, vel impedi-
tur, & turbans vel impediens tenetur eidem & parti de iniu-
3 ria ad pęnam excusans.de quo in c.j.j̃.de pęnis.†In glos. in ver.
ecclesiasticum.in fi.intromittit tamen se de secularibus impe
dientibus iurisdictionem ecclesiasticam, cum iste tex. habeat
locum, siue impedientes sint clerici, siue laici, siue domini, siue
homines priuati, siue de iurisdictione, vt patet hic in tex. ibi,
nequis &c.vbi vniuersaliter & generaliter loquitur. Nec ob.ꝙ
in narratione huius c. loquatur tantum de habentibus domi-
nium vel iurisdictionem, quia Papa videtur hic assumere nar-
rationem potius pro cā impulsiua huius constitutionis, quam
pro causa finali, secundum Ioan. And.ex cuius dicto no.infer-
tur.Primo, quod an causa legis sit impulsiua, deprehendit quā-
do latius postea loquitur in dispositione, quam fuerit ipsa cau-
sa in narratione postea de quo, in c.post translationem.s̃. de re
nun. secundum Domi. in dubio tamen omnis causa apposita
in l.præsumetur finalis, & non impulsiua, vt voluit glo.sing.&
Bald.ibi in l.cum tale.§. legato fal. ff. de conditio. & demonst.
4 †Secundo infertur, quod statutum speciale strictius loquens in
parte narratiua, quam dispositiua, extenditur ad compræhen-
sa in parte disponente, quia conclusio & decisio est illa, quæ
attenditur, vt voluit alias Inno.de conclusione libelli in ca.su-
per literis.s̃.de rescrip.verbis tamen narratiuis, & ex præfatio-
nibus colligatur ratio finalis ipsius statuti vel legis, vt l.fina.ff.
de hære.insti.In glos.in ver.absoluatur.in princi. an autem va-
leat absolutio, facit contra prohibitionem istius decre. Archi.
hic quod non, ex quo tex.hic prohibet. Ioan. And.remittit ad
no.in clem.j.de iure patro.& per no.ibi in glo.in ver. inhiben
tes, videtur quod valeat.voluit enim ibi gl. quod vbi datur for-
ma, alias non habeat potestatem, quod illa non seruata nō va-
leat actus, secus si detur forma alias habenti potestatem.cū er-
go ordinarius habeat potestatem absoluēdi, vt in c. nuper. hic
alleg.sequitur ꝙ valebit hic absolutio, ſm Do.de quo in ca. ve-
nerabilib.§.vbi autem.j̃.de sen. excom. vbi est tex.ꝙ ẽt absolu-
tio iniusta valet & tenet, & vide per gl.in c. quamuis. s̃.de sen.
excom.an valeat absolutio non facta prius satisfactione.Et vi-
de etiam per glo.in c. ex parte. s̃.de offi.ordi.an absolutio facta
ex falsa causa valeat vel non.

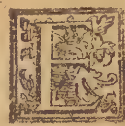
SVMMARIVM.

1 *Statutum vel dispositio in certis casibus dicitur esse contra libertatem ecclesiasticam.*

Adde ad idem nu.2.

3 *Statutum ne quis alienet rem in non subditum, an valeat.*

CAP. V.

Os. Domini temporales prohibentes subditis,
ne cum personis ecclesiasticis ɔ̃hant, vel cō-
munia obsequia præstent, ipso facto excōmunica-
tionem incurrunt.h.d. & primo ponit dictum.secū
do ratio, ibi, cum talia. No.j.ibi, temporale, ꝙ ista decretalis lo-
cum hẽt in hñtibus tpale. i. seculare dñium, siue sit perpetuū,
siue temporale. secus ergo in ecclesiasticis, quia non intendit
ista decre.distinguere dñium temporale a perpetuo, sed ab ec-
clesiastico, ſm Ioā.And. dicentem, ꝙ eodem modo non habe-
ret locum iste tex.in his, qui dñium non habent, licet talia in-
1 terdicant, vt patet hic in tex. ibi, subditis &c. † Vltimo no. cer-
tos casus, in quibus statutum, vel alia dispositio dr̃ esse ɔ̃ eccle-
a siasticam libertatem, [a] puta ꝙ prohibet laicos cum clericis ɔ̃-
here, vel impedire eis obsequia sibi necessaria. prohibitio er-
go relata ad subditos, per quam indirecte pręiudicatur clericis
quo ad ipsorum libertatem, non tenet, quia paria sunt, directe
vel indirecte facere contra prohibitionem, sicut s̃. de priuile-
gijs.in c.quanto.de quo ar.vide plene per Doc.in ca.nouerint.
& in c.graue.s̃.de sen.excom.& per Bal.in auth. cā, & in auth.
statuimus.C.de epis.& cle.& per Bart.in l.j.§.qui bonæ.ff.qua-
rum rerum actio non datur.In gl.in ver.libertatis.in fi.facit l.j.
& 2.ff.si quis aliquem testari prohi.& l.veteres. ff.de iti.actuq;
priuato.ſm Io.And.& ꝙ idem notat in c.mulier. s̃.de iureiurā.
2 super gl.2. † Quid autem si in statuto vel interdicto non expri-
muntur personæ ecclesiasticę, prout exprimebantur hic. Sed
simpliciter per statuta dominorum interdicitur nequis vendat
vel donet rem immobilem aliquib. nō existentibus de iurisdi-
ctione statuentium, vel non subeūtibus onera communis, uel
dominorum, & irritatur venditio vel donatio, & pęna imponi
tur, an talia statuta includant venditiones vel donationes fa-
ctas in ecclesia, hic plene per Io.And.concludentem ꝙ non, ꝑ
plures rationes, de quibus hic notabiliter per eum. & idem se-
quitur hic Lap.adducens no.per Host.in summa eod.titu.in c.
quæsitum.sub §.sed vt ista.& hoc idem vr̃ tenere Bar.& Ange.
in l.filiusfa.§.diuus.ff.de leg.j.Et idẽ Bar.& Bal.in l.fin.C.de sa-
crosan.eccle.& idem Imo.in c.ecclesia.s̃.de consti.in 11. col.fa-
cit quod voluit Bal.in l.generali.C.de sacrosan.eccle.dicens, ꝙ
b licet statutum laicorum dicat, ꝙ mulier nō possit testari [b] sine
consensu consanguineorum, tamen poterit testari in ecclesiā,
vel ad pias causas sine tali solemnitate, & idem videtur tenere
Bar.in l.1.C.de summa tri.in 5.q.& melius in l.1.C.de sacrosan.
eccle.in repe.circa fi.vnde etiam dicebat idem Bal.in d.l.gene-
rali, quod si statutum diceret, quod mulier non possit se obliga
re sine consensu consanguineorum, tamen poterit offerre bo
na suę ecclesiæ, quia in donationibus libere fiendis ecclesiæ
sunt priuilegiatę, vt in l.fi.C.de sacrosan.eccl. vnde non potest
operari statutum contra illud priuilegium.Et ad prædicta facit
bonus tex.in l.pen.C.de sacrosan.eccle.vbi dicitur, ꝙ lex gñā-
lis debet mitigari, vt sic ad loca pia non extendatur, de quo ar-
ti.vide per Imo.& d.Nic.in c.ꝙ clericis.s̃.de fo.compe. Et vide
per Fede.in suo consi.76.quod incipit, Casus talis est, statuto.
vbi vr̃ velle prædicta procedere, qñ statuta laicorum generali-
ter prohibent, secus si non prohibeant generaliter, & sic indi-
recte translationẽ in ecclesiam, sed in certo casu, vt puta si sta-
tutum auget legitimam vltra ius cōe, certe si testator reliquit
filio solam tertiam debitam de iure cōi, & ecclesiam hęredem
instituit, ꝙ poterit filius agere ad supplementum legitimę per
statutum ẽt ɔ̃ ecclesiam, nam ex quo statutum valet, vt ꝑ Dyn.
in regu.indultum.j̃.eo.lib.oportet concludi, quod ecclesia illi-
cite tenet, & dẽt restituere, vt 17.q.vlti.c.vlti. imo plus tenet ibi
Fede.

ADDITIONES.

a Nico. Supe. Contra ecclesiasticam libertatem. Adde auth.cassa & irrita.C.de
sacrosan.eccle.Bald.in l.cunctos populos.C. de summa trini. & Abba. consi.
84. incip. Præsens dubium.

b Nico. Supe. Quod mulier non possit testari. Adde Abba.in c.relatum.el 1.in 11.
colum.de test.Abba.in repeti cap. sanctæ Mariæ. de consti. Pet. de Ancha.in
repeti.cap.canonum statuta.in 84.colum.eod.titu. Pau. de Cast. consi.31.
incipien.Causa talis est, domina Margarita.Roma.consi.166. incip.Visa dili
genter propositi thematis.

Vin.c. God. Mulier 2. nubens intra tempora luctus hodie potest testari, cum
sublatæ sint pœnæ de iure antiquo inductæ, per dictum Apostoli, mortuo vi-
ro nubat in domino, ad Rom.c.7.a.& ad Cor.1.c.7.g.

Fede.ꝙ licèt non possit per statutum disponi id, per quod prohibetur cōmunis via, & modus transferendi dominia rerum in ecclesiam, & sine causa, tamen si fiat statutum, per quod aliquis ex iusta causa reddatur inhabilis ad ꝯhendum cum quacunque persona, maxime in ꝯctu odioso, vt in cessione, tale statutum valebit, & includit ecclesiam, ad hoc quod in simili no. ff. de condi. & demon. in l. cum tale. §. Meuio. vnde concludit Fed. quòd valeat statutum, quòd nullus nobilis possit recipere cessionem contra populares, & quòd ecclesia non poterit cedere actionē nobili ꝯ ipsos populares, & ita sequitur hic Do. & vide per Doc. in d. c. quod clericis. cogita tamen, quia videntur ista aliqualiter deuiare a dictis supra, & vide quod no. in l. si ita quis. §. ea lege. ff. de verb. obl. Et vltra etiam voluit hic notabiliter Ioan. An. iudicem ecclesiasticum posse illos, ad quos pertinet cogere ad declarandum statutum prædictum generaliter disponens, & prohibens alienationem in non subditum, vt non comprehendat ꝯctus fiendos cum ecclesijs, infra de hę re. c. statutum. quia & si non de iure, vt dictum est, tamen de facto per illud impeditur vtilitas ecclesiarum. ad hoc c. peruenit. s. de arbi. & quod ibi no. in gl. 2. ſm Ioan. An. pro quo facit no. dictum Archi. in c. quæ Lotarius. 2. q. j. dicens, ꝙ si statutum ciuitatis vel alterius domini fit contra libertatem ecclesiæ, vel contra ius diuinum, & sit hoc notorium, potest episcopus illud tollere, & decernere illud non tenere, & cassare & mādare illud nō debere seruari sine aliqua citatione secundum Lap. hic, qui ex hoc videtur se tenere cum Ioan. An. ex quorum dictis no. iudicem ecclesiasticum posse cogere laicos ad declarandum statutum æquiuocum, ita quòd non extendatur ad ecclesias. Vnde facit, quòd episcopus possit cogere potestatem ad declarandum illud statutum disponens, quòd declinans iurisdictionem potestatis sit extra perceptionem cōmunis &c. non debere extendi ad clericos, cum ex eo clerici efficiantur timidiores, secundum Pet. de Ancha. hic, de quo in c. si diligenti. supra de foro competen. & per Bal. in auth. statuimus. C. de episco. & clericis. & per Lap. in sua alleg. 30. in 7. conclusione.

3 † Secundo principaliter quærit hic Ioan. And. de dicto statuto, ne aliquis alienet rem non subdito &c. vt supra in princip. an valeat inter ipsos statuentes, & sic quo ad ipsos laicos transferentes in laicos alterius iurisdictionis, & tenet quòd sic, argumen. l. dudum. C. de contrahen. emptio. iuncta l. cum ita. ff. de condi. & demonstra. & facit l. j. in princip. C. non licere habitatoribus. lib. xj. & C. de commercijs & mercato. l. mercatores. secundum Ioan. An. & idem tenuit Bar. in d. §. diuus. per l. si in emptione. §. j. ff. de contrahen. emptio. immo etiam voluit hic notabiliter Ioan. An. quòd si vigore dicti statuti res vendita cōtra ipsius prohibitionem publicetur, quòd poterit salua conscientia talis res emi a communitate domino vel fisco, cui fuerat publicata, quod procedit quando alienans vel eius auctor fuit de numero statuentium, vel statutū consentientiū: aliàs si non fuisset talis, vel fuisset statutum domini habentis iurisdictionem, non tamen rerum directum dominium, & tunc secus videtur: nam licèt dominus ille ex causa potuerit prohibere, & forte irritare contractum, vt in d. l. j. non tamen videtur posse priuari dominio rei, quod est de iure naturali vel gētium, super quo articulo vide no. in c. quæ in ecclesiarum. s. de constitu. in j. glo. secundum Ioan. And. & prout colligitur ex ibi notatis per statutum, ex legitima causa potest dominium tolli, vt patet in vectigalibus & bonis hæreticorum, vt l. commissa. de publicanis. & in cap. cum secundum. de hæreticis. secundum Pet. de Ancha. qui ex his videtur velle, quòd salua cōscientia possint vendi bona publicata per statutum ex legitima causa editum, etiam si domini rerum ipsi statuto non consenserint, & ita etiam videtur sentire Bal. hic dicens, quòd dato antecedenti possibili sequitur consequens cum pura conscientia: aliàs secus, vt in l. fundus qui Lucij Titij. ff. de rescin. vendi. de quo tamen vide plenius per Docto. in d. capitu. quæ in ecclesiarum. & in c. quia plerique. supra de immu. eccle. & per Pet. de Ancha. in c. si propter. supra de rescrip. eod. lib. & in regu. possessor. j. eo. lib. in glo.

Ne clerici vel monachi. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Cantoria an sit dignitas, uel personatus.*
2 *Plebanus habens sub se capellas, dicitur esse in dignitate constitutus.*
3 *Clericus an sit vtile audire leges propter regimen temporalium.*
4 *Plebanus si habeat vnam tantum capellam sub se, an prohibeatur audire leges.*
5 *Quid in plebanatu collegiato.*

CAP. I.

STatutū. Cap. super specu. s. eo. prohibens auditionem legum, vel physicæ, non includit habentes parochiales ecclesias, nisi sint plebani habentes sub se capellas, in quibus clerici perpetui instituuntur. hoc dicit, ſm Do. & primo ponitur declaratio iuris veteris,
1 dando reg. secundo ibi, nisi excipit. † No. j. ꝙ cantoria censetur dignitas vel personatus, quod est in quibusdam ecclesijs, vt patet in ecclesia Carnotensi, ſm Arch. & Ioā. An. de maiori autē domus, an sit dignitas, no. 88. dist. volumus. & in c. 1. s. de consu. eod. lib. & in c. de mulcta. s. de præben. Secundo no. ꝙ habens simplicem ecclesiam parochialem non dicitur habere personatum. Tertio no. ibi, sub se capellas, ꝙ capellæ subesse possūt plebanijs & parochialibus ecclesijs, immo uidetur hic probari eo ipso, ꝙ ecclesia est sita in plebanatu, vel parochia alicuius plebis, censetur & probatur eidem subiecta. facit 16. q. j. plures. & s. de cap. mo. c. 2. & ibi per Innocen. & Doc. quale ius habeant plebani in capellis sibi subiectis. & no. in d. c. plures. &
2 s. de ecclesijs ædifi. ad audientiam. † Quarto no. argu. ꝙ plebanus habens sub se capellas dicitur esse constitutus in dignitate, vel personatu. facit quod no. Arch. in d. c. j. in glo. magna, ad
a fi. vbi tenuit, ꝙ isti plebani & archipresbyteri [a] dicantur esse constituti in dignitate. Idem etiam videtur tenere in c. fi. eo tēpore. s. de rescrip. eo. lib. & Innocen. in c. fi. s. de præben. contrarium tamen tenet Fede. in suo consi. 81. quod incipit, Factū tale est. dicens hoc non probari iure. Non ob. secundū eū glo. Inno. & Arch. vt s. quia debent intelligi de plebanatu collegiato. facit glo. in uer. prouincialem. in clemen. 2. de rescrip. Nec ob. tex. hic, quia ſm eum finis istius tex. intelligitur de plebanijs curatis, & parochialibus, quod colligitur ex dictione, nisi hic posita, quæ excipitur a præcedentibus, uel intelligitur de plebanijs collegiatis, quia ut plurimum plebaniæ sunt collegiatæ, & ita uidetur intelligere Archi. finem istius tex. in c. statutum. de elec. eod. lib. Sed certe si plebanatus habeat sub se capellas, licèt aliàs non sit collegiatus, tū dicitur esse dignitas, ut tenet idem Fede. in cons. 82. & Docto. hic, & ita uidetur hic notabiliter probari in tex. de quo j. Vlti. no. plebanos habere institutionem & destitutionem rectorū in capellis sitis in eorum plebanatu, & sic inferiores ab episcopis possunt in ecclesijs sibi subiectis destituere rectores ex causa rōnabili, de quo uide no. in c. j. s. de capel. mo. eo. lib. & in c. cum ex iniuncto. in fi. s. de hæreti. & in c. cū & plantare. §. in ecclesijs. s. de priuileg.
3 In glo. 3. in fi. hæc ratio ſm Pet. de Ancha. est persuasiua, tū perfecta ratio reddi non potest, cum necessarium & utile est ipsis clericis audire leges propter regimen temporalium, quibus vtitur ecclesia in defectum ipsorum canonum, ut in cap. j. s. de no. ope. nunc. & 10. distin. si in adiutorium. ideo dicebat glo. in c. j. 88. distin. quod ad hoc licet audire leges, ut per eas melius intelligantur canones, de quo tamen, quæ fuerit ratio prohibitionis, uide per Hostien. & Ioan. An. in d. c. super spe. & ibi plene per Doct. an & qn̄ sit licitum clericis uel monachis audire leges. In glo. in uer. declaramus. ibi, habet locum in casu ipsius decre. no. ex gl. ꝙ licèt quo ad certam qualitatem lex æquiparet duo extrema, tamen alia constitutio loquens postea de altero ex illis extremis in casu non æquiparato, non extenditur ad aliud, & idem voluit glo. c. constitutionem. s. de regularibus. & in regu. quæ a iure. j. eo. lib. In ea. glo. ibi, prædicare te-
4 netur, ut in cle. dudum. §. huiusmodi. de sepul. † In glo. in uer. capellas. in fi. tenet glo. sufficere, ut ecclesia parochialis seu plebania habeat tantum unam capellam sub se, ut non liceat eius rectori audire leges, uel physicam, ſm Spec. eo. titu. post prin. uidetur tenere esse necessarium habere saltem duas capellas: vnde dicit, ꝙ plebania est ecclesia habens sub se capellas, ī quibus &c. ideo dicit hic Ioan. Mona. ex quo plebania habet capellas perpetuas, reputatur dignitas, ut refert hic Io. An. sentiens, ꝙ de iure sit necesse ad hoc ut habeat locum prohibitio ista, ꝙ ad minus habeat duas capellas sub se, quia si haberet tm̄ unam, talis non diceretur plebania, ut s. per Specu. & sic prohibitio locum non haberet, & ita uidentur hic sentire Docto. de iure. sed tutius est tenere, quod dicit glo. hic, ex quo uertitur periculum animæ, tutior uia est eligenda, ut in c. iuuenis. s. de spon. & c. ad audientiam. s. de homici. Quare conclude, qn̄ sit, ꝙ ista prohibitio locum habeat in rectoribus parochialiū eccle-

ADDITIO.

a Nic. Sup. Et archipresbyteri. Adde Ant. de But. in c. 1. in 2. no. de offi. archipresbyte. Car. in cle. j. in 2. no. de præben.

ecclesiarum, seu curatarum, vel plebaniæ, quia aut ipse rector est presbyter, & prohibitio habet tūc locum ratione ordinis, etiam si nullam haberet ecclesiam, vt dicit glo. s. Si verò non est presbyter, tunc si ecclesia parochialis est collegiata, habet locum prohibitio, cum censeatur dignitas, vt in d.c. statutum. & per gl. in d. clemen. 2. ver. conuentualem. ratione cuius dignitatis prohibetur, etiam si non sit plebania, vel habeat sub se capellas, vt patet hic in tex. in d.c. super spe. s̄m Doct. hic, se
5 cundum Lap. Pet. de Ancha. & Do. † Et idem dicendum est in plebanatu, qn̄ est collegiatus, vt prohibitio locum habeat, dato ꝙ non habeat sub se capellas, tunc est dignitas. Et ratione solius dignitatis habet locum prohibitio, vt supra, & quòd sit tūc dignitas, tenet Hostien. & Inn. in d.c. fi. & ita sequitur hic Docto. quicquid dixerit Arch. in d.c. statutum. & ita etiam tenet Fede. in d. consi. 81. & 82. in fi. Et idem dicendum est, si ecclesia parochialis vel plebanatus habet sub se capellas, &c. vt est tex. hic, licèt non sit collegiata, vt sic habeat locum prohibitio, quia ratione iurisdictionis, quam habet ratione dictarum capellarum, censetur dignitas, secundū Lap. hic, Pet. de Anch. & Do. & ita etiam tenet Fede. in d. consi. 82. in fi. quicquid aliter sentiat Archi. in d.c. statutum. & idem Fed. in d. consi. 81. bene tn̄ tunc haberet locum d.c. licet canon. ex quo ipsa ecclesia parochialis vel plebania nō est collegiata, dato ꝙ haberet sub se capellas, & sic esset dignitas, secundū Lap. & Do. quod no. ad d. c. licèt canon. quia locum habet in omni ecclesia curata quantumcunque cum dignitate, dummodo nō sit collegiata, vt in d.c. statutum. de quo tn̄ vide per Fede. nota. in d. consi. 82. & per Doct. in d.c. statutum. & c. licèt canon. Si verò plebania vel ecclesia parochialis, vel curata non est collegiata, nec habet sub se aliquas capellas, & tunc ista prohibitio locum non habet, vt hic in tex. sed an sufficiat quòd habeat unam capellam tantum, dic ut supra.

S V M M A R I V M.

1 *Vagatio dicitur esse periculosa religiosis.*
2 *Religiosus professus expresse siue tacite debet deferre habitum religionis, nec debet eum dimittere in scholis.*
3 *Religiosi non possunt accedere ad studia theologiæ, uel iuris canonici sine licentia prælati.*
4 *Quid si prælatus licentiam dare nolit religioso apto ad studium.*
5 *Habitus monachorum quis dicatur.*
6 *Monachus existens in studio de licentia sui prælati, an possit pro sua necessitate obligare monasterium.*
7 *Monachus existens in studio legitimè, potest facere eleemosinas moderatas de bonis monasterij.*

C A P. II.

T periculosa. Religiosus professus habitū religionis temerariè dimittens, vel ad quæcunque studia accedens, non obtēta licentia prælati, & conuentus, ipso facto est excōicatus. hoc dicit vsque ad §. Doctores. & habet duas partes principales, quia in prima parte ponitur duplex inhibitio cū pęna, ibi, si quis. secundo ibi, Doctores. declarat illam in Do-
1 ctoribus locū habere. † No. primo, ꝙ vagatio [a] dicitur esse val-
a de periculosa religiosis, sic s̄. de regu. c. fi. & c. cum singula. s̄. de præben. eod. lib. & rationem hic vide per Ioan. An. nam monachus debet suo claustro esse contentus, ut in c. qui uere. & in c. placuit, el 2. 16. q. j. & ibi morari debet, vt in c. iusta. & in c. causa. & debet in solitudine contemplationis permanere, 16. qō. j. si cupis. ad stabilitatem loci seu claustri ex vinculo professio-
2 nis astringitur, vt in capit. sicut ex literis. s̄. de iureiuran. † Secundo no. ibi, dimittat. quòd religiosus siue expresse, siue tacite professus debet portare habitum suæ religionis, nec potest ipsum dimittere etiam in scholis, & propter hoc dixit glo. sing. in uer. extrinseca. in clemen. 2. de vita & ho. cler. ꝙ quantumcunque monachus portet per omnia habitum suum, si tn̄ cooperit habitum clericorum secularium in superiori veste, ꝙ talis est apostata, & idem sequitur Io. An. in re. certum. j̄. eo. lib. in mercu. quia ex quo portat coopertum, habetur ac si non deferret, & sic dimitteret, & ita sequitur Imo. & d. Ant. in c. Deus qui. s̄. de vi. & ho. cle. & ibi nota. & in cle. 2. tenentes etiam ibi, ꝙ si monachus stans in studio portat cappam destitutā s̄. habitum, ꝙ dicatur apostata & excōicatus, quæ oīa singulariter no.
3 & uide j̄. in gl. in ver. temere. † Tertio no. ibi, ad quæuis studia, quod etiam ad studium theologiæ, vel iuris canonici non pn̄t religiosi accedere sine licentia prælati & consi. capituli, cum iste tex. generaliter loquatur, s̄m Arch. & Io. An. & sic sequitur ꝙ ēt ex iusta & legitima cā, puta studij uel alia nō licet religioso se absentare a monasterio sine licentia prælati & consi. capituli, s̄m Do. vnde a ɔ̄rio sensu istius tex. sequitur, ꝙ de licentia prælati & consi. capituli bene possit religiosus se transferre ad quæ vult studia literarum, non tn̄ intelligas de scientijs prohibitis, ut s̄. c. proxi. quia tunc prælatus cum capitulo dispēsare non posset, imò ēt nec legatus de latere posset, vnde dixit no. Arch. 12. q. j. non dicatis, ꝙ solus Papa dispensat, vt religiosi, vel alij prohibiti audiāt leges, vel physicā, idem ēt tenet Spec. in ti. de leg. §. nunc ostēdendū. ver. 76. Debet ergo intelligi iste tex. de scientijs non prohibitis, & requiritur tunc consilium cōuentus, & sic non requiritur cōsensus, ita requiritur licētia prælati. i. abbatis, uel alterius eius locum tenentis, cum de tali prælato intelligat iste tex. & talis proprie dr̄ suus prælatus, ut 19. q. 3. statuimus. in prin. & in c. si religiosus. s̄. de ele. eo. lib. nō aūt intelligitur de ep̄o, quia solus ep̄s hanc licentiam dare nō posset sine ɔ̄sensu abbatis, arg. d.c. non dicatis. & ca. monachi. cum duobus sequentibus, 16. q. j. quia monachi tenentur obe-
4 dire abbati potius q̃. ep̄o, s̄m Arch. † Quid aūt si prælatus religiosi docibilis uolentis studere in iure canonico absque onere monasterij, & fraude chori nolit eidem dare licentiā, maxime in eadem ciuitate, tūc poterit cogi per ep̄m, & si nolit dare, vel legitimā cām ostendere, ipse ep̄s licentiā dare poterit, & ita refert hic Io. An. fuisse disputatū in q. monasterij habentis magnū populum, cui monachi ministrabant sacra, & alleg. j. q. 7. exigunt. & in c. licet. in uer. si uero. s̄. de reg. nec esset peccare tenendo, ꝙ de bonis monasterij, si sufficiant, esset illi in necessarijs prouidendū, si aliunde non prouideatur, arg. 68. di. quorū. et l. alimenta. C. de neg. gest. facit s̄. de magistris. super spec. & quia contemptor scientiæ mēbrum est diaboli, 38. dist. c. fi. & quod monachi exhortentur ad scientiā, habetur 16. q. j. sic viue. & c. dicto. & in alijs iuribus hic alleg. per Io. An. dicentem, ꝙ in ɔ̄rium facit 18. q. 2. nulla. & quia abbas est uice Dei super monachum, ut d.c. si religiosus. & habet officium plangētis, & nō docentis, 16. q. j. monachus. & per istas & alias plures rōnes, de quibus hic per Io. An. ipse tenet primū dictū Archi. de quo s̄. s. ut ep̄s hanc lnīam dare non possit sine ɔ̄sensu abbatis, qđ intelligit Imo. nisi rōne necessitatis & utilitatis imminētis, q̲a tunc ep̄s dare poterit, ut s̄. & idem tenet hic Do. qn̄ monachus est docibilis, et non multū detrahitur seruitio monasterij, q̲a sunt ibi alij monachi qui seruiunt: nam tūc si ep̄s monet abbatē, & ipse non assignata legitima cā non vult dare licentiā, ep̄s rōne talis negligentiæ poterit dare, ut no. in d. c. si religiosi. qn̄ aūt subesset legitima cā ɔ̄dicendi, et tunc p̄cedit
5 opi. Arch. s̄m Do. † Vide tn̄ multū singulariter per Arch. in d.c. non dicatis. ponentē quæ requirantur ad hoc, ut monachus iste possit esse in studio, de quo ibi per eum. Quid aūt sit de ipso abbate vadente ad studiū Arch. cum quo residet hic Io. An. ɔcludit, ꝙ licèt male faciat ire ad studium sine licentia ep̄i, si tamen vadat, non ligatur pęna imposita in hac ɔstōne, quæ vr̄ respicere immediatū prælatū, et non ep̄m, ut hic plenè per Arc. et idem tenet Do. hic, ꝙ ista constitutio est pęnalis: vnde non debet extendi ad alium casum, ut in c. statutum. s̄. de elec. eod. lib. Dubiū tn̄ facit, quod no. in c. fi. s̄. de sen. exc. q̲a cum ista decre. ɔtineat fauorē aīę, non dr̄ pęnalis. Item quia ēt in pęnalib. appellatione monachorū uenit ipse Abb. ut in d. ca. fi. de quo ibi plene per Doc. et uide ēt per d. Nic. in c. de mulcta. s̄. de p̄b. in 2. col. ubi no. ponit, an Abb. uel monachus possit salua con-
b scientia esse Doctor, [b] et assumere officiū legendi, de quo ibi plene per eum, et per Arch. in d.c. monachus. In glo. in uer. expresse. in fi. dicebat Host. in c. 3. s̄. eod. ꝙ in fauorē religionis, et animarū salutem fuit utrūque introductum, s. ꝙ tacite professus non ligatur, et tamen ista constitutione ligetur, secundum Ioan. An. In glo. in uer. temere. in fi. pro quo uide gl. no. in ver. temerarius. j̄. de senten. excom. in c. 1. quia ut habeat locum cōstitutionis pęna, nō requiritur dolus, sed sufficit ꝙ temerè uel ex negligentia uel fatuitate seu leuitate fecerit, secus tamen si esset iusta causa, ut dicit glo. hic. Imo etiā licèt monachus semper debeat esse cum habitu, ut in c. sanctimonialis. 23. dist. etiā in lecto, ut in c. fi. 20. q. j. attamen si in cella dimittat habitum suum, uel dum balneum intrat in occulto, uel iacet in lecto, hac constitutione non ligatur, sed bene ligatur quando exhibet se conspectibus hominum sine habitu monachali, in habitu

A D D I T I O N E S.

a Vinc. God. Hinc est, ꝙ uagatio sola sufficit ad beneficij priuationem, secundū Pe. de Ablas. in trac. director. elec. c. 25. primæ par. nu. 3. quod habetur in lib. 8. trac. fol. 22.

b Nic. Sup. Esse doctor. Adde Io. An. in c. quia nonnullis. de magist. & ibi Ant. de Butri. & Abb.

bitu laicali, vel ſecularis clerici ſine iuſta cauſa, ſecundum Ioã.
And.& facit cle.2.§.dignitatis.in ver.publico.de vita & ho.cle
5 ri.ſecundum Do.† Et quis dicatur habitus monachorum, no.
per glo.in d.clemen.2.in ver.extrinſeca.& in cle.ne in agro.in
princip.de ſtatu regu.& 20.qō.3. prius. & 19. qō. 3. mandamus.
In glo.in ver.conuentus.in prin.no.iuncto tex.quòd ſolus præ
latus,&c.vt ſ.in 4.no.In ead.gl. in fi. ſed iſti fauores ceſſant in
caſu huius cap.merito hic requiritur conſilium conuentus, &
non conſenſus,ſecundum Archidia.& Io. And. In glo. in ver.
licentia.in prin.tene menti iuncto tex.ibi,primitus, ꝙ vbicun
que requiritur licentia alicuius,illa ſemper debeat præcedere.
& vide quod no.in d.c.ſi religioſus.& c.quorundam . & cap.ſi
abbatem.ſ.de elec.eo.lib.& in l.ſi quis mihi bona.§.iuſſum.ff.
6 de acquiren.hære.†In ead.glo.in fi.inficitur primo, immo hoc
ſentit ipſa glo.hic,& in c.ex parte.hic alleg. ꝙ monachus exi-
a ſtens in ſtudio de licentia prælati poſſit pro ſua neceſſitate[a]
obligare monaſterium etiam accipiendo mutuum, & ex illõ
poterit monaſterium conueniri,ſecundum Innocen. in c.quã
to.ſ.de offic.ordi. quod intelligit hic Archi. niſi actum fuiſſet,
vt alius puta propinquus vel amicus,faciat ſumptus ipſi mona
cho,quia tunc monaſterium obligare non poterit. Nullo ta-
men caſu monachus exiſtens in ſtudio de licentia prælati po-
terit obligare monaſterium pro alio,quàm ꝑ ipſo monacho,
puta pro eius ſocio,nec etiam poterit pro illo uel alio quàm ꝑ
ipſo obligare libros,vel alias res,nec fideiubere, & ſi obliget
b vel fideiubeat,[b] non valebit,argu.l.j.§.j.ff. quæ res pigno.& l.
ſeruus.ff.de fideiuſ.ſecundum Archi.& Ioan.An.quærentem,
quid ſi aliquis ipſi monacho exiſtenti in ſtudio de licentia ab-
batis,dum egeret,vel infirmaretur,fecit expenſas, an illas re-
petat ab abbate,an verò a naturali patre, & remittit ad Spe.in
titu.de ſalarijs.§.vlti.ver.quid ſi monachus. vbi dicitur, prout
refert Lap.hic,quòd negari non põt,quin grauamen ſit vtriuſ-
que, tamen ille tenetur, cuius contemplatione fuerunt factæ
expenſæ,& ſi vtriuſque gratia,vterque tenebitur,in dubio ve-
rò qualitas perſonarum eſſet conſideranda, vt ſic ex perſonis
dicta penſemus,pro quo facit c.requiſiſti.ſ.de teſta. ſecundum
Domi.& vide per glo.Bar. & Bal.in l.ſi pupilli. §. ſed ſi ego.ff.
de neg.geſt. Et certe videtur, quòd indiſtinctè ſint repetendæ
ab abbate,poſtquàm eſt in ſtudio de eius licentia, & quia hoc
onus eſt monaſterij,vt hic,& in d.cap. ex parte. & quia per in-
c greſſum monaſterij [c] ſoluitur ius patrię poteſtatis, vt per glo.
in l.ſi ex cauſa.ff.de mi.& 20. q.2.c.j. quando tamen filius eſſet
in ſtudio de licentia patris,tunc eſt, quòd tenetur ad expenſas
ſtudij etiam vſque ad ſtudium perfectum, & pęnitere nõ poſ-
ſet,vt voluit glo.ſing.in l.Macedoniani.C.ad Maced.aliàs non
reperitur iure cautum, quòd pater teneatur ad expẽſas ſtudij,
ſed in alijs expenſis ratione infirmitatis, vel alterius neceſſita
tis bene poſſent procedere ſupradicta.Secũdo infertur ex hac
glo.quòd monachus, qui eſt in ſtudio de licentia abbatis poſ-
ſit eſſe in iudicio pro factis ſtudij,& dare vocem in electio. re-
ctoris,ſecundum Bal.in auth.habita.C.ne filius pro patre.dicẽ
tem quòd monachus,qui eſt in ſtudio de licentia abbatis, vide-
tur habuiſſe licentiam ad omnia agendum pro factis ſtudii,&
quia intereſt habere bonum rectorem,ſecundum no. in c.ſu ꝑ
his.ſupra de accuſa. Tertio infertur ex glo. ꝙ ſi monachus eſt
legitimè in ſtudio,poſſit mutuare,& agere ex contractu,& eſ-
ſe in iudicio,& accuſare pro iniuria ſibi facta,& ſi ſpoliaretur
cappa,vel libro,poſſet petere reſtitutionem,quæ omnia, ſi eſ-
ſet in monaſterio,facere non poſſet,ſecundum glo.in d.c.non
dicatis.& no.in ca. parochianos.ſ. de ſenten.excom.ita voluit
Spe.in titu.de accu.§.1.ver.edictum.& glo.in l. ſi longius.§.ſi fi.
7 lius.ff.de iudi.†Quarto infertur ex glo.ꝙ ſi monachus eſt legiti
d mè in ſtudio,poteſt facere gratuitam eleemoſinam [d] de bonis
monaſterii, moderatam tamen, quod aliàs facere non poſſet
ſecundum glo.in d.c.non dicatis.& in cle.2.in ver.committẽ.
do.de vita & hone.cler.In glo.in ver.ipſo facto.in prin.no.iun
cto tex. ꝙ religioſus per dimiſſionem habitus dicitur apoſta-
ta,& ipſo facto excommunicatus.intellige,quando aſſumeret
habitum laicorum,vel clericorum ſecularium, exhibendo ſe
conſpectui hominum ſine iuſta cauſa,vt ſupra in glo. in ver.te
mere.quia tunc proprie dicitur apoſtata. & facit prin. huius c.
aliàs dimiſſo habitu proprio religionis tranſit ad aliam etiam
laxiorem aſſumendo habitum ipſius religionis, licèt tunc di-
catur apoſtata,tamen non erit excõicatus, vt in ca. ex parte.ſ.
de tempo.ordi.& per Inno.in c.intelleximus.ſ. de æta.& qua-
li.& per Arch.50.diſt.c.ſi.& per Ioan.An.in c.Ioãnes. ſ. de cle.
coniug.in 1.q.ut dicit Do.j.§.proxi. ſecundum quem non obſt.
tex.hic,ibi,ſuæ religionis, quia debet intelligi de religione in
genere, & hanc partem tenet Lap.in ſua alleg.34.& do.Nic.in
c.ſane.ſ.de reg.in 2.col. de quo tamen vide per Doc. in d. c.li-
cèt.Et concludit hic Domi. & Pet. de Ancha. referendo Ioan.
An.in addi. Spec.ſuper hac rubri.& Oldra. in ſuo conſi.200.te
nentes, ꝙ licèt religioſus temerè dimittens habitum ſuæ reli-
gionis ipſo facto ſit excommunicatus, & efficiatur ineligibi-
lis,vt 16.q.1.legi.quod etiam tenet hic Archi. tamen ex hoc nõ
incurrit irregularitatem, ideo ſi poſtea habitum male dimiſ-
ſum reaſſumat, & abſoluatur ab excommunicatione, poterit
eligi,cum de tali irregularitate non probetur iure, ad hoc c.is
cui.j.de ſenten.excommu.& quia per abſolutionem dicitur ſa
natus,vt 6.quæſtio.1.illi. & tu intellige prædicta, niſi ante abſo
lutionem celebraſſet in diuinis, quia tunc propter hoc fieret
irregularis,ut in c.1.j.de ſenten.excom.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Pro ſua neceſſitate.Adde glo.in c.non dicatis.12.q.j.& ibi Archi.in c.cum paſtoris.2.q.7.
Vinc.God.Adde,ꝙ licentia non ualet ſine iuſta & legitima cauſa, Ruy.conſi.57.nume.11.lib.1.

b Nic.Sup.Vel fideiubeat.Adde do.in c.cum paſtoris.2.q.8. & Abb. in ca.quod quibuſdam.de fideiuſſo.niſi proximo imminente neceſſitate conſtituto, ſecundum Ant.de But.& Io.de Imo.in d.c. quòd quibuſdam. propter glo. ibi, licèt Car. Zaba.ibi tenet contrarium.

c Nic.Sup.Per ingreſſum monaſterij.Adde glo.in c.indecorum.de æta.& qua.& Spe.in tit.de ſta.mona.uer.13.

d Nic.Sup.Eleemoſinam.Adde glo.in c.ſi cupis.16.qō. j. Hoſtien.in ſum.tit.de pœ.in §.quibus.uer.ſed nunquid monachus.

Doctores. Doctores ſcienter docentes, vel in ſcholis retinẽtes religioſos ad phyſicam, uel leges, ipſo facto ſunt excommunicati.hoc dicit.No.1.ibi, religioſos, quòd licèt in c.ſuper ſpecu.ſ.e.ſint æquiparati,& pariter prohibiti ab auditione legum, vel phyſicæ tam religioſi quàm etiã clerici ſeculares, & ſimilis pęna excommunicationis ſolo facto imponatur,tamen ſi Doctores retinent in ſcholis presbyteros,uel clericos ſeculares,non uidetur quòd in eis habeat locum pęna huius tex.loquentis ſolum de religioſis, ar. c. nõne. ſ.de præſump.& l.cum prætor.ff.de iudi.Non ob.quòd iſti caſus ſint æquiparati iuri antiquo, ergo conſtitutio noua etiam pęnalis loquens in vno de caſibus æquiparatis, deberet extendi ad alterum,quando eſſet eadem ratio, ſecundũ gloſ. in ver. prouiſio.in c.ſi poſtquàm.ſ.de elec.eo.lib.& in l. ſi quis ſeruo. C.de fur.quia reſpondetur,ut per glo.ſ.c.proxi.in uer. declaramus.& ibi dictum fuit.& in c.conſtitutionem.ſ.de reg.eo.lib. & ibi glo.no.& prout dicit Ioan.And.hic in glo.Vltimo no.ſecundum Ioã.An.ex hac diſiunctiua ibi,aut &c. quòd pęna hic impoſita Doctoribus, locũ habet nõ ſolũ eis retinẽtibus religioſos in ſcholis, ſed etiam ſi extra ſcholas eos docerẽt leges, vel phyſicam.facit quod no.1.q.3.ſaluator.& 2.q.2.§.item Paulus.& in d.c.ſuper ſpe.In glo.in uer.dimiſſio.ibi, communicat in crimine.idem Arch. & hoc teneas ſaltem poſtquàm religioſus incidit in excõicationem, cum cõicet iam excommunicato in crimine, pro quo ligatus eſt, ſuper quo vide quod no.in c.contingit.el 1.de ſenten.excom.ſm Ioan. And. & per glo.in cle.unica.de conſan.& affini.& in regula,cui licet.j.eod.lib.In ead.glo.in fi.& hoc procedit,ſi intelligas de Doctore, qui cõicabat iam excõicato, ſed ſi intelligas quòd ante excõicationẽ propter auditum Doctor hanc pœnam incurrat,tunc eſſet ꝓrogatio,nec excederet caſum ſuum, ideſt non haberet locum niſi cum habitum dimittat,ſm Io.An.Sed Lap.hic ſentit ꝯ,cõcludens generaliter, ꝙ aut religioſus egreditur monaſterium cauſa audiendi leges, uel phyſicam, & tunc ſi non reuertatur intra duos menſes,ſm Innocen.Gof.& Vin. computandos ab exitu monaſterii hac de cauſa,uel poſtquàm cępit audire ſecũdum Inn,uel ſi audiat ẽt ſemel intra duos menſes, ſm Hoſti.ꝑ tex.in d.c.ſuper ſpe.in §.uerum. cuius opi. ſequitũr hic Archi. tunc ipſo facto eſt excõicatus tã religioſus quàm ipſe Doctor ſcienter idem participans, etiam ſi habitum non dimittat:vnde ad tex.hic ibi,habitu ſuo dimiſſo,debet ſubaudiri, maxime quo ad leges et phyſicam,ut in d.c.ſuper ſpec.et in c. cum magno.eo.tit.quæ indiſtinctè loquuntur ſm Lap.etiam ſi de licẽtia prælati phyſicam uel leges audiant, ut in dictis iuribus ſm Pet.de Anch.Si verò religioſus egreditur monaſterium cã audiendi theologiam uel canones, uel aliam ſciam non prohibitam,et tunc ſine licentia prælati,et in habitu nulla pęna incurritur.Si aũt uadit ſine licentia,et tunc quantũcunque iret cum habitu,tñ eſt ipſo facto excõicatus,ut ſ.in prin.in uer.horum. et ibi gl.et idem ſi cum licentia vadit ſine habitu,ut ſ. probat. et Doctor qui cum tali ſcienter participat ipſum docendo uel retinendo in ſcholis, pari ſñia ligatur, cum ſatis participat in

cri-

crimine damnato,ſm Lap.Pe.de Anch.& Domi.In gl. in ver.
ſcienter.in princ. intellige de ignorantia veriſimili,quia aliàs
bene poſſet eſſe tanta multitudo ſcholariū, & cautela mona-
chi intrantis in occulto,& recedentis, ꝙ licèt in habitu intra-
ret,ꝙ excuſaretur Doctor,ſm Io.An.Intellige tn̄, dūmō igno-
rantia non ſit craſſa, quia conſtitutio pęnalis loquens de ſcien
te,ligat etiam ignorantem craſsè & ſupinè, ſm glo.no.in c.fi.
ver.ſcienter.s̃.de offic.deleg.eo.lib. & in d. cle.j. In glo.in ver.
retinere.in prin.no.glo.& intellige ſubſiſtente iuſta cauſa, aſs
ſecus.In ead.gl.ibi,excōicatus non eſt, ſ. ipſe Doctor. & idem
tenet hic Io.Mo.& Arch.ſed bene erit excōicatus ipſe mona-
chus,cū eidem prohibeatur auditus, & ſtudium, vt in c.ſuper
ſpecu.ſm Io.And.In ea.gl.ibi,poſſit expelli. idē Arch. & Doc.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus uenit appellatione prælati.*
2 *Mandatum continens, quòd aliquis ueritatem inquirat,& iuſtitiæ debitū exequatur, an per hoc uideatur commiſſa diffinitiua,& executio cauſæ.*
3 *Iudex inferior a principe poteſt de iure canonico delegare cauſas criminales etiam meri imperij.*
4 *Papa an poßit ſtatuere, quòd clericus poßit proferre ſententiam ſanguinis ſine periculo irregularitatis.*
5 *Mutilatio membri, & ultimum ſupplicium non delegantur etiam de iure Authenticorum.*
6 *Laicus habens iuriſdictionem etiam in criminalibus, ſi committat clerico, quòd committat vice ſua ſpecialem iuſtitiarium, & ita facit, incurrat irregularitatem.*

CAP. III.

Piſcopus. Clericus in loco tpalis iuriſdictio
nis ſuæ ſuper delicto ibi commiſſo
delegatus, vt ueritate inquiſita iuſtitiam exequat̄,
non fit irregularis, licèt pęna ſanguinis inferatur.
h.d.Et primo ponitur dictum, cuius cā redditur, & obſtaculū
1 ſoluitur,ibi,nam licet.†No.primo,ꝙ appellatione prælati [a] ve
a nit ēt eps̄,de quo vide dicta in c.j. in prin.s̃. de cleri. ęgro.eo.li.
Secundo no. ꝙ diſpoſitio iſtius tex. locum hēt in quibuslibet
prælatis & clericis ēt non prælatis habentibus iuriſdictionem
tpalem,ſiue ratione patrimonij,ſiue ratione eccleſiæ, ſm Ioā.
2 An.de quo j̃.in gl.fi.†Tertio no.ibi, exequatur, ꝙ ſi mandetur
alicui,vt veritatem inquirat,& iuſtitiæ debitum exequatur, ꝙ
per hoc vr̃ commiſſa diffinitio,& executio ipſius cauſæ. Ideo
eſt, ꝙ delegatus inferioris a principe pōt ſuam ſnīam exequi,
qn̄ hoc in eius commiſſione includitur,de quo in c.ſi quis cō-
tra cle.s̃.de fo.competen.in c.quærenti.s̃.de offi.dele. vnde po
nit Arch.quæ ſit debita pęna pro homicidio,& dicit ꝙ eſt pœ-
na mortis etiam ſm legem ciuilem,& diuinam,ideo ſtatutum
b laicorum imponens pęnam pecuniariā [b] pro homicidio,non
valet,ſm Arch.& Lap.de quo p Hoſt.& Io. An.in c.fi.s̃. de cō-
3 ſue.& per Bar.in l.omnes populi.ff.de iuſti.& iur.†Vltimo no.
ꝙ de iure canonico ordinarius inferior a principe poteſt dele
c gare cauſas criminales [c] ēt meri & mixti imperij. ſic s̃. de rap.
c.in archiepiſcopatu.& per glo.in cle.vnica.de offi. delega.&
in c.ꝙ ſedem.s̃.de offi.ordi.& j̃.in glo.& ideo dicebat glo. ſin-
gu.95.diſtin. peruenit. ꝙ epiſcopi & alij prælati eodem modo
poſſunt.In glo.ibi,ſed non ſpecialem, dicebat Gof. in d. ca.in
archiepiſcopatu, ꝙ conſulebat prælato habenti iuriſdictionē
temporalem, quòd non committat in ſpecie laicum punien-
dum corporaliter, ſed generaliter deleget vniuerſitatem cau-
ſarum,quæ ſunt ad pęnam ſanguinis,& ſi Gof.intellexit,ꝙ nō
exprimat de pęna corporali inferenda in ſpeciali commiſſio-
ne,hæc decre.non reſiſtit huic conſilio, ſecundū Io.And.imò
hoc conſilium eſt neceſſarium, quia ſi exprimeret quòd impo
neret ſpecialiter pęnam corporalē,eſſet irregularis,ideo eſt,ꝙ
tex.hic dicit,ꝙ debet committere ꝙ iuſtitiam faciat,ideo eſt ēt
ꝙ qn̄ caſus eſſet de præſenti ex ſolo conſilio,ꝙ imponatur pę-
na ſanguinis,fieret prælatus irregularis,ſm glo.& Io.An.in c.
hic alleg.& in c.ex literis.s̃.de exceſ.præla.fortius ergo ex præ
4 cepto ſpeciali.†In glo.in ver. maleficio. in prin. tenet ergo gl.
quam tene menti, ꝙ Papa poſſet prouidere, ut ſine pęna irre-
gularitatis clericus habens iuriſdictionem tpalem poſſit per
ſe ſnīam ſanguinis proferre,& iuſtitiā in pęnis ſanguinis exer
cere,& idē tenet Io.An.in d.c.clericis.& idem ibi d. Nic. refe-
rens Io.Cal.tenere Papam poſſe dare licentiā clericis intereſ-
ſendi in iuſto bello ſine pęna irregularitatis, qa irregularitas,
d quæ ͻhitur ex actu in ſe licito,eſt de iure poſitiuo,[d] ꝯ qđ Papa
diſpenſat,vt in c.propoſuit.s̃.de conceſ.præben. & ita ēt tenet
Inn.in c.ad audientiā.s̃. de homi. vide tn̄ plenius per eundem
Inn.in c.niſi cum pridem. s̃. de renun. ponentem ſingu.an &
qō,& in quibus caſibus irregularitas ſit de iure diuino,vel po-
5 ſitiuo.†In ea.glo.in fi.& hoc per id quod no.in d.c. in archiepi
ſcopatu.in vlt.glo.quia membri mutilatio,& vltimū ſuppliciū
non delegantur ēt de iure Authenticorum,& tn̄ de his cōmit-
tendis agitur hic principaliter & ſpecialiter,vt patet in tex.ſm
Io.An.Ideo dicebat glo.ſing.in c.peruenit.95.diſt.ꝙ epi,& alij
prælati nihil habent,quod ſit meri imperij, quod delegare nō
poſſunt excepto vſu palij,de quo arti.an de iure can.cauſæ me
ri & mixti imperij poſſint indiſtincte delegari, vide per Doct.
in d.c.ꝙ ſedem.& per Imo.& do.Flo.in cle.j.de offi.delega.Et
quid ſit de iure ciuili,uide per glo.& Doc.in l.imperium.ff.de
iuriſd.omni.iud.& in l.j.C.qui pro ſua iuriſdi.In glo.in ver.iu-
ſtitia.idem Archi.nam iſta non demandantur, nec venit in ge
nerali mandato aliquid illicitum', ſed hic in terminis iſtius gl.
non ſolum fecit non incluſum in mandato, imò ēt expreſſe ꝯ̄
mandatum,vnde non imputatur ipſi mandāti, ex quo eius cul
pa non præceſſit,ut hic in glo.& facit quod no.in c.poſtulaſti.
s̃.de homi.& in iuribus ibi allega.in glo.2.ſm Io.An. In glo.fi.
in fi.& procedit diſpoſitio iſtius tex.hic non ſolum in ſimplici
bus clericis habentibus iuriſdictionem tpalem ratione eccle
ſiæ vel patrimonij,vt s̃.in 2.no.ſed etiam in laicis:vnde ſi laicus
habens talem iuriſdictionem cōmittat gn̄aliter vel ſpecialiter
alteri,non fit irregularis,& poterit poſtea ordinari ſm Io. An.
& ſatis probatur hic in tex. vbi ſi hoc eſt in clericis, fortius in
laicis,& ita ſequuntur Doc.Poteſt ergo clericus vel laicus ha-
bens temporalē iuriſdictionē delegare cauſas criminales gn̄a-
liter vel ſpecialiter, ut fiat iuſtitia ſine pœna irregularitatis.
6 †Sed quærit hic Ioan.An.quid ſi clericus vel laicus habens di-
ctam iuriſdictionem cōmittit alicui clerico, quòd vice ſua eli-
gat,ſeu deputet ſpecialē iuſtitiariū, & ita clericus facit, an in-
currat irregularitatē ſi iuſtitiarius poſtea procedat ad pęnam
ſanguinis.& vr̃ ꝙ ſic,quia tex. hic loquitur in cōmittentib. rō-
ne iuriſdictionis, qui excuſantur ratione officij deputādo aliū
ad tale officium,imò ad hoc tenentur,ut hic in fi.tex.in ver.de
bent.ſed talis clericus,de quo quæritur,voluntariè cōmittit &
cōmiſſionem exequitur,ſic C.de procu.l. inuitus. & iſtorū di-
ſpar eſt ratio,vt no.in c.ab arbitris.s̃.de offi.dele.eo.lib. ſm Io.
An.dicentē per prędicta non eſſe tutū ipſis clericis ſcribere di
ctas cōmiſſiones,imò debēt ſibi cauere, aſs eſſent irregulares,
vt vr̃ hic velle Io.An.inferens ex his,ꝙ eps̄ vel pręlatus exiſtēs
in remotis, & non habens notitiā officialiū, debet hanc curā,
& poteſtatem electionis non ipſis clericis, ſed laicis cōmitte-
re,cuius dictum procedit,qn̄ ſimpliciter talis poteſtas eligen-
di eſſet ipſi clerico commiſſa,& ſic eſſet electa induſtria perſo
næ:aliàs verò ſi factus eſſet merus executor, ſed nudus mini-
ſter,vt quia clericus habeat nominare iudicem, quem ex tunc
ipſe prælatus conſtituit,ſeu deputat, non incurrit irregularita-
tem,ad hoc quod no.in cle.relig.de procura.ſm Io.Cal.& Do.
hic.Quid aūt ſi Papa cōmittit iuriſdictionem tpalem alicui in
aliquo loco,ut rectoribus Marchiæ & Romandiolæ: dic quòd
tunc erit idem in eis,quod in epiſcopis, ſm Ioan.An. ſentien-
tem,quòd ſi tales rectores poſtea alijs hoc committant, ꝙ tūc
irregularitatem non incurrunt, licèt tales officiales ſeu iuſti-
tiarij ſic deputati imponant pęnā mortis,& idē ſequit̄ hic Do.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Appellatione prælati.Adde Do.in c.vbi periculum.in §. quia verò.in primo no.de elec.lib.6.idem Do.in c.præſenti.in §.cæterum. in j.no.de offic.ordi.eo.lib.

b Nic.Sup.Pęnam pecuniariam.Adde Do.in c.2.de conſuet.lib.6.Bal.in c.ad noſtram.de proba.

c Nic.Sup.Delegare cauſas criminales. Adde Fel.in c.j.in fi.vlt.col.de iudi.

d Ni.Su.Eſt de iure poſitiuo.Adde glo.in c.fi.de temp.ordi glo.& Archi. in c.j. 21.diſtin.Card.Zab.in c.petitio.de homi.Io.de Ana.in rub.de cle.exc.mini. Ab.in c.clerici.el 2.de vi.& ho.cle.

De ſponſalibus. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Sponſalia poſſunt contrahi pure & ſub conditione.*
2 *Sponſalia annullantur propter quatuor cauſas.*
3 *Sponſalia nulla de iure poſitiuo inducunt impedimentum publicæ honeſtatis.*
4 *Mulier appellari poteſt etiam ſoluta, & matrimonio non copulata.*
5 *Contractus factus ſub conditione non habet conſenſum ante aduentum conditionis.*
6 *Impedimentum publicæ honeſtatis non extenditur, niſi uſque ad quartum gradum.*
7 *Conſanguinitas quid ſit, & vnde dicatur.*
8 *Affinitas quid ſit, & vnde dicatur.*
9 *Impedimentum publicæ honeſtatis quare ſic dicatur, ex quo inducatur, an ex extraordinaria pollutione.*

CAP.

CAP. I.

X sponsalibus. Spōsalia pura & certa, & ex consensu valida, licèt aliàs nulla, inducunt publicam honestatē, q̃ hēt dirimere sequentia spōsalia, sed nō præcedentia, quam publicam honestatem nō inducunt sponsalia conditionalia ante conditionis euentum. hoc dicit, s̄m Io. vsque in fi. & habet duas partes. In prima tractat de sponsalibus puris, & primo in genere. secundo in specie ibi, quare. In secūda ponit de ↄditionalibus
1 ibi, ille verò. †No. primo sponsalia posse ↄhi pure, & sub conditione. & vide hic per Arch. quot sint species sponsaliorum, & quomodo ↄhantur, & per Ioan. An. in sua summa, & plene per
2 do. Ant. in rub. s̄. eo. ti. Secundo no. quatuor impedimēta, quæ inducūt nullitatem sponsaliorū respectu vinculi matrimonialis, s. affinitas, consanguinitas, frigiditas, & religio, sunt & alia impedimenta, de quibus hic in gl. in ver. religionis. Tertio no. ibi, ex defectu consensus, ꝙ actus potest esse nullus de iure positiuo, qñ ius annullat, si tamen non est nullus de iure naturali, vt quando adest consensus. quod facit ad no. per Inno. in c. j.
3 s̄. de cle. excom. †Quarto no. ibi, ad impediendum & dirimen-
a dum, & tene menti sing. ꝙ sponsalia [a] nulla de iure positiuo, puta ↄcta cum consanguineis vel affinibus, vel ↄcta a monacho, vel frigido, inducūt impedimentū publicæ honestatis ad impediendum & dirimendum sequentia sponsalia vel matrimonia, quia talis sponsus non poterit contrahere matri. vel sponsalia cum aliquo de consanguineis illius sponsę vsque ad quartum gradum, & idem econtra in sponsa. sic s̄. eo. c. sponsam. & c. ad audientiam. quod intelligit hic Pet. de Anch. quando dicta sponsalia nulla fuerunt contracta per ignorantes dicta impedimenta, ex quibus redduntur nulla, aliàs si scienter, & tunc secus, quia talis consensus contra iura accōmodatus pro non consensu habeatur, ar. l. non dubium. C. de ll. quod dictum nō procedit, quia iste tex. generaliter & indistinctè loquitur, quia fortior adest consensus, quando scit quàm quando ignorat, ar. l. si per errorem. ff. de iurisdi. om. iud. & facit gl. in d. c. ad audiētiam. Quinto no. ibi, ad prædecētia. quòd facilius tollitur actus fiendus quàm iam factus, ideo est, ꝙ impedimētum iustitiæ publicæ honestatis inductum a constitutione ecclesiæ, licèt non tollat præcedentia sponsalia vel matrimoniū, tamen tollit sequentia, & sic patet ꝙ circa matri. cōtrahendum magna est potestas ipsius Papæ, vt hic, & in c. vnico. s̄. de voto. eo. lib. de quo plene hic per Pet. de Anch. ponentem, qñ sit ꝙ Papa possit dispensare super impedimentis matrimonij, & eius dispensatio reddat filios legitimos, de quo in c. per venerabilem. s̄. qui filij
4 sint legit. †Sexto no. ibi, mulier, ꝙ appellatione mulieris venit mulier etiam soluta & matrimonio nō copulata. Quid autem
b in vxore, an veniat sponsa de futuro. [b] vel præsenti, & quid si matri. nondum est consummatum per copulam, vide in c. pe. s̄. eo. & ibi per domi. Anto. Septimo no. ibi, prioris consanguinea, ꝙ impedimentum publicę honestatis solum impedit matrimonium contrahi cum consanguineis sponsi vel sponsę vsque ad quartum gradum, non autem cum eorum affinibus, & sic ista publica honestas afficit solum consanguineos, non autem affines, secundū Ioan. An. quia iura solum exprimunt cōsanguineos, & non affines, vt hic, & in d. cap. duo pueri. vbi est tex. ꝙ istud impedimentum publicæ honestatis impedit, & dirimit postea matri. etiam carnali copula consummatum. quod no. Octauo no. ibi, minime derogatur. argum. ꝙ secunda sponsalia de futuro valida derogent prioribus, quia cum hic sit speciale, vt secunda, quibus obstat impedimentum publicæ hone
5 statis, non tollant priora, ergo regulariter secus esset, de quo tamen vide in c. sicut. s̄. eod. †Vltimo no. quòd contractus factus sub conditione, ante euentum conditionis non dicitur habere consensum. l. obligatiuum, cum consensum contractus statim habeat, ideo dicimus, ꝙ ante euentum conditionis nō est nata actio, nec obligatio, vt in l. cedere. de verb. signifi. vt hic, vbi ex sponsalibus sub conditione contractis ante euentum
6 conditionis nulla inducitur abligatio, nedū dirimens, sed nec impediens, s̄m Io. An. †In glo. in ver. consanguinitatis. in fi. tene menti glo. ꝙ licèt tex. in d. c. sponsam. videatur dicere, ꝙ impedimentum publicæ honestatis duret perpetuo, tamen non extenditur, nisi vsque ad quartum gradum, vt in c. non debet. hic allega. & dr̄ durare istud impedimētum perpetuo hoc respectu, quia habet locum, siue sponsus viuat, siue nō, & sic durat etiam post mortem alterius. s̄m Io. An. hic j. in glo. & probatur in c. fraternitatis. 35. q. vlti. & per Io. An. in d. c. non debet. & ibi plene de hoc, quod tene mēti. & dicit hic Io. An. ꝙ prohibitio matrimonialis vinculo sanguinis durante non extenditur vltra quartum gradum, quia Papa ita voluit, & potuit, vt in d. c. non debet. Sed ipsa consanguinitas, & eius vinculū non restringitur ad quartum gradum, vt patet in d. c. non debet. & c. ꝙ dilectio. imò nō posset facere Papa, qñ in quinto & vlterio
7 ribus gradibus sunt consanguinei, s̄m Io. An. †Quid aūt sit con
c sanguinitas, [c] & vnde dicatur, [d] hic plene per Archi. & Io. An.
d in summa quarti lib. & in arbore consangui. †In glo. in ver. affi
8 nitatis. in fi. uide hic plene per Archi. quid sit affinitas, & vnde dicatur, & ex quo coitu contrahatur, de quo per Inn. Io. An. & Docto. in c. fraternitati. s̄. eod. qui cognouit consanguineā. In glo. in ver. frigiditatis. vide per Ioā. And. in c. fraternitatis. eo. tit. vbi ponit distinctionem notabilem. In glos. in uer. consensus. in prin. an tamen malitia posset supplere ætatem, dic j. cap. proxi. In ead. glo. in fi. & idem esset, si sponsalia contraherentur per iocum, vbi iocus esset patens, s̄m Archi. & Ioan. And. In glo. in ver. ad dissoluendum. in fi. sufficit enim aliquid esse factum, vt pęna cōmittatur, licèt de iure nō teneat, ut in l. si q̃s in graui, de quo hic per Arch. & Io. And. & dicetur in reg. non
9 præstat. j. eo. li. †In glo. in ver. publice. in fi. & quare istud impedimentū hoc nomine vocetur, & ex quo inducat, & an ex extraordinaria pollutione, uel conatu ad copulam, hic per Arch. Sed concludit Io. And. ꝙ ista publica honestas fundatur super consensu sponsaliorū, ut hic, nec inducitur per nixum copulę, immo nec per copulam, quia licèt copula deficientibus ēt spōsalibus inducere possit affinitatem, non tamen inducit hāc publicam honestatem. fatetur tn̄ Io. And. ꝙ sequutis sponsalibus solus nixus ad copulam fortificat illud impedimentum, quasi per id fortior cōsensus appareat, de quo hic per Io. An. Et quæ pęna imponatur ↄhentibus matrimo. vel sponsalia subsistente impedimento publicæ honestatis, uide tex. in d. c. duo pueri. & in c. referente. qui filij sint legi. In glo. in uer. obligatus. in prin. quia tunc soluuntur sponsalia de futuro, & remanet obligatus, intellige quando matrimo. de pręsenti esset validum, alis prima sponsalia non fuissent soluta, s̄m Io. An. remittētem ad nota. per eum in regula, non præstat. j. eo. lib. & in c. sicut. s̄. eo. tit. & ibi an, & quando secunda sponsalia de futuro tollant prima, uel nō, & an ex sponsalibus possit quis cogi ad ↄhendum matrimonium. tex. hic facit ꝙ sic, de quo in d. ca. ex literis. el 2. eo. titu. & ibi pet Ioan. And. In glo. in uer. præsenti. ibi, contrahit, intellige cum consanguinea primæ, de qua loquitur tex. secundū Ioan. And. In glo. fi. ibi, de conditione honesta. idem intelligas de conditione de futuro, non de præsenti, vel p̄terito, ut hic in tex. ibi, ante conditionem extantem. facit l. cum ad præsens. ff. si cer. pet. secundū Io. And. quod procedit, quando tales conditiones de præsenti vel præterito verę erāt, aliàs spōsalia sub eis contracta non valerent, nec inducunt publicæ honestatis iustitiam, secundū Fran. Zab. In ead. glo. ibi, tenet contractus. intellige, quando apparet de impedimento, aliàs primus contractus censeretur purus, & sic secundus non teneret, & ita procedat quod tenet hic Arch. s̄m Io. An. In ea. glo. in fi. no. ex glo. quòd expressio tacitæ conditionis facit dispositionē conditionalem, de quo in l. aliquando. ff. de condi. & demon. & in l. 3. ff. de leg. j. & per glo. in l. item quia. ff. de pac.

ADDITIONES.

a Vinc. God. Nota, ꝙ sponsalia puberum per uerba de futuro contracta, per cohabitationem, oscula, & amplex. ac etiam nixus ad copulam etiam post ætatem legitimam in matrimonium de præsenti non transeunt, sed tantū per copulam carnalem. Ruy. consi. 203. nu. 1. lib. 1.

b Nic. Sup. Veniat sponsa de futuro. Adde Fel. in rub. extra eo. titu. in antiquis.

c Nic. Sup. Sit consanguinitas. Adde Bar. in l. cum quidam. in §. quòd dicitur. ff. de acqui. hære.

Vinc. God. Consanguinei diuersis modis dici possunt, late per Alex. in consi. 82. In causa uertente. lib. 1. & quatuor modis in iure sumuntur, Cor. consil. 21. Videtur. litera, m. lib. 1. Qui autem dicuntur, idem Cor. consi. 90. scrupulosa. litera. m. lib. 3. & consanguineorum appellatione ueniunt omnes agnati, non autem cognati. Ruy. consi. 15. nu. 2. & nu. 15. lib. 3.

d Nic. Sup. Et vnde dicatur. Adde Host. in summa, ti. de cōsan. & affi. & per Doc. in arbore consanguinitatis.

De desponsatione impuberum. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Aetas prima hominis est infantia.*
2 *Aetas quæ dicatur esse legitima ad contrahendum matrimonium.*
3 *Sponsalia contracta a minore infante, quæ sunt nulla, tribus modis possunt ratificari.*
4 *Actus a principio nullus potest ratificari, vel conualescere ex post facto.*

CAP.

CAP. I.

SI infantes. Habet tres partes. primo tractat de ſponſalibus ɔ̃ctis per infantes ambos, vel eorum alterum. Secundo ibi, idem quoque. tractat de matrimonio ɔ̃cto per impuberes. Tertio ibi, porro, de ſponſalib. ɔ̃ctis per parẽtes pro filijs, & hoc ꝑ diuiſione & ſummario ſufficiat, ſm̃ Ioan. And. ſed prima pars poteſt ſic ſummari: Sponſalia cõtracta per infantes ambos, vel alterum per ſolam ſuperuenientiam maioris ætatis non validant̃, nec publicam honeſtatem inducũt, niſi tacite vel expreſſe fuerint
1 ratificata. h.d. † No. primam ætatem hominis [a] dici eſſe infan-
a tiam, q̃ durat vſq; ad ſeptẽniũ, vñ vſq; ad ſeptenniũ dicunt̃ infantes, & vide gl. or. ſ. in proœ. huius li. in ver. ꝑfectus, ponentẽ
2 ſex ætates hoĩs. † Secundo no. quæ ætas dicatur legitima ad ɔ̃hendа ſponſalia, quia requiritur, ꝙ ſint maiores infante, aliàs ſponſalia contracta per minores infante, vel per eorum alterum, ſunt ipſo iure nulla, nec inducunt impedimentum publicæ honeſtatis, vt hic dicitur: vnde requiritur, quòd ſint maiores ſeptennio, & ſic videtur, ꝙ ſi eſſent proximi ſeptennio, nõ ſufficeret. Sed Arch. hic refert opi. an malitia ſuppleat ætatem in ſponſalibus, ſicut in matrimonijs, de quo no. 30. q. 2. in ſumma. & concludit Arch. duo requiri, primo ꝙ malitia ſuppleat ætatem. ſecundo, ꝙ mulier tentata fuerit. Sed Io. An. vr̃ hic indiſtincte tenere, ꝙ ſicut in matrimonio ita in ſponſalibus malitia ſuppleat, & ita tranſit hic Do. & tenet gl. in d. c. ſponſam. & in d. c. iuuenis. & ita videntur ibi tenere Doc. licèt do. Nico. teneat ɔ̃rium dicens, ꝙ hoc non inuenitur iure cautũ, de quo ibi per eum. & plene per Io. An. in c. fi. ſ. eo. tit. & vide per Arc. hic, & 27. q. 2. ſi quis diſponſauerit. & 30. q. 2. in ſumma. Et vide per ſanctum Thomam ſuper 4. ſñiarum. diſt. 27. art. 2. in fi. tenẽ
3 tem, ꝙ malitia ſuppleat ætatem. † Tertio no. tres modos, ex quibus ſponſalia ɔ̃cta per minores infante, vel eorum alterum, q̃ ſunt a prin. nulla, vt ſ. veniunt ratificanda, & inquantum hic dr̃ de cohabitatione, intellige ſiue in domo viri, vel mulieris, vel ẽt alterius cuiuſcunque, quia in quocunque loco fiat, illa cohabitatio inducit ratificationẽ, ſm̃ Io. An. de quo per eum in c. j.
4 & c. literas. ſ. eo. † Vltimo no. caſum, in quo actus a prin. nullus conualeſcere põt ex poſtfacto, de quo plenè per Io. An. in re. non firmatur. j. eo. lib. & hic in glo. in ver. conualeſcunt. In gl. 2. in fi. no. glo. & inquantum glo. hic dicit de pubertate, intellige inchoanda, quia in illa eſt drĩa, vt glo. dicit. ſed in finienda non eſt drĩa, quia tam in maſculis q̃ in fœminis æqualiter finitur ipſa pubertas in 25. anno, vt Inſti. de curatorib. in princ. & quia ſexuꝰ non conuenit in t̃pe medio, & ſic in pubertate inchoanda, ſicut ɔuenit in prin. & in fi. Finitur enim infantia eodem t̃pe in vtroque ſexu, ſ. in ſeptennio, & idẽ in adoleſcẽtia, ſeu pubertate, ſ. in 25. vt ſ. & rationem drĩæ vide hic per Io. An. dicentem ideo eſſe, quia natura ipſa fecit pubertatẽ diſparem in ſexu, quia naturaliter fœminæ pubeſcunt in 12. & maſculi in 14. anno, vnde lex poſitiua debet ɔuenire naturæ, vt in 4. diſtin. erit aũt, ſm̃ Io. An. de quo ẽt per eum in c. literas. ſ. eo. tit. & iſta eſt vera rõ, licèt gl. in l. 2. C. de his qui ve. æta. dixerit, ꝙ ideo citius pubeſcit fœmina q̃ maſculus, quia mala herba cito creſcit.
5 † In glo. in ver. vel facto. in fi. & ſic patet, ꝙ ẽt qñ ſeorſum habitant, poſſunt ratificari ſpõſalia per alios actus, q̃ per ɔſenſum expreſſum, licèt Hoſt. dixerit ɔ̃rium, & male, in c. lr̃as. ſ. e. ti. ſm̃ Io. An. ſed hoc intellige, qñ ſcientes actum, quem geſſerũt, deficere rõne ɔſenſus imperfecti, perſeuerãt in eodem, ſecus qñ non ɔſtaret, ꝙ habuerint notitiã de actu, quem geſſerũt in puerili ætate, quia tunc licèt cohabitarent ſimul, & ɔuerſarentur, imò ſi cognoſcerent, nõ ratificarẽt ſpõſalia, per no. in c. fi. ſ. de ɔiug. ſeruorum. ſm̃ Pe. de Anch. & ſatis probatur hic in tex.

ADDITIO.

a Nic. Sup. Primam ætatem hominis. Adde Io. de Ana. in rub. de delic. pue. Bal. in repe. c. ſi pater de teſt. lib. 6. Cy. in l. ſi infanti. C. de iu. delib.

SVMMARIVM.

1 *Impuberes ut dicantur matrimonium contraxiſſe per verba de præſenti, duo requiruntur.*
2 *Verba quandoque interpretantur a iure, ut in facto minus importẽt, quàm importet ſonus uerborum, & proferentium uoluntas.*
3 *Matrimonium ut ſit ualidum, quę requirantur.*
4 *Sponſalia an tranſeant in matrimonium per alium modum, quàm per copulam carnalem poſt pubertatem.*

IDẽ quoque. Si inter impuberẽ & puberẽ ɔ̃hantur ſponſalia per uerba de p̃ſenti, vel inter duos impuberes nõ proximos pubertati, valẽt vt ſponſalia de futuro, nec tranſeunt in matrimoniũ ex ſola ſuperuenientia ætatis, niſi aliter approbentur: inducunt tñ publicam hone
1 ſtatem. h. d. ſm̃ Do. † No. j. duo copulatiue requiri, ut ſi dicat̃ matrimoniũ ɔ̃ctum per verba de p̃nti per impuberes. Primo, ꝙ ſint proximi pubertati. Secundo, ꝙ malitia ſuppleat ætatẽ, ſm̃ Ioã. An. & quis dicatur proximus pubertati, remittit Io. An. ad no. in c. ɔtinebatur. in fi. & in c. de illis. el 2. & in c. atteſtationes. ſ. eo. vbi d. Ant. ɔcludit, ꝙ cum in materia matrimoniali non reperiatur determinatũ, quis dicatur proximus pubertati, ꝙ iudicis arbi. relinquitur, arg. c. de cauſis. ſ. de offi. dele. & vide ꝑ Inno. in c. de illis. el 2. eo. Sed in ɔ̃ctibus & in alia materia quis dicatur proximus pubertati, vide glo. no. in l. j. ff. de nouat. Et qñ dicatur malitia in matrimonijs ſupplere ætatẽ, hic per Arch. et Io. An. dicentes, ꝙ tunc qñ adeſt naturalis vigor, & potẽtia coeundi, & ita ẽt vult glo. hic, de quo in c. fi. ſ. eo. ti. & ibi per Ioã.
2 An. & do. Anto. † Secundo no. ibi, licèt verba, ꝙ aliqñ uerba interpretãtur a iure, ut in facto minus importent, q̃ fuerit ſonus uerborum, & intentio proferentium, & hoc qñ non p̃nt de iure verificari ſonum & intentionẽ proferentium, & hæc interpretatio non ſumitur ex mente, nec ẽt ex verbis, & talis interpretatio non haberet locum in ſtatutis, quæ non recipiunt interpretationẽ extenſiuã, ſed tm̃ illam quę ſonat verbis, ut in c. in noſtra. ſ. de iniur. ſm̃ Do. Tertio no. ibi, modum alium, quòd ſponſalia de præſenti quo ad uerba, quæ iuris interpretatione cenſetur de futuro, tranſeunt in matri. per alium modum q̃ ꝑ carnalem copulam ſubſequutam, de quo j. Vlti. no. ꝙ ubi dat̃ defectus in cã efficiente, ſed non in forma actus, tunc ſi nõ valet, valeat ſaltẽ vt valere põt, de quo ar. hic in gl. In glo. in uer. ſupplebat. ibi Hoſt. idẽ tenet hic Arch. quia tex. hic dicit, ſupplebat, & ſic reſpicit factum certum, & præſupponit ꝙ de hoc ɔſtet, ſed Io. An. ſequitur hanc glo. per rõnem de qua hic in gl. fi. & ita ſequitur hic Do. dicens, ꝙ ætas non eſt ſignum determinatũ ad matrimo. ſed ſola potentia coeũdi, ut in c. puberes ſ. eo. ſed ſola potentia ſufficit abſque ætate, ſi de illa cõſtare p̃t. Sed opi. Hoſtiẽ. & Arch. procedit, qñ de illa non conſtaret, ſm̃ eum notantem ex hac glo. practicã probandi, quo malitia ſuppleat ætatem, de qua materia per do. Ant. & Do. in c. de illis. el 2. & in c. atteſtationes. & cap. fi. ſ. eod. & ibi plene de hoc arti.
3 † Et aduerte ad aliquos caſus certos, & primo, quòd ſufficit ad validitatem matrimonij numerus annorum determinatus tã in maſculo q̃ in fœmina, dequo conſtet, ut in c. j. & c. puberes. ſ. eo. & ſi allegaretur tunc, ꝙ non eſſet potentia coeundi, non debet matri. ſeparari, ẽt ſi de hoc conſtaret, ſed debet expectari, an impedimentum ſit perpetuum, uel non vſq; ad 18. annos, vt in c. j. ſ. de frigidis. & per glo. & Doc. in d. c. puberes. Secundo, ꝙ ſola potentia coeundi, de qua clare conſtat, ſufficit, licèt adhuc non deuenerit ad numerum determinatũ, ut in d. c. puberes. Tertio, qñ nondum eſt ętas legitima, ſed eſt proxima pubertati, & ſunt ſigna de potentia coeundi. vnde dicebat d. Anto. in d. c. fi. ꝙ qñ nixus copulæ concurrit cum proximitate ętatis, tunc ſufficit vt ualeat matri. & ſit firmum. Sed hoc dictum non vr̃ uerum per tex. in c. fi. de ſpon. vbi per nixum ad copulam ſponſalia non tranſeunt in matrimo. quod procedit, quando aliter non ɔſtaret de potentia coeundi: al̃s ſi conſtat de potentia per alium modũ, & tunc ſufficeret, ut dicit gl. hic. In gl. in uer. matrimoniũ. in fi. & hoc procedit in matri. carnali, ꝓut hic dr̃, non aũt in ſpirituali, ut in c. fi. de poſtu. præla. ubi dr̃, ꝙ ſi electio non ualeat ut electio, non ualet ẽt ut poſtulatio, & circa hoc generale ſi non ualet, quod ago, an valeat vt valere põt, uide no. per Bar. in l. j. §. ſi quis ita. ff. de uer. oblig. & plenè per d. Ant. in c. cum ſuper. ſ. de off. deleg. cuius dicta refert hic Do. & per Doc. in l. nõ codicillum. C. de codicil. & per Lap. in ſua
4 alleg. 88. in 2. col. † In glo. in uer. modum alium. in fi. conclude ſi quæratur, an ſponſalia tranſeant in matri. per alium modum q̃ per copulam interuenientem poſt pubertatem, ꝙ aliqñ ɔ̃hũtur ſponſalia de præſenti, tñ propter defectum legitimæ ætatis cenſentur iuris interpretatione de futuro, & iſta tranſeunt in matri. non ſolum per carnalem copulam, ſed ẽt per aliũ modum, ut per cohabitationẽ, per amplexus, & oſcula, & ſimilia interueniẽtia, tñ poſt pubertatẽ, & ita procedat iſte tex. & gl. ſm̃ Io. An. Aliqñ ɔ̃huntur ſponſalia, quæ uerbis & mente ſunt de futuro, & tunc talia tranſeunt in matri. per carnalẽ copulã, vt in c. is qui. ſ. de ſpon. Sed non trãſeunt in matri. per nixum copulæ, ut in c. fi. ſ. de ſpon. & multominus tranſirent per amplexus, oſcula, & ſimilia ſm̃ Io. An. immo nec ẽt per cohabitationẽ, ſm̃ Hoſt. in d. c. is qui. Sed quid ſi ſponſi ſimul habitauerunt per longum tp̃s, an ex hoc tranſeant in matri. ante carnalem copulam. Io. An. in d. c. fi. ꝙ ſic, niſi mulier duceretur iñuita, & ſtatim fugeret, ut in c. conſultationis. ſ. de ſpon. Sed Ioan.

Cal.

Cal.in d.c.fi.contra,quia ista materia exorbitat a iure cōi, vnde non debet extendi vltra casum expressum, in d.c.is qui.& in d.c.fi.& ita sequitur ibi do.Nic.Sed do. An.ibi dicit, ꝙ si vir asserit se eam cognouisse, ꝙ sibi creditur, vt in c. continebat. s.eo.& transeunt tūc in matri.qn̄ allegatur cohabitatio, & carnalis copula simul,secus si allegatur sola cohabitatio,quia hęc sola non sufficeret,vt in d.ca.fi. & ita ēt tenet hic Do.Sed hoc non procedit in corrupta,ex quo posset probari ꝯrium,ꝙ non fuerit cognita,sed in virgine posset probari ꝯrium, qn̄ alter negaret,ꝙ copula non intercesserit,vt in c.proposuisti.& c. cām. s.de proba.Aliqn̄ ꝯhuntur sponsalia,quæ a prin. sunt ipso iure nulla , vt quia sunt ꝯcta per verba de præsenti per duos infantes,vel eorum alterum,& tunc si post infantiā appareat eos ꝑseuerare in eadem voluntate, & per mutuā cohabitationē, & alia signa interuenientia , etiam post pubertatē,an transeāt in matrimo.si carnalis copula non intercessit.Io. An.hic,ꝙ non, quia iste tex.loquitur de spōsalibus ꝯctis ab impuberibus , nō aūt ab infantibus,quæ sunt ipso iure nulla,vt hic in prin.c. vnde non debet extendi vltra casum suum , quia ista est quædam fictio,quæ vltra casus non expressos extendi non debet , ut in d.c.is qui.& in cle.quod circa, de elec. qui ergo dicit hunc casum expressum,doceat,& ita tenet auctor dec.dn̄orum de Rota in decis.460.quæ incipit,Item dubitatur si duo. Sed Archid. hic contra,& in d.c.vbi non est ꝯsensus.30.q̄ō.2. & ita sequitur Pe.de Anch. quia sicut perseuerantia ratificat consensum nullum præstitum in infantia quo ad sponsalia de futuro , vt s. in prin.istius c.ita & quo ad matri.facit quod no.in fi.s.de coniugio seruorum,& idem tenet hic Do.Pro quo ēt facit,quia ipsis perseuerantibus in eadem voluntate post infantiā, censet ꝯhere sponsalia de p̄senti iam in infantia ꝯcta, quæ iuris interpretatione valent vt sponsalia de futuro,quæ post pubertatē transeunt postea in matrimo. aliter q̄ per carnalē copulam , ut hic in tex.& hanc partem sequuntur dn̄i de Rota in d.decisi. intellige tn̄,ꝙ perseuerantes in eadem voluntate sciuerunt actū gestum,& de eo plenam notitiam habuerunt , aliàs sponsalia nō reconualescerent ex sola perseuerantia , vt patet ex notatis in d.c.fi.& est dictum s.in prin.huius c.in fi.In glo. in ver. pubertatis.in fi.vbi dicebant,ꝙ sponsalia [a] de præsenti cum impuberes ꝯcta non transibant in matri.post pubertatem per dona,visitationem , & similia , quod est falsum secundum Ioan. An.vt hic in tex.& in glo.s.proxi.

ADDITIO.

[a] Vinc.God.Nota, quòd sponsalia impuberum per uerba de præsenti superueniente malitia & nixu ad copulam in matrimonium transeunt, idem est superueniente ętate legitima, & apparente de perseuerantia uoluntatis per amplexus & oscula,Ruy.consi.203.nu.2.& 5.lib.1.

SVMMARIVM.

1 *Parentes non possunt contrahere matrimonium pro filijs contradicentibus tacite,uel expresse.*

2 *Pater si distulit maritare filiam usque ad 25.annum, & ipsa nubit sine eius consensu,aut luxuriosè uiuit , non potest eam propter hoc exhæredare.*

3 *Matrimonium contractum per procuratorem sine speciali mandato potest ratificari.*

4 *Metus reuerentialis parentum, an inficiat matrimonium , si non interuenerint minæ,uel verbera.*

PORRO. Ex sponsalibus ꝯctis per parētes pro filijs nō obligantur filij,nec oritur impedimentū publicæ honestatis,nisi filij fuerint p̄sentes , vel approbauerint tacitè vel 1 expresse.h.d.†No.j.a ꝯrio sensu , ꝙ parentes non possint ꝯhere matr.vel sponsalia pro filijs ꝯdicentib.tacitè uel expsse, & tale mīmoniū uel spōsalia sint ipso iure nulla , & sic infertur, ꝙ in mīmonijs filius nō censetur esse in potestate patris, ut hic & in c.fi.s.de iud.eo.lib.secus tn̄ esset de iure ciuili, quia non posset filius ꝯhere matrimo.sine consensu patris , & aliàs esset ipso iure nullum,vt in l.sint propositionis.C.de nup.& in l. Paulus.& ibi glo. ff. de statu ho. Sed in matrimonijs & sponsalib. debet stari iuri cano.in omni loco,vt in c.pe.in fi.s.de secund. nup.& per glo.Insti.de gradi.§.sexto gradu.concluditur ergo, ꝙ parentes non possunt ꝯhere matri. vel sponsalia pro filijs ꝯdicentibus tacite vel expresse,sed ipsi filij bene possunt ꝯhere sine parentibus , immo ētꝯ expressam eorum uoluntatem,ut in c.ex literis.& in c.t.& ibi no.s.eo.ti.& in c.veniens.el j.s.de sponsalibus.& si filia contrahit matrimonium sine licētia patris,vel ꝯ eius voluntatem , eodem modo cogitur pater ad dotandum eam,[a] ut tenuit glo.sing.in c.sanctum.32. q. 2. quod tn̄ limitat alia glo.sing.in c.de raptoribus.36.q.j. nisi filia eligeret sibi maritum indignum,quia tunc dotare nō cogeretur, & ita sequitur ibi Arch. Nec etiam possent filij exhæredari a parentibus ex hoc,ꝙ ꝯherent matrimonium ipsis ꝯdicentibus, ut tenet Host.& Ioan.An.& Doc.in d.c.j.quicquid aliter dicat glo. in l.sed hæc.ff.de spon.& hoc nisi nuberet indigno , ut tenent Doc.in d.c.j.& Bal.in l.si pater. C.de spon. & est de mente gl. in d.c.de raptoribus.& in auth.sed si post.C.de inoffi.testa.qđ procedit,nisi pater distulisset nubere filiam vsque ad 25. annū, quia si postea ipsa nubat indigno, cogetur pater ad eam dotan 2 dam.†Nam pater tunc etiam si filia luxuriosè uiueret, uel nuberet indigno, non posset ex hoc eā exhæredare, ut in d.auth. sed si post.ergo nec potest denegare dotem, quia ex eisdē causis potest dos denegari , ex quibus potest exhæredatio fieri,ut est tex.no.in Auth.de nup.§.ne optime.ibi,ne forte &c. quod no.& ꝙ filia ingrata possit dote priuari,tenuit Bal.in l.fi.de dotis promis.sed isto casu nō dr̄ ingrata, ut in d. auth. sed si post. Et scias,ꝙ non solum dicitur indignus ille,qui esset uilis persona,ut in l.j.C.de naturalibus li. sed etiam ille, qui dato ꝙ esset nobilis,tn̄ de iure non poterat cum eo esse matrimoniū,vel rōne consanguinitatis,uel alterius impedimenti,quia nuptie debēt esse conuenientes de iure,& de facto,ut dicit glo. singu.in l.si rogatus.§.matrimonij. ff.de ma. vin. quod tu intellige,nisi fuerit impedimento dispensatū,quia dispensatio de illicito licitum facit,ut in c.ꝙ dilectio.s.de consangui. & affi. & per gl. 3 in c.literas.s.de rest.spolia.†Vltimo no.ibi,ratificauerint,quòd licèt ad ꝯhendum matri. requiratur specialissimum mandatū, vt in c.fi.s.de procu.& ibi per glo.tamen gestum sine tali mandato pōt ratificari,& valet tale matrimo.ut hic dr̄. Ex quo infertur,ꝙ etiam in requirentibus specialissimū mandatū pōt habere locū ratihabitio,& operatur idē, qđ specialissimū mand. ꝓcedens,ut hic patet,& uide in c.cum quis.j.de sen.excō.In gl. in uer.ꝯdixerint.in fi.& ratio est in hoc casu, quia agitur de re naturaliter appetibili,ſm Io.An.de quo per gl.in reg.is qui tacet.j.eo.lib.In glo.in uer.sponsalia.in fi. & sic glo. tenet opin. Hostien.Sed Arch.hic sequitur opi.Inno.dicens,ꝙ de iure probari non pōt, ꝙ fratres uel alij possint illum obligare sine expressa uoluntate,uel ratificatione in casu,quo uerba requiruntur,sicut est in sponsalibus,uel matrimonijs , ut in c.si inter.& c.tuæ.s.de spon.& hoc nisi in parentibus, ut hic. Nec ob.d.c.1. quia corde & ore expresserat consensum.Quare Io. An.cōcordando opi.ꝯcludit,ꝙ si spon.uel mr̄i.ꝯhuntur per parētes,sufficiat sola taciturnitas ipsorum p̄sentium, siue ipse pater ꝯhat ꝓ filijs in p̄tāte,siue emancipatis, siue etiam ipsa mater ꝯhat pro filijs,cum tex.iste indistinctè loquatur de parentibus,& sic includitur ēt mater,sicut ēt dr̄ ꝙ ipsa mater pōt filios offerre religioni sicut pater,ut no.in c.2.20.q.j.& in c. 2.s. de regularibus. ſm Io. An.immo uoluit hic Pet.de Anch. prædicta procedere, ēt si pater ꝯhat sponsalia uel matri.pro suo filio spurio , ēt damnato coitu,cum in hoc consideretur reuerentia debita iure naturæ,& non patria potestas , per no. per Bart.in l. tutelas.ff.de capi.di.& in l.j.ff.de accu.de quo hic per eum intelligentē prædicta ꝓcedere,nisi talis taciturnitas sit meticulosa, ut q.a puella a prin.recusauit,& ꝑ nimiā reuerentiā tacuit,cū p̄sumatꝰ durare eadē uoluntas,ar.c.maiores.s.de baptismo.& matrimonium nō ualeret,& talis reuerentia operāt idem,qđ iustus metus,ut in l.j.§.quæ onerandæ.ff.quarum rerū ac. non datur , ſm 4 eum.†Tu aduerte, quia solus metus reuerentialis parentū non inficeret matrimoniū,nisi interuenirent minæ vel uerbera, ut est tex.no.in d.c.ex literis.& ita uoluit glo. in c. accedens.s.de cōuer.cōiug.in prin.& Inno.in c.causam matrimonij.s.de off. deleg.de quo tū in d.c.ex literis.& in d.c.a.j. & per Doc.in c.cū virum.s.de reg.& facit tex.in c.2.s.de pac.eo.lib. Si uerè sponsalia uel matrimoniū ꝯherentur per alios,q̄ per parentes,tunc non sufficiat sola præsentia uel taciturnitas,sed requiratur ratificatio tacita uel expressa,ſm Ioan.An. prout tenet hic Archi. & Inno.in c.t.s.eo.tit. & in c.j.s. de matri. ꝯcto contra interdictum ecclesiæ,Sed Hostien.tenet ibi ꝯrium, et ita sequitur hic Imo.& Do.quia tacens dr̄ consentire, qn̄ agitur de re naturaliter appetibili,ut est dictum s.Sed certè hoc non vr̄ uerū,q.a ibi requiritur expressus consensus, sicut est in matri.ut in d. c.tua. tacens nunq̄ habetur pro ꝯsentiente,ut in d. reg.is qui.& hoc nisi in casibus expressis in iure,puta qn̄ matri. contrahitur per parentes,ut est tex.hic,et ita sequitur Pe.de Anch.intellige,nisi postea interueniat ratificatio expressa uel tacita alio quam per solam taciturnitatem,ut uidetur hic uelle Ioan.And. et ita pro-

ADDITIO.

[a] Nic.Sup.Pater ad dotandum eam.Adde Abb. in c.1.de adult. Abb.in c. accedens.de procu.Abb.in c.1.de despon.imp.Alex.de Imo.consi.139.incip. Viso themate.in 3.col.in 2.uol.

procedat tex.in d.cap.1.ſ.eod.titu. ubi Innocen. idem tenet,et idem do.Flo.ibi,& do.Pe.in c.ad id.ſ.de ſpon. Quando autem ſponſalia vel matrimonium contraherentur pro abſente, & tunc non valet a quocunque ſint contracta, etiam ab ipſis parentibus,niſi poſtea fuerint ratificata tacite vel expreſſe, vt eſt tex.hic,& requiritur ratificatio alio modo q̃ per ſolã taciturnitatẽ, q̃a eſt neceſſarius alius actus,per quẽ euidenter appareat de ipſo conſenſu,ſecundum Ioan.An.Sed Imo. in hoc contra, vt ſic ſola taciturnitas ſufficiat,& idem videtur hic tenere Pet. de Ancha.Sed certè verius videtur, quod dicit Ioan. And. Pro quo facit tex.qui in prima parte dum loquitur de contractu in præſentia , exprimit de taciturnitate, ſed in ſecunda parte, in qua loquitur de contractu in abſentia, non exprimit de taciturnitate, ſed requirit poſt ſcientiam ratificationem expreſſam, vel tacitam,quæ fit per factum,vt no.per glo.xj.q.2.exiſtimãt. non autem per ſolum pactum,arg.eorum quę no. Inno. in ca. olim.el 3.ſ.de reſti.ſpol. ſunt enim diuerſa, non contradicere, & actũ ratificare,vt no.per glo.in d.c.cum quis.j̃. de ſen. excõ. ſm̃ Domi.Et de his vide per gl.& do. An. in c.tuæ.ſ.de ſpon.

De cognatione ſpirituali. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Cognatio ſpiritualis inter leuatum & leuantem extenditur ad filios ipſius leuantis.*

2 *Cognatio ſpiritualis contrahitur per ſolam ſuſceptionem de ſacro fonte, quanquàm ſuſcipiens ipſe nihil loquatur.*

3 *Compaternitas contracta cum concubina,an extendatur ad concubinariũ.*

4 *Cognatio ſpiritualis contrahitur cum patre leuati, etiam naturali tantum.*

5 *Pater ſpiritualis tenetur docere filium ſpiritualem ſymbolum, orationem dominicam,& ea quæ pertinent ad ſalutem animæ.*

6 *Cognatio ſpiritualis, quid ſit.*

7 *Vniuerſitas, & ciuitas,an poßint contrahere compaternitatem per ſyndicum.*

CAP. I.

Edũ. Cognatio ſpiritualis ↄ̃hitur inter baptizatum eiuſq; patrem & matrem ex vna parte,& inter ſuſcipientem vel baptizantem eiuſque filios & vxores ante ſuſceptionẽ carnalem cognitas.hoc dicit vſque ad §. ex cõfirmatione.Diuiditur in tres partes. Primo ponuntur quatuor ſpirituales cognationes ex leuatione in baptiſmo prouenientes.Secundo ibi, & eadem. ponũtur totidẽ, quæ ex baptizatione proueniunt.Tertio ibi,ex confirmatione

1 repetit omnes illas habere locum in cõfirmatione.† No.j.ibi, filios, q̃ ſpiritualis cognatio inter leuatum & leuantem extenditur ad filios ipſius leuantis, vnde ipſe leuatus non poteſt cõtrahere matri.cum aliqua filiarum leuãtis, ſiue dictæ filiæ ſint natæ ante baptiſmum,ſiue poſt,cum iſte tex.indiſtincte loquatur. ſic 30.q.j.§.filij vero.& c.ſeq.& ſ.eo.c.j.& c.ſuper eo.& ca.

2 pen.†Tertio no.ibi,inter ſuſcipientem,q̃ ſpiritualis cognatio[a]

a contrahitur per ſolam ſuſceptionem de ſacro fonte, licèt ipſe ſuſcipiens aliter non loquatur,cum tex.hic non requirat,quòd reſpondeat,ſecundũ Arch.Sed Hoſt.contra in ſumma,in titu. de matri.§.qualiter ↄ̃hatur.ver.& nunquid. Pro quo facit, quia ſicut in baptiſmo requiritur verbũ,vt ſ.de baptiſ.c.j. ita & hic, de quo plenè per Io.An.& Arch.& per eum in c.paruuli.de cõſe.diſt.4.ubi ſub dubio fortè tenuit,q̃ requiratur vocalis rñſio, & non per ſignum. Quare Do. hic concordando concludit,q̃ ſi leuans non reſpondet verbo,vel ſignis,& procedat opi.Hoſtien.ſi verò non reſpondet verbo,ſed ſignis, & tunc procedat opi.Archi.quia nutu & ſignis dr̃ quis loqui, ut no.in c.conſtitutionẽ.j̃.de ſen.excom.ſuper glo.3.& in c.cum apud.ſ.de ſpõſalib.Sed certè verius vr̃,q̃ omni caſu requirantur verba, vt vr̃ probari de conſec.diſt. 4.in c.prima agitur.& ibi glo.ubi dr̃,q̃ debet cauere & promittere pro ipſo baptizando, ergo verba requiruntur,ut in l.j.ff.de uer.obl.facit ẽt d.c.paruuli. Ad idem ẽt tex.in c.vos aũt.dẽ ↄ̃ſec.diſt. 4.vbi dr̃,q̃ leuans dr̃ fideiubere apud Deum pro ipſo baptizato, ergo verba requiruntur, ut l. blanditus.C.de fideiuſ.Et ex his infertur, q̃ mutus non poſſit

b baptizare,nec puerum tenere,& ſic non põt fieri cõpater,[b] ex quo reſpondere non poteſt, vt in d.c. paruuli. & ita vr̃ tenere Hoſtien.vt ſ.Et ad prædicta uide tex.in c.2.ſ.e.ibi, ex ignorantia &c.per quem tenuit ibi d. Pe.q̃ ad compaternitatem requiratur ſcientia & animus. Ex quo infertur, q̃ ſi aliquis credens tenere filium vnius,tenuit filium alterius, q̃ non contrahatur compaternitas, ex quo in illo deficit animus & intentio. Sed in hoc Ioan.And.in reg.poteſt quis.tenuit contrariũ,quia quãtum ad iſtam cognationem contrahendã non refert,ſiue ſcienter ſiue ignoranter leuet filium,licèt credat eſſe vnius,& ſit alterius,ex quo intendit leuare illum,& intentio ſua eſt contrahere cognationem ſpiritualẽ.facit tex.in d.c.2.& 20.q.j.ca.1.& 2.ſm̃ Ioan.An.in d.reg. poteſt.cum ſæpe extra id quod agitur naſcatur obligatio,ut in l.ſi is qui.ff.commodati.& ſ.tit.proximo.c.j.§.j.de quo j̃.in 3.q. Secundo poſſet inferri notabiliter,q̃ leuando filium alterius cum intentione non ↄ̃hendi cognationem ſpiritualem,q̃ licèt quo ad eccleſiam ſit iudicandus compater, tñ ſecus forte quo ad Deum, ex quo deficiebat animus & intentio,ſicut dicitur in matrimonio carnali,in c. tua nos.ſ. de ſponſalibus.Et ita dicẽdum vr̃ hoc caſu, quia iſte nullo modo intendit contrahere cognationem, ex quo ergo deficit intentio, non uidetur q̃ cõtrahatur cognatio iſta ſpiritualis quo ad Deum,arg.d.c.tua nos.pro quo etiam facit, quia in baptiſmo requiritur intentio baptizantis & baptizati : vnde ſi baptizans non intendit baptizare,non eſt baptiſmus, ut de conſec. diſt.4.ſolet.& tenet Inno.& Ioan.An.in c.1.& fi.ſ.de baptiſ.ſicut ergo in baptizante requiritur intentio, ut ſit ſacramẽtum baptiſmum,& ut contrahatur cognatio ſpiritualis,quæ ſine baptiſmo eſſe non poteſt, ita & in leuante, aliàs ſi leuans hoc nõ intenderet,non vr̃ q̃ quo ad Deum contrahatur iſta ſpiritualis cognatio,ut in d.c.tua nos.& per Inno.in d.c.j.& ſi. dicentem ibi,q̃ licèt intentio baptizãtis uel baptizati impediat ſacramẽtum baptiſmi, intentio tñ patrinorum & leuantiũ nullo caſu nocet quo ad baptiſmum, quia & ſi ipſi non intenderent, uel agerẽt q̃ ſit baptiſmus, tamen eorum intentio nihil operatur.

3 † In glo.2.in fi.& ibi glo. refert duas opi. quarum ultima eſt, q̃

c compaternitas ↄ̃cta [c] cum concubina non extendatur ad concubinarium,uel eↄ̃,cũ ſit uinculum ſpirituale , licèt aliud ſit in affinitate quæ eſt vinculum carnale:hanc partem tenet ibi Archi.& Io.An.hic,& in d.c.Martinus.ſ.e.& ita ſequũtur ibi Docto.& intellige hoc, qñ concubina vel concubinarius leuaret filium alterius,ſecus aũt ſi compaternitas ↄ̃hatur, eo quia filij alicuius concubinæ ſit leuatus de ſacro fonte, quia tunc benè extenderetur talis compaternitas ad cõcubinam tanq̃ ad matrem,& ↄcubinariũ tanq̃ ad patrem,ut hic in tex. ita dicit glo. j̃.in uer.matrem.Sanctus Tho.in 4.diſt.42.arti.3. tenet, q̃ ↄ̃hatur compaternitas, quia una caro facti ſunt, & ita ſequitur frater Bartholomęus in ſua Piſanella,in litera,I.in c.q̃ capit impedimentum ſextum,licèt dicat q̃ quidam hoc reputent mirabile. Sed rõ Arch.hic facit in ↄ̃rium . Nec ob.q̃ per fornicariũ ↄ̃hatur affinitas,ergo eodẽ mõ cõpaternitas, quia non ſequit̃,cum affinitas ſit vinculũ corporale : vnde ẽt per illicita corporis opera acquiri põt,nõ ſic cõpaternitas,qđ eſt uinculũ ſpũale.Pro quo optime facit qđ dicit Magiſter ſñiarum li.4.diſtin.42.c.j.cuius verba hæc ſunt. Non enim per carnis vnionẽ ad vnionẽ ſpiritus tranſit.ſuper q̃bus uerbis Ricar.ſcribit, & tenet q̃ per fornicariã copulam cõpaternitas non tranſit ad vnũ in aliũ, quia per ↄiunctionẽ carnis non ↄ̃hatur ſpũalis cognatio. In glo.in ver.cognitã.in prin. & ſic tenet gl. q̃ matrimoniũ nõ ſufficit,q̃ ſit ↄ̃ctum per uerba de pñti , ſed eſt neceſſe q̃ vxor ſit cognita,

4 & idẽ tenet gl.Inn.& d.Pe.in c.Martinus.ſ.eo.†In gl. in uer.& matrẽ.no.ex gl.q̃ cõpaternitas & ſpũalis cognatio ↄ̃hitur etiã cũ prẽ naturali,& nõ ltimo ipſius leuati,& ẽt cũ eius mr̃e, eſto q̃ ſit cõcubina,et nõ uxor,imò cognatio ſpũalis ↄ̃cta per patrẽ, tranſit ad filios ẽt inceſtuoſos , ut eſt tex. ſm vnũ intellectũ in c.fi.ſ.e.ideo ſi ſacerdos baptizat,inter baptizatũ et filios ſacerdotis nõ poſſet eſſe matrimoniũ , ut ibi dr̃ , et intellige p̃dicta de filijs naturalibus,licèt nõ legitimis, ſecus verò eſſet in legitimis tm̃,iõ filius meus adoptiuus nõ reperit̃ poſſe ↄ̃here mr̃imoniũ cũ filia mea ſpũali , q̃a in adoptiuis nõ reperit̃ facta ꝓhibitio,de quo ꝑ Inn.in rub.ſ.e.et ꝑ gl.30.q.3. in ſumma.uide glo.3.in fi.in c.fi.j̃.e.et no.in c.fi. ſ.e. ti. Et an ↄ̃hatur iſta ſpũalis cognatio cũ hr̃tico,uel ſciſmatico. Ioã. An. q̃ ſic:ſecus tñ eſſet cũ Iudæo vel Saraceno,qui nõ ſunt capaces ſpũalis cognationis, de quo hic ꝑ Io. An.et reg. ex eo q̃.j̃.eo.li.ubi plenè ꝑ eũ,

5 et per glo.no.30.q.j.c.1.†In glo.in uer.ſpũalem.in prin.ideo eſt, q̃ pr̃ ſpũalis obligatur ad docẽdũ ſymbolũ, orationẽ dñicam, et alia,quæ pertinent ad ſalutẽ aĩæ, ut in d.c.uos aũt.ubi dr̃, q̃ eſt

ADDITIONES.

a Vin.God. Cognatio ſpiritualis per quæ ſacramenta contrahatur,Io.Brunel. in trac.de ſponſ.& mat.4.limit.nu.3.& ibidem.nu.5.in quibus caſibus,& an poſſit contrahi per procuratorem, nu. 21. & latè de huiuſmodi cognatione,quod habetur in lib.9.trac.fol.168.

b Nic.Sup.Non poteſt fieri compater. Adde Card. Alex.in c.cum apud,de ſpon. idem Card.in c.contracto.de cogna.ſpirit.in antiquis,in ult.col.

c Nic.Sup.Contracta cum concubina.Adde do.An.Ioannis Pigh.de Peruſio in quadam ſua reſponſione facta ad conſultationẽ vnius religioſi,incipit,poſt quæ bona quædam.

7 uer. Solet et quæri; in fin. Sed [illegible] ... et sic sententia D. Thom. [illegible]

est fideiussor pro filio spirituali apud Deum. Obligatur etiam ad alendum in subsidium suum filium spiritualem, & ecõtra, vt dixit notabiliter Bal. in authen. nisi rogati. C. ad Trebel. vbi etiam dixit, quòd talis filius spiritualis non excluderet substitutum. Nec etiam posset ipse filius spiritualis vocare in ius patrem spiritualem non petita venia, vt tenet Gui. de Cu. & Bal. in l. generaliter. ff. de in ius voc. dicens etiam singu. quòd filius spiritualis non posset esse testis in causa patris spiritualis, vel econtra. Sed idem Bald. in l. parentes. C. de testa. voluit contrarium, cum edictum de testibus sit prohibitorium, vt l. 3. ff. de testib. sed forte primum dictum est verius, cum inter eos sit paternitas, & filiatio, & cognatio spiritualis, quæ est fortior quàm carnalis, vt dicit glos. hic. & sic non debet admitti ad testimonium, vt in dicta l. parentes. Et an filius spiritualis non existentibus alijs consanguineis succedat suo patri spirituali fisco excluso, tangit hic Pet. de Anchara. de quo not. in l. quo
6 tutela. ff. de regu. iur. † In ead. glos. ibi, est autem &c. no. ex glo. quid sit cognatio spiritualis, & vide per Innocen. & d. Nico. in rub. s. eo. In ea. glo. ibi, detentione. requiritur ergo, quòd interueniat actus corporeus, quod facit vt compaternitas non
a possit contrahi [a] per procuratorem, vt tenet hic Archidia. & in c. ad limina. 30. q. j. & idem etiam tenuit Ioan. And. hic, & in regu. potest quis. j. eo. lib. per c. de his. 30. q. j. & Pet. de Anchara. Imo. & Domi. hic. Idem etiam tenuit Barto. in l. Gallus. §. forsitan. ff. de libe. & posthu. & idem sequuntur Bald. Ang. & Imo. ibi, & do. Pet. & do. Anto. in c. veniens. s. eo. titu. & Bald. in l. si quis calumniam. C. de nup. Sed contrariam partem sequitur idem Bald. in l. post mortem. in fi. ff. de adop. & in l. j. §. ne autem. C. de cadu. tol. per plures rationes dicens, quòd consuetudo hoc obseruat per totum mundum, quæ est optima legum interpres, vt in c. cum dilectus. s. de consuetu. & hãc partem sequit d. Flo. & d. Nic. in d. c. veniens. dicẽtes eã esse de iure veriorẽ: sed certè prima pars vr̃ de iure verior, quã ẽt sequit Fede. in suo ɔsi. 15. & Imo. in c. accedens. s. de præb. in fine. Sed quæritur primò, posito quòd non possit contrahi per procuratorem, an poterit per nuncium. Ange. in dicto §. forsitan. quòd sic, argu. l. & licèt. ff. de consti. pecu. sed certe Imo. hic, & Domi. tenent contrarium, quia in spiritualibus & inseparabilibus a persona non est differentia inter nũcium & procuratorem, fm̃ glo. no. in ver. teneat. in clem. j. de renuncia. & idem tenuit Imo. in dicto §. forsitã. & in dicto c. accedens. Pro quo facit, nam leuans de sacro fonte efficitur fideiussor apud Deum pro ipso filio spirituali, vt in c. vos autem. sed fideiussor non potest obligari per nuncium, vt tenuit Bald. in l. j. C. per quas personas. argu. d. l. blanditus. Secundò quęritur, an saltem ipse procurator vel nuncius leuans efficiatur ipse compater. Io. And. in d. reg. potest. tenet ꝙ sic, & idem do. Pet. in d. c. veniens. & Imo. in d. §. forsitan. & in d. c. accedens. in fi. cum sæpe extra id quod agitur nascatur obligatio, vt in l. his qui. ff. commo. sed in cõtrarium facit, quia ad cognationem spiritualem acquirendam requiritur scientia & animus, vt in c. fi. s. eo. quæ omnia cessant in procuratore & nuncio, qui non consentiat suo nomine, vel pro se, vnde obligatio videtur non contrahi. ad hoc quod no. per glo. fi. in clem. eos. de regularibus. & ita sequitur Federi. in dicto consi. & Domi. hic, & do. Nico.
7 & do. Floria. in dicto c. veniens. de quo vide dicta s. † Tertiò quæritur, an ciuitas, vniuersitas, vel collegium possint per sindicum contrahere compaternitatem. Fede. in dicto consi. tenet quòd non, quia ista cognatio spiritualis est vinculum cohęrens animæ, & vniuersitas, ciuitas, vel collegium non habet animam, vt in c. Romana. §. in vniuersitatis. j. de senté. excom. & ita omnes Doct. sequuntur in d. c. veniens. & Imo. in d. c. accedens. Quintò quæritur, an saltem maiores de vniuersitate, vel ipsi constituentes sindicum efficiantur compatres. do. Nico. in dicto c. veniens. tenet quòd sic, sed Federi. contra in dicto consi. & idem do. Pet. in c. veniens. & Imo. in dicto c. accedens. argu. 12. q. 2. qui manumittitur. de quibus omnibus plenius per do. Pet. in dicto c. veniens. In glos. in ver. contractum. ibi, leuans. vel eius vxor prius cognita secundum Ioan. And. In ea. glos. ibi, filij carnalis & econuerso, scilicet filiam carnalem filij spiritualis, secundum Io. And. In glo. in ver. eadem. ibi, vel baptizans, vel eius vxor prius cognita, fm̃ Io. An.

ADDITIO.

a Nic. Sup. Contrahi per procuratorem. Adde glo. in c. hortantur parentes. 32. q. 2. Archi. in c. non plures. de consec. distin. 4. Lau. & Domi. in c. quem pęnitet. de pœ. distin. j.
Vin. God. Vide vt suprà dixi allegans Io. Brunel. in tract. de sponsa. & no. lib. 4. nu. 21. & consuetudo Florentiæ seruatur.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio seu frontis chrismatio idem sunt.*
2 *Cognatio spiritualis oritur in 20. casibus, 10. in baptismo, & 10. in confirmatione.*

Ex confirmatione. Cognatio spiritualis ita inducitur ex confirmatione, sicut ex latitatione, seu susceptione de sacro fonte. hoc dicit.
1 † Nota primò, ꝙ confirmatio seu frontis chrismatio idem sunt, vnde dictio, seu, hic non stat ampliatiue, sed expositiue, seu declaratiue, fm̃ Archid. & Ioan. And. de quo in l. si quis ita. ff. de au. & argen. leg. In glo. in ver. frontis. in fi. intellige de hac cõfirmatione frontis, & ꝙ debeat fieri in fronte. est hoc de substantia sacramenti, fm̃ Archid. de quo per eum in c. nouissime. de consec. distin. 5. & debet hæc confirmatio cohiberi post baptismum, & talis qui chrismatur non præsumitur a seipso robur habere, ideo licèt sit maior, debet ab alio teneri, fm̃ Archi. & Ioan. And. de quo in c. in cathecismo. de consec. distin. 4. In glo. fi. ibi, ipsum confirmantem & eius vxorem prius cognitam. Quid autem si maritus, postquam vxorem matrimonialiter cognouit, leuauit puerũ alterius de sacro fonte, & sic vxor facta est cõmater spiritualis illi puero, vt & hic, & c. Martinus. mortuo marito vxor accepit sc̃d̃m maritum, ex quo habet filiam, an hæc filia poterit matrimonium contrahere cum illo puero? d. Ant. super hoc consultus respõdit, ꝙ sic, quia ista prohibitio est exorbitans, & non reperitur ɔ̃rium in iure expressum. Sed Domi. hic ɔ̃, cum satis reperiatur expressum sub regula gñali, de quo in c. j. s. & fm̃ eum vr̃ de hac q. tex. in c. tua nos. s. eo. fm̃ veram lect. Io. And. ibi, quod no. In ea. gl. in fi. nec possunt reperiri plures casus, qui dirimant matrimonium, & oẽs isti casus pertinent aut ad ɔpaternitatem & filiationẽ, vt est respectu leuantis & leuati: aut ad ɔfraternitatem, vt est respectu leuati & filios leuantis: aut ad paternitatem, vt est inter leuantem & parentes leuati, fm̃ Io. And. dicentem, ꝙ in his trib. consistit cognatio spũalis, nec transit ad auos, vel nepotes, vel vlteriores. & ita sequunt̃ Doct. in d. c. Martinus. & prout dicit glo.
2 hic in fi. † Ex isto tex. colliguntur 20. casus, in quibus oritur spiritualis cognatio, 10. in baptismo, & 10. in confirmatione. in baptismo autem surgit primo cognatio inter baptizatum & leuantem. Scd̃ò inter baptizatum & filios leuantis. Tertiò inter baptizatum & vxorem leuantis prius cognitam. Quartò inter parentes leuati & vxorem leuantis prius cognitam. Quintò inter leuantem & parentes leuati. Sextò inter baptizatum & baptizantem. Septimò inter baptizatum & filios baptizantis. Octauò inter baptizatum & vxorem baptizãtis prius cognitam. Nonò inter parentes baptizati & vxorem baptizantis prius cognitam. Decimò inter baptizantem & parentes baptizati. Et eodem modo debent numerari decem aliæ personæ ratione cognationis, quæ oritur ex confirmatione.

CAP. II.

Er cathecismum. Primò ponit dictũ. Secundò illud probat ibi, vt est tex. Tertiò illud determinat ibi, per illam. Nota ꝙ ex cathecismo contrahitur spiritualis cognatio, & etiam Christianitas, vt in c. caue. 28. q. j. Vltimò
a nota de hac dictione [a], vix, quia quod vix fit, tamen fit. sic s. eo. titu. c. contracto. quod inducit ibi do. Floria. ad testes dicentes aliquem vix percussisse, ꝙ per ista verba sit probata percussio. In glos. j. j. in fine, vide in dicto cap. contracto. In glos. in ver. res. in fi. no. ꝙ istud nomen res, est adeo generale, ꝙ comprehẽdit compaternitatem, & de generalitate istius nominis rei, plene per Archid. 40. distin. ante omnia, & vide in l. j. ff. si cert. peta. In glo. in ver. existit. in fi. vide hic plene per Archidia. de hac dictione vix, dicẽtem, ꝙ quando capitur prout hic in tex. sumitur tunc in propria significatione, quod no. quando tamen apponeretur hæc dictio in perpetuo & absolutè prohibitiuè, tunc ponitur impropriè, & stat exclusiuè seu negatiuè, vt ff. de assignandis li. l. fi. ibi, vix fit, idest, impossibile fit. & facit l. alienationis. ff. de ver. signi. fm̃ Archi. & Io. And. Et de verbo difficile, vide in c. prẽsentiũ. s. de test. eo. lib. in vlt. gl. fm̃ Io. An.

ADDITIO.

a Nic. Sup. Dictione vix. Adde no. per Doct. in c. vestra. de cog. spi. l. vix certis. ff de iudi. & in l. si plures. ff. de uulg. & pup.
Vin. God. Ista dictio, uix, ponitur interdum pro non, Cor. in consi. 191. Satis. litera a, & u. lib. 3

SVMMARIVM.

1 *Mulier potest leuare infantem de sacro fonte sicut vir.*
2 *Debeant, verbum importat necessitatem.*
3 *Cognatio spiritualis an contrahatur per pęnitentiam.*

CAP. III.

Quamuis. In leuatione infantis de sacro fonte vnus tantum interuenire debet. & idem in chrismate frontis, si plures tamen interueniunt, cognationem contrahunt spiritualem, quæ non contrahitur ex alijs sacramentis. hoc dicit. Et habet tres partes, prout tria sunt dicta. Secundum ibi, de confirmatio-
1 ne. Tertium ibi, ex datione. † Nota primò, quòd mulier ita potest leuare infantem sicut vir, & in hoc est differentia in cognatione legali & spirituali, quam cognationem spiritualem mulier potest contrahere, vt hic, sed non legalem, cum mulier non possit adoptare, vt not. 56. distin. & est text. in §. fœminæ. Institu. de adopt. de quo per Specula. in titu. de procur. §. j. ponentem 13. casus, in quibus conueniunt mares & mulieres, & 11. in quibus est melior conditio mulierum. & 37. in quibus est deterior, quibus Lap. hic addit duos casus. Primo in c. statutum. 20. q. 2. vbi dicitur, quòd mulier non potest monacham velare, de quo etiam in c. noua quædam. s. de pœnitentijs. & alium in c. vnico. s. de sta. mona. eo. lib. vbi patet, quòd abbatissa visitare non potest, quæ no. in l. in multis. ff. de
2 sta. homi. † Secundò nota ibi, debeant. quòd cum istud ver-
a bum [a] debeant, importet necessitatem, s. de appella. oblatæ, in fi. & in c. vt famæ. s. de senten. excom. videtur hic probari, quòd in baptismo est necesse, quòd interueniat non solum baptizans, sed etiam leuans, & hoc tam in baptismo infantis quàm adulti, s͠m Ioan. Andr. & idem sequitur hic Domi. per rationem, de qua de consec. distin. 4. vos ante. & ibi per Archi. Pro quo etiam facit quod dicitur de confirmato, in c. j. in fi. s. eo. lib. quia quantumcunque confirmandus sit maior, debet tamen ab alio teneri, s͠m Archi. & Ioan. And. ibi, per no. de consec. distin. 4. in cathecismo. ita ergo debet de necessitate interuenire leuans in baptismo, cum quantum ad hoc datio baptismi & confirmationis æquiparetur, vt de conse. dist. 4. non plures. in fi. facit quod dicit glos. 2. hic. Sed aduerte, quia do. Nico. in c. debitum. s. de baptismo. colligit per illum tex. ꝙ leuans seu suscipiens de sacro fonte non requiratur ad substãtiam baptismi, sed sufficiat solum ipse baptizans, ex quo Papa ibi arguit de generatione carnali ad spiritualem, & in spirituali requirit in patrem dumtaxat ipsum baptizantem, leuans ergo nõ interuenit de necessitate, sed fuit introductum propter paruulos, qui nesciunt respondere in cathecismo, vt de conse. dist. 4. paruuli. sed cathecismus non est de substantia baptismi, vt in c. j. s. eo. dicit Io. And. j. ergo nec erit necessarius leuans. Ad idem etiam adducit tex. in c. pen. s. de baptis. vbi dicitur, ꝙ in baptismo duo necessaria requirũtur, scilicet verbum & elementum, ergo a contrario ibi patet, ꝙ leuans non est de necessitate baptismi, s͠m d. Nico. in d. c. debitum. In glo. in ver. contrahitur. ibi, cum omnibus, scilicet illis, qui accesserunt, & ipsorum quilibet. quod procedit, non solum q͠n omnes isti tetigerunt puerum, sed et̃ si tetigerunt linteum, in quo ille puer ponitur, s͠m Archi. & Io. And. de quo per ipsum Archi. 30. q. 4. c. fi. vbi dicit hoc verum, si in linteo teneatur puer, dum baptizatur, vt refert hic Domi. imo & si omnes tangerent baptizatum cũ modico panno lineo, vt est de consuetudine hic in Perusio, ɔ̃hitur cognatio spiritualis, facit quod no. Inno. in c. nuper. s. de sen. excom. sicut in simili dicit gl. de cõse. dist. 4. proprie. Non tñ ɔ̃hit̃ ista sp̃ualis cognatio inter ipsos leuantes ad inuicẽ, s͠m Io. Mo. & Arch. hic, & tenet̃ Inno. & Io. An. in d. c. Martinus. s. e. & vide per gl. & Arch. 30. q. 4. c. fi. In e. gl. in fi. peccant tñ facientes ɔ̃ hanc prohibitio. s͠m Io. An. põt tñ ep̃s dispẽsare, ꝙ plures possint leuare de sacro fonte. Pro quo facit gl. in c. at si clerici. s. de iudi. s͠m Do. In glo. fi. ibi, in baptismo, sub quo includit̃ cathecismus, qui et̃ per se non est de 7. sac̃ris ecclesiæ, s͠m Io. An.
3 † In ea. glo. in fi. & licèt per pñiam ɔ̃hat̃ cognatio spiritualis, cũ receptus ad pñiam filius spiritualis dicatur, vt no. in c. omnes. hic alleg. tamen nõ impedit nec dirimit matrimonium, vt hic in tex. Et de septem sacramentis ecclesiæ, quę sunt necessaria, & quæ voluntaria, vide per glo. ord. in c. veniens. s. de transac.

ADDITIO.

a Nic. Sup. Verbum debeant. Adde glo. in cle. attendentes. de stat. reg. Abb. in c. cum locum. de spon. in 2. col. Abb. in c. j. de despon. impu. super glo. fi. Bar. in l. creditores. C. de pigno. quandoq; importat honestatem, etiam si præcedat verbo omnino, vt in c. si vir. iuncta. glo. in verbo, debet. & ibi Ab. de adul.

De accusationibus. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Confessio facta in iudicio an annulletur propter hoc, quòd ordo iudiciarius non sit seruatus.*
2 *Confessio facta in iudicio deliberatè non reuocatur prætextu erroris. Quod tamen limitatur tribus modis.*
3 *Inquisitio vt possit fieri super crimine, quot requirantur.*
4 *Sententia requiritur in criminalibus, nam confessio sine iudicato non sufficit.*
5 *Ordo iudiciarius omissus quando vitiet processum vel non. Adde ad idem nu. 6. & 7.*
8 *Confessio facta in iudicio facit notorium.*

CAP. I.

Postquam. Puniri debet confitens ex confessione facta coram inquisitore deputato, licèt infamia vel traditio capitulorum inquisitionis nõ præcesserit. hoc dicit hæc decret. quæ tollit duas exceptiones inquisiti, qui confessus est crimen. Secunda ibi, vel quod. Nota primo ibi, deputatus, quòd dispositio istius tex. habet locum etiam in inquisitore deputato a quolibet ordinario, s. de offi. vica. c. licet. eo. lib. s͠m Archi. & Ioan. And. Ex quo infertur, ꝙ non solum Papa, sed quilibet ordinarius inferior potest delegare inquisitiones criminum, & causas criminales. de quo in c. fi. s. ne cleri. vel mona. eo. lib. & per glos. in
1 c. quod sedem. de offic. ordina. † Secundò no. & ita alleg. quòd licèt in iudicio etiam ex causa criminali non fuerit seruatus ordo iudiciarius, tamen propter hoc non annullatur confessio facta in dicto iudicio, imo non obstante defectu ordinis iudiciarij ex illa confessione potest & debet sequi sententia etiam quo ad pęnæ impositionem. de quo j. Tertiò no. ibi, eo prætextu. ꝙ licèt prætextu omissionis ordinis iudiciarij confessio impugnari non possit, tñ alio prætextu potest, putà probato errore vel falsitate confessionis, s͠m Io. And. Nam licèt ex cõfes. in iudicio resultet notorium, vt in c. fi. s. de cohabi. cleri. & mulie. tamen confessio potest non solum exponi, seu interpretari, ita ꝙ non perimatur confessio, vt in c. cum dilecti. s. eo. titu. sed etiam prætextu erroris vel falsitatis in totum reuocari, facit l. confessionibus. ff. de inter. act. quia non fatetur qui errat, l. non fatetur. ff. de confes. & limita hoc, nisi cõfessio facta sit de-
2 liberatè, vt per glo. sing. in c. ex literis. s. de diuor. s͠m † Arch. &
a Io. And. volentes ex his, ꝙ confessio [a] facta in iudicio deliberate non possit reuocari ratione erroris, prout voluit illa glo. in d. c. ex literis Quod limita primo, nisi reuocetur incontinenti, quia tunc etiam non probato errore posset reuocari s͠m glos. no. in c. fi. s. de iureiu. eo. lib. & Io. And. in d. c. ex literis. Scd̃o limita, nisi in causis capitalibus, s͠m Bald. in l. cum precum. ff. de libe. cau. Tertiò limita, nisi allegaretur error in specie, & causa erroris, ita ꝙ bene concludat, quia tunc confessio quantumcũque deliberata posset reuocari, vt tenuit Bal. notabiliter in l. error. C. de iur. & fac. igno. ideo dicebat Io. And. in d. c. fi. de iureiur. in 6. super glo. in ver. iusta causa. in princ. ꝙ quando confessio fuit deliberata, non facile probatur error. & sic sentit, ꝙ punire admittatur quis ad probandum de errore, sed cum difficultate. oportet ergo, quòd tunc allegetur error in specie, & causa erroris, ita ꝙ bene concludat, vt s. dicit Bal. in d. l. error. al's allegando errorem simpliciter non debet quis audiri, quæ omnia tene menti. & vide per Doct. in d. c. fi. & in d. l. non fatetur. per Bal. in d. l. cum precum. in fi. & per Barto. in l. non fatetur. ff. de
3 confes. & per Doct. in c. fi. s. de confes. † Vlti. no. duo requisita ad hoc, vt possit in criminibus procedi per inquisitionem. Primò, ꝙ infamia præcedat, & super ea cognoscatur, vt in c. qualiter. el 2. & c. cum oporteat. & c. inquisitionis. in fi. s. de accusatio. Secundò, ꝙ copia capitulorum inquisitionis tradatur ipsi inquisito, antequam iudex incipiat inquirere de veritate criminis. de quo in dicto c. qualiter. §. debet. aliàs autem cum regulariter non debeat quis damnari sine accusatore, vt in c. vnico. s. vt eccle. bene. & infamia teneat locum accusatoris, vt d. c. qualiter. vnde infamia non præcedente, non potest per inquisitionem procedi, fallit tamen nisi reus fuerit ɔfessus, vt est tex. hic. Secundò fallit, nisi inquisitus fuerit præsens, & tacuit, seu non excepit de hoc vt j. c. proxi. Tertiò fallit, nisi in notorijs, vt in c. euidentia. s. de accusatio. & 2. q. j. de manifesta. Et fallit etiam in pluribus alijs casibus, de quibus per glo. in dicto c. vnico. &
4 per Bart. in l. 2. §. si publico. ff. de adulte. † In glo. in ver. confes. ibi, sententia. & sic in criminalibus requiritur sententia, quia cõfes. non habet pro iudicato, vt in l. si ɔfes. ff. de cust. reo. licèt aliud

ADDITIO.

a Vin. God. Confessio facta reo absente non probat plene de iure ciuili, secus de iure canonico, Ruy. consi. 70. nu. 2. & 5. lib.

aliud ſit in ciuilib. vt in l.j. ff.& C. de confeſ. & vide quod no. in l.proinde.§.notam.ff.ad l. Aquil.In gloſ. in ver.iuſtitia.in fi. idem Archi. Et qua pœna puniendus ſit epiſcopus, qui confeſſus eſt ſe promiſiſſe c.Petro, vt eum de morte patris non accuſet,& an ex hac confeſſione ſit deponendus.hic per Io. And. & Imo.&per Docto.in l.transigere. C.de tranſac.referentem arg.Io.Mo.pro & contra,& concludentem, ꝙ cum atteta perſona epiſcopi nō ſit pœna ſanguinis imponēda, vt ff.ad l. Cor. de ſica.l.j.in fi.diſtinguendum eſt,an res ſit integra,& tunc licet vexationem redimere.arg.l.mulier.& l.ſeq.ff.ad turpil.Aut res non eſt integra,& tunc trāſactio vel pactio præſumitur fieri timore accuſationis imminentis,arg.l.j.ff.ad turpil. & l.tranſigere.C.de tranſac.& ita reſidet hic Io.An.& ſic volunt,ꝙ primo caſu re integra non ſit epiſcopus deponendus, cum liceat redimere vexationem ſuam, ſed bene in ſecundo caſu quādo res non eſſet integra, cum tunc præſumatur cōmittere colluſionem,ſm Bal.hic.Sed dicit hic Imo.ꝙ prædicta diſtinctio reſpicit tantum pœnam turpil. in quam incidit quis in vno ſolo caſu,quando deſiſtit re non integra,& reſpicit accuſantē non accuſatum,de quo nunc queritur,& ideo indiſtincte vr̄,ꝙ cum crimen ſit tale,in quo non licet tranſigere, cum pœna ſanguinis non veniat imponenda, vt ſ.talis tranſactio facit illum accuſatum, vel qui potuerat accuſari haberi pro confeſſo, iuxta no.in d.l.trāſigere,ſm Imo.volentē,ꝙ ſit deponendus, ex quo hr̄ pro confeſſo.& dicit hic Io.An. ꝙ epiſcopus erit deponendus,ſi ɔ̄ eum ſit probata infamia iuris de graui crimine, ar.l.iudices.C.de digni.lib.12. ſecus autem foret probata infamia facti,vt in c.tā literis.ſ.de teſti.& ibi no.ſm dictū Io.An.dicentē, ꝙ pendente negotio ex ſola infamia facti rl̄r non poterit eps̄ ſuſpendi ab adminiſtratione temporalium,& ſpiritualium,vt no.in c.2.& c.inter.ſ.de purg.cano.fallit, niſi ſit de crimine ſimoniæ,& dilapidationis,vt in c.accuſatū.& c. licet Hely. ſ.de ſimo.& in c.venerabili.ſ.de offi.dele. & eſt expreſſum 3. q.2.c. quia ca,vel niſi eſſet enormitas delicti,vel ſcandalum,quia tūc ſuſpenſio fieri poterit,vt in c.presbyter ſi a plebe.2.q.5.ſm Io. Mo.& Io.And.quæ no.& vide per Panor.in c.fi.ſ.de cōfir.vti. an Papa poſſit ſine cauſa deponere epiſcopum.& per glo. ibi.

5 †In glo.fi.in fi.vt ibi no.in fi.4.glo.& dicit hic Io.Mo.& Arch. ꝙ duplex eſt ordo,quidam ſubſtantialis,& talis omiſſus vitiat, vt in c. cum dilecta . ſ. de reſcrip. Quidam eſt congruitatis, & omiſſio non vitiat parte tacente, ſed ſi ea reſiſtente, tunc poteſt appellari.& ita procedat tex.& glo.hic,vt ſ.de reſtitu.ſpolia.c.j.& de rei ven.l.ordinarij, ſecūdum eos volentes, ꝙ ordo in ambobus membris hic poſitis,& j̄.c.proxi.vt ibi no.in glo. fi.ſit ſubſtantialis parte petente vel excipiente, ſed parte tacēte dicatur congruitatis, non de ſubſtantia, vt hic j̄. c. proxi.& eſt ſimile quod no. per glo.17.q.4.vxor.& in c.j. ſ.de li.obla.ſu per j.glo. ſm Ioan.And.tenentem ſe cum Archid.& Io.Mona. Quorum dictum,vt in duobus membris hic poſitis,ordo ſubſtantialis parte petente vel excipiente debet intelligi, vt ſit de ſubſtātia hoc modo, ſcilicet, vt ſi omittatur poſſit appellari,vt ipſi videntur velle,non autem quod iudicium ſit nullum,facit quod no.in c.dilecti.ſ.de appella.Et ex omnibus hic relatis ad text. hic loquentem de confeſſione poteſt inferri, ꝙ ſi confeſſio emanat in iudicio agitato ordine iudiciario non ſeruato valet,& ex ea ferri poteſt ſententia,quando ordo nō eſſet de ſubſtantia,cum eius omiſſio nō reddat iudicium nullum,licet annullari poſſit per viam appellationis, ſecus ſi ordo eſſet de ſubſtantia in tantum, ꝙ eius omiſſio redderet iudicium ipſo iure nullum,quia tunc ex confeſſione non poſſet ferri ſententia.facit u.q.3.eorum.& c.dudum.el 2.ſ.de elect.vbi d. Pet.dicit hæc procedere,etiam ſi cōfeſſio ſit iurata. idem videtur tenere Bal. in l.vt debitum.C.de hæredi.act.vbi dixit,quòd intantum præpoſteratio vitiat proceſſum,vt in c.exhibita.ſ. de iudic. & in l. diximus. ff. de excuſa. tuto. quòd præpoſteratio infringit confeſ.partis.& facit quod id ꝙ eſt inordinate actum non roboretur per confeſſionem,alleg.glo.no. in l.non tantum. ff.de appel.& tex.no.in l.maritus. ff.de quæſtionibus. ſm vnum intellectum gl.ibi.vnde dicit Bal.ꝙ ſi non factis probationib.emanauit ſm decretum, confeſſio poſtea ſubſequens non validat,

6 vt ibi per eum.†Sed aduerte,quia contrarium videtur indiſtinte dicendum,quia dicit Bal.in l.prolatam. C.de ſentētijs & in ter. ꝙ fortior eſt ordo datus ab homine, quàm a iure,quod patet,quia quomodocunq; non ſeruetur ordo datus ab homine, redditur indiſtincte proceſſus ipſo iure nullus tanquàm non ſeruata forma mandati,vt eſt tex.& glo.no.in d.c.cum dilecta. & in c.fi.ſ.de reſti.ſpolia.& facit c.cui de non.ſ.de præben.eo. lib.ſecus tamen eſt in ordine dato a iure, quia diſtinguitur, an ordo ſit de ſubſtantialibus vel non, & an ordo ſit vnius cauſæ ad ſeipſam,vel ad aliam,vt habetur in d.c.exhibita. & in l.j.C. de appella.& tamen ſi non ſit ſeruatus ordo datus ab homine in reſcripto,quo caſu proceſſus redditur indiſtincte nullus,tāq̄ non ſeruata forma,vt ſ.valet confeſſio,& ex ea poterit ſequi ſententia,vt eſt tex.& glo.no.in d.c.cū dilecta.Ad idem etiam tex.in d.c.Piſanis.ſ.de reſtit.ſpolia.vbi licèt non ſit ſeruata forma mandati, & ſic proceſſus ſit ipſo iure nullus, valet tamē & tenet confeſſio,& ex illa fertur ſententia,licèt reliquus proceſſus ſit ipſo iure nullus. Si ergo confeſſio ſupportat defectum ordinis iudicij ſubſtantialis dati ab homine, fortius debet ſupportare defectum ordinis iudiciarij dati a iure, vbi non redditur proceſſus nullus,ſi peruertatur ipſe ordo,vt ſ.& per Bal.in

7 d.l.prolatam.†Scd̄o ad idem aduertit,quia licèt proceſſus non teneat propter ineptum modum agendi,tamen tenet confeſſio.faci tcle.conſtitutionem. in fi.de elect. vnde quando libellus eſſet ineptus, vitiat̄ totum iudicium, & etiam ſententia lata ſuper libello inepto eſſet ipſo iure nulla,vt eſt glo.no. Inſti. de oblig.in prin.pro qua eſt tex.ſing.ſm vnum intellectum in c.cū dilecti.ſ.de emp.& ven.& tenet Bal.in l.edita.C.de eden. & tn̄ confeſſio ſupportat defectum ineptitudinis libelli, ſeu alterius inepti modi agēdi,vt eſt tex.no.in l.ait prætor.§.permittitur.ff.de minorib.& ita tenet Bal.per illum tex.in l.2. C.de re iud.dicens,ꝙ confeſſus non poteſt opponere de ineptitudine libelli,vel de alio iudiciario ordine nō ſeruato. Pro quo etiam alle.ad hoc tex.in d.c.Piſanis.Tertiò ad idem facit,quod voluit notabiliter Bal.in l.properandum.in fi.prin.C.de iudi.dicens, ꝙ licèt a iure ſeu ſtatuto vel conſuetudine ſit præfixum tps inſtantiæ, & inſtantia ſit perempta, tn̄ ſi apparet ꝙ accuſatus vel inquiſitus ſit confeſſus crimen,ꝙ etiā perempta inſtantia non perit cōfeſſio, & poterit ex illa damnari tanq̄ ex notorio, per no.per Inno.in c.cum ſuper.ſ.de confeſ.& in c.per inquiſitionem.ſ.de ele.Quartò ad idem facit notabile d.Inno.in d.c.qualiter.vbi voluit,ꝙ tanta ſit virtus confeſſionis,ꝙ confeſſus ipſe poteſt damnari ſine aliquo proceſſu,vel ēt cum proceſſu, licèt inordinato.& ita ſequitur Bar.in d.l.ſi confeſſus,per illum tex.

8 †Quintò pro hac parte facit rō, quia ex ɔfeſſione facta in iudi-
a cio reſultat notoriū,vt eſt tex.in d.c.fi.ſ.de vi.ho.cle.ſed in ano torijs non requirit̄ ordo iuris,vt in c.ad crimen.eo.lib.ſ. de iureiu.& in c.3.ſ.de teſti.cog. ergo ſtante ɔfeſſione in iudicio dr̄ res eſſe notoria, ita ꝙ de alio proceſſu & ordine iudiciario nō curat̄,ſm Inno.in c.tua.de vi.ho. cle.ex quibus omnibus videtur ɔcludendum, ꝙ ɔfeſſio ſupportet defectum cuiuſcunq; ordinis iudiciarij,ſiue ſubſtātialis,ſiue nō,& ex ea ſnia ferri poſſit.Non ob.d.c.eorum.quia non loquit̄ ibi de notorio, vel ɔfeſſione,vt patet ex no.ibi per glo.in fi.Non ob.d.c.dudum.quia non querit̄ ibi,an ex illa confeſſione potuerit ferri ſnia vel nō, & an valeat confeſſio vel non, imo illa cōfeſſio fuit facta poſt ſniam,& ſic non probatur ibi, ꝙ fuerit facta confeſſio in iudicio ante ſniam. Nec etiam ob. quod dicit Bal.in d.l. vt debitū. quia loquitur,qn̄ confeſſio interuenit poſt ſniam, quo caſu inſtituitur actus,& ſnia præcedens.ſecus ergo ſi interuenit cōfeſſio ante ſniam,vt ſ.ſed limita prædicta primo procedere,qn̄ ɔfeſſio emanauit principaliter& per ſe,ſecus ſi p̄p aliud,& ſic incidenter,tunc non valeret ſnia,niſi præcedente proceſſu recte agitato.& ita procedat gl.no.in l.ſi filiū.C. de lib.cā. & per Bal.in d.l.ſi ɔfeſſus.& per d.Ant.in c.j.ſ.de exc.& in c.j.ſ.de cō feſſis.Scd̄o limita prædicta procedere in cōfeſſione vera,ſecus in ficta ſeu tacita,cū in ea requirat̄, vt præcedat ordo iuris,ſm Bal.no.in l.j.ad fi.C.de ɔfeſſis.de quo per d.Ant.in c.cum dilectus.ſ.de ordi.cog.Tertiò limita prędicta procedere,qn̄ ɔfeſſio fit coram iudice cōpetenti, ſecus ſi coram incompetenti,quia tunc confeſſio eſt ipſo iure nulla,vt in c.at ſi clerici.ſ.de iud.& an tunc poſſit cogi ad perſeuerandum coram iudice ɔpetenti, & an ſaltem valeat,vt confeſſio extraiudicialis, vide ſingu.per Innoc.in d.c.per inquiſitionem.& per Imo.in c.fi.ſ.de confeſ. & per Bal.in d.l.j.& per Docto.in d.c. at ſi clerici.

ADDITIO.

a Nic.Sup. In notorijs. Adde Docto.in c.de manifeſta.2.q.j.Abb.in c.veſtra.de coh.cleri.& mu.Abb.in c.ad noſtram. el 3.de iureiu.glo.in l.3.cum ſi.C.qui & aduer. quos.

Vinc.Gode. Notorij materiam,& vtrum notorium debeat allegari,& quid ſit notorium,vide per Fely.in c.cum ordinem.col.8.cum ſeq.de reſcri.& in c.cū olim.col.6.& ſeq.de re iudi.latè per Hipp in rub. de proba.col.42.cum ſeq.

SVMMARIVM.

1 *Inquiſitio infamiæ & traditio capitulorum ſi fuerit omiſſa, non vitiatur proceſſus,quia non eſt de ſubſtantia.*

2 *Papa ſcribendo ad alterius petitionem,intelligitur reſeruaſſe omnes defenſiones rei,& non velle corrumpere ordinem iuris.*

3 *Infamia vt oriatur ex verbis delatoris, quot requiruntur.*
4 *Teſtes deponentes ſuper infamia, quales eſſe debent.*
5 *Item qualiter debent deponere.*
6 *Item qualiter debent reddere cauſam ſui dicti.*

CAP. II.

SI is cui. Inquiſitio facta ſuper veritate criminis omiſſa inquiſitione infamiæ, valet, ſi reus prius tacuit. hoc dicit. Et eodem modo valeret, ſi non fuiſſent tradita capitula inquiſitionis ip ſi inquiſito, ſi non fuit de hoc oppoſita exceptio, cum ſit ea-
1 dem ratio, vt ſ.c.proxi. ſecundum Ioan. And.† Et ſic no. quòd inquiſito infamiæ & traditio capitulorum non eſt de ſubſtantia inquiſitionis, imo poteſt omitti, & non ſolum expreſſe ſed etiam tacite, de quo ſ.c.proxi.& j.in glo.fi.Et loquitur iſte tex. quando præſente inquiſito & non reclamāte fuit proceſſum, ex quo datur intelligi, quòd inquiſitus erat præſens & ſciens, vnde imputatur ſibi, ſi non reclamauit, ſi verò eſſet præſens, ſed ignorauit, quòd teſtes deponerent ſuper principali omiſſa inquiſitione infamię, & tunc non haberet locum iſte tex.quia non valeret proceſſus, vt in c.inquiſitionis.§.3.ſ.eo.titu.vbi eſt tex. Et idem ſi inquiſitus erat abſens, vt eſt tex.hic, quod intellige quando erat abſens non contumaciter, aliàs ſi contumaciter, & tunc non poſſet diſponere iſtam exceptionem, quòd nō præceſſerit infamia, niſi iudicium eſſet adhuc in eo ſtatu, quòd non eſſet proceſſum ad actum, qui ſolet ſequi poſt litis conteſtationem, argu.glo.no.in c.j.in ver.abſentia.ſ.de elect.eo.lib. & pro hoc no.dictum Inno.in c.præterea.ſ.de dila.circa fi. vbi dicit, quòd contumax non debet eſſe melioris conditionis in facultate opponendi exceptionem, quàm obediens, qui fuit præſens, & ita ſingulariter debet limitari iſte tex. qui licèt loquatur in præſente & non reclamante, tamen idem in abſente contumaciter, per illud ſingulare dictum Innoc.in d.c.præterea.& facit ratio tex.in c.eum qui.ſ.de præben. eo. lib. & in auth.qua in prouincia.C. vbi de crimine. vbi eſt optimus tex. quæ omnia tene menti, quia per hæc habetur noua limitatio ad iſtum.& ita etiam tenuit do.Nico.in c.cum oporteat. ſ.eo. in 5.col.In glo.j.ibi, ſicut olim.vide ibi de hoc, in c.ex parte.in glo.fi.ſ.eo.de offi.ordi.vbi per Io.And. ponentem, an epiſcopus ex ſola ſuſpitione poſſit inquirere cōtra ſubditum ſuum. hic plene per Archi.fortius ergo Papa, vel ille, cui Papa committit inquiſitionem proprio motu certi criminis, poterit inquirere omiſſo articulo inquiſitionis.quod vt dicit glo. hic intellige, quando Papa committit non ſimpliciter narrando illum infamatum, ſed aſſerendo, ſm Io.And.remittentem ſe ad no.per eum in d.c.cum oporteat. in ver.famam. per quem ſm
2 eum deciduntur plura hic no.per Archi.† In ea.gloſ. ibi, cum oporteat.Idem Io. Mo.ſ.c.proxi. dicens & hoc ideo eſſe, quia Papa ſcribendo ad petitionem alterius intelligitur reſeruaſſe omnes defenſiones rei, & nolle iuris ordinem corrumpere, ar. l.ſi quando.C.de inoffi.teſta.& facit c.ex parte.el 2.ſ.de offi.de leg.ſm Io.And.dicentem idem eſſe, ſi Papa dicit, multorum relatione percepimus.licèt Hoſt.contra, in d.c.oporteat.per tex. in c.multorum.27.q.j.ponderato princ.& ver. ſi ergo.ſed non obſtat, cum ibi agatur de veritate matrimonij carnalis, in quo non expedit inquiri de fama, ſed veritate tantum, ſm Archi.& Io.And.qui ita videtur tenere, vt ſic prius debeat tunc inquiri de infamia.intellige, quando Papa loquitur narratiue in litteris commiſſionis, ſecus ſi aſſertiue, argu.c.ſi Papa.j. de priuile. & in clemen.j. de proba. ſecūdum Ioan.And. in c. cum oporteat. In ea.glo.in fi.glo.quid ſi. & idem tenet Archi.hic, quod ibi tenuit Ioā.And.In glo.in ver. reclamante.in fi.debet enim prius præcedere inquiſitio infamiæ, nec eſt ſimul procedendum ſuper infamia & veritate delicti, vt in c.exhibita.ſ.de iud. ſm Ioan.And.& idem Inno. & do.Anto.in dicto c.cum opor-
3 teat.† In glo. fi.in fi.vide no.ſ.c.proxi.in princi.& vide hic per Archi.quærentem de quatuor dubijs. & primo quæ requirantur ad hoc, vt ex verbis delatoris oriatur infamia. & concludit, quòd requiritur quòd in ſcriptis redigantur. de quo Ioan. And.remittit ad no.in dicto c.cum oporteat. in ver.non ſubiecto. & ibi Innocen.multum ponderabat, a quo habuiſſet ortum infamia, & an ex ſententia vel ex interlocutione iudicis, vel alterius perſonæ authenticæ. de quo in l. interlocutio. & in l.verbum. C. de infami. & in c. teſtimonium. ſ. de teſtibus.
4 † Secūdò quærit Archi. quales debeant eſſe teſtes deponentes ſuper infamia. & dic ꝙ ſufficit, ꝙ in eis non ſit cauſa repulſionis, vt in c.tam literis.ſ. de teſti. nec refert, an ſint laici vel clerici, ſeu mulieres in criminibus non periculoſis, ſm Archi.& Ioan.An.remittentem de hoc ad no. in c.qualiter. el 2.ſ.eo.&
5 vide in c.3.ſ. de teſt.† Tertiò quærit Archid. qualiter teſtes debeant deponere ſuper infamia. & concludit, quòd debent dicere illum infamatum de tali crimine, vel ſuſpectū apud ſuos ſacerdotes, vel apud bonos, & graues, & iuſtiores homines de plebe ſua, in qua conuerſatur, 2.q.5.omnibus, vel apud plebem non habita diſtinctione bonorum vel malorum, vt eadem q. presbyter.de quo etiam per gl. in l.3.§. ijſdem.ff.de teſti.& per
6 Bart.in l.de minore.§. tormenta.ff. de quæſtionibus.† Quartò quærit Archi.qualiter teſtes debeant reddere cauſam ſcientię. & concludit ꝙ debent dicere, ſcio, ꝙ epiſcopus habet eum ſuſpectum de tali fornicatione, quia cognitione præmiſſa prohibuit prædictum &c. argu.d.l.verbum. & ff.de infamibus.l.ob hæc verba. non autem eſſet ſufficiens cauſa dicere, audiui ab eo, ꝙ illum ſuſpectum habet, niſi ex præcedenti cauſa, & cum ſolennitate hæc diceret, arg.l.generaliter.C. de non nume.pe. & hoc quādo deponitur de infamia, quæ ſit apud epiſcopum. Sed ſi deponit de infamia, quæ ſit apud conſacerdotes, vel plebem, tunc debet teſtis dicere, ſcio, quia ſuper hoc ſcripſerunt Papæ vel alteri ſuperiori. Ita erit ſufficiens cauſa, ſi dicat ſe ſcire infamiam, quia tantum eſt ſcādalum, & rumor quod vix tolerari poteſt, & ex hoc factum redditur quaſi manifeſtum, vt d.c.qualiter. Sed melior eſt cauſa, ſi dicat, ꝙ populus vel parochiani cum iuramento interrogati reſponderunt illum apud eos de tali crimine eſſe ſuſpectum, vt in c.2.de pur.cano. nō tñ ſufficeret dicere pro cā cōem eſſe infamiam, vel vocem, niſi dicat de ſcandalo vel rumore, vel alijs præmiſſis ſm Io. And.recitat. mittentem ad plenius no.per Inno.in d.c.cum oporteat.& ibi plenè per d.Ant.an teſtes deponentes ſuper fama debeant reddere tātum rationem interrogati, de quo etiam per Doc. in c. cum cauſam.ſ.de teſti.& per Bar.in d.§.tormenta.vbi plenius.

De hæreticis. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Ordines ſacri ſumuntur quandoque ſtricte.*
2 *Clericus hæreticus qualiter debet condemnari.*
3 *Epiſcopus ſi vult degradare clericum hæreticum, quos debet conuocare.*

CAP. I.

QVoniam. Solus eorū epiſcopus clericos in quibuſcunque ſacris ordinibus conſtitutos poteſt propter crimen hæreſis degradare.hoc dicit. Et primo ꝑmittit cauſam iur. noui. Secūdò ſtatuit, ibi, concedimus.
1 †No. primò ibi, ſacris ordinibus.quia ſacri ordines ſumuntur hic ſtricte, vt no.32.diſtin. in ſum. ſm Io.And.
a ex quo no.argu.ꝙ in degradatione [a] clericorum in minoribus non requiritur numerus epiſcoporum, de quo in c. degradatio.j.de pœ. Secundò no. quòd pro crimine hæreſis poteſt clericus degradari, & tradi curiæ ſæculari, alios caſus, pro quibus hoc poſſit, vide per glo.& Docto. in c.cum non ab homine.ſ.
2 de iudi. † Tertiò nota ibi, aut perpetuo &c.quòd licèt clericus pro hæreſi non eſſet tradendus curiæ ſæculari, ſed tātum damnandus perpetuo carceri, tamen vtroq; caſu debet degradari, & imponitur hæc pęna alternatiuè, quo caſu electio erit ipſius iudicis, ſm Pet.de Ancha. de quo per Bal.in l. quicunq;.C.de ſer.fugi.& videtur hic probari, ꝙ clericus non poſſit condemnari ad perpetuum carcerē, niſi prius ſit degradatus, quod forte procedit, quando damnatur ex cauſis hæreſis, ſed pro alijs delictis non videtur neceſſaria degradatio, vt in c. quàmuis. j.
3 de pœnis. † Vltimò nota, quòd licèt ſolus epiſcopus confirmatus & conſecratus ſecundum no.in c.tranſmiſſam.ſ.de electio. poſſit pro hæreſi degradare clericos, debet tamen in tali degradatione conuocare non ſolum prælatos & clericos, & etiam perſonas religioſas, ſed etiam alias perſonas literatas, etiam ſi ſint laici periti in iure cano. vel ciuili, ſi tamen non ſint ſuæ diœceſis, conuocare non teneatur, non tamen vitiaretur degradatio, ſi conuocarentur illi, venirent & aſſiſterent, ſm Io. And. In gloſ.2.ibi, ſex adiuncti proprio epiſcopo.Et idem no. in d.c.degradatio.& per Specu.in titu.de accuſa.§.4.in princi. & ibi circa medium, vide de conſuetudine contraria.In ea.gl. in fi.Idem Archid.& Spec.in d.§.quanto.& patet in d.c.degradatio.& ita etiam ſequitur hic Io.And.& in c.graue.ſ. de præben.& ibi per Inno.& Hoſt.In gl.fi.ibi, non capitulum. Idem Ioan.

ADDITIO.

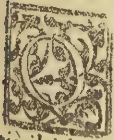
a Nico.Sup.In degradatione clericorum.Adde Doct.in c.non poteſt.de re iud. Vinc.God. Degradatio realis a iure quæ dicatur, & quando datur.Io.Lup. de lib.eccle.q.8.nu.j.quod habetur in lib.9.tract.fol.144.

Io.Mona.Sed Archi.intelligit hoc verum in examinatione,&
diffinitione causæ. In actu verò degradationis sufficit seruare
quod hic dicitur,de quo per Io.And. in d.c.degradatio. in ver.
numero. quando tamen episcopus præscripsisset indistincte
non requireretur consensus capituli,vt in c.3.š.de ꝯsue. eo.lib.
ẜm Io.And.in d.c.graue.ex cuius dicto no.ꝙ ēt in ordinib. va-
leret consuetudo,vel præscriptio, quòd episcopus nō requirat
suum capitulum,de quo in d.c.3.vbi Io.And.idem tenet.

S V M M A R I V M.

1 *Hæretici credentes receptores,defensores,fautores, qualiter differunt.*
2 *Excommunicationi te noueris subiacere, hæc verba inducunt excommuni-
cationem ipso iure.*
3 *Fieri quod debet proprijs manibus,non conceditur fieri per alium.*

C A P. II.

Vicunque. Diuiditur in quinq; partes. Pri-
mò ponitur pęna scienter sepe-
lientium hæreticos &c. Secundò ibi, inhibemus,
imponitur pęna laicis de fide disputantibus. Ter-
tiò ibi,hæretici,punit hęreticos credentes,receptatores,& fau
tores, & filios hæretici. Quartò ibi, ad hæc,punit recipientes
beneficia, & dignitates ecclesiasticas ad preces hæreticorum.
Quintò ibi,illorum.irritat eorum emancipationem. Et prima
pars.h.d. Excōicationem incurrit sepeliens hæreticos, vel eo-
rum fautores,receptatores,vel defensores,nec absoluitur, nisi
exhumet, & eorum corpora proijciat. locus verò priuatur ec-
1 clesiastica sepultura.h.d.ẜm Do.† No.j.differentiam inter hæ-
reticos & alios hic descriptos, quod inducit hic Do. ad statu-
ta,receptatores,defensores,& fautores hæreticorum, cum po
nantur hic vt diuersi, vnde vno expresso non includeret̄ aliud
a quod inducit hic Do.ad statuta.in quo aūt differāt & qui [a] sint
hæretici,& qui dicant̄ credentes,& qui receptatores,& qui de
fensores vel fautores,hic per Arch.& Io.An.de quo ēt per glo.
& Doct.in c.firmissime.š.eo.titu. & vide ēt per glo.no.in ver.
defensant.in cle.j.de pęnis.ponentem,qui dicant̄ socij, & qui
conciliarij,& qui defensores,& qui fautores. Scd̄ò no.hæreti-
cos & alios,de quibus hic,non esse sepeliendos in ecclesiasti-
ca sepultura, nec in cęmiterio, nec alibi ad modū Christiano-
rum,sed proijciendi in signum perditionis,ẜm Archi. & alios
casus,in quibus denegatur ecclesiastica sepultura, vide per gl.
2 ordi.in c.ex parte.š.de sepul.† Vltimò no.ꝙ per illa verba, ex-
cōmunicationi te noueris subiacere ipso iure, fertur excōica-
tio,de quo per glo.in c.3.š.de rapto.In glo.2.in prin. sic j̄.de se-
pul.in clem.j.vbi dicitur,ꝙ contrafacientes sunt ipso facto ex-
cōmunicati,ẜm Io.And.& vide ibi per glos. in ver.sepelire. In
ea.glos. ibi, ex parte,vide ibi per glo. ordi. ponentem omnes
casus, in quibus debet quis carere ecclesiastica sepultura. In
ea.glos.in fi.quid autem si in vltimo apparuerint signa pœni-
tentiæ in hæreticis,& alijs,de quibus hic,vide per Innocen.&
Doct.in c.a nobis.el 2.š.de sent.excom. In glo.in ver. absq;.in
fi.no.glo.& vide per glo.no.in ver.donec.in clemen.j.de deci.
3 †In glo. in ver.proprijs.in fi.tene menti glos.iuncto tex.quòd
vbi aliquid debet proprijs manibus fieri,nunquàm illud po-
test fieri per alium. de quo in c.si verò. š. de senten. excom. &
per glo. in ver.proprium.in c.vt circa.š.de elect.eo.lib. In glo.
in ver.publice.in fi. secus si occultè, quia tunc esset locus pœ-
næ,de qua 5.q.j.quidam.Et habet locū pęna, de qua hic in tex.
in clericis & laicis, cum tex.hic dicat, quicunq;. & sic nullum
excipit,vt in c.solitæ.š.de maiori.& obed.& idem dicitur in d.
clem.j.ẜm Archi.& Io.And.ex cuius dicto no.ꝙ constitutio ca
no. vniuersaliter disponens includit etiam laicos, quando di-
sponeret in materia subiecta iudici ecclesiastico, vt est hære-
sis,ẜm Domi.In glo.in ver.extumulent.in fi. & idem dicit Ar-
chid.& Io.And. si corpora essent prius exhumata, & proiecta
per vnum ex delinquentibus vel alium,nam tunc ratione im-
possibilitatis petens se absolui absoluitur, licèt nō extumulet.

A D D I T I O.

a Nico.Sup.Et qui sint hæretici.Adde ca.hoc autem scripsimus.30.dist.c.hære-
ticus.24.q.3.glo.& ibi Pau.de Eleaza.in cle.j.de vsu.
Vin.God.Quis dicatur hæreticus,ponit Dec.in consi.337.col.2.lib.2.

S V M M A R I V M.

1 *Laicus dupliciter potest accipi.*
2 *Pęna quando intelligatur imposita ipso iure.*

Inhibemus. Laici publicè, vel occultè de fide dispu-
tantes, sunt excōmunicandi, & hæretici
defensores & credentes,& fautores,& eorum filij vsque ad se
cundam generationem ipso iure sunt indigni publicis vel ec-
clesiasticis beneficijs.hoc dicit. No. iudices ecclesiasticos pos
se inhabilitare laicos etiam ad officia sæcularia, quando com-
1 mittunt crimina ecclesiastica. † In glo.in ver.laicò. in fi.no.ex
glo. ꝙ laicus dupliciter sumitur, vno modo pro illiterato. alio
modo pro non habēte ordinem,vel pro non religioso. & hæc
expositio videtur verior propriè sumendo. In glo.in ver.inno
detur.in fi.Idem Archi.per c.excommunicamus.§.quia verò.š.
eo.Item admonitio esset præmittenda, vt 12. q. 2. indigne. ẜm
2 Archi.& Io.And. Et no.ex glos.† ꝙ licèt pęna,quæ imponitur
per verba præteriti temporis, intelligatur imposita ipso iure,
secus si per verba futuri temporis,quia requiritur sentētia,nisi
sit appositum verbum eoipso,vel statim,vel simile.de quo per
glo.in c.q̃ sit.de elect.eo.lib.& ibi no.in c.j.š.de rescrip.eo.lib.
& per glo.& Doct.in l.in criminali.C.de iurisdi.om.iud. & in
d.regula,in pęnis. & in c. si diligenti.š.de fo. compe.In glo.in
ver.filij.in fi.vide tamen hic per Domi.referentē Io. Cald.suo
consi.30.huius tit.tenere ꝙ iste tex.& eius pęna non habeat lo
cum in filijs catholicis natis ante hæresim patris. de quo hic
plene per Do.In gl.in ver.publicum.in fi.intellige, ꝙ isti fiant
inhabiles ad beneficia,& officia publica obtinenda,& sic pas
siue,non autem actiue, quia ipsi possunt alios ad officia & be-
neficia eligere, vt no.per Ioan. And. in d.c. excōmunicamus.
in ver.eligendos.

S V M M A R I V M.

1 *Inhabilitatus quo ad beneficia obtenta non censetur inhabilis quo ad bene
ficia obtinenda, nisi aliud sit expressum.*
2 *Gesta per inhabilem, licèt sit toleratus, non valent, quando fierent ex offi
cio priuato, secus si ex publico.*

Ad hæc. No. j.ibi, ecclesiasticos, ꝙ in hac pęna non in-
cluduntur laici adepti dignitatem, vel officia
sæcularia,cum iste tex.loquatur tantum de ecclesiasticis,secū
dum Ioan.And.Secundò no.ibi,perpetuò, quia etiam mortua
persona media, non poterunt illa consequi,licèt aliud sit in ca
su c. ex transmissa. de filijs presby. ẜm Io. And. efficitur ergo
1 res vitiosa,si obtineatur ex precibus,vt hic dicitur.† Tertiò no
ta ibi,& si receperint, quòd inhabilitatus quo ad beneficia ob
tenta non censetur inhabilitatus quo ad obtinenda, nisi aliud
exprimatur.facit c.cum singula.š.de præben.eo.lib. & c.super
2 eo. š.de elect.† Vltimò nota,quòd gesta per inhabilem etiam
toleratum non valent, quando fierent non ex publico offi-
cio, sed priuato. de quo in c. pia. š.de except. eod. lib. & in c.
ad probandum. š. de re iudic. & in l. Barbarius.ff. de offi.præ-
toris. Et eadem ratione dicit hic Ioan. And. de manumissione
seruorum, quòd postea facta non valeat, non ex eo, quòd sint
sui iuris, sed eo quia potestatem non habent in illos, cum illi
sint, & reliqua bona publicantur, vt in c.cum ẜm.j̄.eo.In glos.
in ver.dignitates.in fi.Ioan.And.hic credit non includi, quod
procedit ẜm Dom.etiam si in literis Papa exprimeret,quòd ad
preces talium ipse contulerit, quia ista est materia pœnalis,&
restringenda, vt in regula,in pęnis. j̄.eo. lib. licèt aliud volue-
rit Io.And.in c.2.š.de præben.eo.lib. de quo vide ibi.

S V M M A R I V M.

1 *Imo,ista dictio stat correctiue.*
2 *Testes domestici & familiares non admittuntur ad probandum quem nō
esse sanæ mentis.*
3 *Inquiri potest de crimine hæresis etiam post mortem.*
4 *Reus an & quando admittatur ad excipiendum,et probandum contra in
tentionem actoris.*

C A P. III.

Ilij. Filij,vel hæredes petentium in infirmitate hæ
reticorum consolationem non admittuntur
ad probandum, quòd non sanæ mentis, vel perdi-
ta loquela susceperunt, si constat quòd erant sanæ
mentis, vel si suspecti vel diffamati erant de hæresi, aliàs ad-
mittuntur, sed per testes fide dignos & non suspectos. hoc
dicit, secundum Domini. & primo distinguit, & secundum
membrum prosequitur ibi, alioquin.quod determinat ibi, nō
1 tamen. † Nota primò ibi, imo. [a] quòd ista dictio stat correcti-
a ue, de quo per glos. 16. q.j.prædicator. Secundò no.ibi,ordina-
tum. quòd ille non dicitur sanæ mentis, si non habet memo-
riam ordinatam,de quo vide no. in c.j.š.de cle.ęgrotan.eo.lib.
2 †Vltimò no.quòd ad probandum quem non sanæ mentis non
admittūtur in testes domestici & familiares, quod est spāle in
odium

A D D I T I O.

a Nic.Sup. Imo ꝙ ista dictio.Adde c.nemo.de simo.c.quanto.de iurei.l. iurisgen
tium.in §.quin imo.ff.de pactis.l.Pomponius.ff.de neg.gest.& in l.si ita.ff.de
hæredi. insti.
Vin.God.Vide Fely.in d.c.nemo.& in c.qualiter,& quando.col.17. de accusa.

odium tanti criminis,fm Archi.dicentem etiam,quòd mercenarij dicuntur domestici,vt l.respiciendum.§.furta.ff.de pęnis. cum aliàs ea,quæ fiunt in domo & in familia,per illos de familia probari possint,vt l.consensu.C.de repudijs.& in l. si forte. C.de sicarijs, canonizata de poe. distin.j. secundum Archidia. & Ioan.And. vide per Doct.in c.in literis. & in c. veniens.el 2. in fi. s̃. de testibus. In glos. j. ibi, licèt hæredes non sint. no. ex glo. iuncto tex.ꝙ non sequitur,filius,ergo hæres.de quo in
3 l.necessarijs. ff.de acqui. hæredi.† In ea.glos. in fi.potest enim de hoc crimine queri etiam post mortem,vt hic & 24.q.2.§.his auctoritatibus. & secũdum aliquos non admittitur denunciatio, sed accusatio cum inscriptione ad pœnam talionis, vt 24. q.2. c.sane.in glo.sed qualiter.secũdum Archid. & Ioan. And. In glos. in ver. non sane. in fine,vide ibi in glos. cui incumbat onus probandi de furore, vel sana mente, de quo hic per Archid. In glos. in ver.legitime. in fi. si ergo constat de infamia, vel suspectione,vel sana mente,filij,vel hæredes volentes probare contrarium directè non admittuntur, vt hic. Sed si nollent probare directè oppositum,sed corruptionem, vel falsitatem illius probationis, ita ꝙ concludant illam probationem non esse legitimam,& tunc poterunt,quia hoc eis non prohibetur.quod intellige,vt no.in c.licet causam.s̃.de probatio.fm Ioan.And.ex cuius dicto no. quòd licèt l.vel statutum repellat quem a potestate probandi propositum eius, quod est probatum,non tamen intelligitur repellere quem a potestate reprobandi probationem, ex quo illius intentio probata erat in iu-
4 dicio.quod est singulariter notandum fm Dom.† Et conclude generaliter,si quæratur an & quando reus admittatur ad excipiendum,& probandum contra intentionem actoris,ꝙ aut intentio actoris nõ est fundata,vt quia actor proponit actum legitimum nondum probatum,& reus lite cõte.dicit illum fuisse actum a furioso,tũc seruat curia,ꝙ hincinde admittant probationes.Sed si intentio actoris est fundata, & reus excipit de facto legitimo, tunc actor iuuat intẽtionem suam altero de tribus modis,scilicet fama,vel suspectione verisimili, vel quia legitime constet de contrario narratorum in exceptione, & tũc non admittitur exceptio,vt C.de proba.l.ad probationem.cũ si. fm Io.And. intelligentem hoc, quando probatio non releuaret,aliàs si releuaret, & tũc quantũcunq; intentio actoris sit fundata,tamen probatio contraria esset admittenda, quia poterit esse fortior,& ipsa exceptio adiuuari per fortiora adminicula, als nihil esset hic speciale in causa fidei, quod est falsum, fm Io. And. Si verò actor non iuuat intentionem suam altero de tribus modis prædictis, & tunc si intentio actoris & exceptio rei sunt prorsus separata, putà si actor petit mutuum, & reus excipit de pacto de non petẽdo, & admittitur reus etiam post fundatam intentionem actoris,vt l.si quid.C.de exce.fundata enim intentione actoris reus probat peremptoriam,s̃.de dolo & contu.finem.& de test.C.de testi.aut actoris & rei intentio versatur circa idem, vt hic,vt quia vnus dicit illum sanę mentis,& alius furiosum,tunc publicatis attestationibus actoris reus non posset probare cõtrarium directo per testes, vt in c.fraternitatis.s̃.de testi. quia publicatis attestationibus probatio directè in contrarium per testes fieri non potest,vt in cle.2. de testi.fm Io.And.& facit quod no. Spec. in tit.de teste.§.qualiter. ver. sed opponitur.& de excep.§.dicto.ver. sed nunquid. fm Lap.idem tenentem,de quo vide plenius in d. cle.2. & d.c. licet causam.& in l.officium.ff.de rei vend. In glo.in ver.alioquin.ibi,infamati.non tamen sufficeret rumor, arg. c. non inuenitur.in fi.28.q.4.vbi de hoc fm Io. And.

SVMMARIVM.

1 *Sacramenta ecclesię,quæ denegantur hæreticis,vel quæ non,si ostendant signa pęnitentiæ.*

2 *Papa an possit ardua tractare,& expedire sine consilio Cardinalium.*

CAP. IIII.

Vper eo. Curiæ sæculari tradendi sunt relapsi in hæresim, licèt eos pœniteat, & ad fidem redeant,non tamen debent denegari eis sacramenta pęnitentiæ & eucharistię.Nota primò ibi, audientia. casum in quo audientia denegatur. sunt & alij,de quibus per Bal.in l.postquàm liti.C.de pact. & per glo. 4.distin.c.j. Secundò no.ibi,petita sacramenta eccle.non esse concedenda,nisi petenti vel habenti signa cõtritionis,fm Do
1 mi.†Vlti.no.duo sacramenta, quæ conceduntur etiam relapsis in hæresim,si pęniteant,vel appareant signa pęnitentiæ manifesta,sic s̃.de sen.excom.a nobis.el 2. de alijs verò sacramentis, vt extrema vnctione,&sepultura, ideo nõ dixit, quia non adaptantur huic crimini,cum relapsi tradantur incendio,fm Io. And.remittentem ad statutum j̃.eo.super glo.quia lapsi. cuius intentio est,fm Lap. ꝙ nec cinis nec corpus istius relapsi in hęresim tradetur ecclesiasticæ sepulturę.Item eius intentio,ꝙ dã
a natis [a] ad mortem non sit offerenda extrema vnctio.Idem tenet Tho.in 4.sen.23.q.2.art.2.Et ita videtur sentire Arch. 95.dist. §. oleo. vbi dicit, ꝙ istud sacramentum non debet dari, nisi in infirmitate corporali constitutis,qui fm humanam æstimationem morti appropinquant.facit c.j.s̃.de sacra vnctione. ibi,informatur &c.quod no.& ita sequitur hic Domi.dicens,ꝙ licèt relapsi admittantur ad pœnitentiam, tamen non promouentur ad ordines,vt in c.illud.l.di.Vltimò no.ꝙ in hæreticis signa penitentiæ debent esse manifesta. & vide no.per Innoc.& Io.
2 And.& Doct.in c.a nobis. el 2.s̃.de sen. excom.† In glo.in ver. sedem.in fi.intellige de consilio Cardinalium,vt hic in tex.fm Io.Mo.dicentem,ꝙ actus Cardinalium est in hac possessione,
b ꝙ ardua [b] negotia ipsius consilio tractentur & terminẽtur,vnde dicit,ꝙ quia Celestinus multas abbatias & epatus & superiores dignitates contulerat sine consilio fratrũ,& coram successore fuit satis de hoc tractatum, & propter illam possessionem collegij Cardinaliũ dicit collationes fuisse cassatas, & ꝙ per Benedictum XI. fuerunt suspensa statuta, quæ Bonifacius absq; fratrum consilio dederat Marchianis, quia tangebant ardua,de quo hic per Io.And.remittentem ad no.in c.ad aposto licæ.s̃.de re iudi.in j.glos.Sed dicit hic Domi.ꝙ cõis conclusio est,ꝙ Papa possit sine eis, quia ipse est s̃. omnia cõcilia, vt s̃.de elect.c.significasti.& hanc partem tenet Hug.4.distin.§. legis. vbi idem dicit de Imperatore, vt possit quæcunq; ad eum spectantia sine conclusio.suorum baronum.Nec obst. quod dicit Ioã.Mo.hic, quia in hoc non est ei credendum,cum ipse esset Cardinalis.& sic loquitur in propria causa,prout dicit Io.Mo na.in extrauagan.Bonifacij VIII. quę incip.excõmunicamus. in ver.clericis.fm Domi.Tu aduerte,quia pro Cardinalibus facit,quod dicit Ioan.And.in c.requisisti.de testa.dicens,ꝙ inter Papam & Cardinales est identitatis vnio,quod no. Archid.in c.sunt quidam. & c. quæ ad perpetuam. 25. q.j. dicens Papam non posse condere legem vniuersalem super statu ordinis sine Cardinalibus. Ad idem quod dixit idem Archi.in c.quàm nis.s̃.de offi.ordi.eo.lib. ꝙ Papa debet requirere cõsilium Cardinalium in arduis,& videtur de hoc esse melior tex. qui fit in iure, in c. per venerabilem. in ver. rationibus igitur.s̃. qui filij sint legi.probans,ꝙ etiam de iure diuino Papa debeat habere consilium Cardinalium in arduis,& facit quod dixit Io.An.in c.requisisti.s̃.de testa.de vnione,quæ dr̃ esse inter Papã & Car.

ADDITIONES.

a Nico.Sup. Damnatis ad mortem.Adde Io.de.Imo.in cle.j.de pęn.& remis. Stepha.de Caie.in suo sacramentali,in §.7.q.10.

b Nic.Sup. Ardua negotia.Adde Doc.in c.ex gestis.de cle.non resi.Abb.in c.que fiunt.de his quæ fi.a præla.Host.& Io.And.in c.requisisti. de testa. Card.Zab.in c.petitio.de ho.

SVMMARIVM.

1 *Testes minus idonei admittuntur contra hæreticos in fauorem fidei. Et etiam ipse Papa posset accusari de hæresi occulta in fidei fauorem.*

2 *Papa potest statuere,ꝙ testes minus idonei admittantur,si tamen non sit præsumptio ꝙ falsum deponant.*

3 *Circunstantiæ quæ sunt considerandæ, vt testi inhabili credatur vel non.*

CAP. V.

N fidei. Excommunicati participes, & socij criminis admittuntur in testes cõtra hereticos &c.si verisimiliter veritatem deponant. hoc dicit. Et primò ponitur causa constitutionis, quam fortificat Secũdò ibi,concedimus. ponitur constitutio, quam fauore.†No.
1 ibi,præsertim.& mõderando,determinat ibi si ex fauore habilitantur ad testimonium, & tantus est fauor ipsi fidei, ꝙ ipse Papa primò, ꝙ propter fauorem fidei testes minus idonei
a posset etiam de occulta hæresi [a] accusari,vt 40. dist.si Papa.dicitur modo probari possit, vt per glo.in d.c.Papa. fm Domi.dicentem post Archi.& Io. And.ꝙ cõ ipsum Papam concilium generale erit iudex competens,17.distin.§. hunc etiam. vers.ad hoc. & 2. q.7. §. item si macris. & poterit concilium deponere Papam,vt dicto c.si Papa.in fi.Non ob.11.q.3.c.nemo.quia loquitur ibi de fideli,& prædicta in Papa viuente,quid autem si Papa iam mortuus de hoc accusetur?tenet hic Archi.& Io. An.ꝙ possit accusari coram successore,& ipse sit iudex cõpetens,nec
2 est necesse cõuocare cõsilium, vt no.24.q.j.c.j. quod no.† Secũdò no.

ADDITIO.

a Vin.God.No.ꝙ hæresis suspitio ex leuibus signis oriri potest,& qualiter illa signa probentur,ponit Fely.in c.literas.in fi.de præsum.

no. Papam posse statuere, ꝙ testibus inhabilibus adhibeatur fi
des, dum tamen sit præsumptio, ꝙ non deponant falsum. intel-
lige de teste inhabili ex iure positiuo, secus si ex iure naturali,
vt quia careret sensu, quia tunc Papa non posset, sm Pe. de An
cha. per no. in c. pastoralis. s. de re iudi. sicut non posset facere
Papa, ꝙ credatur generaliter soli vni testi, vt est tex. no. in ver.
3 non possumus. in c. indicas. 3. q. 9. † Vltimò no. quæ circunstan-
tię sint considerandę ad hoc vt testi maxime inhabili adhibea
tur fides, & debet hoc discerni per ipsos executores, quorum
arbitrio hic relinquitur, vt hic in glos. pen. sm Io. And. dicen-
tem, ꝙ tales inquisitores causæ debent a pęna. c. j. s. de re iudi.
eo. lib. quando tamen non esset præsumptio ꝙ testes isti dice-
rent falsum, licèt de hoc dubitaretur, non repellerentur, secun
dum Ioan. And. vt hic in tex. in fi. In glos. 2. in fi. pro quo fa-
cit, quia ista decis. dirigitur inquisitoribus, sm Io. And. tenen-
tem se cum hac glo. licèt Archid. tenuerit primam opin. huius
glos. per c. si hæreticis. 2. q. 7. qui canon non tenet, vt ibi not.
quod patet, quia aliàs non fuisset necessaria ista cõstitutio. nec
obst. ratio glos. per no. in c. constitutionem. s. de regu. eo. lib.
sm Io. And. & Domi. no. ex hac glo. duo. Primò, ꝙ processus in
quisitorum dicitur fauorabilis propter respectum ad proces-
sum accusationis, vel accusationis criminum. Scd̃ò, ꝙ iura vel
statuta disponentia super processu inquisitionis, non habeant
locũ in processu accusationis vel exceptionis, quando statuũt
aliquid, quod sit contra ius cõe. & idem est econtra, vt no. in c.
frequens. s. de resti. spolia. eo. lib. sm Domi. In glo. in ver. parti-
ceps. in fi. quid autem de testi. inhabilibus, per c. Fęlicis. j. de pę
nis. an admittantur in causa hæresis. Archi. hic ꝙ sic, de quo in
d. c. Fælicis. & vide in c. tanta. s. de simonia.

SVMMARIVM.

1 *Tyrannus, qui aliàs iurisdictionem non habet, potest eam exercere contra*
hæreticos ad requestam inquisitoris hæreticæ prauitatis, vel ordinario
rum loci.
2 *Ordinarij delegati inquisitores possunt inuocare brachium sæculare contra*
hęreticos.
3 *Excommunicatio, hoc verbum compræhendit tam maiorem quàm mino-*
rem, quando in materia profertur vtrique conuenienti.

CAP. VI.

Residentes. Ordinarij locorum, vel eorũ
delegati, vel inquisitores sine
pœna excommunicationis petere possunt execu-
tionem iustitiæ contra hæreticos ab habentibus
iurisdictionem sæcularem in loco, licèt excommunicati sint,
vel de facto iurisdictionem illam possideant. hoc dicit. Et pri-
mò ponit dictum, quod ampliat ibi, nec requirentes. & prote-
1 statur ibi, non tamen. † Nota primò casum, in quo excommu-
nicatus, vel habens iurisdictionem de facto, sed non de iure, vt
est tyrannus, potest iurisdictionem legitime exercere, aliàs au
tem si tyrannus aliquid faciat sub nomine dignitatis, non va-
let, no. in c. fundamenta. s. de elect. eo. lib. & in l. decernimus.
C. de sacrosan. eccle. Et an ciuitas possit se submittere vni do-
mino. Host. in c. fi. s. de iudi. tenuit, ꝙ non, sm Arch. & Io. And.
a hic tangentes, an iurisdictio sit [a] apud infideles. de quo remit-
tit ad no. in c. pen. s. de offic. delega. eo. lib. sed plenius vide per
2 Inno. & Ioan. And. in c. quod super his. s. de voto. † Secũdò no.
ꝙ contra hæreticos non solum ordinarij, sed etiam eorum de-
legati & inquisitores deputati a Papa inuocare possunt bra-
chium iudicis sæcularis etiam excõmunicati, vel de facto præ-
sidẽtis, quod facit, vt Christianus possit vti auxilio infidelium
ad sui defensionem. & hoc videtur tenere Old. in consi. 71. vt
plenius hic per Pet. de Ancha. Et an officiales istorum inquisi
torum possint hanc inuocationem facere. tex. hic facit ꝙ non,
quia loquitur tãtum in inquisitoribus, non in eorum vicarijs,
sm Io. And. inducentem ad no. per glo. in ver. ipsorum. in cle.
volentes. j. sed certe glo. ibi tenet, ꝙ inquisitores possint alteri
cõmittere vices suas, ergo poterunt postea dicti officiales seu
vicarij facere hanc inuoca. arg. c. præterea. s. de offic. deleg. sm
Domi. & vide in c. vt cõmissi. j. eo. In glos. 2. in fi. idem Archid.
3 In glos. in ver. officiales. in fi. & in c. j. de offi. vica. eo. lib. † In
glo. in ver. excõmunicationis. in fi. imo est de offi. vica. sm Do
mi. notantem ex glo. ꝙ verbum excõmunicatio, includit ma-
iorem & minorem, quando profertur in materia vtriq; conue
nienti. de quo per glo. in cle. j. de priui. sm Do. & vide in c. pen.
s. de sen. excom. Extra glo. quærit hic Io. And. si in aliqua ciui-
tate sint hæretici, an possint offendi per quemlibet, & tota il-
la ciuitas comburi. & videt̃ velle ꝙ sic, vt 23. q. 5. audieris. dicit
tamen Archi. ꝙ tutum est, ꝙ occisio, & spoliatio hæreticorum
fiat ex edicto Principis vel ecclesiæ, vt in c. cum secundũ. j. eo.
imo est necessarium, ꝙ pręcedat sententia declaratoria, ꝙ tales
sint hæretici, vt no. in d. c. cum secundum. secundùm Domini.

ADDITIO.

a Nic. Sup. Sit apud infideles. Adde Arch. in c. cui est illata. 11. q. 3. Domi. in c. si
quis viduam. in fi. 50. dist. Fran. de Ramp. consi. j. inci. in causa, & quæstione.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio quando profertur propter contumaciam, non requiritur*
alia citatio ad sententiam excommunicationis.
2 *Excommunicatus pro causa hæresis, si remanet per annum in excommuni*
catione, reputatur pro hæretico vero.
3 *Præsumptio violenta qualiter, & quibus signis cognoscitur.*
4 *Citatio an debeat continere causam, propter quam aliquis citatur.*

CAP. VII.

Cum contumacia. Excommunicatus
propter contuma-
ciam in non respõdendo super hæresi, de qua erat
suspectus, post annum damnatur vt hęreticus. h. d.
Et primò ponit constitutionis causam. Secundò ponitur con-
1 stitutio, ibi, si suspectus. † Nota j. ibi, innodatus. argu. ꝙ quando
profertur excõmunicatio propter contumaciam, non requiri
tur alia citatio ad sententiam excõicationis, cum hic de alia ci
tatione non exprimatur. facit c. j. s. de iud. sm Dom. bene tñ ad
minus est necessaria admonitio, antequàm quis constituatur
in contumacia, sm Archid. & Io. And. per no. in c. dixit aposto
lus. 24. q. 3. & per gl. in c. excõmunicamus. §. qui autem. s. eo. &
2 ibi vide per Doc. in d. c. j. † Scd̃ò no. ibi, velut, ꝙ excõicatus pro
a causa hæresis stans in [a] excõicatione per annum habetur pro
hæretico verè, cum ista dictio velut, sit expressiua veritatis, sm
Archi. & Io. And. & facit c. vt inquisitionis. in fi. j. eo. refert ta-
men hic do. Gasp. de Cal. in suo consi. 5. huius tit. tenere, ꝙ iste
interim non censetur verus hæreticus, licèt contra eum vt hæ
reticum possit ferri snĩa, vt hic in tex. ibi, cõdemnet̃. & sic post
annũ requirat̃ snĩa ꝯdemnatoria. Host. tñ & Io. And. in d. §. qui
autem. tenent ꝙ hodie alia snĩa non requirat̃, per tex. in auth.
gazaros. in fi. C. eo. titu. & ita sequuntur Doct. in d. §. qui autẽ.
nam post annum habetur pro condemnato, ergo sequitur, ꝙ
elapso anno censetur hęreticus, debet tñ esse elapsus totus an-
nus, vt patet hic in tex. ibi, ex tunc. vnde non haberet locũ iste
tex. sm Io. And. Itẽ annus debet esse ꝯtinuatus, quia ista dictio
de sui natura denotat ꝯtinuationem tp̃is, sm Arch. Item deno
tat actum perfectum, vt in l. vrbana. §. pernoctare. ff. de ver. sig.
ideo si j. annum iste stetit, pro absolutione obtulit satisfactio-
nem, & his similia, non præsumetur pertinacia, & sic non ha-
beret tũc locum iste tex. qui requirit ꝙ animo pertinaci stetit
3 per annum in excõicatione, sm Io. And. † In glo. 2. in fi. no. ex
glo. doctrinam cognoscendi præsumptionem violẽtam, nam
præsumptio violenta inducitur, quando post pręsumptionem
vehementem superuenit alia præsumptio eam confirmans,
b cum tunc talis pręsumptio [b] vehemens transeat in violentam,
idem voluit gl. in d. c. excõicamus. §. qui autem. & sic no. ex gl.
iuncto tex. ꝙ ex præsumptione violẽta põt deueniri ad senten
tiam condemnatoriam etiam in criminibus quantumcũque
grauissimis, licèt secus sit in præsumptione vehementi, secun
dũ Arch. & Io. An. & vide gl. no. in c. insinuatum. in fi. hic alle.
4 & in c. fi. s. de presbytero non baptizato. † In glo. in ver. respon
deat. in prin. requiritur ergo, ꝙ in citatione exprimatur causa,
propter quam quis citatur. de quo per glos. in q. 2. si episcopus.
& no. in c. 2. s. de dila. & in clem. 2. vt lite pen. & in l. eum quem
temere. ff. de iudic. sufficit tamen in citatione exprimere deli-
ctum in genere, nec requiritur specificatio in specie, nec lo-
cus vel tempus, vt patet in tex. de quo per glo. in d. c. 2. & 3. q. 9.
indicas. & per Archid. 5. q. 2. primatis. In ea. glo. in fi. quod pro-
cedit etiam in casibus, in quibus proceditur summarie, & de
plano &c. vt in cle. sępe. de ver. sig. sm Io. And. & sic no. ex glo.
& ex d. Io. And. ꝙ sententia redditur nulla, si citatio non conti
neat, ꝙ pars veniat ad audiendam sententiam, imo non suffice
ret, si citaret̃ ad audiendam voluntatẽ, vt sentit glo. & Io. And.
hic. pro quo etiam est glo. sing. in d. clem. sæpe. in ver. ad id. In
gl. fi. ibi, pro cõuicto. de illis criminibus non tñ haberetur pro
hæretico seu ꝯuicto de hæresi, vt no. in c. excõicamus. in §. qui-
dam. in gl. vr̃. in fi. sm Io. And. hic. aduerte, tñ, quia de mente Io.
An. & aliorũ Doct. in c. fi. s. de pęnis. est, ꝙ excõicatus pro qua-
cunq;

ADDITIONES.

a Nic. Sup. In excõicatione per annum. Adde Host. in summa, tit. de voto. Abb. in
c. j. de iudi. in 8. col. Abb. in c. grauem. in 3. no. de præben.
Vin. God. Excommunicatio maior vel minor quando dicatur, vide per Fely.
in c. 2. col. 2. ver. at scias. de excep. vbi ponit qualiter differant.
b Vin. God. No. ꝙ præsumptio doli & fraudis potest induci per legem ciuilem.
Ruy. consi. 103. nu. 4. & 8. lib. 4.

cunq; causa etiam ciuili, si stat in excõmunicatione per annũ, habeatur suspectus de hæresi in tantũ, ꝙ posset sibi indici purgatio, & contra eum inquiri de hæresi, quia præsumitur male sentire de articulis fidei contenendo per tantum tempus potestatem clauium, de quo ibi per Hosti. & alios Doct. & ita sequitur d. Nic. in c. postulasti. s. de ho. & ibi per Host. & Io. An. quod sing. no. Et vide per glo. sing. in c. contingit. s. de dolo & contu. volentem, ꝙ c. rursus. & c. quicunq;. hic in glo. alle. non habeant locum in causa ciuili, ideo q̃tumcunq; quis fuerit excõicatus pro contumacia in causa ciuili, etiam si staret in excõmunicatione per mille annos, nunquàm habetur pro conuicto in illa causa ciuili, quod tene menti, licèt post annum habetur pro suspecto de hęresi, vt s. & ita intellige hanc materiã.

SVMMARIVM.

1 *Et, dictio exponitur pro idest.*
2 *Del. ctum non dicitur plene probatum, quando de eo constat præsumptione vehementi.*
3 *Hæreticus dicitur errans etiam in vno articulo, vel in vno sacramento ecclesiæ.*

CAP. IIII.

ACcusatus. Adiurans in iudi. hęresim propter vehementem præsumptionem, si iterato labitur, licèt non fuisset plene probatum, relapsus dr̃, secus si leuis fuerat præsumptio & culpabilis in vno articulo hæresis generaliter postea adiurando, relapsus dr̃, si cõmittit in alium titulum separatum. h. d. vsq; ad §. ille quoq;. † No. j. ibi, & vehemens. quia ista dictio, &, c exponitur pro idest, fm Io. Mo. & Io. And. ex quo no. ꝙ copulatiua &, posita inter diuersa voce, idem tamen importantia, exponi tur pro idest, quod no. pro statutis & priuilegijs fm Do. & vide per Bar. in l. j. ff. de pact. vbi gl. & per Bar. in l. si is qui ducenta. §. vtrum. ff. de reb. dub. Scd̃o no. ꝙ propter vehemẽtem præsumptionem non damnatur quis de hæresi, vt c. proxi. sed cogit ipsam hæresim adiurare demũ adiurationis forma. vide in c. inter. s. de pur. cano. & c. ego. de ɔse. di. 2. † Tertiò no. ibi, plene ꝓbatũ nõ fuit. ꝙ delictũ nõ dr̃ plenè ꝓbatũ, q̃n de eo ɔstet pręsumptione vehemẽti, vt ɔstabat hic, vt s. i prin. qđ inducit Do. ad statuta requirẽtia plenã ꝓbationẽ, tu intellige, ꝙ vehemẽs pręsumptio erat hominis non iuris, quia pręsumptiones legis dñr non solum plenę, sed etiam liquidissimæ probationes, fm glo. no. in l. si tutor. C. de periculo tu. Quartò no. ibi, leuis, ꝙ in crimine hæresis ex leui & modica pręsumptione potest procedi contra aliquem, de quo no. per Imo. in c. sicut. s. de simonia.
3 † Vlti. ibi, in vno &c. quod dicitur hæreticus etiam qui errat in vno articulo fidei vel sacramento ecclesiæ, & sic facit quod dicatur hæreticus, qui desponsata vna per verba de pręsenti contraxit matrimonium cum alia, & contra eum tanquam hæreticum posset inquiri, qualiter sentiat de sacramẽto matrimonij. & ita tenet Lap. hic prout refert Domi. j. in §. sane. In gl. in ver. simpliciter ibi, non dicetur relapsus, Archi. contra, arg. l. si duobus. §. exceptio. ff. de iureiur. & idem Io. Mo. sed Io. And. sequit̃ hanc glo. quia verba debent aliquid operari, j. de priuile. si Papa. & quia in pœnis fieri debet benignior interpretatio, vt in regula in pęnis. j. eo. lib. dicit tamen Io. And. ꝙ raro veniret in practica, quia est suspectus in vno articulo generaliter adiurato. & pro opi. Io. And. facit c. ad abolendam. s. eo. titu. vbi pęna relapsorum imponitur tantum illis, qui fuerunt relapsi in hæresim adiuratam, sed in contrarium facit glos. j. sequẽs fm Do. dicentem, ꝙ opi. Archi. est verior, pro qua facit j. §. proxi. In gl. in ver. iudicari. in prin. idem Io. Mo. & Io. And. quia de connexis idem est iudicium, vt in c. quanto. s. de iud. fm Pe. de Anch. no. ex hac glo. ꝙ licèt transactio vel sentẽtia in vna re non præiudicet in alia, tamen illud verum, quando alia est penitus diuersa, secus si contigua vel connexa, de quo tamen vide in l. licet. C. de iudi. & in l. si certa. hic alleg.

SVMMARIVM.

1 *Relapsus in hæresim vt quis dicatur, non sufficit suspitio.*
2 *Testis compellitur dicere veritatem in causa hæresis etiam de suo crimine.*

Ille quoque. Qui post adiurationem hæresis, de quo conuictus fuerit, vel postea conuincitur cum hæreticis prohibitis cõicat, relapsus dicit̃, & testis in causa hæresis falsum deponens, licèt sit periurus, probat dicendo contrarium, si ex indicijs constet correptionem veritatem cõ-
1 tinere. h. d. vsq; ad §. sane. † No. j. ibi, constat, ꝙ ad hoc vt dicat̃ quis relapsus, non sufficiat suspicio, de qua s. in princ. huius c. sed requirit̃ ꝙ constet de vero lapsu priori. Scd̃o no. ꝙ veniens cõtra adiurationem super hæresi factam directè vel indirectè, dr̃ relapsus, vno enim adiurato videntur adiurata concomitantia, & sequentia, fm Io. An. de quo hic vide per eum, & facit gl.
2 s. §. proxi. † Tertiò no. ibi, cum de se, ꝙ testis in causa hęresis cõpellitur dicere veritatem etiam de suo crimine, in alijs verò casibus dic, vt per glo. in c. cum causam. s. de testibus. Quartò no. ibi, stari. casum sing. in quo periurus etiam si pœnitentiam nõ egerit, admittitur ad testimonium. & sic patet Papam posse facere, ꝙ periurus admittatur ad testimonium. quod facit pro d. Arch. 22. q. 5. paruuli. In gl. in ver. numera. in fi. vide in l. minus. ff. de ver. sig. In glo. in ver. non possit, in fi. idem Io. Mo. & Arc. vide qđ no. 2. q. j. q̃ pio. & in c. quiescamus. hic all. In gl. in ver. postea. in fi. idem Io. Mo. & Arch. de quo in c. præterea. hic all.

SVMMARIVM.

1 *Diuinationes & sortilegia non semper sapiunt hæresim, inquisitores ergo non semper inquirunt de his, nisi quando sapiunt hæresim manifestam.*
2 *Inuocator dęmonum si abiurauit hæresim coram iudice, si postea inuocauit dæmones, dicitur relapsus, pęnaq; relapsorum punitur.*
3 *Pocula amatoria dare, vel imagines facere causa pudicitiæ tentandæ non sapit hęresim.*

Sane. Inquisitores hæresis non intromittunt se de diuinationibus vel sortilegijs non sapientibus hęresim manifestam, nec etiam intromittũt se de quęstionibus vsurarum.
1 h. d. vsq; ad §. si verò. † No. j. ꝙ non omnes diuinationes vel sortilegia sapiũt hæresim. ideo est, ꝙ inquisitores non cognoscũt de his, nisi in vno casu, q̃n. s. sapiunt hæresim manifestam. & in quo differant diuinationes a sortilegijs, & quot modis sumat̃
a diuinatio [a], hic per Io. And. & no. in c. ex tuarum. s. de sortileg. & per Old. in suo consi. 79. In tex. ibi, suis iudicib. s. legatis, vel episcopis, fm Io. An. ex quo no. ꝙ legatus & eps potest cognoscere de diuinationibus, & sortilegijs, etiam si non sapiant hęresim. facit quod no. in c. peruenit. 26. q. j. Vlti. no. ꝙ in foro pę-
b nitentiali inquisitores possunt se [b] intromittere de vsuris, secus in foro iudiciali, vel in executione iudiciali, cum hoc spectet ad ordinarium, vt hic plene per Io. And. & Dom. hic in fi. huius c. dicentem, ꝙ licèt directè & principaliter non possint assumere cognitionem super restitutione vsurarum, tñ poterunt indirectè cognoscẽdo an verè vel fictè reuersus fuerit, an pniam egerit, nec cognoscunt vt iudices, sed vt executores pę-
2 nitentiæ. de quo ibi per eum. † In glo. in ver. saperent. in princ. idem Arch. & Io. And. & idem Bal. hic dicẽs, ꝙ si inuocator dæmonũ abiurauit hæresim coram inquisitore in iudicio, & promisit de cætero nõ inuocare, si postea eos inuocat, dr̃ relapsus, & pęna relapsorum puniri potest, licèt ɔrium in hoc fuerit cõsultum, & non bene, fm eum, quod procedit vt voluit Old. in consi. 208. q̃n inuocat vt adoret, cum tunc sapiat hęresim, vt patet ex hac glo. Et idem si inuocat non vt adoret, sed vt sciat futura, vel eos inuocat, putans eos posse facere id, ad quod inuocat ex eorum potestate actiua, quia tũc attribuit creaturæ, qđ est Dei. facit 26. q. 5. epi. Si verò inuocat ad tentandam pudicitiam mulieris, & tunc cum inuocet ad id, quod est propriũ ipsius, s. tentare, & hoc non sapit hæresim, vt plenius per Old. in
3 d. ɔsi. & per Do. hic, & in fi. huius c. † In ea. gl. fi. vide plene per Old. in d. ɔsi. 79. & 208. ponentem de pluribus, an sapiant hæresim. & dicit inter alia, ꝙ dare vel sumere pocula amatoria vel imagines facere ad tentandum pudicitiam mulieris, non sapit hæresim, vt hic per Do. in fi. In glo. in ver. manifeste. in fi. idem Io. Mo. & Archi. & no. ꝙ vbi iudici non dat̃ potestas cognoscẽdi, nisi de manifestis, si reuocat̃ in dubium, de illo casu, non potest cognoscere, an sua sit iurisdictio. intellige q̃n nõ apparet, ꝙ sit manifestum, etiam si per hoc reuocat̃ in dubium, & tunc de hoc cognoscere poterit, & pronunciare. & ita procedit gl. in d. c. j. s. de offi. dele. eo. lib. quæ est ɔria huic fm Dom. de quo etiam vide no. in d. c. j. In glos. in ver. etiam. in fi. no. de hac dictione, quæ tacitè includit alia non expressa. de quo s. de præben. eo. lib. in c. cum in illis.

ADDITIONES.

a Vin. God. Adde, ꝙ diuinare non est in potestate nostra, quia annunciare quæ futura sunt solius Dei est. ita Mar. Soz. consi. 6. prædicta consultatio. ver. ad cuius clariorem. circa med. lib. j.
b Nic. Sup. Se intromittere de vsuris. Adde Io. de Ana. in c. excommunicamus. el j. de vsu. Bal. in c. j. in §. ad hæc. in tit. de pa. iu. fir. in vsibus feu. Fede. de Se. in consi. 102. inci. Alex. Ca. consi. 2. in isto titu. de hære.

SVMMARIVM.

1 *Hæres potest compelli implere penitentiam defuncto impositam, si implementum consistit in rebus temporalibus.*
2 *Crimen hęresis extinguitur morte quo ad pœnitentiam imponendam, non quo ad pœnam imponendam.*
3 *Hæredes an possint cogi circa peregrinationem defuncti.*

Si verò. Possunt inquisitores compellere hęredes fautorum hæreticorum, qui tamen hęretici non erant ad

ad implendam pęnitentiam impositam defunctis in bonis tēporalibus, secus si mortui fuerunt antequàm fuerit pęnitentia
1 iniuncta.h.d.† No.j.ibi, agi debent. ꝙ hæres cogi potest implere pœnitentiam defuncto iniunctam, quando implementum cōsistit in rebus temporalibus, & prodest saluti animæ. de quo in glo. Scđò no. ibi, non est &c. ꝙ heres non potest cogi facere pęnitentiam de delicto confesso per defunctum, si eidem pœnitentia nondum imposita fuit: & ratio est, quia crimen extinguitur morte quo ad defunctum. Et talis pęnitentia est personalis, & reseruat ipsi defuncto in purgatorio, vt no.26. q.7.c.j. fm Io.And. & vide per glo.& Doct.in clem.2.š.de raptoribus.
2 † Vlti.no. ꝙ crimen hæresis extinguit morte. intellige quo ad pęnitentiam imponendam, non autem quo ad pęnam respectu bonorum, vt j.§.proxi. vel posset dici, ꝙ hic sit tex. no. ꝙ licèt crimen hæresis non extinguatur morte, tamen crimen defensorum fautorum & aliorum, qui non sunt hæretici, morte extinguitur, fm Io.And. In gl. in ver. hæreticus. in fi. no. iuncto tex. ꝙ non oĩs receptator, defensor, vel fautor hæreticorũ censet hæreticus, hñt tñ inquisitores iurisdõnem ꝯ tales, licèt non sint hæretici, vt patet in tex. In gl. in ver. temporalib. in prin. licèt enim ieiunia & orationes possint per alios impleri, vt in c. animæ defunctorũ.13.q.2. cum non ꝯsistant in reb. temporalib. in quib. permittit executio, per istum text. vnde bene cõpetit
3 hoc exemplum fm Io.And.† In ca.gl. ibi, vel sifib. vt peregrinatio. quod no. ad gl. in l.2.ff.de pollicitationib. volẽtem, ꝙ ex voto peregrinationis defuncti nõ possint cogi hæredes, circa qđ tñ vide plene per Inn.& Io.An. in c. licèt.š.de voto. & per Bal. in l.j.§.si defunctus.ff.de reb.eo.& in l.j. in §.ne autem.C.de cadu.tol.& hic per Pet.de Ancha. dicentem, ꝙ in onere mere spirituali personaliter explicãdo non succedit hæres, vnde est in aliud grauandus, ex quibus no. an & quando hæres possit cogi ad satisfaciendum de votis & pęnitentia defuncti, cuius est hęres.& vide in d.c.licet.per Doct.

SVMMARIVM.

1 *Sententia non tribuit ius de nouo, sed declarat iam quæsitum.*
2 *Religiosi grauius puniuntur pro crimine hæresis, quàm sæculares.*

In eo vero. Ad finem confiscandi bona potest post mortem hæretici declarari hæreticum. & sacerdotes & clerici seculares instruentes hæreticos vel testes ne inquisitores veritatem inuestigent, puniri possunt per eos. Et religiosi grauius puniuntur quam seculares. hoc dicit. vsq;
1 in fi.† No.ibi, declaratum, ar. ꝙ per sententiam non tribuitur ius de nouo, sed iam quæsitum declaratur, secundum Archi. de quo 11. q. 3. quõ. Secundo no. ibi, per capturam personarum, quòd in crimine hæresis possunt inquisitores procedere ad capturam personarum, clericorum, & sacerdotum, non debent
2 tamen bona ecclesiarum confiscari propter delictum clericorum, vt in cle. nolentes. & ibi per glo. post prin. j. eo. † Vlt. no. pro eodem delicto grauius puniri religiosos, quam seculares. ratio, quia grauius peccant, quod procedit secundum Io. An. hic referentem d.Thomam, 2.2.q.16. articulo fi. in tribus casibus. Primo, quando peccat contra votum, vt furando vel fornicando. Secundo, quando ex contemptu. Tertio, quando palam propter scandalum, alias autem leuius peccat in eodem gñe peccati, quàm secularis, cũ ex multis bonis, quæ facit, absorbeatur peccatum, si sit leue, & si sit mortale facilius ab illo resurgit, vt hic plenius per Io. An. Sed istæ rationes licet concludant, ꝙ facilius redeat ad pęnitentiam, non tamen concludunt quòd delictum religiosi in se sit minus delicto aliorum, imo est grauius & grauius puniẽdum, vt est tex. hic, & quia in dubio magis præsumitur contemnere, ad hoc glo. no. in c. homo Christianus.40.dist.& in c. cum quidã.š. de iureiur. & hoc videtur hic tenere Io. Mo. dicens, quòd religiosi arctius sunt ad id astricti, & ideo contradicendo grauius peccant. facit 47. dist. quantumlibet, & ita sequitur hic Do. vt hic plene per eũ. pro quo etiam facit tex. in c. qualiter. el 2. in fi. š. de accu. facit
a etiam glo. in ver. seipsam. in cle.j. de reliqu. & vene. voluit sin gu. quod in eodem gñe boni plus [a] mereatur religiosus astrictus ex voto, quam secularis, ergo a contrario sit dicendum, ꝙ delinquendo plus peccet, cum contrariorũ eadem sit disciplina, 22. dist. hospitiolum, cum si. In glo. in ver. casu. in prin. alias si fuisset reincorporatus vnitati ecclesiæ etiam post sententiã, tunc hæredes non perderent bona, vt vult glo. hic iuncto tex. & ita etiam videtur tenere Io. And. š. §. proxi. & vide de hoc per Archi. in c.1.22.q.7. in summa. & per Doct. in c. vergentis. š. eo. & per Doc. š. §. proxi. In glo. in ver. impedire, in fi. vide in cle.j. §. pe. & fi. j. eo. In glo. in ver. seculares. in fi. no. quòd app. regularium generaliter facta comprehenduntur laici & clerici seculares, secundum Do. & vide per glo. in c. licet. š. de offi. ordi. quare dicantur clerici seculares.

ADDITIO.

a Nic. Sup. Plus mereatur religiosus. Adde tex. in c. homo Christianus. 40. dist. & in c. cum quidam. iuncta glo. j. alle. Concordantes. de iureiu.

SVMMARIVM.

1 *Papa potest irritare statuta laicorum, quando concernunt tangentia fidẽ.*
2 *Reuocare & moderare qualiter differant.*
3 *Statutum laicorum disponens, quòd contrahens matrimonium cum filia sine consensu patris, an & qualiter possit reuocari a iudice ecclesiastico.*

CAP. IX.

Statutum. Non ualent statuta, per quæ inquisitoris officiũ impeditur, vel retardatur. h.d. Et primo reuocat statutum. Secundo ibi, ipsius. iubet excommunicari officiales, ad
1 quos spectat, si illud non reuocent, vel temperent. † No.j. Papam posse irritare statuta laicorum, quatenus concernunt cõcernentia fidem. facit quod no. in c. fi. š. de immu. eccle. & vide in c. nouerint. š. de sen. excom. Scđò no. ibi exhibendum. ꝙ ordinarius loci, vel inquisitor hæresis potest petere, vt edant statuta laicorum, vt videat an sint aliqua ꝯcernentia fidem. & sic est hic casus, in quo compellitur ciuitas, vel alius edere statutum ꝯ se, esto ꝙ regulariter aliud sit, vt no. per Bar. in l. oẽs po-
2 puli. ff. de iusti. & iure. † Vlti. no. ibi, eatenus moderandũ. aliud esse reuocare, aliud moderare. quod facit pro hñtib. arbitrium moderandi statuta, vel aliter. de quo š. in proœmio huius lib. & in cle. ne Romani. in prin. de elec. eo. lib. In glo. in ver. retardare. in fi. sed immo differendo auferet, si non in toto saltẽ in tan
3 to, vt l.j.§.diem.ff.de eden. fm Io. And. † Extra gl. inducitur hic tex. ad q. statuti laicorum disponentis, ꝙ ꝯhens matrimonium cum filia sine consensu patris incurrat certã pęnam, si aliquis ꝯxit ꝯ statutum, propter quod conuenitur ad pęnam, an iudex ecclesiasticus possit inhibere iudici sæculari, ne procedat. & refert hic Io. And. hanc q. fuisse disputatam Bononiæ, & terminatum ꝙ nõ, cum iurisdictiones sint distinctæ, vt in c. nouit. š. de iudi. & quia hoc statutum vtriq; iuri est consonum, 32. q. 2. honorant. ff. de ritu nup. l.2. nec est super substantia matrimonij, sed super forma ꝯhẽdi, & hæc solutio æquitatem habet fm Io. And. dicentem, ꝙ in ꝯrium facit, ꝙ talis motus matrimonium impedit directè vel indirectè, vnde nõ debet valere, sicut non valet hic, tex. ad hoc quod no. in c. fi. š. de secun. nup. & in c. gẽma. š. de sponsa. vbi patet, ꝙ ne impediat libertas matrimonij, prohibet in eo apponi pęna. cum ergo matrimonium & eius causa & dependentia ab illis sint ecclesiastici fori, vt in c. tua. š. de or. cog. & c.3. š. de dona. inter vi. & vxo. meritò iudex ecclesiasticus de hac pęna, ne exigat, habet se intromittere, sicut de pęna conuentionali, vt in d.c. gemma. & ita residet hic Io. An. pro prima tñ parte facit, quod voluit Inno. & Io. And. in c.j. š. de spon. dicens statuta & consuetudines laicorum valere quo ad accidentalia matrimonij, putà super dote lucranda, vel aliter, & tamen pp amissionem lucri dotis intimidat matrimonium ꝯhendum fm Lap. qui videtur residere in prima opi. quæ opinio æquior vr̃, quia plura inconuenientia sequi possent ex secunda opinione, q̃ ex prima, fm Io. de Fan. dicentem tamen vltimo loco super hoc cogitãdum, prout refert, sed Domi. hic tenet opi. Io. And. quia vbicunq; statuta laicorum imponunt pęnam retrahendo a ꝯtu matrimonij, & talis pœna diminuit matrimonium vel famam ꝯhentis, talia statuta non sunt seruãda, fm no. in d.c. fi. & per glo. j. eo. tit. in c. cum scđm. vnde cum lex canonica disponat ꝙ possit ꝯhi matrimonium ẽt sine consensu patris, licèt æquum sit ꝙ interueniat, tamen statutum lai
a corum [a] in ꝯrium disponens ẽt indirecte valere non debet, fm Domi. referentem do. Anto. ita tenere in d.c.j. vbi idem tenet do. Nic. idem ẽt vr̃ tenere Bal. in l. nemini. in fi. C. de nup. ꝙ tale statutum impedit libertatem matrimonij, arg. l. neq; ab initio. C. de nup. facit quod no. in l.j.§. qui onerandæ. ff. quarum rerũ act. Bal. tñ hic intelligit prædicta procedere, qñ filia esset perfectæ ætatis, alś si esset valde iuuenis, ita ꝙ de facili consentiret, & tũc statutum valeret quo ad pęnam, cum habeat in se honestatem. facit l.j.C. de secun. nup. & l. non tm̃. §. emancipati. ff. de ꝯtabu. Item scđo procedunt prędicta, qñ statutum diceret, sine ꝯsensu. alś si diceret sine ꝯsilio. & tunc valeret statutũ, arg. l. sed & si hæc. §. fi. ff. de ꝯd. & demon. fm Bal. hic. & facit qđ no. in c.j. š. ne sede vac. eo. lib. cogita tñ in prædictis duab. limitatio-

ADDITIO.

a Vin. God. Statuta & consuetudines laicorum super rebus ecclesiasticis, an valeant. Ruy. consi. 4 nu. j. & 6. lib. j.

tationibus quia videret per supradicta indistincte procedere opi.Io.And.& vide quod dicet in d.c.cum scd'm.Qn tn statutu disponeret super substantia matrimonij sine dubio non valeret sicut est statutum Florentiæ quod impedit matrimonium ꝯhi cum illis de Petra mala sub pęna capitis fm Bal.in d.l. nemini.Et vide etiam per Bal.in l.in copulandis.C.de nup. dicẽtem,ꝙ si statutum gnaliter disponat,ꝙ non valeat ꝯtus adulti sine ꝯsen.ꝯsanguineorum, & tūc bene valebit matrimonium, cum non includatur in statuto,quod no.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitor datus a Principe ad vniuersitatem causarũ dicitur ordinarius.*
2 *Inquisitor si sit ab alio datus, quàm a Papa, an morte dantis expiret eius officium.*

CAP. X.

NE aliqui. Officium inquisitoris hæresis morte ꝓcedentis non expirat etiam quo ad negotia prius non cępta. h. d. Et primo ponit dubium,quod scd'o declarat ibi, præsenti.† No. j. ibi,
1 j.certos limites,ꝙ cum inquisitor det a Principe ad vniuersitatē cãrum certi loci,ꝙ dicat ordinarius,fm Arc.sed in ꝯriũ facit j.c.pxi.& j.e.c. per hoc.vr̃ tenere ꝙ dicat delegatus fm Io. An. & ita ēt vr̃ tenere gl.in cle.nolētes.j.e.in ver.ipsorum.nam nõ vr̃ datus ad vniuersitatem cãrum,sed ad vnã & specialem cãm tm̃ hæresis, licèt bene ad vniuersitatem personarũ.facit quod
2 no.in c.sicut.s.eo.in ver.priuilegiorum.fm Lap.†Scd'o no.ibi, ab ap̃lica sede.arg.ꝙ inquisitore deputato ab alio q̃ a Papa, nõ habeat locum iste tex.facit glo.in ver.diœcesanis.in cle.j. de in repa.& ita sequit̃ hic Do.pro quo facit ēt,quia licèt iurisdictio vicarij vel officialis epi sit ordinaria, tñ expirat per mortē epi, vt no.in c.2.s.de offi.vic.eo.lib.fm Io.And. hic, & facit glo. in cle.fi.de procu.Sed Gem.hic ꝯ,cuius dictum verius vr̃, quia cũ in tex.sit expressa ratio,s.in fauorem fidei,& tunc ēt in exorbitantib. & in correctiuis fieret extensio ex identitate rationis, fm glo.no.in cle.j.de elect. Item quia ꝯstõ ꝯtinens fauorem fidei, licèt sit exorbitans & pęnalis, tñ est largo modo interpretanda & extendenda,vt per Io.And.in c.pen.s.qui fi. sint legi. & per Doct.in c.fi.s.de simo.In glo.j.in fi.intellige, qñ inquisitor esset datus simpliciter,sed qñ ad beneplacitum,tunc dic,vt hr̃ in c.si gratiose.s.de rescri.eo.lib.In glo.in ver.incępta. in fi. no.glo.ord.pro opi.Host.de quo dic,vt est dictum in c. q̃uis.s. de offi.deleg.eo.lib.In gl.in ver.non cępta.ibi,est regulare.cõclude,ꝙ si mandatũ fiat in extraiudicialib. & illud finit re integra morte mandantis & mandatarij,vt in l.inter cãs.ff.man.Si in iudicialib.& idem quo ad mandantē.& in l.& quia.ff.de iurisdi.om.iud.& s.de offi.dele.gratum.& c.licet.quo ad mandatarium distinguit,prout dr̃ in c.qm̃ abbas.s.de offi.dele. & rationem dr̃iæ vide hic no.per Io.And.In ea.glo.ibi,determinatam.vide plene per Doct.in c.licet.hic alle.& quod no. in c.cũ in multis.s.de rescri.eo.lib.& hic per Domi. referentem dicta Io.And.in d.c.licet.In glo.in ver.emerserũt.in fi.vnde eius officium extendit ad cãs arctas.& hoc fauore fidei,cum alias iurisdictio delegata ad illas non extendat, vt in c.fi.s. de rescrip. fm Io.Mo.& Io.And.imo perpetuatio iurisdictionis non trahit ad negotia,quæ tp̃e cõmissionis orta non erant,cũ sit specialè in cã hæresis,vt probat hic in tex.fm Do.inducentem ad priuilegia & literas ꝯseruatorũ,in quib.iurisdõ ꝓcedit, vt nõ dicat perpetuata iurisdõ quo ad ea,quę nondũ erant certa,quod no.de quo tñ vide dicta in c.cum plures.s.de offi.deleg.eo.lib.

SVMMARIVM.

1 *Crimen hæresis est tantæ infamiæ,quod probari potest in eo sola suspitione.*
2 *Hæreticus absoluendus est volens redire ad fidem, non condemnandus.*
3 *Crimen hæresis potest probari per testes. Et quot testes requirantur.*
4 *Testes non debent examinari in crimine hæresis per solum iudicem,sed requiritur,quòd saltem sint præsentes duæ personæ religiosæ.*
5 *Iurisdictio si sit delegata respectu alicuius ꝓuinciæ,potest exerceri in quocunque loco prouinciæ, non tamen extra prouinciam.*

CAP. XI.

1 **VT officium.** †No. j. ibi, vel suspectus,ꝙ in crĩe hæresis procedi põt nõ solum, qñ ꝯ illum esset infamia, sed ēt qñ suspicio,& eodē modo põt procedi propter scãdalũ & tumul-
2 tum ppl'i,vt 2.q.5.oib.s.de pur.cano.inter.fm Io.An.†Scd'o no. ibi,impendat.ꝙ hæreticus volens redire ad fidem non est condemnandus,imo absoluendus, & poterit absolui ab inquisitorib.ēt a snĩs,quæ dieb.solennib.ter in anno proferunt ꝯ tales, vt dicit hic Arch.per hunc tex.de quo in c.excõicamus.§.sane. s.eo.imo etiã eps vel eius superior absoluere poterit tales, qui inciderũt in hæresim iam damnatam,vt no.23.q.4. ipsa pietas.
3 fm Arch.& Io.And.† Tertiò no.ibi,testium,ꝙ crimen hæresis probari potest per testes, non tñ sufficient duo, sed debet esse tres vel plures,vt no.in d.c.excõicamus.§.adijcimus.& p Host. in summa,eo.tit.§.qualiter.ver.vt aũt.fm Io.And.hic, & in c.literas.s.de præsum.sed Io.de Lig.Imo.& Do.hic tenent ꝯrium, vt in c.in oi.s.de testi.& idem d.Ant.in d.§.adijcimus.dicens,ꝙ ibi loquit̃ in examinatorib.non autē in testib. sufficiunt enim
a duo [a] testes ēt ad deponendum Papam,vt voluit glo.sing. in c. præsul.2.q.4.vide hic per Io.And.an sufficiant maiores proba-
4 tiones.†Vlti.no.ꝙ in cã hæresis iudex non debet examinare testes solus,sed in p̃ntia ad minus duarum religiosarum personarum.& hoc casu testes nõ examinant̃ in secreto, prout in alijs casib.vt in c.venerabili.s.de test.& debent istæ duę personæ esse religiosę.& sumit̃ religio stricte pro his,qui religionis habitum assumpserũt,licèt religio multis modis sumi possit,fm Io. And.ex cuius dicto no.ꝙ de stricta significatione vocabuli religiosus capit̃ pro eo,qui sumpsit habitum religionis,quod inducit hic Domi.ad statuta. Et idem tenet Io. And.in rub.s. de reg.vbi vide dicta.& per gl.no.in cle.j.de relig.do. & in cle.cũ
5 ex eo.de sen.excom.In glo.† in ver.vbicunq;. in prin.no. iuncto tex. ꝙ vbi iurisdõ est ꝯmissa respectu certæ prouinciæ, põt exerceri in quacunq; parte ipsius prouinciæ, & si sit delegata, non aũt extra prouinciam, nisi partes ordinario ꝯsentiant, vt no.in c.P.& G.s.de offi.deleg.fm Pet.de Anch.& sic no. limitationes ad c.statutum.§. in nullo.s. de rescrip.in 6. vt non habeat locum, qñ iurisdictio refert̃ ad certum locum vel prouinciam,sed qñ ad cãm tm̃,fm Dom.de quo vide ibi no.In glo.in ver.forma.in fi.valeret tñ absolutio non seruata hac forma,fm Archi.de quo in c.cum desideres.hic alle. fm Io. And.In gl.in ver.idoneos.in fi.& istis de labore nõ debebit solui per illas,ꝯ quos inquiritur, quia inquisitiones habent fieri sine incõmodo reorum,vt no.in c.cum dilecti.s.de dolo & contu.in vlt.gl. fm Ioan.And.quod inducit Domi. vt inquisitus non teneatur soluere notario scribenti acta, de quo per Io. And. in d.c. cum dilecti.& per glo. in c.ad aures.s. de simo.

ADDITIO.

a Nico.Sup. Duo testes.Adde Abb.in c.per tuas.in fi.de maio.& obe Abb.in c.si clerici,in primo no.de iudi.Abb.in c.quoties.in primo.no.de test.Barb.in c. ex parte.in 12.col.de offi.dele.idem Barb.in c.cum esses.in 1.col.de test.

SVMMARIVM.

1 *Notarij non habent dignitatem, sed officium.*
2 *Religiosi constituti in sacris possunt exercere officium tabellionatus in causa hæresis.*

1 **Ad conscribendas.** †No.j.ibi,officium.ꝙ notarij non dicunt̃ habere dignitatem sed officium,quod inducit Do. ad statuta, ꝙ quilibet de lucro sui officij soluat gabellam, vt notarij includantur. Scd'o no.ibi, ab ap̃lica sede, Papam posse creare tabelliones,de quo
2 in c.cum P. s. de fi. instru. † Tertiò no.ibi, libere,ꝙ religiosi ēt
a in sacris ꝯstituti p̃nt officium [a] tabellionatus exercere in cã hæresis ēt sine licentia superioris,& hoc si in sęculo tale officium exercuerunt,vt probat tex.hic fm Io.And.per ingressum ergo religionis vel promotionem ad sacros ordines non perdit officium tabellionis,de quo in d.c.cum P.per Io.An. & vide hic in glo.& per Doc.c.sicut.s.ne cle.vel.mo.& ibi plenè qñ sit,ꝙ clerici sęculares possint ꝯficere instra,si sint tabelliones. Quartò no.ibi, ꝯgregationem. ꝙ inquisitor põt ꝯgregationem fidelium facere in ꝯcernentib.fidem. Vlti.no.ibi,quo ad ipsos,ꝙ quęstuarij præiudicare non p̃nt, sed rm̃ subsidia petere, vel indulgentias exponere,de quo in c.j.& in c.cum ex eo.s.de pęn. In glo. in ver.ad præmissa.in fi.tene menti sing. hanc glo.cuius ratio est, quia complere veteres nõ est originale officium, sed executio rogationis iam factæ,& trahit̃ retro,ac si a prin. fuissent extensæ scriptione, non tñ debet facere hoc sine licentia superioris,fm Io.de Lig.& Do.& per hanc glo.no.dixit Bal.in l.2.C.de sen.& interlo.circa fi.ꝙ non solum religiosi,sed ēt alij qui aĩs perdiderunt officiũ tabellionatus,nõ suo vitio, sed alio defectu,vel ēt sua culpa,p̃nt ꝯplere vetera instra, licèt de nouo ꝯficere nõ possint.& vide per Bal.in l. Barbarius.ff. de of.præt.

ADDITIO.

a Nic.Sup. Officium.Adde gl.& ibi Abb.in cle.j.eo.tit. Io.de Fan.in c.multorũ. 27.q.2.Bar.in l.j.in §.huius studij ff.de iusti.& iu. Raynutius.fol.81. Vinc.God. Adde,ꝙ religiosus potest doctorari,Bened.in c. Raynutius, col.2.& in quibus casibus possit esse procurator, Fely.in c.cum I.&A.col. antepenul. de re iudi.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitores possunt inuocare auxilium brachij sæcularis.*
2 *Priuilegium qualecunq; sit,non potest aliquem eximere à potestate inquisitorum hęreticę prauitatis.*
3 *Episcopus vel eius vicarius præest officialibus laicis in concernentibus fidem, & eos potest priuare suis officijs,& inhabilitare,si obedire noluerint.* Deniq.

1 a Denique. † No.j. ꝙ inquisitores a, licèt sint delegati, vt est dictum s̄.c.proxi.inuocant auxilium brachij sæcularis. sic s̄. eo.c. præsidentes. & quia cum hoc sit speciale, est ar.ꝙ delegatus non posset inuenire tale auxilium, nisi specialiter sit sibi cōmissum, ſm Archi. dicentem curiam ita tenere.dicit tn̄ Io.And.in c.significasti.s̄. de offi.dele. ꝙ de iure sibi placet opin.quæ habet, ꝙ delegatus hoc possit, de quo ibi plene per Inno.& Doct.vbi Imo.idem tenet,& per Host. in c. j.s̄.de of.dele.& ibi per gl.eo.lib.& quod no.in cle.j.de offi.dele.Scd̃ò no.ibi,vel ordinis, fratres prædicatores in prouincijs, in quib.hn̄t officium inquisitionis, cōpescere posse fratres minores,& ecōtra,licèt multū sibi adinuicem differant,quod est cōmendabile.caueant tn̄ pęnam cle.mulctarū.j.eo.ſm Io.An.
2 † Tertiò tene menti ibi,in posterum ꝯcedentes. ꝙ nullum priuilegium exemptionis sub quacunq; verborum forma potest quem eximere ab inquisitorib.hæresis.& vr̄ ꝙ Papa in hoc pòterit imponere legem successori ꝯ c.fi.de rescri.e.lib. & loquit̄ iste tex.non solum de priuilegio ꝯcesso personę,sed ēt ordini. & de intellectu huius tex.vide no.per Lap.in sua alle.6.quę in ci.quærit̄.& vide in c.ad abolendam.& ibi per gl. in n̄.s̄.eo.tit.
3 † Vlt.no.in c.fi.ꝙ inquisitor eps̄,vel eius vicarius in ꝯcernētib. fidem preest quibuscunq; officialib.laicis,& ipsos priuare pòt officijs & inhabilitare, si obedire nollent in his,in quibus sub sunt.In glo.in ver.duab.in fi.Idem Io.Mo.& Archi. nam licèt inter istas ꝯstitutiones sit prioritas & posterioritas in t̄pe,non tn̄ approbatione,quia oēs huius libri ꝯstitutiones simul approbatæ & diuulgatę fuerunt,pro quo glo.no.in l.2.C.de testamētaria tutela,volens ꝙ illa, quæ eodem t̄pe ꝯfirmant̄, vñr simul facta,ſm Io.And.& quia vt dicit hic Arch.iura alleg. hic in gl. loquunt̄ in delegato vel ꝯseruatore, non in illo qui habet certam prouinciam limitatam, cū oīs de illa prouincia ad se vocare potest,sicut posset quilibet ordinarius,cum talis inquisitor assimilet̄ ordinario, vt s̄.proxime, prout hic refert Io.And.qui ex his idem vr̄ tenere.& idem Io.de Lig.hic,quia inquisitores hn̄t iurisdōnem delegatam a lege nō per rescripta apostolica, vt refert hic Domi.notans ex prædictis limitationes ad d.c.statutum.vt locum non habeat in delegatis a lege,nec locum habeat in his,qui deputant̄ per certū locum , vel prouinciam, cū tales in dicto loco & qualibet eius parte cognoscere possint, ēt si cognoscant extra ciuitatem,vel vltra dietam.facit tex.hic in prin.huius c.& prædicta inducit Domi.ad q. si Papa cōmittit epo Florētino, vel alteri,vt possint inquirere per totum dominium Florentinorū ꝯ detinentes beneficia deuoluta,vel sine canonica institutione, vt isti possint trahere vltra vnam dietam, vel extra ciuitatem Florentiæ, ex quo non sunt deputati specialiter ad causam,sed ad totum territorium.quod nota.

ADDITIO.

a Vinc.Gode. Inquisitor an possit sine episcopo ponere clericum hæreticum in carcerem,& an ad torturam.Fely.in c.cum non ab hoie.col.j.ver.3.de iudi.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitores heretice prauitatis possunt recitare sententias suas per alios.*
2 *Item possunt conuocare peritos, vt eis assistant.*
3 *Filius & nepos puniuntur pro delicto patris in crimine hæresis.*
4 *Edere quis cogitur libros,& instrumenta contra se in crimine heresis.*

CAP. XII.

Vt commissi. Habet septem partes , prout septem dicta.Scd̃a ibi, aduocandi.Tertia ibi,ꝯuocandi.Quarta ibi,& eō.Quinta ibi,nec nō.Sexta ibi,& illorum.Septima ibi,pri-
1 uandi.†No.j.ibi,denunciationes sn̄iarum,ꝙ inquisitores hęresis recitare pn̄t sn̄ias per alios sicut epi,vt in c.fi.s̄.de re iud.eo. lib.sic ēt pn̄t cōmittere alios actus iudiciales ſm Io. An.& no.
2 per glo.in ver.cōmissarijs.in cle.nolentes.eo.tit.†Scd̃ò no.ibi, peritos, ꝙ inquisitores hęresis pn̄t ꝯuocare peritos,& compellere vt assistant,& ꝯsilium prębeant in negotio fidei,& gratis, pn̄t tn̄ iurisperiti hoc casu accipere salarium,non exigere,cum negotium fidei quisq; defendere teneat̄,11.q.3.nolite.ſm Arch. & Io.And.Tertiò no.ibi,licèt ad alias partes, ꝙ ratione delicti cōmissi in loco procedi potest cōtra ibi delinquentem per habentem iurisdōnem in illo loco,ēt delegatam,siue delinquens sit in illo loco,siue non.de quo in c.fi.s̄.de fo.ꝯpe.& in hoc crimine heresis pòt procedi ꝯ absentem a loco delicti,de quo hic plene per Io.And.& vide in cle.pastoralis.de re iudi.& per gl. 3.q.9.in summa.Quartò no.ibi,obedientes &c.ꝙ licèt hæretici redeuntes ad gratiā sint absoluendi abiurata heresi,vt s̄.c.proxi.in prin.tn̄ p̄p hoc non euitant nisi pęnam mortis, quia omni casu sunt carcerādi.sic s̄.eo.c.pe. licèt ista pęna carceris possit in aliam commutari arbitrio superioris,vt est tex.hic no.de quo in gl.Quid aūt sit de fugientib.de carcere. Et qui dicantur sponte redire ad gratiam, & qualiter debeat ferri sn̄ia in penis inferendis,vel in pęnitentijs iniungendis ipsis redeūtib. ad fidem,hic plene per Arch.& Io.An.Quintò no.vel priuatos nūciandi,formam & practicam,qua vtunt̄ epi & inquisitores hæresis in sentētijs ferendis ꝯ hæreticos. Nam dicunt,priuamus, & priuatos denūciam9.& sic dictio, vel, stat hic expositiue,ſm Io.And.& facit c.ad apostolicæ.§.nos itaq;.s̄.de re iudi.eo. lib. Sextò no.ibi,dięcesanorū. ꝙ inquisitores non pn̄t priuare clericos beneficijs ēt p̄p hæresim sine ꝯsilio dięcesanorū.de quo in cle.j.eo.tit. vel eorum vicarij epis absentibus & sic vicarius hoc casu habet maiorem potestatem in absentia epi,q̄ in præsentia,per no.in d.cle.j.§.2.& vide quod no.in c.vnico.s̄. ne sede vacan.& in c.cum nullus.§.epo.s̄.de temp.ord.eo.lib.& in
3 c.Romana.in fi.s̄.de offi.ord.eo.lib.& j̄.eo.c.fi.§.iubemus.† Septimò no.ibi,eorumq; filios & nepotes.casum, in quo in ma-
a leficijs filius & nepos punit̄ pro a delicto patris,licèt aliud sit in crimine læsæ maiestatis,vt no.56.dist.satis peruersum.Vlti.no. ꝙ eps̄ scienter ꝯferens beneficium indigno, non est requirendus in priuatione illius,de quo in c.diuersis fallacijs.s̄.de cleri. ꝯiug.In glo.in ver.expedierit.in fi. hoc relinquitur arbitrio & prouidentiæ ipsorum executorum, nec poterit vocatus referre rōnem,quod nō expedit,vt no.in c.statutum.§. assessorem. s̄.de rescrip.eo.lib.ſm Io. And. & facit quod idem no.in c.2.s̄. de iura.calum.eo.lib.Sed in ꝯrium facit glo.in c.2.s̄. de corpore vitiatis.Quare dicit Lap.aliud esse, si aliquid cōmittat̄ ꝯsciæ, quo casu non pòt quis referre quo ad aliud q̄ discretioni, quo casu potest.Sed certe Io.And.hic loquit̄ de cſa, prout expedierit vel viderit expedire,de qua in d.c.2.s̄.de iura.calū. In glo.in ver.procedendi.in fi.facit ſm Io. And.quia vbicunq; est malecredens,peccat per no.per Cy.in l.j.in fi.C.de sum.trini.dicentem hæreticum alienigenam transeuntem per locum ibi puniendum,ēt si proprius iudex illum repetat,quia ex quo hæreticus est,oī loco deliquit,arg.l.Arriani. C.de hæreticis. sed alij ꝯ,vt sit remittendus ad locum vbi plus deliquit, & ibi notoria sunt eius delicta,arg.l.si cui.in fi.ff.de accu.vt hic refert Io.An. & hoc vltimum procedit, qn̄ publice ibi deliquit, putà prædicando,& in alio loco occultè,vt malè credendo, al̄s si in loco, ad quem petit̄ remissio,non deliquit publicè,sed malè credendo,& tunc procedat prima opi.ſm Lap. referentem Archi. ita tenuisse.Pro quo facit, quia vbicūq; iste vadit, ꝯmittit delictū, cum non sit delictum momentaneum,sed successiuum & continuū,& sic puniri pòt in loco, vbi inuenit̄ rōne delicti, qd̄ dr̄ ibi cōmittere,ſm Do. de quo in d.l.si cuj.& in c.Romana.§.ꝯ-
4 hentes.s̄.de fo.cōpe.eo.lib.& per Bar.in l.si dn̄m.ff. de fur.† In glo.in ver.in quibuslibet.in fi.& sic est casus,in quo quis compellit̄ edere libros, & instrā ꝯ se.facit cle.j. de vsuris.licèt tr̄ ꝯ, vt no.in c.j.s̄.de proba.& in l.j.ff.de edendo.In glo.in ver.mutādi.in fi.sed hoc ideo est hic, quia sn̄ia ista fuit interlocutoria, al̄s si fuisset diffinitiua hoc non liceret, vt dicit glo. ſm Archi. & Io.And.Sed certè prout dicit gl. speciale est in crīe hæresis. Nam sicut post delictum volenti redire parcit̄,ꝯ l.qui ea mente.ff.de fur. ita ēt post sn̄iam diffinitiuam potest fieri ꝯmutatio pęnæ,vt hic,dūmodo tn̄ non sit relapsus,vt in c.super eo. & c. accusatus.s̄.eo.In gl.in ver.honorib.ibi,sic debet fieri destitutio.& p̄p hoc dictum cōsilium requirat̄ de necessitate,non de honestate,adeo ꝙ destitutio al̄r non valeret.quod etiā apparet ex hac dictione,de,iuncta verbo cōsilio, quæ necessitatem sequendi ꝯsilium importat, ſm Archi.& idem Io. And.in c.cum olim.s̄.de arbi.& in regula,nullus ex ꝯsilio.j̄. eo. lib. cum non sit drīa inter de,& cum.de quo in d.c.j.Pro quo ēt tex. hic in fi. vbi tm̄ vnus casus excipit̄ in quo non requirit̄ cōsilium epi. Et vide hic per Arch.tenentem ꝙ si clericus sit paratus corrigi & redire ad vnitatem ecclesiæ,ꝙ deponi non debet, vt per gl. 21. dist.nunc aūt.in gl.sed vr̄.in fi.& ita residet hic Io.And.ex quo tene menti,ꝙ licèt glo.in d.c.nunc aūt.loquat̄ in Papa hæretico,tn̄ extendit̄ ad alios clericos, vt eodem modo non priuent̄ dignitatib.suis,si redire velint.Et idem vr̄ sentire Archi.8. dist. quo iure.in suppletione gl.ſm Do.& Imo.intelligentē ꝙ tunc clericus rediens ad fidē recuperet beneficia,qn̄ redit ante sententiam, al̄s si post, tūc non recuperaret nisi ex dispensatione, vt in c.quia diligentia.s̄.de elect. facit tex.in c. vergentis. s̄.eo. vbi idē dicit gl.de epo redeunte,vt recuperet epatum.& idem tenet glo.23.q.7.in sum.In ea.glo.in fi.hodie dic,vt in cle.multorum

ADDITIO.

a Nic.Sup. Pro delicto patris.Glo.in l.diui fratres.de iu.patro.glo.& Docto.in l.adoptiuum ff.de inius voc.Archi.in §.si ergo.in vlt.col.17.q.j.

torum.j.eo.In glo.fi.in fi.& an isto casu episcopus scienter cõferendo talibus debeat puniri vt fautor hæreticorum.& Arch. videtur velle hic ꝙ sic,ad hoc c.decreuit.j.eo. & per ipsum metropolitanum existentem in synodo. & remittit ad notata per Inno.& Host.in c.graue.s̃.de præben. Sed Domi. hic concludit ꝙ si actus collationis scienter factus per episcopum non facit eum haberi pro hæretico,sed aliter delinquere, & tunc punietur per metropolitanum,vt in c.vt litigantes.s̃.de offi. ord. & ita procedat opi.hic tenentium per c. quia cognouimus.10. q.3. Si verò actus collationis scienter factus per episcopum facit eũ haberi pro hęretico [a],& tunc quo ad cognitionẽ dr̃ suus iudex metropolitanus in synodo existẽs, sed quo ad punitionem erit Papa,ſm glo. in c.inquisitores.j.eo. & ita procedat c. si clericus.11.q.j.& 34.distin. quorundam.

ADDITIO.

a Vin.God. Hæresis crimen est dignum degradatione,Dec.in c.at si clerici.col. de iudæ.post Abb. ibidem.

SVMMARIVM.

1 *Iura loquentia de ciue habent locum,vbi quis pro ciue habetur.*
2 *Iudæus si inducit Christianum ad ritum eorum, an poßit puniri sicut hæreticus.*

CAP. XIII.

Ontra. Christianus rediens vel transiens ad iudaismum, hæreticus reputatur. hoc dicit. Et primò soluit dubium, quod secundò fortificat ibi,etiam si.& tertiò ampliat ibi,& sicut. Nota
1 primò quod est dictum in summario.† Vlti.no.ꝙ vbi quis connumeratur certo generi personarum,tunc omnia iura loquentia de talibus locum habent in isto,quod inducit Domi. vt iura loquentia de ciue habeant locum in illo loco, vbi quis pro ciue habetur. In glo.j. ibi, redire.no.de hac præpositione,de, de qua etiam vide per glos. & ibi dicta in c. accusatus. s̃.eo.In glos. 2. in fi.no. iuncto tex.ꝙ Iudæus potest baptizari etiam in infantia,& baptizatus compellitur seruare fidem. quod no.in c.2.s̃.de conuer. infide. In glo.fi.ibi, tutius.idem Archi. & Io. And. Non ob.quod dicitur in c.Iudæi.hic alleg.de Iudæis præuaricantibus in Christum,quia loquitur de alia præuaricatione,non de illa,de qua loquitur tex.hic.ad idem 11. q.3. relatum. & q.3.æstimant. ſm Archid.& Io.And.dicentes, ꝙ tales trans-
2 euntes puniuntur per leges ciuiles,vt l.j.C.de apostatis.† Quid autem si Iudæus inducit Christianum ad eorum ritum,an possit puniri per inquisitorem hæreticæ prauitatis. Io.And.hic refert ꝙ sic, & ita dicit fuisse declaratum per literas Clementis IIII. & Grego. X. & ita transit Io.And.hic,& Domi. si autem prædictæ literæ non essent, videret quòd Iudæi talia facientes non caderent in officium inquisitorum, sicut enim non cadunt propter hæresim, cum constet eos large hæreticos, quia non credunt articulos fidei, maxime respicientes humanitatem Christi, vt no. 24.q.3.§.quia verò. & per Specu. in titu. de diuortijs.post prin. ita nec proprie cadit in eos fautoria, vnde cum fautores hæreticorum sint excommunicati, talis pœna non cadit in Iudæos, vt in c. postulasti.s̃. de Iudæis. Large tamen illi sunt fautores, imo factores hæreticorum, qui sic trahunt baptizatos ad iudaismum, & quia talia per Iudæos fieri solent, de illis loquitur text. hic, secundum Ioan. Andr. & sic videtur velle, quòd inquisitores tales punire possint, secundũ
a Domi.Et licèt regulariter pro iustitia contra Iudæos [a] vel infideles recurratur ad iudices sæculares,vt in c.Iudæi. & c.postulasti. & c.in nonnullis. in fi.s̃.de Iudæis. & plene no.in c.quod super his. s̃. de voto. quia tamen Iudæi tales redeuntes ad iudaismum solent exbaptizare, & de nouo lauare, & sic per iudicem sæcularem esset imponenda eis pœna capitalis, cum publicatione bonorum, vt in l. pen. C.de aposta.quia ex quo rebaptizanti imponitur pœna capitis, fortius exbaptizanti seu tollere volenti baptismum. vnde si inquisitores volunt, possunt tales punire per supradictas literas, hodie tamen vnà cum episcopo, vt in clemen.j.j.eo.quia potestas illa inquisitorum participatur episcopis,vt j.eo.per hoc.in fi.ſm Io. And.dicentem etiam,ꝙ asserentes legem cum euangelio,& circuncisionem cum baptismo seruandam, incidũt in hæresim damnatam,vt in c.maiores.s̃.de baptismo.post prin.vbi de hoc.

ADDITIO.

a Vinc.God. Nota quare Iudæi constitutionibus canonicis non ligentur.Ruy. consi.150.nu.13.lib.5.subijciuntur tamen statutis loci in quo habitant.Ruy. consi.4.nu.j.&3.lib. 2.

SVMMARIVM.

1 *Mulier contrahens matrimonium cum hæretico,punitur vt fautrix.*
2 *Dos mulieris publicatur propter suum delictum in quinque casibus.*

CAP. XIIII.

Ecreuit. Propter hæresim maritorũ non confiscant̃ dotes vxoris innocentis. h.d. Et primò ponit dictum,quod scd̃ò determinat ibi,
1 quod intelligendum. † No.j. ꝙ mulier contrahens matri.cum hęretico punitur vt hęretica,imo potius vt fautrix, ſm Io.And.& Archi.Vlti.no.matri. posse contrahi cum hæretico,& valet.intellige,quando hæreticus fuit baptizatus in forma ecclesiæ,aliàs aliud esset, vt vide per glo.& Doct. in c.fi.in prin.de condi.appo.& per Io.And. in c.quando.de diuor.cum excommunicato tamen sine dubio potest contrahi matrimonium, & valet,vt est tex.singu.in c.significasti.s̃. dę eo qui du.
2 in matri.† In glos.2. in princip. Quid autem econtra, an propter delictum vxoris publicetur eius dos, & in eo fiat executio.& dic quòd in quinque casibus publicatur dos propter delictum vxoris, de quibus in l.quinq; legibus.ff.de bo.damna. in alijs verò delictis secus esset,ſm Pet. de Ancha.& per Bart. in dicta l.quinque. In glos.fi. ibi, initium.idem Archid. & no. ex glos. ſm Doct. ꝙ quando lex imponit pęnam contrahenti scienter, requiritur vt pęna locum habeat, quòd scientia adsit tempore contractus, nec sufficeret ꝙ superueniat ex post facto.facit quod no.in c.dudum.el j.s̃.de elect. & vide glo. no.in ver.scienter.in clem.j.de consangui. & affini.

SVMMARIVM.

1 *Vsq;,hæc dictio stat inclusiuè.*
2 *Qualitas si allegatur ab aliquo,debet illam probare.*
3 *Filij sequuntur lineam paternam, & non maternam.Et sic filij non debent portare arma maternæ familiæ,sed paternę.*
4 *Patria potestas perditur propter crimen hęresis.*

CAP. XV.

Tatutum. Filij hæreticorum vsq; ad secundam lineam paternam, & ad primã m̃rnam sunt inhabiles ad beneficium ecclesiasticũ,vel officiũ sęculare,si patres ante mortẽ recorporati non fuerunt.h.d.Et j.ponit ius antiquum.Scd̃ò duas determinationes ipsius quarum prima ponit̃ ibi, primũ. & scd̃a
1 ibi,sane.† No.j.de hac dictione [a] vsq;,quæ stat inclusiue, quod
a facit ad concessiones emphyteusis vsq; ad secũdam generationem, de quo per Bal.in auth. si quis.C.de sacrosan.eccle.& de hac dictione vsq;,vide per Oldr.in suo consi.45. & no.in c.j.de ordinatis ab epõ.& in c.si gratiose.& c. si propter.s̃. de rescri. eo.lib.& per Bar.in l.patronus.ff.de leg.3.& per Bal.in l.a caligato.C.de nup.Scd̃ò no.ibi,declaramus, ꝙ iura pęnalia loquẽtia de filijs certorum graduũ,includunt gradus paternos,non maternos,cum tex. hic quo ad paternos loquatur declaratiuè,
2 sed quo ad maternos dispositiuè.† Tertiò no.ibi, probantur,ꝙ allegans qualitatẽ debet illam probare. facit c.si ab eo. de ele. eo.lib.& vide notabiliter per Doct.in l.si vero.§. qui pro qualitate.ff.qui satisd.cog.Vlti.no.qui fuerunt hęretici,& ante mortem ad fidem redierũt, licèt decesserint pęnitentia non facta, non dicuntur amplius hæretici.facit 50.dist.ferrum.sicut dr̃ de eo,qui fuit manifestus vsurarius,nam facta restitutione non dicitur amplius vsurarius,& aboletur nomen vsurarij,vt in c.cũ tu.in prin.s̃.de vsur.In glo.3.ibi,l.quisquis.Archi. & Io.Mona. hic dicunt ꝙ ibi loquitur de confiscatione hæreditatis & bonorum, hic verò de filijs excludẽdis à beneficijs ecclesiasticis, & officijs publicis,sed certè in d.l.quisquis.excluditur filius ab honoribus & hæreditatibus etiam extraneorum, ſm Io.And. & Dom.aliter non declarantes hoc ꝯrium, vnde posset dici ꝙ d.l.quisquis. & eius gl. debeat interpretari & intelligi per hãc dec.prout est de mente glo.hic,vt sic,inq̃tum ibi excluduntur descendẽtes ab hæreditatibus extraneorum,& honoribus,intelligatur in linea paterna vsq; ad scd̃m gradum, & in materna vsq; ad primum.& ita videtur velle Cyn.in d.l.quisquis.vel posset dici,ꝙ hic loquat̃ in crimine hæresis, ibi in crimine læsæ maiestatis,in quo licèt descendẽtes in infinitum excludantur ab hæreditate paterna vel materna,non tamen excludantur ab honoribus & hæręditatib. extraneorũ, nisi illi qui sunt in primo gradu,cum sit materia pęnalis & restringenda,vt ibi no.sicut nec excluduntur a beneficijs ecclesiasticis in quocun-
3 que gradu sint,ſm glos.no.56.dist.satis peruersum. † In ea.glo. in fi.no.ex gl. ꝙ quo ad honores filij sequuntur lineam paternam & non maternam.quod facit, vt filij non debeant portare

ADDITIO.

a Nico.Sup. Dictione vsq;.Adde Io.And.in c.j.de or.ab episcopo Arch. in c.de illa.33.dist.Raph.Cu consi.99.inci. Quædam possessio solita erat. Dominus Franc. Vinc.Gode. De hac dictione vsq;, latè scribit Soz. consi.25. versi.quare assumendo.lib.j.

re arma familiæ maternæ, sed paternæ, ſm Domi. nam filius denominatur a patre, & non a matre, vt in c.2. de conuer. infide. & no. in c. Raynutius. ş. de testamen. Scđò no. ex glo. ꝙ in materia non pęnali appellatione descendentium includūtur descendentes tam per lineam masculinam quàm femininam. quod inducit Dom. vt si relinquatur ius patronatus vni ex de-
4 scendentibus, includatur de vtraq; linea.† In glo. in ver. volumus. ibi, hoc æquum est, & maxime patria potestas perditur per crimen hęresis, vt in c.2. in fi. ş. eo. & cum hac glo. tenet Io. Mo. & Archid. & ita refert hic Io. And. se consuluisse, quod intelligit Cy. in d. l. quisquis. in natis ex coitu certo, licèt damnato, in quo pater est cert⁹. Si verò coitus est talis, ex quo lex æstimat patrem incertum, & tunc cessat ratio legis & eius poena, cum non possit dici natus ex sanguine improbato. & ita resi-det hic Io. And. Et no. hanc gl. & prædicta, quando sit ꝙ appel-
a latione ᵃ filiorum comprehendantur naturales vel illegitimi, de quo per Bal. in l. libertinum. C. de interdi. matri. & in l. parẽtes. ff. de in ius voc. & per Bar. in l. pronunciatio. ff. de verb. sig. & in l. filium. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. & hic per Pe. de Anch. & notabiliter per Ang. in suo consi. 33. & plenissime per Imo. in l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad Treb. & per glos. no. in cle. j. de baptismo. In glo. in ver. reincorporatos. in fi. nam tunc haberet locum c. super eo. ş. eo. vnde filij relapsorum, qui pęnitentes, & conuersi decesserũt, hac pęna ligantur, quia tex. hic requirit duo, s. ꝙ sint emendati, & reincorporati, sed relapsi nõ reincorporant̃, sed puniunt̃, vt patet in d. c. super eo. ſm Io. An. Sed Do. hic ꝯ, vt sic tales filij non ligent̃ hac pęna, quia hæreticus reuersus ad fidem non debet reputari hæreticus, 24. q. fi. dixit. nisi quo ad hoc vt sibi non parcat̃ in vita temporali, & tradat̃ curię sęculari, vt in c. vergentis. ş. e. Sed certè satis vr̃ tũc ꝙ relapsus nõ dr̃ reincorporat⁹, ꝑut requirit iste tex. vt ş. ꝑ Io. An.

ADDITIO.

ᵃ Nic. Sup. Appellatione filiorum. Adde Fely. in c. in præsentia, in 9. col. de prob.

SVMMARIVM.

1 *Iudex si non potest de delicto cognoscere, debet tamen illud superiori nunciare.*

2 *Inquisitores non possunt inquirere contra episcopos, nisi hoc eis expresse sit commissum.*

CAP. XVI.

Inquisitores. Primò ponit dictum a quo vnum casum excipit, ibi, nisi, scđò informat inquisitores, ibi, si tamen. Nota j. ꝙ sub generali mandato inquisitionis criminum nõ venit potestas inquirendi contra episcopos, vel alios superiores prælatos. & an appellatione dignitatis veniat episcopatus, vel abbatia. hic per Io. And. remittentem ad glo. no. in c.2. ş. de
1 præben. eo. lib.† Vlti. no. arg. ꝙ licèt iudex de delicto non possit cognoscere, tamen tenetur superiori denũciare. facit quod no. in cle. nolentes. ĵ. eo. In glo. 3. in fi. idem Io. Mo. & Archi. & facit c. vt inquisitionis. §. prohibemus. & ibi glo. ĵ. eo. ſm Ioan. And. Et tenuit hic Lap. ꝙ episcopus possit de hoc crimine inquirere contra inquisitores finito officio, nõ autem eo durante, nisi crimen esset notorium. facit quod no. Io. And. in c. fi. super glo. fi. ş. de rescrip. & ş. eo. lib. de rescrip. statutum. in fi. glo.
2 si de facto.† In glo. in ver. expresse. tene menti ex glo. ꝙ vbi requiritur expressa mentio, non sufficit ꝙ fiat mentio generalis etiam per quæcunq; verba generalia & latissima, quod est notandum ad statuta & priuilegia requirentia expressam mentem. & vide in c.3. & quod ibi no. ş. de præben. eo. lib. In glo. fi. in fi. & dicit hic Io. And. idem esse, si ex qualitate vel pluralitate personarum suspectarum de hæresi, licèt illi non sint episcopi, tamen prius consulendus sit Papa, quando periculum notabile vel grandis turbatio peruentura crederetur, si contra illas inquiratur.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitores habent iurisdictionem delegatam, etiam si sint generaliter dati in aliqua prouincia.*

2 *Episcopus potest procedere contra hæreticos dupliciter, nam procedit ex iurisdictione ordinaria, & contra subditos, & delegata, sicut contra exemptos.*

3 *Commissio si detur ad inquirendum super certis criminibus specialiter, per hanc videtur derogatum ordinariæ iurisdictioni.*

4 *Ordinarius & inquisitor si simul citant, cui potius erit obediendum.*

CAP. XVII.

Per hoc. Non derogat̃ ordinarijs super processu hæreticorũ, licèt Papa generaliter alteri deleget, & super eodem facto eps & inquisitor possunt simul vel diuisim procedere, debent tñ simul ferre sñiam, nisi vnus alteri deferat, in qua sñia si discordant, debent Pępæ referre, & epi qualitercunq; procedant debent seruare modũ inquisitorib. impositũ. h. d. Et habet tria di-
1 cta, scđ'm ibi, verum. tertiũ ibi, si aũt.† No. j. tex. hic clarissimũ,
a ꝙ inquisitores hñt iurisdõnem ᵃ delegatam, ẽt si gñal'r sint dati in prouincia, & facit c. ne aliqui. ş. eo. & Pau. in cle. 2. de ele. ſm Do. notantẽ ex hoc, ꝙ iurisdõ gñal'r ꝯmissa respectu certi territorij super vno negotio censet̃ delegata non ordinaria, qđ est notandũ ad officiales deputatos super blado, vel vino, de quo per Bal. in l. a iudice. C. de iud. & in l. & quia. ff. de iur. om. iudi. Scđò no. ibi, vel diuisim, ꝙ super eodẽ negotio pt̃ quis in cã hęresis trahi corã diuersis iudicib. separatim, sed r'r secus, vt ş. de rescrip. eo. lib. c. dispendia. Qñ tñ dat̃ ptãs duob. iudicib. separatim procedendi super eodẽ negotio, debent sibi adinuicẽ cõicare processus. Tertiò no. ibi, remittat̃, ꝙ si in procedendo ꝯueniant simul delegatus Papæ & ordinarius, si discordant in sñia ferenda, debet adiri Papa. qđ est notandum ad no. in c. vt debi-
2 tus. ş. de appel.† Vlti. no. epm posse procedere ꝯ hęreticos tam ex iurisdictione ordinaria, vt qñ ꝯ subditos, q̃ etiam ex legata,
3 vt qñ ꝯ exemptos, vt in c. ad abolendam. ş. eod.† In glo. j. in fi. idem Archid. & Io. Mo. & procedit hoc, etiam si talis specialis cõmissio fiat in alia causa q̃ hæresis, vt probant iura hic alleg. Sed si fieret gñalis cõmissio, conclude ꝙ aliqñ fit in certo gñe causarum, vel in certa prouincia, vel ciuitate, seu super eodem deputatur certus officialis, & non vr̃ derogatum iurisdictioni ordinariæ, vt est text. hic speciale in causa fidei ſm Io. And. & idem quotiescunq; propter fauorem certi generis causat̃, esset deputatus specialis iudex, arg. l. quoties. ff. de act. & obli. & qđ no. in l. in prouinciali. ff. de no. ope. nun. ſm Pe. de Ancha. regulariter vero aliud esset, vt videtur velle Io. And. & Pet. de Ancha. Sed Domi. hic tenet prædicta generaliter procedere, arg. tex. hic, qui in primo casu nõ inducit ius de nouo. & facit l. suggerente. C. de offi. eius, qui vicem alte. qñ tamen officialis vel cõmissarius incepisset cognoscere de vna causa, tunc quo ad illam derogatur iudici ordinario, vt in c. pastoralis. de rescri. ſm Dom. de quo tñ vide per Bal. & Doct. in l. ꝙ in rerum. §. si quis. ff. de leg. j. & quod no. in d. c. studuisti. hic alleg. & in c. dudum. ş. de præben. eo. lib. Qñ verò cõmissio fieret gñaliter super vniuersitate causarum certi territorij, & tunc non videtur derogatum ipsi ordinario, cum videatur illi commissa iurisdictio ordinaria. & sic vtraq; est generalis, vt no. in clem. 2. de rescri. & in
4 l. a iudice. C. de iudi.† In glo. 2. in fi. quid autem si inquisitor & ordinarius simul citant, cui sit obediendum. Archi. hic pro & ꝯ concludit tamen, ꝙ inquisitori tanq̃ maiori & delegato Papæ, imo tenet Arch. ꝙ citatus prius corã ordinario, si citet̃ post ea corã inquisitore, debet deserere iudicium ordinarij, & corã illo comparere, vt in l. ꝯ pupillum. ff. de re iud. & sic non est curandum si ordinarius incitando præuenit, ſm Arch. & Io. An. & alios Doct. intellige, si ordinarius procedit autoritate ordinaria. secus si autoritate delegata, puta contra exemptos, quia tũc esset in optione citati coram quo compareat, vel si posset, compareat coram vtroq; per se coram vno, & coram alio per procuratorem, facit quod no. per Host. in sum. in tit. de procu. §. & ad quid. ver. quid si duo. & per Innoc. & Io. And. in c. cum parati. ş. de appella. in magna glo. ſm Lap. & Domi. & intellige prędicta, quando eodem tempore citat̃, quia si diuerso tempore, & tunc ipse personaliter coram ambobus comparere tenetur, vt no. in d. l. contra pupillum. & in l. 2. ff. de in ius voc. In glo. in ver. teneatur. in fi. & intellige primo, ꝙ tantum in ñ. qñ non restat nisi facere sñiam, teneantur sibi adinuicem cõicare processus, & non aliter. Scđò intellige, quando ambo processerunt, secus s'r vnus, quia non tenetur alteri cõmunicare processum, ſm Io. And. & no. ex glo. de hoc verbo, teneatur. ꝙ importat necessitatem. In glo. in ver. sententia. in fi. Idem Archi. adducens no. per Inno. in c. penul. ş. de purg. cano.

ADDITIO.

ᵃ Nic. Sup. Iurisdictionem delegatam. Adde, ꝙ contrarium tenet Archi. in c. statutum. eo. tit. & lib. Io. And. in c. per hoc. eo. tit. in antiquis. Vinc. Gode. Card. in cle. j. in 2. oppo. de hæreti. & in §. & quia. 2. q. dicit, quòd habet iurisdictionem delegatam. & in clem. 2. de hæreti. in fi. quod inquisitor potest procedere contra dominum temporalem impellentem familiam ipsius ad delationem armorum, vt refert Dec. in c. j. col. 15. in fi. de offi. dele.

SVMMARIVM.

1 *Leges ciuiles disponentes de fide non valent, nisi specialiter approbantur per Papam.*

2 *Accusatus de hæresi debet lite pendente detineri in carcere sub fida custodia.*

3 *Iudex sæcularis debet exequi sententiam inquisitoris absque alia visitatione processus.*

Appel-

4 *Appellatio an ſit prohibita in crimine hæreſis.*
5 *Conditor legum licèt degradetur, & deponatur, leges tamen per eum conditæ remanent validæ.*

C A P. XVIII.

1 VT inquiſitionis. †No.j.in prin.ꝙ leges ciuiles diſponentes de fide, non valent, niſi ſpecialiter per Papam approbētur, prout hic fit. in alia tñ materia oīs lex intellr̃ approbata per canones, quatenus ipſis canonib. non eſt ↄ̃ria, vt voluit ſing. Hoſtien. & Io.And.in c.fi.ſ̃.de ſol.& ibi de hoc.
2 †Scđò no.ibi, teneanť.ꝙ ille, ↄ̃ quem proceditˋ de hæreſi, debet lite pendente detineri in carcere, & ſub certa cuſtodia, & hoc p̄p enormitatem delicti ipſius hæreſis, cum r̃r lite pendente in criminalib. non ſit quis detinendus in carcere, vt in c.ſi clericos.in fi.ĩ.de ſen.excom.ſm Io.An.ſed certe in oī crīe, in quo venit imponenda pęna corporalis, li.pen. debet quis detineri in carcere, vt vide no.& pleniſſime per Bar.in l.j.ff. de cu.reo. & ibi ēt per eum. Quid ſi pro delicto venit imponenda pęna pecu.& in eius defectum pęna corporalis, an poſſit datis fideiuſſorib.relaxari. vide ēt per Cy.in l.ad cōmentarienſem.C.de cuſtod.reo. Quid ſi fideiuſſit quis pro reo criminis, qui poſtea aufugit, an fideiuſſor punieť illa pœna corporali, qua ille reus fuiſſet punitus. de quo ēt vide per glo.ſing.in c.cum homo.23. q.5.& de his oīb.diceť in d.c.ſi clericos.
3 †Tertiò nota ibi, ſtatim recipiāt.ꝙ iudex ſęcularis debet exequi ſnīam inquiſitoris abſque eo, quod aliter cognoſcat de proceſſu & virib. ſnīæ. quod eſt ↄ̃ Bar.in l.diuus.in prin. ff.de cuſto.reo. tenentem ↄ̃rium & non bene, nam tex.hic dicit, pareant & intendant. & dum dicit faciant ſine mora, & hoc ibi ſtatim recipiant indilate animaduerſione debita, &c. imo eſt tex.ſing. ĩ.in §. prohibemus. vbi iubet iudici ſæculari, ne de hoc crīe quoquomodo cognoſcat, & ita ſequiť hic Pet.de Ancha. Quintò no.ibi, non obſtantib. appel. ꝙ ſnīa lata in crimine hæreſis ſtatim debet mandari executioni, ex quo inferť, ꝙ ſi cauſa eſt talis, in qua ius recitat appellationem, ſtatim debet mandari executioni, ſicut eſſet in notorijs, in quib.appel.prohibeť, vt in c.cum ſit Romana.ſ̃.de appel.
4 † In alijs tñ criminib. q̃ hæreſis r̃r non prohibetur appellatio, vt in l.non tm̃. ff.de appel. Sed fallit in crimine hæreſis, vt eſt tex. hic, quem intellige in ſnīa diffinitiua lata ↄ̃ hæreticos, cum per eam conſtet eos eſſe tales, aľs aūt ſi in proceſſu inquiſitionis grauentur, & tunc bene poterit appellari, ſm Archi.& Io.And.& idem Domi.hic notans ex prædictis, ꝙ vbi lex vel ſtatutum prohibet appel.a diffinitiua, non vr̃ tollere ab interlocutoria, quod no.imo ex dicto Archi. & Io.And. probať, ꝙ ſi ſimpliciter a lege vel ſtatuto tollať remedium appellandi, non intelligit in proceſſu & in interlocutoria, ſed tm̃ in ſnīa diffinitiua. quod tene menti, pro quo eſt tex.no.l. ſi ex cauſa.§.nūc videndum.ff.de mino. vbi habetur, ꝙ licèt minor non reſtituať in aliquo negotio principali, tñ bene reſtituiť in emergentib. vel in incidentib. quod Bal. dicit ibi eſſe no. pro ſtatutis, ꝙ in criminib. non habet locum in integ.reſti. vel appellatio, vt illud habeat locum in deciſione totius cauſæ, & ſic in ſnīa diffi.ſecus in aliqua interlocutoria, vt patet in d.§.nunc videndum.& ſ̃.per Archi. & Io.And.In gloſ.j.ibi, nec cognoſcant. ſupple nec ob hanc cauſam captos ſine licentia relaxēt, nec exequi detractent, vel ipſorum proceſſus impediant, ſm Io.And.
5 † In gloſ. in ver.tunc, in fi.iuncto tex.ꝙ licèt conditor l.deponať & degradeť, tñ leges per eum conditæ validæ remanent, ad hoc quod no.in l.2.§.exact.ff.de reg.iu.& per Bal.in l. decernimus.C.de ſacroſan.eccle.& vide quod no. in c.fraternitatis.ſ̃.eo.titu.de quo dic vt ibi. In glo. in ver.quatenus.in fi. de quo per Hoſt.& Io.And.in c.fi.ſ̃.de vi.& hone.cleri. Sed in alia materia an poſſint acceptare, quatenus facit pro ſe, & reſpuere quatenus facit ↄ̃, hoc aliqualiter per Io.And.& per Bal. in l.Aurelius.§.idem quæſijt.ff.de lib.leg.& per Doc.in c. cum olim.ſ̃.de cenſi.& per Bal.in l.j.C.vt quæ deſunt.& in l.omni. C.de ſacroſan.eccle.& in l.j.C.de confeſ. In glo.in ver.puniendis.in fi.vide quod no.ĩ.§.proxi.in ver.alterius.vbi Io. An.vr̃ tenere, ꝙ poſſit relaxari abſq; pęna excōicationis, a qua alicuius iuſſus excuſat etiam altero prohibente ↄ̃rium, vt ibi per eum.

S V M M A R I V M.

1 *Crimen hæreſis eſt mere eccleſiaſticum, nec iudex ſęcularis poteſt de eo cognoſcere.*
2 *Obligatus ad aliquid faciendum, ſi non facit, videtur aduerſus iſtud facere.*
3 *Opponere & impedire qualiter differunt.*

1
2 Prohibemus †No.j.ibi, mere. & tene menti ſingulariter, ꝙ crimen ᵃ hæreſis eſt mere eccleſiaſticum, vnde iudex ſæcularis quoquo modo de eo non pōt cognoſcere ēt ↄ̃ laicū, vt hic per Io.And.& facit ad nō. in gl.ſi. in c.cum ſit.ſ̃.de fo.cōpe. Scđò no.ibi, abſq;.ꝙ incarceratus ad petitionem alterius non dēt relaxari ſine licentia illius, qui eū capi fecit, incarceratus tñ ex hęreſi dēt relaxari ex mādato epi, vel inquiſitoris, vt hic dr̃, qđ procedit altero non prohibente, aľs ſi alter mandat ↄ̃rium, tūc ſi relaxať, iuſſus illius excuſat relaxantē a pęna excōicationis, vt vult tex.hic ibi, alterius, & pro hoc declarať quod no.gl.ſ̃.in ver.puniendos. Tertiò no.ibi, aut aliàs &c.ꝙ iudex ſęcularis requiſitus per eccleſiaſticum ſuper executione ſnīę ↄ̃ hęreticos teneť non ſolum ipſam exequi, vt ſ̃.ſed eidem ſtare, nec pōt ipſam vel eius proceſſum impugnare.& ita tenuit Bal.in auth.ſi clericus. in prin. de epiſ.& cle.& Ang.in l.magiſtratib.ff.de iuriſd.om.iu.& in l.j.C.de req.reis. lꝫ Bart. tenuerit ↄ̃riū, & male, ĩ d.l.magiſtrati.& in l.diuus.ff.de
2 cuſt.reo.vt eſt dictū ſ̃.in prin.huius c.†Quartò no.ibi, fecerit, ꝙ qui nō facit id, ad qđ teneť, dr̃ facere aduerſus ea, ad hoc l. q nō facit.ff.de reg.iur.& ſ̃.de ſimo.nemo. & ſic ↄprehenduntˋ ēt ea, quæ ↄſiſtunt in non faciendo, ſm gl.no.in l.ſi mora. ff.ſolu.matri.imo omittere non eſt proprie maleficium, nec continetur in ſtatuto, vt hic plenè per Pet.de Ancha.& per Bar.in l.oē delictum.ff.de re mili.
3 †Vlti.no.ibi, opponere.aliud eſſe ſe opponere, aliud impedire, cum hic ponantur vt diuerſa, ſm Io.An. quod inducit hic Domi.ad ſtatuta loquentia de opponente.In gloſ.in ver. quoquo modo.in fi.quòd procedit, quando iudex in ſe eſſet capax, ſm Io.Mona.ſm quem eſſet aliàs in poteſtate rei eludere intētionem actoris, vt in l.ſi idem.ff.de iuriſdi. om. iu.vt refert Io.An.& vide no.in l.quoties.hic alleg.& in cle.diſpendioſam, de iudi.& in c.tuam.de ordi.cog.In glo.in ver.cognoſcant.in fi.vide in c.inquiſitores. & ibi in glo.3. ſ̃.eo.

A D D I T I O.

a Nico.Supe. Crimen hæreſis Adde c. vergentes. & c.ad abolendam. eo. titu. in antiquis.

S V M M A R I V M.

1 *Nuptiæ inceſtę, & nephariæ qualiter differunt.*
2 *Bona mobilia continentur appellatione bonorum.*

C A P. XIX.

1 CVm ſecundum. †No.j.dr̃iam inter nup. nepharias, & inceſtas, quia nepharię ↄ̃huntˋ inter aſcendentes & deſcendentes. Inceſtæ verò ſunt, quæ ↄ̃huntˋ inter collaterales, ↄſanguineos, vel affines, ſm Io.An.& Arch.& per glo.in
2 rub.C.de inceſt.nup.& in cle.j.de ↄſan.& affi.† Scđò no.ibi, re
a rum.ꝙ appellatione ᵃ rerum veniunt bona etiam mobilia, imo eſt nomen gn̄ale oīa compræhendens, vt d.l.j.ff.ſi cer. peta.& vide plene per Archi.40.diſt.ante oīa.& per glo.24.q.7. ſi de rebus.in glo. Vlti.no.ibi, proprietas.quia licèt ipſo iure per confiſcationem quæratur proprietas, & dn̄ium ipſarum rerum cōfiſcatur, tñ ſecus eſt in poſſeſſione, vt probat tex.hic tm̃ de proprietate loquens, pro quo glo.in l.fi.C.de ſacroſan.eccl.& per Bar.in l.cōmiſſa.ff.de publicanis.facit etiam tex. in l.qui reſtituere.ff. de rei ven.& quod no.in c. eum qui.§.j.ſ̃. de præb.eo. lib.In gl.in ver.certo.in fi.facit l.ſi arrogator.ff.de adop.ſm Io. And. Sed Archi. hic tenet dicta iura ciuilia eſſe caſſata in totū ſm Canones, & ſequitur opi.glo.in c.de puellis.hic alle.& idē tenet Zenze. Sed Pe.de Anch.hic tranſit cum hac glo. Et idem Domi. hoc notans ex ea, ꝙ leges pęnales diſponentes, vt non contrahatur matrimonium, ligant in terris, quæ non eſſent de tēporali iuriſdōne eccleſiæ, quia pęna ↄſiſtit in ↄceſſis ex beneficio legis ciuilis. qđ facit ad no.in c.pe.& c.fi.ſ̃.de ſecun. nup. ſm Do. Dubiū tñ facit, quia in matrimonialib.ſtatur iuri canonico vbiq;, vt in d.c.pen.de quo vide ibi plene no.& in c.ſtatutū.ſ̃.eo.tit.& in c.gēma.ſ̃.de ſponſa. In gl.in ver. ipſo iure.ibi, a tēpore cōmiſſi criminis.in tm̃ ꝙ vendicantur bona a poſſeſſoribus nullo dato pretio per quotcūq; manus tranſiuerint, niſi pretium vel aliquid loco pretij eſſet in bonis hæretici, arg.l.ſi cum dotem.in fi.cum l.ſeq.ff.ſolu. matri.& in l. Imperator.cū ſeq.ff.de leg.j.de hoc per Io.And.dicentem, ꝙ ſententia retrotrahitur.& vide per Bar.in l.ſi debitor.ff.quę in frau.credito.& intelligit Io. Mona.& Archi. vt bona intelligantur confiſcata a tempore commiſſi criminis ipſo crimine permanente, arg. c.ſtatuta.l. 2.§.j.ſ̃.eo.& ita reſidet hic Io. And.& Io. de Ligna. Sed alij contra, quia licèt crimen non duret, ſed pęniteat eos, &

A D D I T I O.

a Nic.Sup. Appellatione rerum. Adde, an continentur iura actiones, & nomina debitorum. vide Cyn. in l.j.ff.de ſta.ho.& per Pau.de Caſt.in l.licèt inter priuatos.in vlti.col.C. de pact.
Vin.God. Adde dicta per Alex.in l.j.ff.ſi cer.pet.& in conſi.185.in fi.lib.2.

& redeant ad fidem, quòd bona intelliguntur publicata a die criminis commissi, vt hic, & l.fi.C.ad l.Iul.maiesta.ſm Dom i. ſed an ille recuperet redeundo ad fidem, eſt aliud dubium, de quo habetur in c.accuſatus.ꝟ.eo.& in c.vergentis.ꝟ.eo. titu.vide tamen dicta in d.c.ſtatutum.In ea.glo.ibi,poſt contractum. vide ibi plene per Bar.& per Spec.in titu.de dona.in ver. item pone aliquis.& ibi per Ioan.And. in addi.

SVMMARIVM.

1 *Confiſcationis pęna licèt ipſo iure imponatur propter crimen hęreſis, requiritur tamen ſententia ſuper ipſo crimine.*
2 *Et ſtatim lata ſententia poteſt fieri executio per iudices ſæculares in apprehenſione benorum hæreticorum.*
3 *Hæreticus ſi condemnetur, qualiter fiat confiſcatio bonorum, & in quot partes diuidi debent.*

1 Confiſcationis. † Nota primò, quòd licèt in crimine hæreſis ipſo iure imponatur pœna confiſcationis, vt hic in princi. c. & alia ſententia condemnatoria ſeu diſpoſitoria non requiratur, vt 24.q.j.c.j.& no. in c. vt commiſſi.ꝟ.eo.tit. tamen bene requiritur ſententia declaratoria ſuper hæreſi, vt hic dicitur.Secūdò tene menti, quòd quantumcunq; ex aliquo delicto imponatur pęna ipſo iure,& alia ſententia ſeu damnatio non requiratur, vt ꝟ.attamen ante quàm fiat executio, requiritur declaratio iudicis, ſm Archid.& Ioan.And.vt hic patet,& in Authen. de ince.nup.§.j.& in c.j. ĵ. de homici.ad idem etiam tex.& glo.no.in l. eius qui delatorem.ff. de iure fiſc.& ibi per Bar.quod Domi. hic limitat duobus modis,& primo, niſi factum eſſet notorium, quo caſu ſufficit ꝙ iudex aſſignet terminum ad excuſandum factum, quod ſi non fiat, poterit fieri executio abſq; alia declaratione. & ita vno modo poteſt ſm eum intelligi, quod no.in c.ordinarij. in ver.quod ſi forte,ꝟ.de elec.eo.lib.ſm Domi.& facit c.peruenit. el 2.& quod ibi no.ꝟ.de appel. dubium tamē facit, quia etiam in notorijs requiritur ſententia, vt in c.porro.ꝟ. de diuortijs.& per glo. in c.ad noſtram.el 3.ꝟ. de iureiur. Secundò limitat hic Domi.hunc tex.procedere, quando qualitas, ſuper qua fienda eſt declaratio, præceſſit, ſecus ſi talis qualitas competat in lite iam inchoata, quia tunc alia declaratio non requiritur,& ita limitat hunc tex.Ioan.And.in addi.Specu.in rub. de appella. de
2 quo dicetur in d.c.j.† Vltimò nota a contrario ſenſu, ꝙ lata ſententia declaratoria ſuper crimine hæreſis, ſtatim fieri poteſt executio per iudices ſæculares, qui bona ipſorum hæreticorum apprehendere poterunt abſq; alio proceſſu, ſm Ioan. And. & Pet.de Anchara.imo etiam ſine alio iuſſu iudicis eccleſiaſtici, cum ex ſententia declaratoria ſit inductum ius occupandi in hoc crimine hęreſis, vt eſt tex.hic.In alijs verò criminibus dic, vt per Bar.in l.a diuo Pio.§.ſententiam.ff. de re iudic.& no.in
3 c.Romana.in fi.ꝟ.de appella.& hoc de iure cōmuni.†Sed conſtitutiones papales diſponunt, ꝙ de ᵃ bonis hæreticorum fiant tres partes, quarum vna ſit iudicis ſæcularis, alia officialium,& tertia reſeruetur eccleſiæ Romanæ, ſm Ioan.And.ſm hoc quærentem, ſi Bononienſis origine & patrimonio, quia ibi habet bona conſtituit Florentiæ domicilium,& ibi damnatur de hęreſi, vtrum apprehenſio bonorum, quæ ſunt Bononiæ, ſpectēt ad officiales Bononiæ, an ad officiales Florentiæ. Ioan. And. hic refert iſtam q. diſputatam per Ricar.Malum. & tenuiſſe ꝙ ſpectent ad iudicem & cōmune Florentię, vt hic plene per Io. Andr. dicentem, ꝙ nouiſſime fuit diſputatum per adoptiuum ſuum, ſcilicet Ioan.Calderi.cui placuit ſupradicta determinatio quo ad partem, quæ debetur officialibus, ſed quo ad alias duas partes tenuit contrarium, cum generali fiſco ſint cōfiſcata a tempore commiſſi criminis, vt in l.3.C.de bo. vacantibus. vbi dicitur, ꝙ deputatus ad fiſcalia in aliqua prouincia capiet bona illius prouinciæ, quæ deferunt fiſco. & ita reſidet hic Io. And.Sed aduerte, quia Guil. de Cun. in l.j.C. de ſum.trini.tenet, ꝙ iudex loci, vbi ſunt bona, occupabit, quia ſunt bona vacantia, ergo accreſcunt illi fiſco, vt in l. fi. C. de exact. tribu. lib.11.Io.de Ligna.refert hanc q.per alium fuiſſe diſputatam,& concluſum ꝙ quo ad portionem quærendam eccleſiæ Roma. occupabit Bono.cum etiam & ibi ſit burſa Romanæ eccleſiæ, ex quo vna eſſe dicitur. Sed quo ad burſas officialiū cum ſint diuerſæ, habebit Florentinus,& executio fiet per Bononienſem ad requiſitionem Florentini, vt in dicto §. ſententiam. & emolumentum applicabit inquiſitoribus Florentię. vt hic per eum, de quo articu.vide latiſſime per Barto.in dicta l.j. dicentem quòd aut iuriſdictiones ſunt ſeparatæ, ſed burſa fiſcalis eſt eadem in vtroque loco in effectu, & tunc ſi publicatio fit de iure communi, & bona in omni loco erunt publicata, vt l. ſi quando. C. de bo. vacant. & executio fiet per officiales, vbi ſunt bona, vt in c.poſtulaſti.ꝟ.de foro compet. Sed ſi publicatio fiat ſecūdum conſuetudines & leges ſpeciales, tunc aut illæ leges vigent in vtroque loco, & idem quod ꝟ. aut non vigent, & tunc ad bona alterius territorij non porrigitur effectus ſententiæ, vt in l.extra territorium.ff. de iuriſdi.om.iudi. Quādo verò iuriſdictiones & burſæ fiſcales iuriſdictione ſunt diſtinctæ,& tunc aut publicatio fit de iure ſpeciali, & non extenditur ad bona alibi ſita, vt dicta l. extra territorium, aut fit de iure cōmuni, & tunc extenditur ad bona vbicunq; poſita. & quælibet ciuitas occupabit bona ſita in ſuo territorio, vt l.ſi quis presbyter.C.de epiſco.& cleri.& l.fi.C.de exact. tribu.ad hoc l.iuriſperitus.§.cum oriundus.ff. de excu.tut. & quod no. per Bal.in c.verum.ꝟ. de foro compet. Et iſta fuit in effectu diſtinctio Bart.ex qua patet, quòd deciſio Ioan. Calde. verior eſt quàm Ricardi, ſm Pet. de Ancha.de quo tamen arti. vide pleniſſime per Barto. in l.j. C. de ſum.trini. cuius dicta refert hic Pe. de Ancha.& poſſet ſic breuiter concludi, quòd ſi loquimur de bonis feudalibus emphyteuticis, vel quæ alio modo non ſunt propria ipſius hęretici,& tunc ſiue ſit clericus, ſiue laicus, iſta bona non confiſcantur, ſed redirent ad dominūm, & per eum apprehēdi poſſunt, ſiue dominus ſit laicus, ſiue clericus, ad hoc in c.in quibuſdam.ꝟ.de pęnis.& in c. Fęlicis.§. ſi qua.& §.nullus.ĵ.de pęnis.& de prohi.feud.ali.imperialem.§. illud.& in Authen. de ali.emphy.§.j. & quod no. in c.fi.ꝟ.de præſcrip. eo.lib.& in c.verum.ꝟ.de foro compet.& per Barto.in l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus.ff.de damno infe.& per Bal.in authen.ei qui.C.de tempo.appella.& per Old.in ſuo conſi.57.vbi hoc tenet ſm Pet.de Anch.hic.Sed ſi loquimur de bonis proprijs ipſius hæretici,& tunc ſi in hoc non prouident cōſtitutiones papales, aut hęreticus erat clericus,& beneficiatus,& talia bona quæruntur eius beneficio, vt in c.excōicamus.circa fi.princ.ꝟ. eo. vbi plenius de hoc. aut non erat beneficiatus, & tunc eius bona non quæruntur fiſco imperij, ſed fiſco eccleſiæ, & per eius adminiſtratores poterunt apprehendi, vt videtur ſentire Bal.in l.ſi quis presbyter.C.de epiſco.& cleri.& clarius Pet.de Ancha.hic, ad hoc glo.no. in c.quia diuerſitatem.ꝟ.de conceſ. præben.& in c.2.ꝟ.de ſucceſ.ab inteſt.Si verò erat laicus,& tūc bona ipſius hæretici quęruntur fiſco imperij, ſeu domino temporali, vbicunq; ſint ſita, vt l.fi. C.de bo.vacan.lib.10. & ſi ipſa bona ſint ſita in territorijs diuerſarum ciuitatum habentium diuerſas burſas,& quælibet ciuitas, vel eius dominus, ſeu officialis occupabit bona in ſuo territorio, vt d. l. ſi quis presbyter.& l.fi.C.de exac.tribu.lib.10.& l.iuriſperitos.§.cum oriundus.ff. de excu. tuto.& ita in effectu voluit Barto.in d.l.j.Si verò cōſtitutiones papales non incorporatę in corpore iuris diſponerēt, ꝙ tertia pars bonorum hæreticorum ſit officialium, tertia iudicis ſæcularis, & tertia eccleſiæ Roma. & tunc tertia pars bonorum vbicunq; ſita erit officialis inquiren. & ſententian. cum detur propter laborem, vt tenet Ricar.Cald. & Pet. de Ancha. vt ꝟ. alia verò tertia pars erit domini temporalis, in cuius territorio bona ſunt ſita, & ſi ſunt de bonis ſitis in ſuo territorio, ſicut eſt, quando omnia applicantur fiſco, vt eſt dictum ꝟ. Tertia verò pars, quæ eſt eccleſiæ Romanæ, occupabitur per adminiſtratores deputatos in loco, vbi ſunt bona, vt videtur velle hic Io.de Lig.de quo hic plenè per Doct.

ADDITIO.

a Nico. Supe. De bonis hæreticorum. Adde c.quicunque.c.quemadmodum.& c.ſi de rebus. 23.q.7.
Vin.Gōd.Adde, quòd confiſcatio bonorum immobilium non extenditur vltra territorium confiſcantis, Ruy.conſi.48.nu.3.lib.3.

SVMMARIVM.

1 *Declarans non dicitur addere.*
2 *Inferior a Principe etiam ſi ſit delegatus, non poteſt committere cauſam ſummarie, & de plano. nu. 2. & 3.*
4 *Legatus de latere an poſſit committere cauſam appellatione remota.*

CAP. XX.

1 Statuta. † No.primò ibi, addit. ꝙ declarās non dicitur addere, nec ecōtra, cum ponātur hic vt diuerſa. ad hoc tex.in cle.2. de elect.& in l.hæredes. §.ſed ſi notam.ff. de teſta. & ibi no. per Bal.Secūdò no.ibi, aduocatorum. ꝙ vbi proceditur ſimpliciter & de plano &c. non admittuntur aduocati, ſm Domi. cum iſta conſtitutio ita interpretatur illa verba. & vide in clemen. 2.de verb.ſigni.In glo.in ver.poſſit. in princi. ſi tamen vellent procedere iuris ordine ſeruato, an poſſint, vide in dicta element. ſæpe.in fi.vbi eſt glo.no.In ea.glo.in fi.no.ex glo. ꝙ verba impersonalia debent indiſtincte intelligi, vt ſic ad omnes referantur, ad quos poſſunt. In gl.in ver.figura.ibi, de verb.ſigni.

ſæpe

a sæpe[a]. & ibi vide de his per quæ deciduntur no. hic in glos. & per Arch. in c. indemnitatibus. s. de elect. eo. lib. & per Bal. in l. nec quicquam. ff. de offic. proconsu. & per Bar. in extrauagan.
2 ad reprimen. in ver. summarie.† In ea. glo. in fi. tene menti sin
b gulariter hanc gl. q nullus inferior a Principe, etiam[b] si sit legatus de latere, potest committere causam simpliciter, summarie &c. & idem voluit glo. in d. clem. sæpe. in prin. in ver. mandamus. Idem etiam sequitur Spe. in titu. de leg. §. superest. ver. sed nunquid legatus pōt cognoscere, vbi dicit fm q hic refert Lap. q legatus non pōt tollere solennitates iuris, nisi sicut qui libet ordinarius. & pro hac gl. est tex. no. in d. l. nec quicq. §. fi. vbi Bal. idem tenet. Idem ēt sequit Imo. & d. Nic. in c. fi. s. de cō
3 firma. vtili vel inutili.† Primò infert, q sicut legatus, ita episcopus non possit cōmittere causam summarie &c. qū erat ordinaria, secus si causa esset talis, in qua de iure possit ita procedi, quia tunc posset, ex quo non omittit ɔ ius, fm Lap. in sua alle. in c. 2. vbi vide per eū de hoc, & in his terminis loquit glo. hic. Et ex his quæ dicūtur hic scd̄o infert, q legatus de latere non possit scribere ɔ ius cōe, & apponere clam, non obstāte, vel ex certa sciētia, vt voluit glo. sing. in clem. 2. in fi. de rescrip. Ideo dicebat no. Bal. in l. rescrip. C. de preci. Impera. offe. q apponere clam, non obstante, est casus reseruatus soli Principi, de quo
4 ēt per eum in d. §. fi.† Tertiò infert, q legatus de latere nō[c] pos
c sit cōmittere cām appel. remota, vt ēt voluit Spec. in tit. de leg. §. nunc ostendendum. ver. 14. Et prædicta in legato, vel alio, cui non est omissum liberum regimen, vt est Comes in suo comitatu, & alij dñi, qui sunt vicarij ecclesiæ, & tales possent committere causas summarie &c. vt vr velle Bal. in l. j. ff. de test. mi li. vbi videtur loqui, q ipse per se potest cognoscere, nō autem quòd alijs possit delegare. sed certè si per se potest, ergo & per alium, vt in regula, potest quis. j. eo. lib. cogita tamen in hoc, & vide ibi per Bal. & per Barto. in l. j. §. nunciatio. ff. de noui ope. nun. nam eodem modo Papa committit legato de latere liberum regimen totius prouinciæ, vt patet in c. j. in fi. s. de of. leg. eo. lib. & in c. si abbatem. s. de elect. eo. lib. & tamen nō potest committere taliter causas ipse legatus. & ad prædicta vide no. per Bal. in §. fi. volētem, q licèt legatus de latere non possit tollere solennitates iuris procedendo vel delegando causas summarie, &c. tamen si vellet statuere, & statuēdo tollere iuris ordinē, & tunc possit. & clarius voluit hoc idem Bal. in addi. Spe. in d. §. superest. ad hoc quod no. in c. fi. s. de offi. dele. & in cle. fi. de appel. & per d. Anto. in d. cle. 2. pro quo etiam facit quod idem Bal. no. in l. 2. C. de constit. pecu. tenens, q statutum mercatorum consuetudine firmatum disponens, q procedatur de plano summarie &c. est seruandum in eorum foro. Sed aduerte, quia Feder. in suo consi. 17. videtur tenere contrarium, dum ibi plenissime disputat, an episcopus & legatus de latete possit facere statuta contra ius cōmune. & determinat q non, vt ibi plene per eum. & facit clem. ne Romani. de elect. & 21. distin. inferior. & no. in c. 2. §. statuto. de constit. eo. lib.

ADDITIONES.

a Celsus. De ver. signi. sæpe. Adde de viribus harum clausularum summarie simpliciter & de plano, sine figura, & strepitu iudi. quod no. in apo. ad Lanfranc. de Oria. ibi nu. j. 2. 3. & seq. per discursum, & ibi per quem, & quibus cum illis clausulis connumeratur.

Vin. God. Summarie quibus casibus procedatur, Bar. in extrauag. ad reprim. ver. summarie. simpliciter quomodo intelligatur, Bar. Alex. & Doct. in l. j. §. si quis simpliciter. ff. de verb. oblig. Fely. in c. de causis. §. præterea. de offi. & pote. iudi. deleg.

b Nic. Sup. Etiam si sit legatus de latere. Adde Ant. de But. in c. dilecti. de iud. Ab. in c. nisi specialis. in 3. no. de offi. dele.

c Nic. Sup. Non possit committere causam. Adde Saly. in l. fi. C. de sen. & per Io. de Imo. in l. j. in §. fi. ff. a quibus appellare non licet.

SVMMARIVM.

1 *Testes recipiuntur ad iuramenta, & dicta parte absente, & non citata in causa hæresis.*
2 *Episcopus & inquisitor in causa hæresis non debent ferre sententiam absq; peritorum consilio.*
3 *Reuelans secretum impositum a superiore potest excommunicari.*

1 Iubemus. † Nota primò casum specialem, in quo testes recipiunt ad iuramenta, & dicta absente parte, & non citata & eorum nomina non publicātur, & eis adhibetur plena fides. & est hoc specialiter inductum in causa hæresis, vnde sequitur, q in alijs casibus & criminibus nomina testium sint publicanda, etiam si immineat graue periculum cōtra ipsos testes, fm Domi. Scd̄o no. q isto casu episcopus non recipit testes sine inquisitorib. & inquisitores sine episcopo, vel eius vicario, nec videtur q in examinatione requirātur aliæ religiosæ personæ, prout dicitur in c. vt officium. §. verum. s. eo.
2 † Tertiò nota ibi, de ipsorum consilio. q in causa hæresis episcopus & inquisitor non debent ferre sententiam sine consilio peritorum. & dicit hic Ioan. And. q episcopus nihil habere debet pro processu, sed debet suis sumptib. procedere, nec debet exigere partem partis deputatæ officio inquisitoris, vt habetur in extrauagan. Benedicti, eo q, §. pen. Quartò no. ibi, ad sententiam vel condemnationem. q in crimine hæresis ferenda est sententia, scilicet declaratoria, si tamen feratur, non
3 vitiatur vt hic, & s. vt inquisitionis. fm Domi.† Quintò no. ibi, excōmunicationis sententia. q reuelans secretum a superiore impositum potest excommunicari. & vide in c. ego N. s. de iureiur. Sextò no. ibi, hac de causa. a contrario sensu, q ex alijs causis concernentibus fidem episcopus posset excōmunicare inquisitorem, & econtra, fm Dom. quod non videtur, quia par in parem non habet imperium, in c. fi. s. de rescrip. eo. lib. vt dicit hic Io. An. & patet in c. inquisitores. s. eo. vbi est tex. de hoc.

De scismaticis. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Agnati dicuntur esse de eadem domo.*
2 *Nepotis appellatione venit filius fratris.*
3 *Papa potest punire laicos, si crimen est ecclesiasticum, licèt non sint de ipsius temporali iurisdictione.*

CAP. I.

Ad succidendos. Hæc decretalis fuit in parte reuocata per extrauagantem Benedicti, quæ incipit, dudum bonę memorię. vbi restituit istos ad omnes pęnas hic insertas, & non insertas, præterquàm ad cardinalatum & ad beneficia ecclesiastica, & inhabilitando ad papatum, & ad bona confiscata alijs concessa, sed post eum Clemēs quintus illos ad cardinalatū restituit, & ambo in cardinalatu mortui sunt. & postea Ioā. 22. promouit aliquos de ista domo ad cardinalatum, vt
1 hic plenè per Io. And. † No. j. ibi, domus. q illi, qui sunt de eadē agnatione, dicuntur esse de eadem domo. sic ff. ad sill. l. j. & ibi
a per Doct. & dicit hic Pet. de Ancha. q bastardi[a] non dicuntur esse de domo, ideo dicebat glo. no. in cle. j. de baptismo. q non pn̄t portare arma domus. quod procedit fm Pet. de Ancha. nisi ɔsuetudo aliud inducat, de quo hic per eū, & per Bar. in l. pronūciatio. ff. de ver. sig. & in l. tutelas. ff. de capi. diui. & per Bal.
2 in l. fi. C. de ver. sin.† Scd̄ò no. ibi, nepotē. q applone[b] nepotis
b veniret filius fratris, de quo hic per Pet. de Anc. & vide de hoc in c. fundamenta. s. de elec. eo. lib. Tertiò no. ibi, de fratrum &c.
c q depositio[c] Cardinalis spectat ad solum Papam, de ɔsilio tñ Cardinalium. Quartò no. ibi, & tanq̃ ɔ hæreticos. q scismatici puniēdi sunt vt hæretici. & vide in c. inter hæresim. 24. q. fi. quę sit differentia inter scismaticos & hæreticos. Quintò no. ibi, ēt si foret &c. q sub ista generali locutione cuiuscunq; eminentiæ &c. non includuntur cardinales, & hoc nisi exprimatur fm Io. Mona. de quo hic in glo. Sextò nota ibi, habuerint. q priuatus dignitate nō debet amplius vocari, vel denominari, vel reputari ab alijs in tali dignitate. de quo no. 9. distin. fm, circa fi. Septimò no. ibi, per collegium. quòd Cardinales faciunt collegium. de quo in c. ad deliberandum. s. de Iudæis. in glo. no. contra. In glo. in ver. vtebantur. no. ex glo. q depositus a dignitate vel officio non debet nec potest vti sigillo, quo vtebatur, dum
3 erat in dignitate vel officio.† In glos. in ver. contra natos. in fi. potest ergo Papa punire laicos, quando crimen est ecclesiasticum, etiam si non sint de temporali iurisdictione ecclesię, quādo sunt de tpali iurisdōne ecclesiæ, pōt punire laicos, ēt si crimen non sit ecclesiasticum. In gl. in ver. alibi. in fi. no. ex glo. q sub noīe Romanæ ecclesiæ strictè & propriè assumendo venit tm̄ ecclia Romana, & nō aliæ ecclīæ, qđ inducit hic Do. ad statuta. In gl. in ver. Cardinalis. ī fi. sub hac ergo gn̄ali locutione, de qua in tex. ibi, cuiuscūq; &c. q includunt epi, non tñ includunt Cardinales, nisi exprimātur, vt hic in tex. nā maior est rō in

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Bastardi non dicuntur esse de domo. Adde Bal. in l. generaliter. in §. cum autem. C. de insti. & substi. Io. de Imo. in l. ex facto. in §. si quis rogatus. ff. ad Treb.

Vin. God. Adde Fely. in c. in præsentia. col. 10. de prob. Cor. in cōsi. 180. In hac. lib. 4. Dec. consi. 85. & si dicatur habere communem vsum loquendi de casato an succedat. Cor. consi. 169. In hac. lib. 3.

b Nico. Sup. Appellatione nepotis Adde Abb. in c. per tuas, in fi. de proba. Abb. in c. tua. de consan. & affi. Lud. Ro. consi. 129 in c. Licet magna apud me fuerit dubitatio

c Nic. Sup. Depositio cardinalis. Adde gl. & Doct. in c. ex gestis. de cle. non resi.

in Cardinalibus, quia quanto sunt viciniores Papæ, tanto minus præsumitur pęnam eis per Papam inferri. Cardinales verò sunt patricij scripti in diademate principis, Insti. quib. mod. ius pa. po. sol. §. filiusfa. & sunt pars corporis Papę, 6. q. j. si quis. & sunt spirituales fratres principis, & plus alijs priuilegiati, ut in c. offici j. s. de of. le. eo. li. ſm Io. Mo. & Io. And. & vide qđ no. in c. quod translationē. s. de offi. leg. & quod dicetur in extrauag. Bonifacij, quæ incipit, excōicamus. super verbo, clericos. vbi tenet, ꝙ constitutio pęnalis loquens de clericis includit Cardinales, licèt non exprimantur, qñ materia est pariter proportionabilis, & constitutio gñaliter loquitur, arg. 17. q. 4. si q̃s suadente. per quæ vř reuocare id, quod ipse hic dicit, dicēs ibi, ꝙ sibi non est credendū in eo, qđ hic dicit, cum loquatur in cā propria, ſm Do. ex quo ipse Io. Mo. erat Cardinalis. Sed posset dici, ꝙ hic loquitur in sñia, sed ibi in constitutione. vide qđ no. in c. super eo. s. ti. proxi. & in c. nemo deinceps. de elec. eo. li. In glo. in ver. habuerint. vide glo. fi. in c. j. in fi. s. de sum. tri. eo. lib. & in cle. j. de hereticis. in uer. eo ipso. & per Arch. in c. cum q̃s. j. de sent. excom. In glo. magna ibi, summa, prout summat hic Archi. In ead. glo. in fi. vide glo. primam in §. idem quoque. hic alleg. & in clem. ne Romani. de elec. in princ. vbi hodie hoc est expeditum. Et no. ex glo. quòd sentire, quòd collegium Cardinalium sit sine capite, est hæreticum. Non ob. quod dicit Inn. in c. cum non ignores. s. de præben. volens, ꝙ ad esse collegij non est quòd habeat caput, quia debet intelligi de capite speciali & particulari, non autem de capite vniuersali, sicut glo. loquitur hic, cum non possit aliquis esse, qui non habeat vniuersale, vt hic plene per Dominicum.

De homicidio. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Potestas omnis dicitur procedere a Deo.*
2 *Animaduersio ecclesiastica continet non solum excommunicationem, sed etiam depositionem, & alias pœnas.*
3 *Mucro in ecclesia Dei dicitur esse duplex. spiritualis, & temporalis.*
4 *Receptans & occultans qualiter differunt.*
5 *Papa potest diffidare Christianos ratione delicti, & possunt offendi ab omnibus impunè.*
6 *Pœna quando imponitur ipso iure, an sit necessaria aliqua sententia saltē declaratoria.*
7 *Mandans et attentans aliquod delictum, licèt non consummatū, an & qualiter puniatur. & nu. 8.*

CAP. I.

1 Pro humani. † No. j. ibi, tribuatur a domino, ꝙ oīs potestas dř procedere a Deo, ergo & non per pecuniam est acquirendam, ſm Host. notantē ex hoc, ꝙ dans pecuniam pro Papatu, vel imperio incidit in l. Iul. de ambitu, ut in l. j. in prin. ff. ad l. Iuli. de ambitu. Non ob. ꝙ ibi dicitur, s. ꝙ illa lex non habeat locum in ciuitate Romana, quia illud intelligitur quo ad principem canonicè electum, quia supra omnes est, ut in c. licèt. s. de elec. & vt legibus solutus, quod sibi placet, disponere pōt, in l. princeps. ff. de legi. & dicit Hostien. ꝙ publica oblatio facta ab eo, qui appetit prodesse, non præesse admittitur, sed clandestina reprobatur, 8. q. j. qui episcopatum, & ita residet Io. & adde prædictis glo. no. 77. dist. si quis pecunia. An Papa possit accusari de simonia, & si fuit electus per simoniam a Cardinalibus, an ex hoc veniat deponendus. † Secundo no. ibi, ecclesiasticæ animaduersionis. iuncto tex. j. ꝙ sub nomine ecclesiasticæ animaduersionis venit non solum excōicatio, sed ēt depositio & alia pęna, ut patet hic in fi. licèt sub noīe censuræ veniant tm̃ illa tria, de quibus in c. quærenti. s. de verb. sig. vnde si scribitur delegato, ut per censuram ecclesiasticā &c. nō poterit plus q̃ illa tria, nisi in rescripto plus ɔtineatur, sicut s. de accu. cum dilecti. vnde non poterit beneficijs priuare, & deponere, seu nouam mulctā imponere, nec alias pęnas infringere, de quib. hic. sequitur in tex. licèt possit in expensis ɔdemnare, ut in c. significasti. s. de offi. dele. Ordinarius tñ ecclesiasticus pdicta oia poterit, nisi phibeatur, s. de cle. non resi. ex tuæ. vnde eps tribunali præest, ergo mulctare potest, ff. de iud. l. 2. §. fi. Non ob. l. 2. ff. de iurisdi. om. iu. quia loquitur in ordinario: nam pōt punire in pecu. vt s. de offi. ord. dilectus. & si credit melius per temporalem, q̃ spūalem pęnam subditum corrigi, securè illam infligat, ut hic, & in c. qm̄. in fi. s. ut li. non contest. & hoc si subditus temporaliter subsit, aliàs poterit distringere dn̄m tpalem ad illam infligendam, ut s. de iudi. postulasti. & ca. cum sit. & consuluit Hostien. ꝙ ad euitandam suspicionem auaritiæ tales pęnæ conuertantur in pias causas, ut d. c. cum sit. & ita residet hic Io. And. ex quorum dictis no. primo, quas pęnas possit imponere delegatus, & quas ordinarius. Secundo no. ꝙ ordinarius non potest punire pecuniariter non sibi aliàs subditum

3 temporaliter, licèt subsit spiritualiter. † Tertio no. ibi, mucrone, quia duplex dicitur esse mucro in ecclesia Dei, scilicet spiritualis, & temporalis, ut 15. q. 6. auctoritate. in fi. de quo hic per Ioan. And. & per Archi. in c. dilecto. j. de senten. excom. Quarto no. ibi, impetrare, quòd timēs ab aliquo offendi, potest eius dominum pro securitate adire, quod inducit hic Pet. de Anch. vt timens offendi possit adire iudicem, & petere ab eo assecurari, de quo per Bar. in l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. præsidis. & per Cyn. in l. denunciamus. C. de his qui ad ecclesias confug. Quinto no. ibi, sic quæ ab eo. quòd ex parte dantis licitum uidetur dare pecuniam, ut quis redimat se a morte iniusta, licèt secus sit ex parte recipientis, ſm Do. immo uidetur, ꝙ etiam a morte iusta licitum sit se redimere, ut no. in l. transigere. C. de transac. cum cuilibet liceat redimere sanguinem suum, ut in l. 2. C. de bon. eorum, & uide per glo. sing. in uer. per violentiā. in cle. pastoralis, de re iu. Sexto no. ibi, quicunque princeps. ꝙ in hac prohibitione includitur princeps, uel alius dominus, ēt si sit maximi gradus: nam cum respiciat fauorem animarum, & reipublicæ, non est restringenda, ſm Ioan. And. ex cuius dicto no. ꝙ constitutio quantuncunque pęnalis respiciens fauorem animarum, uel reipubli. est late interpretanda, de quo in c. generali. s. de elec. eo. lib. ſm Do. & idem uoluit Ioan. An. in c. pe. s. qui filij sint leg. Septimo no. ibi, non sequatur. casum, in quo punitur affectus, sic C. de episco. & cler. l. si quis non dicā.

4 † Octauo no. ibi, receptauerit. differentiam inter receptātem, & occultantem, quia receptator est, qui palam: occultans est, qui clam receptat, secundum Ioan. An. dicentem, ꝙ in 5. casibus hæc pęna locum habet, de quibus hic in textu, quæ pœna locum habet, quando interficitur vel interfici mandatur per assassinos, aliàs autem homicidas hæ pęnæ nō includunt, sed locum habent aliæ pęnæ ciuiles & canonicę, secundum Ioan. And. Nono no. ibi, cum suis bonis &c. ꝙ ecclesia habet potestatem contra laicos in rebus mundanis, immo etiam episcopus, ut patet in c. excōicamus. §. si uerò. in uer. exponat. s. de hæreti. potest etiam eos multis alijs pęnis punire, quas enumerat hic Ioan. An. vnde infertur, ꝙ ecclesia habet iurisdictionē non solum quo ad spiritualia, sed etiā quo ad tpalia, ut hic plenè per Io. An. dicentem æquum esse per ecclesiam prius recurri ad dn̄m tpalem, qñ agitur de correctione secularium, qui si non obediant, utrosq; distringat, ut in c. ita quorundā. s. de Iu-

5 deis. † Decimo no. ibi, perpetuo diffidatos. ꝙ rōne delicti pōt Papa diffidare Christianos, ut sic ab oībus possint impune offendi, sic j. de pęnis. Felicis. nec his diffidatis erunt seruandæ treugæ canonicæ, de quibus in c. j. & 2. de treuga & pace, ut patet ex hoc uerbo perpetuo, ſm Io. An. dicentem, ꝙ Christianus Christianū offendere non pōt, nisi prius ipsum diffidauerit, uel iudicis uel iuris auctoritatē habuerit, aľs esset proditio, non tñ excusat diffidatio, nec ualeret cōsuetudo ɔria, nisi prius per iudicis sñiam approbet, ꝙ sit iusta, ſm Host. & Ioā. An. po-

a nentē de 7. speciebus belli, & qñ dicatur iustū bellū,[a] de quo ēt per glo. 23. q. 2. in summa. & per Inn. & Io. An. in c. olim. el j. de rest. spo. & c. sicut, de iureiu. j. de sentē. excō. in c. dilecto. & per Bar. in l. hostes. ff. de capti. & in sua dispu. quæ inci. Lucanæ, & per Bal. in l. j. ff. de hære. insti. & per Ang. in suo consi. 27. ubi dicit, ꝙ diffidati & banniti a populo Christiano pñt occidi ēt per priuatas personas, de quo hic plenè per Do. sciente hoc procere, ēt si sint clerici, cū censeant degradati, & puniri possint per laicos eo ipso, ꝙ sint diffidati, ut uult tex. hic, facit quod no. in c. 2. j. de pęnis. & in c. cum non ab hoīe. s. de iudi. per Io. An. ſm Do. & facit quod no. s. tit. proxi. ca. 1. Vndecimo no. ibi, ar. ꝙ in probatione huiusmodi delicti non requiruntur exactæ probationes, sed sufficiunt probabilia argumenta, & rōne periculi valerent testes recepti lite non contestata, ēt parte absente, & nō citata, ideo est ꝙ tex. nō dixit, testibus, sed probabilibus ar. facit l. non oēs. §. a barbaris. ff. de re mili. ſm Host. & Io. And. & facit qđ no. in c. seculares. super uerbo, probationis. s. de fo. cōpe. eo. lib. ſm Lap. ex quorum dictis no. ꝙ ubi statutū non exigit

ADDITIO.

a Vin. God. Nota, ꝙ bellū spirituale ortum habuit in paradiso terrestri, ut in trac. de potest. secul. & ecclesi. c. 10. nu. 1. quod habetur in lib. 10. trac. fo. 162. & ibidem num. 6. an bella à iure diuino orta sint, & quis illud iure indicere possit. num. 8.

git plenam probationem,ſed contentatur ſolũ ar. poſſunt te-
ſtes recipi ſine citatione partis,quod eſt no. ad limit. ca. 2.ſ.de
teſt.ſm Domi. Duodecimo no.ibi, diffidationis.iuncto tex.ſ.
ibi,cũ ſuis bonis,&c.ꝙ eoipſo ꝙ perſona eſt diffidata,legitime
eius bona etiam diffidata cenſentur,vt acceſſoria,ar.12. q.j.præ
cipimus.ſm Hoſt.& Io.An.ideo eſt, ꝙ ſi ſtatutum permittit,ꝙ
aliquis poſſit impune offendi,intelligitur tam in perſona,q̃ in
rebus,& ſic poterit impune derobari, quia qui impune poterit
offendi in perſona,fortius in rebus,vt in l.in ſuis. ff.de libe. &
poſthu.& ibi Bal.hoc tenet in fi.repetitionis. non tamen poſ-
ſet vxor talis banniti tunc adulterari,ſm Bal.in l.fi.C.ſi contra
6 ius. † Vlt.no.& ita allegatur,ꝙ quando imponitur pęna ipſo iu
a re,vt eſt hoc caſu,non requiritur aliqua ſententia, [a] per quam
de dicta pœna exprimatur, ſed ſufficit ſententia declaratoria,
per quam pronuncietur & declaretur illius criminis eſſe cul-
pabilem, & hoc ſi pronũcietur illum eſſe fautorem aſſaſſino-
rum,cum tunc ſuccedat pęna a iure impoſita,etiam ſi aliter in
ſententia non exprimatur,vt hic,& ſ.de hæreticis. cum ſm.&
ita debent intelligi omnia iura canonica,& ciuilia dicentia ip
ſo iure, vel facto aliquem puniri,ſecundũ Archi.& Ioan.And.
& facit c.Fęlicis.j.de pęnis.immo dicebat Ioan.And.ſ.poſt Ho
ſtien. ꝙ quo ad pęnas hic impoſitas nõ requiritur aliqua ſentẽ
tia,ſed ſufficit quòd iudex declaret eſſe probatum,per tex.hic,
ibi,ſi conſtiterit,& taliter pronunciando videtur illa eſſe ſen-
tentia declaratoria, aliàs enim licèt pęna imponatur ipſo iure
a tpe commiſſi criminis, tñ requiritur ſententia declaratoria
quo ad executionem pęnæ,vt no.in d.c.cum ſm.hinc eſt,ꝙ ſi-
cut non debet quis vitari vt excõicatus,nec pro depoſito habẽ
dus,niſi conſtet de ſnĩa iuris,vel iudicis,ita nec tanq̃ diffidatus
impugnandus eſt,niſi ſnĩa præcedat,ſm Hoſt.dicit tñ Io. And.
ꝙ in excõicato ſufficit ſola fama,vt ſic debeat vitari tanq̃ excõ
municatus,vt no.in d.c.cum deſideres.§.2. de ſentẽ.excom.de
quo etiam no.in c.prudentiam,in glo.nunquid.ſ.de offi. dele.
Et prædicta in pęnis,quæ imponũtur ipſo iure. In pęnis verò,
quæ imponũtur per ſnĩam,dic ut no.per Bar.in l.j.ff. ad turpil.
In glo.in uer,prę ſertim.in fi.ham ſequens cauſa impulſiua eſt,
non finalis,quæ fuit periculum animarum, ar. c. cum infirmi-
tas.ſ.de pęnitentijs & remiſ. ſecundum Hoſtien. & Ioan. An.
ex quo no.ꝙ vbicunque iſta dictio, præſertim, iungitur cauſæ
impulſiuę exponitur pro maxime,& non pro tm̃,ſm Do.& fa
cit hæc glo.ↄ id,quod dicit Arch.& Io.An.j.in glo.proxi.volẽ-
tes,ꝙ iſte tex.locum non habeat in his,qui non ſunt ſub alicu
ius dñio,ſed per pecuniam hoĩes occidũt,qui vulgariter aſſaſ-
ſini vocantur,pro quo ẽt tex. hic ibi, per prædictos aſſaſſinos,
& ſic loquitur de his,qui ſunt ſub alicuius dñio,ſed ut dicit gl.
hic,iſta fuit cauſa impulſiua, & non finalis, cum finalis cauſa
non fuerit periculũ animarũ,& coerctio peccatorũ,quæ cauſa
locum hẽt ẽt in aſſaſſinis non ſubiectis dñio alicuius,ſm Imo.
& Do.vt hic per eum. Et de iure ciuili qualiter puniantur iſti,
qui pretio conducti delinquunt,vide per Bar.in l.Cicero.ff.de
pęnis.& in l.non ſolũ.§.ſi mandati.ff.de iniur.In gl.in uer.mã-
dauerit.in fi.ratio, quia hic ipſum mandare eſt delictũ cõſum-
matũ,& pęna impoſita ipſo iure,vnde pęnam ipſam non eua-
dit quantũcunq; reuocet,ſuper quo uide quod no.per Io.And.
in regula,in pęnis.ad fi.q.j.e.lib.de illo qui cogitauit,& aliquid
egit,ſed non perfecit,an pęnam euitet,ſi pęniteat, de quo etiã
plene per Arch.17.q.j.§.ſi ergo.& hic per Hoſ.& Io.Mo. & per
Cy.& Bal.in d.l.ſi quis non dicam rapere,& per Bar.in l.qui ea
7 mente.ff.de furt. † Et aduerte ad duos caſus princ. nam primo
aliq̃n quis tm̃ cogitat,ſed non venit ad factũ,& ſi non perſiſtit
in cogitatione, non punitur nec a Deo, nec ab hoĩe,quia pri-
mi motus non ſunt in ptãte noſtra,ut de pę.diſ.j.cogitationis.
ſed ſi perſiſtit in tali cogitatione,& ſic eſt deliberata, & puni-
tur in foro pęnitentiali,non aũt in iudiciali regulariter, ſm gl.
b in d.c.cogitationis.fallit tñ primo in crimine hæreſis, [b] vbi ſo
la mentis deliberatio ſufficit ad conſummationẽ delicti, ut in
c.ad abolẽdam.& c.excõicamus.§.credentes.ſ. de hæret. vnde
inquiſitor puniet mentalem hæreticum, licèt ab extra alia ſi-
gna non appareant, ſi per eius confeſſionem de hoc cõſtaret,
cum aliàs conſtare non poſſit,ſm Pet.de Anch.hic,& Bal.in l.
ſi quis.& vide glo.in ver.eoipſo.in cle.j.de hæreti. & in ca.1.in
fi.ſupra de ſumma trini.eod.lib.Secundo fallit in caſu c.1.ſ.tit.
proxi.& ibi per gloſ.in uer.habuerit, ubi eodem modo puni-
tur ſola deliberata cogitatio. Aliquando ſecundo quis cogitat
delinquere,& venit ad actum,ſed non perficit, & tunc in foro
pęnitentiali eſt locus reconciliationi diuinæ, quantuncunque
deliquerit,ut 50.diſt.ferrum.& de ſumma trini.firmiter.§.pen.
quia eccleſia non claudit gremium &c. ut in c. ſuper eo. ſ. de
hære.eo.lib.ſm Ioan.An.hic in fi.Sed in foro iudiciali, & ſi q̃-
ratur,an poſſit conueniri ciuiliter,& nõ poterit, vt l. vulgaris.
§.qui furti.ff.de fur.in l.j.ff.ꝙ quiſque iuris.quod tñ limita, niſi
eſſet tale delictum,in quo tentatus poſſet trahi in exemplum,
ut in l.ſi quis ſeruo.C.de furtis.Si verò quæritur, an poſſit con
ueniri criminaliter, & tunc aut agitur de ipſo delicto punien-
do,non vt cõſummato,ſed extraordinarie, & punitur, ut ff.de
fur.l.j.quod procedit,q̃n ex tali delicto quis læderetur ſm Bal.
in d.l.ſi quis.de quo etiam per eum in l.ſi fugitiui.C.de ſer.fu-
gi.Aut agitur de ipſo delicto puniendo, ut conſummato, & ſi
non perficit,quia noluit, & regulariter parcitur cogitanti,qui
potuit perficere & noluit, ut l. qui falſam.ff.de falſis. & l.item
apud.§.ſi curauit.ff.de iniurijs. quia uoluntas & propoſitũ &c.
ut in c.cum uoluntate. de ſen. excom. quod tamen limita pri-
mo,niſi in caſu huius decre.ut hic in glo. Secundo limita,niſi
in crimine læſæ maieſtatis,ut in l.quiſquis.C.ad l.Iul. maieſta.
Tertio limita in crimine hæreſis, ut d.c.ad abolendam. & d.§.
credentes.Quarto limita,niſi in conſciſcente ſibi mortẽ, ut l.3.
in princ.ff.de bonis eorum, Quinto limita,niſi in extrahente
de eccleſia fugientem ad illam, C.de his qui ad eccleſias ↄfug.
8 l.fi.cir.prin.ſm Io.An † Si verò non perficit delictũ,q̃a non po-
tuit,& tunc aut nõ ꝑficit,q̃a impeditus impedimento iuris,&
punit̃,ac ſi perfeciſſet,ut l.inter oẽs.§.fi.de fur.aut impedimẽto
facti,& in leuiorib.eidẽ parcit̃,ut l.j.ff.qđ quiſq; iur. ꝫ proprie
ibi nõ ſit delictũ,ſm Pe.de Anc.hic,& Bal.in l.j.Sed in grauio-
rib. ſeu atrocioribus ſi peruenit ad actũ remotũ, ſeu ad actum
verbi,& nõ punit̃,ac ſi ↄſummaſſet, ſed pęna extraordinaria,
vt in l. fi. ff.de extraor.cri.& ita procedit dictũ Cy.in d.l.ſi q̃s.
& Pe.de Anch.hic,qui alternatiue loquit̃, ſed ſi ſuperuenit ad
actũ facti proximũ,& immediatũ,& punitur, ac ſi delictũ eſſet
conſummatũ,ut l.is qui cum telo.ff.de ſica. & in d.l.ſi quis,qđ
tñ limita, q̃n pęna imponit̃ a ſtatuto, quia cũ ſit ſtricte intelli-
gendũ,debet intelligi de delicto cõſummato, ſm Bald.in d.l.ſi
quis.& Pe.de Anch.hic,de quo ẽt per Bal.in d.l. ſi fugitiui. Se-
cundo limita,niſi eſſet caſus,in quo pęna ipſo iure vel facto ve
niret imponenda,quia ad hoc ut talis pęna locũ hẽat, requirit̃
ꝙ delictũ ſit cõſummatũ,ſm Io.An.in d.regu.in pęnis. Si uerò
q̃s cogitat delictũ,et agit et perficit, et tunc regulariter punit̃,
nec pęnitentia ſibi prodeſt,ut l.qui ea mẽte. ff.de fur. qđ tamẽ
limita primo in foro ↄſcientiæ et pęnitentiali, ut in d.c. ſuper
eo.et tenet Bar.in d.l.qui ea mente.et Io.An.hic per d.c.ferrũ.
et Dy. in regula peccatũ.j.eod.lib.Secundo limita,q̃n ex pęna
declaratur in præteritũ non fuiſſe delictũ,ut l.j. C. de crimine
ſtellio.Tertio limita, q̃n quis deliquit incitatus a re ſuper qua
deliquit,ut l.j.§.j.ff.de ſer.fugi.Quarto limita,q̃n ex tali delicto
oriebatur actio ad intereſſe,quod deſinit per pęnitẽtiã, ut l.ex
hoc edicto.§.pen.ff.de alie. iud. Quinto lĩta,q̃n ab initio actio
non erat pęnalis,ut l.j.§.qđ ſi fecerit.ff.de publi.aĩs ſi ab initio
fuiſſet pęnalis,et tunc nõ admittit̃ pęnitẽtia,niſi in caſu l.quã-
uis.ff.de in ius uoc.et in authen.nouo iure. C.de pęna iudi.ſm
Bar.in l.qui ea mente. Si vero quis non cogitauit delinquere,
tñ egit,et perfecit,et tunc ſi caſualiter, et culpa non p̃ceſſit ca-
ſum,et non punitur,ut l.2.ff.de admi.rerũ. ſecus ſi culpa p̃ceſ-
ſit,ut l.fluminũ.§.ſtipulatio.ſ.de dam.infec.intellige,ut j.Sed ſi
cõmiſit quis delictum per culpã latã,et punitur, licèt minus q̃
ſi per dolũ,ut in l.in lege.ff.de ſicarijs.et in l.uideamus.ff.de in
lit.iurãdo.ſi per culpam leuem,et punitur,licèt minus,ut l.q̃c-
quid calore.ff.de reg.iur.ſi per culpã leuiſſimã,et punitur licèt
minus,ut l.ſcientiã.§.cũ aliter.ff.ad l.Aquil. his tñ duobus ulti-
mis caſibus,quis non punitur criminaliter,ſed ciuiliter,et hoc
niſi ſint delicta quæ in tertiam perſonam committãtur, ut vo-
luit Bar. in l.reſpiciendum.§.delinquunt.ff. de pęn. quia tunc
puniretur,licèt leuibus pęnis,ſecũdum Bal.in d.l.ſi quis. Quid
autem de eo, qui cogitauit delinquere in vna ſpecie delicti, et
deliquit in alia, uel cogitauit minus delinquere, et deliquit
plus.uide per Baldum in dicta l.ſi quis.et per Bar.in l.diuus. ff.
de ſicarijs.In glo.fi.in fi.Hoſtien.exponit, id eſt non obſtantẽ
appellatione,uel conditione cuiuſque, quæ in talibus admittẽ
da non eſt,ut in cap. licet. ſupra de offic.ordina.ſecundum Io.
And. ex quibus no. de hac dictione, libere, quia importat, ut
actus poſſit fieri ſine citatione, et excludit appellationem, et
contradictionem partis.

ADDITIONES.

a Cel.Aliqua ſententia.Adde Panor.in c.unico.nume.3.& quod ibi no. in apo-
ſtil.ad eum,in uer.colligitur.de ſagit.

b Vinc.God.Gæreſis prælati, an & quando noceat iuribus eccleſiæ, & ſit iuſta
cauſa leuandi obedientiam prælato.Fely.in c.inter quatuor.in prin. de ma-
io.& obed.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Clericus conquerens coram iudice de malefactoribus, an uel quando incurrat regularitatem.*
2 *Et clericus cautè faciat, si dicat, conqueror potius quàm accuso.*
3 *Iudex an possit imponere pęnam corporalem, si actum fuerit ciuiliter corã eo de crimine, quod puniri potest pœna corporali.*
4 *Offensus an teneatur amare proximum, non solum dimittere rancorem animi.*
5 *Protestatio expressa quando requiratur, non sufficiunt uerba generalia.*
6 *Scriptura an sit de substantia protestationis.*
7 *Protestatio an iuuet clericum, si pro certo sciat, quòd non possit consequi debitum suum sine pęna sanguinis.*

CAP. II.

1 PRælatis. Primo ponit dictum, quod secũdo probat per euitationem absurdi ibi, alioquin. †No. j. ibi, suis. & tene menti, quia per hoc verbum, quod etiam repetitur hic in fi. ille tantum euaderet irregularitatem, qui pro se seu suis malefactoribus querelam exponit. secus ergo si non pro se, sed fortè pro sibi coniũctis, vel alijs hanc querelam exponit etiam protestatione præmissa, quia tunc non loquitur iste tex. facit c. ad audientiam. s̃. de decimis. pro quo etiam tex. & glo. no. in uer. suum, in clem.
a j. j. eo. Quid autem de illis suis, qui [a] ueniunt appellatione suorum, de quibus no. in ca. fi. 12. q. j. & 89. dist. iudicatum. & dic, ꝙ non habet locum iste tex. ex quo hic non repetit, vel suorum, quod procedit nisi tales essent serui, vel ancillæ, vt probat̃ hic in fine tex. ibi, & ipsorum bona. & facit quod no. in glo. pe. in
2 c. auctoritate. j̃. de priuilegijs. quod no. †Secundo no. ibi, querelam, quia per hoc dicit hic Io. An. ꝙ caute facit clericus, si dicat conqueror potius quàm accuso, vt sic vtatur verbis huius tex. dicit tamen Ioan. Andr. ꝙ quamuis diceret, accuso. dummo-
b do [b] protestetur, cessabit regularitas, quia & querela inofficiosi testamenti dicitur accusatio, vt l. parentibus. & in l. arenam. C. de inoffi. testamento. vnde per hunc tex. permittitur tm̃ accusatio de crimine, qñ agitur ad emẽdam, & sic ciuiliter de crimine, & sic qñ prosequitur tm̃ suam iniuriã, & fm hoc dẽt intelligi qđ dicebat Inn. in c. cũ P. s̃. de accu. & glo. in c. laicos. 2. q. 7. secus aũt si ageretur criminaliter expresse, & ad pęnã sanguinis, quia tunc non posset ẽt cum protestatione, nec iuuaret protestatio, quia esset ꝯria facto, vt patet hic in tex. & j̃. c. prox. Qñ aũt ex crimine non veniret imponẽda pęna sanguinis, an clericus possit accusare criminaliter ad vindictã, ẽt si eius iniuriam prosequatur, & dic ꝙ non, vt vide per Inno. & do. Nic. in d. c. cum P. in 2. col. & per glo. in d. c. laicos. Tertio no. ibi, imputari non debet, ꝙ facienti actum permissum non imputat̃, qđ sequitur ex illo, licet consecutiuum sit repugnans statui suo, 23. q. 5. de occidendis. & procederet iste tex. etiam si clericus caperet malefactorem, vel procuraret capi, & tradere iudici, dũmodo protestetur prout hic dicitur, & ita tenet Specu. §. iuxta. ver. quid si clericus. & Hostien. in sum. eo. titu. §. qua pęna. ver. verum. ubi etiam dicit, ꝙ protestando prout hic dicitur, si tñ in corde haberet aliud quàm dicat in ore, ꝙ esset irregularis, licet
3 occultus, ita tenet hic Archi. & Ioan. And. & Do. †Quarto no. ibi, inferatur iustitia mediante, ꝙ si agatur de crimine ciuiliter, poterit iudex eodem processu imponere pęnã sanguinis, & sic criminaliter punire, quod forte procedit, qñ de crimine constaret per confes. vt est plene dictũ in c. j. s̃. de accusa. eo. lib. secus si per testes uel alias probationes, & tunc ex eodem processu pęnam imponere nòn posset, licet ex illo possit inquirere, & nouum processum inchoare, & postea condemnare, & pœnam imponere, vt no. in l. 2. §. si publico. ff. de adulterijs. & ita posset intelligi tex. hic fm Pe. de Anc. intellige, ꝙ iudex sit talis, ꝙ possit cognoscere criminaliter, aľs nõ posset, sed an tũc possit denunciare, hic per Pe. de Anc. & per Bal. in l. quod euitandi. C. de condi. ob tur. cau. & in l. nullum. C. de testib. & per Inn. in c. dilectus. de pęnis, iudex tñ maleficiorum, qui tm̃ põt criminaliter cognoscere, vt l. solemus. §. latrunculator. ff. de iudi. bene posset incidenter cõdemnare reũ ad restitutionẽ damni, vt in l. interdum. §. qui furem. ff. de furtis. & notabiliter per
4 Inno. in c. cum oporteat. s̃. de accus. † Vltimo no. ꝙ licitum est arg. ab euitatione absurdi. facit c. dudum. s̃. de præben. eod. lib. & l. nam furdum. ff. de bo. lib. In glo. in ver. emendam. in fi. idẽ no. in Spe. de treu. & pace. in uer. & no. & hic per Arch. alle. gl. 45. dist. & qui emendat. & in q. 3. quia præsulatus. & uide ẽt per glo. & Doct. in c. 1. s̃. de maledictis. & uide hic plene per Ioan. An. an offensus sit obligatus non solum ad dimittendum rancorem animi, sed etiam ad amandum proximũ, ut hic per eũ. In glos. in uer. prouideri. in fi. & debet prouideri huic clerico offenso per idoneam cautionẽ, per no. 37. q. j. de Benedicto. cuius dictum ꝓcedit, qñ de reiteratione offensæ esset timor vel ꝑsumptio, & ex quibus causetur talis præsumptio, hic per Archi. & Io. And. & uide, quod no. de hoc in c. 2. s̃. de ordi. cogni. per Pe. de Anch. s̃. c. proxi. & per Bar. in l. illicitas. §. ne potętiores. ff. de offi. ꝑsidis. & in l. sed si susceperit. ff. de iudi. & per Cy.
5 in l. denunciatio. C. de his qui ad ecclesias confug. † In glo. in ver. ꝓtestando. in prin. tene menti ex glo. & tex. ꝙ requirit expressa protestatio: vnde non sufficerent verba generalia. facit glo. in ver. expresse. in c. inquisitores. s̃. de hæreticis. eo. li. & dixit hic singulariter Io. Cal. per hunc tex. requirentẽ expressam ꝓtestationẽ, & per id qđ dicit hic hæc glo. & Archid. ꝙ in foro cõscientiæ non sufficeret talẽ protestationẽ in mente cõcipere, nisi expresse exprimatur, & rñdet ad c. tua. s̃. de sponsa. quia Papa hic uoluit solum per modum hic expressum euadi pęnã irregullaritatis, & non alio modo, ut hic notabiliter per eum.
6 † In ea. glo. in fi. vult glo. ꝙ scriptura non sit de esse protestationis, licẽt cautum sit confici publicũ instrm, de quo in c. cupientes. §. qđ si super. s̃. de elec. eo. lib. & in c. 1. s̃. de censib. eo. lib. In glo. in uer. iustitia. in fi. uide no. in c. ulti. hic alle. & uoluit hic Pet. de Anch. ꝙ si iudex ꝯ iustitiam imponeret pęnã mortis, ꝙ
c clericus ẽt omissa protestatione non esset irregularis, [c] argu. l. super imprudentiã. ff. de euictionibus. & l. qui cum maior. §. fi. de bo. lib. & ita sentit hic Do. per c. & qui emandat. 45. dist. ita ẽt est de mente glo. in c. postulasti. s̃. eo. & Inno. in c. tua nos. in fi. s̃. eo. et idem si clericus proponeret tale quid, ex quo non ueniebat imponenda pęna mortis, uel mutilationis membri, q̃a etiam absque protestatione non fieret irregularis, dato ꝙ pœna mortis iniustè inferatur. Et idem si casualiter, puta si clericus pro executione sñiæ latæ in cã ciuili faciat capi laicũ, qui resistens familiæ occidatur, non incurrit irregularitatem, fm Pet. de Ancha. per no. in c. postulasti. cogita tñ quia leuissima culpa facit quem irregularem, fm glo. no. in c. significasti. el j. s̃. eo. et facit c. hi qui arborem. 50. distin. ubi dicitur, ꝙ ex omni culpa uel negligentia fit quis irregularis, de quo tñ in c. requisitum. s̃. de penitentijs. et ideo glo. hic sentit, ꝙ si contra iustitiã inferatur mors, tunc ille non sit in culpa, qñ protestatione præmissa etc. secus ergo esset non præmissa protestatione. et uide etiam notabiliter per Arch. in 23. q. 5. si nos. posset dici, ꝙ ista
7 culpa non est ordinata ad casum. † In glos. in fi. Quid autem si clericus pro certo sciat, ꝙ non possit consequi debitum suum sine pęna sanguinis, an tunc iuuet talis protestatio, et possit salua conscientia implorare officium iudicis. Io. An. in d. c. postulasti. sentit ꝙ sic, et ita tenet ibi do. Nico. per rõnem tex. hic in fi. qđ no. & facit rõ tex. in l. illud. ff. de peti. hære. quia nõ debet quis propter metum periculi suum indiscussum derelinquere.

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Qui ueniunt appellatione suorum. Adde Do. in c. pudeat. circa fi. 50. dist. Bar. in l. j. C. qui accu. Bald. & Saly. l. fœmina. C. ad turpil. Floria. in lege Iulia. ff. de testi.

b Nic. Sup. Dummodo protestetur. Adde glo. in uer. detrahe. in c. 1. 14. q. 6. titu. Spe. de dispen. in §. iuxta. uer. item si clericus.

c Vinc. God. Nota quo ad irregularitatem incurrendam ratihabitio non æquiparatur mandato, & ideo clericus habens ratum homicidium eo ignorante factum, non est irregularis. Fel. in c. sicut dignum. col. 4. de homi.

SVMMARIVM.

1 *Mors uel mutilatio membri si secuta fuerit ex mandato præter propositũ mandantis, qualiter teneatur.*
2 *Irregularitas contrahitur ex duobus, scilicet ex homicidio & mutilatione membri.*
3 *Statutum si disponit, quòd ex aliquo amputetur alicui manus, an sit satisfactum statuto, si amputetur ei manus arida.*
4 *Culpa si casum procedit, an quis semper teneatur de casu.*
5 *Mandans aliquis si est Bononiensis, & mandat aliquem Florentiæ occidi, si ibi occiditur, ubi dicatur factum homicidium, Bononiæ, an Florentiæ.*

CAP. III.

1 IS qui. Primo ponitur dictum: secũdo eius ratio, ibi, cum mandando. †No. j. ꝙ si ex mandato sequatur mors, uel mutilatio membri etiam præter propositum ipsius mandantis, incurrit ipse mãdans irregularitatem, et idem in pręstante consilium ipsi aggressori, fm Io. An. dicentem. ꝙ mandans uel ꝯsulens sit irregularis, ẽt si mandatarius, vel ille, cui est consultum, non occidat, sed occidatur, per rõnem huius tex. quicq̃d aliter tenuerit Inno. et Hosti. in c. ad audientiam. s̃. eo. et Spec. in titu. de legatio. §. iusta. ver. quid si aliquis. et uide ẽt per Io. An. in d. c. ad audien
2 tiam. ubi etiam Doc. idẽ sequuntur. † Secundo no. ꝙ irregularitas

SVMMARIVM.

1 Pęna statuta in c. quamquàm. de vsuris. ut habeat locum, quot requirãtur.
2 Vsurarius tenetur facere restitutionem usurarum non habita ratione ne egeat.
3 Confeßio vsurarij facta extra iudicium, quando reddat eum usurarium manifestum. & nu. 4.
5 Vsurarius tenetur edere libros rationum suarum etiam contra se, in quibus descriptæ sunt usurę.
6 Vsuræ sunt restituendæ his, a quibus sunt extortæ, aut eorum hæredibus, si illi non extant, erogari debent pauperibus.
7 An autem pauperes teneantur restituere his, a quibu sunt exacti, si postea appareant.
8 Remißio gratuita facta usurario de usuris, an eidem prosit.
9 Hæres, qui non facit inuentarium, an teneatur ultra uires hæreditatis in foro conscientiæ. & nu. 10.
11 Vsurarius defunctus si mandauit restitui usuras, an sufficiat quòd hæredes eius caueant.
12 Obligatus alicui soluere certa die sub pęna, si mandat alicui ut pro se soluat, mandatarius si non soluat, an debitor excusetur a pœna.
13 Vsurarius an teneatur restituere non habita ratione ne egeat, & quid in alijs detinentibus bona alienata.
14 Vsurarius an debeat satisfacere etiam de interesse.
15 Creditores, & damnum paßi, & legatarij usurarij si simul compareant, & petant sibi satisfaciendum.
16 Vsurarius si dedit dotem filiæ suæ, an poterit conueniri maritus, ut restituat dotem his, a quibus usurarius exegit usuras, & nu. 17.
18 Procurator quando non potest domino acquirere, tamen intendit sibi acquirere, debet cedere actionem domino.
19 Cautio de restituendis usuris per quem potest recipi.
20 Notarius si stipuletur, an & quando actionem sibi quęrit.
21 Cautio idonea requirit pignus, & an sufficiat præstare bonorũ hypothecã.
22 Vsurarius si vult dare cautionem, & stat per notarium uel episcopũ, quòd non dat, quid iuris.

CAP. II.

1 Vamquàm. †Primo, ꝓuidet, qñ vsurarij manifesti sint sepeliẽdi. Secundo ibi, oẽs, punit ɔ̃rium facientes. Tertio ibi, nullus, ponit duas prohibitiones, & irritat testamenta. No. j. duo eẽ necessaria, vt habeat locũ iste tex. primo, ꝙ vsurarij sint manifesti, & qui dicantur manifesti, dicet j. in alijs ergo vsurarijs non manifestis iste tex. locũ non hẽt. Secundo requirit, ꝙ manifesti vsurarij vsuras receperint. dato ergo ꝙ plures mutuassent sub vsuris, si tñ vsuras nondum receperunt, non hẽt locum tex. hic, quia isti ad nullam restõnem tenentur, licèt peccauerint, & peccato satisfacere teneant: vnde ex his dicit hic Io. An. ꝙ aduocatus dẽt esse cautus, qui vult vti isto tex. ad vitiãdum testm̃ vel sepulturã impedire, vt non formet simplr articulũ, ꝙ mutuauerit ad vsurã, sed ꝙ ẽt vsuras receperit, aliàs iste tex. locũ non hrẽt ſm eum. facit qđ no. in ver. Christianorũ. in c. j. s̃. ti. proxi. & in c. eos. j. q. j. de quo ẽt per Ang. in disputatione, quæ incipit, Astẽsis miles, in ver. super xj. vbi idẽ dicit, lʒ tñ probaretur, ꝙ quis fuerit manifestus, & vsuras receperit, si tñ ex aduerso probetur de restõne facta, nõ haberet locũ iste tex. quia per restõnem desinit quis esse vsurarius, & absoluetur nomen vsurarij, & constõ loquens de vsurarijs non cõprehendit illos facta restõne, ut est tex. no. in c. cum tu. in uer. donec reddant. s̃. eo. & tenet notabiliter Bal. in rub. C. eo. ti. in prin. & satis facit tex. hic, & de hoc uide notabiliter per Lap. in sua alle. 54. & ibi an sufficiat probare, ꝙ vsurarius exegerit seu receperit vsuras, nisi probetur ꝙ vsuras non restituerit, & cui incum-
2 bat onus probandi de hac negatiua vel affirmatiua. †Secundo no. ibi, patiuntur facultates, ꝙ vsurarius tenetur vsuras restituere, quatenus supportant facultates, non habita rõne ne egeat, vt patet hic, & in d. c. cum tu. & ibi in glo. de quo j. in glo. Tertio no. ibi, si præsto sint, formã istius decr. quia primo debet satisfieri seu caueri illis, quibus est facienda restõ, si sint pñtes, & intellige stricte in illo loco, vbi testm̃ ordinatur, sicut dr̃ in stipulationibus, vt in l. j. ff. de ver. obli. ex quo hic agitur de stipulatione interponenda: vnde quantum ad hoc non dicetur pñs, qui est in ortis, sed qui est pñs ad hoc ſm Bal. in l. executorem. C. de execu. rei iud. in 5. col. vbi dicit, ꝙ licèt sit ibi præsens debens recipere, si tñ alius suppleret, sibi satis est, vt in l. si procuratori pñti. ff. de ver. obli. Quarto no. ibi, vicesgerenti. ꝙ cognitio & coerctio super restõnibus vsurarũ spectat ad officiũ vicarij seu officialis, sicut & aliarũ causarũ ẽt matrimonialiũ, ut in c. fi. s̃. de cogna. spũali. ſm Io. An. & dicebat Bal. in d. l. executorẽ. ꝙ non põt apparere de mandato istius vicẽ gerentis, sed satis est si patiente ipso se gerebat pro tali, ar. l. j. §. magistrũ. ff. de exercito. Quinto no. ibi, ita ꝙ illis &c. ꝙ ordinarius loci & eiꝰ vicarius, uel officialis, & rector parochiæ recipere possunt cautionẽ pro illis, a quibus sunt extortæ vsuræ, & ipsis absentibus actionem & obligationem quærere, quod est speciale in casu isto, ut patet hic, præsentis constitutionis auctoritate &c. & sic cum hic sit speciale, infertur ꝙ regulariter per officialẽ uel iudicem non quæritur absenti, ſm Pet. de Anch. referentẽ Bal. in l. gñaliter. C. de epis. & cler. circa fi. dicentẽ, ꝙ in incumbentibus iudicis officio anteq̃ partes sint in ɔ̃dictorio iudicio, quæritur parti absenti per iudicẽ: secus in his quæ de sui natura requirũt præsentiã partis, & quæ explicãtur per modũ contradictorij iudicij, quod est notatu dignũ, & a multis ignorantibus non intellectũ ſm eum, qui alleg. ff. de furtis. l. si quis uxori. §. si fugitiuum. & per hoc declaratur l. certum. §. si quis absente. ff. de confes. & l. fi. ff. de interrog. act. & facit quod no. per Cy. in auth. sacrã pu. C. si aduersus ven. Sed certè posset dici, ꝙ regulariter in pertinentibus ad officiũ quæratur per officialẽ absenti sibi subdito, per no. in l. si eum. ff. si quis cautio. & in c. dudum. de conuer. coniugatorũ. & per Spe. in tit. de instru. edi. §. nunc verò aliqua. in uer. item pone. & per Doc. in l. j. ff. de iusti. & iu. aliàs si non esset subditus ipsi officiali, & per eum non requiritur, nisi in casu speciali hic, & isto casu põt quæri pro absente siue subdito siue non, ut sentit gl. hic, & uide quod no. in l. eũ pro quo. ff. de in ius uoc. Vltimo no. ibi, sit cautum, ꝙ cum iste tex. impersonaliter loquatur, sufficit non solum de vsuris esse per quemcunq; satisfactũ, ut patet s̃. in tex. ibi, satisfactum. simpliciter & impersonaliter loquente, sed ẽt sufficit, ꝙ sit idonec cautũ per quẽcunque, & est uerũ quo ad hoc, ut usurarius possit admitti ad sepulturã, non sic quo ad ualidandũ testm̃, ut per
3 glo. in uer. manifestos. in cle. j. de sepul. & hic in glo. fi. †In glo.
a 2. ibi, publicè fatereť. no. ex glo. ꝙ licèt ɔfessio [a] extra iudiciũ facta nõ inducat notoriũ, ut in c. fi. s̃. de coha. cle. & mu. nõ faciat quẽ manifestũ usurariũ, puta si aliquis in testõ ɔfiteatur se esse manifestũ usurariũ, ſm Bal. in l. j. C. de salsa cã. & Ange. in d. disputatione circa prin. tñ si ipsa cõfessio publice emanet coram sacerdote & testibus, reddit confitentem manifestũ usurariũ, ut dicit hæc glo. no. & rõ est, q̃a sacerdos dicit hoc casu iudex istius quo ad respicientia forũ aïæ, ut de pęni. dis. j. quẽ pęnitet. vnde censeť coram iudice cõpetenti emanasse, ſm Arc. & Ioã. And. & facit c. oĩs. s̃. de pęnitentijs. sed hæc rõ non vr̃ bona, q̃a licet sacerdos dicatur iudex cõpetens quo ad forũ aïæ, non tñ in respicientibus forũ iudicialem, in quo foro imponunť pœnæ hic inductæ, ideo est, ꝙ ɔfessio facta corã dño sacerdote nõ inducit notoriũ, ut tenuit Io. de Lig. in cle. 1. de sepultu. & facit glo. & qđ ibi no. in c. si sacerdos. s̃. de offi. or. Vnde Ang. in d. disputa. circa prin. dicit, q ideo confessio, de qua hic in glo. reddit quem manifestũ usurariũ, q̃a cũ ea concurrũt alia, de quib. hic in glo. fi. q̃a in ultima cõfessione mandauit usuras restitui, tradidit ẽt librũ rationũ. Ex hoc etiam dicens, ꝙ cũ sacerdos & tabellio æquiparentur quo ad recipiendã hanc cautionẽ uel confes. ut hic in tex. si corã tabellione & testib. q̃s publice ɔfessus fuerit se usuras extorsisse, & mandet eas restitui, & ipsi tabellioni codicẽ rõnum tradiderit, his ɔcurrẽtib. censeť manifestus usurarius, & ita vr̃ uelle Lap. in sua allega. 123. post mediũ, lʒ aĩs ɔfessio quantũcunq; publice facta corã notario & testib. uel ẽt facta corã iudice cõpetenti, non reddat manifestũ usurariũ ante publicationẽ, nisi & alia ɔcurrant, de q̃b. hic in tex. posset tñ ex ɔfessione sola ɔcurrente fama, ut per argumenta, ɔuictus publicari, ut ibi plenius per Ang. & facit gl. in uer. manifestos. s̃. c. ꝓxi. Posset ẽt dici, ꝙ ideo ɔfessio, de qua hic in glo. facit manifestũ usurariũ, q̃a fuit facta corã sacerdote & testib. ita publicè, ꝙ per multorũ notitiã peruenit: aĩs si clandestine & taliter, ꝙ nõ publicať in populo talis ɔfessio, & tũc secus esset ſm Lap. de Florentia in suo trac. de usuris. in q. 88. adducens Bald. in l. j.
b C. de sacrosan. eccle. uolentẽ, ꝙ manifestus usurarius [b] censeať ille, ɔ̃ quẽ est cõis opi. ꝙ sit usurarius, et ideo si ꝓbareť p duos uel tres testes, ꝙ esset usurarius, si nõ ꝓbetur cõis opi. uel actus publicè factus, nõ diceret maĩfestus usurarius, ẽt si codices sui ꝓducerenť, qđ dicit singulariter ꝓbari p l. scripturas. C. q po- tiores. ſm Lau. ut hic refert Do. dicens hoc uerũ esse, et ita uoluit gl. hic dũ dixit, publicè fatereť. vñ infert, ꝙ talis actꝰ nõ fuit occultus, sed publicus. facit gl. in uer. publice. in cle. 1. de sepul. Et

ADDITIONES.

a Vinc. God Adde, quòd confessio etiam parte absente facta, quando habeatur pro plena probatione, Ruy. consi. 70. nu. 5. lib. 4.

b Nic. Sup. Manifestus usurarius. Adde glo. in cle. eos. & ibi Car. in 19. q. de sep. glo. in c. sane. el 2. 24. q. 2. Abb. in c. cum in diœcesi. de usu. Vinc. God. Adde Alex. in l. 2. ff. de fur. & Bal. in consi. 475. col. 2. lib. 3.

† Et ex his infertur, ꝙ confeſſio facta extra iudicium facit confitentem dici manifeſtũ vſurarium, ſi fiat ita publicè, quòd in pluriũ notitiam deueniat, & ex ea reſultet cõmunis opinio, ꝙ ſit vſurarius. facit quod no. idem Bald. in l. j. C. de teſtamentis. circa fi. vbi dixit ſufficere, vt dicatur ꝙ teſtes ſciant aliquem haberi pro manifeſto & publico vſurario, licèt non viderint fœnerari, arg. l. 3. in ver. publice. ff. ad Maced. licèt quo ad repetitionem vſurarũ talis probatio non ſufficeret ſecundũ eum. vide j. §. proxi. ſuper glo. in ver. alioquin. Et de alijs modis probãdi vſurarium manifeſtum per euidentiam facti vel alias probationes, vide remiſſiones datas ſ. c. proximo, in glo. in ver. manifeſtos. & hic per Pet. de Ancha. in 17. col. quærentem hic in 6. colum. an ex probatione inducta per conſtitutionem ſynodalem, quæ probatio aliàs de iure communi non ſufficeret, conuincatur quis vt manifeſtus vſurarius quo ad omnem effectũ manifeſti, puta ſi conſtitutio dicat, ꝙ per vnum teſtem de veritate, vel tres de fama vel confeſ. extraiudicialem poſſit q̃s conuinci de crimine vſurarum. & refert Fed. in ſuo conſi. 17. tenẽtem ꝙ non, quia talis conſtitutio nõ valet, vt ibi plene per eũ, & ita reſidet hic Pet. de Ancha. & Nico. in c. cum in diœceſi. ſ. eo. bene tamen valeret conſtitutio epiſcopi, ſi daret aliquam ſpeciem probationis faciliorem ad probandum quem manifeſtũ vſurariũ, cum vſurarios conuinci ex facilioribus probationibus iura ſuadeant, vt in cap. illo vos. in fi. ſ. de pigno. & facit quod idem Bald. tenet in l. eos. in fi. C. de vſuris. & per Ang. in d. diſputatione. in ver. de quarto. tenentem quòd valeret conſtitutio epiſcopi diſponens, ꝙ contractus factus cum vſurario præſumatur vſurarius, cum hoc non ſit contra ius cõmune: ſecus ſi conſtitutio epiſcopi diſponeret, ꝙ contractus per aliquẽ de familia vſurarij præſumatur vſurarius, argumen. c. 2. ſ. de his quæ fiunt a ma. par. & hoc niſi fuerit conſuetus fœnerari per tales, vt plenius per Ang. in d. diſpu. in ver. de ſecundo. & de iſtis conſtitutionibus epiſcopalibus vide j. ſuper glo. ver parochiã. in fi. Quando verò ageretur de repetendis vſuris, quæ probatio tunc ſufficiat, vide j. §. proxi. ſuper gloſ. in verſic. alioquin.

5 † In eadem glo. in fi. ad quos libros edendos poſſunt compelli, quando de vſuris agitur, vt habetur hodie in clemen. j. §. cæterum. j. eo. & dicebat Bal. in l. j. C. de falſa cauſa. ꝙ ſi in codicibus rationũ vſurariorũ appareat, ꝙ toties & tot fœnerauit, ꝙ non poteſt eſſe niſi liquidũ in populo, ꝙ dicit̃ tunc manifeſtus vſurarius, ar. d. cle. j. vbi dicitur, ꝙ dictis codicibus hodie eſt ſtãdum, eſto ꝙ olim ante d. cle. aliud eſſet, & ita poſſet procedere dicti Bar. in l. j. C. de ſacroſa. eccl. & qđ dicit hic Arch. in prin. volens ꝙ vſurarij poſſint dici manifeſti, qui poſſunt conuinci ex libris ſuis, & facit quod no. per glo. 24. q. 2. ſane. circa prin. & ita reſidet Fede. in d. conſi. 8. Et per Ang. in d. diſputatione, an vſurarius ſi tradidit libros ſuos epiſcopo poſſit ab eo petere, vt exhibeantur, ad hoc vt ipſe videat, quibus vſurarum reſtitutio ſit fienda, cum ipſe poſſit reſtituere, ex quo eſt certus, vt ibi per

6 eum. † In glo. in ver. ſatisfieri. in fi. ſi autem non appareant, tũc erogantur vſuræ pauperibus, in quibus erogandis nõ feſtinet epiſcopus propter ſuperuenientes, qui potuerunt habere iuſtam cauſam ignorantiæ, vt in c. cum in tua. ſ. qui matrimoniũ accu. poſſunt. ſecundũ Ioan. An. j. §. proxi. ſentientem ex hoc, ꝙ ſi uocati per edictum non compareant in termino, ꝙ etiam poſt terminũ debent audiri, ſi ignorauerint, & iuſtam ignorãtiæ cauſam habuerint, ſecus ſi ſciuerint, quia imputabitur, ſm Lap. per no. in d. c. fi. & per Spec. in titu. de ſecundo decreto. §. nunc dicamus. uer. ſed pone ꝙ unus, & ita tranſit hic Pe. de Ancha. & Do. de quo j. Quid aũt ſi facta erogatione & reſtitutione pauperibus apparent illi, quibus fieri debet reſtitutio, & de hoc fidem faciunt. poteſt concludi, ꝙ etiam poſt lapſum termini ſi res eſt integra, debent audiri, ut ſ. & ſic ſi epiſcopus nondum reſtituit, debet illis reſtitui a quibus fuit extortum. Sed ſi executio & diſtributio erat iam facta ipſis pauperibus, & tunc epiſcopus non tenebitur de ſuo ſatisfacere, ex quo bona fide erogatio eſt facta pauperibus, nec etiam vſurarius tenebitur il-

7 li vlterius reſtituere. † Poſſet tamen ille, cui debeat fieri reſtitutio, per cõditionẽ ſine cauſa repetere a dictis pauperibus, ar. l. fi. ff. quod me. cã. & qđ no. Inn. in c. grauis. ſ. de depoſi. & glo. in l. ſi fideiuſſor. in §. in omnibus. ff. mãdati. & de his uide per d. Pet. de Peru. in d. c. cum tu. & per Lap. in ſua alle. 74. & per Fede. in ſuo conſi. 101. quod incipit, Caſus talis eſt, quidam. & in conſil. 147. quod incipit, In q̃one. & ibi plene de his. Sed quid ſi illi, quibus debet fieri reſtitutio, compareãt re integra, ſed non petunt uel non curant repetere, an tunc poſſint pauperibus erogari. Ioan. An. hic ꝙ ſic, niſi liberaliter remittantur per ipſum debentem recipere ipſi uſurario, ſm eum referentẽ Hoſtien. in ſumma, eo. ti. §. ulti. uer. quid ſi fœnerator. & ita trãſeunt hic Do. & d. Pet. in d. c. cum tu. & facit tex. in auth. alearum uſus. C. de relig. & Bal. ibi dicens per illum tex. ꝙ diſtributio incertorum pertinet ad ep̃m, ſiue non appareat debens recipere, ſiue appareat & negligat. Sed aduerte, quia non dicit Bal. ꝙ illo negligente debeat fieri reſtitutio pauperibus, imò glo. in d. c. cum tu. in uer. non ſuperſtitibus. in fi. dicit ꝙ quamdiu poteſt fieri reſtõ illi, qui ſoluit, nũquàm dẽt pauperib' erogari: unde ep̃s poſſet per inquiſitionem procedere, & compellere uſurarium ad reſtõnem fiendam debenti recipere, ſm Innocẽ. in c. ad noſtram. el 2. de iureiu. facit gl. hic in uer. idonee. Et quod no. Hoſt. & Io. An. in c. quia fruſtra. ſ. eo. ſuper glo. 2. dicentes, ꝙ q̃n eſt certũ, cui debet fieri reſtõ, dato ꝙ ille negligeret repetere, tñ uſurarius tenetur illi reſtituere non aũt pauperibus, & ſi ille eſſet abſens, debet tunc pecunia conſignari & deponi ad eius peti. & ita ſequuntur ibi Doc. ex quibus nõ vr̃ procedere quod dicit ſ. Ioan. An. unde ur̃, ꝙ ẽt quantũcunque ſit lapſus terminus edicti, & debens recipere non compareat, nec curet comparere, uel repetere, tñ nunq̃ debet fieri reſtõ pauperibus, ex quo eſt certus, qui debet recipere, ſecus ſi eſſet incertus, ut patet ex prædictis. & uide per Lap. in d. allega. 74.

8 † An aũt proſit remiſſio gratuita facta uſurario per debentem recipere, hic aliqualiter per Ioan. An. & Pet. de Anc. & per gl. in reg. peccatum. j. eo. lib. & ibi dicetur. In glo. in uer. mandauerint. ibi, uires hæreditatis. intellige, ſi fecit inuentariũ, aliàs teneretur ultra uires hæreditatis, ut in l. fi. C. de iure delibe. facit glo. in c. ep̃s. hic alle. & in c. in literis. ſ. de raptoribus. & ita uoluit Hoſtien. in c. tua. ſ. eod. de quo plene in c. ulti. hic allega.

9 † Quid autem ſit in foro conſciẽtiæ,[a] an hæres, qui nõ fecit in-

a uentariũ, teneatur ultra uires hæreditatis. Hoſtien. in ſumma de teſtamentis. §. pe. uer. quid ſi non ſufficit. & uer. ſeq. tenet ꝙ non, pro quo facit tex. hic ibi, prout patiuntur facultates. facit etiam d. c. in literis. & quia iudicium Dei inititur ueritati, ut in c. a nobis. el 2. ſ. de ſen. excom. Item ex hoc nihil deperit recipere debentibus, cum ipſe defunctus non teneretur ultra facultates, ut eſt dictum ſ. & patet in d. c. cũ tu. ergo nec ipſe hæres, & per hoc non ob. quod dici ſolet de lege humana facta ab habente auctoritatẽ, ſi non nutrit peccatũ, ligare in foro ꝯſciẽ, ut per Tho. in parte 2. q. 96. ar. 4. ſm Io. An. referentẽ Fed. de Senis idem diſputando tenuiſſe, ut patet in ſuo conſil. 21. de quo ibi plene per eum, & ita reſidet Io. An. ꝙ hæres uſurarij ultra uires hæreditatis non teneatur in foro ꝯſciæ, & ita ẽt ur̃ hic tenere Pet. de Anch. & in c. j. de ꝯſti. eo. lib. & Ang. in dicta diſputatione ad fi. in uer. x. Super quo aduerte primo, quia in foro cõſcientiæ cõis opinio Doc. ut ſ. eſt, ꝙ ſiue loquamur in ꝯ̃ctibus, ſiue in delictis, hæres non teneatur ultra uires hæreditatis, ẽt ſi non fecerit inuentariũ, ita ẽt tenent Doc. in rub. de acq. hære. quod ſub dubio forte ibi limitat Imo. niſi hæres adeat ſciẽs uires hæreditatis non ſufficere, cum tunc uideatur quaſi ꝯ̃here cum creditoribus, & uelle ſe illis obligare, ut l. apud Iul. §. fi. ff. ex quibus cau. in poſſ. unde etiam in foro conſcientiæ teneatur, quia ſic præſumitur fuiſſe eius uoluntas, ex quo ſcienter adiuit: ſecus ſi ignorauit, quia tunc non eſt ueriſimile, quòd uoluerit ſe obligare ultra uires, arg. l. cum de indebito. ff. de probatio. merito in foro conſcientiæ non tenetur ultra uires, & in dubio debet præſumi ignorantia, ut in reg. præſumitur. j. e. lib. ſecundum Imo. dicentem ita debere intelligi, quod dixit Ang. in l. j. §. antepen. ff. ſi cui pluſquàm per l. fal. & hæc limitatio poſſet procedere, in debitis ex contractu: ſecus in debitis

10 ex delicto, uel ratione uſuræ, de quo j. † Sed in foro iudiciali diſtingue tres caſus. primo in debitis ex contractibus. ſecundo ex legatis factis in ultima uoluntate. tertio in uſuris. quarto in alijs delictis. Primo caſu dic, quòd etiam de æquitate canonica tenet̃ hr̃s ultra uires, ſi nõ ꝯficit inuentariũ, ut ꝑ gl. et Doct. in c. Raynal. in fi. de teſta. & ꝑ gl. in c. j. de teſta. & in c. j. ſ. de ſolu. & ibi q̃d ſit dicendũ in eccleſia, an teneat̃ ꝯficere inuentariũ, & an teneat̃ ultra uires. lʒ Bal. in l. cũ a mr̃e. in fi. & in d. rub. ſimpl̃r dixerit, ꝙ de æquitate canonica nullus hr̃s teneat̃ ultra uires hr̃ditatis, ſed dẽt intelligi in foro ꝯſciæ, ut per eũ in d. l. fi. poſt prin. Secundo caſu in legatis dic idẽ, ut in d. l. fi. & in auth. ſed cũ teſtator. C. ad l. fal. licèt olim ſecus eſſet, ut in l. j. §. ſi is q. ff. ad Treb. & plene per Bar. in l. in rõne. §. qđ uulgo. ff. ad l. fal. Tertio caſu in uſuris uidetur ꝙ nullo modo hæres teneatur ultra uires, per iura & rationes, de quibus hic per Io. And. & per Fe de.

ADDITIO.

a Vin. God. Vſurarius in foro cõſciæ nõ tenet̃ ultra quã facere poſſit pro reſtõne uſurarum. glo. & DD. in c. cum tu. de uſur. Vide dec. in conſi. 170. col. 2.

Fede.in d. conſ.pro quo etiã tex.hic,vt ſ.& ita ſequitur hic Pe. de Anch.& do. Anto.in d.c.in literis.vbi ẽt refert ſe ita conſuluiſſe,& ita reſidet hic Do.& pro his facit,quia Doct. præſupponunt obligationẽ vſurarũ eſſe ex delicto. pro quo facit tex. in c.3.& 4.ſ.eo.& in d.c.tua.& glo.xj.q.j.in ſumma.Sed in contrariũ facit glo.16.q.6.in c. ſi epm. & in c. Michael.& Inn.ibi,j. eo.vbi dr̃,ꝙ hæres tenetur ꝯdõne indebiti ad reſtituendas vſuras,& ſic ex quaſi ꝯctu: vnde videretur ꝙ teneatur vltra vires, vt ſ.niſi dicas ꝙ tex.in d.c.tua.vult,ꝙ hæres aſtringatur eo modo,quo ipſe defunctus, qui defunctus in vita non tenetur,niſi quatenus ſunt bona,vt d.c.cum tu. ergo & idẽ in eius hæredẽ, vt cogi non poſſit niſi ſm̃ facultates defuncti. Quarto caſu in alijs delictis dic, ꝙ hæres non tenetur vltra uires ẽt in foro iudiciali,per tex.no.in d.c.literis.vbi d.Ant.idem tenet,& in d.c. tua nos.& Bal.in l.j.C.ne ex delictis defun. & dic per Doct.vt

11 ſ. † In ea.glo.in fi. idem tenet glo. in ver.manifeſtis.in cle.j.de ſepultur.vt ſufficiat, ꝙ per hæredes caueatur poſt mortẽ, quãdo defunctus mandauit reſtitui vſuras,vt dicit glo.ibi,vel quãdo apparerent ſigna ꝯtritionis,vt dicit glo.hic,quam tene mẽti ad materiã c.a nobis.hic alle. vt locum habeat in manifeſtis vſuratijs.& intellige,ꝙ conſtat deceſſiſſe in tali peccato, quia ſit vſurarius manifeſtus,ꝙ tunc denegatur ſepultura, ſed ſi nõ conſtat ꝙ ſit manifeſtus,licèt iſti,a quibus vſuræ ſunt extortæ, dicãt eum fuiſſe manifeſtũ,& hæredes hoc negent,tñ non debet ei denegari ſepultura, ſed dèbit ſepeliri, & poſtea de hoc inquiri: aliàs facile fuiſſet cuilibet impedire ſepulturam ꝯ l.fi. C.de ſepulchro violato.& hoc niſi probatio eſſet prompta,& ita reſidet hic Io.An.& Do.& vide in c.ex parte.ſ. de ſepulturis. in gloſ. 2. an appellatio interpoſita impediat ſepulturam. Quid autem de occulto fœneratore,qui necauit, nec eſt confeſſus,& fuit ſic ſepultus,an ſi poſtea appareat illum fuiſſe vſurarium,ſit exhumandus.& videtur ꝙ ſic,ſ.de ſepul.cap. ſacris. ſed Io.An.hic reſidet,ꝙ non debeat exhumari,ſed hæredes poterunt cogi ad ſatisfactionem, vt dicit gloſ.hic, & hoc poteſt procedere,quando apparuerunt ſigna contritionis, arg. d.c.a nobis. ſed ſi vſurarius quantumcunque occultus mortuus eſt ſine ꝯfeſſione, & nõ apparuerũt ſigna ꝯtritionis, & tũc ſi oſſa ſua pñt diſcerni, deberent exhumanati, ſm̃ Do. In eo vero, ꝙ fuiſſet manifeſtus,& tunc cũ talis non ſit ſepeliẽdus, vt hic, ſi fuit ſepultus, erit exhumandus, etiam ſi decedat confeſſus, & mandet vſuras reſtitui, vt hic in tex. & hoc niſi poſt mortẽ eius hæredes ſatisfaciant, uel caueant, ut dicitur hic in glo.& in d.clemen.j.in uer.manifeſtos.Sed pone,quòd aliquis in pręſentia eſt confeſſus ſacerdoti ſe extorſiſſe vſuras, an poſito ꝙ hoc ſit occultum,poſſit ſacerdos publicare,& denegare eccleſiaſticam ſepulturam. Ioan. An. videtur hic reſidere quòd ſic, per no.per glo.quæ incipit,quando grauata. in ca.teſtimoniũ. ſ.de teſtibus.quod non eſt uerum,quia ſacerdos reuelare non debet,nec ſibi creditur, vt in c. quia omnis. de pęnitentijs. & ibi no.& ita eſt communis opinio ſecundũ Ioan.de Lig.& ita ſequitur Lau.in d.trac.prout refert hic Domi.Nec obſt.d.gloſ. quia loquitur ibi de manifeſtatione,quòd ſit emendatus, non quòd ſit criminoſus, & quia non reperitur quòd eccleſiaſtica ſepultura denegetur,niſi manifeſto vſurario,qualis iſte nõ eſt, nec dictum ſacerdotis facit eum manifeſtum,ut in c.inquiſitionis.circa fi.ſ.de accu.& confeſſione facta coram ſacerdote,dic

12 vt eſt dictum ſ. † In glo.in ver.denegetur.ibi,per mandatariũ. no.gl.quia facit ad q.de eo,qui tenetur alicui ſoluere certa die ſub pęna excommunicationis,vel alia pęna, vt non excuſetur a pęna,licèt illud mandauerit ſolui iſta die, ſi per mãdatarium vel nuncium id factum non ſit. facit c.ſi compromiſſarius. in princip.ſ.de elec.eod.lib.Non obſt.c.ſignificante.ſ. de pignoribus.quia ut ibi patet,remanet obligatus ad ſoluẽdum, & ſic indiget abſolutione,j.de ſen.excom.venerabilibus.§. idem.ſecundum Ioan. An. & Domi.de qua tamen materia uide hic ꝑ Pet.de Ancha.& per Doc.in d.c.ſignificante. & per Ang.in d. diſpu.circa medium,in uer.de primo.& per Barto. in l.cum filius.§.in hac.ff.de verb.oblig.In ead. glo. ibi, ſed imponit hæc pęna.intellige de illo,qui neſciebat ſe ad plures teneri, vel nõ potuit plus facere quàm mãdare, ſecundũ Io. An.volẽtem ex hoc,quòd vſurarius ſi fuit confeſſus, & mandauit vſuras reſtitui,non ſit damnatus,licèt non reſtituerit,uel cauerit ſi nõ potuit,licèt denegetur eccleſiaſtica ſepultura, ſecus ergo ſi non reſtituit,cum potuit,& ſic quãdo potuit plus facere quàm mãdare,de quo per Ange. in d.diſputatione,circa fi.dicentem tamen,ꝙ ſi eſt certum,quòd vſurarius,qui mandauit reſtitui, habuerit animum reſtituendi, ſed morte præuentus non potuit, vel non potuit commodè ſalua eius dignitate, ꝙ tunc propter

bonum propoſitum non eſt damnatus,argu.l.nepos Proculo. ff.de verbo.ſignifi.aliàs ſi intentio non fuiſſet ſimplex, & certa in volendo reſtituere,ſed ſolum in mandãdo, ut eius hæres reſtituat,& tunc non ſufficeret, imò plus,quia ẽt ſi caueat, nõ fieret ſaluus,ſi noluit reſtõnem facere, ſm̃ Bal.hic, qđ adde ad no.ſ.in glo.proxi.& j.in §.fi.† In glo. in uer.facultates.ibi, tota 13 etiam non habita rõne ne egeat.ſm̃ glo.in c.cum tu.ſ.eod.circa fi.ſm̃ Io.An.& idem vr̃ hic ſequi Arch.& Hoſtiẽ. in ſum.de pęnitentijs.§.vlti.ver.quid.& rõ eſt, quia non debet uiuere de alieno,& ita tranſeunt hic Doc.& in d.c.cum tu.Sed certe iſta rõ concluderet idem eſſe in alijs oĩbus caſibus,vnde vr̃ tenendum ꝯrium,pro quo do.Inn.in c. Odoardus.ſ.de ſolu.dicens,ꝙ ẽt ſi conueniatur quis ex maleficio ad intereſſe, tñ non tenet niſi inquantum facere põt.pro quo eſt optimus tex.in c.3.ſ.de furtis.ubi videtur,ꝙ ratione neceſſitatis licet furari, fortius ergo non debet quis eſſe aſtrictus ad reſtituendum, ita ꝙ egeat, cum ſi egeret,eſſet licitum de nouo furari,ut ſ.facit etiam tex. hic ibi,patiuntur facultates.& facit tex.in d.ca.cum tu.& in d. §.eos.nam debet intelligi honeſto modo,& ciuiliter,ut ſic poſſit viuere,ar.d.l.nepos Proculo.Dicebat tñ hic Pet.de Anch.ꝙ paupertas non excuſat vſurarium ab obligatione & condemnatione inſolidũ,per no.in l.ꝯtinuus.ff.de uer.obli.immo fortè non prodeſſet ſibi ceſſio bonorũ, ſicut non prodeſt debitoribus doloſis:vnde debebit carcerari,& rõne paupertatis non excuſabitur ſm̃ eum.facit glo.in d.c.cum tu. Sed certe ꝙ vſurarius ſit obligatus inſolidũ, & ita debeat condemnari,eſt verũ, tñ executio non vr̃ poſſe fieri,niſi inquãtum facere põt, & ita eſt de mente glo.in c.ſi res.16.q.6. & in c. ſicut dignum.§.eos.ſ. de homicidio.& ſ.eſt dictum.nec vr̃,ꝙ poſſint carcerari,q̃a dicit tex.in d.c. cum tu. ꝙ qui non habent in facultatibus, nulla debent pęna mulctari.vnde negari non poteſt, quin carcer,licèt ſit inuentus ad cuſtodiam,ꝙ iſto caſu non ſit pęna, ut ſ.ca. quamuis.j.de pę.& uide plene per Do.in d.c. Odoardus. Et qđ eſt dictum ſ.de uſurariis, idẽ eſt de miniſtris & factoribus eorum,ut condemnẽtur inſolidum,argu. c.ſicut non ſuo.47.diſt. vno tamen ſoluente alter liberatur,ut tenuit Lap.in ſua alleg. 93.ubi dicit,ꝙ in ipſis miniſtris habent locum oẽs pęnæ huius c.de quo tñ qñ & qualiter procedat,uide per glo.& Io.& alios

14 Doc.in c.Michael.ſ.eo.† Sed quærit hic Archi.an vſurarius debeat ſatisfacere ẽt de intereſſe.& concludit ꝙ non, cum ſufficiat ſatisfacere de vſuris extortis,ut dicit tex.hic,& facit c.debitores.& c.ſeq.in fi.& c.ad noſtrã.el 2.ſ.de iureiur.non ergo de alio intereſſe,ſeu de eo quod eſſet lucratus cum ipſis uſuris, ſecundũ Io.An.in l.1.in fi. C. de condi. indebiti.ut tenuit Barto. Bri.in ſua uenereali.89.intellige ut dicit Tho. 2.2.q.78.ar.3.quãdo pro uſura recipitur res nõ pariens fructum,ut pecunia, vel alia ſpecies, uel fructus,quia acquiſitum cum talibus dr̃ acquiſitum ex induſtria,non ex fructu ipſius rei. Sed & ſi pro uſura ſit data res vſu non cõſumptibilis, ſed fructum afferens, ut domus,uel uinea,& tunc tenetur reſtituere nõ ſolũ rem acceptã, ſed ẽt eius fructus, ex quo illius rei non ipſe, ſed ille dñs erat, & ita vr̃ hic reſidere Ioan.An.& per Arch.in c. ſi quis vſuram. 14.q.4.quod ſatis eſt æquum ſm̃ Lap.hic, & idem videtur tenere arguendo tñ pro & contra, Io. Cald.in c.fi.ſ.eo.et idem do. Ang.in d.diſputatione, in uer. ſuper decimo dicendum eſt,dicens etiam ꝙ ſi uſurarius ex uſuris emiſſet prædia, non teneẽ reſtituere fructus perceptos ex ipſis prædiis,ar.l.2.et 3. C.ſi qs alteri uel ſibi.pro quo etiam tex.in d.c.cum tu. in fi.ſic quo ar. quod Lau.in d.trac.in q.44.ubi recitatis opi.poſt multa cõcludit,ꝙ ſi datur res afferens fructum. et dic, ut ſ. Sed ſi datur res quæ ſolum ex induſtria lucrum operatur, et tunc tale lucrum pro parte remanere debet apud uſurarium, quæ pars quanta ſit,iudicis arbitrio relinquitur, conſideratis labore, expenſis operum, et induſtria, cum dignus ſit mercenatius mercede ſua etc. Et pro parte tale lucrum debet reſtitui debitoris habito reſpectu ad damnum,quod ſuſtinuit in rebus ſuis propter detentionem illius rei ſuæ pro uſura datæ. Reſiduum vero ut incertum,dabitur pauperibus,ar.d.ca. cum tu.non enim debet remanere penes vſurarium, ne inuitetur ad exercendũ uſuras, nec ẽt debet reſtitui debitori, quia ſic reciperet uſuras de ſua pecunia contra id,quod habetur 14.q.3. plerique. et per Hoſtien.in ſum.eo. ti.§. qualiter. uer. ſed pone.ubi de his per eum,et hæc diſtinctio æqua uidetur ſm̃ Do.et facit glo. in uer. ex eius.et ibi per Doct.in l.cum oportet. C. de bon. quæ liberis. Sed aduerte, quia cum vſurarius teneatur ad reſtitutionem ꝑ condictionẽ indebiti,ut per glo.in d.c.Michael.et 16.q.6. ſi epiſcopũ.tenetur ad fructus,ut in l.debiti.et l.in ſumma.ff. de condi.inde. et hoc ſi pro uſura ſit data res fructũ pariẽs,ſed ſi uſura con-

consiſtat in quantitate, & tunc non videtur quod teneatur re-
ſtiutere lucra vel alia extrinſeca, vt in l.j.C.de cōdi.indebi.& l.
nummis.ff.de in litem iurando. nam ſic reciperet debitor vſu-
ras de ſua pecunia, quod non licet, vt s̃.ſed bene tenetur vſura
rius reſtituere danda incurſa per ſoluentem ratione vſuræ ſo-
lutæ, quæ paſſus non eſſet, ſi vſuram non ſoluiſſet, vt ſentit Io.
An.s̃, referendo Tho.& iſtud etiam fuit no.dic. Inn.in d.c.tua.
pro quo facit ratio c.fi.s̃.de iniurijs.& de his etiam vide p Bal.
15 in l.executorem. in prin. C. de execu.rei iudi.†In ead.glo. ibi,
æs alienum.vnde dixit Hoſt.in ſumma.de teſtamentis. in §. ad
quid hæres.ver.quid ſi non ſufficiat.& verſic.ſequenti. quod ſi
comparean ſimul creditores, & damnum paſſi, & legatarij, ꝙ
a primo debet ſatisfieri creditoribus, a ſecūdo damnum paſſis,
& inſolidum ſine aliqua detractione, tertio legatarijs detracta
fal.ſi neceſſe eſſet, ſed primis creditoribus primo debet ſatiſ-
fieri.ſecundo ſecundis per ordinem, vt dicit glo.hic. Sed certe
ex quo bona vſurarij non ſunt tacite obligata, vt j̃.dicetur, de-
bebit ſatisfieri omnibus pro rata, non habita conſideratione
prioritatis temporis, vt tenet hic Archi.& 14.q.6.non ſanè.cir-
ca medium magnæ glo.& hoc ſi ſimul concurrant, alias ſi ſe-
paratur, tunc liberaretur hæres ſoluendo per ordinem primo
venienti, dummodo tamen ſoluens ſit ſine dolo, ſecundum
Lap.& idem Domi.hic, & per Angel. in d. diſputatione ad fi.
in ver.13.& vide in l.fin.§.& ſi præfatam.C.de iure delibera. In
eadem glo.in fi.vnde infertur, quod non ſufficiat vſurario de-
diſſe hypothecam ſuorum bonorum pro cautione, quia iam
nihil adderet, ſi a iure bona ſua ſunt obligata, ſecundum Ioan.
And.& Lap.in ſua alleg.64.de quo j̃. in glo. in verſi.idonee.Et
quod bona vſurarij ſint obligata, tenet glo.hic, & in d.cap. tua
nos.vbi idem tenet do.Pe.& in d.c.cum tu. dicens hoc proce-
dere, etiam ſi bona non ſint exempta ex vſuris, ita videtur ſen
tire Bal.in d.l.executorem.in prin.& in c.j.§.ſimiliter.de con-
trouer.inueſti.vbi dixit, quod de æquitate canonica ſingularis
poſſeſſor poteſt cōueniri, vt vel ſoluat, vel rem dimittat.Idem
Ange.in d.ver.13. quod videtur procedere, quando bona ſunt
exempta ex pecunia vſuraria, alias ſecus, quia tex.in d.ca.cum
tu.ſi aliquid facit, probat ſolum de rebus emptis ex pecunia
vſuraria, & non de alijs bonis. & ita videtur hic tenere Pet. de
Anch.& Bal.in l.rem quam.C.de iure dot.in fi. & in l. ſi tutor.
C.de ſeruo pig.dato.vbi notabiliter voluit, quod res empta ex
pecunia vſuraria, licèt ſit obligata, tamen non fit illius, cuius
pecunia empta fuit, nec poterit vendicari, vt ibi per eum, & p
Io.And.in d.c.cum tu.licet glo.ibi in fi.dixerit contrarium, &
male. Sed contra prædicta facit, quia dicit hic Ioan.And. quod
de hac hypotheca non probatur iure, & idem Arch.hic, & Ho
ſtien.in d.c.tua. & quod bona non ſint hypothecata quantun-
cunque ſint empta ex pecunia vſuraria, tenuit Fed.in ſuo cōſi.
60.& in conſi. 215. & Lap. in d.alleg. vbi plene de his dicens, ꝙ
dicta diſtinctio an bona ſint empta ex pecunia vſuraria, vel
non, iure non probatur, nec in d. c. cum tu. quia ibi dicitur, ꝙ
res empta ex pecunia vſuraria debet vendi, nam idem eſſet ſi
eſſet empta ex alia pecunia, & hanc partem tenet hic Ioan.
de Fan.dicens ſe ita conſuluiſſe.pro quo tex.in d.c.tua.vbi con
ſultatio erat facta in genere, quid de extraneis, ad quos bona
vſuratiorum perueniunt, & Papa reſpondet quod tenentur,
ſi ſunt hæredes, ſecus ergo ſi non ſunt hæredes, & ſic quando
res perueniſſent ad eos titulo ſingulari, vt ibi probari videtur,
& idem tenet ibi domi.Anto.& domi.Nico. & in d.c.cum tu.
concludentes ſequēdo Hoſtien.in d.c.tua.quod ille, ad quem
bona vſurarij perueniunt titulo ſingulari, ſiue ex cauſa onero-
ſa, ſiue ex lucratiua, non poſſit moleſtari ſuper illis bonis etiā
pro vſuris reſtituendis, arg.l.æris alieni.C.de dona.Et idem in
rebus emptis ex pecunia vſuraria, quando ſunt apud alium ex
titulo oneroſo, ſecus ſi ex titulo lucratiuo, quia tunc per offi-
cium iudicis poterant vendi, non eo reſpectu quod ſint obli-
gata, ſed ex quadam æquitate, l.ſi me, & Titium.ff.ſi cer.pet.eſ-
16 ſet tamen neceſſe, quod primo fieret excuſſio, vt per Bal.in d.l.
ſi tutor.†Et prædicta faciunt ad q.no.Quid ſi vſurarius de pecu
nia vſuratia dedit dotem ſuæ filiæ, an ipſa vel maritus poſſit cō
ueniri a creditoribus illius vſurarij.Et diſtingue primo, quod ſi
maritus habuit in dotem ipſam rem vſurariam, puta fundum,
& tunc maritus poterit cōueniri tanquam quilibet poſſeſſor,
vt tenet no.Bal.in d.l.rem.in fi.C.de iu. dotium. & cogita, qua
actione, nam rei vendicatione non, quia in vſura ſoluta tranſ-
fertur dominium, ſecundum glo.14.q.4. ſi quis vſuram. condi-
ctione indebiti non, quia non datur contra tertium, vt in l. his
ſolis.ff.de condi.indeb.vnde de hoc vide per Docto.in c.debi-
tores.s̃.de iureiu.Sed ſi maritus habet in dotem pecuniam vſu
rariam, & ſi de hoc cōſtat, vr̃ idem, quod in re vſuraria, ut s̃.ali-
quando de hoc non cōſtat, uel habuit in dotem rem emptam
ex pecunia vſuraria, vel aliam, & dic quod maritus non poteſt
inquietari, ex quo in dote habet titulum oneroſum, vt in l. fin.
§.ſi a ſocero.ff.de his quæ in frau.cred.per quem tex.Bal. & ma
ior pars Docto.Peruſinorum conſuluerunt, quod maritus ha-
bens dotem ab vſurario etiam facta excuſſione, non poſſit in-
quietari a creditoribus vſurarii, pro quo facit quod tenet Hoſt.
& domi.Nico.& Anto.in d.c.tua.& intellige, niſi maritus ſciē
ter receperit dotem datam cauſa fraudandi creditores, vt in d.
§.ſi a ſocero.Sed in filia ſolu.matri.conclude, vt s̃. quod tenea-
tur, quando habuit rem vſurariam, & idem ſi habuit rem em-
ptam ex pecu.vſuraria, quia dos dicitur eſſe apud eam ex cau-
ſa lucratiua, vt in d.§.ſi a ſocero.merito poterit conueniri facta
excuſſione, vt s̃..Sed ſi habuit aliam rem ab vſurario, & tunc ſi
non eſt hæres patris, non poterit conueniri, vt s̃.& per Hoſtiē.
in d.c.tua.Si vero habuit in dotem pecuniam vſurariā, & hoc
conſtat, concludit Fede.in d.conſi.60.quod ſi non eſt hæres pa
tris, ex quo ſolu.matri.recepit pecu.ab hærede mariti, & ſic nō
poteſt dici pecu.vſuraria, quod non teneatur. & ita ſequit̃ do.
Pet.in d.c.cum tu.Sed domi.Anto.ibi contra, ex quo illa pecu
nia ſuccedit loco illius pecuniȩ vſurariȩ, & ita ſequitur ibi do.
Nico.de ȩquitate, licet de rigore iuris ſequatur opi.Feder. vt s̃.
17 †In glo.in ver.præſto.in fi.intellige, quod ſint certi, alias ſi ſint
præſentes, & ignorant qui ſint, vel quantū percipere debeant,
vel propter multitudinem facile haberi non poſſunt, eſſet per
inde, ac ſi eſſent abſentes, & his non requiſitis ordinarius hāc
cautionem recipit, & interdum in his prouidetur per conſtitu
tiones ſynodales, ſed dummodo ſufficiat huic conſtitutioni, pȩ
næ huius decre.locum non haberent, dato quod illis conſtitu-
tionibus paritum non fuiſſet, ſecundum Ioan. And. hic in tex.
quod intelligit Lap. niſi per conſtitutionem ſynodalem impo
neretur eadem pœna, quæ hic imponitur, ſed quia conſtitutio
ſynodalis non dat diuerſam formam ab iſta, ſed eandem, & ag
grauat pœnam, & tunc pœna ligat, quia conſtitutio epiſcopa-
lis poteſt addere pœnam iuri communi, ut no.in clem.ne Ro-
mani.de elect.Sed ſi dat aliam formam, & tunc ſi ſeruetur for-
ma huius cap.& non incurritur eius pœna, ut dicit Ioan. And.
Sed pœna ipſius conſtitutionis, ſic, ſi eius forma non ſeruetur,
ſiue pœna ſit diuerſa, ſiue eadem, & ſi eſt eadem in effectu, in-
curritur pȩna iſtius c.& ita procedat d.Lap.hic ſecundum Do.
de quo etiam per Ang.in d.diſpu.in uer.de ſeptimo.ubi tenēt,
quod forma huius c.poſſit alterari per conſtitutionem ſynoda
lem, quādo fieret utilior animabus, & illis, a quibus uſuræ ſunt
extortæ, alias ſecus, ut ibi per eum.Sed certe Ioan.And. hic uo
luit, quod dato quod formæ datȩ per cōſtitutiones non parean
tur, tamen non poſſit imponi per eas pȩna huius decret. & ſic
quod quis careat eccleſiaſtica ſepultura, uel quod fiat quis inte
ſtabilis, nam ij ſunt caſus, in quibus epiſcopus diſponere non
poteſt, & dummodo tamen ſeruetur forma hic tradita, & iſtud
fuit ſingulare dictum Ioan.Andr. hic, de qua tamen materia p
Doc.in c.2.s̃.de conſtitutionibus eo.lib.In gl. in uer.poſſit.ibi,
filij in poteſtate, ſecus ſi eſſent emancipati, uel naturales tan-
tum, uel præſtaretur matri, uel alicui de tranſuerſalibus, ſecun
18 dum Bal.in d.l.executorem.†In ead.glo. ibi, cedere actionem,
ut l.poſſeſſio.ff.de acqui.poſſeſ.intellige, ſi cedere poteſt, alias
ſi ſit defectus perſonæ, ut quia non ſit, uel non reperiatur, &
tunc tranſit utilis ſine ceſſione, ut l.1.ff.de actio.& obl. & alios
caſus, in quibus utilis tranſit ſine ceſſione, uide per Barto.
in l. ſtipulatio.§.ſi ſtipuler. ff. de uerbo. oblig.& in d. l. poſſeſ-
ſio. & de iure cano.an indiſtincte quæratur alteri per alterum,
uide per glo.ſingu.j.q.7.quoties cordis oculus. & hic per Pet.
de Ancha.& per glo.& Docto. in c. conſtitutus. s̃. de procu.&
in d.§.ſi ſtipuler.& per Bal.in l.illud.C.de ſacroſan. eccle. & in
l.rationes.C.de proba.& no.per Rotam.in deciſi.249.quæ inci
pit, Item ſi per habentem.In ead.glo.ibi, penſione ſcilicet, in
fructibus, ſed de penſione, quod non germinat, & ex contra-
ctu debetur, ſed communiter legiſtæ tenent contrarium, niſi
in ſubſidium, ſecundum Ioan.And.ſed dic idem omni caſu, ut
per Bar.in d.§.ſi ſtipuler.& per Bal.in l.quod procurator. hic al
19 legata, ubi plene per eos de materia huius glo. † In glo.in uer.
loci.

ADDITIO.

a Nic.Supe.Adde, quod creditor adiens hæreditatem debitoris, an cenſeatur re-
mittere, ſeu repudiare creditum, Cor.in conſ.1.circa, litera b.la 2.lib.4.quid
ſi creditor adijt hæreditatem cum beneficio inuentarij, an poſſit diſpo..ere
pro ſuo credito de rebus hæreditarijs. Iaſ. in l. debitori duo. colum. 2. poſt
Pau.de Caſt.C.de pac.

loci, ubi in quo degit usurarius, etiam si ciuis, uel incola nõ sit,
ut sentit hic Ioan. Andr. super tex. & sic tam ordinarius origi-
nis, uel domicilii ipsius usurarij, quàm ordinarius loci, in quo
ipse vsurarius habitat, poterit cautionem recipere, imo & ordi
narius illorum, ex quibus sunt extortæ vsuræ, vt hic in glo. seq.
& ordinarius loci, in quo fuerunt extortæ vsuræ, & cum talis
possit vsuras distribuere inter pauperes, & etiam se compone-
re cum vsurario, secundũ Ang. in d. dispu. in deci. secundi q̃siti
prin. & vide Fede. in suo consi. 32. In ead. glo. ibi, spiritualibus.
vide per Ioan. And. in c. Ioan. in ver. dioecesanum. s̃. de testa. &
tene menti ex glo. quod appel. ordinarij debet in dubio intelli
gi de Episcopo, si tamen in materia, de qua ipsa dispositio lo-
quitur, habent potestatem inferiores ab Episcopo, tunc etiam
ipsi compræhenduntur secundum glos. no. hic, de quo etiam
vide per glo. 1. in clemen. 1. de vi. & honest. cleri. & in c. ordina-
rij. in princip. s̃. de offic. ordi. eod. lib. In ea. glo. in fi. sic s̃. de off.
ordi. pastoralis. in fi. & per Specu. in titu. de satisdatione. §. viso.
ver. si quis recipit. & si ordinarius habeat vicarium, & officia-
lem, non refert, cui eorum præstetur hæc cautio, secundum Io.
And. In glo. in ver. parochiæ. ibi, habitat vel habitare consue-
uit. dummodo a laribus non discesserit, vt l. 1. §. habitare. ff. de
his qui deiece. & intelligas de rectore parochię. s. curato, & in
titulato, vel si publice sit in quasi possessione, & fama sit de il-
lo, quod sit verus rector, secus si sit intrusus per vim, vel per te-
meritatem, secundum Innocẽ. in c. nihil. s̃. de elect. secundum
a Bal. in d. l. executorem. in 6. colum. In glos. in ver. parochia. [a] in
princip. dic secundum Archi. & Ioan. And. quod non est de ne
cessitate, quod sint de eadem parochia, cum satis est quod sint
idonei, & idem videtur tenere Bald. in d. l. executorem. dicens
sufficere quod testes sint noti, & probatæ fidei, cum peregrini
non sint idonei, vt no. in §. si vero. hic alleg. In ea. glo. in fi. imo
secundum Archi. sufficeret vnus testis cum illo, qui recipit cau
tionem, ex quo de nullius præiudicio agitur, & vide de hoc ꝑ
Bar. in l. 2. ff. de stipu. seruo. & per do. Anto. in cap. fin. s̃. de fide
instrumen. secus autem, si esset præiudicium tertij, puta si dice
retur testamentum nullum, vt sic succedatur ab intesta. nam
cum tex. hic dicat, quod ista cautio debeat præstari rectori co-
ram aliquibus, certe seruari debet prout loquitur, secundũ Io.
20 And. † In glo. in ver. mandato. in fi. licèt ergo si notarius stipula
tur pro altero sine pręsentia vel mandato iudicis, quæratur vti
lis actio sine cessione, etiam in conuentionalibus, vt per Bart.
in l. 2. hic alleg. & no. per glo. in §. si quis alij. Institu. de inutili-
bus stipu. & per Docto. in l. non aliter. ff. de adop. tamen in ca
su istius c. requiritur mandatum ordinarij propter taxationem
& approbationem cautionis recipiendæ, secundum Ioan. An.
licèt bene quæratur vtilis sine cessione illis personis, quibus
debent vsuræ restitui, etiam si est stipulatus sine mandato epi-
scopi, tamen non satisfactum huic constitutioni, vt videtur vel
le Lap. in sua alle. 25. & clarius Bal. in d. l. executorẽ. vbi ẽt sin-
gl̃r dixit, nõ sufficere ẽt si ex post facto ipse ordinarius ratifica
ret. Nã licet rł̃r ratihabitio æquiparet̃ mãdato, vt in rł̃a, rati. j. eo.
lib. tñ fallit, vbicunque lex requirit mandatum pro forma, si-
cut est isto casu secundum Bald. ibi. Quid autem si ex forma
statuti per notarium quæratur actio directa. concludit Ange.
in d. dispu. in ver. de octauo. quod tunc non requiritur auctori-
tas ordinarij, & hoc per tex. hic ibi, si præsto sint illi, a quibus
vsuræ fuerunt extortæ, aut alij qui eis possint acquirere sicut
isto casu ipse notarius, & hoc quãdo quantitas esset certa, alias
requiretur auctoritas ordinarii, cum notarius potestatem mo-
derandi cautionem non habeat, secundum eum ibi dicentem,
quod eo casu quo per notarium quæreretur actio directa, non
sufficeret præstare cautionem ordinario vel vicario, nec vale-
ret testamentum, quia ita demum debet illis caueri, quãdo cre
ditores ex causa vsurarum sunt absentes, nec est qui eis acqui-
rere possit, sed isto casu esset ipse notarius, ergo stãdum est sen
tentiæ canonis, quantumcunque sit dura, vt l. prospexit. ff. qui
& a quibus. secundum Ange. ibi. Aduerte tamen, quia si sunt
præsentes illi, quibus debet fieri restitutio, vel illi qui eis pos-
sunt acquirere, ad ipsos pertinet recipere cautionem, super cu-
ius idoneitate vel moderatione Episcopus se non habet intro
mittere, cum tex. hic velit, quod ad illum spectet moderare cau
tionem, ad quem spectet receptio ipsius. Si ergo per notarium
quæretur actio directa, & sic esset illis, qui possunt quærere,
certe posset recipere cautionem, & moderari, & episcopi con-
sensus non requiretur, vt patet ex tex. & ita debet intelligi di-
ctum Ange. s̃. Sed aduerte, quia do. Ange. non transit sine du-
bitatione, quia licet per eum quęratur actio directa, & quanti-
tas sit certa, attamen cautio debet esse idonea, super cuius ido-

neitate ipse non habet cognoscere, sed ordinarius, ideo etiam
isto casu requiretur mandatum Episcopi. sed responde, vt s̃. q̃a
si notarius est talis, per quem possit illis quæri directo, tunc ad
eum spectat recipere cautionem, & de idoneitate cognosce-
re, & episcopus se nõ intromittat, vt hic in tex. Nec est verum,
quod episcopus hanc cautionem recipere non possit, licet ta-
bellio sit præsens, nam in tabellione est specialiter prouisum
in hoc ver. nec compræhenditur sub illis verbis generalibus,
ibi, aut alii qui acquirere possint, nam etiam ante hanc consti-
tutionem tabellio acquirere poterat, nec ponderatur an sit vti
lis vel directa per Canonistas, qui de hac solemnitate non cu
rant, vt in cap. dilecti. s̃. de iudi. Sed certe cum tex. hic s̃. fecerit
specialem mentionem de his, per quos possit acquiri, intelle-
xit directo, quod patet, quia postea infra subdit de tabellione,
quia est certum, quod acquirere potest, & sic necessario dat̃ in
telligi, quod per illos, qui possunt acquirere actionem vtilem,
non possit recipi ista cautio sine mandato episcopi. eo ergo ca
su, quo tabellio esset habilitatus a statuto, vt possit quærere di-
recte, statur tunc in primis personis istius tex. Nec est verum,
quod canones non curant de ista solemnitate, nam hic proba-
tur contrarium, quia cum in fi. ponatur de tabellione, per quẽ
certum est quod poterat acquiri vtilis, & ei dat certam formã,
certe sequitur quod non intellexit de primis personis, ꝑ quas
potest acquiri directo, alias tex. esset superfluus & contrarius.
21 † In glo. in ver. idonee. in princip. cum ergo vt cautio [b] dicatur
b idonea, requiratur quod detur pignus, vel fideiussor, non suffi-
ceret tunc præstare hypothecam suorum bonorum, vt tenet
Ioan. And. s̃. super glo. in ver. facultates. & Lap. in alleg. 64. de
quo per Ioan. And. in addi. Specu. super rub. in tit. de pigno. in
fi. in addi. quæ incipit, ad secundam partem. vbi voluit, quod
quando quis tenetur idoneè cauere sicut isto casu, intelligitur
cum fideiussore vel pignore, & non sufficit hypothecare bo-
na sua, vt in l. si mandato. ff. mand. & ita tenuit in isto casu Gas.
de Cal. in suo consi. 16. huius tit. & Domi. hic, & Bal. in d. l. exe-
cutorem. vbi dixit, quod non sufficeret, si hypothecaret quis
bona sua cum constitutione precarij, vt tenuit Barto. in l. præ-
toriæ. ff. de præto. stip. Et dicebat Bald. in d. l. executorem. suffi-
cere dare fideiussores idoneos, licèt postea fiant pauperes, &
ecõtra sufficere, quod ex post fiant locupletes, licèt a prin. fue-
rint pauperes, ut ibi plene per eum. Et dixit hic Lap. quod qui
promittit plene cauere, tenetur dare fideiussores, secundum
Spec. in tit. de emptio. & uendi. §. 1. uer. quid actum. Sed si pro-
mittat facere aliquem securum ad sensum sapientis, tũc etiam
si sapiens hęc diceret, non tenetur dare fideiussorem, secundũ
Lap. & Bald. in d. l. executorem. ponentes quæ dicatur idonea
cautio, quæ competens, & quæ solemnis, & de his etiam in l. si
mandato. & in l. sancimus. hic alleg. dubium tamen facit, quia
promittens aliquem facere securum, intelligitur cũ fideiusso-
re, ut in l. j. ff. qui satis. cogan. unde etiam absque eo, quod sa-
piens hoc dixerit, hoc uenit. In ead. glo. ibi, & iuret. facit gl. in
d. c. cum tu. & refert hic Gui. quosdam tenere istum non sepe-
liendum, ex quo idonee cauere non potest, & sic iste rigor ad
terrorem criminis, vt j. in §. omnes. sicut alias dicitur in rapto-
re, ut in c. super eo. s̃. de rap. & ita resident hic Ioan. And. Sed Pe.
de Ancha. hic contra, nam sicut difficultas in satisfaciendo ex-
cusat a pœna huius ca. ita & difficultas in cautione præstanda,
& multomagis. sufficit ergo quod iuret, ut dicit glo. & facit q̃d
dicit Ioan. And. s̃. in glo. in uer. facultates. in fi. & Bal. in d. l. exe-
cutorem, deberet tamen tunc hypothecare bona sua, & sic ca
22 uere eo modo, quo melius potest. † Quid autem si stat per Epi-
scopum sacerdotem, uel tabellionem nolentes recipere cau-
tionem, uel quod usurarius est in loco, ubi non sit Episcopus,
sacerdos, uel tabellio, an habeat locum pęna huius c. si eã præ-
stet coram honestis personis. Bal. in d. l. executorem. quod sic,
quia standum est rigori huius deci. & ideo tanquam non serua
ta forma non ualeret testamentum, secundum eum. Ange. ta-
men in d. disputatione, ante medium, in uer. de primo. tenet q̃
de ęquitate ualebit testamẽtum, imo etiam de iure, ex quo stat
ꝑ eũ, in cuius persona cautio est p̃standa, ut no. in l. 1. C. de inst.
& substi. & hoc nisi possit imputari culpa, quare se ita arctauit,
cum tunc sit locus pœnæ huius decisi. ut uidetur uelle Pet. de
Ancha.

ADDITIONES.

a Vin. God. Nota, quod quælibet parochia est regenda ex prouisione Episcopi. Io Ba. Caccial. in trac. de vnionibus. artic. 3. nume. 26. quod habetur in lib. 10. trac. fol. 271.

b Vin. God. Cautio a lege, vel statuto inducta tunc præstanda, si petatur, Ruyn. consi. 43. nu. 3. lib. 2.

Ancha.hic,& Bal.in l.j.de sacrosan. eccle. in repe. In ead. glos. ibi,& soluere illis.facit l.solutum.§.solutam.ff.de pign. secundum Ioan.And.vide tamen per Inno.& Doc.in c. ad nostram. el 2.s̄.de iureiuran.In ead.glo.ibi, tenebitur ex satisdatione. ēt si soli sacerdoti promisisset, & iurasset. facit quod nota. per Specu.in titu.de instru. edit.§.nunc vero.ver.item pone.nec reuocatur satisdatio ex eo, quod vsurarius satisdans reus voluerit,vt vult glo.cum transiuerit in contractum,& residet hic Io. Andr. quod si vnus facit executorem in testamento mandans ei,quod restituat certam summam,quam male receperat, & faciens illum procuratorem in rem suam, & volens quod etiam si viueret, duret talis potestas, quod postea sanatus non possit pœnitere vel reuocare talem potestatem, cumillud non fuerit pure testamentum, & sic sentit Ioan. Andre. quod si fuisset pure testamentum, & in eo emanasset confessio, posset reuocari,& idem Lap.hic dicens, quod si testator præsente notario & testibus reliquit trecentos florenos distribuendos inter pauperes pro incertis, & male ablatis,si postea mutet testamentum reuocans omnem aliam vltimam voluntatem, & solum centum relinquit,tunc sola centum debentur,& ita refert se consuluisse, & Ioan. Andr. ita respondisse,& facit quod tenet Dyn.in reg.quod semel.j̄.eod.lib.& Barto.in l.cum quis. §.codicillis.de leg.3.& Bald.in l. rationes.C.de proba.& in l. si creditoris.C.de fideicommissis.& intellige,nisi talis confessio vel legatum transiret in contractum, quia tunc reuocari non posset,secundum Lap.Pro quo facit tex,& glo.hic,& Barto. in d.§.codicillis.& ita procedat quod dicit Bal.in l.generaliter.C. de non numerata pecunia,& facit l.j.C. de falsa causa. volens, quod si vsurarius confessus fuit se vsuras extorsisse a certis personis,quod reconualescens non poterit reuocare,quia cum videatur facta ad exgrauationem conscientiæ,tunc videtur facta ipsi Deo,qui recipit pro absente,vt per Bald.in d.l. rationes,& idem quando fuisset iurata, vt no. in d. §.codicillis.& in l.cum pater.§.filijs matrem. de lega. 2. secus si relinqueret pro incertis,vt s̄.& in d.l.si creditoris. Ad prędicta tamen vide notabiliter per Bal.& Imo.in l.hæredes palam.§.fi.ff.de testa. & ibi an, & quando confessio vel contractus factus in testō possit reuocari.In ea.glo.in fi.no.gl.& idem tenet Ang.in d.dispu. ad fi.in ver.16.de quo in d.c.quia frustra.

S V M M A R I V M.

1 *Vsurarum quantitas est semper exprimenda in instrumento cautionis.*
2 *Religiosi vel alij ecclesiastici qua pœna puniuntur recipientes vsurarium manifestum ad sepulturam.*
3 *Vsurarius an præsumatur acquisiuisse ex vsuris.*
4 *Vsurarius si extorsit publice vsuras in alienis partibus,quid faciet ordinarius loci,vbi vsurarius moritur.*
5 *Vsurarius confessus est in testamento se extorsisse centum ab A. B. & C. & iussit restitui,quid & qualiter faciet restitutionem episcopus,si non apparet ab his tribus aliquid extortum fuisse.*
6 *Vsurarius an possit condemnari ex præsumptionibus.*

1 Cæterū. †No.1.ibi,semper. quia sine aliqua exceptione, quando constat de quantitate vsurarū, illa semper est exprimenda in instrumento cautionis, secundum Ioā. And.alias cautio ipsa non teneret,vt voluit Lap.in sua alle. 123. quæ incipit,In dei nomine. circa fi. vide etiam notabiliter per Fede.in suo consi.101.& dicit hic Ioan.And.quod episcopus vicarius & rector possunt moderare hanc cautionem ratione incertitudinis,vt hic in tex.sed in demandato ordinarii recipiente cautionem distingueretur, an ordinarius expresserit illam
2 quantitatem,vel non,prout in simili no. in c.si episcopus.s̄. de præben.eod.lib.†Vltimo no.de pœna religiosorum, vel aliorū admittentium vsurarium manifestum ad sepulturam,& vide glo.no.in ver.sepelire.in clem.eos.de sepulturis. quid de portātibus seu associantibus funus, & de alijs dantibus operam ad funus,an sint excommunicati.Et vide etiam hic per Ioan.An. Quid de simulantibus sepelire vsurarium, an excusentur a pœna,licèt in vero non sepeliant.& tenet quòd non, quia ex quo dederunt alijs malum exemplum, & scandalizauerunt ecclesiam,non debent a pœna excusari,11.q.3.præcipue. Et idem se-
3 quitur hic Ioan.de Lign.& Domi. dicens hoc esse notandum, quia aliqui crederent esse excusati ita simulando. † In glos. in ver.alioquin.in fi.tene menti singu.ex gl. an & quando vsurarius præsumatur acquisiuisse ex vsuris,vel non. Et habebit locum hæc glo.etiam quando Italicus in Francia vel Anglia publicè vsuras extorsit,& de hoc est publica fama in ciuitate sua, vbi moritur,secundum.Ioan. And.volentem,quod ordinarius possit moderare seu arbitrari quantitatem usurarum, non solum si ipsæ vsuræ sunt extortæ in sua ciuitate,sed etiam in alia, & secundum moderationem prædictam cautionem recipere, & ita videtur hic velle Pe.de Ancha. loquens de ordinario originis,vel domicilij,imo etiam tenet Ange. in d.dispu. in deci. secundi dubij principalis, quod etiam ordinarius loci vbi vsuræ sunt extortæ,poterit cautionem recipere de vsuris alibi extortis,& componere super eis,dummodo componat, vt quilibet bonus vir considerando ea, de quibus hic in glo. Dubium tamen facit,quia ordinarius loci delicti vel contractus non videt̄,quod possit se intromittere, nisi de eo quod est contractū, vel delictum in illo loco,non de alio,vt no.in c. fina. s̄. de foro
4 compe.secus de ordinario originis,vel domicilij. † Sed quæritur primo eo casu,quo vsurarius publice extorsit vsuras in alienis partibus,& ordinarius loci,in quo moritur, moderatus est cautionem prędictam,& postea non apparet aliquis,qui petat vsuras.concludit Gui.quod ordinarius faciet sibi edi librum rationum illius,& quæ ibi extorta inueniret,restitui faciet, vt in clem.1.eod.titu.non tamen deberet hoc fieri ad petitionē partis,vt hic per Ioan.And.dicentem, quod ipsi libri non possunt violenter tolli de domo, sed bene per censuram, ecclesiasticā potest quis compelli ad illos edendos, vt in d.clem.1.§.cæterū, & ibi per glo.in ver.censuram, & ita refert hic Ioan.And.Archid.consuluisse,& dicit prædicta procedere in eo,qui satisdederit, hodie tamen semper in satisdationibus fit promissio in specie de tradendis libris rationum,& ita transit Ange. in d.dispu.ad fi.in ver.super 12.Quando tamen pars, a qua vsuræ sunt extortæ,instaret, tunc etiam ad eius petitionem esset edendus liber rationum,& maxime attenta consuetudine, vt per Bald. in l.1.C.de eden.& per d.Flo.in d.§.cæterum vbi plene de hoc. Et dicebat Ange.in d.dispu.in dec.secundi quæsiti principalis, quod erunt restituendæ non solum vsurę,quę in dicto libro apparent extortæ,sed etiam alię vsurę. Et ad hoc vt appareat quibus sint restituendæ, ipse ordinarius originis vel domicilij debebit proponere edictum in sua diœcesi,ac etiā scribere dięcesano cuiuslibet loci,vbi sunt extortæ vsuræ, vt publice proponant edictum,vt sic compareant illi a quibus vsurę sunt extortæ coram iudice,qui cautionem recepit,vel coram proponente, quæ edicta quilibet debet proponere ad literas ipsius epi-
5 scopi, vt ibi per Angel. † Secundo quæritur, testator in suo testamento expressit se pro vsuris recepisse centum ab A.B. & C. & alijs innominatis, iubens illa restitui, & episcopum executorem fecit, tamen de illis tribus nominatis non apparet, quod aliquid soluerint. refert hic Ioan.Andr. quod non obstante, quod legatum videatur incertum, tamen episcopus exequetur hoc modo,quia sigillatim per iuramentum ab illis tribus inquiret tm̄ q̄tū soluerint, & postea per edictum vocabit omnes,& eis venientibus dabitur tantum quantum probabunt se soluisse,& illi tres habebunt residuum, in quantum iurauerint se soluisse,& residuum dabitur pauperibus, vt in d.c. cum tu.Sed si venientes totum habuissent, & tunc illis tribus ad quantitatem iuratam satisfaciunt hæredes,vt in c.fina.s̄. de sepul. Si autem nullus alius venisset, & tunc quilibet illorum trium habebit quartam partem illius summæ,& alia dabit̄ pauperibus, in quam dando non festinet propter superuenientes, qui possent habere iustam causam ignorantię,vt in cap. fina.s̄. qui matri.accu.possunt. & ita etiam sequitur Lauren. in d. tractatu,in q.86. Sed Ange. in d.disputa.ad fi.in ver.10.videt̄ aliud velle in illa quarta, vt sic non detur pauperibus, sed accrescat alijs nominatis,per nota.in l.re coniuncti.ff.de leg.3.Sed certe ista portio non deficit, ex quo episcopus succedit in ea distribuenda,vt patet in l.nulli.& in l.si quis ad declinandum. C. de epis.& cle.Posset tamen in d.q.sic concludi, quod cum ex tali dispositione facta in dicto testamento resultet quoddam legatum,& etiam quędam confessio extraiudicialis facta parte absente,& tunc episcopus exequitur illam vt legatum,quod potest etiam alia probatione non facta,vt l.Lucius.§. quisquis. ff. de leg. 2. & l. 3. C.de falsa causa. & tunc debet istis dari totum pro rata,cum illis videatur relictum,vt no.in l.re cōiuncti. Sed si non posset exequi,vt legatum,sed vult episcopus,quod vsuræ vt indebitè solutæ restituantur,& tunc procedat quod dicit s̄. Ioan. And. Nec obst.si diceretur, quod non debet stari iuramento ipsorum nominatorum,per no.in c.fina.s̄. de iureiurā. Nam ex quo concurrit confessio, licèt extraiudicialis, & facta absente parte, attamen facit semiplenam probationem, vt p̄ glo.in l.actori.C.de iureiurando.& no.in d.cap.fin. Nec etiam obst.quod dicta confessio,ex quo non continet certam quantitatem,non inducat præsumptionem super ipsa certa quantitate,& sic non sit locus delationi iuramenti.Nā hoc est odio vsurarum,

rarum, tum quia super eis iudex habet arbitrari quantitatem, vt hic,& quia vsurarius dr̄ esse raptor,vt 14.q.4. si quis vsuram. & sic erit locus delationi iuramenti,sicut dr̄ ꝯ violentum,vt in c.fin.§.quod me.causa.& in l.si qn̄. C.vnde vi.Pro quo facit,vt sit locus delationi iuramenti ꝯ vsurariū cōcurrentibus indicijs seu præsumptionibus,quod tenuit Io.de Deo,in q.2.secundi libri,de vsurario,qui mutuauit Titio sub vsuris, & quia non fuit solutum in primo termino,reuocauit instrumentum in pluribus,& iterum de pluribus,& in morte mandauit vsuras restitui,quod si postea apparet dicta instrumenta cancellata,& per testes probetur illum fuisse vsurarium,& quod fama habet illos ꝯtus vsurarios,& quod ipsi sic credunt, locus erit delationi iuramenti,ſm ea quæ habentur in d.c.fi.& ita residet hic Io. And.& Lau.in d.trac.in q.84.referendo hoc dictum, de quo ēt per eum in q. 85. Sed in ꝯrium facit, quod tenet hic Archid.in alia q.volens, quod non sufficiat repetenti vsuras probare mutuantem fuisse publicum vsurarium ante ꝯctum, t pe ꝯtractus, & post,& quod consueuit exigere instrumenta de duplo veræ sortis,quia vsura est crimen, debent fieri probationes apertissimæ,2.q.8.sciant.vt hic plene per eum,sed dicit Io.An. hoc dictum Archi.non approbatur in iudicijs,vnde vr̄ velle,ꝙ ipsi repetenti vsuras sufficiat prædicta probatio. pro quo facit secundum Lap.quia qn̄ de vsuris agitur ciuiliter,sufficiunt argumēta cum fama ad probandū ꝯ vsurarium, vt in c. cum in diœcesi.
6 §.eo.tit.& per Host.in sum.de proba.§.& quot. ver. & no. † Et aduerte,quia Pau.disputauit supra dictam vltimam q.in disputatione,quæ incipit,Contra instr̄m debiti,& concludit, ꝙ aut quæritur, an talis possit ex prædictis præsumptionibus puniri pœna concilij,§.de vsuris.quia in omnibus. & tenet quod sic, vt in c.cum in diœcesi.§.eod.aut quæritur, an contractus præsumatur vsurarius, & si præsumptiones assumuntur ex verbis ipsius contractus,& præsumitur vsurarius.& ita loquitur c. ad nostram.§.de empt.& vendi.& c.illo vos.§.de pign.Sed si præsumptiones non assumuntur ex contractu,sed ex persona, q.a consueuit fœnerari, & tunc probatis alijs contractibus fœneratitijs,& non istis,de cuius viribus agitur,non iudicabitur contractus vsurarius, quia probatio debet necessario concludere, vt in c.in præsentia.de proba.vnde non sequitur necessario, ꝙ contractus sit vsurarius,ex eo quia fecit talem & talem contractum vsurarium.& ita procedit opi.Arch.ſm Pau.ibidem,vt refert Domi.hic.& idem tenuit Ioan.de Lign.in c.fin. §. eod.tit. dicens,ꝙ non vr̄ quare de iuris rigore debeat reprobari opin. Arch.quod etiam sequitur Ia.de Are.& Cy.in l.1. C. de proba. & Bal. ibi in simili q. Sed si probo mihi mutuatum per vsurarium,sed non probo,ꝙ ad vsuram,vel ꝙ vsuram soluerim, mihi sufficit,& obtinebo restitutionem, licet in contrariū faciat quod idem Io.de Lig.tenet in c.super eo.§.eo.& Bal. hic ꝑ no. in l.rogasti.§.si tibi.ff.si cer.pet.Sed Lauren.in d.tract. in q.85. reducendo opi.ad concordiam,concludit, ꝙ aut præsumptiones vel alia probantur ex parte mutuantis, quę tollunt ꝓsumptiones contrarias,& tunc procedit opi.Archi. & sequacium, aliàs vero si prædicta non concurrunt ex parte mutuantis, tūc ex quo talia probanī,inducunt præsumptionem ꝯ vsurarium, vt sic in eum transferatur onus probandi,ꝙ talis non fuerit de illis contractibus,vt no.in d.c.j.§. vt ecclesiastica beneficia, & ita procedat opi.Io. And. & maxime hodierno tempore, quo vsurarij ad infinitas fraudes veniunt,vt in d. cle. j.ſm eum ibi, cuius distinctio vr̄ satis ęqua.& facit quod no.in c.tua nos.§.de iureiu.& 3. q.9.indicas.ſm Do.tenentem secum opi.Io. And.si aliud ex parte vsurarij in contrarium non probetur,& ita vide tur sequi d.Ang.in d.disputa.vltra medium.in ver.de secundo.
a ex eo quia consuetudo [a] fœnerandi inducit vehementem præsumptionem,quod ſm eum procedit, ēt si non doceatur post contractum vsuras exercuisse. Item procedit in eadem specie cōtractuum,vt sic præsumanī vsurarij,non in alijs,nisi & alios contractus fuerit consuetus inire in fraudem vsurarum,ſm eū ibi.& sic patet,ꝙ opi.Io.And.communiter tenetur a Doctoribus de quadam æquitate odio vsurarij,de rigore tamen esset ꝯrium, quia non vr̄, ꝙ sufficiat repetenti vsuras talis probatio, ex quo non concludit necessario,ut in d.c.in præsentia.nec inducit præsumptionem violentam,quæ præsumptio non cadit super difformi,ſm nota.in d.l.1.C.de proba.sed bene aliquam præsumptionem inducit,arg.l.uel uniuersorum. ff. de pig.act. quæ non sufficit ad condemnationem,nisi dicamus ꝙ iuramētum interueniat ex parte ipsius repetentis usuram,ut no. in d. c.fi.sicut dr̄ §. in alia q. Et prædicta, qn̄ apparet de cōsuetudine uniformi ipsius usurarii super ipsis usuris,secus si de difformi, quia tunc ultima consuetudo debet attendi, vt ſm illam ꝓsumat,uel non,ut in l.Mela.§.1.ff.de ali.leg.ſm Ang.in d.disputa. circa medium,in uer.de quarto.ubi ēt dicit, ꝙ ualeret constitutio synodalis disponens,ꝙ ꝯtus initus cum usurario præsumatur usurarius,cum non sit contra ius,secus tamen esset in constitutione disponente,ꝙ contractus factus per aliquem de familia præsumatur usurarius,ar.c.2.§.de his quæ fi. a ma. parte, nisi fuerit consuetus fœnerari per tales, vt plenè per Ange. in d.disputa.in uersic.de secundo.In glo.in uersic.tenere.in fine, idem Archid. & Ioan. And. & no. ex glo. quod appellatione residui totum continetur,quod inducit hic Domi.ad testes,ut hic per eum.

ADDITIO.

a Vinc.God. Præsumptio semper capienda est, quod actus sit factus modo licito,uel cum minori delicto.Ruy.consi.1.nu.3.lib.5.

SVMMARIVM.

1 *Interesse nemo debet in testamento vsurarij.*
2 *Confessio sicut debet esse integra,ita & absolutio.*
3 *Quid in donatione causa mortis.*

1 Nullus. †No.1.generaliter esse prohibitum interesse in testamento usurarij manifesti.Secundo nota,ꝙ qui tenet manifeste male ablata, non est absoluendus, nisi satisfaciat uel idonee caueat,secus autem si esset occultus,iuxta no.in c.si sacerdos.§.de offi.ordi.secundum Domi.Vltimo no. quod ratione criminis potest Papa per suam constitutionem reddere eos inhabiles ad testandum, ideo est,quod manifeste usurarii non possunt testari,& si testantur,non ualeret ipso iure non seruata forma huius decre.† In glos.in uer.absoluat.in
2 princ.facit pro hoc,quia sicut confessio debet esse integra, ut in c.omnis.in prin.§.de pœnitentiis.ita & absolutio,sed iste integraliter absolui non potest, ex quo saltem nō cauet idonee, ergo nulla fiet absolutio, non enim nouit Deus opus imperfectum,ut §.de baptismo.in c.maiores.in uers.sed adhuc. secundum Io.And.patet ergo, quod peccator absolui non potest de aliquibus peccatis aliquo retento,& idem tenuit glo.de pœn. distin.3.his autoritatibus.imo uult glo.hic, quod usurarius manifestus si non satisfaciat,uel caueat,non solum non est absoluendus,sed etiam nō debet admitti ad confessionem, pro quo tex.hic in uer.admittat.& hoc non erat statutum in cōcilio lateranensi, & uidetur hoc minus durum contra c.quod quidā. §.de pœnitentijs.ubi confessio perseuerantis in peccato auditur,& consilium ei datur,sed non absoluitur. sed posset dici ꝙ fallit in casu isto,sed istud esset nimis durum, & nō seruandū, ex quo hic non imponitur pęna ꝯfacienti, practica tamen esset,quod a tali confiteri volente quęrat sacerdos,si vult saltem cauere, alias illam repellat, & talis rigor forsan inducit illum ad satisfactionem,patet tamen,quod de manifestis tantum loquitur rigor istius tex. secūdum Ioan.And.volentem, quod in alijs rigor iste non sit seruandus,& vide dicta §. in glo.in versi. denegetur.& in glo.pręcedenti,in glo.fin.ibi dic contra,idem
3 sequuntur Docto.†In ead.glo. ibi, de qualibet vltima voluntate.tene menti glo.& idem tenet Lap. in d. allega.123.& Ange. in disputa. ante medium, in ver. de quinto. & ver. de tertio.& ibi ꝑ eum de hoc. Quid autem sit de donatione causa mortis. Lap.in d.alleg.idem tenet,de quo tamen vide plene no.in rub. de testam.in artic.de vsurario.in 3.quæstio. & ibi in 4. quæstio. Quid sit ad pias causas, per Ioan. And.& per Lap.in sua alleg. 30. & per Bald.in l.j.de sacrosan.eccle.& in d.l.executorem.In eadem glos.in fine,idem Ioan.Andr.de quo tamen vide plene dicta in d. rubr. in 7. quæstio. & ibi quid si talis cautio præstetur per hæredem post mortem vsurarij, an reconualescat testamentum, vbi vide plene de materia huius glossæ, & quid si post præstitam cautionem vsurarius continuauit vsuras secretè.

De excessibus prælatorum. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Masculinum concipit femininum.*
2 *Prohibitus acquirere nouum locum, non prohibetur permutar antiquū cum nouo.*
3 *Permutatio vel donatio an veniat appellatione venditionis.*
4 *Verba in pęnalibus licet debeant stricte interpretari,si tamen verbū vniversale iungatur,largè interpretantur.*
5 *Princeps quando rescribit contra ius,an debeat facere expressam mentionem iuris,contra quod rescribit.*
Adde ad idem nu.6.& 7.
8 *Licentia, de qua dicitur in hoc c.an debeat esse obtenta, an verò sufficiat si sit petita.*

CAP.

CAP. I.

1 Vm ex eo. †No. 1. ibi, aliquis vel aliqui.
a secundum Lap. tenētē, quod
masculinum [a] concipiat hic fœmininum, & quod
iste tex. habeat locum in feminis religiosis mē
dicantibus, non obstante quod iste tex. sit pœ-
nalis. facit 17. q. 4. si quis suadente. & ibi per Ar
chid. & per glo. in c. generali. s. de elec. eo. lib. & no. in clem. vt
professores. j. de regularibus. & in c. non solum. s. eo. tit. & lib.
Secundo no. ibi, hactenus &c. quod ista constitutio locum ha-
bet in duobus casibus tantum. Primo, quando mendicantes re
cipiunt de nouo loca ad habitandum. Secundo, quando loca
habitata per ipsos ante hanc decretalem mutant vel alienant
sine speciali licentia Papæ, etiam si dimitterent antiqua loca
non propter alia de nouo ad habitandum quærenda. facit qd
no. in c. vnico. in §. confirmatos. s. de religio. do. eod. lib. non tñ
haberet locum iste tex. si dimittant vel mutentur loca quæsita
post hanc decre. vt probatur ex ista dictione hactenus, hic, &
ex verbo, olim. s. secundum Lap. ponentem hic de dicta dictio
ne, hactenus, & ita transit hic Domi. Dubium tamen facit, qd
dicitur j. proximo no. videlicet quia lex semper loquitur, vt sit
ratio identitatis in vtroque casu, & maxime quia eo ipso, quod
loca mutantur de vno loco ad alium, videntur de nouo acqui-
ri in alio loco. Sed Domi. loquitur, quando habuit quis licen-
tiam acquirendi de nouo, quia poterit postea illum locum mu
tare, ex quo semel habuit licentiam de nouo acquirere, & in
locis de nouo quæsitis postea non habet locum ista prohibi-
2 tio. cogita tamē. † Tertiò no. ibi, permutationis. arg. quod prohibi-
tus nouum locum acquirere, non videatur prohibitus antiquū
cum nouo permutare, nisi hoc exprimatur, secundum Domi.
dicentem tamen, quod iste tex. potest adduci in contrariū, cū
ista in hac prohibitione æquiparentur inter se, & quia consti-
tutio semper loquitur, vt in l. Arriani. C. de hæreticis. & quia ra
tio, de qua hic in tex. pariter locum habet, vt per gl. no. in ver.
3 eligantur. in clem. 1. de elec. † Item no. quod appellatione [b] ven
b ditionis non venit permutatio, vel donatio, quod procedit in
materia pœnali, alias vero dic, vt no. in Spec. de emp. & vendi.
§. nunc dicendum. ver. sed pone. & in l. 3. §. de illo. ff. de vsuca. &
ibi per Ang. & per Bal. in l. fin. ff. de condi. ob causam. & vide
tex. in l. statuliber. §. Quintus. ff. de statulib. Quarto no. ibi, abs-
que sedis &c. casum reseruatum soli Papæ, quia ipse solus po-
test dispensare contra hanc decr. in tantum quod etiam lega-
tus de latere non posset, secundum Lap. ea ratione, quia quod
facit legatus non dicitur facere sedes apostolica, vt s. de præb.
in c. hi qui. & hoc nisi in leuibus, vt plene no. in c. si abbatem.
s. de elec. eod. lib. secundum Domi. Vltimo no. quod ille dicit
ducere vitam eremiticam, qui habet habitaculum discretum
ab habitatione hominum, & in hoc differt a monasticha, vt
hic patet, licet alias dicat, quod monasteria non sint construen
da in ciuitatibus, sed in locis remotis, vt in c. si cupis. 16. q. j. &
facit iste tex. quod iura loquentia de monachis non compræ-
hendant eremitas, de quo in c. cum monasterium. s. de elec. In
glo. in ver. ad habitandum. in fi. & ibi per glo. in ver. domum.
& in d. c. generali. in ver. de nouo. & vide in cle. exiui. de verb.
sig. & per Oldr. in suo consi. 138. vbi quærit, an ipsi mendican-
tes possint antiqua loca ampliare. & consuluit, quod eremita-
ni sancti Aug. habentes locum in ciuitate castelli contiguum
muro ciuitatis, quem ciues, vt facerent viam, per quam ire pos-
sent circa muros, pro parte destruxerunt & dederunt ipsis
fratribus aliquas domos ex alio latere, inter quas erat quoddā
flumen paruulum diuidens conuentum ab illis, dantes eisdem
licentiam faciendi pontem supra illud flumen, vt possint illas
domos acquirere, & pontem supra illud flumen facere, & sic
eorum locum ampliare, maxime cum talis ampliatio non sit
voluntaria, sed necessaria. & facit tex. in c. fina. 2. respon. s. de cō
cess. præben. eod. lib. vbi prohibitus acquirere nouum ius, non
dicitur facere contra prohibitionem, si ius pristinum augmen
tet, secundum Domi. hic in fi. c. licet in contrarium faciat tex.
in c. consuluit. s. de iudæis. vbi prohibitio acquirendi loca de
nouo, licet non excludat, quominus possint vetera loca repa-
rari, non tamen possunt ampliora aut latiora construi, quam
essent. In glo. in ver. deinceps. nota ex glo. de hac dictione, quæ
4 futura respicit. † In glo. in ver. alienationis. in princ. & ita tenet
Ioan. de Lign. & Domi. ex qua glo. tene menti, quod licet alias
in materia pœnali sicut est ista, deberent verba stricte interpre-
tari, vt in c. statutum. s. de elec. eo. lib. attamen quando cum eis
iungitur verbum vniuersale latè interpretantur, vt hic in glo.
facit glo. in ver. quamuis. in clem. 2. de rebus eccle. In gl. in ver.
mentionem. in fi. & ibi per Archid. & per Spec. in tit. de instru.
edi. §. nunc autem. in ver. & scias. vbi de priuilegio loquitur, &
in titu. de rescrip. prin. §. ratione autem causæ. in ver. item quod
est contra ius. vbi loquitur de rescripto. & hic plene per Ioan.
And. referentem plures opi. circa hanc materiam, an & quan-
do sit necesse, quod in rescripto vel priuilegio apponātur clau
sulę derogatoriæ ad ius commune. Et vltra etiam ponit de ver
bis derogatorijs ad priuilegia, pacta, vel consuetudines, & sta-
tuta, de quibus vide per Fede. in suo consi. 46. quod incipit, Ha
bita. & in cons. 227. quod incipit, Casus talis est, monasterijs. &
per Pau. in clem. 1. de sepul. & per Bar. in extrauag. ad reprimē-
dam, in uer. non obstantib. & per Pet. de Anch. in c. si propter.
5 de rescrip. eod. lib. † Et conclude, quod aliquando priuilegia vel
rescripta conceduntur contra ius commune, & ipsis rescriptis
vel priuilegijs apponuntur clausulæ derogatoriæ speciales &
nominatim, dicendo, non obstante tali lege vel canone, vel nō
nominatim, sed per verba ęquipollentia, quæ idem important, vt
no. in l. 2. & 3. ff. de libe. & posth. & valebit priuilegium vel re-
scriptum, si concedens habebat potestatem tollendi legē, vel
canonem, sicut est princeps, vt in l. 2. §. si quis. ff. ne quid in lo-
co pub. & in c. nonnulli. s. de rescrip. secundum Archi. in d. ca.
1. & Ioan. And. hic. Quando tamen rescriptum esset contra pu-
blicam vtilitatem, deberet tunc expectari secunda iussio, vt in
Auth. vt nulli iudicum. §. & hoc vero iubemus. Et idem quādo
concederetur rescriptum super materia non impetrabili, cum
rescriptum præsumatur falsum, vt in c. porrecta. s. de cōfir. vti.
vel inuti. secundum Ioan. And. & hoc verum est, nisi in tali re-
scripto appareat de certa scientia principis, quia tunc alia ius-
sio non expectatur, secundum glo. in uer. noscatur. in d. cap. 1.
Et idem si appareret de proprio motu ipsius principis, quia
idem operatur, qd secunda iussio, ut d. §. & hoc uero iubemus.
iuncta l. 1. ulti. responso. C. de pe. bo. subla. lib. 10. secundū Bal.
in l. nec damnosa. C. de preci. imper. offe. & in l. impetrata. C.
sententiam rescin. non posse. Et idem si in rescripto appareret
de aliquo motiuo, propter quod ipse princeps rescribat, secun
dum Bal. hic, & in d. l. impetrata. Si uero sit apposita clausula
derogatoria generalis, ut non obstante aliqua l. uel canone,
tunc siue impetretur rescriptum in forma priuilegij, siue in for
ma rescripti, uidelicet cum tātum ualeat genus quo ad omnia,
quantum species quo ad quædam, ut l. si plures. ff. de admi. tut.
& ita uidetur hic residere Ioan. And. & tenet Pe. de Ancha. in
d. c. si propter. & Bar. in d. uer. non obstante. & Bal. in d. l. fin. C.
si contra ius. & hoc sine dubio procedit, quādo princeps rescri
beret ad utilitatem publicam, cum tunc uideatur contra om-
nem legem dispensare, ff. de re iudi. quidam consulebat, secun
dum Bar. in d. uer. non obstantibus. Sed quando rescriberet ad
priuatam utilitatem, posset dici quod si impetratio erat prohi
bita in genere, ut est quoties cōtra ius commune impetratur,
& sufficit clausula generalis, non obstante aliqua l. uel cano-
ne, ut s. Sed si impetratio rescripti uel priuilegij esset prohibi-
ta in specie, & tunc non sufficiat clausula generalis, sed requiri
tur quod in specie fiat mentio de illo iure, contra quod impe-
tratur, ut est in casu c. eam te. de æta. & qual. & in d. c. nonnulli. &
in l. 1. C. si nup. ex rescrip. petantur. cum simi. & sic in omni iu-
re, quo id expresse cauetur, ut patet in hoc tex. secūdum Archi.
in d. c. 1. & Ioan. And. hic, & Bal. in l. fina. C. si contra ius. & in d.
l. impetrata. Ang. in l. omnes. C. de pręscrip. 30. anno. esto quod
glo. in l. 1. C. de naturalibus li. & Bal. ibi, & Barto. in d. uer. non
obstante. aliud uelint, & forte non bene, ut patet ex prædictis,
quod tamen fallit, nisi cum clausula generali, non obstante, cō
currat proprius motus, cum tunc sufficeret, secundum Bald. in
d. l. impetrata. & idem dicit, quando appareret de aliquo specia
li motiuo, propter quod rescribit, ut s. & facit quod nota. per
Lap. in c. si cui. s. de præben. eod. lib. imo si princeps rescribit
specialiter, & ex certa scientia cum dicta clausula, non obstan-
te, sufficeret secundum Bal. in c. naturales. si de feudo fuerit cō
trouersia.

ADDITIONES.

a Nico. Superan. Masculinum concipit. Adde glo. in c. 2. de rescrip. lib. 6. Arch. in c. si quis suadente. 17. q. 4. Cyn. in l. 2. C. de ser. fugit. & Bald. in l. ancillæ. C. de furtis.

Vin. God, Masculinum non concipit fœmininum ratione contrarietatis, Ruy. cons. 103. nu. 7 lib. 3. Nec concipit in statutis contra ius commune disponentibus, Ruy. consi. 15. nu. 9. lib. 3.

b Nic. Sup. Appellatione venditionis. Adde tex. Abb. & Docto. in c. 1. de his, quæ fi. a præla. Bal. in l. 1. C. de rerum permu. Bal. in l. fi. ff. de condi. ob cau. Bal. in l. iurisgentium in lectura antiqua. ff. de pac.

Vin. God. Adde, quod venditio plurium rerum simul facta rescinditur in totum propter vitium vnius rei tantum, Alex. in l. 1. §. pe. ff. de verb. obli.

trouersia. ubi uidetur uelle, quod sufficiat tunc certa scientia etiam sine clausula, non obstante, licet ad petitionem alterius rescribat, per no. in l. qui in prouincia. §. diuus. ff. de ritu nup. & in l. 3. §. si is pro quo. ff. quod quisque iuris. & per Rotam in dec.
6 466. quæ incip. Item extra Rotam. & in decisi. 470. quæ incipit, Item supposito plures sunt, quæ ita incipiunt. † Aliquãdo in priuilegijs vel rescriptis non apponuntur clausulæ derogatoriæ, & tunc si est casus, in quo cauetur in iure, quod debeat de illo fieri mentio, vt hic dicitur, vel est materia, in qua prohibetur impetratio, & tunc rescripta vel priuilegia, non valent, vt hic patet, & in d. l. fi. secundum Archi. in d. c. 1. & Ioan. An. hic. Sed si iure nõ cauet, qđ debeat de illo fieri mentio, vel est materia impetrabilis, si princeps rescribit in forma priuilegij, valet, q. a priuilegiando intẽdit facere ꝯ ius, 4. dis. priuilegia. & ita tenet Host. in sum. de rescr. §. quas vires. ver. si vero sit ꝯ ius, & ver. sed nunc. vt refert hic Ioan. And. idem tenens. Hoc tamen fallit, nisi tale priuilegium ius alterius absorbeat, cum tunc nõ valeat, nisi princeps expresse illi deroget, vt no. in d. c. & in c. si postq̃. s̃. de præben. eod. lib. & in d. §. si is pro quo. Si vero rescribit in forma rescripti & proprio motu, & valet, vt in ca. si motu proprio. s̃. de præben. eod. lib. & in clemen. j. si Romanus. de præbẽ. secundum Ioan. And. Sed si ad partis petitionem, & idem, quãdo constat de certa scientia principis, vt no. in l. fin. C. si contra ius. secundum Ioan. And. qui hoc videtur tenere. & adducit ad hoc, quod no. in c. ex parte. el 2. s̃. de offic. deleg. & hoc idem tenuit Pe. de Ancha. in d. c. si propter. & Bal. in d. l. impetrata. & in d. c. naturalis. & Rot. in d. deci. 466. Et facit l. idem Vlp. ff. de excu. tuto. Sed si non constat de certa scientia principis, tunc rescriptum concessum contra ius commune non valet, vt no. in d. l. fin. & per Hostien. vt s̃. Pro quo facit, quia in dubio princeps concedendo rescriptum videtur facere secundum ius cõmune, & non contra, vt l. rescripta. C. de preci. impera. offe. secundum Ioan. And. hic idem tenentem, & idem Pet. de Anch. in d. c. si postquam. quod fallit, nisi rescribat propter publicam vtilitatem, cum tunc valeat absque alia clausula, secundũ Bart. in d. ver. non obstantibus. & idem quando rescriptum esset tale, quod impetranti prosit, & alteri non noceat, vel modicum, vt d. l. rescripta. & l. quoties. eod. titu. & l. fina. C. de fructibus &
7 lit. expensis. † Aliquando rescripta vel priuilegia conceduntur contra ius particulare, vel priuatum, vt contra statuta, & cõsuetudines, priuilegia, vel contractus, & si in ipsis priuilegijs vel rescriptis non apponuntur clausulæ derogatoriæ, & nõ valent, vt no. in d. c. 1. & in c. 1. s̃. de rescrip. etiam si apponetur clausula, ex certa scientia, cum talis clausula nõn operetur in his, in quibus princeps non præsumitur habere notitiam, vt sunt ea quę sunt in facto, vt statuta vel consuetudines, vt no. per Bal. in d. l. impetrata. & per Rotam in d. deci. Si vero apponuntur clausulæ derogatoriæ multum generales, vt non obstantibus quibuscunque. & tunc non trahuntur ad talia statuta, consuetudines, priuilegia, vel contractus, cum sint facti, pro quo tex. in d. c. 1. & no. in d. c. si cui. Sed si apponuntur clausulæ speciales, & fiat mentio specialiter, & nominatim de statuto, priuilegio, cõsuetudine, vel contractu, & valet, si concedens potestatem tollendi habuit, vt patet in d. c. 1. Si verò fiat mentio non nominatim, sed generaliter, puta non obstantibus quibuscunque statutis, consuetudinibus &c. & idem, vt valeat, vt no. in clemẽ. dudum. §. nos enim. de sepul. & in clem. j. de senten. excom. & in c. cum non deceat. & c. quia sæpe. s̃. de ele. eod. lib. cum si. quia in omni materia, si per verba derogatoria, licet generaliter ꝓlata ab eo, qui derogare potest, appareat de eius voluntate, ꝙ sufficiat generalis clausula, non obstantibus quibuscunque statutis, consuetudinibus, & priuilegijs, & pactis. & ita etiam voluit Bar. in d. ver. non obstantibus. & Bal. in d. l. fina. & Pet. de Ancha. in d. cap. si propter. & Rota in decisio. 217. quæ incipit, Item si mandetur. & in decisio. 3. Et hæc procedunt, nisi in priuilegio contrario esset clausula derogatoria, cum tunc de illo debeat fieri expressa mentio, vt per Cyn. in l. j. C. quando imperator. & per Fede. in d. suo consi. 227. secundum Pe. de Anch. in d. cap. si propter. & vide etiam quod no. in d. cap. si cui. & in cap. cum aliquibus. s̃. de rescriptis. eod. lib. & per Lap. in sua al-
8 leg. 128. quæ incipit, circa. † In glo. fin. in fi. non ergo requiritur licentia conuentus, cum de illa hic non dicatur. & videretur ꝙ isto casu licentia deberet esse petita & obtenta, per ea quæ dicit Ioan. Andr. in ca. licet. s̃. de regularibus. Ex quo hic non cauetur expresse, quod sufficiat petere licentiam, ergo cum requiritur licentia, debet esse obtenta. Sed in contrarium facit d. cap. licet, maxime quia cum Papa hic permittat mendicantes transire ad vitam eremiticam, datur intelligi quod ista vita sit strictor. de quo tamen vide per glo. & ibi dicta, in c. cum singula. s̃. de pręben. eod. lib. & ibi quando sit, quod vnus religiosus possit transire de vna religione ad aliam de licentia prælati, & conuentus, vel sine.

De priuilegijs. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Declaratio, quæ fit super dubijs priuilegiorum, dicitur diffinitiua.*
2 *Priuilegium plenæ exemptionis non concernit seu includit exemptionem ratione delicti contractus, vel rei, de qua agitur, si concernat locum non exemptum.*
3 *Ordinarij locorum de quibus non poßint se intromittere contra exemptos.*
4 *Iudex domicilij potest subditum non exemptũ remittere ad locum delicti.*
5 *Exemptus qualiter potest effici de iurisdictione ordinarij ratione contractus vel rei.*
6 *Priuilegium si impetretur post citationem factam ab ordinario, non iuuat impetrantem.*
7 *Monasterium si sit exemptũ, ecclesia, cęmiterium, domus, atria, ortus, areę, quæ iuxta ecclesiam sunt, dicuntur exempta.*

CAP. I.

Olentes. Primo præmisso procœmio, ponit declarationem circa priuilegium exemptionis. Secundo ibi, & idem ipsum. prorogat declarationem ad priuilegium de certo iudice. Tertio ibi, in eos autem, determinat, quid iuris de priuilegio, quod eximit a pęna censuræ. In tex. ibi, libertatem. quod priuilegia exemptionis dicantur concedere libertatem, quod facit, vt statuta laicorum adimentia clericis exemptionem dicantur contra libertatem ecclesiasticam. de quo in c. nouerint. de senten. excommuni. secundum Domi. † No. primo ibi, diffinimus. argumẽ. quod
1 declaratio, [a] quæ fit super dubijs priuilegiorum, dicitur diffinitiua, licet glos. fina. in cap. veniens. j̃. de verbo. signif. velit contrariũ, de quo ibi dicetur. & quia hic dicit, diffinimus, & j̃. ẽt dicit, decernimus. patet quod ista est constitutio noui iuris inductoria: sed posset dici, quod etiam sit veteris iuris declaratoria, vt s̃. in ver. declaratione, & patet ex notatis per Innocen. in ca. ex ore. s̃. de priuilegijs. sed quicquid sit, dicit hic Ioan. Andr. ꝙ multi sunt exempti contra hanc decreta, vt etiam in infrascriptis tribus casibus non possint coram ordinarijs conueniri, vnde si in eorum priuilegio dicatur, non obstante hac constitutione. satis verificatur dicta clausula, vt hic per eum. Esset tamen necesse, quod in priuilegio declararetur, quod in his tribus casibus coram ordinarijs conueniri non possint, alias autem refert hic Domini. in fine istius ca. quod ordo Cisterciensium habens priuilegium plenæ exemptionis, & dubitans ne ista decre. derogaret eorum priuilegijs, impetrauit vt istud cap. nihil pręiudicaret suis exemptionibus. & tamen consuluit Domini. quod possint conueniri coram ordinarijs super decimis prouenientibus ex loco non exempto, ratio quia quantumcunque sit plena exemptio, nunquam includit istos tres casus. Si ergo Papa dicat, concedimus quod ista decreta. in nullo deroget illis priuilegijs, bene dicit, quia illa priuilegia non includebant illos tres casus, ergo eis non derogatur. Nec obst. illud verbum, concedimus. per quod videtur aliquid de nouo concedere, quia quoties conceditur illud idem, quod erat concessum de iure communi, nunquam intelligitur aliquid nouũ concedi, vt patet in capit. & si Christus. in fi. s̃. de iureiuran. &
2 per glo. in cap. 1. s̃. de rescrip. de quo in c. si Papa. j̃. eodem. † Secundo tene menti, & ita alleg. quod priuilegium plene exemptionis quantumcunque latum non includit exemptionem ratione delicti contractus, vel rei, de qua agitur, dummodo locũ non exemptum concernat, & vide per Innoc. in c. ex ore. s̃. eo. per Bal. in auth. qua in prouincia. C. vbi de crimine agi oporteat. in princ. Patet ergo, quod ratione delicti contractus vel rei efficitur quis de iurisdictione iudicis illius loci, quantumcunque contrahens vel delinquens sit exemptus, non tamen dicitur quis seu efficitur subditus, secundum glo. singu. in ver. subditos. in clemen. 1. de foro compe. Tertio no. ibi, nõ vtique &c. quod priuilegia sunt restringenda quantum potest, ut minus præiudicent iurisdictioni ordinarij, nec debent intelligi, ut uniuersaliter compræhendant omnem casum, sed sufficit
3 ut priuilegium aliquid operetur. sic s̃. eod. c. pastoralis. † Quarto no. ibi,

ADDITIO.

a Vin. God. Nota, quod declaratio facta contra ius quæsitum, si modici sit præiudicij, non annullatur, Ruy. consi. 76. nu. 11. lib. 5.

no. ibi, dummodo &c. quod ordinarij locorum non possunt
a se intromittere contra exemptos [a] de contractibus, vel delictis
gestis, vel de rebus positis in loco exempto, quod procedit, et
si talis locus sit intra eorum diœcesim, nec etiam poterunt de
delicto commisso in loco exempto punire exemptos, etiam
in beneficijs non exemptis, quæ ibi habent, quorum tamen
possessionem adhuc non habuissent. & ita consuluit Gas. de
Cal. vnà cum Ioan. de Fan vt patet in consi.13. de foro compe.
vt hic refert Domi. circa fi. istius ca. Quinto no. ibi, conueniri
possunt &c. quod licèt aliàs non exemptus possit in loco do-
micilij conueniri de contractu, vel delicto alibi gesto, & re ali-
bi sita, vt hic, & in cap. fina. s. de foro compe. tamen si est exẽ-
ptus, non poterit. & in hoc primo prodest priuilegium exem
ptionis. secundo prodest, quia licèt exempti in loco delicti, vel
contractus, vel rei, de qua agitur, cõueniri possint, vt hic, & no.
in ca. Romana. §. contrahentes. s. de foro compe. eo. lib. tamen
illud procedit, quando exempti reperiuntur in illo loco, sed si
non sunt ibi, sed in loco domicilij, non poterunt per iudicem
domicilij remitti, nec eisdem iniungi, vt ibi compareant, etiã
si non sufficeret remedium d. §. contrahentes. secundum Host.
dicentem, quod tunc recurritur ad Papam, & in his duob. pro-
4 dest priuilegium exemptionis, & ita residet hic Io. And. † Vlti-
mo no. a contrario sensu, quòd iudex domicilij potest subdi-
tum non exemptum remittere ad locum dilecti, de quo per
glos. in ver. de more. in clem. pastoralis. circa medium. de re iu-
di. & etiam potest eidem iniungere, vt compareat ad defensio
nis causam in loco contractus, vel rei litigiosę, vt hic per Ioan.
And. & in d. §. contrahentes. In glos. 1. in fi. & per Innoc. in cap.
recepimus. s. eod. & per Hostien. in summa huius ti. §. fin. & §.
sed & dici posset. In glo. 2. in fine. tene menti, quod concedere
priuilegium exemptionis est casus reseruatus Papę intantum,
quod nec Episcopus eximere potest, vt in cap. 2. s. de exces. præ
la. nec archiepiscopus, vt in cap. sicut. eod. titu. nec etiam lega-
tus de latere, vt no. in cap. fina. s. de confir. vti. secundum Ioan.
And. In glo. in ver. aut rei. dummodo sit intra diœcesim, cum
ista duo debeant concurrere. In gl. in ver. nunquid. ibi, Angli-
cum exempto. in quo tamen exempto Episcopus Bononien-
sis habet plus, quam in Anglico, cum in multis casibus exem
ptis subsit, vt no. j. in glos. in ver. instituta. secundum Ioã. And.
5 † In ead. glo. in fi. scilicet vt ratione contractus, vel rei exẽptus
fiat de iurisdictione ordinarij, intellige, si delictum vel contra-
ctus vel res ipsa sint intra eius diœcesim, & in loco non exem
pto. Hinc est, quod monachus monasterij exempti, si incedit si
ne habitu extra monasterium, poterit per ordinarium puniri,
secus si intra, & intelligi potest Innocen. in d. ca. recepimus. &
Archid. hic secundum Ioan. And. remittentem ad no. in d. c. ex
ore. & dicit hic Ioã. Andr. fuisse disputando terminatum, quod
si monachus monasterij exempti stans in loco exempto per-
cutiat cum lapide existentem extra locum emptum, quod vter
que sit iudex. s. abbas ordinarius ratione ipsius loci, sed ponde-
rato initio fortior est causa primi. s. iudicis loci exempti, sed
Franciscus in d. cap. fina. tenet, quod vtraque debeat ad hoc cõ
uenire, secundum Ioan. Andr. remittentem se in reg. in obscu-
ris. j. eod. lib. vbi de hoc. & in d. cap. fina. per Docto. & per Bald.
in l. 1. C. vbi de pos. & no. in cap. 1. s. de conse. eccle. eod. lib. & in
clemen. 1. vt li. pen. per glo. imo si exemptus delinquat in loco
non exempto, ligatur statuto episcopi ipsius loci, 1. distin. con-
suetudo. intellige, nisi statutum esset contrarium religioni, &
ita loquatur c. nimis. s. de exces. præla. vel nisi sit factum in frau
dem exemptionis, vt in cap. quanto. s. eod. & no. in cap. quod
super his. s. de maio. & obedi. secundum Ioan. Andr. dicentem,
quod talis episcopus poterit exemptum excommunicatum
denunciare, cum denunciando non cognoscat nec iudicet, sed
declaret ad hoc, quod no. 12. dist. præceptis. & in cap. nouit. s. de
offic. leg. & ibi per Ioan. And. in vlti. glo. in fi. vbi dicit, quod si
legatus existens in prouincia excommunicauit egressum, po-
terit illum denunciare, cum per id amplius non ligetur, facit
quod no. in cap. sollicitudinem. s. ad appel. & j. eod. in cap. cum
personæ, & per Ioan. And. j. de pęnis. in cap. Fęlicis. in vlti. glo.
secundum Lap. Et prædicta procedunt, nisi exemptio esset ita
6 plena, quod eximeret contra hanc decre. a foro delicti, contra
ctus, vel rei, est tamen in prædictis multum spectandus tenor
priuilegiorum, vt in c. porro. s. eo. † Quid autem si priuilegium
impetretur super exemptione post citationem factam per or-
dinarium. refert hic Ioan. An. Gof. disputasse, & tenuisse, quod
tale priuilegium non iuuet impetrantem, arg. l. si quis postea.
& l. vbi cęptum. ff. de iudi. Pro quo facit cap. fina. s. vt lite pen-
dente. & c. causam quæ. el 2. s. de testi. quod maxime procedit,
quando citatio fuisset talis, quæ induceret litis pendentiam se
cundum formam clemen. 2. vt lite pendente. & hoc per cap. fi.
s. vt lite pendẽ. & per c. causam. el 2. de testib. & quod ibi no. in
3. & 4. glo. secundum Ioan. Andr. quod verum est, nisi appare-
ret, quod Papa voluerit ad seipsum causam auocare, secũdum
Goffre. & Ioan. Andr. hic, vel nisi specialiter fuisset concessum
super illa lite, secundum Bal. hic, & vide quod no. in cap. fin. s.
7 vt lite pendente. & in l. qui autem. ff. si quis cautio. † In glos. in
ver. exempto. in fi. tene menti glo. quam intelligit Hostien. &
Archid. vt procedat vsque ad 30. vel 40. pas. prout dicitur in ca.
diffiniuit. & sicut antiquitus. 17. quæstio. 4. & quando monaste-
rium est extra muros alicuius ciuitatis, vel loci, alias includitur
intra locum murorum alicuius ciuitatis vel loci, hoc passuum
priuilegium non habebit, vt 17. q. 4. quisquis. secundum Hosti.
& Archi. & Ioan. Andr. & vide per glo. 2. in cap. per exemptio-
nem. j. eod. & per Archi. 12. q. j. nullum. vbi omnino vide. In gl.
in ver. instituta. in fi. sic s. eod. cum & plantare. & ca. ad hæc. &
c. pastoralis. & c. tuarum. & c. patentibus. & de offi. ordi. irrefra
gabili. & de sta. mona. c. recolentes. 17. q. 2. abbates. & in cap. so
litæ. & in c. quod super. s. de maio. & obedien. & in ca. excom-
municamus. §. sane. s. de hæreti. & in c. veniens. in ver. tonsura.
s. de præscriptio. vbi patet, quod oleum sanctum, consecratio-
nes ecclesiarum, & ordinationes clericorũ, & his similia sunt
per exemptos a diœcesanis episcopis postulanda, nisi aliud in
ipsorum priuilegijs concedatur, 16. q. j. interdicimus. secũdum
Ioan. And. Sed idem Ioan. And. no. contrarium in c. cum nul-
lus. s. de tempo. ordi. in glo. si enim essent. sed pro primo dicto
facit. quod no. Ioan. And. j. de sent. excom. religioso. secundum
Lap. de quo hic, vt est dictum in d. c. cum nullus. secũdum Do.
Et ad prædicta vide per gl. pe. in c. 2. j. de pęni. & in clemen. du-
dum. in ver. multoties. de sepult. per quas glo. habentur multa
noua iura, ex quibus ordinarius habet iurisdictionem ɔ̃ exem-
ptos. Sequitur §. Et idipsum.

ADDITIO.

a Celsus. Contra exemptos. Tu recurre, quoties hæc materia declinatorij per exemptionem tibi occurret, ad Panor. in c. cum capella Ducis Burgundię. & ibi Doct. quia est materia peculiaris illius c. eod. tit. in ant. & ibi in diuersis quæstionibus diffuse examinaui hanc materiam.

Vinc. God. Adde, an exemptiones, & immunitates concessæ Venetis venientibus Anconam cum eorum nauibus, & mercantijs, extendantur ad Venetum uenietẽm cum suis mercantijs in aliena Nauique puta Ianuense, uide Corn. in consil. 78. quia, per totum. lib. 2.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium debet interpretari secundum ius commune in materia, super qua disponit.*
2 *Rescriptum & priuilegium qualiter differunt.*
3 *Actor si habet priuilegium, vt possit trahere reum coram certo iudice, si reus est priuilegiatus an possit petere se remitti coram suo iudice.*

1 Et idipsum. † No. quod priuilegium [a] debet inter-
a pretari secundum ius commune in ma-
teria, super qua disponit, vt hic plenè Domi. ideo est, quòd li-
cèt quis sit priuilegiatus, vt non teneatur nisi tantum sub vno
iudice respondere, tamen interpretatur priuilegium, vt non
est exemptus ab alijs iudicibus ratione delicti contractus vel
rei sitæ in loco, vt supra. In glo. j. in fine, tam circa conuentio-
nes, quã circa remissiones, secundum Ioan. Andr. In glos. in
versic. certo. in fine, no. glos. primo ad intellectum cap. ad hæc
sumus. s. de rescrip. & isto ultimo modo soluitur contrarium
cap. fin. s. de rescrip. quod prohibet rescripta trahi ad futuras li-
tes, quia loquitur in rescriptis datis ad impugnationem alte-
rius, quę vt odiosa sunt restringenda ad lites præsentes, vt in c.
nonnulli. de rescrip. sed hic loquitur in priuilegio ad defensio-
nem impetrantis, quod vt fauorabile est late interpretandum,
vt in capit. in his. s. eod. titu. secundum Hostien. & Archidiaco.
dicentem quòd si tex. hic ibi certo, exponatur, idest determi-
nato per priuilegium expresso non per rescriptum, omnia cõ-
traria sunt soluta, secundum Ioan. Andr. circa quæ vide per Io.
Andr. in additio. Specu. in titu. de rescrip. præsenta. in penu. co-
2 lumna. super verbo, item excipitur. † Secundo nota ex glos.
differen-

ADDITIO.

a Nico. Superan. Priuilegium debet interpretari. Adde Bal. in ca cum dilectus. in 3. colum. de consue.

Vin. God. Quòd priuilegium interpretatur secundum usum, & consuetudinẽ iud. obseruatum, uide Dec. in consi. 286. col. 1. & 2.

a differentiam inter rescriptum & priuilegium, cum rescriptũ impetretur super eo, quod est de iure communi, sed priuilegiũ super eo, quod est contra ius commune. de quo per Ioan. And. in cap. olim. super glo. fina. §. de verbo. signi. & per glo. in ver. noscatur. in fi. in c. j. §. de constitu. eodem lib. & per Bal. in l. fin. ff. de consti. princip. †Extra glo. quęrit hic Ioan. And. actor ha-
3 bet priuilegium de trahendo reum coram certo iudice, etiam super quæstionibus postea exortis. An reus tractus coram illo poterit, si ipse est priuilegiatus, prout dicitur hic in tex. declinare & petere se trahi coram suo iudice. & refert Ioan. Cal. disputasse, & tenuisse quòd præfertur ipse actor, vel reus, qui solus fouet causam fauorabilem, arg. cap. fi. §. de re iudi. & si vterque fouet, præfertur fauorabilior, l. priuilegia. ff. de priuileg. credi. Sed in pari causa, vel quia neuter prætendit id, sed solum priuilegium personæ, & tũc si reus habet plures iudices sibi & actori electionis priuilegio attributo, sicut est in scholaribus, per auth. habita. C. ne fili. pro pa. & tunc erit electio actoris, arg. l. in tribus. & l. qui prior. ff. de iudi. Si verò reus habeat iudicẽ de iure cõmuni, & alium ex priuilegio, sibi & actori tributo electionis priuilegio, vt in iudęis, vel similibus, vt C. quando impera. inter pup. l. j. tunc actor vel reus, qui forum eligit secundum ius commune præfertur alteri eligenti per priuilegium, cum ius commune sit fortius, vt §. de consti. cum accessissent. Et hoc in priuilegijs datis per ius commune, in quibus nõ est prioritas vel posterioritas. Sed in priuilegijs datis a principe viuente attenderetur prioritas, nisi in secundo priuilegio esset clausula derogatoria primi, vt in cap. veniens. §. de præscrip. secundum Io. And. & ita transeunt Docto. de quo §. tit. proxi. c. r. & vide per Bal. in l. executorem. C. de execu. rei iud. & in l. Gallus. ff. de libe. & posthu. & per Bar. in extrauag. ad reprimen. in ver. non obstantibus.

ADDITIO.

a Nico. Supe. Inter rescriptum & priuilegium. Adde Abba. in ru. de rescrip. Bald. in cap. 1. in §. inuestitura. de noua forma fide. & usib. feudo. Bald. in l. finali. 3. colum. C. de rei uendi.
Vin. God. Adde, quod rescripta & priuilegia Imperatoris non ualent, si contineant duo uel plura specialia. Cur. Iun. con. 1. nu 37.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium si sit bullatum, vt quis non possit excommunicari, potestas vi detur statim alijs adempta.*
2 *Priuilegium personale sequitur personam, quocunque ierit.*
3 *Impetrans priuilegium, quod non possit excommunicari, an poterit puniri ratione delicti in loco delicti.*

1 In eos autem. †No. primo, quod bullato priuilegio, quod quis excommunicari non possit &c. statim videtur alijs adempta potestas, de quo plene in c. 1. §. nec etiam, & §. ex parte. §. de concess. præben. & ibi dicitur, quod ligaret ignorantes intantum, quod excommunicatio lata contra sic priuilegiatum est ipso iure nulla, tanquam lata a non suo iudice, secundum Host. & respondet ad no. in ca. Romana. §. officialis. §. de offic. ordi. eod. lib. in vlti. glos. vt hic per Ioan. And. & vide in cap. 1. §. ex parte. §. de conces. præb. eo. lib.
2 Secundo no. ibi, vbicunque. quod priuilegium personale generaliter concessum sequitur personam quocunque vadat. sic j. eod. lib. in reg. priuilegium. Et limita primo hunc tex. nisi talis priuilegiatus acquisiuerit rem non priuilegiatam, cũ tunc quo ad illam rem perdat priuilegium, vt j. patet. Secundo limita, ꝙ priuilegium concessum personis respectu certi loci non sequitur personas extra illum locum, vt in cap. quoniam. §. eod. titu. Tertio no. ibi, libere. quod priores manuales prioratuum manualium possunt libere a monasterio reuocari. de quo in cle. quia regulares in §. permissa. §. de sup. neg. & in ca. cum ad monasterium. §. tales. §. de sta. mona. Quarto no. ibi, vtrobique. ar. quod possit quis esse de diuersis collegijs, de quo in ca. cum dilecta. de exces. præla. & per Bar. in l. fina. ff. de colle. illi. Vltimo no. casum, in quo ordinarius potest excommunicare monachum monasterij priuilegiati priuilegio, de quo hic in tex. & posset etiam abbas illum excommunicare rationæ abbatie, secundum Inno. & Ioan. And. hic. †In gl. in ver. quantum ad ista. in fi. poterunt etiam illos deponere, & in arctiori monasterio detrudere, si casus talis fuerit, quia non detrahitur iurisdictioni ordinarij, nisi quantum reperitur expressum, sicut in simili no. in capit. cum olim. & c. auditis. §. de præsum. secundum Ioã.
3 And. †In glo. in ver. resideant. in fi. quod procedit, etiam si ibi delinquant, vel contrahant, secundum Innocen. & Ioan. And. & intellige, vt §. scilicet, quod non possit excommunicari, sed bene poterit puniri ratione delicti, cum delinquens etiam vt viator sortiatur forum loci delicti, vt in ca. 1. §. de raptoribus. licet non locum contractus, vt no. in ca. Romana. §. contrahentes. §. de foro compe. eod. lib. secundum Domi. de quo per glo. in ver. commorantes. in c. pe. j. de verb. signifi. & ibi est dictum. In glo. in ver. dependere. in fi. idem Ioan. Mon. & Archidia. de quo per Innoc. & Ioan. And. in c. fi. §. de reli. do. vbi distinguit, an prioratus habeat electionem sui prioris, & an bona prioratus sint distincta, secundum Ioan. And. Et vide hic no. per Pet. de Ancha. qui quærit, an monachus translatus ad prioratum a monasterio, an verò prioratui, & quid si est translatus ad diuersa monasteria. de quo etiam per Docto. in c. quanto. §. de off. ordi. & in clem. fi. de elect. In glo. fi. in fi. intellige, nisi fuerit præuentus, arg. c. proposuisti. §. de foro compe. secundum Inno. & Host. sed an prior excommunicatus post reuocationem & reuersionem ad claustrum remaneat excommunicatus. & dic ꝙ sic si expresso proprio nomine fuit excommunicatus, secus si expresso nomine dignitatis, argum. cap. quoniam abbas. §. de offic. delega. & facit quod no. in c. aduersus. in fi. §. de immu. ecclesi. vbi etiam dr, ꝙ excõicatio prælati ex propria culpa proueniens non ligat successorem, nisi illam culpam faciat propria, vt ibi, secundum Ioan. And.

SVMMARIVM.

1 *Papa permittit legi ius ciuile in curia Romana, cum tamen Parisijs legi vetet.*
2 *Papa potest concedere studium, & priuilegium studij.*
3 *Priuilegium concessum ciuitati, & eius studio, videtur concessum ipsi ciuitati, & eius suburbijs.*
4 *Studentes non solum forenses, sed etiam illius ciuitatis, gaudent priuilegijs studij.*

CAP. II.

Vm de diuersis. Primo prouidet. Secundo ibi, vnde, prouisionẽ declarat. †No. 1. quod licet Papa prohibeat, quod Pa-
1 risijs, & in locis vicinis non debeat legi ius ciuile, vt in 1. super spe. §. eo. tamen in Roma. curia Papa hic præcipit legi ius canon. & ciuile, quod est mirabile, secundum Io. And. quare in Roma. cu. hoc permittat, & vide quod no. in clemẽ.
2 1. de mag. †Secundo no. Papam posse concedere studiũ, & priuilegia studii, ex quo infertur quod quamtumcunque locus sit insignis, tamen ibi studentes nõ habent priuilegia studii, nisi sit ibi studiũ approbatum de iure communi, sicut est in curia, vt hic, & in vrbe Romana, vt in l. sed reprobari. §. fin. & ibi no. ff. de excu. tuto. & licet l. dicat, quod iura in regiis ciuitatibus sint docenda, vt no. in d. §. fin. & in proœ. ff. oium, ad fi. tamen non sufficeret, quod sit regia, nisi de iure vel ex priuilegio hoc sibi competat, sicut est Bonon. Perusii, Papiæ, vel ex antiqua consuetudine, sicut est Paduæ: constat enim ius studii & eius priuilegium posse acquiri per consuetudinem, vt no. per glos. in ver. generalibus. in clem. dudum. de sepul. secundum Pe. de Ancha. hic. Et de priuilegiis scholarium studentium in studio priuilegiato habetur in auth. habita. C. ne fil. pro pa. & per Doctõ. in ca. tuæ. §. de cler. non resisi. & intellige, quod gaudeant priuilegio, si in studio & in scholis morentur, & operam sciẽtiæ dent, secundum Archid. vt hic plene per eum, & per Ioã. And. in c. super spe. §. de magi. & in c. 2. §. ne cle. vel mon. eo. lib. in ver. in scholis. & no. in proœ. clem. & dicit hic Archid. quod satis dicitur scholaris esse in studio, licet aliquãdo diuertat animo statim redeundi, nec tunc diuertisse videtur. vide de pę. dif. 1. diuortium. In glo. in ver. videlicet. in fi. & ita tenet hic Ioan.
a Mo. & sic no. ꝙ ista dictio videlicet, si ponitur post duo diuersa, non intelligitur exprimere omnia pręcedentia, sed alterum tantum, cui congruit, quod no. pro intellectu statutorũ, & priuilegiorum, in quibus talis dictio poneretur, secundum Dom. In glo. in ver. sedem. in princ. tene menti iuncto tex. & ita allequod in quocunque loco sit Papa, in eodem dicitur esse curia, quia vbi Papa, ibi curia. idem etiam tenuit Innocen. in ca. ego N. de iureiuran. dicens, quod ibi dicuntur esse limina apostolo-
3 rum Petri & Pauli, vbi est ipse Papa, quod no. † In ead. glo. ibi, si ciuitas. nota ex glo. quod priuilegium concessum ciuitati, & eius studio, intelligitur concessum tantum loco ipsius ciuitatis, & eius suburbiis, non extra, adeo quod scholares studentes extra ciuitatem & eius suburbia, non gaudent priuilegio studii. intellige, nisi ex iusta causa transferatur studium ad alium locum, puta causa guerræ, vel pestis. & idem si scholares alibi studerent causa vnius famosi Doctoris, vt tenet Ioan. Andr. in
4 c. tuæ. §. de clericis non residen. & Pet. de Ancha. hic. †In ea. gl. ibi, Viter-

ADDITIO.

a Vin. God. De ista dictione videlicet, vide per Fran. Are. in l. si fundum. ff. manu. & in l. cum vendente. C. vbi cau. fisc.

ibi, Viterbiensis &c. tenementi sing. glo. quod non solum forenses, sed etiam ipsi ciues originarij studentes in propria ciuitate, vbi esset studium priuilegiatum, gaudet omni priuilegio studij. quod facit ad no. in auth. habita. C. ne filius pro patre. & in l. ex eo qđ. ff. de testa. mili. In ea. glo. in fi. idem Ioan. Mon. dicens ꝙ talis denominatur ab eo in quo plus se occupat, ꝑ no. in c. fi. j. de ver. signi. secundum Io. And. & facit l. quæritur. ff. de sta. ho. In glo. fi. in fi. pro declaratione istius gl. conclude, quod
a nullus debet se [a] absentare ab ecclesia sua ẽt causa studiorum, non solum iuris canonici vel ciuilis, seu aliarum literarum, vt in c. relatum. s̄. de cleri. nō resi. sed ẽt si sit studiū theologiæ, vt in ca. fin. s̄. de magistris. & si se absentaret sine licentia prælati posset beneficio priuari, vt d. c. relatum. & dicetur j. Et hanc licentiam potest dare non solum eps, sed etiam prælatus immediatus inferior ab Epõ, vt per Inno. & Doct. in d. c. relatum. & hic per Archi. & per Io. And. in c. licet canon. s̄. de elec. eod. lib. Et si prælatus sine iusta causa denegat licentiam eundi ad studium, quid tunc fiendum, vide no. in c. 2. s̄. ne cle. vel mona. eo. lib. Obtenta vero licentia eundi ad studium, dubitatur tūc, an de iure communi debeat quis percipere fructus beneficiorū in absentia. & dic ꝙ sic in studio theologiæ, vt est tex. sing. in d. c. fin. nec valeret statutum vel consuetudo in contrarium. Sed studendo in iure ciuili vel canonico gl. hic tenet secus esse. sed est tunc necesse, quod super hoc sit statutum vel consuetudo ecclesiæ, vel expresse super hoc dispenset prælatus. Idem etiã tenet Host. in sum. in ti. de magist. in §. fi. & idem Io. An. hic, & facit quod no. 12. q. 2. Vulteranæ. & 16. q. 1. generaliter. & idem tenuit Io. And. in d. c. tuæ. dicens quod licet sit cum aliquo dispẽsatum, vt possit esse in studio, tamen percipiet fructus, nisi studium esset in hoc priuilegiatum, & sic requiritur quod in specie dispensetur a prælato super percipiẽdis fructibus, vel quod studium sit in hoc priuilegiatum vel a consuetudine vel priuilegio concesso a principe, vel quod sit de iure cōi, vt est studium theologiæ, vt s̄. Sed in contrarium tenet hic Archi. & in c. de quibusdam. 37. distin. & facit quod no. 82. distin. proposuisti. in glo. sufficit. & sic tenet Archi. quod existens in studio de licentia prælati de iure communi debeat percipere fructus. & dicunt Hug. Gof. & Laud. in d. c. de quibusdam. tenuisse, ꝙ vbi ecclesia est sufficiens, ille, qui est in studio, debet de iure percipere fructus, sicut si esset præsens, cum non minus dicatur seruire ecclesiæ, quam alius qui est præsens, ar. l. aduocati. C. de aduoca. di. iudi. Pro quo facit secundum Arch. d. c. tuæ, dum dicit indultum non exprimens a quo, & sic indistinctè. pro hac opi. secundum Lap. hic, quia multum est vtile vniuersali ecclesiæ studium clericorum, vt in c. cum ex eo. s̄. de ele. eo. lib. & sic sequitur, quod proficientes in studio literali procurent vtilitatẽ ecclesiæ vniuersalis, & per hoc eidem seruire videntur. & sic debent pro præsentibus reputari, & fructus percipere, ac si in suis beneficijs residerent, vt probat rō d. c. cum ex eo. eo. tit. & lib. c. cum non deceat. & s̄. de cle. non resi. cum dilectus. ꝙ intelligit Lap. nisi consuetudo vel statutum ecclesiæ esset in contrarium, licet in studio theologiæ nec consuetudo nec statutũ valeret in ɔ̃rium, vt s̄. & cum hac opi. transit ẽt hic Pet. de Ancha. facit etiam quod no. per glo. in clem. vt hi qui. §. 1. de æta. & quali. vbi Lap. idem tenet. Ad idem ẽt facit glo. & quod ibi no. Doc. in c. ex parte. s̄. de accusa. Et cum hac opi. transit ẽt d. Nic. in d. c. fi. de studentibus saltem in iure cano. & facit c. 1. & quod ibi no. Doc. s̄. de consangui. & affi. Sed Domi. hic tenet opi. Io. And. quia licet rationes Lap. vt s̄. concludant, ꝙ idem priuilegium concedi debeat studentibus in iure canonico vel ciuili quod conceditur in theologia, cum tales procurent statum ecclesiæ vniuersalis, vt s̄. tñ cum hoc priuilegium de iure cōi non reperiatur concessum, nisi studentibus in theologia, vt d. c. fin. non debet extendi ex idẽtitate rationis ad studentes in iure canonico vel ciuili, cum priuilegium etiam in corpore iuris clausum non sit extendendum ad alias personas quam expressas, vt patet ex no. per glo. in cap. vt circa. s̄. de elec. eod. lib. & in c. constitutionem. s̄. de regulari. & pro hac parte facit tex. in d. c. tuæ. quia si hæc competeret de iure communi, non fuit necessarium illud indultum ibi, argum. l. j. C. de thesauris. lib. 10. vel debet intelligi de indulto, scilicet ex consuetudine, vel specialibus priuilegijs iuris & hominis. Nō ob. d. c. cum non deceat. quia loquit ibi in alio casu, videlicet qñ procurat vtilitatem ecclesiæ suæ in specie. quod non est sic hoc casu. Nec obst. glo. in d. clem. vt hi qui. & in c. quia in tantum. s̄. de præben. vt sic dispensatio trahatur ad consequentia, & trahatur ad fructus, vt possit eos percipere. quia dispensationes debent stricte intelligi, vt in c. 2. s̄. de filijs præsby. & satis est, quod operetur vt propter absentiam iste priuari non possit, vt patet in d. cap. tuæ. Et cum hac opi. transit Imo. in d. c. tuæ. Satis tamen videretur esse tenendum, quod studentes in iure canonico habeant hoc priuilegium a iure communi, sicut dicitur in studentibus in theologia, cum scientia iuris canonici sit pars diuinæ, & extracta de nouo & veteri testamento, vt in c. qualiter. & quando. s̄. de accusa. imo multoties appellatur ius diuinum, vt hic, & in cap. nimis. s̄. de iureiuran. & in cap. j. de iura. calum. & ita tenet do. Flo. in clemen. ne in agro. §. sane. in fi. de statu regularium. & vide per Docto. in c. tuę.

ADDITIO.

a Nico. Superan. Absentare ab ecclesia. Adde Anto. de But. in cap. inter quatuor. de cler. non resi.

SVMMARIVM.

1 *Solennis benedictio in quibus diuinis officijs sit exhibenda populo.*
2 *Sacerdos simplex an possit præsente episcopo dare benedictionem.*
3 *Abbates quos ordines conferre possint.*

CAP. III.

ABbates. Primo tractat de benedictione super populo faciẽda etiam per abbates super hoc priuilegiatos. Secundo ibi, nisi eis de collatione tonsuræ.
1 †No. 1. ex tex. in quibus diuinis officijs sit solennis benedictio populo exhibenda, quia in tribus tantum, de quibus hic, ex quo infertur, quod appellatione diuini officij comprehendatur etiam missa, quod no. pro suspensione vel interdicto. Secundo no. ibi, apostolico priuilegio, ꝙ cum solum concedatur abbatibus potestas benedicendi populum solenniter ex priuilegio apostolico, sequitur quod per cōsuetudinem alias quæri non possit, & quia consuetudo esset irrationabilis, cum insignia episcopalia per inferiores non præscribuntur, 94. dist. peruenit. & s̄. de consue. quanto. secundum Ioan. And. & no. in clem. 2. §. statuimus. de sta. mona. Iurisdictio tamen quasi episcopalis qualiter præscribatur per abbates, vel inferiores ab episcopo, no. in cap. auditis. s̄. de præscrip. in 4. gl. In glo. 2. in fi. & dicitur ecclesia spectare ad monasterium pleno iure, quando in ea clericos instituit, & percipit omnes obuentiones præter stipendia ministrorum, s̄. de præben. auaritiæ. & cap. de monachis. secundum Archid. facit quod no. 16. q. 2. in summa. In glo. in ver. solennem. in princip. & talem benedictionem solennem facere possunt archiepiscopi per totam prouinciam etiam in locis exemptis, vt in clemen. 2. j. eodem, & de ista benedictione solenni intelligitur 26. q. 6. ministre & de consecrat. dist. 1. cum ad celebrandas. secundum Ioan. And.
2 †In ea. glo. in fi. quod procedit, nisi episcopus sit præsens, quia eo præsente non facerent, 21. dist. denique. secundum Io. Andr. intellige eo pręsente & prohibente, alias si eo permittẽte, quo casu benedicere possit etiam ipsum episcopum, vt in cap. ecce. hic alleg. Et de pręsbyteris cardinalibus an possint solenniter benedicere, Io. And. in c. j. s̄. de sup. negli. in glos. 2. vbi tenet ꝙ sic, cum possint vti insignibus episcopalibus, & minores ordines conferre. & ita sequitur Lap. hic. In glo. in ver. expresse. in fi. patet ergo, ꝙ si priuilegium tribuens simpliciter seu generaliter potestatem benedicendi non intelligitur largè, & vniuersaliter. sed restringitur tantum ad ecclesias sibi subiectas. facit quod no. in c. de monachis. s̄. eod. in c. cum & plantare. §. in ecclesijs. In glo. in ver. conuolauerint. in fi. & dicit hic Io. And. ꝙ in c. cū contingat. s̄. de ęta. & quali. datur consilium, ꝙ hoc non fiat infra annum probationis, quia certum est, ꝙ ante profes. posset exire, & sic fraus fieri, quę pręcauenda est, s̄. de seruis nō ordi. c. 1. & facit c. religio. j. de sen. exc. quod ẽt facit ɔ̃, ſm Io. An. sed ſm Lap. in c. cum nullus. s̄. de tempo. ordi. eod. lib. bñ facit pro. Ex hac glo. & ex prædictis no. ſm Do. ꝙ nouitius, qui infra annum probationis facit se promoueri ad ordines, non videtur ex hoc tacite profiteri. de quo etiam no. in cap. 2. & 3. s̄. de regu. eod. lib. In glos. in ver. quasi episcopalem. in fi. intellige, nisi hoc sibi competat ex speciali priuilegio. & dicit hic Io. And. ꝙ si alias ordinet clericos aliter quam sibi hic permittat,
3 ꝙ imprimitur character. de quo in d. c. cum contingat. †In glos. in ver. tonsuram. in fi. alios autem duos. s. acolitatum, & exorcistatum conferre non possunt, nisi hoc competat ex priuilegio, vt no. 69. dist. c. 1. & no. in c. j. s̄. de sup. neg. præla. ꝑ Inno. & Host. & ꝑ Io. And. in d. c. cū ɔtingat. licet Lau. hic teneat, ꝙ ab-
a bas possit cōferre [a] oēs minores ꝑ no. ꝑ glo. 93. dist. a subdiacono, &

ADDITIO.

a Nico. Superan. Conferre omnes minores. Adde Abba. in ca. quanto. in 2. col. de consue. Abba. in c. veniens. in 1. col. de præscri. Abba. in clem. attendentes. in 1. colum. de sta. mona. in apostol.

no,& in c.j.ſ̃.de ord.ab epiſcopo.& ibi per Hoſtiẽ.dicentem ꝙ ẽt epi,vt abbates pñt cõferre minores ordines,ſed certe dẽt intelligi de illis,quos conferre poſſunt, vt ſ̃. & ſic non de omnibus.non ob. d. c. a ſubdiacono. quia de propria ſignificatione lector differt ab acolito,& exorciſta,vt 21. diſt. cleros. iõ ſi tex. in d.c.cum contingat.permittit abbati conferre literatum, nõ concedit ſuperiores,& ſic verior eſt prima opi.ſm Do. & vide
a hic per Io.And.an abbates poſſint benedicere [a] calices, patenas,cruces, veſtes ſacerdotales,& ſimilia,de quibus in ca.vno. ante fi.ſ̃.de ſacra vnc.& de conſecra.diſt.1.veſtimenta.glo. hic facit ꝙ ſic,quia ex quo poſſunt benedicere & cõſecrare perſonas,vt hic,fortius & res,12.q.1.pręcipimus, a conſecratione tamen calicis,in quo ſit vnctio,vt in c.j. aſſumere debent, ſed in alijs ſuperioribus & ſimilibus, vbi fit ſolum verbalis benedictio,poteſt ſuſtineri, quando ad opus ſuarum eccleſiarum hoc facerent, alias debent abſtinere, cum nec ſolenniter benedicant populum, vt hic, nec aquã etiam benedicant ſolenniter, vt in c.aqua.ſ̃.de conſe.eccle.& facit quod no.in cle.attendentes.§.ſtatuimus.ſ̃.de ſta.mo.ſecundũ Io.And. Sed Guil.& Lau. in d. §. ſtatuimus. tenent contrarium dicentes, ꝙ nullo modo abbas de iure cõmuni poſſit benedicere veſtes & alia, de quibus ſ̃.de quo ibi plene per Docto.vbi do.Flo.concludit, quod talia ſint potius dignitatis,quam ordinis epiſcopalis, vt no. in c.accedentibus.de exceſ.prę la.Ideo abbatibus pręcipue vtentibus inſignijs pontificalibus, poteſt hoc ius de conſuetudine
b competere,ſecundum eum.In glo.fi.in fi.an aũt abbas [b] poſſit per conſuetudinem quærere ius conferendi ordines alijs, quã monachis.Io.And.hic concludit,quod nõ, & idem tenet Gui. in d.§.ſtatuimus.& ita reſidet hic Domi. & terminat hic Ioan. Andr. quod ſi abbas vnius monaſterij fuerit inuitatus in alio monaſterio ad ordinãdum monachos illius monaſterii, quod hoc facere poterit,arg.9.q.3.Lugdunenſes.& tenet Lau. & Ioã. 59.diſt.quando.quod intelligit Hoſti.ſi monaſterium, ad quod inuitatur,ſit exemptum,alias poſſet epiſcopus prohibere,ſecũdum Ioan.And.& Domi.hic.& idem tenet Ioan.And. in d. ca, cum contingat.in glo.ergo &c.

ADDITIONES.

a Benedicere calices.Adde Archi.in ca.præsbyter.26.q.6. Gui.de mon. Laud.in clemen.2.de ſtatu reg.
Vinc.God.Adde,quæ ſint communia epiſcopo, & abbati, per Ruyn.in conſi. 138.nume.14.lib.5.

b Vinc.God. Abbas an, & quando ſuum priorem manualem per Papam confirmatum reuocare poſſit,Felyn.in c.per tuas.colum.penul. circa finem, de maio.& obedien.

SVMMARIVM.

1 *Capellæ vel oratoria non poſſunt conſtrui in locis non exemptis ſine licentia epiſcopi.*
2 *Exemptus ſi ædificat in loco non exempto ſine licentia epiſcopi, acquiritur epiſcopo cum ſuis fructibus.*

CAP. IIII.

AVtoritate. Primo ponit triplicem prohibitionem contra exemptos.Secundo ibi, quod ſi contra faciens, iubet compeſci per ordinarios. Tertio prouidet ordinariis contra cõſer
1 uatores.†No.1. nouas capellas vel oratoria non poſſe conſtrui in locis non exemptis ſine licentia diœceſani. Secũdo no.ibi, reuocamus.quod verbum reuocare,congruit etiam ſententiæ excommunicationis.facit quod no.per gl.in c.1.ſ̃. quod metus cauſa.eod.lib. In glo. 2. in fi. & hoc niſi prædicta duo faciat de autoritate diœceſani,vt no.in c.vnicuique.cum duobus ſeq. de conſe.diſt.1.vbi de his oratoriis priuatis no. ſecundum Io. An. hanc tamen licentiam celebrandi non concedit diœceſanus in maioribus feſtiuitatibus,vt no.in ea.diſt.in c. clericos. & in c.ſi quis.& in Auth.vt nullus fabricet oratoria. §. 1.collat. 6.vel niſi ſuper his duobus habeant priuilegium, prout habet eccleſia lateranen.quæ habet priuilegium,vt poſſit in ſuis fundis ædificare eccleſias & capellas cum altari, & de celebratione diuinorum, quod tamen priuilegium ſtricte eſt interpretãdum, dummodo aliquid conferat,vt in c.abbate.de verb. ſigni. cum tendat in præiudicium tertij,vnde intelligitur de fundis, quos habebat tempore priuilegii, & non de quæſitis poſtea, & ita conſuluit Io.Cald.in conſi.12.huius tit.vt refert hic Dom.in fi.
2 huius c.& vide in capit.cum capella.ſ̃.eod.†In glo.in ver. non exemptis. in fi. vnde ſi exemptus abſque diœceſani licentia ædificet in loco non exempto,acquiritur diœceſano cum ſuis fructibus,vt in c.cum olim.el 2.in ver.inſuper.ſ̃.eod.& ibi plene per Ioan.And. dicentem quod ſi eccleſia ſit conſtructa, cedit diœceſano,nõ vt in ſuos vſus habeat,ſed vt regat ſicut alias eccleſia ſuę diœceſis, & fructus in vtilitatem eccleſiarum ſic ædificatarum conuertat,ſecundum Lap.hic,dicentem ꝙ ſi religioſi ędificent eccleſiam in fundo ſuo de licẽtia ſuperioris, & ipſa eccleſia ædificata dotetur ab alio, quod eodem modo habebunt ibi poteſtatem quo ad omnia temporalia. vnde de temporalibus ipſis reſpondebitur,ſed de ſpiritualibus epiſcopo, vt per Archid.16.q.2.ſane.& in c.cum & plantare.§. in eccleſiis.ſ̃. eod. ſecundum Lap. & Petr. de Ancha. In gloſ.in verſic.compeſcantur.in fine,& hoc probat hæc decreta.& idem de exempto quo ad tertium membrum, quod de celebrantibus loquitur,ſecundum Ioan.And.

SVMMARIVM.

1 *Cauſæ & lites qualiter differunt.*
2 *Cenſuales homines non ſunt ſerui,nec ſeruili conditioni ſubiecti.*

Inhibemus. No.1. quod in generali prohibitione, ne aliquid fiat ſine licentia ſuperioris, inclu
1 ditur ipſe exemptus, nec intelligitur excluſus. † Secundo no. ibi,ſiue lites,differentiam inter cauſas & lites, cum per cauſas includantur criminales,per lites ciuiles,vt in l.litis.ff. de verb. ſignifica.de quo per gloſ.& Docto.in l.cauſas.C.de tranſac. & in capit. forus. ſ̃. de verbo. ſignifi. Tertio no.ibi, aſſumant.& ita allegatur, quod exempti non poſſunt eſſe in iudicio agendo vel defendendo pro ſuis ſubditis liberis hominibus, & nõ ſolum exempti, ſed etiam alii non exempti hæc non poſſunt, vt hic per Arch. & Io.And.& ita ẽt tenet Rota in deci.388.quæ inci.Item ꝙ ſi ꝑpoſitus.dicens qđ prępoſitus,vel quilibet alius dñs nõ poſſet agere pro iniuria illata ſuis ſubditis, vel colonis ꝓ eorũ intereſſe,ſecus autem ſuper intereſſe proprio. & ſecus ſi tales iniuriæ fierent in odium vel iniuriam domini vel præpoſiti,vt hic in gloſ.& facit capit. quanto.ſ̃.eodem,& ita tenet Innocen.& Hoſtien. in cap. dilectus. ſ̃. de appel.& facit quod nota.Ioan.Andr.in capitu.ad apoſtolicæ. ſ̃.de re iudic.eod.lib. in verſic.eratque parata.& per Specu.in titu.de appel.§.1. & §. quis poſſit.in fine,& per Guil.& Gen.in clemen.1. in princip. de reliquiis & vene.ſan. Et licet nomine proprio & pro intereſſe iſtorum hoc facere non poſſint, tamen procuratorio nomine iſtorum bene poterunt, & hoc niſi religio repugnet, vt in cap. 2. ſ̃. de poſtula. prælato. de quo in capit. cum P. & A. ſ̃.
2 de re iudic. † Vltimo nota, quod homines cenſuales non ſunt ſerui nec ſubiecti ſeruili ſubiectioni,vt hic in glo.fi. in fi. & dicit hic Io.And.ꝙ ẽt Papa non ſemper defendit cenſuales ſuos, vt exemptos,vt ſ̃.eod.in c.recepimus.& j̃.eo. ſi Papa. §.ſi vero. In glo.in ver.ſedis.in princip.tene menti iuncto tex. & ita allegatur,quod Papa dicitur eſſe diœceſanus, & iudex ordinarius exemptorum.Idem etiam tenuit gl.no.93.diſtin. nulla. dicens, quod prius exempti,qui ſubſunt Papæ,immediate non dicuntur acephali,quia Papa dicitur eorum epiſcopus.de quo etiam plene per Io.And.in regula,ſcienti.j̃.eod.lib.in mercuri. In ea. glo.in fi.no.ex glo.primo,ꝙ legatus exercere poteſt ea,quę reſeruantur ſedi apoſtolicæ.de quo in c.ſi abbate.ſ̃.de ele.eo.lib. Secundo tene menti ex glo.ꝙ legatus de latere dicatur eſſe iudex ordinarius ipſorum exemptorum.de quo tñ vide per gl.& Doc.in c.1.ſ̃.de offi.leg.& per Spec.in tit.de leg.§.ſupereſt. ver. ſed nunquid legatus poteſt.In glo.fi.ibi,iniuriam domini. no. ex gl.pro his,quæ dicta ſunt ſ̃.in 3.no.dicit tñ hic Archid.ꝙ domini agere poſſunt, ne eis ſubditi moleſtentur. de quo etiam per Io.And.in d.c.ad apoſtolicæ.Et an ciuitas poſſit petere ſuũ ciuem,eṗs ſuum clericum,dñs ſuum aſcriptitium. no. per Bal. in l.de iure.ff.ad municipa.& per Docto.in d.c.dilectus. & per glo.in l.1.ff.de rei vendi.& in c.fina.ſ̃.de regu.In ead.glo.ibi, remittere,quod eſt falſum,vt tenet iſta glo. nota.& Rota in dicta deciſi.& ſic facit,quod reges, qui adinuicem habuerunt guerram, non poſſint remittere damna ipſis ſubditis illata, & eorum iura.& hoc niſi conſentiant, ſecundum Domi.de quo vide no.per glo.& Bal.in l. venia. C. de in ius vocan.& per Docto.in c.in noſtra.ſ̃.de iniur.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegia ſunt reſtringenda, vt minus quam fieri poteſt noceant iuriſdictioni ordinariæ.*
2 *Indulgentiæ & priuilegia qualiter differunt.*
3 *Priuilegium conceſſum vxoribus & filijs regum, an duret mortuo rege.*

CAP. V.

NE aliqui. Primo pręmiſſa duplici cũ cõſtitutionis,ↄſtitutionẽ ſubdit ibi, oẽs. & exceptionẽ ĩterſerit ibi,illis.†No.1.& ita allegat̃,ꝙ pri
1 uilegia ſunt reſtringenda, vt minus q̃ põt noceant iuriſdictioni ordinarię,cũ iuriſdõ ordinarii non ſit contẽnẽda, imo potius tanq̃ fauorabilis extẽdẽda, pro quo ẽt vide glo. in cle.2.

2 cle.2.s̄.de offic.ordina.†Secundo no.differentiā a inter indulgē
a tias & priuilegia,de quo in cap.cum personæ.j.eod.& in capit. olim.de verbo.signi.& in c. in nostra. s̄. de sepult. Tertio nota ibi, eorumque filijs. quod priuilegium concessum regibus non extenditur ad reginas, vel filias regis, nisi exprimatur.de quo hic in glos.& facit quod no.Ioan.And.in cap.j. s̄. de clem. coniu.eod.lib.in glo.his casibus.Sed in contrarium facit supra eodem libro,de sepultu.his qui.2. respon. & eodem titu. licet. & in regula, cui licet.j̄. eodem libro, in vltima parte quæstionis,in versicu.6.& in versicu. de iure. & regula frustra. in parte prima. versicu. 3. ad fi. & quod no.11. questio. 1. clericum.el 2. secundum Lap.sentientem ex his,quod priuilegia concessa regibus extendantur ad eorum filios & vxores, pro quo facit l. sed & probari.§.legum.ff.de excusa. tuto. & l. medicos. C. de profes.& med.lib.10.& l.princeps.ff.de legi. secundum Pet. de Ancha.qui idem tenere videtur.& facit quod nota.in l. 1. & 2. C.de episco.& cler.& ibi per Bald.& in l.1.C. de vxoribus militum. Sed in contrarium facit, quia videtur quod priuilegia non debeant extendi ad personas non expressas in rescripto, vt in capitu.fane.& cap. porro. s̄. eodem, & facit regula priuilegium.j̄.eod.lib. etiam si priuilegia sint in corpore iuris clausa,vt nota.per glos.in capit. vt circa.s̄.de electio.eod.lib. & in cap.constitutionem.s̄.de reg.eod.lib.& vide quod no.in clem. præsenti. de baptismo, & in clemen. sed crimen. de reliquijs. Et an in dubio priuilegium præsumatur personale vel reale, hic per Pet.de Ancha.& dicetur in regula priuilegium.j̄. eod. libro. Vltimo nota ibi, edicto perpetuo, quia per hæc verba determinat hic Ioan.Andr. quod ista constitutio trahatur non solum ad priuilegia concessa ante hanc decisi. prout loquitur tex.sed ad priuilegia in futurum concedenda,cum rationes positæ hic in princi.huius tex.tunc locum habeant, & facit quod nota.in d.regula priuilegium.facit etiam l.Arriani.C.de here. & capit.fin.s̄.de constitu.vnde ex his infertur,quod quantumcunque constitutio loquatur per verba præteriti temporis, sicut hic extenditur ad futura, quando ratio & verba constitutionis futuris adaptantur. In glossa in versic.a quocunque. in princip. & sic non obstante tali priuilegio poterit Papa & legatus suspendere,excommunicare, vel interdicere, vt in cap. veniens.hic alleg.poterit etiam ipse ordinarius sententiando, vt hic dicitur,& fortius per viam statuti, cum sententia statuti fortius liget quam sententia hominis,vt nota. in cap. 2. s̄. de constitu.eod.lib.& in regula,cui licet.in quæstio.ibi posita,secundum Ioan. Andr.dicentem, quod tale priuilegium operatur quo ad sententias, & processus delegatorum conseruatorum & executorum,quia sic priuilegiati ab eis excommunicari suspendi vel interdici non poterunt, nisi in eorum rescriptis essent tales clausulæ derogatoriæ, ex quibus derogaretur istis priuilegijs,vt est dictum s̄.titu.proxi.in capit. 1. secundum
3 Ioan.Andr.& ita sequuntur Doctores. † In glos.in versic.filijs. in fine,an autem priuilegium concessum vxoribus vel filijs regum duret rege mortuo. Ioan. Andre. hic, quod sic,per regulam,decet.j̄. eodem libro, & facit quod nota.in capitu.ex parte.s̄. de foro competē.nam dicitur regis filius etiam post mortem regis,etiam si talis filius non succedat in regno,puta quia non sit primogenitus,secundum Ioan.Andr.& intellige, si talis filius sit natus post adeptum regnum per patrem, alias autem non esset dicendus filius regis, vel sacerdotis, qui est natus antequam pater fuerit Rex vel sacerdos. Et idem si nascetur postquam desijt esse Rex,vt no.in l.imperiales.§.illud.C. de nup.& in l.emancipatus.ff.de senato.& ibi plene qui dicantur filii senatoris,secundum Pet. de Ancha. Et ad prædicta vide per Bal.in d.l.2.C.de epi.& cle.

ADDITIO.

a Nic.Supe. Differentiam inter indulgentias.Adde Archi.& Do.2.q.1.in §. fi.Bal. in c.1.in 6.col.de iud.Bal.in c. at si clerici.in 4.col.co.ti.Io.de Ana.in c.ex insinuatione.de simo.Bal.& Sali.in l.fi.C.de sen.pa.
Vin.God.Indulgentiarum materiam vide latissime per Fely.in sermone de indulgentia plenaria vbi latissime,in fi.

SVMMARIVM.

1 *Abbatibus & alijs inferioribus prælatis non competit vti ornamentis episcopalibus.*
2 *Dignitas maior cognoscitur ex dignioribus ornamentis.*
3 *Prælati debent stare in synodo cum indumentis,quibus vtuntur in diuinis ratione dignitatis.*
4 *Gerens se pro Doctore,cum non sit,potest puniri pęna falsi.*
5 *Abbates & prælati, quibus est concessum ex priuilegio vti pontificalibus, an poss.nt illis vti extra monasterium.*

CAP. VI.

VT apostolicæ. Primo præmittit causam constitutionis. Secundo ibi, de fratrum. ponit constitutionem, in qua primo prouidit de locis consiliorū. Secundo de alijs
1 locis ibi,in alijs vero. † Nota primo, quod abbatibus a & infe-
a rioribus prælatis de iure communi,& ex propria eorum digni
b tate non competit, quod mitra b & alijs ponficalibus possint vti, sed bene possunt eis prædicta concedi ex priuilegio apostolico,vt hic dicitur,& sic solus Papa posset concedere, adeo quod nullus inferior hoc potest, etiam si sit legatus de latere, secundum Ioan.And.& tenet Spe.in tit.2.§.nunc ostendendū. ver.49.& de ornamentis pontificalibus, & primo baculus pastoralis,quo Papa non vtitur,vt in cap.j.ad fi.s̄. de sacra vnctio. Item vti compagis vel sandaliis.& de his 93. distinc. §. compa-
c gis.& seq.item vti c annulo,in cap.pe.in ver. sed nec annulos. s̄.de vi.& honest.cle.tamen ornamenta pontificalia sic eis concessa nihil quod sit pontificalis ordinis tantum exercere possunt,vnde non poterunt abbates mitrati virgines consecrare, vt no. Archi.26.q.1.c.2.secundum Io.And.dicentem,ꝙ ista conceduntur in honorem ecclesiarum, nō autem in amplitudinē officii,vt patet ex tex.ſm eum. Secundo no. ibi,non frustrētur effectu,ꝙ priuilegia non sunt ita restringenda vel interpretan-
2 da,vt sic in effectu remaneant frustratoria.†Tertio no.ibi, maioritas.quod ex maioritate ornatus,quo quis vtitur, cognoscitur maioritas dignitatis.& iste est vnus modus cognoscēdi maioritatem prælaturæ,quod inducit Domi. vt magis debeat honorari,qui potest vti talibus pontificalibus, quam qui non potest, dicit esse notandum pro ordinandis abbatibus in sessionibus & processionibus,& in aliis.facit quod no.17.distin.§.hinc
3 etiam.ver.episcopos.†Quarto no.ibi,vti possit. ꝙ prelati debēt stare in synodo cum indumētis, quibus ipsi vtuntur in diuinis ratione suæ dignitatis.Et per hunc tex.dicit gl. in c. pro exemptione.j̄.eod.in ver.curam.quod exempti,quando habent curā & populum non exemptum, tenentur ire ad synodum, vnde quia hic fit mentio,ꝙ prælati exempti vadunt ad synodum, datur intelligi ꝙ habeant necesse ire,& vide gl.hic in ver. tenentur.& tex.in c.ex ore.s̄.eod.titu.sed quomodo intelligatur, an per se vel eos,per quos curam gerunt,vide Panor.in cap.quod super his.de maio. & obed.& tenetur ire Abbas, etiam si non sit vocatus specialiter,satis est quod generaliter. Ita Imo. in d. cap.quod super.Vltimo no.ibi,non exempti.argum. quod Abbas exemptus debeat præferri in ordine Abbati non excēpto, ex quo exemptus,vt hic patet, maiori ornatu honoratur & priuilegiatur.Et determinat hic Ioan.Andr.quod si Abbas nō exemptus, vel etiam exemptus excederet contra formam huius cap. poterit episcopus eis resistere, & coercere, cum notorie delinquant in loco non exempto,vt in capit.1.s̄. eodem, & ita
4 sequuntur Docto. † In glo.in ver.dignitatem.in fine. no. glos.
d quæ etiam facit contra illos,qui non d habentes gradum vtuntur vestibus & ornamentis doctoralibus,vel militaribus, secūdum Domi. Ille autem, qui portaret insignia doctoratus, vel gereret se pro Doctore, cum non esset,puniretur pœna falsi, vt l.eos.ff.de falsis.secundum Pe.de Ancha. ponentem hic an, & quando liceat vni portare vel facere insignia seu arma alterius,de quo plene per Barto.in tract.de insigniis & armis. Et vide etiam nota.per Lap.in sua allega. 18.ponentem de mendicantibus validis fingentibus se infirmos, cum non sint, ut sic eleemosynas extorqueant, quod tales puniantur ad instar falsarij, vt ibi per eum dicentem, quod omnis ille, qui utitur insigniis alicuius dignitatis, cum ipse non sit in tali digni-
5 ta-te, quod puniri debet pœna falsi, ut in d. l.eos. † In glos. fina. li. in fine, tene menti iuncto tex. & ita allegatur, quod Abbates,& alii prælati, quibus ex priuilegio est concessum posse uti pontificalibus, an possint illis uti extra monasterium, & in

ADDITIONES.

a Nico. Supe. Abbatibus & inferioribus prælatis.Adde,an abbates dicantur esse prælati.vide per Do.in c.præsenti.in 2.no.de offi.ordi.lib.6.Barba.in c.pastoralis.in 11.col.de off.deleg.
b Nico. Superan. Quod mitra. Adde Barba.in capit.volentes.in 8. columna. de offic.delega.
c Nic.Supe.Vti annulo.Adde Spec.tit.de priuile.in §.1.ver. sed quæritur. Archi. in c.1.in 19 dis.Bal.in c.illud.de præsum.
Vin.God.Adde,qua ratione annulus detur in desponsatione,Io.Neuiz.in trac. siluæ nuptialis.lib.3.quod habetur in lib.7.trac.fo.46.nu.13.
d Nic.Sup.Non habentes gradum.Adde Io.de Ana.in rubri.de magi. in 5. colū. Barba. in trac.de Car.in 1.q.in 3.col.
Vin.God.Vide insignia Doctoratus vel militiæ quę sint, per Signor.de Homode.in consi.23.& in consi.129.

& in quo loco, tenor priuilegij est inspiciendus, & seruandus, & intantum extenditur priuilegium, quantum in eo reperitur expressum & non vltra, & ita allegatur tex. hic, & facit s. eo. ca. porro. vñ quærit Io. And. primo, an habentes priuilegium vtedi pontificalibus in omni loco possint illis vti præsentibus eorum prælatis. Archi. & Io. Mo. hic, q non, dicentes q tex. hic in prima parte loquitur, qñ proprius platus est in præsentia, quo casu vti illis non pñt. & ita interpretatur priuilegium. sed postea hic in ver. in alijs. loquit qñ proprius prælatus non est in psentia, quo casu poterũt vti, sicut in tenore priuilegij cauet. & hoc dictum æquitatem habet fm Io. An. & facit rõ gl. s. in vers. dignitatem. dicit tñ, q licet æquitatem habeat, & de facto seruet apud multos, vñ videmus q his mitris albis & planis vtuntur epi in psentia legatorũ, nec tenent rondellum in ipsorum mensa, & his similia, tñ hoc dictum minus videtur restringere priuilegium, nec ex isto tex. hoc colligi potest fm eum. Et do. Benedi. dicit, q hic possit colligi 9rium, quia ex quo tm in concilijs, in quibus epi sunt præsentes hoc spãliter prohibuit, ergo in alijs locis vbi sunt præsentes hoc nõ phibuit, ar. c. ad audientiam. s. de decimis. sed certe ratio glo. & tex. militat in oi loco. Sed certe satis colligitur ex rõne huius tex. & glo. in ver. dignitatem. quia illa ratio, quæ prohibet vti in cõcilijs prouincialibus, & synodalibus præsente prælato, eadem ratio militat & prohibet, quando prælatus esset in alio loco præsens, nam posito q ratio non sit scripta in lege, tamen si est vnica & finalis, potest ab ea argui ad decisionem, fm Bal. in l. maximum vitium. C. de lib. prete. per tex. no. in l. militis agrum. ff. de re mili. & pro hac parte facit, quia priuilegia tanquam odiosa & præiudicatiua iurisdictioni ordinariæ debent restringi, & potestas ordinaria tanq̃ fauorabilis ampliari, vt patet hic, & s. c. proxi. & gl. no. in cle. 2. s. de offi. ord. Secũdo quæritur, an priuilegiati possint vti pontificalibus extra eorũ ecclesias & quia tex. no. hic dicit, q in hoc inspiciendus est tenor priuilegiorum, iõ cõclude, q si est eis concessus vsus pontificalium in suis ecclesijs, & non poterunt vti extra vel in alienis ecclesijs, etiam si ad illas fuerint inuitati, ex quo tenor priuilegij vltra extendi nõ debet. & ita vult tex. hic dicens, q in alijs locis vti possit, put eis est concessum, & procedit fm Do. ẽt si monasteriũ, ad quod inuitatur, sit exemptum, licet fm eum Lap. tenuerit 9rium in sua alle. 9. Nec ob. c. 1. s. de vsu pallij. vbi patet, q archiepiscopus potest vti pallio in omnibus ecclesijs sibi subiectis, & tñ concedi tur sibi vsus in ecclesia sua, & sic videbatur, q appellatione monasterij sui intelligeret ẽt de omnibus ecclesijs sibi subiectis, nam ideo illud est, quia ibi nulli piudicatur, si vtatur pallio in ecclesiis sibi subiectis, sed in hoc piudicat epo & eius honori, fm Domi. Sed aduerte, quia licet verum sit, q ẽt in loco exẽpto non possit tunc vti, tñ eps non poterit prohibere, sicut in simili dr per Host. & Io. And. in c. abbates. s. eo. Sed si in priuilegio vsus pontificalium simpliciter concedatur, & tunc aut vult eis vti in loco exempto, in quo sit inuitatus, & poterit, & ita procedat dictum Lap. in sua alleg. & ita tenet hic Do. & ita põt procedere glo. in ver. in aliis. Si vero velit vti in locis non exẽptis, & tunc tenet hic Dom. q non possit vti alibi, quam in ecclesia sua, vel in ecclesiis sibi pleno iure subiectis, arg. d. c. abbates. in prin. & alias eps possit sibi prohibere. Sed Lap. in d. alleg. 9tra, qñ priuilegium simpliciter loquitur, nec est restrictum ad certum locum, & vr̃ q tunc possit vti ẽt in locis non exemptis, & non possit eps prohibere, ex quo si attẽditur tenor priuilegii, non restringit eum ad certum locum, nec ẽt ius hic restringit, sicut restringit in benedictione solenni, de qua in d. ca. Abbates. imo tex. hic simpliciter concedit vsum in locis exemptis, vel non, vt in tex. in fi. & eius glo. & ita etiam videtur velle Io. And. hic super tex. dicens, q Abbas, cui ex priuilegio ius annuli est concessum, an possit vti eo ẽt extra suum monasteriũ, forma priuilegii attenditur, tñ si priuilegium est simpliciter concessum, poterit vti extra per istum tex. & idem voluit in d. cap. pe. s. de vi. & ho. & Spe. in hoc ti. in ver. sed quæritur. cogita tñ, quia d. c. abbates. multum facit in contrarium.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiasticarum personarum appellatione comprehenduntur etiam seculares.*
2 *Ordinarij quem modum debent seruare in compellendo exemptos, vt ostendant priuilegia exemptionis.*
3 *Alleganti priuilegium non creditur, nisi ostendat priuilegium, vel exemptionem.*
4 *Edere qui tenetur instrumentum, tenetur illud edere integraliter.*
5 *Lectura instrumenti non videtur quis satis informatus de contentis in ipso, sed bene quando habet copiam, & retinet in domo.*

CAP. VII.

1 Cum personæ. Summa, vt in prima glos. † No. 1. qđ ap. ecclesiasticarum personarum comprehenduntur etiam seculares, secundum Domi. sed certè hoc esset 9 tex. in c. duo sunt genera. 12. q. 10. ideo tex. hic debet intelligi non de laicis, sed de clericis secularibus ad rationẽ regularium, de quib. 2 hic præmittit. † Secundo tene menti modum & practicam, quã seruare debent ordinarii in compellendo exemptos, vt ostendant priuilegia exemptionis. & habet locum iste tex. siue sint ordinarii, quorum iurisdictio est fundata de iure communi, vt est iurisdictio eporũ, & superiorũ, siue ẽt sit fundata ex consuetudine, vel priuilegio, dummodo istorum iurisdictio sit ita notoria q negari non possit vt ius cõe, fm Io. And. ex quo infert, q notorium facti operatur effectum notorii iuris quo ad exercitium iurisdictionis, vt plene per Pe. de Ancha. Tertio no. ibi, seu indulgẽtias. differentiam inter priuilegia & indulgentias, & fic s. eod. in c. ne aliqui. de quo per Archid. 22. q. 5. in summa, & per Ioan. And. in c. in nostra. s. de sepul. in princi. & in c. olim. s. 3 de verbo. signi. † Quarto no. ibi, ostendere. q alleganti se priuilegiatum seu exemptum non creditur, nisi priuilegium vel exemptionem ostendat. & sic priuilegia & exemptiones dñr esse quid facti, & nõ præsumuntur nisi probent, & incũbit onus probandi ipsi alleganti priuilegium vel exemptionem, vt hic no. probatur. Tenetur ergo priuilegiatus comparere, & allegare, & probare priuilegiuum suum. facit l. ex quacunq;. ff. si quis ex aliena. ff. de iudi. si autem non compareat, an valeat processus ordinarii 9 priuilegiatum, vide plene per Ioã. And. in regula scienti. j. eo. lib. & ibi dicetur. & per Inno. in c. 2. s. de dilatio. 4 † Quinto no. quod quando quis arctatur ad editionem instrumenti, debet edere integraliter & totum, vt sic videri & legi integre possit, sed quando peteretur copia, tunc totum tradi nõ debet, sed debet fieri copia solum de his articulis, super quibus est controuersia, vt est tex. hic no. de quo hic in glo. & debet fieri ista datio, & copia tradi expensis ipsius producẽtis, quod procedit in casu istius capit. cum isto casu priuilegiatus sua iura producere teneatur, ne priuilegium suũ perire possit, alias verò in traditione copiæ aliorum instrumentorum posset dici contrarium, nisi consuetudo fori aliud disponeret, quæ seruanda est, secundnm Dom. de quo vide glo. in ver. porrecto. in cle. causam. de elec. & in cle. 2. in ver. oblatos. j. de appella. & ibi p Docto. In glo. in ver. integraliter. in prin. vide plene per Doct. in c. cõtingit. hic alle. & in l. argentarius. §. edi. ff. de edendo. & per Bal. in l. fina. C. de preci. impera. & ibi de inuentario, & qđ sit in testamẽto, & quid in statutis, an debeat edi in totum, an vero sola particula, hic per Pe. de Anch. & per Docto. in d. l. argentarius. & in d. cap. contingit. & per Barto. in l. j. ff. de noui ope. nunc. & per Hostien. in summa, de fide instrumen. §. an instrumentum. ver. si vero. & seq. & per Spec. in tit. de instru. §. vi 5 dendum restat. ver. quid si producitur. † In ea. glo. in fine, & sic ex lectura instrumenti non præsumitur quis informatus de cõtentis in instrumento, secus quando habetur copia, et retinetur in domo, quod facit, vt ex sola visione attestationum nõ præsumatur quis plene percunctasse dicta testium, de quo in c. cũ clamor. s. de testibus. fm Domi. & facit ad nota. in ca. ultra terminos. ... tiam. eod. titu. In glo. in uer. tradere. in fine, uide in clemen. ... de usu. et ibi per glo. et Docto.

SVMMARIVM.

1 *Exemptio plena licet præscribi non possit, tamen libertas respectu iurisdictionis, quæ est translata de vno superiore ad alium, bene præscribitur.*
2 *Ordinarius an possit cognoscere, an sua sit iurisdictio.*

1 Si autem. † No. 1. ibi, libertate. q licet plena exemptio p subditum præscribi nõ possit, ita q nulli subiaceat respectu iurisdictionis, s. de præscrip. cum non liceat, tamen libertas ipsa respectu iurisdictionis translata de uno superiore ad alium, bene præscribi põt ut hic, cum subditus ipse ab alio præscribi possit, ut in cap. cum ex officii. s. de præscri. et in c. cum super. de re iudi. et ipse subditus præscribere potest certas libertates, ut in c. auditis. s. de præscr. et in c. 1. s. de consangui. et in c. accedentibus. s. de excel. præla. secundum Io. And. 2 † In glos. in uersic. ordinariis. a ibi cognoscit, an sua sit iurisdictio. contrarium uoluit glo. in cap. statutum. §. 1. in uer. copia. s. de

ADDITIO.

a Vin. God. Ordinarius an possit cognoscere vel resistere delegato, quando nulliter procedit in casu non incluso in rescripto. Soz. in consi. 83. In causa vertente. col. antepen. in fi. lib. 4.

s.de rescrip. eod.lib.& Innoc.in c.ex parte.el 1.s.de verb. sign. vbi dicunt, quod quando iudex facit se partem & aduersariũ in iudicio, non potest cognoscere an sua sit iurisdictio. potest dici ꝙ episcopus hic non faciebat se partem, sed vt iudex & lo cum iudicis tenens, sm̃ Do.notantem ex hoc, quod quando iudex ex officio procedit, si reuocetur in dubium de iurisdictione, poterit pronũciare super ea, facit c.si iudex laicus. j. de sen. excom. sicut & quando est contentio inter ipsas partes, vt per gl.in d.c.statutum.& ibi de hoc,& plene per d.Ant.in ca.super literis.hic alleg.& per Bar.in l.de iure. ff. ad municip. & in d. l. ex quacunque.ff.si quis in ius vo.non ierit.In ea.gl. in fi. Idem Io.Mo.sed Archi.hic remittit ad no.per Innoc.in c.2.s.de dila. & in d.c.ex parte.& in c.venerabili.s.de censi.secundum Ioan. And.& ex his colligitur alia & tertia solutio,quæ est, quod hic episcopus vel ordinarius non procedat proprie vt iudex,sed vt pars defendendo ius suum, quia notorie de iure communi ad eum spectat,& eidem defendere liceat,vt in c.dilecto.j. de sen. excom.secundum Innoc.ibi.Sed do.Anto.in d.c. super literis. aliter respondet ad istum tex. quod episcopus hic proprie non iudicat in causa propria,sed eidem ostenditur priuilegium apostolicum,& ipse inspiciet illud,non tãquam iudex, sed tanquã extraiudicialiter se informando secundum practicam ca. cum contingat.de rescrip.& eius quod no.in c. cum venissent. s. de iudi.secundum eum ibi,& hoc potest procedere, quando allegatur priuilegium,secus quo ad præscriptionem, in qua probatio testium requiritur quo ad possessionem, vnde tenenda videtur prima soluti° istius glo.hic,vel tertia, quam ponit Inno. in d.c.venerabilibus.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium tribuit causam præscribendi non solum titulo generali, sed etiam speciali.*
2 *Lite pendente non debet quis priuari sua possessione.*
3 *Possessio clandestina, vel habita precario, non iuuat posidentem.*

1 Quod si tales. †No.1. ibi,causam præbeat prescribẽdi. quod priuilegium tribuit titulum prescribendi non solum generalem,vt titulum pro suo,qui est generalis ad omnem ti.quo dominium acquiritur,vt in l.1.ff.ꝑ suo.sed etiam specialem, vt ti.pro donato.nam priuilegiũ datur,alias non esset priuilegium,vt in c.in his.s.eo.& procedũt prædicta etiam, vbi est error, dummodo sit probabilis,vt in l. fi.in fi.ff.pro suo.& sic est casus s.de præscrip.ca.cum olim.vbi priuilegium erat subreptitium,quia impetratũ lite pen.s. vt li. penden.cap.fin.& sic non valebat,& tamen dedit causam præscribendi successori impetrantis, qui habuit bonam fidem, & iustam ignorantiam,secus si ignorãtia esset crassa, vel supina, vt in l.j.§.j.ff.pro donato.secundum Io.Mon.& Ioan. Andr. & vide in c.cura.& ibi per gl.& Doct. s.de iure patro. Patet ergo hic, ꝙ quo ad præscribendum seu tribuendum causam & titulum præscribendi non requiritur,quod priuilegium sit plenũ,
2 & tale,quod per se illud ius tribuat.†Secundo no.ibi,probatione pendente.quod lite pend.non debet quis turbari, vel priuari possessione sua,etiam si possideat contra ius commune, dũmodo talis possessio adiuta sit ti. nõ solum allegato, sed etiam producto,alias vero si possessio non sit adiuta ti.& ius commune eidem resistat,non iuuaret,& fieret executio cõtra possidẽtem,vt in c.cum dilectus.s.de cã pos.sm̃ Io.Mo.& Io.Andr.qđ procedit,qñ ius agentis fuisset in iudicium deductum, & de eo cognitum.tunc,ita procedat d.c.cum dilectus. alias si non fuisset cognitum nec in iudicio deductum,secus esset,vt patet hic
3 sm̃ Lap.& Do.& vide no.in §.fi.†Vltimo no.ꝙ violenta possessio clandestina,vel precario habita nõ defendit,seu iuuat possidentem.facit quod no.in c.veniens.s.de præscri. & per Bar. in l.1.§.quod ait.ff. vti possi. & in l.3.§. cum igitur.ff.de vi & vi arma.& facit lex,vis eius.C.de proba.In gl.in ver.munitos.in fi. vide per gl.no.23.dist.q̃.q̃.& ibi per Archid.& no.in c.Abbate. s.de verb.signi.& in c.auditis.& in c.veniens.hic allega. & ibi, quando sit,quod possit quis se iuuare duplici iure.s. priuilegio & iure communi,vel duplici tit. s.prescriptione,& priuilegio. & dicit hic Io.Mo.& Io.And.ꝙ regulariter id,quod est meũ ex vna causa, puta ex priuilegio, non potest effici meum ex alia, vt ex præscriptione.facit l.3. §. lana.ff.de vsucap.fallit tamen in duobus casibus,primo, quando esset dubium de prima causa, ex qua dico meum, quia tũc ad cautelam potest fieri meum ex secunda, sic s. de conces. præben. post electionem. sicut est in priuilegijs.si dubium sit,an ex eis detur plena libertas, poterit per consuetudinem declarari,vt in cap.cum dilectus.supra, de consue.Secundo fallit,quando pinguius subuenitur per secundam quam per primam,vt in l.4.ff.ad l.fal. secundum Io. And. & facit l.in bello.§.si quis seruum.ff.de capti.secundum Pet.de Ancha. Et licèt quod est meum ex vna causa, puta ex priuilegio,possit confirmari vsu,possessione, & superioris confirmatione,vt in cap.inter dilectos.in fine,de fide instrumen.& s.de confir.vti.per totum.non tamen poterunt concessa per priuilegium augeri per præscriptionem, puta datur priuilegium liberę sepulturæ cum clausula, salua iustitia ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur, vt s. de sepul. capit.certificari.nam per prescriptionem quo ad illam canonicam non poterit priuilegium augeri,quia si procederet præscriptio, esset ex titulo priuilegij, & sic inspecto toto priuilegio volens prescribere, esset malæfidei, propter quod præscribere non posset,vt supra,de præscrip.veniens.& iste approbans priuilegium pro se tenetur illud recipere contra se, vt in capitu. cum olim. de censibus. ne eidem rationi diuerso iure censeatur, vt in capit. cum in tua.s.de decim.secundum Ioan.Mon.& Ioan. And.quod tene menti.& inducit hic Lap.& Domi. ad episcopum Fesulanum habentem ex priuilegio,vt possit audire causas subditorum suorum in ecclesia sanctæ Marię in Florentia, vt vltra tale priuilegium præscribere non possit, & facit quod tenet Ioan.Andr.in cap.j.super vlti.glo.j. de verbo. signifi.vbi tenet idem,quod hic, de quo etiam no.in l.is cui. ff.quẽad.ser. amit.& ibi de illo,qui latiore itinere vsus est, quam in conuentione deuenerit,aut iumenta duxerit,quam licuit,an in his, in quibus vltra vsus est, præscriptio procedat. dic vt ibi, & facit ad prædicta quod nota. in l.3. §. ex plurimis. ff. de acquiren. possessio.& in regula, nullus pluribus.j.eodem lib. & ibi plene de his.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus est fundatus super quibuscunque ecclesÿs suę diæcesis, & super personis ecclesiasticis.*
2 *Ordinarius non potest exercere iurisdictionem suam contra eum, qui se allegat exemptum, quandiu pendet articulus probationis.*
3 *Ordinarius iurisdictionem exercere non potest contra eum, qui se allegat exemptum ex priuilegio, vel ex priuilegio & præscriptione simul, probationis articulo pendente.*
4 *Exemptio an perdatur, si de mandato Papæ ecclesia plenè cum personis exempta concedatur, uel alteri ordini vel collegio non exempto vniatur.*

1 Si verò. †No.& ita allegatur,quod episcopus de iure cõmuni habet intentionem fundatam super subiectos quarumcunque ecclesiarum & personarum ecclesiasticarum suę diœcesis,ideo allegans contrarium habet hoc probare,vt hic dicitur,& facit cap.constitutus.& c. cum venerabilis. s.de relig.domi.Et sic singu.probatur ex hoc tex.quòd ab onere probandi ipsam exemptionem, vel priuilegium quasi possessio nunquam releuat possessorem, & ità tenuit nota. Cyn. per hunc tex.in l.& si solennibus.C.de fide instrumentorum. vbi de hoc, & Petrus de Ancha.hic, sed an quasi possessio tueatur possidentem contra ipsum ordinarium. dic vt infra dicitur.vide nota.per Panormi.in cap.j.vt lite penden.dum allc. tex. hic. & vide tex.nota. in cap.cum venissent. de insti. quòd possessio contra ius, quando est colorata, releuat & defendit possessorem.vide dicta s.proxi.vide Panormi.in d.cap.1. vt lite penden.colum.2.vide Imo.in d.cap.cum venissent. in vlti. no.
2 & ibi Panormi.†Secundo no.quòd ordinarius vti potest libere iurisdictione sua contra illum, qui prætendit se exemptum ex sola præscriptione quousque de præscriptione plene probetur,& hoc procedit,siue ordinarius sit in possessione subiectionis,siue non,& hoc propter odium præscriptionis,vt s.de decim. cum contingat. & fauore iuris communis,supra de resti. spoliato.ad decimas.& in cap.1.s.de præscriptio.eod.lib. & facit quod no.Archidia.16.quæstio.4.volumus.& Ioan.And.hic,
3 s.in ver.fundetur.secundum Lap.& Dom.hic in fine. †Vltimo nota a contrario sensu,quòd ordinarius iurisdictionem exercere non potest contra eum, qui se allegat exemptum ex priuilegio, vel ex priuilegio & præscriptione simul pendente probationis articulo.facit etiam ad hoc tex.s.§.proximo. in fi.& ibi glo.hoc tenet.& hoc est ex ratione, quam assignat glo. fi. hic. & hoc procedit, quando talis, qui allegat se exemptum, est in possessione exemptionis,vt §.proxi.& in cap.j. vt lite penden. alias si ordinarius sit in possessione subiectionis, & tunc lite penden. poterit vti iurisdictione contra ipsum, sicut contra alios suos subditos,etiam si talis appellaret, cũ appellatio non debeat ipsum ordinarium sua possessione priuare, secundum Lap.per no.per Inno.& Io.And.in c.venerabili. s. de censi. & in c.ex parte.s.de ver.sig.vbi probatur, ꝙ talis fuerit iterum excõicatus, licet dicat postea se exẽptum per priuilegium,tñ iu-

4 ſta erit excõicatio.& ita ſequitur hic Pe.de Anch.& Domi.†Et
vide hic per Io.And.an perdatur exemptio, ſi de mandato Pa-
pæ eccleſia plene cum perſonis exempta concedatur, vel vnia
tur alio ordini, vel collegio nõ exempto,& ex eis dictis & alio
rum Doc.conclude, ꝙ ſi eccleſia, de qua quæritur, non fuit ſpe
cialiter exempta, ſed ideo quia oẽs eccleſiæ eiuſdem ordinis
ſunt exemptę, ſicut ſunt Ciſtercienſes, vel Camaldulenſes, &
tunc non durabit exemptio, quia ex quo deſinit eſſe de illo or
dine & ceſſat exemptio, ſm Io.And. quod procedit qñ ceſſat il
le ordo, ex eo quia tollit, vel in alium trãsfertur aucto.ſuperio-
ris, ſecus ſi ex eo, q̃a deficiant perſonæ vel loca, vt ꝑ Io.An.in
c.ſtatutum.de elec.eo.lib.in gl.pen.& no.in regula, priuilegiũ.
j̃.eo.lib.ſm Lap.Si verò ipſa eccleſia fuit ſpãliter exẽpta, & tũc
aut rõne ordinis ibi inſtituti,& hoc conſtat,& idem, quia ceſ-
ſante illo ordine ceſſat exemptio.intellige, qñ ceſſat ordo, pro
ut s̃.eſt dictum. Sed ſi ipſa eccleſia nõ fuit exempta ſpãliter ra-
tione ipſius ordinis, ſed ſimpliciter fuit exempta,& Papa non
expreſſit exemptionem competere vel non, ipſis ſubrogatis,
& tunc ſi Papa reſcripſit in via iuris communis, vt quia man-
dauit eccleſiam de religioſis alterius ordinis reformari, vel de
clericis ſecularibus, ſi de religioſis non poſſet, vt in cap. inter
quatuor.s̃.de relig.do. & tunc durat exemptio, & eximit ſub-
rogatos, ſm Io.And.Si vero Papa reſcripſit per viam gratiæ, vt
quia Papa dictam eccleſiam gratioſè cõceſſit certo ordini, vel
collegio transferendo, vel vniendo, & ſi ipſæ eccleſiæ vel col-
legia ſunt adinuicem vnita, ita ꝙ vna non ſubeſt alteri, & idẽ
ſi eccleſia non exempta ſubijcitur eccleſiæ exemptæ, & durat
exemptio reſpectu eccleſię exemptæ, vt in c.cum capella.s̃.eo.
ſm Io.And.Sed ſi vna ſubeſt alteri, puta eccleſia non exempta
ſubijcit̃ eccleſiæ exemptæ,& durat exemptio ſm Io.And. & ip
ſa eccleſia ſic tranſlata aſſumit naturam exemptæ,& ſic fit exẽ
pta ſm Lap.ſm quem pro & ꝯ, facit quod no.in c.2. de relig.do.
durat ergo exemptio ipſius eccleſię, quę primo erat exempta,
& facit regula, decet.j̃.eo.lib.& de hoc non dubitat̃, ſed de ipſa
eccleſia, q̃ non erat exempta, vr dicẽdum, ꝙ locus ipſius eccle-
ſiæ & miniſtri ibi remanentes non fiant exempti, ar.tex.& gl,
in c.1.s̃.eo.tit.cũ exemptio nõ ſit extendenda vltra verba & ꝑ-
ſonas in priuilegio expreſſas, vt in c.ſane.& c.porro.s̃. eo. Sed
quo ad miniſtros eius tranſlatos in eccleſiam exemptam, bñ
extendatur exemptio, vt in c.per exemptionẽ.j̃.eo. Qñ tñ epa-
lis ſedes transfertur in inferiorem exẽptã, & eidẽ vnit̃, per hoc
ep̃s non erit exemptus, ſm Io. And. ꝑ plures rõnes, de quibus
hic per eũ.& facit qđ no.Hoſti.in ſum.in ti. §. quis ſit effectus.
circa prin.& Io.And.in c.de illa, in gl.nouit.Si vero eccleſia ex
empta vniat̃ eccleſiæ non exemptæ,& in eã transfert̃, ſeu eidẽ
ſubijcitur, durat exemptio, cum priuilegium ſit reale, ꝑ no. in
cle.priuilegium.j̃.eo.lib.ſm Io.And.Sed Lap.hic ꝯ.quare tunc
eccleſia exempta aſſumat naturam non exemptæ, in ca. ſuper
eo.s̃.de p̃b.eo.lib.& ita tranſit hic Pet.de Anch.& facit gl.16.q.
1.& temporis.Imo.tñ dicit hic tutius eſſe tenere dictum Ioan.
And.quia licet quo ad c.de multa. s̃. de p̃b.nõ cenſeat̃ quis ha
bere curam in illa eccleſia, non tñ illa eccleſia deſinit ex toto
eſſe curata, vt patet in cle.2.de offi.vica.& ita ſequit̃ hic Do. ad
ducens pro hac parte tex.in c.1.j̃.eo.in fi.& vide ꝑ Arch.in d.c.
& tpis.& in c.1.ne ſede vacã.& per Pau.in cle.1.de elec.& facit
qđ no.in c.recolentes.§.ceterũ.s̃.de ſta.mo.d.Benedi.ſic dicit,
ꝙ cum exempta eccleſia videatur exempta non ſolum quo ad
locum, ſed ẽt quo ad miniſtros, vt in c.per exemptionem.j̃.eo.
& tunc ſi quærat̃ de eccleſia tranſlata, an deſinat eſſe exempta
quo ad locum & miniſtros ibi remanentes, vel ad eã tranſla-
tos.& dic ꝙ non, cum priuilegium ſit reale,& duret, vt in d.re-
gula, priuilegium.& ita procedat opi. Io. And.aut quæritur de
eccleſia non exempta, in quã eſt tranſlata, & miniſtris ad eam
tranſlatis.& dicẽdũ eſt, ꝙ ipſa ex hoc nõ efficit̃ exẽpta, nec mi-
niſtri ad eã tranſlati, vt tenuit ipſe Lap.cũ exẽptio non extẽda
tur vltra quam verba diſponant, vt in d.c.porro.ad hoc d.c.1.

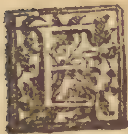
SVMMARIVM.

1 *Celebrare faciens diuina in loco prohibito, eadem pœna qua celebrans punitur.*

2 *Excommunicati vel interdicti publice ad diuina officia, eccleſiaſtica ſacramenta, vel ad ſepulturam admitti non debent.*

3 *Epiſcopus an poſſit punire exemptos, qui recipiunt excommunicatos ad diuina, vel ſepelientes eoſdem.*

CAP. VIII.

Piſcoporum. Primo ponit quatuor pro-
hibitiones.Secundo ibi, qui
vero.adijcit pœnam pęnis antiquis.In tex.ibi, alio
rum prælatorum.no.arg. quod appel. prelatorũ ve-

1 tiunt etiam ep̃i.de quo in c.cũ ex eo.de elec.eo.lib.†No.j.ibi,
facient.quod faciens celebrare diuina in loco prohibito, puni
tur eadem pœna qua ipſe celebrans.facit c.ſi cunctas.j̃.de ſen.
excom.& cle.grauis.eod.titu.Secundo no.ibi, ab ordinarijs, ꝙ
non ſolum ep̃i poſſunt ponere interdictum, vt in c. cũ & plan
tare.s̃.eo. ſed etiam inferiores prælati, dummodo ſint ordina-
rij,& habeant ſpãlem iuriſdictionem, facit quod no.in gl. in c.
ordinarijs.s̃.de off.ordi.eo.li.in prin.& c.2.in ver.loci.s̃.de vſu.
eo.li.& idem tenet Inn.& Io.An.in c.quæſiuit. s̃. de his quæ fi.
a ma.par.& not.in cap.dilectis.s̃.de appel.& hic per Archidia.
2 †Tertio no.ibi, publice. ꝙ publice excommunicati vel interdi
cti nõ debent admitti ad diuina officia, vel eccleſiaſtica ſacrã,
vel ad ſepulturam.ex quo infert̃, ꝙ appel. diuinorũ officiorum
vel ſacramentorum non cõprehendatur eccleſiaſtica ſepult.
cum iſta ponant̃ hic vt diuerſa, qđ inducit Do.ad no.in c.fin.§.
in feſtiuitatibus.j̃.de ſen.excom.In glo. in ver. delegatis. in fi.
no.glo.iuncto tex.& intellige ſaluo eo, quod habetur in extra
uag. Bonifa. quæ incip.prouide attendentes. In gloſ. in verſic.
officia.in fi.ſecus præſentibus excommunicatis, vt in c.vlt. hic
alleg.in §.in feſtiuitatibus. imo publice excommunicatus ſi in
trat eccleſiam, omnes debent exire, vt 24.q.j. oẽs qui. Dixit tñ
gl.in c.ſicut apoſtoli.11.q.3. ꝙ ſi ſacerdos dicit miſſam, non dẽt
propter hoc eam dimittere inexpletam, quod intelligit Inno.
in c.nuper.s̃.de ſenten. excom. quando iam inceperat canonẽ
miſſæ, alias ſecus,& ita tranſit hic Arch.& Io.And.tenentes, ꝙ
a ſcientes aliquem occulte [a] excommunicatum, debent exire ec
cleſiam, ita & taliter ꝙ non manifeſtent crimen illius, vt ꝑ gl.
in c.ſi tantum.6.q.2.& in clem.2.in ver.publice.de ſen.excom.
& quis dicatur publi.excommunicatus, hic per Arch.& no. in
3 cle.1.de ſepul.†In gl.in ver.a iure.in fi.An autem ep̃s poſſit pro-
cedere & punire exemptos recipientes excommunicatos ad
diuina, vel ſepelientes.Io.Mon.hic ꝙ ſic, vt in d.c.cum & plan-
tare.§.excõicatos.& quia delinquunt in rem non exemptã, vt
in c. patentibus.s̃.eo.& ita tranſit hic Archi. remittentes ſe ad
no.16.q.3.placuit.et ita dicit Io.And.ꝙ habebat in ſcholis, & fa
cit c.ad hoc.s̃.eo.quod intelligit, qñ priuilegia ſuper his aperte
non reſiſtũt, alias ſi haberent expreſſe priuilegia ſuper his, vel
ſunt in poſſeſſione libertatis ex priuilegio, non poſſent coer-
ceri, cum tale priuilegium ſit ſeruandum, vt s̃.c.proxi. Item in-
telligit, qñ tales erant exempti, ſed non loca, qđ eſſe p̃ot, vt ca.
proxi.quia tunc exemptio non iuuaret, quominus ordinarius
puniret talia facientes, vt s̃.eo.tit.c.1.Sed ſi tales fuiſſent exem-
pti, et eorum loca, in quibus hoc faciunt, et tunc graue eſſet di
cere exemptos ordinarios poſſe punire extra caſus in iure ex-
preſſos, dẽ quibus in d.c.1.ſm Io.And.quod tñ limitat hic Lap.
niſi delicta eſſent notoria, per no.per Hoſt. in ſum.eod.titu.§.
fi.in vlti.col.in ver.ſed nunquid exemptus.et per Io.And.in c.
ſolicitudinem.s̃.de appel.et in c.ſtatutum.in fi.s̃.de reſcri. eod.
lib.et in c.fi.s̃.de cap.mo. Sed cõtra dictum Lapi tenet hic Pe.
de Anch.licet notorie delinquat quis in loco exempto, tamen
non poteſt puniri ab ordinario, etiam ſi delinquat in offen-
ſam diœceſani, ſicut non puniret delinquentem extra ſuum
territorium.ad hoc ca, poſtulaſti.s̃.de fo.compe.et idem ſequi-
tur hic Do. quia notorietas delicti non tribuit iuriſdictionẽ in
loco exempto, ſicut nec extra territorium, vt in d.c. poſtulaſti.
et in d.c. 1. Si tamen ex delicto notorie commiſſo in loco exẽ-
pto ipſe delinquens incurrit excõicationem ipſo facto, tunc
ordinarius loci ad hoc, vt per ſuos ſubditos vitet̃, poſſet denũ-
ciare eum excommunicatum, et ita ſaluari poſſet dictum Lap.
et facit quod no.per Gui.in clem.j.de ſeq. poſ.nam iſta denun
ciatio nihil addit, vt in c.paſtoralis. s̃. de appel.cum pœna ſita
iure impoſita, et ſic cum delictum ſit notorium, non poteſt di-
ci ꝙ cognoſcatur de delicto commiſſo in loco exempto, cum
in notorijs cognitio iudicialis nõ requiratur, vt in c.1.s̃. de offi.
dele.eo.lib.ſm Do.de quo plenius ꝑ Imo.et d.Ant.in cle. 1. de
of.ord.et no.in d.c.1.In gl.in uer.ingreſſus.in fi. Idẽ Archi. hic
in prin.per tex.ibi, q̃tuncunq;, qui implicat, et facit d.§.excom
municationis. et s̃.eo.li.de præb.c.2. de electio. generali, poſt
princip.et tex.hic ibi, cuiuſcunque ordinis. ex quibus iſta pars
verior videtur, ſecundum Ioan.And. qui hanc partem tenere
videtur, licet Ioan.Mo.in c. is cui.hic alle. teneat primam opi.
huius gl.quam vt dicit hic Ioan.And. vellet prævalere propter
multa

ADDITIO.

a Nico.Supe.Occulte.Adde Doc.in c.reſponſo.de ſen.excom.
Vin.God. Adde, quòd occulte factum præſumitur verum, ſed palam vel aper-
te factum, dicitur ſimulatum, Fely.in c.cum ex iniuncto.de hæret.& in c.con
ſuluit.col.7.de offic.deleg.

multa pericula imminentia ipsis clericis, maxime propter admissionē prædictorū ad diuina. et dicit, ꝙ pium esset hanc opinionem iuuare, vnde eam quibusdam rationibus & argumētis coadiuuat, de quibus hic per eum dicentem hic in fi. tex. post Archi. ꝙ pœna istius tex. non habet locum in contemnente sniam iuris, sed tm̄ sniam hoīs. Sed Io. de Fan. ꝯ per tex. hic ibi, vel a iure. & ita sequit̄ hic Do. quia alias sequeret̄, ꝙ veniens ꝯ sniam iuris nō incurreret hanc pœnā, quod est falsum, licet tūc nō habeat locum dispositio istius tex. volentis tunc stari arbitrio illius, q. tulit sniam, cū hoc habeat locū in snia hoīs sm eū. Nec ēt haberet locū iste in concedentib. ecclesiastica sacramen. excōicatis minori excōicatione, per no. in c. fi. s̄. de cle. excō. sm Io. And. & ita sequit̄ hic Do. vt hic plene per eum. Sed an pœna huius decre. habeat locum in epis, & eorum superioribus, tex. hic in prin. facit, ꝙ sic, ibi, cuiuscunque ordinis. sed in ꝯriū facit j̄. de senten. excom. quia periculosum. iuncto c. si compromissarius. §. huiusmodi. s̄. de elec. eod. lib. & facit glo. in ver. interdici. in c. i. j̄. de verb. signi. & quod ibi no.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia exempta, sunt exempti monachi canonici, & alij ministri ipsius ecclesiæ.*
2 *Quid de conuersis. nu. 2.*
3 *Præsbyter debet poni in ecclesia regulari, conuentuali, & curata, qui populum regat.*
4 *Monasterium si est exemptum cum capellis, sed non populus, tunc episcopus populum debet curare.*
5 *Legatum factum canonicis, an videatur factum ecclesiæ.*
6 *Conuersi an, & quando sint conueniendi de debitis prius factis.*

C A P. IX.

PEr exemptionē. No. 1. quid importet̄, qñ eximit ecclesia. Secundo ibi, verum. qñ ipsius canonici. Tertio ibi, si autem. qñ clerici. †No. 1. ꝙ exempta ecclesia, censentur exempti ēt monachi, canonici, & alij ministri ipsius ecclesiæ, fortius ergo & abbas & prælatus ipsius ecclesiæ, ad hoc 7. q. 1. scire, sm Io. And. ex quo infert̄ primo, ꝙ appellatione ecclesię comprehendant̄ ēt ministri ecclesiæ & personæ deputatæ seruitio ipsius ecclesiæ, & sic app. continentis comprehēditur res contenta. †Secundo no. ꝙ priuilegio exemptionis cōcesso ecclesiæ gaudent non solum monachi & canonici, sed ēt conuersi, & perpetuo oblati ipsi ecclesiæ, siue sint conuersi, vel oblati ecclesiæ regularis, siue secularis, cum iste tex. mixtim loquat̄ de ecclesia & monasterio, sm Io. An. iō est ꝙ tales gaudēt priuilegio canonis, si quis suadente. 17. q. 5. vt in c. nō dubium. s̄. de sen. excō. Itē gaudent priuilegio fori, vt in c. 2. s̄. de fo. cōpe. & ibi per Doc. & ex isto tex. infert̄ drīam esse inter conuersos, & perpetuò oblatos: sunt enim [a] conuersi illi qui portant habitum religiosorum, sm morem certorum religiosorū, sed perpetuo oblati [b] sunt illi, qui se & sua dederūt ecclesiæ, tñ habitu conuersorum non vtuntur, de quibus in cle. 1. de deci. sm Ioā. And. de quo ibi no. & in d. c. non dubiū. & in auth. ingressi. C. de sacrosan. ec. & per gl. fi. in c. vt lex cōtinentiæ. 27. q. 1. Tertio no. ibi, præsbyter. †ꝙ in ecclesia regulari, conuentuali, & curata dēt poni præsbyter, qui curā populi gerat, de quo in c. 1. s̄. de ca. mona. Quarto no. ibi, quo ad ea. ꝙ respectu diuersorū membrorū & ecclesiarum pōt quis esse pro parte exemptus, & pro parte non, vt in c. cum capella. s̄. eo. sed ēt respectu diuersę qualitatis ēt in eodem corpore ecclesiæ, & sic ampliat̄ tex. in d. ca. cum capella. Quinto no. ibi, parochiani. & ita allegat̄, ꝙ exempta ecclesia, nō intelligunt̄ parochiani, nec ea quæ concernūt curā populi. ex quo infertur, ꝙ per exemptionē ecclesię nō perdit eps ius, quod hēt in parochianis. facit qđ no. ꝑ Inn. in c. recepimus. s̄. eo. tit. licet secus sit qñ in iudicio petitur ius epale, vt patet ex no. in c. conquerente. ff. de off. ordi. Sexto no. ibi, nō aūt ecclesia. ꝙ appellatione [c] canonicorū alicuius ecclesię non venit ipsa ecclesia, nec alij clerici ipsius ecclesiæ, quod facit, vt si impetret̄ bñficiū consuetum assignari canonicis, non veniat consuetum assignari alijs clericis, de quo in c. fi. s̄. de præbēdis. & in c. 1. de ele. eo. lib. & in c. cum de bñficio. s̄. de pb. eo. li. Septimo no. ibi, tam canonici q̃ alij clerici. ꝙ appella. clericorū veniunt canonici, & alij clerici, sed non eꝯ. de quo plene vide in c. cum tibi. s̄. de ver. sig. Vlti. no. ꝙ exemptis clericis & canonicis alicuius ecclesiæ, non intelligit̄ exempta ecclesia, vñ rñdebit epo in oībus, ꝑterq̃ in iurisdōne clericorū, sm Inn. & Host. in c. cum capella. s̄. eo. tit. & Io. And. hic. ex quo infert̄, ꝙ dispositio relata ad rem contentā non includit continentem, licet aliud sit eꝯ, vt in princ. huius c. vbi appel. rei continentis, & sic ecclesiæ continet̄ res contenta, & sic clerici & canonici ipsius ecclesiæ. In gl. j. ibi, emanauit declaratiue &c. & ad no. ꝑ Spec.
4 eo. tit. in ver. licet. †In gl. in ver. curam. in fi. vide quod no. in extrauag. ad perpetuam. hic alle. in 1. gl. vbi dr̄. ꝙ si monasterium cum capellis est exemptum, sed non populus, tūc ipse eps populum curabit, 10. q. j. regenda. & poterit ędificare aliam ecclesiam, vel dare licentiam parochianis ędificandi, arg. c. ad audiētiam. el 1. de eccle. ędif. & ponere ibi ꝑsbyterū, q ꝑcipiet decimas, & alia iura parochialia, 8. q. c. j. ca. 1. & salua canonica epali. de quo vide in c. j. j̄. de ver. sig. & hoc nisi ꝯ epm esset præscriptum, vt in c. auditis. & c. cum olim. & c. de quarta. s̄. de præscri. sm Io. & ad prædicta vide ēt in c. ex ore. s̄. eo. In gl. in ver. parochiani. in fi. idem Archi. in c. quamuis. el j. s̄. de præben. & vide in c. cum clerici. & hic per Do. Quare posset ēt dici sm Dom. ꝙ ibi iuramentum præstitum non erat proportionabile, nisi epo & capitulo, vt in c. cum olim. & c. ijsq;. s̄. de maior. & obed. sed hic appellatio ipsius ecclesiæ profertur in materia proportionabili omnibus tam canonicis q̃ clericis, q̃ etiam conuersis & oblatis, cum omnib. istis conueniat exemptio, secundum Do.
5 †In gl. in ver. non autem. in fi. vide per Ioā. And. in c. requisisti. hic alleg. sed certe per l. ciuibus. hic alleg. videretur tenendum ꝯrium, vt legatum factum canonicis videatur factum ecclesiæ, vt tenet Bar. ibi, & Pe. de Anch. hic. & ita vr̄ tenendum reprobata opi. gl. in d. c. requisisti. & hic. & ita sequitur hic Io. de san. Geor. & Dñi. ex eo quia legatum est fauorabile, vnde est extendendum, sed exemptio est odiosa & restringenda, vt j̄. glo. proxi. In glo. ꝙ priuilegia, & exemptiones sunt stricte interpretandæ, dummodo aliquid conferant, cum præiudicent ordinariæ potestati, quæ est fauorabilis. 2. q. j. peruenit. 20. q. 3. qui resistit. secundum Host. in d. extrauag. & Archi. hic, vt refert Ioan. An. pro quo glo. no. in clem. 2. de offi. ordi. & dicit Ioan. And. quod priuilegia nunquam extenduntur de persona ad personam, & de loco ad locum, vt cap. sane. & cap. porro. s̄. eodem. Et ad prædicta vide no. per Barto. in d. l. ciuibus. & per Bald. in l. non plu-
6 res. C. de sacrosan. eccle. & hic per Pet. de Ancha. † Extra glos. quæritur, an & quando ipsi conuersi sint conueniendi de debitis prius contractis, de quo hic per Ioan. Andr. concludentem. vide per Ioan. de Deo, lib. 4. quæstio. 7. vbi etiam quęrit, si ipse debitor facto testamento, & filia instituta hærede, factus sit conuersus ecclesiæ, et offert sibi bona sua, saluo testamento prædicto, an eius creditores agere debeant cōtra eum, vel contra ecclesiam, vel contra filiam, et arguit pro et contra, et concludit quod ipse conuersus sit conueniendus, cum personalis sit actio, in qua persona est coercenda, vt in capitulo quoniam, ad finem. supra vt lite non contesta. et cap. tuæ. et conuenietur vt exemptus, si ecclesia est exempta, per hanc decisio. vt dicit Ioan. Andre. dicens, quod executio fiet in bonis penes quemcunque sint, quando essent hypothecata, cum transeant cum onere, vt in capit. ex literis. supra de pigno. et hoc potest procedere, quod hypothecaria debeat intentari contra possessorem, nō autem quod sententia lata in personali sufficiat, vt fiat executio hypothecariæ contra possessorem, vt hic per Pet. de Ancha. qui circa primum dictum, quod sit conueniendus conuersus, videtur tenere contrarium, cum ecclesia sit conuenienda, ex quo in eam transeunt iura et actiones, ad hoc l. si adoptauero. ff. de preca. et l. si pater. ff. de adop. et authen. ingressi. C. de sacrosan. eccle. posset dici, quod conuersus ecclesiæ secularis ipse sit conueniendus, ex quo potest habere proprium, vt per glos. in d. cap. vt lex. et ita procedat dictum Ioan. Andr. Sed in conuerso ecclesiæ secularis, et tunc cum talis æquiparetur monachis, cū dicatur vouere, vt in dicto capitulo, vt lex. & non erit conueniendus, sed ipsa ecclesia, & ita procedat dictum Pe. de Ancha. per iura ꝑ eū alleg. de quo etiam per Bald. in d. auth. ingressi. & ibi vide plene per eum de his, & in authen. si qua mulier. eod. titu. & in authen. causa quæ fit. C. de episco. & cler. & plene no. in d. clem. 1. & per Docto. in cap. in præsentia. s̄. de proba.

ADDITIONES.

a Nico. Superan. Conuersi. Adde Archid. in c. duo sunt genera. 12. q. 1. Io. Cald consi. ulti. de regu.
Vi c. God. Nota, quod conuersi possunt possidere & præscribere spiritualia iura ius patronatus ecclesiæ non patronatæ. Fely. in c. cū quæ. de præscri.
b Nic. Sup. Oblati. Adde Abb. in c. non est. de regula. Abba. in ca. cum dilectus. de suc. ab intest. Lap. alle. 129.
c Nic. Sup. Canonicorum. Adde Lap. in c. 1. de elec. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Verba narratiua sunt, quæ non principaliter proferuntur super illo, de quo agitur, sed incidenter.*
2 *An autem talia verba inducant probationem.*

3 *Verba dispositiua prolata in sententia vel priuilegio circa exemptionē, an inducant exemptionem.*

4 *Papa si in priuilegio dicat, eximimus omnes vestras ecclesias, quæ per vos sumpserunt regulam Augustini, quas his vocabulis duximus exprimendas, an talia verba sint narratiua. & nu. 5.*

6 *Verba enunciatiua si sunt talia, quod per ea inducatur quasi possessio, & enunciantur ab eo, qui potest, an ex tali enunciatione inducatur præsumptio, exemplum ponit.*

CAP. X.

SI Papa. Primo ponit sex formas verborū, quæ assertiue prolata sapiunt exemptionē, & de vltimis quatuor rationem reddit. Secūdo ibi, & est idē, ponit alias octo formas, & sic quatuordecim vsque ibi, non sis. fm Io. An. licet Lap. dicat, ꝙ sint quindecim, cum nona sit ibi, similiter. Tertio ibi, nō sic. ponit tres formas, per quas non datur exemptio. Quarto ibi, licet. protestatur de alijs formis, fm Io. And. No. primo ibi, narret. †ꝙ verba
1 narratiua dicuntur illa, quæ super eo quod agitur non proferūtur principaliter, sed incidenter, vt colligitur ex isto textu fm Pe. de Anch. vel sunt illa, quę non consistunt in cā finali, sed in quibusdam prēludijs vel proœmijs, vt hic plene per Bal. de quo plene per eum in l. ex his. C. de testa. mil. & per Bar. in l. ex hac scriptura. ff. de donatio. & ꝑ Doct. in c. cū dilectus. s̄. de succes. ab intest. Secundo no. ibi, probata. ꝙ†verba narratiua in aliqua
2 dispositione prolata non principaliter ꝑꝑ se, sed incidēter, nō inducunt probationem narratorum, ēt si talia concedere depēderet a potestate narrātis. quod iō est, quia natura narratorum est, ꝙ ipsa probentur, non aūt ꝙ probent, fm Ioā. Mon. ex hoc dicentem, ꝙ narratio, in qua esset erratum in nominibus possessionum, abradit solū in literis apostolicis, s̄. de fi. instr. ex literis. quod intelligit ibi Io. And. in priuilegijs confirmatorijs, secus in originalibus vel collatorijs, quia rasura in talibus faceret priuilegium suspectum, & ita sequitur hic Do. de quo tamē ibi per Doc. Tertio no. ibi, asserat. †ꝙ verba assertiua seu dispo-
3 sitiua prolata in sententia vel priuilegio circa exemptionem, vt sunt illa, super quibus fundatur intentio cōcedentis vel sententiantis, inducunt exemptionem & eius probationem. de quo plenius in clem. 1. de proba. & sic patent ex hoc tex. 6. formæ priuilegiorū, quarū quælibet inducit exemptionē, & eius probationem. Quarto no. ibi, ad ecclesiam Romanam. & ita alleg. ꝙ de iure cōi quælibet ecclesia totius orbis est subiecta Ro-
a manæ ecclesiæ. Vlti. no. & ita ēt alleg. ꝙ verba [a] assertiua semꝑ sunt sic intelligenda, vt aliquid operent̄ & addant, quod procedit, siue inserantur in priuilegio siue in snīa, vt hic, siue in promissionib. vt in cle. exiui. §. cum igitur. ver. & quidem. de verb. sig. & ff. de vsucap. l. si appellatione. siue in testō, vt in l. si qn̄. ff. de leg. 1. siue in dispositione iuris, 76. dist. huius. siue in statutis, vt per Barto. in l. j. ff. de vsucap. & per Bal. in l. generaliter. C. de epis. & cler. & vide in c. abbate. s̄. de verb. sig. & in c. solitæ. s̄. de maio. & obe. vbi dicebat gl. ꝙ non dēt esse verbum sine virtute aliquid operandi, de quo ēt ibi per Io. And. & per gl. in ca. in his. s̄. eo. & 19. dist. si Romanorum. & per Bar. in l. oēs populi. ff. de iusti. & iu. Sed limita ꝓdicta primo, qn̄ id, qđ cōcedit, totum erat ex dispōne iuris cōis, quia tūc talis concessio nihil operet̄, vt s̄. de procu. quia in causis. & in c. & si Christus. in fi. s̄. de iure iur. Scđo limita, nisi ea, quæ tacite insunt, exprimant̄ eo modo quo insunt, quia tunc nihil operant̄. & in c. dudū. s̄. de præsum. & in c. 2. s̄. de rescr. secus si nō exprimant̄ eo modo, quo insunt. & ita procedit qđ no. gl. in c. 2. s̄. de ele. eo. lib. & in c. 1. s̄. de despon. impu. eo. lib. & per Bar. in l. 3. ff. de lega. 1. Tertio limita, qn̄ verba proferunt̄ in his, q̄ dependent a volūtate proferentis, & expressio fit ex superabundanti, cū tunc nihil operent̄, fm Ioā. An. in d. c. solitæ. & facit l. qui mutuā. ff. man. & c. a multis. s̄. de æta. & quali. & gl. no. in c. fi. s̄. de ꝯces. pb. eo. lib. fm Do. Quarto limita, qn̄ ex verbis, q̄ exprimunt̄ eo modo quo fit expressio, resultaret intellectus ꝯ dispositionē iuris cōis, cum tūc talis expressio debeat intelligi fm ius cōe, & nihil operet̄, vt probat tex. iuncta gl. in c. si duo. 2. rn̄so, de procu. eo. lib. fm Do. de quo tn̄ in d. c. si duo. vbi licet nō operent̄ in totum, operant̄ in par-
4 te. & vide qđ no. in c. cām q̄. s̄. de rescri. †In glo. 2. in fi. vide per Azo. in sum. C. de falsa cā. & ꝑ gl. 19. di. c. 1. ver. his itaqꝫ. & hic ꝑ Arch. dicentē, ꝙ hic colligit̄ opi. quā no. gl. in c. nōnulli. in ver. sine spāli man. cir. medium. s̄. de rescri. de quo no. j. in gl. proxi. & dicit ēt hic Archid. ꝙ si Papa in priuilegio dicat, eximimus oēs vestras ecclesias, q̄ per vos sumpserūt rłam Augu. quas his duximus vocabulis exprimēdas. narratiua dicunt̄ illa verba, 3. q. 6. hoc quippe. & iō ex ecclesijs sic expressis nulla probat̄ exēpta, nisi probet̄ ꝙ ꝑ eā assumpserunt rłam Augu. & ita residet hic Io. An. & vide ꝑ glo. in d. cle. 1. in ver. fundat̄. & in ver. fecisse. In gl. in ver. probati. ibi, ius cōe non est ꝯrium, vn̄ in ea non requirit̄ ita plena probatio, vt in c. cū cā. hic alleg. & sufficiunt dicta verba narratiua, vt tenet gl. hic, & in d. cū olim. & in l. optimā. C. de ꝯhē. stip. & intellige, vt probent quo ad ipsos ꝯhentes, secus quo ad alios, fm gl. in l. cū aliquis. C. de iu. delibe. fm Bal. ibi, & d. An. in d. c. cū dilectus. fallit nisi eēnt instr̄a antiqua, quia tunc probarent quo ad oēs, fm Bal. in d. l. cum aliquis. vbi
5 plene de his. & in d. c. cū cām. & c. cū olim. ꝑ Doc. †In ea. gl. in
b fi. iō est ꝙ verba narratiua [b] prolata in priuilegio vel snīa non sufficerent ad probandū exēptionē, vt hic, & ꝑ Inn. in c. inter dilectos. s̄. de fi. instr. posset tn̄ concludi, ꝙ aut verba narratiua seu enunciatiua proferunt̄ in actib. dependentib. a voluntate vnius, sicut est in priuilegijs, & sic enūciant̄ ꝑꝑ aliud, nec sup illis est fundata intentio, vt patet in exēplis gl. 2. hic talia verba nō probant plene, vt s̄. patet, sed faciūt ꝓsumptionē, vt voluit gl. hic & in c. illud. s̄. de rescr. & in probatione ꝯfiniū iuncta cū vno teste faceret fidē in casib. in quib. fama cum vno teste sufficeret. de quib. ꝑ gl. in c. veniens. el 1. de testi. & in c. j. de appe. cū talis ꝓsumptio ęquipolleat famæ fm Io. An. in rła, nō licet. j. eo. lib. Si vero verba sunt enunciata ꝑꝑ se, suꝑ quib. Papa fundat intētionē suā, & probent, vt hic, & ꝑ gl. in ver. fecisse. in d. cle. j. & scđm ibi notata dēt intelligi gl. in d. c. nonnulli. fm Ant. & Imo. ibi, de quo vide ibi ꝑ eos. Sed si ista verba enunciantur in ꝓactu dependente a voluntate duorū, vt in ꝯctibus, & tunc ad ꝓiudiciū tertii non probāt, fm Inn. in c. cū in iure. s̄. de offi. dele. Et Do. hic. & facit qđ no. s̄. in gl. Sed ad ꝓiudiciū ꝯhentium, & idē, qn̄ enunciata nō ꝓferunt̄ ad id, q̄ principałr agunt̄, vt s̄. Sed exēplo posito hic in gl. 2. sed faciūt tunc ꝓsumptionē, vt est in si ꝓferunt̄ ad idē, de quo agit̄, & tunc probant, vt hic. Intellige, qn̄ enunciant̄ talia, q̄ poterūt geri vel fieri tꝑe celebrati instr̄i, alias secus, cū notarius attestari nō possit, nisi de his q̄ illo tꝑe fieri poterūt, fm Inn. in d. c. illud. & tenet ibi d. Ant. hic. ꝑ quo ēt est gl. sing. in l. 1. C. de fide instr. li. 11. & facit qđ no. Inn. & Io. And. in c. qm̄ ꝯ. s̄. de proba. dicētes, ꝙ licèt multa narrent̄ in instr̄o per tabellionē, & postea subscribat, tn̄ illa subscriptio nisi aliud exprimat, nō respicit narrata, sed solū illa q̄ illa die & loco gesta sunt. pro quo facit tex. iste fm Archi. & Io. An. hic. sed licet talia narrata nō sint vera, nec potuerūt tūc geri, tn̄ bn̄ prę sumit̄ ꝙ tabellio fuerit rogatus, ꝙ illa exprimeret, vt no. ī l. sciēdū. ff. de ver. ob. fm Lap. hic, iō in ꝓiudicium ꝯhentiū probant,
6 & eis est standū, vt quia ibi no. & in d. l. optimā. †Qn̄ tn̄ enūciata sunt talis naturę, ex quib. inducat̄ quasi possessio, & enunciētur ab eo, qui pōt, puta si aliquis in instr̄o noīet quē suū filium, vt no. in c. series. s̄. de testi. & ex tali quasi possessione inducit ꝓsumptio, vt senuit Bar. in l. ex hac scriptura. ff. de dona. & clarius in l. j. §. ꝑ ꝯriū. ff. de lib. agn. fm Do. hic. de quib. omnib. vide plenius ꝑ Bar. & Imo. in d. l. ex hac scriptura. vbi ponunt de verbis enunciatiuis in vlti. volūtate, & in ꝯctib. & ꝑ Bal. in d. l. ex his. & in d. l. cū aliqs. & ꝑ d. An. in d. c. cū dilectus. & ꝑ Doc. in d. cle. 1. & ꝑ Bar. & Bal. in l. 1. C. de sacrosan. ec. an ad pias cās verba enunciatiua indistincte inducāt dispositionē. de quo est bonus tex. in d. c. cum dilectus. & ibi per do. Nic. Et vltimo adde prædictis, ꝙ si contra verba narratiua prolata non principaliter propter se, sed incidenter non inducunt dispositionē nec probationem narratorum, etiam si talia cōcedere dependeat a potestate narrantis, prout dicitur hic in tex. in sententiis, & in priuilegiis, ita etiam est in verbis narratiuis insertis in iure, quia a verbis narratiuis non potest argui ad decisionem, vt voluit gl. sing. de iure ciuili in l. 1. C. quando non peten. par. in gl. magna, in ver. vel dic tertio, pro quo etiam sunt plures gl. iuris canonici, vt in c. ad apostolicæ. in ver. iudicio. in fi. s̄. eod. de re iudic. eod. lib. et in cap. quia sunt. 28. dist. cum simi. et per Host. & Ioan. And. in cap. Raynu. s̄. de testa. licet bene dicatur, quod a verbis narratiuis, & ex proœmiis in præfationibus legis vel statuti colligatur mens et ratio finalis ipsius legis vel statuti, vt in l. fina. C. de hęred. insti.

ADDITIONES.

a Vinc. God. Adde, quod verba sunt accipienda secundum subiectam materiam, Iaso. in l. stipulatio ista. in 5. nota. ff. de verbo. obliga. Aristo. in 1. Ethic. inquit, tunc perfecte enunciamus, cum secundum materiam loquimur, & quantumcunque præcisam recipiunt interpretationem, secundum subiectā materiam. Ruy. consi. 7. nu. 11. lib. 5.

b Vin. God. Verba narratiua principis de narratione partis non probant veritatem narratorum. Ruyn. consi. 39. num. 9. lib. 1. Sed narratiua principis motu proprio probant etiam de non gestis coram ipso, Ruy. consi. 58. nu. 3. lib. 1. Quando autem uerba narratiua instrumenti inter partes fidem faciant Ruy. consi. 44. nu. 6. lib. 5. In scripturis vno excedentibus centum annos plene probant, Ruy. consi. 40. nu. 8. lib. 1.

SVM.

S V M M A R I V M.

1 *Cenſualis eccleſiæ Romanæ, an per hoc cenſeatur exemptus.*
2 *Exemptus quis eſſe poteſt pro parte, & pro parte ſubiectus.*

1 Et eſt idẽ. † No.j.ibi,cenſum ſoluat. ꝙ cenſualis eccle-
ſiæ Romanæ cenſetur ex hoc exemptus.in-
tellige,qñ ſoluitur cenſus in ſignum exemptionis, aliàs ſecus,
vt j. dicitur, qđ no.in c.auctoritate.in fi.s̃.eo. Et qualiter ꝓbet̃
ſolutio cenſus,no.in c.ad audientiam.s̃. de præſcrip. & in c.cũ
cauſam.s̃. de proba.Et an ſolutio annui cenſus ſit ſignum ſub-
iectionis, text.hic facit quod ſic,qñ hoc exprimitur in obliga-
tione,aliàs ſecus,de quo tamẽ vide in c.j.& c.peruenit.s̃. de cẽ-
ſi.Secundo no.ibi,ſimili,&c.iuncto tex.j̃. ꝙ plus eſt aliquos re
cipere in ſubiectos, quàm in filios, quia Papa recipiendo ali-
quos in ſubiectos proprios & ſpeciales,facit exemptos: ſecus
ſi in filios recipiat,vt j̃.immo & ſi reciperet ſolum per ſuos ſu
biectos,uel in ſpeciales ſubiectos,exemptos faceret, cum alte
2 rum ſufficiat,ſm Io.An.†Vlti.no.ꝙ põt quis eſſe pro parte exẽ
ptus,& pro parte ſubiectus.facit c. proxi. & c.cum capella.s̃.e.
ideo eſt,ꝙ exemptus in vno capitulo vel in pluribus remanet
in alijs ſubiectus ordinariæ poteſtati,& ex hoc in alijs proba-
tur ſubiectus.facit c.non tuæ.s̃.de præſump.ſm Arch.& Ioan.
Andr. hic. quod facit,ut Abbas exemptus in capite, & non in
membris,ſi delinquat in membris vel in re nõ exempta, poſ-
ſit puniri & deponi per ordinariũ, ſi aliàs eſſet ita puniendus.
facit d.c.cum capella.& c.j.s̃.e.tit.& li.& c.poſtulaſti.s̃. de foro
compe.ſm Arch.& Io.An.& ita uoluit Inno.in c. ex ore.s̃.e.ſe
cundum Io.An.hic.& de his ibi no.& per Hoſt. in ſum. eo.tit.
§.qualiter omittatur.ſed dici põt,ſm Lap.& Do. & uide glo.in
uer.curam.in c.per exemptionẽ.s̃.eo.In glo.in uer. ſubiecti.in
fi.no.quia bene facit ad no. in c. cum perſonæ.s̃.eo. in prin.&
ſic præcedentia minuunt ſignificatum ſequẽtium, ut l.fi. §.cui
dulcia.ff.de vino leg.& econuerſo,vt l.nam quod.§. fi.ff.de pe
nu lega.ſecundum Ioan.And.

S V M M A R I V M.

1 *Exempla non reſtringunt regulam.*
2 *Modus & tenor priuilegij ſunt attendendi,an tribuant priuilegium.*

1 Licet autẽ. No.j.ꝙ l.licet loquatur exemplificatiue,ta
men non reſtringitur tñ ad caſus expreſ-
ſos,quia exempla non reſtringunt regulam, ut hic, & in c.j.s̃.
ne cle.vel mo.& in l.damni infecti ſtipulatio pertinet.ff.de dã.
2 infec.† Vlti.no. ꝙ modus & forma priuilegij eſt attendendus,
& ponderandus,an tribuat exemptionem.Ideo Io. Cal.in ſuo
conſi.2.huius ti.dicebat,ꝙ an uerba poſita in priuilegijs indu-
cant probationem exemptionis,debet aduerti.Primo,quia ali
quando proferuntur narratiue, & exemptio non inducitur,ut
hic in prin.c.& voluit Innoc. in c.recepimus.s̃.eo.& intellige,
quia licet non probent plene,tñ preſumptionem inducunt,vt
eſt dictum s̃.in prin. huius c. aliquando proferuntur aſſertiue,
& tunc cõmuniter tenetur,ꝙ exemptio inducatur, ut per Inn.
in d.c.recepimus.intellige,quando aſſertio fit per modum, de
quo in text. in uer. autem ſi concedendo priuilegium exem-
ptionis,uel ſententiando ſuper exemptione, cum de negotio
exemptionis ageretur:aliàs verò ſi tñ aſſerẽdo, & non proba-
retur exemptio, ut uidetur probare tex. huius c. & ſatis bene
probatur in c.hoc quippe.3.q.6.& ibi glo. & hoc niſi duo con-
currant.Primo,quod exemptio reſpiciat ipſum aſſerẽtem. Se-
cundo, ꝙ ſuper illo fundetur intentio ipſius aſſerentis, de quo
plenius in d.cle.j.de proba.aliquando exprimuntur verba con
ceſſiua,& diſpoſitiua, & tunc ſine dubio inducunt exemptio-
nem,& probationem,ut hic refert Do. de quo etiam per Old.
in ſuo conſi.261.& per Doc.in d.cle.j.

S V M M A R I V M.

1 *Priuilegium rumpens neruum diſciplinæ eccleſiaſticæ eſt ſtricte interpre tandum.*
2 *Priuilegium cõceſſum domino,an & quãdo extẽdatur ad eius familiares.*
3 *Conſilium,auxilium,uel fauorem dans delicto,non gaudet priuilegio conceſſo contra delictum.*
4 *Monaſteriũ aliquod ſi ſit priuilegiatum,an familiares monaſterij dicantur priuilegiati.*

C A P. XI.

Licet. Priuilegiati, ut tẽpore interdicti poſſint di-
uina celebrare clauſis eccleſijs excluſis etiã
&c.Et alios etiam extraneos admittere,nõ pñt, &
ſi fuerit ſingularis perſona ſuper hoc priuilegiata,
familiares ſuos admittere poteſt:ſecus in familia cõuentus ſic
priuilegiati.hoc tamen priuilegio non gaudet ille,cuius culpa
ponitur interdictum. hoc dicit. Et habet quatuor partes, ſicut
quatuor ſunt dicta.Secunda ibi,conceditur. Tertia ibi,non ſit.
1 Quarta ibi,huiuſmodi.†No.j.priuilegium, per quod rumpitur
neruus eccleſiaſticæ diſciplinæ,eſſe ſtricte interpretandum,ſe
cundum Ioan.And.facit quod no.in c.per exemptionem.s̃.eo
2 dem.& in c.cum inter.s̃.de conſuetu.† Secundo no.ꝙ priuile-
a gium [a] conceſſum domino extenditur ad eius familiares do-
meſticos,quod procedit,quando tale priuilegium poſſet rema
nere inutile,niſi ſic intelligeretur,aliàs ſecus eſſet,ut patet j̃.in
ver.non ſit.ſecundũ Domi.& ita dicit glo.pen.hic de quo in c.
cum olim.s̃.de arbi.& in c.fi.j̃.de verbo. ſigni. & per Bal.in l.1.
C.de epiſco. & cler. & procedit iſte tex. ſiue iſti ſint perpetui,
ſiue temporales,immo etiam ſi eſſent mercenarii,uel ſimiles,
dummodo ſint domeſtici,cum tex.hic locum habeat, ex quo
loquitur generaliter de domeſticis, & ita uidetur hic ſentire
Archid.& Ioan.And.facit quod no.in d.c.fi.& per Bal. in d.l.1.
Tertio no.ibi,cum ea.a contrario ſenſu, quòd familiares circa
auditionem diuinorum tempore interdicti tunc gaudent pri-
uilegio domini,quando eſt præſens:ſecus ſi eo abſente,uel nõ
intereſſente,ſecundum Ioan.& fortius eo mortuo. quod facit
3 ad nota.in c.ne aliqui.s̃. eod. † Vlti.no.ꝙ dans cauſam delicto,
ſeu conſilium,auxilium, uel fauorem, non gaudet priuilegio
conceſſo contra delictum, cum non debeat quis iuuari in eo
in quo deliquit,ut ff.ſolu.matrimo.l.ab hoſtibus.§.1. & in c. ex
tenore.s̃.de reſci.& c.ſi ſententia.§.1.j̃.de ſentẽ. excom. ſecun-
dum Ioan.An.& facit c.quia fruſtra.s̃.de uſu. In glo. 2.in fi.idẽ
Archi.ſed hodie dic,vt in c.alma.j̃.de ſenten. excom. & in cle.
1.eo.tit.In glo.in uer.excluſis.ibi; ſed hoc non eſt uerum. tene
menti ex glo. ꝙ in priuilegiis non habet locum arg. a contra-
rio ſenſu,de quo in c.cum in partibus.s̃.de uerb. ſigni. In glo.
in uer.priuilegiati.in fi.uide quod no.in d.c.alma.In glo. ſuper
ver.non debent.ibi,reſtringendum.quod primo intellige,niſi
ipſi familiares conuentus eſſent perpetui & religioſi, de quib.
in d.c.cum olim.quia tunc ad eos extenderetur,ut no.in d.ca.
per exemptionem.& in c.recolentes.s̃. de ſta. mona. ſecundũ
4 Archi.& Ioan.An. † Secundo intellige, niſi ipſi familiares eſ-
ſent ſuper hoc ſpecialiter priuilegiati, ut hic in textu. Quærit
tamen hic Ioan. And. an priuilegium conceſſum monaſterio
de admittendis familiaribus habeat locum in aſſumptis poſt
priuilegium.& refert fuiſſe diſputando terminatum,ꝙ ſic,ſiue
ſint ſubrogati loco illorum, qui extabant tempore priuilegii,
ſiue ſint adiuncti,vel ſuperadditi ex cauſa rationabili: ſecus ſi
ex uoluntaria,de quo plenius per Ioan.An. in reg. qui ſentit.j̃.
eo.lib.& no.in d.c.fi.& in c.quanto.s̃.de cenſi. & in c. filiæ.§.a
Titia.ff.de condi.& demon.& in l.non alias.§.fi.ff.de iud.& in
l.vel inutilem.ff.de vſufru.& in l.placet.ff. de lib.& poſthu. Et
prædicta inducit hic Bal. pro habentibus priuilegium deferen
di arma cum familiaribus ſuis. In ead.glo.in fi. Archidia. non
audet hoc firmare,ex quo priuilegium eſt conuentus nõ alio-
rum:aut ergo celebret ſolus,aut abſtineat, ſicut dicitur de in-
cluſo,per glo.de peni. diſt. 1. hoc quoque. & facit quod no.de
conſecra.diſt.1.ſicut non alii.& ita tranſit hic Ioan.An.Sed Io.
Cal.in ſuo tracta.de eccle.interdi.in 6.membro, in uer.ſed q.d
ſi in eccleſia.ſequitur opi.huius glo. dicens, ꝙ licèt priuilegiũ
conceſſum conuentui non includat familiares,tamen ex quo
alii non ſunt in conuentu vigore permiſſionis, d.c. alma. in §.
adiicimus.poterit alium admittere ratione neceſſitatis, argu-
men.cap.quod non eſt.j̃. de regul. iur. quod intelligit hic Do-
mi.quando talis uellet celebrare ex cauſa neceſſaria, ſicut pri-
mo ſubmiſſa voce &c. prout dicitur in d.§.adijcimus. nam ex
quo tunc arctatur ad celebrandum,& ſolus celebrare non po-
teſt, habeat clericum qui eum iuuet. Sed ſi velit celebrare ex
cauſa voluntaria, puta quia in loco erat interdictum, ut non
poſſint celebrari diuina etiam ianuis clauſis &c. & monaſte-
rium contra illam prohibitionem impetrauit priuilegium, ut
dicit glo.mag.s̃.tunc procederet opin.Arch. ex quo illud priui
legium eſt conceſſum conuentui,non ſingularibus de conuẽ-
tu,ſecundum Dominicum.

A D D I T I O.

a Nic.Sup. Priuilegium.Adde Do c.in reg.qui ſentit.de re.iu.lib.6.
Vinc.God. Priuilegiũ conceſſum marito extẽditur etiam ad uxorẽ ẽt marito
mortuo,ſi talis mulier nõ nupſerit ſecundo.l.fœminæ.& ibi Bar.ff. de Sena.

S V M M A R I V M.

1 *Epiſcopi, & eorum ſuperiores poſſunt ſe ex iuſta cauſa abſentare ab eccle ſijs ſuis.*
2 *Priuilegium habens celebrandi ubicunque locorum, non poteſt celebrare ita ut uiolet interdictum.*
3 *Epiſcopus an poſſit dare licentiam celebrandi in altari uiatico.*

CAP. XII.

1 Vonia. †No.j.ꝙ ex iusta causa possunt episcopi & eorum superiores se absentare ab ecclesijs suis, alias secus, nec excusaret consuetudo, vt 23.q.4.sicut.ẜm Ioã.An. dicentem,ꝙ iusta causa est, qñ sunt requisiti ab eorum maioribus non solum ecclesiasticis, sed etiam secularibus, ut regibus, si ab eis regalia teneant, vt no.in c.parati.ṡ.de appel.& vide hic in glo.2. Secundo no.ꝙ

2 regulariter missa celebranda, & audienda est in ecclesia, [a] & non alibi, de consec.distin.j.c.j.& cap.sicut.& c.vnicuique. Et idem dr̃ de baptismo, qui in ecclesijs dandus est, ut in cle. præsenti.de baptis.& dic ut ibi, in casu tamen permisso possunt celebrari missæ extra ecclesiam, sed non debent sine altari viatico, ut hic in tex.ẜm Domini. & an possit tunc celebrari in põtificalibus, vide per glo.in ver.celebrare.in cle.2.ĵ. eod. Tertio nota, ꝙ nisi subsit rationabilis causa, episcopus omni die de-

2 bet celebrare missam, vel facere sibi celebrari.†Vlti.no. ꝙ habens priuilegium in quocunque loco calebrandi, non potest celebrare, ita vt violet interdictum, quia priuilegium generaliter loquens, recipit limitationem a iure communi in illa materia introducta. facit c.pastoralis.ṡ.eo. In glo.penul.ibi, ꝙ nõnullis.vide ibi per Ioan.And. dum remittit ad no.per Spec. in tribus hic ampliatur d.c.quod nonnullis.primo, quia ibi non dicebatur,ꝙ possunt facere celebrari, sed hic sic. Secũdo, quia celebrando in alienis diœcesibus poterat diœcesanus prohibere, sed nunc propter istud priuilegium non possunt prohiberi. Tertio, quia ibi dicebatur,ꝙ poterant quãdoque celebrare, sed hic dicitur,ꝙ singulis diebus hoc possint, ẜm Ioan. And.

3 † Et an episcopus possit concedere hanc licentiam celebrandi cum altari viatico, per Ioan.And.in c.in his.alleg.dicit ꝙ sic in sua diœcesi, sed ubique & in tota Christianitate solus Papa concedit, ẜm Ioan.An.hic, & in d.c.in his. & facit quod no.in in rub.ĵ.de regu.iu.ẜm Lap. In glo.fi.in fi.quod intellige etiam in electis & confirmatis, licèt non sacratis, per no.in clem.2.de rescrip.& cle.j.circa prin.de fo.compe. & ita tenet Domi.ĵ.tit. proxi.& in c.j.& uide quod no.in c.1.ṡ.de reli.domi.

ADDITIO.

a Nic.Sup.In ecclesia.Adde Inn.in c.fi.de censi.

De iniurijs & damno dato. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Represaliæ sunt contra naturalem æquitatem, ita ut dicantur prohibitæ tam iure canonico, quàm ciuili.*
2 *Bona clericorum propria gaudent priuilegio, sicut personæ ipsorum clericorum.*
3 *Vocabula iuris interpretentur secundum communem usum loquendi.*
4 *Executio sententiæ, an possit fieri in fideiussore de iudicato soluendo, absque alio processu.*
5 *Clericus quando possit fideiubere, ita ut ex sua fideiussione obligetur.*
6 *Represaliæ an sint licitè concessæ auctoritate proprij iudicis, præcedente eius sententia super defectu iustitiæ.*
7 *Represaliæ concessæ simpliciter & generaliter cõtra aliquam prouinciam, an extendantur ad clericos.*
8 *Comparatiuum debet relinquere positiuum in suo termino.*
9 *Lex quando punit actum, & ipsius exercitium, trahitur ad actum originẽ habentem ante ipsam constitutionem, si habet executionem de futuro.*

CAP. I.

T si pignorationes. Primo ponitur causa prohibitionis. Secundo ibi, vt tñ.ponitur ipsa prohibitio. Tertio ibi, illi aũt.pena imponitur. Te

1 ne menti primo, & ita allegat, † ꝙ represaliæ [a]

2 sunt ꝯ naturalem æquitatem, intm̃ ꝙ dicuntur prohi bitæ non solum iure ciuili, ut in auth.& omnino. C. ne vxor pro marito, sed etiam de iure naturali, vt hic in tex. per quem determinat hic Archi.& sequitur Io.An. Domi. & Pet. de Anch.ꝙ ille, qui ex represalijs aliquid consequitur a nõ suo debitore, sed ab alio, non possit salua conscientia illud retinere, & saluari nõ potest, nisi illud restituat tanq̃ male ablatum, vt hic patet, & in regu.peccatum.ĵ.eo. lib. & ad c.dominus.23. q.2.responde, ut per Ioan. And.ĵ. Bar. tamen in tracta.represalia.in j.q. tenet, ꝙ tribus concurrentibus represaliæ sint licitæ in foro conscientiæ.primo, ꝙ sint licito modo concessæ auctoritate superioris. Secundo, ꝙ ex iusta causa. Tertio, quod intentio eius, cui conceduntur, sit iusta & recta, & ita uidetur tenere Thomas, 2.2.q.40.c.j.de quo ibi per Bar.& hic per Pe.de An

2 cha.& plene per Io.An.in d.reg.non debet.† Secundo no.ibi,

b seu bona,ꝙ bona propria [b] clericorum gaudent eodem priuilegio, quo & personæ ipsorum clericorum, sicut alias gaudent eodem priuilegio cum bonis ecclesiæ, sic ṡ.de censi.quanq̃.& de immu.eccle.c.j.eo.li.& in c.fi.ṡ.de vita & hone. Vlti.no.ibi, extendi,ꝙ represaliæ tanq̃ odiosæ non sunt extendendæ, sed restringendæ, & fieri debet strictissima interpretatio, pro qua

3 regu.odia. infra eod.lib. † In glo.2.in fi.no.iuncto tex.ꝙ vocabula iuris interpretantur, & intelliguntur ẜm cõem vsum loquendi, qui communis vsus loquendi præfertur cuicunque veræ & propriæ significationi, vt in iuribus hic in glo.alle. & in l.librorum.§.quod tamen Cassius.de lega.3.& in l.Labeo.ff.de suppel.leg.& ibi per Bar.in l.omnes popu. ff. de iusti. & iu. & ibi quid si in statutis attenditur etiam cõmunis vsus loquendi in diuinis scripturis, vt in c.maiores.ṡ.de bap.& in priuilegijs, ẜm glo.no.in c.quia circa.ṡ.de priui.& in rescr.ut tenuit glo.in c.nonnullis.ṡ.de rescrip.& uide glo.in uer.commode. in c.cupientes.in prin.& ibi no.ṡ.de elec.eo.lib. In glo.3.in prin.vnde dixit hic Archi.ꝙ episcopus non posset concedere, ut clericus pignoretur pro alio clerico, quod tamen Guil. hic habet pro dubio, ut refert hic Ioan.An.de quo ĵ.In ea.glo.ibi, non intelligitur condemnatus fideiussor ꝯctus, nec in eum fieret executio absque alio processu, & ita sequitur hic Ioan.Mona.& Petrus de Anch.& Bar.in l.j.ff.iudi.sol.& Bal.in l.fi.C. de vsu.rei iud.In ea.gl.ibi, absoluitur fideiussor: intellige, si reus stetit in iudicio vsque ad sñiam, alś secus. Et idem si non stetisset vsque ad diem determinatam, quia tunc fieret executio contra talẽ fideiussorem ad pęnam promissam, alś ad interesse, ẜm Bar.in d.l.j.& intellige tunc prædicta, qñ fideiussor promisit coram iudice in iudicio, ut in l.2.C.de execu.rei iudi.aliàs secus esset, ẜm eum ibi, & Pe.de Anch.hic. † In ead.glo.ibi, & idem dicen

4 dum &c.& sic sequitur,ꝙ in talem fideiussorem, vel in fideiussorem de iudicato soluendo fiet executio sñię absque alio p̄cessu, sicut fieret ꝯ ipsum reum condemnatũ, & ita tenuit glo. in d.l.fi.& Bar.in d.l.j.per tex.in d.l.fi.& idem Pet. de Anc. hic per tex.in l.1.ff.de cõfess.& idem Cy.& Bal.in d.l.fi.dicens p̄dicta fortius procedere in criminalibus, in quibus satisdatur iudici non tanq̃ creditori, sed tanq̃ exactori, ut l. eum pro quo. ff.de in ius voc.quæ intellige primo, qñ talis fideiussor promisit in iudicio corã iudice, alś secus, ut ṡ. Secundo intellige de iudice cõpetenti, vel de eo, cuius iurisdictio posset prorogari: alś secus, puta si clericus fideiussisset coram iudice laico, quia ex sñia talis iudicis ꝯ eum non fieret executio, ut tenuit Dy.in l.1. ff.si quis in ius vocatus, & hoc per rõnem tex.in c. si diligenti. ṡ.de foro compe.& idem tenet, si clericus non subiectus diœcesano episcopo fideiuberet coram illo, quia cũ fideiussor dbeat renunciare suo priuilegio, ut in d.l.1. hoc fieri non põt p̄ clericũ, ut d.c.si diligenti.& c.significasti. eo. tit.nisi fideiuberet corã delegato Papæ, quia perinde est, ac si fideiussisset corã Papa, ex quo eius vice fungit, nec p̄ hoc vr̃ iurisdictio proga ri de persona ad personã, qđ est prohibitũ, ut in c. P.& G.ṡ.de off.dele.quia ista fideiussio venit accessorie, & sic est permissa, ar.c.p̄terea.de off.dele.& l.2.ff.de iurif.om.iu. & ita sequit hic Pe.de Ancha. Dubiũ tñ facit, qđ dicit Bar.in d.l.1.ff.iudi.sol.& Bal.in d.l. fi. volentes ꝙ uigore sñiæ latę ꝯ principalẽ non fiat executio ꝯ fideiussorem, sed rõne stipulationis declaratæ per ipsam sñiam, sed sic est, ꝙ clericus ꝯhendo põt iurisdictionem p̄rogare, vt in c.dilecti.ṡ.de fo.compe.vbi hoc tenet Innoc. & Ioã. An. & in iudicijs quasi ꝯhitur, ut in l.3.§.idem scribit.ff.de pecu.& rõne ꝯctus uel quasi sortitur quis forum, ut ca. dilecti. & c.fi.eo.titu.ergo etc.et eadẽ rõne uideretur idem dicendũ, si clericus fideiussisset corã iudice laico, quia ex tali fideiussione posset fieri executio ꝯ eum, ut in d.l. fi.non tñ per iudicem secularem, sed per iudicẽ suum ecclesiasticũ, ut no.in ca. dispendia.§.reus quoque.ṡ.de rescrip.in c.pen.ṡ.de fo.cõpe. & in c.fi. ṡ.de excep.eo.lib.et facit quod no.per Doc.in l.1.C.de sum.tri. et in c.qđ clericis.ṡ.de fo. compe. an clericus obligetur ex instrumento confessionato vel guarentigiato. Sed certe p̄ut dicit hic Pe.de Anc.talis fideiussor firmatur auctoritate iudiciaria illius iudicis, coram quo præstatur. vnde si p̄staretur extra iudicium, non haberet executionẽ, vt tenent ṡ. oẽs Doc.cum ergo ep̄s non diœcesanus non sit iudex suus illius clerici, nõ p̄t eius

ADDITIONES.

a Nic.Sup Bona propria. Adde glo.in c.ecclesia sanctæ Mariæ.de consti.glo.in c.ex literis, de pi.glo.in c similiter.16.q.j.Car.Zab.in c.1 de do.& contu.

b Vinc.God.Represaliæ sunt cõcessæ propter denegatam iustitiam, Bar.in trac. Repres.in 1.q.princ.Thom. de Aquin.o.2.2. q.11. hic alleg. Cor.consi.62.in princip.lib.3.

eius snīa vel declaratio producere hunc effectū, sicut nec con-
fessio corā eo, vt in c.at si clerici.s̃.de iudi.& tñ in iudicijs qua-
si ↄ̃nitur, ut s̃. Et hæc vidētur sine dubio procedere, qñ fideius-
sit coram iudice laico, sed qñ coram ecclesiastico, satis vr̃ ꝙ iu-
dex dicatur suus rōe ↄ̃ctus vel quasi, vt in d.c.dilecti. cogita tñ.
5 †Et aduerte ad tria. primo, qñ sit ꝙ clericus possit fideiubere,
& ex sua fideiussione obligetur, de quo dic vt in ca.j.s̃.de fide-
ius. Secundo, an facta executione ↄ̃ fideiussorē de iudicato sol
uēdo, possit ipse petere executionē ↄ̃ ipsum reum principalē,
& dic ꝙ sic, ut est tex.in d.l.fi.& Bal.ibi idem tenet.& Bar.in d.
l.2.& Pet.de Anch.hic. Tertio, quid si sunt cessa iura ↄ̃ princi-
palē, an videantur cessa ↄ̃ fideiussorem & pignora. glo. tenet,
ꝙ sic, in l.si a creditore.C.de act.& oblig.de quo per Spe.in tit.
de cessi.act.§.j.ad fi.cuius dicta refert Lap.hic, & vide per Spe.
de sen.excom.§.sequitur.ver. quid si snīa. In ea. glo.in fi.idem
Ioan.Mona. & Archid. ipse tñ detinens esset excōicatus, vt in
c.si quis suadente.17.q̃.4.nisi id fieret auctoritate sui superio-
ris ecclesiastici, vt in c.si clericos.j̃.de senten.excom. sed si eius
bona sine offensa personæ essent detenta, & tunc neutri pęnæ
esset locus, s̄m Ioan.An. In glo.in ver.ecclesiasticis.in fi.vide p
6 Doct.in c.2.s̃.de fo.compet. † In glo.in uer.concedi.ibi, iustitiā
a facere. quo casu tenet hic Archi. ꝙ licitæ essent represaliæ [a] fa-
ctę auctoritate proprij iudicis, præcedēte tñ eius snīa super ne-
gligentia, & defectu iustitiæ, per no.per Inno. in ca. olim cau-
sam.s̃.de resti.spo.& in c.grauem.de sen.excō. quod procedit,
qñ nullus inueniretur superior, qui de ciuitate negligente seu
eius dño iustitiam faceret, quod raro contingit, cum ex tali de
fectu posset adiri iudex ecclesiasticus, & ita residet hic Io.An.
aliàs verò si superior inueniretur, tunc iudex spoliati represa-
lias ↄcedere nō posset contra illos, qui non sunt suę iurisdictio
nis propter delictum ↄciuis ipsorū, vel negligentiā iudicis, sed
ipsa ciuitas vel eius dñs debet compelli per suum superiorem,
vt iustitiam faciat, & ita intelligatur canon dñs, hic alleg. ut re
fert hic Io.An.& plenius in d.reg.non debet. vbi idem vr̃ vel-
le, & idem Bar.in suo tracta.represaliarū, super q.xj.vel 2. prin.
& Pet.de Anch.hic eius dicta referendo, quod tene menti s̄m
Bald.hic.dicentem, ꝙ hodie ciuitates seruant ↄ̃rium, quia diffi-
dant oēs, qui ingrediūtur territoriū: vnde tanq̃ diffidati ingre-
diendo territoriū possunt capi. sed talis diffidatio est ↄ̃ iusgen-
tium, quo iure pōt quis ire per vias & ciuitates publicas, ut no.
j.dist.c.j.vnde non possunt legem facere, quæ sunt ↄ̃ iustitiam
gñalem, s̄m Bal.hic. Et de materia uide quod no.in ca.postula-
sti.s̃.de foro compe.& in c.dilecti.in gl.no.appel.ad fi.s̃.de ap-
7 pel.& per Bal.in d.auth.& omnino. †In ea.glo.in fi.tene men-
ti, ꝙ licèt aliàs priuilegium concessum certo generi personarū
sub nomine patriæ vel prouinciæ comprehendat non solū lai
cos, sed etiam clericos, ut est tex.no. in d. c.dilecti.& licèt etiā
represalię aliquo casu possint concedi, vt s̃.tñ simpliciter & ge
neraliter concessæ contra certum genus personarum sub no-
mine patriæ vel prouinciæ non extenduntur ad clerico , & ita
ēt probat tex.no.hic, quem limita primo, nisi clerici sint con-
iugati, vt vadant absque habitu & tonsura, quia tales non gau
dent priuilegio, ut no.in c.1.s̃.de cle.ↄiug.eo.li. vt tenet hic Pe.
de Anc.& Bar.in d.tractat.in 7.q.in uer.ad quintū. Secundo li-
mita, nisi concederentur, eo quia ep̃s de suis clericis iustitiam
non faceret, & ad superiorem nō posset haberi recursus, ut q̃a
esset scismaticus, s̄m Bar.in d.ver.ad quintum. vbi tñ hoc relin
quit Canonistis. sed certe Arc.hic tenet, ꝙ ep̃s non possit con
cedere, ꝙ clericus pro alio clerico pignoretur, licèt Guili.hic,
vt refert Io.An. habeat hoc pro dubio. Tñ Pe.de Anch.tenet,
ꝙ idem sit in laicis, quod in clericis, cum sit eadem rō, sicut pñt
concedi contra laicos in casu permisso, ita & contra clericos,
arg.c.dilecto.j̃.de sen.excō. Sed certe hoc vr̃ contra istum tex.
expresse prohibentē represalias concedi ↄ̃ clericos, vel ad eos
extendi, nec valeret cōsuetudo in ↄ̃rium. prohibetur ergo hoc
per istum tex.generaliter, & etiam in casu aſs permisso, aſs fru
stra prouideret, quod procedit ēt si ipse clericus esset cā, vt pa-
tet s̃.in glo.3 in fi.& sic vr̃ verior opi.Arch. vt represaliæ cōce-
8 di non possint contra clericos ēt propter excessum vnius cle-
rici, nec ad eos extendantur, ut hic in tex. †In glo. in uer.distri-
ctus.in fi. no. ꝙ comparatiuū debet relinquere positiuū in ter-
mino, ut in l.ubi autem non apparet.ff.de uer.obli.& tunc est,
ꝙ ponitur proprie, aliàs qñ ponitur in positiuo, tunc stat im-
proprie, quod nota pro statutis, in quibus verba debent intelli
9 gi verè proprie, &, vt in c. in nostra.s̃.de iniurijs. s̄m Domini.
†In glo.fi.in fi.idem Archidia.& no. ex glo. primo secundum
Domini. ꝙ ubi lex punit actum, & eius exercitium, tunc trahi-
tur ad actum habentem originem ante ipsam cōstitutionem,
si habet executionem de futuro, pro quo glo. in clemen. ut h
qui.de ætate & quali.de quo ibi per Doct.& per glo.in uer.de-
cætero.in c.licet canon.s̃.de electio.eo.lib. Secundo no.ex gl.
secundum opin. Guil. quòd ubi a lege imponitur pęna agenti
actum, & assignatur terminus ad reuocandum, ut pęnam eui-
tet, tunc si executio actus fiat pendente termino, committitur
pęna, nec reuocatio locum habet, quod no. secundū Domini.

ADDITIO.

a Vinc.God. Adde, quòd represaliæ concedi non possunt ei, uel ad eius commo dum, qui licèt ciuis sit, municeps tamen non sit, & econuersò concedi non possunt contra eum, Ruy.consi.120. nu.7.lib.4. & represalias passus ratione alicuius potest ab eo repetere, quod soluit si represaliæ erant iustæ. Ruy.cō si.107.nume.35.lib.5.

De pœnis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Dominus an comprehendatur appellatione familiæ suæ.*

2 *Archiepiscopus licèt non poßit iurisdictionem exercere in prouincia, fallit tamen in certis casibus.*

3 *Prelatus uel alius quando poßit esse iudex in causa propria.*

4 *Causæ cognitio non requiritur in notorijs.*

5 *Copula, &, quando ponitur inter diuersa uoce, idem tamen importantia in effectu, exponitur pro idest.*

CAP. I.

Romana. Primo cum triplici modificatio
ne declarat ius vetus exceptionē
subdens ibi, nisi. Secundo ibi, sibi. etiam illud
prorogat secundam moderationem rollens, &
1 forsan tertiam tēperans. †No.j.ibi, sibi uel suæ
a familiæ, ꝙ appellatione [a] familiæ non compre
henditur eius dñs, quod procedit hoc casu, aliàs secus esset, ut
in c.post elec.s̃.de concess.præben.in 3.glo. s̄m Ioan. And. Se-
cundo no.ibi, conuocat. ꝙ ad archiepiscopum spectat conuo-
care prælatos ad concilium, quos conuocare potest per literas
suas, & sufficit vnica citatio, ut no.18.dist.si episcopus, de quo
2 hic per Arch.& Ioan.An. †Vltimo no. ꝙ licèt regulariter archi
episcopus non possit iurisdictionem exercere in prouincia, ut
no.in c.1.s̃.de foro compe. eo. li. tamen fallit in casibus hic ex-
pressis. fallit etiam, quando consuetudo hoc sibi tribueret, ut
hic dicitur, sicut etiam fallit in alijs casibus, de quibus per glo.
ordi.in c.pastoralis.s̃.de offi.ordi. In glo.in uer.punire.in prin.
aduerte, quia licèt iudex possit hic punire iniuriam illatam si-
bi & suis, etiam si talis iniuria non impediat iurisdictionē suā,
dummodo sit notoria vel manifesta, tñ procedit ex speciali cō
cessione, ut patet s̃.in text. ut hic per Ioan.And. de quo infra.
3 † In ead.glo.in fi.ad idem s̃.de regu. c. constitutionem. eo.lib.
Et pro declaratione materiæ huius gl.quando sit, ꝙ possit prę-
latus uel alius esse iudex in causa sua uel suorum, ex dictis Do
cto.hic posset sic concludi. in primo in criminalibus, quo casu
si loquimur de crimine commisso per eum, tunc ipse cogno-
scere non pōt, ut in l.j.C.ne quis in sua causa. fallit in Papa, de
cuius delicto uel facto nullus cognoscere potest, nisi Deus, ut
9.q.3.facta subditorum. uel ipse solus Papa, ut 9.q.3.nemo.& in
c.episcopi. In crimine tamen hæresis, uel qñ eius delictum es-
set notorium, & sæpius monitus noluisset se corrigere, & ex
eo scandalizaretur vniuersalis ecclesia, quia tūc sapit hęresim,
posset ab alio iudicari, ut 40.distin.si Papa.& ibi per glo. tenet
Inno.in c.ex parte.el j. de uerb. signi. quo casu concilium erit
iudex, quia in causa fidei est maior Papa, s̄m Arch.in c.in fidei.
s̃.de hære.eo.lib.& idem uoluit glo.in c.Anastasius.19.dist. Ali-
quando agitur de crimine commisso per aliquem de suis uel
sua familia, & tūc si deliquit in officio, & pōt de hoc cognosce
re & punire, & in l.2.C.de sportu. & in l. si quis forte.§. si quis
conuitium.ff. de pęnis. aut & idem si deliquit extra officium,
& in aliquem de sua familia, uel de suis ꝑꝑ parem affectionē,
ar.l.non solum.ff. de ritu nup. s̄m Pe.de Anc.hic. Et idem si de
liquit in alium, & delictum est notoriū, ut in l.si quis forte. §.si
quis.& ibi per Bar.ff.de pęnis. secus si non est notoriū, ut l.Se-
natus.ff.de offi.præsi. s̄m Bar.ibi, & in d.§. si quis. qđ intellige,
nisi sit Papa, ut no.3.q.9.cuncta. Et idem de Imperatore, ut no.
in l.proxi.ff.de his quæ in test.delen. quia isti possunt esse iudi-
ces in proprijs causis, ut s̃.& no.in d.§.si quis. Aliqñ delictū cō-
mittitur ↄ̃ ipsum prælatum, uel iudicem extra suam diœcesim
vel

ADDITIO.

a Nico.Supe, Appellatione. Adde, an appellatione familiæ, ueniant filij nascituri, uide Pau.de Ca.consi.17.incip. In causa quæ uertitur Parmæ, & eum alle. Iasin l.suggestioni.in j.col.uer.breuiter.circa j.q.C.de uerb.signi.

vel territorium,& ibi regulariter cognoscere non pōt, vt in c. vt animarum.s̄.de consti. & hoc nisi in casibus in iure expssis, sicut dr̄ hic in archiepiscopo,& in casu cle.j.de fo.compe. Sed intra diecesim vel territorium,& si delictum est notoriū,& poterit subditos delinquentes punire,& ita procedat c.si quis erga.& c.si quis ab episcopo.2.q.7. † quia in notorijs non requi-
4
a ritur causæ cognitio, nec potest dici iudex in causa propria, ᵃ sed potius iuris executor,vt no.2. q.j. manifesta.fm Domi.nec poterit vt suspectus recusari,vt in c.nouit. s̄. de appel. fm Pet. de Anch.hic,& Bar.in d.§.si quis.& Bal.in d.l.j.& Imo.in d.ca. ex parte.Si verò delictum non esset notoriū,sed concernit ecclesiam vel dignitatē prælati,uel iudicis,& poterit cognoscere & punire,fm gl.hic,& in d.c.si quis.sed si recusaretur vt suspectus,non posset ipse solus cognoscere,si est delegatus, & si est ordinarius,erit alius adiūgendus,vt no.ī l.apertissimi.C.de iudi.& hoc æquum est,vt no.per Io.An.in c.j. de maledic. & per Doc.in d.l.j.quod tn̄ fallit in Papa, & in Imperatore, de quo j. Sed si delictum concernit personam ipsius prelati vel iudicis, & si talis est Papa, & ipse poterit de hoc facere inqri per aliū, vt l.j.C.si quis impe.fm Domi.& facit c.1.de maledi. vbi gl.voluit,ꝙ ipse idem si velit possit cognoscere & punire, & idē in Imperatore,vt no.in d.l.proxi.Si verò sit inferior ab ipso principe,& tunc nō poterit cognoscere,vt in d.l.j.C.ne quis in sua cau.& per gl.in d.c.si quis erga.sed erit adeundus superior, fm Domi.poterit tamē capere & carcerare, donec notificet superiori,vt in l.si adulterium.§.si.ff.de adul.fm Pet.de Ancha. imò fm Io.de Fan.in d.c.si quis erga.poterit eum ponere in carceribus,& reseruare successori cognitionem & punitionē,vt d.l. Senatus.& ita fuit de mente Cy.in d.l.j. quod satis probat per tex.2.q.j.in primis.fm Domi.hic. Aliquando agitur de delicto commisso ꝯ aliquem de suis uel de sua familia, & si delictū est notoriū,poterit punire,nec poterit ut suspectus recusari, ut s̄. Sed si non est notoriū,& cōmittatur principaliter circa officiū & idem,vt in d.§.si quis.& ibi per Bar.Et idem si committatur ꝯ personam,& per vnum de suis,vt d.l.non solum. secus si cōmittatur per alium,quia non poterit cognoscere, ut d.l. Senatus.fm Bar.in d.§.si quis.& Pe.de Ancha. & facit l.qui iurisdictioni.ff.de iurisdi.om.iud.Fallit in Papa vel Imperatore, ut s̄. Si verò agitur de causis ciuilibus,& conclude,si causa est ipsius prælati uel iudicis propria & priuata,& nō poterit ipse cognoscere,vt d.l.j.& d.l.qui iurisdōni. sed erunt arbitri eligēdi,sicut facit Papa,vt xj.q.j.si clericus.& idem de Imperatore,ut ꝑ glo. 16.q.6.ca.1.& per Inno.in d.c.ex parte.dicentem,ꝙ licèt hoc sit honestum,tn̄ si volunt,poterūt alijs delegare,ut in l.2. C.si aduer. fiscum.& ita dicit de consuetudine obseruari,immo si uolunt,poterunt ipsimet esse iudices,ut no.per glo.in d.ca.1.& in d.c.1.de maledi.& d.l. proxi. Si vero causa non est sua propria, sed ecclesiæ uel dignitatis suæ,tunc de Papa & Imperatore dic ꝙ poterunt ipsi cognoscere vel iudicare,ut no.in c.cum venissent.s̄.de iudi. & in d.l. proxi. Et idem de inferioribus,qn̄ esset notorium illam rem competere ecclesiæ vel dignitati, & posset tunc episcopus monitione præmissa hunc notorium sacri legum excōicare, & ita potest procedere fm vnum intellectū d.c.si quis erga.nec poterit recusari,ut suspectus, fm Inn.in d. c.ex parte.& Domi.hic.Sed vbi non esset notorium,puta quia petitur iurisdictio,& per illum,ꝯ quem petitur, dr̄ ꝙ est exemptus, & priuilegium exemptionis producit, ita ꝙ efficitur res dubia,& tunc cognoscere nō poterit,sed debet adiri iudex cōpetens,ut in d.c.si clericus.fm Inn.in d.c.ex parte. quod est verum,quando talis causa spectaret ad mensam propriam ipsius prælati,aliàs si ad ecclesiam,vel ad mensam ipsius ecclesiæ, & tunc cognoscere poterit, cum tunc causa ecclesiæ non videat propria,ut 12.q.2.qui manu.& ita vr̄ sentire Inn.in c. insuper.s̄. de testi.fm Domini.facit quod no.in c.edoceri.de rescriptis.& in c.præsentium.de testi.eo.lib.& per Bald.in d. l.j.posset tn̄ ut suspectus recusari.vt no.in c.insinuante.s̄.de offic.dele.& in c.
5 iudex.eod.titu.& lib.† In glo.in uer. & in fine,tene menti singu.ex glo.ꝙ qn̄ copula,&,ponitur inter diuersa voce, idem tn̄ importantia in effectu,exponitur pro id est,& tunc stat improprie,sed de propria eius significatione debet stare copulatiue, quod no.pro statutis,in quibus verba debent intelligi proprie fm Domi.& hanc secundam opi.huius glo.tenet hic Host.Io. Mon.& Arch. fm quos fit hic duplex prorogatio iuris ueteris. s.ad manifestam per famam,de quo fit inquisitio. Et ad notorium re ipsa,per quod non impeditur iurisdictio,nec aliqua distinctio erit facienda, qn̄ non impeditur iurisdictio inter manifestum & notorium, cum tex. ista coniungens distinctionem non patiatur,secundum Ioan.An.Et fuit hæc prorogatio facta per Papam triplici de causa.Primo ob gratiā ipsorum archiepiscoporum. Secundo, ut ipse Papa prorogans det exemplum alijs se corrigēdi,ut in c.qualiter.s̄.de accu.Tertio,ut si in glo-
b sis ipsius Papæ Innocentij reperiantur ᵇ contraria,sciamus posteriori dicto standum,fm Host.quod ultimum est bene notādum.& idem no.in c.1.§.quisquis.j.de sen.excom. Et idem etiā dixit Bal.in auth.ex testamento.C. de colla. pro quo glo.sing. in l.qui filium.§.Sabinus.ff.ad Trebel.volens,ꝙ in dubio sem-
c per standum sit ultimæ opinioni ipsius glo.ᶜ Sed certe, prout dicit hic Ioan.An.non est semper verum,ꝙ ultima opi.Innoc. sit tenenda,sed hoc procederet, quando iuuaretur melioribus rationibus vel equalibus:secus si prima opinio alia iuuetur melioribus,quia tunc illa est sequenda, ut no.9. dist. ego. & idem sequitur hic Dominicus,quod tene menti.

ADDITIONES.

a Vinc.God. Iudex in causa propria quando quis esse possit, Alex.in consi. 135. lib.1.

b Nic.Sup.Reperiantur.Adde Io.An.in c.1.de sen.excom.lib.6.in nouella.

c Nic.Sup.Ipsius gl.Adde tex.in c.capellanus.in uer.posterior sententia. de ferr. Cy.in l.j.C.de sacrosan.eccl.Bar. in l.bona fides.cum glo.ff.de posi.Lud. Ro. consi.83.Incip.quæro a te.

SVMMARIVM.

1 *Seu, dictio, stat ampliatiue & declaratiue, licèt disiungat uerba, non tamen sensum.*

2 *Episcopi conuocati ad depositionem clericorum nō dicuntur deponere seu iudicare,sed assistere.*

3 *Degradatio requirit numerum episcoporum tam uerbalis,quàm actualis, excepto crimine hæresis.*

4 *Solus episcopus cum capitulo deponere potest clericum a beneficio, hęc est prima conclusio,quam sequuntur aliæ quinque.*

CAP. II.

Degradatio. Diuiditur in duas partes, ꝗa primo ponitur consultatio.Secundo responsio.ibi,super quo.& ibi duo facit. Nā primo tractat de verbali degradatione. Secundo de actuali,ibi,actualis,& ibi iterum duo facit. Nam primo dans simile ponit formam subreptionis insignium. Secundo ibi.poterit autem.ponit formam verborū, & determinat istum tex. no.per Specu.in titu.de accu.§.secundo loco. ver. et no.et uer. sequen.et §.quarto loco.per totum.fm Ioan.And.dicentem,ꝙ uerbalis depositio potest fieri contra absentem per contumaciam,vt in c.veritatis.de dolo & cont.et ibi no.et 3.q.9.in summa.Sed actualis depositio requirit præsentiam personę, vt patet per sequentia hic in tex.fm eum uolentem,ꝙ in casu degradationis actualis non possit procedi parte absente,etiam si procurator esset præsens,fm Domini.per nota. in c. veniens.s̄.de
1 accu.†No.j.ex tex.ibi, seu.de hac dictione ᵃ quæ stat ampliati-
a ue,et declaratiue, vnde licèt disiungat verba, non tamen sensum,ut no.in l.si quis ita.ff.de au.et arg. leg. et sic patet,ꝙ uerbum degradatio, in genere sumptum potest comprehendere degradationem,et depositionem, quod inducit Domi. hic ad statuta imponentia pęnam degradationis, quia cum in pęnis debeat fieri mitior interpretatio,ut in regu.in penis.j.eod. lib.
2 certè debebit intelligi de depositione. † Secundo no. ibi, assistente.ꝙ episcopi requisiti in depositione clericorum non dicuntur deponere seu iudicare,sed assistere, de quo per Innoc. & Io.An.in c.graue,de præben.et per glo.et Archidia.3.q.8.in summa.concludit tamen hic Domi. ꝙ sint iudices in pronunciando,et non assessores,quod probatur 5.q.4.duodecim.et 15. q.7.c.1.in fi.ubi dicitur,ꝙ synodali iudicio , et facit c.no potest. supra de re iud.et sic sunt iudices,non assessores.et tex. hic debet intelligi, ut assistant ut iudices , fm Domi. Vltimo nota,ꝙ etiam clerici in minoribus possunt degradari non solum uerbaliter,sed etiam actualiter,cum tex. hic loquatur generaliter, secundum Io.An.dicentem,ꝙ tales eodem modo incurrunt irregularitatem sicut constituti in sacris,ut no.in ca.2.s̄. de cleri. excom.et ibi per Ioan.An.et Domi. Degradatio tamen seu depositio constitutorum in sacris siue in minoribus omni casu fieri debet a proprio episcopo,ut hic in tex.et intellige de episcopo electo confirmato et consecrato,secus si non esset consecratus,quia tunc degradare non posset, sed solum diffinire, et pronunciare quem degradandum,secundum Hostien. in c. transmissam.s̄.de elec.dicentem tamen , ꝙ etiam in examinatione

ADDITIO.

a Nic.Sup.Seu.De hac dictione adde c.statutum.in §.j.& 2.de rescrip.lib.6.Ino.in c.dudum.el 2 de elec.Ioā.An.in c.licet.de offic.uic.in nouella. Vinc.God.Vide Soc.in consi.63.In causa uertente.lib.1.& consi.3.& 180.lib. 2.Fel.c.inter cæteras.de rescri.

tio ne requiritur debitus numerus eporum, & ita residet hic Ioan.An.In glo.2.ibi,adiunget. & sic vult glo. ꝙ in tali nume-
a ro eporum [a] non computetur proprius eps, pro quo etiā tex. hic in ver.assistente.f'm Ioan.An.In ead.glo.ibi,subdiaconus. idem Io.An.& Arch.dicentes,ꝙ ita hodie est determinatū per istum tex.dum dicit,in sacris. & solum excludit minores ordines,in quibus nō requiritur numerus eporum:vnde in degradatione subdiaconi requiritur idem numerus, sicut in degradatione diaconi,licèt glo. olim tenuerit ɔ̃rium in c.quia iuxta.
3 5.q.6.& Archi.in c.Fælix.& in §.solus.16.q.7.†In ead. glo.ibi,de hæretic.c.j. & ibi uidetur probari, ꝙ excepto crimine hæresis tam in degradatione verbali q̃ actuali requiratur numerus episcoporum,pro quo facit quod ibi dixit Ioan.An.post Arch.super vlt.glo.& facit xj.q.3.eps.Sed in ɔ̃rium facit tex.hic, & j̃.§. proxi.vbi in actuali nunq̃ reperitur de numero eporum . Pro quo ēt adducit hic Io.An.plura iura,ex quibus patet ꝙ episcopi habent audire, discutere,diffinire, & sententiare causas criminales talium clericorum,quæ verba conueniunt verbali degradationi & non actuali,& sic concludit Ioan.And. solum in degradatione verbali,& non in actuali requiri numerum episcoporū,& ita voluit Spe.in d.§.secūdo loco.in ver.sed est notandum. dicens, ꝙ actualis degradatio est executio sententiæ depositionis,& episcoporū p̄sentia, quæ est necessaria in sententiæ prolatione, non est necessaria in hac executione actuali,vt hic plenius per Io.An.dicentē secundo,ꝙ iura, quæ iubēt clericū deponi & peregrinari per orbē, vel in monasteriū detrudi cum impressione characteris, nihil dicūt de numero episcoporū,vt patet 30.q.j.si quis sacerdos.& de pę.dis.6.sacerdos. & in c.omnis.in fi.s̃.de peniten.& in c.ad audientiam.s̃. de crimine falsi.f'm Io.An.dicentem tertio,ꝙ de consuetudine gñaliter eps cum suo clero audit causas criminales suorum clericorū etiam de grauibus criminibus,vt homicidio, & similibus,pro quibus pęna depositionis debetur,nō adiuncto sibi ad hoc numero episcoporū, vbi non tenderet ad degradationē actualē, & eos conuictos & confessos punit, & idem tenet Io. de Fan. 15.q.7.in summa.& Spec.in ti.de accusa.§.quarto loco. ubi fatetur,ꝙ epi de consuetudine per se vel officiales suos audiūt causas criminales suorū clericorū.facit c. licet. de offic.vica.& c.3. de consue.de offi.or.c.j.& c.ut litigantes.eo.li.f'm Ioan. An.& Domi.adducentē tex.in c.fi.s̃.de celebra.mis.vbi solus eps audit & diffinit causam depositionis verbalis ipsius sacerdotis
4 ab officio & beneficio.†Ex quibus omnibus inferūtur sex cōclusiones.Prima conclusio sit, ꝙ solus eps cum capitulo deponere possit clericum a beneficio,vt in c.sicut.s̃. de coha. cle.& voluit glo.in d.summa.& Spe.in d.§.quarto loco.& Inno.in c. graue.Secunda conclusio, ꝙ in degradatione seu depositione clerici ab ordinibus minorib. solus eps sufficiat, ut hic in tex. de quo j̃.in glo.Tertia conclusio, ꝙ in degradatione seu depositione actuali clericorū ab ordinibus sacris solus eps sufficiat, vt patet j̃.§.proximo.Quarta conclusio, ꝙ in degradatione uel depositione verbali,& eius cognitione,quę fit a sacris ordinibus,quo ad actualem degradationem faciendam requirat̃ numerus eporum tam in degradatione verbali & eius diffinitione,q̃ in eius cognitione,vt s̃.& ita procedat tex.hic,& per Inno.& Hostien.in d.c.graue.& Spe.in d. §. quarto loco.fallit tñ in causa hæresis,ut d.c.j.& si numerus eporum in tali degradatione verbali haberi non possit,dixit Archid. in c.j. 83.distin.ꝙ episcopus poterit tunc perpetuo suspendere ab officio & beneficio,quæ habet eundem effectum, quem habet depositio secundū eum , poterit etiam episcopus verbaliter deponere, vt d.c.fi.ut s̃.non tamen sufficeret dicta depositio ad actualem degradationem faciendam,ut s̃.Quinta cōclusio,quòd vbi degradatio seu depositio verbalis non fit ad finem actualis degradationis fiendæ,sed ad alium finem, solus episcopus cum clero suo facere potest,saltem attenta generali consuetudine, vt s̃.& hoc uoluit Specu.in d.§.quarto loco.& facit tex. in d.c. fi.Sexta & ultima conclusio, ꝙ solus eps possit restituere clericum aduersus depositionem,quando depositio non tenuit,& ita procedat quod no.in d. c.episcopus. xj. q.3. aliàs autem erit in arbitrio solius Papæ,ut per Spe.in dicto §.2.in ver. sed nunquid.In glo.in uer.præsentiam.in fi. de quo per Archi. & Ioā. An.in d.c.j.s̃.de hære.eo.lib.& per Innoce.in d. c. graue.& sic vult glo.no.hic,ꝙ etiam in arduis possit episcopus pręscribere contra capitulum,ut consensus uel consilium capituli non requiratur,de quo in d.c.j.& in d.c.3.hic alleg.

ADDITIO.

[a] Nic.Sup.Episcoporum.Adde gl.& Doc.in c.non potest.de sen.& re iud.

b Vinc.God.Degradatio actualis uel uerbalis, quando requirat numerum episcoporum,uide Fel.in c.non potest,circa fi.de re iud.

SVMMARIVM.

1 *Clerici sunt milites cęlestis militiæ.*
2 *Ornamentorum appellatione,ueniunt liber,calix,& similia.*
3 *Degradatio actualis pōtest fieri per episcopum proximum absque præsentia aliorum episcoporum,etiam si degradandus sit in sacris cōstitutus.*
4 *Degradatio fieri potest etiam in prima tonsura, uel etiam in psalmistatu.*

1 **Actualis.** †No.j. quòd clerici sunt milites cęlestis militiæ.pro quo etiam tex.& glo.j.q.3.saluator.ex
a quo infertur primo,ꝙ clerici [a] sunt præferendi militibus temporalibus,arg.c.solitæ.s̃.de maior.& obed.de quo in c.eo libētius. s̃. de seruis non ordi. Secundo infertur, ꝙ liceat argui de milite armatæ militiæ ad militem cęlestis militiæ,uel econtra,ut hic probatur secundū Domi.ideo dixit glo.sing. in l.milles.in prin.ff.de re iudi.ꝙ sicut miles armatæ militiæ non tenetur nisi inquantum facere potest,ita & clericus, qui dicitur miles cęlestis militiæ,de quo tñ uide per Bart. in l.j.in fi.C.de iur.
2 & fac.igno.†Secundo no.ibi,ornamentum, quod appellatione ornamentorum venit liber,calix,& similia,quod facit ad q. de relicto facto pro ornamentis ecclesiæ,uel alicuius clerici,vt sic in prædictis conuerti possit,secundū Domi. de quo in c.significasti.el 2.s̃.de homi,& in clemen. 2. de deci. & sic facit,ꝙ de legato facto pro libris seu missali, uel calice, non debeatur
3 quarta episcopo,ut in cap.fi.s̃.de test.iunctis prædictis.†Tertio no.ibi,cui episcopus &c. arg. ꝙ actualis seu solennis degradatio fieri possit per episcopum propriū absque præsentia aliorum eporum,etiam si degradetur constitutus in sacris, cū tex. hic generaliter loquat̃.Nec est necesse, ꝙ episcopus degradans sit indutus pontificalibus, cum de hoc nihil hic dicatur, et in hoc omnes concordant, licèt de consuetudine aliud seruetur. Nec etiā est necesse, ꝙ talis degradatio fiat in ecclesia, in qua etiam audiuntur causæ spirituales, ut no.in c. qua fronte.s̃.de appella.f'm Archi.hic,de quo per Specu.in tit.de accu.§. secundo loco.uer.& est notandum.circa fi.f'm Ioan.And. & ibi Specu.videtur idem velle,licèt f'm Domi. hic incontrarium faciat iste tex.volens,ꝙ idem modus seruetur in degradando,qui seruatur in ordinando in uestibus,& alijs,ergo & quo ad locum, & facit xj.q.3.episcopus.Quarto no.ibi, uestem quæ traditur,ꝙ in collatione tonsuræ tradenda est uestis, quæ vocatur superpellium,dicit tñ hic Ioan.An.& Io.Mo. ꝙ multos vidit ordinari sine tali veste.vnde vr̃,ꝙ nō sit dę necessitate.†Vltimo no. quòd
4 locus est degradationi etiam in prima tonsura, uel psalmistatu,f'm Io.And,.vnde etiam est arg. iste tex. ꝙ clericalis tonsura dicatur esse abrasio,quæ fit supra caput, de quo per glo.in cle. 2.de vita & hone.cler.Et sic patet ex tex.sufficere, ꝙ tondatur vel radatur caput illius clerici, nec loquitur hic de quadā abrasione,quam ponit Specu.in titu.de accusa.§.2.ver. degradatur. dicens,ꝙ loca capitis uel manuum, quæ fuerant inuncta radēda erant vitro uel alio huiusmodi . hoc tamen hic nō præcipitur,sed nec etiam prohibetur,f'm Ioan.And.In glo.in ver.spectans.in fi.Ioan.Mona.& Archid. remittunt ad quartum sentētiarum dist. 24. & ad librum pontificalium , quem allegare licet cum sit approbatus,ut no.in c.consuluit.s̃.de seruis non ordi.secundum Ioan.And.

ADDITIO.

a Nic.Sup.Clerici.Adde c.episcopus.de præben.c.diuersis fallacijs.de cle.coniu.c.reprehensibile.23.q.4.
Vin.God.Adde,an clericis sit prohibita militia,& an & quando pugnare possint.Fely.in c.ego.prope fin.de iureiur.& in c.petitio.de homi.

SVMMARIVM.

1 *Verba sunt proferenda contraria in actus destructione his, quæ fuerunt prolata in eiusdem actus constructione.*
2 *Vltimi appellatione uenit illud,quod primum fuit, quando computatio fit retrorsum.*
3 *Traditio realis clerici ad curiam secularem fieri non debet, sed potius quædam uerbalis declaratio.*
4 *Sacerdos degradatus an possit conficere uerum copus Christi.*

1 **Poterit.** †No.j.ꝙ in destructione alicuius actus solennis debemus vti contrarijs uerbis illis, quibus utimur in concessione.facit c.1.s̃.de reg.iu.& l.ab emptione.ff.de pac. loquitur tamē iste tex.de actuali degradatione, & uerbis, quæ sunt pars ipsius actualis,non autem de verbali, ut hic per
2 Ioan.And.& Do.†Secundo no.ibi, ultimi, ꝙ appellatione vltimi uenit illud,quod fuit primum, quando computatio fit incipiendo ab ultimo,quod inducit hic Domi.ad saluandum dicta testium,quorum vnus dicit, ꝙ Titius fuit primus possessor, & alius

alius dicit,quòd fuit vltimus,quia ſm diuerſum modum intelligendi quilibet dicit verum, de quo in c.cum Vintonienſis.ſ. de elec.& in c.cum tu.ſ.de teſti.In glo.fi.ibi, actualiter degradato.habet locum iſte finis, ubi dicitur quòd eſt exutus omni priuilegio clericali,& pro hac glo.facit tex. in c.2. hic alleg.& 54.diſt.ex antiquis.idem videtur hic ſequi Ioã. And. Io.tamen de Ligna.tenet,& refert quoſdam tenere,ꝙ hoc procedat,quando poſt degradationem de illo fuit facta traditio curiæ ſeculari, cum tunc perdat priuilegium,vt in c.nouimus.ſ. de verbo. ſignifi. ſecus ſi ante, ideo poſt degradationem adhuc reſidet dominium ipſius clerici penes eccleſiam, quod non perditur ſine traditione,ſicut eſt in alijs rebus.Sed Ioan. de Fan. ſequitur opi.huius gl.ut non ſit neceſſaria traditio ipſi curiæ ſecula-
3 ri,vt patet ex hoc tex.& ita ſequitur hic Domi. † quia realis traditio clerici poſt degradationem fieri non debet, ut in d.c.nouimus.ſed ſi potius quædã verbalis declaratio,qualiter eſt exutus priuilegio clericali,ut in d.c.nouimus & per hanc declarationẽ perdit dominiũ, & abijcit a ſe poſſeſſionẽ ipſius clerici, ideo eſt, ꝙ quando clericus eſt exutus a iure omni priuilegio clericali,poteſt puniri per iudicem laicum abſque alia traditione, ſecundũ Ioan. An.in c.cum non ab homine.ſ.de iud.& facit quod no.in c.1.ſ.de bigamis.eo.lib.ſm Domi.ſed ſi clericus ſit degradatus ſeu depoſitus tantũ verbaliter, ſed non actualiter,& tunc cum retineat priuilegium clericale, quouſq; actualiter degradetur,ut ſ.tũc percutiens talem incideret in excõicationem,vt vult glo.hic.Ideo eſt, ꝙ talis depoſitus ſeu degradatus verbaliter tenetur viuere clericaliter,vt per glo. no.in c. ad abolendam.ſ.de hæreti.& in c.accedens.50. diſt. & in c. dictum.81.diſtin.In ea.gl.ibi,eſt differentia.de quo etiam ꝑ Specu.in tit.de accuſa.§.ſecundo loco.ver.circa quod.& in uer.ſed
4 nunquid.†In ead.glo.in fi.Archi. tamen hic ſequitur opi. Lau. & ſequacium,quam dicit placere Thomæ in 4.diſtin.13.q.j.art. j.ver.ad quartam q.& in tertia parte q.82.arti.8. Idem etiam tenuit Hoſtien.& Inno.in d. ca.2. & licèt hæc opi.de iure verior eſſet,ſcilicet ꝙ degradatus etiam actualiter conficiat, pro qua facit,quia ſi talis reſtitueretur per Papam, non ordinaretur de nouo,licèt inſignia ablata ei reſtitui deberent, quia character a Deo imprimitur in anima,ut no.in c.1.ſ.qui cle.vel vo. qui ꝑ hominem auferri non poteſt,ſecundũ Io.An.ideo dixit gl. no. 32.q.7.in c.2. ꝙ etiam poſt mortem nõ perditur clericatus, quã opi.videlicet vt degradatus actualiter conficiat, tenuit ẽt Arc. de conſe.diſt.2.quid ſi.ſuper glo.& iſta eſt cõis opi. ſm Domini.& ita etiam ſequuntur Doct.Moder.in d.c.2.Erit tamen ipſe clericus degradatus priuatus priuilegio clericali, ſeu canonis,ſi quis ſuadente,quod priuilegium cõceſſum eſt a iure.vnde & eodem iure de facili tolli poteſt,ſm Ioan. An.facit quod no.in c.1.ſ.de biga.& in c.1.ſ.de cle.coniu.eo.lib.ſm Domi.notantem ex dicto Io.An.ꝙ priuilegium canonis,ſi quis ſuadente.non eſt conceſſum characteri clericali,cum degradatus retineat characterẽ,& tamen illo priuilegio non gaudet, ut ſ.& vide in c.contigit.el j.& ibi per glo.ſ.de ſen.excom.

SVMMARIVM.

1 *Carcer,licèt ſit inuentus ad cuſtodiam,poteſt tamen clericus carcerari,uel ad tempus uel in perpetuum ad pęnitentiam agendam.*
2 *Pęna carceris pro pęnitentia eſt arbitraria.*
3 *Damnatus ad perpetuum carcerem non intelligitur condemnatus ad mortem,uel ad pęnam mortis.*

CAP. III.

Vauis. Primo præmittit cauſam inuentionis carceris. Secundo ibi, nos tamen,ampliat.
1 † No.j. ꝙ licet carcer [a] regulariter fuerit inuẽtus ad
2 cuſtodiam,& non ad pęnam,ut hic dr̃,& licèt ordinata ad vnum finem non ſint trahẽda ad aliud,ut in c.3. & ibi per glo.ſ.de appel.tamen hoc fallit iure permittente, ſicut dicitur hic de carcere,ꝙ ſubſiſtente cauſa poteſt deputari ad pęnam.facit quod dixit Ioan.And.in c.1.ſ.de ſta.regu.eo.lib.in q. de monachali uirgine recepta in monaſterio deputato ꝑ me-
2 retricibus pęnitentibus,ſm Ioan.An.hic.†Vlti.no.ꝙ pęna carceris pro pęnitentia eſt arbitraria,& ſic facit, ut ipſa pęna, cũ non referatur ad certum crimen, non ęquiparetur damnationi ad metallum, vel deportationi, prout æquiparat Inno. in c. qualiter.el 2.ſ. de accu. Nec reddat quem inteſtabilem ſeu inhabilem ad teſtimonium perhibendum, nec inducat confiſcationem bonorum,cum ſatis ſit,ꝙ operetur id,ad quod fuit impoſita,arg.l.non omnis.ff.ſi cer.pet.& hoc niſi ex genere delicti,pro quo talis pęna imponitur aliud inducatur,ſecundũ Pe. de Anch.de quo uide plene no.in rubri.ſ. de teſta. In glo. 2.in fi.uide per Hoſtien.in ſum.de accu.§.qualiter.in ulti.col.& dixit Ioan.An. ꝙ ideo de iure canonico eſt approbata pęna perpetui carceris,& de iure ciuili ſecus,ut in l.incredibile.ff.de pęnis,quia Deus non vult mortem peccatoris, ſed vt cõuertatͣ &
3 viuat,ut 3.q. 4. hi qui. † Damnatus ergo ad perpetuum carcerẽ non dicitur cõdemnatus ad mortem,vel ad pęnam mortis. facit l.in ipſius.C.famil.erciſcun.& ibi per Bal. quam pęnã mortis iudices eccleſiaſtici imponere nõ poſſunt,vt in c. archipreſbyteratus.ſ.de rapt.de quo tamen per Inn. in d.c. qualiter.gl. tamen in l.in ſeruorũ. ff. de pęnis. dixit ꝙ maior pęna eſt ſtare in carcere,q̃ laborare in agro, vel in quolibet opere publico. ideo eſt,ꝙ carcer appellatur mala manſio,vt dicit tex.in l.ſi hominem.ff.depoſi.In glo.3.in fi. idem Archid. ſm quem tex.hic loquitur directe de ipſo carcere, quem habere poteſt ipſa eccleſia,vt in c.inquiſitores.ſ.de hære.eo.lib.ſm Ioan. An. In gl. in uer.perpetuum.idem Arch.de quo in c. dictum.81. diſtin.& in c.ex literis.hic alleg.& dicit hic Pe.de Anchi.ꝙ ſi aliquis cõdemnatur ad carcerem ad tempus,& non exprimatur ad quantum,ꝙ intelligitur ad decem annos,vt eſt caſus no.in l.ſine.ff. eo.ti.ſecundum eum,& vide no.in l.j.C.de poſtulan.per Doc.

ADDITIO.

a Nico.Supe. Carcer.Adde Ioan.An.in c.nobis.de apoſta. Vinc.God.Carcer de iure ciuili non poteſt ad pęnam aſſignari, ſed ad cuſtodiam tantum,ſecus de iure canonico.Oldr.conſi.88.uide Card. Flor.in clemen.1.de pœn.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio hominis & iuris non differunt quo ad interpretationem uerborum.*
2 *Filiorum appellatione & poſterorum,ueniunt tantum deſcendentes per lineam maſculinam,non per ſemininam,nec collaterales.*
Adde ad idem nu. 3.
4 *Papa ſi imponat pœnam Titio vſque ad quartam generationem, an includantur collaterales.*

CAP. IIII.

VBicunque. Pęna alicui impoſita, & eius poſteris, non extẽditur ad poſteros ex linea ſeminina.h.d.Et primo ponitur regula.Se
1 cundo exceptio.ibi,niſi.†No.j. ab homine vel a iure, ꝙ quo ad interpretationem verborum non cadit differentia inter diſpoſitionem hominis vel iuris, quia eodem modo verba debent interpretari.Ex quo infertur, ꝙ etiam ab homine poſſit pro delicto imponi pęna non ſolum delinquenti,ſed eius filijs & poſteris,& etiam collateralibus,vt in c.vnico.ſ.de ſciſmati.intellige, quando talis pęna imponitur a principe ex plenitudine poteſtatis, ſm Io.An.alias non poſſet ab homine talis pęna imponi,cum vnus pro alio puniri non poſſit,& pœna ſuos auctores tenere debet,ut ca.1.ſ.tit.proxi.& c.quæſiuit. ſ.de his quæ fi.a maio. parte. fallit tamẽ in caſibus expreſſis in
2 iure. † Secũdo no.in materia pęnali appellatione filiorum vel poſterorum veniunt tm̃ deſcendentes per lineam maſculinã non autem per ſemininam, & fortius non venirent collaterales,vt per Io.An.in ver.poſteritates.in c.in quibuſdam.ſ.eo.tit. ſm eum hic.& intellige,ſiue fiat mentio de ipſis filijs, vel poſteris vſq; ad certum gradum,uel generationem,ut hic in textu,ſiue ſimpliciter,ut ſ.eodem.Eo tñ quo ſimpliciter fieret mẽtio de ipſis poſteris,uel liberis,vſque ad quem gradum includãtur,dicit Io.And.hoc eſſe adeo dubium,quòd egeret determinatione ſummi pontificis.ipſe tñ aliter nõ declarat, forte poſſet dici ꝙ in dubio intelligetur vſque ad quartum gradum, ar. c.niſi.§.pro graui.in ver.ego ſum.ſ.de renun. & facit quod no.
3 in l.cum acutiſſimi.C.de fideicommiſ. † Vltimo nota,ꝙ ẽt ſi a iure vel ab homine fiat mentio de filijs vel poſteris etiam in materia pęnali,ueniunt etiam deſcendentes per lineam fœmininã qñ apparet ex diſpoſitione ipſius iuris, vel hominis hoc expreſſum : puta, ſi eſſet accepta emphyteuſis pro ſe filijs, & poſteris vſque ad tertiam generationẽ utriuſq; ſexus, quia tũc ex quo eſt expreſſum, vr̃ ꝙ veniant deſcendentes per lineã fœmininam,de quo ẽt uide per Bal. in l.2. C.de iure emphy. & ꝑ Imo.in c.potuit.ſ.de locato.In glo.2.in prin. vnde ſi tales non gaudent priuilegio & immunitate, eodem modo non ligãtur pęna,ſecundum Ioan.An.quod procedit non ſolum in fœminis deſcendentibus ex fœminis,ſed etiam in maſculis deſcendentibus ex fœminis, cum non veniant deſcendentes per lineam fœmininã, ut hic dicitur,& in d.l.j.hic alleg.bene tamẽ comprehenderentur filiæ ſęminæ primi gradus, ut no. in c.ſtatutum.el 2.ſ.de hæreticis.eod.lib.& in d.l.j.In ea.glo.ibi,& nõ matris.uide quod no.in c.2.ſ.de cõuer. infidelium,ſupertertia glo.

glo.In ea.glo.in fi.vide per glo. in ver. liberali. in clemen.j.de
4 baptismo.& quod no.in d.c.statutum. † In glo.fi.in fi. vide qđ
no.in c.ex tenore.s̃.qui fi.sint legi.super glo. fi. Quid autem si
per Papam imponitur pęna Titio & cognationi suæ vsque ad
quartam generationem, an tunc includantur collaterales. re-
fert hic Ioan.An.fuisse disputando conclusum,ꝙ consulendus
sit Papa, quid ipse intellexerit per illud verbum cognationis,
arg.l.humanum.C.de ll.& si id fieri non potest,præsumet̄ no-
luisse punire collaterales, vt sic pęna & dolus restringantur,
vt in regu.in pęnis.& in regula odia.j̃.eod.lib.& ita residet hic
Ioan.An. aliàs s̃m eum sequeretur adoptiuos includi, cum &
ipsi cognati sint, vt in l.j.ff.vnde cogna. & l. non facile. §. j. &
l.iurisconsultus.§.j.ff.de gradibus.Ex cuius dicto no.ꝙ appella
tione cognatorum non veniunt proprie consanguinei ex la-
tere materno tm̃,vt in l.j.§.2.ff.de gradi. & Instit. de succes.co-
gna.per totum.de quibus omnibus hic plene per Pet.de Anc.
& per Bal.in repeti.c.si pater.s̃.de testa.eod.lib. & ibi plenissi-
me dixi circa fi.vbi vide.

S V M M A R I V M.

1 *Sacrilegium dicitur quis committere percutiens Cardinalem.*
2 *Item quòd talis committit crimen læsæ maiestatis.*
3 *Domus delinquentis destruitur in certo casu,ut hic.*
4 *Domus alicuius si destruitur per sententiam,non propter hoc prohibetur, quin possit reædificari,nisi aliter in sententia fuerit dictum.*
5 *Cardinalem percutiens an possit ab eo absolui.*

C A P. V.

1 FOelicis. †No.j. dici sacrilegium percutere, vel
hostiliter sequi Cardinalem. & vide in
l.si quis in hoc genus.C.de episco.& cler. Secundo
no.ibi,aut defensauerit.aliud eē defensare, & aliud
receptare,de quo in c.2. s̃. de hære. eo.lib. & in l,j.ff.de recep.
Tertio no.ibi,ɔsilium &c. ꝙ in isto crimine æqualiter punitur
faciens, & dans cōsilium auxilium,& fauorem. facit quod no.
in d.c.2.& in cle.si quis suadente.j̃.e.& quod no.in ca. sicut di-
gnum.& in c.ad audientiam.s̃. de homici. & ibi per Innocen.
2 †Quarto no.ibi,læsæ maiestatis.hic delinquens contra Cardi-
a nalem [a] punitur vt reus læsæ maiestatis, & efficitur perpetuo
infamis,læditur enim maiestas Papæ.si eius Cardinales lędan
tur,vt hic,& 6.q.j.si quis cum militibus,s̃m Ioan.An.& Archi.
dicentem hoc crimen committi ēt ex læsione principis infe-
rioris a supremo,vt 2.q.j.in primis.ad fi.in ver.si vero. Quinto
no.ibi,intestabilis. ꝙ ille, qui priuatus est factione testamenti
actiue & passiue,dicitur intestabilis.facit quod no.in l.cum an
tiquioribus.C.de iu.delibe.& per Bar.in l.j.ff. de suis & legiti.
3 †Vltimo no.ibi,ædificia in ruinam. casum, in quo destruitur
domus propter delictum ipsius delinquentis, & hæc pęna nō
posset remitti per inferiorem a Papa, secundum Archidia. &
Ioā. An. & per no.15.distin.sicut sancti.in fine.quia pęnæ iuris
non possunt ab alio quàm a Papa remitti, secundum eos hic.
& facit 16. quæstio.j. frater.Quid autem si talis delinquens ha-
beret turrim, vel domum cōem cum alio, & pars inferior sit
sua,an tunc destrui debeat.fuit q.Bart.Brixien.in sua dominica
li.44.cuius dicta refert hic Archid.& Ioan.An.remittens se ad
no.per eum in addi.Spe.in rub.de pęnis.& per Bar.in l. Attei[s].
in §.de eo.de aqua plu.arcen.& hic per Doc. Et conclude, ꝙ si
propter tale delictum domus uel turris fuit destructa, tunc so-
cius poterit habere recursum contra delinquentem, arg.l.si is
cum quo.ff.commu.diuidū.s̃m Bar.ibi,si uerò talis domus, vel
turris non est destructa,fuit tamen lata sententia super eius de
structione fienda, & tunc fiscus redimet partem consocij, &
tota destruetur s̃m Bar.ibi,& ita potest procedere opi. Io. An.
de qua s̃.Et idem si non est lata sentētia, & maleficium est scā-
dalosum,s̃m Ioan.And. ibi. Sed si maleficium non est scanda-
losum,fiscus tamen succedit in omnibus bonis,prout est in ca
su isto,& idem s̃m Pet.de Anch.hic.sed si non succedit in om-
nibus bonis,& socius velit redimere partem destruendam, &
erit admittendus,sed non cogendus,s̃m Ioan.An.ibi.Sed si no
lit redimere,tunc pęna debet in aliud commutari, ar.l. & si se-
uerior.C.de infa.s̃m Bar.in d.§.de eo. & ita fieri debet per iudi
cem,ex quo fieri potest sine iniuria alterius, aliàs tenetur par-
ti ad interesse,ar.l.quemadmodum.ff.ad l.Aquil.secundū Imo.
hic, & posset tunc compelli, ut totam accipiat, ut in l.j. C.de
ali.rerum fiscalium.secundū Bal.hic.& hoc,qn̄ domus uel tur-
ris est cōis pro diuiso,secus si esset cōmunis pro indiuiso,quia
tunc socius posset compelli ad diuisionem, & assignare delin-
quenti partem superiorem, & consocio partem inferiorem,q̃
4 non destruitur s̃m Bald.in d.l. & si seuerior. & isto casu posset
procedere opi.Bar.Bri.ita tenentis.†Vltimo no. ibi, reparetur.
arg.ꝙ si per sn̄iam mandetur domus alicuius destrui,nō videa-
tur ex hoc prohibitus,ꝙ destructa nō reædificetur, nisi hoc in
sn̄ia specialiter exprimatur, s̃m Do. ɔ̃rium tn̄ fuit disputando
conclusum in simili q.de ciuitate condemnata a Papa ad de-
structionem murorum, vt post destructionē non possit repara
ri sine licentia Papæ,s̃m Cy.in l.seruus.C.de pęnis.& Bar.in l.
si quis adulterium.§.j.ff.de adult.s̃m Pet.de Ancha. Nec s̃m eū
ob.tex.hic, quia ista ponuntur ex abundanti, vide tamen per
Doc.in l.inter Castellianum. ff. de arbitris.In gl.in uer.sacrile
gij.in fi.uide per Archid.& Io. An.ponentes plures species sa-
crilegij.de quo in c.sacrilegium.17.q.4.& per glo. & Doctores
5 in l.si nondum.C.de furtis.†In glo.in ver.percusserit. in fi. no.
glo. & an percutiens Cardinalem possit ab eo absolui.uide ꝑ
Specu.titu.2.§.nunc dicamus.in ver.sed quæritur vtrum.& per
glo.sing.in c.2.94.distin.tenentem ꝙ sic.In glo.in ver.ratum.in
fi.idem Archi.& Ioan.An.licèt Ioan.Mona. aliud voluerit, &
non bene.& per rationem huius glo.dicit hic Arch. & Io.An.
ꝙ iste tex.dum loquitur de capiente Cardinalem,debet intelli
gi cum effectu:vnde propter insultum vel obsessionem ad do
mum factam ad verecundiam non haberet locum ista pęna,se
cus si obsessio fieret ad custodiam,quia talis dicetur captus.fa-
cit quod no.Innoc.in c.nuper.s̃.de senten. excom.vide dicta j̃.
in glo.in ver.insecutionem.In glo.in uer.receptauerit.in fi.q.a
tales non ita seuere puniuntur,ut in d.l.2.secundum Io. An.&
facit hæc glo. ad statuta uel banna facta contra receptatores
bannitorum, ut non includant consanguineos uel affines, de
quo dic vt per Bar.in d.l.2.

A D D I T I O.

a Vinc.God. Nota,quòd Cardinalis dicitur persona Illustris.Alex. in l.1. de off. eius cui mand.est iurisd.& in rub.de iurisd.om.iud.& Ias.in l.1.col.7. de off. eius cui mand.est iurisd.ubi hoc limitat.

S V M M A R I V M.

1 *Pęna competens alicui perpetuo,potest tolli ex iusta causa.*
2 *Bona alicuius si debent confiscari,an ueniant feuda,officia, beneficia spiritualia,uel temporalia.*
3 *Bona damnatorum regulariter non confiscantur.fallit in certis casibus, ut hic in glo.& lect.*

1 Nullus. † No.j.Papam posse actionem alicui competen
tem perpetuo tollere subsistente legitima causa,
de quo per Inno.& Doc.in c.quæ in ecclesiarum. s̃. de constit.
2 eo.lib.†Secundo no.ibi,feuda &c.ꝙ licèt bona alicuius veniāt
a confiscanda [a] propter delictum,non tamen in tali confiscatio
ne veniunt feuda,officia uel beneficia temporalia,uel spiritua
lia,quæ ab ecclesijs tenet,& fiscus prædicta occupare non po-
test,sed remanēt apud ipsas ecclesias, nec etiam ueniret ius pa
tronatus,vt per glo.in clem.pastoralis.s̃.de re iudi.& per Doc.
in c.cum secundū.s̃.de hæreti.& per Bar.in l.si finita.§.si de ue
3 cti.ff.de damno infec. † In glo.in ver.damnetur.in fi.fallit etiā
in casu huius c.de quo plene per Bar.in l.j.ff.de bonis damna-
to.& etiam in d. c. cum s̃m, nec habet locum hoc casu distin-
ctio inter bona paterna & acquisita,de qua in l.2.ff. de interdi.
& relega.& hoc propter enormitatem criminis, s̃m Ioan.An.
qui hic super uerbo,infamis,referendo Arch. dicit,ꝙ in crimi-
ne læsæ maiestatis & similibus,quibus bona confiscantur,do-
miniū ipsorū bonorū perditur,& acquiritur fisco ipso facto,&
sine sn̄ia,& sine traditione,sicut & bona ingrediētis monaste-
rium,ut in auth.ingressi.C.de sacrosan.eccle.& 19.q.fi. in ca.si
qua mulier.& per Innocen.in c.in præsentia.s̃.de proba. & fa-
cit quod no.in l.fi.C.de sacrosan.eccle.et in ca. ex literis. s̃.de
consuetudi.et in c.si adoptiuum.ff.de precario. Erit tamen po
stea necessaria sententia saltem in genere, quæ declaret eum
fuisse criminosum,antequàm fiat aliqua executio etiam in bo
nis,vt in d.c.cum secundum. Et proderit talis priuatio bonorū
respectu dominij, licèt ante sn̄iam non auferantur propter fru
ctus medij temporis,qui fisco debent restitui,ut in Auth.de in
cest.nup.§.j.s̃m Ioan.An.proderit etiam, ut sic talis pęna tran-
seat contra hæredes,ut non valeat alienatio facta post tale de-
lictum,ut no.in c.cum secundum.secundum Pet. de Anc. imò
plus dixit hic Io. And.post Archi. ꝙ non solum quo ad execu-
tionem confiscationis bonorum,sed etiam quo ad alias pęnas
de quibus hic,requiritur sententia saltem generalis,s. quæ de-
claret illum fuisse talem, ut d.ca.cum secundum. vnde quo ad
infamiam,de qua hic dicitur,nō sufficeret,ꝙ probatio sit facta
de

A D D I T I O.

a Vinc.God.Ad hoc nota,quòd confiscatis bonis filij, non uenit peculium castrense,& quare.Ruy.consi.25.nu.4.lib.5.

de crimine,vel ꝙ probatum ſit notorium, cum certi ſint modi,ex quibus irrogatur infamia,inter quos iſte non eſt:vnde ēt in crimine læſæ maieſta.quo ad infamiam requiritur ſnīa ſaltē declaratoria,vt ſ.vel confeſſio in iudicio facta, cum talis confeſſio infamet,vt l.qm̄.ff.de infa.ſm Arch.& Io. And. quorum dictū procedit,qn̄ infamia irrogatur per ſnīam, ſecus ſi irrogatur ipſo facto,vt patet in l.j. ff.de infa. Nam quidam ſunt effectus,qui ſtatim trahūt ſecum executionem ad factum, niſi ſui natura expetāt aliam extrinſecam executionem poſt ſe, ſicut eſt,ꝙ ſi quis ſit infamis,ſit inteſtabilis,& iſta trahunt ſecū executionem,ita vt alia actualis executio nō requiratur,& in iſtis alia declaratoria non requiritur, licèt aliud velit hic Archid.& Io.An.Quidam ſunt effectus, qui nō trahunt ſecum executionem,ſed ſui natura eam expetunt poſt ſe,vt eſt pęna confiſcationis bonorum, & priuationis beneficij,& iſta expetunt executionem actualem facti,ut ſic de facto transferantur bona,& tunc requiritur ſententia declaratoria, vt d.c. cum ſecundū.& per Inno.in c.cum criminis.ſ.de cōceſ. præben. quod videtur procedere etiam in pęna diffidationis, ex quo illa poſt ſe expectat offenſionem.ſm Imol.& ita tranſit hic Domi. adducēs ad hoc quod no.Innocen.in cap.qualiter.el 2.in glo.magna.in ver.item no.ꝙ ſnīa.ſ.de accuſa.Sed aduerte,quia prout dictum fuit in d.c.pro humani.in fi.licèt quis ipſo facto fiat infamis,& quo ad hoc non requiratur alia ſententia, ſicut etiam non requiritur quo ad hoc,vt perdat dn̄ium, vt ſ. tamen quo ad hoc vt repellatur tanquàm infamis,requiritur ſnīa declaratoria, ſicut requiritur quo ad hoc,vt diffidatus poſſit offendi.facit glo. in uer.donec.in cle.j.de deci.& in Auth. de tabel.§. vt tamen. & per Bal.in l.iubemus.§.ſane.C.de ſacroſan. eccl. & per Bar. in l.eius qui delatorem.ff.de iure fiſci.

S V M M A R I V M.

1 *Filiorum appellatione non ueniunt nepotes,etiam in linea directa deſcendentes.*
2 *Denunciatio excommunicationis fieri poteſt diebus feriatis etiam in honorem Dei.*
3 *Nudus non dicitur,qui habet tantum fęmoralia,ſed nudus dicitur, qui nō eſt tectus aliquo tegumento.*
4 *Confiſcatio trahitur tantum ad bona præſentia,& non ad futura.*
5 *Filius an perdat beneficium eccleſiaſticum propter crimen læſæ maieſtatis commiſſum a patre ſuo.*
6 *Beneficij appellatione an comprehendatur epiſcopalis dignitas.*

1 a Quod ſi quis. †No.j.appellatione ª filiorum nō venire nepotes etiam deſcendentes per lineam directam,de quo plenius per Bar. in l.liberorum.ff.de verb.ſigni. tamen appellatione nepotum veniūt filij filiorum per rectam lineam deſcendentes,de quo in ca.1.ſ. de ſciſmati. & c.ſtatutum.el 2.ſ.de hæreti.eo.lib.Secundo no.ibi, vel mundani, iudicem eccleſiaſticum poſſe priuare laicum dignitatibus, & officijs etiam ſecularibus ratione delicti commiſſi in
2 clericum. † Tertio no.ibi,ſingulis diebus &c.practicam denūciationis excōicationis latæ a iure,ex quo infertur, ꝙ talis denunciatio fieri poteſt diebus feriatis etiam in honorem Dei,
3 de quo in c.fi.ſ.de iud.†Quarto no. ibi, fęmoralia tantum &c. ꝙ ille non dicitur nudus,qui habet tm̄ fęmoralia,qui enim nō eſt tectus aliquo tegmento,ille nudus dicitur, ut de pęni. diſt. 2.ſapiens.cum duobus c.ſeq.ut no.12.q.j.clericus.in fi.ſecundū Archi.& Io.And.adeo ꝙ qui ferret filum vel paleam in capite, non diceretur nudus,ut per glo. in ver. non nudis. 21. diſt.cleros.Quinto no.ibi, nec exinde. ar. ꝙ qui relegatur in certo loco ad tempus certum,non poſſit exinde recedere abſque licentia relegantis, etiam poſt tempus finitum, de quo tamen per
4 Bald.in l. actione. §. item qui ſocietatem. ff.pro ſocio.†Sexto no.ibi,poſtmodum acquiſitis, ꝙ licèt quis ſit bannitus & diffidatus,& eius bona publicata, tamen talis confiſcatio trahitur ad bona præſentia,non aūt ad futura, & ſic poteſt de nouo acquirere. facit l.ſi tibi mandauero.§.is cuius mihi bona.ff.manda.& vide glo.ſing.in l.nam ad ea. ff. de condi. & demonſtra.
5 † In glo.in uer.pontificalem. in prin. tene menti ex gl.iuncto tex.ad limitationē glo.ſing.56.diſt.ſatis peruerſum.volentis,ꝙ propter crimen læſæ maieſta.commiſſum per patrem,licèt ꝑdat filius oīa bona temporalia patris,tamen non perdit beneficium eccleſiaſticū.Nam illa gl.procedit, qn̄ crimen læſæ maieſta.cōmittitur in principē ſecularē:ſecus ſi in eccleſiaſticum, quia tunc filius redditur inhabilis ad oīa beneficia, & ipſis ip-
6 ſo facto priuatur,ut eſt tex.& glo.hic, quā ſing.no.†In ea. glo.
b in fi.no.ex glo.ꝙ appellatione ᵇ beneficij non cōprehenditur dignitas epalis in materia pęnali,ſm Domi. de quo no.in cle. auditor.de reſcrip.& in reg.j.j.eo.lib. In glo.in ver. inſecutione.in fi.vide dicta ſ.in glo.in ver.ratum.facit iſte tex.& glo.ad no.de pę.diſt.j.ſi quis pulſatus,quia cum hoc ſit ſpeciale, ꝙ inſequens ſit excōicatus, ergo in ōriū eſt ius cōe.ſ. vt inſequens & vibrans non tn̄ percutiens clericū excōicatus non ſit, & idē tenuit Arch.17.q.4.ſicut qui.ſm Ioā. An. hic.qđ no.ad materiā c.nuper.ſ.de ſen.excō.In glo.in uer.vicinarū.ibi,legales.idem Io.Mo.& Ioan.An.In ea.glo.ibi, infra prouinciam, uel finitima & propinqua,ſm Archi.pro quo facit cle.ſi quis ſuadente. in uer.ꝙ ſi terra.j.de pęnis.ſm Io.An.Sed certe prout dicit glo. no.hic in prin.& in fi.ꝙ quæ loca dicantur vicina, relinquitur arbitrio iudicis, qui debet arbitrari attenta qualitate perſonarum,locorū,& factorū,& ita ēt tenuit Bar. in l.4. §. ſi tam vicinum.ff.de damno infec.Qui autem dicantur vicini,no.in cap. quanto.& c.quoſdam.ſ.de præſump. & per Bar. in l. ſi tertius. ff.de aqua plu.arcen.

A D D I T I O N E S.

a Nic. Sup.Appellatione filiorum.Adde glo.in cle.j.de baptiſ.Io.An. in c. ſtatutum.de hære.lib.6.in nouella.Ant.de But.in c.ad extirpandas.de filijs presbyte.Bar.in l.alimenta.ff.de ali.leg.Lud.Ro. conſi.438. incip. In caſu præſentis conſultationis.
b Nic.Sup.Appellatione beneficij.Adde glo.in cle.auditor.de reſcri.glo.in cle. 1.ut li.pen.glo.in cle.ſi Romanus.de præben.
Vinc.God.Adde,ꝙ beneficium eccleſiaſticum large & ſtricte eſt accipiendū, Cor.conſi.66.placet.litera s.lib.3.

S V M M A R I V M.

1 *Pęna ſimpliciter impoſita fauorem uel conſilium dāti, non comprehendit eum,qui dat nudum conſilium uel fauorem.*
2 *Pęna delicti debet commenſurari ipſi delicto.*
3 *Occidens Cardinalem capiens epiſcopum uel expellēs,qua pœna puniatur.*

1 Illud. †No.j.ibi,nudo cōſilio. iuncto prin. huius c. ꝙ pęna ſimpliciter impoſita danti conſiliū vel fauorē, non includit illum qui dat nudum conſiliū uel fauorē. Secūdo no. ibi,fratres,qui dicantur de linea tranſuerſali,prout ſunt fratres
a & filij fratrū, qui filij fratrum veniunt appellatione ª nepotū, vt hic probari vr̄,de quo uide no.in c.1.ſ.de ſchiſma. & in cap. fundamenta.ſ.de elec.eo.li.Tertio no.ibi,noſtræ familiæ, ꝙ in hoc familia non gaudet priuilegio dn̄i,cum aliter puniatur offendens dn̄m q̃ offendens familiam,de quo in c.licèt.ſ. de pri
2 uileg.eo.lib.†Vltimo no.ibi,proportionetur, ꝙ vindicta & pęna criminis debet commenſurari delicto.facit c. quæſiuit.ſ.de his quæ fiunt a ma.parte.& de pę.diſt.1.menſurā.& ſic ex qualitate pęnæ deprehenditur qualitas ipſius delicti, an ſit graue vel leue,ut in c.non afferamus.23.q.3.In glo.in uer.ſimpli.in fi. idem o.1Mona.de quo hic per Ioā. An. In glo.in uer.in aliquo ꝑdictorum.in fi.an aūt dicatur reſeruata abſolutio Papę, ſi aliquis capiat uel verberet clericos familiares Papæ,ſeu Cardinalium,& dic ꝙ non,arg.§.præſenti.ſ.eo.c.vbi in certo caſu reſeruatur abſolutio,ergo ſecus in alijs. iſti tamen ſunt grauius puniendi,q̃ ſi alios nō familiares percuſſiſſent,per iſtum tex. ſm
3 Archi.& Ioan.And.†In glo.in ver.cauſam.in fi. patet ex tex.q̃ pęna imponatur occidentibus Cardinalem. Et de occidente, capiente,vel expellente epm̄,dic ut habetur in clemen.ſi quis ſuadente.j.eod. & in c. ſi quis deinceps.17.q.4. & 24.qō.4.quiſquis.de occidentibus autem presbyteros inferiores, & monachos,no.in c.de presbyterorum.et c.qui ſubdiaconum.17.q.4. et in d.c.ſi quis deinceps.

A D D I T I O.

a Nic.Sup.Veniunt appellatione nepotum.Adde Abb. in c. per tuas. de probat. Cel.Adde iſtum in c.fundamenta.nu.7. & quod ibi notaui in apoſtil. ad eum. in uer.nepos.ſupra de elec.
Vin.God.An talis nepos comprehendatur in ſtatuto,uide Alex.conſi.49. col. 3.uerſi.& ſtatutum.lib.1.& ibi in additionibus.

S V M M A R I V M.

1 *Pęna legis non tollitur per pęnam canonicam.*
2 *Pœnæ nouæ introductio.lex noua an tollat antiquam.*
3 *Crimen ſacrilegij punitur ſecundum canones, & ſecundum leges, ſecundū quas requiruntur duo copulatiue,ut ſit ſacrilegium.*
4 *Pęnæ plures an poßint imponi pro vno delicto. Et ponit regulam negatiuam,quam notabiliter limitat octo modis.*

1 Per hoc. †No. j. ꝙ pęna legalis non tollitur per pęnam canonicam.facit l.qui ſepulcha.C.de ſepul.vio
2 la.de quo j̄.in glo.†Secundo no.quòd per introductionem nouæ pœnæ per conſtitutionem nouam non tollitur antiqua,ſecundū Do.et ſic licet lex noua,uel ſtatutum loci imponat pro delicto certam pęnam, non uidetur ſublata pęna a iure cōi pro eodem delicto impoſita, et ita videtur hic velle Ioan. An. dicens hoc fuiſſe diſputatum.facit l.quoties.ff.de actio. et obliga.et c.1.de re iudi.eod.lib.fallit, niſi ex verbis legis uel ſtatuti aliud

aliud appareret, vt in l.qui cum vno.§.qui post desertionem.ff.
de re mili. & ita voluit Bart.in l.j.ff.vi bono.rap. & Bal. in l.in
3 eum.C.de fur. & Pet.de Ancha. hic.† Tertiò no.ibi, contra sa-
crilegos, ꝙ sacrilegium punitur tam ſm canones, q̃ ſm leges,
ſm quas requirũtur duo copulatiue, vt sit sacrilegium, scilicet
auferre sacrum de sacro, sed ſm canones sufficit alterum, vt in
c.quisquis.17.q.4.& no. in l.si nondum.C.de fur.& quæ sit pę-
na, habetur in l.sacrilegij. ff.ad l. Iul.pecul. Improprie tamen
etiam ad alia crimina refertur, vt patet C.de crimine sacrileg.
per totum. & ita potest intelligi text. hic vocans sacrilegos il-
los, qui contra rem publicam, ecclesiam, vel contra Princi-
pem aliquid faciunt. de quo hic per Archidia. & Ioan. And.&
s̃.in glos. 4. In glos. in ver.adimimus.ibi, sunt paria.ideo dici-
tur quòd omnia iudicia dicuntur absolutoria, vt Instit. de per-
pe. & tempo. act. in fi. & intellige, quòd sint paria non in to-
to, sed in tanto, quia simpl'r absolutus, est absolutus in oĩb. sed
condemnatus in tanto, & soluens, absoluitur a tanto, si tamen
ex alio capite teneatur, non est absolutus, sed poterit conue-
niri, vt l. 2. ff. de priuatis delict.saltem in eo, quod excedit, vt
no. ff.de regu.iur.l.nemo ex his.§.quot. & per hoc est respon-
sum ad l.licet.ff.nautæ caupo.secundum Ioan.Mona .& Ioan.
4 And. † conclude, an pro eodem delicto possint imponi plures
pęnæ.& dic ꝙ non regulariter, vt l.senatus.ff.de accusa.& in c.
at si clerici.hic alleg.cum vna tollat alteram non solum in eo-
dem foro, siue sæculari, siue ecclesiastico, sed etiam in alterius
foro, quia pęna imposita in foro sæculari tollit pœnam in ec-
clesiastico & econtra, vt voluit Ioan.And.& Hostien.in c.tuæ.
s̃.de procurato. Quod tamen limita primò propter enormita-
tem criminis, vt hic dicitur per glos. & in d. c. at si clerici. Se-
cundò limita, quando per nouam constitutionem imponere-
tur pœna penitus diuersa a prima, quam imponit ius commu-
ne, cum tunc vtraque exigatur, vt l.quæ sepulchra.C.de sepul.
vio.& l.quoties.in princ.ff.de act. & oblig. per quas leges fuit
ita disputando conclusum, ſm Io.And.putà si vna pęna est ca-
pitalis, altera pecuniaria, vel diuersi generis, ita ꝙ vna possit
euelli de corpore alterius.facit l.qui cum vno.§. qui post deser
tionem. ff.de re mili. & quod no. per Cyn. in d.l. qui sepul.&
in l.transigere.C.de transac.ſm Bal.ibi. Tertiò limita, quando
vtraq; prosequitur interesse priuatum, & vtraq; descendit ex
facto, ex quo resultant diuersi tituli criminis, qui habent se vt
species separatæ & distinctæ, cum tunc ex vtraq; puniatur, vt
l.si adulterium cum incestu.ff.de adulte.& l.qui de crimine.C.
de accu. si oriantur propter duo crimina, quæ habent se vt ge-
nus & species, cum tunc vna sufficiat, vt d.l.senatus. ſm Barto.
ibi. Quartò limita, quando vna pęna tenderet ad interesse pri-
uatum, & alia ad vindictam, seu vna est ciuilis, alia criminalis,
vt l.j.C. quando ciuilis actio, & facit quod no.in l. prætor edi-
xit.§.j. ff.de iniur. & per Io. And.in c.cum dilecti.s̃. de dolo &
contu.in vlti. glo. Quintò limita, quando vtraq; imponeretur
per eandem legem, vt in l.placet.hic alleg. Sextò limita, quan-
do vna pęna esset temporalis, alia spiritualis, vt no.per glos.in
c.de his.hic alleg. & per Io.And.in c.j. de offi. ordi.in glo.fi.&
ita tenet Bal.in dicta l.placet. Septimò limita, quando pro eo-
dem delicto imponuntur pęnæ diuersis, cum pęna vni impo-
sita non liberet alium, vt in l.si quis ad declinandam.C.de epi-
sco. & cleri. & l.pen. ff. ne quis eum. secũdum Pet.de Ancha.
hic, & ita etiam voluit hic Io.Mo.dicens, ꝙ si vniuersitas sit pu
nita ex delicto, tamen singulares de vniuersitate puniri pote-
rũt.facit l.sicut.§.j.ff.quod cuiusq; vniuer.& l.aliud.§. refertur.
ff.de reg.iur. cũ alia pęna cadat in delictis vniuersitatis, & alia
in delictis singulorum, ſm Io.Mona.& Io.And. Octauò limita,
quando vtraq; prosequitur interesse priuatum, seu vtraque est
pecuniaria, cum tunc altera imponi possit, quatenus excedit,
vt l.j.ff. vi bo.rap. secus si non excedit, sed sit omnino paritas,
vt in c.pastoralis.s̃.de fide instru.prout fuit disputando conclu
sum ſm Io.And.hic.quod intellige, quando ex ipso facto resul
tant diuersi tituli criminis, & diuersæ agendi formæ, & ipsi ti-
tuli criminis habent se vt genus & species, vt est furtum ad ra
pinam, cum tunc si actum sit vna actione criminali, agi possit
ex altera, quatenus excedit, vt d.l.j. aliàs verò si ex ipso facto re
sultet vnus titulus criminis, sed diuersæ agendi formæ, vna ele
cta, altera tolleretur, vt l.item ait.§.fi.ff. nautæ cau. & l.plura.ff.
de actio.& oblig.ſm Bart.in l.j.§.dixerit aliquis.ff.de publi.de
quo ibi plene per eum, & Imo.& Pet.de Ancha.hic.

S V M M A R I V M.

1 *Iudex ecclesiasticus qualiter potest punire iudicem laicum negligentem pu-
nire delinquentes in re ecclesiastica.*
2 *Instantia causæ durat quandoque tantum per mensem in delictis, cum re-
gulariter duret biennio.*
3 *Ciuitas Romana venit appellatione vrbis simpliciter facta.*
4 *Difficultas siue impotentia excusat a pœna, quæ imponitur ratione negli-
gentiæ.*
5 *Ciuitas interdicitur propter delictum ciuium.*
6 *Cardinalis, qui verberatus, vel aliàs iniuriatus fuerit, an possit declarare
pœnam, quæ imponitur per hoc capitulum.*

1 Quapropter. † No.j.ibi, quam officiales. ꝙ iudex ec-
clesiasticus potest punire iudicem lai-
cum non punientem laicos delinquẽtes in re ecclesiastica, &
in casu isto propter delictum domini puniuntur eius officia-
les. ratio est, quia debent dñm incitare, quid facere debeat, nõ
autem negligere, & sic puniuntur quodãmodo ex proprio de
2 licto, de pę.dist.j. nemo.ſm Io.And.† Secũdò no.ibi, infra men
sem.no.speciale in hoc crimine, vt instantia duret per mẽsem,
cum regulariter in criminibus duret biennio, vt l.fi.C.vt intra
certa tp̄a. abbreuiabũt ergo hic dilationes, & non appellabĩt.
sic s̃.de hæreti.eo.lib.c.inquisitionis.ſm Io.And. dicẽtem post
Archi.ꝙ talis mensis currit a die accusationis factæ, & põt in-
telligi iste tex.ſm vnum intellectum, vel ſm alium intellectũ a
die denũciationis factæ ipsi iudici ab officiali, vel a priuata per
sona, cum possit iudex in hoc crimine sine accusatione pro-
cedere, licèt hodie hoc sit regulare, vt iudex in omni crimine
possit per inquisitionem procedere, vt in Authen.de collato.
§.iubemus.col.9.ſm Io.And.quod intelligit hic Bal.fama pro-
uocante, vt C.de offi. rectoris prouinciæ.l. iustissimos.de quo
plene in c.j.s̃.de accusa.co.lib. & per Bart. in l.j.§.si publico.ff.
de accusa.& per Bal.in l.pen.& fi.C.de proba.& per Innoc.&
Doct. in c.qualiter.el 2.s̃.de accusa. Vel ſm alium intellectum
currit a die notitiæ per famam notum ipsi iudici. Pro quo facit
quod no.Io.And.post Innoc.in c.bonæ me.Mag. super glo.&
ita s̃. de elect. quia fama inducit notitiam, vt in c.cum contin-
gat.s̃.de rescrip.in prima glos. imo tenet hic Archi. quòd talis
mensis currit a tempore cuiuscunq; notitię, arg.l.item veniũt.
§.petitam.ff.de peti.hęredi.& licèt de iuris rigore computatio
fieri debeat de momento ad momẽtum, vt probat tex. hic ibi,
postq̃ &c.hoc casu dies notitiæ computabĩt in mẽse, cum ma-
teria sit pęnalis & restringenda, vt in c.statutum.s̃. de elec.eo.
lib.ſm Archi.& Io.And.quod dictum sing.tene mẽti, vt in pę-
a nalibus dies termini [a] non computetur in termino, ne fiat cõ-
putatio de momento ad momentum.& facit quod no. per Io.
And.s̃.tit.proxi.c.j. & fi.& in l.j.ff.si quis cau. Et addit hic Bal.
ꝙ dictum vnius notabilis viri faciat præsumi sciam & iustã cre
dulitatem inducit, ſm gl.no.in l.Titio vsusfructus.ff.de ꝯdi.&
3 dem.† Tertiò no.ibi, vrbem. ꝙ appl'one [b] vrbis simpl'r facta ve-
b nit tm̃ ciuitas Romana.de quo in l.2.de ver.signi.Pro quo glo.
in l.ad solu.C.de solu.& in c.3.s̃.de pęnitentijs & remis. Appel
latione tamen vrbis sacræ intelligitur de Hierusalem, ſm glo.
in l.3.C.de nau.fęno. Quartò nota ibi, quæ talia &c. quòd ciui-
tas seu vniuersitas potest delinquere non solum committen-
do, sed etiam negligendo, quòd quando collegialiter cõmu-
nitas ciuium & rectores ciuitatis illud agunt, vel negligunt. fa
cit l.iubemus nullam.C.de sacrosan.eccl.facit quod no.in c.di
lectus.el 2.de simo.& in l.illud.§.refertur.ff.de reg.iur. ſm Ioã.
And. de quo etiam per Pau.in clemen.j.in ver. ciuitas.j̃.eo.tit.
& per Inno.in c.grauẽ.de sen.excõ.& per Bart.in l.aut facta.§.
4 fi.ff. de pęnis.† Quintò no. a ꝯrio sensu ibi, facultas, ꝙ a pęna,
quæ imponitur ratione negligentiæ, excusat impotentia, seu
difficultas, putà si delictum puniri non potest propter poten-
tiam facientis vel multitudinem delinquentium, vel graue scã
dalum, vt quia armis se defendunt, vel loci difficultate se prote
gunt, ſm Archi.& Io.And.quod no.quia facit ad q. de villa vel
officiali obligato capere malefactorem, vt excusetur si capere
non põt supradictis interuenıẽtib.de quo per Bar.in l.j.§.occi-
sorũ.ff.ad Sil.& ibi per Bar.ff.de incẽ.ruina & nau.& qđ no.in
5 c.cupientes.§.cęterum.ff.de ele.eo.lib.† Vlt.no.ꝙ p̄p delictum
c ciuitatis seu ciuium ipsa ciuitas [c] interdicitur, facit c.non est.s̃.
de spon.

ADDITIONES.

a Celsus. Dies termini Adde Card.in cle.j.de appel.Alex.omnino in l.cum bis-
sextus.& in l.anniculus.ff.de ver.sign.& Gemi.in c.j.nu.2.& ibi notaui in apo
still.ad eum, in ver.non computatur.2.de resti. spo.
Vinc.God. Adde Alex.in l.cum bissextus.de ver.signi.& Fely.in c.placuit.col.j.
de præscrip.
b Nic.Sup. Appellatione vrbis. Adde glo.in c.forus.de ver.signi.Doct.in cle. Ro
mani, in §.j.de iureiur.Io.And.in c.significante.de pœni.& remis.
Vin.God. Adde Alex.in l.2.de uer.signi.
c Vin.God. Ciuitas interdicta perdit priuilegia, Alex.in l.aut facta.§. fi.de pœn.
tamen non potest excommunicari, Fely.in c.responso.de sen.excom.

de sponsa. imo in casu isto priuatur pontificali dignitate, idest ordine seu executione ordinis vel dignitatis, cum dignitas episcopalis & ordo pontificalis pro eodem sumantur, secundum Archidia. alleg. no. in c. post transla. circa fi. ꝭ. de renun. & per Innocen. in c. j. ꝭ. de eo qui renunciauit. vnde per hanc priuationem officium episcopale quo ad locum ipsum erit sublatũ, vt in §. generaliter. 22. q. 5. nec poterit episcopus ibi episcopale officium exercere, ſm Archid. contra cuius dictum facit quod no. Io. And. post Host. in c. accedentibus. in tex. & super glo. 2. ꝭ. de exces. prælato. vbi distinguitur inter ea, quæ sunt dignitatis, quæ per inferiorem præscribuntur, & illa quæ sunt ordinis, quæ non præscribũtur, vnde remanet dubium in his, quæ sunt episcopalis iurisdictionis, & etiam per quem tunc exhibeantur episcopalia, & cuius auctoritate, & quo loco, & an episcopus in loco vel extra locum quo ad extraneos possit exercere pontificalia, & quid si moriatur, an eligatur successor. quæ dubia egerent declaratione, & etiam an hic appellatione ciuitatis includatur diœcesis. & Archid. tenet hic, ꝙ non, per no. in c. Rodulphus. ꝭ. de præscrip. minus tamen dubium esset, quando ipsa diœcesis non subesset ipsi ciuitati, egerent tamen declaratione, ſm Io. And. qui aliter non determinat, de quo per Barto. in l. vrbis appellatione. ff. de verb. signifi. & no. in c. si ciuitas. j. de sen. excom. & dicit hic Domi. ꝙ tex. hic non priuat episcopum, qui iam erat institutus, sed ciuitatem pontificali dignitate, vnde remanebit episcopus, & retinebit episcopatum, donec viuet, & nominabit se episcopum, tamen non illius ciuitatis quæ perdidit nomen ciuitatis, sed diœcesis, seu ab ipsa diœcesi, & exercere poterit episcopalia in loco non subiecto iurisdictioni ipsorum delinquentium. Post mortem verò ipsius episcopi alius non eligeretur sine licentia Papæ, arg. eorum quæ no. Innoc. in c. 2. ꝭ. de ope. no. nuncia. vnde debet Papa consuli,
6 qui prouidebit ſm practicam c. ita nos. 25. q. 2. ſm Domi. † In glo. in fi. ibi, & pęnas imponere, sed querit hic Io. And. post Archid. an Cardinalis legatus, contra quem cõmittitur tale crimen, possit declarare has pęnas cõtra ciuitatem, & delinquentes, præsupposito ꝙ factum sit notorium, ita ꝙ negari non possit, vel ꝙ vniuersæ viciniæ populus sit testis, ꝭ. de purga. canoni. c. pen. & tenet ꝙ sic, quia cum per hanc constitutionem sit lata sententia, quæ trahit executionem & factum est notorium, non est necessaria probatio vel sententia, vt no. per Inno. in c. j. ꝭ. de offi. deleg. eo. lib. & in c. ex parte. ꝭ. de verb. signi. intellige, ꝙ non sit necessaria sententia in scriptis solenniter proferẽda, vt in Auth. vt iud. sine quoquo suffra. §. necessitatem. sed bene requiritur notificatio & declaratio, vt in c. cum secundum. in fi. ꝭ. de hæreti. eo. lib. sed vbi dubium esset, an locum habeãt pœnæ hic expressæ, melius est id fieri per superiorem ipsius Cardinalis, cum non debeat quis esse iudex in causa sua, ſm Io. And. ex cuius dictis no. hic Dom. ꝙ licèt non possit quis cognoscere de iniuria sua ad imponendum pęnam, tamẽ potest per sñiam declarare pęnam a iure impositam, sed certè hic nõ colligitur, vel ex dictis Io. And. nec hoc est verum, nisi in notorijs, qñ prosequeretur iniuriam ecclesiæ, vt colligi potest ex dictis Io. And. hic, & vt est dictum in c. j. ꝭ. e. tit. & lib. & dic vt ibi.

De pœnitentiis & remissionibus. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictione carens non potest alteri tribuere potestatem citandi.*
2 *Archiepiscopi non habent potestatem regulariter in subditos suffraganeorum suorum.*
3 *Archiepiscopus an possit concedere questores pro quolibet opere pio, sicut pro fabrica matricis ecclesiæ.*
4 *Archiepiscopi possunt concedere literas indulgentiales per totam prouinciam, quas literas concedere possunt legati.*
5 *Capitulum vacante sede an possit concedere indulgentias, quas poterat cõcedere archiepiscopus, vel episcopus.*

CAP. I.

Omana. Quæstores non citant aliquos, licèt possint monere, vt conferãt in fabricam, nec põt archieps in ꝯcedendis indulgentijs excedere statuta concilij generalis. h. d. Et habet tres partes, sicut tria sunt dicta. secundũ ibi, super. tertium ibi, in cõcedendo.
1 † Not. j. ꝙ carẽs iurisdictione non põt tribuere alteri potestatem citandi sibi non subditum, & cõmissio non valeret, nec citatus ab eo tenetur ire allegaturus suum priuilegiũ, quod procedit, quando constat illum non suum iudicem, sicut est hic in istis quæstoribus citantibus ex cõmissione archiepiscopi, ſm Inno. & Archi. dicentes, ꝙ impune istis quæstoribus non parebit. de quo in c. veniens. ꝭ. de accu. in gl. fi. & 3. q. 2. si eps. ſm Io. And. Scđo no. a ꝯrio sensu, ꝙ iurisdõnem hñs põt tribuere parti ptãtem citandi aduersarium suum in cã sua, de quo in c. cum sit. ꝭ. de app. & in l. miles. §. qui iudicati. ff. de re iudi. & per Bal.
2 in l. si vt proponis. C. qũo & qñ iudex. † Tertiò no. tex. ibi, tribuũt ptãtẽ, cuius est duplex rõ. Prima, quia rřr in subditos suffraganeorum nõ hñt ptãtem, & ẽt quia in hac materia nõ hñt iuris executionem, sed charitatiuam solicitudinem, & exhortationem quo ad gratuitum quæstum. vnde cancellaria isto casu non dat literas ꝯpulsorias. & istud est quod soluit ꝯrium c. j. ꝭ. tit. proxi. ſm Io. And. ex cuius dicto no. ꝙ licèt archieps punire possit subditos suffraganeorum impedientes eum, vel eius officiales in iurisdictione cõtentiosa, vel quasi, vt d. c. j. tñ non poterit iurisdictionem exercere cõtra ipsos subditos suffraganeorum impedientes eum, vel eius officiales circa charitatiuã sollicitationẽ, & exhortationem, vt hic, sed bene posset archieps coercere suffraganeos, & eorum officiales, sed absq; iusta causa non permittit proponi indulgentiam per ipsos archiepiscopos missam pro fabrica suæ ecclesiæ, si patenter eam impediunt, cum potestas ipsorum archiepiscoporum circa exhortationem, de qua hic in tex. esset aliàs elusoria, vt in c. ex literis. ꝭ. de offic. deleg. & quia sunt iudices suffraganeorum, vt in c. pastoralis. ꝭ. de offic. ordi. vbi de hoc ſm Ioan. And. & ita sequitur
3 d. Flo. in clem. 2. eo. tit. in q. 2. † In glo. j. in prin. An autem sicut archiepiscopus potest concedere quæstores pro fabrica matricis ecclesiæ, vt est tex. hic, ita etiam possit pro quolibet opere pio, & dic ꝙ sic, cum eadem sit ratio, & per ꝯns idem ius, ꝭ. de consti. transla. & tex. hic dum loquitur de fabrica, gratia exempli loquitur, vnde non restringit regulam tex. in c. pen. ꝭ. co. tit. & in c. si Papa. in fi. ꝭ. de priuil. eo. lib. & ita tenet Imo. in d. cle. 2. in fi. & d. Floria. ibi in 3. q. In ea. glo. ibi, quarta quæ pertinet ad ordinationem episcopi. 12. q. 2. Vulteranæ. & 10. q. 3. vnio. vbi de hoc secundum Archidia. & Ioan. And. In ea. glos. in fi. est enim opus fabricæ opus pietatis & misericordiæ, 86. dist. non satis. & licèt ad Principes & religiosos spectet ecclesias restaurare, 80. distin. c. fi. non tamen ad hoc est aliquis astringendus, cum ab initio vota sint gratuita, vt in c. magnæ. ꝭ. de voto. & hoc nisi maior pars capituli concordaret, vt c. fi. ꝭ. de his quæ fi. a ma. parte. vel nisi sint illi, quorum principaliter interest, & qui ad id tenentur, vt d. c. fi. cum tales possint compelli per illos, quibus immediate subsunt, quorum totum cõtrarium est hic. de quo in d. c. j. in glos. fi. An autem illicite acquisita & incerta possint in hunc vsum conuerti authoritate episcopi, vide per Io. And. & Docto. in c. 2. ꝭ. de testa. eo. lib. In glo. in ver. ipsorum. in fi. de officio horum quæstorum quale sit, habetur in c. vt officium. in §. compescendi. ꝭ. de hęreti. eo. lib. & ibi no. an possint prædicare, de quibus etiam no. eo. titu. in c. cum ex eo. & vide hodie in cle. 2. j. eo. vbi est prouisum contra eorum abusiones. In glo. in ver. prouinciæ. in fi. licèt indulgentia non prosit non subditis, tamen non subditi possunt ea vti de licentia suorum iudicum, vt no. in c. quod autem. hic alleg. & in d. c.
4 cum ex eo. & j. eo. c. fi. ſm Ioan. And. † In glo. in ver. mouere. in prin. & habetur in c. nostro. hic allega. ꝙ non solum in eorum diœcesi, sed etiam per totam eorum prouinciam possunt archiepiscopi dictas indulgentiarum literas cõcedere. Quas literas remissionum possunt legati concedere, vt no. in c. fi. ꝭ. de offi. lega. suis tamen subditis, vt in d. c. quod autem. imo & etiam episcopi possunt suis subditis concedere, vt no. j. eo. c. fi. Abbas tamen & inferior ab episcopo non potest, vt in d. c. accedentibus. Et vide dicta j. eo. in c. fi. & intellige de episcopis confirmatis & consecratis, vel solum confirmatis, dummodo sint sacerdotes, vt videtur hic velle Ioan. Andr. post Archidia. secus si essent tantum confirmati, & non sacerdotes, quia tales indulgentias concedere non possunt, & ita transit hic Io. And. & in dicto c. accedentibus. & Gasp. de Calde. ibi referendo Thom. 4. sententiarum, 20. distin. q. 4. arti. 2. & 3. dicentem, quòd cum remissio, quæ fit per indulgentias, sit iurisdictionis & non ordinis, & cum diaconi, & qui non sunt sacerdotes, possunt habere iurisdictionem, vel commissarij sicut sunt legati, vel ordinarij sicut electi, poterunt ipsi licèt non sint sacerdotes indulgentias facere, licèt in foro pęnitentiali absoluere nõ possint, cum talis absolutio sit ordinis. ex quibus sequitur, quòd episcopus confirmatus tantum etiam non sacerdos potest indulgentias concedere. & ita etiam sequitur do. Nico. in d. c. accedentibus. & ita etiam residet hic Domi. facit quod no. per Io. An. & Doc. in c. a nobis. el 2. ꝭ. de sen. excõ. & in d. cle. 2.
5 & per gl. & Doct. in c. canonica. ꝭ. de sen. excõ. † Quid aũt si de c. vacan.

a c. vacante sede, an has indulgentias [a] concedere possit. Archi. hic videtur velle, quòd non, dicit tamen q in contrarium facit quod no. in c. si ecclesiæ. & c. si episcopus. s. de supplen. negli. præla. eo. lib. vbi cap. vacante sede administrat in spiritualib. & temporalibus, sed certe Ioan. And. in d. c. accedentibus. tenet q non possit. & idem Pau. in clemen. j. de hære. cum non omnia, quæ sunt iurisdictionis, transeant in capitulum vacante sede, sicut est depositio abbatum, vel clericorum, 89. distin. nullus episcopus. Idem etiam tenet Gasp. in d. c. accedentibus. ea ratione, quia thesaurum ecclesiæ disponere nō potest, nisi is cui reperitur concessum. vnde cap. non poterit, cum hoc non sit iure cautum, s. ne sede vacan. c. j. secūdum eum, & ita residet hic Domi. de quo vide quod no. in c. j. s. de maio. & obe. eo. lib. vbi Lap. residet cum dicta determinatione, q cap. hoc nō possit. & per glo. & in ver. c. in d. cle. j. & quod no. in cle. j. de priuilegijs.

ADDITIO.

a Nic. Sup. Indulgentias concedere possit. Cald. in repe. c. nostro postulasti. eo tit. Io. de Imo. in cle. j. de priuile.

Vinc. God. Adde, an indulgentiam consequatur, qui falso errore ductus dedit eleemosynam falso quæstori, Oldra. consi. 86. tenet quòd non, sed Ias. in l. 2. col. fi. in princ. si contra ius vel vtilit. pub. tenet quod sic.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus potest suis subditis dare licentiam eligendi confessorem.*
2 *Et an possit concedi in genere, non aliter exprimendo quem dat.*
3 *Subditus episcopi non potest ex consuetudine sibi acquirere, vt possit eligere confessorem.*
4 *Licentia eligendi confessorē data in genere, intelligitur de eligendo idoneo.*
5 *Concedere licentiam parochiano eligendi confessorem, & committere alteri sacerdoti, qualiter differunt.*
6 *Subditi qui non sunt episcopi, an possint ipsis confiteri etiam voluntarie.*
7 *Episcopus an potest dare licentiam suo subdito eligendi confessorem, putà laico alicuius parochię &c.*
8 *Casus reseruati episcopo quot & qui sunt.*
9 *Absoluendi potestas ab excommunicatione maiori, non competit inferioribus ab episcopo.*
10 *Sacerdotes possunt absoluere ab omnibus criminibus, exceptis his quæ hic enumerantur in glo. super verbo, reseruantur.*
11 *Episcopus si dat licentiam sacerdoti generalem audiendi confessiones, an videatur ei dedisse ptātem absoluēdi a casibus reseruatis ipsi episcopo.*
12 *Quid in fratribus minoribus, & prædicatoribus &c.*

CAP. II.

SI episcopus. Generalis licentia de eligēdo sibi confessorem non includit specialiter reseruata episcopo, nec potest quis obtemptu consuetudinis sibi eligere confessorem. hoc dicit. Et primò ponit dictum cum ratione ibi, cum in gene
1 rali. secundò ibi, nullam, reprobat consuetudinem. † No. j. episcopum cuilibet de sua dięcesi sibi subdito posse dare licentiā
a eligendi [a] sibi confessorem, de quo j. & an talis licētia finiatur vnica electione. Io. An. remittit hic ad no. in c. non potest. s. de præben. eo. lib. vnde dicit vtile esse exprimere in tali concessione, q possint sibi eligere confessorem, quotiēscunq; confiteri voluerint. facit quod no. in l. hæc condi. ff. de condi. & de-
2 mon. & per Inno. in c. veniens. s. de iureiu. † Scdò no. q potest concedi talis licentia eligendi confessorem in genere aliter non exprimendo quem. ex quo infertur, q forus pęnitentialis non sequitur naturam fori contentiosi, in quo non potest iudex incertus concedi, vt in c. ad hęc. s. de rescrip. & in c. tibi qui. & ibi per glo. eo. titu. & lib. Scda differentia est, quia licèt aliàs ratione delicti sortiatur quis forum iudicis ipsius loci delicti, vt in c. j. s. de rap. & c. fi. s. de foro compe. tamen illud procedit in foro contentioso. secus in pęnitentiali, vnde si forensis hic deliquit, posset propter hoc de illo delicto hic confiteri, & absolui in foro pęnitentiali, fm glo. no. 16. q. j. de quo vide in c. omnis. Tertia dria est, quia licèt aliàs in foro pnīali possit quis prorogare iurisdictionem in non suum iudicem, etiā si ille iudex habeat aliàs iurisdictionem habitu, licèt nō actu, vt in l. j. ff. de iudi. & ibi per glo. loquentem de iudicibus chartularijs, tū secus in foro pñiali, quo casu non potest fieri prorogatio, nisi in eū, qui habeat iurisdictionem habitu & actu, & sic habeat executionem ordinis, vt hic ver. idoneum, de quo j. & debet tunc interuenire licentia proprij sacerdotis, vt hic in tex. & in d. c. omnis. licèt in foro iudiciali in prorogatione iurisdictionis nō re-
3 quiratur consensus proprij iudicis, vt in l. 2. ff. de iudi. & hęc sit quarta dria. † Tertiò no. ibi, nulla. q non potest subditus ex consuetudine quærere sibi potestatem eligendi confessorem sine superioris licentia. Et ista vniuersalis negatiua nulla, oēm consuetudinem etiam longissimi temporis excludit, fm Ioā. And. etiam si esset consuetudo tanti temporis, in cuius contrarium non esset memoria, fm Domi. ex quo infert, q in hoc sit maioris potentiæ priuilegium q̄ cōsuetudo, quia ratione priuilegij hoc non pōt, vt hic, & in c. fi. s. e. secus rōne consuetudinis. alś priuilegiū & consuetudo æquiparent, fm gl. & Inno. in c. nouit. s. de iudi. Nec ēt prout dicit gl. hic posset subditus præscribere sibi hoc ius, & sic nec consuetudine nec prescriptione pōt hoc ius quæri subditis. An tū sacerdos vel alius prælatus possit præscribere, vel ex consuetudine quærere in parochianos alterius curā aīarum. glo. in cle. quia contingit. in fi. de relig. do. tenuit q sic, de quo no. in c. oīs. & c. fi. s. e. & ibi per d. Nic. & per Doc. in c. consequente. circa fi. s. de of. or. † Vlt. no. in fi. & tene menti iuncto 4
tex. s. in prin. q gñalis lnīa de eligendo sibi confessorē, quem quis elegerit, seu sibi placuerit, intelłr de idoneo, & qui possit absoluere, vel ligare, ideo dixit glo. no. in d. c. oīs. in ver. alieno. q tale priuilegiū & lnīa intelłr de sacerdote curato hñte executionē ordinis, pro quo vr̄ tex. hic in ver. possit. vnde nō posset quis sibi eligere monachū, vel alium sacerdotē non hñtem executionē ordinis, & curā aīarum, & sic ptātem habitu & nō actu. qđ no. & ita tenet d. Nic. in d. c. fi. in fi. per gl. ibi in fi. vnde dicebat gl. no. in cle. j. de priuile. in ver. spāli. in fi. q ēt de spāli lnīa proprij sacerdotis non possit quis confiteri a presbytero nō hñte curā, quia licèt quilibet sacerdos hēat ordines, & per eos recipiat ptātem ligandi & soluendi, vt per gl. in c. nemo. 2. q. j. tū intelłr in habitu, sed nō in actu. & quo ad executionē solus ille sacerdos recipit, qui hēt curā aīarum, vt in §. ecce. el 2. & ibi per glo. 16. q. j. vbi sacerdos hñs subditos non pōt illam ptātem exercere. lnīa ergo de eligendo sibi confessorē quē sibi placuerit, intelłr de idoneo, vt s. quæ tene mēti, secus tū esset, qñ proprius sacerdos cōmitteret vni, vt audiret confessionē sui parochiani, q tunc non requirit, q talis, cui fit commissio, hēat executionē in actu, & sic sit curatus, ex quo ille cognoscit, vt delegatus. & ita tenet
5 Pau. in d. cle. j. & ita dēt intelligi gl. ibi in ver. spāli. in fi. † Est ergo dria inter concedere lnīam parochiano, & committere alteri sacerdoti in spē, vnde sacerdos hñs magnam parochiā pōt committere vices suas in certis casib. alteri sacerdoti, ēt non hñti curā. & facit qđ no. per Host. in c. clericus. s. de off. vic. alś aūt posset esse dubiū, an gñalis cura aīarum possit per inferiorē prælatū delegari alteri, de quo per Arch. & Doc. in c. cum ex eo. s. e. tit.
6 & per Pau. in d. cle. j. † In gl. j. ibi, subsunt epis exēpti. ergo qui nō subsunt epis, non vr̄ q possint ipsis confiteri ēt voluntarie, cū habeant Papā, qui dr̄ ordinarius exēptorū, vt in c. autoritatis. s. de priuile. eo. lib. Eps ergo quo ad hoc non hēt ptātem nisi in suū subditum, vt est hic tex. no. qui multū facit pro hac parte. facit etiam tex. hic in fi. & dictum notabile Host. in c. nimis. s. de exces. præla. & in sum. in tit. de pęnitentijs. in §. cui confitendum. Pro quo etiam tex. in d. c. omnis. & in cle. pen. de sent. excom. & ibi glo. in fi. & plene per Fede. in suo consi. 14. Et hanc q. solenniter disputauit do. Niço. in dispu. sua quæ incipit, Duo clerici. vbi ad hoc singu. inducit text. hic. videretur tamen, q licèt exemptus non possit ordinario confiteri, & ab eo absolui ex ordinaria potestate, tamen si exemptus ipse eligat sibi episcopum in cōfessorem, cum exempti habeant priuilegium de iure cōi eligendi sibi confessorem, vt in c. fi. s. eo. tit. clarum sit, q ab eo possint absolui, vt in d. c. fi. & voluit glo. j. in ver. eligere. sed certè tūc dr̄ potius absolutus autoritate apłica, q̄ iure ordinario, vt dicit in simili glo. fi. in d. cle. pen. & sic videtur q iure ordinario non possit exemptus voluntarie absolui, & confiteri dięcesano, quod satis etiam probatur in d. c. fi. quia si ex prilegio pñt sibi eligere confessorem, ergo de iure cōi sunt astricti confiteri soli Papæ, vel eius pęnitentiario, qui dr̄ eorum ordinarius superior, vt s. de quo etiam articulo vide per Lap. &
7 Domi. in c. cum nullus. in fi. s. de tempo. ord. eo. lib. † In ea. glo. in fi. vide quod no. per glo. in ver. presbyteri. in d. clem. j. de priuileg. fm Io. And. sed quicquid dicat glo. ibi, tenendum est fm Domi. q ante factum & post factum possit sustineri, q episcopus dare possit hanc licentiam suo subdito. & ita aperte probatur hic in tex. loquente de epo. & ita ēt tenuit glo. hic, ex quo quilibet de dięcesi dicat quo ad hoc subditus epi, cum omnes animæ dięcesis sint cōmissæ sub ptāte episcopi, vt probat tex. 10. q. j. quæcunq;. & 12. q. j. præcipimus. & quilibet de dięcesi dr̄ esse parochianus epi, vt in c. licet. s. de ferijs. & in c. j. de rap. & in c. ad aures. s. de pęnis. fm Do. & facit bonus tex. i cle. dudū.

§.in

ADDITIO.

a Nic. Sup. Eligendi sibi confessorem. Adde cle. dudum. de sepul. Doct. in c. omnis vtriusque sexus. de pœni. & remis.

Vinc. God. Confessio peccatorum facta sacerdoti non est reuelāda, Fely. in c. j. de excep. imo sacerdos reuelando punitur. Istud fallit, quando confessio fieret ad fauorem matrimonij, Ias. in l. patre furioso. col. 5. ver. quod confirmo. de his qui sunt sui vel alie. iur.

§.in ecclesijs.de sepul. Quid autem sit de vicario episcopi et generali, an possit dare hanc licentiam eligendi confessorem. Host. in sum. in d. §. cui cōfitendum. in 3. col. ver. quid si episcopus. & ver. seq. tenet quod non. & ita transit hic Archi. Io. And. & alij Doct. quod tamen intelligit hic Archid. nisi vicarius haberet in specie ab episcopo talem potestatem, quia tunc posset, vt hic per eum in fi. Sed an idem sit in archipresbytero, vt possit dare hanc licentiam. & videtur quod nō, quia ipse videtur vicarius episcopi, vt dicit glo. hoc ergo non potest sicut nec vicarius, vt s. licèt enim quilibet possit cōfiteri ipsi archipresbytero, tamen non potest dare ipse hanc licentiam alteri confitendi, & facit glo. in ver. presbyteri. in d. clem. j. de quo tamen vide quod ple
8 nius no. in c. officium. hic alleg. † In glo. in ver. reseruantur. in
a prin. tene menti glo. sing. & ordi. ponentem omnes casus [a] reseruatos episcopo, a quibus inferior absoluere non potest. Et intellige hanc glo. primo non solum in laicis delinquentibus, sed etiam in clericis delinquentibus, vt in his casibus non possint absolui ab inferioribus ab episcopo, vt tenet Imo. super glo. in ver. pœnitentias. in princi. in c. conquerente. s. de offi. ordi. Secundò intellige hanc glo. etiam in mendicantibus, qui licèt habeant potestatem audiendi confessiones, & absoluendi, vt in clemen. dudum. de sepul. tamen non poterunt absoluere in casibus episcopo reseruatis, de quibus hic in glo. vt tenet glo. no. in ver. concessa. in dicta clemen. dudum. quòd in illis casibus absoluere poterunt, in quibus possunt presbyteri parochiales. Tertiò intellige hanc glo. procedere etiam in generali vicario episcopi, vt non possit in istis casibus reseruatis absoluere, nisi specialiter sibi fuerit cōcessum, & hoc per text.
9 hic, & in c. fi. s. de offic. vica. eo. lib. † In ea. glo. ibi, nuper. vide per Docto. & no. ex glo. quòd potestas absoluendi a maiori ex communicatione de iure communi non competit inferioribus ab episcopo, & sic facit, quòd inferiores ab episcopo non absoluant ab excommunicatione canonis, quod no. pro dicto Fede. de Se. in dicto suo consi. 14. tenentis, quòd absens etiam exemptus non possit absoluere suum monachum a sententia excommunicationis latæ a canone. & intellige hanc glos. nisi inferiores prælati haberent ex priuilegio iurisdictionem quasi episcopalem, quia tūc possent absoluere a sententia excōicationis latæ a canone, prout episcopi, arg. cle. j. de reb. eccl. non alie. & tenet Fede. in d. consi. 14. & facit d. clemen. j. In ea. glo. ibi, blasphematoribus. intellige de publicis blasphematoribus, aliàs secus esset sm Io. And. hic, & in c. 2. alleg. In ea. glos. ibi, male ablatorum, vide plene no. in c. 2. s. de vsuris. eo. lib. & in c. cum tu. eo. titu. & in d. clem. dudum. in §. si vero. ijdem præ
10 lati. † In ea. glos. ibi solent episcopis reseruari, aduerte, quia de iure cōi regula est, quod exceptis sex casibus hic reseruatis ab omnibus alijs possint sacerdotes absoluere, cum exceptio habeat
b firmare regulam [b] in casibus non exceptuatis, vt in c. 2. s. de coniug. lepro. vnde de iure cōmuni exceptis dictis sex casibus sacerdos potest absoluere etiam de magnis criminibus, vt homicidio, adulterio, & similibus, vt probat tex. sing. iuncto superscripto, in ver. sacerdotibus. in c. Deus, qui. s. eo. titu. & sic nō esset necesse adire Papam pro absolutione ab homicidio, vt cōiter credūt vulgares, nec etiam episcopum, nisi quia vt dicit gl. hic, epi reseruant sibi huiusmodi casus, de quibus hic in glos. Sed dubium est, an valeant huiusmodi statuta, ex quo arctant potestatem sacerdotum sibi subiectorum, & per cōns fratrum mendicantium, qui nō possunt absoluere, nisi prout possunt presbyteri parochiales, sm gl. no. in ver. concessa. in dicta clem. dudum. de quo dic, vt per d. Nic. & alios in d. c. Deus, qui. In ea. glo. in fi. & vltra glo. adde alios casus. Primò est solennis seu publica pœnitentia, de quo in c. accedentibus. s. de exces. præla. Secundò in irregularitate contracta, de quo per Host. in sum. in titu. de dispensa. §. quis possit. versi. sed quibus. Tertiò in incendio, vt 23. q. fi. c. si quis. Quartò, si episcopus audit confessionem de aliquo peccato, vt 21. distin. inferior. Quintò in omnibus alijs casibus sibi reseruatis ratione consuetudinis, vt in omnibus casibus, quos sibi episcopus in specie reseruaret, vt de his vide per Hostien. in dicto §. cui confitendum. & §. sed vtrum, & ex hoc vltimo & ex glos. hic tene menti, quòd ordinaria potestas sacerdotum curatorum concessa eis a iure communi in absoluendo potest per episcopum arctari & restringi per suam constitutionem, vel reseruationem. & ita etiam tenet glo. no. in d. clem. dudum. in ver. concessa. Pro quo facit ratio, quia in reseruatis episcopo sacerdos non dicitur habere executionem ordinis, argu. dicti §. ecce. 16. q. j. & episcopus est, qui cōmittit curam animarum & execut. vt in c. j. s. de capel. mona. eo. lib. De casibus verò reseruatis Papæ vide per glo. &

11 Doct. in c. quod translationem. s. de offi. leg. † In gl. in ver. confessurus. in fi. & per hanc rationem tenet hic Io. An. idem esse, si eps daret licentiam gñalem sacerdoti, vel sacerdotib. de audiendis cōfes. vt non intelligatur in casib. spāľr reseruatis epō. & facit d. cle. dudum. in §. per hmōi. vide gl. ibi in ver. concessa. vide dicta in c. qui ad agendū. §. j. s. de procu. eo. lib. & in c. pe. in fi. s. de off. vica. eo. lib. & ibi sing. Sed ego dubito in hoc, quid si talis sacerdos erat parochialis sacerdos, & eps concedit sibi gñalem licētiam audiēdi confessiones suorum parochianorum, an intelligat in casib. sibi reseruatis. dictum Io. And. hic facit quod nō: sed certe posset intelligi quod licentia erat gñalis audiendi confessiones quorumcunq; et alterius parochiæ, vel forte illi non erant curati, quo casu licentia satis operat, sed eo casu, quo presbytero parochiali concedit licentiam gñalem audiendi confessiones oīum suorū parochianorum, vr quod ad hoc, vt talis licētia aliquid operet, quod tūc intelligat et in casib. reseruatis, ałs talis licentia nihil operaretur, quod esse non debet, vt in c. si Papa. s. de priuile. & in l. si
12 quando. ff. de lega. j. quia tunc satis cessat ratio istius tex. † Et eodem modo posset dubitari, si episcopus fratribus minorib. & prædicatoribus concedit liberam licentiam generaliter audiendi confessiones quorumcunq;, vt intelligatur etiam in casibus reseruatis episcopo. ratio, quia aliàs talis licētia nihil operaretur, ex quo dicti fratres in casibus non reseruatis habent dictam licentiam a iure, vt in clem. dudum. de sepul. & ita posset limitari iste tex. quia tamen dicti fratres de iure non habēt licentiam cōfitendi, nisi sint ad hoc deputati per eorum superiores, & licentia episcopi interueniente, vt in d. cle. dudum. §. statuimus. in fi. vbi extra locum sibi deputatum audire nō possunt, tunc isto casu talis licentia, ex quo pōt operari aliud, non trahetur ad casus reseruatos episcopis, secus videtur quādo talis concessio nihil operaretur, nisi intelligeretur de casibus reseruatis. cogita, & vide per glos. in ver. ab alieno sacerdote. in c. omnis. s. de peniten. & remis. In glos. in ver. consuetudine, ibi, ecclesijs a quibus percipi debet tale sacramentum, onus autem patet per sequentia. Et quia qua ratione posset hoc primus parochialis, posset etiam vltimus, simile quod no. s. de foro compe. si diligenti, in j. gl. in ver. item non potest. sm Ioan. And. In ea. glo. in fi. sit etiam alia ratio, quia ipsi prelato dicitur Prouerbiorum 17. Diligenter agnosce vultū pecoris tui, tuosque greges considera. debet ergo proprius parochialis ad hoc laborare, quod impediret talis consuetudo, vt hic per Io. And. & facit etiam ratio c. omnis. s. eo. & d. cle. j. de priuil. in ver. specíali. Quid in legato de latere, vide apostillam s. eo. ti. & lib. c. j.

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Casus reseruatos episcopo. Adde Host. in sum. eo. tit. in §. cui confitendum. Car. in cle. dudum. in §. hac deinde. in 6. q. de sepul.

b Celsus. Firmare regulā. Adde Bart. in l. quæsitum. & ibi tex. ff. de fun. instru l. nam quod liquide. de penu leg. Bal. in l. j. C. de posthu. hæ. insti. Alex. in l. si ff. quod quisque iur. Aduerte tamen, quòd exceptio non excludit casus similes exceptuatis. glo. est sing. in l. j. C. de condi. indeb. quam singul. dicit Abb. in c. quoniam frequenter. vt lite non contestata. & in c. pastoralis. in prin. de rescrip. & Alex. consi. 107. vol.

Vinc. God. Adde quando exceptio firmat regulam, per præceptorem meum do. Lud. Goz. in consi. 26. nu. 48. & 49. & consi. 82. nu. 19.

SVMMARIVM.

1 *Episcopi possunt concedere indulgentias, idest remissiones pęnarum.*
2 *Quid in inferioribus ab episcopis.*
3 *Concessum a pluribus, an plus valeat quàm ab vno tantum.*
4 *Vtile per inutile non vitiatur.*
5 *Episcopus dedit indulgentiam 40. dierum ad vnum actum, an eius successor poterit ad eundem actum indulgentiam eiusdem temporis dare, ita quòd vtraque simul valeat.*
6 *Capitulum ex eo quod restrinxit potestatem episcoporum, & superiorum in indulgentijs dandis, an intelligatur etiam in indulgentijs in foro pęnitentiali.*
7 *Prælatus concedens indulgentiam, an possit illa vti.*
8 *Indulgentiæ an possint acquiri sæpius eodem die iterando actum, pro quo sunt concessæ.*
9 *Sacerdos an possit minuere penitentia impositam ab episcopo.*
10 *Indulgentiæ publicatę ex falsis literis, quę creduntur esse veræ, an prosint populo.*

CAP. III.

1 a Indulgentiæ. † No. j. episcopos concedere posse indulgētias, hoc est remissiones pęnarū & pnię, & ita sumit hic hoc vbū, licèt

ADDITIO.

a Nic. Sup. Indulgentias. Adde, quod episcopus non potest concedere nisi 40. dies indulgentiæ, an possit concedere indulgentiam duplicatam, vide per Host. in c. cum ex eo. in §. vlt. de pę. & remis. Cal. in repe. c. nostro postulasti. eo. tit. in §. nunquid si episcopus.

licèt plures alias significationes habeat, de quibus hic per Ar-
chi.& Io.And. Sic etiam legati possunt eas concedere sm Ar-
2 chi.hic, de quo est dictum s.eo.c.j.† Secundò no.inferiores[a] ab
a ipsis non posse concedere indulgentias, sic s. de exces. præla.
c.accedentibus.quod sine dubio procedit in publicis indulgē-
tijs.Sed in priuatis in foro penitentiali tenuit gl.pen. & Inno.
in c. quod autem. s.eo. ꝙ etiam sacerdos hoc possit, ita transit
hic Archi.Io.And. & Pet.de Ancha.Sed Gasp. de Cal.in repe.
c.nostro.s.eo.tenet contrarium, quia licèt presbyteri habeant
potestatem clauium in absoluendo, non tamen habent digni
tatem præeminentiæ quam habuit Petrus, & post eum succes
sores, 24.q.j. quodcunq;.& facit quod no.in c.in nouo.21.dist.
vnde cum dare has indulgentias competat ratione dignitatis
episcopalis, non possunt inferiores hoc facere, qui illam non
habent, & hoc aperte volunt Doct. in d.c.accedentibus. hinc
est, ꝙ simplex sacerdos non potest excōmunicare, ex quo illud
non competit ratione ordinis, vt no.2.q.j.nemo.& de offi.ord.
3 si sacerdos, secundū eum, vt refert hic Domi.ita residens.† Ter
tiò no. quòd licèt regulariter plus valeat cōcessum a pluribus,
quàm ab vno, vt per glos. 11.distin.palam, tamen isto casu tan-
tum valet indulgentia concessa a pluribus, quantum ab vno,
& tantam indulgentiam possunt cōcedere plures, sicut vnus,
secūdum Archid.quod ideo est, quia Papa sic restrinxit, & re-
stringere potuit, vt per Inno.in d.c.cum ex eo. & hic per Ioan.
And.Vltimò nota, ꝙ vbi certo actui pro eius exercitio deputa-
tur certa quantitas, talis quātitas non multiplicatur, siue actus
exerceatur per vnum, siue per plures, quod facit ad q.si promit
tantur c.primo intranti castrum, & plures simul intrent, quòd
non debentur cuilibet c.sed diuidantur illa c.in plures, secun-
dum Domi. de quo per Bar. in l.hoc articulo. ff.de hæredi.in-
4 sti.† In glo.2.in fi.& sic residet glo. ꝙ vtile per inutile[b] non vi-
b tietur, & ita videtur hic residere Ioan. And. Idem etiam tenet
hic Archi.arg.in c.j. in fi.s.de despon. impu.eo. lib.licèt Ioan.
Mona.hic teneat contrarium, vt sic tota vitietur, prout hic re-
fert Io.An.& ita tenet Gas.in d.c.nostro, in fi.adducens tex.ibi
dicentem, ita tamen ꝙ statutum generalis concilij non exce-
dat.vnde si excedit, nihil valet, tanq̃ totum sit factū ab eo, qui
potestatem non habet.& pro hac parte videtur tex.hic, vbi di
citur, ꝙ indulgentiæ excedentes statuta concilij vires non ob-
tinent, vnde talis indulgentia est nulla, & sic in aliquo non va
let, sicut dr̄ in dicto testis, quod in nullo valeat, si admiscet ali-
quam falsitatē, 9. dist. si ad sacras.3.q.9. puta.nec dicit tex.hic, ꝙ
non obtineant vires in eo, quod excedūt, sed simplr̄ dicit, si ex
cedūt.& sic in totum annullatˉ, sm Do.ita residentē, pro cuius
dicto facit l.certa ratione. & quod ibi no.C.quando prouoca.
& in l.j.C.de errore calculi.Sed certè opi.istius glo.videtur ve
rior, quia tex.hic, & in dicto c.cum ex eo. & in dicto c.nostro,
non ponit nisi excessum, vnde ex quo talis indulgentia conti-
net id, quod est de se diuiduum, certè vtile non debet per inuti
le vitiari, vt dicit glos. & facit glos. in l.2. C. de re iudi. & vide
quod no.in c.cum inter.s.de re iudi.& ita transit do.Nicola.in
d.c.cum ex eo.in fi.Extra glo.quæritur primo quid si in conse
cratione ecclesiæ concurrit episcopus & archiepiscopus, &
quilibet det annum, & tunc indulgentia sit ad biēnium. Host.
in d.c.cum ex eo.tenet ꝙ comprouinciales habeant annū, sed
subditi episcopi biennium.& idem tenet hic Arch. quod non
placet hic Io.An.vt in d.c.cū ex eo.& idem sequit̄ Gas. de Cal.
in d.c.nostro, per tex.hic, quia siue cōcedant̄ ab vno, siue a plu
ribus, non possunt excedere statuta cōcilij, vt hic dicitur.& ita
5 residet hic Domi.pro quo facit quod j. proxime dicetur. Scd̄ò
quæritur, eps̄ dedit ad vnū actum indulgētiam vel remissionē
40.dierum, an eius successor poterit ad eundem actū indulgē-
tiam eiusdem tp̄is dare, ita ꝙ vtraq; simul valeat. Io.An.hic re-
mittit ad no.in addi.Spec.super hac rub.& arguit primo ꝙ sic,
per no.in simili in c.pastoralis.ver.hoc semper.s.de dona.tñ ip
se tenet ꝯrium, quia per reiterationem successorū posset deue
niri ad violentiā ꝯcilij gn̄alis, vnde tex. hic dum dicit, pluribus
eps̄ intelligi debet etiam de eisdem, vel proximis successiue,
sm Io.An.ibi, & hic.Non ob.d.c.pastoralis, quia ibi pōt succes
sor, qd̄ poterat prædecessor, nec pōt qd̄ ille non poterat. Si er-
go quatuor vel plures successiue dabūt indulgentiā, erit reno-
uatio, nō adiectio.valet ergo ad memoriā, vt tollat̄ opi.credēdi
illam reuocari per mortem, per no.in c.fi.s. de offi.leg.sm Io.
And.ibi, & ita transit hic Do.Et ex prędictis infertur, ꝙ non so
lum vnus eps̄ vel eius superior, sed plures episcopi, vel vnus
episcopus & alius archiepiscopus nō possunt pro vno actu cō-
6 cedere, nisi vnam indulgentiam, vt patet hic iuncto d. c. cum
ex eo.† Tertiò quęrit̄, quia ꝯcilium in d.c.cum ex eo.restrinxit
potestatem episcoporum, & superiorum in indulgentia ad an
num in dedicationibus ecclesiarum, & in alijs casibus ad 40.
dies, an intelligatur tam in publicis indulgentijs quàm etiam
in foro penitentiali.Inno.in dicto c.cum ex eo.tenet ꝙ non sit
restricta in foro pœnitentiali, vnde poterunt plures annos &
dies indulgere, dumtamen discrete faciant. & ita transit hic
7 Archid. Io. And. & alij Docto. † Quartò quæritur, an dans in-
c dulgentiā[c] possit illa vti. Arch.hic refert opi.& inclinat ꝙ nō,
de quo remittit Io.And.ad no.per eum in c.cū ex eo. Sed Gas.
in repe.d.c.nostro.tenet ꝙ sic, prout etiā tenet Tho.4.sn̄iarum,
dist.20.arti.5.vbi dixit, ꝙ indulgentia datur authoritate iurisdi-
ctionis & administrationis generalis, & per quam potest di-
spensare thesaurus ecclesiæ, vt in c.quod autem.s.eo.ergo post
q̃ posuit indulgētiam generalem, poterit illa vti, sicut in simi-
li dicitur de sacerdote, qui conficit corpus Christi, vt cōmuni-
cet alijs, & tamen illo vtitur etiam pro se, facit l.si consul.cum
l.seq.ff.de adop.& ita etiam sequitur hic Domi. & Pet. de An-
8 chara.per alias rationes.† Quintò quęritur, an sępius reiterans
d actum,[d] pro quo data est indulgentia etiam eodem die totiēs
prosit sibi.Archidia.hic quòd sic, vt etiam tenet Vinc. in dicto
c.cum ex eo. & ita transit hic Ioan. And. Sed Gasp. in dicto c.
nostro, tenet opi. Thom.4. sententiarum, distin.20.q.4. arti.2.
quòd aut indulgentia sit perenniter, hoc est sine alicuius ter-
mini præfinitione, & tunc procedit quod dicit hic Archidia.
secus si conceditur ad tempus determinatum, vt quia dicatur,
quicunq; vadit ad talem ecclesiam vsq; ad tale tempus, vel qui
cunq; vadit tali die, & tunc intelligitur semel tantum conse-
qui ipse dans vel vadens.facit quod no.per Ioan.And.in c.j.de
fil.presbyte. eo.lib. & in c.non potest.2.respon.s. de præben.
eo.lib.& in c.Fælicis.s.de censibus.eo.lib. & ita transit hic Do
mi.de quo vide quod no.in c.non mediocriter.de peni.distin.
5.& per Ioan. And. in dicto c.cum ex eo. & per Specu.in titu.
de penitentijs.ver.quid si eadem. vbi plene per eum de hac q.
Sextò quæritur, an Papa vel episcopus possit remittere pœni-
tentiam per confessionem iniunctam sine licentia confesso-
ris. Archid.& Ioan.And.hic quòd non, per no.in c.j.vltra me-
dium, de peniten.distin.5.quia penitentiam impositam ab ho
mine non potest quis propria authoritate remittere, vel sibi
9 committere, secundum glos. in c.presbyter.86.distin. † Septi-
mò quæritur, an sacerdos possit remittere seu diminuere pœ-
nitentiam alicui iniunctam ab episcopo, vel episcopus pœni-
nitentiam iniunctam a Papa. glos. in c. tempora.26.q. vlti.vi-
detur velle quòd sic, dicens quòd episcopus potest dimittere
pœnitentiam, quam indixit Papa.Sed glos. in c. latorem. 33.q.
2. sentit contrarium, quia a princi. potest episcopus vel sacer-
dos, ex quo pœnitentiæ sunt arbitrariæ, vt in c.Deus qui.s.eo.
diminuere pœnitentias a Papa, vel a concilio statutas de iure
communi. & ita loquitur glos. in dicto c. tempora. sed pœni-
tentiam impositam a Papa viuente episcopo, & penitentiam
impositam ab episcopo sacerdos remittere non potest, arg.21.
dist.inferior.& ita tenet hic Archi.& Io.And. & ita ēt transeūt
hic Doct.Et hæc est notanda, quia per has indulgentias remit
tuntur etiam dies penitentiæ impositæ a confessore, vt tenet
Innoc.in dicto c.quod autem.vnde patet, quando sit, ꝙ per in-
dulgentiam concessam ab episcopo remittatur penitentia im
posita a Papa vel sacerdote, vel econtra, vt s. dicitur. Octauò,
& vltimò quæritur, in literis indulgentiarum dicitur, quòd por
-rigens manus adiutrices in certo opere consequatur indul-
gentiam, modo conferuntur eleemosynæ ex dicta de causa,
& post certum tempus, & multum concursum populi appa-
reat ipsas literas fore falso fabricatas. Oldra. in sua quæst. 70.
tenet, quòd non consequatur quis indulgentiam, cum veritas
præferatur opinioni, 8.distin. veritate. & c. consuetudo. & ita
per plures rationes sequitur hic Pet.de Anchara.& vide quod
no.in c.dudum.el 2.de elect.

Finis Rubricæ de Pœnitentijs & remissionibus.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Inferiores ab episcopis.Adde Host.in sum.eo.tit.in §.quis possit.Io.
An.in c.cum contingat.de fo.compe.& in c.nostro postulasti, de pę.& remi.

b Nic.Sup. Vtile per inutile.Vide in regula, vtile.de reg.iur.lib.6.glo.in c.j.16.
dist.Cy.in l.sancimus C.de dona.Bal.in l.Grecè.in §. illud.ff. de fideiussorib.
Vin.God. Adde, quando vtile per inutile vitietur. Ruy. consi.152. nu.11.lib.
4.& consi. 109. nu.27.eo.lib.4. & in indiuiduis quando per inutile vitiatur,
Ruy.consi.65.nu.7.lib.5.& consi.44.nu.9.lib.2.

c Nic.Sup. An dans indulgentiam.Adde Io.And.in regula, cui licet.de reg.iur.
lib.6.in mercurialibus.

d Nic.Sup. Sæpius reiterans actum.Adde Archi. in c. imitare.5.q.j.Cal.in repe.
c.nostro postulasti.eo.tit.uer.si quis cadit.
Vin.God. Acta in uno iudicio summario non nocent in plenario, etiam inter
easdem personas.Goz.consi.18.nu.7.

Solennis, ac perutilis tractatus celeberrimi iuris vtriuſque conſultiſſimi do. Philip. Franchi, de Peruſio, ſuper vtilibus & contingibili bus materijs, de ſen. excom. & de ver. ſigni.

De ſententia excommunicationis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio dicitur medicinalis, non mortalis.*
2 *Excommunicatio an inferat iuſtum metum.*
3 *Excommunicatus ſi contemnat excommunicationem, tunc dicitur eſſe mortalis.*
4 *Superior, qui habet corrigere delicta, dicitur eſſe medicus.*
5 *Excommunicationem proferens debet tendere ad medelam animæ, & tamen non deuiare a traditionibus canonicis.*

CAP. I.

a Cum medicinalis. [a] Habet ſex partes. Primò ponit proœmium. Secundò ibi, quiſquis, ponit ſtatutum circa excommunicationem ferendam. Tertiò ibi, ſi quis autem. ponitur pęna. Quartò ibi, ſuperior, aggrauat pęnas. Quintò ibi, & hæc eadem, prorogat ſtatutum ad pęnas ſuſpenſionis & interdicti. Sextò ibi, caueat. reddit cautos illos, qui pęnas intentant.
1 † Nota j. ꝙ licèt excõmunicatus dicatur extra communionem hominum poſitus, vt 24. q. 3. cum aliquibus, & duobus c. ſeq.
b & licèt etiam excõmunicatio dicatur maior pęna, [b] quæ ſit in eccleſia Dei, vt 24. q. 3. corripiantur. tamen excõmunicatio ipſa dicitur eſſe medicinalis, & non mortalis, tam in proferente, qui rectè operatur, cum intendit ad medelam non ad mor-
c tem [c], 11. q. 3. audi. quàm in patiente, qui humiliter paret, quia ex cõmunicatus ex eo, quia vitari ſe videt, confuſus ex hoc facilius reuertitur, vt d. c. audi. & ſ. de excep. eo. lib. c. pia. vt hic per
2 Ioan. And. † Secundò nota argu. quòd cum excommunicatio non ſit mortalis, non infert metum iuſtum, qui tunc dicitur iuſtus, cum eſt metus mortis, vel cruciatus corporis, vt in l. interpoſitas. C. de tranſac. & in c. j. ſ. quod met. cau. & ita tenet Archidia. hic, & glo. in c. cum dilectus. ſ. quòd met. cau. vbi Ioan. Andr. dicit hoc verum, quando eſt iuſta, ſecus ſi iniuſta, quia tunc inferret iuſtum metum, & excuſaret, & ita procedat glo. in c. olim. ſ. de reſtitu. ſpolia. ſecũdum Lap. hic, & facit c. ſacro. ſ. eo. in ver. cum non leuis. & ita tenet hic Pet. de Ancha. & Rota in deciſio. 33. alias 35. quæ incipit, Item ſi quis. & Imo. &
3 do. Nico. in dicto c. cum dilectus. † Tertiò nota a contrario ſenſu ibi, dumtamen &c. quòd ſi excommunicatus contemnat excõmunicationem, dicitur tunc ipſa excommunicatio mortalis, & ſic ex contemptu plus ligatur, vt no. 11. quæſt. 3. ſententia paſtoris. Ideo dicitur in c. epiſcopi. 11. q. 3. quòd propter illam quis quandoq; citius moritur, & animam tollit, 11. q. 3. nihil. in fi. & tunc etiam procedit, quod dicit Innoc. in c. qualiter. el 2. ſ. de ſenten. excom. quòd excommunicatio æquipara-
d tur pęnæ mortis, [d] debet intelligi de pœna excommunicationis, & non de morte naturali, vt eſt tex. no. in c. venerabilem. in fi. ſ. qui fi. ſint legi. & dicitur excõmunicatio mortalis non ſolum in patiente, ſi eam contemnit, vt ſ. ſed etiam in proferente, ſi ſe non habeat rectè, ſecũdum Ioan. Mona. & Io. And. de quo j. Et quot modis excommunicatio contemnatur, not.
4 in dicto c. dilecto. j. eodem. † Vltimò nota, quòd ſuperior habens corrigere delicta, dicitur medicus in correctione. facit c. omnis. ſ. de pœn. & debet medicus ſpiritualis non ſolum eſſe cautus & diſcretus, vt dicto c. omnis. ſed etiam intelligens, de pœni. diſtin. j. menſuram. & idoneus, ſ. titu. proxi. ſi epiſcopus. & prouidus, vt hic patet, cum debeat prius præmeditari, & ante videre, ſecũdum Ioan. And. dicentem, quòd talis medicus debet eſſe peritus & ſolicitus, & traditiones artis canonicæ obſeruare, ad hoc c. ad aures. ſ. de æta. & qualita. ſecundum eum. In gloſ. in ver. contemnat. in princip. & ratio eſt,
5 quia non abſoluitur ita de facili. † In gloſ. in ver. medentis j. in fine, quia proferens debet tendere ad medelam animæ, & obſeruare traditiones canonicas, vt in c. ad aures. ſ. de ætate & qualitate. quæ ſunt, vt ſeruetur ordo, exprimatur cauſa, & quòd ſententia feratur bono zelo, vnde proferens habet probare ſententiam iuſtam, quo ad duo prima, ſed quo ad tertium probat conquerens, vt dicto c. ſacro, ſecundum Ioan. And. in §. proxi. imo plus tenuit Thom. 4. ſententiarum, diſtin. 18. ſub articulo fi. quòd prælatus, qui videt hanc medicinam excommunicationis etiam iuſtè latam non proficere, ſed officere, illam diſcretè tollere poteſt etiam durante contumacia, ex quo videt illius ſaluti ſic expedire. ad hoc 23. quæſt. 5. prodeſt, vt etiam inquantum eſt pœna ſicut fertur in inuitum, ſic auferri poſſit etiam ab inuito, vt in c. j. de regu. iur. non ſic in culpa, quæ quia voluntate contrahitur, ſine illa non remittitur. & per hoc ſoluitur, quòd contumacia, propter quam fertur, aggrauatur propter contemptum, ſ. eodem. per tuas. quia non abſoluitur a culpa, de qua intelligitur 24. q. 2. ligatur. & ſecundum hoc minus dubium habet quod no. in c. cum deſideres. ſuper ver. abſolutus. ſ. eodem. & in c. ſignificaſti. ſ. de eo qui duxit in matrimonium. in glo. fi.

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Cum medicinalis. Adde glo. in ver. mortis. in c. nemo epiſcoporum, 11. q. 3. glo. in ver. diſciplinam. in c. notandum. 23. q. 3.
b Nico. Sup. Maior pęna. Adde tex. in c. non afferamus. 24. q. j. glo. in c. ſacro. de ſen. excom. Abb. in c. cum ſit generale. de fo. compe.
c Nic. Sup. Non ad mortem. Adde tex. in c. 2. de maio. & obe.
d Nic. Sup. Aequiparatur pœna mortis. Adde Abb. in ca. j. in vlt. col. de homi. Abb. in c. j. in vlt. col. de fur. Abb. in c. 2. ſuper glo. fi. de maio. & obe. Vin. God. Excommunicatio quid ſit, & vnde dicatur. Ioan. de Ligna. in tract. de cenſ. eccl. §. j. nu. j. & 3. quod habetur in lib. 9. tract. fol. 288. & ibidem §. 2. nu. j. quod ſint ſpecies excommunicationis. & §. 3. nu. j. eo. lib. & fol. vnde ex communicatio ortum habuerit, & de maiori & minori excõmunicatione.

SVMMARIVM.

1 *Quiſquis, quicunque, iſtæ dictiones compræhendunt totum.*
2 *Scriptura eſt neceſſaria, quando profertur ſententia excommunicationis.*
3 *Item requiritur cauſa expreſſa.*
4 *Inſtrumentum publicum, & literę ſigillatæ ſigillo authentico ſunt eiuſdem vigoris, & vtræq; probant.*
5 *Contumacia quælibet eſt digna excommunicatione.*
6 *Solennitates quæ requirantur, quando profertur ſententia excommunicationis.*
7 *Cauſę expreßio quare requiratur in ſententia excommunicationis, & non in ſententia diffinitiua.*

1 Quiſquis. †No. primò ibi, quiſquis, [a] ꝙ diſpoſitio iſtius
a tex. generaliter locum habet in quocunque excõmunicante, dummodo poteſtatem habeat excõmunicandi, ſuſpendendi, vel interdicẽdi, ex quo enim dicitur quiſquis, vel quicunq;, nullus excipitur, ſ. de maio. & obe. ſolitæ, ad fi. ſecundum Ioan. And. & facit text. in §. caueant. ibi, iudices vniuerſi. & ibi per glo. Secundò no. ibi, excõmunicat, ꝙ iſte tex. locum habet in qualibet excõmunicatione hominis, cum poſſit eſſe iuſta & iniuſta, ideo tex. hic dum dicit, excõmunicat, ex ponitur, ideſt, excõmunicare intendit, vnde non habet locum in excõmunicatione canonis, quæ ſemper eſt iuſta, vt 4. diſtin. erit. & ex hac ratione teſtes non compelluntur ferre teſtimonium ſuper excõmunicatione canonis, quia illud eſſet ſuper crimine teſtificari, ſed non ſic in ſentẽtia hominis, quæ poteſt eſſe iniuſta. facit quod no. in regula, odia, j. eo. lib. in ſolutione q. in fi. ſm Io. An. qui voluit in d. regula odia, ꝙ ſi epiſcopus per viam conſtitutionis profert excõmunicationem ſine ſcriptis, tenendo ꝙ valeat conſtitutio ſine ſcriptis, vt no. in regula nemo. j. eo. lib. non incurrit pęnam huius conſtitutionis. & ita reſidet hic Do. & ita etiam voluit Lap. in ſua alleg. 73. circa fi. de
2 quo j. in glo. in ver. cauſam. †Tertiò no. ibi, in ſcriptis. ꝙ in ſen-
b tentia excõmunicationis eſt neceſſaria ſcriptura, [b] non tamen refert, an ſcriptura ſit authentica vel priuata, ſm Innoc. hic, & facit quod no. in c. j. in prin. ſ. de appel. eo. tit. ſm Io. And. & facit tex. hic, ibi, conſcribat, vbi patet ꝙ ſufficit ſcriptura ipſius iudicis, & no. in c. fi. de re iudi. eo. lib. debet etiam iudex ſententiam excõmunicationis per ſe proferre, & recitare, vt hic dicitur, non autem per notarium, ſic dicitur in ſententia diffinitiua in d. c. fi. intellige, niſi in epiſcopo, quo caſu ſufficit quòd eo præſente notarius legat, ita ꝙ dicat epiſcopus, & nos talem in ſcriptis excommunicamus, vt in dicto c. fi. & ita reſidet hic Archid. & Ioan. And. debet ergo quo ad euitãdam pęnam huius c. proferri excõmunicatio in ſcriptis per ipſum excõmunicantem, ſi tamen hoc non fieret, licèt tunc habeat locum hæc pęna, propter hoc tamen non fit, quòd excõmunicatio ſit nulla, vt in c. j. 11. q. 3. ideo tex. hic non annullat propter hoc excõicationem, ſicut annullat aliam ſnĩam diffi. in d. c. fi. ſm Do. & ita
3 tenet gl. hic. in ver. cãm. †Quartò no. ibi, cãm expreſſe, ꝙ in ſententia excõicationis requirit cã expreſſa, & ſic ſpecialiter nominata

ADDITIONES.

a Vin. God. Nota, quòd iſta dictio, quiſquis. quandoque eſt coniunctiua, quandoque diſtributiua, tantum Bar. in l. hoc articulo. col. 2. ff. de hære. inſti. & in l. ex duobus. §. filium. & ibi Bal. ff. de uulg. & pup. dictio autem, quicunque, eſt dictio maſculina compræhendens etiam fęmininam. uide Bar. in d. l. hoc articulo. & ibi Alex. & in l. metum. §. animaduertendum, quod met. cau. & pace.
b Nico. Superan. Eſt neceſſaria ſcriptura. Adde Car. Zab. in c. j. in 3. no. de treu.

minata in specie & nomine, sicut dicitur in c.pia.§. si quis igi-
tur.s̃.de rescrip.eo.lib.nam sine causa non est quis excōmuni-
candus,2.q.j.nemo.11.q.3.nemo episcoporum.nec causa debet
esse minima, vt eadem q. episcopi.& c. nullus sacerdotū. imo
etiam quando mandatur denunciari, requiritur causa, vt eadē
q.debet.in fi. ſm Io.And. non tamen si in denunciatione non
exprimetur causa, haberet locum pęna huius tex.qui loquitur
in excōmunicatione, sed denuncians non dicitur excōmunica
re, vt s̃.de appella.c.pastoralis.& c.vt nostrum. & ita sequit̃ hic
4 Io.de Fan.& Domi.† Vlti.no. ꝙ æqualiter probant instrumen
tum publicum & literæ authenticę sigillo sigillatę.sic s̃.de ele.
eo.lib.c.vt circa,& ibi no.in clem.j.de procu. ex quo patet hic
ꝙ non solum per literam iudicis ordinariam & authenticam
eius sigillo sigillatā, sed etiam per eius exemplum sit fides de
excōmunicatione subditi.sic.s̃. de treuga & pace. c.j. & 11. q.3.
curę.& de proba.post ces.sed hoc non probatur hic,cum non
loquatur hic de exemplo, sed de eius requisitione,nec de sigil
lo excōicationis nisi forte dicatur ꝙ hoc probetur hic arguen
do, vt sicut de requisitione fit fides per sigillum,sic de excōica
tione per exemplum sigillatum ſm Io.And.de quo in d.c.post
5 ces.& in c.j.& fi.s̃.de fide instru.†In glo.in ver.causam.in prin.
no.glo.ponentem solum exempla contumaciæ nec aliàs iusta
sententia ab homine ferri potest ſm Io.And.ideo dicebat glo.
a no.96. distin.duo sunt, ꝙ quælibet contumacia [a] est digna ex-
cōmunicatione,vnde Archid. ponit etiam plura alia exempla
& inter alia de eo cui præcipitur, vt non fornicetur cum cer-
ta fęmina cum tunc illo non parente facta monitione ꝙ emē
det excōmunicari poterit,cum vere sit contumax.idem secun
dum quosdā si generaliter, vel simpliciter super fornicatione
monuerit,sed hoc Archi.nō credit verum, quia sicut pro con-
tumacia super expresso crimine debet quis excommunicari,
ita & super expresso moneri,arg.2.q.j.nemo.& ita etiam tenet
6 Inno.in c.ex parte.el j.de ver.sig.& Io.And.hic.† In ea.glo.ibi
exprimere in scriptura & ī scriptis excōicare. vnde in hac sñia
requiruntur istæ solēnitates.s.vt eius cā inseratur in scriptis,&
ꝙ ipsa sñia feratur in scriptis, sed ante ipsam sñiam requirūtur
tres solennitates quæ ipsam debēt præcedere.s. iusta cā, iustus
motus iudicis,& monitio,de quib.in c.sacro.de sen.excō. Sed
post sñiam duæ solennitates requiruntur,vna ꝙ excōicans det
copiam petenti infra mensem vt hic. altera ꝙ relaxetur sñia si
absolutio digne petatur,vt in c.ad reprimendam.s̃.de offi.ord.
vt hic per Pet. de Ancha. In ea.glo.ibi, sed tutius ſm Host. qui
hanc opi.attribuit Inno.sed veritas est ꝙ Inno. loquitur alter-
natiuè,ita ꝙ nullam eligit.nisi dicamus ꝙ in opi.cōtrarijs quas
ponit Inno.sua sit vltima,vt est dictum in c.j.s̃.de pęnis.eo.lib.
ſm Io. And. de quo dic vt ibi. Et licèt hoc sit tutius, vt ibi dicit
glo. tamen Io. Mo. & Archi.tenent simpliciter opi.aliam quę
est ꝙ in dicto casu non habeat locum ista ꝯstō,arg.regulę in pę
nis,& regulę odia.j̃.eo.lib.& ita etiam tenet Lap.in d.alleg.73.
in fi.Sed certe tenenda vr̃ opi.glo.cum iste tex. generaliter lo-
quatur,& sic habet locum qñ excōicatio fertur ꝯ incertam per
7 sonam,vt videtur etiam velle Host.& Io.And.j̃.in gl.in ver.ex
cōicatio.Et ita etiam tenet Domi.j̃. in fi.huius c.† In ea. glo.in
fi.rationem quare requirat̃ expressio causæ in sñia excōicatio-
nis & non in alia sñia diffinitiua,vide plene per Host.Io. And.
& Do.Et no. ex glo. dicens dr̃ias inter sñiam excōicationis &
aliam diffini.est & tertia dr̃ia, quia sñia excōicationis trahit se
cum executionem,vt d.c.pastoralis,sed alia sñia non,vt in c. ve
nientes.s̃.de iureiu.Quarta differentia est quia sñia excōicatio
nis extenditur interdum ad futura vt in c.a nobis. el j.s̃. eo.tit.
& s̃.de inst.ex frequentibus,sed alia sñia non,vt no.s̃.de sepul.
in c.in nostra.& j̃.eo.in c.Romana.§.caueant.& ibi no.ſm Ar-
chi.& Io.And.In glo.in ver.exemplum.in fi.ideo debet conti-
nere ipsam excōicationem de verbo ad verbum, & annum &
diem.arg.s̃.de rescrip.eam te.ſm Host.& Io. And. In gl.in ver.
excōicato, in in fi. quasi dicat nihilominus ferri debet in scri-
ptis & causa exprimi.& ista ita conueniunt generali sicut spe-
ciali sñię. imo plus generali quæ non debet ferri nisi ex causa,
vt in d.§.caueat.imo plus dicit Host.quod si nominatus qui cō
prehendi poterat sub generali petat exemplum debet sibi cō-
cedi ſm Host.& Io.And.In gl.in ver.requisitus.in prin.& post
requisitus debet aliquo tempore expectare. argu.l. quod dici-
mus.ff.de solu.ſm Io.And.dicentem ꝙ si iudex offerat & excō
municatus nolit recipere,licèt iudex prius denegasset, tamen
semper infra mensem vlti. mora nocet, vt l.illud.ff. de peri.&
cō. rei ven. Quid autem si excōicatus statim petijt exemplum
& expectauit congruo tempore, & postea se absentauit nec re
peritur,tenet hic Archi.& Host.ꝙ iudex debeat mittere ad do
mum illius requirendo familiam & amicos, & in ecclesia pu
blicare quod per eum non stat quin illud exemplum tradat &
consuluit ꝙ ponat vnum exemplum super altare, & aliud mit
tat ad domum illius, & si nullus vellet recipere dimittatur su-
per bancha,& de hoc fiat instrumētum sicut hic dicitur de re-
quisitione,& ita euitabit pęnam de qua hic. ar.c.fi.s̃.de appel.
ſm Io.And.ex cuius dicto no.quomodo excusetur iudex vt ex
sua mora non incidat in pœnam. In ea.glos.in fi.a die sñiæ,sed
Host.& Archi.dicunt post sñiam & requisitionem,& hęc opi.
est æqua.dictum tñ glo.& Inno. est pręferendum, quia aliàs se
quereretur ꝙ requirens post plures annos arctaret proferentem
ad hanc pęnam quod esset durum ſm Io.And.& tenet Pet. de
Ancha.& videtur tenendum.arg.regulæ in pęnis.j̃.eo.lib.licèt
Domi.hic sequatur opi.Host.& Archi. vt hic per eum. In glo.
in ver.authē. in fi.no.ex glo. ꝙ in casibus in quibus requiritur
scriptura, non potest nec valet probatio per testes.

A D D I T I O.

a Nic.Sup. Quælibet cntumacia.Adde Fely in rub.eo.tit. in antiquis.in j.col. post.princi.

S V M M A R I V M.

1 *Pęnam suspensionis aliquando quis incurrit ipso facto.*
2 *Sacerdotes curati habent potestatem excommunicandi.*
3 *Pęnam legis non incurrit qui facit contra legem nisi temerarie faciat.*

1 Si quis. † Nota j. hic casum, in quo ipso facto quis incur-
rit pęnam suspensionis,ſm Io.And. Vltimò nota
esse differentiam inter suspensionem a diuinis, & ab ingressu
ecclesiæ,ex quo ista ponuntur hic vt diuersa,vt in l.si idem. C.
de cōdi. vnde dicit hic Ioan. Andr.quòd suspensus ab ingressu
ecclesiæ potest extra ecclesiam celebrare, vt nota.in c. is cui.j̃.
eodem.in 3. glos. & idem etiam tenet Hostien. in summa, de
verbo. signifi.§. quando. in fi.vbi etiam tenet quòd suspensus
ab ingressu ecclesiæ non prohibetur intrare ecclesiam & au-
dire diuina, dummodo tamen ipse non dicat vel celebret.Su-
spensus verò a diuinis simpliciter non potest in ecclesia vel ex
2 tra ecclesiam celebrare in diuinis secundum Lap.hic.†In glo.
in ver.iudicium.ibi sacerdotes.idem Hosti.Ioan.Mona.& Ar-
chidia.intellige quòd habeant potestatem excommunicandi,
vt quia sint curati,vt 2. q.j.nemo. & omnes habentes potesta-
tem excommunicandi seruare debeant hanc constitutionem
etiam si sint regulares ſm Io.Mona.& Ioan.And.s̃.§.proxi.per
tex.ibi,quisquis &c.licèt ſm Hosti. hic satis æquum esset præ-
latos regulares non includi, arg.s̃. de appella.reprehensibilis.
& c.cum speciali.in fi. tamen ipse tenet contrarium, cum tex.
hic generaliter loquatur, & quia in dubijs quod certius est,est
tenendum,nec recedi debet a verbis,cum ista decretalis inui-
tatur non subtilitati,sed veritati quam decet maxime religio-
sos seruare ſm Io.And.& ita transit hic Pet.de Ancha.sed Lap.
in dicta allega.73.tenuit contrarium, qui tex. hic habet locum
quando excommunicās procedit vt iudex. secus si vt pars suū
officium exequendo, quia tunc non haberet locum dictū c.sa
cro,secundum Innoc.ibi. & in c.venerabili.s̃. de censib. ergo
nec text. hic descendens a d. c. sacro. regulares enim prælati
contra monachos non procedunt, vt iudices formaliter,nec
ordinem iuris seruant, vt in c. per tuas. de simo. & in c. quali-
ter. el 2.s̃. de accusa. vnde si prælati regulares monachos suos
excommunicantes sine scriptis non incurrunt hanc pœnam
secundum eum ibi,cuius dictum procedere posset quando pe
riculum esset in mora expectādo chartam & calamum, vt hic
in glos. proxi. aliàs aliud esset vt videtur velle Domi. hic in fi.
huius c.ex quo tex.hic generaliter loquitur,& j̃.§.proxi. & s̃.§.
proxi. & quia vertitur periculum animæ, vnde quod certius
est & securius tenendum videtur, vt in c. iuuenis. s̃. de spon-
3 sa. & in c. ad audientiam. s̃. de homicidio. † In glos. in ver.te-
merarius. in princi. no. iuncto tex. quòd faciens contra legem
non incurrat pęnam legis si non facit temere, & quis dicatur
temere facere, est glo.no.hic,& idem dicit hic Ioan. Mona.di-
cens idem esse si facit sine causa quod est notandum ad statu-
ta imponentia pęnam facientibus aliquid temerarie secūdum
Domi.violator verò dicitur non tantum vim inferens,sed etiā
a corruptor vel contaminator vel pollutor, vnde temere [a] pol-
luens & puniens subditum est huius ꝯstitutionis violator ſm
Ioan.Mo.sed Host.dicit ꝙ violator huius ꝯstitutionis esset ille
qui ex odio nō ex charitate processit vt hic in prin.tex.vel cau
sam nō expressit, vel nō excōicauit in scriptis, vel requisitus j̃.
mensem,

A D D I T I O.

a Vin.God. Adde ꝙ temerarium est præsumere vel vsurpare alijs concessa. Pau. de Citad.in trac.de iu.pa.cau.5.nu.6.quòd habetur.in lib.9.tract.fol.93.

menſem.exemplum non tradidit ſm Io.And. In ea. gloſ. in fi.
idem tenet Lap. in d.alleg.73. Sed an habeat locum iſta pœna
qñ excõicatio lata ſine ſcriptis vel ſine cauſa, aliàs non tene-
ret,putà propter legitimam appellationem præcedentem.Io.
An.hic ꝙ ſic per no.per eum in c.ſtatuimus.j̃.eo.pro quo,c. nõ
ſolum.s̃.de reg.eo.lib.& c.j. s̃.de relig.do. & de reb. eccle. c.2.
& clem.j.eo.tit.& ꝙ dicit Io.And.in regula quæ contra.j̃.eo.li.
ſuper prima glo.ſm Lap.hic ſm quem in contrarium facit qđ
dicit Io.And.in c.reprehenſibilis.in ver.ſubiectos.s̃. de appel.
& ita tranſit hic Domi.quod vltimum præciſe ſequitur Lap.in
d.alleg.33. dicens ꝙ iſta decretalis tanq̃ pęnalis eſt reſtringen-
da,vt in d.regula odia.j̃.e.lib.vt nec debeat intelligi qñ profer
tur excõicatio ita vt effectũ habeat, ſecus ſi nunq̃ legauit: vn-
de dicit ꝙ ſi prælatus regularis vocet ad ſe monachum ſuũ &
illi in ſui præſentia conſtituto mandet ſub pęna excõicationis
quam ipſo facto incurrat niſi reſpondeat ſibi veritatem,vel ſi-
bi pareat ꝙ illo parente prælatus non incurrit pęnam huius c.
poſito ꝙ ſine monitione & ſine ſcriptis excõmunicauerit.pro
cuius dicto facit de elect.eo.lib.& perpetue vbi pęna impoſita
eligenti indignum locum non habet niſi electio ſit perfecta,
licèt ille quantum in ſe fuerit elegerit.facit etiam tex.s̃.§. pro-
xi.ibi excõicatio.& ſic loquitur qñ ille ꝯ quem profert̃ excõica
tio venit ꝯ pręceptum,& ſic excõicatio habuit effectum,ſecus
ergo ſi paruiſſet vel excõicatio aliàs nõ habuiſſet effectum ſm
Domi.j̃.in fi.huius c.qui tñ hoc non præciſe firmat.& pro hac
parte facit nam pœna huius c.ipſo iure imponitur, vt s̃.in tex.
ergo non vr̃ habere locum in eo qui non fecerit actum perfe-
cte,ſicut põt dici iſto caſu ex quo ſnĩa non valuit, vt no.in reg.
in pęnis.s̃.eo.lib.cogita tñ quia cum vertat̃ hic periculum ani-
mę ſeruanda vr̃ opin.Io.And.tanq̃ tutior,vt in d.c.in nouis.&
c.ad audientiam. In gloſ.in ver. menſem.in fi.intellige ſi talis
ſententiam ſeruauit & ſuum peccatum fuit confeſſus & pęni
tuit,aliàs quo ad ſe remaneret ſuſpenſus vt in c.fi.s̃. de cohabi.
cleri.ſm Hoſt.& Io.And. In glo.in ver.ingreſſu. ibi c.is cui.&
quod ibi terminatum eſt, tenuit Inno.in d.c.ſacro.licèt videat̃
velle ꝯtrium recitãdo opi.quorundã,vt hic per Io.And.ponen-
tẽ poſt eum qñ ſit ꝙ ſuſpẽſus celebrãs in diuinis incurrat irrĩa-
ritatẽ de quo dicet̃.j̃.eo.§.fi.& vide dicta in c.j.s̃.de re iu.eo.lib.

SVMMARIVM.

1 *Sententia excommunicationis lata non ſeruato ordine iuris tenet,licet ſecus ſit in alia ſententia.*
2 *Iudex ſi ex officio procedit contra formam iuris tenetur parti ad intereſſe.*
3 *Pęnis multis qualiter & quando quis puniri poteſt.*
4 *Sententia excommunicationis interdicti ſuſpenſionis æquiparantur in decem.de quibus hic vide per ordinem.*
5 *Et iſta differunt inter ſe aliis decem.*

1 Superior. † No.j.ibi relaxans,ꝙ licèt rł̃r ſnĩa lata nõ ſer-
uato iuris ordine ſit nulla,vt l.prolatam.C.de
ſen.& 2.q.6.in ver. item ſi ſnĩa.tñ ſnĩa excõicationis lata nõ ſer
a uato ordine[a] ſeu forma tradita hic a iure valet & tenet ideo eſt
ꝙ debet relaxari,vt hic dr̃.facit 11.q.3.c.j. vbi dr̃ ꝙ ſiue iuſta ſiue
iniuſta timenda eſt.Et hoc propter reuerentiam cenſuræ,& vt
obediendo creſcat meritum.11.q.3.quid ergo.& per Io. And.in
c.cum contingat.s̃.de offi.dele.in ver.impendenda.Ideo dice-
bat glo.in ver.acceptent.in c.j.de offi.ord. eo.lib.quod eſt ſpe-
ciale in ſnĩa excom. ꝙ valeat, licèt a iure ferri prohibeat̃. ideo
eſt ꝙ valet excõicatio in abſentem ẽt non citatum,vt in c.cum
ſit Romana.s̃.de appel.& per glo.in c.pen.s̃.de cle.excom.vn-
de ꝯcluſit Fede. de Senis in ꝯſi.11. ꝙ excõicatio lata in citatum
tp̃e feriato valeat & indigeat abſolone,quod procedat qñ ſnĩa
excõicationis eſſet notorie iniuſta vel lata expreſſo iuris erro
re dicet̃.j̃.eo.in c.venerabilib.& per do. Nic.in c.cum Apoſto-
lus.s̃.de cenſi.in 2.col.deberet tñ qñ appareret excõicationem
latam ꝯ hanc ꝯſtõnem ſine difficultate relaxari,vt hic dr̃.Simi
lis relaxatio fit.s̃. de reſcrip. in c.ab excõicato.qñ excõicat̃ quis
ꝯ ꝯcilium gñale.d.c.ſacro. intellige de relaxatione quam face-
re debet excõicator cum ille ſine difficultate relaxari debeat,
vt ibi, ſed ſuperior non relaxat ſed abſoluit cum iuro recepta
ſufficienti cautione,vt in d.c.ſacro.ver. grauatus.ſm Hoſti. ſm
quem abſolo ꝯpetit & fieri debet in dubio,ſed relaxatio vel re
uocatio cum de iniuſtitia ꝯſtat,& idem tenet hic Archi. & Io.
And.de quo plenè per glo.& Doct.in ver.abſq;.in d.c.ſacro.&
per Io.And.in d.c.ab excõicato ponentem qñ abſoluendus re
mittẽdus eſt ad excõicatorem & qñ non, cuius dicta refert hic
2 Pet.de Ancha.& hr̃ in c.venerabilib.j̃.eo.† Scđò no.ꝙ ſi iudex
ex officio procedit ꝯ formã iuris debet ꝯdemnari parti ad ex-
penſas & intereſſe. imo dicit Inno.in c. ꝯtingit.el j.s̃.eo.ꝙ pro
iniuſta excõicatione poteſt agi actione iniuriarum. & iniuria
æſtimari coram ſuperiore, quod intereſſe poterit probari per
iur̃m cum ſurgat ex maleficio,vt dicit hic Ioã.And.poſt Hoſti.
idem vr̃ tenere glo.in ver.ad intereſſe.in d.c. ſacro. de quo per
Hoſt.in ſum.eo.titu.in §.quis ſit effectus.ſub.§.item quia.& in
d.c. ſacro. quia alia eſt ꝯdemnatio expenſarum & alia damno-
rum,vt in c.in noſtra.s̃.de iniurijs.Et licèt gl.in d.c. dilecti.s̃.de
fo.ꝯpe.videat̃ velle ꝙ non ſufficiat probatio per iur̃m,ſed poſ-
ſet dici procedere qñ iudex iudicauit per imperitiam, quo ca-
ſu licèt ignorantia iuris ſit lata culpa, vt per gl.in l. liberorum.
§.notant̃.ff.de infa.tñ lata culpa quo ad delationem iuramenti
non æquiparat̃ dolo ſm glo.& Doc.in l.in actionib.ff.de in lit.
iuran.& in c.fi.s̃.quod met.cau.ſed qñ iudicat per dolum tunc
ſufficiat probatio per iur̃m.& ita procedat glo. in d.c.ſacro.&
quod dicit hic Hoſt.& Io.And.licèt Pe.de Ancha.hic voluerit
ꝙ ſiue dolo ſiue per imperitiam iudicauerit omni caſu fiat pro
batio per iur̃m, bene tñ verum eſt ꝙ qũocunq; iudex ſit tranſ-
greſſor huius ꝯſtõnis incidit in pęnam,vt per glo.s̃.§. proxi.in
ver.temerarius tñ in mõ ꝓbãdi expẽſas & intereſſe per iur̃m,
3 vel non eſt dr̃ia,vt s̃. † Tertiò no.ibi & alia, ꝙ poteſt quis mul-
tis pęnis puniri.quod intellige prout hr̃ in c.j.in fi.s̃. de appel.
eo.lib.vel qñ per eandem ꝯſtõnem ipſę pęnę imponunt̃ vt hic
dr̃.de quo vide dicta in c.fęlicis.§.pen.s̃.de pęnis. eo.lib. & pa-
tet ex hoc tex. quatuor pœnas imponi non ſeruanti formam
huius decr.Primò eſt pęna ſuſpẽſionis ipſo iure,vt s̃.in §.ſi quis
autem.Scđò quia ꝯdemnat̃ in expenſis.Tertiò ad omne inter-
eſſe.Quartò imponit̃ pęna arbitraria. Et de alijs pęnis vide j̃.e.
in c.ſtatuimus.Quintò no.de hoc verbo fulminare, quia fulmi
nare proprie eſt cũ iudex indeliberate profert ſnĩam,& in hoc
differt a proferente,vt s̃.eo.§.j.ſm Io.An.Viti.no.ibi & hæc ea
dem. ꝙ iura loquentia de modo & forma proferendi excõica-
tionem habeant locum in ſuſpenſione & interdicto, quia iſta
æquiparant̃.In glo.in ver.difficultate.in fi.& ſic ſine mora, ſi-
ne ſatisfactione,ſine cauſę cognitione,& ſine aliquo grauami
ne ipſius excõicati hoc fiet cũ euidenter apparebit ꝯ hanc ꝯſti
4 tutionem latam fuiſſe ſm Hoſt. & Io.And.† In glo. in ver.ob-
ſeruari.in prin.cõclude ꝙ in 10.æquiparant̃ ſnĩa excõicationis,
ſuſpenſionis, & interdicti . Primò quia forma huius ꝯſtõnis in
ipſarum qualibet eſt ſeruanda, vt hic. Scđò quia in iſtis tribus
præcedens appellatio tuet̃ appellantem in alijs non,vt s̃.de ap
pel.ad hęc qm̃.& c.paſtoralis.& j̃.eo.is cui.§.fi.Tertiò quia neu
ter iſtorum debet celebrare diuina vt in c.2.& c.poſtulaſti.§.fi.
de cle.excom. Quartò quia quamlibet ſnĩam horum trium de
bet monitio præcedere vt s̃.de appella.reprehenſibilis. Quin-
tò quia quilibet iſtorum iurat anteq̃ abſoluat̃ & in vtroq; fie-
ri poteſt abſolo ad cautelam,vt in c.venerabili.s̃.e. Sextò quia
quælibet ſnĩa a ſuperiorib.eſt ſeruanda.s̃. de offi.ordi. cum ab
eccleſiarum.Septimò quia durante ſnĩa neuter eligere vel eli-
gi vel teſtificari poteſt, vt in c.cum dilectus.s̃. de ꝯſue.s̃.de ex-
cep.apoſtolicæ.& de teſtib.veniẽs.in fi.Octauò quia nõ dẽt ſu-
perior de ipſis aliquid diſponere partib.non vocatis,vt s̃.eo.li.
de a pp.Romana.§.fi.& j̃. eo.Romana.in prin.Nonò quia ſpe-
ciales filij apoſtolicæ ſedis nulla iſtarum ſnĩarum poſſunt liga
ri.j̃.titu.j.veniens.& in priuilegijs ſolent iſta tria miſceri,vt in
c.j.in fi.s̃.de priuile.eo.lib.Decimò quia oĩa iſta ꝯprehendit ap
b pellatione cenſuræ, vt in c.quærenti.s̃.de ver.ſigni.& ita tran-
ſit hic Domi.& Pet.de Ancha.ſm quem ꝯueniunt ẽt in alio,&
ſic.Vndecimò quo ad irregularitatem ꝯhẽdam ꝑ ꝑ celebratio-
nem diuinorum vt dicet̃ j̃.in §.fi.Sed certe hic poteſt compre-
5 hendi ſub primo.& s̃.primo.† Et aduerte quia iſta differunt in
ter ſe in alijs decem.Primò in participatione,quia cum ſuſpen
ſo vel interdicto participari poteſt niſi participatio ſpecialiter
eſſet interdicta.arg.ff.de pęnis.l. moris. ſed cum excõicato in-
diſtincte prohibet̃,vt in c.ſacris.s̃.quod me.cau.Scđò quia pro
prie loquendo homo excõicat̃ vel ſuſpendit̃,ſed non interdici
tur niſi improprie.s̃.de relig.domi.cum dilectus.& d.c.paſtora
lis.loca vero proprie interdicunt̃,vt s̃.de ſponſa.l.non eſt.licèt
in pęnã perſonarum delinquentium, ideo debet per id potius
fieri diſtrictio in perſona q̃ in facultatib.16.q.7.illud.in fi. Ter-
tiò quia effectus excõicationis latę non poſſunt ſuſpẽdi, ſed re
liquorum ſic.de quo plene in d.c.ad hoc qm̃.Quartò differunt
in caſu c.quia periculoſum.j̃.eo.Quintò j̃.eo.tit.præſenti.Sextò
j̃.eo.tit.Romana,ad fi.Septimò & octauò j̃.eo.tit.c.fi.§.j.ver. dũ
tamen

ADDITIONES.

a Nic.Sup. Non ſeruato iuris ordine.Adde tex.in c.j.de re iu. extra.
b Nico.Sup. Omnia iſta comprehendit appellatione cenſuræ Adde Domi.in c. pro humani.in 2.col.de ho.ſuprà eo.lib.Hieronimus de Tortis in conſi. in cip.Dominus Deus meus.
Vin.God.Adde quomodo dicatur cenſura eccleſiaſtica. Old.conſi.36.in fine.

tamen.& in §.in festiuitatib.Nonò quia excõicatio non fertur pro aliena culpa. 24.q.3. si habes. sed interdictum & suspensio sic.j.eo.titu. si snia.§.fi.& 7.q.4. miror.fm Io.And.& ita transit hic Pet.de Ancha.& Domi. addens decimam dñiam quam ponit Io.Cald. in tracta. de ecclesiastico interdicto,in primo no. quia interdictum gñale in locum fieri nõ potest pro pecuniaria causa sine licentia Papæ,vt in extrauag. prouide attendentes,Bonifacij VIII.quod secus in excõicatione, vt in c.præterea requisisti.de appel.fm eum.In ea.glo.in fi.de quo hic per Inno.dicentem hunc tex. loqui de sententijs suspensionis & interdicti ab officio & beneficio vel sacramentis,non in alijs interdictis sicut est in d.c. ad hæc.fm eum, ex quo dicebat Host. hic fm hunc tex.intelligendum de sententijs in personis non in loca fm Io.An.licèt fm Imo.hic fortè idẽ dici posset de sententijs in loca qñ respiciunt spiritualia , secus si tpalia, vt dicit glo.hic.& ita fortè voluit Inno.fm eum,vt refert hic Domi.

SVMMARIVM.

1 *Irregularitas non solum contrahitur per celebrationem missarum, sed ẽt per celebrationem aliorum diuinorum officiorum.*
2 *Papa solus dispensat super irregularitate contracta per celebrationem diuinorum officiorum,putà intrando chorum,legendo,cantando. & nu. 3.*
4 *Excommunicati & suspensi æquiparantur quo ad incurrendum irregularitatem.*
5 *Suspensionum species sunt plures.*
6 *Suspensus ab officijs ordinum incurrit irregularitatem si contra interdictum fecerit.*
7 *Suspensi quandoque non incurrunt irregularitatem in certis casibus. vide hic vsque ad finem c.*

1 Caueant.† No.j. ibi, diuina officia,ꝙ irregularitas ꝯhĩt non solum ex celebratione missę sed ẽt ex celebratione aliorum diuinorum officiorum.de quo j.per Inno. & Doct.in c.fi.š.de exces.præla.& in c.abbates.š.de priuil.eo. 2 lib.† Vlt.no.casum reseruatum soli Papæ qui solus [a] potest dispensare super irregularitate ꝯcta ex celebratione diuinorum. facit c.j.š.de re iud.eo.lib.Intantum ꝙ ẽt pęnitentiarij qui sunt ordinati in curia ad pęnitentias imponendas non põt cum irregulari dispensare,vt tenẽt Doct.in c.clerici.š.de cleri. excõ. & Io.And.in c.latores.eo.tit.dicit tñ hic Io.An.ꝙ ꝯsuetudo habet, vt cum talib. qui claues non ꝯtempserũt possint legati de latere dispensare,vt ẽt voluit Io.And.in c.fi.j.eo.super glo.no. determinatum.& ita residet hic Lap.& Domi. & ita ẽt transit Lap.in sua alle.13.quod procederet ẽt si quis id fecisset ex supina ignorantia vel ẽt scienter,dũmodo tñ non in contemptum fm Io.And.in d.c.clerici. dicentem tñ ꝙ talis ꝯsuetudo circa legatos est potius de facto q̃ de iure,vt probat in c.pen.š.de cle. excom.& ita sequit d.Ant.in d.c.clerici.In gl.in ver.sicut prius. in princ.no.iuncto tex.ꝙ non quælibet executio diuini officij facta per suspensum vel interdictum inducit irregularitatem, sed illa tm̃ quæ fit solenniter officiando sicut prius, de quo in 3 d.c.j.† In ea.glo.in fi.idem Host.& refert hic Ioan. And. Fran. dicentem ꝙ si intret quis chorum cum alijs legẽdo & cantando erit irregularis.& ita intelligit illud prius hic positum & in c.si quis eps.hic alleg.de quo j.in fi.Super quo tñ gñaľr sic ꝯcludo qñ fit ꝙ suspensus ingerendo se in diuinis incurrat irregularitatem,quia aliqñ id facit ignoranter ignorãtia probabili & excusat,vt in c.pen.š.de cleri.excom. Aliqñ scienter vel crassa ignorantia, & tunc si immiscet se in diuinis, non vt officians, sed vt debitum soluens , & idem ex quo non exequit vt prius. quod requirit iste tex.& quia suspensus tenẽt dicere officium, non vt officians,sed secreto vt debitum persoluens,aliàs pęna præstaret immunitatem quod esse non debet, vt l.relegatorũ. in fi.ff.de interdi.& releg.de quo per Doct.in d.c. clerici. & in c.illud.eo.tit.& per Spec.in tit.2.§.iusta.ver.quid si excõicatus. & per glo.81.dist.dictum.& in c.cupientes.§.cæterum. de elec. eo.lib.Aliqñ immiscet se in diuinis exercendo ea quę sunt certo ordini vel officio certi ordinis deputata,& si talis non est in dicto ordine ꝯstitutus, vt si accolitus epistolã in apparatu subdiaconi vel subdiaconus euangelium in apparatu diaconi,tũc talis tenẽt pœna falsi vt d.c.illud.sed non incurrit irregularitatem,ex quo non celebrat in suo officio, vt prius prout requirit hic in tex.& intellige hæc de irregularitate, de qua hic sed bene incurrit aliam irregularitatem quam incurrit ille qui nullũ habet ordinem si celebrat.de quo per Spe.tit.2.§.nunc de epo rum.ver.18.& dr plus delinquere q̃ ordinatus qui post suspẽsionem celebrat in suo officio.quia eo casu solus Papa dispensat, vt no.in d.ver.18.& c.2.š.de cle.excom.fm Pet.de Anch. Si verò talis est in dicto ordine & celebrat vt prius incurrit irregularitatem,vt hic,& in d.c.j.non solum si talis est in sacris,sed ẽt in psalmistatu vel minorib.ordinib.ꝯstitut᷒ fm Io.An.& Doct. in d.c.j2. vnde incurrit irregularitatem nõ solum subdiaconus epistolam dicens,diaconus euangelium & presbyter missam, sed ẽt quilibet in ordine existens suspẽsus à diuinis si exequat illa quę officio ipsius ordinis sunt deputata.Vnde si benedicat aqua incurrit irregularitas,vt voluit Spec.in d.§.iusta.ver.quid de benedicente.per no.de conse.dist.3.aqua. fm Io.And.hic, & in d.c.fi.de exces.præla.post Inn.& Host. & idem si benedicat solenniter populus dicẽdo,sit nomen Dñi benedictum,vt no. in clem.2.de priui.& 95.dist.ecce.& idem si benedicant nuptię vt in c.j.& 3.de secun.nup. Et idem si præbeat excõicato absolutio solenniter dicendo psalmum & orationes cum stola & alijs de quib.10.q.3.debet,in fi. fm Io.And.& Inno. in d.c.fi. & Specu.in d.§.iusta.ver.quid de absoluente.& Pe. de Anch.hic. Aliqñ suspensus exequit diuina non deputata certo ordini vel officio ordinis a iure ꝯstõne vel ꝯsuetudine. & tunc non incurrit irregularitatẽ fm Inno.in d.c.fi. putà si benedicat mensam, vel dicat lectionem mẽsę,vt ẽt tenet hic Host.& Io.Mo.& Io. And.& Spe.in d.§.iusta.in ver.quid de benedicente.Nec ẽt incurreret si diceret orationem pro nauigantib. vel itinerantib. facit quod no.11.di.ecclesiasticarum.Et idem si mulierem post partum inducat in ecclesiam cum hęc nõ sint certo ordini deputata,vt in c.j.š.de purg.post partum.& hoc voluit Io. Cal.in c.fi.š.de cle.excom.fm Pet.de Anch.hic.Nec etiam incurrit si ex deuotione diuinis intersit audiendo,fm Arch.hic.& Inno. in d. c.fi. secus si ex contemptu vel faciendo celebrare seu autoritatem præstando,cum tunc fiat quis irregularis, ac si personaliter faceret fm gl.in d.cle.2.& Domi.hic.& š.eo.in §.si quis aũt.& Io.Cal.in d.tractatu.in 6.membro.in ver.sed quid si clericus.Imo voluit Inno.in d.c.fi.ꝙ ipse suspensus si intrat chorũ legendo & cantando cum alijs non fit irregularis. intellige nisi vltra hæc faciat principale officium chori, vt quia dicat capitulum vel orationem in officio vel faciat officium cantorię in choro,cum tunc incurrat irregularitatẽ,ex quo exequit in suo officio vt prius.& ita fm Domi.hic procedat iste tex.& gl.hic. & quod dicit Fran.& Io.And.in hac gl. de quo per Io. And.& 4 Doct.in c.illud.š.de cle.excom.†In glo.pen.in fi.ratio est quia quo ad celebrationem diuinorũ non est inter eos dñia, sed pariter prohibiti,fm Inno.& Archi.& sicut requirit ꝯtemptus in excõicato celebrante,ad hoc vt iudicet irregularis,vt probant iura hic alle.in glo.dum dicunt,ausi fuerint seu præscripserint. & ita in suspensis. vnde ignorantia si est probabilis eos excusat. sed si est crassa & supina nõ excusat, sed reddit eos habiles 5 ad dispensationem,vt d.c.pen. fm Inno.& Io. And.† Et aduer b te quia plures sunt species suspensionum [b] de quib. per glo.ordi.in ver.suspensi in cle.cupientes,de pęnis.vnde gñaľr ꝯclude qñ fit ꝙ ipse suspensus incurrat irregularitatem.Et primo ꝙ suspensus a tpalib. si veniat ꝯ non fit irregularis. pro quo glo. §. proxi.& quod ibi no.in d.c.fi. Scđo fit suspensus in spiritualib. vel ecclesiasticis seu circa &c.& si talis est suspẽsus de his quæ exercent absq; ordine seu officio ordinis, vt si elector ab eligẽdo collator à ꝯferendo & talis celebrando nõ incurrit irregularitatem fm Inno.& Host.in d.c.fi.& Pet.de Ancha.hic & facit gl.š.§.proxi.& quod dicit Inno.hic volens ꝙ suspẽsus a participatione sacrorum si ꝯ faciat nõ incurrit irregularitatem, vt in c.fi.š.de cle. excom. cum talia non sint ordinis cum & laici sacra participent.de quo j.in fi.Si verò est suspensus ab his quę exercent ratione ordinis vel officij ordinis.& talis ꝯ faciẽs incurrit irregularitatem cũ proprie ille fit irregularis qui habẽs ordinem & carens eius executione immiscet se in diuinis fm Io.Mo.& Io.An. hic quod procedit in suspensis ab ingressu ecclesiæ,& diuinis vt hic in tex.siue ab ingressu ecclesiæ, vt j.eo. c.is cui.siue a diuinis vel ab officio seu ab executione officij,siue a celebratione missæ, siue ab alio quomodolibet hmõi per hoc.š.dr.& in d.c.j.& in d.c.si quis eps damnatus.fm Inno.hic. Sed quid si sit aliquis suspensus a pontificalib. & postea cum illis celebrat,dicunt quidam & non male fm Inno. hic ꝙ talis non erit irregularis,vt ẽt tenet Spe.in d.§.iusta.ver.quid si eps, cum nullo iure id caueat.facit c.is qui.j.eo.titu.& quia pontificalia nõ sunt de substãtia ordinis vel officij , quia sine illis qđlibet officium fieri põt fm Io.Mo.& Io.And.ita finaliter tenẽtem

ADDITIONES.

a Nico.Supe. Solus potest dispensare.Adde Cal.in repe.c.si celebrat. de cle. excom. minist.

b Nico.Sup. Plures sunt species suspensionum.Adde glo.in verbo suspensionis. cle.j.in §.multorum. de priui.

Vin.God. Nota,ꝙ suspensio est temporalis,sed priuatio est perpetua,sed quid in dubio.vide Fely.in c.ex literis. de consti.

tem quia talis non est suspēsus a diuinis, sed ab additamēto ad diuina. quare siue ordinet, siue ↄsecret nō erit irregularis, licèt
a Host. teneat ōrium quod epālis sit ordo [a] de quo remittit se ad no. in c. aqua. s̄. de ↄsec. ecclesię. & in c. j. s̄. de sacra vnctione. de quo per Io. Cal. in d. tract. in 2. membro. in q. quæ inci. Sed si is. & ibi ipse tenet ꝙ epātus sit ordo de per se, & per ipsum imprimat character & habeat officiū oīno distinctū ab alijs inferiorib. ordinib. vt in c. quanto. s̄. de ↄsuetudine. & 33. dist. eps. & ideo suspensus a pontificalib. irregularis efficit̄ si exerceat officium diuinorum ↄpetentium sibi ratione ipsius ordinis s̄m eū ibi, ita ēt tenet Do. s̄. in §. si quis aūt. ex quo ptās epōrum quo ad sacramentalia dependet a ptāte characteris ordinis & non a dignitate epāli, vt plenius no. per gl. & Doct. s̄. in proę. huius lib. vnde cum dependeat a charactere ordinis si exerceat sacra ipsi ordini deputata suspensus irregularitatem incurrat, vt no. Inno. in d. c. fi. in benedictione aquæ, s̄m Domi. hic, & facit qđ
6 no. s̄. in gl. proxi. Et sic ↄcludit̄ quòd suspensus ab ordinib. vel officijs ipsorum ordinum incurrit irregularitatem si ↄ̄ interdictum faciat siue sit in sacris siue in minoribus ordinib. s̄m Io. And. in d. c. 2. & Pet. de Ancha. hic & Inno. in d. c. fi. Aliqñ quis est suspensus a Deo cum constitutus in peccato mortali sit suspensus quo ad se quantum ad Deum, vt in c. fi. s̄. de coha. cler. & talis celebrās non est irregularis, vt in c. si celebrat. s̄. de cle. excom. s̄m Specu. in d. §. iusta. in ver. sunt quoq;. & Archi. in c. quia sæpe. s̄. de elect. eo. lib. quod intelligit hic Pet. de Anch. nisi sint suspensi a Deo propter tale peccatum quod post pniam impediat execu. vt est homicidium, simoniacus in ordine, hæresis & similia. de quib. in c. inquisitionis. s̄. de accu. & in c. fi. s̄. de temp. ordi. prout no. Host. in c. nisi. §. propter cōscientiam. s̄. de renun. in istis enim canon addit prohibitionem suā s̄m Pe. de Ancha. hic, circa quæ vide no. in d. c. quia sæpe. & in c. sacra. q. j. Aliqñ quis est suspensus a Deo & canone propter crimen, & tunc aut est suspensus tm̄ quo ad alios, vt quia alijs interdicit̄ ne audiant ab eo. & talis celebrans nō sit irregularis s̄m Inno. in c. j. s̄. de cle. peregri. Si verò est suspensus ēt quo ad se & suspensio est minor sicut est excōicatus minori & non incurrit irregularitatem, vt in d. c. si celebrat. Si verò inducit̄ suspēsio propter infamiam delicti & propter scādalum, vt sunt illi quorum crimina sunt notoria, vt in c. fi. s̄. de coha. cle. & in c. ex literis. s̄. de homicidio. & tales celebrando non fiūt irregulares, cum non sit iure cautum, vt j̄. eo. c. is qui. s̄m Inno. in d. c. si celebrat in fornicatione, ex hoc ꝙ notorius ↄcubinarius vel fornicator celebrans non sit irregularis, & idem tenuit in c. fi. s̄. de exces. præla. Sed Host. Io. And. & d. Pet. in d. c. si celebrat. tenet ōrium & ipse idem Innoc. hic Host. & Io. And. idem etiam tenuit glo. in c. peruenit. 50. dist. cum tales sint suspensi per canones a diuinis, de quo tñ per do. Ant. in d. c. si celebrat. alr̄ distinguentem, & per Inno. & Doct. in c. venerabili. s̄. de sen. excō.
7 & in c. vestra. s̄. de coha. cleri. † Aliqñ quis est suspensus a canone propter defectum personæ, vt illegitimus vel corpore vitiatus, & talis celebrando non sit irregularis s̄m Inno. & Io. An. in d. c. si celebrat. & in c. fi. s̄. de cohabi. cleri. Et idem de suspensis a sacerdotib. in pęnitentiali foro, nam tales licèt debeant abstinere, vt no. in c. si quem. s̄. eo. tñ non incurrunt irregularitatem si ↄ̄ faciunt cum non reperiat̄ iure cautum, vt in d. c. is qui. vt tenet Inno. in d. c. si celebrat. & Doct. ibi & Pe. de Anch. hic arg. d. c. is qui. Et idem de suspensis a iudice extraiudicialiter suspendendo. & ita posset procedere vna opi. Inno. in d. c. si celebrat s̄m do. Ant. ibi, s̄m quem secus esset si esset suspensus iudicialiter siue ad tps certum & determinatum siue ad tps incertum putà donec satisfaciat vel pęniteat, quia interim celebrando esset irregularis, & ita procedat vna opi. Inno. in d. c. si celebrat. & per Archi. & Io. And. in d. c. quia sæpe. & per do. Dom. in d. c. j. s̄. de re iud. Aliqñ fit suspensio ab his quæ exerceri pñt absq; ordine vel officio ipsius ordinis, vt est si fiat suspensio a collatione sacrorum. & in istis dicunt quidam quod si sacra cōferunt non incurrūt irregularitatem, ex quo sunt quædā sacra, vt baptismus quæ per laicos exerceri pñt, vt de ↄse. dist. 4. ↄstat. intellige qñ fit collatio sacrorum non attributorum ordini vel officio ordinis, al̄s secus, putà si sacerdos ↄficeret corpus Christi in missa, vt voluit Io. Cal. in d. trac. in 2. mēbro. in ver. prędicta. & Domi. in d. §. si quis aūt. & facit quod s̄. dr̄ de suspenso a pontificalib. & per Doct. in d. c. fi. de exces. præla. Et idem est dicendum in suspenso a iurisdōne qñ exercet̄ sine executione ordinis. secus si exerceat iurisdōnem cum eo quod habet admixtū ministerium ordinis, putà si absolueret excōicatum cum solēnitate, de qua in d. c. debet. & seq. s̄m Inno. & Host. in d. c. fi. & Pet. de Anch. hic, & est dictum s̄. Et ex prædictis infert̄ ꝙ suspe-
b sus a beneficio [b] tm̄ nunq̄ incurrit irregularitatem si celebret in diuinis, vel alias veniat contra suspensionem, vt voluit glos. in c. latores. s̄. de cleri. excom. & Inno. in c. nisi cum pridem. s̄. de renuncia. & facit quod no. in d. c. cupientes. §. cæterum.

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Episcopatus sit ordo. Adde glo. in procę. 6. glo. in c. cleros. 21. distin. glo. in c. de his. de conse. dist. 5. Abb. in c. si quis pro certo, in primo no. de simo. Abb. in c. ex literis. in vlt. no de exces. præla.

b Nic. Sup. Suspensus a beneficio. Adde in c. si celebrat. in glo. sua. de cle. excommi. Zenze. in cle. 2. de vi. & ho. cle.
Vin. God. Adde an suspenso a beneficio debeatur modica substentatio. Fely. in c. apostolicæ. col. 5. ver. modica. de excep. & de suspenso a beneficio vide Fely. remissiue in c. postulasti. col. 2. de fo. compe.

SVMMARIVM.

1 *Absolutio ad cautelam non habet locum nisi in excommunicatione lata ab homine.*
2 *Absolutio ad cautelam debet concedi de iure, non autem ex gratia postquã per iudicem non debet denegari.*
3 *Ordinarius an possit absoluere ad cautelam.*
4 *Delegatus Papæ an possit absoluere ad cautelam.*
5 *Absolui ab excommunicatione an quis debeat inuitus.*
6 *Iniuria nō tantum debet probari in casu huius c. sed etiam notorium iuris.*
7 *Terminus octo dierum si detur ad probandum exceptionem non computatur dies in quo proponitur exceptio.*
8 *Excommunicatus si petat absolui ad cautelam & opponatur sibi manifesta offensa ne absoluatur, & velit deponere pignora, an sit audiendus.*
9 *Absolutio ad cautelam, quando fieri debet.*
10 *Absolutio ad cautelam vt concedatur requiritur ꝙ causa ipsius nullitatis exprimatur cum dubitetur sic, an nulla sit vel non.*
11 *Absolutio ad cautelam qualiter & quomodo fiat.*
12 *Item per quæ verba.*
13 *Item per quem fiat.*
14 *Item an possit impediri ne fiat.*
15 *Offensa manifesta ad impediendam absolutionem qualiter probari potest, vel debet.*

CAP. II.

SOlet a nonnullis. Primò ponit̄ duplex quæstio, cuius regula est ibi, & ante. Scđò ibi, in prima. ponit̄ decisio primæ qōnis. Tertiò ibi, in scđa. ponit̄ decisio secū-
1 dæ. † No. j. ibi, in se latam, ꝙ absoło ad cautelam non habet locum nisi in s̄nia excōicationis lata ab hoīe, quia illa pōt esse iniusta & nulla. secus aūt si excōicatio ferat̄ a canone quæ s̄p est iusta. 4. dist. erit, vt no. s̄. c. prox. in §. quisquis. in 2. no. quocunq; ergo s̄nia excom. lata ab hoīe dicat̄ nulla, siue ex defectu iurisdictionis siue quacunq; alia de cā pōt peti absolutio ad cautelam cum eadem sit ratio, & quia tex. hic gñal̄r loquit̄ s̄m Ioan.
2 And. & facit c. cum ↄtingat. s̄. de offi. deleg. † Scđò no. ibi, non
a negetur. quod absoło ad cautelam [a] debet ↄcedi de iure & non ex gratia ex quo per iudicem nō debet denegari. Sed certè Inno. Host. & Io. And. hic ↄcludunt ꝙ hoc sit in arbitrio superioris qui poterit eam ↄcedere & denegare s̄m ↄiecturas occurrētes. Et tex. hic ꝙ absolutio non debet denegari, debet intelligi ad petitionem excōicatoris vel aduersarij, vt hic per Ioā. And. de quo j̄. Tertiò no. ibi se opponat, ꝙ cum permittatur hic a iure, vt excōicator vel aduersarius sit legitimus ↄdictor quod absolutio ad cautelam nō debeat fieri nisi primo citata parte, qđ intelligit hic Host. & Io. And. nisi periculum esset in mora vel nisi Papa extra iudicium gratiam faciat. & ita procedat c. venerabili. s̄. eo. de quo in c. parati. s̄. de appella. & in c. Romana. in prin. j̄. eo. titu. & dicet j̄. imo ↄfert absoło ad cautelam non solū in s̄nia excōicationis, sed ēt in suspensione & vlteriori s̄nia cēsuræ. & ita tex. in c. apostolicæ. de excep. & oī casu quo dubitat̄ de nullitate habet locum talis absolutio. ita tex. & Doct. ibi. Si tñ in iure vel in rescripto fiat mentio de absolutione simpliciter, intelligitur in dubio de vera & nō de ea quæ ad cautelam.
3 glo. sing. in c. capitulum. de rescrip. † In glo. 2. ibi ordinarius. tenet gl. quod quilibet ordinarius possit absoluere ad cautelam. Et idem Io. And. volens ꝙ non solum de iure istius decret. sed etiā s̄m iura antiqua quilibet ordinarius hoc poterat. pro quo facit quod dicit glos. hic in fi. imo voluit Io. And. post Host. in c. per tuas. hic alleg. ꝙ ordinarius non solum si sit superior excōicatoris, sed ēt si sit ipsemet excōicator. cum & ipse absoluere possit ad cautelam. Sed inferior ab ipso excōicatore ad cautelam absoluere non posset vt sentit glo. hic, quod procedit ēt si talis inferior sit ordinarius causæ, cū licèt sit ordinarius causæ,

ADDITIO.

a Nic. Sup. Absolutio ad cautelam. Adde, c. ad præsentiam. & ibi Do. de app.
Vin. God. Absolutio petita ab vno iuramento ad aliud non extenditur, licèt in eodem instrumento appositum. Ruy. consi. 66. nu. 3. lib. 4.

ſæ, non tñ eſt iudex ordinarius ipſius excõicati principaliter,
vnde oportebit tunc eum remitti ad ſuperiorem, vt in c.ad reprimendam.s̃.de offi.ord.facit quod dixit Inno. in c.cum deſideres.s̃.eo.tit.volens, ꝙ qui non poteſt directam abſolutionem
impendere nõ poteſt, nec illam quæ fit ad cautelam ſm Dom.
In ea.glo.in fi.no.j.ex glo. quod auditores hñt ordinariam iu-
4 riſdictionem, de quo per glo.j.in cle.auditor.de reſcrip.† Scd̃ò
no.ex glo.ꝙ delegatus ẽt Papæ non poteſt abſoluere ad cautelam.& ita tenet hic Inno.Hoſt.& Io.Mo.ſed Archi.hic ꝯ adducens caſum in ꝯ̃rium in illo qui nõ poteſt probare per alios teſtes quam excõicatos, cũ tales abſoluant ad cautelam per delegatum.arg.c.veniẽs.el 2.in fi.s̃.de teſti. pro quo ẽt adducit hic
Io.And.quod ipſe no.in d.c.per tuas. in ver.conſueuerit, & in
hac ſnĩa ſatis prolixe procedit Io.Mo.hic dicens, ꝙ qñ per cõmiſſionem delegati prouideri poteſt ſuper excõicatione nunq̃ venit abſolutio ad cautelam niſi ſpecialiter ſit ꝯmiſſa, ſed qñ
nihil dr̃ in reſcripto, & incidit caſus de excõicatione teſtis, vt
s̃. & tunc per quẽcunq; iudicem ẽt delegatum fieri poteſt per
d.c.veniens.pro quo ẽt inducit iura dicentia ꝙ licèt incidenter
quod non licet principaliter, vt in c.pen.s̃. de reſti. in integ.dicit ẽt quod abſolo teſtis dicto caſu non eſt vera abſolutio cum
duret durante eius diſpoſitione. arg. c.vt priuilegia.de priuilegijs.& no.s̃.de appel. ad hoc qm̃.ſicut & abſolutio eligere debentis, vt in c.aplicæ.s̃.de excep. tales enim abſolutiones prouident negotijs quib.finitis reuiuiſcit ſnĩa.nec fit extra excõicatorem vel illos pro quib.eſt lata ſnĩa, cum non fiat ſimpliciter, nec cautio præſtet, ſed in caſu huius c.eſt vera abſolutio.&
præſtat cautio, & vocandi ſunt illi ſm Io.Mo.vt refert Io.And.
qui tñ putat ꝙ licèt Papa prædictas tpales abſolutiones faciat
ſecus in inferiorib.qui hoc ꝯ̃ facere non poterũt, vt per Io.An.
in d.c.veniens.in vlt.glo. & hoc niſi facerent de ſpeciali mandato Papæ.& ita poteſt rñderi ad caſum.c.fi.s̃.de iud. ſm Ioan.
And. qui ex his vr̃ tenere ſe cum hac glo.cum delegatus ẽt Papæ non poſſit abſoluere ad cautelã, quod dicit procedere non
ſolũ ſi ſit delegatus principalis cauſę, ſed ẽt ſi ſit delegatus cauſę appellationis ẽt ſi ſcribent ſub iſta forma, ſi inueneris ſnĩam
excõicationis latam poſt appel.pronuncians illã nullam, quia
licèt in cõmiſſione delegati veniant illa ſine quib.&c.vt hic in
gloſ. tñ non veniunt ea pp quæ cã cõmodius expediri põt ſm
Io.And.& Dom.ſm quem poſſet vltra gl. rñderi ad d.c.ad præſentiam.ꝙ ibi non dr̃ ꝙ iudices abſoluant, ſed ꝙ facerent abſoluere, quod intelligit per hñtem ptãtem abſoluendi. In glo.in
ver.errorem.in fi.vide plenius per Io.An.in d.c.per tuas. & in
5 c.Romana.j.eo.in ver.innoxios.†In gl.in ver.petenti.in fi.imo
a ẽt inuitus poteſt abſolui [a] ab excõicatione inquantum eſt pęna, vt eſt dictum.s̃.eo.lib.in c.j.in prin.& vide in c.ſignificaſti.
s̃.de eo qui duxit in matrimonium, in vlti.glo.& in d.c.cum deſideres.in ver. abſolutus.vbi no. an abſolo poſſit peti per pro-
b curatorem [b] & ibi Innoc.tenet quod.ſ.aliud voluerit Hoſti. &
non bene.cum ẽt inuitus & impęnitens poſſit abſolui, vt s̃.ergo & abſens.arg.l.2.ff.ſolu.matri.ſm Pet.de Ancha.s̃.c. proxi.
& ita ẽt tenet Spe.in tit.de procu.§.j.ver. Item opponit ꝙ licèt
habeat, & ver.17.& Rota in deci.425.quæ inci.Item ſi dicamus.
dicens ẽt ꝙ gñalis procurator nõ poteſt petere abſolutionem
ab excõicatione ſine ſpeciali mandato q̃uis ipſe gñalis procurator, aut ꝯiũcta perſona poſſit petere excõicationem nullam
pronunciari.& dicebat Spe.vbi s̃.ꝙ ſi procurator habet ſpeciale mandatum ad petendum abſolutionẽ poterit iurare de parendo mandatis eccleſiæ, licèt ad iurandum non habeat aliter
ſpeciale mandatum quæ tene menti ad limitationem.c.fi.s̃.de
iura.calum.eo.lib.& facit ratio.l.ad rem mobilem.& l.ad legatum.ff.de procura.In glo.in ver.opponat. in fi. eſt & alia ratio
ſm Imo.quia non intereſt ꝯ̃dicentis, ex quo cauetur eidem idoneè. & hoc reſpectu prouidetur excõicatori & aduerſario, ſed
6 ſm rationem glo.prouidet excõicato & iuncta cautione prouidet vtriq; ſm Dom.†In glo.in ver.manifeſta.ibi notoria.vnde
dicit hic Inno.non ſufficeret probare iniuriam, niſi probet notorium iuris vel facti & ſic debet probari aliquid factum manifeſtum, vt hic per Io.An. Quid aũt ſi excõicator, vel is pro quo
lata fuit ſnĩa excõicationis probauit iniuriam manifeſtam, ſed
excõicatus dicit quod non fuit iniuria cum id fecerit ad tuitionem ſui iuris.& ad hoc probandum petit dilationem an interim erit abſoluẽdus. Inno.hic qđ ſic.ſed Hoſt. ꝯ cum nil poſſit
aduerſario imputari.C.de temp.in integ.reſti.l.petendę.& qđ
no.in c.præſentium.s̃.de teſti.eo.lib.& in c.licet.s̃.de proba.in
ver.indulto. ſm Io.And. iniuriam aũt eſſe manifeſtam probat
per euidentiam facti vel per ꝯfeſ. perſeueratam. non aũt ſufficeret eam probare per probationes in cauſa principali factas,

cum poſſit tolli talis manifeſtatio per probationes in cauſa appel. faciendas & hoc qñ petitur abſolutio ad cautelam. Sed ſi
petat abſolutio ab iniuſta ſnĩa, tũc ſufficiat probare offenſam
manifeſtam vel per euidentiam facti vel per ꝯfeſ. vel probationem.s̃.de ver.ſig.cum olim.de quo j̃.in fi. In ea.glo. in fi.tenet
gl.ꝙ etiam a ſnĩa excõicationis latę a canone poteſt peti abſolutio ad cautelam, ꝙ procedit qñ eſſet dubium ſuper facto, vt
in c.cum deſideres.§.j.vel eſſet probabile dubium iuris, vt no.
in d.c.venerabilib.§.porro.& in cle. eos.de ſepul. aľs ſecus eſſet, ſm Io.And.vt eſt dictum.s̃.in j.no. In gl.in ver. octo dierũ.
l.j.in fi.in caſu tñ huius c. hoc non procederet ex quo nil petit
aduerſario cui prouidet per cautionem idoneam, vt hic dicit,
7 & ẽt propter periculum morę, vt s̃.in gl.proxi.ſm Io.And.† In
ea.glo. in fi. idem dicendum eſt in exceptione ſpoliationis, &
in alijs in quib. terminus dat ad aliquid probandum ſm Inno.
& Io.And. & in tali termino octauo dierum non computatur
dies in quo proponitur exceptio, vt patet ex iurib.hic in prin.
glo.alleg.ſm Hoſt.& Io.And.hic. Rota tñ in deci.208. quæ inci.Item ꝙ terminus. tenet ꝙ iſte terminus incipit currere ipſo
iure ſine aſſignatione iudicis a die exceptionis admiſſæ per
iudicem.& non a die propoſitionis ſuæ allegationis, prout ẽt
tenet Spec.in tit.de dilationib.§.j.ver. ſed nunquid currunt, &
currit iſte terminus de momento ad momentum computata
die in qua proponunt per no.in c.pia.s̃.de excep. & ita tranſit
hic Domi.Quid aũt ſi opponat de manifeſta offenſa ꝯ petentẽ
abſolutionem a ſnĩa excõicationis iniuſta, an debeat aſſignari
iſte terminus octo dierum ſicut qñ petit abſolutio ad cautelã
Innoc.& Io.And. in fi.huius c.vident tenere ꝙ non.ratio drĩæ
ſit, quia hoc caſu non probaret ꝙ pp breuitatem termini fieret abſolutio, & eſſet tũc perpetuum præiudicium aduerſario
cum non poſſet de cætero agere.ſecus qñ petit abſolo ad cautelam, cum tunc ſit modicum præiudicium non probanti j̃.terminum, cum eadem exceptio competat opponenti cum abſolutus vult appellationem proſequi, vt in c.cum ſit.s̃. de appel.
8 de quo hic per eos.† In glo.in ver.emenda.in fi.& ibi per Ioã.
And.ſuper glo.pen.& hic per Archi.idem tenentem. Quid autẽ ſi ille cui opponit de manifeſta offenſa ne abſoluat velit deponere pignora pro ſatisfactione. dic ꝙ non ſufficiat, ex quo
poſſet damnum euenire illi cui eſt ſatisfaciendum.debet ergo
vere ſatisfacere ſm Inno. & Io. And. dicentes ꝙ ſi inter partes
eſſet cõtentio de hac ſatisfactione, vt quia alter dicit ſe non teneri ad tm̃, vel eſt contentio ſuper cautione, de qua hic in tex.
tunc hoc arbitrio iudicis relinquit arg.l.ſi ſeruos.ff.de pig.act.
& in c.cum olim.s̃.de ver. ſigni.& ſi iudex maxime dubitet de
hac ſatisfactione, an ſit ſufficiens tũc facta ſatisfactione vſq; ad
quantitatem de qua eſt certum & recepta cautione ſufficienti
ſuper dubio ſtatim fiet abſolutio.argu.c.2.& 3.s̃.de eo qui mit.
in poſ.& ſatis probat in d.c.ſacro.ſm Io.An.hic, qui in fi.huius
c. per modum ſummę no. explicat materiã iſtius abſolutionis
ad cautelam recollectis oĩb.dictis Io.Mo.Arch.& Inno.hic.Et
primò quærit quid ſit abſolutio ad cautelam. & cõcludit ꝙ eſt
vera ſeu putatiua ab eccleſiaſtica cẽſura liberatio, eos quos res
tangit proſpiciens. Scd̃ò quærit quare ſic dicat de hoc per Io.
And.in c.apoſtolicæ. s̃.de appel. & vltra ibi no.hic ꝯcludit qđ
cautela proprie eſt futurorũ, vt in c.qualiter.el 2.in ver.& idẽ.s̃.
de accu.hæc tñ diuerſa reſpicit primo illum qui abſoluit, vt ſua
conſcientia remaneat ſine ſcrupulo, & etiam vt euitent damna quę ſibi de facto contingere poſſent ex dicta excõicatione.
Scd̃ò reſpicit alios volentes eidem cõicare, eſt ẽt cautela illius
qui fecit illum excõicare cum pro eo recipiat cautio, vt hic dr̃,
de quo hic plenius per Io.And.Tertiò quærit qñ hæc abſolutio
fuerit inuenta, de quo dic, vt hic per eum.Quartò quærit a quibus ſententijs fiat dicta abſolutio. & concludit ꝙ a ſententijs
cenſurę latis ab homine.Ita tñ ꝙ non extenditur ad interdicta
gñalia lata in loca, vt in clem. præſenti. j̃.eo. vnde ſi dubitet de
nullitate ipſarum ſnĩarum locus erit huic abſolutioni ſiue ſint
ſnĩæ ſuſpenſionis, vt d.c.apoſtolicæ, ſiue ſit ſnĩa interdicti hominis

ADDITIONES.

a Nico.Supe. Inuitus poteſt abſolui.Adde Cal.Ant.de But.Io.de Imo.& Abb.in c.ab excommunicato de reſcrip.Io.de Ana.in c.j.in vlt.col.de male.Albe.de Roſa.in l.a procedente.C.de dila.S.Tho. in 4.ſen.diſt.18.q.vlt.art.vlt. in reſponſione ſecundi argumenti primi dubij.

Vin.God. Inuitus & reclamans qualiter differant.Fely.in c.quia quæſitũ, circa princi.de offic.delega.& inuitus & retinens. idem Felyn. in c. lator. col.j. in fi. de re iudi.

b Nico.Sup. Poſſit peti per procuratorem.Adde glo.in ver.abſens.in c.de manifeſta.2.q.j.glo.magna in c.qui ad agendum.de procur.lib.6. Spe. in tit.de procur.in §.j.uer.item opponitur.arg.in c.ut officium.de hære.lib.6. Arch. in c.cum aliquis. 11.q.3.

minis quod idem quod ſuſpenſio, vt no. in d.c. præſenti. Et hęc
in ſententijs prolatis ab homine. In ſententijs vero latis a ca-
none & a iure, de quibus non dubitatur quod ſint iuſtæ, vt 3.
diſtin. erit. iſta abſolutio locum nõ habet. & hoc niſi occurrat
dubium facti, vt d.c. cum deſideres. §. j. vel probabile dubium
iuris, vt eſt dictum ibi. s. in glo. in ver. manifeſta. A minori ve-
rò excõmunicatione cuius abſolutio fit per ſacerdotem ſine
iuramento & nullo citato vt in c. nam per. s. eo. non eſt facien
9 da abſolutio ad cautelam, ſecundum Ioan. And. † Quintò quę-
rit quando fiat hęc abſolutio. & conclude ex dictis Doctorum
hic quòd ſi ſententia cenſuræ dicitur iniuſta, tunc non debet
peti abſolutio ad cautelam, ſed ſimpliciter ex quo eſt ligatus
cum ſiue iuſta ſiue iniuſta liget, vt 11. q. 3. c. j. & idem quando ip-
ſa ſententia eſſet æqua & iuſta ſecundum Ioan. And. de quo in
dicto c. venerabilibus. ſi verò ſententia cenſuræ dicitur nulla,
& tunc ſi conſtat eam non eſſe nullam. & idem quòd s. vt in c.
cum deſideres. s. eo. Sed ſi conſtat eam eſſe nullam. & tunc de-
cet ſtatim pronunciari nulla nec fiet iſta abſolutio ad cautelã.
arg. s. de offi. deleg. cum olim Abbas, in fi. ſi verò dubitetur an
ſit nulla, tunc eſt ꝙ peti poteſt hæc abſolutio ad cautelam ſiue
dicatur nulla propter appellationem præcedentem ſiue ꝑꝑ in
tolerabilem errorem, vt hic, ſiue ꝑꝑ defectum iuriſdõnis, vel
ꝑꝑ exceptionem ipſius excõicati cũ tũc ſuperior poſſit ſi eidẽ
videbit ad cautelam abſoluere, ſm Hoſt. & Io. An. licèt in hoc
vltimo aliud velit hic Inno. imo ex quacunq; cã dicat nulla, lo
cus erit huic abſolõni cũ tex. hic gñalr loquat & ſit eadem rõ.
Et refert hic Do. Rotã in deci. 74. quæ inci. Item no. tenẽtem ꝙ
petenti ſe abſolui ad cautelam ſufficiat allegare ſñiam nullã. li
cèt non exprimat cãm nullitatis. & facit l. fi. C. de anna. excep.
gl. in d.c. pia. Qñ tñ peteret abſolutio, vt ab iniuſta excõicatio-
ne, & tunc cã eſt exprimenda, cum ſm qualitatem cãrum faci-
lius, vel difficilius concedatur. & ita procedat c. dilectus. el j. s.
10 de reſcrip. ſm Domi. † Aduerte tñ quia ad hoc, vt poſtea conce
datur abſolutio ad cautelam bene requiritur ꝙ cauſa ipſius nul
litatis exprimatur cum ſic dubitetur an ſit nulla vel non, vt eſt
dictum. s. & facit ꝙ dicetur j. in 6. q. hinc eſt quod ſi dicatur ſñia
nulla ꝑꝑ appellationem præcedentem, requirit tunc probari,
vt concedat abſolutio de ipſa appellatione. & ex cauſa legiti-
ma, licèt dubitetur de veritate cauſæ, cum tũc fiat abſolutio ad
cautelam propter dubium veritatis ſm Hoſt. & Io. And. & hęc
in ipſis appellantibus, ſed adhærentes ipſi appellationi nõ poſ
ſunt propter hoc petere ſe abſolui ad cautelam, niſi cõſtet eos
adhæſiſſe j. decem dies. vt tenet Rota in deciſi. 127. quæ incipit,
Item quod adhærentes. Quãdo autem diceretur ſententia nul
la propter exemptionem, vt cõcedatur abſolutio ad cautelam
requiritur quod aliqualiter probetur de exemptione, licèt non
plene. & hoc ne illudatur ordinarię iuriſdictioni, vt tenet Ro-
ta in deci. 310. quæ incipit. Item ſi quis petit ſe abſolui ad caute
lam ſm Do. hic, de quo etiam per Rotam in deci. 328. quæ inci.
Item ſi contra petentem, vbi idem tenet dicens etiam ꝙ qñ dr̃
ſñia nulla ex defectu iuriſdictionis ſi intentio negantis iuriſdi
ctionem eſt fundata de iure cõi, tunc ſola negatio facit rem du
biam, ita quod eſt locus abſolutioni ad cautelam, ſecus ſi intẽ-
tio iudicis eſſet fundata de iure cõi, quia tunc non ſufficeret ſo
la negatio, ſed deberet exẽptio aliqualiter probari, vt s. Quid
autem ſi ille qui dicit ſñiam nullã ex defectu iuriſdictionis ob
tineat, habet tamen conſcientiam ꝙ ille fuerit ſuus iudex, con
cluditur hic per Inno. Hoſt. & Io. And. quod ſi talis habet præ-
ſumptionem violentam & conſcientiam quod eſſet ſuus iu-
dex. & tũc ſine cautela, & cum ſatisfactione petere debet ſim-
pliciter abſolutionem. arg. s. de purga. vul. c. ſignificantibus. Si
verò titubat, & idem vt petat abſolui & ſatisfaciat ſi ſine alte-
rius iniuria fieri poteſt, aliàs ſi fieri non poteſt ſine alterius in-
iuria, tunc ſine ſatiſdatione occulte debet petere & recipere
abſolutionem, quam ſi excõmunicator tũc deneget facere de-
bet recurri ad ſuperiorem qui eam faciet, vt in c. nullus. s. de iu
re patro. & ſatis hęc probantur in c. inquiſitioni. s. eo. tit. & hic
11 per eos. † Sextò quærit hic Ioan. And. quomodo fit hæc abſolu
a tio ad cautelam? & dicit quod requiritur citatio [a] illius cuius
intereſt ſecundum diſtin. dicti c. venerabili. in princip. & ita
etiam probatur hic. s. in tex. vt ibi eſt dictum. & facit c. fi. s. de
elect. eo. lib. fallit niſi periculum ſit in mora vel niſi Papa ex-
tra iudicium gratiam faciat. & ita loquatur ſecũdum Hoſtien.
s. eo. titu. venerabili. & in d.c. ſacro. vt dicit. s. Ioan. And. ſuper
textu. Item debet fieri abſolutio cum cautione de parendo ſi
apparebit eum iuſte excõmunicatum, vt patet hic in tex. ibi,
vel competens &c. cum enim hæc abſolutio fiat ſolum in du-
bio, vt s. tale dubium poſtea per probationes certificabit per
quas patebit an abſolutio habeatur pro putatiua & imagina-
ria quod erit cum patebit eum non fuiſſe ligatum, an pro ve-
ra ſi cum apparebit illum iuſte ligatum. vnde non bene eſſet
in hunc caſum prouiſum aduerſario ſi non cauiſſet ſecundum
Ioan. And. Debet etiam præſtari iuramentum, vt in dicto c. ve
nerabilibus. in princi. ſecũdum Spec. in titu. de ſententia. §. vt
autem. in ver. quid ſi ſcribatur, ſm Lap. & Domi. notantem ex
dicto Ioan. And. hic vnam regulam ꝙ vbicunq; pars poteſt im
pedire ne actus fiat ſemper requiratur citatio. facit quod no. 3.
12 q. 9. omnia. † Septimò quærit Ioan. Andr. per quæ verba fiat
hæc abſolutio. & concludit non referre ſiue iudex vtatur ver-
bo relaxationis quod eſt commune & adaptatur ad ius & ad
factum ſiue verbo abſolutionis ex quo adijcit ad cautelam, cũ
idem ſit ſenſus, vt dicto c. venerabilibus. §. penul. & fi. ſecũdum
Ioan. And. dicentem tamen quod iudex debet cauſam expri-
mere per quam de nullitate ſententię dubitatur nec eſt curan
dum an in ordine verborum præcedat abſolutio, an ipſius du
bij expreſſio ad hoc quod no. in ſimili, in c. penul. s. de confir.
vtili. & s. c. proxi. §. j. Octauò quærit Ioan. And. ad quid fiat talis
abſolutio. & dicit, ſatis patet ex his quæ dicta ſunt. s. in 2. q. &
dicit hic Ioan. Mona. & Archi. ꝙ introducta eſt ſpecialiter ad
euitandum periculum animæ & ad habendam indubitatã par
ticipationem ſacramentorum & hominum quæ prius erat du
bia, vt s. eſt dictum ſm Ioan. And. Fit etiam ad prouiſionem ad
uerſarij, vt s. quandoq; fit ad prouiſionem negotiorum, putà
vt fiat eccleſiæ prouiſio, vt d.c. apoſtolicæ. vt habeatur veritas
a teſte vt in dicto c. veniens. & vt procedat actoris petitio rea-
lis vel perſonalis contra quem ſi de excommunicatione exci-
pitur ipſe replicat de nullitate ſm Ioan. And. cuius vltimum di
ctum procedit quando excipitur de excõmunicatione in vim
dilatorię, alias in vim peremptoriæ. & tunc non fieret abſolu
lutio ad cautelam, vt per Ioan. And. & Archi. in d.c. pia. in ver.
13 differat. ſm Lap. hic. † Nonò quærit hic Ioan. And. per quem
b fiat hæc abſolutio [b] concludit quòd fiat tam per ſuperiorem
qui tulit, vt hic quam etiam per proferentem, de quo s. in glo.
3. & ibi etiam an poſſit fieri per delegatum. & vide etiam per
Inno. & Ioan. And. in dicto c. cum deſideres. Decimò quærit
Ioan. And. an talis abſolutio fiat neceſſario. & concludit poſt
Innoc. & Hoſtien. quod fiat de gratia pro quo, dicto c. venera-
bilibus. §. ſi ex cauſa. & §. penulti. & dicto c. venerabili. & di-
cit Ioan. And. quòd hæc gratia non accipitur large ſicut acci-
pitur in c. ſedis. in princi. s. de reſcrip. ſed ſtricte ad quam ſu-
perior neceſſario non tenetur, & dic vt eſt dictum. s. in tex. in
verſi. non negetur. vbi Innocen. qui fecit hanc conſtitutio-
nem exprimit ſuam intentionem dicendo quòd talis abſolu-
tio fiat de gratia. ergo ei eſt ſtandum. Sed certè hoc non ob-
ſtaret, quia non exprimit, vt Papa, ſed vt magiſter ſecundum
Hoſtien. dicentem ſe ab ipſo Innoc. ſæpe audiuiſſe quod non
intendebat quod glo. ſuæ facerent ius, vt hic refert Ioan. And.
14 † Vndecimò & vltimò quærit Ioan. And. an talis abſolutio poſ
ſit impediri ne fiat. & concludit quod ſic ſi per aduerſarium
opponatur de manifeſta offenſa & probetur infra octo dies, vt
hic dicitur. quod tamen hic intelligit hic finita ſummula eſſe
verum quando peteretur abſolutio a ſententia quæ diceretur
nulla, eo quia lata poſt appellationem legitimam, quia tunc
probata manifeſta offenſa apparet appellationem non tenuiſ
ſe, vt s. de appella. cum ſit, & c. propoſuit. alias verò ſi dicere-
tur nulla propter intolerabilem errorem, tunc obiectio de ma
nifeſta offenſa non procederet, cum tunc impoſſibile ſit quod
error talis ſit manifeſta cauſa, quaſi quis iuſte excommunice-
tur, cum ſit huius contrarium ſcilicet cauſa iniuſte excommu
nicationis. Et idem ſi dicatur ſententia nulla ex defectu iuriſ-
dictionis, quia prius quam conſtet an quis ſit iudex non eſt
recipienda probatio manifeſtæ offenſæ, ſecundum Ioan. And.
15 de quo tamen vide plene per Rotam in dicta deciſi. 328. † Qua-
liter autem probetur talis manifeſta offenſa conclude quod ſi
opponatur quando petitur abſolutio ad cautelam, vt quia di-
citur

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Quod requiritur citatio. Adde Rotam dec. 2. in antiquis. Inno. in c. cum ceſſante. in 6. col. de prudentiam, circa fi. de offi. dele. Anto. de But. in c. debitores. de iureiur. app. Anto. de Bu. in c. dilectus. el j. de reſcri. & Abb. in c. de ſuo præiudicio. Fulg. conſi. Vinc. God. Nota ꝙ citari debet quis vbi agitur de ſuo præiudicio. Fulg. conſi. 190. col. 4. circa medium. uide Alex. conſi. 106. col. 3. lib. 5.

b Nic. Sup. Per quem fiet hæc abſolutio. Adde Io. de Fan. in c. plerunque. 11. q. 3. Et an iſta abſolutio poſſit alteri committi, uide per Io. de Imo. in c. ab excommunicato. in 5. col. de reſcrip.
Vin. God. Abſolutio an & quando cui & ex quibus ſit concedenda, uide plene per Soz. conſi. 115. circa primam q. cum uer. ſeq. & per Fely. in c. ſi diligenti. de fo. compe.

citur quod ſententia cenſurę fuit lata poſt appellationem,quo
caſu non valet.& fit tunc abſolutio ad cautelam,vt c.per tuas.
tunc eſt neceſſe quod de manifeſta offenſa appareat per noto
rium iuris vel facti, vt eſt dictum ſ.in glo. in ver.notorie. Nec
ſufficeret quod conſtet per probationes factas in cauſa princi
pali cum tales probationes poſſint reuocari in cauſa appella-
tionis ſecundum Innocen.qui idem videtur velle etiam ſi ſen
tentia cenſuræ lata fuiſſet poſt ſententiam & ante appellatio-
nem,cum tunc officio iudicis fiat reuocatio huiuſmodi ſentē-
tiæ ſicut aliorum grauaminum illatorum pendente tempore
appellandi,vt no.ſ.de excep.dilectæ, ſm Inno.qui pro hoc vi-
detur contrarius ei quod no.j.eo. venerabilibus.§.porro.in 2.
glo.& dic,vt ibi no.ſm Io.And.Si verò petatur abſolutio,vt ab
iniuſta ſententia & opponitur de manifeſta offenſa.& tūc ſuf-
ficit probare offenſam manifeſtam non ſolum per euidētiam
facti vel per cōfeſſionem, ſed etiam per probationes factas in
cauſa principali non ſolum quando ex illis probationib. eſſet
lata ſententia diſſinitiua in cauſa principali putà ſuper furto a
qua nō fuit appellatū,vel ſi fuit appellatū non fuit proſecutus
appellationem, cum tūc ex ſnīa inſurgat notoriū iuris,vt ſ.de
ver.ſigni.ex parte.& c.olim.quod ſatis ſufficit.Et idem ſi ema
naſſet mandatū a quo non fuit appellatum,cum mandatū trā-
ſeat in rem iudicatam ſi ordo iudiciarius ſeruet̄,vt ſ.de re iudi.
quo ad conſul. ſed etiam ſi ex illis probationib. iudex ipſe illū
excōicaſſet dicendo, excōico talem niſi tm̄ emendet pro fur-
to,vt ſ.de appel. præterea.cum tūc ſufficiat ꝙ per probationes
ab ipſo excōicatore receptas factum fuerit eius furtū manife-
ſtū,vt d.c.olim.Si aūt non ſeruato ordine iudiciario iudex mo
nuiſſet aliquem,vt ſatisfaceret de furto vel rapina, vel mandaſ
ſet alicui ꝙ teſtimoniū redderet in aliqua cauſa, vel aliud ſimi
le,ꝙ quia non fecit excōicaſſet,tūc ſi excōicatus petat ſe abſol-
ui ab iniuſta ſententia poterit excipi de manifeſta offenſa, di-
cendo ꝙ ordo ſeruari non debuit, quia rapina fuerat manife-
ſta,vel quia notorium iuris eſt quòd debuit teſtificari niſi legi-
timam cauſam oſtenderet,nec ſufficiat tunc probare manife-
ſtam offenſam per probationes ab excōmunicatore receptas
16 ſm Inno.† Ex cuius dictis colligitur ratio quare opponenti de
manifeſta offenſa petenti abſolutionem ad cautelam aſſigna-
tur tempus octo dierum, & non opponenti contra petentem
abſolutionem ab iniuſta ſnīa, de quo ſ.in glo. in ver.octo die-
rum.Et ad prædicta vide etiam per Rotam in d.deci.328.Et qua
liter probetur excōicatio no.in d.c.pia. Rota tamē in deci.391.
quæ incipit,Item ſi pronunciatus,cōcludit ꝙ quo ad effectum
abſolutionis ad cautelam ſufficiat ꝓbare excōicationem per
inſtrumentum denunciationis,licèt hoc ſufficeret qn̄ excōica
tio opponeretur alias in via exceptionis,quod no.

SVMMARIVM.

1 Excommunicatus ſi dicat excommunicationem nullam non ſtatur eius dicto quia debeat vitari in iudicialibus.

2 Sententia excommunicationis lata contra vnum, fidem facit contra eundem in quocunque iudicio etiam quo ad alios, ſi de ipſa conſtat.

3 Appellās a ſententia excommunicationis qualiter admittatur in actibus extraiudicialibus, vel non, & an ei communicantes ſint excōmunicati.

4 Excommunicatus ſi admittitur ad aliquem actum an ſtatim valeat quod facit, an vero pendeat ex futuro euentu. & nu. 5.

6 Excommunicatus an ſit vitandus tam in iudicialibus quàm in extraiudicialibus.& nu.7.

1 In ſecunda. † No.j. ibi interim euitetur,ꝙ non ſtat̄ di-
cto alicuius dicentis excōicationem nul-
lam,imo hoc non obſtāte debet in iudicialibus vitari, ex quo
conſtat de ſnīa excōicationis,licèt error ſit expreſſus in ſnīa,vt
probat̄ hic in tex. iuncta ꝯſultatione cum rn̄ſione ſm Do. Sed
poſſet dici hoc non probari hic in tex. qui non loquit̄ eo caſu
quo conſtat ꝙ error ſit expreſſus in ſnīa, ſed qn̄ talis offerebat
ſe probaturum errorem fuiſſe patēter expreſſum in ſnīa, vt ſ.
2 in tex.† Scd̄ò no. ibi in iudicijs,ꝙ ſnīa excōicationis lata con-
tra vnum facit fidem contra eundem in quocunq; iudicio etiā
quo ad alios quando de ipſa cōſtat. & ſic eſt vnus caſus in quo
res inter alios acta facit ius quo ad omnes,& vide in c.ad repri
mendam.ſ.de offi. ordi. Vltimò ꝙ poſtulatio & electio dicunt̄
actus extraiudiciales.facit c.concertationi.ſ.de appella.eo.lib.
In glo.in ver.actor.in fi.vide in c.pia.ſ.de excep.eo.lib.In gloſ.
in ver.extra iudicium,in fi.idem Hoſt. & Innoc. Eſt & alia ra-
tio, quia extra iudicium non eſt paratus iudex medius ſicut in
iudicio,ad hoc c.ſi pater. ſ.de appella. & facit quod no.ſ.eod.
titu.2.c.vlti.in vlti.gloſ.ſecundum Ioan.And.de quo etiam hic
3 per eum aſſignantem aliam rationem.† In glo.in ver. officijs.
in fi. vnde talis non incurrit irregularitatem,nec eum admit-
tens,vel ſecum concelebrans,licèt poſtea appareat illum iuſte
excōicatum,ex quo tex. hic interim permittit celebrationem
diuinorum. Et hoc maxime ſtāte probabiliter errore facti, vel
iuris.& maxime etiam qn̄ arctabatur ex debito ad officium,vt
quia erat curatus, ſm Lap. referentem Fede.de Senis idem te-
nentem, & vide circa hoc per Inno. & do.Anto.in c.per tuas.
4 ſ.eo.† In glo.fi. in fi. Pro declaratione huius materiæ ſi quæra-
tur an ſi admittatur excōicatus valeat ſtatim quod fit vel pen-
deat ex futuro euentu. conclude ꝙ aliquando ſnīa excōicatio-
nis non aſſerit̄ nulla,vel ſi aſſerat̄ tamen conſtat eſſe aliquam,
a quia eſt notorium appellationem non tenere,[a] tūc excōicatus
eſt vitandus non ſolū in iudicialib. vt ſ.& vt no.in d.c.pia,ſed
etiam in actib. hic expreſſis,vt probatur hic a ꝯrio ſenſu, & ita
vr̄ hic velle Dom.poſt Hoſt.& Io.And.& facit quod no.in d.c.
pia.imo vr̄ hic velle Io.And.poſt Inno.ꝙ ſi actus extraiudicia-
lis fiat ipſo excōicato vitato valeat & agere non poſſit de con
temptu,vnde ſi tempore excōicationis, vel denūciationis, qui
excōicatur vel denunciatur eſſet præſens & nil dicat de appel
latione vel alia cauſa quæ annullet ſnīam, valeret tunc electio
facta illo abſente & non citato, nec caſſabitur propter cōtem-
ptum cum fuerit in culpa nihil proteſtando & in talibus acti-
bus non eſt admittendus ipſe excōmunicatus etiam cum pro
teſtatione, imo ſi admittetur etiam cum proteſtatione ad eli-
gendum,eius vox non præſtabit ſuffragiū nec valebit vox co-
eligentium, qui eum ſponte admiſerunt etiam cum proteſta-
tione,vt ſ.de procura.c.fi.& no.in c.illa.ſ.de elect.ſm Inno.de
quo ibi no.& in c.dilectis.in fi.ſ.de appella.ſm Io.And. Quid
autem ſit in contractibus, vide no.in d.c. pia. Aliquando ſnīa
excōicationis allegatur nulla & hoc conſtat, & tunc excōica-
tus vitandus non erit,vt videtur hic ſentire Io.And.poſt Inno.
& facit quod no.ſ.eo.c.in 5.q.Si verò de hoc dubitetur & tunc
tutius eſt eum vitare in his in quibus nullum præiudicium in-
fertur illi qui dicitur excōmunicatus, vt in priuata familiarita-
5 te maxime in occulto.11.q.3.curiæ. & 24.q.j.omnis qui.† In his
verò in quibus ex euitatione fieret ſibi præiudicium, vt in ele-
ctionibus, & in alijs actibus tutius eſt eū admittere cum pro-
teſtatione quàm eum vitare, argu. 6. q. 2. cum in dubijs mul-
tum operetur proteſtatio quæ de conſtitu. cum M. ſecundum
Innocen. referentem etiam quoſdam dicere quòd in electio-
nibus nedum antequàm recipiantur probationes ſuper verita
te cauſæ appellationis, ſed antequàm incipiat proſequi appel
lationem.Si dicatis cui opponitur excōicatio ſe appellaſſe ad-
mitteret cum proteſtatione ꝙ alij non intendunt ſecum elige
re vel celebrare ſi excōmunicatus eſt. imo plus videtur quòd
licèt epiſcopus in pręſentia capituli excommunicet abſentem
etiam expreſſa legitima cauſa, quia tamē ille poſſet iuſtas cau
ſas habere propter quas non valeret excommunicatio capitu
lum citare debet illum ad electionem,ſed non ſalutabit illum
in literis, quia præſumitur pro ſententia ordinarij, vt ſ. de re-
nuncia.in pręſentia.Sed ponet in literis quomodo ordinarius
eum excommunicauit, & ſi putat excōmunicationem tenere
non vitiat, & quòd cum excōmunicato non intendunt elige-
6 re. † Si verò quæratur an ipſe excommunicatus ſit euitandus
b de iure,& tūc in iudicialibus eſt vitādus ſi veniat,vt actor[b],ſe-
cus ſi vt reus, vt hic in tex. & no. in d.c. pia. In extraiudiciali-
bus vero dic ꝙ in alijs actibus legitimis, de quibus hic in tex.
euitandus eſt, vt colligi poteſt ex hoc text. a contrario ſenſu,
ex quo tantum admittitur in legitimis propter ſpecialem ra-
tionem,vt hic patet,ſecūdum Hoſt.& Ioan.And.dicentem ta-
men idem eſſe in cōmunibus actibus ꝙ in legitimis, vt patet
ex notatis in dicto c.pia.In electionibus verò & alijs legitimis
actibus ſi adhuc nō eſt inchoata lex ſuper nullitate ipſius ſen
tentiæ, & vitandus eſt excommunicatus, & ita poteſt intelli-
gi dictū c.per tuas.ſecūdum Ioan.And.in c.licet.hic alleg. Sed
ſi lex eſt inchoata ſuper nullitate ipſius ſententiæ excōmuni-
cationis,& tunc aut eſt finita,& idem ſiue ſit ex eo,quia appel
latio quæ dicitur nulla ſit deſerta, vt ſ.de appella. perſonas,&
c.cum ſit. & d. c.licet. ſiue alio, modo dummodo non ſit pro-
nunciatum ſuper eius nullitate, cum eadem ſit ratio. Si verò
non ſit finita ſed pendeat lex ſuper ipſa nullitate,& tūc aut di-
citur

ADDITIONES.

a Nico.Supe. Appellationem non tenere.Adde Do.in c.ſententia paſtoris. 11.q.3.glo. & Docto.in c.per tuas. de ſenten.excom.glo. & Docto. in c.præſenti.eod.titu.lib 6.
Vinc.God.Adde quòd appellatio a ſententia euidenter nulla fieri non poteſt. Alex.in conſ.51.lib.4.& ibi in addi.

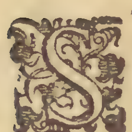
b Nic. Sup. Si veniat actor.Adde Pet.de Monte qui fuit epiſcopus Brixienſis,in ſua repe. c. intelleximus. de iudi.

citur nulla eo quia lata poſt appellationem.& ſi diſputetur in
ipſa lite an ſit appellatum vel non vel vtrum cauſa expreſſa ſit
legitima vel non.& tunc quouſq; ſuper hoc diſputatē vitandus
eſt.arg.d.c.per tuas.& hoc niſi forte modico tēpore dum quæ-
rit aduocatum,conducit hoſpitium,componit ſarcinulas.arg.
ff.ex qui.cau.ma.l. ab hoſtibus.§.fi.ſm Io. And.Lap.& Domi.
Si verò conſtet cauſam legitimam, ſed allegatur eam eſſe fal-
ſam & ſuper hoc diſputatur, & tunc quamdiu poteſt ipſam ap
pella.proſequi non eſt vitādus extra iudicium a legitimis acti-
bus, vt ab electione & alijs de quibus hic in tex. Nec etiam a
communibus actibus,vt ſuprà.Aut ipſa ſentētia dicitur nulla
alia de cauſa,putà ex eo quia proferens non erat ſuus iudex,&
tūc non eſt vitandus dū in probatione huius articuli eſt an ſit
excōmunicatus vel non vt hic.quod procedit etiam ſi ipſe ex-
cōmunicatus habeat ius commune contra ſe ſm Inno.ex hoc
inferentem quòd licèt propter manifeſtā offenſam denegetur
abſolutio ad cautelam quę eſt gratię,tamen nō denegatur cō-
munio, cum ex hoc non denegaretur iuſtitia. & ita reſidet Io.
7 Andr. † Si verò quæratur an in extraiudicialibus in actibus in
quibus excōicatus debet admitti ſi admittatē valeat quod ipſe
facit vel pendeat ex futuro euentu. cōclude ſi admittitur cum
proteſtatione,de qua ſupra.& tunc an valeat eius vox vel non
pendet ex futuro euentu,ſm diſtinctionem huius gloſ.ſm In-
no. & Io.And.hic. Aut admittitur abſq; proteſtatione in caſi-
bus in quibus euitari debet, vt ſ.& idem. & ita procedat gloſ.
hic, ſed in caſibus in quibus non eſt euitandus ſed admitten-
dus.& tunc forte ſtatim id ꝙ facit valebit nec pendet ex futu-
ro euentu, ex quo diſpenſatione huius iuris admittitur,vt hic,
prout etiam eſt ſi ad iudiciū admittatur, & ita videtur velle gl.
hic circa finē.& in d.c.paſtoralis.& facit quod no.ſ.in glo.pro
xi. quod procedit non ſolum ſi ipſe excōmunicatus admitta-
tur ad eligendum,vt ſ.& vt no.hic in glo. ſed etiam ſi ipſe eli-
gatur,vt ſic electio facta de ipſo tunc valeat vel pendeat ex fu-
turo euentu ſicut electio facta per ipſum ad hoc quod no. per
Ioan. And. poſt Hoſti. & Innoc.in d.c.dilectus.in fi.ſuper ver.
inculpabiles. vbi dicit idem eſſe in electo ꝙ de electoribus di-
citur ſm Lap.hic. & ita procedat eius dictum. Si verò excom-
municatus non admittatur,ſed admittatur eo caſu quo omni-
no eſſet admittendus & caſſabitur ipſe actus, cum tunc agere
poſſit de contemptu ſicut ſi non eſſet excōmunicatus ex quo
debuit admitti, vt per gloſ.in dicto c.paſtoralis. ſed ſi euitetur
eo caſu quo omnino eſt euitandus.& tunc non caſſabitur nec
agere poterit de contemptu, cum iuris permiſſione euitetur.
Si vero euitetur eo caſu quo admitti potuit cum proteſtatio-
ne,& tunc ſi non admittatur neglecta eius proteſtatione pen-
debit ex futuro euentu quod fit, vt voluit hic Ioan. Andr. poſt
Hoſtien.& ita procedere poteſt quod dicit Lap.volens quòd ſi
talis excommunicatus non admittatur ad eligendum,& tunc
pendebit ex futuro euentu, cum poſſit ſuum cōtemptum pro
ſequi conſtito quòd ſententia ſit nulla, ſed non prius donec
pendet articulus probationis.& de his vide quod no.in d.c.pa
ſtoralis.& in d.c. illa. & in c. per tuas.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio huius c. quando & in quibus locum habeat.*
2 *Communicans cum excommunicato an ad hoc vt incurrat maiorem excō-
municationem requiratur quòd crimen illud ſit condemnatum.*
3 *Communicans cum excommunicato poteſt excommunicari maiori excom
municatione in certo caſu,de quo hic.*
4 *Actus factus contra legem licèt non teneat, faciens nihilominus punitur.*
5 *Delegati an poßint proferre ſententiam excommunicationis contra parti-
cipantes cum excommunicatis a ſe.*

CAP. III.

Tatuimus. Primò ponitur prohibitio cum
quadam proteſtatione.Secundò
ibi,quod ſi.ponitur modus quo fieri poteſt. Tertiò
ibi, aliter.vitiat ſententiam & cōminatur pœnam.
1 †No.j.ibi,ab eo.quòd diſpoſitio iſtius tex.locum habet quo ad
participantes cum excommunicatis ab eis. vnde ſi epiſcopus
non præmiſſa monitione excommunicaret participātes cum
excommunicatis ab alio, putà ab archidiacono vel archipreſ-
bytero non videtur habere locum hæc prohibitio reſpiciens
ſolum factum excōmunicantis, & ſic licèt talis ſententia poſ-
ſit eſſe iniuſta,non tamen erit nulla per hunc tex. ſm Io.And.
ſm quem non ob.j.eo.c.conſtitutionem.& c.ſtatutum genera
liter loquens,non repetendo ab eo, quia debet intelligi in ca-
ſu hic expreſſo ex quo interpretatur hanc conſtitutionem &
conſtitutio interpretantis locum habet in eo caſu quo locum
habet ius interpretatum, vt in Authē. de filijs ante dotalia in
ſtrumēta.circa finem.& facit quod no. in d.c.ſtatutum. in ver.
ad declarationem.ſm Ioan.And.& quod no. in c.diſpendia.in
glo. principales.ſ.de reſcrip. eo.lib. & in c.vt circa.ſuper gloſ.
2 ad Papam.de elect.eo.lib.ſm Lap.hic.† Secundò no. ibi, dam-
a nato.ꝙ ad hoc vt participans cum excommunicato[a] in crimi-
ne incurrat maiorem excōmunicationem requiritur quòd il-
lud crimen ſit damnatum,ſcilicet quo ad omnes, aliàs ſecus eſ
ſet,vt no.in c.ſi cōcubinæ.& c.nuper.ſ.eo. & ibi plene de hoc.
Tertiò no. quod licèt ſententia excōmunicationis lata contra
participantes ſit nulla, ſiue ſit lata in genere, putà contra om-
nes participantes cum tali:vel in ſpecie, putà contra Petrum
participantem cum tali excōmunicato,tamen bene poſſet fer
ri generalis excommunicatio contra participātes in crimine
damnato etiam ſine monitione, cum hoc hic non prohibea-
tur ſm Hoſt. & Io.Mona. & hoc caſu participantes incurrunt
duas excōmunicationes,ſcilicet iuris & hominis.fatetur tamē
Hoſti. ꝙ ipſe proferens participans non incurreret ſecundam
ſcilicet illam quæ eſt hominis, vt per Io.And. remittentem ad
3 no.per eum in regula cui licet.j.eo.lib.de quo j.in glo.†Quartò
no. ibi indureſcit,caſum in quo participās cum excōicato pōt
excōicari maiori excōicatione. Ex quo infertur ꝙ cōicās cum
excōmunicato peccet mortaliter ex quo poteſt excōmunicari
quod intelligit hic Hoſt. & Archi. quando poſt monitionem
ſolenniter factam participaret, de quo per Hoſt. in c.excōica-
mus.§.ſi verò.ſ.de hære.& per Arch.11.q.3. rogo.& per Io.And.
in c.ſacris. ſ.quod met. cau. concludentem ꝙ regulariter non
peccat mortaliter, niſi in certis caſibus ibi poſitis per eū ſicut
eſſet quando cōmunicaret in contemptum clauium vel ſupe-
rioris de quo ibi. Vltimò ad textum, ibi, poterunt. ſupplet Io.
And.& debebunt cum antiquæ pęnæ pręſeruentur.ſic ſ.de pę
4 nis.eo.lib.c.fi.§.hoc.ſm Io.And.† Ex quo no.ꝙ licèt actus non
teneat,tamen faciens contra legem puniendus eſt. vnde facit
quod iudex qui excōicauit ſine ſcriptis incurrat pęnam c. pri-
mi.ſ.eo.titu.& lib.licèt ſententia non valeat propter præcedē-
tem appellationem ſm Io.And.hic,& in d.c.j.in ver. ſuſpēſus.
& vide ꝙ ibi no.in glo.ſuper ver.temerarius.Et vltra etiam fa-
cit ad no.per Bart.in l.poſt legatum.ff. de falſis.de quibus in c.
eum qui.ſ.de præbē. Et an valeat actus prohibitus a lege ſi lex
non annullat, ſed vltra prohibitionem apponit pœnam hic
per Domi.tenentem ꝙ valeat,ſed cōmittatur pęna,vt in l.con
ſulta.ff.de teſta.& hoc niſi ſit alias de genere prohibitorum,vt
in c.2.ſ.de rebus eccleſiæ,& ita procedat gl.in l.2.C.de epiſco-
pali audientia,de quo etiam per Bart.in l. prætor edixit.de no-
ope.nun. In glo.in ver.alijs.in fi. vide ibi plene per Io.And.&
Domi.In glo.in ver.monitionem.in princ. fallit tamen in cer-
tis caſibus no.per Lap.in ſua alleg.73. & per Domi.in c.ſacro-
hic alleg.& in d.c.dilecto.j.eo.In gloſ.in ver.conſtitutionibus.
ibi,ſi quandoq; concurrant.dicas,vt tenet Io.And.in c.ſignifi-
cauit.hic alleg.in fi.In ea.glo.in fi.ſed illud procedit ex vi reſer
uationis,ſm Io.And.& quod tenuit Hoſt.tenet etiam Inno.in
c.quod in dubijs.ſ.eo.titu.& Io.Mo.& Archi.hic & Io.And.in
d.c.nuper.vnde conclude quod talis epiſcopus ligatur etiā mi
nori excōmunicatione, cum ſit ſententia canonis & non ſua.
licèt aliud eſſet in Papa,vt no.in c.nulli.ſ.eo. ipſe tamē epſ nō
poſſet ſe abſoluere, ſed eius ſuperior, vt in d.c.nuper.in fi.ſm
Io. And. Si verò non fuiſſet ſententia canonis, ſed ſua, putà ſi
epiſcopus excōmunicauit aliquem cum his qui auxiliū dede-
b runt, tunc non incurrit excōmunicationem[b] licèt ipſe fuerit
de auxiliantibus,ſm Archi.& Io.And.hic,& in d.c.quod in du
5 bijs.& per Io.And.in regula cui licet.j.eo.lib.†In glo.in ver.te
neat ibi,propter epiſcopos.an autem delegati poſſint profer-
re ſententiam excōmunicationis cōtra participantes cum ex-
cōicatis a ſe.refert hic Io. And.Abbatem tenētem ꝙ non,cum
non probetur iure.& ita tenuit Archi.11.q.3.rogo. in additione
quæ incip.Adde.facit quod no.ſ.c.proxi.in 3.glo. Sed idem Ar
chi.hic contra per tex.hic.circa fi.ibi iudex,indefinite loquen
tem.Pro quo facit d.c. ſtatutum.ſm Io.And. ita reſidentem &
idem

ADDITIONES.

a Nic.Sup. Participans cum excommunicato. Adde c.præcip.c.ſi quis epiſco-
pus.& c.ſicut apoſtoli. 11.q.3.
Vinc. God. Adde, quando verum ſit vt particeps criminis non admittatur in
teſtem.Ruy.conſi.158.nu.18.lib.2.
b Nic.Sup. Tunc non incurrit excommunicationem.Adde Archi.in c.2.de con
ſti.ſupra eo.lib.Arch.in c.licet canon.de elect.eo.lib Ar.in c.j.de rapt.Doc.
in cle.ne Romani.de elect.Io.de Imo. in c quæ in eccleſiarum. de conſti.Bal
in auth.quibuſcunque.C.de ſacroſan.eccl.aliàs.C.de epiſ.& cleri.
Vin.God. Auxiliator ad ſpernēdum præceptum iudicis tenetur ad pœnam ſi
cut principalis ſpernens.Alex.conſi.36.& ibi in addi lib.2.

idem sequitur hic Io.de Fan.per d.c.statutum.ꝙ declarat & extendit hanc decisi.quod intelligit Domi. quando ex tali participatione insurgeret turbatio iurisdictionis ipsorum delegatorum sicut esset quando excommunicatus ex participatione fortius indurescit.& facit quod no. in c.j.s. de offic. delega.vel quando participatio fieret in vilipendium iurisdictionis.argu. c.ex literis.s.de offi. deleg. alias delegatus non posset excommunicare participantes. & ita procedat opinio contraria. In glo.fi.in fi.tenetur etiam actione iniuriarum.11.q.3.illud.& carebunt ad tempus arbitrarium cõmunione hominum & ingressu ecclesiæ vt eadem q.de illicita. & ad has pęnas debet agi contra excõmunicantes coram ipsius superiore, vt in c. venerabilibus.§.2.j.eo.ſm Io.And.& idem Host.& Archi.hic.

SVMMARIVM.

1 *Constitutio generalis generaliter loquens licèt includat etiam episcopos vt incidant in excommunicationem, fallit in pęna interdicti & suspensionis.*

2 *Superiores episcopis comprehenduntur appellatione episcoporum in materia pęnali.*

CAP. IIII.

Via periculosum. Episcopi nullam pęnam interdicti vel suspensionis incurrũt nisi in sñia sint expressæ. h. d.Et j. ponitur cã constitutionis. Scd̃ò ꝯstitutio ibi,nos.
1 Tertiò exceptio ibi,nisi.† No.ex tex.ꝙ licèt constitutio pęnalis generaliter loquens includat etiam episcopos, vt incidant in pęnam constitutionis pęnalis, vt tenet glo.in c.sciant. & in c. cupientes.§.cæterum.in ver.suspensos.s.de elect.eo.lib. Tamen fallit in pęna interdicti vel suspensionis, quia nunquàm includuntur nisi de episcopis & superioribus fiat expressa mentio, vt hic in fi.& sic non sufficerent verba generalia vel vniuersalia,vt omnis quilibet vel quicunq;,ſm Io.And. Ex cuius dicto no. quòd vbi requiritur expressa mentio non sufficiunt verba generalia vel vniuersalia, de quo vide nota.in c.2.s.de præben. eo.lib. In glos. 2.in fi.& vide per Hostien.in c.2.s.de cleri.non
a residen. tenentem quod Cardinales [a] gaudeant hoc priuilegio,quod procedit etiam si non sint episcopi, vt no. per Ioan. And. in c.j. s.de scismaticis.eo.lib. in ver. omnem. & per glo. in clemen.cupientes.de pęnis. & ita sequuntur hic Docto. In glo. in ver.suspensionis.in fi.idem voluit glos. in ver. singulares & ibi per Archi. in c.quamquam.s.de censi.eo.lib. & facit c.pro humani.s.de homi.eo.lib.& idem sequuntur hic Docto. & vide per Spec.in titu.de legato.§.nunc de episcoporum.ver.
2 ipsi quoq;.& ibi per Io.And.in addi.† In glo.in ver. de episcopis,in fi.idem Io.Mona.& no.ex glo. ꝙ etiam in materia pęna
b li appellatione episcoporum [b] comprehenduntur etiam superiores in concernentibus officium pontificale,ſm Domi.

ADDITIONES.

a Nic.Sup Cardinales gaudent hoc priuilegio.Adde,quòd hic numerantur inter priuilegia Cardinalium de quibus enumerat Spec. & ibi Io.And.in tit. de delegato.in §.sequitur.ver.sicut.Host.in c.antiqua.de priuil. Guindisalus qui fuit auditor Rotæ in tract.de cardinalib.q.13.

b Nic.Sup.Appellatione episcoporum.Adde Dom.in c.hac constitutione.in 3. no.de offi.dele.lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Inferiores ab episcopis possunt sibi creare officiales in sua iurisdictione sicut episcopi.*

2 *Sententiæ archiepiscopi tantum subditos sibi immediate ligant.*

3 *Subditorum appellatione veniunt etiam subditi ratione delicti.*

CAP. V.

1 Romana. Summa & diuide,vt in glo.j.† No.j. ordinarios inferiores ab episcopis posse sibi creare officiales in sua iurisdictione sicut & ipsi epi.ad hoc ꝙ no.in c.Romana.s. de fo.compet.eo.lib.Scd̃ò no.non solum inferiores prçlatos ab epis,sed etiam eorum officiales posse proferre sententiam excõmunicationis & interdicti.facit c.dilectis.s. de appel. Tertiò no. ibi, excõicatoribus ꝙ pro absolutione a sententia censuræ lata ab homine debet recurri ad excõmunicatorem . Quartò no. ibi, non relaxent.archiepiscopum & eius officiales non posse absoluere subditos suffraganeorum a sententijs censuræ latis in eos per inferiores ab episcopis ordinariam iurisdictionem habentibus vel eorum officiales ipsis omissis, imo etiã nec a sententijs latis in eos per hñtes iurisdictionem delegatam, cum & tunc recurratur ad delegantem,vt in c.super quæstionum.s.de offi.dele.ſm Io.And.limita tamen hunc tex.in casibus. primo ratione consuetudinis,vt hic in tex. secundo quando appellatio secũda gradatim emissa faceret archiepiscopum iudicem, aliàs aliud esset, vt in c.venerabilibus.j.eo. in princi. ſm Ioan.

2 And.† Quintò no.ibi,subiectos &c.ꝙ sententiæ archiepiscopi ligant tãtum subiectos sibi,scilicet immediate. facit c.a nobis. s.eo.& sic eius diœcesanos,non autem eius prouinciales, vt in glo.ſm Io. And. ex cuius dicto infertur ꝙ appellatione subiectorum archiepiscopi non veniunt oẽs de sua prouincia, sed tantum illi de sua propria diœcesi. Item infertur ex hoc tex.ꝙ dispositio generaliter loquens vel generaliter facta non refertur nisi ad subditos disponentis, & sic facit quod statuta laicorum generaliter loquentia non includant clericos etiam in casibus in quibus clerici non essent priuilegiati,quod est contra no.per Bar.in l.cunctos populos.C.de sum.trin.& ibi per Bal. & per Doct.in c.quod clericis.s.de fo.compe.In glo.2. in fi.& ibi no.de plebano qui licèt sit minor archidiacono,tamen excõmunicare potest,sicut etiam potest parochialis sacerdos, vt no.in c.2.s.de offi.ordi.& 2.q.j.nemo. fortius ergo & archidiaconus secundum Archid.vt hic per eum.& no. in c.cum satis. s.de offi.archi. secũdum Ioan.And. In glo.in ver.sententiæ,in princi. idem sequuntur hic Docto.& facit quod no.8.dist.quæ contra mores.& in d.c.a nobis.el j.& per Spec.in titu.de con-
3 stitu.ver.& no.† In ea.glo.ibi,sunt subditi.no.glo.ꝙ appellatione subditorum comprehenduntur etiam illi qui tantum sunt subditi ratione delicti.facit glos. in c.a nobis. & c.cum nullus. s.de temp. ordi.eo.lib.& hoc improprie ſm glos. in c.nuper.s. eo.cum proprie non sint subditi,licèt ratione ꝯ̃ctus,vel delicti sortiantur forum ſm gl.no.in cle.j.de fo.cõpe. in ver.subditos.

SVMMARIVM.

1 *Argumentum de specie ad genus, est licitum.*

2 *Excommunicatio requirit admonitionem competentem, id est specialem.*

1 Sed nec. † Nota j.non licere in specie ꝙ non licet in genere, ex quo infertur licitum esse argumẽtum de specie ad genus & ecõtra quando ratio argumenti ad vtrũ-
2 que pariter concludit.facit glo.s.proxi. † Vltimò nota quòd licèt subsit legitima culpa de præterito vel præsenti , tamen ipsa excõmunicatio quo ad suam iustitiam requirit admonitionem competentem, hoc est specialem, vel generalem, prout generalis vel specialis fertur sententia secundum Archidiaco. In glos. in ver.competenti. in fi.& j.eod.titu. constitutionem. In glos. in ver. iniustas. in fi. sed an hoc procedat in sententia delegati,& tunc eius sententia sit nulla.no. per Archidia.in c. cum in illis.s.de præben.& in c.j. s.de conces. præben. & melius in c.j.in fi.s. de offic. deleg. eo. lib. ſm Lap. & per Innoc. Ioan.And. & do.Anto.in c. illud.s. de cleri.excom. tenentem tunc esse nullam quando delegatus eam profert contra formam mandati, aliàs secus ſm Domi. hic faciunt no.per glo.in c.præsenti.j.eo.& in clemen.j. in glos. magna.s. de offi. deleg. & per Innoc.in c.cum contingat.in fi.s. de offic.delega. & per Rotam in decisio.35.quæ incipit,Item si quis. in fi.Et vide glo. fi.s.eo.titu.& lib. & c.statuimus. & ibi dicta de pęna excõmunicantis non præcedente legitima admonitione.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ excommunicationis interdicti vel suspensionis non sunt proferendæ pro futuris delictis.*

2 *Admonitio & fulminatio non debent simul concurrere,sed admonitio debet præcedere.*

3 *Sententia excommunicationis potest proferri mora,culpa,vel offensa,aut aliqua alia causa rationabili,nulla admonitione præcedente.*

4 *Sententia excõmunicationis et statutum differũt in hoc quòd, statutum potest ferri super futuris delictis, sententia excommunicationis non,sed tantum pro præteritis.*

5 *Sunt aliæ differentiæ inter sententiam excommunicationis & statutum quas eleganter enumerat hic.*

1 Caueant. †Nota primò ibi, ne tales sententias. iuncto princi. huius c.quòd sententiæ excommunicationis, suspensionis, vel interdicti non sunt ferendæ pro futuris culpis vel preteritis,si tamen ferantur contra prohibitionem huius tex.licèt sint iniustę,tamen valebunt cum non apponatur hoc decretum vel aliud habens vim decreti secũdum
2 Ioan. And. & facit quod no. s.§.proxi.& in c.sacro.s.eo.† Secundò nota ibi, sub hac forma, quòd regulariter non debet simul concurrere admonitio & fulminatio sententiæ, imo ipsa
a admonitio [a] præcedere debet, vt s.§. proxi. & c. constitutionem. j. eo.& quia hoc est speciale in sententia censuræ,est argumentum ꝙ regulariter iudex in prima citatione possit aliàs appo-

ADDITIO.

a Nico.Supe. Admonitio præcedere debet.Adde Car.in c.2.de fo.compe. Et in quibus casibus admonitio præcedere debet.vide gl. in c. indigni.12.q.2. Vinc.God.Nota,quòd admonitio iudicis dicitur quædam citatio peremptoria.Lanf.ab Oriano,in tract.de cita.nu.11.ꝙ habetur in lib.j.trac.fol.29.

apponere penam cum comminatione nisi talis compareat.de
quo tamen per Bar.in l.3.§.ad diem.ff.de re milita.& per Spec.
in titu.de sententiæ prolatione. §.2.ver.sed nunquid iudex vbi
de hoc. Tertiò no. ibi pro iam cõmissis &c. ꝙ excõmunicatio
requirit contumaciam etiam si feratur pro delicto. vnde vide-
tur quòd semper debeat ferri ab homine pro contumacia. de
quo per glos. in c. episcopi. & c.nemo episcoporum.11. q.3. &
3 per Doct.in c.fraternitatis.de cleri.excom.† Vltimò no.ibi ni-
si mora,a contrario sensu ꝙ præcedente mora culpa vel offen-
sa vel alia rationabili causa,potest ferri sententia excõmunica-
tionis non præcedente alia admonitione. de quo per Innocẽ.
in dicto c.sacro.in princi.& j.c.proximo. & per Lap. in sua al-
leg.73. Est tamen in sententia excõmunicationis semper cau-
a sa [a] exprimenda vt hic dicitur,& in c.j.s.eo.titu. & lib. In glos.
in ver. futuris.in princi. vide de hoc in c.auditis. hic allega.&
in c.nostra.s.de sepultu.& per Bal.in l.j.C. de fideicommis. In
ea.glos.ibi ipso facto. & tale statutum secundum quosdam li-
gat successorem episcopi,secundum Archidi. qui tamen dicit
quòd Hug.63.distin. Adrianus, credit contrarium.dicit tamen
quòd successor ligatur sententia canonis volentis quòd qui cõ
mittit actum damnatum se inuoluat eius damnationi.24. q. j.
c.j. in fi. quod non placet hic Io. And. qui se remittit ad nota.
4 in regula cui licet.j.eo.lib.& in c.2. §.fi.s.de constit. eo.lib.† In
ea. glo.in fi. & sic patet ex glo. vna differentia quo ad excom-
municationem proferendam inter sententiam & statutum.Se
cunda differentia habetur per glos. in ver. sententiæ. s.eod.c.
Tertia differentia est quo ad potestatem absoluendi, vt patet
ex no. per Io. And. in c.graue.in fi.in ver. relaxetur.s. de præ-
bend. Quarta differentia circa idem colligitur ex eo quod no.
Io.And.in c.ex frequentibus,super vltima glo.s.de instit. Vo-
lunt enim istæ duæ remissiones ꝙ episcopus absoluat excom-
municatum per canonem archiepiscopalem non reseruatem
absolutionem. Item per statutum confirmatum per Papam,sed
non absoluit a sententia archiepiscopi vel per Papam cofir-
mata. Quinta differentia est quo ad durationem quæ colligi-
tur ex eo quod no.in dicto c.a nobis.in fi.penul.glo.& de offi.
lega. c.fi.sm Io. And.hic, & in c.pro illorum. de præbendis.&
in d.c.2. Sexta differentia trimembris colligitur hic, quia sen-
tentiam debet præcedere mera culpa vel offensa, quod nõ est
in statuto,quia propriũ est ligare futura. Septima, quia admo-
nitio debet præcedere sententiam,aliàs proferens incurrit pe-
nam.d.c.sacro.sm Io.And. hic,quod verum est quando proce-
dit vt iudex.secus si vt pars,vt in c.venerabili.s. de excessibus.
& j.eo.titu.dilecto.vt no.Io.And.post Inno.& in d.c.sacro.su-
per ver.præsumpserit.sm Lap. hic,& facit quod no. in d.alleg.
73. quod non est in statuto in quo non requiritur quod admo-
nitio præcedat sm Io. And. Octaua differentia, quia sententia
debet ferri in scriptis vt in c.j.s.eo.qđ non est in statuto,vt no.
in regula,nemo potest j.eo.lib.ad fi.q.sm Io.And.& no.etiam
in d.c.2.Nota differentiam,quia excõmunicatio lata per statu
tum ligat superiorem & successorẽ ꝙ nullo modo posset sen-
tentia,licèt primum dictum improbet Io.And. in regula cui li
cet.j.eo.lib. Decima differentia sm Lap.est quia sententia sta-
tuti non ligat ignorantes vel delinquentes extra territorium
statuentis,vt in d.c.2.sed sententia hominis ligat vtrumque,vt
no.Io.And. ibi in ver.statuto. Sed certè hoc videtur contra gl.
in ver.sententiæ.s.eo.c. de quo tamen in d.c.2. Vndecima dif-
ferentia, quia statutum non indiget causæ cognitione conten
tiosa,ideo fieri potest etiam die feriata & extra territorium sta
tuentis,sed sententia requirit causæ cognitionem,nec ferri po
test die feriata vel ab existẽte extra territorium nisi feratur su-
per notorio,vt no.in c.j.in glo.& in c.episcoporum.s. de priui
leg.sm Lap. Nec ob.§.statuto.in d.c.2. quia ibi dicitur ꝙ pena
statuti nõ ligat extra territorium.& hoc est clarum, hic autem
dicitur ꝙ existens extra territorium potest condere statutum
quod ligat intra territorium,& hoc est possibile ex quo nõ re-
quirit causæ cognitionem contentiosam sm no.in c. nouit.de
offi.leg.sm Domi.In glo.in ver.mora.in fi.Inno.& Host.idem
ponunt quando primus terminus fuit hominis,vt quia præce
pit iudex ꝙ infra 20. dies solueret, an tamẽ valeat appellatio si
appellet pendente secundo termino. dic per Hosti. tenentem
ꝙ non,de quo per Io.And.in c.præterea.el 2.s.de appel. & hic
per Domi. In glo.in ver. offensa condemnationem factam de
non moroso. putà promisit restituere centum quãdo creditor
peteret quæ prius in iudicio petijt & confessus fuit secundum
Io.And.In gl.in ver.causam.in fi.vel pone exemplum per c.ad
nostram.el 2. de iureiuran. & per c.j. & fi.de eo qui fur. sm Io.
And.post Innoc.& Hosti. quod iusta causa est si excõmunicet
cruce signatos non portantes publicè crucem vel tolerantes
hæreticos vel similes vel quando nesciretur quis cõmiserit de
lictum per c.at si sacerdos.de offi.ordi. & idem tenet ibi d.An.
dicens rationabilem causam ferendi generalem sententiã ex-
cõmunicationis est incertitudo. & ita intelligitur hic sm Lap.
de quo notabiliter per Ro. in deci.442.quę inc.Item extra Ro
tam.posset etiam dici iusta causa quando consentit ille contra
quem fertur sicut seruatur in recipientibus mutuum qui spon
te recipiunt præceptum sub pena excõmunicationis quam ex
tunc &c. de soluendo in termino de quo conuenitur. facit re-
gula scienti.& quod ibi no.j.eo.lib. sm Ioan.And. & vide per
Lap.in d.alleg.73. Sequitur. §.in vniuersitatem.

ADDITIO.

a Nic.Sup. Causa exprimenda.Adde Io.And.An.de But.Io.de Imo & Abb.in c.si cut nobis.de re iudi.Car.in c.j.in 29.no.de postu.præla.idem Car.in c.cum super.in j.no.de confes.Bar.in l.qui Romæ.in §.duo fratres. ff.de verb. obli. Vinc.God.Nota quòd causa debet exprimi in legitimatione & dispensatione & quando dicatur expressa.Goz.consi.92.nu.12.& 13.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus & interdictus in quibus differunt.*
2 *Collegium & vniuersitas qualiter differunt.*
3 *Vniuersitas, cõmunitas,collegium,corpus,societas, quasi idem significãt.*
4 *Contumacia vel culpa quo ad ecclesiam licet sit de substantia iurisdictionis, non tamen est de substantia excommunicationis quo ad vinculum.*
5 *Excommunicatio an possit aliquo casu iuste ferri in vniuersitatem.*
6 *Appellatio interposita a capitulo an possit tueri singulos canonicos ne possint excommunicari.*

1 In vniuersitatem. †No.j.ex tex.drĩam inter [a] ex-
a cõicatũ & interdictũ, qa snĩa
interdicti p quã punit̃ qs pro delicto alterius & iuste, bene pt
ferri ɔ̃ vniuersitatẽ & iuste,vt in c.nõ est.s.de spõ.secus in snĩa
excõicationis quę nõ põt ferri nisi ɔ̃ culpabiles bene tñ posset
ferri snĩa excõicationis ɔ̃ vniuersitatẽ & iuste dicẽdo,excõico
oẽs illos de vniuersitate qui fuerũt mandato meo rebelles sm
2 Io.And.& satis probat̃ hic in fi.textus de quo j.in fi.† In glo.in
b ver.collegium.in prin.no.iuncto tex.differentiam inter [b] col-
legium & vniuersitatem.de quo per Io.And.in c.j. s.de vsuris.
eo.lib.& per glo.& Doct.in l.j.ff. quod cuius.vniuer. nomine.
& per Barto.in extrauagan.ad reprimendam.in ver.corpus.de
quo j. In ea.glo.in fi.vide ibi plene per Io.And.& Doct. & per
Bar.in l.aut facta.§.fi.ff.de penis. & vide quod no. in c.fi.super
glo.penul.s.de penis. eo.lib. In glo.in ver. penitus ibi non te-
neat sententia. idem Hostien. dicens ꝙ penitus prohibere est
in totum potestatem auferre. & idem Io. Mona. & Archid.Et
quia hoc est priuilegium vniuersitatis contra quod sententia
lata non tenet,vt in c.j.s.de conces.præben. & in c.j.de priuil.
eo.lib.& facit quod no.Io.And.in c. pia.s. de excep. eo. lib.su-
per glo.licet enim.& de offi.ordi.eo.lib.Romana. super glo.li
cet,& ibi vide. & propter rationem ipsius Hostiẽ.idem tenuit
3 Archi. 7.q.j.sicut,super glo.2.de quo j.† In ea.glo. ibi talem sen
tentiam.idem tenuit gl.pen.7.q.j.deniq;. & aduerte quia vltra
ea quæ habentur de synodo,cetu & concilio.15.distin.c.j.in fi.
Sed Ioan. Andr. hic post Ioan. Mona. dicit quòd ista nomina,
vniuersitas communitas,collegium,corpus societas sunt qua-
si idem significantia.& declarat quid sit vniuersitas & vnde di
catur.& quid cõmunitas & quid collegium, & quid corpus,vt
hic per eum.nullum tamen horum est vera persona, sed perso
na repræsentata & ficta,arg.l.mortuo.ff.de fideius.& ipsorum
qđlibet caret aĩa & baptismo,sed excõicatio ligat solũ verã p-
sonã,vt s.de of.dele.P.& G.de iureiu.sicut.de rel.do.cũ dilect.
& hñtẽ aĩam rõnalẽ.s.e.ti.& li.c.j.& de reb.ecclię.si qs p̃sbyte
rorũ.itẽ baptizatũ.11. q.3.oĩs Chrĩanus. & iõ penit⁹ hic ꝓhibet̃
vniuersitas excõicari,qđ est sic p̃tãtem adimere qđ excõicatio
lata sit nulla.ar.l.nõ dubiũ. C.de legib. & ex istis verbis liquet
qđ hic est fortior ꝓhibitio q̃ in d.c.Romana.§.pe.Cũ ibi sit ve
ra persona & ẽt mã capax & apta ad recipiendũ hãc penã.licèt
modus nõ sit apt⁹, sed hic est ꝑsona rep̃sentata & nõ capax im
p̃ssionis excõicationis & ꝑ hoc nil agit sm Io. An.& hoc est
qđ voluit gl.hic.Nec ob.si diceret̃ ꝙ licèt vniuersitas nõ sit ca-
pax imp̃ssionis ipsi⁹ excõicatiõis,tñ singuli de vniuersitate sũt
capaces. & iõ videretur ad ipsos referri sicut i sili dr̃ in c.si snĩa.
§.j.j.eo.vbi si interdicat̃ corpus in materia cuius non est capax,
tũc singuli intelligunt̃ esse interdicti.facit ẽt dictũ Inn.hic vo-
lens ꝙ literæ impetrent̃ cõtra capitulum,vt cogat̃ ad receptio-
nẽ alicuius. tunc delegatus coget singulos canonicos ad illius
rece-

ADDITIONES.

a Nic.Sup. Inter excõicatum.Adde Io. Cal.in tract. de ecclesiastico interdicto.
b Nic.Sup. Inter collegium. Adde Io.Mo.in c.j.de vsu.lib.6.Doct.in c.generali. de elect.eo.lib.Do.in c.grandi.de sup.negli.præla.eo.lib.

receptione,licet contra capitulũ,nec contra singulos impetratum sit rescriptum,quia mandatũ factum capitulo, vt aliquid faciat,intelligendũ est, ꝙ canonici & alia membra capituli id faciant.s.de præben.pro illorum.Nam vt dicit hic Io. An. sup tex.ex hoc sequeretur inconueniens, cum posset contingere ꝙ ligaretur absens vel puer vnius diei, ideo singulos nõ ligat, vt hic per Io. An. volentem quod sñia excõicationis si sit lata
a contra vniuersitatem vel collegium non valeat, nec [a] liget ipsam vniuersitatẽ per rõnem de qua hic in glo.nec ẽt liget singulos de vniuersitate quod procederet ſm Domi. qñ ipse excõicatus proferret excõmunicationẽ in vniuersitatẽ aĩo & intentione,vt non ligaret singulos de vniuersitate,cum tũc sñia sit nulla cum excõicatio sit ordinata ad ligandũ animam, vt in c.i.non potest adaptari vniuersitati, & ita pro maiori parte concludunt rationes Io. An. Si aũt intenderet ligare singulos de vniuersitate,& tunc eodem modo non valeat ipsa excõicatio,nec eos liget non tm̃ ea ratione ne ligentur non culpabiles,sed ea ratione quia reperiretur lata a nõ iudice, vt patet ex dictione penitus,hic posita quæ est exclusiua potestatis ipso iure,vt tenet Ioan.And.s.eo.lib.de postu.prælato.c.i. in fi. Loquitur enim tex.iste etiam qñ profertur in vniuersitate animo ligandi singulos, vt patet ex hoc tex. in sui ratione ſm Domi. & hoc ẽt uoluit Io.And.hic,vt s. patet in glo. si bene eius verba ponderãtur,& hoc qñ excõicatur vniuersitas.Si verò excõmunicẽtur singuli de vniuersitate, & tunc bene teneret sñia, & ligaret ut patebit.j.glo.fi. Et an tunc successores in vniuersitate erunt excõicati.vide ꝙ no.24.q.j.c.i.& 7.q.j.sicut. & de in-
4 terdicto no.in d.c.si scientia.in glo.pen.†In glo. in uer. irretiri ibi quo ad ecclesiam.Nam quo ad ecclesiam licet contumacia uel culpa sit de necessitate uel substãtia excõicationis quo ad uinculum,cum etiam iniusta liget,vt hic patet in tex.quod uerum est nisi propter culpam excõicaretur ille qui eam non cõmisit,nec cõmittere potuit,ut si excõicetur infans uel furiosus quia tunc sñia non ligaret, & hoc si sit notorium facti permanẽtis, quasi notorium habeat vim expressionis erroris in sñia. j.e.titu.venerabilibus.§.pe.& fi.facit cle.pastoralis.§.Pisana.in uer.illud. ut uidetur uelle Archid. Si uero esset notorium facti transeuntis,& tunc secus cum sit tunc necessaria probatio ſm Archi.ut refert Io.An. qui tamen in hoc uidetur tenere cõtrium dicens, ꝙ non uidet quare notorium facti permanentis post sñiam effectiue plus debeat annullare sñiam q̃ notorium persistens tempore sñiæ coniuncto per modum notorij tempore sñiæ cum ipso tempore innocentiæ, pro quo bene facit quod no.in simili,in c.bonę.el j.s.de elec. & quia sicut notoriũ sñiæ fauens illam sñiam fortificat in tm̃, ꝙ ab eo appellari non licet,vt s.de appella.cum sit.& c.peruenit.& c.consuluit. etiam si sit notorium facti transeuntis, de quo dicta iura loquuntur, ita & fortius tale notorium resistens sñiæ habet illam nullam reddere,potissime cum fauorabiliores sint absolutiones q̃ cõdemnationes.s.de proba.ex literis.ſm Ioan. An. & facit ꝙ no. in Spe.de confes.§.2.uer.xj.vbi Spec.dicit, ꝙ si impubes uel genitalibus carẽs de adulterio accusatus hoc confitetur non ualet confessio, quia hoc cõmittere non potuit ſm Lap. pro quo dicto est tex.in l.confessionibus.ff.de interrog.act. Si uero notorium sit,ꝙ non commisit,tñ non est notorium, ꝙ cõmittere non potuit,& tunc dic ut no.s.eo.tit.per tuas.super glo.error, ſm Ioan.And.& uide circa hoc no.in d.clem.pastoralis.in uer.
5 rursus,per Pau.& in c.inter cætera. & c. inter monasterium.in fi.s.de re iud.& per Doc.†In glo.fi. in fi. vnde possunt isti expresse excõicari, immo ẽt posset ipsa excõicatio iuste ferri generaliter, ut excõico omnes illos de uniuersitate qui fuerunt mandato meo rebelles,ut dicit hic Io. An. immo si constaret, ꝙ tota vniuersitas uel collegium deliquisset,excõicari possent singuli de uniuersitate uel collegio & locus interdici, ut uoluit Host.in summa de contu.§.fi.uer.ergo per istum tex.dicẽs ꝙ potest sic ferri,excõico præpositum,decanũ, Archidiaconũ, & alios de tali collegio,quia noluerunt parere mãdatis meis, adducens ad hoc c.proposuit.s.de cle.excom.& d.c.pro illorũ. ſm Lap.hic,& ita residet hic Pe. de Ancha. & Do. Sed quæritur primo,an ipsi culpabiles de uniuersitate poterunt excõicari sine noua admonitione. & vr̃ quod requiratur eorum monitio & uocatio,& ꝙ causa cognita contra eos procedatur. s.eo. titu.c. sacro.& 2.q.j.nos in quenq̃.& c.nemo. nec sufficiat requisitio uniuersitatis , cum alia causa sit vniuersitatis uel capituli,& alia singulorum.12.q.2.qui manumitittur, ſm quosdam prout refert hic Inno.& Hostien. quorum dictum posset procedere quando non constaret de culpa seu illos fore culpabiles,aliàs procedere posset opi.aliorum qui dicunt,& forte melius ſm Inno.quod auctoritate huius constitutionis iudices ta les excõicare sine noua causæ cognitione pñt, dũmodo ꝯstet illos culpabiles . Nam hoc solum requirit finis huius c.ſm Io. An.pro quo facit ſm Do. quia ex quo capitulum monetur, ut aliquid faciat:hæc monitio cum requirat implementum facti, intelligitur facta uniuersitati non ut corpori , sed ut singularibus de uniuersitate,ut notatũ fuit.s. in glo. in uer. penitus.ſm
6 eum.†Secundo quærit,an appellatio interposita nomine capituli tuebitur singulos canonicos , ut decætero non ualeat excõicatio.concludit Innocen.& Hostiẽ.quod sic,si iudex a quo erat delegatus & tuebatur etiã singulares culpabiles in quos ante appellationem potuisset ferri sñia, quia sublato principali,ut est causa uniuersitatis,sublatum est accessorium, ut in regula accessorium.j.eo.lib. per istam ergo appellationem & in principali & in accessorijs desinit eẽ iudex. Si uero iudex erat ordinarius,& tunc cum illud a quo appellatur sit per appellationem delatum ad superiorem pro illo singularem canonicũ excõicare non poterit.3.q.6.multum.& de offic. lega.licet ꝙ si fecerit poterit capitulum petere sñiam pronunciari nullam si capituli interest, ut quia nomine capituli uel ipsum defendendo fecit id propter quod est excõicatus, uel alia iusta causa ad hoc.l.j.§.si uero.ff.de ferijs.& c.dilecti.de appel.Si uero capitulum uellet dicere sñiam latam in canonicum iniustam, & tũc non audietur nisi prius absolutionem petat,ut d.c.per tuas.secundum Io.An.dicentem idem esse de rectoribus ciuitatis excõicatis pro ciuitatibus, videlicet vt appellatio ipsius uniuersitatis tueatur eos,& ꝙ ipsa uniuersitas admittatur ad defendẽdum eos.Nam & appellatio epi ꝓdest clero & populo, ut no. Io.An.post Inn.& Host.in c.dilectis.s.de appel. in glo. no.appellat ſm Lap.hic, & ita residet hic Pe.de Anch. & Dñi. ꝙ no.

ADDITIO.

a Ni.Sup.Nec liget ipsam uniuersitatem.Adde Ar. in c. episcopus in ul.col.12. q.2.Car.Zab.in c.fi.in 2.oppo.de procu.idem Car.in c.grauem.in 4. qõ.de senten.excom.
Vin.God.Adde, ꝙ uniuersitas non potest puniri pœna corporali,Alex. in l.2. ff.de uerb.oblig.Fel.in c.graue.de sen.excom.

SVMMARIVM.

1 *Vim vi repellere licet tam iure canonico quàm ciuili.*
2 *Gladius spiritualis est inuocandus quando quis gladio temporali se tueri non potest.*
3 *Interdicti sententia ferri potest contra eum qui contemnit sententiam excommunicationis.*
4 *Auxilium qualiter quis ferre potest illi cuius bona ui inuaduntur.*
5 *Auxilium qui præstare potest ei qui iniuriam patitur, & non facit uidetur iniuriam inferre,particepsque esse ipsius iniuriæ.*
6 *Omnis,hic dictio, licet uniuersalis comprehendit tamen illa tantunque cõueniunt materiæ de qua agitur.*
7 *Gladio duplici,scilicet tẽporali & spirituali,an liceat vti cõtra quẽlibet.*
8 *Processus inquisitionis,an dicatur ordinarius uel extraordinarius. & numero 9.*

CAP. VI.

Ilecto. Primo ponit allegationem & cõclusionẽ gñalem, ex qua secundo infert spãlẽ ibi , & qñque.quam tertio fortificat per argumentũ a minori ibi, & quid.†Tene menti in prin. & ita
1
a alle.quod defensio & uim [a] ui repellere licet tam ſm leges , q̃ ſm canones cum defensio sit de iure naturali,ut in cle.pastoralis.de re iudi.& in l.ut uim.ff.de iusti. & iure. non solum contra pares uel minores , sed etiam contra maiores , ut hic,& in c.fęlicis.& ibi per glo.in uer.percusserit.s.de pęnis.eo.li.& nõ solum laicis,sed ẽt clericis quibus licet iuris auctoritate se tueri tẽporali gladio,& armis contra iniuriã ẽt illatã in rebus,vnde licet clerico defendere se, & sua arma & bellũ mouere, qđ bellũ ex parte sua se defendendo est licitũ ex parte inferentis dr̃ iniuriosum,ut patet.j. in uerbo iniurioso. ꝙ sequitur Hosti. de quo in c.pro humani.s. de homicidio. non tñ tunc clericus pro defensione rerũ excusaretur ab irregularitate,ut in c.suscepimus. s. de homi. sed tunc excusatur qđ aliter mortem euitare non põt,ut in cle.j.j.de homicidio. Sed glo.in uer.opponũt.in c.generali.s.de ele.eo.li.dicit,ꝙ clerici debẽt se opponere ꝑ rebus & iuribus ecclesiæ defendẽdis.& dicit Arc.& Io.An.ibi,ꝙ si uocãt milites ad defensionẽ ẽt mors inde ꝓueniẽs nõ imputatur

ADDITIO.

a Nic.Sup.Vim ui repellere.Adde c.significasti.de homi.& in cle.j.eo.tit.
Vinc. God. An uiolentia expulsiua inducat priuationem expellentis a iure Cor.in consi.172.uisa,litera d.lib.1.

tatur ſm Arch.& Io.An.ibi per no.per Innoc.in c.olim.el 3.ſ.
2 de reſti.ſpo.†Secundo no.ibi forte non aderat, a ↄ̃rio ſenſu,ꝙ
a ad [a] gladium ſpiritualem tunc poſſet quis recurrere qñ gladio
temporali ſe tueri non poteſt,ſed certe Hoſt.Arch. & Io.And.
hic tenent quod quis poſſit vti quocunque vult, & ad text.hic
ſubauditur maxime, & ad hoc facit verbum forte hic poſitũ,
& tex.in fi.c.& quod no.in d.cle.paſtoralis.immo plus quia ut
conſuluit hic Hoſtien.gladius ſpiritualis præmittendus eſt, vt
lex.& demum debet recurri ad temporalem.de homicidio.po
ſtulaſti.Tertio no. ibi ponit ſe,& eſt pro defenſione bonorum
poſſe vti iuriſdictione ſpirituali & gladio eccleſiaſtico,vt excõ
municatione,nec eſt tunc neceſſaria admonitio,vt no. Innoc.
in c.venerabili.ſ.de cenſib.in glo.mag. circa medium, ſm Ioã.
An.dicentem hic poſt Inn. ꝙ licet pro rapina quis regulariter
excõicari non poſſit,niſi præmiſſa monitione, attamen ſi ipſa
ſit manifeſta poſſet quis pro ea ſtatim excõicari , niſi inconti-
nenti reſtituat.eſt enim iuſta cauſa, & hoc ſi res rapta eſt præ-
ſens , vel ſi non eſt ibi fiat infra certum tempus quod duxerit
præfigendum,vt ſ.c.proximo.§.caueant.ſm Io.An.& vide per
Lap.in ſua alleg.73.& quod no.in c.ſacro.ſ.eod. Quarto no.ibi
eccleſia propria,ꝙ arma ſpiritualia ſicut eſt ſententia cenſuræ
3 ſunt proprie & verè arma eccleſiæ . †Quinto no. ibi interdicti
ſententiam.interdictum ferri poſſe contra illum qui contem-
nit ſñiam excõicationis, ſicut etiam poſſet ferri qñ nõ præceſ-
ſiſſet ſñia excõicationis ſi alia iuſta cauſa adeſſet puta manife-
ſta iniuria ſm Ioan.An.ponentem quinque modos ex quibus
dicitur cõtemni ſñia excõmunicationis. Et primo quando ex-
cõmunicatus accumulat culpam culpæ. Secundo quando ſciẽ
ter intrat eccleſiam etiam qñ non dicitur officium.24.q.3.cleri
cus,niſi cauſa prædicationis qua audita exeat,vt in c.reſponſo.
ſ.eo.Tertio qñ licet nõ intret eccleſiam tñ ad valuas audit offi
cium.ſ.eo.permittimus.Quarto quando communioni catho-
licorum quos vitiare poteſt ſe ingerit,vt in c.illud.ſ.de cle. ex-
com.Quinto quando nimis dormit in ſententia,vt ſ.eo.titu.ꝑ
tuas.maxime vltra annum.xj.q.3.rurſus.& c.quicunque.ſm Io.
4 An.†Sexto no. ibi cuilibet ſuo vicino,quod ad repellendũ in-
b iuriam [b] etiam in rebus illatam quilibet poteſt,non ſolũ conſi
lium dare,ſed etiam auxilium & iuuare non ſolum conſangui
neum vel ſocium,ſed ẽt vicinum vel proximum capiẽdo pro-
ximum gñaliter ẽt pro ignoto ſm Pet.de Anch.ſiue talis ſit iu
dex,ſiue priuatus,ſiue laicus,ſiue clericus, cum dictio cuilibet
omnes includat,& nullum excipiat,vt in c.ſolitæ. de maio. &
obe.ſm Io.And.quod maxime procedit quando talis offenſus
clamat dicendo,occurrite , vt no.in l.3. §.cum igitur.ff.de vi &
vi arma.ſm Pet.de Anch.hic plene per eum, & Bal. in repe.l.j.
C.vnde vi.& in d.l.vt vim:vbi videtur idem velle.dicẽs ex hoc
excuſari percutientes cum lapidibus ad ſeditionem rixarum,
quod procedit ẽt ſi hoc faciant abſque mandato,vt ibi no.in l.
ſi quis in ſeruitutis.ff.de furtis. & hoc niſi defendendo vel au-
xilium præſtando inferant mortẽ , quia tunc non excuſantur,
5 vt in d.cle.j.& in d.l.vt vim. †Septimo no.ibi fouere,ꝙ ille qui
põt ad repellendã iniuriam auxilium præſtare,& non facit, dr̃
iniuriam inferre,& eſſe particeps ipſius iniuriæ, & ſic negligẽ
tia pro facto reputatur,& vt factum punitur,quod facit ad no.
in c.1.ſ.de re iud.eo.lib.Item facit contra eum, qui poſſet pro-
hibere clericos verberari, & nõ facit,vt incidat in excõicatio-
nem,de quo in c.quanto.ſ.eo.quod poteſt procedere, quando
doloſè omittit,ut ibi no.ſm Ioan.An.hic,de quo in d.l.vt vim.
& in d.l.j.Vlti.no.ꝙ gladius temporalis & ſpiritualis adinuicẽ
& vice mutua ſuffragantur, etiam ſi ad vnum non pertineant:
vnde iudex eccleſiaſticus inuocare poterit auxilium gladij tẽ-
poralis iudicis ſecularis,& econtra ſecularis auxilium eccleſia
ſtici,cum vna poteſtas per aliam adiuuetur,ut hic ſm Io. And.
& per Hoſtien.in ſum.de treu.& pace.§. quid ſit iuſtum bellũ.
ver.quid de comitibus,quod procedit,quando inuocatus facit
quod potuit,& vltra non habet , cum tunc liceat inuocare au-
xilium alterius brachij,ut ſ.de iudi.cum non ab homine.& de
maiore.c.2.ibi,ſi neceſſe fuerit,de quo hic per Pet. de Ancha.di-
c centem eſſe differentiam inter poteſtatem [c] eccleſiaſticam, &
ſecularem,cum ſecularis poſſit cogi ab eccleſiaſtica non econ
tra,vt in c.ad reprimendam.ſ.de offic.ord.& quia ſecularis nõ
habet examinare proceſſum eccleſiaſtici, ſed ecõtra ſic,ut no.
in c.1.ſ.de offic.ordi. & ibi plene de hoc.In glo.3.ibi,ſignifica-
ſti.de hoc per Pet.de Ancha.& ibi per Doc.& in d.l.j.& in d.l.
6 vt uim.& in d.clem.j.In ea.glo.in fi.no. ex glo. † ꝙ licèt dictio,
omnis,ſit vniuerſalis,tamen includitur tñ illa , quæ ſunt pro-
portionabilia materiæ,in qua profertur , quod inducit Domi.
pro ſaluandis dictis teſtium dicentium, quòd omnes ſic dicũt,
vt intelligatur de omnibus de materia loquentibus , pro quo
glo.& Doc.in l.inter omnes.ff.qui ſatiſda.cog.In gl.in uer.mu
nimine.in fi.quod facere poteſt , & dicitur iſte decanus ſe de-
fendere,ſeu facere ad ſui defenſionem, quicquid facit, quãdiu
fuerit purgata rebellio,& contumacia iſtius, ſm Hoſti. & Ioã.
And.In glo.in uer.vicinum.in princ. intellige glo.qñ infertur
corporalis uel realis uiolentia,ſecus ſi verbalis:vnde non lice-
ret clericis vel laicis aliquos, quos crederent vel pro certo ſci-
rent iniuſtè excõicatos eſſe , iuuare contra excõmunicatorẽ,
cogendo eum relaxare ſententiam, vel abſoluere a denuncia-
tione, ſicut nec deceret eos cogere iudicem ſecularem ad rela
xandum ſuam ſñiam , ſm Inno. dicentem etiam,ꝙ ſi prælatus
excõicaret aliquem,ſi oppreſſum habẽtem iuſtam cauſam iu-
uaret armis materialibus,vel alio modo , & tunc cum illa ſñia
ſit ſub conditione,poterit appellare, & poſtea eum iuuare, ut
in c.præterea.el 2.ſ.de appel.In glo.in ver.vtrumque. in fi.con
ſuluit tñ hic Hoſt.ꝙ gladius ſpiritualis ſemper præmittatur, ut
7 ſ.In glo.fi.in fi.conclude ſi quæratur , † an cuilibet & contra
quemlibet liceat vti duplici gladio. Et primo de gladio eccle-
ſiaſtico,in quo dic, ꝙ illo non licet oĩbus vti , ſed tñ iudici ec-
cleſiaſtico habenti poteſtatẽ fulminandi cenſuram , ut ſ.in gl.
2.& tali gladio non licet vti contra quoſcunque ẽt pro defen-
ſione ſua vel rerum,ſed tñ ↄ̃ homines ſuæ iuriſdictionis,ſecũ-
dum Inno.& qñ vtitur tali gladio pro defenſione vel tuitione,
non eſt neceſſaria admonitio,vt per Inno.in c.venerabili.ſ.de
cenſi.in glo.mag.vltra medium.ſm Io. An. dicentem poſt In-
no.hic regulariter uerum eſſe ſine admonitione , non debere
excõicari ẽt pro rapina , tñ fallit qñ rapina eſſet manifeſta , ut
eſt dictum ſ.in 4.no.De gladio uero temporali conclude,ꝙ ali
qñ vult quis vti in modum iuſtitiæ,& hoc non licet omnibus,
ſed tñ habentibus iuriſdictionem ſecularem,ut in glo.uel.tẽ-
poralem,& contra homines ſuæ iuriſdictionis tñ,ut ſ.& in c.
2.ſ.de conſti. vnde clericus habens iuriſdictionem temporalẽ
poterit vti tali gladio temporali, & arma aſſumere pro defen-
ſione ſua uel ſuorũ,cum hæc omnia iura permittant, ut hic in
prin.tex.& 23.q.j.noli.cum ſeq.ut uoluit Hoſ.hic, & in ſum.de
treu.& pa.§.quod ſi iudex.& no.28.q.8.in prin.ſm Io.And.po-
terit ẽt clericus illo vti cõmittendo executionẽ iuſtitię,ſm no.
in c.fi.ſ.ne cle.uel mona. Aliqñ vult quis uti gladio temporali
in modum defenſionis, & hoc omnibus licet, ſiue priuatis,ſi-
ue iudicibus,ut hic in gloſ. & ſiue laicis ſiue clericis , ut hic in
tex.vnde licet clericis ẽt temporalem iuriſdictionem non ha-
bentibus arma aſſumere in propria perſona ad defenſionẽ vel
hortãdo,23.q.fi.§.ecce.ſm Io.An.hic.Et tali gladio tẽporali qui
libet uti põt pro defenſione ſua,& ſuorum, ↄ̃ quoſcunque cu-
iuſcunque iuriſdictionis ſint,ſm Inn.& Ioã. And.imò & quili-
bet ſiue laicus , ſiue clericus tali gladio ſe tueri poteſt,ẽt ſi iu-
dex ſuus ordinarius non ſeruato ordine iudiciario, iniurietur
in rebus uel perſona,per l.habitum. C. de iu.fiſ.li.x. ſm Inno.
ſentientẽ ex hoc ſecus eſſe, ſi iniurietur ordine iudiciario ſer-
uato,ẽt ſi procedatur per modũ inquiſitionis,ſ.de accu. inqui
ſitionis . & c. ſuper his.cum talis proceſſus legitimus ſit ẽt ſm
leges,ut l.cõgruit.ff.de offi.præſi.& idem Io.Mo. hic, facit qđ
no.in c.cõquerente.ſ.de offi.ordi.Sed Idem Inn.in c. cũ opor-
teat.ſ.de accu.vr̃ de proceſſu inquiſitionis dicere ↄ̃rium,ut no.
per eum,& Io.An.ibi in gl. ſed ſolue ſm Io. An. hic prout no.
in prin.illius glo.ubi dr̃, ꝙ ſi ꝓceditur per modũ inquiſitionis,
non eſt ꝑcipitandus proceſſus, qui præcipitaretur ſi ſuus ordo
iudiciarius non ſeruetur,vnde concludit hic Domi.ponendo,
8 †an proceſſus inquiſitionis dicatur ordinarius, uel extraordina-
rius, de quo per Doc. in rub.ſ.de iudi.ꝙ ſi hr̃etur reſpectus ad
modũ ꝓcedendi,qui requirit in ꝓceſſu inquiſitionis,ſ.ut primo
inquirat de fama,ut in c.qualiter.el 2.de accu.& ꝙ nõ admitta-
tur ad inquiſitionẽ niſi perſona prouida & honeſta,35.q.6. eps
in ſynodo,& cum iſte ordo iudiciarius ſit ſeruandus in inqui-
ſitione , hoc reſpectu dicitur ordinarius proceſſus ſuus , & ita
procedat quod dicit hic Inno.& Archi.86.diſtin. ſi quid. ſuper
9 glo. † Si verò habeatur reſpectus ad modũ procedendi quo ad alios

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Ad gladium ſpiritualem.Adde,ꝙ gladius ſpiritualis & temporalis de
bent ſibi inuicem auxiliari,ut eſt glo.& Doc.in c.1.de off.or.Doct.in c.ſi in
adiutorium.x.diſt.Doc.in c.cum uerum.96.diſt.

b Vinc. God. Nota,ꝙ iniuria cuilibet licet incontinenti propulſare.Ruy. con-
ſi.134.num.7.lib.4.

c Nic.Sup. Poteſtatem.Adde c.duæ ſunt.96.diſt.& in c.ſolitæ. de maio. & obe.
& utrobique per Doc.
Vin.God. Poteſtas ſecularis & ſpiritualis quibus rationibus diuerſis compe-
tat perſonis,habetur in lib.x.trac.de pot.ſecul.& eccle.fol.200. c.312. nu.5.
& de huiuſmodi poteſtatibus latiſſime in dicto trac.

alios modos a iure statutos, tunc dicitur extraordinarius, non ordinarius, cum non sit accusator, non ptestetur lis, & ita procedat quod dicit Innocen. in d.c. cum oporteat. & per glo. 2.q. j. multi. super ver. extraordinario. & 4.q.4. nullus. el j. & s. de p ba. quoniā contra. in ver. extraordinariū. secundū Domi. Sed licèt processus habitus per modū inquisitionis dicatur aliquo respectu extraordinarius, tamen ex alio respectu dicitur processus ordinarius, quia licèt si a iudice vt priuato inferatur iniuria, possit resisti, vt d.l. prohibitum. tamen si iudex per modum inquisitionis procedendo iniuriet subditū suum, non poterit eidem de facto resistere, licèt procedat non seruato ordine requisito in inquisitione, dummodo procedat vt iudex, & isto modo processus habitus per modum inquisitionis dicit ordinarius, sicut alius processus, & hoc videtur de mente Inn. hic, quia & si iudex procedat vt iudex, licèt male procedat, & non seruato ordine iudiciario, non poterit eidem de facto resisti, sed per viam iuris, vt l. ad lites. C. de appel. & no. in c. si q̄n. de offi. deleg. & hoc nisi procedat circa ea, quæ sibi commissa non sunt, vt d.l. prohibitum. cogita tamen, quia Ioan. And. vt s. videtur idem velle in processu inquisitionis, quando non seruaretur ordo. Et prædicta, quando iudex procederet de facto exequendo & iniuriando, aliàs si præcipiendo, mandando, vel sn̄iando iniuste, & tunc an subditus teneatur obedire, & an ei dē possit resisti, no. in d.c. si quādo. & in c. ad aures. s. de tēp. or.

SVMMARIVM.

1 *Absoluere ut quis possit excommunicatum, requiritur quòd sit eius iudex ordinarius.*

2 *Appellatio a sententia excommunicationis iam ante prolata, licèt non suspendat eam, deuoluit tamen potestatem absoluendi ad superiorem.*

3 *Iudex potest extraiudicialiter excommunicare pro defensione suę iurisdictionis.*

CAP. VII.

Venerabilibus. Primo ostendit, q̄n habeat vel nō habeat archiepiscopus iurisdictionē absoluendi excōicatos a subditis suffraganeorū, vel ab ipsis suffraganeis, vsque ad §. porro. vbi est secunda pars, in qua ostendit eo casu, quo est iudex absolutionem ante omnia fiendam, nisi in casibus. & hoc vsque ad §. sed si ex cau. & ibi est tertia pars, in qua in §. pen. & vltimo tractat de absolutione ad cautelam dandam, q̄n de nullitate sententiæ dubitatur. & quarta pars est in §. sane. vbi ostē dit, quid iuris q̄n non de nullitate sententię, sed de iniustitia q̄ritur, vsque ad §. denique. & ibi est quinta pars, in qua quandā consuetudinem approbat s̄m Ioan. And. ita diuidentem hanc decre. & eam summat per partes, & primā partē summat hic in gl. j. cui in fi. addit hæc verba, videlicet φ archiepiscopus nō est iudex competens, cum excōicatus ad pęnam partis sine appellatione se petit absolui, vel aliàs de parte conqueritur, cum nō suffraganeus, sed is, pro quo lata est sententia, illā defendere debeat. Si verò petit suffraganeū puniri pro iniusta excōicatione, tunc est iudex idoneus, idem si petit absolui a sententia lata per suffraganeum procedentem ex officio. hoc dicit hæc pri-
1 ma pars, s̄m Ioan. An. † No. j. φ ad hoc vt possit quis absoluere excōicatum ab alio, requiritur φ sit iudex excōicati, de quo in c. cum ab ecclesiarum. s. de offi. ord. Ex quo infertur, φ potestas
a absoluendi sit iurisdictionis,[a] & non ordinis, de quo in c. a no-
2 bis. el 2. s. eo. Secundo no. ibi, prouocatum, † φ licèt appellatio a sententia excōicationis iam ante prolata non suspendat, vt s. de appel. pastoralis. tamen deuoluit potestatem absoluēdi ab ea ad superiorem, ad quem est appellatum, de quo per glo. in c. ad reprimendam. de offi. ordi. Tertio no. ibi, querimoniam, φ archiepiscopus adiri non potest a subditis suffraganeorum per viam querelæ, ex quo infertur, φ aliud sit via querelæ, & aliud via appellationis, de quo in c. j. de offi. leg. Quarto no. ibi, secus autem, φ q̄n agitur de iniustitia alicuius actus, vt sic reuocentur actus ad utilitatem partis gesti, tunc non est adeundus iudex iudicis gerentis actum, sed ipsius partis, & ipsa pars est conuenienda, & ad eam spectat defensio. s. principaliter, cum secundario ad ipsum iudicem spectare possit, & ipse potest gesta pipsum defendere, vt 2. q. 6. c. hoc etiam. vbi de hoc, de quo in c. dilectus. el j. s. de rescrip. & in c. de cætero. s. de transac. & in c. in nostra. s. de procu. vbi no. de hoc. sententia tamen lata cum parte non nocet, nec prodest iudici, & econtra s̄m Pe. de Ancha. hic, de quo in c. sæpe. de appel. & per Bar. in dispu. sua quæ inci. iudex. & uide per Inno. in d.c. decætero. Quinto no.
3 ibi, extra iudicium. † φ pro defensione suæ iurisdictionis potest iudex extraiudicialiter excōicare. facit s. c. prox. & quod no. in c. venerabili. s. de censib. φ facit, ut tunc excōicare possit extra territorium, ex quo non est actus iudicialis, s̄m no. in c. nouit. de offi. leg. s̄m Do. & vide quod no. s. c. proxi. Vlti. no. φ q̄n agitur de iniustitia actus gesti per iudicem procedentem ex officio, & de eius reuocatione, tunc iudex ipse citandus est ad defendendum, cum eius principaliter intersit, vnde videtur hic tex. pro glo. in c. cum speciali. circa fi. s. de appel. Citandi ergo sunt illi, quorum principaliter interest non secūdario, de quo in c. humilis. & c. inter quatuor. s. de ma. & obed. In glo. 2. in fi. quod dicitur hic de excōicatis, idem est in suspensis uel interdictis, ut in c. Romana. s. eo. in prin. In glo. in ver. pęna. in fi. vide dicta in c. statuimus. in glo. fi. s. eo. In glo. in ver. defensione. in fi. & uide per glo. in c. sacro. s. eo.

ADDITIO.

a Nic. Sup. Iurisdictionis. Adde Inn. & Host. in c. fi. de exces. præla. Inno. in c. quāto. de consue.
Vinc. God. Adde, quatenus iurisdictio & inquantum transferri possit, Ruy. cō si. 145. num. 8. lib. 5.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus debet primo absolui, antequàm possit tractare causam appellationis.*

2 *Absolutio ab excommunicatione impeditur per exceptionem manifestæ offensæ.*

3 *Excommunicatus ex eo, quòd non comparuit, incurrit excommunicationem, & ligatur ab ea, opus est ergo ut absoluatur.*

4 *Excommunicatus, quia non comparuit impedimento legitimo detentus, licèt sit excommunicatus, debet tamen sine difficultate absolui.*

5 *Appellatio si sit emissa super exceptione dilatoria in causa principali, ipsa exceptio dilatoria potest probari.*

6 *Iudex an ex officio suo possit reuocare sententiam, sicut alia attentata.*

7 *Citatus per nūcium, si responderit se nolle uenire, an propter hoc uideatur uere contumax.*

Porrò. In casibus, in quibus archieps iurisdictionem habet, ante cognitionem causæ excōicatum absoluit ad petitionem partis, vel ex officio, nisi dicatur excōicatus pro manifesta offensa & contumacia, & contumaciæ præsumptæ & manifestæ ponit exempla. hoc dicit vsque ad §. sed si ex
1 causa. † No. j. φ etiam si excōicatus uelit tractare causam appellationis, tn̄ prius debet absolui antequā dicta cā audiatur. Secūdo no. ibi, exceptis casibus. arg. φ appellatio interposita in casibus, in quibus a iure est prohibita appellatio, nō deuoluit causam ad superiorem, de quo in cle. si ante. s. de dolo & contum.
2 & in c. Romana. s. de appel. eo. lib. † Quarto no. ibi, pro manifesta offensa, φ absolutio ab excōicatione impeditur per exceptionē manifestæ offensę. sic s. de uerb. sig. c. ex parte. el j. & c. solet. s. e. Quinto no. ibi, ppositę q̄rimoniæ, φ excōicatus p̄sumpta contumacia pōt coram superiore querimoniā proponere, & sic petere se absolui. intellige φ possit proponere querelam per viam appellationis, per quam dicit sn̄iam reuocandā, ut l. ab eo. C. q̄uo & q̄n iudex. & hoc si sn̄ia non transiuit in rē iudicatā, puta quia ab eo fuit appellatum, aliàs si sn̄ia transisset in rem iudicatā, & tunc ēr si fuisset tm̄ sn̄ia excōicationis, nō posset petere sibi subueniri de iure cōi, quia licèt talis sn̄ia excōicationis nō sit diffinitiua, nec trāseat in rē iudicatā, quominus possit peti absolutio, q̄ semp peti pōt, tn̄ transit in rē iudicatā saltē quo ad hoc, ut nō audiat sup expensis, & ꝯtumacia excusanda, sed bn̄ posset talis q̄rimoniā pponere, & sibi subueniri per viā supplicationis, vel restōnis in integrū, supplicando vel petēdo se restitui ad cām peragendā, sine pęna expensarū, ut no. in c. querelā. s. de pcu. & de rest. in integ. ex lr̄is, ut dicit hic Io. An. post Inn. ꝯ q̄d facit q̄d ipse Io. An. notat in d.c. ex lr̄is. dicens, φ restō in inte. nō pōt peti ꝯ sn̄iam, q̄ transiuit in rē iudicatā, nisi a principe. sed dic φ hic nō loquit de sententijs, q̄ oīno transeunt in rem iudicatā, sed de sn̄ia excōicationis, quę nunq̄ trāsit in rē iudicatā quo ad absolutionē, s̄m Inn. hic: vn̄ pōt retractari per viā restōnis vel supplicationis, ut no. in c. ad audiētiā. el 2. de rescri. & in c. ex parte. de resti. spo. s̄m Do. vel pōt dici, φ ibi loquitur de restōne, quæ petitur in uiam gratię, sed hic
3 in uiā iustitiæ pp iustū impedimentū. † Sexto no. ibi, tunc &c.
a φ excōicatus[a] ex eo, q̄a non cōparuit, incurrit excōicationē, & ab ea ligat̄. Iō indiget absolutione, ut hic, q̄tumcunq; iusto impe-

ADDITIO.

a Nic. Sup. Excommunicatus. Adde, an excommunicatus possit iterum excommunicari. uide c. cum pro causa. de sen. excom. c. significasti. de eo qui dux. in mat. gl. in c. ita quorundam. de Iudæ. & an plures excommunicati debeant esse plures absolutiones, & an sufficit una absolutio pro omnibus, uide per glo. & Doc. in d.c. cum pro causa. c. Engeltrudam. & ibi Doc. 3. q. 4. Bar. in l. de pupil. in §. si pluribus. ff. de no. op. nun. Bar. in l. si qui separatim. ff. de appe. Vinc. God. Adde, an excommunicatus extraiudicialiter appellare possit, Fel. in c. cum inter. col. 10. uer. ad illud. de excep.

impedimento impeditus non comparuerit, & sic est hic ter-
minatum, quod no. glo. fi. in c. 2. s. de testi. cog. vbi glo. idem te-
nuit, ꝙ procedit ſm Host. ibi, qñ fuit per Papam excõicatus: alˀs
si per inferiorem, & tunc si fuit detentus impedimento incõ-
moditatis, & idem, nisi in citatione sit expressa talis causa, pp
quã prætermittere nõ debuit propria negotia. Si verò impedi-
mento facti, & non indiget absolutione, cum præceptum non
obliget ad impossibile, vnde tunc sñia est nulla, & sufficit rela
xatio vel absolutio ad cautelam, secundũ Hostien. ibi, cuius vl
timum dictum non procedit, cum sit excõicatus, licèt iniuste,
& indiget absolutione, vt hic, ſm Lap. dicentem tamen hoc di
ctum posse habere locum in delegato, cuius sententia in tali
causa esset nulla, vt in c. fina. s. de præben. de quo tamen dic vt
est dictum s. eo. in c. Romana. §. sed nec. & per Imo. in d. c. fi. vl-
4 tra medium. †Septimo no. ibi, potius &c. ꝙ licèt excõicatus, eo
quia non comparuit iusto impedimento detentus sententiã
excõicationis incurrat, tamen est protinus, & sine difficultate
absoluendus. & hoc tenuit glo. in dicto ca. 2. nec tenetur resti-
tuere expensas, vt colligi potest ex hoc tex. iuncto seq. ad hoc
quod no. in c. cum contingat. s. de offi. deleg. & hoc si constet
de ipso impedimento, aliàs si fit debitum, & tunc dic ut in §. sa
ne. j. eo. Octauo nota ibi, non est ei, ꝙ excõicatus pro manife-
sta contumacia non est absoluendus, anteꝗ satisfaciat de ex-
pensis, & caueat de iudicio sisti. Nono no. ibi, & hoc ipsum, ꝙ
vbicunque iudex superior potest absoluere vel condemnare
in causa, pro qua excõicatio est lata, debet absoluere excom-
municatũ, nisi obijciatur de manifesta offensa, ſm Innocen. &
a Ioan. And. Decimo no. ibi, certum locum, ꝙ citatio [a] debet cõ-
tinere locum certum & expressum, ad quem fiat, de quo in l. si
vt proponis. la 2. C. quomodo, & quando iudex. & in c. fina. s.
b de rescri. Vndecimo no. ibi, & ille proponat, quòd citatus [b] ad
locum non tutum debet comparere, & de loco non tuto exci
pere & probare, de quo in c. ex parte. el j. s. de appella. & in ca.
accedens. s. vt lite non contesta. & ibi an teneatur comparere
sub saluo conducto. Duodecimo no. ibi, ad superiorem appel-
let, ꝙ ille, cui per superiorem est assignatus terminus ad probã
dum de loco non tuto, & ad comparendũ, si non probet, nec
compareat, & ex hoc excõmunicetur, non censetur manife-
5 stus contumax, cum & appellare possit, vt hic patet. † Vltimo
no. quòd in causa appellationis emissa super exceptione dila-
toria proposita in causa principali potest ipsa exceptio dilato
ria probari: intellige ex actis iam habitis, vt quia ex eis nego-
tium super ipsa exceptione fuit instructum, non autem ex no-
uis, cum ex eis iustificari non possit, vt in c. interposita. §. fi. de
appel. & no. in d. c. 1. s. de appel. eo. lib. & in clemen. appellãti.
de appella. secundũ Ioan. Mona. & hoc nisi propter factum iu
dicis non fuerit instructum, & propter hoc fuerit appellatum,
vt quia noluit iudex dare quartam productionem testium cũ
iuris solennitate, vt in c. vltra tertiam. s. de testi. cum tunc, vt di
cit hic Archi. quia negotium non fuit instructũ coram primo
iudice, & per legitimã appellationẽ iurisdictio transfusa est in
archiepm, hoc coram eo vt iudice cõpetenti probari poterit,
secundũ Ioan. And. hic, ex quo no. limitatur ad d. cle. appellan-
ti. vbi dicitur quòd processus iudicis a quo, in appellatione an-
te sententiam diffinitiuam nõ potest iustificari ex nouis actis,
vel probationibus, vt illud procedat, nisi propter factum iudi-
cis non fuerit probatum in primo iudicio, facit quod no. per
glo. in c. ex conquestione. s. de restitu. spolia. In glo. in ver. ap-
pellatum. in fi. & ita dicit hic Ioan. And. tenendum, scilicet, vt
non sit immutata vel correcta, per d. cap. non solum. hic alleg.
quia si fuisset correcta, hæc litera fuisset mutata vel detracta. si
cut in c. quia periculosum. §. j. s. eo. titu. licèt Ioan. Mona. hic. &
j. eo. is cui. §. fi. illud velit tenendo, ꝙ sit correcta per d. c. non so
lum. & non bene per rationem prædictam, immo & contra ip
sum Ioan. Mona. facit ſm Ioan. An. quod idem Ioan. And. no.
post eum in c. vt officium. in §. ꝑpen. super vltima glo. de hære.
eo. lib. scilicet, ꝙ inter istas decretales non sit dare prioritatẽ &
posterioritatem quo ad approbationẽ, cum eodem tẽpore fue
rint approbatæ, ſm Ioan. And. tenentem se cum hac gl. & idẽ
videtur tenere Inno. hic, dicens, ꝙ per appellationem non su-
spenditur excõicatio, ut in d. c. ad reprimendã. Et idem Spe. in
6 titu. de appe. §. de off. ver. si verò post. †Sed Arch. hic super hoc
variauit ab his quæ dicit, quia in d. cap. non solum. tenuit ꝙ per
officium iudicis possit reuocari talis sententia, sicut & alia at-
tentata, inducens glo. Inn. in d. c. solet. de qua ibi in xj. q. & idẽ
dicit hic, æquiparans talem sñiam sñiæ latę post appellationẽ,
fatetur tñ, ꝙ est necessaria absolutio, per ꝙ aut voluit corrige-
re, quod dixerat, aut est sibi ꝯrius, aut voluit inducere nouũ ca-
sum, in quo sñia nulla indiget absolutione, quod non capit ip-
se Io. And. qui ex his videtur reprobare opi. Arch. & tenere se
cum glo. hic, & ista est cõis opinio ſm Domi. quę opinio vera
est, quo ad prolationẽ ipsis sñiæ excõicationis, ut ipsa nõ pos-
sit retractari per viam attentati, vt tenuit Rota in decisio. 278.
seu 388. quæ incip. Item si cõmittatur, in ver. sed pone. Sed quo
ad executiuos concernentes ipsam sñiam, sicut est monitio, et
denunciatio excõicationis, tenet Rota ꝙ omnia sint reuocan-
da per uiam attentati. Sed Collector ibi dicit, ꝙ quo ad actum
denunciationis ipse dubitat, per c. pastoralis. de appella. & qa
si tenuit excõicatio, vt s. ergo & executio, sicut est ipsa denun
ciatio, & ita refert hic Domi. qui credit hoc vltimũ esse veri,
quia qñ executio dependet ab actu non suspenso per appella-
tionẽ, postea interpositam, si est adimpleta, non põt retractari
nisi via ordinaria, ut est casus in c. constitutis. el 2. s. de appel. &
de accu. accedens. Sed cõis est opinio, ꝙ ista sñia non suspendi
tur per appellationẽ postea interpositã, ergo eius executio re-
tractabitur via ordinaria, & non per viam attentati, quæ nõ or
dinaria est, ſm no. in d. c. non solum, ſm Do. notantem ex his,
ꝙ licèt attentata medio tpe inter sñiam diffinitiuam & appel
la. si postea appelletur, veniant retractanda regulariter per viã
attentati, vt d. c. non solum. tñ fallit, nisi sit sñia excõicationis,
& eius executio, vt s. Idem d. c. non solum. procederet qñ ap-
pellatur ab ipsa sñia, aliàs si solum ab executione, & tunc non
veniret executio reuocanda per uiam attentati, quia appella-
tio ab executione non tangit id, a quo ortum habet ipsa exe-
cutio, & ita loquitur d. c. constitutus. ſm Io. Mo. vt refert Ioan.
An. & Domi. notã. ẽt ex hac glo. ꝙ licèt iudex non debeat exe-
qui sñiam pendente decendio dato ad appellandũ, si tamẽ exe
quatur, & postea non appelletur, remanebit valida ipsa execu
tio, quod est no. ſm eum. In glo. in uer. casibus. in fi. idem Inn.
remittẽs se ad ibi no. iudex tamen appellationis postꝗ cogno
scere inceperit, an sit recipienda appellatio, vel nõ, poterit in-
hibere ne dicta excommunicationis sententia executioni mã
detur, ut ibi secundum Ioan. Mona. & Ioan. An. hic. In glo. in
ver. captus. ibi, etiam a priuato. Arc. in hoc contra per l. j. in gl.
alleg. cui glo. respondet, ut intelligatur quo ad expensas. In ea.
glo. in fi. & hæc conclusio glo. probatur per cle. multorum. in
ver. illis. de pęnis. In glo. in uer. impedimento. in princ. de istis
impedimentis hic per Archi. qui per c. peruenit. 18. distin. dicit
necessitatem debere esse vrgentem & inexcusabilem, de quo
ibi, & eadem dist. episcopus. ſm Ioan. An. & uide no. tex. in l.
7 qui cõmeatus. ff. de re mili. †In gl. in uer. in iudicio. ibi, vera cõ-
tumacia. sed quidam contra, pro quibus facit quod no. in l. fi.
ff. de resti. in integ. & per gl. in l. consentanenm. C. quomodo
& quando iudex. Sed cum glo. hic concordant quidam Doct.
quos refert Cy. in auth. qui semel. C. quomodo, & qñ iud. in j.
q. ſm Io. An. qui aliter non determinat. Sed super tex. remittit
ad no. in addi. Specu. in titu. de do. & contu. §. j. circa prin. & in
cle. si ante. de do. & contu. vnde posset sic concludi, ꝙ si talis ci
tatus comparuit, uel uolens comparere fuit iusto impedimen
to detentus, & hoc constat, & non potest dici manifestus con
tumax, arg. l. eius qui. ff. si cer. peta. Si uerò non comparuit, nec
constat de impedimento, & tunc si constat per suam cõfessio-
nem factam iu iudicio, uel per testes, ꝙ sic dixerit nuncio, &
tunc potest dici uerus sicut manifestus cõtumax, & ita potest
procedere opi. contraria. Sed si de hoc non constat, nisi per re
lationem ipsius nuncij, & tunc procedat glo. hic, pro quo fa-
c cit, quia licèt credatur nuncio [c] ꝙ citauerit aliquem, quãdo es-
set nuncius iuratus, ut no. contra Hostien. in c. quoniam. s. de
proba. & per glo. in c. cum parati. s. de appel. tamen ipsi nũcio
non creditur super responsione partis, uel eius facto, quia tũc
deponeret extra suum officium, ut no. per Io. And. in addi. Spe
cu. in titu, de cita. §. sequitur. uer. sed nunquid. & melius in d. §.
j. in ti. de contu. ſm Domi. hic, de quo plenius no. in d. clem. si
ante. & per Bal. in l. magis. §. illud. ff. de reli. & per do. Anto. in
c. 1. de iud. Et quando sit, ꝙ uerus contumax admittatur ad ap-
pel-

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Citatio. Adde glo. in l. si locus. ff. de iud. & per Doc. in c. fi. de rescrip.
b Nic. Sup. Citatus. Adde Ant. de But. in c. 1. de dila.
Vinc. God. Adde, ꝙ citatus in iudicio quantumcunque summario ad unum
actum, debet in alijs actis explicandis postea citari, Bar. Soc. consi. 195. Cir-
ca primum. uersi. si confirmatum. lib. 2.
c Celsus. Nuncio. Adde sæpe alleg. Lanfran. in ca. quoniam contra. §. citatio-
nis. in fi. & prin. eiusdem c. nu. 16. uer. in gl. fi. ista gl. dicit cum pluribus seq.
uer. & ibi quare credatur nuncio & non iudici, de proba.
Vin. God. Nota, ꝙ nuncio dicenti se citasse de iudicis commissione creditur
Fel. in c. 1. col. 6. uer. 4. conclu. de iudic. & uide Ruy. consi. 56. nu. 2. lib. 5.

pellandum,vt ſi quis dicatur tunc verus contumax, vide quod
no.in d.cle.ſi ante.& per Rotam in deci.127. quæ incip. Item ꝙ
appellãs. & in deci.364.quæ incip.Item cum iura . & in deciſi.
49.quæ incipit,item ſi fertur.

Sed ſi ex cauſa. Ex communicatio lata poſt appella
tionem interpoſitam ex cauſa pro-
babili,non ſtatim pronunciatur nulla , ſed fieri poteſt relaxa-
tio ad cautelam etiam anteq̃ incipiat de veritate cauſæ cogno
ſcere . Idem ſi dicatur lata propter intolerabilem errorem , &
in cõtrarium talis error probabiliter defendatur. h. d. iſte §.cũ
§.pe. & vlti.ſm Io.And.& habet locum iſte tex.ſiue ſit appella
tum in iudicio,ſiue extra,vt in §.fi.j.eo. In glo. in ver. illico.in
fine.vide ibi no.& in cle.appellanti.de appel.

S V M M A R I V M.

1 *Permittitur aliquid pp periculum moræ, quod aliàs non permitteretur.*
2 *Abſolutio iniuſte conceſſa tenet,ſicut excommunicatio iniuſta ligat.*
3 *Excommunicatus quando ſit remittendus ad ſuum excommunicatorem pro abſolutione,diſtinguitur ut hic.*

Sane. Quando eſt certum excõicationem eſſe iuſtã,fit re-
miſſio,ſecus ſi eſt certum eam eſſe iniuſtã. Sed ſi eſt
dubium,poteſt fieri relaxatio,licèt honeſtius ſit remittere , te-
net tamen relaxatio , vbi archieps̃ eſt iudex , licet non fiat re-
1 miſſio.h.d.ſm Ioan.An.†No.j.ꝙ propter periculum morę per
mittitur id,quod aliàs eſſet prohibitum , facit c.q̃uis.s̃.eod.&
intellige de periculo ſpeciali , cum generale periculũ,de quo
in c.ipſi ſi a ſacerdotibus.xj.q.3.non ſufficiat ſm Ioan.An. hic.
Secundo no.ibi,requiſitus,optimum argu.ꝙ archieps̃ habeat
iuriſdictionẽ in ſubditos ſuffraganeorũ, qñ ſuffraganei negli-
gunt facere iuſtitiam,de quo in c.1.de ſup.neg.& in c.1. de cen
2 ſi.eo.lib.†Vlti. tene menti in fi. & ita alleg. ꝙ ſicut excõicatio
iniuſta ligat,ut in c.1.xj.q.4. ita & abſolutio iniuſte facta valet
& tenet,& intellige ut hic in glo.quando nõ eſſet defectus iu-
riſdictionis,& ſic eſt caſus pro dicto Inno.in c.ſacro. s̃. eod.&
plene per eum in uer.obtentis. in ca. ab excõmunicato.de re-
ſcrip.quia uoluit par ius eſſe ligandi & ſoluendi, vt de pęni.di
ſtin.j.verbum.& propter hoc male dixit glo.in c.ex parte. s̃.de
offi.ordi.tenens,ꝙ abſolutio facta ex falſa cauſa ſit nulla,& ita
Rota reprobat illam glo.in deci.399.quæ incip. Item ſi pronũ-
cietur,ideo eſt,ꝙ abſolutio facta etiam non ſeruata forma ec-
cleſiæ valet & tenet,ſm glo.& Doct.in c.cum deſideres.in fi.s̃.
eo.ideo etiam valet abſolutio ſine citatione partis,ut conclu-
dit Io.An.in c.qua fronte.s̃.de appel.de quo eſt dictum in c.ſo-
let.s̃.e.& ex his etiam poſſet concludi , ꝙ valeret abſolutio ẽt
non facta ſatisfactione,de quo per glo. in d. c. q̃uis.eo tamen
caſu, quo fuit quis male abſolutus , poſſet peti abſolutionem
declarari iniuſtam,& illum reduci in eandem ſententiam ex-
cõicationis,& vide ſing.per Rotam in d.dec.& in d.c. ſacro.s̃.
3 eo.†In glo.in ver.competit. in fi. quando autem excõmunica-
tus ſit remittendus ad ſuum excõmunicatorem pro abſolutio
ne,conclude ſic,prout no.Ioan.Calde.in d.c. ab excommuni-
cato.& Pet.de Ancha.in c.1.s̃.eo.titu.& lib. quòd ſi excõmuni
cator eſt ordinarius , & non fuit appellatum , & tunc licèt ſu-
perior poſſit abſoluere remiſſione non facta,& teneat abſolu
tio,vt hic, tamen regulariter debet remittere ad excõmunica
torem,vt in c.cum contingat.s̃.de offic.deleg.& in c. ad repri-
mendam.s̃.de offic. ordi. & hoc niſi periculum ſit in mora,ut
hic,& in prin.huius §.& in d.§.ſacro.vel niſi cõſtet, ſeu ſit no-
torium ipſam excõmunicationẽ fore iniuſtam,vt s̃.in ver.ſi ve
ro conſtet.uel niſi excõmunicator in abſoluendo ſit negligẽs,
vt s̃. in tex. Sed ſi fuit appellatum , & tunc poteſt remittere ſi
vult,ſed non tenetur,vt patet hic in tex.& in c.per tuas.s̃. eod.
Si verò excõmunicans fuit delegatus,& tunc ſi fuit appellatũ,
& non fit remiſſio,ex quo appellatio eſt recepta,quia delega-
tus non remanet iudex , vt in cap. paſtoralis. §. præterea. s̃. de
offic.deleg.ſed ipſe delegans poterit abſoluere,vt d.c.paſtora-
lis.2.reſponſo.Sed ſi non fuit appellatum, & tunc aut excom-
municauit ante ſenttiam diffinitiuam,vel poſt, ſed adhuc nõ
eſt elapſus annus,& ad eum fit remiſſio,ut hic,& s̃.de offi.de-
leg.prudentiam.§. cæterum.aut excommunicauit poſt ſenten
tiam diffinitiuam,& annus eſt elapſus , & tunc nihil poteſt ſi-
ne noua commiſſione,ut s̃.de off.deleg.quærenti.qualitercun
que tamen delegatus abſoluat per ſe vel alium , tenebit abſo-
lutio,ut in d.c.ex parte.& in c.cum pro cauſa.s̃.eo. & uide ple
nius per Doc.in d.c.ab excommunicato.

S V M M A R I V M.

1 *Prælati eccleſiaſtici poſſunt exigere emendas pecuniarias , ſi conſuetudo habeat.*

Denique. In caſibus , in quibus archiepiſcopus poteſt
excõicare,ſi conſuetudo habet,emendas pe-
1 cuniarias exigere poteſt.hoc dicit.†No. ꝙ prælati eccleſiaſtici
poſſunt imponere & exigere pęnas pecuniarias, quando con
ſuetudo hoc diſponit.Sed certe hoc non probatur hic,cũ con
ſuetudo hoc diſponat ſolum quo ad ſubditos ſuffraganeorũ,
vel quo ad caſus in quibus licebat excõicare,per quam licebat
emendam exigere : vnde etiam ſi conſuetudo hoc non diſpo-
neret,poſſunt eorum ſubditis imponere,& pęnas pecuniarias
exigere.facit c.dilectus. s̃. de off. ordi. non tñ poſſunt ſibi im-
burſare,vt s̃.de pęnis.c.2.& ibi no.ſm Ioan.An.hic.& uide qđ
no.in c.ſuam.eo.titu.in glo.ſingu.12. q.2. fraternitas.uolentem
ꝙ in foro conſcientiæ non ſit obligatus quis ſoluere pœnas.
In glo.in ver.innodare.ibi, imponere poterit. honeſtius tamẽ
eſt eam imponere poſt abſolutionem, vt ſic non obſtet quod
habetur in c.ad aures.s̃.de ſimo. de quo ibi no. & in cap. ſicut
olim.s̃.de accu.ſecundum Ioan.And.hic.In ead. glo. in fi.vide
ibi remiſſiones de iſta materia,& hic per Arch.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia excommunicationis , ut dicatur eſſe lata per intolerabilem errorem,quot requiruntur.*
2 *Iudex ſi in ſententia exprimat ſe ex iuſta cauſa proferre ſententiam , ſi tamen exprimat ſententiam generaliter malam, non ſtatur ſuæ aſſertioni.*
3 *Sententia excommunicationis ſi contineat,quòd lata ſit ideo quòd quis fecit bonum,uel quia non fecit malum,ſententia eſt nulla.*

1 Poteſt. Summa vt eſt dictum s̃.in §.ſi ex cauſa. † No.j. ꝙ
ad hoc vt ſentẽtia excõicationis dicatur lata per
intolerabilem errorem,requiritur primo,ꝙ error ipſe ſit into-
lerabilis.ſecundo,ꝙ ſit in ipſa ſententia expreſſus,aliàs autem
2 licèt diceretur error intolerabilis,tamen non propter hoc di
cetur patens ſeu expreſſus,vt hic dicitur. econtra non ſufficе-
ret,ꝙ error ſit intolerabilis , etiam ſi ſit notorius , niſi eſſet ex-
preſſus,vt hic,& in c.ſolet.s̃.eo.& in c.cum contingat.s̃.de of-
fic.deleg.ſm Archi.ad hoc quod no. 2.q.6. §. item ſi ſententia.
ſecundũ Ioan.An.& uide quod no.in c.Romana.§.fi.s̃.eo.titu.
2 & li.†Secundo no.ibi,aſſerat.ꝙ licèt iudex in ſententia expri-
mat ex iuſta cauſa ſe proferre ſententiam, tamen ſi in ea expri
mat cauſam generaliter malam,non ſtatur ſuæ aſſertioni , ſed
ipſi cauſæ expreſſæ in ſnĩa. quod facit , vt ſi iudex in ſententia
exprimat cauſam a iure improbatã,licèt apponat verbum ma-
xime,tamen propter hoc non iuſtificatur ſententia,ex quo cã
mala fuit expreſſa,ſm Domi.de quo in c.in præſentia.de renũ.
& ibi per d. Anto. Tertio no.ibi,ad cautelam.ꝙ licèt ſnĩa,quæ
continet expreſſum errorem,poſſit ſtatim pronunciari nulla,
tñ ſi tunc iudex aliquid exprimat , quod faciat caſum dubium,
non pronunciatur ſtatim nulla, ſed fit abſolutio ad cautelam.
3 † Vlti.no.per hunc tex. eſſe terminatum quod no. per Guil.in
§.cum ergo.11.q.3.& per Doc.in c.per tuas.s̃.eo.quia ſi ſnĩa ex-
cõicationis lata , ꝙ quis fecit bonum, uel quia non fecit malũ,
ſi iſta cauſa ſit expreſſa in ſnĩa, tunc ipſa ſnĩa excõicationis eſt
nulla.Sed ſi non exprimitur,ſnĩa tenet,licèt ſit iniuſta,& ita te
net hic Io.Cal.In glo.in uer.iuſtitia.in fi.ponit ergo id , qđ eſt
in ſui genere malum & prohibitũ , qñque eſſe licitum & per-
miſſum & eꝯ,pręſumitur tñ eſſe bonũ , vel malũ ſm naturam
ſui generis,niſi contrarium probetur, ut in l.ſi non cõuitij. C.
de iniurijs.& in c.j.s̃.de præſcrip.quod facit ad no. per Inno.in
c.præterea.s̃.de dila.& in c.cum dilecti.s̃.de accu.

A D D I T I O.

2 Nic.Sup.Error.Adde quis dicatur intolerabilis.uide glo.in c. per tuas.de ſen
ten.exc.& per Ant.de But.in c.ab excõicato.in 3.col.uer.4. caſu. de reſcrip.
Vin.God.Adde,ꝙ error facti etiam ſapientiſſimos fallit.l.2.ff.de iu.& fac.ign.
Iaſ.conſi.36.nu.2.lib.3.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia excommunicationis eſt nulla,ſi ſit lata poſt appellationem legitimam etiam extraiudicialem.*
2 *Iudex quando abſoluit ad cautelam, poteſt dicere,abſoluo.*
3 *Iudex appellationis abſoluit ad cautelam,quando conſtat, quòd ſententia excommunicationis eſt lata poſt appellationem.*
4 *Intentio actoris,quando eſt dubia,non obtinet,niſi illam clare probet.*

1 Similiter. †No.j.ibi,vel extra. ꝙ ſnĩa excõicationis red-
ditur nulla, ſi ſit lata poſt appellationẽ legiti-
mã,ẽt extra iudiciũ interpoſitã.Scđo no.ibi,p̃t.ꝙabſolutio ad
cautelã nõ fit de neceſſitate,ſed ex gr̃a,cũ tex.hic dicat, põt,&
nõ dicit ꝙ dẽat.facit tex.s̃.§.px.& §.ſed ſi ex cã. qđ facit ad no.
2 s̃.eo.tit.in c. ſolet. in 10.q.†Tertio no.ibi,abſolutionis.ꝙ iudex
abſoluẽdo ad cautelã p̃t uti verbo,abſoluo,de quo in d.c.ſolet.
in 7.q.In gl.in ver.ſiĺr.in fi.ſed certe hic duo addunt̃,vcʒ de ap-
płone extraiudiciali,& addit̃ illud priuſq̃. , ꝙ eſt hic i tex. & ſic
3 iſte §.non eſt ſuperfluus.†In glo.in ver.poſtq̃.in fi.de quo etiã

per Inno.& Host.in c. per tuas.s̃. eo. quorũ dicta refert hic Io. [illegible] dicẽs ea esse satis terminata hic, tam in pura absolutione, [illegible] fit qñ est appellatum post excõicationẽ,de quo s̃.in princ. [illegible] absolutione ad cautelã, qñ appellatio p̃cessit, de qua hic [illegible] Et vltra hoc Inno.in d.c. per tuas. refert quosdam dicere, ꝙ a sententia excõicationis põt appellari sine expressione cau[sæ] sicut a diffinitiua,quod sibi non placet, cum eius interpositio non suspendat effectum sententiæ, vt in c. pastoralis.s̃.de appella.habet ergo deferre principale negotium,ad quod necessarium est eam ex causa iusta & vera interpositã,vt in c.debitoris. s̃. de appel. cum ergo contra sñiam illum effectũ non possit operari,quem operatur appellatio a diffinitiua ꝯ ipsam, patet æquiparationẽ fiendã non esse, sed æquiparandũ appellationi a grauamine,ſm Innoc. ibi, pro quo facit quod no.in c.j.s̃.eo.ti.& li.in glo.vt quia,in fi.ſm Io. An.hic, facit ẽt glo.9. q.j.in summa,ſm Domi.& ita ẽt tenuit d.Flo.in repe.c.perpẽ-
4 dimus.s̃.eo.in 5.q.†Et no.j. ex hac glos. ꝙ vbi actoris intentio est dubia, non obtinet actor,nisi illam clarè probet, ẽt si dubitatio surgat ex exceptionibus ipsius rei,de quo in cle.fi. de rescrip.& ibi per glo.in ver.creatum. Secundo no. ex glo.ꝙ vbi quis se fundat ex tp̃e,habet necesse tp̃s limitato modo probare,aliàs succumbat.facit quod no.in d.cle.fi.& in rub.s̃.de sposa duorũ.& in c.in præsentia.de proba.& per Bar. in l.non solum.§.sed vt probari.ff.de no.ope. nun. & per Rotam in deci. 210.quæ incip.Item si immediate.in fi.per Bal.in l.cum actum. ff.de neg.gest.& in l.matrẽ.C.de ꝓba. Tertio no. ex glo.ꝙ qñ lex vel statutũ adijcit qualitatẽ dispositio,ille,qui agit virtute illius statuti, debet ꝓbare illã qualitatẽ adesse, ſm Do. facit l.in delictis.§.si extraneus.ff.de noxalibus.vbi bonus tex.de hoc.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicati prohibentur a tribus actibus iudicialibus.*
2 *Iura canonica sunt seruanda, quæ disponunt circa ordinationem iudiciorũ etiam in foro seculari, quando ex non obseruatione nutriretur peccatũ.*
3 *Iudex secularis debet credere iudici ecclesiastico dicenti ipsum esse excommunicatum, cum hæc sit cognitio iudicis ecclesiastici.*
Adde ad idem nu.4.
5 *Exceptio excommunicationis, an habeat obstare, uel non est cognitio iudicis ecclesiastici,non secularis.*
6 *Excommunicatus an possit esse testis.*
7 *Tabellio,prætor,nunciati excommunicati publicè repelluntur ab extraiudicialibus.*
8 *Instrumentum confectum ab excommunicato, an ualeat, uide late hic. Adde ad idem nu.9.*

CAP. VIII.

1 DEcernimus. Ecclesiasticus iudex compellit laicum, vt excõicatos repellat ab actibus iudiciarijs prohibitis. h.d.†Tene mẽti primo ex tex.tres actus iudiciales, a quibus prohibentur excõicati.Secundo no.ibi,in suis curijs.hodie terminatum esse quod no. Specu.in titu.de excep.§.2. ver.porro.in fi.tenens ꝙ exceptio excõicationis possit opponi ẽt coram iudice seculari,& per eum est admittenda, & ad hoc cogi possit per censuram ecclesiasticã, prout est tex.hic, quod procedit tã de iure canonico vt hic, q̃ etiam de iure ciuili, vt in Auth. de sanctissimis episcopis.§.vt aũt. & no. 15. q. 6. nos sanctorũ.& ꝑ glo.in l.j. C.de iu.& fac.igno.& in c.pia.s̃.de excep. eod.lib.in ver.opponat.& ibi no.an exceptio excõicationis possit probari coram iudice seculari,de quo j̃.imò ipse iudex secularis tenetur ex officio repellere notorie excõicatum, ẽt nemine oppo-
2 nente,vt in c.exceptione.s̃.de excep. ſm Io. An.†Tertio no.ꝙ iura canonica disponentia circa ordinationẽ iudicij sunt seruãda in foro seculari, qñ ex non obseruatione nutriretur peccatum,sicut est ex participatione cum excõicato, aliàs secus esset,vt per glo.no.in ver.vsuris.in elemen.dispendiosam.de iudi.Vlti.no.ꝙ ecclesiasticus potest & debet cõpellere iudicẽ laicũ,ut seruet iura canonica ꝯ laicos disponẽtia in materia peccati,de quo per glo.in uer.vsuris.in cle.dispendiosam. de iudicijs.quod procedit, siue iudex ecclesiasticus sit ep̃s, qui ꝓprie est iudex ordinarius in diœcesi & ciuitate,xj.q. j. de ꝑsona.ſm Archid.sed ẽt si sit alius iudex habens iurisdõnem ep̃alem,vel quasi in loco,qđ esse põt,ut in c.Abbates.s̃.de priuileg.eo.lib. facit glo.in uer.loci ordinario.in c.2.de vsuris.eo. lib. ſm Ioan. An.& in c.cum personæ.s̃.de priuilegijs.eod.lib.in uer.ordinariorũ.& vide ẽt per glo.in uer.ordinarij. in prin.s̃. de offi.ordi,
3 eo.lib.†In glo.j.ibi, coerceri põt, & dẽt iudex secularis credere iudici ecclesiastico dicenti illum esse excõicatum, nõ enim secularis iudicis,sed ecclesiastici est hæc cognitio, ut i d.c. si iudex laicus,ſm Io.Mo.& Io.An.dicentes ẽt, ꝙ si inter iudicẽ ecclesiasticũ & partem esset qõ,& ille negat se excõicatum, tũc ẽt coram ecclesiastico iudice probare habet excõicans, quod per suas literas fieri poterit, vt in c. post cessionẽ. de proba.Si verò fatetur se excõicatum, sed dicit sñiam esse nullam uel iniustam,& tunc dic,vt s̃.c.proxi.& in c.solet.s̃.eo.Quod intelligit procedere,ut cognitio excõicationis spectet ad ecclesiasticũ,qñ dubitatur de eius validitate, aliàs verò si dubitatur in facto,s.an sit excõicatus uel nõ,& tunc secularis poterit cognoscere,ut no.per eum in c.fi.s̃.de fo.compe.eo.lib.& in d. c.pia.
4 † Sed aduerte,quia pro hac parte facit quod no. Bar. in l.Titia. ff.so.mat.Sed in ꝯrium facit quod no.Host.& Io. And. in d.ca. pia.tenens,ꝙ excõicatio sit quid spirituale : vnde dicunt,ꝙ licèt per modum exceptionis possit deduci coram iudice seculari,tamen non posset deduci principaliter vel per modum accusationis,uel aliter,vnde concludunt,ꝙ cognitio & diffinitio istius exceptionis erit iudicis ecclesiastici,per c.tuam.s̃. de ordi.cog.& ita sequitur Lap.& Pet.de Anch.in d.c.pia. & consuluit Ioan.Calde.in suo consi.x.de foro compe. ꝙ secularis nullo modo possit cognoscere de causa excõicationis,ẽt si coram ipso opponatur exceptio, & sic ex his omnibus infertur primo, ꝙ licèt coram iudice seculari possit opponi ista exceptio excõicationis,ut hic dicitur,tñ non poterit coram eo probari, quia cum probatio debeat fieri causa cognita, & præcedente citatione partis, ut in c.2.s̃.de testi. cognitio hæc nõ spectat ad laicum,ut s̃.per Ioan.And.Ideo Bal.in l.3.in fi. C.de iudi.singu-
a lariter concludit,quòd etiam per instrumentũ [a] nõ posset fieri probatio excõicationis coram laico, per no.in d.c. si iudex. & licèt per instrumentũ dicatur probatio probata,tamen omnis probatio debet fieri coram iudice competenti ſm eũ ibi, quod procedit etiam si sit confessio,ut in c.at si clerici.s̃. de iu-
5 di.† Secundo infertur,ꝙ decisio & pronunciatio super exceptione excõicationis, an habeat obstare, uel an sit probata uel non,fieri non possit per iudicem laicum,sed per ecclesiasticũ, ut s̃.per Ioan.And,in qua tene menti.In glo.in uer.patrocinãdo.in fi.& uide per Spe.in titu. de offi. iu. §.j.in fi.tenentem ꝙ etiam inuitis partibus iudex ex suo officio repellat aduocatũ excõicatum, sicut etiam ex officio compellat ad hoc iudicem secularem,ut hic dicitur,secundũ Ioan.And.& facit l. quos ꝓhibet.ff.de postulando.& tenuit Hostien.in d.c.pia. & Io. An. hic, quòd aduocatus uel procurator excõicatus exercens officium tenetur ad restitutionem salarij inde percepti,& debeat fieri erogatio pauperibus tanquàm de illicite acquisitis, ut in c.cum sit.s̃.de Iudæ.& facit quod no.in c.1.s̃. ne cle.uel mona.
6 †In glo.in uer. testificando.ibi,consueuerunt absolui.regulari-
b ter ergo excõicatus [b] testis esse non potest etiam cõtra alium excommunicatum,secundũ Spe.in titu.de teste.§.j.ver. sed nũquid excõmunicatus. & uer. seq.tamen limita primo, nisi in crimine hæresis,de hæreticis.c.in fidei.eo. lib. Secundo limita,nisi sit descriptus in testem in instrumẽto, cum tunc ualeat instr̃m, dummodo aliàs non sit suspectum, quia si esset suspectum,tunc daretur fides per talem testem, nisi tempore depositionis sit absolutus,ut tenuit Inno. in c.pia. s̃.de excep. eod. lib.& ita etiam tenuit Spe.in titu.de instrumen.edi.in §.instrumentum.in uer.quid si testis.secundũ Ioan.An. ex cuius dicto no.primo,quòd licèt in instrumento sit descriptus testis inhabilis,tamen ualet instrumentum,licèt non possit vna uoce instrumentum coadiuuare, secundum Domi. Quod procederet in teste,qui adhiberetur in instrumento, non ad substantiam instrumenti,sed ad probationem, quo casu sufficit ipsum esse absolutum tempore depositionis, ut s̃. aliàs si ad substantiandum instrumentum,sicut est quando testis debet esse rogatus, & tunc non valeret instrumentum,si illo tempore non sit idoneus,ut no.in l.ad testium. §. conditionem. ff. de testamen.& in l.j.C.de testamen,& ibi per Bald.& d.Flo. in repe.c.perpendimus.s̃.eo.in 36.quæstio.& per Innocen.in cap. ex literis.s̃.de transac.Tertio no.ex prædictis, quòd excommunicatus absolutus potest testificari etiam de actu gesto tempore, quo erat excommunicatus,quod plene examinat hic Archidia. de quo plenius 4.q.j.in summa. & per Host. & Inno. in c.testimoniũ. s̃.de testi.& ibi per Io.And,& alios Docto. ubi secundũ Pe.de Anch.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Per instrumentum.Adde Lud.Ro.consi.349.dum quæritur. Vinc. God. Probatio quando est prohibita fieri per instrumentum publicũ, tamen hoc casu poterit fieri probatio per quinque testes, & erit plena non obstante prohibente.Fel.in c.sicut consuetudo.col.6.de proba.Hip. de Mar. sing.157.uolo te docere.

b Nic.Sup.Excommunicatus testis.Adde glo.in l.fi.C. de hæreti. Doc.in ca.ueniens.el 2.de testi.Io.An.in c. testimonium.de testi.

Ancha. hic, videtur tenere, ꝙ non repellatur per excõicationẽ nisi quousque ipsa durat. facit c. veniens. el 2. de testibus. Et qđ no. Federi. in suo consi. 3. & Io. Cald. in disputatione, quæ incipit, excõicatus volens, ꝙ si excõicatus durante excommunicatione contraxit, vel iniuriam sit passus, eoipso ꝙ est absolutus, agere possit. & de his per Doct. in c. testimonium. Quid autem sit de teste, qui tempore quo iurat, erat excõicatus, sed non tẽpore depositionis vel contra, an valeat eius testimonium, vide per Bald. in d. §. conditionem. & per Bart. in l. 3. §. duæ causæ. ff. ad Carbo. & per Ioan. An. in reg. factum legitimè. ĵ. eodem lib. In ea. glo. ibi, nunquid poterit testari. de hoc articulo vide plene dicta in rub. s̃. de testa. eod. lib. † In ead. glo. in fi. & hæc vlti.
7 opi. fuit ipsius Specu. vt per eum in titu. de instru. edi. §. restat. ver. quid si instrumentum. & versi. seq. pro qua facit glo. in d. §. credentes. hic alleg. sed Innocen. in d. cap. pia. videtur vltimo
a loco velle valere instrumentum [a] ab excõmunicato confectũ, nisi sententialiter sit damnatus, vt instrumenta conficere non possit, & ita procedat canon, nullus, hic alleg. secundũ Io. An. qui ex hoc videtur tenere, & idem tenuit Archid. in d. ca. nullus. & Fed. in suo consi. 71. quod incip. vetus. & facit quod no. Hostien. in ca. fraternitatis. s̃. eo. & ita videtur hic residere Pe. de Ancha. & Ioan. de Ligna. in c. veritatis. s̃. de dolo & contu. vbi dixit valere instrumentum confectum ab excõicato, cum sit capax huius officij, vt refert do. Flor. in d. capitu. perpendimus. circa finem. versi. quid de instrumento. ipse tamen videtur tenere opi. vt distinguatur, an sit publice excõicatus, & nõ valeat, an vero occulte, & valeat, per no. in d. ca. ad probandũ. & pro hac opi. facit, quia si notarius censetur facere instrumẽtum, vt iudex, secundũ no. per Innocen. in ca. cum a nobis, de testi. & tunc procedit dicta distinctio, ex quo publica excõmunicatio inficiat acta iudicis, vt d. cap. ad probandum. Si verò cẽsetur facere vt testis, quod verius uidetur, per tex. in c. cum Ioannes. s̃. de fide instru. & tunc similiter clarum est, ꝙ testi notorie excõmunicato nõ creditur, vt d. ca. nullus. satis enim censetur tunc sententialiter damnatus, cum iura prohibeant talibus credi, & quia notarius facit istud officium ratione publici officij, vt in c. ad audientiam. s̃. de præscrip. vnde ipsa toleratio debet attẽdi, cũ & ipsa faciat valere acta extraiudicialia, ut in c. solet. s̃. eodem. secundũ Domi. hic dicẽtem ex his post Ioan. And. esse differentiã inter ea, quæ in iudicio aguntur, & quæ extra, quia iudicialia gesta ab excõicato valent & tenent, vt d. c. pia. nisi fiant a iudice sententialiter, vel alias publice excõicato, quia tunc non valent, etiam si non excipiatur, ut in d. ca. ad probandum. Sed in extraiudicialibus dic, ꝙ si fiant a sententialiter excõicato, vel aliàs publice, & fiant ex publico officio, vt infra, & non valent, vt s̃. secundũ Inn. Si verò non fiant ex publico officio, ut contractus & huiusmodi, & ualent etiam si publice & solenniter sit excõicatus, ut in d. c. ueritatis. & hæc in his, quæ fiunt per excõicatum, uel eum, qui habetur pro excõicato, sed in gestis per eum, qui cõmuni opinione habetur pro non excõicato, an ualeant, ut est si talis conferat beneficium, eligatur ad illud, uel impetret, dic ut per Ioan. Calde. in sua dispu. quæ incip. excommunicatus, qui cõmuni opi. & ibi concludit, quòd si talis cõmunis opi. non est probabilis, & nõ prodest, ut in d. c. ad probandum. si est probabilis, & tunc aut actus, de quo quæritur, competit ratione singularis & priuati interesse, aut ratione publici officij. Primo casu in his, quæ facit pro se, uel ad sui commodum, uel utilitatem, & tunc etiam cõis opin. non iuuat, ut in capi. proposuit. s̃. de cle. excom. siue fuerit sciens, siue ignorans, ut no. eo. ti. in c. pe. Fallit in casu d. c. pia. vbi de hoc, & idem in his quæ facit procuratorio nomine alterius, quando constitutus sciuit eum esse talem, quia cõmunis opi. non iuuat. facit quod no. in d. c. penul. & s̃. eod. in c.
8 cum non ab homine. & in c. j. s̃. de rescrip. eo. lib. secus si ignorauit, ex quo tunc nulla culpa potest imputari. † Secundo casu in his, quæ competunt ratione publici officij, & tunc in temporalibus actibus iuuat communis opinio, ut 8. quæstio. 4. nõne. & ff. de offic. præto. l. Barbarius. In spiritualibus uerò, si quæratur de excommunicatione ab eo lata, & non iuuat, ut no. in d. capit. pia. & 24. quæstio. j. audiuimus. Aut de alijs actibus, & tunc aut is, cum quo fuit initus, sciuit illum talem, & dicto casu licet quod actum est mero iure teneat, tamen est reuocandum, ut s̃. de cleri. excom. c. postulasti. secus si ignorauit, ut 11. distin. uerum. fallit in collationibus sacramẽtorum, ut j. q. j. si quis a simoniacis. & in c. 2. s̃. de ordi. ab episco. secundũ Ioã. Cal. & Pet. de Anch. hic eius dicta referentem. Et quis dicatur
b publice [b] excommunicatus, dic ut no. in ca. 1. s̃. de sepul. & in c. 3. s̃. de usuris. eodem libro.

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Instrumentum. Adde Doct. in c. fi. de procu. Specu. tit. de instru. edi. uer. restat. & uer. quid si instrumentum.

b Nic. Sup. Publicè. Adde glo. in c. exceptionem. de exce. c. ad probandum. de re iudi. & glo. in cle. j. de sepul.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicari ut possint participantes cum excommunicatis, præcedere debet monitio.*

2 *Decernimus, uerbum in constitutione appositũ declaratoria, non facit quominus constitutio dicatur esse declaratoria.*

3 *Monitio qualis præcedere debeat, ut possit fieri sententia excommunicationis.*

CAP. IX.

Onstitutionẽ fęlicis. Primo declarat constitutionem Inno. Secundo ibi, statuimus. dat formam monitio-
1 ni, & unum casum excipit ibi, nisi. † No. j. ꝙ ad hoc ut excõicatio lata in participantes ualeat, debet monitio præcedere: vnde non potest simul cũ monitione nominatim fienda fulminari excommunicatio, sed debet expectari lapsus termini, & postea excommunicare, & est speciale hoc casu. facit c. statuimus. s̃. eo. & ĵ. e. statutum. ſm Io. An. & Lap. hic adducẽtem alleg. s̃. eo. lib. de elec. commissa. in prin. & de offi. delega.
2 cum plures. in ulti. glo. & in cle. fi. in fi. de sta. reg. † Secũdo no.
a ibi, decernimus, [a] quòd istud uerbum appositum in constitutione declaratoria non facit, quominus constitutio dicatur declaratoria, de quo in c. 1. s̃. de priui. eo. li. Vlti. no. ibi, hoc casu a contrario sensu ſm Domi. ꝙ monitio potest dici canonica, ẽt si nomina monitorum non exprimantur, est enim hoc speciale isto casu, ergo secus in alijs, cum aliàs bene posset fieri monitio generalis, ut in c. si sacerdos. s̃. de offi. or. & in c. si Iudeos. s̃. de Iudæ. in fi. & in c. post miserabilem. s̃. de usuris. de quo s̃. e. titu. Romana. §. caueant. In gl. 2. ibi, excusantur certæ personæ, & tales personæ non incurrerent etiam maiorem excõicationẽ, licèt participent cum illis, in quorum participantes nõ nominatim esset lata sentẽtia excõicationis per eum, qui potest, ut per Papam, ex quo enim participando non incurrunt maiorem, ergo nec minorem, ut hic per Io. An. in prin. In ea. glo. in fine. idem Io. Mo. hic, & Arch. in §. nulli. hic alleg. & uide ibi no. & idem tenet glo. in uer. literas. in cle. fina. eo. titu. & facit
3 quod no. hic per Ioan. And. † In glo. in uer. nominatim. ibi, sed ꝯrium est verum, ut sic tunc non sufficiat generalis monitio, esto ꝙ gñalis excõicatio possit ferri, & idem Io. Mo. & Archi. hic, & licèt hæc opi. sit tutior, tamẽ alia opi. quæ est, ut sufficiat gñalis monitio, qñ fertur generalis sñia excõicationis, quã tenuit Hostien. in d. c. statuimus. uidetur magis iuri consona, cũ ad generalem excõicationem ita conueniat generalis monitio, sicut ad specialẽ specialis. Sed certè qñ monitio fit de participantibus, hoc non esset uerum, quia esset contra tex. hic, & ideo tutius & uerius est quod dicit glos. In alijs uerò casibus, ubi admittitur generalis excõicatio, tunc bene admittatur generalis monitio, & ita posset procedere opi. Hostien. ſm Pet. de Anch. hic, qui post Host. ibi, & Io. An. hic dicit, ꝙ in casibus in quibus admittitur generalis monitio, non denunciatur, q̃a licèt dicatur uenisse ꝯ, nisi ad causam positus conuincatur, ut in c. si ꝯstiterit. de accu. & in c. cum in diœcesi. de usur. & uide ꝑ Host. in d. c. statuimus. ponentem formã generalis monitionis quã ad specialem reducere possumus, dicendo sic, cum Titius excõicauimus, qui se non emendat longo t̃pe expectatus, sed medicinã contẽnat in aïæ suę periculũ & scandalũ plurimorũ, uel sic, quia non uitatur fortius indurescit, ex quo sibi & alijs periculum noscitur imminere, ideo monemus M. A. B. & C. ne cum ipso Titio de cætero cõionem uel participium aliqđ habere præsumant, sed infra tot dies, quorum decem pro primo &c. ab ipsius participio in totum abstineant, nec subdere poterit alioquin &c. secundum Ioan. An. hic.

ADDITIO.

a Vinc. God. Verbum, decernimus, est noui iuris inductiuum, ut per Fel. in c. decernimus. in fi. de iud.

SVMMARIVM.

1 *Monitio facta tribus uicibus separatim, uel una tantum, idem est, dummodo interualla dierum contineat*

2 *Et quot dies debent assignari in qualibet monitione.*

1 Statuimus quoque. † No. j. paria esse, monere tribus uicibus separatim, uel una tantum, dummodo contineat interualla dierũ. Ad hoc enim ut monitio dicatur canonica, requiritur ꝙ hẽat aliquorũ dierũ interualla, ut hic dr̃, & in c. sacro. s̃. eod. Et per tex. hic in

ver.ſtatuimus.dixit hic Ioan.And.habere locum, ꝙ hic dicun
tur etiam in alijs excõicationibus, quæ proferuntur ꝯ alios, ꝗ
ꝯ participãtes.ideo enim dixit ſtatuimus,vt ſic ſciatur,ꝙ id qđ
hic ſequitur, ſit generale, & non reſtringendum ad caſum s̃.
proxi.quod no.pro hoc verbum, ſtatuimus. ſic ẽt id quod hic
dr̃ generaliter,locũ hẽt in oĩbus iudicibus,ſiue ſint epi,ſiue in
feriores ordinarij, vel delegati, d.ca. ſtatutum.ideo eſt ꝙ tex.
generaliter loquitur hic dicendo iudices, ſ̃m Io.An.quod no.
in ver.iudices.in c.1.s̃.de confeſ.eo.lib. Vltimo no.ꝙ qñq; pro
pter facti neceſſitatem terminus iuris abbreuiatur, & a forma
receditur, quia ratione caſuum emergentium licet leges tran
ſgredi,ſ̃m Inno.in c.1.s̃.de conſti.In glo.in ver.vna. in fi. idem
Archi.ſed Io.Mo.dicit, ꝙ hoc non conſonat literæ, vnde ſi ſit
vna ſola monitio,habebis dies expreſſos, ſicut faciunt execu
tores.ſ.duos pro primo,& duos pro ſecundo, & duos pro ter-
2 tio,vt refert Io.And.ita reſidens.† In glo.in ver.competentia.
in fi.& licèt hoc ſit arbitrarium,tñ per hunc tex. hic in ver.die
rum.requiritur,ꝙ ad minus aſſignentur duo dies pro quolibet
termino,vt in regula,pluralis.j. e. lib. ſed Abbas in c.ſacro.s̃.e.
dicit,ꝙ ſufficeret vna dies per tex.in l.inter accuſatorem. ff.de
publicis iudicijs.& in l.ſi conuenerit.in fi.ff. de pigno. act.ſed
tutius eſt, ꝙ quælibet dilatio ſaltem duos dies habeat, cũ tex.
hic velit,ꝙ ẽt in vna monitione ſeruentur interualla aliquorũ
dierum, ſ̃m Do. quod intellige, niſi neceſſitas facti aliud ſua-
deat,vt hic in tex. vnde hoc eſt arbitrariũ, nec reſtringitur ad
vnum vel duos,ſed ipſe iudex ſ̃m qualitatem facti hoc ſtatuet,
& moderabitur,vt hic in fi.tex.In glo.fi. in fi.qñque res celeri
tatem deſiderat,vt in l.j.ff.de dam.infec.ſ̃m Ioan.And.referen
tem Hoſtien.in c.Romana.in §.ſed nec.s̃.eo.tit. ꝙ iudex veriſi
militer præſumit,ꝙ hi,qui ſunt ad arma parati,non deſiſterent
propter excõicationem. conſuluit ꝙ iudex non inferat excõi-
cationem,ſed dicat, ſub excõicationis pęna præcipio ꝙ depo-
nantur arma,vel ꝙ intretis hoſpitia, vel recedatis de loco.aliàs
ſententia non eſſet medicinalis,ſed mortalis,contra c.j.s̃. e.ti.
& li.& facit c.clericos.s̃.de coha.cle.Io.And.

ADDITIO.

a Vinc.God.Nota, quòd monitio requiritur antequàm feratur ſententia excõi
cationis & interdicti,Fel.in c.cum ſit.col.6.de appella.

SVMMARIVM.

1 *Interdictum tunc cenſetur generale, quando generaliter referẽ ad locum.*
2 *Statutum in vno non ſemper extendetur ad aliud,licèt ſint aliqua commu niter parificata.*
3 *Excommunicatus excommunicare non poteſt, licèt excommunicatus ite- rum poſſit excommunicari.*
4 *Excommunicatio in quibus caſibus dicitur nulla, uide iuncta gl.ſuper uer bo, ad cautelam.*
5 *Interdicto denegantur omnia ſacramenta,ſicut excommunicato.*

CAP. X.

PRæſenti generali. Relaxatio ad cautelã in generali interdicto
1 locum non habet.h.d.†No.ex tex.ꝙ interdictũ cen
2 ſetur [a] gñale, qñ refertur gñaliter ad locum,de quo
in c.cum in partibus.s̃.de verbo.ſign.ſiue ſint ciuitates,ſiue ca
ſtra,ſiue alia loca,puta regna,prouinciæ, comitatus, vel villæ,
ſ̃m Io.An.de quo j̃.In glo.j.ibi,ratione non roborentur. vnde
extirpandæ ſunt,68.diſtin.cor epiſcopi,cum ratione vincendũ
ſit,23.q.6.vides.nec ſunt recipienda, quæ opinione vacua non
ratione uel auctoritate iuuantur,26.diſtin.deinde. In ea.gl.ibi,
2 ꝙ inter.& iſta fuit ſolutio Gui.ſ̃m Ioan.And.†In ead.glo.in fi.
no.ex glo.iuncto fine cum princ. quòd licèt aliqua communi-
ter ſint parificata a iure, tamen ſtatutum in vno non extendi-
tur ad aliud, qñ eſt dare rationem diuerſitatis concludentem
aliud ius non debere extendi,& ita debet limitari glo. pen.in
c.ſi poſtquàm.s̃.de elec.eo.lib.& idem voluit glo.2.in c. licet.j̃.
eo.titu.ſ̃m Do.Et aduerte ad glo.quia licèt abſolutio ad caute
lam non habeat locum in tali interdicto propter rationes præ
dictas, attamen in tali interdicto poterit peti ſimplex abſolu-
tio cum ſatiſdatione de ſtando iuri, ſ̃m no.in c.cum cõtingat.
s̃.de offi.dele. aliter enim obſeruatur in abſolutione ſimplici,
ꝗ in abſolutione ad cautelam,ut no.in c.ſolet. s̃.e. & ita tenet
Ro.in antiquis,in deci.90.quę incip.Item no.vbi concludit,ꝙ
aut interdictum petitur relaxari per illum, propter cuius cul-
pam eſt latum, & tunc procedit d.c.cum contingat, quia talis
poteſt cauere de ſtando iuri,& hoc caſu non procedit tex.hic,
quia ceſſat ratio prædicta. Sed ſi petitur relaxari per alium, ꝗ
per illum,propter cuius culpam eſt latũ, & tunc non vr̃ habe-
re locum d.c. cum contingat. quia iniuſte peteretur cautio de
ſtando iuri,& de ſatisfaciẽdo ab illo,qui non fuit in culpa,nec
eſt obligatus: vnde nimirum, ſi hoc caſu non ſit relaxatio ad
3 cautelam,ſ̃m Rotam ibi,prout refert Domi.hic.†In gl. in ver.
ad cautelam.ibi,ſed excõicato, quia licèt excõicatus poſſit ite-
rum excõicari,ut in c.ita quorundam.s̃.de Iudæis.tamen excõ
municare non põt, cum hoc ſit iuriſdictionis, cuius exercitiũ
ipſe excõicatus nõ habet, ut in c.Romana.s̃.de officio vicarij.
eo.lib.& in c. ad probandũ. s̃. de re iudi. & etiam quia cum ſit
extra cõionem hominum, non põt ab ea alium excludere,ſi-
cut nec poſſ.poſſidet,ff.de adulterijs. l. ſic eueniet.ſ̃m Io.And.
hic, quod procedit, etiam ſi ipſe excõicatus cõi opinione ha-
betur pro non excõicato, cum etiam tũc excõicare nõ poſſit,
ut eſt dictum s̃.eo.titu.in c.decernimus.In ea.glo.ibi,s̃.de præ
bendis.c.vlti.& s̃.de priuilegijs.eo.li.c.auctoritatis.ſi tñ ab ip-
ſo delegato feratur excõicatio,non contra intentionẽ delegã-
tis,tũc valeret ipſa ſententia,licèt fortè eſſet iniuſta,vt videtur
velle hæc glo. non enumerans hunc caſum inter alias ſpecies
nullitatis.facit glo.in ver.attentent.in c.1.s̃.de offi.ordi. eo.lib.
& glo.mag.in cle.j.de offi.deleg.quod facit ad no.in c.Roma-
na.§.ſed nec.s̃.eo.titu.& vide dicta in c.venerabilibus.in §. por
4 ro.s̃.eo.titu.& lib.†In ea.glo.in fi.addunt aliqui caſum in c.Ro
mana.in §.fi.s̃.eo.lib.ſed dic ut ibi no.in glo. per hanc.& ibi p
Ioan.An.Et aliqui addunt alium no.s̃.eo.Romana.in §.in vni-
uerſitatis,de quo tamen dic vt ibi eſt dictum. An aũt excõica-
tio ſit nulla ex defectu clauis ſcientiæ,ſcilicet cum fertur a p̃la
to omnino illa claue ſcientiæ carente.& glo. hic facit,ꝙ non,
quæ hunc caſum non enumerat,& ita concludit hic Ioan.An.
tum quia per multos negatur ſcientiam eſſe clauẽ,& quia cen
ſura eccleſiaſtica non ex ſcientia, ſed ex poteſtate & auctorita
te ligat,quod ſatis expeditur per extrauagantẽ Io.quia quorũ-
dam. ver. quid aũt.cum ſequenti.ubi habetur diffinitio ipſius
clauis, de quo s̃.de ſum.tri.firmiter.in §.vna. & facit qđ habeẽ
in c.fi.s̃.de ætate & qualitate,ſ̃m Io.An.& Domi.adducentem
ẽt de abbate,in quo non requiritur literatura, ut no. per gl.16.
q.j.legi. & tñ poteſt excõicare,vt s̃.de maio.& obe.cum in ec-
5 cleſijs.& de accuſa. ſicut olim.†In glo.in ver.generalr̃.in fi.idẽ
Ioan.Mona.& Arch.& facit c.venerabili.s̃.eo.ti.per quem tex.
ita tenuit Inno.in c.ad hoc qm̃.s̃.de appel.in j.glo.quod intel-
ligendum eſt de interdicto perſonæ non loci per hanc decre.
ſ̃m Io.An. dicentẽ ẽt idem eſſe in gñali interdicto lato in per-
ſonas, puta in vniuerſitatẽ vel collegium, ut ſic fiat relaxatio
ad cautelam,de quo per Ioã.Calde. in tractatu de eccleſiaſtico
interdicto,in ſecũdo membro,ver.prædictorũ cauſa.& in ſex-
to membro,ver.ſed põt quæri.& no.j̃.e.c.fi.§.illis.Et no.ex glo.
ꝙ interdictũ ſpeciale latum ꝯ perſonam hẽt naturã excõicatio
nis quo ad derogationẽ ſacrorum, & ẽt quo ad relaxationem.
Sed quæritur, quid ſi feratur ſpãle interdictum in aliquo loco
ſpeciali,puta in uilla,uel caſtro. & dic ꝙ haberet locũ tex. hic,
cum & tunc dicatur gñale interdictũ, ẽt ſi ibi vnica vel nulla
eſſet eccleſia,ut no.in d.cap.cum in partibus.in fi.& locus erit
pęnis gñalis interdicti,ſ̃m Io.And. hic. imò tenuit hic Arch.ꝙ
hæc decretalis hẽat locũ ẽt in interdicto lato in ſpãles eccle-
ſias.Sed Io.Mo.in hoc ꝯ dicens,ꝙ ſi ſit interdicta eccleſia,& p
prælatũ & clericos petatr̃ relaxatio talis interdicti poterit ſ̃m
hanc formã relaxari cum regula iuris ſeruanda ſit, niſi in caſu
quo illa reperiẽ vitiata,l.j.ff.de re.iu.& hoc vltimum verius vr̃,
ſ̃m Io.And. cũ tex.hic locũ non hẽat in gñali interdicto,quale
non eſt iſtud,vnde in eo locum non hẽt licet interdictũ alicu-
ius loci ſpãlis,ut uillæ,uel caſtri,ſit interdictũ gñale,ut s̃.tñ in-
terdicta eccleſiarũ non ſunt gñalia quo ad effectũ gñalis inter
dicti,ẽt ſi interdicerent oẽs eccleſiæ ciuitatis uel ꝓuinciæ,puta
pp decimas non ſolutas, vel ſiles cauſas, nechẽbit tunc locũ
c.fi.§.adiicimus.j̃.eo.ut ibi no.in 1. gl.nã licèt nõ poſſit tũc cele
brari in ipſis eccleſijs ẽt uoce ſubmiſſa,tñ poterit celebrari ex-
tra alta uoce ſub tẽtorio,uel ẽt in eccleſia, ſi qua nõ eẽt interdi
cta, ſ̃m Io.An.inferẽtẽ ex his,ꝙ ſi executor grãæ excõicet cano
nicos,& interdicat eccleſiã, ex eo qa ad eius mandatũ nõ reci-
pit ille,ꝓ quo eſt datus,& canonici pp appłonem p̃cedentem
vł ſilem cãm dicãt ſnĩas illas nullas, poterũt relaxari ad caute-
lã,ſ̃m Io.An.& idẽ tenuit Io.Cal.in dicto tractatu,in ſcđo mẽ-
bro,in uer.ſed q̃ro.ſ̃m Pe.de Anc. & Do. Et de his ẽt per Rotã in dec.

ADDITIO.

a Vinc.God. Interdictum latum in aliquem locum pro pecuniario debito ho-
die ipſo iure eſt nullum,Fel.in c.ex reſcripto.in prin.1.col.de iureiu.& in c.
ſanè.circa fin.1.col.de offi.deleg. ubi ꝙ pro tali debito ſine ſpeciali mandã-
to Papæ imponi non poteſt.et in d.c. ſane.col.1.circa medium. Quærit idẽ
Fel.an ciuitas interdici poſſit propter delictum epiſcopi.

in deci.433.quę incipit, Item fuit dubitatum vtrum interdictũ.
vbi dicitur,quod licet ipsi domini teneant opi. Archi. tamẽ vt
ibi dicitur,obtẽtum fuit in palatio apostolico, & obseruatum,
quod tenet Ioan.Mon.& Ioan.Andr.hic.Et ex his patet vna di
fferentia inter generale interdictum in locum,& speciale.Alia
differentia est, quia interdictum generale in locum ferri non
potest pro debito pecuniario sine speciali licentia Papæ, vt in
extrauag.Bonifacij prouide,quæ prohibitio locum non habet
in speciali interdicto,ſm Io. And. inferentem etiam ex prædi-
ctis aliud esse interdicere ciuitatem vel locum,& aliud interdi
cere ciues,vniuersitatem,vel collegium,vt j.eodem titu. si sen-
tentia. §. 1. vbi de hoc super glos. 1. In glo. in fine. idem Ioan.
Mon. & Archidiaco.

S V M M A R I V M.

1 *Iubentes,mandantes, & licentiam dantes æquiparantur quo ad incurren-*
dam sententiam excommunicationis.
2 *Restituere & satisfacere qualiter differunt.*
3 *Ordinarius regis quis esse dicatur.*
4 *Res integra quando esse dicatur.*

C A P. XI.

Vicunque. Primo excommunicat cum cer
tis limitationibus dantes licen-
tiam offendendi in personis,vel rebus suis,vel suo-
rum exercentes contra aliquos ecclesiasticam cen
suram,vel exerceri facientes,vel illam seruantes.Secundo ibi,
eadem.prorogat pœnam ad vtentem vel proprio motu id agẽ
1 tem.Tertio ibi,qui autem,pœnam aggrauat.†No.1.ibi,licentiã.
quod iste tex.afficit,& ligat non solum iubentes vel mandan-
tes,sed etiam licentiam dantes,quod minus est,secundum Ar-
chid.& Ioan.And.Secundo no.ibi,reuocauerint. quod quo ad
effectum euitationis pœnæ potest licentia delinquendi reuo-
cari re integra.quod facit ad no.in c.cum quis.j.eod.& in regu
2 la quod semel.j.eod.lib.†Tertio no.ibi,restituta aut satisfactio.
aliud esse restituere, aliud satisfare,quod facit, vt obligatus ad
rem restituendam non adimpleat sententiam satisfaciendo p
illa re.facit l.4.§.prætor ait.ff.de re iu. & ibi de hoc. facit etiam
ad no.per gl.in regula peccatum.j.eo.li. Quarto no.ibi,eadem
que&c.quod pœna imposita concedenti licentiam non extẽ-
ditãd vtentẽ illa,nisi spãliter p ipsam legẽ extendat,pro vt ex-
tendit hic.In gl.j.in fi.sed suspensionũ. de quibus hic loquitur
& pro hoc facit istud vniuersale quicunque,quod singulos cõ-
prehendit,vt l.hoc articulo.ff.de hæred.institu.& in c. solitæ.s.
de maio.& obed.vnde includitur etiam imperator, secundum
3 Archi.& Ioan.And.†In glo.2.in fi.tene menti ex glo. quis dica-
a tur esse ordinarius regis. a & vide quod no.18. distin. quoniam.
& 73.dist.Valentinianus.secundum Ioan. Andr. In glo. in ver.
b suorum. b ibi, familiarium. ad hoc 12. q. 2. ecclesiarum seruos.
Idem de filijs,vel seruis, vt Institu. de his qui sunt sui vel alieni
iuris.per totum.& idem de domesticis,vt in c. possunt. §.sane.
C.de his qui ad ecclesias confugiunt.& no.3.q.5. in sum. Et idẽ
de vxore & mancipijs,vt in l.2.C.de epi.& cle.& idem de colo
nis,89.dist.iudicatum.ſm Io.And. Ex cuius dictis iuncta gl.ha-
betur, qui veniant appellatione suorum. quod facit ad statuta
& priuilegia facientia mentionem de certa persona,& suis,de
quo in l.si fœmina.C.ad turpil.& in c.si.j.de ver.sig. & 50. dist.
4 studeat.†In glo.in ver.re integra.potest dici prius quam sit pro
cessum ad grauandum personas.Sed Ioan. Mon. exponit rem
integram,idest iniuriam nõdum illatam in persona, vel rebus,
vt hic per eum ponentem, an pars possit prorogare talem ter-
minum datum ad soluendum sub pœna excommunicationis
ad euitandam excommunicationem.Et quid si infra istum ter
minum appelletur,de quibus in c.præterea. el 2. s.de appel.In
gl.fi.& licet ex quo Papa ita expressit, non possit ab alio absol
ui,quam ab ipso Papa.Fallit tamen in articulo mortis,vt in ca.
eos qui.j.eod.tit.& in c.pastoralis.s.de offi.ordi. & ita ſm Ioan.
And.hic debet limitari iste tex.

A D D I T I O N E S.

a Nic.Sup.Regis Adde c.omnes.& ibi Doc.de maio.& obe.
b Nico. Superan.Suorum.Adde,qui dicantur sui.vide gl.fi,in c.studeat.50.dist.
Card.Zaba in c.de cætero.de testi.Bar.in l.si ita.in §.ea lege.de verbo.obliga.
Et an appellatione suorum veniat amicus singularis . vide Bald. in l. 1. in 15.
colum. C. qui accusa.non pos.Barba.consilio 77.incip.præclare scribitur. in
2. col.in 4.uol.
Vin.God. Nota, qui veniant appellatione domesticorum, Ange. consil.128. &
Mar.Soz.consi.17.supra dicta,uersi.quoniam edictum.ibi , & quam uis. lib.1.
Raph.Cum.consi.27.in prin.

S V M M A R I V M.

1 *Iudex laicus licite capit clericum pro maleficio,si se gerit pro laico.*
2 *Iudex ecclesiasticus potest opponere exemptionem clericatus, & eum re-*
petere non solum ipse clericus.
3 *Prælatus potest repetere clericum suum etiam inuitum, & se confitentem*
esse laicum.

C A P. XII.

Iudex laicus. Habet duas partes princi-
pales.Primo enim dicit, q
citata parte, ad iudicium ecclesiasticum pertineret
cognoscere de clericatu, quem allegat ipse captus
per iudicem laicum, & causam reddit. In secunda parte ibi,
& si notorium. tractat quando fiat remissio, vel non. Et hęc
secũda pars subdiuiditur in tres partes. Quia primo ponit tres
casus,in quibus ante cognitionem fit remissio. Secundo ibi,
idem.addit quartum.Tertio ibi,non sic.ponit quintum,in quo
non fit remissio ante cognitionem, iudex tamen interim non
1 procedit secundum Ioã.And. †No.1.licitum esse iudici seculari
capere seu capi facere clericum pro maleficio, dummodo pro
laico se gerat,facit c.si clericos.j.eod.imo voluit Bal.in l.si qua
per calumniam.C.de episco. & cle.quod etiam clericũ inuen-
a tum a in crimine in habitu & tonsura potest iudex laicus seu
eius familia capere, & ad episcopum ducere.Idem videtur vel
le Inno.in c.vt famæ. s. eod.quod intellige,quando esset in fu-
ga,vel suspicio de ea, alias non liceret laicis capere clericos ẽt
inuentos in delicto,vt est tex.no.in c.si vero.el 1.s.eod. Ex quo
ibi est speciale in certis personis, quod tũ intelligit ibi Innoc.
esse verum,quando clericus a delicto desisteret, secus si conti-
nuaret,nec posset aliter compesci ab iniuria alterius, quia tũc
posset capi a quocunque etiam laico, & priuato sine pœna ex
communicationis, quando non esset ibi officialis ipsius cleri-
ci,qui hoc faceret,secundum Innoc.ibi, & sic patet non posse
clericum inuentum in delicto capi per laicum,quãdo esset pa-
ratus desistere, & hoc nisi timeretur de fuga extra diœcesim,
vt vide per Ioan.And.in c.cum non ab homine.s.de iudicijs.&
ita est tenendum,quicquid aliter dixerit Bald.in d. l. si qua per
calumniam.Vnde ex his infert do.Nico.in d. l. si vero. & in d.
c.vt famæ.quod si miles inuenit clericum de nocte,& sic verisi
militer potest timere delictum committendum, arg. c. consu-
luit. s. de officio deleg. poterit eum capere sine pęna excom-
municationis, ex quo videtur tunc impedire delictum com-
2 mittendum,alias autem non posset capere,vt ibi per eum.† Se
cundo no.ibi, repetat,quod non solum ipse clericus potest op
ponere exceptionem clericatus, & petere remitti ad ecclesia-
sticum,sed etiam ipse iudex ecclesiasticus ex suo officio potest
repetere clericum captum per iudicem secularem, & sic patet
diuersa esse, quod clericus ipse apponat de incompetentia iu-
dicis laici propter clericatum,& aliud est clericum repeti a iu-
dice ecclesiastico,quod inducit hic Do.ad euitandum pęnã, q
per statuta imponitur declinantibus iurisdictionem iudicis lai
ci, quę statuta quandoque de facto ad clericos extenduntur.
Nam practica est, vt ipse clericus nõ declinet iurisdictionem,
sed ipse iudex ex officio omnia repetat,quod potest,vt hic dici
tur,& vide de hoc no.in ca. 2.s.de foro compe. eod.lib.Vltimo
no.ibi,ad iudicem ecclesiasticum.q si coram iudice laico reuo
cetur in dubium etiam per modum exceptionis de clericatu,
& sic an res sit spiritualis & ecclesiastica,tunc de hoc laicus iu
dex cognoscere non potest etiam summarie, secundum Ioan.
And.hic,sed ipse iudex ecclesiasticus,facit cap.tuam.s. de ordi.
cogni.& c.lator.s.qui filij sint.leg.& sic infertur ex tex.quod li
cet iudex ex officio procedat,& reuocetur in dubium,an sit iu
dex,etiam ipso dicente se iudicem poterit cognoscere, & pro-
nunciare an sua sit iurisdictio, cum tex. hic loquatur etiam
de iudice ecclesiastico ex officio clericum repetente, quod iõ
est, quia est certum quod isto casu ad iudicem secularem non
potest competere iurisdictio,alias aliud esset. & vide per gl. in
ver.copia.in c.statutum.s.de rescrip.eod.lib. & in c.cum perso
nę.in ver.ordinarijs. s. de priuilegijs. eod. lib.& ibi no. & per
Innocen.& in c.ex parte.s.de verbo.signifi. Sed de quo iudice
ecclesiastico intelligitur iste tex.Concludit Lapus,quod de il-
lo,qui est iudex ordinarius capientis,seu iudicis secularis cleri-
cum detinentis,vt voluit Innocen.in d.c.vt famę. in glo. si lai-
cus iudex.de quo j.in gl.vnde infertur,quòd si potestas vel offi
cialis aliunde veniens ad regendum locum, erit in hoc eius
iudex ordinarius loci,vbi officium exercet,arg.c.fin. s. de foro
compe.

A D D I T I O.

a Nico. Supe. Inuentum in crimine, Adde Pet. de Ancha. in regula , ea quæ. de
reg.iur.lib.6.Domi.in c.si quis diaconus.in 40.colum.50.distin. & per Bal. in
§.furtorum.Insti.de oblig.ex deli.
Vin.God.Adde Fely. in c.contingit circa prin.de sen.excom.

compe.& de priuilegijs.c.j.eo. lib. & facit quod no. per Inno. & Hoſt.in c. omnis.ſ.de pęnitentijs. Et facit quod no. per glo. in l.ciues.C.de incolis.lib.10.& per Bar.in l.1.ad municip.ſecũdum Imo.& ita ſequitur hic Domi.& Pe.de Ancha.
3 †In glo. 2. in fine.& ſic iudex ſuus eum repetere poteſt.facit c.dilectus.& quod ibi nota.per Innocen.ſ.de appellatio.ſecundum Archid. & Ioan.And.imo dixit Innoc. in d. c. vt famæ. in glo. ſi laicus. prælatum repetere poſſe ſuum clericum etiam inuitum, & ſe laicum confitentem, ex quo hoc tendit ad iniuriam eccleſiæ, vt in c.contingit.ſ.eod.& ſatis probatur hic in tex. ſecundum Domi.& tenuit Bal. in d.l. ſi qua.imo plus tenuit Innocen. in d. c. vt famæ. quod epiſcopus poſſit, maxime ſi eſt ordinarius capientis,procedere per modum inquiſitionis contra detinentem,quia crimen ſacrilegij eſt detinere clericum,17. q. 4. quiſquis.& c.deinceps.intellige,ſi fama eſt illum eſſe clericũ, alias ſi eſſet notorium, & tunc ſine inquiſitione requirit illum, & excommunicat detinentem.imo etiam dicit Inno.quod ſi clericus volens, vel inuitus etiam ſuper cauſa ciuili conueniatur coram ſeculari,poteſt ſuus prælatus etiam inuitum abſtrahere a iudicio ſeculari,vt in c.ſi diligenti.ſ.de foro compet. & poterit iudicem punire quaſi de ſacrilegio,ar.c.1.ſ.de foro compet. Si tamen prælatus ageret officio iudicis, vel rei vendicatione, ſm no.in c.inter quatuor.ff.de maio.& obe.pro recuperatione clerici,quem laicus vt laicum poſſideret,tũc debet litigare coram iudice rei,ſecundum Inn.ibi,& Io.And.hic.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio quando eſt notoria, iudex debet ſtatim admittere abſque alia iudiciali cognitione.*

2 *Reputatio communis,& tractatus probant aliquem eſſe talem, qualis reputabatur.*

3 *Opinio communis tantum operatur, quantum fama.*

1 Et ſi notorium. †No. 1. quod quando exceptio eſt notoria, iudex debet ſtatim ipſam admittere abſque alia iudiciali cognitione.Secũdo no.ibi, vel fama. quod in cauſa criminali quãdo agitur ad probandum iuriſdictionem ſuper illa cauſa per famam, inducit plenam probationem,ſecus ſi deduceret ad probandum crimen,quia tunc non faceret plenam probationem,ſecundum glo.no.in ca.veniens.el 1.ſ.de teſtibus. In ciuilibus [a] vero ipſa fama bene facit ſemiplenam probationem,ſecundum gloſ.in c. 1.ſ.de appella.
2 Tertio no.ibi,communiter habebatur,†quod communis reputatio & tractatus probat quem eſſe talem, ſicut reputatur, facit quod no.in c.illud.ſ.de præſum.& in l.filium diffi. ff. de his qui ſunt ſui vel alieni iuris, quod procedit ſaltem in his, quæ non ſunt grauis pręiudicij,ſicut eſt hic,quia non agitur niſi de exercitio iuriſdictionis,ſecundum Domi.referentem hic in ſi. Ro.in deciſio.230.quæ incipit,Mortuo Titio.idem tenentem ꝑ hunc tex. & quod in probatione alicuius præambuli ſufficiat
3 probare poſſeſſionem clericatus. † Vltimo no. quod communis opinio operatur tantum,quantum fama, quod facit ad no. in ca.veſtra.ſ.de coha.cleri.In gloſ. in ver.debeat.ibi,vxoratus non incedens in habitu.Aduerte,quia Rota in deciſio.202.quę incipit,Item ſi clericus. ſingu. tenet,quod ſi clericus coniugatus eſt captus a iudice ſeculari,non ſit ſtatim remittendus,licet probet ſe clericum,niſi doceat ſe contraxiſſe cum vnica & virgine, & portaſſe habitum & tonſuram clericalem, quia alias non gauderet priuilegio fori,vt no.in c.1.ſ.de cle.coniuga. eo. lib.& de his cognoſcit eccleſiaſticus, & non ſecularis, vt ſ. in tex.ſecundum Rotam ibi,& Domi.hic in ſi.huius c.In ea. glo. ibi,bigamus.ſaluo eo quod no.in c.vnico.ſ.eod.lib.in gloſ.vere.ſecundum Io.And.In ea.glo.in fi.idem Arch.& vide per Io. And.in c.perpendimus.& in c.contingit.el 2.ponentem caſus, in quibus clericus perdit priuilegium clericale, & plenius per do.Flo.in d.c.perpendimus.

ADDITIO.

a Nico.Sup.In ciuilibus vero.Adde ſ.item ſæpe.4.q.3.Archi.in c.ſi duo. 25. q.6. Spe.in tit.de proba.in ſ.videndum.uer.6.] admonendi.ff. de iureiuran. & in l.in bonæfidei. C.de re.cre.& Cy.in l.ſi.C.de quæſt.

SVMMARIVM.

1 *Habitus clericalis conſiſtit in duobus,ſcilicet in tonſura,& veſtibus.*

2 *Negatiua mera,ſcilicet quod quis non ſit clericus,poteſt probari, intellige per poſitionem confeſſatam.*

3 *Talis quis præſumitur,qualis in habitu reperitur.*

4 *Signum deferens alicuius officij, præſumitur eſſe talis, cuius officij ſignum gerit.*

1 Idem eſſe. †No. primo ſecundum Ioan. And. quod in duobus conſiſtit habitus clericalis, ſcilicet in tonſura,& veſtibus,quod eſt notandum. & de veſtibus vide per glo.no.in ver.ſecularis.in clemen.1.de ele.& de tonſura vide per glo.in verſic.& tonſuram.in clemen.2.de vi.& honeſta.
2 †Secundo no.ibi,donec conſtet de contrario, quod hęc mera negatiua,ſcilicet quod non ſit clericus,poteſt probari,quod intellige per poſitionem confeſſatam,ſ.eo.lib.de confeſ.c.1.poſſet etiam hoc probari,quando caderet in affirmatiuam, vt ſi diceretur priuatus priuilegio clericali, vt in caſibus notatis ſ. in glo.in ver.debeat.ſecundum Ioan.Andr. dicentem quod ſi talis eſſet penitus illiteratus,vrgens præſumptio eſſet contra eũ, quod clericus non eſſet,cum talibus clericatus & tonſura conferri non debeat,vt in cap.nullus.ſ.de tempo. ordi. eodem lib.
3 †Tertio no.ibi,nam talem &c.quod in dubio quis præſumitur talis,& ita iudicari debet, qualis in habitu apparet,& in forma extinſeca.facit l. moueor. C. de ſeruis exportan. vnde dicenti contrarium incumbit onus probandi, quia talis habitus ſeu forma cõſtituit illum in quaſi poſſeſſione talis ſtatus.Et ſic talis quaſi poſſeſſio releuat quem ab onere probandi, & transfert onus probandi in aduerſarium,vt eſt tex.nota.hic.Quarto no.ibi,legalis. quod etiam in eccleſiaſticis & in iudicio eccle-
a ſiaſtico licitum eſt allegare,& argumentari [a] per leges ciuiles. de quo vide in c.1.& in c.autoritate. ſ. de conceſ. prębẽ.eo.lib.
4 †Vltimo no.ibi,ex ſtigmate enim &c.quod deferens ſignum [b]
b alicuius officij præſumitur eſſe in illo officio, cuius ſignũ portat.ex ſignis enim impreſſis quis recognoſcit, vt dicit tex. hic, quod facit, vt per ſigna probetur de idoneitate rei. quod facit ad nota. per Bar.in trac. de teſte. ſ.hanc eandem,& in tractatu de inſignijs & armis,ideo vulgariter dicitur,quod al ſegnale ſe cognoſceno le balle,vt hic probatur,& in auth.dos data. C.de dona.ante nup.& Bal.ibi.In gloſ. legalis. in fine,& ibi de hoc, & ex his dicit hic Archidia.& Ioan. Andr.quod monachus,ſi conſtet de monachato, non poteſt eſſe in poſſeſſione libertatis.de quo plene per Ioan.Andr.in ver.fugitiuos.in cap.fina. ſ.de regularibus.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Et argumẽtari per leges ciuiles.Adde c.clerici.de iu.c. ult. de ſecun. nup.c.1.de no.ope.nun.& per gl.ſum.10.diſt.

b Deferens ſignum alicuius officij.Adde Iac.Rebuffi.in l.prohibitum.in 1.& qd ibi notaui in apo. ad eum,in uer.cognoſcatur. C. de iure fiſci. lib. 10. Bal. in ti.de pace Conſtan.in uer.ſigillo.& in l.ſi is qui.ff.de fur. Lanfran. de Oria. in c. quoniam contra falſam. uerſic.citationes.in fine,& ibi plenius per Fely. poſt alios.de probatio.Celſ.s.

Vin.God.Adde de ſignis appoſitis in muro communi,quæ ſint,Cæpol.in trac. de ſer.urb.præd.tit.de pariete.nu.13.

SVMMARIVM.

1 *Non ſufficit,quod quis ſe in aliquo ſtatu talem gerat,ſed opus eſt quod ab alijs communiter talis reputetur.*

2 *Habitus clericalis aſſumptio an tribuat poſſeßionem clericatus.*

3 *Præſumptio vna tollitur per aliam præſumptionem fortiorem.*

4 *Clericus an poßit probari per inſtrumentum coram iudice ſeculari.*

5 *Clericatus poteſt probari non ſolum per inſtrumentum, ſed etiam per teſtes.*

6 *Conuerſus aliquis ſi ſe confiteatur laicum coram iudice laico, an ſibi noceat,ita quod non poßit petere ſe remitti ad iudicem eccleſiaſticum.vide alias tres quæſtiones de eodem.*

7 *Titulum quis probare debet,poſſeſſor,an actor.*

1 Non ſic. †No.j.ibi, ac pro tali. ad hoc vt præſumat quis eſſe in aliquo ſtatu, nõ ſufficit ꝙ talis in illo ſtatu publice ſe gerat,ſed ẽt vltra hoc requirit,ꝙ ab alijs cõiter ſic
2 reputet.†Secundo no.ibi,repertus fuerit. ꝙ aſſumptio habitus clericalis non tribuit poſſeſſionẽ clericatus, intm ꝙ ſtatim debeat remiſſio fieri de ipſo ad eccleſiaſticum,quod intellige,qñ paulo ante capturam pro laico reputabat quo ad ſe & alios. & ita intelligit tex.hic, ſecus ſi multo tpe ante, vt vr velle Io.An. hic, & facit tex.ſ.Tertio no.ibi,reſtituẽdus nõ eſt, tex.ꝑ dicto Inno.in c.vt famæ.ſ.eo.in gl.ſi laicus. ꝙ pendente iſto proceſſu iudex laicus nõ dẽt talẽ relaxare a carcere, quia iſto iudicio pendente,an ſit clericus vel non, nihil eſt innouandum, vt in c.ſignificante.ſ.de appe.ſm eum ibi.& ita tenet Lap. & Dom. j.ſuper glo. Quarto no.ibi,propter præſumptionẽ.& ita alle. ꝙ ꝓſumptio transfert onus probãdi in illum,ꝯ quem inſurgit.ſic ſ.vt eccleſiaſtica bñficia.c.1.& l.ſiue poſſidetis. C. de probatio.
3 †Quinto no. & ita ẽt alleg.ꝙ vna [a] ꝓſumptio tollitur ꝑ aliam
a præſumptionẽ fortiorẽ,vt hic dr,& in l.ſcio.ff.de in inte. reſti. Vltimo no. ꝙ qñ litigatur ſuper aliquo articulo incidẽti, iudex debet

ADDITIO.

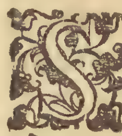
a Nic. Sup. Vna præſumptio.Adde c.tranſmiſſa.qui filij ſint leg.gl.in c.literas.de præſum.& gl.in c.pe.de cri.falſ.l.diuus.ff.de reſti.in integ.
Vin.God. Præſumptio una tollit aliam,Soz.in conſi.78.nu.96.& conſi.214.nu. 24.lib. 3. & quod præſumptioni ſtatur,vbi contrarium non probatur,idem conſi.61.nu.5.lib.3.& conſi.26.nu.13.lib.4.

debet ſuperſedere in negotio principali,ſic ſ.de ordi.cog.cap.
tuam.& ibi plene per Doct.In glo.in ver.clericali.in princi. &
idem tenet Bal.in l.ſi qua per calumniã.C.de epi.& cle.dicens
etiam quod interim iudex ſecularis debet ſuperſedere, ſi al-
legat ſe clericum,& ſi coram eo literas clericatus oſtendat,de-
bebit ſtatim remitti ad epiſcopum,de quo j.In ea.glo.in fi. ſed
in ↄtrarium facit l.ſi mater.C.ne de ſta.defuncto.vbi vltima fa-
ma,& vltima tempora attenduntur, ſed hic ideo iſtud eſt ſecũ-
dum Ioan. Mona. quia plura faciebant contra ipſum , quã pro
ipſo,vt patet ex tex.vnde a pluribus denominabitur,& ſecun-
dum illa iudicabitur,vt no.j.tit.proxi.c.fin.ſecundum Io. And.
4 †In glo.in ver.fecerit.in prin.idem Io.Mon.& Archid. Sed an
poterit fieri probatio per inſtrumentum clericatus coram iu-
dice ſeculari,Bal.in d.l.ſi qua. quod ſic ad inſtructionem ipſius
iudicis,& ad inducendam ſcientiam, vt ſic poſtea ſit excõmu-
nicatus , ſi eum detineat.nec in tali oſtenſione eſt neceſſe ad-
uerſarium citari,cum non fiat in modum probationis , ſed in-
ſtructionis,arg.l.ſi quis inficiatus.ff.depoſiti. Aduerte tñ , quia
eo caſu,quo captus non reperitur in habitu clericali, vel repe-
ritur in habitu de proximo aſſumpto,requiritur vera probatio
tituli clericatus, vt hic in tex. & talis vera probatio non poteſt
fieri coram laico,etiam per inſtrumentum , cum ſit quid ſpiri-
tuale,vt ſ.in princ.huius c.& ibi in vltimo notabili.& facit qđ
no.in regula non licet.j.eod.& per Bal.&c. Hanc rationem &
per hunc tex.tenuit in ſimili idem Bal.in l.3.in fi. de iud. quod
exceptio excommunicationis non poterit probari etiam per
inſtrumentum coram iudice ſeculari , cum ſit quid ſpirituale,
vt eſt dictum in c.decernimus.ſ.eod. lib. An tamen ipſe iudex
laicus ſi conſtat ſibi per inſtrumentum de clericatu,incidat in
excommunicationem,dependet ex notatis per glo.& Docto.
in c.ſi vero.ſ.eod.In ead.glo.ibi, l. diuus.quod procedit in caſu
hic expreſſo,in quo ipſe captus non eſt remittendus ſeu reddẽ
dus , eo tamen caſu quo eſſet remittendus , poterit ipſe remiſ-
ſus per ſe litigare coram eccleſiaſtico , nõ tamen ex tali remiſ-
ſione facta in dicto caſu erit liberatus a iudice ſeculari , apud
quem detinebatur , ſed agetur corã eccleſiaſtico , cui redditus
eſt de proprietate,hoc eſt de titulo clericatus,cum ſola poſſeſ-
ſio non ſufficiat,vt debeat cenſeri clericus , ſed probandus eſt
titulus clericatus,vt 2.q.5.in ſumma.ſecundum Ioan.Mona. &
Lap.hic.Dixit Ioan.And.poſt Innoc.& Hoſt.in c.fin.ſ. de cle.
non baptizato.& in d.cap.fin.ſ.de eo qui furtiue.quod qui lon
go tempore fuit in poſſeſſione ſacerdotij,& maxime ſi epiſco
pus ſuus eum vt ſacerdotem admiſit,non cogitur oſtendere li
5 teras,ad quas teneretur,vt 2.quæſtio.5.legum.de quo j. † In ea.
glo.in fi.tene menti ſingulariter glo. quod ordo ſeu clericatus
a poteſt probari non ſolũ per inſtrumẽta, ſed etiã per teſtes. [a] Et
iſto caſu ad probandum clericatum non ſufficerent literæ Pa-
pæ productæ coram iudice eccleſiaſtico , in quibus nominat
eum clericum,vt voluit Ioan.Andr.in regula non licet. j. eod.
lib.& Pe.de Anch.hic,vnde talibus literis iudex laicus crede-
re non debet , ſed bene tenetur credere probationibus legiti-
mè factis coram iudice eccleſiaſtico,& ſententiæ iudicis eccle
ſiaſtici,qua pronunciat illum clericum,ſ.de excep.cap.fin.eo.
lib.ſecundum Bal.in l.ſi qua. & ita etiã tenet Fede. in ſuo cõſi.
229.quod incipit, Factum ſic ſe habet.vbi refert de quodam lai
co condemnato per iudicem de crimine falſi,& bannito,& de
inde talis ſic bannitus obtulit ſe & ſua cuidam eccleſiæ ſecula
ri,& demum vigore dicti banni fuit captus a iudice ſeculari,&
coram illo ſponte eſt confeſſus ſe fuiſſe bannitum,ſed ꝙ nunc
erat proceſſus dictæ eccleſiæ,ac etiam fuit confeſſus , quod tẽ-
pore capturæ non erat in habitu conuerſali , ſed in habitu lai-
cali.deinde rector illius eccleſiæ repetit illum conuerſum , &
factis probationibus coram vicario epiſcopi pronunciauit il-
6 lum fuiſſe in habitu tempore capturæ , & iudex laicus viſis di-
ctis actis pronunciauit illum relaxandum. † Et ex his elicit ibi
Fede.quatuor q.Et primo, an confeſſio illius conuerſi corã iu-
dice laico noceat ſibi , vt non poſſit petere ſe relaxari. & con-
cludit quod non , cum ſit facta coram iudice competenti , vt
no.in c.at ſi clerici. de iudic. & quia non poteſt ſuo priuilegio
renunciare,vt in c.ſi diligenti.ſ.de foro competen.vnde pote-
rit eius prælatus eum inuitum repetere,& ſe laicum confiten-
tem,vt eſt dictum ſ.in princip.c.in 2.glo.Imo licet probaretur,
quod tempore capturæ fuiſſet in habitu laicali , tamen ex hoc
non perderet ſuum priuilegium,licet detineri poſſit donec pẽ
deat probationis articulus,vt ſ.in fi.tex. Secunda q. an virtute
actorum geſtorum coram iudice eccleſiaſtico, & an iudex lai-
cus debeat eum relaxare.& concludit quod dicta acta fidem fa
ciant coram iudice ſeculari,ſi debitus ordo fuit ſeruatus , ſcili-
cet facta citatione de eo,cuius intereſt,vt ſ. in princ. cap. & fa-
cta probatione de oblatione.Tertia q.an talia acta ſufficiant ſi
ne literis monitorijs & requiſitionis ipſius iudicis eccleſiaſti-
ci.& concludit quod ſic,quia ex quo illa acta ſunt geſta a iudi-
ce competenti, vnde fidem faciunt coram quocunque iudice,
vt l.geſta.de re iudic.ad c.fin.& aliæ monitiones iudicis eccle-
ſiaſtici non ſunt neceſſariæ,niſi quando ipſe iudex laicus eſſet
negligens vel rebellis,vt ſ.eod.tit.decernimus. & cap. fina.de
iureiurando.Cautum eſſet, vt iudex laicus recipiat literas præ
ceptiuas a iudice eccleſiaſtico,cum iuſſus iudicis habeat mul-
tum excuſare,vt nota.in c. ad aures. ſ. de tempo. ordi. Quarta
q. eſt, an iudex ſecularis excuſetur a pœna excommunicatio-
nis,ſi mandat illum relaxari,ſi abſque eius culpa nõ relaxetur.
& concludit quod ſic , ſi fecit quicquid potuit cum cuſtodibus
carcerum,& cum alijs,ſecundum eum ibi,& Domi.hic dicen-
tem etiam , quod ſi iudex eccleſiaſticus remittit talem clericũ
ſeu conuerſum ignominioſe , & cum verecundia cum tubis ,
vel aliter vt multi faciunt, poterit iudex ſecularis puniri ex ta-
li remiſſione , quia inferens verecundiam videtur inferre ma-
gnam pœnam,vt de pę.diſt.1.quem pęnitet.ver.oportet enim,
& facit quod no.in c.nuper.ſ.eod.titu. Ex quibus etiam poteſt
dici, quod incidat in excommunicationem , cum ſatis dicatur
tunc inferre violentiam perſonalem taliter clericum remittẽ-
do impeditum,& non liberum, vt ibi no.ſecundum Domini.
hic.In glo.in ver.præſumptionem.in fi. & vide hic per Archi.
7 & Io.And.†cui incumbat onus probandi titulum,an poſſeſſo-
ri,vel actori.& dic vt hic per eos inter alia concludentes,quod
cum epiſcopus videt tenentem beneficium in poſſeſſione cle
ricatus,quia tunc poſſeſſio non ſufficit,poterit cogere illum fa
cere fidem de clericatu , 2. q. 1. legum.de reſcrip.cum adeo, de
tranſac. ex literis. quod intelligunt eſſe verum , ſi poſſeſſio eſt
de recenti,alias ſi fuiſſet antiquata poſſeſſio,tunc ex hoc præ-
ſumeretur clericus , & talis poſſeſſio reputaretur calumnioſa,
arg.ff.de ritu nup.in liberæ.& quod no.in c.illud.de præſump.
ille enim , qui contendit de beneficio , ſemper debet probare
ſe clericum,vt d.c.cum adeo. d.c.ex literis. ſecus vbi diu incon
cuſſe tenuiſſet,ſecundum Ioan. Andr. hic. de quo plenius per
gl.& Doct.in c.ordinarij.ſ.de off.ord.eo.lib.Et ideo dicit Lap.
hic,quod licet clericus remittatur ad eccleſiaſticum, tamẽ erit
ibi probãdum de proprietate & titulo clericali , cum ſola poſ-
ſeſſio non ſufficiat,vt ſ.in glo.quod inducit hic Domi. in fi. ad
no.per Rotam in deciſio.235.quæ incipit,Mortuo Titio.tenen-
tem, quod ſi Titius deceſſit ab inteſtato ſine cõſanguineis , &
fiſcus vult occupare eius bona , & epiſcopus dicit illum fuiſſe
clericum,& ſic ſuccedit eccleſia, quod tunc non ſufficiat pro-
bare poſſeſſionem clericatus , ſed debet probari plene titulus
clericatus,nec ſufficiat ſummaria probatio,vt in l.1. C. quorũ
legatorum.& pro his facit tex.hic,vt ſ. & quia cum eccleſiaſti-
cus fundet intentionem ſuam ſuper clericatu,& non ſup poſ-
ſeſſione,non ſufficit probatio ſolius clericatus,vt in c.fin. ſ.de
cauſa poſſeſſio.ſm eum hic.

ADDITIO.

a Celſ. s.Sed etiam per teſtes.Adde Guid. Papæ in deciſionibus Grationopoli. deci.152.& ibi late tetigi de hac q.in abſolutione materiæ clerici captiui. Vin.God. Nota, quod ordinationes etiam a quibuſcunque criminoſis occultis fieri poſſunt,& valent,ſi habẽtur pro veris & legitimis prælatis.Mar. Soz. conſi.32.Ex his.ver.& ex ipſa promiſſione.lib.1.

CAP. XIII.

Tatutum. Primo ponit conſtitutionis prorogationem. Secundo adijcit decretum,ibi,decernentes.No.1. ibi, ad declarationẽ. quod diſpoſitio c.conſtitutionem.ſ.eod. titu. eſt declaratoria,capit.ſtatuimus.ſ.eodem,non ampliatiua. Secundo no. ibi , in ſupenſionis &c. quod iura de excommunicatione loquentia circa modum proferendi, locum non habẽt in ſententijs ſuſpenſionis & interdicti , niſi hoc ſit in ſpecie expreſſum.de quo per glo. ſ. eodem titu.præſenti. Quid autem ſit in alijs ſententijs quam ſint ſententiæ cenſuræ , an procedat iſte tex.ſi proferantur contra participantes.concludit hic Io.And. quod non, quia contra illas ſunt remedia appellationum , per quas ſuſpenduntur,quę remedia deſunt in ſententijs cenſurę, vt j.eod.tit.is cui.in fine. Vltimo nota.ibi , delegatus. quod iudices delegati poſſunt non ſolum excommunicare monitione præmiſſa participantes cum excommunicatis ab eis , ſed etiam interdicere vel ſuſpendere, etiam ſi hoc eis non ſit ſpecialiter commiſſum in reſcripto,vt eſt tex.hic, ſecundum Archi.& vide quod eſt dictum in cap.ſtatuimus.& in capit. ſanc. el 2.de offic.delega.

SVMMARIVM.

1 *Desertio appellationis surgens ex negligentia appellantis non validat quæ attentata sunt post appellationem.*
2 *Desertio appellationis fit, quando intra terminum iuris, vel hominis, quis non prosequitur appellationem.*
3 *Appellans licet non possit prosequi appellationem desertam, potest tamen prosequi nullitatem.*
4 *Appellatio an faciat conualescere sententiam nullam.*
5 *Absolutionem petens, an confiteatur se esse excommunicatum.*
6 *Præsumitur pro denunciatione iudicis.*

CAP. XIIII.

Licet. Primo respondet obiectioni. Secundo ibi, excommunicatus, soluit q.
1 †No. primo ibi, non ratificetur. quod desertio [a] appellationis sur-
2 gens ex negligentia appellantis non habet validare attentata post appellationem legitimam. Et idem si desertio surgat ex renunciatione tacita vel expressa, vt in c. solicitudinem.ad fi.de appel.secundum Ioan.And.hic, & idem tenet Ro.in decisio.130.quę incipit, Item si post. Et idem si ipsi appellationi renuncietur per contumaciam ipsius appellantis, cum & tūc possit appellatus vbi beneficio appellationis. quod procedit hoc casu, & in causa excommunicationis, in qua hoc p̄mittitur fauore animæ & iuris publici, vbi etiam auditur quis allegans turpitudinem suam, alias autem nō posset appellans vti beneficio appellationis, cui renunciauit, & ita procedat quod no.Innoc.& Ioan.Andr.in c.ex parte.s̃.de rescri. & in c. eum qui.s̃.de dolo & contu.eod.lib.secundum Lap.& Domi. Quid autem sit in alijs causis, an per desertionem appellationis ratificentur attentata post appellationem legitimam. tex. hic facit quod sic, ex quo videtur hic esse speciale in sententia excommunicationis, ergo in alijs sententijs secus, & ita tenet Ro.in 1. deci.sed Lap.in sua alle.1. circa fi. per multa iura tenet ꝗ processus omni casu remaneat nullus, & idem tenet Rota in d.decisio.130. De quo articulo vide plene dicta in capit. non solum.in fi.princip.s̃.de app.eod.lib.& j̃.in glo. in ver.conualescat.& in decisio.425.quæ incipit, Item si decanus.circa fi. In tex.ibi, nominatim vel specialiter.no.quod aliud est exprimere
2 nominatim, aliud specialiter & expresse. †Secundo no. ibi, vel a iure. quod quo ad desertionem appellationis paria sunt, non prosequi ipsam appellationem intra terminum iuris, vel hominis, de quo in c.cum sit Romana. & c.personas.s̃.de app. Tertio nota ibi, nedum in iudicialibus &c. quòd licet excommunicatus denunciatus, sit vitandus non solum in iudicialib. & extraiudicialibus, ipse tamen pro excommunicato se gerere non tenetur, si in veritate non est excommunicatus, puta vt quia sententia est nulla, nec incurrit irregularitatem si celebrat.facit c.ad præsentiam. & quod ibi no. per Innocen. in c. dilectus.s̃.de appel.& in c.solet.s̃.eod.secundum Io. And. hic, imo tenet hic Lap. quòd licèt excommunicatus & denunciatus, de quo hic, debeat vitari, ea tamē quæ interim facit, vel de ipso facta fuerunt, valebunt, vt si eligat aliquem, vel si fuit electus ad aliquod beneficium, pendēte enim ex futuro euentu, secundum quod appellatio vel sententia nulla probata fuerit. Quarto nota ibi, quod postquam appellatio quantumcunque deserta, potest in iudicio deduci, & prosequi ad finem ostendēdi nullitatem gestorum post illam, de quo in cap.sæpe. s̃. eod.
3 †Vltimo no.quod licèt deserta appellatione non possit appellans prosequi appellationem, vt in clem.sicut, de appel. Potest tamen prosequi viam nullitatis sententiæ, & de ea docere nō solum ex causa, quia sententia sit lata post appellationem, sed etiam ex alia causa, coram quocunque iudice competenti, vt dicit hic Ioan.And.In glo.2.in princip. idem Archid. & idem tenuit Ioan.And.in c.auditis.super glo.antepen.de elec. secūdum Domi.notantem ex hac glo.quod constitutio disponens super vno de extremis communiter parificatis, extenditur ad aliud, quando est eadem ratio in vtroque. de quo in c. præsen-
4 ti.in 1.glo.in fi.s̃.eod.†In ead.glo.in fi.tene menti singulariter ex glo.quod licet appelletur a sententia nulla, & deferatur appellationi, ex hoc tamen non reconualescit sentētia nulla, nec excluditur a facultate agendi de nullitate sententiæ, etiam si non sit sententia censuræ, fallit in casu hic expresso in glos. & ita etiam intelligitur glo.quæ est 2. q.1.statutis. quæ videt̄ huic contraria, vt videlicet procedat in casu hic expresso in glo. secundum Domi.& vide circa hoc per Ioan.And. in c. cum venissent.de eo qui mittitur in posses.& in d.ca.sæpe, & per Lap. in d.alleg. 1. & per Barto. Ange.& Imo.in l.si expressim.circa fi.ff.de appel.& per Ro.in d.decisio.1.& per Bal.in l.tale pactū. §.qui prouocauit.ff.de pac.cuius dicta refert hic Pet. de Anch.

de quibus vide no.in c.fin.s̃.de re iudi.eod.lib. Sed an ipse ap-
pellans possit prosequi causam nullitatis sententiæ coram iu-
dice a quo, sine præiudicio causæ appellatiouis. Lapus hic ꝗ
sic, per hanc glo.& per ea quæ notat Fede.in suo consi.237. q̄d
incipit, Si a sententia.vbi videtur velle, quod ad instantiam ap
pellati iudex a quo, inuito appellante a sententia, quæ est nul-
la, possit iterum pronunciare. C.quomodo & quando iudex.l.
si vt proponis. vt refert Lap. hic, quod ideo est, quia iudex a
quo potest reuocare grauamen, & in causa procedere inuito
appellante, vt in c.si a iudice. s̃. de appel. eod.lib.quod verum
est, quando re integra id facere velit, cum appellantis non in-
tersit, nec allegare potest iudicem a quo suspectū, vt no. in ca,
interposita.s̃.de appella.secundum Imo.& Do. In glo. in ver.
conualescat.in fine.idem Archidia.& alij Docto. Quid autem
si post appel.interpositam a sententia diffin.sit facta executio,
an reconualescat, seu firmetur deserta appellatione.Io.Mona.
hic, prout refert Ioan.And.j̃.in glo.antepenul.tenet quod non
in ipsa executione indirecta, vt est si ipse victus excommuni-
cetur, ex eo quia non paret sententiæ. Nam licèt talis excom-
municatio fiat ad executionem iudicati, tamen non firmatur
nec reconualescit, vt hic in tex.sed directa executio, quę fit per
solutionem, vel per traditionem possessionis &c. de qua est iu
dicatum, & tunc cum deserta appellatione tollatur suspensio
ipsius iudicati inducta per appellationem, manebit firma ipsa
executio, licèt male facta fuerit, cum de nouo fieri debeat, si fa
cta non esset, vel facta reuocaretur, vt s̃.de re iudic. cum aliqui
bus, & quia firmato principali, idest sententia iudicata, firma-
tur accessorium, idest talis executio directa, vt in l. si ex causa.
ff.de appella.& facit d.l.furti.hic allega.de hoc tamen vide q̄d
no.in d.c.non solum.& per do.Nico.in c.sæpe.s̃.de appella.In
glo.in ver.nunciari.in fi. constat etiam hic de neglecta appel-
latione, vt patet in tex.& dicit glo.fina.j̃. Et pro hac parte facit
bonus tex.in c.pastoralis.in §.verum.s̃.de appel.quia per denū
ciationem quis non ligatur, & denunciatio potest esse iniusta,
vt hic in tex.& ibi.Sed licet hic constaret de sententia, non ta
men constabat quod esset valida necessario, vt hic patet, & iō
Archid.in d.c.pia.sequitur opi. Hostien.vt hic refert Ioan.An.
& eam sequitur Imo.hic, pro qua facit tex.hic, & quia creden-
dum est suo ordinario de denunciatione, nisi aliud appareat,
11.q.3.curæ.secundum Io.An.qui ita residet. & licèt ita etiam te
nuerit Archi.11.q.3. nemo contemnat. Rota tamen in decisio.
252.quę incip. Item licet sit, videtur velle, quòd hoc procedat,
quando opponitur excommunicatio in vim dilatorię, secus si
in vim peremptoriæ, cum tunc maior probatio requiratur, &
hæc distinctio est satis æqua secundum Imo. in d.cap.pia. licèt
Rota in decisio.400.quæ incipit, Item si quis petat, teneat indi
stincte quod nec in vim dilatoriæ, nec in vim peremptoriæ p̄
denunciationem probetur excommunicatio, & ita dicit in cu
ria seruari. Et ideo de hoc articulo vide plene per Docto. in d.
c.pia.super glo.in ver.nomen.Et aduerte primo, quid si oppo-
nitur exceptio excommunicationis, & ille replicat quòd fuit
absolutus, an per hoc sit probata excommunicatio, si absolu-
tio non probetur, vide per Barto.in l.decem.ff.de verb. oblig.
5 Secundo aduerte, an ad probandum quem excommunicatū
sufficiat probare quod petijt absolutionem, de quo no.in cap.
venerabilem.s̃.de electio.in ver. fuit. & per domi. Flor. in re-
pet.c.perpendimus.s̃.eod.ad fi.vbi videtur tenere quòd nō, ad-
ducit ad hoc tex.in ca. exhibita.s̃.de homicidio.vbi singulari-
ter probatur, quod petens veniam super delicto non propter
hoc fatetur illud commisisse, quod nota. In glo. in ver.legiti-
mam.in fi. hoc procedit in appellatione interposita ante diffi-
nitiuam, vel post sententiam diffinitiuam.non autem in appel
latione ab ipsa sententia diffinitiua, si post ipsam appellatio-
nem, ex eo quia ipse condemnatus non paret sententiæ, fue-
rit excommunicatus, quia tūc cùm talis excommunicatio ve-
niat reuocanda per viam attentati, & nullitatis, etiam non iu-
stificata iustitia appellationis, dummodo appareat appellatū
debito modo & tempore per dictum c.non solum, etiam isto
casu quādo agitur, vt ipsa excommunicatio declaretur nulla,
sufficiet hoc probare, scilicet quod fuit appellatū debito mo-
do & tempore, quo probato apparet ipsam excommunicatio
nem postea latam non tenuisse, & per consequens poterit sic
declarari nulla, quodprocedit, nisi ex aduerso probetur causam

ADDITIO.

a Vin. God. Desertio appellationis fit eodem modo, quo appellationis, Alexan. consi.51.lib.2.& insuper desertio excusatur paupertate, Cassiod. in titu. de appel.decisio.6.

sam fuisse, in qua non potuit appellari, vel ante excommunicationem fuisse renunciatum appellationi, vel aliquid tale, vt s. de appellationi. c. Romana. §. si vero. & §. si autem talis. sequeretur quod per acta antiqua, vel per nouas probationes oporteret probare iniquitatem sententiæ, quod esset graue, secundum Ioan. And. de quo in d. c. non solum. In glo. fina. in princi. sed antequam ipsam litem inducat, bene repellitur. & si posset intelligi c. per tuas. s. eod. tit. vt dixit Innoc. in c. quia periculosum. in fi. s. eod. secundum Ioan. And. de quo plenius no. in d.
6 c. solet. †In ead. glo. in fi. idem Archi. qui etiam dicebat, quòd præsumitur pro denunciatione iudicis, vt s. de renunciatione. in præsentia. licèt per illam quis amplius non ligetur, vt d. cap. pastoralis. in fi. secundum Ioan. And. & intellige, vt dicit gl. in eo qui neglexit prosequi appellationem, secus si non potuit impeditus, vel suberat iusta causa, quare non potuisset prosequi, vel non tenebatur, & tunc cum appellatio non sit deserta, non fiet denunciatio, & per consequens non euitabitur, cum tex. hic locum non habeat, ex quo loquitur in eo, qui potuit prosequi & non fecit, vt in d. clem. sicut appellationem. secundum ipsum Ioan. And. inducentem istam deci. ad vltimam q. Ioan. de Deo, lib. 3. scilicet de Seio minore 15. annis, qui publice matrimonium contraxit, & cõsummauit, deinde Titius ab eo illam vxorem euicit, & Seius a sententia appellauit, & nõ fuit appellationem prosecutus. modo postea Titius accusat Seium de adulterio coram iudice seculari, quæritur quid iuris. & reiecta exceptione minoris ætatis, cum in causa matrimoniali minor 25. annis agat & defendat vt maior olim & hodie, vt in ca. ex parte. s. de restitu. spolia. & in c. fin. s. de iudi. eod. lib. pro ipso Titio facit res iudicata, cui acquieuit Seius appellans non prosequendo, vt s. de appel. cum sit. & c. sępe. Sed pro Seio facit tex. hic. Nam ipse defendit se propter nullitatem sentẽtiæ, in qua decepta fuit ecclesia per falsas probationes. Constito autem, quod fuerit lata contra matrimonium, non transit in rem iudicatam, s. de re iudic. lator. & c. consanguinei. nec conualescit per negligentiam non prosequentis vt hic. vnde hoc probato ad sui defensionem apparebit illum non adulterum, & ita concludit, dicens etiã, quod ecclesiasticus iudex de hoc cognoscet, & mandabit iudici seculari, vt interim supersedeat accusationi, de ordi. cog. tuam. vt refert Ioan. Andr. qui tamen per hanc deci. putat, quod Seius separabitur a coniuge, donec sit cognitum de causa, vt sic per sententiam & negligentiam propriam appellantis Seius priuetur possessione coniugis, sicut hic propter illa duo priuatur possessione cõionis. & hoc ipse iudex ex officio faciet, nec alias eum audiet. facit c. 2. & 3. s. de matrimonio contracto, sicut & hic ex officio procedit ad hanc denunciationem in pœnam negligentis, & propter periculum communionis, vt in d. c. pia. Nec ob. c. laudabilem. s. vt lite pendente. quia illa duo, de quibus hic, non concurrebant secundum Ioan. Andr. Pro quibus facit quod singu. no. Innoc. & alij Docto. in rub. s. de spon. duorum. & ibi vide de his.

SVMMARIVM.

1 *Clericorum nomine veniunt tam constituti in sacris, quam alij minorum ordinum quantum ad tex. huius c.*
2 *Clerici pro suis excessibus possunt capi, & detineri per iudices laicos mandato episcopi.*
3 *Clericus an possit capi, & incarcerari pro debito ciuili.*
4 *Clericus pro crimine tenetur satisdare de iuri stando, non de parendo voluntati capientis.*
5 *Clericus capi potest non solum pro delicto enormi, sed etiam pro leuiori.*
6 *Clericum quocunque modo percutiens incurrit sententiam excommunicationis.*
7 *Satisdatio comprehendit dationem pignorum, vel fideiussorum.*

CAP. XIIII.

SI clericos. Habet duas partes. Primo soluit dubium, quod dupliciter fortificat ibi, & per laicos. ibi, licet. & causam reddit ibi, cum in his. In secunda parte ibi, eadem, ponit regulam,
1 a qua duos casus excipit ibi, nisi. †Nota. 1. ibi, clericos. quod ex quo tex. hic generaliter loquat̃, locum habet, siue clerici sint constituti in sacris, siue non, facit c. cum episcopus. s. de officio ordi. eod. lib. & 27. q. 1. si custos. licèt in modo detinendi inter eos sit differentia, vt 45. dist. cum beatus. secundum Ioã. Andr.
2 Secundo no. ibi, excessus. quod clerici pro excessibus possunt detineri, & capi per laicos ad mandatum iudicis ecclesiastici, quod procedit secundum Ioan. Andr. quando excessus essent graues, secus si leues, vt habetur 35. dist. c. 1. & vltimo. & s. de vi. & honesta. cleri. a crapula. & de accusatione, cum dilecti. & ff. de accusationibus. leuia. Sed certe etiam pro leuibus poterunt capi, & detineri, licèt sint relaxandi datis fideiussoribus, vt j. in tex. & no. per Spec. in tit. de accusa. §. 1. ver. sed pone. & ad hoc
3 bene facit l. leuia. †Item nota a contrario sensu, quod cleri-
a cus [a] pro debito ciuili capi & incarcerari non potest, ex quo hic permittitur solum pro excessibus. facit c. 2. s. de pignorib. quod procedit, etiam si ad id se obligasset, s. de iureiuran. ex rescripto. circa quod dic, vt ibi no. secundum Ioan. Andr. Et hoc idem videtur tenere Lap. in sua allega. 116. Pro quo facit, quia
b clericus, qui [b] dicitur miles cęlestis militię, vt in c. 2. s. de pęnis. eod. lib. habet hoc priuilegium, vt non teneatur nisi inquantum facere potest, secundum glo. no. in l. miles. ff. de re iudic. ergo carcerari non debet. quod procederet, nisi tale debitum ciuile descendat ex crimine seu ex dolo, quia tunc pro eo capi posset, vt in c. grauis. s. de deposito. secundum Domi. hic, de quo per domi. Anto. & per Docto. in d. c. 2. & per Bald. in l. 2. ff. de in ius vocan. & in l. etiam. C. de execu. rei iudi. & in authen. causa quæ sit, circa medium. C. de episco. & cler. & per Imo. in l. si vero. §. de viro. ff. sol. ma. in 13. col. & ibi notabiliter. Laicus verò ꝓ debito ciuili ita demũ põt capi de iure cõi facta excussione bonorũ, ẜm gl. in rub. ff. de excus. bon. & in l. 3. §. tutores qui. ff. de suspectis tuto. Sed ꝑ statutũ põt prouideri, vt statim possit capi, vt in l. j. C. qui bonis cedere pñt. & ibi per Bal. & ꝑ Docto. in l. alia. §. eleganter. ff. solu. matri. Tertio no. ibi, temeritas vel iniuria. quod excommunicatio incurritur ex iniectione manus in clericum, siue manus sit iniuriosa, siue temeraria,
4 de quo in c. nuper. s. eod. †Quarto no. ibi, de stando iuri. quod clericus captus pro crimine tenetur satisdare de stando iuri, non autem de parendo voluntati, vel arbitrio facientis capi, nec tenetur renunciare appellationi. facit s. de appella. ad hæc quoniam. & ff. qui satisda. cog. l. fi. quod facit contra quosdam prælatos contrarium facientes, secundum Ioan. And. hic, quia incurrũt excommunicationem, si eos inuitos sic detinerent, vt hic in tex. Quinto no. ibi, detinere non debes, quod etiam vbi clericus de iure posset carcerari, & detineri, si det fideiussorem de parendo iuri, non erit detinẽdus sed relaxandus, nisi in duobus casibus hic expressis, & pro hoc determinatur qđ no. Spec. in d. §. 1. ver. sed pone. cuius dicta refert Lap. hic, & vide plene per Bar. in l. 2. ff. de custo. reorum. & quod no. in cap. quamuis. de pęnis. s. eod. lib. & in cap. inquisitionis. s. de hæreticis. & per Cyn. in l. ad commentariensem. C. de custo. reo. dicentem quod si captus pro delicto, ex quo venit imponenda pęna corporalis, det fideiussorem, & postea aufugiat ipse principalis, quod fideiussor eadem pœna non punietur. Pro quo
5 est glo. sing. 23. q. 5. cum homo. †Vltimo no. in fi. iuncto tex. s. ꝙ non solum pro delicto enormi, sed etiam pro non enormi potest clericus capi & detineri, licet in modo relaxandi sit differẽtia, vt hic patet. Et dicitur delictum enorme, si esset falsarius literarum Papæ, vel præsentator scienter talium literarum, s. de crimine falsi. ad falsariorum. vel si dicatur ꝙ episcopum suum occidit, 2. q. 5. super. vel de hæresi. vt in d. c. inquisitionis. vel simile, secundum Ioan. Andr. de quibus vide etiam per Docto. in c. cum non ab homine. s. de iud. In glo. 2. in fi. idem Archid. quod procedit in habente iurisdictionem puniendi crimina, vt patet j. in 3. glo. & facit d. c. quamuis. & in clemen. 1. ad fi. de cele. mis. secundum Ioan. Andr. & per Archi. 19. dist. in memoriam. tenentem quod ordinarius possit capere ad mandatum delegati Papę, puta si coram eo præsentatum fuisset rescriptũ falsum, arg. c. 1. s. de offi. dele. secundum Domi. hic. In gl. in ver. postea. in princ. & dicit hic Ioan. Andr. quod illa dicitur debita pęna, quæ est statuta in iure, nisi dispensetur per eum, qui possit, alias si non esset statuta, imponetur pœna extraordinaria, s. de offi. deleg. de causis. & in clem. 1. in fi. de testa. & in c. licet. s. de pęnis. In glo. in ver. innodari. ibi, iustitiæ vel disciplinæ, vt
6 in c. fin. s. de regu. secundum Ioan. And. †In glo. in ver. excedatur. in fi. no. ex glo. quod non solum injciens manus in clericum, sed etiam pedes, est excõmunicatus, imo quomodocunque percutiat, vt dicit glo. hic, idem si expueret, vel aquam infunderet, vel vestimenta rumpat, vt no. per Inno. & Ioan. And. in d. c.

ADDITIONES.

a Nico. Sup. Clericus pro debito. Adde, an talis possit capi sine excommunicatione, uide per Abb. in c. lator. de pig.
Vinc. God. Nota, quod clerici, licet notorie delinquant in habitu seculari, priuilegium fori non amittunt. Ruyn. consi. 7. nu. 6. lib. 5. Clericus autem suspectus de fuga capi potest propria auctoritate, Ruyn. consi. 4. nu. 12. lib. 5. & ibi nu. 13. quod possit capi a laico etiam priuato.
b Nic. Sup. Qui dicitur miles cęlestis. Adde Io. And. in c. 1. de cleri. ægro. idem Io. And. in c. degradatio. de pęnis. supra eo. lib.

in d.c.nuper.cuius dicta refert hic Pet. de Ancha.colligens ex
his,quando dicatur iniuria inferri in personam,& quando nõ,
vt hic per eum.& per Barto. in l.licitatio.§.quod illicite. ff. de
publicanis.& per Docto.in d.c.nuper.In glo.in ver. fideiusso-
rem.ibi,quam in personam agere,vt Insti.de obli.quæ ex deli-
cto.§.furti.& ff.de reg.iur.l.plus cautionis.secundum Io. And.
7 & idem Archi.hic.†In ead.glo.in fi.vide in l.1.ff.qui satisd. cog.
In glo.fin.in fi.facit s.de confes.c.1.& de hæreti.accusatus.§. li-
cet.eod.lib.secundum Ioan. And.,Et idem si esset suspectus de
fuga,cum cautio non sit admittenda,quãdo fragilis est, vt no.
in c.literas.& c.ex transmissa.s.de resti.spo.& per Ioan.Cal. in
consi.21.de regularibus,vt refert hic Domi.notans ex hac glo.
primo,quod licèt confessio socij non probet delictum, vt pa-
tet in iuribus hic alle.tamen ad dictum socij poterunt alij ma-
lefactores capi.facit glo.in l.fin.C.de accu. Secundo pro deli-
cto potest quis capi,etiam antequam cõstet de delicto. de quo
articulo an clericus possit capi, antequam constet de delicto,
hic per Archi.& 18.q 2.abbates.& 45.dist.super glo.summæ.&
hic per Ioan.And.& Dom.concludentem quod si clericus est
incorrigibilis, & de hoc constat, & potest capi etiam per lai-
cum de mandato iudicis ecclesiastici, qui crimen punire põt,
vt in d.c.vt famæ.& s. in glo.Si verò est corrigibilis, & de hoc
apparet,vt quia volebat superiori obedire, & capi non debet,
cum violentia eidem etiam notorio criminoso tunc inferri
non debeat,vt d.cap.vt famæ.& no.in d. cap. cum non ab ho-
mine.secundum Archid.hic. Si vero est dubium,an sit corrigi
bilis vel non,tunc si iudici constat plene de delicto, potest ca-
pi per laicum de mandato ipsius iudicis,vt est tex.hic secundũ
intellectum Archi.Ad idem s.de pęnis.c.super his.& c.tuæ. &
quod ibi no.& 20.q.2.c.1.& in c.grauis.& d.c.vt famæ.& ca. cũ
non ab homine.& per Lap.in d.alleg. 116. poterit etiam fami-
lia potestatis capere clericum in rixa, vel in adulterio depre-
hensum,vt episcopo præsentet,secundum Barto.in l.si quis in
seruitute.ff.de fur.& Bald.l.si qua per calumniam.C. de episc.
& cler.& Pet.de Anch.hic,dicentem tamen quod tunc debet
honeste duci,& non turpiter,vt hic in glo.& habetur in d. ca.
vt famæ.& est dictum in c.si iudex.§.fin.s. eod. quod tu intelli-
ge,vt dictum fuit in d.c.vt iudex.in princip.Si verò iudici non
constet de delicto clerici per pręsumptiones,vel probationes,
& tunc capi non potest,secundum Archid.per tex.hic in vers.
commissas.a contrario sensu.& ita procedat eius dictum,& di-
ctum Ioan.And.hic secundum Domini.intellige, nisi constet
de delicto,quia tunc licèt ignoretur persona,tamen pro verita
te habenda & delicto puniendo poterit clericus capi,caueant
tamen prælati, ne ad hoc sint faciles, secundum Ioan.And. vt
refert Bal. hic. Si verò de ipso delicto constet saltem pręsum-
ptiue, & tunc poterit capi, & incarcerari sine pœna excom-
municationis,vt in d.ca.grauis.vbi gl.hoc videtur velle,& hic,
facit d.ca.inquisitionis.§.1.& de crimine fal.super eo.& in cle.
1.§.1. de hereticis. Et prędicta in captura & carceratione, quæ
fit pro delictis ad custodiam. Si verò captura & carceratio fit
perpetua, & loco pœnæ, tunc fieri non poterit,nisi plene li-
queat de delicto, & lata sententia, vt in d. capit. quamuis. &
ita procedat 27.q.1.si homo. & cap.si custos.& 20.quæst.1. ca.1.
secundum Domi.hic.

SVMMARIVM.

1 *Clerus non venit appellatione populi.*
2 *Ecclesia interdicta,an videantur interdicti clerici.*

CAP. XV.

SI sententia. Habet tres partes.Primo soluit
dubium,& excipit ibi,nisi.& so
lutionem declarat ibi,vnde.Secundo ibi, cęterum,
soluit secundam interserens duas limitationes ibi,
qui culpabiles. & ibi, dummodo. Tertio ibi, cum vero, soluit
1 tertium dubium rationem interferens,ibi,ne sententia.† No.1.
a & ita allegatur, quod appellatione populi [a] non venit clerus,
nec econtra.facit c.licet.s.d priuileg. eod. lib.& quod nota. in
clemen.in plerisque. de elec. & hoc procedit tam in sententia
interdicti, quam in qualibet alia sententia vel dispositione,
dummodo materia sit adaptabilis,cum eadem sit ratio,secun-
b dum Ioã.And.dicentem etiam, quod licet appellatione [b] cle-
ri, vel expresso clero non veniat populus,si tamen districtua-
libus alicuius domini vel prouincialibus, puta Anglicis daret
aliquod priuilegium, & tunc bene comprehenderentur cleri-
ci,& tali immunitate vel priuilegio gaudebunt,vt no.in c. fin.
§.j.super ver.districtu.s.de offic.deleg.& in c.dilecti,super ver-
bo,Anglicis,s.de foro competen.Et ibi per Ioan.And.& in ca.
accedens.2.vt li.non contest.& per Oldr.in q.27. quod no. per
glo.& Docto.in cap.fin.s.de sta.mona.& per Lap. in sua alleg.
2 c.†In glo.2.in princip.sed quid econtra,an interdicta [c] ecclesia,
c videantur interdicti clerici.& dic quod non, si non sunt culpa
biles,vt j.§.proxi. licèt aliud sit in priuilegio exemptionis exẽ-
pta ecclesia,vt in c.per exemptionem.hic alleg. quod non ob.
per no.in regula,in pęnis.j.eod.lib. secundum Ioan. Andr. In
ead.glo.in fi.tamen consulendum esset, vt alij clerici durante
tali interdicto abstineant a publica celebratione, ne pro hoc
vilipendatur interdictum,contra c. proxi. & voluit Ioan. Cal.
in suo trac.de ecclesiastico interdicto,in secũdo membro, ver.
sed circa hoc. Sed clerici ecclesiæ interdictæ ibi celebrare non
possunt,cum sint interdicti, siue sint clerici seculares, siue re-
gulares,siue conuersi ipsius ecclesię, dummodo sint ad eccle-
siam translati,12.q.1.duo sunt.& 21.q.2.si quis iam translatus. cũ
isti veniant appellatione clericorum ecclesię, vt no. per Ioan.
Cal.in d.secundo membro.vers.intellige autem. secundũ Do.
Et an appellatione clericorum veniant canonici. dic quod sic,
vt est tex.in c.cum tibi.s.de verbo.signifi.In glo.in ver. matri-
monio.in fi.no.ex glo.secundum Domi.quod nomen genera
le qualificatum respectu vnius professionis non includit aliud
genus diuersæ professionis etiam eiusdem sexus, de quo nota.
per Pau.in clem.eos.de consan.& affi.& per Docto.in capitu.
sedes.hic allega.

ADDITIONES.

a Nico.Supe.Appellatione populi. Adde Cardi.Alexan. in capit. de his. in prin-
cip.12.distinc.
b Nico. Superan. Appellatione cleri.Adde Benedictum Capram in clem.vni. de
reli.& vene.sanctorum.
Vinc. God. Adde, quod licet appellatione populi non veniant clerici, Clerici
tamen non sunt immunes a gabellis,& huiusmodi oneribus pro rebus quas
habent negociationis gratia,secus si eas habent vsus sui causa, Ruyn. consi.
112.nu.6.lib.5.
c Nico.Sup.Interdicta ecclesia.Adde,an interdicto officio,sit interdictum bene-
ficium.vide no.in cap.fina.de rescrip.lib.6.Card.Zaba.in cap.pastoralis.in §.
verum.in 6.no.de ap.

SVMMARIVM.

1 *Ciuitas potest interdici non solum propter delictum domini,sed etiam pro-
pter delictum rectoris.*
2 *Et an intelligantur interdicti ciues non culpabiles.*
Adde ad idem.nu.3.
4 *Interdictum ciuitatis, vel loci,an differat ab interdicto collegij, vel vni-
uersitatis.*
5 *Interdicta terra Domini, an videatur interdicta terra, quæ ei data est in
dotem,vide vsque ad finem de terris interdictis.*

Cęterum. In tex.ibi,domini vel rectoris.no.differen-
tiam inter hæc,dñs enim est perpetuus pro-
prietarius,rector verò vt plurimum temporalis, & quasi vica-
rius,secundum Ioan.Andr.& facit quod no.24.q.3.§.sed qua.&
ff.quod me.cau.isti quidem.secundum Domi.†No.j.quod nõ [a]
1
a solum propter delictum domini potest tota ciuitas interdici,
vt in c.non est.s.de spon.sed etiam propter delictum rectoris. vt
facit c.sane.el 2.de offic.deleg. quod facit secundum Archi. ꝑ
propter contumaciam episcopi possit eius ciuitas interdici, de quo in
quo j.eod. c. fin.§.illis.& s.de priui. quod nonnullis. de quo
d.c.sane.Secundo no.ibi,puniendum, quod propter delictum
domini vel rectoris puniendum,eius ciues & subditi interdi-
2 ci & puniri possunt.†Vltimo no.quod interdictis ciuibus pro-
pter delictum domini vel rectoris, intelliguntur interdicti nõ
solum ciues culpabiles, sed etiam non culpabiles, imo etiam
& absentes etiam ex iusta causa tũc includuntur secundũ Ar-
chid.per no.31.q.j.quod si dormierit.pro quo etiam tex.hic, ex
quo probatur quod tunc etiam innocentes includuntur. Sed
in contrarium facit s.de consti.c.2.eod.lib. secundum Archid.
sed dic,quòd non ob. quia ibi loquitur de sententia statuti pu-
niente futuras culpas in delinquentibus tantum, quæ non li-
gat ignorantes vel absentes extra diœcesim delinquentes, vt
ibi, sed hic loquitur in sententia interdicti puniente culpam
præteritam in delinquentes,vel alios innoxios,vnde ligant ex
pressos etiam generaliter,vt si puniat ciues propter dominum
vt hic,& quia loquitur de sententia interdicti, qua puniri pos-
3 sunt innocentes,vt s.secundum Ioan.And. & Domi. † In glo.
in ver.domini. in fi. vult glos.quod interdicta ciuitate propter
delictum ciuium,intelligantur tũc omnes ciues interdicti, ex
quo tũc oẽs sunt culpabiles,& verum est hoc,si omnes fuerint
culpa.

ADDITIO.

a Nic.Sup.Non solum propter delictum domini.Adde Dom.in c.quæsiuit.de his
quæ fi.a ma.parte ca.Do.in c.sane.el 2.de offi.deleg.

culpabiles,vt quia omnes fuerunt præsentes, & nullus contra dicit,alias vero si aliqui cõtradixissent, vel erant absentes, tũc dicendum est prout dicit Ioan.And.in illa q.qua quęrit, si propter delictum consiliariorum regẽtium ciuitatem,vel propter delictum vniuersitatis est latum generaliter interdictum in cõsiliarios,vel in vniuersitatem,an sint interdicti consiliarij, qui tunc erant absentes,vel illi de vniuersitate, qui non contradixerunt.in qua q.1.arguit,quod sic per iura dicẽtia factum a maiori parte corporis a toto corpore factum videri.Sed in contrarium alleg.quia decretales,statuta, & bãna non ligant probabiliter ignorantes,vt d.c.2.& qui matrimonium accu.possunt. c.fi.& ff.de decretis ab ordi.l. fin. & quia absentes & ignorantes ex maleficio non obligantur,ff.de acti.& obli. l. ex maleficijs.§.1.ergo multo minus contradicentes, s̃.de simonia.sicut. el 2.& propter has rationes, & alias multas videtur religiosos absentes vel contradicentes ligatos non esse tali sententia interdicti, etiam quo ad ecclesiam, licet præsentes & tacentes ligati sint.facit no.d.Inno.in c.1.s̃.de his quæ fiunt a ma. parte. & quia hoc habet æquitatem, tenendum videtur etiam si ius expressum deficiat,vt s̃.de transac.c.fin. Sed certe ista determinatio est contrá tex.hic, per quem apertè patet etiam non culpabiles propter delictum domini ligari generali interdicto ciuium,per quem tex.tenendum videtur primum dictum, licet certis casibus distinguantur culpabiles a non culpabilibus, vt per Ioan.Andr.s̃.in ver.culpabiles.secundum Ioan.And.hic,dicentem tamen quo ad Deum tales nullo modo teneri,s̃.eo.tit. c.a nobis.el 2.& de re iud.c.1.in princ. eod. lib. & hoc idem tenuit Ioan.Cal.in d.secundo membro,ver. sed dubitatur de absentibus.secundum Domi.hic.Sed Bal. hic dicit hoc procedere in sententijs interdicti,alias aliud esset,per no. in l.j.§.j.ff.de
4 magi.conueniendis.†In glo.in ver.interdicti.ibi,& ciues. subaudi,& aliud est interdicere ius tantum,ex quo manifeste colligitur secundum Archid. aliud esse interdictum ciuitatis, vel loci ab interdicto vniuersitatis vel collegij,& dicit hoc probari in c.1.s̃.de vsuris.eod.lib.& ibi per Ioan.An.super verbo,terræ.& facit c.quamquam.in fi.s̃.de censib.eod.lib. vnde interdicta vniuersitate,poterunt clerici ianuis apertis & pulsatis campanis alta voce celebrare,exclusis excommunicatis & interdictis. Sed interdicto loco celebrari non posset, nisi vt dicitur j̃. in c.fin.& facit quod no.s̃.eo.c.præsenti.secundum Ioan.And. de quo per Ioan.Cal. in d. secundo membro. in ver.circa hoc. vbi istud limitat,prout est dictum s̃.in glo.2. secundum Domi.
5 †In glo.in ver.extra.in fi.Aduerte,quia Ioan. Andr. tangit hic aliqua dubia.Et primo,quid si interdicatur simpliciter terra alicuius domini,de qua intelligatur, an tunc videatur interdicta terra data illi in dotem,vel ei pignorata. de quo hic per Archi. & per Ioan.And.in c.j.s̃.de postu.præla.in glo.bona fuit,& ibi dicit esse attendenda verba interdicti, nam si verba denotantia dominium,puta suam terram interdicimus, vel per similia verba,de quibus in l.Quintus.ff.de au.& arg.leg. & tunc venit dotalis,ex quo notoriè habet in ea dominium, vt in l. doceancillam.C.de rei ven.sed non venit terra pignorata, quia cessat in ea dominium. Si verò per verba denotantia possessionem, puta interdicimus terram,quam talis possidet.tunc veniret pignorata,ex quo creditor dicatur possidere,vt l.sciendum.§. creditor.ff.qui satisda.cog.secundum Pe.de Anch.hic, secundum quem hoc idem tenuit Ioã.Cal.in d.secundo membro, in ver. quid si pertineat ad ipsam.& ver.seq.Secundo tangit hic Ioan. Andr. an videatur interdicta terra, in qua quis haberet vsumfructum.& dicit quod sic,vt in l.4.ff.de vsufru.vbi de hoc. Tertio tangit,quid de terra,in qua quis haberet nudam proprietatem.& dicit idem,vt Insti.de hær.insti.§.1.2.& 3.ff.de reli.l.2.§.1. Sed Ioan.Cal.in d.2.membro,ver. quid si interdicitur. dicit, ꝙ licet istud sit verum,tamen posset sustineri contrarium,quia si interdicitur terra,in qua quis habet vsumfru.non includitur illa,in qua quis habet proprietatem,& alius vsumfruc.& hoc sine dubio procedit, quando ita exprimeretur, nec hoc dictum contrariat̃ dicto Ioan.And.loquentis, quãdo in dicto loco simpliciter interdicit̃ terra alicuius,quo casu venit illa,in qua quis hẽt vsumfru.& alius proprietatem,& eõ, cum dicendo terram talis domini vtrique adaptetur,secundum Domi. Quarto tangit Ioan.Andr. de terra communi,an videatur interdicta.& in hoc dicendum est, quod si dominus, cuius terra interdicitur, habet terram in consortio diuisam prouincijs partem in vna, & partem in alia,& tũc si pro diuiso,& omnes illæ partes erũt interdictæ,secus si pro indiuiso,cum alio, & hoc ne innocens puniatur,s̃.de sepul.c.sacris.& quod ibi no.& ff.de ritu nup. illud.& l.Quintus.ff.de au.& arg.leg.& s̃.de concel.præben.c.j. secundum Ioan.And.& idem tenuit Io.Cal.in d. secundo mẽbro,ver.quid si is.& Lap.hic,adducens ca.dudum.circa fi. s̃. de præben.eod.lib.Et inducit prædicta, quod si aliquis habet terram communem cum aliquo damnato cum participibus suis defendendo propter partem suam totam terram, non dicatur ex hoc fautor damnati,secundum Domini.& vide ad prędicta glo.no.in c.j.s̃.de iure patro.lib.6.Quinto tangit Ioan.Andr.de terra perdita,vel alienata post interdictum,an propter hoc tollatur interdictum.& dicit quod non,vt hic per eum, & per Io. Cal.in d.secundo membro,vers. quid si quis. dicentem hoc iõ esse,quia est quid reale,& transit cum re,s̃.de pigno.ex literis, nec alienatio est modus tollendi interdictum,sed relaxatio, vt in c.ad hoc quoniam.s̃.de appel.Sexto tangit Ioan.And.de terra acquisita post interdictum, & dicit quod nõ erit interdicta, nisi verba sententiæ id exprimant,facit quod no.in c.fina.s̃.de rescrip.& in c.cum capella.s̃.de priui.in glo.2.& in l.si ita.ff.de au.& arg.leg.licèt alias dicatur,quod statuta ciuitatis habeant locum etiam in locis subiectis, quantumcunque de nouo acquisitis, vt in l. etiam. & ibi Cyn. & Bald. C. de iure dotium, per Barto. in l. si conuenit. §. scienda. ff. de pigno. actione. de quo j̃. §.proximo.

S V M M A R I V M.

1 *Populus potest interdici.*
2 *Populi appellatione vel vniuersitatis, veniunt singulares personæ.*
3 *Sententia vel alia dispositio vbicunque esset inutilis, intelligendo verba vt iacent, an debeant tunc impropriari.*
4 *Interdictum inhabilitat personas interdictas in auditione diuinorum.*
5 *Interdictum si sit latum in populum, etiam innocens in populo ligabitur.*
6 *Interdicto ligatus, si se transferat ad alium locum primo dimisso, an desinat esse interdictus.*

1 Cum verò †No.1. populum [a] posse interdici. & vide
a per Ioan.And.in c.fundamenta.in §. ne autem.super verbo,populo.s̃.de elec.eod.lib.quid sit populus,& vnde dicatur, & an facto interdicto de populo censeantur singulæ personæ ipsius populi interdictæ, et dicit tex. hic, quod procedit,cuiuscunque conditionis existant, siue sint nobiles, Comites, Marchiones, & huiusmodi, & in quocunque loco habitent, dummodo sint de ipso populo, vt in l. relegatorum. §.solet.ff.de interdictis & relegatis.& l.est verum, a contrario sensu.C.de incolis.lib.10.& facit gl.3.s̃. Et idem si tales, vel alij essent exempti per priuilegiũ ab omnibus oneribus, propter hoc enim non sequitur,quòd non sint de populo vel vniuersitate, vnde saluis priuilegijs ligantur pęnis, quibus alij de populo ligantur, vt d.c.cum capella.& de priuileg.eod.lib.c.1. secundum Pe.de Ancha.dicentem secus esse, si non sint de ipso populo interdicto, & cum eo nihil participant, licèt habitent in ciuitate ipsius populi,vt colligitur hic in tex.a contrario sen
2 su,& vide quod no.in c.proximo.†Secundò no.ibi,singulares
b quod appellatione [b] populi vel vniuersitatis veniunt singulares personę ipsius populi, non vniuersitas, quando profertur in materia, quæ non est proportionabilis vniuersitati, vt vniuersitati,sed vt singulis,quod facit, vt sub nomine capituli generaliter posito in tali materia veniant singulares personę ipsius capituli,secũdum Archi.ex quo infertur, quod interdicto capitulo, singulares personæ ipsius capituli erunt interdictæ,
3 secundum Ioan.Andr.†Tertio no.ibi,effectu careat,tene menti singulariter, quod vbicunque sentẽtia vel alia dispositio esset inutilis,intelligendo verba ut iacent, debeant tunc impropriari & extẽdi,& ita intelligi,vt ipsa dispositio teneat,& operetur effectum,quantumcũque ipsa dispositio sit odiosa & pęnalis,ut probat tex.no.hic,& facit quod no. in ca.pastoralis.s̃. de appella.& ibi per do.Nico.in prin.in l.sed & si possessori.§. item si iurauero.ff.de iureiuran.Quarto no.ibi,alicubi.& ita allegatur,quod interdictis personis etiam per respectum ad certum locum,censentur interdictæ quocunque vadant,etiam extra illum locum,sicut dicitur de excommunicato,ut in c.j.s̃.de treuga & pace.& in c.ad reprimendam.s̃.de offic.ordi. & in c. pastora-

A D D I T I O N E S.

a Vinc.God.Adde,quando populus contra ius commune possit statuere, Rúyn. consi.23.nu.14.lib.2.

b Nic.Sup.Appellatione populi.Adde, an veniant iudæi.vide glo.sing. in uerbo, quod nulli.in c.ius Quiritum.1.distin.quam alleg.pro sing.Barba. in tract.de præstantia Cardinalium,in 1.q.basilica.in 7.q.Barba.consi.43.incip. Licet in medium,in 2.col,ver.si uero.in 4.uo.

Vin.God.Populum repræsentantes non possunt iuri tertio quæsito præiudicare etiam ex causa, nec requiritur maior pars, sed requiritur totus populus, Ruy.consi.105.nu.8.lib.5.

pastoralis.s̃.de appel. sicut etiam dicitur de infame, quia infa-
mia sequitur infamem quocũque vadat, sicut lepra leprosum,
vt dixit glo.no.in l.1.& 2.ff.de postulando.& vide per Barto.&
4 Bal.in l.1.C.de summa trini.† Vltimo no. quem effectum ope-
retur interdictum,quia inhabilitat personas interdictas in au-
ditione diuinorum,& perceptione sacramentorum, vt hic, &
5 inhabilitat loca interdicta a diuinis,vt s̃.§.proxi.† In gl.in ver.
non computet.in fi.& ratio,quare ita sit in interdicto,est,quia
per interdictum latum in populum etiam innocens de popu-
lo ligatur,vt s̃.§.proximo.quod esset in iuramento,quia sicut a
princ.non obligasset ad periurium illos,qui non iurassent, sic
nec obligat successores,cum sit personale,vt s̃.de iureiuran.ve
ritatis,secundum Ioan.And.vult ergo glo.no.hic, quod si non
existens de populo interdicto efficiatur de populo interdicto,
ex tunc ligatus erit tali interdicto,sicut & alij cum sit factus il-
lius corporis membrum,nec debet diuerso iure censeri, s̃. de
statu reg.c.2.& ff.de vsucap.l.eum qui ædes.secundum Pet. de
Ancha.hic, & speciale videtur in interdicto, in quo etiam in-
fantes & procreati post interdictum ligantur,vt hic in glos. li-
cet dubium faciat,quod est dictum s̃.§. proxi. in fi. de terra ac-
quisita post interdictum,quod non erit interdicta, ita videba-
tur de nouiter receptis in populo interdicto, sicut dicitur in
alijs oneribus,quod ciues recepti non teneantur ad collectas,
quæ pro præteritis oblatis imponuntur,vt l. prouidendum. &
6 ibi Barto.C.de cum.lib.10.& l.incola iam. ff.ad munici. † Quid
autem sit econtra,si ligatus interdicto transferat se ad alium lo
cum dimisso primo,an desinat esse interdictus, vide per Ioan.
Calde.in dicto secundo membro concludentem,quod in spe-
ciali interdicto non est dubium, cum interdictum sequatur
eum quocunque vadat,donec absoluatur,vt est dictum s̃. Sed
in interdicto non speciasr,sed ex eo,quia sit de populo interdi
cto,tunc si fuit in culpa,propter quam sententia interdicti lata
fuit in populum,& tunc cum censeatur specialiter interdictus
quocunque vadat est interdictus,vt s̃.et facit.s̃.de priuile.quod
nonnullis.& s̃.eod.titu.& lib.licet.in fi. Si verò non fuit in cul
pa, & tunc aut non desinit ex toto esse de populo interdicto,
vt quia fuit confinatus vel bannitus ad tempus, vt d.l.relegati.
& l.exilium.eod.titu.C.de pęnis.l.relegati. & tunc cum rema-
neant de populo, remanebit etiam interdictus. Sed si ex toto
desinit esse de populo interdicto,vt quia transtulit se volunta-
rie ad aliud domicilium mutandi causa,vel fuit bannitus in ꝑ-
petuum,& cum tunc desinat esse de populo, cessabit in eo in-
terdictum,cum cesset causa efficiens & conseruans,vt in l. adi
gere.§.quamuis.ff.de iurepa.et quod no.48 distinc. cor episco-
pi.& ff.de tutelis.l.1.§.tutores.secundum Pe. de Anch. dicentẽ
etiam, quod si ille, qui est de populo vel vniuersitate interdi-
cta,ingrediatur monasterium,post professionem poterit ordi-
nari,cũ talis in odiosis desinat esse de populo, & sic extingui-
tur interdictum in sua persona.si tamen ordinetur ante profes.
tenebit ordinatio,argum.cap.religioso.s̃.eodem,& d.cap. duo
sunt,licet tutum sit consilium,quod non ordinetur, quia in du
bio tenendum est quod est certius, vt in capit. ad audientiam.
s̃.de hone.de quibus omnibus hic per Pet.de Ancha.& Dom.
& plene per Feder.in suo consi. 31. & vide quod est dictum su-
pra,in princip.cap.

SVMMARIVM.

1 *Ciuitas,castrum,& villa possunt subijci interdicto pro delicto,secus pro de bito pecuniario.*
2 *Ciuitas, castrum, villa includunt tantum, quod intra muros continetur limita hoc septem modis, vt hic per ordinem.*
3 *Priuilegium concessum ciuitati quo ad præscriptionem, an extendatur ad eius villas & castra.*
4 *Ciuitas quid sit.*
5 *Castrum quid sit,oppidum,diœcesis,municipium,prouincia.*
6 *Interdicta ciuitate,castro,vel villa,etiam ab homine,an intelligantur interdicta suburbia.*

CAP. XVI.

SI ciuitas. Habet duas partes princi.Primo sol
uit dubium, & obiectioni respõdet
ibi,nam licet. Secundo ibi,ratione.distinguit,& se
1 cundum membrum prosequitur ibi, secus. † Nota
primo ciuitatem,castrum, & villam posse subijci ecclesiastico
interdicto. quod intellige pro delicto commisso, secus verò ꝑ
debito pecuniario, quia fieri non posset sine speciali licentia
Papæ, vt in extrauag. Bonifac. quæ incipit, prouidere. & est
dictum s̃.eod.c.1.in §.superior.in fi. Secundo nota, quod verba
sunt interpretanda secundum subiectam materiam. facit l. si
vno.ff.loca. Tertio no. quod quantumcunque materia sit pœ-
nalis,tamen debent extendi verba latius quam importet pro-
prium significatum, quando vilesceret pœna,si interpretatio
non fieret, vt hic dicitur,& facit tex.s̃. cap. proximo. §. finali.
2 † Vltimo no. quia videtur hic aperte probari, quod de propria
significatione vocabuli ciuitas,castrum,vel villa includunt tã-
tum id, quod intra muros vel ambitum continetur, non autẽ
includunt suburbia,vel continentia ædificia,licèt aliter sit sta-
tutum in speciali casu huius c.de quo in iuribus hic alleg. in 2.
glo.& in l.pupillus.§.incola.& l.mille passus. & l. collegarum.
§.j.ff.de verbo.signifi.& 63.distin.ego Ludouicus.& 1.q.j. sicut
Christus, & quod ibi no.&c. ff. de contrahen.emptio.l.quod
creditor.§.fina.& C.de bonis vacan.l.2.lib.10.& ff.de leg.3.præ
dijs.§.fin.Ioan.Andr. ramen hic videtur velle contrarium, di-
cens quod si priuilegium sit cõcessum ciuitati, vel ciuibus, in-
cludit ciuitatem,suburbia,& continentia ædificia,& natos ibi
dem,siue de ciuib. cogitauerit vt vniuersis, siue vt de singulis,
vt l.ciuibus.& l.cum senatus.ff.de reb. dub. nisi aliud appareat
de mente concedentis,cum illa sit sequenda, vt in c. pen. s̃. de
concel.præben.eod.lib.vel nisi vsus loquendi, vel regionis cõ
suetudo aliud inducat,cum illi sit standum,s̃.de spon. ex lite-
ris.secundum Ioan.Andr.contra cuius dictum facit iste tex.vbi
est speciale, quod contineantur suburbia & continentia ædifi
cia,ergo in contrarium est regula & ius commune,vt patet ex
tex.hic.facit ca. pręsenti.§.loca.s̃. de præben.eod.lib.& ibi per
Archid.secundum Domini. imo idem Ioan. And. videtur vel-
le contrarium,dum post Archid. hic dicit,quòd iste tex.decidit
dubium,a quo loco incipiat diœcesis,de quo in c. Rodulphus.
s̃.de rescri.vt scilicet incipiat a murorum ambitu,cum nomine
ciuitatis non comprehendatur vltra murorum ambitum,de vi
verborum,nisi in casu hic speciali expresso,licet Vinc.in d.ca.
Rodulphus. velit quod incipiat a continentibusædificijs, &
non bene,nisi quo ad casum c.statutum.§.j.s̃.de rescri.eod.lib.
& ibi per glo.in ver.ciuitas.secundum Ioan. Andr.hic. Et ideo
Bart. in l.2.ff.de verbo.signifi. videtur tenere quod licet appel.
patrię comprehendantur continentia ędificia,vt in l. vxorem.
a §.ligauerat.ff.de leg. 3.tamen appellatione [a] ciuitatis contine-
tur tantum,quod muris cingitur,vt ibi,& in l.nam quod.§. pe.
ff.de penu lega.quod tamen limita primo in casu huius cap.ut
hic patet.Secundo limita in casu d.c.statutum.in ver.ciuitas.s.
quod causæ possint audiri in suburbijs, de quo dic vt ibi. Ter-
tio limita in beneficijs, quæ latius interpretantur quam priui-
legia,vt no.in l.fin.ff.de consti.principum.& in cap.olim. s̃. de
uerbo.sign.unde si princeps concedit alicui ciuitatem, inclu-
duntur tunc etiam suburbia & continentia ędificia,& adiacẽ-
tia pertinentia & territoria,ut in l.j.§.cum urbem.ff. de officio
præfec.urbis.& in l.si quando.C.de bon.uac.lib.10. secundum
Ioan.And.hic,& Barto.in d.l.2.Quarto limita in priuilegijs,eo
casu quo larga deberet fieri interpretatio, & ita procedat dictũ
Ioan.And.de quo s̃.& facit tex. hic ibi,interpretationem laxio
rem probans. quod ex larga interpretatione comprehendan-
tur suburbia, & continentia ædificia. Quinto limita, quando
nomen ciuitas apponitur post nomen proprium, ut Perusina
ciuitas,quo casu continentur suburbia,& continentia ędificia
ut d.l. 2. sicut & quando nomen proprium tantum exponere-
tur,ut si dicatur, Perusium uel Bononia,ut ibi,& in d.l. nã qđ.
§.sed unius.secus si ciuitas pręcederet nomẽ proprium,ut ciui-
tas Perusina,quia tunc uenit id quod muris cingitur, secũdum
Barto.in d.l.2.Sexto limita,quia testamenta debent confici se-
cundum consuetudinem loci, in quo quis testatur, & tunc li-
cet una consuetudo esset in ciuitate,& alia extra, & testamen-
tum fiat in suburbijs,debet seruari consuetudo ciuitatis, quia
in ciuitate fieri dicitur,quod fit in suburbijs,ut est tex.no. in l.
pen.§.Romæ.ff.de excu. tut. & per Bal.in l.2. C.quemad. testa.
ape. Vltimo limita, quando ciuitas non ponitur pro loco, sed
pro personis,cum tunc ueniant suburbia continentia ædificia,
& territorium etiam comitatense, ut si fiat legatum,uel conce
datur priuilegium ciuibus, ut in l. qui ex uico.ff.ad munici.&
no.in l.ciuitas.ff.si cer.pet.secundum Bart.in d.l.2.Sed Io.And.
uidetur uelle contrarium s̃. dicens quod priuilegium conces-
sum ciuitati uel ciuibus non extenditur ad castra, uillas, uel
diœceses,

ADDITIO.

a Nico.Sup.Appellatione ciuitatis. Adde,an ueniant terræ sibi recommendatę, uide Pet de Ancha in cle.ne Romani.§. sane. de electio.ubi dicit,quod non, & ibi etiam dicit se consuluisse Senis.
Vin.God.Adde,quod ratio adduci potest, quia ciuitas recommendata non dicitur subdita,Cur.Iun.consi.204.lib.2.

diœceſes,niſi apparcat de mente concedentis,vel niſi commu
nis vſus loquēdi alind inducat.Quare vr̄ fienda differentia, an
priuilegium ſit tale in quo debeat fieri larga interpretatio, &
procedat dictum Bar.in d.l.2.ſecus ſi ſtricta. & ita procedat di-
ctum Io.And. hic,& ſic non ob. l.eius.ff. ad municipales. quia
loquitur in fauorabilibus.& hæc faciunt contra Ange.in l. in-
ſulæ.ff.de iudi. dicentem repreſalias conceſſas contra ciuitatē
comprehendere etiam comitatum, nam hr̄, ꝙ in odioſis de-
beret fieri reſtrictio ad ciuitatem tantum. †Et vide per glo. &
3 Doct.in l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus.ff.de dam.infec. an priui
legium conceſſum ciuitati quo ad præſcriptionem extendat
ad eius villas & caſtra.de quo etiam in l.fin.C.de ſacroſan. ec-
cle.Et vide etiam per Inno.& Doct.in c.dilectus.de capel.mo.
an præſcripta iuriſdictione ſeu quæſita quaſi poſſeſſione iuriſ-
dictionis in ciuitate intelligatur quæſita in eius caſtris vel vil-
lis.In glo.2.in fi.patet ergo iuncto tex.ꝙ tunc interdictum ciui
tatis caſtri vel villę trahitur ad ſuburbia, & continentia ædifi-
cia,quando ſunt continentia ædificia, alias ſecus, vt probat̄ in
tex.& j.§.proxi.& propter hoc non videtur procedere quod di
xit Domi.in c.quoniam.s̄.de immu.eccle.eo.lib.volens per il-
lum tex. ꝙ interdicta terra alicuius intelligatur etiam interdi-
ctus eius diſtrictus, nam vt hic patet interdictum non trahitur
niſi ad ſuburbia & continentia ædificia, ſecus verò in his quæ
4 non eſſent contigua.†In gl.in ver.prædicta.in fi. patet ergo ex
gl.& tex.eſſe diuerſa ciuitas,caſtrum, & villa.de quib. hic ple-
a ne per Io.And.ponentem primo quid [a] ſit ciuitas.& dicit ꝙ eſt
collectio multorum hominum ep̄m habens, & muris & foſſa
tis vallata. & ita loquuntur Italici, ſed vltramontani loquūtur
ꝙ ciuitas dicatur ēt illa,quæ non habet ep̄m,vt probatur in c.1.
s̄.de priui.& facit quod no.80.diſt.epiſcopi.& c.illud.ſed alij di
cunt,ꝙ ciuitas eſt collectio ędificiorum facta per multitudinē
hominum ſimul habitare volentium.& ita tranſit hic Ioā.An.
b Et adde,ꝙ licet ſm̄ opi. aliquorum non ſit neceſſe, ꝙ [b] ciuitas
habeat ep̄m,vt no.per Pe.de Anch.in d.c.ſtatutum.§. j. tamen
vnum ſignum certum demonſtrationis ꝙ ſit ciuitas, eſt ſi ha-
bet ep̄m,vt no.in d.§.j.& ibi per Bal. hic dicentem, ꝙ proprie
non eſt ciuitas,niſi habeat muros & ep̄m. & ēt dicit,ꝙ ſm̄ allu
ſionem vocabuli ciuitas dr̄ quaſi ciuium vnitas, vt hic per eū.
Et an appel.ciuitatis comprehendatur diœceſis. vide no. in d.
c.Rodulphus.& per gl.in c.j.s̄.de rerum permu.eo.lib.& in ca.
fi.s̄.de præben.in 1.glo.& ibi per Imo.& qđ no.in c.j.s̄.de cēſi.
5 eo.lib.in prin.†De caſtro vero,Io.And.refert hic Io.Mo.dicen
tem,ꝙ dr̄ caſa ſtricta, quia habitatio caſtri non debet eſſe diffu
ſa,ne multa cuſtodia egeat:vel dr̄ caſa alta,ſiue fortis,& ſic mu
nita muris ſeu vallo,vt l.quicunque.C.de agri.& cen.lib.10. &
de iure communi ſubeſt ciuitati,vt in d.l.qui ex vico.ſm̄ Pe.de
Anch.in d.c.ſtatutum.§.j.Et dicit hic Io.And.ꝙ ſm̄ hęc caſa for
tis palatium vel caſtrum poteſt eſſe ſine diſtrictu vel territorio
ideſt,iure terrendi,ſm̄ l.ſi pupillus.§.territoriū.ff.de ver. ſig. ꝑ
ſingulas enim prouincias poſſunt feudorum dn̄i ipſa ambitu
murali vallare,vt in l.prouincias.C.de ędi.priua.& l.1.eo.tit.&
ff.ꝙ vi aut clam. l. pe.& fi.Et iſto caſu procedit quod dicit Inn.
in c.cum ad ſedem.s̄.de reſt.ſpo.vt ibi no.per Io.And.in gl.no.
libellum.vbi dr̄,ꝙ caſtrum a iure non habet pertinentias, nec
limitationē,ſed facto hominum hoc conſueuit haberi, & hoc
ſecundo non pōt intelligi,qđ no.s̄.de reli.do.cum vene. & ibi
per Io.And.in glo.2.ante fi.& in c.cum ab eccleſiarū.s̄. de offi.
ord.ſuper 1.gl.& in c.dilecta.s̄.de exceſ.præla.ſuper 1.gl. no.ſm̄
Io.And.De villa autem dicit Io.And.ꝙ dr̄ a vallis quaſi vallata,
quia nō munitione murorū,ſed vallatione fortificat̄,ſm̄ tamen
vulgare ultramontanorum largius ſumitur. dicūt enim de Bo
nonia,ꝙ eſt pulchra uilla uel magna uilla,ſm̄ Ioā.And.& dicit
Pe.de Anch.in d.§ 1.ꝙ uilla dr̄ ſine munitione murorum uallo
uel foſſo,ut in l.ſi hęres.la 2.ff.de leg.2.nec hēt iuriſdictionem,
ſed ſubeſt ciuitati,ut d.l.qui ex uico.De oppido uero dicit Ioā.
And.ꝙ aduerbialiter ponit̄ pro ualde.2.q.7.laicos.ſed noīaliter
ponit̄ pro qualibet ciuitate p̄ter Romā. Itē pro caſtro magno,
ut in d.l.ſi pupillus.§.oppidū.ſm̄ Io.An.De municipio uero di-
cit Io. And. ꝙ eſt locus habens a principe aliquod ius maioris
uel minoris officij,uel dr̄ de munerib.uel officijs,quia munera
uel tributa debita reddit.Et ut dicunt quidā, municipium pro-
priū dr̄ caſtrum munitiſſimū, municeps tn̄ largius ſumitur in
l.j.ff.ad municip.ubi de hoc ſm̄ Io.And. De prouincia uerò ui-
de gl.no.in l.fi.C.de præſcri.30.ann.uolentē, ꝙ hodie quælibet
ciuitas habens iuriſdictionē de per ſe ēt quæ non ſubeſt pręſi-
di,dicat̄ facere prouinciā de per ſe, ibi tn̄ tenet Cy. ꝙ cōis uſus
c loquendi attēdit,quæ [c] dicatur prouincia,alibi tamen aliter ſu
d mit,ut no.in l.coram.s̄.de elec.De [d] diœceſi uero uide no.in d.
c.Rodulphus.& ſcias,ꝙ diœceſis dr̄ reſpectu ſpiritualium,ter-
ritorium uero reſpectu temporalium,ut uoluit gl.no.in Auth.
qūo oporteat ep̄os.§.ne aūt.& de territorio uide in d.l. ſi pupil
e lus.& per gl.in cle.ne Romani.de ele. De [e] comitatu uero uide
in l.mili.§.miſſionū.ff.de re milita. Et de diſtrictu uide in c. j.§.
ad hoc allodium.de pace iura.fir.ut per Bar.in d.l.2. & in extra
uaganti qui ſint rebelles,in uerbo,Lōbardię.& in l.1.C. de me
6 tropo.ubi multa circa hoc ponit.†In gl.1.uilipendi.in fi. & pro
pter hoc tenet hic Archi.ꝙ interdicta ciuitate, caſtro, uel uilla
ēt ab hoīe,ſint interdicta ſuburbia,& cōtinentia ędificia, & in
iſtis non expreſſis erit interdictū iuris cauſatum ab interdicto
hoīs,ſm̄ Io. And.ↄ̄,quia ſuburbia & cōtinentia ędificia ueniūt
ex ui uerborum,unde ab hoīe dicuntur interdicta, ut s̄.in tex.
& hoc dictum procederet, qn̄ proferens ſn̄iam habebat iuriſ-
dictionē tam in loco interdicto, q̄ in ſuburbijs & cōtinentib.
ędificijs, ſecus ſi ſolum in loco interdicto, quia tunc ſuburbia
& continentia ędificia erunt interdicta non ab homine, ſed a
iure,pōderata mēte huius tex.ſm̄ Io.Cal.in d.2.membro, uer.
circa qđ quęro.Sed Pe.de Anch.hic ↄ̄, ꝙ tunc ſuburbia & con-
tinentia ędificia non intelligantur interdicta ēt a iure ex mēte
huius decre. quæ locū habet, qn̄ ſunt de eadē iuriſdictione cū
ipſo loco,ut patet ibi,in ipſorum,tunc enim non ſunt illorū,ſi
ſunt alterius iuriſdictionis,ut l.2.§.alterius.ff.de relig.& ſump.
Sed certe cum cā ſit hic expreſſa in tex. ſ. ne uilipendatur ſn̄ia
interdicti,primum dictum ur̄ uerius, & a rōne expreſſa fit ex-
tenſio ēt in correc.ſm̄ glo.no.in cle.j.in uer.eligatur.de ele. &
maxime in fauorem animæ, ſicut eſt hic, unde a iure extendit̄
dictum interdictum,ut ſuburbia, & continentia ædificia con-
prehendat.Quis aūt abſoluat ab interdicto,cōcludit hic Arch.
ꝙ ab interdicto iuris ſi ↄditor non reſeruauit ſibi abſolutionē,
poterit diœceſanus abſoluere,ut s̄.eo.tit.nuper.& no.in c.gra
ue.de præb.& ibi per Ioā.And.Sed ab interdicto hoīs ipſe, qui
impoſuit,uel eius ſuperior,ſm̄ no.in c.uenerabilib.s̄.eo. Quid
aūt ſi ſingulares ꝑſonę de uniuerſitate ſunt excōicatę a iure ꝓ
delicto,& pro eodē eſt ipſe locus interdictus, ſed abſolutio ex
cōicationis eſt reſeruata Papę, & de abſolutione interdicti nō
eſt facta mētio,dic ꝙ tunc ipſa abſolutio ur̄ reſeruata,ar.l.fi.C.
de nup.s̄.de conſti.tranſla.ſm̄ Archi.Sed in ↄ̄rium poſſet addu
ci,quia duob.ſuppoſitis ex altero ſolo reſeruato, ur̄ alterū ſolū
conceſſum,s̄.de reſcri.nonne,ſm̄ Io. An. cuius dictū eſt uerius
ſm̄ Do.pro quo facit gl.in uer.excōicationis.in cle.j.§.uerū. de
hęreti.In gl.in uer.continentibus.in fi.Ioā.Cal. in tractatu, de
eccleſiaſtico interdicto,in 2.membro,uer.ſed q̄ dicant̄.conclu-
dit ꝙ ſuburbia & continentia ponunt̄ hic in tex.ut diuerſa, ut
patet ex copula &,& ex dictione, uel.dici pn̄t ſuburbia burgi
extra & propè ciuitatem poſiti, in quibus ſunt domus ↄtiguę,
continentia uero ędificia continent domos ultra burgos ſepa
ratas,& non ↄtiguas,ut ibi ꝑ eū,& hic ꝑ Do.Quantū uero du-
rent,& uſq; ad quem locum,ſtandum eſt conſuetudini ſtatuto
uel cōi uſui loquendi, ſi de his appareat, alias iudicis arbitrio
hoc eſſet terminandum,ſm̄ eum ibi.& facit glo.hic.

ADDITIONES.

a Nic. Supe.Quid ſit ciuitas.Adde Card.in clem.dudum.in §. ſtatuimus. de ſent. excommuni.Barto.in l.1.in §.ſinautem.ff.de noui ope.nuncia.Bart. in l.vrbis. ff.de verbo.ſignifi.
Vinc.God.Nota,quòd ciuitatis liberæ maxime intereſt, vt liberis hominibus repleatur.Ruyn.conſi.202.nu.6.lib.1.
b Nic.Sup.Quod ciuitas habeat epiſcopum.Adde tex.in c.vrbes.c.in illis. & ca. iſtud.80.diſtin.c. fęlix.c.multis.16.q.1.Barba.in c.1.in 1.no.de offi.ordi. Bar. in l.1.C.de metro.lib.10.
c Nico. Supe.Quæ dicatur prouincia.Adde Card.Alexan.in ca. ius Quiritum.1. colum.1.diſtinc.
d Nico. Super.De diœceſi.Adde glo.& Ang.in Auth.quomodo oportet epiſcopos.in §.non aliter.
e Nic.Sup.De comitatu.Adde no.in c.Rodulphus.De reſcri.Do.in cle. ne Romani.in §.ſane,de elec.
Vinc.God. Ciuitatis appellatione non continetur comitatus de ſtric.ſignificatione, Alc.in l.2.de ver.ſig.& Fely.in c. Rodulphus.de reſcri.

SVMMARIVM.

1 *Augumentum a ſimili ratione valet etiam in delicto, quando ratio eſt expreſſa in iure.*
2 *Interdicta eccleſia interdictæ dicuntur capellæ & cęmiteria.*

1 Ratione. †No.1.ibi,ſimili.ꝙ qn̄ rō eſt expreſſa in iure, li
cet arguere a ſimilitudine rōnis ēt in pęnalib.
qđ no.pro his,quæ hn̄r in c.conſtitutio.s̄.de ele. & in c. 1.& ibi
per gl.in ver.Italiæ.s̄.de temporib. ordi.eo. lib. Secūdo no.ibi,
a capella.ꝙ appellatione [a] ecclę venit capella,qđ inducit Do.ad
no.per

ADDITIO.

a Nic.Sup.Appellatione eccleſiæ.Adde Io.de Ana.conſi.23.inci.Videtur.

2 no.per Rotā in deci.258.†Vlti.no.ꝙ interdictum eccleſiæ extenditur ad eius capellas in cęmiteria contigua, etiam cõtrarium faciens diceretur violare interdictum, propter quod punit̄, vt in c.proxi.ſm Io.And.In glo.in ver.contiguis. in fi. vide no. in c.j.s̄.de conſecra.eccle.eo.lib.ſuper glo.contigua.In gl. in ver. ſepeliri.in fi.vbi Hoſt.idem tenet. ſed Io. And. remittit hoc ad no.in c.a nobis.el 2.in fi.pe.glo.& ad glo.2.in cle.eos. de ſepul. In glo.fin.in fi. & vide per Io.Cal.in d.tractatu. in 6. membro, ver.redeo. dicentem quod aliud cæmiterium cohærens cęmiterio interdicto non cenſetur interdictum, ſi paries eſt in medio, nec etiam cenſetur interdicta eccleſia cohærens eccleſiæ interdictæ, vt ibi per eum.de quo in d.c.j.

S V M M A R I V M.

1 *Temerarie agere dicitur, qui facit actum a iure ſibi prohibitum.*
2 *Irregularitas non incurritur, niſi in caſibus a iure expreſſis.*
3 *Irregularitas, an ſit de iure poſitiuo.*

Is qui. Celebrans ſcienter in eccle.polluta, vel pręſente excommunicato maiori nõ incurrit irregularitatem. hoc dicit vſque ad §.ſi vero.& habet duas partes, ſicut duo ſunt
1 dicta,& ſm ibi, ſi vero.†No.1.ſm Do.ꝙ qui ſcienter facit actum ſibi a iure prohibitum, dr̄ temerarie agere.ſic s̄.de elec. eo. lib, c.auaritiæ.& vide quod no, in cap.j. s̄.ne cle.vel mona.eod.lib,
2 †Secundo tene menti ſingulariter ibi, non ſit expreſſum in iure.& ita ſemper allegatur, ꝙ nunquam incurrit quis irregularitatem, niſi in caſib.expreſſis in iure, ex quo infertur primo, qui dicit aliquem irregularem ex aliquo facto, habet neceſſe hoc probare, quia non præſumit̄ nec inducitur niſi ſolum in caſib.
3 a iure expreſſis.†Tertio infertur, ꝙ irregularitas [a] ſit de iure po-
a ſitiuo.& ita tenuit Inno.in c.niſi.§.perſonæ.s̄.de renun.& in c, fi.s̄.de cle. excom. & pro tanto Innoc.ibi dicebat Pa.poſſe diſpenſare in omni irregularitate ſm Io, And.hic, & vide qđ no, per Spe.tit.2.§.iuxta.poſt prin.& per gl.magnam in c. ſicut dignum.s̄.de homi.In glo.1.in fi.& per Spec.in d.§.iuxta. ver. illud.In glo.in ver.nodatis.ibi, epiſcoporum. vide quod ibi no. ſuper gl.pe.& aduerte, quia vult gl.hic, ꝙ d.c.epiſcoporũ.nõ habeat locum in celebrante in eccle. polluta. & ita ſequitur hic Do. quia licèt ibi loquat̄ in celebrante in loco interdicto a iure, tñ ecc. polluta non eſt proprie interdicta, ſumendo interdictum proprie vt ſumi debet,& probat̄ hic in tex. iuncto tex. §, proxi. licet late ſumẽdo dicat̄ interdicta. & ita procedat quod no.Io.Cal.in d.tractatu.& ita dicit Do. eſſe tenẽdũ. licet aliud tenuerit Lap.in c.1.s̄.de conſe.eccle.eo.li.ſi tñ ſuperior expreſſe interdiceret celebrationẽ diuinorũ in loco violato, tunc bñ incurreret quis irregularitatem ibi celebrando, vt j.§. proxi. & no.in c.ex tuarum.s̄.de priui.& voluit Io.Cal.in d.2. membro, ver.ſed an celebrans, In gl.in ver.a iure.in fi.idem Hoſt. in c.fi, s̄.de cle.excõ.in d.§.iuxta.ver.in ſuſpenſis.& vide per Io. And, & Cal.in d.tractatu, in 2.parte, in vlti.col.in prin.

A D D I T I O.

a Nic.Sup.Irregularitas ſit de iure poſitiuo. Adde Inno.in c. ſi celebrat. de cler, excomm.Anto.de But.in c.ſuper eo.de biga. Abb.in c. 1. qui cle.vel vo. Io.de Ana.in ru.de cler.excomm.
Vin.God.Adde Felyn.in c.cum non ab homine. in fi. de iudic. & in cap. ad audientiam, de homic.

S V M M A R I V M.

1 *Interdictum, an poßit ſuſpendi.*
2 *Papa ſolus diſpenſat ſuper irregularitate.*
3 *Celebrans in loco interdicto ab homine, vel a iure, ſi non eſt publicatum vel denunciatum, an efficiatur irregularis.*

Is vero. Celebrans ſcienter in loco interdicto in caſibus nõ permiſſis, irregularis & ineligibilis efficitur.
1 h.d.ſm Do.†No. 1.ibi, priuilegiatus exiſtat.arg.ꝙ interdictum poſſit ſuſpendi, quia ex priuilegio iuris vel hominis celebrans in loco interdicto non eſt irregularis. ergo põt interdictũ ſubeſſe,& celebratio fieri ſm Do, Quid autem ſit de celebrante in loco, in quo eſt inducta ceſſatio a diuinis, an incurrat irregularitatem, hic per Arch.& per glo.in ver.ceſſare.in c.ſi canonici, s̄.de offic.ordi.eo.lib.& per Ioã.Cal.in d.trac.in 2.membro, in
2 2.col.†Vlti.no.caſum reſeruatum ſoli Papæ, quia ſolus [a] Papa
a diſpenſat in irregularitate contracta ex celebratione diuinorum.& vide in c.1.in fi.s̄.de re iudi.eo.lib.& in c.1.s̄.de ſenten. excom.eod.lib.& quid ſit in legato de latere, vide per gloſ. & Doct. in c. clerici.s̄.de cle.excom.In gl.in ver. ſcienter. in fi.ꝑ declaratione huius tex.& gl.duo ſunt videnda, primo, quomodo intelligatur tex.s̄.in ver.ſcienter.an illud procedat in habẽte notitiam de excommunicatione lata a iure, vel ab homine, ſi nondum erat publica per denunciationem, & videret̄ ꝙ excõicatio debeat eſſe publica, per tex.in c.epõrũ.s̄.de priui.cod. lib.in verſ.excõicatos publice. & qui dñr publice excõicati, vide ibi per Arch.& facit rõ, quia excõicatus non debet publice vitari, qñ excõicatio eſt occulta, puta quia non ſcitur publice. Sed bene deberet vitari ſecrete & priuate, vt in c.cum non ab hoie.s̄.eo.& per gl.in ver.publice.in cle.2.s̄.eo.glo.tñ in d.c.cũ non ab hoie. tenet ꝙ excõicatus ẽt citra denunciationẽ debet vitari, qñ id pluribus eſt notum.& ita ſequitur ibi d. Nic. & ſic vr̄, ꝙ tex.hic in prima parte,& c.epõrum. habeat locum in celebrante corã excõicato, licet non publice, dummodo ſit pluribus notũ de excõicatione, & ipſe celebrans hoc ſciuit. facit ẽt quod no.hic Arch.& gl.in d.cle.2.in ver.ſuppoſitus.& tex. hic in ver.ſcienter,& in d.c.epõrum. Si enim vni ſoli conſtaret de excõicatione, debet ille vitare excõicatũ, priuatè tñ non publice quantum poteſt ſine ſcandalo aliorũ.& ſi celebrare eſt volũtarium, abſtineat ſi põt ſine ſcandalo aliorũ, alias locum haberet pœna d.c.epõrum.ſine ſcandalo aliorum, quia alias nõ tenetur vitare occultè excõicatum, vt per gl.in d.cle.2.in ver.publice.& eſt de mente Archi, hic.& ita debet intelligi qđ no.Feder. in ſuo conſi.260.in fi.quod incipit, ad ea.vbi plenè de his.
3 †Secundo eſt videndum, quid de celebrante in loco interdicto ab hoie vel a iure, qñ hoc non eſt publicatum per denunciationem, an celebrans ibi ſit irregularis. Arch.hic diſtinguit pro & cõ,& finaliter concludit ꝙ ſic,& hoc niſi ſit occultũ. & ita tranſit hic Io.And.remittens ſe ad gl.in d.cle.2. & ibi gl. idẽ tñ fortè poſſet dici, ꝙ ẽt ſi illi ſoli eſt certum de interdicto, ꝙ tunc ſi poteſt ſine ſcandalo ibi non celebrare, ꝙ celebrando eſſet irregularis, cum celebrare dependeat a ſola voluntate agentis, vnde eſt in culpa agendo rem illicitam, ex quo ſcit & poteſt ſine ſcandalo abſtinere, pro quo tex.hic in verſi. ſcienter, alias ſi non poteſt ſine ſcandalo, tunc poteſt celebrare, ex quo id eſt occultum.& facit gl.in d. cle.2. in ver.publice.Si vero interdictum eſſet notum tribus vel quatuor,& ſic pluribus, & eſt notum ipſi celebranti, tunc omnino debeat abſtinere a celebratione, alias eſt irregularis, vt hic in tex.in ver.ſciẽter. licet interdictum non eſſet alias publicatum.& facit d.c.cum non ab homine,& ita videtur de mente Fede. in dicto conſilio, vbi vide ſingulariter ad hanc materiam.

A D D I T I O.

a Nico, Supe.Solus Papa diſpenſat in irregularitate.Adde Spec.in tit. de legato. §.nunc oſtendendum.in 9.col ver.31.
Vinc.God.Nota ad hoc, quod Papa in dubio non prçſumitur vti voluiſſe plenitudine poteſtatis.Ruy.conſi.63.nu.5.lib.5.

S V M M A R I V M.

1 *Chriſma, baptiſmus, pœnitentia, hæc tria ſacramenta poßunt conferri tempore interdicti.*
2 *Vſus rei ſi permittatur tempore vetito, videtur etiam permiſſa ipſius rei procreatio.*

C A P. XVII.

Voniam. Ponit dictum, cuius vrgentem rõnem ꝑmittit.†No.1. duo [a] ſacramẽ-
1 ta, quæ poſſunt conferri tempore interdicti. & idẽ
a de ſacramento penitentiæ, vt in c.fi.j̄. eod.& in c.ꝙ in te.s̄.de pęnitentijs.& dicit hic Io.And.ꝙ iſta duo ſacramẽta, de quibus hic, tp̄e interdicti non poſſent conferri alta voce, & ſolenniter, cũ hoc non exprimat̄ hic.facit s̄. c. permittimus. & idẽ Io.Mo,& Archi.hic,& Hoſt.in d.c.permittimus.licet prius aliud tenuerit ſm Io.And.dicentẽ ẽt, ꝙ qui ex cõtemptu omitteret recipere confirmationẽ, non eſſet verus Chriſtianus, ut
2 de conſe.diſt.5.c.1,& c.vt ieiunium.†Vlti.no.ꝙ permiſſo vſu rei tp̄e prohibito, intelligit̄ ẽt permiſſa procreatio eiuſdẽ rei, & ſic permiſſo conſequenti vr̄ nec non permiſſum antecedens, vt hic probat̄, ſm Do.Et ſic ad poſitionem conſequentis ſequit̄ poſitio antecedentis, vñ qui vult vnũ vr̄ ẽt velle antecedens, ſine quo ad illud perueniri non põt, vt in l.illud.ff.de acq.hęr. & ꝓp hoc dr̄ in l.fin.in fi.ff.de ſer.vrba.ꝙ cui concedit̄ hauſtus ad fontẽ, vr̄ ſimiliter conceſſum iter ad ipſum. Et cui eſt relictum horreũ, ad qđ erat via & tranſitus per domũ, vr̄ ẽt relictus ipſe trãſitus, vt ff.de ſerui.vrba.§.Olympico. In gl. pe. in fi. uide ibi per Inn.& Ioã.And.& an matrimonium poſſit ꝯhi, & ordines conferri tp̄e interdicti.de quo hic per Pe.de Anch.In glo.fi.in prin.no.hanc gl.de chriſmate & eius confectione.In ea.glo.in fi.facit c.pręterea.s̄.de offic.deleg.& l.ad rem mobilem.& l.ad legatum.ff.de procurato.

A D D I T I O.

a Nic.Sup.Duo ſacramenta.Adde tex.iuncta gl.in c.non eſt.de ſpon.
Vinc.God.Adde Car.in cle.1.§.2.j.oppo.de reli.& ver.ſan.qui ponit verſus videlicet, Maior in effectu Baptiſmus, corpus in eſſe Coniugium, ſigno maiori criſma miniſtro.

S V M.

SVMMARIVM.

1 *Interdicto aliquo principali, videtur interdictum conſequens ex eo proueniens.*
2 *Interdictus, an poßit per eccleſiam tranſire, & eam intrare, ſi ibi non celebrat, & nume. 3.*

CAP. XVIII.

IS cui. Suſpectus ab ingreſſu eccleſię celebrans
1 in ea diuina, eſt irregularis. hoc dicit, vſq;
ad §. talis. †No. 1. quod cũ interdicitur aliquid prin-
cipale, videtur interdictum conſequens & proue-
niens ex illo. ideo interdicto ingreſſu eccleſiæ, vr̄ interdicta di
uinorum celebratio. Vlti. no. ꝙ ſuſpenſus ab ingreſſu eccleſię
efficitur irregularis, quæcunque diuina officia celebret, dũmo
do celebret in ſuo officio, ſicut prius. facit c. 1. s̄. eo. tit. & lib. &
2 ibi de hoc, & j̄. in glo. † Sed an talis ſic interdictus poſſit per ec-
cleſiam tranſire, & in eam intrare, ſi ibi non celebrat, hic per
Archi. Io. And. & Do. & conclude generaliter. Et primo de cõ-
ſtituto tantum in mortali peccato, & talis poteſt intrare eccle
ſiam, vt per glo. 3. de pę. diſt. 3. qui ſanctas. & per glo. 2. 11. q. 3. nul
lus. & 1. q. 1. qui ſurdum. Secundo dę excommunicato minori.
& idem, nec talis peccat intrando eccleſiam, cum non ſit pro-
hibitus a communione fidelium, ſed a perceptione ſacramen
torum, vt s̄. de excep. a nobis. & in c. fi. s̄. de cle. excõ. & ita no.
Archi. 24. q. 3. vir cum propria. dicens etiam, ꝙ poterit intereſſe
miſſæ, dum tamen non cõmunicet, & tali non debet dari oſcu
lum pacis, cum illud ſuccedat loco cõmunionis. Tertio de ex-
communicato maiori, in quo dic ꝙ ſi talis vult intrare, vt au-
diat verbum Dei in illa, & poteſt, vt s̄. eo. reſponſo. ſecus ſi ex
alia cauſa, quia nõ poſſet, vt 25. diſt. perlectis. & 24. q. 3. clericus.
ſm Io. And. in c. nuper. s̄. eod. Quarto de illo, cui eſt interdictus
ingreſſus eccleſię. & dic quod ſi talis velit intrare eccleſiã tẽ-
pore, quo celebrantur diuina, cauſa orandi vel etiam tranſitũ
facere ſine oratione, & non poteſt, vt 5. q. 2. pręſenti. & hoc vbi
prohibetur celebratio diuinorum in eccleſia, ergo & ipſorũ
auditio, ſm Ioã. Andr. hic. Sed ſi intrat tempore, quo diuina nõ
celebrantur, & cauſa orandi, & non poteſt, 21. diſt. cleros. in fi.
& hoc tenuerunt quidam, vt dicit hic Ioan. Andr. aut non cau-
ſa orandi, & tunc bene poſſet intrare, ſm Inn. in c. ſacro. s̄. eod.
3 & Archi. in c. 2. s̄. de offi. deleg. eod. lib. †Sed vt dicit Ioã. Cal. in
d. tracta. in ſecundo membro, ver. nunc quæritur. hoc vltimum
non bene capit, videlicet ꝙ ſit licitum tranſire eccleſiam pro
factis ſuis, & non orare, quia videtur ꝙ interdictus ab ingreſſu
eccleſiæ pro nulla cauſa debeat ingredi. hinc eſt, ꝙ ſi moriat̄,
interim non poteſt ibidem ſepeliri, vt j̄. §. proxi. niſi dicatur, ꝙ
tex. hic in prin. & d. ca. præſenti. reſtringat ingreſſum eccleſiæ
quo ad celebrationem & auditionem diuinorum, & ſic ꝙ tpe,
quo in eccleſia celebrantur diuina, poſſit in eccleſia tranſire &
orare. ad hoc c. qui ſundet. & hoc ſibi placet, vt refert hic Pe. de
Anch. & Do. ita reſidentes, & ſm Do. non obſtat, quod dr̄ hic
de ſepultura, quia illa denegatur cum deceſſit impęnitens, &
de hoc conſtat, vt hic, §. proxi. ad hoc c. ex parte. de ſepul. Scias
tamen, ꝙ ille, cui eſt interdictus ingreſſus eccleſiæ, licet graui-
ter peccet, ſiue ingrediatur cauſa orandi, ſiue pro factis ſuis, ſi-
ue diuina officia celebrent̄, ſiue non, & ſiue audiat diuina ſiue
non, tamen nunquam incurrit irregularitatem, etiam ſi audi-
ret diuina, vel oraret, dum ipſa diuina officia celebrantur, quia
ſolum audire diuina nõ inducit irregularitatem, ſed ſolum cũ
celebrat in ſuo officio in diuinis, ſicut prius, vt eſt tex. no. hic,
& extra hunc caſum non incurritur irregularitas, vt hic patet,
quæ irregularitas locum non habet, niſi tm̄ in caſibus expreſ-
ſis in iure, vt s̄. eo. c. is qui. & tex. hic ſolo iſto caſu irregularita-
tem inducat, vt hic, de quo per Io. And. & Do. & ſic ſequitur, ꝙ
laicus, cui eſſet interdictus ingreſſus eccleſię audiendo diuina,
vel etiam dicendo non fit irregularis, ex quo nõ agit reſpectu
alicuius officij ipſius ordinis. Item infertur, ꝙ clericus, cui eſt
interdictus ingreſſus eccleſiæ, audiendo diuina in eccleſia, vel
etiam dicendo non ſit irregularis, dummodo non agat in ſuo
officio, ſicut prius, vt hic in tex. de quo eſt dictum in d. c. 1. s̄. eo.
& ibi de hoc. In glo. 1. in fi. vide per Io. And. in d. c. 1. §. fi. In gl. in
ver. in ea. ibi, vel in domo, ſed quid ſi in cęmiterio eccleſiæ. &
videtur quod non poſſit, vt j̄. §. proxi. & etiam tenet gl. j̄. proxi.
In ead. glo. in fi. idem Innoc. & Hoſtien. in d. c. ſacro. & Specu.
in tit. de legato. §. iuxta. verſi. quid ſi quis. & Archid. hic, & in
d. cap. 2. vt hic refert Ioan. Andr. Et idem tenuit Ioan. Cal. in d.
tractatu, in 2. membro, in verſic. redeo ad propoſitum. ex quo
tex. hic ſolum prohibet in eccleſia, ergo ſecus ſi extra. quod ꝓ-
cedit, etiam ſi celebret in oratorio ſtricte ſumpto, ita quod nõ
ſit eccleſia, s̄. de cenſibus. ca. vlti. Secus ſi celebraret in eccleſia
nondum conſecrata, ex quo eccleſia eſt, vt in c. fi. s̄. de conſec.
eccle. ſecundum Ioan. Cal. in d. 2. membro. ver. ſed quid ſi is. &
prædicta non ſolum qñ talis, cui eſt interdictus ingreſſus eccle
ſiæ, celebrat per ſe, ſed etiam ſi celebrat cum ſocio, dummodo
principale officium celebretur in eccleſia, vt quia eps̄ vel præ-
sbyter celebrat in eccl'a, & diaconus ſic interdictus dicat euan
gelium extra, tunc ſit irregularis, cum vnum dicatur officium,
vt 7. q. 1. nihil. ſecundum Ioã. Cal. ibi, ver. ſed quid dicis. vbi etiã
dicit hæc verba eſſe, etiam ſi talis ſic interdictus miniſtraret in
eccleſia ſacerdoti calicem, vt ibi per eum inferentem, ꝙ ſi ſa-
cerdos ſcienter admittens talem ſic in interdictis ſit irregula-
ris, ex quo participat crimini & criminoſo, vt s̄. eo. c. ſi concu-
binæ. ſed hoc vltimum dictum improbat Do. j̄. §. proxi. per no.
per glo. in cle. eos. de conſan. & affi. & quia irregularitas non
ꝯhitur, niſi tm̄ in caſibus expreſſis in iure, vt d. c. is qui. Si verò
officium principale celebratur extra eccleſiam, vt quia eps̄ vel
pręsbyter celebrat extra eccleſiam, ſed diaconus vel ſubdiaco
nus cantat euangelium, vel epiſtolam, intra eccleſiam, ex quo
celebrat in loco prohibito, fit irregularis, vt ꝑ Io. Cal. ibi, ver.
reuoluto. & ſequitur hic Do. in fi.

SVMMARIVM.

1 *Prohibitus intrare locum ad certum tẽpus, videtur prohibitus quòd non intret, ſiue viuus, ſiue mortuus.*
2 *Sepultura in cæmiterio in quibus caſibus denegatur.*
3 *Interdicto ab ingreſſu eccleſiæ, an ſufficiat ſola pœnitentia, vt admittatur ad ſepulturam, vel opus ſit relaxatione.*

1 §. Talis. †No. j. ꝙ qui prohibetur intrare locum ad certũ
tempus, vr̄ prohibitus vt non intret, ſiue ſit viuus
ſiue mortuus. ꝙ facit vt relegatus ſeu bannitus a ciuitate per
certum tempus, ſi interim moriatur, non poſſit in dicta ciuita-
te portari & ſepeliri, ſm Do. & idem tenet Bar. in l. ſi quis. ff. de
2 cada. puni. †Secundo no. caſum, in quo denegatur ſepultura cę
miteriata, & alios caſus vide per gl. in c. ex parte. s̄. de ſepul. &
3 hic per Archi. †Vlti. no. ibi, niſi pęnituerit. ꝙ illi, cui eſt interdi-
ctus ingreſſus eccleſiæ, ſufficit ſola pęnitentia, vt admittatur
ad eccleſiaſticam ſepulturam, tutius tamen eſt ſecundum Ioã.
Andr. quod fiat relaxatio, quæ in morte fieri poterit etiam a ſa
cerdote, vt in cap. fin. s̄. de ſepul. imo etiam poſt mortem, ſi ſi-
gna contritionis appareant, vt in cap. a nobis. el 2. s̄. eo. In gloſ.
in ver. cæmiterio. in fine, & talis illuſio reprobatur, vt in cap. ſi
ſententia. in fi. & c. ſeq. s̄. eo.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio, ſuſpenſio ab officio, vel ingreſſu eccleſiæ non ſuſpenduntur per appellationem ſequentem. Quod limita vt hic ſequitur, & numero 2.*

1 §. Sanè. †Sicut excommunicatio, ita ſuſpenſio ab officio
vel ingreſſu eccleſiæ per appellationem ſequen-
tem non ſuſpenditur. h. d. Et idem eſt in ſententia interdicti, vt
non ſuſpendatur per appellationem ſequentem, licèt hic de
ea non fiat mentio, cum de hoc ſit expreſſum in c. ad hoc quo-
niam. s̄. de appel. Et rationem, quare huiuſmodi ſententię non
ſuſpendantur per appel. vide in ca. paſtoralis. s̄. de appel. quia
trahunt ſecum executionem, vnde non eſt locus ſuſpenſioni.
2 † Quod tñ limita primo, qñ pure proferuntur, ſecus ſi in diem
vel ſub conditione, quia tunc appellatio interpoſita ante diem
vel conditionem ēt poſt decem dies bene ſuſpenderet, ſm Io.
An. per no. in c. præterea. el 2. s̄. de ap. Scd̄o limita pręedicta pro
cedere, qñ ſciens ſe talibus ſententijs ligatũ, appellat, ſecus ſi
ignorans ſe excõicatum appellet, quia tunc bñ ſuſpenditur ꝑ
appellationem, vñ non debebit denunciari excõicatus poſt ip
ſam app. vt no. Io. And. in d. c. paſtoralis. ſm Lap. hic. Tertio li-
mita ꝑdicta procedere, qñ appellat̄ ab ipſis ſententijs cenſuræ,
alias ſi appellet̄ a declaratoria, vel pronunciatione iudicis, qua
pronunciat vel declarat aliquẽ incurriſſe excõicationem latã
ab hoı̃e, vel à iure, quia tunc talis ſnĩa declaratoria bene ſuſpẽ-
detur per appellationem, niſi eſſet notorium, vt in c. peruenit.
s̄. de appel. & facit qđ no. per Io. And. in d. c. paſtoralis. in verſi.
denunciare. ſm Lap. hic. & quid de eo, qui fuit excõicatus poſt
appel. pen. probationis articulo, an ſit vitandus. vide in c. licet.
s̄. eo. Et quid de excõicato poſt ſnĩam infra tempora data ad ap
pellandum, hic per Ioan. Mo. de quo in c. venerabilibus. §. por
rò. s̄. eo. In glo. in ver. ſequentem. in fi. tene menti gl. & idem ſe
quitur hic Arch. & Io. And. & Doc.

SVMMARIVM.

1 *Vagatio religioſis eſt prohibita, imo verò periculoſa.*
2 *Religioſus percutiens clericum ſecularem, an poßit abſolui ab abbate.*
3 *Monachus ſi non habet vnde vadat pro ſua abſolutione habenda, & monaſterium ſit pauperrimum, epiſcopus poteſt eum abſoluere.*

C A P. XIX.

Religioso. Potest episcopus absoluere religio
sum inijcientem manus in clericũ
secularem eo casu, quo posset clericum secularem.
h.d.Et habet duas partes,sicut duo sunt dicta. Secũ
1 da ibi,quamuis.†No.1.ꝙ religiosis est permaxime ipsa vagatio
prohibita,imo est eis valde periculosa,vt in cap.2.s̃. ne cle. vel
mo.eod.lib.de quo in c.cum sm̃.s̃.de præbẽ.eod.lib.& in c.fin.
s̃.de regu.No.ꝙ in prohibitis permissio facta circa clericos se-
culares nõ se extendit ad regulares, & hoc nisi de eis sit expſ-
2 se concessum,prout hic conceditur.†Vlt.no.tex.opti.proban-
tem,ꝙ religiosus percutiens clericum secularem nõ possit ab-
solui ab abbate,sed ab ipso episcopo.ex quo no.infertur,ꝙ ab
bas non possit absoluere monachos suos ab excõmunicatio-
a ne canonis,nisi in casibus tm̃ expressis [a] in iure,quantumcun-
que Abbas ipse dicatur iudex ordinarius suorum monachorũ,
vt in c.quanto.s̃.de offic.ordi.& in c.monachi.s̃.eo.& quantũ-
cunque absolutio ab excommunicatione sit de foro pęniten-
tiali,vt in c.2.s̃.de pęnitentijs.eo. lib. & ibi per glo.& quantũ-
cunque ipse abbas sit competens iudex, & confessor suorum
monachorum,vt 16.q.1.c.1.& in cle.1.§.sane.de statu regu. tamẽ
a sententia excommunicationis lata a canone abbas vel alius
inferior ab episcopo absoluere non poterit,nisi in casibus hic
expressis in iure,vt probatur hic.& facit cle.1.circa princ.& ibi
per glo.de priui. & ratio est, quia regulariter absolutio ab ex-
communicatione est casus reseruatus episcopo,vt per gl. in d.
c.2.& solis episcopis conceditur,vt in c.nuper.s̃.eo.& ita deter
minat Fede.in suo consi.14.limitans prædicta,nisi abbas habe-
ret iurisdictionem quasi episcopalem in sua ecclesia, & in mẽ-
bris sibi subiectis,arg.eius quod dixit Innoc.in c. statuimus. s̃.
de transa.& glo.in clem.1.de reb.eccle.ita sequitur do.Nico.in
c.monachi.ab excommunicatione verò lata ab ipso abbate si-
ne dubio posset ipse abbas absoluere,vt in ca.cũ in ecclesijs. s̃.
de maio.& obe.de quo j.in glo.In gl.2.ibi.leuiter percussit.no.
glo.ad intellectum c.peruenit.hic allega.inquantum glo. intel
ligit de leui non restringendo ad leuissimam, de quo in d. cap.
peruenit,super fi.j.glo.secundum Ioan.And.†In glo.in ver.ex-
3 hiberi.in fi.facit etiam ad hoc ratio præmissa, ne propter reli-
gionem sit deterior eorum conditio,secundum Ioan. And.di-
centem etiam,quod in casibus hic expressis poterit episcopus
absoluere religiosum, & nouitium, non solum si excõicatio-
nem incurrit cum est religiosus, sed ẽt si ante nouitiatum de-
liquit,ex quo episcopus poterat prius illum absoluere, & hoc
per rationem huius tex. & per no.per eum in d. c.de moniali-
bus.& in c.canonica.in 1.glo.s̃.eo.& ita transeunt hic Doct.de
quo j.§. proxi. Sed an poterit episcopus his casibus absoluere
monachos exemptos vel nouitios monasterij exempti.Io.An.
hic ꝙ sic,per rationem istius tex.ne detur materia vagãdi, quæ
ratio est pariter cõis ad exemptos,& non exemptos, & maxi-
me poterit absoluere exemptos,qui nõ delinquunt in loco nõ
exempto,de quo in c.j.s̃.de priui.eo.lib.super gl. in loco exem
pto,sm̃ Ioan.And.quod procedit etiam si tales religiosi exem-
pti essent abbates,vt patet ex no.per Ioã.And.in c. vniuersita-
tis.s̃.eod.secundum Lap.hic.Et etiam tenuit Fede.in suo cons.
14.vbi no.per eum de his.Sed do.Nico.in d.c.monachi. s̃. eod.
refert se in hoc disputando tenuisse contrarium in sua dispu-
tatione,quæ incipit, Duo clericali ordine. & refert etiam Ioã.
Andr.idem tenuisse in regula scienti. j. eod.de quo ibi dicetur.
& vide dicta in d.c.2.

A D D I T I O.

a Celsus. In casibus expressis. Adde quod Abbas non potest absoluere suum mo
nachum excommunicatum, nisi pro excommunicatione quam incurrit ex
constitutione regulæ suæ. vel nisi excommunicasset eum ipse met. & præter
has duas limitationes firmat regulam negatiuam,quod abbas non potest ab-
soluere suum monachum,vt per Fely.in c.2.col.1.in secundo notabili. & ver.
limita primo.& ver.limita secundo.eo.tit.in anti.

Vinc.God.Abbas,an habeat iurisdictionem episcopalem in locis sibi subiectis,
vide Franc.Aret.in consi.63.vbi plene.

S V M M A R I V M.

1 *Religiosus ante professionem an censeatur religiosus.*
2 *Inijciens manus violentas in nouitium incurrit sententiam excommuni-
cationis.*
3 *Nouitius non professus,an gaudeat priuilegio personæ ecclesiasticæ in om-
nibus,vel qualiter.*

1 §.Quamuis. †In tex.ibi,cum effectu. idest incommu-
tabiliter religiosus censetur,arg.l.si ita.§.
1.de lega.1.secundum Ioã.And.& sic patet ex tex.ꝙ appellatio-
ne effectualis & veri religiosi non comprehenditur nouitius,
qui non est tacite vel expresse professus. Et generaliter qñ sit,
a ꝙ nouitius veniat [a] appellatione religiosorum,& in quib.gau-
deat priuilegio religiosorum,vide per Do.in c.2.circa fi.& per
Doc.in c.beneficium.s̃.de regu.eod.lib.& per Feder.notabili-
2 ter in suo consi.31.in 6.colum.Vltimo no. ꝙ inijciens violentas
b manus [b] in nouitium etiam non professum incidit in sentẽtiã
excommunicationis,quod procedit, ẽt si talis inijciens sit eius
pater, quia licet pater possit eius filium impuberem reuocare
a religione,& coram superiore repetere,vt in c. 2. s̃. de regula.
non posset tñ eum violenter de ecclesia retrahere ab eius ha-
bitu,maxime si talis sit clericus,arg.c.eũ qui.s̃.de prębẽ.eo.lib.
& l.si quis in tantam.C.vnde vi.sm̃ Io.And.& vide no.in c.j.s̃.
3 eo.†In glo. in ver.non possit.in fi. & idem in tacite professo in
casu,quo est locus pęnitentię,infra triduum,s̃.de reg. eo. lib.c.
constitutionem.sm̃ Io.And.rñdentem hic ad l. statuliberũ. hic
alleg.vt hic per eum.& per Fed.in d.consi.circa fi. Cum igitur
nouitius dicatur religiosus,licet commutabiliter. item dr̃ per-
sona ecclesiastica,vt 12.q.1.duo.iõ est,ꝙ gaudet priuilegio eccle
siasticæ personæ,& sic priuilegio canonis, si quis suadente, vt
hic.Item priuilegio fori. & sic est coram ecclesiastico conue-
niendus,sm̃ Archi.hic,& Ioã.And.in d. c.beneficium.& tenet
Fed.in d.consi.Tenet etiam hic Archi.ꝙ talem nouitium prius
excõicatum per canonem, si quis suadente. poterit abbas ab-
soluere,ar.c.cum illorum.ver.& alibi.s̃.eo.vbi patet,ꝙ satis est,
ꝙ sit in habitu,& facit quod no.Inno.in c.monachi.s̃.eo.& te-
net Host.in c.statuimus.s̃.de regu.Licèt Inno.in d. c. cum illo-
rum.in ver.nos tamen.teneat ɔ̃rium sm̃ Io.And. hic dicentem
super hoc tenendum esse quod ipse tenet ibi concordãdo opi.
Inn.& ibi,& hic Io.Andr.tenet ꝙ ante professionem tacitã vel
expressam non possit eum absoluere.& ꝓ hoc facit tex.hic,vñ
si casus est talis, ꝙ possit eũ absoluere.requirat epm̃, vt hic in
prin.sm̃ Io.And.nec abbas deberet eum recipere, si scit eũ ex-
cõicatum,licet si recipiat teneat monachatus, nec poterit ab-
bas ipsum existentem in probatione absoluere,sm̃ Ioan. And.
ibi,& idem tenet Spe.in tit.de regula. in vlti.col. & hoc dũ est
in probatione.sed postea facta professione bene poterit abbas
eum absoluere,vt voluit Io.And.in d.c.cum illorum.& Hosti.
in summa eod.titu.§.quis possit.in fi.Et intellige,ꝙ tunc abbas
non possit absoluere nouitium,dũ est in probatione,qñ noui-
tius ante ingressum incurrisset excõicationem, alias secus, si
dum est in probatione,quia tunc abbas posset ipsum absolue-
re.& ita procedat dictum Inn.in d.c.monachi.sm̃ Io.And.in d.
c.cum illorum. & ita sequuntur hic Doc.quod tñ intellige, qñ
ipsam sententiam excommunicationis incurrisset, ex eo quia
percussisset alium regularem vel claustralem,secus si clericum
secularem percussisset ante ingressum,vel post, quia tunc non
abbas sed ep̃s posset absoluere in casibus hic expressis, vt d.c.
cum illorum.sm̃ Pet.de Anch.hic,& facit tex.s̃.in princ.huius
c.& ꝙ ibi dictum fuit.In gl.fi.in fi.& eodem priuilegio gaudẽt
etiam conuersi ecclesiæ regularis,vt in c.non dubium.s̃.eodẽ.
Quid autem de conuersis ecclesiæ regularis, vt hic per Pe. de
Ancha.& per Docto.in d.cap.non dubium. quod no. in clem.
cum ex eo.j.tit.1.& in d.c.duo.& 37.q.1.vt lex.& in c.1. s̃. de im-
mu.ecclesiarum.eod.lib.

A D D I T I O N E S.

a Nic. Supe.Veniat appellatione religiosorum.Adde Car. Alex. in c. in nomine
domini,23.dist.in 6.col.vbi dicit,ꝙ veniunt illi,qui non sunt professi.
Cel. Adde,quid in conuerso alicuius ordinis vel reg.vide Lud. Ro.sing. suis,
653. incip. fuit a me quæsitum per fratres sancti Francisci. de quo per Gemi.
in c.mulier.23.dist. Panor.in c.cum olim,col.pe.de arbi.& Fely.c.non dubiũ.
col.2.circa fi.eo.tit.de sen.excom.in anti.

Vinc.God. Quid de nouitio exeunte de monasterio ante annum professionis.
Vinc.Paliot.in consi,quod incipit,In nomine Sanctæ. post consi.46.Alex.in.
lib.4.& in consi.Barba.quod est in cons.vlti.eiusdem Alex.eo.lib.4.

b Nic.Sup.Violentas manus in nouitium.Adde Card.Zab.in capit. statuimus.5.
quęst.de regu.

S V M M A R I V M.

1 *Absolutio ab excõmunicatione debet fieri ab eo,a quo de iure fieri debet.*
2 *Absolui quis potest propter impedimentum ab eo, a quo alias absolui non
poßet.*
3 *Excõicatus & absolutus tenetur satisfacere iuxta proprias facultates.*
4 *Casus,in quibus quis est excommunicatus a canone, notantur hic iuncta
glo.super verbo canonis.*

C A P. XX.

1 Eos,qui. Habet duas partes. Scd̃a ibi, idem sta-
tuimus.†No.1.ꝙ absolutio ab excõica-
tione dẽt fieri ab eo, a quo de iure debet, vñ dicit
hic Io. And. ꝙ a sñia canonis debet quis absolui ab
illo,cui canon reseruauit,alias ab ep̃o, s̃. eod.nuper.Sed a sñia
hoĩs debet absolui ab excõicante,:& in eius defectũ vel negli-
gentiam

gentia m si est dele gatus,additur delegans.si est ordinarius, ad
ditur eius superior,vt probatur in ca. prudentiam.§.sexta.s̃. de
offic.deleg.& in d.c.nuper.& in c.pastoralis.& c.ad reprimen
dam.s̃.de offic.ordi.de quo in c.venerabilibus.s̃.eod.tit.& lib.
& per Io.Cal.in c.ab excommunicato.s̃.de rescri. & per Pau.
2 in clem.1.de rebus ecclesiæ.†Secundo no.ibi, ab alio absoluũ-
tur.ꝙ propter legitimum impedimentum,& in casu necessita
tis potest quis absolui ab alio , qui alias de iure absoluere non
potuisset.facit gl.in d.c.pastoralis.quod procedit non solum si
sit excommunicatus propter violentam manus iniectionem
factam in clericum,vt dicit Inn.in c. quamuis. s̃.eo.sed etiã ex
quacunque alia cã a snĩa iuris vel hoĩs , vt patet ex hoc tex.
licet Inn.in d.c.quamuis.aliud voluerit,& non bene sm Ioan.
And.& alios Doc.hic.Tertio no.ibi,pñtare.ꝙ tenent isti perso
a naliter comparere quamcito commode [a] possunt,& qñ dican
tur commode posse,no.per gl.antepe.in cle.si quis suadẽte. de
pęnis.& sic facit iste tex.ꝙ ex quo isti tenent personaliter pñta
re,ꝙ absolutio non possit peti per procuratorẽ,de quo hic per
Archi.referentẽ Inn.in c.cũ desideres.in prin.s̃.eo. & hoc cõi-
ter tenet in absolutione,q̃ fit in foro pęnitentiali, vt sic ꝑ pro-
curatorem fieri non possit,nec requirat introductionem in ec
clesia cum psalmo & oratione dominicali,11.q.3. cum aliquis.
sm Do.de quo ẽt per Spe.in tit.de procu.§.1.ver.item opponi-
3 tur.ver.21.& per Doc.in c.cum desideres.†Quarto no. ibi , sa-
tisfacturi. quod excommunicatus & absolutus debet satisface
re,& tenetur iuxta proprias facultates,vt in c.ea noscit.s̃. eod.
sm Archid. inferentem ex hoc, facultates ecclesiæ,quas habet
ad vsum ad id non teneri,vt 16.q.3.§.vlti.Pro quo facit cle. nolẽ
tes.§.1.de hære.& s̃.de ap.reprehensibilis.& no.in c. de multa.
s̃.de præben.in 4.gl.sm Ioã.And. Ex quo no.hic Do. ꝙ fructus
ecclesiæ capi non possunt pro satisfactione delicti per clericũ
commissi.de quo tñ vide in c.grauis.s̃.de deposito.& in ca.2.s̃.
de solu.Vltimo no.ibi,in eandam snĩam reincidere,quia est ea
dem genere , & sic non minor,sed similis pristinæ excommu-
nicationi.vnde vult iste tex. ꝙ sicut olim absolutus non parẽs
absoluenti reducebatur per hominem in pristinam excõmu-
nicationem,sic & hodie in his casibus reincidit ipso iure abs-
que ministerio hominis, quia alias si ad hominis ministerium
recurri deberet,esset necessaria causæ cognitio, & longus tra-
ctatus,ꝙ redundaret in aliorum dispendium , secundum Ioan.
Mon.& Io.And.Et ex his determinat Rota in decisio.399.quæ
incipit , Item si pronuncietur. ꝙ licet si declaretur quis male
absolutus a snĩa excommunicationis lata per hoĩem, & petat
reduci in eandem snĩam excommunicationis , debeat hæc re
intrusio fieri cum causæ cognitione parte vocata,& canonica
monitione præmissa,& iusta causa & probata,secundum Inn.
in c.ab excommunicato.super verbo,obtentis.in fi.s̃.de rescr.
tamen secus est in sententia excommunicationis lata a iure,
in quam reincidit quis ipso facto,vt hic in tex.& alia non sunt
necessaria,vt ibi plene per Rotam.Sed aduerte,quia hoc dictũ
procederet,qñ peteretur quem reduci in eandem snĩam excõi
cationis latam ab hoĩe, ex eo quia sit male absolutus , puta ex
falsa cã,vel quia non satisfecit , dummodo tñ sit absolutus per
eum,qui debebat de iure absoluere,secus si rõne impedimen-
ti quis fuerit absolutus ab eo,qui alias non poterat de iure ab-
soluere,quo casu si cessante impedimento non repñtat se co-
ram illo,qui debebat de iure absoluere,tunc reincidit ipso iu-
re in eandem snĩam excommunicationis,siue talis excõmuni
catio fuerit lata a canone,siue ab hoĩe,vt est tex. hic in princi.
vbi in hoc parificat̃ excõmunicatio lata a canone & ab hoĩe,
& isto casu ẽt in snĩa lata ab hoĩe, alias cognitio nõ esset neces
saria,vt patet ex tex.cogita tñ,an in casu istius decre. sit neces-
saria snĩa declaratoria,per no.in c.cum secundum.s̃.de hæreti
cis.& in tali snĩa requiratur citatio partis.& vr̃ ꝙ sic,non tamẽ
alia monitio,ex quo ipso iure reincidit.In gl.2.ibi,§. prælatus.
in fi.isti duo casus sunt hodie sublati per cle.quoniam. de im-
mu.eccle.In ea.gl.ibi,non computantur.sicut etiam inter hos
triginta casus huius sexti non computatur casus , qui additur
in c.exijt.in fi.j̃. de ver. signi. Nec etiam computantur duo ca-
sus , quos induxit Bonifacius post compilationem huius libri
per extrauag.detestandæ.& extraua.statuimus. secundum Io.
Andr.dicentem,quod de istis casibus Sexti enumeratis hic in
glo.pauci sunt Papales,idest reseruati Papę excepto quinto ca
su,23.28.& 30.post perseuerantiam duorum mensium, & non
prius,omissis casibus c. clerici. s̃.de immu.eccle.quę est reuo-
cata vt s̃. patet. Ex istis etiam casibus quatuor requirunt satis-
4 factionem ante absolutionem,quos vide s̃.eodem. solet.in gl.
in ver.manifesta.secundum Ioan.Andr.†In cad.glo. in fine,fi-
nis huius glo.fuit additio,& ex illis casibus notatis ibi,16. sunt
Papę reseruati,vt patet ibi in glo.Sunt etiam 30.casus iuris ve-
teris,quos enumerat Hostien.in summa.eod.titu.§.3.in princi.
secundum Ioan. Andr. hic. Quorum primus est, cum incidit
quis in hęresim iam damnatam, sicut sunt Arriani,& similes,
de quibus 24.q.j.ca. j. & 2.& seq.& generaliter quicunque per
Romanam ecclesiam vel episcopum in sua diœcesi tanquam
hæreticus fuerit damnatus, s̃. de hęreticis. ad abolendam. Se-
cundo,cum quis defendit vel receptat hęreticos, supra de hæ-
reticis.sicut ait.Tertio , si quis dicat Romanam ecclesiam non
esse caput,& ei tanquam capiti nolit obedire. 19. distinc. nulli
phas. Quarto , si quis in clericũ, vel personam ecclesiasticam,
vel religiosam manus inijciat violentas vel temerarias, 17. q.õ.
4.si quis suadente.& intellige de religioso, cuius religio sit ap-
probata,vt in c.fin.s̃. de religio.do.Quinto,cum potest quis de
fendere clericum a violenta manuum iniectione, & nõ defen
dit,vt s̃.eod.tit.quantæ.de quo tamen ibi per Ioan.And.& per
Docto.& in c.dilecto.s̃.eod.Sexto in illo, qui nec manum in-
iecit,nec aliquo modo consentit ꝙ hoc fiat , retinet tamen ip-
sum clericum inuitum ponendo forte eidem custodes, vel in-
fra domum aliquam inducendo,vt d.c.nuper.§.1.Septimo in il
lis,qui de cætero seruari fecerint statuta & consuetudines con
tra libertatem ecclesiasticam,prout hr̃ 11.q.j.§. hoc si quis.& in
c.nouerint.s̃.eod. Octauo in his,qui decętero talia statuta sece
rint,vt ibi.Nono in his,qui dicta statuta sumpserint. Decimo
in potestatibus & alijs officialibus & cõsiliariis locorum , vbi
hęc statuta & cõsuetudines decętero fuerint seruata,vel edita.
Vndecimo in illis,qui sm illa præsumpserint iudicare. Duode
cimo in scribentibus iudicata,vt hæc omnia hñr in d.ca. noue
rint.& ita debet intelligi c.grauem.eo.tit. vt ibi per Hostiẽ. &
Doct. Decimotertio in potestatibus laicis,& alijs officialibus
locorum imponentibus angarias , & alias exactiones indebi-
tas ecclesijs , sacerdotibus,& eorũ possessoribus,vel alia one-
ra imponentes,s̃.de immuni.eccle. non minus.& ca.aduersus.
vbi de his.& per Host.in summa,eo.tit.de immu. eccle. in §. a
quibus muneribus.ver.ab angariis,& sequentib.Decimoquar
to in illis,qui supradictis proxime successerunt,nisi infra men
sem excessum reuocauerint,vt d.c.aduersus.§.fi. Decimoquin
to in illis,qui per se vel alium falsant literas Papę cum suis fau
toribus , & defensoribus,vt in c. ad falsariorum. s̃. de crimine
falsi.Decimosexto in eo, qui scienter vtitur literis apostolicis
ab alio falsatis,vt in d.c.ad falsariorum.de quo ibi per Doct.&
per Host.in summa,de crimine falsi.§.& qualiter puniat̃.versi.
porrò.& sequentibus.Decimoseptimo in incendiariis, & vio-
latoribus ecclesiarum,s̃.eo.conquesti.& vide in c.conquestus.
s̃.de so.compe. Decimooctauo in eo,qui de tertia parte Cardi
nalium confisus nomen Papæ sibi vsurpauerit,& in eo qui ta-
lem receperunt,sm Host.in summa.in ti.de electio.§.qualiter.
sub §. & notandũ. Decimonono in eo, qui a paucioribus. quàm
a duobus partibus Cardinalium in Papam electus electioni
de se factæ consentit,& pro Papa se gerit,si humiliter noluerit
abstinere,vt in c.licet.§.præterea.s̃.de elec.Vigesimo in eo,qui
defert arma,& alias res prohibitas saracenis,vel aliud subsidiũ
impediunt in dispẽdium terræ sanctæ,vt s̃.de iudæis.c. ita quo-
rundam.& c.significauit.& c.ad liberandam.& c. olim. & ple-
nius per Host.in summa in tit.de iudęis.in rubri. Vigesimopri
mo cõtra magistros & scholares tractantes cum aliquo Bono-
niense ciue de ipsius hospitio in inquilini scholaris preiudi-
cium,seu eo irrequisito,s̃.de loca.c.1. Vigesimosecundo in his,
qui artem illam damnabilem, & odibilem balistariorum ad-
uersus Christianos & catholicos exercent,vt s̃.de sagitta. ca. 1.
de quo ibi vide. Vigesimotertio in participantibus in crimine
criminoso,& propter suum crimẽ excõicato,s̃.eo.tit.nuper. &
c.si cõcubinę. Vigesimoquarto in religiosis professis leges vel
physicam audientibus,s̃.ne cleri.vel mon.non magno.& c.su-
per specu.Vigesimoquinto contra plebanos,prępositos, & cã
tores,& alios clericos personatus habentes , nec non præsby-
teros leges vel physicam audientes, nisi infra duos menses de
stiterint,vt d.c.super spec.§.ꝙ si.Vigesimosexto in eo,qui sciẽ-
ter & sponte participat excõicato a Papa in diuinis officiis , vt
in c.significauit.s̃.eo.de quo ibi per Io.An.& Doc. Vigesimo-
septimo ꝯ principes,prælatos,vel alios,qui fecerint vel mãda-
uerint interfici quempiam Christianorũ per assassinos,vt in c.
pro humani.s̃.de homi.eo.li. Vigesimooctauo contra religio-
sos non

ADDITIO.

a Vinc.God.Nota, quod cõmodum ex qualitate oneris iniuncti declaratur etiã ex qua parte spectare debeat.Ruy. consi.116.nu.15.lib.4.

sos non deferentes habitum extra monasterium, vt in c.2.s. ne cleri. vel mona. eo. lib. Sed certe isti duo casus sunt de casibus huius sexti libri, vt hic in glo. Vigesimonono contra illos, qui Romanos aut alios Christianos pro negociatione vel alijs honestis causis nauigantes capere, aut rebus suis, spoliare præsumant, aut naufragium passos spoliant reb. suis, nisi moniti satisfaciant, vt s. de rapto. c.3. Trigesimo contra illos, qui scienter retinent a scismaticis beneficia, vel ordinationibus innitūtur a scismaticis factis, vt in c.1.s. de scismaticis. In glo. in ver. legitimum. in fine. intellige de impedimento perpetuo, vt s. eodem cap. quamuis. secundum Ioan. Andr. & alia exempla habentur in l.3. cum l. sequen. ff. de donat. causa mort. secundum Petr. de Ancha. In glo. in ver. decernimus. in princip. no. glo. quòd constitutio verbo decernimus, non dicitur veteris iuris declaratoria, sed dicitur noua constitutio. & vide aliàs per glo. in versic. receperit. in cap.1. de cleri. non residen. eod. lib. & ibi de verbo, statuimus. & j. §. proximo.

S V M M A R I V M.

1 *Legati factum an dicatur factum sedis apostolicæ.*
2 *Legatus potest absoluere a quacunque sententia excommunicationis.*
3 *Papa licèt absoluat ab excommunicatione in curia Romana, tamen pro satisfactione remittit ad partes.*

1 Idē. †No.1. q factum [a] legati non dicitur factū apostolicę se
a dis, cum hic ponantur vt diuersa, de quo tamen in ca. si
2 abbatem. s. de elec. & in c. hi qui. s. de præben. eod. lib. † Secundo no. ibi, a quibusuis sententijs, quod non solum Papa, sed ēt legatus potest absoluere a quacunque sententia excommunicationis, quod inducit hic Archi. contra opi. Hostien. Nam po
b terit legatus [b] de latere absoluere etiam excommunicatos pro enormi iniuria. de quo in cap. 1. s. de offic. lega. eod. lib. & licet opi. Archid. si vera, vt tenet Ioan. Andr. in ca. ad eminentiam. s. eod. titu. tamen non probatur hic in tex. vbi in nulla parte tractatur de potestate legatorum in absoluendo, sed de absolutis per legatos a sententijs, a quibus absoluere possunt quæcunque sint. facit quod no. in c. si gratiosè. de rescri. eod. lib. Nec est verum, q legati possint absoluere a quibuscunque sententijs, cum non possint absoluere in casibus reseruatis Papæ, de quibus s. in prin. in glo. 2. præter quam in casu manus iniectionis in clericum, vt s. de offi. leg. q translationem. & c. pe. Nec possunt absoluere nominatim excommunicatos a Papa, vel eius delegato. s. de offic. leg. studuisti. & de offi. ordi. pastoralis. in fi. & hoc nisi habeat super hoc speciale mādatum, super quo eis non creditur, nisi ostendant, vt C. de mandatis prin. l.1. vel nisi probent missionem & tenorem literarū, si literas perdiderint, vt s. de priuilegijs. cum olim. el 2. vel publicationem, cum sufficiat, q semel fuerint publicatæ, vt in auth. vt fratrum filij. §. illud. C. de test. l. publicati. & s. de fi. instr. si instrumenta. & facit quod no. per Inno. in c. venerabilis. s. de elec. fm Io. And. Pe. de Ancha. & Do. notantem ex hoc dicto, q licet legato de latere
c credatur [c] in his, quę veniunt generali mandato, vt no. 98. dist. nobilissimus. tamen secus est in his, quæ requirunt specialē cōmissionem. & facit quod no. in d. c. j. & vide per glo. & Doct. in c. sicut. s. eod. Tertio no. ibi, suscepturi pęnitentiam, q fit absolutio antequam imponatur pęnitentia pro peccato, quod facit ɔ gl. quæ est super verbo, audire. in cle. dudum. de sepul. & vltra no. iuncto tex. seq. q licèt quis satisfaciat pro iniuria delicti proximo suo, tamen debet etiam facere pęnitētiam de delicto, qd
3 est ɔ Dyn. in regula, peccatum. j. eod. lib. fm Do. † Vltimo no. q licèt Papa vel legatus absoluat excommunicatos ab alijs, tamen pro pęnitētia & satisfactione remittit ad suos ordinarios vel ad alios, qui sunt in partibus. & hoc ideo, quia in curia Romana, vel in curijs legatorum circunstantiæ, quæ ponderantur in imponendis pęnitentijs, vel quæ sunt arbitrandæ in satisfactionibus, non facilè possunt ibi sciri, ideo fit ista remissio, & quia absoluti non curabant adire tales, ideo fuit necessaria prouisio huius text. & facit cap. significauit. s. eod. secundum Ioā. Andr. vnde si adire illos contempserint, reincidunt ipso iure in eandem sniam, vt s. in ver. cōtempserint. & dicitur contēnere eo ipso, quod cessante iusta causa se non præsentat illi, vt no. 2. quæstio. 7. Metropolitanum. secundum Ioan. And. s. & vide dicta in d. clem. si quis suadente. In glos. in ver. idem in fine, scilicet illi qui absoluti fuerunt secundum formam huius §. a sede apostolica, vel legati eiusdem a sententijs excommunicationis quibuscunque. quod procedit in sententijs latis a iure, non ab homine, secundum Io. Mo. cum Papa vel eius legatus a sententijs latis ab homine non absoluat de stilo curiæ, sed remittat, & hoc, nisi quando delegatus absoluere non posset, vt s. de offic. deleg. quærenti. vel est mortuus, & alius non succedit in delegatione, vt s. de offic. ordi. pastoralis. vel quādo successor succedit in delegatione, sed non est spes de festina prouisione, vt s. de offi. dele. c. is cui. & hoc in delegato, nō in epō, cū epo succedat capitulū, vt s. de maio. & obe. c.1. secundū Ioā. Mon. qui putat quod absolutus a sentētijs delegatorum in casibus prædictis, si non pareat, non reincidat ipso iure, sed per sententiam hominis, vt sic stetur antiquę regulæ, nisi in eo in quo reperitur vitiata, vt C. de appella. l. præcipimus. Sed Ioan. And. in hoc contra per tex. in ver. a quibusuis sententijs, quod verbum est vniuersale, & latum. facit etiam tex. hic in princip. huius c. generaliter loquens. & de vtrisque exprimit secundū Ioan. And. & ita sequitur hic Pet. de Ancha. Sed Domi. hic refert Rotam in decisio. 97. quæ incipit, Item no. q vbi excōmunicatus. vbi videtur tenere cum opinione Io. Mon. & dicit, q si auditor excommunicatum ab homine absoluit præstita cautione de stando iuri, si non paret, non erit ipso iure excommunicatus, sed excommunicandus per sententiam. & hoc per dictum Io. Mon. hic, idem etiam & clarius tenet Rota in decisio. 439. quæ incipit, item si pronuncietur. Idem etiam tenet Rota in decisio. 487. quæ incipit, item si excommunicatus. Sed certe verior videtur opi. Ioan. And. cum iste tex. habeat locum in absolutione a quibuscunque sententijs, siue ab homine, siue a iure, vt hic in tex. Sed quæritur, an tex. istius §. habeat locum in absolutis ab alio, quam a Papa vel legato de latere. Ioan. Andr. hic quod non, cum tex. hic solum loquatur in Papa vel legato de latere. secus ergo in absolutis ab alijs. facit c. ad audientiam. s. de deci. secundum Domi. Dubium tamen facit tex. s. in prin. c. locum habet in absolutis etiam ab aliis quam a Papa, vt ibi patet, & fortè videretur in casu huius §. si absolutio fuerit facta ab alio quam a Papa, vel legato, tamen idem sit dicendum, & hoc propter identitatem rationis, quæ est expressa hic in tex. ne scilicet illudatur ecclesiasticæ censuræ, quo casu fit extensio ad alios, quando est eadem ratio, vt per glos. no. in versic. eligatur. in cle. 1. de elec.

ADDITIONES.

a Nico. Supe. Factum legati. Adde c. dilectus. de filiis præsby. Spec. titu. de leg. in §. minime ostendendum. §. legatus igitur. Ioan. And. in regula, indultum, de re. iur. lib. 6. in mercu.
Vin. God. Addè, an legatus de latere æquiparetur proconsuli, vel pręfecto prętorio, Fely. in c. super quæstionum. § quem vero. de offic. deleg. qui Fely. in c. mandata certarum. de præscrip. dicit, quod sunt honorandi sicut Papa.
b Nico. Sup. Legatus de latere absoluere. Adde gl. in c. excommunicamus, & ibi Car. Zab. in 1. q. de offi. leg.
c Nico. Supe. Credatur in his. Adde Docto. in cap. quod translationem, de offi. leg. Ioan. And. in c. cum ex literis. de restitu. in integr. & in extrauag. Bonifacii, incip. iniunc.

S V M M A R I V M.

1 *Ratihabitio requiritur, quando quid est meo nomine gestum, vt pœnam incurram.*
2 *Incunctanter exponitur indubitanter.*
3 *Approbans maleficium factum per alium non suo nomine peccat, non tamen mortaliter.*
4 *Clericorum appellatione larga comprehenduntur clerici seculares, regulares, & conuersi.*
5 *Retrotrahi dicitur dupliciter, vno modo quo ad actum, & eius tempus. Alio modo quo ad actum tantum, & non tempus.*

C A P. XXI.

1 Cvm quis. Habet duas partes, sicut duo dicta ponit. Secunda ibi, si vero. † Nota. 1. ibi, ratū habueris. q ad hoc vt obliget quis ad pęnā, non sufficit hoc eo q aliquid sit eius nomine gestū, non solū, sed requirit ratihabitio. qd procedit in gestis p nō procuratorē, secus si p procuratorē ēt gnalem, & hñtem ad id spāle mandatū, quo casu non requirit ratificatio, sed sufficit q sciat & non ɔdicat, vt j. c. fi. s. de iureiu. eo. lib. & in c.1. s. vt lite nō cōtest. & iō est, quia ex hoc resultat tunc ratihabitio psumpta, q sufficit, vt 2. q.1. votum. sicut dr in c. quātæ. s. eo. & ita voluit Io. Mo. in c. dilecto. s. eo, & Io. An. hic. Ex quibus infert primo fm Do. aliud esse ratum habere, aliud non ɔdicere, qd facit ad no. in c.1. in prin. s. de despō. impu. eo. lib. Scdo infert, q in gestis p procuratorē sufficit sola sciētia formæ ɔdictorię, vt inducat ratihabitio.
2 † Secundo no. ibi, incūctanter incurris, quia exponit idest indubitanter, & sine mora post ratihabitionem verā vel psumptā, facit l. tutor. §. j. ff. de admi. tut. fm Io. And. & sic patet, q ēt in delictis ratihabitio locū habet & obligat ratificantē, ac si per ipsum factum esset, de quo hic per Pet. de Ancha. & per Bar. in l.1. §. quoties. ff. de vi & vi ar. quod limita fm Do. nisi esset tale delictum, quod ad eius pœnam requireret non solum maleficiū, sed ēt tractatū per prius, quia tūc ratihabitio nō sufficeret, & pęna nō haberet locū. & ita pcedat gl. in c.1. s. de cōuer.

3 ner.infide.†Tertio no.ibi,penes. no. ꝙ approbans maleficium
factum per alium non suo nomine peccat,tamen non mortali
ter,sed venialiter,ſm Io.An.ꝑ no.in c.sacris.ſ.q.ꝑ me.cā.in vlti.
q.Vltimo no.tex.in fi.& ita alle.sic ĵ.eo.lib.in reg. ratum. & ibi
dicetur.In glo.2.ibi,Inn.dixit talem excōicatum non esse,ipse
tñ Inn.vr hoc tenere,qñ tam tarde pęnituit, ꝙ non potuit reuo
care,alias secus,vt hæc distinctio colligitur ex principio, & fi-
ne suæ gl.ſm Io.And.In ea.gl.in fi.idem Do.hic,& Bar.in l.de-
di.§.si seruum.ff.de condi.ob causam.ſm Pet.de Ancha. hic,de
quo per eum in cle.1.de renun.& vide notabiliter per Inno. in
c.ad audientiam.ſ.de homi.& per Bal.in l.1.C.de seruis fugi.Et
limita glo.hic,nisi mandāti possit culpa imputari,quia non cer
tiorauerit,quia tunc etiam quo ad Deum tenetur,vt in c.fin. ſ.
de iniurijs.Secundo limita gl.procedere,quando talia mādans
decessit post manus iniectionem,secus si ante,ſm gl. in c. mu-
lieres.hic alleg.& idem Inn.& Host.ibi,& Pet. de Ancha. hic.
Sed Gof.& Tan.ibi contra,quia intelligitur in eadem volunta
te decessisse,vt in c. maiores. ſ. de baptismo.& ideo concludit
Host.& Io.And.in d.c.mulieres.hoc procedere, qñ talis nō pę
nituit ante mortem, quia cū constet decessisse in peccato mor
tali,large excommunicatus est. & idem in effectu est de men-
te Archi.& Io.And.hic,& idem tenet do.Pet.& do. Nico. in d.
c.mulieres.licèt d.Ant.ibi distinguat, an mādatarius fuerit cer-
tificatus de morte,vel non,vt ibi per eum.Et vide quod no. in
c.cum laici.ſ.de iure patro.vbi ponuntur certi casus,in quibus
pęnitentia liberat a pœna. Quid autem si quis mandat vnū no
minatim ex [illegible] ibus clericis simul incidentib.capi,& alios duos
non grauari, & mandatario id exequi volente nominatus au-
fugiat,reus tamen eius & alij duo fuerunt capti, & se redime-
runt,an talis mandans vel eius nuncius sit excōmunicatus. Io.
And.refert hic Io.de Deo tenuisse ꝙ non, ex quo ꝯ volūtatem
ipsorum illi duo capti fuerūt, ſ. de simo.sicut quis.& de homi.
c.Petrus.quia tamen causam damni dederunt, puta eos teneri
de damno quod illi passi fuerunt,vt d.c.fi.Et pro hac decisione
4 in primo dicto facit tex.hic secundum Io.And.†In glo.in vers.
clericorum.in fi.no.ex gl.iuncto canone in ea alle. ꝙ appella-
a tione [a] clericorum in lata significatione comprehendūtur cle
rici seculares,regulares,& conuersi,ſm Do.de quo in c.nō du-
bium.ſ.eo.In gl.in ver.suo nomine.in prin.tene menti ex glo.
modum probādi ratificationem actus gesti per alium, & vide
quod no.in l.3.ff.de adimen.lega. & in l. quo enim. §.1.ff.rē ra.
hab.& per Inn.in d.c.ad audientiam.In ea. gl. in fi.an idem sit
de hæretico occulto,hic per Archi.& per glo.in ver.eoipso in
currant.in clem.1.in fi.de hæreticis. & ibi per Doct. Quid autē
de eo,qui sciuit aliquem verberasse clericum suo nomine,& ꝯ
dixit,postea ratum habuit,an sit excommunicatus.Fede.in suo
consi.232.quod incipit,scribatur.tenuit ꝙ non. Sed in ꝯrium fa
cit c.licet.ſ.de procu.eod.lib.& ſ.de præben.c.si tibi absenti.&
quod no.per Io.And.in c.si pro te.ſ.de rescri.eod lib.& facit c.
sicut tuis.ſ.de simo.ſm Lap. & Do. aliter se non firmantes. sed
Pet.de Ancha.hic videtur tenere, ꝙ talis non sit excommuni-
catus, cum non possit quis reprobare quod semel prius appro
bauit.& adducit quod no.in l.dispensationem.ff.de sol.& l. Pō
5 po.scribit si negotium.ff.de neg.gest.†In gl.in ver. incurris. in
fi.idem Io.Mon.& Archi.& no.ex glo.ꝙ dupliciter considera-
tur retrotrahi,vno modo quo ad actum & eius tēpus. alio mo-
do quo ad actum tantum,& non ad tempus. & ita trahitur hic
secundum Io. And. quod ideo est,quia cum excommunicatio
canonis sit pœna delicti, non ligat aliquem nisi cū delinquit,
ſ.de consti.c.2.& l.1.§.quotiēs.ff. de vi & vi ar. & etiam quia qñ
nullum est initium obligationis, obligatur quis solum a tem-
pore ratificationis, vt est quando quis mea cōtemplatione ver
beratur, cum ex illius facto ego non sim obligatus in aliquo,
vt 1. q. 4. cap. 1. & cap. sequen. Sed quando adest initium,vt in
obligatione conditionali,vel in prorogatione de re ad rem, vt
in cap. cum olim.de offic. delega. tunc ratihabitio trahitur re-
tro,vt in l.donationes.C.de donat.inter virum.secundum Ioā.
Andr. & ita transit hic Domini. quod sine dubio procedit in
excommunicatione,de qua hic, vt a tempore obligationis tan
tum liget, sed in alijs obligationibus de delicto vel contractu
nomine alterius gesto, & ratificato videtur quod ratihabitio
trahatur retro etiam a tempore actus gesti, a quo tempore ini-
tium obligationis videtur esse,ex quo obligatio non oritur ex
ipsa ratificatione, sed ex ipso actu propter ratihabitionem, vt
nota.in l.si pupilli.§.item quæritur.ff. de nego. gest. & in l. 1. §.
b persuadere. ff. de seruo corrup. de quo tamen dicetur in clem.
rati. ĵ. eo. lib. Et [b] an ratihabitio trahatur retro quo ad locum,
vt sic consideretur locus actus gesti,vide per gl.no.in ver.colla
tio.in cle.1.vt lite penden.& per Bar.in l.si proponitur.ff.de fi
deius.& in l.non solum.§.si mandato.ff.de iniurijs. & in l.is q
opem.ff.de furtis.& per Bal.in l.fi.C.si a non compe. iudic. &
hic per Pe.de Anch.in 1.col.in fi.

ADDITIONES.

a Nic. Sup.Appellatione clericorum.Adde c.ad apostoli.de re iud.lib.6.cle.2.de vi.& ho.cle.c.quoniam.& ibi Io.de Ana.de simo.
Vinc.God.Adde Io.Lup.in repe.Rub.de donat.int.vir.& vxor.col.73.appellatione tamen clericorum non veniunt monachi,Felyn.in c.fi.de simo.[illegible] circa prin.& in c.non dubium.de sen.excom.

b Nic.Sup.An ratihabitio.Adde in regula,ratihabitionem,de re.iur.lib.6.
Vin.God.Ratihabitio non inducitur nisi necessario inferatur,& a sciente actū nomine suo gestum,Ruy.consi.91.nu.10.lib.1.Nec retrotrahitur in præiudicium tertij,consi.72.nu.13.lib.3.Nec sufficit ubi forma deficit,Ruy.cons.69.nu.13.lib.3.& uide consi.70.nu.5.lib.3.& consi.8.nu.3.lib.4.

SVMMARIVM.

1 *Statutum rationabiliter, potest rationabiliter mutari.*
2 *Statutorū appellatione comprehenduntur canones Romanorum pontificū.*
3 *Chrismatis confectio qualiter permittatur tempore interdicti. & nu.4.*

CAP. XXII.

1 ALma. Summa & diuide vt hic in 1. glo. † Nota,
quod illud quod est rationabiliter statu-
tum & ordinatum,potest etiam rationabiliter mu-
tari & reuocari. sic ſ. de consangui. & affi. non de-
bet.& in l.1.C.de cadu.tollen. Secundo no.ibi, nulla. regulam
negatiuam, quod tempore generalis interdicti nulla diuina
officia vel sacramenta ecclesiastica sunt permissa ministrari,
vel celebrari,nisi in certis casibus in iure expressis, vnde dicen
ti talia fore permissa,incumbit onus probandi,in edictis enim
permissorijs certorum casuum, quod non reperitur expresse
permissum,subiacet regulæ prohibitiuæ,2.quæstio.6.consului
sti.& supra de transac.cap 2.& in clem.exiui.§.porro. de verb.
signifi.vnde vide per Ioan.Cal.in tracta. de ecclesiastico inter-
dic.in 6.membro. & de his etiam per Pet.de Ancha.hic ponen
tem etiam,an celebrans vel ingerens se diuinis tempore inter
dicti incurrat irregularitatem. de quo vide dicta in cap.1.ſ.eod.
a Tertio nota ibi, statutorum. † quod appellatione [a] statutorum
2 comprehenduntur etiam canones Romanorum pontificum.
Quarto nota ibi, vel ab homine. quod generale interdictum
in loco, poni potest tam a iure quam etiam ab homine, imo
etiam ab episcopo de consilio sui capituli, ſ. de excel. prælato.
cap.1.& plene no.in cap.2.ſ.de his quæ si.a maio.parte. Vltimo
nota,quod confessio seu pęnitentia tempore generalis interdi
cti est omnibus permissa tam sanis quam infirmis. Dicit tamē
Ioan. Cal. in d. tractatu, in 2.membro,quod si esset talis casus,
in quo veniret imponenda solennis pęnitentia, tunc non pos-
sent obseruari solennitates,quæ in illa requiruntur, de quibus
50. distinc.in capite.& idem Pet.de Ancha.hic referens ipsum
Ioan.Cal.tenentem, quod interdicti non tamen eorum culpa
gaudent etiam indulgentijs & remissionibus,vt patet ĵ.§. pro-
ximo.& facit quod no.ſ.de priuile. quod nonnullis. & in cap.
licet.ſ.eod.titu.& lib.In glos.in ver. sacramentis.ibi,baptisma.
& idem de catechismo,qui fieri poterit cum debito officio,ar.
cap.præterea.ſ.de offic. deleg. cum catechismus præcedat ba-
ptismum,& est eius pars,21.q.1.& facit quod habetur in c. quo-
niam.ſ.eod.imo etiam in ecclesia specialiter interdicta potest
quis baptizari,vel in fronte chrismari,vt in c.non est.hic alleg.
& in d.c.quoniam.secundum Ioan.Cal.in d.2.membro,in ver.
3 sed nunquid.& Pe.de Anch.hic.†In ea.glo.ibi, confectio chri-
smatis. intellige quod fieri debeat cum debita moderatione,
de qua ĵ.in §.adijcimus.vt tenet Archi.& Io.An.in d.c.quoniā.
alias faciens solenniter officium pro ipso chrismate, incurre-
ret irregularitatem,vt ibi no.Et intellige,si fiat chisma in loco
interdicto,sed non ab interdictis,quia ab ipsis nullo modo cō-
fici posset,secundum Ioan.Cal.in d.2.membro, & Pe. de An-
cha.hic.In ea.glo.in fi.vide in c.1. ſ. de sacra vncti. circa princi.
& ibi per Io. Andr.& conclude, ꝙ matrimonium per consen-
sum legitimum de præsenti potest quocunque tempore con-
ferri,vt in c.capellanus.ſ. de ferijs.etiam si ꝯhentes sint interdi
cti,secundum gl.hic,& Inno.in d.c.non est. Solennis tamē bñ
dictio tpe interdicti fieri non poterit,cum tale officium sit de-
putatum certo ordini,vt ſ.de secun.nup.c.2.& 3.ſm Hostiē.ibi.
Et hęc,qñ locus est interdictus, vel qñ essent interdicti ꝯhētes,
vel vnus ex eis, quo casu etiā fieri non poterit solennis bene-
dictio,

ADDITIO.

a Nic.Sup.Appellatione statutorum. Adde an comprehenditur ius cōe. uide in c.statutum.& ibi Do.de rescri.supra eo.lib.

dictio, quia non dẽt non interdictus simul cum interdicto cõi-
care, vt probatur in c. vt priuilegia. cum seq. s. de priui. & j. eod.
in §. adijcimus. secundum Ioan. Cal. in d. 2. membro. & Pet. de
Anch. hic, ponentem etiam de sacramento ordinis. de quo ibi
per Ioan. Cal. & plene per Io. And. & Docto. in d. c. non est. De
extrema verò vnctione dic, quod est prohibita tempore inter-
dicti, vt vide per Doct. in d. c. quod in te. s. de pęnitentijs. & hic
4 per Pe. de Ancha. †In glos. in ver. admittuntur. in fi. patet ergo,
ꝙ circa sacramẽta hodie nihil est immutatum, nisi circa pęni-
tentiam, secundum Io. And. & idem quod glo. tenet hic Archi.
& Io. Mon. imo plus tenuit Io. And. d. c. quod in te. quòd tẽpo-
re interdicti mulieribus prægnantibus, & partui appropinquã-
tibus non poterit dari sacramentum eucharistiæ, nisi periculũ
immineat. & idem Pe. de Anch. hic, & Io. Cal. in d. 2. membro.
licet do. Nic. in d. c. quod in te. dicat, ꝙ debeat considerari qua-
litas mulieris. Et an verisimiliter dubitetur de morte, vel non,
vt ibi per eum. Et eadem ratione non poterit concedi corpus
Christi intrantibus mare, vel bellum campestre, vel obsessis.
ad hoc quod no. in c. pastoralis. s. de offi. ord. secundum Pet. de
Anch. dicentem tamen, ꝙ corpus Christi posset tunc concedi
a etiam sanis [a] damnatis ad mortem, ex quo tales sunt in mortis
articulo. & facit cle. 1. de pęnitentijs. & ibi per gl. secundum Io.
Cal. ibi dicentem, quod quando portatur corpus Christi ad in-
firmum, poterit portari cum pulsatione campanellæ, & lumi-
b ne [b] præcedente, & alijs consuetis. & idem Pe. de Anch. hic, &
Fede. in suo consi. 67. & tenet Io. Cal. ibi, ꝙ corpus Christi pos-
sit dari tunc infirmo in præsentia personarum ibi astantiũ, vel
venientium, qui licitè poterunt videre & adorare, nec reperit
iure expressum, ꝙ visio tanti sacramẽti sit prohibita tempore
interdicti, nisi cum diuina officia celebrantur actualiter, & ita
potest intelligi quod no. in clem. 1. co. tit. circa prin. secundum
Pe. de Ancha. dicẽtem, ꝙ de presbytero celebrante missam nõ
est quæstio, ꝙ ipse possit sumere corpus Christi, cum debeat ce-
lebrare seruata forma §. adijcimus. j. eo. Alij autem nõ possunt,
vnde nõ vr̃, quod religiosi suis fratribus & sororibus, quorum
curam gerunt, possint tali tempore concedere eucharistiã, sm
Pe. de Ancha. hic, & Io. Cal. ibi.

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Sanis damnatis ad mortem. Adde gl. in clem. 1. de pę. & remis. & tex.
in c. quæsitum. 13. q. vlti.

b Nico. Sup. Et lumine. Adde tex. in c. sane. de celeb. miss.

SVMMARIVM.

1 *Consilium fauorem, vel auxilium dantes, an puniantur sicut perpetran-
tes delicta.*

1 a Illis. †No. primo ita puniri dantes auxilium, consilium, vel
fauorem in delictis, sicut & ipsi perpetrantes delictũ.
sic s. de her. eo. lib. c. 2. Secundo no. ibi, nequeunt, ꝙ obligatus
ad satisfaciendum admittitur ad pęnitentiam, licet non satisfa-
ciat, si satisfacere non põt. facit quod no. in c. 2. circa fi. s. de vsu-
ris. eod. lib. Tertio no. ibi, iurauerint. ꝙ sufficit iuratoria cautio,
quando quis non potest idoneam cautionem præstare, quod
facit ad no. per gl. in d. c. quamquam. Vltimo no. ibi, non est pę-
nitentiæ &c. quod pęnitentia non est concedenda illis, quorũ
dolo vel fraude positum est interdictum, nisi satisfecerint vel
cauerint, prout hic dicitur, nec eisdem proderint indulgentiæ
vel remissiones, cum non sint verè pęnitentes vel confessi, pro
ut requiritur, vt in clem. 1. de reliquijs & vene. san. licet aliud sit
in interdictis non propter eorum culpam, vt hic per Pe. de An-
cha. An autem ab ipsis interdictis poterũt licitè recipi mortua-
ria vel funeralia, & pro eis sit orandum. & dic ꝙ sic post pęnitẽ-
tiam, vt no. 11. q. 3. quicunque. & in c. fin. s. de exces. præla. secus
ante pęnitentiam iniunctam, 87. dist. c. fin. Sed aliæ oblationes
ab interdictis pęnitentibus, vel non recipi possunt etiam in lo-
co interdicto, per no. 90. distin. oblationes. In glos. in verbo, re-
laxatio. in prin. & vide per Inno. & Io. And. super fi. vltimæ gl.
in c. quod in te. hic alleg.

ADDITIO.

a Celsus. Auxilium consilium & fauorem. Adde Ang. Are. in suo trac. malefici. in
glo. & ei auxilium consilium & fauorem.
Vinc. God. Auxilium præstans, consilium & opem, quod non puniatur eadem
pœna. Hipol. in l. 1. col. 11. ver. ego autem. ff de sica. adducit duos tex. & quod
auxiliator mitius puniatur, ponit Soz. in cõsi 188. Visa bulla. vers. Sed iterum
instari posset. lib. 2. Et nota, quod auxilium dicitur præstare, qui stat armatus
cum delinquente. Fely. in c. sicut dignum col. 2. de homic.

SVMMARIVM.

1 *Officia diuina non possunt celebrari extra monasteria tempore interdicti,
absque violatione interdicti, & nu. 2.*

3 *Officia diuina quando celebrantur in ecclesia posita in loco interdicti, tria
requiruntur.*

4 *Campanæ non sunt pulsandæ tempore interdicti.*

5 *Distributiones quotidianæ quæ dantur pro diuino officio, debentur etiam
quando diuinum officium dicitur sine cantu subsistente legitima causa.*

6 *Sacramenta an tempore interdicti possint præstari extraneis in ecclesijs
positis in loco interdicti.*

1 Adijcimus. †No. primo ibi, in ecclesiis & monasteriis
a contrario sensu, quod extra ecclesias vel
monasteria tempore interdicti celebrari vel alia diuina officia
dici non possint sine violatione interdicti, secundum Pet. de
2 Ancha. & ita tenuit Io. Cal. in d. 6. membro. †Secundo no. ibi,
sicut prius. quod in ecclesiis existentibus in loco generalis in-
terdicti non solum possunt celebrari missæ vt prius, & sic con-
uentuales & peculiares, licèt in peculiaribus aliud tenuerit
Ioan. Mon. in sua additione, & non bene secundum Io. Andr.
hic, & Ioan. Cal. ibi in ver. sed dubitant quidam, sed etiam alia
diuina officia, seruata tamen moderatione de qua hic. quod ta-
men dicit hic Pe. de Ancha. procedere, quando est generale in-
terdictum in loco, quo casu tunc habet locum tex. istius §. adij-
cimus. qui sic debet intelligi. & secundum prin. huius ca. secus
si ipsæ ecclesiæ essent specialiter interdictę, tunc diuina officia
in eis celebrari non possent, etiam cum moderatione, de qua
hic, vt no. s. eod. tit. præsenti. de quo hic plenius per Pe. de An-
3 cha. & per Ioan. Cal. ibi. †Tertio no. ibi, submissa voce &c. qua-
tuor, quę seruari debent, quando celebratur diuinum officium
in ecclesia posita in loco interdicti, quorum cuiuslibet trans-
gressio violat interdictum etiam aliis seruatis, secundum Ioan.
Andr. hic, & induceret irregularitatem, vt in c. is [illegible] ui. §. 1. s. eod.
& ita tenet Ioan. And. in c. permittimus. s. eodem titu. Et hoc,
quando celebratur in ecclesia posita in loco interdicto, vt s.
sed si celebratur in ecclesia in loco, vbi est interdictus popu-
lus, & tunc cum interdicto populo non videatur interdictus
locus, poterit tunc in dicta ecclesia celebrari solenniter, & ia-
nuis apertis, vt prius absque violatione interdicti, interdictis
tamen exclusis, secundum Ioan. Cal. in d. 6. membro, & plene
4 per Fede. in suo † consi. 67. & no. in capit. si sententia. s. eodem
in glo. 2. de quo j. in glo. Quarto no. ibi, campanis, quod tempo-
a re generalis interdicti non [a] sunt pulsandæ campanæ etiam
paruæ, siue sint in ecclesia siue extra. intellige si pulsarentur
pro missa vel aliis diuinis officiis dicendis vt hic. & s. eod. titu.
quod in te. & tunc esset quis irregularis vt hic in tex. & ex his
quæ dicit hic Ioan. Andr. in versic. submissa. & in vers. campa-
nis. imo etiam nec pro canonicis horis notificandis licet cam-
panas pulsare, puta tertiis vel nonis & similibus licet de facto
ipsa diuina non celebrent tamen præsumitur quod pro cele-
bratione diuinorum pulsarent. & propter hoc dicit Ioã. Andr.
se sæpe redarguisse clericos & præcipue religiosos qui in eo-
rum festiuitatibus sonant campanas dictis horis, licet de facto
non celebrent, dicit tamen quod propter hoc non incurrant
irregularitatem. & idem Pet. de Anch. hic quod intellige quã-
do isti non celebrarent diuina, sed solum pulsarent. alias si ce-
lebrarent diuina officia cum pulsatione campanarum, tũc es-
5 sent irregulares, vt s. in tex. & ibi per Ioan. And. †Vltimo no. ꝙ
b vbi quotidianæ [b] distributiones dantur in officio debentur et
si diuinum officium dicatur sine cantu subsistente tamen legi-
tima causa secundum Domi. & forte posset dici id procedere
etiam sine causa per tex. d. c. permittimus. vbi probatur ꝙ pul-
satio campanarum & cantus nõ sunt de solẽnitate missæ, quia
peraguntur solennia missarum sine his quod inducit do. Ant.
hic ad relictum factum sacerdoti si annuatim dixerit solennia
vnius misse, vel si dixerit certas missas, quia non tenetur eas cã-
tare. & debetur legatum si dicatur missa submissa voce & non
pulsatis campanis & sine his dicuntur peragi solennia missa-
rum & aliorum diuinorum officiorum, vt in d. c. permittimus.
In glo. in ver. monasteriis. in fi. vide per glo. in ver. monasterio
rum. in capit. grandi. s. de supel. negli. eod. lib. In glos. in ver. in-
terdictis. in fine, tenet glos. quod alii etiam non interdicti non
admittantur ad audiendum diuina in talibus ecclesiis tempo-
re generalis interdicti. & hoc sine dubio procedit in laicis se-
cundum Pet. de Ancha. hic, & Ioan. Cal. in d. 6. membro. Quid
autem sit in clericis vel monachis aliarum ecclesiarum. Arch.
hic

ADDITIONES.

a Nico. Supe. Non sunt pulsandæ campanæ. Adde Io. Cal. in tractatu de ecclesia-
stico interdicto.
Vin. God. Adde, quod campanæ tempore interdicti pulsandæ non sunt, tamen
ad prædicationem possunt pulsari quoniam tempore interdicti potest prædi-
cari Card. in cle. 2. in q 6. de pęn. & remis.

b Nico. Supe. Quotidianæ distributiones. Adde gl. in c. vnico. de cler. non resi-
den. libro 6.

hic idem tenet, vt hic per eum. Sed hoc dictum dubium vr̃
nam ex eo ſequeretur, ꝙ beneficiatus vnius eccleſiæ in alia
tunc celebrare non poſſet. Item ſequeretur ꝙ ſi ſolus presby-
ter eſſet inſtitutus in eccleſia non poſſet celebrare cum ſeruiẽ
tibus, vel ſi haberet ſociũ, n ille eſſet abſens ſm Io.An. tenen-
tem, quòd tales clerici vel monachi aliarum eccleſiarum poſ-
ſint admitti ad celebrandum, vel concelebrandũ in talibus ec
cleſijs, & de his plene per Io.Cald.in dicto ſexto membro, vbi
tamen concludit, quòd ante factũ nõ fuit auſus aliquos, vt ex-
traneos admittere, ſed poſt factum ſatis concludit, quòd non
eſſet irregularis, vt refert Do.hic, quod procedit ſm Fed.in ſuo
conſi.87. in fi.in fratribus qui tranſitum facerent per conuen-
tum loci interdicti de licentia ſuperiorum, cum tales poſſint
dici de illo cõuentu ad quẽ declinant quo ad diuina officia &
eccleſiaſtica ſacramenta, ſicut dicitur in ſimili de peregrinis.
in c.j.s̃.de ſepul.& in c.omnis.de pęnitentijs.alias ſi eſſent ex-
tranei, tũc poſſet ſaluari dictum Arch.qui de ipſis ſentit, vt ibi
plene per ipſum, & hic per Domi.ita reſidentem.Et adde quia
dicebat Io.Cal.in d.6. membro, quod ſi rector ante interdictũ
habet ſeruientem laicum poterit ſuperueniente interdicto eũ
retinere ad ſeruiendum in diuinis, & eo recedente alium non
interdictum ſubrogare, cum tales ſeruientes & domeſtici gau
deant priuilegio conceſſo ab homine, vt in d.c.licet.& fortius
conceſſo a iure vt hic, & hoc niſi talis ſeruiens ſubrogatus eſ-
ſet de illis quorum culpa fuit latum interdictum, uel præſtite-
rit conſilium uel fauorem, ut d.c. licèt. de quo ibi plenius per
eum. Dicit tamen quod ſi ille laicus primo ſeruiens erat de po
pulo interdicto non poterit retineri ad ſeruiendum in diuinis
cum interdicti excludantur, vt hic, niſi in quatuor feſtiuitati-
bus, vt j.§.proximo.& ita debet intelligi d. c. licet.ſm eum di-
centem etiam quod laici habentes fraternitates & ſocietates
poterunt in eccleſijs ſitis in loco interdicto publice cantare lę
tanias rogationes & laudes, nec incurrunt irregularitatem, cũ
ordinem vel officium non habeant, nec putat eos peccare, q̃a
non ſunt prohibita talia per interdictum, niſi eſſent de inclu-
ſis in extrauag.Io.22.quæ incip. Sancta Romana eccleſia, ſecũ
6 dum Pet.de Ancha.hic.†Quid aũt ſit de ſacramentis, an extra-
neis non interdictis poterunt præſtari eccleſijs poſitis in loco
interdicti.Pet.de Anch.hic, ꝙ non: quia ſolum permittuntur
diuina officia. ſic j̃.§.proximo. imò etiam religioſi ſuis fratrib.
& ſororibus quorum curam gerunt non poſſunt concedere
euchariſtiam tempore generalis interdicti, licèt aliquando de
facto ſeruent contrarium & male ſecundum Pet.de Anchara.
Quid autẽ de clericis aliunde uenientibus, an poſſint admitti
ad ſepulturam, uide notabiliter per Fede.in ſuo conſi.67.& ibi
plene ad materiam de qua s̃.

S V M M A R I V M.

1 *Excommunicati ſunt peioris conditionis quàm interdicti.*
2 *Mortui an tempore interdicti poſſint ſepeliri in eccleſia in quatuor feſtiui tatibus principalibus.*
3 *Et an poſſint ſacramenta præſtari.*

1 In feſtiuitatibus. †No.j. ibi excommunicatis &c.
quod peioris conditionis eſt ex-
cõmunicatus, & longe plus eſt prohibita celebratio diuinorũ
excõicatis quàm interdictis, ut hic patet. Secundo no. ibi ſolẽ-
nitatum, quòd feſta dici poſſunt ſolennitates. facit cle.dudum.
in fi.de iudi.proprie tamen feſtum dicitur a feria quaſi feriatũ,
ſic de cõſecra.diſt.j.in prin. ſed ſolennitas proprie pertinet ad
2 honorem, vt hic plene per Archi.& Ioan.And. † Tertio no.ibi
gratiam reconciliationis effectum, quòd cum iſta ratio ceſſet
poſt mortem, quòd etiam in iſtis quatuor feſtiuitatibus nõ po-
terunt mortui ſepeliri in eccleſia.facit etiam tex.in ca. cum &
plantare.§.ꝙ ſi.s̃.de priuilegijs.& quia tex.hic ſolum permittit
celebrationem diuinorum, non autem ſacramenta & ſepultu
ram, & ita tenet glo.in uer.a iure.in cle. eos. de ſepul. & Ioan.
An.hic.facit etiam Ioan.Cald.in d.6.membro in uer. ſed horũ
cauſa.talis ratio quia cum per hanc permiſſionem hic non ui-
deatur ſublatum impedimentũ ſepulturæ, ergo remanet pro-
hibitum.s̃.de elec.eo.lib.conſtitutio.ipſe tñ Ioan.Cald. ibi te-
net õrium, quia ſepultura propter interdictum non eſt ſpecia-
liter prohibita, ſed quia accedit prohibitioni diuinorũ & ſa-
cramentorũ, ut hic patet in prin. quæ celebratio iſtis tempori-
bus eſt permiſſa, ut hic dr̃. Nec ob. quod ceſſat ratio reconcilia
tionis, quia licèt non ſit ſpes de mortuis tamen eſt ſpes viuo-
rum, ſicut no.in ſimili.13.q.2.cum grauia, & quia principalis cã
eſt reuerentia ipſarum feſtiuitatum, & iſtę rationes non ceſ-
ſant ſm eum, & ita reſidet hic Pet.de Ancha. Sed Ioan.de Lig.
in ſuo tractatu de eccleſiaſtico interdicto ſequitur opin. Ioan.
And. quæ verior videtur, quia regula eſt negatiua, et iſta nõ cõ-
cordantur tempore interdicti, vt in c.quod in te.s̃.de pęniten-
tijs, & quia ipſa ſepultura magis accedit ad naturam ſacramẽ-
torum quàm diuinorũ officiorũ, ut no.in c.non ſatis. & ſe. de
ſimonia.& per glo.in d.cle. eos. Et hanc partem vr̃ tenere Fe-
de.de Senis in ſuo conſi.108.& tanquàm ſecurior tenenda eſt,
3 vt in c.ad audientiam de homicidio.†Vltimo no. ibi diuinorũ
quod in iſtis quatuor feſtiuitatibus fit ſolum relaxatio interdi
cti quo ad diuina officia, ex quo concludit Archi.quòd non po
terunt ſacramenta præſtari cum hic, & s̃.in §.adijciamus.nihil
dicatur de ſacramentis, ſed ſolum de diuinis, vnde non poterit
conferri corpus Chriſti, & ita indubitanter eſt tenendum ſm
Ioan.And.de quo etiam per Ioan. Cal.in d.6.membro.in uer.
ſed cum ſupradixerim.dicentem, quòd cum iſti Doctores non
diſtinguant clericos a laicis, & perſonas interdictas a non in-
terdictis videtur ſecundũ eos, quòd omnes indiſtincte ſint ꝓ-
hibiti etiam ipſi clerici a perceptione corporis Chriſti etiam
in dictis feſtiuitatibus, quòd eſt rigoroſum ſecundũ eum, ut re
fert hic Pet.de Ancha.& Domi.ſecundũ quem poſſet iſte tex.
induci, quòd poſſit concedi clericis iſtius eccleſiæ, ex quo eis
non eſt prohibita participatio ſacr̃orum & diuinorum officio
rum, vt s̃.in d.§.adijcimus.vbi patet, ꝙ hoc conceditur tempo
re occultis celebrationis: multo fortius in iſtę feſtiuitatibus, ut
hic patet ſecundũ eum. Sed certe licet hoc permittatur ipſis ce
lebrantibus tñ non eſt neceſſe permiſſum alijs clericis uel re-
ligioſis non celebrantibus.& uide dicta in d.§.adijcimus.Et ꝓ
prædicta etiam patet quod in iſtis quatuor feſtiuitatibus non
poterit extrema vnctio concedi, cum & illa intelligatur inter-
dicta, vt in d.c.ꝙ in te.ſm Ioan. Cald. ibi, & Pet. de Ancha.hic,
nec etiam poterunt epiſcopi publice conſecrari tenendo, ꝙ
epiſcopatus ſit ordo & ſacr̃m, ut no.de purga.canon. quotiẽs.
& ſacramenta ſunt prohibita, ut s̃.ſecundũ Pet.de Ancha. So-
la enim diuina officia ſunt permiſſa, ut hic in tex. vnde tenet
Ioan.Cald.in d.6.membro, & Pet. de Ancha.hic, ꝙ in iſtis fe-
ſtiuitatibus poterit celebrari alia miſſa quàm de ipſo feſto, li-
cèt honeſtius ſit quod dicatur miſſa de proprio feſto, ut in c.2.
s̃.de celę. miſſa. Poterit etiam in his quatuor feſtiuitatibus a-
a qua[a] ſolenniter benedici & aſperſio fieri, quia benedictio ac-
cedit ad diuinum officium quod generaliter in dictis feſtiuita
tibus eſt permiſſum. Poterunt etiam in his quatuor feſtiuitati
bus nuptiæ ſolenniter benedici, virgines uel altaria conſecra
ri vel benedici, velum monialibus imponi. calices, ſacramen-
ta, abbates & abbatiſſę benedici, cum prædicta non ſint pro-
prie ſacramenta, ſed orationes ſeu certa diuina officia, quæ ta
li tempore ſunt permiſſa, vt hic ſecundũ Pet. de Ancha. In gl.
in uer.aſſumptionis natiuitatis, uel annũciationis, de quo plus
uidebatur ſecundũ Ioan.And.In ea.glo.ibi incluſiue, idẽ Arc.
& facit cle.j.in fi.de reliquijs & ven.ſan.& hoc ex obſeruantia
eſt indubitatum, & de his per glo.& Doc.in c.2.hic alleg. & ꝓ
Ioan.And.in c.2.s̃.de homici.& idem quod glo. tenet hic Do.
& Ioan.Cal.in d.6.membro.in uer. ſed quomodo recipitur.In
ea.glo.in fi.ſed Archi.contra cum completorium comprehen
datur ſub ueſpere.xj.q.3.ſi quis in concilio.& no.92.diſtin.c.fi.
Item quia hæc gratia eſt amplianda.s̃. de præben.eo.li. quàm-
uis. Sed dicit hic Ioan. And. quod ante factum tenendum eſt
cum glo.hic, ſed poſt factum pium eſt tenere cum Archi.facit
quod in ſimili no.per glo.in uer.presbyteri.in clemen.j.de pri
uilegijs. Sed licèt ſecundum glo. cantans ſolenniter comple-
torium eſſet irregularis, tamen quia id egit per errorem fulci-
tus opinione Doctoris, & nõ in contemptũ clauiũ eſſet diſpẽ
ſabile, & cum eo poſſet diſpenſari per legatum ſecundum Io.
An.per no.per eum in c.clerici. de cleri. excom. de quo etiam
per Ioan.Cal.in d.uer. ſed quomodo recipitur. tenentem opi.
Ioan.An.hic, quia ſolennis celebratio vnius diei naturalis in-
cipit in ueſperis a uigilia, & terminatur in ueſperis feſti, ut d.c.
2.& ita hæc verba debent intelligi, & ſic ſecundum ſubiectam
materiam, ut in c.ex literis. de conſan. & affi. & ita reſidet hic
Pet.de Anch.dicit tamen hic Domi.quòd cõis obſeruantia fa-
cit pro opi. Archid. obſeruat enim eccleſia, ut completorium
diei feſti attribuatur ſemper illi diei, cum in die feſto duplice-
tur, licet dies ſequens non habeat feſtum, vnde cum attribua-
tur illi diei, & illis diebus non permittitur hæc celebratio po-
terit totum officium quod dicitur propter illud feſtum cele-
brari,

A D D I T I O.

a Nic.Sup.Aqua ſolenniter benedici.Adde Cardi.Zab.in c.tanta. in ult. colum. de exceſ.præla.

brari. vnde dicitur permissum etiam completorium quod respectu offitij illi diei computatur. facit quod tenuit Archid. de conse. distin. j. solent, secundum Domi.

SVMMARIVM.

1 *Dispositio detrahens certos casus de iure communi non intelligitur detrahere casus alios, nisi eos expresse nominet.*

2 *Clausula generalis, non obstantibus quibuscunque priuilegijs, tollit omnia priuilegia contraria.*

1 Cæteris. † Nota primo ibi, duraturis, quod dispositio detrahens de iure cõi certos casus non intelligitur subtrahere alios casus inclusos in iure, nisi eos expresse no
2 minet. † Secundo no. ibi, sub quauis forma, ꝙ per clausulam
a generalem,[a] non obstantibus quibuscunque priuilegijs, appositam in lege tolluntur omnia priuilegia ꝯria, licèt aliter de ipsis priuilegijs non fiat specialis mentio. de quo in c. veniens. s. de præscrip. & in c. 1. s. de exces. præla. eo. lib. Vltimo nota ibi, a sede apostolica, ꝙ sola sedes apostolica potest concedere priuilegium circa interdictos, non autem inferior, de quo in ca. ad hæc. s. de appel. In glo. fi. ibi, & puto. idem Archidiac. & Ioan. An. & sic generaliter sunt reuocata omnia priuilegia concessa quibuscunque personis ecclesiasticis super celebratione diuinorũ, vt patet ex tex. hic, in fi. ibi quibuslibet. iuncto uerbo celebrent. Et idem si priuilegia sint commissa ipsis personis ecclesiasticis super admittendo ad diuina; quia talia priuilegia eodem modo sunt reuocata per hunc tex. ſm Ioan. And. Quid autem de priuilegijs concessis ante hanc cõstitutionem de audiendis diuinis, & præcipue laicis, an intelligantur reuocata ꝑ hunc tex. & videtur quod non, quia hic in tex. non includuntur laici. facit quod no. in c. licet. s. de priuile. eo. lib. vnde sublata videtur dubitatio de pœnitentibus tertij ordinis beati Francisci, & de humiliatis & cruce signatis priuilegiatis super audiendis diuinis, vt eorum priora priuilegia non sint reuocata per hanc decreta. Sed in contrarium facit connexitas audiendi & celebrandi, ut sic vnius prohibitio includat reliquum, ut in c. translato. s. de constitu. & in c. 2. in fi. s. ne cle. vel mon. eo. lib. & quia auditus nõ potest esse sine celebratione, vt hic plene per Ioan. And. qui tenere videtur, ꝙ ista priuilegia sint reuocata, licèt ſm eum vtilis esset declaratio. sed Lap. hic cõtra q. a priuilegiũ, vt possit quis audire diuina, includit alios prohibitos, ut dicere possint. facit quod no. per Ioan. An. in c. 2. in fi. de tempo. ordi. eo. lib. & quod no. in regula, cum quid. j. eo. lib. in quæstione. & per Archi. in c. fœlicis. s. de pœnis. eod. lib. in glo. sic s. circa medium. ver. sed forte. Idem etiam videtur tenere Fede. in suo consi. 87. arg. c. penul. s. de priuile. in princ. nec ista priuilegia reuocantur hic, sed tantum priuilegia illorum per quæ poterat celebrari tempore interdicti. facit c. cum ex eo. j. eo. vbi specialiter reuocantur priuilegia illorum de tertio ordine: vnde a contrario sensu remanent valida priuilegia concessa alijs, ut possint audire, de quo ibi plene per Fede. respondentem ad clementinam. j. in fi. eo. titu. sed Ioan. de Lig. in d. 6. membro, ibi quæro, an priuilegia. tenet opi. Ioan. An. ne illudatur censuræ ecclesiasticæ, ut in d. cle. cum ex eo. & ne accessorium, vel minus dignum attrahat ad se principale vel magis dignum, vt in c. j. s. de consecra. eccle. & pro hoc dicto facit quod no. in l. petens. C. de pac. & in l. ex pupillari. ff. de vulga. & pupil. ſm Pet. de Ancha. ita residentem. quare Do. hic concludit, ꝙ opi. contraria procedat in meris laicis, sed opi. Ioan. And. & aliorum procedat in laicis qui sunt personæ ecclesiasticæ, cum iste tex. reuocet priuilegia concessa religiosis & personis ecclesiasticis secularibus vel regularibus, ergo tales videntur exclusi a priuilegijs, licèt sint laici, ex quo sunt personæ ecclesiasticæ, & sic non meri laici, vt hic plene per eum.

ADDITIO.

a Vinc. God. Clausula generalis, non obstantibus priuilegijs, sufficit ad derogãdum priuilegijs non insertis in corpore iuris. Ruy. consi. 226. nume. 2. lib. 1. Quando autem restringatur ad specificata, Ruy. consi. 67. nu. 29. lib. 3. & consi. 92. nume. 6. lib. 2.

De verbo. signifi. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Legatus potest excommunicare & interdicere etiam priuilegiatos qui nõ possunt ab alio quàm a Papa excommunicari.*

2 *Iura ubi communiter loquuntur per plura extrema statutum in vno extenditur ad reliquum.*

CAP. I.

Eniens. Habet quinque partes. Primo declarat quid conferat priuilegium filiationis. Secundo ibi illum, quis locus dicatur desertus circa ecclesias talium locorũ, quatuor articulos declarat. Tertio ibi cæterũ. diffinit articulum decimarum. Quarto ibi in alijs, fit reseruatio iuris episcopalis. Quinto ibi per declarationem, fit protestatio vtriusque. Et pro intelligentia totius decisi. præmitte ꝙ templarij & hospitalarij, in q. quam habebant cũ episcopo produxerunt priuilegia Alex. & Lucij, de quorum certis verbis dubitabatur, quid significent, quod hic in prin. declaratur, sed Inno. dicit quod hic loquitur de quodam ordine in Hispania qui dicitur ordo sancti Iacobi in quo sunt laici vxorati certis diebus in hebdomada abstinentes a choro, habent tamen clericos in illo ordine ſm Ioan. And. & uide. j. per glo. in
1 ver. absoluant. † No. j. ibi vel legato. & tene menti quod legatus de latere potest excõicare vel interdicere etiam priuilegiatos qui possunt excõmunicari vel interdici ab alio quàm a Pa
a pa. Ex quo singulariter infert, ꝙ legatus [a] de latere possit cognoscere de causis exemptorum, ꝙ ita clare alibi non probatur ſm Abb. & Ioan. And. sed Pet. de Ancha. dicit hoc non probari hic in tex. ergo non de iure communi, vt in l. j. C. de the. lib. x. & facit quod no. in c. 2. de offi. lega. eo. li. ſm eum. Sed certe hoc non exprimitur in priuilegio, solum enim per priuilegium fuerant isti recepti in proprios filios, cuius priuilegij verba quid significent hic declaratur dicendo, ꝙ licèt tale priuilegium eximat tales, vt non possint interdici vel excõmunicari tamen non eximit a Papa uel legato, & sic probat tex. dictum abbatis, vt s. de quo tamen uide per glo. & Docto. in c. 1. & c. ꝙ translationem. s. de offi. leg. & per Spec. eo. titu. §. superest. ver. sed nunquid legatus ibi dicit, quod solus legatus de latere hoc potest & per Hostien. in summa de legato. §. quod pertinet. &
2 in prin. & per glo. in c. auctoritate. s. de priuileg. eo. lib. † In gl. in ver. interdici, ibi fit quoddam interdictum, vt patet. s. tit. pro xi. is cui. secundum Ioan. An. & Domi. notantem ex hac glo. iunctis his quod ubi iura communiter loquũtur per plura extrema statutum postea in vno extenditur ad reliquum per gl. in c. si postquàm. s. de elec. eo. lib.

ADDITIO.

a Nic. Sup. Legatus de latere. Adde Spe. titu. de offi. leg. in §. superest. uer. sed nũquid legatus. Host. in sum. eo. ti. in §. quid pertinet.

SVMMARIVM.

1 *Locus desertus quis dicatur.*

2 *Vltra memoriam hominis, hæc uerba sonant in negatiuã, scilicet quòd non sit memoria hominum.*

3 *Gaudeas plena libertate, hæc uerba important exemptionem a lege diœcesana.*

4 *Exempti a iurisdictione episcopi si habeant capellas curatas respectu illarum sunt subiecti episcopo.*

1 Illum. † No. j. ibi in præmissis, ꝙ quo ad casum istius c. locus dicitur desertus prout hic stat. alibi vero aliter sumitur desertus, vt patet in appel. in clemen. sicut. de appella. Item ecclesia dicitur alibi deserta per non residentiam, vt 7. q. j. si quis presbyter. & s. de cle. non resi. c. 2. ut hic per Ioan. An. & sic patet quod loca detenta per Saracenos, de quibus non
2 est memoria in contrarium dicuntur deserta. † Secundo no. ibi, vel vltra ꝙ ista verba sonant in negatiuam, scilicet quod non sit memoria quod per Christianos fuerit habitus, de quo in c. 1. s. de præscrip. eo. lib. secundum Ioan. An. & sic oratio affirmatiua quãdoque tacite includit negatiuam. facit quod no.
a de dictione tantum, [a] in c. cum ecclesia. s. de causa poss. Tertio no. ibi construendas, quòd ecclesia etiam construenda potest priuilegiari. circa quod vide, quod no. in c. ad audientiam. el. s.
3 de eccle. ędi. s. de re iu. eod. lib. in c. abbate. † Vltimo no. ibi plena libertate, iuncto tex. j. quòd per ista uerba gaudeas plena libertate conceditur exemptio a lege, diœcesana ex quo infertur, quòd dicatur plena libertate gaudere ecclesia, quæ est excepta quo ad l. diœcesanam tantum, ꝙ procedit isto casu in quo talis plenitudo sic restringitur prout hic dicitur, aliàs autẽ nõ diceretur plena libertas, nisi quis ab vtraque lege esset liber secũdum Inno. & Ioan. An. & sic illa uerba, plena libertate, important regulariter exẽptionem a lege iurisdictionis. & l. diœcesana, ꝙ nota. In glo. in uersi. penitus. & hoc teneas quicquid hic

ADDITIO.

b Vin. God. De hac dictione tãtum, uide Bar. in l. j. col. 1. si quis ius dic. no. obtẽ. & Bal. in l. cum mulier. col. x. ff. sol. mat.

hic dicat Hoſtien.ſecundum Ioan.An.vt hic per eum. In glo.
in ver.legis diœceſanæ.in fi.vnde ſub diœceſanis poterunt cō
ueniri,ſecundum Innocen.& vide quod no.in ca.1. §.in eos.in
glo.2.ſ.de priuileg.eo.lib. In glo. in ver.petita,in fi.no.ex glo.
iuncto tex.quod vbi requiritur licentia alicuius, debet talis li-
centia non ſolum eſſe petita, ſed etiam obtenta, de quo tamē
4 in c.licet.ſ.de regu.& ibi per Doc. † In glo.in ver.ſubiectæ.in
princ.iuncto tex.no.ꝙ licèt aliqui ſint exempti a iuriſdictione
epiſcopi ſi tamen habeant capellas curatas reſpectu illarum
ſunt ſubiecti, ita quod cura animarum debeat recipi ab ipſo
epiſcopo, & antequàm inſtituantur ſunt ipſi epiſcopo præſen
tandi & ab ipſo examinandi, vt hic in tex.& ſi facta præſenta-
tione & examinatione reperiantur non idonei,poterit epiſco
pus eccleſiam de alijs idoneis ordinare.ſ.de ſup.neg.c.2.ſecū-
dum Hoſtien.quod ideo eſt, quia tales eccleſiæ habentes curā
ſunt ſubiectæ epiſcopo,nec ſunt ex toto exemptæ,vt patet hic
in tex.aliàs autem quando ſunt in totum exemptę,clerici ſunt
inſtituendi per fratres.16.qō.2.ca.1.Si autem populus non eſſet
exemptus tūc rector eccleſiæ inſtitutus per fratres recipiet cu
ram ab epiſcopo,& eidem reddit rationem populi ibi ad con-
cilium epiſcopale,& ſtatuta ſynodalia recipiet,& reſpondebit
de quarta decimarum & aliorum obuenientium ſibi a popu-
lo, & ratione ipſius populi præſtabit ſibi reuerentiā obſequiū
& honorem,& alia quæ ab alijs rectoribus præſtantur epiſco
po.ſ.de priui.ex ore.& ſ.de maio. & obedien. quod ſuper his.
necob. quod quando epiſcopus inſtituit aliquem in eccleſijs
non exemptis,vbi eſt patronus clericus,non recipit inſtitutus
curam temporalium a patrono,nam hoc nō eſt ſimile,quia cu
ram animarum nō poteſt quis habere, niſi per epiſcopum cui
ſubeſt vel eius vicarium.16.qō.8.nullus.ſ. de offic. ordina.cum
ſatis.ſed ipſe abbas exemptus non eſt vicarius epiſcopi, vnde
ab ipſo abbate recipi non poteſt,ſed ſecus eſt in cura tēporaliū
quæ intelligitur data eo ipſo quod animarum cura eſt conceſ
ſa,& poteſt dici quod præſentatio facta a patrono ſufficiat, vt
poſtea commiſſa cura animarum, videatur patronus commit
tere curam temporalium, examinare autem eum nō debebit
epiſcopus, quia non inſtituit eum in eccleſia,nec confirmat,
nec manum imponit,ſed Abb.& tales ſunt examinandi ab il-
lis quibus debet manus imponi, vt in c.nihil. & c. venerabilē.
ſ.de elec.& iſto caſu cura animarum nō eſt principalis, ſed ac
ceſſoria, nam ex quo per patronum clericus eſt inſtitutus, &
cura animarum eſt quaſi acceſſoria, ideo contra eum nulla ex
ceptio admittitur,niſi forte infamia laborauit.ſ. de accu.acce-
dens.nec etiam accuſabitur ab aliquo coram epiſcopo,& epi-
ſcopus de eius criminibus vel negligentia non inquiret, quia
non eſt iudex eius, ſed ſi eſt negligens vel etiam abſens, tunc
poterit epiſcopus dare licētiam populo, vt ab alio recipiat pę-
nitentiam & ſacramenta.ſ.de offi.ordi. inter cætera.in fi. nec
ipſe epiſcopus prohibebit parochianis, vt non recipiant ſacra
menta ab huiuſmodi rectore quandiu toleratur.8.q.4. nonne.
niſi ſciuit vel vehementer præſumeret, ꝙ parochianos vellet
trahere ad errorem vel peccandum: nam tunc nō quaſi iudex
vel in forma iudicij, ſed quaſi ſuperior eius rector, & cui præ
alijs vel ſuper alios eſt cōmiſſa cura eius parochiæ, poterit eis
mandare,quòd ab eo,non recipiant ſacramenta.ar.ſ.de diuor-
tijs.quanto.Caueat tamē ipſe epiſcopus, quia ſi poſtea rector
conqueratur de eo oportet ipſum epiſcopum probare cauſas,
& præſumptiones quare hoc facit quas ſi non probabit punie
tur.ar.ſ.de exceſ.præla.c.2. Ab iſto autem rectore ſi parochia-
ni appellent extra iudicium debet appellari ad abbatem ſi in
iudicio, tunc debet appellari ad epiſcopum a quo eos habet.
argumen.ſ.de maio.& obedien.ſolitę.& ipſe epiſcopus vacā-
te eccleſia habebit curam populi,quo ad curam. 63. diſtin.ſi in
plebibus. ipſi tamen parochiani audient officia in parochiali
eccleſia etiam vacante,& etiam ab extraneo ſacerdote,cum lo
cus ille ad hoc deputatus ſit.ſ.de parochijs, vt dominicis. imò
& ſi rector proceſſiſſet inquirendo contra parochianum ap-
pellabitur ad epiſcopum, & cum vocabit rectorem, vt defen-
dat proceſſum ſuum.ſ.de appel.tamen ſpeciali.c rca fi.ſecun-
dum Innocen. prout refert hic Arch.& Ioan.An. adducens ad
prædicta.c.per exemptionem.ſ.de priui. eo. li. & qđ ibi no.&
vide etiam qđ no.in c.1.ſ.de capel.mo.e.lib. & per d. Nic.in c.
in Lateranenſi.ſ.de præbendis.

S V M M A R I V M.

1 *Fratres poſſunt proprijs manibus exercere agriculturam.*
2 *Quarta canonica debetur de iure communi etiam a regularibus.*
3 *Proteſtatio declaratoria quem habet effectum.*
4 *Epiſcopus quid probare debet vt excludat exemptionem.*
5 *Monaſterium quando eſt priuilegiatum ſuper decimis noualium certæ parochiæ,& agit contra rectorem quaſi earum poſſeſſorem, quid veniat in probatione.*

1 Cęterū. † No.j.ibi proprijs manibus, quòd fratres pro-
prijs manibus exercere poſſunt agriculturam,
nec eſt eis hoc prohibitum, facit qđ no.de conſecra.diſt.5.nū-
quàm.& in c.cum apoſtolus.ſ.de cenſi.& in c.1. ſ. de cele.miſ.
Secundo no.ibi ſumptibus.arg. quòd priuilegium conceſſum
circa culturam ſuis manibus non extenditur ad culturam ali-
cuius factam ſuis ſumptibus,cum hæc ponantur, vt diuerſa.vi
2 de.in l.cum duobus.§.ſi quis in coeunda.ff.pro ſo. †Tertio no.
ibi exigatur, quod canonica decimarum debetur de iure com
muni etiā a fratribus ſeu regularibus. facit ſ. de decimis, quo-
niā.& c.dudum,aliàs hoc non eſſet priuilegium,ſecundum Io.
An.Quarto no.ibi eccleſijs parochialibus,quod regulares ſol-
a uere debent decimas [a] prædiales eccleſijs parochialibus, ut in
c.commiſſum.ſ.de decimis.In glo.fi.ibi,ca. ſuborta. & per iſta
iura videtur quod talis reſeruatio ſit inutilis,quo ad iura omiſ-
ſa competentia tempori iudicati,vt in l.ſi ſub ſpē.C.de re iu.et
l.2.C.ſententiam reſcin. non poſ. & multominus talis reſerua
tio non eſt neceſſaria quo ad iura quæſita poſt ſententiam cū
illa non lædantur propter iudicatum.ſ.de excep.c. pen.ſecun
dum Ioan.Mona.dicentem,primum dictum procedere in iuri
bus & defenſionibus priſtinis inſpecto iure priuato,de quo ſu
blata ſunt. Sed inſpecto iure publico eſt ſecus & hoc cauſa p-
teſtationis reſeruantis defenſiones & iura omiſſa. ar. ff. de re
iu.l.Imperatores.hic ergo talis proteſtatio eſt ſolum conſerua
tiua iuris omiſſi,nam Papa qui eſt ſupra ius.ſ. de conceſſ.præ-
ben.propoſuit legem quam vult imponi ſententiæ quam dat
vel tradit partibus.ff.de ſol.l.j. vt refert Ioan. And. de quo.j.in
glo.ex quorum dictis no.quòd Papa ex plenitudine poteſtatis
poteſt reſeruare iura in ſententia, ſed non inferior,ſecundum
Pet.de Anch.de quo per Doc.in ſæpe.ſ.de appel.& in c. certi-
ficari,de ſepulturis.& per glo.& Bal.in l.quòd Labeo.ff.famil.
erciſcun. Nam videtur quod quilibet iudex poſſit in ſenten-
tia reſeruare iura parti,pro quo glo.in l.ſi qua militi.ff. ex qui.
cau.maiores.& tex.no.in l. Biblius.ff. de pact. dotalibus.in fi.
vbi ſi iudex profert ſententiam cōtra partem ex vna cauſa po-
teſt reſeruare iura, quòd non noceat ex altera cauſa. vnde etiā
dicebat Bal.in l.j.C.qui accu.non poſſ. quòd iudex in ſua ſen-
tentia poteſt reſeruare parti exceptionem falſitatis. Idem etiā
Bal.in l.peremptorias.C.ſententiam reſcin.non poſſe,in 6.co-
lum.dicebat,quòd iudex poteſt proferre ſententiam condem-
natoriam contra partem,& tamen in ſententia poterit ſibi re-
ſeruare exceptionem ſolutionis, quod etiam tenuit Ang.in l.
ꝙ iuſſit.ff.de re iu. ſubſiſtente enim aliqua iuſta cauſa poſſunt
3 huiuſmodi reſeruationes in ſentētia per iudicem fieri. † In ea.
glo. in fi.fuit ergo ſententia declaratoria ſuper certis articulis,
& ſic poteſt dici, quòd talis proteſtatio non fuerit conſeruati-
ua iuris,ſed declaratoria.hunc enim effectum habet ipſa pro-
teſtatio,vt in regula,in generali.j.eo.lib. ſecundum Ioan.Mo.
hic,de quo hic per eum,& Ioan.An. & uide in l. ſi de certa.C.
de tranſac.& in l.an eandem.§.actiones.ff.de excep.rei iudi.&
in c.abbate.ſ.de re iudi. eod.lib. Et no.j. ex hac glo.ſecundum
Pet.de Ancha.quòd ſi feratur ſententia ſuper declaratione ver
bi vel intētionis ambigue, non præcludit viam probationib.
& iuribus producendis poſt ipſam ſuper talibus iuribus decla
ratis,ſed quando verè non de dubia intentione,ſed de ipſo iu-
re competente eſſet quæſtio,& tunc poſt ſententiam alijs pro
bationibus & defenſionibus eſſet via præcluſa. Secundo no.
ex glo.ſecundum Domi.ꝙ ſententia ſuper declaratione vel in
terpretatione verborum priuilegij eſt interlocutoria, Sed con
trarium habetur in c.in his.ſ.eo.& ibi per Ioan.An.& per In-
nocen.in c.olim.eo.titu.dicentem,quod eſt diffinitiua,qđ pro
cederet quando interpretatio & declaratio fit iudicialiter ſu-
per articulo principaliter in iudicio deducto, puta ſi partes li-
tigent ſuper intellectu ſententiæ iam latæ, & Papa interpre-
tetur, cum illa ſit ſententia diffinitiua.facit gl.2. qō.6.§.diffi.&
in clemen.j.in ver. diffi. de ſequeſt. poſſeſ. Si verò interpreta-
tio fiat ſuper articulo non deducto principaliter, ſed inciden-
ter, vt ſi reuocetur in dubium de intellectu priuilegij in iudi-
cio producti ad probandum principalem intentionem, & ta-
lis eſt interlocutoria, & ita intelligi poteſt glo. hic, & in dicta
clementi. j. Si verò interpretatio fiat extraiudicialiter, vt puta
quia

A D D I T I O.

a Vinc.God. Decimæ qua ratione, & ad quem finem ſolui debeant. Ruy. conſi. 142.nume.3.lib.5.

quia dubitatur de intellectu priuilegij Papæ, & ipse aditur super declaratione verborum, & tunc illa nõ diffinitiua, nec interlocutoria, ex quo actus extraiudicialis, & de ista loquit tex. in c.dilecto.§.e.& ita videtur velle Innocen.in d.c. cum olim. secundum Do.hic, & vide tex.in c.1.in prin.§. de priuilegijs.e. lib.
4 † Extra glo.cum hic tractatur de exemptione inter episcopum,& religiosos quærit Ioan. Mona. quid incumbat episcopo probare ad excludendum exemptionem, & dicit ꝙ episcopus videre debet primo si ius commune,quod est pro eo iuuatur vsu vel consuetudine.nam & leges firmantur frequenti iudiciorum vsu,& longa cõsuetudine approbantur, sicut etiam per desuetudinem abeunt.C.de veteri iure. l.j.§. sed si quæ leges.4.distin.§.leges.Secundo videre debet an priuilegium deroget iuri communi in totum vel in partem cum ista sint diuersa.Tertio videat si priuilegio sit præscriptum,vt §.de priuileg.c.si de terra.& c.accedentibus. Quarto videat si exemptus vult iuuare se priuilegio,sicut titulo dante causam præscribendi,quod requiritur quando præscriptio est iuri communi contraria.§.de præscrip.c.1.e.lib.& si tunc exemptus velit excedere metas priuilegiorum, tunc in excessu iuste repellitur, puta si alleg. priuilegium liberę sepulturæ, in quo priuilegio solet apponi clausula,salua canonica &c.vt in d.c.certificari.si exẽptus etiam cõtra canonicam se velit iuuare præscriptione, vel consuetudine,quia habet malam fidem in eo, ꝙ excedit. §.de præscri. veniẽs.& in regula possessor.j.eo.lib.Quinto videat si priuilegium expresse non tollit ius cõmune, & si in alijs possit saluari,& si graue præiudicium affert,quia non tollit.ar. C. de appel.pręcipimus,in fi.& de decimis suggestum. Secundo principaliter quærit Ioan.Mona.quid incumbat religiosis, & exemptis.& dicit, quòd primo exemptus inspiciat priuilegiũ, & an iuuetur consuetudine quæ quandoque interpretatur priuilegium.§.de consue.cum dilectus. & si priuilegium iuuatur consuetudine firmante priuilegium,vt d.c.veniens.cum tunc præscribatur contra ius commune.§.de præscrip.audiens.nam licèt subditus contra proprium episcopum libertatem præscribere non possit, tamen alterius libertatem & proprij præscribere potest,vt d.c.auditis.& c.non liceat.& c.de quarta.eo.tit. secundum Ioan.Mona. & Io.An. quorum dictum inquantum dicunt, quòd præscriptio non procedit in eo quod pars vult addere ad priuilegiũ,facit cõtra episcopũ Fesulanum,vt nõ possit vltra priuilegium exemptionis ecclesiæ in campo Florenti. allegare pręscriptionem contra episcopum Florentinum in his quæ non sunt in priuilegio expressa.& facit quod no. in ca.cũ personæ.super glo.& sic in fi.§.de priuileg.eod.lib.secundum Lap.
5 † Et vlti. vide hic per Innocen. super ver. ponentem primo quid veniat in probatione, quando monasterium priuilegiatum super decimis noualium certe parochiæ agit cõtra rectorem quasi possessorem earum. Et econtra quando rector agit contra monasterium,vt illas sibi in pace dimittat. quã gl. hic Ioan.An.non recitauit, quia quasi ad literam habetur in Specu.in titu.de proba.§.j.versi.vltra quæritur, de quibus uide hic plene per Pet.de Ancha.ex quibus dictis, & ipsius Innoc. habetur primo qualiter possit probari memoriam non extare
a in contrarium. Et qualiter probetur memoria in contrarium existere, de quibus.in l.2. §.idẽ Labeo. ff.de aqua plu. arcen.& in l.si arbiter.ff.de probatio. Secundo habetur in quibus casibus sufficiat probatio de communi opi. & quid operetur talis probatio.de quo in c.illud.§.de præscrip.& per Bar.in l.de minore.ff.de quæstionibus.& Bal.in l.j.C.de testi.& in l. conuenticulam.C.de episco.& cleri.& per Rotam in deci. 4. & in deci.122.quæ incipit,Itẽ quòd sufficit.Tertio habetur in quo differat communis opi.ab ipso notorio,& qualiter probetur communis opi.& communis vsus loquendi, de quo per do.Anto. in c.vestra.§.de coha.cleri.& per Bar. in l.testium. C. de testib. & per Bald.in l.Labeo.ff.de supel.& in l. librorum.§. quòd tamẽ Cassius. ff.de leg.3.Et pro declaratione horum trium uide hic per Pet.de Ancha. qui quo ad primum quid veniat in probatione quãdo monasterium priuilegiatum super noualibus vult probare noualia,& qualiter testes habeant deponere. super quo Innocen.in d.ca. quid per nouale.ponit primo vnum modum qui sibi non placet.deinde ponit alium in ver.vel melius.dicens, quòd testes debent dicere omnium esse communem opi.se non vidisse vel audiuisse eos qui viderunt vel audierunt quando fuerunt cultę illę possessiones, vt l. si arbiter. ff.de proba.Sed ipse Inno.hic in sua gl. ponit certos alios modos,dicens testes debere dicere,ꝙ opi. cõis est hominum habitantium circa loca quæ monasterium dicit noualia, & etiam aliorum quibus de his.

ADDITIO.

a Nic.Sup. Qualiter probetur memoria. Adde Specu.titu.de proba.in §.1.uer. si.ult.quæritur.
Vinc.God.Adde, ꝙ memoria non extare in contrarium probatur per lapsum centum annorum,& per communem opinionem,ut per Bar.in l.2.§. pen.ff. de aq.plu.arc.Bal.in l.fi.C.de lon.temp.præsc.Bar.Cæpol.de ser. urb.c.19.

SVMMARIVM.

1 *Modi prouidendi de dignitatibus sunt tres, scilicet electio, postulatio, & promotio.*
2 *Defectum patiens in aliquo sensu corporis, non est promouendus ad dignitatem.*
3 *Manifestum & euidens, an in aliquo differant.*

CAP. II.

1 Constitutionem. Summa & diuide,vt in glo.j.† No.ibi,aliàs pro mouendo, tres modos quibus prouideri potest in dignitatibus,scilicet per electionem,postulationẽ, & promotionem,& vide glo.in ver. prouisionem. in c.1.§. de elec.eod.lib.Secundo no.ibi,& alijs &c.quòd auditus & visus sunt duo de quinque sensibus corporis, & tres alios vide per glo.ordi.in l.quod meo.§.fi.ff.de acquir. possess. & per Innocẽ. in c.cum causam.§.de testi. De vitijs vero animi & corporis vi
2 de no.in l.j.cum sequen.ff.de ędil.edic.†Quarto no. ibi memoria & intellectu, ꝙ non solum patiens defectum in aliquo ex sensibus corporalibus non est promouendus ad aliquam dignitatem,immo repellendus, vt hic in tex. & 44. distin. fit rector.sed etiam patiens defectum in memoria,vel intellectu,vt hic,vbi etiam dicitur, quòd talis defectus potest esse euidens.
3 † Vltimo nota quod nulla est differentia inter manifestum
a & euidens,de quo hic in glo. & vide etiam per glo.no. in l.ciues.C.de appel. de differentia inter manifestum & notorium. In glo.in ver.manifestum ibi, fiet certum. paria ergo sunt aliquid esse certum vel leuiter posse fieri certum, ut l. quamuis. el j.C.de adulterijs.& l.damni.§.Sabini.ff.de dam.i.fec.secundum Ioan.Mona.facit quod no.in j.glo.in c.insuper.§. qui matrimonium accu.possunt.Et certum dicitur duobus modis,aut quia expresse apparet,vt in l.certe,hic alleg.aut quia potest fieri certum,puta si promittatur vinum uel granum, quod est in horreo, quod per apertionem fiet certum, vt ff. de uerborum obl.l.ubi autem.§.sed quæ uinum.sic ergo si examinabitur clericus scietur quid est in suo horreo secundum Ioan. And.facit quod no.22.q.5.vbi humanę aures.& in l. Lucius. ff. qui. ad libpro cla.non licet.secundum Pet.de Ancha. Ideo est, quòd vbi venit examinanda qualitas personæ, debet ipsa persona personaliter comparere, & non admittitur procurator, ut in l.2. C.de his qui ueniam impe.Et no. Pet. de Ancha.ex hac glo.ꝙ etiam dicitur euidens illud quod per visum corporis percipi non potest,sed iudicio & oculo intellectus, vt defectus scientię,memorię uel intellectus,licet prædicta non possint ad oculum demonstrari,sed per loquelam tantum. facit quod no. in l.licet Imperator.ff.de leg.j.& in l.si tutor.C.de peri.tu. Et no. ex hac glo.quòd quemadmodum sufficit libellum actoris præsumptiue concludere.l.omnes.§.Lucius.ff. de his quæ in fraudem credi.ita & exceptio ipsius rei sufficit, quòd præsumptiue concludere possit vt hic in glo.

ADDITIO.

a Nic.Sup Nulla est differentia.Adde ca.euidentia.de accu. & in ca. si forte.de ele.eo.lib.6.& utrobique per d.c eorum.& ibi Arc.xj.q.3.
Vinc.God. Manifestum & notorium, an differant Bar.in auth.qui semel. C. quom.& quãd.iud.Soc.in l.si uero.§.si pro rei.qui satisd.cog.

SVMMARIVM.

1 *Canonici cuiuscunque ecclesiæ possunt facere statuta, an autem sine auctoritate superioris.*
2 *Conspiratores contra Romanam ecclesiam qui dicantur.*
3 *Castra vel villę,an possint facere statuta.*
4 *Coniuratio & conspiratio quid sint.*
5 *Crimen qualiter potest probari per instrumentum.*

1 Cæterũ. †Nota primo ibi,cuiusuis ecclesiæ,quòd canoa nici quarumcunque ecclesiarum possunt facere statuta in ecclesia sua sine auctoritate superioris, de quo hic in glo.& dicta statuta firmare per iuramentum: vnus modus firmandi statuta per iuramentũ est, ut hic dicitur,& alios modos uide per glo.in c.cum aliquibus.§.de rescrip. eo. lib.& uide

ADDITIO.

a Nic. Sup. Possunt facere statuta Adde Pet.de Anch.in repe.c.1.de consti. Io. de Imo.in cle.ne Romani.in 2.col.de elec. Fede.de Sen.consi.16. incip.ca. ecclesiæ.

vide per glo. no. in c.cum non deceat. in fi. de elec. eo. lib. Secundo no. ibi sigillo. quod procuratorium potest probari per literas sigillatas sigillo constituentis, de quo per glo. in clemen. j. de procura. Tertio no. ibi libertatem, quod statuta quæ tendunt ad detrahendam obedientiam debitam Papæ dicuntur esse contra libertatem ecclesiasticam, de quo per Inno. in c. nouerint.
a §. de senten. excommu. † Vltimo nota, quòd facientes conuentionem & statutum iuramento firmatum de non recipiendo beneficiatos in ecclesia ad mandatum Papæ, dicuntur conspiratores & coniuratores, & vt coniuratores & conspiratores puniuntur, vt hic dicitur, quòd etiam procedit siue sint canonici ecclesiæ cathedralis, siue inferioris secularis vel regularis, imò etiam si sint monachi cum sit eadem ratio, & fortior. ad hoc. c. accusatus. supra de hære. eodem lib. secundum Ioan. An. In gl. in ver. statutum. in fi. tene menti singulariter hanc gl. quæ semper allegatur. & vide per Innocen. & Ioan. And. in c. cum omnes. supra de constit. & in c. constitutus. super ver. per decimũ. de rescrip. & in c. cum consuetudinis. de consuetu. per Lap. in sua allega. 20. & 21. & per Bald. in l. debitorum. C. de pac. Et loquitur ista gl. de cap. ecclesiæ cathedralis, sed in alijs capitulis aliarum ecclesiarum collegiatarum, an possint facere statuta in eorum ecclesia cum eorum prælato sine licentia episcopi, no. per Archidia. xj. distin. catholici. & per Guil. in clemen. j. in ver. inualescat. de celebra. mis. & secundum eos fit eadem distinctio in istis, sicut fit in ista glo. secundum Do. hic. & facit quod no. Innocen. in cap. requisisti. de testa. Quid autem sit de
a alijs collegijs approbatis, an [a] possint facere statuta. Bart. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iure. quod sic in his in quibus habent iurisdictionem, & ad ipsos pertinent. facit l. 2. C. de constitu. pecu. & ibi per Bal. & in l. j. C. de monopolijs. & in l. fina. &
3 in l. priuatorum. C. de iurisdi. om. iud. & ibi per Docto. † De castris vero vel villis, an possint facere statuta. Barto. in d. l. omnes. videtur tenere quod sic etiam sine auctoritate superioris, tamen seruata distinctione & moderatione huius glo. Et idẽ est dicendum in consuetudine, nam castra & villę possunt habere propriam consuetudinem non repugnantem legi vel cõsuetudini proprię ciuitatis. nam vbi repugnaret non valeret consuetudo rusticorum, vt hic in glo. & hoc nisi esset confirmata per superiorem. C. de testi. l. fina. ita dicit Bald. in l. j. circa prin. C. quæ sit lon. consue. In glo. in ver. canonicas. ibi, & cũ oporteat. & uide in c. cum I. & A. §. de re iudi. in vlti. gl. &
4 ibi per Ioan. An. an isti repellantur contra alios. † In ea. glo. ibi,
b et autem. no. glo. quid sit coniuratio, & quid [b] conspiratio, & dicit hic Archidia. quod coniuratio fit cum iuramento, & in hoc differt a conspiratione cum sit promissio vel pactum sine iuramento dicta a conspirando, idest simul spirando, vt quando plures spirant & tendunt in vnum secundum Ioan. And. Quid autem si monachi contra abbatem dilapidatorem ligãt & promittunt cum iuramento se iuuare, & cõtra omne aliud monasterium damnum inferens, an isti sint conspiratores, & a iure hoc reprobetur hic per Archidi. arguentem primo, quod sic de iure quòd non, cum ligatio quæ fit ad aliquid honestum non fit conspiratio, sed potius concordia, & vnio. facit l. j. ff. de collegijs illici. & quod no. in d. c. cum I. & A. & 11. q. j. si clerici. & c. si qui clericorum. & ibi Hugo. hanc partem tenet secundum Archidia. & ita residet hic Ioan. And. & Domi. quod limitata procedere in conspiratione facta ex iusta causa de præsenti, puta contra prælatum uel superiorem qui iam incipit dilapidare vel male tractare bona & personas monasterij, secus si hoc fieret malo animo & quæsito colore, ut quia in animo gerebant se iuuare per phas & nephas, quia tunc secus esset. argumen. l. dudum. C. de contrahen. emptio. & istis pœna imponetur, vt no. in l. j. ff. de calum. secundum Bald. hic. immo tales conspiratores censerentur secundum Pet. de Anch. dicentem vel præsumptionem illicite, tunc subditis non licet conspirare, & coniurare contra ipsorum superiorem etiam in casu in quo esset malus in posterum, & ita procedat tex. hic, cum cõiuratio istorum contra impetrantes non fuit facta super re illicita, sed super licita, puta vt defenderent se contra impetrantes vsque ad ius & sententiam quantum poterunt, ista enim conuentio non sonat in delictum, cum licita sit defensio secũdum Pet. de Ancha. & pro his facit, quia in dubio omnis coniuratio præsumitur illicita, & fieri ad malum finem, nisi contrarium appareat, ut no. in c. j. supra de scismaticis. Et prædicta procedunt quando coniuratio fieret super re communi, puta super defensione bonorum ecclesiæ, secus si fieret super re propria alicuius de collegio, puta defendẽdo vnũ de collegio ab iniuria ei illata per suum prælatum, quia talis conuentio est illicita, & contra reuerentiam superioris. ad hoc quod no. per Bar. in l. fi. de collegijs illici. & hic plene per Pet. de Anch.
5 † In ead. glo. in fi. no. ex glo. crimen posse probari per instrumentum, intellige quando instrumentum fuit cõfectum de voluntate eius contra quem producitur, vt hic, alias secus, vt per Ioan. An. in regula semel malus. §. eod. lib. vbi plene per eũ. de quo etiam per glo. in c. cum impositionibus. hic alleg. & in l. Senatus. ff. ad turpil. & ibi per Bart. & Bal. in l. contra vagantem. ff. ad l. Aquil.

ADDITIONES.

a Ni. Sup. An possit facere statuta. Adde Ioannem An. in c. cum omnes. de constitu. an tales possint facere statuta. specialia contra statuta generalia illius ciuitatis. uide per Barba. consi. 30. incip. Illud in medium. in 3. uol.

b Nic. Sup. Quid conspiratio. Adde Card. Zaba. in clemen. pastoralis. in 7. no. de re iudi.

Vin. God. Coniuratio, quid sit, remissiue per Fel. in c. exhibita. col. 1. de iud. & de conspiratione, in c. per tuas. col. 2. in fine de simon.

SVMMARIVM.

1 *Capituli appellatione non comprehenduntur singuli de capitulo.*
2 *Statutum quibus, & quot causis cognoscatur esse iniustum.*

1 Statutum. † No. primo ibi, & singulis, quòd appella. capituli non comprehenduntur singulares de capitulo cum ponantur hic, vt diuersa, de quo vide no. in c.
2 si sententia. supra titu. proxi. † Secundo nota ex toto hoc tex. plures causas ex quarum qualibet cognoscitur statutum esse illicitum & iniquum. Et primo quando ex statuto prohibetur debita obedientia superiori. Secundo quando ingerit grauamen expensarum. Tertio quãdo vetat concordiam litis. Quarto quando compellit iniustam mouere litem. Quinto quando prohibet renunciationem litis. Sexto quando inducit quem ad peccandum. Septimo omne statutum inducens conspirationem contra superiorem est illicitum & reprobatum, ut hec omnia probantur hic in tex. quod est no. secundum Domi. In glo. in ver. laudabile. in fi. no. glo. pro excusatione prælati, ut si in rebus ecclesiæ exercet litem non possit ex hoc reprehendi. facit l. minoribus. 25. annis subuenitur. ff. de min. & quia clerici quantum possint debent a iudicijs abstinere, & expedit ipsis paruo incommodo a strepitu causarum esse quietos, vt in c. 1. §. de syndi.

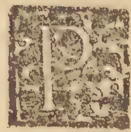
CAP. III.

Xijt qui. In gl. j. in fi. idem Ar. & licet tex. hic in fi. prohibeat hanc cõstitutionem glossari, ista tamẽ prohibitio, & eius pęna hodie est suspensa ad beneplacitum sedis apostolicæ, vt patet in extrauaganti, quia nonnunquàm, Ioan. 22. secundum Io. An. hic. Et uide no. per Bald. in auth. si qua mulier. in fi. C. de sacrosan. eccle. inducentem tex. hic. in §. cæterum. & in §. quia sub colore, ad statuta quãdo in eis caueretur, quòd aliquod statutum non possit glossari, quia qualiter hoc intelligi debeat, patet hic in tex. de quo ibi per Bald. & in l. 3. C. de libe. præte. & in l. non dubium. C. de legibus. & per Bar. in l. omnes populi. ff. de iust. & iure. Et loquitur tota hæc decre. de regula fratrũ minorum & illam interpretatur ordinat & limitat, de quibus etiam vide plene in cle. exiui. eo. titu.

SVMMARIVM.

1 *Monasterium dicitur esse abbatis quo ad correctionem monachorum.*
2 *Cellarum monasterij appellatione quid ueniat.*
3 *Commorantes, hoc uerbum uerificatur in quacunque mora quæ fit in loco siue sit perpetua siue temporalis.*

CAP. IIII.

1
Riuilegiũ. † No. primo ibi, tuo. quod monasteriũ dicitur esse abbatis. intellige quo ad correctionem monachorum. supra de maio. & obed. cum in ecclesijs. vel quo ad administrationẽ. vt in c. edoceri. de rescrip. cum tota vis & potestas monasterij resideat in abbate. 17. quæstio. 2. nulla. Non autem intelligitur quod monasterium sit proprium abbatis, quia prælati regulares non possunt habere proprium, vt supra de priuileg. cum olim. el secondo, & quia abbatia monachis remanet, ut 54. distin. abbati, quia monachus caret proprio, ut 12. q. j. non dicatis. et sic patet quòd istud pronomen meum et tuum, non semper importat dominium et proprietatem, sed uerificatur etiã respectu administra. Secũdo no. ibi, siue fratres, optimum tex. probantem idem esse dicere fratres, quòd monachi, de quo §. de iudi. causam. Tertio no. ibi, interdicto. iuncto tex. præcedẽti differentiam inter excommunicationem et interdictũ, quia personæ excommunicantur et loca interdicuntur. sic 11. q. 3. c. nemo.

nemo epiſcoporum.& de cle.excõ. poſtulaſti. ſecundum Ioã.
2 And.j.c.prox. & ibi dicta. † Quarto no. ibi prioratus eccleſias vel capellas, quòd appellatione cellarum monaſterij non veniunt prioratus eccleſiæ, vel capellæ monaſterij quod procedit ſumendo verba proprie, vel quando verba ſunt ſtricte interpretanda, ſicut eſt in priuilegijs ordinariç poteſtati præiudicantibus, vt hic ſecundum Imo.& Domi.pro quo glo.in cle.2. in fi. de offic.ord.aliàs verò de lata ſignificatione vocabuli, eo caſu quo verba deberent latè ſumi, tunc veniret nõ ſolum eccleſiæ, vel capellç monaſterij, vt patet 28.quæſtio.2.quàm ſit.in prin.& ibi glo.ſed etiam monaſterium & prioritas, vt eſt tex. s.de tranſac.præterea.& ita procedant dicta iura, de quo hic per Imo.& Do.& pro his etiam glo.hic in ver. ſecreta.volens, quod large ſumendo appellatione cellarum veniunt cellç, quç ſunt infra clauſtrum, ſed ſtricte ſumendo, prout ſumi debet in priuilegijs alteri præiudicantibus non veniunt, vt ibi in glo. Quinto no.ibi ab ordinariorum, quòd monachi in prioratibus vel capellis in monaſterijs exiſtentes, & ipſi prioratus & capellæ ſunt ſubiecti iuriſdictioni epiſcoporum, de quo in c.conquerente.de offi.ordi. Vltimo no.quòd appella. cellarum monaſterij veniunt loca ipſius monaſterij ſecreta & ſolitaria a conuer
3 ſatione hominum & contemplationi deputata.†In glo.in ver. co morantes, in fi.idem Archi.ſuper tex. intelligens hunc tex. etiam de habentibus ad tempus ſecundum Domi. notantem ex hac gloſ. de iſto verbo commorantes, quod verificatur in quacunque mora quæ fit in loco ſiue perpetua, ſiue temporali, intellige quãdo fit mora, vt fiat de familia illius loci, vel quãdo in illo loco deſeruiret & ad tempus, ſecus ſi ibi fieret mora gratia ſolatij vel viſitationis, & tunc aliud eſſet, vt no.per gl. in ver.reſideant.in cap.1.s.de priuileg.eo.lib.ſecundum Dom. In glo.in ver.ſecreta ibi, a celando, hoc importat occultationẽ de qua ſequitur, ſed in alia ſignificatione ponitur pro ſculpere, quia ſicut ſculpendo datur forma materiæ quæ forma ornat, ita & cella ipſum monachũ quem mũdo celat & per contemplationem ornat Deo ſecundum Ioã. An. vt hic per eum. In ea.glo.in fi.ideo eſt, quòd in ordine Cartuſienſi, de quo fuit dictum per Ioan.An.in c.conſtitutionem.s.eo.& in cap.de decimis.eodem lib.non habet locum quo ad cellas fratrum, quæ ſunt in clauſtro eorum, quæ regulariter ſunt.12. nam illi habẽt cõmunionem clauſtri & capituli, & certis diebus refectorij, vt no.per Ioan.And.in c.ſane.in glo.mag.ſupra de regu.ſecundũ Ioan.An.hic. In glo.fi.in fi. Arch.inducit hunc tex.8.q.j.in ſcripturis, quòd quies eſt nobis ex corde appetenda per quod videtur contemplatiuam vitam præcellere, facit etiam.8.q.j. qui epiſcopatum. quod dicit verum ſecundum Augu.nam.12.ſunt in quibus vita contemplatiua præcellit actiuam, vt per Augu. in ſumma de virtutibus, de quo per Ioan.And.in c.j. §. ſane.in glo.mag.& facit quod habetur in c.licet.de regula. & in c. cõmiſſam.s.de ſponſa.

SVMMARIVM.

1 *Gratia ſiue priuilegium dicitur eſſe illius cui conceditur, licèt ab alio deriuetur.*
2 *Gratia limitata ad vnum modum vacationis non extenditur ad alium modum ſi non exprimatur.*
3 *Conferre beneficia ſuorum clericorum, quis non poteſt de iure communi.*
4 *Gratia conceſſa circa clericos veniunt clerici ſui quotcunque ſint.*
5 *Morari in loco quis continue dicitur, licet abſit aliquo tempore.*
6 *Priuilegium eſt ſtricte interpretandum quando tendit in præiudicium tertij.& num.7.*
8 *Commenſales prælati priuilegiati, ut gaudeant priuilegio canonis, quæ requirantur.*
9 *Continue uerbum, de quo tempore debet intelligi.*
10 *Legatus habens priuilegium, ut durante legatione poſſit conferre beneficia ſuorum capellanorum &c. vide de ſeptem temporibus, numero 11. 12.& 13.*
14 *Familiæ appellatione qui veniant.*

CAP. V.

Sicut. Primo ponitur conſultatio cauſata a verbis duplicis gratiæ. ſecundo ibi, verum, po-
1 nitur latior reſponſio.†No.j.ibi, tibi gratioſè, quod licet effectus gratiæ deriuetur in alium ab illo cui conceditur prout eſt hic, ipſa tamen gratia uel priuilegium dicitur eſſe illius cui cõceditur, & ex cuius perſona in alium deriuatur, vt eſt tex. hic. facit c. ſi cui.& c. quàmuis tibi. ſupra de præben.eod.lib.quod inducit ad opi.Oldra. ſupra de epiſcopo concedente indulgentiam ſubditis porrigentibus manus adiutrices in opere alterius in diœceſi conſtruendo, ut gratia nõ valeat, ex quo concernit opus fiendum extra diœceſim, licet eius effectus deriuetur in ſubditis ſecundum Pet.de Anch.remittentem ſe ad no.per eum.in c.poſtulaſti.s. de fo.compe.in
2 repe.† Secundo no.ibi, cedentium vel decedentium, quod gratia limitata ad vnum modum vacationis non extenditur ad alium modum, niſi exprimatur. facit c.ſuſceptum.s.de reſcrip. eod.lib.quod procedit etiã ſi gratia ſit talis cuius effectus deriuetur in alium ab illo cui cõceditur, vt hic patet, licèt talis gratia non ſit ita ambitioſa, vt j.dicetur.& vide per glo. in ver. decedentium.in c.quàmuis.el 2.ſupra de præben.eo.li. quod no. ad d.c.ſuſceptum. An autem beneficia iſtorum cedentium, ut includantur in priuilegio poſſint renũciari in manibus iſtius priuilegiati, an uero ſit neceſſe, quòd in manibus illius ad quẽ de iure ſpectat. Arch.hic arguendo pro & contra, videtur hoc vltimum tenere, & idem Ioan.An. & hoc niſi aliud in priuilegio ſit expreſſum, vt in c.dudum.s.de præben.eod. lib. & facit quod no.per glo.in uer.manibus.& in clemen. j. de renuncia.
3 & ibi per Pau.† Tertio no.ibi poſſis conferre, quod de iure cõmuni non poteſt quis conferre beneficia ſuorum clericorum, ex quo de gratia & ex priuilegio Papæ hoc cõcedatur, vt in l. j.C.de theſau.lib. x. Intellige, niſi eſſent talia beneficia, quæ aliàs de iure communi poterant cõferri. Et aduerte ſi talis cui hæc gratia conceditur velit dicta beneficia conferre, & in eis vti gratia & illius virtute conferre dicetur factum auctoritate apoſtolica, licèt in priuilegio hoc non ſit expreſſum, cum ſubintelligatur ſaltem quo ad illa beneficia, quæ aliàs de iure conferre non poterat, licèt in literis facultatis bene diſtinguatur, an in eis ſit expreſſum auctoritate apoſtolica uel non, ut in c. cum aliquibus.s.de reſcrip.eo.lib.ſecundum Ioan.And. Quarto no.ibi fructus percipiant, quod de iure communi non deberentur clericis fructus ſuorum beneficiorum, vel præbendarum ſi in eis non reſideant, ideo eſt, quòd hoc ex priuilegio conceditur. quod procedit etiam ſi clerici ſint in ſeruitio etiam Cardinalis uel epiſcopi, cum iſte textus generaliter loquatur, & non apparet cui loquatur ſecundum Ioan.And. remittentem ſe ad notata per eum in cap.ad audientiam. s. de cleri. non reſiden. in vlti.glo.& ibi de familiaribus epiſcopi, de familiaribus uero Cardinalis, no.in c.cum dilectus.s.de cle.non reſiden.in ulti. glo. hodie tamen commenſales Cardinalium ſunt priuilegiati de iure communi in officiando eadem forma cum ipſis,
4 ut in cle.fi.de celebra.miſſa.†Quinto no.ibi clericos, quod in gratia conceſſa circa clericos ueniunt clerici ſui quotcunque ſint ex quo hic in tex.non taxantur. Veniunt etiam clerici ſui non ſolum qui erant ſui tẽpore datæ gratiæ, ſed etiam poſtea quæſiti uel recepti, dummodo non ſint quæſiti fraudulẽter, ut j. in tex.ſecundum Ioan.An.qui poſt Ioan.Mona.inducit prædicta ad epiſcopum habentem priuilegium cum temporis præfinitione ut quatuor clerici ſuis obſequijs inſiſtentes percipiant fructus beneficiorum ſuorum, quòd ſi unus ex ipſis quatuor ſic elec.cedit vel decedit poſſit epiſcopus loco illius ſubrogare, arg.l.ſicut.ff.quibus mo.uſusfru.amit.& hic plene per eos. Sexto no.ibi, & in tuis expenſis, quod illi dicũtur uere clerici, uel
2 familiares alicuius domini qui uere ſunt de eius familia,[a] & cõtinui commenſales expenſis eius, & ita ſumitur hic, licèt in alia materia aliter ſumatur, ut in l.pronunciatio.in fi. cum l.ſe. ff.de uerb.ſig.& in l.j.§.familiæ.ff. de publi. & per Bal. in l.pa. rentes.C.de teſtibus.& uide in l.ędiles.§.familię.ff.de ędil.edi.
5 † Vlti. no. quod ille qui abeſt a loco animo redeundi in breui, uel infra modicum tempus, dicitur continue in loco morari. facit quod no.in c.præſenti.s.de præben.eo.lib.ex quo patet, quod dicitur aliquid continue fieri etiam ſi aliquod interuallum hẽat, facit quod no. per glo. & Doc. in proęmio decreta. & in l.j.ff. ſolu. mat. tenentes ex his quod ſi teſtes dicunt aliquem continue poſſediſſe, eorum dicta non uitiãtur, licèt probetur talem qui dicitur ſemper poſſediſſe aliquo tempore abfuiſſe, & idem tenet hic Pet.de Ancha.& Bal.in proę.C. in princ. & uide quod no.j. in glo.in uer.continue. facit quod habetur in l.2.in fi.ff.de diuortijs & de pę. diſtin.j. diuortium. nam non dicitur diuertiſſe qui ſtatim ſeu in breui redijt, ut ibi habetur. In glo.2.ibi, in curia Romana.glo.in c.quamuis.hic alleg. tenet quod non. idẽ hic Archi.de quo plene per Ioan.An.& Doc. in d.c. quamuis.

In

ADDITIO.

2 Celſus. Sunt de eius familia. Adde Pet.de Ancha.& Ioan.de Ana. in c.1.de cen ſi.Bar.& Bal.in l.fi.ff.de uerbo.ſignifi.Alex.in l.pronunciatio.ff.fami. erciſcũ. & Pau.de Ca.conſi.17.

Vinc. God. Familia quando per nomen familiæ uocatur, intelligitur ordine ſucceſſiuo gradatim, Cor.conſi.131.præmittendum.litera i.lib.2.& familiæ nomen etiam ad futuros extenditur. Ruy.conſi.22.nu.13.lib.2.

In glo.in ver.respondemus.in prin.no.ex glo.modum cogno-
scendi quando constitutio sit declaratoria,an inductoria noui
iuris.In ca.glo.in fi.idem Ioan.Mona.secundum Ioan. An.di-
centem etiam quod in plus se habet declaratio,scilicet,vt tra-
hatur ad præterita quàm ordinatio statutum vel prorogatio,
quæ propriè respiciunt futura.probatur vtrunque.in c. consti-
tutionem.s̃.de reg.& de penis,Romana. & in c. statutum.s̃.de
hære.in j.responso.eod. lib, etiam ex his deciditur quæstio de
6 qua in cle.2.in 1.glo.de decimis.ut hic per Ioan.And.† In glo.in
ver.similibus.ibi odioso no.quod priuilegium censetur odio-
sum,& stricte interpretandum quando tendit in præiudicium
tertij,etiam si tendat hoc modo, quia auferat ordinario pote-
statem conferendi.facit quod no.in cap,quàmuis, hic alleg.&
per glo.in clemen.2.in fi.de offi.ordi. & licèt isto respectu pri-
uilegia de quibus hic sint odiosa & restringenda, quia tamen
ipsorum effectus deriuatur in alios, vt est dictum. s̃. in tex. in
princ. notatur minus ipsa ambitio in impetrante, & ideo in
aliquibus latè interpretantur,quod patet,quia verbum benefi
cia,in tex.s̃.positum in istis priuilegijs ponitur latè,vt compre
a hendat etiam maiora beneficia, [a] vt in c.pen. supra eod. & ibi
hoc no.in prin.& in fi.& in c.si propter.s̃. de rescrip. eo. lib.in
prin.vbi no.an veniant beneficia exemptorum,secundum Io.
And. hic dicentem etiam quod in utroque priuilegio, de quo
in tex. extenditur gratia ad beneficia acquisita etiam post da-
tam gratiæ, vt hic per eum, de quo vide no.in d.c.si cui.Et ex
prædictis infertur quod si in vna, & eadem dispositione cõcur
rat fauor & odium, seu ꝙ vno respectu sit odiosa & altero re-
spectu fauorabilis, iudicatur potius vt odiosa, de quo s̃. de fo-
ro competen.si diligenti,in prima glo.& in ca. sciant, supra de
elect.eod.lib.secundum Do.de quo etiam vide in l.qui excep.
ff.de condi.indebi.& ibidem,& per glo.in l.venia. C.de in ius
7 vocan.† In ea.glo.in fi.dic, quòd ibi priuilegium non est odio
sum,& quia ibi verbum clerici,simpliciter profertur, sed hæc
in ista determinatione suorum, ideo est quod restringitur ad
clericos qui vere sunt familiares, & sui commensales conti-
nui. Et idem si diceretur meorum, vel suorum clericorum, cũ
meum tuum & suum ad diuersos modos loquendi relata, idẽ
suppositum importent, secundum Ioan. Mona.ut plenius hic
per eum.& Ioan. And, ex quo infertur quod istud pronomen
b meum tuum [b] & suum, non semper significant dominium,
vel quasi,vt hic patet, cum referatur ad familiares,qui nõ sunt
in domini potestate,sed liberi.& facit tex.s̃.cap.proxi.in prin.
propriè tamen ista significant dominium,vel quasi, vt no.in l.
Quintus,§.argento.ff.de auro & argen. leg.immo dicit hic Io.
An. post Ioan. Mona. quòd de vi verbi, verbum meum,debet
intelligi ꝙ sit simpliciter meum in omni sui parte, vt l.si defen
sor.§.j.ff.de inter.act.& ff.de excep.rei iudi. l. si quis cum totũ.
causa tamen dubitationis tollendę ille,qui iurat suum nõ esse,
debet adijcere,nec commune esse,& ita procedat,quod no.ff.
eo.titu.in l.pupillus,in fi.secundum Ioan.Mona.putantem ex
his falsam esse gl.in l.Pomponius.§.sed & his.ff.de procura.&
facit quod no.per glo.in l.si in rem.ff.de rei ven. & in l. de pu-
pillo.§.qui nunciauit.ff.de no.ope.nun.Illud tamen, quod cõ-
mune est,proprie non potest dici meum,vt l. illud,in princ.ff.
de ritu nup.fallit in certis casibus, in quibus quod commune
est censetur meum,puta fauore matrimonij, vt dicta l. illud.2.
responso.& fauore libertatis,vt ff.de reg.iur. libertas.secundũ
Ioan.An.de quibus vide no.in c.cum in illis.§.si. supra de præ-
8 ben.eo.lib.plene per Bar.& Doct.in l.serui electione. in §.j.ff.
de leg.j.† In glo.in uer. præterea.in fi. no. iuncto tex. quòd ut
competat priuilegium, requiritur quòd tales cõmensales sint
recepti per se. Item quòd non sint quæsiti propterea vel rece-
pti,vnde dicit hic Archi.sæpe compertum esse, ꝙ volentes be
neficia concedi nepotibus,faciunt se capellanos talium priui-
legiatorum, & sic ipsis renunciantibus priuilegiati conferant
illis nepotibus: interdum etiam ipsi priuilegiati hoc procurãt
vt suis conferre possint. Quidam etiam priuilegiati ad finem
fructuum percipiendorum procurant capellanos,sic ergo præ
lati quandoque hoc quærunt,& quandoque ipsi queruntur ab
alijs,contra quæ prouidet tex.hic, secundum Archidia.& Ioã.
9 An.& vide quod dicitur j̃.in glo.fi. in si. † In glo. in ver. conti-
nue,in fi.Ioan.Mona.alleg.l.si ita quis.ff. de condi. & demon.
& de leg.3.qui concubinam.§. vxori. & de annu. leg.l. Mæuia,
§.uxore.& l.malum.§.fi.ff.de uerb.signifi.& Archid. hic alleg.
22.distin.cap.2.& 24.distin.his igitur.in fi.& 25.distin.c.j. de cõ
secra.distin.5.sint tibi.& c.nonnunquàm.& de cau.poss.c.cum
ecclesia,in glo.de hoc.per quæ iura patet, quòd uerbum conti
c nue,non de quolibet instanti,sed de tempore congruo [c] debe
ret intelligi,ideo clericus præsulis,vel principis sic priuilegia-
ti gaudet priuilegio,si continue offert, licèt vsus non sit conti
nuus,aliàs sibi iudicium manducat & bibit. facit quod in simi
li no.in cap.super specula.in ver.studentes. s̃.de magistris, s̃m
Ioan.And.quæ sunt notanda de isto verbo,continue, & quod
10 dictum est in ultimo no. † In glo.fi.ibi, & si ægrotaret seruire
intelligitur.pro declaratione huius gl. & huius c. vide per Pa.
in sua q.quæ incipit,capellanus commensalis.vbi quærit de le
gato habente priuilegium,ut durante legatione possit confer
re beneficia suorum capellanorum vbicunque decedentium,
& quòd eius capellani percipiant fructus beneficiorum in ab
sentia.Et capellanus eius commensalis absentauit se ex causa
infirmitatis cum protestatione & animo redeundi, postea fa-
ctus est officialis alterius prælati, & sic absens dixit se nolle re
dire ignorante legato,& deinde mortuus est,an legatus possit
eius beneficia conferre.& dicit considerandum esse effectum
huius priuilegij,& 7.tempora. Effectus autem est duplex, pri-
mus respicit legatum, quo ad potestatem conferendi benefi-
cia, si occurrit vacare. Secundus respicit capellanum quo ad
fructus percipiendos in absentia. Et prædictorum septem tẽ-
porum. Primum est, quando capellanus commensalis residet
cum legato.Secundũ est,qñ permissus a legato.Tertium,quã-
do infirmitate vel alio casu impeditur manere vel reuerti. &
his tribus casibus priuilegium inducit duos effectus, cum in
primo casu sit vera residentia cum legato,& in secundo & ter
tio est ficta & a iure præsumpta, sicut in simili dicitur de mili-
te,in l.qui mittitur,& in l.miles qui.ff.ex qui.cau. ma. & in ca.
ad audientiam.s̃.de cle.non residen.& eod.titu. capit.j. s̃. eod.
lib. & in his casibus planum est,quòd legatus potest conferre.
11 Quartum tempus est,quando vagatur.† Quintum,quando do-
mi residet, & his duobus casibus non fingitur residere mensa
liter,vel deseruire,sicut nec miles,ut in dictis iuribus, & in l.j.
ff.de re mili.& no.in cap.qualiter.s̃.de cler.non residen. Et his
duobus casibus priuilegium non producit effectũ respicien-
tem fauorem capellani, cum suo facto pro tunc renunciet,
sed bene producit effectum respicientem legatum paratum
ministrare expensas,vt debet,cum per eum non cõstet,ut no.
in simili in l.si quis ita legauit.ff.de condi.& demonstra. & ita
residet hic Domi.facit l.j.C.de leg. Sed certe videtur, quòd ẽt
non producat effectum respicentem legatum. Nam prout di-
cit Ioan. And. hic in ver. familiares. & dicetur j̃. in fin. glos.
Hæc familiaritas contrahitur communi consensu legati reci-
pientis,& capellani recepti, & habet instar societatis, quæ li-
cèt communi consensu contrahatur, tamen alterius renuncia
tione dissoluitur,vt Insti.pro socio.§. manet. Si ergo capella-
nus vagatur,uel residet domi, certè iam desinit esse capella-
nus,ex quo continuè non seruit,ut dicitur hic in tex. & sic de-
sinit esse familiaris,& capellanus, & cessat priuilegiũ. Ex quo
enim capellanus vagatur,uel residet domi, videtur tacitè a ca-
pellania recedere,arg.l.itaque.ff.pro socio.& sufficit,vel quòd
legatus licentiet capellanum,uel capellanus licentiet seipsum
ex quo alterius renũciatione dissoluitur talis capellania & so-
cietas,vt dicit Ioan.An. quæ renunciatio capellani uidetur ta-
cite interuenire eoipso,quòd non seruit,sed vagatur,vel domi
longam residentiam fecit, vt in d. l. itaque.& in d.l.j.& hic in
12 tex.& facit quod infra proxime dicetur,et in fi.istius glo.† Sex
tum tempus est, quando assignat officium alterius prælati, et
hoc casu poterit fingi residere,si negotia, pro quibus erat tran
smissus,ibi expediebat,uel casu impediebatur redire, vnde ha
bebit tunc locum priuilegium quo ad vtrunque effectum cõ-
sequendum.Ista enim officia bene sunt compatibilia. facit qđ
no.in l.duorum.ff.de ope.lib.et de offic. deleg. in c.pastoralis.
in fi.et in c.1.de cõsuetu.eod.lib.Si vero non expediebat facta,
pro

ADDITIONES.

a Celsus.Comprehendat etiam maiora beneficia.Adde istum in cap. gran. nume.1.& quod ibi notaui in apost. ad eum. in uer. appellatione beneficij.supra de rescri.

b Nic.Sup.Pronomen,meum tuum.Adde glo.in c.1 de postul.præla. Doc.in c. pro illorum,de præben.Bar.in l.Quintus.in §.argen.ff.de auro & argen.leg. & Bar.in l.j.ff.de noui ope.nunc.

Vin.God. Adde,an meum ex una causa,ex alia causa meum fieri possit. Fely.in c.inter dilectos.col.9.uersi.quod meum.de fi.instru. Et no.quòd suum non semper denotat dominium,Ias.Insti.de actio.§.æque.nu.43.uersi. ego puto.

c Celsus. De tempore congruo. Adde glo.singul. in l.j. C.si mancip. ita fuerit alie.quam ad hoc dicit ibi esse sing.Sal.in prin.de qua autem uide, quæ notaui in apo.ad Gemi. hic in uer.si ad tempus recedunt, dicuntur continui,
Vinc.God.Adde Cor.in consi.41. uidetur. litera.s. in lib.2. & quòd continuũ accipiatur pro integro,dicit Alex.in l.eum qui.de uerb.oblig. hoc esse fauore libertatis.

pro quibus erat miſſus, nec caſu impediebatur redire, nō vellet, & tunc durat priuilegium inquantum reſpicit ipſum legatum, non inquātum reſpicit ipſum capellanum, ut eſt dictum ſupra in 4. & 5. caſibus, vt plenius ibi per eum, & hic per Do. Sed certe, prout eſt dictum ſupra in quarto & quinto caſu, ſi capellanus non expedit negotia, pro quibus erat miſſus, & voluntariè differt redire, certè videtur a capellania recedere, & ſeipſum tacitè licentiare, vt Inſti. de rerum diui. in §. ceruos. & ff. de acquiren. rerum domi. l. 3. §. ceruos. & ſic ceſſat priuilegium etiam quo ad legatum, cum talis non poſſit dici capellanus, vt hic in tex. quæ capellania etiam voluntate vnius diſſol-
13 uitur, vt ſupra. & dicetur j. in fi. † Septimum tempus eſt, quando dicit ſe nolle redire, & hoc caſu ſine dubio priuilegium non durat quo ad effectum ipſius clerici, ſed bene durat quo ad effectum ipſius legati, vt poſſit conferre, cum durat capellanus, quouſque per legatum diſſoluatur, in quo voluntas requiritur, vt l. 3. ff. de regu. iur. ſecundum eum, & ita reſidet hic Do. Sed certè non requiritur voluntas ipſius legati, ſed ſufficit alterius renunciatio, vt eſt dictum ſupra, in quarto & quinto caſu, & ſtatim deſinit eſſe capellanus, ex quo ſe expreſſe licentiat: vnde ſequitur, quòd etiam nec quo ad ipſum legatum duret priuilegium, vt patet ex prædictis. Et prædicta procedunt, quando ſine fraude capellanus recedit, vel recuſat redire, quia ſi cum fraude hoc facit, duraret priuilegium quo ad legatum, vt dicetur infra, in fi. Et ſcias, quia prout dicit Pau. in d. diſputatione, bene capellanus poſſet redire legato in eadem voluntate perſiſtente, & redeundo, & deſeruiendo recuperat priuilegium, ex quo res manet in ſtatu ſuo. facit quod no. in c. quàmuis. ſupra de offi. delega. & in c. licet. de procura. eo. lib. & quod no. in c. ſi tibi abſenti. de præben. eo. lib. nec uidetur renunciare huic poteſtati redeundi, ar. l. ſi ita ſcriptum. §. ſi ſub conditione. ff. de lega. 2. ſecundum Pau. ibi, & Domi. hic, & uerum eſt per ea, quæ dicta ſunt ſupra in 5. no. Nam ut ibi dicitur, in huiuſmodi priuilegijs comprehenduntur non ſolum capellani, qui erant tempore dati priuilegij, ſed etiam poſtea quæſiti uel recepti, ut ibi eſt dictum, de quibus omnibus plenius per Pau. in dicta eius diſputatione, & hic per Dom. eius dicta referen-
14 tem. † In ea. glo. in fi. vide quod no. in c. quod ſuper his. ſupra de voto. in 3. glo. Nec obſt. cap. ſi poſtquàm. §. j. de elec. eod. lib. quia illud eſt ſpeciale, ne propter eius abſentiam proteletur uacatio. uide quod ibi no. in glo. ſecundum Ioan. And. qui hic ſuper tex. in uer. familiares. dicit quòd iſtud nomen familiæ diuerſimodè in iure ſumitur, ſecundum diuerſitatem materiæ, ut eſt dictum ſupra eod. lib. tamen hic non ſumitur pro conſtitutis in dominica, uel patria poteſtate, nec pro aſtrictis aliquo uinculo cognationis ſeruitutis, uel quaſi, ſed pro liberis perſonis, de quibus ſupra de priuileg. eod. lib. auctoritate. §. ſi. ſeipſos deputantibus ad aliquod honeſtum ſeruitium alicuius domini, qui mercenarijs æquantur, quia ſeruiunt pro mercede ſaltem uictus: vnde dicit tex. hic, tuis expenſis domeſtici commenſales, & contrahitur talis familiaritas cōmuni cōſenſu recipientis, & recepti, et alterius renunciatione diſſoluitur, ſicut ſocietas, ut Inſtitu. pro ſocio. §. manet. Si ergo dominus licētiat familiarem, uel familiaris ſeipſum, ſoluitur familiaritas, et ceſſat priuilegium, cum deſierit eſſe familiaris, argumen. l. itē in legato. §. penul. de leg. 3. et de auro et argento legato. l. 2. et 3. ubi dicitur, quòd legatum factum uxori non debetur, ſi uxor ante mortem diuertit, et ſic deſinit eſſe uxor, ſecundum Ioan. And. intelligentem prædicta, dummodo hoc fiat ſine fraude, ſecus ſi cum fraude, puta ſi conſtitutus in mortis articulo, uel uolens cedere beneficio, nec uacet ceſſione, uel morte, recedit ab eius familiaritate, ut ſic talis priuilegiatus non conferat, nam ille priuilegiatus nihilominus conferet, ſi tunc uacabit, ut ſupra in tex. et facit c. 2. de renuncia. eod. lib. et tex. in d. §. manet. et ff. pro ſocio. l. actione. §. diximus. ubi dicitur, quòd ſi ſocius omnium bonorum in hæreditatem ſibi delatam priuſquàm ipſam adeat, renunciet ſocietati, tenetur poſtea illam cōmunicare, ſi adeat, ſecundum Ioan. An. et idem Pet. de Ancha. hic adducens l. filiæ meę emancipatæ. ff. ſolu. ma. et uide dicta ſupra in glo. in uer. propterea.

Sequuntur Commentaria, aurea quidem ac peregrina eiuſdem Philippi Franchi, ad Titulum de Reg. Iuris, in VI.

PHILIPPI FRANCHI DE PERVSIO

Dilucida Commentaria in Tit. de Reg. Iuris, in VI.

SVMMARIVM.

1 *Regula quandoque dicitur ius scriptum.*
2 *Clerici sæculares dicuntur esse sub regula, sicut clerici regulares.*
3 *Exceptio dicitur, quæ est apta comprehendi sub regula.*
4 *Indefinita an æquipolleat vniuersali ex significato proprio, an ex interpretatione.*
5 *Exceptum aliquid esse a regula dicenti non creditur, nisi apertè doceat.*
6 *Ius est ars boni & æqui & c. hæc diffinitio iuris qualiter procedat.*
7 *Renuncians beneficijs iuris, an videatur renunciare beneficijs statutorum.*

1 IN glo. rubricæ † Ibi, breuiter enarrat, idē Dy. hic, qnq; tū rľa dř ius scriptū, 56. di. Anomanēsem, ſm Io. An. referentē Io. Mo. dicētem, ꝙ rľa iuris idē est, qđ rľa iuridica, & in eius diffinitione sunt cōiungenda ius & rľa, vnde ɔgrue dř, ꝙ rľa iuris est distortū prauumq; corrigens, bonum & æquum breuiter ɔprehēdens, vt hic per eū, & per gl. & Bar. in rub. ff.
2 eo. tit. † In ea. glo. ibi, normā recte viuendi præbet. vt 3. dist. c. 2. In ea. glo. ibi, dř regularis, adde, ꝙ non solum regulares, sed ēt
a clerici [a] sæculares dicuntur esse sub regula, vt 23. dist. q̃. q̃. & in c. fi. 12. dis. & in Auth. de sanctissimis episcopis. post prin. ſm Io. And. qđ exponit Bal. hic, idest sub quadam abstentione, prout eorum status requirit, ideo est, quòd etiā omnes Christiani dicuntur esse, & sunt sub regula fidei, ſm Io. And. de quo etiam
b per eum, & Doc. in rub. s̃. de reg. proprie tamen illi [b] dicuntur habere regulam, qui profitentur tria substantialia regulæ. Alij verò licèt aliqua promittant, non dicuntur proprie habere regulam, sed potius quendam modum viuēdi, licèt talis modus sit approbatus per Papam, vt eleganter dixit gl. no. in ver. 3. in clem. cum ex eo. de senten. excom. & in clem. j. in ver. obedientiam. de relig. domi. & de his per Doct. in d. rub. & per do. Nico. dicentem in materia odiosa seu pęnali verba debere intelligi vere & proprie, vt in c. in nostra. s̃. de iniurijs. & in cle. quod circa, de elect. quo casu intelligitur solum de his, qui promittunt tria substantialia regulæ, & sic proprie. secus autem si materia esset fauorabilis, quia tunc fieret larga interpretatio, & intelligeretur etiam de alijs, vt s̃. de quo per eum, & d. c. pe.
3 in d. rub. † In ea. glo. ibi, propria est exceptio, no. glo. ꝙ proprie illa dř exceptio, quę est apta comprǽhendi & includi sub regula, nisi specialiter excepta fuisset. & hoc respectu exceptio dř esse sub regula, idest sub gňalitate verborum in traditione regulæ expressorum continet̃, ideo si rľa est de hoīe, exceptio debet esse de hoīe, non de alijs rebus, & si rľa præcedit in actione reali, exceptio debet esse in actione reali, non aūt recte sequeretur, exceptio in actione personali vel eō, vt vult glos. hic, & idem Dy. hic in vlt. q. ideo est, ꝙ ipsa exceptio declarat rľam, vt in exceptuatis locum non habeat. & declarat prædicata generis esse eiusdem qualitatis cum exceptione, quia exceptio debet esse de rľa, quo ad hoc, vt est tex. no. in l. nam qđ liquide. §. fi. ff. de pe. leg. & sic de natura exceptionis est, ꝙ non ampliet rľam, vt faciat in ea comprehendi ea, quæ de materia ipsius rľæ non comprehenderent̃. facit l. gňali. §. vxori. ff. de vsuf. le. & ibi per Bar. & in rub. ff. eo. titu. in fi. & Imo. in c. ad audientiam. in prin. s̃. de cleri. non resi. Item ſm Bal. exceptio restringit regulam, quia eximit se a gňe rľari, & declarat prædicata generis esse eiusdem qualitatis cum exceptione, vt s̃. ideo ɔsuluit Bal. in ciuitate Cortonij, ꝙ si alicui ɔcedat̃ immunitas ab oīb. onerib. realib. & personalib. excepto ꝙ in tāta libra catastri talis exceptio oňdit prædicata gňis esse eiusdē qualitatis, vt videlicet ipsa exceptio intelligat quo ad onera quæ imponunt per librā, seu per æstimā, & non in alijs onerib. ſm eū. Sed aduerte, quia nō repetit, ꝙ exceptio hēat restringere rľam, sed bene declarat prędicata gňis esse eiusdem qualitatis cū exceptione in eo, qđ excipit̃, non aūt in alijs. si ergo immunitas ɔcessa est gňaľr ab oīb. onerib. realib. & personalib. ista est 2. rľa ɔcepta per verba gňalia in duob. gňib. s. in realib. & personalib. exceptio ergo, quæ sequit̃, licèt restringat rľam in vno gňe, & oňdat prædicata gňis in ipsa rľa esse eiusdē qualitatis cū exceptione, tñ nō restringit aliud genus, qñ rľa prædicatur de plurib. gňib. sicut est isto casu, immo de nā ipsius exceptionis est, vt exceptio certo rū casuū hēat firmare rľam in oīb. alijs nō exceptis, vt in l. quæ situ. §. deniq;. ff. de fundo instr. & l. tribunus. §. fi. ff. de testa. mil. ſm Io. An. hic, & idē ēt hic Dy. in fi. est optimus tex. in c. 2. s̃. de ɔiugio leproso. de his ēt vide per Io. And. in ver. parochiales. in c. qui ad agendū. s̃. de præb. eo. lib. & in c. pe. s̃. de off. vic. eo. lib. & per Io. And. in ver. parochiales. in c. si aplica. s̃. de præbē.
4 eo. lib. & ibi per Dom. † In ea. gl. ibi, æquipollent vľib. vide hic plene per Dy. in 2. q. & per gl. & Bar. in rub. ff. eo. tit. vbi Bar. po
c nit, an [c] indefinita æquipolleat vľi de proprio significato, an vero ex interpretatione. qđ inducit ad statuta. & de his oīb. vide per glo. or. in ver. aliorū. in c. vt circa. s̃. de elec. eo. lib. & ibi per Doc. In ea. gl. ibi, apertius dici posset. aduerte, quia Bar. in rub. ff. eo. tit. in fi. sequit̃ opi. Io. And. licèt Dy. hic secutus fuerit aliā
5 opi. & nō bene, vt vide ibi per Bar. † In ea. gl. ibi, & potior est cāei⁹ &c. tene mēti gl. & ita sp allegat̃, ꝙ in tñ expedit hře rľam iuris pro se, ꝙ nō credat̃ dicēti aliquid esse spāľr exceptū a rľa, nisi hoc doceat aperte per casum legis. Idē ēt voluit gl. no. in l. oīs diffinitio. ff. e. tit. & facit qđ hic dicit Dy. in fi. & pro his vř
6 esse tex. no. in d. c. 2. in fi. eo. † In ea. gl. ibi, ius est ars &c. qđ procedit, si capiat̃ ius pro sciētia iuris, quę est in hoīe, cū ars siue ɔceptus, qui est in tali, sit ars in mēte hoīs iusti & æqui hñtis notitiā diuinarū & humanarū rerū, sciētiaq; discrimē ęqui ab iniquo, iusti ab iniusto, hēt. n. talis artē & ius in mente, sicut quilibet artifex, qui vult opus in esse ꝓducere, hēt in mēte ɔceptū, vt hic ꝑ Io. An. Sed ius. i. iuris exhibitio est boni & ęqui executio, vt in l. si me & Titiū. ff. si cer. pet. ſm Bal. hic, & ex his descēdit, an Doctores dicant̃ artifices, & veniāt app. artificū. de quo ꝑ Doc. in l. j. hic alle. & ꝑ Bar. in l. legatis. §. ornatricib. ff. de le. 3. & Io. An. in c. relatū. el 2. in ver. artificio. s̃. de test. Et vlti. loco vide hic plene ꝑ Io. An. ponētē 22. significationes, ſm quas accipit̃ hoc nomē ius, quas ēt enumerat Io. Mo. i c. cupiētes. s̃. de ele. e. li. in fi. j. partis. & inter alia dicit hic Io. An. 18. significatione, ꝙ ius dř illud, qđ est scriptū vel ꝑscriptione, vel ɔsuetudine apꝓbatū, l. 2. §. idē Labeo. ff. de aqua plu. ar. & Inst. de iu. na. §. cōstat. & §. ex nō scripto. ſm Io. An. Itē dř i⁹ illud, qđ ē iustū, hñdo respectū ad id, qđ fieri ɔsueuit, lz de se sit iniustū, vt l. pe. §. ꝑtor. ff. de ius. & iu. ſm Io. An. Et isto casu ius est ars ɔsuetudinis, quęcunq;

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Clerici sęculares dicunt̃ esse sub regula. Adde tex. in c. saluator. j. q. 3. & in c. j. 12. q. j. Nic. Sup. miles Hierosolymitanus, & vtriusq; iuris Doct.

b Celsus. Illi dicuntur habere regulam. Adde gl. in ver. obedientia. in cle. j. de re li. do. Host. in c. cum dicat. de eccl. ædifi. Abb. in cle j. de consang. & affi. Abb. in c. cum depu. in j. no. de iu. Abb. in c. vxoratus. in j. no. de cōuer. coniu. Abb. in c. quamuis. in 3. no. de deci. Abb. in c. dudum. in 2. no. eo. titu.

c Celsus. An indefinita. Adde gl. in c. vt circa. de elect. lib. 6. glo. in c. quia circa. de priuile. l. si plurib. ff. de leg. j. l. si seruus. de ser. vr. prædi. Spe. tit. de procu. in §. ratione. idem Spe. tit. de actore. in §. j. in fi. Old. consi. 100. inci. In executione. Alex. de Imo. consi. 7. inci. Super hac dubitatione. ad fi. in j. vol. idem Alex. cō si. 66. inci. Viso testō dicti Benicasiæ. in 2. col. in 2. vol. idem Alex. consi. 110. inci. Visis acutissimis. in j. vol. adde prædictis, quod no. in apo. ad istum, in c. cū in multis. nu. j. in apo. in ver. indefinita. supra de rescrip.

Vinc. God. Indefinita prolata a lege indistincte, quando æquipolleat vniuersali. Ruy. cōsi. 15. nu. 21. lib. 3. & ꝙ æquipollet vniuersali collectiuę non distributiuę, consi. 81. nu. 13. lib. 2. & indefinita æquipollet vniuersali, consi. 118. nu. 14. lib. 3. & consi. 92. nu. 14. lib. 4. & potius collectiuę quàm distributiuę, consi. 43. nu. 7. lib. j. & consi. 120. nu. 4. & 9. lib. 2. Non tamen æquipollet uniuersali in materia odiosa, consi. 98. nu. 4. & 6. lib. j. nec etiam in materia probationis, ibidem nu. 5. & ubi non est eadem ratio, non æquipollet uniuersali, Goz. in consi. 88. nu. 17.

cunq; ſit illa, dūmodo ſit præſcripta, ſm Bal. inducentem prædi
cta ad compromiſſa, in quibus arbiter debet iudicare de iure,
quia intelligitur factum compromiſſum de iure legis, cui ſub-
eſt reus, & ēt de iure partium, ſiue ſit ius cõe, ſiue municipale.
per hæc.n. verba vñr ꝯpromittētes proteſtari ius eorū ſaluū fo-
re, qđ eſt notandū ſm Bal. facit gl. no. in ver. ꝯſuetudo. in c. fi. ſ.
de conſue. eo. lib. ita ēt tenuit Bal. in l. illa inſtitutio. ff. de hære.
inſtit. & in l. ſed & ſi quis. §. quæſitū. ff. ſi quis cautio. vbi voluit
Bal. ꝙ ſi partes renūciēt oīb. exceptionib. iuris, intelłr ēt de cõ-
ſuetudine, vel ſtatuto. de quo vide per Doc. in c. cū in eccłia. de
7 præb. lib. 6. †Et an qui renūciat beneficijs iuris, intelligat̄ de be
neficijs ſtatutorū. Bal. in l. ſed & ſi quis. §. quęſitū. ff. ſi quis cau.
qui dicit rē ad ſe de iure pertinere, intelłr intētaſſe ius ſtatuto-
rū, vel ꝯſuetudinariū. Bal. in l. j. in fi. prin. de eden. alle. Inno. in
c. certificari. de ſepul. ꝙ ſic, q̄a intētata vr̄ oīs lex faciēs ad cām.
& facit qđ no. in l. ſenatus. ff. de accu. Vnde tenebat ēt d. An. in
c. Quintauallis. ſ. de iureiu. ꝙ per cõpromiſſum factū, vt pronū
ciet de iure poterit pronunciari ſm ſtatuta vel ꝯſuetudines lo-
ci. cogita tñ, quia Ang. in l. ſi pater. C. qñ mulier tutelæ. tenet ꝯ̃-
riū, quia appłone iuris in dubio dēt intelligi de iure cõi, vt vo-
luit gl. ſin. in c. j. ſ. de trāſac. & idem Io. And. in addi. Spe. in tit.
de arbitro. §. excipit̄. ver. itē ꝙ corruptus, de quib. oīb. vide per
Imo. & Domi. in d. c. fi. & per Bar. in l. 2. C. de bonis quę libe. &
per Doct. in c. cum in eccleſia. de præben. eo. lib.

R E G. I.

*Beneficium eccleſiaſticum non poteſt licite ſine inſti-
tutione canonica obtineri.*

S V M M A R I V M.

1 *Beneficium eccleſiaſticum vt poßit licite obtineri, requiritur canonica in-
ſtitutio.*
2 *Inſtitutio canonica quid ſit.*
3 *Poteſt, hoc verbum, negatiua præcedente, reddit actum impoßibilem de iu
re, & importat neceßitatem.*
4 *Inſtituens ſufficit, ꝙ ſit habilis tempore, quo inſtituit.*
5 *Inſtitutus debet eſſe capax tempore collationis inueſtituræ, & poſſeßionis.*
6 *Inſtitutio an dicatur canonica, ſi executor datus a Papa prouidet mihi de
beneficio deuoluto ad Papam per concilium Lateranen.*
7 *Epiſcopus quando poßit cogere clericum oſtendere titulum ſui benefitij.
Adde ad idem. nu. 8.*

1 BEneficium. †No. ꝙ ad hoc vt beneficiū
eccłiaſticū poſſit licite re-
2 tineri, requirit̄ [a] canonica inſtitutio, & hac rła
oē beneficiū eccleſiaſticū perpetuū p̄t dici ca
nonia, ſm Io. And. remittētem ſe ad no. in c. j.
in ver. canonijs. ſ. de ele. e. lib. In gl. j. ibi bene
ficiū largo modo. no. ex glo. ꝙ appłone beneficij eccleſiaſtici,
qñ verba debēt ſumi large, ꝯprehendit̄ dignitas, prębēda, & be
neficiū curatū. de quo plenius no. in c. fi. & in c. tua. hic alle. &
in cle. auditor. de reſcri. Et an ꝯprehendat̄ tūc epatus. vide in c.
Felicis. §. ꝙ ſi quis. ſ. de pęnis. eo. lib. & ibi per gl. in ver. põtifica
lē. & ibi dicta, & vide ēt per gl. in ver. beneficiū. in c. 2. ſ. de hæ-
re. eo. lib. & ibi plene per Do. & per gl. in ver. ſimilib. & ibi di-
2 cta in c. fi. ſ. tit. proxi. † In ea. gl. inſtituere eſt ius canonicū &c.
no. gl. quid ſit inſtitutio. de quo ēt hic plene per Dy. dicentē, ꝙ
inſtitutio eſt alicuius bñficij verbalis collatio. Inueſtitura ve-
rò inſtitutionis vel collationis ꝯfirmatio. Miſſio in poſſeſſionē
eſt præcedentium inſtitutionis & inueſtituræ executio. & hęc
tria ſunt ſpēs diſtinctæ, & diuerſa iura tribuūt, quia per primū
tribuit̄ ius proprietatis, per ſcđm ꝯfirmat̄, vt in c. inter cætera.
& in c. cū ex iniūcto. de hęreticis per tertiū ius poſſeſſionis, &
quaſi, ius adminiſtrationis tribuit̄, vt in c. cū ad hæc. §. in quadā.
ſ. de offi. archi. vnde in eodē beneficio, & ſic in eadē re cadere
põt poſſeſſio, & quaſi poſſeſſio, cū hæc cadāt diuerſo reſpectu,
quia ꝯſiderato iure beneficij, qđ eſt quid incorporale, dr̄ quaſi
poſſeſſio, ſed ꝯſideratis reb. corporalib. ipſius beneficij, dr̄ ve-
ra poſſeſſio, ſm Dy. adducentē ad hoc plura ſiſia de iure ciuili,
& inter alia de feudo, in quo primò fit feudi ꝯceſſio. Scđò inue
ſtitura. quæ eſt firmatio præcedētis ꝯceſſionis. Tertiò inductio
in poſſeſſionē, quę eſt ꝯceſſionis & inueſtiturę realis executio
vt in ti. quid ſit inueſtitura. in vſib. feudorū, & ibi per Bal. & ibi
no. de ipſa inueſtitura, quæ reſpectu poſſeſſionis dr̄ eē triplex.
quædā perfecta poſſeſſionis, quę eſt qñ eſt tradita poſſeſſio ple
na & corporalis. quædā imperfecta & minus plena, vt per ꝯſti
tutionē precarij, quæ eſt poſſeſſio ficta, & nõ corporalis. quæ-
dā eſt imperfectiſſima & improprijſſima, vt eſt qñ baculus vel
aliud corporale traditū eſt in ſignū inueſtiturę, & hæc dr̄ abu-
ſiua, per quā nõ trāſit dñium, nec aliqđ ius reale, ſed ſignificat
perfectā voluntatē & ꝯſenſum, ſm Bal. hic. de quo no. Inſti. de
ver. obli. poſt prin. & in l. j. circa prin. ff. de acquir. poſ. & in c. 2.
ſ. de ꝯſue. & ibi plene per Doct. & in c. ex ore. in 2. & 3. glo. ſ. de
his quæ fi. a ma. par. in c. autoritatis. ſ. de inſti. & ibi per d. Nic.
in 2. col. Et vide hic ꝑ Dy. in 4. q. quare ſit ꝙ per inueſtiturā fa-
ctā per annulū vel per librū, aut baculū, non quærit̄ vera poſſeſ
ſio vel quaſi, & tñ per clauiū traditionē quærat̄ poſſeſſio rerū,
quæ ſub clauib. claudunt̄, vt in l. clauib. ff. de ꝯ̃hen. emp. de quo
hic per eū. & per Io. And. in d. c. ex ore. in 4. gl. & per Bal. in l. j.
C. de dona. & in l. traditionib. C. de pac. Tangit ēt hic Dy. in 5.
q. quid ſi inſtitutus verbo in beneficio, & inueſtitus annullo,
vel libro, inducat̄ in poſſeſſionē vnius rei ipſius beneficij noīe
illius, & aliarū rerū, an intelligat̄ acquiſita poſſeſſio illius tm̄,
in quam inducit̄ corporałr, an verò illius & aliarū. & ꝯcludit, ꝙ
licèt æquitas hoc ſuadeat, tñ ibi ſcriptū vult ꝯ̃riū, vt. ſ. illius re-
rū tm̄ videat̄ quæſita poſſeſſio, & non aliarū, facit l. cum hære-
des. ff. de acqui. poſ. licèt per acquiſitionem certæ partis vnius
fundi quærat̄ poſſeſſio aliarū partiū illius fundi, vt in l. poſſide
ri. §. qđ aūt. ff. de acqui. poſ. & ita tranſit hic Io. And. de quo per
Inno. & Doct. in c. in litteris. ſ. de reſtit. ſpolia. & per Rotam in
deci. 277. quæ incipit, Ex quib. & per glo. & Bar. in d. §. quod au
3 tem. † In glo. in ver. non poteſt. in prin. tene menti glo. & ſem
b per allegat̄, ꝙ verbum, [b] poteſt, præmiſſa negatiua reddit actū
de iure impoſſibilem, & neceſſitatem importat, qđ tñ non eſt
indiſtincte verū, vt l. intra dies. & ibi per gl. ff. de re iudi. & in c.
q̄to. ſ. de præſcri. In glo. fi. ibi, beneficiatus proprie. no. ꝙ poſſi
dens ex cā neceſſitatis res eccleſiaſticas, vel cā impenſi obſe-
quij, nõ dr̄ proprie beneficiatus, quod no. pro ſtatutis vel alijs
ꝯſtitutionib. loquentib. de beneficiatis, quæ debent proprie in
telligi, vt appel. beneficiorū non veniant poſſidentes ex talib.
4 cauſis. de quo ēt vide no. in c. ſi motu proprio. ſ. de præben. †In
ea. gl. ibi, perſona ſit quæ inſtituere poſſit. & ſufficit, ꝙ talis ſit
habilis tp̄e, quo cõfert vel inſtituit, licèt ex poſt fiat inhabilis,
per no. in rła, factum legitime. ĵ. eo. lib. licèt aliud ſit in teſtato-
re, ſi poſt teſtm̄ efficiat̄ inhabilis, vt no. in l. j. §. exigit. ff. de ſec.
tab. & rõ eſt, quia collatio vel inſtitutio eſt irreuocabilis, non
teſtm̄, ſm Dy. in 6. q. dicentē, ꝙ ſi ꝯferat ille qui credebat ſe ha-
bere ius ꝯferendi, qđ non habebat, valeat collatio, arg. l. Barba
rius. ff. de offi. præto. tñ ſm Theologos veritate cõperta ꝯ̃rium
dicet̄ ſm eū hic, in 8. q. cuius dictū primo procederet in eo, qui
credebat & erat in poſſeſſione ꝯferendi, cū als̄ ſola credulitas
ſine poſſeſſione non iuuaret, vt in c. ꝯſultationib. ſ. de iurepat.
ſm Io. And. reſidentē in alijs cū determinatione Dy. pro qua fa
cit 8. diſt. veritate. ex quib. no. ꝙ diſpoſitio d. l. Barbarius. nõ ap-
probat̄ per Theologos in beneficialib. ſeu ſpiritualib. ſm Bal.
5 hic. de quo per Inno. in c. nihil. & c. querelam. ſ. de elec. † In ea.
gl. ibi, ſcđm &c. & debet inſtitutus eſſe capax tp̄e collationis
inueſtituræ, & poſſeſſionis, ſicut hæres debet eſſe habilis tp̄e
teſtatoris mortis, & aditionis hæreditatis, vt ff. de hęre. inſti. l. ſi
alienum. §. in extranei. nec haberet nocere, ſi in alijs interme-
dijs tp̄ib. prædictis exceptis inſtitutus ſit inhabilis, & ſi illis tri
bus tp̄ib. reperit̄ capax, & poſt illa tria tp̄a fiat incapax, & tūc
ſi ex delicto poterit priuari, ſi ex alia inhabilitate poterit dari
coadiutor, ſm Dy. hic in 2. q. & ita tranſit hic Io. And. remitten
do ad no. per eū in c. pen. ſ. de cleri. ægro. Quid aūt ſit de irregu
larib. qui tp̄e irrłaritatis ſuæ ꝯſecutus eſt beneficium, an ea ceſ
ſante teneat̄ illud renūciare, vide per Spe. in titu. 2. §. iuſta. ver.
hinc ēt. tenentē ꝙ non, & quod illud retinere põt. & facit opti-
me quod no. in c. ſi ciuitas. in glo. pen. ſ. de ſent. excom. eo. lib.
quod no. In ea. glo. ibi, tertium. &c. puta ſi vicarius epī vel ca-
pitulum vacante ſede id non poſſet, vt no. in c. fi. ſ. de offi. vica.
6 eo. lib. & ſ. de inſti. c. j. † & ne ſede vac. c. vno. ſm Io. And. Sed an
inſtitutio dicat̄ canonica, ſi executor datus per Papam ad pro-
uidendū mihi de beneficio in certa eccleſia prouidit de benefi
cio deuoluto ad Papam per Lateranenſe ꝯcilium. Io. And. hic
diſputat iſtam q. in mercuriali, & arguit pro & ꝯ̃, & tñ dicit, ꝙ
iſta q. eſt expedita per cle. ſi de beneficio. de præben. vbi hr̄, ꝙ
executor hoc põt, de quo hic per Io. And. dicentē ꝙ quidam Ia
cobus canonicus Bononiēſis diſputādo & arguendo pro & ꝯ̃,
tenuit ꝙ de tali non poterit prouidere, ſi in literis dicat̄, volens
gratiam

A D D I T I O N E S.

a Nic. Sup. Requiritur canonica inſtitutio. Adde glo. in ver. inſtitutionem. in c.
ſi quando. de offi. dele. Car. Zab. in c. cura. in 3. no. de iurepat.
b Celſus. Verbum poteſt. Adde Bar. in l. de his. ff. de tranſact. Bal. in l. j. in pen. col.
C. qui admit. Bal. in l. fi. in vlt. col. C. de fidei. Bal. in l. j. C. de inceſt. nup. Adde
Ant. Corſe. in ſuis ſing. in ver. poteſt. incip. verbum poteſt.
Vinc. God. De natura iſtius verbi poteſt, uide Tiraq. in trac. de legib. co. nub.
glo. 4. nu. j. cum plurib. ſeq. & anteceden.

gratiam facere spālem & non bene, quia talis clā parum vel nihil vrget, vt est magis impetrabile beneficiū, qn̄ solus Papa lædit, q̄ sit qn̄ lædit tertius, & largior fit interpretatio ad hoc qđ no. in cle. j. de offi. dele. in ma. glo. vt hic per Io. And. In ea. glo. ibi, de elec. c. vlt. dic vt ibi no. in gl. fi. in ꝯfirmationib. n. locum habet, non in collationib. vt ibi ſm Io. And. Et no. ex tota hac glo. quatuor substantialia, quæ requirunt̄, vt institutio dicat̄ canonica. Et si de substantialibus aliquid deesset, vitiaret̄ institutio, vt l. cum hi. §. si prætor. ff. de transac. secus si omitterent̄ leuia, & non substantialia, vt l. j. in fi. ff. de ven. inspi. ſm Dyn. &
7 Io. And. † In ea. gl. ibi, dici pōt &c, intellige hoc, nisi ipse eps̄ seu ordinarius visus fuerit ꝯsentire in possessionem tacite, vel expresse, quo casu non posset cogere illum ad oñdendū titulum, vt in d. c. ex ore. poterit tñ ipse, licèt sit collator, docere collationem ꝯ ius factam, per no. in c. dilecto. hic alleg. ſm Io. And. qđ tenet Archi. in c. ordinarij. hic alleg. & vide quod ibi no. in gl. in ver. exhibere. Quid aūt si aliquis accepit titulū, prębendā, vel beneficiū a prælato non legitime instituto, an possit petere ipsum prælatū remoueri tanq̄ non legitimū. & cōcludit hic Dyn. in 10. q. 2. ꝙ sic, si defectus institutionis prȩlati non procedit ex facto vel voluntate talis beneficiati, vt l. quidā. ff. de proba. & ff. de his qui. vt indi. l. post legatū. secus si ab eo dependebat, & scienter recepit, quia tūc non posset, vt hic per eū. & ita
8 residet Io. And. † In ea. glo. in fi. tene menti hāc gl. vt or. qn̄ sit, ꝙ beneficiatus possit cogi ad faciendū fidē, & ad oñdendum titu
a lū sui beneficij,[a] de quo ēt vide per Doct. in d. c. ordinarij. & in c. licet. hic alleg. Quid aūt eo casu, quominus canonice institutus non potest ad hoc cogi, an possit salua conscientia retinere tale beneficium cum minus canonica institutione. vide plene per Inno. & Io. And. in c. qđ sicut. s̃. de elect. & an faciat fructus suos, tenens beneficiū cum minus canonica institutione, & an tunc debeat fieri dr̄ia inter malæfidei & bonæfidei possessorem. vide no. per Ro. in deci. 24. quæ inci. item fuit dubitatum. & in deci. 26. & vide quod no. in c. de multa. s̃. de præben.

ADDITIO.

[a] Celsus. Titulum sui beneficij. Adde Panormi. in c. accedens. nu. 14. & quod ibi no. in apost. ad istum in ver. ad ostendendum tit. de accu. Gem. in c. j. nu. 7. & ibi etiam no. in apo. ad ipsum. in ver. probare. tit. suprà de eo qui mit. in pos. cau. rei ser. & Rotam. deci. 65. & 279 in antiquis.
Vinc. God. Tituli multiplicatio in eodem beneficio, ad cautelam vtilis est, Fely. in c. in nostra. col. j. ver. multiplicatur. de rescri.

R E G. II.

Possessor malæ fidei nullo tempore præscribit.

S V M M A R I V M.

1 *Possessio quantumcunq; sit longæua, non iuuat possidentem mala fide.*
2 *Præsentes, qui dicantur quo ad præscriptionem.*
3 *Papa quando potest tollere legem etiam in foro ciuili.*
4 *Leges, per quas præscribebat possessor malæfidei, sunt correctæ etiam in terris imperij.*
5 *Possidens malæ fidei non potest tenere rem possessam, sicut neque fur rem, quam furatus est.*
6 *Præscriptio cum mala fide est contra ius, & ęquitatem naturæ.*
7 *Quid in præscriptione, quæ procedit ex mera negligentia non petentis, sicut in actione personali.*
8 *Intentio quandoque debet fieri largissima fauore animæ. & nu. 9.*
10 *Statutum permittens præscriptionē cum mala fide, si hoc faciat cum causa, an valeat.*
11 *Statutum laicorum in quo casu comprehendat clericos.*
Adde ad idem nu. 12.
13 *Factum legitime non debet vitiari per aliud superueniens.*
14 *Titulus ad præscribendum an requiratur de iure ciuili.*
15 *Præscriptio cum bona fide an sit contra ius naturale.*
16 *Bonæfidei possessor dicitur, qui non habet conscientiam rei alienæ.*
17 *Errans in facto probabili, an dicatur bonæ fidei possessor.*
18 *Hæres bonæfidei an possit præscribere, si defunctus erat in mala fide.*

1 POssessor. Habet duos intellectus, prout dicit glo. pen. hic, & clarius Dyn. † Et primus est, si fiat punctus post verbum, malæfidei possessor. ex quo no. possessio quantumcunq; longæua non iuuat malæfidei possessorem. sic s̃. de præscri. c. vigilanti. vbi nulla dierum antiqua possessio iuuat malæ fidei posses. Secundus intellectus colligit̄ hic, si fiat punctus post verbum, vllo tempore. ex quo no. ꝙ in nulla parte temporis præscribēs
2 debet habere malam fidem. facit c. fi. s̃. de præscrip. † In glos. j. ibi, auth. malæfidei. habita distinctione inter præsentes & ab-
a sentes. Et qui[a] dicantur quo ad hoc præsentes, & de haben-
b te[b] plura domicilia, vel nullum, vide in l. fi. C. de præscrip. lon
3 gi temporis. & per Spec. in titu. de præscrip. qn̄ aliquis. † In ea. glo. ibi, credo ꝙ Papa &c. tene mēti gl. or. qn̄ sit, ꝙ Papa possit tollere leges ēt in foro ciuili, & ēt in terris quæ sunt de tp̄ali iurisdōne Imperij. & vide per Io. And. in c. j. de ꝯsti. & in c. si duobus. s̃. de appel. & in c. qđ clericis. s̃. de fo. ꝯpe. & ibi plene per Doct. & per gl. in c. 2. s̃. de arbi. eo. lib. & in cle. dispēdiosam. de
4 iudicijs. & per Doc. in c. 2. de no. ope. nun. † In e. gl. ibi, ex quib. satis patet &c. tene menti ex gl. ꝙ per ius canonicū sunt correctæ & sublatę ēt in foro ciuili ēt in terris Imperij oēs leges, per quas præscribebat possidēs cū mala fide. & rō est ſm Dy. quia canonicū ꝯsiderat nālem æquitatē, quæ non patit̄ aliquē locupletari cū aliena iactura vel dāno, vt in l. nam hæc nā. ff. de ꝯdi. inde. Sed hæc rō nō vr̄ bona, quia sequeret̄, ꝙ nulla pręscriptio haberet locū, cum quilibet afferat lucrū cum alterius detrimēto. Et rō fuit periculum aīarum, qđ in malæfidei possessore versat̄, vt d. c. vigilanti. & d. c. fi. & sentit gl. hic, & in d. c. fi. Ideo Io. And. hic in mercurialib. in 5. quæsito. ꝯcludit primo, ꝙ præscribens cū mala fide q̄tum ad eū nihil deficit: facit qđ no. 14. q. 5. si quid inuenisti. cū mala fides quo ad peccatū non possit aīam saluare, cum æquiparet̄ furi & raptori, & sic non poterit suam
5 aīam saluare, nisi per restōnem. † Tertiò ꝯcludit, ꝙ sicut fur[c] nō
c pōt sine peccato tenere furtū vel rapinam, quam ipse est furatus, ita & ipse præscribens cū mala fide ēt spatio 30. vel 40. an. nō pōt tenere rem præscriptam ꝯ illū, cuius erat sine peccato, ſm Io. And. & ita disputādo tenuit frater Gerardus de Senis ordinis heremitarū, vt refert Io. And. hic. Sed hoc limitat hic Bal. nisi dn̄s scieuerit & tacuerit per tm̄ tp̄s, ꝙ videat̄ habere rē pro derelicta, cum tunc præscribens sibi acquirat, nec restituere teneatur. ad hoc glo. in l. prætoris officium. ff. de dam. infec. Hoc tñ non transit sine dubio, per no. in d. c. fi. quod inuenisti. & Inno. in c. veniens. s̃. de renun. dixit ꝙ ex tali præsumptione, ꝙ videat̄ res haberi pro derelicta, non quærit̄ plus iuris aduersario. facit etiam quod no. in c. 2. s̃. de vsuris. eo. lib. super glos. in ver. satisfieri. maxime hoc casu, qn̄ mala fide possideret, quando ille, a quo sunt extortæ vsuræ, non currat scienter repetere ab vsurario, an vsurario ex hoc quæratur ius, vt illas retinere possit. & concluditur ꝙ non, licèt secus si expresse remitteretur, vt in regula peccatum. j̃. eo. lib. in gl. ita ergo in præscribente cum mala fide, cum æquiparetur furi & raptori, vt s̃. eo. &
6 idem in vsurario, vt 14. q. 4. si quis vsuram. † Et aduerte, ꝙ præscriptio cum mala fide dr̄ contra æquitatem iuris naturæ, quare est, ꝙ ciuile ius eam permisit, cum lex ipsa debeat esse rationabilis & iusta, vt l. 2. & 3. ff. de ll. & j. distin. lex. & 3. distin. erit. dic ꝙ ideo, ꝙ præscriptio de iure ciuili fuit inducta ex publica vtilitate, quæ est, vt negligentia puniatur, & finis litibus imponatur, & dominia rerum non sint perpetuo sub incerto, vt l. j. ff. de vsucap. & in l. fi. ff. pro suo. & hoc respectu esset æqua & iusta præscriptio, sed considerata mente præscribentis dr̄ iniqua, cum intendat rem alienam vsurpare. Et ideo lex canonica, quæ non tm̄ considerauit de bono publico, quātum de anima, reprobauit ipsam præscri. cum mala fide, vt de his hic plene per Io. And. colligentem ex his, quare in præscriptione malæfidei ius canonicum discordet a iure ciuili, vt hic plene per eum, & Pe. de Ancha. Et tene menti doctri. huius glo. volentis Papam posse tollere legem in omnibus locis in concernentibus animam seu peccatum, est enim Papa in talib. s̃. oēm creaturam, vt in c. nouit. de iudi. & voluit Bar. in l. priuilegia. C. de sacrosan. eccle. Et ideo ius canonicum reprobans præscriptionem, cum mala fide seruandum non solū in foro ecclesiastico, sed ēt sæculari etiam in terris Imperij, vt hic in gl. & hoc absq; dubio procedit in præscriptis, in quibus interuenit possessio vel quasi licèt Innoc. in c. cura. s̃. de iure patro. aliud videatur
7 velle & non bene, vt patet ex tex. hic, & in d. c. fi. † Sed quid si in præscriptione nō requirat̄ possessio, vel quasi, sed procedit ex mera negligētia nō petētis, vt in præscriptione actionis personalis q̄a debitor nihil possidet, vel in seruitutib. puta in p̄scribenda libertate ꝯ seruitutem, an istis casib. hēat locum tex. hic, &

ADDITIONES.

a Nic. Sup. Qui dicantur quo ad hoc pręsentes. Adde gl. in c. ex parte de cle. non resi. gl. in c. si tibi absenti. de præb. lib. 6. gl. in ver. præsentes. in Auth. de fidei. in §. j. Io. And. in c. vbi periculum. de elect. lib. 6.
b Celsus. De habente plura domicilia. Adde Abb. in c. postulasti. de foro comp. idem Abb. in c. fi. j. col. eo. tit.
Vin. God. Domicilium quis in pluribus locis habere potest. Ruy. consi. 61. nu. 22. lib. 5. & in consi. 59. nu. 8. lib. 3
c Vin. God. Nota, ꝙ fallit & excusandus est in foro fori, & in foro poli ille, qui furatus est suum debitorem, vt meminit Cæpo. in consi. 26. nu. 2. in criminal. sicut fecerunt Israelitę, qui petierunt vasa argentea ab Aegyptijs, vt habetur Exod c. 12. litera, t.

& in d.c.fi.& videreť ꝙ non, quia iſta iura ſe fundant in poſſeſ
ſore, vt hic tex.vnde in iſtis nõ ſit ius ciuile correctũ. & ſic vř,
ꝙ ẽt hodie talis ꝑſcriptio ꝓcedat cum mala fide, cũ principaľr
ꝓcedat ꝑ pnegligentiã nõ petẽtis, nõ ex acquiſitione præſcri-
bẽtis.ita vř ſentire Innõ.in d.c.cura.& in c.pleriq;.de immu.ec
cle.ita ẽt tenet Bar.in l.ſequiť.§.ſi viã.ff. de vſuc.& in l.fi.ff.quẽ
admo.ſerui.amit.hanc ẽt partẽ ſequiť Hoſt.in ſumma,in tit.de
præſcri.§.quę res.vbi pleniſſime per eum de his.Sed Do.in rła
locupletari.j.eo.tenet ɔ̃riũ,idẽ Io.And.in c.2.s̃.de excep.eo.lib.
& per Bal.in l.j.C. de ſeruitutib.& aqua. & in auth.ad hæc.C.
de vſu.& in vſib.feudorum.in tit.ſi de feudo fuerit ɔtrouer.§.ſi
quis per 30.vt in l.quib.dieb.§.ſi dñs.ff.de ɔdi.& demõ.Dicit tñ
Bal.in d.l.j.& in d.§.ſi quis.ꝙ in foro pęnitẽtiali ſine dubio hoc
procederet,ſed in foro iuſtitiæ forte ſecus,ſm eũ ibi. Sed Ang.
in d.§.ſi quis. & in l.j.in fi.C. de iudi. tenet ſingulariter ꝙ non
procedat, addacẽs tex. in auth.vt eccłia Romana.§.j.& §.itaq;.
Idẽ ẽt ſequiť d.Ant.& Inno.in d.c.fi.& d. Flo.in c.vigilãti. s̃.de
præſcri.Idẽ ẽt tenet Imo.in d.c.fi.& in d.§.ſi viã. & iſta pars vř
verior, per tex.in d.c. fi.dicentẽ nullã valere ꝑſcriptionẽ abſq;
bona fide,nec procedere. & ſic verbũ nulla, eſt vłe negatiuũ
excludẽs oẽm præſcriptionẽ abſq; bona fide, ergo excludiť ẽt
præſcriptio in perſonalib.actionib.& quia rõ tex in d.c.fi. pro
cedit ẽt in ꝑſcriptione actionũ ꝑſonaliũ, nec ſubeſt rõ reſtrin-
gẽdi illũ tex. immo potius ampliãdi, vt ſic euiteť peccatũ, quo
8 caſu † dẽt fauore aĩæ fieri largiſſima interpretatio, ſm Bart. in
auth. ſacrã.C.ſi aduer.vẽ.& maxime qñ rõ eſt ſcripra in l.ſicut
a eſt in d.c.fi.quo caſu ẽt in [a] correctorijs fieret extenſio ad alios
caſus,qui pñt cõprehendi ſub lata ſignificatione,ſm gl. no.in
ver.eligať.in cle.j.de elect.& quia in dubijs tenẽda eſt illa opi.
per quam euitať oẽ peccatum, quia illa eſt melior & ſecurior,
vt in c.iuuenis.ff.de ſponſa.& in cle. exiui.de ver. ſigni.& per
glo.in c.vnico.s̃.de ſcrutinio. Licèt enim talis præſcriptio pro
cedat ſine facto præſcribentis,& ex ſola negligentia non petẽ
tis,tñ per pręſcriptionẽ in actionib.perſonalib.non tolliť nãlis
obło,immo remanet nãlis obło,vt per Bar.in l.fi.ff.rem ratam
ha. ex qua nãli obłone remanet peccatum, vt per Bal.in d.au-
thẽ. ad hæc. ergo talis præſcriptio & iura ciuilia ſunt correcta,
vt in d.c. fi. tollẽs oẽs præſcriptiones cum peccato procedere,
quia negligentia non petentis non tollit nãlem obłonem de-
bitoris,vt s̃.Et hęc opi.vt tutior tenenda videtur,licèt opi.Bar.
forte procederet de iure in foro ciuili,cum c.fi.& hæc rła pro-
prie loquať in poſſeſſorib.rerum, quod in præſcribente actio-
nẽ non verificať.& ſic non vř, ꝙ iura ciuilia ſint correcta. facit
ẽt, quia negligentia aliquem nãlem ɔſenſum includit, vt dicit
Io.An.in fi.huius c.ad hoc l alienationis. ff.de ver.ſig. iſta ſunt
verba d.Benedicti, quæ omiſi &c. Sed limita oĩa prædicta pri-
mo procedere,niſi in c.j.s̃.de præſcri.vbi eſt caſus,in quo præ-
ſcriptio currit cum mala fide etiã de iure cano.de quo ibi per
Doct. Scďò limita, niſi in actionib. pęnalib. quo caſu præſcri-
ptio iuuaret ẽt ſcientem,& ſic malæ fidei poſſeſſorem, quia in
foro ɔſciẽtię non teneť quis ſoluere pęnas,vt voluit gl.ſing.in
c.fraternitas. 12.q.2.& ita tenet d. Ant.in d.c.fi.& Imo.in d.§.ſi
viã.de hoc tñ vide per d.Nico.in d.c.fi.in 5.col.& per Bal.in d.
auth. ad hæc.in 6.col. an iſtud procedat vſq; ad verũ intereſſe,
9 vel ſolũ in eo qđ eſſet mera pęna, dic vt ibi per eos.† Tertiò li-
mita,niſi in debitore ignorante debitũ, forte quia fuit obliga-
tus ex facto procuratoris non hñtis ſpãle mãdatum,vel eſt hæ
res,qui ſucceſſit defuncto, & ignorat obłonem defuncti, quia
his caſib.procederet præſcriptio,ex quo eſt cum bona fide,ſe-
cus in ſcientib.ſe debitores,quia tunc ſunt in mala fide,& præ
ſcriptio non procederet,ſm d.Ant.in d.c.fi.& ſequiť Imo.in d.
§.ſi viã.de hoc tñ an mala fides defuncti noceat hęredi,hic per
Dy.diceť j.in fi.Et ex prædictis inferť,ꝙ ſi ſtatutum diſponat,ꝙ
non petẽs debitum j̃.10.annos cadet a iure ſuo, certe tale ſtatu
tũ debet interpretari, qñ adeſt bona fides, quia exiſtẽs in mala
fide nõ præſcriberet,nec valeret ſtatutũ,ſi permitteret pręſcri
ptionẽ cũ mala fide.& ita tenuit Io.An.in d.c.2.& facit qđ idẽ
no.in c.q̃ in eccleſiarũ.s̃.de ɔſtit.& hoc idẽ voluit Bart.in l.oẽs
populi.ff.de iuſti.& iu.& Bal.in l.j.& in d.auth.ad hæc.& in d.
§.ſi quis per 30.& ibi ẽt Pet.de Anch.hoc idem tenet ẽt Imo.in
l.j.C.de iud.& idem d.Ant. & Imo.in d.l.fi. dicẽs hãc eẽ cõem
opi.licèt Bar. aliud voluerit in d.§.ſi viã. & nõ bene ſm eũ. Sed
quæriť j.ſi ſtatutum vltra procedat,quia non ſolũ excludit ſim
pľr creditorẽ ex lapſu t pis, licèt præſumiť ɔ̃ctũ ſimulatũ vel fi-
ctũ poſt 10.ann.Bar.in d.l.oẽs populi.tenuit valere ſtatutũ,quia
talis cã excludit peccatũ,qđ tenet hic Pet.de Anch. in 10.char.
in fi.in foro ɔtentioſo, vt ſic non poſſit referri qõ ipſi præſcri-
bẽti.Sed ſi præſcribens ſcit in aĩo ſuo rẽ aľr ſe habere,tũc in fo
ro ɔſcientiæ,& quo ad Deum ſequenda eſt veritas,non autem
iurium fictiones,ex quo Deus eſt ſcrutator cordium,vt in d.c.
ſi quid inueniſti. & cui nihil latere põt, vt in c. tua nos. in fi.s̃.
de vſu.ſm Pet.de Anch.hic.Sed certe ẽt in foro iudiciali nõ va
leret tale ſtatutum, qñ apparet de mala fide, cum videreť eſſe
factum ſtatutũ in fraudem iuris canonici per viã indirectam,ɔ̃
l.fraus.ff.de legi.& per no.in rła,cum quid.j̃.eo.& de facili poſ
ſet eludi diſpoſitio text.hic, & in d.c.fi.ſm Imo.in d.§.ſi viam.
& in d.c.fi. dicit tñ prædicta procedere, niſi aliter probareť de
fraude vel ſimulatione,quia tunc haberet locum dictum ſtatu
10 tũ,poſito ꝙ de mala fide appareret,vt ibi per eum.† Item ſcďo
quæriť,quid ſi ſtatutũ permittẽs præſcriptionem cũ mala fide,
hoc faciat ex cã, putà ɔ̃ perſonas odioſas, ɔ̃ quas ius præſumiť,
vt ɔ̃ fœneratores, vt in c.illo vos. s̃. de pig.ſm Bald.in quadam
ſua diſputatione,quę inci. Statuto caneť ꝙ fęnerator. tenentẽ,
ꝙ valeat ſtatutum, ꝙ fęnerator poſt quinquẽnium non audiať
ẽt ſuper ſorte.Et hoc idem ſequiť ẽt hic Pe.de Anch.in 11.char
ta,dicens tñ, ꝙ in foro ɔſcientiæ debitor retinendo dictam ſor
tem nõ eſſet tutus quo ad Deum, vt hic per eum.immo qñ de
hoc ɔſtaret ẽt in foro iudiciali,non procederet dictũ ſtatutum,
vt s̃.& debitor,qui vult ſortẽ lucrari,peccaret,& nõ debet quis
in ſeipſum peccatum cõmittere, vt peccatum alterius puniať,
vt in c.nerui.13.diſt. & ita procedat qđ tenet Imo.in d.§.ſi viã.
in 4. colũ. Sed in dubio in foro iudiciali ſtatutum prædictum
locum haberet, vt s̃.Item alio & tertio modo limitabat Bal.in
d.§.ſi quis per 30.& in d.l.2. niſi diſpoſitio dicti ſtatuti deduce-
reť in foro ciuili,quia tunc eſſet ſeruãda,& maxime qñ cã ver-
ſať coram iudice hñte iuriſdictionem ab ipſo ſtatuto, vt voluit
ipſe Bal.in c.ad hæc.s̃.de offi. archi. Sed certe hoc tunc proce-
deret, qñ præſcriptio eſſet cũ mala fide, quia in omni foro ſer-
uandum eſt ius diuinum,vt s̃.in glo.per iura. Sed bene videre-
tur,ꝙ poſſet dari ſingularis & noua limitatio, quia ſi ſtatutum
inducit executionem paratam in inſtrumẽtis,vel alijs ſcriptu-
ris, & diſponit ꝙ ad impediẽdam executionem poſſit opponi
exceptio, ꝙ debitũ non ſit petitum j̃.10. an.ꝙ iſto caſu non de-
beat diſtingui,an debitor ſit in mala fide vel nõ. ratio, quia ex
quo creditor in agẽdo aſſumit pro ſe adminiculum ſtatuti, &
ſic executionem paratam inductam a ſtatuto,tenetur ẽt acce-
ptare ɔ̃ ſe exceptionem prouenientem ex eodem ſtatuto,quia
cum quis vtiť adminiculo ſtatuti, debet vti cum ſua cã & ſuis
vitijs,& ſic in totum,vt in l.Pompo.§.cum quis adminiculo.ff.
de acqui.poſ.& l.Caius.ff.de manumiſ. merito in tali præſcri-
ptione nõ curatur de bona vel mala fide.& ita vř tenere d.Pet.
in c.fi.s̃.de vi.& ho. cle.& Io.de Imo.ibi in fi.per no.per Inno.
in c. cum vene.s̃. de excep. hoc idem etiam vř fuiſſe de mente
Bar.in l.plane.ff.quod falſo tuto. Et idem etiam vř tenere Bal.
in l.omni.circa fi.C.de ſacroſan.eccle.dicens ſingulariter, ꝙ li
cèt ałs ɔ̃ eccleſiam non currat minor præſcriptio q̃ 40. ann. vt
in c.de quarta.s̃.de præſcri.tñ ſi clericus in agendo ſumit admi
niculum & fundamẽtum ſtatuti in procedẽdo ad ſummariam
executionem inſtřĩ, ꝙ inſtřm ałs non haberet paratam execu-
tionem, niſi per ſtatutum poterit ſibi obijci exceptio præſcri-
11 ptionis 10.an.ipſius ſtatuti per rõnes iam dictas.† Facit ẽt quod
dixit no.idem Bal.in l.j.in fi.C.de cõtrahen.emp. quia licèt ałs
b ſtatuta laicorum [b] non ligent clericos vel eccleſias, vt in c.ec-
cleſia.s̃.de conſti.& per Io.And.in c.aduerſus.in fi.s̃.de immu.
eccle. ſi clericus vult vti adminiculo ſtatuti diſponentis ſuper
inſtřo de ſummaria executione, obſtabit clerico vel eccleſiæ
exceptio ſolutionis gabellę prouenien ex dicto ſtatuto,vt ibi
per eũ,verum quia ex inſtřo põt agi duob.modis,ſ.per viã datã
indirecto,& per viam iuris cõis,vt dixit no. Bar.in l.ſi falſo tu-
tore.ff. ꝙ falſo tutore. tunc ſi agit quis de iure cõi, & ſumit ro-
bor ex ſtatuto,non poſſet opponi exceptio præſcriptionis pro
ueniens ex forma ſtatuti, maxime qñ ille eſſet in mala fide. &
ita ꝓcedat tex.hic, & in d.c.fi. Sed ſi fundat quis ſe ex ſtatuto,
tũc nõ videreť curandũ, an ꝑſcriptio ſit cũ bona vel mala fide,
qa imputari dẽt eligẽti viã ſtatuti, cũ ſi ageret de iure cõi,præ-
ſcriptio cũ mala fide locum non hřet,vt s̃. via ergo quam quis
eligit

ADDITIONES.

a Nic.Sup. In correctorijs fieret extenſio.Adde glo.in ver.numerandum.in c.3.
de præben.lib.6.& eam ſequitur & alle.Maria.de Se.in c.nonnulli.de reſcri.
Vin.God. Adde, ꝙ in correctorijs.non eſt licita extenſio,etiam ex maiorita-
te rationis. hinc eſt,ꝙ regula illa, ſi vinco te vinco vincentem te. non habet
locum in materia correctoria,Cur.Iun.conſi.5.nu.7.& 8.

b Nic.Sup.Statuta laicorum.Adde Inno.in c.j.de tranſact.Doct.in l. omn[illegible]
puli ff.de iuſti.& iu.& an Papa ſi in ſuis literis inſereret approb[illegible]
per tex.in c.pen.de confirma.vti. vel inuti.
Vin. God. Statuta & conſuetudines laicorum ſuper rebus [illegible]
Ruy.conſi.4.nu.j.lib.j.

eligit,hec ſi bi pateat, vt in l.ſi cũ exceptione.§.ſi dos.ff.ꝙ met.
12 ca.† Et aduerte,quia eo caſu quo quis elegiſſet viam ſtatuti,&
ſuccubuiſſet rõne exceptionis pręſcriptionis ſtatuti, tũc agen
do iterũ ex iure cõi vr̃, ꝙ poſſit agere ſtãte dicta exceptione p̃-
ſcriptionis,ſm̃ Bar.in d.l.plane.Bal. tñ ibi dicit,eſſe ↄſideranda
verba ſtatuti,nã aut ſtatutũ diſponit de exceptione pręſcriptio
nis ad finem impediẽdi executionẽ inſtr̃i,& procedit qđ dicit
Bar.& ita ẽt pñt procedere ſupradicta. aut ſtatutum diſponit ↄ̃
debitum principale minorãdo vitã ipſius actionis indiſtincte,
& tunc iſto caſu dicit Bal.ꝙ tale ſtatutũ pręiudicaret ẽt agendo
de iure cõi,arg.l.j.§.in tutela.ff.de tut.& rõnib.diſtra.& hoc ca
ſu præſcriptio ſi eſſet cum mala fide,non haberet locũ præſcri
ptio,ẽt ſi ſumeret quis fundamentum ipſius ſtatuti,ex quo eo-
dẽ modo non poſſet eſſe ↄſultũ agenti,ſm̃ ius cõe.& tale ſtatu
tum inquantũ induceret præſcriptionem cũ mala fide,non va
leret,& ita vr̃ eſſe de mente Bal.in l.j.C.de ſum.trini.in magna
repe.poſt medium.ſecus ſi agenti poſſet eſſe ↄſultũ agendo de
iure cõi,quia ſibi imputat̃,ſi ſumit fundamentum ſtatuti,vnde
exceptio proueniens ex eodẽ ſtatuto ſibi obeſſe dẽt, vt s̃.vide
ret tñ,ꝙ ſi ſtatutũ ſimpl'r facit mentionẽ de pręſcriptione,ꝙ de
beat ſꝑ interpretari, qñ adeſt bona fides,& non intelligat̃ ſta-
13 tutũ de præſcriptione cum mala fide.cogita tñ in prędicto.†In
ea.glo.ſed in qualibet parte.vt hic in tex.ſecũdum vnum intel
lectũ,vt s̃.nec ob.vt dicit hic Dy.ſi dicat̃, ꝙ factũ legitime vitia
ri non debet per aliud ſuperueniens,a quo non potuit inchoa
ri,vt in r'la factum.j.eo.& in l.in ambiguis.§.non eſt nouum.ff.
eo.q̃a illud procedit in actib. perfectis,ſecus in inchoatis tm̃,
vt hic,ſm̃ Io.And.In ea.glo.ibi, qui ↄpleta præſcriptione inci-
pit hr̃e malã fidẽ &c.& de hoc per Io.An.hic,in 4.& 5.quęſito.
tenentẽ,ꝙ non teneat̃ reſtituere,cũ ſit tutus non ſolũ ſm̃ ius ci
le,ſed ẽt ſm̃ ius cano.vt no.in c.de quarta.& c.ad aures.s̃.de p̃-
ſcri.vt hic per eũ.Idẽ ẽt tenet Inno.& Hoſt.in d.c.fi.& gl.in d.
c.vigilãti.& 14.q.6.ſi res.& hęc eſt cõis opi.Legiſtarũ & Cano.
ſm̃ Imo.in d.c.fi.vt idẽ tenet d.Nic.ibi,in 15.col.& in d.c.vigilã
ti.& Bal.in d.§.ſi quis per 30. qđ procedit non ſolũ in foro ↄtẽ-
tioſo,ſed ẽt in foro ↄſciẽtiæ,ſm̃ Inno.in d.§.ſi viã.in ñ. & idem
d.Nic.ibi,in 15.col.pleniſſime in d.c.vigilanti. & idẽ Pe.de An
a cha.hic in 10.col.eſto ꝙ [a] dictus frater Gerardus,& quidam alij
Theologi,prout refert Io.And.hic,& Ange.in d.l.j.C.de iudi.
aliud tenuerint in foro ↄſcientiæ,& nõ bene. Vnde dicebat In
no.in d.c.quia pleriq;.& in d.c.cura.in fi.ꝙ præſcripta bona fi-
de pñt ſalua ↄſciẽtia retineri q̃tumcũq; poſt ↄpletã pręſcriptio
nẽ ſuperueniat mala fides,vel ſcientia de minus legitimo titu.
vt ibi no.per eũ,& per d.Nic.in d.c.vigilãti.qđ tñ ibi limitabat
Hoſ.procedere,niſi qui præſcripſit hẽat de hoc ↄſciẽtiã remor
dentẽ,cũ tunc ſatisfacere dẽat ↄſciẽtię,vt in c.per tuas.el 2.s̃.de
ſimo.& ita ſentit Io.An.hic.Itẽ alio modo limitat Bal.in d.au-
thẽ.ad hęc.prædicta procedere in p̃ſcriptione circa res,in prę-
ſcriptione aũt circa actiones aliud eſſet, cũ remaneat nãlis ob
ligatio,qđ dictum vr̃ dubitabile,qñ in præſcribente fuit ſꝑ bo
na fides, cũ videat̃ interueniſſe tũc tacitus ↄſenſus illius,ↄ̃ quẽ
præſcribit̃,ar.l.alienationis.ff.de ver.ſigni.& ibi per Bar. & ita
14 ſentit Io.And.hic in fi.& vide per Bar.in extraua. ad reprimen
dã.in ver.denũciatio. & per Doc.in d.c.fi.† In ea.gl.ibi,de præ
ſcri.c.j.vide ibi plene no. & ibi ẽt no.an de iure ciuili requirat̃
titulus,de quo hic per Dy. cuius dicta refert hic Io.An. de quo
15 ẽt plene vide per Doc.in d.c.ſi diligẽti.s̃.de pręſcri. & do.Nic.
in pe.col.& no.in c.j.de præſcri.eo.lib.† In ea.glo.ibi,16.q.3.in
ſum.hic plene per Io.And.in primo quæſito, ↄcludentem etiã
hic,ꝙ præſcriptio cum bona fide non ſit ↄ̃ ius naturale.& vide
de his hic plene per eum,qui etiam refert Dyn.tenentem hic,
ꝙ vſucapio triennij locum habeat etiam in rebus mobilibus
eccleſiarum,vt in Auth.de eccleſiaſticis titulis.§.pro tempora-
lib.& dicit Io.And.hoc ſibi non placere, per no.in c.j.s̃. de re-
ſti.in integ.& in cle.j.eo.tit.per Pau.& per Doc.in c.illud.s̃.de
præſcri.Et vltra ẽt dicit hic Io.And.ſuper quarto quęſito,ꝙ per
præſcriptionem 30.anno.cũ mala fide acquirit̃ de iure ciuili ſo
la exceptio,vt in l.ſi quis emptionis.C.de præſcri.30.anno.ſed
hodie cum mala fide nihil quæret̃, vt hic: per præſcriptionem
aũt cum bona fide acquirit̃ dñium vtile,nõ directum, per tex.
in d.l.ſi quis emptionis. & hanc opi.cõiter ſequuntur Moder-
ni ſm̃ Io.And.vt plene per eum. Sed per vſucapionem in reb.
mobilib.bene quæritur directum dñium,vt no.in l. ſi rem mo
16 bilẽ.ff.de acqui.poſ.ſm̃ Bal.hic,& per Imo.in d.c.fi.& per Do.
in auth.niſi.C.de bonis maternis.& per glo.16.q.3.in ſum.† In
gl.in ver.malæ fidei.in fi.no.gl.j.ꝙ ille dr̃ eſſe in bona fide,qui
non habet ↄſcientiam rei alienæ, vt in c.vlti.hic alleg.34.q.5.ſi
virgo.& ſic ille dñi cogitatione poſſidet,vt in l.apud antiquos.
C.de furtis.& in l.bonæ fidei.ff.de ver.ſig.Et dicit Bal.hic,ꝙ il
le dr̃ malę fidei,qui ſcit rem eſſe alienam,vt hic in glo.licèt ne
ſciat cuius ſit,vt in l.fi.C.vnde vi.ille vero,qui tenet rem ſuam,
licèt ſciat ſeruitutem debere,non dr̃ mala fide poſſidere,nec il
le,qui debet decem & non ſoluit, licèt dicatur dolo facere ſm̃
eum.de quo s̃.eſt dictum,& no.in d.§.ſi viam.& plene per glo.
pen.in c.ſi diligenti.s̃.eo.& ibi per Doct. & qualiter probetur
ipſa mala fides, vide per do. Nico.in d.c.fi.in fi.Et an in dubio
præſumatur bona vel mala fides,vide per glo.in d.c.ſi diligen
ti.& in c.ſanctorum.eo.tit.& per Bar.& Imo.in l. Celſus. ff.de
17 vſucap.† In glo.fi.in fi.& hic per Dyn.dicentem,ꝙ ille, qui er-
rat in facto,dicitur eſſe bonæ fidei,ſi ſit error probabilis, per l.
iuſto.§.filius. ff.de vſucap. Ille vero, qui errat in iure, cenſetur
bonæ fidei quo ad fructus, vt non teneatur reſtituere, vt in l.ſi
lege.§.ſcire.ff.de peti.hære.& ibi per Bar.ſed quo ad præſcrip.
cenſetur eſſe malæ fidei.ad hoc 2.q.3. contra.j.eo. & quod no.
in l.nunquam.& in l.ſi fur.ff.de vſucap. quod procedit, niſi eſ-
ſet error iuris probabilis,vt no.in c.cum dilectus.s̃. de conſue.
& ibi per Imo.& per Doct.in d.c.vigilanti.& in d. c.fi. Ille ve-
ro,qui errat in vtroq;,ſcilicet in iure,& in facto, reputatur bo-
nę fidei,& pręſcribere poteſt propter probabilem errorem fa
cti admiſtum cum errore iuris,vt no.in l. ſi vir. ff. pro donato.
18 ſm̃ Dy.hic,& Io.And.de quo plenius per Imo. in d.c.fi.† Vlti.
quęritur,ſi defunctus habuit malam fidem,vtrum hęres bonę
b fidei [b] poſſit vſucapere vel præſcribere. gloſ. in l.nihil. C. pro
hærede. tenuit ꝙ non , quia hæres eſt vniuerſalis ſucceſſor in
bono & malo, & ſic vitiorum & culpæ, vt in l.2.C. de fruc.&
litis expen.& in l.non hæres.ff.de diuer.& tempo.præſcrip.&
in l. ſi ego. §.partus.ff.de publiciana.& l.vitia.C. de acqui.poſ.
Dyn.tamen hic in fi.ſing.concludit hoc procedere de iure ci-
uili,ſed de æquitate canonica ſi defunctus habuit malam fidẽ,
& hæres bonam, vt vellet hæres præſcriptionem a ſe inchoa-
re, præſcribet , cum non requiratur titulus in præſcriptioni-
bus rerum, quæ poſſideri poſſunt de iure communi, vt in c. j.
de præſcrip.eo.lib. Et idem dicit de ſucceſſore ſingulari valen
te a ſe præſcriptionem inchoare,& non vti adminiculo & poſ
ſeſſione defuncti, vt in l. Pompo. §. cum quis adminiculo. ſm̃
Dy.facit pro hac parte,quia poſſeſſio hæredis eſt noua poſſeſ-
ſio,vt l.j.§.Sceuola.ff.ſi quis teſtamento.Item bona fides idem
eſt,quod animus, vt s̃.ſed animus defuncti non eſt animus hæ
redis, vt dicit gloſ. no. in l. Pompo. ſcribit ſi frumentum. §. ſi
plures. ff. de rei vendi.tenens ex hac ratione,ꝙ hæres non poſ
ſit interpretari vel declarare ambiguam volũtatem vel inten-
tionem defuncti , cum animus defuncti ſit diuerſus ab animo
hæredis.ſi ergo hæres a ſe incipiat poſſidere bona fide, ſequi-
tur,ꝙ præſcribere poſſit de æquitate canonica.ſed Bal.in d.l.ni
hil.concludit ꝙ animus poteſt conſiderari dupliciter.vno mo-
do reſpectu ꝑſonæ & affectionis , alio modo reſpectu rei quo
ad effectum præſcriptionis. primo caſu non egreditur perſo-
nam,ſcđo caſu ſic,vt C.de præſcri.longi temporis. auth.malæ
fidei. vnde per illum tex. reprobat dictum Dy.in vſucapione,
& in præſcri.longi tꝑis 10.vel 20.ann. ſed in præſcriptione lon
giſſimi tꝑis dicit,ꝙ dictum Dy.eſt verum per l.ſi quis emptio-
nis.C.de præſcri.30.anno.Tu aduerte, quia quod dicit Bal.pro
cedit ſine dubio de iure ciuili,non autem de æquitate canoni-
ca,per ea quæ dicit Dy.s̃.ꝙ hæres,qui eſt in bona fide,vel alius
qui ſuccedit in locum alterius,ſiue ſit ſucceſſor vniuerſalis,vel
particularis, poſſit ex ſua perſona præſcribere, videtur tenere
d.Anto.in d.c.fi.& Imo.in d.§.ſi viam.in 4.colum.in fi. de qui-
bus omnibus plenius per Doct. in d.c.fi.

ADDITIONES.

a Nic.Sup. Quod dictus frater Gerardus.Adde pro opinio.ſua tex.in c. ſi quid inueniſti 14.q.5.

b Celſus.Vtrum hæres bonę fidei.Adde Fely.in c de quarta.col.7.ver.nimirum.& ibi Panor.de præſcri.& Inno.in c.fi.eo.tit.Chri. Por.in §.res fiſci. & vide ibi dominum meum Iaſ.Inſt.de uſucap.

Vin.God. Adde Pau.de Caſt.in conſi.68.& conſi.288.& in l.ſequitur.§. hæres. de uſucap.& quòd hæres de iure canonico inchoare poſſit præſcriptionem, idem Pau.de Caſt. in conſi.47.

REG. III.

Sine poſſeſſione præſcriptio non procedit.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio eſt de ſubſtantia præſcriptionis, ita ꝙ ſine ea locum non habeat.*
2 *Poſſeſſio ciuilis an ſola ſufficiat ad præſcribendum.*
3 *Dubitatio & titubatio interueniens,an interrumpat præſcriptionem.*
4 *Epiſcopus ſi petat quartam canonicam , ſi per eccleſiam opponatur ei præſcriptio,cui incumbat onus probandi.*

5 *Negatiua facti probari debet per negantem, nec transfert onus probandi in aduersarium. vide vsque ad nu.6.*

7 *Negatiua qualiter possit probari. vide vsque ad finem, vndecim casus.*

1 Sine possessione. † No. & ita allegat, ꝙ de substantia præscriptionis est possessio, intellige quo ad initium, cum sine ea inchoari nõ possit, sed ea inchoata, bene potest aliquando sine possessione continuari, vt est in hæreditate iacente, nam hæreditas iacens non residet, vt l.j.§. Sceuola.ff.si quis testamento.& tamen vsucapit seu pręscribit, vt in l.cęptā. ff.de vsuca.quia possessio defuncti debet haberi pro continuata in hæredem, vt l.2.§. filium.ff.pro hærede. & hoc si non fuit occupata per alium, aliàs dicta continuatio impediretur, vt l. Pompo.§.quæsitum.ff.de acqui.pos.ſm Dy.& Io.And.propriè tamen vera possessio non cõtinuatur in hærede, seu possessionis effectus, putà in præscribendo & lucrando fructus, & huiusmodi, cum hæreditas iacens sit quid inanimatum, vnde vere non possidet sicut nec hæres extraneus ante cõpræhensam posset, vt in l.cum hæredes.ff. de acquir.pos.immo etiam suus hæres vere nõ possidet, licèt interpretatiue possideat etiam in vita defuncti, vt no.in l.in suis.ff.de libe.& posthu.ſm Bal.hic,
2 & vide quod no.in l.cum miles.in prin.ff.ex quib.cau.ma.† In glo.ibi, ciuilis possessio & naturalis, vel tantum ciuilis, quæ sola sufficit ad præscribendum, vt in l.j.§.per seruum.ff.de acqui. pos.ſm Dy.& Io.And.& Bar.in l.3.§.ecõtrario.ff.de acqui.pos. Sed sola naturalis possessio non sufficit, q̃n alius ciuiliter possideret, vt l.acquiritur.§.fi.ff.de acqui.re.do.ſm Dy.& facit glo. in d.§.e contrario. & ibi plene per Bart.& Doct. Et ex his dicit Dy. ꝙ contra absentem ciuilem possessionem aĩo retinentem non currit præscriptio, cum non currat contra possidẽtem, vt l.2.C.de præscrip.30.anno.& hoc, nisi ex tempore perdiderit illam ciuilem, putà si neglexit per 10.annos & vltra petere naturalem posses. cum illa negligẽtia inducat obliuionem, ex qua illam ciuilem possessionem amittit, vt voluit glo.sing.in l.j.C. de ser.fugi.ſm Dyn.ex cuius dicto no.ꝙ ex negligentia per 10. annos inducitur obliuio, & perdit̃ possessio. & facit quod no. in l.male agit. C.de præscrip.30.anno. & per Bart.in d.§.econtrario. & plenius per Io.And. in c.querelam.s̃. de elect.& no. in c.2.s̃.de restit.in integ.& per Bal. in d.l.j.& per Bar. in l.si de eo.§.si forte. ff.de acqui. pos.vbi tenet ꝙ etiam minori tempore perditur ciuilis possessio. Et vide hic per Dy.tenentem, ꝙ naturalis & ciuilis possessio sint duæ possessiones specie differẽtes, de quo etiam hic per Io.And.& plene per glos.& Doct.in
3 l.j.in prin.ff.de acqui.pos.& per Bal.in l.licet.C.eo.titu.† In ea. glo.ibi, titubare.no.ex gl. ꝙ dubitatio & titubatio interueniẽs post præscriptionem inchoatam interrumpit de iure cano.ipsam pręscriptionem, ac si interueniret mala fides: intellige, q̃n talis dubitatio & titubatio inducitur ex actu iudiciali, cum talis actus inducat præsumptam malam fidem, vt dicit glos. hic. & facit etiam glo.in c.q̃m frequenter.§.pen.vt lite non conte. Si verò inducatur titubatio per actum extraiudicialem, & tũc si interueniat ab initio pręscriptionis, & idem, vt no.in l.si fundũ.C.de rei ven.vbi est tex.ꝙ denunciatio facta a prin.ne quis emat rem, ꝯstituit emp.in mala fide, & per Bar.in l.naturaliter. ff. de vsuca. secus si post eam inchoatam, & ꝯ̃ctum perfectum dicta protestatio fiat, quia præscriptio nõ interrumperetur, vt per Bar.in l.naturaliter.& per do.Ant.& Imo.in c.fi.s̃. de præscrip.& est tex.in l.si alienam.ff.de vsuca.& in l.j.C.de vsucap. transfor.& tenet Bar.in l.si fundum. In ea.glo.in fi. vide de incorporalibus, & in l. Pompo.ff.de serui. & per Bar.in l.3.ff.de vsufru.& in d.l.j.& per Innoc.in c.cum nostris.de conces.præ
4 ben.& in c.bonæ.el 2.s̃.de postu.præla.† Extra glo.Io.An.indu
a cit rr̃am huius tex.ad q.pro diœcesano episcopo petente [a] quartam decimarũ, si per ecclesiam ei opponit̃ præscriptio, cui incumbat onus probandi.& refert hic Io.And. se hanc q.disputasse.& concludit, ꝙ aliq̃n ecclesia alle.cõsuetudinem g̃nalem in loco, & tũc hẽt ipsa probare, ꝙ aliæ ecclesiæ locorũ non soluãt hãc quartā, qđ poterit probare per clericos & rectores ecclesiarũ loci, qui de suo negatiuo facto ad istius cõmodũ deponere poterũt, & tũc eccl̃ia erit tuta, nisi ep̃s ꝓbet ꝯ̃riã ꝯsuetudinẽ illius eccl̃ię, per no.in c.fi.de of.arch.& ita intel̃r l.si publicanus.& l.licitatio.§.earũ.ff.de publi. ſm Io.An.ex cuius dicto incident̃ no. ꝙ ꝯsuetudo g̃nalis põt ꝓbari per testes singulares ſm Bal.de quo per Inno. in c.quał̃r.el 2.de accu.& no. in c.fi.s̃. de ꝯsuetudine.& in l.2.C.quę sit lon.ꝯsue.& per gl.in l.ob carmẽ.§.si testes.ff.de test.& tenet Bal.in l.de quib.ff.de leg. Aliq̃n ecclesia alle.suam spãlem præscriptionẽ, & si alle.noĩe alieno, putà alterius ep̃i, cui soluit quartā, & tũc eccl̃ia hoc probet per affirmatiuã, vt no.in c.cũ ex officij.de præscri.& in c.cũ personæ.de priui. Aliq̃n alle.præscriptionem noĩe proprio, & si alle. præscri.40.an.& ipsa ecclesia probat titulum pręcedentem inchoatā præscriptionẽ, & hoc probato trãsfert onus probãdi in ep̃m ex hac negatiua præscriptione, & ex vi negatiuæ, & fortius si cũ titulo probaret de negatione solonis, & tũc satis erit ep̃o probare semel j̃.40.ann.quartã fuisse solutam. Si verò allegat præscriptionẽ, in cuius ꝯ̃rium non sit memoria, tũc ipsa ecclesia probet, & si non titulũ, ad qđ non astringit̃, saltẽ probet cõem opi.& famam, ſm no.in gl.fi.in c.j.s̃.de præscri.eo.lib.& per Spe.in tit.de proba.§.j.ad fi.quo probato trãsfert̃ onus probãdi in ep̃m.facit s̃ de præsum.quia verisimile.& in c.filij.s̃.de hæreticis.eo.lib.non ex vi negatiuæ tm̃, sed ex præsumptione. & satis erit hoc casu ipsi ep̃o, si probet semel quartã fuisse solutam a t̃pe, cuius nõ est memoria.facit quod no. in c.illud.s̃.de pręsum. Si verò neutrum istorũ in altera dictarum præscriptionũ probet ecclesia, ẽt si probaret quartã petitã & denegatam, ex quo titulũ in prima pręscriptione vel cõem opi.in 2.nõ probat, succũbet ẽt diœcesano nihil probante, ſm Io.And.dicentẽ ẽt hic, ꝙ si talis esset præscriptio, quę non requireret titulũ, posset tunc ecclesia probare ꝙ non soluit, faciẽdo positionem negatiuam ipsum non ꝯfiteret̃ ep̃s, vt in c.j.s̃.de ꝯfes.eo. lib. & ẽt per libros rõnis, si super his extant, & ita ẽt probat aliquem decimas papales non soluisse, ad hoc quod no.in c.q̃m contra.in vlti.glo. s̃.de proba. & per do.Pet.de Perusio, in 2.c.canonicæ parochialis.facit etiam l.inter chartulas.C.de conue.fisci debito.lib.10.vbi dicitur, ꝙ ille, qui non reperitur in lib. soluẽtium, præsumit non soluisse. Et no.ex dic. Io.And.ꝙ multum valent
b ad probãdum libri [b] antiqui, cũ ẽt negatiua probari possit per eorum inspectionẽ.facit quod no.in l.j.C. de exac.tribu. & in l.ne casu. C.de discusso.lib.10.& in l.iustũ.C.de edendo.& in l.
5 fi.C.de re.cre.& in c.cum cãm.s̃.de proba.† Scđò no. ex dictis Io.And.ꝙ negatiua facti probari debet per negantẽ, nec transfert onus probandi in aduersariũ.facit quod no.in c.cum in iure.s̃.de offi.deleg.& in d.c.j. quod procedit ſm Io.And. quãdo erat præscriptio contra negantem, sicut erat in casu prædicto contra ecclesiam, cum ep̃s habeat suam intentionem fundatã. & ita procedat quod no.in l.si ex cautione. & l.asseueratio.C. de nõ nu.pec.al̃s aliud esset, vt no.in d.c.cum in iure.vt hic plenius per Io.And. Et dic, ꝙ r̃r etiam si præsumptio non sit contra negantem, tñ ei incumbit probatio, si ex ea se fundet, siue negatio ipsa sit causa intentionis agentis, vel excipientis, vt in d.l.hoc iure.& in l.ita stipulatus.§.quod ab initio.eo.tit.siue sit causa exercitij actionis, vt in auth. hoc si debitor. C.de pig.in auth.præsente.C.de fideiuss. quod tñ fallit in pluribus casibus, in quib.probatio incumbit eius aduersario. Primò, quando factum negatiuũ erat explicandum neganti, & ad eius cõmodũ. & ita procedat glo.in l.j.C.de iure emphy. Scđò, q̃n negans factum etiam alteri explicandum nititur beneficio legis, vt quia dicat agentem non soluisse collectas, stante statuto ꝙ non soluens collectas non audiat̃, cum tũc non neganti, sed actori incumbat probatio. & ita dixit Bal.in l.cum mulier.ff.solu.mat. in rub.secus autem si negans niteretur ex cõtractu vel delicto in alium celebrato, vt voluit Bar.in d.l. hoc iure. & Inno.in c. super his.s̃.de accu. Tertiò in negatiua concernente legitimationem personarum, ſm Ange. in d.l.hoc iure. & facit l.liber. C.de pę.hære. Quartò in negatiua, qua proposita de eius affirmatiua debet constare per publicam scripturam ex iuris dispositione, vt in c.j.& in c.Romana.§.si verò.s̃.de app.eo.lib. Quintò, quando pro negante staret præsumptio, vt in l.oĩmodo. C. de inof.testa.& in l.cum pr̃.§.rogo.ff.de le.2.& in l.j.C.de sica. Sextò in negatiua, quę per allegantẽ & se fundantẽ est impossibile ꝓbari.& ita ꝓcedat gl.in l.j.C.de non nu.pec.& in l.si ex cautione.e.ti.sed illud ibi nõ est ex vi negatiuæ, sed ex vi p̃sumptiuę, qua debitores egẽtes ꝯsueuerũt se sic obligare spe futurę
6 numerationis, ſm Io.An.hic.† Qualiter autem negatiua possit probari,

ADDITIONES.

a Nico.Sup. Petente quartam decimarum.Adde Pet.de Perusio, fratrem Bal.in tract.quartæ canonicæ, vbi diffuse in materia ista.
Vin.God. No.ꝙ decima est onus reale, & sequitur fructuum detentorem.Soz. consi.268.litera,h,lib.2.& consi.297.per totum.eo lib.

b Celsus. Libri antiqui.Adde Spec.tit.de proba.in §.videndum.ver.cum per libros.& per Bar.in l.j.ff.si cer.pet.Adde Lanfran.de Oria.in c.quoniã contra. in prin.nu.3.ver.3.no.& quod ibi posui in apo.de proba.
Vin.God.Adde, ꝙ liber communis, qui facit mentionem de confinibus, plene probat Ias.consi.166.nu.3.ver.confirmatur.lib.4. & liber extimi probat dominium ad præiudicium eorum, qui ibi sunt descripti, si apparet de solutionibus factis, Ruy.consi.41.nu. 2.lib.4.

probari,cōcludit hic Io. And.ꝙ singulariter est improbabilis, fallit.Primò qñ ipsa resoluit in affirmatiuam,vel æquiualentē, s̃.de renū.super hoc.& l.inde Neratius.in fi.ff.ad l.Aqui.Scd̄ò qñ ɔcludit aliquod affirmatiuū,quo probato probat̄ negatiua, vt in c.fi.s̃.qui matrimoniū accusa.pñt.Tertiò,qñ est coarctata loco & tempore,vt in c.ex tenore.s̃.de test. Quartò,qñ ꝑ ꝑ coarctationem cadit in intellectum testis,vel subiacet inspectioni oculorū,quo casu potest directe probari,vt no.in c.bonæ.s̃. de elect.fm Io.And.Et his casibus negatiua potest directo probari. Et adde quintò, ꝙ negatiua probari potest per confessos, vt in d.c.j.Sextò per iuramentum,vt in l.sed & si possessori.de iureiurā.Septimò per oculatam probationem, nam probat̄,ꝙ quis non soluit,vel nō sit matriculatus,quia viso libro vel matricula,ibi non sit descriptus, vt s̃.& in l.fi.C.de reb. credi.per Bal.Octauò probat̄ per testes, qñ apparet ex limitatione subiecti,vt est in illa affirmatiua,quā affirmatiua demōstrat,vt ꝙ iste florenus nō sit iusti pōderis,fm Bal.in l.actor.C.de proba.Nonò,qñ negatiua nō hēt nisi vnā spēm oppositā,vt si steti Romę ergo nō Perusij,vt no.in d.c.ex tenore.Decimò,qñ testis deponēdo super negatiua,deponit super facto suo,vt s̃.per Bal.in l. nec is.ff.de acqui.hære. Vndecimò,qñ actus non est reiterabilis,vt homicidium,vt si volo probare, ꝙ non interfeci Titium, potero probare ꝑ testes,qui viderūt Titiū interfici per aliū me abs̄nte.Rr verò negatiua non est probabilis,nisi qñ est coarctata loco & tp̄e,vt no.in d.c.bonæ.& in d.l.ei q.& in l.Pantoni⁹. §.rei.ff.de acqui.hær. vel nisi probaret̄ implorādo officiū iudicis,vt sic per nunciū faciat fieri solennē discussionē & explicationem,vt no.per Bar.in d.l.hoc iure.& per Bal.in l.magis puto.§.ne passim.ff.de rebus eorum.

R E G. IIII.

Peccatum non remittitur,nisi restituatur ablatum.

SVMMARIVM.

1 *Nisi,dictio apposita post orationem negatiuam,stat affirmatiue.*
2 *Peccatum remittitur,si male ablatum restituitur.*
3 *Crimen,delictum,& peccatum,qualiter differunt.*
4 *Restitutio ablatorum qualiter sit facienda,& an sit necessaria remißio,et qualiter excusat vel non.*
5 *Et an proficiat vsurario.*
6 *An remissio facta vsurario teneat in præiudicium pauperum.*
7 *Et an pauperes poßint facere dictam remißionem.*
8 *Restituere & remittere qualiter differunt.*
9 *Recipiens pecuniam ad vsuram,an peccet.*
10 *Vsura quid sit.*
11 *Contractus vsurarius an sit permissus in aliquo casu.*
12 *Molendinum habens,si mutuat Titio pecuniam,vt vadat ad suum molendinum,an committat vsuram.*

1
a PEccatum.† No.j.de [a] hac dictione,nisi,quæ apposita post orationem negatiuam stat affirmatiue,vt hic,& in l.si feriatis.ff.de ferijs.secus si ponatur post orationem affirmatiuam, quia tūc stat priuatiue & exceptiue,vt in l.quo tutela.ff.eo.tit. fm Dy.& Io.An. Et de hac dictione vide in l.j.§.fi.ff. de manu. testa.& per Arch.in c.j.s̃.de ɔstit.eo.lib.& per Bal.in l.actione. C.de transac. quod inducit ad q.de promittente non vendere alij domum,nisi mihi.de quo per glo.& Doct.in l.si eum.§. fi. ff.si quis cau.& per Spec.in tit.de sponsa.in princ.& per Bal.in
2 d.l.actione.& vide per gl.& Doct.in l.si eum.§.fi.ff.de ac.†Vlt. no.a ɔ̃rio sensu arg.ꝙ si male ablatum restituat̄, dimittit̄ peccatum etiam sine pnīa,fm Dy.hic,quod est falsum, quia sola restitutio sine pnīa non sufficit,vt j.reg.proxi.fm Io.And.ita etiā tenuit glo.no.in clem.j.in fi.in ver.non esse peccatum. de vsu. dicentem,ꝙ obligatus ad restitutionem ratione delicti,vt furti,rapinæ,vel vsuræ, etiam post restitutionē habet penitere & confiteri,& indiget absolutione & pnīa. pro quo est text. no. in c.sicut dignum.§.eos.de homi.quod no. secus dicit glos. ibi in obligato ex ɔ̃tu,putà ex mutuo,deposito,vel commodato, quia facta restitutione nō habet vltra pęnitere. & ad prædicta
3 facit tex.in c.cos.§.j.s̃.de sen.excom. eo.lib.† In glo.j.in princ.
b no.glo.ord.ponentem differentiam [b] inter crimen,delictum, & peccatum.& vide quod no.de pęni.distin.3.si Rex. & per gl. in l.j.C.si aduersus delictum.In ea.gl.ibi, bene dimittitur peccatum,in tantum ꝙ etiam de iure ciuili absolueretur, fm Dy. quod procedit quando factum erat in obligatione, vt erat hic, cum restituere sit factum sicut tradere, vt in l.vbi autem. §.qui illud.ff.de ver.oblig.& tunc casus contingens in persona debitoris excusat, vt in l.2.si quis cau.& in l.fi.§. pen. ff.ad l. Rhod. de iac.& hoc nisi culpa præcedat casum,vt l.et iam.§.licet.ff.solu.ma.vel nisi deliquerit sub spe venię,vt in l.in rebus.§.quod autem.ff.ɔmodati. si autem in obligatione esset datio, & tunc difficultas non excusaret, vt in l.continuus. §.illud. ff.de verb. obli.fm Io.And.de quo ibi vide per Docto. & in c.verum.s̃ de iureiur.In ea.glo. ibi, verum dico &c. tene menti hanc glo. & vide quod no.in c. Odoardus.s̃. de solu. & per glos. 18. q.6. c.j.
4 † In ea.glo.in ver. restituatur.in princi.tene menti singu.hanc glo.ordi.& idem voluit glo. 2.in c. quia frustra.s̃.de vsur. Idem etiam sequitur Archid. in ver. satisfactum. in c.2.s̃. de vsur.eo. lib.& Hostien.in sum.de vsu.§.præterea.ver.quid si fęnerator. & ver.dicendum est igitur.ibi tamen ipse refert theologos tenere esse necessariam actualem obligationem,&ꝙ nisi totum offeratur, non est securus talis quo ad Deum, etiam si partem offerat,& pars sibi remittatur.Quare Dy. hic concludit, ꝙ tūc prodest remissio liberaliter facta, si res, quæ debet restitui , sit parata tempore talis remissionis , quasi tunc fingatur restituta,& postea ipsi restituenti donata,argu.l.3.in fi.ff. de do.inter virum.& l.singularia. ff.si cer.pet. aliàs non remittitur peccatum ei qui restituere posset,fm Dy.Sed Fede.de Se.in suo con si.18.& 12.tenet,ꝙ si talis,cui debet restitui vsura,vel male ablatum,omni metu vel dolo cessante liberaliter remittat,etiam si pecunia non fuerit parata solutioni , & etiam si talis remissio sit facta ad preces vsurarij , vel amicorū propter remunerationem aliquorum seruitiorum , tamen liberatur vsurarius , vel alius debet restituere quo ad restitutionem rerum tam in foro iudiciali,q̄ in foro ɔscientię,non tñ est liberatus a peccato,qd̄ ɔ̃xit,sed tenet̄ de illo ɔfiteri,& pnīam agere, vt est dictum s̃.in
5 prin.non tñ ad aliā restōnem tenet̄,vt ibi no.per eū.†Sed quę-
c rit̄ j. an talis remissio prosit vsurario [c] perseuerāti in crīe,& nō disposito ad aliquam restitutionem.Fede.ibi tenet ꝙ sic.quod dictū pōt procedere in foro ɔtētioso,sed in foro pnīali, & quo ad Deū vr̄ hoc non procedere,quia dicebat hic Io.And.ꝙ multum ɔsiderat̄ animus debentis restituere, quia si non intenderet restituere,remissio sibi non sufficeret,nec esset tutus. Ita ēt sequit̄ Ang.in sua dispu.quę inci. Astēsis miles.circa fi.pro quo ēt tex.in c.ɔsuluit.in prin.s̃.de vsuris.vbi libera donatio debitoris non prodest creditori hn̄ti intētionem deprauatam , sed in foro iudiciali,vt non possit ɔpelli ad restōnem, procederet qd̄ dicit Fede.prout ēt tenuit Pet.de Ancha.in c.statutū.§. si quid. s̃.de rescri.eo.lib.Scd̄ò quærit̄, an sicut valet gratuita remissio, ita eodē modo valeat pactū de non repetendo vsuras.Fede. in suo consi.179. concludit ꝙ sic, dūmodo fiat post vsuras solutas, secus si fieret tale pactum , anteq̃ vsuræ essent solutæ , & sic a prin.anteq̃ incipiant deberi,quia tunc non valeret pactum de non repetendis vsuris,vt in c.ad nostram.el 2.s̃.de iureiu.& vi
6 de in c.debitoris.eo.tit.† Tertiò quærit̄, posito ꝙ talis remissio teneat in præiudicium debentis recipere,an teneat in præiudicium pauperum?Bal.in auth.alearum vsus. C. de relig. vr̄ tenere per illum text.ꝙ non, quia non obstante remissione poterit ep̄s vsuras exigere ab vsurario , & eas pauperibus erogare. & ita etiam firmat ibi Saly.Sed certe Fede.vt s̃.concludit ɔ̃rium, ꝙ talis,cui est facta remissio,sit oīno liberatus. & sic ꝙ nihil teneat̄ erogare pauperib. & ita sequit̄ d.Pet. de Lig.in c.cū tu.in fi.s̃.de vsu.Non ob.tex.in d.auth.alearū vsus.quia aliud est negligere,& ita loquit̄ tex.ibi,& aliud expresse remittere.Itē q.a vt dicit gl.hic,pauperes admittūtur ordine successiuo.cū ergo remissio hēat vim solonis,vt in l.si rē.§.satisfactū.ff. de pig.act.
7 ergo facta satisfactione pauperes nō admittunt̄.†Quartò quęrit̄,an pauperes possint prædictam remissionem facere vsurario, vel alteri de incertis, & male ablatis.d. Pet.in d.c. cum tu, concludit ꝙ non,quia erogatio,quę fit pauperibus,est propter eorum alimenta,12.q.2.aurum.sed ille, cui alimenta debentur, nō pōt illa remittere,ar.l.cū hi.§.si prætor.ff.de trāsac.licèt authoritate epi interueniēte bñ valeret transactio,seu ɔpositio,q̄ fieret ꝑ pauperes super talib.fm Pet.ibi.Et vide ēt ꝑ Ang.in d. disputatione post mediū,an talis trāsactio seu cōpositio de incertis & male ablatis possit fieri cū solo epo.Et an ep̄s liberaliter remittere possit.& ɔcludit ꝙ sic,qñ q̄titas esset incerta,& ignoratur

ADDITIONES.

a Nico.Sup. De hac dictione nisi.Adde Io.And.in c.si cui.de elect.eo.lib.in nouel. Pau.de Elea.in cle.j.de sum.trini.Car.in cle.multorum.de pœnis. Vinc.God. De ista dictione,nisi,Fely.in c.causis.in fi.de test.Alex.in l.j.col.6.ff. de offi.eius cui man.est iurisd. & in l.quodcunq;.§.fi.de ver.obli.& in cōs.87. lib.j.plenius.in l.si eum.§.fi.ff.si quis caut. & alibi Ias. in l.actione. col.j. & 2. C. de transact.

b Nic.Sup. Differentiam inter crimen.Adde Doct.in c.j.81.dist.

c Nico.Supe. Vsurario perseueranti in crimine.Adde Doct.in c.quamquam.de vsur.lib.6.

ignoratur cui sit fienda restitutio, ex quo episcopus dicitur pater & legitimus administrator pauperũ, vt in l. nulli. & l. si quis ad dirimendam. C. de epi. & cle. & hoc in foro iudiciali, sed in foro conscientiæ, qñ debens restituere habet notitiam de male extortis, & haberet conscientiam læsam, secus esset ſm Ange. ibi dicentem, ꝙ epi debent cauere ne faciant cõpositiones in præiudicium pauperum, & ne pecuniam expediant, nisi in vsus pauperum, & ne ꝓponant pro modica re, vt ibi per eum.
8 † In ea. glo. ibi, sed proprie verbis &c. no. ꝙ de propria significatione vocabuli, aliud est ꝙ fiat sibi remissio, & aliud est restitutio, & aliud remittere, & aliud restituere, quod facit ad statuta, vbi verba debent intelligi proprie, vt in c. nostra. š. de iniur.
9 & si fiat mentio de resti. non veniat remissio. † In ea. glo. ibi, si verò ex parte vtriusq; &c. tene menti sing. hanc glo. ꝙ si recipiens pecuniam sub vsuris non facit necessitatis causa, sed causa voluntatis, vel vtilitatis, purà causa ratificandi, & diuitias cõgregandi, & ad hoc inducat mutuantẽ, quia non erat paratus, nec propositus fenerari, ꝙ tunc nunq̃ sit fienda restitutio ipsi soluenti vsuras, sed debeat dicta vsura pauperib. erogari. Et ita S. Bernardinus prædicando in hac ciuitate determinabat per tex. in c. non sane. hic alle. quę ſnīa primo ẽt aperte decidit, vt per hanc gl. nã certum est, ꝙ isto casu versatᷣ turpitudo ex parte vtriusq;. primò ex parte vsurarij, vt patet in c. super eo. š. de vsuris. Scd̃ò ex parte inducentis illud ad mutuandum sub vsuris, qui aliàs non erat paratus, & quia talis ex sola voluntate & diuitias congregandi causa hoc facit. Item in vsura transfertur dñium, vt per glo. 14. q. 4. si quis vsuram. vnde non competit repetitio, ex quo turpitudo versatur ex parte vtriusq;, vt in regula, in pari. j. eo. & sic tunc ꝯcurrunt omnia requisita in hac glo. ponderante, quãdo turpitudo versatur ex parte vtriusq;. Scd̃ò etiam videtur probari in d. c. non sane. Tertiò pro hac parte videtur glo. no. in dicta regula, in pari. tenens ꝙ si turpitudo delicti est etiam ex parte soluentis vsuram, prout est in d. casu, ꝙ sibi non sit fienda restitutio. Quartò pro hac parte adducitur autoritas Raymundi in summa sua, qui hoc clare tenere videtur, tenentis in titu. de rap. circa fi. in §. forma. Quintò idem tenere videtur Archi. in d. c. nõ sane. super verbo, reddenda. circa me. vbi referendo Raymundum prædictũ in dicta summa, in prin. dicit, ꝙ forma in restitutione facienda est talis, quia semper restitutio est facienda spoliatis, vel eorum hæredib. fallit tamen, quando is qui dedit cõmisit turpitudinem in dando, quia tũc debet fieri restitutio pauperibus, ex quo versatur turpitudo ex parte vtriusq;. Sextò & vlt. pro hac parte adducitur determinatio Inno. & Io. And. in c. quia plerisq;. š. de immu. eccle. volẽtis, ꝙ ex dispositione l. vbi autem. ff. de condi. ob tur. cau. volentis, ꝙ nunq̃ sit fienda restitutio soluenti, quãdo etiam ex eius parte versatur etiam turpitudo, ꝙ tanq̃ iusta sit seruanda etiam in foro conscientiæ. & sic concluditur, ꝙ nunq̃ sit fienda restitutio vsurarum ipsi soluenti vsuras, quando etiam ex eius parte versatur turpitudo, prout etiam dicit glo. no. hic, de quib. oib. latius vide in disputatione mea, quæ incipit, Titius non paratus &c. & ibi plene, quando sit ꝙ restitutio sit fienda ipsi soluẽti vel pauperib.
10 † Extra glo. vide hic per Io. An. Primò, quid [a] sit
a vsura. & in hoc dic vt hic per eũ. In primo quæsito dicit, ꝙ duæ reperiũtur descriptiones. Prima, ꝙ vsura est lucrum ex mutuo debitum pacto vel exactum, ſm Inno. in c. j. š. de vsu. vel vsura est quicquid accedit sorti, vt 14. q. 4. plerisq;. supple pacto vel intentione præcedente, vt no. in c. consuluit. š. de vsur. de quo ibi per Doct. & hic per Io. And. dicentem etiam, ꝙ vsura cõmittitᷣ proprie in his rebus, circa quas consistit mutuum, quæ consistunt in pondere numero vel mensura, vt in d. c. cõsuluit. quod est verum in rebus, quæ dantur ab vsurario mutuanti sub vsuris, sed ex parte dantis aliquid vsurario cõmittitᷣ vsura, siue detᷣ pecunia, siue aliæ quæcunq; res, vt no. in d. c. j. š. de vsu. eo. lib. & in d. c. consuluit. Scd̃ò ponit hic Io. And. in scd̃o quæsito, an contractus vsurarius sit ex sui natura vitiosus, & malitia cõuolutus. & concludit ꝙ sic, vt hic plene per eum. Tertiò ponit hic Io. And. in tertio quæsito, an ꝯ̃ctus vsurarius sit in aliquo casu licitus ꝑꝑ aliquod bonum, quod inde oriatur, vel ꝑꝑ aliquod malum, quod inde euitetᷣ. & concludit ꝙ non, vt hic plene per
11 eum. & vide in c. super eo. š. de vsu. & ibi plene per Inn. † Quartò ponit hic Io. And. an ꝯ̃ctus vsurarij sit concessus a iure in aliquo casu. & concludit ꝙ non, cum ius diuinum, & canonicum habeant se ad omnes casus negatiue, & si in aliquibus reperiatur vsura permissa, sicut dicitur in c. salubriter. š. de vsuris. non est proprie vsura, licèt sit ei similis, vt hic plene per eum. & vide etiam quod no. in c. conquestus. š. de vsuris. & vide casum, in quo est permissa vsura, videlicet cum hoste fidei, 14. q. 4. in c. ab illo. Quintò ponitᷣ hic Io. And. in 5. q. an ius ciuile possit in aliquo obuiare iuri canonico. Et vtrum dicta iura habeant ad inuicem tantam concordantiam, ꝙ quicquid est ꝯ̃ vnum necessario sit contra reliquum, & quod istorum iurium prævaleat. Et an leges ciuiles permittẽtes vsuras sint correctę. de quo hic
12 per eum. † Vltimo loco hic Io. And. in fi. ponit quæstionem, ꝙ si habens molendinũ mutuet Titio pecuniam, vt sic magis vadat ad eum q̃ ad molendinum vicinorum, an sit vsura? & dicit ꝙ si mutuat cum ista intentione in mente, iudicaretᷣ vsurarius, & teneretᷣ ad restitutionem, si talis intentio fuisset nota Titio eunti ad molendinum, non tñ teneretᷣ restituere totum quod a Titio accepit pro pensione molendini, sed teneretᷣ restituere tantum quantum putat sibi valuisse illud cõmodum, quod recepit ꝑꝑ hoc, ꝙ Titius accessit ad suum molẽdinum, ad quod nõ iuisset, si pecuniam non mutuasset. & intelligitᷣ cõmodum concursus gentium, vel notitia, quam consequitᷣ suum molendinum, ex hoc ꝙ Titius iuit ad ipsum, & ideo in tantum obligatus est ad restituendum, quantum putat sibi valere illud tale cõmodum, quod consequutus est per Titium, si ipsum emere haberet, non tamẽ restitutio deberet fieri Titio vel alijs eũtibus ad molẽdinum, sed debet fieri pauperibus, & sic eo modo quo fit de vsuris incertis. sed si accedens ad molendinũ passus fuisset aliquod damnum, tunc bene illi fieri deberet restitutio vsq; ad quantitatem illius damni, ſm Io. An. hic in fi. Et eodem modo dicendum esset in mutuãtibus pecuniam, vt sic va-
b dat quis ad suum furnum, vel [b] ad suas scholas, quia esset vsura, & deberet fieri restitutio pauperibus de talibus lucris iniustis sine iniuria alterius acquisitis, secundum Innocen. in c. plerique. š. de immu. eccle. Et ita etiam sequitur Pet. de Ancharra. in c. j. š. de vsuris. eo. lib. & do. Nico. in c. fi. š. de vsur. & vide per glos. in l. 2. ff. de calumniatoribus, & in l. j. ff. de officio præfec. vrbis. & per Ioan. Cald. in d. c. fi.

ADDITIONES.

a Nico. Sup. Quid sit vsura. Adde Host. in sum. tit. de vsuris. in §. j. & per Doct. in rub. eo. titu.
Vinc. God. Adde, quòd vsurarum natura est, ut singulis mensibus, uel singulis annis soluatur. Ruy. consi. 187. nu. 11. lib. j.

b Celsus. Vel ad suas scholas. Adde Abb. in rub. de usuris. Abb. in c. nauiganti. de usu. Abb. in c. j. de deposito. Abb. & Io. de Ana. in c. 2. de mag. Sal. in auth. ad hoc. in 18. q. C. de usu. & an talis committat simoniam, uide per Car. Zab. in c. quia nonnulli. de mag. Io. de Ana. in c. prohibemus. in 2. eo. tit. Adde Anto. Corse. sing. suis, in uer. Doctor. inci. Pro solatio. Adde quod notaui in apost. ad Panor. in c. nauiganti. nu. 17. in uer. Doctor mutuans pecuniam. de usur. Bal. tamen in proę. decre. col. 8. & Fely. c. j. col. 52. uer. ex quibus. etiam infe-runt, & quod ibi notaui in apost. ad eum. in uer. ꝙ non sit usura. de mag. te-nent contra, ubi dicit opi. communem esse cum Bal. cogitabis.

R E G. V.

Peccati venia non datur nisi correcto.

S V M M A R I V M.

1 *Correctio requiritur, non solum restitutio, vt peccatum remittatur.*
2 *Omne peccatum committitur in Deum.*

1 PEccati venia. † Nota ex hac regula, quod est dictum š. in regula proxi. in scd̃o no. ꝙ ad veniã, remissionem, seu indul-
a gẽtiam peccati [a] requiritᷣ non solum restitutio male ablatorum, vt in regula proxi. sed etiam correctio & pœnitẽtia, vt hic dicitur. In glo. j. ibi, in Deum. dicit hic Io. Mo. ꝙ om-
2 ne peccatum † cõmittitᷣ in Deum. patet in Psalmo, tibi soli peccaui &c. ideo eius remissio est primò necessaria. Est etiam necessaria dispositio ipsius peccantis, vt per Io. And. In ea. gl. ibi, quid sit fugitiuus. tex. & ibi, & in l. qui ea mente. ff. de fur. & l. penul. ff. vi bonorum rap. facit in contrarium quia ibi dicit, ꝙ correcto, vel illi, qui rem restituit, non datur venia peccati. & aliud posset dici, quòd ibi loquatur de culpa, hic de venia. & aliud est remittere culpam, quàm veniam. vel potest dici, vt dixit Dyn. š. c. proxi. quòd illa iura procedant de iure ciuili. sed tex. hic procedit de benignitate canonica, nam sicut facilius ligatur quis de iure diuino, scilicet per cogitationem cum proposito, vt 17. q. 2. sunt qui opes. secus de iure ciuili, vbi requiritur actus, vt no. in l. cogitationis. ff. de pę. ita ergo facilius tollitur de iure ciuili, ſm Io. And. In ea. glo. in fi. no. glos. quæ facit ad no. in c. cum tu. š. de vsur. ꝙ vsurarius facta restitutione desinat dici vsurarius. de quo per Bart. in l. quid sit fugitiuus. hic alleg. in glo. & per Bal. in Rub. C. de vsur. in princi.

ADDITIO.

a Vinc. God. Nota, quòd peccata quæ in proximum committuntur sunt pensanda tantum nocumenta quæ ei inferuntur. Bart. Soz. in consi. 157. uisis. uer. j. ostenditur. lib. 2.

REG. VI.

Nemo potest ad impossibile obligari.

SVMMARIVM.

1 *Impoßibilitas quando est a principio obligationis, vitiat ipsam.*
2 *Impoßibilitas dicitur etiam morum.*
3 *Impoßibilis conditio quando vitiet in vltimis voluntatibus.*
Adde ad idem nu.4.
5 *Annus appellationis prosequendæ currit a die appellationis interpositæ, non a die sententiæ latæ.*
6 *Cæcus committens delictum, propter quod debeat perdere oculum, qualiter debet puniri.*
7 *An poßit imponi pœna in oculo inutili.*
8 *Constitutio si non est scripta, ligat tantum a die sententiæ, licèt aliàs liget post duos menses.*

1 NEmo potest. † No.ꝙ qn̄ impossibilitas est a prin. tēpore obligationis,
2 tunc vitiat ipsam obligationem. Quid aūt si superueniat ex post facto, dicet̄ j.† In gl.j.in prin.adde,ꝙ dr̄ impossibilitas ēt morū, vt in c.Quintauallis.s̃.de iureiu.& in l.si filius.ff.de ꝯdi.institu.ſm Dy.dicentem,ꝙ oē impossibile includit naturam & mores.facit quod no.per Ioā.And. in c.fi.de pactis.ideo est,ꝙ non dr̄ quis posse, quod honeste non potest, vt in l.nepos Proculo.ff.de ver.obl.& tenet glo.hic in fi.In ea. glo.ibi,l.repræhendenda. conclude ſm Dy. ꝙ si impossibilitas adijcit̄ in modum cōuentionis in ꝯctib.vel dispositionis in vltimis voluntatibus, vt si promitto vel lego rem, quam impossibile est dari,& tunc impedit omnem speciem obligationis, vt in his regulis,& ff.de ver.obli.in l.si dari stipuler.cum l.seq. Si verò apponuntur in modum conditionis, vt si promitto vel lego, si cęlum digito tanges. & tunc si ponatur assertiue in ꝯctibus,& vitiat, vt in iuribus hic alle. Si verò apponat̄ negatiue, vt promitto 10.si cęlū digito non tanges.& tunc non vitiat, quia si affirmatiua est impossibilis, ergo negatiua est possibilis, & necessaria, ff.de ver.oblig.l.impossibilis. & ita procedat l.non solum.ff.de act.& obli.vt patet Insti.de inuti.stip.§.sed impossibilis. Sed in vltimis voluntatibus conclude,ꝙ si apponat̄ negatiue,& idem: si verò affirmatiue, & tunc aut oī tpe erat impossibilis,& apposita est in persona honorati, idest in persona eius, cui relinquitur, tunc hr̄ pro non apposita, vt l.j.ff. de condi.insti.& ita procedat glo.hic. Sed si in persona onerati, idest, grauati, putà grauo hæredem meum aliquid dare, si digito cęlum tangat,& tunc legatum erit inutile, vt Inst.de leg.§.fi.si verò a prin.erat possibilis conditio, sed postea facta est impossibilis, tunc valet relictum,& sola impossibilitas remouetur, vt ff. de leg.j. l.si mihi.§.si quis seruos. ſm Dyn. & ita residet hic Io.
3 And.† Et adde prædictis sing. limitationem, ꝙ tunc in vltimis voluntatib.ꝯdō impossibilis hr̄ pro non adiecta, & remanet dispositio pura, qn̄ testator sciebat & reputabat ꝯdōnem impossibilem, secus si credebat eam possibilem, quæ tn̄ erat impossibilis, tunc enim bene vitiatur ipsa dispositio, vt est tex.no.in l. ser.manu.& ibi no.ff.de condi.indebi.de qua materia vide plene per Bar.& alios Doct.in l.j.ff.de condi.insti. & per Bal. in l. ab administratione.C.de leg.& vide in l.non solū.in fi. de act. & obli.In glo.fi.ibi, etiam naturaliter.& ratio est ſm Dy. quia ille, qui scit impossibilitatem, non vr̄ consentire, vt l.nō solum. ff.de act.& obl.sed si ignorauit, tunc est error,& impediuit cō
4 sensum, ff.de iur.om.iud.l.si per errorem.† In ea.glo.ibi, si homo mortuus.vbi glo.idem tenet,& Dy.hic, quod procedit, siue impossibilitas fuerit a princi.vt quia tempore obligationis erat mortuus, siue a princ.fuerit possibilis, vt quia viuebat, sed postea perit ante moram, quia tunc promissor liberat̄ tali interitu, vt in d.l.si homo. & hoc, qn̄ stipulatio pęnæ incępit a conuentione, secus si a conditione, quia tunc promissor non liberaret̄, vt ff.de ver.obli.l.si liberis.& l.in illa stipulatione. In ea.
5 glo.in fi.vide per Cy.in l.fi.C.de ferijs.in 2.q.& plene per Do. in c.cum dilecti.hic alleg.& in c.compareat.s̃.de appel.† Extra glo.Io.And.hic inducit hanc regulam, primò ad q.disputatam per eum, scilicet ꝙ annus prosequendæ appellationis currat a die appellationis interpositæ, & non a die sententiæ propter
6 quandam impossibilitatem, de quo per gl.ordi.in ver. a die.in clem.sicut.de app.† Scd̄ò inducit̄ hęc regula per Io.And.ad q. de cęco cōmittente delictum, ꝑꝑ quod debebat oculus euelli, qualiter dēat puniri.& refert legistas tenere,ꝙ rōne impossibilitatis puniet̄ in alio membro, per l.2.vt intra cer. temp.facit quod no.in c.si compromissarius.s̃.de elect.eo.lib. & in glo.2. ſm Ioan. & facit glo.in ver.similis.in c.cupientes.§.deniq;.de elect.eo.lib.& in clem.fi.de vi.& hone. & ita etiam tenet Bal. in auth.sed nouo iure.circa fi.C.de ser.fug.Quid autem si talis delinquens habet tantum vnum oculum.residet hic Io. And. ꝙ illo priuabitur, per l.si emptione.§.pe.ff.de contrahen.emp. quod intellige, quando statutum diceret,ꝙ priuetur oculo, secus si diceret, vno oculo, q̃a nō est de mēte statuti,ꝙ remaneat orbus, vt in l.qui luminibus.ff.de ser.rusti.prædio.& ideo non euellet̄ tunc ille oculus, sed poterit amputari nasus, ex quo est membrum magis proximum, vel alia imponi pęna arbitraria, vt in d.l.ſm Bal.hic.Imo.idem in auth. sed nouo iure.tenet indistincte,ꝙ tunc omni casu pęna debeat cōmutari, arg.l.interpretatione.l.hodie.ff.de pę. & l.illicitas. §.ne tenuis.ibi, lumine vnico &c.ff.de offi.pręsi.Quid autem si duos habet oculos, sed vnus est prorsus inutilis, tūc idem dicit esse tenendū, quia inutilis pro nullo habetur, vt ff.qui satis.cog.l.quoti. & sic est, ac si vnum haberet.Sed idem Bal. hic limitat prædicta, nisi carentia vel inutilitas talis oculi cōtigisset propter aliud delictū, quia sibi imputatur, deberet in oculo bono puniri. facit quod no. in l.3.C. de episcopali audien. vt hic per Bal.in dicta auth.
7 sed nouo iure.in fi.† An autem iudex possit imponere pęnam in illo oculo inutili.Bal.in d.authē.in fi.vr̄ tenere ꝙ sic, quia licèt membrum sit inutile, tn̄ eius mutilatio est magna pęna, de quo ibi per eum ponentem, quid qn̄ iudex haberet arbitrium in amputatione membri, ſm quod sibi vr̄, & an idem sit ante sentētiam latam,& post, de quo ibi per eum. Tertiò inducitur hęc regula per Io.And.ad q.an lex vel alia cōstitutio legati vel episcopi non scripta excōicans ꝯfacientem valeat, ita ꝙ cōtrafaciens sit excōicatus. & vr̄ ꝙ non valeat, quasi sit impossibile sciri, & menti teneri constitutiones non scriptas. & ita Archi.j.distin.lex.vr̄ velle, ꝙ ad esse legis sit necessaria scriptura. Sed Io.de Deo lib.j.q.3. tenuit contrarium, & ita etiam tenuit Cy.in l.j.C.de leg. & sic ꝯfaciens, ad cuius notitiam peruenit, erit excōicatus, licèt excōicatio sit iniusta, nec statuētes incurrunt pęnam, c.j.s̃.de sen.excom.eo.lib.cum tex. ibi locum habeat in sententijs, non autem in constitutionibus vel statutis, quæ ligant futuras culpas, ſm Io.An.hic, de quo in d.c.j.Et no. primò ex dicto Io.And.ꝙ ad esse statuti vel constitutionis scriptura non requiritur.quod limitat Bald. primo ideo esse verū, quando statutum esset publice notorium, vt quia factum in cōspectu populi, aliàs secus, cum leges debeant poni pro rostris. ff.de origi.iur.Scd̄ò limitat prædicta vera in constitutionibus, vel statutis Principū, vel Comitum, secus in statutis episcopi prælatorum, ſm Bal.in c.j.s̃.de consti.eo.lib.Sed certe & statutum episcopi vel alterius prætoris. dato ꝙ non sit notorium, tamen nō est necessaria scriptura ad esse statuti, vt est tex. in c.j. de renun.& in c.j.s̃.de iureiu.eo.lib.& 21.q.2.institutionis, prout tenet Io.And.hic.ita etiam tenet Rota in deci.426.quæ incipit, Item ꝙ constitutio.de quo etiam per Bald.in l. humanum. C.de ll.& per d.Anto.& Imo.in Rub.s̃.de consti. & ff.de ll.im
8 mo.† Et vlt.loco no.hic Bal.ex dicto Io.And.ꝙ qn̄ constitutio non est scripta, ligat tantum a die scientiæ & notitiæ. facit l.fi. ff.de decre.ab ord.licèt al's liget post duos mēses a die publicationis, vt in auth. factæ sunt nouæ constitutiones.in princi.de quo per glo.& ibi per Docto.in c.2.s̃.de constit. Et a quo tempore liget sententia excommunicationis lata in absentem vel ignorantem, vide no.in c.j.§.dicebat. s̃.de conces. præben.eo. lib.& per glo.no.in c.pen.s̃. de cleri. excom.

REG. VII.

Priuilegium personale personam sequitur, & extinguitur cum persona

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium personale, sequitur personam vbicunq;.*
2 *Item extinguitur cum persona.*
3 *Adde distinctionem, an & quando priuilegium extinguatur cum persona.*
4 *Priuilegium si simpliciter conceditur, an sit reale, vel personale.*
5 *Priuilegium concessum personæ respectu certi loci, non sequitur personam extra locum.*
6 *Priuilegium non sequitur personam in certis casibus. vide iuncta glossa.*

1 PRiuilegium. † No. ex j.parte, ꝙ priuilegiū personale sequit̄ personā quo
2 cunq; vadat.& de hoc vide j.in glo.fi.† Scd̄ò no.ex scd̄a parte,ꝙ priuilegiū personale extinguit̄ cū persona.de quo j.in gl.si tn̄ postea resuscitaret, an recuperet priuilegiū, no.per Io.An.in c.fraternitatis.s̃.de frigidis.in ver.mira-
a culū. & per gl.& Bal.in l.nā ad ea.ff.de ll. & ibi an resuscitatus
3 recuperet [a] vxorem.† In gl.j.ibi, ne egeat.vide de hoc plene in c.j. s̃.

ADDITIO.

a Vin.God.De huiusmodi articulo uide Bar.Brix.in q.domi.q.54.nu.j.cum seq. quod habetur in lib.12.tract.fol.27.

c.j.§.de do.inter vi. Et pro declaratione huius glo.conclude, q aliqn priuilegium conceditur personę,& si persona fuit proxima causa priuilegij, extinguit cum persona, nec transit ad hæredes, sm Dy.etiam filios vel nepotes, sm Bart.in l.qui maritũ.§.qui tale.ff.solu.mat.quod intellige, nisi ipsi fuerunt causa priuilegij, quia tunc transiret ad illos qui fuerunt causa, vt in l.assiduis.C.qui potiores.& no.in l.pater.& in l.fi.de serui. leg.per Bar.in l.etiam.ff.solu.mat. Et an priuilegium concessum Regibus transeat ad eorum filios vel vxores, vide in c. ne aliqui.& ibi plene dicta,s.de priui.eo.lib.Si verò persona non fuit proxima in causa priuilegij, sed alia causa, vt læsio in minorib. & tunc transit ad hæredes, vt in l.non solum.ff.de in integ. restit. sm Dy. intellige, nisi talis causa cohęreat personę, vt no.in d.l. pater.& facit l.j.§.ne autem.C.de cad.tol. Vel nisi non incepisset competere defuncto, vt in l.j.in fi.ff.de consti.prin. sm Bar. in d.§.qui tale. Aliqn & secundo concedit priuilegium generi personarum hic expresso, vel subintellecto, q ad posteros transeat, & tunc transit ad descendentes per lineam masculinam, vt in l.j.in fi. & l. immunita.ff.de iure immunita. & in l. vacatio.ff.de mune.& hono.sm Dy.& Io.And.hic,& Barto.in d.§. quia tale.vbi etiam posuit, quid si concedatur priuilegium Titio & eius hæredibus. Aliqn & tertio concedit priuilegium rebus, & tunc transit ad successorem rei etiam regularem, vt in l.j.§.permittit.ff.de aqua quoti.& æsti. & l.ætatem. §.reb.ff.de censi. Aliqn & quarto concedit priuilegium ciuitati seu loco, & tunc cum successiue semper sit idem populus, vt in l.proponebat.ff.de iudi. respicit perpetuò habitatores loci, vel ciuitatis, vt ff.de censi.l.forma.§.q̃ q̃.sm Dy.& Io.And.intellige, nisi talis ciuitas vel locus destrueretur autoritate superioris, vt hic in glo. Aliqn & quinto concedit priuilegium causæ, vt depositi, vel similis, & tunc transit ad successores, vt iuribus hic alle.

4 in prin.glo.† Aliqn & sexto dubitatur, an priuilegium sit reale vel personale, qn simpliciter conceditur, & de hoc dic vt no. in c.cum venissent.s.de insti.& per glo.25.q.2.in summa. & 16. q.j.possessiones.& per Pet.de Anchara.in d.c.ne aliqui. & per Bar.in d.l.maritum.& in d.l.pater.vbi concludit, q qnq; priuilegium datur ciuitati vel loco, & intelligitur reale, vt in l.forma. §.q̃ q̃.ff.de censi.qnq; concedit personæ simpliciter, & tunc in dubio censet reale, sm glo.in d.§.q̃ q̃.de quo per Bar.in d.l.pater. Et ex prædictis quærit hic Io. And., an priuilegium papale exprimens nomen prælati non dignitatem, cuius tenor respiciat ecclesiam, vel econuerso, exprimens dignitatem tm non nomen prælati, qn tenor respicit personam, intelligatur reale vel personale. & arguit hic pro & ɔ̃, & concludit non esse curandum de nomine, an sit expressum vel non, sed tota vis consistit in tenore & verbis priuilegij, vt s.de priuil.c. recepimus.

a & c.olim.& si ex tenore [a] priuilegij colligi potest intentio cōcedentis, illa erit attendenda, s.de ver.signi.in his. Sed si ex tenore priuilegij non possit colligi intentio concedentis, & materia conuenire possit successori, & tunc standum erit d.c. qm abbas.s.de of.dele.hoc saluo, q si ex aliquib.verbis dubitat, an concedens voluerit illud esse reale, vel personale, tunc recurritur ad superiorem, vt declaret, vt in c.ordinarij.§.si verò.s.de offi.ordi. eo.lib.si tamen superior haberi non posset, tunc in dubio intelligetur esse reale, nisi ɔ̃rium probet, vt voluit Spec.in tit.de instru.editi.§.nunc verò.ver.Itẽ q fuit.cũ beneficia largè sint sumenda, sm Ioan.And.& facit glo.in d.§.q̃ q̃.de quo plenius per Io.And.& Doct.in d.c.quoniam abbas. & per Bar.in d.l.pater. & in l.qui liberis.§. hæc verba. ff.de vulg. & pup. & in l.si cōmunis seruus.ff.de stipu.ser.& in l.ambitiosa. ff.de decre.ab ordi.

5 cre.ab ordi.† In ea. glo. ibi, extra locum personam non sequitur. No.ex gl. q priuilegium concessum personis respectu certi loci non sequitur personam extra illum locum. facit c. quoniam.s.de priui.

6 niam.s.de priui.† In ea.glo.in ñ.no.ex glo.casus, in quibus priuilegium concessum personæ non sequitur personam quocũque vadat. Regulariter tamen priuilegium personale sequitur personam, vt hic in tex.& in c.j.§.in eos.s.de priuile.eo. lib.& in l.si non speciali. C.de testa per quem tex.dixit ibi no.Bal. q priuilegium concessum patriæ vel ciuitati, intelligitur in dubio concessum tam loco quàm personis, vt sic ciues illius loci quocunque vadant gaudeant priuilegio, & ita extranei ad illam patriam accedentes, de quo etiam vide tex. & glos. no.in c. illa.12. distin. Et priuilegia quando sint perpetua, vel non, dicetur in regula decet.j.eo.

ADDITIO.

a Nic.Sup. Ex tenore priuilegij.Adde, an tenor priuilegiorum sit inspiciendus. uide in c.porro.de priuile.Car.Zab.in c.j.in j.q.ne sede uacan.idem Car.in c. dudum.in 2.no.de do.

REG. VIII.

Semel malus semper præsumitur esse malus.

SVMMARIVM.

1 *Semel malus semper præsumitur malus in eodem genere malitiæ.*
2 *Notarius non perdit officium ex aliquo delicto, nisi deliquerit in officio tabellionatus.*
3 *Pauper, vel diues, quando quis presumatur.*
4 *Crimen an possit directe probari per instrumentum.*

1 Emel malus.† No. q quis præsumitur esse in eodem actu possessionis malitiæ, in quo semel fuit, quia voluntas nunq̃ præsumitur mutata, nisi probetur, vt in l.eum qui.ff.de proba.& in c.maiores.in fi.s.de baptismo.licèt alius sit in possessione rei, in qua quis nō præsumitur esse, licèt semel fuerit, vt no.in l.siue possidetis.C.de proba. & ratio drīæ sm Dy. est, quia vitium animi & eius possessio auferri non potest sine voluntate possidẽtis, quod non est in possessione rei, quæ potest auferri sine eius voluntate, vt in l.peregre.§.quib. explicitis.& in l.clam possidere.§.qui ad nundinas.ff.de acqui.pos.In glo.j. ibi, semel contumace. vide glo.no.in ver.non teneris.in c.2.s.

2 de dolo & contu.eo. lib.† In ea.glo.ibi, l.si aliquid.per hanc l. tenet Bart.in l.2.§.miles.ff. de infa. & in l.eadem.ff.ad l.Iul.re-

a pe. q notarius [a] condẽnatus ex aliquo delicto, vel infamis nunq̃ perdit officium, nisi deliquerit in officio tabellionatus, si tñ notarius fecerit vnum instrumentum falsum, an sint nulla instrumenta postea confecta per eum, quasi præsumatur eodem modo falsare.& vr̃ q sic, per hanc regulam.de hoc tamen vide per Spec.in tit.de instru.edi.§.restat.ver.quid si tabellio.& per Inno.& Doct.in c.fraternitatis.s.de hæreti.& per Bal.in l.si ex fal.C.de transact.& per Doct. in d.§.miles. & in l.si quis ex argentarijs.§.j.ff.de eden.& per Bal.in l.pen.C.de proba.& in l.

3 2.C.de sen.& inter.om.iudi.ad fi.† In ea.glo.ibi, quilibet præsumitur pauper &c.No.gl.qñ sit, q præsumatur q aliquis sit pauper vel diues, & cui incumbat onus probandi.& vide in l.j.§.si magistratus.ff.de magistra.conue. & ibi per Bal.& quod habetur in l.si verò.§.qui pro rei qualitate.ff.qui satisda.cog.vbi tradit doctrina notabilis, q ille, qui ad fundamẽtum suæ intentionis alle.aliquam qualitatem paupertatis vel diuitiarum, sibi incumbit onus probandi, quia rīr alleganti aliquam qualitatem debet illam probare, vt in c.statutum, el 2.s.de hære. eo.lib.Ex tra glo.Io.And.inducit hanc regulam ad j. q. quam disputauit

4 post doctoratum suum, scilicet an† crimen [b] possit directe pro-

b bari per instrumentum, putà quia tabellio adhibitis testib. rogatur conficere instrumentum de vulnere, homicidio, adulterio, incendio, vel similibus criminibus, quæ cōmisisti.& tabellio sic facit, q instrumentum postea cōtra te producitur. & in hac q.Io.And. arguit hic pro & contra, & per plures rationes ɔcludit crimen non posse directe probari per instrumentum, per quod ipso facto crimen meum probetur, 24. q.2.sanc. ff.de falsis.l.si quis legatum.& ita procedat gl.in c.fi.s.de iureiu. eo. lib.& in c.2.in fi.s.de ver.signi.eo.lib.vbi de hoc, & in l.j.ff. de falsis. Indirecte autem crimen bene posset probari per instrumentum, vel coadiuuari probatio ipsius criminis, vnde si accuso te de incendio domus meæ, probato incendio per testes do minium probo per instrumentum, & idem si accuso te de pace fracta, quia per instrumẽtum probo q iurasti & promisisti, & si accuso Titium de adulterio, per instrumentum probat q mulier erat nupta, & facit glo.ɔ̃ negantem.ff.ad l.Aqui.sm Io. And.vt hic plene per eum. Et vide per Bal.in l.sciant.C.de proba.& in d.l.ɔ̃ negãtem.quod no.in c.cum in ecclesijs.s. de ma. & obe.& in d.c.2.& fi.& per Bar.in l.senatus.ff. ad turpil.

ADDITIONES.

a Nic.Sup.Notarius condemnatus.Adde Bar.in l.eadem.ff.ad legem Iul.rep.Bal. in l.qui depositum.C.depositi.Bal.in l.militibus.C.de testa.mili.Bald.in l.a. C.de fi.instru.Bal.in l.iubemus.in §.sane.el j.C.de sacrosan.eccle. Iac.But.in Auth.de tabel.in prin.7.q.Io.de Imo.in l.infamem.ff.de publi.iu.Bart.consi. 74.incip.Ser.Io.

b Nic.Sup. An crimen possit directe probari per instrumentum. Adde Sal. in l. singuli.C.de accu.Flo.in l.3.in §.diuus.ff.de testi. Vin.God.Adde, quando crimina in causa appellationis possint obijci.Mat.de Afflict.in decis.266.nu.4.

REG. IX.

Ratum quis habere non potest, quod ipsius nomine non est gestum.

SVMMARIVM.

1 *Hæres an possit habere ratum, quod gestum est nomine defuncti.*
2 *Ratihabitio & cōsensus differũt, vt appellatione vnius alterũ non veniat.*

Ratum

3 *Ratum habere semper quis potest, etiam non suo nomine gestum in sui præiudicium.*
4 *Delegati sunt tres, & duo ferunt sententiam, sententia non valet, licèt tertius ratum habeat.*

1
Atum quis. † Inducit̄ j. hæc regula ad q. ꝓ
hæres nō possit habere ratum,
quod gestum est noīe defuncti, cum nō sit eius no-
mine gestum. facit ff. rem ra. ha. l. si is cui. & l. bono
rum. quod est verum s̄m Dy. qn̄ esset tale factum, vel ius, quod
ad hæredem non est transitorium, aliàs si etiam non agnitum,
transmitteret̄ ad hæredem, & tunc posset haberi ratum, vt ff.
rem ratam haberi. l. si sine. §. si procurator. s̄m Dy. concluden-
tem etiam, ꝓ successor prælati possit habere ratum gestum no
mine prædecessoris, qn̄ est gestum contemplatione ecclesiæ,
quæ non morit̄, vt in c. si gratiosè. de rescri. in 6. & idem si du-
bitetur, cum præsumendum sit ꝓ contemplatione ecclesiæ sit
gestum, vt l. annua. ff. de annu. leg. aliàs si contemplatione per
sonę, & tūc non possit, nisi eo casu quo ecclesia succederet prę
lato, quia tunc idem esset, quod in hærede, vt dicit hic Io. And.
2 post Dy. & idem tenet Bal. in d. l. bonorum. † In glo. j. ibi, con-
sensu quæ sunt valde diuersa. No. j. ex glo. dr̄iam inter ratihabi
a tionem propriam, & cōsensum, vt sic ap. vnius [a] non veniat al
terum. Scd̄ò no. ex glo. ꝓ licèt non possit haberi ratum, quod
non est suo noīe gestum, tamen hoc verum quo ad faciēdum
negotium ipsius ratificantis, sed quo ad confirmādum factum
gestoris, bene valet ratihabitio, non tamen in propria natura,
sed tanq̄ consensus, s̄m gl. & Bal. hic. & intellige, qn̄ actus, qui
confirmat̄, aliquo modo valuit, aliàs si fuisset nullus, & tunc ra
tihabitio vel cōsensus non validaret, vt vr̄ hic velle Io. And. re
ferendo q. de religioso electo, & consentiente sine licētia præ
lati & administrante, & deinde prælatus ratum habuit, ꝓ tunc
talis consensus vel ratihabitio non reuiuificat electionem &
consensum a prin. nullum, & ita hodie est expressum in c. si re
ligio. s̄. de elect. eo. lib. & quod nullum est, ratificari nō potest,
vt in c. si auditis. s̄. de elect. & maximè in electionibus, vbi spe-
ctat̄ initiū, vt no. in c. dudum. el j. s̄. de elect. Et ex his etiam de-
terminat hic Io. And. ꝓ si ex duobus compromissarijs vnus al-
tero absente elegit illum, in quem certum erat absentem con
sensurum, si præsens fuisset, qui etiam postea consensit, vel ra
tum habuit, talis electio non valebit nec confirmatur, quia ex
istis vnus alteri non potuisset cōmittere, ergo nec ratum habe
re, cum industriæ personæ sit cōmissum, s̄. de offi. deleg. c. qm̄.
vnde cum ipsius præsentia desideret̄, per ratihabitionem ex-
plicari non potest, vt Instit. de aucto. tut. §. tutor. s̄m Io. And. ex
cuius dicto no. ꝓ qn̄ aliquid est cōmissum conscientiæ, seu in-
dustriæ alicuius, tunc ratihabitio eius & consensus ex post fa-
cto interueniens non habet conualidare. & vide dicta in c. sta
tutum. §. assessorem. s̄. de rescrip. eo. lib. Et intellige quod dicit
Io. And. s. ꝓ vbi actus non valet per ratificationem & consen-
sum, non confirmat̄, qn̄. s. non valet ex alio defectu q̄ ex defe-
ctu consensus, vel qn̄ consensus requirit̄ ante factum, vt in ele-
ctione. aliàs secus esset, vt patet ex no. in c. cum consuetudinis.
s̄. de cōsuetudine. & in l. 3. §. falsus. ff. de rem ra. ha. & in l. si quis
3 mihi bona. §. iussum. ff. de acqui. hære. † In ea. gl ibi, & hoc pos
sum ratum habere. no. ex glo. ꝓ in sui præiudicium semper po
test quis habere ratum non suo nomine gestum, facit l. si fun-
dus. §. j. ff. de pign. intellige qn̄ actus celebratus non potest ple-
ne sortiri effectum absq; mea ratificatione, aŀs si habuisset effe
ctum plenè, tunc ratificari non posset etiam in prę iudicium ra
tificantis, vt l. j. §. quot. ff. de vi & vi arma. & no. in §. sed si ego.
hic alleg. in glo. & ibi per Bal. & facit c. cum quis. s̄. de sen. ex-
4 com. eo. lib. † In ea. gl. ibi, ep̄s Mutinensis. & est 41. & ibi tenet,
ꝓ si tribus delegatis duo irrequisito tertio ferunt sn̄iam, ꝓ sn̄ia
non valet etiam tertio ratum habente, quia fuit nulla, vnde ra
tihabitione non potest ꝯfirmari, s̄m Io. And. & fuit nulla non
solum ex defectu consensus, sed etiam formę, cum forma iuris
non fuerit seruata, s̄m Bal. hic. Et ex his etiam determinat hic
Io. And. referendo Bar. Brixiē. in q. 42. ꝓ ep̄s Bononiensis non
posset ratificare sn̄iam excōicationis latam per ep̄m Mutinen
sem in clericum Bononiensem, etiam si lata fuisset nomine ip
sius, ita ꝓ valeat, cum fuerit nulla s̄m Io. An. ex cuius dicto no.
ꝓ sn̄ia nulla non potest confirmari expresso cōsensu partium,
vt sic valeat vt sn̄ia, sed bene vt valeat vt pactum, vt per glo. &
Doct. in l. 2. C. cōia vtriusq; iudi. Et de his vide per glo. Innoc.
& alios Doct. in c. prudentia. hic alleg. & 11. q. 2. c. j. in l. licet. ff.
de iudi. Et adde duos alios casus, in quibus potest quis habere
ratum, quod nō est suo nomine gestum, primo in casu l. si ma-
ter. C. de rei ven. quia re perempta vel præscripta, potest domi
nus habere ratam venditionem factam de re sua, non suo no-
mine, & pretium petere a venditore. Secundò quando pater
vult habere rata gesta per filium, licèt non suo nomine, quia
potest, vt in l. j. C. qui admit. & ibi vide.

ADDITIO.

a Vinc. Gode. Ratum habere non possum actum, qui amplius integer non est. Ruy. consi. 129. nu. 3. lib. 4. Quando autem quis cogatur habere ratum etiam ꝓ nomine suo gestum non sit. Ruy. cons. 27. nu. 2. lib. 4.

REG. X.

Ratihabitionem retro trahi, & mandato non est dubium comparari.

SVMMARIVM.

1 *Ratihabitio trahitur retro ad tempus actus gesti.*
2 *Ratihabitio comparatur mandato.*
3 *Emens rem aliquam mandato meo, & eam per traditionem accipiens, si ratum habeo, acquiro dominium.*
4 *Actio negociorum gestorum datur gerenti negotia pro absente, mandati vero pro præsente.*
5 *Ratihabitio trahitur retro. hæc regula fallit in multis casibus, quos hic vide per ordinem.*
6 *Absolutio delinquentis an prosit mandanti, & ratum habenti.*

1
Atihabitionem. † Nota j. ꝓ ratihabitio
trahit̄ retro ad tempus
actus gesti, sed an trahat̄ retro quo ad locum, vt sic
consideret̄ locus actus gesti. vide per gl. no. in ver.
collatio. in clem. j. vt lite pend. & per Bar. in l. si vt proponit̄. ff.
de fideius. & per Pet. de Anch. in c. cum quis. s̄. de sen. excom.
2 eo. lib. in j. col. in fi. † Scd̄ò no. ꝓ ratihabitio [a] comparat̄ man-
a dato, non tn̄ sunt idem, sed species oppositæ, sicut fictio & ve-
ritas. vnde si statutum loquit̄ de vero hominis actu, non com-
præhendet ratificatum. ad hoc l. quid ergo. in princ. ff. de infa.
s̄m Bal. In glo. j. ibi, in maleficijs, s. quæ per alios fieri possunt,
secus in his, quæ personæ cohærent, vt in adulterio, & similib.
s̄m Dy. de quo per Bar. in l. sed vnius. §. si seruus. & in l. non so-
lum. §. si mandato. ff. de iniurijs. & per Bal. in l. j. C. de ser. fugi.
& per Doct. in c. sciant. s̄. de elect. eo. lib. & in c. mulieres. s̄. de
3 sen. excom. † In ea. glo. ibi, in ꝯtibus. ideo si aliquis absq; meo
mandato rem emit meo nomine, & traditionem recepit, per
ratihabitionem acquiro mihi dn̄ium, ac si a principio mandas
sem, vt in l. sed si ego. & ibi no. ff. de neg. gest. & in l. cōis. §. pro
curator. ff. de acqui. pos. s̄m Dy. & Io. And. In ea. glo. ibi, manda
to comparat̄. etiam si ratihabitio tacite interueniat, etiam si in
ducat̄ ex cursu longi temporis, s̄m Bal. in l. j. C. qui admit. dicē-
tem, ꝓ in casu illius glos. non trahit̄ retro vt ratihabitio, sed vt
animi declaratio a iure prę sumpta, vt ibi per eum. In ea. gl. ibi,
renunciationis. Idem Dy. hic. In ea. glo. ibi, si tibi. dic ꝓ ibi non
loquit̄ de ratihabitione, sed de consensu, qui præstari pōt post
terminum re integra, s̄m Io. And. immo tenet Ro. in deci. 422.
quæ inci. Item hæres. ꝓ ratificatio non potest fieri post termi-
num, qn̄ agit̄ de vtilitatę ratificātis, secus si de suo præiudicio,
4 vt ibi per Rot. & Archi. in c. vt circa. s̄. de elec. eo. lib. † In ea. gl.
ibi, quo ad speciem actionis. dic ꝓ actio neg. gest. dat̄ gerēti ne
gocia pro absente, secus si pro præsente, quia daret̄ actio man
dati, vt no. in l. semper, hic alle. in prin. gl. s̄m Dy. & Io. And. Et
an actio negociorum gestorum oriat̄ ꝯ ratum habentem ex ra
tihabitione, vel ex administratione, hic per Dy. & vide in l. Pō-
5 po. & in l. si pupilli. §. item quæritur. ff. de neg. gest. † In ea. glo.
ibi, item fallit &c. no. glo. vsq; in fi. plures casus, in quibus fal-
lit regula huius tex. & primo qn̄ actus non est gestus nomine
ratificantis, vt s̄. rl̄a proxi. Scd̄ò, qn̄ actus expirauit tempore, vt
in l. bonorum. ff. rem ra. ha. & per gl. in c. q̄ sit. s̄. de elec. eo. lib.
& dic vt s̄. in glo. Tertiò, qn̄ requirit̄ consensus certo & deter-
minato tempore, vt in l. qui ergo. hic alle. & in l. obligari. §. tu-
tor. ff. de aut. tut. & in l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acqui.
hæredi. & ibi de hoc. Quartò, qn̄ ratihabitio non inuenit prin
cipium conformabile, vt in l. obseruare, hic alleg. Quintò, quā-
do consensus requiritur pro forma actus, vt d. §. iussum. & per
Inno. c. j. s̄. de reb. eccle. eo. lib. Sextò, vbi requirit̄ speciale man
datum,

ADDITIO.

a Nic. Sup. Ratihabitio. Adde Bal. in l. executorem. in 6. col. C. de execu. rei iudi. Bal. consi. 181. inci. Omnis assessor. in 2. uol.
Vin. God. Adde, ꝓ ratihabitio trahitur retro in præiudicium iuris quærendi non quæsiti. Ruy. consi. 42. nu. 20. lib. j. & ratihabitio non operatur, ꝓ negocium non meo nomine gestum a me trahatur, sed tantum quod mihi præiudicet, Ruy. cōsi. 94. nu. 4. lib. j. Nec ratihabitio trahitur retro in præiudicium tertij, Ruy. consi. 5. nu. 6. lib. j. sic non retrotrahitur re interim alteri quęsita Ruy. consi. 121. nu. 7. lib. j.

datũ,vt in c.nõnulli,hic alle.Septimò,qñ ante ratihabitionem
eſſet alteri ius quæſitum,vt dicit gl.hic,& no.in d.c.nõnulli.&
in c.prudentiam.ſ.de offi.dele.Octauò, qñ actus peccat in alio
q̃ in ↄſenſu,vt no.ſ.c.prox.& in l.cum non ſolũ.§. neceſſitatis.
C.de bo.quæ lib.Nonò,qñ actus eſt talis, qui pendere non po
teſt,vt ff.cõia prædiorum.l.receptum.Decimò,qñ requirit licẽ
tia,conſilium,vel iuſſus,cum ratihabitio eis non æquiparetur,
vt no.in c.cum in veteri.ſ.de elec.& in l.ſi autẽ.ff.de aqua plu.
arcẽ.Vndecimò,qñ requirit induſtria perſonę,vt no.ſ.c.proxi.
Duodecimò,qñ actus medius obuiaret cõiunctioni extremo-
rum,vt in l.ſi debitum.§.ſi procurator.ff.rem ra.habe.ſm Bal.
in l.fi.C.ad mace.vbi per eũ,de hac materia vide in d.l.j.Deci-
motertiò,qñ res nõ eſt integra,ſed ſuperuenit aliqua mutatio,
6 vt per Bar.in l.ſi vxor.§.ſi quis.ff.de adulterijs.† In ea.glo.in fi.
idem Dy.hic,qui quęrit,an abſolutio delinquentis proſit man
danti,vel ratum habenti.& concludit ꝙ ſi abſoluatur, quia nõ
fuit culpabilis, & non prodeſt, ſecus ſi propter delictum non
cõmiſſum,ff.de iureiur.l.duobus.§.a fideiuſſore.& §. ſi ei.nam
licèt res inter alios acta non proſit alteri, illud procedit,qñ iu-
ra diuerſarum perſonarum ſunt diuiſa & ſeparata,ſecus qñ per
oĩa eſt eadem cã defenſionis,[b]& ex eodem facto ambo ſumũt
originem,ſic.ff.de app.l.ſi quis ſeparatim.§.vlti.ſm Dy. & Io.
And. qui ex his hic ponit q. de inquiſitione facit contra duos,
vt contra Titium, quia occidit, & contra Ioannem quia man-
dauit,& contra vtrũq; eſt probatum,ſed Titius probauit ꝙ ſe-
cit ad ſui defenſionem.Io.vero nihil probauit,an probatio Ti-
tij proſit Ioanni,vt ſic debeat abſolui.& vr̃ ꝙ non,quia bona fi
des facientis non excuſat malitiam mãdantis, vt in l.ſi quis id
quod.ff.de iuriſdi.om.iudi.& l.j.2.reſponſo.ff.de eo per quem
factum eſt. Si verò Titius probauit ſe fuiſſe abſentem, & ſic in
loco remoto à loco maleficij,tũc ſi iudex illos teſtes pro veri-
tate vtriuſq; inquiſitionis cõiter ↄ̃ vtrumq; formato quod po-
tuit,& tunc per illas probationes, per quas abſoluit Titius,ab
ſoluet̃ Ioannes,vt l.fi.in fi.ff.de queſtionibus. Sed ſi iudex illas
recepit ad ſpãlem defenſionem Titij,tũc Titius abſoluet̃,& ta-
lis probatio nõ proderit Ioanni,vt l.denũciaſſe.§. quærit̃.ff.de
adul.& l.vſufru.§.fi.ff.de lib.leg. requirunt̃ tñ tũc clariores pro
bationes ↄ̃ Ioannẽ de ſuo mãdato ꝑꝑ pręſumptionẽ ſurgentẽ
ex abſolone Titij.facit c.quia veriſile.ſ.de pręſum.& qđ no.in
l.j.C.de falſis.Et prædicta inquiſitione. Sed ſi ageret̃ per viã ac
cuſationis,tũc prædicta diſtõ locũ non hr̃et, cũ acta facta inter
accuſatorẽ & accuſatũ q̃tumcũq; gñalia non egrediant̃ ipſorũ
perſonã,vt l.inter accuſatorẽ.ff.de pub.iud.& l.ſi cũ dies.§. pla
nũ.ff.de accu.& ita reſidet hic Io.An. referẽdo Ricar.ita diſpu
tãdo tenuiſſe,ex quorũ dictis colligit̃ ꝙ dictũ Dy.volẽtis,ꝙ ab-
ſolutoria delinquẽtis ꝑꝑ delictum non cõmiſſum proſit man
danti,vel ratum habenti, nõ procedit vt ex prædictis patet,ad
hoc l.adultę.§.ſi eo tempore.ff.de adulte.vbi Bar.hoc tenet,de
quo etiã per eum in d.l.denunciaſſe.§.quærit̃.& per Bal.in l.ſi
vteris. C.de fide Inſtru. & in l.j.C. de ſer.ſugi. vbi vide de his.

R E G. XI.

Cum ſunt partium iura obſcura,reo fauendum eſt potius quàm actori.

S V M M A R I V M.

1 *Iura actoris & rei quando ſunt obſcura, potius fauendum eſt reo, quàm actori.*
2 *Actor & reus quando æqualiter probant, fauendum eſt potius reo quàm actori, niſi vna probatio ſit fauorabilior altera.*
3 *Reus qualiter debeat abſolui actore non probante.*
4 *Excommunicatus appellauit,ſed dubitatur an appellatio præceſſerit excõmunicationem,an ſit ſequuta,pro quo erit tenendum.*
5 *Bladum aliquis incępit extrahere de ciuitate,poſtea ſuperuenit edictum ne extrahatur,an teneatur tali edicto.*
6 *Epiſcopus excommunicauit Titium ſub conditione, qui ante conditionem deſijt eſſe de foro ſuo,ſi poſtea conditio euenerit,an ligetur.hæc eſt pulchra quæſtio.*

1 CVm ſunt.† No. ꝙ quando iura actoris & rei
ſunt obſcura, fauetur potius reo q̃
actori,[b]fortius ſi iura actoris tantum ſunt dubia. nõ
ſic ſi iura rei ſunt dubia,vt in fi.ſm Io.And. & facit
quod no.in l.nam poſtea.in princ.ff.de iureiu.In glo.j.in prin.
ponit etiam hic Dy. exemplum, quando actor & reus pariter
probant, vel per æqualem numerum teſtium per omnia, vel
per inſtrumenta æqualis autoritatis, vel quando neuter pro-
bat, ponit etiam exemplum per l. ſi debitor.ff. de pignoribus.
vt ſi agens hypothecaria contra Titium probat rem ſibi obli-
gatam certo die,& Titius probat ſibi obligatã eodem die, nec
apparet cui primo, abſoluitur reus.facit ſ.de præb. ſi a ſede,&
2 ibi no.& ita reſidet hic Io.And.†Et intellige prædicta,niſi vna
probatio ſit fauorabilior altera,quia tunc illa præualeret,vt di
cit glo.hic.& facit tex.no.in l.lege Iulia.ff.de manumiſ. Et idẽ
ſi iudex aſſentit derogationi vnius magis q̃ alterius ex certa
cauſa,qđ tamen in ſnĩa debet exprimere,vt in l.3.§. quacunq;
ff.de iureiu.ſm Bal.hic,& in l.cum magiſtratus.C.qñ prouoca.
re.& ibi ſingulariter de his,& per Doc.in c.in præſentia. ſ.de
3 proba.& in c.in noſtra.de teſti.†In ea.glo.in fi. qũo aũt debeat
reus abſolui actore non probante,[a] dicit Bal.hic,ꝙ ab obſerua
tione iudicij,nec pro eo poſſet ferri diffinitiua, ſi nihil ſit acti-
tatum,vt l.properandũ.§.j.C.de iudi. quod procedit, niſi actor
fuit arctatus ad probandum altero de trib.modis, vel per aſſi-
gnationẽ termini factã a iudice, quam facere põt ex officio ſu
per intentatis coram eo,ſm Bar.in l.3.§.prætor ait.ff.de dam.in
fec.vel factã a ſtatuto vel lege, vt per Bar.in l. qui ante Kłas.de
ver.obli.& per Bar.in l.ſi qñ.C.de teſt.vel per aſſignationẽ ter
mini in cõpromiſſo appoſiti,quo caſu vr̃ tacite actũ,ꝙ proba-
tiones intra illũ terminum,& alia dilatio iudicis non requirit̃,
vt per Bar.in l.ſi de meis.§.fi.ff.de arbi.ſed hoc dictũ nõ proce-
dit ſm Bal.hic, cũ ille terminus videat̃ ſtatutus ad expirationẽ
ↄpromiſſi, nõ ad ꝓbandũ, vnde arbiter abſoluet ab inſtãtia &
obſeruatione iudicij, ſi nihil ſit actitatũ, ſm Bal.hic, quod no.
In gl.fi.ibi,cũ ad ſedẽ.vbi glo.notabiliter dixit,ꝙ in prin.fauet̃
actori potius q̃ reo,& in medio pariter vtriq;. & ĩ fine ipſi reo
vt hic.In ea.glo.ibi,vult.vide ibi per Doct.& per Bal.in l.in bo
næfidei.C.de reb.credi.& in l.admonendi. C.de iureiur.& ibi
4 per Bar.& Doct.† Extra gl.Io. And.inducit hanc rłam ad q.de
excõicato,qui appellauit, ſed dubitat̃ an excõicatio præceſſe-
rit,vel appellatio,vt ſic in tali dubio iudicandũ ſit pro illo, qui
reputat̃ reus,ſm eum, qui pro declaratione ponit hic q. quam
ipſe diſputauit,quæ eſt talis.Ep̃s excõicauit Titium legentẽ ap
pellationem,quam ab ep̃o interponebat. ſcđò excõicauit Pe-
trum,qui appellauit ab ep̃o proferente ſentẽtiam,an tales ſen
tentiæ ligent.& arguit pro & ↄ̃,& determinat diſtinguẽdo, vt
hic per eum, & concludit ꝙ aut talis appellatio fuit friuola,&
non iuuat,ſiue pręcedat ſiue cõcurrat:ſed ſi fuit legitima,tunc
aut Titius prius porrexit appellationẽ, quam poſtea ex abun-
dãti legebat,vel ep̃s primo per alium tulerat ſnĩam, quod põt,
vt in c.fi.ſ.de re iudi.eo.lib.quã poſtea ex abũdanti repetebat,
& tũc qõ non eſt dubia, cum Titius non liget̃ tali ſnĩa, ex quo
eius appellatio præceſſit ſnĩam,vnde non ligat. Et ſnĩa præceſ
ſit appellationem Titij,vnde non iuuat,ſm no.in c.paſtoralis.
ſ.de ap.Sed ſi appło Titij non præceſſit ſnĩam,nec ſnĩa ep̃i pręceſſit appłonem Petri,ſed quaſi, & ſimul interuenerunt, vt eſt
qñ ep̃s excõicauit Titiũ legentem appłonem ipſius,vel excõi-
cauit Petrũ, qui appellauit ab ipſo proferente, & tũc ſi Titius,
qui inchoauit appellare,in verbo appłonis & expreſſione cau
ſæ præuenit ep̃m excõicantem,& non erit ligatus,cum præce
dens appło iuuet.Sed ↄ̃ ſi ep̃s,qui excõicauit,præuenit Petrũ,
tũc appło non iuuat, & hoc ſine dubio.Sed ſi poſt inchoatam
appłonem ante verbum appłonis,[b]& cauſę expreſſionis inter
uenit excõicatio Titij,vel poſt inchoatã pronũciatio. ante ver
bũ excõico,interuenit appło Petri,& tunc de rigore iuris liga
tus eſt Titius,quẽ inchoantẽ appellare ep̃s præuenit in pronũ
ciatione.Petrus verò ligatus nõ erit,qui ep̃m inchoantẽ excõi
care p̃uenit in appłone,facit c.ſi duo.ſ.de proc. eo.lib. per qđ
patet,ꝙ pręoccupatio attẽdit̃ in ſubſtãtialib.nõ in pręambulis.
Si verò dubitet̃,qđ verbũ p̃ceſſerit,& q̃s pręuenerit in his ſub
ſtãtialib.tũc ex quo ↄſtat de iuriſdõne excõicantis,& nõ cõſtat
ꝙ apppellatio præceſſerit,iudicabuntur illi ligati,ſ.de ſen. ex-
com.venerabilibus.ad fi.& quod ibi no. maxime cum ſnĩa ex-
cõicationis ſit medicinalis,& facit etiam quod no.in c.præter
ea.el 2.ſ.de appel.vt hic plene per Io.And.ex cuius dicto no.ꝙ
in dubio appellans præſumit̃ præuentus a ſnĩa, pro quo quod
no.in l.cum proponatis. C.de codi. & per Bal.in proę. C.in §.
5 quibus.† Nec ob.prædictis, ꝙ idẽ Io.And.& Hoſti. in c.2.ſ.de
ↄſti.volentes,ꝙ qui incępit trahere bladũ de ciuitate,nõ tenea
tur ſuperueniente edicto,quo trahi prohibet̃,ſed hoc dictũ nõ
eſt

A D D I T I O.

a Celſus. Non probante.Adde ꝙ data paritate probationum reus debet abſolui,etiam ſi actor ſit in poſſeſſione iuris, de quo agitur, c.ex literis.& ibi Fed. col.2.uer.no. de probatio.
Vinc.God. Reus abſolui debet, ſi actor plene ſuam intentionem non probauerit,Ruy.conſi.149.nu.40.lib.5.& conſi.133.nu.2.eo.lib. & Inſuper reus diffinitiue abſoluitur,ſi actor minime probaſſe conuincatur.Ruy.conſi.114.nu.11.lib.5.

eſt verum, quia ſuperueniens prohibitio ante rem ꝯſummatã
impedit operis ꝯſummationem, vt in l.non ſolum.§.ſed vt pro
bari.ff.de no.ope.nun. & quod no.in c.licet canon.ſ. de elect.
6 eo.lib.& in cle.fi.de reſcri.& in d.c.venerabilib.† Vlterius Io.
And.adducit hanc regu.ad aliam q. ſi eps excõicauit Titiũ ſub
ꝯdõne, qui ante ꝯdõnem deſijt eſſe de foro ſuo, an ligeť ſi poſt-
ea ꝯdõ euenit.& concludit ꝗ ſic, ex quo ſnĩa lata ſub ꝯdõne te
net, & iudex poſſit ſtatuere in futurũ, vt in c.a nobis.ſ.de ſen.
excom. & ita tenuit glo.& Inno.in c.præterea.el 2.ſ.de appel.
licèt Archi.tenuerit contrarium in c.2.ſ.de conſti.eo.lib.cuius
opi.procedere poſſet, qñ Titius deſijſſet eſſe de foro excõican
tis, & ipſa cauſa excõicationis ceſſauit, putà quia fuerat excõi-
catus, ſi intra menſem non faciat reſidentiã in beneficio, vel fa
ciat ſe ad ordines promoueri, & ipſe cõtraxit matrimonium,
vel trãſlatus ſit ad aliud beneficium primo dimiſſo, vt plenius
de his hic per Io.And.& per Lap.in c. Romana.ſ. de ſentẽ.ex-
com.eo.lib.& per Pet.de Ancha.in d.c.2.& facit quod no.in c.
ſi per te.ſ.de reſcrip. eo.lib. quod conditio retrotrahitur.

R E G. XII.

In iudicijs non eſt habenda acceptio perſonarum.

S V M M A R I V M.

1 *Dignitati defertur in pœnis.*
Limita tamen vt hic, nu. 2.
3 *Iudicium quot modis accipitur.*
4 *Papa ſi conceßit eccleſiæ collegiatæ, quòd contra eam nõ currat minor præſcriptio quàm centenaria, an epiſcopus poßit vti eodem priuilegio contra eam.*

a
IN iudicijs.[a] No.æqualitatem eſſe ſeruãdam
in iudicijs, ſic j.eo. in reg. non li-
cet.& ff. eo.in l.non debet. vnde iudicium claudi-
care non debet, vt hic, & in l.fi.C.de fru. & li.ex.
pen.& facit c.nouit.ſ.de iud.& alibi dicit tex.in l.vbi.C.de fal.
ꝗ iudex debet eſſe medius inter litigantes, nec debet habere
vnum a dextris, & aliũ a ſiniſtris, ſm glo.ibi. & licèt æqualitas
ſit ſeruanda in iudicijs, tñ illud procedit inter actorẽ & reum,
non aũt quo ad teſtes, & vide per glo.no.in ver.iuri.in clem.j.
1 de teſt.†In gl.j.ibi, in pęnis deferť dignitati, hoc limita, †niſi pę
2 na ſit vniformiter taxata per legem vel ſtatutũ, quia tunc non
hř diſtõ perſonarum, vt tenet ſing.Bal.in l.nemo.in prin.C.de
ſum.tri.In ea.gl.ibi, ne ſacris.& l.vnicuiq;.lib.12.vnde & priui-
legiũ vnius litigantiũ trãſit ad alterũ, vt d.l.fi. Non ob.Inſti.de
iure nã.in §. ſed qđ prin.nã aut priuilegiũ ꝯtinet ius iniquũ, vt
quia ꝯceſſum in alterius lęſionẽ, & tũc ſi ad poſtulationẽ impe
trãtis, & vti dẽt eodẽ modo impetrãs, ſ.de nõ nu.pec c.2. ſed ſi
ſine poſtulatione & non cogit, vt l.j.& 2.ff.qđ quiſq; iu.Si ve-
rò non ꝯtineat ius iniquũ, ſed fauorẽ illius, cui ꝯcedit, & aliquã
iuris relaxationẽ, tũc ſiue ſit ꝯceſſum proprio motu, ſiue ad po
ſtulationẽ, prodeſt ſoli impetrãti, & nõ alteri eũ non ꝯtingẽti,
vt d.l.ſed qđ Principi.ꝓdeſt ẽt litigãti cũ illo, vt ſic ſeruet ęqua
litas, & quia vř eũ ꝯtingere, & ſic loquiť d.l.fi.ſm Dy. & Io.An.
b & vide qđ no.in cle.ſæpe.de ver.ſig.& per Bal.in d.l.fi.Et hæc
de priuilegijs ſingularib.qñ ſit ꝗ non priuilegiatus [b] poſſit vti
3 priuilegio ꝯ ipſum priuilegiatum. Quid autẽ ſit de priuilegijs
vniuerſalibus, dicetur j.† In ea. glo. ibi, & no.ꝗ iudicium.vide
per Io.Mo.in rub.ſ.eo.lib.ponẽtem 20.ſignificationes de hoc
4 verbo iudicium, de quibus hic per Io.And.& vide no. in d.ru-
bri.†Extra glo.Io.And.quærit hic, quid ſi Papa conceſſit priui
legiũ eccleſię collegiatę, ꝗ pręſcriptio minor cẽtenaria nõ cur
rat in bonis vel iurib.ipſius, an p̄latus ꝯ capellã vel eꝯ vti poſ.
ſit.& ꝯcludit ꝗ nõ, ẽt ſi bona ſint diuiſa, ſed bene poterit vti ꝯ
oẽm auocantẽ rẽ eccłiæ ab ipſius dñio, & facit qđ no. Io.And.
in reg.priuilegiũ.ſ.eo.lib.in princ.ſolonis ꝗõnis. Et ꝯcludit ẽt
hic Io.An.in fi.ꝗ vłiũ priuilegiorũ quędã reſpiciũt fauorẽ per-
ſonarũ datũ certis cauſis, & in certis articulis, vt eſt priuilegiũ
minorũ eccleſiarũ in reſtitutione in integ. Et mulierũ in Vel-
leia. & filiorumfami.in Macedoniano, quæ proprie non poſ-
ſunt dici data vniuerſitati, vel corpori, ſed ſunt vniuerſalia. Et
iſtis vtitur vnus talis contra alterum talem, vt c.auditis.ſ.de re
ſtit.in integ.& in l.vires.§.fi.ff.de mino.Si verò ſint priuilegia
vniuerſalia data corpori vel vniuerſitati, & tunc ſi fauore tam
vniuerſitatis, quàm ſingularium, & iſtis poteſt vti ad ſui defen
ſionem tam vniuerſitas, quàm etiam ſingulares ipſius perſo-
næ etiam contra alias ſingulares perſonas ipſius corporis, vt
in c.j.& c. ſi diligenti.ſ.de foro compe. & 16.q.4. volumus.&
9.q.j.inolita.Si verò priuilegia ſint data vniuerſitati, vel corpo
ri eius fauore, non fauore partis, vel ſingularium, & iſto priui-
legio poteſt vti vniuerſitas, vel alius pro ea, ſed alter non, vt
hic per Ioan.And.& vide etiam de his plene per Bar.& Bal.in
authen.quas actio.C.de ſacroſan.eccle.

ADDITIONES.

a Nico.Supe. In iudicijs.Adde quot modis ſumitur hoc nomen iudicium.vide per gl.in ver.iudicium.Inſti.qui.non eſt permiſ.fa.teſt.in § præterea.Arc.& Doct.in c.ſtatutum, & in c, inſuper.de reſcri.lib.6.& per Doct.in ru b.de iudi. Vinc.God. Nota illud, ꝗ dicit Iac.in epiſtola Ca .c.2.C. Iudicium enim ſine miſericordia fiet illi, qui non fecit miſericordiam. & quando & quibus cauſis iudicium reddatur nullum, Barto.Soz.conſi.96.Viſo.circa princ.lib j.ver. quid ſit iudicium.

b Celſus.Priuilegiatus.Adde, an priuilegiatus poſſit uti priuilegio contra aliũ priuilegiatum.uide Abb.in c.auditis.in 9.no.de reſtitu.in integ. Abb.in c.in præſentia.in 14.col.de proba. Cyn.in l.quo tempore.in ulti.col.C.de reſtit. mi.Bar.in l.uerum.in §.item quæritur.ff.de mino.Bal. in l.2.C. de priuile. fiſ. Ang.in l.fi.ff.ex quib.cau.ma. Pau.de Caſt.in l.j.in j.no.C.ſi aduer.fiſ. Pau.de Caſt.conſ.312.inci.Viſo puncto ſupra ſcripto.

R E G. XIII.

Ignorantia facti non, iuris excuſat.

S V M M A R I V M.

1 *Ignoranti beneficij vacationem non currit tempus.*
2 *Titubatio quid ſit.*
3 *Error iuris quando excuſet.*
4 *Ignorantia iuris quos ruſticos excuſat.*
5 *Error quando excuſat ab expenſis, & an in cauſa appellationis debeat fieri condemnatio expenſarum.*

1 IGnorantia. † In gloſ. j.ibi, ignorabat bene-
ficium reſeruatum. Et idem
in eo, qui ignorat vacationẽ beneficij, cui non cur
rat tempus, in c.quia vniuerſitatis.ſ.de conce. præ.
ſecus ſi ignorabat ſemeſtre tẽpus currere collatori, & ſic per-
miſit illud labi, vt in c.pen.& fi.ſ.de ſupplen.negli. ſm Io.Mo.
ponentem hic differentiam inter ignorantiam, errorem, & ti
tubationem. & facit, ꝗ ignorantia proprie eſt neſcientia, qñ
ſcilicet de iure vel de facto nihil ſcio, nec ſuſpicor, nec in ali-
quo applico mentem meam.& ignorans tamen id quod ſcire
teneť, dř potius contemnere ꝗ̃ ignorare, & pro contemptu iu-
dicabiť, ſm Hieronymum.allegans autem rř ignorantiam, ex
cuſať ſm Io.And.pro quo facit, quia ignorantia dř vitium natu
rale, quia oĩs cum ea naſcitur, vide tñ per glo.in Rub.ff. de iur.
& fac.igno.facientem dñam inter ignorantiam & neſcientiã,
a & dicit ꝗ ignorantia [a] ſumiť in malam partem, vnde dicit glo.
ꝗ qui ignorat ignorabiť, de quo vide ibi per glo.ord.& in l.de
ſtatu.ff.de teſta.Error autem qñ applicať mens ad id, cuius veri
tas habet ſe in ꝯrium, & in hoc differt ab ignorantia, vt l.ſi me
2 in vacuan.ff.de acqui.poſſ.ſm Io.And.† Titubatio eſt, qñ non
applico mentem ſed dubito, vt in l.fi.ff.de condi.indeb.ex qui
bus inferť, ꝗ oĩs titubans & errans dř ignorans, ſed non eꝯ, &
adde tex.no.in l.manifeſtiſſimi.§.ſi nautem neſcius & dubitãs.
vbi neſcientia & dubitatio æquiparanť.& ita parcitur dubitan
ti ſicut neſciẽti & erranti, ſm Bal.in l.leges ſacratiſſimæ.C.de
leg.proprie tñ neſciẽtia eſt, qñ neſcio id, qđ ſcire non teneor,
vt per gl.in d.l.de ſtatu. Scientia verò eſt verorum, quia nemo
ſcit niſi qui vera ſcit, ſm Bal.hic.& vide per Inno.in c.pręterea.
3 ſ.de teſti.cog.in fi.† In ea.glo.ibi, & dic vt ibi, & in l.j.ff.de iur.
& fac.igno.& hic per Dy. concludentem, ꝗ aliqñ errať in iure
naturali, & error non excuſat, vt in l.ſi adulterium.§. ſcriptum.
ff.de adulte.& idem ſi in iure quaſi naturali, vt in l.venia.C.de
in ius voc. vbi dicitur in his duobus etiam ruſticitas vel ſexus
non excuſat.Aliqñ erratum eſt in iure ciuili, & in iudicijs non
excuſat, vt hic, & in l.non fatetur.ff.de confeſ. & hoc niſi erre-
tur ante li.conteſt. cum tunc excuſet probata cauſa erroris, vt
in l.de æta.§.qui iuſto.& §. Celſus. Sed ſi erreť extra iudicium,
& agať de damno vitando, tunc error excuſat in eo, in quo ve
rus dolus requiritur, vt in l.ſi quis in graui.§. ſi quis ignorans.
ff.ad Silleia.Si in eo, in quo ſufficit dolus pręſumptus, lata cul
pa, aut leuis, & fortius ſi leuiſſima: & tunc ſi erat publice no-
tum, & error non excuſat, vt in d.l.leges. ſed ſi non erat publi-
ce notum, vere, ſed præſumptiue, vt quia poſt duos menſes a
die publicationis legis, & excuſat, vt in l.fi. ff. de decretis ab
ordi. Sed certe d.l.fi.non loquitur in ignorantia iuris cõis, ſed
municipalis, vt vide ſingulariter ꝑ Bal.in d.l.leges.& per Hoſ.
in c.fi.ſ.de conſti. Si verò agatur de lucro captando, & cum al-
terius

ADDITIO.

a Vin.God.Nota, ꝗ de huiuſmodi ignorantia in bonam partem loquitur Pſal. in pſal.14.Ignorantias meas ne memineris.quid autem ſit ignorantia craſſa, & ſupina, uide Gu. de Mon.in tract.de ſucceſ.reg.in 4.dub.nu.12.qđ habetur in lib.12.tract.fol.104.

terius iniuria,& tũc iuris ignorantia non tolerat̃, nec excusat,
si poterit cõsulere peritiores, siue non,vt l.nunq̃.& l.si fiet.ff.
de vsuca.& in l.iuris ignorantia.ff.de iur.& fac.igno. Sed sine
alterius iniuria,& non potuit ꝯsulere peritiores,& excusat̃,se-
cus si potuit ꝯsulere,vt in l.regula.§.sed iuris.ff. de iuris & fac.
& l.in bonorum.ff.de bo.pos.ſm Dy. quod tñ limita, nisi esset
minor,mulier, vel miles, quos in certis casib. ignorantia iuris
excusat,vt d.l.2.& idem in rustico,vt in d.l.si quis in ꝯtrium.§.si
quis.& facit quod no.in l.vbi exigitur.ff.de edẽdo.vbi mulier,
4 minor,& rusticus excusantur a dolo præsumpto. † Et quod dr̃
de rustico, limita nisi essent rustici sagaces, vel malitiosi, cum
tales non excusentur,ſm glo. no.in l.athletas.§. de rusticis.ff.
de excu.tut. Et nisi actus fieret clarus, quia tunc nec imperitia
nec rusticitas excusatur, vt in l.j.& ibi no.C.de interdic.matri
monio.Aliqñ errat̃ in facto alieno,& ignorantia excusat,vt in
l.cum quis.ff. eo.titu.& l.fi.ff.pro suo. & hoc nisi esset publice
notum, vt in l.sed si pupillus.§.præscribere.ff. de instito. Aliqñ
errat̃ in facto proprio, & si tractatur de lucro captando, igno-
rantia non excusat,vt in l.q̃ q̃.C.ad Velleia.& idem si de dam
no vitando,qñ fit cum alterius iniuria,vt in d.l.q̃ q̃.si verò sine
alterius iniuria, & tunc in facto proprio excusat, vt in l. sed si
me putem.ff.de condi.indeb.& ita intelligitur quod no. in l.si
5 res obligata.ff.de leg.j.ſm Dy.& Io.And.†In ea.glo.ibi,de con
demnatione expensarum no.singulariter hanc glo.ex qua ha
betur,qñ error excuset ab expensis.Et qñ sit,ꝙ in cã appel. de-
beat fieri condemnatio expensarum.de quo plene per Doc.in
c.finem litibus.hic alle.& l.qui solidum.§.etiam.ff.de leg.2.per
Bal.in l.gñalr.§.j.C.de reb.credi.& in l.properãdum.§.siue au-
tem.C.de iudi.& ibi per Bart. Extra glo.Io.And. inducit hanc
regulam in 2.parte ad q.quam ipse disputauit,an impetrans be
neficium teneatur facere mẽtionem de vacatura,quam expe-
ctat,vel de reseruatione quæ pro ea pẽdet,ita ꝙ impetratio ali
ter facta de beneficio non valeat.& arguit pro & ꝯ,& conclu-
dit tales literas non valere,si de prędictis non fiat mentio,quia
licèt ignorantia facti excuset,vt in c.gratia.s̃.de rescrip. eo.lib.
tñ ignorantia iuris non excusat,vt hic dr̃,nec valet rescriptum
non faciens mentionẽ de vicaria perpetua,vel de modico be-
neficio, vel de colorata possessione, licèt impetrãs se crederet
non teneri ad illã exprimendã,vt hic plene per Io.An. & vide
qđ no.in c.si motu proprio.s̃.de præb.eo.lib. vbi plene de his.

R E G. XIIII.

Cum quis succedit in ius alterius, iustam ignorantiæ causam habere præsumitur.

S V M M A R I V M.

1 *Ignorantia iusta præsumitur in successore in gestis per prædecessorem.*
2 *Bona fides quando sufficit ad præscriptionem absque titulo, tunc mala fides non nocet successori.*
3 *Titius captus amore cuiusdam virginis, deceptus fuit ab alia muliere maritata, quæ se submisit, an sit puniendus tanquàm adulter.*
4 *Clericus si cognoscit mulierem solutam, quæ reputabatur ab omnibus nupta, vel econtra cognoscit maritatam, quę habeatur pro soluta, qualiter, vel an puniri debeat.*

1 CVm quis. † No.ꝙ in gestis per prędecessorem
præsumitur iusta ignorantia in suc
cessore,quod inducit Dy.vt hęres emphyteutę,qui
ignorans rem emphyteuticam non soluit ecclesiæ
vel prælato censum, censeatur esse in iusta ignorantia, & non
incidat in pęnam.facit l.j.§.dies.& §.si aduersus.ff. qñ appellan
dum si.tipse tñ Dyn.concludit, ꝙ incidat, vt in l.ad diem. ff.de
ver.obli.Sed pp iustam ignorantiam concedat̃ eidem restitu-
tio per has regulas.& ita residet hic Io.And. adducens Spe.ita
tenere in titu.de locato.§.nunc aliqua.ver.18.Bal.hic intelligit
hoc procedere,quando legis dispositione reincidit, secus si ex
dispositione defuncti , vt quia fuisset appositum pactum legis
cõmissoriæ,scilicet, ꝙ non facta solutione res reuertatur ad ec
clesiam, quia tunc hæres non restitueretur in integ.vt l. Emi-
lius.ff. de minoribus. Sed certè licèt hæres ex proprio priuile-
gio non debeat restitui , tamen debet restitui propter iustam
ignorantiam ex clausula generali. de qua in l.j.ad fi.ff. ex qui-
bus cau.ma.& ita sequitur Dy.& Bart.in l.cum filius.§.in hac.
ff.de ver.oblig.& glo.in l.2.C.de iure emphy.& do.Pet.d.Flo.
& Imo.in c.potuit.s̃.de locato.circa fi. Et vide per Dyn.& Bal.
in d. l.2.In glos.j.ibi,qui in alterius.& ideo tunc pęna cõmitti-
tur cum effectu,nisi successor fuerit pupillus,& d.§.in hac,ſm
2 Dyn.& Ioan.And. † In ea.glo.ibi,cum hæres.no.ex glo.ꝙ vbi
ad præscriptionem sufficit bona fides absq; titulo, tunc mala
fides prędecessoris non nocet successori,quod procedit in sin
gulari successore,si velit inchoare ipsam præscriptionem a se,
vt tenuit Dyn. in regula, possessor. s̃. eod. licèt talis successor
non possit vti successione prædecessoris,vt in l.Pompo.§.cum
quis.ff.de acquir.posses. ex quibus infertur vna notabilis limi-
tatio ad auth.malæ fidei possessor.C.de præscrip.longi tempo
ris. vt non habeat locum, quando ad præscriptionem suffice-
ret bona fides absq; titulo, & ita limitat eam Ange. in d.auth.
malæ fidei. Sed in successore vniuersali tenebat Dyn. in d. re-
gula possessor. ꝙ de æquitate canonica si hæres velit inchoa-
re præscriptio.a se, & tunc mala fides defuncti non nocet, sed
rigor iuris ciuilis hoc non patitur, qui malam fidem defuncti
in hæredem transfundit, cum sit successor vitiorum & culpæ,
vt in d.l.cum hæres. & l.si ego. §. partus.ff.de public. ſm Dyn.
ibi,sed dicit hic Io.And.ꝙ si prædictæ leges recipiantur,prout
distinguit̃ hic in glo:cessabit hæc diuersitas ſm eum,qui ex his
vr̃ residere cũ glo.sua hic.& ꝙ mala fides defuncti non noceat
hæredi,ẽt de iure ciuili, qñ ad præscriptionẽ sufficit bona fides
absq; titulo.Bal.tñ in l.nihil.C.pro hærede.dicit ꝙ dictum Dy.
posset procedere in præscri.longissimi tpis,non aũt in pręscri
ptione longi tpis 10.vel 20.an.Sed certe de iure ciuili in oĩ præ
a scriptione vr̃ mala fides [a] defuncti nocere hæredi,vt d.l.cũ hæ-
res.& in l.si ego.§.partus.ff. de publiciana.vbi glo. ita tenet.&
tenet Bar.in l.3.§.fructus.& §.hęres.ff.de vsuc.& Ang.in l.vitia.
ff.de acqui.pos.& hoc procedere vr̃ non solũ de iure ciuili,sed
ẽt de æquitate cano.ex quo in hoc nõ reperiat statutũ aliud de
iure ciuili a iure cano.ſm Bar.hic, immo magis nocet mala fi-
des de iure cano.q̃ de iure ciuili,vt no.in d.reg.possessor.& hę
res vlis non possit incipere pręscrip.a se in his,quę defunctus
mala fide tenuit.d. Anto.in c.si diligenti.s̃.de præscri. & idem
Imo.ibi col.5.& d. Nic.col.10.& in c.2.s̃.de præscri.col.3.vbi vi
3 de plenius de his.† Extra gl.Io.And.hic inducit hanc regulam
& præcedentem ad q. si Titius captus amore cuiusdam virgi-
nis ab alia muliere, quæ maritum habebat, deceptus fuit,quia
seipsam in illius locum submisit, an Titius captus per maritũ
illius mulieris sit vt adulter puniendus, & residet hic Io. And.
b ꝙ non,cum non peccauerit in adulterio [b],vt l.pen.ff.de adult.
erit tñ puniendus ac si virginem vel viduã cognouisset, vt in l.
eum qui.§.at cum aliquis.ff.de iniur.& per glo. in l.vxor.C.de
repu.& 15.q.j.aliud.& 34.q.2.in lectum.† Scđo inducit Io. And.
hãc reg.ad q.si clericus cognoscit mulierẽ solutam,quæ ab ip-
so, & ab oĩbus cõiter habebatur pro maritata, vel econtra co-
gnosceret maritatam , quæ habebatur pro soluta , an veritate
cõperta sit puniendus vt adulter pęna iuris cõis , vel statuti di-
sponentis adulterantem cum alterius vxore fore priuatum be
neficio . Et soluendo dicebat, ꝙ primo casu iudicatur adulter
quo ad forum pœnitentiale vel ecclesiasticum iudicem, quia
adulterium intẽdebat cõmittere,vt de pę.dist.j.nunq̃. & c.pro
pterea. vbi de hoc, 14.q.5. si quid inuenisti.Scđo verò casu, qñ
cum ignorantia concurrebat intentio abstinendi, si sciret illã
coniugatam, tunc fornicari ille censetur, & ita intelligitur gl.
d.c.illud.Sed si concurrebat intentio ꝯria,tunc iudicaret̃ adul-
ter,34.q.4.origo.Si verò quærit̃ de pęna iudiciali,& tũc primo
casu puniendus erit vt adulter pœna iuris cõis , cum ibi fuerit
culpa in opere,dolus in intentione, & cõis opin. in qualitate,
quæ tria meritò præferunt̃ veritati postmodum detectæ, vt in
c. nuper. de sen. excom. Sed vbi pęna statuti esset grauior, &
illa non puniret̃ , si veritas ante sententiam appareat, quia ex
sua materia restringibili requirit̃, ꝙ sit vxor, & sit vere & non
putatiue.Sed si veritas apparet post rem iudicatã,& non prius
& sententia non reuocabit̃,vt in c.inter monasterium.de re iu
di.& patet ex no.s̃.de do.inter vi.& vxo.plerunq;. In secundo
verò casu censet̃ adulter,& vt adulter est puniendus,cum tunc
iudicet̃ delictum ſm veritatem & mulieris qualitatem,56. dist.
dñs.quia sicut statutum suum casum non excedit,ita nec illum
præterit, vt verum sit istum alterius vxorem cognouisse, licèt
non in ea specie,fuit tñ in dolo in genere, cum curare debue-
rit qualis esset,cũ reperta fuerit in habitu matrimoniali. Si aũt
hñs notam mulierẽ sciebat eam reputari solutam , & talẽ esse
credebat,tũc non dicet̃ adulter, cũ ad id nõ sufficiat culpa, sed
requiratur dolus, maxime si in habitu meretricio erat, vt l. ea
quę.

A D D I T I O N E S.

a Vin.God.Mala fides quos arguat,vt ab eorum officio remoueantur,Iac.a Can.
de exequut.vlt.vol.q.3.nu.10.quod habetur in lib.12.trac.fol.96.
b Vin.God. Adulterium ex quibus causis præsumatur, Ruy.consi.139.nu.4.lib.5.
& adulterij appellatio est generalis proprie , tamen est in nupta , & quæ sit
adulterij pęna,latè per Albe. in consi.37. Quamuis multa.

quæ.C.de adul.& in c.si vero.& c.in audiētia.s̄.de sen. excom. Et prædicta qñ clericus tēdebat ad illicitum coitum, aliàs si ad licitum,vt quia cum illa ꝯxerat,& id poterat,quia erat in mino ribus tm̄,& neutro casu dicetur adulter.primo non,quia agno uit propriā vxorem:scd̄o non, cum ꝯxerit bona fide, & sic nō peccauit.& ita loquat̄ c.j.& c.veniens.s̄. de eo qui du. in matri. & hoc casu loquit̄ d.l.vxor.& l.pen.ff.de adul.s̄m Io.And. & vi de per Bar.in d.l.pen.& in l.diuus.ff.de sica.& per Doct. in d.c. si vero.& in l.pen.C.de fideius.& ibi per glo.

R E G. XV.

Odia restringi,fauores conuenit ampliari

S V M M A R I V M.

1 *Priuilegium si pro vna parte est fauorabile & est ampliandum,qualiter intelligitur fieri talis ampliatio.*
2 *Canonicus si elegit in suum episcopum mutilatum,vel bigamum,an incurrat pœnas priuationis & suspensionis.*

1 Dia restringi. †In glo.j.ibi,ampliat.No.ex glos.ꝙ si ius priuilegium vel alia ꝯstitutio pro parte est fauorabilis, & pro parte odiosa, tunc iudicat̄ fauorabilis, & est amplianda. intellige pro ea parte,pro qua est fauorabilis:pro ea vero parte,pro qua est odium,tunc deberet restringi,s̄m glo.no.in l.venia.de in ius voc.& in l.sed si lege.§.fi.ff.eo.tit.& per Bar. in l. fi.ff.ad Tertul.& per Bar.in l.maximum vitium.C.de libe.præte.Et procedit hæc reg.qñ ex vtraq; parte fauoris & odij versatur ius publicum,vel ius priuatum, secus si ex vna parte versatur ius priuatum, & ex alia ius publicum, quia tunc ius publicum præferret, siue verset̄ ex parte odij , siue ex parte fauoris, vt in l.2.§.exercitum. ff.de infa.s̄m Dy.dicentem etiam,ꝙ licèt in maleficijs puniendis verset̄ fauor publicus,vt in c. vt famæ. s̄.de sen.excō.& in l.ita vulneratus.ff.ad l. Aqui.tñ hoc procedit in maleficijs,quæ cōstat fore commissa, & hoc respectu fit ampliatio:secus vbi qualitas criminis esset incerta,vel casus esset dubius,quia tunc fit restrictio,vt hic dr̄,cum ex hoc ius publicum non lædat̄, de quo per Bar.in d.§. exercitum.& hic per Dy.& Io.And.In ea.glos.ibi, vnum sine altero acquiri potest. no.glo.ad ea quæ dicit Pau.in cle.j.de renun.& no.in c.admo-
2 net.s̄.de renun.† Extra gl.Io.And.inducit hanc reg.ad q.quam disputauit,an si canonicus elegit in suum epm̄ mutilatum,bigamum,vel excōicatum,incurrat ex hoc pœnas priuationis & suspensionis Lateranensis concilij. & concludit ꝙ ipso iure tales pœnas non incurrit, licèt eas incurrat, qui eligit patientem defectum in ætate,moribus,& scientia,vt in c.cum in cunctis. s̄.de elect.E procedunt prædicta in electione mutilati, & bigami,sed in electione excōicati,& tūc si talis fuit excōicatus ab homine iniuste forte,vt non eligeret̄,& non erit locus his pœnis,aliàs verò si fuisset excōicatus a iure, vel ab homine, & iuste,tunc includeretur sub prohibitione concilij per illa verba, vita,& moribus,s̄m Ioan.And. vt hic per eum, & in c.dudum. el j.s̄.de elect.in ver.indignos. & ex dictis hic per Io. And.no. hic Bal.ꝙ pœna taxata per casus dinumeratos non comprehendit casus similes,licèt aliud sit in fauoribus, & vide per glos.in ver.Italiæ. in c.j.s̄. de tempo.ordi. eod.lib. & quod ibi dictum fuit.& in c.constitutionem.de reg. eo. lib.

R E G. XVI.

Decet concessum a Principe beneficium esse mansurum.

S V M M A R I V M.

1 *Priuilegium simpliciter concessum sine temporis præfinitione censetur esse perpetuum.*
2 *Priuilegium quot casibus perditur.*
3 *Causa omnis dicitur impulsiua,non finalis,in gratijs & priuilegijs.*
4 *Princeps an possit sine causa reuocare priuilegium.*

1 Ecet concessum. † No. ꝙ beneficium, seu priuilegium simpliciter concessum, & quod non limitat̄ tempore, debet in dubio iudicari perpetuū,de quo j̄.In glo.j. ibi,remanet sui iuris. sic etiam retinet iura agnatorum, & cognatorum,vt ibi,s̄m Dy.& Io.And.In ea.gl.ibi,sunt perpetua. idem voluit glo.in c.fi.s̄.de priuileg.& facit l.falso.C.de diuer. rescrip.& vide no.in reg.priuilegium.s̄.eo.& per glo.in l.qui liberis.ff.de sena. ibi tñ dixit, ꝙ in dubio priuilegium extēditur
2 vsq; ad pronepotem.† In ea.glo.ibi, & no.&c. Et sic ex hac gl. habent quatuor casus,in quibus perdit̄ priuilegium.Et plures alios casus ponit Spec.in titu.de instru.edi.§.nunc aūt.ad quos Io.And.in c.suggestū.hic alle.remittit se,& hic.In ea.gl.in fi. no.glo.Quid aūt si esset cā ꝯcessionis priuilegij,an tunc cesset ipsum priuilegiū.Dyn.hic ꝙ non,dūmodo illa cā fuerit impulsiua,vt ff.de dona.in l.2.§.fi.cum l.seq.& in l.j.§.sexum.ff.de postu.Et idem si cā fuit finalis, sed aliquæ reliquiæ illius causæ remanēt,vt patet in l.fi.ff.de decu.& ff.de ꝯni.l.vnius.§. seruus. Et idem si dubitet̄,an causa fuerit impulsiua vel finalis, vt in l. cum tale.§.legato falsum.ff.de cōdi.& demon.aliàs vero si causa fuisset finalis, & de hoc constaret, & dicta causa cessaret, & nullæ reliquiæ remanerent,& tunc cessaret priuilegium.& ita procedat l.Titia.§.vsuras.ff.de leg.2.& l.Papinianus.§. sed nec impuberis.ff.de inoffi.testa.& c.si pauper.s̄.de præben. eo.lib. s̄m Dy.& Io.And.videretur tñ, ꝙ etiam qñ cessaret finalis causa priuilegij, requiratur snīa rescissoria, vt videtur sentire Bal. hic.& facit glo.hic ibi,propria autoritate &c.& facit quod no. in l.quæro.§.inter locatorem.ff.loca.& in c.cum scd̄m.s̄.de hære.eo. lib. quæ omnia sunt notanda ad c. fi. 24.q.2.vbi dicitur, ꝙ cessante causa priuilegij cessat priuilegium . Et ex prædictis etiam habetur,ꝙ non intelligit̄ cessare causa, qñ remanēt eius reliquiæ.facit l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui vel alie.iu.&
3 l.si quis sub conditione. ff.de testa. tute.† Et dicit hic Bal. ꝙ in gratijs & priuilegijs in dubio omnis causa præsumitur impulsiua,non finalis,vt no.in d.l.2.§.fi.quod no.Et prædicta inducit Io.And.hic ad quæstionem Legistarum,qua quærit̄, alicui pro
a pter [a] numerum liberorum est cōcessa immunitas,an si aliqui eorum perierint,duret talis immunitas.& vr̄ ꝙ sic, cū reliquiæ in alijs remanere videantur.& facit hæc reg.ad qd̄ no.in c.dilectus.de cap.mo.s̄m Io.And.referētem sic per plures Doct.fuisse ꝯsultum,vt hic per eum dicentem prædicta procedere in immunitate acquisita per snīam conseruanda, aliàs si tractaretur de immunitate acquirenda, tunc aliud esset, cum tunc debeat attendi tp̄s,quo petit immunitatē ꝯcedi, & tunc debet probare numerū,vt in l.2.§.qui ad munera.ff.de vaca.mu.Item prædicta procedunt, qñ fuit ꝯcessa immunitas gn̄alis ēt circa futura, secus si fuisset quis sp̄aliter absolutus a certa tutela delata,quia tūc res iudicata nō egrediet̄ suū casum,vt l.spadonē.§.qui absolutus.ff.de excu.tu.& ita procedat qd̄ ibi no. s̄m Io.And.ponētem ēt hic, an & qñ numerus liberorū præstet immunitatē,vt hic per eum.Bal. tñ hic aliter ꝯcludit immunitatē ꝯcessam ꝑ numerum liberorum,an duret,dicēs ꝙ aut est immunitas momentanea,& durat,quia inspicitur initium,vt in l.2.ff.de excu. tut.Si verò immunitas sit successiua, tūc quicquid dicit hic Io. And.ipse ꝯcludit, ꝙ aut verba sonant in futurum, vt quicunq; habet tres filios, non vadat in exercitū, & si cessit dies immunitatis ante mortem liberorum , & durat pro ea vice, aut non cessit,& tunc secus.Si verò verba sonāt in præteritum, vt quia dicant, ꝙ illi qui non iuerunt in exercitum, non propterea teneant̄,si habuerunt liberos, & tunc nihil nocet eis mori, quia gratia iam sortita est suū effectum, vt ff.de oper.lib.l. qui liber. & l.pen. C.de insti.& substi.s̄m Bal.& no.in l.voluntaria.C.de excu.tut.& in d.§.vsuras.In glo.2.in fi.an inferior hoc possit.vide no.per glo. & Io.And.in c.constit.s̄. de religiosis domib.& in c.quę in ecclesiarum.s̄.de ꝯsti.& in c.si propter.s̄.de rescrip.
4 eo.lib.† In glo.fi.in fi.tene menti singu.glo.& vide glo.in ver. instante.in cle.dudum.in prin. de sepul.ideo dicit̄, ꝙ Princeps etiam sine aliqua causa potest priuilegiū reuocare, vt in.l. qui fundos.C.de om. agro deserto. lib.10. quod tamen limita, nisi priuilegium Principis transisset in contractum, quod tunc reuocari non possit,& ligaret successorem,vt no.c.j.s̄.de proba. & ibi per Doct. & in c.in nostra.s̄.de iniur. Quid autem sit de inferiore a Principe, an possit suum priuilegium reuocare. vide per glo. in ver. septennio.in c.cum ex eo.de elect.eo.lib.& quod no.in c.sicut.s̄.de hæreti.& per Saly. in l.qui se patris. C. vnde liberi.in pen.col.& per Imo. in c.cum ad hoc.s̄.de cleri. non residen.& per Archi.in c.si cui nulla.s̄.de præben. eo. lib. & quod no.in c.quàmuis.s̄.de rescrip.s̄. eo.lib.

A D D I T I O.

a Cel.Numerū.Adde Alb.de Ro.in reg.decet.de reg.iur.idē Alb.in l.2.in prin.ff. de excu.tut.Mart.Lau.in suo trac.de princ.in ti.de fisco.ꝯclu.199.Io.de Ana. consi.105.& est ult.consi.in ci.circa dubium oblatum.adde quod no.in apostil. ad Ia.Rebuf.in l.si quis.la 2.nu 2.in uer.legis.C. de decur.lib.10.de quo per Alex.in l.sciendum.§.fi.ff.qui satisd.cog.& in l.semper. de iure immu.

R E G. XVII.

Indultum a iure beneficium non est alicui auferendum.

S V M M A R I V M.

1 *Iudex potest statuere terminum ad proponendas exceptiones non solum dilatorias,sed etiam peremptorias.*
2 *Iudex an possit abbreuiare terminos a iure statutos.*

Legitima

3 *Legitima debita filijs, an poßit per statutum diminui, seu in totum tolli.*
4 *Papa si conceßit legato, quod poßit in quolibet monasterio suæ legationis ponere vnum monachum, & Titio conceßit, vt reciperetur in fratrem & canonicum alicuius monasterij, an monasterio reseruetur annus probationis.*

INdultum. In gl.j.ibi, cõmissa. intellige quo
ad pęnam iuris, de qua ibi, prout
no.in c.licet canon.in glo.antepe.š.de elec. eo.lib.
1 ſm Io.And.† In ea.gl.ibi, & similibus.immo etiam
vt dicit hic Dyn.poterit iudex causa cognita statuere terminũ
non solum ad proponendas exceptiones dilatorias, sed etiam
peremptorias, postq̃ etiam ante sñiam non audiet. de quo per
Io.And.in c.pastoralis.š.de excep.in j.glo. & ita tenuit Bart.in
l.2.ff.de re iud.& in l.4.§.hoc autem iudicium, ff.de dam.infec.
dicens iudicem hoc facere posse etiam nemine petente, quan
do partes pñtes essent, secus si altera esset absens, vt ibi per
eum, cuius dictum procederet in dilationibus assignatis post
li.conte, secus si ante, vt in l.ædiles.§.item sciendum.ff. de ædi.
2 edic.ſm Bal.hic.† Et no.hanc glo.quæ vr̃ sentire, ꝙ iudex [a] cau
a sa cognita possit abbreuiare dilationes a iure assignatas etiam
absq; ministerio iudicis.sed gl.in ver.15.in c.cupientes.§. quod
super 20.š.de elect.eo.lib.tenet ɔ̃rium, s.ꝙ nec allongare vel ab
breuiare possit.& idem tenet Ang.in l.2. ff.de re iudi.& Bar.in
l.si quis instituat.ff.de hæred.insti, & hoc nisi in casibus expres
sis in iure, vt no.in c.cum sit.š.de appel. & in clem.q̃uis.eo.tit.
sed bene poterit allõgare, vel abbreuiare dilationem legalem
datam iudicis ministerio, ſm glo.hic, & Bar.in d.l.2. & ibi ple-
3 ne per Doct.† In ea.glo.ibi, per legem permittentem.& ex his
tenuit hic Dy.ꝙ licèt legitima in bonis parentum sit debita fi-
lijs de iure naturæ, tñ per statutum possit diminui, & in totum
tolli.& ita residet hic Io.And.adducens c.Raynutius.ad fi. š.de
testamen. de quo articulo vide per Bart.& alios Doct.in l. Ti-
tio centum.§.Titio centum ita relicta sunt vt Meuiam.ff.de cõ
di.& demon.& per Bal.in l.j.C.de sum.trin.& in l. generaliter
C. de episco. & cleri. & l. sancimus. C. de nup. & in l. filium
quem hñtem.C.fami.er.& per Rotam in decisi.17.quæ incipit,
Item fuit dubitatum.In ea.gl.in fi.ɔcludit, ꝙ aliqñ beneficiũ iu
ris ɔsistit in indulto, & lex vltra procedit tollendo illud, & tũc
licèt rl̃r procedat rl̃a huius tex.tñ fallit, qñ duo indulta prouide
rint diuersis, quia tunc tenendũ est priuilegium, qđ est poten-
tius, vt in l. verum.§.ñ.cum l.seq.ff.de minorib. item fallit hæc
rl̃a in casib.in quib. quis priuat̃ iure suo sine culpa sua, de qui-
bus in rl̃a sine culpa.j.eo.Item fallit in ɔcursu diuersarum oblo
num in eadem persona, vt principalis, & accessoria, quia acces
4 soria tollit̃, vt in l.generaliter.ff.de fideiul.† Extra glo.Io.And.
inducit hanc regulam ad q.si legatus, cui Papa specialiter con-
cessit, vt possit authoritate apostolica in quolibet monasterio
suæ legationis ponere vnum monachum & eadem authorita-
te concessit Titio, vt in certo monasterio reciperetur in cano-
nicum, & in fratrem.Quæritur, an tunc monasterio reseruetur
annus probationis. & concludit ꝙ sic, cum vtriusq; gratia tp̃s
sit indultum, vt in c.ad ap̃licam.š.de rl̃a. non tñ reseruat̃ illa vo
luntaria repulsio, quæ reseruaret̃, si legatus vel Papa non scri-
psisset, ad mandatum ergo legati vel Papæ illum recipiunt, ad
quod aliàs non tenerent, & in hoc valet gratia legati, & si pro-
babunt legitimam repulsionis cãm, quam percipere potuerũt
in ipso tempore probationis, poterunt illum petere expelli, &
sic gratia satis confert, & ius cõe non læditur, vt hic plene per
Io.And.& facit qđ no.in c.super eo.š.de offi.dele. Et dixit no.
Bald. hic, ꝙ similiter ipse ingressus habebit annum probatio-
nis, & poterit infra annum libere pęnitere, arg. l. omnium.C.
de testa.quod no. & vide per Doct. in d.c. ad apostolicam.

ADDITIO.

a Vinc.God. Potest etiam iudex in actu a parte impugnato ex officio fundare ad vtilitatem impugnantis, si nouerit alteram partem facere in iustitiam, Ruy.consi.72.nu.3. lib.5.

REG. XVIII.

Non firmatur tractu temporis, quod de iure ab initio non subsistit.

SVMMARIVM.

1 *Tractu temporis non firmatur, quod est ab initio inualidum. Et qualiter hoc intelligatur.nu.2.& 3.*

1 NOn firmatur. † Nota, ꝙ tractu solius tem-
poris nõ firmatur, quod est
ab initio inualidum, quod intelligit Ioã. Mona. &
Io.And.quando cõstat de initio non subsistente de
iure, aliàs autem si de hoc non cõstaret, vt quia factum memo
riã excessisset, tũc secus esset, vt l.de hoc iure.§.ductus aquæ.ff.
de aqua quo.& esti.In gl.j.ibi, si nõ esset nullũ, sed annullandũ.
& per hoc nõ obstat qđ dr̃ de sñia per applonem suspẽsa, quæ
per negligẽtiã appellãtis ɔualescit, cũ illa ab initio valuerit, vt
2 hic per Io.And.† In ea.gl.in fi.idem qđ tenet gl. vr̃ tenere Dy.
hic.Et ɔclude, ꝙ si quærat̃ de eo, qđ a prin. erat validum, tñ ve-
niebat annullandum, & reconualescit tractu t̃pis.& dic ꝙ sic,
vt in c.quod sicut.š.de elect.& ibi per glo.Sed si quærat̃ de eo,
quod ab initio fuit nullũ, tunc regulariter non conualescit tra
ctu t̃pis, vt hic in tex.quem limita primo, nisi cessasset cã impe
diẽs, & superuenisset cã ɔfirmãs, putà nouus ɔsensus, ſm gl.&
Dy.hic, qđ verũ eẽt, nisi eẽt cas⁹, in quo ĩspiceret̃ initiũ, vt vult
gl.hic.Scđò limita, nisi qñ vitiũ fuisset in qualitate, qua subla-
ta teneret qđ est actũ, vt in l.si quis instituat̃.& l.& si ɔ̃.hic alle.
& in l.qui soluendo.ff.de hæred.insti.Tertiò limita, nisi in his,
quæ ex t̃pe robur accipiunt, vt in c.cura.hic alle.& in l.fi.C.de
his quæ a non dño.vide tñ per gl.in ver.tractatus.in c.j.š.de re
bus eccle.eo.lib.& ibi notabiliter dicã. Et plenius q̃ alibi vide
3 de his per Imo. in c.3. de his quæ fiunt a prælato.† Extra glos.
Io.And.inducit hanc rl̃am ɔ̃ solonem q.Ioannis de mõte Me-
rulo, qui disputando tenuit, ꝙ si archipresbyter non valens ha
bere copiã ep̃i renũciauit in articulo mortis in manus presby
teri recipiẽtis noĩe ep̃i, & canonici statim elegerũt Titium, &
post duos dies archipresbyter mortuus est, & ep̃s veritate co-
gnita electionẽ ɔfirmauit, ꝙ ex hoc valeret renũciatio, electio,
& ɔfirmatio, sed talis solutio non fuit cõiter approbata, cũ ele-
ctio fuerit nulla tanq̃ facta de ecclesia non vacãte, vt in c. fi.š.
de renun.& per ɔñs nec reconualescit electio, cum in ea inspi-
ciatur initium, vt patet š.in gl.& in rl̃a, ratum.š.eo.lib. de quo
hic plene per Io.And.& facit quod no.in c.dudum. el j.de ele.

REG. XIX.

Non est sine culpa, qui rei, quæ ad se non pertinet, se immiscet.

SVMMARIVM.

1 *Culpabilis est, qui se intromittit de eo, quod ad ipsum non spectat.*
2 *Religio, obedientia, reuerentia, dilectio, pietas, seruitium, obsequium, officium, qualiter differant.*
3 *Culpa quando præcedit casum, quis tenetur de casu.*
4 *Clericus si patrocinatur coram iudice sæculari in causa sanguinis, si sequatur mors, an efficiatur irregularis.*

1 NOn est sine. †No.censet̃ quis in culpa, si in-
tromittat se in eo, quod ad ip-
sum non pertinet, siue non pertineat ad eum ratio
ne modi, vt in c.ad audientiam.š.de homi. siue ra-
tione facti, vt eo.ti.ɔtinebat̃.& vide hic per Dy.an ille, qui põt
prohibere iniuriã fieri, teneat̃ si hoc non facit, de quo ẽt in c.di
lecto.& c.quã te.š.de sen.excõ.& in l.si actoris.ff.de eo per quẽ
2 factum erit.& per glo. in l.culpa.ff.de reg.iur. † In glo.j.ibi, &
no.&c.patet ergo ex hac glo. dr̃ia inter religionem, obedien-
tiam, reuerentiam, dilectionem, pietatem, seruitium, obsequiũ
& officium.de quo hic in glo. & in l.officio.C. de neg. gest.&
ibi no.Et dicit Bal. hic, ꝙ licèt ſm legem naturæ homo homi-
ni seruitium debeat, tñ non imponit̃ pęna iuuare nolenti, per
no.in l.vt vim.ff.de iusti.& iure.de quo in d.l.quantæ.In ea.gl.
ibi, & in iudice, ĩdem in assessore, vt in l.2.& ibi per gl.ff.ꝙ quis
3 que iur.† In ea.glo.in fi.vult gl.ꝙ semper teneatur quis de casu
qñ culpa præcedit casum.facit c.fi.š.de homicidio.quod tu sin
gulariter limita, qñ illa culpa erat verisil̃r ordinata ad illum ca
sum, aliàs si culpa non est verisimiliter ordinata ad casum, nun
quàm tenetur quis de casu, licèt culpa præcedat casum, vt in l.
non oẽ.ff.de statu lib.& in l.2.§.si verò p̃p valetudinẽ.ff.si quis
cau.& ibi per glo.& Bar.& Doct.qñ sit, ꝙ culpa dicat̃ ordinata
ad casum, vel non.& vide in l.continuus.§.cum ita. de ver.obl.
Sed infinita iura videntur punire casus culpis pręcedentibus,
etiam esto ꝙ culpæ non sint ordinatæ ad casum, vt in l.si vt cer
to.§.ꝙ vero senectute.& §.sequen.& sequenti.ff.cõmodati.vn
de qualiter hoc intelligatur, vide dicta vltima vice per d.Ioan-
nem Petrutij, in d.§. si vero. Et adde text. singularem in l.3. C.
de nautico fęnore.ꝙ licèt vna pars ex pacto obligauerit se vel-
le teneri de omni casu, tñ non intelligitur de casu prouenĩete
a ex culpa [a] alteri⁹ partis.de quo ibi per Bar.& Bal.† Extra gl.Io.
4 And. inducit hãc rl̃am, primo ad q.de clerico, q̃ patrocinat̃ in
causa sanguinis coram iudice sæculari, vt incurrat irregulari-
tatem.

ADDITIO.

a Vin.God. Nota, ꝙ culpæ appellatione non venit omnis culpa, Cor.consi.113. Visa fuit litera, q.lib.2.& culpa, quæ obijcitur alicui, debet esse certa, & limitata, Ruy.consi.93. nu.8. lib.5.

tatem morte secuta, fm Io. An. de quo plenius per eum, & Hostien. in c. 1. s. de postulando. & per Doc. in c. sniam. s. ne cle. vel mo. secundo inducit ad q. de teste, qui nō iuratus tulit testimonium, & falsum dixit, an teneatur pęna falsi. & in hac q. Io. An. arguit pro & contra, & concludit talem de falso teneri tam per legem diuinam, vt patet in illis, qui fuerunt testificati falsum ꝯ Susannā sine aliquo iuramento, q̄ ēt per legē canonicam, vt in c. nuper. s. de biga. q̄ etiam per l. ciuilem, ut in l. si q̄s legatū. ff. de falsis. & hoc ideo ꝓcedit, quia testimoniū habuit suam figuram, cum inter acta iudicij deposuerit, & ꝓut deponūt iurati, aliàs si figura defecerit, ut q̄a priuatim extra acta tabellio eius dictum reciperet, tunc cessaret pęna falsi testis. Sed tū puniret, vel alias falsarius, si exposuit dictum suum in priuata schedula, vt sic in actis poneretur, vt in l. j. §. qui rōnibus. ff. de falsis. Si verò non fecit ad id, sed dolosus mendacio alium lædere voluit, & tunc ciuiliter eidem de dolo tenetur, vt in l. falsus. §. si quis. ff. de fal. Criminaliter verò tenetur crimine stellionatus, vt in l. 3. §. item si quis. ff. de cri. stel. secundum Io. An. hic, cuius opi. videtur sequi ipse Bart. in d. l. si quis legatum. Et idem videtur tenere d. Pet. de Peru. in c. 1. de fal. Sed Bal. hic, & in l. iureiu. in fi. C. de test. concludit, quòd si testis nullo modo iurauit, & punitur crimine stellionatus, non crimine falsi: aut iurauit, sed non solenniter, & tunc punitur directe pęna falsi, quia licèt testificatio nō habeat esse, habet tamen figuram esse. Sed iuramento non interueniente, non habet figuram, nec substantiā, & ideo ex hoc solū punitur, quia offendit aures iudicis, vt in l. nullum. C. de testi. Sed certè dubium facit, quia iuramentū non fit de substantia formali ipsius testis, vt patet ex no. hic per Ioā. An. probantē hoc per plures rationes, ut hic ꝑ eum. De tabellione autem, qui fecit instrumētum falsum, qđ est nullum, an puniatur pęna falsi, hic aliqualiter per Ioan. An. Sed plenius per Bar. in d. l. si quis legatum. Et quæ sit pęna ipsius testis deponentis falsum, no. in l. fi. ff. de fal. & per Bar. in l. presbyteri. C. de episcop. & cleri. & per Doct. in d. ca. 1. & no. per glo. 2. q. 3. in summa.

REG. XX.

Nullus pluribus vti defensoribus prohibetur.

SVMMARIVM.

1 *Reus potest vti pluribus & varijs exceptionibus, licèt actor non poßit vti diuersis actionibus contra eundem.*
2 *Adde ad idem nu. 2.*
3 *Cumulatio actionum quando admittatur.*
4 *Accusatus de homicidio si negat, & conuincitur, an poßit allegare, quòd fecit ad sui defensionem.*

1 NVllus pluribus. No. † quòd licèt actor nō possit cumulare, & simul vti pluribus & diuersis actionibus ꝯ eundem, ut in l. quod in hæredem. §. eligere. ff. de tribut. ac. & in c. vt quis duas. s. de elec. eo. lib. tū ipse reus potest vti pluribus et
2 varijs exceptionibus, [a] & sic in exceptionibus admittitur cumulatio, sic ff. eo. titu. l. nemo. & no. in c. inter monasterium. ff. de re iudi. & in l. quidam consulebat. ff. de re iudi. In glo. j. ibi, auth. contra qui propriam. vide per Specu. in titu. de excep. §.
2 viso. uer. sed quid si debitor. & uer. seq. † In ea. glo. ibi, §. illud autem. cōiter dicunt Doc. ꝙ in omnibus his casibus ratio specialitatis est, ut mēdacium puniatur, sed ex hac ratione sequeretur, quòd exceptiones contrariæ non essent admittendæ, cū detur in eis mendacium, de quo j. In ea. glo. ibi, §. eligere. vide hic per Dy. qui super materia cumulationis dat duas regulas, quarum vna permittitur, altera vetatur. Regula permittēs est
3 talis, † ꝙ vbi plures sunt actiones non contrariæ, & quæ electione non tolluntur, & quarum prima absolutoria lata in personam non parit excep. rei iu. in secūda, ibi admittitur cumulatio. Regula verò impediēs est talis, quòd vbi plures actiones sunt contrariæ, vel quæ electione tolluntur, in quarum prima absolutoria lata parit excep. rei iu. in secunda, ibi non admittitur cumulatio, secundum Dy. & Ioan. An. probantes has regulas per plura iura supra per l. fundum. & l. fundi. & l. sed si ante. ff. de excep. de qua materia per Bald. in l. edita. C. de eden. in repe. & per Pet. de Ancha. in d. cap. vt quis duas. & per Bar. in l. an eandem. §. actiones. ff. de except. rei iud. In ea. glos. ibi, præcedens ratio verior est. sic patet ex glo. quando sit, ꝙ per eundē & eādem instantiā exceptiones ꝯriæ possunt simul proponi, licèt Dy. hic aliter distinguat, dicēs ꝙ si exceptiones, quę videntur ꝯriæ, opponantur ꝯditionaliter, & hoc licet, vt hic in glo. & in l. si quid. C. de excep. Sed si proponūtur simpliciter, & tunc aut est ĩpossibile primam assertionem rei concurrere cum secunda, idem verum esse simul, & tunc simul & diuersis t̄pibus proponi possūnt, ut hic cum concordan. Si verò non est impossibile primam concurrere cum secunda, id est vtranque simul esse veram, & tunc non auditur, vt patet j. in iurib. alleg. s. in glo. in ꝯrium secundū Dy. & Io. An. Sed Bar. in l. nemo. ff. de excep. alirer & melius distinguit, quia si vna & eadē exceptio est in se ꝯria, & tunc non admittitur, ut l. j. §. sed & si alius. ff. q̄n appel. sit. Si verò sunt duæ exceptiones ꝯriæ adinuicem, & tunc si ipsi proponenti incūbit onus probandi utrunque, & possunt simul proponi, & ita procedat d. c. cum olim. & d. c. auditus. & tex. hic. quod verum est, nisi lex hoc expresse prohibeat, ut d. l. nemo. ff. de reg. iu. Si uerò propositio ipsius exceptionis transfert onus probandi in actorem, ut quia negatur solutio, & tunc simul & semel proponi non possunt, ut in l. si quid. C. de excep. Et ad materiam uide no. in c. cum personæ. §. quod si tales. s. de pri. eo. li. quādo sit ꝙ quis possit se iuuare duplici iure, scilicet priuilegio & iure cōi, uel duplici titulo. s. priuilegio & præscriptione. Secundo uide in c. cum olim. el 2. s. de priui. & ibi per d. Nico. in ulti. col. quando sit, ꝙ quis possit se defendere ex duobus priuilegijs a diuersis. Tertio uide in c. post electio. s. de concess. præben. quando sit, quòd quis possit se defendere ex duobus priuilegijs a diuersis. Tertio uide in c. post electio. s. de conces. præben. quādo sit, ꝙ reus possit se defendere ex duplici titulo eiusdem beneficij etiam ha-
4 bito a diuersis, & uide etiam no. in d. c. ut quis duas. † Extra gl. Ioan. An. inducit hanc reg. ad q. quam disputauit, an inquisitus vel accusatus negans se homicidium commisisse, si de eo conuincatur, possit allegare ꝙ fecerit ad sui defensionem. & concludit ꝙ si accusatio uel inq̄sitio fuit formata de illo, ꝙ aggressus fuit Titium, et occidit, et ipse negauit, quòd potuit, ut 9. distin. si ad sacras. et ff. de reb. dub. l. si quis. §. vtrum. et in c. 2. s. de confes. eod. lib. et tunc dicere poterit licitè se ad sui defensionem fecisse, cum cesset cōtrarietas, et si uelit hoc probare per testes, debet facere ante publicationem testium, quia post nō admitteretur super directo contrarijs, quale esset istud, ut patet in clemen. de test. et hoc si ignorasset absque sua culpa capitula facta de homicidio per insultum, ut patet ex no. in c. ex tenore. s. de test. et ibi per Innocen. et Ioan. An. Si verò accusatio uel inquisitio fuit formata simpliciter de homici. et negata, et tunc si negauit contestando litem, uel respondendo accusationi, uel inquisitioni, et non est audiendus postea si dicat, quòd fecit ad sui defensionem, per plura iura, et maxime per no. in c. fi. de iureiuran. eod. lib. Sed si negauit excipiendo, puta quia declinando forum negauit se occidisse in territorio iudicis, quod fieri potest, ut per Ioan. An. in c. Romana. §. cōtrahent. in glo. fi. s. de foro competen. eo. lib. et per Spec. in tit. de compe. iu. adi. §. j. ver. sed pone. tunc licèt probatum sit eum occidisse quo ad firmandam iurisdictionem, tamē audietur in principali excipiens, ꝙ ad sui defensionē id fecerit, per hanc cle. & j. eo. titu. de excep. fm Ioan. An. hic. Sed Bal. hic concludit, ꝙ ista exceptio, videlicet ꝙ quis fecerit ad sui defensionem, est exceptio facti, et interemptionis respectu delicti, ex quo remouet maleficium, vnde non est proprie exceptio, sed allegatio. Et ultra etiam ipse videtur simpliciter tenere, ꝙ iste talis, qui negauit, probato homicidio debeat admitti ad probandū ꝯrium, etiam si iurauerit super toto, idest super facto, cū possit hoc facere, ex quo est detectum periurium suum per probationes actoris, fm no. per Bar. in l. nam postea. ff. de iureiuran. ut hic plenius per Bal. et uide per Pet. de Peru. in c. fi. s. de cogna. spir. et in c. cum dilecti. s. de accusa. et per Bar. et Bal. in auth. cōtra qui propriam. C. de non nume. pec. et in l. j. C. de confes. et per Ang. in l. si quid. C. de excep.

ADDITIO.

a Exceptionibus. Adde glo. in c. inter dilectos. in uer. quod meum. col. x. uer. fallit tertio. de fi. instru. Bar. in l. is qui. ff. de excep.
Vin. God. Exceptio generalis quō casu non releuat excipientes, Ruy. consi. 119. nu. 16. lib. 5. exceptio tamē firmat regulam in casibus non exceptuatis, Ruy. consi. 127. nu. 19. lib. 5. ad alios tamen casus non ampliat, non expressa, Ruy. consi. 23. nu. 3. lib. 1. & uide consi. 127. nu. 7. lib. 4.

REG. XXI.

Quod semel placuit, amplius displicere non potest.

SVMMARIVM.

1 *Derogatoria qualis debet poni in secundo testamento, si primum habet verba derogatoria.*
2 *Quid si primum testamentum transiuit in contractum, an poßit reuocari.*
3 *Testator si iurauit non facere aliud testamētum, si postea faciat, an ualeat.*

1 QVod semel. † In glo.j.ibi,in testamento. dixit tñ hic Dy. per l. si quis. hic alleg. ꝙ si in testamento sint verba derogatoria secundi, tunc in secundo testõ non sufficeret gñalis reuocatoria,sed requiritur spãlis derogatoria, vt in d.l. si quis. ibi,specialiter dixerit. Sed Iaco.de Bel.ↄ,vt sic valeat ſm testm̃, ẽt si non fiat specialis mentio de verbis derogatorijs primi, secundũ Io.An.hic,& in c.1.š.de consti.eo. li. vbi hoc tenere vr̃, & idem Bald. ibi, & hic dicens sufficere,ꝙ appareat de vltima intentione testatoris volentis reuocare,& idem vr̃ tenere Bal. in l.sancimus.& in auth.hoc inter liberos.C.de testa.& Bar.in d.l.si quis.de qua materia vide ẽt plene per Io. de Imo. in c. cũ testes.š.de testamentis.in 15.colũ. & in fi.illius c.& per eum in Rub.ff.de testamentis.in 15.col.& per Fede.in suo consi. 46. &
2 per Bal.in l.humanum.C.de leg. † Sed quærit hic Dyn. quid si primum testm̃ transiuisset in ꝯtum, an tunc possit reuocari, puta si testator vendidit vel donauit hæredi præsenti vel alteri recipienti pro eo sub conditione, si contingat eum reuocare testm̃,ꝙ fieri potest,vt in l.assignare.ff.de assig.lib.& ff.de testamen.l.hæredes palam.§.fi.vbi ꝯtus vr̃ posse fieri in testamẽto,& tunc residet hic Dy.& Io.An.ꝙ in casu reuocationis talis venditio vel donatio habebit effectũ irreuocabilis. facit l., vbi ita donatur.ff.de dona.cau.mor.ſm Dy.& ita residet hic Ioan. An.& propter hæc dicta,& per tex.in l.fi.ff. de rebus eorũ. dixit Bal.no.ibi, ꝙ licèt ex aliqua causa irritetur testm̃, non propterea irritatur ꝯtus factus in eo,ſm Bal.ibi.Sed idem Bal. hic ꝯcludit,ꝙ bene valeret donatio,si primo inciperet a ꝯtu,puta dono tibi bona mea irreuocabiliter inter viuos, saluo & reseruato,ꝙ possim de his libere testari,quo casu non erit reuocabilis,nisi per viam testamenti.Sed modo quo s.dixit Dyn. testm̃ non potest transire in talem ꝯtum, nec valeret ꝯtus, cum sit ꝯ bonos mores,& tollat liberam testamẽti factionẽ,ut in l.stipulatio hoc modo concepta.ff.de verb.obli.ſm Bald.hic,& in d.l.sancimus.& Bar.in d.l.si quis.& in d.l.stipulatio.de qua materia vide ibi plene per Ange. & Imo.in d.§.fi.& ibi per Bal.& in l.fi.ff.de re.eo.& in l.ex testõ.C.de fidei. & in c.2. de feu.da. in vicẽ le.cõ.in fi.In ea.glo.ibi,interlocutoriã.imò ẽt aliqñ mutat diffinitiuã,vt in c.qualiter & qñ.š.de accu. in j.glo. per Ioã. An.& hic per Dyn. In ea.glo.ibi,recedere pñt & remittere,ut no.in c.cum dilectus.š.de arbi.super fi. vlti.glo.In ea.glo.in fi. vide de hoc no.in c.1.š.de consti.eo.lib.super glo.in ver.reuo-
3 care. † Extra glo.Io.An.inducit hanc reg. ad q.si testator facto testõ nõ iurat ꝯuenire, vel nõ reuocare, an si postea facit aliud testm̃,illud valeat,& concludit post multa,ꝙ sic.& facit glo.in c.vltima voluntas.13.q.2.& c.qui post.š.de reg.eo.lib.& in c.sicut.š.de spon.& quod no.in c.dilecto.š.de præbẽ.quia ea,quæ sortiuntur effectũ sine iudicis ministerio,valẽt,licèt fiant ꝯ iuramentũ,sed in illis,quæ requirũt iudicis ministeriũ,vt est alienatio rei dotalis,uel minoris, & in istis iudex debet denegare ministeriũ suum,ne fit autor perjurij,vt s. de iureiu.verum. & c.si vero.ut hic plene per Io. An. Et hanc partem, ꝙ ſm testm̃ valeat,tenuit Bar.in d.l. si quis. & in d.auth. hoc inter liberos. & Bal.in l.j.C.de sacrosan.eccl.in repe.in fi.licèt Spe. in tit.de instru.edi.§.cõpendiosè.ver. quid si aliquis iurauit. Sed aduerte,quia licèt uerum sit,ꝙ testamentum secundum ualeat,tñ uoluit Ioan.And. ꝙ reuocans, sit periurus, nisi reuocet ex iusta causa, puta propter superuenientiam liberorum, uel simili causa,quia tũc bene excusatur a periurio, ut in c. quemadmodum.š. de iureiur. Sed certe nunq̃ videtur, quòd reuocans sit periurus, cum tale iuramentum de non reuocando non valeat,ex quo tollit liberã testamenti factionẽ, ut in d. l. stipulatio.& in l.fi.C.de pac.& sic est ꝯ bonos mores,ideo non seruãdum,ut j.in regula,non est obligatoriũ.eo.lib. de quo plene p Imo.in re.c.cũ ꝯtingat.š.de iureiuran.in 6.charta,circa fi.E ita tenuit Bar.in d.l.si quis.Dixit ẽt hic Io. An.ꝙ iurm̃ appositum in testõ hẽt vim clausulæ derogatoriæ, ut in l.cũ pater.§. filius matrem.ff.de leg.2. & ideo licèt primum testm̃ iuratum possit reuocari per ſm,vt s.tñ in secundo erit necessaria alia clausula derogatoria specialis,uel generalis,prout supra est dictum, & idem videtur tenere Bal.in d.l. sancimus. & Bart.in d.l.si quis. Sed dubium facit,quia iuramẽtum assumit naturam actus, super quo interponitur,ut in l.fi.ff.qui satisda.cog.& in l.fi.C.de non nume. pecu. & sic appositum in testamento videtur esse reuocabile, sicut testamentum : vnde uirtus iuramenti, quòd testamentum ualeat eo modo quo potest, ut in d.§.filijs. non videtur se extendere, quòd faciendo secundum testamentum non tollat primum ,absque alia clausula derogatoria. cogita.

REG. XXII.

Non debet aliquis odio alterius prægrauari.

SVMMARIVM.

1 *Exhæredatio filij,an debeat nocere nepoti.*
2 *Patris delictum,an debet nocere filijs.*
3 *Puniri vnus,an aliquando debeat pro alio.*
4 *Interdictum latum contra consiliarios uel uniuersitatẽ, an liget absentes.*
5 *Represalijs concessis si impetrans consecutus est ab vno totum damnum,an teneatur eidem in foro conscientiæ.*

1 NOn debet. Inducitur primo † hæc regula,vt exhæredatio filij non noceat nepoti,facit l.3.§.si emancipatus.ff.de contra.tab.& in l.si quis posthu.§.si filium.ff.de lib.& post. & ibi per
2 Doct.de hoc. † Secundo inducitur,ut delictum [a] patris nõ de-
a beat nocere filijs.super quo Dy.hic ꝯcludit,ꝙ aut in his,quę q̃runtur filio mediante ministerio patris, & tunc nocet, ut in l. quæritur.ff.de lib.leg.aut in his,quæ non quæruntur filio mediante ministerio patris, tunc si talia obueniunt ab ipso patre, & delictum patris nocet filio, aut obueniunt a genere ulteriori,uel a ciuitate,uel a rerum natura, & his casibus non nocet, ut in l.3.ff.de interdictis & rele. secundum Dy. dicẽtem ex his,
b ꝙ propter delictum patris filius [b] feudo priuetur,si erat paternum,secus si a rerum natura,uel genere ulteriori,ut in d.l.3.& ita residet hic Ioan.An.de quo per Bart.in d. l.3. & per Doc.in c.2.š.de feudis.in glo.fi.& in l.adoptiuum.in §.fi.ff.de in ius vocan.& per Cy.in l.2.C.de lib.& eorum lib. & per Bal. in c.1.si vasallus feudo priuetur.& per Pet.de Anch.in c. fundamenta.
3 š.de elec.eod. lib. † In glo.j.ibi, sæpe punitur vnus pro alio,de quo etiam plenius dic,ut in glo.in summis hic alle. et dicit hic Ioan.Mon.ꝙ delictũ unius qñque causat defectũ in alio, vnde esse illegitime natum,nõ est nota delicti,sed defectus,ut in c.accedens.š.de pur.ca.ſm eum dicentem,ꝙ hæc regula nolens, ꝙ delictũ unius non debeat alteri imputari, debet intelligi in toto,cũ qñque in tanto imputeť, ut patet in ipsis illegitimis,q cum alieno uitio laborent sunt misericordia digni, ut in l.
4 gẽ.C.de naturalib.li.et ita residet hic Io.And.†Extra glo.Ioan. An.inducit primo hanc regulam ad q.de qua.š.de sen. excom. eo.lib.in c.si snïa.s.an interdictũ latũ ꝯ ꝯsiliarios uel uniuersitatẽ liget absentes,uel ꝯdicentes,de qua q. dic, ut ibi dictum fuit.
5 †Secundo inducit Io.An.hanc regulã ad q.represaliarũ, an Bononiensis spoliatus in diœcesi Flor. post requisitiones plures factas per cõe Bonon.ad cõmune Florẽ.et eius rectores,ut iustitiam de talibus ꝑdonibus facerẽt ciui suo spoliato, quod neglexerunt si obtinuit a cõi Boniniæ represalias ꝯ Florẽtinos, et deinum cœpit unum ex Floren. a quo integrã æstimationẽ suæ prædę exegit, an saltẽ in foro conscientiæ illi restituere teneatur.Et pro solutione huius q.alleg.primo dictũ Archi.in c. 1.š.de iniurijs.eo.li.tenentis,ꝙ pignorationes, per quas innocens punitur,pro nocente dari possunt, ut d.c. 1. et in Auth.ut non fiant pigno.§.j.col.5. et C. ne uxor pro mari. auth. oino.et ita tenuit Iac.de Bel.disputando in d. §.j. dicens, ꝙ nullo casu, et nullo iure represaliæ concedi possunt ꝯ personas singulares,per no.per Inno.in c.dilectus.de app. et in c. grauẽ.de sen. excõ.ſm Io.An.sentientẽ ex his, ꝙ talis spoliatus teneatur saltẽ in foro ꝯscientiæ illi Florentino, si fuit innocens et absque culpa.facit qđ no.per glo.j.q.4.in summa.de quo in d.ca.1.et p Bar.in suo tracta.represaliarum,in j. q. Sed ipse represaliæ bene dari possunt contra dominum, et ciuitatem negligentem, præmissa tñ monitione,et præcedente snïa iudicis spoliati super negligentia et defectu,ut in c.dominus.23.q.2. ſm Archid. ibi,cuius dictum procedere posset, qñ spoliatus nullum superiorem posset inuenire,coram quo haberet cõuenire superiorẽ spoliantis,et per hoc facit qđ disputando tenet ipse Iac. dicens, ꝙ ubi pro iustitia non põt ad superiorẽ recursus haberi, ꝯcedi possunt represaliæ ẽt rei publicæ propter iniuriã, uel iniustitiam

ADDITIONES.

a Delictum patris.Adde glo.in c.in quibusdam.de pœnis.Doct.24.q.3.in summa.Spe.tit.de loca.in §.nec aliqua.uer.144.Cy.in l.diuo Marco.C.de quæsti.Bar.in l.emancipatum.in §.sed & si pater.ff.de Sena. Sal.in l.j. C. de lib.& eorum liber.Bal.in l.fi.C.de lib.causa.adde Barb.in c.relatũ.de test. Bal.in c. 2.col.2.uer.extra glo.in titu.de feu.da.in uicem le.cõ.& Lud.Ro.consi.171.& 193.uol.2.& consi.180.eo.uol.
Vinc.God.Delictum patris nocet filio, & quãdo ei per filium acquireretur solus usufructus,Ruy.consi.8.nu.5.lib.2. & quando pater lucro dotis priuandus est,nocet etiam filio existenti in potestate,ibidem nu.4.
b Filius feudo priuetur.Adde Do.in c.2.de rescrip.lib.6.Bar.in l. cum.ff.de interdi.Bar.in l.ut iusiuran.in §.si liberi.ff.de ope.lib.

iustitiam sibi factam, & propter eandē causam ēt priuatæ personæ, vt in d.c.dñs.quæ conceduntur non solum ɔ̄ delinquentes, & ɔ̄ magistratus officiales, & consiliarios iustitiam denegantes, vt in c.Romana.in fi.s̄.de sent.excom. sed ētɔ̄ vniuersitatem iustitiam denegantem, vt ff.eo.titu.l.aliud.§. refertur.& ff.quod metus causa.l.metum.§.animaduertendū.Et ēt contra dūm, & eius subditos auxilium præbentes ad iniustitiam, vt s̄. de hære.auth.si verò. & contra principalem debitorem, & eū qui res detinet, vt in l.ait prætor. §. si debitorem. ff. de his quæ in frau.credi.& concedi possunt non solū in res, vt in d.§. si debitorem, sed ēt in personas, cum habeantur pro condemnatis iustitiam denegātes, & eis potest indici bellum, & eius res apprehendi, vt d.c.dñs.& ipsi condemnati possunt capi, & incarcerem detrudi, vt in l.j.C.qui bo. ce. possunt. & facit l.fi.in fi. ff.quæ in frau.credi.Sed ipsis personis priuatis, quibus dictæ represaliæ conceduntᵗ, non esset cōcedendū ꝙ possint personas detinere, & in vinculis ponere, & de rebus sibi satisfacere.Sed bene vt possint personas & res iudici pręsentare, vt in publico carcere custodiantur, & vt de ipsis rebus iudicis auctoritate satisfiat, vt ff.eo.tit.l.non est singulis. ſm Io. An.si verò ipse spoliatus posset reuocare ad superiorē pro iustitia, tunc nō posset superior ipsius spoliati cōcedere represalias, cū non sit iudex spoliantis, & negligentis, sed erit adeūdus eius superior, & cui si rebellis fuerit, poterit indicere bellum, & represalias ɔ̄ illum spoliantē & negligentē, & ita procedat qđ no. in c. dilectus.s̄. de appe.per Inn.& hoc ēt vř voluisse ipse Iac.dispu. ſm Ioan. An.vt hic plene per eum, & vide per Bal.in auth.habita. C.ne filius pro prē dicentē, ꝙ potest fieri vt represaliæ sint permissę faciendo statutū, ꝙ quicunq; talis ciuitatis ingrediatur eius districtum possit detineri ipse, & eius bona pro tanta quantitate, erit tamen quo ad ingredientem tunc mera pęna, & de hac
a materia ᵃ vide per Bar.in d.tracta.& per Pet. de Anch. in d.c.i. & per Bal.in d.auth.omnino.& auth.habita.

ADDITIO.

ᵃ Vinc.God.Adde Soc.in consi.231.consult.uer.circa, & per totum.lib.2.

REG. XXIII.

Sine culpa nisi subsit causa, non est aliquis puniendus.

SVMMARIVM.

1 *Puniendus quis non est sine culpa.*
2 *Pęna est mensura culpæ.*
3 *Acolitus beneficiatus habens B.filium ex concubina, duxit uxorē, ex qua suscepit alium filium, postea promotum ad sacros & c.uide in tex.quia longum est thema.*
4 *Adde ad idem numero 4.*
5 *Filio primogenito naturali sed legitimato post natiuitatem legitimi, an competat successorio iure primogenituræ.hic uide tria dubia.*
6 *Adde ad idem numero 6.*

1 Sine culpa, † No.ex hac regula duo primo, ꝙ sine culpa quis regulariter puniendus non est.facit c.agnoscentes.s̄.de constituti. Secundo no.ꝙ qñ subest cā, punitur quis, licèt in cul-
2 pa non fuerit. † In glo.j.ibi, pęna est mensura culpæ, ideo est, ꝙ pęna dř a pēdēdo.i. soluendo debitū, ſm Ioan.Mon. & propter hoc est, ꝙ pęna debet esse cōmensurabilis delicto, sic culpæ, vt in c.quæsiuit.s̄.de his quæ fiunt a maiori par.Et ex qualitate pęnæ deprehenditur qualitas, & quantitas delicti & cul-
3 pę, vt dicit tex.no.in c.non afferamus.in fi. 24. q.j. † Extra glo. Io.And.hic inducit hanc regulam ad secundū membrū principale cuiusdam q.ipsius Ioan.And.quæ talis est. Quidam acolitus beneficiatus habens B. filium ex concubina postea duxit vxorē, ex qua suscepit alium filiū postea promotū ad sacros, demum vxore mortua in extremis agens cum dicta concubina matrimoniū contraxit, quæritur primo, an filius ex concubina sit legitimus. Secundo dato ꝙ sit legitimus, an sibi debeatur hæreditas, quam inter legitimos consuetudo defert primo
a genito. Et prima quæstio habet tria dubia. Primum est, an id, quod dicitur filium ᵃ naturalem legitimari per subsequens parentum matrimonium, habeat locum in genito ex clerico in minoribus beneficiato. Secundo, an habeat locum, cum interim alter parentum matrimoniū contraxit. Tertio, an talis legitimatio fiat per matrimonium in mortis articulo contractū, & circa hoc tertium dubium Ioan.An.concludit hic, quòd sic, cum satis sit quò matrimonium quandocunque sit contractū in senectute, & desit spes sobolis, vt in c.tanta.s̄. qui filij sint legi.per quod vř, ꝙ si quis in mortis articulo constitutus contrahat cum illa, ex qua filium naturalem habebat, uel ɔ̄hat cū illa in mortis articulo cōstituta, ꝙ valeat matrimoniū, & legitimata sit proles, licèt quidam Doct. tenuerint ɔ̄rium per l. nuper. C.de naturalibus lib.& non bene, cum satis sit, ꝙ sit spes prolis in casu reconualescentiæ, immo & sine tali spe vř esse matrimonium propter humanitatis solatium, vt in c. quod sede. s̄.de frigi.nec vitiat propositum non habendę prolis, nisi deducatur in pactum, vt in c.fi.s̄.de condi.ap.immo plus, quia ēt si oīa tria bona matrimonij, de quibus in d.c.fi.deficiant in spe, tenebit matrimoniū, dummō hoc deducatur in pactū. ad hoc c.commissum.s̄.de sponsa.fortius, & si deficeret alterū tm̄, ſm Io.An. ex his tenentē matrimoniū posse ɔ̄hi in mortis articulo, & ꝙ legitimet prolē, & idē sequitur hic Bal.dicens, ꝙ absq; spe prolis tenet matrimoniū, & ɔ̄hi pōt vsq; ad vltimū vitę spatiū, vt in auth.cui relictū.C.de indicta viduitate.& facit gl.in l. hoc genus.ff.de cōndi.& demon. & in l.si quis posthumos, in prin.ff.de lib.& posthu.& in l.Gallus.vbi Bal. hoc idē vř tenere.& in c.nāles.si de feudo fuerit ɔ̄trouersia, licèt idē Bal.in d.l. nup.& in d.l.si est q̄situ, hoc nō firmauerit, & hāc partē tenet Cy.& Ang.in d.l.nup.& oes Doc.in d.c.tāta. vbi plene de his
4 †Circa secundū dubiū cōcludit Io. An. ꝙ ipse filius posit legi
b timari ᵇ per subsequęns matrimonium, nec medium matrimonium ɔ̄ctum impedit legitimationem, facit tex. in Authē. de ince.nup.§.dubitatione.col.2.& facit quod no.in d.c. tanta. & ita tenet Host.& Gof.in sum.de fi.præsby.in §.quod si quis natus.& Hosti.in §.2.in fi.pro quo facit secūdum Bal. quia sublata est cā impediens, & superuenit confirmans. & iste nō est talis actus, in quo requiratᵗ tpis cōtinuatio.& sic non ob.l. matrimonium.ff.qui & a qui.& ita sequitur d.Ant.in d.c.tanta.& Bal.in l.cum quis.C.de natu.lib.Et dicit hic Io. And.ꝙ licet cō
c cubinatus ᶜ de iure ciuili non sit reprobatus, nec expresse approbatus, sed toleratus, ut in l.in cōcubinatu.ff.de cōcu.ibi cōcubinantis ex lege nomen assumpsit extra pęnam legis est, & sic non est in legis prohibitione, tñ lege diuina & canonica omnis coitus præter vxoris est dānatus, cum sit peccatū mortale, vt in cle.ad nostrā.in ver.7.in gl.j.& 2.de hære.facit 32. q.7. non solū.imo & lex ciuilis concubinatū permittens est reprobata iure cano.32.q.4.nemo.& facit tex.in Auth.quib.mo. na. effi.sui.§.illud.& quia in materia peccati leges sequūtur canones, vt in c.nouit.de iudi.& in Auth. vt cle. apud proprios epi. §.vero.& quod no.in reg.1.& 2.s̄.eo.lib.ſm Io. And. Et aduerte, quia circa istud primum dubiū ɔ̄cludit Io.An. ꝙ licet coitus ipsius clerici beneficiati cum concubina sit damnatus expresse reprobatus, vt in Auth.de san.epi.§.clericos.& in c. si aūt. s̄. de coha.cle.tñ natus ex tali coitu legitimatᵗ per tale matrimoniū, licet quidā Doc.legistę aliud tenuerint, & nō bū, nā & per mřimonium legitimatᵗ filius ēt natus ex damnato coitu, dūmodo tpe coitus coniuges esse potuerint, vt in d.c. tanta. & in §. fi.Insti.de nup.& in d.l.cum quis. in prin. ſm Ioā.And.alias si nō poterat esse matrimonium non legitimaretᵗ, vt in l. & si ɔ̄. C.de nup.Sed Bar.in d.l.in ɔ̄cubinatu.in fi.Intelligit pdicta eē vera, nisi talis clericus fuisset būficiatus tpe coitus, ex quo tūc rebus sic se habentibus non potuisset illam hře in vxorē, vt in d.l.& si ɔ̄.Sed certè tenendū vř indistincte, qđ dicit Io. An.hic, q̄a ēt illo tpe possit esse mřimoniū, lʒ ille būficiū dimittere teneatᵗ, vt no.in c.1.s̄.de cle.ɔ̄iu.Et istā partē ēt sequit gl.in c.innotuit.s̄.de ele.& Io.An.in d.c.tāta.& idē Pe.de Peru.& d.An.ibi dicens, idē esse in monacho, ut si tpe pbationis habuit filiū, q infra annū exiuit nō fcā pfess. & postea cū illa ɔ̄xit mřimoniū, ꝙ legitimatᵗ talis filius, qđ no.Et uide de his p Bal.in l. Paulus. ff.de sta. ho.& p Doc.in d.cle.ad nřam.& p Bal. in auth.lʒ. C.
5 de natu.li. † Circa scdam vero q.prin.dicit Io.An. hic, ꝙ habet
d tria dubia.& primo, an filio ᵈ nāli primogenito, lʒ legitimato post natiuitatē ltimi cōpetat successorio iure primogeniturę.
Secundo

ADDITIONES.

a Filium naturalem legitimari. Adde Doct.in c.per uenerabilem.qui fi. sint leg. & ibi diffusè per Car.Alex.in repeti.
b Legitimari. Adde tex. & ibi Docto. cum tota sua materia in ca. tanta. qui fi. sint legiti.
Vinc.God.Nota, quòd legitimatis per subsequens matrimonium multa conceduntur, quæ non conceduntur legitimatis per rescriptum principis, Bar. Soc.in consi.246.eleganter.uersi.ista conclu.in fine, lib.2.
c Concubinatus. Adde Doc.in c.lator.qui fi.sint leg.Doc.in c.meretrices. 32. q.4.Alex.de Imo.consi.128.incip. Consideratis uerbis instrumenti.in 7. colum.in j.uolu.
d Filio. Adde Bal.in l.quoties.C.de rei uendi.An.de Bu.in c.tanta.qui fi.sint leg. An.in l.Gallus.in §.& si tantum.& ibi glo.ff. de lib. & posthu. Ang.in dispu. incip.nobilis quidam genere.
Vinc.God.Adde, ꝙ legitimatio non tollitur per superuenientiam filiorum legitimorum, sed restringitur & limitatur, Goz consi.6.nume.67.68 & 69.& legitimatio trahitur retro ad tempus institutionis, idem Goz. cōsi.21.nu 6.

Secundo an talis consuetudo præiudicet secundo genito, qui
est clericus. Tertio, an inter laicos valeat talis consuetudo, &
hoc vltimum Ioan. And. hic non prosequitur, sed super eo re-
mittit ad no. per ipsum post Host. in c. licèt. s̃. de voto. Sed cir-
ca primum dubium dicendū est, ꝙ tali primogenito postea le
gitimato non competat succedere iure primogenituræ, sed ip
si legitime nato ex primo matrimonio, in tantum, ꝙ prefertur
primo nato postea legitimato, vt tenuit Bar. Brix. in dñicali q.
vlt. quæ inci. quidā habens. pro quo facit, quia legitimatio nō
trahitur retro ſm glo. in Auth. quib. mo. na. effi. sui. §. si quis er-
go. & facit quod no. in c. innotuit. s̃. de elec. quod probatur si-
ue legitimatio per matrimoniū sit quędā naturalis collatio le
gitimitatis, vt patet in c. si per te. s̃. de rescrip. eo. li. siue sit con-
firmatio, vt in c. si apostolicæ. s̃. de præben. eo. lib. siue sit quæ-
dam restitutio, cum non p̄iudicet illi, cui erat ius quæsitū, ut in
c. q̃uis. s̃. de rescrip. eo. li. ſm Io. An. concludentē pro hac par-
te, licèt quidā alij Doc. legistæ tenuerint legitimatū præferri ꝑ
tex. in Auth. qui. mo. na. effi. sui. §. reliqui. qui tex. non ob. nam
licèt dicat, ꝙ habeant legitimati, vt successiones, quas habēt le
gitimi, non tn̄ dicit, ꝙ censeantur ab initio legitimi ſm Io. An.
limitantē prædicta procedere, nisi cōstaret de speciali ꝓria in-
terpretatione, vel obseruantia cōsuetudinis. Item si procedūt
prædicta in legitimatis per matrimoniū, fortius procederent
in legitimatis per beneficiū principis, nisi aliter per eum ex-
primeretur, cum tales dispēsationes super natalibus sint odio
sæ & strictè interpretandæ, vt in c. licèt. s̃. de fi. presby. & vt no.
in c. lator. s̃. qui fi. sint legi. & ibi per Ioan. An. Et hanc partem
vt legitime natus p̄feratur legitimato, tenuit hic Bal. in l. beni
gnius. ff. de legi. Idem etiam firmat d. Pet. & d. Flo. in d. c. tanta.
de qua materia vide per glo. & Doct. in l. Gallus. §. & quid si tā
tum. ff. de li. & posthu. & per Io. de Imo. in l. ex facto. ff. de vul.
& pup. & plene per d. An. in c. ꝑ venerabilē. s̃. qui fi. sint leg. &
6 ꝑ Bal. in c. naturales. si de feu. fue. cōtro. & in d. c. q̃uis. † Circa
ſm vero dubium principale concludit hic Ioan. An. ꝙ consue
tudo, quæ præfert ius primogenituræ, p̄iudicet secundogeni-
to ēt constituto in sacris, qđ ideo est, quia tp̄e huius iuris quæ-
siti ille non erat in sacris, vnde nimirū si p̄iudicat ei postea ef-
fecto clerico, cum clericatus superueniens illud ius primoge-
nito quæsitū auferre non possit, aliàs vero si quæratur de p̄iu-
dicio, ꝙ consuetudo inchoaret in eo, qui esset iam clericus, &
tunc dicendū est, ꝙ licèt ipsa consuetudo valeat inter laicos,
& de facto seruetur, tn̄ non noceat ipsis clericis, vt tenuit Iac.
de Ra. prout refert Cy. in l. 2. in fi. C. quæ sit lon. consue. & idē
Host. in sum. in ti. de cōsue. §. fi. ver. sed pone. ſm Io. An. de qua
materia uide no. per Io. And. & Doc. in c. postulasti. ad fi. mag.
glo. & in c. quod clericis. s̃. de fo. comp. & in c. ecclesia. s̃. de cō-
sti. & in c. cum venissent. s̃. de eo qui mit. in possess. & in c. con-
stitutus. s̃. de resti. in integ. & ibi est bonus tex.

R E G. XXIIII.

Quod quis mandato iudicis facit, dolo facere non uidetur, cum habeat necesse parere.

S V M M A R I V M.

1 *Mandatum iudicis excusat a dolo.*
2 *Occidens clericum bannitum ex permißione iudicis, uel statuti, quem laicum putabat eße, an excusetur a dolo.*

1 QVod quis. † No. ex hac regula, ꝙ mandatum
seu iussus iudicis excusat a dolò,
& sic dolo caret, qui obtemperat iudicis p̄cepto, si
cut eꝯ non caret dolo, qui mandato iudicis non ob
temperauit, vt in l. non potest dolo. ff. eo. titu. Et hoc in gl. j. in
fi. In gl. j. in prin. Itē facit hæc reg ad q. de debitore, qui de mā
dato iudicis soluit alij q̃ uero creditori, ut sic sit liberatus, de
qua q. vide per Spec. in titu. de solu. §. nunc aliqua. uer. illud au
tem quæritur. & per Bar. in l. creditor. ff. de sol. vbi etiam ponit
de debitore creditoris expulsi, seu banniti a ciuitate coacto al
teri soluere, de quo ēt per Bal. in l. si te bonis. C. de iure delibe.
& in l. nouissime. ff. quod falso tuto. & per Doc. in l. si vrbana.
ff. de condictio. indebiti. In eadem glo. ibi, liber homo, de quo
etiam hic uide per Dy. qui distinguit, prout no. gl. 2. in c. ad au.
res. s̃. de tempo. ordi. eod. lib. & ibi per Doc. in d. l. liber homo.
2 † Extra glo. Ioan. An. inducit hanc regulam ad q. de illo, qui ex
permissione iudicis vel statuti occidit clericum bannitum, qui
laicus putabatur, an excusetur a dolo, & a pęna. & hanc q. di-
sputauit Egidius, & tenuit talem excusari per l. pen. ff. de adul-
terijs. & in l. illud. ff. de iniurijs. & in l. qua actione. §. si quis in
colluctatione. ff. ad l. Aquil. & in l. si quis ignorans. ff. locati. cū
non solum circa purum factum fuerit ignorantia, sed ēt p̄sum
ptio iuuat eum, qua præsumitur quis laicus, & cōis opi. & sic
non fuit in dolo, culpa, vel negligentia, aliàs si aliquod eorum
adfuisset, & tunc secus, ſm ipsum Egidium. Cuius dictum pro
cedit, ut tenuit disputando Nico. Matta. in simili q. qn̄ ille igno
rauit bannum tenere, & illum clericū esse, tunc enim absolui-
tur ex iusta causa ignorantiæ, vt in d. l. pen. Sed si sciuisset ban
num de iure non tenere, tunc debet puniri quasi dolo fecerit,
vt in d. l. pe. in fi. Si vero ignorauit bannum non tenere, tamen
sciuit illum clericū, & tunc ēt absoluetur, si erat talis persona,
in qua verisimiliter cadit error, ut in l. cū de indebito. §. si aūt.
ff. de proba. aliàs autem punitur, quasi dolosè cōmiserit, ar. l. di
uus. ff. de falsis. & in l. si adulterium cum incestu. ff. de adul. ſm
ipsum Nico. qui hac sumpta occasione ponit de illo qui com-
mittit homicidiū sine dolo, quod aut aggreditur factum dolo
sum, ex quo sequitur illud delictū, & tunc tenetur de illo quasi
dolosè cōmisso, licèt in illū dolum non cōmiserit, vt in l. eū. §.
si iniuria. ff. de iniurijs. Sed si aggrediatur factū non dolosum,
& tunc si sequatur delictum in aliam personam, q̃ in illam, cō
tra quam factum aggressus est, & tunc tenetur de culpa, vt in l.
sciam. §. sed si defensionis. ff. ad l. Aquiliā. minor tn̄ pęna impo
netur, q̃ si dolo fecisset, ut in l. j. §. sed si claui. ff. de sica. fallit si
aduersarius sua culpa dedit cām illi delicto, ut in l. item si ob-
stetrix. §. pen. & in l. itē Mella. in prin. ff. ad l. Aqui. Si vero deli-
ctū sequat̄ in eandē personā, & tunc minori pęna punieī, q̃ si
dolus interuenisset, vt in l. 3. §. item ex senatus. ff. de sica. & hic,
nisi rōnabilem cām habuisset, quia tunc excusaretur in totū, ꝑ
l. pe. ff. de adul. & ita residet hic Io. An. & ex his posset inferri,
ꝙ ille talis, qui ignorauit bannum tenere, sed sciuit clericū, cū
non fuerit in dolo, non teneatur de homicidio. s. minori pęna
q̃ si fuisset in dolo, qđ tenuit Bar. in d. l. pe. de quo ibi per eum,
& in l. lege Cornelia. & in l. diuus. ff. de sica. & in l. 4. §. condē-
natum. ff. de re iud. & per Bal. in l. j. C. si a non compe. iu. Quid
autem de percutiente illum, qui petebat quassari a banno, ui-
de per Ioā. de Deo, q. 32. lib. j. & hic per Bal. dicentem, ꝙ si erat
talis, qui debebat cancellari, & punitur, aliàs non, ut hic ple-
nius per eum, & uide circa hoc no. in l. 3. §. si seruus. ff. de acqui
ren. poss. & ibi per Ioan. de Imo.

R E G. XXV.

Mora sua cuilibet est nociua.

S V M M A R I V M.

1 *Mora facit, ut quis teneatur de casu fortuito.*
2 *Morosus qualiter & quando teneatur de fructibus.*
3 *Intereße post moram, an sit in obligatione, ut poßit peti in libello.*
4 *Mora quando & qualiter purgari poßit.*

1 MOra sua, † In glo. j. ibi, demum fortuito, ꝙ mo-
ra facit quem teneri de casu fortuito,
2 & iste est vnus effectus, ī quo mora est nociua. † Se-
a cundo nocet quo ad fructus, ad quos morosus [a] te-
netur ex die moræ, quod verū est, qn̄ aliquid petitur per actio-
nem bonæfidei, vel per illam, quæ sapit naturam bonęfidei, vt
in l. apud Iulianum. §. fructus. ff. de leg. j. & in l. qui solum. §. ēt.
de leg. 2. Et idem si petatur per actionē stricti iuris, qn̄ petitur
restitui quod est meū, aliàs nī alienū, & tunc ueniunt a tp̄e li.
conte. ut l. uideamus. circa prin. ff. de vsu. ſm Io. And. de quibus
plenius in l. quod te. hic alle. Item est nociua mora quo ad in-
teresse, quod peti pōt ex die moræ augetur in odiū debitoris
morosi, ut in l. traditio. §. super venditore. ff. de act. empti. ſm
3 † Io. An. ponentē hic post Dy. an post morā interesse sit in obli
gatione, & possit peti in libello, de quo plene per Bar. in l. sti-
pu. non diuidunt. ff. de ver. oblig. Et quotuplex sit interesse, ui
de in l. j. C. de sen. quæ pro eo qđ interest, ꝙ aliud sit interesse,
& aliud æstimatio rei. vide in l. hæc verba. ff. de uerb. sig. Quar
b to mora [b] est nociua quo ad causarū prosecutionē, nam si cau
sa cognita statutus fuit actori terminus ad agendum, vel reo
ad excipiendū, post terminum non auditur, ſm Dy. remitten-
tem ad no. per se in regula, indultū. s̃. eo. lib. Si tn̄ statutus fuis-
set terminus solum ad excipiendum, tunc si vellet denunciare
vel accusare, audiendus esset, vt no. in c. veniēs. & c. causam q̃. s̃. de

A D D I T I O.

a Vinc. God. Morosus an & quando immediate per lapsum termini certi quis constituatur, Bar. Soc. consi. 228. circa primum, uersi. 2. infertur. lib. 2. Et morosus in tradendo animalia, si requisitus tradere recusauerit, ea ipsi pereunt. idem Soc. consi. 213. in præsenti. circa ult. co. lib. 2.

b Vin. God. Adde, quòd mora ipso iure fauore piæ causæ committitur absque interpellatione. Goz. Præceptor meus, in consi. 24. nu. 1. 2. & 6.

s.de testi.& in c.constitutus.el 2.in fi.s. de appel. & hoc vr uoluisse Ioan.de Monte Merulo, disputando, qui tenuit q si executor datus per Papam ad prouidēdum Titio de prælatura vacante, si esset idoneus de prælatura uacante post peremptoriū per eum assignatum canonicis ad opponendū ɔ literas, uel psonam, & cum nullus ɔdixisset contulit sibi prælaturā, quā postea longo tpe possedit, si postea coram legato Papæ vnus de canonicis petat Titium remoueri, quia tacuerat in literis beneficiū, quod habebat, & quia tunc patiebatur defectum ætatis, audiendus erit, cum utroque casu literę, & prouisiones ex illis sequutæ sint irritæ, ut patet de beneficio suppresso, in c.si motu proprio.s.de præben.eo.lib.& de ætate, in c.si eo tpe.s. de rescrip.eo.lib.& ita residet hic Ioan.An.Quinto est nociua mora, quo ad priuationē iuris: nam si per statutū episcopi priuetur beneficiatus, qui intra mensem titulum suæ institutionis non facit ponere in registro epi, tunc si vnus ex canonicis hoc non fecit, erit priuatus, & ita post terminū poterit, ut priuatus declarari si tamen ad hoc actum non fuerit, sed eis pacifice possidentibus vacauit ecclesia, & talis vna cum alijs prælatum elegit, ualebit electio, ex quo pacifice ita possidebat, ad hoc quod no.in c.querelam.s.de elec.& in c.consulta.s. de iure patro.& a princ.canonicū titulū & auctoritatem superioris habuerunt, licèt postea incidant in pęnam, secus ergo si ab initio canonicum titulum non habuissent, sed fuissent intrusi, vt no.in d.c.consultationibus.& ita tenuit disputando Io.de Mōte Merulo.& facit quod no.in c.in Genesi.s.de elec. & procedit hæc solutio non solum si aliqui ex canonicis essent sic priuati, sed et si omnes simul cum illis teneant capitulū, ad quod ex publi.officio spectat eligere, de quo in ca. cum dilectus. de consue.& ita residet hic Ioan.An. de quo hic plenius per eum In ea.glo.ibi, sed interpellatus tenetur, vnde mora sibi soli qđ procedit nisi essent so.vt in l.pen.ff.de duo.reis.sm Dy.de quo
4 ibi plene per eum, & Bar.† In ea.glo. in fi.no. ex glo. q ubi nō potest appellari, ibi nec potest mora purgari. facit glo. in c.cupientes.§.q si per 20.hic alleg.& quando sit, q mora possit purgari, vide per Bar.in l.si insulam.ff.de uerb.obli.& l. magnam. C.de contrahen.stip.& per Do.in c.potuit.s.de locato.

R E G. XXVI.

Ea quæ fiunt a iudice, si ad eius nō spectat officiū uiribus nō susistūt.

S V M M A R I V M.

1 *Citatus coram iudice incompetenti, an teneatur comparere.*
2 *Iudex, qui de x tantum potest iudicare, si iudicat de xx. an sententia ualeat saltem in decem.*
3 *Episcopus, si excommunicat mulieres portantes uestimenta superflua, uel ornatum superfluum, an talia uestimenta uel ornatum portare sit peccatum.*
4 *Mulier nupta tenetur obedire statuto.*

1 EA quæ fiunt. † Facit hic regula, vt citatus coram iudice incompetenti non teneatur comparere, & hoc qn constat de non iurisdictione.Bal.in l.contumacia.§.cōtumax. ff.de re iud.secus si dubitetur, quia tunc tenetur ire allegaturus suū priuilegiū, vt l.si quis ex aliena.ff. de iud. sm Dy. quod intelligit hic Bald. nisi citatio esset aliàs ɔ ius, ut in l. uir bonus. ff. iud.so.& facit l.2.ff.de ferijs.de quo vide per glo. ord. in ca.ue-
2 niens.s.de accu.& no.in d.l.2.si quis in ius voc.nō ierit.& in c. præterea.s.de dila.& j.e.in regula, si certi. † In glo.ibi, quando solet.no.hanc q.gl.in qua hic glo. refert opi. & nullam firmat.
a et idem hic Ioan.An.Sed opi.q sñia [a] valeat pro parte, & sic in decem, tenuit Spec.in titu.de sñiæ prolatione.§.iusta.ver.item q est nullá, & idem gl.in l.2.C.de re iudi.Sed Iac.de Are.tenuit ɔriā opin.scilicet quod talis sñia in nullo valeat, quod dicit procedere nō solum qn esset defectus in iurisdictione, ut gl.dicit, sed et qn iudex de se potuisset bene iudicare vltra, sed petebātur solum decem, & ipse cōdemnauit in 20. cum tunc sñia nō valeat in totum, quasi super eius iurisdictione petitum nō fuerit, ut in l ut fundus.ff.cōi diui.Et hanc partem sequitur Bar.in l.fi.ff.de iur.om.iud.et Bal.in l.j.C. si aduersus rem iudi.et in l. certa ratione. C.quando prouocare. et ita tenendum vr, licèt Ang.in l.sancimus.hic alleg.aliud uoluerit, cum sñia non possit valere pro parte in vno capitulo, ut in l.in hoc iudicio. hic alleg.Sed Ioan.An.in addi. Spe.in d.uer.item q est nulla. uidetur tenere ɔrium, scilicet q ualeat pro parte, cum quantitates de se sint diuisibiles, ut in c.1.s.de arbit.eod. lib. de quo ibi per
3 Doc.et per Bar.Brix.in sua dominicali, 66. † Extra glo.Io.And. inducit hanc regulam ad q.de episcopo uel alio superiore præcipiente uel statuente propter honestatem melius seruan dā quòd nulla mulier in loco suæ iurisdictionis vtatur ornamentis fucati coloris, uel auri, uel argenti, seu gemmarum vltra certam quantitatem, seu longis uestibus ultra certam mēsuram, et contrafacientem excommunicante. Circa quam q. quæri-
b tur primo, an talis [b] ornatus sit peccatum? et dicitur quòd sic, si sit ornatus fucationis, ex quo nō est licitum fingere pulchritudinem non habitam, ut patet de consecra.distin.5.fucare.nō tamen semper est mortale, sed solum quando per lasciuiam, uel in contemptum, secus si fieret ad occultandam turpitudinem prouenientem ex aliqua causa, maxime extrinseca, ut ex infirmitate, uel huiusmodi, quia hoc liceret secundum Ioan. And.Si uerò sit ornatus superfluus circa uestes et huiusmodi, et tunc in non nuptis mulieribus si fiat ad complacendum uirorum aspectibus, et ad concupiscēdum, et est peccatum mortale.Sed si fiat ex uanitate propter quandam iactātiam, ut forte bene indutæ reputentur et æstimentur, tunc saltem est ueniale peccatum. Quid autem sit in coniugatis? conclude quod si ornant se ut placeant maritis, et ne labantur in adulterium et propter earum contemptum, et hoc licet, ut no. per Thomam, 2.2.quæstio.199.arti.2.Ex quibus omnibus sic concludendum est circa q.prædictam, quòd statutum episcopi ex causa factum de sui natura est bonum, et ualet, et ideo quocunque vtatur fuco saltem ad fingendam pulchritudinem, quam non habet, incidit in pęnam, quia cum fucatio de sui natura sit mala, meritò potuit prohiberi, in quo nec uxor debet obedire marito, xj.q.3.nec semper. et sic loquitur d.c.fucare. Sed circa alia
4 ornamenta conclude, † quod quælibet non nupta tenetur prę cisè obedire statuto, 8.quæstio.j.sciendum.xj.quæstio.3.quis ergo.et c.qui resistit.23.quæstio.j. quod præcipitur.Sed circa nuptas dic, quòd aut vir consentit expresse uel tacite, non præcipiendo contrarium, et tunc mulier debet tale statutum seruare, aliàs incidit in pœnam. Si uero uir expresse prohibeat, ne obediat statuto, et tunc mulier quātum est in affectu proprio, et debet velle obedire statuto, sed in effectu debet potius obedire marito, cuius obedientiæ immediate, et principaliter est astricta, contra cuius uoluntatem statutum in his non poterat obligare.facit quod no.33.quæstio.6. hæc imago. et ca. manifestum.Statuta enim quantum fieri potest interpretanda sunt secundum ius commune, ut in c.cum dilectus.s.de consuetu.secundum Ioan.And.ita residentem.Ex cuius dictis infertur primo episcopum posse facere statutum circa mores laicorum, uel laicarum eis inuitis.intellige, si illi mores inducunt peccatum, quod reputaretur esse propriè crimen ecclesiasticum, puta quòd nemo vadat ad monasteria.facit l.j. C. de secun. nupt. posset etiam episcopus statuere ratione loci, puta quòd in ecclesijs certum quid non fiat, uel q ibi non vadant mulieres pictæ, vel ratione temporis, ut puta in die veneris sancti, uel in die Paschatis, uel in diebus processionum. facit l. cum super. C.de re mili.lib.12 secundum Bald.et posset dici, quòd episcopus indistincte pro conseruanda honestate et peccato euitando potest statuere, cum hoc spectet ad ecclesiasticum, ut no. in c.innotuit.s.de iudi.et in c.1.s.de emp.et ven.et in c.cum sit generale.s.de foro compe.

ADDITIONES.

a Sententia ualeat pro parte Adde Car. Zab.in c.Raynutius. in 2. no. de testa. Ang.in l.sancimus.in primo no.C.de proba. idem An.in l.in hoc iudicio.ff. fami.erciscun.

b An talis ornatus sit peccatnm.Adde Pe.de Anch.in rep. c. primi.de constit.in 3.principali q.Albe.de Ro.in secunda parte statutorum, q.201.S. Tho.2.2.q. 159.ar.primo.circa medium.idem Thomas 2.2.q.169.ar.2.An.de Bu. in c.fi. de ui.& ho.cle.idem Ant.de Bu.in c.fi.in pen.col.de do, inter uir.& uxo. Vinc.God.Adde ornamenta muliebria quæ dicantur, & quæ ueniant appellatione eorum, Bart.Socy.in consi.x.quamuis. uersi. probatur ex alijs.circa finem.lib.j.

R E G. XXVII.

Scienti & consentienti non fit iniuria neque dolus.

S V M M A R I V M.

1 *Dolum quis probare debeat.*
2 *Debitor alienans omnia bona sua, quando præsumatur in dolo.*
3 *Compromittens in arbitrum, & promittens non petere reductionem ad arbitrium boni viri, si arbitrator inique pronunciat, an petere poßit.*
4 *Exemptus contrahens in loco exempto, promisit declinare forum diœcesani, lapso termino diœcesanus ignorat eum, an talis sententia ualeat.*
5 *Iudex laicus citauit clericum, ut se defenderet ab accusatione homicidij, & quia non comparuit, fuit bannitus, an tale bannum teneat.*

SCienti. In glo.j.ſecus ſi ex poſt facto.idem Dy.
1 hic. † In ea.glo. ibi, & no.ꝙ dolus ma-
lus,cui autem incumbat onus probandi dolum,hic
per Io.Mona.concludentem poſt multa,ꝙ incum-
bit illi qui eum alleg.vt l.quot.§.qui dolo.ff.de proba. Et ſic re
gulariter ipſe dolus non præſumitur,niſi probetur. quod limi
ta primo,qñ qualitas facti neceſſario concludit ɔ̃rium eius', de
quo agitur contra illam, vt in l.j.C.de dolo.& in l. non pōt do
2 lo.ff.de reg.iur.†Secundo, qñ ſciens ſe debitorem alienat om-
nia ſua bona,quia præſumitur in dolo,vt in l.omnes.§.Lucius.
ff.quæ in frau.credi.Ex qualitate ergo facti præſumitur dolus,
vt hic plenius per Ioan.Mona.facit c.ſm.s̃. de renun.eo. lib.&
quod no.in l.fi.§.fi.ff.de ri. nu. Tertio præſumitur dolus in eo,
qui aliquid ratione officij facere tenebatur, quod non facit, vt
in tutore non faciente inuentarium,vt no.in l.tutor qui reper-
to.ff.de admi.tuto.& in l.vbi exigitur.ff. de eden. Quarto præ-
ſumitur dolus in cuſtodibus in mala cuſtodia, vt in l. fi. ff. de
cuſto.reorum.in c.quàmuis.s̃.de reg. iur. vbi eſt tex.no. & ibi
vide no.Quinto præſumitur dolus in actibus, qui ſunt de ge-
nere prohibitorũ,vt in l.falſus.§.qui alienum.ff.de fur.& no.in
l.j.C.de ſica.& probatur notab.in ca.1.s̃.de præſump. & ibi vi-
de.Et probatur dolus ex perſpicuis indicijs, quæ ex qualitate
facti inducuntur,vt in l.dolum.C.de dolo.ex quibus iudex de-
bet arbitrari, an dolus ſit ꝓbatus necne,& ſic iudicis arbitrio
relinquitur, ex quo certa doctrina ſuper hoc dari nõ debet,vt
in c.de cauſis.s̃.de offi.deleg.& facit l.continuus.§.j.ff.de verb.
obli.& examinabit iudex, an indicia ſint indubitata, & tunc
eis credet,s̃.de hæreti.excõicamus.& in l.ſciant.C. de probat.
ſecus ſi ſint leuia, ut in l. 3. §.j. & in l.eleganter.§.fi. ff.de dolo.
Item examinabit,an plura ſint ɔ̃ dolum, q̃ inducentia dolum,
& qualia ſint vtraque,vt in l.ſi defunctus. C. arbitrium tutelæ,
ſm Io.Mo.& ita reſidet hic Io.An.de quo in d.l.dolum.& in d.
l.quoties.& per Inno.in c.cum dilecti.s̃.de his quæ met.cau.di
centem ſic,ꝙ vt metus excuſet,debet eſſe talis, qui cadat in cõ
ſtantem virum,ita & dolus debet eſſe talis,qui caderet in pru-
dentem & ſagacem virum, aliàs non excuſat, vt ibi per eum.
In ea.glo.ibi,contingit.el j.vide ibi per Do. & per Bar.in l.j.§.
3 vſque adeo.ff.de iniur.†In ea.glo.in fi.item facit hæc regula ad
cõpromittentẽ in arbitratorẽ,qui tunc ſub pęna promiſit non
petere reductionẽ ad arbitrium boni viri, an ſi poſtea arbitra-
tor inique ꝓnunciauit,poſſit peti reductio,de quo hic per Do.
qui poſt multa concludit,ꝙ ſic, cum ipſi arbitratori non videa
tur conceſſum,ꝙ inique poſſit arbitrari,vt in l.quidam cum fi
lium.ff.de ver.obli.vbi hoc idem tenet Bar. in l.cum antea. C.
de arbi.& idem etiam tenet Specu.in ti.de arbi.§.j.ver.ſed po-
ne.& §.fi.ver.item ſi compromiſſum, vbi dicit hoc procedere
ẽt qñ interuenit iuřm. idem ẽt tenuit Inno. in c. Quintauallis.
de iureiu. Quod procederet ſm Bal. qñ interueniret dolus ex
conſilio,vel enormis fraus,ſeu læſio, quod iudicis arbitrio re-
linquitur,vt hic per eum. Qñ tñ eſſet data poteſtas auferẽdi in
magna & parua quantitate,reductio peti non poſſet,niſi quã-
do arbiter fuiſſet in dolo,vt no.per Io.An.in addi.ibi, & ꝑ do.
Flo.in c.fi.s̃.de maio. & obe. & idem ſi in lata culpa,vt no.per
Bal.in d.l.cum antea. de quibus vide ibi plenius per Doc. in d.
4 c.Quintauallis.†Extra glo.Io. An. inducit hanc regulam ad q.
diſputatã.Si exemptus ɔ̃hens in loco exempto promiſit credi
tori non declinare forum diœceſani, ſi ſtatuto termino debi-
tum non ſolueret,de quo ſoluendo præceptum diœceſani re-
cepit,modo elapſo termino & debito non ſoluto diœceſanus
ignorans illum exemptum,quia nec talis cõiter putabatur, ci-
tauit illum,& quia non comparuit, vt contumacẽ excõicauit.
dubitatur,an valeat talis ſnĩa.& in d. q. fuit concluſum, ut hic
a refert Io.An.ꝙ exemptus [a] priuilegio fori renunciare non põt
expreſſe uel tacite ſine Papæ licentia,& ſi renũciat proceſſus
vel ſnĩa non tenet,cum etiam ſuperioris iura læderentur,ne.ſ.
ſubditus ab alio iudicaretur,vt in c.nimis.s̃.de iureiu.aliàs ſi di
cta renunciatio læderet iura renunciantis tm̃,& tunc ſecus eſ-
ſet,ex quo poſſet renunciare,vt no.in c.cum tꝑe.s̃. de arbi.ſm
Io.An.& idem vr̃ ſentire Bal.hic dicẽs,ꝙ ſi eſſet data exceptio
ratione perſonæ,& tunc poſſet renunciare, ut in l. ſed & ſi ſu-
ſceperit.ff.de iud.ſecus ſi rõne eccleſiæ, & ita ꝓcedat dictũ Io.
An.hic.An aũt exemptus debuerit comparere coram ordina-
b rio, & ſuum [b] priuilegiũ allegare. & tenet hic Egidius, ꝙ ſic,
quod ſi non fecit potuit excõicari,vt cõtumax,per no.ꝑ Inno.
& Hoſt.in c.ex parte.el j.de uer.ſig.& in c.cũ perſonæ. de pri-
ui.qđ ꝓcederet ſm Io.An. niſi notoria eſſet exemptio, & hęc
in priuilegio gñalis exemptionis.Si aũt exemptio eſſet ſpecia
lis, quia fuerit quis ſpecialiter priuilegiatus, ut excõicari non
poſſit,tunc indiſtincte non valeret quod fit,nec tenetur cõpa-
rere,cum tale priuilegiũ habeat effectum, & adiuuet iuriſdi-
ctionẽ eo ipſo,ꝙ ad notitiã priuilegiati peruenit, vt no.in ca.1.
ver.priuilegiũ.s̃.de ɔceſ.præben.eo.lib. qđ ſecus eſt in alio pri
uilegio exemptionis,ut patet in c.1.s̃.de priui.eo. lib.& ibi no.
5 in §.eos.in gl.2.ſm † Io.An. ponentẽ hic q. Egidij diſputan.an
ſi iudex laicus citauit clericũ,qui cõi opi.clericus putabatur,vt
ſic ſe defenderet ab accuſatione homicidij, & quia non cõpa-
ruit,fuit bannitus,an teneat bannum. pro cuius declaratione
tractat materiam, qñ ſit ꝙ priuilegiatus teneatur cõparere ad
allegandũ ſuum priuilegiũ.& cõcludit, ꝙ aliqñ citans nõ inni
titur iuriſdictioni,nec aliàs eſt notorium citantem eſſe ordina
rium citati,tunc citatus cõparere non tenetur, licèt in ueritа-
te ipſe iudex ex aliqua cauſa latenti iuriſdictionẽ habeat, ar.l.
ſi ſeruus.& l.quoties.ff. ſi quis cauti. ad hoc quod no.per Inn.
in c.prudentiã.s̃.de offi.deleg.& in c.Romana.§.2. s̃. de appel.
eo.lib.aliqñ in citando innititur iuriſdictioni,& tunc ſi delega
te,& verè delegatus eſt,vt aſſerit,& citatus cõparere debet,alš
valeret ſnĩa excõicationis miſſionis in poſ. vel alia cõtra eum
lata,intellige,ſi tenor delegationis ponat̃ in citatione, de quo
dic,ut in c.cum in iure.de offi.deleg. & in c.2.s̃.de dila. Si verò
nullam delegationem habet,& tunc ſi falſum tenorem reſcri-
pti tranſmiſit,cautè agit citatus,ſi non pareat, tñ ſi modo com
pareat,non valebit proceſſus contra non comparentem agita
tus,ad hoc no.per Inno.in d.c.2.immo hoc caſu tenetur iudex
ad intereſſe ipſi citato,ut no.in d.c.prudentiam. ad fi.ſecundæ
glo.Si autem innitatur iuriſdictioni ordinariæ,ut quia allegat
citatum deliquiſſe,vel ɔ̃xiſſe in ſuo territorio, vel eſt aliàs ſm
cõmunem opi.in numero ſubditorũ,licèt poſſit per aliquam
exceptionem iuriſdictionẽ elidere, uel declinare, & tunc aut
citatus reperitur in iuriſdictione citantis, & ire non cogitur,
adeo ꝙ ſi non vadat, non poterit excõicari uel mulctari, s̃. de
conſti.c.2.& de iuriſdi.om.iud.l.fi.Si verò reperiatur in iuriſdi-
ctione citantis, & tunc ſi ex parte iudicis uel citati nullũ ſub-
eſt impedimentũ iuris, quominus inter eos poſſit eſſe exerci-
tium iuriſdictionis, ſiue ſit uerum ſiue falſum, quod dr̃ ɔ̃xiſſe
vel deliquiſſe,& tunc ſit exemptus uel non, debet ire allegatu
rus ſuum priuilegium, aliàs procedi poterit ɔ̃ eum, cum iudi-
cis ſit cognoſcere,an ſua ſit iuriſdictio, & ſic loquitur l.ſi quis
ex aliena,ff.de iudi.& qđ no.in c.ſuper literis.s̃. de reſcri.ad fi.
& valebit proceſſus factus ɔ̃ eum,licèt falſa ſit cauſa, quã præ-
tendebat,videlicet quo ad punitionẽ contumaciæ, ſed de prin
cipali cognoſcere non poterit, ẽt ſi ſit talis cã,in qua poſſit li.
non conteſta.procedi, tunc enim locũ habet regula dicens,ꝙ
ſnĩa a non ſuo iudice lata non tenet, nec abſens contumax vr̃
ꝓrogare iuriſdictionẽ,imò potius ɔ̃dicere, vt ff.de arbi.l.ſicut.
& per Inno.in c.innotuit.de eo qui furti.Quid autem ſit, ſi iu-
dex pronunciat ſe iudicẽ cõpetentẽ.uide per Bar.in l.2. ff.ſi qs
in ius voca.& per Do.in d.c.ſuper literis.& in c. 1.s̃.de reſcrip.
eo.lib.Si verò ſubeſſet tale impedimentũ, qđ citans nullo mo
do poſſet eſſe iudex, ut quia citans eſſet ſine iuriſdictione, uel
laicus,& citatus clericus,& tunc dixit ſoluendo q.ꝙ ire non te
netur de neceſſitate,nec valet tunc proceſſus,ſi fiat ɔ̃ eum,pro
quo glo.in l.j.C.vbi de crimine,& qđ no.Spe.in tit.de citatio-
ne.§.j.ver.ſed pone ꝙ iudex, vt hic refert Ioã. An. ita reſidens.
idem Bal.in d.l.ſi quis ex aliena.vbi de his.& per glo.& Doct.
in c.veniens.s̃.de accu.& per Bal.in l.gñaliter.C.de epi. & cle.
& per Pe.de Anch.in c.1.s̃.de priui.eo.lib.Et ex hoc ultimo di-
cto no. hic Bal. ꝙ iuriſdõ dẽt fundari ſuꝑ poſſibili,q̃a impoſſi-
bilis veritas ꝑualet opinioni.Sed qñ iuriſdõ eſt poſſibilis,licèt
non vera,& tunc opinio ꝑualet ueritati, ut ff.de offic.prꝫto.l.
Barbarius.in uer.potuit, ubi ſingulariter hoc probatur ſm eũ
hic,de quo plenius per Do.in d.l.Barbarius.

ADDITIONES.

a Exemptus priuilegio fo.Adde Ang.in l.fi.in fi.ult.colum.uer.quæro.ff.de con-
ſtitu.princ.
Vinc.God.Exemptus munera ſponte ſuſcipiens ſine ulla proteſtatione exem-
ptionis priuilegium amittit.Ruy.conſi.125.nu.7.lib. 4. & not. ꝙ exemptus
locus non dicitur de diœceſi,Fel.in c.graue.de offi.ord.

b Et ſuum priuilegium allegare.Adde c.1.& ibi Do.de priui.lib.6.& ibi per In-
no.& Do.in c.uenerabili.de c. nſi.

REG. XXVIII.

Quæ a iure cõi exorbitant, nequaq̃ ad cõſequentiã ſunt trahenda.

SVMMARIVM.

1 Extenſio non ſit in his quæ exorbitant a iure communi.
2 Beneficia principis an ſint late uel ſtricte interpretanda, uide hic.
*3 Epiſcopus an poſſit diſpenſare cum monacho tranſlato ad eccleſiam paro-
chialem, quod habere poſſit cum illo beneficium non curatum.*

Quæ

1 a QVæ a iure. † No. ꝙ in his, quæ discordant a iure cōi, non fit extensio: [a] in his verò, quæ iuri cōi cōueniunt, secus, cum iudicetur de similibus ad similia, vt in l. non possunt. ff. de leg. secundū Io. An. Et idem dr̃ in statutis exorbitantibus a iure cōi, quia restringuntur a iure cōi inquantum pōt, sed non in his, q̄ supplent ad ius cōe, vt in l. j. §. lex falci. ff. ad l. fal. ſm Bal. hic, de quo plenius per Imo. in l. si verò. §. de viro. ff. sol. mat. & in cle. j. de elec. in ver. eligatur. In glo. ibi, ad consequentiam, idest ad viros, in quibus esset eadem facilitas, quæ est in mulieribus, secundū Ioan. And. In ea. glo. ibi, is qui. in fi. per quam decretalē ponebat hic Dyn. exemplum, sed improprie, vt patet in glo.
2 † & sic parum proprie prosequitur hic Dy. ſm Io. And. an late vel stricte interpretanda sint beneficia principis, sic dicens, ꝙ aut conceditur ꝯ iuris cōis permissionem, aut ſm illam. pr mo casu conceditur capaci de iure cōi, & tunc vr̃ aliquid iuri cōi superaddi, vt ff. de bo. libe. l. etiam. §. j. ff. ad muni. l. j. Si verò cōcedatur non capaci, & tunc reducitur ad ius cōe, vt C. de inoffic. test. l. si quando. & si verba sunt ambigua restringuntur, ut hic, & in c. 1. s̃. de fil. presby. & si priuilegia continent dispensationem, tunc videntur concedi ſm conditionem illius personæ, cui conceduntur, vt si militi vt militi, si clerico vt clerico, si laico vt laico, vt ff. de iniusto testa. l. si quis filio exhr̃dato. §. sed & si quis. & ff. de testa. mili. l. ex militari. Secundo casu, quādo concederetur beneficium ſm prouisionem iuris, & tunc latissime fit interpretatio, vt ff. de consti. prin. l. fi. sine iniuria tñ alterius concessum intelligitur, nisi in concessione ꝯrium exprimatur, ut ff. ne quid in loco publico. l. 2. § si quis a principe. secundū Dy. vt hic refert Ioan. And. & vide quod ipse Io. And. no. in c. olim. in glo. fi. s̃. de verbo. signifi. & per Doct. in d. l. fi. & in c. cum dilecti. s̃. de dona. In ead. glo. in fi. idem voluit glo. 4. in d. c. constitutionem. & in clemen. dudum. §. huiusmodi. j. de sepul. & ibi per Do. Extra glo. Ioan. And. inducit hanc regulam ad q. disputatam per eum, videlicet ꝙ sacer ordo non dirimat sponsalia de pręsenti, licèt professio dirimat, cum hoc exorbitet a iure, de quo in c. 1. s̃. de uoto. eo. lib. vbi de hoc, & sic hodie est determinatum per extrauag. Ioan. quæ incipit, antiquæ concertationis. ſm Ioan. And. inducentem ēt hanc regulā ad q. disputatā, an ep̄s dispensare possit cum monacho translato ad ecclesiam parochialem, ꝙ habere possit cum illo beneficium non curatum, in qua q. tenuit disputans, ꝙ non, per plures rationes, & maxime per no. 16. q. j. de monachis. & c. de p̄sentium. & de statu mona. c. quod Dei. & in c. cum ad monasterium. & quia iura prohibent ꝙ monachus instituatur in ecclesia seculari, vt s̃. de regulari. c. super eo. nisi ipsa ecclesia secularis esset curata, ut d. c. ꝙ Dei. & talis casus vt exorbitās ad cōsequentiam trahi non debet, ut hic, de quo hic plenius per Io. And. ita residentem, posset tamen episcopus dispensare cum seculari clerico in beneficijs simplici & curato, ut est cōis opi. Doc. in d. c. dudum. el 2. s̃. de elect. & in c. de multa. s̃. de præbē. & in cle. gratiæ. s̃. de rescrip. & in c. cum singula. s̃. de præben. eo. lib. & ibi plenius de his.

ADDITIO.

a Vinc. God. Extensio fit etiam in exorbitantibus ex identitate rōnis, ubi omissum sublata uerbi expressi significatione continetur, Ruy. consi. 53. nu. 2. lib. 3. & extensio in materia fauorabili in exorbitantibus fit, etiam si omnimodo eadem non sit ratio, idem Ruy. in consi. 118. nu. 10. lib. 2. Et etiam extensio fit in legibus fauorabilibus, licèt exorbitantibus ex idētitate rationis, Ruy. consi. 195. nume. 10. lib. 1.

REG. XXIX.

Quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari.

SVMMARIVM.

1 *Approbatio successiua, an sufficiat in extraiudicialibus.*
2 *Consensus omnium dominorum, an requiratur in constituenda seruitute.*

1 QVod omnes. † No. hanc regulam, & dicit hic Ioan. Mona. & Ioan. And. quòd sufficit singulorum & successiua approbatio in extraiudicialibus, vel in his, quæ sunt cōia ut singulis, circa quæ uide no. in c. cum omnes. s̃. de consti. & in c. 1. s̃. de
2 rebus eccle. in 6. & ibi per glo. in uer. tractatus. † In glo. j. ibi, in concedendo. Ad idem facit c. est receptum. ff. de serui. rusti. prædi. vt in constituenda seruitute in fundo communi requiritur consensus omnium dominorum, & vnius defectus reddit constitutionem inutilem. In ead. glo. ibi, cum omnis. idem hic Dy. de quo ibi, & in c. j. s̃. de his quæ fiunt a ma. par. capi. & ibi per Ioan. An. & Doct. & per Bar. in l. iurisgentium. ff. de pac. & in l. nulli. ff. quod cuiusque uniuer. nomine. In ead. glo. ibi, in prædicta decre. cum omnes. in l. si plures. ff. de religiosis. fallit etiam ff. de curat. furi. l. consilio. §. fi. ubi sufficit alterius auctoritas. Item fallit in l. maiorem. ff. de pac. secundū Dy. In ea. glo. ibi, cum simili. & s̃. eo. lib. de cle. ęgro. & c. 1. cum simili. secundum Ioan. An. & per Bar. in d. l. quod maior. & in l. nulli. & ibi per Bal. & per Doc. in d. c. cum omnes. & in ca. 1. de his quæ fiunt a maio. parte. In ea. glo. ibi, c. pen. uide circa hoc no. in d. c. super eo. & 74. distin. c. 2. uide tamen per do. Nico. in c. 3. in 2. col. de appel. Extra glo. inducitur hæc regula ad q. dominicalem, consuetudo erat in aliqua ecclesia, quòd canonici absentes tantum percipiant quantum præsentes. Si episcopus cum præsentibus statuat, quòd absentes nihil habeant, an præiudicet alijs absentibus etiam in scholis existentibus. & Bart. Brix. tenuit, ꝙ non præiudicabit absentibus. Et idem Tan. & Vinc. quod procederet, quando ipsa constitutio fuisset specialis contra tunc absentes nominatos uel non, de hoc d. c. cum omnes. aliàs si constitutio fuisset talis, quòd ligaret ipsos statuentes, si se absentarent, & tunc valeat, quasi istud sit de re necessario expedienda, uel utiliter, ut in c. fi. s̃. de rescrip. eo. lib. & præiudicabit absentibus, aliàs non priuilegiatis: posset enim esse priuilegium tale, quod licèt in se valeret constitutio, ea tamen nō obstāte perciperet priuilegiatus præbendā, sicut est in priuilegio studij Bononiensis secundum Ioan. An. pro cuius determinatione facit quod habetur in c. 2. § statuto. s̃. de consti. eo. lib. quia tale statutum non est contra ius cōe, imò cōsonat iuri cōi, ergo valet, & quia absentes in confectione talis statuti nō fuerunt de necessitate citandi, cum solum in talibus casibus debeant absentes citari, de quibus per glo. ordi. in uer. ipsorum. in c. præsentium. de testibus. in 6. immo in faciendo statutum nulla causæ cognitio requiritur, & potest fieri extra territoriū, & tempore feriato, vt per Doc. in d. § statuto.

REG. XXX.

In obscuris minimum est sequendum.

SVMMARIVM.

1 *Obscuritas non uitiat dispositionem, sed attenuatur, & reducitur ad minimum.*
2 *Regula, in obscuris, an & quando locum habeat in delictis.*

1 a IN obscuris. † No. ꝙ obscuritas [a] nō uitiat dispositionem, sed attenuatur, & ad minimū reducitur, de quo in l. quidam. ff. de rebus dub. & in l. legato. ff. de lega. j. In glo. j. ibi, tacite. uide per Ioan. And. post Dy. in regula, inspicimus. j. eo. sup
2 glo. fi. † In ea glo. fi. Dyn. autem hic plene prosequitur distinctionem in d. l. legato. generaliter tractans etiam plene, quando fit ꝙ in contractibus locū habeat regula, de qua in d. l. legato. Et quando in delictis locum habeat hæc regula. Et hoc ultimum prosequendo dicit, ꝙ ſi incertum est delictum, nec constat illud esse commissum, & locus est huic regulæ, quia sequimur minimum, scilicet absoluendo, ut in l. abſentem. ff. de pęnis. Si verò delictum sit certum, sed qualitas ignoratur, ut quia vim facit, sed nescitur an cum armis vel sine, & sequimur minimum, ut j. e. in pęnis. cum cōcordant. & sic quòd sine armis, vbi verò delictum & qualitas delicti sunt certa, sed animus delinquentis incertus, & tunc sequimur nō minimum, sed id qđ durius, s. ꝙ habuerit animū delinquendi, ex quo ad delinquendum habilis est, & facti qualitas & atrocitas hoc inducit, ut l. j. C. de sica. & in l. si non conuicij. C. de iniur. & in c. j. de p̄sum. vbi autem delictum, & eius qualitas sunt certa, sed p̱sona incerta, vt quia non comprehenditur quis fuerit in actu delinquendi, & tunc sequimur minimum, scilicet absoluendo, vt in d. l. absentem. Sed quando plures fuerunt in actu delinquendi, tñ ignoratur quis deliquerit, & tunc non sequimur minimū, qa oēs punient̃, vt ff. ad l. Aq. l. itē Mella. §. sed si plures. et no. C. de sic. super rub. ꝙ qñ sit, hic per Dy. & Io. An. & vide no. in regula odia. j. e. li. Et hæc qñ in obscuris habetur minimū, cum

tunc

ADDITIO.

a Obscuritas. Adde, quòd obscurum, uerbum appositum in uno capite declaratur ex alijs capitibus, secundum Ang. in l. utrum. ff. de peti. hære. licèt obscure loquens dicitur mentiri, ut est glo in cap. nec artificioso. 32. q. 5. inde est, quòd libellus obscurus habetur pro non libello, secundum Bald in l. edita. in 19. col. de eden.

Vin. God. Libellus obscurus, uel generalis, an & quando declarari possit, Cor. consi. 26. In hac, litera. g. lib. 3. & an & quando libellus obscurus admittatur, Barb. consi. 58. sapienter dixit. col. fi. lib. 2.

tunc hæc regula locum habeat. Si verò ocurrũt qñque delicta, vbi non sit minimũ, vt in q. in qua dubitatur quis sit iudex delicti, vt est qñ exemptus in loco exempto manens proiecit lapides, & percussit stantem in loco non exempto, vt ponit Egidius, vel qñ existens in Paduano districtu iuxta fines ipsius aliquid cum existente, vel in existentem in territorio Triuisano egit, propter quod factus est reus, & tunc ipsi disputantes concludunt, ne delicta remaneant impunita, vtrunq; esse iudicẽ, s. platum exempti, vel paduanum respectu principij, & quia sub eo perficit quo ad se. ad idem c. 1. s. de præsump. ibi, q mittit, & quod ibi no. & ordinarius loci & Triuisanus respectu finis & effectus, & sic delictũ plura territoria tangens cuiq; territorio attribuetur insolidũ. ad hoc l. j. C. vbi de cri. agi oportet, & quod ibi no. in gl. fm Io. An. hic. facit ẽt ad hoc glo. in l. j. C. vbi de cri. agi oportet, & quod no. Dyn. in l. pupillus. §. j. ff. de ver. sig. tenens, ꝙ de delicto cõmisso in confinibus duorum territoriorũ possit vterq; iudex cognoscere. pro quo l. iuris peritos. §. cum oriundus. ff. de excusa. tuto. sed Bal. in d. l. j. videtur tenere, ꝙ delictum dicatur cõmissum in loco, vbi est quis pcussus, & sic vbi est consummatum, & ipsius loci iudex possit cognoscere ratione delicti. ad hoc l. illud. ff. ad l. Aqui. & qđ no. in l. qui de crimine. ff. de accu. & quod no. per Bart. in l. qđ aũt lex. §. fi. ff. de adul. & l. libellorum. ff. de accusa. & quod no. in c. j. s. de consecra. eccle. eod. lib. Sed posito ꝙ vterque iudex possit cognoscere, non tamen poterit vnusquisque pęnam imponere insolidum, imò reo per alterum punito præcludetur alteri potestas puniendi, vt s. de accusa. de his. & in l. licet. ff. nau. caupo. stabu. fm Io. An. hic. & vide plene per do. Anto. in c. fi. s. de foro compe. & per Bal. in l. si quis non dicam. C. de epis. & cler. dicentem ẽt, ꝙ si comparitio fieri oportet, & tunc præfertur principium, hoc est comparere debebit corã prælato exẽpto, vel ordinario iudice. ad hoc ff. arbo. fur. cæsarum. l. si plures. §. fi. & vide per Bar. in l. sepulchri violati actio in primis. ff. de sepul. viola. Quid autem sit in ꝯtu, & eius foro. dicit hic Io. An. ponderandam consummationẽ ꝯtus, vt vterque sortiatur forum in loco, in quo contractus perficitur. ad hoc l. obligari. §. tutor. ff. de aucto. tuto. & ibi glo. & hoc nisi essent personæ, quæ ratione contractus non sortirentur forum, de quibus ff. de iudi. l. hæres absens. §. j. vel nisi actum esset de solutione fiẽda in altero prædictorum locorum, vel in tertio loco, cum tũc in illo loco videatur contraxisse, & ibi poterit conueniri, ff. de actio. & obli. l. contraxisse. vt hic plene per Ioan. And. & no. in c. 1. s. de priuile. eo. lib. & in c. Romana. §. contrahentes. s. de foro compe. eo. lib. & ibi per Doc. in d. c. fi.

R E G. XXXI.

Eum, qui est certus, certiorari ulterius non oportet.

S V M M A R I V M.

1 *Denunciatio an sit necessaria, vbi datur scientia & certitudo.*
2 *Venditor si sciens seruitutem deberi, aut vitium, dixerit se nolle teneri nomine seruitutum, an hoc pactum generale trahatur ad ea quæ venditor sciuit.*
3 *Nouitius stans in monasterio per annum, postea exiuit, deinde iterum rediit, an debeat habere nouum annum.*
4 *Delegantur duo in aliqua causa cum clausula, quòd si non ambo &c. alter ex his procedit non facta fide de impedimento, an teneat processus.*

1 EVm qui. † Nota hanc regulam, ꝙ vbi daẽ sciẽtia & certitudo, ibi denunciatio non est necessaria, quod verum est fm Dy. hic, in his, in quibus sola scia est de substantia, aliàs denunciatio esset necessaria, & tñ non sufficit scientia, vt ff. de adul. denunciasse. in dubio tunc psumendũ est potius sciam q̃ denunciationem esse de substantia, cum denunciatio fieri soleat, vt incertus certificetur. ad hoc ff. de peti. hær. l. item veniunt. §. petitã & ff. qđ vi aut clã. l. aut qui aliter. §. si forte. fm Dy. & Io. An. hic. Bar. tñ in l. 2. §. fi. ff. sol. mat. notabiliter dixit, ꝙ qñ denunciatio fit solum ad finem scientiæ & ad certificandũ aliquẽ, tunc procedit regula hæc, sed qñ denunciatio fit ob aliud, tunc etiã scienti debet fieri denunciatio, vt d. l. denunciasse. vnde cõcludit, ꝙ ẽt venditori scienti litem motam debet fieri denunciatio, quia ei non fit solum, vt certificetur, sed ut veniat ad defendendũ, de quo in l. emptor. C. de euictio. & per Bal. in d. l. denũciasse. & l. non solum. §. morte. ff. de noui ope. nun. quo ad hoc tñ, ut ex scientia augeatur effectus, bñ requiritur denunciatio,
2 ut qñ requiritur mora, vt ff. si cer. pet. l. qđ te. † In glo. j. ibi, quanto minoris ageret ẽt emptor, & venditor sciens seruitutẽ, uel uitium dixerit se nolle teneri noĩe seruitutũ, uel uitiorũ, hoc enim gñale pctũ non trahitur ad illa, quæ uenditor sciuit, ut ff. de act. emp. l. hæc autem. & ibi per Dy. & per Spec. in tit. de emp. & uen. §. uidendũ. uer. quid si uenditor. & seq. & per Ioã. An. in c. cum infirmitas. s. de pę. & remis. & no. ex glo. ꝙ q̃uis certus non sit certificandus, bene tñ est requirendus & monẽdus ad causam, ut ff. de pęnis. l. absentẽ. fallit in l. sæpe. ff. de re
3 iudi. fm Bal. & ibi uide. † In ea. glo. in fi. idem tenet Spe. in titu. de sta. mo. uer. 38. & ibi uide per Io. An. in addi. & procedit hęc glo. in eo, qui stetit per annum continuũ in monasterio, & exiuit ante professionẽ, et postea rediit, quia non est necesse ꝙ ha-
a beat alium nouũ annum. Sed si [a] nouitius stetit in monasterio per sex menses, et exiuit, et postea rediit, tunc deberet habere integrum annum, fm Bar. in l. fi. §. quoties. ff. de publicanis. als daretur casus, in quo quis nõ probaret oẽs asperitates regulę, & ita tenet do. Nico. in c. ad apostolicã. s. de reg. et Lap. in sua alleg. 47. ubi plenius de his. et per Arch. in c. non solũ. s. de reg. eo. li. uide no. per Ang. in l. quoties in stipul. ff. de uerb. obli. et
4 ibi in recol. † Extra glo. inducitur hæc regula ad q. si duo delegantur ad cãm cum clausula, ꝙ si nõ ambo, alter ex his altero collega uerè impedito, sed de impedimento fide nõ facta processit in causa, an ualeat processus. Et concludit Io. And. ꝙ aut est impedimentũ sine ope exceptionis impediens iurisdictionem uel exercitiũ, uel erat perpetuũ, uel tpale ineuitabile, et tunc siue id fuerit notorium, siue non, ualet processus, ẽt si ipse iudex uel aliqua partium de hac q. non retulerit, et ita procedat opi. Inn. in c. prudentiã. de offi. deleg. et Arch. in c. cum plures. eo. tit. in 6. quod procedit non solũ si ipse iudex procedens tale impedimentũ sciuerit, sed ẽt si dubitauerit, fm Io. And. adducentẽ ad hoc no. in l. 3. ff. de manumis. vin. et in c. cum ex officij. s. de præscrip. et ibi per Ioan. An. post Inno. et Host. Sed si tale impedimẽtum, in quo sit necessaria exceptio, ut impedimentũ suspicionis, quod debet probari et opponi fm no. in c. si qua vnum. s. de offi. dele. eo. lib. uel sit impedimentũ incommoditatis, uel impedimentum uoluntatis, et his casibus nõ ualet pcessus, et procedit op. gl. et Host. in d. c. prudentiã. s. qa in impedimẽto incõmoditas non ex incõmoditate, sed ꝙ ex excusatione seu allegatione existit ꝯditio, et ita loquiẽ c. si statutus. s. de rescrip. maxime cum tunc subdelegare possit, et collega teneatur subdelegatũ admittere, ut in c. coram. s. de offi. deleg. Et de impedimento uoluntatis necesse est de illa constare, uel per contumaciã, uel resistentiam, fm Ioan. An. hic plene per eum, et per Do. in d. c. sciscitatus. et in d. c. prudentiã. et in d. c. cũ plures. et p Ro. in deci. 166. q̃ inci. Itẽ si duo ex tribus.

A D D I T I O.

a Si nouitius in monasterio per sex menses. Adde Spe. titu. de sta. mona. in §. j. uer. 38 Abb. in c. apostolicam, de regu. Bar. in l. fi. in §. atrocitas. ff. de condi. insti. Ang. in proę. ff. Ang. in l. si idem cum eo. ff. de iurisdi. om. iudi.
Vinc. God. Adde Fel. in c. cum d. & a. col. antepen. de re iud.

R E G. XXXII.

Non licet actori, quod reo licitum non existit.

S V M M A R I V M.

1 *Electio iudicis spectat ad actorem regulariter.*
2 *Reus si actore non probante vult probare se dominum, an sit audiendus.*

NOn licet. No. hanc regulam, et sic æqualitas in iudicijs est seruanda, ut hic, et s. e.
1 li. in regula, in iudicijs. et ibi vide dicta de hoc. † In glo. j. ibi, item si reus. no. ex gl. ꝙ regulariter electio iudicis spectat ad actorem. pro quo tex. in l. cum clericis. C. de epis. et cler. et per glo. in uer. eligat. in c. cum R. s. de offi. deleg. nam electio remediorum spectat ad actorem, ut in l. 3. ff. de eo quod certo loco. et si actor eligit iudicem amplius recusare nõ potest, ut in auth. offeratur. C. de li. contest. In ea. glo. ibi, non potest reus, et sic eo casu fallit regula ff. eo. titu. l. omnis diffinitio. fm Dy. fallit etiam hæc regula in testibus actoris, et rei, secundum glo. sing. in uer. iuri. in clemen. j. de testi. et in casu, de
2 quo s. in tex. † In ead. gl. in fi. vnde si actore nil probante, vult probare se dominum, audiendus erit, secundum Dyn. interest enim sua, quia eo probato consequitur ius agendi, licèt alter habeat ius excipiendi, ut in l. sed si possessori. ff. de iureiuran.
a Sed si uterque, scilicet actor et reus [a] uelit probare se dominum, primo audietur actor, fm Dy. circa quod uide no. in c. ex literis.

A D D I T I O.

a Vinc. God. Nota, quòd reus fauorabilior est quàm actor, Alex. in l. de die. qui satisd. cog. Sed nunquid fauor datus reo, datur etiam in iudicio, in quo est actor, Fel. in c. significauerunt. in fi. de excep. dicit quod sic.

literis.s̃.de proba.secundum Ioan.And.& in c. ex conquestione,de rest.spo.& in d.l.circa.& quia vt patet ex gl.aliquando licet reo quod non licet actori,ideo Io.And. inducit ad q.si accusatus de homicidio coram iudice seculari alleget se clericũ ad quod probãdum coram iudice ecclesiastico, producit literam Papalem, qua nominatur clericus, & canonicus Parisiensis, an sufficiat isto casu talis probatio,in qua q.Gui.disputando tenet,ꝙ licet talis probatio ipsi clerico nõ sufficiat,si agat ad beneficium vel ad aliud competẽs clerico, vel si petat admitti ad celebrandum populo,vel similia,per c.quiescamus.42. dist. & in c.1.de cle.peregri.& in extrauagan.Bonifacij,iunctis. ver. similiter.tamen si excipiat ad sui defensionem,vt in casu prædicto,eidem sufficit talis litera, vel similis suspicione carens, cũ præsumptionem inducat,quia adest fauor clericalis ordinis,& ex ea modicum vel nullum preiudicium infertur,ad hoc quod no.de cle.pereg.c.2.& in c.si iudex laicus.s̃.de sent.excom.eo. lib.quod procedit, nisi communi opinione haberetur pro laico,& tunc cum teneatur facere fidem de titulo crelicali, vt in d.c.si iudex. in fi. talis litera non sufficit propter suspicionem quæ oritur ex præcedenti delatione habitus laicalis, quantumcunque se defendendo literam producat, etiam si sit litera beneficialis,& collatrix beneficij,in qua nominatur clericus. ad hoc c.ex literis.s̃. de transac.secundum Ioan.And.quod tenuit Pet.de Ancha.in d.c.si iudex.& istud forte est tenendum, licet aliud hic velit Bal. dicens, quod talis litera probat possessoriũ clericatus,quod sufficit, quod verum non est in casu prędicto, vt patet ex no .in d.capit.si iudex. & vide plenius in cle. literis. de proba.in glo. fecisse. & C. de episco. & cler. in l. si qua per calumniam. & ibi plene per Bald. & per Docto. in d. capitulo, si iudex laicus.

R E G. XXXIII.

Mutare consilium quis non potest in alterius detrimentum.

S V M M A R I V M.

1 *Consultor electus a partibus, si errauit consulendo, an poßit consilium mutare.*

2 *Delegatur causa duobus, vnus renunciauit causæ, postea eum pœnituit, an collega teneatur eum admittere ad causam.*

1 MVtare. †Nota hanc regulam, quę secũdum Bal. facit, vt si causa commissa sit consilio sapientis, & consultor errauit, quod mutare non possit consilium.ad hoc l.quia arbiter.ff.de arbi.functus est officio suo,& sic æquiparetur delegato non ordinario, vt ff.de procu. in l. is qui Stichum. secundum eum. Item no. a contrario sensu,ꝙ vbi non est alterius preiudicatio, licet mutare consilium & voluntatem,quod facit ad q.de qua per Io. An. s̃.eo.lib.de renun.c.2.in glo. exquisitæ.in fi.In glo.1. ibi,si quis suus. eodem modo respondetur ad l. nõnunquam. ff. de colla. bonorum.dicit tamen hic Ioan.Mon. quod ibi frater ex mutatione voluntatis non patitur detrimentum, sed lucratur, & istorum non est comparatio.C.de condi.indeb. l.fin. secundũ ipsum, secundum quem non ob.l.3.C.de noua, & l. cum quis. §.debitorem.ff.de solu.quia illud facit ius remanens penes mãdantem.ad hoc quod no.s̃.de præben.dudum. §. nos igitur. se-
2 cundum Io.And. Extra glo. Ioan. And. inducit hanc regulam ad q.per eum disputatam.†Si delegatur causa duobus cũ clausula,quod si ambo aut alter eorum &c.tunc si alter eorum delegationi renunciet,& postea pęnitet,an collega ipsum pęnitentem admittere teneatur.in qua q.Io. de Deo tenuit,ꝙ non, quia desijt esse iudex renũciando, & quod iurisdictionem reassumere posset.ad hoc c.cum super.& c.significãtib.s̃.de off. deleg.quod intelligit Ioan.And. quando in rescripto esset expressa clausula noluntatis, cum tunc licite renunciare possit, statim quod renunciat, collega sit iudex, & hoc quando talis clausula adijcit̃ iurisdictioni,vt est si dicat, delegamus causam A.qui si suscipere noluerit,delegamus I.ad hoc quod no.in ca. licet.de procu.eo. lib. Si vero adijciatur exercitio non iurisdictioni,vt in casu prædicto, vt est de stilo curiæ,puta si dicat,delegamus causam vobis A.& I.quod si ambo interesse noluerintis alter procedat, & tunc cum ex vi clausulæ non habeat potestatem deponendi delegationem,sed solum ex vi eius, quia eo nolente defert exercitium in collegam, & licet nolit interesse, remanet delegatus causæ, nec hæc iurisdictio abdicare potest per renunciationem,vt l.legatus.ff. de offi. præsi. Et collega,qui processit socio nolente, ipsum nunc volentem tenetur admittere,sicut quando apponitur clausula,si non poterit, qa collega, qui solus processit, tenetur illum admittere cessante impedimento,vt in c.coram s̃.de offic.deleg.Et fortius procederet,quando clausula noluntatis non esset expressa, sed subintellecta,vt subintelligitur quando apponitur clausula,si non poterit,vt c.prudentiam.§ adijcimus.s̃.de offic. delega. Subintelligitur enim,id est quamdiu non poterit,vel noluerit,vt patet ibi.Nec est curandum,an res sit integra,vel non, cum non versetur hic bursale interesse iudicis,vel partium,nec quæritur de reuocatione potestatis traditę a delegante, donec tamẽ appareat pęnitentia,vel voluntas mutata,ex quo renunciauit delegationi, cum pro hoc videatur intimare se nolle in aliqua parte causæ interesse,vlterius per collegam requiri non dẽt, secus si simpliciter dixisset se nolle interesse certo actui, vt in c. eum qui.s̃.de dolo & contu.eod.lib.Ioan.And.Bal.vero hic dicit,quod Io.de Deo melius dicit,cum clausula illa det potestatem renunciandi,sicut & vulgaris substitutio hęredi, & maxime quando delegatus est alias voluntarius,vt ff.de iur. om. iu. eum qui.Nec ob.quod iudex non possit expresse per renũciationem a se abdicare iurisdictionem, vt d. l. legatus. quia illud procedit in ordinario, sed delegatus potest expresse & tacite, vt d. capit. cum super. & capit. significantibus. & postquam a se abdicauit,eam reassumere non potest,vt in d.c.significantibus.& patet ex no.in c.literis.s̃.de offic.deleg.Nec ob.l.fin.§. iudicandi.ff.de mu.& hono.& l.prætor.§.qui non habet. ff. de va.mune.quia illud procedit quo ad superiorem, quando esset alias necessarius, vt d. l. eum qui. secus autem quo ad se, sicut alias dicitur in c.admonet, & c.quod in dubijs.s̃.de renũ.Nec ob.quod clausula,si non poterit,& clausula si noluerit, procedant a pari,vt d. §. adijcimus.quod licet reperiat̃ expressum de clausula,si non poterit, vt subintelligatur quamdiu non poterit,vt d.c.coram.tamen id non reperitur expressum de clausula,si noluerit.s.ꝙ subintelligatur,i.quãdiu noluerit, imo reperit õrium,quia statim eoipso quod nolit eam amplius nõ assumit,vt d.cap.significantibus.

R E G. XXXIIII.

Generi per speciem derogatur.

S V M M A R I V M.

1 *Species quando aduersatur generi, ipsa derogat eidem.*

2 *Papa licèt in rescripto ad beneficia rescribat, quòd beneficatus debeat residere in beneficio, an propter tale rescriptum tollatur episcopo priuilegium de non residendo conceßum a iure.*

3 *Species non derogat generi, quoties habens speciẽ non est vsus specie.*

4 *Episcopus conceßit Titio licentiam semel ingredi clausuram monialium, postea ex statuto conceßit cuilibet certo die semel ingredi, Titius vigore illius statuti ingreditur, an poßit ratione licentiæ sibi datæ iterum ingredi.*

1 GEneri. † Nota, quod quando species aduersatur generi, ipsa eidem derogat, quod procedit tam in legibus quam in rescriptis, in contractibus,in substitutionibus, & in legatis, secundũ Dy. prosequentem hic plenius quandam distinctionem, quam ponit glo.in l.quęsitum.§.pen.ff.de fun.instru.dicens etiam hanc regulam adaptari posse ad rescripta.Si vero species non aduersetur,sed sit subiectiua, tunc nõ derogat generi,cũ gratia exẽpli posita videatur,vt in d.l.quæsitum. §. vlti.secundum Bal.de qua materia plene per Bar.in d. §. vlti. & quod no.in l.cum vi-
2 rum.C.de fideicommis.†In glo.1.ibi, in rescripto. facit ad hoc c.veniens.de rescrip.& c.1.de præscrip.eod.lib. secundum Ioã. Mona. inferentem ex his,ꝙ licet Papa in rescrip. ad beneficia scribat,quod beneficiatus debeat residere in beneficio, vel se facere ordinare,prout ius requirit, tamen propter talia rescripta non tollitur priuilegium generale episcopo a iure concessum super non residentia in curatis secundum formam cap. licet canon.de elec. eo. lib. vel non residentia secundum formã c.cum ex eo. de elec. eod. lib. secundum Ioan. Mona. & Ioan. And.In ead.glo.ibi,dic vt ibi.& per Ioan.And.in c.1.de rescrip. in fi.vlti.glo.Ioan.Mona.hic dicebat, quod licet primum verbum esset generale,effectu erat speciale,ad hoc l.boues.§.hoc sermone.ff.de verbo.sign.& de præben.in c.non potest.eo.lib.
3 secundum Ioan.Andr.†In ead.glos.ibi,ex tuarum.imo & quotiescunque habens speciem non est vsus specie, tunc species non derogat generi.ad hoc l. proinde. ff.si cert. peta. & l. cum adoptio.ff.de ado.secundum Ioan.Mon. qui etiam dicere videtur, quod fallit regula hic, quotiescunque genus primo esset creatum ius,quod ab eo inuito euelli non posset, cum tũc species tali non deroget,vt l.singulariter. C. qui potiores.nec derogat generi species,quando est præposita, secus si est post posita,C.fam.ercis.l.quoties.secundum Bal.hic.In ea.glo.ibi, no.

ex hac

ex hac regula.de hoc arti.vide per Barto.in l.si duo.ff.de admi.
4 tut.†Extra glo.Ioan.And.inducit hanc regulam ad q.si episco-
a pus concessit Titio specialem licentiam [a] ingrediendi semel clausuram monialium,non obstante statuto prohibente, ante cuius licentiæ vsum idem episcopus generaliter concessit quęlibet semel certa die intrare posse, & Titius illa die virtute illius licentiæ hoc protestans ingressus est, an ex sua speciali iterum ingredi possit.in qua q.soluẽdo distinxit, quod aut in vtraque prædictarum licentiarum exprimitur causa ingressus, aut in nulla, aut in altera tantum, maxime in speciali. primo casu aut vtrobique est eadem causa,aut omnino diuersa. Si eadem, puta quod possit ingredi ad visitandum reliquias talis Sancti, & sufficit vnus ingressus.Si vero causæ sunt diuersæ, & tunc si tales quæ poterant vno ingressu expediri,vt si generalis pro visitatione sororis,quæ ibi erat,& idem.Si vero erant tales, quę non poterant expediri vno ingressu verisimiliter ex facto, vel ex tempore, & tunc ex qualibet earum ingredi poterit ad expediendum aliam causam.Et idem si dies licentiarum erant omnino diuersi.In tertio vero casu, quando in altera tantum, & maxime in speciali causa exprimitur,& tunc distinguẽdum est, vtrum simul potuerint expediri, vel non, vt s.In secundo vero casu principali, quando nulla causa est expressa, & tunc cum hæc materia sit restringibilis,& odiosa,poterit semel tantum ingredi,cum ad primam vicem restringatur,ad hoc c.1.de sta.regu.& c.si non potest.de pręb.eo.lib.Et hoc nisi ex intentione concedentis aliter appareat, cum tunc ei sit standum. & ita residet hic Ioan.And.Sed Bal.hic contra dicens,ꝙ imo talis poterit bis ingredi,per l.Titia.§.q Marco.ff. de annuis leg. Sed certe illa lex non obst.cum loquatur in legatis, & sic in materia fauorabili,vt in l.in testis.ff.de regu.iur.merito est amplianda , quod non est in casu prædicto , vt ex prædictis patet, & in d.cap. non potest.& in d. cap. 1. s. de fil.præsby.& in capit.ordinarij.in fi.de offic.ordin.eodem lib.& per Cyn.& Bald. in l. finali. C. de ferijs.

ADDITIO.

a Licentiam ingrediendi.Adde Albe.de Rosa.in 2.parte statutorum,quæstio.82. Vin.God.Adde,quod licentia non sufficit episcopi in contractibus hospitalariorum exemptorum,sed requiritur superiorum,Ruyn.consilio 86.numero 7.libro primo.

Vin.God.Licentia,an debeat præcedere,uel sufficiat quod sequatur,uide Cor. in consi.89.Viso.litera,N.& in consi.201.Visis.litera,I,lib.4.

REG. XXXV.

Plus semper in se continet, quod est minus.

SVMMARIVM.

1 *Regula, plus semper, procedit quando profertur affirmatiue, secus si negatiue.*
2 *Item locum habet in eo, quod est plus quantitate,secus si qualitate.*
3 *Ecclesia debet alteri ecclesiæ 20.annua,per 60.annos, soluit tãtum decem quotannis, an illa ecclesia possit postea petere viginti integra.*

1 PLus. †No. hanc regulam , quæ procedit,quando affirmatiue profertur,alias si negatiue,tunc dic,vt no.per Bar.in l.1.§.si stipulanti.de verb. oblig. In glo.vnica,ibi,quantitate.quando tamen appareret de voluntate partium,tunc etiam in quantitate minor summa non inest maiori,vt no.in d.§.si stipulanti.& ibi per glo. & Ange.& per Spec.in tit.de arbi.§.1.ver.sed quid si arbiter.& vi-
2 de in l.rogatus.ff.mand.†In ead.glo.in fi.ad hoc quod not.in d. §.si stipulanti.& dic vt ibi,& hic per Dyn. idem si sit diuersitas in speciebus,cum tunc plus non contineant in se,quod est minus, vnde si conceditur alicui merum imperium , non videtur concessa cognitio ciuilium causarum , licet minus sit,imo potius denegata,cum illæ sint species distinctæ,vt ff.de iudic. l.solemus.§.latrunculator.& l.maritus.C. de proc. secundum Dy.
3 vt hic plenius per eum.†Extra glo.Ioan.And. inducit hanc regulam ad q.dominicalem,23.qua quæritur, si ecclesia debet alteri annua 20.per 60. annos soluit solum 10. quolibet anno , an illa ecclesia possit postea petere integra 20.circa quam q. Bart. Brix.soluendo dicebat, quod si 10.quæ soluebantur debebãtur ex vna causa,& alia 10.quæ non soluebantur ex alia , & in illis 10.non solutis sit præscriptum,nec ecclesia illa petere poterit. Si vero debebantur ex eadem causa,& tunc ecclesia petere poterit 20.cum non videatur tanta præscriptio, nam soluẽdo partem debiti,totum debitum agnouisse videtur, vt in l. cum notissimi.§.pen.& fi.C.de præscrip.30.anno.& ibi glo.hoc simpliciter tenet.& Specu.in tit.de locat.§.nunc aliqua.vers.16. quod verum est,vt tenuit Cyn.in d.l.cum notissimi.secundum quod refert hic Ioan.And.quod intelligit Cyn. ad §. fin. esse verum, quando recipiens sciebat illum,qui soluebat 10.teneri ad 20.cũ tunc retineat ius in alijs 20. & cum minus contineat in pluri, vt hic totius possessionem retinere videtur, recipiendo scienter partem debiti,secundum ipsum Cyn.ad hoc quod not. per Iac.de Are.in d.l.cum notissimi. Si verò credebat illum teneri ad illa 10. tantum , & tunc in alijs 10. sibi præiudicat,ad hoc l.is qui.ff.quib.mo.vsusfru.amit.quod intellige,quando eodẽ modo ipse soluens credebat se teneri ad decem tãtum, & sic erat in bonafide,alias secus esset,vt in c.fin.s.de pręscrip.Et prædicta,quando erat fienda vna pręstatio de ipsis 20.alias si plures, vt vna de 10. & alia de alijs 10. & tunc per vnam pręstationem non retineo alias,vt l.si prius.in princ.ff.de aqua plu.ar.de quo in c.auditis.de pręscri.secundum Io.Andr.inducentem hęc ad q.de emphyteuta,si soluat partem census , an perdat totam rẽ. de quo in d.§.nunc aliqua.versic.29. & per Ioan.in cap.constitutus. de relig.domi.& per glo.in l.2.C.de iure emphy. Quando autem incipiat præscrip.pro annis sequen.si debens 20. annua , primo cessauit soluere, no. in d.§.nunc aliqua.versic.41. & dic vt in d.l.cum notissi.§.fina. & ibi per glos. prædicta omnia sunt nõtãda ad materiam l.si certis annis.C.de pac. & ad c. paruæ. s. de censi.

REG. XXXVI.

Pro possessore habetur, qui dolo desijt possidere.

SVMMARIVM.

1 *Desinens dolo possidere,habetur pro possessore de iure.*
2 *Qualiter autem præsumatur quem desijsse dolo possidere.*
3 *Statutum loquens de possessore , an intelligatur de illo , qui dolo desijt possidere , siue habeatur pro possessore per interpretationem, siue per extensionem.*

1 PRo possessore. †No. quod dolo desinens possidere ex iuris dispositione pro possessore habetur , quod intellige quo ad sui damnum , non autem quo ad commodum, vnde eidem nõ cauetur,licet caueatur possessori, ff.de rei ven. l.hæc si res.& l.is qui dolo.secundum Dyn. tractantem hic primo,an ei,qui dolo desijt possidere , si conuentus æstimationẽ soluit,debeat de euictione cauere. Secũdo , an eo casu,quo nõ cauetur,possit re euicta agere contra actorem, cui fuit soluta listis æstimatio.de quibus per Bar.in l.litis æstimatio. ff. pro emptore.Tertio, an talis æstimationem soluens habeat actionem in rem vtilem sine cessione , & an si repetat rem reuersam ad actorem , repellatur si actor nolit ęstimationem restituere, de quibus per Barto.in l.1.ff.pro emptore.Quarto,an ille,cui ceditur,vel venditur actio in rem, habeat vtile dominium, de quo in l.1.ff.de eden.& in l.fina.C.de hęre.vel actio.ven.In gl.s.ibi, electio §.1.ista tamen non differunt in substantia, vt ff. de neg. gest.l.actio.ideo effectualiter habetur pro possessore, secundũ Dyn. hic , de quo Specu.de inter.actio. §. 2. versicu. quid ergo
2 †In ea.glo.ibi, aduersario. qualiter autem præsumatur quẽ dolo desijsse possidere,dicit glo.in d.cap.aduersario. quando quis possidebat tempore lit.contest.quia postea præsumitur dolo desijsse possidere,nisi contrarium probet.& idem dicit hic Dyn. si desijt possidere post libellum receptum, vel postquam actor sibi denunciauit se daturum libellum,quod no. ff. ex qui. cau. in poss.eatur. l. Fulcinius. §. quid sit latitare.& l.si fundum. C. de rei ven.An autem ille,qui vendit post denunciationem sibi factam intelligatur dolo desijsse possidere, & quod sit consilium,vt possit vendere,vide per Spec.de emptio.& ven. §. nũc
3 dicendum.ver.sed nunquid.†Extra glo.Ioan.And. inducit hãc regulam ad q.an statutum loquens de possessore, intelligatur de illo,qui dolo desijt possidere,siue per interpretationem, siue per extensionem habeatur pro possessore, tractans etiam Ioan.And.hic,an statuta recipiant interpretationem vel extensionem.circa quam q.Ioan.And.refert multos diuersimode distinguentes,& vltimo loco Iac. de Bel. tenentem in 5. sua q. q. aut lex munici.prohibet interpretationem, & tunc si sit dubitans in l. propter multiplicem sensum verborum, & licita est Doctori interpretatio,per l.vnicam.C.de profes.lib.12. & l.1.ff. si cert.pet.& si intellectus sunt honesti,sequendi erunt, dũmodo absque vitio verbis & voluntati conueniant, vt ff. de leg. l. scire. & l. benignius. nisi de consuetudine aliud sit prouisum, vt s.de consue.cum dilectus. Sed si absque vitio sensus omnes conuenire non possunt, tunc capitur intellectus magis aptus verbis,& voluntati,& benignios,vt ff.eod.tit.l.semper. & hoc quando omnes intellectus sunt honesti, si autem sunt inhoneꝰti, & tunc minus inhonestus est sequendus, qui magis congruat,vt ff.eod.tit. l. quoties. Si vero dubietas sit propter legis mentem,

mētem,& tunc a verbis non est recedendum,l.prospexit. ff.q
& a quibus.& hoc nisi mens esset penitus obscura, cum tunc
recurratur ad conditorem,s̃.de sent. excom. inter alia. Si vero
non prohibeat interpretationem,& tunc interpretationē cor-
rectiuam non potest facere,nisi legislator. Sed prorogatiuam
vel extensiuam potest facere etiam doctor, vbi est eadem rō,
& omnimoda similitudo,dum tamen coaptetur verbis & mē
ti,ff.de verb. signifi. l.iusta interpretatione.alias secus. ff. solu.
matr.l.si vero.§.de viro.posset etiam arctare ad euitandum pra
uum intellectum,qui surgit ex verbis,vt ff.de mu.& hono.l.vt
gradatim. §. j. alias secus,cum coarctatio sit correctio. Si verò
quæratur de interpretatione, quæ significatum tradit, tunc si
verba sunt ambigua propter diuersos intellectus, dicendū est,
vt s̃.Si vero propter mentem, & tunc licet interpretari proro-
gando,non corrigendo, vel arctando, nisi vt s̃.vel nisi sit in l.
scripta mens.C.de leg. l. non dubium.Sed si omnino sunt ob-
scura,recurratur ad legislatorem,vt s̃.dictum est,argum.l.non
possunt.ff.de leg.secundum Ioan.And.qui ex his videtur senti
re,quod doctor possit interpretari statutū tale loquens de pos-
sessore in illo,qui dolo desijt possidere,cum statutum interpre
tationem extensiuam vel prorogatiuam recipiat, vt patet ex
no.hic per eum, quia statutum interpretari possit secundū ius
commune,vt hic per Ioan.And.Nec ob.si dicatur, quod statu-
ta non trahuntur ad casum fictum,vt l.3.§.hęc verba.ff.de neg.
gest.quia dicit hic Bal.illud est verum, nisi ius commune ad il-
lum casum fictum trahatur,vt est in q.prædicta.ad hæc l. si ser-
ui.C.de noxa.& c.cum dilectus.de consuetudine.& pro his ēt
facit tex.no.in c.cum dilectus.& c.ad audientiam.s̃.de cle.non
resi.vbi prædicta probari videntur.& ita etiam tenet Imo.in d.
c.ad audientiam.in princ.& vide per Bal.l. siue possidetis. in 2.
col.C. de proba. de materia autem interpretationis statutorū,
vide plene per Barto.in l.omnes populi.ff.de iusti. & iu.& per
Imo.in l.si vero.§.de viro.ff.solu.mat.

R E G. XXXVII.

Vtile non debet per inutile vitiari.

SVMMARIVM.

1 *Vtile per inutile non vitiatur.& nu.2.vbi ponit distinctionem.*

1
a Tile.†No.quod vtile a per inutile non vitiatur,vt
s̃.eod.tit.non firmatur.& no. in c. in causis.
de elec.licet quandoque aliud sit,vt no.ff. de lib.le-
ga.l.is qui duos.& ff.ad Trebel.l.cogi. §. hi qui soli-
dum.& ff.de fideiuss.l.si quis pro eo.§.si nummos. In glo. 1. ibi,
vt hic patet,& no.per glo.in l.Pedius.ff. de arbi. vbi glo. idem
tenet Dyn.exceptionem non sufficere, nisi casuum exceptorū
a specialis reddatur ratio.In ead.glo. ibi, inseparabili.idem Ioā.
Mon.hic.In ead.glo.ibi,cum super.& per d.l.Pedius. † In ead.
glo.in fi.materiam istam,quod vtile per inutile vitietur, Dyn.
hic tractat,ponendo tres casus. & Cyn.in l.sancimus.C.de do.
quorum dicta refert hic Ioan.Andr.& Iaco.But.Insti.de inuti-
li stip. Sed vltra eos dic, quod semper vtile per inutile non vi-
tiatur in demonstrationibus, cum vtile sit quid in se perfectū,
l.quidam testamento.de leg.3.In dispositionibus vero regulari
ter vtile per inutile non vitiatur.fallit primo, quando requiri-
tur concursus & consonantia copulatorum,vt d.l.Pedius.& vi
detur hic velle Dy.& clarius Bal.Secundo, quando inutile de-
rogaret vtili,vt l.militis codicil. §. veteranus. ff. de testamento
mili.& l.plane.in prin.ff.de leg.1.Tertio fallit, quando esset ta-
le vtile,quod causatur ab inutili,vt l.1.§.si quis ita. ff. de verbo.
obli.secundum Cy.in l.sancimus.C.de dona.vbi de hoc.Quar
tò fallit,quando esset omissum aliquid substantiale, vt quando
iudex de parte iudicat,& de parte non, vel in parte cognoscit,
l.in hoc iudicio. ff. fami. ercis. & vt no. ff.de excep.doli.l.apud
Celsum aduersus.& ff.de transac.l.cum hi.§. si prætor. Quintò
fallit, quando inutile causaretur ab excessu iurisdictionis, qui
reputatur quid indiuiduum,vt C. quādo prouo. non est neces.
l.certa ratione, ad hoc quod no. s̃. eod. in regu. ea quæ. & in l.
fin.ff.de iuris.omn.iudi.Sexto fallit, quando detraheretur rei
substantia,vt plene no.in authē.ingressi. C. de sacrosan. eccle.
Septimo fallit,quando daretur inseparabilitas vtilis ab inutili,
& ipsa inseparabilitas facit,vt vtile laboret eo modo,quo inuti
le,vt in l.1.§.Trebatius.ff.de aqua plu.arc.Octauo fallit,quando
inutile remoueret consensum ab actu,vt ff.loca.l. si decem. &
s̃.de arbi.c.j.eod.lib.secundum Bal.& huic reg.conuenit quæ-
stio,qua quæritur,si A. & B. litigantes in curia super receptio-
ne testium vtriusque impetrauerunt rescriptum ad partes, &
coram receptore opponit A. testes B. recipi non debere, cum
rescriptum pro ipsius parte sit nullum, quia erat excommuni-
catus tēpore datę, an hoc probato rescriptum ex toto valeat,
vel ex parte illius A.tantum,an verò in nullo valeat. Circa quā
q.ipse disputan.tenuit,vt refert Ioan.And. valere in totum ta-
le rescriptum.primo in casibus exceptis, in quibus excommu-
nicatus potest impetrare,de quibus no.in c.j.s̃.de rescrip.eod.
titu.secundo si ipse excommuni.esset reus,in d.cap. iudic. qui
possunt omnia facere ad defensionem pertinentia.tertio, quā-
do excommunic.esset actor primæ causæ, ex quo impetratum
fuit super istis consecutiuis iudicij,& exceptū non fuit,ad hoc
c.ex parte deca.de rescri.& c.pia.de excep.eo.lib.Si tamen ad-
huc est excommunicatus,& tunc licet exceptio non ob.rescri
pto,obstabit tamen productioni testium, quam facit vt actor,
sicut obstaret coram delegato.& hoc quando impetraretur su
per consecutiuis iudicij,si verò excōmunicatus cum non excō
municato impetrent super non consecutiuis, & tūc aut simul
impetrauerunt vt actores contra tertium, & tunc si ius eorum
erat diuisibile, & vtraque insolidū competens valebit pro nō
excommunicato,pro excommunicato verò erit caducum,l. si
mihi & tibi.de leg.1.Sed si vtrique erat commune indiuisibile,
& tunc inseparabilitas vitiat eum. p no. hic in gl. Si verò vnus
ex eis erat actor, alter reus, & tunc si excommunicatus erat
actor,& nō valet rescriptū,vt in d.c.1.ex quo ab eo traxit origi-
nem.Si vero excommuni.erat futurus reus, qui cum actore cō
uenit de iudice impetrando,& de loco, & tunc valebit in totū
rescriptum,cum ab ipso originem non traxerit. ad hoc l. 1. §.1.
C.de cad.tol. Non tamen per illud audietur reus excommuni
catus agere vel reconuenire uolens,vel aliud facere, quod ad
defensionem non spectat,nisi prius fuerit absolutus,s̃.de exce.
cum inter.& ita residet hic Io.And.

A D D I T I O.

a Vtile per inutile.Adde c.ad probandum,de re iudi.c.cum super. de offic. dele.
Cyn.in regula,sancimus.C.de do.Barto.in l.1.in §. si stip. ff. de verbo. oblig.
& an vitietur in diuiduis, & separabilibus.vide in l.1.in §.item quæritur.& in
§.Trebatius.ff.de aqua quoti.& æsti.& per Ange.in l.Græce. in §. illud com-
mune.ff. de fideiusso.
Vinc.God.Adde quòd in indiuiduis vtile per inutile vitiatur,Ruyn. consi. 65.
nu. 7. lib. 5.& consi.44.nu.9.lib.2.& uide consi.152. nume.11.lib.4.& consi.
109.nume.27.eo.lib.4.

R E G. XXXVIII.

Ex eo non debet quis fructum consequi, quod nixus est impugnare.

SVMMARIVM.

1 *Oppugnare qui nititur, perdit commodum, quod conceditur approbanti.*
2 *Testamentum dicere inofficiosum, & dicere minus solenne, qualiter differunt.*
3 *Hæreticus, Paganus, & Iudæus ex nullo sacramento ecclesiastico consequuntur cognationem spiritualem, ex quo impugnant sacramenta ecclesiastica.*

1 Ex eo non.†No. ꝙ qui nititur impugnare, ēt
si nixus suus nō sequatur effectū,
perdit commodum, quod approbanti conceditur.
intellige,prout dicit glo.j.quia est necesse,quod ni-
xus suus sequatur effectum quātum in eo fuit, quia perseuera
uit,licet quo ad alium non habuerit effectum.Sed qui una via
reprobat,potest pro alia & alia reprobare,nec perdit reproba-
tionem propter reprobationem,ut l.Lucius.ff. de peti.hæred.
2 †In glo.j.ibi,& desistet ante sententiam.& hoc modo respon-
deri potest ad l.post legatum.ff.de his quibus ut indig. uel dic,
quod aliud est dicere testamentū falsum,uel inofficiosum,quo
casu perseuerando perdit legatum,cum impugnet non solum
institutionem,sed etiam legata & aliud est dicere minus solen
ne,quo casu perseuerando quis non perdit legatum,cū ex mi-
nus solenni uoluntate, i. non sufficienti administratione pos-
sint legata deberi, secundum Dyn. & Ioan. And. quod tenuit
Barto.in d.l.post legatum.de quo ibi plenius per Ioan. And. in
c.fina.de iureiur.eod.lib.in 1.glo. Potest etiam reprobans & re
probando succumbens recurrere ad remedia, quæ ibi aduersa
rius parat, ut si nego me uendidisse, & aduersarius probat ꝙ
uendidi pro cētum, possum in probationib. aduersarij quo ad
precium me fundare, arg. ff.de iureiu.l.si duo.§.Marcellus.idē
dicebat in l.1. C. de confes. & in l.si quis intentione.in fi.ff. de
iudic.quod licet expositione negatiua non possit quis se iuua-
re,ut in hac regula,& tenet Ioan. Andr.in c.1.s̃.de confes. eod.
lib. tamen bene poterit quis se iuuare ex probationibus factis
super positione negata.quod no.uide de his plene no.in d.c.1.
& in d.cap.fina.In ead.glos.ibi,ex necessitate officij,no.glo. &
facit

3 facit l.si pars.§.fina.ff.de inoffi.testam.vbi de his.†In ead.glo.in
fi.Item intelligas secundum ea, quæ no.in c.mulieri.s.de iure-
a iur.Et facit hæc regula ad q.de pagano a iudęo vel hæretico, q.
fidem ecclesiæ impugnant, vt ex nullo ecclesiastico sacramen
to cognationem spiritualem contrahant, quod procedit, vt di-
sputando tenet hic Io.And.in Pagano, & Iudæo.Sed in Hereti
co secus est, nam ipse baptizans vel lauans efficitur spiritualis
pater, cum propter hæresim non perdat sacramentum bapti-
mi, vt de consecra.dist.4. ostenditur.& c.nullus. Ligatur enim
ipse constitutionibus ipsius ecclesiæ, & sic spiritualem cogna-
tionem contrahit. quod tenuit Palmerius disputando, vt ple-
nius de his hic per Ioan.And.& vide no.in c.1 de cog. spi. eod.
lib.& C.de capti.l.1.vnde tenuit hic Ioan.Andr. quod licet co-
gnatio spiritualis contracta per virum extendatur ad vxorem
vel econtra, vt in ca. Mar.s.de cog. spi. tamen illud procedit in
vxore vel viro baptizato, secus si vxor vel vir essent iudæi vel
pagani, vt s.quod no.ad d.c.Mar.quia fm prædicta eius disposi
tio extenditur etiam ad hereticos, vt s.

ADDITIO.

a De Pagano & Iudæo.Et ibi Ioan.de Fan.in cap.si quis.1.q.1.c.vos.ante omnia.
& ibi Docto.de consec.distinc.4.glo.in c.in baptismate, ead.dist.& per Card.
Zaba in rubr.de cog.spiri.

REG. XXXIX.

Cum quid prohibetur, prohibentur omnia quæ sequuntur ex illo.

SVMMARIVM.

1 *Antecedenti prohibito, videtur prohibitum & consequens.*
2 *Alienatione prohibita, prohibita videtur venditio, donatio, manumißio, & traditio.*
3 *Papa si concesßit aliquibus præsbyteris, vt poßint libere audire ius ciuile, an poßint in eo doctorari, & docere.*

1 CVm quid. †No. quod prohibito antecedenti
videtur prohibitum & cõsequens
ex quadam interpretatione extensiua: sic & prohi-
bito cõsequenti, videtur prohibitum antecedens,
per quod peruenitur ad illud, ex eadem interpretatione secun
dum Bal.ad hoc l.oratio.ff.de spon. quod procedit in prohibi-
tione perpetua, secus in temporali, vt ff.de ritu nup.l.si quis of-
2 ficium.secundum Dyn.& Ioan.Andr.† In glos.vnica ibi, nulli.
item traditio, quę sequitur ex illa, vt patet in prohibita vendi-
tione fundi dotalis, & rei ecclesię, in quibus traditio non trãs.
fert dominium.vt Insti.qui.alie.non licet.in prin.& C.de agri.
& censi.quemadmodum.lib.11.& C.de sacrosan.eccle. l. iube-
mus.secundum Ioan. And. imo etiam non transfertur posses-
sio, l.1.§.si vir vxori.ff.de acqui.post.& ibi Bar. vbi vide de his,
& hæc regula per contrarium ostendit, quod vno concesso in-
telligantur concessa sequentia ex illo.ad hoc l.2.ff.de iuri. om.
iud.inducitur ad q.dispu.per Io.And.qua queritur, an ex priui-
3 legio studij Bonon.†per quod concessit Papa quibusdam præ-
a sbyteris, quod possint a audire ius ciuile, & in eo libere stude-
re, an liceat eis in eo doctorari, & docere.in qua q.Ioan.Andr.
disputando concludit, quod si loquamur de scholastica lect.&
eam sine dubio facere potest, eum & licẽtiati legant, & potius
doceãtur quam doceant. Si verò loquimur de doctoratus offi-
cio, & de honore cathedræ & doctorali doctrina, tunc ante
factum consuluit, quod abstineat, cum mens concedentis non
videatur ad illa se extendere, poterit tamen ad Papam recurre
re, vt declaret, & vtilis erit, & forte necessaria declaratio, post
factum verò si contigisset illum iam doctorasse, & docuisse,
nec intra duorum mensium spatium destitisse, & tunc putat
Ioan. Andr. illum incidisse in pœnam concilij & constitutio-
nis Honorij, de qua in cap.super spe.s.ne cleri. vel mona. nam
permisso auditu, & studio, per quæ acquiritur scientia, & per-
missa dicuntur quæ ex his sequuntur, scilicet doctoratus offi-
cium, & doctrina, nec est curandum de maioritate, ex quo ve-
nit ex vi taciti vel connexi per prædicta. ad hoc quod nota. in
capit.super eo.s.de præben.eodem lib.secundum Ioan. Andr.
vt plenius de his hic per eum, qui tamen sentit quod licet ex-
cusetur a pœna talis, tamen doctoratus non veniat, cum sit
alterius speciei, & quid maius, nec prouenit immediate ex
ipso studio, sed mediantibus alijs solennitatibus & auctorita-
tibus, in quibus consistit essentia doctoratus, licet doctora-
tus sine scholastica disciplina esse non possit, fm Bal.hic.

ADDITIO.

a Quod possint audire ius ciuile.Adde Docto.in c. super spe. ne cleri. uel mo. &
Docto.in c.fina.de magistr.
Vinc.God. Adde, quod prohibetur exercere officium tabellionatus, Dec. in
consi.120.ubi etiam in legato ad pias causas.

REG. XL.

Pluralis locutio duorum numero est contenta.

SVMMARIVM.

1 *Pluralis locutio continet saltem duo, nec restringitur ad vnum, licèt geminet significationem.*

1 PLuralis. † No. quod pluralis locutio duo saltẽ
continet, nec restringitur ad vnum, li-
cet geminet singularitatem, vt l.falsa.§.fin.ff.de cõ-
dit.& demon. In glo.1.ibi, princ.vide in d.c.1.in glo.
1.In ead.glo.ibi, interdum plures præsul.& c.seq. vide de his in
Specu.de teste.§.restat de numero. & facit hæc regula pro opi.
Innocen.quam ipse Ioan.And.sequitur in c.cum Ioã.s. de fide
instrum.in glo.ita scilicet, quod per duos testes reprobetur in-
strumentum.cum enim l.opti.in fi.C. de contrahen. stipu. di-
a cat per testes a reprobari.& c.3.loco. de testi. dicat per fratres,
intelliguntur de duobus, de quo plenius in d. c. cum Io. & per
Bar.in l.hæredes palam.ff.de testa.& in l. 1. ff. quemadmodum
testa.aper. & per Bal. in l. in exercendis. C. de fide instrum.Et
huic conuenit q.44. Gof.quæ talis fuit. Aliquis ab eodem, &
coram eodem iudice conuenitur, diuersis tamen libellis, & su
per diuersis rebus, iudex in una actione cõdemnat, & demum
eodem contextu condemnat in altera, condemnatus appel-
lat, & impetrat super appel.rescriptum huius formæ. Conque-
stus est talis, quod talis iudex iniquam tulit sententiam diffini.
contra ipsum, a cuius sententia appellauit ad sedem apostoli-
cam.& sequitur generalis conclusio, petit impetrans utrãque
sententiam reuocari. ex aduerso excipitur, quod non fuit ap-
pellatum ab utraque, sed ab ultima tantum, quæritur, an sic ex
cipi possit.in qua q. ipse Gof. tenuit, quod ex quo in rescripto
dicitur de sententia in singulari, non audietur nisi contra unã,
scilicet contra ultimam, uel contra duriorem, ad hoc quod no.
ff.de so.in 5. ll. primis. nec etiam ante ipsum rescriptum dice-
tur ab utraque sententia appellatum, ut l.cum in una. ff.de ap.
nam licet super omnibus una lex & instantia fieri potuisset &
una sententia ferri, de priuil.cum olim.el 2. tamen ex quo fue-
runt in facto duæ sententię dicuntur esse, & ab utraque erit ap
pellandum, arg.eius quod no.in c.j.de conse.eccle.uel alta. fm
Ioan.And.& facit quod no.in l.fi.ff.ad Treb. quia diuisio per li
bellos & instantias facit duas causas, uel lites, ideo ab utraque
fuit appellandum.

ADDITIO.

a Vinc.God.Nota de uerbo plurimis, in quo uerificetur, Barto.Soz.in l.posside-
ri.§.ex pluribus.de acqui.posses.& in testamentis pluralis locutio uerificatur
etiam in uno, Dec.consi. 5.in causa Dominæ Mariæ.lib.1.

REG. XLI.

Imputari non debet ei, per quem non stat, si non facit quòd per eum.

SVMMARIVM.

1 *Illud quod casu impeditur, non debet cuiquam imputari.*
2 *De casu quis regulariter tenetur, quando sua culpa incidit in eam.*
3 *Diaconus promotus ad ecclesiam parochialem, qui die vltima septembris habuit possesßionem ecclesiæ, neglexit vsque ad quatuor tempora sequentia promoueri ad sacerdotium, & in sabbato quatuor temporum illius mensis non potuit promoueri, an finito mense illo, & per consequens, an sit priuatus beneficio.*

IMputari, No.quod illud, quod casu impedi-
tur, non imputatur ei, a quo erat fa-
ciendum, uerum est non solum in obligato quo ad
pœnam legis euitandam.ad hoc l.cum a matribus.
C.qui pe.tuto. secundum Bal. hic, sed etiam quandoque quo
ad lucri acquisitionem, ut est, quando apponeretur conditio
potestatiua, quæ pendet ex facto legatarij tantum hæredis, uel
alterius, cui fuerit ascripta, nam si impediatur eam implere per
casum, habetur pro impleta, & consequitur relictum, ff.de cõ-
di.insti.l.quæ sub conditione.§.quoties.secundum Dyn. dicen
tem idem esse, si pendeat ex facto illius, cui ascribitur, & alte-
rius si impediatur per illum, ex cuius facto pendebat, secus si p
casum in sua uel alterius persona contingentem, cum tunc re-
lictum non consequatur, ff.de condi. & demon.l.in testamen-
to. la 2. secundum Dyn. qui etiam ponit quando conditio uel
modus habeatur pro impleto, de quibus in rub.ff.de condi. &
demon.per Barto.in l.j.C.de condi.insti.& per Bal. in l. j. ff. de
insti.& substi.In glo.j.ibi, esse non debet.uide quod no. per Io.
Andr.in d.c.quia.super glo.sic patet.& j. eo. quod ob gratiam.
2 & ibi per Dyn.†In ead.glo.ibi, satis uidetur dici posse, no.glo.
ordi.tenen.

ordi.tenentem, quod regulariter semper quis tenetur de casu,
quando sua culpa incidit in casum, quam glos. singulariter li-
mita, quãdo talis culpa erat verisimiliter ordinata ad illum ca-
sum, alias si culpa non esset verisimiliter ordinata ad casum,
nunquam teneretur quis de casu, licet culpa pręcedat casum,
vt in l.non omne. ff. de statu lib. de quo vide dicta in reg. non
3 est sine culpa.s̃.eod.lib.†Extra glo.Ioan.And.inducit hanc re-
gulam, & facit hæc regula ad q. dispu.per eum secundo anno
sui doctoratus, si diaconus promotus ad eccle.parochia.q vlti.
die.Septemb. habuit possessionem ecclesię pacificã, neglexit
vsque ad 4. tempora sequentis Septembris promoueri ad sa-
cerdotium,& in sabbato 4.temporum illius mensis nullo mo
do potuit promoueri,an finito illo mense, & per consequens
anno sit priuatus,per c.licet canon.s̃.de elec.eod.lib. in qua q.
prout in simili tenuit Arch.in c.ex eo.de elec.eo.lib.tenet ipsũ
non priuatum,cum in primis sabbatis non fuerit in mora, in-
tellige respectu pœnæ,de qua loquimur,& sic casus,quem nõ
præcessit culpa vel mora,non imputatʳ,ad hoc l.lecta.ff.si cert.
pet.& l.Lucius. ff. depositi. quod & fortius procedit, quando
ex iusta causa distulit sacerdotium,vt in d.cap.commissa.§.j. &
hæc vera, quando impedimentum proueniens in vlti. sabba-
to,non fuit ex culpa ipsius,alias secus,vt patet hic in glo.& de
æta.& quali.c.j. tenebitur tamen proxi. sabbato se facere pro-
moueri ad sacerdotium,secundum Ioã.And. & sic habebit in-
tegrum tempus, quod aliàs non habuisset, si casus fortuitus
partem temporis abstulisset, secundum Bal. q idem quod Io.
Andr.videtur tenere ea etiam ratione, quia talis actus potuit
expediri momento, nisi infortunium accidisset, ff.de publi.l.
Cæsar. vnde non fuit in culpa, vel mora,si in primis tempori-
bus non expediuit, secundum eum.& vide circa hoc no.in c.
si electio.s̃.de elec.eod.lib.

R E G. XLII.

Accessorium naturam sequi congruit principalis.

S V M M A R I V M.

1 *Accessorium productum ex principali est illius efficaciæ,cuius est principale producens.*
2 *Congruit verbum,an importet necessitatem.*
3 *Dos non potest esse sine matrimonio.*
4 *Actione principali sublata,remanet hypothecaria, si contra principalem & eius hæredem actio intentatur,secus si contra tertium.*
5 *Statutum si disponat,quod Doctores legentes disputent,et quæstiones disputatas tradant Stationario. Aliquis Doctor disputauit, sed non tradidit quæstiones statio an incidat in pœnam statuti.*

1 ACcessorium. †No.qđ accessorium ex prin
cipali productũ, vel deriua-
tum illius efficaciæ,virtutis,& naturæ esse dẽt, cu-
ius est principale producens, vel deriuans, secũdũ
Ioan.And.quod habet locum etiam in statutis, ideo statutũ lo
quens in principali,habet locum etiam in accessorijs, vt in l.3.
§.hæc verba.ff.de nego.gest.secundum Bald.ibi.sed limita pri-
mo hanc regulam, nisi in ipso accessorio requireretur proui-
sio,vel dispositio,vt ff.de eo quod cer.lo. l. centum Capuæ. &
l.fin.ff.de fun.instru.l.si cum fundum. secundum Dyn. & Ioã.
And.hic.facit ad hoc quod nota.in l.lecta. & l. eius qui.§.quo-
2 ties.ff.si cer.pet.† Vlt. no. de verbo, congruit, quod necessita.
importat,ad hoc l.congruit.ff.de offi.præsi.& c. clerici.el 2. de
3 vita & hone.cle.secundum Ioan.And.†In glo.1.ibi,de pruden
tia.dos enim non potest esse sine matrimonio, licet in contra
a rium matrimonium [a] possit esse sine dote.ad hoc l.3.ff.de iure
dotium.& l.fin.C.de dona.ante nup.In ea.glos.ibi, debita.per
quæ iura patet regulam locum habere, siue loquamur de prin
cipali inducendo,siue tollendo,siue confirmando,vt & acces-
sorium inducatur, tollatur, & confirmetur,quod tenebat hic
Dy. secundum Ioan.And. & hoc etiam videtur velle hic Lap.
dicens, quod concesso principali conceditur & accessorium,
& eo reuocato reuocatur,ad hoc c.inter dilectos.de fi.instr. &
quod no.de pęnis.Fęlicis.in glo.sic s̃.circa medium versic. sed
forte.quod tamen limita primo procedere, quando est tale ac
cessorium,quod non potest consistere sine prin. alias si consi-
stere posset sine principali, & tunc licet concesso principali &
acces. videatur cõcessum,tamen eo subdelegato non erit sub-
latum,vt voluit Bar.Brixien.in Brocar.suis,secundum Lap. Se
cundo limita,nisi accessorium esset pretiosius, & nobilius ip-
so prin.quia extincto principali, nunquã extinguitur accesso.
vt voluit glo.singu.in l.j.ff.de pe.leg.vide tamen tex. & ibi per
4 Innoc.in c.ex literis.s̃.de iure patro.†In ead.glo.ibi,l.cum no-
tissimi.quod procedit, quando intentatur contra debitorem,
vel eius hæredem, secus verò contra tertium, quia tunc inter-
dum tollitur quadriennio, quandoque 10. 20.vel 30.annis,qđ
dic vt no.in Spec.in titu.de præscri.ad fi.& vide quod no.ff.de
pac.l.si tibi.§.de pignore.& per glo.ord.in d. l. cum notissimi.
5 in princ.†In ead.glo. in fi. & facit hæc regula ad q.disputatam
per Ioan.And.Paduæ,si statutum arctet Doctores legentes,vt
disputent, & vt quæstiones per eos disputatas intra certum
diem stationario tradant,& Doctor priuilegiatus,vt disputare
non teneatur,disputauit,sed quæstionem disputatam stationa
rio non tradidit, an incidat in statutum. in qua q. tenuit quod
sic,per no.in l.3.C.si pen.app.mors inter.& in l.fina. C. si reus
vel accusator.& in c.quod a te.de cle.coniug.& in l.3.§.qui ha-
bet.ff.de ser. ru. prædi. iste enim disputando non videtur gra-
tiam facere,sed potius gratiæ & priuilegio renunciare,quo ad
istũ actum,quod intellige in Doctore, qui tenebatur disputa-
re,& tradere, sed per priuilegiũ exempto ab onere disputãdi,
alias verò si esset talis, qui in tali statuto non includeretur, &
tunc non incideret in statutum, cum tunc disputando non re-
nunciet.Nec incideret in statutum Doctor, qui in duobus pri
uilegiatus esset, videlicet vt non teneatur disputare, & si di-
sputauerit non teneatur tradere.ad hoc l.voluntariæ.C.de ex-
cu.tut.secundum Ioan. And. vt hic plenius per eum. Nec etiã
incideret ille,qui disputando fuit protestatus contrarium, qđ
priuilegio non intendit renunciare, cum actus volũtarij pos-
sint per protestationem limitari,vt in l.2.ff.si quis caut. secun-
dum Bal.hic,ex quibus omnibus apparet,an qui renunciat pri
uilegio in principali, intelligatur renunciasse in omnibus ac-
cessorijs,& quando sit quod renuncians suo priuilegio in vno
intelligatur renunciare in altero, quæ tene menti. & ad idem
quod dicitur, quod protestatio defendit, quod non intelligi-
tur quis renunciare priuilegio,facit quod no.Ioan.Andr.in ca.
cum venissent.de eo qui mit.in pos.circa fi.& in cap.fin. circa
fi.de appel.eodem lib.

A D D I T I O.

a Matrimonium non potest esse sine dote.Inn.in c.per vestras.de do.inter vir.& vxo.glo.in c.& si necesse.de dona.inter virum & vxo.tex.& glo.in c. nullum. 30.q.5.Bal.in c.iurauit.in 3.col.de proba.

Vinc.God.Adde quòd matrimonium sine dote esse potest,authen.præterea.& ibi Bal.C.unde uir & ux.l.nup.& l.cum quis.C.de nat. lib. Dos .n.sine matrimonio non dicitur. late Cor.in consi.290.Ardua,litera b.lib.4.uide Bar. Soz. consi.121.Viso,circa fi.3.col.& consi.147.Visa.uer.sed his non obstantibus. lib.1.& consi.44.in causa uertente. uersi. capiendo.eo.lib.1.de matrimonio autem,ut sine dote esse possit,distinguit Ant.de Rosel.in trac. de legi.ver.uenio ad examinandum.nu.3.quod habetur in lib.6.tra.fol.44.

R E G. XLIII.

Qui tacet, consentire videtur.

S V M M A R I V M.

1 *Taciturnitas habetur pro consensu in præiudicialibus.*
2 *Statuto episcopi cauetur,quòd nulla alienatio rerum immobilium ecclesiæ fiat per clericos sine eius licentia. Capitulum habito tractatu vendidit episcopo aliqua immobilia,an habeat locum pęna statuti.*

1 QVi tacet. †No. quod taciturnitas [a] pro con-
a sensu habetur in præiudicialibus, vt
ff.de fideius.tut.l.cum ostendimus.§.fi. idem quan-
do ipsa est dolosa,vt C.ad Velle.l.si sciens.secundũ
Bal.de quo j.In glo.1.in fi.& ibi dicetur, quando tacens habea-
tur pro consentiente.de quo per Bar.in l.quæ dotis.solu.matr.
& no.in c.pen.de re iudi.eo. lib. Et quia in hac regula dicitur,
quod tacens habetur pro consentiente, & sic aliquid agens,
quod sonat in consensum,quod inducitur per Ioan.And.ad q.
disputatam per Guil.si constitutione episcopi cauetur nullam
alienationem immobilium rerum ecclesię fieri posse per cle-
ricos sine licentia episcopi irritans contractum, & addens pœ
nam arbitrariam. Et capitulum premisso tractatu ipsi episco-
po vendidit aliquas terrulas sine alia licentia, an locus sit pœ-
nis statuti. in qua q. ipse Guido tenuit quod non, & episcopũ
non audiendum, quia si dicatur contractum non tenere ex vi-
ribus constitutionis,ad hoc respondetur,quod episcopus con-
trahendo consensisse,& licentiam dedisse videtur, per no. in
c.dilecto.

ADDITIONES.

a Taciturnitas pro consensu habetur.Adde gl.in c.1.27.dist.Inno.in c.1.de postul.Do.in c.nonne.de præsum.Bar.in l.quæ dotis. ff.sol.mat.Bal.in l.si sine uoluntate.C.ad Velleianum.Bal.in l.1.C.unde uir & uxor.

Vin.God Adde, quod taciturnitas est medium inter consensum & contradictionem,& quando pro neutro habeatur,Fely.in c.non ne, de præsum.Bart Soz.in consi.162.Non inutilis. uer.2.probatur.lib.2.

c.dilecto.de præben.& de his quæ fi.a ma.par. ca. ex ore. & ff. de adop.l.si consul.& l.seq.Nec ob.si dicatur,quod videtur autorizare in facto proprio, quia de hoc non est curandum, vbi de constitutione tantum quæritur,quæ nō lædebatur data sententia qualitercunque verbo, vel facto, expresse vel tacite,in scriptis vel sine. ad hoc cle. vnica. ver. quod etiam.de conces. præben. Si verò dicatur contractum non tenere ex viribus iurisdictionis,hoc similiter non procedit,quia inferiores in paruis & minimis non habent necesse habere consensum episcopi, vt no.12.q.2.abbatibus.imo & si dicetur,quod haberent necesse habere eius consensum in his secundum aliam opi. tamen venditio facta episcopo adhunc valeret.Nec obst.si dicatur,quod in facto proprio autorari non possit,vt no.17.q.4. q̄si sti.quia illud est verum, quando prælatus cōtrahit cum alijs ecclesijs,non quando contrahit cum ecclesia cathedrali.& ita loquatur cle.si vna.de reb.eccle.& quod ibi no. in glo. antepen. secundum Ioan.And.adducentem pro hac regula no. in c. requisisti.ad fi.s̄.de testamentis.in c.ex literis.s̄. de proba. super verbo,egressus.pro quo etiam facit quod no.in c.si propter.de rescrip.eod.lib.ex quibus no.1.quod licet quis non possit autorari in facto proprio,tamen bene potest consentire, & licentiam præstare,quando requiritur licentia vel consensus.quod videtur etiam tenere hic Bal.& Ange.in l.1.§.fuit quæsitum. ff. ad Treb.& istud videtur tenendum,licèt aliud senserit Bar.in l. j.ff.de auto.tuto.& Bal.in l.j.C.vnde vir & vxor. facit etiam ad hoc quod no.per Barto.& Bal.in l.pactum.C.de colla. Autori-

2 tas.n. est iuris publici,sed consensus [a] & licentia iuris priuati. præterea consensus dicitur respectu sui ipsius, autoritas respectu alterius,vt hic per Bal.& vide no.in l.j.& in l. bonorum. p Bal.in l.fi.C.qui admitti.in d.§.fuit quæsitum.

ADDITIO.

a Vinc. God. Nota,quod consensus ex dispositione legis adhibendus,differt ab eo quod hominis dispositione adhiberi debet, Ruyn.consilio 126 numero 11.libro secundo.

REG. XLIIII.

Is qui tacet, non fatetur, sed nec vtique negare videtur.

SVMMARIVM.

1 *Confiteri,negare,& consentire,qualiter differunt.*
2 *Tacens an habeatur pro consentiente. vide hic distinctionem.*
3 *Canonicus electus ad dignitatem,si episcopus contulit eius præbendam alteri,an eam repetere possit.*
4 *Religiosus datus executor in testamento,non potest exercere officium executoris,nisi obtenta licentia sui superioris,licèt tacente superiore datus fuerit executor.*

1 IS,qui. †No. quod hæc regula non contradicit regulę s̄. proximæ, quia licèt tacens pro consentiente habeatur,vt ibi, tamen non habetur pro confitente vel negante,& sic no. differentiam inter hæc,videlicet confiteri,negare,& consentire.vnde videtur,quòd licèt quis consentiat,tamen non dicatur confiteri.de quo j. In glo.1.ibi,in genesi.& Ioan.Mona. s̄. regula proxima.

2 †In ead.glos. in fi. pro decla. huius glos. distinguite tres casus princi.& primo,quandoque quæritur,an tacens habeatur pro negante.& dicendum est regulariter,quod non,vt hic in tex. quod limita primo procedere,nisi in casibus in quibus in iure aliud reperitur expressum,vt ff.de inter.act.l. non alienum. & l.de etate.§.1.& no.in c.2.s̄.de confes. eod.lib. Secundo limita, quia etiam quando quis taceret verbo, sed cōtradiceret facto, vel signo,haberetur pro negante,vt s̄.in glo. Aliquando & secundò quæritur, an tacens habeatur pro cōfitente.dicendum est regulariter quod non,vt est tex.hic, quod eodem modo limita,nisi in casibus,in quibus in iure aliter esset expressum,vt in d.c.2.& in c.nonne.s̄.de præsump. & in alijs iuribus ad hoc in gl.alleg.& ita sentit glo. hic. Aliquando & tertio quæritur, an tacens habeatur pro consentiente.& dic quod sic regulariter,vt s̄.reg.proxi.quod maxime procedit in facto concupiscibili,honorabili,& meritorio, vt dicit glo. quod facit ad q.dominicalem, 41.qua quæritur, si præsbyter presente & non cō. dicente episcopo votum peregrinationis emisit, quod dum exequi vellet,episcopus contradicit, sed ipse præsbyter iter arripuit, & episcopus eo absente ecclesiam eius alteri contulit, quod ipso reuerso possit eam repetere, cum ipse episcopus tacendo fecerit sibi præiudicium, adeo quod vlterius contradicere nō possit,nisi noua causa interuenerit,vt tenuit ipse Bart. Brix.disputando, nec potuit episcopus eum priuare hoc solo, quod se absentauit peregrinando, postea etiam eo contradicēte simpliciter.& hoc nisi monuisset eum,ne se absentaret,sub pęna priuationis,cui monitioni non parens se absentasset,quia tunc taciturnitas episcopi a priu.non excusaret eum a pœna, imo etiam si expresse episcopus consensisset,non posset eo inuito votum peregrinationis perficere, quia a votis autoritas superioris intelligitur exempta,vt 22.q.2.beatus. sed si episcopus simpliciter tacuisset,vel postea contradixisset, sed talē admonitionem non fecit,tunc priuatio fieri non potuit propter absentiam,vel residentiam etiam ex iniusta causa, nisi secundum formam c.ex tuæ.s̄.de cle.non resi.secundum Ioan.And.

Et aduerte,quia licet regulariter tacens habeatur pro consentiente,vt s̄.tamen limita primo, nisi in casibus in quib. habet a iure pro negante,vt s̄.Secundo limita, nisi quando fieret talis actus,qui posset fieri eo contradicente,vt d.l.rem alie. secundum glo. hic.Tertio limita, nisi quando tractatur de præiudicio tertii, quo casu tacens non videtur cōsentire, si fiat actus, quem contradicendo possit impedire,vt l. sicuti. ff. de arbi. & l.tunc autem.s̄.de re iud.ad hoc l.j.ff. de auto. tuto. secundum Io.And.& Dy.hic,facit ad hoc quod no.in c.pen.s̄.de re iudic. eo.lib.Quarto limita,nisi in actu,in quo est necessarius expressus consensus,vt est in damnosis & onerosis, vt l. inuitus. hic alleg.& ita videt velle gl.hic,& Io.And.qui ex his decidit tres

3 q.†Et primo,ꝙ si aliquis fuit electus ad dignitatem, & episcopus eo tacente contulit eius præbendam alteri,ꝙ eam repetere possit, cum in his onerosis nō habeatur pro consentiente, ad hoc quod no.de institu.cum venissent.de præben.si beneficia.eo.lib.esto ꝙ Bar.Brixi.in q.veneriali,29.aliud tenuerit, cū videatur eam habuisse pro derelicta, circa quæ vide no.in ca. ex ore.de his quæ fi.a ma.par.capi.in ver.confirmans. s̄m Ioā. And.Secundo Io.And.decidit referendo Bar.Brix. in dominicali 58.dicens,ꝙ si eps facit alienationem tacente & non contradicente capitulo,ꝙ successor illam reuocare poterit, cū talis alienatio non valuerit,vt 12.q.2.sine exceptione. cū in alienatione perpetua requiratur expressus cōsensus, nec sufficiat patientia,vt no.in c.j.s̄.de reb.eccle. eo. li.licèt aliud sit in illa, quæ fit ex cā pietatis, vel de re minima, vel ad certum tp̄s, vt no.in c.2.s̄.de his quæ fi.a præla.vbi de his.& in c. cum vos. s̄.

4 eo.tit.vt plenius de his hic per Io.And.†Tertio Io.Andr.decidit, ꝙ si religiosus tacente vel patiente suo prælato datus fuit executor in testō,in quo multa sunt non relicta ad pias cās, exercere non poterit abbate contradicente,imo poterit eo tacēte & patiente, cum taciturnitas & patientia prælati non sufficiat,sed requirat ꝙ expresse petatur & obtineatur lnia, vt no. in c.2.de testa.eo.lib.s̄m Ioan.Andr.hic,quod etiam tenuit gl. in ver.obtenta. cle. 1. de testa. Sed licet regulariter tacens non habeatur pro consentiēte in his, in quibus requiritur expressus consensus,vt in damnosis, & onerosis, tamē limita primo nisi fauore reipub.vt ff.de mune.& ho.l.honores.§.non. Secūdo limita, nisi fauore pupilli,vt ff.de fideiuss.tu. l. cum ostendimus.s̄m Io.And.hic,& in d.regula,qui tacet.Tertio limita,nisi in casibus,in quib. in iure id esset expressum,vt s̄. & per Bart. in d.l.quæ dotis.& per Doc.in d.l.inuitus.& per Docto.in d.c. nonne.s̄.de præsumptio.Quarto limita, quia istud vr̄ intelligē dum,prout dicit singulariter Inn.in c.j.s̄.de his quæ fiūt a maparte. vbi voluit quod quilibet de capitulo teneatur contradicere his,quæ male fiunt in capitulo,siue ex hoc lædatur capitulum, siue ipse contradicens, siue quicunque alius, quia si non contradixerit, videtur tacite consentire,& ligatur eodem pacto cum alijs, qui expresse consenserunt, secundum eum ibi. ex quo dicto inferuntur duo.primo,ꝙ in actibus collegialibus siue capitularibus etiam in rebus damnosis vel onerosis tacēs videtur consentire, nisi expresse contradicat. secūdo infertur, quod in actibus illicitis, vel ex quibus infertur præiudicium tertio,semper tacens videtur consentire,nisi expresse contradicat, & ligatur eodem pacto cum alijs, qui expresse consenserunt.facit cap.quantæ.s̄. de sententia excommuni. quod tenementi singulariter.

REG. XLV.

Inspicimus in obscuris, quod est verisimilius, vel quod plerunque &c.

SVMMARIVM.

1 *Verisimilitudo attenditur in obscuris ante omnia,quæ si non apparet, inspicitur consuetudo nu.2.*
3 *Ponit duas quæstiones sequentes longo themate.*

1 INspicimus, †No. quod in obscuris primo & ante oia attēditur verisimilitudo, quod si non appareret, inspicitur consuetudo.hæc enim dictio,vel,est alternatiua ordinis, secundum

a cundum Io.An. hic, qui dicit quod verisimilitudo [a] colligi potest ex pluribus. Primo ex comparatione rerum ad inuicem, vel rei ad partem, l.j.ff.de re.dub.& l.Lucius.§.cum quidā.eod. tit.ideo est, quod ex quantitate precij coniecturatur, vtrum in venditione includatur vna res vel non, vel vtrum sit venditio vel locatio, secundum glo.no.in l.j.§.quod ait. ff.de superficie.. bus.& per Docto.in l.cotem ferro.§. qui maximos.§.de publi. sicut alias dicitur de dictione, vsque. vtrum in contractu emptionis ponatur exclusiue, vel inclusiuè, puta si vendidi certos fundos vsque ad talem vineam, quia tunc an veniat vinea vel non, ex quantitate pretij deprehenditur, secundum Bald. singu.in l.meminisse.ff.de offi. proconsul. Secundo colligitur verisimilitudo ex vicinitate scripturarum, l.si seruus plurium. in fi.ff.de leg.1.Tertio ex dignitate personarum, l.Titia.§.Seio. de au. & arg. lega. Quarto ex charitate & vicissitudine personarum, vt d.l.si seruus plurium. in fi. Quinto ex consuetudine
2 regionis, & loquentis, vt ibi, & hic per Dyn.†In glo. vnica, in fi.sed illa regula est contra, cum ibi dicatur, spectandum quod est minimum, sed ibi soluitur, quę solutio patet ex l.semper in stipula.ff.eo.tit.& ex no.hic per Cyn.dicentem, quod iste erat ordo, quia primo voluntatem sequimur, si de illa potest apparere, vt ff.de condi, & demonstr.l.pater.in prin.§. conditionū. Secundo, si de ea constare non potest, quod est verisimile, vt hic cum concor.Tertio, si non appareat verisimilitudo, recurrendum est ad propriam significationem verborum, vt ff. de leg.3.l.non aliter.Quarto his deficientibus recurritur ad minimum, vt in d.regula, in obscuris.cum concor. Sed certe debet tunc recurri ad consuetudinem, vt in hac regula, & s̄.est dictū. & illa non apparente, recurritur ad minimum.Quinto, si non appareat minimum, non valebit pars, ff.de test.tut.l. duo.& ff.
3 de re.dub.l.si non.§.fuerint, secundum Dyn. † Extra glo. Ioan. And. inducit hanc regulam ad duas q. Et primo, si statuto ecclesiæ cauetur, quod quilibet canonicus post habitam præbendam infra annum teneatur ad sacerdotium promoueri in dicta ecclesia, A. impetrauit canonicatum & præbendam cum clausula, quod non teneatur ad sacerdotium promoueri. Secūda quęstio est, si in ecclesia sint præbēdæ maiores, & de cōsuetudine maiores dantur antiquioribus, & B.impetrauit canonicatum, & sibi prouideri de præbenda vna ex maiorib. & vterque habet clausulam, quæ tollit consuetudines. Sed vterque impetrans tempore statuto & consuetudines ecclesiæ seruare iurauit, an præiudicatum sit eis per tale iuramentum. in quib. quæstionibus Ioan.And.videtur concludere, quod non, quicquid dixerit Ioā.de Monte merulo. cum non videatur esse de intentione alicuius, ex quo recipiuntur ex viribus literarum habentium clausulam de non recipiendo sacerdotium, & tollentem statuta contraria, vnde non tenetur ad obseruantiam statu, quibus in literis est specialiter derogatum, sed bene tenetur ad obseruātium aliorum statutorum. & facit ad hoc quod no.in c.inter dilectos.§.cæterum, de fide instr. & ff. de transac. l.qui cum tutoribus.& ita concludit Ioan.And.in vtraque q.licet secundum eum secunda quæstio habeat minus dubium, quia ex quo impetrans impetrauit sibi prouideri de maiori, et si vellet minorem sibi conferri, non posset, vt in c.cui de non. §.i.s̄.de præben. eod. lib. extenditur ergo tale iuramentum ad alias consuetudines, & ad alia statuta ecclesię, vt hic plene per eum. & vide quod no.in c.veniens.& c.pen.de iureiuran.& in c.i.de iureiuran.eod.lib.

ADDITIO.

a Verisimilitudo.Adde, quod uerisimilitudo maior tollit minorem, secundum Bal.in l.siue possidetis, circa fi.C.de probationibus.
Vin.God.Adde Fely.in c.auditis.de præscri.col.13.de præscr.

REG. XLVI.

Is, qui successit in ius alterius, eo iure quo ille vti debebit.

SVMMARIVM.

1 *Successor, an vti debeat iure prædecessoris.*
2 *Ius personale in rem scriptum transit in singularem successorem sine cessione.*
3 *Heres actoris vel rei, an conuenire vel conueniri possint per rescriptum delegatorium re integra.*

1 IS, qui. †In glo.vnica, pro declaratione huius regulæ, & glo.conclude, quod si quæratur, an successor [a] vti debeat iure prędecessoris. & dic quod sic, vt hic. fallit, quando successor ex sua persona esset priuilegiatus, vt in clerico, vt dicit glos. de quo plenius nota.in l.hæres absens.ff.de iudic. & in authē. quas actio. C.de sacrosan.eccle.& ibi p Bald. Si vero quęratur, an successor vti possit iure prædecessoris.Et dic, quod si loquimur in iure coadhęrente personæ, vt ex priuilegio, vel pacto personali, & tale ius non transit in successorem, vt sentit glo.hic, & facit regula priuilegium.s̄. eo. Si verò tale ius non cohæreat rei, vel causæ, & tunc aut loquimur in successoribus vniuersalibus, ut sunt proprie hęredes, vel bonorum possessores, & successores ex Trebel. quia in vniuersum ius defuncti succedunt, vt ff. de hæred.insti.l.quoties.§. hæredes. & in his procedit hæc regula actiuè, quia ius competens defuncto reale & personale, mixtū vel in rem scriptum, competit hęredi agendo & excipiendo, & hoc, nisi sint actiones prodite ad uindictam, ut Insti. de perpe.& tempo.act. §. sed hæredibus. Procedit etiam hęc regula passiuè, quia ius agendi uel excipiendi competens contra defunctum competit contra heredem, vt Institu.de perpe. & tēpo.actio.circa princi.quod procedit, etiam si competat ius ad pœnam, dummodo debeatur ex cōtractu, vt ff. de nauti. fœno. l.fina.& ff.de priua.delic.l.j.alias si ex delicto, & tunc nō trāsiret ꝯ heredem, nisi lis esset contest.ut ff.eo.tit.l.sicuti.& l. pœnalia.& C.si ex delic.dēfun.l.j.& hoc nisi essent talia iura, quę ex aliqua causa non transirent ad heredem, ut patet s̄. in glos. De successoribus uero singularibus, ut sunt illi, qui non succedunt in uniuersum ius defuncti, puta emptoris rei, donatarij, & legatarij, ut ff.de eden.l.quędā.§.is autem.& in his non procedat semper hęc regula, nam ius agendi mere personale non transit ad eos sine cessione, ut ff.de uerb.sig. l. sciendum.nec ꝯ
2 eos, ut d.l.quædam.& l.eum.C.de act.& oblig.†Sed ius personale in rem scriptum transit in singularem successorem sine cessione, & etiam contra eum, ff.de aqua plu.arcen.l.si tertius. §.si quis.& l. emptor.& l. post uēdi.Ius autem excipiendi transit in ipsos, & ꝯ ipsos, ut ff.de ꝯh.emp.l.dolia.§. contra eum. & ff.cōi diuidundo. l. in hoc iudicio.§. inter socios.& hoc si tale ius cohęreat rei, sed si personę, & tunc si successores habeant causam lucratiuam, uel quasi, & obstat illa exceptio quæ obstabat prædecessoribus, ff.de excep.doli.l.apud Cellum. §. sed cum legitima.& in §.seq.sed si onerosam, & non transit, ut d. l. apud. §. de actoris. & hoc nisi utatur accessione ex persona autorum, ut ff.de excep.l.si rem legatam.secundum Dy. dicentem ex his, quod exceptio compensationis, cum sit exceptio rei cohęrens, competit ex persona rei fideiu.ut ff.de compen. l.si quis.poterit, ergo opponi emptori, & sic obstabit singulari successori.ad hoc l.in hoc iudicio.§.inter socios.ff.cōi diuidundo.de quo per glo.& Docto.in l.si quis in rem. ff.de procu. Itē ex his dicit Dyn. quod exceptio excommunicationis autoris obstat singulari successori, si habeat cām lucratiuā, uel quasi, p d.§.sed cum legitima.& §. seq. Sed ibi loquitur de exceptione perpetua, unde dic circa hoc, ut no.in c.i. de iurepatro. eo. lib.
3 †Extra glo.Io.And.inducit hanc regulam ad q. per eum disputatam, utrum hæres uel successor actoris, uel rei conuenire uel conueniri possit per rescriptū delegationis re integra, uel nō integra.Et conclude fm Io. And. ꝙ aut rescriptum non potest respicere successorem uel heredem, puta in actore, qui uendicabat ecclesiam in titulum, ex quo titulo iuuari non posset hæres, uel successor, ut 8.q.1.apostolica.s̄.de filijs presby.ex transmissa. Et idem in usuario, uel usufructuario impetrāte, ut sibi liceat uti uel frui, ut ff.quib.mo.ususfr.amit.l.sicui in annos. in fi.Et idem in reo, si fuit ꝯ ipsum impetratum ad positionē ordinis uel beneficij, & his casibus & similibus per tale rescriptū successor conuenire uel conueniri non pōt.ad hoc l. si decesserit.ff.qui satisd.cog. Aliqñ rescriptum potest recipere successorem uel heredem, & fuit facta mētio saltem gñalis successoris, uel heredis, planum est, ꝙ extēdit ad successorem uel hæredē, 2.q.1.in primis.7.q.1.pñtium.s̄.de conces.prebē.proposuit. facit c.fi.de arbitris.Si uero nō fuit facta mentio hr̄dis, uel successoris, & tunc aut res non est integra, & tunc si per citationē tm̄, & efficit perpetuū, & extēdit ad succe.qđ placet.gl.in c.significauit.s̄.de resc, & facit qđ no.in c.tua nos.de usuris.& in c.gratum.de off.dele.& per Spe.in tit.j.§.restat.uer. itē mortuo. fm Io.And.qui hoc uī tenere, licet aliud tenuerit Bart.Brix.in uenereali q.Si uerò res non sit integra per li.contest.f. quia sit lis ꝯtestata. & tunc cōis opi.est, ꝙ transeat ad heredē, si res est integra, & tunc aliqñ is, de cuius hr̄de uel successore quærit̄, comprehendebatur in rescripto sub clausula generali, & vt tenuit Gof.

ADDITIO.

a Vin.God.Quando successor teneatur stare contractui prædecessoris.Soz.cōs. 32.ex his quæ superius.ver.1.quod successor.lib.1.

Gof. & communiter omnes, successor conueniri non potest,
necconuenire, & ita intelligatur d.capit.significauit.saluo eo,
quod no.Ioan.Andr. post Innocen. in d.capit.significauit. di-
cens ꝙ per gn̄alem clām bene poterit conueniri noie alicuius
ecclesiæ ille, qui factus est prælatus post impetrationem litera
rum, licet prædecessor non fuerit citatus, cum non proprie di-
cat ꝯueniri persona p̄lati, sed ecclesia. Aliqn̄ ille, de cuius hr̄de
vel successore quærit, noiatus erat in rescripto sp̄aliter, & tunc
aut fuit rescriptum impetratum pro vel ꝯ dignitatem, vel ec-
clesiam, & tunc successor pōt conueniri, vt tenuit gl. in c. dile-
cti.de fo.cōpe.& Inn.licèt aliter tenuerit Host.in d.c. significa
uit. & nō bene, ſm Io.And. Sic etiam hoc casu poterit conue-
niri hæres, vel successor actoris in dignitate vel ecclesia, quod
aperte tenet Vinc.in d.c.significauit.& Imo.in d.c. gratum. &
Io.And.hic. Si verò impetratum fuit pro, vel ꝯ personā, & tunc
aut loquimur de singulari successore, & ad talē non extendit
rescriptum, nisi in casu c.j.de alie.iudi.mu. cā fac. vel qn̄ scien-
ter successit in uitium, vt de iudicijs, quia V. vel qn̄ emanauit
secunda iussio, vt d.c.quia V.de quo dic, vt ibi no. Si vero loqui
mur de vniuersali successore, & tunc concludit Io.An. rescrip
tum delegationis extendi, cum ex tali rescripto non concedat
ius, sed tm̄ iudex detur, vn̄ præiudicium non affert, si extendat
ad vniuersalem successorem, quod tenuit Inn. & Comp. in d.
c.significauit.licèt Gof.& gl.ibi, & in d.c. quia V. aliud tenue-
rint, & non bn̄, & maxime qn̄ rescriptum concedit ꝯ exēptos,
vel ab immediato ordinario. Et supradicta Ioā.Andr.intelligit
procedere, si tp̄e datæ rescripti viuebat ille, ꝯ quem fuit impe
tratum, alias secus, & sic loquitur l.2.ff.quæ sniæ sine appel.re-
scin.vt no.in d.c.quia V.ſm Io.And.& vide circa hoc no. in d.
c.significauit.& ibi plene per Doc.de his.Bal. verò hic vr̄ sim-
pliciter tenere, ꝙ tale rescriptum mandato finiatur morte re
integra.ad hoc l.eius qui.ff.si cer.pe. eius dictū procederet ha-
bito respectu ad delegantem, iuxta no.in d.c.grauen.& C.mā
dati.l.mandatum.& in l.fal.C.de fal.

R E G. XLVII.

Præsumitur ignorantia, vbi scientia non probatur.

S V M M A R I V M.

1 *Ignorantia in dubio præsumitur, & de qua ignorantia intelligi debeat.*
2 *Scientia præsumitur in his, quæ publicè fiunt, & sic in notorijs.*
Similiter in his, quæ quis scire tenetur. Et in quibus alijs præsumatur scientia. vide nu.3.
4 *Scire præsumitur quis esse, de quibus est publica vox & fama.*
5 *Receptio testium contra absentem citatum ad domum, an valeat.*

1 PRæsumitur. †No. ꝙ in dubio p̄sumit̄ igno-
a rantia, [a] intellige de ignorātia
nō iuris, sed facti.gl.& Dy.hic, quia iuris ignorātia
non excusat, vt in rl̄a ignorantia.s̄. eo. imo p̄sumit̄
scīa iuris, vt l.leges.C.de legib. Et dicit hic Bal. ꝙ hr̄ditas iacēs
p̄sumit̄ hr̄e bonā fidem, licet careat intellectu, vt ff.si cer.pet.l.
2 eius qui.§.quod si sciebat.vbi est tex.sing.†In gl. 1. ibi, publice
fiunt.ex hac gl. hn̄r duæ limitationes ad hanc rl̄am. Primo, ꝙ
scīa p̄sumitur in his, quæ publicè fiunt, & sic in notorijs, vt in
gl.hic, facit gl.l.si tutor.C.de pericu.tu. & p̄ Bar. in l. si cui.§.j.
ff.de accu. Scd̄o præsumit̄ scīa in his, q̄ quis scire tenet̄, ſm gl.
hic, quā no. Et adde plures alias limitationes ad hanc gl. nam
præsumit̄ quis scire ea, de quib.proclama vel bānum gn̄ale p̄-
3 cessit, vt in c.fi. s̄. qui mr̄imo.accu. pn̄t. † Item præsumit̄ [b] quis
b scire ea, de quibus est publica vox & fama, vt in l.quidam.§.qđ
dr̄.ff.de acq.here.& per Bar.in l.is pōt.eo.tit. & per gl. in d. l. si
4 tutor. †Itē præsumit̄ scīa in his, q̄ ad domū essent denunciata,
vt voluit gl.in d.l. si tutor.ad hoc qđ no.in d. l. aut q̄ aliter. §.j.
ff.quod vi aut clam. Item in factis vicinorū præsumit scīa, nam
vicini præsumunt̄ scire facta vicinorū, ut d.l.dn̄s.ff.locati.& in
c.quanto.& c.quosdā.s̄.de p̄sum. qđ tn̄ fallit in infirmis, quia
præsumunt̄ ignorare, & si de his eēt publica vox & fama, ſm
Bar.in d.l. is pōt. Itē consanguinei facta consanguineorū p̄su-
munt̄ scire, vt l.de tutela.C.de in integ.resti.mi.& ibi no. & in
d.l.1.ff.si cer.pe.per Bar. Item domestici p̄sumunt̄ scire facta in
domo, vt d.l.dn̄s.& no.in l.consensu.C.de repudijs.& s̄.de pro
ba.c.certo loco. Item in hr̄dibus, in quibus p̄sumit̄ continuata
snīa defuncti, ex quo eius personam repręsentant, quod verū
est ſm Dy.hic, qn̄ ipsi hr̄des p̄p̄ ignorantiā intenderent capta-
re lucrum, vt ff.de diuer.& temp.pręscri.l.cum hæres.ff.de pu-
bli.l.si pac.§.ego.vt refert Ioā. And. Vltimo fallit in factis pro-
prijs, quæ quilibet scire pręsumitur, vt C.ad Velleia.l.quāq̄.&
l.fi.ff.pro suo.quod est verum, nisi essent multum intricata, vt
l.emptor.§.Lucius.ff.de pac.& vt no.in l.cum fideicō.ff.de cō-
fes.vel nisi essent multum antiquata, vt l.peregre.in prin.ff.de
acq.pos.ſm Bar.in l.si quis delegauerit.ff. de dona. vel nisi im-
putet̄ de damno vitādo, vt sentit gl.& Bar.in l. cū de indebito.
ff.de proba.& est tex.no.in l.sed si me putē. ff. de condi. inde.
vel nisi persuasio aduersarij in ꝯ̄rium pręcedat, vt l.1.ff.de eo p̄
quē fac.erit.ubi de hoc per Bar. & uide per gl. in c. ad falsario-
rū.s̄.de cri.fal. In ea.gl.ibi, ignorantia trib.modis probat̄. Nota
c ex gl.ista, qualiter ignorantia [c] probari pōt p̄ iur̄m, ad hoc glo.
in l.si cui.§.eisdē.ff.de accu.& Insti.de acti.§.aliæ.& qđ no.s̄.de
elec.innotuit. & in c.ut circa.de elec.eod.lib.& ibi no. Et facit
hæc regula ad q.qua quærit̄, an ualeat receptio testiū ꝯ̄ absen-
tem citatū ad domū. in qua cōcludit Io.And.ꝙ quandoque re-
ceptio testiū fit ante li.contest.& tunc vt dixit Dy.in l. 4. §. to-
ties.ff.de dā.infec.siue fiat in casu publicationis, siue de testa.
perituris morte recessu, uel aliter, oī casu uera requiritur scia.
ad hoc gl.in Auth.de testi.§.pe.quod intelligit hic Io.An.pro-
cedere, qn̄. s. ipsa productio fit in casu publicationis ex parte
rei, ꝯ̄ quem agi posset in posterū, licet ēt interdū ex parte acto
ris fiat, ut no.in c.qm̄.ut li.non ꝯtest. Sed eo casu, quo timetur
perēptio testiū morte, recessu, uel alr̄, quo casu p̄ducit ēt actor,
& tūc nō requirat̄ uera ꝯtumacia, ut est exp̄ssum in d.c.qm̄ fre
quēter.post prin.ſm Io.And. circa q̄ uide no. in d.l.4.§.prætor
ait, per Bar.et per Bal.in auth.si dicat̄.de testibus. et per Inn.in
c.significauit.et c.Albericus. de test. et ibi per Do. Aliquando
ipsa productio testium fit ante li.conte. ꝯ̄ actorem, qui actio-
nem mouit, et tunc siue super principali siue super dilatoria,
quam reus proposuit, sufficiet ficta contumacia per citationē
ad domum, s̄.de do.et contu.causam quæ.et C.de iud.l.prope-
randum.§.sin autem ex gestis. Et eadem ratione idem suffice-
ret in testibus, quos producit actor super replicatione propo-
sita contra dilatoriam. Aliquando producit ipse actor testes su
per principali ante litem conte. et tunc uera contumacia req
ritur in productione, quæ requiritur in tali processu, scilicet p̄
citationē personalē, uel occultationē, uel impedimentū solū,
ne personaliter citetur, ut patet in d.c.qm̄.§.porro. Aliquando
producuntur testes per actores super principali, uel per reum
super exceptionibus post li. conte. et tunc sufficiet ficta con-
tumacia, et ita seruatur ſm Ioā. An. ad quod facit quod no.per
Bal.in l.scire oportet.§.oportet.ff.de excu. tuto.et quod no. in
c.fi.de eo qui mit.in pos.ubi de his. Dicit tamen hic Ioan. An.
ꝙ sicut fictus contumax ſm ueram opi.auditur appellans, ut
l.ab eo.C.quomodo et quando iudex.ita et hic audietur ad id,
ad quod productionis tempore fuisset auditus, scilicet ꝯ̄ perso
nas testium, ad quod auditur is, qui personaliter citatus uenire
non potuit, et sic intelligeretur glo.c. 2. de testi.uera esset ſm
Ioan. An.ut plenius hic per eum, ex cuius dictis inter alia no.
ꝙ uera contumacia requirit alterum de tribus, uidelicet uel ci
tationem personalē, uel occultationē, uel impedimentū dolo
sum, ſm Bal.quæ autem sit uera, et quæ ficta, hic aliqualiter p̄
Io.An.sed plenius in cle.si ante de dolo et contu.et ibi p̄ Doc.
et per glo.in c.uenerabilibus.§.secus.s̄.de sen.excom.eod.lib.
et per Bar.in l.ex consensu.§.fi.ff.de appel.

ADDITIONES.

a Vinc.God. Nota, quod ignorantia præsumitur in eo, qui nouus est successor alterius, Alb.consi.3.nu.15.
b Præsumitur quis scire. Adde tex.in cap.hoc videtur.22.quæstio.1.Cardi.Zaba. in capit. nobis. de elec. in 13.no. idem Cardi. in cap. te nobis.in 1.nota.de cleri.peregri.
Vinc. God. Scientia præsumitur ex vicinitate loci, & temporis diuturnitate, idem Ruy. consi. 50. Ruyn.consi.66.nume.11.lib.3.ex quibus enim arguatur, in lectum.34.q.1. nume.17.lib.1.
c Ignorantia probari potest per iuramentum. Adde glo.in ca. in primis.2.q.1. Doc.in c.accedens.de cri.fal.Archi.in c in primis.2.q.1.
Vinc.God.Limita, vt non probetur ignorantia per iuramentum, quando præsumptio baretur contrarium, Alex.in l.si cui, §.ijsdem.de accus. Item nisi præsumptio iuris sit in contrarium, Alexā. in l. inter omnes.§.rectè.de fur.& in consi.81. lib.1.Fely.in cap.quo dam.de præsumpt.Ias.Inst. de act. §.sed istæ. nume.89. & Cor.cons.168.in hac.litera, M.lib.3.vide Dec.Pręceptorem meum, in cons. 160.col.fin.lib.1.

R E G. XLVIII.

Locupletari non debet aliquis cum alterius iniuria, vel iactura.

S V M M A R I V M.

1 *Iactura ponitur largè pro omni damno.*
2 *Creditor sciens se non numerasse, recepit sciens confessionem, an tunc exceptio non numeratæ pecuniæ excludatur biennio.*
3 *Sequestratio est inuenta, vt euitetur damnum & iactura.*
4 *Item quotuplex sit sequestratio, & quot modis fit, & nu.5.6.7.& 8.*

Locuple-

1
Ocupletari. †Aduerte, quia dicit hic Ioan. And. quod ponit̃ iactura large pro omni damno. ad hoc c. suam. de pęnis. sed stricte ponitur pro iactura, quæ fit causa exonerandi nauem tempore periculi, de qua ff. ad l. Rhodiam de iactu. ſm Io. hic. In glo. vnica ibi, in vsucapionibus. quod ideo est secundum Io. Mo. ne dñia rerum sint in incerto, ff. de vsu. l. j. & vt sit finis litium. ff. pro suo. l. fi. & ob puniendam desidiam dñorũ. C. de anna. excep. l. fi. s̃. de pręscri. vigilanti. vt refert Ioã. Andr.
2 †In ea. glo. ibi, in ꝯctibus. dicit Dyn. hic se credere de æquitate cano. ꝙ vbi sciens se non numerasse recepit confessionẽ, tunc exceptio non numeratę pecuniæ non excluditur biennio per regulam possessor. s̃. eod. de quo & per Io. And. post Host. in c. fi. s̃. de solu. & per Doc. in c. si cautio. s̃. de fide instr. & per Bal. in l. si ex cautione. C. de non nu. pecu. ibi, nono quæro, vbi idẽ tenere videtur. In ea. glo. ibi, non potest dici iniuria. Idem Accursius in prædictis tribus, vel quatuor casibus, & Dyn. hic.
3 †Extra gl. quia remedium sequestrationis inuentum est, vt euitetur iactura & damnum, vt no. in c. pe. s̃. de sequest. posse. ideo Io. Mo. hac sumpta occasione ponit materiam sequestrationis & refert hic Io. And. dicens, ꝙ sequestrationum quædam fiunt partium conuentione, quædam iudicis potestate. Primo casu sequestratio est rei, quę in controuersiam deducitur consensu concertantium apud tertium depositio, vt ff. depositi. licet. & iste tertius sequester vocatur, & habet tantam potestatem quã tam tribuit conuentio partium deponentium, vt ff. depositi. l. ei apud. §. fi. & licet omnis sequester depositarius sit, non econtra, tñ sequester talis differt a depositario, depositarius. n. non possidet, sed hic sequester sic, si sit actum, nec poterit tunc aliqua partium se iuuare possessione contra alios quo ad actum vsucapionis, cum sit interrupta, sed si nihil sit actum expresse, tunc possessio proderit victori contra alios. Sed vnus contra alterum ex ea possessione iuuare se non poterit, cum illa dicatur esse penes sequestrum. & ita intelligitur d. l. licet. & l. interesse puto. ff. de acqui. pos. ſm Io. And. qui idem vr̃ velle in c. examinata. s̃. de iud. quod vr̃ tenere Bar. in d. l. interesse puto. vbi de his per Doct. Et hoc casu sequestratio non est prohibita, & a prin. est voluntaria, sicut & cæteri ꝯctus legitimi & approbati, C. de actio. & oblig. sicut. sed ex quo est conuentum non licet recedere, nec quo ad partes ꝯhentes, nec quo ad tertium sequestrum recipiẽtẽ, nisi ex cã, vt d. l. ei. §. si velit. quo casu qua actio-
4 ne agat̃, no. in l. licet. & in l. si oleum. ff. de dolo. † Alia vero est sequestratio, quę fit iudicis potestate, & hæc fit dupliciter. vno modo de re non contentiosa, & hoc fit, aut cã sui iuris conseruandi, vt est in casu l. sacræ. §. fi. & l. seq. ff. fam. erc. aut cã oneris euitandi, vt in casu l. acceptam. C. de vsur. Et in istis casibus sequestratio est rei liquidæ sui iuris tuendi, seu oneris euitandi gratia depositio. alio modo sequestrario fit iudicis potestate de re contentiosa, & tunc sequestratio est rei possessæ, seu detẽtæ, seu fructuum eius, qui in controuersia vertuntur a possessore, seu detinente iudicis officio ex cã separatio, & penès alium depositio. Et hæc sequestratio fit ex officio iudicis dupliciter. vno modo ex mero officio præsidentis, vt cum videt aliquos ad rixam, & arma paratos, quos potest sua iurisdictione cõpescere, vt ff. de vsufr. l. æquissimum. dicere enim debet superior, hanc contentionem in manu mea recipio, & rem custodiri faciam, & coram me veniatis ius vestrum prosecuturi, & hæc sequestratio fit sæpe in possessorijs neutra parte curante cõponere seu iudicem adire. Et de his vide no. per Inno. in c. in præ-
5 sentia. in prin. de proba. †Secundo modo fit ex officio mercenario, quod deseruit sequestrationi faciendæ, vel ꝑpter onus rei incumbens, quod non expletur, & sic loquitur c. peruenit. de appel. vel ꝑꝑ abusum rei concessæ, vt ff. sol. ma. l. si cum dotis. §. si ꝯhat. vel ꝑꝑ qualitatem personarum cõcertantium, qñ qualitas personarum est talis, quod facti natura inducit impossibilitatem. & sic loquitur l. 3. C. quibus ad lib. procla. nõ licet. & l. j. §. super peculio. C. de asser. tolle. in dictis enim iuribus incompassibilitas facti ad personas relata, necnon sequestrationem inducit. ex quib. iuribus vr̃, ꝙ si duo contendant de bñficio, quorũ nullus fuit possessor, pacifice fructus poterũt sequestrari, cum dictum bñficium non duos ministros, sed vnũ hr̃e debeat, vt hic per Io. And. Si aũt qualitas vnius personę hoc inducerer, & petat̃ ab illa parte, ꝙ fiat sequestratio ꝑ iudicem, & sic esset cãlis ꝯ regulam, de qua s̃. & tunc qñ contenditur super iudicio vniuersali, vel quasi, quod est triplex, vt no. s̃. de li. obla. c. 1. puta super beneficio, & tunc tutius inducitur sequestratio, quam in iudicio singulari, quo peto meum vel mihi debitum, vt patet in l. fin. ff. de tab. exhi. & in l. fin. de ordi. cog. & in alijs iuribus hic alleg. per Io. And. ex quorum iurium æquitate dicẽdum est ſm eum, ꝙ si duo contendunt de vno beneficio, & potiora iura apparent pro vno, quam pro alio, ꝙ ille qui offert potiora iura, est in possessione tuendus, vel mittendus, arg. l. fi. C. de edic. diui. & si iste peteret sequestrationem fieri, esset audiẽdus, cum admittendus sit ad possessionem, quod est plus, quod no. ad c. 1. s̃. de eo qui mit. in pos. eo. lib. Tertio modo fit sequestratio ad petitionem sequestri, seu illius, apud quẽ est deposi-
6 tum, & tunc dic vt no. ff. deposi. l. & apud. in d. §. si velit. † Vltimo modo fit sequestratio per iudicem ad petitionem partis, & hæc aliquando petitur pẽdente principali negotio, tunc si procedit a parte contra partem præsentem, & sequestratio est prohibita, vt C. de prohi. sequestra. l. 1. C. de iure fisci. l. fi. lib. 10. s̃. de sequest. posses. & fruc. c. 1. & hoc siue litigetur super contractibus, siue super rebus mobilibus vel immobilibus, vt ff. qui satisda. cogan. l. si fideiussor. §. fina. vbi illa suspicio sequestrationem inducit. hẽt enim iudex prouidere, vt tam in principali q̃ in fructibus cautela conueniens præstetur in re mobili, ne iudicium sit elusorium, vt ff. ne quid in loco publico. l. fin. & pari æquitate idem est in fructibus rei immobilis, vnde si reus nõ
a potest cauere, vt iudici videbitur æquum, fiet sequestratio,[a] iudex enim prouidere debet vt potest, si non potest, vt ius pręcipit, vt l. 1. §. si vero. C. de asser. tollẽ. & hoc casu sequestratio est subsidiaria, & sic loquitur l. litibus. C. de agri. & censi. eo. lib. 11. Est ergo regulare ꝙ qñ aliquid incũbit alicui, & ille illud onus annexum non implet, sed abutitur, tunc iudex ex officio hẽt
7 prouidere. †Et hinc est, ꝙ si immissus in posses. rei petitæ consumit fructus, tunc sequestrantur, vt in c. 2. de sequest. pos. & fruc. hęc tñ sequestratio fieri debet cum causæ cognitione, cum nõ solum possessor, sed ẽt detentor non sit amouendus a possessione, vel detentatione sine causæ cognitione, vt s̃. de simonia. querelam. & C. si per vim vel alio modo. l. fi. & probatur in d. c. 2. quod dictum tene menti, quia ẽt eo casu, quo sequestratio esset permissa, tñ fieri debet cum causę cognitione, vt hic per Io. Mo. & Io. And. Si vero procedatur in contumaciam partis, & tunc si est cã, in qua non potest procedi ad miss. vt cum agit̃ de beneficio, vt in titulum, vt in c. j. de eo qui mit. in pos. & tũc sequestratio fieri potest. & ita loquitur d. c. olim, de rescri. licẽt glo. ibi dicat, ꝙ male ibi facta fuerit, & non bene, vt apparet ex tex. illius c. ſm Io. Mo. sed vt dicit hic Io. And. hoc sibi non apparet ex illo tex. Imo. & Archi. & Io. And. in c. j. de eo qui mittitur id pos. eo. lib. tenet, ꝙ sicut non fit missio in posses. etiam in fructibus, ita ẽt non fiat sequestratio eadẽ rõne, & hoc nisi in casu cle. 1. s̃. de sequest. pos. & fru. quod tñ limitat Bal. in d. c. j. procedere in fructibus pendentibus, secus in fructibus separatis a solo, qui non censent tũc esse vt fructus, sed vt proprietas de per se distincta a beneficio, arg. eius quod no. in l. pe. §. fi. ff. quæ in frau. credi. & in c. pñti. s̃. de off. & ita posset procedere quod tenet Io. Mo. hic, de quo tñ per Doct. in d. c. olim. & in d. c. j. Si vero sit cã, in qua possit procedi ad missionem, tunc cum via de mittendo sit ordinaria, vt in c. qm̃. §. in alijs. s̃. vt li. non conte. illa rr̃ est sequenda, C. vbi in rem actio. l. 2. tñ vt dicunt aliqui intuitu religionis, vel ex alia iusta cã interdum fit sequestratio, vt in c. 2. de dolo & contu. imo cum iudicis officium latissimum sit, vt l. j. ff. de iurisdi. om. iu. debebit iudex attendere, qua via reus ꝯtumax magis astringi valeat, vt suam contumaciam agnoscat, & illam purget, & illam viã iudex exequat, siue consistat in mittẽdo in pos. siue in sequestrando, siue in excõicando, cũ & cõtumaciã dãno litis ꝯhere possit, vt ff. de re iud. l. contumacia. & pęnali iudicio suã iurisdõnem defendere, vt l. j. ff. si quis ius dicẽ. non obtẽ. vt plenius de his hic ꝑ ipsum Ioã. Mo. & Io. And. & vide no. ꝑ Io. And. in d. c. 2. in vers. religionis.
8 & in gl. 3. † Aliqñ procedit in negotio appellationis ante executionẽ, & tunc si app. interponit a diffinitiua lata super principali, & tũc aut sequestratio petit̃ ꝯ petitorẽ, & est impossibilis, cũ nihil possit seq̃strari, hoc est separari ab eo q̃ nihil hẽt, vt 7. q. 6. quoti. scd'o rñso. Si aũt petat̃ fieri ꝯ possessorẽ, q̃ appellat, & prosequit̃ negotiũ, & regalr̃ fieri nõ dẽt, ad hoc l. j. ff. nil no. & s̃. de appel. nõ solũ. qđ tñ fallit, qñ fructus dilapidaret, vel alr̃ cẽt suspectus, vt in d. c. quoti. in prin. & in fi. & de sequest. pos. & fruc. c. fi. & vbicunq; in cã principali posset ꝓcedi ad seq̃stratione, fortius in cã ap. hoc poterit. Si aũt appellatio interponit̃ ante diffinitiuã sñiam, & tunc pendente appellationis articulo iudicis

ADDITIO.

a Vinc. God. Adde, quod sequestratio fieri potest etiam die feriata, Alexan. post Bar. & Bal. in l. minor. in prin. de euic. sequestrationis materiam vide per Ale. in l. si fideiussor. §. fi. qui satisd. cog.

Io iudicis officium conquiescit circa sequestrationem rei vel fructuum, super quibus non arguitur iudex, arg. c. vt debitus, de appel. Si vero procedatur in negotio appel. interiectæ ab executore, & tunc si res est mobilis, & ipsa sequestratur, si immobilis, & sequestrantur fructus restituendi illi, qui obtinuerit in causa, vt l. ab executore, C. quorum app. & hoc casu sequestratio est præcepti, nec fit differentia an possessor sit suspectus vel non, vt ibi, secundum Io. Mo. & Io. And. de qua materia vide per Cyn. & Bal. in d. l. j. & per Doct. in d. c. 2. s. de sequest. pos. & ibi ex glo. colliguntur 10. casus, in quibus sequestratio est permissa, & 12. casus est in clemen. 1. eod. tit. & 13. est, quando sequestratio fit de volūtate partium, vt in d. l. interesse puto. & s. est dictum. 14. est, quando debens cauere est impotens vel contumax in nō cauendo, vt l. 1. §. si frater. ff. de colla. bo. & patet s. 15. quando immineret scandalū, ne partes deuenirent ad arma, vt d. l. æquissimum. & est dictum s. & no. in c. j. & 2. s. de purga. cano. Et tene menti duas regulas in materia sequestrationis. Et primo in omnibus casibus, in quib. esset permissa sequestratio, si tamen a princip. præstetur idonea cautio cum fideiussore, vel pignore, non autem iuratoria cautio, tunc sequestratio impedietur, & si esset facta, reuocabitur, vt l. senatus. ff. de offi. præsi. p appellantem. secundum Imo. & domi. Anto. in d. c. 2. Secunda regula est, quod in omnibus casibus, in quibus est prohibita sequestratio, tamen descriptio est permissa, vnde poterit actor implorare officium iudicis, vt describantur fructus tempore recollectionis, vel post. & idem de alijs rebus mobilibus, vt in l. Imperatores. ff. de appel. & ibi per Barto. & vide etiam de his per Archidia. in capit. quia res, 11. quæstione j.

R E G. XLIX.

In pœnis benignior est interpretatio facienda.

S V M M A R I V M.

1 *Interpretatio est facienda in partem benigniorem in pœnalibus.*
2 *Sententia debet referri, & intelligi secundum acta.*
3 *Pœna si sit imposita super aliquo facto, & non dicatur, ipso iure, intelligitur per sententiam.*
4 *Suspensus si quis sit per triennium a beneficijs, & ante triennium nouam suspensionis pœnam incurrat, fiet concursus temporum.*
5 *Damnatus ad manum amputandam, si habet manum aridam, an sit amputanda.*
6 *Pœna si sit ipso iure imposita, an eam incurrat, qui aliquid fecit vel cogitauit, tamen non perfecit, cum per ipsum non steterit.*

1 IN pœni. † Nota, quòd in materia pœnali fit interpretatio in benigniorē partē, cum pœnæ sint potius emolliendæ, vt l. pen. ff. de pœnis. de quo in regula, odia. & in regula, in obscuris. s. eod. In glo. 1. ibi est arg. quod per Ioan. Mo. hic dicentem hoc procedere, nisi ex actis apparere possit causa cessationis,
2 cum ipsa sit attendenda, nec dicetur tunc dubium, † cum sententia debeat referri & intelligi secundum acta, vt l. 4. C. de senten. quæ sine cer. quanti, & l. milites. §. missionum. ff. de re mili. vt refert Ioan. Andr. qui hoc etiam tenet in d. cap. super eo. quod tenuit glo. in cap. si confirmationem. de elec. eod. lib. vbi de hoc. ad hoc glo. in l. si quis ad exhi. ff. de excep. rei iudic. In ead. glo. ibi, ad similia quæ non sunt de mente, nec habent eundem effectum, alias aliud esset, vt patet ex no. s. de elect. si postquam, eod. lib. vnde & argumentum a minori in deli. quæ tendunt ad eundem effectum, bene procedit, & est necessariū. C. de episco. & cler. l. si quis non dicam rapere. canonizata 36. quæstio, 3. Sed in alijs licet possit esse probabile, tamen nō est necessarium, vt l. non omnis. §. a barbaris. ff. de re mili. & ff. ad Trebel. l. qui filium. §. Sabinus. ad hoc facit c. statutum. de electio. eod. lib. secundum Ioan. Andr. & vide ibi no. in c. j. de tem
3 po. eod. lib. † In ead. glos. ibi, intelligimus, per sententiam nō ipso iure. no. singulariter ex glo. quod vbi super aliquo facto reperitur imposita pœna, & non apparet, seu non exprimit ipso iure, vel per sentētiam, in dubio semper intelligitur quod per sententiam. & idem voluit Bal. in l. 2. in fi. ff. de legibus. fallit, nisi sint ibi dictiones, mox, vel confestim, & similes, vt hic in glo. & per glo. no. in versic. ipso facto. in cle. ne in agro. de sta. mona. vide nota. dicta in cap. quam sit. in fi. s. de elec. eod. lib.
4 super glo. fina. † In glo. fina. in fi. facit hæc regula ad q. de suspenso per triennium a beneficijs, & ante triennium nouam pœnam suspensionis incurrat, quod fiat cōcursus temporum. de quo per Ioan. Andr. in cap. cum in cunctis. in vers. triennia, de elec. & per glos. in cap. fina. de magistris. & hic per Bald. dicentem hoc procedere, si tempus habet determinatum principium & finem, secus si determinandum per iudicem, argu.
5 ff. de pœnis. l. aut damnum, §. quisquis. † Secundo inducitur hæc
a regula ad q. dominicalem vltimam de [a] damnato ad manum, qui habet alteram aridam, & ipsa sit amputanda, vt ibi soluitur argum. huius regulæ, de quo per Bal. in authen. sed nouo iure. C. de ser. fugi. Et no. in regula, nemo potest. s. eod. & ibi vide di
6 cta. † Tertio inducitur hæc regula ad q. qua quæritur, an pœna, quæ ipso iure pro delicto infligitur, incurrat is qui cogitauit, & aliquid egit, sed non perficit, & per ipsum non stetit. circa quam q. Ioan. Andr. tenet quod non incurrat, siue delicta sint leuia, siue atrocia, siue atrociora, siue atrocissima, per cap. perpetuæ. de elec. eod. lib. & per cap. sicut dignum. §. illi. de homi. & per cap. 1. de cle. pugnantibus in duello. & quod no. de pœn. distinc. j. periculose. ad hoc l. j. ff. quod quisque iuris. & in l. solet. ff. de infa. & in cap. j. de his quę vi metusue causa fiunt. eod. lib. quod verum est, nisi in casibus in quibus in iure aliter esset expressum, secundum Pet. qui tamen dicit, quod peccat talis, de quo quæritur, & puniri poterit pœna arbitraria maiori vel minori habita consideratione, an per eum steterit vel non, vt in d. cap. perpetuæ, in fi. & ff. de extraordina. cri. l. j. canonizata de pœn. dist. j. sollicitatores. & hæc vera, nisi in casibus in iure expressis, secundum Ioan. And. vt plenius de his hic per eum. & vide no. in d. cap. perpetuę. & per Bald. in d. l. si quis non dicam rapere. & per Barto. in l. j. §. diuus. ff. de sicarijs. & ibi ponunt, quid sit in statutis, an requiratur, quod fuerit delictū consummatum, & tenent quod sic, vt ibi per eos. Et limita primò secundum Bal. in d. l. si quis. determinationem Ioan. And. procedere hic, nisi lex vel constitutio puniret etiam accinctum, quo casu incurreret quis pœnam, licet delictum non fuisset cōsummatum, vt in l. j. §. bestias. ff. de postu. & vide per Docto. in c. 2. s. de iudic. eod. lib. & ibi dicta. Secundo limita determinationem ipsius Ioan. Andr. procedere quo ad pœnam imponēdam in foro iudiciali, sed quantum ad eum paria sunt delictū committendum, licet propter impotentiam facti delictum nō sit secutum, vt in cap. sicut. de pœn. dist. j. quia Deus respicit ad cor non ad manum, vt in cap. si quid inuenisti. 14. q. 5. Intellige tamen, quod quo ad Deum sufficiat voluntas deliberata ad malum, scilicet quo ad culpam & salutem animæ, seu eius meritum, sed quo ad quantitatem supplicij & pœnitentiæ imponēdæ in foro pœnitentiali, vel etiam ipsi animæ secus est, vt est tex. singu. in d. cap. sicut dignum. §. illi. vbi dicitur, quod etiam quo ad voluntatem ad malum deliberatam non habetur pro
b delicto [b] consummato, quia non debet imponi tanta pœna sicut si delictum fuisset actualiter secutum, imo minus peccatū dicitur cōmittere, & minor pœna imponitur, vt ibi est tex. no. de quo etiam per glo. in d. c. si cui.

ADDITIONES.

a De damnato ad manum, qui habet alteram aridam. Adde Pau. de Cast. & Do. in auth. sed nouo iure, in 2. col. C. de seruis fugi. & per Bart. in l. hos accusare, in §. omnibus. ff. de accu. nu. 10.

b Vin. God. Nota, quòd delictum aggrauatur ex circunstantijs, Soz. consi. 158. præsens. ver. postremo de lictum. cum seq. lib. 2.

R E G. L.

Actus legitimi conditionem non recipiunt, neque diem.

S V M M A R I V M.

1 *Actus seu effectus potentiarum delati, vel approbati a iure non recipiunt diem vel conditionem.*
2 *Hæreditas non potest dari ad certum tempus.*
3 *Matrimonium carnale non potest contrahi ad tempus, sed bene sub conditione.*

1 ACtus legitimi. † Nota regulam, & intellige a die, vel conditione actus, seu effectus potentiarum delati, vel approbati a iure non recipiunt diem vel conditionem, imo scilicet contra substantiam vel rationem ipsorum actuū, a ff.
a dictæ adiectiones tales actus inficiunt, vt in regula, actus. [a] ff. eod. titu. & in c. fin. s. de condi. appo. & ita intelligi potest hæc regula secundum Ioan. Mo. posset etiam alio modo intelligi,
2 vt j. in glos. j. ibi, hæreditatis aditio. † nec etiam potest hæreditas ad certum tempus dari, licèt possit dari ad tempus incertum, vel sub conditione, vt ff. de hæredit. institu. l. qui filio. & l. sub conditione. & l. si quis instituatur. de quo hic per Dy. &

ADDITIO.

a Vinc. God. Adde, quod actus sic debet interpretari, ut eius ualiditas semper in tuto sit. Soz. Iun. consi. 1. nu. 19. & per totum. lib. 3.

Dy.& Io.And. In ea. glo.ibi, prælatura ecclesiæ &c.dic, ꝙ matrimonium spirituale non a potest contrahi ad tps certum, vt 65.dist.præcepta.s̄.de transla.præla.c.quanto. secundum Ioan. And.fallit, nisi de mandato Papæ, vt per glo.in c.veniens. & in c.pastoralis.hic alleg.& in c.cum de beneficio.s̄.de preb. eod. lib.& vide in cle.j.de sup.negli. præla. & in c. cum de bn̄ficio.
3 s̄.de præb.eo.lib.& ibi per Io.And.†In ea.gl.ibi, de spon.c.1. in fi.& sic licèt matrimonium carnale possit sub conditione ɔ̄hi, b tn̄ non potest ɔ̄hi ad tps.An autem Papa b dispensatiue concedere possit, vt matrimonium contrahatur duraturum solum, quousque filius masculus ex matrimonio haberetur. hic ꝑ Io. And.disputando dicit, ꝙ si per hoc Papa, de cuius potētia quęritur, quæstionem soluat, consulendum tn̄ est sibi ꝙ abstineat. Sed si dispenset, tunc multi tenent, ꝙ dispensatio valeat, cum ex cā dispensare possit contra euāgelium, licet ipsa euangelia destruere non possit, vt 25.q.1.sunt quidam. potest ēt Papa contra diuinum præceptum permittere, ꝙ sit licitum, q̄nque aliqd recipere vltra sortē, quod est vsura. 14. q. 4. plerique, vt in c.1.& c.salubriter, de vsuris. secundum Io.An. & no. in regula pactū. s̄.eo.lib. Et ipsius Papæ potentia, in quibus possit vel non possit dispensare, vide in Specu.in titu.de actio.§.nunc ostendendum.ver.89.vide in §.nunc breuiter. In ea.glo. ibi, significasti, & potest ēt hæc conditio, si satisfdetur, apponi in collatione ecclesiæ, vt refert Io.Andr. hic. de quo 8.q.3.in summa, vt hic per Ioan.Andr.& Bal. qui tamen in hoc tenet contrarium dicens, ꝙ rector ecclesiæ vel hospitalis dādus est semper ex inquisitione, & ideo non satisdat; sed cauet secundum eum.& circa hoc vide no. in cle. quia contingit. de reli. do. & in l. orphanotrophos.C.de epi.& cle.& in d.c.significasti. In ista glo.ibi, & alii qui non. & ad istos casus restringenda est regula secundū Dy. & sic generalis regula manet in cōtrarium. vel intelligitur de die, vel conditione contra substantiam, vt dictum fuit in tex. secundum Ioan.Andr.

ADDITIONES.

a Non potest contrahi ad tempus. Adde gl.in c.solet.22.q.2.
b Papa dispensatiue. Adde Pe.de Anch.in rep.c.primi.de consti.Doc.in c.cum olim.de cle.coniug.Car.& Io.de Imo.in cle.1.de consang.& affi. Abb. in ca. rursus.qui cle.uel uo.Do.de sancto Gemi.in c.de illo.32.dist. Vin.God. Nota, ꝙ Papa legem ciuilem uel dispositionem testatoris prohibentem etiam causatiue contrahere matrimonium cum certa persona, tollere potest.Ruy.consi.189.nu.14.lib.2.

REG. LI.

Semel Deo dicatum, non est ad humanos vsus amplius transferendum &c.

SVMMARIVM.

1 *Sacrum non potest reduci ad prophanum.*
2 *Ecclesia consecrata, an possit autoritate episcopi aliquo casu destrui, ita quod nullibi sit.*
3 *Ecclesia si ædificetur in alieno solo, an solum cedat ecclesiæ vel econtra.*
4 *Vestes ecclesiæ non debent ad ornatum prophanum concedi.*

1 Semel. †No.quod sacrum ad prophanum reduci non potest, quod verum est possibilitate iuris, cum possibilitate summi pontificis id fieri possit, vt ff.de verb.obl.l.continuus.§.pe.tenet Dy. qui tamen dicit, quod id quod permittit̄ potestati solius Papę reputatur impossibile de iure, vt ff.de leg.j.l.apud Iul.§.fi.quod placet Ioan.And.cum alias si ɔ̄rium diceret, nihil esset impossibile de iure positiuo, cum Papa sit s̄.ius positiuum, vt in c.pro-
2 posuit.s̄.de conces.præben.& potest illud taliter reuocare, qđ hr̄ pro infecto, vt per gl.no.in cle.1.de immuni.eccle.† An autē ecclesia autoritate episcopi consecrata possit ex aliqua causa destrui, ita ꝙ nullatenus sit nec ibi vel alibi.tex.in c.quę semel. 19.q.3.& 16.q̄o.7.in c. si quis vult.& ibi glo.facit quod non.facit etiam quod dicit hic Ioan. Andr. scilicet, quod ipse princeps hoc potest,& sic non inferior. Sed in contrarium facit c.& hęc diximus.16.quæstio.7.& ibi per glo.& Archid.& Ioan.And.vide per Archid.in c.omnes basilicæ.de consecra.distin. 1.& per Innoc.in c.2.s̄.de noui oper.nunc.vbi de his.& vide per glo.in
3 cap.in ecclesiastico.13.quæstio.2.†In glo.1.ibi, idem in qualibet re inanimata.no.glo.etiam facit ad id, quod not.glos. singu. 12. quæstio. 2. apostolicos. volens quod licèt alias ædificium factū in alieno solo cedat ipsi solo, vt Institu.de rerum diui.§.cum suo.& in l.domum.C.de rei vendi.tamen si fieret ecclesia, vel aliud ædificium, de rebus ecclesiæ in rebus alterius, tunc solum cedit ædificio,& idem voluit Specu.in titu.de emptio. & vendi.§.tertio loco.el 1.versicu. quid si clericus. de quo ibi per Ioan.Andr. in addi. & Bal.in l.in tantum. ff. de rerum diui.vbi
4 idem voluit.†In ead.glo.in fi.vide etiam de consecra.distinc.1. ad nuptiarum. vbi dr̄, quod vestes ecclesiæ non debent ad ornatum nuptiarum, vel ad alium vsum mundanū concedi, quia videntur pollui, & postea fieri indigna ad cultum religionis. vnde ex hoc dicebat glo.ibi, quod de vestibus alicuius mulieris non debet fieri casula, seu aliud vestimentum ecclesiasticū, quod no. licèt multi seruent contrarium & male. & facit hæc regula ad q.disputatam per Ioan. Andr. qua quæritur, an Papa dispensare possit ex causa cum monacho, vt matrimonium cōtrahat.circa quam q.Ioan. And. referendo Thomam de Aquino dicit, quod in voto continentiæ tria sunt consideranda.primo materia, vt est continentia. secundo ipsius perpetuitas, ad quam se astrinxit.tertio ipsius solennitas, & si continentia nō est essentialiter annexa ei, ad quod votum solennizatur, vt est ordini sacro, cui non est annexum votum continentiæ essentialiter, sed ex statuto ecclesiæ, & tunc poterit per ecclesiā dispensari,& sic poterit dispensare, vt constitutus in sacris contrahat, secundum ipsum Thomam, de quo per Ioan.And. in c. placet.s̄.de conuer.coniu.nam tantum ex constitutione ecclesiæ sacri ordines impediunt matrimonium, non autem de iure diuino, vt per glo.in c.cum olim.2.de cleri.coniu.& patet in c.Nicena.32.distin.ideo poterit Papa dispensare,& idem tenet glo.in c. quę ad perpetuam.25. q̄o. 1. Sed si continentia & eius debitum essentialiter annexum sit ei, ad quod uotum solennizatur, vt est professio religionis, & tūc ecclesia non dispensat, & si non poterit Papa dispensare cum monacho, vt contrahat matrimonium, cum castitas annexa sit regulæ monachali, & de substantia religionis sit continentia, quod voluit tex. in ca. cum ad monasterium. in fi. s̄. de sta. mona. Et ita determinat Thomas, vbi s̄.idem tenuit glo.in d.cap.cum ad monasterium. & in c.1.s̄.de voto.& in c.sunt quidam.25.q̄o.1. quod verum est secundum Ioan.And. hic, nisi votum continentiæ solenne esset impedimentum maioris boni, cum tunc Papa possit dispēsare, ut esset, si per matrimonium alicuius etiam solenniter vouentis etiam monachi posset pax patriæ procurari, vel patriā infidelem ad fidem conuerti, vel aliud simile, vt plenius de his hic per eum.Ioan.Andr.& idem tenuit post Innoc.in d.c. cum ad monasterium.in fi.idem etiam tenet Host.in d.c.1.& ita cōmuniter sequuntur Canonistę in d. c.cū ad monasterium.sine tn̄ maxima cā dispensatio non valeret s̄m Ioā.And.ibi ponentem, quid si fuit dispensatum non subsistente maxima causa, an tunc filij sint legitimi de quo ibi per eum. Et ad ca. cum ad monasterium. in fine, Ioan. Andr.hic respondet per cap.fina. s̄.de rescrip.eod.lib.

REG. LII.

Non præstat impedimentum, quod de iure non sortitur effectum.

SVMMARIVM.

1 *Actus inualidus non præstat impedimentum.*
2 *Literæ contentiosæ secundæ non facientes mentionem de primis, an & quādo valeant vel non.*
3 *Matrimonium solutum propter consanguinitatem, vel quia mulier non cognita profitetur religionem, an rumpat sponsalia de futuro.*

1 Non præstat. †Nota, ꝙ actus inualidus non præstat impedimentum. quod verum est, nisi sit tale impedimētum, ad quod sufficiat tacita voluntas, etiam ex actu inualido resultans, quia & tunc quo ad hoc sortitur effectum, vt patet in manumissione inualida, ex qua perditur possessio propter intentionem manumittentis, vt ff.de do.l. pro donato. & in legato, ꝙ non debetur primo legatario, si secūdo, licet non capaci aio adimendi sit relictum, vt l.plane.de leg.j.& ff.de adimē.leg.l.3. §.fi.secundum Dyn.& Ioan.And.In glo.j.ibi, in stipulatione, q non tenet. In ead. glos.ibi, circa matrimonium. vide per Ioan.
2 And.in c.j.in fi.s̄.de voto.in sexto.†In ead.glo.ibi, in literis Papæ.imo vult gl.in c.ex tenore.hic alleg. quod in literis contentiosis valeant secundæ non facientes mentionem de primis, non solum si primæ sunt ipso iure nullæ, sed etiam si sunt elidibiles per exceptionem,& ita videntur sequi Doc.in c.ex parte.de rescrip.per illum tex. & hoc idem vr̄ procedere in literis beneficialibus, vt no.gl.4.in c.cum nostris.s̄.de conces. prębē. & in c.suggestum.de iure patr.& c.in nostra.s̄.de rescr. de quo ibi per Ioan.Andr.in d.c.cum nostris.& per Doc. in c.ex tenore. & facit glo.in cap.cum plures.in fi.ff.de offic.deleg.eo. lib.
3 †Extra gl.Io.And.inducit hanc regulā ad q. disputatam ꝑ eum Philip. Franch. super vj. Decretal. Nn 2 Paduæ,

Paduæ, qua quæritur, an matrimonium ſolutum propter con-
ſanguinitatē, vel quia mulier non cognita religionē profiteť,
rumpat ſponſalia de futuro prius a viro ꝯcta, circa quā q. Ioan.
And. ſoluendo dicit, ꝙ priora ſponſalia de futuro non rumpū-
tur ꝑ mr̄imonium ſolutum ꝑꝑ conſanguinitatē. quod tenuit
Io. And. in c. ſicut. de ſponſa, per c. cū in apoſtolica. eod. tit. tale
enim mr̄imonium nullum eſt, & mr̄imonium non fuiſſe pro-
nunciari debuit, in Auth. de nuptijs. §. ſi vero ad hoc. ff. de do.
inter virū & vxo. cū hic ſtatus. §. pe. & ff. de ꝯdi. & demō. l. hæc
ꝯditio. & l. ſi filius. ff. de li. & poſth. & hoc vr̄ expreſſum in c. 1.
de ſpon. eo. lib. ſm̄ Io. And. & ſic ſponſus tenebiť redire ad illā,
cum qua primo ꝯxit. Sed ſponſalia de futuro bn̄ rumpunť per
mr̄imonium ꝑ verba de pn̄ti ꝯctū, nec recōualeſcunt, licet mu
lier non cognita religionē ingrediať, & ſic tale mr̄imoniū diſ-
ſoluať, nam & ſi ipſa naturalr̄ moriať, ipſa ſponſalia de futuro
non reconualeſcunt, quia primū vinculū ſponſaliorum eſt ex
tinctū, vn̄ amplius non reconualeſcit, vt ſ. de renun. ex tranſ.
miſſa. & ita determinat hoc Io. And. in c. quidam. de ꝯuer. ꝯiug.
& quod no. in d. c. ſicut. & in d. c. 1. vbi de hoc. & vide circa hoc
no. in cap. 1. de cler. coniug. & eod. titu. c. 1. in 6. & in cle. gratię,
de reſcrip. & determinationē Io. And. hic ſequitur, d. Pe. de Pe-
ruſio, & d. Ant. de But. in d. c. ſicut. vbi plene de his.

R E G. LIII.

Cui licet quod eſt plus, licet vtique quod eſt minus.

S V M M A R I V M.

1 *Argumentum de licitis & permiſſis a maiori valet.*
2 *Cui licet maius, licet & minus. fallit vt hic.*
3 *Statutum epiſcopi excommunicans ludentes ad azardum, ſi epiſcopus vel Metropolitanus ludant cum Titio, an ſint excommunicati. & nu. 4.*

1 CVi licet. † No. licitum eſſe in licitis & permiſ-
ſis arguere a maiori. de quo plene per
Bal. in l. conuenticulam. C. de epi. & clericis. In gl. 1.
ibi, cum qua re. & eodē modo rn̄detur ad l. in cau-
ſæ. ff. de procu. vbi licet procuratorē in totū reuocare, non in
parte, ſm̄ Dyn. & Io. And. de quo per ipſum in c. quāuis, in ver.
2 reuocari, ſ. de procu. eo. lib. ſm̄ Lap. hic. † In ead. glo. ibi, vel ob
aliam cauſam, tunc enim regula locum non habet, vt in dictis
iuribus. & eodem modo reſponderi poteſt ad illud quod diciť
de præſide, qui habet ius gladij, quod eſt maius, vt ff. de offic.
præſi. l. illicitas. §. qui vniuerſas. & tn̄ non poteſt deportare qd̄
eſt minus, vt ff. de leg. 3. l. 1. §. his quibus. nam vt dicit Dyn. illud
eſt, quia ipſe præſes non habebat inſulam ſibi ſubiectam, alias
aliud eēt, vt ff. de inter. & releg. l. relegatorum. circa prin. tunc
tamen eſſet quædam relegatio, non deportatio propriè, ſecun
dum Bal. hic, qui ēt dicit, ꝙ hęc regula locum non habet, quan
do diſcretæ ſunt poteſtates ſm̄ ſuperius & inferius, & ſm̄ plus
& minus, vt no. ff. de iuriſ. om. iud. l. ſi idem. vel ſm̄ qn̄, vt ff. de
verb. ob. l. ſtipulatio iſta. §. inter cætera. & ff. ad Treb. l. ſed ſi an
te. vel ſm̄ aliud ad aliud, ſeu quando obligatio ꝯcta eſt ad ali-
quid in ſua qualitate determinatum, vt no. in l. cum quid. ff. ſi
cer. pe. ſm̄ Bal. hic. † In ea. glo. in fi. & facit hæc regula ad q. qua
3 a quæritur. Si ſtatutum epiſcopi excōicet ludentes [a] ad azardū,
& epiſcopus ipſe ſtatuens, vel metropolitanus ludant cum Ti-
tio, an ſint excommunicati. in qua q. ipſe Io. And. videtur con-
cludere prout tenuit Lap. ꝙ ipſe archiepiſcopus non ligetur,
cum ſit ordinarius prouinciæ, quia ſtatutum ligat ſubditos tan
tum, vt in c. a nobis. j. de ſenten. excom. ergo maiorem vel ſe
non ligat, cum non ſit ſubditus, nec etiam ipſe epiſcopus liga-
tur, cum nemo poſſit ſibi imperare, vt l. pen. ff. de arbi. & debet
eſſe differētia inter iudicantem & iudicatum, vt 4. q. 4. nullus.
& quia par non poteſt ligare parem, nec ergo ſeipſum, vt in c.
innotuit. ſ. de elec. Et hanc partem tenuit Hoſtien. in ſumma,
de ſenten. excom. §. quis valeat excommunicari, poſt prin. tale
enim ſtatutum dependet a poteſtate epiſcopi, & ipſum tollere
poteſt in totum vel in parte, fortius poteſt ſine pęna contrafa
cere, ſecundum ipſum Ioan. And. vt plenius de his hic per eū.
& idem tenuit Ioan. Andr. in c. 2. ſ. de conſti. & Bal. in authen.
quibuſcunque. C. de ſacroſan. eccle. & in l. ſi cum ipſe. C. de cō-
trahen. emp. & in l. digna vox. C. de ll. & in l. j. ſ. de lati. lib. tol.
§. 1. licet Archi. in d. c. 2. ſ. de conſti. eod. lib. aliud tenuerit. Et idē
Cyn. in d. auth. quibuſcunque. & non bn̄, quod procedit, ēt ſi
tale ſtatutum eſſet confirmatum a Papa autoritate iuris com-
munis, ſecus aūt ſi diceret, auth. noſtra, cum tūc Papa faceret il
lud ſtatutum, & ligaret, ad hoc quod no. in c. cum aliquibus. ſ.
de reſcr. & in c. ſi apoſtolicæ. de præben. eo. lib. ſecundum Bal.
Nec ob. ſi dicatur, ꝙ quis poteſt gerere vicē duorum, vt no. in
regula, qui tacet. eod. tit. quia illud non procedit in caſu prædi-
cto, cum impoſſibile ſit ſtatutum fieri per dignitatem inſepara
biliter a perſona, ſecundum Ioan. Andr. Et pro hac parte facit,
quia ſtatutum epiſcopi dr̄ eſſe ſententia, vt in d. ca. 2. ſed ſi epi-
ſcopus excommunicaret aliquem cum ſuis participib. uel cū
omnibus dantibus auxilium, tunc ipſe epiſcopus participans
vel præſtans auxilium non ligatur tali ſententia, vt tenet Ioā.
And. & etiam Archi. in c. ſtatuimus. circa fi. ſ. de ſent. excō. eod.
lib. ergo & eodem modo non ligatur illo ſtatuto. poſſet tamē
procedere opi. Arch. in d. c. 2. dum loquitur de archiepiſcopo.
ſcilicet in alio archiepiſcopo, cui nō ſubeſſet ep̄s ſtatuens, qa
tunc poſſet puniri per ep̄m, in cuius diœceſi deliquit, in c. duo
4 ſunt. 97. diſ. † quia ratione [b] delicti ſortiatur forum, & fiat quo-
b dammodo ſubditus, vt in c. fi. ſ. de foro compe. & in c. j. ſ. de ra
pto. & quia epiſcopus, qui ſic ſtatuit, reſpectu ſuæ iuriſdictio-
nis dicatur maior quocunq; alio pręlato extraneo, vt in l. apud
eum. ff. de ma. vin. Sed an ipſe Titius ludens cum ipſo ligabiť
tali ſtatuto? & dicit quod ſic. ad hoc l. pe. ff. ne quis eum qui in
ius vo. vi eximat. ſecundum Io. An. dicentem hoc procedere,
niſi ipſe epiſcopus tolleret vel diſpenſaret contra ſuum ſtatu-
tum quo ad ludentem cum ipſo, poteſt enim epiſcopus cōtra
ſuam conſtitutionem diſpenſare. & hæc regula eſt communis
opi. licet Archi. aliud tenuerit, & male, in c. licet canon. de ele.
eo. lib. & ibi de hoc per Doc. determinatur. tamen hic per Ioā.
And. ꝙ licèt epiſcopus & archiepiſcopus nō ſint ligati ex ſen-
tentia ſtatuti, tamen bene ſunt ligati ex participatione in cri-
mine ex ſententia iuris, vt no. per Innoc. & Hoſt. in c. nuper. &
c. ꝙ in dubijs. ſ. de ſent. excom. quod procedit ſecundum Ioan.
And. ſi ludus ſit reiteratus, & ſic cum excommunicato luſerit,
per no. in d. c. nuper. & c. ſi concubinæ. eo. titu. & in clemen. 1.
de conſanguini. & affini. de quo per ipſum Ioā. And. in c. con-
tingit. el 1. de ſen. excommuni.

ADDITIONES.

a Ludentes ad azardum. Adde, an iſte ludus ſit permiſſus. adde Baptiſtā de Cac-
cialupis, & Conſtan. in ſuis tractatibus de ludo.
Vinc. God. Ludus azardi an ſit illicitus, & prohibitus, Alex. conſi. 77. circa pri-
mum, de quo quæritur. col. fi. ver. quo ad 3. lib. 5. & Cæpol. caut. 55. ſi aliquis,
ubi ponit caut. & ludus, quid ſit, uide Mar. Soz. conſi. 16. Inn. circa. ver. eſt n.
lib. 1. & ludus eſt crimen, quia ludens præſumitur dilapidare bona ſua, Dec.
conſi. 163. col. 7. lib. 1.

b Ratione delicti ſortiatur forum. Adde Docto. in cap. cum ſit generale. de fo-
ro competenti.
Vin. God. Forum quis & ex quibus cauſis ſortiatur, & ex quibus non, uide re-
miſſiue per Fely. in Rub. de fo. compe. in prin.

R E G. LIIII.

Qui prior eſt tempore, potior eſt in iure.

S V M M A R I V M.

1 *Prioritas temporis inducit prioritatem iuris.*
2 *Creditores qualiter & quando præferuntur vnus alteri ex priuilegio prio-ritatis. diſtingue vt hic.*
3 *Seminans porros in parochia ſancti Andreæ, quos ibidem natos plantauit in parochia ſancti Ioannis, cui eccleſiæ debeat decimam.*

1 QVi prior. † No. ꝙ prioritas temporis potiorita-
tem iuris inducit, concordan. ſunt in
gl. In gl. vnica ibi, prius ordinatus. ad hoc quod no.
de maio. & obe. c. j. & fi. de albo ſcrib. l. 1. 2. & 3. & C.
de cōſulibus. l. 1. lib. 12. In ea. gl. ibi, de præb. eum cui. quod verū
eſt, qn̄ in pari forma fuit impetratum de nouo, ſ. de cōceſ. prę-
ben. ſoli. In ea. gl. ibi, qui tibi. quod verū eſt, niſi prius ſe conſti-
tuerit precario nomine poſſidere, vt no. in Spe. de emp. & vē.
2 car. 2. & ibi per Io. And. in addi. † In ead. glo. in fi. et hic per Dyn.
qui plenius proſequitur diſtinguendo, ꝙ aut oēs creditores ꝑ-
tendunt priuilegium reale, aut omnes perſonale, aut quidam
reale, aut quidam perſonale, aut alij nullum, aut omnes nul-
lum. quæ membra etiam ſubdiſtinguendo proſequitur dicens
inter alia, ꝙ ſi ſunt creditores, quibus res ſunt obligatæ, et tūc
ſi non appareat prioritas, et eorum eſt par cā, et ſimul vtrique
facta eſt obligatio, et vterque admittitur pro dimidia: aut ſepa-
ratim, nec apparet cui primo, et tūc potior erit cā poſſeſſoris,
vt ff. de pigno. l. ſi fundum. §. ſi duo. Si verò appareat de priori-
tate, ille erit potior iure, qui prior eſt tempore. et ita exempli-
ficari pōt hęc rl̄a, ad hoc l. potior. ff. qui potiores. & l. creditor.
Et procedunt prædicta regulariter. fallit tamen prædicta regu-
la in 8. caſibus, in quibus poſterior in tp̄e præfert, & primo in
mutuante in refectionem alicuius rei, in Auth. de ęquali. do-
tis. §. hi omnes. col. 8. ff. qui potio. in pigno. l. interdum. Secūdo
in negante ſe poſſidere, qui poſtea conuictus prætendit hypo-
thecā, vt in auth. item poſſeſſor. C. qui potiores. Tertio in eo,
de cuius pecu. res emitur, & ſibi obligatur expreſſe, vt C. eo. ti.
l. licet. Quarto in muliere, quæ præfertur hn̄tibus tacitam, vt
C. eo.

C. eo. ti. l. assiduis. Quinto in illa, de cuius pecu. militia emitur. C. de pign. l. fi. & auth. quod obtinet. Sexto in habente hypothecam ex instrumento priuato manu trium testium signato, si agat aduersus eum, qui non haberet simile instrm, vel publicum, C. qui potio. in pig. l. scripturas. Septimo in fisco agente ex cã principali, C. in quibus ca. pignus. l. satis. Octauo in agente funerali, vt ff. de reli. l. si quis. §. si colonus. & in l. in pęnã. & ibi no. Nono si hñs pignus ptorium habeat similem cãm cum posteriore, cum tunc nõ prior pferat, sed ambo ɔcurrant, vt ff. qui potio. l. is cui. §. prior. fm Dy. vt refert hic Io. And. circa quę
3 vide no. in d. l. interdũ. & in l. priuilegia. ff. de priui. cred. †Extra gl. Io. And. inducit hanc rlam ad q. dispu. per eum qua quęrit, si seminaui porros in parochia sancti Andreę, quos ibi natos plãtaui in parochia sancti Io. cui ecclesiæ de his debeant decimæ. & arguit hic Io. And. pro & ɔ, tandem concludit, q primę ecclesię, & sic ecclesię sancti Andreę debeant decimæ a dño porrinarum, & prioris fundi ad ęstimationẽ ipsarũ porrinarũ. pro consumptis enim bene debetur ęstimatio, 16. q. 7. quicunq;. & no. s. de transa. veniens. Secundo vero ecclesiæ sancti Io. debẽtur integrę decimæ a dño fundi secundi, in quo fuerunt plantatæ, non de semine productę. de quo non est dubiũ, cũ non solũ nutriant, sed ẽt nascant in ipsa parochia, vbi fuerunt secundo plantati, ad hoc quod no. de decimis. ex parte, el 2. & c. tua. el 2. & c. pastoralis. sed ẽt de ipsa substantia porrorum, qui in fructu sunt. ad hoc quod no. in c. cum non sit. de decimis. vbi Vin. hoc tenet. nam & si ipsę porrinę fuissent furtiuæ, tñ ipsa parochialis ecclesia, quæ in prædialib. prosequit, quod suũ est, exigeret decimam, & quod plus est, ẽt ab inuasore prędij, vt no. s. de decimis. ex transmissa. 16. q. 1. decimas, fm Io. And. vt hic plene p eum rñdentem oibus ar. ɔrijs. quod tñ limita fm Bal. hic, nisi in fraudem hoc fuisset factum, arg. l. filiæ meæ. ff. so. ma. & l. pe. ff. de vsufr. leg. ad hoc quod no. in c. in nostra, de sepul. & in l. huiusmodi. §. legatum. de leg. 1. Et aduertead vnum aliud, & secundo, s. de renun. eo. lib. dicit hic Io. And. in 5. col. arguendo inter alia, q & si tales porrinæ euulsæ fuissent de proprio fundo ecclesiæ sancti Andreę, & radicatæ essent in alio prædio, & coaluissent, nihilominus illa ecclesia pdidisset dñium, vt ff. de rei ven. l. 5. §. de arbore. qđ vr esse ɔ glo. 12. q. 2. apostolicos. Sed illa gl. non probat iure. præterea etsi vera esset, tñ non haberet locum in ɔrijs, quæ ponuntur in prędio euellendã fm Io. An. qđ est no. declaratio ad d. glo. quã sequitur Bal. in l. in tm. ff. de rerum diui. circa quæ vide quod no. per Doc. in c. pen. s. de pecu. leg. ex quibus patet, an semen cedat solo, in quo seminatur. de quo etiam vide tex. in l. qui scit. ff. de vsu. & vide dicta s. in regula, semel Deo.

R E G. LV.

Qui sentit onus, sentire debet & commodum, & econtra.

S V M M A R I V M.

1 *Qui sentit commodum, sentire debet & onus, & econtra.*
2 *Contrariorum eadem est disciplina.*
3 *Monasterium habet priuilegium, quod tempore interdicti abbas et conuentus possint admittere familiares suos ad diuina, an familiares recepti post priuilegium possint admitti.*

1 QVi sentit. †No. ibi, & econtra. secundum intellectum quem sequitur hic gl. quod qui sentit commodum, sentire debet & onus. Secũdo no. secundum alium intellectum, quod qui non sentit onus non debet sentire commodum. & iste intellectus est magis amicus literæ, inquantum affirmatio & negatio sunt
2 contraria, secundum Ioan. And.† Tertio nota, quod contrario
a rum a eadem est disciplina, seu doctrina, nam cognito vno, cognitio habetur alterius, vt 32. distin. hospitiolum. & l. j. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Sed an contrariorum sit eadem dispositio. conclude quod si de vno prędicatur, affirmando, & de reliquo negando, tunc non est eadem dispositio, imo in contrarijs est diuersa dispositio & contraria, vt d. l. 1. & d. c. hospitiolũ. ideo tunc dicitur. quod ad positionem unius contrariorum sequitur remotio alterius, vt ff. de verb. sign. l. hæc verba, ille. Sed vbi de quolibet ɔriorum proceditur affirmando, vel negando, tunc veri est non esse dispositionẽ ɔriorũ, vt Insti. de ɔh. empt. §. cum aũt. & l. 1. §. pro secundo. C. de cadu. tol. & facit quod no. in c. nemo. s. de simo. in vlti. gl. & ita determinat Dy. & Io. An.
3 In glo. vnica ibi, ob lucrum. vide quod no. ff. de neg. gest. in l. si
b pec. absentis. †Extra gl. Io. And. inducit hanc rlam ad q. disputatam b de familia monasterij priuilegiati, vt tpe interdicti abbas & ɔuentus possit familiares suos admittere ad diuina, q familiares post priuilegiũ recepti possint admitti, vt sic sentiant cõmodũ, ex quo sentiunt onus, vt hic p eũ arguentẽ pro & ɔ, tandẽ cõcludit id verũ esse, si noui familiares sint assumpti in locũ primorũ deficientiũ, vel recedẽtiũ post datã priuilegij. ad hoc l. minor aũt. §. nõ solũ. ff. de min. nã isti censent tũc illi ijdẽ, & quia tale priuilegiũ non est simplr personale, ex quo cõcessum est psonis vel monasterio, vel personis rõne loci, vt no. in c. requisisti. s. de test. & 12. q. 8. pontifices. Si vero adiuncti sunt primis ẽt manentib. & tunc si ex iusta cã, vt quia auctũ est collegiũ monachorũ, & facultates, ita q maior familia est necessaria, & idẽ, vt gaudeant priuilegio. ad hoc s. de ɔsti. c. cũ M. & de censi. q to. Si verò adiuncti sunt ex nuda voluntate, & tunc nõ gaudebunt priuilegio, ne censura ecclesiastica eneruet, vt no. in c. vt priuilegia. s. de priui. & in c. fi. s. ti. proxi. & hoc disputãdo tenuit Egid. vt refert Io. And. ita residẽs. & vide no. in cle. licet. s. de priui. eo. lib. & in regula, priuilegiũ. eo. li. & in d. c. fi. & ff. de condi. & demõ. l. filiæ. §. a Titia. & ff. de iudi. l. non alias. & ff. de libe. & post. l. placet. & d. c. quãto. & ibi uide si est facta promissio de alimẽrando aliquẽ & eius familiã, nã includit ẽt familia futuro tpe q sita. & vide ẽt p Io. And. in d. c. fi. vbi tenet, q si eps hẽt priuilegiũ, vt 4. clerici suis obsequijs insistẽtes percipiant ɔuentus bñficiorũ suorũ, q possit eps loco vnius deficientis alterum subrogare, arg. l. sicut. ff. qui. mo. vsusfru. amit.

ADDITIONES.

a Contrariorum eadem est disciplina. Adde tex. in l. cum quo ff. ad l. Falci. Cy. in l. unica. in §. pro secundo. in 7. oppo. C. de cadu. tol. & ibi per Barto. & Bal. Cardi. Zaba. in c. 1. de eo qui mittitur in poss.
Vin God. De hac materia, quòd contrariorum eadem sit disciplina, uide Soz. consi. 44. in præsenti consultatione uer. quare magis. lib. 2. Ias. in l. si ex plag. uer. 3. ratione. de uer. ob. late per Alex. Soz. & Ias. in Rub. de acqui pos.
b De familia monasterij priuilegiati tempore interdicti. Adde Abba. in ca. quod non nullis. in 1 col. de priui.
Vin. God. Familia in iure ponitur varijs modis, Cor. consi. 40. in hac. litera, p. lib. 2. & familiæ nomen etiam ad futuras extenditur, Ruyn. consi. 22. numero 13. lib. secundo.

R E G. LVI.

In re communi melior est conditio prohibentis.

S V M M A R I V M.

1 *Socius si vult domum communem locare, alter socius non vult, sed vult habitare in ea, portior est conditio prohibentis. & nu. 2.*
3 *Patroni sunt duo, vnus clericus, præsentant vnum postmodum, laicus præsentat alium, quis eorum debet præferri.*

1 IN re cõi. †Aduerte, q a ista regula procedit in reb. cõibus corporalib. vñ si vnus ex socijs vult domum cõem locare, alius prohibeat volens in ea habitare, potior est condõ prohibentis, ad no. in gl. ff. cõi diui. l. Sabinus. vel si vnus ex socijs velit colligere fructus, & alter phibeat, ne sine eo uel suo nutu faciat, ut no. in Spe. de decimis, in fi. & idem dicas in alijs exemplis, de quibus hic in gl. Item hæc regula locũ habet ẽt in incorporalibus, ut si ex duobus hæredibus vnus uelit facere pacem, & alter prohibeat, cum melior sit conditio prohibentis, ad hoc quod no. in l. 2. ff. de li. & eorum lib. uel si ex duobus procuratoribus alter confiteat, & alter neget, cũ negantis sit melior conditio, ex l. consilio. l. fin. ff. de crimine stel. hic enim insolidũ essent constituti, quia tunc melior esset conditio occupantis, ut in c. si duo, de procu. eo. lib. Item habet locũ hæc regula in officijs, nam si duo sint dñi cuiusdam castri, & unus uelit imponere pęnam arbitrariam, alter pęnã legitimam, tunc melior erit ɔditio prohibentis imponi arbitrariam, fm Bal. qui tñ dicit, q tũc nullius snia ualebit, sed ad superiorẽ recurret, q potius pęnã arbitrariã infirmabit, cũ sit extraordinaria, fm eũ. In gl. 1. ibi
2 si ędes. & sic loquit ff. pro socio. l. cũ duobus. §. idem Mella. †In ea. glo. ibi, in reficiendo. intellige, si uelit facere iure cõi in his casibus, in quibus licet facere uel reficere, cum tũc liceat, alias si iure seruitutis, et non liceret, ut in l. parentẽ. ff. de serui. urba. pdi. fm Io. And. ad hoc qđ no. in d. l. ędes. et per glo. in d. l. cum duob. §. idem rñdit. In ea. gl. ibi, sancimus. §. ne aũt. uide ibi per
3 gl. et Doc. †Extra gl. Io. Andr. inducit hanc rlam ad q. disputatã per dñm Gug. Vercel. qua quæritur, si clericus et laicus patroni unius ecclesię uacantis pñtant unum, postmodum ipse laicus pñtat aliũ, quis sit præferendus et instituendus. in qua q. ipse tenet pręferendum primum concorditer pñtatũ, ex quo duplex ius hẽat, et scđs unũ tm. qđ procedit fm Io. An. siue clericus, de quo qrit, pñtet ut clericus, siue ut laicus, q a primus pñtatus habuit duas uoces, scđs uerò unã solã et non liberã, uel integrã. et procedant pdicta, ẽt si cũ illo clerico sint plures patroni laici, imo et si plures sint pñoni laici tm sine clerico, et cõcorditer pñtent unũ. et aliquid ẽt maior pars postea uariauerit accumulando alium, institui debebit primus pñtatus, cum habeat

habeat plures voces, nec eſt verum, quod laicus ſimpliciter va
riare poſſit recedendo a primo, ſed bene poteſt præſentare ſe-
cundum accumulando, vnde epiſcopo licet inſtituere primū,
quod alias non liceret, ſi liceret variare, imo cęteris parib. po-
tius debet inſtituere primum, vt ſ. de iure patr. c. cum aūt. & ca,
paſtoralis, & eo. tit, cle. ſi plures, ſm Io. And. & plenius ꝑ Doct.
in d. c. cum autem, & in c. j. ſ. vt li, pen. eo. lib. Quid aūt, qñ ſecū
do præſentatus eſt idoneor primo, per glo. & Docto. in d. c. cū
autem, & ibi per Ioan. And. quando patroni exiſtentes in pari
numero diſcordant, quis tunc ſit inſtituendus. dic vt ibi no. in
cap. fina. de iure patrona.

R E G. LVII.

Contra eum, qui legem dicere potuit, apertius
eſt facienda interpretatio.

S V M M A R I V M.

1 *Verba dubia vel obſcura ſunt interpretanda contra proferentem.*
2 *Dubitatio ſi ſit, quod ſit veriſimilius, quid iuris. & nu. 3.*
4 *Epiſcopus, ad quem deuolutum eſt ius eligendi abbatem in monaſterio ſan*
cti Stephani, an teneatur eligere de gremio ſancti Proculi.
5 *Succedens in aliquo iure, ſuccedit in eo ſecundum naturam ſuſcipientis, &*
non ſecundum naturam deficientis.

1 COntra eum. † No. quod verba obſcura vel
dubia interpretanda ſunt con-
tra proferentem, qui apertius dicere potuit. ad hoc
c. cum dilectus. de cōſue. lex enim hunc largiſſime
punit, ad hoc quod no. j. eo. in regula, ꝯtus. ſm Io. And. in gl. 1.
ibi, veteribus, vbi plenius ad hoc per glo. & Doct. & per illam
l. & per l. ſi actorem. §. hæc l. ff. de ſerui. vrb. præd. dixit hic Dy.
quod ſi vendens & tradens domum dixit, ſtillicidia vti nunc
ſunt, ita ſint. vr̄ dicere ꝙ domui venditæ debeatur a vicinis ſer-
uitus ſtillicidiorum, non econtra domus vendita debeat ſerui-
tutem vicinis. In ead. glo. ibi, fuiſſe ab emptore, contra ff. loca-
ti. l. ea lege. vbi fit interpretatio pro locatore, qui verba protu-
lit. Sed ibi pactum erat appoſitum in fauorem locatoris tantū,
ideo contra eum non fit interpretatio, j. eod. tit. ꝙ ob gratiam,
ſecundum Cyn. vel dic quod ibi videtur hoc tacite actum ex
forma pacti, vt ibi patet ex tex. de quo j. In ea. gl. ibi, aut in ſen-
tentijs aut in ſtipulatione prætoria, & tunc emptoris erit inter
pretatio, vt ff. de præto. ſtipu. l. j. §. fin. & in l. prætoris, ſecundū
Dyn. & Ioan. And. In ead. glo. ibi, & minimum, quod verū eſt,
ſi ambiguitas ſit in voluntate relinquentis, alias ſi in adimen-
te, dic vt no. per glo. & Doc. ff. de reb. dub. l. ſi fuerit. in glo. an-
tepe. & hic per Dyn. qui ita diſtinguit, prout ibi no. In ea. glo,
ibi, pro proferente ſit actor vel reus. ſecundum Dy. qui ad hoc
adducit quod no. in d. l. ſi quis intentione. In ead. glo. ibi, quod
2 dic vt ibi no. † In ea. glo. ibi, l. ſi quis ex pluribus fundis. dic vl-
tra glo. circa iſtud vltimum membrum, quando dubitat̄ quod
ſit veriſimilius, quod aut poteſt apparere ex principali conuē-
tione, vel ex alijs verbis prolatis præcedentibus vel ſequenti-
bus, & tunc ſecundum illud fit interpretatio, l. inſulam. ff. qui
po. in pig. & ita poteſt procedere l. ea lege. ff. lo. Si autem non
poteſt ex his apparere, & tunc aut apparet a quo verba ſunt
prolata, & contra illum fit interpretatio, vt hic, & in d. l. veteri
bus. ad hoc l. arborem. §. hæc lex. ff. de ſerui. ruſtic. quod verum
eſt, vt vr̄ hoc velle Dy. niſi in eius tantum fauorem pactum ſit
appoſitum, cum tunc ꝯ eum non ſit interpretatio, vt j. eod. tit.
quod ob gratiam. ſed imo hic tacite fuit ibi actum, vt ibi appa-
ret: aut non apparet a quo verba ſunt prolata, vt ſi ſunt prola-
ta ab ambobus, æqualiter, & tunc fiet interpretatio ꝯ illū, pro
quo ſeu in cuius fauorem fuerūt prolatæ, ut in d. l. ſi in emptio
ne. ff. de ꝯhen. emp. & in d. l. ſeruitus. & in l. ſi ita. ff. de auro &
3 arg. leg. & in cle. quia circa. & in cle. fi. de reſcr. † In ea. gl. ibi, vt
ibi no. & hoc quando verba ſunt ambigua vel obſcura, alias
vero ſi verba ſint generalia, & tunc dic, vt no. in d. l. ſi ſeruitus.
& in l. ſi ita. ff. de auro & arg. leg. & in d. c. quia circa. & in cle.
fin. de reſcrip. Si uero verba non ſunt obſcura uel ambigua de
ſe, ſed indicant incertitudinem, & tunc electio erit debitoris,
ut no. in l. ſi ita. ff. de contrahen. emp. de quo in regula, in ob-
ſcuris. ſ. eod. titu. & uide ibi no. In ea. glo. ibi, cum ceſſante. &
ibi plenius de hoc per Ioan. Andr. In ead. glo. in fi. ſ. de offic.
ordi. c. ordinarij. §. ſi uero. & ff. eod. tit. l. Neratius. & plenius ꝑ
Ioan. And. poſt Innoc. & Hoſtien. in c. cauſam. de reſcri. ſuper
4 glo. penul. † Et facit hæc regula ad q. qua queritur, an epiſco-
pus, ad quem deuolutum erat ius eligendi abbatem in mona-
ſterio ſancti Steph. teneatur eligere de gremio ſancti Proculi,
cum monachi ſancti Steph. tenerentur ad idem, circa quam q.
Io. And. arguit pro & contra, tandem concludit, ꝙ aut ad epm̄
delatum eſt ius eligendi talem abbatem per compromiſſum
monachorum, & tenetur eligere de eodē gremio, de quo ipſi
compromittētes tenebant̄, ſ. de electione. cum in ueteri. non
enim habet ibi aliquid proprium, ſed compromittentium, io
eſt, ꝙ ibi ſunt compromittentiū tempora limitata, ut no. eod.
tit. & li. in c. ſi compromiſſarius. & ſ. eo. ti. in regula, qui in ius,
Si uero ad dictum epiſcopum deuolutum erat hoc ius eligen-
di aliter q̄ compromiſſum, & tunc dicit, ꝙ aliquando talis de-
uolutio ſit de iure cōi, ut puta ꝑꝑ negligentiam uel delictum
monachorū, ut ſ. de elec. ne pro defectu, eo. tit. & li. q̄q̄. & tūc
ſi monachi tenebant̄ eligere de collegio de iure cōi, ut ſ. de ꝑ-
ben. c. cū ſingula. §. 2. eo. lib. & de eodem collegio debebit eps
eligere, ut in cle. 1. in fi. j. rñ. de ſup. neg. ubi de hoc. Si uerò mo-
nachi non tenebantur eligere de certo collegio de iure cōi, et
tunc aut tenebantur eligere de certo collegio ex conſuetudi
ne ꝑſcripta, aut ex priuilegio, aut ex inſtitutione facta tꝑe fun
dationis. primo caſu, qñ tenebant̄ eligere de certo collegio ex
conſuetudine ꝑſcripta, & iſta cōſuetudo reſtringit̄ ſolū ad mo
nachos, cum ſit odioſa, nec præiudicabit epo, & ꝯ quē non eſt
ꝑſcriptum, qui non fuit negligens. ad hoc c. 1. de ꝑſcri. Secūdo
qñ ex priuilegio, & tunc ponderāda ſunt uerba priuilegij, quę
ſi ſolū monachos reſpiciunt, & tunc eps ad id non tenebit̄. Si
uero reſpiciant electionē, uel aſſignationē abbatis, ut quia di-
cant in monaſterio ſancti Proculi non præfigat̄ abbas, niſi de
monaſterio ſancti Proculi, & tunc an eps ad id tenebit, cū uer
a ba priuilegiorū [a] ſint ſeruanda, ſ. de priuilegijs, porro. Si uero
dubitat̄ de uer bis, & tunc iudicandū erit pro epo, ut eū nō le-
dat, et aliqd ꝯferāt, ut eo. tit. patētib. et c. paſtoralis. Tertio uero
caſu qñ ex inſtōne, et tūc adhuc uerba ſeruāda ſunt, eo ſaluo,
ꝙ ſi uerba eſſent obſcura & prolata ab epo, & iſta interpretan
tur ꝯ epm̄, ut de conſue. cū dilectus. & per hanc rł̄am ſm Ioā.
An. Lap. uero hic ur̄ in q. ꝑdicta ſimpł̄r tenere, ꝙ teneat̄ eps eli
gere de gremio ſancti Proculi ꝑ d. cle. quia regulares. ubi Pau.
tenet ꝙ de illo monaſterio dēt ſuperior eligere, de quo tene-
bat̄ ille, qui neglexerat eligere. Sed iſtud forte procedat cū di-
ſtinctione, de qua ſ. per Io. An. ex cuius dicto collegit hic Bal.
5 † ꝙ q. ſuccedit in aliquo iure, ſuccedit in eo ſm naturā ſuſcipiē-
tis, et nō ſm naturā deficiētis. ad hoc l. Paulus. §. fi. ff. de acqui.
hęre. et hoc, niſi ꝯſuetudo uel priuilegium aliud diſponeret ex
preſſe, ar. l. diuortio. ff. de neg. ge. qđ procedit ſm ipſum in eo,
qui uiuit ſuo ſingulari iure, ff. de pig. l. lex uectigali. ſecus ſi ut
hr̄s uniuerſalis ſucceſſor, ut l. 2. §. ex his. ff. de uer. ob. et ſ. eo. tit.
in rł̄a, is, qui in ius. ſm ipſum, quę oīa ſunt notanda ad q. ſi exe-
cutio teſtamenti eſt deuoluta ad epiſcopum propter mortem,
uel negligentiam executoris, an teneatur epiſcopus exequi il
lum modum, et formam, ſecundum quam tenebatur ipſe exe-
cutor. et ſolutio patet ex ꝑcedentib. tñ Bal. in hac q. in l. fi. C. ſi
mancipium ita ſue. alie. tenet indiſtincte, ꝙ eps, ad quē ꝑꝑ ne-
gligentiam uel mortem executoris eſt facta deuolutio, teneat̄
exequi eodem modo et forma ſeruata, qua tenebatur ipſe exe
cutor, pro quo d. clem. 1. de ſup. neg. et quia ſubrogata ſapiunt
naturam eius in cuius locum ſubrogantur, ut in c. eccleſijs. ſ.
ut li. penden. in l. fina. cum §. qui iniuriarum, et quia in hoc eſt
ſeruanda uoluntas teſtatoris.

A D D I T I O.

a Vinc. God. Nota, quòd priuilegia principum motu proprio conceſſa ſunt, vt
ſonant, intellige, Ruy. conſi. 161. nu. 16. lib. 5. Nihilominus ſemper intelligun
tur ſine præiudicio tertij. Ruy. conſi. 3. nu. 8. lib. 4.

R E G. LVIII.

Non eſt obligatorium contra bonos mores
præſtitum iuramentum.

S V M M A R I V M.

1 *Regula, Non eſt obligatorium. procedit in prohibitis propter ſuam tur-*
pitudinem, tunc iuramentum non obligat.
2 *Contra bonos mores dicuntur eſſe non ſolum ea, quæ ſunt contra iura cano-*
nica, ſed etiam quæ ſunt contra iura ciuilia.
3 *Contra bonos mores quæ ſunt, impoſſibilia ſunt de iure.*
4 *Abbas cum conuentu ſi fecit ſtatutum, quod dentur ſingulis monachis de-*
cem annuatim pro veſtimentis, & victualibus, an abbas poſſit tollere
tale ſtatutum denegando pecuniam.

1 NOn eſt. † No. hanc regulam, quæ procedit in
prohibitis propter ſuam turpitudinē,
quia tunc iuramentum non obligat. Si autem præ-
ſtetur in prohibitis fauore perſonæ, & tunc iuramē
tum illius, cuius fauorem reſpicit, facit valere quod non vale-
bat. ad hoc auth. ſacramēta. C. ſi aduerſus vē. ſ. de pac. c. 2. & de
iureiur.

2 iureiu.c.2.eo.lib.secundum Dy.& Io.And.†In glo. i. ibi, vt hic & supradictis iuribus.no.gl.singulariter volentem, quod dicantur et contra bonos mores non solum mores, qui sunt reprobati a iure canonico, sed et illi qui sunt reprobati de iure ciuili, vt patet ex gl.hic,& in iuribus in ea alleg. Sed Bal.hic contra, dicēs, quod boni mores dicantur illi omnes, qui non sunt reprobati, nō tamen dicuntur mali mores illi, qui sunt reprobati a iure ciuili, & non a iure canonico secundum eū, pro quo facit quod singulariter voluit Io.And.in c.quemadmodum.gl.in ver. vel nasum. s.de iureiur. vbi voluit, quod ad hoc vt iuramentum reddatur nullum, non sufficit quod sit contra leges ciuiles, sed est necesse, quod sit contra canones. Sed certe ipse Bal.aliter videtur loqui & sentire in l.pactum.C. de colla. & in l.nec patronus.C.de oper.lib. & in l. non dubium. C. de leg. ideo de hoc articulo plenissime vide per Imo.in c. cum contingat.s.de iureiur. in 22. & 13. charta. & ad materiam vide ibi. plene facit quod no.per Bar.in l.si quis pro eo.ff. de fideiuss. & per Bal.in d.auth.sacramenta.& in l.si quis inquilinos.in fi. de leg.1.& pro hac glo.facit, quod dicitur per Io.An.in d.c.fi. s. de sol. quod omnis lex intelligitur approbata a canone, si non reperiatur expresse reprobata. In ea.glo. ibi, in malis. facit s.eod. lib. vbi periculum.§.qui autem.in c.quia sæpe.& de reb.ec.non alie. c.
3 2.§.contractus.†In ea. glo. ibi, nemo potest.& dic vt ibi no.per Doc.Dy.autem hic dicit, quod ea quæ sunt contra bonos mores, sunt impossibilia de iure, vt ff.de condi. insti. l. si alius.& l.conditiones.& l.quidam.vt hic refert Io.And.quia non dicitur quis posse quod hone
4 ste non pōt, vt ff.de ver.sig.l.nepos Proculo. † Extra glo. Ioan. And.inducit hanc regulam ad q. fratris Vberti, qua quærit, si abbas cum conuentu causa vitandi murmurationes & scandala fecerunt statutum iuramento firmatum, vt singulis monachis dentur 10.annuatim pro vestimentis, vtrum abbas pro sola voluntate possit illud tollere statutum ipsis monachis pecuniam denegando,& concludit, quod nisi certa causa subsit, per quam statutum trahatur ad noxia, abbas ex propria voluntate nō debet pecuniam denegare, sed debet iuramentum seruare, cum possit seruare sine interitu salutis æternæ, per c.debitores.& c. si vero.s.de iureiurā. tamen si ipse deneget, monachi aduersus eum petitionem vel actionem non habet, imo voluntati suæ obedire tenentur, per c.manifestum.23.q.5.vt refert Io.And.ita residens.& vide quod ipse no. circa hoc in c.cum ad monasterium, in glo.fi.de sta.mo.& per Innoc.in c. vene. de elec. Et ad prædicta facit cap.sicut.el 2.s.de iureiu. vbi non valet statutum etiam iuratum in præiudicium superioris, vel ipsius officij, cū ad ipsum abbatem spectet tota potestas monasterij, & monachi non possint nec debeant resistere voluntati Abbatis, vt 18. q.2.nullam. Licet autem Abbas possit ex propria voluntate denegare, tamen non bene aperitur hic, an tūc sit periurus. Ideo videatur. Io.And.hic,& Fede.in consi.253.

R E G. LIX.

Dolo facit, qui petit quod restituere oportet.

S V M M A R I V M.

1 *Dolosus esse præsumitur, qui petit quod restiturus est.*
2 *Hæc regula limitatur, vt hic.*
3 *Compromissum factum est in arbitratorem excommunicatum publicè, qui arbitrator iussit per Titium aliquid dari actori, cui petenti reus opponit compromissum non tenere, an bene opponat.*
4 *Excommunicatus publicè, an possit esse arbitrator.*

1 Dolo facit.†No. quod qui petit quod restiturus est, censetur esse in dolo, & doli exceptione repellitur. hoc dicit. quod qualiter procedat, patebit in glo. In glo.1.in fi.no.quod licet regulariter petens quod restiturus est, censeatur dolo face-
2 re,& exceptione doli repellatur,† tamen limita hanc regulam non habere locum, primo quando non esset restiturus eidem, licet alteri, vt in l.vlti.§.sed cum vir. & l.si socer. §.Lucius. hic in glo.alleg.quod verum intellige, ne ille alius sit restiturus eidem, vt ff.de do. ob causam. l. si donatarius.in fine, quia tunc obstaret exceptio secundum Barto & Bal.in d. §. Lucius. Secundo limita hanc regulam in possessorijs, secundum glos. hic. quod verum est in possessorio recuperendæ possessionis, secundum Dyn.hic.quod procederet etiam si excipiens paratus sit incontinenti probare de iure suo, cum spoliatus a sit ante omnia restituendus, vt in l.si quis ad se fundum. ff.ad l. Iuliā de vi.& l.1.C.si per vim. & c. in literis. de restitu.spolia. & hoc voluit hic Bal.& glos. in cap. 1. de restitutione spoliatorum. & ibi Ioan.de Imo.& Ange.in l.dolo.ff.de excep. doli. licet aliud voluerit hic Ioan.Andr. cuius dictum posset procedere, quando notorium esset sic ipsum retinere non posse. ad hoc quod no.in c.constitutus.de filijs præsby.s.& in c.signi.de diuor.secundum Imo.in d.c.1.& Ange.in d.l.dolo. vel potest procedere d.Io.Andr.in beneficialibus, in quibus iudex ex officio potest inquirere, vel quando simul disputatur de possessorio & petitorio, vt per Spe.in tit.de pos.& peti.§.j.ver.quid si pro.de quibus omnibus plenius in d.c.1.& in c.in literis.eo.tit. Tertio nō hēt locum hæc regula in possessorio adipiscendæ possessionis, vel ad exhibendum, & hoc nisi excipiens paratus sit incontinēti probare de iure suo, cum tunc locum habeat hæc regula, vt in l.3.§.duæ causæ.ff. ad Carbo.& ita procedat dictum Dy.hic, & Specu.in d.§.1.ver.quid si pro.& videtur velle hic Io.And.& Angel. in l.dolo.& Imo.in d.c.1.secus autem si talis exceptio requirat altiorem indaginem, quia non obstaret, sed reseruaretur, vt l. fin.C.quorum bono.& ibi Bar. hic tenet, & in l.j.C.quorum leg.de interdicto vero retinendæ pos.habetur in d.c.1.& per Bar. in l.generaliter.§.nihil commune.ff.de acqui. posses. & no. in regula, qui ad agendum.j.eod.tit.& in l.si de eo.§.fi.ff.de acqui. pos. Quarto non habet locum hęc regula, quando ille, qui petit, non est incontinenti restituturus, sed sic ex interuallo, vt l. fin.ff.vt lega.nomine caueatur.quod verum est, nisi dilatio miserationis causa daretur, vt l.nuptura.ff.sol. mat. Quinto fallit, quando non esset liquidum, quod restituendum esset, vt l.1.§. rediguntur.ff.quorum lega.de his plene Bal.& Bar.in d.§. Lu-
3 cius.†Extra gl.Ioan.And.inducit hanc regulam ad q.qua quæritur, si partes compromiserunt in arbitratorem publice excōmunicatum, qui arbitrator iussit per Titium aliquid dari actori petenti, cui id petenti reus opponit compromissum, & arbitramētum non tenere,& sic quod dolo petat, vtrum tale compromissum & arbitramentum valeant. circa quam q.Io.And.ar.pro & contra, concludit tandem non valuisse, nec valere tale arbitramētum, quod sit per modum laudi, vel sniæ. ad hoc quod no. per Io.An.post Compo. de ele.in causis.& per Arch.2.q.6.à iudicibus. secundum Io.And.qui tamen dicit, quod bene posset esse arbitrator,
b quando esset simplex mediator vel proxeneta,b ex cuius ordinamēto partes inuicem se componerent, ita quod pactus confirmaretur ex ipsarū partiū cōpositione, non ex arbitramēto, vel pronunciatione, vt plenius de his hic per Io.An.sed aduerte, quia Bal. hic tenet indistinctè, quod possit esse arbitrator, cū arbitramētum sit spēs pactus transa. vt in Auth.vt differētes iud.in prin.& facit quod dixit Spe.in ti.de arbi.§.fi.ver.sed nunquid amicabilis compositio.tenens quod arbitrator possit ferre sniam et dieb. feriatis in honorē Dei, cū sit potius quædam transactio, & pactus, qui talib.dieb.fieri pōt, vt in l.fi.C.de ferijs.& excōicatus nō repellit a pahendo, vt no.in c.veritatis.s.de dolo & contu.ergo sequit, quod excōicatus possit esse arbitrator.& ita tenet Bar. in l. cū pater. §.hæreditatis. ff. de leg.2.& in l.ex facto.§.si quis rogatus.ff.ad Treb.ita et sequitur d.An.in c.Quintauallis.s.de iureiu.dicens tñ, quod durante excōicatione non poterit arbitrator exercere arbitrium inuitis partibus, quæ non tenent secū cōicare, vt 11. q. 3.cum excōicato.& hāc partem sequit Ang. in d.§.si quis rogatus.& plenius in sua dispu.quæ inci.duo adinuicē litigātes. ita et sequit Imo.in d.c.cum contingat.licet d.Nic.ibi sequat opi. Io.And.hic, per c.post cess. s. de proba. vbi excōicatus non pōt esse pcu.ita ergo nec arbitrator, cū habeat arbitrari vt bonus vir.sed non potest dici bonus vir, ex quo stat notorie excōicatus, cum ex hoc reddatur suspectus de heresi.& in c.fi.s.de pœ-
4 nis.† Sed certè tenenda videtur alia opi.quod possit indistinctè esse arbitrator, & hoc nisi in duobus casibus. Primo in excōicato ex cā hæresis, si steterit in excommunicatio.per annum, quo casu non poterit, vt in auth.credentes.C. de hære. sed intra annum poterit,

A D D I T I O N E S.

a Celsus. Spoliatus sit ante omnia restituendus. Adde c.1.2.q.1.Cardi. Zaba.in c.Abba quod me. causa.idem Car.in c.accedens.q.3.2.no. ut li. non contest. Bal.in c.super eo. in 1. col. de renun.limita hoc esse uerum, nisi spoliatio sit facta per iam spoliatum, qui poterit agere interdicto vnde ui, contra nouiter spoliatum, si non esset annus elapsus,& hanc limitationem ponit Ang.in l.licet.C.de exce.seu præscri.Adde Panor.in c.uenerabi.nu.3.& quod ibi notaui in apo.ad eum in uer.ante restitutionem.de offi.dele. quod ego amplio, ut procedat etiam ad ius incorporale, ut no. Gemi.in cap.unico.& ibi posui in apostil.ad eum, in uersic. sola possessione. in fine. supra de eo qui mit. in po.causa rei seruan.
Vinc.God. Adde, quod spoliatus non dicitur, qui alium spoliauit, & in continenti deiectus est.Thom.Gram.in consi.2. nume.9.in ciuil. uide Goz. consi. 99. numero 3.
b Vel proxeneta. Adde, quid sit proxeneta, uide per Docto.in cap.1.& c.dilectorum de testi.cog.
Vin.God.Adde de proxeneta teste, Alex.consi.128.lib.2.& in l.4.§ hoc autem. de dam.infec.Fely.in c.ueniens.col.1.de testib.& in c.cum a nobis.eo. tit. in fi.Fran.Cur.in suo trac.de test.conclus.43.

poterit, sm Ange. in d. §. si quis rogatus. Secundo non poterit excõicatus esse arbitrator in causis spiritualib. & ita procedere põt quod no. in d. c. in causis. Arbiter aũt esse non poterit publice excõicatus, sm Spe. i ti. de arb. §. differt. ver. itẽ scd'm. & tenet gl. in l. Pedius. ff. de arbi. & per Arch. 2. q. 6. à iudicibus. intellige de pub. excõicato, alias si eẽt occultus, posset eẽ arbiter, sicut & põt esse iudex, vt no. in c. ad probandum. s. de re iudic. & hoc nisi in excõicato ex cã hæresis, & in excõicatione steterit per annum, quo casu nullo modo põt esse arbiter, vt in d. auth. credentes. & ita sequuntur Doc. in d. c. Quintauallis. & Ang. in d. §. si quis rogatus. & in d. disputa. intellige de excommunicato ex causa hęresis, quia in alio tenet contrarium.

R E G. LX.

Non est in mora, qui potest exceptione legitima se tueri.

S V M M A R I V M.

1 *Morosus vt excusetur a mora, est necesse quod sit tutus aliqua exceptione.*
2 *Pactum nudum non parit actionem secundum ius ciuile.*
3 *Ponit quæstionem in materia decimarum Papalium, cuius thema extenditur in prolixum.*

1 NOn est. †No. ex hac regula, q ad hoc vt quis excusetur à mora, est necesse quod sit tutus aliqua exceptione, dummodo tñ sit legitima, vt hic dr, vide tñ tex. no. in l. sciendum. ff. de vsu. vbi hr,
a q ẽt quælibet cã colorata excusat a mora.[a] de quo ibi p Doct. Et procedit hęc regula, qñ promittitur aliquid instantaneum, vt dari cum ipsa mora desideret extremitatem temporis, alias si aliquid successiuum, vt domum fieri, & tunc exceptio superueniens defenderet a mora consumanda, non a mora cõmissa & inchoanda. recipit enim talis mora diuisionem respectu particularis interesse, vt ff. de ver. obl. l. stip. non diuiduntur. & vide in c. commissa. de elec. eo. lib. In gl. i. ibi, non est in mora. ita q vt dicit Dy. ab omnibus effectibus morę, de quib. per Io. And. post Dy. in regula mora. s. eo. erit exemptus & indẽnis, se-
2 cundum Io. And. †In ea. glo. ibi, naturali tm. vt per nudũ pactũ, quod sm leges actionẽ vel obligationẽ nõ pariat, vt ff. de pac. l. iurisgẽ. §. igitur nuda. & hoc regulariter, licet casualr aliud sit, vbi no. vt est in casu l. si pacto. C. de pac. sed ibi non agitur ex pacto, & est ibi speciale, q agatur ex stipulationẽ pœnali ante moram, ne contractus omnino sit inutilis. De iure vero canonico hoc non procedit, cum agatur ex pacto, vt in c. 1. de pac. secundum Dy. & Io. And. de quo vide ibi per Doc. In ea. gl. in fi. idem Dy. ad hoc ff. eo. tit. l. nihil. & de exce. l. 2. & quod no. in c.
3 a nobis. de excep. †Extra gl. Ioã. And. inducit hanc regulam ad q. dispu. per d. Io. de monte Merulo, quæ talis est, imposita fuit per Papam calendis Martij decima triennalis soluẽda per prælatos, & clericos ecclesiarũ de annuis prouẽtib. ipsarũ de mẽse Martij singulis annis, sub certis pęnis & datis collectorib. vt est moris. & tunc d. Io. pręerat ecclesiæ Paduanæ, & illius anni fructum percepit, qui demum translatus ad ecclesiam Bon. in calendis Ianuarij. Et d. O. fuit prælatus ecclesiæ Paduanæ, & vterque ipsorum possedit suam ecclesiam, & neuter ipsorum de mense Martij primi sequentis decimam soluit. modo quæritur, quis ipsorum incidisset in pęnã, & quis ex illis soluere teneatur. circa quã q. soluendo concludit, q ipsi d. O. prælato ecclesiæ Paduanæ incumbat onus soluendi decimam pro ecclesia Paduana, & non soluendo incidit in pęnam, per no. 21. q. 2. si quis iam translatus. & in c. 1. de sol. & in c. cõstitutus. de reli. do. est enim istud debitum reale, nec ille d. Io. habet soluere decimam pro ecclesia Padua. sed pro Bono. posset tñ bñ cõueniri per successorem, si fructus expendisset, vel male cõsumpsisset, sm ipsum d. Io. vt hic refert Ioã. Andr. ita residens. & vide circa hoc no. in l. Imperatoris. ff. de pub. & in l. incola. ff. ad munici. & l. fideicõ. §. tractatum. ff. de iu. & in l. neque. ff. de impen. vide oẽs Doc. in dictis iuribus. Sed aduerte, quia talis determinatio nõ vr procedere sine dubio, per tex. no. in c. pñti. § porro. s. de off. ord. eo. lib. vbi vr, q fructus & redditus ecclesiæ censent deputati pro necessarijs expensis, & oneribus incumbentib. toto anno vsque ad nouos fructus, & per illum tex. refert ibi Do. se pluries consuluisse, q si vno anno imposita est collecta ecclesię, & rector, qui percepit fructus illius anni, non soluit, sed illo anno promouet ad aliud beneficiũ, tñ remanet obligatus pro collectis illius anni, ex quo fructus percepti per eũ erant deputati pro one ib. ecclesię illius anni vsq; ad nouos fructus. Sed certe Ioã. And. vult, q talis collecta seu decima Papalis sit onus reale, & sic astringit possessorem, vt 16. q. 1. si quis laicus. & ipse possessor sit conueniendus, vt debita soluat, vt in d. c. 1. Sed quia tales fructus illius anni erant deputati pro oneribus illius anni, tunc bene poterit prædecessor conueniri per successorem, si illos fructus male consumpsisset, vt dicit hic Ioan. And. alias secus. & sic tenenda vr prædicta determinatio Ioan. And. pro quo d. l. Imperator.

A D D I T I O.

a Vinc. God. Nota, quod mora ipso iure fauore piæ causę committitur absque interpellatione. Goz. cons. 24. nu. 1. 2. & 6. non tamen cõmittitur, quãdo quis potest se tueri aliqua exceptione, Goz. consi. 31. nu. 17.

R E G. LXI.

Quod ob gratiam alicuius conceditur, non est in dispendium retorquendum.

S V M M A R I V M.

1 *Inductum in fauorem alicuius, non est retorquendum in eius dispendium.*
2 *Regula, Quod ob gratiam, quando habeat locum.*
3 *Papa transtulit episcopum absentem, absoluens eum a uinculo prioris ecclesiæ, quando dicatur talis ecclesia uacare.*

1 QVod ob. †No. q inducta in alicuius fauorem vel vtilitatẽ, nõ debent eius in odiũ vel læsionem retorqueri. quod qualiter procedat, patebit in gl. In glo. 1. ibi, motu proprio. no. ex glo. dñiam, qñ aliquid concedit motu proprio, vel alterius instantia. In ea. gl. ibi, in finibus proprijs, propter æqualitatem in iu-
2 dicijs seruandam, sm Dy. †In ea. gl. ibi, cõ ius cõe, sm Accur. idẽ Dy. reprobans solutionem dicentium regulam locũ hre, cum fauor inducitur iure cõi, vel priuilegio, sm legem õriam, cũ inducitur per pactum. & hoc reprobat p l. ea lege. ff. lo. & l. 2. ff. de lege commis. In ea. gl. in fi. ad hoc ẽt ff. de inter. & rele. l. relegatorum. §. fin. & l. seq. & quod no. in Auth. de hære. & fal. §. si vero. sm Dy. dicentem ẽt hic, q idem actus non est immediata causa premij & bene. sed bene potest esse causa mediata & remota: delictum enim est causa pęnæ, & pęna est causa inhabilitatis, & inhabilitas causa remotionis ab actu, & remotio causa exemptionis ab onere, vt ff. de suspe. tuto. l. decreto. & ff. de excu. tuto. l. sed & l. milites. §. sed ignominia. vt refert Io. Andr. & de materia vide plenius per Bal. in l. quod fauore. C.
3 de ll. †Extra glo. Io. And. inducit hanc regulam ad q. de qua per Io Mon. in c. generali. de elec. eo. lib. quæ talis est. Papa tràstulit epm absentem, & absoluit eum a vinculo prioris ecclesiæ, vt est moris & iuris, s. de transla. c. 2. §. sicut ergo. & de post. bene. el 2. in fi. Modo quæritur, qũ dicatur talis ecclesia vacare, vt sciatur de habente regalia in prima ecclesia, cum vacat, quãdo incipiat vti. Circa quam q. concludit Io. Mon. q licet Papa ex causa ipsum epm inuitum transferre possit saltem quo ad hoc, vt careat prima, & statim tunc vacet ecclesia. ad hoc quod no. 7. q. 1. pastoralis. & de renun. nisi. §. propter. tamen si pp sua merita volens eum honorare transferat ipsum epm absentem, & eum absoluat, vt s. & tunc non vacabit statim ecclesia, cum illa absolutio non sit pura sed conditionalis. s. si consenserit, qd probat per multa iura, & maxime per hanc regulã. Sed Egidi. Veron. in quadam sua q. visus est tenere õriũ, dicens q si Bon. eps ad postulationem capituli Rauẽnẽ. ẽt hoc ignorans transfertur ad ecclesiam Rauẽnẽ. non expectato eius consensu, desijt esse Bono. intñ q valeret electio facta ad ecclesiam Bono. pp capitulum Bon. postquam audiuit, non tamen certitudinaliter ipsam transla. factam fore, cum eps adhuc regeret Bono. ec. cuius dictum pcedit, vt Egid. ponebat in illo, qui licet ignoret transla. tamen sciuit postulationem, cui licet non consenserit, tamen submisit se voluntati Papali, iuxta no. de ele. cupientes. §. denique. in glo. sed ex quo. Nec obst. prædictis secundum Ioan. And. hic, qui dicit hæc procedere in ecclesijs episcopalibus, in quibus non habet locum c. 2. de præben. vt ibi no. in gl. 2. Si vero sint aliqua minora beneficia, & tunc illa per promotionem factam in curia vacarent in curia, & cõferenda essent per Papam, & capitulum eligere nõ posset iuxta. no. in d. c. 2. & ibi per Docto. et in clem. 1. post prin. vt li. pen. de quib. omnibus plenius in d. c. 2.

R E G. LXII.

Nullus ex consilio, dummodo fraudulentum non fuerit, obligatur.

S V M M A R I V M.

1 *Consilium stans in suis finibus nulli nocens, non est obligatorium.*
Qualiter autem intelligatur. nu. 2.
Quid in aduocato. nu. 3.
Adde ad idem. nu. 4. & 5.

6 Iudex ordinarius assumit tres consultores, & pronunciat ita, de consilio talis condemno, & de consilio talis absoluo, an ualeat sententia.
7 Quid si iudex assumit tres consultores, duo consuluerunt reum condemnandum, unus absoluendum, iudex absoluit, an ualeat sententia.

1 NVllus No. quòd † consilium stans in suis finibus, & nemini nocens, non est obligatoriũ, de quo j. Secundo no. ꝙ ex consilio doloso quis obligatur, si dolus interuenit, & sic si fuit causa damni, etiam impulsiua, ſm Bal. In glo. j. ibi, non tenetur. dic quod in-
2 telligit Dy. † In glo. j. ibi, no. igitur. vult glo. j. ꝙ in ꝯtibus vel quasi præstans consilium non teneatur, nec illi, cui præstatur, vel ꝯ quem præstatur consilium, qñ consilium non fuit fraudulentum, quod sine dubio procedit, qñ talis cui præstatur consilium erat aliàs illud facturus. Sed quid si alias non erat facturus, an teneatur consulens, dato ꝙ non fuerit in dolo. Dy. hic tenet quòd sic, per tex. in l. si remunerandi. §. si tibi. ff. manda. Sed quid si alias non erat facturus, an teneatur cõsulens, dato ꝙ non fuerit in dolo. Dy. hic tenet ꝙ sic, per tex. in l. si remunerandi. §. si tibi. ff. mand. Sed certe ille tex. loquitur in mandato, non in consilio, pro quo fi. glo. hic ſm Ioan. An. tenentem, ut in ꝯtibus, vel quasi, præstans consilium nullo modo teneatur, qñ consilium non fuit dolosum, siue ille cui præstatur consiliũ fuisset illud alias facturus, siue non, vt in l. 2. in fi. ff. man. & ita vr̃ esse de mente Bar. in l. non solum. §. si mandato. ff. de iniu. circa fi. de quo ibi per eum, licèt glo. videatur dicere ꝯrium in d. §. si tibi. Sed an prædicta procedant, qñ præstatur consilium respectu alicuius officij, puta in iudice, vel assessore, tex. in l. 2. ff. quod quisque iu. vr̃ probare ꝙ tunc consulens teneatur, dato ꝙ non fuerit in dolo, & si per imperitiam male cõsuluit, & ratio est ſm gl. ibi, quia acceptando officium vr̃ asserere se peritum, ideo si præstat malum consiliũ per imperitiam vel aliter, tenetur illi ꝯ quem est secutum consiliũ, sed non vr̃, ꝙ teneatur illi, cui præstitum est consilium, ex quo ille non tenebatur eum sequi, vt hic in glo. & in d. l. 2. in fi. & hoc qñ non fuisset in dolo, quia si est in dolo, tenetur indistinctè etiam illi, cui consilium est præstitum, & hoc ratione sui doli, vt dicit gl. hic.
3 † Sed quid in aduocato, [a] vel procur. dante malum consilium per imperitiam, an teneatur. Bar. in d. l. 2. in fi. dicit, ꝙ si aduocatus dederit malum consilium, ꝙ non teneatur, nisi dolo fecerit, de quo tamen remittit ad Spe. in tit. de requisitione cõsilij. Sed in hoc aduerte, quia si præstatur consilium illi, qui omnino erat aliàs illud facturus sine consilio, & tunc indistinctè nõ teneatur, nisi consulens fuerit in dolo, vt s. Sed si clientulus nõ erat aliàs facturus litem, nisi aduocatus vel procurator consuluisset, tunc vr̃ ꝙ consulens teneatur ad restitutionem damni, ar. glo. in d. §. si tibi. & in ca. fi. s. de iniu. immo vr̃, ꝙ aduocatus vel procurator etiam si per imperitiam dant malum consiliũ, & sic sine dolo, ꝙ teneantur, & idem vr̃ in cõsultore electo de voluntate partium ad consulendum in causa, & hoc ratione officij, cum acceptando officium publice uideantur affirmare se peritos, ex qua tacita affirmatione deprehenditur dolus, ut in l. si quis affirmauerit. ff. de dolo. Et procedũt prædicta in foro iudiciali. Sed in foro conscientiæ semper tenetur præstans consilium, si ille, cui præstatur, non erat aliàs facturus, & siue consulens fuerit in dolo, siue non, ẽt si per imperitiã vel ignorantiam malum consilium dederit, ut determinat d. Ant. & d. Nic. in c. tua nos. s. de homi. per ea quæ no. ibi, dicentes, ꝙ iudices ferentes sñiam uel consulentes in aliqua causa, si per eorũ imperitiam aliquem lædunt, tenentur in foro conscientiæ ad restitutionem damni, etiam si adhibuerunt omnem diligentiam, quam potuerunt, & etiam si non fecerunt ꝯ conscientiã, tõ patet per ea, quæ habentur in d. c. tua nos. & quia ex quo asserunt se peritos, tenentur de imperitia, ut ibi per glo. in d. l. 2. ff. qđ quisq; iu. qa imperitia ascribit culpæ, ut in l. qua actione. in fi. ff. de offi. præsi. immo vr̃ dictis casibus, ꝙ cõsulens teneatur ad emendam damni secuti ex illo consilio illi ꝯ quem est datum tale consilium iniustum, ar. c. fi. s. de iniu. habita tñ distinctione, an ille cui datur consilium fuisset aliàs illud facturus vel non. Nec ob. prædictis, qđ voluit sing. Innocen. in c. si cut dignum. s. de homi. dicens, ꝙ in foro conscientiæ non est quis obligatus ad restitutionem damni dati alicui ex leuissima culpa, nam potest dici ꝙ licèt medicus, Doctor, uel aduocatus adhibeant diligentiam quam possunt, & licèt non fecerint cõtra conscientiam, tñ si per eorum imperitiam aliquem lædũt, ꝙ illa talis imperitia sit lata culpa, ut no. in d. c. tua nos. & in l. qua actione. in fi. ff. ad l. Aquili. & in l. illicitas. §. sicuti. ff. de off. præsi. & quia ignorare iura & traditiones artis suæ dicitur esse lata culpa, ut per glo. no. in l. liberorum. §. notatur. ff. ad l. Aqui. quæ omnia sing. tene menti, & haberent locũ prædicta in omnibus, qui ratione alicuius artis uel exercitij faciunt se peritos.
4 † In ea. glo. ibi, sed eius maleficij nomine &c. quod dicit glo. si. ne dubio procedit, qñ consilium præstatur ei, qui aliàs nõ fuisset facturus. Sed an idem sit, si præstatur ei, qui aliàs nõ fuisset facturus. Dy. tenet hic idem esse, & idem tenet hic Ioan. And. & Bar. in d. l. non solum. §. si mand. circa fi. uide tñ in l. liber homo. & ibi per glo. ff. ad l. Aquil. & concludit hic Dy. ꝙ in delictis ille, qui consuluit aliàs facturo, aut præbuit consilium tñ, & tenetur, quia non debet laudando malitiam augere, ut l. j. ff. de ser. corru. & l. si quis seruo. C. de fur. de hoc tñ uide plenius per Bal. in l. j. in 2. colũ. C. de ser. fug. aut præstat opem tñ sine consilio prin. vel accessorio, & non tenetur, ut ff. de fur. l. qui pignore. §. qui ferramẽta. intellige, ut non teneatur de cõsilio, sed bene tenetur tanq̃ præstans opem, ut per Bar. in l. in furti. §. ope. ff. de fur. aut præstat quis opem & cõsilium simul, & indistinctè tenetur, ut l. sæpe. §. ita dubitatur. ff. de uerb. signi. Et qua pœna puniatur dictis casibus præstans consilium in maleficijs in foro iudiciali, per Bar. in d. §. ope. & in l. is qui opem. ff. de fur. tenet hic Ioã. An. ꝙ licèt teneatur consulens maleficiũ etiam aliàs facturo, uel non, tñ est differentia quo ad qualitatẽ pœnæ, quia minor pœna imponitur ei qui consuluit aliàs facturo, vt in c. sicut dignum. s. de ho. Et uide ibi no. per Inno. qualiter in delictis teneatur consulens in foro conscientiæ, de quo etiam per eum in c. ad audi. eo. tit. & ibi no. de his, & de materia per Bar. in d. l. is qui opem. in l. si quis proferendũ. ff. de fur. & per Bal. in d. l. j. & per Pe. de Anc. in c. cum quis. s. de senten. excom. eo. lib. & uide tex. in c. fi. §. illis. in prin. eod. titu. & lib.
5 † In ea. glo. in fi. ideo autem non tenetur præstans consilium, quia ille, cui datur consilium, non tenetur illud sequi, ut s. patet in glo. & in l. Titium & Meuium, in prin. & l. quidam decedens. ff. de admi. tuto. quod facit ſm Io. And. hic pro iudicibus ecclesiasticis, vel secularibus, qui ad ferendas sententias etiam interlocutorias recipiunt in consultores iuris peritos, quia si eorum consilium esset iniustum, non tenentur illud sequi, etiã si de consensu partium talis consultor electus fuerit, de quo ꝑ Spec. in tit. de requisitione consilij. uer. quid si iudex. & ꝑ Bar. in l. 2. ff. quod quisque iu. & in l. si conuenerit. ff. de re iudi. dicẽtem ibi no. ꝙ iudex in dando sñiam secutus est consilium, tũc si male iudicauit, tenetur in syndicatu, quia non tenebatur sequi consilium, ideo cautela est ſm Bar. ibi, ꝙ iudex in cõmissione faciat per partes exprimi, ꝙ ipsæ ex nunc cõsentiunt, quòd sñia feratur ſm consilium, quia tunc iudex non tenetur in syndicatu, per d. l. si ꝯuenerit. Et idem si statutum diceret, ꝙ iudex teneatur sequi consilium ſm Bar. ibi, de quo etiam per eum in d. l. Titium, in prin. Et ita etiam sequitur Bal. in l. mancipia. C. de ser. fug. aliàs autem semper tenetur iudex male iudicans, ex quo non tenetur sequi consilium, vt s. immo potest contra eũ iudicare, ar. d. l. Titium. hinc dixit Inno. in c. nec episcopi. s. de tempo. ordi. & sequitur Ange. in l. ad principem. ff. de appel. ꝙ si causa est commissa consulenda pluribus, iudex non tenetur sequi consilium maioris partis, sed debet sequi consilium etiã minoris partis, qñ esset melius, secundũ Iac. But. in l. maiorem. ff. de pac. ar. l. ob carmen. §. si testes. ff. de test. & c. in nostra. s. de
6 test. † Extra glo. quærit hic Ioan. An. primo si iudex ordinarius tribus consultoribus assumptis &c. ita pronunciat de cõsilio talis, condemno, & de consilio talis absoluo, et tunc talis sententia ipso iure non ualebit, cum sit incerta, & ita tenet Mar. disputando, secundũ quod refert hic Ioan. An. de quo xj. q. 3. cũ ergo. & per Ioan. An. in c. si sacerdos. de offi. ordi. in glo. pe. & per Bar. & alios in l. iudex postq̃. ff. de re iudi. & in l. post sententiam. & in l. cum iudex. C. de senten. & interlo. facit quod voluit Bart. in l. duo iudices. ff. de re iudi. dicens, ꝙ si ex forma statuti iudex tenetur ferre sñiam ſm consilium sapientis, & cõtingat causam committi consilio duorum, quorum vnus condemnauit, alius absoluit, & iudex cõdemnauit, secundũ quod in consilijs continetur, tunc talis sñia est nulla, quia in se con-
7 tinet repugnantiam, ut in l. vbi repugnãtia. ff. de re iud. † Et inducitur per Ioan. An. hæc regu. ad q. Nic. de Matarel. qua quæritur, si iudex assumpsit tres consultores, quorum duo consuluerunt reum condemnandum, tertius absoluendũ, & iudex absoluit, an teneat sententia, cum statutum habeat nõ valere senten-

ADDITIO.

a Vinc. God. Aduocatus fouens causam iniustam subiacet edicto quod quisque iuris. Qua autem pœna puniatur, uide Fel. in c. tua nos. in primo no. de homici. & in c. 1. col. 14. uer. præterea. de consti. uide Cœpol. c. ut. 76. ibi, quòd aduocatus protrahens causas, caueat sibi ne lucrando causas, perdat animã.

sententias, nisi latas cum consilio sapientum. circa quam q. cōcludit, ꝙ valeat talis sñia, ex quo satisfactum fuit statuto, cum habuit consilium: nam si non habuisset, non valeret, licèt non teneretur eum sequi: vnde si inique fuisset pronunciatum, habebūt locum remedia, s. appellationis, faciet litem suam, vt in Auth. de iud. §. si vero. Si verò statutū vellet, ꝙ iudex teneretur sequi consilium in pronunciando, & tunc sñia nō valeret, q a tenetur sequi consilium maioris partis, ſm Ioan. And. qui hac sumpta occasione ponit, an sit differentia in hac materia, vel simili inter has præpositiones cum, & de: dicens, ꝙ si addātur consilio sunt diuersa: voluit Vincen. in c. pen. de consti. ſm qđ refert ibi Compostel. & Archi. in cap. 1. s̄. ne se. vacan. eod. lib. nam si dicatur, cum consi. & tunc sufficit requirere, nec est necesse sequi, vt s̄. de arbit. cum olim. de quo vide no. in c. ne pro defectu. s̄. de elec. in gl. penul. Si verò dicatur de consi. & tunc necesse est sequi, cum tunc videatur electa industria consultoris, ad hoc c. fi. de offi. deleg. & ita vr̄ tenere Bald. in l. j. in fi. C. de manu. idem si præponatur dictio negatiua, puta non facias sine consilio episcopi, vt de offic. deleg. venerabili. Sed quid si statutum dicit, ꝙ iudex debeat ferre sñiam ſm consilium sapiētis, vel iudex, quod idem importat, vt in c. abbate. s̄. de verb. signi. tunc tenet Domini. in d. ca. 1. ꝙ iudex tenetur sequi consi. Bar. tñ in l. j. §. si plures. ff. de exerci. videtur tenere ɔ̄rium, dic vt ibi per eum, & per Bal. in l. obseruare. §. proficisci. ff. de offi. procon. Si verò dictæ præpositiones de, & cum, addantur consensui, uel uoluntati, vel alteri actui, & tunc non est curandum, an dicatur de consensu, vel cum consensu, vt no. in c. 2. s̄. de offic. ordi. & in c. causam. de iudi. secundū Ioan. And. ponentem ēē hic de ipsa præpositione de: quot modis ponatur, & similiter de ipsa prēpositione cum, inter alia dicens, ꝙ præpositio cum, ponitur etiam pro, &, de quo per Ioā. An. in c. cum Marthæ. de celebra. missa. & ita ponitur, cum dicitur, cum consilio, & non requirit concursum consilij, & sententiæ in eadem sententia,
a ſm Bal. qui [a] dicit idem de præpositione, de. dicens etiam, ꝙ dictio, de: & dictio, cum: non cadit inter repugnantia, ut plenius hic per ipsum, & vide notata in dicto c. 1. & dicta l. j. §. si plures. ff. de exercitoria. & ibi plene per Bar. vbi uide per eum, an prędicta indistincte procedant. & per dominum Ant. & alios Doctores in c. cum olim. s̄. de arbitris.

ADDITIO.

a Vinc. God. Cum, quando copulet principaliter, quando accessorie, Ang. Aret. in trac. malefic. uersi. publicamus. in fi. Soz. in l. si is qui ducenta. ff. de reb. du. Ias. in consi. 102. nu. 3. lib. 1.

REG. LXIII.

Exceptionem obijciens non videtur confiteri de intentione actoris.

SVMMARIVM.

1 *Obijciens exceptionem non uidetur confiteri de intentione actoris.*
2 *Excipiens sicut non intelligitur confiteri, ita non intelligitur se obligare, uel quasi contrahere.*
3 *Rescriptum papale, impetrasti contra me, dicens quòd te eieci uiolenter de possessione, ego citatus protestor, quòd non intendo litem contestari, & dico te falsum exposuisse, quia non uiolenter te eiecerim, sed iudicis auctoritate intraueram, an hæc exceptio dicatur dilatoria cōtra rescriptum, an uerò peremptoria.*
Adde ad idem, nume. 4.

1 a EXceptionē. † No. ꝙ per exceptionem non videtur actoris intentio [a] fundari, & ea confiteri, quod procedit, siue excipiatur præmissa negatione, siue non. ad hoc l. si filium. ff. de liber. causa. secus si præmissa confessione, quia tunc videretur confiteri, vt l. officium. ff. de rei ven. & C. de excep. l. si quid. ſm Bald. hic. In glo. vnica ibi, dixerunt quidam, vt no. in Spe. de excep. §. viso. post prin. & ibi per Ioan. And. in addi. In ea. glo. ibi, similibus. quæ sunt exceptiones facti, uel intentionis, non iuris, secundū Dy. In ea. gl. ibi, dici confiteri. Nec ob. ff. commo. l. si is qui. §. fi. quia ibi est speciale propter iustā ignorantiam soluentis, ne sit in damno, ſm Ioan. An. In ea. glo. ibi, & sic de singulis. est & 4. ratio vltra glo. quia ex quo aduersarius non approbat expresse ipsam exceptio. imò reprobat, nō potest ex ea se iuuare. ad hoc l. nemo. ff. eo. & reg. ex eo quod s̄. eo. ti. In ea. gl. ibi, sic dicere. & hoc casu intelligit Dy. hanc regulam inducens l. si quadam. C. de excep. quod non placet Io. An. nec etiam Bal. vt patet s̄. in tex. de quo per Bar. in l. non vtique. ff. de excep. & per Doc. in c. venerabilis. s̄. de excep. In ea. glo. ibi, non est amplectenda, nec talis forma est necessaria, dummodo stet in meritis exceptionis, de quo in c. j. s̄. de li. cōtesta. eo. lib. super glo. antepen. In ead. glo. ibi, de confes. c. 1. in glo. vnica. ver. ad positiones. In ea. glo. ibi, ita replicatio. & fortius, ut no. de exce. a nobis, in summa replicationis, in quarto
2 membro. † In ea. glo. in fi. & ff. de excep. l. 2. Et aduerte, quia sicut excipiens non intelligitur confiteri, ita non intelligitur se obligare, uel quasi cōtrahere ſm Bal. in l. 2. C. de ord. cog. quod tu intellige de excep. ex qua non resultaret li. conte. quia aliàs per li. conte. quasi contrahitur, ut in l. 3. §. idem scribit. ff. de procu. Secundo aduerte, quia licèt excipiens non videatur fateri intentionem actoris, an saltem uideatur fateri ipsam exceptionem? & dic ꝙ sic, quia cum exceptio rei dicatur eius libellus, vt in l. j. C. de his qui pę. nomine. sicut libellans videtur confiteri conclusionem sui libelli, ut in l. cum precum. C. de lib. causa. ita & excipiens videatur cōfiteri suam exceptionem. & ita tenet Bar. in l. certum. §. si quis absente. ff. de cōfes. dicens, ꝙ talis confessio præiudicat, licèt sit facta absente parte, de quo ibi
3 per eum. † Extra glo. dicit hic Ioan. And. quòd huic regulæ coaptari potest quæstio Gof. tertia, qua sic quærabat. Impetrasti contra me rescriptum papale, dicens quod te de possessione violenter eieceram, citatus protestatur, ꝙ non intendit litem contestari, nec iudicium ingredi, & dico te falsum expressisse, cum non violenter eiecerim, sed iudicis auctoritate possessionem vacuam intraueram, an hæc exceptio veniat, ut dilatoria contra rescriptum, an ut peremptoria contra actorē. circa quā q. soluendo dicit, ꝙ quoties in iudicio quis proponit exceptio. quæ de sui natura sapit peremptorium, si protestetur ꝙ nolit litem cōtestari, vel iudicium intrare, uel ordinare, sed rescriptū elidere, & causam differre, & tunc iudex illum non audiet tanquàm sibi ɔ̄rium, per c. solicitudinem. in fi. s̄. de ap. sed coget eū li. conte. non præcisè, sed per iuris remedia. s. per missio. in pos. prout no. de li. conte. c. 1. eo. lib. vt dicit hic Ioan. An. adducens ad hoc quod no. in d. c. sollici. super glo. fi. quod procedit secundum Bal. hic, nisi sit talis exceptio, quæ impediat conte. ex priuilegio, ut d. c. 1. & prompta probatio offeratur, cum hæc duo requirantur, ut no. in l. nam postea. ff. de iureiu. & in d. c. 1. & dicit Bal. hic, ꝙ in terminis huius q. non sufficeret ipsi reo probare, ꝙ iudicis auth. pos. intrauerit, nisi probet ꝙ ea cognita, & iuris ordine seruato, vt C. vnde vi. l. meminerit. & l. si quis in tantam. & l. fi. C. si per vim vel alio modo, de quo per Doc. in l. iuste possidet. ff. de acq. poss. Sed an protestatio vti dicentis corā iudice, ꝙ non intendit li. conte. impediat contest. hoc expresse Gof. in d. q. non prosequitur, licèt tacite innuat ꝙ sic, sed hanc q. prosequitur Bar. Brix. in venereali 34. & Guil. in Spe. de li. cōtest. §. 2. uer. patet ex præmis. & Azo, & Mar. Sil. quorum dicta refert hic Ioan. And. vlt. loco tenens se cum ipso Mar. Sil. qui tenuit, ꝙ indistincte siue iudex approbet talē ꝓtestat. siue nō, non sit lis contest. cum reus debeat habere animum conte. li. in Auth. de exhi. reis. §. illud. quod procedit etiam si actor protestatus fuisset contra ꝓtest. ipsius rei, cum contestatio litis ab animo ipsius rei procedat, protestatio actoris animum ipsius rei non tollit, & sic lis conte. non erit, ut tenuit Iac. de Are. secundum quod refert Cy. in l. j. C. de li. cont. secundū Ioan. An. hic, poterit tñ dicere iudex, quia non vis respondere, ut debes, tuam responsionem non admitto, nec scribetur in actis, sed procedit ɔ̄ eum, vt contra contumacem, ſm Bald. & hoc videtur velle hic Ioan. An. vt patet ex prædictis, & hanc partem tenuit glo. in c. 1. s̄. de li. conte. & in l. j. C. eo. titu. & Bar. & Bald. ibi, licèt Rota in sua deci. 12. simpliciter voluerit, ꝙ talis protestatio non releuet. Sed tu teneas, vt s̄. et uide per Doc. in d. c. 1. & procedunt prædicta, & si post contradictionem iudicis reus rñderet, vt s̄. per Ioan. An. licèt Imo. & d. Anto. in d. c. 1. videantur in
4 hoc aliud velle, & non bene, de quo j̄. † Sed limita primo procedere prædicta, si responsio fuit facta incontinenti post protestationem ipsius rei, cum tunc videatur inesse, vt in l. lecta. ff. si cer. pe. secus si ex interuallo, quia tunc vr̄ protestationi renunciasse, de offi. dele. gratum, ut tenuit Azo. quod placet Hostien. vt patet ex no. in c. cum M. de cōsti. & hoc vr̄ placere Bal. per no. in l. nam ad ea. de condi. & demonst. et in l. cum plures. §. locator horrei. ff. lo. Secundo limita prædicta vera, nisi præcesserit iussus de conte. li. quia tunc si reus respondeat cū protesta.

ADDITIONES.

a Intentio. Adde Lanfran. in c. quoniam contra. §. confessiones. nu. 12. & quod ibi no. in apo. in uer. acceptare, de proba. Panor. plene in c. bonæ memoriæ. lo 2. nu. 29. & quod ibi dixi in apo. in uer. confessio de postu. præla. & melius in c. cum uenerabilis. nu. 1. ubi etiam no. in addi. in uer. nō uidetur. de exce. Vin. God. Exceptio non facit, quòd ea, quæ non cōprehenduntur sub regula
a te exceptionem, nunc comprehendantur. Ruy. consi. 127. nu. 7. lib. 4.

testatione prædicta, intelligitur li. conte. vt tenuit Bal.in l.j.§.
illo.C.de lati. li. tol. Sed certe hoc dictum non procedit,quia
iussus iudicis in hac materia nihil operatur inuita altera par-
te,cum non possit iudex cogere partem præcisè ad contestan
dum litem,ſm glo.ſing.in auth.qui ſemel.C.quõ & quãdo iu-
dex,quam ſequitur Bar.ibi,& in d.l.j.& ibi Bald.& Ioan. And.
hic,& quia litis contestatio procedit ex animo,vt ſ. item quia
per litis contesta.quaſi ꝯhitur,vt in l.3.§.idem ſcribit.ff.de peo.
ſed ꝯctus uel quaſi nunq̃ fit inter diſcutientes,vt l.j.ff. de pact.
& ideo iuſſus iudicis nihil operatur inuita parte , bene tamen
poteſt iudex cauſatiue cogere partem ad li.conteſt.puta mul-
cta & pignoribus captis,& denegando audientiã,vt ſ.non au-
tem præcisè,vt per glo.in d.auth.qui ſemel.& per Bart.& Bal.
in d.l.j. Et vltra dicit Ioan. An. ꝙ ſi percutiens clericum iniu-
riosè,proteſtatur ꝙ non facit animo iniuriandi,hæc proteſta-
tio non iuuabit,nec defendet ab excõicatione, cum repugnet
facto per no.in d.c.cum M.facit c.1.ſ.de præſump.Quid autem
de illo,qui ingreditur poſſeſ.ſi proteſtetur, ꝙ non facit animo
turbandi.dic vt no.in l.ſi duo.ff.uti poſ.per glo.& hic per Bal.
qui illam glo.reprehendit . & uide per Bald.in l.j.§.j. ff. ſi quis
teſtamento.

R E G. LXIIII.

Quæ contra ius fiunt, debent vtique pro infectis haberi.

S V M M A R I V M.

1 *Facta contra ius, habentur pro infectis.*
Adde ad idem, nu.2.
3 *Sponſus rapuit ſponſam de præſenti ingreſſam in monaſterium, & uouentem profiteri, quam corripit, poſtea ipſa profitetur ſponſus ipſam repetit, dubitatur an poſsit.*

1
a QVæ contra. † No.quòd illa, quæ fiunt cõtra
ius, habentur pro infectis quo
ad iuris effectum, ſed nõ quo ad facientis defectũ,
vel peccatum,& hoc ſi habeant in ſe delictum.aľs
habentur omnino pro infectis,l.ea quidem.C.ſi manci.ita fue
rit alie.ſm Bal.de quo in glo.In gl.j.ibi,facta tenent.ponit exẽ
plum Dyn. de l. relegatorum . §. ad tempus. ff. de interdic. &
releg.& de l.j.ff.de ſer.In ea.glo.ibi,tollerentur, vel annullan-
dum certa actio vel exceptio pararẽtur,ut in his, quæ fiunt do
lo,vel metu,quia factum tenet, licèt non teneat ꝯſiderato effe
ctu,ut ff.eo.tit.l.nihil intereſt.ſm Ioan.And.In ea.glo.ibi, intel
liguntur contraria. & de hoc in Speu. de diſpu. & alleg.§.poſt
hæc.ver.vel illud ius. dicebat autem Dy. ꝙ qñ ius ultra proce-
dit,ſtari debet clauſulæ ſpeciali,generaſi relicta.ff. de verb.ob.
2 l.doli clauſula.& ff.de pęnis.l.ſanctio legum. † In ead. glo.ibi,
ſortirentur effectum.i.alias ſortiri poſſunt.illa ergo,quæ fiunt
contra ius, habentur pro infectis quo ad iuris effectum,ſed nõ
quo ad facientis defectum, uel peccatum , & hoc ſi habent in
ſe delictum,aliàs habentur omnino pro infectis , ut l.eo quod
C.ſi man.ita fuerit ali.ſm Bal.& conclude,ꝙ cum hæc regu.lo
cum habeat in prohibitis a iure,quod ipſorum prohibitorum
quædam ſunt,quæ retractari non poſſunt, ut mortuus ad uitã,
& in his ceſſat hæc reg.Quædam ſunt,quorum effectus retra-
ctari poteſt,& ad primum ſtatum reduci,vt in ꝯctibus,teſtamẽ
tis,electionibus,& ſimilibus,& in his locum habet hæc regu-
la,ſm Dy.vt refert Ioan.An.quod verum eſt,ut uoluit Abb. in
d.c.2.de teſta.ſi interſit facientis haberi pro facto, cum tunc in
eius odium habeatur pro non facto, ut hic , uel ipſo iure,ut in
c.cum in cunctis.de elec.vel ope exceptionis,eo.titu. quod ſi.
cut.Si verò interſit facientis,quòd habeatur,ut in maleficijs,et
tunc habetur pro facto, cum delicta non præbeant immunita
tem,ut ff.de interdi.& releg.l. relegatorum. in fi. ut hæc dicta
refert hic Ioan. An. Et uide per glo. in uer. iuhibentis.in cle.j.
de iurepa.Et adde,vt dicit hic Bal.ꝙ ille , qui commiſit barata-
riam in officio recipiendo ſolam promiſſionẽ, non poteſt pę-
3 nitendo remanere in officio, & ita fuit conſultum Flor.ut re-
b fert Bald.hic in glo. & facit hæc reg. ad q. diſpu. † Si ſponſus b
ſponſam de præſenti ingreſſam in monaſterium , & profiteri
volentẽ rapuit violẽter,& corrupit,quæ poſtea profitetur.ſpõ-
ſus ipſam repetit,quæritur an poſſit,& circa hoc Ioan. An.cõ-
cludit qõnem non habere dubium in quatuor caſibus. Et pri-
mo,quando ſponſa ingreſſa, uel poſtea ante oppreſſionem fe
ciſſet aliquem actum,ex quo diceretur tacite profeſſa,cum tũc
repeti non poſſet,ut in c.ex publico.ſ.de conuer.coniu.Secũ-
do,qñ ſponſa licèt a principio inuita,tamen conſenſiſſet in co
pula,vt in c.inſuper.ſ.qui matr.accu.non poſſ.quo caſu q.eſſet
clara,ꝙ repeti poſſet,& ita poteſt procedere glo. in c. ſi euan-
gelica.55.diſtin.Tertio, quando ſponſus oppreſſit, tamẽ ſemẽ
non emiſiſſet,ſm no.in c.fraternitatis.ſ.de eo qui cogno.con-
ſan.& in c.fi.ſ.de ſpon. quia tunc quæſtio eſſet clara , ꝙ repeti
non poſſet.Quarto,quando poſt aſſignationem duorum men
ſium,de quibus in d.c.ex publico , uel alterius temporis arbi-
trarij fieret talis oppreſſio ante omnem profeſſionẽ,quaſi lici-
te tunc potuerit ſponſus copulam exigere ab inuita,per no.in
d.c.ex publico.& per Hoſtien.in ſum.in tit. de conuer. coniu.
in fi.ver.quid ſi virgo. merito eam repetere poteſt . Sed rema-
net qõ dubia,quãdo ſponſa tacite non profeſſa intra duos mẽ
ſes aſſignatos,uel infra aliud tempus arbitrarium fuit oppreſ-
ſa & cognita,nec conſenſit in copula,& tunc dicitur, ꝙ repeti
non poſſit,ut tenuit Bar.Brix.in ſua q.Dominicali, 70. ita etiã
tenuit Guido diſputando , nec melioris conditionis ſit delin-
quens,quàm non delinquens,vt in c.eum qui.ſ.de pręben.eo.
lib. & pro hac determinatione facit regula huius tex. & quod
no.in l.quot.ff.qui ſatiſda.cog.& ita tenet hic Ioan. An. ut hic
plene per eum in fi.& dicit Bald. hic, quòd talis raptor puniri
deberet pęna capitis,vt in l.j.C.de raptu virginum.Sed aduer
te,quia Ioan.An.non declarat , quid ſi ſponſa volens profiteri
fuit oppreſſa , & cognita ante aliquod tempus aſſignatum, an
tunc repeti poſſit.& in hoc poſſet dici,quòd ſic,per ea quæ di-
cuntur ſupra in 4.caſu,cum tũc ſponſus ſit vſus iure ſuo , & ita
etiam poſſet procedere quod no.Hoſti.in d. ver. quid ſi virgo.
& iſtud etiam tenuit Iac.diſputando, prout refert hic plene ꝑ
Ioan.And.cuius Iac.opi.ita procedere poteſt, ut hic plene per
Ioan.An.cuius dicta no.ad materiam d.c.ex publico. Quid au-
tem ſi ipſa profiteri volens fuit oppreſſa ante tempus aſſigna
tum,& in hoc dici poteſt,& quòd & repeti poſſit, cum vſus ſit
ſuo iure,& ita procedat quod dicitur . per Hoſtien. in ſum. de
conuer.coniug.ad fi.uer. quid ſi virgo . quod tenuit Iac.diſpu-
tando,ut refert Ioan.And.

ADDITIONES.

a Si ſponſus.Adde Doc.in c.uerum.de conuer.coniu.
b Vinc.God. Facta enim contra ius habentur pro non factis l. non dubium, & ibi Bar.C.de leg.ubi Iaſ.Tamen factum non præſumitur,niſi probetur, Cor. conſi.181.uiſis.litera,l.la prima,lib.2.Iaſ.in l.ſciendum. in princ.ff.de uerb. obliga.

R E G. LXV.

In pari cauſa uel delicto melior eſt conditio poſſidentis.

S V M M A R I V M.

1 *Conditio poſsidentis eſt potior in pari delicto.*
2 *Conditio poſſidentis quando ſit potior in pari delicto, diſtingue ut hic.*
3 *Dedi tibi rem indiuiduam ob cauſam partim honeſtam, partim inhoneſtã, puta ut eas Capuam, & ut hominem occidas, ſi neutrum feciſti, an competat mihi repetitio in aliquo.*

IN pari. † No.ꝙ conditio poſſidentis eſt potior
in pari delicto.ad hoc l.ſi uiro.ff.ſol.ma
tri.quod procedit in his,quæ in ſe ſunt turpia,ut oc
cidere,& furari,ſecundum Ioan. Mona.ex quo in-
a fertur ſm Bal.hic,quòd bannitus [a] bannitum occidere nõ poſ-
ſit,cum occidat eum,qui eſt in poſſeſſione ſuæ vitæ. Si verò fa
ctum in ſe non ſit turpe,ſed qualitas rei adiectæ, uel perſona-
rum facit illud turpe,& tunc non eſt melior conditio poſſidẽ-
tis,ut in c.ueniens.ſ.de ſimo.& in l.auunculo.ff.de condi.ſine
cau.ſm Ioan.Mona.ut hic plenius per eum.& Ioan.An.nec eſt
melior conditio poſſidẽtis , quando vnum delictum abſorbet
aliud,ut in l.ſi quis ad ſe fundum.C.ad l.Iul.de vi.cũ poſterius
noceat ſecundũ Bal.hic,de quibus plenius per eum,& Bart.in
l.cum mulier.ff.ſol.matri.In glo. ibi, §. proſequitur Dy. ponit
exemplum.per l.ſi autem.§.ſi duobus.ff.de pub. & ibi melior
eſt conditio poſſidentis in duobus ementibus a diuerſis , non
dominis,item per l. ſi debitor. ff. de pigno.ubi non eſt melior
conditio poſſidentis, quãdo neſcitur cui primo res fuerit obli
2 gata.†In ead.glo.in fi.& quia hæc regula habet multa contra-
ria, Dy.cõcordando ſic diſtinguebat. aliquando proponendo
dolum,vel culpam , agitur criminaliter , aliquando ciuiliter.
primo caſu quando criminaliter , & tunc aut eſt idem deli-
ctum accuſatoris , & accuſati,& repellitur , quia nil doloſum
doloſo,

ADDITIO.

a Bannitus. Adde Guil.de Cu.in l.1.ff.de iu.& iu.quem ſequitur Bald. in l. j. de preci.impe.offe.& per Bart.& Docto.in l.mulier.ff.ſolu.mat.& per Bal. in c. fi.in 1.colum.de conſue.
Vinc.God.Occiſores bannitorum,qui fuerunt rebanniti,quando in culpa eſſe dicantur,non requiſitione facta de rebannitione.Ruy.conſi. 181.nu.8.li. 4.& quid de occidente bannitũ in alieno territorio,Ruy.cõſi.84. nu.4.li.4.

doloſo,ff.de libe.cau.l.ſi filium. Si verò ſit diuerſum,& tũc aut
proponitur in modum exceptionis,& auditur opponens tan-
quàm nomen eius inter reos ſit receptum, poſtea non, etiam
ſi maius crimen opponatur,ff.de adul.l.2.§.quod hic dicitur.&
§.ſi publico.& §.extraneus. Si verò proponatur in modum ac-
cuſationis, & tunc ſi de maiori, & auditur antequàm nomen
ſuum ſit ſcriptum inter reos,C.qui accu.non poſ.l.j. poſtea ve
rò nullo modo audietur etiam de maiori crimine, ff. de publi.
iudi.l.is qui reus. Si vero proponitur de pari,vel minori, & nõ
audietur,niſi ſuam vel ſuorum iniuriam proſequatur,C.qui ac
cu.non poſ.l.neganda.Secundo verò caſu principaliter,quan-
do ciuiliter agitur,& tunc aut vterque eſt in dolo, aut vterque
in pari culpa,& hinc fit compenſatio ſiue circa idem, ſiue cir-
ca diuerſa reperiatur dolus, vel culpa, ff.ſol.mat.l. viro.& l.cũ
mulier.ff.de excep.doli. l. apud Celſum. §. Marcellus. Si verò
vnus ſit in dolo,alter in culpa, & tunc ſi circa idem, & non fit
compenſatio,quia dolus præponderat culpæ,ff.ad l.Aqui.l.itẽ
Mella.§.fi.& l.qui foueas.Si circa diuerſa, & tunc fit cõpenſa-
tio,cum teneatur vterque ad quantitatem,vt ff.de compen.l.ſi
ambo.& ibi plene no.de hoc. Si verò vnus ſit in lata culpa,al-
ter in leui, & lata culpa præponderat, cum æquiparetur dolo,
vt ff.depoſi.l.quod Nerua. Si vnus in leui, alter in leuiſſima,&
tunc preponderat leuis circa idem,ſicut dictum eſt s̃.in ſimili,
ſecus ſi circa diuerſa, cum ſint hincinde debitores in quantita
te adinuicem,ff.eo.titu.cum par. idem ſi vnus in leui in facien
do,alter in leui in negligendo, cum præpõderet leuis in faciẽ-
do:vnde non compenſatur,nec eſt melior conditio poſſiden-
3 tis,vt ff.ſol.ma.l.ſi mora.ſm Dy. † vt hic refert Ioan.And. vide
no.per Bar.in d.l.ſi mora. Et conuenit huic regulæ quæſtio di-
ſputa per d.Mar. quæ talis erat; Dedi tibi rem indiuiduam ob
cauſam partim honeſtam, & partim inhoneſtam, puta verbi
gratia,bouem vt Capuam eas,& hominem occidas. ſi neutrũ
feciſti,an in totum, an in parte, an in nullo cõpetat repetitio.
in qua q.tenuit, ꝙ propter indiuiduitatem poteſt totum repe-
ti,& maxime per l.quoties.& l.nihil.ff.de digni.& per l.omni
mõ. C. de inoffi.teſt.& ff.de excep.do.l.ſi ꝓcurator rei.& hoc
ſi in ea parte verſetur turpitudo recipientis,nam iſte qui repe
tit,certat de damno vitando,ille de lucro captando.Et in re du
bia magis fauetur repetitioni quàm aduentitio lucro. ff.eo.tit.
l.non debet.§.in re dubia.Et hæc cum ex vtraque parte fuit tur
pitudo in recipiente, ſed ex parte dantis fuit turpitudo in alte
ra parte tantum,tunc enim fauetur ei,qui minus deliquit,cum
delictum non ſit par.vbi verò ex vtraque parte rei datæ fuiſſet
honeſtas in recipiente, non daretur repetitio cauſa ſubſecu-
ta,ff.de condi.ob cau.per totum.vel cauſa non ſubſecuta,ſi tur
pitudo fuit ſolum in dante,ff.de condi. ob tur.cau. l.4. Si verò
honeſtas ex vtraque parte non fuit in recipiente, ſed in ea ſo-
lum parte,in qua fuit turpitudo dantis, & tunc ſit melior con-
ditio poſſidentis, per hanc reg. ſecundũ Ioã.An,ut plenius de
his hic per eum.Bal.vero hic dicit, ꝙ cauſa in vno non imple-
ta parit totius repetitionem,vt ff.fami.erciſ.l.hæredes.§.idẽ iu
ris.intellige,quando honeſtas fuit ex vtraque parte,vt s̃.

R E G. LXVI.

Cum non ſtat per eum,ad quẽ pertinet,quominus conditio &c.

SVMMARIVM.

1 *Conditio quandoque habetur pro impleta iuris fictione, licèt in ueritate non ſit impleta.*

2 *Prælatus regularis,non epiſcopus, tamen exemptus petita,ſed non obtenta licentia Papæ,uel legati, an poſſit profiteri ſtrictiorem religionem. Adde ad idem,nu 3.*

Vm non. † No.ꝙ iuris fictione conditio quã-
doque habetur pro impleta,licèt in
veritate impleta non ſit,vt in l.Iul. ff.de cõdi.& de-
mon.In glo.vnica,ibi,pro impleto. ſic patet, ꝙ iſta
regula per illam regulam,imputari,non ſit ſuperflua.Dy.tñ di
cit illam loqui, qñ impeditur ꝓpter caſum,iſta verò loquatur,
qñ impeditur per illum, cuius intereſt conditionem non im-
2 pleri.†In ea.glo.in fi.idem Dy.& vide plenius no.per Doc.C.
de inſti.& ſubſti.l.j.ſecundum Ioan.An.qui inducit hanc regu
lam ad q.diſpu.per eum, qua quæritur, an prælatus regularis,
vel ſecularis non epiſcopus,tamen exemptus petita, ſed non
obtenta licentia legati de latere vel Papę, poſſit zelo ſanctio-
a ris vitæ profiteri [a] ſtrictiorem religionem, vel cum religioſus
eſt,profiteri ſanctiorem religionem,circa quam q.ipſe Io. con
cludit,ꝙ ſi talis prelatus petijt licentiam,ſed fuit denegata per
Papã,& tranſire non poſſit,nec prælaturã dimittere, vt deter-
minauit Clemẽs, & tenuit Hoſtien.in c.illud.de cler. excom.
ſolus enim Papa religiones approbat, vt in c. 1. de voto.& ap-
probatas tollit,s̃.de religio.domi.c.1. eo. lib. circa illas regulas
determinationes facit,& profeſſiones impedit, vt in c.quia in
inſulis.s̃.de regu.nec eſſet dubium, ꝙ valeret cõſtitutio ipſius
Papæ,ꝙ nullus exemptus ſine ſui licentia tranſeat ad religio-
nem,vel profiteatur:nam facit quod eſt plus,ſcilicet conſtitu-
tionem & interdictum circa matrimoniũ,& ipſum matrimo-
nium diuidit,vt per Ioan.An.in c.ad diſſoluendũ.ſuper glo.fi.
s̃.de deſponſ. impube. Si verò denegata non fuit licentia per
Papam,non tñ data fuit, & tũc poterit prælaturam dimittere,
& religionem ingredi,per notata in c.licet.s̃. de reg.& in c.cũ
venerabi. s̃. de conſuetu. non enim videtur exemptus fortius
aſtrictus Papæ quàm monachus abbati,vel ſeruus dño,nec ip-
ſa exemptio impedit profeſſionẽ,cum eam non impediat etiã
excõicato,ut in c.cum illorum.s̃.de ſenten.excom. remanet ta
men ſalua poteſtas Papæ in reuocando illum ad clauſtrum, &
in priori prælatura retinendo,vt in c.quod Dei.de ſtatu mona
cho.nam poſſet Papa non ſolum ipſum curę præficiendo, ſed
etiam inuitum,& inuito abbate alicui principi ſociando, ſecũ
dum no.in Specu.de lega.§. nunc oſtendendum. ver.49.& fa-
cit quod habetur per glo.in capitu.cum paſtoralis.2.queſtio.7.
3 † Sed de legato de latere concludit Ioan. And. quòd ſi ob cau-
ſam expreſſam in themate licentiam petitam deneget, pote-
rit prælatus licitè profiteri,& tranſire, quia nec ipſe ſupremã
obtinet poteſtatem,nec religiones approbare poteſt,uel tolle
re,ſecundũ Ioan.And.dicentem,quòd licèt ſubdiaconus Papę
non poſſit ad alium ordinari,ſine licentia,vt in c.cum in diſtri
buendis.de tempo.ordi.dato quòd etiam ſi ordinaretur, vale-
ret ordinatio:tamen poterit ſubdiaconus Papæ,ſine eius licen
tia ad religionem tranſire, & profiteri ſecundum eum, quod
ño.vt hic per Ioannem And.

ADDITIO.

a Profiteri. Adde tex.in c. quod Dei timorem. de ſtatu mo.c.licet.& c.ſane.de reg.c.dile.19.q.2.Io.An.& Ant.de Bu.in c.olim cauſam.de reſti.ſpo.
Vin.God.Adde de huiuſmodi quæſt.traditã per Io.Lup.in trac.de lib.eccle.q.16.nu.8.quod habetur in lib.9.trac.fol.147.qui concludit,quòd religioſi in eorum uocatione perſeuerare debent.

R E G. LXVII.

Quod alicui non licet nomine ſuo,nec alieno licebit.

SVMMARIVM.

1 *Facere non poteſt quis per alium,quod per ſe non poteſt.*

2 *Laicus an poſſit conſtitui procurator ad acceptandum beneficium uacãs.*

3 *Canonicus non habens uocem in capitulo propter defectum ordinis nomine ſuo,an poſſit eam habere nomine alieno.*

4 *Et an canonici volentes poſſint eum admittere.*

1 QVod alicui. † No.hanc regulam, quòd quis
non poteſt facere per alium,ſeu
ſubmiſſam perſonam, quod non poſſet per ſe face
a re. [a] ad hoc l.non licet. ff. de contrahen.emp. & l.
neque.de hære.inſti.In glo.j.ibi,ſi quis id. Dy. ponit exemplũ
per tex.in Auth.vt hi qui.§. ſi quis. vbi ſicut tutor non inquie-
tat pupillum nomine proprio,ita nec alieno, vt ex iure ceſſo.
In ea.glo,ibi,quæſitum.ad euitandum hoc ꝯrium dicit Dy. re-
gulam loqui, cum faciendum nomine alieno eundem habet
effectum,quem haberet ſi factum eſſet nomine proprio,vt re
2 fert Ioan.And. † In ea.glo.ibi,cauſam ſpiritualem.vnde indu-
cebat hic Ioan. And. hanc regulam ad q. de habente gratiam
cũ beneficio acceptandi,an poſſit laicum procuratorem con-
ſtituere ad acceptandũ beneficiũ,de qua remittit ad no.per eũ
in c.accedens.s̃.de præben.& in c.ne captandę. de conceſ.præ
ben.eo.lib.& vide etiam gl.no.in uer. procuratorẽ. in cle.j.de
renun.tenentẽ, ꝙ laicus poſſit cõſtitui procu.ad renunciandũ
beneficio.In ea.glo.in fi.ſignat Dy.in ꝯrium de l.j.§. item acq
ritur.ff.de acqui.poſſ.vbi furioſus,qui non poteſt per ſe quære
re,quærit per alium.ad quod triplex datur ſolutio,prima eſt,ꝙ
hic dicitur,ſit regulare ꝯria ſpecialia.ſecũda ſolutio, quòd hæc
regula intelligatur de perſona ſubmiſſa,ut exemplum poni pt
ff.de auth.tu.l.pupilli.Ad idem facit ff.de furt. l. in his duob. &
ad prædictorum confirmationẽ facit l.non licet. ff. de contra-
hen.

ADDITIO.

a Celſus. Per ſe facere.Adde de iſta regula,& ſe.glo.ſingu. in l.2.§.1.& ibi Dy.ff. de furt.
Vin.God. Adde, ꝙ facere quis debet, quod alteri prodeſt,& ſibi non nocet. Soz.in conſi.76.nu.15.lib.2.& facere poſſe dicitur ille, qui directe uel indirecte facere poteſt.Cor.conſi.26.hæc conſuetudo.litera.o.lib.2.

hen.emp.l.neque.ff.de hære. insti. Tertia solutio est, ꝙ qñque
quis impeditur per se ratione delicti a prin.commissi, quãdo-
que ratione rei.quandoque iniusta ratione personæ, & in his
tribus casibus locum habet regula. Qñque & quarto impedi-
tur quis ratione intelligentiæ, & tunc locus est õrio, secũdum
Dy.& sic soluitur ff.de vsucap.l.Labeo.& ff.de acquiren. hær.
l.Antistius.s͡m Dy,vt hic refert Ioan.An.ita residens ad q. qua
quæritur,an habens gratiam cum beneficio acceptãdi, possit
laicum procuratorem constituere ad acceptãdum, de qua per
Io.An.in c.accedens.s̃.de præben.& in c.ne captandæ. de con
ces.præben.eo.lib.& in clem.vnica.de renun.vbi etiam no.an
3 possit constitui ad renunciandum. † Extra glo.Ioan.An.indu-
cit hanc regulam ad q.fratris Vberti,qua quæritur,vtrum is,q
ex defectu ordinis vel ex alia causa no. habet vocem in capitu
lo nomine suo,eam habere possit, vel debeat nomine alieno,
si instituatur procurator habentis.Circa quod dubium Io.An.
inducit plura ar.pro,& contra:tandem dicit in dubio prędicto
esse duas q.& primo vtrum exclusus ex aliqua causa suo nomi
ne debeat de necessitate admitti nomine alieno,& sic an cano
nici talem procuratorem iuris necessitate teneantur admitte-
re.Secundo,an talis sit habilis,& idoneus procu. ita ꝙ canoni
cis volentibus possit admitti de iure.Circa primum concludit
Ioan.An.ꝙ licèt talis esset habilis, tamen canonici non com-
pelluntur admittere quenq̃ talium si nolunt,quia ille,qui non
habet vocem in capitulo,quo ad actum incumbentem nõ cen
setur esse de collegio, etiam si alias sit de ecclesia, sicut econ-
tra,de collegio censetur is,qui licèt nõ sit de ecclesia, tñ de cõ-
suetudine vocem habet,vt in c.cum dilectus. s̃. de consuet. &
de ele.c.scriptum. talem ergo non habentem vocem canoni-
ci nolentes non admittunt,maxime in actu electionis, vt in c.
si quis iusto.de elec.e.li.nec etiam in alijs actibus capitularib.
cum non teneantur pandere secreta sua alteri,vt 6.q.j.ex meri
4 to.†Circa secundũ,an canonici volentes possint admittere.di
stinguit Ioan.An.ꝙ aut impedimentum est tale,quod impedit
naturalitatem, idest illud, quod in talibus permaxime requiri
tur,scilicet discretionem, vel animi iudiciũ,vt ætas, vel furor,
seu est cõtra naturam eius,de quo agitur,vt laicalis status, qui
non est aptus ad tractãdum spiritualia,vel ecclesiastica, & tũc
admittere non poterunt,etiam si vellent, vt in c. ex eo quod.
de electio.eo.lib.& 3.q.7.§.tria.& 96.distin.bene quidẽ.ex quo
no.quòd laicus non potest constitui procu. in electionibus. ꝓ
quo etiam glo.in c.apostolicæ.s̃.de excep.quod est notandum
ad materiam c.1.de procu.eo.lib.Si verò nõ sit tale impedimẽ-
tum, & tunc si sit tale impedimentum, ꝙ non solum impedit
& afficit eum,sed etiam alios,potest inficere,vt excõicatus, &
admittere non poterunt,& si admittantur,vitiabit quod est fa
ctum,vt s̃.de elec.illa.& c.cum inter. Si autem solũ ipsum affi-
ciat, & tunc si tale impedimentum nõ est statutum in pęnam,
vt quia non est de collegio,& possunt admittere si velint,vt d.
c.si quis iusto. cum etiam possent eidem dare vocem non no-
mine proprio,vt s̃.de postula.præla. bonæ.el 2. Si verò statutũ
sit in pęnam,vt quia elegit scientem indignum,vt in c.in cun-
ctis.s̃.de elect.tunc si sit talis pœna,quam canonici possunt re
mittere,vt priuationis propter electionem indigni, s̃.de elec.
cum Vinctoniensis. tunc ex quo est priuatus ea vice pro voce
eligendi,non solum in odium sui, sed etiam in fauorem alio-
rum,non delinquentium,ut d.c.cum Vinctonien. tunc si non
parcũt sibi,vt intersit suo nomine, possunt tñ eum admittere,
vt procuratorem alterius,vt d.c.cum Vincton.cum non com-
pellantur facere gratiam maiorem quàm velint,vt x.q.2.preca
rio.Sed si non possunt remittere talem pęnam, & tunc etiam
volentes non possunt ipsum admittere,vt in cle. ut hi qui.j. &
2.respon.ibi,nullo modo.de æta.& qual.& hoc quando liberè
& simpliciter esset constitutus procu. cum tunc habeat liberũ
arbitrium,aliàs si habeat mandatum limitatum de certa perso
na eligenda, & tunc videtur quòd admitti possit. ad hoc quod
no.s̃. de offic. delega. super quæstionum.cum si.tutius tamen
est,quòd nullo modo admittatur, vt probat tex. in d. clemen.
vt hi qui.& in cle.vt professores.ibi,nec per se.de reg.secundũ
Ioan.And.qui cum dicit, quòd si contra illam aliquis admitta-
tur,non vitiabitur quod ab alijs factum fuerit,vox tamen eius
non augebit numerum,ut in c.ecclesia.el 2.de elec.secundum
Ioan.An.ut plenius de his hic per eum. ex quorum dictis colli
git hic Bald.ꝙ prohibitus suo nomine propter incapacitatem
personę prohibetur eadem ratione,& fortius nomine alieno.
ad hoc l.j.ff.de postulando.& uide circa hoc no.in cle. religio-
sus.de procu.& in l.quod quis.C.de proc. & in l.causam quæ.
C.de fideicom.& plene in d.c.si quis iusto.

R E G. LXVIII.

Potest quis per alium,quod potest per seipsum.

S V M M A R I V M.

1 *Regula, potest quis per alium. intelligitur esse vera in his,quæ per alium possunt explicari.*
2 *Procurator non admittitur,quando debet examinari persona, an sit literata uel perita in arte.*
3 *Compaternitas an poßit contrahi per procuratorem.*
4 *Cognatio spiritualis nõ potest contrahi per procuratorem,sicut nec legalis.*

1 Otest quis. † No.hanc regulam,quam secũ-
dum Dy. intellige ueram in his,
quæ possunt per aliũ explicari. quod no.ff. de vi &
ui arma.l.j.§. quot. & facit ad hoc quod no. in l.j.§.
ne autem.C.de cad.tol.secundũ Ioan.Mona.qui idem vult, ut
refert Ioan.An. legitimatio tamen filij non potest fieri ꝑ aliũ,
secundũ Bal.in l.3.C.de ma. vin. quod satis probatur j. in glo.
2 † In glo.j.ibi,de his qui ue.ætatis impe. l.2. ubi illum tex.dice-
bat singu. Bald.idem esse in omni casu,ubi uenit examinanda
qualitas personæ,an sint literati uel periti in arte, & nõ admit
titur procurator.In ea.glo.ibi,§.ulti.& pe.Item uiolentum po-
test statim expellere per se,non per procuratorem, ff.de ui &
ui ar.l.cum fundum.In ea.glo.ibi,si quando. & s̃.de iudi.in c.1.
eo.lib.& de accu.ueniens.& ff.de publi.iud.l.pe. §. ad crimen.
In ea.glo.ibi, non per me, ut ff.de senten.excom. sacro.super
si.5.glo.ad hoc l.at qui natura.§.cum me absente.ff. de neg.ge.
secundũ Ioan.An.In ea.glo.ibi,j.q.4.& c. ulti. & idem de illu-
stri,C.de procu.l.pen.secundum Dy. In ea.glo.ibi, quæsitum.
multa exempla,quibus licet alieno nomine quod non ꝓprio,
uide in regula quod alicui.in 2.parte quæstionis.In ea.glo.ibi,
3 de effectu iam facti.idem Dy.†Extra glo.Ioan.An.inducit hãc
regulam ad q.dispu.per eum post do.Mar.Sil.qua quæritur,an
a compaternitas [a] possit contrahi per procuratorem. in qua ip-
se d.Marti.Sil.disputando tenuit quòd sic, licèt Archi. contra,
in c.1.de cog.spi.eo.lib.per tex.illius c.& per c.omnes.30. qõ.j.
ibi,nobis suscipientibus uel mergentibus,quod approbat hic
Ioan.And. reprobato d. Mar.per c.de his. 30. qõ.j. ubi exponi-
4 tur,quid sit tenere. & per c.ad limina. † quia cognatio spiritua
lis non potest contrahi per procuratorem,sicut nec legalis,ut
ff.de adop.l.post mortem. & quia cum in compaternitate im-
primatur character spiritualis,ideo oportet principaliter inhę
rere ossibus dñi,& non per procuratorem, arg.l.j.§.ne autem.
C.de cad.tol.& ita tenuit Bal.in l.multum.C. si quis alteri uel
sibi,& ita sequitur Pet.de Peru.& do. Anto. in c.ueniens.s̃.de
cogna.spi.& Bar.Bald.Ang. & Imo.in l.Gallus.§.forsitan.ff.de
libe.& posthu. de quo tamen argu. uide plene dicta in ca. ue-
niens.s̃.de cog.spi.ubi aliqui Docto.tenent contrarium. Et ex
prædictis concludit hic Ioan. An. post mortem procuratorem
ipsum,& non constituentem compatrem esse, non obstante,
ꝙ forsan hoc non intenderet,quod tollitur per c.1.30.q.j.& per
decre.secundam, eo. titu. Ex quibus patet,ꝙ si intendens fieri
compater meus,credens filium meum leuare,leuat filium tuũ
non meum,non meus,sed tuus compater erit. Sępe enim ex-
tra id quod.agitur &c.vt ff.commo.l.si is qui.& de despon.im-
pu.cap.1.eo.lib.ut plenius de his hic per Ioan. And. de quibus
vide circa hoc no. plenius in dicto c. 1. & ad prædicta facit c.si.
s̃.de cogna.spiri.ubi etiam presbyter baptizans uel leuans effi
citur compater,dato quòd nõ haberet animum ad hoc, ut hic
per Bal.dicentem,ꝙ baptizandus non potest constituere pro-
curatorem ad recipiendum baptismum, etiam si sit maior 25.
annis,cum non possit leuare pedes per procuratorem.

A D D I T I O.

a Compaternitas.Adde Doc.in c.veniens.de cog.spi.Archi.in c.non plures.de conse.dist. 4. Pe.de Anch.in regula,ratum.de reg.iur.lib.6.Ant.de But. in c. per uenerabilem.qui filij sint legi.Io.de Imo.in c.accedens. de præben. Bar. in l.Gallus.in §.forsitan. ff.de lib.& posthu.Bal.in l.si quis calumniam. C. de nup.Fede.de Senis consi.115.incip. Quæstio talis est, sindicus eiusdem vniuersitatis.

Vin. God.Alex.in l.Gallus.§.forsitan. col.pen.uersi. sic in compaternitate.ff. de lib.& posthu.& Ang.de Aret.in §.illud.Institu. de nup.& in §. multis. Insti.de liberti.Rota in decis.378.Fuit dubitatum,in nou.dum loquitur de matrimonio spirituali.

R E G. LXIX.

In malis promissis fidem non expedit obseruare.

S V M M A R I V M.

1 *Promissio non est seruanda in malis,neque secundum utilitatem, neque secundum æquitatem.*

Adde ad idem,nume.2.

In

1 IN malis. †No.ꝙ in malis promiſſis, ꝙ ſeruetur fides, non expedit ſecundum vtilitatem, nec licet ſecundum æquitatem, nec decet ſecundum honeſtatem, vt no.de voto, magno.poſt princi.ſecundum Io.And.in glo.vnica. in fi.idem Dyn. dicens, mala promiſſa ipſo iure vitiari, vt ff.de pac.l. iuriſgentium.§.& generaliter. & ff. de verb.oblig. l.generaliter. ſecundum Dyn.
2 †vnde non promiſſio, quando promittitur malum, vt homicidium fieri, ſed mala promiſſa, vt puta per dolum vel metum vitiantur. interdum ope exceptionis, vt ff.de verb.oblig.l.ſi quis cum aliter.ſecundū Dyn.Bald.vero hic dicit, ꝙ quandoque promittitur male ob turpem cauſam, & tunc ſi ipſa in promiſſione promittatur dolus, vt ſi promitto tibi decem, quia occidiſti hominem, & ipſo iure non valet, cum ſit cōtra bonos mores, vt ff.de verbo.oblig.l.plagij. Si verò non exprimatur turpitudo, & tunc valet, ſed obſtat exceptio, vt no.ff.de pac.l. iuriſgentium.§. ſi ob maleficium. Extra gloſ. Ioan. And. inducit hanc reg.ad queſt.diſputatam per quendam do.Iac.qua quæritur, an
a ſcholaris, qui iurauit creditori[a] nō exire diſtrictū Bono.ante ſolutionē ſine ipſius licētia, ſi filiusfamilias ex iuſta cauſa reuocatur a patre, vel clericus beneficiatus ab epiſcopo ad reſidentiā reuocatus, vel ſimpliciter, an ſit periurus, quia petita licētia, & nō obtenta ante ſolutionē repatriauit, circa q̃ q.ipſe Io.An.videtur ɔcludere tres caſus nō dubios. Et primo, ꝙ ſi talis ſcholaris procurauit reuocationē ſuā in fraudē creditoris, quia tūc eſt periurus, de offi.dele.paſtoralis.§.cū aūt.de ɔceſ.præb.poſtulaſti.in fi.& ff.ſi quis cau.l.2.in fi. Secundò, ſi ipſam non procurauit, tū ſi potuit debitū ſoluere, & ſic vtriq; parere, & non fecit, & tunc ſimiliter eſt periurus, cum voluntarie dicatur ɔ iuramētū veniſſe, vt ff.de iureiur.querelam.& quod no.in d.c.paſtoralis.§.fi. in gl. igitur. Tertiò ſi ipſe ſcholaris ſoluere non potuit, & tū prius obligauit ſe epiſcopo, vel patri ad reditum vel obedientiā, ſi tunc non erit periurus, cū iſtud iuramentū primū ſit ſeruandum, in duobus enim iuramentis licitis prius præſtitū præfertur ſecundo, vt de iureiu.veniens. & c.intellecto. ad hoc quod no.eo.ti.licet.eo.lib.& ſic remanet ſolū dubiū, qn̄ ſcholaris non aſtrictus patri, nec epiſcopo per iuramentū non procurans reuocationē ſuā, nec ſoluere volens repatriauit, & tunc diſtinguit Io.And.ꝙ aut de licētia epiſcopi, vel patris erat in ſtudio, & tunc ſi licentia fuit indeterminata, non aſtringens eum ad reditū, nec excludens potentiā faciendi iuramentum, & pro ſtudij neceſſitatibus illud contraxit, & tunc tenetur illud iuramentū ſeruare, aliàs eſſet periurus, cū ex datione licentiæ omnia videantur illi conceſſa &c.ad hoc quod no.in c.præterea. de offic.deleg. & in c.ex parte.de accuſa. Si verò erat in ſtudio abſq; licētia, & tūc ſicut eū non obligatū poterat epiſcopus ad reſidētiā reuocare.s̄.de cle.nō reſi.c.ex parte. cū c. ſeq. & pater ēt ſaltē ex cauſa iuſta, vt ponit thema, ita & eū obligatū reuocare poterit, cū patri vel ep̄o per iuramentum præiudicare nō potuerit, quare ad eorum mandatū repatriando periuriū non incurrit, ſm ipſum, vt hic refert Io.And. ita reſidēs. & vide no. in c.veniens.s̄.de iureiur.& in l.fi.C.de non nume.pecu.& in l. fi. ff.qui ſatiſd.cog.& in c.cum inter P. s̄. de renun.

ADDITIO.

a Creditori. Adde Ant.de But.in c.conſtitutus.in 3.col. de reſcri. Io.de Imol. in repe.c.cum contingat.de iureiur.& per Paul.de Caſt.in l.in operis.ff.loc. Vinc.God. Scholaris an ligetur ſtatutis populi in cauſis ſuis, Felyn.in c.quod clericis.in princ. de fo.compe. & an poſſit eſſe teſtis pro ſcholari, Felyn.in c.cum R.Canonicus, de offi.deleg.

R E G. LXX.

In alternatiuis electio eſt debentis, & ſufficit per alterū adimpleri.

S V M M A R I V M.

1 *Electio debitoris eſt in alternatiuis, ſcilicet in alternatiua dandi: ſecus in alternatiua accipiendi.*
2 *Et inquibus hæc regula habeat locum.*
3 *Appellatio alternatiua interpoſita ad archiepiſcopum, vel ad Papam, an valeat.*
4 *Appellatio interpoſita ſimpliciter, & non declarans ad quem iudicem, an valeat.*
5 *Libellus in cauſa appellationis debet continere naturam iudicis a quo, & indicis ad quem.*
6 *Appellatio generalis dicendo, ſcilicet, appello ad iudicem competentem, aliud non exprimendo, an valeat.*
7 *Quid ſi dicat appello ad maiorem iudicem.*
8 *Appellatio alternatiua interpoſita ad archiepiſcopum vel ad Papam, an valeat.*
9 *Appellatio ſi fiat copulatiue ad plures iudices, an valeat.*

1 IN alternatiuis. † Nota ex tex. duas regulas. Et primo, ꝙ in alternatiuis electio eſt debitoris. intellige in alternatiua dandi, nam in alternatiua accipiendi eſt electio accipientis, vt ff.de contrahen.emp.l. ſi ita.& hoc in contractib. ſm Bal.dicentem, ꝙ in pęnis alternatiuis electio eſt rei, niſi iudex aliter haberet arbitrium, vt no.in l.quicunque.C.de ſer.fugi.& ibi per Bal. In alternatiua
a [a] vero remediorum ſemper eſt electio habentis plura remedia, vt l.reſcriptum.§.ſi pacto.ff.de pact.& vide no.per Bal.in l.cum proponas.in fi.C.de tranſac. & quod no.in l.non utique. ff. de eo quod cer.lo. Quid autem ſi habens electionem ſemel ęlegit, an poſtea poſſit variare. vide per Doct.in l.eum qui certarum.§.fi.ff.de verbo. obli. Secūdo no.hic aliam regu.quæ eſt, ꝙ in alternatiuis ſufficit alterum adimplere, quod verum eſt in alternatiuis affirmatiuis. In negatiuis enim requiritur, ꝙ neutrum fiat, ff.de verbo.obliga.l.ſi quis ita.in fi.ſm Dy. nam etiam affirmatiua vult alterum fieri, ita negatiua vult alterum non fieri, & ſic neutrum non fieri, ſecundum Ioan.And.In glo.j.in fi. item contra hanc regulam fa
2 cit l.Lucio.ff.de leg.2. timore contrarij dicit hic Dyn. † ꝙ hæc regula locum habet in contractibus, ſed l. Lucio.in legatis, in quibus dicitur ꝙ aut verba diriguntur ad hæredem, & idem, cum electio ſit debitoris, aut diriguntur ad delegatorium uel ſimpliciter proferuntur, & tunc eſt electio legatarij, ut ibi ſecundum Dy. de quo tamen vide ibi plenius per Docto. Extra glo.Ioan.And. inducit hanc regulam ad q. per eum diſputatā
3 poſt Ioan.de Deo, li.j.q.18.in qua quæritur, † an valeat appellatio alternatiua interpoſita ad archiepiſcopum, vel ad Papam, de quo per glo.ordi.in c.ſi is cui.s̄.de offi.deleg. eo.lib. & quia articulus huius q. vtilis & quotidianus eſt, vt patet in l.j.ff.de appel.ideo eſt plenius examinandus, vt l.legaui.ff.de libe.leg. & in l.j.de ſuſpe.tu.vnde pro faciliori intelligentia huius q. quæ
4 ritur primo, an † valeat appellatio, ſi appellat quis ſimpliciter a ſententia, & nō declarat ad quem iudicem. Bar.in l.j. §.ſi qs. ff.de ap.tenet, ꝙ ſic, per ea quæ habentur ibi, & in l.qui Romę. §.Seia.ff.de verbo.obli.vbi bonus tex.Idem Spe.in titu.de appel.§.nunc tractemus.ver.quid ſi quis. ubi dicit, ꝙ nunc in dubio cenſetur appellatum ſm formam iuris, & ſic ad proximū ſuperiorem, & non ad Papam, arg.regu. in obſcuris. & voluit Archi.2.q.6.anteriorum.eo.lib.Idem etiam ſequitur Ioan. An. in c.vt debitus.s̄.de appel.Et hanc partē ſequitur Bal.in l.apertiſſimi.C.de iudi.dicens, ꝙ ſufficit dicere appello, per tex. in d. l.j.in fi.cum l.ſeq.ff.de appel. & intelligitur tunc gradatim appellatum, vt s̄.Sed aduerte, quia prædicta abſque dubio procedunt de iure ciuili, quo iure appellari debet ad proximum ſuperiorem, etiam ſi ad alium ſuperiorem & impetratorem appelletur, habetur ac ſi ad proximum ſuperiorem ſit appellatū, vt per glo.in d.§ j.& in l.Imperatores. ff.de appel.genus ergo, quod non poteſt verificari, niſi in vna ſpecie, non inducit aliquam incertitudinem, vt no.in c.qm̄ abbas.& in c. ex parte.el j.s̄.de offi.deleg.Sed de iure canonico talis appellatio non valeret, quia cum poſſit appellari omiſſis medijs ad Papam, vt 2. q.6.ad Romanam.Item ad legatum in ſua prouincia, vt no.in c.1.& c.quod transla.s̄.de offi.lega.Item ad patriarcham, ſecundum Innocen.in c.antiqua.s̄.de priuileg.& glo.in c.renouantes.12.diſt.ideo cum talis appellatio generalis inducat incertitudinem, ff.de iure fiſci.l.ita fidei.non debet valere, quia iudex debet eſſe certus, vt in c.ad hæc.s̄.de reſcrip. & maxime iudex ad quem, ut 2.q.6.propter.& c.ab eo. §. forma. Et nō licet cum alterius iniuria vagari, vt in l.prętor edixit.ff.de iniu.in c.ut qs duas.s̄.de elec.eo.lib.& per glo.no.in d.c.ſi is cui. de offi.dele. eo.lib.& ita ſequitur Imo.in d.l.j.§.ſi quis.& domi. Nico. in c. 2.s̄.de appel.& in d.ca. ut debitus.in ſi. quod tamen limita, niſi taliter appellans declaretur intra terminum datum ad appellandum, ad quem uelit eſſe appellatum, quia tunc etiam de iure canonico valeret talis appellatio, ſm glo.no.in d.c. ſi is cui. & tenet Imo.in d.§.ſi quis.& Ioan. And.in hac reg. & in addi. Spe. in d. uer. quid ſi quis.nam poſt dictum tempus non eſſet poteſtas interpretandi ſm eum. Aduerte tamen, quia idem Io. de Imo.in d.§.ſi quis.in antepen.col. videtur poſtea velle, ꝙ ēt de iure canonico ualeret talis appellatio, dato ꝙ alia declaratio intra tempus datum ad appellandum non ſit facta, quia in dubio intelligi debet eſſe appellatum ſm formam iuris, & ſic ad

ADDITIO.

a Vinc. God.Nota, ꝙ alternatiua ſignificat quandoque ordinem, Ruy. conſi.63. nu.4.lib.3.& alternatiua ex mente diſponentis reſoluitur in coniunctam, & ratione abſurdi euitandi, Pariſ.conſi.44.nu.1.lib.1.

ad proximum superiorem, vt tenet Spe. vbi s̄. pro quo facit ſm eum, quia vbi quis poteſt vti iure ſpeciali, & iure communi, non videtur in dubio, niſi aliud declaretur quis eligere viam iuris ſpecialis, ſed iuris communis, vt no. in l. quamq̃. C. de teſtamen. mili. & in l. precibus. C. de impu. & alijs ſubſti, & ſic in dubio debet intelligi eſſe appellatum ad proximum ſuperiorem ſm regularem formam iuris cōis, vt patet in c. Romana. s̄. de appel. eo. lib. & quia in dubio debet fieri interpretatio, ut actus magis valeat quàm pereat, vt in c. abbate. s̄. de verbo. ſig.
5 †Sed certè tenendum videtur quod s̄. eſt dictū, quòd in libello appellationis debeat exprimi natura iudicis a quo, & iudicis ad quem, vt 2. q. 6. §. formam. & quia etiam de iure communi eſt hoc ſtatutum, vt poſſit appellari ad Papam, vel legatum, vel Patriarcham omiſſo medio, ideo talis appellatio eſſet incerta etiam de iure cōi. Non obſtant nota. in d. l. quamq̃. quia ibi actus teſtandi dependebat a libera voluntate teſtatoris, & in hoc non conſideratur præiudicium tertij, cum vltima volūtas debeat eſſe libera, ſecus in iudicijs, quæ redduntur in inuitum, vt in l. inter ſtipu. §. ſacram. ff. de ver. obli. & in quibus nō debet eſſe incertitudo in præiudiciū partis, vt s̄. & ita vr̄ eſſe de mente Ioan. An. in addi. in dicto ver. quid ſi quis. in c. bone, tamen ad dubium tollendum cautum eſt, ꝙ intra decem dies datos ad appellandū fiat talis declaratio appellationis. glo. in
6 c. ſi quis. †Secundo quæritur, an valeat appellatio generalis dicendo, appello ad iudicem cōpetentem, aliter non exprimendo ad quem. Bal. in d. l. apertiſſimi. tenet quod ſic, alle. pro hoc glo. fin. in l. cum perſonas. C. de bo. aucto. iu. vbi idē tenet Ab. ſuper d. glo. idem Bal. ibi in fi. dicens hoc eſſe vtile, & neceſſarium, qn̄ quis propter aliquam incertitudinē iuris vel facti neſciat ad quem ſit appellandū. & facit tex. in d. §. Seia. pro quo ēt faciunt rationes & auctoritates Doc. de quibus s̄. in præcedenti qō. Sed certe faciendum eſt, ꝙ talis appellatio valeat de iure ciuili per rationes, de quibus s̄. & intelligetur facta appellatio ad proximū ſuperiorē, ſm Bal. in d. l. apertiſſimi. ſecus autem eſſet de iure canoni. cum talis appellatio ſit incerta iuribus & rationibus, de quibus s̄. in præcedenti quæſtio. valeret tñ appellatio, licèt non exprimatur nomen iudicis ad quē, dūmodo exprimatur eius tribunal, puta appello ad curiā Papienſem, & Peruſinā, ita tex. in c. Romana, in prin. & §. cum aūt, eo. titu. in 6. & ita tenet Panor. in d. c. 2. & Imo. in d. §. ſi quis. in 4. col. prin. dicens prædicta vera, niſi appellans declaret iudicem intra terminū 10. dierum datorū ad appellandū, per no. per gl. in d. c. ſi is cui. Sed poſtea idem Imo. in d. §. ſi quis. in 7. col. voluit, ꝙ talis appellatio valet etiam de iure canoni. etiam alia declaratione non facta, quia vr̄ appellaſſe in dubio ad proximū ſuperiorem, prout eſt dictum s̄. in præcedenti qō, bene tñ valeret, quia ille, qui poteſt vti via iuris cōis, & via iuris ſpālis, ſi aliter non declaret, videtur in dubio eligere viam iuris cōmunis, per no. in d. l. quamq̃. & in d. l. precibus. & ſic dicta appellatio dicitur eſſe certa, vt s̄. per eum. Sed tu teneas, vt s̄. eſt dictum.
7 †Tertio quæritur, quid ſi quis appellando dixit, appello ad maiorem iudicem, aliter non exprimendo, an valeat appellatio, & an poſſit eam proſequi coram Papa. vide per Spe. in d. §. nūc tractemus. ver. quid ſi appellans ab epiſcopo, & per Angel. &
8 Imo. in d. l. j. §. ſi quis. in 5. col. †Quarto quæritur, an valeat appellatio alternatiua interpoſita ad archiepiſcopum, vel ad Papam. de qua qō. hic plene per Ioan. And. pro & contra, & per glo. no. in d. c. ſi is cui. & concludit Ioan. An. hic, quicquid dixerit Ioan. de Deo, li. j. q. 18. quòd de iure ciuili talis appellatio alternatiua teneat, cum non relinquat appellatum incertum, quia non poteſt appellari ad Imperatorem omiſſo medio, vt in d. l. Imperatores. & s̄. eſt dictum in prima quæſtio. & ſic ſemper in effectu cenſetur appellaſſe ad proximum ſuperiorem, ar. ff. de ſtipu. ſer. l. nam cum utrique. Et idem etiam eſſet de iure canoni, ſi appellaretur ab Archidiacono alternatiue ad epiſcopum, vel archiepiſcopum, cum non poſſit appellari ad inferiorem a Papa omiſſo medio, excepto legato, & Patriarcha, vt s̄. patet in d. c. Romana. & ideo inutilis adiectio etiam vitiat, vt in regula, vtile. s̄. eo. lib. ſecundum Ioan. An. hic in fi. dicentem hoc procedere, niſi eſſet conſuetudo, quòd poſſet appellari omiſſo medio, quia tunc de iure canoni. non valeret talis appellatio, quia eſſet incerta, vt patet in d. c. Romana. in 2. reſponſo. vbi probatur, ꝙ talis conſuetudo valet, & ſic eſſet eadem ratio incertitudinis ſecundum Ioan. An. hic in fi. Sed ſi appelletur ab epō alternatiue ad archiepm, uel ad Papam, tunc cum ad Papam poſſit appellari omiſſo medio, vt 2. q. 6. ad Romanā. de iure canonico talis appellatio non valeret, quia eſſet incerta, vt s̄. in j. q. Et idem ſi appellaretur alternatiue ad archiepm, vel ad Patriarcham, ſeu ad legatum, cum ad iſtos poſſit appellari omiſſo medio, vt s̄. & ſic appellatio eſſet incerta, & nō valeret de iure cano. ſecundum Ioan. And. hic, & idem tenet gl. in d. c. ſi is cui. Sed Rota in deciſio. 209. quæ incipit, Item ꝙ appellatio, approbat opi. Spec. in d. §. nunc tractemus. ver. ſed pone aliquis. & ver. quid ſi dicat. tenentis, ꝙ valeat indiſtincte appellatio alternatiua, nam ſecundum Rotam in caſu magis dubio admittitur alternatiua propoſitio, ſicut eſt in libello, ut in c. conſtitutus. C. de reſtitut. in integr. nec eſt neceſſe, quòd intra decem dies fiat electio, quia cum appellās proſequitur appellationem eoipſo eligit, & per citationē poſtea ſubſecutam poſtea aduerſarium certificat, ar. cle. cauſam. de elect. & clem. j. vt li. penden. Sed certe tenendum videtur, quod tenet Ioan. An. hic per rationes ſuas, & quod tenet glo. in d. c. ſi is cui. quia forte appellans non curaret proſequi appel. vel poſſet deferre proſecutionem ad longum tempus: vnde non eſt conueniēs, ꝙ appellatus remaneat incertus, & ita etiam tenuit do. Nic. in d. c. 2. in fi. & Imo. in d. §. ſi quis, in 4. col. in fi. & Ioan. And. in additio. Specu. in d. §. nunc tractemus. ſuper ver. quid ſi dicatur appello. vbi dicit prædicta procedere, etiam ſi quando appellat alternatiue, reſeruet ſibi electionem eligendi iudicem, q̃a ſimiliter de iure cano. non valebit, niſi declaret intra tempus datum ad appellandum, ſecundum Ioan. And. ibi, & ſequitur Imo in d. §. ſi quis. in 4. colum, & in 6. ubi dicit, ꝙ prædictis nō obſtat, quod ipſe tenet, ſcilicet quòd in dubio videatur q̃s elegiſſe viam iuris cōmunis, & ſic eſſe appellatum ad proximū ſuperiorem: nam illud procederet, vbi eſt ſimpliciter appellatum, ſecus ſi alternatiue, quia tunc conſtat, ꝙ vtraque via iuris communis & ſpecialiter velit vti: vnde niſi declaret, appellatio eſt incerta, ideo vitiatur ſecundum eum ibi. Sed limita tamen omnia prædicta procedere, primo, niſi probabilis dubitationis cauſa ductus ſit appellare, ſicut alternatiue, quia tunc ēt de iure cano, valeret talis appellatio, argumen. c. 1. s̄. de poſtul. præla. eo. lib. & in l. j. §. quod autem. ff. quorum leg. ſecundum Ioan. An. hic, & tenet hoc glo. in d. c. ſi is cui. & ſequitur d. Nico. in d. c. 2. in fi. Secundo limita, niſi ſit facta declaratio iudicis intra tempus decem dierum datorum ad appellandum, quia tunc etiam de iure cano. valeret talis appellatio alternatiua, ſecundum Ioan. And. hic in fi. & glo. in d. c. ſi is cui. & ſequitur Imo. in d. §. ſi quis, & Ioan. An. in dictus addi. ex quo tunc non
9 cenſetur eſſe incerta. †Quinto & ulti. quæritur quid ſi appellatio fiat copulatiue ad plures iudices. Spec. in d. §. nunc tractemus. ver. ſed pone aliquis. videtur inclinare, quòd valeat talis appellatio. refert tamen aliquos tenuiſſe contrarium, & iſtud ſequitur ibi Ioan. An. in addi. ſ. ꝙ ratione incertitudinis, cū incertum ſit coram quo velit proſequi, non valeat appellatio, niſi intra tempus datum ad appellandum eligat iudicem, ſeu ſuperiorem, coram quo velit proſequi. & idem ſequitur Bald. in d. c. ſi is cui. & Ang. in d. §. ſi quis. & Imo. ibi in 4. colum. dicens hoc procedere de iure can. cum de iure ciui. videtur, ꝙ valeat, & intelligetur facta in effectu ad proximum ſuperiorem, ut s̄. ſm eum ibi, quod no. ex quo infertur, ꝙ ſi a ſententia epiſcopi appelletur ad archiepiſcopū, & ad quemlibet alium iudicem competentem, ꝙ talis appellatio copulatiue facta non valeat de iure cano. cum plures poſſint eſſe iudices competentes, ut s̄. quod tene menti ad limitationem eorum quæ dicit Bal. in d. l. apertiſſimi. & glo. ſing. in d. l. cum proponas. & ibi per Bald. & uide quod eſt dictum s̄. in 2. q. Et de matetia vide per Archi. in §. poſt datam. 2. quæſtio. 6.

R E G. LXXI.

Qui ad agendum admittitur, eſt ad excipiendum multo magis admittendus.

S V M M A R I V M.

1 *Hæc regula limitatur, quando de eodem ad idem agitur & excipitur.*
2 *Exceptio compenſationis, an poßit opponi poſt ſententiam, quæ tranſiuit in rem iudicatam.*
3 *Poſſeßionem clandeſtinam habens, an poſſit excipere de dominio.*
4 *Eccleſia an præſcribat rem laici 10. vel 20. annis in tantum, quòd ex tali præſcriptione valeat agere & excipere.*

1 Vi ad agendum. †Nota hanc regulam, quā limita primo procedere, qn̄ de eodem, & ad idem agitur & excipīt, ut no. Inno. & Hoſtien. in c. inter dilectos. in prin. j. de exceſ. prælat. & ſic quando exceptio & actio tendunt ad idem, ſecus ſi ad diuerſa, ut ibi per Innoc. Secundo limita hāc regulam procedere, quando nihil ſubeſt magis repellere exceptionem,

prionem, q̃ actionem, secus vt in c. debitores. s. de iureiuran. vbi datur actio, & tñ denegatur exceptio, quod ideo est, q̃a ibi subest iurm, quod obstat exceptioni & non repetitioni, f̃m d.
2 Anto. ibi. † In glo. j. ibi, quod non in compensatione. gl. tñ no. in c. cum Io. in fi. s. de fide instru. tenuit, q̃ exceptio cōpensatio nis possit opponi post sñiam, quæ transiuit in rem iudi. & hoc per regulam huius tex. quia cum tunc daretur actio ad petendum, quod in cōpensationem possit opponi, fortius dari debet exceptio, vt hic in tex. In ea. glo. ibi, possessionē restituet. esset enim species spoliationis denegare possessionē locatori, ff. de precario. l. fi. & ideo non auditur super dominio, nisi facta restitutione, vt C. si per vim vel alio modo. l. j. f̃m Dy. hic. In ea. gl. ibi, agentem possessorio. s. interdicto vnde vi. ad hoc glo. in l. j. §. j. ff. de vi & vi arma. & ff. de vsucap. in l. sequitur. §. domini. et quod glo. j. l. si de vi. ff. de iudi. teneat, q̃ exceptio dominij excludat agentem possessorio recuperandæ, & non bene secū dum Ioan. An. de quo etiam per glo. & Doct. in c. 1. s. de restit.
3 spoi. † Sed an habens possessionem clandestinam possit excipere de dominio, hic q̃ sic, cum longe improbior sit habens violentam quàm clandestinam, ar. l. si vēdidero. §. cum raptor. ff. de fur. & C. ne probat. l. vis. f̃m Dyn. qui etiam tenet hic, q̃ sententia lata in petitorio pariat excep. rei iudicatæ in possessorio adipiscēdæ, vel retinendæ, sed nō in possessorio recuperādæ, & hoc modo concordari possunt glo. quæ videntur cōtrariæ, ff. de interdi. in l. 2. §. cum quidam. & C. de interdic. l. incerti. secundum Dy. vt refert Ioan. An. ita residens. In eadem glo. ibi, tamen admittitur actio. regulariter vero esset contrariū, nā cui denegatur exceptio, denegatur actio, vt in l. nec intentio. C. de transac. & vide quod no. in l. Neratius. ff. de condi. indebi. In ea. glo. in fi. Ioan. Mo. hic in additio. dicit, quòd hæc regula fallit quandoque ex malitia partis, ff. de rescin. vendi. l. fi. seu ex priuilegio causæ, de resti. spo. in literis. & in c. cum quis. Qi que sexus fragilitate, vt s. eo. li. de elec. indemnitatibus. §. verū. & ne mera executio impediatur, vt in c. accedens. de accusa. & in c. irrefragabili. de offic. ordi. & vide circa hoc no. per Io. An.
4 in c. inter dilectos. de exces. prælato. in gl. non solum. † Et huic regulæ coaptatur quæstio disputata per Ioan. And. qua quæri
a tur, an ecclesia [a] præscribat rem laici spatio x. vel xx. annorū, ita q̃ ex tali præscriptione agere & excipere possit. circa quā q. ipse Ioan. An. concludit, q̃ ecclesia rem priuati præscribit, vt priuatus spatio x. vel xx. ann. per l. quod fauore. C. de legib. qđ tenuit Damas. in sum. de præscrip. ante fi. & glo. in auth. quas act. C. de sacrosan. eccle. & in Auth. de ecclesiasticis titu. §. pro temporalibus. & per Hostien. in summa, de præscrip. §. quæ requirantur. ver. nunquid ergo. & ita disputando tenuit Io. And. etto q̃ 13. q. 2. c. 1. & s. de præscrip. c. illud. aliud voluerit, vt patet etiam ex ratione, quam ipsi inducunt, & non bene. ex quibus infertur, q̃ ecclesia habet actionem ad petendum illam rem, quam ita præscripsit, si cadat a possessione, & fortius exceptionem ad illam defendēdam si possideat, ut patet 16. q. 3. §. potest. & l. si quis emptionis. C. de præscrip. 30. vel 40. an. vt hic plene per eum. Et aduerte, quia gl. in d. c. illud. & in d. c. 1. possunt procedere, qñ ecclesia præscriberet rem priuati cum bona fide sine ti. quo casu requiritur præscriptio 30. anno. & ita procedat tex. in c. sanctoru m. s. de præscrip. si autem præscribat ecclesia rem priuati cum ti. & bona fide, tunc præscribat vt priuatus, s. per x. annos inter præsentes, & xx. inter absentes, vt l. fi. C. de præscrip. lon. temp. & ita sequitur domi. Nico. in d. ca. si auctor. in fi.

ADDITIO.

a An ecclesia præscribat rem laici. Adde tex. in c. causam quæ. de præscri. & per Doct. in c. de quarta. de præscri. eo. titu.

Vic. God. Ecclesia restituitur in integrum aduersus præscriptionem actionis personalis ad pensionem, Ruy. consi. 167. nu. 27. lib. 1. & ecclesia potest agere contra prælatum præsc. iptionem patientem ex negligentia, Ruy. consi. 27. nu. 5. lib. 2. & ecclesia de iure speciali contra præscriptionem restituitur saltem ex iure speciali, & capite ignorantiæ, Ruyn. consil. 103. numero 18. lib. 5.

REG. LXXII.

Qui per alium facit, perinde est, ac si faceret per seipsum.

SVMMARIVM.

1 *Mandaui Titio, & Titius mandauit Seio, an omnes teneantur.*
2 *Statutum si facit mentionem de committente delictum, an comprehendatur ille, qui per alium fecit.*
3 *Delegatus alius quàm a principe, si habet specialem potestatem subdelegandi, an subdelegare possit.*

1
a QVi per alium. † No. hanc regulam, quæ procedit etiam in eo, qui facit per alium facientem per alium. Ideo si ego mandaui Titio, & Titius Seio, omnes tenemur, ut est tex. singula. in l. si ego. ff. quod vi aut clam. per quem tex. dicit Bal. in l. j. §. ne autem. C. de cad. tollen. in pen. colum. quòd ille, qui facit per alium facientem per alium, ipse per se fecisse videtur, vt s. & sic habet tunc locum hæc regula, quā intellige procedere ex quadam iuris fictione, seu interpre atione, vt probatur hic in tex. & per Bal. in l. si is qui pro emptore. ff. de vsucacum vere loquendo etiam factum ab eodem diuersis temporibus non repræsentat identitatem eiusdem facti, vt ff. de duobus reis. l. nemo. & ff. de condi. inde. in l. si non sortem. §. liber
2 tus. secundum Dy & Io. An. † & sic facit, q̃ cum in statutis verba debeant intelligi vere & proprie, vt in c. quod circa. de ele. & in c. in nostra. de iniurijs. quòd si statutum facit mentionem de committente delictum, non includatur ille qui faceret per alium, ex quo verè & propriè ipse non facit. Sed in contrariū facit tex. no. in c. mulieres. s. de senten. excommu. vbi verè & propriè dicitur ipse delictum committere, qui facit per alium, de quo articulo ibi per Doct. & per glo. & Ioan. An. in c. sicut dignum. s. de homi. & per Bar. in l. sed si vnius. §. seruus. & in l. non solum. §. si mandato. ff. de iniurijs. & per Bald. in d. l. j. §. ne autem. & ibi dicit Bal. in ulti. colum. quòd in omnibus factis, in quibus vertitur adminiculum acquisitionis, qui per alium facit per se facit, vt in c. accedens. s. de præben. & in l. certe. §. j.
3 ff. de precario. ubi est tex. sing. secundum Bald. ibi. † Extra glo. Ioan. And. inducit hanc regulam ad tres q. dispu. per Ioan. An. qua quæritur de delegato ab alio quam a principe habēte speciale mandatum subdelegandi, an subdelegare possit, de quo supra de offic. delega. is cui. in glo. fi. & ibi vide no. Secundo facit ad q. de patrono, an possit committere alteri præsentationem beneficij non vacantis. de qua per Ioan. And. in capitu. fi. de concess. præben. Tertio facit ad q. dominicalem 70. qua quæritur de magistro, qui conuenit certis scholaribus vno anno legere pro certo salario, & ante finem anni vult substitu-
b re [b] æque bonum scholaribus contradicentibus, an possit, ita quòd etiam sibi salarium debeatur. in qua q. dixit Bar. Brixien. se non credere, quòd possit salarium petere, et si velit per alium docere, per l. si vni. §. si vero talis. C. de cadu. tollen. ad hoc l. fideicom. in fi. de lega. 3 & c. fina. de offic. leg. dicens etiam idem esse in illo, qui promisit librum scribere. Et in Potestate, qui promisit ciuitatem regere, sicut in illo qui promisit domum facere secundum ipsum, cuius opi. placet Ioan. And. in terminis q. scilicet in Doctore, qui promisit certis pro certo salario. Sed in Doctore, qui obligatus est ad legendum, & faciendum collectā in studio Bonon. p p statuta studij, quæ etiam Doctores iurant seruare, dicendum est, prout dixit Pet. de Bellaper. secundum quod refert ulti. loco Cyn. in d. l. j. §. ne autem. ubi dixit talem Doctorem potuisse recedere subrogando meliorem, vel æque idoneum, cum doctrina per alium infundi possit, quod uerum est secundum Bal. hic, & in d. §. ne autem. quādo recederet ex causa necessitatis, argumen. l. continuus. §. si ab eo. ff. de verborum obligatio. quod tenuit Guil. in Specu. de salario. in fi. & idem si ex causa infirmitatis, secundum Bald. in l. fi. ff. de excusa. tuto. Et idem si erat specialis consuetudo illius loci, uel personæ Doctoris, quòd subrogare possit, vt tenuerunt quidam, secundum quod recitat ibi Cyn. & hic Ioan. And. quod tenet Barto. & Imo. in d. l. nemo. & uide per eum, & Ange. in d. §. si eo. dicentem, quòd in casibus, in quibus quis potest seruire per substitutum, semper talis substitutus debet esse approbatus pro idoneo per iudicem, uel superiorem, aliàs substitutus non debet admitti, ut in l. si quis ex corpore. C. de muniegulis. lib. xj. quod inducitur contra Docto. qui per quemlibet substitutum seruire volunt, ut ibi per eos. & uide per Innocen. in capitu. quoniam abbas. supra de officio delega.

ADDITIONES.

a Qui facit per alium. Adde tex. iuncta glo. in c. mulieres. de sent. excom. glo. in §. horum discretio. xj. dist. glo. in c. archiepiscopis. de temp. ord. regula quod iussus alterius. ff. de re. iu.

b Vult substituere. Adde glo. in l. quisquis. la j C. de epis. & cle. Pet. de Anch. in c. extirpandæ. in §. quia uero, de præbe. Bar. in l. nemo est qui nesciat. ff. de duobus reis Cy. in l. j. § sed ne autem. in 4. q. C. de cad. tollen.

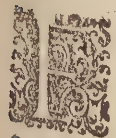
Vic. God. Adde, q̃ Doctor potest legere per substitut. m de consuetudine, quæ censetur repetita in co tractione, ut per Alex. in d. l. nemo deducere, & Abb. Sic. in c. cum M. col. 1. de consue.

REG. LXXIII.

Factum legitime retractari non debet, licèt postea casus eueniat, a quo non poterat inchoari.

SVMMARIVM.

1 *Legitime, hoc uerbum quid comprehendat.*
2 *Inquisitio si sit inchoata, & ſuperueniat ordinarius accuſator, an quieſcere debeat inquisitio.*
3 *Canonicus elector post uotum depositum in ſcrutinio iam publicato excommunicatur a iure, uel ab homine, an si postea eligat, ualeat electio.*

1

Actũ legitime. † No. quia verbum legiti
me, hic comprehendit fa
ctum & modum. ſ. vt factum in ſe ſit legitimum, &
ſine peccato & legitimo modo factum, nec retra-
ctatur ex cauſa ſuperueniẽti, eſto ꝙ ſit talis, qui impediret in-
choationem a tempore actus, In glo. j. ibi, factum erat & perfe
ctum. ſecus ſi inchoatum tantum, & ita loquantur contraria,
quæ ſignat Ioan. Mona. videlicet ca. quemadmodum. de iure-
iuran. & c. ſi pauper. de præben. & etiam contraria quæ ſignat
Dy. de l. pro parte. ff. de ſerui. & l. ſi ſub vna. §. ſi quis. ff. de ver.
obliga. ff. de ſuſpe. tuto. l. poſt finitam. & ff. de li. agn. l. 3. §. quia.
2 & ex hic arguit Dy. † ꝙ ſi poſt inchoatã inquiſitionẽ ante ſen
tentiam ſuperueniat ordinarius accuſator, quieſcit inquiſitio,
ſecus ſi poſt ſentẽtiam, ſm ipſum, vt refert Ioan. And. vel poſt
concluſum in cauſa, C. de adulte. l. quàmuis indubitati, ſm Bal.
& hoc niſi probetur præuaricator, ff. de præuaricatoribus. l. 3.
& ff. de libe. ho. exhi. l. 3. §. ſi pater, & ff. de accuſa. l. ſi cui. §. eiſ-
dem. ad hoc quod no. Spec. in titu. de accuſa. §. nunc videndũ.
ver. vlt. ſm Ioan. An. Et dicit hic Bald. quòd ſi probata eſſet in-
quiſitio, non admitteretur accuſator, cum ſit manifeſta cõclu-
ſio. ad hoc quod no. in l. ſi mater. ff. de li. agno. immo plus, quia
etiam ſi eſſet lis conteſt. in inquiſitione, dicetur inquiſitor præ
ueniſſe, adeo ꝙ excluditur accuſans, remedium enim extraor-
dinariũ cauſa adiuuandi proditum, non tollitur per extraordi
narium. ad hoc glo. in l. j. §. per hanc. ff. de rei ven. ſm Bald. hic,
de qua materia vide per Cyn. in l. ea quidẽ C. de accuſa. & per
Bar. in l. ſi maritus. §. j. ff. de adul. & plene per Ang. in l. ſi vacan
3 tia. C. de bon. vac. lib. x. in 6. char. † Extra glo. Ioan. An. inducit
hanc regulam ad q. ſi canonicus elector poſt votum depoſitũ
in ſcrutinio iam publicato excõicatur ab homine, vel a iure,
an valeat electio, ſi poſtea eligat. circa quam q. concludit Ioan.
An. quòd non valeat. & hoc tenuit Vinc. & Innocen. in c. pu-
blicato. s. de elect. vbi de hoc per Ioan. An. 15. q. nec etiam econ
tra valebit electio, ſi excõicatus abſoluatur poſt votum in ſcru
tinio depoſitum, ut tenuit Innocen. & clarius Compoſt. ibi,
ut clarius ibi per Ioan. An. in 8. q. facit ad hoc. c. ſi quando. s. de
elec. eo. lib. & hoc probat connexitas ipſorum actuum, ut pa-
tet ex no. de ele. quia propter. ubi patet, ꝙ ſubſtantialia electio
nis inchoari & perfici debent pro illis. Item facit hæc regula
ad q. de teſte, qui excõicatur poſt iuramentũ, an poſtea eius de
poſitio valeat. in qua Ioan. An. diſputando tenet, ꝙ repellatur
dictum eius deponendum uel depoſitũ, quicquid dixerit Spe.
in titu. de teſte. §. j. uer. quid ſi teſtis erat. Sed in caſu econtra, vi
delicet cum tempore iuramenti eſt excõicatus, poſtmodum
anteꝗ̃ deponat abſoluitur, tunc ex quo tempore iuramenti
non fuit exceptum de excõicatione, non poterit poſt depoſi-
tionem de illa excipi, cum iuramentũ etiam aſtringat excõica
tum ad ueritatem dicendam, ſm Ioã. An. ut plenius de his hic
per eum adducentem c. præterea. de teſti. co. & ibi per glo. ubi
ergo tempore receptionis iuramenti, ad quam requiritur cita-
tio, ut in c. 2. s. de teſti. nil excipitur contra teſtem, approbatur
eius perſona, & licèt in caſibus c. præſentium. s. de teſti. poſt de
poſitionem admittatur quis ad opponendũ ꝯ perſonã teſtis, tñ
illud procedit quando durat impedimentũ tẽpore, quo ipſe te
ſtis deponit, ſed illo ſublato, ut eſt in caſu propoſito, nil eſt qđ
impediat fidem ipſius teſtis, ſm Io. An. quod ſing. no. ad d. c. p̄-
ſentium. & cum determinatione Io. An. hic tranſit An. in l. ad
teſtium. §. conditionem. ff. de teſtamen. Sed Bald. hic contra di
cens, quòd vtroque tempore teſtis debet eſſe habilis, aliàs nõ
probat. facit l. patre. ff. de his qui ſunt ſui uel alie. iur. quod di-
cit procedere in teſtimonio, quod non fundatur ex aliqua ſcri
ptura retro legitime facta, aliàs non uitiaretur, cum veniat cõ-
ſecutiue, ut no. in titu. ſi teſtes pares eſſe deſierunt. c. 1. eo. lib.
facit quod no. ff. de iureiurando. l. iuſiurandum. §. j. ſecundum
Bald. & uide circa hoc no. in l. damni. §. Sabini. ff. de dam. in-
fec. & in l. 3. §. lege Iu. ff. de teſt. & per Bald. in uſibus feu. in tit.
quæ ſint regalia, in fi. & in l. j. de teſt. & in d. §. conditionem.

REG. LXXIIII.

Quod alicui gratioſè conceditur, trahi non dẽt ab alijs in exemplũ.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium uni conceſſum gratioſæ, non intelligitur conceſſum alijs, licèt ſecus sit in conceſſis de iure communi.*
2 *Parochiani an poſsint præſcribere præſentationem ſui rectoris.*

1

Vod alicui. † No. ex hac regula, ꝙ licèt con
ceſſum vni de iure cõi intelli-
gatur eſſe omnibus alijs conceſſum, ut 4. diſt. deni
què. & l. j. in fi. C. de no. Co. compo. tamen ſecus
eſt in priuilegijs, quia conceſſum vni gratioſè ex ſpeciali pri
uilegio, alijs conceſſum non intelligitur, ut hic in text. & in
ca. ſane. s. de priuileg. & ibi glo. prima. facit etiam 26. q. 3. non
exemplo. ubi dicit tex. quòd priuilegia ſingulorum legem cõ-
2 munem non faciunt, ſm Ioan. An. hic. † Extra glo. Ioan. An. in-
ducit hanc regulam ad q. an parochiani poſſint præſcribere
præſentationem rectoris ſuæ parochiæ. de qua q. plenè no. in
c. querelam. s. de elec. & ibi per Ioan. An. ſuper uer. populus. &
a hæc regula facit, ꝙ non, cum illud iuſpatronatus [a] ſit ſolis pa-
tronis gratioſè conceſſum, & per nullum alium laicum vſur-
pandum, ut in c. quoniam. s. de iure patro. quam opin. tenuit
Ioan. de Montemer. diſputando, & Archi. qui de hoc pleniſſi-
me no. 71. diſt. hortamur. Sed do. Mar. contrarium tenuit per c.
querelam. de ele. dicens per illum tex. probari, ꝙ parochianus
vel populus poſſidere & præſcribere poſſunt ius præſentandi
in ſua eccleſia parochiali, & ita fuit iudicatum in quadam cau
ſa per ſententiam, quam ſnĩam Papa Nicolaus 4. confirmauit
ſecundũ Ioan. An. hic, qui hanc opi. probat per diuiſionem, nã
aut conſtat eccleſiam habuiſſe patronos, tunc ſiue præſentaue
rint vnà cum patronis, ſiue ſine patronis, præſcribant contra
patronos, de capel. mo. c. 2. & ut no. in c. ad audientiam. de præ
ſcrip. & ipſorum patientia faciet parochianos huius iuris poſ-
ſeſſores inſtitutione ſecuta ad præſentationem ipſorum, iuxta
no. in c. 2. de reſti. in integ. Si uerò non conſtet eccleſiam ha-
buiſſe patronos, quod poteſt eſſe dupliciter, aut quia conſtat
non eſſe patronos, aut quia neſcitur, quod idem eſt in effectu,
quia quod neſcitur dicitur non eſſe, cum paria ſint, non eſſe,
& non apparere, ut de conſe. diſt. j. ſolennitates. & in l. j. ff. de
contrahen. emp. & tunc his caſibus cum certum ſit eccleſiam
habuiſſe homines fundatores, niſi miraculoſè cõſtructa fuiſ-
ſet, præſumendum eſt eam per populum fuiſſe fundatam, po-
tiſſime, quia hoc eſt uериſimile, & fieri conſueuit, ut in regula
inſpicimus. s. eo. titu. & ſm hoc concludendum erit, quòd exer
citium vnius actus competens patrono eſt poſſeſſio patrona-
tus, quod eſt regulare, ubi plures actus ab aliquo iure depen-
dent, ut s. de relig. domi. c. 1. ex quo reliqui actus non apparent
poſſe per alium, nec ius cõe circa illud in quo fundat intentio-
nem alterius, ut no. in d. c. 1. & in c. dilectus. de cap. mo. & ibi
per Ioan. An. et ſic non ob. c. auditis. s. de præſcri. ut ibi no. per
Ioan. An. ſuper ulti. glo. ſecundũ eum hic ita reſidentem. Nec
ob. quod dicit Innocen. in c. vene. s. de excep. tenens nullo iu-
re caueri, ꝙ deficiẽte patrono populus præſentare poſſit, quia
illud procedit in populo, qui nõ poſſedit, nec præſcripſit actũ
præſentationis, ſecundũ Ioan. An. hic, de quo do. Nico. in d. c.
querelam. in 4. col. dicens, ꝙ opi. Ioan. And. tanꝗ̃ communior
ſeruaretur in practica, tamen de mero iure ipſe tenet opi. Ar-
chi. per rationes ſuas, ut ibi per eum. et uide etiam quod no. in
c. conſultationibus. s. de iurepatro. & uide de hoc no. in c. j. de
inſti. eod. lib. et ad rationem Ioan. An. quòd ſit præſumendum
eccleſiam habuiſſe fundatorem, et quòd non fuerit diuinitus
fundata, poteſt reſponderi, primo quia ex hoc ſequeretur, ꝙ
omnis eccleſia præſumeretur patronata, cum omnis eccleſia
habuerit conſtructorem. Secundo poteſt reſponderi, quia ex
ſola conſtructione non acquiritur ius patronat. niſi concurrat
conſenſus epiſcopi.

ADDITIO.

a Vinc. God. Nota, ꝙ patronis non dicitur Papa derogare, licèt in uerbis narratiuis dicatur beneficium eſſe de iure patronatus, ſed requiritur expreſſa derogatio in corpore gratiæ. Fel. in c. cum inter. de excep. colum. 3. uerſi. item aduerte.

REG. LXXV.

Fruſtra ſibi fidem quis poſtulat ab eo ſeruari, cui fidem a ſe præſtitam ſeruare recuſat.

SVMMARIVM.

1 *Fides ſeruari non debet fidem non ſeruanti.*
2 *Exemplum huius regulæ.*

3 *Seius si iurat Titio dare 10. & Titius iuret dare Seio Stichũ, si daret 10. quis eorum tenetur primo implere promissa.*

4 *Duo, scilicet, A & B. fecerunt pacem, promittentes adinuicem centum, si alter alterum offenderit, postea cum A vulnerasset fratrem B. ipse B. turbatus vulnerauit ipsum A. an possit petere pœnam.*

5 *Duo fecerunt pacem adinuicem, promittentes se non offendere sub pœna, unus istorũ si cũ uxore alterius cõmittat adulterium, an pax sit rupta.*

1 FRustra. †No. q̃ fidẽ non seruanti fides non est seruanda, quod verũ est circa idem factũ, non circa diuersa, ar. ff. de leg. 2. l. cũ pater. §. libertus. Item verũ est, qñ ꝯhentium eadem est cõditio, alias locũ non haberet regula, vt si vnus esset maior, alter pupillus, quia claudicat ꝯctus factus cũ minore, vt ff. de actio. emp. l. Iul. §. si quis pupillo. qđ ideo est, quia ibi fuit in culpa cõtrahens cũ pupillo sine tutore, aliàs aliud esset, vt si contraxisset cũ pupillo tutoris autoritate, vt l. 1. & 2. C. si aduer. ven. fm

2 Dy. & Io. An. †In gl. j. ibi, l. cũ proponas. Dy. alle. C. de trãsac. l. si quis maior. & l. si q̃s diuersa. & ff. de inoffi. test. l. si instituta. in prin. & ff. locati. l. quero. §. inter locatorem. põt ẽt excẽpiificari in emptore, qui obtinuit sñiam ad rem vẽditã, vt repellatur executione sñiæ, vt executio impediatur, si nõ soluat pretium, & sic fidẽ nõ adimpleat, cũ ista exceptio nõ sit peremptoria, sed potius modificatiua sñiæ, & oriatur ex eodẽ ꝯctu, & sic videatur inesse fm Bal. hic, licèt aliud tenuerit Bar. in l. si duo. ff. de iureiur. & plenius de his hic per ipsum Bal. & in l. peremptorias. §. sñiam rescin. non posse. Et vide in l. fundus qui Lucij Titij. ff.

3 de rescin. ven. & p̃ Doct. in c. cũ Ioãnes. §. de fide instru. † Extra glo. Io. An. inducit hanc regulã ad plures q. Et primo ad q. qua queritur, si Seius iuret dare Titio 10. & Titius iuret dare Seio Stichum, si dabit 10. quis eorũ teneatur primo promissa implere. circa quã q. tenet illum teneri primo implere, qui promisit sub cõditione, vnde prius impleri debet cõditio, si vult petere, alias nõ cõpetit actio, vt Insti. de verb. obli. §. ex cõditionali, &

4 vt no. ff. de ver. ob. in l. si Titius. †Secũdo facit hæc regula ad q. dñicalẽ 46. qua queritur, si A. & B. fecerũt pacẽ, promittentes adinuicẽ centũ, si alter alterũ offenderit, demũ cũ A. vulnerasset fratrem B. ipse B. turbatus vulnerauit ipsum A. an possit petere penã. circa quã q. Bar. Bri. ibi soluendo dicebat referendo Azo. & Hug. illũ B. absoluendũ a pena, cũ fratrẽ iuuare possit, qđ verũ est, si ille B. defendendo fratrẽ vulnerasset incõtinenti seruata moderatione, vt §. de sent. excõ. dilecto. co. ij. sed si vlciscẽdo, & tũc aut loquimur de pena iuris cõis, vel municipalis, & illam sine dubio incurrit ille B. quia quilibet tenetur soluere suam penam. de quo in l. arbiter intra. ff. de arbi. Si verò loquimur de pœna cõuentionali, & tũc si stipulatio ita fuisset cõcepta, q̃ ille A. vulnerando fratrẽ B. incidisset in pœnã, & planũ est, q̃ ab ipso B. hæc pena exigi non possit, nam aut ipse B. non incidit in penam, ex quo ille A. fregit pactum, vt in c. peruenit. el 2. de iureiur. aut ipse B. incidit in pœnam, vt quia actũ est q̃ pœna toties committatur, quoties contrauentum fuerit, & tunc fieret compensatio, vt supra de pen. constitutsu, secundum Ioan. And. & tenet Bald. in d. l. cum proponas. & facit l. non ex omnibus. §. de arb. vbi dicitur, quòd inobedientia vtriusque partis vtranque partem excusat à pœna. ad idem ẽt d. c. constitutus. Si verò stipulatio fuisset ita strictè concepta, q̃ comprehenderet solum paciscientis offensam, & tunc cessat dubium secundum Ioan. And. cum offendendo fratrẽ non

a rumpat[a] pacem, secundum Bald. quod tenuit Bal. in l. si ita stipu. §. Chrysogonus. ff. de ver. ob. de quo in c. j. de pac. & in Spe.

5 de treuga & pace. & ibi per Ioan. And. in addi. † Tertio querit hic Io. And. si est facta pax inter duos, & promissum q̃ alter alterũ non offendat realiter, vel personaliter. Sed si alter ex his cum alterius vxore adulterium committat, an erit rupta pax? circa quã q. concludere videtur, q̃ non censeatur ex hoc rupta pax, nec pena posset peti, ex eo maxime quia stipulatio est stricti iuris, & solum personas expressas comprehẽdat, vt l. quicquid. ff. de verb. oblig. & in d. §. Chrysogonus, & hoc tenet hic Bald. quia vxor non est mea proprie, quod tenuit Bart. in l. verum. ff. de fur. & quia id non facit animo iniuriandi, sed causa libidinis, ar. d. l. verum. & idem tenet Bart. ibi dicens etiam, q̃ per furtum postea factum alteri nõ dicatur pax rupta, quia nõ facit animo iniuriandi, sed animo lucrandi. Sed prædicta Bar. ibi intelligit vera, nisi fierent causa vindicandi, quia forte passus sit similem iniuriam, de qua facta est pax, quia tunc diceretur pax rupta, secũdũ eũ ibi, & idem tenet in l. licitatio. §. quod illici. ff. de public. Si alter ex his alterum bannitum offendat, vel occidat, q̃ lex mnnicipalis permittit, an rumpat pacem, & pœnam incidat? circa quam q. Ioan. And. refert hic dicta Iac. de Bel. & Old. disputantium, quorum dicta coniungendo dicendum est, q̃ aut iste fuit bãnitus ex eo, quia prodidit patriã, & tunc occidens non tenetur ad pœnam. C. de abolitio. l. fallaciter, vt tenuit Iac. de Bel. disputando, aut ex eo, quia fecit homicidium, & idem vt tenuit Oldra. quod probat pluribus rationibus, de quibus hic per Ioan. And. & no. in Auth. de mandatis principum. §. sed neque. Si verò fuit bannitus ob aliã causam, & tunc si fuit occisus, dum patriam impugnaret, & idem, vt l. minime. ff. de relig. & sump. fu. Si verò aliter, & tunc aut ex delicto sunt publicata bona, & tunc æquiparatur deportato, & caret hærede. & per consequens non erit qui penam petat. Si verò bona banniti non sunt publicata, & tunc non erit licitum rumpere pacem, & si rumpat, tenebitur hæredibus occisi, esto q̃ bannitus ille in loco illo agere non possit, vt tenuit ipse Iac. quod verum est, vt sentit hic Ioan. And. nisi statutum non solũ permitteret occidere, sed iuberet, immo idẽ vt dicit hic Bal. si per formam statuti possit impune offendi, cum impune significat quod nec ciuiliter nec criminaliter, vt ff. de abig. l. j. §. q̃ autem. & vide circa hoc quod no. in l. j. C. vt intra certum tempus. & in l. iurisgentium. §. si paciscar. ff. de pac. & per Bald. in l. fi. C. si contra ius vel vti. pub. & in l. j. in penul. col. C. si a non compe. iudi. dicens prædicta procedere, quando post pacẽ factã fuit factus bannitus. Sed si pax fuit facta post bannũ, videtur q̃ deberet seruari, quia etiã hosti est seruanda fides, vt 22. q. 4. innocens, vt dicit glo. hic. Et dicit Bal. ibi, q̃ d. c. innocens, posset intelligi de hoste priuato, non de publice bannito, quia iuri publico per pactũ tolli non põt. vt l. ius publicum. ff. de pac. vnde concludit Bald. ibi, q̃ si ex forma statuti bannitus potest a quolibet de populo occidi, & tunc offendẽdo non dicatur rupta pax, sed si statutum hoc non permittere t, nisi solum ipsi offenso, tunc pax esset seruanda, cũ talis iniuria per pacẽ intelligitur esse remissa, fm Bal. ibi, & idẽ tenuit in l. accusationis. C. quod me. causa. & Bar. & Imo. in l. quid ergo. §. si hæres. ff. de leg. j. & in l. qui seruum. ff. de ver. obli.

ADDITIO.

a Vinc. God. Pax quando dicatur rupta, si frater offendatur, Alex. in l. si ita stipulatus. §. Grisogonus. in fi. ff. de verb. oblig. Et an per raptum filiæ rumpatur pax. Alex. consi. 113. lib. 2. Cor. consi. 44. Deueniendo litera, L, li. 4.

REG. LXXVI.

Delictum personæ non debet in detrimentum ecclesiæ redũdare.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia non tenetur ex delicto prelati.*

2 *Confessio solius prelati an noceat ecclesię.*

3 *Delictum prælati & capituli quando noceat ecclesię vel non.*

4 *Clericus excõmunicatus an retineat priuilegium immunitatis personæ aut etiam canonis, si quis suadente.*

Adde ad idem numero, 5.

1 DElictũ, †No. q̃ ex[a] delicto prælati ecclesia nõ

a tenetur, cum prelatus delinquendo nõ repræsentet ecclesiam. Intellige, nisi quatenus ad ecclesiam peruenisset, cum eatenus teneatur ad instar pupilli, qui tenetur, quatenus ad eum peruenit ex delicto tutoris, vt ff. de autho. tut. l. fin. vel patris ex delicto filij, vel domini ex delicto serui, vt ff. de vi & vi arma. l. j. §. quid ergo. & §. si filius, vel vniuersitatis, quæ tenetur ex facto presidentis, quatenus peruenit ad eum. ff. de dolo. l. j. §. ex dolo. §. sed an municeps. secundum Dy. & Ioan. And. & vide no. in c. j. in fi. §. de sepul. eo. lib. in cle. j. de pen. In glo. vnica, ibi, expoliari. ad idem cle. nolentes. post prin. de hæreticis. In ea. glo. ibi, de taexhi. l. pe. parificantur enim pupillus & ecclesia ex vna parte, & ipsorum administratores ex altera, vt C. de episco. & cler. l.

2 orphanotrophos. secundum Dyn. & Ioan. An. †In ea. gl. ibi,

b in iudicialibus. Et an[b] confessio solius prælati noceat ecclesiæ. vide per do. Nico. in c. 2. de capel. mo. & adde glo. sing. in §. fin. 16. q. 6. & Innoc. in c. 2. §. de dona. volentes quòd in bonis querentis de nouo solus prælatus possit preiudicare ecclesię, ꝑpter quę do. Nic. & d. Ant. in c. verũ. §. de ꝯdi. apposi. cõcludunt,

ADDITIONES.

a Ex delicto prælati. Adde glo. in c. 2. de dila. gl. in c. placuit. 16. q. 3. Innoc. in c. cum dilectus. de or. cog. Ant. de But. in c. 1. de dolo & contu. Doc. in c. iubemus. C. de sacrosan. eccl.

Delictum prælati quando noceat ecclesiæ late per Fely. in c. ad audientiam. per discursum, de rescri. in c. ad apostolicum, de simo. & ibi in fi. pen. col. & in c. contingit, in fi. de sen. excom.

b An confessio solius prælati. Adde glo. in c. dudum el 2. de elect. glo. & Doc. in c. fi. de præscri. Spe. in tit. de confess. in §. fi. Cyn. in l. fi. C. eo. tit. Bart. in l. certum. in §. sed ante ff. eo.

duntꝙ ſi implementū conditionis vel modi deficiat facto ſo-
lius prælati, præiudicetur eccleſiæ in bonis quærendis de no-
uo,ſecus in iam quæſitis, quia requiritur conſenſus prælati,&
capituli,de quo dic vt ibi per eos.& per do.Nico.in c.breui.in
3 4.col.s̃.de iureiu.& in c.abbate.in fi.s̃.de ver.ſig. † In ea.gl.ibi,
cōicato conſilio.no.hanc glo.& in c.cum dilectus. hic alle.q̃a
eſt ſing.Et limita has gl.procedere, ſ.vt delictum prælati & ca
pituli noceat eccleſiæ in rebus particularibus, qñ remanēt tot
bona eccleſiæ,ꝙ p̄t deſeruiri in diuinis, & eius miniſtri poſsūt
congrue ſuſtētari,& hoc caſu donatio facta eccleſiæ poſſet re-
uocari ex cauſa ingratitudinis prælati , & capituli per rationē
huius gl.& facit d.l.iubemus. hic alle. Sed vbi propter delictū
prælati & capituli eccleſia veniret priuanda oĩbus ſuis bonis,
vel maiori parte, ita ꝙ nō poſſet ſeruiri eccleſiæ in diuinis , vel
veniret deſtruenda ipſa eccleſia in totum, & tūc delictum præ
lati,& capituli ex dicto conſilio non nocet eccleſiæ, vt tenuit
ſing.Spe.in ti.de dona.ver.ſi aliquis Baro. dicens ꝙ ſi Baro ædi
ficauit,& dotauit monaſteriū , ꝙ rōne ingratitudinis abbatis,
& capituli non reuocatur talis donatio, & ſic monaſteriū non
4 deſtruetur,nec bona reuocabuntur.†Extra glo. facit hæc regu
la ad q.diſputatam per Io.An.de cle.excō. an retineat priuile-
gium immunitatis perſonæ, & ſic canonis,ſi quis ſuadente.17.
q.4.quod datum eſt fauore, & ob honorem eccleſiæ. pro qua
q.declaranda ponit thema,quod tale eſt. Gualterius Anglicus
vno ictu percuſſit tres clericos excōicatos, eius ſocius vni mo
nacho tres intulit ictus.Quæritur primo,an ſint excōicati.Se-
cundo,& ſi ſint,an vna vel pluribus, & ex primo quæſito duo
reſultant dubia.primum eſt,an percutiens clericum excōica-
tū ſit excōicatus,& in hoc ipſe Io.An.concludit,ꝙ ſic,cum cle
ricus excōicatus adhuc retineat priuilegiū immunitatis perſo
næ, quod datum eſt in fauorē & honorē eccleſiæ, cui propter
delictum clerici non debet præiudicari,ut hic, & tenet Io.An.
in c.contingit.el j.de ſen.excō.ſequendo Ioã. de Deo,qui hoc
tenuit,17.q.4.ſi quis deinceps.& 94.q.5.excōicatos. & idem te
nuit Bal.in d.c.contingit.ver.ſed quæritur . & ſic concluditur,
ꝙ excōicatus retineat priuilegiū immunitatis perſonę, & pri-
uilegium fori,vt ſic ſub epo ſit cōueniendus . & in c.cum non
ab hoĩe.s̃.de iud.ſm Io.An.hic in prin.Secundū dubiū,an per-
cutiens monachū bigamū ſit excōicatus , & in hoc concludit
ꝙ ſic,tam de æquitate q̃ de iuris rigore, pōt enim bigamus fie
ri monachus,vt no.30. diſtĩ.ſeruatū , & ſic gaudebit priuilegio
monachi,ſed bene poterunt abbas & monachi ijdem expelli,
& alij in locum eorum ſubrogari,ſm Spe.ibi,& ita ſequuntur
Doc.in c.fi.s̃.de dona.& ita ēt ſequitur ibi Imo.in 6.col.in fi.q̃
oĩa ſingulariter tene menti ad limitationē harū gl.vnde habe-
bit immunitatem perſonæ, non ut clericus,ſed ut monachus,
cum can.ſi quis ſuadente . det monacho immunitatē noĩatim
ipſos monachos exprimendo,nō ſub vocabulo gñali clerico-
rum,vt ibi patet ſm Io.And.vt plenius de his hic per eum , ex
quibus infertur,ꝙ ſocius illius Gualterij percutiens alium mo
nachū bigamū,erit excōicatus,& uide qđ no.in c.1.s̃. de biga.
5 eo.lib.† Deinde Ioã.An.hic tranſit ad 2.q.prin.quæ eſt,an vna
vel pluribus excōicationibus ſint ligati . & circa eam dicendū
eſt,ꝙ aut loquimur de ſocio Gualterij,& iſte licèt rigoroſo iu-
re videatur ligatus tot excōicationib.quot ictus intulit , tñ erit
ligatus vna ſnĩa ſola , ex quo ſemel & vno ictu illos intulit, ut
probatur in c.ſi quis ſuadente.arguendo per ſingulare ſi quis,
& per ſingulare clericum , & per plurale manus , & ſingulare
anathematis,ex quibus colligitur,ꝙ ſi vnus alium pluries per-
cutiens vna ſit excōicatione ligatus,ad hoc decre. cū pro cau-
ſa.de ſen.excō.vbi ille percuſſit in dormitorio, & traxit verbe-
rando per clauſtrū,& cū vno impetu fecerit, vna eſt ſnĩa excō.
ligatus,vt ibi dr̃.facit ēt in c.ad apoſtolicæ.de re iud.eod. lib.&
ff.ad l.Aqui.l.illud.& ita hēt conſuetudo, & ſtilus curiæ habēs
tales abſoluere,vt ligatos vna ſnĩa excōicationis tm̃, & nō plu
ribus,& prædicta procedunt,qñ vno impetu quis pluries per-
cuteret continuando,aliàs ſi diuerſis inſultibus , & ſic diuerſo
impetu , & tꝑe percuſſiones reiterentur , & tunc eſſet ligatus
tot ſententijs,quot eſſent percuſſiones,31.q.j. qũo. & vt no.de
pę.c.1.& C.de ſer.fu.l.quicunque.Et intellige hæc in mera pę-
na excōicationis.In pęna aũt, quæ imponitur ꝑꝑ intereſſe lę-
ſionis,& tunc ex reiteratione percuſſionis eius intereſſe auge
tur,& ita procedat qđ no.Spe.in ti.de prolatione ſnĩæ. §. fi.ad
fi.uer.pe.vbi voluit ꝙ ſi ſtatuto cauet , ꝙ qui dederit alicui ala-
pã,ſoluat x.ꝙ ſi plures alapas dederit, pro ſingulis alapis x. ſol
ueret.& uide ibi no.per Ioã.,An.& per Doc.in d.l.quicunque.
& in l.nunq̃ plura. ff.de priua.deli. & in l. vulgaris. ff.de fur.&
in l.pen.de act.& obli.& in l.ſi gemina arbor.arborum furtim

cęſarum. ſi verò loquamur de Gualterio, & in eo dicendū vr̃,
ꝙ de æquitate teneatur vna excōicatione ꝓpter vnitatē ictus,
tñ ex quo plures clerici læſi ſunt,ex illo credit Ioan.An.ipſum
Gualteriū tribus excōicationibus ligatū , quia vnitas ictus nō
impedit,ut colligitur ex c.mulieres.s̃.de ſen. excō. Item colli-
gitur in c.ſciant.s̃.de elec.eo.lib.& in c.qm̃. s̃. de immu. eccle.
& in c.Fęlicis.s̃.de pę.& in c.quicunque.s̃.de ſen. excō.eo.lib.
vbi probatur vnam perſonam diuerſas excōicationes incurre
re ex vno ictu.ad quod ēt facit d.c.ſi quis ſuadente.ibi, clericū.
quod verbū poſitū in ſingulari dat intelligere, ꝙ pro quolibet
clerico percuſſo inducatur vna excōicatio,ſm Io.An.ut de his
hic plene per eum,ex quibus habetur, qñ vnus deliquit in plu
res,an tunc ſint plura delicta , & pro pluribus delictis debeat
puniri.Quid aũt ſit econtra , ſi plures delinquunt in vnum, an
a dicantur plura delicta,ut plura debeant puniri , hic per Bal.de
quo in l.ſi plures.ff.de iniurijs.& in l.ſi familiæ.ff. de iuriſ.om.
iudi.& ibi de his plenius per Doc.

A D D I T I O.

a Cel.Plura delicta.Adde glo.Bal.& Lud.Bol. in ſuis ſecundis interpretati. in l. ciuitas ff.ſi cer.pet.Docto.in l.res publica.ff.ex quib.cau.ma.& Ang.pulchre conſi.255.incip.Quia omne datum optimum.

R E G. LXXXVII.

Rationi congruit, vt ſuccedat in onere, qui ſubſtituitur in honore.

S V M M A R I V M.

1 *Succedens in honore ſuccedere debet in onere.*

2 *Cauſa ſi delegatur duobus, utriq; ſimpliciter ſub nominibus dignitatum, mortuo uno qui erat prælatus duarum eccleſiarum unitarum, diſſolua tur vnio,& duo ſubrogantur, quis tunc erit iudex.*

3 *Cauſa ſi delegatur duobus utrique ſimpliciter, & ſub nominibus dignita tum , unoque mortuo dignitas per Papam diſpenſantem ſuper utraque tenenda conferatur alteri collegæ, quis tunc erit iudex.*

1 RAtioni. † No. ꝙ ſuccedens in honore ſeu com
modo ſuccedere dēt in onere ſeu dam
no,quod verum eſt,qñ onus non cohęret perſonę,
aliàs ſi cohæret perſonæ,ſecus eſſet , ut ff.de adi.le.
l.legatū.& l.legatū , ff.de ꝯd. & dem.& uide circa hanc regulã
no.in l.controuerſia.ff.de tranſac. In glo. vnica ibi,de ſol.c.1.q̃
dici pōt ſm Dy.in quolibet ſubſtituto in hæreditate , quæ ho-
nor appellatur,ut ff.de leg.præſtan.l. filium. §. ſed ſi portio.&
ſuccedit in onere legatorū relictorum ab inſtituto,ut in l.licèt
imperator.de leg.j.ut hic per Dy.& Io.An. eius dicta referen-
tem,de quo plenius per Doc.in d.l.licèt.& in l.cum uirum.C.
2 de fideic.†Extra glo.Ioã.An. inducit hanc regulam ad duas q.
Et primo ad q.diſputatam per eum,qua quæritur,ſi cã delega-
tur duobus vtriſque ſimpliciter,& ſub noĩbus dignitatū,mor-
tuo vno,qui pręlatus erat duarum eccleſiarū vnitarū,diſſolua-
tur vnio,& duo ſubrogantur,quis erit tunc iudex. hanc q.in ſi
mili diſpu.& dec.d.Palmerius. Sed quicq̃d tenuerit,dicēdū eſt
ſm Io.And. ꝙ ſi in reſcripto erat expreſſa altera ſola dignitas,
vel eccleſia , uel ſi utraque , tñ vna non erat capax delegatio-
nis,& tunc ille ſolus erit iudex, qui ſuccedit in dignitate expſ-
ſa, vel incapace in delegatione.ad hoc l.j.§. cōis ſeruus. & l.ꝓ-
inde.in fi.ff.de ſtip. ſer. vbi ſi cōis ſeruus ſtipulatur ſimpl̃r , uel
dominis noĩatis id,qđ alter ex dñis non pōt capere, tunc totū
intelligitur alteri dño ſtipulari.ad idem ēt facit qđ no.per Inn.
& Io.An.in c.cū ex officij . de præſcri. Si verò vtraque dignitas
fuit expreſſa,& vtraque ſit capax delegationis , & tunc vtraq;
in delegatione ſuccedet,cū non ſit talis actus,qui reſpiciat plu
ralitatem,imò amplectitur,ut in c.prudentiam. de offi. deleg.
3 † Scđo facit ēt hæc regula ad aliã q. diſputatã per Ioã. An. qua
quæritur, ſi cã delegetur duobus vtriq; ſimpl̃r,& ſub nomini-
bus dignitatū , & vno mortuo dignitas per Papã diſpenſantē
ſuper vtraque tenenda ꝯferatur alteri collegæ, quis erit tūc iu-
dex.hanc q.diſputauit d. Mar. Sil. & tenuit ꝙ ille ſolus proce-
dere poſſit , cū ſit adminiſtrator legitimus vtriuſq; dignitatis.
& hoc præcipue probat c.licet.s̃.de offi.dele.qđ placet Io.An.
per d.c.licet.& per c.q̃uis.& c.ſuper qōnum. §. ſi vero.eo.titu.
vbi ſi hoc pōt fieri per ſubdelegationē,ergo & per ſubrogatio
nē ſm eum hic.vide no.in c.qm̃ abbas.s̃.de offi. dele. & in cle.
2.de reſcri.& in l.pluribus.ff. de proc. Et idem dicit hic Io.An.
ſi dignitas iudicis mortui vniatur dignitati iudicis ſuperſti. q̃a
omni caſu ſiue per vnionē,ſiue per collationē, cum diſpenſat,
talis ſolus ſit cōpetens iudex in cã.facit c.& tꝑis.16.q̃ō. j. Quid
aũt retentis ijſdē terminis,ſi iſte habebat tertiū collegã, an ta-
lis,cui eſt facta vnio vel collatio alterius , fungatur vice duorū?
& an iure alterius dignitatis tm̃ poſſit alteri ſubdelegare? &

an iure vnius dignitatis possit subdelegare vni, & iure alterius subdelegare alteri? concludit hic Io. An. in fi. vt tunc sit differẽtia inter vnionem, quo casu non poterit, quia tunc dr̃ vna dignitas. Et collationem factam cum dispensatione, quo casu remanent duę dignitates, & sic fungitur vice duorum, ideo tunc prædicta facere poterit, secundum Ioan. And.

R E G. LXXVIII.

In argumentum trahi nequeunt, quæ propter necessitatem aliquando sunt concessa.

S V M M A R I V M.

1 *Argumentum a simili quando locum habeat.*
2 *Aduocatus in utroque iure peritus monachus, an possit postulare in utroque foro, ut ex lucro illius releuetur monasterium ab onere æris alieni, quo iste aduocatus oneratus erat.*

1 In argumentum. No. ꝙ de cõcessis ob necessitatẽ argui nõ potest, & sic cessat argumentũ de eis. †In glo. j. ibi, ad penitus similia. no. hanc glo. qñ sit, ꝙ ar. a simili, procedat, quia tunc locum habet, qñ penitus & in totum est similitudo, ſm glo. no. hic. pro quo tex. in §. cum ergo. ſm Hiero. j. qõ. 8. aliàs autem si aliqua dissimilitudo potest fieri, nunq̃
2 procedit ar. a simili,[a] vt ibi no. probatur. vide tñ per Ioã. An. in c. non põt, de præben. in 6. & per do. Nico. in c. quemadmodũ. de iureiu. in prin. In ea. glo. ibi, qđ aliàs non liceret. hoc ideo, quia est ibi prohibitio, dicit enim litera legis secundę id licere in hoc tñmodo casu, aliàs verò vbi in ɔ̃rium non esset prohibitio expressa, vel quæ ęquipolleret expresso, tunc illud quod propter necessitatẽ esset cõcessum, tunc propter eandẽ uel maiorem necessitatẽ bene posset in argm̃ trahi, nam quæ conueniunt in identitate rõnis propter constitutionẽ iuris separari non debent, vt l. j. §. hoc interdictũ. ff. de fonte. & hoc modo cõcordari põt gl. d. l. 2. ad gl. in l. quæ propter. ff. eo. tit. ſm Io. And. Sed certè ẽt vbi esset prohibitio expressa in ɔ̃rium, seu quæ ęquipolleret expressæ, illud quod est propter necessitatẽ cõcessum trahitur in ar. ad similẽ, vel maiorẽ necessitatẽ, ut patet in l. ob æs. de prædijs minorum. & ideo vide per glo. in c. quanq̃. s̃. de
2 elec. eo. lib. & in c. 1. s̃. ne cle. vel mo. eo. lib. †Extra glo. Ioã. An. inducit hanc regulam ad qõ. dispu. per do. Mar. quaquæritur, vtrum bonus aduocatus in utroque iure nunc monachus monasterij multũ ęre alieno grauatus de licẽtia vel mandato abbatis postulare possit in vtroq; foro, vt de lucro eius monasteriũ releuetur a debitis. in qua q. tenuit, ꝙ postulare non possit, per c. 1. 15. q. 2. vbi non solum monachi, sed ẽt clerici pro aduocationibus & patrocinijs salaria exigentes sicut vsurarum exactores habentur, & quia monachus est gñaliter prohibitus, nisi in casu qñ patrocinatˀ pro utilitate monasterij directè, puta ꝓ ɔseruanda libertate monasterij, uel alijs reb. monasterij in iudicio defendẽdis, vel recuperãdis, vt in c. 2. s̃. de postulãdo. iõ c. monachi. 2. q. j. non simpliciter dixit, monasterij poscat vtilitas, sed dixit, exposcat, quasi directo poscat, nec ista esset directa vtilitas monasterij, qñ fit pro loco, cum monasterium non teneatur ad debita vltra quàm possit, vt no. in c. Odoardus. s̃. de sol. & quia monachus pro aliquo temporali lucro claustrũ exire non debet, ut d. c. placuit. in prin. secundum Ioan. An. ut plenius de his hic per eum.

A D D I T I O.

a Vinc. God. Quando posſit argui de similibus ad similia, & de nouem similitudinibus animæ ad Deum, Fely. in c. capitulum. col. 2. uersi. & nullum. de rescrip. & simile dicitur, quod concordat in multis, licèt in uno discrepet, Alexã. in l. quod Nerua. ff. depos. & similitudo est duplex, quo ad effectum. Ruy. consi. 20. nu. 13. lib. 2.

R E G. LXXIX.

Nemo potest plus iuris trãsferre in aliũ, q̃ sibi cõpetere dignoscatur.

S V M M A R I V M.

1 *Ius, quod quis habet potest in alium transferre, & non plus.*
2 *Censitores qui sunt.*
3 *Consuetudo, quæ permittit, quòd canonici posſint testari de fructibus prębendarum suarum percipiendis post mortem per annum, an ualeat.*

1 Nemo potest. † No. ꝙ ius, quod quis habet potest in alium transferre taliter qualiter habet, & nõ aliter, nec plus quàm habeat. In gl. j. ibi, formali. ibi, tñ nõ transfertur plus, sed per constitutionem variatur species vsusfru. & qui primo erat causalis, qui non est seruitus, fit formalis, qui est etiam species seruitutis, ſm Dy. & uide quod no. in l. vsusfru. ff. so. ma. In ea. glo. ibi, qui vsucapit, vel præscribit, quod procedit ſm iura vetera, non per iura Authenticorum, vt in Auth. vt spon. largi
2 tas. in §. rursus. & in auth. malęfi. C. de præscrip. 30. ann. † In ea. glo. ibi, in censitoribus, vt no. in §. statim alle. censitores sunt, qui signant prædia militibus assignanda, vel qui auferunt illa non soluentibus ttibuta, & alijs dant, uel iudices, qui vni auferunt, & alij dant dñium. Ioan. An. In ea. glo. in fi. de his casibus no. in d. l. nemo plus. & in d. l. traditio. & Institu. qui. alienare
3 licet. post prin. ſm Ioan. An. † Extra glo. Ioan. An. inducit hanc regulam ad q. dispu. qua quæritur, an valeat consuetudo, q̃ permittit canonicos testari de fructibus præbendarum suarũ percipiendis post mortẽ vsque ad annum. in qua q. Io. An. arguit pro & ɔ̃, demum concludit, ꝙ valeat, maxime per c. si propter. de rescrip. eod. lib. ubi patet, ꝙ ex consuetudine fructus primi anni possunt deberi etiam singulari personæ, ad idem c. eam te. s̃. de rescri. facit ẽt c. cum in ecclesia. s̃. de præben. eo. lib. ubi ratione consuetudinis non solum ad tp̃s, sed etiam perpetuo possunt fructus deberi non canonico, per talem enim consuetudinẽ nõ p̃iudicatur ecclesiæ, sed successori. Non ob. c. j. s̃. de cle. non resi. eo. lib. quia illud procedit in quotidianis distrib. secus in fructibus p̃bendarũ. de quotidianis ergo distributionibus viuat canonicus successor, uel ẽt de proprio, & ecclesiæ seruiat. Non ob. c. præsenti. §. porro. s̃. de offi. or. eo. lib. quia nõ habet locum in præbendis, nec in illis de facto seruatur. Nec ob. c. 2. s̃. de tes. quia illud procedit in monachis uel canonicis regularibus, quo casu consuetudo nõ valeret, cum esset ɔ̃ substantialia regulæ, ſm Io. An. dicentẽ tñ ꝙ talis consuetudo dẽt esse pręscripta, ut in c. Cumana. s̃. de elec. & hæc determinatio hodie est approbata per extraua. Io. 22. quæ incipit, suscepti, ſm Io. An. & ad materiam facit quod no. in d. c. porro. in ver. reseruari. ex quib us oĩbus põt concludi talem consuetudinẽ procedere in fructibus præbendarũ, qui deberentur futuro successori, sed in quotidianis distributionibus, & in illis, qui deberent ecclesiæ, non ualeret talis consuetudo ecclesiæ præiudicãs, vt in c. j. de consuetudine. & in c. 1. de cle. non resi. in 6. Item procedit talis consuetudo in secularibus canonicis, cum in regularibus uel in monachis non valeret talis consuetudo, cum sit ɔ̃ substantialia regulæ, ut in d. c. cũ de testa. ut plenius de his hic per Ioan. And. & hoc ultimum est notandũ ad q. qua quæritur,
a vtrum [a] religiosus professus possit facere testm̃ ex dispensatione Papæ. nam si hoc ius non posset introduci per consuetudinem, ergo nec per dispensationem, de quo tamen articulo uide plene dicta in rub. s̃. de test. eo. lib. circa fi.

A D D I T I O.

a Vtrum religiosus professus, Adde Innocen. in c. cum ad monasterium. de statu mona.

R E G. LXXX.

In toto partem non est dubium contineri.

S V M M A R I V M.

1 *Regula in toto partem, procedit siue in toto in qualitate, siue in toto in quantitate.*
2 *Duo soli si habent eligere prælatum, siue iure proprio, siue iure compromissario, & unus eligit alterum, qui consensit, an ualeat electio.*
3 *Cardinales duo si sunt, unus potest eligere alium in Papam.*

1 In toto. † No. partem contineri in toto, quod procedit, siue in toto in quantitate, siue in toto in qualitate, ut ff. de uer. obli. in l. ubi autem, ſm Bal. circa quod dic, ut no. in l. cum quid. ff. si cer. pet. & in regula, plus. s̃. eo. ti. In glo. vnica, in fi. sed in cõtrarium facit l. si mater. §. si quis inter. ff. de excep. rei iudi. & l. j. ff. de adi. leg. sed non obstant, ut no. in d. §. si quis. per gl. & hic
2 per Dy. referentẽ ibi no. †Extra glo. Io. An. inducit hanc regulam ad q. disputatã per eum, qua quæritur, si duo soli habẽt eligere prælatum iure proprio uel cõpromissario, & vnus eligit reliquum, qui consensit, an valeat electio. circa quã q. Io. An. arguendo pro & ɔ̃, ɔcludit ꝙ aut loquimur in eligẽtibus iure ꝓprio, & tũc licèt soleat fieri ɔpromissum per ambos in tertiũ, qui alterũ eligat ad omnẽ dubitationẽ tollendã, ut no. in c. fi. s̃. de insti. tñ valebit electio facta de vno ex duobus per reliquũ, adeo ꝙ electio dicetur vnanimiter facta, & in concordia. & ad hoc facit hæc regula, nã lʒ uox electi nõ cõputet in parte, ut in c. Cuma. s̃. de ele. tñ ɔputatur in toto: vnde iste habet totũ. nec ob. ꝙ electus dẽt habere maiorẽ partẽ, q̃a hẽt, ex quo hẽt totũ, ut in hac regula. Nec ob. ꝙ uox electi tunc cõputatur in partẽ: nam imò cõputatur in toto, qđ non nocet, ut 18. qõ. 2. quàm sit. vbi dr̃, ꝙ de congregatione fiat concors abbatis electio, ergo ipse electus cõputatur in electione concordi. Ad idem c. cum post

post petitam.s̃.de ele.& de tẽp. ord.dilectus. in prin. vbi patet
electionẽ factam de collegio eligentiũ dici vnanimẽ & cõcor
dẽ.facit ẽt ad hoc quod no.per Ioan.An.post Hostiẽ.in c.licet.
3 de ele.in ver.†Cardinales.vbi dicit,ꝙ si [a] tm̃ sint duo Cardina-
a les,vnus põt alium eligere in Papã.Si verò loquamur in eligẽ-
tibus ex iure cõpromissario, & tunc aut vtrique insolidũ data
fuit ptãs eligendi expresse,ut quia dictum fuit,ꝙ ipsi duo & ip
sorum quilibet eligere possit, vel tacite, quia dictũ ꝙ de se pos
sint eligere,& tunc poterit vnus reliquũ eligere,& valebit ele
ctio sine dubio,vt no.in c.cũ in iure.de ele.& ibi per Io. An.in
glo.opponitur.& super glo.j.Si verò vtrique insolidũ potestas
eligendi non fuit concessa,& tunc aut fuit expresse denegatũ,
ne se eligerent,& qõ est clara,ꝙ non põt fieri electio, vt in c.2.
s̃.de test.eo.li.& in c.1.§.personis.de reli.do.eo.li.cũ sim. Quid
aũt si in cõpromisso est dictũ, quod oẽs sint cõcordes, & tunc
poterit vnus alium eligere,ſm Ioã.An.hic, & in d.c.cũ in iure.
vbi ẽt tenet idem esse,si sit dictũ, ꝙ illum recipient in prælatũ,
in quẽ oẽs consentient,vel quẽ oẽs nominabunt, vt probatur
in d.c.cum in iure,ſm Io.An.ibi. Sed ista qõ,tunc est dubia,qñ
non fuit cõcessum,nec denegatũ,sed simpliciter est factũ com
promissum,& tunc vnus poterit alterum eligere,& quod ele-
ctus a socio poterit ꝯsentire,vt tenuit Hostiẽ.in c. cum in iure.
quod placet Io.An.hic,esto ꝙ glo.ibi aliter dicat, & non bene
ſm Io.An.nam non est verũ,ꝙ alter oriatur a seipso, sed voca-
tus est a Deo & a socio,vt no.in d.c. cũ in iure. super glo.j. ſm
Io.And.vt hic plenius per eũ,& per Doc.in d.c.cum in iure.&
vide etiam quod no.in c. Cumana.eo.tit. & in l.plane.ff.quod
cuiusque vni.nomine.

ADDITIO.

a Si tantum sint duo Cardinales.Adde Io.An.in c.fi.de sorti.Archi.in c. qui epĩ
scopatum.8.q.j. Pau.de Elea.in cle.ne Romani.in §.1.de elec.

REG. LXXXII.

In generali concessione non veniunt ea, quæ quis non essent verisimiliter in specie concessurus.

SVMMARIVM.

1 *Genus quo ad genus tantum ualet quantum species quo ad speciem: fallit, quando præsumptio est in contrarium.*
2 *Generalitas restringitur quinquaginta duobus modis, quos hic uide per ordinem.*

1
a IN generali. †No.ꝙ licèt regulariter tm̃ va-
leat genus quo ad genus, [a] quã-
tum species quo ad speciem,vt ff.de admini.tut.l.si
duo.& ff.de lega.3.l. si chorus.in prin.tñ hoc fallit,
qñ præsumptio esset verisimilis in ꝯtrium,vt hic patet, ſm Dy.
hic,& Io.An.hic,& ita ẽt voluit glo.in regula, generi.in fi.s̃.e.
lib.& ibi uide.In glo.j.ibi,permissurus.vnde nemo concedere
vr̃,ꝙ donet,vt ff.de dona.l.filiusfa.sed requiritur spãle manda-
tũ,nec cõcedit quis,ꝙ in frau.cre.alienet,vt ff. quæ in frau. cre.
l.si pater filium.ſm Dy.In ea.glo.ibi, rñdeo.Ideo Ioan.Mona.
2 ponit exemplum per l.inter eos.ff.de re iud. † In ea.glo.ibi,cũ
similib.vt s̃.de iureiur.eo.lib.c.1.& de proc.qui ad agendũ. sed
Io.Mona.colligit hic 50.modos,quibus arctetur seu restringa-
tur gñalitas.Primus,cum verisimilitudo resistit, vt hic cum cõ
cor.Secundo, si ipsa gñalitas nõ cõprehendat ſm ꝯditionẽ per
sonæ,cui fit cõmissio,& ꝙ aĺs cõprehenderet,vt in c. si eo tp̃e.
de rescri.eo.lib. vbi genus arctatur ad quatuor. Quarto in casu
c.sedes.s̃.de rescri.vbi genus non extenditur ad maiora.Quin-
to arctatur ad solita,vt ff.de dam.infe. in l.si finita.Sexto arctat̃
ad certa,non ad incerta uel ad dubia,an sint sub illo genere,vt
ff.de annuis leg.l.Seio.§.medico.Septimo arctatur, ne dolosè
facta cõprehendat,vt ff.de pac.l. tres fratres. Octauo ad subie-
cta,vt in c.a nobis. s̃. de sen. excõ. Nono ad prius noĩatim ex-
pressa,ut C.fa.ercis.l.quoties.Decimo, ne conuentio de lucrã-
da dote prosit delinquenti,ut ff.solu.matri.l. si ab hostibus.§.j.
Vndecimo arctatur,ut debita,ff.de condi.inde.l.si procurator.
& s̃.de præben. si eps̃. Duodecimo gñalis prohibitio arctatur
ad illicita,s̃.de uerb.sig.super quibusdã.Decimotertio arctatur
ad præsentia tm̃,ut ff.de au.& ar.leg.l.si ita.& l.medico.& hoc
ne sint talia,quæ sui natura respiciant futura,ut lex,cõstitutio,
vel priuilegium.Decimoquarto arctatur ad apparentia tp̃e ge
neralis concessionis,ut ff.de ꝯhen.empt.l. in lege fundi.Deci-
moquinto arctatur ad id,qđ præcipue & in statu potissimo ge
nus participat,ut C.de his qui ve.æta.l.uti.s̃.de priui.qm̃. Deci
mosexto ad arbitrium boni uiri,ut ff.de uer.obli.l. continuus.
§.cum ita.Decimoseptimo ad verisimilius,ut ff.de cond.& de
mon.l.quæ condõ.§. quibus. Decimooctauo ad id,qđ partici-
pat genus proprie,& rõnabilius, ut ff. de leg.3.l.hoc legatũ. &
de priui.c.abbate.eod.lib. Decimonono ad cõpletũ seu perfe-
ctũ,ut ff.de leg.3. librorũ. §. quid ergo. & l.ligni.§.j.Vigesimo
ad ciuilẽ modũ non perniciosum concedenti, uel alteri, ut ff.
de serui.l.si cui. & de test.cle.2. Vigesimoprimo ad id, qđ iure
fit,ut ff.de cõdi.& demon.l.hæc condõ.2.rñso.Vigesimosecun
do ad minora, ut ff.de leg.3.l. nũmis.& s̃.de p̃ben.c.fi.Vigesi-
motertio nõ includit illa,quæ sunt caput in gñe,ut C.de aque-
ductu.l.eos.lib.11.& s̃.de præben.q̃uis.& hoc, qñ esset præiu-
diciale,aĺs secus,s̃.de uer.sig.l.familiæ. Vigesimoquarto arcta-
tur ad perpetuũ,non ad tp̃ale tm̃,ut ff.de fundo instru.l.quæsi-
tum.§.Pap.& §. seq. Vigesimoquinto non cõprehendit illa,de
quibus in iure spãliter est cautũ,ut ff.de pę.l.sanctio.& de uer.
obli.l.doli.Vigesimosexto arctatur, ne se extendat ad alterius
incõmodũ,ut ff.ne quid in loco publi. l. 2. §. si quis a principe.
& s̃.de ꝯsue.cum olim.Vigesimoseptimo arctatur ad illa, quæ
cõmode fieri possunt,ut ff.de uerb.sig.l.nepos. Vigesimoocta
uo ne ius cõe lædatur,si aliter põt hr̃e effectũ, ut s̃. de priuile-
gijs. in his. & c.pastoralis. Vigesimonono arctatur, ne conti-
neat id qđ incipit esse iniquũ, ut s̃. de decimis.suggestũ.& ff.
de vulga.& pup.l.ex facto.§.j.Trigesimo arctatur,ne cõprehẽ-
dat ptãtem priuilegialiter cõcessum,argõ l.j.primo rñso. ff. de
off.eius cui manda.est iurisdõ.ad hoc quod no.s̃.eo.ti. in regu-
la,generi.Trigesimoprimo arctatur,ut nil uideatur fieri in p̃iu
dicium cõmissionis factę,per quod ipsa attenuetur,ut ff.de do.
l.filiusfa.& de offi.procu.Cæsa.l.j.Trigesimosecundo, ne spãli
ter prohibitum cõprehendat, C. de calum. l.fallaciter.& ff.de
ritu nup.l.quanq̃.Trigesimotertio, ne cõprehẽdat casum cap-
tiosum,C.de ferijs.l.2.& ff. de transac.l.cum Aqui. Trigesimo-
quarto arctatur acceptata rõne,ut ff.de seruit.l.si cui.§. uerum.
& ff.de optione lega.l.apud Aufidium. Trigesimoquinto ele-
ctione,quam qñque necesse est fieri,de elec.ut quis duas. eod.
lib. Trigesimosexto pp̃ effectum,qui est specialis, licèt literæ
sint gñales,ut s̃.de offi.deleg.ex parte.j.Trigesimoseptimo, ut
euitetur infinitas,ut ff.de uerb.obli.l.eum qui liberis. Trigesi-
mooctauo,ut onus graue euitetur,ut ff.de lega.3.l. fideicom.§.
si quis decem.Trigesimonono præfinitione tẽporis, C. de in-
ge. & ma. l. diffamari. & his casibus gñalitas dr̃ proprie peri-
mi,non arctari,sicut solutione,ff.de leg.3.l.cum incertus. Qua
dragesimo propter loquentis ꝯsuetudinẽ,l.si ser.plu.§.fi.de le.
j.Quadragesimoprimo propter cõcessionẽ speciei de gñe alte
rius factã,ut ff. de ma.uin.l.si peculium. & ff.de adimẽ.leg.l.q
hominẽ.ad hoc c.pastoralis.de rescri. Quadragesimosecundo
arctatur,ne claues ecclesiæ uilipendantur,ut s̃.de priuil. ut pri
uilegia.§.illud.Quadragesimotertio,ne comprehendat genus,
quod alter possidet,ut s̃.de priui.dudum. Quadragesimoquar-
to,ut non cõprehendat id,super quo lis pendet,ut s̃.ut li. pen-
den.c.fi.de testib.cãm.el 2.Quadragesimoquinto,ne cõprehẽ-
dat personã loquentem,nec illã,quæ pari iure gaudet, ut ff.de
Sena.l.2.C.de solu.l.inquisitio. Quadragesimosexto arctatur,
qñ genus hẽt unum solum indiuiduũ.ad hoc qđ no.ff.de libe.
& posthu.l.nominatim.vnde sicut est inutilis impetratio bñfi
cij uiuẽtis,ita inutilis si ille,ad cuius collationẽ impetratur, ha
beat solũ unũ beneficiũ,ut hic plene per Io.Mo. de quo in cle.
j.in gl.quæ incipit,de isto.de p̃ben.Quadragesimoseptimo ar-
ctatur uerbum gñale,ut non adijciat gratiam gratiæ de prima
mentione non facta,ad hoc quod no.in c.2.de fil.presby.eo.li.
ex quo infertur,ꝙ legitimatus non est legitimus,nec plenè cu
ratus,sed quo ad quid tm̃,ut in c.1.s̃.de fil.p̃sb.e.li.Quadragesi-
mooctauo arctatur,ut cõcessum in gñe aliqđ ius ꝯcedentis nõ
lædat,arg.ff.de ser.urb.præd.l.domus. Quadragesimonono ar
ctat̃,ne id,qđ ꝯñs sit,prius cõprehendat,ut ff.de pub. nescit. &
ff.de ꝯdi.& dem.l.2.Quinquagesimo protestationẽ, ut ff.de ac
qui.hær.l.pro hærede.§.j.Io.Mo.qui hac sumpta occasione po-
nit hic prolixe tractatũ protestationũ,quẽ post eum ponit hic
Io.An.ponẽdo primo, q̃d sit protestatio.Scđo quotuplex sit.
Tertio,cui sit facienda protestatio,seu corã quo.Quarto, qñ sit
facienda protestatio.Quinto,qualiter.Sexto, quis sit eius effe-
ctus protestationis,& quotuplex sit,& an una ꝓtestatio tollat
b ali, [b] & qñ à ꝓtestatione uideatur recessum. Et si in termino
per-

ADDITIONES.

a Vinc. God. Genus & species si inter personas uel res cadit generalis disposi-
tio, non refertur ad personas, uel res specificatas, cum generi per speciem
derogetur,Ruy consi.90.nu.9.lib. 2. & genus & species si est posita inter ca-
sus, generi per speciem derogatur,Ruy.consi.103.nu.17.lib.2.
b Cel.Vna protestatio tollat aliam.Adde Gemi.in c.1.nu.23.& quod ibi nota-
tur in apost.ad eum,in uer.cum M.supra de const.Car.in cle.j.q.12.de proc.

peremptorio dato ad ponendũ, vel articulandũ proteſtetur po
nens, vel articulans ꝙ poſſit articulos vel poſitiones datos de
clarare, diminuere, interpretari, corrigere, vel mutare, & no-
uos dare, an hęc proteſtatio valeat, & quid operetur, de quo ẽt
in c.inter dilectos. de fide inſtr. & inter alia dicit Io. Mo. & Io.
An. ꝙ poſt concluſum in cã non eſt cognoſcere, ſed cognitum
eſſe, prout ẽt voluit Inn. in c. paſtoralis. s̃. de cã poſſ. & proprie.
Et vltra ẽt dicit, ꝙ ſi poſt terminũ peremptorium reſtat cogni-
tio, poſſunt dari articuli, ſi ſunt de nouo nati, vel de nouo no-
ti, quæ notitia probatur per iur̃m, qđ verũ eſt, ſi iurans ſit bo-
næ famæ, al's ſecus, vt l. non omnes. §. a barbaris. ff. de re mili. ſe
cundũ Bal. hic, de quo in c.1. s̃. de confeſ. eo. li. Et circa hanc ma
a teriam [a] proteſtationis vide no. per Bar. in l. non ſolum. §. mor
te. ff. de no. ope. nun. & per do. Ant. & alios Doct. in c. cum M.
de conſti. & per Bal. Ang. & Imo. in l. Titiæ textores. de leg. 1. &
ibi de his vide plenius per Docto.

ADDITIO.

a Materiam proteſtationis. Adde Arch. in c. diaconi. & in c. ꝙ interrogaſti. 27. diſt. Io. An. in c. cum ex officij. de præſcri. Cy in l. voluntarie. C. de execu. Bar. in l. ſi fundus. C. de rei ven. Sal. in l. pacta nouiſſima. C. de pac. per Bar. melius quàm alibi, ff. de no. ope. nun. l. non ſolum. §. morte. Et per Do. Fely. ordinate, in c. cum M. Ferrarien. de conſti. ubi dicit, quòd Bar. in materia proteſtationis ita ſubtiliter proceſſit, ꝙ poſt eum uix alius auſus fuit materiam proteſtationis tractare.

Vinc. God. Proteſtatio ad unum effectum non porrigitur ad aliam cauſam. Ruy. conſi. 50. nu. 8. lib. 3. & proteſtatio debet fieri Domino principali, non autem miniſtro. Ruy. conſi. 64 nu. 3. lib. 1. & proteſtatio ad unum effectum non porrigitur ad alium, Ruy. conſi. 31. nu. 14. lib. 5.

REG. LXXXII.

Qui contra iura mercatur, bonam fidem non preſumitur habere.

SVMMARIVM.

1 *Contraria iuri ſcripto non poſſunt poſſideri cum bona fide.*
2 *Ignorantia iuris non excuſat in præſcriptione, ſicut nec in vſucapione.*
3 *Rectores eccleſiæ, qui retinuerunt quandam aliam eccleſiam parochialem, nullo rectore ibidem inſtituto, tanto tempore quod de eius cõtrario memoria non exiſtit, an eam licitè obtinere poßint.*
4 *Vnio vel annexio an poſſit præſcribi tanto tempore, cuius initij memoria non exiſtit.*

1 QVi contra. † No. ꝙ ꝯ̃ria iuri ſcripto non poſ
ſunt cum bona fide poſſideri. ad
hoc l. quemadmodũ. C. de agri. & cẽ. li. xj. ſm Bal.
In glo. vnica ibi, vt in prædictis iuribus. ad idem. s̃.
eo. lib. de reb. eccle. non alie. c. 2. Dy. aũt ponebat exemplũ in
illo, qui emit a pupillo ſine tutore, ſi ſciebat prohibitũ, & tunc
mala fides propter iuris errorẽ præſumitur, vt ff. de vſucap. l. ſi
2 fur. † In ea. glo. in fi. qđ dicit glo. procedit in ſolo errore iuris.
quid aũt, qñ error iuris eſt admixtus cum errore facti, an ſuffi-
ciat ad præſcribendũ, vide per Inn. & Doc. in c. cura. hic alleg.
& per glo. in c. apoſtolicæ. hic alle. Et vltrá dicit hic Dy. & Io.
And. ꝙ licèt præſumatur in dubio bona fides, vbi ꝯ̃rium non
probatur, vt no. in c. ſi diligenti. s̃. de præſcrip. tñ illud eſt verũ,
qñ allegatur ignorantia facti, quia eius allegationi iuris p̃ſum
ptio non reſiſtit, ſed ſi allegetur ignorantia iuris, & tunc præ-
ſumitur mala fides, quia iuris p̃ſumptio tali all. reſiſtit, ſm Dy.
3 & Io. An. † Extra glo. inducitur hæc regula per Io. An. pro ſo-
lutione qõnis diſputatæ per Gui. qua quæritur, an rectores pa-
rochialis eccleſiæ, qui retinuerunt quandã aliam eccleſiã paro
chialem cum ſuis fructibus, vt vnitam vel annexam, nullo ibi
inſtituto rectore tanto t̄pe, ꝙ de ꝯ̃rio non extat memoria, an
poſſint eam licite ſic retinere. in qua tenuit, ꝙ licèt vna eccle-
ſia poſſit præſcribere inſtitutionẽ rectoris in alia, vt c. auditis.
de præſcrip. tñ talis vnio ex diuturnitate t̄pis non acquiritur,
& ex ea nõ poterit rector vtranq; eccleſiã regere nullo ibi in-
ſtituto rectore, cũ hoc ꝙ vnus rector regat duas curas, eſſe non
poſſit, cum quælibet eccleſia debeat habere ſuum rectorẽ, vt
in c. cum non ignores. s̃. de præbẽ. & 7. q. j. ſicut alterius. & pro
hac ſolutione alle. ẽt tres rõnes, de quibus hic per Io. An. dicẽ-
tẽ, ꝙ pro hac ſolutione potuiſſet allegari, qđ no. Hoſt. in ſum-
ma, in tit. de ſup. neg. pla. §. quot modis. verſi. ſuppletur. vbi di-
cit, ꝙ diuturnitas t̄pis non probat vnionẽ vel annexionẽ, licèt
ipſa vnio ex cauſa fieri poſſit, tñ ſuo modo. & forma ſeruata, vt
s̃. de præben. c. extirpan. & s̃. de exceſ. p̃la. ſicut vnire. & ꝓ hac
ẽt ſolutione facit quod no. Io. An. poſt Hoſt. in c. quia nonnul
li. de cler. non reſi. & s̃. de his quæ fiunt a præla. cum apoſtoli-
a ca. in fi. ſm ipſum † Ioã. An. qui tñ dicit, ꝙ imò vnio [a] vel anne-
4 xio præſcribi põt eo t̄pe, de cuius initio nõ eſt memoria. s̃. eo.
lib. de præſcri. c. 2. dummodo tñ ſic poſſeſſa fuerit eccleſia, ſ. ut
annexa vel vnita, ad hoc quod no. in d. c. cum apoſtolica. in fi.
per ipſum Ioan. An. nec erit neceſſe tunc in illã eccle. rectorẽ
inſtitui, cum rector principalis ſit rector vtriuſq;, ſed bene de-
bebit poni vicarius, cum non valeat conſue. ꝙ illa eccle. nõ ha
beat proprium regentẽ curã, vicariũ. ſ. perpetuũ, vt s̃. de præbẽ.
extirpandæ. & c. expoſuiſti. de ſup. negl. el 2. vel ſaltẽ tẽporalẽ,
vt in cle. frequens. ver. quidã ẽt de eccle. de exceſ. præla. vbi de
hoc in glo. 2. & hoc probat conſtitutio Io. execrabilis, ad finẽ,
ſuper quo vide quod plene no. in c. de monachis. s̃. de p̃ben. in
glo. 2. de priuilegijs, paſtoralis. hoc tñ ſaluo, ꝙ ſi propter paup̃-
tatẽ eccleſiarũ vnitarũ facta eſſet vnio, tunc ipſarum inopia &
impoſſibilitas regendi vtraque excuſaret a vicario ponen-
do, x. q. 3. unio. & de ętate & quali. eam te. & vide circa hoc no.
per do. Flo. in cle. j. circa princ. de ſupplen. negli. prælat. & per
Doct. in d. c. ſicut vnire.

ADDITIO.

a Vnió uel annexio præſcribi poteſt. Adde Ro. deciſi. 24. & dec 226. incip. item ꝙ ubi aliquis, in antiquis. & ibi alleg. glo. in uer. ad menſam, in cle. frequẽs. de exceſſibus præla. & an poſſit præſcribi minor tempore, facit quod no. Io. de Imo. in c. cum ſuper. de re. eccle. non alie. ubi dicit, ꝙ res, quæ non erant de menſa, poſſunt uniri menſæ eccle. per præſcrip. 40. annorum, per ea quæ habentur & no. in c. cum de beneficio. de præben lib. 6.

Vin. God. Vnio unius actus cum alia facit aſſumere naturam uniti, Ruy. conſi. 29. nu. 8. lib. 1. & ſic unio facit aſſumere naturam uniti, Ruy conſi. 15. nu. 13. lib. 1. & unio unius iuris cum alio plura operatur, Ruy. conſ. 113. nu. 8. lib. 1. & maior eſt unio, quæ inducitur per nomen collectiuum, quàm per copuli, Ruy, conſi. 16. nu. 9. lib. 1.

REG. LXXXIII.

Bona fides non patitur, vt ſemel exactum iterum exigatur.

SVMMARIVM.

1 *Exigere eſt ab inuito extorquere.*
2 *Exactum ſemel non poteſt iterum exigi.*
3 *Pęnam ſoluere an quis teneatur in foro conſcientiæ.*
4 *Pęna & res, an ſimul peti poßint, hæc eſt bona q. & de apicibus iur.*

1 BOna fides. † No. j. ibi, exigatur, ꝙ licèt exige
re proprie ſit ab inuito extorque
re, vt l. debitor. ff. de verb. ſi. & in l. fideicom. §. ſi rẽ.
ff. de leg. 3. & ꝓꝓ hoc dixit Spe. in ti. de procu. §. ut
aũt. ver. no. ꝙ procurator habens mandatũ ad exigendũ, non
põt recipere ſolutionẽ a ſponte ſoluentibus, tñ hæc regula lo-
cũ habeat ẽt cum ipſe debens non adhibita coactione, ſed ſpõ
te ſoluit, qđ debet, cũ ſatis ſit ꝙ poterat exigi ab eo inuito, ex
quo illud debebat: vnde ſi ſemel ſoluit, ẽt ſponte nõ debet ab
eo iterum exigi, ſm Io. An. quod ſine dubio procedit ab ipſo
inuito. ſed quid ſi a uolẽte, & ſponte ſoluente bis, an liceat exi
gere, & dic ꝙ ſic, qñ ille ſcienter ſolueret indebitũ, quia eſſet
tunc donatio, ut in l. j. & ibi no. ff. de condi. indebi. ſecus ſi ali-
quo errore ductus hoc faceret, quia tunc non liceret, & poſſet
repeti, vt no. in d. l. j. Et ita ẽt poſſet locũ habere regula huius
tex. in alia tñ materia, qñ aliquid eſt prohibitum exigi, vel reci
pi, uel dari, an poſſit tunc recipi a ſponte ſoluente. uide in c. 1.
& in c. dilectus. el 2. in fi. s̃. de ſimonia. & per gl. notabiliter in
l. ſi quis. & in l. quædam. ff. de edendo. & in c. ſtatutum. in fi. de
2 reſcriptis. eo. lib. † Secundo no. ex tex. regulam, ꝙ ſemel exa-
ctum vlterius exigi non poteſt, quod tamẽ limita, niſi aliquid
debeatur ex aduerſis cauſis, quia tunc exactio vnius nõ impe-
ditur per exactionem alterius, ut in l. fundum Cornelianum.
ff. de dona. & hoc niſi cauſæ eſſent lucratiuę, quia tunc bene
procederet regula huius tex. vt in l. omnes. ff. de actio. & obli.
3 ſecundũ Io. An. † In glo. 2. ibi, fraternitas. & ibi uide glo. ſingu
larem tenentem, ꝙ in foro conſcientiæ non teneatur quis ſol-
uere pęnam, de quo per Doct. in c. dilecti. s̃. de arbitris. & ple-
ne per Pe. de Ancha. in regula, poſſeſſor. s̃. eod. lib. in repe. cir-
ca medium. & ibi quid de pęna legali, uel de pęna corporali,
vel conuentionali, & an in foro conſcientiæ poſſit quis exige
re pęnam ultra quàm interſit, de quo ibi plene per eum, & per
Doct. in c. ſuam. hic alleg. In ead. glo. ibi, a b eodem. dicebat er
go Dy. hanc regulam intelligendam, ne ab eodem exigatur,
vel ab eo qui ab exacto cauſam habet, uel qui contra exactum
habiturus eſſet regreſſum, & ſic ſoluit qõ de illo, qui dolo de-
ſijt poſſidere, a quo licèt agens fuerit conſecutus æſtimatio-
nem rei, tamen ipſe agens poteſt ipſam rem repetere a poſ-
ſeſſore, vt in l. nec vllam. §. item ſi quis. ff. de peti. hæredi. & in
l. Stichum. §. dolo. ff. de ſol. ſecundum Dyn. & Ioan. And. & vi-
de quod no. in l. quoti. ff. ſi fa. fur. fe. dica. In ead. glo. ibi, §. ſed ſi
plures. Hoſt. in ca. 2. s̃. quod me. cau. dabat talem doctrinã di-
cens

cens, q vno soluente alij obligati liberant, qñ actor petit quod sibi abest & eis adest, vel qñ pena pro priuato cõmodo est inducta, secus si petatur, q eis non adest, vel cum pena pro publico cõmodo inducta est, vel est mera pena, fm Io.An. remittẽtẽ ad no. in d.c.1. super prima glo. † In ea. glo. ibi, simul peti possint, de hoc articulo per gl. in c. eps, qui mãcipiũ. 12. q. 2. & in c. si ecclesiæ. hic alleg. & ibi per Arch. & per Cy. & Bal. in l. cum proponas. C. de transa. & hic per Io. An. ex quorũ dictis si quæratur, vtrum res & pena simul peti possint, cõclude q aliqñ pena succedit loco rei, & tunc debet altera esse contentus, vt ff. pro socio. l. si quis a socio. & l. fi. & ff. de actio. emp. l. prædia. & pro his facit regula huius tex. ideo dicebat Bal. in l. j. C. de his quæ penæ nomine. in 4. col. quòd si testator mandat hæredi qd soluat mihi fundum sub pena decem, q ego altero tm̃ debeo esse contentus. adducit quod no. in l. vxori. §. agri plagã. ff. de lega. 3. & in l. rescriptũ. §. si pacto. ff. de pac. Et idem si pena est apposita, seu succedit loco principalis debiti, seu loco totius interesse, quia non potest peti vtrunque, sed dẽt altero esse cõtentus. & hoc, nisi quatenus vnum excederet aliud, vt d. l. si quis. & d. l. prædia. aliqñ pena apponit loco particularis interesse, & tunc potest peti vna cũ principali, vt l. traiectitiæ. in prin. ff. de ac. & ob. & ita sequitur hic Io. An. & Cy. & Bal. in d. l. cũ proponas. aliqñ dubitatur, an pena sit apposita loco interesse, an verò ob puniendũ contumaciã, vel contemptũ: tunc dicit Ioã. An. q in dubio præsumendũ vr̃, q loco interesse, in l. si duo. ff. si quis cauti. Bal. tñ in d. l. cũ proponas. dicit q tunc si pena est cõmensurabilis interesse particulari, quo casu vr̃ apposita loco particularis interesse, & poterit peti vtrunque, vt s̃. Si verò pena est cõmensurabilis interesse totali, quo casu vr̃ apposita loco interesse totalis, & non põt vtrunq; peti, nisi quatenus vnũ excederet aliud, vt s̃. fm Bal. in d. l. cũ proponas. & dicit Io. An. hic, q qñ apparet q pena sit apposita propter contumaciã, vel contemptũ, tunc non haberet locũ regula huius tex. cũ nõ sit idem, sed diuersum est qd petitur fm eum. Et prædicta procedunt, qñ pena apponitur respectu rei. Aliqñ pena apponit per legẽ respectu delicti, tunc potest vtrũq; peti, vt ff. de cõdi. fur. l. si pro fure. & hoc verũ in actione penali ab origine: secus qñ non ab origine, sed rõne contumaciæ superuenientis, vt l. si cũ exceptione. §. satis clementer. ff. quod me. cau. Aliqñ pena apponit ab hoĩe loco contẽptus, tunc refert, aut eadẽ ex cã petit res, & pena, puta ex snĩa arbitri petitur eius obseruantia, & qa pars non obtẽperauit snĩe, petitur ẽt pena, & hoc fieri non pt̃, nisi esset clausula rato manente pacto, argumento l. qui fidẽ. ff. de transa. rõ est, quia ista petitio implicat ɔ̃rietatẽ, nam dum petitur obseruantia, finẽ cõsentit agens, vt purgetur mora: vnde cessat causa penæ, vt ff. de arbi. l. si Celsus. Sed si non petat ex eadẽ cã, & sic ex snĩa, puta quia pena petitur rõe ɔ̃tumaciæ, sed antiquũ debitũ petitur ex actione antiqua, & hoc casu poterit vtrunque efficaciter peti, vt ff. de arbitris. l. si quis rem. fm Cy. & Bal. in d. l. cũ proponas. Sed idẽ Bal. in d. l. j. C. de his quæ pœnæ noĩe. in hoc tenet ɔ̃rium, & corrigit se dicens, eo q a pena succedit tunc loco actionis prosecutoriæ, sed duæ prosecutoriæ nõ ɔcurrunt, vt s̃. fm Bal. ibi, & de hoc ẽt vide per Io. post Host. in d. c. dilecti. super glo. fi. Qñ tñ esset apposita clausula,[a] rato manente pacto, tunc indistincte põt vtrunq; peti, s. res & pena, uel q obseruetur ɔ̃ctus, & pena soluatur, vt d. l. cũ proponas. & d. l. qui fidem. & j. in glo. de quo ẽt vide per glo. in ver. bienniũ. in c. potuit. s̃. de locato. Et ibi plene per Imo. ponentẽ, quid si in [b] ɔ̃ctu emphyteutico emphyteuta promisit soluere canonẽ sub certa pena, an tunc si nõ soluatur, possit emphyteuta expelli, & simul ab eo pena exigi? & dicit q non, sed debet alterũ eligi, per no. s̃. & in d. §. si pater. fallit, qñ esset apposita dicta clausula, rato manente pacto, vt ibi vide per eum. Et adde singulariter, q qñ in contractu est appositum iuramentum, videtur habere virtutem clausulæ rato manente pacto, vt in l. si quis maior. C. de transac. de quo ibi per Doc. in l. cum pater. §. filijs matrem. de lega. 2.

ADDITIONES.

[a] Clausula, rato manente pacto. Adde glo. & Doc. in c. fi. de loca. Doc. in c. inter R. seniorem. de elec. tex. & Doc. in l. cum proponas. C. de transac. Doc. in l ita stipulatus. magna. ff. de uerb. obli.

[b] In contractu emphyteutico. Adde Doc in c. potuit. de loca. & per Ias. l. 2. C. de iu. emphy.

REG. LXXXIIII.

Cum quid vna via prohibetur alicui, ad id alia non debet admitti.

SVMMARIVM.

1 *Prohibitus vna via, videtur prohibitus & alia.*
2 *Notarius procurator meus si producat instrumentum in iudicio manu sua scriptum, & receptum ad probandum de iure meo in causa illa, an tale instrumentum probet.*
3 *Notarius scribens acta causæ, an possit esse testis in illa causa.*
4 *Notarius si est constitutus procurator ab aliquo, an ipse possit de hoc conficere instrumentum.*
5 *Notarius an ipsemet possit scribere suum testamentum in forma publica.*

1 Cum quid. † No. q prohibitus vna via vr̃ & alia prohibitus. de quo. j. & hoc ꝓcedit in ꝓhibitis, sed in remotis fit dr̃ia, an ꝓhibeat cã remota, vel cã mediata, vt in l. interdum. ff. de acquiren. hære. fm Bal. In glo. j. ibi, cum suis concor. vt in c. j. §. j. s̃. de cle. coniug. eo. lib. In ea. glo. ibi, seruus sic. C. de testi. l. seruus. In ea. glo. ibi, minuet quartam. vide in Auth. de triente & semisse. §. prohibemus. & ibi per glo. In ea. glo. in fi. & eodem modo põt responderi ad l. quoties. C. eo. tit. & ad l. suum. C. de iu. deli. & ad l. j. §. sed interdum. ff. de succes. edicto. & ad l. nec his §. j. ff. de acq. hæred. & ad similia iura, in quibus patet q exclusus vna via nõ est exclusus alia: nam ista ɔ̃ria possunt solui, sicut soluit glo. hic fm Io. An. Bal. verò hic dicit, q qñq; a l. prohibetur cã mediata & immediata, tunc procedit regula huius tex. qñque prohibetur cã immediata tm̃, & tunc procedunt cõtraria s̃. † Extra glo. Io. An. inducit hanc regulã ad q. per eũ disputatã Paduæ, qua quæritur, si tabellio ꝓcurator meus in certa causa producit vnum instr̃m sua manu scriptũ ad probandũ de iure meo in illa cã, quæritur, an tale instr̃m faciat fidem. in qua q. Io. An. arguit primo, q non, quia procurator non potest esse testis in cã, quam procurat, vt in c. insuper. s̃. de testib. & in c. Romana. s̃. de testi. eo. li. & in exercendis litibus parem vim obtinent testes & instr̃a, ut l. in exercendis. C. de fide inst. & in c. cũ Ioannes. s̃. eo. tit. ergo quo iure repellitur procurator a testimonio, eo. iure suspicionis instr̃m per eum confectũ in causa, quã procurat, fidẽ non facit. In ɔ̃rium vero adducit qd no. Inn. & Host. in c. ex literis. s̃. de transa. & Spe. in tit. de test. §. j. ver. quid si aduocatus. vbi dicunt instr̃m facere fidẽ in iudicio, licèt aduocatus causæ sit descriptus in testẽ in ipso instr̃o, qui tñ aduocatus testimoniũ verbo ferre non põt, vt d. c. Romana. Ad idem facit l. milites. ff. de re mili. per quã probatur, q si ego scripsi instr̃m super aliquo ɔ̃ctu pro aliquo, cuius postea factus sum hæres, q ex illo instr̃o licèt ꝓpria manu scripto agere poterit, fortius ergo in procuratore instr̃m ipsius valere debet, facit l. si pater. & l. vxori. ff. de falsis. ex quibus rõnib. & alijs Ioã. And. hic concludit, q tali instr̃o, nisi aĩs redarguat de falso, debeat fides adhiberi. & hoc si ante litẽ motã, & susceptũ procuratoris officiũ apparet tale instr̃m fuisse cõfectũ, & idẽ ẽt dicit Io. An. si post qñ procurator illud instr̃m ex necessitate officij ɔfecisset, puta si esset notarius [a] epi, vel alterius curiæ, seu officij ex illa dicta fecit instr̃m, vel qñ dñs, pro quo instr̃m est confectũ, nõ noĩatim, sed quasi quilibet alius vtilitatem ex tali instr̃o ɔsequitur, puta si instr̃m ɔtineat pactũ inter duas vniuersitates. facit 3. q. 7. §. tria. ver. si ɔ̃ procuratorẽ. ff. de postula. l. fi. & de admini. tut. cũ quidã. fm Io. An. dicentẽ tñ, q si iudex, quem oportet cuncta rimari, videat talẽ notariũ procuratorẽ aĩs susceptũ, uel nõ bonæ famæ, tunc sua subtilitate veritatẽ inquirere dẽt vocando ad se testes descriptos in illo instr̃o, & si expediat, faciat sibi monstrari quinternũ rogationũ, uel abbreuiaturarum, vt sic videant, an ibi sint ita scripta, & debito loco. ad hoc 30. q. 5. iudicantẽ. & in l. 3. ff. de testib. & in c. in pñtia. s̃. de renun. Non obstant ɔ̃ria, quia procurator ꝓducens instr̃m, quod prius fecerat, non testificat, ut nunc post susceptũ officiũ procuratoris, sed vt tunc ante susceptũ officiũ. sicut ergo ꝓducendo acta prioris iudicij posset ꝓducere suã propriã testificationẽ, puta si ipse fuisset adductus in testẽ, & ꝓpria manu scripsisset testationẽ suã, ita & poterit ꝓducere instr̃m prius confectũ, fm Io. An. ex cuius dictis infertur. † Primo, q notarius, qui scribit acta causæ, possit esse testis in eadẽ cã, & ita tenuit ẽt Io. An. in d. c. Roma. cũ non reperiat prohibitus, ut l. j. ff. de test. et facit d. c. cũ Io. Scd'o infertur, q si notarius adducit in testẽ in ea cã, in qua est notarius, possit ipse ꝓpria manu suã testificationẽ scribere, cũ hoc non reperiat prohibitũ, fm Io. And. hic circa fi. Tertio infert, q notarius possit esse testis super eo, qd scripsit. Sed certe hoc videtur intelligendum quo ad probationem

ADDITIO.

[a] Vinc. God. Nota, q notario asserenti de suo rogitu credendum est, ut notario adhibito, Ruy. consi. 13. nu. 26 lib. 2. & insuper notario asserenti, q alius inueniri non poterit, statur, Ruy. consi. 3. nu. 1. lib. 2.

tionem facti, & sic ad probandũ, ꝙ ipse fuerit scriptor, arg. l. si quis decurio. C. de fal. non aũt vt talis scriptura iuuetur eius testimonio, ſm glo. no. in l. hac consultiſ. §. fi. C. qui test. face. pos. de quo tñ per Doc. in l. Domitius. ff. de testa. tute. & per Bal. in l. iurisiurandi. circa fi. C. de testi. & ibi qñ sit, ꝙ debeat stari dicto vnius tabellionis, de quo ibi per eum. Quarto infertur, ꝙ quotiescunque dubitatur de fide instru. semper debet recurri ad primam matricem, seu ad primam rogationẽ seu imbreuiaturã & scripturã instrĩ ipsius notarij, & potest notarius ad hoc cogi per iudicẽ ſm Io. hic, quod no. est. n. hoc regulare, ꝙ vbi dubitatur de fide exempli, semper ad originale recurrendum est, pro quo tex. in c. qm̃ ꝯ. s. de proba. & in c. vt veterũ. 9. dist. & si esset varietas, seu diuersitas inter instrm̃ extense scriptũ a tabellione, & protocollũ, seu scripturã primã, & matricẽ abbreuiatẽ scriptã, tunc ipsi protocollo seu matrici potius esset standum, vt est de mente Io. An. hic, pro quo est glo. sing. in Auth. de tabel. §. fi. & ita ẽt tenet Bar. in l. Sempronius Proculo. ff. de leg. 2. & facit quod no. per Spe. in ti. de instru. edi. §. instrm̃. ver. sed nunquid. & versi. quid igitur. quod tene menti. Quinto dixit Io. An. referendo Host. in d. c. qm̃ ꝯ. ꝙ si iudex cõmittit notario receptionẽ, seu examinationẽ testiũ, vel delationẽ iuri, ꝙ de hac cõmissione per alium notariũ non per seipsum debet confici instrm̃, cum ipse notarius nõ possit, nec debeat esse rogatus de cõmissione sibi facta, & sibi credi non debet, & ita sequitur Bal. in l. iurisiurandi. circa fi. C. de testib. ar. l. j. C. de mandatis principũ. & l. oĩbus. C. de testib. & facit l. ex sñia. C. de testa. tu. vbi probatur, ꝙ nemo põt sibi ascribere officiũ. Barto. tñ ibi concludit prædicta procedere, qñ notario cõmitteret̃ certũ officiũ, secus si cõmittatur ei certus articulus officij, vt ꝙ recipiat testes in aliqua causa, vel quid simile, quia tũc non est ꝓhibitus, ꝙ hoc scribat, sicut ẽt non est prohibitus scribere, ꝙ ipse fuit rogatus de aliquo actu, ſm Bar. ibi dicentẽ tñ tutius esse ꝙ alius notarius hoc scribat, ut ibi per eum. Sed Bal. in l. iudices. C. de fide instru. in fi. cõcludit, ꝙ in rebus arduis uel lucratiuis ipsi notario nullo modo ipse notarius possit esse rogatus de sua cõmissione, uel officio. non ob. distinctione Bart. s. quia non procedit: nam qđ iuris est de toto officio, idem est in parte, ar. l. quæ de tota. ff. de rei ven. Non ob. ꝙ notarius possit scribere se fuisse rogatũ, quia tunc rogatur de executione officij iam cõmissi, quia ex quo est tabellio, tenetur scribere, sed non rogatur de origine cõmissionis sui officij, quod nemo potest sibi ascribere, sed ex quo constat de eius auctoritate, bene põt eam exequi. cũ ergo tabellio non habeat ex natura officij tabellionatus auctoritatẽ receptionis testium, non põt sibi ascribere hanc auctoritatẽ, quæ pertinet ad iudicẽ, non ad se. Ideo tunc eius scripturæ non crederetur ſm Bal. ibi dicentẽ ita esse tenendum, & ita est de mente Inn. & Io. An. in c. qm̃ ꝯ. de pro-
4 ba. & ad prædicta vide per Bar. in l. si consul. ff. de adop. †Sexto iuxta prædicta posset dubitari, si notarius est cõstitutus ab aliquo procuratore, an ipsemet notarius possit esse rogatus, & scribere de hoc publicũ instrm̃. Bal. in d. l. iudices. in fi. tenet ꝙ non, per rõnes, de quibus s. quia non põt sibi ascribere auctoritatẽ vel officiũ, vt d. l. ex sñia. & l. vxori. ff. de fal. qđ no. Sed qd eẽ, pone ꝙ notarius facit alium suum procuratorẽ, & ipsemet notarius scripsit de hoc publicũ instrm̃, an probet, & sufficiat. & vr̃ ꝙ non, quia notarius debet esse rogatus, vt in Auth. de tabel. §. nos aũt. sed inter rogãtẽ & rogatũ debet esse dr̃ia, vt in l. seruus cõis. la j. ff. de stip. ser. ergo instrm̃ non põt dici esse publi. Bar. ibi dicit, ꝙ instrm̃ procuratoris continet duo principaliter, primo mandatũ factũ procuratori, & hoc probat, & sufficit tale instrm̃, sicut sufficerent tunc literæ alicuius, vt in cle. j. de proc. quod tñ Bar. ibi dicit procedere, ꝙ tale instrm̃ ꝓbet, qñ ipse procurator ꝯstitutus induceret tale instrm̃ ad probandũ, qđ ipse sit procurator. Item probaret pro alia parte inducẽte dictũ instrm̃ ꝯ ipsum notariũ procuratorẽ, vel ꝯ dñm, ad hoc vt ipsi notario præiudicet, sed si ipse notarius, vel alius vellet probare aliquẽ fuisse procuratorẽ suum ex suo instrõ, tũc pro eo fidem non faceret, ar. d. l. vxori. |& hoc nisi probaret fidem instrõ fuisse interpositam per sententiam, ar. l. fi. C. de fi. instru. quæ oĩa no. ad cle. j. de procu. Secundo dicit Bar. ꝙ instrm̃ procuratoris continet stipulationẽ, per quã procurator releuatur ab onere satisdandi, vt Insti. de satisda. §. sed & si quis. tunc tale instrm̃ non sufficeret, quia ipsemet notarius non põt a seipso stipulari, cũ inter promittentẽ & stipulantẽ dẽt esse dr̃ia, ut d. l. seruus. & facit l. licet. §. si plures. ff. de procu. ſm Bar. in d. l. seruus. Sed Imo. dicit ibi, ꝙ forte in hoc teneret dicta stipulatio ꝑ duplicem effectũ, qui cadere põt in d. casu l. q̃a ipse cõstituens procuratorẽ promittat, vt priuata persona, & ut publica persona recipiat stipulationẽ noĩe oĩum, quorum interest, ex quo agitur de his, quæ sunt voluntariæ dispõnis, per no. per
5 Bar. ibi in fi. & per glo. in c. ex literis. s. de proba. † Septimo & vltimo quæritur, an notarius possit ipsemet scribere suum testm̃ in publicã formam. Bart. in d. l. seruus. tenet ꝙ sic, si de facto suo proprio tractatur, & alteri non inferatur damnũ, licèt forte auferatur ex hoc lucrum uenientibus ab intestato. pro quo l. quoties. §. j. de hære. insti. vbi ipsemet testator scribit testm̃: intellige, qñ adhibitis testibus necessarijs, ſm Barto. in d. l. seruus. & ita sequitur ibi Imo. & facit gl. in l. seruus. ff. de testa. vbi Bar. idem tenet, dicens ꝙ eo casu, quo instrm̃ continet aliquam repugnantiam, vt si ipse notarius aliquid sibi promitteret, non valeret promissio, licèt suum instrumentum contra se bene probaret, secundum eum ibi, quæ omnia sing. no.

REG. LXXXV.

Contractus ex conuentione legem accipere dignoscuntur.

SVMMARIVM.

1 *Conuentio partium legem facit, quæ seruanda est a partibus.*
2 *Casus fortuitus nunquam venit ex natura alicuius contractus, licèt ex pacto posſit quis teneri de casu fortuito.*
Adde ad idem, nu. 3.
4 *Pactum factum inter partes, ut quis non teneatur de casu fortuito, intelligi debet nisi sua culpa talis casus eueniat.*
5 *Aduocatus obligauit se vni monasterio pro certo salario patrocinari postea alteri monasterio, similiter pro eodem salario, si ista duo monasteria litigant adinuicem, cui potius debet patrocinari.*
6 *Aduocatus simpliciter constitutus, an debeat pro eodem salario patrocinari in causa appellationis.*
7 *Medicus an teneatur infirmum recidiuantem curare pro eodem salario.*
8 *Aduocatus si pactus est clientulo suo, si obtineat in causa, quod habebit centum, sinautem tantùm decem, si partes corcordant, quid iuris.*
9 *Aduocatus an debeat habere integrum salarium ab hærede Titij conuentum intentantis actionem, quam ignorauit posse elidi ex persona Titij.*

1 Contractus. †No. ꝙ ꝯuentio [a] partiũ legẽ in-
2 ducit, quę in ꝯctibus seruanda est, ut hic, & in l. ꝯctus. ff. eo. ti. & in l. j. §. si conuenerit. ff. depositi. In glo. j. ibi, depositarius enim &c. Dy. hic dicit, ꝙ in quibusdã ꝯctibus venit dolus, & lata culpa tm̃, ut in deposito, & precario, ut hic in glo. in quibusdã uenit leuis culpa, ut in ꝯctibus, qui celebrantur gratia vtriusque. in quibusdã uenit leuissima culpa, ut in mandato, ut in l. a procuratore. C. mandati. & idem est in cõmodato facto gratia recipiens tñ, ſm Dy. hic, de quo in l. si ut certo. §. nunc uidendum. ff. cõmo. & ibi plene de his, & per Ioã. An. in c. j. s. de commo. & hic plene per Bal. ponentẽ hic, quid sit dolus, q̃ lata, leuis, & leuissima culpa, & quid casus fortuitus, de quo hic per eum, & plenius in l. quæ fortuitis. C. de pig. actio. & per Bar. in l. quod
2 Nerua. ff. depositi. †In ea. glo. ibi, de casu fortuito. aduerte, quia licèt ex pacto possit quis teneri de casu fortuito, tñ ipse casus fortuitus nunq̃ uenit ex nã alicuius ꝯctus, ex quo certa species debeatur in mutuo uero quis tenetur de casu, non ex nã ꝯctus, ut l. inde sed ꝑ naturã debiti, q̃a gñaliter debitũ perire nõ põt, ut l. incendiũ. C. si cer. pet. ſm Dy. intelligitur. qđ aũt dicit Dy. s. ꝙ casus fortuitus nunq̃ venit ex natura alicuius ꝯctus. limitat hic Bal. nisi culpa ꝓcesserit casum, q̃a tunc culpa ꝓcedens facit teneri de casu, sic s. de homi. c. fi. & in c. j. s. de æta. & qua. & uide per glo. no. in regula, imputari. s. eo. li. qđ tu intellige, qñ talis culpa erat ordinata ad illũ casum, al's si culpa uerisimilr̃ nõ ẽet ordinata ad illũ casum, nunq̃ tenetur quis de casu, licèt culpa ꝓcedat casum, ut in l. non omne. ff. de sta. lib. & in l. 2. §. si uero ꝑ ualitudinẽ. ff. si quis cau. & ibi per glo. Bar. & alios Doc. qñ sit, ꝙ culpa dicatur uerisilr̃ ordinata ad casum, uel non, & uide in l. si uehẽda. §. idẽ iuris. ff. ad l. Rhod. de iactu. ubi dr̃, ꝙ qñ cul-
3 pa nõ est ordinata ad casum, eius rõ hñda nõ est, ꝙ no. †Ex paratium tñ ꝯuetione bene põt quis teneri de casu fortuito ẽt nulla culpa ꝓcedẽte, ut hic in gl. circa quã tene mẽti tres regulas. primo, ꝙ licèt ꝑ pactũ quis suscipit in se periculũ casus fortuiti, tñ nõ intelligit de oĩ casu, sed tm̃ de casu fortuito inopinato, & insolito ꝯtingente ꝯ ꝯsuetudinẽ loci, ut est tex. no. in l. si stulas. §. frumenta. ff. de ꝯhen. emp. & per Bart. in l. sed & si quis. §. qsitũ. ff. si qs cau. Adde tex. no. in l. in lege locationis scriptũ. §. colonus uillã. ff. lo. ꝙ l3 per pactũ qs se liberauit, ut nõ teneat de aliqua uiolẽtia illata, tñ nõ intelligit de uiolentia illata a se, uel

ADDITIO.

a Vinc. God. Nota, ꝙ cõuentio partium executionem paratam non habet, Ruy. consi. 135. nu. 11. lib. 5.

vel suis hoibus domesticis, seu famulis. & vide ibi p gl. Scđo, q licet vna pars ex pacto obligauerit se velle teneri de oī casu, tñ non intelligit de casu fortuito proueniēte ex culpa alterius partis, vt est tex. sing. in l. 3. C. de nautico fœnore. & ibi p Bar. & Bal. adde, q diuersum vř, qñ q̄s suscipit in se oē periculū, quia nō tenetur de casu, vt in l. opus. ff. loca. & vide p gl. in l. sed & si q̄s. §. q̄situ. ff. si q̄s cau. gl. in l. itē q̄rit. §. si gēma. ff. loc. dicentē, q
4 periculū pprie est, qñ talis casus culpa puenit. † Tertio, q licet p pactū q̄s pseruauerit sibi, vt de nullo casu teneret, tñ intelligit nisi ex sua culpa pcedat talis casus, quia culpa pcedēs facit quē teneri de casu, vbi alias nō teneret, vt s. est dictū. & facit gl. in rła, nō est sine culpa. s. eo. & intellige, qñ culpa eēt ordinata ad illū casum, vt s. dř, q̄ oīa sing. tene menti ad declaratione rłæ huius tex. & gl. hic. Extra gl. Io. And. inducit hanc rłam ad 4. q.
a quarū prima est dñicalis. 58. de [a] † aduocato, q pro certo fundo
5 vel annuo salario quenit patrocinari monasterio S. And. in oī sua cā, & cū sibi quetione obligauit se ad idē monasteriū S. Bñdi cti, quid si postea ptingat hæc duo monasteria adinuicē litigare, cui eorū aduocatus ipse patrocinari dēat, in qua q. Bar. Brix. pcludit, q illi monasterio dēt iuuari, qđ hēt iustā cām, si de hoc pstare posset, qa vtraq; pmissio hēt tacitā cōdōnē, si iustā fouerēt cām, vt in c. breui. & ibi p gl. s. de iureiu. Sed si de hoc pstare nō pōt, tūc in dubio iuuandū est primo, q sine pœna piurij iuuare poterit, quia oīs scđa obligatio intelligit fieri sine piudicio prioris, vt in c. tua. & c. veniēs. & c. intellecto. & c. eā te. s. de iureiu. & facit qđ no. Spe. in ti. de aduocato. §. 1. ver. q̄d si aduocatus, licet aliud velit in §. q̄d si haberet. & facit ēt ad hoc, quia in dubio priori est iuuādum, vt in c. j. & c. si vasallus. §. p̄ oēs. in tit. hic finit lex Cōradi. in vsi. feu. & ff. lo. l. in operis. fm Bal. vñ dicebat Io. An. post Inn. in c. curiā dudū. s. de pb. post principiū magne gl. de clerico hñte duo bñficia diuersorū epōrū, q teneatur potius obedire primo. de quo ēt p Hos. in ti. de ma. & obe. §. ad q̄d obediens. ver. q̄d si duo. Sed ipsi scđo monasterio debebit seruire p substitutū. & ita resider hic Io. An. q̄d aūt sit in bñficiato duarū ecclarū, cui magis iuuare teneat, vide p glo. & Doc. in c. fi. s. de postulādo. vbi pcludūt, q si pstat q̄s ex illis foueat iustitiā, & illā iuuabit, vt s. Si verò nō pstat q̄s foueat iustitiā, & tūc dēt abstinere ab aduocatione vtriusq;, p ea quę dicit gl. in d. c. fi. & Spe. in d. §. 1. ver. q̄d si hēt. & potius tūc assumat partes mediatoris, q̄ aduocati, prout voluit Host. in d. c. fi. & refert hic Io. An. Sed si instat, vt cogat suscipere aduocationē, & tūc aut hēt bñficiū pro officio aduocationis, & debebit tūc iuuare primā sine aliqua pœna, & scđæ eccłe dare poterit substitutū. Si vero haberet bñficia simplr, nō pro officio aduocationis, & tūc neutrū iuuare debebit, fm Spe. in d. ver. q̄d si hēt. &
b gl. in d. c. fi. & ita sequunt ibi Doc. Quid aūt sit in [b] vasallo duorū dñorū hñtiū inter se guerrā, cui prius obedire teneat. Bal. in l. j. §. ne aūt. in fi. C. de cad. tol. arguit primo p antiquiori dño, vt in c. fi. in ti. hic finit lex Conradi, deinde pluetudines regni incipiunt, in vsib. feu. deinde arguit, q debeat seruire vtriq; de feudo suo iuxta redditus feudi pecuniā ei ministrādo pro eius auxilio, nā idē dř, qñ seruitus debet duob. pdijs diuersorū, ut in l. in pcedendo. ff. de aqua plu. ar. consuluit tñ Bal. q debeat potius seruire antiquiori dño, ēt in propria persona. de quo ibi p eū, & p Spe. in ti. de vasallo. §. 2. ver. 12. & ver. seq. Et quid sit in seruo pluriū dñorū, vide in l. si q̄s in graui. §. cū oēs. ff. ad Sill. & qđ no. 24. q. 4. ipsa pietas. ff. de relig. & sum. fu. l. fi. Et quid sit in alijs promittentib. idē factū duob. cui magis obseruare teneat. vide in d. l. in operis. & ibi plene p Bal. & in l. quoties. C. de rei
6 ven. † Vlterius Io. And. inducit hanc regulā ad secundā q. de ad
c uocato, an pro eodē salario teneat aduocare in cā appłonis, si simplr recepit, seu promisit cām defendendam. [c] In qua q. Bar. Brix. in sua venerali. 55. tenet q nō. Idē tenuit gl. in l. j. C. de suffrag. & in c. Romana. in prin. s. de testi. eo. li. qđ intelligit Spec. in ti. de salario. §. sequit. ver. sed nunq̄d. intelligit verū in appe. a diffi. sed si ań sńiam appellaret, vel in inte. resti. peteret, dicit Spe. q aduocatus tenet, si in eodē loco cā tractet, vel satis prope. de quo ēt p Spe. in d. §. sequit. in ver. quid si cā tractet. semp tū aduocatus vel procu. qñ pergit ad aliū locum p p cām, habebit expensas a clientulo, p no. in c. statutū. §. insuper. & §. præferendo. de rescr. eo. li. fm Io. An. & nō dēt ire pedes, sed eques, fm qualitatem personæ, vt p gl. in l. idē Labeo. ff. man. & tenet Bal. in d. l. j. in fi. Qñ tñ culpa ipsius aduocati sńia diffinitiua lata esset p̄ clientulū, tunc teneret indistinctè aduocare in cā appellationis, fm Bal. hic dicentē, q aduocatus dř esse in culpa, q nō pmonuit partē, q succubuit, nisi esset qō dubitabilis multū, vt in l. rē non nouā. C. de iudi. & vide p Ang. in l. si vacātia. C. de bo. vac. lib. 10. in 9. col. dicentē p illū tex. q aduocatus tenet

ipsi clientulo ad oē interesse, si damnū ex eius culpa, vel negligentia est secutum, vt ibi per eum. Et de hac materia no. ēt in l. ita demū. & in l. inuitus. C. de procu. & p Io. And. in c. non in iuste. s. de procu. in vlt. gl. & ibi de procuratore, an & qñ teneatur prosequi cām appe. † Itē Io. And. adducit pdicta ad aliam q. 7
de medico, an pro eodem salario quēto teneat curare infirmū recidiuantē. de qua q. hic per Io. And. pro & p̄, & in hac q. Bart. Brix. in sua dñicali 73. tenuit, q si infirmus recidiuauit sua culpa, & medicus nō tenet, vt in rła damnū. j. eo. alias tenet, quod procedit, qñ illico recidiuauit. & ita procedat gl. in c. presbyterū. in fi. s. de ho. alias ex magno interuallo, & nō teneat, p no. in l. diuus. ff. de in integ. resti. & in l. si ita quis. §. Seia. ff. de ver. obl. & in c. vt cōmissa. §. j. s. de ele. eo. li. in 1. gl. & ita resider hic Io. And. de qua q. vide plenius p gl. ordi. adducentē iura pro & p̄, in l. maritus. ff. lo. & ibi plene p Doc. & pclude sic, q aut constat infirmum recidiuare sua culpa, & sibi imputet, vt s. aut cōstat q sine sua culpa, puta quia infirmitas nō erat funditus euacuata, sed medicus fecit cessare dolores, & tūc infirmus tenet, vt probant iura alle. in gl. in d. l. maritus. in j. parte. & facit l. q̄ritur. §. idem ait. ff. de ędili. edi. aut sumus in dubio, & tūc si intra modicum tps reuersa est infirmitas, & nunq̄ vř fuisse curatus, ar. l. pleriq;. ff. de ritu nupt. & in l. diuortiū. ff. de diuor. & de pe. dis. 1. diuortiū. Si vero stetit sanus p multū tps, & psumit infirmitas ex noua cā superuenisse, facit l. qui ita senatum. ff. de edi. edic. Admittet tñ in hoc iudiciū medicorū, nam credendū est peritis in arte sua, vt in l. 1. ff. de ven. inspi. & l. semel. C. de re mili. lib. 12. & in c. quia iudicante. s. de pscri. et in c. 1. s. de consan. et affi. et ita tenet d. Nic. in d. c. psbyterū. in fi. pro quo bonus tex. in c. significasti. el 2. s. de homi. et ita ēt vř Bar. in l. si in rixa. in fi. ff. de sicarijs. de his oibus vide ēt p Spe. in ti. de salario. §. fin.
8 in prin. † Vlterius Io. An. inducit hanc rłam ad q. qua q̄rit, si cōueni cū meo aduocato dare sibi centum, si obtinerē in cā, aliàs queni de decē, an dēat hrē centū, si inter me et aduersarium res est terminata p transactionē, vel cōpositionē, et nō p sńiam. vř q sic, p tex. in l. q. operas. ff. loca. vbi loquit de aduocato, vt debeat ei salariū, si per eū non stetit quominus cām fuerit prosecutus. et ita tenuit Bar. Bri. in sua dñicali 73. adducens l. si dictū. §. j. ff. de euic. ita ēt tenuit Azo, in sum. de vsufr. in fi. Et gl. in l. 1. C. de suffrag. in fi. et in l. fi. ff. mā. vbi bonus est tex. de hoc. Sed Spe. in tit. de salario. c. sequit. ver. quid ergo si litigator. et versi. finaliter pcludit, q si pars transigit in fraudē aduocati, dēt soluere totū salariū, sed si bona fide p p dubium litis, soluet pro rata. facit l. qui solidum. §. 2. ff. de leg. 2. Quare Io. And. hic concludit, quicquid distinxerit Cy. in d. l. 1. et Spe. in ver. q̄d ergo tenēdū esset q aduocato debeat totū salariū. adducit Io. de Deo in suo ordine iudiciorum, lib. 4. cuius dictum ponit Spec. in d. §. sequit. ver. et no. gnaliter. q aduocatus salariū promissum habebit, ēt si non procedat, ex quo nō stat per eū, sed p clietulū, vt d. l. qui operas. seu talis est casus d. q. q a ipse trāsigēs nō vult prius procedere. Item satis dř ille vicisse, cuius desideriū est impletum, ar. l. j. ff. qui satis. cog. fm Io. And. facit l. formę. §. satisfactum. ff. de pign. act. et ff. de condi. ob cām. vbi dř, q satis lucratur, qui suā voluntatē adimplet. Et pro hac determinatione est gl. no. in ver. cōiter. in c. statutū. §. assessorem. de rescri. eo. lib. tenens, q assessor debeat hrē salarium, ēt si partes adinuicem deueniant ad concordiam. super quo articulo Bal. hic intelligit determinationē Io. And. procedere, qñ transactio facta fuisset in fraudem aduocati, ar. l. filiæ meæ. ff. sol. ma. alias deberet tm salariū, q̄tum iudici æquum videbit, fm eū. et est mēs Spec. in d. ver. quid ergo. Sed Bal. in d. l. j. in fi. tenet, q si clietulus culpa sua transigit, aduocatus debeat hrē salarium, sed si trāsigat bono consilio, et nō dēt hrē. in dubio verò dicit, q aduocatus nō dēt habere salariū promissum rōne victorię, sed solū pro simplici patrocinio, quia in talib. nō sufficit dicere, nō stetit p me, vt no.

ADDITIONES.

a De aduocato. Adde glo. in c. fin. de post. & ibi Card. Zaba. in 1. q. Doc. in c. veniens. de iureiur. Hostien. in summa titu. de præben. §. cui sit conferendum. ver. quid si similiter pepigit.

Vin. God. Nota, q aduocato debetur salarium pro patrocinio, non pro victoria. Bar. & Alex. in l. 1. §. diuus. de extraord. cogni.

b In vasallo duorum dominorum. Adde Spe. in tit. de feu. in §. quoniam. ver. 12. quæritur. Bal & Anto. de But. in c. veniens. de iureiur. adde, an vasallus teneatur iuuare dominum, si foueat causam iniustam. uide per do. Ias. de Maino, 2. parte ff. no. de uer. ob. l. quidam cum filium nu. 28.

Vin. God. Vasallus contrahens amicitiam cum inimicis domini, priuatur feudo. Ruy. consi. 33. nu. 1. lib. 1.

c Causam defendendam. Tu dic, quod imo potest esse aduocatus partis aduersæ, secundum Spec. in titu. de aduo. §. tunc tractemus. uer. quid ergo. & Alex. consi. 95. uolum. 2. Celsus.

vt no. in l. in exec. in fi. ff. de ver. ob. Sed q̃d si clientulus succubuit culpa sua, nolēs credere aduocato, vel quia fecit malā confessionem in cā. tenet Bal. ibi, ꝙ debeat salarium, ac si vicisset, arg. l. Labeo. ff. de ꝯh. emp. Qñ tñ salarium esset promissum aduocato pro victoria plurium cārum, an sufficiat vicisse in vna cā, ita ꝙ pro rata debeat salariū. gl. in d. l. j. tenet ꝙ sic, & idē sequit Bal. ibi, vt ibi ꝑ eū. †Vlti. Ioā. And. inducit hanc rūam ad q. an aduocatus debeat habere integrum salarium conuentū ab hærede Titij intentātis actionem, quam ignorauit elidi posse ex persona ipsius Titij. & in hac q. residet hic Io. An. ꝙ aduocatus debeat hr̄e integrū salariū, ex quo non stat per eū, vt d. l. q. operas. pro quo ēt adducit tex. in l. sed & addes. §. pe. ff. Io. Bald. vero hic tenet, ꝙ in tali casu non cogitato debet salarium constitui per iudicem, arg. l. in execu. §. j. ff. de ver. oblig. de quibus omnibus vide etiam no. per Bar. in l. j. §. diuus. ff. de varijs & extraordi. co. vbi est glo. ordi. & no. ad hanc materiam.

9

R E G. LXXXVI.

Damnum, quod quis sua culpa sentit, sibi debet & non alij imputari.

S V M M A R I V M.

1 *Damnum contingens sua culpa, debet quis sibi imputare.*
2 *Fideiussor si soluit usuras creditori, an ipsas repetere possit. Adde ad idem. n. 3.*

1 DAmnum. †Nota ex hac rūa, ꝙ dānū sua culpa cōtingens dēt quis sibi imputare, & nō alteri, sic ff. de institoria. l. sed & si quis. §. pupillus. qđ facit, vt victus nō teneat victori ad expensas, quas fecit in cā. in qua ꝯdēnatus fuerat ꝑꝑ suā cōtu. de quo ꝑ Spe. in ti. de impē. in ver. ceterū. f̄m Io. An. remittentē ad no. ꝑ eū in c. finem litib. s̄. de dolo & cōtu. sup mag. gl. In glo. 1. ibi, nō recuperat a socio. intellige, qñ nō est quid imputet ipsi socio, secus vbi posset sibi imputari culpa participationis causa, ꝑꝑ quā dānū incurrit, vt in l. fi. ff. pro socio. f̄m Dy. & Io. An. In ea. gl. in fi. ad idē facit l. si negocia absentis. ff. de neg. ge. vbi gestor negotiorū sibi imputat si indebitum soluit, f̄m Dy. & Ioā.
2 And. †Extra gl. Io. An. inducit hāc rūam ad q. de fideiussore soluente vsuras [a] creditori, an ipsas recuperet a debitore. de qua ꝑ gl. in c. 2. s̄. de fideiuſ. & hic plene ꝑ Io. An. ꝯcludētē, ꝙ aut debitor ignorauit obligationē fideiussoris, aut sciuit. Primo casu nō repetit fideiussor vsuras, vel aliud indebitū solutū, vt in d. l. si quis negotia. Scđo casu, qñ debitor scit. tūc aliqñ scit & ꝯdicit, & fideiussor nō repetit non solū vsuras, quas soluit, sed ēt nec sortē, vel aliud quātūcūq; vtiliter ipēsum, vt l. fi. C. de neg. gest. & l. si remunerandi. §. si passus. ff. mā. Aliqñ debitor scit, & passus fuit, tūc licet fideiussor repetat sortē, & aliud debite solutū, vt C. mā. l. fideiussor. & in d. §. si passus, tñ indebitū solutū vel vsuras non repetit, ar. l. j. §. sæpe. ff. depositi. & facit l. fi. C. e. tit. Aliqñ debitor scit & mādat, tūc aut mandauit fideiussorem obligari pro sorte tm̄, & si soluit vsuras. nō repetit, vt l. diligenter. ff. māda. Aut mādauit eum obligari pro vsuris inclusis sub noīe sortis, vt est moris, tunc fideiussor si soluit vsuras, repetit, quia iuste potuit credere illā sortē, & totū debitū, vt l. si fideiussor. ff. man. Aut mandauit fideiussorē obligari in oēm cām, vel simpl'r, tūc fideiussor nō repetit, q̄a in gnāli mādato nō venit indebitū, vt ff. de ꝯdi. inde. l. si procurator. f̄m Io. An. qđ procedit, qñ sciuit ꝯctū vsurariū, secus si ignorauit. & prima facie ius agētis erat fundatū, q̄a tūc in nulla culpa est si soluit, iō repetit f̄m Bal. in l. ꝯstōnib. C. de vsur. Si vero mādauit noīatim fideiuberi pro vsuris, & obligauit se fideiussor cū iurō, tunc si soluit vsuras, an repetat à debitore. fuerūt tres opi. prima ꝙ sic. & ista est vera. Scđa fuit opi. Hosti. in sum. in tit. de fideiuſ. §. ad q̃d fideiussor. ꝙ repetat, qñ nō potuit petere abs_o iurō, alias secus ꝑ no. in c. j. s̄. de iureiu. & istā vr̄ tenere glo. in d. c. 2. Tertia fuit opi. ēt nec tūc repetat a debitore, sed a creditore, cui soluit. sed certe Io. And. hic tenet primā opi. tanq̄ cōem, ꝑ d. c. debitores. s̄. de iureiu. ita ēt tenet Bal. in d. l. ꝯstōnib. q̄a nō vr̄ fideiussor eē in culpa soluēdo, ex quo pepercit pudori suo ratione iurī, vt ff. mā. l. Quintus. ita ēt sequit d. Nic. in c. 2. s̄. de fideiuſ. de quo hic ꝑ Io. An. rn̄dētē ad scđam & tertiā opi. s̄. Si vero fideiussor nō iurauit, tūc aut debitor iurauit fideiussori indēnitatis, tūc repetit a debitore vsuras, quas soluit. facit d. c. 2. de fideiuſ. vbi dr̄, ꝙ fideiussor dēt ꝯseruari indēnis, & poterit hoc casu laicū debitorē ꝯuenire corā iudice eccl'astico rōne iurī, vt in c. fi. s̄. de fo. cōpe. eo. lib. f̄m Io. An. Sed si debitor nō iurasset talē indēnitatē, tunc, si expediebat debitori vsuras solui creditori ꝑꝑ pignora data, vel aliā cām, & fideiussor repetit, vt l. si q̄s ꝓ eo. ff. man. & ita pōt intelligi c. 2. sed si nō expediebat, tūc aut fideiussor spōte soluit, & nō repetit iure fori, vt hic in tex. f̄m Io. An. & tenet Bal. in d. l. ꝯstōnib. theologi tñ tenēt, ꝙ iure poli, seu in foro cōsciētiæ vrgēt debitorē ad soluēdū, qđ multū hēt honestatis, pro quo rūa, scđi. s̄. eo. lib. f̄m Io. An. limitātē ꝑdicta, nisi ꝯmitteret fraus. q. d. n. si fœnerator elegisset in fideiussorē ꝯsanguineū suū vel amicū ad hoc, vt ipse fideiussor solueret, & repeteret a debitore, tūc. n. nō repeteret a debitore rōne fraudis, vt in c. q̃to. s̄. de priui. & ita tenet Bal. hic, & idē si alio mō fieret fraus de persona ad ꝑsonā, puta veri creditoris ꝯstituētis se fideiussorē submisso alio creditore, q̄a talis fraus nō ꝓdesset, vt in c. q̃to. s̄. de diuor. f̄m Io. An. Si verò fideiussor non soluit vsuras spōte, sed coact', tūc aut fuit in culpa, q̄a nō excepit, & nō repetit, vt hic in tex. & in d. l. si fideiussor. sed si nō fuit in culpa, tūc repetit, vt vr̄ ꝓbari ꝑ tex. in l. exceptione. ff. de fideiuſ. licet gl. ibi aliter velit, & nō bn̄ f̄m Io. An. adducētē l. 2. §. solet q̃ri. ff. de her. vel act.
3 ven. in fi. & c. ꝑ venerabilē. §. verū, q. filij sint legi. † Et dicit hic Io. An. in fi. ꝙ oī casu, quo est supra dictū fideiussorē a debitore repetere nō posse vsuras, quas soluit, tñ repetere poterit a creditore, & sic ab eo cui soluit, vt d. l. si fideiussor. §. in oīb. qđ nō. & facit d. c. debitores. qđ sine dubio ꝓcederet, qñ timore iurī q̄s soluit vsuras, quo casu sciēter soluēs indebitū nō vr̄ donare, & put ēt tenet gl. in d. c. debitores. Quid aūt vbi nō esset iurm̄, & quis sciēter soluit vsuras, an possit repetere. gl. in d. c. 2. tenet ꝙ nō, quasi videat donare, ar. l. j. ff. de ꝯdi. inde. & ibi ꝑ gl. & idem sentit gl. in d. c. debitores. & esset hoc mirabile ꝑ vsurarijs, vt usuras sciēter eis solutas possint retinere salua ꝯsciā tanq̄ donū. sed Inn. & Hos. in d. c. debitores. tenēt ꝯriū, ꝙ tūc possit repeti in odiū creditoris, vt sic sit spāle in usura, ut repetat nō obstāte ꝙ sciēter fuerint soluta. & idē sequit Io. An. s̄. & in d. c. debitores. ꝑ quo facit tex. in c. ad nostrā. s̄. de emp. & uēd. & c. illo uos. de pig. & c. Michael. & c. q̄a frustra. s̄. de usuris. Idē ēt tenet Bal. in d. l. ꝯstōnib. in fi. q̄a ipsi recipiēti est annexū delictū cū usurarius æq parēt raptori, ut 14. q. 4. si q̄s usuras. iō sub nullo colore pōt eas retinere, ꝑ no. in rūa, peccatū. s̄. eo. lib. f̄m eū. Sed certè si fieret solutio aio donādi, tūc usurarius nō cogeret restituere ēt in foro ꝯsciæ, q̄a ēt gratuita remissio sibi facta de usuris solutis liberat eū a restōne, f̄m gl. in d. rūa, peccatū. q̄a gratuita remissio hēt uim donationis, f̄m gl. in l. si q̄s obligatione. ff. de reg. iur. Quare in hoc articulo sic ꝯclude, ꝙ aut sup usuris soluendis interuenit iurm̄, & tūc sine dubio pōt illas repetere, ēt si sciēter soluerit, cū nō ꝑsumat spōte soluere, sed timore iuramēti, f̄m gl. in d. c. debitores. sed si nō interuenit iurm̄, & tūc aut ꝯstat, ꝙ soluēs uoluit donare, & repetere nō poterit, ꝑ d. l. j. & ꝑ gl. in d. rūa, peccatū. & ꝑ Fed. de Se. in suo ꝯsi. 17. & 23. aut nō ꝯstat, ꝙ uoluerit donare, & tūc repetere poterit, cū in dubio nō ꝑsumat donatio, sed ꝑsumit soluere ex ꝓmissione ꝑcedēti, & ut fidē seruet, ut d. l. Quintus. & soluit usuras durāte obligatione sortis, ꝑsumit soluisse, ne creditor sortē repetat, sed si soluit, soluta sorte ꝑsumitur soluisse, ut alia uice Titius mutuet, unde cum cadere possit alia coiectura q̄ donationis, nunq̄ in dubio dēt præsumi donatio, ut in l. cum de indebito. ff. de cōdi. indē. & in l. si cum aurum. ff. de solu. unde sequit ꝙ repetere possit. & ita concludit Imo. & d. Nico. in d. c. debitores. et de materia uide plene in l. si quis pro ea. C. mādati. et in d. l. si fideiuſ. §. in omnibus. et in d. l. excep. ubi de his per Doctores.

A D D I T I O.

a *Vsuras creditori.* Adde Doc. in c. quamquam. de vsur. lib. 6. Vin. God. Vsura usurarum non debetur, nisi ut sors deteretur, Ruy. cons. 55. nu. 16. lib. 2. & quando usura decursa uiuente testatore ueniat in legato capitalis, Ruy. consi. 199. nu. 4. lib. 1. Vsura autem pœnæ commissæ etiam post moram insoluenda pœna commissa non debetur, Ruy. consi. 55. nume. 17. supra allegato, eodem lib. 3.

R E G. LXXXVII.

Infamibus portæ non pateant dignitatum.

S V M M A R I V M.

1 *Infames non debent admitti ad dignitates.*
2 *Infamia iuris irrogat casib. his, de quib. in iure cauet, ꝙ dānatus fiat infamis.*
3 *Infamis an possit esse procurator.*
4 *Electo si opponatur de defectu natalium, vel ætatis, quis probare debeat.*

1 INfamibus. †No. quod infames [a] non debent admitti ad dignitatē, immo di-
2 cit hic Io. An. ꝙ nō solū infames non admittuntur, immo ēt infamia remoueret iā promotū ad eas, vt l. infa-

A D D I T I O.

a Infames non debent admitti. Adde c. licet ex quadam. de test. l. 2. C. de dignitatib. lib. 12. Arch. in c. ill d. in 2. col. 23. di. idē Arch. in c. diffinimus. 4. q. 1. Vinc. God. Adde, quòd infamis non pōt esse testis, nisi cum tortura, Cor. cons. 42. uidetur litera A. lib. 1. & de infamibus vide latè per Iaſ. in l. 3. circa fi. C. de sum. trini. & fid. catho. & per Fely. in c. testimonium. extra de testi. qui dicunt de infamibus infamia iuris, & infamia facti.

l.infamia.C.de decur.lib.10.& l.iudices.C.de dignitatibus.lib. 12. & dicit hic Dy. ꝙ hæc regula habet locũ in quacunq; infamia.s.iuris & facti,cum dignitatibus participare nõ debeat infamis quacũq; infamia, vt d. l. infamia.& l.j.§. ait prætor.ff.de postu.de quo j.& vide hic per Ioã.And. quot modis accipiatur porta.dicit tñ,ꝙ porta proprie dr̃ a portando intus,& extra, vt
2 hic per eũ.†In gl.ibi,in ver.porro.& de his ẽt hic ꝑ Dy.dicẽtẽ, ꝙ infamia iuris irrogat̃ per sñiam his casibus,quibus in iure cauet,ꝙ damnatus sit infamis,vt in damnato furti, vi bono.rapt. iniuriarũ, & de dolo malo, & de casibus qui habentur in l.j.ff. de his qui no.infa.vbi habẽtur casus, in qbus infamia iuris irrogat̃ ipso facto,& qñ irrogat̃ per sententiã. infamia vero facti est illa,quæ opinionẽ lædit apud bonos & graues, qđ diuersis modis contingit,vt si quis damnetur in actione descẽdẽte ex delicto,quæ iuris infamiã nõ irroget,vt in cõdi.furtiua,vt ff.de actio.& oblig.l.cessat.in interdicto vnde vi, qđ de iure nõ infamat,vt ff.de vi & vi arma.l.neq;.ista tñ grauãt opi.seu existimationẽ hominis.Et idẽ si pater in testõ filiũ increpauit,vel iudex interloquendo dixit aliquẽ male viuere,vt in l.verbũ.& l. interlocutio.C.de infa.& de his vide qđ no. ĩ c.2. §. de or.cog. in vlt.gl.& in c.testimoniũ.§.de testi.In ea.gl.ibi,arbiter. ratio est,qa arbitriũ nõ est dignitas,cũ nudã & simplicẽ iurisdictionẽ habeat,& nullã iurisdictionẽ tribuat,secũdum Dy. & facit
3 l.ait ꝑtor.ff.de re iudi.†In ea.gl.in fi.& vide hic ꝑ Cy.dicentẽ ꝙ infamis põt esse ꝓcurator , cum officium ꝓcuratoris nõ sit dignitas,sed onus vilissimũ,vt ĩ l.si qs ꝓcuratorẽ.C.de decu.li. 10. qđ tñ limitat hic Bal.nisi in Romana curia vel Imperatoris qa ĩ talibus curijs ignominiosi & infames nullo mõ audiũt, vt in l.sed ignominia.ff.de excusa.tut. de quo plenius no. in c. Imperatorũ.hic alle.& in c.cũ deputati.§.de iud.Extra glo.qa electo ad dignitatẽ põt opponi de infamia ad finẽ,vt remoueatur,licet opponẽs de infamia debeat illã probare,vt in c.tã literis.de testibus.& in c.accedens. de accusa. ideo quęrit hic Ioã. And.si ipsi electo opponatur defectus natalium,vel ætatis,cui
4 incũbat onus ꝓbãdi.†Circa primũ de defectu ætatis refert hic Io.An.opi.j.glo.83.dist.presbyter. ꝙ agẽs ꝓbet ætatẽ. idem tenet Azo in sum.in ti.de proba.in fi.idem Host.in sum.eo.tit.§. si.ver.8.vbi ẽt tenet,ꝙ asserẽs se maiorẽ vt a tutela liberet̃, vel vt tanq̃ maior admittatur , uel qñ dicit se maiorẽ , ut restituat̃. Et si tutores dicũt finitã tutelã,& minor negat, tũc tutores ꝓbãt.Vltima fuit opi.Spe.in ti.de actore. in prin.ꝙ ad hoc ut nõ teneatur qs ꝓbare ætatẽ, est necesse ꝙ exceptio ætatis proponatur negatiue.s.nego , uel nõ credo te maiorẽ. simile qđ no. in c.j.§.de procu.& ita ẽt tãgit glo.in l.de ætate.ff.de mino. sed hanc opi.improbat hic Io.An.dicẽs nõ esse curandũ,an negatiue uel affirmatiue ꝓponat̃, quia esset imponere legẽ uerbis, ɔ̃l.2.C.cõia de leg.in fi.& §.e.li.de elec.ɔmissa.§. porrò. fm Io. An.idẽ ẽt tenet Bar.in l.inter stip.§.j.ff.de ver.ob. & in l. si minorẽ.ff.de in inte.resti.tandẽ Ioã.And.ɔcludit, ꝙ onus ꝓbandi semper incũbat opponẽti,siue sit appellatũ siue nõ. Sed latius ɔcludũt Doct. legistæ in d.l.si minorẽ te. & in l.cũ te.C. de ꝓba.in quibus iuribus ꝓbatur,ꝙ siue quis agat, siue excipiat , si ad fundandã intẽtionẽ suã ꝓbat ætatẽ, semper ille talis eã probare debet.& istud idẽ in effectu tenet hic Io.An. ideo est, qđ opponẽs defectũ ætatis electo ad dignitatẽ,quia super ætate si fundat intentionẽ suam,hẽt ætatẽ ꝓbare,vt in c.dudũ.el j.§.de elec.Itẽ ille,qui dicit ꝓfessionẽ nõ valere ex defectu ætatis, cũ super ea se fundet hẽt ætatẽ ꝓbare,vt in c.ad nostrã.§. de regularibus.Itẽ ille,qui se excusat rõne ętatis,quia super ea intẽtionẽ suã fundat,habet ætatẽ ꝓbare,vt l.si pr̃.C. qñ prouocare.& 2.q.6.§.diffini.Itẽ si opponitur ꝓcuratori defectus ætatis, cum excipiens super ea fundet intẽtionẽ suã,ipse hẽt ꝓbare ætatẽ, vt tenet Cy.in d.l.cũ te.Qñ tñ vterq; ꝓbaret de ætate, & testes essent ɔ̃rij,locus erit d.l.de ætate.& qđ no. in c.in nr̃a.§. de testi.& si altero ꝓbãte alter vult ꝓstare articulos directe ɔ̃rios ꝓ testes,debet esse cautus,vt eos ꝓducat ante publicationẽ prioris,quia postea nõ audiret̃ ẽt in cã appel.vt in c.fraternitatis.de testi.& in clem.testibus.eo.tit. secundum Ioan.And. Circa secundũ,si opponat̃ defectus nataliũ, cui incũbat onus ꝓbandi, & in hoc articulo Io.An.refert opi.primã, quæ fuit gl.6.q.vlti. acter.& in c.bonæ.de postu.præla.ꝙ negatiua qualitatis , puta negãdo aliquẽ legitimũ,debet ꝓbari ꝑ negantẽ.Idẽ tenet Archi.in c.si forte.§.de elec.eo.li.dicens,ꝙ si opponitur electo defectus nataliũ,debet ꝓbari ꝑ opponentẽ.& alle.no. ꝑ Inno.in c cũ olim.de do.& ɔtu.& hãc opi.sequitur hic Io.An.ɔcludendo,ꝙ siue opponatur,vt cassetur electio, siue vt nõ ɔfirmetur, semper onus ꝓbandi incũbat opponẽti, siue sit appellatũ siue nõ,in tñ ꝙ si nõ probat,ꝑdit instantiã, non cassatur electio,repellitur ipse opponẽs,& patitur pœnã, c.j.§. de elec. eo.li. qđ locũ habet ẽt cũ super obiectis nõ est appellatũ ad Papã, vt ꝑ gl.in cle.2.de ꝓcu.nec est curandũ,an affirmatiue vel negatiue proponat̃,fm Io.An.dicentẽ,ꝙ licet opponẽs si nõ ꝓbet,repellatur & puniatur,vt §. nõ tñ ꝓpter hoc ipse electus ɔsequetur ɔfirmationẽ suæ electionis,vt patet in d.c.si forte.& in c.cupiẽtes.& in c.indẽnitatibus.de elec.eo.lib. & facit c.olim.§.de rescri.ad illã ergo obtinendã necesse est, vt electus probet se legitimũ.& hoc est qđ voluit Host.in c.olim.de do.& contu. & ibi per Io.An.in ver.canonice. & probatur in c.congregato.§. de ele.ubi opposito de defectu legitimitatis, tũc ad ɔfirmationẽ obtinendam est necesse,ꝙ constet electũ non pati defectũ. Ad idem eo.ti.cum inter canonicos. in fi. & c. cũ nobis olim. et c.nihil.ubi patet,ꝙ ẽt nullo opponẽte de his oportet inq̃ri, fortius ergo aliquo opponẽte et nõ ꝓbãte,ut patet in c.ɔstitutus.§.de app.et ita ꝓcedat opi.Arch.78.dist. presbyter.tenẽtis, ꝙ petens cõfirmationem habet probare , si altera pars neget nisi ipse sit in possessione filiationis legitimæ. Neutro vero ꝓbante superior nõ tenetur confirmare electionẽ, nec cassare, nec posset propter id alter appellare, cũ nõ grauetur, sicut in simili dr̃ in c.ex parte.§.de testi. super gl. hmõi exceptiones.& hoc casu superior debet inquirere, ne diu protelet ur vacatio. & si inueniet illũ legitimũ , vel maiorẽ, cõfirmabit, si illegitimũ & minorẽ,cassabit.Sed si de veritate nõ cõstet,sed de possessione,opinione,vel fama,aut ꝙ sit illegitimus,vel minor,& tunc purgationẽ indicet,qua præstita cõfirmabit, & si defecerit, cassabit, vt in c.accedẽs.§. de pur.cano. & c. ex parte. §. de offi.ord. Si verò per inquisitionẽ de possessione vel fama pro vel cõtra constare nõ possit, tũc certũ terminũ statuet electo,
a j. quem probet [a] se legitimũ vel maiorẽ, qđ si nõ fecerit saltẽ quo ad possessionẽ cassabit electionẽ, ne per hunc modũ diu ecclesia maneat impedita.facit c.oblatæ. ad fi. de app.& cle.q̃ diu.eo.ti.& qđ no.in c.licet cãm.§.de proba. & prima glo. fm Io.An.& vide in c.fi.§.de elec.eo.li.& qđ no. in c.j.§. de lit.cõte.eo.lib.& in l.præscriptione.C.si contra ius vel vti. publi. & ibi per Bal.& prædicta procedũt in spiritualibus, & electionibus,vel beneficijs.Quid aũt sit in hæreditatibus, vel successoribus,si opponatur defectus legitimitatis,cui incũbat onus ꝓbãdi.vide ꝑ gl.& Doc.in c.peruenit.& in c. lator. & in c. cãm. §.qui filij sint legi.& in c.per tuas.§.de proba.& in c.2.& c.Michael.§.de filijs presbyt.& in l. filiũ diffinimus. ff. de his qui sunt sui vel alie.iur.& per Fed.in suo consi.209.

ADDITIO.

a Probet se legitimum. Adde Ioã.And.in c.afferte.de præsump.Innoc.in c.quoniam contra.de proba.Ant.de But.in c.ex transmissa, qui filij sint legi. & per Bar.in l.j.in §.j.ff.de lib.agno.

Vinc.God. Nota, ꝙ legitimandi potestas intelligitur cõcessa absque legitimorum præiudicio,Ruyn. consi.74.nu. 8. lib.3. & insuper restringitur in certis casibus,Ruyn.consi.69.nu.18.& 25.lib.3.

REG. LXXXVIII.

Certum est, quòd is committit in legem, qui legis verba complectens contra legis nititur voluntatem.

SVMMARIVM.

1 *Facere secundum verba,& secundum sententiam; vel secundum sentẽtiã, non seruatis verbis,paria sunt.*
2 *Offendere verba,& non mentem,an & quando sit licitum.*
3 *Et quibus modis fraus committatur.*
4 *Monachus deferens habitum monachale coopertum habitu clerici secularis,an sit apostata.*
Adde ad idem .nu.5.
6 *Mos regionis & habitus,qui portari solet in regione,attendi debet.*

1 CErtũ. †No. ꝙ sicut facere secundũ uerba , & fm sententiã, uel fm sñiam uerbis nõ seruatis paria iudicantur,ut l.nominis.§.uerbũ.ff. de uerb. sign.ita & facere ɔ̃ uerba & sententiã,uel facere ɔ̃ sñiam tm̃,paria reputãtur,fm Dy.& Io.An.& facit quod no.in
2 c.intelligẽtia.& c.ꝓterea.§.de verb. sig. † Et vide ẽt hic ꝑ Dyn. an,et qñ sit licitũ offendere verba,et nõ mentẽ.et dicit,ꝙ solet magistraliter dici,ꝙ si appareat aliã mẽtẽ esse, et est in scriptis redacta,et tũc licet offendere verba seruata sñia,sed si nõ appareat aliã mentẽ esse, tũc nõ licet recedere a verbis fm Lap. dicentẽ,ꝙ cũ mens nil aliud sit q̃ ratio, q̃ monet legislatorẽ,tũc verba legis nõ extendũtur,nisi ad eũ casum,ad quẽ extenditur ratio.vnde vbicũq; ɔstat de mẽte legis,seu de mẽte verbis ɔ̃ria, liceat offendere verba mentẽ seruãdo,fm Lap.ideo est,ꝙ ratio legis limitat et restringit dictũ generale,vt in l.cũ pr̃.§.dulcissimis.ff. de leg.2. nã cessante rõne legis cessat ipsa lex, vt in d.l quod

qđ dictũ.ff.de pac.vñ dicebat Bal.in auth.poſt fratres.C.de legi.hęr.ꝙ rõ legis eſt anima legis, & mens legis eſt virtus legis & ipſa lex,vt ibi ꝑ eũ. Ad mentẽ ergo & rõnẽ legis eſt recurrẽdũ, & non debent verba intelligi ad corticẽ & iudaice,ſed ſm mentẽ,& id,qđ eſt rõnis, vñ ex his dicebat Bal. in l. nõ dubiũ.
a C.de ll.ꝙ ſi ſtatutũ [a] imponit pęnã capitis facięti ſanguinẽ in in palatio, intelligit̃ tale ſtatutũ ſm id, qđ eſt iuris, & rõnis,&
3 ſic qñ iniurioſe,non aũt in flobothomante,vt ibi ꝑ eũ.† in gl.j. in fi.vide hic ꝑ Dy.ponentẽ plures modos,ex quib.dr̃ fraus cõmitti,de quib.vide plene ꝑ Io.And.& alios Doc.in c.q̃to.ſ.de priui.& ꝑ gl.& Doc.in l.ꝯlegẽ.ff.de ll.Extra gl.Io.An. inducit
b hãc rłam ad q.diſputatã ꝑ Gui.vtrũ [b] monachus, q defert habitũ monachalẽ,ſed coopertũ habitũ clerici ſecularis, ſit apoſta-
4 ta.†Et vr̃ primo ꝙ ſic,qa talis in habitu ſuo religionẽ nõ oñdit vñ fingit̃ habitũ dimiſiſſe,vt in c.ꝯtingit.el 2.ſ.de ſen.excõ. Itẽ deferẽs veſtes clericales dẽt clericus iudicari, qa talis p̃ſumor, in quali habitu reperior,vt in c.ſi iudex.ver.iuſtũ.ſ.de ſen. exc. eo.lib.& in l.moueor.ſ.de ſer.expor.Vñ nõ p̃ſumit̃ religioſus, vt 27.diſt.qđ irrogaſti. qa tali habitu monachus nõ vteretur in clauſtro,vt no.in c.2.ſ.ne cle.vel mo.eo.lib. & qa habitus monachalis dẽt deferri de ſuꝑ, vt in c. clerici officiũ.ſ.de vi.& ho. cle.vt ſic publicè ab alijs cognoſcat̃,arg.ſ.de iudæis.c.in nõnullis.ex q̃b.ꝯcludit hic Io.An. talẽ monachũ indubitãter eẽ apoſtatã.facit cle.2.de vi.& ho.cle.& ibi glo. in ver.extrinſeci.hoc idẽ tenet.Sed dubitat̃,an talis religioſus apoſtata mõ p̃dicto ſit ipſo facto excõicatus.videret̃ ꝙ nõ,qa gl.in d.rłã 2.hoc non dicit,nec ẽt Io.An.hic.Nã apoſtata rõne habitus nõ eſt excõicatus ipſo iure,vt no.in c.3.ſ.de apoſtatis.qa trãſmutatio habitus nõ inducit excõicationẽ ipſo facto,vt in c.ſi q̃s ex cle. de vi. & ho.cle.& ibi ꝑ gl.& 23.diſt.ſi q̃s ex clericis.Nõ ob.d.c.2.qa loquit̃,qñ monachus ex toto dimittit habitum ſuę religionis,vñ cũ dicta ꝯſtitutio ſit pęnalis, nõ dẽt extẽdi ad caſum, qñ nõ dimittit,ſed portat licet coopertũ, cũ pęnę nõ ſint extẽdẽdæ ſed reſtringẽdę,vt de pę.diſ.j.pęnę.& in rła,in pęnis.& in rła,odia. ſ.eo.lib.& in c.ſtatutũ.ſ.de elec.eo.lib.& ita tenet Io.de Lig.in d.cle.2.Sed ꝯtriũ eſt de mẽte Io.An.hic in fi.dũ alle. d.c.2. & ſic ſentit,ꝙ talis apoſtata ſit ipſo facto excõicatus, qa nõ dr̃ portare habitũ,ex quo nõ portat vt dẽt,in c.q ex timore.ſ.de reg.iu. ſm Io.An.hic.Idẽ tenet Io.An.in d.c.ſi q̃s ex clericis.dicẽs ꝙ licet tranſmutatio habitus nõ inducat excõicationẽ ipſo facto, fallit tñ in regularib.vide,qa d.Flo.in cle.ne in agro.in prin.in 2.col.in 6.no.q̃rit, an portantes habitũ ſuperiorũ ſciſſum a caputio.& dicit Pau.de Lea.ꝙ fortè ſunt apoſtatę,& excõicati,vt in c.2.ſ.ne cle.vel mo.eo.li.Sed dicit Flo.ꝙ iſtud eſt rigidũ, nec ſeruat̃,& ſufficit ꝙ apparẽter habitũ habeãt, ꝑ quẽ cognoſcantur eſſe monachi.tutius tñ eſt tenere qđ tenet Pau.ſm do. Flo. Imo.in d.cle.ne in agro.in 5.col.in prin. dicit, ꝙ in hoc poſſet dici,ꝙ deberet ſeruari ꝯſuetudo,cũ hoc ñ reperiat̃ bñ iure cautũ. Quid aũt ſi monachus portet ſolũ ſcapulare, an incidat in excõicationẽ ꝑ d.c.2.Gui.in d.cle.ne in agro.prout refert Imo. ibi in 5.col.tenet,ꝙ licet talis peccet,tñ nõ incidit in excõicationẽ.Idẽ d.Flo.ibi in 12.no.& ita trãſit ibi Imo.in 6.col.referẽs, ꝙ ꝯſuetudo loci ſit ſeruãda.& eſt tex.in d. c. 2.vbi regularis ꝑ dimiſſionẽ habitus dr̃ apoſtata, & ipſo facto excõicatus. & ibi ꝑ gl.in ver.ipſo facto.& ita ſentit ibi Arch.Iõ d.Ant.in c.Deus q. ſ.de vi.& ho.cle.tenet,ꝙ talis monachus ſit apoſtata,& ipſo facto excõicatus.Idẽ ẽt tenet ibi Pe.de Peruſio,nã vt ibi dr̃,ex cã licet rłaribus portare habitũ coopertũ, ergo ſine cã nõ licet & nõ euitant pęnã d.c.2.Sed aduerte,qa Io. de Lig. in cle.2. & in d.c.Deus.tenent ꝙ talis monachus licet ſit apoſtata, tñ non ſit ipſo facto excõicatus,qa d.c.2.loquit̃,qñ ex toto dimittũt habitũ ſuæ religionis,vñ pęna d.c.2.nõ dẽt extẽdi ad caſum nõ hñtẽ oĩmodã rõnẽ,vt no.Io.An.in rła,odia.ſ.eo.lib.& facit gl. in c.1. ſ.de tẽpo.ordi.eo.lib.& ibi ꝑ Doc.ita ẽt ſequit̃ do.Nico. in d.c. Deus. adducẽs pro hac parte illũ tex.cũ eius gl. nã aliud eſt ex toto dimittere habitum, aliud eſt ſuperius non portare, qa in d.c.Deus.in ſuperiori habitu ꝑmittit̃ dimiſſio,& tñ inferius debẽt portare veſtes ꝯgruẽtes ſuę religioni, vñ in inferioribus dimiſſio habitus nõ ꝑmittit̃,vt dicit gl.in d.c.Deus qui.& ſic iſta ſunt oĩno diuerſa, ergo pęna d.c.nõ verificat̃ in iſtis, qa aliud eſt oĩno dimittere habitũ, & aliud tm̃ in ſuperiorib. veſtib. vt ꝓbat̃ expreſſe in d.c.Deus.idẽ ẽt vr̃ tenere gl.in c.in noua.16.q. 7. regularis ergo ſolũ eſt excõicatus ꝑ dimiſſionẽ habitus, vt in d.c.2.vñ vti habitũ nõ dimittit,qa tũc nõ loq̃t d.c.2. Et alius tex.in iure nõ reperiat̃ imponẽs pęnã excõicationis ꝑ trãſmutatationẽ habitus, imo de iure cõi tñ ꝑ trãſmutationẽ habitus nõ eſt q̃s excõicatus,vt ſ. eſt dictũ.ergo d.c.2.intelligat̃ ꝓprie, vt loquit̃.Imo.tñ in d.c.Deus.his nõ obſtantib. tenet ꝙ talis ſit excõicatus ꝑ rõnẽ Io.An.hic in fi.qa paria ſunt, nõ portare habitũ,vel portare prout nõ decet,vt d. c. qui ex timore. Itẽ paria ſunt,nõ eſſe & nõ apparere,vt de ꝯſe.diſt. 1. ſolẽnitates. & in l. ſi in lege.ff.de ꝯtrah.emp. ita ꝙ ex vi rłæ iuris antiqui parificantis dictos caſus vr̃,ꝙ habeat locũ pęna d.c. 2.in portãte habitũ coꝑtũ,ita ꝙ nõ appareat.& qa talis vr̃ offendere mentẽ iuris,& amplecti verba,ergo dẽt incidere in pœnã, vt in rła huius tex. ſm Imo.in d.c. Deus qui. & pro hac parte põt adduci de cleri.
c offi.in fi.vbi ẽt monachus [c] factus ep̃s nõ põt ſuperiorẽ habitũ mutare,ſed dẽt ferre habitũ monachalẽ.& aduerte,qa ille tex. loquitur de ſuperiorib.indumẽtis.Idẽ voluit gl. in c. de monachis.16.q.3.dicẽs,ꝙ monachus vel alius regularis promotus ad ep̃atũ nõ abſoluit̃ a ſubſtantialib. rłæ, nec a delatione habitus monachalis.Iõ nõ põt in ſuperiori veſte portare rochetum, vt d.c.cleri.vbi d.Nic.& Imo.hic tenent dicentes idẽ eſſe, ſi promoueant̃ ad Cardinalatũ,qa ſolũ iſti mutãt habitũ, ſi ꝓmouerent̃ ad Papatũ,& non ałr,ſm Imo.ibi in cle.ne in agro. de ſta. reg.in 6.col.tenet ꝙ talis ep̃s ſit ipſo facto excõicatus, ſi portaret rochetũ,ſeu camiſiã albã ſ. veſtes. Idẽ tenet d.Flo. in 3. col. in fi.de quo ẽt ꝑ eũ in cle.ad nr̃am.ſ.de cẽ.in prin.& in q.2.Sed aduerte,qa difficultas ſtat in hoc, an tũc incurrãt ſñiam excõicationis ipſo facto, nã ſtant hæc ſimul,ꝙ nõ liceat mutare habitũ in ſuperiori veſte,& tñ nõ ſint ipſo facto excõicati,qa d.c. ſolũ loquit̃, qñ ex toto dimittunt habitũ religionis. aliud ergo vr̃ eſſe dimittere habitũ,& aliud portare habitũ,ſed coopertũ, qa tũc nõ loq̃t d.c.2.qđ cũ ſit pęnale,nõ dẽt extẽdi,vt ſ.licèt in ꝯtriũ faciat,qđ hr̃ in d.c.in nonnullis.de iudæis. vbi iudęi debẽt publice diſcerni in qualitate habitus a Chriſtianis, iõ ſi deberẽt portare aliqđ ſignũ ſub certa pęna,non poſſent illud ſignũ cooperire,ſeu portare coopertũ,ſm Bal.hic,ſed publicè portare debent,vt ſic ab alijs cognoſcant̃,vt in d.c.in nonnullis. vbi Doc.ita tenẽt,& ex his tenebãt Io.de Imo.& d.Ant.in d.cle.2. ꝙ ſi monachus ſtãs in ſtudio portat cappã de ſtatuto ſupra habitũ,ꝙ dicat̃ apoſtata & excõicatus, vt ibi ꝑ eos. Satis tñ videret̃ poſſe dici,ꝙ ſi talis mãtellus nõ eſt de colorib.ꝓhibitis ipſis monachis,de quib.in cle.ne in agro.in prin.de ſtatu regulariũ. & ꝑ talẽ mãtellũ,qui portat̃ ſupra habitũ, ipſe habitus monachalis inferior nõ eſt in totũ coopertus, ſed aliqualr̃ appareat, ita ꝙ ab alijs cognoſcat̃,ꝙ ſit monachus, ꝙ talis non incidat in excõicationẽ,ar.d.c.in nõnullis.& ita eſt de mẽte Io.de Imo.in
5 d.c.Deus q.cogita tñ in p̃dictis. † Prędicta tñ vñr poſſe limitari, primo niſi talis allegaret trãſmutationẽ habitus ex iuſta cã, qa tũc nõ eſſet apoſtata,nec excõicatus,ſm Io.An.hic, puta in caſu d.c.Deus qui.vel alio ſimili iuſto caſu.ad hoc c.j.ſ.qđ metus cauſa.Scđo limita,niſi monachus vel alius regularis trãſmutationẽ ſui habitus faceret de licentia Papę,qa tũc nec apoſtata. nec excõicationẽ incurrit,vt in tex.in d.c.Deus qui.Sed an Abbas talẽ licẽtiã ꝯcedere poſſit.& vr̃ ꝙ ſic,qa habitus monachorũ eſt de accidentalib.rłæ. Nã tria tñ ſunt ſubſtãtialia rłæ,ſ.obediẽtia,paupertas,& caſtitas,vt in c. cũ ad monaſteriũ. ſ. de ſta. mo.iõ eſt,ꝙ habitus nõ facit monachũ,ſed ſola ꝓfeſſio regularis,vt in c.porrectũ.ſ.de regularibus.põt.n.abbas diſpenſare in
d accidentalib.rłæ,[b] vt quo ad eſum carniũ,vt in d.c.cũ ad monaſteriũ.Itẽ vt monachus poſſit ſibi ſp̃alem cellã hr̃e extra monaſteriũ,vt 20.q.vlti.c.fi.vbi eſt tex.no.ꝙ abbas in accidentalibus põt gñaliter diſpenſare in oĩ aſperitate rłæ,& remittere obſeruãtiã ipſius regulæ in accidentalib.tota.n. vis & ptãs monaſterij reſidet in abbate,vt 18.q.2.nullã. & hẽt monachus abbatem ſ.caput ſuũ vice Dei,vt in c.ſi religioſus. ſ.de elec.eo. lib. & tenẽt magis obedire abbati q̃ ep̃o,vt 11.q.3. qui reſiſtit. & ibi per gl.ex quibus vr̃, ꝙ de abbatis licentia ſi religioſus faceret trãſmutationẽ ſui habitus, ꝙ nõ ſit apoſtata, nec excõicatus. pro quo

ADDITIONES.

a Si ſtatutum imponit pœnam capitis.Adde Bar.in l.omnes populi.in 6.q. prin. ff.de iuſt.& iu. Car. Zab.in c.cum dilectus.in 17.q.de conſue. Bald.in c. j.de conſti.in 6.q.& Abb.in c.ſolitæ.de maio.& obe.

b Vtrum monachus qui defert habitum.Adde gl.in verbo,extrinſeci.in cle. quoniam.de vi.& ho.cle.& ibi do.Io.de Lig.in c.Deus qui.de vi.& ho. cle. & per Old.conſi.184.incip.pater ſancte.in pen.col.
Vin.God.Nam habitus qualis eſt,talem præſumi facit, l. 2.& ibi Bar. C.ſi ſeru. expor.ven.& Dy.in conſi.53.

c Monachus factus epiſcopus.Adde gl.in c.ſanctimonialis.23.diſt.gl.in c.in noua actione.16.q.7.
Vin.God.Vide Io.Ber.in trac.de epiſcopo.in lib.2.latiſſime diſput.

d In accidentalibus regulæ.Adde quod notaui in apo. ad iſtum in c. religioſi,in apo.in ver.in caſibus expreſsis.ſupra de ſen.excom.Celſus.
Vinc.God.Adde,quod Abbas poſsit dare licentiam monacho ſe transferendi ad aliam religionem,Barto.Soz.in conſil. 222.conſultatio.verſi.ſed difficultas videtur.circa fi.lib.2.

quo tex.in d.cle.ne in agro.post prin.ibi, iuxta tñ dispositionẽ abbatis &c.Idẽ ẽt tenet gl.ibi in ver.humanus. Idẽ tenet Guil. ibi,& Imo.super d.gl.dicẽtes,ꝙ de licentia debeat apparere ꝑ lrãs abbatis,& sic in posterũ non possit aliquid opponi, vt no. in c.cũ in iure.š.de offi.dele.Sed an requirat expressa licentia, tenet Gui.in d.cle.ne in agro.ꝙ sufficiat tacita, puta si ipse abbas vtit similibus vestib.vel simili mantello.& ita transit Imo. ibi super d.gl.non tñ vr̃ sufficere,si ipse abbas sciret, & tolerarel,ꝑ no.ꝑ Arch.12.q.1.nõ dicatis.Tertio limita, nisi rõne consuetudinis monachus excusaret,vñ vr̃,ꝙ si supra habitum monachalẽ monachus deferat mãtellũ coloris permissi ipsis monachis,s.nigri,bruni,aut albi,prout dr̃ in d.clem.ne in agro.in prin.ꝙ licet talis mantellus nõ sit ꝑ oĩa ſm habitũ monachalẽ, tñ si sit habitus honestus,quo vr̃ monachi illius ordinis vtuntur,ꝙ talis monachus nõ sit apostata, nec excõicatus. pro quo vr̃ tex.in d.cle.ne in agro,in prin.ibi,iuxta morẽ apud eos ser-
6 uari solitũ in regione, in qua degunt &c.†Attendi ergo debet mos regionis,& forma habitus,quę solita est portari in regione,vbi degunt monachi,vt ibi in tex. & facit 40. dist.quisquis. §.fina.& 50.dist.si quis virorum.& 12.dist.illud.& 33. dist. vtinã. cum magna sit vis & potestas consuetudinis,vt in c.cum consuetudinis. š. de consuetudine.& 11.dist.consuetudinis.cum si. & istud est de mente Pau. in cle. ne in agro. dicẽtis ꝙ superior vestis erit alba,nigra,vel bruna,ſm loci consuetudinem.& ita refert ibi Imo.in 4.col.& in 5.in prin.& in 6. colum. apertè tenens seruandam consuetudinem loci,vt ibi per eum.

Data Romæ apud sanctum Petrum, quinto nonas Martij, pontificatus nostri anno quarto.

SVMMARIVM.

1 *Roma obtinet principatum nationum.*
2 *Mensis Martius est primus,secundum antiquam latinorum computationẽ, sed secundum hebraicam est vltimus mensis.*
3 *Locus an sit de substantia instrumenti.*
4 *Priuilegium, vel instrumentum, si in eo non exprimitur nomen Papæ vel Imperatoris,an fidem faciat.*
5 *Indictio quid sit.*
6 *Notarius an possit corrigere errorem suum in instrumento. Adde ad idem nu.7.*
8 *Imperator an dicatur ante coronationem & consecrationem.*
9 *Imperator ante coronationem an vtatur bulla, vel solum sigillo.*
10 *Annus pontificatus Papæ quando incipiat.*
11 *Constitutio iuris communis a quo tempore ligat.*
12 *Quid de statutis,vel constitutionibus particularibus.*
13 *Constitutio Papæ,an sit necessario publicanda in qualibet prouincia.*
14 *Magistri compositores librorum,an debeant nomina sua in illis scribere.*

1 Data Romæ. †In tex.ibi, Romæ.dicit Ioan. And. ꝙ Roma obtinet principatũ,& caput nationum,vt in c.fundamenta, circa prin.š.de elec.eo.lib.& 2.q.7.beatus.ad fi.& ibi fuit diuinitus sedes apostolica ordinata, vt d. c.fundamẽta.& in c. ꝑ venerabilẽ.ad fi.š.qui fil.sint legi. & rõne p̃dicta dicit Arch. in d.c.fundamenta. ꝙ sedes apostolica nõ posset aliũ locũ ꝗ in Romã mutari vel trãsferri.ex quo infert, ꝙ Papa sine iustissima cã in alio loco se trãsferre nõ possit,vt ꝑ Doc.in d.c. funda-
2 mẽta.& d.c.ꝑ venerabilẽ.†In tex.ibi, Martij. dicit hic Io. An. ꝙ mẽsis Martij ſm antiquã latinorũ cõputationẽ est primus, vt no.75.dis.c fi.sed ſm cõputationẽ hebraicã est vltimus mensis,vt hic ꝑ Io.An.Vltimo no.ꝙ Romani pontifices nõ ponũt indictiones suis lr̃is,nec annũ exp̃ssum natiuitatis,vel incarnationis.Sed solũ ponunt ista quatuor,s.locũ,annũ pontificatus, mẽsem,& diẽ lr̃arũ,& dicit hic Io.And. ꝙ hodie notarij in bullatis lr̃is se non subscribũt,de alijs vero Romanis Imperatoribus an in suis lr̃is ponãt annũ,hic ꝑ Io.An.& no.in Auth. vt p̃-
3 pono nomẽ Imperatoris. in prin.†in gl.1. ĩ fi.est ergo locus de substantia instr̃i,adeo ꝙ si deficeret,nõ valeret instr̃m,ſm Gof. idẽ tenet gl.in c. Abbate sane.in fi.š.de re iudi.eo.lib.& in l.optimã.C.de ꝯh.stip.& in l.gñali.C.de tab.li. 10. vbi gl.enumerat solẽnitates,ꝗ requirũt in instr̃o.& idẽ tenet Spe. in tit. de instru.edi.§.postremo.alias incipit,instr̃m.ver.q̃d si locus.& verseq.Sed sufficiat locus in genere, puta actũ in tali ciuitate, vel requirat in specie,puta in tali domo,cõcludũt Doc.in d.c. Abbate.ꝙ stat ꝯsuetudini loci,vt in c. cũ dilectus. š. de fide instru. sed si ꝯsuetudo nihil disponit,tunc si expressione loci gñalis tacite deprehendit locus sp̃alis,& sufficit, sicut fit in data literarũ apostolicarũ,cũ sit quasi notoriũ,vbi Papa manet ſm Arch. in d.c.Abbate.& Archi.12. q. 3.cum redẽptor. In alijs verò non sufficeret expressio loci gñalissima,puta si dicat,actũ in ꝓuincia Lombardiæ,vel in tali ciuitate. nec ẽt sufficeret exp̃ssio loci gñalis,vt diceret actum Perusij in tali porta,nisi exprimatur locus particularis,ſm Io.An.in d.c.Abbate. & Cy. in d. l. opꝫ mã.in 4.q.dicit tñ Io.An.in addi.Spe. sup d. ver. q̃d si locus dicit ꝑ appositionẽ loci gñalis nõ vitiat instr̃m in totũ, sed redet, respectũ in tm̃,ꝙ careret viribus, nisi alias ꝑ testes coadiuuetur q̃d no.Et p̃dicta,q̃n apponit locus gr̃a demonstrationis, quia tunc sufficit tañ assignare locũ in particulari,ꝙ possit aduersarius redarguere de falso,vt in Auth.quib.mo.na. effi. legitimi. §.q̃tũ.& sic sufficit locus in particulari, & nõ requirit locus loci,vt ꝓbat hic in tex.dum dicit,apud sanctũ Petrum, aĩr nõ de ignoto loco loci,sed in iudicijs bñ dẽt apponi locus loci,& sic locus,vbi iudex sedet pro tribunali, vnde nõ sufficeret dicere, actũ in palatio p̃tãtis, nisi dicat de loco loci, vbi iudex sedet ꝑ tribunali,ſm Bal.in l.ictus.C.de fi.instr.in 3.col.& in fi.de quo ẽt ꝑ Bal.in l.de pupillo.§.q̃ nũciat.ff.de no.ope.nũ.ponentem in quib.casib.debeat apponi locus loci. Quid aũt si dubitat,an tabellio si omisit a principio ponere locũ, & tp̃s in instr̃o, an possit ex post se ipso apponere,dicet j.& vide hic ꝑ Io.An.re-
4 ferentẽ Gof.in q̃onib.suis,q.1.†an [a] instr̃m,priuilegiũ,vel rescri-
a ptũ fidẽ faciat,si in eo nõ exprimit nomen Papę vel Imperatoris,& annus põtificatus,tenet ꝙ nõ faciat fidẽ,ar.l.j.C. de apo. pub.lib.10.& in Auth.de exhi.reis.§.sancimus.col.3.& no.š.de fi.instr.in c.inter dilectos.& ita resiđet hic Io.And.pro quo ẽt tex.in Auth.vt p̃ponatur nomẽ Imperatoris. circa prin. & per Spe.in tit.de fi.instr.§.j.requirit ẽt nomẽ regis illius loci,vbi in str̃.ꝯficit,vt ꝑ Spe.in d.§.j.In terris ergo imperij requirit nomẽ Imperatoris,sed in terris eccłæ nomẽ Papę,intm̃ ꝙ si in publicis scripturis omittit,instr̃m esset nullũ,put ẽt tenuit Io.An.š. in proemio decre.Itẽ uide hic ꝑ Dy.& Io.And.dicentes q̃d in instr̃is publicis de necessitate indictio est expresse apponẽda, intm̃ ꝙ si omittat, nõ valeret instr̃m,vt in d. Auth.vt p̃ponatur nomẽ Imper.& in d.c.inter dilectos,q̃d limita primo, nisi corrigat error,vt in l.si librarius.ff.de reg.iur.& ibi ꝑ Bar.Sc̃d'o limita,nisi cõsuetudo loci se habeat in ꝯriũ, s. indictionẽ nõ poni.ar.c.cũ dilectus.š.de fi.instr,ſm Io.An.Tertio limita,ꝙ nunc ex defectu indictionis nõ valet instr̃m, q̃n ꝑ aliqua p̃cedentia nõ ꝯstat de indictione,quia si posset ꝯstare,sufficeret,ꝑ no.in l. si q̃s.§.si initiũ tab.ff.de edẽdo.ſm Io.An.& sic sentit Io.An. ꝙ licet indictio nullo mõ sit apposita in instr̃o,tñ si ex p̃cedẽtib. põt ꝯstare de idictione,puta ex annis Dñi, ꝙ valeat instr̃m,intellige,si corrigat error,q̃ põt facile colligi ex annis Dñi, vt ꝑ Bar.in l.si librarius.in prin.alias aũt instr̃m esset nullũ,quia defectus indictionis habett vitiare,vt in d.Authẽ. vt præponatur nomẽ impera. in prin.posset ergo instrumentum saluari corrigẽdo errorem. & ita posset procedere quod dicit Ioan.And. quia licet sit omissa indictio, si tñ ex alijs instrumenis contiguis ipsius notarij apparet de indictione illius anni, ꝙ intelligeret facta repetitio indictionis in illo instr̃o, vt in d. §. si initium tab. & ibi per Docto. Quid autem si indictio apponatur vitiose,est error in eo,quia non concordat cum annis Dñi, an vitietur instrumentum.vide hic plene per Dyn.& Ioan.Andr. adducentem rationes pro & contra , tandem concludit Dyn. quod tunc non vitietur instrumentum. & plus concludit Dy. errorem potius præsumi in indictione,quam in anno Domini, cũ ipsa indictio sit magis incognita, & in incognitis est tolerabilis ignorantia,vt ff.de institoria. l. sed si pupillus. §. proscribere,Ideo talis error non vitiat instrumentum, & cum talis error attribuat tabellioni,poterit faciliter corrigi,vt plus valeat quod scribi debuit,quam quod scriptum inuenitur, vt l.j. in princip.ff.de statu homi.& quia error notarij non debet obesse partibus,vt d.l. si librarius. ff. de regu.iur.& ita resideт hic Ioan.Andr.& sequitur Barto.in d. l. si librarius. & in l. nominatim.ff.de condi.& demonstr.de quo infra.vnde dicebat Bal. in l.vnum ex familia. §. si omissa. ff. de leg.2. quod si in quodã instrumento ratione antiquitatis non apparet indictio, quia deleta est litera,sed apparent anni Domini, habetur ac si appareret indictio, quia cætera , quæ legi possunt in dicto instrumento,supplent,quæ legi non possunt, argumento illius tex. quod

ADDITIO.

a An instrumentum.Adde gl.in c.quoties.1.q.7.Doct. in c.si scripturam.de fi.instru.Domi.de sancto Gemi.in c.in nomine domini 23.distin.Ludo.Roma.in rub.de noui ope nunc.

Vinc. God.Instrumentum quando ad publicam formam non sit deducendum ex defectu scripturæ,ex qua sit assumendum,Ruy cons.11.nu.20.lib.3.& quãdo omissa in eo possint addi,Cor.consi.60.in hac litera,O.& cõsi.216. licet litera,B,lib.4.& consi.70.duo.litera,A,& consi. 118.placet.litera, D.& F. eo. lib.& alibi,vt ibi per eum.

5 qđ no.†Quid[a] aūt sit indictio, hic per Io.An.& qualiter colli-
a gatur, seu cōputet indictio, vide ꝑ gl.ord.in c.inter dilectos.& C.de nouo Co. ꝯponẽdo.l.j.Quid aūt si in instr̃o nō est annus Dñi, tñ est indictio, an talis error vitiet instr̃m. Dy.hic, & Ioā. An.tenẽt ꝙ sic, q̃a millesimū nō pōt bñ colligi ex indictione, & vbi esset diuersitas, staret potius millesimo, q̃ indictioni, vt s̃.est dictū.& tenet Doc.in d.§.si initiū.posset tñ ꝓbari de errore per testes, vel al's probationes, & facere qđ apponat millesi-
6 mū in instr̃o s̃m Bart.in d.l.si librarius. de quo j. † Vlterius tra-
b ctat hic Io. An. an notarius[b] possit errorẽ in instr̃o corrigere, si est error t̃pis, vel loci in indictione.& cōcludit ꝙ si per notarium nondum est restituta copia parti, ipse poterit corrigere absq; auctoritate iudicis, ꝑ no.per Spe.de instr̃o.edit.§. postq̃. ver.nunq̃d canon.& ver.vbi aūt.& in §.instr̃m.ver.sed nunq̃d ꝯfecto.& ita sequit̃ Bar.in d.l.si librarius.qñ est erratū in omittendo, secus si esset erratū in ponendo, puta, q̃a posuit vnam diẽ, vel mensem, vel annū, & debebat alio mō ponere: isto casu nō posset se corrigere, nisi de errore ꝯstaret per testes, vel aliter s̃m Bar.ibi, & iō ꝯsuluit Spe.in d.ver.sed nunq̃d, ꝙ semper notarius corrigit errorẽ auctoritate iudicis, qđ no.Et idẽ si est error in omittendo, vel in ponendo id, qđ pertinet ad partes, vel erat de substantia ꝯtus, q̃a nunq̃ p̃t notarius ex se corrigere, nisi probato errore, s̃m Bart.in d.l.si librarius.Si verò de instr̃o est data copia parti, tunc notarius non pōt ex seipso errorẽ corrigere sine auctoritate iudicis, vel officialis ad hoc deputati, al's posset sibi ascribi falsum, vt l.eos qui.in prin. ff.de fal.s̃m Io.An.Et si nō extaret notarius, qui corrigeret, & posset videri eius protocollū, ex quo apparet, an sit error anni, vel indictionis, & illi stabitur, vt in Auth.de tabe.§.illud.& ꝑ Spe. in d.§.instr̃m.ver.quid ergo.& ꝑꝑ hoc notarius iurat sua protocolla tenere, vt per Spe.in ti.de instr̃o.editio.§.restat.ver.sed quæro sub qua pœna, s̃m Io.And.remittentẽ ad no.per eum in c.sicut.s̃.ne cle.vel mo.cū semper sit recurrendū ad originale, & ei est standū.Et vide notabiliter dicta in r̃a, cū quid vna via. s̃.eo.lib. posset notarius ad petitionẽ partis cogi ad ostendendū tale protocollū seu originale, vt l.velim.circa prin.ff.de edẽdo.& tenet Bar.in d.l.si librarius.Si verò ꝓtocollū seu originale videri non possit, & instr̃m al'r non possit per testes coadiuuari, qui recordetur de t̃pe, & reperitur ꝯrietas in indictione, & in annis Dñi, tūc talis error seu ꝯrietas vitiaret instr̃m, quia vbi circa alterum non est certū inditiū erroris, tunc constat, ꝙ dies instr̃i est incerta, & sic h̃r ac si t̃ps appositū nō esset, ar.c.2. s̃.de elec.eo.lib.& fortius procedunt ꝓdicta, qñ t̃ps ꝑꝑ prioritatẽ vel posterioritatẽ multū facit ad cām, in qua producit instr̃m, s̃m Io.An.dicentẽ ꝓdicta procedere, nisi in instr̃o ꝯtineat aliquid, ex quo appareat veritas t̃pis, puta quia in instr̃o exprimit nomen officialis illius t̃pis, qui officialis erat annalis, ex quo satis tunc patere pōt esse erratū in indictione, ex quo constare pōt de anno s̃m eum, ex quibus h̃r, si indictio apposita in instr̃o discordat ab annis Dñi, an talis ꝯrietas habeat vitiare instr̃m, & cui magis sit standū, an indictioni, an annis Dñi, & ita intelligi dẽt qđ no.Bar.in d.l.si librarius.qui sequit̃ Dy.Sed intellige, ut s̃.per Io. An.de quib. oībus vide plene per Bald.in l.
7 Imperator.ff.de statu homi.& in l.errore. C. de test.† Vlti.aduerte ad dicta Ioan. An.qui vult, ꝙ si reperitur error in instr̃o, possit corrigi non solum notario viuẽte, sed ẽt si non extat notarius, & sic eo mortuo, uel ẽt eo absente, ita ꝙ haberi eius pręsentia non posset, dummō his casibus de errore instr̃i vel per protocollū uel per testes, seu alias probationes fides fieri possit, vt hic per Io.An.& per prædicta, qñ instr̃m est de se perfectū, licèt sit error omittendo, vel ponendo, al's aūt non, sed si instr̃m non esset perfectū, tunc ꝑꝑ absentiā notarij alius notarius nunq̃ poterit cōplere rogitū alterius notarij, ut in Auth. de tabel.§.j.in versi.oībus.vnde licèt notarius rogatus absit, tñ alius non poterit cōplere rogitū suum, secus aūt si tabellio rogatus decesserit, q̃a tunc alius notarius bñ poterit cōplere instr̃a illius per eū non ꝑfecta, ut est tex. no.in c.cū P. s̃. de fi. instru.error ergo instr̃i pōt corrigi notario viuẽte, & eo mortuo sed ꝑfectio instr̃i non pōt fieri per aliū notariū ipso notario, q̃ incępit existente uiuo, lꝫ eo absente, uel al'r impedito, secus si eo mortuo, ut in d.c.cū P.& ibi plene ꝑ gl.& Doc. In glo. 2.in prin.vide qđ no.ꝑ gl.in l.cū bissextus.ff.de verb.sig.In ea.glo.
c in si.Cui si bissextus[c] fuerit, additur vnus, s̃m Io. An.In glo.in ver.pontificatus.ibi, scribere p̄nt.pro quo c.fi.in prin. s̃.de cōcess.ꝑben.eo.lib.ibi, ad summū pōtificatus &c. & qđ ibi no.in glo.3.& qđ j.sequit̃ in hac gl.per q̃ simul iuncta patet, ꝙ Bonifacius pontifex vocat̃ t̃pe, quo nō erat ꝯsecratus. Si tñ nō teneret electio Romani pontificis, tūc nō teneret coronatio, ut uoluit Bal.in l.j.§.sed & qui dñi.C.de lati.li. vbi ex hoc dixit, ꝙ si per totū orbẽ portaretur coronatus, ut Papa, tñ Papa non erit, de quo s̃.in proœ.huius li.in ver.epi.& in c.vbi periculum.s̃.de elec.el j.& ibi uide.Et aduerte, q̃a lꝫ de ꝯsuetudine Papa non scribat pōtificatū in data añ ꝯsecrationẽ & coronationẽ, tñ de iure est, ꝙ ex sola electione legitime facta ipse Papa absq; alia ꝯfirmatione plenā administrationẽ ꝯsequit̃, ut in c. lꝫ.hic alle.
8 & ꝑ gl.in c.auaritiæ.in uer.ecclesiarū.s̃.de elec.eo.li.†In ea.gl. ibi, corona suscepta.facit tex. in cle. Romani.§.postq̃.de iureiu.ubi glo.in uer.futurus.arguit ꝑ illū tex.ꝙ non dicat Imperator, nisi coronatione & ꝯsecratione recepta ab ecclesia. idẽ ẽt arguit glo.in l.bñ. hic alle.dicẽs, ꝙ ante coronationẽ priuilegia dare non pōt.Sed gl.in uer.Imperatorẽ.in c. legitimus.93. dist.tenet, ꝙ ex sola electione dr̃ verus imperator, ẽt anteq̃ a Papa cōfirmet, & ita ẽt sequit̃ glo.in uer.reges.in d.cle.Romani.ut sic ex sola electione cōcordi hēat oēm p̃tatem, & priuilegia cōcedere possit, & ꝙ vnctio nihil addit, ut refert Host.in c. sup̃ quibusdā.s̃.de ver.sig.lꝫ ipse Host.sit in ꝯria opi. ut ibi per eū.& Io.An.Sed Bal.de pace Cōstātiæ.in uer.Rex.dixit, ꝙ opi. Hos.& prima opi.s̃.ꝓcedit, qñ electio esset celebrata i discordia, sed alia opi.ꝓcedit, qñ in cōcordia.Ideo d.Ant.in c.ꝑ uenerabilẽ.s̃.qui filij sint legi.in 21.col. refert Io. An.in c.1.s̃.de success.ab intest.tenere, ꝙ imperator ante coronationẽ possit ꝯcedere priuilegia, & legitimare spurios.& idẽ refert tenere Spe. in tit.de rescrip.ꝑsenta.§.fi. versi.itẽ qđ obtentū.imò tenuit d. glo.in d.cle.Romani.ꝙ duob.electis in discordia, uterq; administrat, ut Rex, & oēm imperij iurisdictionẽ exercet, donec ꝑ Papā alterius electio fuerit reprobata, de qua ibi plenius per Doc.in d.c.per uenerabilẽ.Et de triplici corona, quā dẽt recipere Imperator, uide gl. no.in d. cle. Romani. in uer.uestigijs.
9 † In ea.glo.ibi, non bullant.simile dr̃ de Imperatore, qui ante coronationẽ nō vtitur bulla, sed solū sigillo, de quo per glo.in ver.aurea bulla.in d.cle.Romani.& de his uide per Spec. in d. uersi.itẽ qđ obtentū.Sed hodie opponentes ista, quę dicuntur hic in glo.ꝯ literas, quas Clemẽs tradidit ante suā coronationẽ, sunt excōicati, ut patet in sua extrauag.quæ incipit, q̃a nōnulli.s̃m Io.An.In ea.glo.ibi, cōputanti. & est similis error in cōputatione annorū Dñi, quā quidā inchoant a natiuitate, alij ab incarnatione, alij ab octauo Klendas Octobris, put erat ante aduentū Christi, de quo per Spe.in ti.de instru. edit.§.2.in j. & 2.col.glo. tñ in Auth. ut ꝑponat nomen Imperatoris. dicit, ꝙ de iure dẽt sumi ab incarnatione.Rota tñ in dec.47.quæ incipi, Item qđ annus.tenet ꝙ in curia Romana annus cōputet a natiuitate, de quo ẽt vide per Rotā in decisi.108. quæ incipit,
10 Itẽ qđ s̃m. † In ea.glo.in si.tene menti glo.ordi.tenentẽ, ꝙ annus pontificatus incipit de ꝯsecratione, & coronatione, quod attẽdi dẽt dies pōtificatus.i.coronationis, qñ disputat̃ de prioritate uel posterioritate impetrantiū, ut hic in gl. In gl. in uer. anno.in prin. no. glo. de t̃pe cōpilationis huius sexti libri.De
d t̃pe[d] verò cōpilationis decreti, no.2.qō.6.§.formā.de t̃pe uerò quorundā ꝯciliorū, uide per Io.An.& in c.nemo.s̃.de cle.eo.li. & in c.pe.s̃.de decimis. Et de t̃pe cōcilij Viẽnẽsis uide in cle. cū sit.de censib.in glo.pe.In ea.glo.ibi, declaratione iuris ueteris.no.gl.ꝙ qñ ꝯstitutio est iuris ueteris declaratoria, tunc statim ligat, & trahit̃ ad plura.idẽ uoluit glo. in uer.de cætero.in proœmio cle.dicẽs hoc ꝓcedere, siue princeps utatur uerbo declarationis, siue nō.qđ tñ intelligit ibi Paulus, qñ ꝯstitutio eẽt ueteris iuris declaratoria nullo addito, secus si declaratio fieret ꝑ modificationẽ ueteris iuris, addẽdo uel detrahẽdo aliq̃d de nouo, q̃a tūc de ipso addito uel detracto erit idẽ iudicādū, quod

ADDITIONES.

a Quid autem sit indictio. Adde glo. §.j. in Auth. ut præpo. no.in pe.glo.in c.in nomine domini.23.distin.in c.cum uenerabilis.de re.do. Spe titu. de instr. edi in §.2.exigitur indictio.

Vin. God.Indictio de substātia instrumenti quomodo esse intelligatur, Alex. consi.66.lib.1.&Fel.in c.inter dilectos.col.7.de fi.instru.

b An notarius possit errorem.Adde Specu.& ibi Io.in addi. in tit de instru.edi. in §.instrumentū.uer.sed nunquid confecto.An.de But.in c.de terris,& in c. inter dilectos.de fi.instr.Bar.in l fi.in §.si essent.ff.de tabul.exhi. Bald.in l.cū proponeretur.ff.de leg. 2. Bar. consi. incip. Reperitur instrumentum. idem Bar.consi.incip Ex facto proposito.

Vin. God. Adde, ꝙ notarius pōt errorem suum corrigere, antequàm copiam daret alicui partium, Bar.Soz.consi.94.Præstantissimi, uersi. circa primum.& uersi.confirmatur.lib.1.Fel.in c.ex literis, de fi.instru.;

c Vinc.God Quare dicatur Bissextus, & quomodo nominetur, refert Ias.in §. Rursus, nu.69.Insti.de act. & quando bissextiles dies duo habeātur pro uno, uel debeant haberi pro duobus, Ang.Aret.in §. præterea.Instit.quib. mo.nō est permis fac.testam.

d De tempore compilationis decreti.Adde Io.de Ana.in tracta.2.col.

quod de cõſtitutione noua,ſeu iuris noui editoria, facit quod
hr̃ in l.leges.C.de legibus.& in c.fin. s̃. de ꝯſti. & ita ſequitur
Imo.in c.2.s̃.de cõſti.in 3.col. ſi ergo conſtitutio præcepit anti-
qua iura ſeruari,dr̃ iuris veteris declaratoria,& ſtatim ligat,ex
quo nil addit, ſecus ſi aliquid adderet ẽt ſolã pœnã,quia tũc cõ
ſtitutio pęnalis dicc̃t eſſe noua cõſtitutio,& ita ſentit d.glo.in
verſi.de cętero.ibi,q̃ ſine pęnæ adiectione &c. pro qua eſt tex.
iuncta gl.fi.in cle.j.de officio vicarij,qđ no.Et idẽ dicit do. An
to.in d.c.2.eſſe in extrauagantibus, quæ reducuntur in corpo-
re iuris,vt illæ ſtatim ligent, cũ & illæ ẽt ante ligabant, prout
11 voluit ẽt Paulus in d.ver.de cætero.& Io.An.hic.†Iſi ea.glo.in
fi.pro declaratione huius glo. no. tria ſunt videnda. Primo, a
quo tempore liget cõſtitutio iuris cõ's noui iuris editoria, ſeu
ꝓmulgatoria.Secũdo,quid in ſtatutis,ſeu cõſtitutionibus par-
ticularibus. Tertio, an cõſtitutio Papæ vel Imperatoris ſit de
neceſſitate publicanda in qualibet prouincia. Circa primum
cõclude,ꝙ ſi in ipſa cõſtitutione noua exprimitur certũ tẽpus,
qđ habeat ligare,tũc illud debebit ſeruari, vt in c. cũ ſingula.
s̃.de præben.eo.li.& tenet glo. hic,& ita Doc.ſequuntur,quia
tunc ſtamus certo. Si verò in cõſtitutione nõ diſponit̃, quãdo
habeat ligare,tunc fuerunt duę opi.Prima,vt dicit gl.hic, ꝙ li-
get ſtatim poſt duos mẽſes a die publicationis.idem ẽt tenuit
glo.in c.2.in fi.s̃.de ꝯſti.& hanc opi.ſequitur Pau.in d.proęmio
cle.in verſi.de cætero.tenens ꝙ ẽt ſcientes non ligat ante lap-
ſum duorũ menſiũ,per tex.in Auth.vt factæ nouæ conſtit. hic
alle.& hanc opi.tenet ẽt do.Ant.in d.c.2.quia tex.in d. Authẽ.
multũ indiſtincte loquitur, ꝙ demũ poſt duos menſes valeat
conſtitutio. Secũda fuit opin. vt ẽt ante duos menſes obliget
ſcientẽ,& ſic eũ qui habuit notitiam a die publicationis ante
duos mẽſes.& ita tenet gl.in ver.hactenus.in c. hoc conſultiſ-
ſimo.s̃.de re.eccle.eo.li.& iſtã opi.tenet Bar.in l.oẽs populi.ff.
de iuſti.& iure.in 5.q.& Ioã.de Lig.in d.c.2. pro qua facit, quia
duo menſes ſunt dati,vt ſciẽtia præſumatur, qui aũt certus eſt
vlterius certiorari nõ apparet,vt in regula, eũ qui certus.s̃.eo.
li.& ita dicit gl.quæ optime facit pro hac parte in c.fi.s̃.de clã.
deſpon.in ver.qui voluit. itẽ facit, quia in incertis nõ certus lo
cus eſt cõiecturis,vt in l.cõtinuus.§.cũ ita.ff.de verb.obli. ergo
habita ſciẽtia aliud nõ quæratur.ad idem ẽt facit tex.in §.j.s̃.de
conceſ.præben.eo.lib.vbi probatur, ꝙ conſtitutio noua ligat
ẽt ante duos menſes, ſi ex ea habetur notitia. & tex. loquitur
ibi alternatiuè,& ex his Imo.in d.c.2.dicit,ꝙ iſta opinio eſt ꝓ-
babilior & rationabilior, licet prima opi.s̃. ẽt poſſit defenſari
per tex.in d. Auth. & rñdẽdo ad d.c.1.§.1. ꝙ ibi ſit allegatio par
tis,& Papa loquitur narratiue,vnde nõ facit ius,vt in c.ſi Papa.
s̃.de priui.eo.li.& per gl.in c.quia ſunt.29.diſt. quia tñ illa alle-
gatio nõ reprobat̃ ibi per Papam, ſed potius vr̃ approbari, ex
quo nõ approbatur,vr̃ ꝙ ille tex. multũ faciat pro ſecũda opi.
ſm̃ Imo.in d.c.2.adducentẽ ad hoc l.ſi ff.de decre.ab ord.faciẽ.
Et aduerte primo, quia noua cõſtitutio eſt facta in priuilegiũ
alterius,tunc ſtatim ligat a tp̃e datæ ẽt ante duos menſes : nã
tale ius vr̃ aſſumere naturã priuilegij,quia priuilegium ſtatim
habet effectũ, ꝙ ipſe priuilegiatus eſt certus,licet ille, in cuius
præiudiciũ cõceditur priuilegiũ,ignoret,& ſic imprimit vires
in ignorantẽ.Sed gl.in d.ver.de cętero.hoc non multũ firmat,
dicens dici poſſe aliud in priuilegio ſimpliciter dato, & aliud
in eo quod datur per viã cõſtitutionis, quia imitari debet na-
turam cõſtitutionis, vt non liget ignorantẽ, & ita vr̃ probari
in d.§.j.vbi datur differentia inter legẽ & priuilegiũ, quia pri-
uilegiũ imprimit vires in ignorantẽ,ſed nõ lex, vt ibi dicitur.
Bar.tñ in d.l.oẽs.in 5.q.& in l.diuę memoriæ.C. de decur. li.x.
ſimpliciter tenet in hoc nõ eſſe differentiã, ſiue priuilegiũ cõ-
cedatur per viã conſtitutionis,ſiue per viã reſcri.vt ibi per eũ.
Secũdo aduerte,quia quotieſcũq; cõſtitutio habet decretum,
a tunc ſtatim ligat ẽt ignorãtes,[a] ẽt ante duos mẽſes, quia decre
tũ afficit ignorantes,vt in c.ſi eo tp̃e.& ibi per gl.s̃.de elec.eo.
li.intellige quo ad pęnã nullitatis actus. Sed vbi nõ eſſet decre
tũ aut.licet ius eſſet prohibitũ,non ligaret ignorantes quo ad
nullitatẽ actus,niſi poſt duos menſes.& ita tenet Imo.in d.c.2.
quicquid dixerit Pau.in d.ver.de cętero.quod no.vide tñ, quia
ſi cõſtitutio eſſet in odium alicuius,tunc dr̃ pœnalis, & non li
12 garet ignorantẽ.vide Imo.in d.c.2.col.5.† Circa ſm̃, videlicet
quid de ſtatutis, vel cõſtitutionibus particularibus, a quo tp̃e
ligẽt,& qualiter pręſumatur ſcientia.cõclude,ꝙ in his, qui ſue
rũt pręſentes,ligãt a tp̃e publicationis,quia præſumit̃ ſcientia
de eo,qđ eſt publicatũ,vt 16.diſt.quod dictis.Sed in abſentibus
tẽpore publicationis tenet Hoſt.in ſum.in tit.de ꝯſti.§. qñ con
ſtitutio.ver. ſi quid. de ꝯſtitutionib. ꝙ tũc ſit tẽpus arbitrariũ,
cũ hoc ſtatutũ nõ reperiatur,vt in c.de cauſis.s̃. de offi.dele. &
in l.j.ff.de iure delibe.ita ẽt tranſit hic Io.An.& Bart.in d.l. oẽs
populi.in 6.q.& prędicta procedunt tã in ſtatutis particulari-
bus,q̃ ẽt in ſtatutis prouincialibus. & ita debet intelligi gl. in
c.potuiſti.hic in gl.alle.ſm̃ Imo.in d.c.2.ponentẽ plene qñ ſit,
ꝙ pęna ſtatuti habeat ligare probabiliter ignorãtes.de quo in
13 c.vt aĩarũ.s̃.de ꝯſti.eo.li.†Circa tertiũ, an cõſtitutio Papę ſit de
neceſſitate publicãda in qualibet prouincia, ſicut dr̃ de ꝯſtitu-
tionibus imperialibus in d. Auth. vt factę nouę cõſtitutiones.
Ioan.Mon.in regula,in generali.s̃.eo.li.ſub 13. membro,refert
opi.quia aliqui dicũt hoc verũ, qñ vnica ꝯſtitutio eſſet edita à
Papa,quia tũc debet publicari in qualibet prouincia : ſecus ſi
plures cõſtitutiones edãtur a Papa, quia ſufficit publicatio in
curia.alij verò dicũt aliud eſſe in ꝯſtitutionibus imperialibus,
& aliud in papalibus,quia in eis ſufficit, ꝙ fiat publicatio ge-
neralis in curia,& nõ eſt neceſſe ꝙ fiat publicatio per prouin-
ciã.& ita eſt de mẽte gl.hic,licet Io.An.hic dicat,ꝙ hoc egeret
declaratione,tñ iſtã partẽ ſequit̃ Paulus in dicto proęmio, &
ratio differẽtię põt eſſe, quia qñ publicatio fit in curia Roma-
na,veriſimiliter.j.duos mẽſes põt trãſire in notitiam aliorum,
ex quo in curia ꝯſueuerũt eſſe hoĩes quaſi de omnibus parti-
bus mũdi,vt in c.2.s̃.de priuilegijs.eo.lib. hoc tñ nõ ꝓcederet
in locis ita remotis,in quibus veriſimiliter nõ pręſumeret̃ trã-
ſiſſe fama,ſm̃ Paul.in d.proęmio.& iſtud ſeruatur de facto, &
de ꝯſuetudine,vt in ꝯſtõnibus Papalibus currãt duo menſes a
die publicationis generalis factę in curia,ſm̃ do. Ant. & Imo.
in d.c.2.dicẽtes tñ,ꝙ de iure eſſet idẽ dicendũ in ꝯſtõnibus Pa
palibus,qđ in Imperialibus,per text. in d.Auth. vt factę nouę
cõſtitutiones,vbi tẽpus duorũ menſiũ ꝯputatur a die particu-
laris publicationis factę in qualibet ꝓuincia. & quia nõ repe-
ritur ꝯriũ expreſſum in ꝯſtitutionibus Papalibus,certè de iure
idẽ eſſet dicendũ, ꝓut dicit gl. hic de iſto tẽpore duorũ mẽſiũ,
14 & per not.in c.j.s̃.de no.ope.nunc.†Extra glo.hic in h. tractat
b Io.An.an magiſtri ꝯpoſitores librorũ vel ſcripturarũ debeãt[b]
in illis ſua noĩa ſcribere,& publicare,& ſi ponãt,an peccẽt,de
quo hic per eũ arguentem pro et contra, de quo hic vide per
eum plene diſtinguentem.

ADDITIONES.

a Vinc.God. Conſtitutio priuilegiãs, quia aſſumit naturam priuilegij, ligat ẽt antequa publicetur,Alex in l.oẽs populi.col.8.ff. de iuſt. & iu. & cõſtitutio an dicatur Papæ vel concilij,quomodo cognoſcat̃,Dec.in c.j.in prin. de iu.

b Debeãt in illis ſua nomina ſcribere.Adde Car.Zab. in proęmio Gregoriano, in §.ſanè.in 9.not.Car.Alex.in c.dño San.in j.no.50.diſt.idem Card. Alex. in c.iure.in 3.col.8.diſt.

Vinc.God. Arbitratus ſum,& arbitror, vt poſſint & debeant compoſitores ſua nomina ponere,ſiquidem vt retuli in epiſtola ante lecturas Bart.Soc.Caliſtratus maximus Iureconſultus in quinquageſimo ffforũ libro,licite nomẽ ſuũ alieno operi & præponi poſſe,fuerit arbitratus, ꝙ hr̃ in l.fin.ff. de oper. pub. multo magis in ſcriptis proprijs, quoniã ſi de quo minus videt̃ in eſſe, & ineſt,ergo de quo magis,arg.eorũ quæ habentur per Doc.in auth.multo magis.C.de ſacroſan.eccle.

F I N I S.

Series chartarum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo.

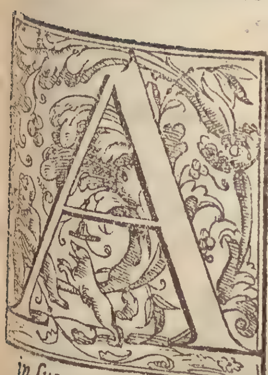
Omnes ſunt Quaterniones, præter P Quinternionem.

VENETIIS, APVD IVNTAS
M D LXXIX

L
A

INDEX LOCVPLETISSIMVS RERVM AC VERBORVM NOTABILIVM, IN Philippi Franchi Perusini Commentaria Super Sexto Decretalium,

SERIE ALPHABETICA DISPOSITVS ET EXPVRGATVS.

Index.

Index.

Canonicus

Index.

Clericus

Consuetudo

D

Decre-

E

Ecclesia

Error

Faciens

non

Legati

M

Index.

Monaste-

P

Index.

Prin-

Index.

Q

R

Index.

Repu-

Sigillum

Index.

T

V

Vulne-

F I N I S.

L
A

PRAECLARISSIMI

PHILIPPI FRANCHI

PERVSINI, IVRIS VTRIVSQ.

PERITISSIMI,

Commentaria In Titulum Decretalium De Appellationibus,

BARTHOLOMAEI AB HORRARIO,

Iurisc. Patauini, aliorumque doctissimorum hominum Adnotationibus illustrata:

OMNIBVS IVRIS VTRIVSQVE STVDIOSIS, Forensiumque causarum patronis vtilissima, ac pernecessaria.

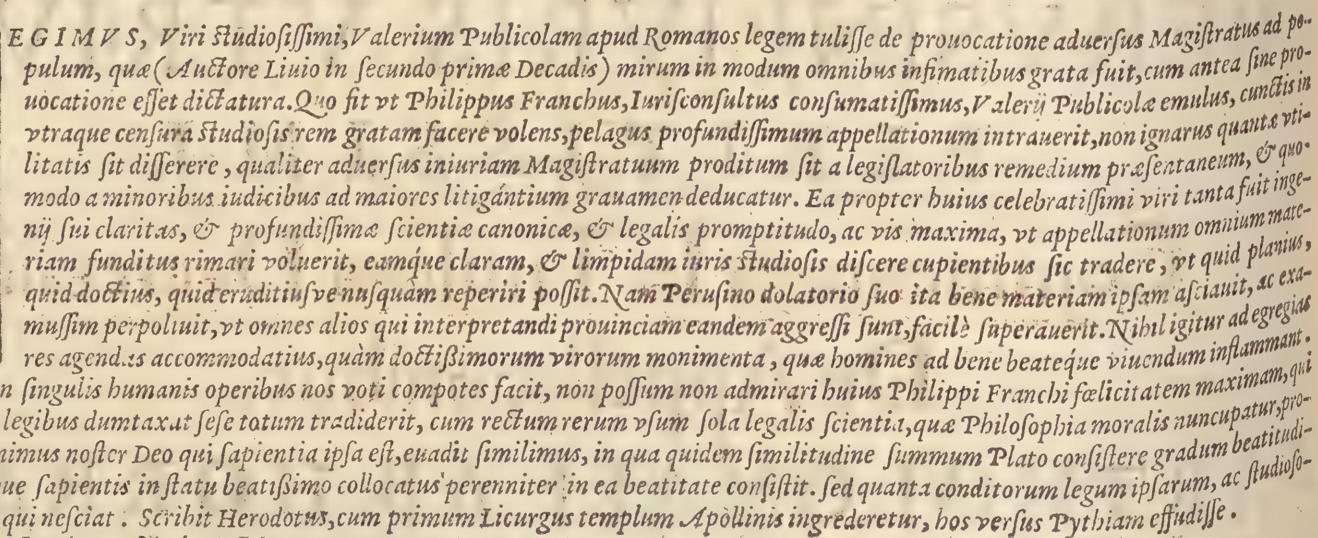
Cum Summarijs, & Indice rerum ac verborum locupletissimo, nunc recens optima serie instaurato.

Hac verò in editione summo studio atque diligentia ab innumeris mendis repurgata.

VENETIIS, Apud Iuntas. MDLXXVIII.

BARTHOLOMAEVS AB HORRARIO, IVR. DOCT. PATAVINVS, VNIVERSIS STVDIOSIS S. P. D.

LEGIMVS, Viri studiosissimi, Valerium Publicolam apud Romanos legem tulisse de prouocatione aduersus Magistratus ad populum, quæ (Auctore Liuio in secundo primæ Decadis) mirum in modum omnibus infimatibus grata fuit, cum antea sine prouocatione esset dictatura. Quo fit vt Philippus Franchus, Iurisconsultus consumatissimus, Valerij Publicolæ emulus, cunctis in vtraque censura studiosis rem gratam facere volens, pelagus profundissimum appellationum intrauerit, non ignarus quantæ vtilitatis sit differere, qualiter aduersus iniuriam Magistratuum proditum sit a legislatoribus remedium præsentaneum, & quomodo a minoribus iudicibus ad maiores litigántium grauamen deducatur. Ea propter huius celebratissimi viri tanta fuit ingenij sui claritas, & profundissimæ scientiæ canonicæ, & legalis promptitudo, ac vis maxima, vt appellationum omnium materiam funditus rimari voluerit, eamque claram, & limpidam iuris studiosis discere cupientibus sic tradere, vt quid planius, quid doctius, quid eruditiusve nusquam reperiri possit. Nam Perusino dolatorio suo ita bene materiam ipsam asciauit, ac examussim perpoliuit, vt omnes alios qui interpretandi prouinciam eandem aggressi sunt, facilè superauerit. Nihil igitur ad egregias res agendas accommodatius, quàm doctißimorum virorum monimenta, quæ homines ad bene beateque viuendum inflammant. Ecce quomodo sapientia ipsa in singulis humanis operibus nos voti compotes facit, non possum non admirari huius Philippi Franchi fœlicitatem maximam, qui (cæteris posthabitis) diuinis legibus dumtaxat sese totum tradiderit, cum rectum rerum vsum sola legalis scientia, quæ Philosophia moralis nuncupatur, proculdubio præbeat: sic enim animus noster Deo qui sapientia ipsa est, euadit similimus, in qua quidem similitudine summum Plato consistere gradum beatitudinis arbitratur: animus namque sapientis in statu beatißimo collocatus perenniter in ea beatitate consistit. sed quanta conditorum legum ipsarum, ac studiosorum excellentia sit, nemo est qui nesciat. Scribit Herodotus, cum primum Licurgus templum Apollinis ingrederetur, hos versus Pythiam effudisse.

Aetereo dilecte Ioui cunctisque Licurge,
Cęlicolis, qui nostra venis ad pinguia templa,
Ambigo quem potius, te nunc hominem ve Deum ve,
Vaticiner.

Sed quid Aedepol, aliud est lex ipsa, nisi anima ciuitatis? & legem bene fœliciterque viuendi ab Ioue, idest diuina prouidentia; per Mercurium, hoc est inspirationem angelicam, fatemur fuisse concessam. cumque igitur nobis mortalibus bona plura data sint, quia animi bonum certum est & perpetuum. ex quo sapientia est perfectum bonum mentis humanæ, hoc sequamur, reliqua duo caduca atque mortalia postponamus. Cæterum cum in ipsa Commentaria celebratißima Franchi nostri inciderem ea tempestate, qua inclita in ciuitate Venetiarum (omnium Regina) coram magnificis, & grauißimis appellationum iudicibus versabar, quo tempore (vt ita dixerim) ferreo tota Italia bellorum impetu æstuabat, & vndique conuoluebatur, dum foro abessem meo, ac dulci patria, operæpretium fore duxi, vt Commentaria ipsa diligenter recognoscerem, ac etiam additis nonnullis paruis apostillis meis, ipsa in lucem darem, veram expertus sapientis Senecæ sententiam, Ocium videlicet sine literis mortem esse, & viui hominis sepulturam, quod postea cognominis eiusdem, spectatæ virtutis vir, Philippus Pincius Mantuanus bibliopola mirificus, de quo verè & non ab re illud Terentianum dici potest, Digna res est profecto vbi tu neruos intendas tuos. Ea omnia mente volutans prudentia haud parua præditus mecum manibus & pedibus in sententiam venit, ipsaque sic concinnata sub incude mox ponere constituit, vt sic nostris digitis fabrefacta pro rostris, omnibus habere cupientibus statim paterent. Quare si ferreum sæculum in aureum conuertetur, vt sperandum duximus, ita vt Marte domito, domitoque Saturno, Deus summus optimus maximusque arcum conterat, & confringat arma, scutaque igni comburat, & pax inter Christianos fiat (cum sola concordia mundus constet, & discordia dilabatur) cognoscetur tunc huius libri, & reliquorum id genus ex officina nostra proficiscentium fructus qualis erit, qui fortasse in præsentia turbulentiarum perturbationibus, non sic omnibus sapit: sed ille qui est omnium clementißimus, & ab excelsis humilia respicit, atque humilibus largitur excelsa, suam nobis desideratißimam pacem donet, vt sereno, ac tranquillo animo bonarum artium studijs, & præsertim canonicæ ac legali scientiæ iugiter nauare operam valeamus, nobisque fœturas parere in dies similes perennes, ac immortales poßimus, quæ sunt mortalium spirantia simulachra, morteque carentia. Dixi.

CATALOGVS DECRETALIVM, HISCE IN COMMENTARIIS CONTENTARVM.

FINIS.

PHILIPPI DE FRANCHIS, PERVSINI, I. VTRIVSQVE CONS. PRAESTANTISSIMI,

In Titulum de Appellationibus Commentaria,

Bartholomęi ab Horrario Patauini, cæterorumq; Iuriſconſultorum Adnotationibus illuſtrata.

SVMMARIVM.

De Appellationibus. Rubrica.

Ontinuatur Hæc rubri. ad proxime præcedentia hoc ordine, quia ſ.tit.proxi. viſum erat de ſententia, & re iud. ſequebatᷣ videndum de mõ ſuſpendendi ſententiam, & retractandi: verum, quia appellatio ſuſpendit iudicatum, vt in c.veniẽtes.ſ.de iureiu. & ipſam retractat.l.j.ff.eo.tit. merito poſt titulum, de re iud. ponitᷣ hec rubr. de app. verum ẽt, quia quo ad ſuſpenſionem, appellatio, relatio, & recuſatio parificantᷣ, vt dicit Io.An.in c.legitima.eo.ti.in 6. quia ſicut pendente appellatione nihil eſt innouandum, vt in c.non ſolum.eo. ti.li.6. & in l.j.ff.nil no.app.pen.ita & pendente relatione, vt in l.j.C.de relat.& in l.ex illo. C.de app. & ſimiliter pendente recuſatione, vt 2.q.6.quotiens.el j.vbi gl.ſimiliter voluit, ꝙ ſicut attentata poſt appellationem ſunt nulla, ita & pendente recuſatione.licet Inn.in c.cum ſpeciali, ĩ.eo.ti.dixerit, quod nõ meminit ſe legiſſe, quod attentata poſt recuſationem ſint nulla, de quo ibi
a dicetᷣ. ¶ Nam ſicut excõicatio [a] poſt appellationem eſt nulla, vt in c.per tuas.de ſen.excõ.cum ſim.ita pendẽte recuſatione, vt dixit no.Io.An.in d.c. legitima.merito fuit poſita ſecũda pars rubricæ, de relationibus, & recuſationibus. & de materia j.partis rubricæ habetᷣ 2. q.6.per totum.& de materia recuſationis 3.q.5.quia ſuſpecti.de materia vero relationis hᷣ 2.q.6.biduũ. in fi.& in c.intimaſti.ĩ.eo.vbi de hoc dicetᷣ, quia materia huius ti.vtilis, & quotidiana eſt, vt dicit tex.in l.j.ff.eo. ideo plenius ẽ pertractanda, prout tradit Iuriſconſ. in l.legaui. de libe.leg. & tanto magis, quãto frequẽtius practicatᷣ.ff. de leg.l. nam ad ea. c.corã.circa fi.ſ.de off.dele.cũ ſi. ¶ Verũ cũ prius ſit exponendum rubrũ, q̃ nigrũ.l.j.ff.ſi cer.pet.ne quodammõ illotis manibus ad nigri mãm accedamus, vt in l.j.ff.de orig.iur. & ꝑ gl. in rubr.de teſta.iõ plurima ſunt ꝑmittenda, & ne poſsit nobis imputari id, qđ alias dicebat gl.no.2.q.j. de manifeſta.loqmur de notorio, & quid ſit notoriũ ignoramus, loquimur de appel. & quid

ADDITIO.

a ¶ Nam ſicut excommunicatio. Adde quod appellatione pendente ſi appellans excommunicetur, debet excommunicatio retractari per viam attentati. vide Inn.in c.dilecti.in gl.in ver.ſententias.& ibi per Imo. & Phili. in 4.q.infra, de appell. Barth.ab Horrario.

1 quid† sit appellatio, ignoramus.¶Igitur videndum est primò, quid
sit appellatio. de hoc ꝑ gl.2.q.6.in sum.ꝑ Bar.in l.j.ff.eo.vbi dif
finit, ꝙ appellatio est ius, quo prima sñia suspendit, & cognitio
ad superiorem deuoluit, quam diffinitionem multipliciter im-
probat Ang.& Imo. in rub.ff.e.ti. & ponũt diuersas diffinitio
nes, & similiter Panor.hic diffinit appellationẽ iudicialẽ, & ex
traiudicialẽ, & a diffinitiua, & ab interlocutoria, vt hic ꝑ eũ, &
posset sic diffiniri.¶Appellatio est ad maiorẽ iudicem ꝓuoca-
tio rõne grauaminis illati, vel comminati.ita gl. sing. in c.2.li.
2 6.de consue.† vbi singulariter voluit ꝑ illũ tex. non posse con-
suetudine introduci, ꝙ appellet ad minorẽ iudicem, vel ad pa-
rem vere, vel ficte.sed dẽt ad maiorem appellari. & hoc est de
substantia appellationis, vt ibi ꝑ gl.¶De forma vero substantia
3 lis† appellationis est, vt contineat nomen appellantis. Scđò iu
dicis, a quo appellaꝛ. Tertiò, sñiã a qua appellaꝛ. l.j.§.fi. cũ l.se-
quen.ff.eo.ti.Quartò, nomen aduersarij.6.q.5.formam.Quin
tò, nomen iudicis ad quẽ, vt d.§.formam. Sextò, ꝙ petanꝛ apo
stoli.de hoc videndum est in c.ab eo. & in c.vt sup.eo.tit. in 6.
4 & in cle.2.eo.ti.¶Circa primum dicas, ꝙ† si ꝓcurator appellat
debet ꝓcuratorio nomine appellare, & si erat iam factus dñs li
tis põt ẽt ꝑprio noĩe appellare. & si simpliciter diceret, appel-
lo, intelligiꝛ ꝓcuratorio noĩe.ita Bar.in d.l.j. §.fi. in j.col. in fi.
¶Circa secundum, de noĩe iudicis a quo, concludit Bart.ibi, ꝙ
sufficit exprimere nomen dignitatis iudicis. imò plus voluit
Spe.eo.ti.§.de officio.in fi.in ver.sed pone.qđ licet in commis
sione, seu in rescripto nõ sit expressum nomẽ iudicis, a quo ap
pellaꝛ valebit commissio appellationis, & rescripti, & satis sit,
quod constet de cã, & de ꝑsonis, inter quas lata est sñia, quod
nota.¶Circa tertium dicas, ꝙ licet cautum sit exprimere con-
tinentiam sñiæ, & de qua relata sit, vt d.§.fi.cum l.seq.& ibi per
gl.tamen tenet Bar.ibi, ꝙ sufficit quandocunq; appareat, ꝙ sit
lata sñia.¶Circa quartum, de noĩe aduersarij, ꝯ quem appella
tur, dicas non esse necessarium, & si committaꝛ, non vitiaꝛ ap-
pellatio, vt d.§.fi.cum l.seq.ibi ꝑ gl.& ꝑ Spe.eo.ti.§.qualiter.in
prin.ver. hoc ẽt no. & ibi vide quid si exprimat aliquas, & ali-
quas non. de quo ꝑ Bar.& alios in l.3. §.sed illud.ff.eo.ti.& ple
ne dicam de hoc in c.pen.in fi.ĵ.eo.ti.vbi vide. adde de prædi-
ctis singulariter dictum Bal.in l.ẽt.C.de fal.ca. adie.le. quod si
5 ego† appellaui a sñia, quam dixi latam ꝯ me die decimo men-
sis, q̃ tamẽ fuerat lata die xj. ꝙ talis falsa demõstratio nõ vitiat
a appellationẽ, & error nõ nocet[a].C.de app.l.si qs libellos. & l.j.
§.si qs.ff.eo.ti.qđ tene mẽti.& vide Spe.eo.ti.in 4.par.§.j.& an
in cã appellationis reqraꝛ libellus.vide plene dicta in c.ꝑ tuas.
ĵ.eo.col.4.amplius ad ꝑdicta Io.An.in reg.pluralis.in 6.cõclu-
dentẽ, ꝙ tot sunt necessariæ appellationes, quot sñiæ ferũtur,
6 licet vno cõtextu, vt in l.cũ in vna.ff.eo.ti.¶†Propter hoc deci
diꝛ, ꝙ si qs corã eodẽ iudice cõuenit diuersis libellis sup diuer
sis rebus, si iudex fert duas sentẽtias sup dictis libellis, licet vno
cõtextu, deinde cõdẽnatus appellat simpliciter a sñia, & impe
trat rescriptũ sup appellatiõe hmõi formẽ, Cõquestus est talis,
ꝙ talis iudex iniquã ꝯ eũ tulit sñiam, a cuius sñia ad sedẽ apo-
stolicã appellauit petẽs ꝑ tale rescriptũ vtrãq; sñiam reuocari,
ꝙ tale rescriptũ nõ extẽdiꝛ ad vtrãq; sñiam.ex quo.n.in rescri-
pto dr̃ de sñia in singulari, nõ includit nisi vnã sñiam, & sic nõ
includit ambas sñias, licet vno cõtextu ꝑlatas. igiꝛ nõ auditur
appellãs, nisi ꝯ vnã sñiam s.ꝯ vltimã, vel ꝯ duriorẽ.arg.l.j.cum
seq. ff. de solu. & similiter ex quo in appellatione expressit de
vna sñia, & sic in singulari, nõ cẽseꝛ ab vtraq; sñia appellatũ, li
cet sñiæ fuerint simul, & vno cõtextu latæ ꝑ d.l.cum in vna, qđ
7 no.¶De accidẽtibus † vero appellationis est, ꝙ appelleꝛ grada
tim.& in hoc valeret cõsuetudo, ꝙ appelleꝛ omisso medio, vt ĩ
c.Romana.eo.ti.li.6.imo ẽt cessante consuetudine valeret ap-
pellatio, omissis medijs, dummõ nõ opponaꝛ exceptio, vt est
glo.in c.dilecti filij.ĵ.eo. & habetur in c.referente. de præb.in-
tellige hoc ſm canones, quia ſm leges gradatim est appellan-
dum ad ꝓximum supiorem, & non posset appellari ad Impera
torem omisso medio, vt in l.Imperatores.ff. eo. Sed ſm canon
nes põt appellari ad Papam omissis medijs.ĵ.eo. si duobus. &
8 2.q.6.ad Romanã.& ex hac rõne ſm canones non valeret† ap-
pellatio alternatiua, vel copulatiua ad plures iudices, quia est
b incerta. Et libellus debet esse certus,[b] continens certitudinẽ iu
dicis ad quem, vt s̃. vnde cum in alternatiua ad plures iudices
posset eligere quẽ vellet, vt in reg.in alternatiuis.li.6.ff. de reb.
dub.l.si is, qui ducenta. §.vtrum.merito appellatio alternatiua
tanq̃ incerta non valet, vt voluit gl.ord. & sing.in c.si is, cui.de
off.del.li.6.& plene ꝑ Io.An.in d.reg.in alternatiuis. & ꝑ Imo.
in l.j.§.si quis. ff.eo. de quo arg. vide plene dicta in d.c. dilecti
filij.ĵ.eo.& ibi quid sit de iure ciuili, & quid de iure canonico ĩ
appellatione alternatiua, vel copulatiua ad plures iudices.de-
bet ergo iudex ad quem esse certus, & supior, vt s̃. infertur ex
9 hoc responso, quare a sententia † Principis non appelletur, vt
in l.j.ff.a qui.app.non licet.& 3. q.9. cuncta per mũdum.quia
non habet superiorem, de quo etiam per gl. & Doc. in ca.2.s̃.
de transla.præla.& ibi, an à sententia concilij appelletur, & in
c.significasti.de ele.& eadem rõne à sentẽtia Regis Francorũ,
qui de iure non cognoscit superiorem, vt in c.per venerabilẽ.
infra qui fi.sint leg.per Spec.in ti.de appe.§.nunc tractemus.in
prin.& per Imo.in l.Imperatores.ff.de appe.col.j.in fi.& à sñia
aliorũ qui non recognoscunt superiorem appellari nõ potest
prout voluit Io.An.eo.tit.in addi.ad Spe. in d.§.videndũ.& iõ
dicebat Cy.in l.fi.C.de pe.hære.& l. fi.C.de dona.int.vir.& vx.
Quòd à sñia Ducis Venetorũ nõ appellaꝛ, adde ei quod est di
ctum de Rege Francorum, qđ idem voluit gl. sing. Insti.de pa.
po.§.ius aũt.quam sequitur Bal.in l.2.de fra. no. bene. inuest.
& Spec.in tit.de app.§.nunc tractemus.in prin.sed gl.in c.1.de
pace iur.dicit ꝯriũ.s.quod ẽt sclaui, & Frãcigenę sunt sub im-
c perio Romano,[c] & ita Bar.in l.hostes. ff. de cap. vbi plene po
nit qui dñr de imperio Romano.& ita gl.no.6.di.Adrianus.di
xit tñ gl. ibi ꝙ Rex Hispanorũ non recognoscit superiorẽ. in-
tellige de facto, ſm Inno.& Host.in d. c. per venerabilẽ.& hoc
idem dicunt de Rege Francorũ ſm gl. ibi, & idem Spe.in d.§.
videndũ.in fi.pro quo tex.in l.in noĩe dñi.C.de off.præfe.Afri.
vbi Imperator disponit de partib.Franciæ.Imperator.n.est do
minus mundi.ff.ad l.Rodi. de iac.l.deprecatio.& oẽs prouin-
ciæ sub eo sunt, vt d.c. Adrianus. & oẽs nationes subsunt sibi.
11.q.j.§.si quis hoc. ver.volumus.& oẽs principes.7.q.j. in api
bus.& oĩa sunt in eius ꝑtãte.8.di.quo iure. 12.q.j. futurã.& C.
10 de quadri.ꝑscrip.l.bene.& ita est tenendũ de iure cõi.†Et adde
prædictis qđ dicebat singulariter Bal. in l.fi.in prin. C. cõia de
lega.ꝙ à sñia sortis seu fortunæ non appellatur, quia non hẽt
superiorem, vt in auth.vt oẽs obe.iudi.§.pe.quod dicit esse no.
ad diuisiones bonorũ, quæ sæpe fiunt inter fratres ꝯsortes iu-
d dicio sortis[d], vt l.j.C.de his qui se defe.& in l.2.C.qñ & q.quar
ta pars de.lib.11.quia non poterit à tali sñia diuisionis appella
ri, vel recursus haberi ſm Bal. in d.l.fi. quod tñ singulariter li-
mitaꝛ, nisi esset enormis lęsio, tunc enim posset implorari offi
cium iudicis, & peti in melius reformari, arg.l.maiorib.C.cõ-
munia vtri. iud. vbi singulariter tradit hoc Bal.& tene menti,
11 quia alibi non reperitur.† pro quo in simili facit, quia licet his
quæ relinquuntur ꝯscientiæ alicuius non admittaꝛ appellatio
vel reclamatio. Quia solus Deus, & nullus est cognitor & supe
rior ꝯscientiæ, vt dicit gl.in versi.relinquantur.in c. statutũ.in
§.assessorem.de rescri.lib.6. & facit ẽt gl. in c. significasti.el j.ĵ.
de homi. si tñ daretur enormis lęsio in declaratione facta ſm
ꝯscientiã poterit implorari officiũ iudicis, vt reducat & emẽ-
det qđ esset male gestũ ſm gl.in verbo, oneramus.in cle.j.de iu
re pa.quę sic debet intelligi, vt per viam supplicationis, sed nõ
appellationis audiatur, cum non sit superior ſm Imol. in l. ab
executore.in fi.principij.ff.eo.referentem Bal.hoc idem tenẽ-
tem in l.2.C.de sent.ex peri. re. in fi, & ita ẽt intelligit Imo. &
Do.in d.§.assessorem.& Pan.in c. super his. ĵ. de accusa. ¶Sed
dubitatur, an ratione minoris ętatis detur restitutio si detur lę
sio in diuisione facta iudicio sortis? vr̃ quod sic, quia minor re
stituitur ẽt ratione lucri cessantis, & etiam ob malam electio-
nem datur minori restitutio, ita tex.in l.ait prætor.§.plane qui
post. ff. de mino. quod est verum quando quis absque iudicio
sortis, seu fortunę eligit alias in diuisione & electione facta iu-
dicio

ADDITIONES.

a ¶Error non nocet. Adde quòd idem est in instrumento publico, quia si in eo inseratur dies, vel indictio per errorem, non vitiatur; secus si in totum omit teretur, secundum Bart.in l.nominatim.ff.de condit.& demonst.& Bald.in d. l.etiam, qui allegant Dyn.in quodam consi. dic, quòd consi. 13.incip. quæstio talis.

b ¶Libellus debet esse certus. Adde, libellus incertus seu alternatiuus quando procedit, vide per Do.Alex.de Imo.in consi.182.in prin.in 2.vol. Et an libel lus continens repugnantiam admitti debeat, in alio consi. per eundem. 110. in 5.vol.& quid in libello accusationis, an debeat esse specificata qualitas, per eundem in consi.71.in 3.vol.consiliorum suorum.circa prin. Bar.ab Hor.

c ¶Et Frãcigenæ sunt sub imperio Romano. Adde an regnum Francię hodie sit sub imperio Romanorum. dic quod non, licet olim fuerit. vide Bal. contra gl. de pace iur.firman.in c.1.in si.j.col.adde etiam Bar. in l. si duas.in §.j.in lec. Nico.de Neapoli tenentem contrarium.ff.de excus.tut. tenet tamen primam opi.Spe.in ti.de ap.in §.nunc tractemus.circa prin.de quo per And. de Iser. & Nico.de Neapo.in procе.feudorum, per D. Ab. plene in c.per venerabi- lem.qui filij sint le.& in c.nouit.de iudi.Sed an recognoscat superiorem Rex Franciæ. vide Old.in consi.69.quod incip. consueuit dubitari. & per Car.in cle.j.in fi.prin.de iureiu.Bar.ab Hor.

d ¶Iudicio sortis. Adde, ex prædictis inferri, quòd mittere sortem, vel fortunam in actu dubio est licitum. facit optimè tex.in c.sors.26.q.2.& in c. non exem plo, ead.ca.& q.sors.n.non intelligitur prohibita, nisi in casibus à iure exp̃s- sis, puta in electionibus ecclesiasticis, vt probat tex.in c.fi.de sorti leg. cum gl. fi.in prin.& ibi Ab.dicens, ꝙ in electionibus laicis vsus sortis non est prohi bitus, quod dicit no.licèt subijciat melius esse abstinere. Adde etiam elegans consi.Card.Flor.150.incip.quæsitum sæpe, in vltimis verb.vbi dicit, ꝙ etiam data dubitatione de Papatu potest res sorte dirimi, & vide multa in tract.de sorte D.Troyli Maluitij, in 3.modo sortis.

dicio sortis seu fortunæ sicut non appellat̃, vt s̃.ita nec dat̃ in
integrũ restitutio.ita dicit singulariter Bal.in d.§. planè,p tex.
in l.verũ,§.ſm,& §.si locupleti.ff.de mino.vbi minor nõ resti-
tuitur aduersus casum seu fortunã:tene mẽti,quia alibi nõ re-
peries tot notanda dicta de iudicio sortis vel fortunæ, qñ sit ꝙ
detur restitutio vel appellatio.& bene facit tex.no.in l.de fidei
12 cõmissis,C.de transac.in rõne sui.¶† Et aduerte quia à sñia se-
natus sit'r non appellatur,vt d.l.j.ff.à qui.app. non li. intellige
de oĩbus senatoribus simul qui erant numero centũ.l.fi.C.de
pet.hæred.non de quolibet senatore separatim ſm Spec. eod.
tit.in §.videndũ. Sed nunquid hoc idem sit hodie à sñia vnius
senatoris qui est in vrbe,& videtur, ꝙ sic:quia ius collegij re-
manet ẽt in vno,vt in l.sicut,§.fi.ff.quod cuiusq;vni.no.& per
gl.in c.j.s̃.de ele.& s̃.de po.p̃la.c.gratũ, & ita dicit esse de iure
13 Io.An.in d.§.videndũ,& Cy.in d.l.fi.¶ † Et ex p̃dictis ẽt infer-
tur,ꝙ à sñia imperatoris non appellatur ẽt ad Papã, vt voluit
glo.no.x.di. qm̃, cum Imperator in tpalibus sit dñs mundi, &
non cognoscat superiorẽ,vt d.l.deprecatio.Quid aũt sit a sen
tentijs regũ & aliorum non recognoscentium superiorẽ an sit
appellandũ vel debeat supplicari. vide Bal.no.in l.j.ff. de offi.
14 præfec.præto.in fi.¶† Sed limita oĩa supradicta quia qñ iniusti
tia esset manifesta tunc à sñia imperatoris seu regis & aliorum
non recognoscentiũ superiorẽ posset appellari ad papã cũ ip-
sæ papa sit iudex competens contra oẽs non recognoscentes supe-
riorẽ rõne iniustitiæ,& peccati,vt in c.nouit,de iudi.& ibi per
Host.& Io.An.adducentẽ tex.in auth.vt diffe.iud.§.si verò cõ
tigerit,& est gl.notabilis in c.ex trãsmissa,de fo.compe.& pro-
batur in c.fi.s̃.de iudi.ſm vnũ intellectum, & facit quod notat
Inn.in c.licèt ex suscepto, s̃.de fo.compe.& in c.cũ te, s̃.de re
iudic.& sequitur hic Pan.col.5.& in d.c.nouit.de iud. de quo
articulo vide plenè dicta j.eo. & in c. si duobus, §. fin.in tertia
15 limitatione.¶† Et adde prædictis inquantũ est dictũ nõ posse
consuetudine introduci, ꝙ appelletur ad minorẽ vel parẽ, vt
d.c.2. Nam illud procedit nisi consuetudo vel statutũ dispone
ret, ꝙ ille talis iudex in ipso actu appellationis censeatur ma-
ior,licèt forte alias esset par vel minor,& ita limitat & ĩtelligit
Ioã.Andr.in d.c.Romana,& facit l.apud eum.ff.de manumis.
16 † Item adde quod sicut ſm canones põt ex priuilegio vel con-
suetudine introduci vt appellet̃ omissis medijs,vt d.c. Roma-
na,& ibi per gl.ita ẽt & hoc induci poterit ẽt ſm leges, vt vo-
luit Spec.eo.tit.§.nunc tractemus,circa principiũ . vnde dice-
bat Bal.in Auth.quas actiones,circa finẽ.C.de sacrosan. eccl.
quod ẽt de iure ciuili posset per prescriptionẽ induci vt appel
17 letur omissis medijs,† licèt nullo mõ posset præscribi quod nõ
appelletur ad principẽ,vt in d.c.venientes,ſm Bal.ibi,qđ nota
ad dictã l. Imperatores.ff.eo.ti.vbi Imo.ẽt tenebat quod eo ca
su quo fuisset appellatũ omissis medijs valeret processus etiã
de iure ciuili ex quo ptes sponte litigauerũt , & sic virtute pro
rogationis,quod no. Secundo est premittendũ ꝙ regulariter
ſm leges ab interlocutoria nõ appellat̃,vt in l.ante sententiæ,
C.quo. appe. ꝙ locũ habet etiã in causis criminalibus, & etiã
in causis carceratorũ,vt est tex.no.in l.eos.§.super his,C.eo.ti.
Fallit tñ in certis casibus,de quibus per glo.& Bar. in l.2.ff.de
ap.reci.& per Bal.in l.2.C.de epi.audi.sed de iure canonico à
qualibet interlocutoria, & à quolibet grauamine ẽt minimo
appellatur.j.eo.cum cessante,& c.de appellationibus, nõ solũ
à grauamine iudiciali,sed ẽt extraiudiciali , vt.j.c.pxi. & in c.
bonæ. & non solũ à grauamine illato in iudicio vel extra,sed
etiã à grauamine inferendo vel comminato appellari põt, vt
c.concertationi,& ibi per gl. eo.tit.in 6.& omni casu semp
j.x.dies à die notitiæ grauaminis est appellandũ, vt est expres-
sum in d. c. concertationi . An aũt hodie à grauamine futuro
possit appellari in iudicialibus, vide plene dicta in c. vt debi-
18 tus.j.eo.super glo.3. ¶ † Tertiò premitte ꝙ regulariter in om
ni sententia censetur permissa appellatio nisi reperiatur pro-
hibita,vt dicit glo.or. in l.qui restituere.ff.de rei uend.quã ad
hoc allegat Bal.in l.j.circa prin.C.si de momẽ. po. & facit tex.
in l.& in maioribus,& in l.si quis prouocatione,C.de appel. &
ita Spe.eo.tit.§. 2. in prin.vbi ponit oẽs casus in qbus prohibi
ta est appellatio. Appellatio.n.est fauorabilis & potius præsu-
mitur pro appellatione q̃ pro sñia , & vide singulariter in c.de
19 priore.j.eo.circa prin.† Ideo vide p Spe.eod.ti.§.fin.vbi plene
ponit quot modis & ex quibus causis possit impugnari appel
latio alicuius,qa in dubio præsumitur p appellatione : vñ qui
diceret nõ posse appellari ab aliqua sñia vel in aliquo casu te-
netur hoc probare, & docere,ex quo regula est in contrarium ſm
doctrinã Cy.& glo.or.in rubr.de reg.iur.lib.6.circa finem , &
20 in l.oĩs diffinitio.ff.eo.tit.† Hinc est ꝙ etiam à sñia lata pro li-
21 bertate appellatur.ff.eo.l.illud.† Et idẽ a sentẽtijs latis in qui-
buscunq; alijs piis causis non intelligitur regulariter prohibi
ta appellatio,vt voluit gloss.ord. in c.tua nobis,j.de deci.licèt
glo.in hoc videatur velle contrarium 2.q. 6. quotiens si fiscalis , de

quo plenè vide per Spec.in d.§.2. & ibi in versic. sed nunquid
quando iudex,an in causa alimentorum sit prohibita appella-
22 tio. † Et inter cœtera nota quod potestas condemnatus in of-
ficio vel alius officialis, non appellat,etiam de iure canonico
ſm Bal.in additio.Spec.eo.tit.in princ.in uersic.potestas con-
demnatus,& per Specu.in d.§.2.in princ.in versi.3. non licet.
quod qualiter intelligatur vide per Doct.in l.nulli.C.quorum
ap.& maximè per Ange. ibi & per glo.singu.2.q.6. si quando.
§.nulli.& alias vide tex.no.in l.3.C.de asse.ꝙ si officialis aufu
git de officio non expectans syndicatum,ex sola fuga habetur
23 pro confesso & conuicto.¶† Aduerte tamen primo,quia ali-
quando prohibetur appellatio per rescriptum principis quan
do committit causam appellatione remota, & iste est casus
reseruatus soli principi vt in l.1.ff.a qui.app.non li.& j.eod. c.
pastoralis.in tantum ꝙ nullus inferior a principe potest com-
a mittere causam appellatione remota, [a] etiã si esset legatus de
latere,vt tenet Spec.in tit.de leg.§.nunc ostendendum,versic.
14. & Bal.allegat hoc dictum in l.nec quicq̃ §.fin.in prin.ff.de
off.procons.Idem voluit glo.magna,in fi.in c.quod translatio
24 nem,de offi.leg.vbi Doc.idem sequuntur. ¶ † Sed tamen du-
bitatur vtrum appellatio possit tolli per principem vel statutũ
quia concernit defensionem ab iniusta sñia,vt in l.1.ff.eod.&
est inducta ad præsidium innocentiæ,vt in d.c.cum speciali §.
porro . Ideo est , ꝙ non denegatur alicui etiam excõicato , vt
in c.cũ inter,s̃.de exce. & ipsa defensio est de iure naturæ quæ
tolli non põt ẽt per principẽ,vt in cle.pastoralis.de re iud. & p
Inn.in c.quæ in ecclesiarũ,s̃.de consti. de quo articulo ibi ha-
betur aliqualiter per Pano.col. 4.& per Bar.in l.oẽs populi.ff.
de iust. & iu. & l.ambitiosa.ff.de decre.ab ord. fa. & per Bald.
in l.fi.C.de sen.& interlocu.om, iudi.& ordinariè p Doc.in d.
25 c.veniẽtes.† qd aũt si alicui p formã statuti, vel aliter denega-
tur audientia seu si aliquis audiri non dẽt, an tunc poterit ap-
pellare. Spe.ti.de appel.§.2.ver.32.tenet quod nõ concludens
ꝙ vbi in aliquo casu seu in aliqua causa quis nõ dẽt audiri cen
setur prohibita appellatio,& ita ẽt sequitur Bal.in addi. Spec.
in prin.eo.tit.adducit.ff.ex qui cau.maio.l. sed si per prætorẽ,
§.& si dum decreto,& idẽ sequitur gl.Bar.Brix.in c. si quis de-
inceps.16.q.vlt.in verbo audiã,& idem Butr.in c.significauit,
in fi.s̃.de except. sed in contrarium facit c.in noĩe dñi, 23. dis.
vbi excõicato vr̃ denegari audientia , & tñ non dicitur sibi de
negata appellatio,vt in d.c.significauit,& c.cũ inter,eo.tit. &
cũ appellatio dicatur defensio,c.cum speciali,§.porro, j.eo. q̃
defensio cũ sit de iure naturæ, prout s̃.proximè est dictũ, & fa
cit quod no.Bar.in l.cũ mulier.ff.solu.ma. ex his non vr̃ subla
tã,& prohibitã fore appellationẽ,licèt alicui deneget̃ audien-
tia, & ita tenet Im.in d.c.significauit, in fi. quod vr̃ procedere
qñ alicui denegat̃ audientia in agẽdo, sed nõ in defendendo :
sed si alicui de negatur audientia in agendo,& excipiendo seu
defendẽdo , tunc satis vr̃ prohibita appellatio, vt s̃.& vide per
Bal.in l.perẽptorias,C.sen.rescin.non pos. col.7.versi. quæro
vtrum exceptio,cum uersi.sequentibus,& in d.l.cum mulier.
26 ¶ † Sed quid si committatur alicui causa liberè expedienda.
& determinãda, volunt But.& Imo.in c.irrefragabili,in prin.
s̃.de offi. ord. vt dicta uerba importent appellatione remota.
sed certe videtur tex. ibi in contrariũ,ꝙ nõ intelligatur exclu
27 sa appellatio vbi foret iusta causa appellandi.¶ † Secundo ad-
uerte an sicut princeps committit causam appellatione remo
ta,possit cõmittere recusatione remota? & videretur ꝙ sic cũ
appel.& recusatio æquiparentur,vt s̃.super quo dicas, ꝙ licèt
princeps committat causam alicui etiã notorie suspecto,etiã
& ex certa scientia, per hoc tñ non uidetur tollere exceptionẽ
recusationis, imo saluo iure recusationis ut dicit gl. singul.in
c.ad hæc sumus, s̃. de rescrip.& Innocen. in c.ex transmissa.s̃.
de fo. compe. licèt alias quando princeps rescribit aliquid ex
certa scientia,uideatur id uelle & uti ex plenitudine potestatis
ut dicit glo. ordina. in d. c. ad hæc. Tamen dicebat Specu. in
ti.de recusa.§.1.uersi.quid si cã, quod per illam clausulam re-
cusatione remota,intelligitur de friuola recusatione non aũt
de iusta sicut dicitur in ipsa clausula appellatione remota, qđ
no. si tamen ipse princeps prohiberet omnem exceptionẽ re-
cusationis,tunc iudex recusari non poterit ſm Spec.ibi & idẽ
uoluit notabiliter Innoc. in d. c. ex transmissa , tunc enim in-
telligitur remota omnis recusatio, & princeps hoc facere po-
test, & idem tenuit Host.in d.c.cum inter.ar.c.ex parte.2.s̃. de
off.deleg.intellige ex cã, quia alias cum exceptio recusationis
concernat

ADDITIO.

a ¶ Appellatione remota.Quid operatur clausula prædicta , & an trahatur etiã ad cãm reconuentionis,vide per do.Ab. in c. 2.de mutu.peti.an aũt ob tertio cõparenti pro suo interesse,per.D.Alex.de Im.in consi.suo.76.in 4.par. an aũt talis clausula cõprehendat recusationẽ iudicis.vide per Bar.in l.fi.3. co.in uers.alij dicunt contra,C.de sent. Bar. ab Horrario.

cõcernat defenſionẽ & fundeṫ in æquitate & rõne nãli, vt dicit tex.no.3.q.5.quia ſuſpecti, & in c.2.reqris. in fi.j̃. eo.Ideo ea q̃ ſunt de iure nãli ſine cã ꝑ principẽ tolli non pñt, vt in d. cle.paſtoralis,& ita ſequiṫ Pan.in d.c.cũ ĩter.col.2.licèt Gem. in c.iudex ab apoſtolica,de off.deleg.lib.6.firmauerit,ꝙ exceptio ſuſpitionis iudicis nullatenus ꝑ principẽ tolli poſsit. ſed intellige niſi ex cã,vt s̃.dictũ eſt, & vide per gl.in l.apertiſsimi. C.de iudi.vbi hoc voluit, de quo articulo vide plene dicta in
28 d.c.poſtremo j̃.e.vbi latius de hoc.¶† Quarto eſt p̃mittendũ
a de effectu appellationis[a] & dic eſſe multiplex.Primò deuoluit cãm & iuriſdictionẽ ad iudicẽ ad quẽ.j̃.eod.c.vt debitus, & c. cũ appellationibus.eo.ti.lib.6.ẽt ſi appelletur à ſñia nulla, vt in c.exhibita.s̃.de iudi.& in c.dilecto.j̃.eod.vbi plene dicetur de ipſa nullitate . intellige ꝙ deuoluit cãm cum oĩbus dependentijs,& eius acceſſorijs.ita tex.no.j̃.eo.ti. c.dilectis filijs de-
29 cano,circa finẽ.¶†Secundò ſuſpendit ſñiam, & iuriſdictionẽ iudicis à quo.j̃.eo.ſup eo.& in d.c.veniẽtes, & ſuſpẽdit ſñiam quo ad p̃ſumptionem:quia licèt alias pro ipſa ſñia præſumaṫ vt c.in p̃ſentia. s̃.de renun:& ĩ l. Herennius.§.Caia.ff. de euit. Fallit tñ qñ ab ipſa ſñia eſſet appellatum, tũc pro ipſa ſñia nõ præſumitur, vt eſt gl.no.in l.j. C.ſi aduerſus credi.& no.s̃.d.§. Caia. Suſpendit ẽt ipſa appellatio ſñiam vt in d. c. venientes, quia pendente appellatione nihil eſt innouandũ, vt in c.nõ ſo
b lum eo.ti.lib.6.& licèt in l.j.in fi.ff.ad Turpil.dicatur[b] ꝙ appellatio extinguat iudicatũ: debet intelligi quo ad effectũ,quia ſi eſſet extincta tunc deſerta appellatione aut renũciato appellationi nõ poſſet ſñia firma manere cũ ſemel extincta amplius nõ reuiuiſceret,de pęni. di.j. quęris.l.ſi res. §.arena.ff.de ſolu. & tñ ſñia firma remanet vt in c. perſonas j̃. eod. & in c. ab eo. eod.tit.in 6.merito ſñia non eſt extincta niſi quo ad effectum de præſenti, ideo condẽnatus q̃diu pendeṫ appellatio non dr̃ condemnatus.l.2.ff.de pęnis . & condemnatus de crimine famoſo pendente appellatione non eſt infamis.l. furti. ff. de in-
30 fami.¶† Item condemnatus de crimine capitali poterit pendente appellatione condere teſtamentũ.l.ſi quis filio §.hi aũt oẽs.ff. de iniuſ.teſta. & in l.qui à latronibus,circa fi. ff.de teſta.
31 †Item poſſeſſor condemnatus pendente appellatione dr̃ poſſeſſor.ff.qui ſatiſda.cog.l.ſciendũ,§.fundũ, & de his plene per Bal.in l.tale pactũ,§. qui prouocauit ff. de pac.in repetitione.
32 †Sed aduerte quia talis effectus ſuſpẽſiuus nõ hẽt locũ in ſententijs cenſuræ, de quibus in c.q̃renti,de verb. ſig. vnde in eis appellatio nõ ſuſpendit iudicatum;& ſic excõicatus ẽt appellatione pendente remanebit excõicatus.j̃.eo.c. paſtoralis.§.j. licèt ipſa appellatio bene operetur in dictis ſententijs effectũ deuolutiuũ ad ſuperiorẽ, in d.c.per tuas, & c.cum contingat, extra de of.deleg. & ad prædicta vide gl.or. in c. ad reprimẽdã
33 s̃.de of.or.an † ſi à ſñia excõicationis non appelletur j̃.x.dies tranſeat in rem iudicatã, & an ſit neceſſariũ remediũ appellationis:de quibus oĩbus vide plene dicta in c. paſtoralis,§. verũ
34 j̃.eo.tit.¶†Quintò eſt præmittendũ qualis dẽt eſſe forma ſñię ipſius iudicis appellationis.& dic ꝙ ſufficit in ſñia pronunciare bene, vel male appellatũ,vel bene, vel male iudicatũ,prout habetur in l.eos,C.eo.ti.& 2.q.6.in fin.verũ cũ iudex appellationis ſuccedat loco iudicis à quo, debebit & poterit ſupplere,& reformare ſñiam, addendo, vel corrigendo, vt eſt text. in c. Raynunt.& Raynal.j̃. de teſta.¶ Quid aũt ſi in cã principali actor ſuccubuit, & appellauit,& nihilominus probat de iure ſuo . Dic quod dicto caſu nõ ſufficeret iudicem appellationis pronunciare bene appellatũ : quia talis ſñia prodeſſet parum actori,ſed debet iudex dicto caſu non ſimpl'r; ſic pronunciare bene appellatum,ſed vltra debet condemnare dictum reũ ipſi actori,ita dicit notabiliter Bart.in l.cum apud,in prin. ff.iudi. ſol.per illum tex. quem dicit ad hoc menti tenendũ,de quo tamen articulo,vide plenius quam alibi per Panor.in c. cũ cãm s̃.de iudi.colũ.3. & adde ꝙ ſi appellatur à ſñia nulla, quia lata ſine certa quãtitate, vel aliter ſententia fuit incerta,iudex appellationis non ſolum ſententiam illam debet declarare nullam: ſed etiam reformare,& emendare,condemnando reum in certa quantitate,C.de ſen.quæ ſine cert.quant.l. fi. cum ibi notatis,& ita Bald.in addi.Specu.tit.de ſent.in 3.car.in verſic.
35 ſi appelletur à ſententia nulla.¶† Sextò,& vltimo eſt præmittendum quis ſit iudex cõpetens in cauſa appellationis,ex quo s̃.eſt dictum, ꝙ appellatio eſt ad maiorem prouocatio . Vnde quæritur primo quid ſi in hac ciuitate eſt poteſtas, ſeu alius iudex cognoſcens de primis cauſis: non tamen eſt prouiſum al'r de iudice appellationis,ad quem erit tunc appellandum . dic quod debet appellari ad ſuperiorem qui ipſum Poteſtatẽ,ſeu officialem eligit,quia talis dicitur proximus ſuperior, vt not. Bar.in d.l.ſi quis.de quo & per eum in l. vbi aſſunt .ff. de tuto. & cura.dan.dicentem, ꝙ quando in loco non eſſet, aut vacaret iudex appellationis , tunc deberet appellari ad dominos priores, ſeu antianos dicti loci,per illũ tex.probantẽ, ꝙ ſi officiales nõ eſſent, ſeu vacarent in aliquo loco, ꝙ tũc iuriſditio reſidet apud ordinẽ decurionum ipſius loci,& ad eos eſſet appellandũ, & ſic nõ ad ſucceſſorẽ in officio appellationis,& ſic dẽt appellari ad eos per quos ipſa ciuitas regitur, vt eſſet etiã cõſiliũ ciuitatis regens ciuitatẽ:per qđ cõſiliũ totus populus, & ipſa ciuitas repręſentatur,vt voluit gl. ſingularis in rub. C. quæ ſit lon. conſue. & ita ẽt vt s̃. ſequitur Bar. in l. quotiens. ff. ad muni.& Imo.in d.§.ſi quis,col.9.& Pan.hic colũ.4.& 5.
36 ¶†Secundò quæritur ad quẽ ſit appellandũ à rectore alicuius collegij, vel artis.Bar.in d.§.ſi quis,concludit ꝙ ad illũ cui tale collegiũ eſt ſubiectũ,puta ad poteſtatẽ ipſius loci, pro quo dictũ notabile Inn.in c.dilecta.j̃.de exceſsi.prælato.circa finem, dicentis ꝙ iſta collegia, & eorũ rectores ſunt ſubiecti ordinarijs locorũ, & quod ad eorũ libitũ deſtrui poſſunt, ſicut etiã à principio poſſunt prohiberi ne fiant. Iõ circa prædicta ſic conclude,ꝙ aliqñ collegiũ eſt mere ſeculare : puta mercatorũ, & aliorũ artificũ,vt in l.fi. C.de iuriſ. om.iudi. & eorũ rector eſt ſæcularis,& dic vt s̃. per Bar. quia appellaṫ ad ipſorũ ſuperiorẽ, cũ regula ſit quod appellatio fiat ad ſuperiorẽ eius qui iudicauit,vt in d.§.ſi quis,& in d.c.Romana,§.dẽt; & ſemper intellige niſi per ſtatutũ,vel conſuetudinẽ loci ſit aliter prouiſũ de iudice appellationis, vt in d. c. Romana ſ'm Imo.in d.§.ſi quis.Aliqñ collegiũ eſt eccleſiaſticũ; & rector ſit'r eccleſiaſticus,& tunc debet appellari ad immediatũ ſuperiorẽ, vt in d. c.Romana,§. dẽt.Aliqñ collegium eſt mixtum laycorũ,& clericorum:puta ſi appelletur à rectore ſcholariũ, tunc ſi pro maiori parte ſunt clerici: tunc eſſet appellandũ ad epiſcopum,vt in c.literis,s̃.de conſti.& per Bar.in l.fin.ff.de colle.illi.Aliqñ in collegio ſunt plures layci,quam clerici; ſed rector eſt clericus, & hoc caſu concludit hic Panor. quod ſi rector iudicauit de clerico,cum tunc iudicet vt eccleſiaſticus ex quo aliter in clericum non datur iuriſditio,s̃.de fo.compet.ſi diligenti, & no. Inn.in c.cũ ab eccleſiarũ, s̃.de of.or.debet appellari ad epiſcopum , vt s̃. Sed quatenus iudicat de layco, debet appellari ad poteſtatẽ,quia licèt ipſe rector ſit clericus,tñ dicto caſu iudicat vt laycus,tanq̃ rector collegij ſęcularis,ideo ab eo nõ eſt appellandũ, vt à clerico,vt eſt tex.& glo.no. in d. c. Romana,
37 §.debet. ¶† Tertio quæritur ſi eps, vel alius iudex eccleſiaſticus cognoſcit in tẽporalibus, vt ordinarius, ad quem tunc ſit appellandum.& dic quod primo ſtandũ eſt conſuetudini, vel priuilegio,cũ cõſuetudo poſsit deferre ius appellandi ad aliũ, vt eſt tex. no. in d.c. Romana §. j. & §.debet,& tale priuilegiũ põt per ſolũ principem concedi, vt tenet ibi Io. And.Sed ceſſante conſuetudine aut priuilegio, dic quod aut iuriſdictio temporalis eſt totaliter translata in eccleſiã:& pro illa non recognoſcit ſuperiorẽ tpalem,tunc ab epo appellatur ad archiepiſcopũ,vt in d.§.debet.& rõ eſt:quia dicto caſu iuriſditio tpalis eſt totaliter cõcreta cum eccleſia , & ſeparata à iuriſdictione principis ſæcularis,ſ'm gl.in c. ſolitę.de maio.& obe.& Inno. & Io. And.in d.§.dẽt,& ita procedit tex.in c.2.j̃.de delict.puer. Sed ſi eps,ſeu alius pręlatus habet iuriſdictionẽ tpalem à principe ſæculari, deberet tunc ad eum appellari,ſ'm glo. in d.c.ſolitę.& Arch.11.q.j.is ita,& ſequiṫ Bart. & Imo. in d.§.ſi quis, & probatur in d.§.debet,vbi idẽ ſequitur Gem. Et ex prædicta regula infertur primo; ꝙ ſi clericus eſſet rector, vel officialis alicuius ciuitatis,deberet ab ipſo appellari ad ſuperiorẽ ipſius ciuitatis,& ex quo nõ iudicat vt clericus, ſed vt officialis laycus,& ita dicit Bar.in d.§.ſi quis,& idẽ ſi quocunq. alio modo clericus haberet iuriſdictionem à iudice,vel dño ſæculari,ſ'm
38 Pet.de Ancha.in d.§.debet. ¶†Secundò infertur ex prædictis,
c quod ſi rex hẽt comitatũ,[c] & in illo iudicaret vt comes,deberet appellari ad ſuperiorẽ eius in comitatu , & nõ ad ſuperiorem eius inquantũ rex,& idem ſi cauſa ſpectaret ad regnũ,deberet appellari ad ſuperiorem ipſius regis in regno,vt in d.§. debet,& facit l.ſi quando C.eo.ti. & tenet Bar.in d.§.ſi quis,& Imo.ibi,& Panor.hic, & facit tex.in c.cum capella,j̃.de priui.
39 ¶† Tertiò infertur quod ſi eps,vel clericus cognoſceret de cã vt delegatus principis,uel iudicis ſæcularis,tunc ab eo ad principem appelletur,ſeu iudicem ſæcularem, ut uoluit gloſ.ord.
40 23.q.8.ſæpe, & patet etiã ex præcedentibus. ¶ † Quarto quæritur eo caſu quo deberet appellari ad proximum ſuperiorẽ, quid ſi proximus ſuperior non poſsit haberi. Dic quod ſi impedimentum eſt modico tempore duraturum, ꝙ eſt expectandus:alias deberet proſequi corã ſuperiore dicti ſuperioris impediti,

ADDITIONES.

a ¶ Adde ꝙ effectus appellationis longè plenius ponuntur hic per Præpoſitũ Mediolanen. qui ponit 12. effectus appellationis.

b ¶ Adde de veritate hui⁹ dicti Mod.maximè D.Phi.Dec.ĩ c.ſicut Romana,j̃.đ reſ.

c ¶ Si rex habet comitatũ. Adde an Rex poſſit exequi ſñiam ſuã extra territoriũ ſuũ.Et an poſſit appellari à ſñia regis,vide Bal.in cõſi. ſuo 427.ꝙ incipit,ego puto ꝙ ab iniuſta ſñia regis,& in alio conſi. ſeq.incip.petita venia.in 1.vol. ſuorum conſiliorum . Bart. ab Hor.

pediti,vt no.in l.si filius.ff.de iud.& ī l.pe.in fi.ff.de vac.mune.
41 & tenet Bar.& Imo.in d.§. si quis. ¶†Quinto queritur quid si
contingat quod inferior,& superior cognoscant simul de cau
sa.Dic quod dicto casu debet appellari ad superiorem illius su
perioris, omisso medio quo ad alium iudicantem minorem.
arg.c.si a subdelegato.de offic. delega.lib.6.& c.super questio-
42 num.§.si vero duo.e.titu.ſm Im.& Bar.in d.§. si quis. ¶†Sexto
queritur quid si iudicauit simul iudex ecclesiasticus,& laycus,
a seu secularis?dic quod tunc debet appellari ad proximum supe
riorem ipsius ecclesiastici: quia maius dignum trahit ad se mi
nus dignum,vt in ca.quod in dubijs.j̃.de conse.eccle.vel alt.&
per glo.sing.in c.j.j̃.de iure pa.lib.6.& facit quod no. Bar. in d.
43 l.fi.ff.de colle.illi. † & hoc idem voluit Bald. esse dicendum in
reductione ad arbitrium boni viri, si est factum cōpromissum
in laycum & clericum ſm Bald.in l.precipimus.in fi.C.eod.ti,
b & sequitur ibi Saly, & per eandem rationem dixit sing. Bart. [b]
in d.l.præcipimus.§.pe,ꝙ si habeo duos reos obligatos, laycū,
& clericum potero conuenire laycum coram ecclesiastico,ra-
tione mixture clerici, qui vt magis dignus trahit ad se laycum
44 coram ecclesiastico:qđ nota.¶†Vltimo quæritur cum petitio
c reductionis[c] ad arbitrium boni viri sit species appellationis,vt
est tex.no.in l.non distinguemus.§.cum quidam. ff. de arbi, &
per illum tex.ita tenet Specu.in titu.de arb.§.j.quis erit tunc iu
dex competens,quando partes sunt diuersi fori:aut quādo fie-
ret compromissum in clericos, aut in laycum & clericum. &
sic quando arbitrator est diuersi fori ab ipsis partibus.Barto.in
l.societatem, §. arbitrorum. ff. pro so. & in l.2.C. vbi, & apud
quem.concludit quod ex quo de iure communi, arbitramen-
tum est quędam transactio, vt in authē.si vero contigerit.C.de
iudi. & sic si peto reductionem, conqueror de ipso contractu:
tunc actor sequitur forum rei,vt in d.l.2. vbi ad rescindendam
transactionem debet adiri forus rei, & non locus initę transa-
ctionis:& si peteretur reductio per ipsum reum, debet peti co-
ram suo iudice, quia quasi super exceptione sibi competente
prouocat,& cum suus iudex habeat iurisdictionem in illa cau-
sa,cum sit reus, poterit ipse illū adire. & sic ille iudex erit com
petens qui habet iudicare in ipsa causa principali.ar.l. cum hi.
§. transactionis. ff. de transactio. vbi ille iudex debet auctorari
45 in transactione, qui esset iudex competens in illa lite.† Et per
illum tex.concludunt in simili Doc. ꝙ examinatio testium ad
perpetuam rei memoriam debeat fieri coram illo iudice qui
esset competens in illa causa agitanda. & ita concludunt Doc.
in c.significauit.s̃.de testi.& cum sententia Bar. residet Bal. in
d.l.2.& do.An.in c.Quintauallis.s̃.de iureiuran. & Panor. ibi
col.32.& in c.exposita.s̃.de arbi.per illum tex. Sed aduerte,qa
Ang. in sua disputatione quę incipit, duo adinuicem litigan-
tes.in fin. not. concludit quod poterit etiam esse iudex supe-
rior ipsius arbitratoris:ex quo reductio est species appellatio-
nis, vt in d. §. cum quidam. ideo cum appellatur debet adi-
ri superior iudicis iudicantis, vt in d. §. si quis. & 2. quæst. 6.
anteriorum.& in d. §. debet. & hoc quando in d. loco esset fa-
ctum compromissum, ex quo ibi perficitur contractus transa-
ctionis resultans ex cōpromisso,& laudo secuto,vt dicta auth.
si vero.ergo partes sortiūtur ibi forū.ff.de iudi.l. heres absens.
de fo.compe.Romana.§.contrahentes. lib. 6. vbi enim agitur
ad rescissionem ipsius contractus,potest agi in loco ipsius cō-
tractus,vt est tex.no.in l.qui certo loco.ff.de condi. inde. & fa
cit l.exigere dotem.ff.de iudi. & sic concludit Ang. quod etiā
iudex loci,vbi est factum compromissum,erit iudex cōpetens.
non obstat d.l.2.vbi est tex.no.quod ratione contractus nō sor
titur quis forum distractus.nam certe tex.ibi non negat ꝙ non
posit adiri iudex loci ipsius contractus.imo hoc debet supple
ri ibi,prout videtur velle,& intelligere ipse Bar. in d. l. qui cer-
to loco. per illum tex. & cum hac sententia residet Imo.in d.c.
Quintauallis.in fi.quod tene menti. & adde prædictis,quia vol
uit no.Bal.in l.precipimus.in fi.C. de appel. ꝙ si est factū com.
promissum in laycū,& clericū, quod reductio dēt peti corā iu-
dice ecclesiastico.quia maius dignum trahit ad se minus.facit
c.per tuas.cum ibi no.s̃.de arbi.Sed primo limita s̃. dictam re-
gulam tunc esse veram,ad iudicem superiorem ipsius arbitra-
toris non posse recurri, nisi quando ex forma statuti ex laudo
oriatur actio.tunc enim cū pars dicto casu directe conquerere
tur de laudo, & sententia, debet adiri iudex superior ipsius ar-
bitratoris,sicut dicitur in appellatione a sentētia iudicis, vt s̃.
& ita tenet Bar.& Bal.in d.l.2.& Pano.ī d.c.Quintauallis.Sed
Pet. de Ancharano in d.ca.Quintauallis, prout refert Imo.ibi
non sequitur hanc limitationem per tex.ad hoc no. in c.vene-
rabilem.§.j.de sen.excom.in 6. vbi per viam querelę nō potest
vnquàm adiri,nisi ille qui esset iudex ipsarum partium. sed be
ne posset adiri per viam appellatiōis alius iudex, vt est tex. ibi.
vnde oportet necessario intelligere s̃. dictam limitationem,
quando a sententia appellaretur, & tunc posset adiri superior
ipsius arbitratoris, a cuius sententia videtur posse appellari,
quando ex ea actio oritur,vt in l.j.C. de arbit.secus si per viam
querelę vellet adire superiorem ipsius arbitratoris: tunc enim
nō posset, sed debet adiri iudex ipsarum partium,vt est tex. no.
in d.§.j.& ita residet Imo.in d.c.Quintauallis.in fi.qđ tene mē
46 ti.¶†Vltimo limita, ꝙ vbicunq; pro causa grauaminis allegaī
oppresio,dolus verus,vel præsumptus ex re ipsa,vt in l.si quis
cum aliter.ff. de verb. oblig. poterit peti recursus coram Iudi-
ce ecclesiastico,per clericum contta laycum: cum ecclesiasti-
cus sit iudex competens in dictis casibus ſm Inno. in c.cum sit
generale.de fo.comp.& sequitur hic Panor.& in d. c. exposita.
imo etiam ecclesiasticus esset iudex competens, si solum alle-
garetur dolus ipsius arbitratoris ſm do.An.in c.si clericus lay-
cum.de fo.compe.pro quo bene facit tex.in c. exposita.de ar-
bi.vbi a sententia arbitri layci,qui erat ēt inter clericum,& lay-
cum, & de re temporali habetur recursus ad Papam. & sic ad
47 Iudicē ecclesiasticum.†Quid autem sit in restitutione in inte-
grum: dic ꝙ clericus etiam in suis bonis patrimonialibus, pōt
si est minor, adire iudicē ecclesiasticū cōtra laycum.ita tex.sin
gularis in c. ꝯstitutis. de restitutio. in integrū. vbi ita sequūtur
Doctores.& ita limita dictam l. secundam,C. vbi & apud quē.

ADDITIONES.

a ¶Si simul iudicauit iudex ecclesiasticus & secularis corā quo debeat appellari. Dic ad supiorē iudicē ecclesiasticū ꝑ Bal.& Salyc.ī l.ꝑcipimus.đ appel. ꝑ Bar. in l.j.§.si quis.ff.de app.vide per do.Alex.de Imo.in cons.suo. 183. in 2.vol. circa princ.Barth.ab Horra.

b Adde,ꝙ istud dictū Bar.reputat singulare Are.cōs.25. incip. in Xp̃i, &c. viso themate.& And.Sicu.in rub.de offi.dele.2.col.

c ¶Cum petitio reductionis. Adde de reductione quæ petiī a s̄nía arbitrorū q̄s dicaī iudex cōpetēs ꝑ Do.Alex.de Imo.ī cōs.suo.131.ī 2.vo.circa prin. Et q̄n liceat reductionē petere,vel ne,ꝑ eundē in alio cō.107.in 4.vo.Bar.ab Horra.

SVMMARIVM.

1 *Legati nati non conferunt beneficia immediate,legati vero de latere sic,& in hoc differunt.*
2 *Obedientia nō est auferenda prælato etiā criminoso antequàm sit priuatus.*
3 *Sententia censuræ lata post appellationem est nulla & alios casus per quos sententia excommunicationis reddatur nulla,vide hic remissiue.*
4 *In quibus differant appellatio extraiudicialis & iudicialis appellatio quo ad reuocationem attētatorū & quæ dicatur appellatio extraiudicialis.*
5 *Consuetudine an possit introduci quod probatio imperfecta habeatur pro plena probatione.*
6 *Quam probationem faciant fama, & vnus testis & quid de probatione diuersi generis & de cōfessione extraiudiciali absente parte, & de indicio.*
7 *Testis deponens de fama dēt ēt non interrogatus reddere rōnem sui dicti.*
8 *Fama iuncto cum vno teste deponēte de veritate,nō de auditu,probat in ciuilibus:alias non si de auditu tantum deponat.*
9 *Fama quam probationem faciat in criminalibus, vel in ciuilibus intentatis ciuiliter,vel criminaliter.*
10 *Facta & dominia antiquissima & iura patronatus probantur sola fama.*
11 *Appellās tenetur probare se appellasse & infra 10. dies,quia non præsumitur appellatum infra 10.dies.*
12 *Ad probandum appellationem an sit danda dilatio extra curiam & quod de stilo curiæ Roma.non datur dilatio extra curiam pro declinatorijs & dilatorijs probandis.*
13 *An appellatio sit probanda ante litem contestatam vel post.*
14 *Regula quod iudex appellationis non potest inhibere nisi sibi prius constito de appellatione.*
15 *In peremptorijs & alijs probationibus fiendis per scripturam & instrumentum de iure, & stilo curiæ Roma. debet quis comparere instructus nec datur dilatio ad probandum extra curiam.*
16 *Idem vbi depositiones testium essent scriptæ & publicatæ.*
17 *Quid aūt si opponitur sigilla non esse authentica,an dēt dilatio extra curiā.*
18 *Limitantur prædicta de dilationibus non dandis extra curiam pro scripturis producendis nisi data sit dilatio pro testibus examinandis,quia tunc poterunt producere infra dilat.*

CAP. I.

Dilecti. Collatio beneficij facta post, & contra ap
pellationem non tenet. h. d. Primo po-
nitur querela partis. Secundo prouiso Papę.secun-
2 da ibi, super quib.&c.¶†Nota primo ex tex. ibi,le-
gatus.quod legatus, sicut est hic Eboracensis, de quib. legatis
natis vide per glos. ordi. in ca. j. supra de offic. le. non potest
authoritate suę legationis conferre beneficia spectantia ad
collationem alterius ordinarij, nisi ad eum ex negligentia
ordinarij sit deuoluta potestas, vt hic patet. solum enim au-
thoritas conferendi beneficia, conceditur legatis de latere:
& sic dominis Cardinalibus, & non alijs, vt in ca. primo.
2 de officio lega. lib. sexto. ¶†Secundo nota ibi, obedirent.
quod non est subtrahenda obedientia a suo prælato etiam

criminoso:& etiã lite pendente,anteq̃ contra eũ sententia pri
uationis proferatur,vt hic,& 8.q.4.nonne.& ibi tex,notabilis,
& glo.ibi in summa. & in c. veritatis. de dolo & contumacia.
3 ¶ † Tertiò no.ex tex. iuncta glo. 2. ꝙ sententia censure,vt est
excõicatio,suspẽsio,vel interdictũ, vt in c.quærenti.j.de verb.
sign.si proferaẽ post appellationẽ, est ipso iure nulla.j.de sen-
tentia excõicationis.per tuas,& iste est vnus de casibus,quibus
sententia excõicationis redditur nulla.alios verò casus vide p
glo,ord.in c,præsenti.de sent. excõicationis, lib.6.& ex his di-
cebat notabiliter do. Flor. in c. cum nobis. s̃. de elec.ꝙ licèt
regulariter gesta pro,& ꝯtra appellationẽ extraiudicialem,nõ
sint nulla ipso iure,sed veniant reuocanda,vt hic in tex.in ver
bo,in irritũ reuocetur,& in c.consideramus.s̃.de elec.& tenẽt
cõiter Doctores in d. c.cum nobis.fallit tñ in sententijs censu
re,quia late post appellationem extraiudicialẽ ipso iure nõ va
4 lerent,vt d.c.per tuas.& s̃.de offi.deleg.cũ contingat.¶ † Vlti
mò tene menti vnam regulã in appellatione ab actibus extra-
a iudicialibus,[a] sicut est hic in tex.quod ad reuocationem atten
tatorum pendente appellatione, non sufficit in hmõi appella
tionibus extraiudicialibus simpľr aliquid esse attẽtatum post
appellationẽ,nisi & aliud concurrat; videlicet quod illud etiã
sit contra appellationem,vt est tex. notabilis, & menti tenen-
dus,in d.c.cũ nobis. ex quo tex.deciditur, quod in appellatio-
ne ab actu extraiudiciali,si is à quo appellatur aliquid facit cõ-
tra appellationẽ,id solum venit reuocãdũ,non aũt cętera alia
quæ faceret post appellationẽ,quantumcunq; etiã ipsa appel-
latio iustissima esset, & in hoc differt appellatio iudicialis, in
qua reuocatur per viã attẽtati quicquid fit post appellationẽ,
licèt etiã non esset contra appellationẽ, vt in c. non solũ,eod.
tit.lib. 6. & rõ differentiæ est,quia appellatio iudicialis etiã in
vno articulo suspendit iurisdictionẽ iudicis in totum, & quo
ad totã cãm,vt est tex.notabilis in c.si à iudice.eo.titu.lib.6.&
ex quo iurisdictio est suspensa in totũ,ideo est quod attentata
reuocantur secus in appellatione extraiudiciali:cũ ibi non sit
suspensa iurisdictio,ex quo extraiudicialiter ꝑcęditur.pp hoc
est quod non reuocatur, nisi id solum quod esset factũ in gra-
uamen appellationis.& sic contra appellationẽ, & nõ alia. &
ita dixit notabiliter Innoc.in c.quia propter,circa fi,s̃.de elec.
de quo dicetur.j.eo.in c.super eo.& de alijs differentijs in ap
pellatione iudiciali,& extraiudiciali dicetur infra eo.in c.bo-
næ.& in c. consuluit. 2. & ibi an attentata sint ipso iure nulla,
vel veniant reuocãda.¶ Et scias quod appellatio extraiudicia
liter,dr̃ dupľr.Primò qñ nõ appellatur à iudice,sed à parte. vt
j.eod.cum sit.Alio modo dr̃ appellatio extraiudicialis, etiam
si appelletur à iudice:tñ extraiudicialiter procedẽte, vt hic in
tex. ¶ In glo.prima in fi. de pęna iudicis à quo non deferentis
appellationi dicetur,j.eo.in c.de priore,& hẽtur in l.iudicibus
C.eod.¶ † In glo, in verbo,per idoneos, in fi.ideo aũt hic vltra
5 testes requiritur probatio per famam: quia ita erat de consue
tudine loci in quo dabaẽ fides duodecim testibus iuratis,asse-
rentibus se credere ita esse,& ita esse cõem opinionẽ. & sic nõ
esset vera probatio, quæ tñ consuetudo nõ esset tolleranda in
sentẽtijs proferendis ſm Host.per not.in c.2.& in c.ad nostrã,
s̃.de probatio. ex quo dicto infertur quod nõ posset consuetu
dine introduci, quod vna probatio imperfecta habeaẽ pro ple
na probatione.& ita transit hic d.Ant. ¶ Sed Panor.hic ꝯ,per
tex.notabilem in c,cum dilectus.s̃. de fide instr. vbi rõne con-
suetudinis probatio etiã imperfecta,& scriptura faceret plenã
fidẽ.& ita sequitur etiam Io.And.in additio.Spec.tit. de instr.
edit. §.compendiosæ.versic. sed nunquid de consuetudine. &
Docto,in d.c.2.¶ † In glo.in verbo, famam,in fi.tene mẽti hãc
6 glo.or.& ita allegatur quod in ciuilibus causis fama facit semi
plenam probationẽ[b] & iuncta cum vno teste de veritate, facit
b plenam probationẽ. & ita voluit alia ẽt glo. notabilis in c. ve-
niens.s̃. de testi.& sequuntur ibi Doct.& Cy.in l. fin.C.de vn-
c de probationes diuersi generis[c] cõiunguntur, ex quo tẽdunt
ad eundem finẽ, vt in l.2. & ibi per gl.ff. de excusa.tuto.& in c.
fi.j. de su cces.ab intesta. vbi est notabilis tex. quod vnus testis
de veritate,& confessio absente parte extra iudiciũ cõiungun
tur simul,& faciunt plenam probationẽ. nam vnus testis facit
semiplenam probationẽ,vt in c.ex insinuatione.s̃.de proc. &
per glos.in l. in bonæfidei. C.de reb. credi. & confessio absen-
te parte simľr facit semiplenam probationẽ.vt in d.c.fi.& in le-
ge capite 5.& ibi per gl.ff.de adul.& in. l. admonendi. & ibi p
Bar.ff.de iureiurando. & sic simul iuncta plene probant,vt in l.
fin.& sequitur Bar.in, d.l.admonẽdi.Et intellige quod ad hoc
vt confessio absente parte faciat semiplenam probationẽ est
necesse quod bene probetur dicta cõfessio extra iudicium, &
sic saltem per duos testes,sicut in simili dr̃ de inditio,quod in-
ditium est minus quam semiplena probatio vt voluit gl.or.&
notabilis in l. cum probatio.ff.de procurato. & iudicium dẽt
plene probari,saltem per duos testes, vt uoluit glos. notabilis

in l. fin.C. fam, ercis.& Bald. ibi, qui etiam ad hoc allegat di-
ctum Inno. in c, sicut el, primo.j.de simo. & ita etiã est dicen
dũ in fama: quia licèt in ciuilibus faciat semiplenã probatio-
nem,vt hic in gl,& in d.l.2.Tñ oportet quod probetur ipsa fa
ma plene,saltem per duos testes,vt voluit gl.notanda in l.3.§.
7 eiusdẽ.ff.de testib.& 2.q.1.in.§, qñ aũt. † Et qũo testes habeãt
deponere ad hoc,vt probent ipsam famam. vide per Innoc.in
c.cum oporteat.j.de accusatio. dicentem notabiliter quod te
stis deponens super fama, vel infamia ad hoc vt probet,tenet
reddere causam concludentem sui dicti,etiã nõ interrogatus.
& idem tenet Bar.in l.de minore.§.tormenta.ff.de qõ.& Bald.
in l.quid ergo.ff.de infami.& Pano.in c.cum causam.s̃.de te-
8 sta. licèt Butr. ibi in hoc aliud voluerit. † Sed limita primo
d supradicta, & glo. hic procedere, vt tunc demum fama[d] cum
vno teste in ciuilibus faciat plenam plobationẽ,qñ testis pro-
baret de veritate rei.secus si ꝓbaret de auditu: qa fama iuncta
cũ testimonio de auditu ẽt pluriũ testiũ, nõ probaret. vt ẽ tex.
9 & gl.notabilis ĩ c.tã literis.s̃.de testib.in prin. ¶ † Secũdò limi
ta glo.nostrã hic procedere in ciuilibus causis: quia in crimi
nalibus fama cum vno teste non probaret,ex quo tunc requi-
runtur probationes luce clariores.C.de probatio.l.sciant, ca-
nonizata.2.q.8.& ita voluit d.gl.notabilis in d.c.veniens.quę
procedit nõ solum qñ de crimine ageretur criminaliter, vt sic
fama cum vno teste non faciat plenam probationem:sed etiã
si ageretur ciuiliter ex crimine,nõ sufficeret fama cũ vno teste
de veritate, vt tenẽt Butr.& Pano.in d.c,veniẽs & Spec.tit.de
notorio crimine.§.fama vers.quid si agẽte,licèt Imo.in d.c.ve
10 niens.in hoc aliud velit.¶ † Et scias quod in factis antiquis so
la fama faceret plenam probationẽ in ciuilibus, vt voluit no-
tabiliter Innoc. in c.veniens.de verb.signifi.& Bald.in autent.
quas actiones.C.de sacrosan.eccle.dicens quod antiquissima
dominia, & iura patronatus probantur per famã, & ita posset
procedere glo.in l. at qui natura. §. cum me absente.ff.de ne-
go.gest.volens dominium probari per famam.de quo etiã per
Bal.in l. proprietatis. C.de probat. ¶ In glos.fin.in prin.tenen
do quod collatio beneficij,non esset hic deuoluta ad archiepi
scopum, tunc ipsa collatio fuisset hic nulla ex defectu potesta-
tis,vt in c.cum Bertoldus. s̃. tit. proximo. vnde superflua fuit
hæc appellatio ab actu nullo.ff.eod.l. si. expressim. ¶ Sed dic
notabiliter quod à grauamine extraiudicialiter illato,vel infe
rendo, pars põt se tueri dupľr per viam appellationis extraiu-
dicialis j.decem dies, & per viam querelæ etiam post decem
dies,vt de his est tex.notabilis in c.concertationi.eo. tit.lib.6.
& si pars prosequitur grauamen per viam appellationis,prout
hic fecit, oportet quod tunc probet appellationẽ.j. decẽ dies:
quia est causa intentionis suę etiam si actus esset nullus, sicut
obseruatur quando appellatur à sententia nulla,vt in c.ad au-
dientiam.& c.dilecto,j.eod. vbi de hoc dicetur.vnde quia iste
prior hic appellauit, oportet quòd probet de appellatione, &
quod collatio beneficij fuerit post appellationẽ. Ideo ẽ quod
Papa hic mãdat inquiri.Si tñ iste prior succubuisset, hic in via
appellationis, posset redire ad aliud remedium nullitatis. vt
11 not.in c. licèt.de sent. excom. lib.6. & in d.c,dilecto.¶ † Extra
glo.quærit hic Host,appellans tenetur probare de sua appella-
tione legitimo tpe interposita, in tm̃ quod licèt constaret de
ipsa appellatione, tñ non præsumitur interposita.j.decẽ dies,
nisi ꝓbetur per ipsum appellantẽ,vt est tex. in c. Romana.§.si
vero.eod.tit.lib.6.& tenet Spec.eod.tit.§.de offic.versi.pen.&
Io.And.in d.§.si vero.& Imo.in c.significauerunt,s̃.de testib.
in princ.vnde concludit Spec.in d.§.de officio.in fi.quod licèt
ego probem me appellasse per testes, vel confessionẽ aduer-
sarij à sententia ꝯ me lata non sufficit,nisi probem quod j.de-
cem dies appellauerim. vt d.c.Ro.§. si vero.sed aduerte,quia
contrarium videtur tenendum. nam sequitur tempus decem
dierum est vtile,& non currit nisi à die sententiæ,præsumi dẽt
in dubio,quod à die sententiæ cum ignorantia præsumaẽ,nisi
ꝯtrarium probetur consequenter j. debitum tp̄s appellasse. &
e ita domi.de Rota decisio.[d] 316. quæ incipit, Item si possessor.
de

ADDITIONES.

a Vide Abba,infra,eo in c.cum sit,in 5. not.
b ¶ Fama facit semiplenam probationẽ in ciuilibus. Adde an fama faciat ple-
nam probationem vel semiplenam in criminalibus. & an cum vno teste
sufficeret ad condemnandum & an poss t iungi fama cum diuersa specie
probationis.vide do.Alex.de Imo.in pulchro consi.24.in vlt.col.in 2.vo.ibi
non ob.quod in criminalibus.&c. Bartho.ab Hor.
a ¶ Probationes diuersi generis.Adde Lud.consi.7.vsiis necessarijs, & consi.seq.
Aret.cons.65.in præsenti cõsultatione.3.col.And.Sicul.cons.6.sapiẽter.&c.
col.antep.& consi.seq.in prin.in.2.par.vbi q̃ plura inuenies ad hoc ꝑpositũ.
d ¶ Fama qualem probationem faciat,vide glo. in c. veniens,1. de testib.& ibi
Doct.maximè Aret.& Fely.vide Alex.consi.19.viso processu, in.2. col.in 3.
vol.in.consi.50.in causa.& lite,3. col.in.5. vol.
e Ista decisa Rotæ est in tit.de appell.decis.39.in nouis.

de quo vide dicta in c.bonæ,col. 10.in ver.octauo debet appel-
12 lari.vbi plene de his.j̃.eo.tit.¶†Quid si opponatur in curia p̱
appellatum de ipsa appellatione, appellans petit remissionē
ad partes, an sit sibi danda dilatio. & dicit Hostien. cum quo
residet Io.And. hic quodnon si opponatur exceptio in vim di
latoriȩ ante litem contestatam: quia de illa debet probari in
curia, & appellans debuit venire instructus, vt in dicto.§.si ve-
ro. secus si opponatur ista exceptio post litem contestatam in
vim peremptoriæ, tunc dabitur dilatio,& imputet̃ sibi ex quo
nō opposuit ante litē ꝯtes.cum de stylo curiȩ sit ꝙ p̱ declinato
ris & dilatorijs ꝓbandis nō detur remissio extra curiā, sed p̱ pe
remptorijs sic, vt dicit Specu.eod.titu.de dila.§.j.ver. sed & si.
13 ¶†Dubitatur tñ, an ipse appellans teneatur facere fidem ipsi
appellato de sua appellatione ante litem ꝯtestatam. Spe. titu.
de instrum.edi.in §.nūc dicamus.in ver. sed pone, dicit quod
non: sed de ȩquitate est secus. Sed certè vr̃ quod ẽt de iure de-
beat probari ante litem ꝯtestatam, per tex.in dicto §.si vero.&
14 ibi per gl. † vbi sumitur regula notabilis, quod iudex appella-
tionis non dẽt procedere in causa: & non pōt mittere inhibi-
toriam, priusquam sibi ꝯstet legitimè ad eū appellatū:& si an-
te inhiberet, esset legitima causa grauaminis; & posset ex hoc
appellari f̃m Archi.& Io.An.in dicto §.si vero. ergo dẽt fieri fi
des de appellatione ante litem ꝯtes.cum aliter iudex procede-
re non debeat. vt s̃.& sic frustra vr̃ fienda dr̃ia, an de ipsa appel
15 latione opponatur ante, vel post litem ꝯtest.†Et ideo aduerte:
quia dicebat hic Host.quod de mente tex.in c.j. de appel. li.6.
& in c.j.de elect.eod.lib.est quod ẽt in peremptorijs teneatur
quis cōparere instructus. & ita residet Imo. hoc intellige quo
ad probationem fiendā per scripturam, quo casu nunquā dẽt
dari dilatio extra curiā, qñ probatio habet fieri per instrumen
ta: quia sibi imputet cum tenebatur cōparere instructus,& ip-
sa instrumenta portare poterat,& ita determinant Do.de Ro.
a deci.[a] 248. quæ incipit, Item qñ causa. Vnde obligatus ad cō-
parendum cum omnibus actis, iuribus,& monumentis causȩ,
non tenetur tunc ducere testes. ideo pro testibus fieret remis-
sio ad partes, & daretur dilatio extra curiam f̃m glo.singularē
in verbo, alibi.in c.cupientes.§.ad hæc.de elec.lib.6. quam gl.
16 †limita, nisi testes essent examinati,& publicati.tunc em̃ debē
rent portari dictæ attestationes,& esset in eis eadem rō, q̃ esset
in instrumentis. & per illam gl. in dicto §. ad hæc determināt
17 Do.de Rota deci. 244.quæ incipit,† Item pro instrumentis.ꝙ
productis instrumentis in causa, si opponeretur sigilla nō esse
authentica, aut conficientem instrumenta non fuisse notariū:
tunc pro his probādis bene daretur dilatio extra curiam & fie
ret remissio ad partes: ex quo tunc occurrit fienda probatio
18 per testes, quos secum ducere non potuit, nec tenebatur, vt su
pra,& ita etiam sequitur Geminia.in d.§. ad hæc. ¶† Vltimo
circa prædicta adde notabiliter, quod licet sit verum non esse
dandam dilationem extra curiam, seu locum iudicij pro in-
strumentis, vel alijs scripturis producendis, vt s̃. tamen data,
& concessa dilatione pro testibus poterunt in dicto termino
produci etiam ipsa instrumēta. arg.c.peruenit, s̃.de testi.cog.
& in l.in exercendis.C.de fideinstr.& ita determinat Ro.in d.
deci.248. pro quo dicto facit tex.notabilis in simili, in c.series.
s̃.de testib.quȩ omnia tene menti. de quo argu. plene vide per
omnes Docto.in d.c.peruenit.el j.

ADDITIO.

a ¶Ista decisio Rotæ est in tit.de testib.decis.17.in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Abbas conueniendus est coram ordinario loci.*
2 *Facilius remouetur à beneficio prælatus regularis quam secularis, & an sufficiat quælibet transgressio canonis, & qua pȩna puniatur transgressor canonum.*
3 *Pȩna qua puniatur calumniose appellans de iure ciuili & quid de iure canonico.*
4 *An & quando valeat appellatio generalis.*

CAP. II.

INter cætera. Appellatio generalis in omni
1 causa nō valet.h. d. Et primo
reprehenditur ipse appellans. Secundo ponitur re
p̄hēsio appellationis.secūda ibi, nec huius. ¶†No.
primo, ꝙ abbas ꝯueniendus est coram ordinario loci. sic j̃.de
relig.domi.ca.cum venerabilis.& 18.q.2.abbates. & c.mona-
2 steria.de quo vide in c.ꝯquerente.s̃.de offic.ordi. ¶†Secundo
no.ꝙ licet p̄latus rl̃aris possit remoueri à beneficio ex facilio-
ribus,& leuioribus causis, quam ipse p̄latus sȩcularis, vt c.qua-
liter.secūdo, circa fi.j̃.de accu.& in c.per tuas. j̃. de simo.tñ nō
sufficit q̄libet transgressio canonis. nam iste abbas hic teme-
re,& ꝯ̃ ius appellauit declinando obedientiam Epi. & tñ non
fuit remotus ab abbatia, nec punitus etiam pro mortali pecca
to. & qua pȩna veniat puniendus transgressor canonum, vide
3 gl.ordi.in verbo, inhibemus.in c.generali.de elect.li.6. ¶†Vlti
mo nota quod licet f̃m leges temere, & calumniose appellās
veniat vltra ꝯdemnationem expensarum, puniendus etiā pȩ-
na pecuniaria, vt in l.à proconsulibus.C. eod. tamen secus vr̃
f̃m canones, vt hic, vbi nulla imponitur pȩna temere.& calum
niosè appellanti. glos. tamen 2. q. 6. ad Romanam. vr̃ velle ꝙ
eodem modo possit puniri ẽt f̃m canones & idē sequitur Io.
And.j̃.eo.in c.vt debitus. sed Panor. hic refert Specu.eo. tit.§.
nunc dicamus.in princ.tenentem quod de æquitate canonica
non puniatur, nisi in refectione expensarum, vt j̃.eo.reprehē-
sibilis.de quo hic plene per eum. ¶In gl. j. in princ. hodie dic
vt hr̃ in dicto capitulo, vt debitus.& in c.j.eo.tit.li.6. & in cle.
appellanti.eo.tit.vbi debet expressa causa nominari grauami-
4 nis: ideo est quod generalis appellatio reprobatur. ¶†In eadē
gl.ibi, arg.ꝯ̃. dic quod hic reprobatur generalis appellatio, nō
habito respectu ad aliquam certā causam: sed ibi valet genera
lis appellatio respectu certæ causæ.an hodie valeat, dicetur in
dicto c. consuluit. hic allegato.

SVMMARIVM.

1 *Monachus dicitur magis astrictus suo abbati, quàm sit seruus domino suo.*
2 *Monachorum correctio primo loco pertinet ad Abbatem.*
Etiam quod maior est potestas abbatis in monachos quàm episcopi in clericos, & quod monachi magis tenentur obedire suo abbati quàm ep̄o.
3 *In appellatione à diffinitiua requiritur quod exprimatur legitima causa quando appellatur à correctione & rescriptum aliter impetratum non valeret.*
4 *Quando appellatur ab executore exequente sententiam diffinitiuam, debet exprimi causa & illud in quo exequutor excessit.*
5 *Et idem in casibus prohibitis appellare, quia tunc semper debet exprimi causa.*

CAP. III.

AD nostram. A correctione non appellatur.
hoc dicit. Primo p̄mittit causā
mandati. Secundo ponit mandatū ibi, mandamus.
¶No.primo ex hoc tex. & ita allegatur, quod indu-
cta ad vnum effectum, non debent ꝯ̃rium effectū operari. sic
1 ff.de lega.primo.l. legata inutiliter. ¶† Secundo nota ibi ne-
quitiam subditorū. iuncto suprascripto, quod monachus dici
a tur subditus abbati, sicut seruus [a] domino.facit capi. si religio-
sus. de elect.lib.6. imo districtiori seruituti subijcitur mona-
chus, quam seruus, vt dicit tex.54.dist.multos.& idem potest
dici de sæcularibus clericis respectu prȩlatorum suorum, vt
subditi censeantur.s̃.de offi. ordi.irrefragabili.& j̃.de censib.
cum apostolus.§.prohibemus.debent tñ p̄lati tractare eos, vt
socios: quia non sunt domini, nec debent vt domini domina-
ri, vt dicit tex. 95. dist.esto subiectus.vbi gl.arguit ꝯ̃ Ep̄os, vel
prælatos scribentes clericis, & appellantes eos filios, cum de-
beant eos appellare fratres: sed caueant subditi cum scribunt
prælato ne appellent eum fratrem: sed debent honorare in su-
prascriptione. ita dicit glo. ibi,& sic debent appellare eum do-
2 minum, vt in c.cum cleri.de ver.sig.¶†Vltimo nota quod cor
b rectio monachorum [b] spectat ad solum abbatem, cum hic nul
la fiat mentio de capitulo.facit.19.q.2.nullam.de quo j̃.eo. in
cap.reprehēsibilis.ex quo infertur quod maior sit potestas ab-
batis in monacho, quam Ep̄i in clericos suos: cum de iure cōi
Ep̄s non possit eos punire sine consilio sui capituli, licet de
consuetudine possit sibi quȩrere hoc ius, vt in c.3. de consue-
tudine, lib.6.imo probat iste tex. ꝙ correctio monachorū pri-
mo loco spectat ad abbatem excluso Ep̄o. pro quo bonus tex.
in c.quanto.s̃. de offi.ordi. quod non reperitur permissum in
alijs prȩlatis inferioribus ab Ep̄o vt per Inn.in dicto capitulo,
quanto.& in c.cū ab ecclesiarum.eo.tit.hinc est quod mona-
chus tenetur magis obedire suo abbati, quam Ep̄o, vt voluit
3 gl.notabilis.11.q.j.qui resistit. ¶†In glo.fi.in prin.nota ꝙ ap-
pellatio à correctione est rl̃r prohibita, nisi ex causa, vt hic in
gl. Sed dixit hic notabiliter Innocē.ꝙ licet alias in appellatio-
ne à definitiua non sit exprimenda aliqua causa. vt in l. prima
in fi.cum sequen.ff.eo.tit.& in c.j.§.his quæ. & ibi gl.in verbo
statuit. eo.tit.lib.6.& capitulo, cum in ecclesia.j̃.eo.tamen qñ
appellatur in causa correctionis, etiam post sententiā non va-
leret appellatio: nisi literȩ impetratæ in causa appellationis
(dato quod facerent mentionem de ipsa appellatione) expri-
mant

ADDITIONES.

a ¶Monachus æquiparatur seruo. & ideo Abbate nimis sæuiente, potest monachus fugere de monasterio, secundum Bal.& D. Præpositum hic, per tex.in §. dominorum, Instit.de his, qui sunt sui, vel alie. iur.vt hic per eos.
b ¶Correctio monachorum. Adde an monachus de delicto punitus per Abbatem possit per Episc. puniri. & quando & quibus casibus. vide per Ludo. Ro.in consil.suo.375.Bart.ab Hor.

mant in specie causam ipsius appellationis, arg. capituli, dilectus filius abbas, ĵ.de rescri.& supra de cohabita.cleri.& mulie.super eo.& ratio est, quia ius resistit tali appellationi, nisi in certo casu: ideo oportet quod ille casus exprimatur, vt sic ap-
4 pareat appellatum in casu concesso, † sicut etiam quando appellatur ab executore etiam à diffinitiua debet in appellatione exprimi causa: quia modum excedat executor.propter hoc est quod in impetratione literarum est exprimenda causa appellationis & condemnationis: quia ea expressa forsan Papa non concessisset literas, nisi rationabilem causam appellationis vidisset, s̃.de rescrip.postulasti.& ideo notabiliter infertur ex prædictis ꝙ siue ad correctionem procedatur in iudicio, siue extra iudicium, & siue ante sententiā, siue post, debet in omni casu in appellatione exprimi causa grauaminis: & amplius in impetratione literarum debet exprimi causa ipsius condēnationis: aliàs literæ essent subreptitię.& ita voluit hic notabiliter Inno. & sequitur hic Panor. & sic licet in appellatione à diffinitiua non requiratur expresio causę, vt s̃.tamen illud est
5 verum nisi quando appellatur † in casibus regulariter prohibitis. tunc enim debet exprimi causa, & ita tenent Doct. in c. Romana.§.si autem.& ibi per gl. in verbo, mādetur.eo.ti.li.6,

SVMMARIVM.

1 *Sicut fit deserta appellatio per lapsum termini iuris, ita per lapsum termini hominis.*
2 *Tam in appellatione à diffinitiua quam ab interlocutoria & tam à iudice delegato quam ab ordinario potest statui terminus ad prosequendam appellationem, nec possunt iudices tamen ad hoc cogi: & nisi statuerint terminum, appellans habet annum.*
3 *Nouem modis potest iudex à quo assignare terminum appellanti & fit appellatio deserta.*
4 *An iudex à quo possit præfigere terminum appellanti quod redeat coram eo cum literis impetratis.*
5 *Appellans quomodo dicatur satisfacere terminis sibi assignatis per iudicem à quo.*
6 *Quid si iudex ad quem non esset in curia vel in loco, in quo terminus appellanti assignatur.*
7 *De appellationibus interpositis ad Papam an cognoscat auditor contradictarum in vrbe. Et si est assignatus terminus ad se præsentandum in appellatione interposita ad Papam, an sufficiat comparere coram generali auditore contradictarum.*
8 *Quid si quis tenetur se præsentare apostolico conspectui & de quibus appellationibus sit iudex competens auditor contradictarum.*
9 *An & quando & quibus casibus iudex à quo vel ad quem ipsum terminū appellanti assignare posit, & si detulit appellationi an possit incontinenti vel ex interuallo assignare terminum appellanti.*
10 *Si iudex à quo reijcit & non admisit appellationem, an possit posteà assignare terminum appellanti.*
11 *Iudex assignando terminum non dicitur detulisse appellationi, & deferre appellationi & assignare terminum ponuntur vt diuersa.*
12 *Appellatus non potest præfigere terminum appellanti ad prosequendam appellationem.*
13 *Appellans assignando terminum imponit legem sibijpsi & restringit sibi terminum iuris.*
14 *An in termino assignato possit comparere appellatus & cogere appellantem ad prosequendum.*
15 *Appellatus potest coram iudice ad quem offerre libellum suum petendo sententiam pro eo latam confirmari & hoc ante terminum anni ita demum si ipse appellans foret nimis negligens in prosequutione suæ appellationis, aliàs non.*
16 *Iudex ad quem non potest abbreuiare appellanti terminum statutum sibi per iudicem à quo.*
17 *Iudex à quo potest prorogare terminum appellanti ante, vel post lapsum terminum.*
18 *Iudex à quo qui assignauit ad prosequendum, sed non detulit appellationi an possit pendente termino procedere contra appellantem ad limitationem cap.non solum, eo.tit.in sexto.*
19 *Postquam iudex à quo assignauit terminum ad prosequendum appellationem indistinctè tam in appellatione à diffinitiua quam ab interlocutoria siue sit inhibitum siue non, etiam dato quod non detulerit, interim est suspensa eius iurisdictio. quod facit ad limi.cap. eum qui.de dolo & contuma.lib.6.*
20 *Si iudex à quo assignauit terminum ad audiendum responsum vel ad apostolos recipiendos, vel ad arripiendum iter, non potest pendente termino procedere.*
21 *Quid si prædictis verbis adiecerit ista verba, & postea quandocunque, an talia verba faciant dilationem.*
22 *Etiam si lapsum est tantum tempus in quo appellans non potest prosequi in termino, tamen pendente termino non potest iudex à quo procedere in causa.*
23 *Dictio, ex tunc, denotat extremitatem temporis.*
24 *Elapso termino seu appellatione deserta, potest iudex à quo procedere ad executionē sententiæ, vel in causa principali absq; alia citatione partis.*
25 *Renuncians appellationi necessariò est citandus, nisi renunciatio resultaret ex negligentia vt hic declaratur.*
26 *Regula quod iudex à quo non tenetur citare appellantem ab eo, etiam si appellatio sit deserta.*

CAP. IIII.

PErsonas. Si appellans terminum sibi statutū à iudice à quo appellauit, vel à seipso statutum non prosequitur, deseritur appellatio: & tenetur stare sententiæ à qua appellauit.h.d. Et ponit duo dicta.2.pars ibi, si aūt. ¶ No.primo ꝙ licet appellanti ad ꝓsequendā, & finiendā appellationē à iure detur annus, vt in cle. sicut.eo. ti. tamen appellans pōt sibijpsi restringere hūc terminū iuris respū ꝓsequutionis, & terminū sibi statuere. intellige breuiorē terminū iuris. qñ aūt appellans statueret sibi nimis prolixum terminum, tunc iudex potest illum abbreuiare, & competentem assignare, vt hic & ĵ.ca.proxi. & dicetur competens s̄m qualitatem causę, & distantiam loci. ¶Secundo no. quod licet pendente appellatione nihil sit innouādum, vt in c.non solum.eo.tit. lib.6. & sit suspensa iurisdictio iudicis à quo.s̃. de iureiuran. venientes.tamen his non obstātibus potest iudex à quo quando appellans prefixit sibi terminum prolixum, aut nullum, de nouo statuere terminum competentem ad prosequendum appellationem, aut ad præsentādum se coram iudice ad quem, vt hic in text. & ratio est, quia non intelligitur suspensa iurisdictio iudicis à quo in concernentibus faciliorem expeditionē ipsius causæ appellationis, vt est tex.notabilis in c.cum teneamur. ĵ.eo. ideo est quod cū huiusmodi termini tendant ad expeditionem causę appellationis, non prohibentur per iudicem à quo assignari: & non
1 prohibentur sic innouare. de quo ĵ. in gl. ¶† Vltimo tene mēti, & ita allegatur, quod sicut fit deserta appellatio per lapsum termini iuris, vt in d.clem.sicut. ita & per lapsum termini hominis, & sic assignati à iudice à quo nō expectato amplius lapsu termini iuris, vt probatur notabiliter hic in tex.ibi, ex tunc sententiæ tuæ &c. Et ita sequitur hic Inn.in tantum, quod lap-
a so termino hominis sententia firma remanet,[a] & potest mandare executioni, nec poterit vlterius appellare, vt hic in tex. nisi excederetur modus in exequendo.s̃.ti.proxi.quo ad con-
2 sultationem, s̄m Imol. & Panor. hic,† & potest talis terminus statui tam in appellatione à diffinitiua, quam ab interlocutoria, & tam à iudice ordinario, vt hic, q̃ etiam à delegato, vt est tex.no.in c.ad aures, ĵ. eo. & ꝙ lapso isto termino hominis fit deserta appellatio, consuluit Fed.de Senis suo cons. 27. quod incipit, punctus talis est. pro quo ēt tex.in c.licet, de sent. exc. lib.6.quod tene menti. ¶ In gl.j.ibi, & iudex eodem modo, dic ꝙ licet iudex possit talem terminum statuere, tamē ad hoc nō tenetur, nec potest ad hoc cogi, vt dicetur in c.ad hæc, hic allegato. quando autem nō est statutus terminus à iudice, vel parte, tunc ipse appellans hēt terminum iuris ad prosequendum, & sic annum, & ex causa biēnium, ĵ.eo.c. cum sit. & c.ex ratione. & ante terminum iuris non est deserta appellatio. ¶ In gl. 2.in prin.pro declaratione huius notabilis tex.& materię tria principaliter sunt videnda. ¶ Primo quot modis possit iste terminus assignari per iudicem à quo. ¶ Secundo per quē actū dicitur per ipsum appellantem esse satisfactum termino assignando, seu assignato. ¶ Tertio, & vltimo, an, & qñ, & quibus casibus iudex à quo, vel ad quem, ipsum terminum assignare
3 possit. ¶† Circa primum scias, ꝙ nouem modis potest iudex à quo terminum assignare ad illaqueandum ipsum appellantē. ¶ Primo ad iter arripiendum, vt in c.peruenit.2.ĵ.eo. ¶ Secūdo ad p̄sentandum se coram iudice ad quē, vt in tex.& gl. hic. idē voluit & gl.pe.in cle.j. eo.tit. ¶ Tertio potest iudex appellanti petenti apostolos assignare terminum, ĵ. quē cū apostolis se representet corā iudice ad quē.& de isto termino nō reperit alibi ī iure ciuili, nisi in l.p̄ses.C.eo.tit.vbi est tex.de hoc singularis s̄m Bal.ibi, in j.col.dicētē, ꝙ talis terminus est arbitrarius, & debet assignari cum congruo spatio: aliàs appellatio non intelligeretur esse deserta. secus qñ terminus cōpetēs assignatur, tunc eñ lapso termino, & appellante nō cōparente, ē deserta appellatio s̄m Bal.ibi, & in l.fi, circa primū no. C. de tem-

ADDITIO.

a ¶Lapso termino hominis sententia firma remanet. Adde quid si appellans nō est protestatus de causa impedimenti in persona iudicis, an in causa ipsa appellationis currat tempus, & qualis protestatio requiratur. vide per Do Alex.de Imo.in cons.114.in 5.vol.circa prin.Et ad de quod appellatio dr̄ p̄sidium innocentiæ, & fuit inducta ad fauendum oppressis iniustè, & vt corrigantur iniquitates iudicantium.vide cōs. 113. in eo.vol. per eundem.Bartho.ad Hor.

detẽpo.appel qđ no.ad cle.2.eo.ti.& bene facit c.ab eo.in fi.e.
tit.in 6. & ibi hr ꝙ appellans tenetur ĩ. 30. dies petere apłos à
die ſniȩ,vt ibi ꝑ gl.& l.iudicibus.C.eo.titu. ¶Quarto aſsignat
terminũ ad recipiendũ apłos petitos: & ſi in termino ipſe ap-
pellans nõ ꝯpareret, ſimiliter eſt deſerta ſua appellatio, vt eſt
tex.in cle.2.eo.tit. ¶Quinto ſtatuit terminũ ad proſequendũ
appellationem,vt in c.cũ cã.s̃.tit.ꝑx.ĩ.eo.ad hoc,3.& s̃.de re-
ſcrip.ex parte.licet Bar. in d.l. præſes.in hoc teneat ꝯ̃rium, &
non bene,dicendo ꝙ iudex talem terminũ aſsignare non põt.
4 ¶†Sexto aliqñ ſtatuit iudex terminum appellanti ſimul ad ꝑ-
ſentandum ſe coram iudice ad quem, & ad redeundũ cum lite
ris impetratis,& in hoc aduerte, quia hoc vltimum ipſe iudex
à quo facere non põt,vt eſt tex.in c.ex inſinuatione,ĩ.eo.& ita
tenet ibi Panor. col. vlt.dicẽs, ꝙ licet iudex à quo poſsit ꝑfige
re terminũ appellãti ad ꝓſequendũ,& ad ꝑſentandũ ſe corã iu
dice ad quẽ, vt s̃. nõ ꝑt ad impetrãdũ lr̃as,nec ad redeundũ cũ
lr̃is impetratis:qa eſſet imponere legẽ ſupiori, vt ſic iudex ad
quẽ daret lr̃as ſm terminũ ipſius iudicis à quo inferioris: vale-
ret tñ talis terminus,& intelligitur reſpectu ꝓſecutionis fiẽdȩ,
& vltra nõ ligat,vt in d.c.ex inſinuatione. ¶Septimo,aliqñ iu-
dex à quo aſsignat terminũ ad proſequendum,& ad faciendũ
fidẽ corã ipſo de proſecutione, ſeu de pñtatione coram iudi-
ce ad quẽ.& pone ꝙ in termino appellationis eſt ꝓſecutus, &
ꝑſentauit ſe corã iudice ad quẽ, tamen in termino nõ fecit de
hoc aliter fidẽ coram ipſo iudice à quo,an tunc ſua appellatio
ſit deſerta? Fed.de Senis in d.ꝯſ.tenet ꝙ nõ,ex quo ñ inuenitur
hoc à iure permiſſum,arg.d. c. ex inſinuatione.& ita ẽt ſequit̃
Bal.in d.l.præſes. Sed aduerte,quia talis terminus eſt vtilis, &
põt aſsignari ad vnum notabilem effectum: quia ſi appellans
iuſto impedimento ceſſante non faciet fidem coram ipſo iu-
dice à quo de ſua proſecutione, & ꝑſentatione,ĩ. terminũ ſi-
bi aſsignatum cui non ꝯ̃dixit, tunc poterit iudex à quo ſtatim
mandare ſuam ſnĩam executioni: nec retractabitur executio
per viam attentati,ſed pendebit ex futuro euentu ipſius cauſȩ
appellationis, ſicut in ſimili dicetur in c.paſtoralis.ĩ.eo.in gl.
antep. circa mediũ.ita Fed.in d.ꝯſi.& hoc idem ſequitur & te
net Rota deci.94.quæ incipit,Item ſi iudex. quod dictum ſin-
gulariter tene menti: quia ex hoc habes cautelam,per quã poſ
ſit fieri executio ſnĩȩ pendente appellatione,& ꝙ nõ retracte-
tur ante oĩa ꝑ viã attentati.& ita ẽt ſequitur Do.Ant.in d.c.ex
inſinuatione. ¶Sed dubitat Fed.in d. ꝯſil. an iudex à quo poſ-
ſit in dicta forma terminũ aſsignare, cum non ſpectet ad ſuum
offm̃.arg.d.c.ex inſinuatione. concludit tamen,ꝙ talis ꝑfixio
termini, cui non fuit per appellantem ꝯ̃dictum operabitur ꝑ-
fatum notabilem effectum: cum à principio appellans potue-
rit ꝯ̃dicere,quia non tenetur fidem facere iudici à quo de prȩ
ſentatione,ſeu ꝓſecutione: & nõ tenet̃ poſt appellationẽ am
plius corã eo cõparere,vt in c.ſi à iudice.eo.tit.in 6.vnde ſi ap
pellans nõ ꝯ̃dixit ſibi imputetur: qa potuit ꝯ eum fieri execu-
tio.non tamẽ ꝑꝑ hoc ꝙ non feciſſet fidem eſſet deſerta ſua ap-
pellatio, ex quo in veritate fuit proſecutus in termino ſibi aſ-
ſignato. & ita ſequit̃ hic Do.Panor.& idem Imo.in d.c.ex inſi
nuatione.circa finẽ,ibi vide notabiliter per eum. ¶Octauo iu
dex à quo aliquando in aſsignatione termini ad faciẽdũ fidẽ,
de quo s̃. cõminatur, ꝙ ſi appellans in termino ſibi aſsignato
non fecerit fidem, ꝙ tunc ipſa appellatio ſit deſerta,an ipſe iu
dex hoc facere poſsit. Lapus in d.clem.j.tenuit ꝙ ſic, ſed do-
minus Ant.& Imo.ibi col.3.tenent ꝯ̃rium, quia nõ reperitur
hoc permiſſum iudici à quo,argu.d.c.ex inſinuatione. ſolum-
modo permittitur aſsignare terminos in faciliorem expedi-
tionem cãæ appellationis,vt s̃. ſed hoc ꝙ fiat intimatio, & no
tificatio iudici à quo nõ tendit in faciliorẽ exitũ. merito hoc
nõ ꝑmittitur.& ita ẽt ſequit̃ Anch.& Do.Flo.in d.cle.j.q.23.
¶Nono,& vltimo quandoq; iudex ſtatuit terminũ appellanti
ad finiẽdã ipſam appellationẽ: & hoc facere nõ poſſet,qa eſſet
imponere legẽ ſupiori,vt in d.c.ex inſinuatiõe.& ita tenet ibi
Pa.in fi.ſed bene talem terminum poſſet prȩfigere ipſe iudex
ad quem ex iuſta cã, ſm Dominũ Flo.in d.cle.j.q.22.& Imo.in
d.c.ex inſinuatione,in fine. vbi ẽt tenuit, quod talis terminus
aſsignatus per iudicem à quo, ad appellationẽ fiendã non eſt
5 inutilis,quia hẽt vim termini ad appellationem proſequẽdã,
vt in d.c.ex inſinuatione,vbi idem tenet Do.An. ¶†Circa ſm
principale, qualiter per appellantem dicatur eſſe ſatisfactũ ſu
pradictis terminis.dic ꝙ in primo termino, de quo s̃. ad arri-
piendum iter ſatis eſt,ꝙ arripiat iter in ipſo termino: nec tene
tur aliter ſe ꝑſentare coram iudice ad quẽ, vt ex tex.in c.j.§.j.
de elec.lib.6.vbi hoc tenet Gemi.& ſufficeret,quod in vltima
die termini iter arripiat: cum ſatis dicatur,tunc ĩ.terminũ ar-
ripuiſſe,vt per gl.in d.cle.2. & ita tenet Rota in deci. 155. quȩ
incipit, Item ſi certis terminis. & Imo.in d.c.ex inſinuatione
col.3.Sed in 2.termino ad ſe ꝑſentandum, de quo, s̃.tunc non
ſufficeret ſolũ arripere iter, ſed oporteret, quod ſe ꝑſentaret
coram iudice ad quem,quia ille proprie dr̃ ſe præſentare, qui
exhibet ſe conſpectui alterius, ſm glo.in verbo,præſentari. in
cle.dudum.de ſepul.& ſi non poſſet tunc habere ꝑſentiam iu-
dicis ad quem, dẽt in hoc facere proteſtationem in termino,
in valuis palatij ipſius iudicis. Non tenet̃ tamen in dicto ter-
mino aliter proſequi ipſam appellationem. & ita tenet Rota
in d.deci.155.& ſequitur hic Panor.& Imo.in d.c. ex inſinua-
tione,cũ ſatis eſt,quod ſe præſentauerit,vt s̃. Et aduerte, quia
in quarto termino, de quo ſupra ad recipiendum apoſtolos,
dẽt conſiderari forma aſsignationis termini,quia aliquãdo iu
dex à quo aſsignat appellanti certum terminũ, & clarũ, & dic
vt s̃. Aliquando non aſsignat certũ terminũ, ſed dicit ꝙ com-
pareat ad recipiendum apoſtolos ĩ. terminum iuris, & tũc ſa-
tis eſt comparere in quacũq; parte termini iuris, vt voluit gl.
notabilis in d.cle.2.in verbo,ĩ. dictum, dicens hoc eſſe nota-
bile in omni caſu,quando aſsignatur dilatio, vt aliquis com-
pareat,vel producat teſtes,vel inſtrumenta ĩ.certum terminũ.
tunc em̃ põt expediri actus in quacunq; parte termini, ſm gl.
ibi. Aliquando aſsignat iudex terminum ad recipiendũ apo-
ſtolos in termino iuris, & tunc non poſſet appellans,quando-
cunq; ĩ.terminum comparere ſed deberet in vltima,vel penul
tima die termini comparere, & alias ſua appellatio eſſet de-
ſerta. ita dicit gl. notabilis in d. cle. 2. quã ſemper ad hoc no.
quia eam ſequuntur ibi Doc. ¶Quantũ vero ad id quod dr̃ s̃.
in 5.termino ad proſequendum, dic ꝙ ſufficit appellãti in ter
mino iter arripere pro ipſa appellatione proſequenda, vt eſt
tex.in c.cũ cãm.s̃.tit.ꝑxi.& ita tenet Spe.tit. de appel.§. nunc
breuiter ver.Item quid ſi pars.quia ſufficit in termino ad pro-
ſequẽdum inchoare duntaxat,aut incipere etiam vltima die.
& ẽt tenet Rota in deci.156.& in deci. 144.quæ incipit, Item
ſi iudex.vt ſic ſatis ſit appellanti arripere iter,licet aliter in ter
mino nõ ꝑſentet ſe,vel porrigat libellum,vel ſupplicationem
coram iudice ad quem, vt in d. c. cum cauſa. quia per ipſum
actũ impetrationis,abſq; dubio diceretur fieri proſecutio ip-
ſius appellationis, in c.ex parte.& in c.dilectus.2.ĩ. de reſcrip.
¶Sed aduerte,quia Io.An.in addi.Spe.in dicto.§.nunc breui-
ter,recitat alios,ꝙ in termino ad proſequendum non ſit ſatiſ-
factum,ſi ſolũ iter arripiatur: ſed quod dẽt ſe ꝑſentare, & por-
rigere libellum, ſeu ſupplicationem. Nam ex vi verborũ plus
importat terminus ad ꝓſequendum, q̃ ſimpliciter ad iter ar-
ripiẽdum.& ita reſidet ibi Io.An.cuius opi.Imo.in d. c. ex in-
ſinuatione,dicit eſſe veriorem de iure,ſed quod in practica ꝓ-
pter auctoritatem Specu. & dominorum de Rota, ſeruaretur
ꝑcedens opinio. Sed certe non ſolum in practica, ſed ẽt de iu
re procedit dicta opinio,quia eſt tex.in d.c.cũ cauſa.in princ.
& ita ſequitur Panor.ibi,& dominus Ant.in d.c.ex inſinuatio
6 ne,de quo tamen per Rotam in deciſ.45. quȩ incipit. Item ſi
Papa. ¶†Sed limita prȩdicta procedere quando iudex ad quẽ
nõ eſſet in curia, ſeu loco, in quo terminus aſsignatur: alias ſi
eſſet iudex in eodem loco,vel ciuitate, tunc in termino ad ꝓ-
ſequendum non eſſet ſatisfactum, ſi ſolum arriperetur iter:
ſed deberet tunc in dicto termino adhiberi maior diligentia
in proſequendo,ex quo iudex ad quẽ põt faciliter haberi, &
ſic quod adeatur ipſe iudex ad quem, & coram eo porrigatur
libellus, ſeu ſupplicatio ſi eius præſentia poteſt haberi, alias
proteſtetur,vt s̃. & de proteſtatione fieri faciat publicum in-
ſtrumẽtum,& ita limitat,& intelligit Rota in dicta deci. 155.
& ſequitur hic Panor.col.3. & Do.Ant.& Imo. in d.c.ex inſi-
nuatione. ¶Ex prȩdictis hẽs plene in omnibus caſibus, quid
importent termini,qui aſsignantur ab homine, & quomodo
intelligatur ei ſatisfactum ab appellante,licet Oldr. ſuo cõſil.
60.quod incipit,tp̃s datur ad iter arripiendum, vbi plene exa-
minat hos terminos obſcure, & inuolutè loquutus fuerit,
& vide per Spec.eo.tit.§. nunc breuiter.ver. Item quid ſi pars
7 s̃.allegata. ¶†Vltimo quantum ad prædicta põt eſſe dubiũ eo
a caſu, quo appellatio interponitur ad Papam,[a] & ſic aſsigna-
tus terminus ad proſequendum,& ad prȩſentandum ſe,an ſuf
ficiat tunc comparere coram generali auditore cauſarum, q
eſt in curia. & vr̃, ꝙ ſic ex quo ipſe habet ordinariam iuriſdi-
ctionem,& cenſetur idem auditorium cum Papa,vt voluit gl.
ſingularis in cle.auditor.de reſcri.& Spe.in titu. de offi.or.in
prin. & ita etiam conſuluit, & ſequitur Fed.de Senis ꝯſil.103.
quod incipit,punctus quæſtionis. Sed certe hoc dictum vr̃ in-
telligendum,quando eſſet talis cauſa, in qua ipſe auditor ſine
alia ſpeciali commiſsione cognoſcere poſſet: alias ſecus.& ita
intel-

ADDITIO.

a ¶Eo caſu,quo appellatio interponitur ad Papam. Adde an à ſententia Papæ, poſsit interponi appellatio ad conſilium,vide per Ludo.Ro.in cõſil.ſuo.421. & ſi appellatio interpoſita ad Papam, omiſſo medio cenſeatur deſerta conſtitutione iudicis, ad quem appellari debebat, non ſeruata per eundem in conſil. ſuo.402. Bart.ad Hora.

8 intelligunt Do.An.& Imo.in d.c. ex insinuatione.† & facit qđ no.Io.An.& alij Doc.in c.quamuis.de offi.ord. lib.6.quando quis tenetur se præsentare apostolico conspectui non sufficit tunc præsentare se coram cathedra Papali, sed debet corā ꝑsona ipsius Papę,si ipsius copia haberi possit,alias protestetur, vt s̄.de quibus appellationibus possit ipse auditor cognoscere,vide per Rotam in decis. 136. quæ incipit, Item si à iudice.
9 ¶†Circa tertium,& vltimum principale, an & quando ipse iudex, à quo possit appellanti supradictos terminos assignare, aduerte,quia aliquando iudex defert appellationi, & concedit apostolos, & tunc etiam poterit terminos,de quibus supra assignare, & ita probat tex.no.in d.c.j.§.post hæc.eo.tit. lib.6. & ita ibi Archi.& Io.An.¶Non obstat si dicatur,ꝙ iudex deferendo appellationi abdicat à se totaliter iurisdictionem, & sit transfusa ad superiorem, vt est tex. in c.cum appellationibus. eo.tit.in 6.quia certè in assignatione huius termini, datur sibi iurisdictio à iure,vt hic,& in c.proxi.ideo hocpotest cū tēdat ad faciliorē expeditionem causæ appellationis, pro quo etiam est tex.in d.cle.j.in fi.& tenet gl.or.in c.2.j̄.de ma.ↄc.& Rota in deci.356. quæ incipit, Item si appelletur. ¶ Et procedunt prædicta non solum quando iudex, qui detulit assignaret tunc terminum incontinenti, sed etiam si posteà ex interuallo, quia eodem modo poterit,vt est tex.in d.§.post hęc,vbi illa dictio,post,est apta comprehendere actum, qui fit etiā ex interuallo,vt in d.c. cum appellationibus, in fi. & ita sequitur
10 Gemi.in d.§.post hæc, & idem Flo.in d.cle.j.q̄stio.28. ¶†Sed
a dubitatur de iudice,qui non detulit appellationi [a], & eam nō admittit,an possit posteà hos terminos assignare.Inn. in c. fi. j̄.de accu.tenet,quod nō, cuius dictū refert Spe. tit. de remiss. §.videndum,ver.verum,& sequitur Panor.j̄. c.proxi. in princ. quando iudex vellet ex interuallo assignare, quia non potest. Sed ipse idem Spec.in quarta parte eo.ti.§.sequitur videre. in forma illa, quæincipit, Reuerendo, vel sanctissimo, videtur simpliciter concludere,quod etiam tunc posset præfigere terminum etiam sub pęna excommunicationis, & ita tenet Ioā. And.in d.c.cum appellationibus, pro quo optimè facit tex.in d.c.j.in prin.& in 2.respon.vbi tex.ēt loquitur, quando appellatio non fuit admissa per iudicem, & subiungit de assignatione termini, & ita sequitur Lapus, Pet.de Ancha.& Gemin.in d.c.cum appellationibus,& Do.Flo.in d.cle.j.q̄o. 27. pro qua opi.facit tex.hic, & j̄.c.proxi.indistinctè loquens, quod iudex à quo pōt istos terminos assignare.ergo non dēt restringi, sed indistinctè,& generaliter intelligi,siue iudex detulerit appella-
11 tioni siue non. 19.dist.si Romanorum. cum sim. ¶†Et aduerte,quia ex prædictis notabiliter infertur assignationem supradictorum terminorum non hr̄e vim dilationis,quia non dicitur iudex detulisse appellationi licet assignet terminum appellanti ad prosequendum appellationem,& ita tenet gl.ord. & notabilis in verbo,remittenda.in d.c.cum appellationibus, & idem Archy.ibi, & Io.An.in c.oblatę,j̄.eo. & Rota in deci. 204.quæ incipit, Item si appellatus,& in §.ex ꝓmissis.& Spec. in d.§.qualiter,in ver. sed pone. & idem tenet Panor. in d. ca. cum causa.s̄.in prin.per tex.ibi,vbi deferre appellationi,& assignare terminum ponuntur vt diuersa, ideo per assignationem termini non dicitur iudex deferre appellationi, & idem
12 tenet Inn.in d.cle.j.per illum tex.¶†In eadem gl. ibi,terminū statutum à parte,intellige de appellante, vt s̄.sed ipse appellatus terminum ad prosequendum appellationem non potest præfigere appellanti,quia hoc non reperitur iure cautum, qa imponeret sibi legem, qui à iure hēt annum ad prosequendū,
13 vt in c.proxi.sed ipse appellans in assignatione termini imponit legem sibijpsi præiudicando, restringendo sibi terminum iuris.& ꝙ appellatus non possit,tenet Spec.in d.§.qualiter.in ver.hoc aūt.& Rota ī deci.204.& Io.An.& Gemi.in d.§. post
14 hæc.& Panor.eo.c.2.¶†Sed quęritur primo,quid si in termino assignato per iudicem à quo ipsi appellanti ad prosequendū, & ꝑsentandum se coram iudice ad quem cōparet ēt appellatus,& petit, ꝙ appellans prosequatur appellationē, an possit ad hoc cogi per iudicem ad quem.Spe.eo.tit.§. nunc breuiter ver. Item pone ꝑfixus.tenet,ꝙ non, ex quo hēt annum à iure, vt in c.prox.& beneficium iuris nemini est auferendum, vt in regula,indultum.li.6.quod tamen intelligit Panor.hic in col. 4.nisi sit talis causa,cuius ex delatione immineret periculum, tunc eīn posset, pro quo dicto est tex. notabilis in d. c. oblatæ. vbi cessante cā publica, vel periculo animæ non posset iudex ad quē in causis priuatis coartare terminū iuris,& cogere appellantem ad ꝓsequendū, & sicut nō pōt per ipsum appellatū, vel per iudicē ad quē, ita ēt non poterit per ipsum iudicem à quo vt est dictum s̄.& tenet Fed.de Se.ↄs.159.quod incipit,in causa, de quo tamen articulo vide singulariter dicta in d. c. oblatę.† Spe.vbi s̄.ꝙ licet appellatus non possit cogere appellantem ad prosequendum ante terminum iuris, tamen poterit coram iudice offerre libellum suum, in quo petat sententiā pro eo latam confirmari, & sic indirectè compelletur appellās
b prosequi in causa,& ita residet hic Panor. ¶Sed certè [b] hoc dictum non procedit,quia nō vr̄, quod admittatur duo libelli directo ↄrij:si enim appellans coram iudice ad quē, deducit sententiam infirmari,non debet admitti libellus directo ↄrius, in quo principaliter appellatus petat sententiam cōfirmari.hoc fuit dictum notabile Inn.in c.cum ↄtingat, circa medium,s̄. de offi.deleg. & ita etiam tenuit Ange.in l.in tribus.ff.de iud. dicens, ꝙ de iure nō admittuntur libelli directo ↄrij per illum tex.pro quo facit,quia primus appellantis libellus estpręiudicialis ad secundum, &sententia lata in primo pateretur exceptionem rei iudicatæ in secundo. merito nō procedit ſm iudicium, vt in l. fundum,& l.fundi. & ibi Bar.ff.de excep. cū vna sit instantia in causa appellationis sufficiens pro vtraque parte,vt in l.fi.C. quādo prouo. & ideo quo ad hunc casum videtur tex.in d.c. oblatæ, vbi ita demum potest appellatus agere super confirmatione suæ sententiæ, quando ipse appellās foret in nimia negligentia in ꝓsecutione ipsius causæ appellationis,alias autem non posset,vt ibi est expressum,de quo arti.vide ibi plenè dicam . ¶ In alia tamen materia an admittantur libelli directo ↄtrarij.vide tex.& ibi per Doc.in c.in præsentia. de proba.& in l.si inter me & te.ff.de excep.re.iud.& ibi notā-
16 ter Ang.& per Lapum in sua alleg.3.¶†Secundo quæritur an iudex ad quem, poterit terminum abbreuiare appellanti statutum sibi per iudicem à quo.Spe.in d.§.nunc breuiter,in ver. Item pone,concludit,quod non, quia dilatione pēdente non debet aliquid innouari, & officium iudicis conquiescit, vt in c.significante,j̄.eo.& in l.siue pars. C. de dila. & ita residet hic Imo.in fi.& Panor. nisi quando causa esset talis, quę require-
17 ret celeritatē,vt in d.c.oblatæ,& s̄.est dictū. ¶†Tertio quæri-
c tur, an ipse iudex à quo [c] possit terminum per eum assignatū appellanti prorogare.Panor.in c.sæpè.q.255.tenet quod nō ꝑ gl.quam dicit esse ibi notabilem in verbo, peremptoriè: quia licet iudex possit facere gratiā ↄtumaci,& prorogare sibi terminū,vt c.ↄsuluit,de offi.dele. Tamen illud est verū,nisi sit acquisitū ius parti, puta, quia per nō comparitionē in termino sit deserta appellatio, vt hic in tex.ſm eum ibi. sed certè fatendum est,quando post lapsum termini esset appellatio deserta, vt hic in tex.Et sic post acquisitum ius parti,nō posset iudex ꝓrogare,sed ante lapsum termini nō pōt dici quæsitum ius parti,vnde cum moderatio huius termini sit in arbitrio iudicis à quo,vt j̄.c. proxi. satis vr̄ quod subsistente iusta causa possit prorogari cum nondū possit dici quæsitum ius parti, vt supra. ¶In eadem gl.ibi,potest pręueniri, an valeat impetratio pēdēte termino,dicetur in c.sæpè.j̄.eo.& ibi vide in gl. fin.in fine.
18 ¶†Sed hic dubitatᷣ primo, an iudex à quo qui assignauit terminum ad prosequendum, sed tamen nō detulit appellationi possit pēdēte termino procedere ↄ appellantem. & dic,quod non, quia solum post terminum procedere potest,& sic nō ante, vt hic in tex.& gl.notabili, nam præfixio termini hēt vim dilationis, & dilatione pendente conquiescit officium iudicis,vt in d.c.significante.facit gl. notabilis in verbo,post dilationem,in cle.sæpè.de verb.sig. & ita tenet Panor.in d.c.cum causa.col.pe. quod dictum esset singularis limitatio ad c.non
19 solum.eo.tit.lib.6.†quia licet in appellatione ab interlocutoria iudex à quo non teneatur supersedere,imo etiam pendēte appellatione potest procedere in causa ante inhibitoriam secutā,& ēt ipso appellante vlterius non citato,vt in c.eum qui. de de.& ↄtu.lib.6.tamen quando iudex à quo statuit terminū appellāti ēt si nullatenus detulisset appellationi nō poterit dilatione pēdēte procedere, vt est hic tex.& gl.valde notabilis, & indistinctè loquens tam in appellatione à diffinitiua quam ab interlocutoria,pro quo ēt tex.notabilis in l.appellatiōe.C.
20 eo.ti.per quē tex.† dixit ibi singulariter Bal.in 9.co.quod siue iudex assignauerit terminum ad audiēdum responsum an appellatio sit admittenda,vel non,vel ad apl̄os recipiendos,siue terminū ad arripiēdū iter, seu ad audiendū responsum sup receptione apl̄orum, quælibet istarum dilationum facit quod interim iudicis offiīn ↄquiescit. Ita Bal. ibi per illum tex. cum
21 sua glo.notabili,quod singulariter tene menti. † Et adde prędictis,

ADDITIONES.

a ¶De iudice,qui non detulit appellationi. Adde an in iudex appellationi deferēdo transfundat in iudicem ad quem, omnem iuris distinctionē. vide per Do.Ludo Ro.in consil.suo.501. & in deci.Rotæ.356.quæ incipit.item si appellatur. Bar.ab Hor.

b ¶Adde,ꝙ his fundamentis Philip.respondet hic D.Præposi. per tex.in c. oblatæ,& per not. in c.sæpè,j̄. eo.vt hic per eum.

c ¶Iudex à quo, non potest abbreuiare terminum semel assignatum. & sic infertur, quod assignatio termini, plus suspenditur iurisdictione iudicis, q̄ appellatione, quod nota.

dictis quod si iudex dicit, assigno tibi terminum x. dierum ad
recipiendum apostolos vel ad audiendum respōsum, & post-
a ea quandocunq;. An ista adiectio, & postea qñcunq;,[a] faciat di
lationem. & dicas quod non vt singulariter no. in l. cum stipu-
latus sim mihi à Proculo. ff. de ver. obli. & ibi per Bar. & ita in
his terminis voluit notabiliter Bal. in c. mandatū, in fi. s̃. de re-
22 scri. de quo ēt vide per Bal. in l. appellatione, s̃. alle. ¶† Secun-
dò dubitat̃ quid si esset lapsum tm̃ de termino qđ sit impossi-
bile appellantem posse satisfacere termino sibi assignato, an
poterit tūc iudex a quo statim procedere. Host. hic tenet quod
sic ar. l. si ita stipulatus esset. ff. de ver. ob. sed Io. And. hic ꝯ pro
23 quo tex. hic in verbo † ex tunc, quæ dictio denotat extremitatē
temporis vt in l. 4. ff. de cond. & demon. vnde nō videtur posse
procedere ante lapsum totius termini pro quo etiam bonus
24 & notabilis tex. in c. commissa, de ele. lib. 6. ¶† Vltimo dubita-
tur lapso termino, & sic appellatione deserta, an poterit ꝓce-
di absq; alia citatione. & videtur, ꝙ sic vt voluit Inn. in c. ex ra-
tione. j̃. eo. vbi singulariter dixit, ꝙ qñ appellatio est deserta
propter non prosequi in termino potest iudex a quo procede-
re ad executionem sñīæ absq; alia citatione partis. facit dictū
c. eum qui. Nam ex quo appellans videtur declarasse nolle am
plius comparere coram eo, & sicut ante assignationem termi
ni potuisset iudex a quo procedere ꝯ appellantem vlterius nō
citatum vt d. c. eum qui. ita lapso termino poterit vt hic in gl.
absque citatione, & ita tenet Panor. in d. c. cum causam, s̃. tit.
j. co. pe. per gl. ibi in prin. volentē quod tunc iudex possit pro-
cedere contra appellantem ac si fuisset peremptorie citatus, &
25 ita etiam tenet glo. hic. † vnde licèt alias ille qui sponte renun
ciasset appellationi esset necessario tunc citandus ad causam
vide glo. c. eum qui. etiam si renunciet tacite vt ibi per glo. Ta
men qñ tacite renunciatio resultat ex negligentia, puta in nō
petendo apostolos j̃. tempus, aut in non prosequendo appel-
lationem j̃. terminum assignatum a iudice vt hic in tex. non
erit propter hoc de necessitate amplius citandus per iudicem
a quo ad reliquum processum, vt d. c. eum qui, & ita tenet ibi
26 Io. And. & sequitur Pan. in d. c. directę, j̃. eo. † Notans ex om-
nibus prædictis vnam notabilem regulam, ꝙ iudex a quo non
teneatur de cœtero citare appellantem ab eo etiam si appella
tio sit deserta, quod tene menti. de quo etiam vide plenè dicta
in d. c. directę, & in d. c. sæpe, vbi de his.

ADDITIO.

a ¶Et posteà quandocunque. Vide And. Sic. consi. 51. scripsit sapientiæ fons, col. 10. in 1. par.

SVMMARIVM.

1 *Idem est terminus ad appellationem prosequendam siue iudicialiter siue extraiudicialiter appelletur, quia habet appellans à iure annum.*
2 *Iudex à quo potest appellanti breuiare illum terminum iuris respectu prosequutionis, non respectu finis causæ.*
3 *Appellatio dicitur deserta tam per lapsum termini iuris quam etiam per lapsum termini hominis.*
4 *Appellatio extraiudicialis non est propriè appellatio: quid in fauorabilibus.*
5 *A grauamine extraiudiciali appellādum est infra x. dies sicut à iudiciali.*
6 *Appellatio extraiudicialis redderetur nulla nisi interponatur in præsentia illius qui grauamen intulit si eius præsentia haberi possit.*
7 *Tempus x. dierum ad appellandum uel dilationis iuris, an possit immutari per iudicem uel prorogari per partes, & an partes possint facere quod appellatio deuoluatur ad priuatum uel quod non transeat sententiam in rem iudicatam, & quid per statutum uel consuetudinem.*
8 *Ciuitas recognoscens superiorem potest per statutum arctare tempus datū ad appellandum quod est ad limitationem c. uenientes, infra de iureiur.*
9 *An & quando iudex possit immutare dilationes à iure statutas & in his quæ relinquuntur arbitrio iudicis potest appellari, & nu.* 10. 11. 12.
13 *In appellationibus extraiudicialibus an per lapsum termini hominis grauamen transeat in rem iudicatam.*
14 *Tempus assignatum ad prosequendum currit à die illati grauaminis non à die assignationis.*
15 *An deserta appellatione extraiudiciali detur remedium appellanti ut audiri possit saltem per uiam querelæ.*
16 *Terminus iuris in causis beneficialibus non potest per iudicem à quo immutari nisi partibus non cōtradicentibus uel cōsentientibus, & per lapsum termini hominis non deseritur appellatio, & nu.* 17.

CAP. V.

CVm sit Romana. Appellans habet annū ad prosequēdum à iure, & ex causa biennium, nisi iudex moderet̃, & si j̃. id tp̄s non prosequatnr rata manet sñīa, vel remittitur ad ipsum iudicem à quo qñ ante sñīam fuit appellatum. hoc dicit, vsque ad §. præterea. ¶ Et habet duas partes. Primò statuit terminum appellationis prosequendæ. Secun-
dò ponit pœnam non comparentis. secunda ibi, j̃. quod &c.
1 No. primò ex isto text. & ita allegatur, ꝙ appellans hēt à iure
annū ad prosequēdū appellationē, ex cā biennium: imò ēt ex
cā trienniū vt in c. ex rōne, s̃. eo. licet iste tex. in prin. loquatur
in appellatione iudiciali, tñ idē est si appelletur extra iudiciū
quia vtrobiq; est idē terminus vt in cle. sicut, eo. tit. vbi de hoc
2 tex. no. ¶† No. secūdò, ꝙ iudex à quo pōt appellāti p̄figere bre
uiorē terminū termino iuris respectu ꝓsecutionis sed nō re-
spectu finis, qa vbi appellās nō tenebat̃ ꝓsequi ante annū tñ in
termino sibi assignato tenet̃ ꝓsequi, & postea finire in ipso ter
3 mino iuris vt hic, & s̃. c. ꝓximo. ¶† No. tertiò iuncta gl. sicut ꝑ
lapsum termini iuris deserit̃ appellatio, vt in d. cle. sicut, ita &
ꝑ lapsum termini hominis ēt in appellatione à diffinitiua, vñ
nō expectat̃ tūc lapsus termini iuris vt hic, & s̃. c. ꝓximo & ibi
4 ꝑ Inn. ibi plenè de hoc est dictū. ¶† Vltimò no. ꝙ licet ab actu
extraiudiciali sit ꝑmissa appellatio vt hic, & ī c. cōcertationi,
eo. ti. li. 6. tñ ipsa appellatio extraiudicialis nō est ꝓprie appel
latio sed est ad cām ꝓuocatio vt hic in tex. & gl. in verbo solēt.
secus ī fauorabilibus cū large possit dici appellatio ēt si extra
5 iudiciū ꝓuocet̃ vt hic, & j̃. e. in c. bonę. † & ꝯuenit ēt cū appel-
latione iudiciali cū eodē mō à grauamine extra iudiciū sit ap
pellādū j̃. x. dies sicut in appellatiōe iudiciali vt est hodie tex.
notabilis in d. c. ꝯcertationi, de quo ēt hic notabiliter ꝑ Inno.
6 in prin. † dēt ēt appellari corā iudice, & in eius p̄sentia, etiā in
appellatione extra iudiciū, al's redderet̃ appellatio nulla si nō
interponeret̃ in p̄sentia iudicis vel p̄lati inferētis grauamē qñ
eius p̄sentia haberi posset, vt voluit gl. or. in c. appellatio, e. ti.
lib. 6. & Lapus in sua alleg. 39. col. 2. de quo arti. vide plene in
c. bonæ, j̃. e. in 7. & 8. q. vbi plene dixi, & hic per Inno. in princ.
¶ In gl. magna in prin. tene mēti gl. ord. q̃ semꝑ allegatur an &
qñ iudex possit diminuere vel ꝓrogare dilationes à iure statu
tas, de quo etiā per gl. in regula indultū, in 6. & in l. 2. ff. de reg.
iur. & ibi ꝑ Bar. & alios, & in c. qđ ad cōsultationē, s̃. ti. ꝓxi. &
7 in c. j. & 2. s̃. de dila. ¶† In eadē gl. ibi, tp̄s x. dierū, no. glo. & ita
allegat̃, ꝙ tp̄s 10. dierū ad appellandū non p̄t immutari ꝑ iudi
cem, & idem voluit gl. in d. r'la, indultum. imo plus voluit gl.
singularis in auth. offeratur. C. de litis ꝯtes. ēt de volūtate par-
tiū nō posse tale tp̄s ꝓrogari, & ita sequitur ibi Bal. & in auth.
ei qui. C. de temp. appel. qa non possent facere ꝑtes, ꝙ elapsis
10. diebus ꝑ appellationē deuoluātur iurisdō ad nō hñtem. l.
priuatorū. C. de iurisd. om. iud. & nō possent facere ꝑtes, quod
sñīa nō transeat in rē iudicatā post 10. dies, s̃. tit. ꝓxi. quo ad ꝯ-
sultationē. & no. in l. fi. C. de transac. sed tñ ꝑ statutū, vel ꝯsue-
tudinem loci bene posset tp̄s 10. dierū ad appellādū abbreuia
ri, vel prorogari, vt voluit gl. singularis in l. p̄scriptione. C. si ꝯ
ius, vel vti. pu. quā ad hoc allegat Ang. in d. l. 2. & non mirum,
cum tale tp̄s 10. dierū sit de iure positiuo, vt in d. l. j. §. biduū.
ff. qñ appel. sit. & 2. q. 6. biduū. & in auth. hodie. C. eo. ti. Meri-
8 to p̄t ꝑ l. vel statutum immutari, de quo j̃. ¶ Sed quātū ad ma-
teriā huius gl. Dy. in d. r'la, indultum, cōcludit ꝙ aut datur di-
latio à iure sine ministerio iudicis, & immutare non poterit:
aut cū iudicis ministerio, & tunc causa cognita poterit dimi-
nuere, vel prorogare, & ita in effectu residet gl. hic, & in d. r'la,
indultū. Sed Bar. in d. l. 2. indistinctè voluit, ꝙ iudex ex iusta cā
a possit abbreuiare, vel allongare dilationes [a] statutas à iure, ēt
absq; aliquo iudicis ministerio, & ēt tp̄s 10. dierum ad appel-
landum, vt ibi plenè per eum, & cū eius dictis residet hic Do.
Ant. & cum eo ēt videtur residere hic Panor. dicens, quod iu-
dex inquātum vellet immutare terminos iuris in præiudiciū
superioris non posset, vt in c. ex insinuatione. j̃. eod. & s̃. de iu-
reiu. venientes. sed quantum tendit ad ius partis posset iudex
immutare dilationes statutas à iure, etiam absq; aliquo eius
ministerio, dummodo statuat in pertinentibus ad suam pote-
statem, & ita dicit probari per text. hic, & s̃. c. proximo, cū iste
terminus ad prosequendum detur à iure, & absq; ministerio
iudicis, & tamen potest restringi per ipsum iudicē, & per hoc
infert Panor. col. 4. ꝙ ex iusta causa puta ratione scandali, vel
alterius vtilitatis posset iudex à quo tempus 10. dierum ad ap-
pellandum diminuere, cum per hoc non præfigitur lex supe-
riori, imo ipsis partibus, prout hic dicitur in termino prosecu
tionis. & sic concordat Panor. cum Bar. in d. l. 2. vbi hoc dixit
8 de isto tempore 10. dierum. ¶† Et ex hoc etiam infertur, ꝙ li-
cet ciuitas recognoscens superiorem non possit ex toto tolle
re appellationem, vt d. c. venientes. bene tamen posset ꝑ eius
statutum diminuere, vel allongare terminum 10. dierū ad ap-
pellandum, vt per gl. in d. l. præscriptione. & ita limitetur d. c.
9 venientes. ¶ † Sed aduerte, quia Bal. in d. auth. offeratur, re-
sidet

ADDITIO.

a ¶Dilationes. Qualiter dilatio peti debeat ad probandum, & ex quibus causis. vide consilium. 101. Dō. Alex. de Imo. in v. vol. & per Ludo. Ro. in cons. suo 76. & in alio consil. suo 226. Bar. ab Hor.

sidet cum opi. Dy. & gl. hic ꝯ Bar. dicendo, quod aut dilatio habet dari cum causę cognitione, & sic cum ministerio iudicis, & poterit immutari per iudicem, nisi lex vltra procedat inhibendo. ff. de iu. deli. l. 2. aut datur sine causæ cognitione, & tūc cum non spectet ad iudicem non poterit immutare, prout est tempus 10. dierum, vt in d. auth. hodie. & in tempore, de quo in c. pia. de excep. in 6. & in c. frequens, de resti. spo. eo. li. & ita etiā resident Ang. in effectu in d. l. 2. quod hoc, quod possit immutare tempus 10. dierum non reperiatur à iure sibi permissum. ar. in tex. in d. c. ex insinuatione, j. eo. sed per legē, seu sta-
10 tutum, seu ꝯsuetudinem loci pōt bene immutari, vt s. ¶ † Et iō Imo. hic dicit, quod opinio huius gl. hic est communis, vt sic dilationes datę à iure, absq; iudicis ministerio, non possint p ipsum iudicem immutari, nisi solum in casibus, in quibus reperietur expressum. & ita non obstat iste tex. nec alia iura, quę allegantur in ꝯtrium. & facit quod no. gl. in verbo quindecim,
11 in ca. cupientes. §. quod si per 20. de elec. lib. 6. ¶ † Et aduerte, quia dicit hic Panor. col. 5. quod eo casu, quo iudex posset immutare dilationes à iure statutas restringendo, vel prorogando terminos iuris, tunc si hoc faceret absque causa rationabili, & cognitione causæ, posset ab eo appellari: ita dixit Inno. in c. ad petitionem, j. de accu. quia licet presumatur pro iudice, etiam in his, quæ eius arbitrio relinquuntur, vt dixit singulariter Inno. in c. nouit, s. de eo qui fur. Tamē si malè arbitraretur posset appellari etiam in commissis suo arbitrio, prout voluit glos. ordi. in c. super his, j. de accusa. & est tex. in ca. 1. de dila.
12 s. & Bar. in l. si qua pena. ff. de ver. sig. ¶ † In ea. gl. ibi, verius dicas. Nota hanc glo. quę ponit veritatem, & de his dicas prout plenè est dictum, s. c. proxi. & dicit hic Panor. quod ipse iudex ad quem, ex causa bene posset restringere hunc terminum iu-
a ris dando minores dilationes,[a] & compellere partes ad prosequendum, vt in c. oblatæ, j. e. & propter hoc dicebat Bal. in d. auth. ei qui. quod licet iudex ad quem non possit arctare tēpora appellationis prosequendę, ex quo tale tempus quantum ad eum absque eius ministerio est statutum à iure, prout etiā dicebat Cy. in d. auth. ei qui. tamen Bal. intelligit, & limitat, quando ipse iudex vellet imponere tempus, & metam instantię: sed quando ipsi iudici liqueret de causa, posset præsentibus partibus, vel etiam altera absente, vt in l. ampliorem. C. eo. ti. quandocunq; pronunciare, & sic imponere finem causæ, & instantiæ appellationis per sententiam etiā ante lapsum anni. ar. ff. vt in pos. leg. l. is à quo. & no. in l. j. C. quomodo, & quando iud. quod dictum tene menti ad limitationem, & declarationem eorum, quę in hoc sunt dicta, s. c. proxi. de quo tamen dicas, vt est dictum in d. c. oblatæ. ¶ In eadem gl. in fine, concludit ista gl. quod sententia firma remanet ex solo lapsu termini hominis, non expectato vlterius lapsu termini iuris,
13 vt hic in tex. & s. c. proxi. & dic vt ibi. ¶ † Et aduerte cum hic tex. loquatur in appellationibus etiam extraiudicialibus, tunc videtur, ꝙ si appellaretur à grauamine, & labatur terminus assignatus, ꝙ grauamen illatum extra iudicium transeat in rem iudicatam per lapsum termini hominis sicut p lapsum termini iuris, vt est expressum in cle. sicut, eo. ti. vbi à grauamine extraiudiciali currit annus à die appellationis: & si appellaretur à grauamine futuro, tunc non incipit currere tps à die appellationis, sed incipit currere tps à die illati grauaminis, vt ī tex.
14 singulari d. c. sicut. eo. tit. † & eadem ratione tempus assignatū ab homine in appellatione à grauamine futuro, non currit a die assignationis termini, sed inciperet currere a die illati grauaminis. & licet vtroq; casu per lapsum termini hominis siue
15 iuris deseratur appellatio, vt hic, & in d. cle. sicut. † Tamen dicit hic Panor. ꝙ deserta appellatione extraiudiciali iterum audietur talis appellans super iure suo, & dicit ꝓbari hic in tex. intelligendo per viam q̄relę, non aūt per viā appellationis. & rō differentię, quare auditur per viam querelæ, est qa negotia extraiudicialia nunq̄ transeunt in rem iudicatā agendo per viā q̄relę, vt est tex. notabilis cū gl. in d. c. ꝯcertationi. secus si p viā appellationis, qa illo iure ꝓsequi non posset deserta appellatione, sed p viā q̄relæ postea sic ſm Pan. & ita vr̄ hic velle Inno. & Imo. in fi. ¶ Sed certè hoc dictum non vr̄ transire sine dubio per generalem rr̄am huius textus c. & s. proximi, qa non prosequens suum grauamen in termino iuris, vel hominis q̄tū ad se nō auditur amplius super illo, & maximè, qa tex. in d. c. ꝯcertationi, dat electionem, an velit grauatus prosequi ius suum per viam appellationis, vel querelæ: vnde si elegit p viam appellationis & succubuit, quia sit deserta eius appellatio per lapsum termini iuris, vel hominis, non vr̄ ꝙ amplius possit deducere illud grauamen postea per viam querelę, vt hic, & in d. clemen. sicut. ex quo passus est labi terminum hominis, vel iuris, quo casu dicetur cōsensisse, ar. l. ab eo. C. quomodo & quando iu. & dato ꝯsensu expresso, vel tacito, nō auditur grauatus etiam posteà per viam querelę, vt in d. c. concertationi, & ibi per glo. & sic videretꝛ quod lapso termino iuris, vel hominis, appellans extra iudicium sit exclusus quantū ad se, & non audiatur postea per viā querelæ, ex quo elegit per viam appellationis in qua succubuit, & viā quā elegit hæc sibi pateat. ff. quod me. cau. l. si cū exceptione. §. fi. & facit quod habetur in c. si forte, & in c. vt circa, & in c. cupientes, de ele. lib. 6. cogita tn̄. ¶ In gl. in verbo, nec solent, in fi. de differentijs in appellatione iudiciali, & extraiudiciali hic aliqualiter p Doc. & plenè dicetur in c. bonæ, j. eo. vbi vide de his. ¶ In gl. in verbo, cogitur, in prin. quid aūt sit in causis beneficialibus in quibus appellanti statuitur terminus a iure ad ꝓsequendū, vt in c. j. de ele. lib. 6. an appellante non prosequente j. terminū sit deserta appellatio. Lapus in cle. 1. eo. tit. tenet, ꝙ non, cū hic tex.
16 loquatur in termino hoīs & non iuris. ¶ † Sed dubitatur quid sit ī termino hoīs in causis beneficialibus, pone iudex assignauit terminū appellanti ad arripiendū iter, & prosequendū appellationē in termino, nihil fecit, an habeat locū dispō huius tex. & s. c. prox. Lapus ī d. cle. j. vr̄ velle, ꝙ sic: sed Pet. de Anch. tenet ꝯtrium, dicēs primo, ꝙ in istis beneficialibus iudex a quo non pōt assignare aliū terminū, q̄ sit expressum in d. c. j. & in d. c. cupiētes. qa esset imponere legē ipsi supiori, vt p gl. in d. §. ꝙ si per xx. & præsupposito ēt, ꝙ iudex hoc posset tn̄ appellante non cōparente, nō erit in beneficialibus deserta appellatio ex quo in d. c. j. imponitur alia pena ipsi contumaci: quia procedit in eius absentia, vnde eius appellatio nō est deserta, & non dēt duplici pœna puniri, s. de iudi. at si clerici, in fi. ſm Pet. de Anch. ¶ Sed aduerte, quia dictū Lapi, s. procedit qn̄ assignaret terminus partibus volētib. vel saltē non ꝯdicentibus: cū ī bnficialibus partes possint renunciare appellationi, vt in c. quis, de ele. lib. 6. & in beneficialibus sn̄ia transit in rem iudicatā, vt per gl. or. in c. j. s. de cōces. præben. vnde ꝙ in eorū præiudiciū alterecꝛ dispositio d. c. j. non est tollere ius superioris, sed ipsæ partes renunciant suo fauori. & dato etiā, ꝙ iudex assignaret formaliter terminū iuris de quo in d. c. j. & in d. c. cupientes, licet alias appellatio non deseratur ex lapsu termini iuris, vt s. tn̄ qn̄ idem terminus iuris esset assignatus per iudicē, tunc bene desereretur appellatio, cū mitius agatur cū l. q̄ cum iudice, l. Celsus. ff. de arbi. & ita tenet Do. Flor. in d. cle. j. in fine. ¶ Ex quibus infertur, ꝙ in beneficialibus causis, terminus iuris datus ad prosequendum in cā appellationis, non pōt per iudicē a quo immutari, vt per gl. in d. §. quod si per. xx. in verbo quindecim, partibus ipsis ꝯdicentibus, secus si uolentibus aut saltē non contradicentibus, & ita sequitur Dom. An. & Imo. in d. cle. j. in fi. quod tene mēti quia est singularis limitatio ad text. hic, & s. c. proximo, vt non habeat locū in beneficialibus causis, nisi terminus sit assignatus per iudicē a quo consentientibus partibus, vel non contradicentibus, & aliter in beneficialibus nūquā per lapsum termini hominis esset deserta appellatio, quod tene menti, de quo tamen vide per Rotam in dec. 221. quæ incipit, Item si appellans.

ADDITIO.

a ¶ Dando minores dilationes. Adde an dilationes possint per iudicem moderari Do. Lud. Ro consil. suo 497. & an quarta dilatio concedenda sit in summariis, per eundem in alio consilio suo. 525. Bar. ab Hor.

SVMMARIVM.

1 *In notorijs potest ferri sententia etiam non citata parte.*
2 *An in notorijs admittatur appellatio, & quid in manifestis, & vide differentiam inter notorium, & manifestum.*
3 *Ab homine non potest ferri excommunicatio pro delicto, sed solum pro cōtumacia.*
4 *Contumax potest excommunicari absque alia citatione, vel admonitione, quod est notabilis limitatio ad c. sacr. j. de sent. excom.*
5 *Eo ipso, quod subditus non obedit præcepto prælati, potest excommunicari absque alia admonitione.*
6 *Notorius criminosus non est excommunicandus nisi primo sit citatus, & etiam num. 7.*
8 *An, & quando in notorijs causis possit ferri sententia absq; citatione.*
9 *An & quando absens extra territorium possit excōicari.*
10 *An per edictum, vel sententiam particularem, vel statutum possit excōmunicari absens extra territorium.*
11 *Pro causa orta, & iam decisa intra territorium absens extra territorium potest excommunicari, alias secus.*
12 *An ratione contractus citationis, seu præuentionis, vel rei sitæ, vel delicti, possit absens excommunicari.*
13 *Absens extra territorium potest absolui a sententia censuræ.*

§. Prçterea. Qui de crimine impetitur appellare potest, nisi crimen sit notorium. hoc dicit.

¶ Nota primo, ꝙ etiam in criminalibus est permissa appellatio: vnde in capitalibus causis, & vbi ageretur de pena mortis, non solum ipse condemnatus, sed ēt quilibet alius absque vllo

vllo mandato,imo etiam inuito,& ɔ̃dicente ipſo condemna-
to appellare poteſt, vt in l.non tantum. ff. eo.& pendente ap-
pellatione non poteſt fieri executio, vt ibi no. in l.qui vltimo.
1 ff.de pę.per Barto.¶†Nota ſecundo, & ita allegatur, ꝙ in no-
toriis poteſt ferri ſententia non citata parte.quod qualiter ꝑ-
cedat,dicetur j̃.¶No. tertio,& ita allegatur, quod in notorijs
etiam abſens,& extra territorium, & non citatus poteſt excō-
2 municari,quod qualiter etiam procedat,patebit.j̃.¶ † In gl.in
verbo,manifeſtus.in fine,an in notorijs etiam admittatur ap-
pellatio,dicetur plene.j̃.eodem,in c.cum ſpeciali.§.porro. No
ta tamen ex hac gl.quod in manifeſtis bene admittitur appel-
latio,& quæ ſit differentia inter notorium, & manifeſtum, vi-
a de gl.in l. ciues. C.eo.titu. & quod in manifeſtis [a] admittatur
appellatio,probatur.3.q.5.quia ſuſpecti.in tex. & glo. In gl.fi.
ibi ad pœnitentiam.hęc ſolu.non eſt vera ſm Do. Anto. quia
excōicatio non debet ferri niſi præmiſſa legitima admonitio-
ne, vt in ca.ſacro.j̃.de ſenten. excom. etiam ſi delictum ſit no-
3 torium,†cum ab homine pro nullo delicto poſsit ferri excom
municatio,niſi ſolum pro contumacia,vt no.gl.notabi. 11.qō.
3.epiſco.& ideo non ſufficeret admonitio quæ fieret ad pœni
tentiam per viam denunciationis euangelicę,cum requiratur
ſpecialis citatio ad ſententiam, vt per gl.in verbo ad id.in cle.
ſæpe.de verbo.ſign.& ita reſidet Imo.hic,quod dictum nō pla
4 cet Pano.†ex quo ſufficit quod etiam per vnicam citationem
conſtet de contumacia: tunc enim quis poterit poſtea abſque
alia citatione excommunicari,vt in c.j.s̃.de iud.& 11.q.3.cer-
5 tum.†& tenet Inn.in c.ex parte.j̃.de verbo.ſigni. vbi ſingulari
ter dixit in vlti. col. ꝙ ſi prælatus aliquid præcipit ſubdito ſuo
quod ſpectat ad eius officium, & ſubditus non obedit,poterit
cum excommunicare abſque alia citatione vel admonitione
ex quo iam eſt in contumacia,quod no.ſed certe gl.hic non lo
quitur de tali contumacia. In ca.gl.in fi.no.primo ex hac glo.
ꝙ iudex poteſt citare per ſuum familiarem. ſic.s̃.de do.& con
tu.cum dilectus.imo iudex poſſet committere parti citationē
alterius partis,vt l.eum qui.§.ſi epiſtolam.ff.de fur.& in l.mi-
les.§.qui iudicati.ff.de re iud.intellige qñ conſtaret per literas
de commiſsione iudicis,de quo plene dicetur in c. cum para-
6 ti.j̃.e.†Nota ſecundo ex hac gl.quod licet in notorijs [b] non re
quiratur ordo iuris,vt in c.ad noſtram. el 3. s̃.de iureiuran. tñ
bene requiritur citatio in notorijs ſm glo.ibi,& hic.& ideo in
ſententia excommunicationis vbi requiritur admonitio,vt d.
c.ſacro.quæ excommunicatio debet ferri in ſcriptis,vt in ca.j.
7 de ſen.excom.lib.6.†requiritur citatio etiam in notorijs,& ita
reſidet gl.hic, & Hoſt.dicens ꝙ nullus abſens quantumcunq;
notorius criminoſus eſt excommunicandus, niſi primo ſit ci-
tatus,cum multi dicantur notorij qui non ſunt. j̃.eod. conſu-
luit.& quia forte notorius habet legitimas defenſiones q̃ ſunt
admittendæ,s̃.de reſti.ſpo.literas.in fi. & ita ſequitur hic Inn.
non tamen in notorijs requiritur trina vel peremptoria cita-
tio,ſed ſufficit vna ſicut in ſummarijs,vt in d.cle.ſæpe.& ita re
ſidet Io.An.hic, Imo.& Pan.& ideo quia excōicatio fertur ra-
tione contemptus,vt in d.c.epiſcopi.non ſufficeret contuma
cia reſultans ex citatione facta ad domum , vt voluit notabili-
ter Inn.in c.fi.s̃.de eo qui mittitur in poſſeſ.poſt princip. ideo
etiam eſt quod non ſufficit vera contumacia procuratoris,ni
ſi dominus ſciens purget eandem,ita tex.ſingularis in ca.j.in
fi.s̃.vt lite non conteſta. Et ſic ſit concluſio quod in notorijs
8 non debet proferri regulariter excommunicatio niſi præce-
dēte citatione.†Sed an in alijs cauſis notorijs poſſet ferri ſentē
tia ſine citatione,concludit hic Panor.quod non,niſi quando
factum eſſet ita notorium quod certum ſit abſenti non com-
petere defenſionem,& ita procedit c.cum olim.s̃.tit.prox. &
de ele.bonę.el j.& l.2.§.quod ſi de frumentaria.ff.de admini.
re.ad ci.perti.& ibi per Bar.& l.ictus fuſtium.ff.de infa.ſed vbi
eſſet dubium,an abſenti poſsit competere aliqua defenſio vel
non,& tunc etiam in notorijs requiritur citatio, & alias ſentē
tia eſſet ipſo iure nulla,vt eſt tex.in c.fi.de offi. deleg.lib.6.vbi
conſeruator debet citare, & tamen non procedit niſi in noto
rijs,vt in c.j.de offi.dele.in 6.& hoc etiam voluit Inn.in c.tua.
j̃.de coha.cle.adde quod ſingulariter voluit Hoſt.& Io.An.in
d.c.cum olim.s̃.ti.proxi.quod Papa poteſt ferre ſententiam ɔ̃
tenentes terras Romanæ eccleſiæ etiam eis nō citatis,de quo
9 vide per Bal.in proœ. feud. col.11.& plenius per Doct. in d.c.
cum olim.¶Vltimo,an abſens extra territorium poſsit excō-
municari,text.hic facit quod ſic.ſed tex.& gl.in c.2.§.ſtatuto.
de conſtitu.lib.6.videtur probare cōtrarium,& ita tenuit Pau
lus in cle.paſtoralis.de re iu.quia ſententia excommunicatio-
nis trahit ſecum executionem, vt j̃.eo. paſtora. vnde ſicut nō
poſſet executio fieri extra territorium,vt in c.Romana.§.con
trahentes.de fo.compe.lib.6.& in c.poſtulaſti.eod.titu.ita vi-
detur,ꝙ excommunicatio non ligat extra territorium. Qua-
re conclude,quod ſententia excommunicationis particulari-
ter contra ſubditum valet, & ligat etiam abſentem extra ter-
ritorium,vt hic in tex.& facit c.tuæ.s̃.vt lite non conteſt. & j̃.
de cle.non reſi.c.ex tuæ.& per Inno. in c.fi. s̃.de foro compe.
10 †Limita tamen prædicta procedere in ſententia particulari,
ſecus quando fertur ſententia generalis per modum edicti vel
ſtatuti,ſicut patet in ca.conſtitutus.el j.de teſti.& ca.ne ad no-
ſtram.el 2.de iureiur. tunc enim excōicatio non ligat abſentē
extra territorium,& ita procedit tex.in d.§. ſtatuto . & ita etiā
11 limitat,& intelligit Ioan.An.ibi.†Secundo limita,ꝙ ſubditus
abſens extra territorium poſsit excōicari,quando excōicatio
profertur pro cauſa iam damnata,& habente ortum intra ter-
ritorium,& ita procedit tex. hic, & alia iura ſupra pro hac par-
te adducta;alias autem pro cauſa orta,& originata extra diœ-
ceſim abſens excommunicari non poſſet,vt eſt tex.nota.in d.
§.ſtatuto.& ibi ſequitur Gemi.& Do.An.in ca.a nobis. el j.de
12 ſenten.excom.†Tertio , & vltimo limita prædicta procedere
in ſubdito ratione domicilij, ſecus ſi ratione cōtractus vel de-
licti ſeu rei ſitę:tunc enim abſens extra territorium excommu
nicari non poſſet, nec eius perſona adſtringi, niſi ſit inuentus
in loco contractus delicti vel rei ſitę,vt eſt tex.in d.cle.paſtora
lis.& in dicto §.contrahentes. intellige niſi primo ſit iam pręe-
uentus per citationem:tunc enim cum ſit in contumacia con
ſtitutus etiam abſens extra territorium poſſet excommunica-
ri,& ita poteſt procedere tex.hic,& tenuit Inno.in c.ſecundo,
13 de dila.& in d.c.fi. vbi Doc. ita ſequuntur.†& an abſens extra
territorium poſsit abſolui ſicut poteſt excommunicari,vide
Inno.& Doc.in c.nouit.s̃.de offi.dele.

ADDITIONES.

a ¶In manifeſtis.Adde an in notorijs admittatur appellatio,no. in c.peruenit & in c.propoſuit.infra eo.vbi per doct.poſt Inn.in gl.ſua in verbo,manifeſto.vide in Spe.de notorio crimine,in §.iam de no.in ver.8. bona gl.in l.emptorem.in prin.ff.de act.emp. ſed in cauſis criminalibus aliud eſt , & aliud in ciuilib. præallegato c.propoſuit.& no.etiam Inno.in c.conſuluit.el j.hoc eod.tit.Bart.ab Hor.

b ¶In notorijs.Adde hic omnino no. c.propoſuit.j̃.eo.in c.cum olim,de re iu. & Aret. in ſolemni conſi.165.inci.ſicut Ioānes,edito in fauorem Florentinorum, 9.colum.

SVMMARIVM.

1 *An per appellationem ſuſpendatur iuriſdictio ſolum in illa cauſa in qua eſt appellatum,vel in omnibus alijs cauſis.*

2 *An interpoſita appellatione ſuper articulo vnius cauſæ ſuſpendatur iuriſdictio in totum in illa cauſa,& quid in iudice ordinario,& quid in delegato,cui commiſſæ ſunt plures cauſæ appellationis.*

3 *Si iudex ſemel grauauit,vel an ſola pendentia appellationis in vna cauſa faciat,vt poſſit recuſari ſuſpectus in omnibus alijs cauſis.*

4 *Ad obtinendum in cauſa recuſationis ſufficit probare appellatum a iudice, & grauamen per eum fuiſſe illatum,nec eſt neceſſe probare,quod grauamen proceſſerit ex propoſito iudicis.*

5 *Si appellatio eſt deſerta per lapſum termini iuris,vel hominis,an poſſit iudex virtute illius appellationis deſertę recuſari ſuſpectus.*

6 *An deſertio appellationis poſſit delegari a iudice a quo .*

7 *Si iudex a quo ſucceſſit iudici ad quem, an poſſit ipſe de cauſa appellationis cognoſcere vel recuſari.*

8 *Si iudex qui tulit ſententiam ſucceſsit ipſi condemnato poterit ipſe appellare a ſententia quam ipſemet tulit,quod eſt contra dictum ſapi. Patere legem quam tu ipſe tuliſti.*

9 *Iudici a quo,an delegari poſsit cauſa appellationis.*

CAPVT VI.

AD hæc. Si coram eodem iudice ordinario vel
delegato,a quo quis in vna cauſa appel
lauit,poteſt in alia cauſa cōueniri niſi vt ſuſpectus
recuſetur.hoc dicit, & non diuiditur.Nota primo,
1 †& ita allegatur,quod licet per appellationem ſuſpendatur iu
a riſdictio iudicis [a] a quo appellatur.s̃.de iureiuran.venientes .
cum ſi. tamen iſtud procedit ſolum in ea cauſa in qua appella
tur,non in alijs cauſis ſeparatis:nam licet ſit appellatum in v-
na cauſa,poteſt appellans ſuper alia conueniri coram eodem
iudice a quo appellauit, & remanet in alijs cauſis ſub iuriſdi-
ctione ipſius iudicis,licet ab eo in vna cauſa ſit appellatum,q̲a
iuriſdictio iudicis non eſt ſuſpenſa in alijs cauſis in quibus nō
eſt appellatum,vt hic patet,& in capitulo, Romana.§.cum ve
ro.& ibi per glo.j̃.eodem titulo,lib.6.Sed interpoſita appella-
tione ſuper vno articulo ipſius cauſæ bene ſuſpenditur tota
iuriſdictio quo ad ipſam cauſam , & propter hoc determinat
Rota deci.183.quæ incipit, Item ſi ab excommunicatione, ꝙ
ſi appelletur ab excōicatione ſeu ab eius reintruſione ob con
tumaciam in nolendo reſpondere libello, & iudex ad quē in-
hibeat iudici a quo,ſi poſt inhibitionē iudex a quo ꝓcedit in
cauſa

ADDITIO.

a ¶Appellatio ſuſpendit iuriſdictionem iudicis ſolum in cauſa, in qua appellatur.adde hic Alex.cnnſi.2.ex narratis.intemeratę.2.col.in fine, & in princi. ſequen.in 4.col.

causa principali totus eius processus erit reuocandus, vt in d.
cap. Romana §.si vero.& c.non solum.eo.tit.lib.6.¶Non ob.
ꝙ prędicta excōicatio seu reintrusio videatur nouus articulus
& separatus a cā principali, quia certe ex quo excōicatio est la
ta rōne negocij principalis appłо suspendit in totum: secus si
causæ essent diuersæ, & separatę, quia appłо in vna cā non re-
tardaret processum in alia, vt hic in tex. qui sic dēt intelligi, vt
per Rotam d.decis. de quo vide plene dicta in c.super eo, el j.
2 j.e.¶†Vltimo no.ibi maxime,&c.ꝙ dispō huius tex. habet lo
cum non solum in ordinario sed etiam in delegato quo ad su-
spēsionem,& recusationem, cū ista dictio, maxime, de qua hic
in tex. de sui propria nā sit implicatiua, vt per gl. in c.ad abolē-
dum.de fil.presby.& in l.j.ff.ad l.Aquil.& ideo tam in ordina-
rio q̄ in delegato appłо in vna causa non suspendit iurisdōnē
in alia cā, licet Rota in antiquis deci.17.tenuerit ꝯrium in de
legato dicens, si in delegato cui sunt commissę plures causæ ap
pellatur ab vna, tūc nō solum illa, sed etiam in oībus alijs cau-
sis eximeretur a iurisdictione illius delegati per no. per Inn.in
c.cum olim.de offi.dele. Sed tu dicas ꝯrium per tex. hic qui ēt
in delegato loquitur. & ita etiam tenet Gemi. in d.§. cum ve-
ro.bene tñ est verum, ꝙ appellatio in vna causa inducit ꝙ tam
ordinarius quam delegatus posit recusari in alia causa, vt hic
in tex. de quo.j̄.In gl.j.in prin.dic quod d.l.vna, hic allegata lo
quitur de iure ciuili, de quo iure ordinarius non potest recusa
a ri[a] suspectus, vt in l.apertissimi. C.de iudi. licet per ius auten-
ticorum posit peti vt alius sibi associetur, vt in auten.si vero.
C.de iud. ideo est ꝙ appellatio in vna causa non inducit de iu
re ciuili, vt ordinarius posit recusari suspectus in alijs causis
vt in d.l.vna. secus esset in delegato, quia etiā de iure ciuili po-
test recusari suspectus etiam absque vlla causa, dummodo re-
cusatio non sit calumniosa, vt per glo. in d.l.apertissimi. sed se
cundum canones tam ordinarius quam delegatus recusatur
suspectus, dummodo causa allegetur, & probetur. s̄. eod. cum
speciali.& ideo in vtroque habet locum tex.hic. Vnde sic con
clude, quod etiam de iure ciuili non sit dr̄ia in delegato, imo
in eo habet locum tex. hic, ex quo etiā de iure ciuili potest re-
cusari, vt s̄.sed in iudice ordinario ex quo de iure ciuili nō po
test recusari, tunc iustificata appellatione seu probato graua-
mine, poterit peti ꝙ alius associetur in alijs causis, ex quo tunc
est legitima causa suspitionis, & ita debet limitari tex.in d.l.v-
na, per rōnem, tex.hic vt in d.§.si vero. ſm Panor. hic, dicen-
tem hoc plus sibi placere, quam id quod no.Bar.in d.l.vna, qui
sentit ꝙ etiam in ordinario sit idem in isto casu de iure ciuili,
ꝙ de iure canonico, vt posit recusari: quia ſm eum probato
grauamine ex proposito, infertur iniuria verbalis, ratione cu-
ius iniurię verbalis, vel realis potest appellari, vt in d.l.si quis
prouocatione.C.eo.quæ appellatio dicto casu suspendit iuris
dictionem in totum, etiam in alijs causis, vt in d.l.j. C. si qua-
cumque præ.po. & sic erit licita recusatio in alijs causis secun-
dum Bar.Sed certe in d.l.si quis prouocatione.solum suspen-
ditur iurisdictio in illa causa, non autem in alia. Nō ob.d.l.vna.
quia aut iniuria infertur a iudice iudicialiter procedendo, &
tunc de iure ciuili in ordinario nō habet locum recusatio in
alia cau. vt est tex.in d.l.vna. & sic in hoc remanet differentia
inter ius canonicum, & ciuile in ordinario. Aut infertur iniu-
ria verbalis, vel realis extraiudicialiter, & tunc est casus singu
laris in d.l.vna.C. si quacumque præ.po. quod inducitur non
solum quo ad personam offensi, sed etiam quo ad oēs de sua
3 domo, vel familia, & quo ad omnes causas.¶Sed†quærit̄ pri-
mo pro intelligentia tex. an sola pendentia appellationis in v-
na causa sufficiat vt iudex posit recusari suspectus in alijs cau
sis. Io.An.hic tenet quod non, quia resultaret absurdum quod
appellatio calumniosa, vel ex falsa causa, aut forte aliquando
interposita ad hūc finem, vt impediret iurisdictionem in alijs
causis hoc induceret.& ideo dicit, quod sicut in alijs recusatio
nibus, ita & in ista eliguntur arbitri, coram quib. non erit suf-
ficiens probare solam appellationem, sed debet probari de ve
ritate grauaminis, quo probato arbitri pronunciabunt illum
suspectum.& sic postea ad alium finem coram iudice ad quē,
debet similiter probari de veritate grauaminis quoad remo-
tionem ipsius. nec est hoc nouum prout in simili dicitur in c.
veniens, 2.s̄.de testi.& in c.solitę.s̄.de resti.spo. & hunc intel-
lectum ad tex.huius c.& j̄.eo.proposuit. sequūtur hic do. Ant.
& Panor.& Bar.in d.l.vna. quia posibile esset, quod licet ap-
pellauerit, tñ non sit grauatus a iudice. ideo ex sola appellatio-
ne non docto de grauamine, non infertur iusta cā suspitionis
quæ debet esse vera, & legitima, vt in d.c.suspitionis. Sed Imo.
hic ponit alium intellectum ad hūc tex. vt intelligatur simpli-
citer prout loquitur, vt si appellatur a iudice in vna causa, pos
sit recusari suspectus in alijs causis si appellās hoc velit, & hoc
solū sit iusta causa suspitionis, cum aliqualis iniuria videatur
inferri iudici, a quo appellatur. j̄.e.c.vt debitus.& l.fi.C.quar-

do prouo.non est nece. ideo pendente appellatione vr̄ appel-
lans hr̄e ipsum iudicem suspectum, cum posit dubitari ne ve
lit se vlcisci.ar.l.qui cum maior.§.libertus.ff. de bo.libe. Non
ob.ratio absurditatis, de qua s̄. quia certe non debet præsumi,
ꝙ aliquis absque iusta causa appellet, cum veniat condemnan
dus in expēsis, vt d.c.vt debitus.& quia appłо si est calumnio-
sa aut friuola, non debet admitti, & non induceret tunc recu-
sationem, vt in d.c.proposuit.& iste intellectus vr̄ magis con-
formis huic tex.vt in d.c.ꝑposuit. licet Doc.cōiter transeāt cū
intellectu Io.An.s̄.ſm Imo. Sed aduerte, qa posset iste intelle-
ctus procedere, qñ iudex consueuit se vlcisci ꝯ appellantes ab
eo, ſm not.in c.si iustus metus j̄.eo.& per Bart.in l.de pupillo.
§.si quis ipsi prætori.ff.de no.ope.nunc. alias autem procedit
intellectus Io.An.s̄.tanquam ęquior, cum ex appellatione nō
dicatur inferri vlla iniuria iudici a quo. C. eo.l.& in maiorib.
vnde sola appellatio in vna causa non induceret iustam recu-
4 sationem in alijs causis, nisi probato grauamine, vt s̄. † Secun-
do quæritur, an ad obtinendum in causa recusationis sufficiat
probare appellationem, & veritatem grauaminis. do.Anto.vr̄
velle hic ꝙ non, nisi probetur etiam, ꝙ grauamen ex mente, &
ex proposito iudicis processerit quod voluit grauare: & ita ēt
refert & intelligit Bar.in d.l.vna. sed Imo.hic, & post eum Pa-
nor.concludit non esse necessarium probare quod grauamen
b processerit ex mente, cum animus non posit bene probari,[b]
nisi ex coniecturis, vt in cap.2.de renuncia.lib.6.& in l.dolum.
C.de dolo.& ff.ex quibus cau.in poss.ea.l.Fulcinius.§.quid sit
latitare. vnde secundum eos sufficit probare appellationem,
& quod grauamen sit illatum. ratio est secundum Panor. quia
in dubio præsumitur quod ex malo animo processit, cum in
maleficijs, vel quasi præsumitur malus animus, vt in ca.j.s̄.de
præsumptio. & sufficit quod probatio præsumptionis conclu
dat, vt est tex.& glo. notabilis, in capitulo, proposuit. j̄.de cler.
excommu.& in l.omnes. §.Lucius.ff.de his quæ in fraud.cred.
merito probato grauamine, præsumitur de malo animo iudi-
cis, nisi contrarium probetur. facit l.si non conuicij. C.de iniu
rijs, & l.j. C. de sicarijs. quia ex facto ius oritur, vt l.si ex pla-
gis. §.in cliuo.ff.ad l.Aquil.& ita tenendum videtur. bene ta-
mē est verum quod debet talis præsumptio allegari, cum om-
nis præsumptio siue iuris siue hominis debet allegari, alias ni
hil releuat, vt in l.si adulterium cum incestu.§.idem Pollioni,
in verbo, allegetur.& ibi Bar.ff.ad l.Iul.de adulte. & in l. cum
quid.ff.si cer.peta. hinc est, quod licet notorium aliquando re
leuet ab onere probandi, nunquam tamen releuat ab onere al
legandi, quia præsumptio etiam notoria non releuat, nisi alle-
getur, vt voluit glossa singularis in verbo alias, in clemen. ap-
pellatio.eodem titu.& sequuntur Doc.in c.2.s̄.vt lite non cō-
5 testa.¶†Tertio quæritur quid si appellatio est deserta per lap-
sum termini hominis, vel iuris; an poterit tunc appellans vir-
tute illius appellationis desertę, recusare ipsum iudicem in a-
lia causa. Innocen.hic tenet quod non, cum cesset omnis effe-
ctus appellationis, vt supra eodem, ca.cum sit. & ca.personas.
sed Domi. Anto. dicit hic quod etiam eo casu quo appellans
non posset prosequi appellationem, tamen posset probare de
grauamine ad alium finem recusationis, & erit iusta causa pro
bato grauamine, licet appellationem prosequi non posit. &
ita indistincte sequitur hic Panormita. quia recusatio funda-
tur super malo animo iudicis, qui non tollitur per desertio-
nem appellationis.& sic ad alium finem poterit hoc probari,
vt in dicto capitulo, veniens, & in cap.licet.de sen.excommu.
lib.6. hinc est quod licet sententia transiuerit in rem iudic. aut
quia ab ea non sit appellatum, vel appellatio sit deserta, tamē
ipse iudex potest conueniri in sindicatu, ex quo tulit iniquam
sententiam, & fecit litem suam, vt tenet notabiliter Innocen.
in capitulo, sæpe. circa finem, j̄.eo.& in ca. sacro. j̄.de senten.
excom.& Bar.in l.j.ff.de appella.& facit gl.in ca.pastoralis. §.
quia vero.in fi.s̄.de offi.dele. cum ergo remanet, vt posit co-
gnosci de iniquitate iudicis, consequenter locum habeat recu
satio posito quod appellatio sit deserta, & habeat locum text.
hic, quod tene menti, quia ex prædictis habetur notabilis limi
tatio ad vnam decisio. dominorum de Rota 188. quæ incipit
Item si auditor. vbi decidūt ꝙ iudici qui tulit diffinitiuam sen
tentiam, licet ab ea sit appellatum, & ipse detulerit appella-
tioni, & præfixerit terminum ad prosequendum, tamen pote
rit sibi delegari causa desertionis ipsius appellationis, cum sit
alius articulus a causa principali, & poterit de illo cognoscere
cum

ADDITIONES.

a ¶Ordinarius non recusatur de iure ciuili, delegatus sic. vide no. in cap. si quis contra clericum, de foro compe.

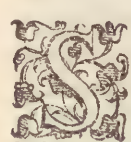
b ¶Cum animus non posit bene probari. Adde quomodo animus alicuius, ꝙ faciat aliquid dolo, probetur, per do. Ale. de Imo. eleganter ac excellenter in consilio suo 127. in 4. vol. ibi, accedat etiam Bartho. ab Hor.

cum de iure sit, ꝙ iudex qui tulit diffinitiuam sñiam, si pars nō est prosequuta appellationem pōt ipsam sñiam exequi, vt d.c.
6 personas, & d.c. cum sit. ſm Rotam ibi. ¶ †Sed certè licèt iudici a quo possit delegari causa desertionis appellationis, & posito, ꝙ appellatio sit deserta: tñ poterit suspectus recusari, si hoc velit ipse appellās probato grauamine, vt hic in tex. & s̃. patet pro quo ēt gl. notabilis in verbo, super omnibus. in c. dispendia. de rescrip. li. 6. quæ voluit, ꝙ si iudex delegatus semel grauauit, & fuit appellatum ab eo, poterit posteà talis iudex recusari suspectus ab illa parte in omnibus alijs causis, q̃tūcūq;
7 diuersis. de quo ibi plene per Io. And. & Gemi. ¶ †Quarto q̃ritur. certum est, ꝙ iudex a quo non pōt, nec dēt ipse cognoscere de causa appellationis, nec posset iudex ad quem remittere ad eum ipsam causam appellationis, vt est tex. in l. eos, in prin. C. eo. sed quid si iudex a quo successit in locū iudicis ad quē, puta Eps a quo erat appellatū ad Archiepm est ꝓmotus in Archiepm, an tūc ipse poterit de causis appellatiōis cognoscere. glo. in l. si filius. in fi. ff. de inofſi. te. dixit, ꝙ sic tanq̃ alius iudex, eque tñ facit si alteri cōmittat sicut dr̃ de eo, qui fuit aduocatus in cā. in l. ꝑtor. ff. de iur. om. iu. & ita residet Bald. in d. l. eos. Sed certè gl. & Bar. tenent, ꝙ nō possit cognoscere, & ꝙ ex debito teneatur alteri delegare: & ita tenuit prima gl. in c. q̃relam, s̃. de ele. & gl. fi. in c. a collatione, e. ti. li. 6. & Spe. eo. ti.
8 §. nunc tractemus, in fi. ver. illud aūt. †Quid aūt si iudex successit ipsi victo an tanq̃ hr̃s possit appellare a sñia, quam ipsemet
9 iudex tulit. gl. sing. est ꝙ sic in l. j. ff. de excep. rei ven. ¶ †Vltimo quæritur an iudici a quo est appellatum possit delegari ipsa cā appellationis. gl. in d. l. eos. in prin. C. c. tenuit, ꝙ sic in interlocutoria, quæ gl. malè loquitur ſm Bal. ibi, cum sit eadē rō in interlocutoria, q̃ in diffinitiua & cā appellationis a diffinitiua nō posset delegari iudici a quo, nisi ꝑ solum principē ex certa scientia ſm gl. no. ibi ꝑ inferiorem non posset, & delegatio esset ipso iure nulla, quia lege ꝓhibente, nec esset opus excipere de suspitione cum sit suspitio iuris & de iure, quæ non indiget recusatione. casus est sing. in d. l. eos. in princ. ſm Bart. ibi subdentem, ꝙ ēt si sponte procederetur corā eo ꝑcessus esset nullus ipso iure per illum tex. quem dicit ad hoc esse tenendū menti. ¶ Dubiū tñ facit qͣ non improbatur, ꝙ cā possit cōmitti alicui ēt notoriè suspecto cū sit saluum ius recusationis, vt voluit gl. sing. in c. ad hæc. s̃. de rescri. & Inn. in c. ex transmissa. s̃. de fo. ꝯpet. & dixi. s̃. in ru. vnde licet iudex a quo sit notoriè suspectus in cā appellationis, tñ ex quo appellanti est saluū ius recusationis si non vult recusare videret̃, ꝙ valeret ꝑcessus, vt hic in tex. & in c. insinuante. s̃. de of. dele. qñ tñ ipse iudex ꝑcederet in ꝯtumaciā partis absq; dubio ꝑcessus esset nullus, qͣ ꝯtumax nunq̃ intelligit̃ ꝯsentire in iudicē, aut iurisdōnē ꝓrogare, vt dixit singl̃r Inn. in c. innotuit, j̃. de eo qui fur. secus ergo videret̃, qñ sponte litigat, vt s̃. sed dicas, ꝙ Bal. bene loquitur in illo casu, in quo est spāle per tex. in d. l. eos. vbi penitus prohibetur, ꝙ iudex a quo cognoscat de cā appellationis, nisi sibi deleget̃ per principē, vt ibi per gl. ergo in inferiore a principe nō valeret processus nec delegatio. & ita ēt tenet Bar. ibi. In alijs vero casibus, & iudicibus ēt notoriè suspectis valeret processus si nō opponatur exceptio recusationis, vt s̃. ¶ Sed limita ꝑdicta procedere, ꝙ tunc iudici a quo nō possit cā appellationis delegari, & processus & delegatio nō valeat, qñ appellatio est legitima ex iusta cā. tunc non est suspectus appellanti, vt hic in tex. sed qñ appellatio esset friuola, & ex cā iusta, tunc iudici a quo posset delegari per inferiorem a principe, & valeret processus, & delegatio, vt voluit gl. no. in verbo, refutari, in c. cū appellationibus friuolis. §. j. e. ti. li. 6. cū tūc nō esset rō suspitionis ex quo nō grauauit appellātem, vt est dictum, s̃. in j. & ij. q. & ita ēt sequitur Gemin. in d. c. cum appellationibus. quæ omnia singulariter tene menti ad limitationem d. l. eos.

S V M M A R I V M.

1 *An qui obtinuit sententiam, seu qui non est grauatus possit appellare.*
2 *An ab eadem sententia possit per vtranque partem appellari ad diuersos iudices. Et quid si vnus ipsorū est superior an cesset iurisdictio inferioris.*
3 *Et quid agendum si vna pars appellauit ad Archiepiscopū, & altera pars ad legatum.*
4 *Quando sententia continet vnum negotium, vel vnum capitulum an liceat vtrique parti appellare ad vnum, vel diuersos iudices.*
5 *Quid si continet plura capitula tamen connexa.*
6 *Si sententia continet diuersa capitula separata, an debeat per vtranq; partem appellari, quando vtraque pars grauatur appellatio vnius an prosit alteri.*
7 *Quid si a sententia continente vnum, vel plura capitula connexa appelletur limitate ab ea parte, quæ facit contra appellantem, & pro alia parte approbat sententiam.*
8 *Quid si sñia continet diuersa capitula separata, & vtraq; pars grauat̃, an debeat per vtranq; partem appellari, & appellatio vnius alteri prosit.*
9 *Si sententia continet plura capitula separata, & appellatur simpliciter a sententia pro ea parte, quæ facit contra, & pro alia parte approbat sententiam.*
10 *Et ibi, ꝙ talis est vtilis practica, & notabilis clausula.*
11 *Quid si sententia continet diuersa capitula, & appellatur ab vna parte ab vno capitulo ad vnum iudicem, an tunc possit per alteram partem appellari in alijs capitulis ad diuersum iudicem.*
12 *Limitatio ad c. fi. extra de rescrip. & ad c. dispendia. §. reus quoque de appel. in 6. & authen. consequenter. C. de senten.*
13 *Iudex etiam incompetens potest excommunicare ratione contumaciæ, & nume. 14.*
15 *Iudex incompetens pronunciando se incompetentem, & remittendo partes ad iudicem competentem potest condemnare partem in expensis, qđ nota in actu practico.*
16 *Clericus etiam in minoribus citatus a iudice sæculari non tenetur comparere & processus est nullus etiam si iudex eum clericū ignorabat quod nota in practica.*
17 *Nota regulam in actu practico, quando citatus teneatur comparere allegaturus priuilegium suum.*
18 *An valeat processus agitatus per iudicem, qui credebat se iudicem.*
19 *Contumax nunquàm intelligitur consentire, vel prorogare iurisdictionem.*
20 *Statutum indistinctè volens, ꝙ nulla exceptio opponi possit in exequutione sententiæ, non intelligitur de exceptione proueniente ex defectu iurisdictionis.*
21 *An & quando contumax censeatur prorogare iurisdictionem.*
22 *An valeat processus contra contumacem, si iudex non pronunciat expressè se competentem, & quid si iudex pronunciat expressè se competentē, an possit de cætero dici de defectu iurisdictionis, & an quando per processum ad vlteriora censeatur iudex pronunciare se competentem, & ēt numero præcedenti.*
23 *Quid si non esset oppositum, vel appositum de incompetentia contra iudicem an per hoc iudex tunc procedens ad vlteriora tacitè videatur se pronunciare competentem.*
24 *Vbi iudex pronunciat se iudicem competentem licet rescriptum sit nullum multis casibus, vt hic, valebit processus in cā principali, nisi appelletur.*
25 *Et ibi quid in iudice falsè delegato, qui talem se pronunciat, an valeat processus contra contumacem.*
26 *Quid si pars asserit se appellasse, vbi non erat appellatum, vel erat appellatum post x. dies, vel sine scriptis, vel sine expressione causæ, vel erat appellationi renunciatum, vel erat appellatum tertia vice an in his casibus si iudex pronunciat se iudicem competentem valeat processus.*
27 *Et quid si pronunciat appellationem non esse desertam, quę tamen erat deserta an valeat processus.*
28 *Limitatio ad cle. si appellationem, eo. tit.*
29 *Quid si in prædictis casibus iudex, vel ipsa pars habeat, vel non habeat notitiam. Et quid quando proceditur contra absentem, cui competebat legitima exceptio an valeat processus.*
Et ibi notabilem limita. l. si prætor. §. Marcellus. ff. de iudi.
30 *Contumax licet sit audiendus refectis expensis tamen tenetur prosequi causam in eo statu, in quo causam inuenit.*

CAP. VII.

I duobus. Superior ad quē aduersarius tuus appellauit si ignorat te ad sedem apostolicam appellasse excommunicare potest te coram eo comparere nolentem. hoc dicit, vsq; ad §. deniq; & non diuiditur. ¶ Nota primo, quòd in eodem negocio vtraque pars potest appellare ab eadem sententia ad diuersos iudices, de quo. j̃. dicetur, sed intellige hoc posse procedere, quando vtraque pars esset grauata ex illa sententia. secus si vna pars tantum, quia ille, qui obtinuit sententiam pro se, puta si reus fuit absolutus in totum actore appellante non liceret reo appellare, & sua appellatio non deuolueret causam ad illum iudicem, quia ipse reus appellatus qui non grauatur ex sententia non habet eligere iudicem appellationis, sed ipse qui grauatur, secundum Innocen. & Imo. hic. imo melius videtur dicendum, quòd ille qui non grauatur ex sententia nullo modo auditur appellans. 2. q. 6. non solent. j̃. eod. cap. vt de
1 bitus. secundum Innocen. hic in prin. ¶ † Ex quo nota quòd qui obtinuit sententiam pro se: aut qui non est grauatus ex sententia non potest appellare, & appellatio non deuolueret causam. & idem tenuit Inno. in c. breuis. s̃. de iureiur. & Bald. in l. fi. C. quando prouo. non est ne. colum. 4. pro quo tex. in l. si seruus plurium. §. si hæreditate. ff. de leg. j. & ibi per Bar. in
2 fi. quod est notandum. ¶ †Secundo nota ex tex. quod quando super eodem negocio a diuersis partibus interponitur appellatio ad diuersos iudices, quorum vnus est superior altero, tunc iurisdictio superioris absorbet iurisdictionem inferioris in ipsa causa appellationis, ſm Imo. & Panor. intelligentem hunc tex. habere locum in omni iudice ad quem potest appellari omisso medio, quia vna & eadem appellationis cau a nō

a potest tractari coram diuersis iudicibus. ª ideo oportet ꝙ appellatio interposita ad maiorem iudicem præferatur. argu.c. per hoc.de hæreti.li.vj. & l.contra pupillum, §.qui ad maius.
3 ff.de re iudi. quod qualiter procedat.j.dicetur. † Quid autem si vna pars appellauit ad archiepiscopum, altera vero pars appellat ad legatum papæ, quæ ipsarum appellationū præualeat: dicas ꝙ præualet appellatio interposita ad legatum sicut hic dicitur ꝙ præualet appellatio interposita ad Papā. & ita Specula.eo.ti.§.nunc tractemus.col.vlt.in princ.in versi.quid si à sententia suffraganei. ¶Sed aduerte quo ad primum notabilem.s̄. quia Docto.non bene declarant an super eodem negocio & ab eadem sententia possit vtraque pars appellare. ideo considera tres casus,quia aliquando sententia continet vnum capi.aliquando,& secundo, sententia continet plura capitula tamen connexa.aliquando, & tertio sententia continet plura
4 capitula diuersa, & separata.¶ † Circa primum quando sententia continet vnum negotium, & sic vnum capitulum,an liceat vtrique parti appellare ad vnum vel diuersos iudices.tex. hic videtur velle ꝙ sic in verbo, super eodem negocio. & ita transeunt hic docto. sed contrarium videtur tenēdum,per tex. in l.ampliorem.in prin.C.eo.tit. & in l.fi.s̄.alleg. vbi quando appellatio ab eadem sententia super vno capitulo, vbi parte vnius capit.interponitur per aliam partem non debet per aliā partem appellari: quia prima appellatio est communis vtriq; parti etiam ei qui non appellauit, & appellatio à parte vnius c.suspendit totam sententiam, & deuoluit iurisdictionem in totum ad iudicem ad quem licet fuerit appellatum in parte,& non à tota sententia & per vnum tantum, vt est tex.in d.l.ampliorem.& Bal.ibi in prin. in ij.col.dicens hoc esse singulare,
b & mirabile ᵇ ex illo text.& ideo si actor petebat à reo.x.fuit in quinq; condemnatus reus,& in quinq; absolutus,si alter tantū appellauit à parte ipsius sētētiæ nihil operatur appellatio secunda alterius partis, & nihil releuat si altera pars appellaret ex quo per primam appellationem factam in parte illius sn̄iæ continentis vnum negocium in totum deuoluitur. & ideo si iudex ad quē videbit ꝙ sententia in totum veniat confirmanda confirmabit. si infirmanda in totum infirmabitur, licèt sit appellatum à parte sententiæ & nō à tota sententia, & licèt sit appellatum per vnum tantum, & non per alterum & sic reum absolutum in quinq; poterit absoluere in decem & sic in totū & condemnatum in quinq; poterit condemnare in decē,& sic in totum si in totū deberet condēnari ex quo appellatio facta in parte sn̄iæ, & solum ꝑ vnam partem deuoluit in totum. ita dicit Bal.in d.l.ampliorem.& in d.l.fi.in fi.& ideo secunda appellatio est frustratoria. & ita etiam sequitur Cy.in d.l.fin. dicens hoc probari in secunda parte illius.l. & hoc etiam tenuit glo.ij.in fi.in c.significauerunt.s̄.de exce.dicens ꝙ quādo sententia continet vnum negocium seu vnum c. non potest locū habere appellatio ab vtraq; parte, & ratio patet ex præcedentibus: quia lex nō defert superuacuę appellationi,vnde in dicto casu sufficit prima appellatio ex quo facta ab vno etiā in parte sententiæ deuoluit totum,& ratio est duplex. ¶Primo,quia secunda appellatio est superuacua cui lex non defert, vt s̄. ¶Secundo hoc fuit statutum in honorē iudicis à quo vt sibi ex superfluis appellationibus nō inferatur iniuria,vt est expressum in d.l.fi.& ibi per gl.& Bal.ibi in prin.& facit d.c. vt debitus.& propter hoc non bene loquitur Imo. hic in princ. dicendo ꝙ quando actor petebat.x. & reus fuit in quinq; condemnatus, & in quinque absolutus, ꝙ ex quo vtraq; pars potuit esse grauata ex hac sentētia ꝙ vtraq; pars pōt appellare, vt hic in tex. quia certè secūda appellatio est superuacua, & nihil operatur ex quo appellatio primo interposita licèt in parte sentētiæ deuoluit totum,vt in d.l.ampliorē.& in d.l.fin.& ita etiam tenet hic do.An. dicendo ꝙ si petito fundo fuit reus condemnatus in certa parte fundi & quælibet pars ꝑpter hoc appellet in eodem negocio,tunc haberet locum tex.hic ꝙ prima appellatio præualeat,quia deuoluit totū. & sic secunda appellatio est superflua,vt s̄.& hanc etiam sententiam sequuntur Dn̄i de rota deci.ccclxv.quæ incipit. Itē si à diffinitiua,vbi in fi.alio modo respondent ad hunc tex. dicēdo ꝙ hoc contingit sic in facto ꝙ vtraq; pars super eodē negocio appellauit,tamen nō fuit necessariū ſm oēs Dominos ita tenētes.dicit rota ibi quod no. pro j.dicendis ad intelligentiam tex. hic qūo potuerit hic secundus iudex appellationis excōicare ex quo iurisdictio nō
5 erat ad eū deuoluta per secundam appellationē.¶† Circa ſm casum qñ sn̄ia continet plura,& diuersa capitula tn̄ connexa.
c & in hoc dic, vt s̄.ꝙ appellatio super vno articulo ᶜ deuoluit totū super alijs capitulis connexis. & ita tenet gl.in d.l.ampliorem.in prin.per tex notabilem in l.etiam,§.ex causa.ff.de mino.vbi est tex.singularis ſm Bal.ibi dicentem ꝙ quando capitula sunt connexa reputantur vnum, & idem ratione connexionis.ideo tūc licèt appellatio vel in integrum restitutio fuerit solum interposita super vno c.& per alteram partem tantū non posset in articulis connexis tunc appellari ad diuersos iudices,quia causa deuoluta per primam appellationē non posset deuolui per secundam appellationem ad diuersum iudicē
6 vt s̄.patet.¶†Circa tertium casum,quando sententia cōtinet diuersa capitula separata an debeat per vtranq; partem appellari quando vtraq; pars grauatur, & dic ꝙ sic: quia in c.diuersis.appellatio ab vno non deuoluit totum sed solum in illo c. separato, vt in d.§.ex causa. quia tot videnť esse sentētiæ quot sunt capitula separata & diuersa.& ideo potest sentētia remanere firma in vno c.& in altero retractari,vt in l.quædam mulier.ff.fa.erc.& in l.Carmelia Pia,ff.de iurepa. ideo appellatio super vno c. nō deuoluit in alijs nec posset sententia rescindi in alijs capitulis in quibus non esset appellatum,vt d.§.ex causa.& tenet gl.per illum tex.in d.l.ampliorem.in prin. ideo est necesse ꝙ per vtranque partem appelletur, & alias sn̄ia transiret in rem iudicatam contra non appellantem,vt per glo.in d. l.ampliorem.& Bal.ibi in ij.col.& ita procedit tex. in d.c.significauerūt.& in c.Rayn.& ī c.Raynaldus.j̄.de test.vbi in diuersis capitulis sententiæ quælibet pars appellat quia appellatio vnius partis non prodesset non appellanti, & sn̄ia transiret in rem iudicatam contra non appellantem in alijs capitulis ideo est, ꝙ tunc est necessaria appellatio ab vtraq; parte in ipsis capitulis separatis,& ita tenendū videtur, licet Bar. in d.l.fi.in fi. videatur velle per illū tex.ꝙ etiā tunc in articulis separatis appellatio facta per alteram partem deuoluerit totum.sed intellige sanè in casu prout loquiť ipse Bar.qñ.s.appellatur simpliciter à sententia quo casu videtur à tota sn̄ia appellatū esse,ar. in l.si in rem. & ibi per glo.ff.de rei vendi. merito appellatio à sententia deuoluit totū etiam in oībus articulis, & ita procedit tex.ſm vnum intellectum in d.l.fi.& Bart.ibi,etiam procedit ꝙ notabiliter determinat rota in d.deci.ccclxv.concludēs ꝙ si à diffinitiua sententia continente diuersa capitula per alteram partem solum appelletur, & non per aliam,ꝙ iudex ad quem poterit ad instantiam partis quæ non appellauit pronūciare super omissis in illa sentēti a supplere in parte & illi addere. ¶Non ob.ꝙ sententia debet transire in rem iudicatam quo ad eum qui non appellauit.s̄.tit.proxi. quod ad consultationem.C.quomodo, & quando iud.l. ab eo.quia ex quo fuit per vnam partem appellatum à sn̄ia simpliciter vel à tota sententia,certe fuit suspēsa in totum per appellationem. s̄.de iureiu.c.venientes.ideo fuit deuoluta iurisdictio in totum & sic potest dicto casu in totum,& in parte reformari: vnde ille qui non appellauit consequitur ex beneficio appellantis id quod ex se consequi non posset. arg.l.petende.C.de temp. in integ. resti.& in l.post mortē.in fi.ff.de contratab.& in c.autoritate. de cōcess. præb.lib.vj. vnde ipse appellatus poterit prosequi appellationē alterius partis.j̄.eo.c. ex insinuatione. & c.oblatæ. & tūc fit ꝙ iudex ad quē p̄t reformare sn̄iam ēt ex nouis iurib. nō deductis primo,vt in l.Titianus,ff.quod cum eo.¶Nec ob. d.c.Ray.& d.c.Raynaldus.vbi diciť ꝙ ad hoc vt iudex appellationi possit supplere & addere in sententia primi iudicis cōtinente diuersa capitula requiritur ꝙ à sentētia sit appellatum ab vtraq; parte, qa certè ibi contingit de facto sed nō fuit hoc necessarium ibi appellare ab vtraq; parte ſm rotam in d.deci. quia vr̄ appellatū à tota sn̄ia qñ simpliciter per vnam partem ab ipsa sentētia appellať,& ita loquiť Bar. in d.l.fi.in fi.& rota
7 s̄.¶ † Sed quæritur primo quid si appelletur à sententia limitate,puta continet sententia vnum capitulum vel plura connexa,appellat qs distincte ab ea parte quæ facit cōtra appellātē,& pro alia parte approbat sn̄iam,& tūc eo mō vr̄ dicēdū ꝙ appellatio deuoluat totum ex quo fit in parte vnius capl̄i vel in vno ex pluribus cōnexis,cum nō possit facere appellās ꝙ iura non habeāt locū in sua appl̄one,ar.l.nemo pōt.ff. de lega.j. & j̄.de test.c.requisisti.hoc enim esset cōtra naturā appellationis q̄ est in connexis vel in parte vnius capituli totū deuoluit etiā si in parte & per alterū solum appelletur, vt in d.l. ampliorē & in d.l.fi.& in d.§.ex causa.vnde fieri non pōt limitate appellādo ꝙ nō deuoluatur totum.facit gl.no.in c.ij.de cōsuetudine.

ADDITIONES.

a ¶Quia vna & eadem appellationis cā non potest tractari corā diuersis iudicibus. Adde an appellatio ad plures iudices copulatiue valeat, & de iure canonico intelligatur fcā ad Papā. vide in Spe.de appellationibus. in §.nūc tractemus.ver.sed pone aliqs.& ibi p Io.An.ī additiōe q̄ incipit,& hoc mihi dicit verū.vide p Ale.in cōs.173.in secūda pte.& ī cōs.182.eiusdē vo.Bar. ab Hor. consiliū in Christi &c.
b Singulare,& mirabile dictum. Adde Abba.cons.2.incip.in Christi &c.consiliū in j.vol.2.col.Ale.consi.36.viso themate,fi.col.vol.4.
c ¶Quod appellatio super vno articulo. Adde an appellatio in vno articulo impediat in alio.vide per Inn.in c.cū nobis,in j.col.in fi. in verbo contra formam,de electione.& per Bal.in l.appellant.de app.per eundem,in l.minoribus,in j.col.in fi.ver.vnum scias.C.ad Sil.quod non.Barth.ab hor.

diuc.li.6.volens,ꝙ non poſſet induci per ɔſuetudinem, id qđ
eſſet ɔ̃ naturã ipſius appellationis ſicut eſſet in caſu prædicto,
vt ſ̃.licet Panor.in d.c.ſignificauerunt.in hoc teneat ɔ̃,& non
8 bene,vt ibi per eum,col.3.¶†Secundo quæritur, quid ſi a ſnīa
continente diuerſa capitula ſeparata, vtraque pars grauat̃.cõ-
cludit hic Do. Andr.ꝙ ſi appellatio fit limitate,quia quælibet
pars non appellat a ſnīa ſimpl̃r,ſed ſolũ in illo capitulo, a quo
grauatur,tunc dicit, ꝙ quælibet appellatio de per ſe operatur
ſuum effectum,& dicto caſu,ſi per vnam partem tãtum appel
letur limitate,vt ſ̃. ꝙ pro illa parte tantum valeret appellatio
& pro reliqua parte, in qua nõ eſſet appellatum tranſiret ſnīa
in rem iudicatam, ex quo tot cenſentur eſſe ſnīæ, quot ſunt
res ſeparatæ,vt in d.§.ex cauſa,& ideo limitata appellatio limi
tatũ dẽt parere effectum.ff.de acqui.re.do.l. in agris.ĩ. de ſen,
excõ.de cætero.& in c.ea noſcitur. & ita ẽt hic ſequitur Pan.
9 in fi.qñ ita diſtinctè appellatur.¶†Tertio quæritur,quid ſi a di
cta ſnīa ɔtinente plura capitula ſeparata appellatio non fiat li
mitate ab vno capitulo, vel pluribus, ſed appellat quis ſimpl̃r
a ſententia tamen addit notabilem clauſulam dicendo, ꝙ ap-
pellat a ſnīa ſolum pro ea parte, quæ facit contra ſe,& pro re-
liqua approbat ſententiam, an tunc deuoluat totum, ita ꝙ
ſecunda appellatio ſit ſuperflua. Panor. hic in fi. dicit, quòd
ſic,quia negotium deductum in iudicio eſt vnicum, vnde ne
diuidatur continentia cãę ſ̃.de cau.poſ.ca.j. C. de iud.l.nulli.
dẽt præualere prima appellatio. ¶ Sed certe in hoc ɔ̃rium eſt
tenendum, quia licet id eſſet verum, quando appellaretur a
ſnīa ſimpliciter, vt per Bar.in d.l.fi.& per Rotam.ſ̃.in d.deci.
tamen qñ appellatio eſt limitata appellando a ſnīa ſolum pro
ea parte, quæ facit contra appellantem. & ſnīa cõtinet diuer-
ſa capitula, appellatio tunc nõ deuoluit, niſi pro ea parte,qua
eſſet appellatum cum tot cenſeantur ſnīæ, quot ſunt res ſepa-
ratæ,vt in d.c.ex cauſa.& d.c.Raynutius. & d.c.Raynaldus. &
ſic pro reliqua parte,a qua non eſſet appellatum ſententia trã-
ſiret in rem iudicatam.& ita vr̃ tex.in hoc notabilis in dicto c.
10 Raynaldus. & ſequitur ibi † Panor. in 6. notabili dicendo, ꝙ
hæc eſt vtilis,& bona practica in appellando,videlicet ſolũ ap-
pellare in ea parte,quę facit ɔ̃ appellantem, & pro reliquis ap
probare ſententiam,quia in capitulis ſeparatis limitata appel
latio debet parere limitatum effectum, vt ſ̃. & ita in effectu ſe
quitur hic Do.And.cum hoc caſu ſatis poſsit dici eſſe appella
tum limitate ſolum in illo capitulo, in quo appellans grauat̃.
arg.l.aſſe toto.ff.de hęr. inſti.& l.quæ conditio.& l.ſi ita ſcrip-
ſero.ff.de ɔdi.& demon.& hanc differentiam, quando appel-
lat̃ a ſnīa ſimpl̃r, vel quando appellatur pro ea parte tantũ, q̃
facit contra. tenet Do.Pan. in d.c. ſignificauerunt. co.3. ſ̃. de
11 excep.¶†Vltimo quæritur,quando ſnīa ɔtinet diuerſa capl̃a,
& appellatur ab vna parte limitatè ab illo capitulo, quod gra-
uat ad vnũ iudicem,an tunc poſsit per alteram partem in alijs
capitulis appellare ad diuerſum iudicem. Do.Ant. hic dicit,ꝙ
ſic dicens,ꝙ quilibet tunc operatur ſuum effectum,& deuol-
uit ad illũ iudicem,ad quẽ eſt appellatũ,nec hẽt tunc locũ tex.
hic loquens, quando in eodẽ negocio, ſecus ergo in articulis
diuerſis,& ſeparatis,& idẽ in hoc tenet Do.Panor.& idẽ dicit
Do.Ant. ſi appelletur a ſnīa ɔtinente vniuerſa capl̃a ꝑ vtrãq;
partem in illo capitulo, in quo grauatur, aut in ea parte,q̃ fa-
cit ɔ̃ appellantem. tunc eñ ſatis videtur,ꝙ ab vtraq; parte poſ
ſit appellari ad diuerſos iudices,& quęlibet appellatio deuol-
ueret ad ſuum iudicem,nec habet locũ tex.hic ex quo tot cen
ſentur ſnīæ,quot ſunt capl̃a ſeparata, vt ſ̃.licet in hoc Do.Pa
nor.aliud velit dicendo, ꝙ ex quo negociũ deductum in iudi
cio eſt vnicum nõ dẽt diuidi ɔtinentia cãæ,vt ſ̃.Sed certe ne-
gociũ nõ cenſet̃ vnicũ cũ tot cẽſeant̃ eſſe libelli, quot ſunt res
diuerſæ,ar.l.ſcire debemus.ff.de vęr.obli. & eodẽ mõ tot cen
ſeant̃ ſnīæ,quot ſunt res diuerſę,vt d.§.ex cã vnde non dr̃ tũc
diuidi ɔtinentia cauſæ,ex quo q̃libet appellatio deuoluitur ꝓ
parte, & operat̃ ſuũ effectũ de ꝑ ſe,& electio iudicis ſpectat ad
appellãtẽ,q grauat̃, vt dicit hic Inn. & ita vr̃ tenendum ꝓut ẽt
tenet ipſe Do.Panor.in d.c.Raynal.& ſi attẽderetur ꝓhibitio
de cãę ɔtinentia eadẽ rõ eſſet, quãdo appellaret̃ ab vno capl̃o
ſnīę, ꝙ ꝑ alteram non poſſet appellari ad diuerſum iudicẽ, in
quo caſu Panor.tenet fieri poſſe,vt ſ̃.q̃ oīa ſingl̃r tene menti,
qa ex his hr̃, quãdo ſit, ꝙ appellatio a ſnīa pro parte deuoluat
totũ in vno,vel pluribus capl̃is,& quãdo ſit ꝙ a ſnīa poſsit ap
pellari ꝑ vtrãq; partem ad vnum, vel plures iudices diuerſos.
12 ¶†Nec p̃dictis ob.d.c.fi.ſ̃.de reſcr.& c.diſpẽdia.in §. reus quo
que,e.ti.li.6.& auth.& ɔñr.C.de ſen.quaſi non poſsit appellãs
trahere alterã partẽ corã diuerſo iudice primo pendente iudi
cio ſiue ordinario, ſiue impetrãdo delegatũ, vt in dictis iurib.
qa certè dicta iura non hẽnt locũ in cã appellatiõis.Inn. & Io.
An.in d.c.diſpendia,circa princ. & ſatis probat̃ hic in tex. vbi
ex hoc non improbat̃ appellare ad diuerſos iudices ſm quod
13 dictũ eſt.ſ̃.¶†In glo.in verbo, tenebit, in fi.tene menti gl.po-
nentem vnum intellectũ ad hunc tex. quia iſte ſcđs iudex nõ
hẽbat iuriſdõnem in cã cũ eſſet deuoluta ad Papã ꝑ primã ap-
pellationẽ ad quẽ ex ordine lr̃æ apparet ꝙ fuit primo appella
tũ:iõ ſuper eodem negocio ſcđa appellatio fuit ſuperuacua
cui lex nõ defert nec deuoluit cãm vt d.l.ampliorẽ.& d.l.fi.vt
ſ̃.eſt dictũ.iõ hic ſecundus iudex nõ hẽbat iuriſdõnẽ penitus,
licet Panor.hic velit ꝙ habeat iuriſdõnẽ ſed elidibilem per ex
ceptionẽ, & non bene, qa ſi cã erat deuoluta ſemel per primã
appellationẽ non potuit poſtea ad aliũ deuolui per ſcđam ap-
14 pellationẽ ſuperuacuã. † Sed tũc aduerte, qa ſnīa excõicatio-
a nis [a] redditur nulla ex defectu iuriſdictionis, vt per gl.ordina-
riam ponentem oẽs caſus ex quibus ſnīa excõicationis eſt nul
la in c.p̃nti.de ſen.excom.in 6.& cum hic iſte non eẽt iudex &
tamen dr̃ ꝙ excõ. tenet.ſoluit gl.notabilis hic ꝙ tenet excom.
rõne ɔtumacię cũ excõicatio ſit remedium puniendi cõtuma
ciã vt in c.tuæ. ſ̃. vt lite non conte. Inde dicebat gl. 96. di. duo
ſunt.ꝙ oĩs cõtumaciæ eſt digna excõicatione,vñ iſte iudex hic
erat ſuus iudex in cognoſcẽdo an ſua eſſet iuriſdõ vt in l. ſi qs
ex aliena. hic allegata & in ca. ſuper literis.ſ̃. de reſcript. cum
prima facie haberet intentionem fundatam ex appellatione
ad eum interpoſita. vnde niſi conſtaret de prima appellatione
ad Papam ſatis apparebat iudex cõpetens, & licet ex poſt ap-
pareat incõpetens,tñ tenet excõicatio primo lata ratione con
tumaciæ ſicut dr̃ in iudice delegato vel alio qui quãtumcũq;
ſit competens in cã principali, tamen in cognoſcendo an ſua
ſit iuriſdõ quilibet cenſetur competens. & iõ ratione contu-
maciæ in iſto articulo poterit excommunicare vt eſt tex. nota
15 bilis hic,† ſicut dicitur ꝙ iudex cognito an ſua ſit iuriſdictio li
cet pronunciet ſe incompetentem poteſt condemnare partẽ
in expenſis,vt eſt tex. notabilis in cle.j. de reſcrip. & gl.or.in d.
c.fi.ſ̃.de reſcrip.& ſic his caſibus valet excommunicatio,& cõ
demnatio expenſarum à iudice incompetente quando crede
bat ſe competentem, vt eſt caſus in terminis hic ubi valet ex-
cõmunicatio ratione contumaciæ,licet ſit lata a non ſuo iudi
ce in cauſa principali,vt hic in tex.& gl. quę poſuit verum in-
16 tellectũ quicquid hic aliter dicant Inn.& alij.Doc.¶†In gl.in
verbo,niſi cognouerit,in fi.aduerte,qa quando iudex eſt talis
ꝙ citatus non poſſet etiam ſi vellet facere eum iudicem non
tenetur comparere,& non valeret proceſſus non ſolũ in prin-
cipali ſed etiam nec contumaciæ punitiuus.facit gloſ.in l.j.C.
vbi de cri.& 11.q.j.clericum nullus.& in c.ſignificaſti.ſ̃.de fò.
compe.& Spec.ti.de cita.§.j.ver.ſed pone ꝙ iudex,& in §.pen.
in fi.& Io.An.in regula ſcienti. in 6.vbi cõcluditur,ꝙ clericus
etiam in minoribus citatus à iudice ſeculari quem iudex cleri
cum ignorabat tamen non tenetur comparere,& proceſſus eſt
nullus & contumaciæ punitiuus ex quo non eſt nec poteſt eſ-
ſe ſuus iudex. ideo ſemper reputatur ſententia lata à non ſuo
iudice.ſ̃.de iudi.at ſi clerici.& l.fi.C.ſi à non compe.iu. ſed in
17 alijs iudicibus tene menti gl.hic † ponentem notabilem regu
lam ꝙ licet regulariter citatus teneatur comparere allegatu-
rus priuilegium ſuum.ĩ.de accu.c.veniens.& in d.l. ſi quis ex
aliena.& in d.l.2. tamen qñ eſt notorium, & certum ꝙ iudex
non habeat iuriſdictionẽ in illa cã, nunq̃ tenetur citatus cõpa
rere.& non valeret excõicatio aut condemnatio expenſarum
rõne contumaciæ,vt dicit gl.hic & in d.l.2.& in clemen. paſto
ralis.§.Piſanę.de re iud.& 3.q.2. ſi epiſcopus.vbi aũt eſt dubiũ
& tunc ſemper tenetur comparere,& alias poteſt excõicari vt
hic in tex. & mulctari & cõdẽnari in expenſis vt in d.l.2.¶Sed
tu limita d.gl.ꝓcedere & eẽ verã qñ iudex ſciret ſe oĩno nõ eſ-
ſe iudicem: al̃s ſi ſciret ſe eſſe iudicẽ,tamẽ eius iuriſdõ ope ex
ceptionis poterit elidi puta rõne ſurreptionis reſcripti,aut rõ
ne ſuſpitionis iudicis,tunc bene valeret proceſſus tã in princi
pali quã in contumaciæ punitiuis ſi citatus non compareret
ad opponendũ exceptionem.gl. eſt notabilis in verbo,compe-
tẽte in cle.2.vt lit.pẽ.& ſequitur hic Imo.in fi.& in j.col.& no.
18 hãc limitationẽ.¶† Extra gl.pro declaratione tex.tractant hic
Inno.& Doc.poſt eum an valeret hic proceſſus agitatus ꝑ hũc
ſecundum iudicẽ in cã principali ſi credebat ſe iudicem. & vi
detur tenere ꝙ ſic, qa rõne dubij ſuſtentatur proceſſus ẽt eius
qui nõ hẽt iuriſdictionẽ in cã.ff.de offi. p̃ſi.l. ſi forte. Sed tu di
cas ɔ̃riũ qa hic carebat iuriſdõne ipſo iure ex quo cauſã erat
deuoluta ad Papam per primam appellationem,& ſecũda ap-
pellatio fuit hic ſuperuacua,& nõ deuoluit ut eſt dictũ ſ̃. Vn-
de 13 valeret hic ꝓceſſus punitiuus contumaciæ tamẽ in cauſa
princi-

ADDITIO.

a ¶ Sententia excommunicationis. Adde an excommunicatus à ſancta ſinodo poſſit abſolui a Papa.vide per Ludo.Ro.in conſ.ſuo.353. Et an excõicatus ab executore & abſolutus à delegato Papę ſub modo vel conditione,illis deficiẽtibus,ut quia abſolutus non ſeruauit promiſſa,poſſit iterum ab executore excommunicari.uide per eundem in alio conſ.ſuo.331.Bar.ab Hor.

19 principali esset secus.rō † quia contumax nunq̃ intelligit̃ ꝓrogare iurisdōnem ī iudice, nec ī ipsum iudicē ꝯsentire, vt dixit singulariter Inn.in c.innotuit.ĵ.de eo, qui fur.& Bal.allegat, & sequitur in l.si quis ex consensu.C.de epāli audi. iō semp posset dici de nullitate ꝓcedente ex defectu iurisdōnis, vt in d. c.
20 at si clerici.& in d.l.fi.nisi in casu spāli cle.pen. de re iu. † & licet statutum simpliciter, & indistinctè vellet, ꝙ licet nulla exceptio posisit opponi in executione snīæ, tñ nō intelligitur de exceptione proueniente ex defectu iurisdōnis iudicis iudicā-
21 tis, vt dixit gl.singularis in cle.j.in fi.de seques.pos. & fruc.† & ideo quando re vera aliquis ipso iure non esset iudex prout esset hic, & in casu c.j.de rescri.li.6.licet tunc rōne dubij teneret ꝓcessus punitiuus contumaciç, vt hic in tex.& notat̃ in d. c.super literis.si tñ iudex procedit in cā principali nunq̃ valeret processus ꝯ contumacē, dato ꝙ cā esset talis naturç, in qua posset procedi ad diffinitiuā ꝯ.contumacem ēt lite non ꝯtestata, & hoc in primo ipse iudex pronunciauerit se iudicē cōpetentem, & hoc fuit notabile dictū Inn.in c.2.s̃.de dila.rō, quia al's processus esset factus à iudice non suo. ideo non valeret, vt d.c.at si clerici. & d.l. fi.& posset dici de nullitate ex defectu iurisdōnis, cū contumax non videatur prorogasse iurisdōnē, vt s̃.intellige quando iudex est oīno incompetēs, secus si erat cōpetens licet iurisdō ope exceptionis foret elidibilis, vt est dictum s̃.in ꝑcedenti colum.in ver. sed tu limita. nam quando est oīno incompetens ꝑ processum ad vlteriora non censet̃ ip-
22 se iudex pronunciasse se cōpetentē, vt ĵ.dicet̃. † Secundo q̃rit̃, quid si iudex citato contumace pronunciat expresse se iudicē competentem an de cætero possit dici de defectu iurisdōnis. & dic ꝙ non, q̃a licet à snīa, qua iudex ꝓnunciat se cōpetentē, vel incōpetentē possit appellari ēt de iure ciuili, vt est gl. or. ī auth.habita.C.ne fi.ꝓ pa. & est tex. in c.significātibus.s̃.de of. deleg.tamen si non appellet̃ snīa transit in rē iudicatā, vt d.c.significantibus, & s̃.de ele.cū dilectus.in fi. & valeret ꝓcessus in causa principali posito, ꝙ iudex aliter non fuisset iudex cōpetens, & posito ꝙ ipse contumax non censeat̃ ꝓrogare iurisdōnem.& in iudicē consentire, vt s̃. q̃a fallit, quando iudex pronunciat expresè se competentē, vt dixit singl'r Inn.in d.c.j.de of.deleg.lib.6.tenet Bar.in d.l.2.& bene facit gl.ibi, & iō dicit
a hic Inn.col.4.ꝙ valde vtile est [a], ꝙ semp iudex pronunciet [b] ex
b presè se iudicē cōpetentē, q̃a al's vbi non ꝓnunciaret expressè licet ꝓcederet ad vlteriora in negocio in quo re vera nō esset oīno iudex, non p̃t surgere tacita pronunciatio nec vr̃ pronunciasse se cōpetētē, vt dicit notabiliter Inn.in d.c.2. & Doc. ibi ita sequunt̃ & Do.An.ibi, licet hic aliter videat̃ sentire, &
23 non bene s̃m Imo.† quādo aūt esset oppositū de incompetentia ꝯ iudicē tunc est ꝙ ꝑ ꝓcessum ad vlteriora vr̃ ipse iudex tacitè pronunciare se cōpetentē, vt voluit gl.notab. in l.2.§.sed si dubitet̃.ff.de iudi.& facit c.ex parte M.ĵ.eo. sed quādo non est oppositū de incompetentia nunq̃ ꝑ processum in contumacē censet̃ ipse iudex ꝓnunciasse se competentē, vt dicit Inn.in
24 d.c.2.& sequit̃ ibi Imo. & alij Doc.† iō posito, ꝙ rescriptū eēt impetratū ꝑ falsi suggestionē esset nullū ipso iure, vt in casibus de quibus in c.ad audientiā.el 2.de rescri. vel in casu c.j.de rescrip.li.6.vel ēt esset impetratū à procuratore reuocato, & iudex in dictis casibus pronunciat expresè se iudicē competentē tenebit snīa, & transiret in rē iudicatā, nisi ab ea appellaret̃, & valebit posteà processus in cā principali ēt ꝯ contumacem s̃m Lapū, & alios Do.in d.c.j.& in d.c.2. & in d.c. super lr̃is.q̃
25 oīa singl'r tene menti. † Quando aūt ipse superior nullatenus cām delegasset, aut rescriptū alio modo esset falsum: quid tūc si delegatus pronunciasset expresè se iudicē competentē, an valeat processus factus ꝯ contumacem.Inn.in d.c.sup lr̃is.te-
26 net ꝙ non.& ita transit ibi Io.An.& cōiter Doc.† Sed in iudice ordinario dicit hic Inn. ꝙ si pars vadit ad supiorem, dicens cū esse appellatū vbi non est, vel ēt licet sit appellatū, tamen renunciauerat appellationi, an tunc teneat ꝓcessus. & vr̃ ꝙ non ex quo non est appellatū, aut q̃a est renunciatū ēt si iudex ipse hoc ignoret. sed dicit Inn.ꝙ erit reuocandus processus, aut ꝑ conditionē sine cā, aut ꝑ q̃relā falsi, aut ꝑ restitutionem ex clā generali. & ita transit hic Pan.col.4.in prin.licet Compost. in d.c.sup literis, prout refert hic Io.And.teneat ꝙ valeat processus rōne dubij, & idem tenuit Arc.& Io.And.in c. Romana.§. si vero.eo.ti.li.6.quod tu intellige primo de ꝓcessu contumaciç punitiuo, vt hic in tex.Scdō ītellige, s̃m Imo.& Do.An.hic hoc dictū esse verū, quādo iudex expresè ꝓnunciasset se competentē: al's secus foret, vt est dictū s̃. licet Rota in decis. 114. put refert hic Do.An. teneat de stylo curiæ esse, ꝙ snīa qua ꝓnūciatur cām esse deuolutā ad Papā per appellationem, nō faciat eā deuolutā, vbi non erat s̃m Imo.hic quando ex pronunciatione appareret error iuris, aut q̃n ipse iudex sciuisset causam non deuolutam, vt hic in tex. secus si iudex ipse ignorasset: posito etiā ꝙ pars ipsa sciuisset cām non deuolutā, vt hic in tex dr̃.vnde dicebat notabiliter Inn.& Ioā.An.in c.j.§.post hæc.eo.ti.li.6.ꝙ q̃n fuisset appellatum nulliter, puta sine scriptis vlla absque causa rescriptio.si tñ ipse iudex ad quem pronunciaret expresè se iudicem competentem, aut causam ad eum legitimè deuolutam: tunc talis snīa faceret ius inter partes, & valeret ꝓcessus in causa principali: & non posset de cætero de defectu iurisdōnis iudicis dici.& ita sequitur Do.An. & Imo. in d.c.lr̃is.de quo ibi ꝑ eum in vlti.car. in prin. q̃ oīa tene men-
27 ti.& idem si pronunciaret appellationē non esse desertam, & se iudicē ꝯpetentē valebit processus.& snīa dato, ꝙ in veritate
28 appellatio fuisset deserta.† & ita dēt limitari cle.si appellationem.de appel.& ita ēt tenet Butr.in d.c.2.de dila.co.9.& in d.
29 c.sup literis. ¶† Tertio, q̃ritur an in casibus ꝑdictis snīa iudicis, vel partis aliq̃d operet̃, vt sic nō valeat tūc processus ꝯ absentem cui legitimè exceptiones ꝯpetebāt. dic ꝙ aliq̃n iudex nullam habebat iurisdōnē in cā. tūc si hoc sciret nō valeret ꝓcessus in cā principali, nec ēt sup ꝯtumacia, vt hic in tex. in d. l.si ꝑtor.§.Marcellus.ff.de iud.& per Io.An.in d.rl̃a scienti.& no.in d.cle.pastoralis. §. Pisana. & idē q̃n ipse iudex habuisset iurisdōnē, tñ poterat elidi ꝑ exceptionē. nā in his casibus si iudex sciuit impedimentū q̃tūcunq; pronunciasset se iudicē cōpetentē, non valeret processus ꝯ contumacē absentē, vt hic in tex.& d.§.Marcellus. & sequit̃ hic Inn.& alij Doc.ꝑ no. ibi & in d.l.2.secus si iudex ignorasset.& ita ꝓcedant s̃.dicta. Sed eo casu, quo iudex ipse ignorasset, quid tūc si ps ipsa sciuisset defensiōes absentis.ꝯcludit hic Panor.ꝙ eo casu, quo iudex nullā hēbat iurisdōnē, & ꝙ ps sciuit defectū: licet iudex ipse ignorasset, & ꝓnunciasset se iudicē ꝯpetentē nō valeret ꝓcessus ꝯ absentem, cū pars videatur tunc fuisse in dolo surripiendo iudici.facit ꝙ no.in l.si q̃s obrepserit.ff.de fal.& ī d.§. Marcellus. sed bene valeret processus ꝯtumaciç punitiuus ꝑꝑ ignorantiā iudicis, vt hic in tex.& hic quatenus non ꝯcerneret commodum partis.ar.tex.hic & in d.l.2.secus ad cōmodū partis, puta in remissione ex primo, vel secundo decreto, quia non valeret, vel saltem veniret reuocādus.facit quod no.Inn.in d.c.2. & Io.An.in c.dilectus.el 2.de ꝑb.& Io.Cal.in c.ad probandū. de re iudi.vbi dixit, ꝙ si pars litigauit scienter, corā iudice excōicato tollerato, dēt processus in sui commodum retractari, & rō prędictorū est: q̃a q̃n iudex nullā hēbat iurisdōnem, & ps hoc sciebat fuit in dolo, ita allegādo.& sic fuit lata snīa, tunc ꝑ falsas allegationes ꝯ absentem, merito est nulla, vt d.§. Marcellus.& ita procedat dictū Inn.ad illum tex.in c.fi.ĵ.de accu.Sed tñ q̃n iudex habebat iurisdictionem elidibilem per exceptionem partis absentis, tunc si quis p̃sens hoc sciat, & taceat, non nocet sibi: quia sicut tenetur edere ꝯ se, vt in c.j.de prob.cū si. ita non tenetur allegare ꝯ se iura partis absentis. & sic est hic tex.singularis, quod taciturnitas ꝯ ius aduersarij absentis non reddit processum nullum. & ita sequitur Inn. hic. licet in d. c. fi.aliud voluerit, & non bene: quia non dr̃ pars in dolo si omittit allegare defensiones absentis cum non teneatur allegare ꝯ se, vt hic in tex.nec tenetur quis esse procurator aduersarij sui. l.j. ff. de libe. agnoscen. de quo hic notabiliter per Bald.in fi. nec ob.d.§.Marcellus. per quem mouetur Inn. in d.c. fi. quia procedit q̃n allegatur ꝯ absentem. vnde est tunc dolus in faciendo, & allegando: secus si simpliciter in omittendo, & tacendo ius ꝯtumacis.quia sibi imputet, ex quo fuit contumax, & non comparuit iura allegare. forte enim solitus erat illis renunciare, & facit ꝙ no.Inn.ī c.j.in verbo absentia.de ele.li.6.Et sic deberet tenere processus ꝯ absentem ꝯtumacem. tam in principali, q̃ ēt respectu contumaciç., & ita est tenendū quicquid aliter dicat Do.An.in d.c.fi.& ēt Pan. hic pe.col.intelligendo dictum Inn.in d.c.fi.ꝓcedere, quando pars dolosè tacuisset iura absentis. nā certè cū non teneatur allegare ꝯ se vt s̃. & hic in tex.vbi iste secundo appellās sciuerat absentē primo appellasse ad Papā, & hoc tacito adiuit aliū iudicē & valet hic processus ꝯtumaciæ punitiuus ꝯ absentē. & ēt super principali si pronunciasset se iudicē ꝯpetentē: licet pars p̃sens tacuisset defensiones absentis.& ita sequitur hic Imo.col.2.& ēt ipse Panor. col.4.quod tene mēti.q̃a iste tex.est singularis limitatio ad d. §.Marcellus.¶Vltimo tene menti vnam singularem doctrinā quam ponit Inn.hic, & in d.c. 2. quod omni casu, quo potest deueniri ad diffinitiuā lit.non ꝯtes.vel alias valeret processus

c contra absentem contumacem: [c] tunc si absenti comperat exceptio

ADDITIONES.

a ¶Vtile est, ꝙ Iudex pronunciet se competentem, quando de hoc dubitari p̃t, vide per Ab.consi.14.incip.indiuiduæ Trinitatis, &c.j.col.vol.j.

b ¶Pronunciet expresè se iudicem cōpetentem. Adde, iudex competens quis sit cū p̃latus dicit ꝙ emphyteosim ad ecclesiā reuersam potuit alij concedere. & emphyteota negat vide Lud.Ro.in consil.212.Bar.ab Hor.

c ¶Contra absentem contumacem. Adde an dicatur contumax, qui fuit citatus, ꝙ comparere deberet ad locum, ad quem citari non potuit, si non iuit vide per Bal.in consi.suo.445.per totum, incipit statuto ciuitatis.in 2.vol.

ceptio dilatoria, seu declinatoria, & posteà cōpareat ꝯtumax non audiť illā volēs ꝓponere, nisi veniat eo tpe, quo si fuisset pn̄s ꝓponere potuisset. & rō est, qa ꝯtumax nō dēt esse melioris conditionis, q̄ non cōtumax, vt in auth. vt oēs obediāt. §. si aūt. sed si fuisset pn̄s in iudicio, & debito tpe non opposuisset suas exceptiones, posteà non audireť amplius, vt in c. pastoralis. ce excep. in l. perēpto. C. sen. rescin. non pos. ita nō dēt audiri si fuerit absens cōtumaciter, licet posteà cōpareat. facit rō c. cū, q. de p̄b. li. 6. quod intellige ēt si p̄sens sciat defensiōes cōpetētes absenti: cū nō teneať ius sui aduersarij allegare ꝯ se, vt s̄. qđ dictū tene menti. & ita sequiť hic Pan̄. col. 5. & Imo. col. 3. ꝓ quo ēt gl. no. in verbo, absentia. in c. j. de elec. li. 6. † contumax. n. licet sit audiēdus refectis expēsis. l. sancimus. C. de iud. s̄. vt li. non cōte. qm̄ frequēter. §. in alijs. tn̄ teneť ꝓsequi cām in eo statu, in quo eā inuenit tpe, quo cōparet ſm gl. in d. c. in verbo, absentia. idē tenet Inn. ibi in fi. ꝓ quo ēt tex. in c. vbi periculū. §. si vero infirmitate. de elec. in 6. & intellige oīa p̄dicta data cōpetentia iudicis: licet eius iurisdō potuisset exceptiōe elidi: qa contumax bene p̄iudicat sibi, vt non possit declinare iudicē, nec alis declinatorias opponere, ſm In. singulariter in c. ad petitionem. j̄. de accu. & ꝑ Bal. in l. si qui ex consensu. C. de episc. audientia. & hic per Imo. in fi. & in j. col. & est dictū s̄. in 8. col. in fi. in ver. sed tu limita. sed qn̄ iudex esset omnino incompetens, tunc quia contumax nunq̄ vr̄ ꝓrogare iurisdōnem, vt per Iun. in d. c. innotuit. ipse contumax in quacunque parte iudicij comparendo posset tunc opponere exceptiones declinatorias, nisi prius iudex ipse pronunciasset expresè se iudicem cōpetentem: cū ex solo processu ad vlteriora ꝯ contumacē, non censeť pronunciare dicto casu se cōpetentē, vt ꝑ Inn. in d. c. 2. & dictū est s̄. ¶ Ex quibus oībus p̄cedentibus cōsidera duos casus principales. Primo, qn̄ iudex esset omnino, & ipso iure incompetens. Secundo, quando est ipso iure competens: licet iurisdictio possit ꝑ exceptionem elidi. Primo casu aliquando processus fit ꝯ p̄sentem, vel contumacē, in quo iudex expresè pronūciauit se iudicē competentē, tunc si à tali interlocutoria non sit appellatū, non poterit de cætero amplius dici de incompetentia, ſm Inn. in d. c. 2. de dila. & in c. super literis. de rescr. in gl. in verbo, & si pronunciauerit suā iurisdictionē. & in c. pastoralis. in gl. magna, in ver. sed nos dicimus vlterius hanc q̄stionē non esse audiendā. ēt & ita sequitur Bar. in l. 2. ff. si quis in ius voc. vt est dictū s̄. in ver. 2. q̄ritur. Aliquando & secundo processus sit ꝯ contumacem: & iudex non pronunciauit exp̄sè se iudicē competentē, hoc casu per processum ad vlteriora nō censeť pronunciatū sup ꝯpetentia. & processus esset nullus, ex quo iudex erat ipso iure incompetens. & isto casu procedit id quod dicitur contumacem non censeri consentire in iudicem, vel iurisdōnem prorogare, ſm Inn. in c. innotuit. de eo qui furt. & hanc partem sequiť Ange. in d. l. 2. Aliquando, & tertio processus fit ꝯ p̄sentē, qui opposuit de incompetentia: & isto casu per processum ad vlteriora censetur iudex tacitè pronunciasse se competentem, vt per gl. in l. 2. §. sed si dubitetur. ff. de iud. & ita Inn. in c. j. col. 1. de ofi. dele. in 6. & in d. c. 2. facit c. ex parte M. j̄. de appel. & ita Ang. in d. l. 2. & Butr. in d. c. 2. col. 9. intellige, quando iudex de exceptione cognouit: alias si non cognouisset tunc per processum ad vlteriora non censeť pronunciasse, & processus foret nullus. & ita procedat dictū Inn. in d. c. 2. de dila. & ita tenet Ang. in d. l. 2. in pe. col. & in suo consi. 193. quod incipit, in causa accusationis. col. 4. in prin. idem ꝯsuluit Pau. de Ca. in suo consi. 25. incip. In Christi noīe domini, sup primo dubio. dicens, hoc idem dicendū, quando oppositis exceptionibus impedientibus processum iudex procedit ad vlteriora, qa tunc censeť tacitè pronunciare, & eas reijcere, quādo eas examinauit, & cognouit. al's secus. & allegat Bar. in l. à ꝓcedente. C. de dila. vbi ita distinguit quod no. Aliquando, & quarto processus fit ꝯ p̄sentem nihil excipientem de iurisdōne: & hoc casu non valet processus, qa non vr̄ tacitè pronunciatū sup competentia per processū ad vlteriora, quādo de ea nō fuerat oppositū, ita probať in c. j. de rescr. in 6. & ita Inn. in d. c. j. de of. dele. ī 6. in j. gl. in fi. & idem tenet in d. c. 2. in j. col. in fi. idē Butr. ibi col. 8. in fi. & idem Inn. col. vl. in prin. & ita dicit Ang. in d. l. 2. hoc tamen vr̄ limitandum, nisi iurisdō esset prorogabilis, si scienter fuit litigatum. l. j. ff. de iudi. & ita Butr. in d. c. 2. col. 11. & hic in ordinario. non sic vr̄ in delegato. l. priuatorum. de iur. om. iu. & ita Butr. in d. c. 2. col. 8. & col. 12. in princ. Secundo casu principali, quando processus fit à iudice ipso iure competente, licet iurisdictio potuisset per exceptionem elidi. sed qa dr̄ tunc iudex cōpetēs, vt per gl. in verbo, cōpetente. in c. licet. p̄sentādus nullo casu regulariter expressa pronunciatio super iurisdictione. nā aut fuit opposita exceptio, & iudex procedēdo ad vlteriora videť tacite pronūciare, vt s̄. aut nō fuit opposita: & ꝓcessus fuit agitatus in pn̄tē. & nō poterit opponi post litē cōtestatā. s̄. de re iudi. c. inter monasteriū. ff. de iudi. l. sed si susceperit. Si vero ꝓcessus est factus ꝯ contumacem, vel absentem, tunc comparens post litem contestatam non poterit amplius opponere: qa contumax præiudicat sibi vt post litē ꝯtestatam iudicē declinare non possit, seu alias declinatorias opponere, sed teneť ꝓseq cām in eo statu in quo ipsam inuenit. ita dixi notabiliter Inn. in d. c. 2. & in c. j. in fi. de elec. in vj. & facit glo ibiī verbo, absentia. & sic ꝯcludūt Doc. in d. c. 2. ex quibus habes clarā decisionē, & distinctā in oībus casibus. & hoc quāda tali interlocutoria lata sup cōpetentia non est appellatum o ¶ Quid aūt si sit appellatum ab eo, vel à processu ad vlteriora. vel à diffinitiua primo lata in dicta cā: an poterit postea in cā, appellationis dici vlterius de incompetentia. vide plene dicta in c. cū cessante. j. eo. col. 18. in ver. aduerte tamen. & intellige omnia præcedentia vbi de his distincte in omnibus casibus.

SVMMARIVM.

1 *In terris ecclesiæ debent seruari canones data discordia inter leges, & canones.*
2 *Si laycus litigat coram iudice ecclesiastico, poterit ab omni grauamine appellare.*
3 *Si clericus litigat coram iudice seculari non potest appellare nisi sicut potest de iure seculari.*
4 *Quæ dicantur ordinatoria seu præparatoria litis & quæ decisoria. Et ibi quòd non possit vel possit appellari ab interlocutoria dicitur respicere ordinatoria iudicij vel quòd possit vel non possit appellari à diffinitiua dicitur respicere decisoria.*
5 *Statutū quòd dēat appellari infra quinq; dies, alias appellatio sit deserta aut quòd instantia finiatur infra duos menses, respicit ordinatoria.*
6 *In terris ecclesiæ ab oī grauamine appellatur ēt coram iudice seculari.*
7 *Ad Papam potest appellari omisso medio in suis terris, ēt iudice seculari.*
8 *Et idem ad legatum uel ad Patriarcham.*
9 *Casus in quo ad Papam non potest appellari omisso medio.*
10 *Ad Imperatorem non potest appellari omisso medio, nisi in scholaribus & hoc de omni grauamine & de iure ciuili & de quocunque loco sint.*
11 *Scholaris non legitime natus etiam si sit de terris ecclesiæ potest legitimari per imperatorem.*
12 *Valet consuetudo, quòd à iudice seculari in omni casu appelletur ad Papam etiam omisso medio.*
13 *Consuetudo dat iurisdictionem, & defert ius appellandi ad incompetentem.*
14 *Vbi princeps abutitur, nec habet superiorem, recurritur & appellatur ad Papam.*
15 *An miserabiles personæ uel ecclesia appellare possint omisso medio ad Papam.*

§. 1 DENIQ; A iudice qui nō est de tpali iurisdi. eccl'iæ non pōt ad Papā appellari. h. d. ¶ † No. primo ꝙ in terris de tpali iurisdi. eccl'iæ data discordia inter leges, & canones debent in omni foro seruari canones. & ita voluit gl. ord. in c. 2. de arbi. li. 6. pro qua ēt tex. hic. nā de iure ciuili regulariter nō appellatur ab interlocutoria, vt in l. ante sn̄iæ. C. quorū appel. cū si. & tn̄ in terris ecclesiæ indistincte est licitū appellare ante sn̄iam ab omni grauamine. in c. cū cessante. & in omni foro ap
2 pellari pōt ad Papā, & an̄ sn̄iam, vt hic dr̄. ¶ † Quid aūt si laycus
a litigat corā ecclesiastico, ᵃ qn̄ non esset de tpali iurisdictione ecclesiæ, an ipse poterit appellare ab omni grauamine ante sn̄iam, sicut canones ꝑmittunt? & vr̄ ꝙ nō, cū ipse sit subiectus legibus. sed Arch. 2. q. 6. nō ita. tenet ꝯriū, & facit qđ no. ī c. qualiter. s̄. de iu. vbi idē tenet Panor. qa licèt sit subiectus legibus & ſm leges nō possit appellari ab īterlocutoria, vt s̄. tn̄ ex quo cā agitať corā ecclesiastico debēt seruari canones, & poterit
3 ab oī grauamine appellari, † sicut eꝯ, si clericus litigat coram iudice seculari in terris, quæ nō sunt de tpali iurisdictione ecclesiæ, nō poterit ipse appellare an̄ sn̄iam, nisi in casibus à iure ciuili ꝑmissis. & ligať clericus legibus ex quo in foro seculari debēt seruari leges in ordinatorijs. & ita dicit Arch. in d. c. non ita. & sequiť Butri. in c. ꝙ clericus. de fo. ꝯpe. col. 11. in fi. & idē Panor. ibi col. 4. & in c. ecclesia. s̄. de cōsti. col. 12. & rō p̄dictorū eē pōt, vt serueť æqualitas in iudicijs: qa nō esset ꝯueniēs ꝙ ꝓ parte vnius posset appellari, & ꝓ parte alterius nō: vn̄ eo casu quo lꝫ alteri appellare vel nō, ita licebat vel nō licebit alte
4 ri pti, vt ī c. 2. s̄. de mutu. peti. † & ēt qa in ordinatorijs dēt attēdi ꝯsuetudo loci, vbi iudiciū agitať. C. quēadmodum test. ape l. 2. &

ADDITIO.

a ¶ Si laicus litigat corā ecclesiastico. Adde an possit laicus ecclesiā in qua ius patronatus non habet alteri ecclesiæ submittere. vide ꝑ Do. Ludo. Ro. in cōs. suo 177. & an laycus spiritualium oblationum possit esse collector, per eundem in alio consil. 266. Bar. ab Hor.

§.2.& per gl.in d.c.ꝙ clericus.ꝙ aũt nõ posſit appellari, dr̃ respicere ordinatoria litis. intellige ab interlocutorijs,q̃a respicit ꝯtingentia ad litem. Sed statutũ, ꝙ nõ posſit appella ri à diffinitiua,respicit decisoria. & ita Butr. ibi col. 12. & Panor. ibi col.4.in c.ecclesia S.Mariæ.de ꝯſti.col.12.tene menti,de quo tñ vide plenius in c.vt debitus.col.13.in ver.7.quæritur,circa
5 fi.† & aduerte,quid si statutũ diceret ꝙ debet appellari ĵ. quinque dies,aut ꝙ instantia cãæ appellationis duret per duos mẽses, nam ista respiciũt ordinatoria,& procesſũ cãę appellationis . vñ dicebat Butr.in c.ꝙ clericus. de fo.ꝯpe.col.8, & Imo. ibi col.j.in fi. ꝙ statutum laycorũ limitans tp̃s instantiæ ligabit clericũ litigantẽ corã iudice seculari,ex quo tale statutum respicit ordinatoria. idẽ ergo si limitaret tp̃s appellandi, quod
6 no.ad practicam.¶† No. secũdo, & ita ẽt allegatur, ꝙ in terris
7 ecclesiæ põt indifferenter appellari ab omni grauamine,† & à
8 sñia ad papam omiſſo medio. facit 2.q.6.ad Romanam,† & simile priuilegiũ cõpetit legato de latere ad quem põt appellari omiſſo medio,sicut ad Papam, ſm gl.& Io.An.in c. Romana.in prin.eo.tit.in 6.tenent Doc.ibi,& in c.j.s̃.de offi. leg. & idem eſſet ad Patriarchã , ad quem põt appellari omiſſo medio, sicut ad Papã, ſm Inn. in c. antiqua. de priui. & idẽ tenet Hoſt.& gl.21.diſ.renouantes.& Spe.e.tit.§. nõ tenemus.ver. ſed nunqd,in fi.Sed Io. An.& Do. Ant.in d.c.antiqua. tenent ꝯrium,ꝙ est priuilegiũ Papæ, vt ad eũ appelletur omiſſo medio.vnde nõ extenditur ad Patriarchã.Sed certè sicut põt appellari ad legatum de latere omiſſo medio, vt s̃. ita poterit ad Patriarchã,& ita sequitur Do.Pe.de Peru.in d.c.antiqua,quia ille tex.intendit in hoc dare priuilegiũ Patriarchis, ideo nullũ foret priuilegiũ in appellando, si nõ posset appellari ad eos omiſſo medio,& hanc partẽ sequit̃ ibi Panor. licet dicat,ꝙ opi
9 nio Io. An.sit æquior.Sed limita s̃. dictam r̃am, ꝙ ad Papam posſit appellari omiſſo medio,quia fallit in vno casu, qñ delegatus Papæ in subdelegãdo reseruat sibi aliqd iurisdõnis : tũc eñ facit gradũ inter se,& subdelegatum.iõ à sñia subdelegati nõ poſſet appellari.tunc ad Papã omiſſo medio, ẽt si appellaretur à sñia diffinitiua, vel ẽt potius tex.est no.in c. si delegatus. §.fi.de offi.deleg.li.6.& in c.cũ te.& in c.super qõnũ.§. porro. e.tit.intellige,ꝙ non posſit tunc appellari ad Papã omiſſo medio,si de hoc excipiat, alias poſſet ſm Arc.& Io.An.in d. §. fi.
10 & licet ad Papã posſit appellari omiſſo medio : † tñ secus est in Imperatore ad quẽ nõ põt appellari omisſis medijs,vt in l. Imperatores.ff.eo.ti.quod tñ limita in scholaribus. nã cũ Imperator suscipiat oẽs studentes sub sua ꝓtectione,& tanq̃ eius ſpãles filios,vt est tex.in auth.habita.§.nõ dignũ.C.ne filius ꝑ
11 pa. dixit,ibi no.Bald. duo notanda dicta ꝑ illũ tex. † primo ꝙ scholares nõ legitimè nati, & si eſſent de terris ecclesiæ poterũt legitimari ab Imperatore,tãq̃ eius filij ſpãles. Scd̃o ꝙ scholaris poterit à quolibet grauamine appellare ad Imperatorẽ omisſis medijs: quia tex.ibi dixit, ab oĩ iniuria, ex quo Imperator de grã ſpãli offert seipsum, vt ibi in tex.in verbo, defendamus.vnde poterit appellari ad Imperatorẽ omisſis medijs ſm Bal.ibi,q̃ duo dicta no.¶ Vltimo tene mẽti ex hoc tex. & ita allegat̃, ꝙ grauatus à iudice seculari nõ põt talẽ iniustitiã deducere ad Papam,ẽt per viã appellationis,cum à iudice layco sit gradatim appellãdũ ad eius ſupiorẽ.vnde ab eo nõ põt appellari ad Papã,vt hic dr̃,& ita limita 2.q.6.ad Romanã,& c.oĩs oppresſus.Sed aduerte,quia r̃a huius tex.venit limitanda tribus modis.& primo,vt procedat in terris, q̃ sunt de tꝑali iurisdõ
12 ne ecclesiæ,nõ in alijs.¶† Secũdo limita rõne ꝯsuetudinis. nã valeret ꝯsuetudo, ꝙ à iudice seculari in oĩ loco , & in oĩ foro
13 appelletur ad ecclesiasticum omiſſo medio, vt hic in tex.† cũ consuetudo deferat ius appellandi ad eũ, qui al's non eſſet iudex illius appellationis, vt est tex. no.in d.c. Romana.§.dẽt.sic ẽt inducit cõsuetudo,vt posſit non solũ ad Papam,sed ẽt ad alios inferiores iudices appellari omisſis medijs , vt est tex. in d.c.Romana.§.j.quinimo ex cõsuetudine poſſet induci,quod laycus posſit indistinctè cõueniri corã iudice ecclesiastico,vt est tex.in c.si clericus laycum, & in c.licet ex suscepto, s̃.de fo. compe.nec mirũ, quia cõsuetudo dat ordinariã iurisdõnẽ, ẽt priuatę ꝑsone, & ẽt in cõcernentibus merũ,& mixtũ ĩperiũ,vt est tex.vnicus,& singularis in iure,in c.cũ ꝯtingat, s̃.de fo.cõp.
14 ¶† Tertio limita r̃am huius tex.nõ h̃re locum, qñ inferẽs iniustitiã non recognosceret ſupiorẽ.tunc.n.deficiente superiore semp in oĩ casu põt appellari, & h̃ri recursus ad Papã. hoc fuit notabile dictum Inn. in d.c. licet, dicentis ꝙ vbi nõ repit̃ ſupior de iure,vel de facto,semper põt adiri Papa, ẽt ꝑ laycos: cũ Papa sit iudex ordinarius oĩum nõ recognoscentiũ ſupiorẽ,ẽt regũ,vl' Imperatoris rõne iniustitiæ,& peccati. ꝑ quo ẽt gl. singl'aris,q̃ idẽ voluit in c.ex trãsmiſſa, s̃. de fo.cõpe. & satis ꝓbat̃ hoc ꝑ tex.in c.si.s̃.de iud.ſm vnũ intell'm. & in c.nouit, eo.ti.& in c.j.s̃.de ꝓb. vbi Papa p̃t adiri ꝯ Imperatorẽ, vel subditũ ipsius Imperatoris. & de hoc dic, vt est dictũ s̃. in ru-
15 brica.¶† Vltimo limita r̃am huius tex.vt nõ h̃eat locũ in clericis litigantibus de iuribus eccl'iæ, vel in alijs miserabilibus ꝑsonis:q̃ cũ sint sub ꝓtectione eccl'æ,vt in c. ſup q̃busdã,in fi.j. de ver. si.posſum in oĩ loco , & foro appellare ad Papã omisſis medijs ſm Hoſt.& Do.Ant.in d.c. fi.ꝑ illũ tex. & idẽ tenet D. Ant.in d. c. licet, dicẽdo secus eſſe in cã ꝓpria ipsorũ clericorũ: tunc eñ clericus grauatus à iudice scl'ari non poſſet appellare ad Papã: sed dẽt appellare ad ꝓximũ ſupiorẽ ipsius iudicis scl'aris,& ita in hoc vltimo dicto cõcordat Arch.in d.c.nõ ita.& de miserabili ꝑsona vr̃ tex. in c.ex parte B.s̃.de fo. cõpe. Sed Pan. in d.c.licet,tenet in his duobus dictis ꝯriũ,q̃a nõ ꝓbatur iure,ꝙ eccl'ia,vel miserabilis ꝑsona posſit à iudice seculari appellare ad Papã:imo r̃a est in ꝯrium, vt hic in tex.& j.eo. in c. dilectus.& 2.q.6.à neceſſariorũ. & Inn. in c. significantibus,s̃.de offi.deleg. hoc tenuit, ꝙ nõ posſit appellari ad Papã. nõ ob.d.c.ex ꝑte,q̃a ibi est rõne denegatę iustitię: secus ergo nisi ꝑiustitia poſſet adiri alius superior, vt in c.ex tenore,s̃.de fo. compe.non ob.d.c. fi.quia ibi ciuitas Florentina nõ recognoscit ſuperiorem, saltẽ de facto.ideo potuit ibi appellari ad Papam,vt s̃. est dictum. & sic fit conclusio, ꝙ clericus , & ecclesia,& miserabilis persona, non posſint contra laycum à iudice seculari appellare ad Papam,vt patet ex præcedentibus,nisi in alijs limitationibus supradictis.

SVMMARIVM.

1 *Tempus 10.dierum ad appellandum computatur de momento ad momentum, & qualiter illud intelligatur.*
2 *Nec currit nisi à die notitiæ,nec etiam currit impedito,nec illi, qui non potuit habere copiam sententiæ,nec illi, qui non potest reperire iudicem.*
3 *Fatalia, quando incipiant currere hodie est decisum.*
4 *Non computatur dies, in qua interponitur ipsa appellatio.*
5 *Quæ sint, & vnde incipiant ista fatalia,& in quo differant ea,quæ dantur ab homine, & illa, quæ dantur à iure.*
6 *De iure antiquo dabantur multa, & uaria tempora ad prosequendum,& finiendum appellationem.*
7 *Et quare sic appellantur fatalia.*
8 *Sex sunt impedimenta, quæ posſunt occurrere in tempore appellationis prosequendæ.*
9 *Nunquam excusant discrimina uiarum, quando itinerari potest per aliã viam licet magis longam.*
10 *Onus probandi incumbit allegante impedimentum.*
11 *An impedimentum probetur per iuramentum,& qualiter.*
12 *An probatio per iuramentum dicatur legitima probatio.*
13 *Vbi appellans impeditur facto iudicis tenetur protestari, & an & quãdo in impedimentis requiratur protestatio.*
14 *An impeditus teneatur mittere procuratorem.*
15 *Impedimentum vbi est occurrens in primo fatali in personam appellantis cessat ipso iure secundum fatale.*
16 *Pendente compromiſſo coram arbitro non currit tempus in causa appellationis, siue sit terminus iuris, siue hominis.*
17 *An citra compromiſſum posſit per pactum impediri cursus fatalium.*
18 *An per pactum posſit fieri prorogatio maioris temporis.*
19 *An tp̃s trienniij, seu primæ instantiæ posſit prorogari consensu partium.*
20 *Tempus 10.dierum ad appellandum non potest prorogari per partes.*
21 *Si victus,qui appellauit singulariter compromisit negotium principale,& non negocium appellationis, an interim currant fatalia.*
22 *An tempus Apostolorum currat pendente compromiſſo.*
23 *An tempus statuti currat pendente compromiſſo.*
24 *Quid si statutum prohibet instantiam causæ appellationis poſſe prorogari, an tunc pendente compromiſſo currat tempus instantiæ datũ à statuto.*
25 *Si statutum limitat tempus in præparatorijs litis, vt sunt in hoc regno plura statuta,an tempus posſit prorogari per partes,vel saltem suspendi.*
26 *Vtrum terminus assignatus per iudicem ad probandum posſit suspendi per compromiſſum.*
27 *Terminus 10.dierum ad appellandum non põt prorogari per pactum.*
28 *Tempus assignatum à statuto in causa appellationis,vel reductionis ad arbitrium boni viri potest prorogari per partes.*
29 *An pendente compromiſſo posſit altera pars redire ad iudicem causam prosequendo.*
30 *An appellans non obstante sententia arbitri lata pendente compromiſſo posſit redire ad primam [illegible] iam causam appellationis.*
31 *Quid si in compromiſſo est clausula, ꝙ totiens pœna committatur, quotiens contrauentum fuerit.*
32 *Quid si laudum est emologatũ per partes, an posſit prosequi postea causam appellationis.*
33 *Quid in sententia arbitratoris an pendente compromiſſo posſit amplius redire ad iudicem, & ibi est singularis limitatio ad l. si quis rem.ff. de arbi.*
34 *Si est petita reductio ad arbitrium boni viri, an interim posſit prosequi illa prima & principalis causa appellationis.*
35 *An pendente compromiſſo coram arbitratore currat tempus instantiæ causæ appellationis.*

Quando

36 *Quando impedimentum occurrit dolo, & facto appellati, an currat tempus, & detur restitutio.*
37 *An litiganti super attentatis currant fatalia.*
38 *An litiganti super aliquo incidenti, vel emergenti currant fatalia.*
39 *Si litigatur super libello inepto, an interim currant fatalia.*
40 *Quando impedimentum occurrit facto tertij, an interim currant fatalia, vel detur restitutio.*
41 *Quando impedimentum occurrit ex facto, vel dolo procuratoris.*
42 *Procurator non potest expresse renunciare appellationi etiam ab eo interpositæ, sed tacite sic non prosequendo, vel non appellando.*
43 *Quid si impedimentum occurrit ex facto iudicis, an interim currat tempus.*
44 *Et quid si propter occupationes Principis.*
45 *Quid si occurrat impedimentum in primo, vel secundo fatali.*
46 *An sufficiat vnica protestatio ad constituendū iudicē, vel partē in mora.*
47 *An post conclusum in causa currant fatalia.*
48 *An sufficiat vnica protestatio, & requisitio, & an coram successore etiam requiratur.*
49 *An a negligentia, vel tarditate iudicis possit appellari, & ibi etiam ex quibus dicatur iustitiam denegare.*
50 *Si appellans non produxit sententiam, an appellatio fiat deserta, & an iudex posit appellatum interrogare.*
51 *Si non producatur sententia, an sine sententia posit iudex appellationem pronunciare.*
52 *Qui negat appellationem, dicitur appellationi renunciare.*
53 *De impedimento occurrente ratione pestis.*
54 *De impedimento mixto, scilicet casus fortuiti occurrente in persona domini nuncij, vel procuratoris.*
55 *Impedimentum tempore feriato, vel quia non potuit habere testes, vel instrumenta, & nu. 56.*
57 *Quis sit iudex competens in dando restitutionem propter impedimenta in causa appellationis.*
58 *Et qualis ordo iuris sit sibi seruandus.*
59 *An impedimentum occurrens ex facto iudicis excuset, vel debeat adiri superior ipsius iudicis.*
60 *Grauamen in dimittendo, omittendo, & in non faciendo, vel negligendo potest quandocunque peti, quòd suppleatur, & reparetur, nec transit in rem iudicatam per lapsum x. dierum grauaminis illati.*
61 *Ad quantum tempus detur restitutio ratione impedimenti occurrentis in termino.*
62 *Et quid si impedimentum occurrat in termino iuris, ad quantum tempus detur restitutio, & quale fuisse debeat.*
63 *Quando impedimentum occurrit in primo fatali, ad quantum tempus fiat restitutio. Et quid de impedimento in toto anno, & quando in principio vel in fine anni.*
64 *Quid de impedimento in secundo, vel tertio fatali, ad quantum tempus detur restitutio, & ibi an detur ipso iure, vel ope restitutionis.*
65 *An si impedimentum occurrat in tertio fatali, an vlterius posit dari.*
66 *An sit necessaria declaratio iudicis super impedimento, vel posit deduci incidenter.*
67 *Qualis iudex an a quo, vel ad quē, cognoscere & pronūciare sup desertione.*
68 *An in sententia super desertione sit necessaria citatio, & ibi, quod iudex ex officio potest monere partes ad sententiam, & ipsam pronunciare, ne instantia pereat.*
69 *An delegatus ad causam appellationis posit diffinire causam desertionis absque noua commissione.*
70 *Si opponatur de desertione appellationis, aut quòd non potuerit appellari, aut quòd appellationi sit renunciatum, de istis exceptionibus tanquam præiudicialibus est primo cognoscendum.*
71 *An iudex posit procedere in negocio principali reseruando istas exceptiones in fine causæ.*
72 *An deserta appellatione posit sententia confirmari per iudicem ad quem, & ibi notabilem limitat. ad clem. si appellationem. eod. ti. & ad c. 1. de rescrip. in 6.*
73 *Poterit impetrari iudex etiam super desertione appellationis, & sæpe committitur causa appellationis, & desertionis vna cum negocio principali.*
74 *An iudex a quo, vel ad quem, posit condemnare appellantem in expensis, si appellatio est deserta.*
75 *Licet iudex pronunciet se incompetentem, tamen potest condemnare partem in expensis, etiam si appellatio esset nulla.*
76 *Si iudex appellationis prouunciando appellationem desertam omisit condemnationem expensarum, an posit postea quandocunque supplere.*
77 *Quando expensæ debentur iure actionis potest fieri petitio expensarum, & condemnatio ex interuallo etiam post sententiam.*
78 *An appellans condemnetur in expensis, quando nec ipse, nec appellatus nullo tempore prosecutus est appellationem.*
79 *An desertā appellatione posit sententia confirmari per iudicem ad quem, & alia sententia in contrarium lata sit nulla.*
80 *An a sententia lata super desertione appellationis posit appellari.*
81 *An hæc sententia super desertione sit diffinitiua, vel interlocutoria, & an posit reuocari. & num. 82.*
83 *Si ordinarius, vel delegatus pronunciat se competentem, vel incompetentem, an posit reuocare.*
84 *Licet sit notorium causam appellationis non posse expediri, & modicum restet de tempore fatalium non potest peti interim exequutio sententiæ.*
85 *An lapso anno possit statim sententia mandari exequutioni.*
86 *An deserta appellatione possit statim fieri exequutio, vel detur tempus, quod datur iudicatis, & quid si prima sententia fuit tertio confirmata.*
87 *Si constet appellationem esse desertam, an possit fieri exequutio sententiæ absque citatione, & alia cognitione causæ.*
88 *Si iudex fuit facilis in exequendo, an debeat esse facilis in reuocando exequutionem. Et etiam si iudex processit sine citatione, & de facto, ita sine citatione & de facto debet reuocare.*
89 *Si à sententia non est appellatum, an possit fieri exequutio absque alia citatione.*
90 *Sententia habet exequutionem paratam etiam de iure communi.*
91 *Quæ exceptiones possint opponi post sententiam in exequutione, vide hic remissiue.*
92 *Contra tertium possessorem, vel alium quemcunque non nominatum in sententia non potest fieri exequutio sine citatione, & causæ cognitione etiā si tertius possideat rem affectam vitio litigiosi nisi sit hæres.*
93 *Nunquam potest fieri exequutio sententiæ, vel instrumenti quo ad capturam personæ hæredis, nisi primo citato hærede, an sit hæres, & causa cognita.*
94 *Defuncto currit tempus appellationis interponendę, vel prosequendæ, hæredi vero non nisi à die notitiæ, & quid hæreditate iacente.*
95 *Ad quem iudicem spectet exequutio sententiæ deserta appellatione.*
96 *Sententia super desertione est interlocutoria, nec continet dari vel fieri, nec ex ea oritur obligatio vel coactio, & quòd exequutio sententiæ non pertinet ad iudicem ad quem, qui duntaxat pronunciauit super desertione.*
97 *An exequutio sententiæ spectet ad iudicem ad quem, confirmantem.*
98 *An sit agendum ex confirmante vel ex confirmato, & qualiter hoc intelligatur.*
99 *An exequutio possit peti antequam sit lata declaratoria per iudicem appellationis super desertione.*
100 *Cautela notabilis, vt nunquam possit fieri exequutio sententiæ, nisi sit primo per iudicem appellationis pronunciatum appellationem fore desertā.*
102 *Si ex forma statuti tempora appellationis finiendæ sunt vtilia, nunquam potest peti prius exequutio sententiæ quam sit per iudicem appellationis pronunciatum, appellationem fore desertam.*
103 *Si statutum arctat iudicem ad ferendam sententiam, vel aliquid aliud sub certa pęna, debet intelligi si ad id fuerit requisitus.*

Repetitio cap. ex ratione.

C A P. VIII.

EX ratione. Etiam post biēnium auditur appellans qui suam appellationem prosequi non potuit. h. d. & non diuiditur quia breuis. ¶ † No. primo ibi, à snīa ar. ꝙ sicut tp̄s 10. dierum ad appellandū, incipit currere ab hora latę snīę, & computatur de momento ad momentū, vt in auth. hodie. C. e. & in c. ꝯcertationi. e. ti. lib. 6. & ibi per gl. no. & in cle. sicut. eo. tit. in verbo, à die. & ita Spe. eo. ti. §. restat. in ver. sed nunquid hoc tp̄s. & in ver. sed nū
2 quid dies. quod tp̄s est vtile à prin. † quia non currit, nisi à die notitiæ s̄m Spe. ibi, & gl. in c. j. & in d. c. cōcertationi. eo. ti. li. 6. nec currunt impedito. vnde voluit singulariter Spec. in d. ver. sed nunquid hoc tp̄s, ꝙ si quis non potuit habere copiam sententię, antequàm habeat copiā & notitiā, nō currunt sibi 10. dies ad appellandū, qđ no. Item voluit Spe. ꝙ hoc tp̄s non currit ei qui non hēt in publico ptātem adeundi iudicem à quo vult appellare, dummodo id protestetur, de quo vide. j. in c. fi.
3 ver. decimo. quęritur, † sed tpa & fatalia ad ipsam appellationem prosequendam vr̄, ꝙ incipiāt currere ab ipsa snīa. de quo per gl. in l. fi. C. de tēp. app. Sed talis dubietas est decisa per tex. in d. cle. sicut. vbi fatalia incipiunt currere à die appellationis, & nō à die snīę in oī applone, siue iudiciali, siue extraiudiciali, in qua incipiūt currere à die illati grauaminis si appellaī à futuro grauamine, vt est exp̄ssum in d. cle. sicut. & ibi p gl. in ver. à die. vbi gl. concludit, ꝙ tempus appellationis prosequendę, nō cō
4 putatur de momento ad momentum, † quia nō computatur dies in qua interponitur ipsa appellatio, cum illa dictio, a, stet exclusiue s̄m gl. ibi. non sic in tempore appellationis interpo-
5 nendæ, & sic in tpe 10. dierū, vt s̄. † quę aūt sint, & vnde incipiant ista tpa fatalia appellationis prosequendę, & in his quæ dantur ab hoīe, dic, vt est dictū s̄. in c. personas. & c. cum sit. s̄. eo. sed ꝓut dantur à iure, ꝙ tp̄s appellationis ꝓseqnēdę regulariter est annus, vt in d. c. cū sit. tā in applone iudiciali quàm extraiudiciali, & siue à diffinitiua siue ab interlocutoria, vt ī c. sicut. vbi tex. q incipit, iste annus à die applonis interpositę. & hoc absq; dubio ꝓcedit, vbi nō est assignatus terīus ab hoīe: tunc

em̄ voluit Spe.eo.tit.§.qualiter.ver.debet esse cautus.ꝙ termi
nus iuris non currit, nisi finito termino hominis: ita ꝙ annus
incipit currere nona die appellationis, sed finito termino ho-
minis,& idem voluit gl.in c.sæpè.j.eo. sed certè Hosti.& Ioã.
An. ibi volunt ꝯrium, quia sequeretur absurdum.plus em̄ tē-
poris hēret appellans,quando esset statutum tempus ab homi
ne,quam quando nō, & tamen terminus hominis venit ad ab
breuiandum terminū iuris,vt in c.personas,& c.cū sit.s̄. eo. &
ita in gl.& Spe.tenet Old.consi.suo 60.in fi.quod incipit,tem-
pus datur,& hęc bene no.& scias,ꝙ iste annus datur non solū
ad ꝓsequendum, sed ēt ad finiendum ipsam causam appella-
tionis, & alias elapso anno est deserta, & in hoc differt à termi
no hominis,in quo sufficit actus prosecutionis,& se in termi-
no arripuisse iter, & se pręsentasse corā iudice ad quem,vt est
dictum in d.c.personas. sed in termino iuris non sufficeret in-
choasse prosecutionē, nisi causa sit finita, vt in tex. sicut alias
dr̄ in tempore petendæ restitutionis in integrum, quia debet
peti,& finiri,j̄.quadriēnium,vt in l.fi.C.de temp.in inte.resti.
subsistente tamen impedimento datur appellanti non solum
annus,& ex causa biēniū,vt in d.c.cum sit.& authen.ei qui.C.
de tēp.appel.sed etiam audiretur in termino,vt est tex.no.hic.
6 † & pręmitte,ꝙ de iure antiquo dabatur multa varia,& diuer
sa tempora ad prosequendum, & finiendum appellationem,
quæ fatalia appellantur,vt l.2.& fi.C.de temp.app. hodie vero
rr̄ dantur duo fatalia,videlicet primo annus,& ex causa bien-
nium,siue triennium,vt in d.c.cum sit.vnde primus annus ap-
pellatur à iure primum fatale,& secundus annus ſm fatale; &
7 quare sic appellata fuerunt ista tempora fatalia, ponit Bald. in
d.l.fi.in 3.col.quia important finem, & mortem ipsius appel-
lationis per quoddam simile:nam superi, qui fata dant rebus
naturalibus, & cunctis distribuunt tempus durationis, & in-
teritus: sic leges fecerunt instantiæ appellationis,& vide gl.in
verbo,annum,in authen. de his, qui ingrediuntur ad appellan
dum.§.j. ¶Vltimo, quia tex.hic in verbo,impotentiam, no-
tat impedimentum: cum verbum,impotentia,includat impe-
dimentum, siue sit iuris siue sit facti,vt ca. sciscitatus,s̄. de re-
scrip. videtur quòd locum habeat iste tex.in vtroque impedi-
mento,de quo j̄. & etiam,quia tex. hic in verbo, nolumus. vi-
detur ꝙ sit noui iuris promulgatorium, & non declaratorium
veteris iuris, cum dictum verbum nolumus, ita importet, vt
est gl. ord.in verbo nolumus.in cle.j.de offi.vica.& in cle.j.de
rerum permu. quod est notandum pro.j̄.dicendis.¶In glos.j.
in princ. quia hæc decretalis est vtilis, & quotidiana in mate-
ria, cum materia desertionis appellationis solum habeatur
hic,& in d.cle.sicut.iō loco repetitionis,& pro faciliori intelli
gentia & ordine discendorū, necessariò decē distinctè videda
erunt. ¶Et primo quia tex.hic facit mentionem de impoten-
tia.ideo necessario est videndum,quæ, & quot impedimenta
possunt contingere,quæ excusent ipsum appellantem.¶Secū
do cui incūbat onus probandi impedimentū,& qualiter ꝓbe-
tur,& an sit necessaria protestatio. ¶Tertio propter q̄ impedi
menta tempora hominis,vel iuris nō currant ipso iure, vel sit
necessaria restitutio. ¶Quarto eo casu,quo esset necessaria re
stitutio, qualis iudex possit restituere ordinarius, vel delega-
tus,& an sit necessarius libellus,& ordo iuris.¶Quinto ad quā
tum tempus debeat fieri restitutio ratione impedimēti occur
si in primo,vel secundo fatali:& tam in termino hominis,q̄ iu
ris. ¶ Sexto an ipso appellante negligente possit ipse appella-
tus prosequi appellationem,& quo tempore. ¶Septimo qua-
lis iudex ordinatus, vel delegatus,& an iudex à quo, vel iudex
ad quem possit cognoscere de desertione appellationis: & de
serta appellatione possit confirmari per diffinitiuam ipsa pri-
ma sententia. ¶Octauo, ex quo deserta appellatione senten-
tia firma remanet, an possit per aliam sententiā reuocari, vel
infirmari. ¶ Nono, an a sententia super desertione possit ap-
pellari, & sit diffinitiua,vel interlocutoria. ¶ Decimo,& vlti-
mo,an deserta appellatione per lapsum anni possit statim sen-
tentia mādari executioni,& an sit necessaria citatio partis: &
8 q̄ cāę cognitio reqratur in executione.¶†Circa primum dicas
vltra gl.ꝙ sex impedimēta sunt in ꝯsideratione.¶Primum est
impedimētū ꝯtingens in ꝑsona ipsius appellātis:qa fortè erat
a infirmus,vel carceratus,vel ſm Inn.hic inops,vel paup,[a] q pp
inopiā nō potuit ꝓsequi.& ita dicit posse intelligi tex.hic quē
dicit esse notandū.ꝓ quo ēt est tex.aptus in auth. de his, q in-
gre.ad appel.in §.j.& est bene notandū ſm Imo. hic,cū p sępè
possit de facto contingere:& maximè ꝓ his, qui appellant ad
curiam, & pp inopiam nō potuerunt ꝓsequi ſm Panor. ¶Se-
cūdū impedimentū est ex facto mixto appellantis, & appella-
ti.puta qa ꝑcedente appellatione cōpromiserunt cām,& litē.
hic em̄ est iustū impedimentum in cle. q̄ diu.eo. tit. ¶Tertiū
impedimentum aliqn̄ contingit ex facto ipsius appellati tm̄,
qui impediuit appellātē in ꝓsecutione,& ī secūdo iudicio pe
tēdo lōgiores dilationes ꝓrogādo iudiciū,& appellādo. est.n.
licitū impedimētū ſm Inn.& alios Doc.hic. ¶Quartū impe-
dimētū est respū alterius tertiæ personæ, vel ēt respū ꝓcurato
ris negligentis,vt j̄.patebit. ¶Quintū impedimentū est respū
9 iudicis,qui noluit,vel nō potuit in cā ꝓcedere. ¶ †Sextum,&
vltimum impedimentum est,qn̄ per casum fortuitū, puta pro
pter discrimina viarum, per mare,flumina,vel terram transire
non potuit, vt est tex. notabilis in d.§.j. quando tamē esset du-
plex via, vna per terram,alia p aquā,licet impediretur ire p al-
teram istarum,non excusaretur,quando posset ire per aliā: qa
ad hoc,vt excusetur,dēt ꝯcurrere impedimentū vtriusq; itine
ris,vt est tex.notabilis in d.§.j.ideo dicit Bar.in l.j.in pri.ff.eo.
ꝙ nunq̄ impedimentū itineris excusat, si potuit habere aliud
iter tutū,licèt esset magis lōgū, & hoc de primo,& sic de ipsis
10 īpedimētis, q̄,& quot sunt. ¶†Circa secūdū cui incūbat onus
ꝓbandi impedimentū,& qualiter probetur,& an sit necessaria
ꝓtestatio.dic,ꝙ onus ꝓbandi incūbit appellāti,vt hic in tex.in
verbo,ꝯstiterit.pro quo ēt tex.in l.fi.§.illud.C.de tēp.appe.ibi,
nisi ipse appellator euidētissimè ꝓbationibus possit ostēdere,
& generaliter est hoc verū: qa allegāti impendimētū, incūbit
hoc probare p rl̄am l.in exceptionibus.ff.de ꝓba.est ēt tex.no
tabilis in l.q cōmeatus.ff.de re mil.& ibi Bar.& tene menti,ꝙ
nō sufficit solū ꝓbare impedimentū: sed vltra requirit̄ ꝓbare,
ꝙ nisi fuisset impedimētū fuisset facta debita diligētia:al̄s pro
batio nō ꝯcluderet necessario, vt in c.in ꝑsentia.s̄.de ꝓbat. &
ita ꝓbatur in d. l. cōmeatus. & ibi Bar.& in l.2.ff.si quis cauti.
11 ¶Qualiter aūt ꝓbetur impedimentum.Spe.eo.ti.§.nunc.ver.
qd ergo.& ver.qd si appellator.tenet ꝙ p iur̄m appellantis: &
dicit ꝙ si allegat se fuisse infirmum,statur eius iur̄o.Idem con
suluit Fede. de Sen.suo consil. 109. quod incipit, super puncto
vbi adducit multa iura probantia impedimentum probari p
iur̄m. facit l. scire oportet. §. sufficit.ff.de excu. tut. idem vo-
luit glo.in c.cum olim,j̄.de priui. & in l.fi.C.de fide instru.fa-
cit c.statutum.§. j. in verbo iur̄m, & in c.vt circa,in fi.de elec.
lib.6.Ioā.And.in addi.in dicto verbo dicit prædicta procedere
in appellationibus ad curiam de longinquo: quia esset diffici
le ducere testes,& remissio ad partes occuparet multum tem-
pus,secus quando appellatur ad locum propinquum. & sic est
difficilis probatio. tunc em̄ dicit ꝙ impedimentum dēt aliter
probari, quā per iur̄m.& ita in casu nostro vr̄ tex.in d.§. illud.
ibi, euidentissimè probationibus, &c. vnde ex quo agitur de
maximo pręiudicio partis,quia si appellatio foret deserta sen
tentia transit in rem iudicatā,vt d.cle. sicut.& in d.l.fi.iō non
sufficeret iur̄m. & ita sequitur hic Imo. col. 8. dicens, ꝙ in a-
lijs casibus non grauibus pōt sufficere probatio per iur̄m, vt
plenè per Fede.in dicto consilio. & idem sequitur hic Panor.
col.7.quia in casu isto debet constare de causa euidenti,& ne-
cessaria, vt in d.c. cum sit. ergo solum iur̄m non sufficeret. fa-
cit optimus tex.in c.cum ex literis. de in integ. resti.vbi etiam
de his per Doc.& ideo concludit Panor.ꝙ arbitrio iudicis re-
linquatur, quæ probatio sufficiat. & hoc idem sequitur Imo.
& Gemi.in c.cupientes.§.ꝙ si per 20.de elec.lib. 6. vbi ex tex.
iuncta gl.probatur,ꝙ in huiusmodi appellationibus,& in his,
q̄ sunt grauis ꝑiudicij, impedimentū debet aliter probari,quā
per iur̄m,& sic cōcludūt,ꝙ arbitrio iudicis relinquatur,vt sic
arbitretur.& si alia probatio possit faciliter haberi non stetur
iur̄o, alias secus.arg.c.veniens.2.s̄.de testi.& in l.consensu.C.
de repu. maximè,quando tanta esset honestas personę,vt vide
retur standum esse eius iuramento propter difficultatem pro-
bationis.l.non omnis.§. à Barbaris.ff.de re mi.eandem sentē-
tiam sequitur Archi.& Io.An.in c.j. de do.& contu.li.6.dicē-
tes,ꝙ in oībus casibus arbitrio iudicis relinquatur, quę proba
tio sufficiat inspecta qualitate negotij, & personarum.idē seq
tur Do.Flor.in d.cle.sicut.4.q.& propter hoc Bar. & Ang.in l.
2.§. quod diximus.ff.si quis cau. ꝯcludunt,vt s̄. ꝙ impedimē-
tum non probetur per solum iur̄m,nisi quando probatio esset
difficilis,& tunc ſm eos possent admitti in testes familiares,&
domestici, vt d. l.consensu. & d. ca. veniens. in fi. & sufficeret
iur̄m, quando ex inspectione faciei appareret de infirmitate,
secundum Bar. ibi, & in l.quæsitum.ff. de re iudi. idem Bald.
in d. §. sufficit . quod impedimentum debet aliter probari,
quam

ADDITIONES.

a ¶Inops,vel pauper.Adde, q pauper dr̄,qui parum habet, sed inops, qui nihil
hēt Arc.8.dis. quo iure dist.p Pau.de Ca.in l.id qd̄ pauperibus.C. de Epi. &
cle.per Ale.in l.si vero.§.qui pro rei,qui satis.cog.& in l.si cōstante,in 4.car.
ff.sol mat.pauperes,qui dicantur per Bar.in auth.quod locum.C.de col.per
Do.Alex.in cōs.106.in 4.parte.& no.ꝙ pauptas dr̄ causari ab exilio.p Ale.
in l.si cum dotem.in §.si maritus.ff.so.ma.gl.quæ semper allegatur in authē.
de exhiben. reis,in prin.& an seruientes pauperibus veniant appellatione
pauperum. vide per Oldr.consil.11. Bar.ab Hor.
¶Inopia est iustum impedimentum ad prosequendum appellationem. Adde
Car.consil.87.incip.a sententia exc.fi.col.

quam per iuramentum: & sic per coniecturas, & indicia.arg.l.
3.§.si ad diem. & d. l. qui cõmeatus. ff. de re mili.merito ergo
arbitrio iudicis relinquatur.argu.c. de causis.s̃. de offic.deleg.
adde & in l.j.ff.de iure delibe.qui si male arbitraretur posset ab
eius sentẽtia appellari,cũ etiã in his quę iudicis arbitrio relin
quuntur si inique arbitretur sit permissa appellatio, vt est glos.
ord.in c.super his.j̃.de accu.& in l.si qua pœna, & ibi Bar.ff.de
12 verb.si.in fi.& est tex.iuncta glo.in c.j. s̃. de dila. ¶†Nec prędi-
ctis obstat ꝙ vbi a iure requiritur legitima, seu liquida proba-
a tio,[a] nunquàm sit permissa probatio per iuramẽtum,vt voluit
glo.notabilis in l.fi.ff.quod me.cau.& in l. cum de indebito, in
prin.ff.de proba.& cum requiratur ꝙ appellans euidentissime
probet impedimentum,vt est tex.in d.§.illud. ergo non per iu-
ramentum: quia certe iuramentum dicitur legitima probatio
quando a iure loco probationis defertur, vt voluit glos. no.in
c.pastoralis.s̃.de excep.& facit quod no.glo.in l.si tutor. C. de
pericu. tu. cum satis dicatur euidens probatio quę resultat ex
coniecturis,vt est tex.notabilis in l. si quis locuples. ff. de ma-
numi.te. & facit quod no.in l.licet imperator.ff.de le. j. cõcur
rentibus aliquibus coniecturis, & qualitate personę poterit iu
dex stare iuramento appellantis,vt in d.§.a Barbaris. & in d.§.
sufficit.& dicetur tunc euidens, & legitima probatio, vt in d.l.
13 si quis locuples,& per glos.in d. c. pastoralis. ¶†Sed dubitatur
an ad hoc, vt impeditus excusetur requiratur ꝙ fuerit prote-
b status de impedimento.[b] gl.in d.§.ꝙ si per 20.in verbo, propo-
situm,voluit ꝙ sit necessaria protestatio, dicens ꝙ qui tenetur
se præsentare coram Papa, vel alio iudice, debet requirere
eius pręsentiam,& si eius copiam habere nõ potest, debet hoc
protestari coram ostiario, & testibus:& alias non excusatur,&
hoc ꝙ sit necessaria protestatio tenuit gl.in c.j.& c.si ãt.& c.ple
runq;.de rescri.¶Tu intellige quando quis est impeditus facto
iudicis,quo casu bene requiritur protestatio, vt l. j. §. dies. &
ibi Bar. ff. quando appel.sit.vnde tenet Gem.& Imo. in d. §.ꝙ
si per 20. ꝙ impeditus in appellando, aut in prosecutione ap-
pellationis ex facto iudicis non iuuatur, nisi sit protestatus de
impedimento.& ita procedat glo.in d.§.ꝙ si per 20.& habetur
in d.§.dies.& in c.fi.j̃. e. ¶Secus in alijs impedimentis in quib.
non requiritur necessaria protestatio.& ita tenet Petr. de An-
cha.in d.§.ꝙ si per 20.& Imo.in d.c.fi. vbi de hoc plenius dice
tur,& satis probatur hic in tex. vbi non requiritur protestatio,
& sola impotentia excusat. idem probatur in d. l. quęsitum. &
in l.j.ff.ex quibus cau.ma.nec Bar.dicit contrarium in d.§. præ
terea diximus.in fi.dicit enim ꝙ in terris maritimis est consue
tudo, ꝙ quando occurrit impedimentum maris fiat protesta-
tio ꝙ propter hoc non potest transire, & quod ipse sit ibi pro
transitu,& causa transeundi & nõ possit dicit Bar. ibi.vnde nõ
dicit ꝙ sit necessaria protestatio, sed est vtilis quantum ad illũ
tex. nota. in d.l. qui cõmeatus. vbi non sufficit probare solum
impedimentum, nisi probetur si non fuisset impedimentum il
le fecisset diligentiam suam.vnde satis probatur de diligentia
per talem protestationẽ, non tamen pp hoc si fuisset omissa ꝓ
testatio,sequeretur ꝙ alio modo per testes non posset probari
de impedimento, & diligentia. ¶Cõcludo ergo ꝙ protestatio
non est necessaria,nisi vt s̃. quando ex facto iudicis. in alijs ve-
ro casibus est optima cautela ipsa protestatio, & etiam pluries
14 eam feci facere vt dicit glo.in d.verbo, proposita. †An autem
impeditus teneatur mittere procuratorem.no. plene in c.2.s̃.
de procu. per Bar. in d. l. 2. §. 2. & in l.j.ff.de diuersis & tempo.
15 pręscri.¶†Circa tertium principale, an impedimentum impe
diat cursum fataliũ ipso iure,vel sit necessaria restitutio,capias
primum impedimentum,de quo s̃. quando contingit in perso
na ipsius appellantis,& quando occurrit impedimẽtum in pri-
mo fatali.& dic ꝙ non impedit cursum primi fatalis,sed habet
ipso iure ſm fatale vt in d.c.cum sit,& in d.§.illud. & in authẽ.
de his qui ingrediuntur ad appella.§.si qui tamen,& ita intelli
ge gl.hic dicentem ꝙ ipso iure seruatur illęsus,scilicet quia da
tur sibi secundus annus a iure absq; alia restitutione. & ita te-
16 net hic Panor.colũ.2.& Imo.hic col.4.quando autem tale im
pedimẽtũ occurreret in secundo fatali patebit infra. ¶†Quid
autem sit de secundo impedimẽto de quo supra qñ scilicet sur
git ex facto mixto appellantis,& appellati,vt quia pendente ap
pellatione ipsę partes compromiserunt, & in hoc dicas ꝙ ipso
iure impeditur cursus fatalium:quia pendente partium com-
promisso tempus ipso iure non currit, & subducitur illud
tempus quo durauit compromissum de medio, & postea fini-
to compromisso tempus præcedens coniungitur postea cum
tempore post compromissum finitum, vt in auth. si tamen.C.
de tempo.appel.& d.cle.q̃diu. & ibi glos. in verbo currere, &
Bald.in d.auth.ei qui. in vlt. colũ. dicendo ꝙ si in primo anno
fuit factum compromissum per 10. dies vel mensem solum in
illo tempore non currit tempus, vt d.cle. q̃diu. in verbo,q̃diu.
& ibi etiam tex. singularis de termino hominis qui similiter

17 non currit pẽdente cõpromisso, sicut in termino iuris. ¶†Sed
iuxta predicta quæritur primo, an citra compromissum possit
c per pactum impediri cursus fatalium,[c] ꝙ interim non currant
ad certum tempus.tex.est notabilis,ꝙ sic in d.cle.q̃diu.s. suspẽ
18 dendo & differendo,ꝙ interim non currat tempus. ¶†Sed du-
d bitatio est, an per pactum possit fieri prorogatio[d] maioris tem
poris Bal. in d.l.fi.in princ.videtur primo velle ꝙ non, quia di
cit,ꝙ tempora instantię primę causę nõ possunt impediri, vel
prorogari pacto,vel compromisso partium, vt est gl. notabilis
in l.properandum.circa princ.C.de iud.& Doct. ibi hoc sequũ
tur. ita & in secunda instantia appellationis, vt sic sit litium fi-
nis: vnde non valeret pactum, vt fatalia duplicarentur vel alio
modo prorogarẽtur.ita voluit expresse Bar. in d. auth.si tamẽ.
& Io. And.in addi.in d.§.nunc breuiter.super ver.licet autem.
vt patet ibi in magna addi. ibi posita,maxime circa finẽ. & ita
etiam sequitur do.Ant.& idem Imo.hic, col.4. in princ. & Pa-
nor.col.4.dicens,ꝙ non ob.tex.in d.§.fi. ibi,nullũ fatale obser-
uaretur. quia ſm eum loquitur in restitutione termini quę cõ
cernit præiudicium partium.ideo finiri potest suspensio: secus
in prorogatione, quæ etiam cõcernit pręiudicium rei prę. cũ
lites fierent immortales.arg.l.fi.ff.pro suo.& hęc esset singula-
ris intelligentia add. auth. si tamen.& d.cle. q̃diu, vt ad lõgius
tempus non possit fieri prorogatio.Sed certè licet ibi dicatur,
vt tempus possit differri,vt sic interim non currat:tamen in d.
§.fi.tex.videtur aperte velle,ꝙ etiam possit prorogari, quia va
let pactum,& nullum fatale obseruetur, & dicit tex. ibi legum
enim asperitatẽ volumus hoc casu pacto litigãtiũ mitigari.vñ
dicit Bal. ibi per illum tex. ꝙ tempus exercendę appellationis
potest per pactum augeri,& minui,clarius etiam tenuit Cy.in
d.auth.ei qui.& Bal.ibi colũ.2.in princ.ꝙ partes ꝓrogare pos-
sunt tempus appellationis prosequendę.argu.ff.de ędili.edi.l.
ꝙ si nolit.§.si quid ita, & hic,nisi appellatio esset prius deserta.
argu.c.significantibus.s̃. de offic. deleg. ita ꝙ non cauillando
tex.in d.§.fi.ibi probatur,ꝙ per pactum possit ꝓrogari, & tũc
nõ habent locum fatalia, & austeritas iuris, & hoc idem tenuit
19 Arch.2.q.6.anteriorum.in ver.ad hęc. ¶†Secũdo queritur, an
tempus primę instantię possit prorogari per compromissum,
vel pactum.glo.no.in d.l.properandum.in princip.& Doc.ibi
tenent quod non,& idem Bal.in d. §. fi. in princ. & idem Imo.
hic.& ratio differentię est, quia perempta instantia appellatio-
nis totum ius est peremptum, quia sñia transit in rem iudica-
tam, vt in cle.sicut.ideo ęquum fuit, ꝙ ratione pręiudicij irre-
parabilis possit impediri cursus temporis,non sic instantia pri
mę causę,quia perempta instãtia remanet saluum ius, vt actio
20 interim agendi.vt d.l.properandum,circa finẽ. ¶†Tertio quæ
ritur,an tempus 10. dierum ad appellandum possit pacto par-
tium,vel compromisso prorogari.glo.no.in auth.offeratur.C.
de litis conte.tenet,ꝙ nõ,& ita tenet Bal.in d.auth. ei qui.post
prin.& ita etiam sequitur Paulus & do.Flo.in d.cle.q̃diu.circa
fi.pro quo etiam glos.in d.ca. cum sit, & ibi dictum fuit, & hoc
idem sequitur Butri.in c.licet causam.de proba. col. 6. in fi.re-
fert Do.de Rota hoc idem tenere deci.367. quæ incipit, Item
21 fuit dubitatum vtrum cursus. ¶†Quarto quęritur, victus qui
appellauit compromisit negocium principale, non autem ap-
e pellationis,an interim currant fatalia.[e] dubium facit:quia tex.
in d.cle.q̃diu. loquitur de compromisso in cã appellatiõis sed
dicas,ꝙ interim non currit tempus, quia de consensu vtriusq;
partis satis videtur suspensa iurisdictio,vt in d. auth. si tñ. & in
l.tale pactum.§.qui prouocauit.ff. de pac. & ita notabiliter de-
terminat Bal.in l.eos. §. apostolos.in fi.C.eo.facit tex.in d.cle.
q̃diu.ibi,differt tp̃s ad prosequendum, quia satis differri vr̃ tp̃s
in prosecutione appellationis, si partes compromiserunt ex-
presse causam principalem,licet alias in specie non sit fcã mẽ-
tio de cã appellationis cum in effectu causa principalis sit de-
uoluta

ADDITIONES.

a ¶Vbi requiritur legitima probatio non sufficit iuramentum. Adde Io. And.& Doct.in c.pia, de excep.in 6.per illum tex.Archid.in §.item sępe,4.q.3. Ab. in c.cum dilecti,24.col.de ord.cog.Imo.in c.2.de constit.9.colum.

b ¶An requiratur protestatio ad hoc,vt impeditus excusetur.Vide Paul. de Cast. consi.21.in causa desertionis.4.col.& Alex.consi.164.viso processu, in 3.col. in 2.vol.Aret.consi.162.incip.verum est.& latius quàm alibi per D. Ias.in l. properandũ,§ sin autem vtraq;.C. de iudic.& Adde bonũ consi. Car. 128. redemptoris,& c.2.col.non allegatum ab alijs.

c ¶Per pactum impediri cursus fatalium. Adde an pactum de non opponendo exceptionem instantię peremptę valeat.dic,ꝙ sic.vide per Bal. in l.j. in 6.col. C.de his qui pę.no.an pactũ de prorogando instantiam valeat, vide per Bar. in l.Seius.ad l.Fal.& in l.properandum,in princ.C.de iu.sed an instantia con sensu partium possit prorogari,vide per Lud.Ro.in cons. suo.174.& per do. Alex.in consi.53.in 2.volu.ibi,quod autem compromisso.Barto. ab Hor.

d ¶An pacto partiũ possit prorogari tẽpus fatale ad prosequẽdũ appellationem. Vide Prępos.hic,in 14.q. qui latius arguit ad partes.

e ¶An pendente compromisso currant fatalia.Vide omnino Raph.Fulg.cõs.168. incip.lata sententia,vers.pulchrè.

uol uta in ipsa cā appellationis, vt in c.cū appellationibus. eo. ti.li.6. & quia in effectu satis differt tps ad ꝓsequendum, si cōpromissum fiat in ipsa cā principali, & hoc est, quod ponderat
22 in d.cle.quādiu.quod no. ¶Quintò quærit, iudex † assignauit terminum appellanti x.dierum ad recipiēdum Apostolos, vel terminum iuris xxx.dierum.l.iudicis.& l.præses. C.eo.tit.c.vt super.& c.ab eo.eo.ti.li.6. interim partes faciunt compromissum in ipsa cā principali, an interim curret tps ad recipiendū Apostolos. rō dubitandi est primò, quia d.cle.q̃diu. loquit in tpe prosequendæ appellationis.& sic in primo,& secundo fatali,nō aūt in tpe Apostolorum.sed tn̄ Bal.in d.§.Apostolos.singulariter concludit idem esse,vt ēt pendente compromisso nō currat tps ad petendum,vel recipiendum Apostolos.rō est,qa d.cle.q̃diu. habet locum siue in termino hoīs, siue iuris. & qa Apostoli sunt pars appellationis, & dicunt de processu appellationis,vt d.c. super. & s̃.ab eo. merito ergo non currat tps ꝑ ipm compromissum,ꝙ dictum bene no.& si contingat, ꝙ arbiter ipsam cām non diffiniat,dabit solum residuum tpis, qđ restabat tpe compromissi,& non vltra,f'm Bal.in d.§.Apostolos.
23 & s̃.dictum est.¶Sextò quærit,an† idem sit in termino dato ex forma statuti in cā appellationis,vt ꝑ compromissum illud tps
a non currat[a].Io.An.in addi.d.ver.illud aūt.in additiōe magna, in fi.tenet idem.s.ꝙ ꝑ compromissum possit supersederi,& nō currat tps:non aūt,ꝙ possit tps ꝓrogari,sicut nec terminus triēnij in prima instantia,vt ꝑ gl.in d.l.ꝓperandum. vt s̃. cum tale statutum sit fundatum in publica vtilitate,vt sit litium finis,vt in l.fi.ff.ꝓ suo.cui partes renunciare nō possunt.ff.de pac.l.ius publicum.& de leg.j.l.nemo pōt.s̃.de foro com.si diligenti.& ita residet hic D.An.vt sic ꝑ viam ꝓrogationis duplicando,vel triplicando fieri non possit: sed volendo, supersedeṫ ex pacto, vel compromisso:& interim nō currat tps,vt in d.cle. q̃diu. & ita ēt residet Imo.hic col.6.in prin.& Panor.col.4.quia terminus statutarius subrogat loco termini iuris,vñ sapere dēt eius naturam.l.si eum.§.qui iniuriarum.ff.si quis cau.& in c.ecclesia. 2.s̃.vt lite pen.& quia d.cle.q̃diu. loquit siue in termino hoīs,
24 siue iuris,vt s̃.limita† prædicta ꝓcedere nisi ex verbis statuti cōstaret,ꝙ instantia ꝓrogari non possit. tunc.n.consuluit Pet.de Anch.suo cons.277. quod incipit,Io.An. ꝙ ꝑ compromissum non induceret ꝓrogatio instantiæ statuto limitatæ. & hoc idē vr̃ tenere Bal.in addi.Spe.eo.ti.circa fi.in ver.constō epi,vel statutum. si statutum assignat terminum ad finiēdum cām appellationis,ex quo statutum ꝑcise loquit,& taxat tps.Sed aduerte primò, quia Bal. vr̃ loqui de ꝓrogatione partium absq; compromisso,dum rn̄det ad auth.si tamen. C. de tem.app. sed hæc dr̄ia nō placet,quia idē est siue ex pacto, siue ex compromisso, vt in d.cle.q̃diu.& ꝑut est dictum s̃.in ver. sed iuxta ꝑdicta quærit primò. Vnde secūdò aduerte,quia aliud est q̃rere,an possit
b prorogatio [b]fieri ad maius tps,tunc ꝓcedat,ꝙ dicit Bal. & Pet. de Anch.vt s̃.& aliud est dicere, ꝙ tps interim nō currat aliter non ꝓrogando tps,sed suspendendo. & certe hoc fieri poterit pacto,vel compromisso,vt d.cle.q̃diu.cum.n.tps statuti subroget loco termini iuris,vt dicit Io.An.in dictis addi.&Doc.hic quidem terminus iuris licet sic taxatus ad finiendum cām appellationis,vt in c.sicut.eo.ti.ibi in verbo, finire.tamē poterit suspendi,vt interim nō currat,vt d.cle.q̃diu. pariformiter hoc dicēdum in termino statuti, licet statutum dicat, ꝙ cā debeat finiri, cum eodem mō loquit d.cle.q̃diu. & ita vr̃ tenēdum,&
25 voluit singulariter Bal.in dictis addi.ꝙ† si statutum limitat tps in ordinatorijs,puta ꝙ dēat ꝓduci libellus j̄.tres dies, & fieri citatio in diem sequentē,vel in similibus casibus,ꝙ eodē mō nō poterit ꝓrogari ꝑ partes,ꝙ no.sed bene poterit suspendi tps ex compromisso,vel pacto,vt s̃.& vide ꝑ Doct.in l.2. ff. de re iu.& in c.cum sit Romana.s̃.e.ti.¶Et adde ꝑdictis, qđ no.D.de Rota deci.360.quæ incipit,Item fuit dubitatum,vtrum cursus,an
26 terminus † assignatus ꝑ iudicem ad ꝓbandum, vel quando iudex assignat terminum dando remissionem ꝓ testibus recipiēdis, vel ꝓducendis possit suspendi ꝑ compromissum talis terminus.videreṫ ꝙ non,quia tale tps est appositum decisioni,nō aūt iurisdictioni.arg.c.de causis.de off.del. ī ꝯrium facit d. cle. q̃diu.quare videreṫ, ꝙ si terminus erat cōis vtriq; parti,ꝙ possit suspendi:secus si erat terminus vnius tm̄ ꝑ illa, quæ no.Paulus in d.cle.q̃diu. dicens terminum x.dierum ad appellandum
27 non† posse prorogari ꝑ compromissum, vel pactum,vt est dictum s̃. in ver. tertiò quærit. eo, quia ille terminus dat tm̄ vni parti,non sic in tpe ꝓsequendæ appellationis. refert tamē Rota fuisse conclusum ꝑ oēs Dominos. attende,ꝙ legitime impedito tpa iuris,vel hoīs non currunt,ꝙ pendente compromisso etiam dictum tps,& dilatio assignata a iudice non currat.& ita sequit But.in c.licet cām.s̃.de ꝓb.col.6. in fi. in ver.quæro, an
28 cursus.quę oīa singulariter tene menti. Item † aliam limitationem,qa voluit Bal.de pace constan.§.in causis.ꝙ tps assignatū a statuto in cā appellationis, vel in cā reductionis ad arbitriū boni viri pōt ꝓrogari ꝑ partes,quando terminus statuti est breuis, quia ꝓsumit tale tps appositum fauore partium. & ibi respondet ad l.ꝓperandum.in fi. C. de iudic. ¶Septimò quærit
29 factum fuit† compromissum ꝑ partes in cā appellationis,an in
c terim pendente compromisso[c] possit altera pars non obstante compromisso ꝓsequi cām appellationis. gl.no. & singul. in d. cle.q̃diu.in prin.tenet,ꝙ sic, quia ꝑ compromissum non impedit iurisdictio iudicis,f'm gl.ibi,& ꝑ gl.in d.c. significātibus.de off.del.,ꝑ quo ēt gl.in l.si quis rem.ff.de arbi.& ibi est tex.no.ꝙ coram arbitro non inducit litis pendentia licet arbitria sint redacta ad instar iudiciorum.l.j.ff. de arbi. ꝑ gl.in c. cum dilecti. s̃.de arbi. tamen coram iudice non pōt opponi de pendentia litis,quæ pendet coram arbitro, & non obstāte compromisso, & lite pendente coram arbitro pōt altera pars adire iudicem ordinarium,vel delegatum: tamen incidit in pœnam compromissi,vt ꝑ gl.ibi,in d.cle.q̃diu.¶Vltimò quærit,quid si penden
30 te cā † appellationis facto compromisso arbiter tulit sn̄iam, & decidit litem,an altera ex partibus possit,non obstante sn̄ia arbitri ꝓsequi cām appellationis. videreṫ ꝙ non, quasi obstaret exceptio rei iudicatæ.l.cum antea.C.de arbi.tamen ꝯrium decidit gl.no.in d.cle.q̃diu.& ita sequunt ibi Doct.quia metu pœnæ stat sn̄iē arbitri.l.diem ꝓferre.§.stari.ff.de arb. volēdo ergo soluere pœnam,poterit,non obstante sn̄ia arbitri ꝓsequi cām appellationis,f'm glo.in d.cle.q̃diu. quam ad hoc tene menti.
31 ¶Sed tu limita dictum gl.primò ꝓcedere,nisi in† compromisso sit apposita clausula, ꝙ totiens pœna committat, quotiens ꝯuentum fuerit,& ea soluta vel non steṫ compromisso,& arbitrio.tunc.n.non poterit redire ad iudicem,f'm Lap. & D.Flor. in d.cle. quandiu.in 3.q. quia quando est apposita clausula rato manente pacto, tunc pōt exigi pœna, & ēt obstat exceptio pacti,vt l.qui fidem.ff.de transa.& in l.cum ꝓponas. C.de pac.
32 ¶Secundò limita,nisi laudum †arbitri esset emologatum,seu approbatum tacite,vel expresse:tunc.n.cum ex eo oriat actio, & exceptio,vt d.l.cum antea.obstaret tunc exceptio. & nō posset tunc altera pars redire ad iudicem.aliàs, quando sn̄ia arbitri non est emologata, pōt altera pars ꝓsequi in cā appellationis,non obstante sn̄ia arbitri, licet incidat in pœnam. secus,si sit emologata,vt s̃.& ita limita d.gl.in d.cle.q̃diu.Bal.notabiliter in d.auth.si tamen.C.de temp.app. ¶Vltimò limita gl.ꝑdictam posse † in vtroq; dicto ꝓcedere in sn̄ia,vel compromis-
33 so arbitri:secus si arbitratoris. tunc.n.cum sit quædam transactio,vt in authen.si vero.C.de iudic.in transactione non est locus pœnitentiæ,vt in l.q̃uis. C.de transa. & ideo compromisso pendēte non posset altera pars redire ad iudicem,quia ea sn̄ia, quæ sperat sequi, posset parere exceptionem pacti de non petendo, & non audireṫ altera pars volens soluere pœnam cum non sit electio partis ꝓmittentis pœnam, sed aduersarij, vt est tex.no.ī l.rescriptum.§.si pacto.ff.de pac.& hæc rō est subtilis, & bona,f'm Bal.in d.§. Apostolos.in fi. & ita ēt tenet Bal.in d.l. si quis rem.dicens, ꝙ dispositio illius notabilis l.non habet locum coram arbitratore,quia licet compromissum arbitri soluat iudicio primo eoipso,ꝙ altera pars redit ad iudicem.l.litigatores.& l.non distinguemus. §.compromisso.ff. de arbit. tamen secus est in arbitratore.& ita tenet Ang. in d.l.qui fidem. quod dictum semp tene menti ad limitationem dictæ l. si quis rem.& gl.in d.cle.q̃diu.& idem esset dicendum, secuta sn̄ia arbitratoris,quia cum habeat vim transactionis, vt d.auth.si vero.non posset altera pars de cætero redire ad iudicem appellationis,& obstaret exceptio litis finitæ.& in c.j. de litis contest. lib.6.& in l.fratris.C.de tran. & Bal.ibi.& maxime hoc procederet,quando in compromisso esset clausula,rato manente pacto,vt in d.l.fidem.& s̃.est dictum, & videreṫ hoc ꝓcedere ēt si
34 a sn̄ia† arbitratoris esset petita reductio ad arbitrium boni viri per l.vnde & si Neruę.ff. ꝓ socio. & s̃.de iureiu. Quintauallis. quia exceptio orit ex compromisso, vt in d.§.si pacto. & dicit Bal.in d.§. Apostolos.& in d.l.si quis rem.vnde cum possit parere exceptionem litis finitæ interim pendente iudicio obstat exceptio,

ADDITIONES.

a ¶An terminus statuti in causa appellationis currat pendente compromisso. vide Raph.Fulg.cons.171.Gerardus.

b ¶Prorogatio fieri ad tempus. Adde, prorogatio termini an possit esse longior quàm prima dilatio. vide per Bald. in consi.suo 299. in col.4.quod incipit nobiles,in 1.par. csiliorum.sed an prorogatio termini,seu compromissi fieri possit parte nō citata,& an possit fieri semel, & pluries prorogatio stantibus verbis in compromisso, ꝙ possit prorogari.vide per eūdem Bal.in consi.202. in 1.vol.consiliorum.Bar.ab Hor.

c ¶An interim pendente compromisso. Adde compromisso facto,an intelligatur renunciatum pendentiæ appellationis,& an compromissi prorogatio facta per arbitrum habentem potestatem prorogādi valeat etiam si non sit notificata partibus.vide per D.Alex.in consi.63.in 3. vol.consiliorum, per totum. sed an tempus instantiæ præfixum a statuto possit prorogari de partiū consensu.vide per D.Alex.in consi.suo 24.in 4.vol.Barth.ab Hor.

exceptio,vt in l.sufficit.ff.de cōd.indeb. & ꝑ Bar.in l.fundum.
35 & l.fundi.ff.de excep. ¶Postremò quęrit̄,an † pendente com-
promisso facto vt in arbitratorem, currat tp̄s instantiæ cā̄ ap-
pellationis.Pet.de Anch.in d.cons.277. ꝙ incipit,Ioā.And.vr̄
velle,ꝙ non,quia d.cle.q̄diu.& authē.si tamen. loquit̄ in arbi-
tro,coram quo dr̄ esse iudicium, non sic coram arbitratore,vt
dixit Inn.in c.Quintauallis.de iureiu.Sed dicas ꝯrium,quia di
spositio d.cle.q̄diu.hēt locū in pacto extra iudicium, vt ibi per
gl.fortius in compromisso arbitratoris.facit l. duo societatē.§.
arbitrorū.ff.ꝓ soc.& ꝑ hoc habes sing. declaratam d.cle. q̄diu.
cū eius gl.vltra Doc.ibi, & hic. ¶Circa tertium impedimentū
36 occurrēs † facto,seu dolo appellati,si occurrit ī primo fatali,di
cit hic Inn.ꝙ nō dēt nocere appellanti,sed nō declarat qūo gl.ī
l.arbitrio.§.dolo.ff.de dolo. vr̄ residere, qđ currant fatalia, qđ
non det̄ vlla restō,& s̄nīa trāseat in rem iudicatā,sed subueniat̄
appellāti ꝑ actionē de dolo ad eius interesse ꝑ tex. in d.§.dolo.
& ita vr̄ residere Bar.& D.Ant.hic,ꝙ posset ꝓcedere, q̄n impe
dimentū fuit extra iudiciū.secus si in iudicio, puta q̄a appella-
tus, vt currerēt fatalia, petijt lōgiores dilationes appellauit ab
interlocutorijs,vel q̄d simile.& tūc hēt appellans ſm fatale. &
ita fuit de mēte Inn.hic.& hoc idē seq̄t Panor.hic col.6.in prī.
quia tex.in d.§.dolo. loquit̄ de dolo tertij . secus ergo de dolo
aduersarij litigātis,ꝓ quo optime facit, qđ consuluit Oldr.suo
cōs.271.ꝙ incipit,Itē damus,& cōcedimus,in fi.& iō cōcludit
Panor.& Imo.ꝙ appellans hēt ſm fatale.& hāc ēt partē sequit̄
Bal.in d.§.dolo.nec ob.gl.in auth.vt spon.larg.§.j. q̄a loquit̄ đ
dolo tertij,nō aūt de dolo aduersarij.& rō dr̄iæ patet,q̄a in d.§.
dolo.interueniēte impedimēto, lex nō ꝓuidet aliter de alio tē
pore.sed in casu nr̄o ē ꝓuisum de alio tpe, cū primo det̄ annus
& ex cā bienniū.d.c.cū sit,& ēt triēniū,vt hic in tex.& hāc par-
37 tē tenent D.de Ro.deci.102.q̄ incipit,Itē ꝙ † fatalia. cōcluden
tes,ꝙ si appellat̄ a diffinitiua,& appellans corā iudice a quo ali
quid innouauit, & appellans corā iudice ad quē ante oīa petat
renouari attētata,& cōtingat, ꝙ multo tpe litiget̄ sup istis attē
tatis, ꝙ si appellans obtinuit interim nō sunt sibi decursa fata-
lia ī ipsa cā appellatiōis.secus si succubuit, q̄a ex quo sua culpa
præstitit impedimentū non excusat̄,vt in regula,damnū.lib.6.
ex quo hēs tenere mēti, an appellāti litigāti sup attentatis cur-
38 rant tpa in cā appellationis.& in hac ēt s̄nīa cōcordat Bal.in d.
auth.ei,q̄.circa prin.dicens,ꝙ q̄n ī † cā appellationis litigat̄ sup
aliquo incidēti,vel emergēti articulo nō currūt fatalia, & sub-
ducit̄ illud tp̄s de medio tanq̄ tp̄s iusti impedimēti, q̄n ipse ap-
pellās obtinuit.secus si succūbit in ipsis incidētibus,vel emer-
39 gentibus.iō dic,qđ si † appellans ꝓducit libellū, quē appellans
dixit ineptū,sup quo fuit diu litigatū,sed appellās obtinuit,q̄a
fit ꝓnunciatū ꝓ suo libello interim nō sunt ibi decursa fatalia.
secus si succubuit , ex quo tale impedimentū fuit frustratoriū.
ar.l.accusaturus.ff.de adul.& in l.si pr̄.C.ne de statu defun.& ī
l.qđ si nolit.j.§.si mancipiū.ff.de ædil.edi. q̄ oīa sunt menti te-
nenda,cū vt plurimū occurrāt in cā appellationis articuli inci
dentis,& nō emergentis.& p̄ferunt̄ interlocutoriæ,appellatur
ab eis diu litigat̄,q̄a si appellans obtinuit in p̄dictis nō currunt
sibi fatalia in ipsa principali cā appellatiōis.secus si succubuit.
& ꝓ his est tex.& casus no.in l.inter vtile.ff.de mi.facit ēt l.ꝯtra
maiores.C.de inof.test.vbi Bal. ponit plura exempla ad hoc ꝓ-
positum.& hanc ēt partē secutus est Bal. in d.auth.ei, qui. Vn̄
fit conclusio,qđ si appellans est impeditus facto appellati in ip
40 so iudicio,qđ tale tp̄s sibi reparet̄.& facit l.si pendēte.C. de tē-
pori.in integ.rest. ¶Circa quartū impedimentū † occurrens ex
facto,& dolo tertij dicas,qđ currunt fatalia,& deserit̄ appella-
tio,& nulla dat̄ restō,vt est tex.ī d.§.dolo.Sed succurrit̄ ꝑ actio
nem de dolo ꝯ talem impedientē,q̄n esset soluendo,aliàs bene
daret̄ restō ad tp̄s impedimenti,vt est tex.& gl.in d.§.dolo. & ī
l.fi.ff.de eo,ꝑ quem fac.erit.& ita tenet gl.in auth.itē si appella
tionem.C.de temp.app.& dicit Bal.hic,ꝙ si talis impediēs nō
hēt bona in territorio, vel ibi ꝓpè diceret̄ esse nō soluendo,&
nō idoneus,vt in auth.de exhi.re.§.sancimus.& ꝑ no.in l.fi.C.
de princ. agen.in reb.li.12.qđ est no.ꝓ fideiussoribus.Quid āt
41 si occurrerit † impedimentum ex parte procuratoris, puta ap-
pellans constituit,& misit ꝓcuratorem instructū, sed tn̄ dolo,
vel negligentia nō fuit ꝓsecutus. Spec.eo.ti.§.nunc vr̄.ver.q̄d
si pars.tenet,ꝙ nō excusat̄ appellans,nec daret̄ sibi restō, q̄a ne
gligentia ꝓcuratoris in non ꝓsequēdo nocet domino,& dese-
rit̄ appellatio,vt in c.sæpe.j.eo.agat ergo appellans ꝯ ꝓcurato-
rem ad interesse,vt in l.a ꝓcuratore.C.māda.& si non esset sol-
uēdo,tūc bene daret̄ restō ad fatalia,vt d.§.dolo. & d.l.fi. & ita
42 etiā sequit̄ Panor.& D.Flo.in cle.sicut.eo.ti.in fi.licet.n.ꝓcu-
rator † nō possit expresse renūciare appellationi ēt ꝑ eū inter-
positæ,& nō p̄iudicaret tunc dn̄o,q̄a renunciatio esset donatio
& in dubio ꝓcurator nunq̄ vr̄ hr̄e mandatū ad donandū absq;
spāli ssimo mandato.l.fi.ff.de don. in l.ꝯ iuris. in fi.ff.de pac.in
c.2.j.de don.& non pōt ꝓcurator facere ꝯ mandatū.ff.de pac.ī
l.sed si tamē.& idem esset in p̄lato ecclesiæ,vt non possit exp̄s-
se renunciare appellationi , vt in d.c.2. q̄a p̄latus est ꝓcurator,
& non dn̄s . & iō donare non pōt,vt in d.c.1.iō non pōt renun
ciare expresse appellationi,ſm Bal.in d.l.fi.§.fi.in pe.col. C.de
temp.ap.tacite aūt ꝓcurator bene pōt renunciare appellatiōi.
vnde si non appellat a s̄nīa,p̄iudicat domino.2.q.6.vbi biduū.
& idem si non ꝓsequit̄,dr̄ tacite renunciare appellationi, vt d.
l.fi.& p̄iudicat dn̄o,vt in d.c.sæpe. & tenent Doct. in c.j.s̄.vt li
te non cōtes.& ibi gl.in fi.ita ꝙ dolus, vel negligentia ꝓcurato
ris non cāt appellanti iustū impedimentū, & currunt tp̄a absq;
restōne,vt d.§.dolo. & ita sequit̄ Ang. & Imo.in l.ab executo-
re.in fi.ff.eo.ꝑ no.Inn.& Io.An.in c.cū olim abbas.s̄.de off.de
le.quando tamē occurreret casus fortuitus in ꝑsona ꝓcurato-
ris,an excuset̄ tūc dominus,dicet̄ j.ī sexto impedimēto.& hoc
43 est ēt de quarto impedimēto. ¶Circa † quintum impedimentū
quādo occurrit ex facto iudicis.vide ꝑ Inn.ī c.ex insinuatione.
44 j.eo.& aduerte,q̄a cā † aliquando pendet corā Principe,& tūc
ipso iure non currit tp̄s, si impediat̄ appellās ꝑꝑ occupationes
Principis,vt est tex.in auth. sed lis.C.de temp.app.& j.eo.in c.
ex insinuatione.& ita sequit̄ hic Panor.sed de iudice inferiore
fuit prima opinio,ꝙ tp̄s ipso iure non currat, ꝓut tenet gl.hic.
& idem tenuit 2.q.6.anteriorū.in ver.ad hæc.Idem ēt tenet gl.
in l.sed si ꝑ p̄torem.in prin.ff.ex quib. cau.mai. & idem sequit̄
glo.in auth.de appellatio.& intra quæ tp̄a.§.ad hæc sancimus.
& in auth.de his,qui ingrediunt̄ ad appella.§.illo tm̄mō. & ita
sequit̄ Spe.eo.ti.§.nunc breuiter. ver.idem fallunt p̄missa. Sđa
fuit opinio,ꝙ currat tp̄s, sed det̄ restō, ꝓut tenuit gl.in auth.vt
spon.largi.§.hoc quoq;. & in d.auth.itē si ꝑ appellationem.&
hāc opi.sequit̄ Bar.ibi,q̄a potes sic cōcludere,videlicet, ꝙ aut
45 impedimentū † occurrit in primo fatali:tūc det̄ ipso iure secū-
dus annus ꝑ tex.in l.fi.§.illud.& in d.§.de illo.vbi iura loquunt̄
de impedimento iudicis: & dicunt, ꝙ det̄ ſm fatale.& in hac
opi.cōcordat hic Imo.& Panor.quando impedimentū occur
rerit in primo anno,licet D.Ant.hic velit,ꝙ dicta iura sint cor
recta.& tex.in d.§.hoc quoq;. vbi tex.indistincte vult,ꝙ ipso iu
re non currat tūc tp̄s.tamē tenendū vr̄,ꝙ dicta iura nō sint cor
recta,& loquat̄ in casu suo.s. quando impedimentum hoc oc-
currerit in primo fatali, cū iurium correctio sit euitanda.C.de
testa.l.sancimus.& de app.l.p̄cipimus.c.cū expediat. de ele.in
6.cū ergo tex.in d.§.hoc quoq;.loquit̄ de impedimento occur
rente in sc̄do fatali,vt ibi ꝑ gl.in prin. sequit̄ ꝙ non habeat cor
rigere dictū §.illud,loquentem de impedimento occurrente ī
primo fatali. iō quando tale impedimentū occurreret in sc̄do
fatali, Panor.hic residet cū opi. Bar.s̄. ꝙ tp̄s currat,sed det̄ re-
stō.Sed certe alia opinio est de iure verior,ꝑ tex.ī d.§.hoc quo-
que. vbi dicit nullum p̄iudiciū partibus ex hoc penitus fieri.&
a sic dictio,penitus [a], denotat tp̄s ipso iure nō currere,ꝑ no.ī l.2.
C.de cōsti.pe.& ista opi.tanq̄ cōis sequenda est, quā sequit̄ gl.
hic.& aliæ gl.s̄.alleg.vt isto casu tp̄s ipso iure non currat.Sc̄do
eandem opi.sequit̄ Iac.de Are.& Cy.in d.auth.item si ꝑ appel
lationē.Tertio eandem sequit̄ Iac.de Belui. in d.§.hoc quoq;.
& Azo in summa huius ti.Quarto hoc idem sequit̄ D.Ant. ēt
& hoc sequit̄ Bal. in d.auth.item si ꝑ appellationem.in prin.&
in d.auth.ei,q̄.& in hac ēt opi.cōcordat Imo.hic, quando hoc
impedimentum occurrit in sc̄do fatali, vt ipso iure non currat
tp̄s.secus si in primo,q̄a tunc currit,sed ipso iure dat̄ ſm fatale,
vt d.§.illud.& ita vr̄ firmare Pau.de Cast.suo cons.25. qđ inci-
pit,In Xp̄i noīe domini.sup 1.dubio,col.pe. & hæc distō æqua
vr̄,vt sic euitet̄ iurium correctio,vt s̄.licet Bal. hic in fi.distin-
guendo dicat, ꝙ aut impeditus fuit ꝓtestatus de impedimēto
iuris: & tunc ipso iure non currat tp̄s, aliàs sic : sed det̄ restō.&
ita pōt ꝓcedere opi.Bar.& Panor.vt s̄. quādo.n.occurrit impe
dimentum ex facto iudicis,requirit̄ ꝓtestatio de impedimēto,
vt hic ꝑ Bal.& idem tenuit in d.authē.item si ꝑ appellationē.ꝑ
no.in l.de pupillo.in §.si q̄s ipsi p̄tori.ff.de no. ope.nun.& in l.
j.§. diei.ff.quando app.sit.vbi Bar.idem tenet, & Spec.eo.ti.§.
nūc breuiter.ver.item fallūt p̄missa . & vide plene dicta de hoc
s̄.in 5.col.in ver.sed dubitat̄ de quo dicet̄ j.eo.c.fi.& adde p̄di
ctis,qđ voluit Inn.in c.ex transmissa. s̄.de p̄scr. ꝙ quādo ius nō
reddit̄ in ciuitate ꝑꝑ defectū iudicis , ꝙ tunc non currit p̄scri-
ptio.de quo artic. ibi latius ꝑ Doc.& idem tenet Sp.in d.§.nūc
breuiter.in d.ver.item fallunt p̄missa . & in ver.si quando. Sed
46 quærit̄ in hoc primo,an sufficiat † vna ꝓtestatio, & req̄sitio fcā
de iudice,vt in cā ꝓcedat,aut ꝙ cām expediat.vr̄ ꝙ sic,q̄a regu
lariter sufficiat vna requisitio ad cōstituendū quem in mora,
vt in l. Titia Seio.§.vsuras.ff.de leg.2.vbi tex.ꝙ sufficit,ꝙ req̄si
tio,seu interpellatio, & ꝓtestatio simul fiat. idem no.in l.mo-
ra.ff.de vsur.ꝓ quo gl.no.in ver.req̄siuerint.in cle.j. de hæreti.
& ita

ADDITIO.

a ¶Dictio , penitus , importat ipso iure.Adde glo. in l. si qui aduocatorum . C. de post.

& ita tenet Bar. in d.l.mora.& in d.§.vsuras,dicēs,ꝙ ad hoc,vt
nō dicat stetisse ꝑ appellantem,sed ꝑ ipsum iudicem sufficit,ꝙ
semel ipse iudex fuerit requisitus de expeditione cāæ, & semel
fcā ꝓtestatio,& idē sequit Imo.ī d.§.vsuras.licet dicat ꝙ tutius
sit,ꝙ sæpius fiat requisitio, & ꝓtestatio, ꝓ quo ēt no. gl. in ver,
propositam.in d.§. ꝙ si ꝑ 20. Sed tu teneas in casu nro non so-
lū vtile, sed ēt necessariū esse pluries hoc fieri, ex quo tex.in d.
§.illud.dicit summa ope debere instare,& diligentiam facere,
vñ non sufficeret vnica ꝓtestatio, & requisitio. facit tex.no. in
c.statuimus.s̃.alleg.de suppl.neg.præl.& ita tenet Bal. in d.au-
then.item si per appellationem. Sunt ergo necessariæ plures
requisitiones, & protestationes, vt sic dicatur stetisse per iudi-
cem, & non per appellantem. & hoc idem tenet etiam Bald.
47 in l.properandū.§.sinautem vtique.C.de iudi.¶†Scđo quærit
pone,ꝙ appellans deduxit iura sua, & fecit oēm diligentiā vs-
que ad conclusum in cā,an tunc post conclusum in cā currant
a sibi fatalia.videretur [a] ꝙ non,quia amodo non stat per partes,
sed per iudicem non expedientē cām. sed dicas ꝯrium cū in-
cumbat ipsi appellanti ēt tunc adire iudicē, & requirere de ex-
peditione causæ,& ꝓtestari, ꝙ per eum non stat, & alias si hoc
non facit currunt sibi fatalia, cum iudex ipse non debeat ꝓce-
dere ad sñiam,nisi ad petitionē partis.ff.de iudi.l.ad perempto
rium,& in c.1.s̃.de iud.cum si.& ita determinat Bal.in d.auth.
item si per appellationē. Imo consuluit Bar. ꝙ ꝓtestatio facta
iudici, ꝙ cām expediat ēt cum ꝓductione actorū non sufficit,
nisi ēt instanter petatur, ꝙ aduersarius citetur ad cām, vel ad
sñiam audiendā, & si hoc non fecerit appellans non pōt dici
summa ope diligens prout requirit. in d.§.illud. ſm Bart.in d.
48 ꝯsi.†Amplius ēt ꝯcludit ibi,ꝙ ꝓtestatio facta iudici antecesso-
ri in officio nō ꝓdesset corā successore:iō dicit ꝙ dēt adiri suc
cessor in officio, & coram eo debent ꝓduci acta ſm qđ hr̃ in l.
mortuo.ff.de fideiusso.in l.si cum hoīem.ff.de iudicijs.l.ꝓpo-
nebatur.& interpellare ipsum iudicē de expeditione causæ, &
petere aduersarium citari ad cām,vel ad sñiam.pro quo ēt tex.
in l.edictum.ff.de iudi.vbi requirit corā successore alia, & no-
ua citatio, dato ꝙ corā antecessore oīa edicta primo expedita
49 fuissent qoud not.† & adde, ꝙ qñ iudex est reqsitus de iustitia
aut de expeditione,& ipse nihil rñdet, aut obmutescit, aut ni-
hil facit ad ꝓpositū,dr̃ tūc iustitiam denegare,& stetisse per eū
vt in c.1. de mili.vasal. qui ꝯtumax est, & Bal. ibi.quę oīa tene
bñ menti in practica,q̃ incumbant necessario fienda per appel
lantem,vt sic dicat stetisse per iudicē, & non per ipsum appel-
50 lantē,& hoc de quinto impedimento.¶†Tertio qritur pone,
ꝙ vsq; ad calculū ferendæ sñię appellans non ꝓduxit sñiam,
an ꝑꝑ hoc appellatio reddat deserta? Ang.in ꝯsi. suo 262. ꝙ in-
cipit,In dei noīe &c.visis ꝓcessibus. in fi. cōcludit, ꝙ non,qa
cum iudex possit supplere in cā appellationis.l.ampliorē.C.de
appel.debebit interrogare appellatū,an dicta sñia lata sit, & si
fuerit cōfessus sufficit, quia ꝯstat de sñia per cōfessionē:si aūt
negauerit dēt iudex super dicta sñia imponere perpetuū silen-
tiū ipsi appellato si vnq̃ repta fuerit ſm Inn.& Io.An.in c.G.ꝑ-
petuus. de fi. instru. quia ergo hæc interrogatio fit per iudicē,
& est in æquitate fundata,fieri pōt in qualibet parte iudicij.l.
51 vbicunque.ff.de interrog.act.ſm Ang.ibi.sed dubiū facit, † qa
si non est ꝓducta sñia, licet iudex possit interrogare,tñ non vr̃,
ꝙ iudex appellationis possit ꝓnunciare cū non ꝯstet iurisdō-
nem deuolutā, nisi ꝓducatur sñia, & appellatio, & sic constet
ad eum esse appellatū j̃. 10.dies,vt per Arch.& Io.An.in c. Ro
ma.§.si vero.e.ti.li.6.& vide dicta in c.cum eccl'ia. in vlt. no.j̃.
eo.sed hoc nō pōt ꝯstare nisi ꝓducatur sñia.vnde vide plenius
in d.c.G.perpetuus.per Doc.& j̃.in ver. ꝓximo incipiēte,scđo
quæritur.Sed aduerte,qa posset dici,ꝙ sñia quæ imponit silen-
tiū appellato respicit ꝓcessum ꝯtumaciæ punitiuū.l. sed si per
p̃torē.§.sed dum decreto.ff.ex qui.cau.ma.l.si ęs alienū.& l.de
ętate.§.qui tacuit.ff.de interrog.ac.& iō cum iudex appellatio
nis habeat cognoscere,an sua sit iurisdictio, vt in c. si duob. in
prin.s̃.eo.& c.super literis.de rescri. poterit appellato neganti
sñiam,vel nolēti rñdere imponere silentiū,quia processus cō-
tumacię punitiuus tenet ēt si sit factus per iudicē appellatio-
nis qui non erat,& ad quē non erat deuoluta iurisdictio, vt est
tex.sing.in d.c. si duob. in prin. & hoc modo pōt saluari dictū
Inn.& Io.An.in d.c. G.perpetuus. qđ dictum sequuntur Bart.
& Bal.in l.is apud quem. C.de eden.& in l. hi qui ad ciuilia.C.
de appel.& Lapus in alle.sua 10.in fi.licet Fede. de Senis cōsi.
suo 183.qđ incipit,audiui.impugnet dictum Inn. vt s̃. dixit tñ
no.Bal.in d.l.hi qui ad ciuilia.col.3. ꝙ si appellatus confitetur
sñiam latam,sed non recordatur qualiter, & iuret penes se nō
hr̃e,non imponeret ei silentiū, vt dicit illa l.no.in l.fi. C.de fi.
instru.qđ no.& adde,ꝙ eodem mō pōt interrogari appellans,
52 an appellauerit:†qui enim negat appellationē dr̃ appellationi
renunciare ſm Spe.e.tit.§.nunc breuiter.in fi.in ver. sed pone
appel.& ita Bal.in addi.Spe.eo.ti.in fi.in vlt.col.ver.qui negat
53 se appellasse.¶†Quarto quæritur quid de impedimēto pestis
in loco.gl.in verbo,vel alias.in cle.quandiu.de appella. tenet,
ꝙ currat, sed posset procedere quod currat qñ iam incipit tē-
pus currere,& vide dicta in c.ex parte T.j̃.eo.col.pen.& Inno.
54 in c.transmissa. de pręscri. ¶†Circa sextum & vltimum impe-
b dimētum casus fortuiti [b] occurrēs in primo fatali dicas,ꝙ ipso
iure dat secūdus annus,vt in d.l.fi.§.illud.& de hoc impedimē
to dicas,ꝓut est dictū s̃. in j.impedimēto. & idem vr̃ dicēdum
de impedimēto casus occurrēte in ꝑsona nūcij,vel ꝓcuratoris
vt sic excuset appellātē.l.cum a matribus.C.qui pet.tuto.& est
de hoc tex.no.in l.præses.C.de appell. vbi casus fortuitus oc-
currens in persona nuncij, vel procuratoris, ita excusat appel-
lantem, sicut si occurrisset in propria persona ipsius appellan-
tis,& non currunt sibi fatalia. ex quo no.quòd licet dolus, vel
negligentia nuncij, seu procuratoris in non prosequendo,nō
excuset dominum, vt est dictum s̃. in quarto impedimēto,&
facit l.si ꝓcuratorem.§.3.ff.māda.vbi culpa, & negligētia nun-
cij,seu ꝓcuratoris nocet domino,quia imputādum est ei,q ma
lum ꝓcuratorem elegit,vt in l.cū mādato.ff.de mino.tamē qñ
fuit culpa, vel negligētia, sed occurrit casus fortuitus,tūc do-
minus excusat,vt in d.l.præses.& Bar.ibi,in princ. ¶Sed circa
55 hoc quæritur primò,an † tempus feriatum sit iustū impedimē
tum?& dic,ꝙ nō, vt est tex.in l.2.§.fi.C.de temp.ap. qa debuit
sibi ꝓuidere in tꝑe iuridico.& hoc in ferijs ordinarijs cū impu
tādū sit ei,qui nimium se arctauit,vt d.§.fi.& in l.2.ff.si qs cau.
sed in ferijs repētinis bene daret restō, ex quibus cau.ma. in l.
sed si ꝑ prætorem.§.sed si feriæ.qđ intelligit Bal.in d.§.fi. quan
do fuerūt feriæ lōgæ:secus si breues, qa sibi imputet si se astrin
git, & hoc nisi in illo tꝑe cōsisteret effectus decisionis cāæ, qa
potuisset cām expedire.ar.tex.no.in l.& iō hęsitat.ff.de ver.ob.
tūc.n.bene daret restō ſm Bal.in d.l.2.& idem tenet hic,sed ꝙ
fiat restō in tāto,in q̃to fuit īpeditus,& in d.§.sed si feriæ. ¶Se-
56 cūdò quærit,quid si quis fuerit †impeditus, quia nō potuit ha
bere instrā faciētia ad cām.dicit hic Imo.& sequit hic Bal.ꝙ il
le,qui nō potuit habere instrā,nō pōt dici negligēs.& iō tenet
Spe.eo.ti.§.nūc breuiter.ver.item fallūt pręadicta.& in ver.seq.
& idem tenet hic Inn. si fuit quis impeditus in testibus ꝓducē
dis.& idem Spe.vbi s̃.qđ intelligit Bal. hic, quādo in oībus te-
stibus:sed si fuit impeditus in quibusdam, & in alijs nō:& tūc
si illi testes nō erāt necessarij sibi imputet, aliàs si erāt necessa-
rij,restituet ad tm̃ tp̄s,q̃tum fuit impedimētum.ar.tex.in l.ad-
monēdi.in ver.quibus nūc solis.ff.de iureiu.ſm Bal.hic, & qđ
si appellās nō potuit hr̃e sñiam.vide in præcedēti ꝓxi. ver.ter-
tio quærit.¶Circa quartum membrū principale,qđ est,quādo
57 rōne†impedimēti est necessaria restō dubitat quis sit iudex ꝯ-
petēs.scđò qualis ordo iuris sit in hoc seruādus.¶Circa primū
breuiter dic,ꝙ ꝑtinet ad iudicē ad quē,& non ad iudicē a quo,
vt est tex.in d.l.præses.licet.n.deserta appellatione ipso iure sit
reuersa iurisdō ad iudicē a quo,vt no.ī l.eos.in prin.C.eo.& in
l.furti.§.fi.ff.de infa.tñ nō in effectu ꝑꝑ religas petēde restōnis.
vnde licet sit ꝑempta instātia adhuc supest officiū iudicis,vt in
l.2.& ibi Bar. C. vt intra certa tꝑa. quo officio iudicis dat ipsa
restō,vt in l.qđ si minorū.§.restō. ff. de min. & iō dicas, ꝙ aut
nullo mō fuit appellatū,& tūc restō ad appellādū deberet peti
coram iudice a quo,& non corā iudice ad quē: ex quo cā non
fuit ad eū deuoluta.aut fuit appellatū, sed lapsa sunt fatalia, &
deserta, tunc restō dēt peti non corā ipso iudice a quo, sed co-
ram ipso iudice ad quē,vt no.in d.l.pręses.& ita concludit Cy.
Bar.& Bal.ibi, & hæc ꝓcedunt tā corā iudice ordinario,q̃ corā
iudice delegato in cā appellationis,quia cū hmōi restō implo-
ret incidēter coram iudice delegato,cui est cōmissa principa-
lis cā appellationis poterit & ipse incidēter restituere ꝑ ea, q̃
habent in c.suscitata.s̃.de in integ.res.& ꝑ reg.c.pręterea.s̃.de
off.del.& l.2.ff.de iurisd.om.iu. de quo plenius vide quo ad iu
dicem delegatū de eius ꝑtāte circa appellationes desertas.j̃.in
7.membro principali.¶De scđo aūt dicas,ꝙ licet alias in restō
58 ne†in integrum,quādo principaliter implorat, sit necessarius
ordo iuris,& libellus,& litis conte.vt in c.2.s̃.de off.iud. tamē
secus,quādo incidēter,vt ibi dr̃, & cū in casu isto restō inciden
ter imploret ad cām ipsam appellationis,concludit Bar.no.in
d.auth.item si ꝑ appellationē,ꝙ talis restō poterit peti, & con-
cedi ꝑ iudicē ad quē,nullo oblato libello, aut iuris ordine ser-
uato

ADDITIONES.

a ¶Adde hic omnino quæ ponit iste j̃.in 4. membro princ. col.1. versi.sed vlte-
rius,& vide elegans consi.Pau.de Ca.328.incip.videtur dicendum.

b ¶Casus fortuiti.Casus fortuiti qui dicantur,per Bal. plene in l. quæ fortuitis.
C.de pigno.acti.in ver. his præmissis. nec debent imputari alicui casus for-
tuiti,quia excusant.vide in Spe.de iudicijs.in §. specialia vero. versi. & illud
autem ver.sequenti.& casus fortuitus debet probari per allegantem,alias nō
præsumitur.l.si creditor,& ibi gl.C.de pigno.act. per Do. Alex. in consi.54.
in secunda parte,per Do.Abbatem in c.2.de deposito.Bar.ab Hor.

uato ſolum cognito,& conſtito de iuſta cã impedimenti,& qa
cũ agaẽ de præiudicio parti appellãti erit neceſſaria citatio par
tis.l.in cãæ.§.cã cognita.ff.de min.cũ ſi.& prędicta bene no.ad
practicã.¶Sed vlterius aduerte ad ea,quæ dicta ſunt ſ.in 5.im-
59 pedimento †occurrente ex facto iudicis, quia vr̃ hic velle Ioã.
An.ꝙ tunc excuſeẽ ipſe appellans, qñ ſibi non potuit ꝓuideri
per ſupiorem iudicis negligentis ſaltẽ in ſcdo fatali: vñ voluit
ꝙ licet ſteterit ꝑ iudicem appellationis, & appellans requiſiue
rit eum de expeditione cãæ,& fecerit diligentiam,& ꝓteſtatio
nes:tñ hoc ſibi nõ ſufficiet, niſi appellans adeat ſupiorẽ ipſius
iudicis,& ꝑ viam querelæ petat illum cogi,& alias appellãs nõ
excuſeẽ,ſi hoc non fecerit.& hoc ꝑ tex.no.in d.l.fi.§.illud.quia
non dr̃ feciſſe ſumma ope ſi non fecit id,qđ potuit adeundo ſu
periorem,vt patet in d.§.illud. & cũ hoc dicto trãſit hic D. An
to.ſup quo poſſet dici, ꝙ aut impedimentum iudicis occurrit
in primo fatali, & tunc adire ſupiorem non ſit neceſſarium.ſa
tis eſt feciſſe diligentiam coram ipſo iudice requirendo,& ꝓte
ſtãdo,vt ſ.cũ tex.in d.§.illud. nil aliud requirat in iſto caſu. ſed
quando impedimentum occurrit in ſcdo fatali,ſeu anno,tunc
bene requirit ille tex.ꝙ debeat deponi querela corã ſupiore.&
iſto caſu loquiẽ tex.ibi,quia tũc lapſo biennio culpa iudicis nõ
excuſareẽ appellãs niſi depoſuerit de hoc querelam coram ſu-
periore,vt ibi in tex.& ita ſequiẽ Imo. hic, col.8. licet dicat ad
opiniones euitãdas cautius eſſe ẽt in primo fatali ſeu anno adi
re ſupiorem ipſius iudicis negligentis, quãdo hoc cõmode fie
ri poſſet.ſm eũ.ſi tamẽ hoc non fieret,nõ noceret appellãti,ex
quo tex.ibi ſolum hoc requirit in ſcdo fatali,& nõ in primo.&
ex his hr̃ ſingularis limitatio ſi eſſet vera ad dicta ſ. in 5.impe-
dimẽto,vbi fuit retenta ↄcluſio,quãdo impedimentum occur
rit in ſcdo fatali ex facto iudicis, ꝙ ipſo iure non currat tp̃s per
tex.in d.§.in hoc quoq;. quia deberet intelligi quãdo appellãs
faceret diligentiam in tali impedimento, puta adire ſupiorem
iudicis negligentis.& ita ſit tex.no.in d.§.illud.cũ impedimen
tum aliter non excuſet,niſi impeditus faceret diligẽtiam,vt d.
l.ↄmeatus.ff.de re mil. & hoc caſu appellãs diceret in negligẽ
tia,ſi potuit adire ſupiorem iudicis negligentis, vt eſt tex.in d.
§.illud.& ita eſt de mente Imo. hic col 6. tex. ergo in d.§. hoc
quoq;.ibi, nullum præiudicium partibus,&c. intelligiẽ quãdo
appellãs feciſſet diligẽtiam,vt ſ.dubium tamẽ facit,ꝙ ſatis di-
caẽ diligens ꝓteſtãdo, & requirendo iudicẽ, vt eſt dictũ ſ.in 5.
impedimẽto ad intellectũ §.hoc quoq;.vbi nulla neceſſitas im
poniẽ adeundi ſupiorem iudicis negligentis,ſed pręciſe dr̃ nul
lũ præiudiciũ partis,&c.& loquiẽ in ſcdo fatali,vnde ſi voluiſ-
ſet ꝙ adireẽ ſupior hoc dixiſſet.l.j.§.ſin aũt ad deficientis.C.de
cad.to.& c.ad audientiam.j.de deci.niſi dicaẽ ꝙ ad hoc,vt eui
teẽ iurium correctio ꝗtum põt, & iura iuribus ↄcordenẽ.l.j. C.
de inoff.doti.& c.cũ expediat.de ele.in 6.dẽat ſuppleri ad tex.
in d.§.hoc quoq;.loquẽte de ſcdo fatali, ſm qđ dr̃ in d.§.illud.
& tex.ibi,nullum præiudiciũ,&c.nõ obſtat ꝑ illud, qđ hr̃ in l.fi.
C.de acq.poſ.vbi ſimilis eſt tex. cogita tamen,& aduerte, quia
60 Bal.in d.§.illud.in fi.no.illum tex.ꝙ †a tarditate,ſeu a negligen
tia iudicis non appellaẽ, ſed dẽt adiri ſupior ipſius iudicis ꝑ viã
querelæ,vt ibi vr̃ eſſe tex.no.ꝓ quo ẽt allegaẽ tex.in c.fi.ĩ c.nul
lus.j.de iurepa.& facit gl.in c.ſi religioſus.de elec.li.6.& j.q.7.
niſi rigor.& 50.diſt.domino ſancto.& c.vt ↄſtitueret.nõ tamẽ
ꝑꝑ hoc vr̃,ꝙ ſit excluſa appellatio,qm̃ poterit pars j. decẽ dies
a die grauaminis illati in non faciendo appellare. ar.c.ↄcerta-
tioni.de app.li.6.ꝓ quo eſt bona gl.in c.ad aures.j.de ſimo.vbi
voluit,ꝙ a negligentia iudicis,uel a iudice nolente actum face
re poſſit appellari.ꝓ quo ẽt gl.no.idem tenẽs in c.ltĩa. in fi.de
app.in 6.licet Bal.voluerit ↄriũ in l.fi.col.2.C.de ſent.& inter-
lo.de quo ẽt ꝑ eũ in l.2.circa fi.C.vt lite pen. & ꝑ Cy.in l.in cri
minali.C.de iuriſd.om.iud.& teneas,vt dixi. & vide dicta in c.
Nicolao,j.eo.ti.Et adde, ꝙ licet a grauamine in omittẽdo,ſeu
in non faciendo poſſit appellari, vt ſ.ſi tamen nõ appellaẽ, an
tale grauamẽ trãſibit in rem iudicatã.Imo.vr̃ velle, ꝙ ſic, in c.
per tuas.de teſt.ſed Bal.ibi tenet ↄrium, & melius ꝑ illum tex.
vbi fuerat petitum a iudice,vt teſtes interrogaret,& Iudex omi
ſit.& ſic grauauit partem in non faciẽdo debitas interrogatio-
nes,& tamen ẽt poſt tres menſes poſt publicationem teſtiũ, &
ſic poſtꝗ iam innotuit grauamen eſſe illatũ,pars ↄqueriẽ de il-
lo grauamine, abſq; remedio appellationis: patet ergo,ꝙ gra-
uamen in omittendo põt quãdocũq; peti, ꝙ ſuppleaẽ, & repa-
reẽ,nec tranſit in rem iudicatã ꝑ lapſum x. dierum grauaminis
61 illati.tex.eſt ibi ſingularis,ſm Bal.ibi. ¶Circa quintũ membrũ
principale,ꝙ eſt eo caſu,quo rõne † impedimẽti dẽt dari reſtõ
in termino iuris,vel hoĩs ad ꝗtum tp̃s ↄcedi debeat. Vnde vi-
dendum eſt primò,quid in termino hoĩs,ſup quo dicit hic In-
no.ꝙ ſi iudex a quo ſtatuit terminum appellãti ad arripiẽdum
iter,vel ad ſe pręſentandũ coram iudice ad quem,ꝙ ſicut rõne
impedimẽti in termino iuris daẽ tp̃s duplicatum , vt in c.cum
ſi.t.ſ.eo.ita & in ipſo termino hoĩs,quia talis terminus ſubro-
gaẽ loco termini iuris,vt in d.c.cũ ſit.& c.perſonas.vnde ſubro
gata debent ſapere nãm eius, in cuius locũ ſubroganẽ, vt in c.
eccleſia.2.ſ.vt li.pen.& in l.ſi eũ.ff.ſi qs cau. iõ occurrente im-
pedimento in illo termino menſis habebit alium menſem ad
proſequendũ, ſicut impeditus in termino iuris in primo anno
habebit ſecundũ annũ,vt in d.l.fi.§.illud. & ita ſequiẽ Imo.hic
in 2.col.nõ obſtat, qđ no.in c.ↄſtitutus.ſ.de in inte.reſt.qa ibi
eſt diuerſa rõ in illa pręſcriptione,iõ hẽt diuerſam nãm:ſed in
caſu nr̃o æquiparaẽ quo ad effectũ deſertionis, vt patet in d.c.
cũ ſit.& c.perſonas.& patet ẽt æqparatio in cle.ſicut.eo.ti.ſolũ
remanet dr̃ia,qa terminus iuris daẽ ad proſequendum,& finiẽ
dum cãm appellationis, vt in d.cle.ſicut. ſed terminus hoĩs ad
proſequendũ,& non finiendũ,vt eſt dictũ in d.c.perſonas. & in
hac opi.Inn.cõiter reſidẽt Doc. & dicit hic Pa. col.6.ꝙ ab hac
cõi opi.in iudicando non eſſet recedendũ.dicit tamen,ꝙ legẽ
do poſſet dici ↄrium,qa terminus aſſignatus ab hoĩe, eſt quæ-
dam citatio ad cãm appellationis: ſed nã termini citationis ẽ,
vt ſi citatus nõ põt ↄparere in termino,ↄpareat ꝗprimum põt,
vt in c.cũ dilecti.ſ.de do.& ↄt.& j.e. in c.cũ parati. & facit d.c.
cupiẽtes.ergo non ſit verum,ꝙ iſte terminus hoĩs ſit loco ter-
mini iuris,& maxime cũ non deẽ ad finiendũ, vt ſ.vnde dẽt di
uerſo iure cenſeri ſm eum,& occurrente impedimento in ter
mino hoĩs non duplicabiẽ tp̃s, ſed teneẽ ↄparere ꝗprimũ põt.
ſed certe iſta rõ non obſtat,qa non eſt verum,ꝙ terminus hoĩs
habeat vim,& nãm citationis. nam per ↄtumaciam in non ↄ-
parendo in termino citationis non eſt deperdita cã, qa termi-
nus citationis,licet citet ad cãm,tamẽ non perimit cãm, vt pa
ret j.eo.c.ſæpe.& in d.c.cupientes.& in c.j.de ele.li.6.& per gl.
no.in c.2.de do.& ↄt.li.6. & tamẽ ſecus eſt ĩ iſto termino hoĩs,
qa perimit cãm appellationis,vt in d.c.cũ ſit.& c.perſonas.vbi
patet,ꝙ quo ad hunc effectũ deſertionis cãæ æqparaẽ termino
iuris,ſicut ẽt in alio æqparaẽ quo ad ip̃m non curſum tp̃is,in d.
cle.ſicut.vnde ſtatuta in impedimentis occurrẽtibus in termi-
no iuris,debent hr̃e locũ, quãdo de deſertione cãæ agiẽ ẽt ĩ ter
mino hoĩs,vbi ſimiliter de ipſa deſertione agiẽ, & ꝓ hac parte
eſt caſus in terminis in d.l.præſes.ſm intellectum gl.2.in fi.ibi,
quem ſeqẽ Bar.& Bal.& Ang.cũ ille tex. loquaẽ ẽt de termino
hoĩs, & tamen occurrente impedimẽto ſubueniẽ quemadmo
dum & in termino iuris, vt in d.l.fi. ¶Videndũ eſt nunc de im
62 pedimẽto in termino †iuris ad ꝗtum tp̃s fiat reſtõ.& quale de-
beat fuiſſe impedimentum,vt deẽ ſcdm fatale: & in hoc ↄſiſtit
minor dificultas, ꝗ ſit in mã huius decr. & iõ pro intelligẽtia
conſidera primo ſ.dicta ſex impedimenta examinata.ſ. & vbi
eſt concluſum, ꝙ tp̃s ipſo iure non currat, nõ cadit dubitatio,
ſed vbi currit tp̃s,ſed daẽ reſtõ,in hoc verſaẽ magna dubitatio:
& iõ diſtingue tria membra principalia.nam aliquãdo impe-
dimentum occurrit in primo fatali,aliquãdo & ſcdo occurrit
in ſecũdo fatali,& aliquãdo occurrit ĩ tertio anno,& vlteriori.
¶Circa primum vr̃ hic velle Inn. quod ẽt ſi per vnã diẽ fuiſſet
63 impeditus †poſtꝗ debito tp̃e incępiſſet proſeq appellationem,
habebit ſcdm annum,ꝑ tex.in auth.de his,q ingre. ad appel.in
§.1.2.& 3.& ita vr̃ hic reſidere Hoſ.& gl.in c.ſi elec.in fi.de ele.
in 6.pro qua opi.facit tex.in d.auth.ei,q.vbi ſufficit quæcunq;
impotẽtia,& ſic indiſtincte,vt deẽ ſcds annus.& Bal.ibi in prin
cipio colligit ex illo tex. ꝙ lex reſtituit nõ ſolũ tp̃s impedimẽ-
ti,ſed dat ſecũdũ annum integrũ:ſecus in reſtõne,quæ daẽ mi
niſterio iudicis,cũ iudex non reſtituat,niſi tñ ꝓ tanto.ff.ex qb.
ca.ma.l.ſed ſi per prætorem.§.ſed ſi feriæ.& l.ab hoſtibus.in fi.
cũ reſtõ ſit deperditi,& non in plusꝗ ſit deperditum,fiat reſtõ,
vt eſt tex.in l.fi.ff.de min. & rõ dr̃iæ eſt, qa mitius agiẽ cũ lege,
ꝗ cũ hoĩe,& ſic miniſterio legis.ff.de arbi.l.Celſus.ver.an hic.
in vlt.col.ibi,ſed vr̃ aliqbus,&c. ita vr̃ velle, ſed tamẽ multum
cõfuſe loquiẽ in hoc articulo.& idem in add. Spe.in 4.parte ſu
per hac rub.& ipſe ẽt Inn.hic vr̃ poſtea velle eſſe in cõſideratio
ne,an negligentia appellãtis fuerit tanta ꝙ potuerit,vel nõ po
tuerit cã expediri ꝑꝑ impedimentum.quare D. Ant. hic enu-
merat multos caſus occurrẽtes. nam aliquãdo & primo appel
lans fuit diligens per totum annũ,licet interuenerit paruũ,vel
magnum impedimentum,ex quo per eũ non ſtetit, & fuit dili-
gens,vt patet in d.l.fi.§. illud. ¶Aliquãdo & ſcdo appellãs fuit
impeditus in toto primo anno, & ſilr abſq; dubio habebit ſe-
quentem annũ,dummõ tamen, vt dicit Imo. hic appareat, ꝙ
iſte volebat facere diligentiam ſi non fuiſſet impedimentũ, vt
in d.l.qui ↄmeatus.& per Bar.in d.l.2.§.qđ diximus ff.ſi qs cau.
¶Aliquãdo & tertio appellans fuit impeditus in principio an-
ni,ſed poſtea ceſſauit impedimentum,tunc ſi impedimentum
durauit tanto tp̃e, ꝙ potuiſſet in illo tp̃e impedimenti cã expe
diri, voluit Bar.in d.auth.item ſi per appellationem. ꝙ deẽ ſe-
cundũ fatale ẽt ſi poſt impedimentũ ceſſans reſtaret tñ de tp̃e,
quod poſſet cauſa expediri.& cum hac opi. videẽ ſe tenere Io.
An.in addi.ad Spe.ſuper d.rubr.prout refert Imo. hic col. 14.
Sed D.Ant.& Panor.hic tenẽt in hoc ↄrium,qa ſi poſt ceſſans
impedi-

impedimentum habuit tm̃ tp̃s, in quo potuisset cãm expedire, non dabit̃ secũdus annus si fuit negligens post impedimentũ, quia sequens negligẽtia hẽt cõfundere effectũ precedentis impedimẽti, sicut dr̃, ꝙ vltima mora nocet, vt in l. illud. ff. de peri. & cõmo. rei ven. cũ alijs si. & in hac parte cõcordat ẽt Bal. in d. auth. ei, qui. circa fi. & idem tenet Iac. de Bel. in d. §. 1. 2. & 3. & facit ꝓ hac opi. Ro. q̃a sc̃ds annus indulget̃ a iure ex iusta, & necessaria cã, vt d. auth. ei, q, & ĩ d. c. cũ sit. sed cessat cã iusta, & necessaria, q̃n post impedimentũ potuisset appellãs cãm expedisse, si fuisset diligens. non. n. facit tunc summa ope, ꝓut requirit tex. in §. illud. & pondera illud verbum, summa ope, per ea, quę no. in rub. s̃. de sũ. Trin. vñ ẽt dicebat Bal. in d. auth. ei, qui. ꝙ ẽt si per vnam diem daret̃ impedimentũ, ꝙ hr̃et appellans sc̃dm integrum annũ, si in residuo fecit diligentiam, q̃n illa dies consumeret effectũ totius præcedentis tp̃is. puta, erat vltima dies primi fatalis non restabat nisi ferre sñiam, tunc si illa die supuenit impedimentũ, dabit̃ sc̃ds integer annus, posito ꝙ per vnã diem fuerit impeditus, ſm Bal. ibi, & ꝙ debeat indulgeri rõne impedimenti integer annus, & non ꝓ parte, ꝓut dicit Bal. in d. auth. ei, q. per illum tex. posito ꝙ impedimentũ fuisset minori tp̃e. tenuit D. Ang. in d. auth. ei, q. circa prin. & idem D. Ant. & Imo. hic. sed q̃n impedimentũ cessauit, ita ꝙ potuisset cã expediri, non dabit̃ sc̃ds annus. & cũ hac opi. tenet Imo. hic, col. 14.
a ¶Ex q̃bus elicit̃ prima cõclusio, ꝙ nunq̃ appellanti det̃ fatale[a] rõne impedimẽti in primo anno, q̃n post impedimentũ potuisset cãm expedire, si diligentiam fecisset. & ꝓ hac determinatione cõsuluit Ange. suo cons. 178. q̃d incipit, In Dei noĩe, &c. in proposita q̃one, vbi plenius, quam alius examinat hãc difficultatem. ¶Aliq̃n & quarto appellans fuit negligens in principio anni, & postea superuenit impedimentũ. & isto casu concludit Imo. hic, col. 13. in prin. ꝙ si tãta fuit negligẽtia a principio, ꝙ ẽt si non superuenisset impedimẽtum, eodem mõ non potuisset cã expediri in primo fatali, & nõ dabit̃ sc̃ds annus, cũ tunc nõ cõcurrat cã iusta, & necessaria, quæ req̃rit̃ in d. c. cũ sit. vt indulgeat̃ sc̃ds annus, & ẽt in d. §. illud. cũ eodem mõ res fuisset peritura, ſm no. in l. ꝙ te. ff. si cer. pe. & hæc sit sc̃da conclusio. ¶Aliq̃n & quinto a principio fuit diligentia, & ex post supuenit impedimentũ in primo fatali: tũc, ex quo appellans inchoauit debito tp̃e, quo poterat cã expediri, dabit̃ sc̃ds annus, ſm Inn. hic, cũ satis sit, ꝙ inchoauerit cãm in tali tp̃e, ꝙ potuerit j. annum expedire, vt in d. §. 1. 2. & 3. vbi ẽt hoc tenet Iac. de Bel. & hæc cõclusio sine dubio ꝓcedit, quãdo post impedimẽtum cessans nõ potuisset cã expediri: tunc. n. det̃ sc̃ds annus. & ita sequit̃ Imo. hic, & alij Doc. licet Panor. hic in pe. col. limitet prędictam cõclusionem ꝓcedere, nisi quãdo appellans nimium se arctauit: tũc. n. licet potuisset cã expedire, si non superuenisset impedimẽtum, q̃a tamẽ debuit cogitare posse euenire impedimẽta, dẽt sibi imputari, ex quo nimium se arctauit, vt d. l. 2. ff. si quis cau. Sed certe hoc dictũ nõ est verum, q̃a nõ debuit cogitare euenire posse, nisi impedimẽta ordinaria, quæ ꝓuidere potuit, vt in l. 2. C. de temp. app. Alia vero impedimẽta repentina nõ sunt in cõsideratione, vt c. iter stipulãtem. §. sacrã. ff. de ver. obl. & sic sit tertia ꝯclusio, ꝙ si appellãs debito tp̃e cãm inchoauit, ꝙ potuisset finẽ accipere, si superueniat impedimẽtum habeat appellans ſm fatale, posito ẽt ꝙ nimiũ se arctauit in primo fatali, ꝯ̃ Panor. ¶Aliquãdo & vltimo, appellans fecit diligentiam, & debito tp̃e cãm inchoauit, postea superuenit impedimẽtum. tamẽ post impedimẽtum nõ superfuit tm̃ de tp̃e, ꝙ potuisset expediri, tamẽ ipse appellans nullam aliã fecit diligẽtiam post impedimentũ. tenet hic D. Ant. ꝙ det̃ sc̃ds annus. ex quo. n. debito tp̃e inchoauit nõ obstabit sibi negligẽtia adhibita in principio anni, vel ẽt post impedimentũ si nullã diligẽtiam habuit, ex quo nõ poterat cã expediri ſm eum. & ita in effectu ĩ hoc cõcordat Panor. q semp cõsiderat, an post impedimẽtum potuerit cã expediri. Sed Imo. hic in fi. voluit ꝯ̃riũ dicẽs, ꝙ dato, ꝙ post impedimẽtũ supersit modicũ de tp̃e, tamen cessante impedimẽto appellans dẽt ꝓseq, & aliàs sibi imputat̃, ẽt si in tali modico tp̃e non potuisset cã finiri: & ita ẽt vr̃ hic tenere Hosti. & Iac. de Bel. in d. §. j. & hæc opi. ſm Imo. hic est de iure verior, quia appellãs toto tp̃e primi anni dẽt instare, vt d. §. illud. iõ si fuit negligens post impedimentum non dabit̃ secũdus annus, fatet̃ tamẽ Imo. ꝙ in oĩ casu impedimenti saltem debeat dari restõ ad tp̃s impedimenti, quãdo impedimentum fuit tanto tp̃e, in quo cãm potuisset expedire, vt d. l. ab hostibus. §. fin. aliàs si non potuisset expedire in illo tp̃e impedimenti restõ esset superuacua, ex quo concessa restõne non foret tm̃ tp̃s, in quo cã expediret̃, ſm Imo. hic col. 12. fatet̃ tamẽ, ꝙ opi. D. Anto. tunc proxime dicta est æquior, sed certe non solum ęquior, sed ẽt de iure verior, q̃a quãdo cã nõ potuisset expediri post ĩpedimẽtũ nõ imputat̃ sibi talis negligẽtia, ex quo ĩchoauit debito tp̃e, quo si non fuisset impedimentum cã poterat expediri, & hoc est q̃d considerat tex. in d. auth. ei qui. & d. §. illud. vbi imponitur diligentia ad finem, vt cã possít expediri in primo fatali, & non aliter, vt patet ex illo tex. alias si non potuit expediri datur ipso iure ſm fatale, & hoc ẽt voluit hic Panor. in pe. col. dicens, ꝙ q̃n impedimenta fuerunt interuallata in primo anno, & infra tp̃s negligentiæ, non potuisset cã expediri, datur ſm fatale, & hæc sit vltima conclusio, ꝙ si appellans debito tp̃e inchoauit, sed superuenit impedimẽtum in primo anno post quod non potuisset cã expediri ipso iure detur ſm fatale dato, ꝙ appellans nullam aliam diligentiam fecerit post impedimẽtum, ꝯ̃ Inn. Hosti. & Ia. de Bel. & Imo. vide tñ ad s̃. dictas difficultates plene per Ang. in d. ꝯs. 188. & in l. & ideo hęsitatur. ff. de verb. obl. & per Pau. de Ca. suo cons. 25. q̃d incipit, in Xp̃i no
64 mine dñi, super primo dubio. in pe. col. ¶†Sc̃do casu, q̃n impedimentum occurrit in secundo fatali, an debeat dari tertius annus ipso iure, vel ope restõnis. gl. hic refert opiniones, & primò, ꝙ ipso iure, & in hac vr̃ residere, & idem Host. hic maxime attenta ęquitate iuris canonici. ar. c. dilecti. s̃. de iudic. & hanc opi. vr̃ sequi gl. j. in d. c. cum sit. Secunda fuit opinio, ꝙ ope restitutionis, vt in hac gl. & ita sequitur gl. in d. aut. ei qui. dicẽs, ꝙ primus & secundus annus datur à iure, sed tertius datur à iudice ex iusta cã impedimenti, arg. l. j. ff. ex quib. cau. ma. & hanc opi. sequitur Bar. & Ang. in d. auth. ei qui. notantes ex illa glo. ꝙ licet alias q̃n alicui cõceditur tp̃s ad purgandũ morã, si in illo tp̃e occurrat impedimentũ, nulla vlterius detur restõ, vt est tex. no. in l. sancimus. in fi. C. de fideius. vbi casus fortuitus occurrens in tp̃e dato ad purgandũ moram nocet debitori, & nulla alia ꝯceditur restõ. & rõ est, quia tp̃s ad purgandũ moram solum datur ex misericordia, & nulla alia de cã: ideo non põt ibi peti restõ. secus in casu nr̃o, vbi indulgetur tp̃s ex iusta cã impedimenti, licèt secundus annus detur quodammõ ad purgandum morã cõmissam in primo, tñ si occurrit impedimentũ in isto tp̃e ꝯceditur ẽt ex iusta cã impedimenti vlterius tp̃s, & ita est tex. hic, & in d. l. j. ff. ex qui. cau. ma. & in hac opi. residet ẽt hic Inn. non ꝙ restituatur tertius annus integer prout fuit de mente gl. in d. auth. ei qui. & non bene, quia cum ibi gl. fateat̃, ꝙ hoc tp̃s datur à iudice, & nõ à iure, sequitur ꝙ restõ debeat in tm̃ dari quantum fuit impedimentũ, & non vltra ſm Inn. & probatur in d. §. sed si ferię. & in d. l. fi. ff. de mino. & ita sequit̃ ẽt hic Io. An. & hoc casu fiat restõ solum ad tp̃s impedimenti, & non vltra, & ideo Do. Ant. hic concludit esse ꝯsideranda supradicta sex impedimenta, & casibus quibus est cõclusum tp̃s ipso iure non curreret tũc nec secũdus, nec tertius annus currit impedito, & ita põt procedere tex. hic loquens de triennio. In alijs vero impedimentis, vbi tp̃s currit, sed datur restõ, tunc post fatale ſm dabitur restõ in sequenti anno, & sic triennio in tm̃ quantum fuit tp̃s impedimenti, & non vltra ſm Do. Anto. & idem tenet Imo. hic col. 7. & idem ẽt quantũ ad hoc sequitur hic Pan. vt post biennium subueniatur impedito ope restitutionis, & solum ad tp̃s impedimenti, & non vltra, & adducit tex. in auth. ei qui. dicentem lapso biennio rata manet sñia, & sic patet, ꝙ impedimentum occurrens in biennio non impedit quominus sñia transeat in rem iudicatam, ergo currit tp̃s, sed impedito succurritur ope restõnis ſm eum. Tu intellige in illis impedimentis in quibus currit tp̃s, sed datur restõ ꝓut est dictum s̃. in sex impedimẽtis p̃dictis: sed vbi non curreret tp̃s, & sic secundus annus, & ita ẽt nec tertius currit durantib. ipsis impedimentis prout s̃. concludit D. Ant. & in his casibus nulla foret necessaria restitutio, & interim sñia non transiret in rem iudicatãm, prout patet in d. auth. si tñ. C. de tp̃i. appel. Idem ergo in alijs similibus casibus, vbi non curreret tempus.
65 ¶†Circa tertiam dubitationẽ, q̃n impedimentum occurrit in isto termino, an detur vlterius tp̃s. & hoc cõclude ꝓut s̃. in p̃cedenti membro ꝯsiderando impedimẽta in q̃bus currit, vel nõ currit tp̃s, & eo casu quo currit tunc ex iusta cã impedimẽti ẽt in isto triennio dabitur restitutio ad tp̃s impedimenti, & non vltra cum sit eadem rõ huius tex. vt sic p̄p impotęntiam impeditus excusetur, & non debeat perire eius iustitia, vt hic in tex. gñaliter loquente ẽt cum rõ huius tex. sit vnica & finalis, certè concludit & in triennio, & vlteriori tp̃e, vt in l. milites agrum. ff. de re mil. & in l. liberũ. §. Senatus. ff. de ri. nup. & ita voluit
66 gl. in terminis, in d. auth. ei qui. †Sed dubitatur in prædictis, an stantibus impedimentis sit necessarium ante oĩa adire iudicẽ appellationis, & petere declarari ipsum appellantẽ fuisse impeditum, & sibi competere vlterius tẽpus. Ioã. An. in add. Spe. sub d. rub. concludit hoc non esse cautum fieri, sed ꝙ appellãs debeat prosequi suam appellationem, & si opponatur de desertione,

A D D I T I O.

a ¶Nunquam appellanti datur secundum fatale. Adde quid si impedimentum occurrat in secundo fatali, an detur restitutio. vide per Pau. de Cast. in consil. 25. incipiente, super primo dubio, in primo impressis. & per Iaco. de Are. Cyn. & Bald. in authenti. ei, qui. C. de temp. app. Barth. ab Hor.

a sertione[a] replicet̃ de impedimẽto, & poterit ꝓcedi in cã cogno
scẽdo de impedimẽto, licet prior nulla alia sñia interlocuto-
ria ꝑcesserit, qa qđ a iure cõcedit̃, nõ est opus a iudice postula-
re, vt in l.q̃ sub cõdõne.§.fi.ff.de iniust.test.& in l.j.C. de the.li.
10.vbi dicit tex. frustra implorat̃ ꝑcibus, qđ a iure cõi ɔcedit̃.
& facit c.fi.& ibi gl.pe.j̃.de magi. Nec ob.ꝑdictis c.cũ scđm.de
hæret.li.6. vbi dẽt ꝑcedere sñia declaratoria, qa ibi agit̃ de in-
choãdo nouo ꝓcessu: hic aũt de ꝓsequẽdo iã inchoato, iõ alia
declaratoria primo nõ reqrit̃, ſm Io.An.ibi.& hoc ẽt tenet La
pus sua alle.125.q̃ incipit, Anastasius. & idẽ Imo.in col. 16. &
hæc de 5.mẽbro principali s̃. ¶Quãtũ ad 6. mẽbrũ principale
appellatus negligẽte appellãte possit ꝓseq appellationẽ, inui-
to ipso appellante. hic ꝑ Inn. de quo artic. vide vt plene dicet̃ j̃.
eo.c.oblatæ.vbi vide de hoc ẽt vide j̃.in seq.membro. ¶Circa
septimum membrũ principale vidẽdũ primo, qualis iudex, an
iudex a quo, vel ad quẽ possit ꝓnũciare, & cognoscere sup de-
sertione. ¶Scđò, an iudex delegatus ad cãm appellationis pos
sit cognoscere, & sñiare sup ipsa desertione. ¶Tertiò, an deser-
ta cã appellationis possit ipsa sñia prima cõfirmari ꝑ ipm iudi-
cem ad quẽ. ¶Quartò, an deserta appellatiõe debeat appellãs
cõdemnari in expensis, & ꝑ quem iudicẽ. ¶Quo ad primũ cõ-
67 clude, ꝙ aut † appellans, aut appellatus nunq̃ introduxit cãm
coram iudice ad quem, & sic nulla est fcã ꝓsecutio in termino
hoĩs, & tunc dẽt adiri iudex a quo, & ipse est, qui hẽt ꝓnũciare
appellationem desertã, vt in d.c.personas.& c.cũ sit. & idem ẽt
esset hoc casu in termino iuris, qa si nulla fuit fcã ꝓsecutio co-
rã iudice ad quẽ, & ipse non hẽt sup hoc ꝓnũciare, sed iudex a
quo. & ita ꝓcedat gl.in ver.vel iusta.in d.l.eos.in prin.& ita se-
quit̃ Ang.ibi, & ĩ l.si ɔ̃.C.eo.ti.& ita ẽt cõsuluit Fed. de Se.suo
cõs.128.qđ incipit, casus talis est.qdã a sñia.ẽt dicens, ꝙ qñ nul
la est fcã ꝓsecutio corã iudice ad quẽ, & fatalia sũt decursa, dẽt
adiri iudex a quo, & peti ꝓnũciari appellationẽ desertã, & ap-
pellãtẽ ɔdẽnari in expẽsis, ꝑ tex.in c.repræhẽsibilis.j̃.eo. in c.j.
eo.ti.in 6.& facit, ꝙ in simili no.Panor.in c.fi.de seques.pos.Si
vero cã fuit introducta corã iudice ad quẽ, dicto casu ad eũ spe
ctat cognoscere, & ꝓnũciare sup desertione, & nõ ad iudicẽ a
quo, qa rõne dubij, an appl̃o sit deserta, vel nõ, vel fuerint im-
pedimẽta iusta, vel nõ, ipse iudex ad quẽ, hẽt diffinire ex quo ip
se fuit semel aditus.& ita tenet Bal.in d.l.eos. circa prin. & ita
dẽt intelligi, ꝙ idẽ Bal.no.in d.l.eos.§.fi. & ita ẽt tenet D.Ant.
& Imo.in d.c.repræhẽsibilis.in fi.licet Io.An.in c.j.eo.ti.in 6.
voluerit, ꝙ ẽt eo casu, quo nulla fuisset fcã ꝓsecutio coram iu-
dice ad quem, tñ ex quo cõstat ad eum appellatũ, poterit adiri
& peti, ꝙ ꝓnunciet appellationem desertam, & cõdemnet ap
pellantem in expẽ.ꝑ illum tex.& in c.cum appellationibus.eo.
ti.li.6.fatet̃ tñ, ꝙ in dicto casu ẽt iudex a quo, poterit adiri, vt s̃.
68 de quo ẽt vide, qđ no.dicet̃ j̃.in vlti.membro. Quo ad secũdũ
dic, ꝙ de † iudice ordinatio non dubitat̃ quin possit cognosce-
re, & ꝓnunciare super desertione, vt est tex.in l.si præses. quasi
desertam.C.qũo, & quando iud. sed qa ꝓnunciatio appellatio
nis desertæ licet sit interlocutoria, qa fert̃ super ꝓcessu, & non
super debito principali.& no.in cle.fi. eo. ti. tamen hẽt verum
diffinire, & requirit plenam cãæ cognitionem, & partium præ-
sentiam vel peremptorium edictũ, vt est tex.in d.l.maiorem.ꝑ
quam l.ita cõsuluit Bar.ꝓut refert, & sequit̃ Bal.in d.l.eos. col.
3.& idem tenent D.de Ro.in deci.424.quæ incipit, Item sicut
a diffinitiua.& adde Bal.in addi.Spec.eo.ti. de app.in 10.char.
in ver.iudex ex officio. qđ iudex ex suo officio põt opponere,
& ꝓnunciare appellationem desertã, ꝑ no.in l.2.§.fi.C.de tem
po.app.sicut in simili dicebat Bar.in l.Seius, & Augerius.circa
fi.ff.ad leg.Falc. ꝙ quando iudex videt instãtiam labi, & perire
69 põt ex suo officio ꝓcedere, & sñiam ꝓferre, ꝙ no. Quantum ãt
ad iudicem † delegatum, Do.de Ro.decis.98.quæ incipit, Item
licet.tenent ꝙ delegatus ad cãm appellationis possit absq; no-
ua cõmissione cognoscere de desertione, & appellationẽ ꝓnũ
ciare desertam.& clarius hoc tenet Rota decis. 154. quæ inci-
pit, Item ꝙ iudex.quia quando agit̃ de desertione in effectu, dr̃
ꝙ cã redit ad iudicem a quo, vt no.in d.l.eos. & in d.l.2.in fi.
merito iudex ad quem, põt tunc cognoscere, an sua sit iurisdi-
ctio, vt j̃.eo.sua nobis. & quia exceptio appellationis est quod-
dam emergẽs in cã appellationis, de quo tanq̃ de præiudiciali
est cognoscendum, & ꝓnunciandum, vt in c.j. & c.tuam.s̃.de
ord.co.& quia cã desertionis est pars appellationis. ergo iudex
delegatus absq; noua cõmissione cognoscit, & diffinire põt đ
ipsa desertione.arg.c.præterea.s̃.de off.del.& in l.2.ff.de iuris.
70 om.iud.& ita ẽt firmant D.de Ro.decis.424.quæ incipit, Item
si a diffinitiua.no.ergo, ꝙ de † exceptione desertionis tanq̃ de
præiudiciali est ante oĩa cognoscendũ ſm Ro. in decis.154. &
idẽ dicas de exceptione, ꝙ nõ possit appellari, qa de ea est pri-
mo cognoscendũ.& ita Pet.de Anc.suo cõs.360. qđ incipit, In
Christi noĩe, amen. pro declaratione trium qõnũ. dicẽs idẽ de
exceptione, ꝙ sit renũciatũ appellationi, tamẽ debẽt istę exce-
ptiones ꝓbari in cõtinẽti, aliàs si requirerent altiorẽ indaginẽ,
71 aut si non essent † ꝓbatæ ante litẽ cõtestatam, põt iudex licite
tales exceptiones reseruare, ſm Pe.de Anc.in d.cõs. vbi plene
vide. ¶Circa tertiũ D.Flo.in c.ex parte S. s̃.de rescr.dicit, quã
72 do est † dubiũ de desertione, tũc iudex appellationis põt cogno
scere, & diffinire.nam quãdo est dubiũ de iurisdõne, iudex co
gnoscit, & diffinit, an sua sit iurisdõ, vt in c.sup l̃ris.s̃.de rescri.
in l.si qs ex aliena.ff.de iud.tamẽ secus, quãdo est certũ, videli-
cet, quãdo notorie cõstaret appellationẽ esse desertã: tũc.n.nõ
posset adiri iudex appellationis ẽt ꝑ appellatũ, vt ꝓnũciet cãm
esse desertã.& in hac ẽt sñia vr̃ cõcordare Iac.But.& Bal.in d.l.
eos.col.3.ꝓ quo facit, qa lapsis fatalibus, appellãs censet̃ renũ
ciasse appellationi suæ, vt dicit Bal.in d.auth.itẽ si ꝑ appellatio
nem.in fi.& no.in c.licet de sent.excõ.lib.6.Itẽ lapsis fatalibus
appellãs hr̃, ac si nunq̃ appellasset, vt est tex. in d.l.2.in fi. & gl.
in ver.appellatus.ĩ cle.si appl̃onẽ.eo.ti.Itẽ postq̃ appellatio est
deserta, non põt vlterius fieri ꝓsecutio ẽt ꝑ ipm appellatũ, vt
est tex.in d.cle.si appellationẽ.ergo videret̃, ꝙ quãdo est noto-
rium appellationẽ esse desertã, & cõsequenter instãtiã cãæ ap-
pellationis ꝑemptã, nõ possit iudex appellationis sup ea amõ
pronũciare. Sed ɔ̃riũ est tenendũ, vt ẽt dicto casu possit iudex
appellationis ad instantiã appellati ꝓnũciare appellationẽ esse
desertã, & reuocare oĩa attentata, & ẽt ɔdemnare appellãtem
in expen.de his est tex.fin.& no.ſm vnũ intellectũ in d.c.ex par
te S. nõ obst.d.cle.si appellationẽ.quia ibi ꝓhibet̃ ꝓsecutio su-
per eo, sup quo est appellatũ: sed nõ ꝓhibet̃ quin ad instantiã
appellati possit ꝓnunciari appellationẽ desertã, & reuocari at-
tentata, & ɔdemnari appellantẽ in expen. & iõ hoc poterit, vt
est expressum in d.c.ex parte S. & ita sequit̃ Imo. ibi, post me-
dium.& hanc ẽt partẽ tenet Rota in d.decis.98. ꝙ ẽt delegatus
ad cãm appellationis possit ꝓnunciare appellationẽ desertam
nõ solũ quãdo de hoc esset dubiũ, sed ẽt in casu certo. & dicit,
qđ licet quãdo appellatio est deserta, ɔfirmet̃ sñia a iure, vt d.
l.2.in fi.& d.auth.ei, q.& d.cle.si appellationẽ. tamẽ ipse iudex
poterit nõ solum ꝓnunciare desertã, sed ẽt ɔfirmare primam
sñiam iam ab ipso iure ɔfirmatã. & ita vr̃ velle Inno.in c.j.j̃.de
ɔfir.vti.vel inut.ſm Rot.s̃.& hanc ẽt partem sequit̃ Bar. in d.l.
eos.vbi ɔcludit, ꝙ deserta appellatione licet nõ possit ꝓnũcia
re immutando primã sñiam, & ita ipse intelligit gl.ibi, tamen
bene poterit ꝓnũciare appellationem desertã ẽt in casu certo
ꝑ tex.in d.l.si ꝑses.ex qbus elicit̃ ɔclusio, ꝙ ẽt si sit notoriũ ap-
pellatiõem esse desertã, possit appellatus adire iudicem appel-
lationis, & iudex ꝓnũciare appellationem esse desertã, & reuo
care attentat a, & ɔdemnare appellãtem in expẽ.ɔ̃ Iac.Bu.Bal.
& D.Flo.nõ ob. ꝙ deserta appellatione sit ꝑempta instãtia, ad-
huc supest officiũ iudicis in ꝓnũciãdo appellationem esse de-
sertã, & in ɔdemnãdo in expen.vt j̃.patebit. Amplius ẽt voluit
73 Imo.in d.c.ex parte S. ꝙ possit impetrari † iudex ẽt principali-
ter sup articulo desertionis.arg.d.c.ex parte.licet D.Ant.ibi in
hoc voluerit, ꝙ sit necesse impetrare ante bienniũ, vt sic possit
postea ẽt sup ipsa desertione ꝓcedere: sed certe nihil obstat, qn
faciendo mentionem de desertione possit dari delegatus in di
cto articulo, cũ ẽt ipsa cã principalis posset principaliter dele-
gari. iõ sæpe ɔmittit̃ cã appellationis, & desertionis vna cũ ne
gotio principali, vt ꝑ Rot.in decis. 11. ¶Circa quartũ aduerte,
74 quia quãdo † iudex appellationis ꝓnũciat male appellatũ ɔdẽ
nat appellãtem in expen.2.q.9.omnimõ.& in §.pr̃.& in c.vt de
bitus.j̃.eo.& alio multiplici remedio punit̃ calũnia, & temeri-
tas appellãtis, vt d.l.eos.ad fi.& C.quo. app. ab executiõe.in fi.
sed iste nõ est casus nr̃, q q̃rit q̃ appellatio est deserta, sup quo di
cas absq; dubio, ꝙ ẽt ꝑ iudicem a quo, possit ɔdemnari in ex-
pensis, vt in d.c.reꝑhensibilis.vbi vide hoc articulo dicta, & ibi
plene ꝑ Doc.& tenet Io.An.in d.c.j.& licet quãdo iudex appel
lationis ꝓnũciat appellationem desertã, in effectu ꝓnunciet se
iudicem incõpetentẽ, cũ iurisdõ sit reuersa ad iudicem a quo,
75 vt no.in d.l.eos.in prin.tamen ẽt iudex, q † ꝓnũciat se incõpe-
tentem, põt ɔdemnare partem in expensis, vt est tex.no.in cle.
j.de rescr.& gl.or.in c.fi.s̃.de rescri.ꝓ quo ẽt tex.no.in c.cũ ap-
pellationibus.eo.ti.li.6.vbi si iudex appellationis ꝓnunciat ap
pellationem friuolã, seu nõ legitimã: & sic in effectu iurisdõ-
nem ad eũ nõ esse deuolutã, vt est tex.ibi debet appellãtem ɔ-
dẽnare in expen.vt ibi dr̃. imò ẽt si a principio appellatio fuis-
b set nulla, [b]puta qa nõ sit appellatũ in scriptis, expressa legitima
causa

ADDITIONES.

a ¶Et si opponatur de desertione. Appellatio, an, & quando dicatur deserta, an ne. vide per Bal.in consi.suo 316. in j.volu.incip. quando statutum.& an si non est satisdatum secundum formam statuti dicatur deserta. per eundem in alio consi.297.incip.quia ex facto. in eo.vol.Barth.ab Hor.

b ¶Etiam si appellatio sit nulla, potest iudex appellationis condemnare appellantem in expensis.& hoc ponit iste etiam in c.repræhensibilis, in fi. & in c. vt debitus.2.col. infra eod.

causa, vel etiã sit appellatũ post.x. dies omni casu iudex appel-
lationis põt pronũciare & condemnare in expensis, vt d.c.j.&
ibi gl.in verbo, cõdemna.& facit.c.Romana,§.si vero.eo.ti.li.
vj.& ita ↄsuluit Fed.in d.cõsi.in vlt.col.& tenet Bal.in d.l.eos,
in fi.& licet deserta appľone sit perempta instãtia cãæ appel-
lationis vt in d.auth.ei qui.& in d.cle.sicut.tñ ẽt perempta in-
stantia durat officiũ iudicis in ꝓnunciando & in condẽnando
partẽ in expen.vt no.in l.ꝓperandũ. in fi.& ibi per Cy.C.de iu.
76 & tenet Bar.in l.ij.C.vt intra cert.temp.¶ † Sed quærit̃ primo
qd si iudex appellationis qñ pronũciauit appľonem desertam
omisit condẽnare in expensis, an hoc facere poterit postea ex
interuallo. vr̃ ꝙ nõ qa lata sñia expirat officiũ iudicis & amo-
do nõ põt vlterius quæri de expensis vt in l.ij.C.deposi.& in l.
terminato, C.de fruc. & li.expen. solũ põt iudex supplere eadẽ
die, vt l.Paulus.ff.de re iu. posteà vero ñ: & ita tenuit do.Alla,
in d.c.ex parte. Sed Goff.posuit sing. limitationẽ ad prædicta
& dixit ꝙ temeritas & negligentia appellantis punitur quo ad
expẽsas ex dispositione d.c. reprehẽsibili.& ideo dicit ꝙ d.l.ij.
& d.l.terminato, haberent locum qñ expensę peterent̃ officio
77 iudicis quo casu sñia lata expirat iudicis officium vt ibi. † sed
in casu nostro expensę petuntur ex con dictione d. c. reprehẽsi
bilis. & sic iure actionis quo casu expensę possunt peti quãdo-
cunq; ẽt post sententiam, vt est gl.no.& Bart.ibi in l.iij.§. si rẽ.
ff.de leg.iij.& in l. nõ solũ.ff.de rei ven.& ita residet.Io.An.&
do.An.in d.c.ex parte.quod dictũ Imo.ibi dicit esse menti te-
78 nendum. ¶ † Secundò quæritur quid si lapsis fatalibus nec ap-
pellans nec appellatus fuit vnq̃ prosecutus appellationẽ & sic
quilibet fuit negligens, an debeat appellans tunc ↄdemnari in
expensis. vr̃ ꝙ nõ qa inobedientia vtriusq; partis vtranque par
tem excusat à pęna, tex.est no.in l.non ex oĩbus.ff.de arb.& qa
ↄtumacia fuit cõis iõ mutua cõpensatione debẽt tolli. ff.sol.
mat.l.viro.ↄ̃rium est verũ, quia isto casu non habent refici ex-
pensę ratione cõtumaciæ sed ratione victoriæ quia appellatus
vincit corã iudice ad quẽ ipso facto ex quo corã eo est deserta
appellatio ideo victus victori debet cõdemnari in expensis.c.
finem litibus.s̃.de do.& ↄtu.l.properandum.§.sinautem.C.de
iud.Nõ ob.d.l.viro & d.l.nõ ex omnibus. qa ibi ambo sunt in
pari cã, sed hic maior est negligeutia appellantis q̃ appellati, vt
d.l.ij.& d.l. fi.§.illud.& ita tenuit Spe.eo.ti.§.nunc videndum
ver.quid de appellato.& Bal.in d.l.eos.§.fi. & facit d.c.j.§.post
hæc.eo.ti.in vj.glo.& no.in ver.defecerit.in c.j.de elec.li.vj.&
hæc de vij.membro principali. & vide plene in c.sæpe.j̃.eo.an
79 & qñ appellans veniat condemnandus in expensis. ¶ † Circa
octauũ membrum principale an deserta appellatione sñia fir-
ma remaneat intãtum ꝙ alia sententia quæ daretur in ↄ̃rium
sit nulla.Inno.hic tenet ꝙ ẽt si post decursa fatalia feratur sñia
cõfirmatoria primæ quod valeret & induceret exceptionem
rei iudicatæ, Sed Host.hic ↄ̃.cum quo residet glo.in ver.appel-
latus.in cle.si appellationẽ.eo.ti. quia deserta appellatione ha
betur ac si nunq̃ fuisset appellatum, vt d.l.ij.in fi.C.depo.& iu-
risdictio est reuersa ad iudicem à quo vt per glo. in d.l. eos. in
princ. & deserta appellatione sñia firma remanet. ita dicit tex.
in d.auth. ei qui. ergo sententia lata in ↄ̃rium reperiretur à nõ
suo iudice dicta & sic nulla, vt in c.at si clerici.s̃.de iu.& ita te-
net Bal.in l.fi.in prin. C.de tpi. in integ.resti. & prædicta absq;
dubio procedunt quando de desertione non est cognitum sed
solum super negocio principali etiã si successiue per plures iu
dices appellationis esset infirmata prima, & ita Pau.de Castro
suo consi.337.quod incipit, In Christi nomine amen, iam de-
serta appellatione: non sic quãdo coram iudice appellationis
foret reuocatum in dubium de desertione per ipsas partes.tũc
enim si iudex ipse pronunciasset appellationem non fore de-
sertam, & à dicta pronunciatione non esset appellatum, tunc
posteà bene posset valere sentẽtia infirmatoria primæ sñiæ. &
ita tenet Imo.hic in col.pe.& in d.c.ex parte S. & Pau. de Ca.
in d.consi.& hæc est no.limitatio ad d.cle.si appellationẽ. pro
qua limitatione ita voluit in simili Lapus & alij Doct, sequun
tur in c.j.de rescri, lib.vj. vbi dicitur quod rescriptum impetra
tum ab excõicato ipso iure est nullum. Sed pone ꝙ inter par-
tes reuocet̃ in dubiũ de excõicatione iudex pronunciat se iu-
dicem competẽtem, certè nisi à tali interlocutoria appellaret
valeret processus postea, & sentẽtia posito ꝙ in veritate rescri
ptum fuisset nullum & impeditum ab excommunicato.& fa
cit quod no.Inno. & alij Doct.in c.super literis.s̃.de rescri. &
80 hæc de octauo membro. ¶ † Circa nonum membrum princi-
pale an à sententia lata super desertione posit appellare? videt̃
ꝙ non.quia desertor appellationis censetur verus contumax
in non veniendo: vnde non debet posse appellare vt notatur,
per Archi.ij.q.vj. sunt etiam quorum.Bart.vero in l.ij. in fi.C.
de epis.audi.est in contraria determinatione dicens, ꝙ ista sen
tentia licet sit interlocutoria tamen habet vim diffinitiuæ, vt
d.l.si præses.C. qũo.& quando iud.& in l. si ↄ̃ maiorẽ. C.co.&

no.in cle.fi.eo.tit. vnde poterit ab ea appellari. & dicit Bal.ꝙ
ita in palatio & in curijs obseruatur, & ita ẽt tenet & sequitur
81 Rota deci.424.quę incipit, Item si à diffinitiua.in ij.co. ¶ † Sed
quęritur primo an hęc sñia lata super desertione sit diffinitiua
vel interlocutoria. Bal.in d.l.ij.dicit ꝙ est interlocutoria & be
ne facit c.sua nobis.j̃.eo.j. tamen hẽt vim diffinitiuę intellige
quando appellatio q̃ ꝓnunciat̃ deserta erat à diffinitiua, & ita
tenet Rota ĩ ꝑallegata decisiõe. secus si erat ab interlocutoria
vel grauamine illato ante sñiam, qa isto casu adhuc restat co-
gnitio, & diffinitio cãę principalis. iõ est merè interlocutoria.
secus in primo casu quando appľo quæ ꝓnunciat̃ deserta erat
à diffinitiua: tunc.n.nihil restat ad cognoscendũ vt ipsa diffini
tiua mandet̃ executioni, vt in d.l.si ↄ̃.& d.auth.ei qui.& ita di-
cit Rota esse tenẽdũ in deci. 426. quæ incipit itẽ fuit dubitatũ.
vtrũ sñia. & ideo quando sñia super desertione hẽt vim diffi-
nitiuæ requirit̃ causę cognitio, ac citatio partis, alias esset ipso
iure nulla, vt est dictum.s̃.non ob.dictũ Inn.in c.auditis.s̃.de
procu. quia loquit̃ in alijs meris interlocutorijs, nõ aũt in ha-
82 bentibus vim diffinitiuæ. ¶ † Secundò quærit̃ an sñia lata sup
desertione posit reuocari per ipsum iudicẽ? Bal. in d.l.si ꝑses.
dicit ꝙ quando iudex appľonis pronunciat appellationẽ esse
desertã dr̃ pronunciare se nõ iudicẽ, & ideo quando iudex ꝓ-
nũciat se iudicẽ cõpetentẽ non põt talis interlocutoria reuo-
cari amplius ꝑ ipsum iudicẽ, vt est tex.no.& sing.in c.significã
tibus, j̃.de of.dele.Sed dicit Bal.ꝙ iste tex. loquit̃ in iudice de-
legato sed iudex ordinarius qui non põt à se abdicare iurisdi-
ctionẽ, vt in l.Paulus.ff.de of.ꝑsi. poterit ordinarius talẽ inter
locutoriã habentem vim diffinitiuę reuocare, vt patet in d.l.si
ꝑses. Sed tu limita prædicta procedere nisi à tali sñia qua pro-
nunciaretur appľonem desertã vel se iudicem incompetentẽ
fuerit appellatum.tunc.n.etiam iudex delegatus posset talem
interlocutoriã, & sñiam reuocare, & ita tenet Rota deci.74.q̃
incipit, item si auditor.& rõ est quia illa ĩterlocutoria fuit su-
spensa per appľonem, vnde non potest dici, ꝙ finita sit iurisdi-
ctio ipsius iudicis delegati, merito poterit hoc casu talẽ sñiam
reuocare, & ita est tex.no.in c.dilectus.iij.j̃.de ꝑben.& ita etiã
clarius hoc decidit Rota deci.86.quæ incipit.item si à pronũ
ciatione.& sequitur Pan.j̃.eo.in c.cum cessante.col.iij.Secun
do limita prædicta procedere in appľone interposita à diffini
tiua quia iudex appľonis ab interlocutoria vel grauamine li-
cet pronunciauerit appellationẽ esse desertã, tamẽ poterit in-
distinctè reuocare eam cũ talis sit mere interlocutoria q̃ quo
ad iudicẽ non transit in rẽ iudicatã vt in d.c.cũ cessante. & ita
tenet Rota ĩ d.deci.426.& ex his infert̃ quod eo casu quo sñia
super desertione hẽt vim diffinitiuæ dr̃et appellari ab ea tanq̃
à diffinitiua sed eo casu quo habeat vim interlocutoriæ dr̃et
ab ea appellari tanq̃ ab interlocutoria, & sic in scriptis & ex-
pressa legitima causa, vt in c.j.eo.ti.in 6.& ita tenet Rota in d.
deci.86.& ita ẽt debet intelligi quod no. Bald.in l.pen.in fi.C.
84 quo.appe.& hoc de nono membro. ¶ † Circa decimum & vlti
mum membrũ principale an quãdo allegatur, quod appella-
tio est deserta posit statim peti executio sñiæ.tex. in d.l.ij. C.
de tẽp.appel.dicit quod deserta appellatione sñia debeat mã-
dari executioni. Item tex.in cle.sicut.eo.tit. dicit quod elapso
anno appľo est deserta nisi doceat̃ de iusta causa impedimẽti:
vnde quæritur primo quid sñita modicum restat de anno, ꝙ
sit notorium & certũ non posse expediri cã appľonis an pote-
rit tũc peti executio. vr̃ ꝙ sic, quia frustra expectatur finis tpis
cuius euentus nihil operatur, ff.ad Velleia.l. aliquãdo, cũ alijs
similibus. do.Car.Flo. in d.clem. sicut. in secunda quæstione
tenet ↄ̃rium, nisi totus annus sit elapsus & hoc per tex.no.in c.
85 cõmissa.de ele.li.vj.& ita sequitur Gemi. ¶ † Secundò q̃ritur
pone quod est lapsus integer annus an poterit sñia mandari
a executioni.[a] Inno.hic in prin.tenet quod sic, quia cum per la-
psum anni sit deserta appellatio in d.cle.sicut, iudex habet in
tentionem fundatam in exequendo, ideo si sibi nulla est facta
notificatio de impedimẽto poterit exequi & valebit executio
quando re vera non suberat impedimentum. alias secus, quia
cum tunc in effectu duret appellatio, talis executio veniret re
tractanda per viam attentati coram ipso iudice appellationis
docto de impedimento, & in hac opi. residet hic do.Anto.&
Imo, in fi. vt sic non sit necesse quod sit lapsum biennium. & aduer-
ita etiam fuit de mente gloss.in d.auth.ei qui.in fi. Sed
te quia tex.in d.auth.ei qui, requirit quod sit lapsum biẽnium
vt sic sententia primo suspensa per appellationem firma ma-
neat. ergo ante biennium non põt sententia exequi, & ita de-
terminat

ADDITIO.

a ¶Mãdari executioni. Adde an executio sñiæ q̃ trãsiuit in rẽ iudicatã ad hoc vt
impediatur requirit̃ quod id quod allegatur ad impediendum eam, sit tale,
ꝙ nõ requirat altiorem indaginem & offeratur probatio incõtinẽti; vide per
Do. Ale.de Imo.in cons.suo.83.in v.vol.circa fi.Bar.ab Hor.

terminat Bar.in d.auth.ei q.& in l.j.in fi.ff.nil nou.appel.pen-
dẽ.ad idem tex.in auth.ſi tñ.C.de tpi.appel.vbi ſimiliter pon-
deratur biẽnium ita quod ſnĩa extet firma ante biẽnium,ideo
exequi non poterit.& hanc partem ſequitur ẽt Bal.in d.l.eos.
in col.iij.dicens, ꝙ deſertio appellationis non conſtat ex ſolo
lapſu tpis niſi ſit lapſum biennium.& refert Io. An. ita tenere
in c.in pſentia.ſ. de renunc.quia cum potuerunt interueniſſe
impedimenta interim appellatio eſt dubia, vnde interim non
poteſt ſnĩa exequi antequam firma maneat per lapſum bien-
nij,vt d.authen.ei qui.per quem tex.no.ibi Bar.in fi.quod per
lapſum anni non confirmat̃ ſnĩa niſi ſit lapſum bienniũ quod
86 no.ad d.cle.ſicut.¶ † Tertio quæritur an deſerta appellatione
appellans ad ſoluendum habeat tp̃s quod datur alijs iudicatis,
prout habetur in l.intra dies.ff.de re iudi.dic ꝙ non, vt eſt glo.
ordi.in d.l.ij.C.de temp.appel. imo incõtinenti deſerta appel
latione poteſt cogi ad ſoluendum & ſic inter deſertionem &
executionem nullum eſt medium tempus neceſſarium : & ita
dicit & ſequitur Bal.in d.l.ij.facit etiam tex. in l.quoniã nulli
in verbo,mox.C.eo.tit. & hæc procedunt quando fuit deſerta
appellatio per negligentiam appellantis,ſecus ſi appellans fe-
cit diligentiam . tamen quia male appellauit hoc cognito fuit
ſententia confirmata,tunc non poſſet fieri executio ſentẽtiæ
incontinenti niſi poſt quatuor menſes qui dãtur iudicatis . &
ita eſt tex.no.in l.ij.C. de vſu.re.iu. vbi illud tẽpus currit à die
87 confirmationis ſnĩæ.¶ †Quarto quæritur dato quod prima fa
cie cõſtet appellationem eſſe deſertam,an poterit fieri execu-
tio ſententiæ ſine citatione cõdemnati & cauſæ cognitione .
Inno. hic in prin.tenet quod ſic ex quo ſemel plenariè eſt co-
gnitum & cum hoc dicto reſidet hic do.Ant. & Imo. vt hic p
eum in fi .Sed do.Flo.in cle.ſicut. eo.tit.in ij.q.cõcludit quod
in executione ſentẽtiæ ſit neceſſaria citatio partis & cauſæ co
gnitio:& idem tenet Bart. in l.j. in fi.ff. nil nou. app. penden.
& adducit pro hac parte tex.in d.l.ſi contra maiorem.C.eod.
tit.vbi dicitur quod debet conſtare iudici de deſertione & ne-
gligentia appellantis antequam exequatur,vnde non põt con-
ſtare niſi cauſa cognita & citata parte,vt in c.j. in fi.de ca. poſ.
& in l.in cauſę.§. cauſa cognita.ff.de mino. idem tenet Bal.in
d.l. omnes.C.eo.col.iij. Nam non conſtat appellationem eſſe
deſertam ex hoc ſolum ꝙ fatalia ſint decurſa, vt eſt dictum. ſ.
& hoc idem ſequit̃ Bal.in l.ij.in fi.C.de temp.app.vbi dicit de
hoc eſſe meliorẽ tex.qui ſit in iure ꝙ poſt fatalia nõ poſsit fie-
ri executio ſententiæ,niſi citata parte,& cauſa cognita. nõ er-
go ſequitur lapſa ſunt fatalia, ergo debet ſnĩa exequi inaudita
parte , vt ibi in tex. & in hac ſententia reſidet hic Panor. in fi.
Nam quotiens abſenti poſſet aliqua defenſio competere ſem
per eſt neceſſaria citatio etiã in notorijs,vt tenet gl.or.in c.ad
noſtrã. el iij.ſ.de iureiu. & eſt dictũ in c.cum ſit in fi.ſ.eo. vbi
de hoc vide . Non ob.ꝙ cõtra appellantẽ ſit præſumptio iuris
poſt lapſum anni,vt d.cle.ſicut,& pręſumptiones iuris ſunt li-
quidiſsimæ probationes,vt dicit gl.in l.ſi tutor.C.de peric.tu.
qa certe talis præſumptio nõ ſufficit , vt poſſeſſor amoueatur
à ſua poſſeſsione eo inaudito,& nõ citato.pro quo eſt tex. val
de no. in c.licet eps. de pben.in vj. vbi licet per acceptionem
ſecundi beneficij,& aſſecutionẽ incõpaſsibilis,cum primo ip
ſo iure vacet primũ .j. de pben .c.de multa. tamen non poteſt
amoueri poſſeſſor illius beneficij à ſua poſſeſsione eo inaudi-
to,& nõ citato.licet ergo cõtra poſsidentẽ ſit præſumptio iu-
ris,& inducta ſit priuatio iuris ſui ipſo iure, executio tamẽ fie
ri nequit ſine citatione partis, vt eſt ibi tex.valde no.& facit.c.
ordinarij.de of.or. in vj. ex quibus infertur cõcluſio qđ lapſis
fatalibus nõ poſsit fieri executio ſnĩæ niſi cauſa cognita, & ci
ta parte ꝯ Inn.d.Ant.Imo.& ſi fieret, dr̃et ante oĩa tanq̃ de fa-
cto,& nulliter reuocari.ar.c.cum cauſam.de offi.dele.ſm do.
88 Panor.hic.† iudex enim q fuit facilis in mittẽdo in poſſeſsio-
nẽ,debet eſſe facilior in reuocãdo , vt dicit tex.in l.j.ff.ſi muli.
vẽ.nomi.& ſi iudex dedit tenutam, ſeu immiſit in poſſeſsionẽ
a nõ citata parte[a] vel fecit executionẽ pſonalẽ , vel capturã pſo-
næ nõ citata parte,dẽt reuocare incõtinenti , & ſine citatione
alterius partis . & hoc fuit ſingulare dictũ Inn.in c.querelã. de
elec.in gl.ſup verbo,ſubtractã . qa quæ de facto & ſine citatio-
ne fiunt,debent de facto,& ſine citatione reuocari, vt in l.mi-
nor.ff.de cui.& ita tradit Bal.in l. ſi pacto quo pęnã,in prin.C.
de pac.quæ dicta bene no.& tene menti:& hoc quando à ſnĩa
89 erat appellatũ.¶ † Quinto quærit̃ ſi à ſnĩa nullatenus fuit ap-
pellatũ,vtrũ ꝯ victum poterit fieri executio abſq; alia cauſę co
gnitione,& citatione partis? Inn.hic tenet ꝙ ſic : ex quo ſemel
iam eſt cognitũ,vt ſ.Sed idẽ Inn.in c.cum ſuper.ſ.ti.proxi.di-
ſtinguit,ꝙ aut executio ſnĩæ habet fieri in eiſdem rebus in ſen
tentia declaratis, & nulla alia citatio requirat̃ : ſecus ſi execu-
tio haberet fieri in alijs rebus, puta eſt ꝯdemnatus in quantita
te,tũc ſi executio habet fieri in rebus ,aut in captura perſonæ,
requiritur citatio,& cauſæ cognitio.arg.l.à diuo Pio.§.in ven
ditione.& §.ſi ſup rebus,ff.de re iudi. & ita cum hac determi-
natione ſequitur Bar. in d.§. in venditione. & cum hac deter-
minatione Inno.& Bar.reſidet Bal.in l.ab executore.ij.col.C.
quo.ap.& adducit gl.or.ſm eum in l.j.C.de iud. quæ voluit ꝙ
in executione alia cãæ cognitio nõ requiratur.& in hac diſtin
ctione reſidet etiam idem Bal.in l.j.in fi.C.de iur. & fac.igno.
90 adducit gl.ſing.in l.minor.xxv.annis cui fideicõ.ff.de mi.†vbi
ſnĩa habet executionem paratã etiam de iure cõi,vt ibi in tex.
in verbo,parata.ergo alia cauſæ cognitio non requirit̃.In ꝯriã
vero partẽ, ꝙ omni caſu in executione ſnĩæ requiratur cauſæ
cognitio,& partis citatio,non ſolum quando à ſnĩa fuit appel
latum,& appellatio eſt deſerta: ſed etiam ſi nulla fuit appella-
tione ſuſpenſa , & etiã ſiue executio habeat fieri in eadem re ,
ſeu in diuerſa.& pro hac concluſione eſt tex.in d.l.j. C.de iur.
& fac.ign.ibi,ſi cęperis ex ſententia cõueniri. nam ille incipit
conueniri qui citatur:qa citatio eſt principium.hinc dr̃ ꝙ om
ne iudicium ſumit initiũ à citatione,vt inſti.de pęna teme.li-
tigan.§.oẽm.& dicitur cęptum iudiciũ per ſolam citationem.
l.vbi cęptum.& ibi glo.ff.de iudi.& per glo.in rub.ff.de in ius
voc.ergo eſt expreſſum in d.l.ij. ꝙ in executione ſnĩæ requirit̃
citatio.Ad idem etiam glo.in l.ij.ff.de inof.teſt.quæ voluit ꝙ
in executione ſententiæ debeant dari dilationes ad defenden
dum,licet debeãt eſſe valde breues ſm glo. ergo requirit̃ cau-
ſæ cognitio,& citatio,vt d.§.cã cognita.& in hac opi.eſt Cy.in
d.l.ab executore.in prima quæſtione.& hoc idẽ ſequitur,& te
91 net Imo. in d.§.ĩ venditione.†Nam in executione pars poteſt
lædi, cũ ẽt multæ exceptiones poſsint opponi poſt ſententiã ,
quas enumerat glo.in d.l.j.& Doc.in l.4.§.condẽnatum. ff.de
re iud. ergo citatio requiritur.l. de vnoquoq;. ff. de re iudi.ſ.
de ma.& obe. inter quatuor. Et prædicta abſq; dubio pcedũt,
quando à ſententia erat primo appellatũ: qa appellatione de-
ſerta,& ẽt eo caſu quo iudex à quo,vel ad quem poſſet exequi
ſententiam anteq̃ pronunciatum ſit ſuper deſertione. de quo
articulo vide plene.j.in fi. nullus tamen iudex poterit exequi
ſentẽtiã niſi citata parte,cum cauſæ cognitione, an appellatio
ſit deſerta,vel non.ita tex.in l.ſi contra maiorem.C.eo.tit.vbi
Bal.& Saly.hoc tenent.idem Bal.& Saly.in l.ij.in fi.C.de tem-
po.appel. per illũ tex.idẽ Bar.in l.j.in fi.ff.nil no.appel.pen. ꝙ
no. ¶Ex his infertur alia concluſio ꝙ poſt ſententiam , etiam
à qua non fuit appellatum requirat̃ in executione citatio par-
b tis,[b] ſiue executio habeat fieri in eiſdem,vel alijs rebus,contra
Inno.Bar.& Bal.& vide ſingulariter Inn.in c.cum olim.de pri
uile.in gl.in verbo, per portarium. ex quibus etiam infertur ꝙ
ſicut non poteſt fieri executio etiam in eiſdem rebus ſine cita
tione partis , vt ſ.minus poterit ipſa perſona condemnata per
ſonaliter capi pro executione ſentẽtię,dato ꝙ poſſet deuenire
ad capturam perſonæ,non aliter facta executione bonorũ: tñ
erit neceſſaria partis citatio , vt patet ex præcedentibus . licet
Bal.de hoc dubitauerit in d.l.j.in fi.C. de iuris & fac. igno.ta-
men eius dubitatio procedebat ſm eius opi. ibi,quod in exe-
cutione ſnĩæ nõ reqrat̃ alia citatio.q̃ opi.nõ pcedit,vt ſ.& iõ
ſicut nõ põt fieri executio ĩ rebus , vt ſ.à maiori nõ poterit in
pſona q̃ eſt dignior cęteris rebus,vt 22.q.2.pcipuũ,cũ alijs ſi.&
facit qđ hr̃ in l.in ſeruorũ,ff.de pę.& qđ ĩ captura pſonæ in ci-
uilibus reqrat̃ prĩo citatio partis,tenuit Bal.in d.l.ſi pacto quo
pęnã,& pdicta bene no.nã pdicta pcedunt ẽt ſi habeã iã licen-
tiam à iudice faciẽdi capi debitorẽ meũ,à qua licẽtia debitor
appellauit,& deinde eius applo eſt deſerta.ſi primus iudex vi-
gore illius licẽtię facit debitorẽ pſonalr capi, anteq̃ iudex ap-
plonis pnunciauerit applonẽ deſertã,an valebit captura.Bal.
in addi.Spe.in 4.carta,in verſ.caſus talis.tenet ꝙ ſic . Sed certe
dẽt ĩtelligi debitore primo citato:nã dubitatio Bal.erat,an po
tuiſſet fieri captura anteq̃ p iudicẽ applonis eſſet pnunciatũ
ſup deſertione.& cnocludit ꝙ ſic, vt vide.j.in fi.huius c.ſed ꝙ
nõ reqrat̃ citatio,hoc nõ dicit Bal.qa certe reqrit̃, vt ſ.pxi. eſt
32 dictũ.† Et adde alias notabiles ꝯcluſiones in executione ſnĩæ.
primo, ꝙ eo caſu quo executio ſnĩæ quę tranſit in rẽ iudicatã
poſsit fieri ꝯ ꝯdẽnatũ abſq; alia citatione: tñ qñ ſnĩa hẽt exeq
ꝯ tertiũ nõ nominatũ in ſnĩa,abſq; dubio hoc caſu ſemper eſt
neceſſaria cãæ cognitio & citatio.hoc fuit notabile dictũ Inn.
in c.qa V.ſ.de iu. vbi no.dixit ꝙ licet ſnĩa pro me in aliquo be
neficio

ADDITIO.

a ¶Quod fit à iudice nõ citata parte,debet etiam de facto reuocari. Adde Bal.in c.j.de cau.poſ.& propriet.in c.ab excõicato,de reſcrip.in l.dies feſtos, C.de fer.Lud.pulchrè conſ.320.hæc iſtorum,& c.3.col.

b ¶ Requirat̃ in executione citatio partis . Adde an requirat̃ in executione ſnĩæ appellatione deſerta.vide p Bar.in l.j.in fi.ver.q̃ro elapſo termino.ff.nil noua.appe.pe .p Bal.in l.ſi cõtra,in fi.& in l.eos,in prin.in ij.col.C.de epi.aud. p Inn.hic late.& p Bar.in l.a diuo Pio. in §.in venditione.ff.de re iu. & diſtinguit Bar.aliud eſſe in pſonalibus actionibus,aliud in realibus ibi,q̃ro:cu eris iudex venit ad te , &c. & an debitore capto poſsit fieri miſsio in bonis vide p do.Ale.in cõſ.133.in 3.vol.& in conſi.Lud.Ro.133. Bar.ab Hor.

neficio, seu alia re, & post sniam moriatur victus, si contingit quod illud beneficium, vel alia res deueniat ad aliū, non poterit sententia mandari executioni cōtra illum tertiū absq; causæ cognitione, & citatiōe, ex quo ille nō est nominatus in sententia. ideo licet alia sentētia, vel instrumētum habeat executionem paratam, debet intelligi ꝯ nominatos in snia, vel in instrumento, non autem ꝯ tertios possessores etiam possidentes res hypothecarias. ita Ang. per tex. in l. j. C. si vnus ex plur. hære. & in l. si binæ. ff. de inju. restam. vbi Bal. & Imo. idem tenent. & idem Bal. in l. si pro te. C. de do. promis. per illum tex. & hoc nisi sit hæres, seu vniuersalis successor, fm Bal. & Imo. in d. l. de quo j. dicet. & licet qn̄ foret res litigiosa si transferat in alium, posset fieri executio ꝯ illum tertium possidentem, vel tertium successorem singularem, & hoc propter vitium litigiosi, vt in l. 2. C. de litigi. & tenet Bal. in l. j. C. de alie. iud. in 3. q. & in d. c. quia V. tñ in executione sniæ requirit citatio partis. & hoc propter dictum notabile Inn. ibi ponentis hanc regulam, ꝙ semp in executione, quæ habet fieri ꝯ alium non nominatum in sententia requirat citatio, & causæ cognitio. & ita Bal ibi, pro quo facit, quod notabiliter in simili voluit Bar. in l. 3. C. de pignor. dicens, ꝙ licet inter debitorem, & creditorem valeat pactum de capiēdo possessionem propria authoritate, vt d. l. 3. & posset apprehendi tunc absque alia requisitione, & citatione partis, vt ibi: tñ si contingat postea, ꝙ eandem rem non possideat ipse debitor, sed alius tertius etiam singularis successor ꝯ singularem successorem non posset hoc fieri: sed requirit causæ cognitio, & citatio partis, vt est tex. & glo. notab. in l. is, cui. §. qui possessionem. & plenius per Bar. in d. l. 3. ff. vt in poss. lega. vbi Bar. idē tenet. Et ad pdicta vide notabiliter per Rotā in deci. 56. ꝗ incipit, Itē lite. ꝯcludētē, ꝙ si lite pēdente reus transferat in aliū tertiū permutādo, vel alio mō reuocabit per viam attentati, eo tñ citato. quæ omnia dicta sunt bene notanda. Se-

93 cūdò adde, quod † non solum ꝯ tertium etiam singularem successorem non posset fieri executio sniæ sine citatione partis, sed etiam ꝯ hæredem vniuersalem successorem requirit citatio: licet. n. instantia cępta cum defuncto transeat ad heredem, l. si eum hominem. ff. de fideiuss. & obligatio defuncti in hæredē. l. j. C. vt act. ab hære. & ꝯ hæredes. & ipse hæres repræsentet personam defuncti, vt in l. cum hæres. ff. de diuer. & tēp. præscr. & in l. mortuo. ff. de fideius. & censeat eadem persona cum defuncto, vt in auth. de iureiu. a mor. præsti. tñ snia lata, posito ꝙ ꝯ condemnatum habuisset executionem paratam: secus tñ ꝯ eius hæredem, nisi primò præmissa cognitione, & citatione, secundum Inn. & Doct. in d. c. quia V. cum sit necessaria liquidatio, & debeat constare primo, ꝙ sit hæres. & ita sequit Bal. in l. per diuersas. C. manda. in 10. q. in fi. vbi ad hoc allegat dictum notab. Inn. in d. c. quia V. Vñ licet statutum diceret, quod debitor posit personaliter capi pro debito, quia etiam tunc ita poterit capi personaliter hæres, sicut poterat defunctus, vt voluit Bar. in l. postulante. ff. ad Tre. licet aliqui allegent Bar. tenuisse ꝯrium in l. si decesserit. ff. qui satisd. cog. & non bene. ibi. n. loquitur in pacto, & non in statuto. vñ licet ipse hæres posit personaliter capi sicut defunctus: tñ executio, & captura non poterit fieri ꝯ hæredem, nisi prius constito, & liquidato quod sit hęres, & ipso prius citato. ita dicit Bald. in d. l. per diuersas. & per dictum notabile Inn. in d. c. quia V. & idem voluit Bal. in l. fi. §. & si præfatam. C. de iure delib. circa medium. & hæc dicta singularia tene menti. adde, quod † licet defunctus habuisset noti-

94 tiam sniæ, & ita incoepisset sibi currere tempus, tñ eius hæredi tempus appellationis interponendæ, vel prosequēdæ non currit, nisi a die notitiæ. & per tex. singularem in l. fi. C. si penden. app. & ita firmat Bald. in addi. Specu. eo. ti. de app. in 9. char. in versi. no. quod hæredi. ex quo habes, quod tempore appellationis præscriptio cœpta in defunctū non currit hæredi, nisi a die sciæ ipsius hæredis. Item non currit hereditate iacente, cum ēt non currat hæredi deliberanti adire. Et intellige prædicta non solum appellatione iam interposita a defuncto, sed ēt quando defunctus lata snia in eum statim decessit anteꝗ̄ appellaret. nā hoc tempus x. dierum ad appellandum non incipit currere hæredi, nisi a die sciæ, & aditę hæreditatis. secus si eo deliberante, vel hæreditate aliter iacente. ita Cy. & Sal. in d. l. fi. & dixit Bal. ibi, idem dicendum in nullitate snię, vt tempus non currat hæreditate iacēte, vel heredi, nisi a die scię. quod intelligit ibi Saly. quando cā nullitatis tractat incidenter cum appellatione: secus si principaliter seorsum de per se, vt ibi per eum. de quo vide in c. dilecto. j. eo. ver. 60. quærit. & intellige oīa predicta, ꝙ heres non habeat nisi illud tps, quod supererat defuncto, qa nullo iure cauet, ꝙ heres habeat plus de tpe, ꝗ̄ habuisset defunctus, sed in hærede hoc plus habet, quia non currit sibi tps nisi a die notitiæ suę. & ita Bal. in d. l. fi. & tene menti prædicta, quia valde vtilia, & singularia sunt. ¶ Quid aūt sit in instantia cāę principalis. vide in l. properādum. §. sin aūt in medio. C. de

95 iudi. ¶ Sextò quærit † deserta appellatione, ad quem iudicem spectat executio snię? dic ꝙ primus iudex habet exequi, vt in auth. ei, qui. C. de temp. app. & in auth. de app. & j. quæ tempo. §. j. & ita tenet Bar. in l. precipimus. C. eo. ti. in §. officijs. & adducit ad hoc tex. in d. l. si ꝯ. C. eod. ti. facit ēt tex. & ibi glo. quę hoc tenet in verbo, executione. in l. 2. C. de tempo. app. & hoc sine dubio procedit, quando appellatio est deserta non interueniente aliqua pronunciatione iudicis ad quem. ¶ Quid aūt

96 si iudex † ad quem, pronunciauit expresse appellationem esse desertam, an tunc executio snię pertineat ad cū. dic ꝙ non, sed pertinet ad iudicē a quo. & ita tenet Arc. in c. Romana. §. si. e. ti. li. 6. Idem ēt sequit Bal. in auth. si quis litigantium. C. de epi. aud. quia snia super desertione est interlocutoria, & non conti net dari, vel fieri. iō ex ea non orit actio, obligatio, vel coactio ad aliquid dandum, vel faciendum, vt per gl. in c. si dilectus. circa fi. s. de ele. & hoc idem sequit ēt Bal. in d. l. eos. C. eo. col. 3. & Bar. in l. a diuo pio. circa fi. princ. ff. de re iud. ¶ Sed dubitat,

97 pone ꝙ † iudex ad quem, non solum pronunciauit appellationem esse desertam, sed ēt expresse confirmauit ipsam primam sniam, an executio tūc pertineat ad eum. & videret, ꝙ sic, quia quando prima snia est confirmata, debet agi ex snia confirmāte, vt est tex. in d. l. præcipimus. Sed ꝯrium est tenendum, quia licet iudex ad quem, eo casu, quo pronūciauit appellationem desertam, confirmauit ēt primam sniam, imò ēt si pronunciasset tunc bene iudicatum, propter hoc executio non pertinebit ad eum, quia appellatione deserta superuacuo adiungitur cōfirmatio per iudicē ad quē, cū ipsa snia sit a iure ꝯfirmata, vt in d. l. 2. & in d. auth. ei, q. vnde cū in casu appellationis desertæ nō dēat iudicari, seu pnūciari bñ iudicatū, ergo ex supflua pnūciatione iudicis ad quē, nō deuoluit ad eū executio. & ita dixit sing. Bal. in l. pe. in fi. C. quo appe. Nō ob. ꝙ quādo ꝯfirmat pri-

98 ma † snia, dēat agi ex ꝯfirmāte, & non ex ꝯfirmata, vt d. l. pcipimus. qa id pcedit, quādo cognoscit de iustitia sniæ. secus si solū sup desertione: tunc. n. talis ꝯfirmatio est superflua, vt s. de quo tamē articulo ī alijs casibus, ad quē spēctet executio sniæ, vide p Bar. in d. l. a diuo Pio. & p gl. & Doc. in c. pastoralis. §. pter ea. de off. del. & p Bal. plene in d. auth. si qs litigantiū. ¶ Septi-

99 mo, & vlt. querit, an executio † sniæ posit peti coram iudice a quo, anteꝗ̄ sit lata declaratoria, & snia sup desertione ꝑ iudicē

a ad quē. videret, ꝙ nō. Nā vt dictū est s. in 8. mēbro principali, posito ꝙ prima facie ꝯstet approne desertā: tamē si reuocat in dubiū de desertione corā iudice ad quē, & allegent impedimē ta, & iudex ad quē, pnūciaret approne nō esse desertā, talis interlocutoria trāsit in rē iudicatā si ab ea nō appellet. & poterit tūc infirmari ipsa prima snia, posito ꝙ in veritate esset iā ꝯfirmata a iure p desertionē apprionis, vt est dictū in d. s. mēbro ad limitationē dictę cle. si approne. vnde cū ipsa snia adhuc sit in suspēso, anteꝗ̄ pnūciet approne desertā: ergo interim iudex a quo, nō dēt posse cām mādare executioni. & illud vr̄ voluisse Bar. in d. l. eos. vbi tenet, ꝙ approne deserta iudex ad quē, dēt per sniam suā declarare ipsā desertā, & absoluere partes ab obseruatione iudicij, & ꝯdēnare appellātē in expēsis. ergo vr̄, ꝙ interim iudex a quo, exeq non posit. Sed in ꝯriū est tex. no. & sing. in d. l. si ꝯ maiorē. C. eod. ti. vbi satis est, ꝙ apprio sit deserta vt sic snia exeq posit. nec reqrit ibi, ꝙ primo sit lata snia sup desertione p iudicē ad quē: sed ipse iudex, q hēt exequi, de hoc cognoscet, vt est tex. multū sing. ibi, & ita firmat ibi Ang. dicēs ꝙ deserta apprione poterit adiri primus iudex, q tulit sniam, vt suā sniam exequat nō expectata alia iusione, seu declaratiōe iudicis ad quē. vnde dicit Ang. ibi, ꝙ cautela est, ꝙ quādo qui obtinuit sniam, deprehēdit, ꝙ apprio est iā deserta, modus est, vt adeat iudicē a quo, vel aliū iudicē ad quē spēctet executio, & petat, vt sniam exequat: & si appellās ꝯparet, & opponat de pēdētia apronis, dēt replicari de desertione, de qua iudex aditus p executione sniæ, habebit ipse cognoscere tanꝗ̄ de emergēti. & licet iudex ipse a quo principaliter nō posset ipse adiri sup desertione, vel pronūciatione desertionis appellationis, & tūc ꝯstito de isto emergenti in cā executionis, ꝙ appellatio sit deserta, pōt ipse suā exequi sniam, vt est tex. no. in d. l. si ꝯ minorem. & facit l. qm̄ nōnulli. in fi. eo. ti. & ita ēt fuit de mēte gl. in d. l. eos. ꝗ voluit no. & ita allegat, ꝙ deserta appellatione ipso iure redit iurisdō ad iudicē a quo, & alia pronūciatio p iudicē appellationis nō est necessaria. & hanc ēt partē, & cautelā in exequēdo sniam secutus est Ang. & Imo. post eū in l. pses. ff. de re iu. vt sic nō sit necessaria pnūciatio iudicis ad quē sup ipsa desertiōe. hoc idē secutus ē Ang. ꝯs. 126. qd inci. In dei noīe, &c. Statutum &c. visis oībus actis. & ī ꝯs. suo 136. qd inci. In dei noīe.

ADDITIO.

a ¶ Antequam sit lata declaratoria, & sententia super desertione. Adde, an valeat sententia pro appellante post desertam appellationem. vide per D. Alex. consi. 4. in 5. vol. in prin. Barth ab Hor.

tutũ prędictũ.idẽ dicit Ang.in d.ↄſ.126.qđ incip.Quãdocũq;.
poſſet oſtẽdi,ꝙ appellatio fuit nulliter interpoſita:puta poſt x.
dies,vel ſine ſcriptis,vel aliter.Nã poterit peti executio ſnĩę:&
ſi opponaẽ,ꝙ pẽdet appellatio,dẽt triplicari,ꝙ fuit nulla,quo
ↄſtito poterit ſnĩam exequi nõ obſtãte, quod iudex appellatio
nis nihil pronũciauerit,ꝙ tene menti. & ita ẽt hoc vr̃ ſequi,&
velle Bar.in l.j.in fi.ff.nil no.appel.pẽ. & Bald.in d.l.eos.col.3.
tenẽtes tamẽ prędicta quo ad deſertionem procedere, quãdo
iam eſſet lapſum biẽnium:quo caſu tũc ipſa ſnĩa firma manet,
vt ĩ d.auth.ei,qui. & aliàs a biẽnio nõ poſſet peti executio ſnĩę
ſm eos.& eſt dictum s̃.in 2.q.huius partis. Dubium tamẽ facit
quod dicit Bar.in d.l.eos.& iõ poſſet dari cautela in ↄ̃rium, qa
100 appellãs † debet tũc adire iudicem ad quẽ, & petere inhiberi
iudici a quo,vel etiam poterit proſequi appellationem coram
eo.& ſi opponaẽ de deſertione,repliceẽ de impedimẽtis, & pe
taẽ in integ.reſtõ. tũc.n.iudex ad quem, poterit cognoſcere,&
pronũciare appellationem nõ eſſe deſertam,& reuocare ꝑ viã
attẽtati executionem factam ꝑ iudicem a quo,vt eſt dictum s̃.ĩ
d.2.q.& ꝑ hũc modum poterit impediri s̃.dicta cautela, & iu-
riſdictio iudicis a quo,& nõ prius ſnĩam exequaẽ antequam ſu
per deſertione ſit lata ſnĩa ꝑ iudicem ad quem.& hoc tene mẽ
ti in practica executionis ſnĩę, quia vtilis cautela eſt. Amplius
101 adde prędictis no.limitationem,ꝙ† ſi ꝑ formam ſtatuti tꝑe ap
pellationis proſequẽdę eſſent vtilia, puta dicit ſtatutum, ꝙ cã
appellationis debeat expediri j̃.xxx. dies vtiles, & tãto tꝑe du-
ret inſtãtia,tũc nũquam poterit ſnĩa prius mãdari executioni,
niſi primo pronũciatum ſit appellationem eſſe deſertã ꝑ iudi-
cem ad quem.& rõ eſt, qa tꝑa vtilia reqrũt inqſitiõem facti.ad
hoc facit,ꝙ no.in l.3.§.ſi ad diẽ.ff.de re mil. ĩ rõne ſui. & ẽt qa
tꝑa vtilia regulariter nõ currũt ignorãti,vel impedito, ſm ea,q̃
habenẽ in c.qa diuerſitatem.j̃.de ↄceſſ. prẹb. ꝑ gl.no. in c.3.de
prẹb.li.6. & hoc fuit notabile dictum Bal.in d.l.eos. C.eo.col.
4.quod ſingulariter tene mẽti, qa alibi nõ inuenies. ¶Vltimò
102 ſcias,ꝙ ſi† ſtatutum imponit pęnã iudici appellationis,ſi cãm
nõ diffiniuerit j̃.tꝑs duorum mẽſium nõ incidit in pęnam,nec
iudex teneẽ aliter pronũciare, quãdo appellatio eſt deſerta.ita
Bal.in add.Spe.eo.ti.in 4.char.ver.dicit ſtatutum. allegat glo.
no.in l.eos.C.eo.ti.in verbo,vel iuſta.quod no.& intellige dũ-
modo nõ ſteterit per iudicem,vt per Bar.in l.Titia.§.vſuras.ff.
de leg.2.in l.mora.ff.de vſur.ſicut. aliàs dicebat no.Bal.s̃.in c.
j.de mu.peti.& ff.famil.ercif.l. fi. quod ſtãte dicto ſtatuto, iu-
dex nõ incideret in pęnam,ſi partes inter ſe trãſigũt, vel aliter
componũt.Quid autem ſi ↄpromittãt,vide plene s̃.in 9.co.in
ver.ſextò quęriẽ.in fi.& ĩ ver.ſeptimò quęriẽ. Amplius voluit
Bal.in l.j.§.magiſtratibus.ff.de magiſt. ↄueni. per illum tex. ꝙ
ſi ſtatutum arctat iudicem ad ferẽdam ſnĩam,vel aliquid aliud
ſub certa pęna,dẽt ĩtelligi,vt ita demũ iudex teneaẽ ſi ad id fue
rit reqſitus.& idẽ ſeqẽ Panor.in c.finẽ litibus.s̃.de do.& ↄt.cir
ca fi.& ĩ c.pe.s̃.de iud.col.pe.& hęc ſufficiãt ꝓ notabili,& vtili
repetitione huius decr. edita ꝑ clariſſ.Doc.Do.Phil.de Franc.

S V M M A R I V M.

1 *Qui iter arripuit ad ſedem Apoſtolicam ex cauſa neceſſaria ſua, vel alte-
rius, an poſſit trahi in iudicio.*
2 *Vtrum qui vadit in peregrinatione teneatur dimittere procuratorem, vel
poſſit contra eum procedi ad primum, vel ad ſecundum decretum,& ibi,
quòd maius eſt priuilegium peregrini, quàm abſentis cauſa reipublicæ.*
3 *Qualiter intelligatur, quòd Roma ſit communis patria, & vtrum quilibet
poſſit ibi conueniri non ſolum coram Papa, ſed etiam coram ſuo epiſco-
po ordinario ibi reperto.*
4 *Vbi,& in quo loco dicatur eſſe curia Romana.*
5 *An hodie curia Imperatoris dicatur eſſe communis patria, ita quòd quili-
bet poſſit ibi conueniri.*
6 *An hodie l.Roma.ff.ad municipa.ſit correcta,ex quo non eſt in dominio Im
peratoris, & an hodie ibi ſit communis patria, & generalis forus quo
ad laicos.*
7 *Hodie Roma eſt in dominio Papæ, & communis patria.*

C A P. IX.

MEminimus. Si reus poſt citationem,vel no-
titiam literarũ arripuit iter ad
curiam, delegatus in cauſa procedet, aliàs nõ.h.d.
cum c.ſuggeſtum.j̃.eo.iſta decreta. quo ad miſsio-
nem nũcij hodie eſt correcta, per c.vt debitus. j̃.eo. vbi de hoc
diceẽ in gl.2.ibi,ſed nunquid de hoc. an hodie ſi quis in ꝓpria
perſona acceſsit ad curiam habeat ius appellationis.diceẽ ple-
ne in d.c.vt debitus.& ibi per Inn.ex cuius dictis concludit hic
1 Panor.ꝙ †itinerans ad Papam ex cauſa neceſſaria ſua,ſeu alte-
rius non debet interim ↄ̃ eum procedi in partibus. & talis de-
fendetur non virtute appellationis,ſed per ti. de peregri.j̃.nec
obſ.l.ignorare.C.de teſt.mil. vbi ↄ̃ abſentem ex cauſa reipubli
cæ, qui non dimiſit procuratorem procediẽ ad miſsionem fa-
ciendam ex primo decreto, ex quo nõ defendiẽ, quia certe ma
2 ius eſt †priuilegium indultum itinerantibus ad ſedem Apoſto

licam ex iuſta cã, quia ↄ̃ eos nullo mõ procedi poterit, eſto ꝙ
non dimiſerunt procuratorem. quod dictum eſt notabile, ſm
Panor.hic,de quo plenius diceẽ in c.j.j̃.de pereg. In alia tñ ma
teria,an abſens ex cã reipublicæ, an alia neceſſaria cã excuſeẽ,
ſi non dimiſit procuratorem.vide in d.l.ignorare.& tex.in l.eũ
dem.§.j.ff.de leg.& per Bar.in l.j.ff.de diuer.& temp.præſcri.ꝑ
Doct.in c.2.de procura. ¶Sed quærebat hic Abb. pone, ꝙ Eps
3 Peruſinus eſt in † curia,& eius ſubditus eſt ibi latitans,nũquid
poterit eum citare?& determinat,ꝙ ſic,quia Roma eſt cõis pa
tria.ff.ad muti.l.Roma,& in c.fi.de fo.comp.vñ funditus pote
rit ibi conueniri coram ſuo ordinario.ꝙ intelligit hic Bal.etiã
realiter,quia poterit ẽt carcerari,& capi. an tñ cõpetat ſibi ex-
ceptio,ſeu ius reuocandi domum. plene vide in c.fi. & per Io.
An.in c.Romana.§.ↄ̃hentes.de fo.comp.lib.6. & intellige, ꝙ
4 ibi dr̃ eſſe† Roma,vbi eſt curia Papæ.c.2.de priuil.in 6.& ita In
no.in c.ego N. de iureiur.ſecundò intellige idem eſſe dicendũ
5 in Imperatore.nam in curia† Imperatoris põt quilibet conue-
niri,& dr̃ eſſe cõis patria.ita gl.& Doc.in d.c.fi. ¶Tertiò dubi-
6 taẽ,an† hodie d.l.Roma.ſit correcta.But.in d.c.fi. in vlti.char.
in prin.dixit,ꝙ ſic:& ꝙ hodie laicus nõ ſubditus Papę nõ poſ-
ſit ↄueniri in curia Romana,qa d.l.ꝓcedebat olim, qñ Roma
7 erat Iꝑatoris.hodie† aũt cũ ſit in dñio Papæ. c.fundamẽta.de
elec.in 6.iõ ſecus eſt.ſed Imo.in d.c.fi.in hoc tenet ↄ̃rium,ꝙ ẽt
hodie Roma ſit cõmunis patria, & ibi ſit generalis forus quo
ad omnes.c.cum expediat.de elect.in 6. & nota prædicta.

S V M M A R I V M.

1 *Hic datur optima doctrina ad cognoſcendum grauamina non reparabilia in
diffinitiua,& prius terminanda,& præiudicabilia,& cõuenientia cum
cauſa principali,quod nota in actu practico.*
2 *Si teſtis accuſatur de falſo, vel obijcitur exceptio criminis contra teſtem,
an debeat interim ſuperſedere in cauſa principali, & ibi de exceptioni-
bus, quæ non contingunt cauſam principalem, & quando non obſtante
appellatiõe ſuper ipſis poſſit cã principalis expediri.qđ nota in practica.*
3 *An & quando ſi appellatur in vno articulo ſeparato ſi fiat inhibitio,an iu-
ſtificata appellatione omnia attentata veniant reuocanda ſi articulus
appellationis poterat ſeperatim a cauſa principali terminari.*
4 *Si appelletur in vno articulo cauſæ, an ad iudicem deuoluatur iuriſdictio
ſuper tota cauſa, ſiue articulus ſit connexus, ſiue ſeparatus a cauſa prin
cipali,& eſt nota.intellectus ad c.cũ appellationibus friuolis.eo.ti.in 6.*
5 *Facta inhibitione iudici a quo, an ſit ſuperſedendum in tota cauſa princi-
pali, ſiue ſit appellatum ab articulo connexo, ſiue ſeparato.*
6 *Si pendente appellatione in articulo non connexo a cauſa principali, an ſu-
ſpendatur iuriſdictio in tota ipſa cauſa principali.*
8 *Si appelletur ab interlocutoria nõ tenetur iudex ſuperſedere in cauſa prin-
cipali ante inhibitionem.*
9 *Quando articulus eſt connexus in cauſa principali pendentia appellatio-
nis in ipſo articulo, an ſuſpendat ipſam cauſam.*
9 *Si pendet cauſa conuentionis,& reconuentionis,& appellatur a cauſa con-
uentionis non deuoluitur propter hoc cauſa reconuentionis, & iſto caſu
cã conuentionis, & reconuentionis agitatur coram diuerſis iudicibus.*
10 *Quando ſit,quod exceptio ſubreptionis poſſit opponi contra reſcriptum poſt
litem conteſtatam,& poſt ſententiam.*
11 *Exceptio falſitatis poteſt opponi poſt ſententiam,& reddit iudicium nullũ.*
12 *Appellatio a futuro grauamine prohibita eſt.*

C A P. X.

SVper eo,quod. Per appellationẽ ab vno
articulo dẽt ſupſederi in
tota cã prĩcipali,qñ ſine illo cã ipſa expediri nõ po
terat.h.d.& ↄcordat l.intra vtile.ff.de min. Vel ſm
aliũ ĩtellectũ, vbi exceptio ꝓponiẽ nõ debito tꝑe ꝑ hoc appel
leẽ,qa nõ admittiẽ, ꝓcedi põt nõ ob.appłone.h.d. Et nõ diui-
diẽ.& no.id,ꝙ dictũ eſt in ſũmario.¶In gl.2.in fi.aduerte,qa ar
1 ticulus dr̃ eſſe ↄueniẽs cũ cã principali, qñ † ꝓponiẽ exceptio
declinatoria añ li.ↄt.vt reſcriptũ ſubreptitiũ,actorẽ excõicatũ
ꝓcuratorẽ nõ hr̃e mãdatũ, & his ſiłia. tñ a grauamine illato ſi
appelleẽ,apparet ꝙ cã prĩcipalis nõ põt terminari abſq; illo ar-
ticulo,in quo eſt appellatũ: & idẽ ſi appelleẽ ab alia exceptiõe
præiudiciali, qa de exceptionibus ꝑiudicialibus prius ẽ cogno
ſcẽdũ,& diffiniẽdũ,q̃ de ipſa cã principali.s̃.de or.cog.c.tuã.đ
iud.exhibita.de reſt.ſpo.c.in lr̃is.C.de adult.l.qm̃ Alexãdrũ.&
idẽ ẽẽt ĩ exceptiõe ꝑẽptoria poſt litis ↄte.qa ſi appłeẽ ab ea,nõ
põt expediri cã prĩcipalis prius,vt de ſe patet. ¶Sed ſũt aliq̃ ex
2 ceptiones,q̃ nõ ↄtingũt †cãm principalẽ,& poſſet ipſa cã prĩci
palis expediri nõ obſtãte appłone ſup illis,puta ſi appellaẽ a ↄ-
a dẽnatione,vel taxatione expẽſarũ[a] ĩ articulo aliquo rõne ↄtu-
macię.& idẽ ſi appelleẽ in exceptione compenſationis, ſm In
no. nam interim poteſt procedi in cauſa principali. & idem ſi
exceptio

A D D I T I O.

a ¶Puta ſi appellatur à condemnatione,vel taxatione expenſarum. Adde appel-
lari an poſſet ab exceſſu taxationis expenſarum. vide per Lud.Rom.in conſi.
ſuo 358.vbi multum ſignanter. Barth.ab Hor.

exceptio cõcernit modificationẽ actionis: puta socius, vel maritus opponit exceptionẽ, vt non teneat̃ vltra facere, q̃ facere
põt. ff. de re iu. sunt qui, id. vel hæres opponit exceptionẽ inuẽtarij, vñ cũ hæ exceptiones nõ impugnent cãm principalẽ, sed
modificãt si appellet̃ in eis nõ dẽt supersederi in cã principali: cũ huiusmodi exceptiones ex quo nõ impugnãt sñiam, possent opponi etiã post sñiam. l. Nesennius, §. fi. ff. de re iu. & ibi,
not. His ergo, & similibus casibus poterit ꝓcedi ĩ ipsa cã principali, nõ obstãte appl̃one in illis exceptionibus, & ita sit tex.
hic à ɔ̃rio sensu. vel pone ꝙ obijcit̃ exceptio criminis cõtra teste est repulsus ꝑ interlocutoriã iudicis à quo appellatur: tunc
si ratione illius testis nõ fieret præiudiciũ, puta quia per alios duos esset sufficienter probatum, non debet tunc supersederi
ſm Inn. cuius dictum inducit hic Bal. ad quæstionẽ disputatã per Cy. in l. j. C. qui accu. non pos. si testes accusantur de falso,
an iterum deferatur processus in causa principali: quia certe si alij testes in numero sufficienti supersunt nõ differtur: alias se
3 cus. de quo etiã per Io. An. ¶ † In glo. in verbo, terminari, in fi.
tenet gl. absq; distinctione, an possit, vel non possit causa principalis terminari: & siue articulis appellationis sit connexus
causæ principali, vel nõ, omni casu pendente appellatione ab vno articulo causæ non possit procedi in ipsa causa principali, cum hic in tex. non habeat locum argu. à contrario sensu ꝑ
rationem, de qua hic in glo. & idem sequitur hic Hosti. dicẽs, ꝙ iudex ad quem, possit inhibere iudici à quo ne ꝓcedat iuxta ea quæ habentur in c. Romana. §. si vero. & in c. non solum.
§. j. eo. ti. in vj. & ita cum hac opinione transit hic Inno. & Io. An. Sed do. Anto. ponit nouum intellectum ad hunc tex. dicẽdo quod quando iudex à quo non detulit appellationi, & sibi
non est facta inhibitio, tunc procedat tex. hic, vt si causa principalis est connexa articulo appellationis debeat supersederi. secus si posset causa principalis expediri absque illo articulo in
quo est oppositũ, tunc enim nõ intelligit̃ suspensa iurisdictio iudicis à quo in cã principali, & poterit in ea procedere pendente appellatione: nec reuocabitur postea processus per viã
attẽtati iustificata appellatione ex quo iuste processit. & ita sit tex. hic à ɔ̃rio sensu. & ꝑ hoc nõ obstat tex. in d. §. j. ſm do. An.
4 ¶ † Sed aduerte, qa pro faciliori intelligentia sunt cõsiderandi quatuor casus diuersi. ¶ Primus si iudex à quo detulit appellationi. & iste casus sit clarus ꝙ eius iurisdictio in tota cã est suspensa, & deuoluta ad iudicem ad quẽ, siue sit appellatũ in aliquo articulo cõnexo causæ principali, siue oĩno distincto, cũ
deferendo appellationi iurisdictio in cã deuoluit̃ ad iudicẽ ad quẽ. & ita sit tex. no. in c. cũ appellationibus. eo. ti. in vj. ſm do.
Ant. hic. & idem sequitur hic col. iij. in prin. quod est bene notandũ ad intellectum d. c. cũ appellationibus.
5 ¶ † Secũdus casus est qñ foret facta inhibitio per iudicem ad quem, iudici à quo. & isto casu siue sit appellatũ ab articulo connexo causæ principali, siue separato, omni casu debet supersederi in causa principali, vt est tex. in d. §. j. ſm do. Ant. & Imo. referentes Rotam in decis. 168. tenere, ꝙ iudex ad quẽ non põt mihi inhibere iudici à quo in tota cã principali, qñ cã & articulus appellationis põt seorsum terminari: nec fit præiudiciũ cãæ principali, vt hic in tex. à ɔ̃rio sensu. & licet p̃fati Doc. ĩpugnent hoc dictũ ꝑ tex. in d. §. j. vbi ſm eos indistincte dr̃, ꝙ inhibitio põt fieri in tota cã principali: tñ ɔ̃riũ vr̃ ꝓbari. dr̃. n. ꝙ inhibitio fieri
nõ põt, nisi postq̃ constiterit ad cũ negociũ causæ principalis esse deuolutũ. Sed si cã principalis nõ est connexa cũ articulo appl̃onis, nõ dr̃ cã principalis deuoluta: qa est separata, & distincta, vt hic ĩ tex. à ɔ̃rio sensu. ergo nõ poterat dicto casu inhibere sup tota cã principali. ad idem etiã facit, qa dr̃ in d. §. j.
ꝙ ad hoc vt inhibitio operet̃ effectũ dẽt esse canonice facta, & alias nullũ effectũ operat̃ ſm Doct. ibi: sed nunq̃ dr̃ canonice facta, nisi qñ totũ negociũ est deuolutũ. nec põt dici deuoluta cã principalis, qñ est distincta, & separata à negocio appl̃onis.
qa in diuersis de vno in alterũ nõ fit illatio. l. si maritus. C. de don. inter vi. & vxo. ff. de dona. l. Papinianus exuli. l. q fundũ. §.
fi. ff. de vi, & vi arm. ergo si inhiberet in tota cã principali non cõnexa cũ articulo appl̃onis nõ diceret̃ tũc inhibitio canonice facta: & cõsequenter nullũ effectũ operaret̃, vt ibi in tex. de quo. ĩ. ex qbus vr̃ cõcludendũ, ꝙ inhibitio nõ possit fieri in tota cã principali, & nõ operet̃ effectũ in ipsa qñ foret appellatũ in aliquo articulo nõ cõnexo, sed separato ab ipsa cã principali: sed solũ sup ipso negocio appl̃onis possit fieri inhibitio, vt
6 d. §. j. de quo ẽt. ĩ. ¶ † Tertius casus est, qñ nulla est facta inhibitio: & ipse iudex nõ detulit. & isto casu tenet hic do. An. à ɔ̃rio sensu ꝑ hũc tex. ꝙ nõ intelligat̃ suspẽsa iurisdictio in cã principali pẽdente appl̃one in articulo nõ cõnexo, sed separato à cã principali intantũ ꝙ ẽt iustificata appl̃one nõ irritabit̃ ꝓcessus factus in cã principali appellatione pẽdẽte. & ita limitetur tex. in d. c. nõ solũ. §. j. Sed Imo. hic nõ vr̃ se firmare. Primo. n.
dicit ꝙ iustificata appellatione oĩa attentata reuocabunt̃. in d.

cã postea subdit ꝙ iudex à quo procedendo in cã poterit recusari suspectus, vt hic in gl. ꝑ c. ad hęc, hic allegatũ, tñ si nõ recuset̃ poterit dicto casu ꝓcedi in cã principali. & ita ꝓcedit text.
hic, & hoc mõ cessat obiectio huius gl. ſm Inn. qui vr̃ variare:
cũ. s̃. dixerit ꝙ reuocant̃ omnia attẽtata, postea subdit ꝙ poterit ꝓcedi in cã principali, tanq̃ in ea nõ sit suspensa iurisdictio
cũ sit separata, & nõ cõnexa articulo appl̃onis. vñ dicit, ꝙ hic in tex. nõ debet vacare ar. à ɔ̃rio sensu. & sic vr̃ residere cũ opi.
7 do. Ant. de qua s̃. ¶ † Secundo aduerte, qa qñ iudex in aliquo articulo intulit grauamẽ per interlocutoriã habentẽ etiã vim
diffinitiuæ, etiã si articulus sit connexus cũ cã principali rõne cuius grauaminis ipsa pars habeat appellare, põt iudex intra
x. dies datos ad appellandũ ꝓcedere in causa: & nõ tenet̃ supsedere, vt est gl. or. in l. à procedente. C. de dila. & in c. fi. eo. tit.
in vj. in verbo, appellatũ. & Bal. in l. ita demũ, C. de proc. & ita etiã determinat Spec. eo. ti. de appel. §. restat. in fi. & licet alias
dicat̃ paria esse fore appellatum, vel esse. ĩ. tp̃a appellandi, & sicut appellatione pẽdẽte nihil dẽt innouari, ita pendẽte tp̃e. x.
dierũ, licet nondũ sit appellatũ. ita dicunt gl. nota. in l. ex iudiciorum. ff. de accu. & in l. j. ff. nil nou. pro qbus gl. est. & tex. in
d. c. nõ solũ, in princ. tñ p̃dicta ꝓcedũt in appl̃one à diffinitiua, secus ab interlocutoria: qa iudex nõ tenet̃ supersedere. ĩ. illos
x. dies. & sic in tempore dato ad appellandũ: imo nõ solum. ĩ. x. dies ante appl̃onẽ, verũ etiã post appellationẽ ab interlocutoria non tenetur supersedere: & põt ꝓcedere in cã principali
pendẽte appellatione, dũmõ non sit facta inhibitio, vt est tex. not. in d. §. j. adeo ꝙ si nõ iustificet̃ postea appellatio, oĩs ꝓcessus factus post appellationẽ remanet validus, nec põt infringi
ex hoc ꝙ appellatione pẽdente sit factus: sed tñ iustificata postea appellatione tũc est verũ ꝙ oĩa innouata pẽdente appl̃one ab interlocutoria reuocant̃. & est tex. in d. §. j. & in c. exhibi
8 ta. s̃. de iud. cũ alijs simi. † rõ est, qa ex quo articulus appl̃onis erat cõnexus cũ cã principali pẽdebat ꝓcessus à futuro euentu, quia si iustificabit̃ appl̃o ex quo nõ debebat ꝓcedi in causa
principali annexa quæ non poterat determinari sine articulo appl̃onis, merito reuocatur ꝓcessus iustificata appellatione,
9 & ita ꝓcedat tex. in dicto §. j. cum alijs si. † Sed qñ causa principalis est separata ab articulo appellationis, & non connexa:
tunc nõ loquitur tex. in d. §. j. cum alijs si. & cessat tunc ratio.
Sed loquatur isto casu tex. hic à contrario sensu. Sed Panor. tenet hic contrarium: dicendo ꝙ argu. à contrario sensu hic nõ
habet locum: & quod etiam si causa principalis non sit connexa articulo appellationis, tamen iustificata appellatione omnis processus in causa principali etiam non connexa erit nullus. adducit primo c. si à iudice. eo. tit. li. vj. vbi per appellationem ab interlocutoria est suspensa iurisdictio in totum: & nõ
tenetur appellans amplius coram eo comparere in illa causa.
Secundo adducit c. ij. de dolo & contu. in vj. vbi appellatione pendente à grauamine, non tenetur amplius iudex à quo citare appellantem ab eo: ergo appellatio operatur in tota causa principali. Tertio inducit tex. in d. §. j. indistincte, & generaliter loquentem. Quarto adducit. l. si quis prouocatione,
C. eo. tit. vbi appellatio suspendit in tota causa licet articulus appellationis sit separatus à causa principali. & refert Inno. tenere hanc partem in c. cum nobis olim. & in c. quia propter.
in fi. s̃. de elec. Quinto adducit rationem ne partes eodẽ tempore fatigẽtur coram diuersis iudicibus, vt in c. dispendia. §. j.
de rescrip. lib. vj. & ne diuidantur continentia causæ, vt in c. j.
s̃. de causa pos. & proprie. & in l. nulli. C. de iudi. vnde non debet esse vnus iudex in causa appellationis, & alius in cã principali, ideo est ꝙ iustificata appellatione ab interlocutoria tota
causa principalis deuoluit̃ ad iudicem ad quem, ĩ. eo. c. vt debitus. apparet ergo ſm eũ quod iudex processit in causa principali, tempore quo erat dubium, & in pendenti, an esset futurus iudex, vel nõ. ad tex. hic respondit, ꝙ cessat arg. à contrario sensu, quod nunq̃ locũ habet qñ contrarium reperitur expressum in iure, vt voluit gl. ordi. in c. j. de æta. & quali. li. vj. in
c. significasti. de foro compe. & quia resultaret absonus intellectus, vt in l. ij. C. de condi. inser. ex quibus concludit ꝙ appellatio ab interlocutoria ex legitima causa interposita suspendat
iurisdictionem iudicis à quo respectu totius causæ, siue causa appellationis sit cõnexa cum causa principali, siue nõ. ¶ Sed
aduerte quia contrarium videtur tenendum, & non recedendum esse ab opinio. do. Anto. s̃. per tex. hic à contrario sensu:
quod arg. est fortissimum in iure. ĩ. de his quæ fiunt à præla. c.
apostolica. in l. j. §. huius rei. ff. de offi. eius. quod argu. & regulariter debet habere locum, & nõ debet vacare, vt ibi dicitur,
& prout etiam dicit Imo. hic, cum non reperiatur in iure contrarium expressum. nam tex. in d. §. j. & similia iura procedunt
in articulo appellationis connexo cum causa principali: & in
cõnexis idem est iudicium. s̃. de iudi. c. quanto secus in separatis in qbus est diuersa rõ, & de vno in alterũ nõ est fienda illatio.

tio.l.si maritus.C.de don.inter vir. & vxo.l.naturaliter.§.nihil
cõc.ff.de acq.pos.nec ẽt resultat absonus intellectus,vt s̃.est di
ctum.& j̃.patebit.merito non dẽt hic cessare arg. a ɔ̃rio sensu.
nam appellatio a grauamine,seu in vno articulo suspendit to-
tam cãm principalẽ, qñ ipsa cã principalis est connexa cũ ipso
articulo appellationis.alias secus,vt ẽ tex. notabilis, & clarus ĩ
l.ẽt.§.ex cã.ff.de min.secus si est separata,& distincta,& articu-
lus appellationis nõ facit præiudiciũ in cã principali,& põt de
per se expediri,& cã prĩcipalis est separata, & nõ facit p̃iudiciũ
articulo appellationis.& ita ꝓcedat tex.hic a ɔ̃rio sensu.& tex.
in d.c.ex cã.ꝑ quo ẽt gl.2.in l.ampliorẽ.C.eo.ti.¶Nec ob.tex.
in d.c.si a iudice.& in d.c.2.cũ alijs si.qa ꝓcedunt qñ articulus
appellationis est cõnexus cũ cã principali:alias secus.Nõ obst.
d.l.si quis prouocare.quia ibi est casus spãlis, ſm Doc.ibi.& in
l.j.C.si quacunq; præditus ptãte. prout est dictũ in d.c. ad hoc.
nec obstat rõ d.c.dispẽdia.§.j.quia non incõuenit,ꝙ in arti.se
paratis cã principalis, & cã appellationis agitenť coram diuer
sis iudicibus,vt est tex.in c.si duobus.s̃.eo.vbi de hoc.¶Nõ ob
stat,ꝙ iustificata appellatione tota cã deuoluiť ad iudicem ad
quẽ,vt d.c.vt debitus, quia fateor.& tunc est, qđ nõ dẽt diuidi
cõtinentia cãæ, sed interim valeant acta fcã in cã principali,ex
quo iudex interim ꝓcessit, cũ ꝓcessus nullũ fecerit p̃iudicium
in articulo appellationis, prout dicit Inno. in d.c. cum nobis
olim,in prin.& prout dicit in simili in c.intimauit.j̃.eo.& Bal.
in l.iudicium soluiť.ff.de iud.¶Nec obst.ꝙ iustificata appella-
tione,Papa semper mãdat reuocari oĩa attẽtata interim,vt di-
cit c.exhibita.s̃.de iud.cum alijs sim. quia dicta iura procedũt
qñ articulus appellationis erat ɔnexus cum negotio principa-
li,nõ autem qñ seperatus, & qñ cã principalis potuisset agitari
sine præiudicio appellationis: tũc.n.nõ dẽnt reuocari interim
gesta,pro quo tex.no.in c.audita.s̃.de resti.spol.vbi licet Papa
mãdet reuocare oĩa attẽtata, dẽt intelligi de his, quæ iniuste
& cum iniuria alterius sunt innouata, nõ in alijs,prout ɔtingit
in casu isto, in quo cã principalis põt expediri absq; aliquo p̃-
iudicio appellationis. facit ad hoc gl.no. in d.c.nõ solum.§.j.
in verbo,quicquid.multi.n.sunt casus, in quibus iudex a quo,
põt procedere pẽdẽte appellatione,vt ibi per gl.& alios plures
enumerat Spe.eo.ti.in 2.parte.§.pe.circa princ. & Io.An.in c.
cum teneamur.j̃.eo.& Bal.in l.furti.§.j.ff.de infa. vñ ex his in-
ferť ɔclusio no. ꝙ reuocatio attẽtatorum in cã principali non
extẽdiť nisi ad ea, quæ innouari nõ potuerũt absq; præiudicio
appellationis.nõ obst. dictum Inn.in d.c. cum nobis.& in d.c.
quia propter. quia loquiť qñ articulus appellationis erat ɔne
xus cũ cã principali, & nõ poterat ꝓcedi in cã principali absq;
preiudicio cãę ipsius appellationis.& hęc bene no.¶Quartus
9 & vlti.casus est,qñ†coram vno iudice pẽdent duæ cãæ separa-
tæ,tũc si in vna appelleť,absq; dubio nõ suspẽdiť iurisdictio iu
dicis in alia cã,vt est dictum in d.c.si duobus. & facit d.§.ex cã.
& glo.in d.l.ampliorem. in tm̃ ꝙ si coram vno iudice pẽderet
cã ɔuẽtionis,& recõuẽtionis,& appellatio interposita in cã ɔ-
uẽtionis nõ deuolueret, nec suspenderet iurisdictionem in cã
recõuẽtionis,sed remaneret cognoscẽda coram iudice a quo.
& isto casu ɔtingit,ꝙ cã ɔuẽtionis,& recõuẽtionis debet corã
diuersis iudicibus agitari,& diuersis sñĳs terminari,ſm Inno.
in d.c.cum nobis.& sequiť Panor.hic,de quo plenius per Doc.
10 in c.j.s̃.de mutu.peti.¶In gl.fi.in fi.intellige† de exceptiõe sub
a reptionis[a],qñ dr̃ rescriptum,& impetratum per falsi suggestio
nem, quia talis exceptio est dilatoria, & dẽt proponi ante litẽ
cõtest.cum respiciat processum.s̃.ti.prox.inter monasterium.
11 secus foret in†vera exceptione falsitatis,quia illa posset oppõi
post sñĩam,& redderet iudicium nullum. s̃.de excep. cum ve-
nerabilis.& impediret executionem sñĩæ.l.2.& fi.C.si ex fal.in
stru.& l.2.C.de fal.dať alius intellectus hic,per Io.An.in tex.in
12 verbo,prorumpit. quia fuit† opposita exceptio subreptionis,
& appellatum in q̃tum procederet in cã:& sic a futuro graua-
mine,quæ in iudicijs est prohibita,vt d.c.vt debitus. dẽt.n.pro
poni exceptio,& expectari,an iudex admittat, vel nõ anteq̃ iu-
dex nõ admittat,pars nõ põt ɔqueri de iudicio.iõ anteq̃ iudex
grauet,nõ tenet applo.debuit ergo expectari,an iudex grauet
& postea ab illato grauamine appellari:& si ante appelleť,non
procedit appellatio, vt hic in tex. ſm hũc intellectũ, ꝙ est no.
ad practicam,ſm Imo.hic in fi.de quo diceť, vt in d.c.vt debi-
tus.vbi vide de hoc notabiliter,& in c.dilecto.j̃.eo.¶Alia lect.
dať ibi,ꝙhic appellatio fuit interposita ex falsa cã,vñ iudex nõ
teneť deferre,sed procedere in cã,cum nõ habeat reuocare at-
tẽtata,nisi probeť veritas cãæ appellationis, vt d.c.vt debitus.
hinc dicebat notabiliter In.in c.post electionem.in fi. de ɔces.
præb.ꝙ qñ iudex præsumit vehemẽter malitiam in exceptiõe,
nõ debet talem exceptionem admittere, nec de appellatione
curare,cum illa nõ noceat,nisi probeť veritas cãæ ipsius appel
lationis,vt d.c.vt debitus. quod tene mẽti. quãdo tamẽ iudex
præsumeret ɔ̃ excipiẽtem, tamẽ præsumptio non foret vehe-
mens, nec debet propter hoc iudex repellere, & nõ admittere
exceptionem partis.ita tex.no. in c.licet causam.post princ.s̃.
b de prob.[b] quia propter præsumptionem nõ debet iudex deuia
re a tramite iuris,vt ibi.& ita limita dictum Inn.vt s̃.& vide di
cta j̃.eod.in c.interposita.in 3.no.in fi.

ADDITIONES.

a ¶Quãdo dr̃ rescriptũ subreptitium,adde per D.Lud.Ro.in consi.suo 327.& in consi.326. quãdo legatus duplici vinculo nõ exprimit nisi vnũ.Bar.ab Hor.

b ¶Adde c.licet causam.de prob.& vide And.Sic.in c.ex parte.2.de offic.leg.

SVMMARIVM.

1 *Ratio differentiæ quare de iure canonico a quolibet minimo grauamine appellatur, & non sic de iure ciuili.*

2 *Quare pro minimo grauamine appelletur, & secus sit in restitutione in integrum,vel reductione ad arbitrium boni viri.*

CAP. XI.

DE appellationibus. Appellari põt tam pro minima cã,q̃ ꝓ
1 magna.h.d.ratio poniť hic in gl.quia †facultas ap-
pellãdi inuẽta est ratione iniustitię,& grauaminis,
quę iustitia ita dať in paruis causis, sicut in magnis. & hoc de
iure canonico,quia de iure ciuili pro minima cã nõ ɔcediť ap
pellatio,vt 2.q.9.anteriorum. & l.fi. & auth.nisi breuiores.C.
de sent.ex peric.reci. & quę fuerit rõnabilior ɔsideratio,an le-
gis prohibẽtis appellationem ab interlocutoria, & in minimis
causis,an vero sacrorum canonum ɔcedẽtium appellationem
etiam in minimis causis, & a quolibet grauamine. diceť in c.
2 proxi.¶No.ꝙ in materia † appellationis etiam de minimis est
curãdũ,& in minimis permittiť appellatio: licet alias dicať,ꝙ
de minimis nõ curet prętor.l.scio. ff.de in integ.rest.vbi ꝓ mo
dica re,seu lęsione nõ datur integra restitutio. ratio drĩę,quia
idem est remedium extraordinarium,vt l.in causę.ff.de mino.
sed appellatio est remedium ordinarium,vt in l.j. ff.eo.in quo
plenius subueniť,q̃ in extraordinario remedio, vt no.in l.etiã.
C.si tut.vel curat.inter.nec obst.si diceret,petitio reductionis
ad arbitrium boni viri est species appellationis,vt est tex.& ibi
no.Doc.in l.nõ distinguemus.§.cum quidã.ff.de arbi. & tamẽ
nõ ɔcediť nisi pro enormi lęsione, vt c.Quintauallis.s̃.de iu-
reiu.& l.vnde & si Neruę.ff. pro socio. quia certe id ꝓcedit ex
ɔuẽtione partiũ, quę dederũt arbitriũ auferẽdi de iure vnius
partis,& dãdi alteri,vt l.si de meis.§. recepisse.ff.de arbi.meri-
to pro modica lęsione nõ ɔcediť reductio ad arbitrium boni
viri,licet sit species appellationis.nõ sic in iudice,qui ẽt in mi-
nimis dẽt seruare iustitiã.ideo si excedit,& in minimis permit
tiť appellatio,vt hic in tex.quãdo aũt sit,ꝙ in alijs casibus, & ĩ
iure de minimis sit,vel nõ sit curãdum.vide plene in iurib.hic
in gl.alleg.& per Bar.in l.si proprietarius.ff.de dam.inf. In gl.j.
in fi.gl.nõ declarat,quę dicať magna,vel parua q̃titas. iõ ɔclu
de,ꝙ in casibus certis,& determinatis a iure stãdum est illis iu
ribus,prout est in casibus hic in gl.adductis.in alijs vero,quę di
cať magna,vel parua q̃titas, seu cã,relĩquiť arbitrio iudicis ſm
qualitatẽ personarum.ita dicit gl. no.in l.illicitas. §.ne tenuis.
ff.de off.p̃si.& l.sed si susceperit.ff.de iudi. vbi gl.refert de Co-
mitissa Matilla,quę donauit territorium per 35.miliaria, & ta
mẽ dixit aliq̃tulum terrę ratio,quia modicum erat respectu ꝑ-
sonę donãtis.& eɔ̃ dicit gl.no.in d.§.ne tenuis.quia inter rusti
cos,& pauperes personas quęstio,& cã de porcello diceret ma
gna causa,ita ꝙ quãtitas causę sit magna,vel parua,ɔsideratur
ſm qualitatem personarum,vt c.& si quęstiones.j̃. de simo.&
ita etiam voluit gl. in c.fi.de iud.li.6.ea causa,quę a iure deter-
minata nõ est iudicis arbitrio relinquiť.ff. de iure deli.l.j. & c.
de causis.s̃.de off.deleg.& alias quis dicatur pauper,vel diues,
iudicis arbitrio relinquitur,secũdum glo.in auth. pręterea.C.
vnde vir,& vxor.no.in l.si vero.§.qui pro rei qualitate.ff.qui sa
tisda.coga.In eadem glo.ibi, ad sumptus non sufficit.pro quo
tex.no.in l.Medicianeę.C.de auct.& tribu.lib. 10.vbi dicit Bar
to. per illum tex. quem excusari si non fecit illud, ad quod fa-
ciendum maior erat sumptus, quàm rei agendę vtilitas, quia
nunquam debet fieri expensa, quam res non patitur,vt est tex.
ibi not.in l.si seruos.ff.de pigno.actio.In eadem glo.in fi.vnde
etiam pro vno ouo datur actio furti,vt Instit.de rerum diuis.§.
gallinarum.& ibi per glo.& in c.fi.14.q.vlt. & ratio quare non
detur pro minimis actio de dolo.vide in l.si oleum. hic allega-
ta.& ibi no.

SVMMARIVM.

1 *De iure ciuili ab interlocutoria regulariter non appellatur, sed de iure canonico appellatur etiam a minimo grauamine etiam extra iudicium, & etiam ab illato, vel comminato grauamine futuro.*

2 *Secundum leges ante sententiam non appellatur, nisi non possit reparari, vt in tortura, & a captura personæ.*

3 *Maior est pœna stare in carcere, quàm laborare in agro.*

6 *Appellatione excommunicationis, & sententiæ intelligitur de maiori sententia excommunicationis.*
7 *Tempus datum iudici ad causam decidendam incipit a tempore præsentationis literarum non a die rescripti.*
8 *Qualitas impetrantis inspicitur a tempore datæ literarum.*
9 *Ante præsentationem literarum iudex delegatus non dicitur habere iurisdictionem, nec potest in causa procedere.*
10 *Etiam nec aufertur iurisdictio ante protestationem secundarum literarum & valet processus factus virtute primi rescripti.*
11 *Impetrans ante præsentationem literarum potest lacerare rescriptum, nec cogitur producere rescriptum.*
12 *Iurisdictio delegata non acquiritur nisi scienti, & idem in exequutore apostolico, & quod processus factus ante præsentationem literarũ est nullus.*
13 *Limitat prædicta quando sit, quod valeat processus per delegatum ante præsentationem rescripti de expresso, vel tacito consensu partium.*
14 *Ratio differentiæ quare de iure canonico a quolibet minimo grauamine appellatur, & non sic de iure ciuili.*
15 *Qua pœna puniatur calumniose appellans de iure ciuili, & quid de iure canonico.*
16 *Ratio differentiæ quare de iure ciuili instantia finitur triennio, & quare de iure canonico est perpetua.*
17 *Ponit plures differentias inter appellationem, & recusationem.*
18 *Licet sit commissa causa appellatione remota, tamen non intelligitur prohibita recusatio contra Panor.*
19 *An dies termini computetur in termino.*
20 *Dictio, ex tunc, quid importet.*
21 *In dubio omne tempus censetur continuum, & currit de momento ad momentum.*
22 *In dubio dies termini computatur in termino, nisi in casibus in iure expressis, & quando sit.*
23 *An tempus datum ad causam diffiniendam currat si iudex reperitur esse excommunicatus.*
24 *Si causa est delegata de consensu vtriusque partis, an reus præsentando rescriptum præiudicet actori, & faciat sibi currere tempus, & possit alter sine altero præsentare rescriptum.*
25 *An iudex possit cogere partes ad prorogandum tempus.*

CAP. XII.

SVper eo. Licet ſm leges regulariter ante sententiam non appellet̃, tñ sacri canones permittunt appellationem tam ante lit. conte. q̃ post, & añ sñiam, & post. h. d. primò. Appellatio, & recusatio æqparant̃, quia in vtraque iusta cã requirit̃. h. d. 2. Tempus assignatum iudici ad cãm decidendam, incipit currere a tpe præsentationis rescripti, & non vltra. h. d. notabiliter. & habet tres partes sicut tria sunt dicta. scđa ibi, In causis. tertia ibi, Si aũt. ¶No. in prima parte duas regulas, & ita allegat̃ pri-
1 mò, ꝙ† ſm canones ab oĩ grauamine est licitum appellare, siue inferat̃ ante li. contest. siue post, siue ante sñiam, siue post, non solum si grauamen est magnum, sed ẽt in minimis causis permittit̃ appellatio, vt s̃. c. prox. nõ tñ in iudicio esset licitum appellare a futuro grauamine, sed solum ab illato, vt hic dr̃. & c. vt debitus. j̃. eo. vbi vide de hoc, sed in extraiudicialibus ẽt a futuro grauamine appellat̃, vt in cle. sicut. in eo. ti. & c. bonæ. j̃. e. vbi de hoc dicet̃. ¶Sđò no. ex tex. aliam regu. ꝙ ſm leges regu
2 lariter ante † sñiam non appellat̃. concor. l. ante sñiæ. C. quorũ app. & cõis conclusio est, ꝙ ſm leges ante diffinitiuam sñiam appellatio ꝓhibet̃, quando grauamen põt reparari ꝑ appellationem ab ipsa diffinitiua. aliàs si non posset reparari ẽt ſm leges ab oĩ tali interlocutoria appellat̃, vt est tex. in l. 2. ff. de app. recipi. vbi si iudex interloq̃t̃ aliquẽ esse torquẽdũ, qa tale grauamẽ nõ posset postea reparari ꝑ appłonẽ a diffinitiua. iõ ẽt ſm leges appellat̃, & eadẽ rõne a captura ꝑsonæ, qa est grauamen cohęrẽs ꝑsonę, & reparari nõ posset grauamẽ illatũ. Carcer. n. dr̃ mala mãsio, vt est tex. & gl. in l. si hoĩem. ff. depositi. & dr̃ eẽ
3 maior† pęna stare in carcere, q̃ laborare in agro, vel in alio opere publico. ff. de pę. l. ĩ seruorũ. & ibi gl. hinc est, ꝙ carcer est spẽs tormẽtorũ, vt dicit Bal. in l. si clericus. C. de epis. aud. no. in cle. j. de hære. iõ est, ꝙ a captura personæ põt appellari de iure ciuili, sicut a tortura, vt d. l. 2. ſm Bald. in d. l. si clericus. dicentem singulariter, ꝙ licet alias a grauamine, vel ab interlocutoria sit necesse appellare infra decem dies, & postea non possit, quia facit ius quantum ad partem, & transit in rem iudicatam, prout tenet glo. in d. l. 2. & tex. in c. concertationi. eo. tit. lib. 6. & c. cum dilectus. in fi. s̃. de elect. tamen si aliquis a die præcepti,
4 seu interlocutoriæ† de capiendo etiam post nunquam appellauerit, imò si stetisset in carcere per mensem, & vltra, & non appellauit, poterit semper, & quandocunque appellare, quia sicut a præsenti tortura posset appellari, licet retro non appel-
a lauerit, ita & in captura, quia detinendo in carcere[a] de præsenti, & successiue grauatur, secundum Bald, in d. l. si clericus. referentem Specu. eod. titu. versi. sed dices quid. & ver. & no. tenere, ꝙ quando grauamen est successiuum, & habet causam continuam nunq̃ currit tp̃s 10. dierũ ad appellandũ, & semper dr̃ eẽ j̃. 10. dies. qđ dictũ singulariter tene mẽti, & bñ facit ff. de vsufr. accrescendo. l. j. in fi. licet in ꝯrium faciat. ff. de iureiur. l. eũ qui. §. in popularib. in gl. ord. quæ loquit̃ de appẽso. & ideo de hoc articulo vide plene dicta. j̃. e. tit. in c. ex parte. T. ¶Concludit ergo ꝙ qñ grauamẽ nõ est reparabile per appłonẽ a diffinitiua, semper põt appellari ſm leges, vt d. l. 2. iõ dr̃, ꝙ ab interlocutoria qua iudex ꝓnunciat se iudicẽ cõpetentem appellatur ẽt de iure ciuili, & ita voluit gl. or. in auth. habita. C. ne filius pro patre, ꝙ à sñia lata super iurisdõne, siue negatiue, siue affirmatiue ẽt ſm leges appellat̃, ꝓ qua gl. est tex. no. in c. significantib. s̃. de off. deleg. & ita sequit̃ Bart. in d. l. 2. circa mediũ. vbi vide plene per eum de alijs interlocutorijs à quib. ſm leges põt appellari, dic vt per Bal. in d. l. si clericus. & d. l. ante sñiam.
5 ¶† Scđo no. ibi, ante sñiam, ꝙ vbi aliqua ꝯstõne fit mentio de
b sñia, tunc in dubio appłone sñię dẽt intelligi de diffinitiua,[b] & non de interlocutoria, & ita voluit glo. singularis. in l. j. §. ꝙ in sententijs. ff. qñ ap. sit. facit ẽt tex. & gl. in c. cũ olim. s̃. de testib.
6 & sic quasi in potiori significato sñia accipi dẽat. † sic. j̃. de sen. excõ. c. si quẽ. vbi appellatione excõicationis, & sñię intelligit̃ de maiori sñia excõicationis, & nõ de minori. ¶Tertio no. ex tex. parificari appellationẽ, & recusationẽ: qa sicut per appellationẽ suspendit̃ iurisdõ. s̃. de iureiur. venientes. ita & ꝑ recusationẽ ꝓut voluit gl. no. 2. q. 6. quotiens. el 2. de quo dicet̃. j̃. e. c. cũ spãli. Item est eqparatio hic in tex. qa sicut ꝓhibetur appel-
7 latio sine ltĩma cã, ita recusatio. de quo dicas. j̃. in gl. ¶† Quarto tene mẽti, & ita allegat̃, ꝙ tp̃s datũ iudici ad cãm finiẽdã nõ incipit currere à tpe datę literarũ, sed ĩcipit currere à tpe ꝑsentationis rescripti, & ante pñtationẽ non currit tp̃s qđ no. ad c. de causis. s̃. de of. dele. ex hoc tex. notabłr infert̃, ꝙ licet ĩ rescriptis quo ad vim cõprehẽsiuã, & sic quantũ ad ea q̃ in rescripto
8 cõprehendunt̃, † & ẽt quo ad habilitatẽ, vel inhabilitatẽ impetrãtis, inspiciat̃ tp̃s datę literarũ, nõ ꝑsentationis, vt est tex. no. in c. si eo tpe. de rescri. lib. 6. & c. eam te. s̃. eo. tñ quantũ ad cursum tpis, & instantiæ inspicit̃ tp̃s pñtationis rescripti, & primo non incipit currere tps, vt est tex. no. hic, ex quo sumitur cautela ad eũ, qui impetrauit rescriptũ, vt nunq̃ ꝑsentet ipsum qñ cognoscit subesse aliqđ impedimentũ, & non posse in cã ꝓcedi, non enim dẽt tunc pñtare lr̃as, cũ ante pñtationẽ lr̃arũ nõ cur
c rat tp̃s, vt hic dr̃. vñ caute facit expectare tp̃s[c] paratũ in quo in cã ꝓcedi possit, iõ ẽt est cautela ꝙ fiat instr̃m de die pñtationis lr̃arum, vt sic appareat quo die incipiat currere tp̃s, & ꝓcedit iste tex. qñ in rescripto apponit̃ tp̃s per dinumerationẽ dierũ, mensis, vel anni, puta ꝙ cã dẽt expediri. j̃. 30. dies. j̃. mẽsem, vel annũ. secus si tp̃s esset dinumeratũ ad certã diẽ, puta mãdat cãm expediri ante pascha, vel ante Kal. Ianuarij, tũc nõ hẽt locũ tex. hic, sed inciperet tp̃s currere à die datę lr̃arũ, & semper labitur ẽt si nunq̃ presentaret̃ rescriptũ, & sibi imputet pars ne
9 gligẽs ſm Io. An. hic, & ita sequuntur Docto. ¶† Vltimo tene menti ex tex. ꝙ ante ꝑsentationẽ lr̃arũ iudex delegatus non dr̃ hr̃e iurisdõnem, & ista est rõ huius tex. qa ante ꝑsentationẽ literarũ non currit tp̃s, qa impedito non currit tp̃s. j̃. de cõces. pręben. quia diuersitatẽ cum alijs si. & qa ante nõ hẽt iurisdõnẽ. nam si ante ꝑsentationẽ literarũ hr̃et iurisdõnem, posset tunc in cã ꝓcedere, & si posset ꝓcedere ante ꝑsentationẽ literarum tunc nõ esset rõ quare tp̃s sibi nõ curreret, iõ ergo hic dr̃, ꝙ tẽpus incipit currere à die ꝑsentationis literarum, & non à tempore datę: quia ante nõ cõfertur iurisdõ iudici delegato, & ita ẽt voluit notabiliter Inno. in c. ex cõquestione. s̃. de resti. spo.
10 † & sicut ante pñtationẽ literarũ nõ ꝯfert̃ iurisdõ, ita & silr nõ aufert̃, ideo est ꝙ per scđas lr̃as facientes spãlem mentionem de primis, & hñtes cłam ꝙ debeat reuocari quicqd a tpe datę secundarũ lr̃arum fuerit innouatũ, nunq̃ intelligitur reuocata iurisdõ a primo iudice, & valebit ꝓcessus, & sñia vigore primarum lr̃arum omni tpe ante ꝑsentationẽ, seu exceptionẽ & probationẽ secundarũ literarũ. tex. est no. & menti tenendus in c. audita. s̃. de resti. spo. ¶Et ex his colligitur, ꝙ quo ad iurisdõnem, & eius exercitiũ non inspicit̃ tp̃s datę literarum, sed tp̃s præsentationis, & ideo est ꝙ in prædictis datur hęc notabilis regula, quod iurisdõ non confert̃, nec aufert̃ iudici ante præsenta-

ADDITIONES.

a ¶Præceptum de carcerando aliquem, nunquam transit in rem iudicatam, quãdo semper possit appellari. Adde omnino dicta per istum in ca. ex parte tua. j̃. e. vbi pulchrè.

b ¶Appellatione sententiæ intelligitur de diffinitiua. Adde, ꝙ etiam statutum loquens de sententia, intelligitur de diffinitiua, Bal. in l. j. C. ne li. in vna eadẽque causa. in l. iusiur. & ad pecunias. §. fi. ff. de iureiur. Car. Flor. in cle. 1. 8. col. de re iud. sentit Bar. in l. dicere. ff. de arb.

c ¶Vnde caute facit expectare tempus. Adde an sententia iudicis vltra terminũ sibi præfixum valeat. vide Lud. de Ro. in consi. suo 416.

¶Vide Phi. in c. prudentiam. §. adijcimus. in fi. in l. de off. dele.

sentationē lřarum.& ita concludit no.Bal.in l.j. C.vt lite pen-
11 dente.facit rō, quia ante † præsentationem lřarum impetrans pōt renunciare rescripto, & lacerare inuita altera parte,& pōt non vti,nec cogit̃ ad ꝓducendum, vt dicit no.Inn.in d.c.ex ꝯquestione.& Doc.ibi sequunt̃.iō est, quia non dr̃ iudici collata iurisdictio ante ante præsentationem lřarum, cum ignoret fundamētū suæ iurisdōnis. s̄.de rescr.c. pastoralis.facit qđ no. Bar.in l.multū.ff.de cond.& demon. quia iurisdō delegata nō
12 acquirit̃ nisi scienti.23.q.vlt.sæpe.& ibi ꝑ gl.& ista est rō,quia in prorogatione iurisdōnis de tpe ad tps requirit̃ & scientia,& consensus ipsius iudicis, vt l.2.§.si iudex.ff.de iudi.& ibi ꝑ Do-cto.& in c.P.& G.s̄.de off. de. vñ ante p̄sentationē lřarum nō pōt bene scire fundamenta suæ iurisdōnis:& pp hoc est,ꝙ tps non currit ante p̄sentationem lřarum, vt hic dr̃.& ita oīa prædicta virtualiter ꝓbant̃ ex hoc tex.& ita ēt tenet Ro.decis.457. quæ incipit,Circa tertium dubium. vbi plene disputat intelligentiam notabilem huius tex.ḡnaliter concludendo,ꝙ nullus iudex delegatus, vel executor ante p̄sentationem lřarum, iurisdōnem,vel eius exercitiū habere dr̃. & ꝙ ꝓcessus factus ante p̄sentationem lřarum esset ipso iure nullus. & hoc idem tenet,& sequit̃ Bal.ī l.falsus.C.de fur.col.6.ibi,circa scđm.in ver. sed pone.ēt si sciret se delegatum.& idem ēt voluit Ioā.An. in c.cum plures.de off.del.lib.6.& in c.tibi,qui.de rescri.in 6.vbi Arc.idem tenet.& idem voluit gl.ord.ibi,in verbo, ante. nam per solam p̄sentationem rescripti confert̃ iurisdō.& no.prædicta, quia Doc. hic non ponderauerunt ad hoc intelligentiam
13 huius tex.sed limita oīa † p̄cedentia esse vera, qñ ipsa pars opponit de rescripto non p̄sentato . secus si partes non opponerent,aut consentirent,ꝙ ꝓcederet, tunc valeret ꝓcessus rescripto non p̄sentato.ita Bal.in l.nec quicq̃.§. vbi decretum. in fi. ff.de off.ꝓcons.Sed cogita,quia si ante p̄sentationē lřarum nō confert̃ iurisdō, ergo priuatorum consensus non pōt validare processum.C.de iuris.om.iud.l.priuatorū.in gl.2. in fi. & quia
14 de iure† ciuili regulariter non appellat̃ ab interlocutoria. propter hoc dicebat gl.notab.in l.j.in fi.ff.a quibus app.non licet. ꝙ mitius agit̃ de iure canonico,q̃ de iure ciuili: ex quo de iure canonico a qualibet interlocutoria appellat̃,vt hic in tex.& ēt in minimis causis appellari pōt,vt s̄.c.ꝑx.vñ licet de iure ciui-
15 li frustratorie, & temere † appellans veniat puniendus magna pœna,vt in d.l.si clericus.C.de epis.aud.cum si.tñ dicebat glo. in d.l.j.in fi.ꝙ in terris ecclesiæ, & de æquitate canonica nulla pœna imponit̃ temerarie appellanti, nisi condemnatio expensarum.de quo j̄.eo. c.vt debitus. ex quo canones ꝑmittunt appellatiōem ab oī grauamine,& pro minima cā,vt s̄.& ita dicit Bal.in d.l.si clericus.ꝗn princ.fuisse determinatū ꝑ illam gl.in d.l.j.rō aūt, quia de iure ciuili regulariter prohibet̃ appellatio ante diffinitiuam.dicit Bal.in l.fi.in fi.C.de sent.ex peric.quod iō est,vt sic lites sint breuiores,& ne in infinitum extendant̃,& citius deueniat̃ ad diffinitiuam.& de hac rōne dicit esse tex.singulare in l. apertissimi. C.de iudi. sed ius canonicum considerauit appellationem esse remedium ad p̄sidium innocētiæ institutum,vt dicit tex.in c.cum speciali.j̄.eo. iō a qualibet iniustitia ꝑmisit appellationem,vt hic,& s̄.c.ꝑxi.& ibi ꝑ gl.¶Ex p̄-
16 dictis patet ēt rō,quare† de iure ciuili instantia primæ cāe finit̃ triennio.l.ꝓperādum.in prin.C.de iud.& de iure canonico est perpetua,vt est tex.no.in c.pe.s̄.de iudi.rō est,quia de iure ciuili non admittunt̃ tot appellationes in cā.iō faciliter cā expediri pōt.sed non sic posset faciliter cā expediri,data facultate appellandi a quolibet grauamine.iō est,ꝙ de iure canonico instātia durat ꝑpetuo.¶In gl.in verbo,sicut appellationi.in fi.vnde
17 quo ad alia † non æquiparant̃ appellatio, & recusatio.nam ab executore non appellat̃,& tñ recusat̃. de quo dicet̃ in c.nouit. s̄.eo.Item a iudice non appellat̃ nisi grauet, vt d.c. vt debitus. & non pōt recusari vt suspectus, ēt si non grauet, vt d.c.cum spāli.Item a iudice in quem consensit appellat̃,vt l.ex consensu.ff.cod. & tñ eum recusare non possum,nisi ex noua cā.s̄.de off.del.c.insinuante. Item vicarius epi recusat̃ coram epo: & tñ ab eo non posset appellari ad epm.c.si ꝯ vnum.in fi.de off.de-leg.in 6.vbi ēt vide ꝑ gl. de his. ita appellatio,& recusatio non parificant̃.sed tñ vr̃ hic velle Io.An.ꝙ vbi tollit̃ appellatio,vr̃ etiam sublata & recusatio.super quo artic.Panor.hic multum
18 instat. sed tu dicas hoc dictum esse ꝯ tex. in terminis, in c.postremo.j̄.eo. vbi licet† cā sit commissa appellatione remota,tñ non intelligit̃ ꝓhibita recusatio,nec intelligit̃ cā commissa recusatione remota,vt ibi est tex.no. ita ꝙ p̄fati Doct. disputant de casu l.& licet Panor.hic dicat, quod de iure ciuili remotio appellationis in rescripto extendat̃ ad recusationem, vt sicut non pōt appellari, ita nec recusari suspectus. & adducit certas rōnes,de quibus hic ꝑ eum.tñ ꝯrium teneas. primo ꝑ tex.in d. l.fi.C.de sent. qui loquit̃ de iud ice delegato, & tñ remota appellatione,non cēset̃ remota recusatio, quia separatorum separata est rō,vt d.l.si.& l.si maritus.C.de don.inter vir. & vxo.

ff.de serui.vrb.prǽd.l.si domus.licet gl.l.in d.l.fi.videat̃ sensisse contrarium,& non bene.& ita est tenendum,prout ēt tenet,& sequit̃ Bal.& Ang.in d.l.fi.in fi.¶In gl.fi.in prin.hanc opin.se-
19 quit̃ hic Inn.& Host.vt† dies termini nō computet̃ in termino per l.j.hic allegatam. Sed in ꝯrium facit tex. hic, dum dicit, ex
20 tunc.& cum dictio,ex tunc,de† sui propria natura denotet extremitatem tpis,cui adiungit̃.l.4.ff. de cond. & demon.& ꝑ gl. in c.personas.s̄.eo.& in c.q̃ sit.de elec.lib.6. ergo debet hic cōputari tps de momento ad momentum, cum dicat, ex tunc. ꝓ quo ēt gl.ord.& sing.in rubr.ff.de diuer. temp.præscri.volens,
21 ꝙ in dubio † omne tps intelligat̃ cōtinuum,& non vtile:& sic, ꝙ currat de momento ad momentum.& tam dies feriati,q̃ nō feriati computent̃.l.fine pars.C.de dila.l.2.C.de temp.app.& in hac opinione residet hic Io.An.ponens ex his vnam notabi
22 lem regulam.& ita allegat̃, ꝙ † regulariter, & in dubio oē tps
a semper currit de momento ad momentum [a].& semp dies termini computet̃ in termino,nisi in casibus,quibus a iure est expressum ꝯrium.& sic non obstant iura allegata hic ꝓ ꝯrio in gl. & similiter non obstant alia iura,quæ possent adduci in ꝯrium & hanc eandem reg.posuit,& secutus est Io. An.in d.c.q̃ sit.super glo.in verbo,mensem. super quo articulo dicit hic Panor. col.4. ꝙ qñ terminus adiungit̃ numero dierum, vel mensium cum dictione a, vel ab, puta j̄.xx. dies a die præsentationis lřarum, nunq̃ computat̃ tps de momento ad momentum,& dies termini non computat̃ in termino. & rō est, quia illa dictio a, vel ab,ponit̃ exclusiue in termino, cui adiungit̃, vt l.rō.§.fi. & ibi gl.no.ff.de act.emp. & iō si Princeps rescribit cām expediri j̄.xxx.dies a die præsentationis lřarum , vel a die litis contestationis non computabit̃ in termino illa dies. pro quo est gl.or. & no.in c.statutum.de præb.lib.6.& in cle.sicut. de app.in verbo,a die.& idem voluit Io.An.in d.c.statutum. & Bal.in l.eos. §.finaūt.C.eo.ti.col.2. de quo tñ articulo vide plene per Doc. in l.j.& in c.pia.hic alleg.in glo. ¶Sed quærit Host.hic primo.
23 quid si iudex † delegatus, cui est commissa diffinitio cāæ j̄.certum tps, reperit̃ tunc excōicatus post datam rescripti, an currat tps.videret ꝙ sic, quia qñ impedimentum procedit ex parte iudicis regulariter currit tps,sed dat̃ restō,vt in d.l.sed si per prætorem.ff.ex quib. cau.maio. prout plene est dictum in c.ex rōne.s̄.eo.sed ꝯrium tenent hic Host.& alij Doct. quia isto casu est impedimentum iuris, cum nec iudex, nec partes procedere possent durante in excōicatione. s̄.de re iudi.ad probandum.& impedito impedimēto iuris non currit tps,vt in l.j.C. de annali excep.& in c.quia diuersitatem.j̄.de conces.præb.qñ aūt iudex, vel partes essent in excōicatione tpe impetrationis rescriptæ.vide in c.j.de rescri.li.6. ¶Scđō quærit hic Inno.si cā
24 fuit delegata† de consensu vtriusq; partis, an reus præsentādo p̄scriptum præiudicet actori, vt faciat sibi currere tps a die p̄sentationis,prout est tex.hic. & concludit Inno.ꝙ sic: fatet̃ tamen, ꝙ delegans deberet subuenire actori, quādo reus dolose fecit.arg.s̄.de rest.in integ.ex lřis.& reus deberet condemnari in expensis,vt no.in c.cæterum.s̄.de rescr.ſm Inn.secus si reus non præuenisset nimium actorem, & fecerit absq; malitia:tūc enim imputaret̃ actori,qui fuit negligens. j̄.eo.c.oblatæ. non sic si fuit impeditus,vt d.c.ex lřis.sed dicto casu deberet prorogari tps per delegantem, cum delegatus non possit excedere terminum suæ commissionis.s̄.de off.del.de causis. posset ta-
25 men inducere partes,vt de partium †consensu prorogaret tps cum hoc fieri possit,vt in d.c.de causis. sed quādo reus fuit in dolo,vel in malitia, nisi consentiat prorogationi termini poterit iudex condemnare eū in expens. arg. c.fi. cū ibi no.s̄.de rescri.ſm Panor.hic.& hęc no.ad materiam d.c.de causis.

ADDITIO.

a ¶Omne tempus semper currit de momento ad momentum . Adde, an temporis angustia vitiet actum, qui fieri debet certo tempore, vt per Lud.Rom. in consil.suo 448. Barth.ab Hor.

SVMMARIVM.

1 *Etiam si iniuria personalis sit illata clerico, absque vulnere, tamen solus Papa absoluit.*

2 *Quando sit, quod excommunicatus pro violenta manus impositione possit absolui ab episcopo.& nu.3.*

4 *Percutiens clericum incurrit maiorem excommunicationem,priuatur communione fidelium,& sacramentis,& a solo Papa absoluitur.*

5 *In notorijs potest reus puniri absque alia sententia declaratoria.*

6 *An denunciatio excommunicationis sit nulla post appellationem, sicut excommunicatio.*

7 *Nota practicam exequutionis sententiæ excommunicationis.*

8 *Participans cum excommunicato, quam excommunicationem incurrat.*

9 *An excommunicatio lata in participantes absque monitione sit nulla.*

10 *Excommunicatus pro iniuria, & offensa licet non debeat absolui, nisi primo satisfaciat,& requiratur citatio partis, tamen valeret absolutio non citata*

citata parte, & ibi quomodo habeat extimari iniuria, & offensa, & coram quo iudice.
11 *An in denunciatione excommunicationis requiratur citatio partis, & causæ cognitio.*
12 *Per denunciationem non probatur quem excommunicatum.*
13 *In notorijs non requiritur sententia.*
14 *Licet a pœna legis non appellatur, tamen a declaratoria, qua iudex pronunciauit incidisse in pœnam potest appellari, & ibi de ratione differentiæ.*

CAP. XIII.

Eruenit. Conuentus de iniuria ēt illata clerico appellare pt, nisi sit notorius. h.d. secda pars ibi, fraternitati. ¶No.j. ibi, vulneratos, vel
1 læsos, ꝙ incidens in † excōicationem ꝓ iniuria psonali illata clerico, non pōt absolui nisi a Papa, licet læsio fuerit
2 sine aliquo vulnere. & licet, qñ† iniuria esset leuis, posset ēt excōicatus pro violenta manuū iniectione in clericū absolui ab epo, vt est tex. sing. in c. peruenit. el j. de sent. exco. tñ non sequit, ꝙ oīs iniuria lata sine vulnere sit leuis: cū ēt ꝓ iniuria sine vulnere solus Papa absoluat, vt hic dr: & quæ iniuria dicat leuis, vel enormis, vide Insti. de iniur. §. atrox. & in casu isto, quæ in-
3 iuria † dr leuis, vel enormis, ipse eps arbitrari dēt, & eius arbitrio relinquit. & sic, an ipse possit, vel non possit absolui. ita voluit gl. sing. & Doc. sequunt in c. cum illorum. j. de sent. exc. & satis ꝓbat in d. c. peruenit. ibi, arbitrio &c. ¶Scdō no. ꝙ pcutiens
4 clericū† incurrit ipso facto maiorem excōicationem, a qua regulariter solus Papa absoluit. 17. q. 4. si quis suadente. & priuat nō solum participatione sacrorum, sed ēt cōione fidelium, vt hic in ver. vitare. licet Gratianus aliud senserit, & non bene. 9. q. 3. euidenter. ꝓut dicit gl. ibi, in ver. ab ingressu. ¶Tertiō no.
5 ibi, notorius, ꝙ in† notorijs non admittit appellatio [a]. & si ap-
a pellat, talis appellatio non suspendit, nec impedit executionē pœnę, vt hic patet. de quo j. c. pxi. ¶Quartō no. & tene menti,
6 ꝙ† appellatio impedit denūciationem, seu publicationem excōicationis, quando iudex vellet eam facere super facto nō notorio. & iō sicut excōicatio lata post appellationem, est nulla, vt dicet j. co. in c. pastoralis. ita & ipsa denunciatio excōicationis, quia post appellationem non dēt quis denunciari excōicatus, vt hic est tex. notab. intellige quando est dubium de excōicatione: & sic quando de excōicatione non constat, alias aūt, quando constaret de excōicatione, tunc non obstante appellatione posset denunciari excōicatus: quia sicut appellatio non suspendit excōicationem prius latam, vt d. c. pastoralis. ita nō suspendit denunciationem illius, vt hic in text. nam constat esse excōicatum euitandum, & consequenter potest denunciari, cū ꝑ denunciationem nō plus liget, ꝗ primo fuerit, vt in
7 d. c. pastoralis. ¶Quintō no. & tene mēti ex tex. practicam † ad inducēdū satisfactionem ꝓ iniuria personali illata clericis, vel pro alia quacunq; excōicatione, quia iudex denūciabit talem esse excōicatum inhibendo oībus de populo, vt illum euitent. imō poterit iudex tpe denunciationis excōicare oēs participantes, ꝓut hr in c. statuimus. de sent. exc. lib. 6. vnde licet alias
8 participās cum † excōicato, incurrat solum minorem excōicationem. j. de sent. exc. nuper. tamen quando fert excōicatio in participantes incurrit tunc ēt maior excōicatio. & licet aliās
9 excōicatio† lata in participantes sit ipso iure nulla, non præcedente trina admonitione, vt est tex. no. in d. c. statuimus. tamē illud est verum, quando fert excōicatio ꝯ participātes cum excōicatis a se. secus in excōicatis a iure, vel ab alio, quia posito, ꝙ dicto casu deberet similiter præcedere admonitio, si tamen ferat excōicatio ꝯ participantes, nulla pmissa admonitione esset iniusta, sed tamē excōicatio non esset nulla, & ligaret. & iste fuit singularis intellectus Io. An. in d. c. statuimus, vt loquat in excōicatis a se, non ab alio. & ita sequit hic Panor. ¶Vltimō
10 no. ꝙ† excōicatus ꝓ iniuria, vel offensa non dēt absolui nisi primo satisfaciat læso. sic j. de sent. excom. Parochianos. & ibi gl. quō habeat extimari iniuria, & offensa, & coram quo iudice. vnde stilus Romanæ curiæ habet, ꝙ quando mandat aliquem absolui, semp dr, ꝙ prius satisfaciat. iō esset necessaria citatio illius offensi, & dēt audiri sup eius satisfactione, vt voluit glo. no. in d. c. Parochianos. & sequit hic Panor. nō tamen pp hoc absolutio est nulla, licet fuisset fcā non citata parte, vt tenent Doc. in c. qua fronte. j. eo. ¶In gl. in ver. notorijs. in fi. Sed dubitat, an in denunciatione excōicationis requirat cāæ cognitio, & citatio partis. videret ꝙ non, cum ꝑ denunciationem qs
11 non plus liget, ꝗ primo fuerit, vt in d. c. pastoralis. & ēt † quia ꝑ denunciationem non ꝓbat ipsa excōicatio. vnde nō sequit aliquis est denunciatus excōicatus, ergō ꝓbat eum esse excōicatum, vt voluit gl. no. in c. licet. de sent. exc. li. 6. & in c. pia. in verbo, nomen. de excep. eo. li. de quo tamen ibi ꝑ Doc. Sed Hosti. & Io. An. in c. reprænsibilis. j. eo. concludunt, ꝙ quādo ꝯstat notorie de excōicatione, pōt quis denunciari absq; alia citatione partis, & ideo si constat aliquem verberasse clericum, poterit denunciari excōicatus eo aliter non citato, & ita satis probatur hic, vbi talis pōt denunciari, & vitari non obstante appel-
12 latione. hinc dixit Inn. in c. ex parte. j. de verb. signi. † ꝙ in notorijs non requiritur sñia, sed fit quedā iuris executio, pro quo ēt tex. notabilis in c. qm̄. s̄. de filijs presby. vbi dicitur, ꝙ notoria in iudicio deducenda non sunt, nec expedit, & hoc qñ est certum absenti defensionem non cōpetere, alias etiam in notorijs requiritur citatio partis fm gl. in c. ad nostram. el 3. s̄. de iureiuran. de quo articulo, vide notabiliter dicta in c. cum sit. in fi. s̄. eo. Si vero factum non esset notorium, aut si esset tñ nō est certum, ꝙ absenti competat, vel non competat defensio, & istis casibus semper debet primo præcedere sñia declaratoria super facto, & non posset primo fieri denunciatio, vel alia executio, & sic requiritur citatio partis, & causæ cognitio, vt est tex. no. in c. cum, fm de hæreti. li. 6. vbi si allegatur aliquem incidisse in pęnā, vel in sñiam iuris, non pōt fieri executio prius quam præcedat sñia declaratoria super delicto, pro quo ēt tex. & Bar. in l. eius qui delatorem. ff. de iu. fis. lata enim tali declaratoria per iudicem incontinenti succedit pœna à iure imposita ēt si iudex de ea nihil dicat, vt l. j. ff. ad turpil. & post declaratoriam poterit fieri executio, & non ante, vt d. c. cum fm. & ad pdicta ēt vide gl. or. in cle. si. de censi. in verbo, ꝯstiterit, & in cle. 2. de pę. & in cle. j. eo. ti. volentes quod semper in sñia declaratoria, & in denūciatione excōicationis requirat citatio,
b & causę cognitio [b]. intellige, vt s̄. qñ ꝯstat, vel non cōstat de notorio, nec de defensione absentis, multa enim allegant notoria quę non sunt, dixit tex. no. j. c. proxi. & ideo à tali sent. de-
13 claratoria pōt appellari, † licet enim à pœna legis, vel statuti non appellet, vt in l. si qua pęna. ff. de verb. sign. & in c. ga nos. j. eo. tñ pōt appellari à sñia declaratoria iudicis declarantis in pœnā, vel in delictū incidisse, & ita voluit gl. ordi. in verbo, priuatos. in c. cupientes. §. ꝙ si per 20. de ele. li. 6. & rō est, qa talis declaratoria est sñia hominis, & non iuris: sed quia sñia hoīs pōt grauare, ideo ab ea appellatur, sed à sñia & pęna legis ideo
c non appellatur, [c] quia iuris executio non hēt iniuriā. in l. iniuriam. ff. de iniu. & 4. di. erit aūt lex. In gl. in verbo, eundem. in fi. de hoc dicetur notabiliter in c. qua fronte. & ibi vide.

ADDITIONES.

a ¶In notorijs non admittitur appellatio. Adde, an appellatio in notorijs admittatur vide per Do. Lud. de Ro. in consi. suo 324. Bart. ab Hor.

b ¶Adde illud verum esse in excommunicato pro violenta manuum iniectione in clericum, & quando factum esset notorium, quia tunc debet euitari sine denunciatione per extrauagantem Marti. 5. quæ incipit, insuper ad euitandum. in alijs autem casibus semper in notorie excommunicato, denunciatio requiritur, vt euitare teneatur, quia solum in dicta extrauaganti recipitur d. primus casus, ergo firmat regulam in alijs vel loquitur Perusi. secundum iura antiqua, non secundum ius nouum. Cod.

c A pœna legis non appellatur, sed a, declaratione hominis sic. ratio. adde no. in c. quia nos. j. eo. Lud. consi. 482. in casu præmisso, fi. col. plene per Fel. in c. Rodulphus. de rescrip. in vlti. charta.

SVMMARIVM.

1 *Adulterium, an sit de foro ecclesiastico quando non agitur ad separationem thori.*
2 *Primo debet constare esse notorium, quia multa allegātur notoria esse, quæ non sunt, & ibi notabilia dicta.*
3 *Testes deponentes super notorio, tenentur reddere causam sui dicti etiam nō interrogati.*
4 *In his quæ percipiuntur sensu intellectus, testis semper debet reddere causam sui dicti, secus in his quæ percipiuntur sensu corporis.*
5 *In notorijs, negatione non fit res dubia.*
6 *Quando sit, quòd in notorijs admittatur appellatio.*

CAP. XIIII.

1 Onsuluit. Summa vt s̄. ca. proxi. † Et no. j. ex tex. quod clericus potest procedere ꝯ laicos, rōne adulterij, licet non agatur ad separationem thori, sed ad aliam penam. & licet Io. And. in c. fi. de fo. compet. lib. 6. dixerit quod adulterium non sit de foro ecclesiæ, nisi quando agitur ad separationem thori, tñ si agatur aliter ad pœnam, vel penitentiam, est de foro ecclesiæ, vt est tex. hic. & ratio, quia adulteri dicuntur sacrilegi. C. de adul. l. quamuis. in fi. cum matrimonium sit magnum sacramētum in ecclesia Dei. s̄. de biga. nuper. & ita sequitur hic Pan. adducens tex. 32. q. j. de benedic. & de his per Doct. in c. 1. s̄. de
2 offi. ordi. ¶† Vltimo no. & allegatur, quod licet in notorijs admittatur appellatio, vt hic, & s̄. c. proxi. & licet in notorijs non requiratur ordo iuris, vt in c. ad nostram. el 3. s̄. de iureiu. & s̄. de testi. cogen. c. 3. & licet dicat, ꝙ notoria probatione nō indigēt, vt in d. c. 3. & l. emptorē. ff. de act. emp. & licet etiam dicatur, quod notoria in dubio deducenda non sunt, & nō expedit, vt in c. qm̄. s̄. de filijs presby. tñ limita, & intellige oīa pcedentia iura, & dicta ꝓcedere qñ ꝯstat esse notoriū, alias secus, cū multa dicant, & allegent notoria ꝗ non sunt, dicit hic tex. no.

no. q ad hoc quotidie allegat. & iõ in dubio dẽt seruari ordo
3 iuris, & admitti dẽt appellatio, vt hic in tex. p quẽ † dicit hic Panor. ꝙ si testis deponit aliqd esse, vel fuisse notoriũ: sed non reddit cãm dicti ẽt non interrogatus nihil ꝓbat: quia notoriũ dephendit de facili absq; iudicio intells: & multa dicũtur notoria, q̃ non sunt, vt hic. vnde deprehendit notoriũ ex iudicio & rõne intells in tm̃ quod ẽt periti titubant an, & qñ dicatur notoriũ. iõ dicit gl. no. 2. q. j. de manifesta. loquimur de noto-
4 rio, & quid sit notoriũ ignoramus. † vnde Inno. in c. cũ cãm, s. de test. dixit testẽ nunq̃ ꝓbare quãdo deponit sup eo quod pcipit potius sensu intells, ꝙ sensu corporis, nisi reddat cãm sui dicti ẽt nõ interrogatus. & ita sequitur Bal. in l. psbyteri, in fi. C. de Epis & cle. sicut ẽt in fi. dicebat Bar. in l. de minore. §. tormenta. ff. de qõnib. de teste deponẽte sup fama, vel infamia, vt teneat reddere cãm, & rõnem sui dicti ẽt non interrogatus: & alias nõ probet. & hoc idem sequitur Bal. in l. quid ergo. §. ex promisso. ff. de infa. de quo tamen plenius p Doc. in d. c. cũ cãm, vbi Do. Ant. & Do. Flo. in hoc de fama aliud voluerunt. in alijs vero, quæ percipiuntur solo sensu corporis testis ꝓbat: licet aliter non reddat cãm sui dicti quando de ea non est interrogatus, vt per gl. & Bal. in l. solam. C. de testi. & in d. c. cũ causam. ¶ In gl. j. in fi. aduerte, quia videret ꝙ notorium nihil operetur. nam aut quis grauatur & põt appellare siue factum sit notoriũ siue nõ: aut non grauat, & nullo casu appellare pt. j. eo. vt debitus. & ita residet hic Inn. Sed dicit Host. & Io. An. hic ꝙ mens istorũ iurium est, ꝙ delinquens non possit pœnas iuris euitare in facto notorio, quasi istud delictũ non cõmise-
5 rit. † quia in notorijs negatione non fit res dubia, vt p gl. in c. j. de offi. dele. in 6. & no. in l. post rem. ff. de trãsactioni. & p Inn. in d. c. ex parte. de ver. sign. sed in alijs non notorijs negatione fit res dubia, vt in l. 3. C. quibus ad libe. prouo. ideo indistinctè
6 admittitur appellatio. Panor. vero hic sic ɔcludit †, ꝙ in notorijs in diffinitiua admittit appellatio dummodo exprimat causam rõnabilẽ, quę habeat obfuscare notorium, vt in c. Romana. §. finautem. eo. ti. in 6. licet alias in appellatione a diffinitiua non requiratur expresio cãæ, vt in l. j. in fi. ff. eo. & in c. cũ appellationibus. in eo. ti. in 6. & no. in c. cũ in ecclesia. j. eo. & in c. j. §. his quæ in verbo, statuit. eo. ti. in 6. quia tũc hẽt locũ illud ꝙ dr̃ non probatũ probabo, & nõ deductũ deducã, vt in l. p hanc. C. de temp. appel. & in c. cũ Ioãnes. s. de fi. instr. & & ideo est ꝙ snĩa diffinitiua põt reformari, & iustificari ex noua cã per appellationem, & non deducta in cã principali, vt est tex. notabilis. in l. Titianus. ff. ꝙ cũ in eo. in istis casibus dẽnt intelligi iura facientia drĩam in appellatione inter factum notorium, & occultũ. ex qbus infert hic Panor. ꝙ omni casu in quo ius prohibet appellationem, nunq̃ iudex tenetur deferre appellationi ẽt a diffinitiua ẽt in dictis casibus, sed iõ requirit cã, vt sic iudex a quo habeat deferre, vel non deferre, & iudex ad quem hẽat admittere, vel non admittere, & idẽ foret quãdo appellatio prohiberet ab hoĩe. puta, quia cõmittitur cã appellatione remota: tunc em̃ ẽt in appellatione a diffinitiua esset exprimẽda cã in iure expressa, vt d. §. finaũt. & ita sequũtur ibi Doc. & vide de his dicta in c. 3. s. e. & ita intellige iura dicẽtia, ꝙ in notorijs non admittitur appellatio, & iura dicẽtia, ꝙ in appellatione a diffinitiua expresio cãe nõ requirit. hoc idẽ firmat Bal. in addi. Spe. eo. ti. in tertia charta, in ver. appellans a diffinitiua, dicens, ꝙ appellans a diffinitiua lata vigore ɔfessionis non tenetur exprimere cãm, quo ad substantiam appellationis, sed quo ad hoc vt iudex a quo teneatur eidem deferre sic, sm̃ Archi. in c. Romana. eo. tit. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio fuit inuenta non ad deprimendam iustitiam primi iudicis, & quod potest appellari à sententia quantumcunque iustissima.*

CAP. XV.

SVggestum. Summa prout s. in c. meminimus, & an hodie arreptio itineris, & missio nuncij ad sedem apostolicam habeat vim appellationis dicetur. j. eo. c. vt debitus. ¶ No. j. ꝙ vbi ius aliquid generaliter disponit non expressa certa rõne, si tamen põt ɔsiderari ratio illius ɔstitutionis dẽt limitari ipsa constitutio sm̃ limites ipsius rõnis, & hẽt restringere ipsã generalẽ dispõnem, prout ipsa rõ dictat. rõ em̃ limitat dictum & restringit. l. cum pater. §. dulcissimis. de leg. 2. & hic in tex. nã in c. meminimus. s. e. erat generaliter statutum de non procedendo ɔ itinerantes ad Papã. & ideo Papa hic disponendo de nouo: sed respõdẽdo, qd iuris, restringit illam decretalẽ ad limites rõnis, quare fuerit inuenta appellatio, & põderat rõnem illius decretalis, quare emanauit. est ergo hic tex. pro eo, qd dicebat Bal. no. in l. maximũ vitiũ, C. de lib. pt. vbi voluit, ꝙ quãdo rõ est vnica, & finalis: licet aliter nõ sit scripta ĩ l. ab ea tamẽ põt argui. & hr̃ pro expressa, pro quo ẽt adducit tex. no. in l. milites agrũ. ff. de re mili. de quo ẽt p Bal. in l. non dubiũ. C. de le. vbi dicit ꝙ semper verba legis, vel statuti debent intelligi sm̃ id qd̃ est iuris vel rõnis, non aũt Iudaice ad literam etiam sine correctione verborum. facit ff. de excu. tuto. l. scire oportet. §. sufficit. & j. eo. c. 2. requiris, in fi. ¶ Secũdo no. & ita allegatur, ꝙ inducta ad vnum finem non debent operari cõ-
1 trarium effectum. fic. s. e. c. ad nostram. † ideo hic dicitur, ꝙ appellatio fuit inuenta, vt grauamen possit reparari, non autem ad deprimendam iustitiam alterius. facit. j. eo. c. cum speciali. §. porro. & l. i. ff. e. vbi dr̃, ꝙ appellatio inuenta est ad coercendam iudicis iniquitatẽ, & eius imperitiã corrigendã. sed etiã alio respectu fuit inuenta appellatio. s. quod grauatus etiã ex propria culpa, & ignorantia possit remedio appellationis releuari. ideo dicitur in appellatione nõ probatum probabo: & non deductum deducam, vt c. cum Ioannes. s. de fide instru. & l. per hanc. C. de tempo. appel. & ex hac ratione potest appellari a sententia diffinitiua quantumcunque iustissima ad finẽ, vt suppleantur omissa, vel vt reformetur snĩa ex nouis probationibus, vt l. Titianus. ff. quod cum eo. & d. c. cum Ioannes. ¶ In glo. j. in fi. de hoc articulo an, & qñ sit in præsentia iudicis appellandum dicetur. j. eo. c. fi. vbi vide plene de hoc. ¶ In glo. pe. in fi. intellige ꝙ malitia probetur eo ipso, quòd arripuit iter post notitiam literarum sm̃ Io. An. & ita probatur hic in tex. vbi Papa fundat se super facto narrato, & ex facto præsumitur fraus similis in c. 2. de renun. li. 6. & l. dolum. C. de dolo. in quibus iuribus dicitur quòd fraus, & dolus probantur ex cõiecturis, & indicijs.

SVMMARIVM.

1 *Excõicatus celebrans in diuinis fit irregularis à qua solus Papa absoluit.*
2 *Irregularis venit puniendus omnibus beneficijs etiam ab episcopatu, & deponendus, & degradandus.*
3 *Excommunicatus post appellationem legitimam non fit irregularis celebrãdo in diuinis, & idem in omnibus casibus quibus excõicatio nulla foret.*
4 *Et qui sint casus in quibus excommunicatio redditur nulla, hic remissiue.*
5 *Excommunicatus post appella. est absoluendus ad cautelam nec gerendus est pro excommunicato, & nulla est talis excommunicatio, nec ligat nec est vitandus in diuinis, & alijs extraiudicialibus contra Inno.*
6 *An iudex delegatus posset absoluere ad cautelam.*
7 *An petens se absolui ab excommunicatione censeatur se fateri excommunicatum.*
8 *Absolutio ab excommunicatione, nunquam danda est nisi petenti.*
9 *An possit quis inuitus absolui ab excommunicatione, & an possit ad te compelli: & an iudex id facere debeat.*

CAP. XVI.

AD præsentiam. Si excõmunicatus post appellationem celebrauit in diuinis non incurrit irregularitatem, nec venit puniendus si constat appellationem fuisse legitimam. h. d. & primo narratur factum. secundo ponitur deci-
1 sio ibi, ideoque. ¶ † No. & tene menti primo, ꝙ licet alias excõmunicatus ingerens se diuinis incurrit ipso facto irregularita-
a tem [a] à quã solus Papa absoluit, vt in c. clerici. & ibi gl. j. de cle.
2 excommuni. mini. & c. j. de sen. excom. in 6. † & licet irregularis possit priuari omnibus beneficijs, vt c. fraternitati. j. de cle. excommunicato. imo etiam eps rõne irregularitatis uenit deponendus ab epatu, vt c. veritatis. s. de do. & contu. imo etiam veniret deponendus, & degradãdus ab ordine, vt est tex. ibi in
3 d. c. clerici. † tñ quãdo fuit quis excõicatus post appellationẽ legitimã non tenetur desistere à diuinis. imo si celebrat in diuinis nullam irregularitatem incurrit. tex. est hic no. ratio est qa excommunicatio lata post appellationem legitimam est nulla, vt hic, & c. per tuas. j. de senten. excom. iõ eum non ligat, & idem esset dicendum in omnibus alijs casibus quibus excommunicatio est nulla, vt excõmunicatus possit secure celebra-
4 re in diuinis, & nullam irregularitatem incurrat. † & qui sint casus in quibus excommunicatio redditur nulla, uide per glo.
5 or. in c. præsenti. de sen. ex. li. 6. ¶ † Secundo no. ꝙ excommunicatus post appellationem legitimam potest petere se absolui ad cautelam, & ita debet absolui si hoc petat, vt hic, & c. solet. de sen. excom. lib. 6. ipse tamen sic excommunicatus nõ tenetur gerere se pro excõmunicato, vt hic patet, vnde dicit hic Io. And. ꝙ si iste nõ fuisset absolutus ad cautelã, eodem modo potuit celebrare diuina si fuit excommunicatus post appellationem legitimam: eo, qa talis excommunicatio nulla non ligat, vt d. c. per tuas. & licet Inno. hic velit, ꝙ excommunicatus sit uitandus: tamen hoc hodie non est verum, vt d. c. solet. vbi dicitur

ADDITIO.

a Excommunicatus ingerens se in diuinis, incurrit irregularitatem. Adde quòd celebrans in præsentia excommunicati efficitur uicinus irregularitati, quia interdicitur sibi ingressus ecclesiæ, donec satisfecerit ad arbitrium eius cuius sententiam contempsit. c. Episcoporũ. de priuileg. in 6. & si postea celebraret in ecclesia, efficeretur irregularis. c. 1. in fine, de sen. excõ. in 6. & ita gl. pen. in d. c. Episcoporum.

dr̄ ꝙ solū in iudicijs pendēte cognitione nullitatis sñīæ est vi-
tandus: sed in extraiudicialibus nō, ēt in diuinis, & spūalibus,
6 vt hic in tex. ¶† Vltimo no. ar. ꝙ iudex delegatus posit absol-
a uere ad cautelā [a] q̃tūcūq; aliter hoc nō fuerit sibi expresse ꝯ-
missum. rō, qa est de ꝯnexis negocio principali, sic s̄. de of. de-
leg. p̄terea. & c. p̄terea. §. fi. & facit tex. in simili in c. in causis. s̄.
de elec. vbi dr̄ ꝙ datus ad eligendū poterit postulare, & ita se-
quit̄ Panor. de qua tñ dubitatione an delegatus posit absol-
7 uere ad cautelam, vide per gl. & Doc. in d. c. solet. ¶† In gl. 2. in
fi. sentit gl. & voluit hic Inn. ꝙ petens se absolui ad cautelā nō
videatur fateri se excōicatum. facit d. c. solet. & d. c. ꝑ tuas. se-
cus si qs simpl'r peteret se absolui ab excōicatione, tunc enim
bene vr̄ fateri se excōicatū, vt est tex. & glo. in c. venerabilē. s̄.
de elec. quia petendo se absolui fatetur se ligatum, nam priua
tio presupponit habitū p̄cessisse, vt c. ad dissoluendū. j̄. de de-
spon. impu. & l. decē. ff. de ver. obli. vbi Bar. hanc q. ponit: de
qua etiam vide per Bal. & Imo. in l. cum talē. in fi. ff. de cōd. &
demon. & per Inn. & Io. An. in c. 2. s̄. de or. cog. in gl. pe. vbi vi-
8 detur, & no. per eos. † scias ꝙ absolutio ab excōicatione nunq̃
danda est nisi petenti, vt c. significasti. j̄. de eo, qui duxit in ma
9 trimonium. vbi de hoc est tex. singularis. † an tamen posit qs
inuitus absolui ab excommunicatione, & an posit ad id com
pelli, & an iudex id facere debeat, vide per Doc. in c. ab excom
municato, s̄. de rescrip. & per Io. An. in c. j. de sen. excom. lib. 6.
& plene dicetur. j̄. eo. in c. qua fronte.

ADDITIO.

a ¶Iudex delegatus potest absouere ad cautelam. Adde an excommunicatus ab solutus a delegato Papæ sub modo, vel conditione illis deficientibus, quia non seruauit promissa, an ab executore posit excommunicari iterum. vide Do. Ludo. Ro. in consil. suo 331.

SVMMARIVM.

1 *An, & quando lite pendēte possessor nō debeat turbari in sua possessione.*
2 *Per appellationem non suspenditur iurisdictio iudicis a quo in reuocatione attentatorum, vel in his, quæ tendunt in faciliorem expeditionem causæ appellationis.*
3 *Iudex a quo, potest appellatione pendente inhibere partibus ne matrimonium, vel aliud faciant contra appellationem.*
4 *Vtrum appellans redeundo, & iterum litigando coram iudice appellationis videatur suæ appellationi renunciare, & per quos actus videatur vel non videatur appellationi suæ renunciare, vide hic. nu. 5.*
6 *Vide hic ad intellectum l. 1. C. si per vim, vel alio modo.*
7 *Appellatione, & lite pendente non debet posidens turbari in possessione sua, & integer debet esse status appellantis.*
8 *Episcopus sententialiter depositus potest appellatione pendente suum officium exercere, & excommunicare.*
9 *Regula, quod appellatione pendente non debet posidens turbari, procedit etiam si appellatio esset iuri contraria.*
10 *Quando possessor est suspectus, potest lite pendente, & appellatione, sequestrari possessio.*
11 *Sequestratio habet locum etiam in rebus mobilibus.*
12 *Sequestratio, an dēat fieri per iudicem a quo, vel per iudicem appellationis.*
13 *Etiam appellatione & lite pendente potest appellans personaliter capi, ratione suspicionis fugæ: & ibi singulariter ad intellectum l. ait prætor. §. si debitorem. ff. de his, quæ in frau. credi.*
14 *Casus, in quibus iudex a quo, potest innouare pendente appellatione.*
15 *Si innouatio fiat a tertio, non habet locū remediū attentatorū. & nu. 16.*
17 *Pendente appellatione cum fideiussore potest fieri innouatio, vel exequutio contra reum principalem, vel econtra.*
18 *Inhibitio, qđ nulla fiat nouitas fideiussori, nō ꝓdest reo principali, vel eꝯ.*
19 *Potest via ordinaria peti reuocatio attentatorum per appellantem coram iudice a quo.*
21 *Etiam si iudex a quo detulisset appellationi, potest inhibere quod nihil innouetur, & reuocare attentata, & assignare terminum, & inhibere etiam dato, quod iudex ad quem, inhibuisset iudici a quo.*
22 *Inhibitio iudicis ad quem, intelligitur facta in his, quæ fiunt contra appellationem,*
23 *An delegatus qui detulit appellationi posit reuocare attentata.*
24 *An posit reuocare inhibitoriam a se factam.*

CAP. XVII.

Vm teneamur. Si appellans turbatur in
possessione sup qua fuit
appellatum, iudex a quo pōt illam possessionē re-
formare appellatione in suo statu permanēte. h. d.
singulariter, & diuiditur in duas partes. & est secūda pars ibi,
1 prudentiæ tuæ. ¶† No. primo ibi, turbata fuerit, ꝙ appellatio-
ne pendente nō dēt posidens turbari in sua possessione, quā
primo posidebat: nā nō dr̄ aliquid innouare ille, qui appella-
tione pēdēte vtitur sua possessione, eo modo, quo primo pos-
sidebat. iō nullatenus in ea turbari dēt, vt est tex. hic no. & idē
dicit gl. magna in c. nō solū. eo. ti. in 6. & Inn. in c. venerabili.
de censibus. quia lite pēdēte nō dēt quis priuari cōmodo suæ
2 possessionis, vt hic, & c. j. s̄. lite pendēte. ¶ † Secundo tene mē
ti singulariter hunc tex. & ita allegatur, ꝙ per appellationē iu-
risdictio iudicis a quo non est suspensa in ijs, quæ tendunt in
a faciliorem exitum causę appellationis, [a] dūmodo non cogno
scat de articulo appellationis. iō est hic tex. no. ꝙ iudex a quo
pōt prohibere, ꝙ appellans nō turbetur in sua possessione sup
qua est appellatū. † pōt ergo iudex a quo prohibere attentata
3 ꝯ appellationem, & attētata reuocare, & in hoc hic tex. est sin.
facit ēt tex. & gl. in c. 2. j̄. de matri. ꝯc. vbi iudex a quo p̄cepit
partibus ne pēdente appellatione de nouo ꝯhant mr̄imoniū.
Et sic infert̄ singulariter ex hoc tex. ꝙ licet appellatione pendē
te sit suspensa iurisdō iudicis a quo, vt c. venientes. s̄. de iure-
iur. & nihil ipse posit innouare, vel attentare appellatione pē
dente, vt d. c. non solum. & l. j. ff. nil noua. tñ non obstante ap-
pellatione pōt expedire, & attentare omnia tendentia ad faci
liorem expeditionē cāæ ipsius appel. & ipsius fauorē, dummo-
do illa expedire posit absque cognitione articuli appellatio-
nis. p̄dicta eñ hēnt magis adiuuare, q̃ impedire cām appella-
tionis: sicut & al's dr̄, ꝙ iudex a quo pōt assignare terminū ap-
pellanti ad arripiendum iter, & ad ꝓsequendū, vt c. ꝑsona, & c.
cū sit, s̄. e. quia ista tendunt ad faciliorē expeditionē cāę appel
4 lationis. ¶† Vltimo tene menti, ꝙ licet alias appellās redeun-
do corā iudice quo appellauit, & litigando corā eo videat̄ suę
appellationi renunciare, vt c. gratū. s̄. de offi. dele. & s̄. de testi.
cū venissent. C. de re iud. l. ad solutionē. tñ istud limita verum
qñ litigaret, vel aliqd peteret in cā principali. secus si litigat,
vel petat sup grauamine sibi illato, & sup innouatis pendente
appellatione, tūc. n. nō vr̄ renūciare appellationi. & ita est tex.
no. hic ꝓ quo ēt vide gl. ordi. in verbo, tenetis, in c. si a iudice,
eo. ti. li. 6. vbi no. voluit, ꝙ appellās pōt cōparere corā iudice a
quo, & docere de suo grauamine, & petere ab eo reuocari: nec
censet̄ renunciare suæ appellationi. qa ꝑ hoc potius declinat
iurisdōnē ipsius iudicis a quo suā appellationē firmādo: licet
Pau. de Eliaza. & Gemi. in d. c. si a iudice. reprobēt illā gl. & nō
bene, ꝓ qua vr̄ esse tex. hic, & opinionē ipsius gl. tenet Ro. de-
cis. 287. quæ incipit, Item ꝙ licet. quia ꝑ actū tēdentē ad decli-
nādā iurisdōnē iudicis a quo, & in ꝯfirmatione appellationis
nō censet̄ quis suæ appellationi renūciare. ad idē ēt faciūt rō-
nes notabiles adductę per Rotam deci. 427. q̃ incipit, Item si
ille. vbi Rota concludit, ꝙ ille qui appellauit ēt a diffinitiua, si
post appellationē comparet corā iudice a quo, & dicit se ap-
pellasse ꝓducit suam appellationem, ostēdit etiā sñīam fuisse
iniustā ad hunc finē, vt ipse iudex ab executione suæ sñīæ desi
stat, nō censet̄ pp hoc renunciare suę appellationi, ꝙ tene mē
5 ti. ¶† Sed dubitatur. posito, ꝙ appellās posit redire corā iudi
ce a quo, & litigando docere de suo grauamine inducēdo ēt
ad hoc testes, & instrā, & propter hoc non intelligitur renun-
ciare appellationi, vt s̄. per Rotā, & ita ēt tenuit Imo. in d. c.
gratum. An tñ poterit petere per iudicem a quo expresse reuo
cari grauamen, & super reuocatione pronunciari, & an pote-
rit ad predicta facere partē citari ad dicendum ꝯ. Rota in di-
cta deci. 472. dicit ꝙ non, quia huiusmodi actus nō possunt fie
ri a iudice, nisi in vi suæ iurisdōnis, quæ per appellationē erat
suspensa, s̄. de iureiu. venientes, & tales actus sunt ꝯrij suspen
sioni iurisdōnis s̄m Rotam ibi. Sed certe in contrarium de ijs
omnibus est tex. hic, vbi pōt adiri iudex a quo, pro remotione
grauaminis, & pōt coram eo interponi q̄rela de grauamine il
lato a parte, & ꝯñr poterit pars citari ad hoc, cum tex. dicat or
dine iudiciario, ergo citata parte, vt c. j. s̄. de cā pos. cum si. Itē
dicit tex. hic ordine iudiciario licebit, & consequēter poterit
pronunciare, vt l. de qua re. ff. de iud. & c. cum ecclesia. & c. cū
super. s̄. de cā pos. & proprie. & sic poterit grauamen illatū re-
uocare, & pronunciare, vt hic. de his est tex. no. nec per p̄dicta
cēsetur appellans renunciare appellationi, nec esse sibi ꝯrius
cum omnia ista tendant ad cōfirmationē suæ appellationis, vt
hic patet. q̄ omnia singulariter tene menti, & per quos actus
censeatur appellans renunciare suæ appellationi vide, vt de ijs
6 notabiliter dicetur in c. solicitudinem. j̄. eo. ti. ¶† In gl. j. in fi.
no. hanc gl. ad intellectum l. j. C. si per vim, vel alio modo, vt d.
l. habeat locū non solum in possessorio recuperandæ, sed ēt in
possessorio retinendæ, & ita cōiter sequuntur Doc. s̄m Imo.
hic. quia licet tex. ibi loquatur de vi ablatiua: tamē rubrica ibi
loquitur etiā de vi turbatiua, & non inconuenit ꝙ rubrica sit
7 generalior nigro, vt in Rub. C. de spō. & ibi per Doc. ¶† In gl.
2. in prin. aduerte, quia licet appellatione pendente non dēat
posidens turbari in sua possessione, quam primo posidebat,
vt hic in tex. & est dictū. s̄. in primo no. qa integer dēt esse sta-
tus appellantis ēt si talis esset sñīa q̃ traheret secū executionē,
vt l. j.

ADDITIO.

a ¶Iudex a quo est appellatum, retinet iurisdict. in his, quæ tendunt in faciliorem expeditionem causæ appellationis. Adde Fed. de Senis consil. 98. incip. Nicolutius Petri. ver. pulchre.

vt l.j.§.inter.ff.nil noua.appel.pend.& l.furti.ff. de infa.& per gl.no.8.q.vlti.in summa.licet secus sit in sententia censuræ, vt
8 j.eo.c.pastoralis.† vnde dicebat gl.no.in c.sæpè.j.eo. epm dif finitiua snīa depositū posse libere pendēte appellatione suum
9 offīm exercere,& excōicare, & vti sua iurisdōne. † Inde etiam dicebat no.Bal.in c.j.§.2.quo tpe miles.referendo Io. And. in cap.pastoralis,s.de offi.deleg.ꝙ prædicta rīa, ꝙ appellatione pendente non debeat posſidens turbari in sua possessione, & suo iure procedit q̄tuncunq; prima facie appellatio esset expſ sè iuri ɔ̄ria.pro quo dicto facit tex.no.in c.j.s. vt lite pendēte. vbi pendente lite nō dēt posſidens turbari in sua posſessione, licet possessio sit ɔ̄ ius.de quo tamen dic,vt habetur in c.cum
10 personæ.§.pe.& fi.de priuileg.lib.6.¶†Sed limita omnia p̄dicta & hūc tex.vt lite vel appellatione pēdente nō debeat posſidens turbari in sua possessione: nisi quādo suspectus esset de dilapidatione.tunc eni m possent sequestrari fructus,& res ip-
11 sæ s̄m Spe.eo.ti.§.nouiſsimè. in prin. † Item etiam possent sequestrari res immobiles cum sequestratio habeat etiam locū in rebus immobilibus, vt est tex.no.in l.de pollicitationibus. ff.de pollicita.& c.2.s.de dolo.& contu.& ita voluit gl.in d.c. j.s.vt lite pendente,& Bal.in d.c.j.§.2.facit etiam tex.in c.fi.s. de sequestra.pos.& l.Imperatores.in fi. ff. de appellatio.vbi ēt lite,& appellatione pendente rōne dilapidationis,& suspicionis potest fieri sequestratio ɔ̄ appellantē. & ita limitetur tex.
12 hic.† & dicebat Bar.in d.l.Imperatores,ꝙ ista sequestratio habet fieri authoritate iudicis appellationis per l. si eius.§. si qs ff.de appel.reci.tu intellige quando appellatio esset introducta,& processus penderet coram iudice, ad quem.alias posset fieri etiam per iudicem a quo.ita dicit Io.An.& Doc.sequunt̄
13 in d.c.fi.& ita limita dictū Bar.† amplius ex p̄dictis tenēt Doc. in d.c.j.ꝙ lite,& appellatione pendente posset appellans per-
a sonaliter capi rōne suspitionis, a fugæ.arg.l.vt prætor.§.si debitorem.ff.de his,q̄ in frau.cred. & ita ēt voluit Ang. in l.nemo carcerem, in fi.C.de exa.tribu.li. 10.in repetitione,quod tene mēti ad intel s̄m d.§.si debitorē, vt habeant locū ēt lite, & ap-
14 pellatione pendente.& adde hæc ad dicta, s. in primo no.† & reliquos casus, in quibus iudex a quo pōt innouare pēdente
15 appellatione.vide p Spe.in d.§. nouiſsimè.circa prin.¶†In ea. gl.ibi reformare. aduerte, qa plures intellectus dantur ad hūc tex.sed prosequendo vtiliores primus intellectus sit, quod iō appellans per actum gestum ab eo coram iudice a quo nō intelligitur suę appellationi renunciare:eo quia ista turbatio,& innouatio pendēte appellatione fuit hic facta a tertio, & non ab appellato.vnde cōuenit tertius corā ipso iudice a quo virtute eius generalis iurisdōnis,quā hēt:nam ɔ̄ tertium innouātem nō potest procedi per remediū,& viam attentati.& ita se quuntur hic Doc.adducentes ad hæc gl.or.in d.c.non solum. eo.ti.lib.6.imo iudex appellationis non hēt iurisdōnem, nisi inter appellantem, & appellatum. non autem ɔ̄ tertium in-
16 nouantem,vt est tex.ad hoc no.in c.Romana.§. aliū.e. ti.li.6. †vbi etiam inhibitoria facta per iudicem ad quem non trahit̄ ad tertiū innouantem,& virtute inhibitionis, & appellationis nō est p̄hibita innouatio per tertiū sup eo super quo pēdet appellatio: & nō pōt iudex appellationis in talē iurisdictionem exercere:licet ɔ̄rium videretur quasi suam iurisdōnem turbaret,vt c.sanè.& c. preterea,s.de offi.deleg.vnde dēt super hoc adiri alius iudex ordinarius, & ita sit tex.hic s̄m hunc intellectum, vt sic iste iudex fuerit hic aditus per appellantē ɔ̄ tertiū iure ordinario, & dic ꝙ illa iura habent locum in iudice primæ cāæ:nō aūt in iudice appellationis, qui hēt limitatam iurisdōnem de articulo appellationis.quod tene mēti ad limitatione d.c.sanè.& c. præterea. quādo tamē cā principalis foret deuoluta ad iudicē appellationis s̄m ea,q̄ habent̄ in c. vt debitus.j.eo.tūc videret̄ ꝙ cognoscendo de cā principali, sit surrogatus in totū iu locū iudicis a quo. & tunc posset iurisdōnem exercere etiam ɔ̄ tertium impedientem suā iurisdōne. & hoc modo posset dari notabilis limitatio ad d.§. in alium. cogita
17 tamē.† & adde ꝙ sicut inhibitio, & pēdentia appellationis nō trahit̄ ad tertiū innouātem, vt s.& d.§. in alium.ita eɔ̄ iudex a quo poterit innouare ɔ̄ ipsum tertium nō obstāte appellatione inter appellātem,& appellatū,vt est tex.& gl.no.q̄ allegatur p singulari in l.creditor.in prin.ff.mandati.vbi pēdente appellatione cum fideiussore pōt cōueniri de nouo reus principa-
18 lis,& sic fieri innouatio cōtra ipsum tertiū.† & per illū tex. & gl.no.ibi determinat Bal.in l.j.in fi.C.de diuer.rescri.quod inhibitoria Epi,ꝙ nulla fiat nouitas fideiussori non prodest reo
b principali,vel ecōtra inhibitoria quod nulla fiat nouitas reo principali non prodest fideiussori,& sic contra tertium.p quo ēt bene facit tex.in d.§.in aliam.vbi inhibitoria non se extēdit ad tertium.dubium tamen facit:quia exceptio, & defensio cōpetens reo principali prodest fideiussori,vt l. tam mandatori. C.de non nume.pecu.cum si. vnde si nō potest fieri executio contra principalem, ista defensio extendatur ad eius fideiussorem,& sic videretur,ꝙ saluus conductus ꝓcessus reo principali iuuaret eius fideiussorem,sed tamen contrariū tenet Bal. quia ista remedia non operantur circa tertium.sed aduerte,qa tex.in d.l.creditori. loquitur in fideiussore in quo non est statutum, quòd defensio, & priuilegium fideiussoris trahatur ad reum,per ea quæ habentur in l.fi.C. de fideiuſ. non sic ecōtra, vt d.l.tam mandatori.cogita & vide Bal.in addi.Spe.eo. tit.de appella.in tertia carta. ver. quidam promisit. ꝙ si quis promisit repræsentare Titium domino Potestati:postea Potestas cōdemnat Titium. iste Titius appellat. an ipse promissor possit cogi pendente appellatione,vt Titium repræsentet.dicit ꝙ non per tex.no.ff.iud.sol.l.pe.& sic patet,ꝙ appellatio rei prin
19 cipalis prodest & promissori .¶ † Secundus intellectus est ad tex.ꝙ hoc agebatur petitorio, & appellans pendente appellatione fuit spoliatus, vel turbatus in possessione ab appellato, & sic nō a tertio.poterit ergo via ordinaria agendo ipse appellans coram iudice a quo petere possessionem sibi reformari,
20 † quia licet pendeat cā super petitorio: tamen agendo de possessione est diuersa cā.l.naturaliter.§. nihil cōe. ff.de acq.pos. & litis pendentia in petitorio non obstat postea agere volenti in possessorio.l.cum fundum.§.eum qui.ff.de vi & vi ar.& in c. significauerunt.j.de testi.sicut eɔ̄ snīa,& litis pendentia in possessorio non obstat agere volenti in petitorio,vt l.etiam in eādem.§.fi.ff.de exce.rei iudi.& licet appellans posſit recusare iudicem à quo in alia cā tanquā sibi suspecta,vt c.ad hoc.s.eod. tamen si non vult recusare non cogitur,vt ibi. nec obstat si diceretur, ꝙ restitutio possessionis hic esset annexa articulo appellationis cum posſit faciliter fieri talis reuocatio p viā attentati per ipsum iudicem ad quē, vt est tex.in d.c. cum non solū, quia certe propter hoc non prohibetur agi uia ordinaria petēdo reuocationem attentatorum ēt pendente appellatione coram iudice à quo:nam hoc fieri potest: nec dicitur quis renunciare suæ appellationi, vt de his est hic tex.no. & sing.& in iure non reperitur melior tex.s̄m Imo. hic,& iste sit secundus in
21 tellectus,† ꝙ licet iudex detulerit appellationi,& deferendo tota iurisdō sit delata ad iudicem ad quē, vt d.c. cū appellationibus.tñ pōt inhibere partibus ne aliquid fiat in præiudiciū appellationis,vt est tex.in gl.in d.c.2.j.de matri. contra. & ita sequit̄ hic.d.Ant. & Fede.in d. consi. 93.imo iudex a quo posset attentata reuocare ab eo vel ab alio ēt si detulisset:cum ista nō sint ɔ̄ appellationem,sed in faciliorem exitum ipsius.facit tex. in c.1.§.post hęc.eo.ti.lib. 6. vbi Archidia. & Io.An.tenent,ꝙ iudex à quo etiam post delationem poterit assignare terminū ad prosequēdum,& inhibere,vt per gl.in d §. 2. & satis est hoc de mente Io.An.in d.c. cū appellationibus, & haberēt locum prædicta etiam si iudex ad quem canonicè inhibuisset iudici,à
22 quo, † quia inhibitio operatur in his,quæ fiunt cōtra appellationem.secus si in fauorem, qa inhibitio ad hoc se non exten
23 dit facit no.tex.in c.audita.s.de resti.spo.†Ex p̄dictis cōcludit hic Panor.ꝙ tex.hic habebit generaliter locū ēt in iudice delegato,quia p appellationem,vel delationē non suspenditur iurisdō,nisi quo ad causam principalē, non autem in alijs in fauorē appellationis, ut patet in d.c.si à iudice, vbi potest reuocare grauamen,ꝙ non posset si iurisdictio esset in hoc suspensa,& tex.ī c.cum cessānte. loquitur ēt in delegato, & sic iudex hēt iurisdōnem in reuocando grauamen illatum a se,vt d.c.cū cessante,& d.c. si a iudice . ita & grauamen illatum ab alio, vt hic in tex. reuocando attentata in præiudicium appellationis, nam cum sit possibile cām redire ad delegatum,vt d.c.cum appellationibus,& maxime pp executionē, vt in c.literis.s.de offi.delega.interest sua,ꝙ nihil innouetur, & attētata reuocent̄. facit ꝙ no. in c.2.s.e.c.& j.e.c. qua fronte. s̄m vnū intellectum.
24 † ideo cōsuluit Fed. de Senis. d.consi.ꝙ si vicarius episcopi cognoscendo,an instrumentum esset vsurarium inhibuit iudici seculari ne lite pen. exequatur s̄m no.in c.tuam.de ord.cogn. si tñ vicarius postea pronunciat non esse vsurarium potest reuocare inhibitoriam, & mādare iudici seculari, ꝙ exequatur. tamen si ab eius sententia sit appellatum poterit reuocationem illam inhibitorie reuocare, & mandare iudici seculari, ꝙ supersedeat, & sic Vicarius, à cuius diffinitiua est appellatū poterit postea reuocare grauamen quod intulit pendente appellatione per hunc tex.quod dictum Imo.hic dicit eē dubiū: quia post sententiam diffinitiuam est functus officio suo,& nō videtur quod posſit reuocare id, quod facit in sententia diffinitiua

ADDITIONES.

a Lite & appellatione pendente, potest appellans capituli personaliter ratione suspitionis. Adde quando quis posſit capi personaliter, singularem doctrinam Bar.in l.sacrilegij.ff.ad l.Iul.pecu.in §.fi.Bal.in c.tuæ, vt lite nō contest.

b Defensio competens fideiussori,an prosit reo principali,vel econtra. Vide Alex. consi.66.viso themate,in 4.uolumine.

nitiua.ff.de re iud.l.iudex postquam, ſm eum.ſed certe hoc nõ obſtat:quia id quod facit fuit innouatio.vnde ẽt poſt diffinitiuã durat officium iudicis in reuocando attentata, & grauamẽ quod ipſemet iudex intulit,vt ſ. & ſic reuocare inhibitoriam factã iudici ſæculari cum nõ debuerit reuocare ex quo ab eius ſnĩa eſt appellatum. fatendum tamen eſt ꝗ de ſnĩa diffinitiua nihil poſſit mutare: ſed ſi mandauit exequendam certè poſſit reuocare id quod pronunciauit circa executionem: cũ appellatione pendente nõ debeat fieri executio, ſ.de offi.dele.c.paſtoralis.§.præterea.& ſic poterit reuocare id ꝗ expreſſit de reuocatione inhibitoriæ,cũ ſit grauamen illatũ poſt diffinitiuã. ¶Et aduerte,qa oĩa pdicta intelligit hic Pa. qñ delegatus non detuliſſet appellationi: alias poſtq̃ detuliſſet non poterit amplius ſe intromittere cum per dilationem cauſa ſit in totũ, & eius iuriſdictio delata ad ſuperiorem,vt d. c. cum appellationibus.ſecus in ordinario:quia per generalem iuriſdictionem quã hẽt põt ſe intromittere in habentibus ortũ de nouo.& ita dicit poſſe ſaluari drĩam, quam facit gl.hic inter ordinarium, & delegatum.ſicut in ſi.no.in c.ſi quis cõtra clericum,ſ.de fo. compe.& c.cum ſpeciali,ĩ.eo.iuncto c.iudex.de offi. deleg.li. 6.& ſm eum. de quo articulo, vide plenius in diſputatione facta per me de hoc dubio, quam feci de anno 1461.in die Sancti Bernardi in ſcholis magnis Papiæ.

SVMMARIVM.

1 *In appellatione ab interlocutoria, debet exprimi cauſa grauaminis nominatim & in ſpecie,nec põt iuſtificari ex alia cauſa etiam ſi fuerit appoſita clauſula generalis ex oĩbus alijs cauſis, quæ poſſunt colligi ex actis.*

2 *Diſpoſitio,& ratio c. qui generaliter,de procura. in 6. non habet locum in appellatione ab interlocutoria.*

3 *An ſufficiat exprimere cauſam per relationem ad acta:& quid ſi exprimitur nominatim ex qua parte actor.*

4 *Vtrum in appellatione extraiudiciali requiratur expreſsio certæ cauſæ grauaminis.*

5 *Practica,& forma libelli ſuper reuocatione attentatorum.*

6 *Libellus generalis ſuper reuocatione attentatorum,an procedat: & de modo, & forma formandi libellum in dicta materia.*

7 *Quo iure fiat reuocatio attentatorum.*

8 *In quibus ſit magis priuilegiatum remedium attentatorum poſſeſſorium recuperandi.*

9 *Attentata poſt appellationem iudicialem, vel extraiudicialem, an ſint nulla ipſo iure.*

10 *Si appellatio eſt deſerta, & renunciatum eſt appellationi:non reconualeſcunt attentata, & durat officium iudicis in reuocando.*

CAP. XVIII.

Onſuluit. Generalis appellatio in omnibus nõ valet.ſecus in vna cauſa tantũ. h. d. In gl.j.in ſi.ſentit gl.hunc tex.intelligendum quando appellatur generaliter reſpectu vnius cauſæ non expreſſa alia cauſa grauaminis. quia ſi eſſet expreſſa ẽt hodie admitteret̃ talis appellatio.& ita vr̃ hic reſidere Io. An. qñ exprimit̃ certa cauſa ſecuta cl'a generali : puta appello ex tali cauſa timẽs in futurum plus grauari appello ab omni grauamine per iudicẽ inferendo. facit c.præterea.ſ.de dila.& ita reſidet hic Imo. Sed dicit hic Panor. ꝗ talis generalis clauſula nihil operatur:quia appellatio in vno articulo deuoluit totã cãm,vt c.ſup eo.el j.ſ.e.de quo articulo,viđ ibi plenẽ dicta. & iõ ſupflua eſt illa cl'a in appellatione dũ dr̃, & ex oĩbus alijs cauſis ſuo loco,& tpe allegan. † Tu aduerte,quia hodie eſt ſtãdũ diſpõni cle.appellãti.eo.ti.vbi cã grauaminis dẽt noĩatim exprimi in appellatione ab interlocutoria: & nõ põt appellatio iuſtificari ex alia cã, q̃ noĩatim expſſa, vt eſt tex. no.ibi.† ex quo infert̃ ꝗ rõ c.q generaliter. de ꝓcu.li.6. nõ hẽt locũ in appellatione ab interlocutoria. vnde licet in appellatione ſit expreſſa vna cauſa,& adiecta cl'a generalis dicendo,& generaliter ex omnibus alijs cauſis,ẽt quæ poſſent colligi ex actis,& ex proceſſu cauſæ,propter hoc tamen non poterit appellans proſequi alias cauſas grauaminis,quam nominatim expreſſas: & talis generalis cl'a nihil operatur.& hoc per tex.ĩ d cle.appellanti.& c.j.in prin.eo.ti.li. 6.& ita ſequitur Do. Ange.in l.j.ff. de lib.& poſthu.& l.2.ff.de appel.vbi Imo.hoc idẽ tenet,& idẽ ſequitur Do.Flo.in d.cle.appellãti.in 4.q. & Rota notabiliter in deci.7.q̃ incipit. Itẽ ſi appellat̃. ¶†Amplius ẽt aduerte ſingulariter ꝗ in tantũ in appellatione ab interlocutoria dẽt exprimi nominatim cauſa grauaminis,ꝗ nõ ſufficeret exprimere generaliter etiam per relationẽ ad acta dicendo appello ab iniquitate ſententiæ interlocutoriæ : & pro cauſa grauaminũ allego omnes cauſas, q̃ ex actis colligi poſſunt: licet alias dicatur, quod ſententia ſatis ſit certa per relationẽ ad acta.ff. de re iudi.l.ait prætor.§.j.quia illud dicitur contineri in ſcriptura referente,quod continetur in ſcriptura ad quam fit relatio,vt l. ſi ita ſcripſero.de hæredi. inſti. tamen ex quo cauſa nominatim debet exprimi nõ ſufficit per rationem ad acta. ita tenuit Rota in deciſio.7.& Do.Flo.in d.clem. appellanti,& Bal.no. in l.minoribus.C.de ijs quibus,vt indignis.quod tamen limitat ibi,niſi exprimeretur nominatim, ex qua parte actorum appareat grauamen:tunc enim ſatis diceretur nominatim expſſa cauſa grauaminis ſecundum Bald. & etiam ſatis hoc voluit Rota in d.deciſione.facit l.certum.ff.ſi cer.pet. & l.nominatim.ff.de lib.& poſthu.quæ tene menti in practica. ¶Ex his eſt dicendũ,ꝗ tex.hic hodie non habeat locum,cum non admittatur generalis appellatio etiam in vna cauſa,niſi nominatim exprimat̃ cauſa grauaminis.& ex alia cauſa iuſtificari non põt appellatio, vt d.cle.appellãti,& ita voluit gl.hic.ꝓcedebat ergo tex.ſm antiqua iura,vbi nõ erat neceſſaria cã in appellatione,vt 2.q.6.ad Romanã.hodie vero ſecus,vt ſ.& ĩ.e.c.vt debitus.& hoc in appellatione iudiciali. ¶†Quid aũt ſit in extraiudiciali,voluit hic Inn. ꝗ ẽt hodie valeat appellatio nõ expſſo certo grauamine,[a] dũmodo exprimat̃ tale qd pp qđ appelletur a futuro grauamine:cũ in extraiudicialibus poſſit appellari ẽt a futuro grauamine,vt cle.ſicut.eo. ti. & ſufficit, ꝗ fiat appellatio ex veriſimilibus cõiecturis, ſed certè quo ad expſſionem cãæ nulla eſt drĩa inter appellationem iudicialem,& extraiudicialem,vt eſt tex.in d.cle.j.eo.ti.& per gl. in c. conſideramus,ſ.de elec.vnde cauſa appellandi dẽt exprimi in appellatione extraiudiciali,ẽt a futuro grauamine, & al's appellatio eẽt nulla.& ita tenet hic Panor.& eſt tex.& gl.in c.j.& in l. c.vt debitus.in verbo,ex rõnabili cã.& idẽ tenet gl.& Bar.in l. eius qui.& in l.ſi.ff. de ap.reci. vnde licet in extraiudicialibus poſſit appellari a futuro grauamine, tñ dẽt exprimi rõnabilis cã grauaminis,vt ſ.patet,& de hac appellatione extraiudiciali,vide plenè,vt dicetur,& in c.bonę.j.e.†extra gl.Inn.hic ponit practicam[b] quo modo habeat formari libellus, quãdo petitur reuocatio attentatorum pendente appellatione.& concludit,quod non ſufficeret dicere,peto reuocari quicqđ eſt factũ poſt appellationem, ſed dẽt fieri, & peti reuocatio poſt & ꝓ appellationem,qa nõ oĩa veniunt reuocanda,q̃ innouantur poſt appellationem,ſed illa ſolũ,q̃ ſunt ꝓ appellationem,vt in c.cum nobis,ſ.de ele.& de procu.c.auditis. Sed Hoſt. hic tenet,ꝗ ſatis procederet libellus, in quo ſimpl'r petatur reuocatio de attentatis poſt appellationẽ.quare Do. Ant. ꝯcordãdo Hoſt.quia oĩa attentata poſt appellationem veniunt reuocanda.rõ eſt, quia appellatio iudicialis ẽt reſpectu vnius articuli ſuſpendit iuriſdõnẽ in tota cauſa: de quo eſt hic dictum,& in d.c.ſuper eo.adeo quicquid facit iudex poſt appellationem in præiudicium appellantis non valet,vt in c.exhibita,ſ.de iudicijs.j.e.c.ex parte.ſed in appellatione extraiudiciali procedit dictum Inn.vt ſolum innouata ꝓ appellationem reuocentur, vt d.c.cum nobis.ratio,quia appellatio extraiudicialis non ſuſpẽdit poteſtatem competentem parti cum pars nõ teneatur deſiſtere a iure ſuo,niſi quatenus ꝯrictur appellationi,& hanc rõnẽ drĩæ aſsignat Inn.in c.quia pp.& c.cum inter,ſ. de elec. diſtinguit, ꝗ aut eſt appellatio iudicialis, & procedit dictum † Subdit tñ hic Panor.ꝗ in omni caſu in his procederet libellus quõcunq; generaliter petatur reuocatio attentatorũ cum verba libelli habeant interpretari ſm ſubiectã mãm, l.ſi vno.ff.loca.& ſaluari ſm intentionem libellantis.l.ſi quis intentionem.ff.de iudi.ẽt impropriando verba, ſi expediat, vt l.ſi duo patroni.§.item ſi iuraucro,& ibi Bar.ff. de iureiuran.pro quo ẽt eſt tex.& gl.no.in c.conſtitutus,ĩ.de relig.do. † & ſcias,ꝗ reuocatio attentatorum imploratur officio iudicis, & dẽt ante oĩa fieri,vt eſt tex.& gl. in c.non ſolũ.eo.tit.in 6.in tantum, ꝗ iudex ex debito iuſtitiæ tenet̃ ita facere, & reuocare ante oĩa ipſa attentata,vt in tex.in d.c.non ſolum.in verbo,debet & aliter iudex faceret iniuriã, niſi reuocaret ſm Io. An. ibi & Bal. in l.appellatione,in prin.C. eo.† & plus eſt priuilegiata reuocatio attentatorum,q̃ ſit poſſeſſorium recuperandæ, quia reuocatio fit abſque libello : & ex puro,& mero officio iudicis. ſed in poſſeſſorio recuperandæ eſt neceſſarius libellus, & litis ꝯteſtatio,vt in c.ꝯſultationibus.ſ.de offi.deleg.& ita no. dicit gl.or.in cle.2.in prin.vt lite pendẽte. ¶†Vltimo dubitat̃ an attẽtata poſt appellationẽ[c] ſint ipſo iure nulla. D. An.tenet hic ꝗ ñ in applone extraiudiciali,ſed veniũt irritãda. ſed in appellatione iudiciali ſint nulla ipſo iure, qñ cã applonis eſſet expſſa in iure.al's ſecus, qa eẽt retractanda.adducit, quod hr̃ 2.q.6. quotiens.& ibi p Archi.& ita reſidet Imo.hic in ſi. Sed Panor. hic

ADDITIONES.

a ¶Etiam hodie valeat appellatio nõ expreſſo certo grauamine.Adde an appellari poſſit a ſnĩa nulla,& ſi ſimpliciter ſit appellatum,an nullitas includatur vide per Do. Alex.in conſ. ſuo. 59.in 4.volu. Et quid ſi non declaratur per appellãtẽ corã quo velit ꝓſeq an valeat appellatio.& qñ ſit ſeruãdũ ius canonicũ.& qñ ciuile.viđ p eũdẽ in ſuo elegãti ꝯſ. 157.p totũ i 2.vo. Bar.ab Hor.

b ¶Practicam libelli. Adde Inn.& Doc.in d.c.directæ.j. de excep.

c ¶Attentata an poſt appellationem ſint nulla ipſo iure. Adde hic no.in cap.bonæ.j.eo.col.10.

hic in effectu voluit ꝙ ēt innouata in appellatione extraiudi-
ciali nō valeāt, siue sit interposita à iudice, vt in d.c. ad audien
tiā. & c. dilecti. j. eo. vbi excōicatio lata post appłonem nō te-
net. & idē si appellat̄ à parte ex cā ꝓbabili, quia similiter actus
postea secutus est nullus, vt in c. j. s̄. vbi ille archieps̄ ꝓcessit in
collatione bn̄ficiorū, vt pars. facit. j. eo. c. bonæ. sed in appłone
iudiciali absq; dubio oīa attētata sunt nulla p gl. or. in d.c. nō
10 solū. † & hoc ꝓbat, & tenet Lapus p multa iura in sua prima al
legatione in fi. dicēs ꝙ qn̄ causa appłonis erat legitima, oīa at-
tētata sunt nulla. posito etiā ꝙ alia inhibitoria nō præcesserit
intantū ꝙ ad hunc finē, vt attētata declarētur nulla poterit ap
pellans excipiēs de hac nullitate probare de veritate causę ap-
pellationis, quantūcunq; renūciasset appellationi, aut sua ap-
pellatio sit deserta. & ita etiam voluit Rota deci. 130. quę inci
pit, Item si potest. pro quo dicto est tex. not. s̄m vnum intelle-
ctum in c. cum venissent, s̄. de eo qui mit. in pos. & ibi conclu-
dunt Doc. per illum tex. ꝙ in tātum innouata post appellatio-
nē iudicialem sunt nulla, ꝙ nō recōualescunt dato, ꝙ appella
tio sit deserta, aut sit renunciatū appłoni. ar. c. licet. de sen. ex.
li. vj. ideo probat tex. in d.c. cum venissent ꝙ durat officiū iu-
dicis ad quē super attentatis, licet appło sit deserta, aut ei renū
ciatum si appellans velit docere de legitima cā appłonis solū
ad hunc finē, vt attentata declarentur, & reuocentur nulla, vt
est expressum in d.c. cum venissent, & ita sequitur ibi Butri. &
Imo. quæ omnia tene menti ad materiam d.c. non solum.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus repellitur a petitione etiam extraiudiciali coram superiore, vel iudice.*
2 *Tertius cuius non interest, admittitur ad opponendum exceptionem excommunicationis.*
3 *An, & quando citatus coram Papa possit comparere per procuratorem.*
4 *Statutum requirens consensum, vel præsentiam consanguineorum, intelligitur quod personaliter intersint: nec possunt cōmittere alteri vices suas nec habet locum ratihabitio.*
5 *Legato sedis apostolicæ est obediendū, & honor præstandus tanquā Papæ.*
6 *Clericus tenetur magis obedire suo prælato, quam principi, vel regi.*
7 *Quando quis citatur a duobus superioribus eodem tempore, cui sit magis obediendum.*
8 *Citatus coram generali iudice causarum, & coram speciali iudice illius causæ, coram quo teneatur magis comparere. quod nota pro causa quæ agitur coram iudice ordinario Lugduni, & coram conseruatore nundinarum.*
9 *An nuncius possit citari sine speciali commissione iudicis.*
10 *Quando ex processu non apparet de cōmissione iudicis, an citatio sit nulla.*
11 *Si in actis nihil appareat de commissione, an credatur in hoc iudici.*
12 *Si in actis constat de citatione, & relatione citationis, an præsumatur de commissione iudicis.*
13 *Si in actis constat de commissione iudicis, & de citatione, præsumitur in dubio quod citatio præcesserit ad requisitionem partis.*
14 *Si in vno loco est deputatus generalis, & publicus nuncius ad citationes faciēdas, an valeat citatio, & sibi credat̄ si nō cōstet de cōmissione iudicis.*
15 *Si nuncius portat literas sigillatas, probatur commissio, licet aliter non constet.*
16 *An iudex possit committere nuncio potestatem generaliter citandi.*
17 *An iudex possit committere notario, vel parti potestatem citandi.*
18 *An commissio citationis requirat scripturam, vel possit probari p testes.*
19 *An valeat citatio sine loco.*
20 *Citatio facta per delegatum sine expressione loci est nulla: secus in ordinario.*
21 *An valeat citatio sine die, vel termino.*
22 *An ad imponendum mulctam valeat citatio absq; die, vel termino.*
23 *Si in citatione est dies, tamen non est hora certa.*
24 *Citatus ad actum qui solet hora certa expediri, valet citatio absque alio termino.*
25 *Quid si in loco redditur ius bis in die.*
26 *Electio nuncij pertinet ad iudicem ordinarium delegatum, vel arbitrum.*
27 *Quid si nuncius non iurauit fideliter exercere officium suum.*
28 *An debeat constare ex actis de electione nuncij facta per iudicem.*
29 *An pars teneatur credere nuncio citanti sine literis.*
30 *Vbi nuncius vellet citare realiter, accipiendo pignora, vel tenutam, vel alio modo grauando partem in bonis nullo modo sibi creditur sine literis.*
31 *Nuncio citanti extra territorium, non creditur sine literis.*
32 *Legatis Cardinalibus creditur sine literis.*
33 *Sufficit quod literæ sint sigillatæ priuato sigillo iudicis, aut subscriptæ a tabellione.*
34 *Eo ipso quod nuncius portat literas, præsumitur quod sit nuncius eius cuius literas defert.*
35 *De relatione citationis, creditur literis quas nuncius remittit suo sigillo.*
36 *An plus credatur nuncio referenti se citasse, quam parti neganti.*
37 *De statuto quod credatur nuncio, & eius relationi.*
38 *Quantumcunque dicatur stari dicto alicuius, non tollitur quin possit probari contrarium.*
39 *Si est discordia inter notarium, & nuncium, cui sit magis credendum.*
40 *An credatur nuncio de verbis, & responsione partis citatæ.*
41 *Si nūcius refert se posuisse in possessionem bonorum Titium de bonis olim, an credatur nuncio quo ad illa bona.*
42 *An actus relationis nuncij sit de ordine substantiali citationis.*
43 *An debeat præsto constare feudo ex actis de relatione citationis.*
44 *Si statutum requirit citationem, sufficit partis præsentia.*
45 *Vbi iudex ex verisimili p̄sumptione, vel informatione potuit credere partem citatam, valet actus, dato quod prius non constiterit de citatione.*
46 *Quando labitur instantia, vel terminus ad finiendam causam, potest iudex ex officio proferre sententiam non expectata relatione nuncij.*
47 *Quid vbi est consuetudo, & stilus quod relatio nuncij scribatur post actum gestum.*
48 *In respicientibus ordinem procedendi, debet seruari consuetudo loci.*
49 *An relatio citationis possit fieri per nūcium tempore feriato, vel partibus absentibus.*
50 *An relatio nuncij possit fieri tabellioni sine iudicis præsentia, vel sedentis pro tribunali.*
51 *An nuncius per alium nuncium possit facere citationem.*

CAP. XIX.

Vm parati. Prætextu appellationis citatio legati contēni nō debet. h.d. vel
sic. Friuola appellatio nō excusat citatum qui si nō
cōparet puniri debet de suo contēptu, nisi doceat
de sua innocētia, aut suā contumaciā purget. h.d. & primo po
nit̄ processus & allegatio partiū: secūdo ponit̄ interlocutio, &
1 citatio Papæ ibi, nos vero &c. ¶ † No. primo ibi duas petitio-
nes ad extensionē c. intelleximus. s̄. de iudi. & c. cū inter. s̄. de
exce. ꝙ excōicatus repellit̄ non solū à petitione iudiciali, sed
etiā extraiudiciali facta corā superiore, vel iudice. & ita sequū
tur hic Doc. per hūc tex. & vide in c. pia. de excep. in vj. & ple-
ne per Inn. in c. veritatis. de dolo & contu. an & qn̄ excōicatus
2 repellat̄ in extraiudicialibus. ¶ † Scd̄o no. ꝙ etiā tertius cuius
non interest, & nō nominatus nec citatus in iudicio admittit̄
ad opponendū exceptionē excōicationis. & ideo est ꝙ in hac
exceptione iudex potest ex officio supplere etiā nemine op-
ponēte. d.c. pia. in fi. & ex his infert̄ notabilis limitatio ꝙ licet
al's in iudicijs nō admittat̄ nisi is cuius ītereſt. ij. q. vj. nō solēt.
& l. nō solent. ff. de app. reci. q̄a ista exceptio, tua nō interest, re
pellit agentē & impedit litis ingressum. tex. est no. in l. si autē.
§. si homo. ff. de rei ven. & p Inn. no. in c. sup his. j. de accu. vbi
ponit an ista exceptio, tua non interest, sit dilatoria, & opponē
da ante litis ꝯte. tn̄ omni casu in quo iudex pōt ex suo officio
supplere, potest etiā admittere tertiū cuius non interest ad op
ponendum, & ad allegandum. & isto casu exceptio tua non
interest, locum habet, vt est text. hic. & ita sequitur hic Imo.
in prin. & qn̄ sit ꝙ tertius nō nominatus in iudicio admittat̄ ꝓ
suo interesse, vide in c. veniens. el ij. s̄. de test. & l. à diuo Pio. §.
si sup rebus. ff. de re iu. ¶ Tertio no. ibi in legatione regis, ꝙ cle
ricus etiam si sit eps̄ potest licite acceptare legationē princi-
a pis secularis:[a] & pro hoc tex. no. & gl. 18. distin. eps̄. & idem vr̄
de delegatione, vt sic clericus possit esse iudex delegatus iudi-
cis secularis, vt in c. 1 archiep̄atu. j. de rap. de quo vide plene in
c. ij. s̄. de iudi. ¶ Quarto no. ibi suus nuncius, & ita sæpe allega
tur ꝙ credendū sit nuncio de citatione, & in concernentibus
suum officiū. concordat tex. in l. magis puto. §. illud. ff. de reb.
3 cor. de qua materia vide plene. j. in glo. ¶ † Vltimo no. ꝙ cita-
tus vt se præsentet corā Papa pōt comparere p se, vel per ꝓcu-
ratorē. facit. 18. di. eps̄. & ita trāsit hic Io. An. & do. An. Sed cer
te Papa hic in forma citationis ita expressit. vn̄ dicit Imo. hic
hoc dictum debere intelligi nisi qualitas causę requireret per-
sonalē comparitionē. ar. in l. inter artifices. ff. de solu. pro qua
etiā tex. in c. pe. s̄. de iura. cal. vbi quando qualitas causæ nō re
quirit p̄sonalē comparitionē citatus, vt faciat præsentiam sui
coram Papa, pōt cōparere per se, vel per ꝓcuratorē: alias vero
s̄m propriā significationem vocabuli ille dr̄ se præsentare qui
facit personaliter præsentiā sui, vt est glo. no. & ordi. in verbo,
p̄sentari. in cle. dudū. de sepult. circa principiū. quam inducit
hic Pan. ad statuta requirentia p̄sentiā alicuius, puta ꝙ minor
non possit ꝯhere vel testari sine pręsentia consanguineorum:
nā cum verba statuti habeant intelligi vere, & proprie, vt in c.
nr̄a. j. de iniur. & in clem. ꝙ circa. de elec. ff. de neg. gest. l. iij. §.
hæc verba. debet intelligi statutum de p̄sentia in propria p̄so-
na & nō per procuratorē vel aliū. imo consuluit Bar. cōsi. suo
ꝙ incipit, factum tale est. Checolus Petri, ꝙ dicto casu quando
statutum-

ADDITIO.

a ¶ Adde quod hoc procedit ēt in religiosis, vt in Abbate. Io. Cal de. cōs. vj. an sacerdos. in ti. de off. dele. & de monacho. quod cū licentia sui Abbatis morari posset in seruitio regis. not. Abb. in c. quanto. in j. not. extra de off. ord.

credere nuncio citanti.gl.ord.hic, quę ad hoc sæpe allegat,te-
net,ꝙ sic qñ est publicus,& iuratus nuncius:& crederet ẽt sine
lr̃is citra ipsas citationes:si vero non est publicus nuncius, nõ
credit sibi absq; lr̃is, vt in c.prudentiam. in prin.ibi, per certũ
nuncium lr̃atorie destinatum.s̃.de off.del.vbi gl. in effectu sic
residere vr̃.& de hoc ẽt per gl.82.dist.proposuisti.& 4.q.3.§.itẽ
in criminali.& in hoc vr̃ ẽt residere Spec. in d. §.sequit. in ver.
vtrum autem.vbi distinguit, ꝙ aut nuncius citat ex parte iudi-
cis ordinarij:& tunc citatus credere tenet, secus si ex parte iu-
dicis delegati, quia non tenet credere sine lr̃is q̃tumcunq; sit
certus,& fidelis nuncius,per id,qđ hr̃ in c.preterea.s̃.de dila.&
in c.cum in iure.s̃.de off.del.ꝙ tñ intelligit esse verum, nisi ci-
taret per publicum, & iuratum nuncium : tunc.n.teneret cre-
dere sine lr̃is.de quo tñ in d.c.præterea. & d.ca. cum in iure.&
cum opi.gl.hic residet Bar.in l.Palatinos. C.de loca.fun.li.11.
dicendo,ꝙ aut nuncius est notus, & publicus, & dẽt credi sine
lr̃is,aliàs secus.arg.d.l. missi opinatores.& d.l.Palatinos.Sed li
mita prædicta,& gl.hic procedere,ꝙ nuncio publico, & iurato
sit credendum etiam sine lr̃is, qñ nuncius citat verbaliter ad
comparendum coram iudice. tunc.n. si est notus, & publicus
credit,aliàs non credit sine lr̃is, vt s̃.secus si vellet citare reali-
30 ter,puta accipere pignora, vel † tenutam, vel alio mõ grauare
partem in bonis:tunc.n.nullo mõ credit sine lr̃is,licet esset pu
blicus,& notus nuncius, ſm Bart.in d.l.Palatinos.per tex.in l.
missi opinatores. quod no. ¶Secundò limita prædicta, & glo.
31 hic procedere† qñ nuncius publicus citat ĩ.territorium,aliàs si
extra territorium sic tũc nulli nuncio quantumcunq; noto, &
publico crederet sine lr̃is.per no. in authẽ. de collatoribus. in
§.eos.etiam si nuncius portaret signum publicum nũcij.ita di-
cit nota.Bar.in d.verbo,per nuncium. hoc etiam dicebat Bar.
in d.l.Palatinos.per illum tex.ꝙ si ambasiatoribus,seu oratori
bus non credit sine lr̃is.per illum tex.hoc tñ fallit in legatis do
32 minis Cardinalibus,quibus credit de eorum legatione sine li-
teris.97.dist.nobilissimus. amplius dicebat Bar.in d.extrauag.
33 ꝙ qñ† nuncius citat per lr̃as,sufficit ꝙ lr̃a sit sigillata etiam pri
uato sigillo ipsius iudicis, aut etiam subscripta manu tabellio-
nis:& tunc tenet credere esse lr̃as ex parte ipsius iudicis citan-
34 tis. & subdit ibi no. Bar. ꝙ eo ipso, quod † nuncius defert lr̃as,
est signum,& præsumptio efficax,quod sit nuncius eius,ex cu-
ius mandato citat, & ꝙ sit sibi credendum. quod bene nota. &
35 eãdẽ sñiam tenet Inn.ĩ d.c.qm̃ ꝯ.dicẽs,ꝙ†talibus lr̃is credit su
per remissione ipsius nũcij, sicut etiam crederet lr̃is, quas re-
mittit ipse nuncius suo sigillo sigillatas de relatione citationis
facta per eum ſm Hosti.& Io.And.in d.c.qm̃ ꝯ. in verbo, cita-
36 tiones.¶Secundò quærit†si nuncius refert se citasse,pars vero
negat cui sit credendum.glo.hic no.ꝙ magis nuncio publico,
& iurato.& bene facit tex.hic,& in §.illud. hic in glo.allegato,
vbi Bald.ita residere vr̃.& idem Spec.tit. de cita. §.sequit.ver.
hoc autem no.& §. iam de citatione. ver. quod autem dicit. &
idem tenet Bar.in d.ver. per nuncium. vt sic credat nuncio de
citatione executa,quia in concernentibus officium suum cui-
libet credit.c.ad audientiam.s̃.de præscrip. C.de falsis.l.si quis
decurio.sed Io.And.in d.ver.sed nunquid credet. in addi.Spe
cu.cõcludit, ꝙ erit arbitrarium iudici ſm qualitatem persona
rum, & causæ.qñq; plus credet parti, q̃ nuncio, si nuncius est
vilis persona,& pars ipsa in dignitate,vel vitę laudabilis.& qñ-
que exiget iuſm a parte ꝯ assertionem nuncij,& quandoq; ple
nam probationem. & ita tenet hic Host. & Panormi.col.4. in
princ. & Arch.in d.c.proposuisti. & quod sit arbitrariũ,tenuit
Bald.in d.c.qm̃ ꝯ.s̃.de proba. col.12. si tamen iudex male arbi-
traret,in hoc appellare potest,cum etiam in his,quæ iudicis ar
bitrio relinquunt,si male arbitret,sit permissa appellatio,vt est
gl.ord.in c.super his.ĩ.de accu. & l.si qua pœna. ff. de verb.sig.
& ibi Bar. in fi.& ita sequit hic Imo. col.4. tenens se cum opi.
Bar.in d.verbo,per nuncium. vt in dubio credat nũcio, donec
probet ꝯrium.& idem tenet in d. c. quoniam ꝯ. & ſm conie-
cturas, & verisimiles præsumptiões poterit iudex arbitrari ma
gis credendum parti, q̃ nuncio, vt s̃. & ex prædictis infert,ꝙ si
nuncius refert se citasse, pars vero negat, ꝙ onus probandi ꝯ-
trarium,& sic negatiuam incumbit parti, cum credendum sit
nuncio donec probet ꝯrium,vt s̃.& vide tex.& Doc.de hoc in
37 c.bonæ.el ĩ.s̃.de elect. ¶Tertiò quærit† quid si in loco statutũ
disponit, ꝙ credat citationi, & relationi factæ per nuncium,
an tunc poterit probari ꝯrium.& certe dicendum est eodẽ mõ
ꝙ iudex tunc poterit arbitrari, & non sequi relationem nuncij
quando sibi constaret esse falsam, & non veram. & hoc per di-
ctum no. Azo.in sum.C.in tit.ad l.Aqui.& Bar. refert in l.j.C.
si aduer.liber.& melius facit, quod notab.no. Bal.ad hoc pro-
38 positum in l.si tutor.in fi.C.de pericu.tut.ꝙ in † materia pro-
bationis q̃tumcũq; lex, vel statutum dicat credi,vel stari dicto
alicuius, non tollit quin possit probari ꝯrium.ꝙ bene no.& vi
de ẽt,ꝙ idem no.in l.ꝯ negatẽm.C.ad l.Aquil.& ita Imo.in l.4.
§.hoc autem iudicium.ff.de dam.infe.circa fi. ¶Quartò quæ-
39 rit † pone ꝙ est contentio inter nuncium, & notarium causæ,
quia nuncius dicit se aliter citasse, & retulisse quam scripsit no
tarius, cui sit tunc magis credendum, an notario, vel nuncio.
Ang.in l.j.§.j.ff.quemadm.test.aper.referendo Iac. de Are.te-
net,ꝙ standum sit scripturæ notarij, quia illa facit probationẽ
plenam,& ad eius essentiam non requirunt testes.l.in donatio
nibus.C.de dona.& per Inno.in c.post cessionem.& c.quoniã
ꝯ. de proba. vnde probatio plena per semiplenam nullatenus
debilitat.C.de testa.l.nolumus. & hoc nisi tabellio esset suspe
ctus.arg.si quis ex argentarijs.§.j. ff.de eden. & ideo Io.And.in
addi.Spe.ti.de instro.edi.§.restat.ver.si vnus.dicit,ꝙ erit in ar-
bitrio iudicis,ſm qualitatem personarum:quilibet.n.istorum
gerit officium publicum . & si notarius esset suspectus propter
alia prius gesta magis credet nuncio,aliàs in dubio magis scri
pturæ tabellionis.ar.l.cum precibus. C.de proba. & ita residet
Inn.in vlt.col.& idem Panor.hic col.4.& vide de his per Cy.in
l.si quis decurio.C.de fal.& in si.per Specu.ti.de teste.§.fi.ver.
40 sed pone. ¶Vltimò quærit,† an credat nuncio de verbis,& re-
sponsione partis citatę:puta ꝙ dixit se nolle venire,vel compa
rere,aut si refert se percepisse iniuriam a citato,vel salutatũ cũ
lapidibus.Io.An.in d.ver. sed nunquid credet,in additio.præ-
dicta.dicit ꝙ sicut non credit nuncio de commissione sibi fcã,
vt est dictum s̃. ita non credetur si refert de verbis ipsius citati.
& iõ credit referenti solum in citatione.& sic in facto suo,ꝙ ci
tauerit,non aũt in facto alieno.& sic in verbis partis:vnde ver-
ba,& facta a parte oportet aliter probari. nec obst.ꝙ responsio
citati vr̃ annexa ipsi citationi,quia certe hoc non vr̃ verũ,cum
ipsa citatio de ꝑ se subsistat,& si citatus taceat, vel nihil dicat.
& hoc idem sequit Io.An.in addi.Spe.ti.de contum.§.j.in ma
gna addi.& ita resident hic D.Ant. & Imo. & hoc idem sequit
Imo.in cle.si ante.de do.& cont. col.14. vbi de his per eum.&
pro hac parte bene facit tex.c.venerabilibus. §.secus.de sentẽ.
exc.li.6.vbi non dẽt credi de verbis prolatis a parte nisi sint di-
cta in iudicio. secus ergo si extra iudicium. & ita concludit ibi
gl.sing.in verbo, in iudicio. dicens ꝙ si nũcius referat partem
citatam dixisse,ꝙ nolebat venire, ꝙ talis non est verus contu-
max,quasi de his non sit nũcio credendũ. Sed aduerte,quia in
ꝯrium facit gl.in l.ex consensu.§.se.ff.de app.& Bart.ibi. & l.si.
a ff.de in integ.rest.vbi vr̃ residere, ꝙ nuncio sit credendum [a] de
tali relatione.rõ est,quia de iure dẽt stari relationi nuncij, vt s̃.
vnde vr̃ in consequentiam sibi cõmissum,ꝙ referat ea,per quæ
appareat de contumacia partis vera,vel ficta,cũ ista concernãt
effectum citationis.& sic vr̃ sibi cõmissum,vt referat ea,q̃ sunt
cõtingentia ad citationem,& eius effectum.arg.c.præterea.s̃.
de off.del.vnde cum citatio fiat ad finem ꝯtumaciæ si nuncius
referat ea,per quæ appareat de vera ꝯtumacia,vr̃ ꝙ sit sibi cre-
dẽdum,cum per id veniat ad effectum citationis.& hoc vr̃ esse
de ꝯcomitantijs ipsius citationis, pro quo ẽt facit tex.no.hic,
vbi credit dicto nũcij, ꝙ iste citatus fuerit hic in ictus in eccle
sia Salamãtina, cum locus vbi est inuentus citatus sit quodam
mõ actus propinquus citationi.nec ob.ꝙ non deãt credi de in
iuria sibi illata verbo,vel facto, quia certe hoc est verum, cũ id
non ꝯcernat citationem,vel eius effectũ.nec ob.ꝙ non credat
nũcio de ꝯmissione,quia id ꝯcernit effectũ iudicis.sed nos q̃ri
mus de relatione citationis,quæ est de officio nũcij. vnde dẽt
se extẽdere ad omnia ꝯnexa ipsi citationi.s̃.de ꝯst.c.translato.
& illud tale dr̃ esse de his, quæ sunt iuxta mãdatum. ff.iu.sol.l.
iam tamen.& facit quod not.supra de off.deleg. cum olim.in
glos.4. nec obst. d. §. secus. nam certe quando pars dicit ali-
quid coram iudice,seu dicta verba,tunc contumacia est ma-
nifesta iudici vt iudici. secus si extra iudiciũ, quia non est no-
tũ iudici, nisi aut per testes, aut per relationẽ nũcij probetur.
nec ob.ꝙ non debeat ꝑ factũ nũcij tã graue ꝑiudicium inferri
ipsi parti , quia certe sicut crederetur nuncio dicendo se ci-
tasse ꝑsonaliter,aut pluries.ita & hoc casu credi dẽat.& iõ con
cludit hic Panor.in pe.col.ꝙ si lapso termino pars citata fuerit
ꝯtumax satis dẽat credi relationi talis nũcij,cũ ꝯcurrãt tũc duę
ꝑsumptiones,videlicet ꝯtumacia,& relatio nũcij. & hãc partẽ
ꝙ in his credatur relationi nũcij,dicit Imo.posse sustineri ĩ pũ
cto iuris,in l.si finita.§.Iulianus. ff.de dam.infe. & ita ẽt sequit
D.Flo.in d.cle.si ante.co.10.dixit tñ Imo.ꝙ opi.Io.An. & alio
rũ hẽt multã ęqtatẽ ĩ se.ita dicit ĩ d.§.Iulianus.& ꝑdicta bñ no.
q̃a nullibi ita plene ĩuenies.Postremò q̃rit si nũcius r̃fert se po
41 suisse † in possess.Titiũ de bonis olim Io.an sibi credat quo ad
bona

ADDITIONES.

a ¶Credendum sit nuncio. Adde nuncius si refert se citasse, & non apparet de commissione iudicis, an valet sententia saltem super eo, quod fuit lata parte præsente.vide per Dom. Alexãnd. in consil. suo 123. in 2. volum. Barthol. ab Horra.

bona, si aliter non reddit aliam cām scietiæ. Pau. de Cast. in suo consi. 273. quod incipit, In Christi noīe domini, amen. visis, & ponderatis, circa medium. vr̄ residere, ꝙ non, si appareat ꝓdictor, de quo ibi per eum. & ad oīa ꝓdicta vide per Cy. in l. ea qui dem. C. de accus. ¶ Circa quartum, & vltimum principale de relatione ipsius nūcij, quærit̄ primò, an iste actus relationis sit de ordine substantiali. Bar. in l. multū interest. ff. de cond. & de monst. circa fi. & l. hæc autem. §. j. ff. ex quib. cau. in poss. ea. tenet, ꝙ sic, & ꝙ nisi de ea constet, non valet, ꝙ agit̄, quia absque citatione oīa, quæ geruntur aduersus absentem sunt ipso iure nulla. 3. q. 9. oīa. C. q̄uo, & q̄n iud. l. ea, quæ. sed de citatione, & contumacia partis non pōt constare iudici, nisi facta relatione nuncij. & tex. no. dicit in d. §. j. ꝙ constare liquereq; debet iudici de contumacia partis. vn̄ absq; relatione nuncij non cōstat de citatione, & cōtumacia, licet nūcius in veritate citauerit. ergo seq̄t̄, ꝙ actus relationis sit de ordine substātiali, cuius omissio, redderet gesta nulla. & ita sequit̄ Bar. in d. l. multū. & in d. §. j. & Bal. in l. 3. C. de procu. in fi. & in l. 2. C. de sportulis. vbi pro hac parte inducit illum tex. ꝙ non teneret processus, & alia gesta si non constaret de relatione ipsius nuncij. ¶ Secundò quæ-
43 rit̄, an † de relatione debeat constare primo ex actis ipsi iudici, vel an sufficiat, ꝙ in veritate pars ipsa fuerit citata, & de hoc postea ipsi iudici constet. Bar. in d. l. multum. & in d. §. j. per illū tex. concludit, ꝙ debet primo de hoc constare iudici. vn̄ dicit, ꝙ si iudex commisit nuncio citationem de reo in certo termino, & ita nuncius fecit: tñ nondum fecerat relationem citationis, sed iudex elapso termino ante relationem nuncij pronunciat actorem mittendum in possessionem, concludit Bar. ꝙ processus erit nullus ipso iure, quia posito, ꝙ reus esset citatus, & contumax: tñ ante relationem nuncij non dr̄ hoc iudici constare. & tex. in d. §. j. no. dicit, ꝙ debet liquere, & cōstare iudici de contumacia. pro quo ēt adducit Bar. dictum Inn. in c. prudentiam. ꝭ. de off. dele. & hoc idem sequit̄ Bal. in d. l. 2. dicens, ꝙ si iudex festinat ad actum non expectata relatione nuncij processus est ipso iure nullus, cum debeat iudici primo cōstare de cōtumacia partis, vt in d. §. j. & in l. 4. ff. iud. solui. & hoc idem tenet Bal. in l. 3. in fi. C. de procu. quod est menti tenendum ꝯ tabelliones, & procuratores errantes, in hoc ponentes in actis relationem nuncij post sn̄iam, vel alium actum gestum a iudice: nam reddit̄ sn̄ia nulla, vt ꝭ. patet. & pro hoc dicto ēt facit glo. no. in verbo, peremptorie. in c. sæpe. j. eo. quæ aperte hoc idem voluit. & ita tene menti primo hanc regulam in materia citationis, sed tñ notabiliter limita ipsam procedere primo, quādo actus esset gestus, aut missio in possessionem, aut sn̄ia lata per iudicem in absentia partis: tunc. n. verum est, ꝙ relatio nuncij esset de ordine substantiali, & omissio: & præposteratio reddit
44 acta nulla, vt ꝭ. Sed q̄n † actus fuisset gestus præsentibus partib. licet tūc non cōstaret de citatione, vel relatione nihil noceat, quia data præsentia partis de citatione aliter nō curatur. ita intelligit, & limitat Bal. singu. in l. prolatam. circa fi. C. de sent. & in c. q̄m ꝯ. ꝭ. de proba. col. 6. in fi. & rō est, quia oīs actus, qui potest fieri citata parte, poterit ipsa parte præsente fieri, licet aliter non citet̄, quia præsentia supplet vicē, & defectum citationis, vt in auth. si oēs. C. si vt se ab hæred. absti. & ibi Bald. idem no. dicit ēt si statutum requireret ad actum citationem partis, tamē interueniente præsentia partis alia citatio non est necessaria. & idem tenet Io. An. in c. fi. de elec. li. 6. vbi plene de his. interueniente ergo præsentia partis alia citatio, aut ipsius citationis relatio non curat̄. quod tene menti. ¶ Secundo posset
45 limitari pr̄dicta regula, quia † licet non constaret ex actis, ꝙ relatio nūcij præcesserit, si tñ iudex ipse crediderit partem fuisse citatam ex aliqua verisimili præsumptione, vel informatione valeret actus gestus a iudice, si incontinenti postea constet de relatione. pone ꝙ nuncius, aut notarius primo hoc dixerat iudici de citatione facta. & ita tenet singulariter Bald. in l. falsus. C. de fur. in pe. char. in ver. itē dubitat̄ de iudice, qui citata &c. alias aūt si iudici non constitisset de relatione, nō valeret actus vel sn̄ia lata: posito ꝙ in veritate pars ipsa citata fuisset, quia iudex, cui nō constat, nil decernit, nec mandare pōt. ff. de secun. tab. l. j. in gl. no. & dicit no. Inn. in c. solum. de sen. excom. in 6. in fi. & aduerte, quia licet Barto. in d. l. multum interest. dicat cautum esse, ꝙ iudex in sn̄ia dicat, visis citationibus, visis relationibus &c. tunc enim liquere dr̄ iudicem vidisse, & sciuisse: tñ licet hoc sit tutū, nō vr̄ necessarium, cum satis sit, ꝙ ex actis constet de contumacia, & sic iudicem instructum. facit gl. in l. sancimus. §. sinaūt. in verbo, contumacia. C. ad Trebe. eo. n. ipso, ꝙ aliquid constat ex actis præsumit̄ iudicē vidisse, & cognouisse. dictum est singulare Bal. in l. edicto. C. de edicto diui. & ita ēt tenet Panor. in c. q̄m ꝯ. ꝭ. de proba. col. 10. in prin. ¶ Ter-
46 tio limita ꝭ. dictā reg. procedere, nisi † periculum fuisset in mora, puta si statutum arctabat iudicem ad sn̄iam proferēdam, & forte nuncius erat corruptus, & nō reportabat ambasiatam, & differebat ipsam relationem, vt l. 2. C. de sportu. vel aliud periculum in mora. tunc. n. si iudex credidit citationem verisimiliter fuisse factam, valebit actus, & sn̄ia: licet iudici primo nō cōstitisset de ipsa relatione, & citatione, s̄m Bal. sing. in d. l. falsus. pro quo no. dictum In. in fi. in c. significauit. ꝭ. de testi. & bene facit l. item quærit̄. §. exercitu. ff. loca. in rōne illius tex. inde dicebat Bar. in l. Sæius, & Augerius. ff. ad leg. Falc. q̄n laberet̄ in stantia, seu terminus ad finiendā cām, pōt iudex ex suo officio proferre sn̄iam non expectata req̄sitione partis. qd̄ no. ¶ Quar-
47 to limitanda videret̄ prædicta † regula, nisi in loco iudicij esset stylus, & consuetudo, ꝙ relatio nuncij scribat̄ immediate post actum gestum a iudice. tunc. n. cum incōtinēti appareat de ipsa relatione, & quæ incōtinenti fiunt, præsumunt̄ a prin. inesse. l. lecta. ver. dicebam. ff. si cer. pet. c. officij. ꝭ. de elect. satis vr̄ tūc præsumptio, ꝙ iudex primo de ipsa relatione habuerit notitiā. alias cessante consuetudine non valeret actus, nisi constito primo iudici de citatione, & cōtumacia partis per relationē nuncij, vt ꝭ. sed ex vi cōsuetudinis satis posset sustineri, si cōstat incontinēti de ipsa relatione licet post actum, prout in simili dicit hic Imo. in pe. col. & bene facit l. 2. C. quemadm. testa. ape.
48 vbi tex. ꝙ † in respicientibus ordinem procedendi debet seruari consuetudo loci, in quo iudicium agitat̄, cum stylus iudicij sit attendendus, & obseruandus in causis, vt per gl. no. in fi. in
49 c. cām. quæ vertit̄, ꝭ. de testi. ¶ Postremo quærit̄, an † relatio ci-
a tationis possit fieri per nuncium tempore feriato [a]. Bal. in c. fi. ꝭ. de ferijs. tenet, ꝙ nō. & in l. 1 minorum. C. in quib. cau. in integrum resti. quia actus relationis nuncij debet fieri in iudicio. & sic tempore iuridico, cum sit quoddam testimonium ipsius nūcij, vt est hic tex. not. non tñ esset necessarium, ꝙ partes sint in præsentia tempore quo nuncius refert in iudicio. pōt. n. fieri in absentia partium, s̄m Bal. in d. l. in minorū. ꝙ est bene notā.
50 ¶ Vltimo quærit̄, an † relatio nuncij [b] possit fieri coram nota-
b rio in absentia iudicis. Bald. in l. præcipimus. post medium. C. de appel. vr̄ velle ꝙ sic, dicēs ꝙ nuncius pōt facere relationem soli notario, cum non requirat̄ cāæ cognitio, sed est quoddam referre. argu. illius tex. hoc idem voluit Ang. in l. cum satis. C. de ag. & censi. li. 11. adducit no. per Bar. in l. si finita. §. Iulianus. ff. de dam. infec. vbi hoc voluit. & idem sequit̄ Panor. in c. q̄m contra. ꝭ. de proba. colu. 9. in ver. nunquid autem. Aduerte tamen, quia dubium facit si relatio nuncij non pōt fieri tempore feriato, vt ꝭ. ergo nec absente iudice, quia vbi abest iudex, non est iudicium. j. de verb. sign. forus. eo maxime, cum notarius non possit expedire, & gerere acta cāæ in absentia iudicis, vt est glo. no. in l. iubemus. C. de libera. causa. & satis hoc fuit de mente Bal. in d. l. in minorum. ꝙ relatio nuncij debeat fieri apud tribunal in præsentia iudicis. voluit tamen Bar. in extrauag. ad reprimendum, in verbo, sume. satis esse, ꝙ relatio nuncij fiat præsente iudice, licet non sedēte pro tribunali. & idem Panor. in c. q̄m ꝯ. ꝭ. alleg. quod no. ¶ Amplius dubitat̄, an nun-
51 cius publicus † possit per alium nuncium explicare citationis articulum. dicas ꝙ sic, quando in loco sic se habet consuetudo, vel quando in eadem curia sunt plures nuncij publici, quia collega potest demandare alteri collegæ, ex quo ambo sunt ꝑsonæ publicæ, & approbatæ. & hoc absq; dubio procedit, quando nuncius in itinere infirmatur, aut alio impedimento iustissimo impeditus non potuerit per se citare. arg. l. j. C. de sportu. & ff. de offic. consu. l. j. ipsam autem relationem non potest ipse nuncius facere per alium, cum nuncius sit quidam testis. & ideo quando esset infirmus, vel alias impeditus, ꝙ per se referre non posset iudex debet ad eum mittere pro relatione habenda. & hæc fuit no. determinatio Bal. in c. cum dilecti. ꝭ. de dolo, & contum. colum. 4. in fi. de hoc articulo plene de dolo, & contum. c. fi. vbi per Docto. & tene bene menti supradictam vtilem, & quotidianam materiam ad practicam quo ad omnes difficultates occurrentes, & nunciorum, & relationis ipsorum.

ADDITIONES.

a ¶ An possit fieri per nuncium die feriato. Adde Bal. in l. minorum. C. in quib. caus. in integ. resti. non est necessaria. & per eundem Bal. in l. dies festos. C. de feriis. per D. Lanfr. in cle. sæpe. de verb. sign. per Bart. in l. j. §. nunciatio. in 5. col. & ibi per Alex. ff. de ope. no. nun. Bartho. ab Hor.

b ¶ De relatione ipsius nuncij. Adde an relatio nuncij cessionem iudicis requirat. vide in consi. 397. per D. Lud. Ro. an relatio nuncii debeat constare in actis. per Bar. in l. si finita. in §. Iulia. in 6. col. ff. de dam. infec. & in Spe. de 1. & 2. decre. in §. vlt. in ver. porro. &c. Barth. ab Hor.

SVMMARIVM.

1 *Absoluendus ab excommunicatione non refert, an iuret de parendo mandatis iudicis, vel ecclesiæ.*

2 *Fideiussor datus de parendo mandatis ecclesiæ, an teneatur in causa appellationis.*

3 *Licet quis iurauerit stare mandato iudicis, uel alterius, tamen potest appellare, nec censetur renunciasse appellationi.*
4 *Promittens etiam cum iuramento parere sententiæ iudicis poterit appellare.*
5 *Nunquam intelligitur renunciatum appellationi, nisi expreße, & speciali ter fiat mentio.*
6 *Promittens soluere iudicatum, et parere sententiæ, non excluditur ab appellatione, nec incidit in pœnam.*
7 *Qui promittit habere ratam sententiam poterit appellare, nec committitur stipulatio.*
8 *Si partes promiserunt stare sententiæ ferendæ secundum consilium sapientis, et consentientium, quòd feratur sententia secundum consilium, non dicitur renunciatum appellationi.*
9 *Quid si partes conueniunt de sententia certo modo ferenda, an censeatur renunciatum appellationi.*

CAP. XX.

D hæc. Qui iurat stare mandatis ecclesiæ non auditur appellans ꝯ iurm̄, si tamen grauatur appellare potest. h. d. † No. j. ſm vnum intelle-
1 ctū, ꝙ absoluendus ab excōicatione debet in absolutione præstare iuramentum de parendo mandatis ecclesiē, vel mandato iudicis absoluentis: ista enim sunt æquipollentia, & nihil differunt iurare de parendo mandatis ecclesiæ, seu iudicis. c. cum desideres. & c. ex tenore. j. de sentē. excom. vbi ita voluit glo. ordi. & no. & Doc. sequuntur, licet glo. j. q. 7. in c. si qui voluerint, faciat inter hec dr̄iam, & non bene ſm Io. An. in d. c. ex tenore. & idem glo. no. in verbo, ꝙ vestro, in c. 1. s̄. de his quæ metus causa. Aduerte tamē, quia inter has formas est ma-
2 xima dr̄ia, † nam fideiussor datus promittens parere, & satisfacere mandato iudicis non teneretur iudici successori, vel in eo, ꝙ esset iudicatum in causa appellationis: sed quādo esset iuratum de parendo mandatis ecclesiæ, cum iuramentum videatur sub nomine dignitatis videtur, & posset esse dubium, an teneatur de iudicatis in causa appellationis ſm no. in l. cum apud. ff. iudicatum solui. & ibi per Bar. & Ang. & ista fuit consideratio Goff. & Io. And. in d. c. 1. de quo ibi per Butri. & alios Doct. & de absolutione à sn̄ia excōicationis, vide vt plene dicetur in c. qua fronte. ¶ Secūdo tene menti ex tex. ꝙ licet quis promiserit & iurauerit stare, & obedire mandato iudicis, tamē potest appellare. intellige quando appellatio non derogat iuramento, alias si veniret ꝯ iuramentum non posset, vt j. c. proxi. quando aūt esset dubium vtrum deroget iuramēto, nec ne, in dubio semper esset deferendum appellationi. j. eo. c. vt debitus. & l. quoniam. C. eo. & qua pena puniatur iudex non deferens iustę appellationi, vide per gl. j. eo. c. de priore. & j. dicet.
3 ¶ † Tertio tene menti ex tex. & ita allegatur, ꝙ si aliquis ꝓmittit cum iur̄o stare mandato iudicis, vel alterius, tamen si in declarando excedit limites iustitiæ potest appellare, seu reductionem ad arbitrium boni viri petere: iuramenta enim generaliter præstita debent ciuiliter intelligi, & restringi ad causam verisimiliter cogitatam, & sic honestam, & iustam. l. fi. ff. qui satisda. cog. s̄. de renun. cum inter P. & ibi no. per Inn. & per gl. in l. non vr̄. §. qui iussu. ff. de reg. iu. vnde appellando, tunc non venit contra iuramentum, vt hic, & s̄. de iureiu. veniens. & c. Quintauallis. & cum ꝓmissio generalis, & iuramētum generaliter præstitum recipiat tacitam conditionem, si ęquè fuerit arbitratus, vt hic, & ff. de operis libe. l. si libertus. & d. c. Quintauallis. hinc dicebat gl. no. in l. 3. C. de dot. promis. & l. pe. ff. de arbi. & Bal. ibi, ꝙ ille qui immittit, & ponit se in manib. alicuius promittens stare eius declarationi, vr̄ committere tanq̄ in bonum virum, facit c. contingit. el j. j. de sen. excom. hinc ēt dicebat no. Bar. in l. fi. de præto. stipu. ꝙ si ego promisi per stipulationem stare dicto, & iur̄o suo, & cum iuramento iuraui obseruare, & obedire, ꝙ si male est arbitratus poterit peti reductio ad arbitrium boni viri, cum talis promissio, seu cōuentio debeat intelligi, si ęque fuerit arbitratus, vt hic in tex. & supra.
4 ¶ Quarto tene menti singulariter ex hoc tex. ꝙ si partes in prorogāda iurisdōne coram iudice, vel aliter promiserunt cum iur̄o stare & parere sn̄ię iudicis, ꝙ non obstāte tali promissione, & obligatione poterit appellare. tex. est hic valde not. & ita dicit gl. fin. per hunc tex. 6. q. 4. c. qd bene. ex quo singulariter infertur, ꝙ licet alias ēt ante sn̄iam possit per actum renunciari appellationi, vt est tex. in l. fi. in fi. C. de tem. appe. & l. j. in fi. ff. a quib. ap. non licet. tamen istud ꝓcedit quando exp̄sse, & specificè renunciatur appellationi, secus aūt si simpliciter qs iurat, et ꝓmittit stare, et parere sn̄iæ iudicis, tunc enim ex hoc non intelligitur renūciare appellationi, vt hic in tex. et per gl.
5 in d. c. ꝙ bene. et per gl. j. c. proxi. in prin. † cum in dubio nunq̄ intelligat renunciatū appellationi, nisi expresse, et spāliter sit renunciatū appellationi, vt hic patet in tex. et in l. fi. in fi. C. de temp. appe. et tenet Bar. in l. si ꝯuenerit. in fi. ff. de re iud. q̄ oīa
6 singulariter no. † et adde ꝓdictis, ꝙ si quis ante sn̄iam promittit parere et satisfacere sn̄iæ. Item promittit soluere iudicatū, ex hoc tamen non excluditur ab appellando, nec venisse dr̄ ꝯ stipulationē, nec incidit in pœnā, ita tex. no. in l. cum apud. ff.
7 iudi. solui. † & idem si quis promisit hr̄e ratā sn̄iam, tn̄ potest appellare, nec committitur stipulatio rati, ita tex. in l. 3. §. fal-
8 sus. ff. rem ratam haberi. † imo plus voluit Bar. in l. si cōuenerit. in fi. ff. de re iudi. ꝙ si partes commiserunt cām consilio sapientis, & promiserunt stare sn̄iæ ferendæ ſm consiliū, & amplius, dato ꝙ ꝯsiliū sit restitutum, & apertum, & ꝯsentiant partes, ꝙ feratur sn̄ia ſm ꝯsilium, tamen poterit appellari, quia ex nouis probationib. poterit reformari, & licet approbent sentētiam tanq̄ sic latam, non tn̄ tanquam bene latam, ſm glo. magnam. in l. Pomponius scribit. ff. de neg. gest. & hoc qn̄ ante sententiam, secus si post sn̄iam latam, tunc enim sufficeret tacitè acquiescere per aliquem actum. l. ad solutionē. C. de re iud. ita Bar. in d. l. si ꝯuenerit. in fi. imo si post sn̄iam quis dicit laudo, seu confirmo, inducitur emologatio, ita gl. in l. ne in arbitris. C. de arbitris. & si lata sententia tabellio dicit partibus præsentibus, & consentientibus, inducitur emologatio, ita no. Bal. in additio. Spe. ti. de arbitro, in ver. de emologatione notandum est. secus si lata sententia, & lecta tabellio scribit in fine præsentibus, & non ꝯdicentibus partibus, per hoc nō inducitur emologatio, ita voluit fin. Bald. in d. l. ne in arbitris. quæ dicta sepe de facto occurrentia tene menti. ¶ Sed aduerte ad id quod dicit Bart. in d. l. si conuenerit. nam videretur, ꝙ quando aperto consilio partes ex certa scientia conueniunt de sententia ferenda ſm consilium, ꝙ sit inducta emologatio. argu. l. cum dona-
9 tionis. C. de transa. & in reg. scienti. lib. 6. † & idem videretur si partes conueniunt de sn̄ia certo modo ferenda, vt d. l. si conuenerit, tunc enim non vr̄ posse appellari, ex quo est actum qd & qualiter pronuncietur. arg. l. si libertus ita ff. de op. li. secus quando verba essent generalia, & ita procedant præcedentia, & ita in hoc tenet Bal. in l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pactis, in repetitio. col. 11. & videtur sequi Imo. in d. l. si cōuenerit. post princ. ideo cogita. & amplius voluit Bal. in d. §. qui prouocauit, per glo. ibi, quod quando verba essent ampla, vel geminata, puta promittit quis stare sententiæ ferendæ quæcū que esset. tunc enim intelligitur renūciatum appellationi, qa verba debent aliquid operari ſm Bal. ibi, facit in simili glo. no. & Bal. ibi in l. cum pœnam. ff. de arbitris. & quod no. in l. bata. ff. ad Treb. quādo quis promitteret stare sentētiæ quādolibet, cunque, & qualitercunque. Sed cogita, quia cum requirat specialis expressio, vt sic intelligatur renunciatum appellationi, vt d. l. fi. & hic. ergo non sufficiunt verba generalia etiam geminata, vt in c. 2. in fi. de præb. in 6. & ibi Petr. de Anch. & Gemi. volentes, ꝙ per illa verba q̄ncunque, & qualitercunq;, non includitur casus, in quo à iure requiritur specialis mentio, & facit gl. & Gemi. in ver. expresse. in c. inquisitionis, de hæret. li. 6. in dubio. ergo videtur fienda interpretatio benigna. l. semper in dubijs. ff. de reg. iur. & sic ꝙ non intelligatur renunciatum appellationi quæ ad præsidium innocētiæ instituta est, ita tex. in c. cum speciali. j. eo. cogita tamen in prædictis, & tene menti, & rationem differentiæ, quare aliud sit in arbitratoribus, in quibus etiam expresse non potest ante latam sententiā renunciari reductioni ad arbitrium boni viri, & quare sit, ꝙ sententia arbitri non ꝓt expresse emologari ante sn̄iam, vt est tex. no. in l. pen. C. de arbitris. vide per Ang. et Bal. in d. §. qui prouocauit. et per Doct. in c. Quintauallis. s̄. de iureiur. ¶ Vltimo no. ibi, ad prosequendum, ꝙ si iudex à quo statuit appellanti certum terminum ad prosequendum appellationem, ꝙ si appellans arripuit iter. j. terminum, satis dicatur satisfactum termino cum videatur incipere prosequi appellationē si arripuit iter, vt ibi probatur, de quo vide plene in d. c. personas. s̄. eo. In gl. fi. in fi. et vide de hoc, vt dicetur. j. c. proximo.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum quod præstatur in absolutione, est potius de consuetudine quàm de iure.*
2 *Absolutus ab excommunicatione qui promisit cum iuramento satisfacere, & parere mandatis, si tamen postea non satisfacit nō reincidit in sententiam excommunicationis ipso facto, licet possit reintroduci per aliā sententiam.*
3 *Qui post absolutionem fuit inobediens, & non satisfecit, & ex hoc iterum excommunicatur non debet absolui, nisi primo incipiat satisfacere, nec sufficit cautio cum sit relapsus.*
4 *Excommunicatio est nulla, nec ligat si fiat pro re impossibili.*
5 *An, & quando quis possit absolui non facta satisfactione.*
6 *An iudex à quo, possit absoluere à sententia excommunicationis, & etiam ex hoc censetur renunciatum appellationi.*
7 *Etiam a periurio exigitur iuramentum de parendo mandatis ecclesiæ in absolutione.*
8 *Quando sit, quòd excommunicatus possit absolui priusquam satisfaciat.*
9 *An, & quando periuro sit deferendum iuramentum honoris, vel oneris.*

CAP.

CAP. XXI.

Quæstioni. Summa prout.s. in c. proxi. & primo ponitur consultatio. secundo
1 responsio ibi, rñdemus. †No. primo ex tex. ibi, sicut moris est, ꝙ iurm, ꝙ præstatur in absolutione ab excõicatione de parendo mandatis ecclesiæ, vel iudicis, dicatur esse introductum ex consuetudine potius, quàm de iure, ꝙ inducunt hic Doc. ꝙ absolutio ab excõicatione non reddat nul la si fuit omissum tale iurm, sed esset bene iniusta absolutio, & de hac absolutione a snia excõicationis, vide ꝑut bene, & mul tũ notanter dicet. j.e.c.qua fronte. ¶Scdo no. ex tex. ar. ꝙ pce
a ptum a iudicis habeat executionẽ paratã, de quo tñ vide in c. dudũ. el 2.s. de elec. & c. ex parte in Christo. j. de ver. sig. & l. si debitori. ff. de iud. & C. de bonis quæ libe. l. fi. §. necessitatem.
2 ¶†Tertio tene menti ex tex. & ita allegatur, ꝙ excõicatus pro aliqua cã si fuit absolutus ab excõicatione, & ꝓmiserit recede re à peccato, vel delicto, & parere mandatis ecclesiæ, seu iudicis, & ita iurauit, si tñ postea ꝑseueret in illo delicto, & non obtemperet mandato iudicis, per hoc tñ nõ reincidit ipso iure in eãdẽ sniam excõicationis, sed tñ pt, & debet reintroduci in eandem sniam excõicationis, & sic est necessaria snia, & declaratio iudicis, de nouo, & ita est hic tex. no. sed tñ limita, & intellige rłam huius tex. ꝓcedere, nisi absolutio fuisset ꝯdõnalis vel nisi in certis casib. in quib. ipso iure reincidit in eandẽ sententiã excõicationis, de quib. vide in c. eos, de sent. excõ. lib. 6. Quid aũt si absolutio ab excõicatione fuit obtenta ex falsa cã, an sit nulla. vide per glo. ordi. in c. ex parte. s. de offi. ordinarij.
3 ¶Quarto no. ex tex. ꝙ ille qui post absolutionem fuit inobediens in satisfaciendo, & sic iterum ex hoc excõicetur difficilius obtinet postea absolutionẽ, & sic cum difficultate obtinet secunda absolutio, cum nõ sufficiat in ea simplex cautio de satisfaciendo, sed requirit, ꝙ incipiat parere mandato pro posse. & rõ est, quia præsumitur ꝯ eum tanq̃ ꝯ relapsum, ex quo non paruit primo mandato. sic s. de off. ordi. significauit. in fi. & fa-
4 cit c. super eo. de hæreti. lib. 6. ¶†Vltimo no. iuncta gl. in verbo pro posse, ꝙ excõicatio est nulla, & nõ ligat quãdo ꝓceptũ ex cã excõicationis reducitur ad impossibile. vnde excõicatus nisi soluat, si per impotentiam non soluit non incurrit excõicationem, vt hic in verbo pro posse, de quo dic, vt in c. Odoardus. de solu. vbi per Inn. & in c. P. & G. de off. deleg. ¶In gl. j. in prin. hæc prima solutio est vera, & tenenda. In eadem gl. ibi te
5 nebit vxorem alterius, † sed qũo poterit absolui non præmissa satisfactione, qñ offensa erat manifesta, vt in c. venerabilibus. §. secus. de sen. excõ. lib. 6. & in c. ex parte. el j. de verb. si. potest dici qđ ista absolutio, licet fuerit iniusta, tamen nõ pp hoc fuit nulla, quia sicut snia excõicationis, siue iusta, siue iniusta ligat. 11. q. 3. cap. 1. ita & absolutio siue iusta, siue iniusta absoluit. de quo est tex. no. in d. c. venerabilib. in §. vbi aũt. de quo tamẽ dicetur in d. c. qua fronte. vel põt dici qđ iste primo satisfecit, ga reliquit vxorem alterius, sed tñ postea iterum accepit illam, &
6 perseuerauit in delicto, & ex his ponit D. An. hic, & Pan. † An iudex à quo est appellatum possit absoluere à snia excõicationis, & an appellatus censeatur renunciare suæ appellationi, si absoluitur à iudice à quo, & de hoc plene dicetur in c. solicitudinẽ. j. eo. ¶In gl. pe. ibi præter iurm. Si ista dictio ꝑter, stat exclusiuè, tunc Tancredus ꝯcordat hic cũ opi. Laurentij, de quo tñ, an & qñ dictio ꝑter, stat exclusiuè, vide per gl. & Bar. in l. j. ff.
7 de pignora. actio. & no. in d. c. literas, hic in glo. allega. ¶†In eadem gl. in fi. & ita resident hic Doct. quod etiam à periuro exigatur tale iurm in ipsius confusionem, ne sit melioris cõdõnis quàm ille qui nunq̃ fuit periurus, vt in c. contingit. s. de dolo & contu. & in c. cum qui. de præben. in 6. & conclude ſm Pan. hic quod aut causa excõicationis est liquidata, ita quod appa-
8 ret quod quis est excõicatus pro manifesta offensa, tunc nõ debet absolui, nisi expresse, & perfecte satisfaciat, vt in d. c. venerabilibus. §. secus. & in c. ex parte. el j. de verb. sig. † & hoc quando satisfactio de præsenti, vel saltem de ꝓximo potest haberi. secus si requireret spatium temporis, puta si haberet quis construere capellam, vel hospitale, vel aliud simile, tũc enim sufficeret incipere pro posse ipsam satisfactionem, & præstita cautione de implendo poterit absolui, & ita procedit text. hic in fi. & facit dictum c. significauit. de offi. ordi. sicut & à simili dicit in eo, qui absoluitur in articulo mortis etiam pro manifesta offensa, vt non exigatur ab eo prius satisfactio, vt in ca. fi. j. de sepul. & facit dictum c. qua fronte. vbi dicetur. debet enim iudex multum aduertere, ne quis interim decedat in excõmunicatione. sic 11. q. 3. episcopi. si vero causa excommunicationis nondum est liquida, tamen propter inobedientiam iste reincidit in eandem excõmunicationem, tunc propter præsumptionem de præterito aggrauatur eius conditio, ideo cautio debebit esse cum pignore, vel fideiussione. arg. c. primi, & 2. de dolo & contu. lib. 6. & in c. literas. s. de præsumptio. & cogetur iste iterum iurare, & præstare sufficiẽtem cautionem, ideo cõcludunt Doct. in c. fi. de restitu. spol. & in c. ad reprimẽdam. s. de offi. ordi. quod vbicunque est præsumptio contra aliquem ne veniat contra iuramentum, vel promissionem, debet ab eo exigi sufficiens cautio, sed iste hic habet præsumptionem contra se, vt in c. scribam. s. de præsumpt. & in regula, semel malus
9 de reg. iur. in 6. intellige ergo iura allegata hic in glo. quod omne iuramentum honoris sit prohibitum deferri periuro: sed iuramentum oneris quod tendit ad obligandum, ita tenetur præstare periurus, sicut alius, vt in c. cum in ecclesijs. s. de maio. & obe. quando tamen est verisimilis præsumptio, quod iterũ periuret nunquam est deferendum sibi iurm etiam oneris, vt est tex. no. in d. c. clericos. j. de coha. cleri. secundum Panor. hic.

ADDITIO.

a ¶Præceptum iudicis habet executionem paratam. Adde ꝙ præceptum iudicis ex abrupto, & causa non cognita factum tenet, & nunquam transit in rem iudicatam. per Inn. in c. cum venisset. in 4. col. extra de resti. in integ. quod verũ est in contentiosis non in voluntarijs, nam ẽt præceptis iudicum factis sine ordine parendum est per eundem Inn. in c. ad aures. de tempo. or. nam præceptum iudicis præsumitur iustum. vide per Alex. in consi. 27.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio non suspendit iurisdictionem iudicis à quo in alijs causis.*

CAP. XXII.

Præterea de his. Appellans non obstante appellatione interposita ab ordinario poterit pro delicto de nouo commisso ab eo puniri. hoc dicit. ¶Et not. primo ibi, & postea. quia certè idẽ esset de delictis ante cõmissis si de illis nũc ac-
1 cusetur. arg. j. eo. peruenit. ¶†Scdo no. & ita allegatur, ꝙ appellatio non suspendit iurisdõnem iudicis à quo, nisi in illa cã in qua fuit appellatum, non in alijs, de quo dic, vt est dictum. s. eo. c. super eo. el j. & in c. ad hæc, si in vna. ¶Tertio no. ꝙ appellationi iniustę nunquã sit deferẽdũ, appellatio enim est introducta ad præsidium innocentiæ, non autẽ, vt sit vinculum iniquitatis, vt in c. 3. & c. suggestum. s. eo. In glo. in verbo grauia. in fi. vide vt dicetur de hoc plene. j. eod. in d. c. proposuit.

SVMMARIVM.

1 *Vtrum abbas, vel alius clericus possit esse procurator pro laico in curia seculari, quod nota ad intellectum tituli, ne cle. vel mona.*
2 *An, & quando sit deferendum appellationi illius, qui non detulit appellationi alterius.*
3 *De intellectu communis dicti, frangenti fidem.*
4 *Electio episcopi spectat de iure ad solos canonicos, & ad clericos si talis sit consuetudo.*
5 *Vnus casus in quo valet secunda electio non cassata prima.*
6 *Hodie electio est pronuncianda per verba singularis numeri.*
7 *Excommunicatus est ineligibilis actiuè, & passiuè.*
8 *Quando sit quod eligens indignum priuetur iure eligendi, si electio non habuit effectũ, & quid quando eligens contempsit appellationẽ aduersarij.*

CAP. XXIII.

Constitutis in præsentia. Qui nõ detulit appellationi sui aduersarij primò interpositæ non põt se iuuare, & excipere de sua appellatione postea inter-
1 posita. hoc dicit, scda ibi, ideoq;. ¶†No. primo abbatem posse interuenire in iudicio tanq̃ ꝓcuratorẽ alterius in negotio in quo nullũ sit interesse monasterij, ꝓut hic erat, & sic ꝯ cle. religiosus, de ꝓcu. iõ dicas, ꝙ hic erat corã Papa, & sic corã iudice eccłiastico, & ꝓ vna cã ecclesiastica, & ꝑsonis ecclesiasticis. facit c. per venerabilẽ. in prin. q filij sint legiti. & iõ Inn. no. in c. sacerdotib. & c. sed nec. j. ne cle. vel mo. & in c. 1. in fi. s. de obl. ad rõci. ponit notabilẽ limitationẽ dicẽdo, ꝙ vbicũq; inuenit in iure, ꝙ clerici nõ possint esse ꝓcuratores, seu negociorũ gestores laicorũ, & interuenire ꝓ eis corã iudice seculari dẽt intelligi gñaliter: vnũ eñ negociũ ꝓcurare, vel administrare nõ ꝓhibent, qđ dictũ est singułr notandũ, & ita sequunt Doc. ita ẽt ꝯsuluit Fed. de Sen. in suo ꝯs. 263. & vide de his per Doct. in
2 c. 1. & 2. s. de postulãdo. ¶†Scdo tene mẽti ex tex. & ita allegat, ꝙ nõ est deferendũ appłoni illius, qui non detulit appłoni sui aduersarij postea interpositæ. facit c. bonæ. el j. s. de electioni. & j. eo. an sit. vbi de hoc plenius dicet. intellige qñ vtraq; appło esset sup eodẽ negocio, sicut hic erat circa electionẽ epi, secus foret si in diuersis negocijs essent diuersę appłones, tũc nõ hẽt locum rła huius tex. q loquit circa idẽ negociũ ſm Pan. addu
3 centẽ in sili † illud vulgare, frãgẽti fidẽ &c. C. de pac. l. cũ ꝓponas. & s. de iureiur. ꝑuenit. nã intelligit circa idẽ, nõ circa di-
4 uersa, de quo ẽt no. j. de pœn. ꝯstitutis. ¶†Tertio no. ar. ꝙ in electione epi dẽant non solũ interuenire canonici, sed ẽt ꝯsensus clericorũ totius diœcesis, ꝙ pt ꝓcedere, quãdo in loco, ita se hẽt consuetudo. s. de causa pos. cum ecclesia. Sed de iure cõi electio spectat ad solos canonicos ipsius ecclesiæ, vt d. c. cũ
5 ecclesia. & in c. 1. de elec. & ibi notat. ¶†Quarto no. casum in quo valet secunda electio non cassata prima, & hoc ideo, quia

prima erat euidenter nulla, de quo in c.cōsiderauimus.& in c.
6 auditis.§.de elec. ¶†Vltimo no. quod fm ista tpa electio pote rit pronunciari per verba pluralis numeri . hodie aūt ad denotandum vnitatem electionis, & consensus electio debet pronunciari per verba singularis numeri, de quo vide in c.cum ab vno.de re.iu.lib.6.¶†In gl.j.in prin.not.glo.quod excōicatus, & suspensus est ineligibilis actiuè & passiuè, de quo in c. cū dilectus, hic allegato. In ea.gl.in fi.dic, ꝙ ibi loquitur in excōicatione minori.¶†In gl.fi.ibi, noīatio.dic, ꝙ imò fuit electio cū
7 in tex.hic dicatur, ꝙ Arch.contempsit appellationē canonico rū, quæ erat, ꝙ nulla fieret electio. sed posito, ꝙ fuisset noīatio
8 inducitur per aliquos hic tex. ad limitationē † c. perpetuę.de elec.lib.6. vbi si aliqs in scrutinio dat votū suum pro indigno, non incurrit penā priuationis, seu vocis, nisi electio fuerit po stea perfecta. vnde limitat illud ꝓcedere, nisi eligens ꝯtempserit appellationē aduersarij; quia per ꝯtemptū appͦnis perdit suā vocē, licet electio non habuerit effectū, & ita hic in tex. Archi. solū noīauerit illum excōicatū, & sic indignū, & licèt electio de eo non sit secuta, tñ quia fecit hanc noīationē ꝯ appellationē, iō pp ꝯtemptū non pt impugnare appellationē canonicorū. ¶Sed certè ille Archi. non pdit hic ius suæ vocis, cū si electio, seu noīatio facta ab eo, & a suis collegijs fuisset facta à maiori parte, & ante appellationē non fuisset irritata, sed irritatur ex causis hic in gl. allegatis cum hic in tex. nihil dicat, an vox istius Arch. pstitisset suffragium in scđa electione, vel nō.

SVMMARIVM.

1 *In notorijs grauibus potest reus puniri absque alia sententia declara toria.*
2 *Notorius criminosus spoliatus non est restituendus, & quòd exceptio spoliationis est dilatoria, & tollitur litis contestatione ad limitationem cā. frequens. de restitu. spolia. in 6. in alijs criminibus obstat exceptio spolia.*
3 *Verbum debet, non semper importat necessitatem.*
4 *Acta facta in causā recusationis, non concludunt in causa appellationis, nec contra.*
5 *Iudex deferendo appellationi, non videtur per hoc fateri grauamen.*
6 *Quando sit quod in notorijs iudex possit suspectus recusari.*
7 *Quid si est pœna arbitraria.*
8 *Quid in notorijs facti transeuntis.*
9 *An in delictis notorijs possit iudex ordinarius esse iudex in causa propria, vel eius familiæ, & an possit suspectus recusari, & etiam hic, an merus exequutor possit in notorijs recusari.*
10 *An in pœnis determinatis, vel arbitrarijs possit iudex suspectus recusari.*

CAP. XXIIII.

PRopoſuit. Appellans ab ordinario in vnā cā in alijs corā eo rñdere tenet, pōt tñ suspectus recusari, nisi de crimine, & notorio agatur. h.d. scđa pars ibi, super quo.¶No.j. vnam rām in mā appellationis, qđ licet alias per appellationē suspendat iurisdō iudicis à quo.§.de iureiu.c.venientes. tñ illud est verum respectu illius causæ in qua appellatur, ideo appellatio non suspendit in alijs causis diuersis, & pōt cognoscere, & iudicare ꝯ ipsum appellantē. sic.§.c.super eo.el j. & ibi vide notabiliter dicta, & facit c. præterea.§.e.¶Scđo nota ibi suspectus est, ꝙ iudex à quo appellatū est in vna cā pōt in alijs causis separatis re cusari suspectus ab appellante. de quo.j.¶Tertio no.& ita allegatur, ꝙ in notorijs non admittit appellatio, nec pōt iudex su
1 spectus recusari.¶†Vltimo no. ꝙ in notorijs maxime grauib.
a pt reus puniri abſq; alia snīa declaratoria iudicis,[a] vt hic ī tex. ibi, ipso actu &c. qđ singulariter no. ad c. cum fm de hæreticis.
2 lib.6.ad l.eius qui delatorē. ff. de iure fisci.& ibi Bart. † ex quo tex. infert Vincen.ꝙ notorius criminosus non pōt se tueri per exceptionē spoliationis. & ita limitat c.frequens, de rest.spoli b.6.qa exceptio spoliationis est dilatoria, & excludit per litis ꝯtestationē, vt d.c.frequēs.& per Inn.in c.2.§.de ordi.cog. fortius debet excludi per notorium, ꝙ est potentius ꝗ sit litis ꝯte. patet, quia ex solo notorio pōt perueniri ad suīam, & condem nationem, vt hic, cum in notorijs ordo iuris non requiratur, vt in c.ad nostram.el 3.de iureiur.& tamen ex sola litis conte. non posset.& cum hoc dicto Vincentij transit hic Io. And. in d.c.frequens.& Spec. tit. de peti.& pol. §.2. post principium. & idem Doct. hic.& procedūt pdicta qñ exceptio spoliationis opponitur in vim declinatoriæ, verum quia potest opponi ēt in vim peremptoriæ, vt tenet Bar.in l.j.in fi.ff. vti posid. & Io. An.& Imo.in c.veniens.§.de præscriptio. ¶An tunc obstabit exceptio spoliato.& vř ꝙ non, quia ratio quare in criminibus obstat exceptio spoliationis est, ne tollatur facultas defensionis spoliato, quia nudi contendere nō debemus, ita dicit tex. in d.c.frequens. sed qñ delictum est notorium cessat defensio, ergo in notorijs quocūq; opponatur exceptio spoliationis ēt in vim peremptorię non hēt obstare, ꝙ est singulariter notandum in gl.2.in prin. vult gl.ꝙ verbum debet, importet necessitatem, quod procedit de sui propria significatione. gl. est or.&
3 no. in verbo debeant. in cle. attendentes. de statu regu.†tñ aliqñ fm subiectam mām non importat necessitatem, & tūc stat impropriè qñ importat honestatē, vt per gl.25.q.j.c.1.cum fm subiectam mām verba debeant impropriari. l.si vno.ff.locati. & c.præterea.& c.intelligentia.j.de verb.sig. in eadem gl. in fi.
4 rō huius gl. reprobatur, † quia acta facta in cā appellationis cū tendant ad alium finem non ꝯcludunt necessario in cā recusationis.§.de test.c.veniens. el 2. merito recusans iudicem ex illa cā quia iam ab eo appellauerat pōt statim eligere arbitrum in cā suspicionis, & probato grauamine iudicis hēt locum recusatio, nec proderit talis ꝓbatio in cā appellationis quo ad merita ipsius causæ, cum ad alium finem agatur, vt d.c.veniens.& ita Doct. hic residēt. & vide de hoc dicta in c. ad hæc si in vna. §.eo. vbi plene. Sed aduerte, quia Goff. in summa de iud. circa fi. ver. his casib. tenet, ꝙ appellatio sit iusta cā recusandi iudicē suspectum in alijs causis, quia iudices à quibus appellatur solent prouocari ad indignationē ꝯ appellantē, ar. l.& in maiori bus.C.e.& in l.fi. circa fi.C.qñ ꝓuocare.& in l.3.C.de epis.aud. pp quam indignationē posset dubitari, ne velit se vlcisci. l.qui cum maior.§.libertus.ff.de bon.liber.& facit c. suspicionis. in prin.§.de off.deleg. ibi prouocatus obesset. sed Io. An.& Do. Ant. hic improbant hanc opi. quia sola appellatio nō est cā iniurię iudicis à quo appellatur, cum pars appellans vtatur iure suo. vnde non facit iniuriam. ff. de iniurijs. l.iniuriarū.§.de ele. cum ecclesia Vlterana. vnde sola appellatio non causat suspicionē, nisi constet iudicem grauamen intulisse. facit quod habetur in parte decisa in c.cum super.§.de off.deleg. in gl.j. qua re Pan. concludit, ꝙ aut iudex fatetur grauamen, seu de eo cōstat notoriè, & procedit opi. Goff. alias procedit opi. Io. An. ga sicut hodie non recipitur appellatio, sine iusta cā.j.eo.c.vt debitus. ita nec recusatio.j.eo.cum speciali.§.porro. vnde sola appellatio nō sufficit, alias posset quis parare viā recusandi iudicē ordinariū, puta ab eo appellādo, & postea in oībus alijs cau
5 sis allegare eū suspectum.† & scias, ꝙ iudex deferendo appellationi non vř pp hoc fateri grauamen, cū potuerit deferre ob reuerentiā superioris, vt in c.1.§.post hoc. eod.tit. in 6. & ideo aduerte, quia pro opi. Goff. vř esse tex. apertus hic oīno suspectus. & sic aliā probationē grauaminis non requirit cū dictio, oīno importat ipso iure, vt per Bal. ibi in l.j.§. si pecuniā. ff. de positi. & in c.fi. de off.deleg. in 6. vnde dicit Imo. hic, ꝙ cū hodie tex. hic non reperiat correctus, ꝙ ita ēt hodie est dicendū. ar.c.cum expediat. de elec. in 6. cū procedit opi. Goff. non ob. rō dñi An. ꝙ non dicatur inferri iniuria iudici, quia procedit vt ex hoc non possit agere actione iniuriarū, & ita loquunt iu ra deducta per eū, sed non pōt negari, ꝙ indignatio non sequatur, & iudex de facili cā pt recusari suspectus.§.de off.dele. insinuante, cū ibi no. Nec obstat rō absurditatis, ꝙ de facili posset quis eludere iurisdōnē ordinarij ab eo appellando semel, quia certe non est verisiīe, ꝙ aliqs absq; iusta cā appellet pp timorē expensarū ad quas venit ꝯdemnandus si succūbit vt in d. c. vt debitus. de hoc tñ articulo vide vt plenius est dictū in d.c. ad hæc si in vna, & ibi optime.¶In gl.fi. in fi. no.j. ex gl. dřiam inter notoriū, & manifestū, & idem voluit gl. iuris ciuilis in l. cities. C.eo.ti. pro quo vide tex. in c.ꝯstōnem. de verb.sign. lib.6. vbi dř qđ euidens, & manifestū equiparant, & sumuntur pro
6 eodem, & vide in c. vestra. de cohabi. cleri.¶†Scđo no. ex gl. ꝙ in manifestis prout differūt à notorio pt iudex recusari suspectus, & ita ꝓcedat tex. in c. quia suspectus, hic in gl. allegato secus in manifestis notorijs, & ita ꝓcedit tex. hic. refert tñ hic D. Ant. Archi. in d.c. quia suspectus, singulariter limitantem hūc tex.& prędicta dicentē, qđ in notorijs tunc sit verū, ꝙ non admittitur appellatio, & non possit iudex suspectus recusari, qñ
7 pœna esset determinata à iure. l.si qua pœna. ff. de ver. sig. † secus si esset arbitraria, tunc enim ēt in notorijs posset iudex recusari suspectus, ex quo posset inique arbitrari, & hanc ꝯclusionē firmat Host.& Io. An. in c. cum spāli.j.eo.& Spe. tit. de recu sa.§.fi. vers. sed hoc esset no.& ita ēt sequit Imo. hic in fi. & bene facit qđ no. Bar. in l.hodie. ff. de pœnis.¶Nec ob. qđ si iudex male arbitret possit ab eo appellari, vt voluit gl. ordi. in c. super his. de accusa.& in d.l.si qua pęna.& Bar. ibi, quia certè ex hoc cessat facultas recusandi iudicē, alias nunquā iudex posset recusari suspectus, cum semper subsit facultas appellandi, sed quia nil tam graue, ꝙ litigare sub suspecto iudice.j.eo. scđo requiris. in fi. melius est à prin. cām illęsam seruare. l.fi. C. in qui
8 bus causis in integ. restit. non est necessaria. ¶†Et ex his infert Panor.

ADDITIO.

a ¶In notorio potest reus puniri sine sententia declaratoria. Vide not. in cap. cum sit.§. præterea.§.eo.& qualiter possit appel. in notorijs, vide not. in c. consuluit. supra eo.

Panor.hic secundam conclusionem, & alium intellectum ad
d.c.quia suspectus, vt non procedat in notorio facti transeun-
tis, quia cum tale notorium indigeat probatione, vt per glo.
2.q.j.de manifesta.& multa allegentur, & dicantur notoria q̃
non sunt, ita dicit tex.in c.consuluit.s̃. vnde in recipiẽdis pro-
bationib. super notorio posset iudex grauare partẽ, iõ poterit
suspectus recusari.non ob.tex.hic, quia loquit̃ in notorio facti
permanentis,& vbi pœna esset a iure determinata, iõ non hẽt
9 tunc locũ recusatio.¶†Tertio infert̃ alia conclusio,& limita-
tio no.ad dictũ Inn.in c.ex parte.el j.de ver.sig. vbi voluit, ꝙ in
delictis notorijs posit iudex ordinarius esse iudex in cã ꝑpria,
cũ videat̃ potius esse iuris executor,& procedere, vt executor,
potius q̃ iudex, nã certè dictũ suũ ꝓcederet qñ pœna illius de-
licti esset a iure determinata. secus si veniret declaranda arbi-
trio iudicis, tunc enim posset grauare,& iõ posset suspectus re-
cusari,& ita tenet Imo.hic in fi.& facit l.hodie.& Bar.ibi. ff.de
pœnis.¶Quarto ẽt ex p̃dictis limitat̃ qđ ponit Bar. in l.si quis
forte.§. j.ff. de pœnis. an & qñ officialis posit cognoscere de
delicto cõmisso in suã familiã, & illud punire:nam eodẽ mõ
deberet distingui, an pena illius delicti cẽt arbitraria,vel deter
10 minata, vt s̃.fm Pan.hic.¶†Quinto infertur alia ꝯclusio, & li
mitatio notabilis quã ponit D.Ant.in c. vr̃a. de choa. cleri. ꝙ
ẽt in pęnis determinatis a iure posit iudex suspectus recusari,
qñ iudex non se astringit ad pœnã determinatã imponendã.nã
cum aliàs ẽt pęna ordinaria posit aggrauari, vt in l. & si seue-
rior.C.de infami.& ff.eo.tit.l. quid ergo.§.pęna grauior. & in
hoc posset lędere partẽ, & excedere modũ, merito hẽt locũ re-
cusatio.¶Ex quibus oĩbus sit notab.ꝯcludẽdũ ꝙ siue in pœnis
determinatis a iure siue non & arbitrarijs, vel non, si p̃t recusa-
ri arbitriũ iudicis, aut in aggrauando, aut in procedendo ẽt in
crimine quantuncunq; notorio, poterit iudex suspectus recu-
sari,& poterit hr̃e locũ appellatio, cũ iudex posit modũ exce-
dere, prout ex p̃dictis patet. ¶Vltimo adde ꝙ licet Inn. in d.c.
ex parte, & in c.venerabili.j̃. de cẽsi. dicat ꝙ in notorijs iudex
dicatur ꝓcedere potius tanq̃ executor, quã iudex,& iõ ab exe-
cutore r̃ariter non appellat̃.j̃.eo.c.nouit. tñ quia executor p̃t
modũ excedere,& ꝯsequenter grauare.l.ab executore.C.quo-
rũ appel.& de off. dele.pastoralis.§. præterea.videret̃ ꝙ ẽt me-
rus executor ẽt in notorijs posit recusari suspectus, ex quo p̃t
grauare partẽ, vt s̃. patet. & hæc sunt notanda ad hunc tex.in
quantũ dr̃, ꝙ in notorijs no p̃t iudex recusari suspectus, nec ab
eo appellari ꝓut ẽt hr̃ in c.Romana.§.si aũt post sñiam. eo.tit.
& li.Et an & quando in notorijs requiratur citatio partis. vide
in c.cum sit.in fi.s̃, eo.vbi de hoc plene dictum est.

SVMMARIVM.

1 *Electiones episcoporum in altero de tribus locis possunt confirmari.*
2 *Causæ ecclesiasticæ possunt iudicialiter tractari in ecclesia, vel in palatio, vel camera episcopi.*
3 *Spiritualia non debent exerceri in domibus laicorum.*
4 *Si confirmatio episcopi fiat in domo laici, an teneat, & ibi quid de alijs causis spiritualibus.*
5 *An etiam pro alia causa quàm contumacia possit fieri excommunicatio.*
6 *Quælibet contumacia etiam minima est digna excommunicatione.*
7 *Contumax potest excommunicari absque alia citatione, vel admonitione quæ est notabilis limitatio ad c. sacro.de senten.excom.*
8 *Persona particularis potest subijci interdicto, vnde interdictum potest proferri tam in locum quàm in personas, sed excõmunicatio non potest proferri in loca.*
9 *Iudex a quo, etiam qui detulit potest obsoluere.*
10 *Vide limitationem ad c.Romana.§.sententias.eo.ti.in 6.*
11 *An causa appellationis interposita ad Papam sit de necessitate tractanda in curia.*
12 *Appellatio aduersarij non impedit absolutionem.*
13 *Excommunicationis sententia non transit in rem iudicatam etiam si non appelletur ab ea, etiam si appellatio esset deserta, & semper potest de ea cognosci.*
14 *An in absolutione sit necessario citandus iudex, qui excommunicauit ex suo officio, & non ad instantiam partis ad defensionem suæ sententiæ.*
15 *An & quando iudex sit citandus ad defendendum suam sententiam.*
16 *Differunt consilium & consensus.*
17 *Propter peccata abbreuiantur dies hominis.*
18 *Tres rationes quare absolutio ab excommunicatione potest fieri à iudice a quo.*
19 *Absoluendus in omni casu regulariter sufficit quod præstet iuratoriam cautionem.*
20 *Casus in quibus cautio debet esse cum fideiussore, vel pignore.*
21 *Quando sit quod quis possit absolui non facta satisfactione, vide plene ibi.*
22 *Quando offensa etiam notoria respicit principaliter Deum, vel rempublicã potest excommunicatus, primo absolui quam satisfaciat.*
23 *Differentiam ponit inter excommunicatum propter offensam Dei, & excõmunicatum propter offensam hominis.*
24 *Quando satisfactio consistit in implemento alicuius iuris spirituatis semper debet quis primo absolui quam satisfaciat.*
25 *Etiam vbi offensa esset notoria valeret absolutio non facta satisfactione, licet possit appellari.*
26 *Excommunicatus petens absolutionem a iudice a quo appellauit, an videatur appellationi suæ renunciare.*
27 *Regula quod appellatione pendente nihil innouandum est per iudicẽ a quo non habet locum in sententia excommunicationis.*
28 *An iudex delegatus possit absoluere excommunicatum a se si iam detulerat appellationi.*
29 *Licet excommunicatio lata post appellationem sit nulla, tamen absolutio facta post appellationem valet.*
30 *An iudex appellationis possit absoluere excommunicatum antequam cognouerit primo de appellatione, & ibi singulariter ad intellectum c. Romana.§.sententias.de appel.in 6.*
31 *An & quando in absolutione ab excommunicatione requiratur citatio partis, & quid in absolutione ad cautelam.*
32 *Sententia excommunicationis non potest reuocari, aut nulla pronunciari, nisi citata parte.*
33 *An absolutio a iuramento fieri possit non citata parte.*
34 *Opponens quod excommunicatus non absoluatur, nisi primo satisfaciat expensas, an possit repelli per exceptionem excommunicationis.*
35 *Valeret absolutio de excommunicato, etiam pro manifesta offensa etiam pro re iudicata, vel pro instrumento habente exequutionem paratam nõ præcedente citatione, & nulla facta satisfactione.*
36 *An absolutio, vel excommunicatio falsa valeat, vel sit nulla.*
37 *An inuitus, & impęnitens possent absolui.*
38 *Sicut tenet excommunicatio non seruata forma data a iure, ita valet, & tenet absolutio non seruata forma data a iure.*
39 *Excommunicatio vel absolutio non seruato ordine dato ab homine in rescripto est nulla ipso iure.*
40 *Ex defectu iurisdictionis excommunicatio redditur nulla, & ibi remissiue omnes casus in quibus excommunicatio redditur ipso iure nulla.*
41 *Excommunicatio, vel absolutio non subijciuntur certæ formæ.*
42 *Paria sunt agere contra formam citra & præter, quando ad actum datur certa forma.*
43 *Si detur ordo a iure, quod primo fiat aliquid, vel satisfaciat, an absolutio aliter facta sit nulla.*
44 *Quid quando statutum constitutio, vel lex loquitur per dictionem, nullatenus penitus, vel prorsus, vel nullo modo.*
45 *Absolutio obtenta per vim, vel metum, est nulla ipso iure.*
46 *Semel excommunicatus semper præsumitur excommunicatus, & ideo esset cautus, vt sit munitus suis literis absolutionis.*
47 *Quando quis denunciatur excommunicatus, an requiratur citatio.*

CAP. XXV.

Va fronte nos. Absoluitur excõicatus p̃-
stita cautione de parendo
iuri, non obstãte, ꝙ eius aduersarius, aut excõicator
ne absoluatur appellet.h.d.& primo reprehẽdit quæ
rentẽ, scđo ibi sane, dupliciter eius qõni r̃ndet,& secũda qõ ibi,
1 de his. ¶†No. 1.ex tex.electiones ep̃orum posse ꝯfirmari in al-
tero de tribus locis hic descriptis, aut in ecclesia, aut in palatio
2 aut in camera ep̃i, vt hic in tex. ¶†Ex quo primo infert̃, ꝙ cau-
sæ ecclesiasticę possunt iudicialiter tractari in eccl̃ia. secus fo-
ret in iudice seculari, quia iudicium ab eo agitatum in eccle-
sia esset ipso iure nullũ.tex.est no.in c.decet.de immu. eccl.in
6.& vide ibi per gl.quid sit in ꝯ̃ctib. laicorũ gestis in eccl̃ia, an
valeant, de quo ẽt in l.nemo martyres.& ibi per Doct.C. de sa-
crosa.ecc.¶Scđo infertur ex tex.episcopũ posse sibi eligere tri
bunal in causis agitandis, aut in ecclesia, aut in palatio, vel ca-
mera ipsius episcopi, & sic approbatur consuetudo quorundã
locorum in quibus vicarius redditius in ecclesia, vel in pala-
tio ipsius episcopi,& vtrunque fieri potest, vt hic,& facit 2.q.2.
c.præceptum.& cum hodie confirmatio electionis habeat fie
ri causa cognita,& citata parte, vt c.fi.de elec.li.6. licet proce-
datur sine strepitu,& figura iudicij.cle.dispẽdiosam.de iud.di-
cit Imo.hic, ꝙ tutius esset, ꝙ confirmatio fieret in loco solito
tribunalis,& sic nõ in camera, vel palatio, sed vbi est solitũ ius
reddi, & sic in solito tribunali maiorũ. l. pen. ff. de iusti. & iu.
Sed certe prout dicit Arch.in c.cum ep̃s.de off.ord.in 6.ep̃s in
quolibet loco suę diœcesis p̃t ius reddere dumtamẽ honesto,
& sic ẽt hodie possunt fieri ꝯfirmationes ep̃orum in camera,
vel palatio si talis locus eligeret̃ ꝓ iuridico tribunali, cũ sit sa-
3 tis honestus,& approbatus à iure, vt hic, † sed nõ posset fieri in
domibus laicorũ ẽt principũ, cũ in talibus locis sp̃ũalia exerce
ri non dẽant,& locus non dr̃ honestus cum detrahatur iurisdi-
ctioni ecclesiasticæ, quæ est maior iurisdõne legali. 96. distin.
4 c.duo sunt.& c.1.de sacra vnct. † volũt hic tamen Inn.& Host.
quod licet confirmatio fieri non debeat in talibus locis, tamẽ
facta teneret.facit c.cum terra.s̃.de ele. & ita sequitur hic Bal.
quod dictum dicit hic Imo.esse menti tenendum, dubium ta-
men facit, quia talis locus est improbatus hic à iure tanq̃ in-

honeſtus ex cauſis s̄. dictis. & ideo forte nō valeret actus ↄ̃ ꝓ-
hibitionem huius tex. & per ea quæ dicit Arch. in d. c. cum epi
ſcopus. & facit. ff. de arbit. l. ſed interpellatur. & vide quod eſt
5 plene dictum de loco tribunalis, in c. cum parati. s̄. eo. ti. ¶†Se
cundo no. ibi pro contumacia vel qualibet alia cā, argu. quod
etiam pro alia cauſa quam contumacia poſsit fieri excōicatio
quod vr̄ ↄ̃ glo. ordi. 11. q. 3. epiſcopi. & c. nemo epiſcoporum.
volentem quod pro crimine, vel alia cauſa nō poſſet quis ex-
cōicari, niſi ſolum pro contumacia, ideo dicas quod cōtuma-
cia ſemper debet præcedere excōicationem. fit enim admoni-
a tio, vt ſe emendet,[a] vel ſatisfaciat, & eo contumace fertur po-
ſtea excōicatio, ita qđ ↄtumacia eſt cauſa immediata excōica
tionis, ſed offenſa, vel delictum eſt cauſa mediata, & ideo licèt
non ſit quis excōicandus, niſi pro maxima cauſa, vt d. c. epiſco
6 pi. & c. nemo. † tamen dicit gl. no. in d. c. duo ſunt. quod quæli-
bet contumacia quantuncunq; minima eſt digna excōicatio-
ne cum contumacia ſit delictum. l. omne delictum. ff. de re mi-
7 li. † & adde no. dictum Inn. in c. ex parte. el j. j̄. de verb. ſi. quod
vbi præceſsit contumacia etiam extraiudicialis pōt ſequi ex-
cōicatio licite abſq; alia admonitione per tex. 11. q. 3. cæterū.
8 qđ no. ad c. ſacro. de ſent. excō. ¶†Tertio no. ibi, vel interdicto,
quod particularis perſona p̄t non ſolum excōicari, ſed etiam
ſubijci interdicto; & ſic patet quod interdictū p̄t proferri tam
in loca quam ēt in perſonas ēt particulares, vt hic, & ca. is cui.
de ſen. exc. lib. 6. ſecus autem in excōicatione, quæ non pōt ꝓ-
ferri in vniuerſitatem, vel collegium, vel in loca. c. Romana. §.
9 in vniuerſitatem. de ſen. excō. lib. 6. ¶†Quarto no. ſm̄ vnum
intellectum, ꝙ iudex à quo eſt appellatum ēt ſi detulit appella-
tioni poſsit abſoluere excōicatum à ſe, cum hoc intendat in
faciliorem exitum cauſæ appellationis, imò excōicatus appel
lans p̄t petere abſolutionē a iudice à quo appellauit. de quo. j̄.
10 ¶†Quinto no. ex tex. ſm̄ alium intellectum quod iudex ad quē
eſt appellatum poteſt ſtatim a prin. ipſe abſoluere excōicatum
recepta ſufficienti cautione de ſtando iuri, quod erit ſingulari
ter no. ad limitationem ca. Romana. §. ſn̄ias. eo. titu. lib. 6. de
11 quo. j̄. ¶†Sexto no. quod cauſa appellationis interpoſita ad Pa
pam non eſt regulariter tractanda in curia, ſed debet delegari,
& remitti, in partibus, intelligendo tex. hic ibi aduerſarius idē
appellans. facit ratio c. vt litigantes. de off. ordi. lib. 6. & an de-
beat delegari de conſenſu vtriuſq; partis, vel ad petitionem ap
pellantis, aut etiam eo inuito. vide gl. ordi. in verbo petierit.
12 in c. 1. eo. tit. lib. 6. ¶†Septimo no. quod appellatio aduerſarij
ne excōicatus abſoluatur non habet impedire, nec retardare
13 abſolutionē. de quo. j̄. ¶†Octauo no. quod excōicatus poteſt
conqueri de excōicatione non ſolum per viam appellationis,
b ſed ēt per viam ſimplicis querelę, quia[b] excōicatio non tran-
ſit in rem iudicatam ēt ſi nunq̄ ab ea appelletur. s̄. de off. ordi.
ad reprimendam. & ibi per gl. no. facit c. venerabilib. in princ.
de ſen. excom. li. 6. imò etiam ſi ab excōicatione ſit appellatū,
& appellatio ſit deſerta. per hoc tn̄ nō remanet firma, & valida,
& poterit cognoſci de ea. tex. eſt no. in c. licet. de ſen. excom.
14 in 6. ¶†Vltimo no. ꝙ vbi iudex protuliſſet excōicationem ex
ſuo officio, & non ad inſtantiam partis, tunc excōicatus con-
querens de excōicatione coram ſuperiore excōicantis debet
ſtatim ante ingreſſum iudicij abſolui præſtita cautione nō ob-
ſtante ↄ̃dictione ſeu appellatione ipſius iudicis excommunicā
tis, ita qđ hic in vltimo ver. de his &c. fuit lata excōicatio ex
officio, ſed in ver. præcedenti ibi, ſane &c. fuit ad inſtantiam
partis; & ibi ipſa pars ſe opponebat, hic vero in ver. de his op-
15 ponebat ſe iudex. †Ex quo infertur, ꝙ quādo iudex tulit ſn̄iam
de ſuo officio admittendus eſt in iudicio pro defenſione ſuæ
ſn̄iæ, & eſt citandus ſi ſua putauerit intereſſe cū agatur de iniu
ſtitia ſuæ ſn̄iæ. facit d. c. venerabilibus. in prin. de ſen. exc. in 6.
ſecus aūt quando iudex proceſsit ad inſtantiā partis, quia tunc
in cā appellationis, vel vbi ageretur de iniuſtitia ſuæ ſn̄iæ non
eſt neceſſario citandus ipſe iudex ſm̄ Inn. in c. de cætero. s̄. de
tranſa. ¶In gl. in verbo debitū. in princ. vide hodie prout hr̄ in
16 d. c. fi. de ele. lib. 6. ¶†In eadem gl. in fi. iura hic allegata non lo
quuntur de conſenſu, ſed de conſilio, & inter hæc eſt magna
dr̄ia, vt hr̄ in c. 1. ne ſede vacan. lib. 6. & in c. cū in veteri. de ele.
ſufficit ergo ep̄o habere ↄſilium capituli, & hodie valet ↄſue-
tudo quod ep̄s, vel alius p̄latus ↄſilium capituli ſui requirere
17 non teneatur, vt eſt tex. in c. 3. de ↄſuetudi. li. 6. ¶†In gl in ver-
bo decedat. in prin. no. hanc gl. q̄uo ꝑꝑ peccata abbreuiantur
dies hoīs, & citius quis moritur. & vide tex. in c. qualiter. el 2. j̄.
18 de accuſ. ¶†In eadem gl. in fi. no. ex gl. tres rōnes decidēdi qua
re abſolutio ab excōicatione p̄t fieri a iudice a quo eſt appella
tum. Prima quia eſt ſpeciale in ſn̄ia excōicationis ne excōica-
tus in excōicatione decedat, cum excōicatio ſit cā accelerandi
terminos vitę hoīs, vt in gl. ¶Scđa ratio, quia in in his quæ de-
ſiderant celeritatē non admittit̄ appellatio, vt ſi res eſt tp̄e pe-
ritura. l. vlti. ff. de app. reci. & in alijs iurib. hic allegatis. & no.
regulā huius gl. ꝙ generaliter in omni caſu, in quo eſt pericu-
lum in mora non admittit̄ appellatio, nec eſt ei deferendū, &
vide per Spe. eo. ti. §. in quibus. ver. octauo. ¶Tertia rō colligit̄
hic in gl. quia iudex a quo ideo abſoluit, cū nihil pereat aduer-
19 ſario, imò magis ſuccurrit̄ per prę̄ſtationē cautionis. ¶†In gl.
in verbo cautione. in fi. tene menti regulā huius gl. no. ꝙ excōi
catus petēs abſolutionē debet regul'r in omni caſu abſolui, &
20 ſufficit cautio iuratoria de ſtando iuri. †Fallit in caſib. exp̄ſsis
in iure. & gl. enumerat hic duos. primo qn̄ agitur de recuperā-
da poſſeſsione rōne ↄtumaciæ, vt c. 1. de ſequeſtr. poſſ. & fruc.
vbi requiritur cautio cū fideiuſsione, vel pignore. ¶Secundus
caſus eſt qn̄ excōicatio eſt lata ob ↄtumaciā in non parendo iu
ri maxime qn̄ ↄcurrit ↄ̃dictio aduerſarij ne abſoluat̄, tūc enim
non ſufficit cautio iuratoria, ſed requirit̄ cū fideiuſsione, vel
pignore, vt eſt tex. hic in verbo, ſufficienti cautione. iuncta l.
ſi mandato. ff. manda. ¶Tertius caſus eſt vbicunq; ꝓbabiliter
dubitat̄, ꝙ excōicatus non ſeruaret iur̄m, requirit̄ tunc idonea
cautio. ar. c. literas. s̄. de reſti. ſpo. facit c. clericos. j̄. de cohabi.
cleri. & mulie. vbi bonus tex. ꝙ nunq̄ iur̄m ſit deferendū ei, de
21 quo veriſimile creditur, ꝙ non ſeruaret iur̄m. ¶†Quartus ca-
ſus, in quo nō ſufficit cautio ēt cū fideiuſsione, vel pignore qn̄
c quis excōicatus eſt pro manifeſta offenſa, vel cōtumacia[c], qa
non dēt abſolui, niſi primo ſatisfaciat, vt d. c. ex parte. & d. c. ve
22 nerabilib. ¶†Sed aduerte, quia tex. facit in ↄ̃riū cū gn̄aliter di-
cat̄, ꝙ excōicatus abſoluit̄ p̄ſtita cautione, & tex. loquit̄ gn̄ali-
ter, & indiſtinctè, & non obſtāte appl'one aduerſarij, & ꝑꝑ hoc
iſte tex. recipit multos intellectus, & intelligēdo ꝙ cā excōica-
tionis eſſet hic manifeſta p̄t rn̄deri, ꝙ valeat abſolutio ſine ſa-
tisfactione ex ſola cautione, qn̄ offenſa ēt notoria fuiſſet prin
cipaliter in Deū, puta ſi tenebat ↄcubinā, vel qa erat notorius
blaſphemus iſtis caſib. valeat abſolutio nulla p̄cedente ſatisfa
23 ctione ſolū p̄ſtita cautione, † & ita ſit textus hūc ſm̄ hūc intel-
lectū limitans iura dicentia ꝙ excōicatus ꝓ manifeſta offen-
ſa nō eſt abſoluēdus, niſi facta primo ſatisfactione, qa ꝓcedūt
niſi offenſa ēt notoria ſit in Deū, & ita ſequunt̄ hic Doc. ſecus,
ſi offenſa reſpicit hoīem, & ita ꝓcedat d. c. ex p̄te. & d. c. vene-
24 rabilib. † Datur & ſecundus intellectus ꝙ forte ſatisfactio hic
ↄſiſtebat in implemēto alicuius iuris ſpiritual. puta electionis
quo caſu p̄t excōicatus abſolui ante ſatisfactionē, imò debet
prius abſolui, vt ſic poſsit ſatisfacere, & adimplere id ad qđ te
net̄, ita dicit Inn. in c. ꝓ illorū. j̄. de p̄b. & ꝓcedit omni caſu quo
excōicatus eſſet ꝓ aliqua cā quā adimplere non p̄t, niſi abſol-
25 uat̄, vt in tex. in c. veniens. el 2. in fi. s̄. de teſti. ¶†Tertius intel-
lectus ſit, ꝙ fuerit excōicatus ꝓ manifeſta offenſa reſpiciente
p̄iudiciū tertij, & ſm̄ hūc intellectū notabilē ſit hic tex. ꝙ licet
excōicatus ꝓ manifeſta offenſa, vel ↄtumacia dēat primo ſatiſ
facere, q̄ abſoluatur, vt d. c. ex parte. tn̄ abſolutus non facta ſa-
tisfactione valet abſolutio, licèt ſit iniuſta, vt hic ꝓbat̄ ſm̄ hūc
intellectū de quo. s̄. ¶Quartus eſt intellectus qui ꝓcederet ab-
ſque dubio, ꝙ hic erat excōicatus pro dubia offenſa, vel ↄtuma
cia, & tunc potuit abſolui p̄ſtita cautione, & non obſtante ap-
pl'one aduerſarij, qa cēſetur friuola, & calūnioſa, ex quo excōi
catus offert ſufficientē cautionē. ¶Sed tūc ad tex. obſtaret, qa
ſi appellatio aduerſarij cenſet̄ friuola, ergo non deuoluit cām
ad ſuperiorē. j̄. e. c. vt debitus. & c. cū appellationib. friuolis. e.
ti. li. 6. & tn̄ tex. hic ibi, ad cuius audientiā appellat̄, p̄ſupponit
ꝙ cā illa eſſet deuoluta per appl'onem, vnde timore huius ↄ̃rij
dantur alij plures intellectus ad hunc tex. & ſic quintus, ꝙ ab-
ſolutio fuerit hic facta a iudice a quo qn̄ per aduerſariū excōi-
catū erat appellatū, ſed dicit Ho. ꝙ appellatio non erat friuola
hic, quia aduerſarius appellans expreſſerat in appl'one rōnabi-
lem cām, ꝙ eſſet excōicatus ꝓ manifeſta offenſa, & ꝙ non de-
beret abſolui, niſi primo ſatisfaceret, ſed excōicatus hoc nega
bat, ideo erat ltīma appellatio, & deuoluebat ad ſuperiorē. ex
quo intellectu nota, & tene mēti id qđ eſt dictū. s̄. ꝙ ſi iudex ab
ſoluit excōicatū non facta ſatisfactione, vbi debebat primo ſa
tisfacere abſolutio non eſt nulla, ſed iniuſta, & ideo p̄t appella
ri, & ita ſit tex. hic quem ſingulariter tene menti pro. j̄. dicēdis.
¶Alio modo, & ſexto ſoluit hic Io. An. ꝙ ſm̄ iſta tempora ap-
pellatio etiā friuola deuoluebat ad ſuperiorem, ſed hodie ſe-
cus, vt d. c. vt debitus. ¶Vel poteſt dici ſeptimo, quod iudex a
quo detulit hic appellationi, & ſic etiam friuola appellatio
deuo-

ADDITIONES.

a ¶Fit. n. admonitio, vt ſe emendet, & ſic excōicatio fieri nō pōt, niſi monitione
p̄cedente. c. reprehenſibile, & ibi Doc. j̄. de ap. 24. q. 3. de illicita. per Inn. in c.
ſi aduerſarius, de eo qui mittitur in poſſe. cā rei ſeruandæ, & monitio excōi-
cationis ſub qua forma fiat, vide in c. conſtitutionem. de ſen. excom. in 6.

b ¶Non ēt hoc dicit irrationabiliter, de qua vide And. Sicul. in c. cū contingat. de
officio deleg. 9. col.

c ¶Quando quis eſt excōicatus pro manifeſta offenſa, vel contumacia. Adde hic
no. in c. quæſtioni. s̄. eo. & tex. in c. eos. de ſen. excom. in 6.

26 deuolueret ad superiorē, vt d.c.cum appellationibus. †Sed aduerte tunc, quia ad hos intellectus obstat fortiter, si cā appellationis erat deuoluta ad superiorē, quō poterit hic iudex a quo absoluere eū cū cā esset deuoluta ad superiorē, & quia iurisdō sua erat suspensa per appellationē. s̄. de iureiu. c. uenientes. Super qua difficultate pro eius declaratione præmittendū est primo, an excōicatus petēdo absolutionē a iudice a quo appellauit intelligatur renūciare suæ appellationi. dicas ꝙ aut protestatur, ꝙ non intendit renunciare appellationi, & valet ꝓtestatio, & iuuat ſm Inn. hic. & s̄. e. c. qōni. & de hac ꝓtestatione qn̄ appellans fecit actum ꝯrium appellationi, & protestatur, ꝙ nō intendit renunciare appellationi, vide vt plene dicet. j. eo. ca. solicitudinē. aut excōicatus petit absolutionē ad effectum legitimandi personam suam, vt interim non maneat in excōicatione pendente appellatione, & isto casu pōt fieri absolutio, & non dr̄ renunciare appellationi, cum non faciat actum ꝯrium appellationi, & ita pōt intelligi tex. & hoc tenet Pan. in d. c. qō ni. aut simpl'r petit se absolui a iudice a quo appellauit, tunc in dubio vr̄ renunciare appellationi, vt in c. gratum. s̄. de of. dele. ſm Inn. hic. & d. c. qōni. Hoc ꝑmisso si quæratur, an excōicatus possit absolui a iudice a quo appellauit, ꝯsidera tres casus, qa aliqn̄ iudex vult reuocare excōicationem tanq̄ sit illatum grauamen, & tunc poterit. j. eo. c. cum cessante. & c. si a iudice. eo. ti. lib. 6. & hoc casu extinguitur appellatio reuocato grauamine, & reuocata excōicatione non est opus de absolutione tractare. Aliqn̄ quæritur de absolutione ad effectum cognoscendi de iustitia vel iniustitia appellationis, & hoc fieri non pōt, quia non pertinet ad iudicem a quo cognoscere de iustitia appellationis, sed pertinet ad iudicem ad quem, vt est tex. in c. dilectus. el 2. s̄. de rescriptis. & l. chyrographis. §. j. & Bal. ibi. ff. de admi. tut. Aliqn̄ petitur absolutio a iudice a quo ad finem legitimandi personam, vel simpl'r cum ꝓtestatione, vt s̄. tunc Inn. hic, & in d. c. qōni. refert alios tenere, ꝙ nullus iudex ordinarius, vel delegatus a quo sit appellatum possit excōicatum absoluere nisi renunciet appellationi, & in hac opi residet Imo. hic, cum absolutio non pertineat ad iudicem a quo, sed ad iudicem ad quem, vt est tex. in c. per tuas. j. de sent. exc. Sed certe Inn. vr̄ residere in alia opi. quę est ꝙ iudex siue delegatus, siue ordinarius a quo sit appellatum possit absoluere excōicatum a se, ēt si excōicatus nō renunciat appellationi recepta cautione, de qua hic in tex. & sit casus spālis, & no. vbi iudex a quo est appellatū absoluit excōicatum, & recipit cautionē absq; alio mandato iudicis ad quem, & rōnem quare, vide s̄. in gl. in ver-
27 bo decedat. & dic, vt ibi, † & sit speciale in sn̄ia excōicationis ī qua non hēt locum illa rl'a, ꝙ appellatione pendente nihil est innouādum per iudicem a quo, & ita sequitur hic Pan. & in d. c. qōni. ideo enim iudex a quo ēt delegatus pōt absoluere pendente appellatione, quia pt̄ facere oīa tendentia in faciliorem expeditionē causæ appellationis, vt in c. cum teneamur. s̄. e. cū hoc idem fecisset ipse iudex ad quem absoluendo ante oīa excōicatū recepta cautione, vt d. c. per tuas. & prout no. tenet Fe de Senis suo ꝯsi. 183. ꝯcludens ꝙ iudex ad quē ante oīa, & incontinenti possit absoluere excōicatum recepta cautione, ergo hoc idem possit iudex a quo cum tēdat in faciliorē expeditionē. Quæ rō ſm Pan. hic col. 3. tunc hēt locum qn̄ aduersarius excōicati appellasset pro eo, qa excōicatus fuerat pro manifesta offensa, & sic debebat primo satis facere. tūc enim si appellans nullam expresserat causam in appellatione absq; dubio procedant præcedentia dicta. Sed eo casu quo cām expresserat tunc vnica pōt reddi rō absoluendi. s. ne decedat in excōmunicatione, cum illa rō, quod tendat in faciliorem expeditionem non sit vera hoc casu, quia imò præiudicaret appellationi, ex quo cā appellationis erat, quia non satisfecit. vnde ab soluendo absq; satisfactione esset potius præiudicare appella-
28 tioni quam tendere in faciliorem exitum. sit ergo ratio quare pōt absoluere, quia periculum est in mora, vt s̄. in gl. † & licet Inn. velit, ꝙ ēt delegatus si detulit appellationi possit absoluere excōicatum a se: tn̄ hoc non placet Pan. quia licet sit verum in ordinario, delegatus tn̄ deferendo appellationi abdicat a se iurisdictionem in totum, vt in d. c. cum appellationib. quā iurisditionem non pt̄ reassumere etiam de voluntate partium ꝓ ut est tex. no. in c. significantib. s̄. de offi. dele. de quo tamē arti-
29 culo vide dicta in c. cum teneamur. s̄. & latius prout dixi in disputatione. † Ex prædictis oībus tene menti, ꝙ licet excōicatio lata post appellationem legitimam sit nulla, vt d. c. per tuas. tn̄ secus in absolutione: quia valet absolutio post appellationem legitimā factam a iudice a quo, & appellatio non suspendit ta-
30 lem absolutionem, de quo vide no. j. in 4. q. ¶ † Vltimus intellectus huius tex. no. est ꝙ hic petebatur absolutio coram iudice ad quem erat appellatum, & ita patet ex tex. in fi. dum dr̄, ꝙ ille qui excōicauit ꝯdicebat, & subdit hic Hos. ꝙ iudex ad quē ita demum poterit absoluere postq̄ examinata cā, & citatis partibus cognouerit de appellatiōe. tex. est in c. Romana. §. sn̄ias. eo. ti. in 6. Sed aduerte quia tex. ibi loquitur qn̄ per iudicem ad quem reuocatur excōicatio, vel nulla pronunciatur. hoc enim fieri non pōt, nisi cā cognita, & citatis partibus, & ita loquitur tex. hic, secus qn̄ fieret absolutio recepta cautione, quia iudex ad quem ante oīa absoluere pōt, vt est tex. in d. c. per tuas. per quem ita debet limitari, & intelligi tex. in d. §. sn̄ias. ſm Ioan. An. ibi. & rō differētiæ est, quia in absolutione quæ fit recepta cautione nō ꝑiudicat in effectu ipsi parti, nec sn̄ię. secus qn̄ reuocaretur ipsa sn̄ia tanq̄ iniusta, seu nulla pronunciaretur: tūc enim ꝑiudicatur parti, & iudici, quia ꝓnunciatur excōicatorē malè excōicasse, & hoc fieri non pōt, nisi plene cognito de cā, vt d. §. sn̄ias. ſm Pan. hic col. 4. de quo. j. & ex his habes oēs in-
31 tellectus notabiles ad hanc decretalē. ¶ † Extra gl. quæritur pri-
a mo, an in absolutione requirat̄ citatio partis.[a] & ꝯclude, ꝙ aliqn̄ excōicatio fertur a iudice ex suo officio, licèt in ꝯsequentiā versetur interesse partis, tūc poterit iudex ex suo officio absoluere nō citata parte ſm gl. no. 11. q. 3. excōicatus. & facit quod no. Inn. in c. ab excōicato. s̄. de rescrip. & Bar. in l. 2. ff. si quis in ius voc. nō ierit. ¶ Aliqn̄ excōicatio est lata ad instantiā partis, tunc aduerte, quia ipsa sn̄ia censuræ non posset pronūciari nulla aut reuocari tanq̄ iniusta, nisi citata parte, vt est tex. in d. §. sn̄ias. sed in absolutione dicas, ꝙ si superior est talis q nō possit adiri per viam querelę, sed solum per viam appellationis, vt est archieps. s̄. de off. ord. pastoralis. & non potuit ipse absoluere non citata parte cum non possit, nisi primo iustificetur appellatio, vt d. §. sn̄ias. al's vero, si superior est talis q possit adiri per viam querelę, tunc excōicatus pro manifesta offensa, vel cōtumacia non posset absolui, nisi citata partē q̄ pōt lędi. ff. de re iud. l. de vnoquoque. s̄. de maio. & obe. inter quatuor. ꝑ Inn. & facit tex. in d. §. sn̄ias. qd̄ tn̄ limitat & intelligit Pe. de Anch. & Gemi. ibi, nisi excōicatio fuisset lata pro ꝯtumacia vel offensa dubia, tunc enim ꝑstita cautione de stando iuri, & de reficiēdo expensas poterit absolui non aliter citata parte. rō est, quia recepta tali cautione nō datur læsio partis, vt ibi per eos, & de his ēt per Inn. in c. prudentiā. §. sexta. s̄. de offi. dele. & per Speti. de cōtu. §. fi. ver. sed pone excōicatus. & procedunt ꝑdicta in absolutione ad cautelam, vt sic eodē modo requiratur citatio partis prout. s̄. ſm Ho. & Io. An. in c. solet. de sent. exc. lib. 6. & hoc nisi periculū esset in mora, tunc enim posset fieri absolutio absq; alia citatione, & ita procedit c. venerabili. j. de sentē. exc. & facit rō tex. hic ibi, ne in excōicatione decedat, & in simili per Inn. in c. significauit. s̄. de test. & facit ēt tex. no. in l. itē quæritur. §. exercitu. ff. locati. ¶ Scdo quæritur eo casu quo citatio requirit̄, an absolutio absq; citatione reddat̄ nulla. & vr̄ ꝙ sic, quia si omittitur forma citationis requisitæ actus reddit̄ nullus 3. q. 9. oīa. & C. quō & qn̄ iud. l. ea quæ. Contrariū tn̄ cōcludit hic Host. & Io. An. quia ēt vbi requiritur citatio valebit absq; citatione, licet sit iniusta, & ꝑp hoc pars grauata posset appellare ſm eos. & facit qd̄ no. Inn. in d. c. ab excōicato. in verbo obtentis, & hoc idem tenuit Spe. in d. ver. sed pone excōicatus, & ita sequitur hic D. An. & Pan. hic col. 5. & idem Imo. hic ī fi. & dicit hic Pan. ꝙ qn̄ absolutio fit ab excōicatore, seu eius superiore ꝯcurrente iurisdōne in personam excōicati, valeret absolutio absq; citatione partis, vbi al's requireret̄. nā sicut valeret excōicatio sine citatione & admonitione ptis. j. de sent. exc. c. sacro. & per gl. 11. q. 3. c. j. & in summa. ita valebit absolutio cum ptās ligandi & soluēdi ꝓcedit a pari, vt de pę. di. j. c. verbū. & quia absolutio est magis actus fauorabilis. l. Arrianus. ff. de act. & obl. & pro his est tex. no. in d. c. venerabilib. §. vbi aūt. per quem tex. traditur vna regula generalis, quod dummodo absolutio fiat a iudice suo: tunc quantuncunq; iniusta valet, & non est nulla, & sic est conclusio, ꝙ nullo casu absolutio reddi-
32 tur nulla ex defectu citationis. ¶ † Aliqn̄ non quæritur de absolutione, sed superior vult reuocare excōicationem tanq̄ iniustam, seu nullam pronunciare, & hoc fieri non pōt nisi citata parte, & nō valeret qd̄ agitur. rō est, qa isto casu est diffinire, & ꝓnunciare iudicialiter, & hoc fieri non pōt, nisi citata parte, & cā cognita, & ita sit tex. no. in d. §. sn̄ias. in verbo nullatenus. & dicit ibi Gemi. per illum tex. ꝙ si lege, vel statuto dicatur ꝙ iudex nullatenus aliquid faciat sine certa solennitate, tunc si ꝯrium fiat actus est nullus, de quo. j. & vide ꝑ gl. no. in verbo nul-
33 latenus. in cle. j. de seque. pos. & fruc. ¶ † Ex his habes, an absolutio a sn̄ia excōicationis reddatur nulla ex defectu citationis. ex qbus ēt infert hic Pan. an absolutio à iuro possit fieri nō citata parte, de quo articulo hic aliqualiter per eū, sed latius vide in c. 1. & c. debitores. j. de iureiur. vbi Do. An. tenuit ꝙ fieri possit

ADDITIO.

a ¶ An in absolutione ab excommunicatione requiratur citatio partis. vide hic, de absolutione a iuramento. vide in c. 1. & in c. debitores. de iureiur. Fed. de Senis, consi. 300. incip. factum tale. & Card. consi. 35. incip. quidam hn̄s. 3. col.

sit sine citatione partis, prout hic dr̃ in absolutione excõicationis, quæ valet non citata parte, de quo tñ dic, vt ibi plenius
34 no. & in c. quanto. eo. ti. ¶† Tertio quæritur, pars citata compa ret & excipit, ꝙ excõicatus non absoluatur, nisi primo satisfaciat expensas, an possit excipiens repelli per exceptionem excõicationis: dubium facit, quia etiam agenti possessorio recu perandę obstat exceptio excõicationis, vt est gl. no. in c. ex insinuatione. s. de procu. ergo non debebit audiri in satisfactione, & expensarum refectione. Sed certe excõicatus excipiens de satisfactione non venit, vt actor, sed per viam exceptionis, quæ est permissa excõicato. s. de exceptio. cum inter. licet ius agendi sit sibi prohibitum. s. de iud. intelleximus. & hoc maxime procedit, quia refectio expensarum sit officio iudicis, vt p Inn. in c. sępe. j. eo. & ideo iudex poterit supplere pro eo. & ita sequitur Imo. hic in fi. & vide alias per Bart. in l. de pupillo. §. qui remissionem. ff. de no. ope. nun. & per Doc. in c. 1. de rescr. lib. 6. an excõicatus audiatur petendo reuocationem tenutę
35 seu missionem factam in possessionē. ¶† Quarto quæritur, excõicatus pro manifesta offensa, vel ꝯtumacia non debet absol
a ui, nisi primo satisfaciat,[a] vt d. c. ex parte. & d. c. venerabilib. & c. j. s. de iudi. sicut qñ quis esset excõicatus pp rem iudicatam, aut in executione instri habentis executionem paratam prout dicit Io. An. in c. cum ad sedem. s. de resti. spo. col. 6. an his casibus absolutio facta non præcedente citatione, nec vlla satisfactione sit valida. & dic ꝙ valet, & licet sit iniusta, tñ nõ est nulla, & ita sit hic tex. fm̃ hunc intellectū tenendo, ꝙ hic esset excõicatus pro manifesta offensa, vel contumacia, & tñ non facta restõne, & non obstante ꝯdictione, & appellatione aduersarij valet absolutio, & ita ēt voluit gl. in c. q̃uis. in prin. j. de sent. excom. & sequuntur Doct. & rõ est, quia sicut valet excõicatio siue iusta siue iniusta, vt d. c. 1. 11. q. 3. ita valet absolutio ēt iniusta, & sic absoluit & liberat, & fortius cum sit actus magis fauorabilis, vt d. l. Arrianus. pro quo ēt est tex. no. in d. c. venerabilibus. in §. vbi aũt. ꝙ absolutio ēt nulla facta restitutione valet, licet sit iniusta, & ita ēt tenet Ro. deci. 399. quæ incipit. Itē si pronunciatur. & bene facit quod no. Inn. in d. c. ab excõicato. in verbo obtentis. imò vr̃ plus probari, ꝙ appellatio aduersarij quantumcunq; lĩma non suspendit effectum absolutionis, vnde pendente appellatione non erit excõicatus, sed absolutus, & ita dicit no. Inn. in d. c. ab excõicato. quia sicut appellatio non suspendit sñiam excõicationis. j. eo. c. pastoralis. ita non suspendit absolutionē ab excõicatione fm̃ Inn. ibi, maxime cū sit actus magis fauorabilis, vt s. in tm̃ quod licet excõicatio lata post appellationem legitimā sit ipso iure nulla, vt d. c. per tuas, tñ nõ sic in absolutione, quia absolutio latā post appellationem legitimā nõ est nulla, imò valet, vt est hic tex. no. licet sit iniusta, & remedio appellationis possit rescindi, prout
36 s. est dictum qđ est menti tenendū. ¶† Quinto, quæritur pone, ꝙ excõicatus obtinuit absolutionē ex falsa cā, an valeat absolutio. gl. in c. ex parte. s. de off. or. tenet ꝙ nõ, sed ꝙ sit nulla. Sed Ro. in d. deci. 399. tenet ꝯrium, qa sicut excõicatio lata ex falsa cā valeret, vt notatur in d. c. sacro. & per glo. 11. q. 3. in summa. & c. 1. ita & absolutio dēt valere cum pari passu ambulēt, vt d. c. verbum. & per Inn. in d. c. ab excõicato. & fortius cum sit actus magis fauorabilis, vt s. poterit tñ reintrudi in candē sententiā excõicationis tanq̃ iniuste absolutus. sic s. eo. c. qõni. de quo articulo, vbi plenius per Rotam, pro cuius opi. faciunt iu
37 ra, & rõnes adductæ. s. in ꝓxima q. † facit ēt, quia licèt regulariter non possit excõicatus absolui, nisi petat, vt c. significasti. j. de eo qui duxit in matrimo. & non dēat regulr̃ absolui impenitens. 11. q. j. cū aliqs. pp hoc tñ non esset nulla absolutio, imo valeret, & licet non tollatur vinculū peccati ꝙ absq; peniten tia tolli non põt. j. de pen. c. quod quida. tñ vinculū excõicatio
b nis tolli pt̃, & sic impenitẽtes absolui pt̃.[b] & ita tenet Do. Ant. & Imo. in c. veniēs. el 2. s. de test. ergo valet absolutio ex falsa cā, & sic ab impenitẽte iuxta no. in d. c. ab excõicato. & in rr̃a, pec catum. lib. 6. imò est tex. sing. in d. c. veniens. ꝙ impenitens põt absolui ab excõicatione ad certū tps, vel ad certam diem. facit qđ notatur in c. ꝓterea. j. eo. de quo tamē articulo, an absolu
38 tio ex falsa cā valeat, vide plenius in d. c. ex parte. ¶† Sexto limita oĩa præcedentia dicta, qa licet valeat absolutio absq; citatione partis, & absq; ulla satisfactione, & absq; iuro, & sic nõ seruata forma data à iure, vt tenet gl. & Doc. sequunt, in c. cū desideres. in fi. j. de sen. exc. ēt quia sicut tenet excõicatio non seruata forma data à iure, vt d. c. sacro. & 11. q. 3. c. j. & c. j. de sent. exc. li. 6. ita valet, & tenet absolutio non seruata forma data à
39 iure. 11. q. 3. qũo. & j. q. j. euidenter. † nā certe ꝓdicta oĩa ꝓcedent in forma datā à iure. secus in forma, vel ordine dato ab homine in rescripto: quia si Papa, vel legatus de latere, seu alius ordinarius cõmitteret alicui ptãtem absoluendi à sentẽtijs cēsuræ dato certo ordine, tũc absolutio ꝓtermisso illo ordine nõ solum, ꝙ esset iniusta, verū ēt ipso iure nulla. tex. est ad hoc no.

in c. Pisanis. de resti. spo. in verbo, irritum iudicamus, & ita ibi tradit Io. An. & ita sequitur ēt ibi Pan. col. 3. in fi. dicens ꝑ eandem rõnem ꝙ idē esset in excõicatione qñ fertur ex ptãte da
c ta ab hoĩe, quia prætermisso ordine esset ipso iure nulla,[c] & facit c. fi. & qđ ibi no. j. de prebē. & põt rõ diuersitatis assignari, quia qñ omittitur forma, vel ordo datus ab hoĩe nulla cõpetit iurisdõ. ideo deficiente ptãte non valet, qđ agitur non seruata forma rescripti. tex. est in c. cum dilecta. s. de rescri. & d. c. Pisa
40 nis. † & pp hoc semper dicimus ꝙ ex defectu iurisdõnis excõicatio redditr̃ nulla, vt per gl. or. ponentem oẽs casus in quibus excõicatio redditur ipso iure nulla, in c. præsenti. de sent. excõ. li. 6. secus in forma data à iure, qñ excõicatio vel absolutio fie
41 ret ab habente alias ptãtem † cum ipsa excõicatio, vel absolutio non subijciatur alicui formæ, vt patet in iuribus. s. allegatis. & ex his infert Pan. in d. c. Pisanis. ꝙ si habenti aliàs ptãtem absoluendi vel excõicandi mandetur à superiore, ꝙ aliquē excõicet, vel absoluat certa forma pręmissa, ꝙ tenet excõicatio vel absolutio non seruata illa forma, ex quo non est defectus iurisdõnis. pro quo dicto bene facit gl. ordinaria & no. in verbo inhibentes. in cle. j. de iurepa. sed tamē est eius dictum intelligendū quādo ille ꝓcederet iure ordinario, licèt foret à superiore eius iurisdõ in hoc excitata fm̃ no. ꝑ gl. in c. licet in corrigendis. s. de offi. ord. secus si eius iurisditio esset à superiore alterata, & ex iure delegato faceret: tunc enim non seruata forma non valeret qđ agitur ēt si in forma data ab hoĩe ꝯtineatur eadē forma data a iure, vt per Imo. hoc tenentē in d. c. Pisanis. redditur. n. actus nullus non solū quādo expresse fit ꝯ formam mandati, sed ēt quādo ad plenū non implet mandatū, vt ꝑ gl.
42 in d. cle. j. † hinc est, ꝙ qñ ad actū datur certa forma, paria sunt agere ꝯ formam citra vel ꝓter, vide tex. cum gl. in c. sicut. & in c. prouida. de elec. in 6. & hæc sunt bene notanda qñ Papa vel legatus seu inferior cõmittit alteri ptãtem absoluendi, vel excõicandi dato certo ordine, quia an & qñ excõicatio vel abso
43 lutio ꝓtermisso ordine sit nulla patet ex præcedentib. ¶† Vlti-
d mo dubitatur circa prædicta, eps põt regulariter absoluere[d] à sñia excõicationis lata a iure, qñ absolutio non foret expresse reseruata Papæ, vt in c. nuper. j. de sen. exc. & tunc non dubitat, ꝙ qñ absolutio esset alteri reseruata, tunc si fieret per epm, vel alium esset ipso iure nulla ex defectu potestatis. Sed pone ꝙ in iure exprimitur in aliquo casu quod excõicatus non possit absolui, nisi primo satisfaceret prout est tex. in c. fi. de off. dele. lib. 6. & in c. qm̃. in fi. de immu. eccle. lib. 6. vbi dr̃, ꝙ ab excõicatione nisi prius fuerit satisfactum nullatenus absoluatur. & in c. quanq̃. in fi. de censi. lib. 6. dr̃ quod absolutionem non obtineant donec satisfecerint. & in c. quicunq;, in prin. de hæreticis, in 6. dr̃ nec absolutionis beneficiū mereant̃, nisi prius &c. idem in cle. j. de sequest. pos. dr̃ ꝙ ab excõicatione nullatenus absoluant̃, nisi prius &c. & idē in cle. eos. de sepul. dr̃ a qua nullatenus absoluant̃, nisi prius satisfactionē fecerint. & idē in c. ga sæpe. de elec. li. 6. & in c. 1. de iud. cū alijs simil. Si ergo in dictis casib. fiat absolutio per epm, vel aliū nõ seruata tali forma data a iure, an sit nulla. Arc. in d. c. qm̃. tenet, ꝙ sit nulla eo, qa iure ꝓhibente. 10. di. vides. & in l. non dubiū. C. de legi. Sed gl. no. d. cle. j. de seques. pos. in ver. nullatenus absoluatur, arguit ꝓ & ꝯ. finaliter vr̃ residere in vltima opi. ꝙ absolutio valeat, q̃ vltima opinio gl. semp in dubio est sequēda fm̃ gl. & Doc. in l. qui filiū. §. Sabinus. ff. ad Tre. sicut als dicimus de opi. Inn. ꝙ in dubio vltima eius opi. sequenda sit, ꝓut dicit Bal. in auth. ex testõ. C. de colla. vnde gl. in d. cle. j. vr̃ residere ꝙ absolutio valeat, & adducit determinationē alterius glo. or. & no. in verbo inhibentes. in d. cle. j. de iurepa. q̃ tractat, an & qñ gesta ꝯ inhibitionem iuris valeant. & cõcludit in ꝓposito nr̃o, ꝙ quoties a iure imponit̃ aliqđ faciēdū ab ordinario in eo super quo als iurisdõnem hēt licet a iure tradat̃ certus ordo, vel modus valent gesta ꝯ inhibitionē iuris absq; decreto. secus vbi ordinarius reciperet iurisdictionē ad illud faciendū ab ipsa lege, tunc enim

ADDITIONES.

a ¶Non debet absolui, nisi primo satisfaciat. Adde an fama plenam probationē, vel semiplenā faciat, vide per Do. Alex. de Imo. in consi. suo 24. in 2. volu. vbi declarat, an sufficiat cū vno teste ad condemnandū, & an possit iungi cum dicta aduersa spē ꝓbationis, vbi singulariter. quid aũt sit fama, & qualiter probatur per eundē in alio consi. suo 117. in 3. parte ibi, cū ergo fama fit. Bar. ab Hor.

b ¶Impenitens aliqñ potest absolui ab excommunicatione. Adde hic multa not. per Fel. in c. Apostolicæ. de excep. 1. col. & sequen.

c ¶Absolutio facta non seruata formā data ab homine, est nulla. Adde bonum tex. in c. fi. de præb. & ibi Abbat. 1. col.

d ¶Eps põt regulariter absoluere. Adde ꝙ excõicatus per sñiam dēt absolui per excõicantē, vel eius superiorē, sed excõicatus ipso iure põt absolui a quolibet ordinario. vide per Arch. in c. 2. de sen. exc. nisi sit denunciatus per epm, quia dēt absolui ꝑ Papā. j. in c. tua. & ibi ꝑ scribētes ꝑ Car. in cle. j. §. j. in 4. q. & se de reb. ec. nõ alie. & si excõicat. absolutio hri non põt, in articulo mortis ab alio potest absolui. c. pastoralis. §. præterea. & ibi per D. Abb. de off. ordi.

enim gesta ꝯ inhibitionē iuris essent ipso iure nulla, si nō seruet modus, vel ordo a iure traditus, & rō: quia tunc deficit iurisdictio, ita dicit singulariter gl. cū ergo ī casu nostro eps hēt aľs potestatem absoluendi in supradictis casibus, vt in c. nuper. lʒ in iure exprimaꝛ, ꝙ nullatenus fiat absolutio nō facta satisfactione. tñ absolutio ꝯ inhibitionē iuris sine decreto erit valida. ¶ † Sed aduerte, quia dubiū facit cum in dictis iuribus dicatur nullatenus absoluaꝛ, & verbū nullatenus, adimit potestatem absoluēdi, vt in d. c. Romana. §. sñias, & tex. i 1. q. 4. excellentissimus, in fi. dicit, nisi digna satisfactione præueniente noluimus à te prorsus absolui, & in sīli not. in c. Romana. §. in vniuersitatē. de sen. ex. li. 6. vbi tex. dicit penitus prohibemus. ꝑ quē tenet ibi Hosti. ꝙ excōicatio esset ipso iure nulla, quia penitus prohibere est in totum potestatē auferre in tātum, ꝙ actus esset nullus. & lʒ gl. ibi teneat, ꝙ excōicatio valeret, tamē Io. An. ibi & cōiter Doc. tenent, ꝙ sit nulla ex dictione penitus, ibi posita, q̄ est exclusiua ptātis ipso iure fm Ioan. An. allegantem ēt ad hoc tex. in auth. de alie. & emphy. §. sancimus, & idē tenet Io. An. de ipsa dictione penitus. in c. j. ī ff. de post. pla. in 6. & Gemi. in d. §. in vniuersitatem, qđ est menti tenēdum ad prohibitiones iurium, vel statutorum, quando sunt cū dictione penitus, quia importat nullitatē absq; alio decreto. pro qua ēt gl. in verbo concedatur, & in verbo nullo mō. in cle. vt ij qui. de æta. & qua. ex quibus glo. no. d. Ant. in d. cle. j. de sequest. pos. ꝙ quādo ꝓhibitio iuris fit ꝑ verbū vniuersale nullatenus, nel oīno, vr̄ tacitè contineri decretum, & tollere facultatē dispensandi, & fiendi ꝯtrium, vnde in proposito cum supradicta iura loquanꝛ per verbū nullatenus, & prorsus, satis sit idem dicendū sicut diceretur penitus absoluit. sed ad uertēdū, quia ī d. §. in vniuersitatem, iō est excommunicatio nulla, quia vniuersitas, vel collegiū animā nō hʒ, & sic nō est materia capax excōicationis, ꝑut tenuit gl. 7. q. j. deniq;. sed in alijs casibus supradictis secus per rōnē gl. in d. cle. j. de iure pa. tenēdum vr̄, ꝙ absolutio facta ꝯ inhibitionem canonis non sit nulla, & ista est de mente gl. in verbo satisfactum. in d. c. quoniā, & in d. c. quāquā. in verbo satisfecerint, vbi glo. æquiparat dictos sic excōicatos à iure excōicatis pro manifesta offensa, vnde valeret absolutio nō facta satisfactione lʒ sit iniusta, vt s̄. in 4. q. & qđ absolutio in dictis casibus non sit nulla tenet Imo. in d. cle. j. de sequest. pos. super dicta gl. & idem do. Flo. ibi ī 6. q. & in hac opi. vr̄ residere Io. An. in d. c. qm̄, & ita etiā sequiꝛ Gemi. ibi ꝙ absolutio valeat in dictis casibus, & ita vr̄ tenendum. non obstat tex. in d. §. in vniuersitatem, quia ibi materia non est capax, vt s̄. non obstat glo. in d. cle. vt ij qui, quia non loquuntur in sententijs censuræ, & ꝑp hoc dicebat glo. in verbo attentet. in c. j. de offi. ord. in 6. quod est spāle in sententijs censuræ, ꝙ valeant licet à iure ferri prohibeanꝛ. hinc est, ꝙ valerent nō citata tpe, vt d. c. sacro, & cōsuluit Fed. de Senis suo consi. 11. ꝙ excōicatio iudicialis lata in tpe feriato valeat, & dic vt est dictū s̄. in 2. q. fortius ergo idē est dicendū in absolutione q̄ est actus magis fauorabilis, vt nō subijciatur alicui formæ iuris. nec obstat, ꝙ no. Archi. & Ioā. An. in d. c. quāquā. qđ sequiꝛ ibi Gemi. quia nō dicūt, ꝙ absolutio aľr facta sit nulla
45 imo valeret lʒ sit iniusta, ꝑut tenuit in d. casibus Io. An. & Gemi. in d. c. qm̄, † & vide vnū casum in quo absolutio à iuījs censureꝛ ēt ipso iure nulla qñ ipsa fuisset obtēta ꝑ vim, vel metū, vt est hodie expressum in c. j. de his quę metus cā. in 6. & ꝓdicta oīa sunt bñ notanda. † q. n. semel fuit excōicatus sꝑ ꝓsumiꝛ
46 excōicatus nisi ꝓbet se absolutū, vt est tex. ī c. sicut. de sen. exc. & in c. ꝓposuit. de cleri. excō. mi. & ibi ꝑ gl. dicentē, ꝙ qui fuit semel excōicatus dʒ cē cautus, vt habeat lrās absoloīs apud se cū alias nunq̄ ꝓsumatur absolutus nisi probetur legitime, vt d. c. sicut, & alias dr̄, ꝙ qui semel incursus est infamiā semper ꝓsumitur infamis nisi probetur testō, & dispensatio, vt est tex.
47 in c. ex diligenti. j. de Symo. obtēta ergo absolutione an, & qñ sit valida, vel nulla plene patere pōt ex præcedentibus. ¶ † Vltimo q̄riꝛ, qñ aliquis denunciaꝛ excōicatus seu publicaꝛ an ī tali denūciatione & publicatione requiraꝛ citatio partis, & aľs absq; citatione sit nulla. vide vt plene dicetur. j. c. proximo.

SVMMARIVM.

1 *An suspensio possit fieri ab homine non præcedente admonitione.*
2 *Prælati etiam regulares non debent præferre sententiam censuræ in religiosos nisi promissa admonitione alias incurrunt pœnam.*
3 *Fallit nisi excommunicatio inferatur ipso facto à iure, vel à statuto.*
4 *Excommunicatio est similis infamiæ.*
5 *Infamia iuris infertur tripliciter.*
6 *Quidam Abbas fuit defensus à Io. An. quia excommunicauerat suum monachum sine admonitione.*
7 *Excommunicatus a iure potest iterum excommunicari ab homine pro eodē delicto aliter non citato, & sine ali a contumacia.*
8 *Ad quid operetur multiplicatio excommunicationis.*
9 *A disciplina, & correctione ecclesiastica non appellatur nisi modus excedatur.*
10 *Qua pęna puniatur calumniose appellaos de iure ciuili, & quid de iure canonico.*
11 *Pœna. l. eos. §. ne temere. C. eo. ti. non habet locum de iure canonico.*
12 *Correctio monachorum primo loco pertinet ad Abbatem, & ibi quod Abbas potest punire suum monachum absque consilio sui capituli.*
13 *Nisi Abbas esset nimis seuerus in corrigendo.*
14 *Suspensus ingerens se diuinis fit irregularis, & a solo Papa absoluitur.*
15 *De forma admonitionis hic remissiuæ.*
16 *Paupertas in quibus casibus excuset.*
17 *An illa regula, qui non habet in ære luat in corpus habeat locum in ciuilibus & quomodo habeat locum dicta regula.*
18 *An in foro conscientiæ excuset quis ratione inopiæ.*
19 *Qui sustinuit pœnam corporalem liberatur in totum licet post ea peruenerit ad pinguiorem fortunam.*
20 *Qui non potest soluere multam liberatur ipso iure ratione inopiæ nec debet cauere si ad pinguiorem fortunam peruenerit.*
21 *Ad prælati ecclesiarum, et alij administratores sint condemnandi in expēsis, et in quibus bonis fiet exequutio.*
22 *An iudex a quo, vel ad quem possit condemnare in expensis si appellatio est deserta, vel si iudex remittat, et pronunciet se incompetentem.*

CAP. XXVI.

Epræhensibilis. Non debet prælati proferre sententiam cēsuræ nisi admonitione præmissa. h. d. primo. ¶ Subditi ꝑcipue regulares a disciplina, & correctione appellare non possunt. h. d. secūdo. ¶ Appellanti debet statui terminus ad prosequendum infra quem si nō prosequiꝛ applło est deserta, & iudex à quo libere ꝓcedat. h. d. tertiō. ¶ Et appellans si non prosequitur appellato prosequente condemnatur
1 in expensis. h. d. quarto. & hēt quinq; dicta. fm ibi, subiecti. tertium ibi, si vero. quartum ibi, si ēt. quintū ibi, præcipue. ¶ † No. primo ex tex. regulam generalem, ꝙ sñia excōicationis seu suspensionis nunquā in aliquo casu sit ferenda ab homine nisi canonica admonitione præcedente. Ex quo infertur, ꝙ ab homine non pōt ferri excommunicatio pro delicto, vel alio vllo casu nisi solum pro contumacia in non parendo, vt per gl. 11. q. 3. episcopi. & c. nemo episcoporum, & debet excōicato suspensio, vel interdictum proferri in scriptis, & expressa legitima cā, vt in c. j. de senten. excō. in 6. quantum enim ad admonitionem æquiparantur suspēsio excōicatio, & interdictum, vt in c. statutum. de sen. excom. lib. 6. ꝙ aūt hic dr̄ in suspēsione limitat singulariter Inno. in c. j. j. de excessi. præl. procedere, qñ suspensio fertur ab homine pro contumacia tunc est, ꝙ requiritur admonitio, vt hic in tex. sed qñ fertur ꝑp crimen in ꝑenā, tūc nulla admonitio requiriꝛ, sicut nec in alijs pęnis imponendis, & idem tenuit Inno. in c. ad hæc qm̄. j. eod. & licèt Hostien. hic dicat, ꝙ si fertur ab homine requiraꝛ admonitio sꝑ per c. sicut. j. de uita & hone. cle. tamen tenendū est dictum Inno. pro quo tex. in c. tam literis. s̄. de testi. vbi Papa absq; admonitione imposuit pœnā suspensionis. ergo & alij hoc facere pn̄t, ar. c. in causis. s̄. de re iudi. & facit c. Romana. §. sed nec. de appel. lib. 6. & rō differentiæ est, quia excōicatio non inferꝛ ab homine propter crimen, sed ratione contumaciæ, vt d. c. epi, & excōicatio nunquā infertur in pęna, quia si vult se corrigere relaxatur incontinenti, vt s̄. c. proxi. cū sit medicinalis, vt d. c. j. sed suspensio pōt directe fieri ꝑp crimen, & in pœnā eius, vnde non requiritur tunc admonitio sicut nec in aliis pęnis, & facit ad hoc tex. in c. 2. de cle. excō. ibi, in criminibus su-
2 spensus, &c. tenuit Inn. in d. c. j. j. de exces. præla. ¶ † Secundo tene menti ex hoc tex. ibi nisi, ꝙ licet nullus iudex, vel prælatus ēt regularis debeat proferre sñias censurę ēt in religiosos nisi præmissa canonica admonitione, vt hic & j. de senten. excō. sacro, & alias incurrit pœnā de qua ibi, & hic in gl. 2. q. j. in sum-
3 ma. † tamen omni casu quo excōicatio infertur ipso facto a iure, vel alia constōne propter delictum tunc poterit iudex, vel prælatus subditū delinquentē in illo delicto excōicare absque alia admonitione tex. est hic no. & sing. fm Panor. vnde dicit
4 hic Bal. ꝙ † excōicatio est similis infamiæ iuris. j. de sen. excō.
5 decernimus. ī 6. † quia īfamia iuris infertur tripliciter. primo per sñiam, secundo ex genere pęnæ. tertio ipso iure seu ipso facto. ita dicit gl. no. in l. ictus fustiū. ff. de īfami. Et ex his refert
6 hic Io. An. † ꝙ quidā Abbas fuit semel defensus, qui absque admonitione excōicauerat monachū suū pro eo, quia absq; licentia exiuerat monasteriū, & repertum fuit statutū in monasterio imponens excōicationē ipso facto pro dicta cā. vnde alia admonitio non fuit necessaria, vt hic in tex. quia sicut excōicatio lata a iure, vel a statuto non requirit admonitionem vt in c. 2. de consti. lib. 6. ita si fertur ab homine pro eodē delicto, vt hic tex. qui ponit vnū casum singularem in quo ab homine potest directe ferri excōicatio ꝓ delicto, & nulla admo-
7 nitio requiritur. † ex quo tex. ēt mirabiliter infertur secundū

Panor.

Panor.ꝙ excõicatus a iure pro certo delicto poteſt iterum ex
communicari ab homine pro eodem delicto aliter non cita-
8 to, & alia contumacia de nouo non contracta, † & quid opere
tur multiplicatio excõicationis, vide per gloſ. in c.ita quorun
dam.j.de Iude. Et dicit hic Hoſtien. per hunc tex.ꝙ iudex poſ
ſet denunciare excõicatum à canone abſq; alia citatione, q̃n
factũ eſt notoriũ. ſecus aũt quãdo vellet declarare factum ex
quo ĩſurgit excõicatio, vel alia pęna, licet ipſo facto illata a iu-
re, tunc enim in declaratione foret neceſſaria citatio partis ad
finem executionis pręd ictę, ar. c.cum ſ m.de hæreti.lib.6.& ff.
de iure fiſci.l.eius qui delatorem, & ibi per Bar.nam ẽt in no-
torijs requiritur citatio, quãdo pars poſſet lędi, vt eſt gl. in c.ad
noſtram.el.3.s̃.de iureiur.de quo arg.vide dicta not. in c.cum
ſit.in fin.& in c.peruenit.s̃.eod.Hinc dicit gloſſ.ordi.in verbo
priuatos.in c.cupientes. §.q̃d ſi per xx.de elec.in 6. quod licet
alias a pœna legis nõ appelletur.j.eo.c.quia nos.& ff.de verb.
ſig.l.ſi quã pœna quia iuris executio ſeu pęna non hẽt iniuriã
ff.de iniuri.l.iniuriarũ.tamẽ à ſñia declaratoria iudicis decla-
rantis, & pronũciantis aliquem incidiſſe in pœnã legis, vel ſta-
a tuti, bene poterit appellari [a] ſ m gl.ibi, & facit gl. in verbo, no-
9 tata in cle.fi.de cenſi. ¶ † Tertio nota, & ita allegat, ꝙ a corre-
ctione ſeu diſciplina eccleſiaſtica non appellat, vnde religio-
ſus non põt appellare a pœna imponenda ſ m regulam ſuam
ſeu ſcd̃m ſtatutã ſui ordinis cũ ea ſtatuta ſint eis leges factæ.c.
ad noſtram.s̃.eo. & hoc niſi modũ excederet.j.e. c. de priore.
10 ¶ † Quarto ño.ꝙ non ꝓſequens appellationẽ licet fuerit fru-
ſtratoria nõ punitur de iure canonico vlla alia pęna extrinſe-
ca niſi ſolum condẽnatione expenſarũ ſcd̃m Panor. vt patet
hic in tex. & idem Bal.hic dicens, ꝙ non punitur criminaliter
11 † & iõ.l.eos.§.ne temere.C. eo.ti. nõ habet locũ de iure cano
nico, & ita voluit glo. ſing.in l.j.ff.a quibus app.non lic. ſcd̃m
12 Bal.hic. ¶ † Vltimo ño.ibi prælati, & capituli.arg.ꝙ Abbas nõ
poſſit punire ſuũ ſubditũ abſq; conſenſu ſui capituli. ſed tex.
in c.Ioannes.j.de regu.probat, ꝙ ſolũ Abbas hoc poſſit, & ita
ſequitur ibi Io.An. quia prima correctio monachorũ ſpectat
ad ipſum ſolũ Abbatẽ.23.q.2.nulla. Non ob.tex. hic, quia dʒ
capl̃um pro loco aut pro capitulo regulæ, & lʒ ẽps non corri-
gat clericos ſuos abſq; eius capitulo.j. de his, quæ fiunt a præ-
la.nouit. tamen in hoc plus põt Abbas cũ ita ſibi concedatur
13 p rl̃am per Papã approbatã. ¶ † Quando tamen Abbas eẽt ni-
mis ſeuerus in corrigẽdo, tunc deberet adhiberi capitulum, &
ita ſit tex.hic ſecundũ alium intell̃m quẽ refert Io. An.ad hũc
14 tex.in c.j.de cenſi.lib.6. ¶ † In gl.j.in fi.& ſi durante ſuſpenſio-
ne ingerit ſe diuinis fit irregularis, vt ĩ c.is cui. de ſentẽ. excõ.
li.6.a qua irregularitate ſolus Papa abſoluit, vt ibi, & in c.j.eo.
15 ti.& lib. † & de forma huiuſmodi admonitionis vide tex.in c.
conſtitutionem.de ſen.excom.lib.6. ¶ In gl.2.ibi tenet no.ex
gl.ꝙ valet excõicatio nulla præcedente admonitione ſeu cita
tione, & idem gl.11.q.3.in ſumma.& 2.q.1. in ſumma, & pro-
batur in d.c.ſacro, quod procedit ẽt in iudice delegato ſecun-
dum Inno. in c.illud.j.de cleri.excom. & probatur in c.ſtatui-
mus.de ſenten.excom.lib.6.per locum a ſpeciali.de quo vide
plene, & no.dicta.s̃.c.proxi. ¶ In gl.in uerbo tunc, in fi.quid au
tem ſi eſſet lapſum tantũ tempus ita ꝙ ſit certũ infra reſiduũ
nõ poſſet ꝓſequi.dicit hic Goff.ꝙ debet expectari, ꝙ totus ter
minus decurrat, arg.c.cõmiſſa.de elec.lib.6. licet Hoſtien.hic
ↄ̃rium velit, & non bene ſecundũ Io. An. vnde ſi iudex a quo
interim aliquid innouaret eſſet ipſo iure nullũ ſecundũ Bald.
hic.dictio enim tunc, hic in tex.denotat extremitatẽ, & finẽ tẽ
poris.ff.de cond.& demon.l.4. & de his uide plene dicta in c.
16 perſonas.s̃.eo. ¶ † In gl. fi. ibi, nõ habet proprium, vt quia ſint
regulares.j.de ſta.mona.c.cũ ad monaſteriũ, & idẽ voluit glo.
4.in c.de multa.j.de præben. hinc dr̃ in l.hos accuſare.§.omni-
bus.ff.de accuſa.& ꝙ qui nihil hʒ nihil ſoluere poteſt, & alibi
dr̃, ꝙ inopia eſt quædam ſpecies defenſionis.ff.de procurato.
l.Titius, & in l.nam his.de dolo, & s̃.de reſti. ſpo.c.olim. quia
inanis ẽ actio quã inopia debitoris excludit, vt ibi: verũ tamẽ
licet inopia excuſet à pęna temeritatis, vt hic, tamẽ nunquam
excuſat a pœna ↄ̃ctus: vt l.diuus Veſpaſianus.ff. de iurepatro.
17 vbi ad hoc tex.no.ſecundũ Bal.hic. ¶ † In ea.gl. ibi, ſecundum
arbitriũ, & poterit arbitrari, ꝙ ex hoc, quia qui non poteſt ſol-
uere luat in corpus, vt in c.finem litibus.hic alle.vbi quãdo il-
lud, ꝙ dẽt ſolui eſt pęna ex parte ſoluẽtis: ſed ex parte eius cui
dẽt fieri ſolutio eſt intereſſe, habet locum illa regula, qui non
põt ſoluere luat in corpus, vt eſt tex.ſing.in c.finem, & iõ dubi
tatur an dicta regula de qua ibi, & in l. quicunq;.C. de ſeru.fu
gi.& in l.fi.ff.de in ius vocã. & in l.qui ædes. ff. de incend.rui.
naufra.habeat locum in obligatione ex cã ciuili.glo.in verbo,
ſi habent, in c. ſicut dignum. de homicid.ſentit ꝙ ſic, pro quo
facit d. c.fi.Sed ↄ̃rium tenuit glo.14.q.6.c.j.vbi not. voluit, ꝙ
illa regula, qui non põt ſoluere luat in corpus, non habeat lo
cum in obligatione ex ↄ̃ctu, vel alia cã ciuili. tũc enim qui nõ
põt ſoluere non luit in corpus. ſufficit enim tunc cedere bo-
nis, vt in l.j.C. de ceſ.bo. & idem voluit gl. in regu. peccatum
in 6.in prin.& ita etiam determinat Bal. in l.fi. §. & ſi præfatã.
C.de iure delibe.circa medium. Non ob.tex. in d.c.fi.quia ibi
obligatio oritur potius ex delicto, quia condemnatur in expẽ-
ſis rõne calumniæ, vel contumaciæ, & contumacia eſt delictũ.
ff.de re mili.l. omne delictum, & de interrog. actio. l. ſi fi-
lius, & ibi gl.vnde ex parte ſoluentis condemnatio expenſarũ
18 eſt pœna, vt in c.diſpẽdia, in fi.de reſcri.li.6. † Et ſcias, quod nõ
ſolum in foro iudiciali, ſed ẽt in foro conſcientiæ excuſatur
b quis in omni caſu rõne inopiæ[b] ſecundũ gl.in d.c.ſicut dignũ.
& in d.regu.peccatũ, & eſt tex.in c.cum tu.de vſur.Si tamẽ po
ſtea perueniret ad pinguiorẽ fortunam ſoluere teneretur.j.de
19 ſolu.c.Odoardus.ff.de ceſ.bono.l.is qui bonis. † Intellige niſi
iam primo ſuſtinuiſſet pœnas corporales: tunc enim ille ꝓ eo,
quia non potuit ſoluere ſi luit in corpus eſt ex toto liberatus.
& ſi deueniret ad pinguiorẽ fortunã amplius non tenetur, &
ita dixit gl.no.in d.c. ſicut dignũ, & in d.c.j. & in d.reg.pecca-
tum. pro quo textu in l. ſed ſi vnius. §.ſi ante.ff. de iniur.& ita
procedat, quod no.Ange.in l.ſi quis id quod, in fi. in prin.ff.de
iur.om.iudi.vbi no.per eũ dicentẽ, ꝙ ſi habes amicum incar-
ceratum pro magna quãtitate, intellige tu ex cã criminali, tũc
eſt cautela, ꝙ habeas iudicem amicũ, & gratioſum qui ei im-
ponat pęnã corporalẽ leuẽ: puta pęnã à aquæ calidę, vel leuis
turę, & facias fieri publicũ inſtrumentũ, quod hæc tortura fuit
illata, vt ſic lueret in corpus pro eo, quia ſoluere non poterat
ſecundũ Ange. ibi. tunc.n. ẽt ſi poſtea fieret ſoluendo non po
20 terit plus ↄ̃ueniri, vt s̃.in d.l. ſed ſi vnius.§.ſed ſi ante. † In mul-
cta verò impoſita a iudice abſq; dubio rõne inopię fit remiſ-
ſio, & liberatio totaliter, vt eſt tex. in l. illicitas, in fi. ff. de offi.
præſid.nec dẽt luere in corpus: nec debet cauere de ſoluendo
ſi ad pinguiorẽ fortunã peruenerit.nec ẽt teneretur dato ẽt, ꝙ
ſi ad pinguiorẽ ſtatum deuenerit poſtea, vt ibi habetur, & ita ẽt
Io.An.& do.Flo.in c.auctoritate.de inſti.in prin. vbi no. vide
21 de his per Io.And. ¶ † In ea.gl.in fi.Si poſito, quod religioſi qui
proprium non habent euitent condemnationem expenſarũ.
Quid in clericis ſecularibus habentibus beneficia. reſidet hic
Hoſti. & Io. An. ꝙ licet tales nihil haberent ex proprio patri-
monio tamen fit executio ĩ fructibus beneficij, dummodo ec
cleſia ex hoc enormiter non lędatur, & hoc per tex.in c.perue
nit.de fideiuſ.ſicut in ſimili dicitur de epiſcopo committente
felloniam: quia in eius vita perdit feudum poſtea redit ad ec-
cleſiam, vt in c.ſi clericus.de capel.mona.ſecundũ Io. And.di-
centẽ: ita eſſe tenendum quicquid aliter uoluerit Archi. in c.
ſtatutũ.§.aſſeſſorẽ. de reſcrip. in 6. & ita tranſit hic do.Ant.&
Imo.Sed aduerte quia Archi.in d.§.aſſeſſorem, & in c.cos.de
ſen.excom.in 6.cum quo tranſit ibi Io. An.& Gemi. tenet, ꝙ
clericus de facultatibus eccleſiæ cum habeat ad vſum non po
terit ſatisfacere. arg.16.q.3.§.vlt. & in cle. volentes.§.j.de hæ-
re.quare concludit hic Panor. ꝙ aliquando clericus condem-
natur in expenſis in propria cauſa, tunc ſententia non manda-
tur executioni in bonis eccleſiæ: ſed in patrimonialibus ſi ha-
bet, vt dicitur hic in gl. & in d.c.de multa.Sed ſi non habet pa-
trimonium ſed beneficium tunc reſpectu portionis fructuum
qui habent conuerti in vtilitatem eccleſiæ non poſſet fieri exe
cutio arg.regulæ, delictum, in 6.& 16.q. 6.ſi epiſcopum. ſed re
ſpectu fructuum, qui habent percipi per beneficium dicit Pa-
nor. quod etiam in talibus non poſſet fieri executio.quia cle-
ricus habet participare fructus beneficij quatenus indiget ad
neceſſitatem ſui victus, & non aliter.11.q.2. ſed epiſcopus. &
12.q.2.§.fi.cum ſeq.Sed opi.Hoſti.& Io. An. hic poſſet proce-
dere in clericis perſonaliter beneficiatis: quia attenta conſue
tudine generali faciunt fructus ſuos, & poſſunt de his conde-
re teſtamentum, vt per gl.ordi.in verbo reſeruari.in c.præſen-
ti.de offi.ordi.in 6. dummodo executio in redditibus benefi-
cij non ſit talis, quod clerici habeãt mendicare in opprobriũ
eccleſiæ, dicit tex.in c.Dyaconi.lo vlti.93.diſt.ideo eſt, ꝙ cleri
cus, qui dicitur miles cęleſtis militiæ, vt in c.2. de pęnis. in 6.
habet beneficium, vt non exigatur niſi in quantum facere po-
teſt deducto ne egeat, vt voluit glo.ordi.& not.in l.miles.ff.de
re iudi.Aliquando clerici litigant nomine eccleſiæ collegiali-
ter: & tunc executio in expenſis fiet in bonis eccleſiæ, quia de-
lictum prælati, & capituli bene nocet eccleſiæ, vt per gl.not.in
c.2.de ordi.cogni. & in d.regu.delictum, & pro hoc dicto eſt
tex.no.in c.2.s̃.de dolo, & contu.vbi hoc probatur etiam in re
ligioſis, aliquando clericus, vel prælatus litigauit ſolus, tunc
concludit hic Panor. ꝙ debet ſoluere de eius patrimonio, vt
eſt tex.

ADDITIONES.

a A pœna legis non appellatur, uide not.in c.peruenit.s̃.eo.
b Inopia excuſat non ſolum in foro iudiciali ſed etiam in foro conſcientiæ, & multa inducta in fauorem inopiæ ſeu paupertatis.uide per And. Sic. in cap. ſignificantibus.de off.deleg.Fel.in c.2.de præſcrip.fi.col.

est tex.no.ad hoc in l.non est ignotum. C. de administra.tut. vbi si tutor egit iniustam litē tenetur soluere expensas de suo, & nō de bonis pupulli, licet egerit nomine pupilli, & ita dicit glo. sing. ibi dicens idem in prælatis ecclesiarum, & hoc idem dicit Bar. tenendum esse in omni administratore qui temere, aut calumniose egit, vt soluat expensas de suo, quia ecclesia, vel dominus non censetur mandasse rem iniustam. ff. de cōd. indebi. l. si procurator. ¶ Verum si prælatus, vel clericus nō habet ex proprio patrimonio remanet tunc dubitatio supradicta de qua plenius per Docto. in c. peruenit. vbi communiter residere videntur, quod de consuetudine fiat executio in fructibus beneficij, & capiantur in causa iudicati durante vita illius deducto tamen ne egeat vt s̃. Et adde prædictis dictum Inno. in c.j.cir.fi.s̃.vt lite non conte. vbi voluit, quod si ecclesia litigat per procuratorem, qui ratione contumaciæ, vel aliter condemnatur in expensis, quod executio fiet in bonis ecclesiæ, quando procurator delinquit in his, quæ habuit in mandatis, quia imputari debet ecclesiæ si malum procuratorem eligit. ff. de mino. l. cum mandato. secus si deliquit procurator ī his, quæ non includebantur sub mandato: tunc enim non nōceret ecclesiæ, vt in d.l. si procurator. Et adde etiam glo. no. 16. q.4. placuit. quæ voluit quod si prælatus ratione negligentię passus sit præscribi rem ecclesiæ, quod ipsa, & eius hæredes tenentur conseruare ecclesiam indemnem. facit tex. & gl. 12. q. 4. quicunque. & in l. quicquid. C. arbi. tute. Hinc est, quod omnia bona prælati sunt tacitè hypothecata ecclesiæ pro negligētia, & mala administratione, vt per gl. in c. ex literis. de pigno. sicut dicitur in bonis tutoris, vel procuratoris, vt in l. pro offi-
15 cio. C. de administra. tuto. ¶ † Extra glo. quia est hic tex. quod deserta appellatione appellans condemnatur in expensis du-
a bitatur per quem iudicem.[a] & concludunt hic Doc. quod aūt appellans nullo modo fuit prosecutus causam, & tunc debet condemnari per iudicem à quo, vt est tex. in c. 1. eo. ti. lib. 6. poterit etiam condemnari per iudicem ad quem, vt in dicto casu, prout tenuit Ioan. And. ibi, & est tex. hic qui debet intelligi de iudice ad quem ex quo partes coram illo habent cōparere. Quando autem causa fuit cępta coram iudice ad quem debet fieri condemnatio expēsarum per eum licet appellatio sit deserta. tex. est no. in c. ex parte. s̃. de rescri p. Nec ob. ꝙ deserta appellatione iurisdictio sit reuersa ad iudicem a quo vt l. eos, & ibi gl. C. eo. ti. quia licet iudex pronunciet instantiam peremptā pōt cōdemnare partem in expensis, ita Bar. in l. 2. C. vt intra cer. temp. & licet iudex pronunciet se incompetentem, & appellationem desertā, & sic se non iudicem. tamen potest, & dēt cōdemnare partem in expensis, vt est gl. ordi. in c. sedes. de rescrip. & in cle. j. e. ti. de quo articulo vide plene dicta in c. ex ratione. s̃. eo. in 7. membro principali, circa fi.

ADDITIO.

a Per quem Iudicem debeat fieri condemnatio expensarum!. Adde not. in c. ex ratione, supra eo. in 7. principali membro & in c. vt debitus 2. col. infra eo.

SVMMARIVM.

1 *Non imponitur necessitas iudici a quo assignandi terminum appellanti ad prosequendum appellationem.*
2 *Fas tibi sit, non importat necessitatem.*
3 *Iudex non necessitatur supplere si nolit ea, quæ sunt sui officij nec dum grauare si non suppleat.*
4 *Iudex recusatus potest compellere partes vt eligant arbitros vel arbitrum qui de causa suspicionis cognoscat.*
5 *In causa scismatis possunt partes capi per principes seculares, vt eligant vnum, qui decidat quando concilium non posset faciliter congregari.*

CAP. XXVII.

AD hæc. Appellans cogitur per iudicem prosequi appellationem: aut parere sentētiæ, & recusans iudicem, vt supectum cogitur aliū eligere cuius authoritati pareatur. h. d. Et secunda
1 pars ibi, aut si alterutra. ¶ † Tene menti primo singulariter ex tex. ibi, fas tibi sit &c. quod non imponitur necessitas iudici a quo assignandi terminum appellanti ad arripiēdum iter: vel ad prosequendum. vnde est in facultate iudicis a quo vtrū
2 velit assignare terminum appellanti, vel relinquere appellantem in termino iuris, & hoc probat text. † ibi, fas tibi sit. non enim importat necessitatem sicut verbum, potest. l. sæpę. ff. de officio. pręsid. s̃. de offici. delegat. ca. consuluit, & ita tenet Hostien. hic per hunc text. quia non quicquid iudicis potestati permittitur iuris necessitati subijcitur, vt d. c. consuluit. & l. non quicquid. ff. de iudi. ex quo in fertur, quod non diceretur iudex grauare partes in assignando, vel denegando hūc terminum, cum sit in mera facultate sua, vt hic in tex. Hinc dice
3 bat singu. Specu. ti. de offi. iudi. §. impedit. post prin. † quod nō
a potest appellari a iudice si non facit id quod ex officio suo supplere poterat,[a] quod dictum singu. tene menti, & ita communiter sequuntur Doc. in c. exceptionem. s̃. de exce. quando tamen esset verisimilis suspitio contra appellantem: tunc iudex peccaret si non assignaret hunc terminum, quia debet obuiare malitijs hominum. s̃. de rescrip. c. plerunque. ff. de rei vēd. l. in fundo. cum multi appellent, vt differant lites per annum, vel biennium: ideo est, quod tex. no. j. c. proxi. quando est præsumptio malitiæ vtitur tunc verbo mādamus, & facit etiam c. peruenit. s̃. eo. vnde necesse esse tunc fieri assignatio termini. 14. q. j. quod præcipitur. & ita sequitur hic Panor. ¶ Secundo no. ex secunda parte modum procedendi per iudicem recusatum, vt sic euitet recusationem, & etiam vt impediat probationes fiendas super suspitione, quia si non vult cōtendere super causa suspitionis potest compellere partes ad eligendum iudicem qui de causa principali cognoscat, & tunc non debet deueniri ad electionem arbitrorum, & ita tex. hic in ver. iudicem, intelligatur dè iudice habente cognoscere de causa principali. posset etiā iudex recusatus vti alio remedio scilicet delegare alteri causam: vt in c. si quis contra clericum. s̃. de fo-
4 ro compe. & in c. iudex ab apostolica. de offi. dele. in 6. † Vltimo no. secūdum alium intellectum, quod iudex recusatus potest compellere partes, vt eligant arbitros, vel arbitrum, qui de causa suspitionis cognoscat de quo. j. eo. c. cū speciali. possent ipsę partes eligere vnum solum arbitrum, & ita sit tex. hic in verbo iudicem. intelligendo de iudice electo ad cognoscē-
5 dum de causa suspitionis ſm Bal. colligentem ex hoc ar. † ꝙ in causa schismatis possint partes cōpelli, vt eligāt vnū, qui causam decidat quando concilium non posset faciliter cōgregari, & ad hoc poterunt compelli per principes seculares cautiuè subtrahendo eis redditus, & obedientiam, vt in c. vbi periculum. de elec. lib. 6. secundum Bal. hic. Dubium tamē facit, quia causa fidei non potest compromitti. ar. c. penul. s̃. de restitu. in integ. cum sit de maioribus causis. j. de baptis. c. maiores. ideo est, ꝙ solum concilium dicitur iudex competens in cā fidei, & schismatis. 19. distinct. Anastasius, & ibi p glo.

ADDITIO.

a Appellari non potest a iudice si non facit id quod ex officio suo potest supplere, uide etiam in c. sæpè. infra e. col. fin.

SVMMARIVM.

1 *Canonicus non potest per alium deseruire, & potest cogi ad residentiam, ualeret tamen statutum in contrarium.*
2 *A præcepto extraiudiciali potest appellari si læditur.*
3 *Non requiritur admonitio iudicialis, quando fit præceptum, vt quis resideat in beneficio.*
4 *Vnus casus quo in ecclesia ponitur vicarius temporalis.*
5 *Vbi est rationabilis excusatio a præcepto de residendo potest appellari.*
6 *Beneficium etiam xx. solidorum requirit residentiam personalem.*
7 *An, & quando à præcepto possit appellari, & in appellatione debeat exprimi causa grauaminis.*
8 *An ab interlocutoria habente uim diffinitiuæ posset appellari nulla expressa causa grauaminis, quod est singularis limitatio ad cle. appellatum. eo. tit.*

CAP. XXVIII.

PEruenit. Si canonicus monitus, vt resideat in beneficio appellat statuitur sibi terminus ad prosequendum, & interim eius beneficio deseruitur per Vicarium sustētādum de prouētibus beneficij: & si appellans non prosequitur, vel nō facit residentiam priuatur beneficio. h. d. & secunda pars ibi, cum au
1 tem. ¶ † Tene menti, & ita allegatur, quod etiam canonicus potest cogi ad residentiam, & ad seruiendum personaliter in ecclesia in qua habet præbendam: ex quo infertur, ꝙ de iure communi non potest canonicus per alium deseruire, sed debet ipse personaliter. tex. est hic. facit c. conquerente. j. de cle. non resi. Valeret tamen consuetudo, & statutum in ecclesia super non residentia, & vt percipiat quis fructus præbendę, & beneficij in eius absentia, vt est gl. ordi. in c. cum oēs. s̃. de cōsti. de quo ibi plenius per Doc. ponentes an valeret consuetudo, vt saltem non teneatur deseruire per alium. de quo etiam
2 habetur in c. extirpādæ. §. qui vero. j. de pręben. ¶ † Secūdo no. & ita allegatur, ꝙ a pręcepto extraiudiciali potest appellari si
3 pars ex tali pręcepto lęditur. ¶ † Tertio no. ꝙ nō requirit̃ monitio seu citatio iudicialis, quando fit pręceptum vt aliquis redeat in eius beneficio: sed sufficit extraiudicialiter: nec ēt requiritur sententia priuatiua. sufficeret, ꝙ extraiudicialiter amoneatur propter non residentiam, vt in c. ex tna. j. de cleri. nō resi. & ita refert hic Panor. Oldra. cōsuluisse. tex. tamē hic
4 in fi. facit, ꝙ debeat interuenire sñīa priuata. ¶ † Quarto no. vnum casum in quo ī ecclesia ponitur vicarius temporalis. facit. c. clericos. s̃. de offi. vica. non tamen est licitum alicui talē vicariū cōstituere absq; authoritate superioris, vt hic, & in c.
5 cum ex eo. de elec. in 6. vbi de hoc vide. ¶ † Vltimo no. quod a pręcepto de residēdo in ecclesia potest appellari. intelligo qn̄ alligatur aliqua rationabilis excusatio. arg. c. ad supplicationem. s̃. de

tionem.s̃.de renun.alias non admitteretur appellatio, vt c.
6 relatum.s̃.de cle.non resi.& dic vt ibi.¶†In gl.j. in prin. nota
regulam huiusmodi gl.de iure communi esse, quod beneficiū
quantuncunque simplex, & si esset beneficium minimum, &
20.solidorum, requirit personalem residētiam, vt est tex. in d.
c.conquerente. An tamen valeat cōsuetudo in cōtrarium.dic
7 vt s̃.& per gl.no.in cle.gratiæ.de rescriptis.¶† In gl. 2. ibi ho-
die.dic s̃m Abb.& Io.An.quod etiam hodie valeret appella-
tio,quando appellatur a præcepto habente vim diffinitiuę ēt
8 si non sit expressa aliqua causa in appellatione:† quia interlo-
cutoria habens vim diffinitiuæ regulatur s̃m naturam diffini-
tiuæ, & expressio causæ in appellatione non requiritur, ꝙ est
singularis limitatio ad cle.appellatum.eo.ti. & ita sequuntur
hic Doc.& do.Flo.ibi.& Bal.in l.in minoribus. C. de his qbus
vt indig.vbi no.de his per eum,& tenet Ro.in decisi. 13. quæ
incipit item si iudex, & dec.85.quæ incipit,item si à sententia.
concludentes, ꝙ ab interlocutoria habēte vim diffinitiuæ pos
sit iustificari applł'o ex alijs causis quam expressis sicut appel-
latio a diffinitiua.Et subdit hic no.Io.An.ꝙ qn̄ præcepta fiunt
cum causæ cognitione,& post litis cōtesta. ꝙ habent vim diffi
nitiuæ,al's secus per ea,quæ habentur in c.dudū. el 2.s̃.de ele.
Bar.tamen in l.non fatetur.de confes.voluit,ꝙ vbicunque prę
ceptum fit cum plena cāæ cognitione habeat vim diffinitiuæ
al's secus.& ita est de mente gl.no.in c.ex parte in Christo.j.de
ver.sign.& vide per Spec.ti. de appel.§.j.ver.in quibus.in glo.
in verbo,assignes, in fi.gl.ponit hic duas rationes quare inno-
uatio fit hic pendente appellatione. prima ratio est specialis.
s.fauore ecclesiæ, & diuini cultus. Secunda ratio est generalis
& no.s.rōne præsumptionis,quæ erat contra appellantem, qa
præsumebatur frustratoria appellatio,& iste est vnus no.casus
in quo licite appellatione pendente fiat innouatio possessio-
nis.simile in c.fi.s̃.de eo, qui mit.in pos.& per Doc. in c. cum
personæ.de priuil.in 6.Si aūt iste canonicus allegabat,ꝙ ex cō
suetudine,vel priuilegio non tenebatur residere, vt quia tenet̄
ad minus seruire per vicarium non dr̄ innouari si fit id, quod
fieri deberet ēt si pro ipso appellante pronunciaretur, quia fru
stra expectatur euentus cuius nullus esset effectus.ff. ad Velle.
l.aliquando.s̃.de offi.deleg.cum contingat.

S V M M A R I V M.

1 *Seruus potest inuito domino ad baptismum promoueri, tamen non fit liber contra opinionem vulgarium, tamen non potest promoueri ad sacros ordines inuito domino.*
2 *Princeps etiam non recognoscens superiorem in his, quæ concernunt decorem, & honestatem Christianæ religionis, subest summo Pontifici.*
3 *An appellatio friuola, vel contra ius sit recipienda, & teneatur iudex supersedere.*
4 *A pœna legis non appellatur.*
5 *An ab iniquitate statuti sit necessaria appellatio, vel sit ipso iure nullum & non transeat in rem iudicatam.*

C A P. XXIX.

CONsuluit. Appellatio ꝯ ius nō admittitur.
h.d. Vel sic, a iudice excquente iu
risdōnē nō appellat̄.h.d.& nō diuidit̄.¶No.ꝙ non
lꝫ iudeo,vel in fideli hr̄e seruū christianū de quo ī
c.j.& fi.j.de iudęis.vbi dr̄, qđ infidelis nō pōt hr̄e mancipium
christianū siue fuerit christianus prīo siue postea effectus, aut
1 ēt velit fieri. † vnde est ibi tex.ꝙ seruus inuito dn̄o pōt suscipe
re baptismū licet nō possit promoueri ad ordines inuito dn̄o,
vt in c.2.s̃.de seru. nō ordi. cū ergo hoc sit speciale,& prohibi
tū in iudeis habere mancipiū christianū infertur,ꝙ christiano
nō prohibeatur habere mācipiū christianū, qđ est contra opi.
vulgariū credentium, ꝙ coipso, ꝙ seruus suscipit baptismum
fiat liber solum est spāle ꝯ infideles, vide.54. dist.fraternitatē.
& licet iudæus non possit habere mancipiū christianū tamen
nō est sic econtra, qa christianus nō prohibetur hr̄e iudæum
mancipium.nō tamē, vt cum illo moret̄.ita dicit gl.4.di.man-
2 cipia.¶†Secundo no.principem secularem ēt nō recognoscē
tē superiorē non posse statuere in suo regno aut permittere,ꝙ
iudęi habeant, vel habere possint mācipium christianū, vt hic
in tex.ex quo īfertur eadē rōne dicēdū,ꝙ non posset princeps
secularis in regno suo permittere, ꝙ iudæi non deferāt signū
& habitū distinctū p̄ quē publicè a christianis dignoscātur, vt
in c.in nōnullis.j.de iudæ.principes.n. seculares q̄tuncunque
ēt non recognoscentes superiorē subsunt Papæ in concernēti
bus periculū aīæ, aut decorem,& honestatē christianæ religio
3 nis.tex.est hic no.& facit c.j.de homi. in 6. ¶† Vltimo no. &
ita allegat̄, ꝙ qn̄ appellatio est ꝯ ius, vel manifeste friuola non
debet admitti,& non tenetur iudex a quo supersedere.sed po-
tius ad executionē procedere, vt hic dr̄.Tu intellige,& limita
nisi allegetur aliqua cā rōnabilis in casu speciali permissa. tūc
enim appellatio ꝯ ius reciperet̄, vt patet.s̃.c.proxi. de quo di-
cetur.j.in c.de priore.¶In gl.in fi. & ratio est,quia ius neminē
grauat. hinc dicitur, ꝙ iuris executio nō hēt iniuriam.ff.de in-
4 iur.l.iniuriarum.† Ideo est, ꝙ à pœna legis non appellat̄.j. eo.
c.qa nos. & ff. de ver.si.l. si qua pęna. cum ergo ius neminem
grauet iō appellari non pōt. ex quo causa immediata appella-
5 tionis est ipsum grauamen, vt in c.suggestū. s̃. eo. † & inducit
hic Panor.p̄dicta ad qōnē vtrum ab iniquo, & iniusto statuto
possit appellari, vel sit ipso iure nullum. de quo ar. hic per eū.
& per Bal.in l. iudicibus.C. eo. ti.per Bal.in l.oēs populi.ff. de
iusti.& iure.per Doc.in c.cum oēs.s̃.de cōsti. vbi est tex. sing.
p̄bans, quod iniquitas seu iniustitia statuti, nunq̄ transit in rē
iudicatā.vnde qn̄cunq; ex interuallo citra remediū appella-
tionis pōt peti retractatio iniqui statuti.& rō est, qa negotia ex
traiudicialia non transeunt ī rē iudicatā sed per viā q̄relæ pos-
sunt qn̄cūq; rescindi, vt est tex.no.in c.cōcertationi.eo.ti.li.6.

C A P. XXX.

AD hæc sicut. Qui ante citationem, vel no-
titiam literarum transmisit
nuncium ad Papam potest appellare ne iudex dele
gatus procedat.secus si post.h.d.& vide.s̃. c. memi-
nimus,& c.suggestum, & an hodie hic tex. procedat dicetur in
c.vt debitus.j.eo.

S V M M A R I V M.

1 *Iudex a quo appellatur debet in dubio semper deferre appellationi.*
2 *An potius sit præsumendum, et iudicandum pro sententia lata quam pro ipsa appellatione, vel contra.*
3 *Qua pœna puniatur iudex, qui non defert appellationi de iure ciuili, et de iure canonico.*
4 *Quid quando defert vbi non erat deferendum.*
5 *Quid autem de pœna temere appellantis.*

C A P. XXXI.

DE priore. Qui non detulit appellationi in-
terpositæ ad Papā mittitur cum li-
teris ordinarij ad curiam puniendus. h. d. ¶ No. a
contrario sensu huius tex. quod licet sit puniendus
iudex, qui non defert iustę appellationi etiam extraiudiciali,
vt hic.tamen secus si esset iniusta, tunc enim nō esset punien-
dus cū iniustę appellationi non sit deferendū. j. c. proxi. & in
c.cum appellationibus.eo.titu.lib.6.sicut enim, qn̄ applł'o est
iusta tenetur iudex deferre, & alias esset puniendus, vt hic.ita
si applł'o esset iniusta peccaret deferendo tali appellationi, &
nō venit puniendus, vt d.c.cum appellationibus, & 33. q.4. q
peccat. C.de adulte. l. Gracchus, quia contrariorum debet es-
se eadem iuris disciplina.32.di. hospitiolum. s̃.de iureiuran.c.
intellecto.ff.de his, qui sunt sui, vel alie.iur.l.j. & ita dixit An.
& Bal.in d.l.iudicibus. in prin. & Angel.in l. quoniā iudices.
C.eo.ti.per illum tex. concludens no. ꝙ aut est certum esse iu-
stam, & tenetur deferre alias punitur, vt hic & ibi: aut est certū
appellationem esse friuolam, & nō tenetur deferre, vt d.c. cū
appellationibus,& d.l.qm̄ iudices. in ver. ꝯ executionem.pu-
ta dicit Ang.si appellet̄ in casibus a iure prohibitis aut contra
notorium s̃m Bal.in d.l.iudicibus.Tu intellige nisi pro causa
grauaminis allegaretur aliqua specialis cā, quæ si esset vera de
beret legitima reputari.tunc eīn deberet deferri, & ita sit tex.
hic s̃m intellectum gl. & est dictum in c.peruenit, & in c.cōsu
1 luit.s̃. eod. Aut sumus in dubio, & tunc cuilibet appellationi
est deferendum. vnde dixit Inno.in c.dilectus, el.2. s̃. de rescri
ptis, ꝙ appellatio semper dicitur esse iusta quantum ad hoc, vt
iudex teneatur deferre, quando ꝯtinet iustā cam grauaminis
si foret vera,& iō iudex a quo in dubio tenetur deferre appel-
lationi & supersedere, quia an appellatio procedat, vel nō p̄ce
dat, sit iusta, vel iniusta nō pertinet ad eum cognitio: sed ad iu-
dicem appellationis, vt est tex.ad hoc no.in d.c.dilectus, & in
l.chyrographis.§.j.ff.de administra. tuto. vbi Bart. idem dicit
& idem Ang.in d.l.qm̄ iudices, de quo arg. vide plenissimè di-
cta in c.vt debitus.j.eo.super gl.in verbo ex rationabili cā, vbi
de his,& plenius vide dicta in c. constitutus.el.2.j.c.super glo.
2 in verbo delegauit.in fi. † Aduerte tamen, quia licèt appella-
tioni potius quam sententiæ sit deferēdum cum in dubio om
nis sententia a qua est appellatum p̄sumatur iniusta, vt per gl.
in l.j.C.si aduer.cred.ideo est, ꝙ in dubio omnis appellatio p̄-
sumitur iusta, & eidem est deferēdum potius, q̄ sentētiæ, vt s̃.
est dictū,& voluit ēt hoc Spec.eo.tit.§.nunc dicamus, post me
dium, in ver. Vincētius dixit, & Arch.idem ī c.si a iudice.e.ti.
in 6.tamē prædicta oīa procedunt in principijs cum sit fauen
dū applł'oni potius quā sn̄īæ, sed in medio fauet̄ pariter vtriq;,
in fine vero potius fauēdum est sn̄īæ, & in dubio pro ipsa sn̄ia
iudicādum per no.in l.Herēnius.§. Caya. ff. de euic. & ita di-
xit no.Bal.in addi. Spec. eo.tit. col.11. in ver. in dubio potius
defertur, qđ est menti tenēdum. pro quo gl. in simili in c. cum
ad sedē.s̃.de rest.spo.in prin.¶In gl.j.in fi.gl.ponit primū ītel
lectū ad hūc tex.qa ille prior corrigebat ius canonicū, & ī cor
rigendo modum excessit, & p̄p hoc canonicus appellauit ad
Papam

Papam.vnde tex.hic ibi, propter ſuas enormitates,dēt exponi
ſ.commiſſas in corrigendo hūc canonicum ꝯ iuris diſpoſitio
nem,& ſm hūc intellectum no.ex tex.ꝙ lꝫ à correctione,& re-
gulari diſciplina nō appellet.ſ.e.c.reprehēſibilis.Fallit qñ mo
dus excederetur. tunc enim ſubditi ꝗtuncūq; religioſi iniquè
correcti a ſuo prælato appellare poſſunt, & prælatus tenet de
ferre appellationi,alias punitur,vt hic dr̃ in tex.Datur alius,&
ſecundus intellectus no.ad hunc tex. per Hoſti.& Ioan. An. in
c.j.de cenſi.li.6. ꝙ prælatus notoriè criminoſus ſi ſit incorrigi
bilis poteſt per eius ſubditum appellari ad Papam,& ſi nō de-
fert punitur.hic ergo prior volebat corrigere canonicum,qui
appellauit dicendo eū eſſe criminoſum: ita qđ non poſsit aliū
corrigere,& hunc intell'm clarius Hoſt.ſenſit in c. licet in cor
rigendis.ſ. de offi. ord. dicens ſi prælatus corrigens ſubditum
ſuum æquali peccato, vel maiori notorio detinetur poteſt ab
eo appellari,& ita dicit intelligendum hunc tex.& ita recitan-
do trāſit ibi Io.An.¶ Sed aduerte tñ, qa iſte intell's nō proce-
dit ita indiſtinctè,qm̄ anteꝗ prelatus deponatur a prælatura
pōt iuriſdictionē exercere in ſubditos tr̄ ꝗtuncunque eſſet ir
regularis ex homicidio,vt eſt tex.no.in c. veritatis.ſ. de do. &
contu.& glo.in c.cum non liceat.ſ.de reſcrip.& Inno. in c. cū
noſtris.j.de conceſ.præben.& in c.venerabilis.ſ.de except.vbi
voluit, ꝙ etiam contra iudicem delegatum non poſsit excipi
de crimine,qa criminoſus pōt eſſe iudex. ſed de īfamia bñ pōt
3 excipi.de quo vide in c.ſciſcitatus.ſ.de reſcrip.¶† In glo.fi.in
fi.Conclude ſi quæratur, quæ pœna imponatur iudici non de-
ferenti iuſtę appellationi. nam de iure canonico ſi cā eſt crimi
nalis venit deponēdus,vt 2.q.6.decreto,& ibi per Archi.ſi ve-
ro cā eſt ciuilis punitur prout hic, quia debet remitti punien-
dus ad ſuperiorē, & erit pęna arbitraria ex quo aliter determi-
nata non eſt.l.hodie.ff.de pęnis.ſupra,de offic.deleg.c. de cau
ſis.Si vero quæritur qualis pęna ſit de iure ciuili.dic,qđ ſi cā eſt
ciuilis punitur iudex in 30.pondus auri.in l. qm̄, hic alle. Si cā
eſt criminalis, tunc dr̃,qđ dēt puniri ſuppli cio,vt in l.pro cōſu
libus.C. eod.tit. & ſic pęna erit arbitraria, & poterit arbitrari
pœna corporis afflictiua, quæ in perſona honeſta cēſetur ma-
ior qualibet pęna pecuniaria.ff. de pęnis.l.j. & l. in ſeruorum,
& ita reſidet hic Panor. Aduerte tñ, quia viderentur prædicta
poſſe limitari, vt procedant in appellatione a diffinitiua aut
ab interlocutoria habente vim diffinitiuæ, vt in d.c.peruenit.
ſecus ſi in mera interlocutoria, quia iudex nō tenetur deferre
nec ſuperſedere quouſq; ſibi inhibeat per iudicem ad quem,
vt in c.Romana.§.ſi vero,& in c.nō ſolum.§.illa.eo.ti.li.6.ſm
Ang.in l.quoniā iudices. vnde ſi nō defert non vr̃ puniendus.
Et de mā vide plene per Spe. eo.ti.§.nūc dicamus.in prin.vbi
ſimiliter ponit,quid de iure canonico,& quid de iure ciuili.Et
4 ſubdit Spe.†quid enim ſi iudex defert fruſtratoriæ appellatio-
ni cui non deberet deferri.dicit,ꝙ punitur in xx. libris argen-
5 ti.2.q.6.ſunt ēt quorum. ver.ſi quis etiam.¶ † Quid autem ſit
de ipſo appellante qua pęna puniatur temere appellans. vide
ibi,per Specu.& dicta.ſ.in c.ſuper eo.el 2.in gl.2. & in c.reprę-
henſibilis.in 4.notabili.

SVMMARIVM.

1 *An infamia notoria indigeat probatione.*
2 *Mendicantes,& alij religioſi ex ſtatuto poſſunt deſtituere eorum gene- -les,ſecus de iure.*
3 *Religioſi ex facilioribus cauſis poſsunt priuari eorum adminiſtratoribus quam ſeculares.*
4 *Abbas poteſt priuari ſua abbatia, quādo purgare ſe nō poteſt de infamia.*
5 *An per ſolam infamiam publicam,& clamoſam poſſit prælatus regula-ris priuari.*

CAP. XXXII.

QVia nos. A pęna legis etiam particularis non
appellatur.h.d.Vel ſic,appellatio nō
1 defendit religioſum ꝯ ꝯſtitutiones regulares. h. d.
& nōdiuidit ¶†No.prīo ibi, fama publicè reſperſa,
ꝙ qñ infamia eſt publica,& publicè ſparſa, & clamoſa non in-
diget probatione ſicut dr̃ in notorio facti permanentis, quia
notoria probatione non indigēt. dicit tex.in c.3.ſupra de teſt.
co.& j.deaccu.euidentia.l.emptorē,& ibi no. ff. de acti. emp.
alias aūt,qñ infamia non eſſet ita clamoſa,& ſparſa deberet ꝓ
bari,& indiget probatione,& ita procedat alternatiua,aut, de
qua hic in tex.ibi,conuicti &c.Et ſcias, ꝙ fama pōt ſufficiēter
probari per duos teſtes ſicut qñcunq; notorium,& ita voluit
gl.ordi.de iure ciuili in l.3.§.eiuſdem.ff. de teſti. & eſt gl.ma-
gis no.de his 2.q.3.§. qñ aūt, & vide plene per Bar.in l. de mi-
2 nore.§.tormenta.ff. de. q. ¶ † Vltimo nota ſm vnum intell'm
ꝙ capitula religioſorū,quæ debēt de iure fieri de triēnio ī triē
nium.j.de ſta.mona.c.in ſingulis.lꝫ de iure cōi hmōi capitula
non habeant iuriſdōnem priuandi, & abſoluendi prælatum a
ſua prælatura, vt in d. c. in ſingulis. tamen hoc facere poſſunt
qñ ita ſe hēt ꝯſuetudo aut ſtatutum in ipſis capitulis, & ita ſit
3 tex. hic de quo.j.¶†In gl.j.ibi,purgare ſe nequeant.hic eſt in-
tellectus gl. ad hunc tex. ꝙ lꝫ religioſi ſeu regulares poſsint ex
facilioribus cauſis priuari ſuis beneficijs, & adminiſtratio-
nibus ꝗ clerici ſeculares,vt dt tex.in c. qual'r. el.2. j. de accuſ.
4 in fi.& in c.licet.& c.per tuas.el j.j. de Symo. † tamen Abb.ꝗ-
tuncunq; publicè diffamatus de crimine ex ſola infamia ꝗtū-
cunq; publica non poſsit priuari nec cogi ad cedendum ſuæ
Abbatiæ,& adminiſtrationi,niſi quando de tali īfamia ſe pur
5 gare non poſſet ſm gl.†ex cuius intell'u ſing. tene menti, ꝙ ꝑ
ſolam infamiam publicā, & clamoſam de crimine non poteſt
prælatus ēt regularis amoueri a ſua prælatura: dummō de illa
infamia poſsit ſe purgare per eius iuramentum,& aliorum de
credulitate iurantium ſicut traditur de purgatio. j. de purga.
cano.c.quoties,& ſm hunc intellectum nullum ſpeciale po-
neret ille tex.in regularibus, cum hoc idem foret in alijs ſecu-
laribus, qui ſi deficiunt in purgatione ſimili modo habentur
pro conuictis de crimine,vt in c.accedēs. j. de accu.cū alijs ſi.
hic in glo.allega. quare Inn. hic ponit ſecundum intellectum
ꝙ hic in tex.ſit ſpeciale in regularibus, ꝙ ex ſola infamia pu-
blica poſsint de crimine priuari a ſuis adminiſtrationibus, &
prælaturis,ex quo ipſi ex facilioribus cauſis amouentur, vt d.
c.qualiter.in fi.& hunc intell'm ſentit hic gl.fi.& ſequitur etiā
Imo.hic & ſm hoc eſſet hic tex.ſing.ꝙ in criminibus ſola infa
mia publica,& clamoſa faceret plenā probationē ī religioſis.
a verū,qa licet fama [a] in ciuilibus faciat ſemiplenam probatio-
nem adeo ꝙ cum vno teſte faceret plenam probationē, vt eſt
gl.or.& no.in c.j.ſ.eo.& c.veniēs.j.de teſti.tamē in criminali
bus vbi debent probationes eſſe luce clariores.l. ſciant. C. de
proba.fama ēt cū vno teſte non ſufficeret. ita dicit gl.in d.c.ve
niens.minus ergo dēt ſufficere ſola infamia.Et ideo tertius in
tell's ad hunc tex.colligit ex dictis Hoſti. hic dicentis, ꝙ loqui
tur ſm cōſuetudinem monaſteriorū ſm quā Abbas publicè
diffamatus de crimine deponitur,& repetitur ab eo ſigillum,
& ita refert Hoſt.ſeruari in generali prædicatorū, & aliorū mē
dicantiū ac Ciſtercienſium,Cartuſienſiū, & templariorū, qui
gñales ſicut ex ſola electione facta ab his ad quos ſpectat ſta-
tim ad miniſtrant abſq; alia ꝯfirmatione. ita ex ſola īfamia de
crimine tenent cedere, & deponunt ſi concordant diffinito-
res capituli,vel maior pars illorū ī cōi capitulo ipſorū religio
ſorū.Subdit tamē Hoſt.ꝙ ſi generalis ordinis, vel alius præla-
tus nollet cedere non eſſet ei violentia inferenda.ar.l.extat.ff.
quod me.cauſa.ſed eſſet adeundus ſuperior, qui viſa volunta-
te fratrum coget illum ad cedendum, vel dabit electoribus li-
centiam aliū eligēdi nō ob.illius appellatione,vt hic. nec ob.
qđ reſignatio prælaturę debeat fieri in manibus ſuperioris,vt
in c.admonet.ſ.de renun. ergo non dēt poſſe fieri in generali
capitulo,qa certe.d.c.admonet. procedit de iure cōi, & in ſe-
cularibus clericis non in regularibus niſi eſſet talis eorum cō-
ſuetudo de qua.ſ.Nec etiam ob.c.venerabilis.ſ. de cōſue.vbi
reprobatur talis ꝯſuetudo ēt in religioſis, quia procedit quan
do propria auctoritate religioſus vult reſignare, & dimittere
ꝑlaturā.hic aūt quando ſubeſt cā infamiæ, & delicti, & cedit ī
cōi capitulo ſtante cōſuetudine ſeu conſtitutione ordinis, vt
ſ.ceſſante enim ꝯſuetudine aut conſtitutione approbata non
poſſet Abbas de iure cōi ēt in cōi capitulo cedere prælaturę,
vt d.c.in ſingulis, & d.c.venerabilis. nec poſſet per capitulum
generale ipſorū religioſorum priuari,& deponi, vt eſt tex. ī d.
c.in ſingulis. & hunc tertium intell'm ſequit hic Panor. quod
pęna de qua hic in tex.erat pęna conſtitutionis particularis a
qua nō appellatur.ſicut nec à pęna generalis legis,& ſm hanc
lecturā ſilent oīa ꝯria ad hunc tex. ſcđm eū dicentem intelle-
ctum Inno.ſ.non procedere per tex.in d.c.licet Hely. & c. per
tuas. vbi vr̃ expreſsū, ꝙ lꝫ religioſi ex facilioribus cauſis poſ-
ſint deponi a ſuis adminiſtratoribus. tñ nō ſufficit ſola īfamia
de crimine ēt graui,& ēt publico,niſi aliæ probōnes cōcurrāt.
¶Sed aduerte,qa ſcđm hunc tertiū ītell'm tex. hic nō poneret
ius cōe quo ad oēs religioſos, ſed poneret ius ſpāle quarundā
religionū.veruntamē cū Papa hic reſpōdeat ad ꝯſultationem
infert neceſſario,ꝙ reſpōdeat de iure cōi, & nō ſpāli ſcđm gl.
ordi.& no.in c.cōſultationi.ſ.de tēp.or.vnde nō videret,ꝙ ta
lis ītell's ponēs ſpālitatē ꝯueniat ad hūc tex. ī quo Papa rñdet
de iure cōi,& decidit.hinc eſt,ꝙ in dubio intell's ſapiēs ſpālita
tē eſt fugiēdus quātū pōt, vt no.in c.ex parte A.ſ.de teſti.cum
in dubio leges,& canones,vt generales debeāt ab oībus obſer
uari,& faciūt ius cōe quo ad oēs.ſ.de cōſti.c.j. C.dele.l. leges,
vt generales.& ſic,ꝙ nō ponāt caſum ſpālē.poſſet tamē dici,ꝙ
Papa hic reſpōdeat de iure cōi quo ad oēs religioſos, vbi eſsēt
tales eorū conſuetudines ſeu cōſtitutiones ordinis,vt ſic a pę-
na talis le.vel conſuetudinis non poſsit appellari, vt hic in gl.

ADDITIO.

a Fama qualem probationem faciat,vide dicta & addita in c.1.ſupra eo.

SVMMA-

SVMMARIVM.

1 *An possit iudex delegatus assignare terminum ad arripiendum iter.*

CAP. XXXIII.

AD aures. Si appellans non prosequitur appellationem in termino hominis redit iurisdictio ad delegatum sicut ad ordinarium.h.d.
1 ¶†Et tene mēti singu.ex hoc tex.ꝙ sicut ordinarius iudex a quo appellatur pōt appellanti assignare terminum ad arripiendum iter,& ad prosequendum &c.ut in c.personas,& in c.cū sit.s̃.e.ita & iudex delegatus.de iudice delegato est hic melior tex.qui sit in iure.Quid aūt si talis delegatus detulit appellationi,& assignauit terminū appellanti,an deserta appellatione ꝑ lapsum termini habeat tūc locū iste tex. ꝙ possit cām reassumere.dubium facit, quia tex. in c. cum appellationibus eo.ti.li.6.dicit,quod deferēdo appellationi iurisdictio totaliter deuoluitur ad iudicem ad quem, & ꝙ non redit ad iudicē a quo,nisi remittatur per iudicem ad quem. Sed certe ille tex. procedit appellante prosequente,alias iudex a quo reassumit iurisdōnē ēt si sit delegatus, vt hic negligente appellāte, & sic appellatione deserta,& ita voluit gl. in d.c.cum appellationibus. in verbo remittenda. Vlterius facit hic tex.not.ad materiam c. cum teneamur. s̃.eo. quod ēt iudex delegatus qui detulisset appellationi possit reuocare grauamen, & alia attentata pendente appellatione tendentia in faciliorem expeditionem ipsius appellationis,cum sit possibile cām ad ipsum delegatum redire, vt hic est tex.no.vnde eadem ratio videtur in delegato sicut in ordinario, cum ex priori eius iurisdictione reassumat cām,vt hic patet, & per gl.in d.c.cū appellationib.ĩ ver. reseruari.de quo tamen articulo vide plenissimè dicta in mea disputatione super dubio prædicto.

SVMMARIVM.

1 *Non refert quid ex verbis æquipollentibus proferatur.*
2 *Paria sunt appellare,& se submittere sub protectione superioris.*
3 *An & quando iudex potest cognoscere an sua sit iurisdictio,& quid si ipse ex hoc habeat commodum.*
4 *An prælatus contra subditum allegantem se exemptum sit iudex cōpetēs.*
5 *Exemptus debet comparere allegare eius priuilegium,alias potest mulctari,& excommunicari,*
6 *Si appellatio est deserta, & renunciatum est appellationi non reconualescunt attentata,& durat officium iudicis in reuocando.*

CAP. XXXIIII.

AD audientiam. Submittens se, & sua sub protectione Papæ intelligitur appellare,licet verbum appello, non expresserit.h.d. & primo recitat factum secundo dat iudicē
1 ibi,hic autem. ¶† No. primo ꝙ vbi ad certum actum explicādum non est præfixa certa forma verborum sufficiunt quęcunque verba æquipollentia ad effectum illius rei,licet non exprimātur verba conformia,qa non refert quid ex verbis æquipollentibus proferatur,vt hic & in c.pe.j. de sen.excom. vbi excōmunicatio pōt proferri per verbū excōico, vel per alia verba æquipollentianā ,verba deseruiunt intentioni non eꝰ,vt in c. in his.de ver. signi. secus aūt foret vbi certa forma verborum esset de forma.l.j.ff.de verb.oblig.& ibi not. ¶ Secundo no.ꝙ
a attentata post appellationem extraiudicialem [a] quantuncunque ltīam non sunt nulla nisi duo interueniant.s.ꝙ sint attentata post,& contra ipsam appellationem. pro quo est tex. in c. cum nobis olim.s̃.de elec.& vide in c.consuluit.s̃. eo. & plene
2 dicetur in c.bonę.j.eod.¶† Vltimo nota,quod submittēs se, & sua sub protectione superioris,& appellare,æquiparātur & sic paria sunt appellare,& submittere se sub protectione superioris iudicis.intellige si in submissione in protectione superioris exprimantur alia, quæ requiruntur in appellatione. quia tunc non est fienda vis in verbis ex quo constat de intentione, vt hic,& in c.petitio.s̃. de procura.ideo si aliquis in iudicio ante sententiam vellet appellare & dicere,submitto me sub protectione superioris iudicis deberet exprimere cām grauaminis.j.e.c.vt debitus,& apostolos petere, vt c.j.j. eo.tit. in 6.seruatis igitur necessarijs in appellatione non referret dicere appello,vel si dicat,submitto me protectioni superioris siue appeletur in iudicio siue extraiudicium, dummodo seruentur illa quę sunt necessaria ad illam appellationem,& ita concludunt hic Doc.per hunc tex.quicquid hic aliter voluerit Inno. & hoc idem sequitur Spe.e.ti.§.qualiter,in fi.dicens, ꝙ si dicatur proclamo,vel prouoco,non refert, quia mens potius quā verba inspicitur.idem dicit Bald.ibi, in addi.Spec.col.9.quòd sufficeret dicere, conqueror, vel similia verba, quod not. & procederent prædicta etiam in submittente se sub protectione alterius cuiuscūque superioris licet inferioris a Papa, dummodo sit iudex appellationis cum eadem rō sit in Papa, & inferioribus iudicibus appellationis,secūdum Host. & alios Do. hic.¶In gl.in ver.protectioni,in prin.licet receptus sub protectione Papę in literis priuilegiorum non censeatur ꝑ hoc exēptus,& non derogetur in aliquo iurisdictioni ordinarij, vt ĩ c. recipiamus.j.de priuileg.tamen procedit, quādo ipse Papa ꝑ suas literas recipit aliquos sub sua protectione. secus quando ꝓpria ipsa persona ratione grauaminis sibi illati submittit se, & sua sub protectione Papæ.tunc enim hēt vim appellationis vt hic dr̄, & plenius vide quid operetur si aliquis sit receptus sub protectione Papæ seu principis per Doc.ĩ d.c. recipimus, & c.ex parte. Quid autem si dicta verba proferant̄ negatiuè, puta dicit statutum,ꝙ aliquis sit extra protectionem cōis, vel statutorum.dixit Cy.in l.j.C.de na.liber.& sequit̄ Bal.in auth. cassa.in prin. C.de sacrosan.ec.dicta verba ĩportare, ꝙ tali nō debeat ius reddi,aut ꝙ sit bannitus ciuitatis,ꝙ no.¶In glo. in ver.sine causæ cognitione.in prin. vult glos.ꝙ hic iudex a quo non potuisset ex se cognoscere an appellatio esset iusta, vel iniusta.iudex enim a quo lз possit cognoscere de iustitia appellationis ad suam ĩstructionem, vt sic sciat an teneatur deferre seu non,vt dixit Inn.in c.pastoralis.§.præterea. s̃. de off.deleg. tamen iudicialiter nō potest cognoscere in pręiudiciū appllonis, qa cognoscere de iustitia,seu iniustitia appllonis spectat solū ad ipsum iudicē ad quē,vt in c.dilectus.el.2. s̃. de rescrip. & est dictum in c.de priore.s̃.eo. vbi de hoc vide.Et ex his glo. hic supplet, ꝙ iudici a quo fuerit hic delegata cognitio à Papa qđ licet iste intells sit verus in se,tamen non est verisimilis cū Papa non remitteret causam appellationis cognoscendam ꝑ iudicem a quo vt est tex.j.c.proxi. & in l.eos. in princip. C.eo. tit.& ideo alij supplent hoc ad tex.vel potest dici, quod narret hic factum prout inuenit, quia ēt cum causæ cognitione non potuisset iudex a quo hic cognoscere de iustitia appellationis, vt supra, & minus de ipsa causa principali pendente appella-
3 tionis articulo, vt in c.non solum eo.ti.lib.6.¶ † In ea.glos.in fi.Io.An. hic reprehendit gl. quia iudex potest cognoscere an sua sit iurisdictio.s̃.de rescript. c. super literis, & in l.si quis ex aliena.ff.de iudi. Sed do. Anto.saluat gl.quia cum istè prætenderet suam ecclesiam eē exemptam, vt dicit gl.pręcedēs, quo casu Iudex nō posset cognoscere, an sua sit iurisdictio, ex quo contenditur non de solo exercitio iurisdictionis sed de ꝓprietate iuris. an hic præsbyter sit subiectus episcopo vnde consecutiue veniret ipsi iudici commodum applicandum in consequentiam non possit cognoscere an sua sit iurisdictio.concordat gl.no.in l.de iure.ff.ad muni. cum qua transit Butri. hic ꝙ qñ iudici venit consecutiuè commodum sportularū non possit cognoscere an sua sit iurisdictio de quo.j. ¶ Secūdo voluit domi. Ant. ꝙ quādo est contentio inter prælatum, & subditū super iure subiectionis, vel exemptionis non possit prælatus esse iudex cum sit suspectus ex quo commoda veniunt sibi applicanda ratione subiectionis, & hoc fuit originaliter not. dictum Inn.in c.ex parte,el.j.de verb.sig. & in c.venerabili. j. de censi.¶Sed aduerte ad primum dictum,quia dicit Panor.posse procedere secundū qualitatem personarum, & vtilitatis.vnde nō est præsumendum, ꝙ vnus eps proferret snīam ꝯ subditum pro eo, quia sit recepturus modicum vtilitatis, vel aliter: secus si foret magna vtilitas aut si maximus honor sibi proueniret,ar.c.& si quæstiones.j. de Symo.& s̄m hanc distinctionē dicit hic Panor.limitandam esse gl.& Bart.in d.l.de iure. & in d.l.si quis ex aliena.& in l.ex quacunque.ff. si quis in ius voc. non ierit.de quo ar.plenius per Doct. in d.c.super literis,& vian, & quādo iudex possit cognoscere an sua sit iurisdictio,& vide gl.no.in verbo probari,in c.si contra vnum. de offi.delega. lib.6.dicentem, ꝙ licèt esse iudicem in causa sit honor, vt in c. vt debitus.j.eo. & in l.omnem honorem. C. quādo prouo.tamen ratione huius honoris non est suspectus iudex in cognoscendo,& pronūciando an sua sit iurisdō & rō est, quia iudicare censetur maximum onus. l. munerum.§. iudicādi.ff.de mune.& hono.& in c.pastoralis.s̃.de of.delega. ibi exonerare &c. vnde non est ibi tanta suspitio,quod præsumatur quis appetere onerosa.facit c.cum æterni.de re iudi.in 6.Dixit tamen alia gl.no.in verbo copia, in c.statutum.in prin. de rescrip. in 6.qđ quando est contentio inter partes de iurisdictione iudicis.tūc sit verum,quod ipse iudex cognoscat, & diffiniat an sua sit iurisdictio,& ita procedunt.s̃. dicta.secus autem quando iudex cōstituit se aduersarium,& facit se partem, & sic contendit cum parte de iurisdictione, tunc ipse cognoscere non posset, & idē voluit Inno.in d. c. ex parte. licet glo. videatur in hoc contraria in verbo ordinarius, in c.cum personę. de priuil.in 6.& dic plenius

ADDITIO.

a ¶ Attentata post appellationem extraiudicialē.Adde an appellatione pendente extraiudiciali nó legitimè terminata, innouatio facta reuocetur vide secūdum Rotam in decisio.309. quòd non quæ incip.item quòd attentata. secundum Inno.contra c.dilecti.in 2. colum.magna in gl. sua, in verbo iustitiam. infra eod.tit.nostro.per Fed.de Sen.in consil. suo.254.Bartho. ab Horra.

plenius de his in c.cum super literis.& adde,quia Bal.in c.cō querente.§.de resti.spo. circa medium, alio modo limitat gl. in d.l.de iure.quia secundũ eum posset procedere quando cō modum veniret applicandum propriȩ personæ ipsius iudicis. secus si sedi,vel dignitati: tunc enim non esset suspectus, vt ibi
4 per eum,& facit quod not.in c.statutum.de elec.¶ † Secundo aduerte,quia ꝯ scđm dictum Butri.§.videtur tex.in d.c.cũ personæ. vbi subditus allegans se exemptum debet hoc probare coram ep̃o,& ita firmat se gl.ibi in d. verbo,ordinarius. quod ep̃s sit in hoc iudex, quia causa non est sua sed ecclesiæ, & in cã suæ ecclesiæ quilibet prælatus põt esse iudex, vt.j. q.7. si qs erga.quia si dubitatur de iurisdictione ipse cognoscet, & consequenter diffiniet, quia de qua re cognouit iudex &c.ff.de iudi.l.de qua re.& in c.cum super. de causa pos.& proprie. & ita residet hic Panor.¶ An tamen possit prælatus tunc recusari suspectus, dicit Panor. quod patet ex præcedentibus,ar.d. c. & si quæstiones.de quo etiam articulo plenius per Doc. in c. cum venisset.de iudi.& in c.j.j. de maledi.& in c. Romana. de pœ-
5 nis,in 6.† Debet tamen exemptus comparere, & allegare priuilegium,alias ratione contumaciæ posset mulctari, & excommunicari.§. eod. capitulo, si duobus, & voluit Ioan. An. in reg.scienti,li.6.in solutione qõnis. Sed an valeret sentẽtia in negotio principali, vide per gl.no.& Docto.in c.cum ordinem.§.de rescript.¶ In glo.fi.in fi. quare autem Papa mandet hic inquiri de appellatione ad finem declarandi sententiam nullam,cum absque alia appellatione sentẽtia foret hic nulla, quia lata absque causȩ cognitione.c.ecclesia sanctæ Mariæ.de consti.& in l.prolatam,& ibi Bar.C. de sen. potest dici, quod appellans prosequebatur hic reuocationem attentatorũ per viam attentati. vnde incumbit sibi probare fundamentum,&
6 necessaria suæ intentionis.s.esse appellatum, & esse innouatũ pendente appellatione, vt in d.c. non solum. ¶ † Sed tamen non sequitur,quod attentata ex se non sint alias nulla,hinc est quòd succumbẽs in appellatione posset prosequi nullitatem attentatorum agendo per viam nullitatis.nam attentata sunt ipso iure nulla,etiam si ipse appellans renunciasset suȩ appellationi,aut appellatio sit deserta, vt est ad hoc tex. summè no. in c. cum venissent. de eo qui mit. in pos. vbi hoc sequuntur Doc. & tenet Lapus in sua alle. prima, circa fi. & facit bonus tex.in c.licet.de sen.excom.lib. 6.

S V M M A R I V M.

1 *Causa non est remittenda ad iudicem a quo nisi appellatio pronunciaretur iniusta,vel nisi in causa appellationis ob excommunicatione.*
2 *An iudex a quo qui est effectus iudex appellationis,possit cognoscere de causa appellationis.*
3 *An partes de communi consensu possint redire ad iudicem a quo, & renunciare appellationi,& quid in iudice delegato qui detulit appellationi.*
4 *Appellans qui renunciauit suȩ appellationi,debet condemnari in expensis & redit causa ad iudicem a quo suo solo consensu.*

C A P. XXXV.

1 ACcepta. Causa non est remittenda ad iudicem a quo nisi de consensu partiũ. hoc dicit.¶†Et tene menti regulã huius tex.& semper allegatur, quod causa non est remittenda ad iudicem a quo est appellatum, & ipse appellans non tenetur redire nec debet remitti ad iudicem a quo.tex.est hic no. & in l. eos.in prin.C. eo.vbi dicitur, quod iudex ad quem debet ipse cognoscere, & terminare causam appellationis, non autem debet causam ipsam, & acta remittere ad iudicẽ a quo.¶ Sed limita primo regulam huius tex.procedere pendente appellatione aut ea decisa,& constito de iustitia appellationis: tũc enim iudex a quo, quia semel grauauit est suspectus appellanti vt in c.ad hæc.§.eo.ideo ad eum causa remitti non debet. secus,quando appellatio pronunciaretur iniusta, tũc enim causa bene remittitur ad iudicem a quo vt in c. vt debitus.j. eod. & in l.intra vtile.ff. de mino. & ita debet limitari, & intelligi tex.hic & in d. l. eos. ¶ Secundo limita in causa appellationis ab excommunicatione,nam excommunicatus potest remitti absoluendus ad iudicem a quo appellauit.§. de offi.or.ad reprimendam,& de rescrip.ab excommunicato, cum ibi no.& ratio est,quia ibi loquitur in absolutione fienda in qua excõicatus appellans grauari nõ potest, imo est eius fauor.secus au-
2 tem in alijs causis,vt hic,& in d.c.ad hæc.† Quid autẽ si iudex primæ causæ successit in locum iudicis appellationis,an tunc ipse possit cognoscere,vide per gl.in l.eos.in prin.C.eo.ti.& p Spe.ti.j.§.superest.ver.quid si prius.¶Nota secundo, ꝙ nõ est in potestate iudicis ad quem remittere causam,& partes ad iudicem a quo.sed tenetur ipse iudex ad quẽ cognoscere,& diffinire, vt hic,& d.l.eos.quando autem inueniret appellationem esse friuolam,tunc bene potest remittere partes ad iudicem a
3 quo,vt in c.cum appellationibus.eo.ti.in 6.¶ † Vltimo nota, ꝙ partes de communi consensu possunt renunciare appellationi,& redire ad iudicẽ a quo an: aũt hoc possint corã iudice delegato, qui detulisset appellationi,est dictum in c.ad aures
4 §.eo. & facit tex.in clemen.j.eod.titu. ¶†In gl.2.in prin.idem sequitur Io.An.& communiter Doct.vt sic de consensu solius appellantis possit causa redire ad iudicem a quo.sed debet cõdemnari in expensis, quando vtraque pars non consentit, & ita procedit tex.in §.2.hic alle.de quo ar. an & quando appellans possit renunciare appellationi inuita altera parte,dicetur plene in §.2. hic allegato, tam in appellatione ab interlocutoria quam à diffinitiua.

S V M M A R I V M.

1 *Notoriè suspectus in causa si non recusetur potest esse iudex.*
2 *Licet causa sit delegata appellatione remota, tamen non intelligitur remota recusatione.*
3 *An causa possit committi recusatione remota.*
4 *Quid si causa committatur iudici notoriè suspecto.*
5 *An princeps possit committere causam remota recusatione.*
6 *Consanguinei usque ad quem gradum dicantur.*
7 *Consanguinei an dicantur tam ex latere matris quam patris, & quid si statutum facit mentionem de consanguineis.*
8 *An ratione affinitatis possit iudex vt suspectus recusari.*
9 *An actor possit recusare iudicem quem ipse elegit.*
10 *An si actor impetrauit in iudicem aduocatum ipsius rei, possit per ipsum reum recusari.*
11 *Quid si iudex est consanguineus inimici alicuius ex partibus.*
12 *Quid si iudex est consanguineus prælati impetrantis.*
13 *An prælatus iudex in causa ecclesiæ possit suspectus recusari.*
14 *Quando sit quod consanguineus possit recusari suspectus.*
15 *Quid in dominis Cardinalibus.*
16 *An concilium generale, vel prouinciale possit recusari.*
17 *An vniuersitas collegium seu rectores collegiorum possint recusari.*
18 *Quando est quòd causa affinitatis seu suspicionis non habet locũ recusatio.*
19 *Quid si aliquis de familia iudicis est aduocatus alicuius partis, an possit recusari, vt suspectus.*
20 *Quadraginta causas ex quibus iudex potest suspectus recusari uide distincte, & particulariter per residuum.*

C A P. XXXVI.

POstremo. Delegatusdatus etiã cũ cl'a, appellatione remota, potest recusari suspectus si est consanguineus impetrantis aut si in illa causa fuerit eius aduocatus.h. d. & non diuiditur. No.ex tex. duas causas terminatas a iure ex quibus iudex potest suspectus recusari. Primo si est consanguineus impetrantis,& de hoc.j. in gl. Secundo si fuit aduocatus in eodẽ negocio aduocatus in eadem causa in qua fuit, vel est aduoca-
a tus [a] censetur esse suspectus ratione affectionis ad causam, vt hic in glo.& est tex.no.in l.proxime.ff.de his, quæ in testa.delen.vbi dicitur, quod iudex debet deliberare remotis aduocatis partium,& sic non debet consilium habere cum aduocatis. nam censentur suspecti propter affectionẽ, vt ibi,& hic in tex. est expressum.& ff.de arbi.l.nõ distinguemus.§. cum quidam. & intellige, quod consilium deliberatiuum non debet haberi cum aduocato partis, vt §. sed colloquium examinatiuum, & per modum collationis potest haberi cum quocunque secundum Bal.in l.placet.in prin.C.de sacrosan.ec.Aduerte tamen,& pondera bene tex. hic ibi,in eodem negocio,quia aduocatus censetur solum suspectus in eodem negocio in quo fuit,vel est aduocatus.In alijs vero negocijs, & causis nõ censetur suspectus, & posset esse iudex ſm Inno. hic. ex quo tex. hic solum prohibet in eodem negocio. Conclude ergo, quòd potero impetrare in iudicem ĩ vna causa eum, qui fuit, vel est meus aduocatus in alia causa, & ita sequuntur hic Doc. quod no. Similiter etiam posset esse testis cum aduocatus, vel procurator solum repellatur in illa causa in qua est aduocatus vel procurator non in alijs causis,vt est text.in l.fin. ff.de testibus. ¶Sed tu intellige, & limita text.hic & §. dicta procedere nisi alia negocia,& aliȩ causȩ essent connexȩ,& inuicem dependẽtes, tunc ratione cõnexitatis esset eadem ratio prohibitionis. §.de testi.translato.& ita voluit Io.An.in c.fi. de consti.li.6.& adde, quod id, quod dicitur hic in aduocato est dicendum in consultore.nam is qui in causa consuluit potest suspectus recusari si deputaretur iudex in illa.l.prætor,cum ibi no.ff. de iurisd.om.iu.& hoc idem tenet Inn.ĩ c. irrefragabili,circa prin. §.de offi.or.& Panor.hic quod no. intellige tamen prout.j.in
1 2.q.&.j.in 7.causa recusationis. ¶ † Secundò not.text.ibi poterit,

A D D I T I O.

a ¶Aduocatus in eadem causa in qua fuit,vel est aduocatus,an possit esse iudex. adde per d.Lanfran.Brixiensem in c.quoniam contra in uerbo recusatio.de proba.intellige in delegato quod non.quid in ordinario, vide per Spe. in ti. de iudice delegato in §. superest.in versi & si fuerit aduocatus.hoc tamen indistincte tenet dominus Philip.aduerte bene.Bartho.ab Horra.

terit. quod licet aliquis sit notorie suspectus, in causa tamen si non recusatur poterit esse iudex delegatus & ordinarius. cõfertur ergo iurisdictio in habitu & exercitio, licet causa cõmittatur iudici notorie suspecto, sed est in facultate partis si velit recusare. ideo tex. hic dicit poterit, quod est no. pro j. dicẽdis. hinc est quod de suspitione iudicis debet opponi ante litem contest. alias postea non potest nisi suspitio de nouo emergat aut de nouo deducat in notitiam, vt in c. insinuante. s. de offi. dele. nisi ergo qui etiam esset notoriè suspectus recusetur poterit esse iudex sicut & pater in causa filij, nisi recusetur suspectus, vt 3. q. 6. §. tria. versi. filius. & habetur in l. in priuatis. ff. de
2 iudi. & in l. qui iurisdictionis. ff. de iurisdi. om. iudi. ¶† Vltimo tene menti sing. hunc tex. quod licèt causa sit delegata appellatione remota, tamen non intelligitur remota recusatione. remota igitur appellatione non intelligitur sublata recusatio & poterit iudex suspectus recusari ex iusta causa. tex. est hic no. clarus & apertus in fi. & dicit hic Ioan. An. hoc procedere etiam de iure ciuili. alle. l. j. C. ne lice. in vna eademq; causa. & ita transit hic Panor. licet Imo. hic aliud sentiat remittens se ad no. per eum in c. sup eo. el iij. s. eo. Sed intellige istum tex. dum æquiparat appellationem, & recusationem videlicet, vt neutra locum habeat nisi concurrat legitima causa. secus ergo si causa committeretur appellatione remota, quia ad remotionem appellationis non intelligitur remota ipsa recusatio, vt hic in tex. Conclude ergo hoc procedere tam de iure canonico, vt hic, quam etiã de iure ciuili, vt est tex. in l. fi. C. de sen. & interlo. om. iudi. & ita tenent Barto. Bald. & Ange. ibi & idẽ etiam tenuit glo. & Bar. in l. j. in fi. ff. à qui. app. non li. nam separatorum separata debet esse ratio, vt hic & in d. l. fi. & in l. si domus. ff. de serui. vrba. prædi. vbi tex. no. quod ad remotionẽ vnius iuris non sequitur remotio alterius. & ita est tenendum quicquid aliter dixerit Spec. titu. de recusati. §. recusari potest. ver. sed quid si causa commissa est appellatione remota. & gl. in d. l. fi. & Doct. in c. super eo. vbi vide de hoc dicta. ¶ Sed aduerte not. quia licèt si committatur appellatione remota, non
3 intelligatur ꝑ hoc prohibita recusatio, vt est hic tex. no. † Dubitatur tamen an sicut causa potest committi appellatione remota, ita possit recusatione remota. videreť primo, quod non quia omnis declinatoria iudicij maxime respectu iudicis est defensio, vt est tex. in c. cum inter. s. de excep. vbi non denegatur etiam excommunicato cum ibi dicatur quod nihil est tã graue & periculosum quam litigare sub suspecto iudice & cõcordat not. tex. 3. q. 5. quia suspecti. & j. eo. c. secundo requiris in fi. propter hoc videretur quod princeps non possit causam committere recusatione remota, quia esset tollere defensionem cum recusatio iudicis videatur de iure naturali, vt probatur in d. c. quia suspecti. Ea vero quę sunt de iure naturali sine causa per principem tolli non possunt, vt in clemen. pastoralis, de re iudic. & institu. de iure naturali. §. sed & naturalia. per Inno. in c. quæ in ecclesiarum. s. de consti. & in hac opi. videť residere Panor. in c. ad hæc. s. de rescrip. dicens de hoc ibi esse glo. sing. idem etiam tenet in d. c. cũ inter. & hanc etiam partẽ secutus est Gemi. in c. iudex ab apostolica. de offi. deleg. in vj. per rationes iam dictas adducens etiam gl. quę secundũ eum similiter hoc voluit. 2. q. 6. si quis in quacunq;. verum his non obst. conclude primo ꝙ in dubio princeps nunq̃ præsumitur committere ex certa scientia cãm suspectis, vt probatur in d.
4 c. cum inter. ¶† Secundo conclude qđ licet princeps ex certa scientia committat causam notoriè suspecto, per hoc tamen nunq̃ intelligitur tollere exceptionem recusationis. quia non obstante ꝙ causa sit commissa per principem iudici notoriè suspecto & ex certa scientia principis, tamen intelligitur saluũ & reseruatũ parti ius recusationis. & istud est ꝙ voluit illa gl. sing. in d. c. ad hæc. & hoc idem tenuit Inno. in c. ex transmissa. s. de fo. compe. quia non præsumitur ꝙ in dubio princeps voluerit tollere ius recusandi. & licet delegatio facta iudici notoriè suspecto de se sit valida, vt est tex. hic, tamen reseruatur in facultate partis an velit recusare, vt hic in tex. in verbo poterit. & est dictum. s. in 2. not. vnde si pars velit poterit recusare licet causa sit commissa per principem ex certa scientia notoriè suspecto. & pro hac conclusione est glo. in terminis in d. c. ad hæc. & Inno. in d. c. ex transmissa. vbi de hoc videtur tex. fm vnum intellectum. pro quo etiam tex. in c. ij. s. vt lit. non con-
5 test. vbi Panor. in j. col. hoc not. ¶† Tertio & vltimo conclude ꝙ princeps sicut potest committere causam omni appellatio-
a ne remota, a vt dicetur. j. eo. c. pastoralis. fortius potest cõmittere omni recusatione remota, qa minus grauatur pars cum tunc sibi non desit remedium appellandi licet causa committatur recusatione remota, cum per remotionem vnius iuris non sit sublatum alterum ius, vt est dictum. s. in vlt. no. verum quando princeps committeret causam etiam notoriè suspecto, & cum clausula non obstante exceptione recusationis, qa videtur tunc vti plenitudine potestatis ipsa recusatio sublatã est & tolli potest, vt voluit singu. Inno. in d. c. ex transmissa. & sequitur Host. in d. c. cum inter. idem etiam glo. in ver. recusare, in l. apertissimi. C. de iud. & sequitur Bar. in d. l. fi. C. de sen. Et aduerte quia dixit Spec. titu. de recu. §. j. ver. quid si fit causa ꝙ si princeps committeret simpliciter causam recusatione remota, debet intelligi de friuola non autem de graui, & iusta suspitione. sicut dicitur de clausula appellatione remota. in d. c. pastoralis. cum appellatio & recusatio ęquiparentur, vt in d. c. super eo. & sicut alias dicitur de clausula omni exceptione remota in c. ex parte. ij. de offi. deleg. Si tamen recusatio rõne certę & nominatę causæ tolleretur expresse per principẽ tunc recusari non poterit secundum Spe. in d. versi. quid si fit causa & sequitur Lapus in d. c. iudex. & sic patet quod Spe. tenet & sequitur supradictã conclusionẽ quod princeps tollere possit exceptionem recusationis ex quacunque causa. & ita etiam tenet Host. & Io. An. in d. c. cum inter. licet ibi Panor. contra-
b rium velit & non bene. b hæc procedunt in Principe, quia nullus inferior posset tollere recusationem iudicis, sicut etiã non posset inferior à Principe committere causam appellatione remota, vt l. j. in fi. ff. à qui. app. non li. etiam si esset legatus de latere, vt voluit sing. Spec. tit. de leg. §. nunc ostẽdendum ver. 14. sicut etiam nullus inferior à principe etiam si sit legatus de latere potest cõmittere causam summariè & de plano &c. vt voluit glo. ord. in versi. figura, in c. fi. de hæreti. in 6. & in cle.
6 sæpe, in ver. mandamus. de verb. signi. ¶† In gl. ibi succederet. residet glo. quod consanguinei dicantur vsq; ad gradum successibilem. & licet glo. hic dicat vsque ad 7. gradum. tamẽ dic quod hodie datur successio vsq; ad x. gradum tam inter agnatos quam inter cognatos, vt est tex. & gl. insti. de succes. cognatos in fi. voluit ergo gl. hic quod vsque ad gradum successibilem consanguineus posset recusari suspectus. & ita sequitur Host. & idem voluit glo. in simili ad hoc no. in l. si fęmina, C. ad turpil. dicens, ꝙ illi dicuntur suorum iniuriam prosequi qui succedere possunt abintestato: nam in his consideratur affectio, vt ꝑ gl. in l. vt vim. ff. de iust. & iure. Sed Io. An. hic dicit quod si cõsanguinei sunt de stirpe masculina etiam vltra. x. gradum essent suspecti, quia experiẽtia docet maxime in Tuscia quod vindicantur offensæ eorum, qui sunt de stirpe masculorum etiam qui sunt vltra gradum successibilem, cum tamen non vindicetur vltra. 4. de stirpe fęminina. vnde dicit ꝙ erit in arbitrio arbitrorum prædicta considerare. Sed Bald. hic sequitur hanc glo. & in d. l. si fęmina, dicens no. quod vbicunq; tractatur de significatione vocabuli nunquàm est ad arbitrium iudicis recurrendum. text. est no. secundum eum in l. item in legato. §. per vim. ff. de lega. iij. similiter Imo. & Panor. hic dicunt tenendum esse quod dicit glo. hic, vt tam inter agnatos quam cognatos fiat extensio, & consanguinei dicantur vsque ad gradum successibilem ab intestato. sed dictum Ioan. And. posset procedere in locis vbi constaret de tali consuetudine: tunc admitteretur recusatio indifferẽter etiam vltra gradum successibilem in his quæ sunt de stirpe masculina, quia si origo eiusdem loci quandoque præstat causam recusandi, vt in c. accedens. el ij. vt lit. non contest. quantomagis id dicendũ inter eos qui sunt de eadem stirpe masculina: nam propter hoc cognomen, quia sint consortes, vel de stirpe, aut de casata, vel de eadem domo, semper durat affectio inter eos etiam vltra gradum successibilem. Et subdit Imo. hic quod etiam in locis vbi foret talis consuetudo, tamen semper vsque ad gradum successibilem habebit locum recusatio etiam quo ad eos qui essent de stirpe fœminina: ex quo ratione successionis durat affectio, licet Ioan. And. hic in hoc videatur sentire oppositum. sed tutius est tenere glo. hic quam sequitur Hostien. hic secundum eum & etiam Bald. vt s. dicens quod inter collaterales limitatur consanguinitas vsque ad gradum successibilem. sed inter ascendentes, & descendentes durat in infinitum, vt habetur in c. non debet. de consang. & affini.
7 † & aduerte, quia ex dictis Ioan. And. hic & aliorum Doc. vt s. infertur quod appellatione consanguineorum veniant indifferenter tam coniuncti per stirpem masculinam quam fœmininam & probatur in c. tua nos. & in rubri. j. de consang. & affini. & in d. c. non debet, & ita Bar. in l. cum quidam. §. quod dicitur.

ADDITIONES

a ¶ Princeps sicut potest tollere appellationem, ita & recusationem, vide Fel. in c. cum inter. de excep. 5. col.

b Et non bene &c. Adde ꝙ ista est communis opi. contra Panor. & ipsemet Panor. fatetur istam esse tutiorem in puncto iuris. in c. ad hæc. j. de rescri. facit quia licet tollatur recusatio, non tamen tolletur appellatio. l. j. in fi. ff. apud eum à quo appel. opinio tñ Abb. saluaretur quando non esset iudex simpliciter suspectus sed inimicus ꝑ cle. pastoralis. ibi notoriũ quoq;. de re iu. Col.

dicitur.ff.de acquir.hære.dicit, quod ſecundum communem
vſum loquendi comprehenduntur omnes qui quoquomodo
ſanguine coniuncti ſunt.ſiue ex latere patris,vel matris,quod
eſt no.pro ſtatutis facientibus mentionem de conſanguineis
cum in ſtatutis verba debent accipi ſm communem vſum lo-
quēdi ipſius loci.l.liberorum.§. quod tamē Caſsius.ff.de leg.
3.& ibi Bar.facit c.ex literis,j̄.de ſpon. & hoc quando apparet
de tali communi vſu loquendi, alias dicit Bal.in d.§.quod di-
citur. quod a propria ſignificatione vocabuli non eſſet rece-
dendum.ff.de leg.3.l.non aliter.cum ſi. Sed quomodo ſecun
dum propriam ſignificationem vocabuli accipiatur conſan-
guinitas. vide per gloſ. no. & Docto.in dicto §. quod dicitur.
8 ¶†Sed pro declaratione huius glo. & materiæ huius tex.quæ-
ritur primo, an ratione affinitatis ſit legitima cauſa ſuſpitio-
nis, ſicut hic dicitur ratione conſanguinitatis . dic quod ſic,
quia poterit iudex ſuſpectus recuſari, ſi eſt affinis alterius par
tis.& ita tenuit gl.in c.2.s̄.vt lite non conte.per tex.3.q.9. ab-
ſens.el 2. & ita ſequitur Specu.tit.j.§.ſupereſt,ver. quid ſi non
eſt. facit.l.aut affinitate.ff.de procu. vbi tex. no. quod procu-
rator poteſt remoueri tanquàm ſuſpectus ſi contraxit affinita-
tem cum parte aduerſa. & ex his tradit hic Gof. no. regulam,
quod omnis cauſa ſufficiens ad remouendum procuratorem,
vel arbitrum erit ſufficiens ad recuſandum iudicem, cum e-
tiam ex faciliori cauſa iudex ipſe recuſetur, vt per glo. in c.in-
ſinuante.s̄.de offic.deleg. & hanc regulam ſequitur Specu.in
d.§. ſupereſt,ad fi.& Imo. & Panor.hic quam bene tene men-
9 ti.¶†Secundo quæritur,quid ſi actor ipſe impetrauit iudicem
conſanguineum ipſius rei, an poterit actor eum recuſare. vi-
detur,quod non cum non poſsit quis recuſare iudicem,quem
elegit, vt in auth. offeratur.C.de li.conte. & in l. Papinianus.
& in auth. & conſequenter. C.de ſen. dic, quod poterit, quā-
do hoc ignorauit tempore impetrationis per ea, quæ haben-
tur in d.c.inſinuante. & in d.l.prætor. ſecundum Ioan. And.
10 & Imo. hic† Si autem ille, qni fuerat aduocatus rei ſit impe-
tratus iudex per actorem, an poterit per ipſum reum recuſari.
maximè quando reus reuelauerat ſibi ſecreta ſuæ cauſæ.gloſ.
no. tenuit, quod non poſsit in ca.dilecto. s̄. de teſti. quam ſe-
quitur ibi Ioan. And. & communiter Doc. & hoc quando ad-
uocatus nondum propalaſſet voluntatem ſuam . alias ſecus
per no.in l.prætor.ff. de iuriſdi. om. iudi. ita Butr.in d.c. dile-
cto. ſed certè etiam ſi propalaſſet in fauorem ipſius clientuli
non ſubeſſet tunc iuſta cauſa recuſandi per eū . ita tenet Imo.
in d.c. dilecto. facit gloſ. in ver. in teſtem. in princ. in c. fi.de
procura.in 6. & hoc niſi fortè declaraſſet, quod non haberet
iuſtitiam, tunc bene poſſet recuſari, vt vide.j̄.in 7. cauſa recu-
11 ſationis. ¶† Tertio quæritur pone, quod iudex non ſit con-
ſanguineus alicuius partis litigantis: ſed eſt conſanguineus
inimici alicuius ex ipſis partibus: an pars ratione inimicitiæ,
quam habet cum aliquo conſanguineo ipſius iudicis poſsit
recuſare ipſum iudicem.tex. eſt no.& ſing. quod ſic in c.acce-
dens. el 2. s̄. vt li. non conteſ. ſufficit enim quod iudex ſit cō-
ſanguineus inimici alterius ex partibus litigantibus dato, ꝙ
talis inimicus nullum litigium habeat cū illo. & ita tenet Ioā.
12 And. & Panor. in d. c. accedens . quod tene menti.¶†Quar-
to, quæritur, quid ſi iudex eſt conſanguineus prælati impe-
trantis non in cauſa propria, ſed in cauſa eccleſiæ: an poterit
recuſari ſuſpectus per partem aduerſam. Specu.in d. §. ſuper-
eſt,ver. quid ſi præla.tenet quod non: ſed Ioan. And. ibi in ad-
di. tenet contrarium per tex.in d.c.inſinuante.vbi eſt caſus in
terminis contra Specu.& dicit hic Panor.quod illum tex.ſem
per reputauit in hoc ſing. & tene menti hoc dictum, quia ſæ-
pè occurrit in practica. & idem tenuit Archid. in c.iudex. de
offic. deleg. lib.6.& But.in d.c.inſinuante.in fi. & Imo.& Pa-
13 nor. ibi. ¶†Quinto quæritur dato, quod prælatus poſsit eſſe
a iudex in cauſa ſuæ eccleſię [a]. 2. q. 7. ſi quis erga. & per gloſ.in
c. cum veniſſent. s̄. de iudi. & per legiſtas in l. j. C. ne quis in
ſua cauſa, an poterit ſaltem recuſari ſuſpectus . Panor.hic te-
net, quod ſic:nam ſi conſanguineus, vel familiaris prælati eſt
ſuſpectus in cauſa eccleſiæ, vt in d.c. inſinuante . fortius ergo
& ipſe prælatus præſumatur habere maiorem affectionem. fa
cit gloſ.in c. cum ſuper.j̄. de offic. deleg. quæ hoc tenet. hoc
idem tenuit Panor. in dicto cap. cum veniſſent.col. 8. nam ſi
canonicus poteſt recuſari in cauſa alterius canonici eiuſdem
eccleſiæ, vt eſt tex. ad hoc no.in c.cum R.canonicus,ſupra de
offic. deleg. ergo fortius prelatus in cauſa ſuæ eccleſiæ, cum
maior ſit coniunctio, & affectio inter prælatum,& eccleſiam,
quam inter canonicum, & canonicum. patet in c. relatum,
infra de teſta. & hanc partem tenet Cy.poſt Pe.in d.l.j.& Do.
Anto. in d. c. cum veniſſent. de quo tamen plenius ibi vide:
quia Imo. ibi ſequitur contrariam partem, quam etiam te-
nuit Bald. in d. l. j. & de his etiam per Doc. in c. Romana. de
pœnis,in 6. Eandem etiam partem tenuit Specu. titu.de iudi.
delega.§. ſupereſt, in ver. quid ſi prælatus alicui eccleſiæ. Sed
præcedens alia opin. eſt verior per tex. per locum a maiori in
d.c.inſinuante,q̄ ſequitur ibi Io. An.But.Imo. Panor. & facit,
14 qđ eſt dictū.s̄.in ver.4.quęritur. ¶†Sexto quęritur, an ſit verū
indiſtīctè, quod ꝯſanguineus poſsit recuſari ſuſpectus.tex. hic
facit,quod ſic indiſtinctè loquens.29.di.ſi Romanorum. ff.de
publi.l.de pretio.dicit hic Vincen. quod debebit conſiderari
qualitas perſonæ,quia poſſet eſſe talis,in qua ceſſaret oīs ſuſpi
tio,puta,quia ſi eſſet Cartuſiēſis,vel alius religioſus bonę ob-
ſeruantiæ. tunc em̄ recuſari non poſſet rōne ꝯſanguinitatis,
& ita ēt voluit Spe.in d.§.ſupereſt. ver. quid ſi non eſt. vbi di-
cit ita limitandum eſſe hunc tex. & ita cōiter ſequuntur hic
Doc.facit c.j.j̄.de no.ope.nū.& ibi gl.quia rōne qualitatis pſo
nę ceſſat ſuſpitio,& recuſatio.hinc eſt quod Papa non pōt re-
cuſari ſuſpectus.facit c.j.in fi.& ibi gl.de ꝯceſ. p̄ben. li.6.& ita
voluit no.Hoſt.& Io. And.in c.querelam.s̄.de elec.in j.gl.& ſe
quitur ibi Panor.& facit ad hoc d.l. proximè. ff.de his,q̄ in te-
15 ſta. delen. ¶† Septimo quęritur, quid ſit in reuerendiſsimis
dominis Cardinalibus,an poſsint rōne ſuſpitionis recuſari,&
de hoc allegatur tex.no.in c.nouit.j̄.co. quod Cardinalis non
pōt recuſari ſuſpectus . & ſequit̄ Imo.ibi in vltimo no. & hoc
pp eorū approbatā fidē,& iuſtitiā.de quo ēt vide p Ho.Io. An.
& But.in c.ad petitionem.j̄.de accu.& per Spe.ti.j. §.ſupereſt.
ver.Cardinalis. quid ſi Cardinalis eſt delegatus iudex in cau-
ſa alterius Cardinalis . & vr̄ velle quod poſsit recuſari . cęteri
vero delegati Principis cuiuſcunq; dignitatis exiſtant,poſſunt
ex ltīma cauſa recuſari.s̄.de of.dele.cum olim.el 2. vbi ēt no.
probatur iūcta gl.in verbo, proprio motu,ꝙ delegatus Papæ,
vel alterius Principis datus ēt proprio motu,pōt ex legitima
cauſa recuſari. quia Princeps in dubio non cenſetur velle cō-
mittere cauſam ſuſpectis.s̄.de excep.c. cum inter . & ita dicit
Pan.in d.c.cū olim, in fi.ꝙ no.& adde hic dictis.s̄.in 2.conclo
ne, quia ſiue Princeps committat cām proprio motu , ſiue ex
certa ſcientia etiam ſuſpectus notoriè, nō videtur in dubio tol
16 lere exceptionem recuſationis,vt s̄. eſt dictum. ¶† Octauo, &
vltimo quæritur an conſilium generale poſsit recuſari.dic, ꝙ
nō: maximè,qn̄ præeſt eidem Papa.3.q.9. cuncta per mundū .
nam eccleſia tota errare non poteſt,vt eſt tex. iuncta gl.24.q.j.
& c.a recta. eccleſia vero particularis bene poteſt errare, vt in
c.a nobis. el 2.j̄.de ſen.excom. & ideo eſt, ꝙ concilium ꝓuin-
ciale, & ſynodale bene poteſt recuſari, quia poſſet errare.ar.
c.licet ex ſuſcepto.s̄.de fo.cōpe.tenet gl.in c.in fi.j̄.de ſta.mo.
& ita ſequuntur Doc.in c.j.s̄.de iu. licet gl.ibi ꝯrium velit, &
17 non bene:† nam quęcunq; vniuerſitas, & omne collegiū, vel
rectores, & conſules collegiorum, poſſunt recuſari ex iuſta cā
18 ſuſpitionis.tex. eſt ad hoc no. in d.c. licet ex ſuſcepto.† In ea.
gloſ. quid ſi iudex æqualiter &c. & tene menti rł'am huius
glo.ꝙ quando rōne amicitiæ, vel conſanguinitatis; ſeu alte-
rius qualitatis eſt par cauſa affectionis ad ipſas partes ceſſat
tunc recuſatio, ideo ſi iudex foret ꝯſanguineus vtriuſq; par-
tis neuter poſſet eum recuſare ſuſpectum,quia par cauſa affe-
ctionis excludit omnem ſuſpitionem , vt hic in gl.& pondera
bene,quia debet eſſe æqualitas, vt dicit gloſ.vnde ſi alter eſſet
in remotiori gradū,quia tunc non eēt par cā affectionis, habe
ret locum recuſatio,& ita tenet hic Pan. & idem dicit Bal.hic
quando alia iudicia diſparitatis cōcurrerent. & aduerte, quia
regula huius gl.& l.non ſolum. hic allegata,habet ēt locum in
teſtibus. vnde ſi teſtis eſſet cōſanguineus domeſticus vtriuſq;
partis, non poterit de hoc excipi.3.q.5.c.j.& Spe.in ti.de teſti.
§.j. ver. quid ſi teſtes, ſm Bal.hic,dicentes ex his ꝙ illa regula
ꝙ coniuncta perſona poſsit agere pro cōiuncta, habet locum
ēt ſi eſſet par coniunctio inter eos & cōtra eos inter quos agi-
19 tur,ꝙ no.ad l.ſed & hę.ff.de procu.†In glo.in ver.aduocati.in
prin.quid autē ſi ipſe non fuit aduocatus in illa cauſa, ſed ali-
b quis de ſua familia ſit aduocatus [b] alterius partis.gl 3.q.5. ac-
cuſatores vel teſtes, tenuit, ꝙ ſic ꝙ poſsit iudex recuſari, ſed
alia gl.in c.ex inſinuatione,j̄.co.& Inno. ibi tenuit contrariū,
quia non eſt veriſimile ꝙ iudex velit commoueri per commē-
ſalem ſuum,vel alium de eius familia qui nullum intereſſe p̄-
tendit,niſi quia eſt aduocatus alterius partis,& hęc opin.ſatis
videtur in c.j.ſupra de offi.iu.non ob. tex.in d.c.ex inſinuatio-
ne, quia iudex ibi non fuit recuſatus , aut ſi fuit recuſatus ni-
mis fauebat alteri parti . & hanc ſententiam ſequitur ibi do-
mi. Ant. & alij Docto. ꝙ eſt notandum , quia iudex non pote-
rit recuſari, licet eius filius ſit aduocatus, vel procurator al-
terius

ADDITIONES.

a ¶Adde Philip.Dec.in c.cum acceſsiſſent.col.7.in 4.conclu.j̄.de conſti.Col.

b ¶Adde Stepha.Auffre.in ſuo tract.recuſa.ver.24.vbi dicit, ego ſemel vidi per curiam admitti recuſationem conſiliarij eo quod eius gener eſſet aduocatus alterius partis, & hoc quandiu cum ſocero demoraretur. Col.

20 terius partis litigantis corã eo. ¶† Vltimo ex his quæ habentur a hic in tex. & gl. & alijs. s. annotatis colligunt̃ multæ causæ legitimæ recusandi iudicẽ, & à iure approbatæ. ¶ Et primo si iudex est cõsanguineus alicuius partis litigãtis coram eo, & intellige & limita hoc prout est dictum. s. in j. & 6. q. & quo accipiatur cõsanguinei. quid & qñ esset par cã affectionis dic, vt s. in glo. ¶ Secundo qñ iudex esset affinis alterius partis & hoc dic, vt s. in j. q. & idẽ si esset pater filius vel patronus maritus gener socer vitricus vel priuignus. ar. l. lege Cornelia. in princ. ff. de iniu. & ita tenuit Spe. tit. j. §. superest. ver. item si sit consanguineus. & in ver. itẽ maritus. ¶ Tertio qñ iudex posito ꝙ nõ esset cõsanguineus vel affinis alicuius partis, tñ si est cõsanguineus vel affinis alicuius qui esset inimicus ipsi parti, dato ꝙ talis inimicus nullum litigium habeat cũ ipsa parte. & de hoc dic, vt s. in 3. q. ¶ Quarto si iudex esset cõsanguineus ꝑlati impetrantis, vel litigantis etiam in causa ecclesiæ. & de hoc dic, vt s. in 4. q. & ꝙ possit tunc iudex recusari tenuit Archi. & Io. And. in c. iudex. de offi. dele. in 6. etiam si ipse prælatus litigaret ꝑ procuratorem à se, vel à capitulo constitutum. nec ob. c. cum nuncius. s. de testi. quia facilior causa repellit iudicẽ q̃ testem, vt ꝑ gl. & Doc. in d. c. insinuante. & ita tenet Gemi. in d. c. iudex. & voluit Arch. & Io. An. ibi ꝙ qñ dignitas est suspecta, vt quia cã ꝑtinet ad dignitatẽ recusato antecessore, quilibet successor intelligit̃ ẽt recusatus. & ita Bal. in c. de causis. ff. de of. dele. in 8. co. ¶ Quinto quando prælatus esset iudex in causa suæ ecclesiæ, & de hoc dic, vt s. in v. q. ¶ Sexto quãdo iudex fuit vel esset aduocatus in causa, vt est tex. hic, & dicas prout. s. dictũ est in primo no. & limita prout dictum est. s. in 2. q. & j. in proxima causa. dixit tamen Spe. in d. §. superest. in ver. item si fuit procurator. ꝙ q fuit aduocatus in causa poterit esse iudex ordinarius, vt in l. prætor. ff. de iurisdi. om. iud. ibi tamen non dicitur ꝙ nõ possit recusari, imo innuitur contrarium, ex quo dicit text. ꝙ est legitima causa delegandi alteri. poterit ergo recusari, vt est tex. hic indistincte loquens. ¶ Septimo quando iudex fuisset consultor, vel præstitisset consilium in causa, aut prius ꝑ actorem, vel reum consultu, respondisset quid iuris seu ipsum ius habere, & ita tenuit Archi. in c. si contra vnum. de offi. dele. in vj. & Bal. in c. de causis. col. 7. & aduerte ꝙ aduocatus licet aduocationem suscepisset & secreta audisset, tamen ex hoc solo non poterit recusari si fuit datus in iudicem contra eum contra quẽ susceperat aduocationẽ in illa causa, vt per gl. in c. dilecto, de testi. & hoc qñ nondũ propalasset voluntatẽ suã. alias aũt quando aduocatus suã voluntatem iam propalasset. tunc est ꝙ põt recusari suspectus & non prius. & ita Imo. & Panor. in c. irrefragabili. §. excessus. de offi. or. pro quo bene facit d. l. prætor. & ꝙ tenent Archi. & Io. An. in d. c. si contra vnum. & licet Inn. & Io. An. in d. §. excessus, velint simpliciter ꝙ aduocatus possit recusari suspectus eoipso ꝙ aduocationem acceptauit & secreta causæ audiuit dato ꝙ alias suam voluntatem nõ declarauerit. & ita transit ibi d. Ant. sed prius dictũ magis placuit ibi Bart. in d. l. prætor. ¶ Octauo si iudex fuit testis in cã arg. l. fi. in princi. & in fi. C. de asses. & ff. de test. l. fi. & ita tenuit Spe. d. §. superest. ver. itẽ si fuit testis. ¶ Nono quando ipse iudex posito ꝙ non fuisset aduocatus in causa dummodo tamen aliquis de eius familia sit aduocatus partis. de hoc tamen dic, vt dictum est. s. in vlt. gl. ¶ Decimo omnis causa sufficiens in iure ad remouendum procuratorem seu arbitrum sufficit ad recusandum iudicẽ. & de hoc dic, vt s. in j. q. ¶ Vndecimo canonicus põt recusari in causa alterius canonici eiusdem ecclesiæ, vt est tex. in d. c. cũ R. & idem si esset specialis socius aduersarij ar. d. c. cũ R. & l. verum. in princ. ff. pro soc. & ita tenet Spe. in d. §. superest. ver. item si est canonicus. intelligens prædicta nisi esset iudex in causa alterius canonici. tunc. n. par causa affectionis tollit suspitionẽ, vt d. l. nõ solum. & s. in gl. ¶ Xij. quando iudex esset cõmensalis seu familiaris alicuius partis, vt est tex. in d. c. insinuante. & in c. j. & in c. accusatores. 3. q. 5. & gl. in d. c. j. ponit, qui sint familiares. & dicit Imo. in d. c. insinuante ꝙ eo ipso ꝙ eps est suspectus censet̃ cõsequenter suspectus eius officialis ꝙ no. & idẽ esset si iudex esset comes aduersarij, siue si aduersarius sit de familia ipsius iudicis seu libertinus. l. senatus. ff. de offi. præsi. & l. j. C. si quacunq; prædi. potestate. & ita tenet Spec. d. §. superest. versi. item si comes. & idem Io. An. in d. c. legitima. ¶ Xiij. quãdo iudex esset vasallus impetrantis, ar. 23. q. 5. de forma. & in d. c. accedens. & in d. l. fi. C. de asses. & ita tenet Spe. in d. §. superest. in prin. & idem si iudex esset clericus impetrãtis s̃m Io. An. in d. c. legitima. ¶ Xiiij. quando iudex licet non sit cõmensalis seu familiaris alicuius partis, est tamen cõmensalis vel familiaris alicuius qui est inimicus parti, poterit tũc per illam partẽ recusari. tex. est in d. c. accedens. & ita ibi Panor. & Butri. ¶ Xv. quando suffraganeus esset iudex delegatus in causa metropolitani, vel quando suffraganeus esset delegatus aduersarij mei, vt est tex. in c. ij. vt lite nõ cõte. & tenet Spe. in d. §. superest. ver. item si est suffraganeus. intellige tamen ꝙ iudex ordi. esse possit inter metropolitanũ & subditum ipsius suffraganei. & ita tenet Io. And. in d. c. ij. & Pan. ibi in fi. & Spec. in d. ver. item si est suffraganeus. quid aũt si impetraret contra te in iudicẽ epm meum. videtur ꝙ possit recusari. ar. d. c. accedens. ¶ Xvj. quando iudex est dñs impetrantis tex. est in c. cãm, quæ inter R. s. de offi. dele. & tenet gl. hic. & facit. 3. q. 5. accusatores. el ij. de quo vide ꝑ Inno. in c. ex transmissa. de fo. compe. vbi vr̃ tex. in ɔ̃rium. potest dici ꝙ ibi esset dominus vtriusq; partis, vnde par causa affectionis tollit suspicionẽ, vt s. in gl. s̃m Imo. in d. c. causam. ¶ Xvij. nõ solum si iudex sit subditus aduersarij. sed etiam quando iudex esset subditus & de districtu inimici alterius partis litigantis coram eo, licet talis inimicus aliter non litiget cũ parte vel coram illo iudice, vt est tex. in d. c. accedẽs. & ibi Pan. ¶ Xviij. quando iudex esset socius impetrantis. vnde dicit Spec. in d. §. superest. ver. quid si est socius. ꝙ socius in domo nõ potest esse iudex consocij. & poterit recusari durante habitatione. & ita etiam Panor. in d. c. accedens. ¶ Xix. quando iudex est oriũdus de terra impetrantis, vt in d. c. accedens. sed intellige prout intelligit ibi Hosti. & Io. An. quando essent duo de eadem patria in alienis partibus, quia cũ consueuerunt se multum diligere, in dicto casu verum esset ꝙ alter potest recusari si foret iudex in causa alterius oriundi de sua ciuitate. & etiam tenuit Spec. in d. §. superest. ver. item si sit de terra. ¶ Xx. quando iudex qui est ciuis esset iudex inter ciuem & forensem. intellige non de ordinario sed de delegato per tex. in d. c. statutũ. §. cum vero. cũ ibi no. de rescrip. in 6. s̃m Panor. in d. c. accedens. licet do. An. ibi dicat ꝙ hoc esset arbitrium inspecta qualitate ipsius iudicis. ¶ Xxj. quando iudex esset nimis fauorabilis alteri parti, vt in d. c. accedens. & in c. ad hæc. de rescrip. & tenet Io. An. in d. c. legitima. & aduerte, q̃ dixit fin. Cy. in l. ij. C. vt quæ desunt. ꝙ iudex potest reducere parti ad memoriam factũ de quo recolit, vt priuatus, puta pactum de non petendo factum defuncto, vel aliter nisi per hoc diceretur nimis fauorabilis ipsi parti per no. 30. q. 5. iudicantem. in glo. & ita sequitur Imo. in l. iij. §. hoc autem. in fi. ff. de dam. infec. ꝙ no. quando autem dicat iudex nimis fauere alteri parti relinquitur arbitrio iudicis cognoscentis de ipsa suspicione secundum Butri. & Panor. in d. c. accedens. & idem esset in omni alia causa per quam concluditur ꝙ iudex nimis diligit alteram partem secundum Spec. in d. §. supest. ver. item si sit inimicus meus. & ver. idem si nimis. & tenet Panor. in d. c. accedens. debet tamen exprimi in recusatione specialis causa fauoris s̃m Io. And. ibi, & in d. c. legitima. & adde ꝙ specialis causa fauoris esset quando iudex nimis animosè procedit in præiudicium alterius partis. ita tex. in c. ij. de in inte. rest. in ver. nimis animosè. vbi ita ɔcludunt Imo. & Panor. in ij. col. pro quo facit, ꝙ dicitur in simili in teste qui animosè loquitur, nam sibi nõ credit̃ & suspectus censet̃. lxv. di. sanc. & ibi per gl. & tenuit Bal. in l. testium. C. de test. col. 8. ¶ Xxij. si iudex sit datus ad petitionem alterius partis. ff. de iu. l. obseruandum. tenet Spec. ver. item si ad petitionem. de quo tamen plenius habetur in d. c. ad hæc. idem dicit Arch. Io. An. in d. c. si contra vnum. de offi. dele. in vj. ꝙ iusta causa recusandi iudicem est si procurator sibi causam committi fecit. & ita Bal. in d. c. de causis. colũ. 7. ¶ Xxiij. quando ipse iudex procurauit se impetrari & sibi causam committi. ar. l. quẽ omnia. ff. de proc. & ita tenet Io. An. in d. c. legitima. & Spe. ver. item si ipse. ¶ Xxiiij. paternitas doctoralis non esset sufficiens causa, vt doctor possit recusari in causa sui discipuli, vt in auth. habita. & ibi Bal. in §. verum, col. 2. C. ne fi. pro pat. tenet glo. in l. nemini. C. de aduo. di. iudi. & 12. q. j. omnis ætas. & Ioan. And. in c. causam. sed Spec. in versi. quid de magistro. adducit d. c. cãm. pro contraria parte, quia si subditus impetrat in iudicem dominum qui alias esset suus ordinarius contra alium potest recusari. ita ergo si scholaris ɔ̃ nõ scholarẽ ĩpetret doctorẽ suũ. tũc. n. posset recusari nisi ĩpetrasset ɔ̃ aliũ scholarẽ q̃a esset par causa affectionis, vt d. l. non solum. s̃m Spec. in d. versi. quid de magistro. & no. hanc limitationem. ¶ Xxv. quando iudex hẽt consimilem cãm, vt s. de iudi. c. causam. ij. & ibi Pan. in fi. quõ intelligat̃ consimilis cã. & facit. c. ꝑsonas. s. de testi. ¶ Xxvj. quãdo vnus esset iudex alterius, vt quia quando impetraui contra te Titiũ, & tu impetrasti cõtra me Seyum. nã hi reciproci iudices sunt suspecti. ar. 16. q. 2. visis. ibi, humanũ est vereri &c. inde est quod nullus põt esse conseruator deputati sibi cõseruatoris, vt c. fi. de offi. dele. in vj. & ita tenet Io. An. in d. c. legitima. & Spe. in ver. si vnus. arbitrio tamen iudicis relinquit, vt vide But. in c. cãm. ij. in fi. s. de iu. ¶ Xxvij. quando à iudice est appellatũ, quia grauauit partẽ. tunc. n. est suspectus appellanti in illa causa

ADDITIO.

a ¶ Vide causas hic. j. enumeratas ad recusandum iudicem vsque ad 40.

causa,& in omni alia,vt in c.ad hæc.s.eo.vbi vide plenè dicta de hoc,& adde, ꝙ iudex procedendo iniustè etiam extraiudicialiter,nõ potest amplius in illa causa procedere iudicialiter, quia satis redditur suspectus alteri parti. procesit eñ primo, vt priuata persona, & sic videtur se constituisse aduersariũ, sicut in simili voluit gl.in ver.copiam.in c.statutum. in prin.de rescri.in 6.que dixit,ꝙ si iudex assumpsit defensionẽ super sua iurisdictione,& sic constituit se partem,non potest cognoscere,an sua sit iurisdictio cum faciat se suspectũ, & ita dixit Pan. in c.conquerente.de resti.spo.col.3.per ea quæ no.glo.in ver. proponere,de quo ar. vide plenè dicta in c.ad audientiam.s.e. ti.in pe. col. Item adde an sola pendentia appellationis inducat iustam suspitionẽ in alijs causis diuersis,antequã sit pronũciatum super appellation. vr̃, ꝙ sic & satis est iustificare appellationem coram arbitris,& sic probare veritatem causæ appellationis,ꝙ iudex grauauerit. de quo tñ vide in d. c. ad hæc,in j. & 2.q.¶Xxviij. qñ recipit preciũ, vel fuit substitutus hæres ab impetrãte,seu donatarius,ar.c.cum ab omni.j.de vi.& ho.cle. & in l.Iulianus.ff.de iu.s̃m Io.An.in d. c. legitima. & Spec.in ver.itẽ,quia preciũ.¶Xxix.qñ iudex primæ causę est factus,seu subrogatus iudex appellationis,qa in illa est suspectus,vt l.eos. in prin.& ibi gl.C.eo.ti.& facit c.accepta. s.e. & tenet Spe.in ver.itẽ si prius.in ti.de ap.§.nunc tractemus.circa fi. ¶Xxx. qñ cã incepit ad iudicẽ pertinere,vt in d.l. Iulianus.& idẽ si causa modo aliquo tangat iudicẽ,vt quia tenetur de euictione rei ꝑ qua agitur.2.q.6.biduũ.& tenet Spe.ver.itẽ si cã.¶Xxxj.quando iudex esset fideiussor partis,sed an frater, seu ꝯsanguineus fideiussoris posit recusari in cã ipsius rei principalis. Spec. in d.§.superest.in fi.arguit pro & ꝯ.& vr̃ residere,ꝙ non posit recusari,cum frater,vel ꝯsanguineus iudex nõ sit principalis debitor,& ad eum non spectat cõmodum, vel incommodũ. sed cogita,quia videretur ꝯrium dicẽdum, ex his, quæ sunt dicta s.& maximè per no.in d.c.insinuãte.& in d.c.cũ cãm.¶Xxxij. quælibet inimicitia in iudice inducit suspicionem ẽt si nõ sit capitalis,vel grauis,sed sufficit, ꝙ sit probabilis,vt in c.cũ sup. de offi.dele.& 3.q.5.quia suspecti,& ita tenuit gl.no.& Gemi. ibi in c.2.de procura.li.6.dẽt tamen cã inimicitiæ in ipsa recusatione particulariter exprimi. & nõ sufficeret in genere allegare inimicitiã.ita determinat no.Ioã.An.in d.c. legitima. & adde,ꝙ non inspicitur, an talis inimicitia habuit fomitem ex veritate,an ex falso,aut ab ipsis partibus,aut a tertio.ita no.dicit Inn.in c.cum I. & A. de re iu. ¶Xxxiij.quando iudex esset inimicus domini ipsius partis, quia ꝑ ꝑ dominũ recusat aliqs de tota familia & eꝯ,vt in l.j.C.si qua prędi.po.& ita dicit Spe. in d.ver.item si inimicus domini,& sequitur Io.An.in d.c.legitima.¶Xxxiiij.quando iudex esset familiaris,& commensalis inimici alicuius partis corã eo.ar.d.l.j.& ibi Bal.& facit c. repellatur.j.de accu.& ita tenet Spe.in ver.item si est familiaris. & Io.An.in d.c.legitima.ad idem tex.& Bar.in l. sciendum. ff. de le.vbi voluit,quod non solum inimicus sit suspectus, sed ẽt amicus domesticus inimici poterit recusari. & facit tex.in d. c.accedẽs.¶Xxxv.si quondam ipse iudex fuit inimicus meus, licet reconciliatus.3.q.5.accusatores.j.& facit c.proposuit,s. c.& ita tenet Spe.in ver.item si quondam.& vide illam gl. no. de amico reconciliato in c.per tuas.j.de sy. & no.per Bar. in l. 4.ff.de adi. leg. ¶ Xxxvj. quando prælatus & iudex non amisit partem ad osculum,& sic ad participiũ humanitatis. tunc enim præsumitur inimicitia, & iusta causa recusationis s̃m glos. & Doc. in d.c.super.pro quo etiam gl.& no.in c. Adrianus,2.63. dis.¶Xxxvij. quando iudex habuit dicere, ꝙ si posset libenter noceret parti aut ꝯ eam sententiam proferret,ita tenet glo. & Doc.in d.c.cum super. ¶Xxxviij. si iudex cum altera partium litem [a] habeat,ar.ff.de exc.tu.l.propter litem.& ita tenet Spe. ver.idem est si cum altera.& Io.An.in d.c.legitima.posito etiã ꝙ causa,quæ foret cũ iudice esset sub nomine dignitatis, seu beneficij,& ita tenet gl.& Imo.in d.c.cum super,ꝙ dictum bene no.¶Xxxix.quando altera pars secretè loquitur cum iudice ad aures ipsius iudicis:põt iudex recusari, nisi reuelet illud, quod dixit sibi pars s̃m Spe.ti.de posi.§.2.ver.quid si ponẽs,& sequitur Do.An.& alij Doc.in d.c.accedens. probatur ꝑ tex. in c.cum ex iniuncto.de hære.ibi, ꝙ dixi vobis in aure prædicate super tecta. ¶ Xl.& vltimo potest allegari suspitio rationeloci non tuti,vt in d.c.accedens.& scias, ꝙ locus dicitur suspectus,non solum quando nõ est tutus in loco iudicij, sed ẽt quãdo nõ posit haberi accessus ad locũ iudicij, nisi per terras inimicorũ,vel alium locũ suspectum,vt est tex.no.in d.c.accedens.& dr̃ plenè de hoc in c.ex parte.T.j.c. Et vide ad omnia ꝑdicta.sing.dictum Inn.in c.cũ speciali.j.eo.dicentis,ꝙ quando causa suspicionis est certa,& in iure determinata.si iudex ꝑnunciaret suspicionem non esse legitimam, ex illa causa sñia esset ipso iure nulla,quia ꝯ ius scriptum, vt 2. q. 6. diffinitiua. & in l.si expressim.ff.eo.ti.verum, quia s̃m omnes causæ suspicionis non sunt in iure expressæ, dicit Innocen.ꝙ omnes aliæ causæ reputantur legitimæ, quæ sunt grauiores expressis in iure,& qñ hoc sit, Iudicis arbitrio relinquit,ex quo si male arbitraretur potest appellari.ita dicit Inn. in c. cum speciali. & facit gl.in c.super his.de accu. & adde iam dictis,an ratione cognationis spiritualis inter iudicem,& partem posit iudex recusari. videretur primo, ꝙ non,quia talis cognatio non repellit a testimonio, & pater regenerationis.i.qui leuauit de sacro fonte poterit esse testis in causa eius filij spiritualis, vel econtra secundum Bal.in l.parẽtes.C. de testi.sed idem Bal.in l.generaliter.ff.de inius vo.fuit in contraria sententia,vbi ẽt no.referendo voluit Guil. de Cu. quem refert, & sequitur ibi Ang. ꝙ talis filius spiritualis non põt vocare patrem spiritualẽ in iudicio nõ petita venia, arg.tex.in d.l.generaliter. ratione cuius vinculi spiritualis tenuit no. Bal.in auth.nisi rogati.C.ad Tre. ꝙ in subsidium pater spiritualis obligatur ad alendum filium spiritualem,& eꝯ. cum hęc cognatio spiritualis sit efficacior cognatione carnali,vt in l.si quis alumnam.C.de nup. ex quibus vr̃,ꝙ talis cognatio sit iusta cã recusationis rõne affectiõis vinculi,& reuerẽtiæ,q̃ causat ex tali cognatione spũali.& maximè cũ ex faciliori cã recuset iudex recusat, quàm testis.imo ꝑ modica cã iudex, vt patet ex ꝑcedẽtibus,& ita dicit gl.no.ad hoc in c.cũ R.de of,dele. licet Io.An.ĩ c.Romana.§. ꝙ si obijciatur,sup gl.in ver.minus legitima.e.ti.in 6.dixerit, ꝙ talis cã suspitionis nõ est a iure determinata,sed ẽ dubia, an sit legitimus,vel non.de quo tamen se remittit ad no.per eum in c.cũ spãli.j.e.sup gl.2.& ibi per Imo.in 8.col. in fi. de quo ẽt ibi per Panor.idem dicentẽ,& allegantẽ Spe.ad hoc ti.de ap.§. nunc dicamus.col.j.in fi.per Imo.in c.prudentiam,col.14.super gl. in ver.duobus.& idẽ dicit Spe.de patrino,sicut de ꝯpatre.Secũdo adde,ꝙ iudex pt̃ recusari,nõ solũ,qñ eẽt solus, vt in c. si quis ꝯ clericũ.de fo.ꝯpet. sed ẽt si hẽret alios collegas non suspectos in cã tex.est in d.c.cãm.de of.deleg. imo est tex.no.in d.c.cũ sup.de of.dele.ꝙ si in cã sunt duo iudices,vel plures cũ cl̃a,ꝙ si non oẽs,vel ꝙ si ambo. licet vno recusato posit alter, & alij soli in cã procedere,tñ si fuit processum in cã vna cũ iudice recusato redderetur totus ꝑcessus inualidus,quia admixtio iudicis recusati hẽt vitiare totũ dato,ꝙ alius sine illo procedere potuisset,facit ratio l.sicuti. & in l. si in tres.ff.de arbi. ¶Tertio adde, quia voluit Bal.in c.ad nostrã.in fi. de prob. ꝙ iudex posit recusari suspectus,tanq̃ indiscretus,aut si ꝯsueuit esse iniquus, quia nõ tenetur,quis se cõmittere iudici iniquo, & indiscreto.ita Bal.ibi per illum tex.qd aũt si iudex est imperitus lr̃atũ,an rõne imperitiæ posit recusari suspectus. vide ꝑ Cy.& alios in l.certi iuris.C.de iu.& no.Io.An. & Gemi.in c. statutum.in prin.& in §.assessorem.de rescrip.li.6. ¶Quarto, & vltimo adde,ꝙ non solum ipse partes principalr̃ litigãtes in iudicio.sed ẽt quilibet tertius comparens pro suo interesse poterit recusare iudicem ex legitima causa suspitionis,tex.est ad hoc c no.in d.l.cum super.& sequuntur ibi Doc.

ADDITIO.

a ¶Litem habeat: An aũt hoc procedat ẽt lite finita videndũ est, quod plene scripsit Phi.Dec.in c.j.de iu.in prioribus,& posterioribus lecturis. Col.

SVMMARIVM.

1 *An & bene sententia suspendatur per appellationem.*
2 *Sententia censuræ non suspenditur per appellationem subsequentem, & quid per appellationem præcedentem.*
3 *An sententia suspensionis suspendatur per appellationem.*
4 *In quibus æquiparentur, & differant suspensio, excommunicatio, & interdictum.*
5 *Eps an posit suspendere interdictum latum a se, vel a superiore.*
6 *Si durante suspensione ab interdicto, appellatur appellatio suspendit effectum interdicti.*
7 *An suspensio, vel interdictum latum in personã posit suspendi ad tps.*
8 *An excommunicatio posit suspendi, seu relaxari ad tempus.*
9 *An excommunicatus posit inuitus absolui.*
10 *An Episcopus posit dare licentiam celebrandi in ecclesia, vel in loco interdicto.*
11 *An Papa posit dare licentiam excommunicato, vel interdicto celebrandi in diuinis.*

CAP. XXXVII.

1 AD hæc quoniam. † Sñia interdicti non suspenditur ꝑ appeõnẽ subsequentẽ.h.d.2.pars ibi,nouerit.No.j.ꝙ licet ał's ꝑ appellationẽ suspẽdat effectus sñiæ, ẽt si esset talis quæ traheret secum executionem, vt.ff. de insa. l.furti.in tantum, ꝙ ẽt si esset sñia capitalis, & vltimi supplicij, in qua condemnatus ad mortem fit seruus penę.l. qui vltimo. s. de pe.tñ per appellationẽ suã suspendit.& iõ interim integer est status appellãtis,vt l.j.ff.nil.no.ap. pẽ. & si płatus esset depositus tñ ꝑ appł'õnẽ suspẽdit effectus sñiæ.& iõ interim pt̃ suã iurisdõnem exercere.j.e.c.sępe.& ꝑ gl. no.9.q.j. in summa.tñ
2 sen-

ſnĩa cenſurę eccł'iaſticæ nõ ſuſpẽdiť p̱ appellationẽ ſubſequẽ
tẽ.iõ excõicatus ſuſpẽſus, vel interdictus, ſi appellaret interim
eẽt eodẽ mõ ſuſpẽſus excõicatus, vel interdictus, vt hic & j̃.e.
c.paſtoralis.& eſt ſpãle in ſnĩjs cẽſuræ: p cẽſurã.n. eccł'iaſticã
ꝯprehẽdiť excõicatio, ſuſpẽſio, & inter dictũ, vt in c.q̃renti.de
ver.ſig.appellatio vero p̃cedẽs dictas ſnĩas ſuſpẽderet earũ ef-
fectus, & eas nullas redderet.de ſen.exc.p tuas.&j̃.diceť.& ĩtel
3 lige hũc tex.de interdicto in ſpũalibus, & diuinis officijs:† ſe-
cus ſi interdictũ, vel ſuſpẽſio alia reſpiceret.tunc.n. appellatio
ſubſequẽs ſuſpẽderet effectũ talis interdicti, vł ſuſpẽſionis: vn
de ſi iudex interdixit tibi ingreſſum ciuitatis, ſeu palatij appel
lãdo a tali interdicto ſuſpendereť effectus ſnĩæ. imo voluit gl.
or.& mẽti tenẽda idẽ eſſe in ſuſpẽſione, vel interdicto a bene-
ficio. ita dicit in c.is cui.de ſent. excom. in 6. quicquid aliter
dixerit hic Inn.ex quibus inferť, ꝙ ſuſpẽſus a Pontificalibus,
ſeu ab vſu palij appellando ſuſpenderetur effectus ſententiæ
ſm Doc. hic. pro quo facit, quia ſuſpenſus a beneficio, ſeu a
pontificalibus, aut ab vſu palij celebrans in diuinis non incur-
reret irregularitatem, dictum eſt no. Inn.in c.j.de ſen. excõ. in
4 6.& Spe.ti.2.§.iuxta.ver.q̃d ſi Ep̃s.¶† In gl.j.ibi æq̃paranť.ꝯclu
de ſm Inn.hic ꝙ hmõi ſnĩæ cẽſuræ æq̃paranť inter ſe. primo
hic in tex.q̃a ſicut appellatio nõ ſuſpẽdit excõicationẽ: ita nec
interdictũ, vt hic, nec ſuſpẽſionẽ, vt d.c.is cui.in fi.Sc̃do æq̃pa-
ranť: q̃a ſicut excõicatio lata poſt appł'onẽ lt̃ĩmã eſt nulla, vt
d.c.p tuas. ita & ſuſpẽſio, vel ĩterdictũ.j̃.e.c. dilectus. Tertio,
q̃a oẽs hæ ſnĩæ cẽſuræ req̃runt monitionẽ p̃cedere.s̃.e.rephẽ-
ſibilis.& dic vt ibi. Quarto, q̃a q̃libet, vel excõicatus ſuſpẽſus,
vel interdictus a diuinis, aut a ſpũalibus celebrãs interim in di
uinis fit irregularis, vt in d.c.is cui.& in c.3.de cle.exc.a qua ir
regularitate ſolus Papa abſoluit, vt in c.j.& in c.clerici.de cle.
exc. Quinto, q̃a in his fit abſolutio pariter p̃ſtito iur̃o de parẽ
do mãdatis eccł'iæ, de ſent.exc.venerabili. Sexto, q̃a in oĩ ſnĩa
cẽſuræ p̃t fieri relaxatio, & abſolutio ad cautelã, vt in d.c.vene
rabili.& j̃.in gl. Septimo, q̃a vtraq; ligat ſiue iuſta, ſiue iniuſta.
11.q.3.c.j.& c.ſi q̃s Ep̃s.& c. ſi q̃s p̃ſbyter. differunt tñ in aliq̃-
bus: q̃a excõicatio ferť in p̱ſonã, nõ ĩ locũ, vt in c.Romana. §.
in vniuerſitatẽ.de ſen.exc.in 6.ſed interdictũ p̃t ferri, tã in p̱ſo
nã, q̃ in loca, vt in c.nõ eſt.de ſpõ.& in c.fi.de ſen.exc.li.6.Secũ
do, q̃a excõicatus nõ p̃t ſuſpẽdi p̱ inferiorẽ a Papa, ſed interdi
ctus, ſic, vt s̃.in gl. Tertio, q̃a cũ interdicto eſt licitũ loq̃, & par-
ticipare: ſed nõ ſic in excõicato.de ſen. excõ.nup̱. & ita tenuit
5 Io.An.in d.c.j.¶† In ea.gl.ibi ſuſpẽdat ad tp̃s.aduerte, quia ex
gl.eliciunť quinq; no.q̃ões.& primo, an Ep̃s poſsit ad tp̃s ſu
ſpẽdere interdictũ latũ a ſe, quia latũ a ſuperiore abſq; dubio
nõ poſſet.ar.c.paſtoralis.de offi.or.& de ma.& obe.c.cũ infe-
rior.gl.hic vr̃ in effectu reſidere q̃d poſsit.& idẽ ſequiť hic Io.
An. quia ſicut poſſet tollere in totũ. ita & ſuſpendere ad tps,
vt in reg.cui licet, li.6.& ff.de iudi.l.iudiciũ ſolui. & hanc par-
tẽ ſequunť hic, Do.Flo.But.& Imo.& Inno.in c.vt priuilegia.
de priuile. & vr̃ aptè p̱bari in d.c.dilectus.§.quia vero. Sed Io.
de Lig.in quadã eius diſpu.tenuit ꝯriũ, ꝙ Ep̃s nullatenus poſ
ſit ſuſpendere interdictũ latũ a ſe, quia huius ſnĩę trahũt ſecũ
executionẽ, vt d.c.is.cui.iõ executio ſeu effectus interdicti nõ
eſt ſeparabilis a ſubſtãtia.ad idẽ ẽt facit: quia maior eſt virtus
appellationis in ſuſpẽdẽdo effectũ ſnĩæ, q̃ ptãs ipſius iudicis:
patet, quia nõ p̃t facere p̃ſes, quin dãnatus de furto ſit infamis.
l.nõ põt.ff.de fur.& tamẽ appellatio ſuſpendit infamiã iã illa-
tã p̱ ſnĩam, vt in d.l.furti. & tamen ipſa appellatio non põt ſu-
ſpendere effectũ interdicti, vt hic in tex.ergo minus poterit ip
ſe iudex. Nec ob.rõ Io. An.quia tollere in totum eſt ſm nãm
actus: ſed ſuſpendere effectũ, vt non trahat ſecum executionẽ
eſt agere ꝯ nãm actus, ꝙ fieri nõ põt.ff.de p̃ca.l.cũ p̱cario.& p̱
glo.in c.2.de ꝯſue.in 6.& ex his dicit Panor. ꝙ iſta opi. eſt ve-
rior de iure, licet alia ſit cõis.ſed certè põt reſpõderi dictis rõ
nibus: quia ſnĩa cenſuræ durat, & ligat ad placitum proferen-
tis, vt patet in c.ſignificaſti de eo, qui dux.in ma.cum ibi no.&
c.veniens.2.in fi.de teſti.iõ cum ab eius ptãte dependeat, po-
terit eius effectum ſuſpendere: ſecus in alijs ſententijs, quæ nõ
dependent a poteſtate iudicis, & ita procedat d.l. non põt. &
l. iudex poſteaq̃.ff.de re iu.& vide de his no.per Inn. in d.c.vt
6 priuilegia.† Secunda q̃õ eſt poſito, quod Ep̃s ſuſpendere poſ-
ſit interdictũ latũ a ſe ad certũ tẽpus, quid ſi durãte huiuſmo-
di ſuſpenſione a tali interdicto appelletur: an appellatio ſuſpẽ
dat effectum interdicti. Io. An.hic tenet, ꝙ ſic ſi a principio in
terdictũ fuiſſet latũ ſub ꝯdõne, vt in c.p̃terea.j̃.eo. & iõ ẽt fini
to tempore ſuſpenſionis nõ hẽbit effectũ durante appellatio-
ne.& ita ſequunť hic Imo.& Panor.per d.c.dilectus.vbi vr̃ p̱-
bari, ꝙ durante ſuſpenſione poſsit appellari ad effectum tenẽ-
di ſuſpenſionem quantũ durabit cã appellationis. & loquitur
ibi tex.formaliter de interdicto, vt ibi patet. dubiũ tamẽ facit
tex.hic quia appellatio nõ ſuſpendit.& quia tale cenſeť vnum
interdictũ.l.ſed ſi manente.ff.de preca.ſicut dr̃ idẽ vulnus, q̃d
reciduauit.l.maritus.ff.loca.ſecus quando erat perfectè ſana-
tum.ff.de ædil.edi.l.qui ita ſanatum. Item iſte caſus videtur ſi
milis homini habenti dilucida interualla, qui ſemper ſub eo-
dem curatore perſeuerat. C.de cu.furi.l. pe. facit etiam, quia
liberatus ad tempus finito tempore tenetur ex veteri obliga-
tione: nec eſt neceſſe, ꝙ iterum obliget ſe. ff. de pac.l. ſi vnus.
§.j.ſicut bannitus ſuſpenſo banno ad tempus finito tempore
poterit impune offendi: nec eſſet opus de nouo bannire ſecũ-
7 dum Bal.hic, ar.tex.in d.§.j.¶† Tertia quæſtio eſt an ſuſpenſio
vel interdictum latum in perſona poſsit ſuſpendi ad tp̃s, vt ſic
de licentia ſuperioris poſsit celebrare in diuinis. Cõcluſio eſt
ꝙ non, & rõ differentiæ ſit, quia locus interdictus non pecca-
uit, ideo poteſt ſuſpendi ſententia, & effectus interdicti lati in
locum: ſecus quando perſona, quę deliquit eſt ſuſpenſa, vel in
terdicta, & non eſt emendata.tunc.n.non põt ſuſpendi: & rõ
eſt, quia nõ põt pro parte eſſe in eccleſia, & extra eccleſiã ſm
Inno.in d. c. vt priuilegia, limitantẽ prædicta no. niſi perſona
eſſet ſuſpenſa, vel interdicta, ex delicto alterius. tunc enim poſ
ſet bene ſuſpendi ad tempus tale interdictum cũ ſit eadẽ rõ, q̃
in interdicto lato, in quo nõ peccauit, vt s̃. & ita ſequunť hic
8 Doc.¶† Quarta q̃õ eſt an excõicatus poſsit ſuſpendi, ſeu rela
xari ad tp̃s. tenet hic Io.An.ꝙ nõ poſsit cõicari excõicato an
teq̃ ſit abſolutus.de ſen.exc.nuper.& c.cum deſideres.requiri
tur ergo abſolutio.& alio mõ eius effectus ſuſpendi non p̃t &
ita cõiter ſequunť hic Doc.idẽ Inn.ĩ c.p̃terea.j̃.e. poſt mediũ.
& vr̃ ibi velle Inn.ꝙ in hoc non valeret priuilegiũ Papæ per c.
nulli.de ſen.exc.de quo ibi per Doc. & ꝙ de ſen.exc.nõ poſsit
fieri relaxatio, tenuit Io. And. in c.veniens.2. de teſti.& idem
ibi Panor. in fi.licet Imo.ibi per illum tex.in fi.velit ꝯriũ. ſed
certè ille tex.loquitur de abſolutione, nõ de relaxatione.& ita
eſt tenendũ. Adde tamen ꝙ ſubſiſtẽte lt̃ĩma cã excõicatus poſ
ſit bene abſolui ad tp̃s, & poſt tp̃s reincidit in eãdẽ excõicatio
nẽ.& iõ teſtis excõicatus, qui repellitur a teſtimonio.c. decer
a nimus.de ſen.exc.in 6.poterit abſolui [a] ad tempus quouſq; fe
rat teſtimoniũ. & poſt tp̃s reincidit in excõicationem.tex. eſt
ad hoc no.in c.veniẽs.2.de teſti.& idẽ eſſet in ſuſpẽſo ſm Inn.
9 in c.olim, de acc.& Spe.ti.de teſti.§.j.ver. quid de ſuſpẽſo.† &
licet alias excõicatus non debeat abſolui, niſi ſit pęnitẽs, & pe
tat abſolutionẽ, vt eſt tex.ſin.in d.c. ſignificaſti. quia venia nõ
datur, niſi petenti, & correcto.vt in reg.peccati in 6. tamẽ quã
do ſubeſt iuſta ca põt excõicatus abſolui inuitus impęnitens,
& nõ petens: quia abſoluitur ab excõicatio.& nõ a peccato &
ſic non obſt.d.reg.peccati.de quo ibi per gl. & ita tenẽt Doc.
in d.c.veniens. & ibi per Do.An. & Imo. & no. etiam in c. ab
10 excõicato. de reſcrip. quæ omnia ſin.tene menti. ¶† Vltima
quæſtio eſt, an Epiſcopus poſsit alicui dare licentiam, vel pri-
uilegium celebrandi in eccleſia, vel loco interdicto.gl.no.hic
in fi.tenet, ꝙ non, dicens, ꝙ ſolus Papa hoc poſſet. & ita ſequũ
tur Doc.hic, quia ſtante interdicto ſolus Papa poſſet diſpenſa
re, & concedere, ꝙ poſsit celebrari in loco interdicto.& ideo
11 inferior non põt. † an tamen Papa poſſet dare licẽtiam excõi
cato, vel interdicto celebrandi in diuinis.Inn.videtur velle, ꝙ
non in c. præterea.j̃. e.poſt medium, dum allegat d.c. nulli.de
ſen.excom. de quo dic, vt ibi per Doc. & bene no. præceden-
tes quæſtiones, quia ſæpè de facto occurrunt.

ADDITIO.

a ¶Adde circa abſolutionem, quæ fit in teſte, vt ferat teſtimonium: ꝙ iſtud pro-
cedit, quando excommunicatio dicitur nulla. ſi autem dicatur iniuſta, nõ vi-
detur, quod talis abſolutio debeat fieri, niſi in defectum aliorum teſtium,
vt per Panor. in d.c.veniens. de quo vide Fel.ibi col. pen.

SVMMARIVM.

1 *An quando Archiepiſcopus poſsit cognoſcere de cauſis ſubditorum ſui ſuf fraganei, & limitationem ad c.paſtoralis de offi.ordi.*
2 *Vide terminos, & differentiam appellationis iniuſtæ, & iuſtæ.*
3 *Appellans debet probare tria, & an ſi appellans non producit ſententiam, an appellatio fiat deſerta, & an teneatur producere ſententiam, & appellationem.*
4 *Ponit differẽtiam inter appellationem a diffinitiua, & ab interlocutoria.*
5 *Quamuis appellatio ab interlocutoria non poſsit iuſtificari ex noua cauſa põt tamen ex nouis probationibus cõcernentibus cauſam appellationis.*
6 *In diffinitiua, quod non eſt deductum, deducam, & non probatum probabo.*
7 *Sententia lata ex falſa cauſa poterit in cauſa appellationis confirmari, & iuſtificari ex alia cauſa.*
8 *Singulariter declaratur l.Titianus.ff. quod cum eo. & etiam declaratur, qualiter intelligatur illud vulgare, quod non deduxi deducam, quod non probaui probabo.*
9 *An ſententia lata ex falſa cauſa expreſſa in ſententia valeat, & poſsit reformari per iudicem appellationis.*
10 *Ad intellectum d.l.Titianus. quando ſit, quod iudex appellationis poſsit reformare primam ſententiam ex noua cauſa.*
11 *Iudex appellationis habet caſſare ſententiam latam ſuper libello, vel proceſſu inepto.*

12 *Officium iudicis appellationis est magis latum, quam officiũ iudicis a quo.*
13 *An positiones factæ in causa principali possint variari, & mutari in causa appellationis & ibi prosequitur per multa exempla.*
14 *Vtrum sit necessario appellandum in scriptis.*
15 *Ad quem pertineat exequutio sententiæ, an ad iudicem ad quem, an ad iudicem a quo.*

C A P. XXXVIII.

CVm in ecclesia. Iudex appellationis remittit appellãtẽ ad priorem iudicem, nisi sibi constiterit a grauamine, vel ab iniusta sñĩa appellatũ.h.d.& primo narrat factũ,
1 secundo ibi, mandamus, prouidet. ¶†No. primo declarationem,& intelligentiam ad c.pastoralis.de offi.or. nã Archieps
tunc potest se intromittere, & cognoscere de causis subditorum sui suffraganei,qñ ad eum per iustam appellationem deferuntur. & ita procedat,ꝙ ibi hr̃. secus autem si causa sit delata ad Archiepm per iniustam, vel non legitimã appellationẽ.tunc.n.dẽt remittere partes, & cãm ad ipsum suffraganeũ, seu aliũ iudicem,a quo erat appellatũ.tex.est hic clarus,& no.
2 ¶†Secundo tene mẽti ex tex.terminos,& effectus appellationis,qñ appellatio est ex iusta cã interposita deuoluit iurisdõnem, & cãm totam ad iudicem ad quem nec debent partes,& cã remitti ad iudicem a quo. ita procedat tex. in c.accepta. s̃. eo.qñ aũt appellatio esset iniusta,& non legitima,aut non iustificata in processu, tunc dẽnt partes, & cã remitti ad iudicẽ a quo,vt illius iudicio parcant.tex.est hic no.& licet alias dicatur,ꝙ iudex a quo sit suspectus appellãti,s̃.e.ad hęc.istud est verum,qñ appellatio fuit iusta,& legitima. secus si iniusta. tunc enim causa,& partes,ad eum remittuntur nec posset recusari,
3 vt hic patet, & est plene dictũ ĩ d.c.ad hæc.¶†Vltimo nota ibi tibi constiterit.quod nunq̃ pręsumitur appellatum,aut legitimè siue ex iusta cã:nisi hoc per appellantẽ probetur. & iõ dẽt appellãs producere appellationẽ,& probare tria. primo se appellasse.secundo ꝙ ex legitima cã.3.ꝙ appellauerit.j̃.10.dies, pro quo ẽt bonus tex. in c.Romana.§.si vero. eo. tit. in 6. vbi ita tradit Io.An.dicẽs,ꝙ appellans tenetur probare,& producere appellationem,& ipsam sñĩam, a qua appellat cum alias nõ possit bene probari,quod appellauerit,j̃.10.dies a die sententiæ,vt in auth.hodie.C.eo.tit.nisi faciat fidẽ de sñĩa, & die latæ sñĩę,& tunc constabit, an appellauerit.j̃.10.dies,alias eñ cã non est deuoluta ad iudicem ad quem,vt d.§.si vero.& hic. & vide etiam no.per Bar.& Bal.in l.hi qui,C. eo.tit.de quo tñ vide plenè dicta.j̃.eo.bonæ.col. 10. in ver. 8. debet appellari, vbi fin.de his,& per Cy.in l.per hanc.C.de tempo.appel.in 4. q.vbi similiter tenet,ꝙ ille, qui appellat tenetur ꝑducere sententiam.quid autem si non producat, an appellatio fiat deserta.vide dicta in ca.ex ratione.s̃.eo.co.15.in ver.2.quæritur, in
4 fi.¶†In gl.in ver. iusta,in fi. nota vnam differentiam inter appellationem a diffinitiua,& ab interlocutoria,quia in appellatione a diffinitiua non requiritur aliqua causa. satis est dicere appello.l.j.in fi.l.cum se.ff.eo.tit.sed in appellatione ab interlocutoria requiritur causa grauaminis nominatim exprimi. j̃.e.vt debitus.& cle.appellanti.e.ti. vbi est expressum,ꝙ appellatio ab interlocutoria non potest iustificari ex alia cã,nisi so-
5 lũ nominatim in appellatione expressã.†Scias tamen, ꝙ appellatio ab interlocutoria,licet non possit iustificari ex noua cã, põt tñ iustificari ex nouis & diuersis probationibus: quia dispositio.l. per hanc.& c. cum Ioannes. habet locum etiam in appellatione ab interlocutoria,dũmodo ad probationem cãę expressæ in appellatione concludant. ita Cyn. in d.l. per hanc
6 in j.& 2.q.& Bal.in addi.ad Spe.ti.de appel.in 9.car.ver.etiã si ab interlocutoria.ꝙ no.† sed appellatio a diffinitiua potest iustificari ex nouis causis,& ex nouis ꝓbationibus,vt est tex. no. in l.Titianus. ff. ꝙ cum eo.quia ꝙ non est ꝓbatũ probabo, & ꝙ nõ est deductum deducam in cã appellationis,vt l. per hãc.
7 C.de tempo.ap.& in c.cum Ioannes.s̃. de fi.instr.† iõ in causa appellationis sñĩa lata ex falsa cã poterit iustificari ex alia cã
8 vera,& confirmari ex alia cã,q̃ ex cã q̃ iudex assumpsit, vt d. l. Titianus.† intellige hoc verum, qñ noua cã, ex qua iudex appellationis moueretur,compræhendebatur in primo iudicio, seu ex actis,& processu primæ cãæ,saltem implicitè:secus si talis noua causa nullatenus includebatur. tunc. n. ex illa iustificari non posset.C.de pet.hære.l.hæreditas.ff.de euic.l.minor. §.si seruus.l.Bebius.ff.de pac. do. ita sing. Bal.in l.si is.ff.de ac
9 quir.hære.& Imo.ibi & facit l.non põt. ff.de iudi.& no.hanc fin.declarationem ad l. Titianus. † & secundum prędicta dẽt intelligi id quod no. Butr. in c. cum dilecti.j̃. de emp.& vend. dicens,ꝙ sententia lata ex causa non legitima expressa in sententia non valet,nec potest reformari per iudicem appellationis,licet ex alia causa non expresè potuisset iuuari.alle.ꝙ ha-
10 betur in c.ex parte.c.dilectus.& c.cum super,de conces.præb. † tu intellige,& limita,vt s̃.& adde aliam no.limitationem ad prædicta,& ad d.l.Titianus,quia licet iudex appellatio. possit supplere defectum iudicis a quo,& ex noua causa cõfirmare, seu reformare sentẽtiam eius,vt d.l.Titianus,& d.c. cum Ioã-
11 nes,in fi.† illud est verũ,nisi processus, vel libellus, seu modus agendi esset ineptus:tunc.n. iudex appellationis habet cassare sñĩam,tanq̃ latam super libello,seu processu inepto reseruato iure apte agendi.tex. est sin.in c.cum dilecti.j̃.de emp.& ven. quem ad hoc no.Bal.in l.2.C.de rescin.ven.in ver.14.quæro, & ita sequitur Imo.in d.c.cum dilecti.col. 3.& idẽ ibi Panor. col.j.& vide.j̃.eo.c.dilecto.in ver.10. quęritur,circa fi. & vide ad prædicta no.per Bal.in addi. ad Spe.e.ti. in 8.car.in ver.offi
12 ciũ iudicis.† vbi ex prædictis dicit, ꝙ officium iudicis appellationis est magis latum, q̃ officium iudicis cãæ principalis cũ possit supplere,vt s̃.etiam pro absente.iõ subdit Bal.ꝙ in causa appellationis valet confessio facta absente parte, q̃a iudex supplet.l.ampliorem.§.j. C.eo.quod no.Item adde ad l. Titia
13 nus,& ad l.per hanc.C.de tẽp. appel. † ꝙ positiones factę post li.conte. in causa principali possunt mutari in causa appellationis,& admittitur variatio,vt si egi rei ven.in j.causa, & volui probare dominium per sentẽtiam, vel per traditionem potero in causa appellationis probare per pręscriptionem,vt no. per gl.no.in d.l.per hanc.sufficit.n. ꝙ sub libello possit includi, vt ibi no. & in d.l.Titianus.ita Bal.in addi.ad Spe. eo.ti.in 9.car.in ver.positiones facti. Item adde, ꝙ si petij a te bouem & fuisti absolutus,appellaui, & in causa appellationis volo ꝓbare de equo,non possum, quia non potest mutari libellus,& prosecutio appellationis debet esse de eadem re non de diuersa.ita Bal. in dictis addi. in ver. petij a te. secus dicit Bal.si mutat causam circa eãdem rem,vt s̃. proximè est dictũ,vnde subdit Bal.ibi in ver.egi contra colonũ.ꝙ si egi ꝯ colonum actione arborum furtim cęsarum, sed in causa appellationis volo prosequi actionem ex locato,certè non possum, quia nouum est capitulum. Itẽ vbi actiones tolluntur in electione non possum variare, ẜm Bal.ibi ponentem ẽt ꝙ si in causa principali reus opposuit exceptionem pacti de non petendo, an poterit in causa appellationis opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ,& an si pendente appellatione factum sit authori pactum de petendo, an poterit actor illud allegare. de quibus vide ibi per Bal.& plenius vide per eum in vlt. car. in prin. in ver.qualis est libellus.& vide.j̃.in c.per tuas.col.4.in ver.qualiter sit concipientis libellus,in fi. vbi plura dicta no.circa hoc plene. & vide de omnibus prædictis per Bal.in d.l. per hanc,in
14 2.car.& ibi ẽt per Saly.† Scias tamẽ quod tam ab interlocutoria,q̃ a diffinitiua vtroq; casu appellatio dẽt interponi in scriptis,vt in c.j.eo.ti. li.6. licet gl. de interlocutoria dixerit contrariũ, & malè in d.l.j.cum se.ff.e.ti.de quo vide plenè.j̃.c.vt debitus,col.10. ver.2.quęritur.& ver.3.q̃ritur. & satis est porrigere scripturam appellationis, licet non sit authentica, & licet aliter non legatur corã iudice, a quo appellatur,tex. est ad
15 hoc no.in c.appellatio.eo.ti.in 6. ¶In gl.in ver. alioquin,in fi. dicit hic Panor. ꝙ iste tex. optimè facit pro illa opi.ꝙ iudex a quo exequatur sententiam,& nõ iudex appellationis, qñ fuit confirmata per iudicem appellationis ex primis actis: ita ꝙ ꝯstet appellatum fuisse ex iniusta causa:tũc enim remittitur recusatio ad priorem iudicem, vt hic clarè probatur secundum eum,quod dicit esse bene no.de quo tamen ar.ad quem pertineat executio sententiæ,an ad iudicem ad quem, vel ad iudicem a quo,vide ordinatè per Doc. in c. pastoralis.§. pręterea hic alleg.per Bar.in l.a diuo Pio,in prin.ff.de re iud.per Bal.in authentica,si quis litigantium.C.de Episcopa.audi.& ibi an agatur ex confirmante,vel confirmato.

S V M M A R I V M.

1 *Appellans, qui deserit suam appellationem, & prosequendo coram iudice appellationis dicitur primam eius contumaciam purgare, & poterit ex nono grauamine appellare.*
2 *De virtute verbi liberè.*
3 *Appellans est exemptus a potestate iudicis a quo in illo articulo, in quo appellauit non in alijs.*
4 *Quando sit, quod iudex a quo appellatur, non teneatur post appellationem citare amplius appellantem ab eo.*
5 *Regula ne liceat tertio appellare, qualiter intelligatur, & habeat locum.*
6 *Vide limitationem ad.l.quod iussit.ff. de re iud.& ad c.cum cessante,& c. si iudice.etiam eo.in 6.*
7 *Appellatio est communis etiam parti, quæ non appellauit in tantum, quod tertio poterit appellare, & adhærere appellationi aduersarij.*
8 *Regula, ne liceat tertio appellare, procedit etiam in causa matrimonij, & alijs, quæ non transeunt in rem iudicatam, sed de nouo debet causa agitari.*
9 *Princeps non potest reparare appellationem desertam, sed etiam indulgere tertiam appellationem, nisi faceret ex certa scientia, & de plenitudine potestatis.*

10 *Sententia lata super tertia appellatione esset nulla, & sententia contra sen tentiam quæ transiuit in rem iudicatam etiam est nulla, & requiratur quod illud excipiatur.*

11 *Licet tertio non appelletur an saltem liceat de nullitate sententiarum vel vnius earum dicere.*

12 *Casus in quibus non licet appellare nisi semel, ibi remissiue.*

CAP. XXXIX.

Directę. Si appellās qui nō prosequtur redit ad iudicem à quo & iterū grauet̄, nō ob. prima desertione, pōt iterū appellare. h.d. & secunda
1 pars ibi, r̄ndemus. †No.j. quod appellās, qui deserit suā appł̄onē, & ꝓsequitur corā iudice à quo, censet̄ tunc eius primā cōtumaciā si qua erat purgare, in tm̄ quod si postea grauetur iterum ab eodē iudice poterit ex nouo grauamine iterū appellare, nec potest excludi vigore primæ contumaciæ & appellationis desertæ, quasi decætero non debuerit audiri appellans. 2.q.vj.§. sunt quorū. & in l.post edictum. §.fi.ff.de iudi. & in clem.j.de do.& cōtu. nam istud ꝓcedat nisi contumax purgauerit prosequendo eam coram iudice à quo. tex. est hic no.
2 de quo.j̃.¶ † No.ij. ibi libere posse vti: quod licet alicui super aliquo actu detur libera ptās, debet intelligi & restringi ad terminos iuris per hoc enim non potest grauare illum contra iustitiā. tex. est hic quem nota ad materiam Bar. in l.fideicōmis-
3 sa.§.quacunq;.ff.de le.j. & l.alio.ff.de ali.leg.¶ † Vltimo tene menti tex. ibi exemptum. quod per appellationem legitimam appellans eximitur à ptāte & iurisdictione iudicis a quo. facit c.si à iudice.eo.tit.lib.vj.& c.super quæstionum.in fi. de offic. dele. de quo in c.pastoralis.j̃.c. & intellige quod sit exemptus in illa causa & in illo articulo vbi appellauit, nō autem in alijs
4 separatis.s̃.eo.c.super eo.j.& c.proposuit.vbi de his.¶ † In gl. j.ibi, renunciando. si appellatio erat deserta nō erat necessaria alia renunciatio cum appellatione fingit̄ ipsi renunciatū & habet̄ acsi nunq̄ appellatū fuisset, vt in l.2. & fi.C.de temp.app. sed dic, ꝙ ideo hic renunciauit expresse vel alio mō tacite, vt sic cōstaret de purgatione eius ꝯtumaciæ. nec ob.c.personas. & c.cū sit.s̃.eo. vbi dr̄ ꝙ deserens appellationem non auditur vlterius appellās, qa debet intelligi q̄n ex eadem cā. secus si ex noua cā, & ex nouo grauamine. & ita sit text. hic f̄m Gof. vel dicas f̄m Io.And. ꝙ si deserens appellationem reassumit cām coram iudice à quo poterit postea si de nouo grauet̄ iterū appellare, sed si deserat appł̄onē & tn̄ durat in prima cōtumacia qa non redit nec cōparet corā iudice à quo, tunc non audiret̄ si velit iterū appellare ēt ex nouo grauamine cū adhuc pōt dici cōtumax qui nō audit̄ appellans, vt s̃. & ita in effectu sequū tur hic Doc. licet Io.Cal. teneat ꝯriū hic dicēdo ꝙ siue assumpserit cām siue non coram iudice à quo, semper debeat audiri secundo appellans nisi prima eius appellatio manifeste fuerit friuola. & ita sit tex.in d.cle.j. & iō cōsidera tres casus. primus q̄n aliquis pendente appł̄one iterum grauat̄ à iudice à quo, & iterū tunc poterit appellare. licet.n. non reassumpsit coram iudice à quo, & hoc nisi prima appellatio fuerit manifeste friuola. & ita proprie est tex. in cle.si ante.de do. & cōtu. Scd̄s casus sit quando quis grauatur pendente prima appł̄one aut ea finita postq̄ est declaratū ipsum frustratorie appellasse & hoc casu nō poterit secundo appellare ab alio grauamine, vt no.gl.ma. in d.cle.si ante.& hic, nisi purget eius contumaciā cōparendo corā iudice à quo, ar. tex. hic f̄m Imo. & ratio est quia per talē declaratoriā cōstat ipsum frustratoriè primo appellasse. ideo tanq̄ duret cōtumacia amplius appellare nō poterit nisi causa purget comparēdo coram iudice à quo, vt s̃. Tertius casus sit quando pendente prima appellatione vel ea finita iterum grauatur, tamē nulla declaratoria est lata ꝙ fuerit friuola prima appellatio. sed tamen est deserta per laspum termini iuris vel hominis. & hoc casu licet Io.Cal. voluerit. s̃. ꝙ possit iterum appellare ex nouo grauamine per tex. in d.cle.si ante. si nō cōstet primam appellationem friuolam manifeste, tamen tenendum vr̄ ꝯriū prout. s̃. tenet Io.An.& alij Doc. quia satis vr̄ cōstare ꝙ appellatio prima fuerit manifeste friuola ex quo ē deserta, ideo nō videat̄ cōstare de prima contumacia nisi purget eā comparendo corā iudice à quo. alias nō poterit secūdo appellare, prout dr̄ hic in tex. nec ob. si dr̄ ꝙ ex solo ꝙ appellatio sit deserta non videat̄ constare de prima contumacia cum potuerit iustis impedimētis esse deserta. s̃.eo.c. ex rōne. ideo est quòd tex. in d.cle. si ante, defendit appellantē à ꝯtumacia dūmodo non constet appellationē manifeste fuisse friuolā. Nam certe satis dr̄ constare per desertionē, & hæc est ratio quare iudex à quo non tenetur amplius citare appellantē ab eo etiam post desertionē appellationis p lapsum termini iuris, vel hoīs vel quia apostolos non petierit, prout no. tenuit Io.An. & alij Doc. sequunt̄ in c.ij. de do.& contu.in vj. & tex. ibi dum dicit, nisi renunciet appellationi. intelligit̄ de renunciatione exp̄ssa & etiam tacita per comparitionem coram iudice à quo, vt ibi per glo. in verbo, renunciet. secus si talis tacita renūciatio inducat̄ per solam desertionē in non petēdo apostolos vel non ꝓsequēdo appellationē intra terminum iuris vel hominis. tūc enim talis renuncians appellationi nō erit de necessitate citādus vlterius post desertionē ad id qđ restabat de ꝓcessu ipsius cāæ cum inuitus censeat̄ renūciasse. & tex. in d.c.2. requiris. ꝙ sponte renunciet: & sic ꝙ non sit vlterius citādus. sequitur ibi Io.An.& alij Doc. vnde si non debet citari, ergo non cessat prima contumacia per talē desertionē. ideo si postea grauat̄ non poterit appellare. facit gl.fi.in c.personas.s̃.eo. quæ voluit ꝙ ꝯ talē appellātem possit deserta appellatione procedi eo aliter nō citato. idē etiā tenet gl.j.in c.cū causam.s̃.de re iudi. Hinc etiam dixit no.Inn. in d.c.ex ratione. ꝙ quando appellatio est deserta per lapsum termini poterit iudex à quo procedere ad executionē s̄n̄iæ absq; alia citatione. & quod talis amplius nō sit citandus tenuit Panor. in d.c. cū causam. quantū ad casum nostrū. & ita vr̄ tenendum ꝙ non possit tunc de nouo appellare, quicquid aliter sentiat hic Pan. in vlt.col.in prin. q̄n autem appellans post desertionē redit ad iudicem à quo prosequēdo causam corā eo si iterū grauat̄ bene poterit appellare, vt hic in tex. & subdit hic Pan, quod ex omnibus prædictis potest sumi optima cautela ꝙ ipse appellās compareat corā iudice à quo declarando ꝙ velit prosequi corā eo. tunc.n. ipse iudex à quo tenet̄ postea eum citare ad actus vlteriores. & si de nouo grauabit̄ poterit iterum appellare, vt patet hic in tex. no. ad hoc. & tene menti p̄dicta ad intellectum dictæ cle.si ante. In glo.in verbo, appellare.in fi. vult gl. ꝙ super eodē articulo sit licitum bis appellare & nō vltra, siue in sententia diffinitiua siue interlocutoria. de qua materia habet̄. 2.q.6.si quis in quacūq;. & in c.quoties.el j.& per gl.& Doc.in c.sua nobis.j̃.co.& l.j.C.ne liceat tertio ꝓuocare. & per Spe.ti.de appel.in §.quoties.in prī.
5 †pro cuius articuli declaratione sit prima cōclusio, ꝙ dicta regula ne liceat tertio prouocare, intelligitur & locum habet in vno & eodē articulo. secus si in diuersis. vnde si miles quis grauaretur in vna causa super diuersis articulis poterit semper & toties appellare. & ita debet intelligi tex. in d.c.quoties. sic ergo super quolibet articulo poterit pars successiue facere duas appellationes, vt hic in gl.¶ Secunda cōclusio sit regulā, ne li-
a ceat tertiò prouocare, [a] hr̄e locum q̄n ab vna & eadē ꝑsona interponit̄ appellatio. Nam altera pars poterit bene postea duas alias appellationes facere super eodem articulo. ita ꝙ quatuor appellationes possunt cōcurrere super vna s̄n̄ia si duæ appł̄ones pro qualibet parte puta, Titius habuit s̄n̄iam ꝯ Seyum. appellauit Seyus primo & succubuit. appellauit secūdo & obtinuit. poterit Titius postea bis appellare. sit ergo ꝯclusio ꝙ in eodē articulo q̄libet pars habet duas appł̄ones, & ita sequunt̄ hic Doc.& Spec.eo.ti.§.quoties. & intellige p̄dicta ēt si appellatio interpellatim fieret. puta si dictus Seyus appellauit obtinuit s̄n̄iam ꝓ se, à qua Titius appellauit & obtinuit s̄n̄iam pro se. poterit Seyus iterum appellare & si obtinuit poterit postea Titius appellare & sic sunt quatuor appellationes, duę ꝓ qualibet parte mediate siue immediate, vltra vero non licet appellare. & ita ēt tenet Pan.in d.c.sua nobis.col.iij.¶ Tertia cōclusio notabilis sit dictā regulā hr̄e locū nisi per s̄n̄iam tertiam inferat̄ nouū grauamen. tūc.n. ab illo grauamine poterit appellari & erit in hoc prima appellatio, puta si dictus Seyus in tertia s̄n̄ia q̄ reportauit ꝯ se fuit condēnatus in expēsis oīum cāliarū s̄n̄iarū, de quibus nō fuit habita cōsideratio per primos iudices rum, poterit ergo appellare ab ista tertia s̄n̄ia ꝓ cōdēnationē expensarū quia de expensis nō erat iudicatū nec primo nec scđo. ergo appellari pōt cū inueniat̄ in hoc esse prima appellatio. & ita dicit & sequit̄ no. Ang. in d.l.j.& facit qđ tenet do.Ant.j̃.in vlt.cōclusione. & intellige ꝙ possit appellare & ꝓsequi appł̄onem quo ad expēsas, nō aūt quo ad alias res iā
6 bis iudicatas. ¶ † Quarta conclusio sit ꝙ licet interlucutoria à qua nō est appellatū trāseat in rē iudicatā quo ad partes. s̃. de electio.c. cum dilecti. cum alijs similibus. & si appellet̄ postea à diffinitiua possunt regulariter reparari grauamina illata ꝑ ipsam interlocutoriā, q̄ transisset primo in rē iudicatā, vt est tex. & no.in c.fi.eo.ti.in 6. tamē si qs appellauit ab interlocutoria & in duabus appellationibus succumbit, hēt locū regula p̄dicta in tm̄ ꝙ appellans postea à diffinitiua amplius nō audit̄ in interlocutoria in duabus appł̄onibus confirmata. tex. est singularis in cle.fi. eo.ti. in tm̄ etiam ꝙ licet dicat̄ ꝙ interlocutoria nunq̄ transit in rē iudicatā quantū ad iudicē qa potest quādocunq; reuocare. ff.de re iudic.l.quod iussit.j̃.eo.c.cū cessante. & c.si à iudice.eo.ti.in vj. Fallit tamen in dicto casu quādo interlocutoria in duabus appł̄onibus esset confirmata, tūc.n. sit irreuocabilis & transit in rē iudicatā tam quo ad partes q̄ etiā quo

ADDITIO.

a ¶ Ad regulam, ne liceat tertiò prouocare. vide hic.x.no.conclusiones.

quo ad iudicē gl. est vnica, & singularis in ver. super ea. in dicta
7 cle. fi. & tene menti hæc ad mām interlocutoriæ. ¶ † Quinta
ꝯclusio notabilis sit, ꝙ in oī casu licet qs nō possit tertio appel
lare poterit semp adhærere appellationi aduersarij. tex. est no-
tabilis in l. ampliorem. in prin. C. eō. tit. vbi dr̄ ꝙ appellatio est
cōis ēt parti, q̄ nō appellauit, & auditur iste beneficio alterius
partis appellantis. ar. l. petendæ. C. de tēp. in integ. resti. & ita
patet in 2. ꝯsonc. & ita dixit formaliter Bal. in d. c. sua nobis.
8 j. co. ti. ¶ † Sexta cōclusio sit, ꝙ p̄dicta rr̄a non liceat tertio ꝓ-
uocare in eodē articulo, ꝓcedit ēt in sententijs, q̄ non transeūt
in rē iudicatā. licet em̄ in illis possit cā de nouo agitari, nō t̄n
propter hoc poterit tertio appellari. glo. est vnica & singularis
in iure in verbo, fornicatio. in c. fr̄nitatis. j̄. de frigi. & malefi.
quā dicit ad hoc menti tenendā Panor. in d. c. sua nobis. col. 3.
in prin. Sed certè idem voluit gl. 3 1. q. 2. Lotharius. sicut in fi-
nili dicimus, ꝙ in huiusmodi causis licet non transeat in rem
iudicatam, tamē non esset licitū, nec potest appellari post 10.
dies. gl. est notabilis ad hoc in c. ad reprimendā. s̄. de offi. ord.
Amplius ēt dicimus, ꝙ huiusmodi sn̄iæ licet non transeūt in
rem iudicatam, si tamen sit appellatū, ita deseritur appellatio
in dictis causis, sicut in alijs. tex. est hic valde notabilis in tex.
nostro, qui loquitur in causa matrimonij. facit c. licet. de sent.
exc. in 6. ex quibus apparet, quod sn̄iç, quæ non transeunt in
rem iudicatam, tamen per viam appellationis in nullo diffe-
9 runt ab alijs causis, tene menti. ¶ † Septima conclusio sit, ꝙ in
tantum prohibetur tertia appellatio, quod ēt Princeps, & Pa-
pa per viam rescripti tertiam appellationem indulgere nō p̄t.
tex. est ad hoc no. in d. c. sua nobis. vbi nō valerent lr̄æ, & rescri
ptū Principis, & nō p̄t reparari appellatio deserta. C. de temp.
appel. l. nemo. Subdit tamen Bal. & Imo. in d. c. sua nobis, ꝙ p
viam priuilegij posset Princeps ex certa sciētia concedere ter-
tiam appellationē. tunc. n. vr̄ vti plenitudine potestatis, vt di-
cit gl. singularis in d. c. ad hæc. s̄. de rescrip. de his tamen vide,
10 vt plenius dicetur. j̄. eo. in d. c. sua nobis. ¶ † Octaua conclusio
sit ꝙ in tantū non pōt tertio appellari, ꝙ sn̄ia lata super tertia
appellatione esset ipso iure nulla, qa non valeret sn̄ia ꝯ sn̄iam
quæ transiuisset in rem iudicatā. l. j. cum alijs similibus. C. q̄n
prouoca. nō est necess. ꝙ intelligit Bal. in d. c. sua nobis. ꝓcede
re quando esset exceptū, & ꝓbatū de duabus appellationibus,
& sententijs. si aūt nihil fuit exceptū, vel probatū, tūc valeret
sn̄ia super tertia appellatiōe. ita dixit de his esse casum in d. c.
sua nobis. qui fm̄ eū alibi nō reperit. Sed certe ille tex. non vr̄
hic ꝓbare, ꝙ non fuerit exceptū, & iō videret, quod omni ca-
su sn̄ia sit nulla, ex quo prima sn̄ia confirmata per duas appel
lationes non pōt rescindi, vt in cle. si appellationē. co. ti. & in
cle. j. de re iud. quod probatur euidenti rōne. tertia appellatio
non valet, vt in d. c. sua nobis. & in d. l. j. ergo nō deuoluit cau
sam ad superiorem, vt dicit Imo. in d. c. sua nobis, circa mediū.
& si causam non deuoluit ad superiorem, ergo eius sn̄ia esset
nulla ex defectu iurisdictionis. & hoc quando non fuit excep-
tum. si aūt fuit reuocatum in dubium de ipsa appellatione, &
iudex pronunciasset se competentem, & partes litigauerunt
coram eo, tunc bene videretur, ꝙ valeret sn̄ia, sicut in simili di
cunt Inn. & Doc. in c. super literis. s̄. de rescr. ad intellectū di-
ctę cle. si appellationem. & ad intellectum c. j. de rescri. in 6. &
ibi notatur per Lapum, & quod dicit in simili Inn. in c. j. j̄. de
11 confirma. vti. vel inuti. vt est dictum in c. ex ratione. s̄. eo. in 8.
membro principali. ¶ † Nona conclusio est, quod licet is ꝯtra
quem est tertio lata sn̄ia non appellat tertio, vt s̄. poterit tamē
dicere de nullitate dictarum sn̄iarū, vel alicuius earū. de quo
dicas, prout hodie hr̄ in cle. j. de re iudi. de cuius intellectu, vi
de sing. dicta per Bal. in d. l. j. & subdit Do. Ant. in d. c. sua no-
bis. post Specu. in d. §. quoties. quod licet non possit quis ter-
tio prouocare, poterit tamen de nullitate vltimæ sn̄iæ dicere,
& si succubuerit poterit appellare, quia est diuersum, & nouū
grauamen. sed in appellatione non poterit cognosci de iniu-
stitia sententię, sed solū super nullitate. ista tamen cautela nō
pōt habere locum, nisi quādo in veritate sn̄ia esset nulla, alias
12 esset mala cautela, quia finaliter succumberet & condemnare
tur in expensis fm̄ Imo. in d. c. sua nobis, circa fin. ¶ † Decima,
13 & vltima conclusio sit, ꝙ licet tr̄r in omni articulo & cā sint ꝓ
missæ duæ appellationes pro qualibet parte, vt s̄. † tamen sunt
certi casus, in quibus non licet appellare, nisi semel tantum.
de quibus vide in l. episcopale. & auth. si quis litigantium. C.
de episco. audien. & 2. q. 6. sunt quorum. & versi. illud. & nota
bene supradictas ꝯclusiones, qa nullibi ita ordinate reperies.

SVMMARIVM.

1 *Sententia excommunicationis potest ferri sub conditione extrinseca, secus in alijs sententijs.*
2 *Sententia alternatiua an valeat.*
3 *An dictio, nisi, importet conditionem in sententijs.*
4 *Sententia excommunicationis lata sub conditione, vel in diem, suspenditur per appellationem subsequentem.*
5 *An si creditor prorogat terminum debitori, euitet debitor pœnam excommunicationis.*
6 *Per pactum debitoris, & creditoris non potest quis reincidere in eandem sententiam excommunicationis, si semel sit absolutus, secus si tale pactū apponatur in sententia absolutionis.*
7 *An & quando in sententia excōmunicationis conditio retrotrahatur.*
8 *In sententijs censuræ conditionalis potest appellari etiam post 10. dies & suspenditur censura dum tamen appellatum sit ad conditionem.*
9 *In alijs sententijs conditionalibus debet appellari infra 10. dies a die sententiæ. & ibi ponitur ratio differentiæ.*
10 *An & quando quis mutans domicilium incurrat excommunicationem ante euentum conditionis, vel diei.*
11 *Quid si pendente conditione iudex est mortuus, aut remotus ab officio, an reconualescat conditio & excommunicatio, vel expiret sententia conditionalis.*
12 *Excommunicatus sub conditione potest pendente conditione testificari.*
13 *Excommunicatio non ligat, nisi a die extantis conditionis.*
14 *Conditio non retrotrahitur in sententijs censuræ.*
15 *Si iudex in sententia excommunicationis sub conditione, vel in diē dixerit, ex nunc prout ex tunc sis excōicatus, an conditio retrotrahatur.*
16 *Quando dictio, nisi, non habet præcedentem ordinationem an disponat.*
17 *Si iudex in sententia dixerit, excommunico te si appellas, aut si elegeris, an illo appellante, vel eligente sit excommunicatus, vt dicatur electio, vel appellatio præcedere excommunicationem.*
18 *An in dubio præsumatur, quod appellatio præcesserit excommunicationē, vel econtra, & ibi. nu. 19.*
20 *An post terminum excommunicationis, vel iuramenti liceat purgare moram, vel pœnam.*
21 *An de æquitate canonica, vbi est dies, & pœna, semper sit locus purgationi moræ.*
22 *Si aliquis propter impossibilitatem, vel inopiam non potest soluere, an euitet excommunicationem.*
23 *Si aliquis fuit iusto impedimento detentus ita ꝙ comparere non potuit in termino, an incurrat excommunicationem.*
24 *An per verba, excōicatum te cognoscas, sit canon latæ sententiæ.*

CAP. XL.

Ræterea. Sn̄ia excōicationis suspēsionis, vel interdicti lata sub conditione suspē
dit si ante condōnē appellet. h. d. secunda pars ibi
vr̄. No. j. æquiparari sn̄iam excōicationis suspēsio-
nis, vel interdicti. de quo vide in c. ad hæc qm̄. s̄. eo. vbi plenè
de his, & hæc tria continentur sub censura ecclesiastica, vt j̄.
de ver. signifi. c. quærenti. & quęlibet ex tribus sententijs cen
suræ potest proferri sub conditione nō solum pro cōtumacia,
vel iustitia iudiciali, sed ēt ꝓ interesse, & debito priuato alte-
rius, vt hic in tex. an aūt possint proferri pro futuris culpis, vel
contumacijs non habentibus cām de p̄senti dicas, ꝙ non, vt
hr̄ in c. Romana. §. caueant. de sen. exc. li. 6. & dic, vt ibi. & in
1 c. a nobis. j. j̄. de sent. exc. † Et ex his no. dr̄iam in sententijs cē
surę, quę possunt ferri sub conditione extrinsecæ ab alijs sen-
tentijs censurę, quę sub ꝯditione ferri possunt, vt l. j. §. biduū.
ff. quando appel. sit. & in l. a diuo Pio. §. in venditione. ff. de re
iudi. & ibi an sententia interlocutoria possit ferri sub condi-
tione. de quo etiam in l. cum iudex. C. de sen. & 2. q. 6. §. diduū.
2 Secundo no. ꝙ sententia alternatiua videtur valere. de quo
vide per gl. ord. in c. latores. j̄. de cleri. exc. vbi Gof. tenet non
valere, tanquàm incertam. l. 3. C. de sen. quæ sine certa quan.
3 & dic, vt ibi no. ¶ † Tertio nota de hac dictione, nisi, q̄ in sen-
tentijs importat conditionem, sicut in vltimis voluntatibus:
in contractibus vero reddit dispositionem puram tamen resol
uendam postea sub conditione in euentum ipsius conditio-
nis, vt in l. 2. & ibi plene no. ff. de in diem adiec. l. centesimis.
§. fi. ff. de ver. oblig. ¶ Conclude ergo, ꝙ si iudex dicat excom-
munico te, nisi solueris creditori. 10. infra mensem, ꝙ interim
ante lapsum mensis non erit excommunicatus. licet glos. di-
xerit contrarium in l. obligationum fere. §. placet. ff. de actio.
4 & obli. & non bene, quia contra casum in terminis hic. ¶ † Vl-
timo tene menti, ꝙ licet sententia excommunicationis, vel a-
lia sententia censuræ, quando fertur purè non suspēdatur per
appellationem subsequētē, vt in c. is cui. de sent. exc. in 6. & in
c. pastoralis. j̄. co. vbi plene de hoc dicetur, tamen secus est quā
do excōicatio fertur sub conditione. tunc em̄ suspendit ꝑ ap-
pellationē subsequente ante euentū ꝯdōnis, vt sic ēt post ꝯdō
nis euentū nō liget, ex quo nondū iniecerat vinculū cū ante
euentū cōditionis sit appellatū, vt hic in tex. qui ita intelligi
dēt fm̄ Inn. hic. col. 5. Quando aūt sn̄ia censuræ iniecit vincu
lū primo, & sic post perfectum grauamē appellatio non suspē
dit, vt in d. c. pastoralis. Si ergo excōicatio est lata sub condi-
tione appellatio ante euentum conditionis suspēdit, qa sit ap
pellatio ante pfectum grauamen, & tpe, quo excōicatio non-

5 dum iniecerat vinculum ſm Bal.hic de quo.j.¶†In glo.prima in fine,dr̃ ſatiſfactũ quocunq; ſatiſfaciat voluntati creditoris, vt in d.l.ſi rẽ.§.ſatiſfactũ.hic allegata. & ſic facit,ꝙ ſi iudex tulit excõicationẽ in debitorẽ, niſi ſatiſfecerit creditori.j. menſem, & ſi creditor prorogat terminũ debitori, ꝙ nõ incidit in excõicationẽ:quia vr̃ ſatiſfeciſſe;licet aliter non ſoluerit. Sed Inno.& Ho.vñr reſidere in opinione ꝯria:quia excõicatio nõ dependet a facultate creditoris , qui licet poſſit prorogare diẽ ſolutionis,non tamen reſpectu excõicationis.ar.l.Labeo.in fi. ff.de ar.& l.item queriẽ.§.qui impleto.ff.locati.& ita trãſit hic Io.An. & ſic requiratur conſenſus iudicis in ꝓrogatione termini.& hæc opinio tenenda eſſet ante factũ, poſt factũ vero ſatis ꝓcedere põt prima opinio ſm Do.Ant. vt hic ꝑ eũ.Sed dicas,ꝙ ẽt ante factũ, & de iure debitor nõ ſit excõicatus ſi creditor ꝓrogauit ſibi terminũ,qa ĩ ſñia iudicis lata in fauorẽ creditoris ſubintelligi dẽt conditio , niſi creditor velit maius tẽpus dare.c.queadmodũ,s̃.de iureiu.& non ob.d.l.Labeo,& dictus.§.qui impleto.quia ibi ꝓrogatio partiũ erat cum præiudicio tertij. iõ non nocet fideiuſſori,niſi conſentiat. Sed hic nullum ꝑiudicium fit iudici.& ita tenet hic Imo.& Panor.& hoc ſequiẽ Bar. & Imo.in l.j.§.poſt operis.ff. de oper.no. nun. Nã per prorogationem factam per creditorem j̃.terminum euitatur pęna pecuniaria.tex.eſt & gl.notabilis in l.cum ſtipulatus ſim mihi a Proculo. ff.de ver.oblig. & ibi per Bar.ſecus ſi poſt penam,vel excõicationem iam incurſam fieret prorogatio,vt ibi notatur. Hinc eſt ꝙ iurõ præſtito parti dirigitur principaliter obligatio in Deum.s̃.de iureiur.c.debitores. tamen pars põr illud iurm remittere.tex.eſt no.in c.2.de ſpon. & matri.& in c.j.s̃.de iureiuran. Ratio eſt,quia Deus intelligitur recipere obligationem in fauorẽ partis, cui iuratur. vnde parte remittẽte Deus ſimiliter remittit:ita ergo iudex excõicauit in fauorem creditoris , ſi vult creditor terminum prorogare. ſimiliter ipſe iudex velle cenſetur, cum nihil aliud debeat quærere iudex,niſi conſequi concordiã partium, vt in d.§. & poſt operis.& in c.j.s̃.de mutu.pet.ff.de re iudic.l.ſi conuenerit, & facit tex.in c.j.j̃.de loca.& conducto. vbi vr̃ probari,ꝙ excõicatio lata in fauorem partis ceſſat accedente cõſenſu illius partis. ſi tamẽ debitor ipſe nõ ſolueret in termino prorogato,habet locum excõicatio ipſo facto.ita vr̃ reſidere hic Inno.in fine.& Bald.licet arguat pro & ꝯ vbi hic per eum in fi. Et ſubdit hic Inn.ꝙ ſi creditor in termino reputauit ſibi ſatiſfactũ, tunc non eſt excommunicatus cum ſatiſfacere ſit quemadmodum

6 voluerit creditor,vt d.§. ſatiſfactum.¶ †Sed pone, ꝙ debitor excommunicatus fuit abſolutus hoc addito,ꝙ ſi non ſoluerit infra menſem reincidat in excõicationẽ.debitor non ſoluit, an ſit excõicatus.vr̃ , ꝙ ſic per tex.in l.tale pactũ.§. qui prouo cauit.ff.de pac.Sed Bald.ibi in repe.tenet contrarium.col.12. quia excõicatio non poteſt naſci ex contractu , ſed ex ſñia . & iſtud pactũ non eſt ſñia.arg.ff.de pac.l.ſi vnus.§.pactus.ver.ſed ſi pactum eſt,ſm Bal.Si tamen tale pactum,& talis conditio apponeretur in ſñia abſolutionis per ipſum iudicem, tunc abſq; dubio reincideret in excõicationem,vt in c.ſignificauit. & in c.ad reprimendam.s̃.de offi.ord.¶In gl.2. ibi,nondum tenet. dic, ꝙ imo interim tenet licet conditionaliter. facit inſtit. de ver.oblig.§.ex conditionali.quia ſi a principio non teneret nõ

7 poſſet poſtea conualidari,vt in regula,nõ firmatur.in 6.¶† In eadem gl.ibi,l.potior.põt dici ſm Panor. ꝙ ad hoc, vt conditio trahatur retro requiritur extremum,ad quod habile.l.bonorum.ff.rem ra.ha.& l.neceſſario.§.ꝙ ſi pẽdente.ff. de peric. & cõmo.rei.ven.ſed in iſto caſu ſñia excõicationis non reperitur habilis,quia tp̃e exiſtentis ꝯdõnis ſñia nõ potuiſſet ligare, cum primo iam ſit ſuſpenſa per appellationem.s̃.de iureiu.c. venientes.facit in ſimili,c.quãuis.de reſcri. in 6.ſecus eſt in d. l.potior,quia ibi illa ſecunda obligatio nõ potuit ſuſpendere primã.ar.l.ſicut.C.de act. & obli.& in d. §. ex conditionali. & ſubdit hic Bal.ꝙ in ſñia cenſurę cõditio trahitur retro ſm qd, & non ſimpl'r:& iõ nõ naſciẽ obligatio iterũ.ff. de ædil.edi.l. bouẽ.§.ſub conditione.¶Itẽ dicit Bal. ꝙ conditio nunq̃ trahitur retro,qñ aliquid reſultaret ꝯ iuris diſpõnẽ, vt in l.talis ſcriptura,& ibi ꝑ gl.ff.de leg.j.vide ẽt ꝑ gl.& Doc.in c.ſi ꝓ te.de reſcr.in 6.an in bñficialibus, & ſpiritualibus ꝯditio trahaẽ retro. Sit ergo concluſio ꝙ in ſententijs cenſuræ cõditio non trahatur retro,qñ interuenit appellatio ante euentum conditionis.

8 ¶†In ea. gl.ibi appellandũ eſt ante diẽ conditionis. vult gl. & tene mẽti,ꝙ in ſententijs cenſurę cõditionalibus poſſit appellari qñcunq; ẽt poſt 10.dies.dũmodo ante euentũ cõditionis. poſtea vero non liceret,& appellatio nõ ſuſpẽderet. licet quo ad effectũ deuoluendi cãm ad ſuperiorem nõ poſſit in his ſententijs cenſuræ appellari qñcunq; poſt 10.dies,vt voluit gl.ordina.in c.ad reprimendã.s̃.de offi.ord.& fuit dictum ſupra ca.

9 proximo.¶†Sed in alijs ſententijs cõditionalibus, vult gl. hic quod debeat appellari. j̃. 10. dies a die ſñiæ cõputandos,vt in d.§.biduũ.& ita tenent hic Inn.Hoſt.& Ioan.And.& Arch. in d.§.biduũ.& ita cõiter Doc. ſequuntur. Ratio dr̃iæ ſit,quia in ſñia excõicationis conditio non trahitur retro ad diem ſñiæ: alias ſequeretur , ꝙ ĩterim foret excõicatus ſi poſtea eueniret conditio: cum ergo excõicatio incipiat ligare a die extãtis cõditionis poteſt appellare vſq; ad illud tempus, vt ſic ſuſpendatur ipſa excõicatio cum reperiatur appellationem procedere anteq̃ ipſa excõicatio liget, ſed in alijs ſententijs conditio trahitur retro:ideo a die ſñiæ dẽt appellari. hinc eſt, ꝙ in alijs ſententijs poteſt appellari ẽt poſt euentum conditionis, dummodo ſit intra 10.dies a die ſententię, ẽt quo ad effectum deuoluendi cauſam ad ſuperiorem. ſed in ſententijs cenſurę nõ poſſet appellari poſt euentum conditionis etiam.j. 10. dies a die ſñiæ,quo ad hunc effectum ſuſpendendi , quia appellatio poſt excõicationem non ſuſpenditur,vt in d. c. paſtoralis, & volũt Io.An.& Do. Ant. ꝙ appellatio infra 10. dies a die conditionis non deuoluit ad ſuperiorem, ex quo ſit poſt 10. dies a die ſñiæ.Sed in hoc dicas ꝯrium, ꝙ appellatio operetur vtrunque effectum ſuſpenſiuum, & deuolutiuum,vt eſt tex.hic indiſtinctè loquens,& ita tenet Inn.hic in ſi.licet Panor.hic col.4.dicat,ꝙ in oĩ caſu in ſñia cẽſuræ ẽt purè poſſit appellare poſt 10. dies,quo ad effectum deuolutiuum.Sed certe hoc nõ eſt verũ, ſm gl.in d.c.ad reprimendam. Et aduerte , quia pro opinione huius gl.hic adducit Io.An.hunc tex. dum dixit, ꝙ medio tẽpore appellauit, & ſic in iſto tp̃e 20. dierũ. infertur ergo quod potuit appellare poſt 10. dies a die ſñię,dummodo qñcunque medio tẽpore appellet ante euentum conditionis. & iſta opi. eſt cõis ſm Panor.dicit tamẽ,ꝙ diſputando alia opinio in pũcto iuris vr̃ verior , ꝙ ſit neceſſario appellandum in ſententijs cenſuræ latis ſub conditione,ſicut in alijs ſententijs. & ſic dẽt appellari.j̃.10. dies a die ſñię, & non ſit in eis differentia. Nã aut ſñia lata ſub conditione interim grauat,aut non. Si grauat dẽt appellari neceſſario.j̃. 10.dies a die grauaminis.s̃.ti.proxi. c.ꝙ ad conſultationẽ.& in c.concertationi.eo.tit. lib.6.Si nõ grauat ante euentum conditionis,ergo nõ põt appellari ante, quia ante illatũ grauamẽ nõ p̃t appellari,j̃.c.vt debitus.cuius ꝯrium vult tex.hic quia grauat. & ideo dẽt appellari ante euentum ꝯditionis,& ꝙ ſñia lata ſub conditione grauet,tenet Inn. in d.c.quod ad conſultationẽ. in verbo,decendiũ. Nã per ſententiam conditionalẽ deciſum eſt negotium, & iudex functus eſt officio ſuo,nec plus põt grauare,q̃ nouerit.& iõ ꝯcludit Panor. ꝙ in puncto iuris in omni ſententia ẽt cenſuræ lata ſub conditione ſit neceſſario appellandũ.j̃. 10.dies a die ſñiæ.Nec ob.dictus.§.biduũ.vbi dr̃ hoc eſſe vtile , quaſi nõ neceſſariũ, qa imo ſi nõ eſſet neceſſariũ,niſi poſt euentũ cõditionis nõ foret vtile appellare ante,imo ſupfluũ.ſed qa eſt neceſſe ap.ante, ideo dicit,ꝙ eſt vtile ſm eũ.Sed certe iſtę ꝯcluſiones cõcludũt in alijs ſẽtẽtijs nõ ſic in ſñia cenſuræ. & pro rõne dr̃iæ, dic vt s̃.ꝑ Io.An. qa cõditio nõ trahiẽ retro in ſñia cẽſuræ & appellaẽ a ſñia cenſuræ cõditionali ante euentũ cõditionis, quaſi a quodã grauamine futuro cõminato hñte cãm ſucceſſiuã, vſq; ad euẽtũ ꝯdõnis.iõ ſp dẽt eſſe.j̃. 10.dies.& iõ ab iſto grauamine ante euentũ cõditionis poſſum qñcunq; appellare cũ hẽat cãm ſucceſſiuã. & licet iſta rõ cõcludat idẽ eſſe dicẽdũ in alijs ſententijs conditionalibus.tñ non ſic, quia illæ nõ dicuntur habere cauſam ſucceſſiuam, ſed momentaneam. quia trahitur conditio retro ad tp̃s, & momentum ſñiæ. nõ ſic in ſẽtẽtijs cenſuræ,quæ non trahuntur retro,niſi ad tempus exiſtentis conditionis. iõ interim ante conditionis euentum grauamen illatum dr̃ habere cauſam ſucceſſiuam,vt s̃.& bene conſidera hanc rõnem,quia ſubtilis,& tollit arg.Panor.de quibus hic per eum. Hoc aũt ꝙ dicatur excõicationem conditionalẽ habere cãm ſucceſſiuam grauaminis tenet hic Inn. in princ. dicens,ꝙ ſi Eps excõicauit aliquem,niſi vſque ad menſem ſatiſfecerit,vnũ tm̃ eſt mãdatũ.& iõ qñcũq; appellat vſq; ad mẽſem. & releuaẽ, quo ad excõicationẽ,& quo ad ſolutionẽ: qa ſuſpẽditur vterq; effectus ꝑ appellationẽ. & idẽ dicit hic Inn. circa mediũ. ibi,nobis vr̃ &c. dicẽs hoc expreſsè probari hic in tex.ſed in alijs ſententijs eſt ſecus , quia a die ſñiæ conditionalis eſt appellandum,prout etiam tenet Inn. in d.c.ꝙ ad conſultationem.s̃.tit.proxi.in verbo,decendium.& rõ dr̃iæ eſt,qa excõicatio trahitur retro ad diem cõditionis:& ante nõ ligat, nec tenet,qa ſi traherẽ retro,ergo interim eſſet excõicatus,& dẽret vitari, & appellatio non ſuſpenderet, vt in d. c. paſtoralis.ſed cum appellatio ſuſpendit ante diem, vel conditionem, vt hic ſequitur,ꝙ hic ſit tex. probans , ꝙ in ſententijs cenſuræ conditionalibus conditio non trahitur retro,quia tunc appellatio nõ ſuſpenderet ſi retro traheret conditio.cuius ꝯrium dr̃ hic ꝙ appellatio nõ ſuſpendit,licet gl.63. diſ. Salonitanę. non fuerit auia decidere,an conditio retro traheretur in ſententijs cenſurę conditionalibus.& iõ permittitur,quandoq; appellatio ante diem,vel conditionem, quia grauamen haberet cãm ſucceſ-

succesſiuam,quo caſu ſemper dr̃ eſſe ĩ.x.dies. & idē tenet Spe.
co.ti.ver.quid ſi dies.& ver.& no.& Bal.in l.& ſi clericus.C.de
epiſ.au.& ē dictũ ĩ c.ſup eo.ſ.eo.el 2. circa prin.¶In ea.gl.ĩ fi.
10 ¶†No.hãc gl. cũ qua tenet hic Hoſt.& In.ſed Arch.in c.2. de
conſti.in 6.tenuit ↄ̃riũ.arg.illius tex. de qua qõne plene p illũ.
& p Io.An.in reg.cũ ſunt.in 6.vbi ↄcordãdo opin.dicit,ꝙ opi.
Arch. procedit ſi ceſſat cã excõicationis, puta iudex excõica-
uit Titium, ſi nõ faceret reſidẽtiã in beneficio, vel ſe promo-
ueri fecerit ad ordines ĩ.mẽſem.& Titius trãſlatus eſt ad aliud
beneficiũ dimiſſo primo, vel ↄ̃xit mr̃imoniũ. ſecus ſi durat cã
excõicationis.& ita procedit gl.hic,cũ ipſe iudex potuerit ſta-
tuere in futurũ,vt in c.a nobis.hic allegato.& ita tranſit hic Pa
nor.& in c.pe.ſ.de fo.ↄp.col.pe.Sed D.Anto.hic intelligit di-
ſtõnẽ Io.An. qñ nõ ceſſat cã, & habuit originẽ in primo foro.
puta ſi fuit excõicatus ſi nõ ſatisfaceret ſuo creditori.tunc.n.li
cet mutet forũ, tñ ↄtumacia cenſeť ↄmiſſa in primo foro.vbi
ſoluere tenebať,aliàs dato ꝙ cã excõicationis nõ ceſſaret.tñ ſi
nõ habuit originẽ in primo foro. puta ſi excõicauit Titium ſi
furtũ fecerit,ſi Titius mutat domiciliũ,& ibi fureť, non erit ex
cõicatus. Sed Io.An.in d.reg. cũ ſunt.vr̃ velle,ꝙ excõicatus ſi
furtũ fecerit,incurrat excõicationẽ.licet mutauerit poſtea do
miciliũ.& ibi ↄmittat furtum,ex quo fuit p̃uentus,vt d.c.pen.
Nec ob.dictũ c.2.§.j. quia loquiť in ſnĩa p viã ſtatuti.& ſtatutũ
nõ operať extra territoriũ,vt ibi. ſecus in ſnĩa lata ↄ̃ certam p-
ſonã,quæ potuit primo ligari, ex quo fuit p̃uẽta. vñ ligat ẽt ex
tra territoriũ. & hanc partẽ dicit hic Imo. eſſe veriorẽ de iure.
& ita Bal.hic,qa quo ad iuriſdõnẽ inſpiciť principiũ iudicij,vt
l.cum quædã puella.ff.de iur.om.iudi. & no.in l.nemo põt.ff.
de le.j.tene ergo indiſtincte gl.hic. ¶Sed q̃riť primò quid ſi pẽ
11 dente ↄditione†iudex eſt mortuus, aut remotus ab officio,an
ↄualeſcat condõ,videreť,ꝙ nõ.arg.l.quoties.in fi.ff. de noua.
vbi ſtatu mutato condõ exiſtens nihil operať. & ita reſidet Ar-
chi.in d.c.2.& Io.An.in c.j.ne ſede vac.in 6.dicens,ꝙ ſi ep̃s ex-
cõicatus ſub dictũ ſi aliqd alienauerit de bonis eccľię, & mor-
tuo ep̃o alienat, nõ ligať, neq; incurrit excõicationẽ, ex quo
viuente ep̃o,cõdõ non euenit. facit gl.magna in fi.in d.c.a no
bis.p quã glo.Panor.ibi tenet, ꝙ ſi ſnĩa excõicationis,vel alia
nõ iniecit vinculũ tpe ſnĩæ, ꝙ tolliť p mortẽ iudicis ꝓferẽtis.
idẽ tenet Panor.in c.fi.ſ.de off.le.col.pe.nã ſi excõicatio ligat
a die extantis ↄdõnis, & non ante, & tpe condõnis repiť iudex
mortuus,aut remotus.ergo ceſſat eius ſnĩa, ſm eum ibi.& hãc
partem tenet ibi D.An.in fi.¶Sed aduerte,qa gl.or.in d. c. Sa-
loni.tenet directe ↄ̃rium dicens, ꝙ poſt mortem excõicatoris
ſnĩa condõnalis non expirat.& ita ſequiť hic Bal.qa p mortem
iudicis acta, & ſnĩa nõ expirãt. & ſil̃r p amotionem ſm Inn.in
c.intimaſti.ĩ.eo.facit l.mortuo.ff.de iudi.& de minori.l.in in-
tegrum.Nõ ob.d.l.quoties. qa ibi eſt ſpãle fauore fiſci,ſm Bal.
hic dicentẽ,ꝙ ille caſus non eſt alibi. ¶Sed aduerte,qa in alijs
ſnĩjs verum vr̃,ꝙ dicit Bal.qa condõ retrotrahiť vt ſ.ſed in ſen
tentijs cenſuræ,in qbus condõ non retrotrahiť,& ſnĩa ante nõ
ligat niſi a die extãtis ↄdõnis. & illo die iudex repiť mortuus,
vel remotus ab officio, ſatis vr̃, ꝙ expirat illa condõnalis ſnĩa.
qñ vero iã inieciſſet vinculum abſq; dubio durat poſt mortem
excõicantis.tex.eſt in c.j.de maior.& obe. in 6.ẽt ſi foret lata p
delegatũ,q licet ſit mortuus,aut eius iuriſdõ finita: tñ eius ex-
cõicatio ppetua eſt,& durat.tex.eſt no. in c.paſtoralis.§.j.ſ.de
12 off.ord.& ibi vide.¶Scdò quæriť,aliqs†fuit excõicatus ſub cõ
ditione illa pendente fuit adductus in teſtẽ, & aliter poſtea nõ
appellauit ab excõicatione,deinde euenit cõdõ,an valeat eius
teſtimonium.vr̃ ꝙ non,qa ſi non appellauit,cenſeť fuiſſe excõ
municatus a die ſnĩæ.ſimilis qõ hr̃ in l.furti.§.j.ff.de infa.Con
cludit hic Bal. ꝙ valeat teſtimonium, qa condõ teſtis inſpiciť
tpe iuri.ff.ad carbo.l.3.§.duæ cãæ.& ff.de teſti.l.3. ſed excõica
13 tio †nõ ligat,niſi a die extantis condõnis,& condõ non trahiť
retro,vt ſ.ergo patet,ꝙ iſte teſtis tpe teſtimonij non erat excõi
catus,nec fingiť retro excõicatus,qa condõ non trahiť retro in
14 ſnĩjs † cenſuræ,vt ſ.,put ẽt tenet Imo.hic.col.2.in prin.de quo
15 vide hic p eũ.¶Tertiò quæriť †qd ſi iudex in ſnĩa excõicatiõis
lata ſub condõne, vel ad diem dixerit, niſi ſolueris ĩ.mẽſem ex
nunc, prout ex tunc ſis excõicatus, an iſta condõ trahať retro.
videreť ꝙ ſic,qa illa condõ ex nunc, denotat momentum im-
mediatum.arg.l.lecta.§.fi.vbi p Bart. & alios. ff.ſi cer.pet.hinc
dicebat Bal.in l.ſi ↄ̃ rogatus.in prin. C.ad Treb. ꝙ dicta verba,
ex nunc,prout ex tunc operanť,ꝙ condõ trahať retro,vbi aliàs
non trahereť.ſed tñ Inn. hic no. tenet ↄ̃rium, qa ſnĩa cenſuræ
non põt ligare añ diem,vel condõnem,nec trahiť retro ipſa ↄ-
ditio, qa non põt eſſe excõicatus anteq̃ ſit contumax, & negli
gens.& ita ſequiť hic Bal.in ſnĩjs cenſuræ, & in d.auth.ↄ̃ roga.
pro quo facit gl.in cle.j.circa prin. de conceſſ.p̃b. in verbo,ex
nunc.& hanc determinationem cõiter Doct.ſequunť.¶Quar
16 tò queriť†qd ſi iudex in ſnĩa dixit,niſi Titius probet ſe ſoluiſſe
ĩ.mẽſem ipm non abſoluo. Titius probat ſe ſoluiſſe, an ſit ab-
ſolutus.dic ꝙ non,vt in l.Titia.§.fi.ff. de manumiſ.teſta. q tex.
non eſt alibi,ſm Bal.hic,probans ꝙ dictio,niſi,qñ non hẽt p̃ce
dentem ordinationẽ nihil diſponit. ſecus vbi diſpoſitionẽ in-
uenit.tunc.n.hẽt illã immutare,& reſoluere,vt l.ſi eum.§.q in-
iuriarum.& cum ibi not.ff.ſi qs cautio. ¶Quintò quæriť qd ſi
17 iudex† dicit in ſnĩa,excõico te ſi appellas,aut ſi eligeris: an illo
appellãte, vel eligente ſit excõicatus, & cenſeať, ꝙ excõicatio
p̃ceſſerit appellationem,vel electionem : & ſic nõ valeat tanq̃
fcã ab excõicato.refert hic Inn. opi. qa aliqñ iudex dicit,ſi ap-
pellabis,vel eligeris,excõico te,& tunc non ligať, niſi poſt actũ
perfectũ,& non primo,vt eſt tex.in l. ſi qs ſtipulatus ſit Stichũ.
ff.de verb.obl. qa verba ſubiunctiua de propria ſignatione req
runt actũ pfectũ.aliqñ dicit iudex,excõico te, ſi appellas, vel ſi
eligas:tũc ſecus,qa ſtatim cũ parat ſe ad actũ appellationis,vel
electionis ligať.pro quo tex.in l.Stichus ſeruus meus.ff.de ma
numiſ.teſt.vbi agiť de re fauorabili, & ſic de libertate.& tamẽ
ſi teſtator dicit, ſi alienauerit, do ſibi libertatem, cenſeť relin
quere libertatem poſt alienationem: ſecus ſi dicat ſi alienabis
quia intelligiť illud ſi ad aliquem actũ alienationis puenerit
& cũ hac diſtõne tenet hic Gof.& Bar.in l.filiusfa.§.j. ff.de leg
j.in illo articulo quãdo teſtator prohibet alienationem, & di-
cit,ſi alienabis,vel ſi alienaueris. & hanc opi. dicit Imo.hic in
puncto iuris eſſe veriorem per tex.in d.l.Stichus. Sed Hoſti.in
ſum.ti.de re iud.§.qualiter.verſ.puta.tenet ꝙ non valeat excõ
municatio ſub condõne ſi alius appellet, quia tollit defenſio-
nem.& ſi iudex diceret ſi appellas,vel eligis excõicatio cenſeť
ſequi appellationem, ſeu electionẽ, quia condõ requirit actũ
perfectum.ff.de condi.& dem.l.hæc condõ.& nõ dr̃ purificata
condõ niſi fcã electione,vel appellatione cũ ante non dicať ap
pellare, vel eligere, ſed velle appellare, & eligere.l. amplius nõ
peti.ff.rem rat.ha.& ita ſequiť hic D.An. niſi conſtaret de mẽ
te iudicis.facit gl.in l.arboribus.§.de illo. ff.de vſufr.dũ dicit,
lupus exit ſyluã,ſed nondũ exiuit. requiriť ergo actus pfectus.
Sed Inn.hic,cũ quo reſidet hic Io.An.dicit, ꝙ in ſnĩjs cenſuræ
non eſt dr̃ia in dictis verbis,ſed oĩ caſu excõicatio intelligiť p-
a cedere,ex quo ambo in momento,& in puncto concurrunt[a]:
& iõ gladius ſp̃ualis. & ſic ipſa excõicatio penetrabilior eſt, q̃
alius actus hoĩs: patet quia dum ſnĩa vltimi ſupplicij legiť ille
nondũ eſt ſeruus pœnæ,ſed poſtq̃ eſt lecta tota ſnĩa. ff.de pœ.l.
qui vltimo.allegať ergo dictũ notabile Inn.hic, ꝙ quãdo in ali
quo puncto concurrit excõicatio, & alius actus illi ↄ̃rius in du
bio excõicatio ſemper p̃ſumiť p̃ceſſiſſe illum actum. & ita ſe-
quiť Gemi.in c.ſi a ſede.de p̃b.in 6.col.3.& idem Bal.hic addu
cit l.arethuſa.ff.de ſtatu hom. vbi illa condõ ſi tres peperit im-
pleť incipiente vltimo partu. & quia ↄdõ intelligiť ſm condõ
natum, ꝙ erat ꝓhibere futurã appellationẽ, vel electionem, a
qua iudex voluit prohibere, & ad actum nõ perueniri ſm Bal.
hic. & hanc ſnĩam tenet Panor. quia conſtat de mente iudicis,
qui p̃ſumiť geſſiſſe actum quem fecit,vt ſic valeat meliori mõ
quo põt,vt eſt tex.in l.4.ff.de teſta.mili. ¶Sed aduerte,quia ex
18 quo actus† p̃dicti cenſenť ſimul in puncto, & momento ↄcur-
rere.voluit Inn.vt ſ. ꝙ gladius ſp̃ualis tanq̃ penetrabilior cen-
ſeať p̃ceſſiſſe.& ſic nõ valeat electio, vel appellatio ſubſequẽs
cuius dictum procedere põt in foro conſcientiæ.quo caſu ſem
per dẽt p̃ſumi excõicationem validã, & p̃ceſſiſſe ſm gl. in c.j.
de ſcruti.in or.fa.quia tutior via eligenda eſt.de ſponſa. & ma
tri.c.iuuenis.Sed in foro iudiciali dẽr p̃ſumi, ꝙ excõicatio nõ
præceſſerit,ſed potius appellatio,& electio. tex.eſt in terminis
in c.cũ tu.ſ.de teſti.quia dẽt fieri benigna interpretatio, vt ibi
b in tex.ibi,benigne &c.& illa dr̃ benignior[b],per quã concludiť
quis non ligatus per excõicationem. & ſic ꝙ appellatio p̃ceſſe
rit.ĩ.de ſen.excom.c.per tuas.facit ff.de legi.l.benignius.vt ſic
actus magis valeat, q̃ peat, vt ff.de reb.du.l.quoties.2.ĩ. de ver
bo.ſig.c.abbate.& ita probať in d.c.cũ tu. & dicit ibi Inn.ꝙ be
nignior eſt interpretatio in foro iudiciali, quã excõicatio non
ligauerit, & conſequẽter vt actus potius ſubſiſtat, q̃ annulleť.
facit regula in pęnis.de reg.iur.in 6.& mirum eſt,ꝙ Doc.hic,q
tam prolixe examinant, hũc articulum non adduxerint d.c.cũ
19 tu.& no.per Inn.ibi.¶Sextò quæriť†dum iudex legebat ſnĩam
excõicationis anteq̃ proferret verbum,excõico, pars appella-
uit,vel eↄ̃ dum pars appellat exprimendo ſuã appellationẽ iu-
dex

ADDITIONES.

a ¶Quando excommunicatio concurrit cum alio actu contrario,præſumitur,ꝙ illa præceſſerit. Adde ꝙ contra facit, quia actus præſumitur factus legitimo tempore,tex.in c.conſtitutus.de reſcrip.& ibi Panor.poſt D.Ant. item adde, ꝙ fundans intentionem ſuam in tempore limitato, tenetur probare tempus præciſe,ſecundum Bar.miſericordialiter, in l.non ſolum.§. ſed vt probari.ff. de noui ope.nun.Doc.in c.in præſentia.de proba.maxime Fel.ibi.6.col.& ponit iſte in ſeq. col.

b ¶Adde ad hanc theoricam.not.Panor.in c.j.de iud. col.antepen. in c.conqueſtus.in fi.de foro compet.in c.eſtote miſericordes.de reg.iur. & ſic habes optimam declarationem ad gl.ord.in c.vnico.de ſcrut.

dex excõicat eum, an his casibus præsumat in dubio excõicationem, vel appellationem præcessisse. Iõ. An. disputauit hãc qõnem in dicta r͂ra, cum sint partium, & dicit, ꝙ de iure attendi dẽt verbũ excõico, si præcesserit, sed in dubio præsumi dẽt præcessisse, cum agatur de pena medicinali. c. cum medicinalis. de sen. exc. li. 6. & quia si cõstat de excõicatione p̃sumit̃ excõicatus, nisi probet appellationẽ præcessisse, per id ꝙ no. gl. in verbo prius, in c. venerabilibus. in fine, de sen. exc. in 6. & cũ hac determinatione transit Imo. hic in fi. Sed aduerte, quia in primo casu, qñ nondum lecta tota sñia pars appellauit, vr̃ in dubio, ꝙ appellatio intelligat̃ p̃cessisse, qa sñia ex vltimo verbo clauditur, & perficitur. 16. q. j. c. prædicator. vbi glos. & nisi sñia sit tota lecta nõdum potest dici lata. ar. tex. no. & ibi Bar. in l. fideicõmissa. §. quoties. ff. de leg. 3. satis ergo vr̃ appellasse ante sñiam. & idem videret̃ in alio casu, vt sic in dubio dẽat præsumi, quod appellatio præcesserit per tex. & Inn. in d. c. cũ tu. & hoc quando constat, ꝙ eodem tempore interuenerit excõicatio, & appellatio, vt est dictum, s̃. in p̃cedenti qõne. Si vero non eodem tempore, sed eadem die, tunc videretur esse in consideratione quis sit actor, & quis sit reus, & an solũ agat̃ de excõicatione respectu absolutionis, an respectu nullitatis gestorum puta electionis, vel testimonij, aut de irregularitate, q̃ dicitur incursa: his casibus, & similibus videretur, ꝙ in dubio debeat p̃sumi appellationem præcessisse, vt sic actus valeat potius q̃ pereat, vt in d. c. cũ tu. vbi formaliter ita tenet Pan. & est dictũ, s̃. in præcedenti qõne. aliàs vero, ille qui fundat se ex prioritate, vel posterioritate, & deducit tp̃s pro fundamen-
a to suæ intentionis tenetur illud probare [a]. ff. de neg. gest. l. cũ actum. C. de prob. l. matrem. & ita potest procedere gl. in d. c. venerabilibus, & in cle. fi. in ver. creatum. de rescr. & Bar. in l. non solum. §. sed, vt probari. ff. de ope. no. nuncia. ¶ Septimo quæritur, an in casu huius decretalis sufficiat debitori soluisse in vltima hora termini. Io. An. hic quod sic. & adducit etiã l. cũ qui calen. ff. de ver. obli. vbi terminus intelligitur de proximis sequentibus diebus, & de proximo mense, licet aliter nõ
20 sit expressum. † Sed dubitatio est quid si post duos, aut paucos dies post lapsum termini comparuit debitor paratus purgare moram, & soluere. allegatur per aliquos gl. 32. q. j. c. apud misericordem. sed ista gl. nihil dicit hic de excõicatione, sed bene dicit, quod si iuraui soluere, ad certum diem, si post terminum soluo non sum periurus. & si promisi sub pena soluendo post diem liberor a pena, quia non dicitur fallax, qui ad veritatem postea reuertitur, vt ibi in tex. & inquantum glos. loquitur de iuramento potest verum dicere, quia a periurio non solum excusat necessitas, vt in c. querelam. de iureiuran. sed ẽt quælibet difficultas excusat a periurio. tex. est in c. breui. de iureiuran. & ita procedat gl. 22. q. 2. c. Beatus. vbi dicit quod secundum leges difficultas præstationis non reddit stipulationem inutilem, vt l. continuus. §. illud. ff. de ver. oblig. & est verum, quod difficultas non excusat a pena conuentionali, vt in d. §. illud. & hoc procedit ẽt de iure canonico, ex quo contrarium non reperitur expressum, & ita voluit glos. in d. c. breui. quod autem subdit gl. in d. c. apud misericordem. quod soluendo penam post terminum liberatur, si intelligis hoc in foro conscientiæ referendo gl. ad tex. ibi absque dubio procederet: imo scias, quod apud Deum & in foro conscientiæ nõ subsistit obligatio pęnalis, & nõ tenetur quis soluere pęnas, & satisfacere de principali. ita dicit, & voluit gl. sing. 12. q. 2. c. fraternitas. Sed si intelligis gl. in d. c. apud, in foro iudiciali, malè loquitur, quia vbi est dies & pęna nõ admittitur purgatio moræ. l. magnam. C. de contrahen. stipu. l. traiectitiæ. ff. de actio. & oblig. maximè vbi est iuramentum, quo casu non est locus purgationi moræ. l. si quis maior. C. de transac. & Bar. in l. insulam. de ver. oblig. in 5. qõne. de quo tamen dic, vt ibi per Doc.
21 & in c. suam. j̃. de penis. † & ibi an de æquitate canonica, vbi est dies & pena sit locus purgationi moræ. & plenius in c. dilecti. s̃. de ar. & in c. potuit. de loca. & condu. vbi est notabilis tex. ad hoc. ¶ Si vero quæritur de excõicatione, tex. & Io. An. videtur velle hic, ꝙ soluendo post terminum non sufficeret, qa saltem tenetur soluere vltima hora termini. & iõ excõicatio non suspenditur: nec impeditur, nisi per appellationem intra terminum. Sed post excõicationem incursam non esset locus purgationi moræ: tum quia est dies, & pena: tum quia excõicatio incursa per nullum modũ põt tolli, nisi per absolutionẽ in tantum, ꝙ Ep̃s non posset suspendere excõmunicationẽ latam a se, sm̃ Inn. & Io. An. s̃. eo. in c. ad hoc qm̃. vbi vide dicta in quarta qõne. imo etiam post satisfactionem requiritur absolutio, & durat excõicatio anteq̃ absoluat̃. c. j. s̃. de iudi. & gl. ord. in verbo, donec. c. in cle. j. s̃. de deci. patet ergo, ꝙ excõicatus post moram licet post solutionem voluntariè susceptã a creditore, & post omnem satisfactionem remanet excõmunicatus: & prorogatio, remissio, vel liberatio creditoris nihil operatur post excõicationem iam incursam, vt est dictum, s̃. in prima gl. & ideo si quæratur, an qui non põt soluere possit excõicari dic, ꝙ non deberet: tamen si fertur excõicatio & nõ sit expressus error in sententia ligat, & indiget absolutione, ita ꝙ difficultas & necessitas non excusat ab excommunicatione. tamen constito de impotentia debet absolui. tex. est in c. Odoardus. j̃. de solu. lic et ergo impossibilitas, necessitas, aut difficultas excuset a periurio, vt s̃. non tamen excusat ab ex-
22 communicatione. ¶ † Si vero quæritur an qui tenetur soluere in termino, & non soluit ratione inopiæ, & impossibilitatis incurrat excõicationem. dicas, quod sic. ar. dicti c. Odoardus. & hoc fuit notabile dictũ Inn. in c. P. & G. circa finem. s̃. de of. deleg. vbi notabiliter cõcludit, quod licet aliquis fiat pauper per casum absque eius culpa, vel mora: & sic ratione impossibilitatis impotentiæ, vel inopię non soluit in termino: tamen incurrit excommunicationem. sed iudex hoc constito debet postea absque difficultate absoluere, vt d. c. Odoardus. & ita sequuntur Doc. in d. c. P. G. & Bald. in l. acceptam. C. de vsur. in vlti. col. patet ergo gl. in d. c. apud misericordem. non dicere id ad quod allegatur. patet quod etiam inopia, & impossibilitas non excusant ab excommunicatione. patet etiã, quod in excommunicatione non est locus purgationi moræ, quic-
23 quid aliter dicant Legistæ in l. quod te. ff. si cer. pet. ¶ † Octauo quæritur quid si pars fuit iusto impedimẽto detenta: ita quod venire & comparere non potuit in termino. vide gl. sing. 4. q.
24 5. quisquis. ¶ † Vltimo queritur, an per huiusmodi verba, nisi in termino solueris excommunicatum te esse cognoscas: feratur, & inducatur sñia excõicationis. tex. videt̃ hic, ꝙ sic. & idẽ tenet gl. in c. pe. j̃. de sent. excom. & idem si diceretur, excommunicationi te noueris subiacere, vt in c. 3. in fi. j̃. de rap. Nec ob. ꝙ iudex debeat proprio ore proferre sententiam, vt in c. fi. de re iudi. in 6. & in c. j. in verbo proferat. de sen. exc. eo. li. vbi dicitur ꝙ debet proferri excõmunicatio in scriptis, & sic ore proprio proferendo. & facit tex. hic ibi, protulit sententiam. quia secus si dicta verba solum in scriptis redigantur aliter nõ exprimendo verba, sed simpliciter mittendo pręceptum in scriptis aduersario. Nam certè non tollitur propter hoc quin superior possit excommunicare per literas, absque eo, quod aliter suo ore exprimat. pro quo bonus tex. 2. q. 4. nullus, & 2. q. 5. quanto. & ibi gl. vbi similiter potest fieri absolutio absq; eo ꝙ proprio ore aliter exprimatur. satis. n. videtur iudex proferre in suis literis, ex quo mittit aduersarium. l. Publia. ff. depo. cu. & c. appellatio. de appel. in 6. quia non est necesse, ꝙ aliter legatur, vt ibi. & ita hodie obseruat communiter practica: pro qua facit, quia excommunicatio magis regulatur a mente, q̃ a conceptione verborum secundum Inn. hic. & no. in c. j. s̃. de iudi. & pro hac parte similiter facit tex. in ca. 2. s̃. de testi. cogen. verbum tamen excommunico, nõ est de substantia excommunicationis, imo sufficiunt quęcunq; alia verba æquipollentia. tex est no. in d. c. pe. de sent. excom. & ideo non refert siue iudex dicat precipio tibi sub pena excommunicationis latæ sententiæ, vel quam ex nunc incurras &c. aut si dicat, nisi satisfeceris excommunicatum te esse cognoscas, vt hic in tex. aut excommunicationi te noueris subiacere, vt d. c. 3. aut per quæcunque verba æquipollentia, vt in d. c. pe. satis enim est, vt constet de mente, quod voluerit excommunicare. j̃. de ver. signifi. c. his præterea. & c. intelligentia, quia excommunicatio non est sententia diffinitiua, vt no. Archi. in c. 2. §. statutum. de consti. in 6. & non subijcitur alicui formę iuris, vt vide plenè de hoc in c. qua fronte, supra eo. & determinationem supradictam sequutur hic omnes Doc. & bene facit hic c. non minus. j̃. de immu. eccle. Specu. in tit. de cita. §. iam de cita. ver. quid si iudex.

ADDITIO.

a ¶ Deducens tempus pro fundamento suæ institutionis, debet illud probare. Adde Abba. in c. Auditis. de præscri. 8. col. post Bar. in l. non solum. §. sed vt probari. ff. de no. ope. nunc. etiam adde Alb. in l. spadonem. §. quæ absolutus. ff. de exc. tut. vbi bonus tex. Fel. in c. in præsentia de prob. 6. col.

SVMMARIVM.

1 *Vtrum verba debeant intelligi secundum intentionem proferentis.*
2 *De effectu clausulæ, appellatione remota: quod per eã defensio non tolatur.*
3 *Clausula in principio in medio, vel in fine posita, an ad omnia ibi posita sit referenda.*
4 *Vide ibi practicam seruandam, quando iudex recusatur suspectus.*
5 *Arbiter in causa recusationis potest eligi de alio loco, dummodo non distet vltra vnam dietam.*
6 *An arbitri in causa recusationis debeant esse layci, vel clerici.*
7 *Iudex recusatus potest assignare terminum arbitris. j̃. quem expediant.*
8 *Electio tertij arbitri spectat ad arbitros.*
9 *Probata recusatione suspenditur iurisdictio iudicis recusati. Et an si procederet, processus sit nullus.*
10 *An iudex debeat recusari in scriptis.*

Non

11 *Non est necesse quod arbitri eligēdi sint duo vel plures, sed potest esse vnus quando partes de hoc concordant.*
12 *Quæ sit ratio differentiæ quod iudex recusatus non cognoscit de sua suspicione & tamen cognoscit an sit iudex competens.*
13 *An iudex cognoscat de qualitate suæ personæ, puta an sit excommunicatus seruus, vel infamis.*
14 *In materia recusationis iudicis & materia arbitrorum, ius canonicum & ius ciuile in duobus differunt vt ibi.*
15 *An arbitri expedita cā recusationis possint cognoscere de cā principali.*
16 *An suspicione probata iudex delegatus posset causam alteri subdelegare.*
17 *Iudex delegatus de iure canonico pronunciata suspicione per arbitros non potest compellere partes quod eligant arbitrum qui cognoscat de causa principali, secus de iure ciuili.*

CAP. XLI.

SEcundo requiris. Si in vno rescripto cōmittuntur plures articuli, & in vno prohibeatur appellatio, intelligitur prohibita in omnibus alijs. hoc primo. Causa suspicionis proponenda est coram iudice qui recusat̃: sed probanda est corā arbitris. h.d. secūdo. & habet duas partes s'm ꝙ
1 sunt duo dicta. secūda ibi tertio. ¶ † Nota primo. & ita allegat̃
ꝙ verba debēt potius deseruire intentioni proferentis quam intentio verbis. concordat in his. c. pterea. & c. intelligentia. j. de verb. sig. dictum ergo generale, vel speciale semper debet restringi, vel ampliari s'm intentionē proferentis. & ita allegat̃
2 hic tex. & dictum c. intelligentia. in fi. ¶ † Secundo [a] no. quod
a intentio & mens principis apponentis clausulā, appel. remota: non est quod velit tollere defensiones partis; sed potius ꝙ fiat iustitia & solū tollere iniustas appellationes. & de illa clausula, appellatione remota. vide put dicet̃ in c. pastoralis. j. eo.
3 ¶ † Tertio tenementi ꝙ clausula in principio vel in medio seu in fine posita debet referri ad oīa qn̄ non est dare rōnem diuersitatis quare magis ad vnū q̃ ad reliquum referat̃. facit. l. j. C. de li. præte. & l. talis scriptura. & l. si seruus pluriū. §. fi. ff. de lega. j.
4 & vide in c. cām. s̃. de rescri. & ī c. inquisitioni. ¶ † Vltimo no. practicam quæ dēt seruari qn̄ iudex recusat̃ suspectus. primo enim debet pponi recusatio coram ipso iudice recusato, & allegari iusta cā suspicionis. de quibus causis vide plene dicta in
5 c. postremo. s̃. eo. ¶ † Secundo partes debent eligere arbitros q de causa suspicionis cognoscant quod no. & pondera tex. hic ibi remotos. & tene menti ꝙ non cogit̃ pars eligere arbitros in eodem loco sed pōt eligere & nominare alibi existentes dū modo non sint de loco valde remoto & sic hodie vltra vnam dietā, vt in c. statutum. de rescri. in vj. quod est valde no. cū sæpe iudex recusatus sit ita potens in loco ꝙ recusans non inueniret cōfidatos arbitros in dicto loco. ideo equū fuit ꝙ de alio
6 loco eligere possit. † nō tñ possunt hi arbitri esse layci: sed debent esse clerici s'm glo. & Archi. in c. legitima. eo. ti. in vj. intellige in causis spiritualibus vel ecclesiasticis: sed in tpalibus ēt inter clericos arbitri possent esse layci, prout tenet Gemi.
7 in d. c. legitima. ¶ † Tertio facta electione arbitrorum pōt iudex recusatus assignare terminū arbitris infra quē expediant causam suspicionis: aut eligāt tertiū arbitrū si sunt discordes.
8 † & sic electio huius tertij pertinet ad arbitros non aūt ad partes. & elapso termino causa suspicionis est deserta sicut dr̃ in causa appellationis. in c. personas. s̃. eo. & cogit̃ pars postea litigare coram ipso iudice recusato, vt hic dr̃, & in d. c. legitima.
9 ¶ † Quarto pbata cā recusationis suspēdit̃ iurisdictio iudicis recusati, vt hic in tex. ibi demū &c. An tñ si pcederet sit pcessus nullus. vide in c. cū spāli. j. eo. vbi de hoc plene dicetur. & subdit tex. hic in fine ꝙ rō naturalis dictat ꝙ iudices nō debēt esse suspecti, quia nil tam graue est q̃ litigare sub suspecto iudice, vt hic, & 3. q. 5. quia suspecti. & in l. apertissimi. C. de iudi. & sic facit primo ille tex. ꝙ exceptio recusationis nō possit tolli per rescriptū principis ex quo est de iure seu rōne naturali, vt hic in tex. de quo articulo vide plene dicta in c. postremo. s̃. e. ¶ Secūdo facit iste tex. ꝙ in decisionibus causarū possit licite allegari rō naturalis pro quo ēt est tex. in l. scire oportet. §. consequens ver. sufficit. ff. de excu. tu. vbi pōt allegari iustitia quæ colligit̃ ex rōne naturali licet aliter nō sit scripta in iure p quo ēt. c. fi. s̃. de trāsa. vbi tex. ꝙ in his in quibus ius non inuenit̃ expressum, s'm æquitatem & rōnē naturalem decidendū est. ¶ In gl. ij. in prin. qn̄ sit ꝙ clausula in principio medio vel in fine posita debeat referri ad oīa. vide vt plene dicet̃ in c. inquisitioni. j. eo. ¶ In eadē gl. in fi. hodie autē quos effectus operet̃ clausula, appellatione remota, vide vt dr̃ in c. vt debitus. & c. pastoralis. j. eo. ¶ In glo. in verbo, vtriusq;. in princ. no. iuncto tex. ꝙ in codē negocio est licitū allegare dispositionē vtriusq; iuris & sic leges & canones. quia licet ius canonicū puideat in certo casu: tñ si leges codē modo puident licet allegare vtrunq; ius, vt est tex. hic: & pp hoc nō bene loquit̃ gl. x. di. si in adiutoriū. quæ voluit ꝙ leges in causis ecclesiasticis nunq̃ sint allegandæ nisi qn̄ deficiunt canones. qđ non est verū, vt hic patet, & vide in c. j. & c. autoritate. de cōces. pben. in vj. vbi ēt in causis beneficialibus est licitū allegare leges si non reperit̃ ꝯrium p canones. ¶ In gl. in verbo, allegare in prin. nota bene hanc glo. quæ
10 docet modum & practicam qn̄ iudex recusat̃ suspectus. ¶ † In eadē gl. ibi in scriptis. tene mēti ex gl. ꝙ iudex debet recusari in scriptis. & ita bene probat̃ in l. apertissimi. C. de iudic. ¶ In eadem gl. ibi vsq; ad xx. dies. de hoc vsq; ad qđ tps possit iudex recusari, vide vt dicet̃ in d. c. cum spāli. ¶ In cadem gl. in fi. hodie autē an delegatus recusatus possit cām alteri subdelegare, vide in c. iudex. de offi. dele. in vj. & dicet̃ in d. c. cum speciali.
11 ¶ † In eadem gl. in verbo aliquos. ibi arbitrium. tene menti ex hac gl. ꝙ nō est necesse, vt arbitri eligendi in causa suspicionis sint duo vel plures, sed pōt eligi solus vnus. satis enim est iudici si partes in hoc sint concordes. & hoc idē tenet Spe. in ti. de recusa. §. effectus. ver. sed nunqd vna pars. dicit tñ quod si non possunt esse cōcordes de vno: tunc sunt plures eligendi, alias sufficeret vnus, vt hic in gl. & ita sequuntur hic Doc. facit tex.
12 in c. ad hæc. j. & s̃. eo. vbi de hoc. ¶ † In glo. in verbo, cogi. in fi. gl. non reddit rōnem dr̃iæ quare sit ꝙ iudex cognoscit an sua sit iurisdictio qn̄ excipit̃ de rescripto surreptitio, vt in c. super lr̃is. s̃. de rescri. & ff. de iudi. l. si quis ex aliena. & tñ ipse iudex non pōt cognoscere de sua recusatione. sed glo. bene assignat de hoc rōnē. j. e. c. solicitudinē, ī verbo possit, & ibi viđ. & dicit hic Io. And. quod ideo est quia iudex in hac exceptione magis afficitur. sed Inn. in c. prudentiā. s̃. de offi. dele. & Bar. in l. qdā consulebant. ff. de iudi. dicunt ꝙ rō dr̃iæ est quia exceptio suspicionis afficit & inhabilitat personā iudicis. & ideo sicut nō cognoscit de negocio principali, ita nec debet de hoc incidēti: cū vtrobiq; sit eadē ratio suspicionis. Alia ratio est s'm Pan. hic, quia ex recusatione iudex cōiter prouocatur ad indignationem. j. eo. c. debitus. ff. de arb. l. litigatores. vnde timetur ne sic prouocatus noceret, vt in d. c. quia suspecti. Non sic quādo excipitur ꝙ rescriptum est surreptitium, vel alias contēditur
13 īter ptes de iurisdōne iudicis. iō potest ipse cognoscere. ¶ † Sed dubitatur, quid de alia exceptione quæ similiter afficit personā ipsius iudicis, puta opponit̃ ꝙ iudex sit infamis vel excōica
b tus vel s're: an poterit ipse iudex de hoc cognoscere, [b] in c. cū super. s̃. de offi. dele. Inn. voluit notare ꝙ sic, quia ille casus nō reperitur exceptus à regula dictæ l. si quis ex aliena. & dicti c. super literis. Sed Bar. in d. l. quidā consulebat. tenuit ꝯrium qa vr̃ eadem ratio sicut in exceptione suspicionis cum vtroq; casu afficiat personam ipsius iudicis. & ideo s'm eum debēt eligi arbitri qui de hac exceptione cognoscant. & idē sequit̃ Hosti. in c. pia. de excep. in 6. Archi. vero in d. c. quia suspecti, tenet ꝙ hoc casu nō sint arbitri eligendi quia nō reperitur iure cautū sed debet adiri superior. & ꝙ nō eligant̃ arbitri tenet Io. An. ī d. c. tua. sic cōcludens ꝙ si exceptio est notoria sufficit sola ppositio quia notoria pbatione nō indigēt. c. iij. de test. cog. sed si nō est notoria & pponens exceptionē cōsentit ꝙ ipse iudex de hoc cognoscat poterit cognoscere & iudicare. & ita procedit opi. Inn. in d. c. cū super. dicentis ꝙ si male in hoc iudicaret poterit ab eo appellari. Si vero opponens non consentit imo recusat ipsum iudicem sup tali cognitione, & tunc nō poterit cognoscere nec iudicare, cū sit iusta causa suspitionis & hoc nisi velit hunc articulū alteri nō suspecto delegare, vt no. in c. si quis ꝯ clericū. s̃. de fo. compe. & ita residēt Doc. in d. c. pia. & isto casu procedit opi. dicentiū ꝙ eligi debent arbitri s'm Imo. hic in vlt. col. In gl. in verbo, competentē. in fine, dic ꝙ c. suspicionis, hic allegatū loquitur in termino assignando partibus ad probandum causam suspicionis & ita terminus debet assignari per arbitros. sed dictum c. legitima. loquitur in termino assignando per iudicem ipsis arbitris ad decisionem & expedi
14 tionem cāæ. ¶ † In glo. pe. ibi nō ꝯdicit. sed dicit ꝙ si recusatus sit iudex delegatus licet aliter nō probetur cā suspicionis, non debet amplius ipse cognoscere sed debēt cogi partes, vt eligāt arbitros qui cognoscāt de causa principali, vt ibi patet. Ex quo no. ꝙ ius ciuile differt in hoc a iure canonico in duobus. quia de iure ciuili non est necesse in delegato pbare cām suspicionis, sed sufficit simpliciter allegare. sed s'm ius canonicum dēt pbari, vt d. c. iudex, & d. c. suspicionis. Secūdò, qa s'm ll. allegata suspicione incōtinenti eliguntur arbitri qui cognoscant de causa principali: sed s'm ius canonicū arbitri habēt solum co-
15 gnoscere de ipsa causa suspitionis. ¶ † Sed dubitat̃ primo an finita

ADDITIONES.

a ¶ Clausula in qualibet parte posita debet inferri ad omnia. vide Bar. in l. quisquis. de leg. 3. in l. auia in prin. ff. de cond. & demon. & vide tex. no. in c. cum dilecti de donat. cum ibi not. maximè per Imo.

b Si opponitur ꝙ Iudex sit infamis vel excommunicatus, an possit ipse de hoc cognoscere. Et adde ꝙ est differentia inter ordinariū & delegatum, vt tradit Inno. in c. suscitatus. de rescrip. & ibi Abb. pulchrè in 2. col.

nita & pronunciata causa suspitionis legitima poterunt de iu
re canonico arbitri cognoscere de ipsa causa principali. Host.
hic, ꝙ sic.ar.d.l.apertissimi.sed gl.& Arch.2.q.6.si quis in qua-
cunq;.tenent ꝯrium, quia solum habẽt cognoscere de cã suspi
tionis. iõ lata super hoc sñia sunt functi eorum officio.ar.c.in
lris.s.de off. del. & in d.c. legitima a ꝯrio sensu, vbi eliguñ, vt
terminẽt negotium suspitionis, non ergo negotium principa-
le.& hoc seruat curia, vt hic tangit Io.An. & ita cõiter Doct.se
quuñ in d.c.legitima.non obst.d.l.apertissimi.quia loquiñ de
iure ciuili, de quo iure arbitri bene cognoscunt de cã princi-
pali, ꝑm Bal.ibi,& Io.An.& alios in d.c.legitima.de quo ẽt tã-
git Spe.tit.de recusa.§.effectus.in princ.licet Imo. hic dicat, ꝙ
opi. Host.habet æquitatem propter expensas vitandas,& circui
16 tum. ¶An aũt ipse † delegatus suspitione probata possit cãm
alteri subdelegare hr̃ in d.c.iudex.& diceñ in d.c.cum speciali.
& ibi quid sit in ordinario. Et subdit hic Panor. ꝙ iudex recu-
17 satus † probata suspitione non poterit cogere partes, vt eligãt
arbitros, qui cognoscant de cã principali, quia iudex non põt
se amplius impedire, & post pronunciationem recusatus desi-
nit esse iudex, vt in d.c.iudex. Non sic de iure ciuili, quia dele-
gatus compellit partes, vt eligant arbitros, qui cognoscant de
cã principali, vt d.l.apertissimi.& l.fi.eod.ti. & vocañ arbitri
iuris, a quorum sñia appellañ, vt d.l.fi.& in c.ab arbitris. de off.
del.secus in alijs arbitris, vt in l.j.C. de arbit.& rõ drĩæ est, quia
de iure ciuili iudex recusatus ẽt post pronunciationem, & de-
clarationem super suspitione non desinit esse iudex, iõ ẽt post
pronunciationem, ꝙ sit suspectus, habet ipse exequi sñiam ar-
bitrorũ, vt d.l.apertissimi.& d.l.fi.¶Sed de iure canonico desi
nit esse iudex post pronunciationem suspitionis, ideo amplius
se non intromittit, vt d.c.iudex.& c.cum speciali.vbi vide reli-
qua pertinentia ad materiam recusationis iudicis, &c.

SVMMARIVM.

1 *Ponit duas regulas, per quas tollitur appellatio.*
2 *Quando appellans ipse non detulit appellationi suæ, sed aliquid innouauit in præiudicium sui aduersarij censetur suæ appellationi renunciare.*
3 *Qui non paret sententiæ pro se latæ non videtur ei renunciare.*
4 *Ante factam innouationem poterit quis adire iudicem, & petere ne in sua possessione turbetur.*
5 *Incontinenti statim, & similium, qualiter hæ dictiones accipiantur.*
6 *An non deferens appellationi suæ intelligatur renunciare perpetuo, vel ad tempus quousque fiat restitutio attentatorum.*
7 *Si quis attentauit post appellationem alterius, exceptio attentatorum obstat agenti in quacunque causa.*
8 *Regula, frustra legis auxilium & c. limitatur multipliciter.*

CAP. XLII.

AN sit. Appellationi suæ renunciat, qui in appel-
lationis præiudicium innouauit. h. d. Vel
sic. Non teneñ appellatus deferre appellationi, cui
appellans ipse non detulit. h.d. ꝑm primum intelle-
ctum. Vel sic. Non est deferendum appellationi illius, qui ap-
pellationi sui aduersarij non detulit. h.d. ꝑm verum intellectũ.
& secunda pars ibi, respondemus. ¶Tene menti duas regulas
ex tex.in materia appellatiõis, ex quibus tolliñ ipsa appellatio.
1 ¶Prima regula est, qñ† quis non detulit appellationi sui aduer
sarij, tunc.n.non est deferendum illius appellationi, qui appel-
lationi aduersarij legitime interpositæ non detulit, vt hic.& fa
cit c.constitutus.s.eo. Nam non iuuañ edicto, qui contemnit
edictum, & frustra legis auxilium inuocat, qui in legẽ commit
tit, vt in c.quia frustra.j.de vsu. ¶Sed tñ limita, & intellige hãc
primam regulã procedere primo qñ appellatio aduersarij erat
legitima, vt hic in tex.ĩ verbo, legitime. aliàs vero si appellatio
non foret legitima, non est ei deferendum, & cessaret pęna hu
ius tex. ꝙ est diligenter notandum, & ponderandum. ¶Secũdò
limita eandem regulam procedere, qñ ille, qui non detulit ap-
pellationi aduersarij vellet suam propriam appellationem ꝓ-
sequi: secus si vellet prosequi appellationem sui aduersarij cui
non detulit. tunc.n. posset, nec hic prohibeñ.& iõ pone, ꝙ in cã
beneficiali sit appellatum, & intimata appellatio, ꝑm formam
cle.cãm.de elect. Nam si ego non detuli illi appellationi, imò
feci ꝯ appellantem per meos executores fieri processus.& tan-
dem quia non proficiebant, volo prosequi appellationem mei
aduersarij, an potero.& vr̃ ꝙ non per hunc tex.& in c.bonę me
morię Magunt.s.de ele.quasi videar illi appellatiõi renũciasse
vt hic,& in c.ex parte.s.de rescri. Sed dic ꝯ primo, quia ex quo
cã est semel deuoluta ad curiam semper remanet ibi tractãda,
nec potuit tolli per tacitam, nec per expressam renunciationẽ,
nisi per modum, de quo hr̃ in c.q̃uis. de ele.in 6. Nec obst.tex.
hic in reg. ex eo, quod.in 6. Nam respondetur primò, ꝙ nõ te-
neor deferre appellationi aduersarij si non puto eam fore legi-
timam, vt s.nec teneor ius meum indiscussum relinquere, di-
cit tex.in l.illud.ff.de peti.hære. Secundò respondeñ, ꝙ tex.hic
loquiñ qñ ego volo prosequi meam appellationem, cui nõ de-
tuli. & sic non loquiñ text. hic qñ appellans vult prosequi non
suam, sed appellationem aduersarij, cui non detulit. nam hic
non prohibeñ. Nec ob.dictum c.bonæ memorię.quia põt dici,
ꝙ ibi appellatio maioris partis capituli erat friuola. vel ibi fuit
per vtrãq; partem appellatum. & quia maior pars non detulit
appellationi minoris partis, similiter minor pars non tenebañ
deferre appellationi maioris partis, quia paria delicta mutua
compensatione tolluñ. j.de adult.c.intelleximus.ff.sol.matr.
l.viro, atq; vxore.& inobedientia vtriusq; partis vtranq; partẽ
excusat a pœna.ita tex. no. in l. non ex omnibus. ff.de arbit.&
hæc bene nota ad intelligentiam huius tex. & d.c.bonæ. & ita
tenent D.de Rota decis. 321. quæ incipit, Item si appellans in
cã beneficiali.& sequiñ Imo.hic circa fi.& vide vt diceñ j.in gl.
2 fi.circa fi.¶Secunda reg.huius tex.no.sit, ꝙ† qñ ipse appellans
non detulit suæ appellationi, sed aliquid innouauit ea pẽdente
in præiudicium sui aduersarij, tunc censeñ appellationi renun
ciasse, vt hic,& in d.c.ex parte.s.de quo vide, vt j. diceñ.dẽt.n.
appellans quiescere ab oĩ nouitate, dum eius appellatio pẽdet
vt hic diceñ ꝑm Bal.¶Quid aũt de eo, q nõ defert sñię pro se la
3 tę, an videañ † ei renunciare, dic ꝙ nõ.si alias ipsa sñia est iusta.
tex.est vnicus in iure in l.Seiæ amicę.ff.de au. & arg.leg.quem
ad hoc ita inducit Bal.in d.c.ex parte.s.in co.3. & vide in l.eui
4 denter.ff.de excep.rei iud.& subdit Bal.hic, ꝙ† ante factam in-
nouationem poterit quis adire iudicẽ, & petere ne in sua pos-
sessione turbeñ, vel deijciañ cum forte aduersarius congrega-
uerit gentem ad expellendum eum, vt est tex.de hoc expressus
in l.fi.ff.de off.procu.Cęsa.cum iudex teneañ occurrere,& ob-
uiare scandalis.ff.de vsufr.l.æquissimum.& tollẽda sit occasio
delinquendi.ff.de rei vendi.l.in fundo.& præses non dẽt pati, ꝙ
alicui fiat violẽtia, vel iniuria. ita tex.in l.illicitas.in prin.ff.de
offi.præs.& si aliquis timet offendi, põt adire præsidem, vt sibi
securitas pręsteñ, vt d.l.illicitas.§.ne potẽtiores.& ibi Bar.¶In
5 gl.j.ibi, arbitrio iudicis. No.glo.de signatione † istius dictionis
incõtinẽti, statim, & similiũ, quia vbi nõ habent in suo casu cer
tam determinationem, recipiũt interuallum arbitrio iudicis.
facit s.de off.del.c.de causis.tenet Bar.in l.j.ff.de verbo.obl.&
Pan.hic in vlt.col.& per Bal.in l.petens.& in l.in bonæfidei.C.
de pac. & aliàs per gl.in l.3.§.cum igiñ.ff.de vi,& vi ar. & de his
etiam vide gl.no.40.q.2.c.j.& in c.quia Papa.s.de elect.sed tñ
quantum ad casum huius tex. glo. hic recedit ab hac opi. quia
idem foret ẽt si talis exceptio nõ probareñ incontinenti. & iõ
si quærañ j.q̃tum tp̃s debeat probari hæc exceptio. Host.hic di
cit, ꝙ j.xv.dies.argu.c.frequens.de resti.spol. in 6. ꝙ nõ placet
hic Io.An.qa ibi, qñ de spoliatiõe excipiñ in vim dilatoriæ, nõ
aũt qñ agiñ de spoliatione, sicut hic agiñ de attẽtatis. vñ residet
hic Io.An.cum opi.huius gl.& idem Panor.hic in fi.dicens, ꝙ
tex.ibi incõtinẽti. narrat factum, eo quia aduersarius sic dice-
bat, nõ aũt poniñ in hoc ius. Sed aduerte, quia D.Ant.dicit hic
posse saluari opi. Host. ex quo hic procediñ ope exceptionis.s.
nõ esse deferẽdum appellationi aduersarij, eo quia ipse nõ de
tulit appellationi ipsius excipiẽtis, imò cum spoliauit. iõ vr̃, ꝙ
locum habeat dictum c.frequens.cum ista exceptio sapiat na-
turam spoliationis,& dilatoriæ, vt tãdiu non audiañ appellans
q̃diu nõ reponit attẽtata in pristinum statum, ꝑm D.Ant. cum
quo trãsit Imo.hic intelligẽtes primum intellectum huius tex.
6 ꝙ qui † nõ detulit suæ appellationi, nõ intelligañ renũciasse ꝑ-
petuo, sed solum donec fiat restitutio attentatorum. sed certe
verius vr̃, ꝙ perpetuo intelligañ renũciasse, & appellatio sit pe-
rempta, per tex. hic dicẽtem puniẽdum esse in eo, in quo deli-
quit.& ꝙ reddit se beneficio appellationis indignum. vñ nõ di
cit, ꝙ sit indignus a prosecutione, sed appellatione: ergo appel
latio est perempta in totum. & hanc partem tenet gl. 2. in d.c.
ex parte.s. cum qua residẽt ibi cõiter Doct. & idem gl. magna
vltra medium in c.nõ solum. eo.ti.in 6. & hoc idem tenet hic
Panor.circa princ.licet Imo. hic in fi.dicat, ꝙ alia opi.Host.&
D.Ant. ꝙ appellatio nõ sit ex toto perempta, sit magis æqua.
cum ergo ista exceptio sit peremptoria, sequiñ ꝙ nõ habeat lo
cum terminus d.c.frequẽs.& ideo tene mẽti opin. huius gl.&
etiam Io.An.vt s.patet.¶In gl.fi.in prin.hæc glo.procedit, ꝑm
intellectum s.vt sic hic in tex.essent duę appellationes.primo
appellauit reus, & post appellationem actor eum spoliauit. &
tex.hic ibi, post appellationem legitime interpositam: intelli-
gi debet.s.per ipsum reum spoliatum, pro quo intellectu facit,
quia nõ est verisimile, ꝙ reus narrãs appellationem aduersarij
dixisset eam legitimam. & hunc intellectum dixit hic Hosti.&
Inn.nõ posse practicari in appellatione iudiciali, sed in extraiu
diciali sic. sed dicas nõ esse restringẽdũ ad appellationẽ extra-
iudicialem, imò ẽt ꝓcederet in appellatione iudiciali, ꝑm Do.
7 Ant.& alios Doct.hic.¶In gl.ea.ibi, nõ† debet.pro intelligẽtia
cõsidera aliquos casus, quia aliqñ spoliatus post suam appella
tionem

tionem deducit attētata per modum exceptionis. & isto casu voluit hic D. Ant. ꝙ excludaẗ aduersarius ab oī appellatiōe ēt in diuersa cā, sicut exceptio spoliationis obstat agenti in quacunq; cā, vt in d.c. frequens. & in c.2. & fi. s̄. de ord. cogn. quod dictum posset procedere absq; dubio, qñ appellatio in alia cā tenderet ad differendam reuocationem attentatorum. aliàs āt si cā alia non hēt connexitatem cum prima, ista pœna non extēdiẗ ad aliam diuersam cām. & ita in hoc cōiter sequunẗ hic Doct. de quo tñ j. in fi. & subdit hic Panor. ꝙ æquiparatio, quā facit hic D. Ant. s. ꝙ exceptio attentatorum excludat appellationem in oī cā non procedit, quia exceptio spoliationis non excluderet appellantem, quia dr̄ potius se defendere, q̄ agere, prout tenet Inn. in d. c. 2. Hinc est, ꝙ prosequenti appellationē non obst. exceptio excōicationis, quod est plus, vt in c. cum inter. & c. fi. s̄. de except. ¶Secundus casus est, qñ secunda appellatio in eadem, vel diuersa cā tendit ad differendum attētata post primam appellationem aduersarij: puta, ego appellaui, tu non detulisti appellationi, imò spoliasti me post meam appellationem, & interponis tuam appellationem ne aliquid innouet. certe non obstante tua appellatione poterit iudex procedere super reuocatione att entatorū, quia si non detulisti meæ appellationi, non est tuæ deferendum, vt hic in tex. & ita sequiẗ Io. An. & Spe. eo. ti. §. fi. ver. item ꝙ appellans. vbi dicit, ita esse intelligendum hunc tex. & dictum c. constitutus. s̄. eo. & d. c. bonæ memoriæ. & iste casus est clariss. ¶Tertius casus est, quādo appellaui in vno articulo, & tu non detulisti, postea appellans in alio articulo diuerso, & separato eiusdem cāæ, an hēat locum regula huius tex. Panor. hic, ꝙ non, quia sequereẗ, ꝙ delictum vnius partis præstaret cām delinquendi iudici, & alteri parti. posset. n. iudex, vel altera pars grauare in alio articulo, & non posset appellari. & sic orirenẗ scandala ꝯ dictam l. æquissimum. Adducit ēt doctrinam Inn. in d. c. intelleximus. volētis,
8 ꝙ illa regula, frustra legis auxilium &c. habeat locum qñ circa idem: secus si circa diuersa. vñ in diuersis delictis non connexis non hēt locum regula d. c. intelleximus. & d. l. viro. & similiter in diuersis obligationibus, & ꝯtibus non hēt locum reg. l. cum proponas. C. de pact. & c. peruenit. s̄. de iureiur. quia frangenti fidem non possēt fides frangi, vt plene no. in c. constitutus. j. de pœ. & per Cy. & alios in l. cum proponas. intelligit ergo Pano. tex. hic, & alia iura s̄. qñ appellationes tendunt circa idem: secus si circa diuersa, in quibus de vno in alterum nō est fienda illatio. ff. de mino. l. Papinianus exuli. & l. si maritus. C. de donat. inter vir. & vx. & pro hac parte adducit tex. in terminis, s̄m eum in c. dilectus. j. eo. ¶Sed aduerte, quia in eadem cā vt, ꝙ indistinctè habeat locum regula huius tex. vt non sit defe rendum appellationi tuæ in alio articulo, diuerso tñ eiusdem cāæ. & ita in hoc sequiẗ hic Io. An. & Do. An. & Imo. per hunc tex. indistinctè loquentem. & subdit tex. hic, ꝙ dēt quis puniri in eo, in quo delinquit. vñ superuacua foret ꝓuisio huius tex. si intelligereẗ qñ appellatio tendit circa idem, & non circa diuersa. Nam circa idem, seu circa cōnexa, secūda appellatio alterius partis est superuacua, quia prima appellatio deuoluit totum. l. ampliorem. in prin. C. eo. ti. l. fi. C. qñ prouo. ff. de mino. l. 3. §. j. intendit ergo tex. hic pœnam imponere: sed in connexis, vel circa idem nulla esset pœna, quia appellatio alterius partis deuoluit totum, vt s̄. oportet ergo intelligere hunc tex. super diuersis articulis ad hoc vt sit pœna excludendi secundum appellationem: & iō vr̄ concludendum, ꝙ in eadem cā non solū circa idem, sed in diuersis articulis habeat locum regula huius tex. Non obstant adducta s̄. in ꝯrium, quia responsio j. patebit. ¶Quartus casus est, an pœna huius tex. extendaẗ vltra primā appellationem. dic ꝙ nō, s̄m gl. hic dicentem, ꝙ sufficit semel esse punitum. & ita Io. An. & cōiter Doct. hic tenent. licet Do. Ant. vt s̄. aliud velit. actus. n. in dubio dēt intelligi de primo, & non de vlteriore. l. boues. §. hoc sermone. ff. de verbo. sig. cum alijs s̄m. facit in simili c. cum Vintoniensis. s̄. de elect. ¶Quintus casus est, quid in diuersis, tñ connexis, & inuicem dependētibus. gl. hic facit, ꝙ hēt locū regula, & pœna huius tex. ex quo iste non fuit semel, vel alio mō punitus. & ita vr̄ tenēdum per tex. no. in d. l. ēt. §. j. & facit c. constitutus. s̄. eo. & glo. in d. l. ampliorem. in prin. quia in connexis idem dēt esse iudicium. s̄. de consti. c. translato. & s̄. de iu. d. c. q̄to. Sit ēt rō, quia secunda appellatio alterius partis in connexis, seu dependentibus semper hēt impedire effectus primæ appellationis ꝯriæ. & iō non admittiẗ, prout est considerare in d. c. constitutus. ¶Sextus, & vlt. casus est, quando cāę sunt oīno separatæ. & videreẗ, ꝙ hēt locū pœna, & regula huius tex. ex quo iste non est semel punitus, vt hic in gl. dēt ergo puniri in eius prima appellatione, vt sic hēat locum tex. hic indistinctè loquens, & vt reddat indignus beneficio suæ appl̄onis, qui nō detulit appellationi alterius, & vt puniaẗ in eo, in quo deliquit. Nam rō generalis huius tex. hēt locum in diuersis causis separatis, quia in eadem, vel alia cōnexa

casus non hēt dubium, cum in connexis, vt est dictum, secunda appellatio ꝯria semper a cōiter accidentibus impediat, aut veniat ad differendum effectus primæ appellationis alterius partis: iō nimirum si tunc virtute primæ appellationis impediaẗ secunda ꝯria. & tunc non esset pœna secundo appellanti, quia ex vi, & natura primæ appellationis sui aduersarij repelleẗ, & impedirenẗ effectus suæ appellationis ꝯrię. vt ergo sit pœna, & vt reddaẗ indignus beneficio suæ appellationis, prout generaliter, & indistinctè dicit tex. hic, dēt intelligi in casu dubio, vide licet quando secūda appellatio non impediret effectus primę, etiam quando cāæ sunt separatæ. non obst. ꝯria, quia non incōuenit, ꝙ in pœnam non deferentis appellationi alterius sit statutum hic, ꝙ sua appellatio nō admittaẗ, vt sic puniaẗ in eo, in quo deliquit, vt hic in tex. patet etiam in regula dicti ca. quia frustra. j. de vsur. Nam habet locum etiam in diuersis causis, & in casibus separatis, vt sic ille puniatur in eo, in quo deliquit, ita ergo dicendum hic in tex. ad tex. in c. dilectis. j. eod. ibi dicetur de eius intellectu. cogita tamē, quia in hoc vltimo communiter Doct. hic tenent contrarium.

SVMMARIVM.

1 *Ab executore non appellatur, nisi modum excedat.*
2 *Merus exequutor non potest suspectus recusari.*
3 *A iudice suspecto non potest recedi immediate per viam appellationis, sed per viam recusationis, nisi recusationem non admitteret.*
4 *Cardinalis an possit vt suspectus recusari.*
5 *Mixtus exequutor potest recusari.*
6 *Iudex potest vlcisci propriam iniuriam, & esse iudex in causa propria.*
7 *Executor ad certum actum, puta ad examinationem testium, potest recusari suspectus.*
8 *An exequutor in literis beneficialibus possit recusari suspectus.*
9 *Exceptio spoliationis, an impediat executionem sententiæ.*

CAP. XLIII.

NOuit. Merus executor nō recusaẗ suspectus, nec ab eo appellaẗ, nisi modum excedat. h. d. Vel sic. A iudice suspecto non receditr per appellationem, nec ab executore, nisi modū excedat. h. d. & hēt duas partes, sicut sunt duo dicta. secunda ibi, de suspitione. ¶No. primò, & ita intelligaẗ, ꝙ †ab executore non appellaẗ
1 nisi modum excedat in exequendo. concordant l. ab executore. C. quorum appel. & s̄. ti. proxi. c. quod ad consultationem.
2 ¶Secundò no. & ita ēt allegaẗ, ꝙ merus† exequutor non pōt suspectus recusari, nisi modum excederet. non. n. pōt dici suspectus ille, qui nihil facit proprio motu, sed mandato superioris. tex. est hic s̄m Bal. dicentem ēt hic probari, ꝙ nuncio, & ambasiatori nihil est imputandum, nisi mandatum excederet. ¶Ter
3 tiò no. ꝙ †a iudice suspecto non pōt recedi immediate per viā appellationis. vnde non dēt dici, dico iudicem esse suspectum, & iō ab eo appello. Rō est, quia cā immediata appellationis est ipm̄ grauamen. j. eo. c. vt debitus. sed si is, qui est mihi suspectus ex hoc solo me non grauat: dēt ergo recedi a iudice suspecto per viam recusationis, allegando eum suspectum ex cā legitima: tunc. n. si recusationem non admitteret, pōt & dēt appellari, quia tunc est, quod grauat, & non ante. facit c. super qōnū. in fi. s̄. de off. del. & vide gl. & Io. An. in c. accedens. el j. s̄. vt lite
4 non contest. ¶Vltimò inducit iste tex. ꝙ †Cardinalis nō possit recusari suspectus: sed certe, prout dicit Panorm. tex. vr̄ potius probare ꝯrium, dum dicit, ꝙ si fuisset suspectus, non debuit ab eo recedi in via appellationis. vnde innuitur, ꝙ potuisset in via recusationis. & iō de hoc articulo dic, vt dixi s̄. eo. in c. postremo. ¶In gl. j. in fi. non obst. c. nouit. s̄. de off. lega. vbi dr̄, ꝙ ipse Cardinalis tulit sn̄iam, quia pōt dici, ꝙ hic loquiẗ ex iuris interpretatione, quia ipse Papa vr̄ detulisse, prout hic dr̄, ex quo per alium tulit, vt in regula iuris, qui per alium. li. 6. & j. de sen. excom. c. mulieres. vel pōt dici, ꝙ in d. c. nouit. illa non fuerūt verba Papæ, sed Regis. & vide in c. j. s̄. de postul. præl. ¶In gl. fi. in fi. Ex gl. eliciunẗ duo intellectus. Primus, ꝙ iste Cardinalis, quia merus executor non potuit recusari suspectus, sicut a mero executore non appellaẗ. facit ꝯ s̄. eo. c. proposuit. & conclu-
5 de, ꝙ †aut executor est mixtus habens iurisdictionem, tunc qa pōt grauare, poterit suspectus recusari. & ita intelligi pōt dictū c. super qōnum. §. cum aūt. Aut est merus executor nullam habens iurisdictionem in illo actu deputatus ad certum articulum, ita quod non potest modum excedere quin notorie constet. & tunc non poterit recusari suspectus. & ita procedit tex. hic, & dictum notab. Inn. in c. ex parte. j. de verb. sig. dicentis, ꝙ
6 iudex† pōt vlcisci propriam iniuriam sibi illatam, & esse iudex in propria cā, cum tunc potius sit iuris executor, q̄ iudex: aut ē
7 deputatus †executor ad certum actum, puta ad examinationē testium, vt in cle. j. de off. del. vel ad audiēdum, & referendum. tunc quia possēt occulte grauare partem, poterit recusari suspectus. ita no. Host. & Io. An. in c. pastoralis. §. præterea. d. off. del. sed in casu huius tex. iste Cardinalis non poterat grauare Regem,

Regem, quin notorie de hoc cõstaret, cũ haberet mãdatũ limitatũ, & certũ: nec haberet ꝓcedere iudicialiter, sed solũ subijcere terras Regis interdicto. iõ recusari nõ potuit. ¶ Sed dubi-
8 tat̃ circa pdicta, an† executor in l̃ris beneficialibus possit recusari suspectus. Arch. 2. q. 9. sunt quorũ. vers. ab executore. sentit ꝙ nõ. Do. Ant. hic distinguit, ꝙ aut assumpsit partes iudicis, & poterit recusari, vt s̃. & no. in d. §. ꝓterea. aut est deputatus in dãdo possessionẽ beneficij. & tũc nõ poterit recusari s̃m eũ, ꝙ dictũ dicit hic Panor. esse intelligẽdũ s̃m pcedẽtia verba, ẽt si esset deputatus ad tradẽdũ possessionẽ possit recusari, cũ non possit executor tradere, aut ĩmittere ĩ possessionẽ, nisi citata altera parte, & citato ipso possessore, vt ĩ c. licet eps. in fi. de pb. li. 6. & no. Inn. in c. cũ olim. ĩ. de priui. & in c. j. de cõces. pb. lib. 6. & facit in l. fi. C. si p vim, vel alio mõ. cum ergo posset grauare possessorẽ, merito poterit suspectus recusari. sit ergo cõclusio ꝙ si executor est deputatus ad actũ, in quo non possit grauare partẽ, quin clare cõstet, tũc possit recusari: aliàs secus, vt s̃. s̃m Pano. hic. & vide dicta in d. c. ꝓposuit. ¶ Extra gl. tãgit hic Inn.
9 an† exceptio spoliationis impediat executionẽ s̃niæ. & dicit, ꝙ non, & ꝙ si ex hoc appellaret, nõ dẽt admitti appellatio: & hoc nisi exceptio spoliationis cõcludat inopiã. tunc. n. obstaret p c. olim. el 2. s̃. de resti. spol. vbi dicit, ꝙ inanis est actio, quæ inopia debitoris excludit̃. facit ff. de do. le. nã his. Sed certe quãdo spoliatio est fcã a petẽte executionẽ, poterit opponi exceptio ẽt absq; alia inopia, p c. 2. & fi. s̃. de ord. cog. vbi spoliator nõ audit̃, nisi spoliatus ab eo sit plene restitutus. & ita sequit̃ hic Panor. & Imo. intelligẽs pdicta quando spoliatio interuenit post s̃nĩam. secus si ante, cũ sit exceptio dilatoria. vnde imputat̃ spoliato, si nõ opposuit ante litẽ ꝯtest. p ea, q̃ habent̃ in d. c. fi. vbi plene vide de his per Doc. in c. frequens. de resti. spo. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *An contumacia procuratoris præiudicet domino, vt possit condemnari in expensis.*
2 *Et quid in causis matrimonialibus beneficialibus, & causa status, an dolus, negligentia, malitia, vel contumacia procuratoris noceat domino.*
3 *Eo ipso quod pars appellata approbat appellationem, censetur appellationi delatum, & causam esse tractandam in curia.*
4 *Si iudex dixit, recipio appellationem, censetur deferre.*
5 *Quid autem si iudex diceret, admitto, seu defero, si & in quantum de iure teneor, & aliter non, an videatur deferre.*
6 *An allegationes iuris indigeant probatione, & productione.*
7 *Vtrum statuta loci, & consuetudines debeant probari coram iudice, vel teneatur iudex supplere ex officio.*
8 *In articulo, seu declaratione iuris non potest proferri sententia declaratoria, non citata parte.*
9 *An a sententia super declaratione iuris possit appellari.*
10 *Sententia lata super iuris dispositione transit in rem iudicatam, sicut quã do fertur super dubio facti.*
11 *Quæ dicatur quæstio iuris, & quæstio facti: & quæ dicatur mixta.*
12 *Statutum quod debeat fieri compromissum, debet intelligi quando est quæstio facti, non quando est quæstio iuris.*
13 *An & quando terminus statutus a iudice, vel a parte habeat vim peremptorij ad totam causam.*
14 *Quid nocet appellanti, seu appellationi, si iudex non defert.*
15 *Per lapsum termini hominis deseritur appellatio tam ab interlocutoria, quàm a diffinitiua.*
16 *Appellatio in certis casibus rescindit iudicatum, & in alijs suspendit.*
17 *Omne id, quod potest allegari contra citationem factam ab homine ad excusandum contumaciam, potest allegari respectu citationis, aut termini iuris, vel statuti.*
18 *Statutum quod bannitus non debeat audiri de crimine, tamen auditur de banno, si dicit non valere, quia non fuit contumax.*
19 *Statutum loquens de litibus, includit etiam extraiudiciales.*
20 *An iudex appellationis de consensu solius appellati possit cognoscere de causa principali omisso appellationis articulo.*
21 *Quid quando appellans non est prosequutus in termino hominis, sed appellatus sic, an appellatio sit deserta quo ad appellantem.*
22 *Si appellatus impetrauit in termino hominis, an appellans possit prosequi post terminum inuito appellato.*
23 *Si iudex appellationis ab interlocutoria pronunciauit bene appellatum, an poterit procedere in negotio principali absque alia citatione.*
24 *An & quando in interlocutoria requiratur citatio.*
25 *An in omni casu appellationis interpositæ ad Papam sit ipsa causa deuoluta ad curiam, & tractanda ibidem.*
26 *Quod causa sit tractanda in curia, vel non, est exceptio dilatoria, & debet opponi ante litem contestatam.*
27 *An terminus hominis ad arripiendum, vel prosequendum appellationem possit per iudicem prorogari.*
28 *An terminus assignatus de consensu partium possit per iudicem prorogari.*
29 *An prorogatio termini impediat commissionem pœnæ, vel periurij.*
30 *Vtrum assignatio termini, qui habet vim peremptoriæ citationis, habeat locum in appellatione a diffinitiua.*
31 *Excommunicatio non potest esse in pendenti, ideo aut statim ligat, aut statim est nulla.*
32 *Sententia depositionis ab ordine, vel a beneficio suspenditur per appellationem subsequentem, sicut alia sententia.*
33 *Vtrum depositio ab ordine contineat in se suspensionem, vide ibi.*
34 *Singularis limitatio ad c. is, cui. de sent. excom. in 6.*
35 *Singularis limitatio ad l. furti. §. j. ff. de infa. & quod licet a sententia irrogante infamiam appelletur, & appellatio deseratur, tamen actus medio tempore gesti ratione publici officij valent.*
36 *Et an idem sit in gestis ratione priuati officij ponit exemplum in canonico, qui fuit depositus per sententiam ex crimine irrogante infamiam, & pendente appellatione tulit testimonium, vel eligit, an valeant illi actus.*
37 *Si appellatio est deserta ante, vel post mortem condemnati, an valeat testamentum.*
38 *Vide ibi differentiam inter illa, quæ geruntur ratione publici, vel priuati officij quando appellatio est deserta.*
39 *An gesta cum excommunicato valeant pendente excommunicatione, si postea appellatio est deserta.*
40 *Sicut in termino iuris habetur ratio impedimenti, ita & in termino hominis.*
41 *Si est statutus terminus ab homine ad prosequendum appellationem, si altera pars præuenit hunc terminum, & impetrauit literas, an valeant.*
42 *Si pars non appellauit a sententia iudicis, an possit agere contra iudicem ad interesse.*
43 *Sententia nunquam transit in rem iudicatam quo ad iudicem, quia poterit semper agi contra eum.*
44 *Licet sit appellatum a sententia, & appellatio sit deserta, tamen poterit agi contra iudicem ad interesse.*
45 *Deserta appellatione debet appellans condemnari in expensis, & per quem iudicem fiet condemnatio, vel quid si appellatio sit friuola, puta quia sit appellatum post x. dies, vel sine scriptis, an tunc condemnatio expensarum fiet per iudicem appellationis.*
46 *Si iudex appellationis pronunciando appellationem desertam omisit condemnationem expensarum, posset postea quandocunque supplere.*
47 *In quo differant expensæ, quæ debentur officio iudicis, & expensæ, quæ debentur ratione desertæ appellationis.*
48 *Deserta appellatio expensæ debentur ratione retardati processus, & quod iudex appellationis debet condemnare a die appellationis.*
49 *Si appellatio est deserta, an iusta causa litigandi excuset ab expensis.*
50 *An appellans condemnetur in expensis, quando nec ipse, nec appellatus nullo tempore est prosequutus appellationem.*
51 *Si iudex appellationis ab interlocutoria pronunciauit male appellatum, & omisit condemnare appellantem in expensis, an iudex a quo, quando causa ad eum reuertitur, poterit condemnare.*
52 *De quibus expensis poterit iudex appellationis condemnationem facere, & expensis factis in causa principali.*
53 *Si iudex pronunciat super aliqua exceptione, & non condemnat partem in expensis, poterit postea ex interuallo quandocunque vsque ad finem causæ in illis expensis condemnare.*
54 *Quando sit, quod duret officium iudicis post sententiam in condemnatione expensarum, & nota limitationem ad l. terminato. C. de fruct. & lit. expens.*
55 *Si iudex lata interlocutoria non condemnauit in expensis, poterit semper vsque ad diffinitiuam, & in diffinitiua supplere.*
56 *Ab excessiua taxatione expensarum appellatur.*
57 *Contumax quando recipiatur appellans, vel non a condemnatione expensarum. & num. 58.*
59 *In appellatione a taxatione expensarum debet appellans exprimere illud, in quo exceditur, aliàs non valeret.*
60 *Taxatio expensarum est quædam executio.*
61 *An in taxatione expensarum requiratur citatio partis.*
62 *An iudex possit reuocare taxationẽ expensarum, & post x. dies corrigere.*
63 *An iudex ex officio suo possit condemnare in expensis, si hoc non fuit petitum a parte.*
64 *Et ibi etiam nu. 65. multa de iudice, qui omisit condemnare in expensis, qualiter succurratur parti.*
66 *An iudex possit repetere ab ea parte, quæ veniebat condemnanda.*
67 *Ad quem iudicem spectet executio condemnationis expensarum factæ per iudicem ad quem.*

CAP. XLIIII.

Aepe. Si appellatio recipitur a parte, vel approbatur a iudice, terminus statutus ab homine ad prosequendum habet vim peremptorij, vt in absentem procedatur, ac si perẽptorie fuisset citatus, nec potest talis terminus præueniri ab aliqua partium. h.d. diuiditur in duas partes principales. primò ponitur casus constitutionis. secundò constitutio ibi, præsenti. & hæc secunda subdiuiditur, quia primò statuitur, vt appellatione recepta terminus habeat vim peremptorij. secundò ibi, quod si. ponitur, quid si appellatio non est recepta. tertiò ibi, falsis. reseruat constitutiones loquentes super desertione appellationis. quartò ibi, quicquid autem. declarat principale dictum

dictum huius tex. quinto ibi si quis. imponit pęnam præuenienti terminum hominis. sexto & vltimo ibi hoc autē, deter
1 minat & limitat ipsam constitutionē.¶ † No. primo ꝙ si dn̄s est citatus ad causam, & misit procuratorē qui nō comparuit, vel occultauit mandatū, condemnaẗ tunc dn̄s in expensis tanquam contumax, vt hic. & idē si misit procuratorē ad causam non instructum. j. eo. c. Nicolao. secus si postq̄ incępisset agere procurator factus dn̄s litis sit cōtumax, vel aliquid malitiosè egit. tūc. n. solus ipse ꝓcurator venit de dolo puniēdus, vt in l. j. §. si procurator. ff. si quis dicen. ſm Inn. hic in prin. intellige si fuit citatus procurator qui erat litē contestatus: secus si tūc fuisset citatus ipse dn̄s, quia dicto casu neuter cōdemnaretur in expensis ex quo debuit citari procurator factus dominus litis, vt vide plenè per Bar. in l. j. C. de sen. & interlo. & per Doc.
2 in c. ij. s̄. de testi. ¶ † Et adde vnam singularem conclusionē qđ in causa matrimonij, in causa status infamiæ, aut in causa beneficaili, quia huius causæ nō recipiūt interesse pecuniarium seu extimationē. j. q. ij. si quis præbendas. & facit. l. procurator ad exhibendū. in fi. ff. rem rat. hab. ꝙ dolus, vel malitia procu-
a ratoris nullo casu in his noceret domino[a] ex quo dn̄s in huiusmodi causis nō posset habere regressum ꝯ procuratorē, vt per gl. in auth. hodie. C. eo. ti. & in l. j. in fi. ff. qn̄ appel. sit. & ita voluit no. Bal. in d. auth. hodie. col. 2. secus autē si procurator sit negligens absq; malitia, vel dolo. tunc. n. etiam in huiusmodi causis noceret domino, vt per glo. ij. in c. cum olim. s̄. de cau. pos. & de his plenè per Doct. in c. j. s̄. vt li. non contest. & per
3 Bar. in d. §. si procurator. ¶ † Secūdò no. ꝙ si appellatio interposita ad Papam recipiatur à iudice, vel approbetur à parte appellata immediatè est deuoluta ad curiā, vnde non sufficit tūc mittere procuratorem ad impetrādū literas super appellatione seu ad contradicendum, sed oportet quod procurator habeat mandatum ad totam causam peragēdam, vt hic dr̄. & in c. interposita. §. j. j. eo. & intellige hoc in omni causa appł'ouis etiam si causa non sit beneficialis. Nam causæ beneficiales de sui natura sunt tractandæ in curia, vt in c. j. de ele. in 6. & in cle. causam. de ele. in omnibus ergo causis eo ipso quod appellatio est approbata à parte appellata cēsetur illi appł'oni esse decentē ꝙ debet intelligi tex. hic de parte appellata, quia appro- batio partis appellantis non sufficeret quia non debet esse in
4 facultate appellātis quod ea deuoluatur ad curiam. † & subdit Imo. hic quod si iudex dicit recipio appł'onem, censetur deferre appellationi, vt probatur hic in tex. & tenuit Spe. ti. de citatione: ver. nūc dicamus, circa fi. & melius eo. ti. de appel. §. nūc
5 dicamus. in fi. † Quid autem si iudex dicat admitto, an videaẗ deferre appellationi. vide de hoc articulo plenè per Archi. & Io. An. in c. de appellationibus. eo. ti. in 6. ¶ Si aūt iudex dicit admitto seu defero si & inquantū de iure teneor & aliter nō. tunc enim iudex censeẗ detulisse sicut de iure erat, vel nō erat deferendū. & hæc fuit singularis determinatio Bal. in l. edita. C. de eden. in repe. in pe. carta. in prin. pro qua determinatione cōsuluit Ang. vbi hoc sequitur suo cōsi. 184. quod incipit, in causa accusationis. col. 4. tene menti, quia multi non intelligunt hoc: in alijs vero terminis de virtute illius clausulę, si &
6 inquantum de iure teneor. vide per Doct. in l. si quando. ff. de leg. j. ¶ † Tertio no. & ita allegatur, quod quæstio iuris probatione non indiget. ex quo infertur primo qđ allegationes iuris nō sint necessario ꝓducendæ in causa: quia non indigent probatione. verum tamē ad allegationes iuris faciendas in causa debent dari dilationes per iudicē si petantur ab aliqua partiū, vt est tex. in auth. iubemus. C. de iudi. & multum interest facere & ꝓducere allegationes iuris in scriptis. l. iudices. C. de iudi. & qui non dedit, vel fecit allegationes dr̄ læsus. Hinc est qđ minor restituitur ad allegandum. ff. de mino. l. maior 25. ann. omissam allegationē. elapsa autem dilatione data ad allegandum, licet possint iura allegari ipsi iudici. ar. ff. de au. & arg. l. e. l. ornamentorū. tn̄ tales allegationes nō erunt restringēdæ in actis, nec transmittātur cū actis ad consultorē ex quo nō sunt ꝓductæ. j. terminum ſm Bal. in d. auth. iubemus. & hoc modo debet intelligi dictum Inn. in c. pastoralis. in princ. s̄. de causa poss. vbi dixit, ꝙ postq̄ est conclusum in causa nihil potest alle-
7 gari de facto, vel de iure: intellige, vt sic allegationes ꝓducantur in actis, vt s̄. ¶ † Secundo infertur ꝙ cum omne illud quod est probabile sit ponibile. & sic potest fieri positio seu articulus omni casu, quo potest fieri probatio facti & alias secus secundum glo. in c. j. de confes. in vj. quod ex quo quæstio iuris non indiget probatione facti, dicit tex. hic positioni iuris non erit respondendum quia non indiget probatione, vt in d. l. ornamentorum, & de his plene per Bart. & Bal. in l. ij. C. de iura. calum. intellige si esset ius scriptum. alias secus puta in cōsuetudine. qui enim allegat consuetudinem eam probare debet. s̄. de consuet. c. cum dilectus. quia est facti, & in facto consistit, vt in c. j. de consti. in 6. & idem in statutis alterius loci, vt ibi. secus in statutis loci vbi causa agitatur, quia censetur esse ius cōmune in dicto loco illius municipij, vt i l. omnes populi. ff. de iusti. & iure. & j. dist. ius ciuile. vnde dicebat no. Bal. in l. j. C. vt quæ desunt, quod licet statuta loci nunquam fuerint allegata in causa, vel producta coram iudice. tamen tenetur iudex supplere & iudicare secundum ipsa statuta & ignorantia eum nō excusat, cum nō liceat iudici ignorare iura. l. ij. ff. quod quisq; iuris. & si iudicat contra statutum facit litem suam, sicut si iudicaret contra ius commune. ita dicit Bal. in d. auth. iubemus. in princ. secus tamen si essent reformationes seu decreta non registrata in volumine statutorum. Nam illę deberent allegari. vide per Bar. in d. l. omnes populi. circa fi. & l. cum prolatis.
8 in prin. ff. de re iudi. ¶ † Quarto no. ꝙ licet super quæstione & declaratione iuris quādo coram iudice versatur solus articu-
b lus iuris, non requiratur aliquis ordo iuris[b] prout voluit Inn. in c. cum inter vos. in fi. s̄. de consue. tn̄ in articulo iuris nō potest proferri sententia non citata parte. ideo hic dicitur quod etiam tunc requiritur præsentia partis aut eius procuratoris, aut citatio, vt hic in tex. ex quo no. videtur probari quod sicut in notorio facti requiratur citatio, vt per glo. in c. ad nostram. el iij. s̄. de iureiur. ita & in notorio iuris ſm Imo. & Panor. hic intelligentem quādo in hoc posset defensio aliqua cōpetere. puta, quia ius sit dubiū, aut forte allegaret consuetudinem in contrarium, vel consuetudinem simpliciter, quæ est optima iuris interpres, vt in d. c. cum dilectus. & ff. de leg. l. si de interpretatione. Item quia interest facere iudici allegationes iuris, vt s̄. & vide in simili in gl. in c. j. de offi. dele. in 6. & quando sit quod in notorijs requiratur citatio, vide no. dicta de hoc arti
9 culo in c. cum sit. s̄. eo. ¶ † Quinto no. quod à sententia super declaratione iuris potest appellari. facit quod dicit Bart. in l. si qua pęna. ff. de verb. sig. & currunt in hac appellatione fatalia
10 & deseritur talis appellatio, vt est tex. hic probans quod † sententia lata super iure trāsit in rem iudicatam sicut super facto ſm Bal. intellige nisi esset expressus error iuris in ipsa sentētia: tunc enim esset ipso iure nulla, vt in l. si expressim. ff. eo. ti. vel possent intelligi iste tex. quando esset quęstio iuris dubij. Nam probabile dubium iuris æquiparatur probabili dubio facti. ita dicit glo. ordi. & no. in c. vnico. de postu. præla. in 6. vbi etiam ita tradit Io. An. pro quo etiam tex. ad hoc sin. in c. cū dilectus. s̄. de ꝯsue. vbide his no. Bu. & alios Doc. alias vbi casus legis est ibi nulla dubitatio est. C. de fur. l. ancillæ. cū alijs similibus. & ꝓ prædicta non videtur absq; dubio procedere dictum Bal. in d. c. inter vos. vbi voluit per dictum Inno. ibi ꝙ vbi esset quæstio iuris, puta an teneat statutum, vel consuetudo iudex possit inquirere, & alias interloqui super hoc etiam parte non citata, quod dicit esse no. dignum. & refert Cy. idē tenuisse in l. Aretusa. ff. de sta. homi. sed certe licet verum sit quod in articulo iuris decidendo non requiratur ordo iuris, tamen requiritur
11 citatio ptis, vt patet. s̄. hic in tex. & in quarto notabili. ¶ † Sexto no. ibi facti quæstio, ſm Bal. ꝙ illa dicitur quæstio facti sup qua habent recipi probationes, vt hic & in l. j. §. calumniatoribus. ff. ad Turpil. & super quæstione facti non potest proferri aliqua interlocutoria nisi partibus ꝑsentibus seu citatis, vt hic in tex. & vide no. per Bal. in d. l. ancillæ. quādo dicatur quæstio iuris, vel facti, quia omni casu quo quæstio iuris est admixta cum quæstione facti, dicitur quæstio facti & non iuris, & vide
12 ibi per Bal. in l. cum virum. C. de fideicō. † quod est vtile ad statutum quod omnis causa debeat compromitti inter coniunctos. nam intelligitur de causa & quæstione facti, secus si esset quæstio iuris, vt per Bald. in d. l. ancillæ. & in d. l. cum virum.
13 ¶ † Septimo no. ꝙ vbi appellatio approbatur per partem appellatam seu iudicem & est statutus terminus ad prosequēdū appellationem, talis terminus habet vim peremptorij ad totā causam: adeo quod absque alia citatione poterit procedi contra absentem ad instantiam alterius partis. vnde pondera tex. quia requiriẗ ad hūc effectum quod appellatio sit recepta ab appellato aut à iudice, & quod terminus sit statutus ad prosequendum. alias autem non habet locum hic tex. ſm Innoc. & Io. An. adducētem dictum c. interposita. §. j. itē intellige quod terminus sit statutus à iudice, vel appellante: appellatus enim non posset statuere terminum appellanti & restringere terminum iuris secundum Spec. eo. ti. §. qualiter. ver. porro. & facit c. ex insinuatione. & c. oblatæ. j. eo. Itē intellige hunc tex. procedere in appellatione ab interlocutoria. Quid aūt sit a diffini
14 tiua, diceẗ j. in gl. ¶ † Octauo nota, ꝙ licet iudex a quo nō deferat

ADDITIONES

a ¶ Quatuor casus in quibus dolus vel malitia procuratoris non nocet domino, vide Fel. in c. j. vt lite non conte. 4. col. & seq.

b ¶ Quando coram Iudice vertitur solus articulus iuris, non requiritur ordo iuris. Adde Aret. cōs. 165. sicut Ioannes. 9. col. ver. venio ad 3. vbi semp vide.

rat appellationi,& non admittat. per hoc tñ non est in eius ptã
te tollere effectum,& vigorem appellationis totaliter,quia li-
cet si iudex non deferret, vel appellatus tunc non deuoluaẽ cã
immediate ad curiam, tñ in oĩbus alijs appellatio hẽt suum vi
gorem quo ad facultatem prosequendi ipsam appellationem,
vt hic. & quo ad reuocationem attentatorum, vt in c.non so-
lum.de app. in 6. & quo ad pœnam iudicis non deferentis ap-
pellationi,de qua in c.de priore. s̃.eo. ſm Io.An. an tñ iudex a
quo, posit cognoscere an appellatio sit legitima, vel non, vi-
15 de no.de hoc j̃.c.proxi.¶Nono no. ꝙ † per lapsum termini ho
minis,sicut deserit appellatio ab interlocutoria, ita & a diffini
tiua,vt est hic tex.& vide plene de his dicta in c.personas.s̃.eo.
16 ¶Decimo no.ibi suspensa,ꝙ †appellatio non rescindit,sed su
a spendit[a] iudicatum.c.venientes.de iureiu.tñ in quibusdam ca
sibus interim rescindit,prout in infamia,& in penis corporali
bus,vt in l.j.in fi.ff.ad Turpil.& in l.furti.§.j.ff. de infam.& vi-
de in hoc dicta in rub.s̃.eod. ¶Vndecimo no.ibi,quicquid au
17 tem &c.ita allegaẽ,ꝙ†omne id, ꝙ põt allegari ꝯ peremptoriũ,
& sic citationem factam ab hoĩe ad excusandum cõtumacias
illud idem põt allegari respectu citationis, & termini iuris,aut
statuti,ſm Bal.dicentem hoc esse menti tenendum,quia si ban
18 nitus ex † forma statuti non dẽt audiri de crimine, tñ audietur
de banno,si dicit non valere,quia non fuit contumax.¶Duo-
19 decimo,& vlti.no.ꝙ ista †constitutio hẽt locum in appellatio
nibus iudicialibus,& extraiudicialibus. ex quo no. ꝙ verbum
litis,includit ẽt actum extraiudicialẽ. tex. hic no.ad statuta fa-
cientia mentionem de litibus, quia ẽt includunt extraiudicia-
les controuersias.& de hoc vide plenius in l.causas. C. de tran
sact.vbi per gl.& Doc.in c.forus.j̃.de verb.sig.¶In gl.in verbo,
appellauerit.ibi,ad totum negotium appellationis, nõ autem
super negotio principali, si appellatio erat ab interlocutoria.
tunc.n.non tenereẽ appellans cõparere instructus,& cum actis
in negotio principali, nisi appellans hoc petat, vt j̃.tangit gl. p
c.j.eo.ti.in 6.& j̃.diceẽ.¶In ea.gl.ibi,secus est de appellato.sen
tit gl.ꝙ tex.non habeat locum in appellato,& quod debeat ci-
tari,vt ibi,prius citato,&c. Sed dic ꝯ, quia prouidet pariter de
appellante,& de appellato,vt patet in tex.ibi, in absentem pro
cedaẽ.& ita tenet glo.in verbo, absentem.nisi primo citeẽ.sed
dictum huius gl.procedit, qñ appellatio non fuit recepta a iu-
dice, vel a parte. tunc.n. appellatus non teneẽ comparere nisi
primo citeẽ, ſm Panor.eo autem casu, quo appellatio sit rece-
pta a iudice,vel ab appellato, & statutus terminus tũc hẽt vim
peremptorij, & poterit procedi in cã appellationis appellato
vlterius non citato per hunc tex. quid aũt si appellatio non est
recepta a iudice,vel ab appellato: sed tñ iudex statuit terminũ
ad prosequendum, dic ꝙ si appellatus non compareat, aut nõ
mittit procuratorem,non nocet sibi,nẽc posset procedi ꝯ eum
etiam in articulo appellationis, nisi prius fuerit citatus. & ita
põt procedere gl.s̃.sed appellans si non comparuit in dicto ter
mino per se, vel per procuratorem saltem ad impetrãdum, qa
termino ad prosequendum dr̃ satisfieri per solam impetratio-
nem.s̃.de rescri.c.dilectus. el 2. & hoc casu appellatio sua erit
deserta,vt in d.c.personas.s̃.eo.& appellato comparente in ter
mino condemnabiẽ sibi appellans in expensis,vt in c.repræhẽ
sibilis.s̃.eo.& idem si alias expẽsas fecisset ex cã appellationis,
ſm Inno.hic.& aduerte, quia cum Papa possit committere in
curia cognitionem cãæ principalis, dato ẽt ꝙ ibi non sit deuo-
luta per appellationem, prout tenet Gemin. in c.j. §.post hæc.
eo.ti.in 6.per illũ tex.dicto casu voluit Rota in decis.116. quæ
incipit, Item cõmissione. quod habeat locum tex. hic. & eius
rõ ẽt in ipsa cã principali.nam citata parte legitime poterit ex
post procedi in absentia ipsius partis, cum teneaẽ comparere
per se,vel per procuratorem instructum ad totam cãm, ꝙ si nõ
fecerit,tenebit processus in eius absentia, arg.tex.hic,& in c.j.
de elect.in 6.& ex his habes,ꝙ tex.hic hẽt locum,qñcunq; ipsa
cã ẽt principalis sit delata ad curiam ẽt de speciali commissio-
ne Papæ,ſm Ro.vt s̃.¶In ea.gl. in fi.gl. ponit tenorem dicti c.
j̃.eo.ti.in 6.vbi in §.post hæc.tex.requirit solum consensum ap
pellati,vt sic cã sit in curia.hic aũt tex. vr̃ velle, ꝙ sufficiat sola
delatio iudicis, & loquiẽ hic in tex. alternatiue. vñ dic,ꝙ quo
ad deuolutionem articuli appellationis sufficit sola delatio iu
dicis, vt hic in tex.sed quo ad hoc, vt appellans teneaẽ deferre
oĩa acta cãæ, & quod possit procedi in absentia appellati, non
sufficeret sola delatio iudicis, nisi appellatio sit recepta ab ip-
so appellato.& hoc petat,vt in d.§.post hæc. ſm Inn. & Io.An.
b ibi.sed tu vide no.per Rotam[b] in decis.204. quæ incipit,Item
ꝙ appellatus.vbi ponit j̃.scriptas conclusiones. ¶Prima,ꝙ qñ
appellatus approbat appellationem, & petit ꝙ appellans com
pareat coram iudice ad quem,cum oĩbus actis cãæ. tunc si ap-
pellans non producit acta j̃.terminum siue iuris, siue hoĩs, nõ
habebit aliam dilationem ꝓ eis ꝓducendis.imò eo amplius nõ
expectato ꝓcedeẽ in cã,p no.in d.c.j.& in c.cupientes. de elec.
in 6.¶Secunda conclusio est,ꝙ qñ appellatus nihil petit,sed so
lum est statutus terminus p iudicem appellanti ad ꝓsequendũ,
& appellatio non fuit aliter recepta a iudice, vel ab appellato
talis appellatio & sola asignatio termini non deuoluat nego-
tium principale ad curiam, vt voluit Arch.& Io.An. in c.cum
appellationibus.eo.ti.in 6. & Spe.eo.ti. §.qualiter. ver.porro.
¶Tertia conclusio,ꝙ vbi est appellatio recepta a iudice,& p̃fi
xus terminus, tunc ipse partes non solum ad impetrandum,&
ꝯdicendum, sed ẽt ad totam cãm p se, vel ꝓcuratorem instru-
ctum comparere teneñẽ,vt hoc in tex.& hoc nõ ex vi p̃fixionis
termini,sed dilationis iudicis,quæ deuoluit totam cãm ad cu
riam,vt in d.c.cum appellationibus. de quo tñ dic, vt ibi ple-
nius p Doct. ¶Quarta conclusio, ꝙ licet iudex nolit appella-
tionem admittere,poterit tñ appellatus ipse admittere ſm Ho
sti.quia de hoc est hic tex.clarus, qui alternatiue loquiẽ. suffi-
cit ergo approbatio solius appellati quo ad hoc, vt cã appella-
tionis deuoluaẽ ad curiam, sed non ipsius negocij principalis,
quia quo ad principale negotium requiriẽ, ꝙ ipse appellatus
hoc petierit,prout tradiẽ in d.§.post hæc. ¶Quinta conclusio
est,ꝙ vbi iudex detulit appellationi,tñ nullum terminum asi
gnauit,& appellatus recepta appellatione petijt,ꝓut hr̃ in d.§.
post hæc. isto casu succedit terminus iuris loco termini hoĩs.
& j̃.terminum iuris dẽt appellatus comparere p se, vel ꝓcura-
torem instructũ cum oĩbus actis, vt sic si appellatus, aut iudex
velit, vt omisso appellationis articulo, ꝓcedaẽ in negotio prin
cipali posit ꝓcedi appellante vlterius non citato.ex quo nõ ve
nit p se,seu ꝓcuratorem instructum,vt s̃. ſm Arch.2.q.6.appel
latore.in addi.quæ incipit,adde.non obst.tex.in d.l.appellato-
re.ibi,canonizata,quia ꝓcedit,quando appellatio non est rece
pta a iudice, vel ab appellato. nec petitio facta ſm formam di-
cti §.post hæc.aliàs his concurrentibus secus est, vt s̃.& ita de-
terminat Rota in d.decis.204. ¶Sed aduerte in hac quinta cõ-
clusione,quia si queraẽ,an expedito articulo appellationis ap-
pellans est amplius citandus in negotio principali.tex.non be-
ne aperit in d.§. post hæc. iõ Imo. hic refert maiorem partem
dominorum de Rota tenuisse,ꝙ nõ posit.& hoc idem sequiẽ
hic D.Ant.dicens,ꝙ iterato erat citãdus. facit tex.in d.c.j. vbi
dr̃,ꝙ tũc ꝓcedeẽ q̃tum de iure fieri poterit. & hæc clausula nõ
hẽt vim ꝑemptorij, vt p glo.& Doct.in c.cãm.s̃.de rescri.& li-
cet terminus statutus fuerit appellãti:tamẽ respicit articulum
appellationis nõ ipm negotium principale, & terminus iuris
non operaẽ,ꝙ nõ dẽat amplius citari cum sit ad finiẽdam cãm
appellationis, vt l.fi.§.illud.C. de tempo.app. nõ autem ad in-
choãdum negotium principale. & iõ requiriẽ noua citatio in
negotio principali.& ita sequiẽ Imo.hic col.4.in fi. Cogita ta-
men,quia Io.An.hic j̃.in gl.peremptorie.tenet ꝯrium.& Rota
in d.decis.204.& vide quod j̃.dicetur. & p Panor.j̃.in 9.col.in
20 ver.secundò quæriẽ.¶Sexta,& vlt.conclusio,an† sufficiat con-
sensus solius appellati, vt iudex ad quem, posit cognoscere
de cã principali omisso articulo appellationis. & de hoc vide
vt diceẽ j̃.eo.c. vt debitus.seu in c. interposita.§. j. vbi de his p
Panor.¶In gl.in ver.obtineat.in fi.aduerte, quia si appellãs in
termino non est ꝓsecutus,tũc appellatio ab interlocutoria,vel
diffinitiua est deserta,vt hic,& d.c.personas. ergo imposibile
vr̃,ꝙ elapso termino posit iudex ad quem, vel appellatus am-
plius procedere. sed appellatione ipsa deserta redit ipso iure
cãm ad iudicem a quo, vt in d.c.personas. & in l.eos. in princ.
C.eo.ti.& in cle.si appellationem. eo.ti.cuius ꝯrium hic dr̃:iõ
pro intelligentia considera aliquos casus.¶Primus quãdo ap-
pellans,& appellatus nõ sunt prosecuti in termino hoĩs.& isto
casu appellatio est deserta in tm̃ ꝙ post terminum ẽt de con-
sensu partiũ non põt iudex appellationis procedere,quia sñia
transiuit in rem iudicatam. & ita proprie loquaẽ tex.in d.cle.si
appellationem.facit bona gl.in l.si diuersa.C.de transact.¶Se-
21 cundus casus est,quando †appellans non est prosecutus in ter-
mino hoĩs,sed appellatus sic, isto casu quo ad appellantem de-
serta est appellatio, sed appellatus ipse bene poterit procedere
in cã appellationis.puta si velit obtinere cõfirmationem sñiæ,
& condemnationem expensarum de appellãte.& hoc casu lo-
quiẽ tex.hic,dum refert se ad c.repræhẽsibilis.loquẽs de appel
lato prosequẽte,ſm Panor.dicentẽ,ꝙ appellatus satis dr̃ prose
qui appellationem ab interlocutoria si comparuit in termino,
vt sic posit postea prosequi post terminum, maxime si impe-
trauit lr̃as in termino,pro quo est tex.hic,vbi appellatus solum
comparuit in termino.& tamẽ hic dr̃, ꝙ põt prosequi post ter
minum ꝯ absentem. & idem in appellatione a diffinitiua, vt
appellatus

ADDITIONES.

a ¶Appellatio non rescindit,sed suspendit.An appellatio extinguat pronunciatum, & de eius effectu. vide eleganter, & copiose per D.Io.de Ana.in consil.8.& ibi in addi.D. Ludo. Bolognini.

b ¶Ista decisio est in tit.de appell. decil.30. in nouis.

appellatus cōparēs in termino hoīs possit postea cā ꝓseq in termino iuris, licet ipse appellās nō sit ꝓsecutus in termino hoīs, ſm Pano. dicētē nō esse vtile appellato, tūc velle ꝓseq appellatione, sed potius dēt apꝓbare desertionē appellātis, ꝑ quā sñia firma manet. d. c. ꝑsonas. & poterit tūc petere expēsas corā iudice a quo, vt s̄. est dictū in d. c. repræhēsibilis. aliàs volēdo ꝓsequi appellationē, post terminū posset reportare sñiam diffinitiuā ꝓ se, qa ꝓse[...] iuuat ēt appellātē. & hoc idē quo ad duos præcedētes casus tenet Rota in decis. 60. q̄ incip. Itē si appellatus in termino, licet referat Spe. eo. ti. §. nūc breuiter. in ver. itē pone ꝑfixus fuit, sentire ꝯriū. sed intellige, put in casu sequēti
22 dicet. ¶Tertius casus est, si †appellatus impetrauit in termino hoīs, & appellās post terminū ꝯparēs velit ꝓseq, an poterit appellatus ꝯdicere, & renūciare suis lr̄is. dic ꝙ sic re integra, quia quo ad ipm appellantē appellatio est deserta, sed eo casu, quo appellatus vellet ꝓseq, audiet ēt ipse appellans. arg. l. ampliorē. in prin. eo. ti. & l. petēdæ. C. de tēp. in integ. resti. qa rescriptum impetratū dēt esse cōe, ex quo appellatus vult illo vti, ſm Inn. in c. ex ꝯquestione. s̄. de resti. spo. & ita ꝓcedat, qđ dicit Spe. in d. ver. itē pone. & ver. seq. & ita sequit̄ hic Panor. col. 4. & Imo.
a hic, col. 6. & hoc idē tenet Rota in d. decis. 62.[a] Nec ob. d. cle. si appellationē. qa ꝓcedit, qñ ꝑ nullā partiū fcā est ꝓsecutio j. terminum: secus si appellatus sit ꝓsecutus in termino, put in casu prædicto, & satis dr̄ appellatū fuisse ꝓsecutū, si in termino se ꝑsentauit corā auditore ꝯdictarū. & fortius si corā Papa. facit dictū c. dilectus. & ita ēt ꝯsuluit Fed. de Se. suo cōs. 177. qđ incip. In lectione, q̄ heri lecta est, & in cōsi. seq. & isto casu diligentia appellati pōt ꝓdesse ipsi appellāti, ex cuius negligentia q̄tū ad appellātē appl̄o erit deserta. & ita limitari dēt d. cle. si appellationē. qđ est bñ no. & ita ēt tenuit Pano. in d. c. ꝑsonas. col. vlt. sufficit. n. appellato ꝯparere in termino, vt sic possit postea ꝓsequi post terminū, & impetrare lr̄as. ante. n. terminū hoīs non valeret impetratio. facit j. eo. c. oblatæ. & c. ex insinuatione. qa dēt impetratio fieri post terminū, vt hic in tex. circa finē. satis ē ergo, vt possit fieri ꝓsecutio, ꝙ sit ꝯparitū in termino. & ita est tenēdū, ſm Imo. hic. licet Bu. hic in vna parte aliud videat̄ sentire, sed postea in alia parte sequēdo Fed. de Sen. cōcor. vt s̄. & idē ꝑ oīa est dicēdū in termino iuris, qa si pars appellata incepit ꝓseq in fine añ lapsum terminū, prout hr̄ in auth. ei, q. C. de temp. app. poterit ꝓsequi ēt post terminū petēdo ꝯfirmatione suæ sñiæ, licet ꝑ lapsum termini iuris appellatio sit deserta q̄tū ad appellantē, vt in cle. sicut. eo. ti. vñ dispō d. cle. si appellationem. procedit qñ appellatus, & appellās nō est ꝓsecutus in termino iuris: secus si appellatus incepit ꝓsequi añ lapsum anni, quia poterit ꝓsequi post annū, vt 3. q. 6. appellatore. & in d. authē. ei, q. & dicto casu nō posset appellans prosequi post terminum iuris inuito appellāte, nisi vt s̄. est dictū. & ita intellige d. cle. si appellationē. & sequit̄ Pano. in d. c. ꝑsonas. Sed limita ꝓcedētia, vt tūc appellatus, qui ꝯparuit in termino, & postea impetrauit iudicē posset velle, ꝙ appellatio habeat̄ pro deserta, & nō prosequi ēt inuito appellāte, quia procedūt, qñ appellās nō fuit impeditus. & ita dēt intelligi d. c. ꝑsonas. cū alijs. sed secus si fuit impeditus. tūc. n. deberet audiri, & posset prosequi ēt inuito appellato, prout hr̄ in c. ex rōne. s̄. eo. & diligētia partis appellatæ proderit ipsi appellāti, ꝑ ea, q̄ no. Inn. in c. cū sit. & Spe. in d. ver. sed pone. & ver. seq. ſm Imo. hic, col. 6. in fi. & Pano. in d. c. personas. circa fi. ¶Quartus casus est, si appellatus nō detulit appellationi appellātis, an tūc poterit ꝓsequi post terminū. vide plene dicta de hoc in c. an sit. s̄. eo. & ꝑ D. de Ro. dec. 321.
23 quæ incip. Itē si appellans. ¶In gl. in verbo, perēptorie. in prin. aduerte, quia ſm Io. An. hic †quo ad decisionē articuli appellationis nō cadit ꝯsideratio de litis ꝯtestatione, quia iā ipsa appellatio ab interlocutoria pōt expediri absq; litis ꝯtestatione. j. eo. c. interposita. & idē in appellatione a diffinitiua, vt in c. ꝑ tuas. j. eo. & in l. fi. §. illud. C. de temp. appe. sed in decisione negotij principalis cadit bñ ꝯsideratio gl. puta iudex ad quē pronūciauit bñ appellatū, tūc negotiū principale hēt decidi ꝑ eū. j. eo. c. vt debitus. an poterit tūc procedi absq; noua citatione. tenet Io. An. hic, ꝙ nō, nisi in casu d. c. j. §. post hæc. quia de mēte tex. hic ibi, ac si peremptorie &c. est, ꝙ ista citatio respiciat articulū appellationis, de quo solū loquit̄ hic tex. & nō de negotio principali. vñ expedito articulo appellationis, si iudex vult procedere in negotio, & cā principali requirit̄ noua citatio, ſm Io. An. ad idē facit d. §. post hæc. quia ex quo est spāle in illo casu, ergo in ꝯriū est ius cōe. ff. de mi. l. j. & ita sequit̄ hic Panor. co. 5. & Im. col. 7. Si vero pars appellata detulisset appl̄oni, & petijsset procedi ſm formā d. §. post hęc. an requirat̄ noua citatio. dic vt est dictū s̄. ī 5. ꝯclu. ¶Sed q̄rit̄ primo appl̄oni ab in-
b terlocutoria[b] fuit delatū ꝑ iudicē, vel †ꝑ partē appellatā, & sta-
24 tutus terminus, in quo nō ꝯparuit appellās, deserta est appellatio, vt d. c. ꝑsonas. & c. repħēsibilis. an si pars appellata petat ꝓnunciari sup desertione, sit necessaria noua citatio. & ꝑ intelligētia huius q̄ōnis ꝯsidera primo ad quē iudicē spectat cognitio, & diffinitio super desertione appellationis, an ad iudicem a quo, vel ad quem, de quo articulo vide no. dicta in c. ex rōne. s̄. eo. in 6. memb. princ. & eo casu, quo spectat cognitio, & diffinitio ad iudicem a quo, an possit tūc procedere in negotio prīcipali absq; noua citatione. vide dicta in d. c. ex rōne, & in c. directę. s̄. eo. & per Panor. in c. cum cām. s̄. de re iud. ¶Subdit tñ hic Panor. col. 7. ꝙ terminus assignatus per iudicem a quo, ꝓut hic in tex. neutra parte prosequēte non habebit vim peremptorij respectu ipsius iudicis a quo volentis prosequi in cā principali, quia prouisio huius tex. loquit̄ respectu iudicis ad quē, licet gl. fi. in d. c. personas. & Host. hic ꝯrium sentiant, & nō bñ. Sed eo casu, quo diffinitio super desertione spectat ad iudicē ad quem, si pars appellata petit, ꝙ procedat̄, & pronunciet̄ sup desertione, an dēat appellans de nouo citari. Ro. deci. 224. q̄ incip. Itē si a diffinitiua. tenet ꝙ nō, quia cēset̄ pars appellatiōis, & cū iudex habeat cognoscere, an sua sit iurisdō. s̄. de rescri. c. super lr̄is. ff. de iud. l. si quis ex aliena. vnde sicut absq; alia citatione poterat procedere in cā appellationis, vt hic in tex. ita poterit in articulo desertionis, quādo incidenter de hoc cognoscit. Hinc est, ꝙ iudex delegatus ad cām appellationis, pōt cognoscere, & ꝓnunciare de eius desertione absq; alia cōmissione, ex quo est pars cāæ appellationis. & ita tenet Rota in deci. 157. q̄ incip. Item iudex datus. secus si pars appellata principaliter impetraret nouam cōmissionem sup ipsa desertione, tūc eñ nō posset in tali cā ꝓcedi absq; noua citatione, & ꝓcessus, & sñia esset nullus, qa sñia sup desertione hēt vim diffinitiuę. Non ob. dictū In. in c. auditis. s̄. de ꝓcu. vbi singulariter voluit, ꝙ in interlocutoria nō requirat̄ citatio partis, qa ꝓcedit in mera interlocutoria lata sup aliquo incidenti ante sñiam diffinitiuam. secus si interlocutoria fert̄ principaliter, & hēat vim diffinitiuę, tunc. n. requirit̄ citatio, & aliàs esset nulla sñia. & ita tenuit in ꝓdictis Ro. in d. deci. 224. q̄ incip. Item si a diffinitiua. & sequit̄ Imo. hic, col. 8. an tamē & quādo sñia sup desertiōe hēat vim diffinitiuæ. vide ꝑ Ro. in dec. 426. q̄ incip. Item fuit dubitatum, vtrū sñia. & ꝑ Bar. in l. qđ iussit. ff. de re iud. & in l. ne quicquā. §. vbi decretum. ff. de offi. ꝓcōs. & vide plene dicta de hoc artic. in d. c. ex rōne. s̄. eo. in 9. memb. princ. ¶Scđo q̄rit̄, an in
25 oī cā †appl̄onis interpositæ ad Papā, sit ipsa deuoluta ad curiā, & sui nā tractāda in curia. dic ꝙ ex ꝓcedētib. ꝑt sumi rl̄a ꝙ nō, sed dēt remitti cā appl̄onis ad partes. Fallit primo ī causis bñficialibus, q̄ ex nā sunt tractādę in curia, vt ī c. j. & c. cupiētes. de ele. ī 6. & cle. cām. de ele. Scđo fallit in oī cā appl̄onis, in qua ē delatū ꝑ iudicē, vl̄ partē appellatā, & statutus termīus, vt ē tex. hic, quo casu si est appellatū ad Papā, cā est tractāda in curia. intellige respectu articuli appl̄onis, vt s̄. sed respectu negotij prīcipalis, ita demū dēt tractari in curia, quādo appellatus hoc petijt ſm formā d. §. post hæc. & dic vt s̄. vnde si est spāle in his casibus exceptis relinquit̄ ꝙ regula sit in ꝯrium, videlicet, ꝙ regulariter cā appellationis interpositæ ad Papam nō sit necessario tractāda in curia. ¶Tertio q̄rit̄, pone ꝙ sit appellatum ad Papā sup ꝯpetentia, & iurisdōne iudicis, quia nō admisit exceptionem declinatoriam, detulit iudex appellationi, an cā sit deuoluta ad curiam quo ad negotium principale. ꝯcludit hic Imo. ꝙ tūc nō, qa delatio, & appl̄o opant̄ tūc ꝯriū effectū eius, qđ intēdit appellās. facit qđ no. in c. significauit. s̄. de exce. ꝑ Sp. ī d. §. porro. ad fi. & ꝑ Imo. in c. signante. de rescr. ī prin. ibi, qđ aūt si dat̄. ¶Quarto q̄rit̄, qđ si iudex a quo, non vult deferre appl̄oni, vbi appellās petit, & dicit esse deferēdū. & isto casu voluit no. Sp. e. ti. §. nūc dicamus. ver. sed qs iudicabit. ꝙ poterit appellās petere ī hoc casu ꝯsiliū sapiētis, an sit deferēdū, vel ne. & si iudx nō vult ꝯcedere, poterit appellare, qa dr̄ ī hoc grauare partē. facit qđ no. ī d. c. vt debitus. & ī d. c. auditis. s̄. đ ꝓc. qđ est mēti tenēdū. & ita residet Imo. hic. reg̃ l̄r. n. nō cogit̄ iudex dare ꝯsiliū sapiētis, vt ī l. j. §. j. cū ibi no. ff. eo. ti. & iō vide de hoc arti. ī d. c. vt debitus. & ibi dicta sup gl. ex rōnabili cā, circa mediū. vbi đ hac
26 q̄ōne plenius. ¶Quinto q̄rit̄, si eēt ꝯtētio īter partes, ꝙ †cā nō sit tractāda ī curia. ista exceptio quo tpe dēt opponi. dic ꝙ ante litis ꝯtestationē, qa cēset̄ dilatoria. & ita no. Spe. ti. de dila. §. j. ver. illud. & sequit̄ Imo. hic. facit no. tex. in c. fi. s̄. de fo. compe. vbi exceptio, ꝙ quis habeat ius reuocādi domū, est dilatoria, & debet opponi ante litem contest. ita ergo, ꝙ cā non sit tractanda in

ADDITIONES.

a ¶Adde hic gl. not. in c. 2. de sent. excom. in 6. in verbo, octo dierum.

b ¶Appellationi ab interlocutoria fuit delatum per iudicem, sed an appellationi videatur detulisse iudex per illa verba, admitto si, & inquantum. vide per D. Lud. Ro. in cons. suo 501. in cons. quæ dispersa fuerunt Senis, quæ fuerunt recollecta Perusij. & no. ꝙ in appellatione ab interlocutoria requiruntur decē, de quibus in præal. cons. per eundem, & est consilium pulcherrimum ad hāc materiā. adde, si abest iudex appellatiōis, an ad priores ciuitatis possit appellari, & an valeat appellatio. vide vbi supra, ꝙ sic in præal. cons. per tex. in l. vbi absunt. ff. de tuto. & curat. datis ab his &c.

da in curia. sed remitti dēat ad partes.¶In eadem gl.ibi, facere
gratiam &c.tene mēti ad limitationem c.cōsuluit.s̄.de off.de
27 le.vt tūc iudex possit facere †gratiam cōtumaci, & prorogare
a sibi terminum, nisi sit acquisitum ius alteri parti[a], puta si p nō
comparitionē in termino hr̄ pro cōfesso, vel appellatio sit de-
serta, vt hic in gl.sing.no.volēs ꝙ terminus hoīs ad arripiēdum
iter, vel ad ꝓsequēdū appellationē nō possit ꝓrogari p iudicē.
& ita sequit̄ hic Panor.sed cogita, qa vr̄ intelligendum, vt sine
cā nō possit prorogari, sed ex iusta cā vr̄, ꝙ possit, ex quo est ter
minus hoīs, in quo iudex hēt maiorē iurisdōnē, vt in c.j.s̄.de
dilat.quīq; in dilatione leg.seu termino iuris, vt per gl. & Doc.
in c.cum sit.s̄.eo.& in l.j.ff.de re iud. nō obst. ꝙ talis terminus
approbatus a parte appellata, nō dēat posse prorogari tanq̄ as-
28 signatus de cōsensu partiū, quia †certe ēt terminus assignatus
de cōsensu partium pōt per iudicem prorogari ēt altera parte
ꝯdicente, dummō subsit cā progādi. & ita tenet Bal.referen-
do Inno.in l.j.in fi.C. sen.rescin.non pos. hinc est, ꝙ alius ter-
minus viij.dierum limitatus ad probādum excōicationem, po
terit subsistēte iusta cā prorogari per iudicem, prout tenēt Ar-
chi.& Io.An.in c.pia.de excep.in 6.& Spe.in ti. de dila.§.j.ver.
& no.nō obs.ꝙ iudex nō possit tollere ius quæsitum parti, ꝓut
b dicit gl.hic, quia certe procederet post lapsum terminū[b], sed
ante decursum terminum nō pōt dici quęsitum ius parti, vt in
c.commissa.de ele.in 6.in l.insulam.ff.de ver.obl. nisi dicas, ꝙ
illa procedūt in termino iuris, secus in termino hoīs, qa ēt an-
te lapsum terminum incidit pars in pœnam, & cēset quæsitū
ius parti, qñ est certum, ꝙ ꝯ.terminum nō pōt impleri, & exeq
illud, ad quod tenet̄, vt l.l. cū stipulatus sim mihi a Proculo.ff.
29 de ver.obl.& per Bar.in d.l.insulam.sed cogita, quia† proroga
tio termini impedit pęnam cōmitti, vt d.l.cū stipulatus. qñ pę
na debet̄ ex ꝓuisione legis, ēt si terminus sit appositus ab hoīe,
& ēt si esset certum, ꝙ ꝯ.terminum adimpleri nō poterat, vñ cū
pęna desertionis inferat̄ a iure, vt hic, & d.c.personas.sequit̄, ꝙ
ante lapsum terminū nō posset dici quæsitum ius parti, & ꝓro-
gatio impediat pęnam cōmitti, ēt si esset certum, ꝙ appellans
ꝯ.terminū prosequi nō potuisset. facit ad hoc, qd no.Bar.in d.
l.cū stipulatus.in illa qōne, an per prorogationem termini eui
tet̄ periurium. & sic absq; dubio tenēdum vr̄ ꝯ hāc gl. & Pan.
prout est dictū in c.personas.s̄.eo.circa fi.in ver.3.qrit̄.¶In ea
dem gl.ibi, statim tenet, sentit gl.hic, & clarius ꝯ.in ver. saluis.
30 ꝙ tex.hic loquēs de termino, vt habeat† vim peremptorie cita
tiōis habeat locum in appl̄one a diffinitiua. & idem gl.in c.ve
niens.s̄.de renū. dicēs, ꝙ quādo appellat̄ a diffinitiua statuitio
termini operat̄ duo. primo ꝙ hēat vim perēptorij, saluo ꝙ cā
sit in curia, dato ꝙ nō sit delatū per iudicem, vel partē. sed cer-
te hoc nō probat̄ iure, nec p tex.hic.nō ob.qd hr̄ in d.c.veniēs.
quia loquit̄ ī beneficialibus.iō Spe.eo.ti.§.qualiter.ver.porro.
in vlt.col.sic cōcludit, ꝙ sola assignatio termini per iudicē in
oī appellatiōe a diffinitiua, vel īterlocutoria, nō facit cām tra
ctandam in curia, nisi ēt sit delatum appellationi, sed in appel-
latiōe a diffinitiua delatio iudicis a quo nihil operat̄, qa iudex
ex debito tenet̄ deferre, & quia iudex defert ipsi appellationi a
diffinitiua, pro quo gl.in ver.statuit.ī c.j.§.his, s̄.eo.ti.in 6.& fa
cit c.cū appellationibus friuolis.in fi.& c.nō solum.eo.ti.in 6.
vbi fit dr̄ia ī appellatione a diffinitiua, & interlocutoria. secus
si deferret pars appellata, tūc bene operat̄, ꝙ cā esset in curia, &
terminus hr̄et vim perēptoriç citationis. & hoc casu nulla fo-
ret dr̄ia in appellatione a diffinitiua, vel interlocutoria: secus
si solus iudex deferret, & terminum assignaret: isto casu rema-
neret dr̄ia, qa in appellatione ab interlocutoria delatio iudicis
operat̄, qd cā sit in curia, & terminus hēt vim peremptoriæ ci-
tationis.& ita procedat tex. hic loquens alternatiue de iudice,
vel de parte. secus in appellatione a diffinitiua, qa sola delatio
iudicis cum assignatione termini nō sufficeret, nisi ēt sit dela-
tum a parte appellata.tunc.n.bene esset verū, ꝙ cā esset ēt in cu
ria, & terminus hr̄et vim peremptoriæ citationis, & aliter nō ī
ipsa appl̄one a diffinitiua.& isto casu posset saluari dr̄ia, quā fa
cit gl.in d.c.veniēs.& hāc opi.Spe.vt s̄.sequit̄. & hic D.Ant.&
Panor.ex quibus patet, an, & qñ assignatio termini iūcta cum
delatione iudicis operet̄ deuolutionem ad curiā, & vim perē-
ptoriç citationis faciendo dr̄iam inter appellationem a diffini
tiua, & interlocutoria, vt s̄.licet Rota in decis.361. quæ incip.
Item fuit dubitatum, vtrum si appellat̄.sentiat ꝯrium in diffini
tiua.sed dicas, vt s̄.Subdit tñ Imo.hic col.10. esse de mente hu
ius tex.in ver.saluis.& gl.j.in ver.constitutionibus. ibi, respicit
qd dixi &c.in appellatione a diffinitiua nullo casu ēt si appella
tio sit approbata a parte appellata assignatio termini habeat vī
peremptorij.rō dr̄iæ, fm eum, quia in appellatione ab interlo
cutoria, vt possit terminari negotium, est necesse, ꝙ terminus
habeat vim peremptorię citationis, quia aliās de facili nō pos-
set terminari, vt hic in prin.tex.sed hæc rō cessat in appellatiōe
a diffinitiua, qua deserta rata manet snīa, & nō est necessarius
alius ꝓcessus.iō nō fuit opus statuere, ꝙ terminus hēat vim pe
remptorij.& refert Imo.hic, ꝙ hoc idē tenet Hos. sed certe ista
rō nō tollit dubitationē. qd.n.si appellatus est ꝓsecutus in ter-
mino? tūc.n.est necesse, vt terminus hēat vim perēptorij, vt sic
possit terminari negotiū, si appellatus vult ꝓseq pro cōfirma-
tione suæ snīæ, & hr̄e cōdemnationē expēsarū, vt est dictū s̄.&
hoc idē posset cōtingere, si appellans est ꝓsecutus in termino.
vñ fuit expediens, ꝙ ēt in appellatione a di[illegible]ua terminus
habeat vim peremptorij.vñ teneas, prout s̄.per Sp.est dictū. &
iō concludit hic D.Ant.ꝙ tex.hic hēt locū ēt in appellatione
a diffinitiua, mō quo est s̄.dictū. non obs.ver.saluis &c.qa iste
tex.nō intēdit tollere effectus desertionis a diffinitiua, si appel-
latus velit illos eligere.& iō dixit saluis &c.qa in illis nō est ve
risimile, ꝙ appellatus aliud velit eligere, nisi ꝙ applo sit deser-
ta, & ꝙ sua snīa diffinitiua remaneat firma, & terminatū sit to
tum negotiū, & alius ꝓcessus nō sit necessarius.iō tex.hic loqt̄
a cōiter accidētibus, nō sic in appellatione ab interlocutoria,
quia semper est necessarius reliquus ꝓcessus. ¶In gl.in ver.ra-
ta.ibi, sed nūqd.cōcludē ꝙ in snīa excōicationis, si applātio se-
quat̄ snīam inter eā, & alias snīas, qa a snīa excōicationis nō su
spēdit̄ p applōne subsequentē.ꝯ.eo. c. pastoralis. sed aliæ snīæ
sic, vt hic ī tex. & in c.veniētes.de iureiu.sed vbi applo pcessit
snīam, nulla est dr̄ia, fm Io.An. qa excōicatio lata post appella
tionē ltīam est nulla.ꝯ.de sen.exc. c.p tuas. & iō nō cōualesce-
c ret p desertionē appellationis, vt est tex.in c.licet[c].de sen.exc.ī
6.qa licet loquat̄ in excōicatione, tñ ꝓcedit, & locū hēt in oī
alia snīa, vt ibi est gl.or.& fin.& rō est, qa si pcessit ltīa appella-
tio iurisdō iudicis fuit suspēsa, vt hic, & d.c.venientes. adeo ꝙ
appellās dr̄ esse exēptus a iurisdōne iudicis a quo, vt ē tex.no.ī
c.directę.s̄.eo.ergo patet, ꝙ oīs snīa, vel alius actus post appel-
lationē ltīam nō tenet, ex quo iurisdō erat suspēsa.facit d.c.nō
solū.iō est ꝙ p desertionē appellationis nō recōualescit, vt ī re
gula, nō firmat̄.in 6.patet ergo no.cōclusio, ꝙ attētata post ap-
pellationē ltīam sint nulla, & recōualescāt, licet postea appella
tio deserat̄ in tm̄ ꝙ post desertionē poterit appellās docere de
veritate cāæ appellatiōis ad finē obtinēdi nullitatē snīæ, & alio
rū attētatorū post appellationē ltīmā, ꝓut voluit illa gl. no.in
d.c.licet.& est satis de mēte gl.hic. & ita tenet Lap.in sua j.alle
ga.post mediū.& ēt in 2.allegatione, circa fi.& idē est dicendū
si appellans renunciauit suæ appellationi, qa eodē mō snīa, vel
alia attētata post appellationē ltīmā remanēt nulla, nec p re-
nunciationē appellationis recōualescit snīa, seu aliud attētatū
& ita sequit̄ hic D.Ant.Imo.& Pan.& Lap.in dictis allegat. &
hoc idē tenuit Rota in decis.130.q̄ inci.Itē si post inhibitionē.
vbi p multa iura notabiliter ꝓbat, ꝙ oīa attētata post appella-
tionē ltīmā sint nulla absq; alia inhibitione, vñ nō pñt recōua
lescere, licet sit deserta appellatio, aut renunciatū appellatio-
ni, vt s̄.de eo, q mit.in pos.vbi D.Ant.& Imo.idē tenēt p illum
tex.bene facit ad hoc tex.in c.ex parte.s̄.de rescri. vbi Imo.idē
tenet.& ita est tenendū, licet Rota in decis. videat̄ tenuisse ap-
te ꝯriū.pōt dici, ꝙ Ro.ibi loquat̄ ad aliū effectū, & velit, ꝙ attē
tata non veniāt p modū attētati reuocāda qñ constat, ꝙ appel
latio est deserta, qa priuilegiū attētatorū non durat deserta ap
pellatione. non ergo dicit Rota aliquid de remedio nullitatis
ordinariæ agēdo, prout loquunt̄ Doc.hic.debēt ergo intelligi
& reduci ad concordiā dictæ decisiones, vt reuocatio attētato
rum per modū priuilegiatū, & sic summarie absq; litis conte-
statione, vt per gl.or.in cle.2.in prin.vt li.pen.ita demū habeat
locū si appellatio non sit deserta, aut sublata per renūciationē.
& ita procedit prima decisio. sed agēdo de nullitate ordinariæ
principaliter procedat d.deci.130.& illud, ꝙ dicunt Doc.s̄.&
hæc sing.tene mēti, sed tñ limita, & intellige prædicta in ap-
pellatione iudiciali. appellatio autē extraiudicialis q̄tumcūq;
legitima nunq̄ reddit actum nullum gestum post appellatio-
nem, sed annullandum sic.ideo deserta appellatione non pos-
set dici de nullitate ratione attentatorū, sed solum agēdo per
viam iustitiæ, quia actus extraiudiciales nunq̄ transeūt in rem
iudicatam, vt est tex.no.in c.concertationi.eo.ti.in 6. & ita se-
quit̄ hic Imo.& D.An.sed an hoc dictū procedat, dicet̄ in c.bo
ne.ꝯ.eo.& ibi de effectibus appellatiōis extraiudicialis.¶In ea.
gl.ibi, excōicatio tenuit. non.n.pt̄ excōicatio stare in pendēti,
sed aut statim ligat, & non suspēdit̄: aut statim est nulla, & non
ligat.

ADDITIONES.

a ¶Iudex non potest facere gratiam contumaci, quando est acquisitum ius alteri, & ideo licet iudex possit parcere contumaci quo ad hoc, vt non explicet actū in abundantia eius, non tamen quominus condemnet eum in expensis, secundum gl.& Panor.no. in d.c.consuluit.

b ¶Sed ante decursum terminum. Adde pro opi.Perusi.tex.in c.veniens.infra de renun.quem pro eo ponderat Phil. Dec.in c.consuluit. col.3. in ver. est verum, ꝑ Perusi.infra de off.del.

c ¶Adde c.licet.in 6.cum gl.sing.ibi.

ligat, facit ꝙ no.gl.in ver.appellatū, in c. venerabilib.de sent. exc.in vj.vñ non pōt excōicatio esse in pendenti. & ideo est ꝙ excōicatio nō pōt relaxari vel suspendi ad tps, vt est dictū in c.
32 ad hęc qm̃,s̃.co.¶†In ea.gl. in fine, tene mēti singulariter hāc gl.q̃ sępe allegat̃.& idē voluit gl.8.q.4.in summa.ex quibus gl. hr̃ ꝙ snīa depositionis ab ordine vel a beneficio suspenditur p appellationē subsequentē sicut alię snīæ capitales.vnde si fieret executio in [...]na pendente appellatione vel tpe appellādi,talis snīa non [...]dimit bona nec faceret seruū pœnæ, glo. est sing.in l.chyrographis,§.j.ff. de admi.tut.& in l.ex iudiciorū,
33 ff.de accusa.ita Bar.in c.qm̃ ꝯ,s̃.de proba.co.pe.†nec ob. p̄dictis ꝙ depositio ab ordine contineat in se suspensionē, vt cap. at si clerici,& c.cū non ab hoīe,s̃.de iud. vnde sicut excōicatio non suspēditur p appellationē subsequentē, vt c.is,cui. de snīa exc. in vj. ita videbat̃ in suspensione q̃ causatur ex ipsa depositione,sed dicas esse speciale in snījs cēsurę,de quibus in c.querenti,j̃. de ver. sig. vt non suspendant̃ p appellationem subsequētē,vt in d.c.is cui,&c.ad hęc.rō est,qa sunt medicinales, vt in c.j.de sen.ex. in vj.& nō trāseunt in rē iudicatā, vt in c.licet, de sen. exc. in vj. sed snīa depositionis ab ordine vel beneficio est snīa censuræ,vt patet in d.c.querenti.& imponitur in pęnā delicti,vt in c.tuę,j̃.de pœnis, & trāsit in rē iudicatā,vt in c.veritatis,s̃.de do. & contu.& est ppetua.& iō suspendit̃ p appellationē subsequentē sicut alię snīę,& ita pcedat gl. nota. hic,
34 fm.Pan. hic inferentę† ꝙ si snīa suspensionis ab officio inferretur in pęnam,ꝙ fieri pōt,vt p Inn.in c.j.j̃.de exces. p̄la.& est dictū in d.c.ad hęc .suspenderet̃ p appellationē subsequentē, quia ex quo fert̃ in pęnā,& sic non est medicinalis,nō esset tūc snīa censurę,vt s̃. & iō tunc non requiritur admonitio qñ fert̃ in pęnā,vt est dictū in c.repræhēsibilis,s̃.co.& ideo snīa suspēsionis deberet tunc suspendi p appellationē subsequentem.& hæc esset singularis limitatio ad c.is cui.fm Pan. Sed certe nō trāsiret tūc in rē iudicatā,vt p gl.j.in ver.donec.in cle.j. de decimis,qa suspensio nō pfert̃ ppetuo,sed ad tps certū vel incertū,iō non est eadē rō q̃ in alijs snījs quorū effectus est ppetuus
35 & transit in rē iudicatā.¶†Scđo patet ex hac no. glo.limitatio
a singularis [a] ad l.furti,§.j.ff.de infa.qa licet cōdemnatus de delicto irrogante infamiā censeat̃ fuisse infamis a die snīę, licet appellauerit si appellatio est deserta,vt ibi, tñ actus medio tpe gesti rōne publici officij valent & tenent nec retractant̃:licet appellatio deserat̃,fac.l.Barb.ff.de of.p̄to.c.ad pbādū,s̃. de re
36 iudi.†& idē videret̃ in gestis rōne priuati officij, puta canonicus ex crīe irrogāte infamiā est depositus p snīam appellat,pēdēte applone tulit testimoniū,vel elegit licet deserat̃ applatio ñ viti cabit̃ electio fctā aut testimoniū , vt hic p gl.licet Inn.als ī c.cū dilectus,s̃.de ꝯsue.faciat dr̄iā īter ea q̃ gerūt̃ rōne priua-
37 ti, vel publici officij.† vñ pone ꝙ ꝯdēnatus ad mortē q phibet̃ facere testm̃ imo irritat̃ testm̃ prius actū,ff.de test.l.eius q.§.fi. & l.si qs filio,§.irritū,ff.de iniu. testa. si talis appellat valebit testm̃ prius factū ante snīam. vel ēt post si moriat̃ pendēte appellatione,vt in d.l.si qs filio, §.hi aūt oēs.& in l.q a latronibus,in fi.ff.de test.tamē si appellatio fuerit deserta ante mortē huius, testm̃ factū pēdēte appellatione,vel ante,eēt nullū cū retro fingat̃ intestabilis,vt in d.l.furti.& ī d.§.hi aūt oēs,& in d.l.q à la-
38 tronibus.ī fi.vbi de hoc vide plene p Doc.†gesta ergo rōne priuati iuris pendēte applatiōe retractant̃ si appellatio deserat̃.secus si in gestis rōne publici vel priuati officij,qa medio tpe gesta valent nec retractant̃,licet appellatio deserat̃.& ita intellige,& limita hāc gl.no.de quo tamē articulo vide plenius dicta
39 in c.pastoralis,§.verū,j̃.eo.in 3.col.sup gl.pe.ī fi. † & ibi qd de gestis p excōicatū vel cū excōicato appellatione pēdente si ap-
40 pellatio est deserta.¶†In gl.in ver.ab absente,in fi.tene menti ex gl. ꝙ sicut in termino iuris habet̃ ꝯsideratio impedimenti, vt in c.ex rōne,s̃.eo. ita eodē mō in termino hominis si appellās rōne impedimenti non potuit pseq vel iter arripere,& idē Inn.& Bal.hic.facit cle.q̃diu,e.ti.¶In gl.pe.ī fi.idē tenet Spe. eo.ti.§.qualiter.ver.3. dēt.sed tu dicas ꝯ riū qa terminus hominis ꝯputat̃ i termino iuris fm Io. An.& alios Doc.ibi. qd aūt si nullus terminus sit assignatus a iudice an tūc terminus iuris hēat vī perēptorij . Host. hic tenet ꝙ sic,qa tex.hic indistinctè loquit̃.sed Io.An.tenet ꝯriū qa terminus hominis p̄figit̃ ad inchoandū applonē.iō hēt vī perēptorij ad pcessū in cā.sed terminus iuris p̄figit̃ ad psequēdū & finiēdū applonem,vt cle.sicut, e.ti.iō nō hēt vī pemptorij cū nō sit locus psecutionis,qa rata manet snīa.sed dicit Do. An. ꝙ eo casu quo possit pcedi post terminū iuris,puta si appellatus cōparuit ī termino iuris poterit pseq post terminū, & habebit vī pemptorij . sed certe Pan.hic col.9. tenet ꝯriū p hunc tex. in ver. si qs aūt.vbi dr̃ ꝙ neutra partiū p̄t p̄uenire hūc terminū.loquit̃ ergo tex.ī termino hoīs,qa in termino iuris appellās pōt psequi quando velit, vt in c.oblatę,j̃.eo. & in d. aut. ei qui.vnde terminus iuris non hēt vī pemptorij,nec in eo hēt locū tex.hic,put est dictū, s̃. in

41 ꝯclu.vbi vide de his.¶†In gl.in fi. ex hac gl. & ex te x. habes notabiliter ꝙ si est statutus terminus ab hoīe ad psequēdum applonē,& altera pars p̄uenit hunc terminum,& ēt īpetrauit lr̃as:lr̃e nō valēt,& impetrās patit̃ pęnā ꝯtumacię.tu intellige quādo impetrās recessit ante terminū,sed si expectauit finem termini nō censet̃ ꝯtumax fm Do.An.& Imo.referentē Fed. de Senis suo ꝯsi.173.qđ incipit, In lectione.ꝯcludentē ꝙ licet īpetrās ante terminū patiat̃ pęnā ꝯtumacię,& literę nō valēt, vt hic in tex.pp hoc tamē appellatio nō sit deserta nec pdit cōmodū applonis, vnde si datus esset terminus mēsis ad psequēdū seu ad p̄sentādū se corā iudice ad quem,& appellās p̄sentet se.xx.die,& lr̃as impetrauit,& recessit,licet literę nō valeant, quia debuit expectare finē termini,vt d.c.oblatę.tamē satis dr̃ satisfecisse termino sibi assignato p iudicē a quo, & potuit in quacunq; parte termini pseq.& sic applo nō est deserta. licet ex eo ꝙ ille impetrans impetrauit, & recessit ante terminum patiat̃ duo dāna qa literæ nō valent,& condēnat̃ in expensis, ex quo festinauit ante terminū,& recessit,vt hic in tex.in fine, sed tamen applo nō est deserta,& ita dēt intelligi tex.& gl.hic fm Fed.in d.consilio.& Doc.hic sequuntur,qđ bene nota.Reliqua ad materiā,an & quādo possint lr̃e impetrari ante terminū,& appellatus possit terminū p̄uenire,dicetur ī d.c.oblatę,
42 & ibi vide,&c.¶†Extra gl. q̃ritur primo appellans non est psecutus appellationē,aut non appellauit, an poterit agere ꝯ iudicē de iniqua snīa.vr̃ ꝙ non,qa q non appellat vr̃ acquiescere snīæ,l.ab eo.C.qūo,& quando iu.& sir̄ q non psequit̃,vt hic,
43 & j̃.e.c.solicitudinē. † ꝯriū determinat hic notabiliter Inn. qa dicta iura habent locū inter ipsas partes, ꝙ snīa trāseat in rem iudicatā,secus ꝯ iudicē.vnde si iudex tulit iniquā snīam facit litē suā,& tenet̃ parti ad interesse,j̃.de sen.exc.c.sacro.& inst. de obli.q̃ ex qnasi delic.in prin.& in l.si filius,ff.de iud.& in l.fi.de
44 varijs cog.† ideo nō impedit̃ quis agere ꝯ iudicē rōne iniquę snīę, licet ab ea nō appellauerit,aut si appellauit applo est deserta, & iudex ꝯdēnabit̃ ad interesse si apparebit eū male iudicasse,& hoc est notabile dictū Inn.hic & idē voluit in c.pasto. s̃.de offi.dele.& idē ēt voluit gl.no.& Bar.in l.j.ff.de ap. & idē dicit hic Inn.& Io.An. si vellet pars agere ꝯ iudicē ad pęnā eo quia nō detulit apploni iuxta no.in c.de priore,s̃.eo.nā poterit agere ꝯ iudicē nō obstante,ꝙ applo sit deserta, & hęc duo notabl̄r dicta sequitur,Pan.hic,col.viij.& Imo.hic colum.xij.
45 ¶†Scđo q̃ritur quia hic in tex.dr̄ de ꝯdemnatione expensarū, & Inn.hic notabiliter prosequit̃. iō licet deserta applone de-
b beat appellans ꝯdēnari in expensis,[b] vt hic,& d.c.rephēsibilis. an hoc casu cōdemnatio expēsarū debeat fieri p iudicē a quo, vel p ipsum iudicē ad quē,& de hoc articulo vide dicta,s̃. in d. c.rephensibilis,in fi.& plenius in c.ex rōne,s̃.co.ī 7.membro principali,in ver.circa quartū,&c.vbi ēt vide quādo applo esset friuola vel nulla.puta quia sit appellatū post.x. dies vel sine scriptis,an tunc poterit iudex appellationis ꝯdemnare in expensis.de quo est plene per Fede.suo consilio.cxxviij.circa fi.ꝙ īcipit, casus talis est quidā a snīa,& p Rotā deci.424.circa fi.q̃ incipit.Item si a snīa.& no.p Imo.in c.ex parte, s̃. de rescript.
46 ¶† Tertio quæritur,iudex appellationis pnunciauit appellationē desertā,tamen omisit ꝯdēnationē expensarū. an poterit postea quādocunq; supplere.& dic ꝙ sic,quia expēsę rōne applonis desertę debentur ꝯdictione dictę decre. rephensibilis. quo casu possunt q̃ncunq; & principaliter peti,vt no.in aut.de iudicibus,§.oportet.& in l.j. in fi. ff. si quis ius dicen. non ob. & p gl.& Bar.in l.3.§.si rē, ff. de le.3. & ita ēt tenuit Bal.in d.c.
47 ex parte,§.secus.quādo expensę debentur officio iudicis,quia lata sententia non potest iudex amplius in illis condemnare, nisi eadem die,vt in l.Paulus.ff.de re iud. & in c.cum appellationibus friuolis.de appel.in vj.& patet in l.terminato, C. de fruc.& lit.ex.& de hoc articulo vide plenius dicta in d. c. ex ra-
48 tione.in vij.membro principali,circa fi.& subdit Bal.hic,quod deserta appellatione debētur expēsæ ratione retardati processus vt hic in tex. in ver. neglexerit, & facit l. nō ignorat,C.de fru.& lit.ex.hinc dicebat Io. An.in c.j.§.fi.de ap.in vj.quod deserta appellatione iudex ad quē dēt ꝯdēnare in expensis a die appellationis interpositę,quia ex tūc incœpit differre pcessū,
49 j̃.e.c.Nicolao.¶†Q uarto q̃ritur si appellatio est deserta,an iu-
c sta cā litigandi excuset tunc ab expensis.[c] vr̄ ꝙ sic p c.j. in fi.de cle.in vj.& l.q solidū,§.ēt,ff. de le.ij. q̃ iura dicūt ꝙ iusta cā litigandi

ADDITIONES.

a ¶Singularis limitatio d.c.is cui.de sen.excom.in 6.

b ¶Deserta appellatione, per quem Iudicem fieri debeat condemnatio expensarum. Adde hic quæ habentur in c.ex ratione,in 7.principali membro.s̃. e.

c ¶Si appellatio est deserta,an iusta causa litigandi excuset ab expensis. Et adde quod si appellans prosequitur appellationem iusta causa litigandi, potest cū excusare a condemnatione expensarum. ita Imo. & Panor. in c.finem litibus.de do.& contum.& d.Prępositus hic fi.col.

gādi excuſat ab expenſis. Contrarium teneas in hoc caſu, quia
rōne deſertæ appellationis debet appellans condemnari indi-
ſtincte in expēſis, nec diſtinguunt iura iſto caſu, an fuerit iuſta
cā litigandi, vel nō. & ita determinat ſing. Bal. in d.c. ex parte.
ſit rō, quia contumax dēt ſemper condemnari in expenſis, &
non conſideraṫ tunc iuſta cā litigādi, vel non. ita voluit gl. ma-
gna in c. finem litibus. s̄. de dolo, & cont. & facit l. ſancimus. &
ibi Bal. in 5. no. C. de iud. & d. l. nō ignorat. ſi aūt appellans ſuc-
cumbit, quia non probauit, vel ſuccumbat appellatus, tunc eſt
ꝙ iuſta cā litigandi excuſaret ab expenſis. & vide per gl. in reg.
ignorātia. li. 6. & ibi an ſnīa lata in fauorem appellati, inducat
ſibi iuſtam cām litigandi, de quo plenius per Inn. & per Doc. in
d.c. finem litibus. ponentes quæ, & quales expenſæ veniāt refi
ciendæ in cā appellationis. & per Bal. in l. eos. §. fi. C. eo. ti. & p
Im. in c. interpoſita. §. ille. j. eo. ¶ Quinto querit̃, quid ſi appel-
50 latio† eſt deſerta eo, quia nec appellans, nec appellatus ſint ꝓ-
ſecuti appellationem, an debeat tunc appellans cōdemnari in
expenſis. dic ꝙ ſic, vt tenuit Spe. eod. ti. §. nunc videndum. ver.
quid de appellato. & idem voluit Bal. in d. §. fi. qđ no. de quo ar
ticulo vide plenius dicta in d.c. ex rōne. in 7. memb. princ. in ñ.
51 ¶ Sexto quærit̃, iudex† appellationis ab interlocutoria pronun
ciauit male appellatum, & omiſit condemnare appellātem in
expenſis, an iudex a quo, vbi cā ad eum reuertit̃, poterit in fine
cāæ appellātem, qui ſuccubuit cōdemnare in expēſis. Sp. in ti.
de expē. §. videndum. ver. quid ſi iudex. tenuit ꝙ ſic, pro quo fa-
52 cit gl. in d.c. j. §. fi. eo. ti. in 6. ¶ Septimo querit̃, fert̃ † ſnīa in cā
appellationis a diffinitiua, eo caſu, quo appellatio nō erat de-
ſerta, de quibus expēſis poterit iudex appellatiōis cōdemnatio
nem facere. Inn. hic ſing. cōcludit, ꝙ nō ſolum poterit de expē
ſis factis in cā appellationis coram eo, ſed ēt de expenſis factis
poſt ſnīam diffinitiuam ante proceſſum cāæ appellationis, &
ēt de expēſis factis in proceſſu cāæ principalis ante diffinitiuā
ſnīam coram iudice a quo. rō eſt, qa iudex appellationis ſucce
dit in locum iudicis a quo, vt in c. Raynutius. & c. Raynaldus.
j. de teſta. & per gl. no. 12. diſt. illud. ſicut ergo iudex appellatio
nis pōt addere, & reformare ſnīam in totum, vel in partem, vt
d.c. Raynutius, & Raynaldus. eodem mō poterit cōdemnare
in oībus expēſis, ſi iudex a quo, iniuſte omiſit: & poterit abſol-
uere ab expēſis, ſi iudex a quo, iniuſte cōdemnaſſet, quia nō ſo
lum tota cā ad eum deuoluit̃, ſed ēt primi iudicis officium ſm
Inn. & Bal. hic col. 5. ſed aduerte, quia licet iudex appellationis
a diffinitiua poſſit reuocare cōdemnationem, vel abſolutionē
expēſarum factam in cā principali, & ēt ſupplere cōdemnatio
nem expēſarum omiſſam per iudicem a quo, vt s̄. & eſt tex. in
l. fi. C. quādo prouo. ſecus tamē eſſet in expēſis ſnīæ interlocu-
toriæ, quādo interlocutoria eſt lata ſuper eo, qđ nō parit ꝑiudi
cium negotio principali, vel iudicium nullū reddit. tūc. n. niſi
a cōdemnatione expēſarū, vel omiſſione fuerit appellatū, non
poterit poſtea in talibus expēſis iudex appellationis a diffiniti
ua aliquid addere, vel ſupplere, per tex. ſing. & gl. in ver. nō pa-
rat. in c. fi. §. j. eo. ti. in 6. & rō eſt, quia interlocutoria, quę nō pa
rit ꝑiudicium negotio principali, nec reddit iudiciū nullū trā-
ſit in rem iudicatam tam quo ad partes, q̄ quo ad iudicem ap-
pellationis a diffinitiua. iō eſt, ꝙ nō pōt grauamē illatum ex ta
li interlocutoria reparari per appellationē a diffinitiua, vt eſt
tex. in d. §. j. & ita determinat ibi Pe. de Anc. ſecus vero eſſet in
interlocutoria lata ſuper eo, ꝙ parit preiudiciū negotio prin-
cipali, aut ſuper eo, ꝙ reddit iudicium nullum. ex quo. n. talis
interlocutoria venit retractāda per appellationem a diffiniti-
ua, vt d.c. fi. iō eſt, ꝙ in illis interlocutorijs iudex appellationis
a diffinitiua poterit in ipſa ſnīa ſupplere, & reuocare quo ad ꝯ-
demnationem expēſarum factā in tali interlocutoria, ſicut pt
circa ipſam ſnīam diffinitiuā, nō ſic in alijs interlocutorijs, vt
s̄. & ita dēt intelligi Inn. hic, & qđ ſingulariter dicūt hic Bal. &
Pan. prout ēt j. dicet̃, quæ no. ſingulariter, & tene mēti. ¶ Octa
53 uo quærit̃, pone, ꝙ† iudex pronūciauit ſuper aliqua exceptiōe,
& nō cōdemnauit partem in expēſis, vtrū poterit poſtea ex in-
teruallo quādocunq; vſq; ad finem cāæ in illis expēſis cōdem-
nare. Inn. hic ſing. tenet, ꝙ ſic, quia ſemper durat officium iudi
cis vſq; ad ſnīam diffinitiuam, & poſt diffinitiuam, & per totā
illam diem, vt in d. l. Paulus. & in d.c. cum appellationibus. ex
quo dicto tene menti limitationem ad l. terminato. & ad d. §.
54 oportet. in auth. de iudi. quia licet poſt † ſnīam diffinitiuā non
poſſit iudex aliqd ſupplere in expēſis, niſi ꝑ illā totā diē, vt s̄. ſe
cus tñ eſt in interlocutorijs, qa in eis poterit poſtea, & ſemper
vſq; ad diffinitiuā ſnīam ſupplere. rō dr̄iæ eſt, quia ꝑ diffinitio
nem expirat officiū iudicis, vt in d. l. terminato. nō ſic in inter-
locutorijs, quia durat vſq; ad diffinitiuā. iō eſt, ꝙ ēt poſt interlo
cutoriā poterit pars quādocunq; petere a iudice cōdēnationē
expēſarū omiſſam, & ipſe iudex cōdēnare, & corrigere vſq; ad
ſnīam diffinitiuā. & ita ēt tenet Bar. ī d. l. terminato. poterit er
go iudex ſemp ꝯdēnare, & ſupplere in expēſis interlocutorię
vſq; ad diffinitiuā ſnīam, ſm Inn. hic, ꝙ dictū tene mēti. & idē
ſequit̃ hic Pano. in fi. eſt ergo ſm Inn. hic in arbitrio iudicis, an
cōdemnet in expenſis, qñ profert interlocutoriā, vel reſeruare
in fi. litis in diffinitiua, vel poſt eadem die. intellige tñ, ꝙ ſemel
tm̃ ſint reficiendæ expenſæ, vt in l. ſeruus. §. bonæ. ff. de condic.
fur. ſm Bal. hic. & intellige ēt prædicta ſiue in iudicem a quo,
ſiue in iudicē ad quē, vt ſemper duret o[...] iudicis vſq; ad diffi
nitiuam quo ad ipſius expēſas. ſed in inte[...]rijs latis ꝑ iu-
dicem a quo, qñ interlocutoria fuit lata ſup[...] eo, ꝙ nō parit ꝑ-
iudicium negotio principali, vel iudiciū nu[...]ū redderet, ſi a tali
interlocutoria non eſt appellatum, licet po[...]ea appellet̃ a diffi
nitiua, nō poterit iudex ad quē, aliquid addere, vel corrigere đ
expēſis talis interlocutorię, licet iudex a quo bñ potuiſſet, vt s̄.
per Inn. rō dr̄iæ, qa licet talis interlocutoria nō trāſeat in rē iu
dicatā quo ad iudicē a quo, qui eā tulit, vt in c. cū ceſſante. j. e.
& in l. qđ iuſsit. ff. de re iud. tñ trāſit in rem iudi. quo ad partes,
& quo ad iudicē appellationis a diffinitiua, vt eſt tex. ſin. in d.
c. fi. ex quo infert̃, ꝙ iudex appellationis nō ſuccedit ꝑ oīa ī lo-
cū, & iuriſdōnem iudicis a quo, vt patet in d.c. fi. & ibi per glo.
55 ¶ Nono q̄rit̃, iudex† tulit interlocutoriā nō ꝯdemnauit in ex-
penſis: voluit hic Inn. vt s̄. ꝙ poterit ſupplere, & cōdēnare vſq;
ad diffinitiuā. pone, ꝙ iudex poſt x. dies a die illius interlocuto
riæ ꝯdemnauit in expēſis, an a tali ꝯdemnatione poterit appel-
lari. dixit hic Inn. ꝙ ſi ab illa interlocutoria non fuit appellatū
intra x. dies, poterit poſtea appellare a ꝯdemnatione expenſa-
rum rōne illius interlocutoriæ, qa talis ꝯdēnatio eſt executio
illius ſnīæ interlocutorię. vñ nō appellādo ab ea vr̃ acquieuiſſe
in totum. qđ dictū ſinglr̄ no. quia hēs caſum notabilē, in quo a
condemnatione expenſarū non pōt appellari. & ita ſequit̃ hic
Bal. & Pano. qđ dictū limitat, & intelligit Inn. niſi pars habuiſ-
ſet iuſtā cām litigandi in illa interlocutoria, quia ſi dicto caſu
iudex ēt ex poſt ꝯdemnaret in expenſis poſſet appellari, ex quo
iuſta cā litigandi dēt excuſare ab expēſis, vt d. l. qui ſolidū. §. ēt.
ſm Inn. ex quo dicto iterū tene menti, ꝙ licet qs nō appellaue
rit a ſnīa diffinitiua, vel interlocutoria, poterit tñ appellare a
cōdemnatione expenſarū, qñ habuit iuſtam cām litigandi, ſm
Inn. hic. & ita ſequit̃ hic Panor. in fi. ¶ Decimo q̄rit̃, licet nō ſit
56 appellatū † a ſnīa principali, & nō ſit appellatū a ꝯdemnatione
expenſarū, an poterit poſtea appellari a taxatione expenſarū, ſi
iudex modū excederet in taxando. Inn. hic notab. tenuit, ꝙ ſic.
& idē ēt voluit in c. fi. s̄. qđ met. ca. in ver. taxato. & ſequit̃ Bal.
in d. l. terminato. ex quo tene menti, ꝙ pōt ēt appellari a taxa-
tione expenſarū, licet a ꝯdemnatione expenſarū, & a ſnīa prin
cipali nō ſit appellatū. ¶ Vndecimo q̄rit̃, an ꝯdemnatus in ex-
57 pēſis † ob ꝯtumaciā poſsit appellare, licet fuerit verus ꝯtumax.
Cy. in l. ſancimus. C. de iud. tenuit ꝙ, nō, tñ ſi anteq̄ ꝯdemnaret̃
in expenſis, ꝯparuit, & in eū pñtem ferat̃ ꝯdemnatoria expēſa
rū, poterit tūc appellare, & idē foret ſi alia mulcta imponeret̃.
& hoc ſequit̃ Bal. in d. l. ſancimus. in fi. vlt. q. dicens, ꝙ aduerſa-
rius dēt eſſe cautus, vt faciat ꝯdemnare in expēſis cōtumacem
anteq̄ cōpareat, qa dicto caſu nō poterit poſtea appellare, vt s̄.
58 ¶ Duodecimo q̄rit̃, pone ꝙ † victus fuit verus cōtumax in ſnīa,
& ēt in cōdēnatione expenſarū, an ſaltē hic verus cōtumax po
terit poſtea appellare a taxatione expēſarū, ſi tpe taxationis cō
paruit? dicas ꝙ nō ſi appellat a tota taxatione, ſed ſi appellat ab
exceſſu, qa iudex excedat modū in taxādo, tūc poterit appella-
re, nō obſtāte, ꝙ in ſnīa cōdēnationis expēſarū fuerit verus cō
59 tumax. ſed tñ in appellatione † dēt appellans ꝓ cā grauaminis
exprimere certā q̄titatem exceſſus, aliàs non valeret ſimplici-
ter appellatio a taxatione expenſarū tanq̄ incerta. ita dixit no.
Bal. in d. l. terminato. in vlt. col. in prin. & facit cle. appellāti. e.
60 ti. in ver. noīatim. nec ob. ꝙ † taxatio expenſarū ſit q̄dam execu
tio, vt no. in l. ſi cū exceptione. §. hæc aūt actio. ff. qđ met, ca. &
tenet Ang. & Im. in l. Paulus. la j. ff. de re iu. & Bal. in d. l. termi-
nato. col. 2. in fi. quia ēt ab executore appellat̃ ab ipſo exceſſu.
j. eo. c. nouit. & ibi eſt dictū, & in l. ab executore. ff. eo. & ita ēt in
effectu ſequit̃ idē Bal. in d. l. ſancimus. in fi. ¶ Tertiodecimo q̄-
61 rit̃, an in † taxatione requirat̃ citatio partis, vel poſsit fieri abſq;
alia citatione? cōclude ꝙ ſi pars citata ad ſnīam, in qua fuit cō-
demnata in expēſis cōparuit, & taxatio nō fuit tūc fcā, requiri
tur poſtea noua citatio. ſi vero nō cōparuit, ſed fuit cōtumax,
tūc aut erat citatus ad certā horā, & erit neceſſaria noua cita-
tio, ex quo citatio hēt fieri poſt illā horā, vt in d. l. aut qui aliter.
& ibi Bar. ff. qđ vi, aut clā. ſi vero erat citatus ad certā diē ad au-
diendū ſnīam, quia tunc vr̃ citatus cū ſuis acceſſorijs, & ipſa ci
tatio in dubio ſemper eſt plene interpretāda, vt in l. fi. C. de an
na. excep. nō oportebit iterato citari ad taxationem expēſarū.
arg. ff. de vſu. l. mora. ſi poſtea taxatio fieret in eadem ſnīa, vel ēt
eadem die. ita determinat Bal. in d. l. terminato. col. 3. in prin.
quod eſt menti tenendū ad declarationē d. l. Paulus. & d.c. cū
appellationibus. quia licet iudex eadem die poſt ſnīam poſsit
ſupplere condemnationē expenſarū, an tunc ſit neceſſaria no-
ua ci-

na citatio, patet ex pdictis.qn aūt citatus fuit ɔtumax tūc bene esset φ in expensis rõne ɔtumaciæ põt ɔdemnari absq; alia citatione,vt voluit Inno.in c.calũniã .j.de penis.& an iudex delegatus arbiter vel arbitrator possit taxare expensas.vide de hoc articulo per Bar.& Bal.in d.l.terminato,& per Doc.in d.c.finẽ litibus,& per do. Anto. & Imo. in c.j.s.de sequest. pos. & fruc.

62 ¶†Quarto decimo quæritur an iudex,qui taxauit expensas deinde post lapsum 10.dierũ vult dictã taxationẽ corrigere diminuẽdo vel augendo expensas,vtrũ hoc poterit reducere ad debitũ modũ.Inno.singulariter in d.c.fi.s.qđ met.cã.dixit φ sic.qđ dictũ Io.de Imo.in d.c.finẽ litibus,dicit esse mẽti tenendũ, quia est singularis limitatio ad §.oportet.in auth.de iudicibus.col.6.& ad auth.sed nouo iure.C.de iudi.sed Imo.& Panor.in d.c.fi.vñr in hoc tenere ɔ̃riũ,quia cũ taxatio debeat fieri p iudicẽ,& postea deferẽ iurm parti.ita glo.no.in ver.docuerit. in c.j.de elec.in 6.imo probat tex.no.in c. cũ venissent.s. de eo q mit.in pos.φ taxatio expensarũ nõ subsecuto iuramẽto partis esset nulla.si ergo est delatum iurm parti iudex post iurm non poterit reuocare,qa imputat parti si nõ ɔ̃dixit vel appellauit. secus siqs fuit pñs & tacẽs ex illo.iura dicũt φ stari debet iuro, vt in d.§.oportet.& in d.auth.sed nouo iure.sed certe p opposi tione Inn.facit φ iudex possit reuocare taxationẽ qñcũq; ante sñiam,qa est interlocutoria,& iudex põt eius interlocutoriã reuocare.c.cũ cessante.j.eo.nõ ob.φ sit appositũ iurm, qa sequit nãm actus super quo apponit,vt p Inn.in ver. de obseruãdo,in c. p tuas.de arbitris.facit gl.in c.fi. de procur. in 6. & 13. q.2.vltima volũtas.& licet lex dicat standũ iuro tñ ex cã põt reuocari & probari ɔ̃rium p no.in c.statutũ.§. cũ vero,de rescri. in 6.& p Spe.ti.de off.iudi.§.si super.ver.6. qa iurm nõ est litis decisiũ,sed loco pbationis,& qñ ius dicit standum iuramẽto alicuius loco pbationis põt pbari ɔ̃riũ.facit qđ no.in l. ɔ̃ negãtem.C.ad l.Aquil.secus videret si taxatio fiat post sñiam diffinitiuã,qa taxatio est quædã executio cõdemnationis factæ. vñ post sñiam & executionẽ functus est officio suo.l. iudex postquã.ff.de re iu.& in c.in lr̃is.& c.querẽti.de off.dele.qđ autẽ si taxatio expẽsarũ est facta ptextu iuramẽti litis decisiui, an pos sit reuocari.Inn.in d.c.fi.φ nõ.facit.l.nõ erit.§.dato.ff.de iureiurã.de quo per Doc. in d.c.fi.j.

63 ¶†Decimoquinto quærit, an iudex ex suo officio possit ɔdemnare in expensis si hic nõ erãt petitũ à parte,tã in expensis post litẽ ɔtestatã sicut ante litẽ cõtestatã.ɔcludit hic Inno.φ sic,qa sicut ante litẽ contestatã põt mulctare & parti mulctã indicere. l.j.ff.si qs ius dicẽ. eadẽ rõne poterit ẽt ex suo officio ɔdemnare in expẽsis factis ante litem ɔtestatã licèt aliter nõ sint petitæ p parte,fm Inn.hic.sed glo.in d.c.finẽ litibus,tenuit ɔ̃riũ,qa ea quę gerunt ante litẽ ɔtestatã nõ pertinẽt ad officiũ iudicis,vt est tex.in l. ediles.§.itẽ sciẽdũ. ff.de edil.edic.ideo nisi nõiatim petant in libello non poterit iudex ɔdemnationẽ expensarũ facere occurrentiũ ante litem ɔtestatã.& ita ẽt vr̃ velle Inno.in rub.s.de re iud. in fi. & idem Dy.& Bar.in l.4.§.hoc aũt iudiciũ.ff.de dam. infec. in 5.q. Sed aduerte,qa Panor.hic sequit dictũ Inn.hic.Imo.in c.auditis.s. de proc.col.pe.sequit opi.Inn.hic,qa licet ea quæ fiũt post litẽ ɔtestatã pertineãt ad officiũ iudicis,[a] vt in d.§.itẽ sciendum.tñ nõ sequit φ ea quæ occurrũt ante litẽ ɔtestatã nõ ptinẽt ad officiũ iudicis.inde est φ iudex ex officio suo mulctabit ɔtumacẽ ante litẽ ɔtestatã,vt in l.2.ff.si qs in ius voc.non ie.& tamen mulcta ex mero officio iudicis imponit,vt ibi,& ibi Bart.ẽt in multis alijs exẽplificat in qbus iudex ex officio facere põt ante litẽ ɔtestatã.& hoc idẽ ẽt sequit Bald.in d.l.sancimus.C. de iud.in 8.q.licet dicat cautius esse φ ɔdemnatio expensarum à principio petat.& subdit Bal.ibi pdicta procedere ẽt in iudice delegato,vt possit ex suo officio mulctare & ɔdemnare in expẽsis ante litẽ contestatã qđ no.& facit.c.pterea.s.de off.dele. & idẽ tenet hic Inn.vt s.nã põt excõicare.c.tuę. vt lite nõ ɔtestata.an tamẽ delegatus inferioris a principe possit mulctare,vide in l.2.in fi.ff.de iudi.alleg.p Inn.& Doc.in c.j.& c.de causis. s.de off.dele.

64 ¶†Decimosexto quærit,licet iudex ex suo officio possit ɔdemnare in expẽsis ẽt nõ petitis,vt s. si tñ nõ ɔdenauit an faciat litẽ suã,vr̃ φ sic p d.l.sancimus. vbi exp̃ssum φ iudex facit litẽ suã & tenet de pprio refundere alteri parti quando omisit ɔdẽnationẽ expẽsarũ,& ita simpl̃r & indistinctè voluit gl.in l.oẽm honorẽ.C.qñ p.Sed dicas ɔ̃riũ,qa iudex nunq̃ tenet nec facit litẽ si omittit ɔdẽnationẽ expẽsarũ quãdo non

65 fuerũt petitę p ptẽ.& ita voluit gl.fin.in c.fi.in fi.s. de rescri.& sequunt ibi Doc.& Bar.in d.§.hoc aũt iudiciũ.in 5.q.¶†Decimoseptimo quærit pone φ expẽsę sint petitę & iudex omisit cõdẽnare an ps q̃ obtinuit sñiam p se poterit appellare ab omissione ɔdẽnationis expẽsarũ & petere eas de nouo in cã appro̅nis.cõcludo aliquos casus.Primo φ si ps dicta appellauit a sñia nõ est necessaria appro alterius partis q̃ vicit,qa appro illa cen setur cõis & pdest vtriq; parti,iõ victor nõ posset tunc appellare ab omissione cõdẽnationis expẽsarũ, qa appro sua est supflua. sufficit.n.appro alterius partis.& iste est pprie casus in d.l.oẽm honorẽ.[b] poterit.n.tũc appellatus psequi,licet appellãs nõ psequat vel nolit psequi ex quo fuit appellato ius quæsitũ,licet gl.in d.l.oẽm honorẽ.aɫr sentiat & nõ bene,put ibi no.Bar.& Rota in deci.365.q̃ incipit.Itẽ si a diffinitiua.& Spe.co. ti.§.in qbus.ver.34.cũ seq.& Io.An.ibi,in addi.& do. Ant. & Pan. in c.significauerũt.s.de excep. Aliqñ victus nõ appellat a sñia & tũc poterit victor appellare ab omissione cõdẽnationis expẽsarũ.d.l.oẽm honorẽ.nõ puidet ĩ hoc casu.cũ aliàs si victor nõ appellaret nõ posset recuperare suas expensas.& ita tenent Doc. vt s.posset ẽt ipse victor appellare ẽt eo casu quo iudex ĩ nõ sufficiẽtes expẽsas,& sic qñ in minus ɔdẽnasset, fm Spe. in ver.34.& idẽ si iudex absoluit fm Io.And.in addi. Aliqñ cõtingit φ victus appellat a sñia in parte & partibus faciẽtibus ɔ̃ eũ & in alijs nõ,isto casu appellatio sic limitata nõ deuoluit totã cãm iõ tunc nisi victor eodẽ mõ appellaret p pte sua nõ posset recuperare expẽsas,qa nõ põt vti appellatione appellantis nisi eo mõ quo est facta.& ita tenet Panor.in d.c.significauerũt.& idẽ dicendum ecõtra si victor appellauit ab omissione expensarũ vel quia iudex absoluit ab expens. nã victus nõ poterit in cã appellationis interpositę p victorẽ ɔqueri de iniqtate sñiæ super ipso principali negocio,qa principale nõ recipit deuolutionẽ ab accessorio,sed ipsum accessoriũ sic.iõ appro a sñia & sic negocio principali deuoluit in expẽsis,fructibus & alijs accessorijs,vt in d.l.oẽm honorẽ.& Ioan.And.in addi. Spe. in d. ver.34.& hæc sunt mẽti tenẽda ad intellectũ d.l.oẽm honorẽ. & de illo articulo quãdo appellatio est limitata in parte & partibus faciẽtibus ɔ̃ appellantẽ, an & quãdo deuoluit totũ, vide plene dicta de hoc in c.si duobus.s.e.& pcedũt pdicta quando expẽsę fuerũt petitę.qđ aũt si nõ fuerũt petitę & tũc dubitat, an victor possit appellare ab omissione ɔdẽnationis expẽsarũ si illas nõ petierat.Do.de Ro.deci.353.q̃ incipit.Itẽ si auditor. tenẽt ptẽ affirmatiuã p regulã.l.p hãc.C.de tẽp.ap.& c.cũ Ioãnes.s.de fide instr.qđ nõ est deductũ deducã in cã appellationis.¶Itẽ qa victus dẽt ɔdẽnari de iure victori in expensis, vt d. §.sancimus.& d.c.calumniã.vnde si victus nõ appellauit ab illa sñia poterit appellare victor. & ita tenuit Spe.in d.§.ĩ qbus. & in ti.de expẽ.§.postremo.ver.illud quoq;.& ver. sed qđ si victus.intelligit.d.l.oẽm honorẽ.& cũ hac opi.residet do. Ant. ĩ d.c.significauerũt.& Panor.in d.c.finẽ litibus.col.pe.ad hunc finẽ, vt possit reformari sñia.sed nõ rõne grauaminis,quia iudex nõ grauauit ex quo expensę nõ erãt petitę. sed aduerte qa Panor.in d.c.fi.& in d.c.significauerũt.determinat ɔ̃rium, qa si iudex nõ grauauit partẽ cessat appellatio,vt in c. vt debitus. j.eo. p quo ẽt illud singulare dictũ Spe.in ti.de off.iud.§. impedit.vbi voluit φ si iudex omittit facere illud qđ ex suo officio facere poterat ex hoc põt appellare[c] per l. non quicquid.ff. de iudi.qđ dictũ sequit.& tenet Io.And.in c.exceptionẽ.s.de excep.& Panor.ibi,col.2.& φ nõ possit appellari vr̃ hoc sentire Spe.in d.ver.qđ si victus.quãdo expensę non erãt petitę p partẽ.non ob.d.l.per hanc.& d.c.cum Ioãnes.quia loquit in veteribus vel inclusis in primo iudicio,nõ aũt possit in cã appellationis fieri noua petitio nõ inclusa & non petita in prima cã, quia hoc non spectat ad iudicẽ appellationis,vt no.in l.eos.C. eo.ti.& 2.q.6.ĩ c.fi.tutior tamẽ vr̃ opi.Do.de Ro. & sequaciũ. quia per appellationẽ subuenitur ẽt circa omissa. & satis causatur læsio,& grauamẽ in omissis,licet sui facilitate & absq; facto iudicis.ff.de mino.l.minorẽ.& quia articulus condẽnationis expensarũ est cõnexus causę principali,vt d.l.sancimus.poterit appellari & deduci nõ deductum quãdo nõ est extraneũ a libello & ex noua cã ẽt non deducta in cã principali põt reformari sñia in cã appellationis,& peti nõ petitũ,dũmodo tangat ipsam cãm.l.Titianus.ff.qđ cum eo. quãdo tamẽ pars victa appellasset ab illa sñia poterit tũc iudex appellationis absque dubio supplere in expẽsis,licèt nõ fuerint petitę in prima causa. rõ est,quia succedit in locũ primi iudicis. & sic primus iudex poterat supplere ex suo officio, licet non essent petitę, vt est dictum s.in 15.q.ita poterit iudex appellationis in dicto casu cũ possit reformare sñiam ẽt in fauorẽ non appellantis vt d.l. ampliorẽ.& tenet Rota in d.deci.365.& ita vt s.tenuit ẽt Panor.ĩ d.c.significauerũt.col.4.

66 ¶†Penultimo quæritur si iudex nõ cõdemnat in expẽsis petitis facit litẽ suã, vt l.sancimus, an iudex poterit repetere ab ea parte quæ veniebat cõdẽnanda in expẽ. Spe.

ADDITIONES.

a ¶Adde hic not.in l.fundum.& in l.sed si ante.ff.de excep.vbi Doct.communiter volunt,φ fructus etiam percepti ante lit.contest.possunt peti officio Iudicis mercenario, licet Raph.Co. ibi contra, & Fulg.in l.ex diuerso. in prin. ff.de rei vend.

b ¶Vide hic pulchra ad intellig.l.omnem honorem.C.quando prouoc.

c ¶Si Iudex omittit facere id, quod ex officio suo facere poterat: non potest ex hoc appellari.hoc idem ponit iste in c.ad hæc 3. supra eo.

Spe.ti.de expē.§.nūc videdū.ver.illud aūt.tenet ꝙ ſic,ar.l.miſſi
opinatores.C.de exa.tri.li.10. ſed ꝯrium tenet Bal.in d.l.ſanci
mus.in fi.per tex.no.in l.mancipia.C.de ſeru.fug. per quē tex.
cōiter tenent Doc.ibi,ꝙ iudex dānatus in ſyndicatu nihil poſ-
ſit repetere a parte,pro qua ſoluerat.rō eſt,ꝗa ſua culpa,& ſuo
delicto ſoluit,quod no.¶ Poſtremò quęrit̃ ad quē iudicem ſpe
67 ctet executio† condemnationis expenſarū factæ per iudicē ad
quem,an pertineat ad ipm,vel ad iudicem a quo,de quo arti-
culo qñ cōdemnatio expenſarum ſit rōne appellationis deſer-
tæ,vide plene dicta in c.ex rōne.j̃.eo.in ver.9.quærit̃.qñ aūt fie
ret condemnatio expenſarum in appellatione ab interlocuto
ria,ad quem ſpectet executio. vide dicta in c. vt debitus.j̃. eo.
col. 2. & quid ſit in ſnīa diffinitiua , ad quem ſpectet executio
ſnīæ.vide per Doc.in c.paſtoralis.§.præterea.s̃. de off.del. & p
Gem.in c.Romana.§.cum aūt.de app.li.6.& per Bal.in auth.ſi
quis litigātiū.C.de epiſ.aud.& in l.ante ſnīā.in fi.C. quorū ap.
& l eos.C.de app.& ibi p Bar.in l.a diuo Pio.ff.de re iud.in pri.

SVMMARIVM.

1 *Licet appellatio in cauſis electionum , vel beneficialium ſit deſerta , poteſt iudex ex officio procedere , & ſupplere , & inquirere etiam vbi aliquid opponeretur electo .*

2 *In beneficialibus ſententia non tranſit in rem iudicatam in præiudicium ſuperioris,quia iudex appellationis non poteſt inquirere de meritis cāæ.*

3 *In beneficialibus per lapſum termini hominis non deſeritur appellatio.*

4 *Legatus etiam Cardinalis licet non poſſit ſe interponere de appellationibus emiſſis ad Papam,poteſt tamen examinare teſtes,& alia extraiudicialia facere ad informationem cauſæ .*

5 *Quomodo, & qualiter valeat argumentum a ſimili,ibi ſingulariter .*

6 *Ad hoc, vt per collegium poſſit fieri compromiſſum , ſiue in ſpiritualibus , ſiue in prophanis requiritur, quòd omnes ſint concordes , & vnius contradictio impediret .*

7 *In electionibus eccleſiaſticis, qui non eſt iuſto impedimento detentus , non poteſt alteri committere vices ſuas niſi volentibus alijs .*

8 *Omnibus volentibus etiam non impeditus poteſt committere vocem ſuam alijs .*

9 *An poſſit inſtitui procurator , qui non ſit de collegio .*

10 *An in omnibus alijs collegijs impeditus, vel nō poſſit cōmittere vices ſuas.*

11 *De dicto articulo, an & quando habens eligere poſſit per alium eligere, remiſſiuè ibi .*

12 *An valeat ſtatutum annullans actum geſtum a collegio, niſi habeatur omnium conſenſus .*

13 *Non poteſt officialis reformari in officio niſi omnes conſentiant , & vnius contradictio ſufficit .*

14 *Limitat prædicta niſi inſtaret vtilitas, & neceſſitas eccleſiæ, quia præualeret tunc vox maioris partis .*

15 *Collegium poteſt diſpenſare contra ſuum ſtatutum etiam ſi eſſet confirmatum per Papam .*

16 *Statutum validans actum geſtum a maiori parte comparatione minoris partis valet .*

17 *An iudex a quo, vel ad quem, poſſit cognoſcere , an appellatio ſit legitimè admittenda , vel non.*

18 *Iudex, a quo appellatur in dubio, debet ſemper deferre appellationi.*

19 *Licet iudex a quo , non admittat appellationem, non debet propter hoc aliquid ipſe innouare, niſi quādo notoriū eſt appellationē eſſe non legitimā.*

20 *An quilibet alius inferior ſicut legatus de latere cognoſcat de cauſa ad Papam deuoluta , ſaltem cognoſcat extraiudicialiter ad inſtructionem.*

21 *An credatur relationi vnius legati referenti in præiudicium alterius.*

22 *An electus poſt conſenſum libere poſſit renunciare ſuæ electioni abſq; alio conſenſu ſuperioris .*

CAP. XLV.

Onſtitutus. Appellatione deſerta per negli
gentiam appellantis in cā ele-
ctionis nō præiudicat̃ appellationi, & proceſſui ex
officio faciēdo ſuper impedimēto electi.h.d. ¶ Pri
mo narrat factum. ſcđo ibi, intellectus. ponit̃ prouiſio, & cāæ
1 cōmiſſio.¶ Tene mēti ſingularitèr ex hoc tex.primo,ꝙ † licet
in cauſis electionum deſerat̃ appellatio per negligētiam appel
lantis, pōt tñ iudex appellationis ex ſuo officio procedere.i.in
quirere de meritis eorum,ex quibus erat appellandum. tex.eſt
hic no.quia in hmōi beneficialibus cauſis iudex ex ſuo officio
ſupplet, licet altera pars q̃tū in ſe eſt, ſit excluſa, vt hic. & facit
c.cum nobis olim.s̃.de ele.iō hic dr̃,ꝙ negligētia partis,& de-
ſertio appellationis nō nocēt officio ipſius iudicis , ſicut alias
in ſimili dr̃,ꝙ accuſatore non proſequente in cauſis criminali
bus,iudex tñ ex ſuo officio ſupplere, & inquirere pōt pro inte-
reſſe reipub.C.de adul.quis.ſic alias dr̃ de opponente ſe electo
qui licet aliquo iure excludat̃, poterit tñ ſuperior ex officio in
quirere,vt per gl.in ver.initium.in c.ſi forte.de elec.in 6. ſecus
aūt foret in alijs cauſis prophanis,ac priuatorum,quia non dēt
iudex in alijs cauſis ex officio inquirere,nec ſupplere ad priua
tam vtilitatem partium.l.3.§.hoc aūt iudicium.ff. de dam.in-
fe.l.ad peremptorium.ff.de iudi.c.ad nr̃am. el 2. de iureiur. &
ibi no.per Inn. vñ in alijs cauſis deſerta appellatione expirat̃
negotio principali officiū iudicis appellationis. l.eos.in prin.
& ibi gl.C.eo.ti.l.2.& fi.C.de temp.app. ¶ Scđo tene mēti tex.
2 hic clariſſ.ꝙ† licet in cauſis beneficialibus tranſeat ſnīa in rem
iudicatam quo ad præiudicium ipſarum partium, vt eſt tex.s̃.
de ele.cum dilecti.& gl.or.in c.j.j̃.de conceſ.præb.tñ nunq̃ trā
ſit in rem iudicatam in præiudicium ſuperi[illegible]eſt,ꝙ deſer
ta appellatione per negligentiā appellantis ſu[illegible]rior iudex ap-
pellationis pōt inquirere de meritis cāæ app[illegible]llationis, vt hic
not.probat̃,ꝙ tene menti. & vide in c.cum di[illegible]cti . s̃. de do. &
cont.Item vide ad hoc dicta in c.cum ſit.in fi.prin.s̃.eo. vbi in
3 cauſis† beneficialibus per lapſum termini hoīs non deſerit̃ ap-
pellatio,niſi terminus ſit aſsignatus de voluntate vtriuſq; par-
tis,vt ibi vide.& per Doc.in cle.j.eo.ti. & per Rot.deciſ.321.q̃
inci.Item ſi appellet̃.& vide in c.q̃uis.de ele.in 6.¶ Tertio no.
4 ꝙ† legatus Papæ ēt Cardinalis nō poſsit ſe intromittere de ap
pellationibus interpoſitis ad Papam in præiudicium appellan
tis.pōt tñ ſe ingerere extraiudicialiter , vt ſic cām inſtructā ad
Papam remittat.puta examinando teſtes,& alia tendētia in fa
ciliorē expeditionem cāæ appellationis. & de hoc vide j̃.in gl.
¶ Quarto no.ibi,ſicut potuiſſent &c.& tene menti,ꝙ vbi duo
poſſent pariter expediri vno expedito pręſumit̃,ꝙ aliud ſimile
expediri potuerit.& iō ille,qui miſit nuncium,præſumit̃ ꝙ eo
dem mō potuerit mittere procuratorē.Subdit tñ hic Io.And.
ꝙ facilius reperit̃ nuncius,q̃ procurator.& aliquādo p certa lo
ca trāſit nuncius,p q̃ non trāſiret pcurator. Sed tamen dicas,ꝙ
prima facie niſi aliud pbet̃, militat prima p̄ſumptio huius tex.
& hoc idem probat̃ s̃.de do.& con.cum dilecti. & ex his infert̃
5 ꝙ† pcedit arg.a ſimili,licet illud non ſit oīno ſimile, cum nul-
lum ſimile ſit idem.s̃.de reſcr.c.capitulum. & ibi gl. & ff.depo
ſiti.l.ꝙ Nerua.ſatis ergo ē,ꝙ det̃ ſimilitudo in illo caſu,ad quē
fit comparatio,licet ī alijs ſit ſimilitudo.p quo tex.no.melior,
qui ſit in iure,in c.cū dilecta.j̃.de confir.vti.ſed modus deſtruē
di ar. a ſimili eſt ſi ſit dare diſsimilitudinem in illo actu,ad quē
fit collatio.tex.eſt cum gl.j.q.j.§.cum ergo.& c.ſicut vrgeri.vñ
ſi iſti canonici probaſſent hic,ꝙ fuerat iter tutum nuncio non
ſic pcuratori, vt dicit s̃. Io.And. abſq; dubio ceſſaſſet iſta talis
præſumptio,& ſimilitudo,ſm Panor.ꝙ no.¶ Vlt.no.ꝙ in acti-
6 bus capitularibus † pōt certa pars collegij transferre vota, ſeu
voces in alium,ēt qui nō ſit de collegio,vel capitulo, put erat
hic eps,& ēt alijs non conſentientibus,de quo j̃. illud ergo, ꝙ
dr̃ in c.quia pp.s̃.de ele.ꝙ ad hoc,vt valeat compromiſſum in
electione,eſt neceſſe,ꝙ oēs conſentiant & vnus ſolus pōt impe
dire.illud procederet,quādo alij ēt ſi ſint maior pars vellent ar
ctare alios ad compromittēdum,tunc.n.fieri non pōt. ſecus ſi
alij velint transferre vota in alium, tunc fieri pōt ēt alijs ꝯdicē
tibus,& hoc in alijs electionibus,vt hic dr̃:non ſic,vbi deberet
ſeruari forma d.c.quia pp.ſm Inn.& ita procedat tex.ibi.& ita
tranſit hic Imo.& D.Ant.Sed tu clarius conclude, & primo,ꝙ
non ſolum in caſu d.c.quia propter. & nō ſolum in electione,
ſed ēt in oībus actibus vniuerſitatis,ſeu collegij ēt laicorum,re
quirit̃ oēs eſſe concordes,ꝙ negotium expediat̃ per viam cō-
promiſsi,& vnus ſolus pōt hoc impedire, & in hoc maior pars
non præiudicaret minori,quia quādo agit̃ de cōpromiſſo,agit̃
de pręiudicio ſingulorū,qui priuant̃ facultate dandę vocis.iō
non ſufficit maior pars, & ita generaliter in hoc pcedat d.c.qa
propter.c.cām.c.ſcriptum.eod.ti.& ſequit̃ hic Panor. ¶ Scđo
7 cōclude,ꝙ † in electionibus eccleſiaſticis ille qui non eſt iuſto
impedimento detentus , non pōt alteri cōmittere vocem ſuā,
aut ad hoc cōſtituere pcuratorē inuitis alijs de capitulo. & ita
procedat tex.in c.ſi qs iuſto.de ele.in 6. ſed eis volētibus poſſet
8 quis ēt † nō impeditus cōmittere vocē ſuam, vt in d.c.ſcriptū.
vbi Imo.hoc idem tenuit.co.2.¶ Tertio cōclude,ꝙ extraneus
9 qui non eſt de†collegio, non poſſet cōſtitui procurator ad eli
gēdum,ſi capitulum,vel maior pars ꝯdicat, ēt ſi ille eſſet iuſto
impedimēto impeditus, quia dēt tunc cōmittere vni de capi-
tulo,& nō alij extraneo.& ita eſt tex.in d.c.ſi quis iuſto.§.j.ibi,
volēte capitulo.& hoc pcedit nō ſolum in electionibus,ſed ēt
in omnibus alijs actibus capitularibus,ſm Io.An.in reg.quod
alicui.lib.6.col.pe.& ita ſequit̃ hic Panor.in omni vniuerſita-
te etiam laicorum, quia intereſt collegij, ne eorum ſecreta pā
dantur alijs forenſibus,qui non ſunt de collegio. ¶ Quarto cō
10 clude, ꝙ † etiam in alijs negotijs electionum , quia quilibet de
collegio non ſolum quando eſt impeditus,poteſt alijs de colle
gio committere vota ſua, vt d.c.ſi quis iuſto. vbi dicit Imo. &
Gem.ꝙ rōne impedimēti poterit Doctor de collegio commit
tere vocem ſuam alteri de collegio, ſed etiam non impeditus
poſſet cōmittere alteri de collegio, cum hoc non reperiat̃ a iu
re phibitum,ſm Panor.hic,& idem hic Bal.dicens,ꝙ ſi eſſet da
tum arbitriū prioribus,& camerarijs, poterunt camerarij trā-
ferre eorum poteſtatem in priores.arg.huius tex. & quod no.
in l.item eorum. §. ſi decuriones. ff. ꝙ cuiuſque vniuerſi. nomine,

11 mine, de quo tñ articulo an, & qñ † habens eligere poſsit per
alium eligere, vide per Doc. in l. ſi ſic. §. j. ff. de leg. j. ¶In glo. in
ver. oĩum. ibi, non valuit appellatio. dic ꝙ imò valuiſſet, niſi
quia erat actum, ꝙ eps non eligeret, niſi habito oĩum cõſenſu.
nam in tranſlatione vocũ põt apponi certa forma, qua non ſer
uata, non valet ꝙ agiẽ, vt hic in tex. ſm Bal. ꝙ eſt no. & ex his di
12 cit hic Panor. ꝙ valeret ſtatutum vniuerſitatis, ꝙ † in certis caſi
bus non val[illegible]tus, niſi habeaẽ oĩum conſenſus. nec dr̃ ꝯ ius
cõe, ex quo a principio ita ẽt oẽs cõſenſerunt. & ꝙ hoc poſsit
fieri per ſtatutum, quia patet, ꝙ hoc põt fieri per legem, vt d. c.
quia pp. patet ẽ in Auth. de defenſ. ciui. §. cũ ita. vbi tex. ſing. ꝙ
13 officialis nõ † põt reformari in officio, niſi oẽs cõſentiant ẽt ſi
vnus de populo, vel de collegio ꝯdiceret. ſi qñ tñ per tale ſtatu
14 tum impediret vtilitas eccleſiæ, puta quia nõ † poſſent oẽs eſſe
cõcordes, & inſtaret vtilitas, vel neceſsitas eccleſiæ, putat hic
Panor. ꝙ valeret tunc actus geſtus a maiori parte. j. de his, quæ
15 fi. a maio. par. cap. c. j. ſed certe opus eſſet tũc, ꝙ † diſpenſarẽt ꝯ
dictũ ſtatutum eorum, quia poſſunt diſpenſare, vt per Io. An. ĩ
reg. cui licet. li. 6. & in c. licet canon. de ele. eo. li. ẽt ſi ſtatutum
eſſet ꝯfirmatum per Papam, põt collegium diſpenſare ꝯ ſtatu-
tum, vt eſt tex. no. in c. cũ acceſsiſſent. s. de ꝯſti. vbi ẽt probaẽ, ꝙ
ſi collegiati veniunt ꝯ eorũ ſtatutum collegialiter aĩo illud tol
lendi, tunc per vnũ actũ ꝯrium tolliẽ illud ſtatutum, ꝙ vr̃ velle
Hoſt. & Io. An. in c. ad audientiã. de cle. non reſi. & Panor. in d.
c. cũ acceſsiſſent. col. 2. fortius ergo poterunt diſpenſare in cer
to caſu ꝯ eorum ſtatutũ, vt s. & ſubdit hic Panor. ꝙ validũ eſſet
16 ſtatutũ † vniuerſitatis, vel collegij, ꝙ valeat actus vniuerſitatis,
vel collegij gerendus a pluribus, licet non faciat maiorem par
tem totius collegij, ſed ſint plures ꝯparatiõe minoris partis. &
ita voluit gl. not. & menti tenenda, in c. ſi cui. de ele. in 6. reglr
vero de iure cõi non valet, ꝙ faciũt plures de vniuerſitate, niſi
ꝯſtituant maiorem partem totius vniuerſitatis nõ ꝯparatione
minoris partis. tex. eſt no. in c. eccleſia. el j. s. de ele. & quid ſit ĩ
pluribus p̃ſonis, an ꝯſideret maior pars reſpectu oĩum, an ꝯpa
[a] ratione minoris partis[a]. vide ſing. dictũ Io. An. in c. 3. j. de iure
patr. ¶In gl. in ver. delegauit. in fi. ꝯcludit hic D. Ant. poſt Inn.
17 ꝙ † aliqñ interpoſita appellatione inferior iudex a quo, vult co
gnoſcere incidenter de appellatione. puta appellatus inſtat, ꝙ
procedaẽ ad ſnĩam, vel alium actũ, appellans opponit de appel
latione, ſi repliceẽ negando eſſe appellatũ, aut ꝙ appellatio eſt
talis, quę non deuoluit, aut ꝙ applo eſt deſerta, his caſibus ſi iu
dex applonis iam cœpit cognoſcere de applone, non põt alius
de hoc ſe intromittere. facit ꝙ no. Inn. in c. paſtoralis. in §. præ-
terea. s. de off. del. aliàs ſi iudex applonis nõ cœpit cognoſcere
poterit inferior de his incidentibus cognoſcere, & probatiões
recipere, vt ſic videat, an ſua ſit iuriſdõ. arg. c. Romana. §. ſi ve
ro. eo. ti. in 6. s. de reſcri. ſuper lr̃is. & ita tenuit Spe. ti. 2. §. nunc
videndũ. ver. 33. & ſequiẽ ibi Io. An. in addi. non ob. eo. c. dile-
ctus filius. s. de reſcrip. quia ibi appellatio principaliter pende
bat ſuper hoc, an iudex, a quo erat appellatũ eſſet iudex compe
tens, iõ non põt ipſe de hoc cognoſcere. nec ẽt ob. c. ſępe. s. eo.
vbi licet iudex a quo, nolit deferre appellationi, per hoc tñ nõ
impediẽ cognitio iudicis ad quem, nam ibi loquiẽ, qñ iudex a
quo, abſolute non detulit, hic vero qñ oriẽ diſceptatio incidẽ-
ter ſuper aliquo principaliter peragendo. & ita reſidẽt hic D.
Ant. & Imo. dicentes, ꝙ ſnĩa lata ſuper hoc incidenti per infe-
riorem iudicẽ p̃iudicaret partibus, niſi appelleẽ. & adducit D.
Ant. gl. in ver. manifeſte. in cle. ſi ante. de do. & ꝯt. ſed aduerte
ad hoc dictũ Inn. & Spe. non probaẽ per d. c. Romana. §. ſi vero.
quia loquiẽ de iudice appellationis, non in iudice a quo. & iõ
Imo. nõ vr̃ ſequi, ꝙ iudex a quo, poſsit incidẽter cognoſcere đ
articulo applonis, quia ſunt tex. clariſsimi ĩ d. c. dilectus filius,
& in l. chyrographis. §. j. ff. de admi. tu. & ibi Barto. ꝙ de iſto in-
cidenti, an applo ſit nulla, an admittenda, vel nõ, ſpectat cogni
tio ad iudicẽ ad quem. nec vr̃ verũ, ꝙ ſnĩa lata ſuper hoc ꝑ infe
riorem iudicem pręiudicaret appellãti, niſi iterum ab eo appel
leẽ, prout dicit Imo. quia certe oĩa innouata pendẽte appella-
tione veniunt reuocãda per viã attentati, vt in c. nõ ſolũ. eo. ti.
in 6. vel ẽt per viã nullitatis ẽt deſerta appellatione, vt eſt dictũ
s. eo. c. proxi. ¶In gl. in ver. ratũ. ſatendũ tñ eſt, ꝙ qñ ex actis ꝯ-
ſtaret notorie, ꝙ appellatio eſſet nulla, vel deſerta, ꝙ tunc iu-
dex a quo, cognoſcere poſſet ſuper iſto incidẽti. & ita Inn. in c.
paſtoralis. §. p̃terea. s. de off. del. an tñ poſsit ſuper hoc incidẽti
pronũciare, & ſi pronũciat, an præiudicet partibus ſi nõ appel
leẽ. In. in d. §. præterea. nõ vr̃ ſe firmare, iõ ꝯclude, ꝙ aut eſt cer
18 tum appellationẽ eſſe lrĩmam, & dẽt admitti, & nihil innoua-
ri. aut eſt dubiũ, an † appellatio ſit lrĩma, & admittenda, vel nõ.
& dẽt admitti, quia in dubio iudex a quo, ſemper dẽt deferre
appellationi. ita Inn. in d. c. dilectus. & Ang. in l. qm̃ iudices. C.
eo. ti. & Spe. eo. ti. §. nunc dicamus. ver. j. & poſt mediũ. in ver.
Vincentius dixit. & interim nihil innouare, vt in l. ſciẽdum. &
in l. ſi cuius. ff. de ap. reci. aut ꝯſtat appellationẽ nõ fore admit-
tẽdã, tunc iudex a quo, dẽt admittere, & põt procedere nõ obſt.
appellatione. ita gl. no. in l. j. ff. nil nouari. & Spe. ſin. d. §. nũc di
camus. ver. circa hoc aũt. & ita Bar. in d. l. ſciẽdũ. & Bal. in l. ap-
pellatione. C. eo. ti. col. pe. ſed in dubio appellatio dẽt admitti.
19 tñ ſi iudex nõ admittat, pp hoc tñ in appellatione † nõ recepta
nihil dẽt innouari, vt d. l. ſi cuius. & d. l. ſciẽdũ. & tenet ibi Bar.
idẽ Spe. in d. §. nũc dicamus. poſt mediũ, in ver. itẽ appellatiõe
pendẽte. & ſubdit ibi Bal. in d. l. appellatione. ꝙ licet ad iudicẽ
a quo, ſpectet deliberare, an appellatio ſit ꝑ eũ admittenda, vel
nõ, vt ſic ſciat quales Apoſtoli ſint ꝑ eũ dãdi, tamẽ ẽt eo caſu,
quo ꝯſtaret appellationẽ nõ eſſe admittẽdã nõ põt, nec dẽt ip-
ſe iudex a quo ſuper hoc ꝓnunciare: ſed ſatis eſt, ꝙ dicat, nõ ad
mitto appellationẽ. & rõ eſt, quia abſtinere a receptione appel
lationis, eſt facti, ſed pronũciare appellationẽ nõ eſſe recipien
dã eſt iuris, & iuriſdõnis, vt d. l. ſi cuius. & d. l. ſciendũ. & talis iu
riſdictio, & diffinitio nõ pertinent ad iudicẽ aliũ, q̃ appellatio-
nis, vt d. c. dilectus. & d. l. chyrographis. & ibi Bar. & idẽ Spe. in
d. §. nunc dicamus. circa fi. in ver. ſed cũ cognoſcere. merito ip
ſe iudex a quo, nõ põt ſuper hoc pronũciare ẽt ſi ꝯſtaret appel
lationẽ nõ eſſe recipiẽdã. & ita Bal. in d. l. appellatione. col. pe.
& vide dicta in c. de priore. in prin. s. eo. & in c. vt debitus. j. eo.
ſuper gl. in ver. rõnabili cã. in prin. & de prędicta determinatio
ne eſt caſus in terminis in c. cũ ſuper abbatia. s. de off. dele. vbi
iudices a quo, pronunciauerũt appellationẽ interpoſitã nõ te
nere, nec admittendã eſſe, a qua interlocutoria non fuit aliter
appellatum. tamen nõ facit p̃iudiciũ appellanti, nec iudici ap-
pellationis, & põt pronunciare appellationẽ lrĩmã, nõ obſt. in-
terlocutoria in ꝯriũ lata per iudicẽ a quo. ita tex. ibi ĩ gl. in ver.
ſuſpendaẽ. vbi melius prædicta declarauit. & vide ẽt dicta in c.
de priore. s. eo. & in c. ex rõne. s. e. ¶Itẽ aduerte, quia alio mõ
20 ſoluit hic D. Ant. ꝙ † legatus cognoſcebat hic de appellatione
interpoſita ad Papã, vt ſic eã inſtructã remitteret. & hoc idẽ fa
cere poſsit quilibet alius iudex inferior ſm eũ, quia tẽdit in fa
ciliorem exitũ cãæ appellationis, vt in c. cũ teneamur. s. eo. &
in c. 2. j. de matr. ꝯt. ꝯ interdictũ eccleſiæ. ſed dicit hic Pan. hoc
dictũ nõ procedere in inferioribus iudicibus, & maxime in iu-
dice a quo, ꝑ tex. in c. ſi à iudice. eo. ti. in 6. vbi appellãs nõ tene
tur cõparere ad citationẽ iudicis a quo, niſi ad reuocationẽ gra
uaminis. ergo nõ teneẽ cõparere vt cãm magis inſtructã remit
teret. & iõ putat hic Panor. eſſe ſpãle in legato de latere, qui de
appellationibus interpoſitis ad Papã poſsit cognoſcere ad hũc
finem, vt cãm ipſam magis inſtructã remittat ad Papã. & ita lo
quiẽ tex. hic, & dictũ Spe. vt s. licet D. Ant. hic generaliter eũ
alleget, vt s. nec ob. ꝙ inferior poſsit cognoſcere de his, quæ tẽ
dunt in facilioreẽ expeditionẽ cãæ appellationis, vt d. c. 2. & d.
c. cũ teneamur. quia procedunt illa iura, quãdo vult prohibere
attentata, vel quãdo appellãs nõ ꝯdiceret. & ita procedat d. c.
cũ teneamur. & d. c. 2. ſecus ſi appellãs ꝯdiceret. & ita procedat
c. ſi a iudice, ſm Panor. ſed amplius dubitaẽ, quõ credaẽ hic re-
21 lationi † legati vnius ꝯ c. a nobis. s. de teſt. ſoluit Hoſt. ꝙ hic le-
gatus proceſsit de cõſenſu partium, vt ſit ſpãle in legato Cardi
nali, cui ex generali cõſuetudine ſtaẽ, & crediẽ ipſius relatio-
ni, vt per gl. & Arch. 87. diſt. nobiliſsimus. ſed de iure cõi ſecus
ſm Spe. ti. 2. §. j. ver. ſed nunquid aduocatus. pro quo eſt gl. ſin.
in c. ſicut. j. de ſent. exc. volens, ꝙ in tertij præiudiciũ nõ credaẽ
etiam legato Cardinali. & hoc quãdo nõ requiſitus a Papa ali-
quid referret. quãdo aũt requiſitus a Papa referret, an tunc ſit
ſibi credẽdum. vide de hoc ordinarie per Doc. in c. poſt ceſsio
nem. s. de proba. & in c. ſuper his. s. de fide inſtru. ¶In gl. ĩ ver.
22 renũciaſſe. in fi. vult gl. ꝙ † electus poſsit renũciare ſuæ electio-
ni, ẽt poſtq̃ conſenſerit. nõ obſt. c. admonet. & c. ꝙ in dubijs. s.
de renũ. vbi dr̃, ꝙ nõ põt renũciari beneficio in manibus ſupe-
rioris, quia dicit hic Hoſt. ꝙ iſte erat electus in diſcordia. vnde
licet cõſenſerit, & ſit appellatum ad ſuperiorẽ, põt libere renũ
ciare. & ita trãſeunt hic Doc. ſed tu vide gl. ord. ĩ ver. renũciat.
in c. ſi electio. de ele. li. 6. an & quãdo electus poſtq̃ cõſenſit ele
ctioni, poſsit libere renũciare abſq; alio cõſenſu ſupioris, quã
do ãt qs hr̃et ius ĩ beneficio, & nõ ius ĩ re, abſq; dubio p̃t libere
renunciare, vt eſt tex. in c. ad audientiam. el 2. s. de reſcrip.

ADDITIO.

[a] ¶In actibus vniuerſitatis debet concurrere maior pars totius vniuerſitatis. nõ autem maior pars comparatione minoris. vide Panor. & alios in c. cum omnes. de conſti. poſt gl. ibi. & vide Ang. conſ. 45. incip. vacante abbatia.

SVMMARIVM.

1 *Electores, & patroni poſſunt aſtringi per iuramentum ad eligendum magis idoneum, & vtilem.*

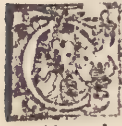
2 *An poſſit electio aſtringi ad alterum de duobus perſonis, aut de certo genere perſonarum.*

3 *Electus, & confirmatus non obſtante appellatione, debet conſequi poſſeſſionem.*

4 *An ſalua conſcientia poſſit eligi idoneus ſi potuiſſet eligi idoneor, & an valeat appellatio.*

5 *Quando factum est certum, & de eo constat, omne id quod est licitum in foro iudiciali censetur permissum in foro conscientiæ.*
6 *An senectus reddat quem inhabilem, vt non possit eligi.*
7 *An sit præferendus magis diues, vel nobilis, vel magis doctus.*
8 *An in causa confirmationis pars possit prosequi aliam causam, quàm expressam in appellatione.*
6 *An confirmatio sit sententia diffinitiua. Et etiam ibi ad limitationem, & intelligentiam c.fi.de elect. in 6.*
10 *An electo, & confirmato agenti ad possessionem obstet exceptio criminis, vel defectus iuris.*
11 *Si beneficium requiret ordinem annexum, an contra petentem consecrationē, vel ordinē possit per viā exceptionis impediri possessio beneficij.*
12 *An contra prouisum per viam collationis, vel prouisionis posit exceptio criminis, vel alia opponi ad impediendum possessionem.*

C A P. XLVI.

Onstitutis. Appellatio frustratoria possessionem confirmari nō retardat. h.d.vel sic. Contra electum, & confirmatum regulariter exceptio, vel appellatio non admittit̄ ad impediendum electionis, & confirmationis effectum, sed habita possessione poterit accusari, vel denunciari.h.d. primo narrat factum. secundo diffinit ibi, nos ergo; tertio protestat̄ ibi, si quidem &c.
1 ¶No.j. ꝙ † ordinarius potest per iurationem astringere electores, vt eligant s̄m Deum, & bonam conscientiam magis idoneum, & vtilem ecclesiæ virum, & hæc adiuratio est loco iurī, vt hic in gl.2.& idem Arc.2.q.5.si quis. & ex his infert hic Pano. ad notabilem, & vtilem practicam, ꝙ qñ eps̄ timeret ꝙ patroni ꝑꝑ preces aliorum, aut ꝑꝑ carnalem affectionē non præsentent magis idoneum, posit p̄nos astringere sub iur̄o vel adiuratione, de qua hic, vt p̄ntent magis idoneum, & vtilē ecclesię, qđ no. eligendus.n. non solum dēt esse idoneus, sed ēt vtilis ecclesiæ, & alibi dicit tex.no. ꝙ eps̄ nō dēt eē custos chartarum, & librorū: & sic solum intendere studio lr̄arum, sed ēt in alijs exterioribus dēt esse vtilis toti diœcesi. & ita dicit tex.
2 16.q.j.in canonibus. & facit c.licet.j̄.de regula. ¶†Scđo no. ꝙ electio pōt restringi ad duas personas eligendas. & hoc de voluntate eligentium, aut ex accidēti. pone, ꝙ electio hēt fieri de certo gremio, & non sint ibi nisi duo idonei. facit c.abbate.de verbo.sig. talis aūt regulariter dēt esse electio libera, nec posset restringi ad vnam personam potius, q̄ ad aliam. de quo in c.cū terra.s̄.de elec. s̄m Imo. & vide in c.cum dilectus.s̄.de consue.
3 ¶Vltimo no. & ita allegat̄, ꝙ †electus, & confirmatus non ob. exceptione, vel appellatione extraiudiciali, dēt consequi possessionem, de quo j̄. ¶In gl.3.in fi. cōcludit gl. ꝙ licet idoneior
4 sit†eligendus: tñ satis est, ꝙ electus ipse sit idoneus, licet alius potuisset eligi idoneior. & ita ēt dicit, ꝙ sufficit p̄ntatū esse idoneum, licet alius potuisset idoneior præsentari, s̄m glo. in c.3. j̄.de iure patr. & vide ad prædicta gl. or. & meliorem, quæ sit in iure, in c.licet. hic alle. in gl. ¶Dubitat̄, an salua consc̄ia posit eligi idoneus, ex quo poterat eligi idoneior. D. Ant. hic, ꝙ nō, per hunc tex. & gl. sed glo. in d.c.licet ergo, refert in hoc opi. & concludit ꝯriū, quia agens bonū non peccat, licet posit agere magis bonum. ita ergo eligentes non peccant eligendo idoneum, licet idoneiorem eligere potuissent [a]. ¶Alij vero tenent ꝯrium, prout ibi refert Arch. dicens, ꝙ opi. illius gl. procedit in volūtarijs, sed in necessarijs dēt semper eligi melior, vt in d.c. licet. & facientes ꝯrium, vulnerant, & lædunt consc̄iam. & ita consuluit Fed. in suo cons.90. qđ incip. Super dubitationū articulis quærit̄. Panor. hic concludendo, ꝙ a principio fuit appellatum, ne fieret electio nisi de idoneiori, tunc non valebit electio de idoneo, quia cū de iure teneat̄ eligere idoneiorē, vt hic & in d.c.licet ergo. & in c.cū dilecti.s̄.de ele. fuit iusta cā appellandi, ita qđ saltem talis electio tractaret̄ per superiorem in cā appellationis. si vero non fuit appellatum, tūc teneret electio fcā de idoneo, vt in d.c.cū dilecti. & c.cū nobis olim. & c.cū terra.s̄.de ele. eligentes tamen peccant, vt s̄. ¶Et intelligit prædicta, quando in eodem collegio reperit̄ idoneior, aliàs nō tenet̄ eligere idoneiorem de alio collegio, quia honestius est, ꝙ idoneus eligat̄ de eodē, q̄ qđ fiat transitus ad idoneiorem alterius collegij. facit 61.dist. nullus eps̄. & qđ no. in c.cū inter canonicos.s̄.de ele. & j̄.de reli.do.c. īter quatuor. vbi tex.no. & ita s̄m eū dēt intelligi gl. & Bar. in l.cū quidam.ff.de leg.2. vbi voluit, ꝙ habēs electionem tanq̄ bonus vir, satis est, ꝙ eligat idoneū, & valet electio, licet potuisset eligere idoneiorem. consc̄ia tamen non saluat̄, quia in eleemosyna impēdenda idoneior dēt eligi.90.dist. non satis. per gl.42.di. quiescamus. & facit tex. de consec.dis.5. non mediocriter. sed aduerte, quia electio fcā de idoneo, dūmō sit fcā a maiori parte c. est valida, licet potuisset eligi idoneior. & ita probat̄ in c.quia pp.de elec. iuncto c.cū in cūctis. vbi satis est, ꝙ electus sit idoneus. ergo in foro iudiciali talis electio non pōt retractari & appellatio in ꝯrium nō dr̄ legitima, ꝑut tenet gl. in d.c.licet ergo. & satis probat̄ hic in tex. vbi allegabat̄, ꝙ alius esset idoneior, & magis vtilis ecclesiæ. & ꝙ iste electus, & ꝯfirmatus erat impotēs, & inutilis ecclesiæ: & tamen Papa hoc nō reputauit ex hac cā appłonem lrīmam, ex quo electus erat idoneus. & hanc partem sequit̄ Imo. hic in gl. proxi. vnde ꝯcludēdū vr̄, ꝙ in foro iudiciali electio de idoneo sit valida, licet alius idoneior potuisset eligi, dūmō sit electus a maiori parte, & appło in ꝯrium non vr̄ lr̄īa, vt s̄. & hoc iure probat̄. amplius ēt est certum, ꝙ ius canonic[illegible]um dispōit in foro iudiciali, semper tendit in salutem aīæ, vt patet in c.cū contingat.s̄.de iureiu. & in c.licet mulieres.co.ti.in 6. vnde infert̄, ꝙ si electio fcā de idoneo est valida in foro iudiciali, licet potuisset alius eligi idoneior: & eodem, & simili mō id dicendū in foro consc̄iæ, quia ius canonicum nunq̄ iniecit alicui laqueum.27.q.2.de viduis. nec scienter defendit aliquem in peccato.s̄.de resti.spol.c.lr̄as. si.n. eligere idoneū induceret pc̄tm̄, ius canonicū non validaret tūc electionem, quia esset ꝯ iura s̄. dicta. cū ergo electio de idoneo quādo reperitur fcā a maiori parte capituli fiat canonis auctoritate. d.c.quia pp. & c.cum in cūctis. ergo nō peccant eligētes.23.q.4.qui peccat. C.de adul. l.Gracchus. & pro hac parte vr̄ hic tex. satis apertus. hic.n. electio fuit fcā præcedente adiuratione ep̄i de eligendo s̄m consc̄iam magis vtilem, & idoneū. & tamē valet hic electio maioris partis. & qa satis est, ꝙ sit seruata forma tradita a iure in eligendo: & iō est ꝙ Papa non fecit hic vllā mentionem consc̄iæ: nā sufficit, qđ electus sit idoneus. Papa.n. hic expressisset si electores ex his vulnerassent eorum ꝯsc̄ias. c.per tuas. el 2.j̄.de symo. & c.ad audientiam.j̄.de deci. & ex his dat̄ vna sin. ꝯclusio,
5 ꝙ de iure†canonico quando factū est certum, & de eo constat oē id, qđ est licitum, & permissum in foro iudiciali censet̄ licitum, & permissum in foro ꝯsc̄ię. facit c.sicut tuis.j̄.de symo. in fi. aliàs aūt ius canonicū iniiceret laqueū, & peccarent exercētes actū canonis auctoritate, ꝙ esset absurdū, vt s̄. ¶In gl. ī ver. impotentia. ibi, ex senectute. dic, ꝙ†impotētia senectutis impe-
6 diens administrationē repellit a promotione, vt in c.Florentinum. aliàs Arc. hic alleg. sed nō repellit senectus eundē ꝓmotum, & qđ deberet dari coadiutor.j̄.de cler. ægro. per totū. qđ procedit ēt in p̄latis regularibus, vt tenuit Io. And. in c.fi.s̄.de sup.negli.præl. & sequit̄ hic Panor. ¶In eadem gl. ibi, sed nun-
7 quid est habenda rō, &c. voluit gl. ꝙ certis partibus † sit p̄ferēdus, q est ditior, & potētior, qa ꝑ talē melius ꝯsulit̄ ecclesiæ: sed dicit Host. ꝙ dēt considerari status, & qualitas ecclesiæ, nā si ecclesia indiget potētia, quia hēt possessiones, & castra iuxta emulos, & inimicos: tūc sit p̄ferēdus potentior, ar.c.officij.s̄.de ele. sed vbi ecclesia indigeret sc̄ia, puta qa sit iuxta hr̄ticos, vel infideles, tūc sc̄ia dēt p̄ferri potētiæ. ar.c.in causis. de ele. vbi vero ecclesia indigeret diuitijs, puta qa sit onerata debitis, tūc diuitię debēt p̄ferri sc̄ię, & potentię. ar.10.q.2. hoc ius. cessantibus vero p̄dictis qualitatibus nō reꝓbaret̄ electio fcā de illo, q nō esset diues, nobilis, vel potēs, dūmō ał's sit idoneus s̄m Host. de quo ēt ꝑ eū. & Io. An. in c.j.j̄.de ꝯsangu. vbi ēt quærunt quid si ꝯcurrant duo in electione ad ep̄atū, quorū vnus est Doctor in Theologia, alius in iure canonico, qs sit p̄ferēdus. & ꝯcludunt vt s̄.s. ꝙ si ecclesia est vicina hæreticis sit p̄ferēdus Theologus ī ał's dēat p̄ferri canonista. quādo vero aliqs eēt mixtus peritus ī Theologia & iure canonico, deberet p̄ferri mero canonistæ, vł Theologo. ar.c.ex parte.j̄.de cle. nō resi. s̄m Host. & Io. An. in d.c.j. & sic ꝑ p̄dicta sentit Hos. hic, ꝙ si ecclesia īdigeret viro potēti, aut diuitijs, tūc electio fcā de nō potēte, vel nō diuite, eēt retractāda, qa licet ille in se sit idoneus, tamē nō est vtilis, ꝙ est notandū s̄m Panor. sed certe, ꝑut est dictū s̄. hic vr̄ tex. in ꝯriū. vnde dicit Imo. hic, ꝙ licet in electiōe ante factū sit habēda ꝯsideratio de prædictis qualitatibus, tamē quādo electio esset fcā a maiori parte valent, dūmō sit fcā de idoneo, ꝑ id, ꝙ hr̄ in d.c. quia pp. iuncto d.c.cū in cūctis. nec veniret retractāda post factum, pro quo ēt gl. no. in c.qm̄ vetus.14.q.j. quæ refert de duobus electis, & cū altera pars replicaret de potētia sua, fuit respōsum, ꝙ Petro piscatori successorē quęrimus nō Augusto, & sic Imperatori, in quo cōsiderat̄ potētia, & splēdor domus. nō sic in administratiōe ecclesiastica, in qua p̄fuit Petrus, qui fuit piscator, & filius fabri. vñ nō est curādū de potētia, ꝑ quo est bonus tex.j̄.de præb.c.venerabilis. nec est p̄sumēdum pro aliquo rōne nobilitatis solius, vel potētiæ.40. dist. illud. & c.multi. & dic vt ibi no. & in d.c.venerabilis. ¶In gl. in ver. rōnabile. in fi. tenet hic Io. An. ꝙ si ep̄s detulisset appellationi fuisset functus officio suo, & non potuisset amplius se intromittere, vel reuocare dilationē. de hoc tamē dic, prout plene hr̄ in c.cū appellationibus.

A D D I T I O.

a ¶Adde de electione mali hominis, qui tamen aliàs poterat esse vtilis ecclesiæ, an possit fieri. vide pulchre Fel. in c.cum adeo. de rescrip. in ver. nobilitas. vbi allegat dicta hic per Philip. & circa conscientiam, vide pulchra verba Bal. in rubr. supra de iudicijs. 6. col.

tionibus.eo.ti.in 6.In gl.in ver.quod aliam.in fi.ex glo.eliciun
8 tur tres solutiones. ¶Prima,ꝙ† sit speciale in confirmatione, vt possit prosequi aliam causam,q̃ expressam in appellatione, & hęc solutio hodie non procedit per c.vt circa.de ele.in 6.& in cle.ꝯstõnē.eo.ti.non ob.iura allegata hic in gl.quia licet iudex in beneficialibus debeat ex officio supplere, & inquirere. pars tñ sic appellans quantum ad se est exclusa.s̄. de elec. cum dilecti,in fi.per gl.in c.j.de ꝯces. præb.& est tex.s̄.c.proxi. ¶Secunda solutio est directè ꝯ̃ria p̄cedenti, vt non admittatur volens prosequi aliã cãm. & ista est vera ſm Panor. & probat̄ hic in tex. vbi ponderatur, quod tunc non expressit aliã causam. ¶Tertia solutio est,vt iste repellatur rõne p̄sumptionis, & suspitionis ortæ ꝯ̃ eum, ex quo cã expressa erat irrationabilis. & ex hac solutione est notandũ,ꝙ vbi in sñĩa,vel in appellatione exprimitur certa cã,& annectitur cł̃a generalis, & in alijs pluribus causis &c. ꝙ tunc si cã expressa est irrationabilis p̄sumit̄ similitudo, ꝙ aliæ non expressę compręhensę sub cł̃a generali sint irrationabiles. facit c. si fortè. de elect. in 6. ſm Panor. melius facit c. sedes. s̄. de rescrip. quia cł̃a generalis trahitur ad similes expressas. & aduerte, quia Hosti. & Imo.hic faciũt dr̃iam, an ꝯfirmatio fiat cũ cãæ cognitione, & tunc censeatur diffinitiua sñĩa.& iõ tunc in appellatione non requiritur cã sicut in appellatione a diffinitiua. l. Scio.ff. eo.ti.& poterit iustificari appellatio ex alia noua cã. ff. quod cum eo.l.finali.secus si confirmatio fiat absq; cãæ cognitione. tũc censetur sñĩa interlocutoria.iõ in appellatione requireretur certa causa,& ex
9 alia iustificari non posset.j.e. c. vt debitus. † Subdit hic tñ Do. Ant.ꝙ hodie ꝯfirmatio semper erit sñĩa diffinitiua, cũ sit seruanda solẽnitas,de qua in c.fi.de elec.in 6.Sed certè melius loquitur Ioan.An.in c.auaritiæ,de elec.in 6.vbi singulariter vo-
a luit,[a] ꝙ licet si non seruatur solẽnitas d.c.fi. ꝯfirmatio sit nulla,vt ibi:tñ si seruatur,aut ꝯfirmatio fit in ꝯ̃dictorio iudicio oppositore opponente, & iudice iudicialiter ꝯfirmante:tunc est quod ꝯfirmatio est sñĩa diffinitiua. si vero nullus ꝯ̃dictor apparet, & superior confirmat ẽt pręmissa summaria cãæ cognitione.& isto casu ꝯfirmatio non hẽt vim diffinitiuæ, & censetur potius actus extraiudicialis. ꝙ est singulariter notandũ ad intellectum d.c.fi.ſm Panor.& ita in effectu voluit Imo.dicẽs quod licet hodie procedatur in ꝯfirmatione sine strepitu,& figura iudicij,vt in cle.dispẽdiosam.de iudi.tñ qñ ꝯfirmatio nõ est facta cum plena cãę cognitione, licet sit seruata solẽnitas d.c.fi.tñ ꝯfirmatio hẽt vim interlocutoriæ ſm eũ.& ex his patet,an & qñ appellatio a ꝯfirmatione iudicet̄ appellatio a diffinitiua,vel interlocutoria,& dic,vt s̄.¶In gl.fi.ibi.§.qualiter. ibi pendebat lis de crimine quod irrogabat infamiã.iõ illa pẽdente non p̃ot promoueri rõne infamię. quia opi.promouendi non dẽt vacillare. facit quod no.in c. fi. de testi.& 2.q.5.p̄sbyter si a plebe.sed hic loquitur in iam promoto,& ꝯfirmato ꝯ̃ quem opponebatur exceptio,vt repelleret̄ a possessione,& hoc fieri non põt: quia illa hẽt ꝯñam ab actu confirmationis iam perfectæ,& possessio est de consecutiuis ipsius iuris acquisiti. vnde ꝯueniens est, ꝙ hẽat possessionem ipsius iuris ꝑ no. in c.cum dilectus.s̄.de causa pos. & in c.transmissam. de elec.
10 ¶†In eadem gl.in fi.ex hac gl. colligũtur multa ꝯ̃ria.& primo de regula, qui agendum.lib.6.& quia ꝯ̃ hunc electum, & ꝯfirmatum potest agi, vt hic dr̃. ergo deberet posse excipi. sed gl. respondet hic in fin. ideo enim repellitur exceptio, quia debet esse proportionabilis ad modum agendi deductum in iudicio,cũ exceptio sit intentionis actoris exclusio. l. j. ff. de excep.& in c.j.s̄.de or.cogni.sed in casu isto exceptio non põt esse proportionabilis, quia electus, & confirmatus non petit aliquid iuris cum iam sit adeptus per ipsam electionem, & ꝯfirmationẽ,vt d. c.transmissam.sed petitur possessio, quæ habet plurimum facti.j.de conces.præben.cum nostris.& in l.j.ff.de acqui pos.ideo est,ꝙ hic repellitur exceptio non autem actio, & sic per viam accusandi,vel denunciandi.& hęc rñsio colligitur ex dictis Inno.& aliorũ Doc.hic.nec obstat,ꝙ esset hic appellatũ a ꝯfirmatione:& iõ erat suspensa.s̄.eo.c. sæpè,circa fi. sic de eo, ꝙ erat iuris. iõ debuit admitti exceptio. põt dici, ꝙ ꝯfirmatio fuit hic facta extra iudiciũ:iõ sequens appellatio extraiudicialis non suspendit actum p̄cedentẽ sed solũ actũ,qui fit post & ꝯtra appellationem subsequentem, vt est tex. no. in c.cum nobis olim.s̄. de elec. ¶ Sed amplius prædictis obstare vr̃:quia agens ꝓ possessione beneficij dr̃ agere possessorio adipiscendæ, sicut intentat hr̃s,vel bonorum possessor,qui agit ꝓ possessione adipiscenda,vt per gl.or.& Doc.in c.pastoralis.s̄. de cã pos.sed agenti possessorio adipiscendæ ob. exceptio defectus proprietatis iuris agentis si põt incontinenti probari.l. 3.§.ibidem.ff.ad exhibendum.& in l.2.C.de edic.diui Adri.l.fin.C. quorum bonorum. ergo eadem rõne in beneficialibus deberet admitti exceptio concernens defectum iuris agentis, cum non sit ratio differentiæ. nam in temporalibus exceptio non videtur proportionabilis, ex quo petitur possessio, quę est quid facti consecutiui ad ipsum ius acquisitũ. & tñ ob. exceptio, vt s̄.ergo idem in beneficialibus. quare ꝯclude, ꝙ aliquando in beneficialibus,quis est ꝯsecutus plenũ ius in beneficio, sed petit possessionẽ. tunc si excipitur de crimine cũ in ea iam admittitur exceptio,& impedit executionem.& si crimen fuerit probatum imponitur illi silentium. si vero nõ fuit ꝓbatum, tñ remanet infamia: & tunc inducitur illi purgatio. & de his est tex.no.in c.accedens.j.de accu. si vero opponitur exceptio criminis absq; infamia,vel alia exceptio,quæ non ꝯcludit defectum iuris ipso iure,sed illum posse priuari, puta si opponitur aliquid per quod dr̃ cassanda electio,vel confirmatio,vel ipsa collatio:& tunc talis exceptio ẽt si offertur incontinenti probari non ob.agenti possessorio adipiscendæ possessionis: ex quo iste interim hẽt verũ ius proprietatis, antequã cassetur electio,ꝯfirmatio, vel collatio.ad hoc quod no. Ioan. An. post Compo. in c.q̃d sicut.s̄.de ele.in gl.antepe. ſm Imo. hic col.6.& bene facit tex.in d.c.accedens.& in c. post electionem.in fi.j.de ꝯces. prebẽ.aliqñ opponitur exceptio ꝯcernẽs defectũ proprietatis, quia exceptio sit talis q̃ reddit electionẽ, vel ꝯfirmationem nullam:puta quia dr̃ facta per falsas,& surreptitias literas,seu dr̃ electores non habuisse ius eligendi,vel ꝯfirmatorem ius confirmandi, seu collatorem ius conferendi.istis, & similibus casibus si opponens offert incontinenti se probaturum debeat audiri etiam in beneficialibus. & ob. exceptio agenti possessorio adipiscendæ, vt no. gl.ordi.in c.primo.& c.literas.s̄.de resti.spo.& sequuntur etiam Inn.& Doc. in c.cum olim.s̄.de do.&ꝯtu.& in c.pe.s̄.de causa pos.secus si non posset incontinenti probari, per ea quę habentur in d. l. 3.§.ibidem.& in d.l. 2. & ita sequitur hic Imo. & Panor.Et ex his sumitur ratio, quare Papa hic in tex. generaliter exclusit hunc opponentem. dic quod ideo quia regulariter agenti interdicto adipiscendæ non ob. exceptio defectus proprietatis, nisi in casibus.s̄.expressis. & sic regulariter probibetur exceptio ante adeptam possessionem. Item, quia hic erat præsumptio contra hunc friuole appellantem,quod malitiosè excipe ret causa differendi possessionem illius, ar. c. si forte.de elec. in 6.Item quia nullam exceptionem opposuerat de exceptionibus,quæ possunt opponi contra electum, & confirmatum, ideo Papa generaliter eum exclusit. ¶Secundũ cõtrarium ad hunc tex.& c.super his.j.de accu. sed dicas, quod ibi ideo admittatur exceptio, quia restabat consecratio, vel benedictio post cõfirmationem, vnde respectu illius iuris de futuro, nõ
11 dũ acquisiti bene admittitur exceptio.† vnde infert hic Inno. quid si dignitas,vel beneficium requirit certum ordinem, an ꝯ̃ petentem consecrationem,vel ordinem annexum illi beneficio poterit per viam exceptionis impediri possessio beneficij.conclude quod aut talis exceptio fuit discussa tempore electionis,vel confirmationis.& non debet tũc admitti ne de delicto eiusdem hominis sepius quæratur.j. de accu.c.de his.l.licet.ff.nautę caupones stabu. si vero non fuit discussa,tunc admitteretur exceptio. ex quo petitur id quod est iuris acquirẽdi in futurum, vt in d.c.super his.vbi Inn.idem tenet,& ita vr̃ hic residere,& sequitur etiam Host. & Panor.in d.c. pe. circa fi.¶Quid autem quãdo petitur aliquid,quod habet in se executionem illius iuris:puta in petente sigillum, an possit impediri per viam denunciationis & exceptionis. vide quod no.in
12 c.j.j.vt ecclesiastica beneficia. ¶†Vlterius aduerte singulari-
b ter, quia dispositio [b] tex.in c.fi.de elec.in 6. non habet locum in collatione beneficiorum, vel in prouisionibus prout tenet glo.or.fi.ibi.q̃a licet collatio beneficij habeat vim electionis, & ꝯfirmationis:& similiter prouisio,vt per gl.no.in c.j. de ele. in 6.tñ his casibus, quia excipiens non habuit facultatem opponendi licet excipiens a crimine non audiatur contra illum cui est facta collatio,vel prouisio,nisi sit exceptio criminis cũ infamia,vt d.c.accedens.tamen alia exceptio bene poterit opponi, vt impediat acquisitionem possessionis. & ita sequitur Do.Ant.& Imo.in d.c.pe.in fi.ratio est,quia iste qui nunc excipit non habuit facultatem opponendi tempore collationis, vel prouisionis. vnde non est quid sibi imputetur. & quia collatio,& prouisio cõiter fit clandestinè non præcedentibus aliquibus edictis.ideo est pręsumptio contra eas,vt in d.c. vt nostrum.& ex his rationibus voluit Panor.in d.c.pe.ꝙ ꝯ̃ clandestinè prouisum per collationem, vel prouisionem possit etiã opponi exceptio criminis absq; infamia ad impediendum, & differendum effectum possessionis. & ita dicit,ꝙ posset limitari d.c.accedẽs.sed certè ibi indistinctè dr̃,ꝙ sola exceptio criminis

ADDITIONES.

a ¶Singularis declaratio ad c.fi.de elect. in 6.

b ¶Dispositio c. fi. de elect. in 6.non habet locum in collatione beneficiorum.

minis non impedit exceptionē.& loquitur tex.in clandestine
prouiso non p̄cedētibus edictis solēniter.& ēt eo casu,quo nō
potuit culpa imputari illi excipienti:iō tutius vr̄ in hoc tene-
re id quod tenet Butr.& Imo.in d.c.pe.φ sola exceptio crimi-
nis non obstet,sed alia exceptio sic,vt s̄. est dictū. & ex his rō-
nibus videretur idem in excipiente ꝯ electum, & ꝯfirmatū pe
tentē possessionē si excipiens non habuit facultatem se oppo
nendi, puta si ꝯfirmatio fuit clandestinè facta f̄m Inno. in d.c.
pe.quod dictum dicunt Doc. ibi esse singl'r menti tenendū ꝯ
a eos,qui faciunt proponi qn̄q; edicta clandestinè. [a] & tempo-
ribus,quibus verisimiliter non hr̄ notitia:puta in hora prādij,
vel de sero tarda hora, aut faciunt amoueri postea secretē,
& incontinenti illa edicta,vt non deueniant ad notitiam par-
tis.istis em̄ casibus audietur excipiens post electionem & ꝯfir-
mationem.& ita dicunt posse limitari d.c. si, de elect. in 6. qđ
ēt est notādū ad p̄sentatū per p̄onos,& institutū,si edicta fue
runt clādestina,vt s̄.& vide de his plenius per Doc. in c.pe. &
in c.cum olim.s̄.de do.& ꝯtu. ¶Tertium, & vltimum ꝯriū de
c.tantis Daniel,hic allegato in gl.& pro ꝯrio, & de c.omnipo-
tens.j̄.de accu.vbi pendente accusatione ali cuius non potest
quis interim promoueri ad beneficium, sed hic in tex.pende-
bat controuersia,& iudicium, ergo &c. sed dicas,φ in ꝯrio ac-
cusatus ante promotionem. sed hic iste fuit electus, & confir-
matus ante exceptionem,& ante accusationem,& appellatio
nem.& sic non ob. contrarium. ¶Extra gl. Inn. hic tractat de
effectu, & viribus appellationis extraiudicialis. & dic plene p
cum, &Imo.sed tu vide, vt de his dicetur.j̄. eo. in c. bonæ.

ADDITIO.

a ¶Edicta non debent proponi clandestinè,vel hora incongrua. Et adde Fel.in c.ex parte Decani.de rescrip.5. col.vbi allegat istum hic.

SVMMARIVM.

1 *Locus debet esse tutus non solum partibus, sed omnibus alijs habentibus interuenire.*
2 *An sufficiat locum esse tutum procuratoribus, licet non sit tutus domino principali.*
3 *Quando quis citatur ad locum non tutum toties non potest appellare, & quoties citatur licet in prima, vel secunda citatione comparuerit, & non appellauerit.*
4 *Exceptio loci non tuti potest opponi in quacunque parte iudicij.*
5 *Si aliquis est citatus vltra vnam diætam, & a principio non opposuit, an potest quandocunque opponere.*
6 *Licet enim partes sint litem contestatæ tempore feriarum, tamen poterit quælibet pars postea ad actus futuros allegare ferias in quocunque tempore iudicij.*
7 *In quacunque parte Iudicij semper bannito potest excipi, & obijci, quod non debet audiri licet iam cum ipso sponte fuerit litigatum.*
8 *Nota regulam in materia appellationis, quod vbi grauamen habet causam continuam & successiuam, semper dicitur esse infra 10.dies, & semper potest appellari.*
9 *A captura semper, & omni tempore potest appellari, & dicitur grauamen habere causam successiuam, & semper vltra 10.dies.*
10 *Si locus est notoriè non tutus, an notorium excuset ab onere allegandi, & comparendi.*
11 *Vide ibi notabilem differentiam inter suspitionem ratione loci, & ratione iudicis, an si iudex sit notoriè suspectus, debeat causa suspitionis allegari, & excipi.*
12 *Litigando coram iudice suspecto, pars censetur renunciare exceptioni suspitionis, non sic in loco non tuto.*
13 *An citatus ad locum non tutum possit statim appellare, & non comparere, vel teneatur excipere, quando est particulariter citatus.*
14 *An processus agitatus contra citatum in loco non tuto sit nullus ipso iure, vel sit necessaria appellatio.*
15 *An exceptio loci non tuti possit per quemcunq; proponi absq; mandato.*
16 *Quando allegatur locus non tutus debet exprimi causa in particulari, & non sufficit in genere.*
17 *Quæ sint in consideratione, quod locus dicatur non tutus.*
18 *Quid si allegatur locus non tutus pp inimicitias propriæ ciuitatis.*
19 *Quid quando non possit haberi accessus, nisi per terras inimicorum.*
20 *Quid quando non habet bonum statum in loco, puta est Guelfus, & ibi regant Gibellini.*
21 *Potest allegari locus non tutus, etiam si processerit hoc ex propria culpa.*
22 *An inimicitia excuset, vel prosit si procedit propria culpa.*
23 *Quid si in loco est pestis, vel intemperies aeris.*
24 *An teneatur quis comparere sub literis de saluo conductu.*

CAP. XLVII.

X parte tua. Appellari potest, si quis cita-
tur ad locum non tutum etiā
si in rescripto sit clausula appellatione remota.h.d.
& primo ponitur decisa consultatio. secūdo respō
sio. secunda ibi,præsenti &c. ¶No.primo vnum casum,in quo
est licita appellatio, licet causa sit commissa appellatione re-
1 mota. & de hoc dicetur in c.pastoralis. j̄.eo. ¶†Secundo tene
menti tex.ibi,vel tui &c.& ita allegatur,quod locus in quo de
bet agitari iudicium nō solum debet esse tutus ipsis partibus,
sed ēt alijs omnibus habentibus in iudicio interuenire,prout
2 sunt aduocati,& testes,vt dicit gl.hic.¶†Sed an sufficiat locū
non esse tutum procuratori,licet non sit tutus domino.Inno.
vr̄ hic velle, quod sic,cum satis sit mittere procuratorem. sed
Host.hic contra, quia locus debet esse tutus vtriq; simul.nam
beneficium iuris,φ hēt pars,vt possit per se,vel per procurato
rem non dēt sibi auferri,vt l.j.§.vsus.ff.de procu. ideo si locus
non esset tutus procuratori esset auferre parti beneficium iu-
ris f̄m Bal. hic.& idem eꝯ licet locus esset tutus procuratori si
tamen non est securus domino non sufficeret, quia fortè est
talis causa,in qua quis aut non vult,aut non cogitur cōstitue-
re procuratorem secundum notata in c.2.s̄.de proc. f̄m Imo.
& Panor.hic dicentes,φ de his est tex.satis apertus hic ibi, tui
&c.& idem gl.hic.& est ēt bonus tex. & gl. in cano.si nō ꝯiu-
gij 23.q.2.pro quo ēt gl.in ver. secure. in c. bonæ el j. de elec.
3 & ēt vide.j̄.col. 6. ¶†Tertio no. ibi quoties &c. & tene menti
singulariter,φ quoties quis citatur ad locū non tutum:toties
potest appellare:licet in prima,vel secunda citatione non ap-
pellauerit.& rō est, quia grauamen toties reiteratur, quoties
citatur ad locū non tutū. iō semper a nouo grauamine pōt ap
pellari.imo magis singl'r est notandus hic tex. ad hoc, φ si ali-
qs fuit citatus ad locū non tutū & cōparuit, & nihil opposuit.
tn̄ iterū citatus poterit denuò opponere,licèt ab initio nō op
posuisset.vn̄ iterū tene mēti,φ p cōparitionē,& suscipiēdo iu
diciū nō vr̄ qs approbare,& ꝯsentire in locū iudicij,nec renū-
ciare exceptioni de loco non tuto,cum tex. hic dicat quoties
&c.& ita tenuit notanter Bal. in l.perēptorias.C. sent. rescin.
non pos.col.5.vbi refert Archi.hoc idē tenuisse 3.q.9. in can.
hortamur. & ratio est, quia suspicio renouata non consumit.
iō iterum citatus poterit excipere, & quasi a nouo grauami-
ne poterit appellare, quia toties grauatur quoties citatur: &
arctatur ad comparendū,vt in hoc tex. & hoc idē sequit̄ Imo.
4 in c.dilectus filius,in fi. s̄. de rescrip. † vnde dicit Imo.hic per
hunc tex. φ exceptio loci non tuti pōt opponi in quacunque
parte iudicij ēt post litem conte. quod no.de quo. j̄. ¶Et ex p̄-
5 dictis inferuntur quinq; notanda dicta. ¶†Primo,φ si aliquis
fuit citatus vltra vnam diętam,& sic ad locū non idoneū:si ꝯ-
paruit,& litigauit sponte,& nihil opposuit.tamen si iterū cita
tur ad dictū locū poterit excipere ēt post litē cōtestatā. als se-
queretur, φ semel grauatus posset iterum, & pluries grauari,
quod esse non dēt arg.c.peruenit.j̄.de censi. vnde licet de pri
ma citatione,vel secunda nō possit cōqueri, ex quo spōte cō-
paruit:tamen ex nouo grauamine,quod tunc infertur,ex quo
iterū citatur,& trahitur ad locū non idoneū:& sic vltra vnam
diætam poterit excipere.ar. c.insinuante.s̄.de of.deleg.& op-
timè pbatur hic in tex.ibi quoties &c. & hoc fuit originale di-
ctum Vincen.in d.c. dilectus.& sequūtur ibi Do.Ant. & Imo.
in fi. & Spe.in ti.de cita.§.j.ver. quid si reus citatus.& idem te-
6 nent Butr.& Imo.in cle.cām.de elec. col.13. quod no. ¶†Se-
cundo infertur ex p̄dictis,φ si aliquis citatus tp̄e feriato ob vti
litatē hominū cōparuit,& sponte iudiciū suscepit,& de ferijs
nihil excepit:tamen iterū citatus poterit excipere, qa licet de
prima,vel secunda non possit citatus conqueri,ex quo cōpa-
ruit,& nihil excepit,tamē ex noua citatiōe, & sic ex nouo gra
uamine poterit opponere, quia semel comparendo nō intelli
gitur renūciasse exceptioni de ferijs,quo ad actus futuros.vn̄-
de poterit postea obijcere de ferijs, ne procedatur. actus em̄
iudiciarij sunt separati. & inducitur solū tacita renunciatio in
actibus in quibus scienter litigatur in alijs aūt nō.& sic ex no-
uo grauamine poterit opponi. & ita tꝫ Imo. in c.fi.in fi.s̄. de
ferijs.& bene facit ad hoc gl.in ver. partibus. in cle. sæpè,in fi.
de ver.signi.& hoc idem sequitur Do.Ang.in l.j.in prin.ff. de
ferijs.per tex.ibi in ver.alterutro.qui hoc clarissimè probat in
fi.licet em̄ partes sint litem contestatæ sponte tp̄e feriarū: ta-
men poterit quælibet pars postea ad actus futuros allegare fe-
rias in quacunq; parte iudicij.nec ob.φ exceptio dilatoria nō
posset opponi post litem contestatam.s̄.de re iud.c.inter mo
nasterium.& de excep.c.pastoralis.& C.de procu.l. ita demū,
quia procedit respectu effectus iam consummati,sed non re-
spectu consumādi:sicut est tex.in d.l.j. in fi.f̄m Ang. ibi,& ista
etiam sit ratio no.ad hunc tex. & ad precedentia dicta, quare
exceptio loci non tuti pōt opponi post litem conte. & in qua-
cunq; parte iudicij licet sit dilatoria,vt s̄. per Imo. & p Spe. in
7 d.ver.qđ si reus.¶†Tertio infert̄ ex p̄dictis, & ex rōne tex. no-
stri hic,φ licet ex forma statuti bannitus non debeat audiri:ta
men si egit in iudicio,& reus citatus sponte cū eo litigauit:po
terit tamē postea,quo ad actus futuros excipere,quia quoties
audit̄ bannitus,toties vr̄ superuenire de nouo grauamē: & de
grauamine poterit opponi.arg.tex.hic ī verbo,quoties, & ita
tenet Iac.But.in l.adulterium.C.de adul.& sequitur Imo.in d.
c.dile.

c.dilectus,in fi.s̃.de rescrip.& Bal.in c.de testibus,in fi.s̃.de te-
sti.simile dicimus in exceptione excōicationis,quia licet reus
suscepit sponte iudiciū cū actore excōicato , tamen quo ad a-
ctus futuros poterit postea excipere,vt in c.pia. de excep.in 6.
quasi ex nouo periculo excōicationis,sicut hic in tex.ex nouo
periculo loci non tuti.facit c.exceptionē.s̃.de excep. ¶Quar
to infertur ex prædictis, & ex isto tex. ꝙ vbi exceptio , & ratio
grauaminis hēnt cām successiuam , non momentaneā : tunc
non consumitur , nec finitur ius excipiendi per litem contes.
imo poterit ēt post litem contestatam excipi,quo ad impediē
dos similes actus futuros, & sic ex nouo grauamine : & ita di-
8 cunt Io.An.& Imo.in d.c.dilectus.¶†Quinto,& vltimo infer
tur singulariter,& ꝓbatur ex tex.hic, ꝙ vbi rō & exceptio gra-
uaminis hēnt cām successiuā nō momētaneā semꝑ de nouo
oritur ius appellandi. & ꝑꝑ hoc dr̃ hic, ꝙ quoties quis citatur
ad locū non tutum,toties pōt appellare , quia grauamen hēt
cām successiuā.& quoties de nouo citatur , de nouo grauat̃ ,
vt hic in tex.per quē tene menti.no.rł̃am in mã appellationis.
ꝙ licet alias a grauamine iudiciali,vel extraiudiciali sit appel-
landum.j̃. 10. dies a die illati grauaminis , & postea appellari
non possit,vt in c.concertationi.eo.ti. in 6.tamen illud est ve-
rum,quādo grauamē fuit momentaneū.secus si hēt cām suc-
cessiuā,vt s̃.iō a grauamine,quod est semꝑ in fieri semper na-
a scit̃ ius appellandi.[a] vnde semꝑ dr̃ esse.j̃.10. dies a die grauami
nis,ex quo successiuè grauat̃. facit ad hoc bonus tex. in l. j. §.
pen.ff.de vsuf.accrescendo.vbi quotidie dr̃ cōstitui vsusfr. ꝑꝑ
continuam,& successiuā potentiā concedentis. & hanc rł̃am
sequitur,& tradit Spe.in ti.de appel.§.restat.col.vlt.in prin.in
ver.& no.licet ĩ ꝯriū faciat gl.in l.eū qui.§. in popularibus. ff.
de iureiuran.dum loquitur de eo, qui tenet ali quid appēsum
s̃.viā publicā.sed certe illa gl.reprobat̃ a Doc.quia cōtinuan-
do illud appensum quotidie dr̃ delinquere, cum hēat cām suc
9 cessiuam,vt s̃. † hanc ēt conclusionē in mã appellat. sequitur
Bal.in l.2.C.de epāli audi.ante mediū,in ver.2. q̃ritur quidam
stetit in carcere &c. dicens,ꝙ licet aliquis nō appellauerit a p̃-
cepto de capiendo,vel a captura secuta.j̃. 10.dies,& steterit in
carcere per mensem,& vltra,poterit appellare , quia successi-
uè grauat̃ stando in carcere, & in grauamine successiuo non
currit tp̄s appellandi,cū semꝑ a p̄senti grauamine possit appel
lari,vt hic in tex.& s̃.est dictum, q̄ oīa singulariter tene mēti .
sed aduerte diligenter,quia appellans dēt esse cautus: nā si ap-
pellaret a præterito grauamine , & allegaret cām grauaminis
de p̄terito non posset,cum iam sit lapsum tp̄s 10.dierū:sed dēt
appellare ex cā grauaminis de pręsenti. tunc em̃ cū dicat̃ esse
j̃.10.dies ex quo grauamen hēt cām successiuā,& de præsenti:
iō merito ꝓcedit appellatio:alias secus foret,vt s̃. & ita Butr.
& Imo.in c.cām.de elec.col.13.tene menti,quia est magna,&
vtilis limitatio ad iā dicta. Aliam limitationē vide per Bal. in
addi.ad Specu.in ti.de appel.col.2.in fi.nā prædicta ꝓcederēt,
nisi iudex pronunciaret expressè locū esse tutum, vel fuisse iu
stè carceratū. tunc em̃ foret necessariū appellare . j̃. 10. dies a
die snĩæ:alias transiret in rē iudicatā. & non posset postea ap-
pellari.facit quod no.Inn.in c.2.de dila.& hoc idē voluit Bal.
in d.c.de testibus.s̃.de testi.in fi.si iudex pronūciasset bannitū,
vel aliū iudicandum.& ita intellige dicta.j̃. in ver. 3. infertur.
10 ¶†In gl.prima in princ.super hoc ar. an citatus ad locū noto-
riè non tutum teneat̃ cōparere,& excipere, an possit nō cōpa
rens statim appellare.Panor.& Doc. hic referunt multas opi-
niones,sed tu conclude,ꝙ aliquando est notoriū,locū non es-
se tutum,& tunc non tenetur cōparere,quia citatio est noto-
riè iniusta,iō nō arctat citatū.ita ꝓbatur in cle.pastoralis.§.Pi-
sana.iuncta glo.de sen.& re iudi. nec est necesse tunc appella-
re. & ita tenet Bar.in l.de ętate.ff. ad Trebel.& in l. sciēdū. ff.
de leg.& ita Pan.Imo.hic ĩ fi.& amplius singl̃r ꝓbat̃ in d.§. Pi
sana,ꝙ dicto casu non est necesse mittere,excipere,seu allega-
re de loco non tuto. & licet alias notorium excuset ab onere
b probandi,vt in c.3.s̃.de testi.cog. tamen nō solet excusare ab
onere proponendi,& allegandi, quia debet saltē allegari , [b] vt
voluit gl.sing.in cle.appellānti.eo.ti.& sequitur Io.An.& alij
Doc.in c.2.s̃.vt li.non cōte.licet gl.j.ibi dixerit ꝯrium,& ma-
le.sed tamen in casu nostro,quando est notoriū,locū non esse
tutum,tunc notoriū excusat nō solum ab onere probandi,sed
ēt ab onere cōparendi,& allegandi, vt s̃. & ita dixit singulari-
ter Inno.in c.præterea.s̃. de dila. & sequuntur ibi Do. Ant.&
Imo. & idē tenet Imo. & Panor. hic in fi. & licet cautius esset
fm Inn.in d.c.præterea.mittere ad allegandum de loco nō tu
11 to per no.5.q.3.in c.si ægrotans.tamen hoc nō est necessariū ,
quando notoriè constat,vt s̃. † & in hoc est notabilis differen
tia inter suspitionē rōne loci,& rōne iudicis:quia q̃tuncunq;
iudex sit notoriè suspectus , tamen notorium non releuat ab
onere proponendi, & excipiendi,quia tenetur quis compare
re,& allegare de suspitione iudicis etiam notoriè suspecti fm

Ioan.And.& alios Doc.in d.c.2.& tenet Pau.in d.cle. pastora
lis.& in cle.quia contingit.de relig.do.licet gl.& Arch.in hoc
velint contrariū.2.q.6. quoties, el j. ꝙ statim possit recedere
appellans, & non bene. & ratio dr̃iæ inter suspicionem loci ,
& iudicis sit, quia eo ipso,ꝙ quis citatur ad locū notoriè non
tutum statim grauatur, vt s̃. secus si citatur coram iudice no-
toriè suspecto,quia possibile est,ꝙ faciat iustitiam.vnde ēt fi-
lius pōt esse iudex in causa patris,nisi recusetur. l. in priuatis.
ff.de iud.dēt ergo allegari suspitio iudicis,& recusari,& noto-
rium non releuaret ab onere allegandi, & excipiendi, vt s̃. &
12 ita ēt tenet hic Imo.in fi.quod tene menti.¶†Alia est dr̃ia, qa
litigando scienter corā iudice suspecto censetur quis renun-
ciare exceptioni suspicionis ex illa cā,vt in c.insinuante.s̃. de
offi.dele.non sic in cōparendo , & litigando in loco nō tuto ,
vt est tex.hic in ver.quoties.& est dictum s̃. in vltimo notabi
13 li. ¶†Sed vlterius, quo ad principalē dubitationē,quando nō
constat notoriè de loco non tuto, an citatus possit statim ap-
pellare,& nō cōparere Inn.hic vr̃ velle,ꝙ sic.& idem Io.Mo.
in c.concertationi,eo.tit. in 6.Host.vero hic ꝯdicit dicens, ꝙ
tenetur quis comparere,& excipere, & si iudex non admittit,
tunc poterit appellare.& hanc opi.sequitur Archi.in c. vene-
rabilibus.§.hoc ipsum.de sen.exc.in 6.vbi dicit esse casum de
hoc.sed Io.An.hic concordando opiniones dicit,ꝙ dēt propo
ni exceptio,nisi esset sibi periculosum proponere , vel nisi no-
toriè locus non sit tutus,tunc enim citatio non arctat citatū ,
vt in d.cle.pastoralis. alias sit necessaria exceptio, & si non ad-
mittitur poterit appellari,quia si non exciperet priuaretur iu-
dex sua iurisdictione absq; culpa, si forte ignorabit locum nō
tutū.sicut si producitur falsum instrumētum , vel falsus testis
dēt excipi de hoc, & si non admittitur exceptio dēt appellari
fm Io.An.¶Sed aduerte, quia si grauamen processit ex culpa
iudicis: puta,quia iudex sciuit, vel scire debuit locum nō tutū,
tunc immediatè poterit appellari absq; alia exceptione arg.
c.j.s̃.de dila.& ita sequitur hic Panor.col.4. & Ioā.An.s̃.& in
hoc oēs Doc.cōcordant.facit c.si duobus.s̃.eo.in ver.cogno
uerit. & notatur in l.q̃situm.ff. de re iud. imo videret,ꝙ tunc
processus sit nullus ipso iure, ex quo iudex sciuit impedimen-
tum,vt est tex.in d.c.si duobus.& in d.l. q̃situm , & Bart. si ve-
ro iudex ignorauit,& sic nō processit grauamen sua culpa, Io.
And.vt s̃.tenuit,ꝙ sit necessaria exceptio , & primo appellari
non possit,quia iudex nō tenetur credere,nisi probetur,vt no-
tatur in ca.ex parte A. s̃.de testibus. fallit, quando securè non
potuit proponi,tunc enim excusaretur.& ita sequitur hic Pa-
nor. distinguendo,ꝙ si exceptio potuit securè proponi , tunc
dēt excipi,& probari,& ante appellare nō posset, alias secus.&
dicit quod ꝓ vtroq; dicto est tex.in d.c.venerabilibus.§.hoc ip
sum.cum sequenti. & hanc partē sequitur Imo. in d. l. de ętate.
distinguendo an cā sit leuis, vel grauis,ita ꝙ debuerit mit-
tere procuratorē, vel nō. & in hac sententia residet Do. Ang.
in sua disputatione,quæ incipit, Bononien. suæ ciuitatis ban-
nitus,in 4.dubio.dicens,ꝙ si potuit comparere per procurato
rem dēt excipere si potuit inuenire idoneum, vt in l. Papinia-
nus exul.i. ff.de mi.& in l.ad cognitionē. & ĩ l. sed & si ꝑ ꝑtorē.
§.j. ff.ex q̄bus cau.maio.al's excusaretur, quia paria sunt nō in
uenire procuratorem,vel non inuenire idoneū,idest sufficien
tem.tex.est in l.idemque,in princi.ff.mandati.& gl. in l.femi-
nis.ff.de procur.& Bar.in l.de pupillo.§. si quis ipsi prætori. ff.
de noui ope.nuncia.& prædicta intelligit Ang. quando locus
non esset tutus ratione personæ,alias si timeret ēt causæ,& liti
vim inferri: puta,quia sit exul propter partialitates, q̄ hodie ĩ
Italia maximè vigent,vel haberet litigare cum multum potē-
tibus.tunc enim per procuratorem comparere tenetur, quia
non cessat timor causæ , seu litis. locus enim debet esse tutus
omni respectu,& sic respectu causæ,& partis,vt hic in tex.& in
l.si locus.ff.de iudi. & isto casu posset ante omnia licitè appel-
lare etiam de iure ciuili per notata in l. si quis prouocatione .
C.eo.ti.fm Ang.in dicta eius disputatione. ¶Tamen aduerte
ad ea,quę dicit Ang.de procuratore.& Imo.in d.l.de ætate.nā
melius videtur tenendum, prout est dictum.s̃.in prin.quia sa-
tis est,ꝙ locus sit tutus Domino,vel suis,vt hic in tex.alternati
uè loquente.sufficit ergo, ꝙ in vno sit timor,vt in regula,in al
ternatiuis.li.6.& iō de hoc dicas,prout est dictū.s̃.in tex.¶Sed
quantum ad principalem dubitationem Pau.in d.cle. pastora
lis.tenet,ꝙ citatus ad locum non tutū poterit statim appellare
etiam si non opponatur exceptio etiā si iudex hoc ignorauit ,
quia sufficit grauamē reipsa:licet iudex ex animo grauare nō
inten-

ADDITIONES.

a ¶A grauamine successiuo potest appellari post decem dies. Adde dicta in c.su-
per eo.2.s̃. e.j.col.& seq.

b ¶Notorium licet nō dēat probari,debet tamen allegari. Vide Fel.in c.cū ordi
nem.de rescri.col.13.vbi multa ad illam gl.in cle.appellanti .

intendat per nota.j.eo.cum cãm.& ita ſequitur hic Do.Anto.
& pro hac parte videtur hic caſus non cauillando tex.dr̃ enim
ꝙ citatus ad locum non tutum pōt libere appellare.non enim
haberet libertatem appellandi ſi teneret̃ ire,vel mittere ad lo-
cũ nõ tutũ & excipere & ꝓbare, qa verbũ libere excludit præ-
dicta,vt per gl.in ver.libere,in clc.dudũ. de ſepul. & per Doct.
in c.licet eps.de præben.lib.vj.& in c.ſi pro debilitate.s̃.de of.
dele.in ver.liberũ.& hanc partem ſequitur hic Imo.dicens tñ
ꝙ eo caſu quo opponeretur exceptio de loco non tuto,tũc nõ
deberet ſtatim appellari ſed expectari an iudex reijciat exce-
ptionẽ,vel non.& ita intelligit̃ ꝙ habet̃ in d.§. hoc ipſum.nec
ob.ſimile quod adducit Io.An.de producẽte inſtr̃m, vel teſtẽ
falſum, quia tunc imputandum eſt parti ſi nõ excipit & aliter
iudex non dr̃ grauare per no.in c.præſentium.s̃.de teſti.nõ ſic
ſi citatur ad locũ non tutum,quia non debet onerari ad cõpa-
rendũ excipiẽdum & probandum,ſed pōt libere appellare, vt
hic in tex.& ſtilus Romanæ Curiæ approbat hãc opinionem,
qa dat literas ſuper appellatione abſq; eo ꝙ ſit oppoſita exce-
ptio de loco non tuto ſm Imo.hic.& ita vr̃ tenendũ,licet Do.
Flo.in d.c.quia cõtingit.iij.oppo. diſtinguat an iudex ſciuerit
vel ignorauerit impedimẽtum, vt s̃.de quo etiam hic per eũ.
¶Quãdo autem eſſet citatus, vt perſonaliter compareret aut
ſi natura cauſæ requirit perſonalem comparitionem, tũc abſ-
que dubio non tenetur comparere: ex quo locus nõ eſt tutus,
vt probatur in d.l.Papinianus exuli. & hoc caſu poſſet a prin-
cipio libere appellare nulla exceptione propoſita ſm Ang. in
14 d.ſua diſputatione in 4.dubio in fi.¶†Sed quærit̃ primo an ꝓ-
a ceſſus agitatus ꝯ citatum in loco non tuto,[a] ſi non comparuit
ſit nullus vel ſit neceſſaria appellatio.conclude, ꝙ aut conſtat
notorie locum non eſſe tutũ.tunc ꝓceſſus eſt nullus, ex quo ci
tatio non arctat citatũ ad locũ notorie nõ tutũ,vt d.§. Piſana,
& s̃. eſt dictũ. ſi vero nõ ꝯſtabat notorie ꝙ locus nõ eſſet tutus
tunc valeret ꝓceſſus niſi appelletur.ita patere pōt ex p̃ceden-
tibus ꝓ quo ēt tex.in c. cõſtitutus.el 3.de teſtibus.& ibi ēt am
plius ſingulariter probatur ꝙ licet locus nõ ſit tutus & in ter-
mino citationis vel ſñiæ citatus ſit violentiã paſſus, ita ꝙ non
potuit cõparere ad tribunal iudicis. & aduerſarius fecerit ſibi
claudi oſtia palatij, ita ꝙ non potuerit habere acceſſum ad iu-
dicem:tñ valeret ꝓceſſus,& ſñia niſi appelletur,& remedio ap
pellationis venit irritanda.& ita Bal.in d.c. cõſtitutus,per illũ
15 tex.qui alibi non reperitur.¶†Scd̃o queritur qñ locus non eſt
tutus an ſufficiat ꝙ proponatur exceptio p quemcunque ēt ſi-
ne mandato.Inno.notabiliter in c. veniens,j. de accu. dixit ꝙ
ad allegandũ cãs abſentiæ iuris nullus admittitur ſine manda-
to,ff.de neg.geſt.l.ſi pupilli,§. videamus. ſed ad allegandũ cãs
abſentiæ facti, & impedimenta facti,quilibet admittitur ſine
mandato & ſine ſatiſdatione.qđ dictũ Bar.in l.pe.§. ad crimẽ,
ff.de publi. iudi. intelligit verum in exceptionibus neceſſarijs
ſecus in voluntarijs,vnde rõne inimicitiæ vel ratione loci nõ
tuti,quia dñs poſſet comparere ſi vellet: ideo non debet alius
admitti ad excipiendum ſine mandato.ſed Imo. in d.c. veniẽs
colũ.3.intelligit dictũ Bart. qñ quis potuiſſet accedere ſecurè
cum ſocietate,aliter nõ eſt preſumendũ ꝙ voluerit exponere
ſe periculo.& ita ꝓcedat opi.Inn. ſm eũ. Sed certe indiſtinctè
tenendum vr̃ dictum Inn.cum tex. hic indiſtinctè dicat eſſe ꝙ
locus non ſit tutus dño:& non diſtinguitur cum ſocietate vel
ſine.facit rõ tex.generalis,in l.ſeruum quoque,§.publice,ff.de
procura.quia publice intereſt abſentes a quibuſcũq; defendi:
nec eſt veriſſr̃e ꝙ ſuo priuilegio ĩdulto a iure quo nõ tenet̃ cõ
parere in loco non tuto voluerit renunciare,ar.l. voluntariæ,
C.de excu.tut.¶Conclude ergo ꝙ exceptio loci non tuti poſ-
ſit allegari p quemcunque abſque alio mandato & ſatiſdatio
16 ne,& ita tenuit Ange.in d.diſputatione in fi. ¶†Tertio queri-
tur qñ allegatur locus non tutus, an debeat exprimi cã in par
ticulari.Bar.ꝙ ſic in d.l.de etate.dicetur.j. eo. in c. cum ſpãli,
quia non ſufficit allegare ſuſpitionẽ in genere: ſed dẽt allegari
17 cã particularis.¶†Quarto q̃ritur quid ſit in conſideratione ꝙ
18 locus dicatur nõ tutus,ꝯſidera tria notanda dicta.¶†Primo vi
de tex.no. in c.cum R.s̃.de offi.dele. vbi locus dr̃ non eſſe tu-
tus non ſolũ pp proprias inimicitias, ſed etiam pp inimicitias
propriæ ciuitatis, vt quia ille locus iudicij ſit aduerſus ſuã ciui
tatẽ, qa rõne ciuitatis locus ille nõ dr̃ eſſe tutus ciuib. eius ſm
19 Panor.ibi in princi.¶†Scd̃o vide tex.no.in c.accedens.el ij. s̃.
vt lite non cõteſ.vbi locus iudicij non dr̃ eſſe tutus quando ad
illũ locũ,& ad iudicẽ nõ pōt haberi acceſſus: niſi p terras ini-
micorũ,qa locus dẽt eſſe abſq; periculo in eundo & redeũdo,
20 vt in l.vtimur ff. de ſepul.violato.¶†Tertio vide gl.no.in ver.
nõ audiens,in c.ſtatutũ,§.j.de reſcriptis.in vj.ꝙ quando qs nõ
hẽt bonũ ſtatũ in loco ad quẽ citat̃ dr̃ ille locus non tutus:pu
ta dicit gl. ſi Gelfus citatur in loco in quo regnant Gibellini
vel ecõ.& ſubdit ibi Arch.& Io.An.ꝙ pōt allegari locus nõ tu-
21 tus†etſi ex ſua & ꝓpria culpa proceſſerit,vt in d.l.Papinianus
exuli.& in c.qa diuerſitatẽ,j.de conceſ.pręb. ꝓ quo ēt vide gl.
22 ordi.in regula,imputari. lib. vj. † ſicut alias dr̃ de inimicitia q̃
excuſat ēt ſi ex ſui culpa ꝓceſſerit ſm gl.ſin.&Bal.ĩ l. Atlethas,
§.dat remiſſionẽ,ff.de exc.tu.& Inn.in c.cũ I. & A. de re iu. in
fi. nullo tamẽ caſu quo ad effectum iuris nocet inimicitia, qñ
ꝓuenit abſq; culpa.l.cũ tabulis, §.j.ff.de his quibus vt indig.&
23 ibi p Bar. & tene menti p̃dicta. ¶†Vltimo q̃ritur ſi in loco eſt
peſtis,& intemperies aeris,dicat̃ locus nõ tutus ad cõparẽdũ.
Bar.ꝙ ſic in d.l.de ętate.ꝓ quo gl.ord.& no.24.diſ. cõis filius,
in c.ad ſupplicationẽ,s̃.de renũ.& ita dicit hic Bal. in fi. & ita
eſt tenendũ indiſtinctè:licet Pan.in c.cũ dilecti,s̃.de do.& cõ-
tu.col. 9. dixerit eſſe in conſideratione qualitas complexionis
pſonarũ:ſed certe nullus dẽt exponere ſe tanto periculo,vt di-
cit hic Bal.in fi.cũ ſit iuſta cã timoris pp quã pōt quis licite re
cedere a loco,& dimittere domũ cõductã & dẽt ſibi fieri remiſ
ſio mercedis ꝓ illo tpe quo durauit peſtis,vt in l. habitatores,
24 §.j.& ibi notatur,ff.locati.¶†In ca.gl.in fi.vult gl.ꝙ nõ teneat̃
quis cõparere ad locũ non tutũ etiã ſi mittant̃ literæ de ſaluo
cõductu.ꝓ quo eſt tex.in d.c.accedẽs. ſup quo articulo aduer-
b te, [b] an iudex poſſit dare ſaluũ conductũ citato.Bar. tenuit ꝙ
ſic in l.is qui reus.ff.de publi.iu.per tex.& gl.ibi. quod intelli-
git Ang.in d.diſputatione.in 6.dubio,quando iudex habet iu-
riſdictionem ratione proprietatis, vt ſunt domini tpales qui
abſq; dubio ſaluum conductũ cõcedere poſſunt. l. relegati.ff.
de pęn.ſed ſi eſt iudex habens iuriſdictionẽ ordinariã,vel dele
gatam conceſſam à ſuperiore prout ſunt rectores & officiales
ciuitatũ, & tales nõ poſſunt ſaluũ conductũ concedere in p̃iu
dicium ſuperioris per no.in c.venientes.s̃.de iureiu. & p Bal.
in l.j.ff.à quibus appel.nõ licet. & hoc niſi iudex ad inueſtiga-
tionẽ criminis velit reo concedere ſaluum conductũ,& perſo
naliter compareat, vt ſic iudex videat quo tremore & quo pal
lore loquatur.l.de minore.§.tormenta. ff. de quæſtio. cũ alias
cauſa commode expediri non poſſit. vnde in conſequẽtiam
videtur hoc ſibi conceſſum.l.ij.ff.de iuriſdi.om.iud. & in c.p̃-
terea.iu fi.s̃. de offi.dele.ſed an teneatur quis comparere cum
ſaluo conductu.gl.hic quod non,vt s̃.tu intellige quãdo locus
c non eſſet tutus [c] pp capitales inimicitias: alias ſi locus non eſt
tutus pp generales guerras in patria,tunc teneretur cõparere
ſi alij conſueuerunt tutè incedere cum literis ſalui conductus
imputandũ eſſet illi ſi literas non impetrauit & ita tenent Do.
de Rota in deci.315.quæ incipit, Item licet guerræ.quod tene
menti.ſed tamen intellige quando tales literæ de ſaluo condu
ctu ſm morem patriæ veriſimiliter redderent illum tutum ad
comparendũ,alias ſecus eſſet,vt dixit notanter Io.An.in addi.
ad Spe.in 3.parte,in tit.de accu.§.ſequit̃.ver.quid ſi bannitus.
& hoc idẽ tenet Imo.in d.c.veniens.col. 3. & Ang.in d. diſpu-
tatione in ſecundo dubio. vbi notabiliter concludit ꝙ quãdo
per ſaluũ cõductum tam ſibi quam eius cauſæ ſufficienter de
ſecuritate prouidetur,tenetur comparere,& non aliter,puta ſi
timeret ſuæ cauſæ vim inferri aduerſariorum potẽtia merito
per horreſcẽs dicit tex.in d.c.ſtatutũ.§.primo,quæ omnia tene
menti,qa p̃dicta ita plenè & ordinatè tacta alibi non inuenies.

ADDITIONES.

a ¶An proceſſus agitatus contra citatum in loco non tuto. Adde an citatio il-
legitime facta irritet etiam proceſſum.vide per Bal.in cõſi.ſuo 207.in prin.
in ver.2.quia patet,quod incipit tria,in j.vol.& no.ꝙ citatio eſt exordiũ ne-
ceſſarium in omni iudicio,vt in alio cõſi.per eundem Bal.49.in col.3. quod
incipit,ad euidentiam,in eo.vol.

b ¶An Iudex poſſit dare ſaluum conductum citato. Adde pulchrum conſ.Pau.
de Caſt.34.incipiens,licet iſta ſit quæſtio.

c ¶Quando locus non eſt tutus. Adde ꝙ locus tutus debet partibus per iudicẽ
aſsignari.glo.in c.cum locum,de ſponſalibus & in Spec. de offi.or. in §.iij.
per Inno hic copioſè,& in c.pe.& ibi Car.de ope.no.nun.itẽ locus nõ tutus
vitandus eſt puta,quia peſtifer in quo citatus non tenetur comparere.l.recu
ſare.§.fi.ad Treb. item locus non tutus dicitur ex diuerſis cauſis propter ꝓ-
priam inimicitiam,propter publicam vel propriæ ciuitatis. per Abbatem Si
culum in c.cum R.de offi.dele.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum procuratoris poteſt probari per literas priuatas conſtituentis & qualiter probetur.*
2 *An ſigillum deputatum ad certos actus probet, ſi apponatur in alijs negocijs diuerſis.*
3 *Si notarius faceret ſignum non conſuetum,non valeret ſuum inſtrumentũ.*
4 *An caſtellanus excuſetur ſi tradidit caſtrum virtute ſigilli generalis illius domini.*
5 *An poſſit quis ſigillare alieno ſigillo.*
6 *Sigillans alieno ſigillo aut non conſueto debet de hoc facere ſpecialem mentionem.*
7 *Vtens diuerſis ſigillis abſque cauſa,punitur pena falſi.*
8 *An omnes cauſæ narratæ in reſcripto, vel libello, ſint probandæ vbi vna concluderet ad contentionem partis.*
9 *Quando credatur nuncio ſine literis,ibi remiſſiuè.*
10 *An teneatur quis credere nuncio portanti ſigillum,vel aliud ſignum.*

11 *In quo differ ant obligatus ad genus & obligatus ad speciem vbi res perditur vel perit.*
12 *An & quando debitor remittens, dans, vel restituens aut soluens nuncio sit liberatus, vel non.*
13 *Si nuncius ecclesiæ aufugit cum pecunia mutuata, an damnum sit ecclesiæ, vel creditoris. (cessit.*
14 *Cuius sit piculū si nūcius vēditoris ducebat equū emptori qui in itinere de-*
15 *Si capitulum habet litigare cū eius prælato, an sit dandus curator vel possit constitui sindicus.*
16 *Capitulum ecclesiæ reputatur ipsa ecclesia & vtitur priuilegio minoris & habet ius restitutionis in integrum.*

CAP. XLVIII.

Significauit. Licitè appellatur si non admittitur exceptio, quod ꝓcurator non habeat legitimum mandatū, aut quod secundæ literæ non faciant mentionem de primis. h. d.
1 primo ponitur q̃rela. secundo dantur iudices ibi, quo. ¶†No. primo, quod mandatum procuratoris potest probari per literas proprias constituentis si habeat sigillum authenticum ad hoc deputatum. & quod hic loquatur de literis priuatis patet ex eo, quia si literæ fuissent publicæ, ipsę solæ fecissent fidem: licet sigillum non fuisset authenticum, seu esset factum vel deperditum, vt est tex. vbi hoc notabiliter tradit Inno. in c. inter dilectos. s̃. de fi. instru. & ꝙ per priuatam scripturam probetur mandatum alicuius, dummodo constet, ꝙ sit scriptura constituẽtis est tex. in cle. j. de procura. & nimirum, quia obligatio mādati solo consensu ꝯhitur. l. j. ff. mandati. l. ꝯsensu. ff. de act. & obli. lr̃æ aūt alicuius priuatæ, & sigillatæ eius priuato sigillo ita demum fidem faciunt si probatur, ꝙ sit sigillū illius ꝯstituentis. ff. de procura. l. si procuratorē absentē. & ibi gl. q̃ ꝯprobatio fieri poterit per testes, qui viderunt illū sigillare ſm Bar. in l. si quis ex signatoribus. ff. quẽadmodū testa. ape. alias priuatum sigillum nullā fidem facit: de quo in c. post cessionem.
2 s̃. de proba. ¶†Secundo no. ꝙ capl̃m, & quilibet alius pōt hr̃e diuersa sigilla destinata ad diuersos actus. & isto casu est hic tex. ꝙ sigillum ordinatū ad certū actum nō facit fidem in alio actu diuerso, quia vtendum est qualibet re ad eius vsum desti-
3 natū, vt hic, & in c. ad nostram. & in c. suggestum. s̃. eo. vnde dicit hic Bal. per hunc tex. colligi argm̃, ꝙ si notarius faceret signum non consuetum, nō valeret suum instr̃m. pro quo tex. in l. fi. C. de assesso. & insti. de publi. iudi. in §. item videndū. cum tex. hic dicat, ꝙ sit vtendū sigillis appropriatis, & non sigillis
4 simpl̃r. † & subdit hic Bal. hunc tex. esse valde notandū ꝓ his, qui habent rocchas in custodia, quia debēt recipere ꝯsigna deputata. vnde si crederetur lr̃is generalibus ipsius dñi, aut sigillo generali ipsius domini, non excusaretur. arg. huius tex. no.
5 ¶†In alijs tñ casibus, qñ quis non hẽt propriū & cōsuetū sigillum ꝓ manibus, posset tunc sigillare alieno sigillo ſm Inn. hic. ēt in rebus ecclesiasticis. arg. c. cum inter. s̃. de re iu. ſm Gof. & facit tex. in l. ad testium. §. si ab ipso. ff. de testa. & hr̃ in l. si vnus. C. eo. ti. & ita tenent hic Doc. non ob. tex. hic, quia non prohibet alieno sigillo sigillare: sed bene dicit, quod non sufficeret sigillum deputatum ad certū actum si apponeretur in a-
6 ctu diuerso. † & ideo tu intellige, ꝙ qñ quis signaret alieno sigillo, aut non ꝯsueto, ꝙ debeat fieri spālis mētio de hoc in subscriptione. ita dicit Spec. tit. de proba. §. vidẽdum. ver. sed no.
7 & Bar. in d. l. ad testiū. §. si ab ipso. † alias autem ille, qui absq; causa vteretur diuersis sigillis tenetur pęna falsi, vt vide ꝑ Bal. in l. cōparationes. C. de fide instr. quod est notandum ad intelligentiam huius tex. vbi vr̃ esse licitum vti diuersis sigillis: nā
8 procedit cū sunt destinata, & ordinata ad diuersos actus & nō aliter, vt s̃. ¶†Vltimo tene menti tex. & ita allegatur, quod licet in rescripto, vel in libello appellationis accumulentur, & narrent̃ plures causę, quarum quælibet de per se sufficeret, & ꝯcluderet necessario ad intentionē partis: tunc non est necesse oēs illas cās probare, sed sufficit alterā tm̃, vt hic in tex. & melius hoc probat̃ in c. exhibita. in fi. s̃. de iudi. vbi glo. no. ad hoc. & intellige: nisi vna causa veniat qualificatiuè ad alterā, vel si quis se astrinxerit ad probandū, tunc em̃ deberent oēs ꝓ-
9 bari, vt in c. licet cām. de ꝓba. & in l. diuus. & ibi Bart. ff. de re iudi. ¶†In gl. j. in fi. no. gl. ex qua infertur, ꝙ iudex potest citare sine literis per nuncium priuatū dando sibi aliquod signū, vt sic viso signo adhibeatur fides nuncio: quẽadmodū hic mittebatur sigillum capituli per nuncium priuatum, vt sic crede-
10 retur eum esse nuncium capl̃i. de quo ar. an & qñ credatur nūcio sine lr̃is: vide plene dicta in c. cum parati. s̃. eo. ¶ †Secūdo no. hāc vltimam expositionem gl. quam inducit hic Do. Ant. ad id qđ quotidie fit: quia mittit quis nunciū cū aliquo signo, puta annulo, seu gladio ad aliquid recipiendum de domo, vel ab amico, vt sic viso signo fides nuncio adhibeatur. satis enim excusatur is qui vigore illius signi aliquid tradidit dicto nuncio. quod dictum intelligit hic Do. Ant. nisi persona, quæ portat signum verisimiliter potuerit illud subtrahere, ar. l. j. §. sed ne fraudandi. C. de latina liber. tol. & in c. ecclesia. el 2. s̃. vt lite pend. & ita sequitur Imo. hic. pro quo dicto bene facit tex. & Bar. in l. si quis vxori. §. apud Labeonem. ff. de fur. dicens, ꝙ si Bidellus tradidit librum portādi signū scholaris, cui verisimiliter debuit credere excusatur: licet nuncius dolo egerit, & aufugerit. intelligit hic Panor. in his, quæ non essent grauis preiudicij, quia in grauibus non esset Bidellus excusatus. ar. c. literas. s̃. de pręsump. & no. per Inn. in c. quia verisimile. eo. tit. & hoc idē satis est de mente Bar. in d. §. item apud. dicit em̃ Bidel
11 lū excusari si verisimiliter debuit illi nuncio credere. † & hæc procederet, qñ quis tradit rē debitam in specie: & sic rē illius cuius noīe erat petita: secus aūt si tradens erat obligatus genere: tunc em̄ si nūcius recipiens infideliter, & dolo egerit, tamē non esset liberatus ille debitor tradendo, vt est tex. nota. in d. §. itē apud. & rō est, quia res debita in genere perit dño, & sic debitori ſm Panor. vt est tex. in l. incendiū. C. si certum petat̃.
12 † Sed tu vide de his singulariter per Bal. in l. si is, qui. C. de fur. & conclude si q̃ratur, an ille qui remisit per nunciū pecuniā, vel aliā rē liberetur si res casu perit, vel nuncius aufugit. & dic ꝙ si ille qui remisit erat debitor illius rei, in genere, & nō liberat̃, vt d. §. itē apud. aut in specie, & tunc si erat expræsse, vel tacitè actum, ꝙ ipsemet debitor reportaret, vel ita qualitas rei & personæ hoc dictabat. & tunc nō liberat̃, vt in l. cū qui. §. fi. ff. ꝯmodati. & facit l. si ꝓcuratorē. §. si tutores. ff. mādati. & idē si erat actū, ꝙ remitteret̃ ꝑ certū nuncium, & remisit ꝑ alium, vt hr̃ in d. §. fi. Aut nihil erat ꝯuentū, tunc si nuncius portans erat familiaris & notus qui cōsueuerat esse bonus, & diligēs, tunc excusatur mittens, vt est tex. no. in l. argētū. ff. cōmo. vbi si commodatarius remisit rem sibi cōmodatam per eius nuncium, qui putabat̃ bonus, & fidelis, nō tenetur de periculo. aut si nuncius aufugit. Si vero non erat nuncius notus, aut cū posset mittere magis misit minus sufficientem. tunc non liberat̃, vt no. ff. pro socio. l. ob eam rē, ſm Bal. in d. l. si is qui, querētē. ¶Pone, ꝙ nisi tibi nuncium meum cum quadam mea litera, ꝙ tu remitteres mihi librum meum, non tñ exprimebat̃ in lr̃a per quē deberes remittere, tu vero tradidisti dicto nuncio, qui aufugit postea cum libro. an sis liberatus, dic ꝙ non: quia ille fuit nuncius ad requirendum, seu interpellandum, non ad recipiendum, vt ff. cōmo. l. si mei cā. §. fi. vbi est tex. nō. bene notandus a mercatoribus, & ab alijs recipientibus lr̃as, ſm Bald. in d. l. si is qui. quia ad recipiendū solutionē requirit̃ spāle mādatum, vt l. hoc iure. & l. vero ꝓcuratori, & ibi gl. & Bar. ff. de solu. qñ aūt ille repetens scripsisset, aut dixisset, ꝙ daret illi nūcio, tunc bene excusaretur remittens, vt in d. §. fi. imo videret̃ idem esse dicendum, qñ scripsit, vel dicit, quod remitteret rem & dixit, per quem nuncium, qñ ille nuncius, qui portauit ambasiatam erat consuetus gerere, similia negocia dñi. arg. l. vel vniuersorum. ff. de pigno. actio. & intellige ꝑdicta in re debita in specie, secus si in genere: quia semper periret periculo remittentis ēt si creditor dixerit, ꝙ daret cuicunq; eius nomine petenti, vt est tex. no. in d. §. item apud. q̃ limitatio: nisi fuisset actum, & exp̄ssum, ꝙ debeat remittere per illum nunciū, tunc em̄ statim data re illi nuncio transferetur dominium, & periculum esset creditoris. arg. no. in l. licet. ff. de consti. pecunia. ¶Item excusaretur aliquis tradens nuncio, quando in loco esset talis cōsuetudo ſm Panor. hic, ar. no. per Bar. in l. nemo est qui nesciat. ff. de duobus reis. & facit d. l. vel vniuersorum. & vide ad prædicta, ꝙ no. Bar. in l. si quis ex argentarijs. §. fi. ff. de
13 edendo. & per Inno. & Doc. in d. c. significante. j. de pig. ¶†Itē adde dictum Bal. in Auth. hoc ius, in fi. C. de sacrosan. Eccle. dicentis, ꝙ si nuncius ecclesiæ perdidit, vel aufugit cum pecunia mutuata, quod dānum erit ecclesiæ nō creditoris mutuātis cum casus fortuitus non imputetur creditori in d. l. incendium, quia quantum in creditore fuit, & obseruauit quicquid debuit ſm Bald. ¶ Dubium facit, quia est speciale in pecunia mutuata, vt debeat esse versa, in vtilitatem ecclesiæ, vt est tex. in d. auth. hoc ius. si ergo nūcius ꝑdit, vel aufugit cessat versi. hinc dicebat no. Inn. in c. grauis. j. de deposito, ꝙ in tribus casibus ꝯhēs cum ecclesia debet solicitus esse, & cautus, ꝙ pecunia ꝯuertatur in vtilitatem ecclesiæ. primo in mutuo, vt s̃. secundo in deposito. tertio, quādo venditur res ecclesiæ pro debito, ꝓut ēt refert, & sequitur Bal. in d. auth. hoc ius. ¶†Vlti-
14 mo † vide aliud no. dictū Bal. in d. l. pe. ff. de act. emp. dicentis per illum tex. ꝙ si venditor equi transmisit equum vēditū emptori, & equus postea sit in via reprehensus, quod nō esset imputandum emptori, sed ipsi venditori mittenti secundū Bal. ibi. tu intellige ſm præcedentia, s. nisi foret actum ꝙ per certum nuncium mitteretur: vel fuisset equus missus ꝑ proprium nuncium ipsius emptoris, vt est dictum s̃. in pręcedentibus, q̃ omnia bene no. quia quotidiana sunt. ¶In gl. 2. in prin. de hac mā, an & quando prelatus possit agere sine cōsensu capituli,

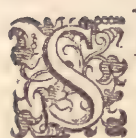
vel

vel ep̄.vide plenè per Inn.& Doc. in d.c.edoceri.s̄. de reſcrip.
15 ¶†In ea.gl.in fi.vr tenere gl.in d.c.edoceri,vt ſic capl'o litiganti cum prelato debeat de neceſsitate dari actor,ſeu curator iudicis authoritate.ſed Doc.ibi,& hic reprobant has gl.quia nō probantur iure:imo rr collegium pōt ↄſtituere ſindicum.l.j. ff.ꝙ cuiuſq; vniuer.nomine. Nec ob. ꝙ dicit gl. hic ꝙ capl'm æquiparetur minori, quia eſt verum, vt rōne læſionis detur reſtitutio. ſed quo ad hoc, quod dicit gl.not. vnde capitulū pro ſuis iuribus pōt liberè eſſe in iudicio ↄ prælatum, & ↄſtituere ſindicum. pro quo tex. hic & in c. cū eccleſia Vulterana.s̄. de elec.& ita ſequitur gl.& Arch.5.q.3.c.fi.facit c.cum ſuper abbatia.in prin.s̄.de offi.deleg.& j.e.c.dilecti. In quibus iuribus patet capitulum litigaſſe ↄ proprium prælatum:& tamen non
16 legitur fuiſſe datum ipſi capitulo actorem ſm Panor.†& idē ſequitur hic Bal.dicens, ꝙ hæc gl.eſt no.ad hoc, ꝙ cap.ipſius eccleſiæ reputatur ipſa eccleſia, & fungitur vice minori: vnde rōne leſionis habet reſtitutionem in integrum.qđ eſt notādum.& idem voluit gl.in d.c.fi.

SVMMARIVM.

1 *Quomodo, & qualiter libellus generalis, & incertus procedat, & ſit declarandus ſi hoc petatur.*
2 *An, & quando valeat ſententia ſuper libello incerto.*
3 *Appellatio licita eſt, niſi declaretur libellus incertus.*
4 *Dominus directus poteſt interrogare emphyteotam, an fundus, quem poſſidet ſit emphyteoticarius, & qualis.*
5 *In iudicio vniuerſali libellus generalis procedit.*
6 *Reus poteſt petere ab actore, quod ſibi demonſtretur fundus petitus digito, & ad oculum.*
7 *Attentata non reuocantur in appellatione ab interlocutoria ante omnia, niſi primo doceatur de veritate cauſæ appellationis.*
8 *Limitat dictam regulam,niſi prius fuerat inhibitum per iudicem appellationis, quia tunc omnia innouata poſt inhibitionem, ante omnia reparantur.*
9 *Dicens ſe exemptum a viſitatione, aut iuriſdictione Epi, & appellans, & petens ante omnia quædam attentata reuocari, vel abſolui:ad cautelā tamen huiuſmodi attentata non veniunt reuocanda, niſi primo probet veritatem ſuæ appellationis.*

CAP. XLIX.

Significantibus. H.d. licitè appellatur per reum, ſi actor non declarat res petitas in libello.h.d. & ſecūda pars ibi,quo
1 circa. ¶†No.j. ex tex. quod licet procedat libellus generalis ſi de hoc non opponatur,vt l.fi.C.de anna.excep.in-
2 tellige quod ꝑcedit vſq; ad ſnām, † quia ſnīa lata ſuper libello generali & incerto eſſet nulla: niſi libellus appareat declaratus per probationes, & acta cāæ,vt eſt glo.ord.& no. in l.j.§. ſi quis argentum.ff.depoſi. tū, quando de generalitate libelli opponitur exceptio: debet ſtatim declarari ipſe libellus, & non
3 procederet tunc † in tm̄, quod ſi non declaratur ſtatim eſt licita appellatio.tex.eſt hic vbi ab incertitudine libelli licitè appellatur.† vnde dicit hic Bal. per hunc tex. quod ſi eccleſia diceret fundum ad ſe reuerſum propter canonem non ſolutum debet declarare qualis & quantus ſit iſte fundus, vt hic.& ff. de rei vendi.l.ſi in rem agat aliquis. & in l. Pomponius ſcribit
4 ſi frumentū.§. fi. & de ceſi.l.forma † poterit etiam interrogari emphyteota, an fundus quem poſsidet ſit emphyteoticus, & qualis. & ſi diceret, quod non. tunc actoris eſt declarare libel-
5 lum, vt hic in tex. quem limita: † niſi libellus ſit vniuerſalis, puta ſi peteret, quis iuriſdictionem, vel diſtrictum: quia fines iuriſdictiōs, vel diſtrictus non ſunt neceſſario declarandi in libello,s̄.de reſti.ſpo.c.cum ad ſedem.& ibi per Inno.ſm
6 Bal.hic.† & ad prædicta vide per Bar.in l.j.circa medium.ff.de edendo. quod reus poteſt petere ab actore, quod ſibi demonſtretur locus,vel fundus petitus digito, & ad oculū, quod non eſt bene certus ex demonſtratione facta in libello.& ita etiam formaliter dicit Spec.tit.de actore.§.j.col.13. in ver.Item pe-
7 tenti fundum. † Vltimo tene menti ex tex.vnam rłam neceſſariam in mā attentatorum pendente appellatione, quia omni caſu,ſiue in appellatione iudiciali, ſiue extraiudiciali,dummodo appellatio nō ſit a ſnīa diffinitiua, nullo caſu reuocanẗ attentata ante omnia,niſi primo iuſtificetur veritas cauſæ appellationis,vt hic in fi.& facit s̄.c.proxi.& s̄.de reſcrip.c.ſignificante.c.Rodulphus, & per Innoc in c. dilecti.s̄. de maio. &
8 obe.† & vide hodie tex.no.in c.non ſolum. de appel. in 6.qui limitat prædictam rłam procedere: niſi emanauerit inhibitoria per iudicem appellationis: tunc em̄ oīa innouata poſt inhibitionem ante oīa reuocantur abſq; eo,quod aliter, primo iu-
9 ſtificetur cā appellationis,vt ibi.† ideo pone,quod rector parochialis eccleſiæ viſitatur a Diœceſano Epo,appellat a viſitatione, vel citatione Epi, & in appellatione ꝑ cā grauaminis dicit ſe eſſe exemptū,aut ex priuilegio præſcriptione, vel ↄſuetudine ēt tanti temporis,in cuius ↄrium non ſit memoria, & petit ante oīa coram iudice appellationis reuocari quædam attentata per Epm pendente appellatione: nam licet probet appellationē, & illa fuiſſe innouata ↄ eum pēdente appellatione,tamen attentata nō veniunt ex hoc ſolo reuocanda, niſi primo probet veritatem cauſæ ſuæ appellationis.tex.eſt hic in fi.cum alijs ſimilibus.s̄.alle.facit dictum Inn. in c.ſolet.de ſen. exc.in 6.vbi no.voluit, quod allegās ſe exēptum a iuriſdictione Epi, & petēs ſe abſolui ad cautelam ab excōicatione lata per Epm non auditur, niſi doceat de eius exceptione ante oīa: & licet Io.An. ibi in hoc ſe non firmet,tamen Do. de Ro. ſequuntur opi.Inn. quod licet non plenè tamen aliqualiter debeat primo conſtare de huius exemptionis anteꝗ abſoluatur, ne ſicilludatur ordini iuriſdōnis.pro qua facit ius cōe, & ↄ agentem, ſeu petentem abſolutionem,vt in c.ad decimas. de reſti. ſpol. in 6.& ita præcedentia dicta quo ad reuocationem attentatorum tenent Do.de Ro.per tex.hic deciſ. 234. quæ incipit, Itē ſi rector. & vide plenius per Doc. in d.c.ſolet.& in d.c.non ſolum,& in c.cum perſonæ.de priuile.¶In glo.j.in fi.nec eſt iſta decre. hic ſuperflua cum ibi ponatur ad diuerſum finem, vt ſi oſtēdatur, ꝙ res dēt taliter declarari in libello,ꝙ ceſſet oīs dubietas.hic vero ponitur,vt oſtendatur, ꝙ ſi actor non declarat libellum, & iudex non faciat declarari,licita ſit appellatio.iō cū ad alium finē ponatur non fuit ſuperflua hæc decretalis.

SVMMARIVM.

1 *Textus ibi ſingularis, quod iudex a quo non poteſt præfigere terminum appellanti ad finiendam appellationem.*
2 *Ex actis,& probationibus factis in iudicio fit notorium iuris.*
3 *Ex notorijs iudex ſupplet ex ſuo officio ad vtilitatem partis.*
4 *Antequàm concluſum ſit in cauſa non dicitur reſultare notorium ex actis.*
5 *An in notorijs requiratur citatio partis.*

CAP. L.

Ex inſinuatione. Iudex a quo non pōt aſſignare terminum ad finiendam appellationē: quod ſi fecerit intelligitur ſtatuiſſe terminum ipſi appellanti ad ſe præſentandum.h.d.ſm verum intellectum gl.& primo ponit querela.ſe-
1 cundo danẗ iudices ibi,quia vero.¶†Not.j. & tene menti, qđ licet appellans poſsit ſibi prefigere terminum ad proſequendum,vt in c.ſæpè.s̄.e. vbi plenè vide dicta de his.tamen ſi nullum terminū ſibi prefixerit pōt iudex a quo ipſi appellanti terminum præfigere ad proſequendum, non tamen pōt iudex a quo præfigere terminum ad finiendā appellationem: qa eſſet imponere legē iudici appellationis, & de hoc eſt hic,tex.no. & ſing.per quē ēt deciditur, ꝙ licet iudex a quo poſsit aſsignare terminum appellanti ad arripiendū iter ad proſequendum, & ad præſentandum ſe coram iudice ad quem,vt hic, & c.pſonas.& c.cum ſit.s̄.e.tamen non poſſet præfigere terminum.j. quem appellans redeat coram eo ad faciendum fidem de preſentatione, ſeu de proſecutione appellationis. & ita conſuluit Fede.de Senis ſuo ↄſ.17. pro quo allegat tex.no. hic. & ita ſequitur hic Inno. circa fi. ſicut etiam non poſſet iudex a quo ſtatuere terminum appellanti. j. quem redeat ad eum cum literis impetratis,& ita etiam eſt tex.hic ſm alium intellectum: quem ſequitur hic Panor.in vlti. col. & de his oībus terminis vide plenè, & no.dicta in d.c.perſonas,circa prin.in 6.7.8.&9. termino.¶An autem iudex ad quem, poſsit ipſe ſtatuere terminum appellanti.j. quem debeat expediſſe cauſam appellationis. & an terminus poſsit præueniri per aliquam partium. vide de hiſvt dicitur.j.e.in c.oblatæ. ¶Secundo no. ꝙ impedimentum ſurgens ex facto iudicis impedit ipſo iure,ꝙ non currat tempus.de quo articulo vide plenè dicta in c.ex rōne.s̄.e. in tertio membro principali,in quinto impedimento.¶Tertio no.ꝙ Eps redditur ſuſpectus, propter eius commenſalē,& ſic quando aliquis de ſua familia eſſet aduocatus alterius partis litigantis coram eo, de quo j. in j.gl. & vide de hoc dicta in c.poſtremo.¶Vltimo no.& tene menti, ꝙ terminus præfixus ad finiendam appellationem habetur, ac ſi eſſet præfixus ad proſequendum appellationem,quia terminus ad finiēdum includit in ſe etiam ad proſequendum.cle.ſicut,eo. ti.cum alias non poſſet finire ſi non proſequeretur.arg. c.preterea. & c. ex literis.s̄.de of.dele.vnde ſi ſit talis terminus ad finiendum nō valuit reſpectu finis,valet reſpectu proſecutionis ſm Bal.dicētem per hunc tex.probari,quod ſi non valet dilatio, vt ago,valet vt valere poteſt: quia dilatio aſsignata ad plura ſi non poteſt operari, quo ad omnia,operatur quantum poteſt. tex. eſt hic notab.ſm Bal.& ita gl.pen.hic.j.quia in effectu duo videntur mandata hic,vt proſequatur,& vt finiat. & ideo licet alterum non teneat,debet tamen alterum adimpleri,quod tenet, facit c.cum dilecti,s̄.de do.& ↄtu.& ff. de arbi. l. Celſus, quia ſi non

si non potest parere in termino citationis,includitur virtuali-
ter,quod debeat parere cum primum potest, & sic quod per
alium impleat. vnde si non valet, quod ago, vt ago &c.c.j. de
despon.impub.li.6.cum simili. ¶ In gl.j. in fi. de hoc hic per
Imo.sed plenè vide in d. c.postremo. ¶ In gl.pe. ibi Io.An.in-
telligunt idem Inn.& Host.sed Io.And.hic ꝯ,quia tex. hic lo-
quitur in appellante,qui potest impetrare, quandocũq; vult,
sed non sic appellatus,vt in d.c.oblatæ.ideo Io. And.sequitur
intellectum huius gl.& hic tex.loquitur in termino assignato
ad iudicem,a quo : qui valet eo modo, quo pōt, vt s̃. facit, qđ
no.Bar.in l.j.§.si quis ita.ff.de ver.obl.& ita sequitur hic Imo.
& Do.Ant.¶ In gl.fi.in fi.vide an valeat impetratio ante termi
num,vt dicetur in d.c. oblatæ. sed videretur, ꝙ primi iudices
debuissent hic cognoscere de surreptione primarum literarũ,
vt in c.super lr̃as,s̃. de rescrip. Inno. hic respondet, quod hoc
processit ex gratia, vel s̃m cum erat notorium ex inspectione
actorum,quod hic Camerarius præuenerat terminum, quod
eius literæ non valebant.ideo potuit Papa absente parte, dare
has literas cum iudex appellationis possit ex actis procedere,
& suppletur etiam absente parte s̃m Inn.¶ † Ex quo dicto no.
2 tria.Primo,ꝙ sicut ex sententia dr̃ resultare notorium iuris,
vt in c.fi.j̃.de cohabi.cle. ita ex alijs actis,& probationibus fa-
ctis in iudicio resultat notorium iuris.pro quo est tex.no.in c.
cum olim.in fi.j̃.de ver. signi. & Bal. in d. auth. ad hęc.C. de
vsu.col.4.vbi pro hoc dicto allegat etiam tex.in l. qui senten-
3 tiam.C.de pęnis. ¶ † Secundo tene menti ex dicto Inn. hic, &
ita sæpè allegatur,quod in tantum ex actis iudicij resultat no-
torium iuris,quod iudex pōt ex his,quę sibi constant ex actis,
ex suo officio supplere ad vtilitatē partis, & ita ēt formaliter
dixit Inn.in c.per tuas.in fi.s̃. de testi. idem etiã sequitur An.
allegando dictum Inn.hic,in l.si vnus.§. pactus ne peteret,cir-
ca fi.super gl.in opponendo.ff.de pac.& facit gl.in c. bonæ,s̃.
de postu.prela.& in c.euidentia.j̃.de accu. omnia enim,quę ꝯ
stant ex actis dicuntur notoria,& in omni notorio iudex de fa
cto supplet,& procedit iuris ordine non seruato, quia in noto
rijs iuris ordo non requiritur c.tertio,s̃.de testi. cogen.per gl.
no.in l.j.C.qui & aduer.quos.per Inno. in c. cum in tua.j̃.qui
matri.accu.pos.Tertio,& vltimo no.ex dicto Inn. quod si totũ
ius partis est redactum in actis,potest iudex appellationis pro
4 cedere absente altera parte.facit.l.ampliorem.C.e.¶ † Scias ta
men, quod quantum ad decisionem causæ, nũquam ex actis,
a & probationibus [a] resultat notorium iuris.nec dicitur de cau
sa liquere, nisi quando esset in ipsa causa conclusum.gl.est or.
& sing.in ver. liquere,in c. significauerunt, s̃ de testi. vbi Imo.
& Panor.ita tenent.ratio est, quia ante conclusionem in cau-
sa possunt fieri probationes de nouo, & facte reprobari. ideo
est quod ex probationibus, & actis non resultat notorium iu-
ris, antequam sit in causa conclusum. quod dictum singulari
5 ter tene menti. ¶ † In alia vero causa quam appellationis etiã
in notorijs,non posset procedi absente parte,cum etiam in no
b torijs requiratur citatio, [b] vt per gl. in c. ad nostram,cl 3. s̃.de
iureiuran.intellige omni casu,quo est dubium,an absenti pos
sit defensio competere, tunc enim etiam in notorijs non vale
ret processus,vel sententia absque citatione, vt in c.fi. de offi.
dele.in 6. per Inn.in c.tua.j̃.de cohabi.cle. sed qñ esset certũ,
quod absenti posset nulla defensio competere,tunc sit verum,
quod in notorijs non requiratur citatio. & ita procedat c. cũ
olim,s̃.ti.proxi.in l.2.§.quod si de frumentaria. ff. de admini.
rerũ ad ciui.perti.& ibi Bar.in l.ictus fustium.ff.de infamibus.

ADDITIONES.

a ¶ Acta probatoria faciunt notorium iuris post conclu.in causa,non ante.
b ¶ An in notorijs requiratur citatio,vide Fel.in c.cum olim.de re iud.& Aret. omnino in cons. 165.9.col.ver.venio ad tertium. Et adde hic no.in c. cum sit.§.præterea.s̃.e.in c.consuluit. in c.proposuit.s̃. eo.

SVMMARIVM.

1 *Ad quem spectet cura,seu custodia vacantis ecclesiæ.*
2 *An capitulum vacante sede possit ponere œconomum in ecclesia vacante.*
3 *Possessio potest acquiri per monachum seruum,& per amicum etiam extraneum.*
4 *Appellatio extraiudicialis valet etiam si generaliter interponatur etiam a futuro grauamine,etiam si nulla persona exprimatur.*
5 *An consuetudo, & ius commune possint ad idem simul concurrere.*
6 *Reuocatio attentatorum fit cum fructibus perceptis, & portandis ad domum spoliati expensis ipsius spoliantis, & innouantis.*
7 *An per solutionem pensionis,vel fructuũ probetur possessio,vel subiectio.*
8 *An possessio translata in tertiam personam pendeate appellatione extraiudiciali veniat reuocanda per viam attentatorum.*
9 *Inhibitio, & remedia attentatorum non habent locum contra tertium,& contra eum debet agi coram iudice ordinario.*
10 *An,& quando interdictum vnde vi,detur contra tertium possessorem.*
11 *Remedium attentati,quando habeat locum contra tertium.*
12 *Quid si tertius possessor est cum titulo, vel bona fide.*
13 *Septem notabiles differentias inter interdictum, vnde vi,& in quibus sit magis priuilegiatum remedium attentatorum.*
14 *Plura remedia recuperandi possessionem contra tertium possessorem etiã cum titulo, & bona fide.*
15 *An notorium defectus iuris impediat reuocationem attentatorum.*
16 *Appellatio extraiudicialis, in quibus conueniat, vel differat ab appellatione iudiciali.*
17 *Duplex est appellatio extraiudicialis.*
18 *An Apostoli sint petendi in appellatione extraiudiciali.*
19 *Quid quando aduersarius est certus, an sit in præsentia ipsius appellandũ.*
20 *An in dubio præsumatur esse appellatum intra decem dies.*
21 *Citatio ad domum in dubio præsumitur deuenisse ad notitiam citati.*
22 *An ad exclusionem appellationis requiratur vera notitia, & an sufficiat intimatio siue ad domum.*
23 *An de iure ciuili sit inuenta appellatio extraiudicialis.*
24 *An per lapsum temporis appellatio extraiudicialis fiat deserta.*
25 *Appellanti extraiudicialiter an obstet excommunicatio.*
26 *An appellatio extraiudicialis deuoluat negocium, pro quo est appellatũ.*
27 *In beneficialibus appellatio etiam ad Papam licet deuoluat potestatē cognoscendi, & pronunciandi,non tamen conferendi, & promouendi.*
28 *Limitationem ad c.a collatione,eo.tit.in 6. & ad cle.auditor,de rescrip. & ad c.vt debitus,in eo.& ad c.cum appellationibus.eo.ti.in 6.*
29 *Vtrum appellatio extraiudicialis operetur effectum suspensiuum, & in quibus.*
30 *An sit differentia, quo ad reuocationem attentatorum inter appellationē iudicialem, & extraiudicialem.*
31 *Si appellaretur, quod non recipiatur Titius in testem, quia excõicatus, an si recipiatur Titius, & alij testes:valeat receptio aliorum testium.*
32 *An suspendat futura, vel consecutiua ad actus præteritos.*
33 *Attentata post, & contra appellationem extraiudicialem sunt nulla.*
34 *Attentata post appellationem extraiudicialem sunt nulla in his casibus in quibus actus etiam ex se absque appellatione redderetur nullus.*
35 *Non debet probari aliter veritas causæ ipsius appellantis absentia censuræ latæ post appellationem,sed duntaxat debet probari,quod lata sit sententia post appellationem, quia ex hoc solo est nulla.*
36 *Priuilegio attentatorum veniunt reuocanda attentata post,& contra appel.licet causa appella.de se non irritaret actum.*
37 *An attentata post legitimam appellationem extraiudicialem sint nulla, an veniant irritanda, & in quibus sint nulla.*
38 *Quæ sit differentia, quo ad reuocationem attentatorum post,& contra appellationem in appellatione iudiciali,& extraiudiciali.*
39 *Renũciatione appellationis, vel deserta appellatione,an possit agi ad reuocationem attentatorum.*
40 *Attentata post inhibitionem in appellatione extraiudiciali sunt nulla, ēt si non iustificentur in causa appellationis.*
41 *In appellatione extraiudiciali non fit differentia,an appellans obtulerit in continenti probare, vel non.*
42 *Appellatio extraiudicialis non est necessario intimanda parti, vel iudici.*
43 *In appellatione extraiudiciali non est differentia, an appelletur a iudice etiam extraiudicialiter procedente, tanquàm a parte, vel a priuata persona.*
44 *Quæ causa sit alleganda, & probanda in huiusmodi appellationibus extraiudicialibus.*

CAP. LI.

Onæ memoriæ. Qui extraiudicium appellat ad Papam, ex causa iusta, vel verisimili, ne in sua possessione turbetur, si spoliatur post appellationem restituitur ad statum, in quo erat tempore appellationis.h. d. primo ponũtur allegationes appellantis. Secundò ibi, procurator. ponũtur allegationes appellati.tertio ibi, igitur pręmissis. ponitur
1 pronunciatio ipsius Papę. ¶ † No. primo, ꝙ iste Abb.dicebat
se patronum huius ecclesię vacantis, percipiendo oẽs fructus
reseruandos futuro successori : vel conuertendos in vtilitatē
ipsius ecclesię. & ad hoc allegat hunc tex. Inn. in c.j.vt eccle-
si. benefi. de quo.j̃. in glo.2.secus in patrono layco, quia non
habet se in his intromittere secundum Inno.in c. cum nos. s̃.
de offi.or. & ibi est glos. or.& no.volens, ꝙ de iure communi
ad eum spectet custodia vacãtis ecclesię, ad quem spectat in-
2 stitutio ipsius ecclesię. † & vide singulare no. Ioan. And. in c.
j.ne sede vacan.lib.6 vbi voluit, quod licet sede vacante capi-
tulum non succedat in collatione beneficiorum spectantium
ad solum prælatum, vt ibi, tñ poterit capitulũ talem ecclesiã
vacantem commendare alicui, & ponere ęconomum, do-
nec fuerit postea prouisum de rectore, quod tene menti,& ita
3 hic sequitur Panor. col.4. ¶ † Scđo no.quod Abb.pōt acquire
re possessionem per eius monachos, sicut dñs p eius seruum.
imo possessio pōt acquiri per quēcunq; amicum,& extraneũ
vt in l. j. C. per quas personas. & no.in c. accedens,j̃.de præb.
¶ Tertio no.ibi,pluries, &c. ꝙ ab eodē grauamine est licitum
pluries appellare.de quo articulo dicet plene in c. tua nobis,
4 j̃.eo.& ibi vide. ¶ † Quarto no. & tene mēti ꝙ licet appellatio
extra-

extraiudicialis ſit q̄dā ꝓuocatio ad cām,vt in c.cū ſit,ſ̄. eo.tñ
valet, & locū hēt oī caſu quo qs timet veriſimi̇ľr moleſtari vel
turbari in iure ſuo.vnde requirit̄,ꝙ appellatio extraiudicialis
fiat ex cauſa iuſta vel ſaltem probabili, & veriſimili, & ꝙ poſt
ea ſubſequat̄ grauamen quo ſubſecuto p̄ſumitur appellātem
habuiſſe iuſtam cauſam appellandi.ita ꝓbatur hic in tex,& fa-
cit quod hr̄ in c.officij,ſ̄.de ele.& in l.ſi q adulterij,C.de adul.
vbi ex his quæ ſunt ſubſecuta preſumitur circa præterita,ſic ſ̄.
de præſump. c. mandata , & c. ſcribam.¶Et aduerte ad tex,ibi
ne quis.&c.ꝓbantem notabiliter, ꝙ valida eſt appellatio extra
iudicialis licet ſit generalis.non ob.quod hr̄ in c,ij.& in c. cō-
ſuluit,ſ̄.eo,qa ibi in appellatione iudiciali ſ̄m Ho.quæ appel-
latio iudicialis non valet quando eſt generalis, ſicut non vale-
ret a futuro grauamine,j̄.eo.c,vt debitus,& c.cum cauſam. in
fi.ſed appellatio extraiudicialis valet,licet ſit generalis,& licet
ſit a futuro grauamine,vt hic in tex. quia ſufficit quod ipſa ge-
neralis appellatio per factum ſubſequens reducatur poſtea ad
ſpeciē,& ſic certificetur,ff.de hær.inſti.l.vter ex fratribus. nec
eſt neceſſe,ꝙ aduerſarijs aliter intimet̄ ipſa generalis appella-
5 tio,vt de his eſt tex.hic no. ſ̄m Bal.de quo.j̄.¶†Quinto no.ibi
de generali.conſuetudine , q̄đ conſuetudo pōt ſimul concur-
rere cum iure cōi.& allegat̄ ad hoc de quo per gl.in c.j.de con
6 ſti.in vj.¶†Vltimo no. & tene menti ꝙ ſicut in poſſeſſorio re-
cuperande veniunt fructus medio tpe ꝑcepti , ſ̄. de reſt. ſpo.c.
grauis ita veniunt fructus qñ innouata , & attentata reuocan-
tur,vt hic in tex.ibi,aſſignandos . & ſic portandos ad domum
ſpoliati expenſis ipſius ſpoliantis , & innouantis ſ̄m Bald. hic
q̄đ no,¶In glo.ij.in fi.de hoc articulo ad quem ſpectet de iure
cōi cuſtodia eccleſiarū vacantiū vide per gl.& Doct.in d. c.cū
vos.& in c.cū veniſſent,hic allegato , & hic per Panor. col.iij.
¶In gl.iij.in fi.ſi iſte Arc. poſſidebat. ergo debebat obtinere,
& Abb.non poterat prætendere ſe ſpoliatum,& eius appella-
tio non fuiſſet probabilis . quare dicas , ꝙ Archi. allegauit ſe
poſſidere.ſed non probauit ꝙ tpe illo quo Abb.fuit ſpoliatus
haberet poſſeſſionem,ꝙ erat neceſſario probandum,ſ̄. de re-
ſti tu.ſpol.c.olim.vel volebat probare Arch.ꝙ capitulum eius
nomine poſſidebat eccleſiam ꝓ eo quia annuatim præſtabat
ſibi procurationem, & quinq; ſolidos . ſed hoc non erat ſuffi-
ciens ex quo conſtabat alium poſſidere , vt j̄.in glo. ſequenti .
7 ¶†In gl.in ver.vnam procurationē , in fi.Bar.in l. q̄uis. hic al-
legata, concludit ꝙ præſtatio penſionis non probat poſſeſſio-
nem qñ cōſtat aliū poſſidere. aľs in dubio ꝑ recollectionē fru
ctuū,& receptionē penſionis bene probaretur poſſeſſio, vt in
l.qui vniuerſas,§. qui per colonum,ff.de acqui.poſ.& in l.liti-
bus,C.de agri.& cenſi.lib.xi.& de hoc articulo plenius no. in
c.cum veniſſet.& in c.inter dilectos.hic in gl.allegatis , & in c.
fi.ſ̄.de cauſa poſ. & an per ſolutionē penſionis probetur ſub-
iectio,no.in c.j.& c.quāto,j̄.de cenſi.& c.p̄cipimus,j̄.de priui.
8 & ꝑ Bal.in l.ſolet,ff.de offi.ꝓconſ.¶†In glo.in ver.in eo.ſtatu,
in fi. ex hac glo. eliciuntur duo intellectus ad hunc tex. ¶Pri-
mus , ꝙ hic Abb.egerit interdicto vnde vi, contra Archi. pro
eo,qa mandauit ſpoliationem ſeu ratam habuit. ſed hic intel-
lectus diuinat cum non fuerit de his hic aliquid probatum ,
nec cōgruit huic literæ vbi Papa ſolum ſe fundat ſuper proba-
bili cauſa appellationis , vt hic in tex. ¶Sc̄đs intellectus eſt q̄đ
hic agebatur officio iudicis ſuper reuocatione attentatorum
pendente appellatione,& ſ̄m hunc intellectum eſt hic tex.no.
prouidens de remedio recuperandi poſſeſſionem contra quē-
cunque etiam tertiū mediatū,& bonefidei poſſeſſorem, qñ ſci
licet quis fuit priuatus poſſeſſione appellatione ſua extraiudi
ciali,& gn̄ali pendēte.hic enim Arch.licet tertius poſſeſſor tñ
poterat dici ꝙ erat ꝑs,qa appellatio fuerat generalis , ꝙ nullus
turbaret ipſum abbatē. Vnde dicit hic Inn.ꝙ non ſolum face-
ret contra appellationem ille,qui ſpoliaret ſed omnis ille, qui
teneret rem ſpoliatam contra voluntatem appellantis dicitur
facere contra ipſam appellationem,vt hic probat tex.no.& ſic
vnuſquiſque faciendo contra appellationem dicitur eſſe pars
ex quo appellatio fuit generalis contra omnes . vnde non po-
teſt dici ꝙ hic agatur contra Archi.tertium poſſeſſorem , quia
vt hic patet in tex. circa fi. Papa iudex appellationis fundat ſe
ſuper probabili cauſa ipſius appellatiōis, & illius virtute fit re
ſtitutio poſſeſſionis:quādo vero appľo eſſet ſpecialis reſpectu
certe ꝑſone tunc verum eſt ꝯ̄ tertium qui ſpoliaſſet appellan-
tem ſiue appellatum vel aliquid innouaret ex ſe,& nō cū par-
te appellata, pendente appellatione non poſſet agi remedio
attentati per iudicem appellationis etiam poſt eius inhibito-
9 riam.†quia inhibitio, & remedia attentatorū non hn̄t locum
ꝯ̄ tertiū innouantē ſeu ſpoliantē.tex.eſt no.in c.Romana,§.in
aliū,eo.tit.in vj.quia ex quo nō fuit ꝯ̄ cū appellatū non poteſt
dici, ꝙ ipſe aliquid attentauerit lite vel appellatione pendēte
cū lis,& appľo non ſint cū eo.vnde ꝯ̄ tertiū innouātē,& ſpoliā
tem pendēte appľone debet agi corā iudice ſuo ordinario , &

iudiciario ordine ſeruato,vt ī c.cū teneamur,ſ̄.eo.tit.verū,qa
hic appellatio fuit generalis contra omnes,ideo hic Archi.li-
cet tertius poſſeſſor dicitur eſſe pars , & contra eum habet lo-
cum remedium attentari pendente appellatione.& iſte ſit ve-
rus , & notandus intellectus ad hunc tex. ex quo habet̄ noua
prouiſio recuperandi poſſeſſionem per appellantem ipſum ꝯ̄
quemcunque etiam bonefidei,& mediatum poſſeſſorem quā
do appellatio fuit generalis extra iudicium : & ipſe appellans
fuit priuatus ſua poſſeſſione pendente appellatione.caſus eſt
hic,& hunc intellectum ſequitur gl.magna circa prin. in c.nō
ſolum,eo.tit.in vj.& Imo.hic col.4.& idem hic Panor. col. vj.
& hæc ſit vna,& prima limitatio notanda ad dictum §. in aliū.
10 ¶†Tertius intellectus ad hūc tex.ſit ꝙ hic Arch.tertius, & me
dius poſſeſſor innouauit cum parte appellata : & ſic habuit
poſſeſſionem ab iſtis laycis , & iſto caſu licet contra eum non
detur interdictum vnde vi,quia non datur contra tertium poſ
ſeſſorem,ff.de vi & vi ar.l.cum a te.tamen quando tertius poſ
ſeſſor habuit cauſam a parte appellata innouante tenetur re-
medio attentati.& ita ſit tex.hic tenendo, ꝙ Arch. habuit poſ-
ſeſſionem ab iſtis laycis etiam bona fide , pro quo facit tex. &
Bar.in l.chirographis,§.j.ff.de admi.tu.vbi alienata ꝑ appellā-
tem,vel appellatum pendente appellatione reuocātur officio
iudicis appellationis a tertio poſſidente,ex quo ipſe tertius eſt
poſſeſſor habuit cauſam ab ipſa parte.facit,ꝙ habetur in c. cū
M.in fi.ſ̄.de ꝯſti.& ita ſecūdo ſimpľr limita tex.in d.§. in aliū ,
vt ꝯ̄ tertiū innouantē habeat locum remedium attentati quā
do iſte tertius habuit cām a parte innouante,vt hic,& idem ſi
habuiſſet cām a iudice ſ̄m gl.in d.c. nō ſolū, & ſequuntur hic
Imo. & Pan. vt ſ̄. ¶Et ex his inferuntur tres notabiles ꝯcluſio-
nes.¶Prima,ꝙ remedium attentati abſque dubio locū habet
in attētatis pendente appellatione ab ipſis partibus vel a iudi-
ce a quo, vt d.c.non ſolū.& ibi gl.hinc eſt ꝙ executio ſnīe fctā
pendente appellatione reuocatur,ff.eo.ti.l.cū ex cā,& in c. ve
11 nientes.in fi.ſ̄.de iureiur. ¶†Secunda cōcluſio,ꝙ remediū at-
tentati habet locum ꝯ̄ tertium habentē cām a parte appellata
vel a iudice vel ab ipſo appellante,vt d.l.chirographis , & d. c.
12 cū M. & hic in tex.ſ̄m tertium intellectū. ¶† Tertia, & vltima
concluſio ſit,ꝙ remediū attentati habet locū ꝯ̄ tertiū ſuccedē
tem in ipſa re attentata dato,ꝙ non habuerit cām a iudice vel
a partibus innouantibus,tex. eſt ſing. & vnicus in iure in c. ex
parte A.ſ̄.de teſti.vbi Imo.col.4. ita īducit illum tex. & facit ,
ꝙ habet̄ in c.ex parte , S.ſ̄.de reſcri.& 2.q.1.in primis.cenſet̄.
n.tale vitium reale,& ſic trāſeat,& agi poſſit ꝯ̄ quemlibet ſuc-
ceſſorem etiam cum titu. & bona fide , vt in d.c.ex parte A.&
ꝙ ille tertius poſſeſſor eſſet ibi cū ti. & bona fide,deducitur ſic
quia bona fides p̄ſumit̄ ex tit.l.pe. C.de euic.& plenè ꝑ Bar.in
l.Celſus.ff.de vſucap. ſed in d.c. ex parte A. ille tertius poſſeſ-
ſor hēbat titulum illius eccleſie, quia fuerat ſibi collata ſecun
dum Io. An. ibi , & tamen virtute appellationis reuocatur ab
eo poſſeſſio,eo quia innouatio in re ipſa fuit pendēte appella
tione & ipſe tertius ſucceſſit in re attentata licet cum titu.& li
cet non habuerit cām a iudice vel a parte quia poſſidebat ex
titu.ſue electionis & confirmationis.& ſic p̄ſumitur in dubio
ſemꝑ quis poſſidere ex illa cā ex qua titulum habet,l.j. de im-
ponēda lucrati.deſcriptio.li.x.C.l.quædā mulier,ff.de rei ven.
per Bartol.in l.cum ſolus,ff.de vſuca.nam in d.c.ex parte A.iu
dices primo ſpoliauerunt illū appellantem dicta eccleſia pen-
dente appellatione:& ad inſtantiā partis appellate, & poſtea il
le tertius poſſeſſor poſſedit eccleſiam ex ſuo tit. collationis,
& confirmationis.verum quia ſucceſſit in ipſa re attentata,&
ſic affecta vitio : iō eſt ꝙ ab eo auocat̄ poſſeſſio ex ipſo primo
proceſſu,& ex remedio attentati ex officio iudicis appellatio-
nis.ita eſt tex.ſing.in d.c. ex parte.ponens tertiā limitationem
ad d.§.in alium, vt ſic remediū attentati hēat locum ꝯ̄ tertium
ſuccedentē in ipſa re attentata dato , ꝙ ipſe tertius nō habuit
cām a iudice vel a partib.& dato ꝙ ipſe titulo,& bona fide poſ
ſideret,vt patet ī d. c.ex parte.ſecus ſi tertius ipſe principaliter
innouaſſet pēdente appľone,& nō hr̄et cām a iudice vel a par
te.tunc.n.hēt locū remediū attentati ꝯ̄ tertiū innouātē, pēdē-
te appľone etiā poſt inhibitoriā iudicis.& ita ꝓcedat tex.in d.
§.in aliū.quē bene no.ad ſ̄.dictas limitatiōes,& no. ēt ſ̄. dicta
ſingularia remedia recuperādi poſſeſſionē ꝯ̄ tertiū poſſidētē
13 etiā tit. & bona fide . ¶†Amplius ēt vide ex p̄dictis qa magna
eſt dr̄ia,& maior vtilitas reſultat hr̄e remediū attētati q̄ agere
a poſſeſſorio recuperande. [a] ¶Primo quia in remedio attentati
nō reqrit̄ ordo iuris nec libellus nec litis conte. ſed ſummariè
ex mero officio iudicis fit reuocatio attentatorū;ſed in poſſeſ
ſorio

ADDITIO.

a ¶Vtilius eſt agere remedio attentati,quā interdicto recuperandæ. Adde Car.
conſi.10.Redēptoris.& c.in themate præmiſſo,j.col.Fel.in c.dilecti.de ma. &
obed.pen.col.

ſorio recuperādæ,licet ſit remediū valde priuilegiatum . c.in
lr̃is.de reſti.ſpo.l. ſi qs ad ſe fundū.C. ad l.Iuliā.de vi. & in c.fi.
de ordi.cogni.tñ requirit̃ ordo iuris ēt ꝯ cōtumacem , vt in c.
ij.s̃.vt lite nō conte.& ideo abſq; libello & litis conte.nō poſ-
ſet dari diffinitiua.facit d.c.conſultationibus. & ita tenet Bar.
in l.naturaliter.§.nihil cōe,ff.de acqui.poſ. & ita dicit gl.or. &
no.in cle.ij.in prin.vt lite pen.& ita ſequunt̃ hic Doct.& Imo.
in c.dilecti.s̃.de maio.& obed.col.pe. expedit ergo magis hr̃e
remedium attentati q̃ interdictum vnde vi. Aduerte tñ , qa in
reuocatione attentatorū requirit̃ cāæ cognitio & citatio ptis.
vnde licet Papa in ſuo reſcripto apponat cl'am,reuocato in ir-
ritum &c.dēt tñ iudex cū cauſæ cognitione procedere & alias
nō debet aliū priuare commodo ſuæ poſſeſsionis.facit.l. me-
minerint.C.vnde vi.l.ſi deſerta.C.ſi ob pub.pen.& ita Spe.eo.
ti.de app.§.pe.in fi.in ver.ſed quæro vtrū.& idē Bal.ibi in add.
ſuis,in fi.pro quo tu vide tex.ſing.in c.audita.s̃.de reſti.ſpo. &
ibi plenè quid operet̃ quando princeps vel ſuperior mandat
14 aliquid reuocari.vide ibi ſimpl'r per Doc.¶ † Secundo, quia ꝑ
interdictū vnde vi non poſſet ꝯ tertiū poſſeſſorē agi ēt ſucce-
dentem in re affecta vitio violentię,vt in d.l.cum a te.tñ reme
diū attentati habet locū ꝯ tertiū ſuccedentem in re attentata
licet bona fide & titu.vt in d.c.ex parte.adde qñ habuiſſet cām
a iudice vel a parte,vt eſt.s̃.dictum . ¶ Tertio, quia interdicto
vnde vi debet neceſſario ꝓbari ſpoliatio & poſſeſsio tpe ſpo-
liationis,vt in d.c.conſultationibus.s̃. de reſti.ſpo. cū ad ſedē.
& l.j.§.interdictum.ff. de vi & vi ar. ſed in via attentati implo-
rat̃ officiū iudicis , vt fiat reductio in priſtinū ſtatū non ſolū ꝯ
appellantē vel appellatū,ſed etiam ꝯ non ſpoliantē nec ſcien-
ter ſuccedentē in vitium ꝯ quos non habet locū interdictum
vnde vi,vt s̃.nec condictio c.ſæpe. de reſti.ſpo. vñ in remedio
attentati ſatis eſt probare poſſeſsionē & ſimplicem ſtatum in
quo erat tpe appellationis interpoſitæ . & quod nunc poſſeſ-
ſio reperiat̃ penes hunc tertium, vt patet hic in tex.& in d.c.ex
parte A.& ita Panor.hic col.7.& Imo.in d.c.dilecti.circa fi.&
hic col.4.¶ Quarto,quia agenti interdicto , vnde vi,obſtat ex-
ceptio alterius ſpoliationis,vt in d.c.2.& fi.s̃.de or.cog. ſed in
remedio attentati nō ob.exceptio ſpoliationis ex quo reuoca
tio fit ex mero officio iudicis,vt s̃.& no.per Inn.in c.j.s̃.de or.
cog.& tenet hic Pan ꝙ bene no.ad limitationē d.c.fi. & c.fre
quens.s̃.de reſti.ſpo.in 6.¶ Quinto, quia agenti interdicto vñ
vi,ob.exceptio excōicationis.ita gl.or.& no.in c. ex inſinuatio
ne.s̃.de procu. ſecus in agente remedio attentati.ꝙ tamen in-
telligit hic Imo. quando ageret̃ remedio attētatorū in appel-
latione iudiciali.ſecus in extraiudiciali ꝑ no.ꝑ Io.An. in c.pia
de exce.in 6.& per ipſum Imo.in c.cū inter.circa fi.s̃.de exce.
de quo articulo vide.j̃.¶ Sexto, qa in beneficialibus agenti in-
terdicto vnde vi,incumbit iuſtificare poſſeſsionē ſuam ex ti.vt
no.gl.in cle.j.de cauſa poſ.& latius per Doc.in d.c.in lr̃is. ſed
ī reuocatione ꝑ viā attētatorū nō oportet colorare poſſeſsio-
nē ex aliquo ti.ſed etiā in beneficialibus ſufficit ꝓbare ſimpl'r
poſſediſſe beneficiū,vt in d.c.ex parte,& hic.& ita tenent Do.
de Ro.deci.14. q̃ incipit,Itē fuit dubitatū vtrum petēti. ratio
dr̃iæ eſt,quia ſpoliator minus deliquit q̃ attētas qui plus deli-
quit in ꝑiudiciū litis pēdentis & lædit iudicē,ius & partē, dicit
tex.in c.j.in fi.co.ti.in 6.& ita hic ſequuntur Imo.& Pan. facit
bonus tex.in c.ſi ꝯſtiterit.j̃.de acc.idē But. circa mediū in ver.
15 ex ꝑdictis patet longa dr̃ia.¶ † Septimo & vlti.quia licet agēti
interdicto vnde vi,obſtet exceptio notoria defectus proprieta
tis & iuris agentis,vt in c.ad decimas. de reſti. ſpol.in 6. & per
Inn.in c.conſtitutis.s̃.de fil.presby.& per Rotam deci.16.quę
incipit,Item ſi contra agentem.vbi plene. de hoc tamen agēti
ſuper attentatis nō obſtaret exceptio notoria defectus ꝓprie-
tatis ſm d.An. hic. Sed Imo. hic col.5. in hoc tenet ꝯrium. &
idē tenet & ſequit̃ Rota in d. deci.14. in fi.qa eo ipſo ꝙ noto-
riè conſtat de nō iure agentis non intereſt ſua fieri reuocatio-
nē attentatorū & ſic non debet audiri , quia exceptio ſua non
intereſt,repellit quēcunq; agentē.ij.q.6.non ſolent.l.ſin autē.
§.2.ff.de rei ven.Inn. in c.ſuper his.j̃. de accu.fatet̃ tamē Rota
ibi in fi. ꝙ iudex ex ſuo officio poſſet reuocare attentata in cō-
temptū ſuæ iuriſdictionis & legis & in pęnā attentantis, vt in
d.c.j.in fi. licet notoriè conſtaret de non iure agentis. ſed per
hoc non reſtitueretur poſſeſsio illi de cuius non iure notoriè
conſtaret ſm Rotam ibi in fi. ¶ Sed aduerte,quia contra hanc
determinationem vr̃ tex.in d.c.ſi cōſtiterit. vbi in reuocatio-
ne attentatorum pendente appellatione nō habet obſtare no
torius defectus tituli & iuris agentis,& ita vident reſidere Im.
& d.Pe.de Peruſio.& facit ꝙ eſt dictū in c.ſæpe.s̃.co.ſuper gl.
in ver.rata , quia oīa attentata ſunt nulla , vnde intereſt ꝙ fiat
reuocatio attentatorū pp fructus medio tpe perceptos qui ve
niunt in reſtōne attentatorū, vt hic in tex.in fi. pro quo gl.no.
in c.paſtoralis. in fi.s̃.de cauſa poſ. & quia facta reſtōne ſi ſpo-
liator rem peteret poterit,ſibi obijci ꝙ amiſit ius ſuū ꝑ l. ſi qs

in tantam. C. vnde vi. in beneficialibus tamen & alijs vbi ver-
tit̃ periculū animæ,tenendū eſt ꝙ notorius defectus iuris im-
pediat reuocationem attentatorū & ita Bu. hic col.antepe.in
ver.hæc puto vera ī beneficialibus.idē Gemi.in c.ad decimas.
col.3. in fi.de reſt.ſpo.in 6.Et ex his patet tutius eſſe hr̃e reme-
dium appl'onis & attētatorū q̃ agere interdicto vnde vi. & ita
fecit iſte Abb. hic in tex. ideo optima cautela eſt qñ quis ti-
met ſpoliari aut turbari in ſuo iure,interponere appellationē
extraiudicialem,vt ſic poſtea habeat ſupradictū facile & priui
legiatum remedium attentatorum ſm Pan.hic,col.9. & quid
ſit in cauſis matrimonialibus ſi fuit ꝯctum matrimonium ap
16 pellatione pendēte,vide per gl.or.in d.c.non ſolū.¶ † In gl.fi.
in fi. pro declaratione huius vtilis materiæ appellationis ex-
traiudicialis videndum eſt in quibus conueniat vel differat ab
appellatione iudiciali . & ex his apparebit vtilitas & effectus
appellationis extraiudicialis.conclude ꝙ differunt . ¶ Primo
in forma appellandi:nam in appellatione iudiciali non poteſt
appellari a futuro grauamine:ſed ſolū pro præterito, vt in cle.
appellanti. co.ti.& in c. vt debitus.j̃.eo. ſecus in appellatione
17 extraiudiciali,vt hic,& in c.cum nobis.s̃.de ele.¶ † Et præmit-
te quod appellatio extraiudicialis dr̃ dupliciter . Primo quan-
do non appellat̃ a iudice:ſed a parte extra iudicium, vt hic, &
in c.cum ſit.s̃.eo.alio modo dicitur extraiudicialis etiam ſi ap
pellet̃ a iudice,tamen extraiudicialiter procedente , vt eſt tex.
in c.j.s̃.eo.ti. vbi vide aliqua dicta de hac appellatione extraiu
diciali.Secundo, quia in appellatione iudiciali requirit̃ cauſa
nominatim & in ſpecie ab ipſo grauamine , vt in d.cle. appel-
lāti,& d.c.vt debitus.ſecus in extraiudiciali , vt hic in tex. & in
d.c.cum nobis olim. ſuper quo articulo an in appellatione ex
traiudiciali requiratur cauſa.glo.in ver. interlocutoria. in c.j.
in prin.eo.ti.in 6.tenet ꝙ ſic,& gl.in c.cū cauſam. in fi.j̃.e.& in
c.conſiderauimus.s̃.de elec. ¶ Sed conclude ſic,aliquādo ap-
pellat̃ a iudice, tunc ſiue procedat iudicialiter ſiue extraiudi-
cialiter,omni caſu requirit̃ cauſa in appellatione & in hoc om
nes Doc.concordāt.de quo etiam per Inn.& Doct.in c. conſu
luit.el ij.s.eo. Aliquando appellat̃ extra iudicium a parte,tunc
oī caſu quo appellatio hēt vim citationis,vt eſt in beneficiali-
bus debet exprimi cauſa, vt in c.j.iuncto c.vt circa. de elec.in
6. aut non habet vim citationis & non inducit neceſsitatem
comparendi ſeu proſequendi abſq; noua citatione, prout eſt
regulariter in omni appellatione extraiudiciali , vt in d.c. cū
ſit,& ibi per gl.& tradit Inn.in c.dilecti.de ma.& obe.& in hoc
fuerunt opiniones. Hoſt.in d.c.cum ſit,tenet ꝙ in appellatio-
ne extraiudiciali nulla cauſa requirat̃ . & ita tranſeūt ibi Imo.
& Pan.col.6. quo ad validitatem ipſius appellationis:ſed quo
ad reuocationem attentatorum dicit ꝙ requiritur cauſa . ſed
idem Panor.in d.c. conſuluit.tenet indiſtinctè ꝙ quantum ad
expreſsionem cauſæ nulla ſit differentia in appellatione iudi-
ciali & extraiudiciali per tex. in c.cordi. eo.ti. in 6. & alias ap-
pellatio extraiudicialis ſine cauſa eſſet nulla , vt per gl. in d.c.
conſiderauimus. & in d. c. cum cauſam . ſolum in hoc eſt dif-
ferētia, qa in iudiciali requiritur ꝙ exprimatur grauamen de
præſenti ſeu de præterito.ſed in extraiudiciali poteſt appella-
ri a futuro grauamine , & ſic non expreſſo vllo grauamine . &
ita Inn.in d.c.cōſuluit. vnde poteſt appellari ne aliquis grauet
me ſuper tali poſſeſsione etiam ſi nulla perſona exprimatur .
tex.eſt hic no. vbi ſufficit appellare generaliter ex veriſimili-
bus & probabilibus cauſis,vt eſt dictum.s̃. in quarto notabili.
& dic , vt ibi.requiritur ergo ſaltem expreſsio cauſæ in genere
alias appellatio non valeret.& ita concludit Imo. in c.conſti-
tutis.s̃.eo.col.6.& ita ſequitur Bar.in l.fi.ff.de app.reci.puta ſi
dicit appello,quia grauas me, vt ibi per eum. & idem in effe-
ctu ſequitur Spec.eo.ti.de app.§.qualiter,circa princ.in ver.in
ſumma no.cautelas. ¶ Tertio,quia procedit appellatio extra-
iudicialis incerta & generalis reſpectu perſonarum & reſpe-
ctu grauaminis,vt hic in tex.non ſic in iudiciali,vt d.clem.ap-
pellanti.& d.c.vt debitus. ¶ Quarto,quia in appellatione iudi
ciali requirit̃ ꝙ cauſa ſit vera & legitima & ꝙ procedat,vt d.c.
vt debitus . ſed in extraiudiciali ſufficit ꝙ ſaltem fuerit veriſi-
milis tempore appellationis,vt hic in tex.& dic,vt s̃.in 4.nota
bili.¶ Quinto requirit̃ ꝙ appellet̃ in ſcriptis ēt extra iudiciū.
ita gl.in d.c.cū cām.al's appl'o eēt nulla.& ita ſequit̃ hic d.An.
ſubdit tñ Io.An. in c.appellatio.eo.ti. in 6.ꝙ licet de hoc ſint
opiniones,tñ ſufficeret q̃libet ſcriptura licet nō ſit publica &
aliter nō legat̃,vt d.c.appellatio.Aduerte tñ,qa hic in tex. & ī
d.c.cū nobis,nō apparet ꝙ fuerit appellatū in ſcriptis.& ſic vr̃
ꝙ ſit valida abſq; ſcriptis olim. hodie tñ ſecus vr̃ per tex. in d.
18 c.cordi.¶ † Sexto requirit̃ ꝙ petant̃ apoſtoli , vt d.c.cordi.ſed
Inn.& gl. quarta ibi tenet ꝙ nō requirant̃ ī oīno extraiudiciali-
bus appl'onibus,ſed ſolū qñ appellat̃ a iudice. tūc enim eſt qui
eos dare poſsit. dicit tñ ibi Io.An. ſuꝑ d.gl. ꝙ ēt in extraiudi-
cialibus tutius eſt dicere,peto apl'os ſi ſit, qui eos dare poſsit.

& ita dicit gl. in terminis in c. vt sup. e. ti. in 6. in ver. ille iudex, & dēnr peti. j. 30. dies. vt ibi hr. & vide hic Panor. super quarta,
19 & 5. dñia. col. 2. ¶† Septimo qritur coram quo sit appellandum in appellatione extraiudiciali. videret, ꝙ p̄sente parte inferen te grauamē, vel a qua timet inferri, vt in d. c. cum nobis olim, intellige primo si possit hri copia illius, alias parte absente pos set interponi ar. l. j. §. dies. ff. qñ ap. sit. Secūdo intellige qñ aduersarius esset certus, alias ꝓcedit appellatio generalis, & nullius presentia requirit. tex. est no. cautius tñ esset semp appellare in p̄sentia honestarū p̄sonarū, vt in c. fi. j. e. vbi de hoc plenè dicetur. ¶ Octauo dēt appellari. j. 10. dies a die grauaminis vt est tex. in c. concertationi. eo. ti. in 6. vbi lapsus 10. dierum præcludit viā oībus appellationibus iudicialibus, & extraiudicialibus, sed si agatur per viā querelæ actus extraiudiciales nūquā transeūt in rem iudicatā, & quādocūq; ēt post 10. dies possunt peti retractari, sed tñ nō per remediū appellationis, vt est tex. no. in d. c. concertationi. de quo tñ vide eo. ti. per Spe. in §.
20 restat. circa fi. in ver. sed quid dicet, † & an p̄sumat in dubio esse appellatū. j. 10. dies. vide dicta in c. j. s. e. circa mediū. & vide vnā singularem no. deci. Do. de Ro. deci. 316. quæ incipit. Item si possessor. qui determinant, ꝙ in dubio semp presumat fore appellatū. j. 10. dies a die notitię, nisi ꝯrium ꝓbet, quia tēpus 10. dierum est vtile a prin. & nō currit ignorāti, vt p gl. in d. c. ꝯcertationi. ī ver. si sciuerit. & ī d. c. ꝯcordi. in ver. decēdiū. vnde in dubio presumit. ignorātia, nisi sciētia ꝓbet, ff. de ꝓb. l.
21 verius, & in reg. p̄sumit de reg. iur. in 6. † licet ex citatione ad domū in dubio præsumat deuenisse in notitiā, vt p gl. in l. & si legibus. C. de epali audi. & facit. l. quīquaginta. C. de execu. tu. & l. scire oportet. §. oportet. & ibi p Bal. ff. de excu. tu. & p Bar. in l. quidam decedēs. in fi. ff. de admi. tu. tñ ista est ficta notitia,
22 seu præsumpta. † sed ad exclusionē appl̄onis requirit vera notitia. iō est ꝙ citatus p edictū iuxta formā cle. j. de iudic. licet ibi dicat, ꝙ talis citatio arctat citatū, ac si personaliter citatus fuisset. tamē quo ad appellandū citato per edictum currit tp̄s a die veræ notitiæ, cum illa notitia, q̄ insurgit ex citatione per edictū sit p̄sumpta: & in appellatione requirit vera, vt s. & facit, quod hr in d. cle. cām. de ele. in ver. indubitata, & certa. & p Bal. in l. ꝯ maiores. C. de inoffi. test. & ita tenēt Do. de Rota in citatione p edictū deci. 364. q̄ incipit. Item cū iura. & facit gl. & Ang. in l. j. §. si aduersus. ff. quādo appel. sit. nō ob. predictis quod voluit Bal. in d. §. oportet. in fi. dicēs, ꝙ si s̄nia est intimata ad domū præsumit trāsire in notitiā ita, ꝙ post 10. dies vlterius nō audiret appellās. & ita voluit Ang. in auth. hodie. C. de appel. quia certè tūc ꝯcurrit duplex presumptio. vna ex citatione facta ad domum ad audiēdum sententiā, secunda ex notificatione postea facta ad domū de ipsa s̄nia. iō inducit sufficiens notitia ex duplicata præsumptione. arg. auth. itaq;. C. cōia de succes. & in c. j. de treu. & pa. si vero quis fuisset citatus personaliter ad audiēdū s̄niam, an præsumat habuisse notitiā s̄niæ. Ang. voluit, ꝙ nō in l. a s̄nia. §. j. ff. de ap. sed certè ꝯrium tenēt ibi Inn. & Cu. quia citatus p̄sonaliter in dubio præsumitur verus ꝯtumax. iō excludit ab appellādo. l. ex cōsensu. §. fi. ff. e. ti. & in cle. si ante. de do. & ꝯtu. procedit ergo dictū Ang. in citatione ad domū, quia in dubio præsumit habuisse veram notitiam s̄niæ, & sic poterit postea quādocūq;. j. 10. dies a die notitię appellare, vt s. & ita procedat, ꝙ Ange. no. in l. j. C. de temp. ap. & in d. auth. hodie. iō cautela est intimare ipsam s̄niā ad domū, vel p̄sonaliter, vt per Bal. & Ang. in d. l. j. & in d. auth. hodie. & p Bal. in d. §. oportet. & vide dicta in c. fi. j. e. in vl. col.
23 ¶† Nono, an de iure ciuili possit appellari ab actu extraiudiciali. Bart. qd sic in l. fi. ff. de ap. reci. per l. a s̄nia. §. si hæres. ver. idē rescripserūt. ff. de ap. quia legatarij appellant a transactione facta per hrdē super testō. ¶ Sed aduerte, quia Bar. in d. §. si hæres. aliter loquit, nā trāsactio hæredis nō nocet legatarijs, vt in l. si suspecta. §. quāuis. ff. de inoffic. testa. ergo ab ea nō appellatur. & ideo tex. in d. §. si hæres. nō probat, ꝙ de iure ciuili appelletur a grauamine extra iudicium. imo vr probari ꝯrium in c. cum sit. s. eo. dū ibi dr, ꝙ sacri canones premittunt appellare extra iudicium. ergo a ꝯrio innuitur, quod leges hoc non permittāt. & ita vr sentire Bal. in rub. C. eo. ti. ver. quæro nūqd a trāsactione. sed dic, ꝙ tex. in d. c. cum sit. nō ob. quia dicit, ꝙ passim sacri canones &c. innuit ergo, ꝙ nō sic ipsæ leges passim & indifferēter. & ita intelligat ibi tex. a ꝯtrario. & sic non excludit appellatio ex iusta cā s̄m leges. & ꝙ ēt de iure ciuili possit appellari, patet, quia tutor nominatus in testō, aut quicunq; nominatus ad honores, vel ad munus reale, vel personale, potest appellare. l. j. §. si tutor. & §. solet. cū ibi no. per Bar. ff. quādo ap. sit. & hāc ꝯclusionem tenet ēt Bal. in l. hi qui ad ciuilia. in fi. C. de ap. & subdit Bar. in l. fi. ff. de ap. reci. ꝙ omni casu quo posset adiri iudex, & implorari eius officium, poterit appellari ꝓ illis grauaminibus & veniēt attētata reuocanda. ar. l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori. ff. de no. ope. nū. dūmodo appellatio fiat inserta iusta cā, s̄m Bar. in d. l. fi. adducētem exempla, puta si timeo ne res mea indebitè occupet. l. 3. C. q bon. ce. pos. aut si maior pars creditorū vellet præiudicare minori, s̄m no. in l. maiorē. ff. de pac. poterit eī pars appellare ex iusta cā, & attētata postea veniūt reuocāda. vel pone, ꝙ cōsanguinei, & tutores discordāt in maritāda puella, poterit ex iusta cā appellari, vt in l. j. C. de nup. vel pone, qd creditor velit vendere pignus ꝓ parua quātitate, vel debitore parato soluere, & nolēte recipere poterit appellari a debitore, & vēditio postea attētata irritabitur. l. si residuum. & l. quādiu. C. de distrac. pi. cum ibi no. & hæc sunt exēpla, & dicta Bar. in d. l. fi. in fi. sit ergo cōclusio, ꝙ a grauamine extra iudicium possit ēt de iure ci
24 uili appellari, vt j. ¶† Decimo ita deseritur appellatio extraiudicialis per lapsum termini hominis, vt in d. c. cū sit. sicut per lapsum termini iuris, vt est tex. in cle. sicut. e. ti. & in hoc æquiparat iudicialis, & extraiudicialis appellatio. & in d. cle. sicut. est tex. sin. ꝙ tēpus finiēdę appl̄onis extraiudicialis, quādo appellatur a futuro grauamine, nō incipit currere a die appel̄onis, sed postea a die illati grauaminis, vt ibi. ¶ † Vndecimo li-
25 cet exceptio excōicationis nō ob. appellāti, & ꝓsequenti appl̄onē iudicialē. s. de excep cū inter. & c. fi. imo excōicatus pt impetrare rescriptū sup appl̄one ēt nulla mētione facta de excōicatione, vt ꝓbat in d. c. j. & tenet Pan. in c. significauerūt, s. de exce. col. 5. in fi. An ergo obstabit excōicatio appellāti extra iudiciū. Inn. fuit sibi ꝯrius, quia in d. c. dilecti. tenuit, quod nō, sed in d. c. cū inter. tenuit ꝙ obstet. quare Archi. & Io. An. in d. c. pia. ꝯcludūt, ꝙ si appl̄o est merè extraiudicialis obstabit exceptio excōicationis, qa talis appl̄o est ꝓuocatio ad cām. vnde dr ipse agere, & ꝓuocare ad iudicium. secus si appellatio sit merè iudicialis, puta si appelletur ab executore volēte ꝓuidere de beneficio poterit excōicatus appellare, & ꝓsequi in iudicio, & ita reducunt ad ꝯcordiā dicta Inn. j. ex quo infert, ꝙ si executor assumit partes iudicis, tūc appl̄o ab eo esset iudicialis s̄m Inn. in c. ad dissoluēdū. j. de despō. impub. als si partes meri executoris assumit, appl̄o dicet extraiudicialis. tamē non merè, sed est mixta, ex quo vice iudicis ꝯfert, seu exequit cum fiat ab eo habēte iurisdōnē, & participat de extraiudiciali, ex quo extraiudicial̄r ꝓcedit, & ita residet Gemi. in d. c. ꝯcertationi, & in d. c. pia. & cū determinatione Arch. & Io. An. ibi tenet s̄m Imo. in d. c. cū inter. in fi. & idē Pan. ibi, col. 6. licet Do. An. ibi distinguat, an appellet extra iudiciū a grauamine p̄terito, vel futuro. sed certè ēt spoliato, & sic grauato de p̄terito obstat exceptio excōicationis, vt p gl. in d. c. ex insinuatiōe. & 23. dis. in noīe dñi. vnde appellās extra iudiciū ipse nō sit ꝓuocatus in iudicio, sed ipse potius aliū ꝓuocet, vt in d. c. cū sit. obstabit indistinctè exceptio excōicationis. intellige in appellatione merè extraiudiciali. secus in mixta, vt s. licet Panor. in d. c. dilecti. in fi. & Do. Flo. ibi voluerit, ꝙ appellans ab executore, vel alio iudice extraiudicialiter procedēte, nō audiatur si sit excōicatus. quia executor nō pt inferre tūc preiudiciū iuris, sed solū grauamē facti, pro quo excōicatus nō audiat, vt s. in spoliato. sed dicas, ꝙ ex quo grauamen infertur intuitu iurisdōnis satis dr ipse prouocatus ad iudiciū. iō nō ob. exceptio excōicationis, q̄ rō cessat qñ ab alio merè priuato de facto spoliatur,
26 vt s. vel ēt grauat. ¶† Duodecimo dubitatur de effectu appellationis extraiudicialis, an deuoluat negocium, pro quo est appellatum ad ipsum iudicē ad quem. Inn. in c. ꝯstitutus. s. eo. & in d. c. cum nobis olim. tenet, ꝙ sic si appellatur ex cā rōnabili, vt patet hic in tex. & no. in c. ꝯsuluit. s. eo. & ita sequitur Imo. in d. c. constitutus. co. 6. pro quo ēt est tex. & gl. in ver. grauatū. in fi. in d. c. concertationi. & sequitur ibi Archi. dicens etiam, quod non valerent literæ impetratæ ab altera parte non facta mentione de ipsa appellatione extraiudiciali, vt no. in ca. ex parte. s. de rescrip. & per Inn. in c. j. j. de his, q̄ fiunt a maiori par. ca. & ita resident Io. An. & Gemi. in d. c. concertationi. & Imo. in d. c. dilecti. in vlt. col. licet aliter notetur per Inno. in c.
27 ex literis. s. de of. dele. † Aduerte tñ ad vnum, ꝙ in beneficialibus, licet appellatio deuoluat ad superiorē ptātem cognoscēdi, & retractādi grauamē, & irritandi attētata, tñ nūquā deuoluit ptātē eligendi, vel cōferendi, ēt si pronūciaret appl̄onē legitimā. & ista fuit doctrina Io. An. in c. cū M. s. de ꝯsti. sup ver. innouata. & in c. 2. super ver. apud sedem, de preb. in 6. & Inno. in c. dudum, el. 2. s. de elec. in ver. dispēsatum. & in c. j. in prin.
28 in gl. bene dicit. de elec. in 6. † ꝙ est simpliciter notandum ad intellectum c. a collatione. eo. tit. in 6. quia licet appelletur a collatione beneficij, & pronūcietur appellationem legitimā, & irritetur ipsa collatio facta: non tamen poterit propter hoc superior, & iudex appellationis ipse conferre. Secundo infertur limitatio ad cle. auditor. de rescrip. vt procedat, quando principaliter sit cōmissio. secus si cōmittatur auditori cā appellationis, qa nō poterit ipse prouidere. ¶ Tertio infertur limitatio notanda, & declaratio ad c. vt debitus. j. eo. & ad c. cum appel-

appellationibus,eo.ti.in 6.quia appellatio legitima,& delatio appellationis non deuoluunt potestatem prouidendi in negocio principali in causis beneficialibus.& procedunt prædicta et in Papa,quia licet causæ beneficiales per appellationem ad Papam sint deuolutæ ad curiã,vt in c.j. & in c. vt circa,de elec. in 6.tñ redit electio,vel collatio ad ordinarium, quia per appellationem nõ ipsa prouisio,vel collatio,sed tñ cãæ cognitio, & decisio transfertur.facit c.cõsiderauimus.s.de elec.& ita Io. An.in d.c.cũ M.quod tene menti, quia quilibet prima facie diceret contrarium.& vide et per Io. An.& alios in c.si electio.de elec. in 6.

29 ¶†Decimotertio dubitatur, an appellatio extraiudicialis operetur effectũ suspensiuũ.dic, quod sic,sed tñ suspendit gesta contra, & post appellationem.alia vero nõ : pro quo tex. melior, qui sit in iure in d.c.cum nobis.& ibi per gl.ex quo inferuntur duæ notandæ conclusiones.

30 ¶†Prima, quod licet in appellatione iudiciali in vno capitulo suspendatur iurisdictio iudicis, quo ad totam causam. inde est,quod nisi primo reuocetur grauamen nõ tenetur appellans amplius cõparere coram iudice a quo in illa causa.ita tex.in c.si a iudice a quo,e.ti.in 6.& sic tota eius iurisdictio suspenditur secundum Inn.in d.c.cum nobis.licet Do.Flo.& Do. Ant.ibi teneant,quod et in iudiciali solum suspendatur id quod est contra appellationem,aut est cõnexum: alia vero non.per no. in c.

31 super eo.el.j.s.co.† vnde si appelletur, quod non recipiatur Titius in testem,quia excõicatus, tunc si reciperetur Titius,& alij testes,valeret receptio aliorum,quia est separata ab ista receptione facta de Titio.sed certe verius videtur dictum Inno. in d.c.cum quo transit ibi Io.An.& Imo.col.3.quia in iudiciali constito,quod appellatio fuit legitima apparebit iurisdictionem fuisse suspensam,vt in c.sæpe.circa fi.s.co.& in c. veniẽs. de iureiuran. & ideo quicquid secutum est post appellationẽ debet reuocari. ideo est quod iura generaliter dicunt, quod si appellatio sit legitima reuocetur in irritum,quicquid post appellationem fuerit attentatum, vt in c. Rodulphus, & c. significante. s.de rescrip.& s.eo.significauit.& c.significantibus.s. de iud. c.exhibita. omnia ergo gesta post legitimam appellationem iudicialem veniunt reuocanda,licet directo non sint contra appellationem. ideo non potest procedi,tamen foret secus in appellatione extraiudiciali,in qua non veniunt reuocanda ea quæ fiunt post appellationem, nisi sint cõtra ipsam, vt est tex. in d.c.cum nobis.& rationem differentiæ ponit Inn.in c.quia propter,circa fi.s.de elec. quia per legitimam appellationem iudicialẽ suspendit iurisdõ iudicis quo ad totã illã cãm , vt s. sed appellatio extraiudicialis nõ suspẽdit facultatẽ cõpetentẽ ipsi parti in alijs satis est , quod defendat appellãtẽ,ne opprimatur contra id propter quod appel.iõ est quod attentata post applõnẽ extraiudicialẽ,sed non contra,non dicuntur grauare appellantẽ, ex quo non sunt contra eius appellationẽ. imo si aliud diceret esset opprimere partem appellatã si non posset in alijs vti iure suo nõ sic corã iudice,vt s. facit et rõ,quia ex quo iudex grauauit appellantem in vno articulo est suspectus in alijs,vt in c.ad hæc si in vna.s. co. iõ nõ dẽt cogi appellatus litigare in illa cã corã eo. sed nõ sic extra iudiciũ.quia in alijs ipsa pars appellata põt vti iure suo, vt s.

32 ¶†Secunda cõclusio sit, quod appellatio iudicialis a grauamine prterito suspendit non solum pterita, sed et futura,vt in c.sæpe.circa fi.s.eo.c.venientes. s. de iureiuran. & in d.c.si a iudice. sed appellatio extraiudicialis non suspendit præterita.tex.est in c.cõstitutus.s.e.probãs singulariter, quod nõ suspendit futura cõsecutiua ad actum de præterito. si ergo appellatur a collatione beneficij,vel a confirmatione electionis iam facta, sicut non suspendit ipsa confirmatio, vel collatio per appellationẽ subsequentẽ,ita non suspenduntur actus inuestituræ, & traditio possessionis post appellationem, ex quo ista sunt consecutiua ad ipsum actum confirmationis de præterito,licet ab illo sit appellatum,& ita est expressum in d. c. constitutus.ratio sit,quia extraiudicialis appellatio solum suspendit id quod fit post & contra ipsam appellationem, vt in d.c. cũ nobis,& sicut non suspendit præcedentia appellationẽ, ita nec suspendit futura consecutiua ad actum pcedentem appellationem,vt est tex.sing.ad hoc in c.constitutus . & sequitur ibi Imo.col.7.& tene menti has duas conclusiones ad terminos necessarios huius extraiudicialis appellationis.

33 ¶†Quartodecimo quæritur,an attentata post & contra legitimam appellationẽ extraiudicialem sint nulla:puta si appello ne fiat collatio beneficij,seu electio,aut quod non fiat venditio alicuius rei,& sup hoc fuerunt opi. Prima Inno.in d.c.cum nobis.quod nõ sint nulla,sed veniant reuocanda ex legitima causa ipsius appellationis,sed si electio, vel collatio esset alias ex se minus canonica,tunc deberet irritari absq; appellatione,vt in c.bonæ,el j.s.de postulati.prela.in fi.& in d.c.quia propter.¶Secunda opi. Hosti.in d. c.cum nobis.quod innouata post, & contra appellationem legitimam sint ipso iure nulla. vnde electio contra appellationẽ erit nulla,vt in c. auditis.de ele. vbi alias quando foret minus canonica deberet irritari. Sed hanc opinionem impugnant Doc.in d.c.cum nobis,quia est contra tex.ibi in ver.irritanda. & probatur in d.c.considerauimus.vbi electio non est nulla,sed venit irritanda.non ob.d.c.auditis.quia ibi ipsa cã sola erat sufficiens absque appellatione inducere nullitatem : puta si appelletur ne excõicatus,vel suspẽsus eligat,vt ibi.¶Vltima fuit opi.gl.si.magnę circa fi.in c.nõ solũ.e.ti.in 6. quod innouata post & contra appellationem extraiudicialem non sint a prin.nulla,sed pendeat ex futuro euentu si declarabitur appellationem legitimã, alias non reuocabunt. & hanc partem sequitur Rota in decis.344.quæ incipit,Item licet.concludens, quod si in cã beneficiali appelletur extraiudicialiter,puta contra impetrantem apostolicum a gratia,& pcessibus suis,& intimatur sibi appellatio, & appellatus post & contra applõnẽ aliqua attentet non sunt ante oĩa per modũ attentati reuocanda, nisi pbetur de veritate applõnis. & hoc per rlam d.c.nõ solũ.hoc tñ limitetur ibi procedere præterquam in cãis electionũ cathedraliũ,& rlarium ecclesiarũ. quia in talibus quicqd fit post,& contra applõnem legitimã est nullũ ipso iure,vt in c.si postquam.de ele.li.6.secus in alijs causis beneficialibus secundum Arch.& Io.An.ibi,& pro hac partẽ Ro. in deci. 224. quæ incipit. Item si rector,put est dictũ in c. significantibus. s. eo. vbi vide de his.& hæc pars est de iure tenenda,quod attentata non sint nulla,sed veniant reuocanda,& ita resident Doc.in c. cũ nobis.& Imo.hic col.7. qui optimè declarat hanc difficultatem . & super hac difficultate ex dictis Doc. sic conclude.

34 ¶†Prima conclusio sit,quod si appellatur ex tali cã,ex qua actus ex se absq; appellatione redderetur actus nullus, puta ne fiat collatio beneficij excõicato,vel irregulari,vel ne fiat electio a minori parte,vel ne fiat venditio rei ecclesiæ,vel minoris absque solẽnitate: his casibus, & similibus attentata pẽdente appellatiõe extraiudiciali sunt nulla ab ipso prin.omni casu, quando cã appellationis induceret actus ex se nullitatẽ. & ita pcedat d.

35 c.auditis.& ita tenet hic Do.An. ¶†Secũda cõclusio sit, quod sñia cẽsuræ lata post appellationẽ ltimã extraiudicialẽ, sit nulla ab ipso prin.vt in c.per tuas.j.de sen.exc.& est tex.in c.proxi.& in c.dilecti,j.eo.vbi singulariter probatur secundum vnũ intellectum, quod licet in omnibus appellationibus a grauamine non sufficiat esse appellatum ex legitima cã. nisi probetur veritas causæ appellationis iudicialis,siue extraiudicialis,vt no.s.de elec.c.cum inter canonicos.tñ fallit in sñia censuræ lata post appellationem et extraiudicialem ex legitima cã prima facie, quia ex hoc solo redditur nulla, licet aliter nõ probetur veritas causæ ipsius appellantis,vt est tex.in d.c.dilectus.& sequitur Imo.ibi col. 5. quod simplr tene menti.solum.n.incumbit probare, quod sñia cẽsuræ sit lata post ltimam applõnem extraiudicialem.facit c.cũ cõtingat.s.de of.dele.iõ est quod j. c.proxi.& in d.c.dilectus.nõ põderatur,an causa appellationis sit vera, sed solum hoc,an sñia censurę sit lata post legitimam appellationem, licet aliter nõ probetur veritas illius causæ. & patet in d. c. cum contingat.

36 ¶†Tertia conclusio sit, quod attentata post,& contra appellatione extraiudicialem:licet cã appellationis de se non redderet actum nullũ,vel irritandum,tñ virtute appellationis, & priuilegio attentatorũ veniunt reuocanda, vt d.c.cum nobis. & hic in tex. & in c.ad audientiam.s. eo. alias si secus diceretur appellatio nihil operaretur, quod esset contra iura iam dicta, prout dicit Imo. hic col.7.nam si appellatio extraiudicialis operatur effectum suspensiuum,& deuolutiuum , vt est dictum.s.in 12.& 13. q. ergo necessario , & pñr operatur reuocationem attentatorum.

37 ¶†Quarta conclusio sit, quod attentata post legitimam appellationem extraiudicialem non sint nulla ab ipso princ. excepta sñia censurę,vt s.& excepta cã electionis cathedralis,vel rlaris ecclesiæ,vt in d.c. si postquam. in alijs attentata veniant irritanda iustificata appellatione, vt est tex. in d.c.cum nobis. & in d. c.considerauimus. & virtute appellationis reponuntur in pristinum statum, & fit condemnatio in fructibus perceptis, vt

38 hic in tex. & facit c.cum causa,supra de offi.deleg. ¶†Quinta conclusio sit, quod nulla sit differentia, quo ad reuocationem attentatorum post, & contra appellationem in appellatione iudiciali,& extraiudiciali. quia in iudiciali appellatione,vel interlocutoria ipsa attentata nõ sunt nulla ipso iure ab ipso prin.sed iustificata post appellationẽ veniunt irritanda & reuocanda. ita patet in c.significauit.& c.significantibus.s.& in c.Rodulphus,supra de rescri.& c.exhibita,supra de iu. & ita tenet Ro. in d.deci.344.solũ. n. attentata post applõnem a diffinitiua a prin.sunt ipso iure nulla , & ante oĩa in pristinũ statum reponuntur,vt est tex.in d.c.non solum.secus in alijs appellationibus,quia attentata pendent ex futuro euentu, & veniunt reuocanda iustificata appellatione,siue iudiciali, siue extraiudiciali.ita tenet gl.in d.c.non solũ. & probatur in iuribus s. adductis.

39 ¶†Sexta conclusio sit quod sicut in appellatione iudiciali pt agi ad reuocationem attentatorum etiã deserta appellatione, vel renunciato appellationi, vt est tex. in c. cum venissent. s. de

de eo qui mit.in pos.prout est plenè dictum in c.sępe,s̃. eo. su
per gl.in ver.irrita.& ibi vide, & ita in appellatione extraiudi-
ciali possit agi ad reuocationē attentatorum:licet appellatio
sit deserta vel ei renunciatum non solum per viā iustitię, & sic
quando causa appl̃ationis induceret ex se alias nullitatē, vt s̃.
sed etiam ex priuilegio appellationis. & sic eo casu quo cā ap-
pellationis al̃s de se nō induceret nullitatem seu reuocationē
prout erat hic in tex.ꝯ tertiū possessorē. & hæc concl̃o probaẽ
sic. ltĩa appellatio extraiudicialis inducit effectum suspensi
uum,& deuolutiuum,vt s̃.12. & 13.q.Itē ipse attentās plus dēt
puniri q̃ spolians extra iudiciū nō p̄cedente appl̃one,vt est di-
ctū, s̃. in pluribus drĩjs q̄ cōpetunt tā in remedio attētatorum
q̃ in interdicto vnde vi.nā plus deliquit attentās,qa ius iudicē,
& partē eludit.ita tex.no.in d. c.j.in fi.eo.tit. in vj. q loquiẽ in
appl̃one extraiudiciali.ipsis ergo pariter ꝯcurrētibus in vtraq;
appl̃one iudiciali, & extraiudiciali non pōt quo ad hoc dari in
ter eos drĩa,& patet p gl. in d. c.nō solū,& s̃.in 4.& v.cōcl.ergo
debet remanere ius agendi de reuocatione attentatorū licet
appl̃o sit deserta vel ei renunciatū sicut dr̃ in appl̃one iudicia-
li in d.c.cū venissent, ꝙ loquiẽ in appl̃one a grauamine vel ab
interlocutoria, & sic nō a diffinitiua,& ita vr̃ tenendū, licet d.
Ant.& Imo.in d.c.sępe.col. 12. teneant ꝯrium quo ad hanc ꝯ-
clusionē.mouentur,qa appl̃o extraiudicialis ex quo nō reddit
attentata nulla sed annullanda, vt s̃. in 4. conclu. ideo deserta
appl̃one non possit peti reuocatio attentatorū p viā nullita-
tis sed bene agendo p viā iustitię s̃m eos ibi. Sed certè eo.mō
hoc ꝯtingit in appl̃onę extraiudiciali, qa attētata nō sunt nul
la sed veniunt irritanda,vt s̃. in 5. conclu. vñ inter hęc non est
drĩa, & iō p̄cedit concl̃o, ꝙ possit agi de nullitate,& reuoca-
tione attentatorū ēt deserta appl̃one extraiudiciali nō solum
p viā iustitiæ, & sic qñ actus al̃s ex se absq; appl̃one eēt nullus,
& ita procedit c.concertationi,eo.ti. in 6. sed ēt p viā nullitatis
q̄ al̃s de se nō induceret reuocationē nisi, qa sint attētata post
ltĩmā appl̃onē extraiudicialē.& rō sit,qa in vtraq; appl̃one cō
currūt pariter oēs effectus inducentes reuocationē.s. effectus
suspensiuus,& deuolutiuus, vt s̃. & qa attentans ius iudicē, &
partē eludit,vt s̃. & qa in vtraq; appl̃one attentata nō sunt nul
la sed veniunt irritanda, vñ quo ad hoc nō pōt dari differētia,
& tene menti,quia est cōclusio ꝯ Do.Ant.& Inn.Septima con
40 clusio sit,ꝙ attētata post appl̃onem † extraiudicialem ēt ex cā
non vera tñ apparenter legitima non sunt ab ipso principio
nulla,& ante oĩa reuocanda: qñ fuerunt attentata post legiti-
mā inhibitionē iudicis ad quē.inhibitio.n. operatur hunc sin-
gularē effectū.s. reuocationē attentatorū ante oĩa etiam si ali
ter non p̄betur veritas causæ appl̃onis,vt est tex.in d.c. non so
lum,§.illa,& ita dicit gl.ibi.& ita etiam sequitur hic Imo.col.
pen.& Rota in deci.346.q̄ incipit.Itē si appelleẽ, & in dec.224.
quæ incipit.Itē si rector.vbi tenent,ꝙ dispō d.§.illa. hēat locū
41 etiam in appellatione extraiudiciali,qđ no.¶† Octaua cōcl̃o,
ꝙ in huiusmodi appellationibus extraiudicialibus non sit fa-
cienda drĩa vtrum appellans obtulerit se incontinenti proba-
re vel non,quia dispō c.interposita,in prin.j. eo. non hēt locū
in extraiudiciali appellatione siue a parte,siue a iudice proce-
dente vt pars: nullo casu sola oblatio probationis iustificat
appellationem extraiudicialē. rō est quia cū nō procedatur in
iudicio oblatio probationis nihil operatur: siue enim appelle
tur a parte siue a iudice procedente vt pars, non tenetur pars
appellata recipe probationes appellantis. sed qñ appellatur a
iudice iudicialiter procedente sola oblatio probationis iustifi
cat appellationem,vt in d.c.interposita.ratio, quia detegit ini
quitatem iudicis in nolēdo vel recusando recipere p̄bationē
incontinenti cum ad eum spectaret. non sic in extraiudiciali-
bus,& ista fuit doc. Inn. in c.cum inter canonicos. in fi. & in
c.quia pp, s̃.de elec.& in c.ad dissoluendum,j.de desponsa.im
pub.& ita sequiẽ Spe.eo.tit.de app.§.nouissimè. circa mediū,
in ver.illud quoque certum est.idē sequitur Pan.in d. c. inter-
posita.col.2.& idē Imo.ibi col. 5.& in c.constitutus,s̃.eo. col.
7. licet Rota de hoc multum dubitauerit in d. deci.344.& hoc
idem tenet Imo.& Pan.no.post Inn. in d.c. cum inter, vt ibi p
eos in fi. quando appelletur a capitulo ꝙ aliquis non eligatur,
quia criminosus, & est oblata probatio incontinenti, & idem
si excipiẽ corā ep̄o,ꝙ non conferat beneficiū,quia periurus,&
offerẽ p̄batio incontinenti, & idē si corā executore extraiudi
cialiter p̄cedente. & qđ si corā confirmatore offerẽ probatio
incontinenti,dic,vt ibi p eos,& vide ēt de his dicta in d.c.inter
42 posita,in prin.in ver.v.limita.¶† Nona conclusio, ꝙ attentata
p iudicē vel partē ꝯ, & post appellationē extraiudicialem ve-
niunt reuocāda remedio attētatorū, ēt si talis appl̃o aliter nō
fuerit intimata iudici vel parti.ita Inn.sing.in c.dilectus,j. eo.
super ver.innotuerat.vbi supplet ad illū tex. maximè.& dicit,
ꝙ appellans in absentia partis,seu iudicis procedentis vt pars,
ita eximiẽ & defendiẽ p appl̃onē ante facta intimationē,sicut
post.& in eorū pñtia appellassent p no.in c.pastoralis,§.j.j.eo.
& 2.q.5,biduum. rō quia hoc solū reperiẽ iure cautum in be-
neficialibus,ad finem vero deuoluendi negotiū in curia tunc
bene est intimanda appellatio, vt in cle. cām.de elec. & idem
qñ appellans vellet,ꝙ eius appellatio,& delatio iudicis, & as-
signatio termini hr̃ent vim citationis peremptoriæ,vt in c.sę-
pe,s̃.eo. prout ibi est dictū,tunc esset necessaria intimatio alte
ri parti.& ita voluit gl.fi.in fi.in cle.j. eo. tit. sed in alijs casibus
& in appellationibus non p̄batur iure, ꝙ appellatio sit intimā
da iudici vel parti. Aduerte tamen,qa Do.de Rota deci.319.q̄
incipit.Itē,ꝙ attentata.conclundnt,ꝙ attentata a iudice vel a
parte post,& ꝯ appellationē extraiudicialē ante intimationem
cis factā nunq̃ veniant p modū attentati reuocanda, & hoc pp
iustā cām ignorantiæ appellationis, quia de nulla temeritate
potuit redargui iudex vel pars ante intimationē appellationis
ar.cle.2.vt lite pen.nō ob. dictū Inn.s̃.quia procedit, & debet
intelligi quo ad deuolutionē negocij pp hoc tamen non sequi
tur, ꝙ attentata veniant reuocanda si pars ignorauit appella-
tionem,& hoc etiam fuit de mente Spe.eo.ti.§.qualiter. versi.
cautius.idē ēt vr̃ sentire Io.An.in c.si duobus,s̃.eo.dum dixit,
ꝙ parum videntur iurare appellationes quas aliq faciunt oc-
cultè quando ignoranẽ. loquiẽ tamen in appellationibus iu-
dicialibus. Verū his nō obstantibus tenenda vr̃ conclusio,s̃.di
cta q̄ p̄baẽ p locū a spāli.nā ex quo est speciale in bñficialibus,
in d.cle.cām.& est speciale in casu d.c. sæpe,& d. cle. j. eo. tit.
& ibi gl.in fi. ergo secus in alijs appellationibus extraiudicia-
libus,l.j.ff.ad munici.l.ius singulare,& l.ꝙ vero, ff. de legi. &
ita etiam voluit Imo.in c.fi.j.eo.col.3.in fi.& Do.Flo.in d.cle.
1.q.31.& idē Pan.in c.suggestū,s̃.eo.col.3.in prin. & hoc quā
do appellaẽ generaliter non ꝯ certā p̄sonā.tunc.n.absq; dubio
non reqriẽ, ꝙ intimeẽ appellatio ex quo p̄sona non est certa,
& veniunt reuocanda attentata absq; alia intimatione alicui
fctā.tex.est hic clarissimus de hoc,& ita hic Bal.circa prin.sed
quando fieret appellatio ꝯ certā p̄sonā satis posset tunc dubi-
tari, an sit necessaria notificatio appellationis illi parti. sentit
Pan.ĩ d. c. suggestū, ꝙ deberet intimari appl̃o quo ad effectū
reuocationis attētatorū.& ita procedat dictum Do. de Rota,
43 s̃.tene menti,& cogita in hoc.¶† Decima, & vltima cōclusio,
ꝙ quo ad effectus appellationis extraiudicialis nulla sit drĩa,si
ue appelleẽ a iudice extraiudicialiter procedente tanquàm a
iudice vel tanq̃ a parte,siue ab alia parte persona priuata.licet
Do.Ant.in d.c.dilectis,j.eo. velit p illū tex. ꝙ attentata sint ip
so iure nulla quando appellaẽ,vt a iudice.secus si,vt a parte,&
ita dicit esse limitandū,ꝙ no.in c.considerauimus, s̃. de ele. &
ita transit Pan.ibi in prin.dicens,ꝙ quando appellatur, vt a iu
dice extraiudicialiter p̄cedente attentata sint nulla ipso iure
p tex.in d.c.dilectis.& hoc idē vr̃ velle in c.cōsuluit.in fi.s̃.eo.
licet Pan.in d.c.dilectis,in pe.no.dicat illum tex.p̄bare,ꝙ ēt si
appelletur a parte attentata sint nulla,cum ibi ep̄s appellaue-
rit a decano non tanquam a iudice,sed tanquàm a parte. & ta
men attentata sunt nulla secundum eum. verum his non ob-
stantibus remanet vera conclusio,s̃.dicta,quia hæc drĩa non p
batur iure,& hoc sufficit pro veritate conclusionis l. illam, C.
de colla.& c.2.s̃.de transla.ep̄i.nō ob.tex.j.c.proxi & in d.c.di-
lectis,quia loquiẽ in sñĩa cēsurę in qua est spālē ꝙ lata post ap-
pellationē ēt extraiudicialem est ipso iure nulla, vt est dictum
s̃.in 3.conclusione.& dic,vt ibi.non ob.c.j.s̃. eo. & ꝙ ibi not.
Pan.dicens,ꝙ ibi collatis beneficijs est nulla facta post appella
tionem extraiudicialem a iudice procedente vt pars.sed certè
ibi tex.probat contrarium, ꝙ collatio non sit nulla, sed venit
reuocanda,& irritanda,quia tex.dicit in irritum reuocetur, &
& sit sic conclusio, ꝙ in prædictis nulla sit drĩa sed omni casu
ipsa attentata veniant irritāda etiam si appelletur a iudice ex-
traiudicialiter procedente tanq̃ a iudice, vt est dictū,s̃.in 24.q.
& dic,vt ibi.& ita dep̄hendiẽ ex no.p Rotā in d.deci.234.s̃. al
leg.& ita est dictū in c.significantibus,s̃ eo.& ibi vide. nam si
in appellatione iudiciali a iudice iudicialiter procedente at-
tentata non sunt nulla,sed veniunt irritanda, vt est dictū, s̃. in
4. & v. conclusio. minus debent esse nulla si appelleẽ a iudice
extraiudicial̃r p̄cedēte,vel p̄cedēte vt pars,ita ꝙ hæc drĩa non
p̄baẽ iure.Imo ꝯriū patet ex dictis,s̃. in 14. q. & in 4.& 5.con-
clusione.nō obst.tex.in c.p̄xi.& in d.c.dilectis, qa loquitur in
sñĩa censuræ,vt s̃.& ita bene facit ad hoc qđ no. Inno. Imo. &
44 Pano. in d.c.cū inter canonicos.in fi.¶† Vltimo quæ causa sit
allegāda,& p̄bāda in hmōi appellationibus extraiudicialibus
aduerte ad plures casus, qa aliquādo appellaẽ iusta cā,tñ non
verisimili,i. a iure nō approbata, imo reprobata, vt si ius cōe
facit ꝯ appellātē, & fundat intentionē partis appellatę,puta si
Abb.de quo hic in tex.nō exp̄sit in sua appellatione,ꝙ eccle-
sia esset sibi subiecta,nec exp̄sit se patronū,sed simpl̃r dixit se
in possessione ecclesiæ vacātis, & appellauit ꝯ ep̄m vl̃ archidia
conū ne molestetur in eius possessione.isto casu si Abb.fuisset
spoliatus

spoliatus post appellationem, an debeat audiri super reuocatione attentatorum. Imo videtur hic tenere, ꝙ non ex quo ius commune facit contra hunc Abbatem appellātem, & fundat intentionem partis appellatę. s. Episcopi, & Archidiaconi, pro quibus facit ius commune. & hoc nisi primo possessio ipsius abbatis iustificetur ex tit. ſm Inno. quasi aliter constet notoriè de defectu iuris ipsius appellantis, vt in c. ad decimas. de resti. spo. in 6. & ita residet Imo. hic. & licet ad petitionem appellantis non esset isto casu finienda restitutio etiam per viam attentati, ex quo ius commune facit contra appellantem, & fundat ius partis appellatæ. tñ iudex ex suo officio bene poterit restituere cum sit sibi facta iniuria per hunc innouantem. & ita voluit Ioan. Andr. hic & ita etiam tenuit Rota in d. decis. 24. ¶ Sed aduerte, quia licet prædicta procedant in interdicto vnde vi, vt d. c. ad decimas. tamen, quia longe maius est priuilegium attentatorum, vt est dictum s. in pluribus alijs differentijs. videtur ꝙ in hac via attentati non sit fienda talis differentia, quia licet ius commune sit contra appellantem, & fundet intentionem partis appellatę, tamen ex priuilegio attentatorum debet fieri reuocatio in pristinum statum, & ita tenuit Lap. in d. c. ad decimas: & hoc idem sequitur hic Panor. in vlt. col. in odium attentātis, qui plus deliquit, q̄ spolians simpliciter. lædit eñ ius iudicem, & partem, vt in c. j. in fi. eo. tit. in 6. ergo debet fieri reuocatio, quia licet ius cōe sit ꝯ appellantem, propter hoc tñ non ꝯstat notoriè de non suo iure, cum fuerit possibile, ꝙ habuit aliquā iustam cām suæ possessionis, secundum Panor. imo videretur, ꝙ in omni casu notoriū iuris non impedit reuocationem attentatorum, vt est tex. in c. si constiterit. j. de accu. vbi licet constet de non iure per notorium iuris: puta per confessionem, vel acta, tñ spoliatus appellatione pendente debet restitui in odium attentantis, prout est dictū s. in 7. & vltima differentia, de interdicto vnde vi. & sic isto casu sufficiat probare causam probabilem, s. se possedisse. nec est necessarium aliter iustificare suam possessionem. ¶ Aliquando quis spoliatur ab illo, pro quo non facit ius commune. & isto casu licet ius cōe sit ꝯ appellantem, tñ ex quo non fundat intentionem partis appellatæ debet fieri reuocatio attentatorum. vnde Abb. hic debuisset restitui, si fuisset ab alio spoliatus per no. per gl. in d. c. ad decimas. licet in beneficialibus sit repellendus ille, de cuius non iure notoriè constat ſm Inno. in c. cōstitutus, s. de filijs pſby. & ita residet Imo. hic, ꝙ ꝓcedit in interdicto, vnde vi. secus videretur, si agatur remedio, & priuilegio attentatorum, tunc notorium non nocet, vt est dictū s. in d. septima dria in interdicto, vnde vi. & dic, vt ibi. ¶ Aliquando causa appellationis non est a iure approbata, tñ est iusta, & verisimilis, tunc attentata post, & ꝯ appellationē veniūt irritanda, dummodo probetur veritas causæ appellationis. & sic, ꝙ possidebat, & hoc casu non audiretur appellatus, si opponeretur de defectu iuris, taliter appellantis. vnde hic nō debuisset ꝯ Abbatē appellantē audiri iste Archi. casu, quo fundaret intentionem suam de iure cōi, sed alio modo si voluisset ꝓbare concessionē huiusmodi ecclesiæ vacantis fore factam sibi, nā non dēt admitti exceptio proprietatis, anteq̄ fiat restitutio, ex quo non est notoria, quia si talis exceptio non admittetur in interdicto, vnde vi, vt hic, & in c. in literis. s. de restit. spo. multominus in via attentatorū, ſm Imo. hic. sed certè, vt est dictū. s. etiam exceptio notoria non deberet obstare agenti super attentatis, licet obstet in interdicto recuperandæ, vt in d. c. ad decimas. & sufficeret in casu ꝓximè dicto cām probabilem appellationis esse veram. s. probare possessionem suā tpe appellationis, licet aliter non probet possessionē iustā, vel titulum, vt est tex. hic no. vbi iste Abb. non ꝓbauit hic se esse patronū, nisi quia simpliciter possidebat. nō ob. c. cū inter canonicos, in fi. s. de elec. vbi licet in appellatione sit cā verisimilis a prin. tñ postea in reuocatione attentatorū, dēt probari, ꝙ sit vera, prout tenet hic Do. An. per illum tex. quia certè ibi non constabat, nec probabatur, quod illæ causæ ibi allegatę essent veræ, & legitimæ. sed hic constabat, quod causa erat verisimiliter vera, quia appellans erat in possessione ſm Panor. hic col. pe. & idem tenet in e. c. cum inter. post Inno. & Imo. concludentes, ꝙ si vnus canonicus excipit, & appellat, ꝙ non fiat electio in certo loco, seu certa die, quia timetur de impressione, vel metu. tunc si capitulum non obstante appellatione fecit electionem in d. loco, & illa die nulla impressio fuit, nullus metus intercessit. tamen talis electio venit irritanda dummodo probetur, ꝙ verisimiliter timebaṫ de impressione, vel metu. sufficit eñ ꝙ cā sit lтima, & verisimilis tpe appellationis, licet aliter nō ꝓbeṫ totalis veritas ipsius cāe. facit tex. hic ī ver. ex verisimilibus, & probabilibus causis. & ita sequiṫ hic Inno. & vide dicta. s. in 4. no. ¶ Sed pone, ꝙ Archieps requirit iurm ab Epo de obedientia. capl'm appellat, ꝙ nihil fiat in ꝑiudiciū ecclesiæ, post appellationē Eps iurauit. q̄ritur, an ꝑtextu iuramenti possit pendēte appellatiōne aliquid exigi ab Epo, & si exigaṫ, dēat retractari per viam attentatorū. de hoc ꝑ Inn. in c. dilecti, s. de maio. & obe. referentem opiniones. ¶ Primo, ꝙ non, quia prætextu appellationis non dēt appellans dimittere quo minus vtatur iure suo. s. de sup. neg. præla. c. fi. non ob. qđ appellatio ex legitima probabili, & verisimili cā inducit reuocationem attentatorum, vt hic in tex. quia ſm Inn. ibi, tex. hic procederet, quando appellans possidebat, alias secus. vult ergo Inn. ſm opinionem aliquorum, ꝙ virtute appellationis solum debeant retractari attentata in preiudicium possessoris, sed Do. Ant. ibi, & etiam Panor. col. pe. concludunt per tex. in d. c. cum nobis olim. ꝙ quicquid fit ꝯ appellationem extraiudicialem ex legitima, & probabili causa interposita veniat retractandum, ēt si non contingat preiudicium possessionis, sed aliud præiudicium alterius iuris. & ita finaliter voluit Inn. in d. c. dilecti. si bene ponderetur. & Bar. in d. l. fi. ff. de appel. reci. vnde in casu d. c. dilecti, prætextu appellationis veniret retractandum iurm, vt si vltra exigeretur, q̄ ab alijs Epis sit ꝯsuetum iurari, & prestari ante omnia per viam attentati, vt vide ibi per Imo. co. 5. & 6. procedit ergo alia opi. Inn. ibi, q̄n appellatus licitè vtitur iure suo, licet sit ꝯ appellationem ex ꝓbabili, & verisimili cā, quia pretextu appellationis non dēt dimittere appellatus, ꝙ non vtatur iure suo ſm Inn. ibi. ¶ Ex quibus infertur talis conclusio, ꝙ si ego sum in possessione, licet aliqs appellet, quod nō vtar possessione, vel colligam fructus, talis appellatio suspendit, quo minus vtar iure meo, vt patet ex præcedentibus, & ex gl. in d. c. non solum. co. ti. in 6. ¶ Vltimo infertur ex prædictis decisio qōnis, per quā optimè declarantur oīa præcedentia dicta. pone, ꝙ appellatio sit, ne aliquis emat talem domum, vel aliā rē, quia est mea, quid operetur talis appellatio. dic, ꝙ si appellans erat in possessione operatur reuocationem oīum attentatorum, & reponatur in pristinum statū, vt hic in tex. & s. patet. si vero non erat in possessione, tunc non impediret alienationem illius rei, quia non dēt dimittere appellatus, & possidens, quominus vtatur iure suo ꝑꝑ appellationē alterius. facit. l. illud. ff. de pe. here. & iō appellans dicto casu, q̄n nō possidebat, dēbit ꝓbare cām appellationis esse verā. s. ꝙ illa domus, vel res sit sua. aľs nō rescinderetur venditio ꝑ talē appellationē, nec fieret reuocatio attētatorū, licet post & ꝯ appellationem ſm Inn. in d. c. dilecti. & sequitur ibi Do. Ant. & ēt Imo. vt ibi ꝑ eū in vlt. col. operaṫ tñ talis appellatio duos no. effectus. ¶ Primo, qa ꝑ viā attentatorū agiṫ summariè absq; libello, & ex officio iudicis, vt est dictū. s. Sed si ageretur petitorio ordinariè deberet offerri libellus, & litis ꝯtestatio fieri, & ordinariè procedi. ¶ Secundo operaṫ quādam denunciationē, & ꝓtestationē, q̄ ꝯstituit nouū possessorē ad quē deueniret possessio post appellationem in mala fide, vel sic teneatur postea ad restōnem fructuum, & titulus q̄situs post appellationem extraiudicialem non excusaret a fructibus, nec a mala fide, vt in l. si fundum. C. de rei ven. sed in veteri possessore, qui primo possidebat talis appellatio, vel denunciatio nihil prodest, quia nō debuit ipse dimittere, vti iure suo, vt s. & facit quod hṙ in l. si maior. C. de rescin. vē. & in l. pe. ff. de vsuca. ꝓ empto. vbi Bar. & gl. or. & no. de hoc. & ita sequitur Inn. Do. An. & Imo. in d. c. dilecti. ¶ Quid autem si aliquis denunciaret alicui, ꝙ non edificet in certo loco, vel nunciauit aliud nouum opus. & si secus fiat an dicto casu appellatio aliquid operetur. vide per Bar. in d. l. fi. ff. de app. reci. & hęc sufficiant pro solenni repetitione huius singularis decretalis. ex qua vltra omnes Doc. habenṫ plenissimè termini, & conclusiones huius vtilis materiæ appellationis extraiudicialis truncatè, & imperfectè examinatæ in diuersis locis.

SVMMARIVM.

1 *Plus est aliquid facere facto, quam verbo.*

2 *Ille qui timet iniustè excommunicari a superiore extraiudicialiter procedente datur cautela, quod primo appellet a futuro grauamine.*

CAP. LII.

Dilecti filij. Si cōtra superiorem suum quis itinerat ad Papam habetur pro appellante, ita quod sententia censurę, postea lata non tenet. h. d. primo ponitur querela. secundo dantur iudices ibi, cum autem. Allegatur hæc decretalis, quod plus
1 est aliquid facere facto, quā verbo. & plus est facto consentire q̄ verbo facit. l. de q̄bus. ff. de legi. & C. de inst. & substit. l. reꝑhēdenda. quia facto datur voluntas intelligi, dicit ibi tex. no. de quo. j. in gl. ¶ Secundo no. quod arreptio itineris ad Papam habet vim appellationis etiam respectu attētatorum. quid autem si iter arripiatur ad aliū inferiorē a Papa, tangitur. j. in gl.
2 ¶ † Vltimo no. ꝙ sñia censuræ lata post appellationem legitimā ēt extraiudiciale est nulla. ille ergo qui timet excōicari iustè

iustè a suo prælato, vel alio superiore etiam extraiudicialiter procedente habet hoc remedium, quòd primo appellet a tali futuro grauamine, quia appellatio extraiudicialis reddit sententiam censuræ nullā latam post appellationem, vt hic. infra de sent. excom. per tuas, supra de offic. deleg. cum contingat. & vide in c. solet. de senten. excom. in 6. loquitur ergo tex. hic in sñia censurę. vnde non probat, ꝙ innouata per iudicem post appellationem extraiudicialem sint nulla, licet sint attentata a iudice non vt a parte, sed vt a iudice, licet Do. An. & Panor. hic aliud velint per hunc tex. & non bene. tum quia hic loquitur in sententia censuræ, in qua est speciale, vt sit nulla post appellationem, vt est dictum. s. c. proxi. in 2. conclu. tū etiam, quia hic posset dici, ꝙ fuerit attentatum vt a parte, ex quo non poterat Archieps esse iudex in causa propria, prout hic tangit glos. secundum Imo. prout etiam tenet. j. idem Do. An. in glos. de quo arti. dicas, prout est dictum supra c. proxi. in 10. conclu. ¶ In gl. j. in prin. tene menti bonam gl. ponentē plura dicta, & optima iura allegat, an sit plus aliquid facere, & exprimere facto, quàm verbo. ¶ In ca. glo. in fi. vide de hoc, vt plenè dicetur. j. eo. in c. vt debitus.

SVMMARIVM.

1 *De effectu clausulæ, appellatione remota.*

2 *An, & qualiter in rescriptis, & statutis verba debeant intelligi, vt aliquid operentur vltra ius commune.*

3 *Clausula appellatione remota, quid operetur de iure canonico, & quid de iure ciuili.*

4 *Quando in primo rescripto est clausula appellatione remota, vel alia notabilis clausula, nunquàm per secundum rescriptum faciens mentionem de primo tollitur primum, nisi in specie sit facta mentio de illa clausula.*

5 *Quando in rescripto est clausula appellatione remota, potest fieri executio sententię non obstante, ꝙ sit appellatum, & pendeat appellatio.*

6 *Quando in rescripto est clausula appellatione remota, nunquàm veniunt attentata per viam attentati reuocanda.*

7 *Quando in rescripto, vel alia dispositione est clausula appellatione remota, an tunc excōicatio post appellationem sit nulla.*

8 *Quando in rescripto est clausula appellatione remota, non sufficeret facere mentionem de appellatione, nisi fiat in specie mentio de ipsa clausula, alias rescriptum est subreptitium.*

9 *In appellatione etiam a diffinitiua exprimenda est causa appellationis, vbi fuerat commissa cum clausula appellatione remota.*

10 *Delegatus a Principe non potest subdelegare cum clausula appellatione remota, nec tenetur collega admittere subdelegatum, quando causa est delegata pluribus cum ipsa clausula appellatione remota.*

11 *Qui impetrauit rescriptum cum clausula appellatione remota, non potest inuita parte renunciare dictæ clausulæ.*

12 *Quem effectum habeat dicta clausula appellatione remota, quando ponitur in statutis.*

13 *Quid operetur dicta clausula de iure ciuili, & quid de iure canonico.*

14 *Argumentum de maiori ad minus, an habeat locum in priuilegijs, & dispensationibus.*

15 *Nullus delegatus potest subdelegare appellatione remota.*

16 *Legatus de latere non potest apponere clausulam appellatione remota, sicut non potest committere causam summariè, & de plano.*

17 *Si Papa commisit legationem cum clausula omni appellatione remota, non poterit propter hoc ipse legatus cōmittere causas appellatione remota.*

18 *Si Papa committit legato de latere, vel alteri vniuersitatem causarum cū plenaq; & omnimoda potestate, non poterit subdelegare cum clausula appellatione remota.*

19 *Quid de alio ordinario inferiore a Principe, an possit delegare appellatione remota.*

20 *Princeps non potest tollere citationem, & alia quæ sunt inducta de iure naturali, sed solum ea quæ sunt de iure ciuili, vt appellatio, actiones, & similia.*

21 *Clausula appellatione remota, potest apponi per inferiorem a Principe nō recognoscente superiorem.*

22 *Quid quando dicta clausula est in statutis, puta si statutum tollit appellationem, quas appellationes includat, an a diffinitiua, an ab interlocutoria.*

23 *Statutum prohibens compromissum, vel consilium sapientis in certa causa, intelligitur in negocio principali, non in emergentibus, vel incidentibus.*

24 *Statutum loquens de appellatione a diffinitiua militat in appellatione ab interlocutoria, quando in casu esset eadem ratio.*

25 *Statutum tollens appellationem in executione instrumētorum laudorum, vel sententiarum, intelligitur quo ad partes nominatas in instrumento non autem quo ad alios.*

26 *Clausula appellatione remota, extenditur ad tertios contradictores.*

27 *Clausula appellatione remota, habet locum, quando proceditur iudicialiter inter partes, secus si extraiudicialiter, ꝙ est notandum pro executionibus executorum.*

28 *Quando dicatur appellatio approbata a iure, vt possit appellari non obstante dicta clausula.*

29 *Statutum prohibens omnem appellationem, vel tollens omnem exceptionem nullitatis, non habet locum, quando iniustitia, vel nullitas esset notoria.*

CAP. LIII.

Pastoralis. Per clausulam, appellatione remota, omnis appellatio prohibetur, quæ per ius non reperitur expresse permissa.

1 hoc dicit vsque ad §. verum. ¶ † Nota, & tene mēti primo vnum effectum clausulę appellatione remota, quia non solum tollit friuolas appellationes, sed etiam alias omnes etiam ex legitima, & probabili causa interpositas, quando illa causa propter quam appellatur non reperitur in specie expressa in iure, quod possit appellari. si autem reperiatur in iure expressum, quod ex illa causa sit licita appellatio. tunc est verum, quod per clausulam, appellatione remota, talis appellatio nō intelligitur prohibita, & ita sit tex. no. hic. ¶ Secundo no. quod vbi clausula appellatione remota, tollit appellationem ex probabili, & iusta causa interposita, vt supra, intelligitur quo ad hoc. s. quo ad necessitatem deferendi tali appellationi, quia iudex non tenetur deferre, tamen non tollit, quominus talis appellatio habeat effectum deuoluendi negocium ad superiorem, vt sic possit per eum emendari, & reuocari grauamen. & ita sit tex. hic secundum vnum intellectum, licet tollat appellationem prædictam, non tamen tollit, quin grauamen possit reuocari, saltem per viam querelæ. & ita sit tex. hic secundum alium intellectum, sed pręcedens

2 intellectus communiter tenetur a Doc. ¶ † Vltimo no. ꝙ clausula odiosa, & contra ius apposita in rescriptis, debet in dubio intelligi, vt aliquid operetur, & sic vt addat, vel detrahat in aliquo iuri communi, licet generaliter intelligendo posset reduci ad terminos iuris communis tamen, vt verba aliquid operentur non debet ita intelligi, quod nihil operentur. hæc em̄ clausula appellatione remota, est odiosa & contra ius, & posset intelligi de appellatione friuola, sed quia tunc nihil operaretur propter hoc est, ꝙ debet intelligi etiam de appellatione probabili, & iusta, vt hic in tex. ¶ Ex quo infertur, ꝙ si statutū latè intelligendo nihil operaretur, non debet accipi intellectus ita latus, sed debet ita intelligi non violando verba, vt sic

a aliquid operetur [a] vltra ius commune. facit quod no. Bar. in l. 4. §. prætor ait. ff. de dam. infec. de statuto, quod debeat quis citari personaliter, vel ad domum. & per Barto. in l. 2. ff. de vsuca. de statuto, ꝙ per præscriptionem quęratur dominium: quia, vt aliquid operetur vltra ius commune intelligitur de directo dominio. Et alias per Bald. in l. terminato. in fi. C. de fruc. & li. expen. de statuto, ꝙ victus victori condemnatur in expensis, an vt aliquid operetur vltra ius commune debeat intelligi etiam si habuerit iustam causam litigandi. & concludit ꝙ non. Et alias per Bar. in l. 3. §. si rem. ff. de leg. 3. an intelligatur, quod tūc possint peti expensæ principaliter condictione ex statuto, vt sic aliquid operetur vltra ius commune. & vide tex. singularem in c. si sententia, in fi. de sen. excom. in 6. probātē, quod vbicunque aliqua dispositio esset prorsus inutilis si intelligerentur verba, vt iacent, debent verba impropriari, vt sic dicta dispositio sit valida, & effectualis, licet alias sit odiosa, & pęnalis. tex. est ibi sing. facit c. si ciuitas. eo. ti. & lib. & l. si stipulatus fuero per te. ff. de ver. obli. vbi extenditur stipulatio ne effectu careat. & facit l. stipulatio ista. §. seruus. & §. possidere. eod. tit. & per Bald. in c. j. de capitaneo, qui arma vendi-

3 dit. ¶ † In glos. j. in fi. pro declaratione huius glos. & tex. videnda sunt duo. primo, quid operetur hæc clausula de iure canonico. secundo quid operetur de iure ciuili. de qua materia vide per Specu. eodem titulo. §. 2. circa fi. & per glo. in c. vt debitus. j. eod. in ver. ante sententiam. & in l. si. C. de sen. & interl. om. iudi. & in l. j. ff. a quibus appel. non licet. ¶ Circa quod quid operetur de iure canonico, varia fuit opi. nam glo. nostra hic & in d. c. vt debitus, videtur velle per illum tex. ꝙ hodie nihil operetur, quia cum non possit appellari, nisi inserta iusta causa, quæ si foret vera deberet legitima reputari, patet ꝙ ēt absq; clausula appellatione remota, censetur prohibita appellatio. vnde nihil operatur. & hanc opinionem sequitur hic Inno. & in d. c. vt debitus. dicens hoc tenēdū, licet alij aliter summauerint

ADDITIO.

a ¶ Verba statuti debent aliquid operari. Adde glos. in c. solitæ, de ma. & obe. in verbo, tanquàm. Bald. in rubr. C. de contr. emp. in 9. q. glos. fi. in c. quamquam, de vsuris. in 6. Panor. in c. fi. de præb. tex. est no. in l. qui concubinā. §. qui ortos cum gl. fi. ff. de leg. 3. quem no. Bar. in l. his verbis. §. 1. in c. tit. & Aret. in l. huiusmodi. ff. de ver. oblig.

tint ſm eum. & ꝙ ſolum intelligat̃ ꝓhibita applło friuola, te-
nuit Saly. in d.l.fi. & Ang. in d.l.j. & Hoſt. j̃. in d.c. vt debitus. ꝑ
tex. in c. inquiſitioni. j̃. eo. qui eſt poſterior ad c. vt debitus, vn
de fuiſſet ſuperuacuus, ſi d. clauſula nihil operaret̃. nec ēt ob.
d.c. vt debitus. cum ibi nihil dicatur de clauſula appellatione
remota, ſed ſimpł̄r loquitur. cum ergo tex. hic loquatur in ſpe
cie de hac cła, ſequitur ꝙ diſpoſitio generalis c. vt debitus. nō
hēt derogare ſpeciali diſpoſitioni huius tex. vt in regula gene
ri. li. 6. ff. de pę. l. ſanctio legum. & quia correctio iuriū eſt eui-
tanda, non dēt dici, quod d.c. vt debitus. hēat corrigere hāc de
terminationē loquētē in ſuo caſu ſpāli. ſit ergo ꝯcluſio, ꝙ tex.
hodie non ſit correctus, & ꝙ hodie ēt clauſula iſta operet̃ mul
a tos effectus.[a] & ita reſident hic cōiter oēs Doc. & in d.c. vt de
bitus. Operatur ergo primo effectū ſingularē, tex. hic ꝓut eſt
dictum s̃. in primo no. licet. n. de iure canonico ꝓ omni cā gra
uaminis, quamtuncunq; minima poſsit appellari, s̃. eod. c. de
appellationibus. dūmodo exprimatur rōnabilis cā illius gra-
uaminis, vt in d.c. vt debitus. tñ vbi apponit̃ illa cła ex nulla cā
poterit appellari ēt iuſta, & rōnabili, & pro qua alias eſſet per-
miſſa rł̄r appellatio, niſi talis cā ꝑꝑ quā appellat̃ ſit in iure ex-
preſſa, ita ꝙ in ſpecie reperiatur permiſſa appellatio a iure in
illo caſu. & ita eſt tex. no. hic, & ita reſident hic Doc. & dic vt
s̃. in primo no. & ita Panor. co. 4. in d.c. vt debitus. & quę ſint
cauſę in iure expreſsæ, vide per Spe. e. ti. §. 2. ver. ſed quā dices
4 cām rōnabilem. vbi multas cauſas enumerat. ¶ †Secundo ope
ratur d. clauſula, quia qñ in reſcripto eſt inſerta clauſula appel
latione remota, non tollit̃ reſcriptū per aliud ſequens reſcrip-
tum, ēt faciens mentionem de primo, niſi in ſpecie in eo fiat
mentio de d. cła. rō eſt, quia cū ſit clauſula notabilis, & magni
effectus per ſecundū reſcriptū, licet fiat mentio de primo non
tollitur primū, niſi fiat mentio de ipſa notabili cła inſerta. pri
mo reſcripto, vt eſt tex. no. ad hoc in c. cęterū. & c. cū dilecta.
s̃. de reſcrip. dēt ergo fieri mentio in ſpecie de d. clauſula. pro
quo ēt eſt tex. notabilis in c. paſtoralis. §. præterea s̃. de of. dele.
& facit quod no. per Doc. in c. ex conqueſtione. s̃. de reſti. ſpo.
& in c. inter monaſterium, s̃. de re iud. vbi ita tenent. ¶ Tertio
operatur, quia ſi alicui eſſet conceſſum, ꝙ in certa eius cauſa
procedatur appellatione remota, licet alteri poſtea generali-
ter ſit conceſſum, vt liberè poſsit appellare in omnibus cauſis,
non tamen per hanc ſecundam ꝯceſsionem intelligitur dero
gatum ſpeciali reſcripto ꝑ̄cedenti. & ita eſt tex. in c. j. s̃. de re-
ſcriptis. qui tex. optimè facit, ꝙ per generalem diſpoſitionem
d.c. vt debitus. non derogetur ſpeciali diſpoſitioni huius tex.
5 ¶ †Quarto operatur, quia licet alias pendēte appellatione nō
ſit fienda executio ſententiæ, vt in c. venientes, s̃. de iureiuran.
& in l. cum ex cauſa. & ibi Bar. ff. de appel. tamen qñ cauſa eſt
commiſſa cum d. clauſula, poterit ſententia diffinitiua māda-
ri executioni pendente appellatione. tex. eſt no. ad hoc in d. §.
præterea. & ſic ratione dictæ clauſulæ appellatio perdit effe-
ctum ſuſpēſionis iuriſdictionis, quia per appellationem iuriſ-
dictio iudicis a quo tunc non ſuſpenditur. in d. §. præterea. in-
tellige, niſi iudex a quo detuliſſet appellationi, vt in c. cum ap
pellationibus. eo. ti. in 6. vel niſi foret miſſa inhibitoria per iu
dicem ad quem, vt in c. non ſolum, eo. ti. in 6. & ita tenet Imo.
hic col. 3. in prin. & ita etiam tenent Doc. in d. §. præterea, & ita
eſt tenendum, licet Spe. in tit. de ſententię executione. §. j. cir-
ca prin. dixerit prædicta procedere in appellatione ab interlo
cutoria, non autem in diffinitiua. tunc enim voluit Specu. ꝙ
clauſula appellatione remota, nihil operetur: ſed iudex tenet̃
deferre appellationi, & ſi faceret executionem, ſtatim fieret re
uocatio, vt ibi per eum: ſed teneas, vt s̃. ¶ Quinto operat̃, qa
licet iudex teneatur deferre iuſtę appellationi, & alias veniat
puniendus, vt in c. de priore. s̃. eo. vbi vide dicta de hoc. tamen
quando cauſa eſt cōmiſſa cum d. clauſula appellatione remo-
ta, non tenetur iudex a quo deferre appellationi, niſi eo caſu,
quo foret appellatum ex cā in iure exꝑ̄ſſa, vt hic in tex. & alias
non veniret puniendus ſi alijs ēt iuſtis appellationibus nō de-
fert, cū non peccet iudex, ex quo facit iuris authoritate. 23. q.
4. qui peccat. & l. Gracchus. C. de adul. ſm Imo. hic colū. 3. &
poterit procedere ad executionem ſnīę non obſtante appella
tione, vt in d. §. præterea. ¶ Aduerte tamen, quia licet iudex nō
teneatur dicto caſu deferre appellationi, tñ ſi pars appellauit
ex aliqua cā non ſcripta in iure, dūmodo alias ſit ltīma, ſi foret
vera, poterit appellans adire ſuperiorē ſuꝑ tali appellatione, q
poterit talē appellātē admittere ſi ſibi viſum fuerit, vt eſt tex.
6 hic, & in d. §. præterea, de quo. j̃. nunc proximè dicetur. ¶ †Sex
to operatur, quia licet alias attentata poſt appellationem a dif
finitiua ante omnia reuocentur per viam attentati, vt in d. c.
non ſolū. tñ ꝑ̄cedente d. clauſula non veniunt innouata pēdē-
te appellatiōe reuocāda per viā, & priuilegiū attētatorū. rō eſt,
quia tenuerunt mero iure, ex quo iuriſdō non erat ſuſpenſa ꝑ
appellationē, vt s̃. poterunt tñ bñ reuocari per viā q̄relæ ordi-
narie agendo, ſm Hoſt. & Doc. in d. §. ꝑ̄terea, & ſequitur Pan.
in d.c. vt debitus. col. 2. in prin. & Butr. hic vltra mediū, in ver.
tertius eſt effectus retractationis attētatorum. & Imo. hic col.
4. in ver. item ēt operatur, quo ad effectum reuocationis attē-
tatorum. & idem Panor. hic, col. 4. ver. tertius effectus reſpe-
ctu reuocationis attentatorum. intellige, niſi forent attentata
poſt inhibitionem, vt in d. c. non ſolum, vel poſtquā appella-
tio foret ex certa ſcientia recepta per Papam, vt in d. §. præte-
rea. ſm Imo. hic colū. 4. dicentem, quod d. clauſula licet impe-
diat effectum ſuſpenſiuū, tñ nō impedit effectū deuolutiuū ad
ſuperiorem, vt eſt tex. hic, & eſt dictum. s̃. in 2. no. poterit. n. ſu
perior admittere appellationē, & emendare grauamen ſi vide
rit appellantem fore grauatum, licet ſit d. clauſula appellatio-
ne remota, & hoc procedit non ſolum, qñ foret appellatū ad
Papam, ſed ēt ad quēlibet alium ſuperiorem eo caſu, quo a iu-
re eſſet remota appellatio per tex. hic qui indiſtinctè loquitur
ſm Io. An. & Do. Ant. & poterit ēt emendare per viam, & vir
tutem appellationis ſm Panor. & Imo. hic, col. 5. quia graua-
men hēt reuocari virtute appellationis non per viam quere-
læ per tex. hic ibi, ſed ſi appellans fuerit grauatus &c. & ſic per
viam appellationis. licet ergo d. clauſula operetur reſpectu iu
dicis, a quo, quia non tenetur deferre, vt s̃. non aūt tollitur par
ti ius appellandi, vt dixit gl. or. in auth. de iudi. §. pe. & Bald. in
addi. ad Spec. in tit. de appel. in prin. in ver. clauſula appellatio
ne remota. ſicut ēt ipſa clauſula reſpectu iudicis ad quem non
operatur, quia appellatio deuoluit cām ad eū, vt hic, & in d. §.
præterea. & fuit de mente gloſ. in ver. honoramus. in cle. j. de
iurepatro. licet verum ſit, ꝙ attentata non veniant reuocanda
priuilegio attentatorum, niſi in duobus caſibus ſupradictis.
& adde tertium, qñ. ſ. appellatur ex cā, quæ non ſit in iure exꝑ̄ſ
ſa. tunc. n. cum appellatio operetur oēs eius effectus, & ſic de-
uolutiuum, & ſuſpenſiuū attentata venient reuocanda via, &
priuilegio attentatorum non obſtāte clauſula, appellatione re
mota, vt ſupra in primo notabili, & j̃. in ver. ſeptimo operat̃
&c. ¶ Dubitatur tamen circa intelligentiam huius tex. an ſu-
perior ad quem eſt appellatum, teneatur ex debito iuſtitiæ re-
uocare grauamen. concluſio eſt, quod ſic. & tex. hic in verbo,
debet, poterit ſuppleri, debet, pro debebit. intantū, ꝙ iudex ap
pellationis aliter faciēdo diceretur inferre iniuſtitiam. & poſ-
ſit ex hoc appellari ſm Imo. hic col. 5. & Panor. hic in fi. qa in-
tentio apponentis dictam clauſulam eſt, vt iuſtitia ſequat̃ effe
ctum. ſi ergo iudici appellationis conſtat de grauamine ceſſat
7 rō prohibitionis. ¶ †Septimo operatur, quia licet alias ſnīa cē
ſurę lata poſt appellationem ltīmam ſit nulla, vt s̃. c. ꝓxi. & j̃.
de ſent. exc. per tuas. tamē omni caſu, quo iudex eſt datus cū
d. cła poterit excōicare ēt ꝓbabiliter appellantē ab eo, qñ illa
appellatio exꝑ̄ſsè a iure non reperitur approbata in illo caſu,
vt hic in tex. cū. n. alia appellatio nō hēat ſuſpendere iuriſdō-
nem iudicis, a quo, vt eſt dictum s̃. in 4. & 6. effectu. hinc eſt,
quod excōicatio lata poſt talē appellationem nō eſt nulla, ſm
Abbatem hic & alios Doc. & ſequitur hic Pan. colū. 4. & hæc
eſt ſingularis limitatio ad dictū c. per tuas, quia excōicatio la-
ta poſt appellationē, alias legitimā nō eſt nulla, qñ eſt d. clau-
8 ſula appellatione remota. ¶ † Octauo operatur, quia cū alias
non valeat impetratio, niſi fiat mētio de appellatione, vt in c.
ex parte. s̃. de reſcri. tamen impetratio ſuꝑ cā appellationis eſ
ſet ſurreptitia, niſi fiat mentio in ſpecie de d. clauſula appella
tione remota: ita, ꝙ ſuperior ex certa ſciētia ipſam cām appel
lationis cōmiſerit. vnde non ſufficeret ſimpliciter facere mē-
tionē, ꝙ ſit appellatū, & impetrare cām appłonis cōmitti. nec
ſuſpēderet̃ tunc executio ſnīę licet ab ea foret appellatū, & cā
appłonis cōmiſſa ꝑ ſuperiorē, niſi fuerit facta mētio de d. cła,
& ſic ꝙ ex certa ſciētia ſit cōmiſſa cā appellationis. quæ certa
ſciētia ſatis vr̃ adeſſe ſi conſtat, ꝙ ſuperior ſciuerit, ꝙ in illa cā
erat remota appellatio. & de his omnibus dictis tex. eſt notabi
9 lis, & ſingularis in d.c. præterea. & Doc. ibi ſequuntur. ¶ †No-
no operatur, quia alias in appellatione a diffinitiua nulla cau-
ſa requiratur, vt in l. j. cum ſe. ff. eo. ti. & in c. j. & ibi glo. in ver.
ſtatuit, eo. ti. in 6. & in c. cū eccleſia, s̃. eo. tamen quando cā eſt
commiſſa appłone remota, ēt in appellatione a diffinitiua eſt
exprimēda rōnabilis cā a iure in ſpecie ꝑmiſſa. tex. eſt in c. Ro
mana. in §. ſi aūt. & ibi per gl. in ver. mādetur. eo. ti. in 6. & ita
ſequuntur ibi Doc. & bene facit tex. hic indiſtinctè loquens, &
ꝙ no. Panor. in c. ꝯſuluit. el. j. s̃. eo. vbi vide de hoc dicta in fi.
& in c. 3. in fi. s̃. eod. ti. ¶ Decimo operatur, quia ſi aliquis im-
petrauit cum dicta clauſula, appellatione remota, ſi poſtea ſit
reconuentio coram eo iudice ſuper alia cauſa intelligitur, ꝙ
ſimili modo in cā reuocationis debeat procedi appellatione
remota,

ADDITIO.

a ¶ Hic enumerantur clauſulæ Appe. re. Et ex his ponit Io. Pau. in c. vt debitus, j̃. eo. circa 4. col.

remota, ita tex. in c.j.s̄. de mutu.peti.facit gl. magna in fi. in c. P.& G.s̄.de offi.dele.vbi notabiliter voluit, ꝙ si causa principalis erat cōmissa appellatione remota, & coram tali iudice fiat prorogatio de alia cā, ꝙ in eodem mō causa ipsa prorogata erit eiusdem naturæ,& sic appellatione remota prorogatio facta cēsetur ſm gl.ibi & Doc. sequunt̄. ¶Vndecimo operat̄, quia licet,qn̄ superior mandat aliquid ordinario censeat̄ excitare eius iurisdōnē, qn̄ illud qd mādat̄ spectabat alias ad iurisdōnem ordinarij,non aūt vr̄ facere eū delegatū,vt est tex.& gl. in c.licet in corrigendis,s̄.de of.or.tn̄ omni casu,quo aliquid mandatur fieri cū cl̄a appellatione remota, censetur alterata iurisdō ordinarij,& censet̄ delegatus, ita no.Ioā. An. & Doc. in d.c.licet.& facit qd no.in l.sæpè. ff. de of. p̄si. & in l.ius aūt. de iusti.& iure.¶†Duodecimo operatur,quia licet delegatus a Principe possit alteri subdelegare,s̄.de of.dele.super qōnū. & c.pastoralis.tn̄ qn̄ cā foret delegata duobus,cū cl̄a appellōne remota,tunc si vnus ipsorum subdelegat alicui vices suas, ex quo non pōt subdelegare appellatione remota,vt in d.c.super qōnū.§.si vero duo,non tenet̄ collega acceptare,& admittere subdelegatū sui collegę, ne sua iurisdō vulneret̄,qa si ꝓcederet simul cū tali subdelegato, posset tunc appellari,ꝙ nō sic foret, si solus procederet. vnde virtute dictæ cl̄e non tenetur admittere subdelegatū a suo collega. & ita sit tex. ſm intell'm Host.in c.coram,s̄.de of.deleg.& sequuntur ibi Doc.& in d.§. si vero. ¶† Decimotertio operatur, quia ille, qui impetrauit cum dicta cl̄a non pōt inuito aduersario renūciare dictæ cl̄æ, & velle,ꝙ possit appellari.& ita dixit no. Bald.in ti.de consuetudine rec.feudi.§.quibusdam.¶Quartodecimo operat̄,quia licet alias, quando iudex foret datus de ꝯsensu partium absq; cl̄a appellatione remota, possint partes appellare, licet iudex fuerit electus de consensu partium.ff.eo.ti.l.ex consensu. tamen secus,quando de consensu partium fuisset apposita dicta cl̄a appellatione remota, tunc enim ex nulla cā poterit appellari cum censeantur partes renunciasse appellationi.l.fi.C.de tempo.appel.& hoc fuit not.dictum Bal.in l.2.ad fi. C. de ap. ¶Aduerte tamen quia Imo.in l.j. §. interdum.ff.a quibus ap. nō licet,col.35.impugnat hoc dictum per tex. hic qui indistincte loquit̄.vnde dēt habere locum, ēt si de consensu partiū sit apposita dicta cl̄a, quia partes videntur consensisse ad finē, vt dicta cl̄a operetur ſm eius nām.l.si vno.ff.locati.vbi verba debent intelligi ſm nām actus, de quo agitur, & ſm subiectam mām,sed certè verius vr̄ dictum Bal. quia consensus partium operat̄ vltra ius cōe,patet in d.c.cæterū.s̄. de rescri.si enim ꝯsensu partiū apponit̄ d.cl̄a,censent̄ partes renunciasse applōni, prout dicit Bal.facit gl.s̄.c.ꝓxi. in prin. & hoc idem sequit̄ hic Do.Ant.dicens,ꝙ quando d.cl̄a esset apposita ex conuentione partium,intelligit̄ remota oīs appellatio, quo ad omnē effectū,nec hēt tunc locū tex.hic,& ita in hoc similiter residet hic Panor.col.4.quod simpliciter tene menti, quia sæpè de facto occurrit:de quo tn̄ articulo, vide Bald. in c.vt debitus,j̄.e. col.2.ꝯcludentē singulariter, ꝙ aut iudex fuit in dolo,vel lata culpa,& poterit appellari non obstante,ꝙ cl̄a appellatione remota,fuerit de ꝯsensu partiū apposita: alias aūt secus foret, & non poterit appellari.ar.l.j.§.j. ff. si mensor falsum mod. dixerit,ſm Bal.in d.c.vt debitus.¶†Quinto decimo operat̄ d.cl̄a, quia apposita in statutis censet̄ oīs appellatio ꝓhibita,quo ad oēm effectū,nisi ꝑ dolū iudicis,vel partis,ita dicit Bald. in c. pastoralis.§.fi.circa fi.s̄.de of.dele.& idē hic Do. Ant. limitās hūc tex.ꝓcedere,qn̄ appellatio est remota ꝑ rescriptū . si autē ex priuilegio ꝑsonæ,aut a statuto,vel ex ꝯuentione partiū,aut ꝑꝑ ꝯtumaciā,vel quia appellatio sit deserta,censet̄ tunc remota appellatio,quo ad oēm effectū, nec posset dictis casibus reuocari grauamen ꝑ superiorē,nec hēt tunc locū tex. hic quod tene menti.facit,quod tenuit Ang.in l.eos.in prin.C.eo.ti.dicens,ꝙ qn̄ statutū ꝓhibet appellationē,vel recursum intelligit̄ sublatus oīs modus, & oīs regressus ꝯ̄ sniām. ¶Subdit tamen hic Panor.quod vr̄, ꝙ si ꝓhibetur appellatio ex priuilegio ꝑsonæ,ꝙ talis ꝓhibitio debeat intelligi ſm dispositionem iuris cōis,& tex.hic ꝓ quo adducit gl.in ver.oneramus. in cle. j. de iurepatro.& idē putat si appellatio ꝓhibet̄ ex forma statuti,nā statutū dēt intelligi,ſm ius cōe,c. cū dilectus, s̄. de ꝯsue.C.de noxal.l.si serui vestri.sed si de iure cōi ꝓhibet̄ applō, nō tamē intelligit̄ ex iusta cā,alias a iure illo casu ꝑmissa,vt in c. Romana.§.sinaūt.cū ibi no.ꝑ Doc.eo.ti in 6. ita dicendū videret̄ in statuto,de quo hic ꝑ eum, col.5. veruntamen, quia statutum debet operari vltra ius commune, vt est dictum, s̄. in vlti. notabili,tenendum videtur,ꝙ dicunt Bald.& Do.Ant.vt s̄. quid autem si statutum tollit appellationem,an intelligatur prohibere,quo ad omnem effectum deuolutiuum,& suspensiuum. vide no,per Panor.in c.ad reprimendam.de offi.ord.col.pen. ¶Decimosexto operatur dicta cl̄a, quia licet alias excipiens, vel offerens eius defensionem,si offert incontinenti ꝓbare,& non sit admissus,& propter hoc appellet statim intelligatur iustificata appellatio, licet aliter non ꝓbetur de veritate causæ appellationis,vt est tex. no.in c.interposita,in prin.j̄.e.tamen, quando causa foret commissa appellatione remota, vel alias a iure esset inhibita appellatio in illo casu, tunc dato ꝙ excipiens obtulerit se incontinenti probare dictis casibus iustificetur appellatio, nisi postea in causa appellationis probetur de veritate causę grauaminis, ita tex. no. ſm vnum intellectum in d.c.j.de his,quæ fiūt a ma.parte ca. & isto casu non habet locū dispo..i.d.c.interposita. & ita Imo.in d.c. in prin.tu intellige,nisi appelletur eo casu,quo a iure reperitur permissa appellatio in dicto casu speciali:tunc.n.ex quo ius legitimat talē appellationem clausula appellatione remota non operatur eius effectum,vt s̄.ī j.no.& s̄.in ver.6. operatur,in fi. vbi dictū fuit. ¶Decimoseptimo operatur, quia si dicta clausula apponitur in iudicio possessorio,tunc operatur,ꝙ nullatenus appelletur etiam vbi alias appellaretur in aliquo casu speciali.ampliat.n. naturam possessorij, & remouet obstaculum.ar.no.in l.j.§.itē nunciatio.ff.de ope.no. nun.vt sic aliquid operetur.ita Bal.in l.2.in prin.de appel. ¶†Circa ſm principale, quid operetur d. clausula de iure ciuili,ponunt Doc.post glos.in l.j.ff. a quibus ap.non licet. & in l.fi.C. de sen.& interlo.conclude,ꝙ aliquādo d.cl̄a apponitur per Principem,& ipse apponere potest,vt d.l.j.Quis autem sit effectus dictę clausulæ,Bar.ibi tenet, ꝙ si dicta clausula apponat̄ simpliciter nihil operet̄, ſm leges, nec ſm canones: si vero remoueatur appellatio a diffinitiua, tunc valet dicta clausula.& ita intelligitur tex.ibi,sed solum friuola appellatio intelligitur remota ſm Bar.& idem Ange.ibi dicens,ꝙ operatur effectum , quia in appellatione a diffinitiua requiritur expressio iustæ causæ.operatur etiam ſm eū in appellatione ab interlocutoria,licet gl.ibi velit, ꝙ non operetur in interlocutoria,sed solū ꝯ̄ appellantē a diffinitiua,& non bene ſm eum,quia imo operatur in omnibus casibus , in quibus potest de iure ciuili appellari ab interlocutoria , de quibus ꝑ Bar.in l.pe.& fi.ff.de appel.reci.tamen ſm Ang.dicto casu solum appellatio frustratoria remota intelligitur.Bald. vero in addi.Spe.ti.de executione sententię.in prin.voluit, ꝙ clausula appellatione remota,nihil operetur in appellatione a diffinitiua:sed certè tenēdum videtur, ꝙ quando d. cl̄a apponit̄ a Principe nullatenus possit appellari, quod satis voluit tex. in d.l.j.& gl.ibi in prin.debet .n.tex.intelligi,prout sonat ipsa rubrica.l.Imperatores.ff. de in diem addi.cum alijs si. sed rubrica dicit a quibus ap.non licet, ergo nullatenus appellare licebit etiā si iusta causa in appellatione inseratur, & hoc tam in diffinitiua, q̄ in interlocutoria,& ita tenet Imo.ibi co.6.dicēs ꝙ dictis casibus licet non possit appellari , poterit tamen supplicari,vt in l.si quis,& in auth.q̄ supplicatio.C. de pci. impe. offe.quid autem si dicta cl̄a apponatur per inferiorem a Principe,dicetur.j̄.¶In gl.2.in fi.cum hac gl.tenuit Bar.in d.l.j.& Bal.in d.l.fi.qui volunt, ꝙ solum intelligitur tolli friuola appellatio.& idem Ang.in d.l. j. concludens, ꝙ non intelligitur remota appellatio, quæ a iure reperitur expressè permissa, vt est tex.hic,nec etiam omnis alia appellatio ex tali cā, q̄ si esset vera deberet legitima reputari.& hoc per nouam dispositionem d.c.vt debitus.& refert,quod Spe. posuit de dicta clausula,eo.ti.§.in quibus.ver.quid aūt,& in §. nūc dicamus, in ver. vt circa.vsq; in fi.& ꝯcludit,ꝙ aut appellat̄ ex cā friuola, & nō tolpōt:aut exp̄ssa cā ltīma,& poterit appellare,quia d.cl̄a nō tollit legitimas appellationes, vt in d.c. vt debitus. aut est dubiū an cā sit iusta,vel non,& tunc similiter d. clausula nihil operatur:cū in dubio semper sit deferendum appellationi ſm Spe. in d.ver.vt circa.& ita residet Ange.in d.l.j. sed certè tenendū est ꝯ̄rium,& ꝙ imo dicta clausula tollat omnes appellationes etiam iustas, dūmodo non sint specificè a iure permissæ, vt est tex.hic qui nō reperitur correctus per d.c.vt debitus. & dic,vt s̄.¶Sed quæritur primo remota appellatione ab interlocutoria an intelligatur similiter remota a diffinitiua , vel eꝯ̄. & cōcludit Saly.in d.l.fi.ꝙ nō,quia ista sunt separata, & in separatis de vno in alterum non infertur.l.fi.C.de cal.l.si maritus.C.de dona.inter virum.nec ob.ꝙ ꝓhibito maiori vr̄ prohibitum id quod est minus.ff.de senato.l.qui indignus . & de seruis exportandis.l. cui pacto. quia hoc nō procedit in casu isto ſm eum, ne afflictio addatur afflicto.ff.de offi.præsid.l.diuus.& in auth. nauigia.C.de furtis,s̄.de iudi.in c.at si clerici. † pro quo facit qd no. Io. An.in c.postulasti.s̄.de rescrip.vbi voluit, ꝙ tale argumentum a maiori non procedat in priuilegijs, & in dispensationibus,de quo ibi per eum,& per Panor. in c. venerabilē, j̄.qui filij sint legitimi,vbi bonus tex. conclude ergo, quod remota appellatione a diffinitiua non intelligitur remota ab interlocutoria,vel econtra. & ita sequitur Imo.in d.l.j. col. 33. & col. 34. quid autem si remouetur appellatio simpliciter, an in dubio intelligatur, tam a diffinitiua,quàm ab interlocutoria.

15 ria.vide j.in 6.q.¶Secūdo quærit̃,an†inferior a Principe pos-
a sit apponere hanc clausulam[a].tex.quod non,in d.l.j.quia est ca
sus reseruatus soli Principi in tantum ꝙ dicebat Spe.ti.de leg.
16 §.nunc ostendēdum.ver.14.ꝙ† ēt legatus de latere non pōt ap
ponere clausulā appellatione remota, nisi hoc haberet ex spāli
cōmissione Papæ.& ita est gl.sing. in c.quod translationem.s̃.
de off.leg.in gl.magna, in fi.pro quo bene facit gl.quę reputat̃
singularis,in c.fi.in ver.figura.de hæret.in 6.quæ voluit,ꝙ lega
b tus de latere[b] nō possit cōmittere cās simpl'r, summarie, &c.
17 & hoc idē sequit̃ Bal.in l.2.C.de app.dicens p̃dicta† procedere
etiam si Papa concessisset legato legationem cum clausula,oĩ
appellatione remota, quia licet dicta clausula operet̃ quo ad
sñias ferendas per eum, non tñ poterit legatus ipse concedere
hoc suo delegato,pro quo tex.in c.super qōnum. in princ. §.si
vero duo.s̃.de off.del. Et subdit Bal.ꝙ licet Princeps,vel Papa
18 cōmittat alicui†vniuersitatem cārum cum plena,& omnimo-
da ptāte, non tñ per hoc intelligit̃.concessa ptās subdelegandi
cum dicta clausula, s̃m Bal.in d.l.2. cuius dicta sequit̃ Imo.in
d.l.j.ff.quibus ap.non licet.col.35.& 36.quæ tene menti.¶Ter
19 tio quærit̃,quid de alio ordinario,cōclude ꝙ†si inferior a Prin
cipe delegat cām appellatione remota simpl'r, & nihil valet d.
clausula,cum solus Princeps hoc possit,vt s̃.& idem si delega-
ret appellatione remota a diffinitiua,vt est tex.in d.l.j.s̃m vnū
intellectum Bar.ibi. Aliquando inferior delegat remota appel
latione ab interlocutoria.& in hoc sunt duæ opi. prima ꝙ pos
sit,vr̃ esse casus in d.l.fi.C.de sent.& interloc.& isto casu ēt in-
ferior poterit apponere clausulam appellatione remota,& nō
poterit tunc appellari ab interlocutoria,ēt si aliàs appellari po
tuisset de iure. & ita tenet Bar. & Ange. in d.l.fi.per illum tex.
¶Secunda fuit opinio ꝯria, in qua Bar. fuit sibi ꝯrius. & hanc
tenet Io.antiquus glossator in d.l.fi.& Bal. ibi.& Bar.in d.l.j.di
cens,ꝙ quando d.clausula apponit̃ per inferiorem a Principe,
intelligit̃ prohibita friuola appellatio,non autem illa,quę fie-
ret in casibus a iure permissis, cū inferior a Principe non pos-
sit tollere appellationem maxime in præiudicium, superio-
ris,vt in c.venientes.s̃.de iureiu.¶Sed ad hoc respondet Ang.
in d.l.j.ꝙ tenebit remotio appellationis quo ad ipsum delegā-
tem, non quo ad superiorem. & dicit, ꝙ iste erit casus, in quo
de iure ciuili poterit appellari omisso medio, ex quo medius
vr̃ factus inhabilis propter dictam clausulam.facit c.si a subde
legato.de off.del. in 6. & quo ad hoc dictum idem voluit Bal.
in d.l.fi. dum loquit̃ quando appellatio prohibet̃ per statutū,
ꝙ est no.ad limitationem l.Imperatores.ff.de app. quæ autem
opinio sit verior,dependet ex intellectu d.l.fi.de quo vide ple-
nissime per Imo. in d.l.j. in 6.& 7. char.& dicet̃ j.in seq.q.Pa-
nor.vero hic in j.& ij.col.tenet ꝙ d.l.fi.possit procedere,quan
do per inferiorem est remota appellatio, cui appellationi ipse
inferior delegatus poterat non deferre, puta s̃m eum in casu
dubij,aut quando a iure prohibet̃ appellatio, licet per appellā
tem allegeť maior cā rōnabilis. tunc.n.iudex non tenet̃ defer-
re,quando est remota appellatio,vt est dictum s̃. & istis casib.
posset operari clausula appellatione remota,apposita per infe-
riorem a Principe ēt respectu diffinitiuæ, cum d.l.fi.generali-
ter loquat̃,s̃m eum:sed certe in diffinitiua non loquit̃, cum sit
tex.in d.l.j.ꝙ solus Princeps hoc possit, sed ĩ interlocutoria di
20 ceť.¶Quarto quærit̃,appellatio† est defensio,vt in c.cū spe-
ciali.§.j.eo.l.j.ff.eo.no.Bar.in l.si expressim. ff.eod.ti.sed de-
fensio est de iure naturę. ff.de iust.& iu.l.vt vim.vnde vr̃,ꝙ ap-
pellatio non possit tolli per Principem, vt in cle.pastoralis.de
re iudi. minus ergo per inferiorem a Principe. dicas id verum
esse in defensionibus inductis a iure naturali, prout est citatio,
vt tenet Bar.in extrauaga.ad reprimen. in ver.sine figura.& est
tex.in cle. pastoralis. sed appellatio est defensio inducta a iure
ciuili,vt no.in d.l.j.& idem dr̃ de recusatione, vt in l.apertissi-
mi.C.de iud. vnde defensiones inductas de iure ciuili pōt tol-
lere,cum sit s̃.ius.C.de legi.l.digna vox.j.de concess.præbē.c.
proposuit.hinc est,ꝙ pōt tollere actiones,quia illæ fuerunt in-
ductæ de iure ciuili,vt no.glo.in l.fi.C.si ꝯ ius.& Inn.in c. quę
in ecclesiarum.de consti.de inferiore vero a Principe dicas,ꝙ
non pōt ipse apponere clausulam appellatione remota a diffi-
nitiua, vel simpliciter, cum soli Principi hoc ius competat, vt
in d.l.j.sed ab interlocutoria ad finem,vt intelligat̃ s̃m disposi-
tionem iuris poterit inferior apponere clausulam appellatio-
ne remota, cum in effectu nihil operet̃ s̃m iuris dispositionē,
prout tenet Bar.in d.l.fi.ff.a quibus app.non licet. & Bal.in d.
l.fi.& in addi.Spe.ti.de app. in ver.clausula appellatione remo
ta,& sequenti, vbi dicit, ꝙ per hanc clausulam vt derogeť iuri,
nullus apponere pōt,nisi Princeps,sed ordinarius inferior ap-
ponit illam ad deseruiendum iuri, pro quo allegat d.l.fi.& ita
etiam sequit̃ Imo.in d.l.j.col.25.& 26.An autem per statuta ci
uitatis possit tolli ipsa appellatio in pręiudiciū superioris. po-
nit Bar.in l.oēs populi.ff.de iusti.& iu.& Io.An.in c.fi.de app.
in 6.& Bal.in d.l.fi.& Ang.& Imo.in d.l.j. a quibus app.non li
cet.col.14.sed plenius vide per Doc.in d.c.venientes.de iure-
iur.vbi de hoc multum ordinate tractant.¶Quinto quærit̃,an
21 clausula appellatione†remota,possit apponi per inferiorem a
Principe non recognoscentem superiorem saltem de facto.&
dicas, ꝙ sic, idem in ciuitatibus Italiæ non recognoscentibus
superiorem,nam vtunt̃ iuribus Principis in restituendo ad fa-
mam in legitimando, & alijs Principi reseruatis,s̃m Bartol.in
d.l.j.ff.a quibus app.non licet.& in l.infamem.ff.de publi.iud.
& in l.j.§.de qua.ff.de post. & in l.hostes. ff.de capti. & sequit̃
22 hic Panor.col.2.¶Sexto quærit̃,pone ꝙ†statutum tollit appel
lationem a sñia alicuius iudicis, an intelligat̃ indefinite.vr̃ ꝙ
c non,sed solum in diffinitiua,non autem in interlocutoria[c],qa
in dubio appellatione sñiæ intelligit̃ de diffinitiua,vt in c.cum
olim.de testi.& ibi gl.l.j.§.ꝙ in sententijs.ff.quando app.sit. &
sic debet restringi statutum, vt minus lædat ius cōe.s̃.de co n-
sue.c.cum dilectus.C.de noxa. l. si serui vestri. cum dispositio
tollens appellationem,& sic defensionē,j.eod.c.cū speciali.sit
odiosa,& restringenda.c.j.& ij.de fil.presb.in 6.secus si statutū
diceret,ꝙ a ptāte,vel rectore non possit appellari.tunc.n.intel
ligit̃ de qualibet eius sñia,vel præcepto.arg.l.j.ff.de off.præfe.
prætor.& ita sequit̃ hic Panor.col.2.in fi.referens Bal.ita con-
suluisse.Sed in primo dicto vide Arch.& Io.An.in c.vt inquisi
tionis.in prin.de hæret.in 6. vbi intelligunt tex.ibi, dicentem,
ꝙ a sñia in cā hæresis non appellat̃.s.in diffinitiua, aliàs si in ꝓ
cessu inquisitionis daret̃ per iudicē grauamen, tunc bene pos-
set appellari,s̃m eos.Ex quibus no.ibi Gemin.ad propositum,
ꝙ statutū, vel lex tollens appellationem in cā alicuius negocij,
debet intelligi in diffinitiua, non autem in interlocutoria,vel
processu,vt s̃.pro quo dicto facit ēt no. tex.in l.si ex cā. §.nunc
videndum.ff. de min. vbi licet minor non restituat̃ in delictis:
tamen bene restituit̃ in incidentibus, vel emergentibus in pro
d cessu.quem tex.dicit Bal.esse notandum pro statutis[d] disponē-
tibus, ꝙ in certa cā non habeat locum in integrum restitutio,
vel appellatio, quia debet intelligi in decisione negotij princi-
palis cāæ.secus in aliquo incidenti, vel emergenti,& sic ĩ inter
locutoria,vt d.§.nunc videndum. quod no. quia sæpe de facto
occurrit, sicut in simili voluit Bal.ēt notāter in l.cū proponas.
23 in fi.C.de reb.cred.per illum tex.in fi.ꝙ† licet statutum prohi-
beat in certa cā compromissum, debet intelligi in ipsa cā prin-
cipali. vnde vnus articulus in ea emergens bene poterit com-
promitti,s̃m Bal.ibi, ꝙ no. & vide dicta s̃. in j.q. consuluit ta-
men Pau.de Cast.suo cons.22. quod incip.In Christi nomine,
24 amen.viso puncto s̃.scripto, ꝙ† statutum loquens de appella-
tione a diffinitiua militat in interlocutoria,quando in casu est
eadem rō,de quo vide ibi per eum.¶Septimo quærit̃,ad quas
25 partes extendat̃ virtus huius clausulæ † appellatione remota.
dic ꝙ solum inter partes nominatas in rescripto,non aūt ad p̃-
iudicium alterius tertij.vñ oēs alij,quorum interest, poterant
comparere,& opponere coram iudice delegato cum d.clausu
la,& si grauant̃ appellare,quia quo ad eos non intelligit̃ remo
ta appellatio,quia non sunt nominati in rescripto. tex.est sin-
gu.in c.super eo.s̃.de off.del.vbi oēs Doc ita sequunt̃.& idem
Bar.ĩ d.l.j.ff.a qbus app.nō licet. licēt sed Cuma.ibi velit ꝯriū,
& non bene.adducit tex.in l.j.§.fi. quando app. sit. sed ille tex.
nō obst.quia iō ibi non audit̃,quia fuerat defensus.& prædicta
26 inducit Panor. ad statuta † remouentia appellationem in exe
cutionibus sñiarum,& instrumentorum,quia nō includūt ter
tios comparentes pro eorum interesse, sed solum nominatos
in sñijs,vel instrumentis: sed quo ad ipsos tertios nō intelligit̃
esse prohibita appellatio, quod singulariter tene mēti. Et ex p̃-
dictis infertur, ꝙ licet cā sit delegata per Principem appella-
tione remota, & delegatus a Principe possit libere alteri sub-
delegare.l.j.C.qui pro sua iurisd.c.pastoralis.in prin. de off.de
leg. & licet eadem debeant seruari, & interuenire in subdele-
gato,quæ in ipso delegato,vt in c.statutum.§.in nullo quoq;.
de rescri. in 6. & licet aliàs subdelegatus teneat̃ seruare & for-
mam,

ADDITIONES.

a ¶An inferior a Principe possit committere causam appel.remo. Adde hic tex. no.in l.fi.C.de sent.& interloc.om.iud. & ꝙ ibi gl.Bar.& alij,vbi probatur, ꝙ inferior a Principe potest in commissione remouere appel.ab interlocutoria,licet non a diffinitiua. Vide ibi, & in c.super quæstionum.in princ.de offic.deleg.

b ¶Legatus de latere. Adde istud esse verum de inferioribus a summo Pontifice.sed quid de inferiorib.a Principe seculari. Moder.in c.sicut Romana.s̃.de rescrip.tenent, ꝙ possunt causam appellatione remota committere, quorum opinio non obseruatur in hoc, & vix domini Præfecti prætorio committerent sine rege. Col.

c ¶Statutum prohibens appellationem a sententia alicuius iudicis, intelligitur de diffinitiua,non interlocutoria.Adde hic Card consi.72.incip.Titius.nunc sunt,in 5.col. ver.sed etiam præsupposito.

d ¶Nota diligēter ad statuta,& adde no.in c.interposita.§.ille deniq;.2.col.j.eo

mam, & ordinem datum in rescripto ipsi delegato. c.venerabi
li.s.de off.del. tamen hæc oīa procedunt præter q̃ in hac clau-
sula appellatione remota, quia posita in rescripto respicit ip-
sum delegatum, vnde ipse non poterit subdelegare cum d.clau
sula appellatione remota, nec ipsa clausula extēdit se ad tertiū,
& sic ad subdelegatum non noīatum in lr̄is, vnde a sn̄ia subde
legati poterit appellari.tex.est no. ad hoc in c.super qōnum.§.
si vero.s.de off.del. fallit in casu notab.d.c.pastoralis.§.fin.vbi
delegatus pōt subdelegare cū clausula, appellatione remota,
27 & quæ sit rō, ibi patet.¶Octauo quærit̄, quid si executor† depu
tat̄ in lr̄is beneficialibus, vel alijs appellatione remota, & pro-
cedit extraiudicialiter sine parte, an tūc d.clausula aliquid ope
ret̄.Lap.in sua alleg. 119.quę incip.Quantum ad nuncium.cō
cludit, ꝙ non, quia iura loquentia de hac clausula habent locū
quando procedit̄ per iudicem iudicialiter inter partes.secus si
procedat extraiudicialiter absq; parte, tunc.n.indistincte pote
rit appellari, sm̄ Lap.ibi, ꝙ no. ¶Nono, & vlt.quærit̄, quādo di
28 cat̄ appellatio † expresse approbata a iure, vt sic habeat locum
tex.hic, & posit tunc appellari non obstāte d.clausula.glo.hic
intelligit, quādo ius expresse permittit appellationem eo casu
quo esset d.clausula, sed nimis restringit hunc tex. vnde Hosti.
cum quo resident hic Doc.dicit, ꝙ appellatio dr̄ a iure appro-
bata oī casu, quo reperit̄ in iure in dicto casu in specie permis-
sa, posito ꝙ ius non loquat̄ aliter, quādo appellatio esset prohi
bita.exemplum in c.significātibus.& c.significauit.s.eo. cum
simil.nā ex quo iura permittunt ex illa cā appellare grauamen
vr̄ notorium.& sic nihil operat̄ d.clausula, & prohibitio appel
lationis.c.secundo requiris. s. eo. & pro his vide gl.no.iuncto
tex.in c.ex conquestione.s. de resti.spol. quæ dicit, ꝙ grauatus
notorie poterit appellare, licet in rescripto oīs appellatio esset
remota, quia in notorijs grauaminibus d.clausula nihil opera
29 tur.& ita sequit̄ hic Panor.col.pe. sicut aliàs dr̄ de †statuto tol
lente omnem nullitatem. ꝙ tamen intellige, quādo nullitas fo
ret notoria.ita glo.in l.j.§.pen.ff.de tabul.exhib. Bald.in l.j.C.
ne liceat ter.prouocare.But.& alij Docto. in c.inter cæteras.s.
titu.j.Imo.& Ludoui. in l.de pupillo.§.qui opus.ff.de no.ope.
nuncia. tene menti prædicta.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio eximit appellantem a iurisdictione iudicis a quo, & operatur effectum suspensiuum.*
2 *Excommunicatus debet denunciari in publico, & quando debeat vitari.*
3 *Per denunciationem excommunicationis quis non plus ligatur, quam fuerit, nec probatur excommunicatio per denunciationem.*
4 *Excommunicato indistincte tolluntur fructus sui beneficij.*
5 *Nota rationem quare excommunicatio non suspēdatur per appellationem.*
6 *An appellatio iusta & valida suspendat excommunicationem, ita quod non liget.*
7 *An excommunicatus post appellationem legitimam sit vitandus in iudicialibus, vel extraiudicialibus.*
8 *An valeant gesta cum excommunicato tolerato in his, quæ geruntur ratione publici officij.*
9 *Et quid in his, quæ geruntur cum eo ratione priuati officij.*
10 *In quibus, & quando sit facienda differentia inter occultè, & publice excommunicatum.*
11 *An valeat collatio beneficij facta occultè excommunicato ignoranti se excommunicatum.*
12 *An pendente appellatione excommunicatus possit se ingerere diuinis, & sit irregularis.*
13 *Excommunicato non est in aliquo subueniendum etiam pro alimentis, vel ratione eleemosynæ, nisi fame periret, secus in prælato deposito, cui subuenitur, ne mendicet, & vide ibi rationem differentiæ.*
14 *An suspensio a beneficio sit prouidendum, ne mendicet.*
15 *Excommunicatus non æquiparatur relegato.*
16 *Excommunicato subtrahuntur fructus beneficij, & quotidianæ distributiones etiam pendente appellatione etiam si de fructibus in sententia nihil sit expressum.*
17 *An excommunicato subtrahatur administratio temporalium beneficij sui.*
18 *Suspensus ab officio siue irrogetur infamia, siue non, in omni loco censetur suspensus extra territorium.*
19 *Suspensus a beneficio an intelligatur de alijs beneficijs extra territorium in alia ecclesia.*
20 *An suspensus ab officio, intelligatur suspensus a beneficio.*
21 *An, & quando absolutus ab excommunicatione recuperet fructus.*
22 *Ad quem spectent fructus beneficij quando excommunicatio fuit iusta.*
23 *An excommunicatus possit priuari beneficio, & quid si stetit in excommunicatione per annum.*
24 *An suspensus, vel excommunicatus posit interim alienare bona sui beneficij.*
25 *An pendente appellatione possit denunciari excommunicatus, quando per denunciationem in plus ligaretur.*
26 *Excommunicatus ignoranter si appellat a die notitiæ, non potest denunciari appellatione pendente, & est magna limitatio.*
27 *Si appelletur a sententia declaratoria aliquem incidisse in excommunicationem pendente appellatione non poterit denunciari excommunicatio, & denunciatio esset ipso iure nulla.*
28 *An iudex delegatus possit denunciare, vel denunciari facere excommunicatum.*

§. Verum, quia. Hoc dicit. Licet excommunicatus
appellet ab excommunicatione,
tamen interim non suspenditur excommunicatio. & ideo po-
test denunciari excommunicatus, & priuari redditibus benefi
cij pendente appellatione.h.d.singulariter. primo ponitur cō
sultatio. secundo responsio ibi, itaque. ¶No.primo ibi, exi-
1 mitur potestate. † vnum effectum, quem regulariter operatur
appellatio, quia eximit appellantem in illa causa a potestate,
& iurisdictione ipsius iudicis a quo. facit c.si a iudice. & c.non
solum.eod.ti.in 6.operatur ergo appellatio effectum suspensi-
uum.concord.c.venientes.s.de iureiuran. hic tamen effectus
non habet locum, si appellatur a sententia excommunicatio-
nis.& sic excommunicatus non releuatur appellando, & inte-
rim est excommunicatus.& idem in alijs sententijs censuræ, vt
in c.is, cui.de sent.excom.in 6.nec etiam per appellationem su
spenditur actus futurus omnino accessorius ad ipsam senten-
tiam.tex.est hic, ex quo infertur, ꝙ omni casu, quo appellatio
non suspendit actum gestum de præterito, nō suspendit etiam
actum gerendum in futurum, si omnino ille actus est accesso-
rius, & consecutiuus ad actum iam gestum, quia ratione con-
nexitatis attribuitur potius iam gestis, q̃ futuris.concor.c.con
stitutus.el 2.s.eo.& limita, & intellige hūc tex. nisi appelletur
ante executionem, vt est tex.in c.præterea requisisti. & ibi vide
2 s.eo. ¶Secundo no. ꝙ † excommunicatus debet denunciari in
publico, vt sic ab alijs euitetur.eodem tamē modo excommu-
nicatus esset euitandus, posito ꝙ non foret aliter denunciatus,
dummodo non sit occulte excommunicatus. ita probat̄ hic,
quia cum excommunicatio trahat secum executionem, nec p
denunciationem amplius ligetur, vt hic in tex.ergo alia denū-
ciatio quo ad hoc non requiritur, quia illa fit propter ignoran
tes.facit tex.& glo.in c.cum non ab homine.j.de sent.excom.
3 ¶Tertio no.optimum argumentum ex hoc tex. ꝙ† per denun
ciationem excommunicationis necessario non probetur ex-
communicatio, quia per denunciationem quis non ligatur,
& ipsa denunciatio potest esse iniusta, vnde necessario non in-
fertur, ꝙ denunciatus sit excommunicatus, nisi aliter de ipsa
excommunicatione probetur.facit ratio tex.in c.licet.de sent.
excommuni.in 6. pro quo vide glo.ordin. in verbo, nomen.in
c.j.de excep.in 6.& per Rotam in decis.252.quæ incipit, Item
licet sit concertatio.& vide de his dicta in c.peruenit.el j.s.eo.
4 ¶Vltimo no.& tene menti, quia nullibi melius probatur, † ꝙ
excommunicato debent subtrahi fructus, siue redditus sui be-
neficij quantumcunq; dicatur excōmunicatio iniusta, & quan
tumcunque ab excommunicatione pendeat appellatio, nec
debet expectari euentus causæ, cum enim interim sit excom-
municatus, & denegetur sibi communio ab ecclesia, ergo est
deneganda omnis vtilitas ab ipsa ecclesia proueniens, de quo
in glo.fin. ¶In glo.in ver.executionem.in princ.no.ex glo.ra-
5 tionē quare sit, ꝙ † excommunicatio non suspendatur per ap-
pellationem.licet glo.aliter dixerit, & male in l.fin. C.si a non
compet. iudi. & cum ratione huius glo. resident hic Bald. &
Imo.licet Panorm. hic conetur impugnare, & referat alias ra-
tiones, de quibus hic per eum. ¶In glo.pen.ibi, pendet ex futu-
6 ro euentu, cum hac glo. communiter resident Doct. † conclu-
dentes, ꝙ aut est certum appellationem non tenere, & excom-
municatio statim ligat, quia friuola appellatio nihil operatur,
c.cum appellationibus.eo.ti. in 6. aut est certum fuisse validā,
& iustam.& tunc excommunicatio non ligat, c.dilectus.s.eo.
aut dubitatur tunc quo ad nos pendet ex futuro euentu, sed ve
ritate inspecta aut statim tenuit, aut statim fuit nulla, quia lex
est certa de eo omni, ꝙ est certa natura.l. si pater. ff.de solu.l.
cum ad præsens.ff.si cer.pet.licet apud nos non sit certum, sed
pendeat cognitio ex futuro euentu, quia dubius est litis euen-
tus.l.quod debetur.ff.de pec. verumtamen quādo excommu-
nicatio fuit lata post appellationem ex causa, si qua foret vera,
deberet legitima reputari. iste interim pendente appellatione
non est habendus pro excommunicato: secus si appellatio est
deserta, vt est text.in dicto cap.licet. de senten. excommu. in
7 sexto. Intellige † ꝙ pendente appellatione nō habetur pro ex-
communicato in extraiudicialibus, & alijs legitimis actibus.
secus in iudicialibus, vt est text. in capi. solet. in fi. de senten.
excommunic.in sexto. sed certe videretur, quòd hoc casu non
pēdeat ex futuro euentu qn̄ sn̄ia censuræ fert̄ post applonem
legitimā statim est nulla: nec oportet aliter iustificare & pro-
bare veritatē cāæ ipsius applonis: an sit vera, vel non. satis est ꝙ
sit appellatū prima facie ex tali cā, quæ si esset vera dr̄et legiti-
ma re-

ma reputari: vnde frustra expectat̃ iste futurus euentus cũ nõ sit necessariũ aliter iustificare & ꝓbare veritatẽ cãæ isto casu, vt vide de hoc dicta in c.bonæ.s̄.eo,& põdera ibi dicta in 2.cõ
8 clu.q̃tũ ad hoc dictũ.¶†In ea.gl.in fi.hæc gl.malè loq̃t & ɔclu de fic. nã aliqñ excõicatus gerit aliqua rõne publici officij. & ista valent ex quo reputabat̃ nõ excõicatus ratione præcedentis appellationis licet fortè veritas esset in ɔ̃rium.ar.c. ad pro-
9 bandũ,s̄.de re iudi.& in l.Barbarius.ff.de offi.præto. ¶†Aliqñ excõicatus pendente appellatione gerit aliqua,vt cũ eo gerũtur rõne priuati iuris seu officij quæ cõcernunt eius priuatam vtilitatẽ vel alterius. & tunc si actus hmõi alias de se sunt ꝓhibiti excõicato, & tũc nõ valent ẽt si reputabat̃ nõ excõicatus.
10 s̄.de cõsue.c.cũ dilectus.& ibi per Inn. † vbi singulariter dicit ꝙ nunq̃ est facienda differentia inter occultũ & publice excõicatum vel econuerso.nisi in his quæ geruntur ratione publici
11 officij nõ in alijs.& idẽ tenuit Io.An.in c.j.de rescri.in vj. † ex quo infertur ꝙ collatio beneficij facta excõicato erit nulla . j̄. de ele.ex.mi. c.postulasti.ẽt si putabatur nõ excõicatus, aut si ignorabat se excõicatum ſm gl.in c.pen.j̄.de ele.licet glo. velit ɔ̃rium hic & nõ bene ſm Pan.& Imo.hic,dicẽtẽ ꝙ si postea ꝓnunciaretur ɔ̃ ipsum excõicatum appellantẽ veniret priuandus beneficio ad quod fuit promotus post excõicationẽ; licet pendente appłone ex quo nunc apparet eum retro fuisse ex-
12 cõicatum,& sic non legitimæ promotum,d.c.postulasti.†si tamen interim pendente appellatione excõicatus ingessit se in diuinis,tunc excusatur ab irregularitate,quia nõ dr̃ contẽpsisse ex quo pendebat appellatio. ideo excusatur si fuit in probabili ignorãtia,vt in d.c.pe.& ibi gl.ſm Imo.& Pan.hic. nõ ob. glo.no.in c.sæpe.s̄.eo.in ver.rata manet.in fi. quia illa gl.procedit quando cõstabat appellationẽ legitimam, licet forte sit deserta: sed hic quando constabat appellationẽ nõ fuisse legitimam ſm Imo. adducentẽ ꝙ hr̃ in d.c.licet. & in d.c.solet. de sen. excom. in 6. & tene menti prædicta ad declarationẽ eorũ quæ dicta sunt in d.c. sæpe. quia gesta per excõicatum vel depositum appellatione pendente non valent in his quæ geruntur ratione priuati iuris vel officij,quando constat qđ appellatio non fuit legitima:secus si constaret ꝙ fuerit legitima,quia interim gesta valerent posito ꝙ appellatio sit deserta , vt in d.
13 c.licet,& in c.sæpe. ¶†In gl.fi.in prin.hæc eadẽ gl.j̄.i fi.ibi ego credo.soluit hanc q̃õnem & concludit ꝙ excõicato non sit in aliquo subueniendũ ẽt pro alimẽtis: nisi fame periret.& ita vr̃ hic residere Io.An.& ratio drĩæ inter excõicatum & depositũ est, quia excõicatus põt sibi prouidere petẽdo absolutionem. nõ sic in deposito,quia ẽt mandatus non recuperat primũ statũ.ideo sibi prouidet̃ de aliquibus tpalibus ne mẽdicare cogatur in opprobriũ cleri,vt hic in glo.facit ad prædicta tex. & gl. 50.distinctio.studeat.& gl.in c.quia sæpe,de ꝓben.in 6.& j.q.j.
14 q̃ pio,& 6.q.j.eps.& hanc opinio.sequuntur.hic Doct.¶ † Ex prædictis infert̃ limita.ad gl.in c.cũ V.intoniẽsis. de ele.dicẽtẽ esse prouidendum suspenso in necessarijs, ne sic mendicet in opprobriũ cleri:nã dẽt intelligi quando suspensio fit pp crimen,secus si pp cõtumaciã,cũ possit sibi tunc prouidere purgando cõtumaciã ſm Pan.hic col.6. inferentẽ ex his ꝙ excõicato nõ sit facienda eleemosina,nisi fame periret:alias secus,vt hic in fi.huius gl.& de suspenso vide gl. & Doc.in c. ap̃licæ.s̄.
15 de excep.¶†In ea.gl.ibi.16.q.j.illud.resides ergo gl.in conclusione ꝙ de iure nõ subtrahant̃ excõicato fructus beneficij,nisi hoc in snĩa sit expressum.sed do.Ant.hic ɔ̃ per hunc tex.priuatur.n.collatione ecclesiæ non ob.ꝙ excõicatus æquiparet̃ relegato,vt voluit glo.insti.de cap.dimi.§.media.& quibus modis ius patriæ pote.sol.quia certe hoc non ꝓcedit. nã excõicatus in vna ecclesia in oĩ loco censet̃ excõicatus. 11. q.3. curæ. s̄. de offi.or. ad reprimendã.secus in relegato qui nõ ꝑdit alias ciuitates.nõ ergo equiparantur relegatus & excõicatus,vt hic per Pan.col.7.& plene per Ang. in sua disputatione,q̃ incipit. Duo adiuuicẽ litigantes . si ergo esset necessaria priuatio fructuũ in snĩa excõicationis,suspenderetur snĩa quo ad fructus ꝑ appłonẽ si nõ traheret effectũ immediatè ab excõicatione, sed ab ipsa snĩa, cũ tot cẽseant̃ esse snĩæ quot sunt eius capitula separata.l.ẽt.§. ex cã.ff.de mi.c.Raynutius.& c.Raynaldus. de testa.sed quia subtractio fructuũ dependet & infertur ab ipsa excõicatione . ideo non suspenditur per appłonẽ, vt hic in
16 tex.¶†Conclude ergo qđ excõicatus priuetur fructibus beneficij ẽt pendente appellatione & etiã si nihil de hoc in snĩa sit expressum.& fortius priuaretur quotidianis distributionibus ſm Imo.hic,& hanc conclusionẽ seq̃tur hic Pan. col.8. adducit Inn.ita tenere in c. qualiter.el ij.j̄.de accu.circa fi.& Spe.ti. de expensis & interesse,circa fi.pro quo bonus tex. iuncta gl.j.
17 31.dist.c.præter.¶†Sed dubitatur circa prædicta an excõicato subtrahatur administratio tpalium sui beneficij. do. Anto. vr̃ hic velle ꝙ nõ,licet teneat ꝙ nullã vtilitatẽ habere debeat.sed Pan.hic ɔ̃ ꝙ excõicatus est suspensus ab officio, & consequenter a beneficio.sed suspensus a beneficio non habet eius administrationem,vt in c.j.de ele. in 6.concludit ergo ꝙ beneficio excõicati possit per superiorẽ deputari vicarius.ar.c.cũ ex eo.
18 de ele.in 6.¶†In ea.glo.ibi,sed prius dictum ꝓualet.s.ꝙ siue sit suspensus ab officio ex cã irrogante infamiam,siue nõ,semper erit suspensus ẽt extra territorium,& quo ad oĩa alia , & ita sequitur Io. An. hic & alij Doc. quia per suspẽsionem ab officio inhabilitatur persona & ordo. vnde talis inhabilitatio seq̃tur personã quocunq; vadat sicut lepra leprosum,vt in l.ex ea.hic allegata pro ɔ̃rio.q̃ nõ ob.illud.n.interdictũ ꝙ nõ possit appellare non afficit personã. ideo se non extẽdit in alio territorio, sed suspẽsus ab officio in vna ecclesia , & in vno loco durat &
19 habet locũ in omni loco ipsa suspẽsio, vt hic in gl.¶†In ea.gl. ibi,in alio põt hr̃e beneficium.no.ex gl. quod snĩa suspẽsionis a beneficio non operatur in alio territorio, quia poterit alibi retinere beneficium.Et conclude sic ꝙ aut quis est suspẽsus ab homine aut a iure. primo casu si est suspẽsus à certo beneficio non noceret in alijs beneficijs.& ita põt procedere glo.hic.facit ꝙ hr̃ in c. si compromissarius.de elec.in 6.& in l. si vnus.§. ante omnia.ff.de pactis. si vero suspensio est simpliciter a beneficio. tunc aut constat quod voluit ab omni beneficio suspẽdere & inhabilitare eius personam.tunc erit inhabilis ẽt extra territorium sententiantis.arg.c.postulasti.s̄.de fo.compe.vbi ordinarius potest priuare beneficio quod qs habet in aliena diœcesi.sed in dubio snĩa suspẽsionis debet restringi ad beneficia in territorio snĩantis.arg.c.ij. de consti.in 6.& c.a nobis. el j. de sen.excõ.& est tex.in l.cũ vnus.§. his q.ff.de bon. auth. iudi.pos.Secundo casu quando suspensio a beneficio inducit̃ a iure:tunc si fit ex causa cõcernente certã ecclesiam & operatur solum respectu beneficiorum illius ecclesiæ , vt ꝓbatur in c.cũ in cunctis.s̄.de ele.in fi.iuncto d.c.si compromissarius. si vero causa suspensionis non concernit certam ecclesiã vel locum: tunc trahitur ad beneficia in quocunq; loco posita,ar.d.
20 c.si compromissarius,in rõne sui,ſm Doc.hic.† & an suspẽsus ab officio intelligatur suspensus a beneficio . vide per gl.or.in ver.suspensi.in cle.cupiẽtes.de pœnis.& hic per d.Ant.& Imo.
21 in pe.col.In ea.gl.ibi,si iniustè.no.ex gl.† an & quando absolutus ab excõicatione recuperet fructus medio tpe deperditos . ɔcludit gl.quod si iniuste fuit excõicatus,illos recuperet,alias secus,& cum hac solutione gl.tenent hic Doc.scias tamen qđ excõicatus priuatus fructibus pendente appłone non reuocabit fructus per viam attentati : quia illa innouatio fuit legitimè facta,vt hic in tex.& s̄.est dictum : sed alias per viã querelæ debent restitui ex quo apparet eum fuisse iniustè excõicatum & appłonẽ fuisse legitimam , vt hic in gl.ſm Imo.hic,& ita ẽt
22 tenent do.de Rota deci. 15.prout hic refert Imo.¶ † Extra gl. q̃ritur primo,quid fiet de istis fructibus quãdo excõicatus fuit
a iustè excõicatus.[a] dic ꝙ debẽt conuerti in vtilitatẽ ecclesię, vt notatur in iuribus s̄. allegatis ſm Pan. hic in vlt.col. & vide ꝑ
23 gl.in ver. dimidia.in cle.vt hi.de æta.& quali.¶†Secundo q̃rit̃ an sicut excõicatio inducit priuationẽ fructuum beneficij , vt s̄.ita inducere possit priuationẽ ipsius beneficij.dic ꝙ nõ, nisi contemneret excõicationem perseuerãdo in ea post annum. tunc.n.posset priuari beneficio, vt no.in c. cũ bonæ.de æta.& quali.& in c.excõicamus.§.j.j̄.de hær. & ita sequitur hic Imo. in fi.vide glo.no. 11.q.3.rursus.& c.quicunq;.& in c.cũ cõtu-
24 macia.de hære.in 6.¶ † Tertio q̃ritur an suspensus vel excõicatus possit interim alienare bona sui beneficij.videret̃ ꝙ non ex quo est suspensus ab administratione,vt s̄.est dictũ.sed vide in c.veritatis.s̄.de do.& ɔtu.& ibi per Doc.distinguẽtes inter occultũ & sic toleratũ & publice excommunicatum seu suspensum.de quo articulo dic prout ibi habetur & per Inno.in
25 c.si fi.j̄.de accu.¶†Quarto quæritur,dr̃ hic in tex.ꝙ excommunicatus pendente appellatione cũ per denunciationẽ non plus ligetur,quid si per denunciationem in plus ligaretur ꝓut est in casu c.tua.j̄. de sen.excõ. dic ꝙ tunc nõ posset denũciari & per appellationẽ impediret̃ ipsa denunciatio ex quo tunc
26 cessat rõ huius tex. ſm Imo.hic in fi.¶ † Quinto quæritur pone ꝙ aliquis fuit ignorãter excommunicatus ꝙ esse põt , vt in c.illud.& c.pen.j̄. de cle.exc. an appellatio a tali excõicatione a die notitiæ habeat impedire eius denunciationẽ & publicationẽ?dic ꝙ sic,nã pendente appellatione non posset iste denũciari per no.j̄.eo.in c.dilectis.in ver.cũ interim &c.ſm Io.An. & idem sequitur hic Imo. & idẽ ẽt tenuerunt Lapus & Gemi. in c.is cui.§.fi.de sen.excõ.in 6.ꝙ no. quia est limitatio notabilis ad hunc tex.qui optime declaratus est.¶Sexto quærit̃, licet
27 appellatio† non suspendat excõicationem, vt hic in tex. quid si appellet̃ a declaratoria declarante aliquem incidisse in excommuni-

ADDITIO.

a ¶Vide hic pulchras q.circa excommunicatum.

a communicationem[a] latam ab hoīe, vel a iure, an denunciatio
fieri poterit post talem appellationem,& dic, ꝙ non: imò sicut
sn̄ia excōicationis redderet̃ nulla post appellationẽ legitimã,
vt in c.per tuas.j̃.de sent.exc.ita & talis denunciatio erit nulla
si fieret dicto casu post ipsam appellationem, vt est tex,no.in c,
peruenit.el j.s̃. eo. intellige nisi factum fuisset notorium, ꝑut
ibi hr̃,vbi vide no.dicta de hoc. & facit ꝙ no.hic Io.An.in ver.
denunciare.& idem sequit̃ Imo.& idem Lap. & Gemi. in d.§.
fin.ꝙ no.pro vtili,& no.limitatione ad hunc tex. qui quotidie
allegat̃.idem voluit no.Inn.in c.j.in fi.de sequest.poss. vbi ple-
28 ne de his.¶Septimo quærit̃, an quilibet iudex † possit denun-
ciare excōicatum pendente appellatione a sn̄ia excōicationis.
de ordinario est tex.hic,ꝙ pōt, s̃m D.An.sed in delegato cōclu
dit Inn.ꝙ si detulit appellationi,non poterit denunciare.c.cū
appellationibus.eo.ti.in 6,si vero nō detulit,aut appellatio est
recepta a superiore, & nō poterit denūciare,quia censet̃ ab eo
reuocata iurisdictio,vt in c.pastoralis.§.præterea.s̃.de off.del.
aliàs ante appellationem receptam a superiore,poterit denun
ciare excōicatum,& ẽt mandare ordinario ꝙ denunciet. argu.
c.sign̄auit.s̃.de offi.dele. ¶Vltimo quærit̃,an sicut excōicatio
non suspendit̃ per appellationem subsequentem,vt hic in tex.
ita absolutio ab excōicatione non suspēdit̃ per appl̃onem ab
ea.dic ꝙ nō suspendit̃,quia par est ptās ligandi, & soluendi. de
pe.di.j.verbum.no.Inn.in c,ab excōicato.de rescr.Io.An.in c.
sacris.de sen.exc.& sequit̃ Im.hic,& facit gl.in c.nouit. de off.
leg.& de hoc no.in c.qua fronte.s̃.eo. vbi vide plene dicta.

ADDITIO.

a ¶A declaratoria declarante aliquem incidisse in excommunicationem.Excommunicationis,& declarationis excommunicationis differentias vide per Ludo.Rom.copiose,& signanter in consi.suo 482. & an sit euitandus excommunicatus in foro conscientiæ,licet sit dubium de excommunicatione.vide per eundem in consi. 387.

SVMMARIVM.

1 *Iudex a quo, an possit cogi ad deferendum appellationi.*
2 *An excommunicatus possit principaliter petere denunciari, & declarari non esse excommunicatum.*
3 *Reuocatio attentatorum pertinet ad iudicem appellationis.*
4 *Qualiter intelligatur illa regula, appellatione pendente nihil est innouandum, declarat ibi.*
5 *Quando sit, quòd per actum contrarium intelligatur quis renunciare appellationi, quando est protestatio in contrarium.*
6 *Querelans de iniusta sententia coram episcopo, an videatur renunciare appellationi interpositæ ad Papam.*
7 *An archiepiscopus possit cognoscere de iniustitia appellationis, & excommunicationis interpositæ ad Papam.*
8 *An archiepiscopus possit absoluere ad cautelam a sententia excommunicationis lata ab episcopo post appellationem ad Papam.*
9 *Si est appellatum a sententia excommunicationis, an pendente appellatione possit peti absolutio a iudice a quo.*
10 *Appellans litigando, & adeundo iudicem a quo, censetur renunciare suæ appellationi, & ibi ponit sex notabiles limitationes.*
11 *Nunquam per actum contrarium appellationi censetur quis renunciare appellationi, quando ille actus non fuit acceptatus per alteram partem.*
12 *Quando iudex a quo, detulit appellationi, an per actum contrarium ex post coram ipso censeatur appellans renunciare suæ appellationi.*
13 *Quando sit, quòd appellans litigando coram iudice a quo appellauit, censeatur renunciare suæ appellationi.*
14 *An litigando coram iudice a quo, censeatur quis renunciare appellationi interpositæ.*
15 *Oppositis exceptionibus delatorijs iudex præcipit litem contestari, & facta sit litis contestatio cum protestatione, an post litem contestatam possit agi de dictis dilatorijs.*
16 *Excommunicatus petendo absolutionem cum protestatione, quod non intendit renunciare appellationi, poterit absolui a iudice a quo appellauit renunciatione appellationis.*
17 *Appellationi interpositæ, vel interponendæ quis non censetur renunciasse per actum contrarium quando vt ibi protestatur.*
18 *An & quando valeat protestatio contraria facto in iudicialibus, vel extraiudicialibus.*
19 *An valeat protestatio a faciente actum contrarium priuilegio sic, vt non renunciet priuilegio.*

CAP. LIIII.

SOlicitudinem. Si excōicatus ab ep̄o post
quam appellauit ad Papã,
proponat simpliciter querelam coram archiep̄o
de iniustitia sn̄iæ,vr̃ renunciare suę appellationi,&
archiep̄s non cognoscet: ꝙ si fecerit, poterit ep̄s appellare nisi
notorium sit excōicationem non tenere. h.d.vel sic. Si appel-
lans ad superiorẽ cōpareat coram inferiore in cōcernentibus
appellationem, censet̃ renunciare appellationi. si autẽ prote-
stet̃, ꝙ nō intendit renunciare appellationi tanq̃ ꝯ̃ria allegãs
nō est audiẽdus, nisi sit notorium illum actum superioris, pro
cuius emandatione adiuit inferiorem, fore iniustum. h.d. s̃m
1 Panor.& secunda pars ibi, nos igit̃. ¶No.j.ꝙ iudex † a quo, non
a pōt cogi, ꝙ deferat appellationi, qn̄ putat eam minus ltīmã[a].
imò pōt tunc excōicare appellantem tanq̃ cōtumacem. rō ꝑ-
dictorū est,quia qn̄ appellatio nō est legitima, nō defendit ap-
pellantem.c.cum appellationibus.eo.ti. in 6. ergo pōt reputa-
ri cōtumax,vt in c.2.de do.& cōtu.lib.6.& rōne cōtumaciæ ex
cōicari.s̃.vt lite nō cōte.c.tuæ.validitas tn̄ excōicationis apud
nos pendet ex futuro euentu,vt est dictum s̃.c.proxi. & ibi per
gl.pōt ergo duplex esse practica ꝯ̃ appellantem iniuste. primò,
excōicare eum tanq̃ contumacem, vt hic, & in d.c.2. secundo
procedere in negotio principali nō obst. appellatione si status
2 cāæ hoc patiat̃,vt in d.c.2. ¶ Secundò no.ꝙ † sicut excōicatus
pōt post appellationem denunciari excōicatus,vt s̃.c.proxi.vt
sic euitet̃.ita poterit excōicatus petere se denunciari,& decla-
rari nō ligatum,vt sic nō euitet̃ ab alijs, vt hic in tex. ex quo hr̃
optima cautela,qn̄ quis reputaret̃ excōicatus, vel alius crimi-
nosus.pōt.n.adire iudicem, & petere declarari, ac denunciari
se nō esse excōicatum,vel criminosum,vt hic est tex.no.quem
multum hic no. Bald. ꝙ vbicunq; est probabile dubium iuris,
vel facti,semper poterit peti declaratio, & ferri super hoc sn̄ia
declaratoria.ꝙ est menti tenendum ad notata per Bar.in l.si fi
nita.§.eleganter.ff.de dam.infe. An & qn̄ possit peti, qđ decla
ret̃ actio,seu ius alicui cōpetere,vel nō cōpetere,vel exceptio
cōpetere,vel nō cōpetere, vt ibi per eum, pro quo optime hic
3 tex.¶Tertiò no.& ita allegat̃,ꝙ † reuocatio attentatorum ap-
pellatione pendente pertinet ad iudicem appellationis. & iō
alius iudex nō pōt cognoscere de innouatione post appellatio
nem si tangunt articulum appellationis,ẽt si hoc ageret̃ ad pe
titionem appellantis,vt hic est tex.quem limita. Primo, nisi ap
pellans velit renunciare appellationi, vt hic dr̃. Secundò li-
mita, nisi attentata sint notorie iniusta, vt hic in tex. & in c.cū
teneamur.s̃.eo.& ita pōt intelligi tex. hic in ver.si vero. Ter-
tiò limita,nisi attentata nō tangant cām, vel negotium appel-
lationis,sed possint expediri circa cognitionem articuli appel
lationis. tunc.n.posset inferior, & alius iudex se intromittere
super attẽtatis,vt in d.c.cum teneamur.& hic in tex.a ꝯ̃rio sen
4 su,qui optime declarat illam regulam, appellatione † pendẽte
nihil est innouãdum.nam dẽt intelligi in cōnexis articulo ap-
pellationis,& quæ ipsam appellationem tãgunt, secus in alijs.
& ex prædictis ẽt pōt colligi rō, quare super notorie iniuste at
tentatis possit hic inferior iudex se intromittere. nam rō est
propter notoriam iniustitiam, quia alia cāæ cognitio non re-
quirit̃.s̃.de iureiur.c.ad nostram.el 3.& 2.q.j.de manifesta. s̃m
Imo.hic. ¶Quartò no. in ver.si vero. no. ꝙ super notorio ar-
chiep̄s pōt cognoscere per viam querelæ inter subditos suffra
ganei.facit c.Romana.§.notoria.de cens.lib.6. s̃m Doct. & vi-
de alios casus per gl.ord.in c.pastoralis.s̃.de of.ord. ¶Quintò
no.ꝙ sicut renunciatur appellationi litigando coram iudice a
quo,de cã principali, & tangentibus ipsam appellationem. s̃.
de off.del.c.gratum.& s̃.de testi.c.cum venissent.ita per com-
paritionem coram alio iudice ad quem, qn̄ talis iudex erat su-
perior iudicis a quo.& hoc plene dicet̃ j. in gl.pe. ¶Vlti.no.&
5 tene mẽti,quia sæpe allegat̃,ꝙ † per actum ꝯ̃rium appellationi
non intelligit̃ quis renunciare suæ allegationi, qn̄ hoc protesta
tur.protestatio.n.operat̃, ꝙ non intelligat̃ quis renunciare iu-
ri suo.facit l.si debitor.& ibi gl.ff.quib.mod. pig. vel hyp.sol.
de quo plene in gl. fi. sed tn̄ talis ita protestans non audit̃ tanq̃
ꝯ̃rius, vt hic in tex. qui' ẽt allegat̃, ꝙ allegans ꝯ̃ria non est au-
diendus.concor.l.j.C.de fur. ¶In gl.in fi.posset dici, ꝙ vna fuit
tm̄ consultatio,prout clare deprehendit̃ ex prin.huius c.s.vtrū
archiep̄s possit denūciare excōicatum ab ep̄o post appellatio
nem ad Papam non esse ligatum, sed ad euidẽtiam solutionis
Papa hic premittit oīa expressa hic in tex. s̃m Panor. ¶In gl.2.
in fi.ꝯ̃rium hoc format̃ ad tex.hic,quia sicut s̃.c.prox. excōica
tus pōt denūciari ligatus ẽt pendente appellatione.ita hic pẽ-
dente appellatione dẽt posse denūciari non ligatus, maxime
cū absolutio sit actus magis fauorabilis. sed dicas, ꝙ s̃.c.proxi.
sicut appellatio non suspendit excōicationem, ita non suspen
dit eius accessorium,& sic denunciationem. hæc aūt appella-
tio præcessit excōicationem, & ita illa suspendit. s̃.eo.ti.præ-
terea requisisti.iō non pōt aliquid attẽtare, ꝙ sit in præiudiciū
appellationis,vt hic in tex. archiep̄s.n.hic non poterat de vali
ditate, vel inualiditate vinculi excōicationis cognoscere quin
cognosceret de iniustitia, seu iustitia appellationis interposi-
tæ ad Papam,& cū hoc non possit, non pōt ẽt eius accessoriū,
vt hic dr̃, sed non sic in c.præcedenti, vt s̃. ¶In glo. in ver.ep̄s
posset.

ADDITIO.

a ¶Quando appellatio non est legitima,iudex a quo nō cogitur ad deferendum appella.Adde hic Card.cons.32.inci.Orta inter a,& b.2.col.vbi est pulchra ampliatio ad hoc.

posset.in prin.sed cū eps hic non detulit appellationi alterius nō deberet eius appellatio admitti, vt in c.an sit.s̄.eo. & tñ hic dr̄ ꝯrium. sed dicas, ꝗ forte appellatio alterius partis non erat iusta, tunc.n.cessat dispositio d.c. an sit. vt ibi in ver.legitime. de quo dic,prout ibi est dictū. ¶In ea.gl.ibi punire illum,hæc rñsio non tollit ꝯrium,quia eps primo dixit appellationē nullam,iō excōicauit appellantem. nūc vero coram archiepō vr̄ deducere appellationem ad Papam esse validam,sed dic,ꝗ nō fatebat̄ appellationem legitimam, sed solū dicebat cognitionem non spectare ad archiepm, sed ad iudicem appellationis, vt in c.dilectus filius.el j.s̄.de rescri. ¶In ea.gl.in fi.dicas, ꝗ iō a iudex a quo,non cognoscit de iustitia appellationis [a], & sic an sua sit iurisdō,quia talis cognitio spectat ad alium,& sic ad iudicem ad quem,vt d.c.dilectus. sicut ēt non cognoscit de eius suspitione,vel recusatione, quia lex transfert cognitionem huius dubij ad alium,& sic ad arbitros.j.eod. cū speciali.secus in cā principali,cū ibi non sit alius. præterea cū agat̄ de iniquitate,seu iniustitia ipsius iudicis.l.j.ff.eo.iō ē suspectus super hoc incidenti, sicut qñ recusat̄, sed ipse iudex sicut nō est suspectus in cā principali, ita nō est suspectus in isto incidenti in cognoscendo,an sua sit iurisdō,vt in c.super lr̄is.s̄.de rescrip.& in l.si quis ex aliena.ff.de iudi.an aūt iudex posit cognoscere,an sua sit iurisdō, qñ de hoc est contentio inter eum, & partem.gl.fin gu.dixit,ꝗ non,in c.statutū.circa prin.de rescrip.in 6.sed vide tex.in gl.in c.cū personæ.de priuil.eo.li. & dicta de hoc in c.ad audientiam.s̄.eod.& hic Panor. In gl.in ver.declarare.ibi,sed non credo.gl.procederet qñ cā non foret notoria, sed dubia: tunc.n.in dubijs oportet assumere partes iudicis, & cognitionem.& hoc inferior iudex non pōt facere in præiudiciū appellationis, sed vbi est notorium archieps pōt denūciare subditū irrōnabiliter fuisse ligatū,vt hic in tex. & consequenter sñiam iniustam,& appellationem legitimam,quia in notorijs nō requirit̄ examinatio,vel cognitio.iō non præiudicat appellationi, cū non præiudicet vt cognitor, sed extra iudiciū tanꝗ simplex denūciator.facit c.venerabilem. ver.sunt.n.s̄.de ele.& sic non ob.ꝯrium huius gl.& scias, ꝗ tunc dr̄ mandatū epi continere notoriam iniustitiam, qñ non posset impleri absq; pc̄tō, vel periculo personæ,aut qñ mandaret aliquid,ꝗ notorie non pertinet ad eius officiū,vt in regu.ea, quæ fiunt.in 6.& hr̄ in c. venerabilib.§.antepe.de sent.excō.in 6.de quo vide in c.ad aures.s̄.de temp.ord. & ibi vide quibus mandatis sit obediendū, & quibus non. ¶In gl.pe.in fi.pro declaratione huius gl.quæritur. ¶Primō quid si eps,& ipse appellans consentiret,ꝗ archiepiscopus cognoscat de iniustitia, an poterit.dicas ꝗ sic,qa censet̄ tunc appellans renunciare appellationi,vt hic in tex.ver.cū aūt,quo casu Papa non censet̄ tunc iudex,& tunc non ob.ꝗ hr̄ in c.sign̄asti.s̄. de fo.comp.probat̄ ēt per locum a spāli, in c.ꝗuis.de ele.in 6.& ibi vide. ¶Secūdō quærit̄,qualiter procedat, 6 ꝗ hic dr̄ de appellante †agente de iniustitia excōicationis coram epō,quia censet̄ renunciare appellationi. dicas fm Inn.ꝗ censet̄ renūciare ꝗtum ad epm, ꝯ quem querelā proponebat, nō aūt respectu partis, quia renūciando cū vna persona, non operat̄ quo ad aliā.ff.de pac.l.iurisgentium.§.añ oīa.& in c.veniens.el 2.de testi.ff.de exce.rei iud.l.quærit̄.& ita vr̄ velle hic D.Ant. quia articulus attentatorum est separabilis a cā principali appellationis. sed Host. tenet hic ꝯrium rōne connexitatis.& hoc idem sequit̄ Imo.hic per hunc tex.simpl'r dicentē, ꝗ querelans de iniusta sñia corā archiepō cēset̄ renūciare applōni & eius prosecutioni,vñ intelligit̄ ēt respectu partis, cū esset in absentia partis, valeret renunciatio appellationis, cū consistat in aīo,& voluntate appellantis. facit pro hoc gl.l.Pomponius scribit.ff.de nego.gest. & in l.Fulcinius.§.quid sit latitare.vbi Bar.ff.ex quib.cau.in poss.ea.& hanc partem sequit̄ hic Panor. per hunc tex. quia si non videret̄ renunciasse quo ad partem, certe appellans non proposuisset hic ꝯria, quia ꝗtum ad epm non foret aliquid ꝯrium,& fuisset auditus,vt d.c.venerabilib. & tñ ꝯrium dr̄ in tex. & ꝗ inferior non pōt cognoscere de appellatione interposita ad Papam,nec de innouatione pendēte appellatione,fm Panor.vt hic per eum. ¶Tertiō quærit̄, posito ꝗ istis casibus renūciet̄ appellationi quo ad partem,quo iure dr̄ archieps hic posse cognoscere de ipsa excōicatione. erat enī contentio inter subditos suffraganei, inter quos nisi ex iure appellationis non pōt alius archieps iudicare. d.c.pastoralis.& si diceret̄, ꝗ hic solum peteret pronūciari appellationē, non pōt, ex quo excōicatio erat lata ab epō altera parte agēte, vt probat̄ in d.c.venerabilibus.post prin.sed dicas,ꝗ renūciando appellationi ad Papā, vr̄ eam referre coram archiepō, quia ius defert appellationem ad proximum superiorem,vt in c.dilecti.j. eo. ita ꝗ archieps dr̄ cognoscere per viā appellationis, & nō querelæ.& ita dēt interptari,vt sic res valeat, & archieps cognoscere posit.ar.in simili, in c.ex insinuatione. s̄.eo.cum alias non posset, fm Panor.vt hic per eum. vel posset dici,ꝗ ex vi prorogatæ iurisdōnis cognoscet̄. ¶Quartō quærit̄, licet ar-
8 chieps † nō posset cognoscere de iniustitia excōicationis latæ ab epō post appellationem ad Papam,vt hic dr̄, an poterit coram archiepō peti absolutio ad cautelam hoc casu. dic ꝗ sic, dummō præstet̄ cautio de parendo mādatis iudicis ad quem. hoc.n.fieri pt̄ absq; eo, ꝗ cognoscat̄ de articulo appellationis per no.in d.c.cū teneamur.& in c.qua fronte.s̄.eo.secus si vellet cognoscere de nullitate excōicationis,tunc.n.nō posset cū tangat articulum appellationis interpositæ ad Papā. & ita hic D.An.in vna parte ante gl. licet postea gl. super ver.eps posit. de hoc dubitet, an archieps principaliter dicendo excōicationem nullam posit cognoscere.vr̄ ꝗ nō pendēte appellatione, quia nullitas venit incidenter in cā appellationis, vt in l.quædam mulier.ff.fam.erc. vñ turbaret̄ iurisdō iudicis appellationis, ꝗ pro hac parte vr̄ hic tex. simpl'r, & indefinite hic prohi-
b bens,fm Imo.[b] ¶Quintō querit̄,si est appellatum a sñia† excō
9 municationis, an pendente appellatione posit peti absolutio a iudice a quo,& ipse iudex absoluere posit, ita ꝗ nō renūciet̄ applōni.de hoc articulo vide dicta in c. qōni. s̄.eo. & in c.qua fronte.super gl.in ver.cautione.circa fi. vbi de hoc plene est di
10 ctum. ¶Sextō quærit̄,appellans† litigando, & adeundo iudicē a quo,censet̄ renunciare appellationi,vt in c.gratum.s̄.de off. del.& in c.cū venissent.s̄.de testi.C.de re iud.l.ad solutionē.an hæc regula indistincte procedat.dic ꝗ non, sed recipit sex not. & vtiles limitationes.procedit.n.dicta regula. ¶Primō,qñ ap-
c pellans [c] faceret actum sonantem in agere, secus si in pati nihil agendo, puta eps excōicauit subditum si accesserit ad certum locū, vel si turbauerit alium in certa possessione, subditus paruit sñiæ,non accessit, nec turbauit, tñ ex quo talis actus sonat in pati,non intelligit̄ propter hoc renunciasse appellationi,licet seruauerit excōicationem,preceptum,& sñiam iudicis.ita singul'r dixit Inn.in c.olim.el 2.s̄.de resti.spo.in fi.p illum tex. secus si actus parendi sonaret in agere,vt in d.l.absolutionē. & facit c.ex ore.j.de his quę fi.a maio.par.ca.& facit d.c.gratum. & ita ibi sequunt̄ hoc dictum Doc.& in d.c.olim. ¶Secunda li
11 mitatio no.sit,ꝗ tunc per † actum ꝯrium appellationi corā iudice a quo,vel alio loco eius censet̄ quis renunciare suæ appellationi, vt qñ talis actus fuit acceptatus per alteram partem,secus foret.ita voluit gl.sing. in c.cū venissent.s̄.de eo,qui mi.in poss.& ita sequunt̄ ibi Doc.& in d.c.gratum.quia iudex,vel altera pars non pōt fundare in actu, quem nō acceptauit, vt in l. suus hæres.C.de repu.her.& ibi no.per Bal.de hoc.sis ergo cautus,si opponit̄, ꝗ per actum ꝯrium sit renunciatum appellationi,aduerte an altera pars ꝯdixerit illi actui, & nō acceptauerit: tunc.n.nunꝗ inducit̄ appellationi renunciatio,vt s̄. ¶Tertia li
12 mitatio sit,qñ†iudex a quo,iam primo detulisset appellationi, tunc per aliquem actum ꝯrium appellationi gestum ab appellante ex post coram dicto iudice vr̄ appellans renūciare suæ appellationi.ita tenet Ro.decis.363.quę incip.Ex hoc insurrexit. in fi.Dubium tñ facit,quia iudex a quo,denegando Apostolos expresse hr̄,ac si appellationi detulisset,& oīs processus coram eo ex post est nullus,vt in c.ab eo.eo.ti.in 6.& cle.2.eo.ti.& tñ ex post tacite & expresse pōt renūciare appellationi, vt est tex.
13 in d.c.ab eo. ¶Quarta limitatio est,quia†per actum gestum ab appellante coram iudice a quo, tunc vr̄ renunciatum appellationi,qñ est ꝯrius appellationi, vt hic, & incompatibilis cū appellatione. secus si tendit ad excludēdum iurisdōnem iudicis a quo,in cā principali,puta cōpareat appellans coram iudice a quo:& dicit,ꝗ iudex non dēt procedere in cā,aut ad executionem sñiæ,quia pendet appellatio,vel petit reuocari grauamē, producit testes,vel instr̄a ad ōndendum de grauamine.his casibus,& similibus tendentibus ad declinandam iurisdōnem iudicis a quo, non vr̄ appellans renunciare suæ appellationi. ita gl.sing.in ver.teneris.in c.si iudice.eo.ti.in 6.quam gl.intelligit ibi Gem.procedere,quādo appellans cōpareat coram iudice a quo,ad docendum de grauamine per modū simplicis informationis,& non tanꝗ coram iudice,quia si tanꝗ coram iudice esset ꝯrius appellationi,cum veritas grauaminis dēat probari coram iudice appellationis,& per eūdem fieri reuocatio. ita tex.hic,& in c.non solum.eo.ti.in 6. vnde per talem actū fatet̄ iudicem a quo, iudicē esse, & sic iurisdōnem nō fore suspēsam. ¶Sed aduerte,quia alia fuit determinatio D.de Ro.d.decis.283.quę inci.Itē ꝗ licet.dicunt.n.ꝗ nunꝗ per actū ad declinandum iurisdōnē iudicis a quo, vr̄ quis renūciare applōni interpositæ,

ADDITIONES.

a ¶Iudex a quo,non cognoscit de iustitia appellationis.Adde dicta per istum in c.2.requiris supra eo. in 3.col.

b ¶Adde Ant.de But.in c.veniens.infra de fil.presb. Col.

c ¶Adde Bal.in l.nihil. § si cum filius.ff.de inoff.test.& Ro.sing.50.appellans.& ista limitatio procederet nisi lis penderet ad sua super impugnatione, vt declarant Moder.in c.capitulum,supra de rescri. Colum.

terpositæ, seu interponēdæ. & ita ēt tenent Do. de Rota in d.
deci.46 .quæ incipit, itē si ille qui a snīa. dicentes ꝙ appellās
a diffinitiua si post appellationem cōparet corā iudice a quo,
& producit eius appl'onē vel ostēdit eius snīam iniustam. vel
producit testes vel instr̄a ad hūc finē, vt ab executione snīæ su
persedeat, non vr̃ renunciare suæ appellationi. ꝙ tamen intel
ligunt ibi in fi. nisi peteret a iudice a quo, ꝙ pronunciaret sup
executione non fienda, aut ꝙ citaret partē ad dicendū ꝯ. nam
cū talia non possint fieri a iudice nisi ex vi suę iurisdictionis q̄
per appellationē erat suspēsa, apparet ꝙ huiusmodi actus sunt
ꝯrij suspensioni & cōsequenter appellationi & ita Rota ibi li
mitat & restringit gl. in d.c. si a iudice, sed certè videret̃ ꝙ glo.
ibi sit indistinctè tenenda, quia quomodocunq; agatur per ap
pellationē corā iudice a quo sit actus tendit ad declinandum
eius iurisdictionē ad finē ꝙ appellatio procedat & ei pareatur
non censet̃ renunciare appellationi; quia nō est actus illi con-
trarius, imo potius cōpatibilis sm̃ gl. in d.c. si a iudice. quā in-
distinctè sequunt̃ Imo. & Pan. in d.c. gratū. vnde petendo ex-
presse reuocari grauamen nō censet̃ renūciare appl'oni, quia
tendit ad eius cōfirmationē & in reuocando grauamē nō est
suspensa iurisdictio, vt in d.c. si a iudice. & ĩ.co.c. cū cessante,
a & pro his omnibus est tex. in c. cum teneamur.s̃.co. [a] vbi pōt
adiri iudex a quo, vt reuocet grauamen illatū pendēte appel-
latione & corā eo proponi querela cōtra partē & consequēter
peti partē citari & iudex ipse ꝓnunciare pōt ꝑ prædicta censet̃
appellans ꝯrius aut renunciare appellationi, vt est tex. in hoc
sing. in d.c. cū teneamur. cū ista tendant in fauorē appl'onis &
eius faciliorē expeditionē & nō inducunt cōsensum iurisdi-
ctionis in cā principali. ¶ Nō ob. tex. hic, quia ꝓcederet quādo
non posset agi de attentatis nisi cognoscat̃ de articulo appel-
lationis, secus in casibus glo. d.c. si a iudice. & d.c. cum tenea-
mur.s̃. patet, imo voluit d. An. in c. ꝙ ad consultationē.s̃. tit. ꝓ-
ximo ꝓut refert Imo. ibi. col.3. in fi. ꝙ appellans sponte susci-
piendo terminū a iudice a quo, ad docendū de grauamine ad
finem, vt excludat eius iurisdictionē non censetur renunciare
14 appl'oni. & hæc bn̄ no, qa sæpe occurrūt in practica. ¶ † Quin-
ta limitatio sit, qa litigando corā iudice a quo, censet̃ qs renū-
ciare appellationi iā interpositæ. & ita loquit̃ tex. ĩ d.c. gratū.
in ver. interposita, ex tex. hic & ĩ d.c. cū venissent. de test. appl'o
ni interponēdæ nō censet̃ qs renūciare hoc fuit dictū Inn. hic
& in d.c. quo ad consultationē. circa prin. rō est, quia grauato
dant̃. x. dies ad deliberandū an velit appellare. d.c. ꝙ ad consul
tationem. & in auth. hodie. C. co. ergo q̄ agit medio tempore
nō p̄iudicant appl'oni interponēdę puta iudex grauat partem
per interlocutoriā postea assignat alij aliū terminū ad produ-
cendum instr̄a, vel testes poterit grauatus appellare, & licet ex
post acceptauerit dilationē tamen cāæ appl'onis interponēdæ
renunciasse non intelligitur sm̃ Inn. ¶ Non ob, tex. & glo. in l.
b ad solutionem. C. de re iud. vbi ꝯdemnatus[b] acceptans termi-
num ad soluēdum vr̃ acquieuisse snīæ & renūciasse suæ appel
lationi interponendæ, quia certe talis actus est expresse appro
batiuus snīæ & vr̃ confiteri. l. si reus paratus. ff. de procu. nō sic
in alijs terminis, Inn, vt s̃. cuius dictū sequitur Io. An. & Pe. de
Ancha. in c. fi. de appel. in 6. & idem Host. & Io. An. in c. signi-
ficauerunt. ff. de testi. ¶ Sed pro declaratione huius articuli ex
dictis Doc. in d.c. qđ ad consultationē. conclude plures casus.
¶ Primo qđ acceptando terminum ad deliberandum absque
dubio nō censet̃ renūciare appl'oni interponēdæ nec consen-
tire in iudicē, ita in auth, offerat̃. C. de li. cōte. facit. l. non vr̃ in
iudicem. ff. de iud. ¶ Aliqñ & seruo assignauit terminū & pars
ꝯdixit, & absq; dubio nō vr̃ renunciare appl'oni interponēdę.
ita tex, in d.c. qđ ad consultationē. ¶ Aliquando & iij. suscipit
terminū simpliciter & nō ꝯdicit nec acceptat nec aliquid agit
& absq; dubio non intelligit̃ renunciare appl'oni cū iste actus
sonet in pati & non in agere, vt per Inn. in d.c. olim. ¶ Aliquā-
do & quarto acceptat terminū a iudice, tunc si terminus tēdit
ad executionē grauaminis iā illati, puta iussit iudex partē de-
bere respōdere vel soluere postea assignat terminū ad respon
dendū vel soluendū, si pars sponte terminū suscipit censet̃ re-
nunciare appl'oni interponendæ, vt d.l. ad solutionē. & ita te-
net Pan. in d.c. quod ad consultationē. col.7. in princ. & idem
Imo. in d.c. significauerunt. & idem Bal. in d.l. ad solutionem.
¶ Aliquando & quinto terminus non tendit ad executionem
grauaminis illati sed sup alio, puta iudex grauauit in vno arti-
culo, postea assignat terminū ĩ alio articulo, & pars acceptat:
tunc vr̃ ꝙ sola acceptatio non inducat renunciationē appl'o-
nis interponēdæ a primo grauamine, quia anteq̄ appellauerit
habuit necesse parere iudici. & ita tenet Pan. in d.c. ꝙ ad cōsul
tationē, vt s̃. & idē Imo. ibi col.5. & ita Ho. & Io. And. & Imo.
in d.c. significauerunt. & ita procedit dictum Inn. hic. ¶ Aliqñ
& sexto pars ipsa sponte petit terminū licet super alio articu-
lo, tunc vr̃ renunciare appellationi interponendæ ex quo ipsa

pars sponte petijt & non cogebatur petere facit d.l. ad solu-
tionē. & fortius renunciaret̃ appellationi iam interpositæ, vt
d.c. gratū. & ita cū hoc cōiter vident̃ se tenere Doc. ĩ d.c. quo
ad consultationē. ¶ Aliquando septimo & vltimo pars susci-
pit terminū vel absq; termino producit testes vel instrumēta.
Inn. hic tenet ꝙ censet̃ renunciare appellationi interpositæ,
vt d.c. gratū. non autem appellationi interponēdæ cū censeat̃
parere iussui sui iudicis quē ante appellationē iudicē esse con-
stat. & ita sequit̃ Io. An. in d.c. fi. secus videretur si pars absque
termino vel iussu iudicis testes vel instr̄a produceret, quia cē-
setur renunciasse appellationi interponēdæ ex quo sponte &
vltro id fecit. ita dicit Io. An. in d.c. fi. col. j. in fi. & subdit cautū
esse ad omne dubiū tollendū ꝙ oīa præcedētia fiant cū ꝓtesta-
tione protestando ꝙ non intēdit renūciare appellationi, vt est
tex. hic & hoc tenet Hos. & Io. An. in d.c. significauerūt. & ista
sit sexta & vltima limitatio ꝙ per actū ꝯriū appellationi non
cēsetur quis ab appellatione recedere si hoc protestet̃ de quo
15 in glo. in fi. ibi. ¶ † In gl. fi. ibi si quis litem contestetur. de hoc
vide plenè ꝑ Doc. in c. j. s̃. de lite conte. adde tamen. ¶ Primo
ꝙ si quis oppositis exceptionibus dilatorijs iudex præcepit li-
tē cōtestari & facta sit litis cōtestatio cū protestatione & reser
uatione suarū exceptionū, isto casu ēt post litē contestatā pote
rit agi de exceptionibus dilatorijs, vt est tex. sing. iuncta glo. in
c. ex conquestione. s̃. de resti. spo. & ibi ꝑ Pan. hoc idē notan-
16 tē in 2. col. & hoc ex vi protestationis. ¶ † Secūdo adde ꝙ licet
alias excōicatus petendo absolutionē corā iudice a quo, cen-
seat̃ renūciare appellationi interpositæ, vt d.c. gratū. tenet ēt
Inn. in c. conquestioni. & in c. qua fronte. s̃. eo. tamē si prote-
statur ꝙ nō intendit renūciare appellationi poterit petere &
obtinere absolutionē a iudice a quo, absq; renunciatione ap-
pellationis & hoc virtute dictę protestationis sm̃ Inno. in d.c.
17 qua fronte, vbi vide plenè dicta de hoc post prin. ¶ † Tertio &
vltimo adde generaliter ꝙ nullo casu censet̃ qs per actum ꝯ-
rium appellationi renunciare appellationi interpositæ vel in-
terponendæ quādo ita protestat̃. tex. est hic sing. & ita sequunt̃
hic Doc. ita etiam tenet Io. An. in d.c. cū venissēt. s̃. de eo qui
mit. in pos. circa fine. & idem in d.c. significauerūt. & in d.c. fi.
in pen. col. in fi. in eo. ti. in 6. & ista est optima practica qua dēt
vti appellans. s. præmittere semper protestationē qđ nō inten
18 dit ꝑꝑ hoc renunciare appellationi. ¶ † In ea. glo. in fi. do. An.
Imo. & Pan. hic dicunt per hunc tex. ꝓbari ꝙ ꝓtestatio ꝯria fa-
cto iuuat ꝓtestantē si sit qui repellat ꝓtestantē, vt factum non
agat tanq̄ ꝯrius, secus si factū ꝑficeret nemine repellente. tunc
enim ꝓtestatio ꝯria facto nō iuuaret. ad hoc ꝙ no. in cle. grã.
de rescri. & ibi per gl. & in c. cū M. de cōsti. vnde si in casu isto
appellans hic nō repelleret̃ & in eā ꝓcederet protestatio velut
ꝯria facto nō iuuaret, & intelligeret̃ renunciasse appellationi
sm̃ eos. sed certè hic tex. probat ꝯrium sm̃ intellectum Io. An.
hic veriorē, scilicet ꝙ ꝓtestatio hic nō reijciat̃ nisi iudex repel
lat. vnde si nō repellit̃ ꝓtestatio iuuat protestantē licet sit ꝯria
facto & procedit hic tex. in iudicialibus hoc singulariter ꝓbās
ꝙ valet protestatio ꝯria facto & iuuat ꝓtestantē quousq; reij-
ciat̃ ꝑ iudicē & nō audiat̃. accedāt pro hac parte no. ꝑ Io. An. ĩ
d.c. ii. c. ti. in 6. & in d.c. significauerūt. & dictū singulare Inn. ĩ
d.c. Cumana. s̃. de ele. qñ qs ꝓtestat̃ ꝙ litigādo corā iudice nō
intēdit ĩ eū ꝯsentire ista ꝓtestatio esset ꝯria facto, qa litigādo
postea declinare nō p̃t. ff. de iu. l. sed & si susceperit. & tñ iuuat
protestantem prout ēt tenent oēs Doct. in d.c. cum M. & ideo
Imo. ibi in penul. col. concludit quod in iudicijs protestatio
contraria facto iuuat protestantē in his quæ dependent ab ani
mo solo protestantis sed posset sibi denegari audientia in fu-
turū tanq̄ ꝯrio. satis tñ est quod si audiatur valet protestatio
vt est tex. hic dicens quod in futurum non sit audiendus, iuuat
ergo protestatio quo ad iam gesta, pro quo facit etiā, quia tex.
dicit hic non est audiendus. vnde non inducit nullitatē futu-
ram nisi opponatur exceptio & repellatur sm̃ Inn. & Doct. in
c. quia frustra. ĩ. de vsur. & per Bar. in l. absentem. ff. de pen. &
l. cum lex. ff. de fideiu. & per Bal. in l. non dubium. C. de legi. in
fi. Nō ob. quod dicit gl. in d. cle. gratię. quia ibi fiebat protesta
tio super eo quod non dependebat a facultate protestātis sm̃
no. in c. de multa. de præben. in extraiudicialibus vero prote-
c statio contra naturam actus facta nō valeret [c], l. cū precario. ff.
de prec.

ADDITIONES.

a ¶ Teneas opinionē Gemi. quæ est verior in puncto iuris & ad c. cū teneamur.
respondent Moder. in c. gratum geri. s̃. de offi. dele. Col.

b ¶ Acceptans terminum ad soluēdum videtur acquieuisse, & appellationi re-
nunciare videtur qui capit terminum ad soluendum vide per d. Lud. de Ro.
in consi. suo. 8. sed an censeatur deserta si apostoli non sunt petiti vide per
eundem in consilio suo. ij.

c ¶ Caue hic quia fortè melius diceret cōtra substantiam actus, quia pacta cōtra
naturam actus bene valent. l. si vt certo. §. interdum. ff. commo. l. j. §. si conue-
niat. ff. depositi.

de prec.per Bar.in l.non solum.§.morte.ff.de no.ope. nun.per Bal.in l.pacta nouissima.C.de pac.& per Imo.in d.c.cum M.in pe.& antepe.col.& vide in l.qui in aliena.in §.Celsus.ff.de acquir.hær.per gl. & Doc. de faciente actum, per quem inducit aditio hæreditatis.tamen si protestat,quod non intendit adire licet,ptestatio sit ɔ̃ria facto, valet & iuuat, ex quo fit super eo, ꝙ dependet a solo aĩo protestãtis.l.si auia.C.de iure deli. sicut etiam per vnicum actum ɔ̃trarium priuilegio quis renunciat suo priuilegio,vt in c.pro illorũ.j.de præb. & est gl.no. in c.cũ

19 accessissent.de consti.fallit quando† quis fuit ptestatus, ꝙ suo priuilegio non intendit renunciare, cum actus voluntarij possint per protestatione limitari. l.2.ff.si qs cautio. ita tenet Bal. in reg.accessoriũ.de re iud. in 6. quãdo aũt ptestatio esset ɔ̃ria facto super eo, ꝙ dependet ex aĩo meo,& alterius:tũc verũ est, quia per pactũ ɔ̃riũ protestationi cēset a ptestatione recessum. ita procedit tex.in l. cum in plures. §. locator horrei. ff.locati.

SVMMARIVM.

1 *An clericus possit capi, & detineri in carcere pro debito ciuili, vel ciuiliter pro delicto.*
2 *Quando sit,quòd carceratus possit citari in carcere, vel ad domum, & ibi an valeat processus, & iudicium contra carceratum.*
3 *An inferior ab episcopo possit ponere interdictum in ecclesia cathedrali.*
4 *Superior potest repetere subditum, & potest agere pro subdito, & an possit dominus agere pro iniuria illata seruo.*
5 *Non solent audiri appellantes,nisi quorum interest.*
6 *Interdictum potest proferri sub modo, quo cessante suspenditur interdictũ.*
7 *Postquam iudex a quo,detulit appellationi, non potest causam reassumere, aliàs processus est nullus.*
8 *Suspenso interdicto si interim appelletur suspenditur effectus, & executio interdicti.*
9 *Quando deferatur appellationi illius, qui noluit appellationi alterius deferre.*
10 *Attentata post inhibitionem in appellatione extraiudiciali sunt nulla, ẽt si non iustificetur causa appellationis.*
11 *Appellatio deuoluit ad superiorem negotium principale, & omnia accessoria, & eius consecutiua.*
12 *Communicans cum excommunicato post appellationem legitimam non est excommunicatus.*
13 *Superior mandat excommunicatum denunciari, & publicari, & vitandum. quid si constat,quòd excommunicatus fuit post appellationem legitimam, an sit obediendum literis superioris.*
14 *An prælatis inferioribus episcopo possit competere iurisdictio interdicendi ciuitatem, vel ecclesiam cathedralem.*
15 *Sententia interdicti simpliciter lata potest suspendi ad tempus.*
16 *Suspenso interdicto si interim appellatur, suspenditur effectus, & executio interdicti.*
17 *Excommunicatio non potest suspendi,neque tolli, nisi per absolutionem,& nisi a Papa.*
18 *Denunciatio excommunicationis potest ex causa suspendi.*
19 *Solus Papa potest suspendere sententiam excommunicationis ad tempus.*
20 *Quid addat excommunicatio quantum ad Deum.*
21 *An appellatio sit necessario intimanda quo ad omnes effectus.*
22 *An pro sententia excommunicationis præsumatur quando est appellatum.*
23 *An excommunicatus post appellationem sit vitandus,& ibi quid si est dubium, an quis sit excommunicatus ante, vel post.*

CAP. LV.

Dilectis. Per appellationem legitimam deuoluit ad iudicem appellationis negotium cũ oĩbus eius accessorijs,& sñia excõicationis,vel interdicti postea lata nõ tenet. h.d. primo narratur factum.secũdo ibi,quia vero,ponit diffinitio.& ex secunda parte tria facit,primo poni processum Decani factum post appellationem epi.secundo ibi, præterea,ponit processum epi factũ post appellationem Decani.tertio ibi, verum . declarat quoddam dubium. ¶No.j.fm Bal.ꝙ †rector hospitalis ẽt si sit clericus,qui furtiue subtrahit dona hospitalis,põt ĩcarcerari,& detineri, donec satisfecerit, & ẽt excõicari . & sic simul pro eodẽ delicto excõicat,& detinet in carcere, vt hic in tex. ex quo patet,ꝙ ẽt si agat ciuiliter de crimine,põt clericus capi personaliter & incarcerari,& detineri in vinculis,donec satisfecerit.posset ẽt ex hac cã torqueri.ita tex.in c.j.de deposi. pro cã vero,& pro debito ciuili clericus personaliter capi, & incarcerari nõ põt,vt in c.si clericus.& ibi Io.An.& alij Doc.de sent.exc.in 6.

2 ¶No.2.ex tex.ꝙ†licet aliquis sit in carcere,tamẽ põt ɔ̃ eum,pcedi,& excõicari,vt hic dr.pro quo ẽt l.2.C.ex qui.cau.mai.& ibi est gl.sing.ꝙ ille,qui est in carcere,põt tamẽ citari ad domũ eius solitẽ habitationis,& valet processus ɔ̃ eum,fm Bald.ibi,& hic.licet sibi subueniat,& restituat si ɔ̃parere non potuit,vt ibi dr. nõ tamẽ dimittit reus ex carcere pẽdẽte appellatione. tex.est hic,fm Bal. de quo vide dicta in c.ex parte. s̃.eo. Et aduerte,quia Bar.& Ang.in l.j.cum' se.ff.de in ius voc. intelligũt prædicta,quãdo iudex citãs nõ habebat notitiam ꝙ citatus esset in carcere,aliàs si sciebat,ex quo citatus erat ĩpeditus,cũ inde discedere nõ posset,citatio foret ipso iure nulla. arg.l.q̃si tum,cum gl.ff.de re iud.& bene facit c.si duobus. s̃.eo. & hoc posset pcedere, quãdo cã esset talis, in qua nõ teneret ɔ̃stituere procuratorem,de quo per gl. & Doc. in c.2. de procu.aliàs cum carceratus possit ɔ̃stituere procuratorem,satis videret,ꝙ citatio arctaret eum.facit l.j.§.vsus, ff.de proc.aliàs carceratus nõ liberat a debito, & põt ɔ̃ eum procedi per alia iuris remedia,& eius bona capi,& vẽdi possunt, per Bar. ĩ l.ɔ̃sentaneum. C.qũo,& quãdo iud.col.vlt.& per Bald.in l. qui legati. C.vt in pos.leg.& hic. qũo ergo posset expediri processus ɔ̃ carceratũ, si citatio de eo fcã foret nulla.procedat ergo dictum Bar.& Ange.vt s̃.sed quãdo cã esset talis,in qua impedimẽtum nõ excusat,si potuit mittere procuratorem,procedant gl. & Bal.in d.l. 2.& hic.cogita tamẽ,& vide per Doc.in d.l.quæsitum.& dicta in d.l.si duobus.& c.ex parte. & per Bar.in l.j.circa fi. de diuer. & temp.prescri.

3 ¶Tertio no.ꝙ † inferior ab epo põt habere iurisdõnem interdicẽdi ẽt ecclesiam cathedralem, intellige quãdo talis iurisdõ ɔ̃peteret ex priuilegio,aut ex ɔ̃suetudine legitime prescripta,ꝙ no.in c.pastoralis.§.excessus.s̃.de off.ord.aĩs secus foret, & sic prelatus inferior ab epo de iure spãli haberet ẽt iurisdõnem in criminalibus in clericos diœcesis ẽt excluso epo,ita ꝙ nõ sit locus preuẽtiõi.facit d.§.excessus.hic.n. eps preuenerat decanum in captura presbyteri,& tamẽ decanus illum repetebat tanq̃ ad eum solũ iurisdõ ɔ̃peteret.de quo tamẽ articulo,an respectu certe partis diœcesis possit inferior querere sibi iurisdõnem ordinariã excluso epo, plene per Panor.in c.cum ɔ̃tingat. s̃.de fo.ɔ̃pe. & per Io.An. in c.cum eps. de off.or.in 6.

4 ¶Quarto no.ꝙ †iudex ecclesiasticus põt repetere subditum a quocunq; iniuste detinẽte , sicut ẽt põt superior agere pro eius subdito iniuste molestato.ita tex.in c.licet cãm. in fi.s̃.de proba.& sic aliàs põt superior repetere eius subditũ, vt sic possit munera personalia subire in loco. ff. ad munic.l. de iure.de quo articulo hic per Inn. & per gl.or.in c.authoritate.de priuil.in 6.referẽtem Inn.hic, & ponentem, an dominus possit agere pro iniuria,vel furto illato subditis, & an possit ĩtẽtare actionem eis ɔ̃petẽtem,& subdit hic Inn. ꝙ creditor nõ põt repetere debitorem suum ab alio iniuste detẽtum, cũ non habeat ius in personam.& vide ẽt per gl.no.in l.j. §.per hãc.ff. de rei ven.

5 ¶Quinto no.ibi,se ac suos, ꝙ superior põt agere,& comparere†pro se,& suis subditis,& pro statu totius ciuitatis, & hoc quia pretẽdit interesse respectu subditorum,& status ciuitatis, aliàs nõ solẽt audiri appellãtes nisi quorum interest.l. nõ solẽt.ff.de app.reci.canonizata.2.q.6.de his. per Inn.& per Spe.eo.ti.§.j.

6 ¶Sexto no. ibi,epo in ciuitate manẽte,ꝙ interdictum põt proferri sub mõ,quo cessante suspẽdat interdictum. nam põt interdictum a promulgãte suspẽdi. ita tex.hic, & idẽ de sñia suspẽsionis, secus in sñia excõicationis, quia semel excõicatus durat, & indiget absolutione ẽt deficiẽte mõ,& ɔ̃ditione,pro qua lata fuit excõicatio, vt per gl.ord.in verbo, donec.in cle.j.de decim. & vide de his dicta in c.ad hec q̃m.s̃.eo.

7 ¶Septimo no.ibi,officialis processum, iũcto tex.j.ibi,duxerat deferẽdum,ꝙ postq̃ †iudex detulit appellationi nõ põt illã reuocare, nec põt cãm reassumere, & nõ valeret processus , aliàs legitime agitatus per iudicem, qui detulit appellationi,cũ eius iurisdõ sit deuoluta ad superiorem,vt in c.cum appellationib. eo.ti.in 7.de quo articulo dicet in c. cum cessante. j. eod.ti. & no.de hoc in c.ɔ̃stitutus.el 2.s̃.eo.

8 ¶Octauo no.ibi,cum interim &c.ꝙ†sñia interdicti suspẽsa si appellet interim pẽdẽte suspẽsione impedit effectus, & executio interdicti, secus si sñia nõ sit primo suspẽsa,vt in c.pastoralis.§.j.s̃.eo.de quo vide per gl.& dicta in d.c.ad hæc q̃m . & in c.præterea requisisti. s̃.eod.

9 ¶Nono no.ibi per appellationem ad nos interpositam,ꝙ †licet aliàs q̃n quis nõ defert appellationi alterius non sit suæ appellationi deferẽdum,vt in c.an sit.s̃.eo.tñ vr̃ hoc procedere ĩ eodem articulo, vel ɔ̃nexo,secus in diuersis,quia licet quis nõ deferat appellationi aduersarij,tñ si ipse post modum appellat in alio articulo ẽt in ea cã talis appellatio defendit appellantẽ etiam respectu aduersarij, cuius appellatiõi primo nõ detulit. ita dicit hic Panor.esse tex.sing.ɔ̃ opi.Io.An.& Do.Ant.in d.c. an sit. nam decanus nõ detulit appellationi epi, & tñ appellatio decani postea interposita in alio articulo eiusdem cãæ, nedum defendit decanum respectu officialis, a quo appellauit, sed ẽt respectu epi, cuius appellationẽ ipse decanus primo nõ approbauit,& in tm fuit appellatio decani valida,quia inducit nullitatem excõicationis latæ per epm . tenebat ergo hic eps deferre appellationi decani, licet Decanus nõ detulisset prius appellationi ipsius epi,de quo tñ an, & q̃n hoc procedat . vide plene in d.c.an sit.

10 ¶Decimo no.ꝙ † vbi appellatio extraiudicialis interponit ex probabili, & verisimili cã oĩa attẽtata post appellationem reuocãnt,licet aliter nõ probet veritas cãæ appellationis,vt est hic tex. no. fm Panor. nam Papa nõ mandat

prius inquiri, an iste presbyter spectaret ad iurisdõnem decani vel epi, sed immediate pronũciat interdictum nullum latum post appellationem in sui prima figura legitimã. sed certe põt dici hũc tex. procedere in snĩa cẽsuræ. & idem in c. dilectis. s̃. eo. in qua est speciale, vt lata post appellationem prima facie legitimam, & sic tali, ꝙ si foret vera, deberet legitima reputari ipsa snĩa cẽsuræ sit nulla; licet aliter non probeẽ veritas ipsius cãæ appellationis. & ita sit hic tex. no. vt hic per Imo. col. 5. & ita tenet Lap. per hũc tex. in 2. alleg. circa prin. de quo artic. vide plene dicta in c. bonæ. s̃. eo. in j. & 3. cõclu. ¶ Vndecimo no. ꝙ attẽtata post appellationem legitimam extraiudicialẽ sunt nulla nõ solũ cũ appellaẽ ab aliquo vt a iudice, sed ẽt si vt a parte: nam eps appellauit hic a decano tanq̃ a parte ſm Panor. de quo articulo vide dicta in d. c. bonæ. in 10. cõclus. ¶ Duodecimo no. ibi, Apostolos, cõcludendo tex. ꝙ per dationem Apostolorum cẽseẽ iudex deferre appellationi, intellige de apostolis dimissorijs, nõ autẽ de refutatorijs, vt in c. j. eo. ti. in 6. ¶ Decimotertio no. ibi, nõ solum principale negotium, sed accesso-
11 ria &c. & ita allegaẽ, & tene menti, ꝙ † appellatio nõ solum suspẽdit negotium principale, & deuoluit ad superiorem iudicẽ appellationem, sed ẽt oĩa accessoria, & eius cõsecutiua. nõ ergo licet aliquid innouare tam in principali negotio, q̃ in eius accessorijs, vel cõsecutiuis, & alias cassanẽ oĩa attẽtata per iudicem a quo, tam in principali, q̃ ẽt in accessorijs. ita tex. hic, & per Rotam in decis. 363. quæ incip. Ex hoc insurrexit &c. limita tñ & intellige, prout est dictum in c. cõstitutus. s̃. eo. & ibi
12 vide. ¶ Vltimo no. ꝙ cõicãs † excõicato post appellationem legitimam nullam excõicationem incurrit, & maxime qñ erat delatum appellationi. & dictis casibus lr̃is, ac denũciationi su-
13 perioris † denũciãtis, & publicãtis aliquem excõicatum, & euitãdum nõ est obtemperãdum si probabiliter cõstat, ꝙ sit excõicatus post appellationem legitimam, vt hic in tex. quia prælato denunciãti vitãdum fore excõicatum post appellationem legitimam, nõ est per subditos obediendum, quia pro snĩa excõicationis nõ præsumiẽ qñ ab ea est appellatum, ſm Inn. in c. bonæ. el j. s̃. de ele. & hodie vide in c. solet. in fi. de sen. exc. in 6. inferẽ ẽt ex hoc tex. ꝙ per lr̃as denũciationis excõicationis nõ probeẽ quis excõicatus. & ita tenuit glo. ord. in ver. proprium nomẽ. in c. pia. de excep. in 6. & est dictum in c. pastoralis. §. j. s̃. eo. ¶ In gl. j. in prin. tenet glo. ꝙ si clericus administrauit bona alicuius domini temporalis, ꝙ nõ possit ab eo incarcerari, & alias incurreret illam snĩam excõicationis, vt hic in gl. si tamẽ clericus aufugeret, aut esset suspectus de fuga, posset tunc capi per laicum propria authoritate absq; pœna excõicationis, dũ mõ incõtinẽti postea præsenteẽ epõ. arg. l. ait prætor. §. si debitorem. ff. de his, quæ in frau. cre. ita dixit sing. Inn. in c. famæ. j̃.
14 de sent. exc. ¶ In gl. 2. in fi. no. ex glo. ꝙ † rõne cõsuetudinis põt competere prælatis inferioribus ab epõ iurisdõ interdicendi nõ solum ecclesiam cathedralem, verum ẽt totam ciuitatem. facit c. irrefragabili. §. excessus. s̃. de off. ord. & ita Doct. hic sequunẽ hãc gl. licet Host. hic ꝯ, & nõ bene, de quo articulo plene no. in c. cum cõtingat. s̃. de fo. compe. Alij vero intelligunt hũc tex. ꝙ nõ loquaẽ in interdicto, sed in generali cessatione a diuinis, de qua habeẽ in c. si canonici. de off. ord. in 6. & ibi Io. An. tenuit, ꝙ ex quo generalis cessatio a diuinis æquiparaẽ interdicto, vt ĩ cle. j. de sent. exc. celebrans pẽdente cessatione a diuinis sit irregularis, ſm D. Ant. & Imo. hic ꝯ, quia irregularitas nõ inducĩẽ nisi solum in casibus a iure expressis, vt est tex. sing. in c. is, qui. de sent. excõ. in 6. solum ergo reperiẽ expressum in celebrante tpe interdicti, ergo non extẽdaẽ ad celebrãtem tpe generalis cessãtiõis à diuinis. Nõ ob. d. cle. j. quia illa ęquiparatio procedit in illo casu, vnde in alijs nõ sit extẽdẽda, vt de pę. dist. j. pęna. & in regula, odia. in 6. ¶ In gl. 3. in fi. sed in casu isto nõ constabat capturam huius clerici esse iniustam. imò pręsumitur iusta, ex quo eps de iure cõi fundat intẽtionem suam in tota dięcesi. c. cum eps. de off. ord. in 6. c. si clericos. de sent. excom. eo. li. iõ decanus hic tenebatur deferre appellationi, prout voluit gl. j̃. in ver. modos. ¶ In gl. in ver. legitime, in fi. sed in ꝯrium facit c. ad audientiam. s̃. eo. vbi ad reuocationem attentatorum requiritur, ꝙ probetur veritas cãę appellationis. dicas ꝙ hic est speciale in snĩa cẽsurę lata post appellationem; & dic, vt s̃. in j. no. & 10. Nec ob. ꝙ in d. c. ad audientiam. videatur probari ꝙ appellãti incumbat probatio, quia irrõnabiliter fuit excõicatus, & sic de veritate excõicationis, qui certe tex. ibi in hoc non loquitur de snĩa excõicationis, sed de diffinitiua, per quam iudex amouit illum presbyterum ab ecclesia, vt hic per Imo. col. 5. & dic, prout est dictum plene in d. c. bonę. ¶ In gl. in ver. suspendẽdum. in fi. nota ex hac gl. quatuor dicta.
15 Primo, ꝙ † snĩa interdicti simpliciter lata põt suspendi ad tp̃s ab ipso interdicẽte. & de hoc vide plene dicta in c. ad hęc qm̃.
16 s̃. eo. ¶ Scdo no. ex hac gl. ꝙ si † durante suspẽsione appelletur interim ab interdicto suspẽdatur interdictum virtute appellationis, & post tempus suspẽsionis quousq; pẽdet appellatio. & ita de hoc est tex. no. hic in ver. non obst. vbi sunt verba Papę. & ita sequunẽ Doct. facit c. pręterea requisisti. s̃. eod. & ita Io.
17 An. in c. ad hęc. ¶ Tertio no. ex hac glo. ꝙ † snĩa excõicationis postq̃ lata est, non põt ex post suspendi ab ipso excõicante, vel alio quocũq; inferiore a Papa. non. n. põt tolli excõicatio, nisi per absolutionem, ſm gl. hic, de quo ẽt j̃. vide d. c. ad hęc. ¶ Sub
18 dit tamẽ hic Inn. ꝙ † denũciatio posset ex iusta cã suspẽdi, & durante hac suspẽsione si interim appellaẽ, suspẽdereẽ ẽt vltra tẽpus suspẽsionis. arg. tex. hic. & ita transit hic Imo. de quo vide
19 in c. pastoralis. §. verũ. s̃. eo. ¶ Quarto no. ex gl. ꝙ † solus Papa possit suspendere snĩam excõicationis ad tempus. & intelligit hic Panor. quo ad ecclesiam, quia q̃tum ad Deum non posset suspendi, prout in simili voluit gl. notab. in c. non est. j̃. de vo-
20 to. sicut eꝯ dicit gl. sing. in can. ꝙ dictum. 24. q. j. ꝙ † excõicatio quo ad Deum, & ecclesiam triumphantem nihil addit. nam & si quis delinquit, statim quo ad Deum est excõicatus: vñ excõmunicatio nihil addit, si non delinquit, non põt separari a gr̃a Dei per snĩam iudicis. c. j. de re iud. in 6. licet quo ad ecclesiam sic, vt in c. a nobis. el 2. j̃. de sen. exc. in c. ita quorũdã. j̃. de Iudę. quia quo ad ecclesiam ẽt iniusta ligat. 11. q. 3. c. j. ¶ In gl. in ver. quo ad exequendam. in fi. secus in appellatione ab interlocutoria, nisi præcesserit inhibitio, vt in c. non solum. eo. ti. in 6. & nota sing. ex hac gl. ſm Imo. ꝙ appellatio extraiudicialis iudicaẽ tanq̃ appellatio a diffinitiua quo ad reuocationem attentatorum. de quo vide in d. c. bonæ. In gl. in ver. perturbare. in fi. ſm leges turbare diuinum officiũ, est pœna capitalis. l. si quis in hoc. & auth. ibi posita. C. de epis. & cler. hic vero non constabat, an iste decanus potuisset, vel nõ, ponere hoc interdictum. vñ quia appellauit ad Papam, non potuit post appellationem excõicari ab epõ, vt hic in tex. & in d. c. cum appellationibus.
21 ¶ In gl. in ver. principale. in prin. aduerte, quia † licet appellatio faciat appellãtem exemptum a iurisdõne iudicis a quo. ita tex. notab. in c. directę. s̃. eo. & licet appellatio deuoluat negotium principale cum omnibus accessorijs ad iudicem ad quẽ. & ita tex. hic notãdus. tñ viderenẽ p̃dicta procedere, qñ appellatio fuit legitime intimata parti, & iudici, non ante intimationem: cum ante nec iudex, nec pars possint de aliqua temeritate redargui, & sic quo ad effectum reuocandi attentata videretur, ꝙ sit necessarium appellationem primo fuisse intimatam. & ita tenet Rota deci. 308. quæ incip. Item quod attentata. sed aduerte. quia Inno. hic, circa fi. in ver. innouerat. tenet ꝯrium. idem vr̃ voluisse Fed. de Se. suo consi. 254. ꝙ incip. primo quæriẽ, ꝙ nunq̃ sit necessaria intimatio, nisi qñ appellans vellet prosequi. solum est speciale in causis beneficialibus, put hr̃ in cle. cãm. de elect. & iõ vide de hoc articulo dicta in d. c. bonæ. in 9. conclus. ¶ In gl. in ver. post appellationem. ibi, appellatio mi-
22 nus legitima, hoc non est verum, quia † valida fuisset hic excõicatio lata per ep̃m, si appellatio fuisset minus legitima, vt in c. licet. de sent. exc. in 6. & in c. per tuas. j̃. de sent. exc. dicit tñ D. Ant. ꝙ licet non fuisset legitima, tñ non potuit aliquid innouari, ex quo detulit appellationi, vt s̃. sed certe talis delatio non ligasset manus epi, qñ ipse non detulit. & iõ melior est solutio gl. hic, ꝙ appellatio fuit legitima, quia ſm ista tempora quælibet appellatio erat legitima, si nõ erat manifeste friuola, vt no. in c. pastoralis. s̃. eo. & j̃. eo. c. vt debitus. ſm Panor. & Imo. ¶ In
23 gl. fi. in fi. dicas, ꝙ † excõicatus post appellationem legitimam non est vitandus in extraiudicialibus, sed est hodie expressum in c. solet. in fi. de sent. exc. in 6. iõ canonici potuerunt extra iudicium cõicare huic decano, qñ autẽ esset dubiũ, an quis sit excõicatus ante, vel post appellationem, tunc procederet dictum gl. ꝙ in dubio esset vitandus, arg. c. illud. hic allegati, sed vide plenius in c. cũ tu. s̃. de testi. & no. ex hac gl. iuncto tex. ꝙ quando est appellatum, non præsumiẽ pro snĩa excõicationis. & ita Inn. in c. bonæ. el j. s̃. de ele. secus si non est appellatũ. nã tunc semper præsumitur pro snĩa, vt l. Herennius. §. Caia. ff. de euict. c. in præsentia. s̃. de renun. gl. no. in l. j. C. si aduersus credit. præsumitur. n. pro snĩa ẽt si sit snĩa excommunicationis, vt per gl. in c. ad reprimendã. s̃. de off. ord. vbi vide plene de his.

SVMMARIVM.

1 *Amotio sigilli tabellionis importat priuationem officij.*
2 *Quando sit, ꝙ facta haberi possint pro infectis.*
3 *Quando superior aduocat causam ad se, vide ibi.*
4 *In dubio non censetur superior causam ad se aduocare, nisi sit expressum.*
5 *An pendente appellatione potest impediri, quòd quis non vtatur sua possessione.*
6 *Si Papa causam pendentem coram ordinario aduocat ad se, an videatur remota iurisdictio antequam sit iudex certificatus de hoc per præsentationem literarum ex vel aliter. vide ibi plene in omnibus casibus.*
7 *Si Papa non aduocat causam ad se, sed incipit cognoscere de causa pendente coram ordinario, an valeat processus factus coram inferiore.*
8 *Papa an possit causam pendentem coram inferiore aduocare ad se.*

9 *Et quid*

9 *Et quid in legato de latere.*
10 *Sed quid in epiſcopo, vel archiepiſcopo.*
11 *Quando Princeps aduocat cauſam ad ſe, an valeat proceſſus inferioris ante notitiam reuocationis, & quid ſi procedatur de tacito, vel expreſſo conſenſu partium.*
12 *Si Papa delegauit cauſam ſub nomine proprio, poſtea delegatus eſt mortuus, vtrum ordinarius poſſit de cętero amplius de illa cauſa cognoſcere.*

C A P. L V I.

VT noſtrum. Poſtquam Papa cauſam ad ſe aduocauit, agitatus proceſſus p
inferiorem eſt ipſo iure nullus, ſicut etiam non valeret, quãdo ab eo foret primo appellatum. h.d. ſingulariter. & primo ponit dictum. ſecũdo eius rationẽ ibi, cum
1 plus. ¶No. primo ar. ꝙ† ſi tabellioni auferatur vſus ſigilli, quo
vtitur in inſtrumentis, non poſſet de cętero vti officio tabellionatus, ſecundum Bal. poteſt. n. auferri vſus ſigilli, & ſigni per ſuperiorem, vt eſt tex. hic, de quo ſigillo vide dicta in c. ſignifica-
2 uit. s̃. eo. ¶Secundo no. ꝙ† licet quæ facta ſunt, non poſſint tolli, ꝙ non ſint facta, quia hoc ſolo priuatur Deus. l. in bello. §. factę. ff. de captiuis. l. denique. ff. ex quib. cauſ. mai. tamen quo ad effectum iuris poteſt induci, ꝙ facta habeantur pro infectis. facit l. non dubium. C. de legib. cle. j. in ver. ipſo iure. de hæret. & hic in tex. vbi licet traditio ſigilli quatenus facta fuit, & in facto conſiſtit, non poſſit reuocari. tamen reuocatur quo ad iuris effectum, vt ſic ius, & poteſtas ſigillandi non competat ex ipſa traditione, & literę ſigillatæ tali ſigillo non habeant vigorẽ. & ad idem facit gl. ſing. in ver. pro infectis. in cle. j. de immu. eccleſ. nam poteſt fieri reuocatio actus geſti, vt ſic ex tunc habeatur pro infecto etiã quo ad effectus retro cauſatos intantum ꝙ excommunicatus etiam abſolutione non egeat, vt ibi per glo.
3 ¶Tertio no. ſingulariter hunc tex. quia† alibi non reperitur in practica Romanæ curiæ, quando Papa cauſam pendentem coram inferiore aduocat ad ſe, ꝙ tãta eſt virtus huius aduocationis, ſeu expreſſę reuocationis, ꝙ ſtatim ſunt ligatę manus illius iudicis in illa cauſa. & ita hic eſt expreſſum, quod tene mẽti. & idem foret in quocunq; alio Principe, & Domino, dummodo habeat poteſtatem tale negotium reuocandi ad ſe. ff. de iudic. l. iudicium ſoluitur. s̃. de offi. deleg. c. ſuper quæſtionum. ſm Imo. & Panor. inferentes ex his, ꝙ ſi epiſcopus aduocat ad ſe cauſam, vel aliud negotium agitatum coram eius vicario, non valet poſtea quicquid fieret per vicarium in illa cauſa: poteſt enim epiſcopus inhibere ſuo vicario, ne ĩ certa cauſa, aut alio negotio ſe intromittat, prout voluit Inn. in c. Romana. eo. ti. in 6. nam cum epiſcopus poſſit ex toto reuocare vicarium ad
a libitum [a], vt no. in cle. 2. de reſcrip. imo non ſolum epiſcopus, ſed quilibet alius poteſt ad libitum reuocare eius vicariũ. ita tenet Bal. in l. non ſolet. §. ſicut. ff. de off. proconſ per illum tex. idem Gemi. in c. j. de off. vicar. in 6. fortius ergo poterit interdici vicario certum negotium. c. paſtoralis. §. item cum totum. s̃. de off. deleg. ff. de rei vend. l. quæ de tota. ſecundum Pano. acta tamen prius geſta ante reuocationem firma remanent, ſecundum Inn. in c. intimaſti. j̃. eo. & Bal. in d. §. ſicut. ¶Vltimo no.
4 ꝙ magis operatur† aduocare cauſam ad ſe ſuſpendendo iuriſdictionem iudicis inferioris, quàm operetur ipſa appellatio. ratio eſt, quia appellatio conſiſtit in iure. vnde niſi ſit legitima non ſuſpendit iuriſdictionem iudicis. c. non ſolum. & c. cum appellationibus. eo. tit. in 6. ſed reuocatio conſiſtit in facto, ſiue ſit iuſta, ſiue iniuſta, ex quo tamen fit per ſuperiorem, expirat funditus iuriſdictio inferioris, vt hic dicitur. facit d. l. iudicium ſoluitur. ſcias tamen, ꝙ Papa nunquam cenſetur negotium, & cauſam ad ſe aduocare, niſi hoc expreſſe exprimat. nõ ergo ſi Papa citat partes coram ſe, cenſetur negotium ad ſe reuocare. imò potius intelligi debet hoc mandatum, ſecundum naturam cauſæ, & ſic non ſecundum plenitudinem poteſtatis. Vnde ſi citat in cauſa appellationis, intelligitur ſecundum naturam illius cauſæ, ergo poterit appellatus vti iure proprio, qđ non poſſet, ſi ſuperior aduocaret ad ſe illud negotium. oportet ergo, ꝙ cõſtet, ꝙ ſuperior cauſam ad ſe aduocet, ſecundum Inno. & Bal. hic &c. ¶In gl. in ver. reuocauimus. in fi. no. glo. ſed tunc obſtat c. conſtitutus. el 2. s̃. eo. vbi non impeditur traditio ſigilli velut conſecutiua ad actum geſtum ante appellationem interpoſitam ad Papam. ad idem c. paſtoralis. s̃. eo. vbi pẽdente appellatione non impeditur denunciatio, & publicatio excommunicationis velut conſecutiua ad excommunicationem præcedentem. ita ergo non debuit impediri traditio huius ſigilli velut conſecutiua ad collationẽ dignitatis præcedentem primo, quam Papa aduocauerit negotiũ ad ſe, vt patet in c. j. j̃. vt eccleſ. benef. & ibi per gl. vbi declaratur hæc decre. quare Doctores ponunt hic tres intellectus ad hunc tex. & primo, ꝙ hic traditio ſigilli habebat aliquid iuris, quia transferebatur poteſtas exercendi officium: ideo prohibetur, ſed in d. c. cõſtitutus. illud conſecutiuum erat potius facti. ideo ibi non prohibetur. & ſimiliter nõ prohibetur in d. c. paſtoralis. ſed iſte intellectus non placet hic Panor. per gl. ordi. in verbo, cathedralis. in c. ſi eo tempore. de elect. in 6. volentem ꝙ ſi Papa reſeruat ſuæ prouiſioni aliquod beneficium, non vr̃ impedire cõſecutiua ad iam, & primo geſta ante reſeruationem. vnde ſi Papa reſeruat ſibi prouiſionem alicuius abbatiæ, & primo iam erat vnus electus, & confirmatus in abbatem, poterit tamen benedici ab ordinario, cum non videatur Papa in dubio velle impedire actum conſecutiuum ad iam geſta, niſi ex coniecturis aliud conſtaret, vt in gl. quare dicit Panor. poſſe dici, ꝙ hic cõſtabat ex coniecturis intentione Papæ, ꝙ voluerit omnia ad ſe aduocare propter præſumptionem ortã, quia hic collatio fuit facta clandeſtinè, & propter reſponſiones varias prælati conferentis, prout colligitur ex gl. in d. c. j. aliàs non fuiſſet reuocata hic traditio ſigilli, & prohibita: ſed certe tex. hic non fundat ſe in præſumptionibus, ſed ſolum in virtute expreſſæ reuocationis. ¶Secundus intellectus eſt Inn. & gl. hic, ꝙ ſit ſpeciale in expreſſa reuocatione: ex quo enim ſuperior ex certa ſcientia aduocat ad ſe certum negotium, non valet poſtea quicquid fieret etiam in conſecutiuis ad actum in pręterito. & iſte eſt verus intellectus huius tex. facientis differentiam inter expreſſam reuocationem, & appellationem. non ergo obſtat d. c. conſtitutus. & d. c. paſtoralis. quia loquuntur in appellatione. hic vero in expreſſa reuocatione, cũ plus ſit negotium per ſuperiorem aduocari, quàm eſſe ad eum appellatum, vt hic in tex. non ob. gl. in d. c. ſi eo tempore. quia loquitur in reſeruatione, ſed hic plus concurrit, quia Papa reuocat expreſſe negotium ad ſe. & ſic quicquid tangit illud negotium, vt in ſimili per Bar. in l. ſolent. ff. de alimentis lega. vnde videtur adimere ab ordinario omnem iuriſdictionem, vt dicit gl. hic etiam in conſecutiuis, vel acceſſorijs. & ita tex. hic notans hanc ſpecialitatem in expreſſa reuocatione, & conſequenter plus importat, quàm ſimplex reſeruatio, vt j̃. patebit &c. ¶Tertius intellectus datur ꝙ in d. c. conſtitutus. conſtabat de electione, & confirmatione. & in d. c. paſtoralis. conſtabat de excommunicatione. ideo per appellationem ſubſequentem non impeditur actus conſecutiuus ad pręcedentia iam geſta. ſed hic non conſtabat de collatione prius facta, licet allegaretur per diuerſam partem, prout colligitur in d. c. j. ideo hic impediuntur conſecutiua, quia non conſtabant præcedentia. & hic intellectus placet Panor. ſed certe hic intellectus non fundat ſe in hoc, ſed in virtute expreſſæ reuocationis, ideo tenendum intellectum Innoc. hic
5 no. & ſingularẽ, vt s̃. ¶† In ea. gl. in fi. aduerte, quia videbatur, ꝙ non debebat impediri archiepiſcopus hic, ꝙ non poſſit lite pendente vti ſua poſſeſſione in tradendo ſigillum, vt in c. j. vt lite pend. ſoluit Inn. ꝙ hoc operatur expreſſa reuocatio negocij ad ſe facta per Papam, apud quem eſt plenitudo poteſtatis. s̃. de vſu pal. c. ad honorẽ. iõ impedit̃ interim aliqd attẽtari. facit qđ hr̃ j̃. de p̃b. c. inter cætera. & hoc ẽt eſt de mẽte gl. hinc ẽ, ꝙ ẽt ſimplex iudex poſſet ex cã ꝓhibere, ne qs vtat̃ lite pẽd. poſſeſſione ſua, ꝓut tradit notab. Inn. in c. in pręſentia. in prin. s̃. đ ꝓba. l. ęqſsimũ. ff. de vſufr. fortius ergo ſi Princeps aduocat ad ſeip̃m negotiũ, quo caſu vr̃ in totũ ligare manus inferioris, & inhibere, ꝙ interim nõ vtat̃, nec faciat qd in p̃iudiciũ negotij, ꝙ Papa ad ſe aduocauit. & ita limita d. c. j. s̃. vt li. pẽd. & gl. in c. nõ ſolũ. de app. in 6. in gl. magna, vt ꝓcedãt pẽdẽte lite, vel appellatione, quo caſu nõ impedit̃ qs vti ſua poſſeſſione. ſecus ſi Papa aduocauit illud negotiũ ad ſe, vt hic eſt tex. no. qñ p vſũ poſſeſſionis in p̃iudiciũ ad negotiũ ad Papã reuocatũ. ¶Extra
6 gl. q̃rit̃ primo, Papa† cãm pẽdẽtẽ corã inferiore aduocat ad ſe. an videat̃ adẽpta iuriſdictio anteq̃ inferior ſit certificatus de hoc. vr̃, ꝙ nõ, quia iuriſdictio nõ ꝯfertur, nec auferẽ añ p̃ntationẽ lr̃arũ, vel ſaltẽ añ habitã notitiã, vt eſt tex. de hoc no. in c. audita. s̃. de reſti. ſpol. & no. Bal. in l. j. C. vt lite pend. facit c. ſuper eo. el 2. & c. ſi duobus. s̃. eo. quare cõſidera aliquos caſus. ¶Nã aliqñ fit reuocatio proprio motu. & eſt clauſula decreti decernens irritũ &c. & tũc abſq; dubio auferẽ iuriſdõ ab ignorante,
b quia decretũ Papæ afficit ignorantes [b], vt in d. c. ſi eo tpe. & c. pe. de p̃b. in 6. ¶Aliqñ & ſcđo fit directa reuocatio motu proprio. tñ abſq; decreto. & iſto caſu Inn. in c. cũ contingat. de reſcrip. tenet, ꝙ auferẽ iuriſdõ ante ẽt notitiã lr̃arũ, & nõ valeret proceſſus per hunc tex. & ita vr̃ tenendũ, licet idem Inn. in c. j. de cõce. pręb. in 6. variauerit. nam ſicut per mortem delegãtis reuocat̃ iuriſdõ delegati, ẽt ignorantis mortẽ, vt per gl. & Doc. in c. cũ veniſſent. de teſti. & in l. eius, q in ꝓuincia. ff. ſi cer. pe. p Bar. in l. more. & in l. & quia. ff. de iuriſd. om. iud. fortius per reuocationem

ADDITIONES.

a ¶Epiſcopus poteſt inhibere vicario ſuo, ne procedat in cauſa. Adde not. in c dilecti. infra eo. col. 6.

b ¶Cla. decreti afficit ignorantes. Adde Fel. in c. cum dilecta. de reſcript. in 10. ampliatione, ad regulam ibi traditam.

uocationem expressam motu proprio reuocet iurisdictio ante
habitam notitiam reuocationis, vt hic in tex. & facit d.l. iudi-
cium soluit. & ita in hoc sequit Imo. in c. cæterum. s. de rescr.
co. 8. ¶ Aliqñ & tertio fit directa reuocatio ad impetrationem
partis, tñ est clausula decreti, & sic cōcurrunt duo vincula. s. di
recta reuocatio, & decretum. & isto casu videret, ꝙ auferat iu-
risdictio ab ignorāte virtute expressæ reuocationis: & quia de-
cretum ligat ignorantes, vt s. & ita voluit Io. An. in d. c. audita.
dummō pars vtat postea lrīs. ¶ Aliqñ & quarto est sola directa
reuocatio ad partis petitionē. tunc voluit D. An. ad intelligen
tiā huius tex. in c. cæterum. s. de rescr. ꝙ sit necesse, ꝙ fiat notifi
catio per partem, ꝙ velit vti ipsa reuocatione. aliàs. n. ex quo
reuocatio est fcā ad partis petitionem, & in eius fauorē cēset
Papa reuocasse conditionaliter, dummō impetrans velit vti li
teris. vñ ante notificationē, & vsum non aufert iurisdictio, vt
dixit no. Inn. in d. c. cum contingat. & facit quod idem no. in c.
ex conquestione. de resti. spol. quia impetrans non vtit rescrip
to si nolit. pro quo tex. in c. si autē. & c. plerunq;. de rescrip. &
hanc eandē conclusionem sequit Inn. in d. c. j. de prēb. lib. 6. nā
censet esse de mente Papæ afficere ignorantes, vt in d. c. audi-
ta. tenebit ergo processus agitatus post expressam reuocatio-
nem ad partis petitionē factam si inferiori non fuit notificata
ipsa reuocatio. & isto casu posset sing. limitari tex. hic. & ita ēt
in hoc sequit Imo. in d. c. cæterum. post D. Ant. hoc tñ vr intel
ligendū, qñ non constat, ꝙ impetrans velit vti. aliàs si præsenta
uis lrās, in quibus Papa aduocando alteri cōmisit, dato ꝙ pri-
mus iudex tulerit sñīam antequam ad eum notitia peruenerit
ꝙ sit ab eo cā aduocata. tñ non videntur valere gesta post aduo
cationem, & præsentationem lrārum, ex quo est directa reuo-
catio. facit c. vt debitus. j. eo. facit ēt bonus tex. s. vt li. pend. ec
clesia. el j. in prin. vbi gesta postquam Princeps cām ad se aduo
cauit, sunt nulla. ¶ Aliquādo & quinto processus fit post habi
tam notitiam ipsius reuocationis. tunc si pars de hoc non op-
ponit, & procedit in cā, valeret processus factus post expressam
reuocationem, fm Inn. & Compost. in d. c. cæterum. ex quo in
fauorem partis fit reuocatio, vnde sibi imputet, si nō opponit.
& ista secunda limitatio no. ad hunc tex. ¶ Aliquando & sexto
pars opponit, & probat, tunc non valeret postea processus, vt
hic, & d. c. si duobus. limita nisi hoc obstante pronunciaret se
competentem, & pars non appellaret, vt dixit no. Inn. in c. 2. s.
de dila. & in c. j. de off. del. in 6. & in c. super lrīs. de rescrip. no-
ta bene prædicta ad intellectum, seu intelligētiam necessariam
huius tex. quia Doc. nihil dicunt de his. & vide plenius p Imo.
in d. c. cæterum. in 8. & 9. col. & per Gemi. & Pe. de Anch. j. c. j.
§. ex parte. de concess. præb. in 6. ¶ Aliquando Papa non aduo-
cat causam ad se directe, sed indirecte, & in consequētiam, pu
ta causam pendentem coram vno iudice committit alteri per
secundas literas. tunc regulariter valeret processus virtute pri
mi rescripti ante notitiam secundi, vt in d. c. audita. & plenius
per Doc. in c. cæterum. ¶ Secundo quærit, pone ꝙ Papa non ad
7 uocat † causam ad se, sed tamen incipit cognoscere de causa
pendente coram inferiori inter ipsas partes, an valebit expost
processus agitatus corā inferiore in illa cā. Inn. sing. in c. cū M.
de consti. in vlt. gl. tenet ꝙ non, quia satis censetur Papa cām
a ad se reuocare [a], si cępit de illa causa cognoscere, & ideo infe-
rior non potest amodo se intromittere. s. de offi. del. licet. j.
q. 6. c. quamuis. intelligit Inn. hoc verum quo ad ipsas partes
litigantes: secus quo ad tertium. vnde valeret iudicium inter
vnum ex litigantibus, & alium tertium coram inferiore super
ea re: licet Papa inter ipsas partes de illa causa cognoscere in-
cœperit, quia non extendit talis inhibitio quo ad tertium. ita
tex. no. in c. Romana. §. in alium. eo. ti. in 6. & ita debet limita-
ri, & intelligi d. c. licet, & d. c. quāuis. fm Inn. in d. c. cum M. di-
centem secus esse, si Papa expresse causam ad se reuocasset: tūc
enim tam quo ad partes, quàm quo ad tertiū, & sic quo ad om
nes intelligitur facta reuocatio, quod no. sing. ad huius tex. in-
telligentiam, & ampliationem. & ita sequūtur D. Ant. & Imo.
in d. c. cum M. in 8. char. ¶ Tertio quæritur, an Papa possit cām
8 pendentem † coram inferiore aduocare ad se. est tex. no. hic, ꝙ
9 sic. sed quid in legato † de latere. dic ꝙ causa pendente coram
eius delegato posset. d. l. iudicium soluit. sed pendente coram
alio ordinario non potest. ratio quia legatus concurrit in iuris
dictione cum quolibet ordinario suę prouincię qualiscunq;
sit, siue Patriarcha, Archiepiscopus, episcopus, vel inferior or-
dinario. & ita dicit Spe. ti. de leg. §. nunc ostendendum. ver. prę
missa. & ver. legatis. vnde est locus prēoccupationi inter ēos. c.
si a sede. de prēb. lib. 6. & per gl. j. eo. c. vt debitus. si ergo causa
est cœpta coram ordinario, & prēoccupata iurisdictio, non po
test legatus de latere causam illam ad se vocare, & compellere
partes ad litigandum coram se. ita tex. 11. q. j. peruenit. & ita te
net Panor. in c. j. supra. de off. leg. col. 2. ita etiam tenet Gem.
in c. j. de foro compet. in 6. quod est menti tenendum ad de-
10 clarationem huius tex. ¶ Vltimo, an † archiepiscopus, vel epis-
copus possit causam pendentem coram inferiore sibi subdito
ad se aduocare. dic ꝙ non, ex quo est locus prēuentioni inter
eos, quia concurrunt in iurisdictione, vt in c. cum ab ecclesia-
rum. & in c. pastoralis. in prin. cum ibi no. de off. ord. vnde si cā
primo est cœpta coram abbate, vel archidi. subdito episcopo,
nō potest episcopus illam causam ad se aduocare, vel se intro-
mittere, cum sit prēoccupata iurisdictio. de fo. compet. c. pe. &
ita voluit Arch. 11. q. j. de persona. idem etiam tenet Imo. in d.
c. pastoralis. col. 2. in fi. vbi tamen hoc limitat, nisi iurisdictio
esset eadem, puta episcopi, & vicarij. tunc. n. posset episcopus
causam cœptam coram vicario ad se aduocare, & prohibere,
ꝙ vicarius non intromittat se in illa. arg. d. l. iudicium soluitur.
& dic vt s. in 3. no. vbi de hoc. & tene menti prędicta necessaria
ad intelligentiam huius sing. decre. quia vltra Doc. hic, adde
ea quę sunt dicta s. in j. q. in 4. & 5. casu, quādo Princeps aduo-
11 cat causam ad se, † an valeat processus inferioris ante notitiam
reuocationis, vel post, si procedat de consensu partium taci-
to, vel expresso. nam pro dictis ibi facit, qđ no. Bar. in l. ad Prin-
cipē. ff. eo. ti. ꝙ licet cā sit delata ad superiorē per relationē, va-
lebit tamē ꝓcessus de consensu partium factus pendēte relatio
ne. sed in contrarium fac. d. c. licet. de offi. del. & ibi p Imo. ad-
ducētē no. tex. in c. bonę. ver. nec nocebat. s. de post. prēla. vbi
quando electio, vel postulatio est p̄sentata superiori non pos-
sunt partes variare, & absq; superiore procedere, vnde electio
ne prēsentata superiori non valeret ꝓcessus etiam de consen-
su partium coram inferiore, fm Imo. in d. c. licet. per tex. in d.
c. bonę. ex quibus videret, ꝙ si Papa aduocauit cām ad se cum
sit plus, quàm relationē esse ad eum prēsentatam, vt hic in tex.
& patet ex se, quia est expressa reuocatio iurisdictionis iudicis
inferioris in illa causa, ꝙ etiam de consensu partium non vale
ret ꝓcessus coram inferiore, ne sic contrarium faciēdo videan
tur partes illudere superiori, vt d. c. bonę. & ibi p Panor. & per
Imo. in d. c. licet. nō ob. c. audita. qa ibi nō erat directa reuoca
tio, sed indirecta p secūdas literas. tñ cogita, qa Doc. ī d. c. cęte
rū. aliud in hoc tenent vt s. est dictū, licet nō allegēt tex. in d. c.
bonæ. quod fortius habet locū in electione, vel postulatione,
vbi non licet variare pp illusionē. cle. j. de renun. sed tamē tex.
fundat se postquam electio est prēsentata, ne sic illudat supe-
riori. facit d. c. ecclesia. el 2. in prin. s. vt li. pend. ¶ Postremo q̄ri
12 tur, Papa delegauit † causam vni sub nomine ꝓprio, deinde de-
legatus est mortuus, vtrum ordinarius possit se intromittere
de illa causa. Bal. sing. in l. si vt ꝓponis. la j. C. quomodo, & quā
do iud. col. pen. dicit, ꝙ non, quia licet delegatus sit mortuus,
& delegatio sit consumpta, tamē solus Papa habet de illa cau-
sa cognoscere, & disponere. allegat ad hoc Arch. 28. q. 9. §. his
ita. in apostilla, quę inci. Adde. ibi, quia causa, quę semel intrat
b in curia Romana, nunquā exit de curia, nisi Princeps deleget [b]
alteri, vel remittat causam ad episcopum ordinarium. quod ē
no. fm Bal. ibi, adducentē illum tex. vbi si delegatus a prēside
nulliter sentētiauit, cā nō redit ad ordinariū, sed ad ipsum p̄si-
dētē, qui cām ipsam iterum delegabit. & ita sequit Sal. in d. l. si
vt ꝓponis. & Imo. in l. si expressim. col. vlt. in princ. ff. de appel.
sed tu ꝓ hac determinatione adducas tex. ad hoc sing. ī c. pasto
ralis. §. j. de off. or. vbi si Papa cām spectātē ad ordinariū alteri
delegauit, & delegatus processit in causa, & in contmaciam
partis misit ī possessionē, vel excōicauit, licet postea delegatus
moriat, nō tamē pōt ordinarius se de illa cā intromittere, nec
absoluere excōicatū cū absolutio spectet ad Papā đlegātē. nec
poterit p ordinariū recupare possessionē amissā, qa ex quo Pa
pa semel illā cām delegauit, nō redijt vlterius ptās ad ordīariū.
& ita tex. ibi sing. ꝓ quo fa. ī sili, qa qñ Papa semel reseruauit si
bi collationē alicuius bñficij, ꝙ nō redit ptās ꝯferēdi ad ordi-
nariū quousq; ꝓuisio illius bñficij virtute reseruationis habuit
effectū. de quo tamē p In. & Io. An. ī c. inter dilectos. de exces.
p̄l. & p gl. & Doc. ī c. si eo tpe. de ele. in 6. & in c. cū Vintoniēsis.
de ele. Sal. tamē ī d. l. si vt ꝓponis. limitat dictū Bal. ꝓcedere qñ
delegatus decessit re nō integra. als si re integra, vr ꝙ redeat
ptās ad ordinarium p id qđ hr in d. l. si vt ꝓponis. sed in hoc di-
cit Imo. in d. l. si expressim. in fi. esse seruandum stylum curię,
quando de illo constaret, vt in c. quam graui. de cri. fal. semper
enim in prędictis debet seruari stylus Romanę curię, vt in c.
cum M. & c. ex literis. de cōsti. sed cessante stylo, iurisdictio de-
legati

ADDITIONES.

a ¶ Papa cognoscendo de causa pendente coram inferiore, censetur illam ad se aduocare. Adde Panor. omnino in c. cum M. Ferr. de consti. pen. & fin. col. & Modernos ibi.

b ¶ Mortuo delegato Papæ, causa non reuertitur ad ordinarium, sed ad Papam. Et sic habes, quod ex quo causa est in curia, non exit curiam, nisi Papa deleget, ꝙ est not. Adde Pet. de Anch. consi. 57. incip. circumscriptis re. & facit q no. Bal. in c. j. §. ad hęc. de pace iur. fir.

legati Papæ pōt præueniri ab ordinario re integra, anteq̃ lite-
ræ ſint præſentatæ iudici, delegato. vnde ſi citatus corā ordina
rio excipit ꝙ Papa primo illā cām delegauit alteri & cōmiſit
nō audit. imputet enim ſibi impetrans ex quo prius delegato
literas nō præſentauit ēt ſi fuit impeditus ꝙ præſentare nō po
tuiſſet etiā ſi ſit delegatus qui velit ꝓcedere. quāto magis ſi res
integra deceſſerit. & ita ampliari debet quod dicebat Saly. ſ. &
ita de his eſt tex. in c. vt debitus. j. eo. vbi vide dicta in quinto
not. tene mēti prædicta, quia nullibi ita plenè tacta inuenies.

SVMMARIVM.

1 *In reſcripto appellationis nomen iudicis a quo neceſſario non debet nominari ſed ſecus de iudice ad quem, quia debet eſſe certus.*
2 *Terminus iuris appellationis proſequendæ qualis ſit & quando incipiat & an & per quem poſsit abbreuiari.*
3 *In cauſis beneſicialibus matrimonialibus & vbi agatur de intereſſe publico vel de periculo, iudex poteſt ſupplere ex officio.*
4 *Vbi verſatur publica vtilitas poteſt iudex procedere ēt inuitis partibus.*
5 *Vide ibi ſingularem limitationem ad auth. qui ſemel. C. quomodo & quando iud.*
6 *Quare appellans poteſt ſibi ipſi abbreuiare terminū iuris & quare hoc non poſsit appellatus.*
7 *An valeat reſcriptum ſi non fiat mentio de appellatione ſua vel aduerſarij ſiue ſit iudicialis vel extraiudicialis appellatio.*
8 *An valeat reſcriptum ſuper appellatione a diffinitiua ſi non fiat mentio de cauſa grauaminis ipſius appellationis & quid in appellatione ab interlocutoria.*
9 *Vbi appellatio eſſet deſerta aut appellationi renunciatum vel ſi eſſet caſus in quo non poſſet appellari valeret impetratio nulla facta mentione de impetratione.*
10 *Reſcriptum impetratum ſuper appellatione eſt ſurreptitium niſi fiat mentio de termino aſſignato ab homine in appellatione.*
11 *Nota differentiam inter terminum hominis, & terminum iuris.*
12 *Quando appellatur, & impetratur iudex in curia ad quem eſt appellatum, valet reſcriptum, & impetratio etiam ante terminum, nulla facta mentione de termino.*

CAP. LVII.

OBlatæ nobis. Si terminū appellationis pro-
ſequēdo ſtatutū ab hoīe altera pars præuenit eo tacito impetrādo literas literę
non valēt: pars vero appellata pōt terminum iuris
præuenire dūmodo nimium nō præcurrat, & vbi ex dilatione
imminet periculum ēt neutra partium proſequēte pōt iudex
appellationis ſupplere compellendo partes ad proſecutionē.
h.d. primo ponitur conſultatio. Secundo reſponſio ibi, licet
igitur. quæ diſtinguit, & ſm membrum diſtinctum ibi, ſi vero.
in tertia inſtruit iudicem ibi, ſuperior. in quarta concludit ad
1 caſum propoſitum ibi, ex his igitur. ¶ †No. primo ibi, iudices.
& tene menti ꝙ in impetratione reſcripti ſuper appellatione
nō eſt neceſſe facere mentionem de nomine iudicis, qui tulit
ſnīam a qua appellatur, ſed ſatis eſt dicere in genere ꝙ iudices
quibus cā non fuit cōmiſſa, ſnīam tulerunt &c. & ita reſidet
Spe. eo. titu. §. de off. ver. antepe. pro quo optimus tex. hic ſm
Doc. iudex aūt ad quē bene debet eſſe certus & nominatus, vt
vide in l. j. §. libelli. ff. eo. ti. & per glo. in c. is cui. de off. del. in 6.
¶ Scdo no. ꝙ cū hic ponanẽ, vt diuerſa, delatio appellationis
& aſsignatio termini, ꝙ per aſsignationē termini nō videatur
iudex a quo deferre appellationi, pro quo tex. in c. j. eo. ti. in 6.
quid aūt ſi diceret in actis, quā appellationē iudex benigne re
cepit, an cēſeaẽ deferre. Spe. eo. ti. §. nunc breuiter. in fi. cōclu
dit ꝙ nō, licet referat alios ꝯrium tenere qđ magis placet Pa-
nor. hic per tex. in c. ſæpe. ſ. eo. vbi vide de hoc plenius. & per
Arch. & Io. An. in c. cū appellationibus. eo. ti. in 6. Tertio no.
ꝙ tā appellans q̃ appellatus pōt impetrare iudicē ſuper appel
latione proſequenda. appellās. n. debet impetrare ſuper cōfir-
matione ſuæ ſnīæ & facere mentionē de appellatione aduer-
ſæ partis. alias literæ eſſent ſurreptitię, vt in cap. ex parte ſ. de
reſcri. de quo in gl. appellans vero debet impetrare ſuper re-
uocatione ſentētiæ, vt hic in tex. & an procedāt libelli directè
ꝯrij. vide per Inn. in c. cum cōtingat. de off. deleg. per Ang. in
l. in tribus. ff. de iudi. & in l. ſi inter me & te. ff. de excep. rei iud.
2 ¶ †Quarto no. ꝙ terminus iuris appellationis proſequendæ
eſt annus & ex cā bienniū. ſic. ſ. eo. c. cū ſit. & c. ex rōne. & inci
a pit iſte annus nō a die ſnīę ſed a die appellationis interpoſitę,
vt per gl. ord. in cle. ſicut, eo. ti. & iſte terminus [a] iuris pōt ab-
breuiari tā per appellantē, vt hic, & in d. c. ſæpe. q̃ ēt per iudicē
a quo vt hic & in d. c. cū ſit. an aūt poſsit prorogari, vide in d.
c. cum ſit. & in c. perſonas. ſ. eo. ¶ Quinto no. in ver. ſi vero nō
ſit aliquis, & c. optimum tex. ꝙ terminus iuris nō poſsit reſtrin
gi per appellatum ſed duntaxat per appellantem vel iudicem.
vnde licet appellans poſsit ſibi præfigere terminum ad appel-
lationem proſequendam, vt in d. c. ſæpe. non tamē poterit ap
pellatus cū hoc ſolū fieri poſsit a iudice a quo vel ab appellan
te ipſo. nō ergo poterit appellatus præfigere vel facere abbre-
uiare terminum appellanti. & ita hic notant Doc. hunc tex. &
ita Panor. hic col. 2. ita ēt tenent Do. de Ro. per hunc tex. de-
ciſ. 204. quæ incipit, Item ꝙ appellatus. & idem tenet Spec. eo.
ti. §. qualiter. ver. hoc aūt. de quo articulo vide plene dicta in
c. ſæpe. ſ. eo. ¶ Sexto no. plures notabi. regulas ex hoc tex. in
materia appellationis. ¶ Prima regula eſt quòd vbi eſt termi-
nus ſtatutus ab homine, & ſic aut ab appellante aut a iudice a
quo, neutra partium poteſt præuenire hunc terminum impe-
trando literas ſuper appellatione hoc tacito. de quo in gloſ.
¶ Secunda regula eſt, ꝙ vbi terminus non fuit præfixus poteſt
appellans quandocunque proſequi appellationem & literas
impetrare, duntamē ſit infra terminum iuris nec fuerit legiti-
mè præuentus per appellantem. ſed ipſe appellatus non poteſt
proſequi appellationem quandocunque vel impetrare, quia
non poteſt nimium præcurrere, & coarctare appellantem, vt
hic in tex. de quo infra. ¶ Tertia regula eſt, quia appellans ipſe
non impetrauit iudicem. ſi tamen impetrauerit ipſe appella-
tus cogitur appellās proſequi coram illo, niſi ex legitima cau
ſa poſsit eum recuſare. & ſic poterit appellans proſequi eius
appellationē coram iudicibus impetratis ſuper confirmatio-
ne ſententiæ per ipſum appellatū. ex quo infertur ꝙ iudex de-
legatus ſuper confirmatione ſnīæ pōt illā infirmare ſi viderit
illā infirmandam. ita tex. hic, ſicut alias dicitur de iudice dele
gato ſuper nullitate ꝙ poterit cōfirmare. C. de accu. l. 4. dicẽ
plene in c. dilecto. j. eo. ¶ Quarta & vltima regula eſt ꝙ appel
lante non proſequente pōt tamen ipſe appellatus proſequi ap
pellationem. Concor. auth. ei qui. C. de temp. app. & dic, vt eſt
dictum in d. c. ſæpe. ¶ Septimo no. in ver. ſuperior quoq; iu-
dex. qđ licet iudex a quo poſsit abbreuiare terminū appellan-
ti & aſsignare ſibi minorem terminū ad proſequendum appel
lationē, vt d. c. perſonas. & c. cū ſit. ſ. eo. licèt nō poſsit aſsigna
re terminū minorem ad finiendā appellationem, aut ꝙ appel
lans j. breuius tempus ab appellatione recedat. ita tex. no. in
c. ex inſinuatione. ſ. eo. vbi vide dicta de hoc. & ita tenet do.
Floren. in d. cle. ſicut, eo. tit. q. 3. in fi. tamen ipſe iudex ad quē
bene poteſt accelerare & compellere appellantem ad proſe-
quendum & finiendum cām appellationis quādo cauſa eſt ta-
lis quæ deſiderat celeritatem, puta quia verſatur publicū in-
tereſſe aut nimium periculum animarum propter vacationē
eccleſiæ vel ex alia ſimili cauſa, pōt iudex imo debet ex officio
3 ſupplere in huiuſmodi cauſis. ita tex. hic valde no. ad hoc. † ꝙ
autem in beneficialibus cauſis iudex debeat ex officio ſupple-
re eſt tex. in c. cum nobis olim, ſupra de electio. & hic glo. & li-
cet in tex. ſolum dicatur in cauſa electionis, tamen hoc proce
dit in omni cauſa in qua iudex videret ex dilatione periculū
imminere, puta ſi agitur de intereſſe publico & ꝓuiſione ec-
cleſiarum ſecundū Io. An. & idem ſi ageretur de matrimonio
carnali ſm Goffre. & idem in alijs cauſis deſiderantibus cele-
ritatem. ar. l. j. ff. de dam. infec. & l. j. §. ſed excipiuntur. ff. de fe-
rijs ſm Goffre. & Ioā. An. quod intelligit do. Ant. & Imo. hic
4 col. 3. quādo verſatur † publica vtilitas, quo caſu pōt iudex pro
cedere ēt inuitis partibus. ita tex. hic no. ſm Bal. alias ſi ſolum
verſatur priuata vtilitas non poſſet inuitis partibus. arg. regu-
læ, indultū. 51. diſt. & hoc eſt verū inuitis ambabus partibus ꝑ
no. in cle. ſæpe. in fi. de ver. ſig. ſed altera proſequente quando
cā deſiderat celeritatē ſicut eſt in caſibus de quibus. ſ. & in d.
§. ſed excipiunẽ. vr̃ ꝙ poſsit etiā inuito appellante, & ita vr̃ hic
velle Panor. in fi. ar. c. licet. ſ. de ferijs. & in c. fi. ſ. de iud. quod
tene menti. ¶ Vltimo no. a cōtrario ſenſu huius tex. ꝙ vbi ver
ſatur ſolū priuata vtilitas & priuatū intereſſe, nō poſsit iudex
ad quem etiam ad petitionem appellati cogere appellantem
ad proſecutionem appellationis, cum appellatus nō poſsit ni-
miū præcurrere, & præuenire appellantem, & ita tex. hic. & ra
tio differētiæ quare iudex a quo pōt abbreuiare terminū iuris
& cogere appellantē ad proſequendū, vt d. c. cum ſit, & iudex
ad quē hoc nō pōt facere, quia iudici a quo fit pręiudicium
cū ſuſpendaẽ eius iuriſdictio ꝑ appellationē. ideo intereſt ſua
vt no. gl. in d. c. cū ſit. ſecus in iudice ad quē cui non fit præiudi
ciū. iō eſt ꝙ niſi cā deſideret celeritatē nō pōt abbreuiare ter-
minū iuris, vt hic, & ar. d. regulæ, indultū. de quo j. ¶ In glo. in
verſi. ꝓrogari, in fi. an ſecūdus annus indulgeatur ipſo iure, vel
ope reſtitutionis ꝓrogetur. dic vt plene eſt dictū in c. ex rōne.
ſ. eo. ¶ In gl. in ver. pars appellata, in fi. glo. tangit hic tres diffi
cultates cōcernētes neceſſaria ad intelligētiā huius tex. ¶ Pri-
ma eſt quādo nullus terminus eſt ſtatutus ab hoīe, an poſsit ap
pellās qñcūq; vellet proſequi appellationē. j. terminū iuris &
hic

ADDITIO.

a ¶ Circa terminos qui aſſignantur appellanti, adde hic dicta in c. perſonas & in c. cum ſit. ſupra eo.

hic concludit gl. q sic, & bene cum sibi indulgeaẽ annus ad p-
sequendum, vt d.c. cum sit. ¶Secūda quid de appellato. ¶Ter-
tia, qñ sit, q valeat impetratio per appellantem, vel appella-
tum pendente termino hoīs, & an posit terminus præueniri
per impetrantem. ¶Circa secundam, an posit appellatus quā
doq; inuito, vel negligente appellante prosequi appellationē.
Inn.in d.c.ex rōne.refert opiniones. ¶Prima opi.est, q sit arbi
trarium.& hanc tenet Iac.de But.in d.auth.ei,qui.C.de temp,
app.& hæc opi. est vera in puncto iuris, de quo j. cum.n.hic in
tex.dicaẽ, q appellatus non pōt nimium præcurrere, qñ dicaẽ
nimium,cum non sit a iure determinatum. ergo arbitrio iudi
cis relinquiẽ.ff.de iure delib.l.j.s̄.de off.deleg,c.de causis, ¶Se
cunda fuit, q non sit arbitrarium,ex quo tp̄s est a iure determi
natum. teneẽ.n. appellatus expectare vsq; ad vltimum mēsem
secundi fatalis,vt in d.auth.ei,qui,canonizata.2.q.6.appellato
re.& eadem est rō, q hoc posit in vltimo mēse primi anni, ſm
Io.An.in d.c.ex rōne. ¶Tertia fuit opi.Bar.in d.auth.ei,qui. q
aut appellatus vult incontinenti prosequi citato appellāte, &
poterit per tex.in l.fi.§.illud.C.de temp.app. aut vult procede-
re in curia,ad quam ꝯ appellatum ipso appellāte aliter non ci-
tato,& non poterit.& ita non procedat d.auth.ei, qui. & hanc
opi.Bar.sequiẽ Panor.hic,circa fi. de quo j. ¶Quarta fuit opi.
Iac.de Belu.in auth.de his,qui ingre.ad appellādum. s. q in pri
mo anno posit appellatus qñcunq; incipere, & prosequi inui
to appellante. & ita procedat tex.in d.§.illud.sed in secūdo an-
no solum posit in vltimo mēse.& ita procedit tex.ibi.& d.au-
then.ei,qui.& sic euitaẽ iurium correctio,quia §.illud.remane
bit incorrectus,cum tex.de his,qui ingre.ad appel.in §.si vero.
dicat nihil corrigi de alijs legibus, & tēporibus. ¶Quinta fuit
opi.quam refert Inn.in d. c. ex rōne, q aut ipse appellans iam
incepit cām appellationis prosequi per citationem, tunc pote
rit appellatus prosequi,& cogere appellantem ad prosequen-
dum.arg.auth.qui semel.C.quō, & qñ iud.sed Inn.in d.c.ex rō
ne.improbat hanc opi.per tex.in d.auth.de his,qui ingre.ad ap
pel.§.quia.n.vbi dr̄, q ēt si in medio cāe appellans destiterit de
bet tñ ipse appellatus vltimum mensem expectare,vt posit pe
tere confirmationem sñīæ.Non obst.d.auth.qui semel.quæ lo
quiẽ in cā principali.secus in cā appellationis,vbi probaẽ statu
tum tempus determinatum vltimi mensis ipsi appellato nō in
cā principali,ſm Inn.& ita residet ibi Io.An.D.An.& Imo.in-
telligentes tñ hoc verum, qñ appellans ipse non prosequereẽ.
aliàs appellante prosequente poterit appellatus instare,& pete
re, q sua sñīa confirmeẽ,vt per Im.in d.c.ex rōne.col.16.quod
est menti tenendum,quia est singu.limitatio ad d.auth.qui se-
mel.vt sic non habeat locum in cā appellationis. ¶Sed aduer-
te primo,quia cum secunda opi.s̄.tenet Fe. Inn.Io.An. D.An
to.& Imo.in d.c.ex rōne. & idem D.Ant. & Imo. in c.sæpe. s̄.
eo.in fi.& roboraẽ hæc opi.multis rōnibus. ¶Primo,quia ap-
pellanti daẽ annus ad prosequendum,vt d.c. cum sit.ergo hoc
tempus, siue beneficium sibi a iure indultum non est auferen-
dum,vt in d.reg.indultum. ¶Secundo,quia pendente hac dila
tione debet conquiescere officium iudicis, & partis. C.de di-
la.l.siue pars.j.eo.c.signāte. ¶Tertio,quia appellans tēdit ad
infirmandam sñīam, & pōt de nouo supplere probationes, qa
quod non est probatum probabo, vt in c.cum Ioannes. de fi.
instru.& l.per hanc.C.de temp.app. & forte appellans non ha-
bet illas in promptu, vel forte non est adhuc potens ad expen-
sas:iniquum.n.foret, q appellatus posset qñcūq; cogere appel
lantem ad prosequendum,& finiendum.sic.n.esset supplanta-
re appellantē ꝯ rōnem huius tex. ¶Quarto,quia licet appellās
6 posit sibijpsi terminum iuris ī abbreuiare, vt d.c.sæpe.hoc tñ
non pōt appellatus,vt ibi,& hic, ex quo non tractaẽ de eius fa-
uore,cum iste annus indulgeaẽ in fauorem appellantis: debet
ergo appellatus expectare vltimum mensem,cum j.illud tem-
pus ius arbitreẽ oēm cām posse expediri ex parte appellati, ex
quo ipse non aliud petit, nisi confirmationem suæ sñīæ. & his
rōnibus vr̄ hæc opi.cōiter approbata a Doc. vt s̄. quam etiam
tenet Inn.in d.c.sæpe.in fi.& vr̄ ēt sequi Arch.2.q.6. appellato
re.licet Spe.ti.2.de app.§.tunc breuiter transcūdo.referat opi.
& non firmet se.licet ergo tex.in d.aut.ei,qui.& in corpore lo-
quaẽ de vltimo mense secundi fatalis, tñ eadem est rō in vlti-
mo mēse primi anni,vt s̄.per Inno. ¶Secundo aduerte ad opi.
Bar.de quo s̄. quia non vr̄ vera. nunqnam.n.pōt procedi sine
citatione partis,nisi qñ appellans statuit sibi terminum,& fuit
approbatus a iudice, quo casu habet vim peremptoriæ citatio
nis,vt d.c.sæpe.in alijs casibus licet posit procedi absente par
te.tñ intelligiẽ legitime citata, vt est dictum in c.sæpe. & diceẽ
j.eo.c.interposita.vñ distinctio Bar.non procedit.solum est spe
ciale in casu d.c.sæpe. & in c.j.eo.tit. in 6.& c.j.de elec.eo.li.s.
in causis beneficialibus.& iō Ang.in d.auth.ei, qui. improbat
opi.Bar.& dicit, q nescit quis sibi reuelauerit. sed Panor.addu
cit hic quatuor motiua pro opi.Bar. ¶Primo, quia nō dicitur
appellans supplantari, si appellatus prosequitur, nam si nō ha-
bet probationes paratas, vel sint in longinquis partibus, pote-
rit appellans comparere,& petere dilationes. ¶Secundo,quia
solum tex.hic ponderat, q appellatus non præcurrat nimium.
non ergo tenetur expectare vltimum mensem, quia tex. hoc
dixisset.facile.n.fuisset exprimere.l.j.§. sinautem ad deficiētis.
C.de cad.tol.j.de deci.c.ad audientiam. satis est ergo, q nimiū
non præcurrat. ¶Tertio probatur hic per locū a speciali, quia
solum improbatur impetratio nimium præcurrendo.ergo ap
pellatus volens absque impetratione agere coram iudice, quē
ipse appellans eligere poterit. ¶Quarto ad idem tex.ibi,maxi-
me si ex dilatione &c.qui aperte sentit, q non tenetur expecta
re vsq; ad vltimum mensem. ¶Sed certe hæc motiua non ob-
stant,nam primum tollitur, quia satis supplantaretur appellās
ad comparendum, eo quia forte iudex non prorogaret termi
num.s̄.de dila.c.j.& obstant dictis motiuis.j. ij. & iij. rationes
s̄.adductæ pro opi.2.Inn.quas hic repete. ¶Non obst. q tex.ni
hil dixit de vltimo mēse,quia satis est, q hoc dicatur per alia iu
ra.l.non est nouum.ff.de legi. cum alijs simil. ¶Non obst.ter-
tium motiuum,quia licet non posit recusare iudicem, quem
elegit,tamen debet habere dilationem sibi a iure indultam, vt
in authen.offeratur.C.de lit.contest.& auth.& consequenter.
C.de sent. ¶Non obst. vltimum motiuum, quia non dicit tex.
hic, q posit appellatus incontinenti,prout voluit Bar.imò di
cit contrarium,nec etiam dicit tex.hic,quo tēpore agere pos-
sit.vnde non facit pro opi. Bar. ¶Tertio, & vltimo aduerte ad
primam opi.de qua s̄. quia in puncto iuris videtur vera, quam
etiam sequitur Ang.in d.auth.ei,qui. per hunc tex. ad hoc val-
de singu.dicit.n.hic, q appellatus infra terminum iuris potest
impetrare, dummodo nimium non præcurrat. ergo loquitur
tex.hic ante vltimum mensem,quia in vltimo mēse posset age
re,& impetrare,& non esset nimium precurrere,postea subdit
tex. q si appellans voluerit agere, oportebit sub iudice impe-
trato.postea subdit tex. q si appellatus agere voluit, poterit &c.
oportet ergo intelligere eo casu, quo appellans ipse non vel-
let, quia de appellante agere volente primo loquitur tex.hic,
sed eo casu, quo appellans nolet. subdit tex.hic, q poterit ap-
pellatus prosequi.& sic est hic tex.sing. q eo casu, quo appella-
tus præuenit terminum iuris,dummodo non nimium, poterit
agere, & prosequi inuito adpellante. & sic oportet intelligere
hunc tex. ante vltimum mensem, quia in vltimo non esset prę
currere. sed hic presupponitur, q posit precurrere, licet non
nimium: nam hoc aduerbium, nimium, est aduerbium quanti
tatis. & sic presupponit positiuum in termino.l. vbi autem nō
apparet.ff.de verb.obl.permittit ergo tex. q posit precurrere
terminum iuris in quantitate temporis, licet non nimium. ve-
rum quia hoc tp̄s quando sit nimium, nō est, hic declaratum,
relinquitur arbitrio iudicis, vt s̄. ¶Non obst. q tex dicit, maxi-
me.quia certe ista dictio maxime, proprie sumpta implicat. Ita
gl.ord.in c.ad extirpandas.s̄.de fil.presb. vnde implicat, q etiā
si ex dilatione non immineret periculum, hoc posit: & sic non
debet exponi maxime, pro tantum, quia staret improprie, vt
per glo.in d.c. ad extirpandas. & improprietates sunt fugien-
dę.j.de verb.sign.c.fi.ff.de leg.3.l.non aliter. Item si accipere-
tur pro tantum, eodem modo procedit prima opinio, de qua
s̄.pone, q appellatus prosequens allegat damnum, & pericu-
lum dilationis, appellans prosequens hic negat; certe arbitrio
iudicis relinquitur, cum hic non determinetur, vt d.c.de cau-
sis.& facit c.j.s̄. de dila. quare ex his videtur tenēda prima opi.
s̄ per hunc tex.nam per secundam opin. s̄. insurgit correctio iu
rium.d.l.fi.§.illud.cum tex. in corpore vnde sumitur d.auth.ei
qui. videlicet ī §.si verò dicat, q nihil corrigaẽ de alijs legibus,
& temporibus. ¶Non obst.tex. in d.authen. de his, qui ingre.
ad appell.§. quia enim. nam procedit quando appellatus vel-
let nimium coarctare appellantem,aliàs non tenetur expecta-
re vltimum mēsem. & ita sit tex.hic, & per hunc modum iura
reducantur ad concordiam.de ele.c.cum expediat.lib.6.C.de
inoff.doti.l.j.ff.de leg.nam & posteriores.per glo.no.in l.scien
dum.in princ.ff.qui satisd.cog.& in auth. de here.ab intest.ve.
in ver.vacantibus.& ideo posset dici, q si appellatus vellet age
a re ante sex mēses non posit[a],quia diceret nimium precurre-
re.arg.l.properandū.§.j.C. de iud.in prima causa actore absen
te post litē contest. non poterit reus instare circa expeditionē,
nisi ī vltimo semestri. bene facit l.nemo. C.de tēp.app.vbi dr̄,
q est in culpa,q passus ē labi dimidiā partē termini. & ita Bal.
in addi.Spe.eo.ti.de app.in 9.char.in ver.in culpa ē.post seme-
stre autem,an dicaẽ appellatus nimium præcurrere, vel nō, iu-
dicis

A D D I T I O.

a ¶Appellatus potest in vltimo semestri prosequi appel.inuito appellante. Adde quod appellatus potest vti beneficio appellat.inuito appellante, vt per Alex. consl.36.viso themate,fin.col.in 4.vol.

dicis arbitrio relinquiť,vt s̃.a quo iudice si male arbitrareť,po
terit appellari,vt per gl.ord.in c.sup lr̃is.j̃.de accu.& in l.si qua
pęna.& ibi per Bar.ff.de ver.sig.& tene menti prędicta,quia sę
pe in practica occurrũt.¶Quarto aduerte eo casu,quo appella
tus nimium præcurreret,puta impetrauit in termino iuris,vel
in termino hoĩs fcã mentione de termino,an posit appellans
ad petitionem appellati cogi per iudicem ad quem, ad prose-
quendum.Spe.co.ti.§.nunc breuiter. ver.sed pone præfixus.te
net ꝙ nõ,per d.regulam, indultum. cuius dictum limitat Pan.
in c.personas.co.ti.col.4.nisi sit talis cã,quæ desideret celerita
tem:tunc.n.posset,vt est tex.hic,& dic vt s̃.in 7.not.subdit Spe.
in d.ver.pone. ꝙ licet appellatus non posit cogere appellantẽ
ad prosequendum nimium p̃currendo, vt s̃.tñ poterit offerre
libellum suum coram iudice ad quem, in quo sñiam pro eo la
tam petat confirmari, & sic indirecte compellit appellantẽ ad
prosequendũ.& ita residet Panor.in d.c.personas. & satis hoc
fuit de mente D.de Ro.deci.8.in fi.quæ incip.Item fuit dubita
tum,vtrum appellatione. sed certe hoc dictum nõ vr̃ procede
re, qa si appellãs petijt sñiam infirmari nõ dẽt admitti libellus
directe ꝯrius,in quo appellatus petat sñiam confirmari per di-
ctum notab.Inn.in c.cũ cõtingat.s̃.de off.del. & sequiť Ang.ĩ
l.si cũ ambo.ff.de iudi.nam primus libellus appellantis vr̃ præ-
iudicialis ad secũdũ libellum appellati, quia sñia in primo pa
reret exceptionem rei iud.in secundo.iõ non procedit ſm iu-
dicium,& obstaret exceptio litis pendentiæ, quæ obstat oĩ ca-
su,quo obstaret sñia ferenda.l.fundũ. & l.fundi.ff.de excep.&
ibi Bar. nã cui nocet sñia, nocẽt & acta, & attestata,ſm Inn.in
c.cãm.el j.s̃.de testi.iõ tex. in hoc nõ vtitur superuacuis reme-
dijs.l.ampliorem.C.eo.ti.l.fi.C.qñ prouo.si vero appellatus in
cępisset agere, tunc si nimiũ præcurrit, procedit suus libellus,
quia appellatus põt tunc petere cõfirmationem sñiæ,qñ appel
lans nimiũ differret prosecutionem, al's nõ põt. casus est hic.
qñ aũt dicať nimiũ diferre.dic vt s̃.in j.& ij.intellectu: apparet
ergo,ꝙ dictũ Spe.& Pan.hic nõ procedit,& ſm prædicta dẽt ẽt
intelligi,qđ no.Ro.in d.deci.8.in fi.amplius dicebat Bal. in d.
auth.ei,qui.circa fi.ꝙ licet tp̃s appellationis prosequẽdę,& dif
finiendæ nõ posit arctari per iudicẽ ad quẽ, prout ẽt tenet ibi
Cy.licet gl.pe.in c.cũ olim.s̃.de do.& cõt. sentiat ꝯriũ:sed cer
te illa gl.& ille tex.hoc nõ probat, prout dicit ibi Pano.in c.pe.
& si hoc diceret, loquiť ille tex.in causis bñficialibus, in quib.
põt iudex ex officio supplere, vt hic in tex. In alijs vero causis
secus,vt est dictum s̃.in 7.& 8.notab.subdit tñ Bal. in d.auth.ei
qui.ꝙ si iudici appellationis liqueret de cã,posset qñcunq; pñ-
tibus partibus ferre sñiam diffinitiuam per no.in l. is a quo.ff.
vt in poss.leg.& in l.j.C.qũo,& qñ iud.tu intellige hoc dictum
partibus volẽtibus, vel appellante hoc petente, cũ ipse posit
qñcunq; prosequi,& finire,vt s̃.in gl. secus si appellans ꝯdice-
ret,& quia nõ posset iudex diffinire cãm,qñ appellatus,vel iu-
dex nimiũ præcurrisset.tex.est hic, nã cessante cã publicæ vtili
tatis iudex ad quẽ,in causis priuatis nõ põt cõpellere appellan
tem ad prosequendũ,& diffiniendũ.& ita hic Panor. col.2.per
hunc tex.idem ẽt Imo.hic in fi. nam dato, ꝙ appellatus impe-
trauerit j̃.terminum hoĩs fcã mẽtione de termino, nõ põt pp
hoc cogere appellantem ad prosequẽdum, nisi circa finem ter
mini iuris,prout voluit Spe.in d.§.nũc breuiter.in ver.licet au
tem:& ita ẽt cõsuluit Fed.de Se.suo cõsi.163.qđ inci. In cã ho
spitalitatis.& ita tenet hic Imo.in fi. & vide dicta de his in d.c.
personas.in vlt.char.in prin.¶In gl.fi.in prin. no.ex gl. iuncto
7 tex.ꝙ†lr̃æ impetratæ super executione sñiæ,vel cõfirmatione
vel alio actu sunt subreptitiæ si nõ faciunt mẽtionem de appel
latione primo interposita,vt hic, & in c.bonæ.j̃.de cõfir.vti.&
in c.ex parte.s̃.de rescri.& procedit hæc gl. in oĩ appellatione,
siue sit appellatũ ad Papam,siue ad inferiorẽ, vt no.Arch.in c.
a cõcertationi.eo.ti.in 6.ª¶Scđo p̃cedit hæc regula indistincte
quia oĩs impetrans dẽt facere mentionẽ tam de appellatione
aduersarij,vt d.c.bonæ.q̃ ẽt de eius appellatione p̃pria, vt hic.
& in d.c.ex parte.s̃.& ita gl.in ver.lr̃as dedissemus. ĩ c.sup lr̃is.
de rescri.& ita ẽt tenet Inn.in c.dilecti.de maio.& obe. & facit
qđ idem no.in c.ex lr̃is.s̃.de off.del.& in c.j.de his,q̃ fi.a maio.
par.licet aliter dixerat in c. 2. de rescri. & procedunt prædicta
ẽt in appellatione extraiudiciali, de qua similiter ẽ fienda mẽ
tio.ita Arch.Io.An.& Gem.in c.cõcertationi.eo.ti.in 6. & ita
Imo.in d.c.dilecti.in vlt.col. ¶Primo limita tñ hanc reg.quia
impetrans teneť facere mẽtionem de eius propria appellatio-
ne,quãdo p̃iudicareť iuri quæsito per eum aduersario,aliàs se-
cus,pone ꝙ reus posidẽs beneficium nullũ ius habebat in eo
alius impetrauit dictũ beneficium,tamẽ nulliter,quia lr̃ę sunt
subreptitiæ,iste possessor appellauit a gr̃a,& processu istius im
petrãtis,& intimauit sibi appellationem.deinde ipse possessor
& appellãs impetrauit nouam gr̃am a Papa super dicto benefi
cio, & non fecit mẽtionem de gr̃a aduersarij, nec de p̃pria ap-
pellatione,valebit impetratio,nam si expresisset Papę,qũo ad
uersarius nullum ius hẽt in dicto beneficio, & pp hoc appella-
set,eo.mõ si Papa lr̃as, & gr̃am dedisset. s̃.de rescri. super lr̃is.
& ita tenẽt D.de Ro.decis.310.quæ incip.Item si reus.& facit
qđ no.Inn.in d.c.ex parte.s̃.in ver.de app. ¶Scđo limita regu-
8 lam huius tex.& gl.procedere,quãdo†per impetrationem fie-
ret prędiudicium ipsi appellationi, pone ꝙ impetrans petit per
Papam cõmitti cãm,vel cãs,quas mouere intẽdit ꝯ Titium cũ
p̃tãte citãdi in curia,& ad partes, & nullam mẽtionem facit de
cã appellationis, tamẽ poterit prosequi vigore dictarum lr̃arũ
cãm appellationis interpositę ad Papam per eum, vel aduersa
rium, posito ꝙ de dicta appellatione nulla sit in lr̃is habita mẽ
tio.ita tenẽt D.de Ro.deci.353.quę incip. Item si cõmittať.&
rõ est,quia cã appellationis includiť in cõmisione,& est cã,q̃
moueri,vel mouere intendiť,& quia si verbum, appellationis
in impetratione expresisset, eodem mõ obtinuisset lr̃as. d. c.
super lr̃is.¶Ex quibus no. ꝙ si aliquis impetrat cõmisionẽ ali
cuius cãę nõ est necessarium exprimere an sit cã appellatiõis,
& facere mẽtionem de ipsa appellatione, qđ no. & ita p̃cedat
D.In.in c.ex lr̃is.s̃.de off.le.vbi ẽt sing.dixit,ꝙ licèt in alijs lr̃is
multa sint exprimẽda,de quibus in c.cęterum.de rescr. & in c.
inter monasteriũ.de re iud.& in c.2. s̃.de do. & cõt.tamẽ in re
scrip.impetrãs super cã appellationis a diffinitiua sufficit sim-
pliciter impetrare super ipsa appellatione, vel cã, licet de alia
cã ipsius appellationis nõ fiat mentio, sed si impetrať super cã
appellationis ab interlocutoria requiriť, ꝙ fiat mẽtio & de ap
pellatione, & de cã ipsius appellationis. ita sing. Inn.in d.c.ex
lr̃is.super gl.in ver.expressam.in fi. stylus tamẽ Romanę curię
hẽt,ꝙ satis est exprimere, ꝙ sit appellatum a grauaminibus,li-
cet cãę ipsę grauaminis sp̃aliter nõ exprimanť, tene mẽti prę-
9 dicta.¶Tertio limita,quia † ita demum est fiẽda mẽtio de ap-
pellatione, quando appellatio subsisteret. si.n.appellatio esset
deserta, aut tacite, vel expresse renunciatum valeret impetra-
tio nulla fcã mẽtione de appl'one. ita tex.no.in d.c.ex parte.s̃.
& ibi gl.2.& ibi Imo.in vlt.char.& hoc idem tenet Bal.in l.j.C.
si ꝯ ius per illũ tex.dicens idẽ si esset casus,in quo nõ posset ap-
pellari. valeret.n.impetratio nõ fcã mẽtione de appellatione,
quia taciturnitas nõ vitiat rescriptum in eo,ꝙ si fuisset expres-
sum,fuisset ęque cõcessum.ita tex.in d.l.j.& in d.c.super lr̃is.p̃
quo ẽt tex.hic in fi.in ver.legitime impetratis. nam secũdę lr̃ę
super appellatione nõ faciẽtes mẽtionẽ de primis valẽt,quan-
do primę nõ forẽt legitime impetratę,quia de lr̃is inualidis ẽt
ope exceptionis nõ est necesse mẽtionẽ fieri in secũdis.ita tex.
hic, & idẽ tenuit gl.in c.ex tenore. s̃.de rescri.& in c.suggestũ.
de deci.& j̃.de cõces.pręb.c.cum in nr̃is.quę gl.& Doc.probãt
ꝙ dicta regula hẽat locum ẽt in lr̃is ad beneficia,ſm Pano.hic
& in d.c.bonę. ¶Vlt.limita, & intellige prędictam regulam,ꝙ
10 licet tam † per appellantẽ, quàm per appellatum posit impe-
trari super confirmatione, vel infirmatione sententiæ, & su-
per ipsa appellatione, tamen nõ sufficeret in impetratione li-
terarũ fecisse mẽtionẽ de appellatione simpl'r. sed ẽt vltra req
riť, ꝙ fiat mẽtio de termino asignato ab hoĩe, aliàs impetra-
tio ante terminũ esset subreptitia, cũ neutra partiũ appellans,
siue appellatus posit impetrando p̃uenire terminum datum
ab hoĩe.ita tex.hic,& in c.sępe.in fi.s̃.eo. & p gl.2. in c.p̃sonas.
s̃.eo.& no.p Fed.de Se.in suo cons.103.in fi. quod incip.pun-
ctus qõnis.& consi.168.quod incip. In lectione, quę heri lecta
11 est.& vide de his dicta in d.c.sępe.sup gl.fi.&c.† & aduerte pri-
mo ad hanc vltimam limitationem de termino hoĩs,& de ter-
mino iuris, quia in termino hoĩs nulla est dr̃ia inter appellan-
tem, & appellatum, & neutra partium põt p̃uenire terminum
nõ fcã mẽtione de termino in impetratione:sed in termino iu
ris ẽ dr̃ia, qa appellãs põt quãdocũq; impetrare sup appl'one,
& p̃seq,nec teneť facere aliã mẽtionẽ de termino iuris.ita tex.
hic,sed appellatus nõ posset quãdocũq; ĩpetrare in termino iu
ris,si nimiũ p̃curreret.ita ẽ tex.hic,& dic vt s̃. ¶Scđo aduerte,
quia oĩ casu siue sit appellãs,siue appellatus, siue in termino iu
ris,siue hoĩs,valet impetratio ante terminũ, dũmõ ĩ lr̃is fiat đ
hoc mẽtio.tũc.n.nõ sunt lr̃ę impetratę tacita veritate.& ita de
his ẽ tex.hic,& ita ẽt Imo.hic in fi.de quo ẽt p eũ in d.c.bonę.
col.2.¶Tertio aduerte,quia appellatus nõ põt quãdocũq; im
petrare ei nulla mẽtione fcã de termino hoĩs iã lapso, cum sa-
tis sit,ꝙ in termino arripuit iter,vel se p̃sentat:sed impetratio
põt fieri post terminũ,aliter de termino mẽtione nõ fcã. & ita
intellige hunc tex.& ita tenet Fre.ĩ d.ꝯs.103.circa fi. ¶Vltimo
12 aduerte vnã limitationẽ† ad intelligẽtiã ad oĩa p̃cedẽtia: nam
tex.hic volẽs, ꝙ nõ posit impetrari ante terminũ hoĩs hẽt lo-
cũ,quãdo impetrať iudex extra curiã,sed vbi impetrareť in cu-
ria,ad quã ẽ appellatũ, ex quo iudex hẽt cognoscere in d.loco
vbi ẽ appellatũ,valeret ĩpetratio,& ꝯmisio ante terminum ẽt
nulla

ADDITIO.

a ¶Hic dantur tres ampliationes ad regulam.Adde quæ infra, in ver.vlt.

nulla mentione facta de termino. ita voluit Io. Mon. in rubri.
de rescrip. in 6. dicens ita debere intelligi tex. hic, & ratio diffe
rentiæ est, quia in curia Romana daẽ iudex ex officio, & nõ ad
impetrationem partis, vnde non inferẽ præiudicium alteri par
ti, sed quando iudex impetraẽ extra curiam, daẽ ad petitionem
partis, & posset inferri præiudicium alteri parti: ideo tũc secus
est. & ita tenent, & limitant hunc tex. D. de Ro. decis. 104. quæ
incip. Item quod c. oblatæ. & sequiẽ Imo. hic in fi. ex quorum
dictis inferẽ, ꝙ qñ in curia daretur iudex ad petitionem partis,
quia remanet tunc ratio huius tex. cum cogaẽ altera pars liti-
gare coram illo iudice, vt hic in tex. non valeret dicto casu im
petratio etiam in curia Romana ante terminum nõ facta mẽ
tione de termino. & ita intellige prædicta. & per hæc habes de-
clarationem materiæ, & huius tex. singul. vltra Doct. hic.

S V M M A R I V M.

1 *An & quando in causa appellationis possint opponi exceptiones dilatoriæ, & declinatoriæ in omnibus casibus, & quid in causis beneficialibus, & spiritualibus.*
2 *An in exceptionibus dilatorijs, vel peremptorijs sit lis contestanda.*
3 *An in causa appellationis possit deueniri ad diffinitiuam non citata parte.*
4 *An in causa appellationis requiratur necessario nouus libellus coram episcopo iudice ad quem, & quid in appellatione ab interlocutoria, & quid a diffinitiua, & quid in summarijs, & quid in ordinarijs.*
5 *Qualiter sit concipiendus libellus in causa appellationis.*
6 *An libellus possit mutari, declarari, vel emendari in causa appellationis.*
7 *Declarari non potest libellus in causa appellationis, nec quantitas, nec qualitas non declarata in primo libello.*
8 *Libellus appellationis potest emendari vsque ad litem contestatam in causa appellationis.*
9 *An & quando in causa appellationis sit necessaria litis contestatio tam in interlocutoria, quàm in diffinitiua, & quid quando ambæ partes sunt præsentes, vel non.*
10 *In causa appellationis iudex potest supplere pro absente.*

C A P. L V I I I.

PEr tuas. Altera parte contumaciter absente
iudex appellationis põt diffinire pri-
mordiale negotiũ si post litem contest. sit appella-
1 tum. h. d. secunda ibi, nos igiẽ. ¶ No. j. ꝙ † per sñiam
a diffinitiuam non tolliẽ effectus litis contest. [a] iõ est, ꝙ virtute
litis contest. in cã principali põt ferri diffinitiua in cã appella-
tionis, & sufficit litis contestatio facta in prima cã, quæ non ex
tinguiẽ per sñiam, vel per appellationem. ita tex. hic, & facit l.
fi. §. illud. C. de temp. app. non ergo per sñiam diffinitiuam, &
appellationem tolliẽ effectus litis conte. iam factæ. pro quo op
timus tex. in l. ita demum. C. de procu. vbi exceptiones dilato
rię nõ pñt opponi in cã appellationis, qñ post litẽ contes. fuit
appellatum, vnde licet appellatio reponat appellantem in pri
stinum statum. l. furti. in prin. ff. de infa. tñ reponit ad illum sta
tum, qui erat li. contest. non qui erat ante litem contest. vt in d.
l. ita demum. & hẽt locum dispositio illius no. l. tam in causis
tpalibus, ꝗ spũalibus, & beneficialibus. vñ exceptio dilatoria,
seu declinatoria omissa in cã principali ẽt spũali, vel bñficiali
non poterit opponi in cã appellationis. & iõ exceptio subrep-
tionis ꝯ lr̃as ad bñficia omissa in cã principali non poterit op-
poni in cã appellationis. ita voluit gl. ord. in c. ad audientiam.
el 2. s̃. de rescri. & Panor. ibi col. 3. tenet idem. ex quibus no. li-
mitationem ad l. per hanc. C. de temp. app. & c. cum Ioannes.
s̃. de fi. instru. dum in dictis iuribus dr̃, ꝙ non deductum in cã
principali, vel omissum, põt deduci in cã appellationis. limita
in his, quæ poterant opponi post litem contest. non in alijs, vt
d. l. ita demũ. & Bar. ibi, & s̃. patet. sed tñ limita primo prædicta
procedere, qñ exceptio dilatoria, seu declinatoria fuit scienter
omissa ante litem conte. secus si ignoranter: tunc. n. poterit op
poni ẽt in cã appellationis. ita gl. no. in d. c. ad audientiam. nã
sicut talis exceptio poterat opponi in cã principali post litem
contest. ex quo fuit omissa per ignorantiam. s̃. de exce. c. pasto-
ralis. & no. gl. 3. q. 7. exceptio. ita & in cã appellationis. quicqd
. n. põt opponi in primo iudicio post litem cõtes. põt opponi in
cã appl̃onis, vt d. l. ꝑ hanc. & d. c. cum Ioãnes. & ita sequiẽ Pan.
in d. c. ad audientiam. & Bar. in d. l. ita demum. facit gl. in c. in-
sinuante. s̃. de off. del. Sed tu limita, & intellige hoc, nisi postq̃
2 pars † sciuerit, & processerit in cã, & non apposuerit. tunc. n.
actus, qui postea sequiẽ scienter in cã principali operaẽ effectũ
litis contest. quo ad excludendas exceptiones dilatorias, vt hr̃
in l. nihil. C. de procu. vñ si exceptio procuratoria superuenit
post lit. contest. quia de nouo peruenit ad notitiam, & consti-
tuaẽ procurator post litem contesta. & habita de hoc notitia,
omittaẽ scienter exceptio, & procedaẽ ad vlteriora, non pote-
rit opponi post sententiam in cã appellationis. argu. l. sed & si
susceperit. ff. de iudi. & qđ no. in d. c. insinuante. non ob. quod
gñaliter dicit Bar. in d. l. ita demum. quia oĩa emergentia post
litem contes. omissa in cã principali poterunt, ſm cum supple
ri in cã appellationis, quia dẽt intelligi in meritis cãæ, vt d. l. ꝑ
hanc. & d. c. cum Ioannes. secus in declinatorijs, & dilatorijs,
quia hmõi non possunt opponi in cã appellationis, vt d. l. ita
demum. & licet habuerint ortum post litem contest. tamẽ de-
buerunt opponi, cum primum ad notitiam deuenerunt: aliàs
scienter omissæ, sicut non possent postea opponi in cã princi-
pali ante sñiam, & post processum ad vlteriora sciẽter factum,
ita nõ poterunt postea opponi in cã appellationis. & ita tenuit
Bal. in d. l. ita demum. & ita limita Bar. ibi, & gl. & Panor. in d.
c. ad audientiam. quod no. singulariter ad intelligentiam d. l.
ita demum. ¶ Secũdo no. & ita allegaẽ, ꝙ quãdo appellaẽ post
li. contest. põt in cã appellationis deueniri ad diffinitiuam sen
tentiam lite amplius non contest. & in cõtumaciam partis, de
3 quo j̃. in gl. ¶ Vltimo no. ibi, per contumaciam. ꝙ † licet in cã
appellationis posit proferri diffinitiua absq; litis contest. vt s̃.
& procedi in absentia alterius partis, tamẽ dẽt intelligi, ꝙ pars
citeẽ, & in contumacem procedaẽ. facit gl. antepe. s̃. c. prox. in
tellige tamẽ, & limita hoc, nisi fuisset statutus terminus a iudi
ce, vel ab appellante, qui hẽt vim peremptorij, tunc. n. alia cita
tio non requiriẽ, vt in c. sæpe. s̃. co. vbi vide plene dicta de hoc.
¶ In gl. j. in prin. pro declaratione, & expeditione huius tex. &
4 gl. duo necessaria sunt examinãda. Primũ an in cã † appellatio
nis coram iudice ad quẽ, requiraẽ nouus libellus, an vero suffi
ciat coram eo producere appellationem interpositam coram
iudice a quo. Secundum, an in cã appellationis requiraẽ litis
contest. Circa primum Spe. de libelli concep. & in ti. de appel.
in 4. parte. §. nunc dicendum. circa fi. ver. sed nunquid. conclu-
dit, ꝙ in appellatione extraiudiciali, cum illa sit prouocatio ad
cãm. s̃. eo. c. cum sit. erit necessarius libellus coram iudice ad
quem, vt in c. j. s̃. de lib. ob. sed in appellatione iudiciali, aut ap
pellatione ab interlocutoria, & nõ est necessarius libellus, sed
sufficit producere appellationem, & petere super illa procedi,
& pronũciari, sed Io. An. ibi in addi. & in c. Raynaldus. j̃. de te-
sta. super gl. & ita tenet in ꝯrium, quia appellatio ab interlocu-
toria fit propter nouum grauamen, super quo nõ fuit datus li-
bellus primo. & hæc opi. ſm Imo. forte procedit de iure, tamẽ
in practica seruaẽ opi. Spec. ſm Imo. hic col. 4. in prin. Sed ad-
uerte, quia Bal. in addi. Spe. super hoc ti. in ver. iudiciũ inchoa
b ri dr̃. tenet se cum opi. Spe. ꝙ necessario nõ requiraẽ libellus[b].
non ob. rõ Io. And. quia licet appellatio ab interlocutoria sit
nouus articulus, tñ censeẽ quoddã incidens, seu emergens, in
quibus non fit litis contest. vt tenent glo. & Doc. in c. pruden-
tiam. §. sexta. s̃. de off. deleg. ergo nec dẽt offerri libellus. & ita
in hoc residet Panor. hic, col. 2. quid autem sit in appellatione
a diffinitiua? cõclude, ꝙ aut prima cã est talis naturæ, in qua nõ
requiriẽ libellus, puta ſm formam d. cle. sæpe. vel cle. dispẽdio-
sam. de iud. & eodem modo non requiriẽ in cã appellationis,
quia eiusdem naturæ, & qualitatis censeẽ cã appellationis, cu-
ius est ipsa cã principalis. ita tex. no. & Ang. ibi in l. j. ff. an per
alium. & ita tenet Bal. in d. addi. vt s̃. & Inn. in l. j. §. libelli. ff. eo.
ti. col. antepe. si vero in prima cã non requirebaẽ libellus, tunc
voluit Spe. vt s̃. ꝙ in cã appellationis requiriẽ nouus libellus.
& ita Imo. hic col. 2. quia est diuersa instantia, & quia requiriẽ
in ea nouum iuramẽtum calumniæ, vt in c. 2. de iura. calum. in
6. vnde eadem rõne vr̃, ꝙ requiraẽ nouus libellus, & præsertim
cum debeat de nouo peti sententiam infirmari. D. Ant. hic se-
quitur hanc opin. qui omni casu, quo in cã appellationis esset
necessaria noua lit. contest. tunc sit necessarius nouus libellus
aliàs secus. sed Inno. in c. cum contingat. s̃. de off. deleg. tenet
ꝙ nullo casu requiraẽ nouus libellus. & idem sequiẽ Bar. in d.
§. libelli. quia satis est producere appellationem, & petere su-
per illa procedi, & pronunciari, per quod hr̃ in authen. de his,
qui ingre. ad appel. §. j. & fi. hoc ẽt sequiẽ Bal. in d. l. si quis libel
los. C. eod. tit. dicens tamẽ, ꝙ non sufficeret simpliciter produ
cere appellationem coram iudice ad quem, nisi petatur super
ea procedi in appellatione nihil petatur, & appellatio est quæ-
dam probatio. probatio autem fieri non debet, nisi præceden-
te primo petitione, cum probatio sit de medijs causę, & ad me
dium perueniri non potest omisso principio. j. q. j. cum Pau-
lus. & quod non sit necessarius alius libellus coram iudice ad
quem, tenet in effectu Angel. in d. l. j. ff. eod. & sequitur etiam
Bald. in dicta addi. in secunda charta, in ver. sed an est necesse.
licet dicat communiter seruari, quòd offertur nouus libellus,
super

A D D I T I O N E S.

a ¶ Litis contestatio non tollitur per sententiam diffinitiuam. Adde hic Card. Consi. 71. omnis a me charitatis. in 5. col. ver. 5. quia. & vide j̃. in 3. col. ver. circa secundum principale.

b ¶ Necessario non requiratur libellus. Non requiritur in cã appellationis libellus de necessitate, sicut nec litis contestatio. ita Bal. in auth. hodie. C. de iura. calu. & per Inn. c. cũ contingat. de off. del. per Lanfr. signanter in cle. sæpe. in ver. libellus. de verb. sig. per Car. in cle. j. in 8. q. de causa poss. & proprie.

super quo fundeẽ ꝓcessus causæ.quare possent cõcordari opi.
sic,ꝙ prima opi.Spe.& aliorũ ꝓcedat qñ procediẽ in presentia
partium.tunc.n. sicut requiriẽ noua litis cõte.vt probaẽ in l.j.
C.ne liceat ter.prouoca.& in c.interposita,in fi. a ꝯrio sensu.j.
eo.& 2.q.6.si quis in quacunq;.ita sit necessarius nouus libel-
lus,sed vbi nõ est necessaria lit.cõte.ita nec nouus libellus. &
ita sequiẽ hic Pan.col.2.& Imo.in d.§.libelli,col.pen. in princ.
dicens ita debere procedere opi.Inn.Bar.& aliorum, vt s̃.sed
certe vr̃ ꝙ opi.Inno.Bar.& Io.And.Bal.& Ang.vt s̃. sit verior
de iure,vt indistinctè nõ requiraẽ de nouo solennis libellus.&
in pñtia partium sufficit qualis qualis petitio & satis est ꝓdu-
cere appellationẽ & petere super ea procedi & pronũciari cũ
in appellatione narretur ꝙ sñia est iniusta & ꝙ debet reforma
ri petẽdo. ergo ita fieri ꝓcedi sufficit,& maxime si libelli obla
tio nõ fuerit postulata ab altera parte cũ esset in causa princi-
pali, tunc non videreẽ libellus solennis necessarius si ab altera
parte hoc nõ petaẽ.vide plenè per Pan.in c.j.s̃.de li.ob.& gl.&
Doc. in c.de causis.de offi.dele.& ita gl.no.in cle.sæpe. de ver.
5 sign.† qualiter aũt sit concipiendus libellus in causa appłonis
eo casu quo necessarius esset offerẽdus,ponit Spe.in d.§. nunc
dicendũ & hic,& in d.§.libelli. & dic ꝙ qñ reus fuit cõdẽnatus
debet in libello narrari effectus sñiæ & tenor appłonis & pete
re ꝓnũciari bene appellatũ & malè iudicatũ,vt per gl. & Doc.
i l.eos.C.eo. si vero reus fuit absolutus & actor appellauit dẽt
vltra p̃dicta peti in libello reũ qui fuit absolutus ꝯdẽnari.facit
ff.iudi.solui.l. cum apud. & vide de hoc articulo in rubrica.s̃.
eo. & hoc qñ petiẽ tota sñia rescindi:si aũt ꝓ parte,dẽt tũc peti
ꝓnunciari malè iudicatũ in illa parte & bene appellatũ & ip-
sam sñiam in melius reformari f̃m Imo. in d.§.libelli. & an re
quiraẽ nomen iudicis a quo & ad quẽ & nomẽ aduersarij,& de
beat fieri mẽtio de appłonis die,vel sñiæ.vide dicta. s̃.in Rub.
in 2.col.Sed dubitatur primo si in libello appellationis est ex-
pressa vna causa tm̃ & postea probaẽ de alia causa:dicas ꝙ hoc
sufficit in libello appellationis a diffinitiua.l.scio.ff. de appel.
secus in interlocutoria, vt in cle.appellãti. eo.ti. & secus esset
in libello primæ causæ,quia expressa vna cã non sufficit ꝓbare
aliã,quia cã est de substãtia illius libelli, vt no.in l.j.ff. de edẽ.
sed in causa appłonis deuoluiẽ totũ qñ appellaẽ a diffinitiua.
l.ampliorẽ.C.eo.ti.ita Bal.in addi.Spe.eo.ti.in j.char.ĩ ver.sed
6 quid si quis appellãdo.†Scđo dubitatur an libellus primę cau-
sæ possit emendari & mutari in cã appellationis in addi.Spec.
eo.ti.ĩ 4.char.in ver.an libellus primæ causæ.tenet ꝙ nõ,quia
sumus post litẽ cõte. in primo iudicio & appellatio nõ rescin
dit li.cõte.l.ita demũ.C.de procu. & si nõ tollit effectus quos
7 secum traxit.†bene facit quod no.idẽ Bal.ibi in penul.char.in
fi. in ver. qualis est libellus. vbi dicit ꝙ declarari nõ poterit li-
bellus in causa appłonis & quantitas seu qualitas non decla-
rata in primo libello,vt l.fi.C.de sen.quæ si.certa quã. f̃m vnã
lec.& ita Bal.in addi.Spe.eo.ti.in 5.car.in fi.in ver. Itẽ no.ꝙ in
causa appłonis.& vide.s̃.in c. cum in ecclesia, circa fi.vbi ple-
8 nè ad materiã.†& ꝑ Bal.in l.edita.C.de edẽ.in pe.char.in ver.
quidam post sñiam errauit.cõcludens ꝙ libellus appellationis
possit emendari vsq; ad litẽ cõte. in causa appłonis,& ita no.ꝑ
gl.in l.j.in fi.ff.de acti.emp.& in l.fi.ff.ad Turp. & subdit Bal.in
d.l. edita. ꝙ errores cõfessionum & positionũ seu capitulorũ
bene possunt reuocari in causa appellationis. l.fi.C. de erro.
9 aduo.& ita gl.or.in l.creditor.§.si iussus.ff.de app.¶†Circa f̃m
a principale an in causa appellationis sit necessaria litis conte. a
conclude aut in appellatione ab interlocutoria,aut a diffiniti-
ua.¶Primo casu non est necessaria noua litis conte.& põt pro
cedi in absentia partis tamen legitimè citatę,& ita est tex.in d.
c.interposita.§.fi.quia sñia ferenda licet sit diffinitiua,proces-
sus tamen est diffinitiuus negocij principalis,vt no.in l.si quis
iusiurãdũ.& in l.generaliter,in prin.C.de reb.cre. f̃m Bal.hic.
ꝙ absq; dubio procedit quando procediẽ in contumaciã par-
tis.quid autẽ si partes sunt præsentes.Io.An.& do.Ant.in d.c.
interposita.§.fi.videnẽ idẽ velle per no.in d.§.6.sed gl.in d.§.fi.
sentit ꝯrium & tex. ibi a ꝯrio sensu,ꝙ si partes sunt præsentes
debẽt necessario litẽ conte.& ita tenet Imo. ibi circa prin.sed
certè illud procederet in diffinitiua prout.j. dicetur, & hanc
differentiam facit Bar. si bene cõsideretur in l. ab hostibus. §.
sed quod simpliciter.ff.ex quibus cau.ma. col.7. & facit quod
no.Doc.in d.§.6.contra glo.ibi.conclude ergo ꝙ in appellatio
ne ab interlocutoria siue procedaẽ in absentia partis,siue par-
tibus præsentibus,nullo casu requiratur litis conte. licet gl. in
d.§.fi.velit contrarium & non bene,& hanc conclusionem te-
nent Do. de Rota decisio.ccccixv. quæ incipit, Item ꝙ audi-
tor, circa medium.& ita etiam Panor. in dicto c. Raynaldus.
colu.11.¶Secundo casu principali in appellatione a diffiniti-
ua conclude ꝙ aut prima causa est talis naturæ in qua non re-
quiritur litis cõte.& idem erit in causa appellationis,vt est di-
ctum.s̃.aut in prima causa requiritur litis conte.tunc conside
ra septem casus diuersos. ¶Primo si iam erat facta lit. conte.
in j. casu,& isto casu nõ erit necessaria amplius alia litis cõte.
in causa appellationis,& poterit procedi etiam ad diffinitiuã
contra absentẽ.& ita procedit tex.hic & in d.l.fi. §.illud. C.de
temp.ap. ¶Secundus casus est quando in prima causa nõdum
erat lis conte.& in causa appellationis altera pars abest per cõ
tumaciã.tunc licet tex.in d.§.illud, dicat ꝙ hoc sit speciale pri
uilegium causæ appellationis, vt possit ꝓcedi altera parte ab-
sente.tamen debet ille tex.limitari & restringi ꝑ tex.& hic quã
do.s. iam erat primo lis conte. in prima causa,alias non posset
procedi ad diffinitiuã in causa appellationis lite conte.ita tex.
hic per quẽ dẽt glossari.d.§.illud,f̃m Bal.hic & intellige ꝓut.j.
in 5.& 7.casu distinctionis. ¶Tertius casus est quando ambæ
partes sunt præsentes tpe litis conte. tũc si in cã principali nõ
fuerit lis cõte. absq; dubio debet contestari in cã appłonis ar.
tex.hic a ꝯrio sensu,& ꝙ habeẽ in l.j.C.ne li.in vna eademque
causa ter.prouo.canonizata.2.q.6.si quis in quacũq;. & ita te-
nent gl.& Archi.in c.ij.de iura.cal.li.6.& idẽ Spe.in d.§. nunc
videndũ.in ver.sed nunquid.& in ti. de sñiæ prolatione.§.iux
ta.ver. quid ergo si appellans. & Host.in summa. eo.ti.§.quid
si effectus.ita Bal.& do.Anto.hic & idem Bal.in d.l. ita demũ.
in prin.C.de procu.& in d.l.j.& idẽ ibi Cy.& Bal. in d.l.fi.§.il
lud & idem Ang.ibi,& hoc idem tenent D. de Rota in d.deci.
8.quæ incipit,Item fuit dubitatũ vtrum in appellatione.& idẽ
in d.dec.465.& idem Pan.in d.c.Raynaldus.col.11.& alias iu
dicium esset nullũ, vi satis innuunt præfati Doc. & Rota in d.
deci.8. quia impossibile est ꝙ possit fieri diffinitiua nisi saltẽ
sit vna litis conte. quando partes sunt præsentes. & ita ponde-
ratur hic in tex.alias iudicium esset nullum. & ita Bal. & Pan.
hic.¶Quartus casus est dubitabilis quando lis est conte.in pri
ma causa & partes sunt præsentes in causa appellationis,an sit
necessario de nouo litẽ conte.Doc. vt s̃. non tangunt specifi-
cè hunc casum,sed simpliciter cõcludunt ꝙ vtraq; parte præ-
sente fit litis conte. in causa appłonis & nõ aperiunt quãdo in
prima cã esset lis conte.& idẽ Bal.in d.§.si simpliciter.non di-
stinguit hunc casum.similiter Imo. hic non bene aperlt si isto
casu omittatur litis conte.an processus sit nullus. sed glo.in c.
Raynaldus.in verbo conte.voluit ꝙ processus sit nullus absq;
litis conte. quando partes sunt præsentes licet in prima causa
fuerit lis conte.& idem Pan.ibi.fac.ad hoc glo.in verbo,serua
tam,in c.per venerabilem.qui fi.sint legi. & pro hac parte tex.
hic a ꝯrio sensu.& in hoc sanè voluit Ro.d.deci.8. Sed aduer-
te, quia licet instantia causæ appellationis sit diuersa a prima,
tamen causa est vna & eadem,vt in d.l.j. ergo videtur ꝙ suffi-
ciat semel fuisse litẽ contest.in prima causa,& ita tex.hic.Non
ob.arg.a ꝯrio sensu, quia non debuit hic sumi,alias resultaret
absurdum. l.2.C. de conditio.inser. nam si põt isto casu pro-
cedi contra absentem absq; litis conte.& valeret processus, vt
hic,absurdum esset si non valeret processus præsente parte &
voluntariè procedente: quia id quod esset introductũ in fauo
rem causæ appłonis ꝙ non requiratur litis cõte.si primo erat
lis cõte. in prima causa,resultaret in eius odium ꝯ.l. quod fa-
uore.C.de legi.cum si. vnde isto casu videretur ꝙ de tacito ẽt
consensu vtriusq; partis possit omitti litis cõte.ex quo primo
lis fuit contest.in causa principali.& ita concludit sing.Bal. in
d.l.j.in fi.C. ne liceat ter.prouo. dicens ꝙ si partes cõcorditer
processerunt in causa appłonis lite aliter non cõte.valebit iu-
dicium quasi tacito cõsensũ partiũ rigor iuris potuerit mitiga
ri.ita tex.no. in d.l.fi.§.fi. nã litis cõte.est de rigore & de apici-
bus iuris.ita dicit tex.j.c.interposita.§.fi. & hãc partẽ sequitur
Inn.in d.c.Raynaldus.in ver.cõte. vnde vr̃ concludendũ ꝙ ẽt
partibus præsentibus in cã appellationis nõ sit necessaria litis
conte.quando in prima causa fuerat primo lis contest.cogita
tamẽ,qa sæpe in practica occurrit iste casus. ¶Quintus casus
est quãdo abest appellans,tunc si appellatus vult prosequi eo
casu quo põt procedi ad petitionẽ appellati absente appellã-
te,ꝙ quando sit vide plene dicta.s̃.c.proxi. & tunc poterit pro
cedere in contumaciã appellantis,& absq; dubio nõ requiriẽ
litis cõte.sicut isto casu nõ requiriẽ in cã principali actore ab-
sente,vt in auth.qui semel.C.qũo & quando iu. & ita Bal.hic
& ita tex.in d.§.illud. vbi dicit Ange. ꝙ etiam de iure fforũ ita
erat ꝑmissum ꝑ tex.no.in l. Iulius Phębus,iũcta gl. in ver.egis-
sent. ff.ad Treb. ¶Sextus casus est qñ abest appellatus,tunc si
fiat primo litis conte. in prima causa poterit ad petitionẽ ap-
pellantis procedi ad diffinitiuam lite aliter non contestata in
causa appellatiõis,alias secus foret.& ita tex.hic f̃m Bal.& dic,
vt s̃.in secundo casu. ¶Septimus & vltimus casus quãdo ab-
est vtraq; pars,tunc non poterit procedi per iudicẽ ẽt ad peti-
tionẽ tertij pro suo interesse etiã cuius interesset cãm expedi-
ri.hoc

ADDITIO.

a ¶An in causa appellationis sit necessaria litis contest. vide s̃.3.col.

ri.hoc fuit sing.dictum Inn.in c.j.de elec.in 6.col.3.quem seq-tur,& refert Ang.in d.§.illud. quod tene menti ad limitationē c.super eo.de off. del. & tu limita hoc dictum, nisi sit in cā, in qua agať de interesse publico, quia ēt vtraq; parte absente posset iudex diffinire.& ita tex.s̃.c.prox.& dic vt ibi. ¶In ea.gl.in
10 fi.tene hanc vlt.opi.tñ ſm distinctionem s̃.datam, quia † eo casu, quo pōt deueniri ad diffinitiuam in cā appellationis absq; litis contest. tunc non curať absentia alterius partis, vt d.§.illud.nam ex quo iudex pōt procedere ꝯ absentem in cā appellationis debet supplere pro absente, & sic poterit confirmare, vel infirmare sñiam, non obst. absentia alterius partis. ita tex. no.in d.l.ampliorem.quod est sing. ꝙ licet alias vbi agiť de priuato interesse, non possit iudex supplere ex officio, vt in c.ad nostram.el 2.& ibi Inn.plene.s̃.de iureiur. & in l.4.§.hoc autē judicium.& ibi Bar.ff.de dam.infe.fallit in cā appellationis, in qua iudex pōt supplere pro absente, ēt in facto adducendo probationes,& instrã, vt d.l.ampliorem.& per Bar.ibi, dicentem hoc non esse spāle in cā appellationis, sed regulariter procedere in oī cā, in qua pōt perueniri ad diffinitiuam absente altera parte.adducit tex.no.in d.auth.qui semel.ibi, perquisita veritate &c.& intellige oīa s̃.dicta, quia oī casu, quo pōt procedi contra absentem dēt intelligi, ꝙ sit absens per cōtumaciam, aut ꝙ sit terminus peremptorius habens vim citationis ad totam cām, vt in c.sæpe.s̃.eo.aut ꝙ interueniat particularis citatio ad actus gerendos, aliàs gesta ꝯ absentem absq; citatione ipso iure essent nulla.l.ea, quæ.C.qño,& qñ iudex.3.q.9.oīa.& facit l.in cā.§.cā cognita.ff.de mino.& scias, ꝙ vbi in cā appellationis procediť ꝯ absentem, ex quo pars absens fuit semel in iudicio sufficit omni casu citatio ad domum per ea, quæ no. Inno.in c.fi.s̃.de eo, qui mit.in poss. & Bar.in l.3.§.prætor ait. ff.de dam.infec.& in l.Fulcinius.§.quid sit latitare.ff.quib.ex cau.in poss.eat.secundum Imo.hic, colum.3.

SVMMARIVM.

1 *De dictione, vt, vide ibi.*
2 *An & quando per secundum rescriptum tollatur primum.*
3 *An iurisdictio delegati possit præueniri ab ordinario, vel econtra.*
4 *Iudex appellationis tenetur eodem modo procedere, & talia sicut debebat fieri per ipsum iudicem a quo.*
5 *An iudex appellationis possit cognoscere, an sua sit iurisdictio condemnare partem in expensis, licet appellatio non sit legitima.*
6 *Honor est deferendus iudicibus.*
7 *An litis contestatio inualida, & citatio, vel libellus interrumpat præscriptionem, & ibi plene de interruptione præscriptionis.*
8 *Hodie vbi appellatur ab alieno grauamine, exprimenda est causa rationabilis coram ipso iudice.*
9 *Ibi alte tractat materiam appellationis a futuro grauamine quando sit, vel non sit, & in quibus casibus sit appellandum a futuro grauamine.*
10 *Vtrum a sententia interlocutoria sit appellandum in præsentia iudicis a quo.*
11 *Vtrum sit necessarium appellandum in scriptis, siue appelletur incontinenti apud acta, siue ex interuallo.*
12 *Quando dicatur appellari in scriptis.*
13 *An debeat necessario exprimi quòd sit in scriptis.*
14 *Vtrum appellatio possit probari per testes, & sufficiat vnus testis.*
15 *A diffinitiua sufficit appellare viua voce si incontinenti, si autem ex interuallo appelletur debet appellari in scriptis, & ibi quando dicatur appellari incontinenti.*
16 *Ab interlocutoria debet appellari in scriptis etiam si incontinenti apud acta appelletur, nisi habeat vim diffinitiuæ, nec valeret talis practica appello viua voce, reseruato beneficio appellandi in scrip.*
17 *Statutum quòd in causis appellationum procedatur solennitatibus, & iuris ordinibus non seruatis, quid importet, & ibi quid quando statutum, vel rescriptum diceret, absque strepitu, & figura iudicij.*
18 *Quod non possit, vel possit appellari ab interlocutoria, dicitur respicere ordinatoria iudicij, sed quòd possit, vel non possit appellari a diffinitiua respicit decisoria.*
19 *In appellatione ab interlocutoria, an sufficiat exprimere cām generaliter.*
20 *Quid si causa grauaminis esset notoria, an debeat causam exprimere.*
21 *Quid si de causa grauaminis constet per inspectionem ipsius sententiæ, an in appellatione sit exprimenda causa.*
22 *Quid si de ea constet iuris dispositione.*
23 *An sufficiat exprimere causam per relationem apud acta, & quid si exprimitur nominatim ex qua parte actorum.*
24 *An si appellatur ab vno, vel pluribus grauaminibus cum clausula generali, & ex omnibus alijs grauaminibus, quæ possunt colligi ex actis, an poterit appellans coram iudice appellationis allegare, & prosequi alias causas, quàm nominatim expressas.*
25 *An in appellatione ab interlocutoria habente vim diffinitiuæ requiratur expressio causæ.*
26 *Si in appellatione ab interlocutoria non fuit expressa causa, an possit postea ex interuallo addi, vel accumulari alia causa.*
27 *An pluribus causis in appellatione expressis sufficiat vnam solam probare.*
28 *Delatio appellationis est huius effectus, quia etiam appellatio nulla, & friuola deuoluit negotium ad iudicem appellationis.*
29 *An de iure ciuili in appellatione ab interlocutoria requiratur expressio rationabilis causæ grauaminis.*
30 *An de iure ciuili requiratur, ꝙ appellatio iustificetur ex causa expressa.*
31 *An de iure ciuili iustificata causa appellationis ab interlocutoria deuoluatur negotium principale.*
32 *An iura loquentia de missione nuncij, & de arreptione itineris ad curiam hodie sint correcta.*
33 *An abreptio itineris habeat vim appellationis.*
34 *An iurisdictio Papæ possit præueniri per solam citationem coram ordinario tam in beneficialibus, quàm in alijs.*
35 *An valeat rescriptum impetratum lite pendente, & quid de iure ciuili, & quid de iure canonico.*
36 *An legatus de latere, vel inferior a Principe possit concedere rescriptum lite pendente.*
37 *An hodie in rescriptis attendatur tempus datæ literarum, vel tempus præsentationis.*
38 *An hodie valeant rescripta primo præsentata non facientia mentionem de primis literis non præsentatis.*
39 *Contumax non potest opponere, quòd rescriptum sit impetratum non facta mentione de primis literis, & quando possit proponere exceptiones declinatorias.*
40 *Quid quando concurrunt duo rescripta, quorum vnum est generale, & alterum speciale, an attendatur tunc terminus præsentationis.*
41 *An sufficiat sola præsentatio rescripti absque citatione partis.*
42 *Iudex a quo quantum ad effectum vt teneatur deferre appellationi, vel non habet ipse cognoscere, vel pronũciare, an appellatio sit legitima, vel nō.*
43 *Si dubitatur, an iudex debeat deferre appellationi, vel non, an possit super hoc peti, & dari debeat consilium sapientis.*
44 *Appellans non est condemnandus in expensis quando aliqua opinio alicuius Doctoris facit pro ipso appellante.*
45 *Si Papa committit causam appellationis vna cum negotio principali, an tunc conferatur iurisdictio in negotio principali, dato quòd causa appellationis non sit aliter iustificata.*
46 *An iustificata appellatione per appellãtem possit causa principalis remitti ad iudicem a quo inuito appellante.*
47 *Si causa appellationis est pronunciata illegitima, an iudex appellationis de necessitate teneatur remittere partes ad iudicem a quo, & quid si præcessit inhibitoria, vel sit delatum appellationi.*
48 *Si simpliciter delegetur causa appellationis, an iustificata appellatione, & pronunciando quòd fuerit bene appellatum, possit delegatus cognoscere de causa principali absque noua commissione.*
49 *An Papa possit cognoscere de causa principali omisso appellationis articulo inuito appellante.*
50 *An legatus Papæ possit cognoscere de principali negotio, omisso appellationis articulo.*
51 *Quid in archiepiscopo, seu alio iudice, qui non potest principaliter adiri per viam querelæ.*
52 *An delegatus Principis, vel Papæ possit cognoscere de causa principali, omisso appellationis articulo.*
53 *Quando sit, quòd iudex appellationis possit cognoscere de negotio principali omisso appellationis articulo. & vide in omnibus casibus ibi, circa finem.*

CAP. LIX.

VT debitus honor. Re, & fama singularis, & vtilissima est hæc decretalis, ponens multa noua dicta limitantia vetera iura.& hanc decre.vtiliter, & solenniter repetam plenius, q̃ hucusq; reperiať scriptum per alios, prout patebit ex j.dicendis, & breuiter h.d. ¶Qui appellat ante sententiam diffinitiuam dēt in appellatione ab interlocutoria, seu grauamine exprimere cām rōnabilem coram iudice a quo appellat, nec releuat allegare, quod primo miserat nuncium ad sedem apostolicam,& ꝙ lr̃as primo impetrauerat, si nō sint iudici præsentatæ.& si causa expressa in appellatione nō erat vera, debet appellans remitti ad iudicem a quo, & condemnabiť in expensis.si autem cā grauaminis erit vera, tunc iudex appellationis habet cognoscere, & diffinire de ipsa cā principali.h.d.diuidiť in tres.nam in prima poniť cā constitutionis.In secūda poniť constitutio ibi, statuimus.In tertia ibi, saluis.ponitur protestatio,& ipsa secūda pars subdiuidiť in tres partes.¶Prima prohibet appellare ab interlocutoria absq; causa rationabili.& interserit duo exempla, quando iam non est, vel diciť rationabilis.¶Secunda ibi, cum autem.approbat ipsam appellationem, quæ fit expressa rōnabili cā coram iudice a quo.& dicit iudicem appellationis de ipsa causa grauaminis debere cognoscere.¶Tertia ibi,& si minus, instruit iudicem in processu.& hoc dupliciter.¶Primo quando non reperit rationabiliter appellatum, vt sic tunc debeat remittere appellantem ad iudicem a quo,& condemnare in expensis.Secūda ibi, alioquin, qñ reperit appellãtē rōnabiliter appellasse, tūc dicit, ꝙ ipse iudex debet

debet de ipſa cā principali cognoſcere. Et p̄mitte ꝙ tota hæc
decretalis loquit̄ in appellatione a grauamine, vel interlocuto
1 ria nō aūt loquit̄ in appellatione a diffinitiua. ¶†No. primo
de hac dictione, vt, quæ licet ſ̄m eius propriā ſignificationē ac
cipiatur modaliter & importet modū, vt ꝑ gl. or. ſecundam in
fi. in c. verū. de ɔdi. appo. tñ hic accipitur cauſatiuè, & vide de
hac dictione, vt in l. cū tale. §. Titius. ff. de ɔdi. & demon. plenè
per Bar. in l. qui abſenti. §. j. ff. de acq. poſ. ¶Secūdo tene men-
ti vnā, & primam rĺam no. ac nouam in mā appellationis, ꝙ
nullus pōt recedere a iudice cōpetenti per appl̄onē ante ſen-
tentiam diffinitiuā, niſi appellet ex cā rōnabili in ſpecie exp̄ſ-
ſa, al̄s appellatio eſſet nulla. requiruntur ergo duo, ꝙ primum
appellet. ſecūdū ꝙ exprimatur in appl̄one cā rōnabilis, & talis
ꝗ ſi foret probata deberet legitima reputari, & ita tex. hic no.
& in cle. appellanti. eo. ti. & vide in l. ait p̄tor. §. permittitur. ff.
de mino. & ibi not. ꝑ Bald. de his, & de hoc articulo vide ꝓut
dicet̄ plene. j. in gl. 3. ¶Tertio no. aliā, & ſecundā rĺam ꝙ ho-
die, qñ qs grauatur a iudice ſi vult grauamen reuocari eſt ne-
ceſſariū, ꝙ ſpecificè, & expreſsè appellet, qa nullus alius actus
hēt vim appellationis, & dēt appellare corā iudice a quo gra-
uatur, & in eius p̄ſentia, vt hic in tex. ibi corā eodē iudice. de
quo tñ articulo, an poſsit appellari in abſentia iudicis vide vt
plenè dicetur in c. fi. j. eo. & ex his regulis iā notatis deciditur
hodie hic in tex. ꝙ ſola arreptio itineris ad Papam abſq; appel
latione, vel ſola miſsio nuncij ad Papam nō hr̄ pro appellatio
ne cū ſit neceſſariū, ꝙ ſpecificè, & expreſsè īterponat̄ appella-
tio. vnde ſola arreptio itineris, vel miſsio nuncij ad curiam ho
die non habet vim appl̄onis ꝑ hunc tex. nec ſuſpendit iuriſdi-
ctionē iudicis inferioris. de quo articulo vide, vt dicetur. j. in
2 glo. 4. ¶†Quarto no. ex tex. tertiā rĺam nouam ſingularem in
mā reſcriptorum, ꝙ licet per antiqua iura ſecundæ lr̄æ facien
tes expreſſam mentionē de primas tollant primas lr̄as, vt in c.
cæterū. s. de reſcri. & s. de do. & ɔtu. c. 2. & s. de offi. dele. c. ex
lr̄is. tñ per hunc tex. nunꝗ̄ vr̄, ꝙ de hoc poſsit excipi, vel oppo
ni, niſi qñ primæ lr̄æ fuerant iā corā delegato iudice p̄ntatæ: &
ſic ꝙ attendatur tp̄s præſentationis, an per ſecundas literas de
rogetur primis, vel ɔ̄, & de hoc articulo ſingulari, & difficili,
an ita indiſtīctè procedat vide, vt plenè dicetur. j. in gl. 4. in fi.
3 & in gl. 5. ¶†Quinto no. aliā nouam rĺam, & ſingularem ſem-
per menti tenendam, & ita eſt tex. hic ſ̄m cōem intellectū, ꝙ
iuriſdō delegati pōt p̄ueniri ꝑ ordinariū dummodo literæ de
legatoriæ nō fuerint primo p̄ſentatę iudici delegato, ex quo
ſequitur, ꝙ ſi citatus corā ordinario excipit, ꝙ Papa, vel Prin-
ceps primo illam cām alteri cōmiſerat non auditur, & impu-
tet ipſe impetrans ſibi ex quo prius lr̄as iudici delegato nō p̄-
ſentauit. ita eſt tex. hic qui procedit ēt ſi impetrans fuiſſet im-
peditus ita ꝙ lr̄as pręſentare nō potuiſſet. nam tex. hic loquit̄
indiſtinctè ſ̄m Doc. & rō fuit fauor ordinariæ iuriſdōnis, quę
eſt fauorabilis, & largo modo adiuuanda, & interpretāda, ſed
iuriſdictio delegata eſt ordinaria s. de tranſac. c. de cætero. Itē
velut odioſa eſt reſtringenda. ita dicit glo. no. in ver. volumus
in cle. fi. de of. or. & in c. j. in ver. proceſſus. in fi. de reſcrip. in 6.
& de his eſt tex. in c. ad hæc ſumus. s. de reſcri. ſed limita dictū
præcedens, niſi impetrans fuiſſet impeditus per aduerſariū ɔ̄
quem impetrauit, vt ſic aduerſarius pręueniret impetrantem
coram iudice ordinario, tunc em̄ eius dolus non dēt ſibi pro-
deſſe. s. de reſcri. c. ex tenore. & in d. c. 2. pro quo optimus tex.
4 pro hoc dicto in l. quamuis. ff. de bo. auth. iu. poſ. ¶†Sexto no.
& tene menti ex tex. aliā rĺam optimam ex qua hr̄ declaratio,
& determinatio qualis, & quantus effectus reſultet iuſtificare,
vel non iuſtificare appellationem interpoſitā ante ſnīam dif-
finitiuam. nam effectus iuſtificatæ appellationis ab interlocu-
toria eſt, vt ɔ̄nr finito articulo appellationis iudex ad quē ſuc-
cedat loco iudicis a quo, & deuoluitur ad eum cognitio, & dif
finitio cāę negocij principalis, & ipſe hēt cognoſcere, & diffi-
nire de cā principali ſicut hēbat ipſe iudex a quo fuit appella-
tum. ita tex. hic & ita Spe. eo. ti. de appel. §. de officio. ver. ſi aūt
a peremptoria. col. 5. in fi. concludens, ꝙ qcquid debuit face-
re iudex a quo, dēt facere iudex appellationis. & idem voluit
Butri. in c. olim. de excep. in fi. & Doc. in c. exhibita. de iudi. &
hic eſt effectus iuſtificatę appellationis. dr̄ aūt iuſtificari appel
latio, qñ declaratur, ꝙ cā appellationis ſit legitima. & probat̄
veritas ipſius cauſæ in appellatione expreſſæ ita tex. hic, & in
c. interpoſita. in prin. j. c. vbi de hoc dicetur. effectus vero non
iuſtificatæ appellationis eſt, quia ſi iudex appellationis inue-
nit illam cauſam nō eſſe rōnabilem, vel non verā, & ſic nō ꝓ-
batā, debet remittere appellantē ad iudicē a quo appellauit,
& eum in expenſis condemnare, & ita tex. hic quem limita tñ
prout hr̄ in c. cum appellationibus. eo. ti. in 6. dicetur. j. in glo.
3. vbi vide &c. ¶Septimo no. ꝙ licet appellatio operetur effe-
ctum deuolutiuum, quia deuoluit cauſam ad ſuperiorem cū
oībus eius acceſſorijs. ita tex. no. in c. dilectis filijs decano. s.
co. tamen requiritur, ꝙ appellatio fiat ex cā rationabili, tali ꝗ
ſi eſſet probata, & ſic vera, deberet legitima reputari. Item reꝗ-
ritur, ꝙ appelletur, & exprimatur cā grauaminis coram ipſo
iudice a quo & de his hodie eſt tex. no. alias appellatio non de
uolueret negotium ad ſuperiorem. fa. d. c. cū appellationibus.
5 & de hoc vide prout dicetur. j. in gl. 3. ¶†Octauo no. ex tex. ꝙ
licet appellatio legitima nō deferat iuriſdōnem iudici appel-
a lationis ſuper cā principali [a] vt hic, & d. c. cum appellationi-
bus. defert tamen iuriſdictionem ſuper iſto incidenti, vt co-
gnoſcat, & diffiniat ſuper articulo appellationis, & condēnet
in expenſis, ſicut in ſimili dr̄ in iudice delegato per literas ſur-
reptitias, qui habet iuriſdictionem in cognoſcendo an ſua ſit
iuriſdictio. s. de reſcri. ſuper literis. & licet pronunciet ſe iu-
dicem incompetentem, & literas ſurreptitias, tamen poteſt ɔ-
demnare ſuccūbentē in expenſis, quia in cognoſcendo, an ſua
ſit iuriſdō, vel non, defertur ſibi iuriſdictio, & ɔſequenter cō-
demnet in expenſis licet pronunciet ſe non iudicem in cauſa
principali, vt eſt tex. hic & in c. fi. s. de reſcrip. & ibi glo. in ver.
in expenſis. allegat pro hoc dicto hunc tex. pro quo etiā eſt me
lior tex. qui ſit in iure in cle. j. de reſcrip. & idem eſt in iudice, ꝗ
pronunciaret appellationem eſſe deſertam, quia pōt condem
nare partem in expenſis. ita tex. no. in c. ex parte. s. de reſcr. &
in c. reprehenſibilis. s. e. vbi vide dicta de hoc articulo in fi. &
plures no. qōnes in mā condēnationis expenſarum fiēdæ per
iudicem appellationis vide in c. ſępè. s. eo. circa fi. & in 2. quæ-
ſtione. ¶Vltimo no. ꝙ valet appellatio ad Papā in maioribus
cauſis licet cauſa grauaminis in appellatione aliter non expri
matur cum ipſa maioritas cāæ ſit iuſta cauſa deferendi ad Pa-
pam abſq; alia expreſsione grauaminis in ſpecie, ꝗ dicant̄ ma
iores cāæ vide in c. maiores. j. de baptiſ. & in c. ꝗ̄uis. & ibi ꝑ gl.
6 de elec. in 6. ¶†In gl. j. in fi. no. ex gl. iuncto tex. ꝙ ex debito ho
nor eſt deferēdus iudicibus. ɔcor. l. oēm honorē. hic allegata.
& c. cū Ioānes, in fi. de fi. inſtru. & rō eſt, quia iudex rōne iuriſ-
dōnis dr̄ eſſe in dignitate ſ̄m gl. hinc eſt, ꝙ rōne dignitatis, &
honoris debiti ipſis iudicibus lex ſemꝑ pręſumitur ꝓ ipſo iu-
dice, vt in c. in præſentia, s. de renū. c. in noſtra. s. de procu. C.
de of. ciui. iudi. l. j. C. de fideicō. liber. l. fi. hinc eſt ꝙ ꝓ eius ſnīa
præſumitur. c. ſicut. s. tit. proxi. l. Herennius. §. Caia. ff. de eui. ſi-
cut ēt p̄ſumit̄ pro iudice, & geſtis ab eo ēt in his, quæ arbitrio
ipſius iudicis relinquūtur. s. de of. del. de cauſis. & ita dicit no.
Inn. in c. 2. j. de eo qui fur. ꝙ dictum ſing. inducit & no. Bal. in
auth. ſi quis in aliquo documento. C. de eden. col. 2. & iō quā-
do iudex appellationis reformat, vel informat ſnīam iudicis a
b quo dēt ſemper ſaluare quantū pōt honorē primi iudicis [b] de
clarando, ꝙ informat, vel reformat eius ſnīam ex nouiter pro
ductis, vel deductis, & ꝓbatis corā ipſo. ita dicit tex. in d. c. cū
Ioannes. in fi. & ex prædictis, & ex tex. & gl. ēt infert̄, ꝙ iudica-
re, & eſſe iudicē ſit honor, & dignitas. facit. ff. de mune. & ho-
no. l. cui munerū. vbi ſi alicui concederet̄ muneris publici va
catio, nō intelligit̄ ɔceſſum, ꝙ nō fiat iudex, ſeu magiſtratus:
qa hoc ꝑtinet potius ad honorē, ꝗ̄ ad munera publica. ſed ali
bi dr̄, ꝙ eſt onus, vt in c. paſtoralis. in prī. in ver. exonerēt. s. de
of. dele. & in l. munerū. § iudicandi. ff. de mune. & hono. & iō
dicebat gl. no. in ver. probari. in c. ſi ɔ̄ vnum. de of. dele. in 6. ꝙ
non eſt iudex ſuſpectus in cognoſcendo, an ſua ſit iuriſdō, nec
eſt p̄ſumendū, ꝙ iudex iniuſtè ꝓnunciet ſe iudicē ɔpetentē ꝓ
eo, qa ſit dignitas, & honor, cū certè iudicare ſit onus. facit. n.
litē ſuā, vt in c. ſacro. j. de ſen. excō. & in l. fi. C. de pęna iudi. c.
cū æterni. de re iudi. in 6. ɔclude ergo ꝙ in iuriſdōne, & in qua
libet alia dignitate inſit ſimul honor, & onus. facit 8. q. j. qui
7 ep̄atū, & ibi ꝑ Arch. de hoc vide. ¶†In gl. 2. in fi. allegat̄ hæc gl.
& tene menti, ꝙ litis ɔte. inualida nō interrumpit pręſcriptio
c nē [c] ɔcor. gl. in l. pr̄, hic allegata. j. de pur. cano. c. ex tuarū. s. de
reſcri. illud. & in auth. offerat̄. C. de litis cōte. & aduerte, qa p̄-
ſcriptio ꝑ actū ciuilē aliqñ interrūpit̄, vt ꝑ ſolā libelli oblatio
nē, puta ɔ̄ abſentes. l. 2. C. de anna. excep. & alijs caſibus, de ꝗ-
bus in l. accuſaturus. ff. de adul. & in l. j. quādo libellus prin. o-
blatus. aliquādo ad interrūpendā p̄ſcriptionē requirit̄ citatio,
vt eſt in p̄ſcriptione 30. annorū, vt l. cū notiſsimi. C. de p̄ſcrip.
30. an. & 16. q. 3. §. pōt. aliquādo reqrit̄ libelli oblatio, citatio, &
litis ɔte. vt eſt in p̄ſcri. lōgi tp̄is. 10. vel 20. an. vt in l. more. C. de
rei

ADDITIONES.

a ¶Adde hic dicta in c. ex ratione. in 7. principali. & in c. repræhēſibilis, in fi. s. e.
b ¶Debet ſemper quantum poteſt ſaluare honorem primi iudicis. An iudex ap
pellationis poſsit cogere iudicem a quo ad edendum ſibi acta primæ cauſæ
vide Bar. in l. eos. in §. ſuper his. C. de appel. & per Doc. in l. 2. C. de eden. &
per Bar. in l. ſi appellationem. C. de ap. Item an poſsit in totum mutare ſen-
tentiam. no. per Doc. in c. Raynutius. de teſta. per Inn. in c. paſtoralis. de offic.
dele. & per Do. de Rota in deci. 368. ſi a diffinitiua.
c ¶Litis conteſtatio inualida non interrumpit præſcriptionem. Et adde circa in
terrupta præſcriptionis, conſ. d. Ang. Aret. quod eſt inter conſil. Alex. 138.
incipien. Lanzolotus de Imo. in 2. vol. in 3. col.

rei ven.& in d.§.pōt.& de his ꝑ gl.in ver.interrupta.in d.l.cum notisſimi.& in d.c.illud,in gl.fi.& ibi ꝑ Doc.& in ver.interrupta.in d.§.pōt ꝑ Bar.in l.naturaliter.ff.de vſucap. & in l. 2.§.ſi rē.ff.ꝑ empt.& in d.l.accuſaturus.& in l.fi.ff.de eo.ꝑ quē fa.eſt. & q̄tū ad ꝑdicta gl. noſtrā hic collige infraſcriptas cōcl'ones. ¶Prima cōcluſio ſit ꝙ eo caſu,quo ꝑ oblationē libelli induceret̄ præuentio iuriſdōnis,aut interruptio preſcriptionis,nunq̄ cauſat̄ talis effectus,q̄n libellus eſſet malè cōceptus. ita tex. & Bar.in d.l.accuſaturus.ꝑ quo.l. libellorū. in ver. ꝙ ſi libelli.ff. de ac.& 2.q.8.libellorū.¶Secunda ꝯcl'o ſit,ꝙ eo caſu, quo ad interruptionē ꝓſcriptionis reqritur citatio nunq̄ inducit̄ talis effectus,q̄n citatio nō foret ltīma,& valida.& ſilr̄ talis citatio nō induceret ꝑpetuationē, ſeu ꝑoccupationē iuriſdōnis. ita tex.no.in ver.legitimè.in c.pe.ſ.de fo.ꝯpe.& eſt gl.or. in c. cū plures,in fi.de of.dele.in 6.ꝙ ꝑ citationē,vel aliū actū de iure inualidū nō inducit̄ ꝑpetuatio iuriſdōnis,vel alius effectus ꝑ quo.c.bonæ.el 2.de elec.& ibi bona gl. de hoc in fi. ꝯclude ergo ꝙ ꝑ citationē inualidā nō interrūpit̄ ꝓſcriptio.& ita Bar. in d.l.accuſaturus.& in d.auth.offerat̄.circa fi. & idē Bald. ibi circa fi.¶Tertia ꝯcl'o ſit, ꝙ licet citatio fuerit valida a principio, tñ ſi poſt fuit circūducta:puta, qa pars ad cuius petitionē emanauit citatio nō cōparuit in termino illius citationis. ff. de iud.l. & poſt edictū.§.circūducto.& in c.j.de do.& ꝯtu.in 6. aut qa forte nō fuit accuſata ꝯtumacia ipſius citati.l.properādū.§.j.in ver.incuſante.C.de iudi.& plenè ꝑ Bar. in l. ſi finita. §.Iulianus,circa prin.ff. de dam. infec. q̄ocunq; ergo citatio fuerit circunducta nunq̄ ex ea interrūpitur ꝓſcriptio, nec induceretur litis pēdentia.ita dicit ſing.Bal.in d.l.fi.de eo ꝑ quē fa.eſt.tene mēti hoc dictū . & idē dicit Bald.in d.auth.offerat̄. quādo citatio foret facta tpe feriato , aut ſi eſſet defectus pſonæ citatæ,qa minor his caſibus ꝑ citationē nō inducit̄ litis pēdētia,vel interruptio ꝓſcriptionis q̄d no.vnū tñ notanter dixit Bart.in d. l.accuſaturus. ꝙ eo caſu, quo ꝑ citationē interrūpit̄ ꝓſcriptio nō curat̄ tūc an libellus fuerit malè formatus dummodo citatio fuerit ltīmè facta.& ita procedit gl. in d.auth.offerat̄.& in auth.de exhib.reis.§.ſancimus,in ver.dānificando. dubiū tñ facit in hoc dicto , qa ſi libellus eſt ineptus ſnīa lata ſup inepto libello eſſet ipſo iure nulla.ita tex.ſing. ſm vnū interim in c.cū dilecti.j.de empt. & vēd.fac.d.l. libellorū. in ver. ꝙ ſi libelli,& ff.ſi menſor.fal.mod.dix.l.j.tñ rō eius q̄d Bar. dicit eſt,qa remanēt prima acta al's valida ſicut dr̄ quod ꝑempta inſtātia remanet effectus citatiōis,& ſic interruptio ꝓſcriptionis,vt per gl. in ver. iudicij. in d.l.properandū.§.j.ſufficit ergo quod citatio fuerit ltīma, licet libellus ſit malè ꝯceptus, vt ſ. ¶Quarta ꝯcl'o ſit, ꝙ eo caſu,quo ad interruptionē ꝓſcriptionis requiritur litis ꝯte.tunc ſi eſt nulla, ſiue inualida,nō interrūpit.& ita gloſ.hic,& in d.l. ſi pr̄.& ita dēt intelligi, ꝙ hr̄ in d. auth.offerat̄.vbi Bal.idē tenet ſiue litis ꝯte. ſit inualida ꝑꝑ iuris ordinē nō ſeruatū,vt d.auth.offeratur. ſiue ex defectu pſonę,vt qa minor.ſiue ex defectu iuriſdōnis,vt d.l.pr̄.& hic in gl. ſed tu limita primo hāc ꝯcl'onem, & gl. niſi ſit inducta prorogatio iuriſdōnis.tollitur.n.tūc defectus iuriſdōnis ꝑ prorogationem,ſ.de of.dele.c.cū olim.& c.P.& G.ff. de iudi. in l.j. & 2.& ita Panor.hic col.4.¶Secundo limita, niſi per litē ꝯte. licet inualidā ēt corā iudice incōpetenti eſſet inducta mala fides,vt qa aduerſarius ex libello,& narratis habuit ꝯſcientiam rei alienæ,tunc.n.eſt interrupta ꝓſcriptio nō ex vi litis ꝯte. qa nulla:ſed ex ſupueniente mala fide,q̄ interrūpit ꝓſcriptionē.l. j.C.de vſuca.traſfor.ſ. de reſcri. c. vigilāti. & in rl'a poſſeſſor. in 6.& ita tenet hic Do.Ant.& Imo.& idē Panor. dummodo factū ſit ita declaratū,ex quo aduerſarius inducatur ad malā fidem.alias eīn licet denūciatio,& ꝓteſtatio alicui facta a principio ꝯſtituat quē in mala fide.l.ſi fundū. C.de rei vendi.tamē denūciatio facta poſt cœptā præſcrip.nō interrūpit,vt l.pe.ff.ꝑ empto.& ibi per Bar. & idē gl.& Inno.in c.dilecti.ſ. de ma. & obe.intellige ergo quod ex narratis inducat̄ mala fides , vt ſ. de quo articulo, an per denūciationē interrumpatur præſcriptio,& per ſuperuenientiā malæfidei,per Bar.in d.l. naturaliter.& per Doc.in d.c.vigilanti.& in d.rl'a poſſeſſor.& ex his rationibus dixit gl.no.16.q.3.c.j.ꝙ poſtq̄ facta eſt ſemel litis ꝯte. nō pōt deinceps currere præſcriptio ēt ad centum annos. & hoc non ex vi litis ꝯteſ. quia ſolum perpetuat ad 40.an.vt d.l. cū notiſſimi.& ibi per gl.fi.ꝙ poſſidēs ꝓſumitur poſt litē ꝯteſ. hr̄e malā fidem.l.certum.C.de rei vē.vnde impoſſibile eſt, ꝙ de cætero ꝓſcribat.& ita tenet gl.in d.rl'a poſſeſſor.tu intellige vt ſ.q̄n ex narratis deducta eſt mala fides, vt ꝑ Bar. in d.l.nār̄.

8 ¶†In gl.in ver.ante ſnīam.ibi,niſi cā rōnabili allegata.vult gl. ꝙ hodie ꝑ hūc tex.ſit inductū ius nouū , ꝙ ante ſnīam nō poſſit ab aliqua interlocutoria,vel grauamine appellari niſi expſ

a ſa cā rōnabili [a] corā ipſo iudice.ꝙ aūt fuiſſet ſup hoc ſtatutū ꝑ antiqua iura vide in c.cū in eccleſia. & ibi dicta & c. ſuper eo. el 2.& c.appellationibus.ſ.eod.& pro intelligentia huius tex. quantū ad hunc notabilē articulum duo ſunt principaliter videnda.primo an tex.hic hēat locū in oī appellatione ante ſententiā. ſecundo ꝑ quē modum dēat cā grauaminis exprimi in appellatione.¶Circa primū quęritur quid in appellatione extraiudiciali,an reqratur expſſio ltīmæ cāe , & an ſit in ꝓſentia partis appellātis,& an ſit ipſa appellatio extraiudicialis intimāda alteri parti.& de hoc articulo,& de ipſa appellatione extra-

9 iudiciali vide plenè dicta in c.bonæ.ſ.eo. ¶†Secūdo q̄ritur an hodie ꝑ hūc tex.poſſit appellari a futuro grauamine.dic,ꝙ ſic in appl'one extraiudiciali,vt in d.c.bonæ. c. cū nobis olim. de elec.q̄d aūt ſit in appl'one iudiciali dic, ꝙ hodie maximè per hūc tex.not.datur rl'a ꝙ nullo caſu pōt recedi a iudice ꝑ appellationē anteq̄ grauet. ergo a futuro grauamine,& ſic anteq̄ ſit illatū,nō pōt recedi a iudice ꝑ appl'onē. & hanc ſnīam voluit Inn.ꝑ hūc tex.Io.An.in c.ſup eo.el j.ſ.eo.dicēs,ꝙ ſi ꝯ reſcriptū opponeret̄ exceptio ſurreptionis,& in quātū iudex ꝓcederet in cā appellaretur, qa tunc cenſet̄ appellatū a futuro grauamine talis appellatio nō valet.dēt.n.primo proponi exceptio & expectari,an iudex admittat, & poſtea ab illato grauamine dēt appellari.vnde anteq̄ iudex admittat, vel non,pars nō hēt de quo poſſit ꝯqueri:iō ante illatū grauamē non tenet appl'o cū nō poſſit tunc in appl'one exprimi iuſta cā grauaminis . & hoc dictū dicit Imo.in d.c. ſup eo. eſſe notandū in practica. & tu adde, qa hoc idē dixit formal'r Spe.eo.ti.qualiter.col.j.in fi. ver.Itē ꝙ faciat iudicē . quod ꝓcedit ēt ſi diceret ex nūc prout ex tunc appello,ſi nō admiſeris exceptiones meas. ita no. Bal. in addi.Spec.eo.ti.col.12.in ver.dubiū fuit, an ſi dico appello ſecūdo.eandē ſnīam ſequit̄ Inn.in c.ſignificauerūt.ſ. de teſti. dicens,ꝙ ſi pars petit a iudice quartā dilationē cū ſolēnitate legali,& ſubiūgit,ꝙ ſi iudex de illa denegauerit appellat, ꝙ talis appl'o nō valet cū fiat a futuro grauamine ſm Inn. ibi. & iō dēt pars expectare an iudex ꝯcedat,vel deneget, & ſi denegat dēt ab illato grauamine appellare : q̄n aūt iudex denegaſſet, ſi pars diceret,dn̄e iudex grauaſtis me in denegādo dilationē,peto reuocetis grauamē,& niſi reuocaueritis appello.tunc bene valeret appl'o cū fiat in effectu rōne grauaminis illati ſm Inn. & Io.An.ibi & ita Spec.in d.ver.Itē ꝙ faciat.& illa verba, niſi reuocaueritis , videtur apponi ad cautelā,& ob reuerētiā iudicis:iō nō nocēt ar.l.qui mutuā.ff.manda.& ita ſeqtur Imo. in d.c.ſignificauerūt.in fi.& idē in hoc vltimo dicto ſequit̄ ibi Panor. col.pe.in prin. vt ſic grauamine illato poſſit incōtinenti appellari abſq; alia petitione reuocationis ipſius grauaminis. tñ petitio reuocationis nō immutat ius ꝑ quo tex. & gl.in c.ſi a iudice.e.ti.in 6.¶Tertio hāc ſnīam tenet Bal.in l.pe.C.quorū appel.col.2.referēdo Io.Mo.idē tenere in c.non ſolum.eo.

b ti.in 6.ꝙ ab interlocutoria anteq̄ ferat̄,nō poſſit appellari [b] ſed dēt expectari verbū iudicis , vel æquipollēs:puta ſi iudex ꝓcedit ad id quod ſe nō cōpatit̄ cū iure ipſius partis ſm Bald. ibi. ¶Quarto eandē ſnīam ſequit̄ 1. gl.in c.2.ſ.vt lite nō ꝯte.& licet Hoſt. ibi velit ꝙ procederet talis appl'o appello ne ꝓcedas cū ſis mihi ſuſpectus ex tali cā ꝑꝑ quā te recuſo,tñ hoc dictum nō placet ibi Io.An.dicenti, ꝙ ſemp dēt ꝓcedere grauamē anteq̄ appelletur,& ſic ante illatū grauamē appellari nō pōt: & ita tranſit ibi Panor.& alij Doc.ſed aduerte,qa Panor.in d.c.ſignificauerūt,tenet ꝯ hāc ꝯcl'onē dicens poſſe teneri, ꝙ ꝓcederet appellatio ſi peto dilationē,vel q̄d aliud a iudice,& ſi denegabit appello, qa iſto caſu nō appellatur ſimplr̄ a futuro grauamine,ſed potius a ꝓterito, qa appellatio eſt ꝯdōnalis ſi iudex denegabit.vnde trahit̄ ad diē extātis ꝯdōnis ar.c.ſi pro te. & ibi gl.de reſcri. in 6. & ſic perinde eſt ſi appellatio foret interpoſita poſt illatū grauamē ſm Pan.de quo ibi latius ꝑ eum:

c ſed certē tenēda vr̄ prima per determinatio [c] tex.hic vbi oportet,ꝙ ad hoc,vt debitus honor iudicibus deferat̄ nō pōt ab eis appellari anteq̄ grauent : & ſic ante grauamē appl'o nō valet: iudicia.n.& ſic appellatio nō poſſunt ſtare in pēdēti.ff.de iu.l. nō queadmodū.& maximè , qa vbi aliqd ꝓhibet̄ fieri ꝑ viam principaliſd iſpoſitionis,tūc nō pōt fieri ꝑ modū ꝯdōnis,vt in l.Seius & Augerius.ff. ad l.Fal.& ibi Bar.ſed hic in tex.ꝓhibet̄ appl'o anteq̄ ſit ſecutū grauamē: ergo nō dēt poſſe fieri ꝑ modū ꝯdōnis.& iō tenenda vr̄ cōis opi.de qua. ſ. pro qua eſt optimus

ADDITIONES.

a ¶Niſi expreſſa cā rōnabili. Adde quando dicatur appellatio rōnabiliter interpoſita.per Do.Ludouicum de Roma in conſ. 343. quando autem appellatio requirat expreſſionem cauſæ, maximè in cauſis a iure prohibitis.vide per eundem in conſil.324. Bar.ab Hor.

b ¶Quod ab interlocutoria antequam feratur non poſſit appellari. Adde ꝙ in appellatione a grauamine debet exprimi cā ſpecificata nō in genere,nec obſcura. vide Bal.in conſ.267. ꝙ incip. quia ex facto. vide ēt per Do. Fran.de Are.conſil. 106.vbi multum diffuſè,& hoc adde.j. ibi,octauo q̄ritur,hic dr̄.

c ¶Adde ꝙ iſtam opinionem contra Panor. tenet etiam Aret. in c. ſignificauerunt. de teſtibus . & vide aliquid per Felin. in c. paſtoralis. §. quoniam, de reſcrip.3.colum.

ťimus tex.in c.dilecto.ĵ.e.vbi nō pōt appellari a futuro graua-
mine ēt ſub ꝯdōne:puta ſi me grauabis appello: dēt.n.primo
expectari grauamen,& poſtea appellare.& ita clarè firmāt ibi
Inn.& Panor.in prin.vnde tene mēti ſinglr hūc articulū vtilē
in practica, ꝗa nullibi inuenies ita plenè declaratū : licet ſæpè
ꝓcuratores,& aduocati ſeruēt ꝯriū, & nō bene.poteris em̄ ir-
ritare tales appłones cū ſint nullæ, vt ſ̃. patet,& bene. oīa ſu-
pradicta ꝯſidera,ſed limita ſupradictā determinationē nō ꝓce
dere,ꝗa omni caſu , quo grauamē eſſet irreparabile ꝑ appło-
nē ſubſequētē pōt appellari a futuro grauamine.facit l. ſi qs ꝓ
uocatio.C.eo.ti.puta ſi appelleť a tortura futura, vel a captu-
ra,ſeu alio grauamīe irreparabili,fa.qđ no.ī d.l.2.ff.deap.reci.
& ī d.l.pe.& vide de his dicta in c.ex parte.ſ̃.eo.¶Scđo limita,
ꝙ oī caſu a futuro grauamine in iudicio poterit appellari qñ
trahit originē a grauamine de p̄ſēti iā illato , dūmō exprimať
tale qđ,ex quo iā inſurgat grauamē de p̄ſenti.ita tex.ī c.j. ſ̃. de
dila.ibi,tenētes ſe a iudicibus grauari. vbi hoc tenet Io.An. &
Panor.in prin.puta ſi dicať ſciēs ſe grauatū ex tali cā, ſeu ex ta
li actu , & timēs in futurū a dicto iudice plus poſſe grauari, iō
appellat &c.¶Tertio,& vltimo limita,ꝗa inferť ex p̄dictis , ꝙ
qñ futurū grauamē eſſet iā cōminatū ꝑ iudicē poterit a tali fu
turo grauamine appellari , & ex p̄ſenti comminatione dr̄ ſatis
cauſata iuſta cā grauaminis,& ita ēt ꝓcedit tex. ſm aliū intel-
lectū in d.c.j.quod eſt notandū ad cōminationes, q̄ fiunt ꝑ iu-
dices ī citationibus,de ꝗbus ꝑ Bar.ī l.ſi finita.§.Iulianus, poſt
prin.ff.de dā.infec.ſed plenius vide de hoc articulo ꝓut diceť
10 in c.cū ceſſante.ĵ.e.in j.gl.vbi de his. ¶†Circa ſecundū princi
pale ipſius appłonis ab interlocutoria , vel grauamine,q̄ritur
primo an de forma apłonis ſit ꝙ debeat appellari in p̄ſentia
ipſius iudicis a quo?dic,ꝙ ſic, & ita eſt hic tex.de quo tñ arti-
culo an,& qñ ſit in p̄ſentia iudicis appellandū,vide vt diceť in
11 c.fi.ĵ.e. ¶†Secūdo q̄riť an ſit de neceſſitate appellādū in ſcri-
ptis.dic ꝙ ſic.& ita tex.in c.j.eo.tit.in 6.quod c.licet loquať in
appłonibus ad Papā:tñ quātū ad hoc, & alia ſolēnia appłonis
hēt locū ēt in appłone ad inferiores iudices, & ita tenet gloſ.
ibi in ver. interlocutoria.& ita cōiter ſequunť Doc.ꝙ de iure
canonico reqrať ꝓ forma, ꝙ appelleť in ſcriptis,ſecus de iure
ciuili ſm gl.in l.2.ff.eo.ti.quod tñ de ꝯſuetudine nō ſeruatur:
ꝗa ēt de iure ciuili dēt appellari in ſcriptis.& ita Bar. in l. eius
qui.ff.de ap.reci.& idē Doc.in d.l.2.& ita Spe.e. ti.§.qualiter
aūt.in prin.vbi ſing.voluit,ꝙ ab interlocutoria,& grauamine
ſiue appelleť ex interuallo ſiue incontinenti apud acta in iudi
cio ēt iudice ſedēte ꝓ tribunali reqriť,ꝙ appelleť in ſcriptis.&
ita gloſ.ord.in ver.interlocutoria,in d.c. j.ſed in diffinitiua vi-
12 de in 7.q.ĵ. ¶†Tertio q̄riť, qñ dicať appellari in ſcriptis. Ang.
in l.a ſnīa,in fi. ff.eod.ti.concludit, ꝙ debeat offerri libellus in
ſcriptis corā iudice a quo,& nō ſufficeret viua voce appellare
licet incōtinēti faceret ꝑ notariū totā appellationē redigi in
ſcriptis corā iudice a quo,&nec ſufficeret viua voce appellare
cū expreſſione grauaminis . & ita in hoc ſequiť Imo. in d. l.a
ſnīa.§.fi.qđ no.idē tenet Bal.in c.ſuꝑ qōnū.in fi.ſ̃.de offi.dele.
& fa.quod alias notat Bar.poſt gl.in l.ſacri.in fi.C. de proxi.ſa-
cro.ſcri.li.12.ꝙ ſi aliquis vadit corā iudice, & dicit notario a-
ctorū,ſcribe ꝙ ego peto a Titio 10. ꝑ hoc nō dr̄ offerri libellus
in ſcriptis licet notarius apud acta hoc ſcribat,& ita tenet for-
maliter Bal.in addi.Spe.e.ti.de ap.in 3. charta in fi. ver. dubiū
13 fuit an ſi dico appello,& tu notarie ſcribe. ¶†Quarto q̄riť qđ
ſi eſt appellatū in ſcriptis tñ nō exprimiť in appłone , ꝙ in his
ſcriptis appellať. Ang.in d.§.fi.tenet , ꝙ nō valeret appło, quia
dēnt expreſſè dici illa verba,& in his ſcriptis appellat.Et ita te
nuit Spe.eo.ti.§.j.in 4.parte.¶Sed certè hoc vltimū nō eſt ve-
rū.ſatis eſt.n.appellare in ſcriptis abſq; illis verbis. & ita gloſ.
no.in c.fi.de re iudi.li.6.in ver.illuſtriū. in fi. & ita tenet Imo.
in d.l.a ſnīa. §. fi. ¶ Quinto q̄ritur an ſcriptura appłonis dēat
eſſe publica.dic, ꝙ nō, ſed ſufficit q̄libet ſcriptura priuata. ita
gl.in c.appellatio.eo.ti.in 6.talis tñ priuata ſcriptura nō pro-
baret appłonē,niſi ꝯiuuaretur teſtibus . iō tutius eſt, ꝙ ſemꝑ
tabellio ſit rogatus de appellatione,q̄ fit in ſcriptis,tunc.n.in-
ſtrumentū ꝓbat.fa.quod no.Spe.in d.§.j.in ver.& notandū.&
hoc ꝓcedit in cedula , q̄ porrigiť iudici a quo appellať, ſed in
cedula intimāda parti de ipſa appellatione ſm formā cle. cau
ſam.de elec.reqriť,ꝙ ſit authētica,& publica ſcriptura , vt ibi
in tex.in ver.authētica,ſm Doc.nō tñ eſt neceſſariū,ꝙ legatur
appło corā iudice a quo appellať. ſatis eſt ꝓducere cedulā in
ſcrip.& dicere, ꝓduco talē appłonē licet aliter nō legať corā
14 eo,vel corā teſtibus.& ita tex.in d.c.appło.¶†Sexto q̄riť pone
ꝙ fuit appellatū in ſcriptis tñ ſcriptura eſt deperdita, an pote-
rit ꝓbari ꝑ teſtes ꝙ fuerit appellatū in ſcrip.dic, ꝙ ſic ꝑ c. cum
olim eſſemus.de priui.& ita tenet Ro.deci.49.q̄ incip. itē fuit
dubitatū vtrū diffinitiua ſnīa.& ibi an ſufficiat ꝓbare ꝑ vnū te
15 ſtē,de quo ēt ꝑ Pau.& alios in cle.ꝯſtitutionē.de elec.ſuꝑ ver.
fiat fides,& in c.cū tu.de teſti. ¶†Septimo q̄riť qñ a ſnīa diffi-
nitiua appellať incōtinēti pōt appellari voce viua abſq; ſcrip-
tura.l.j.in fi.cū ſeq.ff.e.& 2.q.6.ad fi.ſi aūt appelleť ex interual
lo dēt appellari in ſcriptis, vt in dictis iuri. & ꝑ gl. in c.j. in ver.
interlocutoria.eo.ti.in 6.dr̄ aūt appellari incōtinēti ſi appelle
tur iudice adhuc ſedēte ꝓ tribunali ēt ſi iudex ſedeat ꝑ magnā
horā,ſecus ſi a tribunali ſeu a bāco diſceſſerit ſm Spe.eo. tit.§.
qualiter aūt.in prin.ſequūtur Pau.& Gemi. in d.c.j. ſuꝑ d.gl.
ī ver.interlocutoria. & Bal.ī l.litigatoribus.& in l.eos.§.ſinau
16 tē.C.e.ti.& Bar.ī d.l.2.†qđ aūt ſitī interlocutoria?dicas,ꝙ ſiue
incontinenti ſiue ex interuallo,& ſiue iudice ſedēte ꝓ tribuna
li , oī caſu dēt ſemꝑ neceſſario appellari in ſcriptis. & ita gl.in
d.c.j.in ver. interlocutoria. licet gl. iuris ciuilis in hoc teneat
ꝯriū,& nō bene in d.l.2.ff.e.ti.ſm Doc.ibi,& Spe.in d.§. quali
ter.& Bar.in l.2.ff.de ap.reci.& idē tenēt Ang.& Imo. poſt eū
in d.§.libelli.col.4.in fi.& ex p̄dictis patet,ꝙ illa practica, dū dr̄
appello viua voce reſeruato beneficio appellādi in ſcrip.C.de
qua practica ꝑ Bar.in l.cū ꝓcurator.ff.de no.ope.nū.per Bal.in
l.appellatione,C.eo. ꝑ Imo.in d.§.libelli,col. vlt.nō habet lo-
cū in interlocutoria cū ēt incōtinēti apud acta non poſſit ap-
pellari viua voce,vt ſ̃.poſſet tñ ꝓcedere, & eſſe vtilis dicta pra
ctica dūmodo poſtea qñcūq; intra 10.dies a die ſnīæ appelleť
in ſcrip.& vide de hoc ĵ.in 15.q.limita tñ oīa p̄cedētia ꝓcede
re ī mera interlocutoria:ſed qñ interlocutoria hēret vim dif-
finitiuè poſſet appellari viua voce incōtinēti apud acta ꝓut &
ſicut in appłone a diffinitiua, nec requiriť appło in ſcrip.ita ꝯ
ſuluit Ang.ſuo ꝯſ.217.quod incip.ꝯſtitutio.in j.col. ꝓ quo be
17 nefa.quod dr̄.ĵ.in 14.q.vbi vide. † Aduerte tamē ad vnā ſingu
larē limitationē,quā dedit Ang.in d.ſuo ꝯſ.col.j.ꝙ ſtāte ſtatu-
to, ꝙ in appłonibus ꝓcedať ſolennitatibus & iuris ordinibus
nō ſeruatis valebit appło ēt ab interlocutoria ſine ſcriptis , &
abſq; inſertione alicuius cāæ : rō ꝗa ipſum appellare de ꝓceſ-
ſu cāę eſt,ſicut libellus dr̄ de ꝓceſſu inchoatiuo,vt per Inno.in
c.qm̄ ꝯ.de ꝓba.cū ēt appellare in ſcriptis, & cū inſertione cāæ
grauaminis , ſit de ordine iuris ciuilis poſitiui,ſublatus cenſeť
18 ꝑ ſtatutū,ꝙ eſt ſingulariter notandū.† ꝓ quo fa.quia appellare
vel nō appellare ab interlocutoria,dr̄ de ordinatorijs iudicij.
vide dicta in c.ſi duobus.§.j.ſ̃. e. merito militat ſtatutū. & idē
vr̄ ſi ſtatutū,vel reſcriptū diceret,ꝙ ꝓcedať ſine ſtrepitu , & fi-
gura iudicij,ſed in appłone a diffinitiua facit dubiū , ꝗa reſpi-
cit deciſoria nō ꝓceſſum,vt vide in d.§.j.iō ſtatutū, vel reſcri-
ptū reſpiciens proceſſum, & ordinatoria cāæ non ꝙ includat
appellationem a diffinitiua.fa.l.j. C. de ferijs. & ita intellexit
Ang. in d.ꝯſ.ꝙ patet,ꝗa illud ſtatutū excipit appellationem a
diffinitiua.cogita tamen, ꝗa licet non poſſet appellare a diffi-
nitiua reſpiciente deciſoria, tamen ꝙ appelletur ſeruato, vel
nō ſeruato iuris ordine,aut ꝙ appelleť ĵ. quatuor dies,hoc re-
ſpicit ordinatoria,& ꝓceſſum appellationis: vnde videreť ſta-
tutū,vel reſcriptum includere appellantē a diffinitiua, & hæc
ſunt multum notanda ad ſtatuta,vel reſcripta , quòd in appel-
latione procedatur abſq; ſtrepitu,& figura iudicij,& ita vr̄ di-
cendū in caſibus,de ꝗbus in cle. diſpendioſam. de iudi. vt ſic
in appellatione in dictis caſibus nō hēt locū cle.appellanti. de
ap.nec diſpoſitio. c.j. in 6. quo ad ſolēnia appellationis cum
cā appellationis ſit eiuſdē nāę ſicut cā ipſa principalis.ff. an ꝑ
alium cau.ap.& ibi per Ang. quid aūt operetur geminare ap-
pellationes,& an ſit ſtandum primæ,vel ſecundæ, diceť.ĵ.e.c.
19 ſua nobis.¶†Octauo q̄ritur,hic dr̄,quòd dēt exprimi rationa
bilis cā in appellatione,an ſufficiat exprimere generaliter.dic
ꝙ nō: ſed dēt in ſpecie,vt hic patet,& clarius in cle.appel. eo.
ti.in ver.nominatim.vnde non ſufficeret dicere,appello ab ini
qua interlocutoria,ꝗa me grauaſti : ſed dēt exprimi cā in ſpe-
cie,at hic ꝑ Imo.col.3.aliter.n.appellatio in qua foret cā exp̄ſ-
ſa generaliter,aut nō rōnabilis,eſſet nulla.& ita tenet Ro. de-
ciſ.7.q̄ incipit,itē ſi appellatur.& procedunt prędicta ēt de iu-
re ciuili,quia eo caſu,quo ab interlocutoria pōt appellari dēt
exprimi cā in ſpecie.ita tex.melior,qui ſit in iure,in l.ait p̄tor.
§.permittitur.ibi,ab iniuria.ff.de mino.& ita no.per Bar. in d.
20 l.2.ff.de ap.reci.¶†Nono q̄ritur,ſi cā grauaminis eſſet notoria
an dēat tunc aliter talis cā nominatim exprimi in appellatio-
ne?gl.in c.accedens.el j.ſ̃.vt li.non ꝯte.in princ.tenuit, ꝙ non
quia in notorijs non requiritur ordo iuris. ſ̃. de teſti.c.3. ſed
gl.ſing.in d.cle.appellanti.tenet ꝯriū,& melius, quia licet no-
torium releuet ab onere ꝓbandi,tamen non releuat ab onere
proponendi,& allegādi.fa.tex. & Bar.in l.ſi adulteriū. §. idem
Pollioni.ff. de adult.& in l.cum quid.ff.ſi cer.pe.quia pręſum
ptio q̄tuncunq; notoria dēt allegari.licet ergo cā grauaminis
ſit notoria dēt allegari,& exprimi in appellatione noīatim.ita
gl.in d.cle.appellāti.& idem tenet Io.An. & cōiter Doc. in d.
c. accedēs. idē Io.An.in d.c.j.eo.ti.in vj.& idem ibi Gemi.co.
21 2.in prin.& idem Do.Flo.d.cle.appellanti,in q.vj. ¶†Decimo
quęritur pone ꝙ ex forma ipſius ſnīę ꝯſtet vere de grauamine
ex inſpectis, & tenore ipſius ſnīæ: puta, quia in ea exprimitur

iniuſta

iniusta cā, vel reprobata a iure, an tunc in appľone ab ea requiratur expressio causæ. Pe. de Anch. in d. cle. appel. tenet ꝙ non limitans pdicta, qa isto casu notoriū releuat ab onere ꝓponēdi seu allegādi qn̄ notoriū resultat ī exceptis ipsius snīæ ꝙ no. facit c. per tuas. ꝭ. de sen. excō. de quo. ꝭ. ¶ † Vndecimo qritur
22 quid si de grauamine appareat iuris præsumptio, aut per solas allegationes iuris, puta interloquitur iudex aliquē torquendū vł carcerādū vel sequestrū fieri, qđ de iure regulariter est ꝓhibitū. l. j. C. de ꝓhi. sequest. istis casibus & simi. an dēat in appľo ne necessario exprimi cā grauaminis. Bal. sing. ī l. minoribus. C. de his quib. vt indi. dixit ꝙ quando causa grauaminis cōstat ex iuris ꝓsumptione & per solas allegationes iuris, nō requiriẗ expressio causæ nominatim in appľone, ar. l. si ɔstat. ff. eo. ti. & in l. si qs ꝓuocatio. C. eo. ti. ff. de excu. tu. l. qui testō. & ita intelligit dictū Inn. in c. 2. circa fi. ꝭ. de no. ope. nū. qđ dictū tene mēti & facit ꝙ diceẗ. ꝭ. prox. quæst. ¶ † Duodecimo qritur an suffi
23 ciat exprimere cām per relationē ad acta, puta appello ab iniusta snīa prout ex dictis apparet. vł ꝙ sic, qa illud dr̄ contineri in scriptura referente qđ ɔtinetur in scriptura ad quā fit relatio. l. asse toto. ff. de hære. insti. l. ꝗ cōditio. & l. si ita scripsero. ff. de condi. & demō. vnde dr̄et valere appellatio si cā grauaminis colligiẗ ex dictis & ex solis allegationibus iuris absq; alia ꝓbatione facti. & ita etiā pōt scđo modo ꝓcedere dictū Inn. in d. c. pe. & ita tenēt Pau. & Lapus in d. cle. ap. & idē sequiẗ Gemi. in d. c. j. eo. ti. in 6. Sed aduerte, quia hoc dictū nō est simpliciter verū & ɔtrium tenet Ro. in d. deci. 7. & do. Flo. in d. cle. ap. & Imo. hic col. 3. & idē Bal. in d. l. minoribus. quia referēdo se ad acta in genere nō exprimitur pp hoc cā nominatim prout reqritur in d. cle. appellanti. ẜm do. Ant. & Imo. hic col. 3. in fi. dēt enim exprimi cā nominatim, vt sic iudex sit certus an debeat dare apostolos refutationis, vel dimissorios & ne appellās teneat appellatū sub incerto & ēt variare possit. & licet ex actis resultet notoriū iuris. c. cū olim. in fi. ꝭ. de ver. sig. tamen dubiū facit ad præcedētes quæstiones, qa notorietas nō vł excusare a forma data in appellatione licet excuset a necessitate ꝓbationis, vt ꝑ gl. in d. cle. appellanti. & ꝯ. in 9. q. & hoc satis ēt est de mente Bal. in d. l. minoribus. licet idē Bal. in l. per hanc, circa fi. C. de tempo. appel. voluerit ꝙ vbi est talis interlocutoria cuius iniquitas detegitur ꝑ solas allegationes iuris non sit necessaria expressio causæ in appellatione, ar. l. j. in fi. ff. de do. præle. sed hoc posset ꝓcedere quando ɔstaret ex forma ipsius snīæ, vt ꝯ. in x. q. secus si veniret ꝓbanda per acta, vt ꝯ. adde tamen sing. limitationē quam ponit Bal. in d. l. minoribus. dicēs ꝙ bene posset sustineri expressio causę per relationem ad acta qn̄ exprimitur ex qua parte actorum esset illatum grauamen. tūc enim satis dicitur nominatim expressa causa grauaminis si dicitur, prout ex actis apparet in tali loco. & ita etiam est de mente Rotæ in d. deci. 7. alias enim per clausulam generalem prout ex actis apparet, nō diceretur causa nominatim expressa
24 quod no. & tene menti. ¶ † Decimotertio quæritur, appellatio ab interlocutoria debet iustificari ex cā nominatim expssa in appellatione, vt hic, & d. cle. appellāti. & in appellatione ab interlocutoria nō habet locū illa regula ꝙ non est ꝓbatum probabo & qđ non est deductum deducam. de qua in d. l. per hāc & in c. cum Ioānes, ꝯ. de fide instru. dēt enim appellatio ab interlocutoria iustificari ex primis actis & ex cā expressa & nō pt iustificari ex alijs causis ꝗ noīatim expressis. & idē est de iure ciuili. & dicit Bar. in d. §. ꝑmittitur. ꝙ in iure ciuili non reperiẗ melior tex. vbi hoc ꝓbeẗ ꝗ ibi. sed pone ꝙ appelleẗ ab vno vel pluribus grauaminibus tū expressis in appellatione & cum clausula generali & ex oībus alijs grauaminibus ꝗ possunt colligi ex actis, an poterit tūc appellās corā iudice appľonis allegare & prosequi alias causas grauaminis ꝗ nominatim expressas in appellatione, & hoc virtute dictæ clausulæ. Rota in deci. 7. cōcludit ꝙ non, quia dicta generalis clausula nihil operatur per tex. in d. cle. appellanti. in ver. nominatim. qđ dictū no. ex quo infert ꝙ dispositio c. qui generaliter. de proc. in 6. & c. sedes. ꝯ. de rescrip. nō habeat locū in appellatione ab interlocutoria, qa clausula gn̄alis expssis aliqbus casibus nihil operaẗ, & ita sequunẗ Ang. & Imo. in l. 2. ff. e. ti. & idē Ang. in l. j. ff. de lib. & posthu. & idē hic do. Ant. & Imo. col. 3. in fi. & idē d. Flo.
25 ī d. cle. appellāti. in 4. q. qđ no. ¶ Decimoquarto quæriẗ an iste tex. habeat locū in omni interlocutoria? dic ꝙ nō, sed solum in mera interlocutoria, iō in interlocutoria habēte vim diffinitiuæ nō requiriẗ expressio causę in appľone, sicut nec in appľone a diffinitiua requiriẗ expressio causæ, [a] vt ꝑ gl. in c. cām,
a in fi. ꝭ. eo. & in verbo, statuit. in c. j. eo. ti. in 6. & si exprimiẗ vna causa pōt iustificari ex alia nō expressa. & ita tex. & Bar. in l. 3. in fi. eo. ti. ɔclude ergo ꝙ appľo ab interlocutoria habēte vim diffinitiuæ pōt fieri absq; expressione alicuius cāæ, imo si exprimereẗ vna cā poterit iustificari ex alijs causis nō expressis, & tūc est ꝙ locū habet illa regula, nō deductū deducā, de qua in d. c. cū Io. & in d. l. ꝑ hanc, & hanc snīam tenet Io. An. in c. ꝑuenit. el ij. ꝯ. eo. & idē Imo. hic. col. 4. & idē do. Flo. in d. cle. appellanti. in fi. idē Bal. in d. l. minoribus. & in l. pe. C. quo. ap. & idē Ang. suo cōs. 297. ꝙ incipit, cōstitutio. & ita ēt tenet Rota deci. 13. ꝗ incipit, Itē si iudex. & in dec. 85. quæ incipit, Item si a snīa: ꝙ est menti tenendū, quia infert notabilis cōclusio, qa qn̄ interlocutoria est talis quæ habet vim diffinitiuæ æquiparaẗ quo ad oīa ipsi diffinitiuæ quo ad formā & solēnia appellatiōis. hinc est ꝙ si appellaẗ ab īterlocutoria sup attētatis, puta si iudex reuocat attētata nō requiriẗ in appľone expressio alicuius causæ, poterit enim iudex ad quē cognoscere ēt de alijs causis ꝗ expressis, ẜm do. Flo. in d. cle. appellāti, qa talis interlocutoria habet vim diffinitiuæ. Et ita ēt in hoc tenet Ro. in d. deci. 85. & ẜm pdicta debet limitari qđ ponunt Ang. & Imo. in l. stipulationū aliæ. ff. de verb. ob. qn̄ statutū facit mentionē de mera interlocutoria, vel de interlocutoria simpliciter. an dēat intelligi de interlocutoria habente vim diffinitiuæ dic, vt ꝯ. & adde pdictis quatuor no. limitatio. in quibus in appľone a diffinitiua necessario erit exprimēda causa. Et primo qn̄ appellaẗ a correctione & impetratio literarū super tali appľone nō expressa legitima cā esset nulla, vt vide no. dicta de hoc in c. 3. circa mediū. ꝯ. eo. Scđo qn̄ appellaẗ ab executione requiriẗ cā etiam in appľone a diffinitiua & alias impetratio literarū sup tali appľone eēt nulla. vide dicta ī d. c. 3. circa mediū. Tertio ī appellatione a diffinitiua requiriẗ causa, qn̄ cā fuerat cōmissa appellatione remota, & vide dicta in c. pastoralis. ꝯ. eo. in ver. nono operatur, & vide etiam dicta in c. cōsuluit. el j. ꝯ. eo. in fi. & in d. c. 3. in fi. Quarto semper in appľone a diffinitiua requiriẗ causa qn̄ appellaẗ per tertiū cuius interest, quia tertius pro suo interesse nō audiẗ appellans ēt a diffinitiua nisi in appľone cām rationabilē exprimat ꝑ quā appareat ꝙ iustū interesse ꝓtendat. ita tex. no. in l. a snīa. in princ. ff. eo. ti. & ita Bar. ibi in fi. principij. de quo per Inn. & Io. An. in c. cū super. ꝯ. ti. proxi. vbi de his etiā plenè ꝑ Doc. & vide ēt de his plenè dicta in oī-
26 bus casibus in d. c. cōsuluit. in fi. ¶ † Decimoquinto qriẗ, pone ꝙ in appľone ab īterlocutoria, vel grauamine nulla sit expressa causa tū postea inde ad tres, vel quatuor dies additẗ & exprimitur cā, an hoc poterit fieri. dic ꝙ sic, quia satis est ꝙ qn̄cunq; intra. x. dies a die grauaminis & quandiu superest de tpe decē dierū possit ipsa cā exprimi & addi & accumulari alia cā non expressa & hẗ perinde ac si a principio tpe appľonis fuerit expressum, & hoc fuit singulare dictū Bal. ī l. 2. circa fi. C. de epi. audi. pro quo bene facit gl. or. in ver. durante. circa mediū in c. si is cui. de offi. deleg. in 6. quia durante tpe ad appellandum semper pōt suppleri & declarari ipsa appellatio ẜm gl. ibi, & facit ꝙ est dictum. ꝯ. in 7. q. quia licet a principio non sit appellatū in scriptis sed viua voce, potest quādocunq; intra. x. dies appellari postea in scriptis. vide plenè in c. sua nobis. ꝭ. eo. in ver.
27 4. cōclusio. ¶ † Decimosexto qriẗ pone ꝙ in appľone ab interlocutoria sint expssę plures cāæ grauaminis an sit necesse oēs ꝓbare. dicas ꝙ licet sit verū quod appellatio ab interlocutoria nō possit iustificari ex alia cā ꝗ nominatim expressa, vt hic, & d. cle. appellanti. & d. §. permittiẗ. & ibi Bar. tamen pluribus & multis causis expressis sufficit vnam solā cām ꝓbare quando talis causa ipsa sola est rōnabilis & sufficiens de per se. ita Bal. no. in d. l. minoribus. & ita tex. de hoc no. in l. appellanti. §. j. ff. eo. tit. & ita ēt glo. or. & clarissima in c. exhibita. in fi. ꝯ. de iud. hoc idem sequitur Pan. in c. significante. ꝭ. eo. in vlt. no. & in c. cū cām. in fi. ꝭ. eo. & idē do. Flo. in d. cle. appellanti. q. 3. ex quo sing. infert ꝙ pluribus causis etiam copulatiuè expressis in appellatione nō requiritur ꝙ apponat illa clausula, nō astringēs
b se [b] & c. de qua per Doct. in l. diuus. ff. de re iu. & in c. licet cām. ꝯ. de ꝓb. quia in appľone semper sufficit ꝓbare vnam causam dūmodo sit sufficiens de per se. & clausula illa, non adstringēs se ad omnia probādū, nō requiritur ẜm Bal. in d. l. minoribus. col. 2. per tex. in d. cle. appellanti. §. j. & idem Pan. in d. c. significante. per illū tex. qđ tene menti. quid autē sit de stilo curiæ vide de hoc plene ꝑ Doc. in c. cum cām, super gl. fi. ꝭ. eo. an sit necessariū ꝙ omnes causæ in appellatione expresse, tunc ꝓbentur.
28 ¶ † Vltimo pone ꝙ interponitur appellatio absq; expressione alicuius cāæ vel ex cā irrationabili, vel appellabit sine scriptis vel absq; petitione apostolorū, his casibus quibus appellatio est nulla, tamen pone ꝙ iudex a quo detulit tali appľoni, an cā deuoluat ad iudicē ad quē. ɔclude ꝙ licet quando appellatio nō est legitima aut ex legitima cā interposita, nō deuoluat negotiū ad superiorē, vt hic, nec sit tali appellationi deferēdum, vt in

ADDITIONES.

a ¶ In appellatiōe ab īterlocutoria, hñte vim diffinitiuę, nō reqriẗ expressio cāæ. & circa talē snīam vide Car. cōs. 72. incip. Titius. nunc sunt. 8. co. in 5. dubio.

b ¶ Quando plures causæ exprimunẗ in appellatione, non requiriẗ illa clausula, nō se adstringēs. de qua vide Sal. ī l. si causis. C. de ap. Bal. in l. nō iō. C. de li. ca.

dit tali appellationi licet friuolæ,& nullæ: abdicauit ab eo om
nē iuriſdōnē,& eſt deuoluta ad iudicē a quē vt ī d.c.cū appl'o-
nib.& ita his caſibus tenet Io.An.& Gemi.in d.c.j.§.poſt hæc.
e.ti.in 6.& idē tenuit Io.An.in c.Romana.in prin.eo.ti. in 6.
hoc idē ſequit̃ Ro.deci.385.q̄ incipit,Itē ſi appellat̃. ex his er-
go hēs ſingulares effectus,q reſultant, qn̄ iudex defert appella
29 tioni,qđ no ad declarationē,& limitationē huius tex. ¶ †Po-
ſtremo q̄ritur,an diſpoſitio huius tex.hēat locū de iure ciuili.
dic,ꝙ ſic quo ad oēm effectū.Primo eñ ēt de iure ciuili proce
dit,quod hic dr̃,vt in appl'one ab interlocutoria eo caſu, quo
de iure ciuili poſſet appellari requirat̃ expreſsio rōnabilis cāæ
30 grauaminis in appl'one.† Secūdo ꝙ appellatio iuſtificet̃ ex il-
la cā grauaminis in appellatione expreſſa,& ex his duobus eſt
tex.no.& melior qui ſit in iure in l.ait prætor.§.pmittit̃. ff. de
mino.vbi Bar.ita no.& tenet Ang.in ſuo ꝯſ.193.quod incipit
31 in cā accuſationis,col.2.in fi.† Tertio ꝙ iuſtificata cā appella-
tionis ab interlocutoria deuoluit̃ tota cā,& negociū principa
le ad iudicē ad quē:nā diſpoſitio huius tex.in hoc ſilr locū ha
bet de iure ciuili,& eſt ſeruanda in oī foro,& in terris imperij.
ita voluit ſing.But.in c.olim.s̃.de excep.in gl.2.& ita ſequunt̃
alij Doc.tene mēti ad declarationē huius tex. ¶ In ea.gl.in fi.
hæc gl.ponit de cl'a appl'one remota, an hodie aliqd operet̃ p
hūc tex. de quo articulo hic aliqualiter per Doc. ſed vide la-
tius dicta de hoc in c.paſtoralis.in prin.s̃.e.& ibi de multis ef-
32 fectibus,quos ēt hodie operat̃ cl'a appellatione remota. ¶†in
gl.4.ibi,ēt correcta ſunt illa iura.tenet gl. ꝙ iura loquentia de
miſsione nuncij,vel arreptione itineris ad curiam hodie ſint
correcta per hunc tex. ſed ꝯclude, ꝙ aliqn̄ quis arripit iter ad
Papā nō ex cā appellationis,ſed ex alia iuſta cā,tunc talis cen
ſetur ſub protectione Papę, vt ſic ꝯ cū nō poſsit procedi in par
tibus.& hoc per c. j. de peregri. quod intelligit hic Inn.qn̄ qs
arripuit iter in propria pſona,ſecus ſi mittit nunciū:quia licet
tunc nuncius ipſe ſit ſub ptectione apl'ica,non tn̄ ipſe dn̄s,ſm
Inn.hic volentē generaliter pcedere,ꝙ itinerantes ad Papam
ex iuſta cā ſint interim ſub protectione apoſtolica in tm̄,ꝙ nō
valeat proceſſus ꝯ eos agitatus,& hoc p tex.ī d.c.j. nec ēt vale-
ret excōicatio lata ꝯ eos, vt in c.dilecti.s̃.eo. ¶ Dubium tn̄ fa-
cit.l.ignorare.C. de reſti.milit.vbi ꝯ abſentem ex cā reipubli-
cæ pōt pcedi ſi non defendantur.ergo procedi pōt ꝯ eum qui
ex propria cā iuit ad Papam ſi non dimiſit procuratorem.qua-
re Panor.hic col. 7. dicit, ꝙ quo ad primum decretum valeret
proceſſus non in alijs præiudicialibus, & minus valeret ſi ſpo-
liaretur interim, & incontinenti deberet reſtitui ꝯdictione d.
c.j.afferētis in hoc maius priuilegiū q̄ per interdictū, vnde vi.
ſm Pan.quod no.ꝯclude ergo,ꝙ p̄dictus effectus de arreptio-
ne itineris ad Papam hodie non ſit ſublatus per hunc tex. &
hic Doc.& ſubdit hic Inn.prædicta procedere, quando ex pro
babili cā irent ad Papā,alias nō gauderent dicto priuilegio, &
valeret ſnīa ꝯ eos,& poterunt citari ad domum ſm no.in c. fi.
s̃.de eo qui mit.in poſ.per Inn.& p Bart.in l.4.§.p̄tor ait.ff. de
dā.infe.ſm Imo.de his tn̄ vide plenius per Doc.ī d.c.j.j̃.de pe-
regri. ¶ Aliquando, & ſecūdo miſsio nuncij operabat̃ ſuſpen-
ſionē iuriſdōnis,vt non poſſet inchoari proceſſus ꝯ eū qui mi
ſerat nuncium ad Principē,donec nuncius rediret informatu
rus iudicē de intētione Principis,& in hoc hodie oīa iura an-
tiqua de hoc loquentia ſunt correcta per hunc tex.& ita gl. &
Do.hic. ¶ Aliquando,& tertio miſsio nuncij, ſeu arreptio iti-
neris hēbat vim appellationis.s̃.c.meminimus.& c.dilecti. &
hodie an talis effectus ſit correctus Panor. hic, ꝙ non, qa tex.
hic non intendit tollere lrīmas appellationes, ſed certè aliter
locutus eſt Panor.in d.c.dilecti.& in d.c.meminimus.ſup quo
33 aduerte ad duos caſus principales. ¶† Primo quādo arripitur
iter ante cām cęptam,iſto caſu Inn.hic Hoſt.& Do.An.dicūt,
ꝙ arreptio itineris nō hēat vim appellationis licet poſsit hr̃e
priuilegium de quo s̃.in primo caſu.ſed Imo.hic ꝯ. quando ꝯ
currit iuſta cauſa propter quam poterat appellari ſm no. in c.
bonæ.s̃.e.dummodo probetur, ꝙ p illa cā arripuerit iter tunc
cum eadem rō vr̃ ſiue ante iudiciū ſiue poſt cū plus ſit facto
appellare,q̄ verbo d. c.dilecti.fac.c.ad audientiam. s̃.eo. vbi
non eſt neceſſarium exprimere verbū appello. ſufficiunt eñ
æquipollentia.& cum hac ꝯcluſione tenet ſe Lapus ſua allega
tione.39.col.2. & iſto caſu vetera iura nō ſunt correcta, quia
tex.hic loquitur in appellationibus iudicialibus,non in extra-
iudicialibus de qua appellatione extraiudiciali vide dicta in
c.bonæ.s̃.e.Secundo caſu,qn̄ poſt litem motā arripuit iter p-
pter grauamen,quod p̄ceſsit.tenet Imo.ꝙ hēt vim appellatio
nis.s̃.de offi.dele.cū cām.c.cū olim.s̃. de do.& ꝯtu. s̃.de reſti.
ſpo.c.audita.eſt tn̄ neceſſe ꝙ arripiat iter.j̃.10.dies à die graua
minis,& ſic ſiue appellet̃ verbo,vel facto,& pcedūt p̄dicta ſm
Inno.& Hoſt.quādo nō potuit hr̃e copiā iudicis corā quo ap-
pellet & apl'os peteret,& prudenter tunc facit ſi exprimat cās
grauaminis corā teſtibus,& ita ſeqt̃ hic Do. An.qa debēt ſer-

uari, quę ſunt ſm nām appellationis. ¶ Alij vero tenēnt, put
refert hic Inno.ꝙ hoc ſit de ꝯſilio.nā ſufficit,ꝙ corā ſuperiore
exprimantur tunc cāæ grauaminis prout tenuit Arch. cū quo
tranſit Io.An.in c.j.e.ti.in 6.& idē Imo.hic col.2.dēret tamen
his caſibus intimari iudici,vel aduerſario,& poſt talē intima-
tionem oīa attentata reuocabunt̃, quādo intimatio fuit.j̃.10.
dies quo caſu grauamina,q̄ p̄ceſſerunt itineris arreptionē, &
ſecuta ſunt,reuocabunt̃.& ita tranſit hic Do.An.dūmodo po
ſtea pbet̃ veritas cāæ grauaminis ſm Imo. hic p ea q̄ habentur
in c.nō ſolū.e.ti.in 6.& ita reſident hic cōiter Doc. Sed aduer
te,quia p miſsionē nuncij ante cām cęptā nō ſuſpendit̃ iuriſ-
dictio.& ita tex.hic corrigēs in hoc vetera iura ſm Inn.& cōi-
ter Doc.hic,licet Imo.col.8.velit ꝙ quādo ſuberat iuſta cā ap
pellādi,qa veriſimiliter timebat̃ grauamē videret̃,ꝙ ēt hodie
miſsio nūcij hēt vim appl'onis dūmodo ꝯſtet,ꝙ dicta de cā mi
ſerit cū eadē ſit rō,ſiue mittat̃ ante cām cęptā ſiue poſt, qa iu-
riū correctio eſt euitanda ſm Imo.ſed certè p miſsionē nūcij,
ſiue ante cām cęptā,vel poſt,nullo caſu inducit̃ effectus appel
lationis,qa eſt hic tex.clariſsimus de miſsione nūcij,ꝙ nō pōt
p̄occupari,nec ſuſpendi iuriſdō iudicis,& ſimiliter p arreptio
nē itineris. imo plus hic dr̃, ꝙ ſi arripuerit iter,& īpetrauerit
lr̃as nō p̄occupat̃ iuriſdō,nec ſuſpēdit̃.ſi ergo p itineris arrep
tionem iuncta impetratione nō inducit̃ appellatio,nec ſuſpē-
ditur iuriſdō,minus nō inducetur p ſolā itineris arreptionē.
& ita tex.hic.fatendum tamē eſſet, ꝙ quādo nō poſſet hr̃i co-
pia iudicis,tunc dēt ſeruari, quod hr̃ in c.fi.j̃.eod. & iō vr̃ vera
opi.quā tenet.s̃.Do.Ant.ꝙ dicto caſu corā teſtibus debent ex
primi cāæ grauaminis, ex quo tex. hic vult,ꝙ abſq; exp̄ſsione
rōnabilis cāæ nō pcedit appl'o,& ſi nō pcedat vera, & expreſ-
ſa appl'o minus dēt pcedere tacita, & p̄ſumpta per miſsionē
nuncij,vel itineris arreptionē.voluit ergo hic tex.ꝙ nō poſsit
alio modo recedi a iudice,q̄ p appl'onem cū expreſsione rōna
bilis cāæ corā eo.verū ſi copia iudicis hr̃i non pōt, dēt fieri ex-
preſsio cāæ grauaminis corā honeſtis viris,cum tex.hic requi-
rat,ꝙ ſemper exprimat̃ rōnabilis cā.tenenda ergo vr̃ ꝯcluſio,
ꝙ ille tex.corrigat vetera iura de miſsione nuncij,& arreptio-
ne itineris put dicit gl.hic.non ob. ꝙ iurium correctio ſit eui-
tanda,quantū pōt,qa certè id verū,quantū fieri pōt,imo repre
hendunt̃,qui volunt ſubſtinere iura,q̄ ſunt correcta.ita gl.no.
in c.cum expediat.de elec.in 6.vnde cū hic fiat expreſſa men-
tio de miſsione nuncij,& de impetratione lr̃arum,& ſic de ar-
reptione itineris, vt nō hēat vim appellationis, niſi corā iudi-
ce appelletur,& exprimat̃ rōnabilis cā corā eo,ꝯſtat vetera iu
ra correcta,qa aliter ſi copia iudicis poſsit hr̃i nō eſſet deferre
debitū honorē iudici,quod eſt ꝯ hūc tex. & l.oēm honorē. C.
34 qn̄ puo. ¶† In ea.gl.ibi, iā cępta eſt p ſolā citationē. tene mē-
ti gl.iuncto tex.& ita allegat̃, ꝙ licet Papa ſit ordinarius oīum
9.q.3.cuncta p mūdū,& in canone,p principalem.e.q. tamen
pōt iuriſdō Papæ præueniri per inferiorem ordinariū.tunc.n.
reſcriptum Principis nō faciens mentionem de lite cępta co-
rā ordinario ēt per ſolā citationem eſſet ſurreptitiū.& ita tex.
& gl.hic,qa vbi cęptum eſt iudiciū, ibi finem accipere dēt.ff.
de iudi.l.vbi cęptum.s̃.de fo.ꝯp.c.pe. fac.c. inter monaſteriū.
s̃.ti.j.vbi notabiliter hr̃,ꝙ ſecundæ literę debent non ſolū ꝯti
nere mentionem de prioribus,ſed etiam de litis pendentia,&
proceſſu corā primo iudice, qui præuenit. ſi ergo cā eſt cępta
coram ordinario non valeret impetratio reſcripti a Principe,
vel Papa,etiam inter clericos ex quo iuriſdictio Papæ potuit p̄
ueniri, vt hic. intellige, niſi in reſcripto fieret mentio de litis
pendentia,vt d.c.inter monaſterium.& hic in gl. Papa. n. pōt
aduocare ad ſe cām pendentem corā ordinario, vel delegato,
vt in c.vt noſtrū.& ibi Doc.j̃.eo.& pcedūt prædicta etiā in be-
neficialibus,quia pōt iuriſdō Papæ præueniri p ordinariū. &
iō ſi ordinarius ꝯtulit beneficium priuſq̄ Papa, vel legatus de
latere,p̄ualet collatio ordinarij.& ita tex. no. in c. ſi a ſede. de
35 p̄ben.in 6.† & intellige præcedentia procedere de æquitate ca
nonica ſm quam pōt impetrare reſcriptū. & delegatus ēt lite
penden.corā iudice ordinario ēt ſi ordinarius in nulla ſit ne-
gligentia, vel culpa, dūmodo fiat mētio de litis pēdētia corā
eo.& ita gl.in ver. innouari,in cle.2.vt li. pen.& Spe.ti. de re-
ſcrip.pręſentatione. §. rōne aūt cāæ, in prin.ſecus tamē eſt de
iure ciuili,qa nō valet reſcriptū lite pēdēte corā ordinario,ni
ſi reqſitus denegauerit facere iuſtitiā,vt in auth.vt diffe.iud.§.
ſi vero ꝯtigerit.& ita Bar.in l.2. in fi. C.vt li. pē. & hæc eſt dr̃ia
inter ius canonicum,& ciuile.oī tn̄ caſu iſte eſt caſus reſerua-
tus ſoli Principi,qa lite pendēte corā ordinario pōt ab eo im-
36 petrari reſcriptū ad aliū iudicē,† ſed nullus alius inferior hoc
poſſet ēt legatus de latere.poſtq̄.n.cā pēdet corā ordinario nō
poſſet legatus de latere illā cām ad ſe aduocare,vel aliter com
mittere impedire ſeu intromittere ſe, & ita Spe. tit. de leg. §.
nūc oſtendū,ver.p̄miſſa,& ver.legatus.p quo tex. 11.q.j.pue-
nit,& ita Pan.in c.j.s̃.de of.leg.col.2. de quo articulo vide ple
ne

37 nè dicta in d.c,vt noſtrū.circa fi.in 3. q.¶†In ea.gl. in fi.gl. po
nit duas ↄcluſiones.prima cōcl'o ſit, ꝙ iuriſdō delegati Papæ
pōt p̄ueniri p ordinariū anteq̄ lr̄æ ſint delegato p̄ſentatę,& iu
ra antiqua dicentia,ꝙ inſpicit̄ in reſcriptis tp̄s datæ,& non tp̄s
præſentationis ſint limitata,& reſtricta p hūc tex. an aūt ſuffi-
ciat ſola p̄ſentatio lr̄arū abſq; citatione dicet̄.j.in gl.in ver.aſ-
ſignatę ibi vide de hoc,& cū hac ↄcl'one gl.ↄcordāt hic Inn.&
Hoſt.quo ad ordinariū.ſed Gof.hic ponit aliū intel'm ad hunc
tex.vt intelligatur,qñ impetrans citatus corā ordinario nōdū
p̄ſentauit lr̄as ſuas iudici delegato, ſed incōtinenti poſt cita-
tionē ordinarij p̄ſentat delegato lr̄as, & deinde cōparet corā
ordinario, & de illis excipiat,audit̄ ſua exceptio, & ita intelli-
gat̄ tex.hic ibi,priuſq̄ fuerint delegato aſſignatæ. cū hoc intel
lectu Gof.reſidēt hic Io.An.& Butr.ↄcludēdo, ꝙ ſi ↄuētus co
rā ordinario excipit de lr̄is prius impetratis,& nondū p̄ſenta-
tis,tunc repellit̄,& ita textus hic,alias ſi poſt citationē ab ordi-
nario incontinēti p̄ſentat delegato,& deinde cōparet corā or
dinario,& excipit de lr̄is impetratis, quas iā p̄ſentauit offerēs
ſe velle ꝓſequi,& paratū corā delegato, tunc excludit̄ iuriſdō
ordinarij,& ita dēt intelligi tex. hic.& hoc caſu ꝓcedāt iura an
tiqua dicentia ſtādū eſſe prioritati in data,vt in c.cæterū.s̄. de
reſcri.ita ꝙ c.ſi aūt.& c. plerunq;. nō corrigant̄ in totū, ſed li-
mitent̄ p hunc tex.qa vbi olim impetrās poterat differre vſq;
ad annū,hodie p hūc tex,nō poſsit,imo ſibi imputęt̄ ſi nō prę-
ſentauit lr̄as anteq̄ ipſe citatus cōpareat corā ordinario, vt s̄.
ſm Do.An.hic, & in c.j.s̄.de reſcr.& idē ſequit̄ hic Pan.col.x,
iuribus,& rōnibus,j̄.in 2.ↄcluſione adducendis, & idē tenuit
Panor.in d.c.j.de reſcr.col.6.& Bal.hic circa fi.¶Sed aduerte,
qa intellectus gl.Inn.& Hoſt. hic quantū ad ordinariū vr̄ de iu
re verior p hūc tex.ꝓ quo fa.rō,qa iuriſdō ordinarij eſt fauora
bilis,& ampliāda:delegata vero, & extraordinaria odioſa, &
reſtringenda,vt in c.ad hæc.s̄. de reſcrip.& ita glo.in cle.2. de
of.or. & in c.j.de reſcri.in 6.& in c.nonnulli. s̄. de reſcri. & iō
in pluribus ordinarijs eſt locus p̄uētioni,& vnus pōt p̄uenire,
& p̄occupare iuriſdōnē alterius ordinarij p ſolā citationē. ff.d̄
iudi.l.ſi qs poſtea,& in c.pe.s̄.de fo.ↄpe.quanto magis dēt or-
dinarius p citationē poſſe p̄occupare iuriſdōnē delegati, quæ
eſt odioſa & reſtringenda,vt s̄. tenenda ergo vr̄ hæc prima ↄ-
cluſio p hunc tex.quē tñ intellige,& limita niſi delegatus fue
rit impetratus de cōi partiū ↄſenſu.tūc eñ nō licet alteri par-
ti ad aliū iudicē accedere,ar.c.cæterū,de reſcri. p quē tex.iun-
cta gl.Do. Flo. ibi refert ſe ↄſuluiſſe, ꝙ ſi dato delegato de cōi
ↄſenſu altera pars adit poſtea ordinariū poterit p exceptionē
repelli,& in expenſis ↄdēnari.& ita ſequit̄ Imo.in d.c.cæterū.
in fi.& hoc idē in hoc Butr.hic dicēs idē ſi p̄ſente,& ſciēte ad
uerſario,vel eius ꝓcuratore eſſent lr̄æ īpetratæ. ſed certè hoc
dictū non ꝓcedit,qa taciturnitas nō hr̄ pro ↄſenſu in præiudi
cialibus.l.filius.§.inuitū.ff.de ꝓcu.& in reg.is qui tacet,in 6.&
ſic ex ſola taciturnitate nō vr̄ ſibi p̄iudicare in electione iudi-
cis cū interſit noſtra hr̄e plura remedia, & eligere iudicē ma-
gis gratioſum,vt in c. cū ſit generale.de fo.ↄpe.& per Io.And.
in c.cū ęterni.de re iudi.in 6. vnde ſola taciturnitas nō noce-
ret.¶Secunda ſit limitatio ad hunc tex.ꝙ tunc ordinarius poſ
ſit p̄uenire impetrantem,& delegatū, qñ impetrās potuſſet cō
mode p̄ſentaſſe primo reſcriptū.& ſic pōt ſibi dolus, vel negli
gentia imputari:alias ſi fuit impeditus ceſſante ipſa negligen-
tia non poterit p̄ueniri ab ordinario. fa. regula imputari. in 6.
quia abſurdū foret, ꝙ abſq; culpa priuaretur ſuo iure,56.di. ſa
tis p̄uerſum.& ita iura antiqua loquentia de reſcriptis, ꝙ attē
dit̄ tp̄s datæ,ſic limitent̄, & minus remaneant incorrecta,alias
quādiu impetrans nō fuit negligēs ſemper poterit opponerę
de lr̄is primo impetratis dū modo fuerit de impedimento ꝓte
ſtatus.& iſte fuit intellectus gl. no. in d.c.j. de reſcrip. pro qua
fac.c.tibi qui,co.ti. in 6. & hūc intellectū ſequit̄ Imo.hic col.
10.& in d.c.j.col.5.dicens dictum intellectum cōiter approba
ri a Doctoribus,quem ēt tenet ibi Do. Flo.¶Tertia limitatio
vt hic tex.non hēat locū,qñ eſſet delegata inquiſitio in cā cri-
minali,q̄ cōmittitur in fauorē publicū.l.ↄgruit.ff.de of.p̄ſi.c.
j.s̄.de of.or. tñ taciturnitas impetrantis non poſſet p̄iudicari
ↄmiſsioni prius factæ per Principē in fauorē publicū,& ita ꝓ-
cedit tex.in c.ad petitionē.j̄.de accu.ſm Panor.hic.ſed aduer-
te,qa ille tex.probat ↄ̄rium,nā ibi proceſſus legati non eſt nul
lus ex defectu iuriſdōnis,ſed ratione inordinati proceſſus,vel
qa factus pendente appl'one. & ideo Panor.& Butr. ibi intel-
ligunt illum tex. ſm hanc primam ↄcl'onem huius gl. hic. qa
38 ibi impetrans fuit p̄uētus a legato,& ſic ab ordinario. ¶ †Alia
& ſecunda concluſio principalis huius gl. hic ſit, ꝙ diſpoſitio
huius tex.hēat locū ēt in delegatis, cū indiffinitè dicat tex.co-
rā idoneo iudice,vnde ēt delegatus includitur.c. iudex, de of.
del.in 6.p gl.& iō hodie p tex.valēt ſecunde lr̄æ primo p̄ntatę
nō faciētes mētionē de primis lr̄is nōdū p̄ntatis, qa iuriſdō de
legati ante p̄ſentationē lr̄arum pōt præueniri per ſecūdas li-
teras primo præſentatas, ita ꝙ iura antiqua dicentia, ꝙ in re-
ſcriptis,quo ad præuentionem attenditur tempus datæ,& nō
præſentationis,ſint hodie limitata, & reſtricta per hunc tex.
vbi tempus præſentationis inſpicitur ſiue in primis,ſiue in ſe-
cundis literis,& cum hac ↄcluſione gl.tenet hic Inn. & in d.c.
cæterum.& idem Imo.hic & ibi cum primis duabus limitatio
nibus antedictis,& idem ſequit̄ Do.Flo.in d.c.j.col.3. in fi.&
ſm hanc intelligentiam conueniunt in hoc literæ ad lites, &
literæ ad beneficia in quibus eſt locus præuentioni,qñ primo
impetranti potuit dolus,vel negligētia imputari.d.c. tibi qui.
ſed Butri.hic ſequitur intellectum Gof.& Io. An. ↄcludendo
in delegatis,prout.s̄.in ordinario,& ita hic Pan.mouet̄ quin-
39 que motiuis. ¶†Primo quia iurium correctio eſt euitanda.l.
ſancimus.C.de teſta.l.præcipimus.C. de appel.c.cū expediat.
de elec. in 6.nec dēt per ſubauditiones, & tacitos intellectus
induci iurium correctio ſm glo. in c.cupientes.§. ꝙ ſi per 20.
dies,de elec. in 6.nec ēt per ſimilitudinem rationis,vt in auth.
quas actiones. cum ibi notatis per Doc. C.de ſacroſan.eccl.cū
iura ſpecificè loquantur in delegatis, ꝙ inſpicitur tēpus dati
reſcripti nō dēt p ſimilitudinē rōnis in iudice ordinario indu
ci correctio illorū iuriū de delegato loquentiū,imo in delega
tis vr̄ diuerſa rō,quia iō in ordinarijs eſt locus prǽuentioni,qa
ſunt pares,arg.c.fi.de reſcr.in 6.ſed in pluribus delegatis diuer
ſo tp̄e,aut in ſolo delegato,quia Princeps cōmutando cām vr̄
eripere de manibus ordinarij per no.in d.c.vt noſtrum. & per
Inn.in c.cum M.s̄.de ↄſti.ideo dr̄, ꝙ delegatus Principis in il-
la cauſa eſt maior quolibet ordinario, vt in c. paſtoralis.s̄. de
of.or.c.ſtuduiſti. & c.ſanè.s̄.de of.deleg.vnde ordinarius non
debet poſſe præuenire iuriſdōnem delegati, quādo impetrās
eſt paratus proſequi coram delegato, vt s̄. per Gof.& Io. An.
¶Secunda ratio eſt,quia reſcripta ſunt perpetua, & nūquam
tolluntur durante actione.l.falſo.C.de diuer.reſcri. niſi per a-
liud reſcriptū faciens mentionem de primo,vt d.c.cæterū.er-
go tex.hic debet intelligi ſtrictè. ſ. niſi impetrans velit proſe-
qui coram delegato, alias non tollatur reſcriptum, vt ſic non
corrigatur d.l. falſo.per hunc tex. ¶Tertia rō,quia tex.hic lo-
quitur de iudice idoneo,ſed iudex impetrans per ſecundas li-
teras nō facientes mentionē de primis,& ſic ſurreptitias,non
dr̄ idoneus,cū ille dicat̄ idoneus,q nulla exceptione repelli p̄t
ſm gloſ.in c.j.de teſti.& in c.j.de conſang.& affin.facit.l.ſi ſti-
puler. ff.de ver.obli. vbi id qd̄ pōt exceptione repelli hr̄ quaſi
pro nullo,& idē in gl.j.c.ex tenore.s̄.de reſcr. ¶Quarta rō,qa
ↄſtitutio generaliter loquēs,ꝓut eſt tex.hic nō dēt trahi ad ne
gocia,in quibus ſpāliter p alia iura eſt ꝓuiſum in delegatis.ff.
de pę.l.ſanctio legū.ff.de ver.obli.l.doli cl'a.& ſic nō dēt trahi
ad ſpālem diſpoſitionē.d.c.cæterum.c.plerunq;.& c. ſi aūt. ꝓ
quo dictum Bar.in extrauaganti,ad reprimendā.in verbo,legi
bus.vbi dr̄,ꝙ ſi in l.apponat̄ cl'a generalis,nō obſtante quacū
que lege,p hoc non derogat̄ legi ſpāli, ſed ipſa lex noua hēbit
locum in alijs caſibus non ꝓuiſis in ſpecie, & hoc niſi diceret̄
nō obſtante quacunq; lege, quę in totū, vel in partē huic legi
poſsit eſſe contraria ſm Bar.ibi per glo. in l. ſciendum. ff. qui
ſatiſda.cog.& in auth.offerat̄.C.de li.ↄte.quod dictū eſt ſingu
lariter notandū ꝓ ſtatutis.ergo tex.hic loquens generalr̄ non
corrigat iura ſpāliter de delegato loquētia,vt s̄.per Gof. ¶Vl
tima rō,qa iura generaliter loquētia dēnt reſtringi ne qs pri-
uet̄ ſuo iure abſq; cā,vt in l.ſi ſerui vr̄i.C.de noxa.& in l.vt gra
datim.ver.& ſi lege.ff.de munc. & hono.ſi ergo tex.hic intelli
geretur de delegato impetrato per ſecundas lr̄as ſurreptitias
nō facientes mentionē de primis priuaretur impetrās primus
ſuo iure abſq; cā,& ſecūdus impetrans ex ſua improbitate, &
ſurreptione ↄſequeretur cōmodū, qd̄ nō dēt eſſe.c. intellexi-
mus.s̄.de iudi.cū ſimili.& hæc ſunt motiua Pan.hic,vt hic vi-
de per eum.¶Sed aduerte,qa nō vr̄ recedendum ab intellectu
gl.& Inn. hic tā in ordinario, q̄ in delegato.hic.n.in tex.dr̄ ꝙ ſi
quis corā idoneo iudice ↄuenerit aduerſariū corā illo ſuā iu-
ſtitiā proſequat̄ nō obſtāte &c. vt in tex.ita ꝙ illa verba,priuſ-
quā,debeant referri ad text. ſupra dū dicitur, ſi quis corā ido-
neo iudice ↄuenerit aduerſariū, priuſq̄ &c. vnde vult hic tex.
ꝙ corā illo iudice ſuā iuſtitiā ꝓſequat̄ eoipſo,ꝙ corā eo eſt in-
ducta præuentio.nā ſi hic verſiculus,priuſq̄, intelligeret̄,ꝓut
hic intelligit Gof.tunc cū tex.hic indefinitè loquatur ſuffice-
ret qñcūq; pręſentare lr̄as cū hic nō limitet̄ tēpus.& iō intelli
ge hūc tex.ꝓut dicūt Butr.& Pan. ꝙ incontinēti citatus dēat
præſentare lr̄as delegato.nā alias,ex quo tex. dicit hic,prius q̄
indefinitè abſq; vlla limitatione tp̄is,iſta eſſet diuinatio, & di-
uinationes ſunt fugiēdæ,vt p gl.in l.filiū,quē habētē.C.fami.
erciſ.pręterea exceptio declinatoria pōt opponi vſq; ad litē ↄ
teſ.vt d.c.inter monaſteriū.& per gl.in c.j.in fi.de li.cōte.in 6.
poſſet ergo qñcunq; ante litē cōte.corā iudice,q pręuenit prę
ſentare lr̄as corā delegato,& poſtea cōparere qñcūq; ante lit.
cōte.& excipere de literis primo impetratis,& tñ Gof. But.&
Panor.

39 Panor. hic dicunt, ꝙ incōtinēti habita citatione.† scias tñ ꝙ si primo impetrās citatus corā ordinario, vel delegato impetrato p secundas lr̄as esset ꝯtumax in prima citatione nō poterit postea cōparere ēt ante litē ꝯte. & declinare, seu opponere de l̄ris primo impetratis, quia licet cōtumax nō vr̄ vnq̄ ꝓrogare iurisdōnē nō sui iudicis, a vt dixit sing. Inn. ī c. 2. j. de eo q fur. & Bal. allegat, & sequitur illud dictū l. si quis ex ꝯsensu. C. de episc. audi. & in l. gesta. in fi. C. de re iudi. & hoc nisi iudex ꝓnūciauerit se iudicē cōpetentē, vt no. Bar. in l. 2. ff. si quis in ius vo. ipse tñ contumax bene sibi præiudicat, vt nō possit opponere exceptiões declinatorias ēt ante litē ꝯte. & hoc fuit sing. dictū Inn. in d. c. ad petitionē. j. de accu. quod satis ꝓbaꝛ p illū tex. ꝓ quo ēt tex. ad hoc no. in d. l. si qs ex ꝯsensu. s̄m vnū intellectū, & ibi ita Bal. facit gl. in simili in ver. absentia. in c. j. de elec. in 6. cū ꝑ actū tacitū, vel expressum ēt ante litē cōte. ꝑcludatur via à principio opponēdi declinatorias, & ita tex. & Bal. ī l. sed si susceperit. ff. de iudi. & in l. qdā ꝯsulebāt. ff. de re iud. §. j. ergo citatus si est contumax, & cōtumacia interpretaꝛ ꝓut est deterius contumaci. ff. de interrogatorijs acti. l. de ętate. §. qui tacuit. & p gl. in l. quādiu. 3. ff. de acqui. hær. iō hr̄ ꝓ consentiēte ex quo alias est suus iudex licet ope exceptionis possit declinari, vt p gl. in ver. cōpetente. in c. 2. vt li. pen. nō sic, qñ esset citatus corā non suo iudice, qa tunc contumax nō cēseꝛ in iudicē ꝯsentire. iō est ꝙ de defectu iurisdōnis pōt opponi ēt post s̄niam, vt in c. at si clerici. s̄. de iudi. & per gl. in cle. j. de seques. pos. exceptio ergo declinatoria est odiosa, & restringenda, & hinc est ꝙ licet alias in prorogando iurisdōnem non sui iudicis error siue iuris siue facti impediat ꝓrogationē. ff. de iurisd. om. iudi. l. si per errorem. tñ qñ iudex erat alias cōpetens licet ope exceptionis possit sua iurisdō declinari, tunc ex quacunq; cā non declineꝛ siue ex contumacia, siue ex errore iuris, vel facti sibi præiudicat, & hoc ēt fuit sing. dictū Inn. in d. c. ad petitionē. & sequuntur Doc. ibi, pro quo est glo. ord. de iure ciuili in l. 2. §. sed si dubiteꝛ. ff. de iudi. hinc ēt dixit notāter Inn. in c. corā. s̄. de in integ. restit. ꝙ si minor, vel ecclesia omisit opponere exceptiones declinatorias nō datur ꝑp hoc restitutio, & ita limita l. minor. 25. annis omissa. ff. de mino. cū satis sit, ꝙ cā agitetur corā suo iudice. fuit ergo dispositio huius tex. rōnabilis, vt sic ꝑcludatur via exceptionibus declinatoriis, eoipso, ꝙ qs est cōuētus corā idoneo iudice, qui præuenit cū in alijs casibus iura sic præcludant, vt s̄. ¶ Non ob. motiua Panor. & primo de iuriū correctione, quia hic tex. potius limitat, & distinguit, & hoc nō incōuenit. ff. de legi. sed & posteriores. p glo. & Doc. in l. fi. C. si ꝯ ius. præterea iuriū correctio est euitāda q̄tū pōt, alias reprehendunꝛ, qui volunt sustinere iura correcta, & ita gl. sing. in d. c. cū expediat, ꝓcedit. n. lr̄a huius tex. de plano & absq; vlla subauditione s̄m intes̄m gl. hic, nec inducit iuriū correctio a paritate rōnis cū tex. hic loquaꝛ de iudice idoneo: & sic includiꝛ delegatus ēt ex ipsa significatione vocabuli, vt s̄. ideo nulla extensio, vel subauditio hic fit. Præterea a paritate rōnis fieret extensio ēt in correctiuis, qñ rō est expressa in iure, & ita gl. no. in ver. eligaꝛ, in cle. j. de ele. & facit l. his solis. cū ibi no. C. de reuo. don. hic eēm in tex. sunt duæ rōnes expressę. Prima ob honorē iudicis, qui ꝑuenit, vt sic nō possit ab eo recedi per viā appl̄onis absq; rōnabili cā, aut si dicaꝛ, ꝙ literas prius impetrauerit, vnde ex hac rōne nō seruareꝛ debitus honor iudici, qui præuenit si ab eo possit recedi per exceptionē, ꝙ prius literas impetrauerit. Alia rō hic expressa est, vt partes releuentur a laboribus, & expensis. si ergo pars fuit solicita, & adiuit iudicem ordinarium, vel primo præsentauit secundas literas delegato, vult hic tex. ꝙ corā eo suā iustitiā prosequaꝛ: aꝉs si rediret ad iudicē priorem in data ꝑderet expensas iā factas corā iudice ꝑueniente, & sic circa libellum aduocatos ꝓcuratores, & nunciū citantē. & hoc non esset releuare partem ab expēsis, ita ꝙ à rōne expressa hic nō vr̄ ꝓcedere intellectus Gof. & sequentiū. & licet primus impetrans perdat expensas suæ impetrationis: tñ sibi imputetur si pōt sibi culpa, vel negligentia adscribi, vt in reg. dānū, quod qs sua culpa. in 6. & iō intellectus gl. hic, est cōformis dispōni iuris cōis, qa qui primo agit corā vno iudice dēt prosequi corā illo, vt d. l. qui prior. & d. l. vbi cæptū. & ēt quia lite pēdente nil dēt innouari: iō nō poterit primo impetrans innouare lr̄as iā lit. prima pendē. cū aꝉs esset derogare. d. l. qui prior. & l. vbi cæptū. & cle. 2. vt li. pē. nec ob. ꝙ Princeps delegando cām videatur adimere ab ordinario, quia id verū est iam facta præsentatione lr̄arū, vt vide dicta de hoc in d. c. vt nr̄m. non ob. ꝙ delegatus Principis sit maior ordinario, & ꝙ rescripta sint perpetua, quia id verum præsentatis literis, alias perdiꝛ negligentia ius impetrantis, vt hic & d. c. tibi, qui. qa ante pręsentationem lr̄rum nō cōferꝛ, nec aufertur iurisdō. ita tex. no. in c. audita. s̄. de resti. spo. fac. c. super eo. in fi. & ita Bal. in l. j. C. vt li. pen. nam Princeps delegando causam vr̄ rescribere conditionaliter, vt si impetrans velit vti, & præsentare literas. ita Inn. in c. cū contingat. j. de of. del. & in c. j. de conces. præb. in 6. qa impetrans pōt non ꝑsentare si velit, vt p Inn. in c. ex conquestione. s̄. de restit. spo. & patet in d. c. si aūt. & c. plerunq;. si ergo pōt sibi negligentia imputari sua tacita renunciatione est exclusus, vt hic & in d. c. tibi qui. de præb. in 6. & in l. j. ff. de nundinis. & dr̄ negligens si passus est induci ꝑuētionem ab alio iudice. & ita tex. hic. Nō ob. ꝙ non dicaꝛ idoneus iudex si pōt exceptione repelli, qa certè exceptio expirat per negligentiā impetrantis. ¶ Non ob. quartum motiuum. s̄. quia certè hic loquitur specialiter de iudice delegato, vt ibi in tex. delegatis assignatis. ita ꝙ dispositio huius tex. non est generalis, sed specificè loquitur. ¶ Non ob. vltimum motiuum, quia satis priuatur iusta cā ex duabus rōnibus hic expressis in tex. & rōne eius negligentiæ. & licet secundæ literæ non facientes mentionem de primis sint surreptitię, vt in d. c. cæterum. tñ id verū ope exceptionis a qua exceptione eius negligentia est exclusus. & ex his infertur, ꝙ d. l. falso, & c. si aūt, & c. plerūq;. non corrigantur, sed distinguātur, & limitenꝛ p hunc textū ob fauorē iurisdōnis ordinarię, vt s̄. tum ēt vt deferatur debitus honor iudici præuenienti. tum ēt vt partes releuentur a laboribus, & expensis. tum ēt, vt deferatur parti primo præuenienti, vt d. l. prior. tum ēt, vt negligentia puniatur. hinc est ꝙ iura vigilantibus subueniunt, vt d. l. q prior.
40 in l. pupillus. ff. de his, q̄ in frau. credi. & d. c. tibi qui. ¶ † Vltimo dubitatur, an dispositio huius tex. habeat locū non solum qñ concurrunt particularia rescripta, sed ēt qñ cōcurrit rescriptum generale, & speciale, vt sic sit locus præuentioni. gl. singularis in c. pastoralis. §. j. in ver. enumeratur. s̄. de rescri. tenet ꝙ sic, & ita transit hic Io. An. sed Butr. ibi ꝯ, qa generales sunt sublatæ, quo ad cām specialem cū generi per speciem derogetur. c. j. s̄. de rescr. Panor. vero ibi col. 2. sequitur gl. quia sicut primæ literæ tolluntur per solicitudinem primo præsentātis, vt hic, ita & sic secundæ literæ reuocatoriæ, & sic speciales tollantur per negligentiā impetrantis, & solicitudinē primò præsentantis, qñ impetranti specialis pōt negligētia imputari ar. d. regulę, damnū. quod dictum tene menti ad extensionem hu
41 ius tex. & c. ¶ † In gl. in verbo assignatæ. in fi. no. gl. ꝙ ex sola ꝑsentatione rescripti non inducitur perpetuatio, nec pręoccupatio iurisdōnis, nisi secuta citatione. & idem Inn. hic. vnde in casu huius c. non sufficeret sola presentatio literarum sine citatione, sed Butri. hic ꝯ p hunc tex. non cauillando, vel supplēdo. & ideo dicit Imo. hic, ꝙ eius opi. de iure est verior, tñ in practica seruaretur opi. gl. & Inn. hic s̄m eum, & ad prædicta vide glo. s̄. in ver. si dicat. quę tenuit, ꝙ ante præsentationem lr̄arū non conferatur iurisdictio, nec habitu, nec actu. & fa. tex. in d. c. audita. iō est ꝙ non valeret processus executoris, vel delegati ante pręsentationem lr̄arum, ex quo ignorat fundamentum suæ iurisdictionis, vt per Bar. in l. multū. ff. de condi. & demō. & hanc ꝯclusionē firmat Rota per multa iura deci. 457. q̄ incipit, circa tertiū. in vlt. col. & vide dicta ī c. super eo. 2. s̄. e. in fi.
42 ¶ † In glo. in ver. ex rationabili causa. ibi sententiabit enim iudex. in hoc no. gl. ꝙ iudex. a quo quantum ad effectum vtrum teneatur deferre appellationi, vel non hēt, ipse cognoscere, & pronunciare, an appellatio sit legitima, vel non, quia si iudex a quo nō defert iustę appellationi venit puniendus, vt in c. de priore, s̄. eo. ti. & similiter si defert friuolæ appellationi veniret puniendus. 2. q. 6. sunt quorum. ver. sed si quis. facit glo. in c. cum appellationibus. eo. titu. in 6. & hoc nisi probabile dubium eum excusaret, vt in c. sacro. in fi. j. de sent. excom. ideo interest iudicis a quo cognoscere, an appellatio sit legitimè admittenda, vel non. si tamen ipse declararet appl̄onē non esse lt̄imam quantū ad hunc effectū, non impedit vires appl̄onis, vt est tex. no. in c. cū super abbatia. s̄. de of. dele. & idē Spe. in §. nunc dicamus, post mediū, in versi. Vincentius dixit, & in ver. Itē appl̄one pendente. & si iudex a quo ꝓferret s̄niam veniret reuocanda p iudicem appl̄onis. ita tenet ipse Spe. eo. tit. §. nouissimè, col. 2. ver. illud aūt certū est, circa fi. quia ad iudicem ad quē spectat cognoscere, & diffinire an causa appl̄onis sit legitima, vel non, vt c. dilectus filius. l. s̄. de rescrip. & ff. de admi. tu. l. chirographis. §. j. & ibi per Bar. & idem Imo. & Pan. hic, idem Spe. e. ti. de appel. §. nūc dicamus, circa fi. in ver. sed eum cognoscere, & in prin. in ver. sed quis iudicabit. de quo articulo

ADDITIO.

a ¶ Contumax nunquam videtur prorogare iurisdictionem non sui Iudicis, ꝙ declara, vt hic notabiliter. & ideo licet Iudex procedat ad secundum decretum contra contumacem, vel ad diffinitiuam sententiam in casibus, in quibus potest lite non contestata. nunquam tamen fit præiudicium contumaci, quin docto ꝙ ad illum Iudicem non spectabat iurisdictio, possint omnia gesta retractari, per l. vir bonus. ff. iudi. sol. & l. 3. ff. de iud. vbi Bar. hoc tenet, & facit. l. fi. C. si a comp. Iud. & ita etiam Inno. in c. innotuit. de eo qui fur. ord. susc. & Bald. in l. gesta. C. de re iudi. & in l. licet. penult. col. C. de procu. vbi vide.

ticulo vide plene dicta in d. c. de priore, & in c.constitutus.el
43 2.in pe.col.s.eo.¶†In ea.glo.ibi, collatione sapietum. no. ex gl.ꝙ qñ dubitat an applĩo sit recipiẽda vel nõ, & iudex a quo teneat deferre, vel nõ, dẽt de hoc ipse iudex conferre cum peritis, intantũ, ꝙ sup hoc articulo põt ꝑ partẽ peti cõsiliũ sapiẽtis & iudex tenet concedere, & si denegaret põt ex hoc appellari, & ita Spec.eo.ti.§.nũc dicamus, ver.j. & hãc opi.sequit hic Butri.idem ẽt sequit Imo.in c.sæpè.s.eo.ti. sed Spe. ibi refert opinionẽ Vincentij tenẽtis ↄ̃riũ, cuius opi. sequit hic Pan.qa nõ ꝓbatur iure, ꝙ iudex arctetur ad cõcedendũ cõsiliũ sapientis, sed põt ipse suo iudicio diffinire, & vide in l.j.§.q̃situ.ff.eo. ti.sup quo articulo dicas, ꝙ si iudex ex se velit seq cõsiliũ sapiẽtis, certè hoc poterit ẽt iuitis partibus, & ita tenet Ang. ĩ l.j.C. de rela.ꝑ gl.no. ĩ l.arbitri.C.de sentẽ.ex breui.ꝑ quo ẽt gl.hic. põt.n.iudex, & dẽt cõsulere peritiores, qñ dubitat, & ita ẽt est de mẽte Bar.ĩ l.si postulauerit.ff.de adul. si vero q̃rat an iudex de necessitate, an ex debito teneat cõmittere cãm cõsil. sapiẽtis ad petitionẽ partiũ, vr̃ opi.ꝓcedere Pan. hic ꝑ tex.no.ĩ l.ad prĩcipẽ.ff.eo. tit. vbi iudex põt reuocare cõmissionẽ quã fecerat de principe ↄsulẽdo, & inuita altera parte.vñ no.ibi Ang.ꝑ illũ tex. ꝙ iudex põt reuocare ↄmissionẽ quã fecit de cã ad ↄsiliũ sapiẽtis, & iudicare nõ expectato cõsil. pro quo optime facit gl.in d.l.j.C.de rela.vbi Ang.hoc idẽ tenet.rõ est, qa si cõsiliũ habuisset, non tñ tenet illud seq, vt l.Titiũ, & Meuiũ.ff.de admi.tu.& ibi ꝑ Bar.facit c.cũ olim.s.de arb.& c.cũ in veteri. s.de elec.& hãc partẽ sequit Bal.in l.ex illo. C.eo.ti.dicens ꝙ ẽt inuitis partibus iudex põt reuocare cõmissionẽ quam fecit de cõsi.sapiẽtis, arg.d.l.ad principẽ.fortius ergo põt a prin.nõ cõmittere cãm consi.sapientis ẽt si ambę partes hoc petãt.ĩtellige de iure cõi, secus si ex forma statuti cõmsio ad cõsiliũ sapiẽtis foret necessaria: tunc.n.cũ sit de forma dẽret cõsiliũ necessario cõcedi, & expectari ſm Bal.in d.l.ex illo, vt in d.c.cũ ĩ veteri, & c.cũ olim, & vult Bal.ꝙ dicto casu si iudex ferret sñiã nõ expectato cõsi.sñia sit nulla.Bar.tñ in l.j.C.de rela.in prin. vult, ꝙ sit necessaria applĩo, tñ in hoc essent cõsideranda uerba statuti, & ad mãm vide ꝑ Bar.& alios in l.si cõuenerit. ff. de re iud.& vide de his dicta in c.intimasti.circa finẽ.j. eo. & plene ꝑ Imo.ĩ l.j.§.q̃situ.ff.eo.ti.vbi no.ꝑ eũ. ¶In eadẽ ibi, tali dubio deferat applĩoni.signa, & tene mẽti hanc gl.& ita allegat, ꝙ oĩ casu quo dubitat an applĩo sit admittẽda, vel nõ: sit defe-
a rẽdũ, vel nõ, ſp in dubio iudex a quo dẽt deferre applĩoni, & ipsam admittere ꝑp reuerẽtiã supioris, & idẽ Io.An. ĩ c.si a iudice.e. ti.in 6.& ita Doc.hic, de quo articulo vide dicta.s.eo.ĩ c. de priore, & ꝑ Inn.q idẽ tȝ in d.c.dilectus filius.I.s.de rescript. hinc est, ꝙ lȝ iudex a quo ueniat puniendus si non defert iuste applĩoni, vt d.c.de priore. tñ non punit si defert applĩoni vbi non erat deferen.ſm Archi. in uerbo delata, in c.j.e.ti. in 6.& Imo.ratio est, quia in dubio semper est appellationi deferendum per iudicem ipsum.vbi vero casus non esset dubius puniretur iudex si defert vbi non esset deferendum, vt s. dictu est, & qua pœna puniatur iudex a quo, qui non defert appellationi vbi esset deferendum, vel econtra, vide de hoc articulo dicta in d.c.de priore.in fi.¶In gl.in versi.minus rationabiliter. in fi.signa, & no.hanc gl.tenentẽ, ꝙ non possit allegari inimicitia, & ex ea nõ possit iudex recusari suspectus, qñ quis fuit causa, & culpa inimicitiæ, ita ꝙ inimicitia prouenien ex propria culpa allegari non põt. de quo articulo vide, vt plene dicetur j.eo.in c.cum speciali.¶In gl.in versi.in expensis.in fi.aduerte primo, quia dicit hic Io. An.ꝙ ultra condemnationẽ expensarum calumniosè appellans debet puniri pœna pecuniaria de qua in l.ab executore.C.quorum appella. & hoc in causa ciuili, sed in causa criminali perdit litem, & infamia notatur, vt in l.a proconsulibus.C.de ap.& ita transeunt hic Doc. sentiẽtes, ꝙ pœnę legales contra calumniosè appellantẽ habeant locũ etiam de æquitate canonica, & hoc idem fuit de mente glo.2. q.6.ad Romanam.sed certè gl.ord.in l.1.ff.a quibus appel.nõ licet.tenuit, ꝙ pęnę illę legales nõ habeãt locum de iure canonico, & ita sentit Cyn.in l.eos.C.eod. tit.ita etiam uoluit Spec. eo.tit.§.nunc dicamus.versi.j.pro hac parte facit, quia iura canonica calumniosè, vel temere appellanti non imponũt aliã pęnã, nisi solum condemnationẽ expensarũ, vt hic patet, & in c.repræhensibilis.s.eo.& ita hic tenet Pan.& in c.2.s.eod. tit.
44 vbi ẽt vide de hoc dicta.¶†Scd̃o aduerte ad id, qđ hic dr̃ de cõdemnatione expẽsarum: nã Io. An. post Pet. limitat hunc tex. ꝙ appellans non sit cõdẽnandus in expensis: licet ipse succũbat in cã appellationis, qñ aliqua opi.alicuius Doc. faceret ꝑ ipso appellante, & ita ẽt vr̃ residere Spe.in ti.de expẽsis.§. nũc videndum.ver.satis, & ita sequitur hic Butri.& idem Bal.in c. ueniens.el j.circa fi.s.de testi.nisi cõtineret expressum, & certũ errorẽ, vt ibi ꝑ eũ, & uide ꝑ Ang.in l.terminato.C.de fructibus, & lit. expen. vbi no. per eũ idẽ tenẽre, ꝙ dictũ intelligit Imo.hic nisi talis opi. foret cõiter reprobata: nã in consulendo, & iudicando nunq̃ est recedendũ a cõi opinione Doc. ita tex.singularis 19.di.in canonicis scripturis. & gl.in l. oĩs diffinitio.ff. de reg.iu. & Inn. in c. ne innitaris.s. de consti.vbl per Host.& Io.An.in c.1.de consti.& tenet ita Bar. in l.7. C.de pęna iudi.& de hoc plenius per Doct. in d.c.1. de consti. & circa ipsam mãm cõdemnationis expensarum tam ↄ̃ appellantem q̃ ↄ̃ appellatum vide plene dicta per plures qõnes. in c.sępe.s.
45 eo.circa finem. ¶†In gl. pen.in fi.pro declaratione huius glo. dubitatur de qõne notabili, & sępe in practica Papa committit cãm appellationis vna cum ipso negotio principali: dubitatur, an tunc sit iustificanda cã appellationis, & quid si non est legitima appellatio, an debeat tũc remitti cã ad iudicẽ a quo. vr̃, ꝙ non, quia princeps cõmittendo negotium principale vr̃ adimere iurisdõnem ab illo iudice coram quo cã primo pendebat, vt in c.vt nostrum. s. eo. ergo ad illum non põt amplius fieri remissio, & licet si pars succumbat in articulo appellationis debeat cõdemnari in expensis illius articuli, vt hic, tñ negotium principale remanebit apud eũ, cui est cõmissum.scd̃o ad idem facit, quia talis cõmissio alias nihil operaretur, nã iustificata appellatione remanet de iure cõi negocium principale ipsius causæ decidendũ per iudicem appellationis, ita tex. hic. vt ergo cõmissio aliquid operetur, debet intelligi cõmissum negotiũ principale ẽt eo casu quo appellans succũberet, & cã hr̃et redire ad iudicẽ a quo.sed in ↄ̃rium facit tex. hic, qa cum appellans succũbit debet remitti cã ad iudicẽ a quo, ideo talis cõmissio negotij principalis dẽt intelligi ſm limites iuris, vt in tex.hic. facit c.cãm.& ibi per Inn.s.de rescrip.vbi dr̃, ꝙ verba rescriptorũ debent semper in dubio intelligi ſm debitũ ordinẽ iuris, qa rescripta recipiũt interꝑtationẽ a iure cõi, ita ergo hoc casu.sed dñi de Rota deci.11. quæ incipit, Itẽ fuit dubitatũ vtrũ auditor.ponunt hanc qõnem, & nõ bene declarant, tñ circa mediũ vñr velle, ꝙ si cã appellationis ab interlocutoria cõmittit in curia vna cum negotio principali non fit amplius remissio ad partes, & sic ad iudicẽ a quo, cũ cã semel sit in curia, & ita dicut seruari de stilo curię, sed de iure dicũt, ꝙ forte esset ↄ̃rium per tex. hic. sentiunt ergo dñi de Rota, ꝙ si iudex cui est cõmissa cã appellationis vna cũ negotio principali ꝓnunciet male appellatũ, ꝙ tunc cã dẽt remitti ad iudicẽ a quo, vt hic in tex.quasi illa cõmissio negotij principalis pendeat a iustificatis appellationib.& alr̃ negotiũ principale non intelligat fore commissum. sed certe tunc talis cõmissio nihil operaret, vt s.potius videret, ꝙ ex quo princeps expresse commisit negotiũ principale cẽseatur aduocasse illã cãm a iudice a quo, vt d.c.vt nostrũ.ita ꝙ desierit esse iudex ĩ illa cã, vnde ad eũ nõ possit amplius remitti, sed hẽat cognosci per eũ cui est facta cõmissio, & ita vr̃ limitãdus tex.hic, ꝙ in isto casu iudex ad quẽ cognoscat de ipso negotio principali, dato ꝙ appellans nõ legitime appellauerit, & sit ꝓnunciatũ male appellatũ, & bene iudicatũ.cogita tñ qa casus sępe occurrit, & hoc tenẽdo ꝙ delegatus ad cãm appellationis possit cognoscere de cã principali absq; noua cõmissione, de quo articulo vide j.in gl.pe.i
46 fi.¶†Scd̃o queritur, an iustificata appellatione per appellantẽ possit cã principalis remitti ad iudicẽ a quo, inuito appellante dicas, ꝙ nõ cum sit sibi suspectus, ex quo eũ semel grauauit, vt in c.ad hęc.si in vna.s.e.& no.per gl.& Doc.in d.l.eos.in prin. C.e.vr̃ tñ velle tex.in c.significauerunt.s.de excep.ꝙ iustificata appl̃one cã possit remitti ad iudicẽ a quo, & ibi in gl. fi. vbi Imo.dicit, ꝙ rõ est in illo casu, quia iudex ibi ꝓnunciauit non esse procedendũ, vel esse supersedendũ, vbi non debeat supersederi, & iõ vt grauamen per eius oppositũ reparet sit ad eum remissio.& vide in c.cum venissent. s.de eo qui mit.in pos.tñ videret qđ si iudex a quo erat delegatus, tũc cũ ipse ꝓnunciãdo non esse procedendũ ad vlteriora, desierit esse iudex, nõ possit ad eũ remitti cã per no.in c.significantib. s. de off. deleg.cã eñ est deuoluta ad iudicẽ ad quem, ergo a delegato est abdicata iurisdõ, & hoc nisi cã remittat per ipsum delegantẽ, & ita vr̃ tenere Rota deci.363.q̃ incipit, ex hoc insurrexit. & vide ꝑ gl. & Doc.in c.cũ appellationib. e.ti.in 6. & ꝙ dicet. j. in seq.qõ.
47 vbi optime dicet.¶†Tertio quærit si cã applĩonis est ꝓnũcia ta illegitima, an iudex applĩonis đ necessitate teneat verbo, & expsse remittere partes ad iudicẽ a quo.gl.hic ibi remittit partes.vr̃ velle, ꝙ sic, tu intellige hoc verum, qñ iudex a quo detulisset applĩoni: tunc eñ tota cã est deuoluta ad iudicẽ ad quem ẽt si ꝓnunciaret male appellatũ, & bñ iudicatũ, iõ iudex a quo nõ posset ipse cognoscere, nisi cã sibi remittat ꝑ iudicẽ ad quẽ & ita tex.& gl.in c.cũ appellationib. eo. tit.in 6. & illo casu est in arbitrio iudicis ad quẽ, an velit remittere, vel non, vt in d.c. cum

ADDITIO.

a ¶Nota regulã, ꝙ in dubio Iudex a quo deferre dẽt app.uide Car. cõsi.32.incipit orta inter A.& B.in 3.col. vbi facit dr̃iam inter app.ab interlocutoria.& appel.a diffinitiua, quãtũ ad ad hanc regulã & multa alia bona ponit ĩ illo col.

cū appellationibus. si verò iudex a quo nō detulisset appella-
tioni, tunc nō requiritur ista verbalis remisio cū iudex a quo
immediate, ꝙ est pronūciatū male appellatū recuperet facul-
tatē cognoscendi de cā principali, vt in l.eos. in prin.& ibi gl.
C.eo.ti.imò iudex a quo ante dictā pronūciationē posset in cā
principali procedere pendēte appellatione qn̄ appellatio non
est legitima, vt in c.cū solū.§.illa verò, eo.ti.in 6.Non.n.tenet
supersedere in processu cāę principalis, nec reuocant attētata
pendēte appellatione nisi eo casu, quo appellatio sit legitima
aliter nō, vt d.§.illa,& in c.exhibita, s̄.de iudi. ¶ Quid aūt si di
cto casu processit inhibitoria iudicis ad quē.dicas, ꝙ interim
pēdēte appellatione,& inhibitoria nō valeret processus,& tūc
est, ꝙ in appellatione ab interlocutoria hēt locū reuocatio at-
a tentatorū, vt d.§.illa.[a] sed facta pronunciatione, ꝙ sit male ap-
pellatū, poterit iudex a quo incōtinenti cognoscere de cā prin
cipali ēt priusq̄ sibi aliter remittat. ipsa.n.inhibitio suspendit
solū pēdente cā appellationis: nō tn̄ defert cām principalē ad
iudicē appellationis: vn̄ expedito articulo appellatiōis, ꝙ fue-
rit male appellatū iudex a quo pōt incōtinēti ꝓcedere s̃m Io.
An.hic,& hęc sunt notāda ad intellectū, d.§.illa verò,& ita ēt
48 sequit Imo.hic.¶† In ea gl.in fi.no. ex gl. quale sit officiū iudi
cis appellationis ab interlocutoria, vel a diffinitiua, & absque
49 dubio ꝓcedit tex. & gl.hic in ordinario.¶ † Sed dubitat qd in
delegato cui simpl'r ꝯmittit cā appellationis, an iustificata ap
pellatione,& ꝓnunciato, ꝙ fuit bn̄ appellatū posit delegatus
absq; noua ꝯmisione cognoscere de cā principali.fuerūt duę
opi.prima gl.or.3.q.6.ī fi.q̄ tenuit, ꝙ sic. idē Inn.& Host.hic ꝑ
c. Ray.j̃.de test.scd̄a fuit opi. Vin.hic, ꝙ debeat seruari forma
rescripti.s̄.de rescr.c.cū dilecta, & a verbis rescripti nō fore re
cedendū.j̃.de priu.c.porrò.vnde tenet, ꝙ in dubio nisi forma
rescripti aliud habeat nō posit absq; noua delegatione cogno
scere de cā principali, qa rescripta sunt stricti iuris.s̄.de off.de
le.P.& G.& c.cū olim,& ꝓ hac scd̄a opi.optime fa.gl.in cle.j.ī
prin.de cā pos.Io.An.hic dicit cōsiderāda verba rescripti,& ali
ter nō declarat ꝓ hac tn̄ scd̄a opi.ꝯsuluit Fe.de Senis suo cons.
187. ꝙ incipit.c. vt debitus, vbi plene de hoc ꝑtractat,& hanc
scd̄am opi.sequitur Gemi. in c.Romana.in prin.de fo.ꝯpe.in
6.& hoc idē vr̄ esse de mente Io.An.in c.fi.s̄.de iud.quare do.
Ant.hic distinguēdo ꝯcludit, ꝙ aliqn̄ cōmittit cā appellatio-
nis tm̄, tūc nō poterit cognoscere de cā principali qa dictio ta
xatiua est exclusiua.C.de p̄dijs min.l.ob ęs. aliqn̄ ꝯmittitur cā
appellationis cū oībus suis dependentijs,& ad ipsam facienti-
bus, tūc absque dubio poterit cognoscere de cā principali, ex
quo cognitio eius est d̄ accessorijs, & depēdētijs ad cām appel
lationis, vt hic in tex.facit cle.dispēdiosam, de iudi.& quod te-
net Rota in simili in decisio. 284. q̄ incipit. Itē ꝙ iudex datus.
aliqn̄ cōmittit cā appellationis simpl'r, tunc tenēt hic But.gl.
& Inn.vt s̄. ꝙ includat cā principalis eo, quia venit cōsecutiue
ad cām appellationis: ideo censetur virtualiter cōmissa. s̄. de
off.deleg.prudentiā.§.6.& cū hac opi.residet hic Imo. sup hac
glo.& etiā Pan. hic in pen.col.& dicit Imo. quod hæc opinio
seruaretur in practica ꝑꝑ auctoritatē gl. & Inn. & aliorum te-
nentiū eā siue sequaciū, sed in puncto iuris secunda opinio vr̄
verior, quia licet vno cōmisso cēseatur ēt cōmissum illud sine
quo expediri non posit, s̄.de off. deleg.c.in literis,& c.præte-
rea, secus tn̄ in alijs sine quibus posit expediri, quia delegatio
nes sunt strictè intelligendę, vt s̄.vnde cā appellationis ab in-
terlocutoria pōt bene expediri absq; cognitione cāæ principa
lis. sed ad hoc respondet Imo.hic quod cognitio cāæ principa
lis certo respectu pōt cēseri pars ipsius appellationis ex quo ꝑ
ipsam deuoluit negociū principale si pronunciet bene appel-
latū, vt hic ī tex.iō cū sit de cōsecutiuis sub ipsa ꝯmisione cāę
appellationis includit, vt d.§.sexta.s̃m Imo. hic de quo tex. in
d.c.p̄terea, vbi dr̄, ꝙ ꝯmissa vna cā, oīa ad ipsam cām facientia,
& ꝑtinentia censeant esse ꝯmissa, iō cā principalis est de perti-
nentibus ad cām appellationis, vt hic in tex.sicut in sīl'i dr̄, ꝙ si
alicui simpl'r delegat cā appellationis censet ēt ꝯmissa cā nul-
litatis,& poterit sup ea pronūciari ex quo est de pertinentibus
ad cām appellationis, vt in l. q̄dam mulier. ff. fam. erc. & in l.
si expresim.ff.de ap.& ita in hoc tenēt Inn.Io.An.& Gemi.in
c.cordi.eo.ti.in 6.& Imo. in d.l.si exp̄sim.in fine, de quo arti-
culo vide, vt dicetur.j̃.eo.c.dilecto.sicut ēt alias in simili dr̄ de
delegato cui est simpliciter cōmissa cā appellationis tn̄ pote-
rit cognoscere,& pronunciare sup eius desertione absq; noua
cōmisione ex quo est de pertinentibus ad ipsam cām appella
tionis,& ita in hoc tenet Rota in d.deci.254.& hoc nota ad iu
dices delegatos, & pro ista decis. ꝙ delegata cā appellationis
simpliciter intelligatur cōmissa cā principalis si pronunciabit
bene appellatū tenuit gl.in c.ex tenore.s̄.de fo.cōp.¶ Vltimo
pro ītelligētia tex.dū hic dr̄ ꝙ iudex appellationis ab īterlocu
toria tūc cognoscit de cā principali quādo est finitus articulus
appellationis, & est pronunciatū appellationē fuisse legitimā
alias ad eū nō deuoluit cognitio cāæ principalis. ¶ Dubitatur
primo quid in papa, an ipse posit cognoscere de cā principali
omisso appellationis articulo de cōsensu vtriusq; ꝑtis. dic, ꝙ
50 sic,& ita tex.in d.c.cordi.¶† Secūdò q̄ritur an papa hoc posit
inuito appellante, & de consensu solius appellati. vr̄ ꝙ sic, qa
ꝙ cognoscat primo de articulo appellationis est fauor appel-
lati, vt hic in tex. si ergo appellatus hoc non vult non pōt ap-
pellans conqueri, quia appellando dicit, ꝙ tota cā deuoluatur
ad iudicem appellationis, vnde pōt sibi dici, ꝙ q̄ris, intus ha-
bes.s̄.de off.dele.sup qōnum.§.porrò. nec posset appellans al
legare litis pendētiā corā iudice, a quo cū ipse eius iurisdōnē
appellando declinet, c.si a iudice eo.ti.in 6.c.2.de do.& cōtu.
c.li.iō est ꝙ cōtumax nunq̄ pōt allegare litis pēdentiā, vel prę
uētionē iudicij illius corā quo fuit cōtumax.ita tex. no. & ibi
Bar.in.l. q̄uis.ff.de dam. infec. & in.l. sepulchri violatio.ff.de
sepulchro vio.& appellans censet cōtumax corā iudice, vt in
d.c.2. præterea ille qui suo facto procurat cōueniri corā iudi-
ce aliquo nunq̄ pōt opponere de litis pendentia corā alio. ita
est not.dictū Bal.in l.j.C.cōmu. deleg.col.vl.in princ.per tex.
in l.j.in fi.C.de asser.tol.cū ergo appellans ꝓcurat, ꝙ cā sit co-
rā iudice ad quē non poterit opponere de litis pendentia co-
rā iudice a quo, nec ēt ipse iudex posset in hoc supplere,& op-
ponere de litis pendentia ēt si sibi cōstaret ex actis qn̄ pars ip-
sa nō opponit aut opponere non pōt, ita dicit no.Inn.in c.cū.
M.s̄.de const.& ita Bal.allegando illud dictum in l. nulli.in fi.
C.de iudi.& ita Pan.in d.c.cū M.in fi.conclude ergo, ꝙ ēt in-
uito appellāte poterit papa de cōsensu solius appellati cogno-
scere de cā principali omisso appellatiōis articulo, dū tn̄ prius
reuocetur grauamen ꝑꝑ ꝙ erat appellatū: tūc.n.appellans nō
habet de quo cōquerat, vt in c.proximo, & ita sequuntur Inn.
& Io.An.in d.c.cordi.licet Gem.ibi ꝯ per illū tex.ibi de partiū
voluntate, sed certe dēt suppleri, vel partis appellatę cū cōsen
su ipsius appellati sufficit, vt patet, s̄.in iuribus,& rōnibus iam
dictis,& ita sequitur Inn.& Compost.in c.j.de elec.in 6.& ita
51 hic Pan.& Imol.hic col. antepe.¶† Tertio quærit an idē sit si
appelletur ad legatū papæ, vt sic posit cognoscere de cā prin-
cipali omisso appellationis articulo. gl. or.sing.ī d.c.Romana
in prin.tenet, ꝙ sic ex quo legatus pōt principaliter adiri ꝑ viā
simplicis querelę, vt in c.j.s̄.de off. leg. & idē dicit gl.in omni
iudice qui posit adire per viā querelę,& ita sequitur Arch. &
Io.An.in d.c.Romana, sed Gemi.ibi ꝯ in d.c.cordi. dicens, ꝙ
excepto papa nullus alius poterit, quia de cā principali dēt co
gnosci, vbi ipsa pendet, vt in d.l.vbi cęptum, & in c.pen.de fo.
cōpe.adducit ēt hunc tex.& no.ꝑ Io.And.in c.pastoralis.s̄.de
off.or.ī gl.j.& tex.11.q.j.ꝑuenit.nā legatus ēt de latere nō pōt
se intromittere, vel cognoscere de cā pendēte corā ordinario,
quia eius iurisditio potuit p̄ueniri, vnde licet legatus potuis-
set primo adiri per viā querelę: tn̄ ex quo cā est prius cępta co
rā alio nō pōt nisi primo constat cām appellationis fore legi-
timā, vt hic in tex.& in d.l.vbi cęptū, s̃m do. Flo.hic,& idē Ge.
vt s̄.concludēs, ꝙ ēt de cōsensu partiū legatus hoc non posset
sed aduerte, quia Imo. hic tenet primā partē s̄. idē Pan.hic se-
quendo gl.& alios in d.c.Romana, de quo vide j̃. in sequen.q.
52 ¶† Quarto quærit qd in archiepō, & in alio iudice qui nō pōt
principaliter adiri ꝑ viā querelę, an poterit de cōsensu vtriusq;
ꝑtis cognoscere de cā principali omisso appellationis articu-
lo.tex.facit, ꝙ nō in d.c.Romana,& idē tenet Gl.in ver.omis-
so, ī d.c.cordi. & hoc absq; dubio ꝓcedit in clericis, ita loquit
tex.in d.c.Romana.& rō est, qa ipsi non pn̄t cōsentire in aliū,
vt in c.significasti.s̄.de fo.cōpe.& idē foret in laicis si cā ē feu
dalis.s̄.de iudi.c.ceterū,& de fo.cōpe.c.transmissa, & c.verū,
& idē s̃m aliquos si cā foret criminalis, vel spūalis, de quo vide
ꝑ Doc.in d.c.P. & G.& d.c. significasti. si verò cā est ciuilis,&
inter laycos, in hoc est difficultas,& licet Imo.hic, col.antepe.
& Pan.hic, circa fi.simpliciter transeant quod sit spāle in papa
vel legato, ex quo posit adiri per viā simplicis q̄relę, tn̄ elicias
tres conclusiones.¶ Prima cōclusio sit, ꝙ si archieps̄, vel alius
iudex pronūciauit primo iurisdōnem ad eū deuolutam per le
gitimā appellationem, absq; dubio poterit cognoscere de cau
sa principali, quia talis snīa facit ius, & satis dr̄ expeditus ꝑ cā
articulus appellationis, vt per Inn.& Io.Andr.in d.c. cordi.de
quo plenius per Fre.in d.consi. 187.maximè circa finem.¶ Se-
cunda conclusio sit, ꝙ quando iudex a quo detulisset appella-
tioni, tunc siue sit archieps̄, siue inferior, ipse iudex ad quem
poterit etiā inuito appellato cognoscere de causa principali
omisso appellationis articulo,& hoc ꝑ tex.ī d.c. cū appellatio
nibus, vbi ꝑ delationē tota cā deuoluit ad iudicē ad quem, &
ita in hoc tenet Inn.Io.And.& Gem. in d.c.cordi.& idem Io.
An.in

ADDITIONES.

a ¶ Nota ad intellectum c.non solum §. illa verò.de appel.in 6.
¶ A forma data a.l.discedere nō oportet, imò obseruāda.gl.cl.j.d̄ vi.& ho.cle.

An.in d.c.Romana.& hanc ɔclonē in hoc sequitur hic Imo. & Panor.col.pe. ¶Tertia, & vltima conclusio sit, ꝙ inter laycos in causis ciuilibus de consensu partiū qlibet iudex applonis, siue sit Archieps siue inferior, pōt cognoscere de cā principali omisso applonis articulo, ꝑ qua cōclone adduco tex.in d.c.Romana, in prin.a ɔrio sensu iuncta gl. ibi in ver. clericorū.q hoc clarissimè tenet, & idē Host.ibi.nō ergo ob.d.c. Romana.& d.c.significasti.quia loquit̄ in clericis, q nō possunt ɔsentire in nō suum iudicē.secus est in laycis, vt in c. P. & G. & c.cū olim.& in l.2.ff.de iud.& per Bar.ī l.j.§. & post operis. de no.ope.nun.nec ob.d.c.cordi.si dicatur, qđ sit spāle in Papa, qa certe eadē est rō in oī iudice, nā iurisdō Papæ pōt pueniri ab ordinario, vt hic in tex.si ergo cā est primo cępta corā ordinario, nō deret Papa posse cognoscere de ipsa cā pendente omisso appellatio.articulo ex quo iurisdō eius est præuenta ab ordinario, & tñ ibi dr̄, ꝙ hoc pōt de cōsensu partiū.nō ergo est rō ibi spālitatis ꝑ eo, qa Papa est ordinarius oīum.c.cūcta.9.q.3.quia eadē rō ꝓhibitionis, q̄ est in inferioribus est in Papa, ex quo est inducta preuentio, vt hic & in d.c.pe.rō ergo spālitatis est consensus partiū, q rō quo ad laycos militat in oī iudice & ita vr̄ dicendū, quia de consensu partiū nō obstat litis pendētia, hinc est, ꝙ nō reddit̄ iudiciū nullū si lite cępta corā vno iudice litigetur de eadē cā corā alio iudice, & hoc nisi per aliquā partiū opponatur exceptio, & ita Inno.in d.c.cum M. fortius ergo procedit iudiciū, si ambæ partes cōsentiant cū layci possint liberè consentire in aliū iudicē in ciuilibus causis, & ita ꝑ hac arte sit tex.a ɔrio sensu, & gl. ibi in d.c.Romana, nec iudex ipse pōt opponere, & supplere de litis pendētia si partes nō opponunt, vt per Bal.in d.l.nulli.& ꝑ Pan.in d.c.cum M.in fi.& hic.& ita hāc snīam tenet Lapus, & Inn.in d.c.cordi.licet Gemi.ibi, & in d.c. Romana.fateatur hoc verū, qn̄ ante iudiciū cęptū.secus, fm eum, si cā pēderet corā alio iudice, & hoc per iura, & rōnes, de quibus.s̄.in 3.q.in legato Papę.sed certè nō ob.qn̄ est ɔsensus vtriusq; partis, quo casu nō ob.litis pendentia: nā si partes volūt ꝓsequi corā alio iudice, nō possunt ꝑ primū iudicē cōpelli, ex quo cā est præuenta, & ciuilis, ar. cle. q̄diu.de appel.& in c.oblatæ.s̄.eo. cum ēt in delegato procedat prorogatio de re ad rem, vt d.c.P.& G. & ex his habes no.
a limitationē ad c.peruenit.[a] 11.q.j.& ad ea, q̄ dicunt Doc.in c.j.s̄.de offi.lega.prout dictū fuit in c.vt nostrum.circa fi.s̄.e.videlicet, ꝙ legatus de latere non pōt cām pēdentem coram ordinario aduocare ad se, vel cognoscere, vel impedire.nā hoc procedit, nisi de consensu vtriusq; partis, vt s̄.patet.facit.l.si ɔuenerit.ff.de re iudi. ¶Quinto quæritur de consensu vtriusq; partis: Archieps, vt quilibet alius iudex appellationis pōt cognoscere de cā principali omisso appellationis articulo, vt patet s̄.in præcedenti q.sed quid si de consensu solius appellati, & inuito appellāte? dicas, quod eodem modo poterit, quia in cā appellationis appellans non pōt ɔdicere si appellatus velit, quod cognoscatur de cā principali omisso appellationis articulo, & hoc patet ꝑ iura adducta.s̄.in 2.q.& ita est de mente panor.hic dicentis, ꝙ si ad hoc probandū deficeret lex seu tex.tñ probatur iustitia, seu rōne naturali, per quam possunt restringi, & ampliari verba legis, vt in c.2.requiris.s̄. eo. & in l. scire oportet.§.ɔsequēs.ver.sufficit.ff.de exc. tu. hinc dicebat ī sīi gl.no.in auth.vt mat.debitri.& creditri. post prin. ineptū esse nō fallere rr̄am, quādo rō nālis est ɔrīū, & iō ꝑ hac parte apertissimè cōcludunt rōnes adductæ. s̄. in 2.q. quas hic repetas.
52 ¶†Sexto q̄rit̄, an id quod dr̄.s̄.in j.q. in Papa, sit idē in delegato ipsius Papę, vt sic possit cognoscere de cā pricipali omisso applonis articulo, sicut pōt ipse Papa. Inn.& Io. An.in d.c. cordi.tenent, ꝙ sic, quia in cā sibi delegata rep̄sentat vices Papæ, & hēt eandē iurisdōnem sicut Papa, vt in c.sanè 2.s̄.de of. dele.vnde pōt eius iurisdō prorogari, vt d.c.P. & G. & c. cum olim.& sic partes possunt renūciare articulo appellationis, vt est expressum in d.c.cordi. imo nō solū delegatus Papæ sed ēt inferior de consensu solius appellati hoc poterit per ea q̄ adducta sunt.s̄.in 2.& 5.q.
53 ¶† Vltimo quæritur eo casu, quo iudex applonis cognoscit de cā principali omisso articulo appellationis, an cognoscat, vt iudex applonis, ꝑut voluit Inno. in d.c.cordi.an vero vt iudex prorogatus ꝑut vr̄ velle gl. in d. c.Romana.ver.clericorū, & hoc verius vr̄, quia si iudex applonis non cognoscit, & pronunciat applonē legitimā cā principalis, ad eum non deuoluit, vt hic in tex. ergo omisso applonis articulo non cognoscit, vt iudex applonis, nā si cognosceret, tūc Archieps inter clericos posset ꝓcedere omisso applonis articulo, ex quo nō dicerent clerici tunc cōsentire in non suum iudicem si cognosceret, vt iudex applonis cuius ɔrium dr̄ in d.c.Romana. sequitur ergo, ꝙ cognoscat tanquā iudex ꝓrogatus. ¶In gl. fi. ī fi.vult gl.ꝙ ver.saluis referat ad tex.s̄.in prin.dum dr̄ coram illo suam iustitiam prosequatur. nā illud verum, nisi in maioribus causis cum illę pertineant ad apostolicam sedem.& iō non compellitur quis litigare coram inferiore, & iste est vnus intellectus gl. alius est Inn. hic ꝙ iste ver. saluis, referatur ad id quod hic in tex. dr̄ de rōnabili causa: nā illud verum, nisi in maioribus causis, in quibus expressio cāæ non requiritur cum ipsa maioritas cāæ sit sufficiens cā transferendi illas ad sedem ap̄licam.& vide de his in c.quis, de ele. in 6.& quæ dicantur causæ maiores reseruatæ Papæ.vide in c.ꝙ transla.s̄.de of. leg. & in c.maiores. j̄. de bapt. & eius effec. & hæc sufficiant pro nota.repe.huius famosæ, & sing. dec.

ADDITIO.

a ¶Notabilis limitatio ad c.peruenit.2.q.j.& ad no.in c.j.de offi.leg.

SVMMARIVM.

1 *Quando sit quod cessante causa cesset effectus.*
2 *An in dubio præsumatur causa impulsiua, vel finalis.*
3 *Iudex delegatus potest sententiam interlocutoriam reuocare.*
4 *An interlocutoria possit reuocari per iudicem inuitis partibus.*
5 *Quid si ab interlocutoria sit appellatum, an possit reuocari.*
6 *An a comminatione iudicis possit appellari.*
7 *Casus notabilis in quibus sententia potest reuocari.*
8 *Quando sit quod sententia interlocutoria possit reuocari per iudicem.*
9 *Quid si interlocutoria habeat vim diffinitiuæ, an possit reuocari.*
10 *An & quando præceptum iudicis possit reuocari.*
11 *An si iudex absoluat partes ab obseruatione iudicij, vel pronunciauit se non esse iudicem competentem, vel non esse procedendum obstantibus exceptionibus, vel appellationem desertam, possit talem interlocutoriam reuocare.*
12 *Quid si ab interlocutoria sit bis appellatum, & confirmata, an possit reuocari.*
13 *Quid si interlocutoria sit lata consensu partium.*
14 *Quid si iudex detulit appellationi, an possit reuocare interlocutoriam.*
15 *An iudex a quo de consensu appellantis possit reuocare delationem appellationis, & causam reassumere.*
16 *An iudex a quo possit reuocare interlocutoriam post inhibitionem factam per iudicem ad quem.*
17 *Quid si interlocutoria erat nulla, an possit reuocari post inhibitionem.*
18 *An iudex a quo possit reuocare interlocutoriam post appellationem admissam per iudicem ad quem, & alteri delegatum.*
19 *Quid si lis erat iam contestata coram iudice ad quem.*
20 *Quando sententia interlocutoria esset iam mandata executioni, an possit postea reuocari maximè de consensu partium.*
21 *An sententia interlocutoria magni præiudicij possit reuocare, absq; causæ cognitione.*
22 *An si reuocatio fiat sine causæ cognitione, reuocatio sit nulla.*
23 *Interlocutoria super declaratione verborum sententiæ, vel contractus, an possit reuocari.*
24 *Interlocutoria taxationis expensarum pendente iuramento an possit reuocari.*
25 *An iudex possit reuocare interlocutoriam, si non reficiantur expensæ factæ per appellantem.*
26 *Interlocutoria lata super exceptione peremptoria, puta pronunciauit iudex exceptionem pacti, transactionis, vel præscriptionis non obstare, an possit reuocari.*
27 *Quid si iudex pronunciat rescriptum non esse subreptitium, vel non impetratum ab excommunicato, an possit reuocari.*
28 *Quid si iudex pronunciat se esse, vel non esse iudicem competentem.*
29 *Quid si iudex pronunciat tutorem, vel curatorem esse legitimum vel non, an possit reuocari.*
30 *Vsque ad quantum tempus possit reuocari interlocutoria.*
31 *An iudex cogatur ad reuocandum interlocutoriam, vel sit arbitrarium.*
32 *An a negligentia, vel tarditate iudicis possit appellari.*
33 *An grauamen in omittendo transeat in rem iudicatam, vel sit necessaria appellatio.*
34 *An iudex possit pluries suam interlocutoriam reuocare.*
35 *Si iudex reuocat grauamen non potest ex hac causa appellari, vel suspectus in prosecutione causæ allegari.*
36 *Quæ sententia diffinitiua, & quæ interlocutoria.*
37 *Quid de sententia lata super exceptionibus peremptorijs, vel declinatorijs, an sit interlocutoria.*
38 *Quid de sententia, qua pronunciatur instantiam causæ fore peremptam.*
39 *Quid de sententia, quæ fertur super processu causæ.*
40 *Quid de sententia, qua pronunciatur iudicem esse suspectum.*
41 *Quid de sententia, qua pronunciatur esse probatum vel non.*
42 *Quid de sententia, qua pronunciatur posse vel non posse appellari.*
43 *Quid de sententia, qua pronunciatur fuisse bene, vel male appellatum, seu laudatum.*
44 *Quid de sententia, qua pronunciatur appellationem fore desertam.*
45 *Quid de sententia, quæ fertur super reuocatione attentatorum.*
46 *Quid de inhibitoria, seu reuocatione inhibitionis.*
47 *Quid si pronunciatur instrumentum, vel sententiam exequendā, vel non.*
48 *Quid de sententia, quæ fertur super liquidatione sententiæ, vel instrumēti.*
49 *Quid de sententia, qua iudex pronunciat probationes admittendas, vel non, seu esse procedendum vel non.*

Quid

50 Quid de sententia qua pronunciatur deueniendum esse, vel non, ad primum vel secundum decretum.
51 Quid in sententia primi, vel secundi decreti.
52 Quid in sententia lata per assignatione, vel mutatione termini.
53 Quid in sententia super expensis, seu taxatione expensarum, & quid si fiat in sententia diffinitiua.
54 Quid de sententia, quæ fertur super verbis dubijs priuilegiorum.
55 Quid de sententia, quæ fertur super alimentis.
56 Quid de sententia, quæ fertur super æstimatione rerum.
57 Quid in sententia, quæ fertur super iudicijs possessorijs.
58 Quid in sententia, qua iudex pronunciat causam compromittendam.
59 Quid in sententia, quæ fertur super nullitate contractus, vel sententiæ.
60 Quid de sententia absolutoria ab obseruatione iudicij.
61 Quid in sententia, qua iudex absoluit a contentis in libello.
62 Quid si iudex pronunciat tutorem, vel procuratorem legitimum.
63 Quid si proceditur super aliquo articulo principaliter oblato libello, & feratur sententia, an sit diffinitiua, vel interlocutoria.

C A P. LX.

CVm cessante. Si iudex, a quo pp grauamē est appellatū, reuocat illud
grauamen pōt ꝓcedere in cā principali nō ob. ap-
pel. h. d. diuidit in duas, qa in prin. & in fi. tex. poni
tur duplex cā huius ꝯstōnis. Secundo ponitur ipsa cōstitutio
1 ibi, statuimus. ¶†Et no. illud generale, ad qđ quotidie allegat
hic tex. nā grauamen est cā immediata ipsius applonis, vt s̃. c.
ꝓxi. cessante ergo grauamine p eius reuocationem cessat eius
effectus, & sic applo. cōcordat cū hoc generali. j̃. de voto. ma-
gnæ. & l. generaliter. C. de epis. & cle. Sed limita primo hoc ꝓ-
a cedere in cā finali, tūc est ꝙ cessante [a] cā finali cessat effectus. se
cus in cā impulsiua, vt in c. ex parte. j̃. de conuer. ꝯiug. & in l. si
mulier. & ibi per glo. C. de iure dot. & de hoc vide plene per
gl. & Doc. in c. post transla. s̃. de transla. prælato. & in l. 2. §. Ti-
tio. ff. de dona. & ibi per Bar. col. 2. nu. 3. per illum text. Secun
do limita & intellige quādo causa finalis esset vnica: si autem
cōcurrunt duæ causæ finales alicuius effectus quarum quęli-
bet de per se sufficeret ad illum effectum inducendū, tūc licet
esset vna causa non cessaret eius effectus, ꝙ sufficit enim. alte-
ra causa remaneat, & ita tex. notabilis in §. affinitatis Insti. de
nupt. & facit quod habet̃ in l. liberorum. §. notanter. ff. de his
qui notantur infa. secus vero esset quando quælibet causa nō
sufficeret ad illū effectū, sed ambę simul cōsideratę. tūc enim
cessante vna causa cessaret effectus, licet altera causa remane
ret, pro quo bonus tex. in c. qm̃. §. porro iuncto. §. sinautem. s̃.
vt lite non contes. nam in d. §. porro, proceditur contra alium
duabus de causis. primo in fauorē alterius cōiugis expectātis,
vt sic fornicatio euitetur. secundo in odiū contumacis. licet
ergo ibi cessaret altera cā tm̃, videlicet cōtumacia & altera re
maneret tm̃ cessat dispositio, vt in d. §. sinaūt. ex quo ambę cau
sę dn̄t cōcurrere ad eundē effectū s̃m Panor. hic, sicut in sĩli dr̃
2 in c. 2. & c. olim. s̃. de rescri. ¶†Sed si quęrat̃, quæ dicat̃ cā im-
b pulsiua, & quæ finalis. [b] dic ꝙ in ꝯ̃ctibus, & sic qn̄ cā inserit̃ ab
hoīe in dubio nunq̄ præsumit̃ finalis, sed potius pręsumit̃ im-
pulsiua, & ita gl. sing. in l. 2. ff. de dona. fa. ꝙ hr̃ in l. cū te. C. de
pac. inter empt. & vend. si vero cā apponat̃ in iure vel in statu
to in narratione vel in proęmio legis. tūc in dubio oīs cā ap-
posita in l. præsumit̃ finalis, & impulsiua, & ita voluit gl. or. &
sing. in l. tale. §. legato falsam. ff. de ꝯdi. & demō. & sequit̃ Bal.
ibi. hoc tm̃ vltimū dictū limita, nisi ꝯstitutio largius postea lo-
quat̃ in dispōne, q̄ in narratione, seu q̄̃ fuerit cā in narratione
expressa. tunc. n. cā apposita in narratione legis p̃sumit̃ potius
impulsiua, q̄̃ finalis, ex quo postea largius ipsa ꝯstō disponit, &
hoc fuit sing. dictū Io. An. in c. pe. de immu. eccle. in 6. & seq-
tur ibi Gemi. & tene mēti p̄dicta, qn̄ sit, ꝙ cā seu rōne legis, vel
ꝯ̃hentiū cessante, cesset effectus, seu dispositio. & per Bart. in d.
3 l. 2. §. fi. ¶†Secundo tene menti ibi, delegatus, ꝙ nō solū iudex
ordinarius, sed ēt delegatus pōt reuocare eius interlocutoriā.
ita tex. hic no. ad ampliationem legis, ꝙ iussit. ff. de re iudi. vt
sic habeat locum etiam in delegato. imo ēt arbiter pōt suam
interlocutoriam reuocare. l. dicetur. §. fi. cum l. seq. ff. de arbi.
¶Tertio no. ibi, sano vsus cōsilio. & ita allegatur, sapientis est
mutare propositum in melius hinc. est quod dr̃ quis vti sano ꝯ
silio reuocando, ꝙ malè fecit, nec pōt notari de leuitate. imo
potius cōmendandus de sapiētia, vt hic in tex. pro quo ēt tex.
22. q. 4. magnæ. vbi dicitur, quod magnę sapientiæ est reuoca-
re, quod male fecit. concordat. j̃. de accu. c. qualiter. el j. & ibi
p gl. ¶Quarto no. ibi, destiterit. qualiter debeat reuocari gra-
uamen, nam si processum est ad factū dēt ipsum factum reuo-
cari: sed qn̄ non est processum ad actum facti dēt reuocari per
ꝯ̃riam interlocutoriam s̃m Inn. dicentē, ꝙ nō sufficeret si iu-
dex diceret se paratū reuocare grauamē, sed requirit̃, ꝙ ipsum
de facto reuocet, ꝙ est notādū s̃m Host. pro quo bonus tex. in
c. si a iudice, co. ti. in 6. & ibi gl. in ver. cum effectu. ita formali-
ter tradit. ¶Quinto no. & ita allegatur, ꝙ sn̄īa interlocutoria
non transit in rem iudicatam, quo ad iudicem, cum possit eā
quandocunq; libere reuocare, vt hic in tex. sed quantū ad præ
iudicium partium, nisi ab ea appelletur transit in rem iudica-
4 tam, vt in c. cum dilecti. s̃. de elec. & ibi gl. in fi. ¶†Sexto nota
c sing. hūc tex. in ver. liberè, [c] iuncto eo, ꝙ notatur in c. licet eps.
de præben. in 6. & per gl. in ver. liberè, in cle. dudum. de sepul.
quia est hic tex. pro dicto Bar. in d. l. ꝙ iussit. vbi voluit, quòd
in his casibus, quibus iudex pōt reuocare suā interlocutoriam
poterit illam reuocare ēt inuitis, & ꝯ̃dicentibus ambabus par
tibus, licet alias dicatur, ꝙ iudex nullum actum debeat facere,
nisi ad petitionem partis, vt in c. j. s̃. de iudi. ff. eo. l. ad perēpto
rium. hoc tm̃ fallit, qn̄ iudex vult reuocare errorem suū, & sic
interlocutoriā: nam poterit ēt ꝯ̃dicentibus partibus, vt hic in
tex. in ver. liberè. & ita ēt tenet Bal. in l. j. C. sen. rescin. non po.
5 † & amplius est hic tex. no. ꝙ iudex potest suam interlocuto-
riam reuocare non obstante, ꝙ ab ea sit appellatum. videbat̃,
ꝙ tunc non posset quasi per appellationē foret eius iurisdictio
suspensa, & pertineret reuocatio ad iudicē ad quē, vt s̃. c. ꝓxi.
& ex hoc habes aliam ampliationem ad d. l. quod iussit, vt ꝓ-
6 cedat ēt pendente applone ab interlocutoria. ¶†Septimo no.
ibi, tali commina. tex. singularem, ꝙ potest in iudicio appella
ri non solum a grauamine illato, sed ēt inferendo, & commi-
nato per iudicem, licet de præsenti non intulerit grauamen,
sed timeatur inferri ex præcedenti cōminatione, vt hic in tex.
de quo. j̃. in j. gl. ¶Vltimo no. ꝙ iudex debet curare ne proces
sus ipsius causæ friuolis exceptionibus retardetur. concordat
l. non ignorat. C. de fru. & li. expen. ¶In gl. j. in prin. tenet glo.
quòd a comminatione iudicis non possit appellari, sed certè
decis. glos. est ꝯ̃ tex. hic, vbi singl̃r probatur, quòd a commina-
tione facta iniustè per iudicem in iudicio pōt appellari, licet
de pręsenti nondum sit illatum grauamen, super quo articulo
Inn. refert hic opi. nam aliquando, & primo comminatio iudi
cis est executiua grauaminis iam illati de præterito: puta p̄ce-
pit iudex parti, vt aliquid daret, vel faceret sub pęna excōica-
tionis, vel sub pęna centum librarum: isto casu poterit appella
ri. fac. l. j. cū seq. C. cōminationes epistolas. & ita potest proce
dere tex. hic, & in hoc dicto cōcordant hic Imo. & Pan. ¶Ali
quando, & secundo comminatio habet in se grauamen anne-
xum: puta si iudex comminetur parti, quòd nisi tale quid fece
rit imponet pęnam decem librarum, vel procedetur ad sentē-
tiam excōicationis, & similiter a tali cōminatione poterit ap
pellari, & ita Inn. & Imo. hic. facit, quod notatur in cap. præte-
rea requisisti, s̃. eo. ¶Aliquando, & tertio, iudex comminatur
simpliciter parti, quod ipsam lædet, vel profert ꝯ̃ eam senten-
tiam. tenent aliqui, quod non possit appellari ab hac commi-
natione, quia vanus est metus. l. j. & l. metū. ff. quod metus cau
sa. sed alij contra, & in hac opinione residet hic Inno. quando
iudex comminatur in his, quę pertinent ad eius iurisdōnē, ar.
l. 2. & l. fi. §. j. ff. quòd metus cā. sed Ioan. And. post Host. voluit
hic, ꝙ si iudex lædit partem, vel metū intulit extra iudiciū, tūc
non possit appellari, licet iudex ex hoc possit recusari suspe-
ctus. 3. q. 5. quia suspecti. & per glos. in c. cum super. s̃. de offi.
deleg. & ita in hoc residet hic Panor. Imo. vero intelligit hoc
dictum, nisi iudex sit consuetus mandare executioni eius cō-
minationes. facit, quod no. Bar. in l. de pupillo. §. si quis preto
ri. ff. de no. ope. nuncia. tunc poterit appellari, quando vellet
extraiudicialiter hoc facere. secus si iudicialiter, tunc non po
terit appellari, nisi secuto grauamine, infra eod. c. dilecto. se-
cūdū Imo. Sed aduerte, quia extra iudicium absque dubio po-
test appellari a futuro grauamine, & comminato a parte, vt
no. in c. cum nobis olim. supra de ele. & s̃. eo. tit. c. bonæ. & in
c. concertationi, eo. ti. in 6. & in cle. sicut, eod. ti. & de hoc ar-
ticulo vide plenè dicta in d. c. bonæ. Similiter etiam potest ap
pellari a futuro grauamine a iudice extraiudicialiter procedē
te. c. dilectis filijs. s̃. eod. & c. dilecti. & de hoc vide plenè dicta
in d. c. bonæ. Si vero iudex cōminatur in iudicio, tūc poterit
appellari, vt hic est tex. cum saltem respectu spei dicatur illa-
tum grauamen de præsenti, & ita tenuit Pau. in d. cle. sicut, &
Pan. hic licet Imo. hic velit, qđ nō possit appellari in iudicio,
nisi secuto grauamine, vt d. c. dilecti. sed certè hic est tex. in ꝯ̃-
rium, quia satis dr̃ illatum grauamen de præsenti per cōmina-
tionem,

ADDITIONES.

a ¶De cessantis effectus materia fusius edisserit Bart. in extra. ad repri. & pet. Gam. bono. tract. dialec. lega. li. j.

b ¶Quæ dicatur causa fi. & quæ impulsiua. Adde vltra hic dicta gl. in c. duæ sunt. 19. q. 2. Imo. latè in c. post translationem. de renun. Arch. in c. Neophitus 61. dis. Bald. pulchrè in l. generaliter. C. de Epis. & cle.

c ¶Verbum liberè. Adde gl. notabilem in c. lator. de homic. in verbo liberè. no. in c. si pro debilitate. de of. deleg. Bal. in tractatu Schismatis. posito in rub. C. si quis aliquem test. proh. in 7. col. d. Præpositus. in c. repræhēsibilis. s̃. e. And. Sic. in c. j. de rescri. & in c. j. de of. or. d. Iason in l. j. C. de sacrosan. eccle. 2. col.

tionem,& de hoc articulo dicas, vt est dictū plene.s̄.c. proxi.
super 3.gl.in 1.2.& 3.limitatione,q̄bus adde tex.no.hic.& no.
hic per Doc.vt s̄.¶Aliq̄n & quarto iudex iste cōminatur, puta
quia in perēptorio ꝯminat̄ iudex de ꝓcedendo ad vlteriora si
pars nō ꝯparuerit, & eius cōtumacia nō obstāte,vt in l.in perē
ptorio.ff.de iudi. & in c.cū literis.s̄. de in integ. resti.tūc.n.nō
poterit appellari, fm Inno.& Doct.hoc tu intellige nisi ab ipso
peremptorio appellet̄, vt in c.j. s̄.de dila. amplius voluit hic
notanter But. ꝙ quādo grauamē hēt cām successiuā puta pe-
tit q̄s reuocari sn̄iam excōicationis,nā quādiu nō reuocat̄ po-
terit appellari ēt post decē dies post ipsam petitionē,& ita tran
sit Imo.hic,ꝙ adde ad notata in c. ex parte. s̄. eo. & refert hic
Imo.aliud singulare dictū Pauli in cle. cām.de elec. in ver. ab
interpositione.ꝙ ab istis ꝯminationibus,ex quo nō habēt vim
sn̄iæ & non transeūt in rē iudicatā, poterit appellari ēt post de-
cē dies,ꝙ dictū est singulariter mēti tenendū fm Imo.hic.facit
q̄d no.in c.ad aures.s̄.de tēpo.ord.& per Spec.tit.de app.§. in
quibus.ver.37.& per Inno.& Doc.in c.2.de resti.in integ. vbi
idē dr̄ in præceptis quæ fiunt à iudice absq; causæ cognitione,
vt non trāseant in rem iudicatā,& possit appellari quādocūq;
ēt post 10.dies,de quo j̄.¶In ea.gl. ibi, sed certè eo modo &c.
hæc gl.non respondet ad ꝯrium, sed dic ꝙ iudex pōt reuocare
ex iuris dispositione cuius duæ sunt causæ & rōnes.vna est hic
7 in prin.tex.& alia est hic in fi.tex.¶†In ea.gl.ibi,non tamē quo
ad iudicē.no.& ita sæpe allegatur, ꝙ interlocutoria nō transit
in rem iudicatam quo ad iudicē per lapsum decē dierū, ideo
pōt quādocunq; reuocare.pro cuius gl.& huius tex. materia
& intelligentia tres articuli sunt breuiter examinandi. ¶Pri-
mus articulus est,an hic tex.procedat in omni sententia ꝙ iu-
dex eā reuocare possit. cōclude ꝙ aut quæritur de sn̄ia diffini-
tiua, & illam iudex reuocare mutare vel corrigere non potest
postq̄ eam intulit,ēt j̄.decem dies & etiam de cōsensu partiū,
vt voluit glo.singularis in l.si diuersa.C.de transact. & Bald. in
l.j.C.sen.rescin.non po.ratio est,quia siue bene,siue male,fun
ctus est officio suo.l.iudex posteaquā.ff.de re iudi. & s̄. de off.
deleg.c.in literis.¶Sed limita primo hanc regulam,nisi noto-
riȩ constaret de iniustitia sententiæ diffinitiuȩ per confessio-
nē partis:tunc enim potest sententia diffinitiua reuocari pro-
ut voluit singulariter Inno.in c.quia pleriq;.j̄.de immu.eccle.
& idem si constaret ex probationibus factis parte nō opponen
te,vt per Inno.& Doct.in c.cum Bertoldus. s̄. de re iudi. ¶Se-
cundo limita nisi esset talis sn̄ia,quæ non transiret in rem iudi
catam,vt c.lator.& c.consanguinei.s̄.de re iudicata. ¶Tertio
limita,nisi sn̄ia diffinitiua sit super his,quæ officio iudicis no-
bili explicant̄, durat enim officiū iudicis nobile ēt post senten-
tiam,vt per Bar.in l.j.in fi.ff.de præto.stipu.& in d.l.iudex po-
steaquā.& per Bal.in l.j C.sen.rescin.non pos. ¶Quarto limi-
ta,nisi fiat reuocatio sn̄iæ diffinitiuȩ mediante restitutione in
integrū,vt in l.diuus.ff.de re iud.& de resti.in integrū. ff. & C.
per totum.¶Vltimo limita, nisi sn̄ia sit lata prætextu proba-
a tionis priuilegiatȩ,[a] vt sentit Innoc. in c. tua.j̄.de coha.cle.de
quo per Bal.in l.j.C.si a non cōpet.iud.imo quoties sn̄ia est la-
ta prætextu testiū deponentiū de credulitate, & sic de iudicio
b peritorū,pōt talis sn̄ia retractari[b] quādo apparent testes peri-
tiores deponētes ꝯrium, puta si medici attestentur ꝙ vulnus
nō erat mortale,vel si matronȩ attestant̄ aliquam virginē vel
prægnantē,vt in l.j.ff.de ven. inspi. & hoc fuit singulare dictū
Io.An.in addi.Spec.ti.de homi.§.j.ver.sed pone,& ita sequun-
tur Doct.in d.c.proposuisti.de proba.pro quo bene facit text.
notabilis in l.si qui adulterij.C.de adul.vbi sn̄ia lata ex prȩsum
ptionibus ēt iuris, pōt semper reuocari apparente veritate in
ꝯrium de quo ibi,per Ang.& facit ꝙ no. in c. 2. de purg. vulg.
8 & hoc de diffinitiua.¶†Si vero quȩritur de interlocutoria cō-
clude regulam affirmatiuam ꝙ dispositio huius tex. regulari-
ter habet locū in omni interlocutoria, vt possit per iudicē re-
uocari ēt post decem dies & etiam si a tali interlocutoria sit ap
pellatum, vt hic in tex.& in d.c.si a iudice.quia per appellatio-
nem ab interlocutoria non suspenditur iurisdictio iudicis a
quo in reuocando. & hanc sentētiam quod regula huius text.
procedit in omni interlocutoria,tenet glo.hic,& in l.j. C. sen.
rescin.nō pos.& Inno.in c.sacro.j̄.de senten.excom. & ita alij
9 Doc.†Sed tamē limita primo hanc regulam nisi interlocuto-
ria sit talis,quæ habeat vim diffinitiuȩ.tunc.n.reuocare nō po
test cū sit eadem ratio in diffinitiua secundū do. Ant. Imo. &
Panor.hic.& dicitur interlocutoria habere vim diffinitiuȩ q̄n
non expectat aliam sentētiam post se fm Imo. hic. vnde dicit
Bar.in l.ꝙ iussit. ꝙ omnis interlocutoria dicitur habere vim
diffinitiuȩ,quādo per illam expirat iudicis officium, vt in d.l.
dicere.ff.de arb.& subdit Bar.ibi, ꝙ quādo interlocutoria non
expectat aliam sn̄iam post se ita demū nō poterit reuocare q̄n
fertur proposita actione vel officio iudicis mercenario,puta
si iudex pronūciat nō esse ad vlteriora procedendum, vel facit
præceptū parti ꝙ soluat.secus si aliquid petitur officio iudicis
nobili,puta super decretis imponēdis, nā poterit iudex causa
cognita reuocare fm Bart.in d.l.quod iussit.circa fi. cum offi
cium iudicis nobile duret etiam post sententiam, vt per Bart.
10 in d.l.j.in fi.ff.de præt.stip.&†ex his infertur ꝙ præceptum fa-
ctum fm formam l.si debitori.ff.de iudi. nō possit reuocari,
vt per Bal.in d.l. ꝙ iussit.an tamē præceptum sit sententia in-
terlocutoria vel diffinitiua,vide per Ang. & alios in l. vna, in
prin.de ver.obl.Sed aduerte,quia tūc præceptū iudicis nō po-
terit reuocari quādo fit causa cognita: puta, quia iudex cā co-
gnita præcepit aliquid dari vel fieri secus in præceptis absque
causæ cognitione,quia cū nō transeat tunc in rē iudicatā nec
habeat vim diffinitiuȩ,vt per Inno.& alios in c.2.s̄.de resti. in
integ.poterūt ꝯrio imperio reuocari fm But.& Imo. hic, col.
3.in fi.facit glo.in c.ex parte in Christo.j̄.de verb.signi.& Spe.
tit.de sententiæ prola.§.species.ver.est quoque.quod est men
ti tenendū ad p̄cepta,quæ quotidie fiūt per iudices. ideo dixit
no.Bal. in l. ex stipulatione.C.de sent.& interlo. ꝙ sn̄ia inter-
locutoria lata absque causæ cognitione nunq̄ trāsit in rem iu-
dicatam ēt quo ad partes.ꝙ dictū no.& vide ad prædicta Bart.
sing.in l.nō fatetur.ff.de confessis. dicētem ꝙ præceptū factū
in confessum de soluendo nō est sentētia diffinitiua & potest
contrario imperio reuocari,nisi anteq̄ esset factum præceptū
foret datus terminus ad respondendum, quare non deberet
fieri præceptum & confessio illa executioni mandari. tunc.n.
esset idem ꝙ de sententia secundum Bart. in d. l. non fatetur
col.2.in versi.sed an isto casu possit reuocari post præceptum
factum a iudice.tunc enim dicitur factum causa cognita. ideo
reuocari non posset,vt s̄.& hoc idem sequitur But.s̄.in c. fin.
11 de confessis.referēdo Bar.vt supra col. 16. ¶†Secundo limita
hunc textū nisi sit talis interlocutoria per quam finitur officiū
iudicis.tunc enim reuocari non potest,vt d.l.dicere.ff.de arb.
& ita Bar.ī d.l. ꝙ iussit.col.3.nu.9.intellige nisi sit lata implo-
rato officio iudicis nobili,vt supra est dictum. & ideo si iudex
pronunciauit se non esse iudicem competentem,vel non esse
ꝓcedendū ad vlteriora obstātibus exceptionibus vel si absol-
uit partē ab obseruatione iudicij,vel si ꝓnūciauit appellatio-
nē desertā, his casibus nō poterit talis īterlocutoria reuocari
ēt de cōsensu partiū,vt est tex.sing.in c.significātibus.s̄. de of.
del.& idem dicas in arbitro prout tenet Bal. in l.j.C.de cōfes-
sis.col.29.& hāc limitationē sequit̄ Ang. ī l.j.C. sn̄iam rescin.
nō pos.referēdo Imo.in c.cōsuluit.s̄. de off.deleg. tenētem ꝙ
iudex poterit reuocare bene edictum,& ēt interlocutoriā per
quam ꝓnunciauit exceptiones peremptorias non obstare fm
Inn.in c.quo ad cōsultationē.s̄.ti.proxi. ¶Sed aduerte primo
quia hæc secūda limitatio procederet nisi a dictis interlocuto
rijs sit appellatum.tūc.n.cū per appellationem ipsa interlocu-
toria sit suspensa.s̄. de iureiu.c.venientes.non pōt dici ꝙ sit fi-
nita iurisdictio iudicis a quo cū possit ad eum reuerti, vt s̄. c.
proximo, poterit tales interlocutorias reuocare etiā si est ap-
pellatum.& ita tex. sing. & vnus in iure in c. dilectus. el 3.j̄. de
præben.in parte decisa,& ita sequūtur Doc.& Panor. hic.col.
3.& Imol.hic,col.4. & hoc idem tenent Do. de Rota dec. 86.
quæ incipit,Item si pronūciatione. vnde per prædicta debent
sic limitari no.per Bart. in d.l. ꝙ iussit. fm Innoc.hic. ¶Secū-
do aduerte,q̄a hæc secunda limitatio ꝓcedit & intelligi debet
in iudice delegato & in arbitro: secus in iudice ordinario,qui
indistinctè posset reuocare interlocutoriā ab obseruatione iu
dicij & interlocutoriā si ꝓnūciauerit nō esse ꝓcedendum ad
vlteriora vel ꝓnūciauit appellationē fore desertā.& ita Bal.in
l.si p̄ses quasi desertam.in prin.C.qūo & quādo iudex.q̄a de iu
dice ordinario est ibi tex.no.ꝓ quo facit ratio.l.legatus. ff. de
offi.præsi.& ꝙ alias hr̄ in l.si vt ꝓponis.j. C. qūo & quādo iu-
dex.& ibi differētia inter delegatū & ordinariū. & ita in prædi
ctis tenent domini de Rota decis.363. quæ incipit ex hoc in-
12 surrexit.¶†Tertio limita hūc tex.nisi ab interlocutoria fuerit
bis appellatū & semper ipsa interlocutoria cōfirmata. ita glo.
sing.in ver.super ea.& Paulus in cle.fi.eo.ti. & sequit̄ hic Pa-
nor.& ita debet limitari ꝙ voluit Bar.in d.l. ꝙ iussit.dicens ꝙ
iudex potest bis suā interlocutoriam reuocare,& non vltra.tu
intellige nisi interlocutoria fuerit bis ꝑ sententiā confirmata,
vt s̄.& iste est vnus casus in quo interlocutoria mera transit in
rem iudicatā ēt quo ad iudicē, qui eam tulit, vt sic eam reuo-
care non possit.tu adde aliū casum. j̄.eod. in 14. limitatione
13 in fi. ¶† Quarto limita hunc text. nisi interlocutoria sit lata
de con-

ADDITIONES.

a ¶Quæ dicantur probationes priuilegiatæ edisserit doctis. Ioan. Coras.com. ad l. admodo. ff.de iureiur.quibus connumerat iuramentum.

b Sententia lata vigore testium deponentium de peritia, non transit in rem iudicatam. Adde hic omnino dicta per Fel.in c.proposuisti,de probat.pen. & fin.col.vbi videas.

de ꝯsensu partiũ,tũc.n.nõ posset reuocari ad petitionẽ vnius partis tñ,ar.c.significante.j.eo.& Pan.hic.facit,ꝙ alias hr̃ in c.cæterũ.s.de rescrip.& ibi notabiliter per Imo.in fi.dubiũ tñ facit l.ad Principem.eo.ti.& ibi Bar.& Ang.& Bal.in l.ex illo. C.eo.ti.vbi iudex,qui cõmisit cãm consilio sapientis ẽt de volũtate vtriusq; partis põt illam interlocutoriam reuocare inuitis partibus,& facit,ꝙ est dictum.s.in 5.no. vbi inuitis ambabus partibus conceditur iudici reuocare interlocutoriam, pro quo tex.hic in ver.liberè. non ob.d.c.significante.quia licet dilatio aßignata de cõsensu partiũ nõ poßit reuocari, vel diminui inuita parte,tñ illud verum, nisi subsit cã, vt ibi respõdit Panor.hinc ẽt dicebat Bal.in l.j.in fi.C.sen.rescin. non po. ꝙ dilatio peremptoria aßignata de consensu partium poterit subsistente causa prorogari.sit ergo conclusio, quod ẽt interlocutoria lata de consensu partium poßit ad instantiã vnius partis,imo ẽt per ipsum iudicem inuitis partibus subsistente
14 cã reuocari.¶†Quinto limita hunc tex.quia postquam iudex detulit appellationi non põt suam interlocutoriam reuocare, cũ iurisdõ sit transfusa totaliter ad iudicem ad quem , vt in c. cum appellationibus.eo.ti.in 6.& ita Io.An. hic, & Io.Mona. & Io.An.in c.j.§.in quibus.eo. tit. in 6.& etiam ita Bald.Butr. Imo.& Panor.hic, ita ꝙ postquam iudex detulit appellationi non habet locum tex.hic,nec in d.c.si a iudice.pro quo fa. qa iudex, qui detulit appellationi non potest etiam re integra reuocare delationem ſm Io.An.in d.c.cum appellationibus. & in c.ꝯstitutis,2.in verbo confirmauit.s.eo.& ita Imo.hic,col. 4.in fi.imo tenuit Rota decis.70. quę incipit, Item si iudex. ꝙ postquam iudex detulit appellationi nõ poßit cãm reassumere ẽt de expresso cõsensu partiũ, nisi cã sibi ꝑ iudicẽ appłonis remittat,vt in d.c.cũ appłonibus.ꝓ quo fa. ẽt d. c.significãtibus.Amplius volũt Io.Mo.& Io.An.in d.§.in qbus.ꝙ post cõcessionẽ apłorũ delatoriorũ nõ poßit iudex a quo reuocare grauamẽ,& hoc idẽ sequit Do.Flo.in cle.2.§.j.eo.ti.dicẽs idẽ esse in oĩ casu,ĩ quo iudex desijt esse iudex, puta si expresse denegauit apłos,vel j.debitũ tps requisitũ ius nõ tradidit, vt ĩ c. vt sup.c.ab eo. c.ti.ĩ 6.his casibus nõ poterit iudex suã interlocutoriã reuocare.& ita Pan.hic,col.3. in fi. & ita Pet.de Anc. & Gemi.in d.c.vt super.¶Sed aduerte,primo,qa oĩa in hac 5. limitatione debẽt intelligi in delegato,& in arbitro,nõ aũt in iudice ordinario,& hæc fuit notãda declaratio dñorũ de Ro. ĩ d.deci.363.in fi.ꝓ quo faciũt iura & rõnes adductæ.s. in 2.limitatione,& fa. d.l.si præses.& Bald.ibi, qũo qñ iud.fac.ẽt rõ, qa reuocare grauamẽ tẽdit ĩ faciliorẽ expeditionẽ cãæ appłonis,vt hic in tex. ergo poterit ordinarius reuocare grauamen postq̃ appłoni detulit.ita tex.in simili in c.j.§.post hęc.e.ti. in 6.& no.in c.cũ teneamur.s.eo.¶Secundo aduerte,qa dicta.s. in hac 5.limitatione videntur,ꝙ dẽant intelligi,qñ iudex delegatus,q detulit appłoni vellet ꝯdicentibus partibus,vel ꝯdicẽte appellãte reuocare interlocutoriã, alias de ꝯsensu partiũ ñ solũ ordinarius,sed ẽt delegatus & arbiter poßit re integra reuocare interlocutoriã ẽt postq̃ detulisset appłoni cũ partes videanť posse re ĩtegra redire ad iudicẽ,q detulit, sicut dr̃ in relatione,qñ iudex remisit cãm ad superiorẽ,vt ꝑ Host.& Io. An. in c.licet.s.de of.lega.partes. n. poßunt renũciare appłoni ẽt post delationẽ,sicut & post denegationẽ apłorũ, quæ hẽt vim delationis,vt est tex. in d.c. vt sup. & si poßunt renunciare appłoni,ergo cã redit ad iudicẽ a quo ẽt si detulisset appłoni , vt in d.c.ab eo.& c.vt sup.facit.l.eos,ĩ prin.cũ ibi notatis.C.e.ti. & ita in hoc tenet Arc.in d.c.cũ appłonibus.licet.n.iudex deferens appłoni,quo ad se abdicet iurisdõnẽ, nõ tñ in totũ , vt ꝑ gl.in ver.refutari,in d.c.cũ appłonibus.& facit tex.in ver.remittenda,q ꝓbat,ꝙ iurisdõ remãsit, & ita tenet ibi Gemi. dicẽs, ꝙ delatio appłonis ñ priuat iudicẽ habitu iurisdõnis,sed solũ exercitio.ergo iudex delegatus poterit cãm reassũmere dꝯsensu partiũ.fa.tex.no.in c.pastoralis.§.j.de rescr.s.vbi iurisdõ,q̃ est ĩ habitu,licet nõ exercitio, põt exerceri de ꝯsensu partiũ.ita ergo in casu nr̃o.nõ ob.c.significãtib.qa iurisdõ erat abdicata in totũ.& sic in tota cã & sic ĩ habitu,& exercitio.secus in isto casu,vt s.sit ergo ꝯclusio,notabilis, ꝙ ẽt si delegatus de-
15 tulit appłoni,poßit interlocutoriã reuocare re integra de cõsensu partiũ.& ita tenẽt Pe.de Anc.& Gem.ĩ d.c.vt sup.†Amplius ꝑ ꝓdicta inferť alia no.ꝯclõ,ꝙ ẽt de ꝯsensu solius appellãtis poßit iudex a quo cãm re integra reaßumere ẽt postq̃ detulit appłoni,ar.d.c.ab eo.& c. vt sup. vbi ita concludit in hoc Pe.de Anch.& Gemi.rõ sit,qa delatio appłonis non operať ꝯ appellãtẽ cũ poßit redire re integra ad iudicẽ, q detulit ẽt inuito appellato põt renũciare appellationi, vt in c. interposita. §.ille quoq;.j.eo.& ita hãc cõclõnẽ tenẽt Io. Mo.& Io. An.in d.c.cũ appłonibus.licet Dñi de Rota,& alij Doc.voluerint ꝯtrium, vt s. quorũ rõnibus est per prædicta apertè responsum. de hoc tñ articulo vide vt plenius dr̃ in d. §. ille quoq; & hoc quando res est integra. quid aũt si per iudicẽ appellationis sit
16 inchoatus processus.j.dicetur.¶†Sexto limita hunc textũ . qa post receptam appellationẽ per iudicem ad quem , & inhibitionem factam iudici a quo, nõ poterit iudex a quo reuocare interlocutoriam ſm Host.& Io. An.hic per tex.in c.Romana. §. si vero.eo.ti.in 6.ratio est,quia post inhibitionem canonicè factã est abdicata iurisdictio a iudice a quo, vt in c.nõ solum . §.j.eo.ti.in 6.& cum hac opinione transit Butr.& Imo.hic. & Federi.de Se.suo consil.237.ꝙ incipit, si a sententia.& fortius hoc idem esset dicendum , qñ iam esset processum ad citationem partis,ſm Imo.& Panor.hic,col.4. in principio.satis dubitatur de hac limitatione,quia licet appellatione pendente, & inhibitione non poßit procedere in principali, vt d.§.j. tamen nõ sequiť,ꝙ nõ poßit reuocare grauamẽ,qa inhibitio tẽdit ad tuendum appellantẽ,ne grauet, nõ aũt, vt grauamẽ nõ poßit reuocare,& hoc patet, qa appellatio legitima suspendit iurisdõnem iudicis a quo,in cã principali, sed nõ suspendit respectu reuocationis grauaminis, vt hic, & d.c.si a iudice. nisi velis dicere,ꝙ hoc iõ sit ne illudatur superiori.s.iudici ad quẽ sicut in simili dr̃ in c. bonę.2.s.de postu.præla. ſm Panor. sed aduerte,quia in casu isto nulla est illusio. ¶Primo,quia reuocatio sit iure permittente,vt hic,& d.c.si a iudice.Secundo,qa per appellationẽ legitimã suspendiť iurisdictio , & tota cã deuoluitur ad superiorẽ,vt s.c.proxi. & s.eo.c.dilectis filijs Decano.& tamẽ nõ obstãre deuolutione , & suspensione iudex a quo põt reuocare grauamen, vt hic & d.c.si a iudice. ergo eo mõ poterit nõ obstãte suspẽsione , q̃ inducitur ꝑ inhibitoriã, q̃ nõ obstat. nã cũ cesset appło,vt hic, & d. c. si a iudice.cõsequẽter cessat inhibitio,qa cessante cã cessat effectus,vt hic dr̃. Tertio ad idẽ,nã ẽt post inhibitionẽ iudex a quo põt attẽtare oĩa pendentia in faciliorẽ expeditionẽ appłonis , vt in c. 2. & ibi gl.j.de matri.ꝯcto.sed nulla est facilior expeditio,q̃ reuocare grauamen,quia tunc statim cessat,& est expedita cã appłonis,vt hic,ergo poterit hoc fieri ẽt post inhibitionẽ,ſm no.ĩ d. c.2.& s.eo.in c.cũ teneamur. vbi vide de his.ex quibus infert talis cõclusio , ꝙ iudex poßit reuocare interlocutoriã ẽt post citationẽ, & ĩhibitionẽ sibi factã ꝑ iudicẽ ad quẽ,cũ tex.hic indistinctè loquať, & ex alijs rõnibus iã dictis ad mãm tñ quintæ limitationis.s.& hic in 6.limitatione.vide dicta.s.e.in c.in-
17 timasti.circa fi.¶†Amplius intellige oĩa præcedẽtia posse hr̃e locũ,quando interlocutoria est valida.si.n.fuisset nulla,tũc ẽt si fuerit appellatũ,& facta inhibitio,poterit absq; dubio appellatus cõsentire,ꝙ reuoceť ꝑ iudicẽ a quo , qa si iudex reuocat grauamen nõ interest appellãtis ꝓsequi appłonẽ, vt hic, & d. c.si a iudice.hẽt em̃ qd̃ q̃rebat, volebat sñiam declarari nullã, sed si ipse iudex a quo hoc facit,poterit cãm reassumere,& ꝓsequi dato,ꝙ alias post inhibitionẽ nõ poßit reuocari grauamẽ,de quo tamẽ dic,vt s.certe illud posset ꝓcedere,quãdo sẽtẽtia tenebat, secus si sit nulla.tunc.n. posset indistinctè reuocari.ꝓ quo bene facit c.sacro.ver.si vero.j.de sen. exc.& ĩ hoc
18 ita tenet Fed.in d.suo cõs.& But.& Imo.hic.¶†Septimo limita hũc tex.qa postq̃ cã appłonis foret admissa ꝑ iudicẽ ad quẽ & alteri delegata,ꝓut hr̃ in c.litigãtes.de offi.or.in 6.nõ poterit iudex a quo talẽ interlocutoriã reuocare ſm Spe. ti. de excep.§.viso.ver.sed pone.facit,quod no.in c.pastoralis.§.præterea.de of.del.ꝙ dictũ maxime procedit,quãdo iudex a quo detulisset appellationi,& ita trãsit hic But. sed hoc posset ꝓcedere , qñ foret appellatũ ad Papã ꝑ notata in c. cupiẽtes,§.fi. de elec.in 6.alias hæc limitatio nõ videtur procedere,& iure nõ probatur maximè cum textus hic,& in d.c.si a iudice.indistinctè loquať,& in hoc casu militant rõnes aßignatæ hic in principio,& in fi.tex.nisi dicať,ꝙ iõ fit ne illudatur iurisdõni superioris ſm Pan.cum maxima sit authoritas Spe.hanc limitationẽ tenentis,ſm eũ. sed certe tenendũ vr̃ hanc limitationẽ nõ procedere iuribus,& rõnibus adductis in præcedenti limitatione,cũ ẽt Imo. hic hanc limitationẽ non sequať nisi in Pa-
19 pa,vt s.¶†Octauo limita,qa quãdo esset iam lis cõtẽ.corã iudice ad quem,nõ poterit tunc iudex a quo reuocare ipsam interlocutoriã, quasi tunc sit formata iurisdõ iudicis ad quẽ, cũ de qua re iudex cognouerit, de eadẽ pronũciare dẽt, vt in l.de qua re.ff.de iudi.& in c.cũ super.s.de cã poss. ſm Bald.hic. sed certe hæc limitatio nõ trãsit absq; dubio ꝑ no.s.in præcedenti,& in 6.limitatione.cum tex.hic nõ distinguat ante litis cõ-
20 tes.vel post,& cessante cã &c.¶†Nono limita hũc tex.qa quãdo interlocutoria foret mandata executioni per partẽ,vel iudicẽ,nõ poterit post factam executionem reuocari , & ita Bal. hic ponens tria exempla.Primo iudex est interlocutus aliquẽ esse procuratorẽ,& deinde est lis cũ eo cõte.nõ poterit postea illa interlocutoria reuocari,ar.l.ita demũ.C.de ꝓcu.& l.fi. C. de exce.sed certe quo ad iudicẽ nõ trãsit in rẽ iudicatã , vt per gl.or.in ver.absentia,in c.j.de ele.in 6.fa.ꝙ voluit Bar.in d.l.licet,C.de ꝓcu.vnde poterit cã cognita reuocari,& bene.Secũdo dicit Bal.iudex est ĩterlocutus fideiussorẽ eẽ dãdũ, & ita da tus

tus eſt:nõ poterit hec interlocutoria reuocari, niſi de cõſenſu
partiũ.l.j.in fi.ff.de p̃t.ſtip.& de hoc.j.Tertio exẽplificat Bald.
iudex interloquendo publicauit dicta teſtiũ, & data eſt copia
atteſtationũ,nõ poterit iudex reuocare, ex quo didicita sũt te
ſtificata,& ſic executio facta.ſup quo arti.gl.ſin.& or.ĩ d.l.j.in
fi.concludit, ꝙ ſi interlocutoria eſt mandata executioni non
poſsit reuocari,niſi d̃ cõſenſu partiũ,vel niſi cã cognita, & ita
Bar.in d.l.ꝙ iuſsit.dicẽs,ꝙ licet iudex poſſet reuocare miſsio-
nẽ in poſſeſsionẽ,q̃ fecit, vt in auth.ei q. C. de bonis auth. iu.
po.in l.j.ff.ſi mulier ven.noĩe, & ſi p̃tor mãdat nunciari nouũ
opus p̃t ipſam nunciationẽ reuocare.ff.de no.ope.nun.l. ſi o-
pus.tñ hæc reuocatio fit cã cognita.vnde nõ ob. & hoc idẽ ſe-
quit̃ Bar.in d.l.j.in fi.dicẽs p̃dicta ꝓcedere in oĩ interlocutoria
q̃ trahit ſecũ executionẽ:puta ſi pronũciat aliquẽ audiẽdũ, vl̃
nõ admittendũ ad ꝓbandũ,vel qd ſimile.cũ. n. in iſtis caſibus
fiat executio a lege nõ poterit reuocari,niſi de cõſenſu partiũ
aut cã cognita ſ̃m Bar.ꝙ eſt notãdũ.Sed aduerte,qa de cõſen-
ſu partiũ oẽs cõcordãt,ꝙ interlocutoria mandata executioni
poſsit reuocari abſq; vlla cãæ cognitione, ſed dubiũ reſidet,
an tũc iudex hoc poſsit ꝯdicẽte parte cui eſt ius acq̃ſitũ. gl. &
Bar.vt s̃.dicũt,ꝙ nõ,niſi cã cognita,Bal.ĩ l.poſt ſnĩam.in fi.C.
de ſen. voluit, ꝙ ſi interlocutoria eſt parui p̃iudicij poſsit fa-
ciliter reuocari, & mutari ẽt abſq; cãæ cognitione cũ pẽdeãt
iſta ex arbitrio iudicis,vt l. diẽ proferre. & l. ſed interpellatus.
& l.qualẽ.§.fi.ff.de arbi.& ꝙ no.Bar.in d. l.ꝙ iuſsit,in fine.al̃s
ſi eſt magni p̃iudicij voluit Bal.in d.l.j. ꝙ inuita parte cui eſt q̃
ſitũ ius nõ poſsit facta executione reuocari,ẽt cũ cãę cognitio
ne,& ſubdit Bal.ibi,ꝙ nullo caſu interlocutoria magni p̃iudi-
cij poſsit reuocari,niſi cã cognita,qa in corrigẽdo ꝓpriũ factũ
requirit̃ cã,vt l.eos, in fi. C.de mo. mulct. & ita in effectu vo-
luit Inn.in d.c. ſacro,ſup ver. reuocare.dicẽs ſingl̃r,ꝙ ſi iudex
abſq; iuſta cã reuocat interlocutoriã,poterit ab eo appellari li
citè,ꝙ dictũ tene mẽti.ſed idẽ Bal.aliter locutus eſt in l.ſi ab ar
bitro .ff.q ſatiſd.cog.dicẽdo, ꝙ ſi interlocutoria eſt mandata
executioni p ipſammet partẽ ꝯ q̃ eſt lata,& nõ poterit reuoca
ri,& ita ẽt Bal.hic,vt s̃.ſi aũt eſt mandata executioni p iudicẽ,
tũc licet poſsit reuocari,ẽt abſq; cãę cognitione,ar.l.de die.§.
diuerſum.ff.q ſatiſd.co.& in hãc ſnĩam Bal.inclinat Imo.in d.
l.ꝙ iuſsit,ꝙ interlocutoria mãdata executioni poſsit reuocari
ẽt abſq; vlla cãę cognitione ẽt inuitis partibus,p tex.in l.pe. ff.
de p̃to.ſtipu.vbi iudex iuſsit ſtipulationẽ interponi ad certum
tp̃s,& ita fuit executa. Secũdo loco iuſsit iudex caueri in lon-
gius tp̃s,dr̃ ibi,ꝙ p ſecũdã iuſsionẽ vr̃ prima reuocata, & illud
fecit ibi iudex abſq; cãæ cognitione,& abſq; ꝯſenſu partiũ, vt
ibi in tex.in ver.iuſsit,ꝙ importat neceſsitatẽ. 13.q.j.ꝙ præcipi
tur,& l.j.ff.ꝙ iuſſu. ſed certe tenẽda vr̃ op.gl.& Bar. s̃. nã non
ob.d.l.pe.qa ibi non apparet,ꝙ prima iuſsio fuit executa.imo
tex.innuit ꝯriũ dũ dicit,ꝙ cõpetit exceptio obli. ex prima iuſ-
ſione,vt ante tẽpus ſecũdæ iuſsionis nõ exequat̃, ita ꝙ prima
iuſsio nõ vr̃ , ꝙ fuerit mãdata executioni . & licet ibi nil dicat̃
de cãæ cognitione , tñ eodẽ modo ibi nil dr̃ , ꝙ nõ interuenit.
imo ex quo iudex fuit interlocutus, ꝙ ad lõgius tẽpus, q̃ foret
in prima ſtipulatione,dẽt in dubio præſumi ꝙ ex cã ad hoc ſe
mouerit, & ſic ꝙ cognouerit,cũ in dubio ſemp ſit præſumen-
dũ pro iudice,vt l.fi.C.de fideicõ.liber. & in c.in pręſentia. de
renuncia.& hanc ſnĩam, ꝙ interlocutoria mandata executio-
ni non poſsit reuocari inuitis partibus,niſi cum cãæ cognitio
21 ne,tenet Imo.hic,col.5. ita intelligendo dictã l. penul.† & ex
his infertur cõcluſio,ꝙ inuitis partibus, vel altera,poſsit inter
locutoria mandata executioni reuocari cũ cãæ cognitione,&
aliter nõ,vt per Bal.in d.l.poſt ſnĩam, & per Imo.in d.c.ſacro.
hinc dicebat Bar.in d.l.ꝙ iuſsit. in fi.ꝙ ſi appareant duæ inter
locutoriæ ꝯrię,tñ nõ conſtat, ꝙ iudex fecerit animo reuocãdi
primã,ꝙ aut erat talis interlocutoria,in qua requirebatur cãę
cognitio,& tunc non valet ſecunda illi ꝯria,ex quo nõ fuit de
ea cognitũ,arg.l.hæc aũt.§.j.ff.qui.ex cau.in poſ.ea.ſi vero in-
terlocutoria erat talis,quæ poſſet reuocari cũ modica cãæ co-
gnitione,puta in dilationibus:tunc dando ſecundam vr̃ a pri-
ma dilatione receſſum per nota. in d. l. j. C.de dilatio. & ſub-
dit Bart.in d.l. quod iuſsit, ꝙ in reuocatione interlocutoriæ
requiritur præſentia partium, vel citatio, vbicũq; pars põt gra
uiter lædi, & ſic cauſæ cognitio l. in cãæ. §. cauſa cognita. ff.
de minori.& ita cautum eſt practicare,quia ſi abſq; iuſta cau-
ſa iudex reuocaret iſtam interlocutoriam faceret litem ſuam,
& põt ab eo licite appellari,vt per Inno.in d.c. ſacro . & ex his
ſit alia concluſio, quod nulla interlocutoria pręiudicialis poſ
a ſit reuocari,niſi cã cognita, [a] ſic præſentibus, vel citatis parti-
bus,vt in d.§.cauſa cognita facit.l.de vnoquoq;.ff.de re iud.&
hanc concluſionem ſequitur Panormitanus hic, vlt.col. Ioã.
And.hic & in addi.Specu.ti.de ſen.prolatio.§. ſpecies, ver.eſt
quoq; . vbi tamen hoc limitat, niſi interlocutoria fuerit lata
abſq; cãæ cognitione,ar.c.j.de reg.iur.& l.ab emptione. ff.de
pac.quia ſicut iudex proceſsit de facto,& abſque cauſæ cogni-
tione,& nõ citata parte:ita dẽt de facto,& abſq; citatione par
tis reuocarę.& ita gl. ſingularis de iure ciuili in l.minor. ff. de
euictionibus. & ita ẽt allegatur ad hoc ſingulare dictum Inn.
ꝙ ita voluit in c.querelam.s̃.de elec. & tenet Bar. in d.l. arbi-
22 tro.& in d.l.poſt ſnĩam,in fi.† Quid autẽ ſi reuocatio fiat abſ-
que cauſæ cognitione eo caſu,quo requirebatur, an ſit nulla,
vel ſit neceſſaria appellatio? Bar.in d.l.ꝙ iuſsit.tenet,ꝙ ſit nul
la.Io.An.hic,& Inn. in d.c.ſacro.tenẽt,quod ſit neceſſaria ap-
pellatio. poteſt pro concordia dici,ꝙ ſi reuocatio fit non cita
ta parte,procedit dictum Bar.ꝙ eſt nulla,vt in l.ea,quę.C.quõ
& quando iudex.& in d.l. de vnoquoq; . alias ſi reuocatio fiat
citata parte, licet iudex aliter non cognouerit ex abrupto pro
ceſsit,tunc valeret reuocatio , etiam abſq; cã, & iniuſtè facta,
niſi ab ea appelletur,& ita procedit dictum Io.An.& Inno.in
23 d.c.ſacro. ¶†Decimo limita hunc textum , quia interlocuto-
riam ſuper declaratione alicuius verbi ambigui in ſnĩa, vel in
ꝯtractibus iudex reuocare nõ poterit, ſ̃m Ang.in d.l.ꝙ iuſsit,ar-
gu.l.quicquid aſtringendę.ff. de ver. oblig. & hoc idem tenet
Bal.in l.ſed in electione.& in l.huius.§.Stichum.ff.de leg.j.nã
licet habens electionem in alternatiuis poſsit variare vſq; ad
ſententiam,& poſt.ff.de ver.obli.l.eum,qui certarum,§.fi.ille
tamen qui habet ius declarandi ſuper re ſibi promiſſa , ſi ſe-
mel declarauit amplius variare non põt,& ita procedit d.l. qc
quid aſtringendæ.ſed in caſu noſtro idem Ang. ibi voluit con
trarium, ex quo tex.ibi loquitur de iure declarandi cõpetenti
parti.ſecus quando cõpeteret iudici:tunc.n.ipſe poteſt reuo-
24 care indiſtinctè,vt hic in tex.& in d.l.ꝙ iuſsit.¶†Vndecimo li-
mita hunc tex.quia ſi iudex condemnauit in expenſis,& eas ta
xauit præcedente iur̃o partis, prout hr̃ in l.ſancimus. & in au-
then.ibi poſita.C.de iudicijs. interlocutoriam talem reuoca
re non poterit ſ̃m Ang.in d.l.ꝙ iuſsit,allegantem ad hoc Inn.
in d.c.ſacro.in verbo,reuocare.ſed certe Inn.ibi hoc non dicit
imo idem Inno.in c.fi.in fin.s̃.quod metus cau. tenet ꝯriũ,
ꝙ iudex poteſt reuocare taxationem expenſarum minus legi-
timè factã,& ita Imo.in d l.ꝙ iuſsit, & in c. finẽ litibus. de do.
& contu.vbi dicit hoc dictum menti tenendum. imo idẽ Inn.
in d.c. ſacro. circa fi. in ver. reuocare. tenet quod iudex poſsit
reuocare condemnationem expenſarum,quam fecit ſemp vſ
que ad diffinitiuam ſnĩam, ſicut rl̃r põt alias interlocutorias,
ẽt poſtq̃ per lapſum decem dierum tranſiuerunt in rem iudi-
catam, quo ad partem,cũ vſq; ad diffinitiuam duret officium
iudicis in reuocando interlocutorias ſ̃m Innoc.ibi, quod no.
Et de his condemnationibus expenſarũ,vide dicta per multas
25 quæſtiones in c.ſæpè.circa finem,s̃. co. ¶†Duodecimo limi-
ta hunc tex. quia poſtq̃ appellans feciſſet expenſas in proſe-
quendo appellationem:puta,quia miſit ad curiam, vel aliter,
non poterit tunc iudex interlocutoriam reuocare, niſi primo
reficiantur expenſæ ipſi appellanti,cum alias nõ dicatur reuo
catum grauamen,niſi expenſæ reficiantur:& ita tenet gloſ. &
Inn.hic. ſed Io. An.hic in ver.interpoſita, vr̃ poſt Hoſt.tenere
ꝯrium,quia talis reuocatio non fit in iniuriam partis.ſ. appel-
lantis,ſeu pręiudicium,ſed potius in eius fauorem , & in faci-
liorem expeditionem,vt hic in tex.ergo non debent refici ex-
penſę,& ita reſidet hic d.Ant.& idem Lapus,& Gemi.in d. c.
ſi a iudice.hoc idem tenet Do. Flo.in cle.2.§.j. in 4.q.eod. tit.
Sed videretur,ꝙ opi.gl.hic,& Inn ſit verior, & æquior, arg.l.ſi
pecuniam.ff.de condi. ob cauſam. cum ibi no. ſ. qñ quis fecit
pręparamenta,& opiniones glo.hic,& Inn.tenet hic Bal.quia
non dicit̃ emendare,qui expenſas non refundit, vt no.in l.edi
ta actio.C.de eden. & hanc opi.etiam ſequitur Imo.hic in pe.
col.in prĩ.adducit opt.tex.in ſimili in c.interpoſita.§. ille.j. e.
vbi licet appellans poſsit renunciare appellationi,quia tendit
incõmodum appellati,dẽt reficere tamen expenſas primo fa-
ctas,& hæc opinio ſatis eſt de mente dñorum de Ro.in d.deci.
26 363.circa prin.cogita tñ. ¶†Tertiodecimo limita, & intellige
hanc decre.& d.l.ꝙ iuſsit, ꝙ licet rl̃r interlocutoria in præiu-
dicium partis tranſeat in rem iudicatam,vt in c.dilecti, & hic
in gl.tñ qñ interlocutoria eſt lata ſuper exceptionibus perem
ptorijs , vel alijs iudiciũ nullũ reddentibus,non tranſit in rem
iudicatã,ẽt quo ad partẽ: dato , ꝙ a tali interlocutoria non ſit
appellatũ dũmodo poſtea appellet̃ a ſnĩa diffinitiua.tunc.n.iu
dex appl̃onis poterit ex officio ſuo, & ẽt tenet̃ ad petitionem
partis reuocare,& ita tex. ſin. in c.fi.e.ti.in 6.in prin.& ibi gl.ĩ
ver.emendari, qui tex.eſt no.& ſin.in multis. Et primo, ꝙ ſnĩa
interlocutoria lata ſup exceptione peremptoria:puta ꝓnũcia
uit iudex exceptionẽ pacti,p̃ſcriptionis,vel trãſactionis,nõ ob
ſtare

ADDITIO.

a ¶Interlocutoria non poteſt reuocari,niſi cauſa cognita.vide Alex. conſil. 99. Domini Fed.&c. viſis proceſsibus,3.col.in 5.vol.& vide etiam in conſ.100, ibidem ſe.in 2.col.in fi.

ſtare,a qua interlocutoria nō eſt appellatū, ſi tñ̄ poſt 10. dies
ferat̄ ſnīa diffinitiua,& ab ea appellet̄ poterit,& debebit virtu
te appl'onis a diffinitiua reuocari per iudicem appl'onis illa ta
lis interlocutoria ſi erat iniuſta licet p̱ partē ab ea nullatenus
27 fuerit appellatū.† Secūdo ſi iudex interloquat̄ reſcriptū nō eſ
ſe ſurreptitiū,vel nō fore impetratū p̱ excōicatū, & ſic p̄nun-
ciat p̄cedēdū eſſe ad vlteriora,& a tali interlocutoria non ap-
pellet̄,licet p̱ eā validet̄ tale reſcriptū,ꝙ re vera fuiſſet ſurrepti
tiū,vel impetratū ab excōicato,& ſic nullū,p̄ut tenet Inn.& a
lij Doc.ī c.ſup̱ lr̄is.& Lapus in c j.de reſcr.ī 6.tñ̄ ſi appellet̄ po
ſtea a diffinitiua poterit in cā appl'onis opponi exceptio decli
natoria ꝯ̄ reſcriptū,& talis interlocutoria reuocari,ꝙ eſt ſing.
no.ad lr̄tationē c.monaſteriū,s̄.ti.p̄xi.ītellige p̄ut.j̄. dicet̄ hic
28 poſt ver.4.ſi iudex &c.in fi. ¶†Tertio qd ſi iudex p̄nūciat ſe ꝯ
a petentem·[a] nō obſtātibus obiectis a tali interlocutoria p̄t ap-
pellari ēt de iure ciuili,& ſi ab ea nō appellet̄.j̄.10.dies,tranſit
in rē iudicatā.ita gl.or.de iure ciuili in auth.habita. C.ne fi.p̄
p̄r̄e.,p̄ qua eſt tex.in c.ſignificātibus.s̄.de of.del.& lata ſnīa ſu
per ꝯpetētia iudicis ſi ab ea nō eſt appellatū nō p̄ōt de cætero
dici,ꝙ ſit incōpetens:ita Inn.in c.p̄terea.s̄.de dila.& Bar. in l.
2.ff.ſi qs in iuſ.vo. nō ierit,de quo vide plenè dicta in c. ſi duo
bus.s̄.eo.col.8.ver. 2. q̄ritur, & in fine prin.illius c. vbi ſingl̄r
vide.tñ̄ ſi poſtea appellat̄ a diffinitiua lata in dicto iudicio po-
terit in cā appl'onis opponi exceptio declinatoria iuriſdōnis,
& dici de incōpetentia primi iudicis, & poterit dicta interlo-
cutoria reuocari , licet ab ea primo nō fuerit appellatū : & ita
tex.ſin.in d.c.fi.& Arc.ibi.intellige dūmodo, al's nō ſit p̄roga
ta iuriſdō,& ꝯſenſū in iudicē p̱ ea q̄ dicit Bar.in l.& ſi ſuſcepe
rit,ff.de iudicijs.ſecus ergo videret̄, qñ̄ poſt interlocutoriā p̱s
ſponte litigaſſet,& ita vr̄ limitādus tex.in d.c.fi. & iō eſt vtilis
cautela Inn.in c.Cumana.de elec.ſ.de p̄teſtādo , ꝙ nō intēdit
29 in iudicē ꝯſentire.itē intellige p̄ut nūc ſtatim dicet̄. ¶†Quat
to ſi iudex p̄nunciat ſup̱ mādato p̄curatoris,vel tutoris,nō po
terit de cętero opponi de mandato, niſi a tali interlocutoria
appellet̄.j̄.x.dies,qa trāſit ī rē iudicatā ad p̄iudiciū p̱tis:ita tex.
ī c.ex p̱te Decani.s̄.de reſcri.& ī c.ex parte.M.j̄.e.tñ̄ ſi pars nō
appellauit,deinde ex interuallo fert̄ diffinitiua in cā principa-
li,a qua appellat̄ poterit ī cā appl'onis a diffinitiua opponi ex-
ceptio p̄curatoria,& dici de nullitate p̄ceſſus,& poterit, & de
bebit talis interlocutoria reuocari ſi eſt iniuſta,vt hæc oīa p̄ce
dētia dicta p̄bant̄ in d.c.fi.in prin.in ver.iudiciū nullū reddēs.
& ibi p̱ gl.& ſic limita.l.ita demū.C.de p̄cu.& ēt limita tex.&
gl.hic,vt ſnīa interlocutoria ſup̱ exceptionib.p̄emptorijs, vel
b declinatorijs[b] iudiciū nullū reddētibus,a qua nō fuit appella-
tū,& ſic trāſit in rē iudicatā,quo ad partes d̄eat reuocari: & nō
trāſeat ī rē iudicatā,quo ad partes ſi poſtea appellet̄ a ſnīa dif-
finitiua:ꝙ eſt ſingl̄r notādū,& ita Imo.hic col.6.ī prin.ex quo
patet,ꝙ licet iudex,q tulit interlocutoriā poſsit q̄tūcūq; reuo
care,vſq; ad diffinitiuā,& ſic vſq; quo durat eius offm̄ , & non
poſt.l.terminato.C.de fructi.& li.exp.l.4.C.depo.& facit.l.iu-
dex poſtea q̄.ff.de re iu.tñ̄ ſi poſtea appellat̄ a diffinitiua iudex
appl'onis poterit huius interlocutorias reuocare,vt in d.c. ſi. ī
prin.licet ipſe iudex a quo , qui eas tulit, reuocare non poſsit
poſt diffinitiuā ſnīam,vt s̄. Aduerte tñ̄,& intellige oīa p̄cedē-
tia dicta.s̄.in ſecūdo, & tertio caſu,p̄cedere qñ̄ exceptio red-
deret iudiciū nullū,ipſo iure,& ſic exceptio falſi p̄curatoris.l.
licet .C.de p̄cu.c.in nr̄a,s̄. de p̄cu.p̄ut eſt dictū.s̄.in p̄xi.caſu,
aut qñ̄ iudex erat oīno incōpetēs,aut qñ̄ ſurreptio redderet re
ſcriptū nullū ipſo iure,ſicut eſt in beneficialibus , & in gratio-
ſis,ſm̄ notata p̱ gl.in c.ad audiētiā.cl 2.s̄.de reſcr.& in his ter-
minis procedant s̄dicta:al's vero ſi reſcriptū nō erat nullū ip-
ſo iure,vel iudex incōpetens ipſo iure, dato ꝙ p̱ exceptionem
poſsit elidi,vt p̱ gl.in ver.cōpetēte.in cle.vt li.pē.in his termi
nis nō procederent s̄.dicta . ¶Sed in his ꝯſidera quinq; caſus .
¶Aliqñ̄,& primo qs fuit ꝯtumax,tunc p̄iudicat ſibi,qa licet ꝯ
tumax nō ītelligat̄ p̄rogare iuriſdōnē, vt dixit notabiliter In.
in c.innotuit.j̄.de eo qui fur.tñ̄ ꝯtumax ſibi bene p̄iudicat , vt
iuriſdōnē declinare nō poſsit , nec alias ſimiles declinatorias
opponere,q̄ nō redderēt iudiciū ipſo iure nullū,ſed ope exce-
ptionis,& ita dixit ſingl̄r Inno.in c.fi.s̄.de dila. & in c.ad peti-
tionē.j̄.de accu.p̱ illū tex.& ſequunt̄ Doc.ibi,p̄ quo ēt tex.ſm̄
vnū intel'm in l.ſi qs ex ꝯſenſu.C.de cp̄ali audi.& ita Bald.ibi,
& his caſibus ꝯtumax cōparēs tenetur p̄ſequi cām in illo ſta-
tu,in quo eā inuenit,vt per gl.in ver.abſentia.in c.j. de elec.in
6.& idē Inn.ibi,& vide ſingl̄r dicta de hoc in c.ſi duobus.in fi.
in prin.s̄.eo.& in his caſibus licet ꝯtumax appellauerit a diffi
nitiua,nō poterit in cā appl'onis opponere de ſurreptione re-
ſcripti in cā principali , nec alias dilatorias , vel declinatorias
opponere,q̄ nō reddunt iudiciū ipſo iure nullū,ſed ope excep
tionis.& rō p̄dictorū eſt , quia appl'o a diffinitiua reponit ap-
pellantē in eo ſtatu,in quo erat in cā principali poſt litis ꝯteſ.
vt l.ita demū,& ibi Bar.C.de p̄cu.& p̱ gl.or.in d.c.ad audien-
tiā. & iō hmōi exceptiones declinatoriæ ſicut in cā principali
nō poſſunt dictis caſibus opponi poſt li.ꝯte.ita nō poterūt op-
poni in cā appl'onis a diffinitiua.cōtumax ergo in cā principa
li nō poterit hmōi exceptiones reparare p̱ appl'onē a diffiniti
ua,vt s̄.¶Aliqñ̄,& ſcđo nō fuit cōtumax ī prima cā,ſed litiga-
uit,& nihil oppoſuit,tūc aut ſciēter: & ſibi p̄iudicat intm̄,ꝙ li
cet poſtea appellet a diffinitiua nō poterit dilatorias oppone-
re,q̄ ñ̄ redebāt iudiciū nullū ipſo iure, ſed ope exceptionis:qa
exceptio omiſſa in cā principali nō poterit opponi ī cā appl'o-
nis a diffinitiua:ita gl.or.& Doc.in d.c.ad audiētiā.¶Aliqñ̄,&
tertio nō oppoſuit dilatorias,ſeu declinatorias,qa ignorauit,
tūc comiſſę ī cā principali poterūt opponi ī cā appl'onis à dif
finitiua.rō eſt,qa ſicut dicto caſu potuiſſent opponi in cā prin
cipali poſt li.cōte. ex quo fuerūt omiſſæ p̱ ignorātiā,arg.c. pa-
ſtoralis.s̄.de excep.& p̱ gl.3.q.7. exceptio.ita poterit opponi ī
cā appl'onis a diffinitiua,cū q̄cquid poſſet opponi poſt li.cōte.
in cā p̄ncipali,poterit opponi ī cā appl'onis.l.p̱ hāc. C. de tēp.
ap.& in c.cū Io.s̄.de fide inſtru.ſed declinatoria poterit oppo
ni poſt li.cōte. qñ̄ fuit ignorāter omiſſa, aut qñ̄ ſup̱ueniſſet de
nouo.c.inſinuāte.s̄.de of.leg.p̱ gl.in ver.recuſet.ī c.ſtatutū. §.
cū aūt.de reſcr. li.6. l. nihil,& l.nulla, cū ibi notatis.C.de p̄cu.
ita ergo poterit opponi in cā appl'onis a diffinitiua , & ita de
his eſt gl.no.& Doc.in d.c.ad audientiam. & Panor.ibi col.3.
¶Aliqñ̄ , & quarto in cā principali fuerūt oppoſitę hmōi de-
clinatoriæ,q̄ nō reddunt iudiciū nullū, ipſo iure, vt s̄.& iudex
reiecit expreſsè,vel tacitè p̱ p̄ceſſum ad vlteriora : tunc ſi non
fuit appellatū ab interlocutoria nō poterunt opponi , nec re-
parari in cā appl'onis a diffinitiua,& ita gl.& Doc.in d.c.ad au
dientiā.& hoc eſt quod pōderat tex. & gl.in verbo , nullū red-
dens.in d.c.fi.de appel.in 6. an.ſ. exceptio reddat beneficium
nullū ipſo iure:ſecus ergo quādo iudiciū,& reſcriptū erat vali
dum ipſo iure,licet potuiſſet ope exceptionis elidi,& ſimiliter
oī caſu,quo iudex hēat iuriſdōnē ipſo iure, licet ope exceptio
nis potuiſſet elidi,vt p̱ gl.in ver.cōpetente.in d. cle. 2. his caſi-
bus p̱ appl'onē a diffinitiua nō reparant̄ hmōi exceptiones nō
poſſunt opponi in cā appl'onis,vt p̱ gl.& Doc.in d.c.ad audiē-
tiā.& probat̄ per tex.in d.c.fi.a ꝯ̄rio ſenſu , ſed quādo ab inter-
locutoria lata ſup̱ dictis exceptionibus declinatorijs fuiſſet ap
pellatū ſi appl'o erat lr̄ima,tunc in cā appl'onis ab interlocuto
ria veniunt reuocanda oīa attentata,& totus proceſſus factus
in cā principali poſt talē appl'onem: imo ēt ipſa ſnīa diffiniti-
ua lata poſt talem appl'onē, & ita gl.or.in d.cle. ſi ante. de do.
& contu.in gl.magna , circa fi.in ver.ad tex.igitur redeūdum
vr̄ &c.& ita Doc.in c.ex parte A.s̄.de teſtib.eſt tex.in c. acce-
dens.el.2.vt li.non ꝯte.¶Aliquando & 5.& vltimo, nō fuit op
poſita in prima cā exceptio declinatoria,q̄ reddit iudiciū nul-
lum ipſo iure , vel ſi oppoſita,iudex reijciet expreſsè p̱ interlo-
cutoriā,vel tacitè p̱ p̄ceſſum ad vlteriora,vt in c. ex parte. M.
j̄.eo.& per gl.in d.l.2.§.ſed ſi dubitet̄.ff. de iudi. & his caſibus
licet non fuerit appellatū a tali interlocutoria ſi tamen appel-
letur poſtea a diffinitiua,poterunt in cā appl'onis a diffinitiua
opponi oēs exceptiones declinatorię , & dilatoriæ , quæ red-
dunt iudicium nullū ipſo iure,& reparari p̱ appl'onem a diffi-
nitiua omne grauamen in exceptionibus illatū p̱ interlocuto
rias in cā p̄ncipali:dato,ꝙ ab ipſis interlocutorijs nō fuerit ap
pellatū,& ita de his oībus tex.ſing.in d.c.fi.& his caſibus inter
locutoria lata ſup̱ exceptionibus iudicium nullum reddenti
bus ipſo iure non tranſit in rem iudicatā,ēt q̄tū ad partes: da-
to , ꝙ ab interlocutoria non appellauerint,dummodo poſtea
appellent a diffinitiua,vt eſt tex.in d.c.ſi.intellige tamē dūmo
do primo pars non cōſenſerit in iudicem,& ita intellige,q̄ di-
cta ſunt.s̄.in 2.& 3.caſu principali,& ita limitat Bar.in l.2.ff.ſi
qs in ius vo.non ie.& tene mēti ſing.p̄dicta , qa alibi nō repe-
30 ries ita diſtinctè declarata.¶†Xiiij.limita hunc tex.quia inter
locutoria lata ſuper exceptionibus non reſpiciētibus directè
cām principalē,nec iudicium nullum reddentibus,ſicut eſt in-
terlocutoria lata ſup̱ exceptionibus dilatorijs,vel ſup̱ cōdem
nationibus expenſarum,vel ſimilibus caſibus,tūc talis interlo
cutoria p̱ lapſum 10.dierū trāſit in rē iudicatā,nō ſolū,quo ad
partes,ſed ēt quo ad iudicē appl'onis a diffinitiua, quia per ap
pellationem a diffinitiua reuocari nō poterit.ita no. tex. in d.
c.fi.§.j.ipſe autē iudex , qui talem interlocutoriam tulit bene
potuiſſet

ADDITIONES.

a ¶Si iudex pronunciat ſe competentem,an appellatio interponatur a ſnīa lata ſuper competentia.vide Bal.in conſil. 245.in col. 2. ver. ſuper quarto.incip. conſilium,ad euidentiam,in j. volu.

b ¶Interlocutoria ſuper exceptionibus perēptorijs,vel declinatorijs. Adde, quādo iudex reijcit exceptiones oppoſitas ad proceſſum an dicatur merè interlocutoria.per Do.Fran.de Are.in ſuo conſil.20.item quando reſeruat exceptiones in aliud tempus:an ſit interlocutoria,& an in appellatione debeat in ſeri cauſa.vide per eundem in conſil.106.

potaiſſet reuocare vſq; ad diffinitiuā, vt ſ. ſed poſt diffinitiuā
nec iudex a quo, nec iudex ad quē, amplius reuocare poterit ta
lē interlocutoriā. ex quo infertur, ꝙ iudex appellationis a dif-
finitiua nō ſuccedit p oīa in locum iudicis a quo, quia applo
a diffinitiua nō deuoluit negociū interlocutoriæ iā deciſum,
quādo non eſt connexū negocio principali, & hic eſt vnus ca-
ſus, in quo ſnīa interlocutoria tranſit in rem iudicatā, & quo
ad partem, & quo ad iudicē, quod adde. ſ. ad dicta in 3. limita.
31 & ita ēt ſequit̄ Imo. hic & in d. l. ꝙ iuſsit. ¶ Xv. queritur vſq; ad
quātum tpſ poſsit interlocutoria reuocari. Bar. in d. l. ꝙ iuſsit.
tenet, ꝙ ad petitionē partis non pōt reuocari poſt 10. dies ſi ab
ea non fuit appellatum, quia tranſit in rem iudicatā, vt d. c. cū
dilecti. ſed iudex ipſe ex ſuo offō poterit ſemp reuocare vſq; ad
ſnīam diffinitiuā, quia quo ad eū non tranſit in rem iudicatā,
& durat eius officium, ſed lata diffinitiua expirat, vt d. l. termi-
nato. & d. l. 4. & ita voluit gloſ. hic, vt ſ. & Doc. oēs ſequuntur.
32 ¶ † Vltimo queritur, an iudex cogatur ad reuocandū interlo-
cutoriam, vel ſit arbitrariū. Bar. in d. l. ꝙ iuſsit. dicit, ꝙ de iure
canonico non cogitur ex quo pōt ab oī interlocutoria appel-
lari, vt hic in tex. iō poterit reuocari p viā applonis, ſed de iu-
re ciuili ſi grauamen erat tale, ꝙ non poterat reparari per ap-
plonem a diffinitiua, cū a tali interlocutoria poſsit de iure ci-
uili appellari, vt in d. l. ab arbitro. & plenè p Bar. in d. l. 2. ff. de
appella. reci. non poterit tunc iudex cogi ad reuocandum, ex
quo pōt reuocari remedio appellationis. ſed ſi de iure ciuili
nō pōt appellari, tunc ſi iudex grauauit partē, dēt reuocare, vt
d. l. ꝙ iuſsit. nō tn̄ pōt cogi, ſed tenebit̄ parti ad intereſſe in quā
tū eā læſit. C. de iudi. in d. l. ſancimus. l. ſi quādo. C. de teſti. &
ſubdit Bar. cautū eſſe, ꝙ pars petat reuocari interlocutoriā, a-
lias vr̄ acquieſcere in tantū, ꝙ non poſſet poſtea reparare gra-
uamen per applonē a diffinitiua. ſed hoc dictū non pcedit, &
eſt ꝯ tex. in d. c. ſi. vt ſ. in 13. limita. ſed poſſet procedere dictū
Bar. in alijs interlocutorijs, de quibus in 14. limita. ſ. & dic, vt
ibi plenè dictum eſt, & adde, quia Bal. in l. j. C. ſen. re. non poſ.
concordat cum Bar. dicens, ꝙ ſi iudex grauet verbo, & petatur
reuocatio interlocutoriæ, ſi nolit reuocare non pōt ex hoc ca
pite, quia nolit reuocare, appellari. fallit quando grauamen nō
poſſet reparari per appellationem a diffinitiua, puta ſi ponit
quem in carcerem, vel ſi pronunciat torquendum, his caſibus
ēt de iure ciuili ſi petatur reuocatio, & iudex nolit, poſſet ap-
pellari ſm Bal. in d. l. j. alias a tarditate, vel negligentia iudicis,
ſeu ſi grauat in omittendo appellare nō pōt. ita tex. in l. ſi. §. il-
lud. C. de temp. ap. ſed dēt per viā querelæ adiri ſuperior ſm
Bal. & ibi cōcordat Bar. ī d. l. ꝙ iuſsit. ſed de iure canonico his
caſibus pōt licitè appellari, & ꝯſequenter ex hoc capite, ſi no-
lit reuocare interlocutoriā cum de iure canonico ab oī graua
mine ēt leui appelletur. ſ. e. in c. de appel. & ſic poterit de iure
canonico per viam appellationis cogi ad reuocandum inter-
locutoriam, quādo de iure veniret reuocanda. & ita Doc. hic.
33 † ita ꝙ a tarditate, vel negligentia iudicis, ſeu ſi grauat in omit
tendo pōt de iure canonico licitè appellari, pro quo gl. no. in
c. ad aures. j. de ſy. & in c. legitima. in ſi. de appel. in 6. de quo
arti. vide plenè dicta in c. ex rōne. ſ. eo. in 20. col. & in c. ex par
te. j. eo. col. 2. in ver. quid autem ſi iudex. & per Spec. ti. de ap.
§. reſtat. & per Bal. in c. j. ſi de inueſtitura inter dominum. col.
2. poſſet ēt in dictis caſibus adiri ſuperior p viā querelę, & ita
procedit tex. in c. illud, & in c. nullus. j. de iure patro. & ſic cō-
34 petunt duo remedia. facit c. concertationi. de appel. in 6. † ſed
dubitatur a quo tpe incipiant currere 10. dies ad appellandū ſi
iudex grauat in omittendo. dic ꝙ poterit quandocūq; appella
ri, nec tranſit grauamen in omittendo in rem iudicatā p lap-
ſum 10. dierum. ita tex. ſing. & Bal. in c. per tuas. ſ. de teſti. vnde
ſi petijt aliquis, ꝙ iudex interrogaret teſtem ſm formā interro
gatorij, & iudex omittit, & nolit interrogare, poterit quādocū
que ēt poſt 10. dies appellari. tex. eſt ibi, & Bal. licet Imo. ſen-
tiat ibi, ꝙ debeat appellari j. 10. dies a die illati grauaminis in
omittendo, ſed nō bene, quia eſt ꝯ tex. ibi in hoc ſingularē. &
ita Bal. in d. c. j. ſi de inueſtitu. inter dominū. vbi limitat, niſi iu
dex aliquid interloquatur, tunc. n. a die interlocutoriæ currit
tpſ appellandi, & adde duos caſus, in quibus iudex cogitur re-
uocare grauamen in omittēdo. primo, qa iudex ſęcularis no-
lens admittere rē iudicatā p iudicē eccl̄iaſticū cogit̄ ad hoc p
cenſurā eccl̄aſticā, vt in c. ſi. de excep. in 6. ſecundo, qa ſi iudex
grauat partem, & eſt negligens in executione iuſtitiæ, pōt adi-
ri ſuperior, vt illum compellat, vt in auth. vt differen. iudices.
§. j. & beneſac. d. c. nullus. poſtremo quæritur, an iudex poſsit
pluries ſuā interlocutoriā reuocare Bar. ī d. l. qđ iuſsit. tenet,
ꝙ ad hoc, vt infinitas euitetur ſolū hoc poſsit bis, ſicut bis eſt li
citum appellare, & nō vltra. facit, ꝙ no. in l. fideic. §. ſi qs 10. de
leg. 3. ſed tu intellige, & limita hoc pūt eſt dictū. ſ. in 3. & 13.
35 limita. ¶ † In ea. gl. ibi, non poſſet ſibi reddere iuriſdōnem. Io.
An. impugnat hoc dictū gl. concludens, ꝙ licet iudex a quo fa

teatur ſe erraſſe, & malè fuiſſe interlocutū, tamen reuocando
grauamen ex beneficio huius decre. reaſſumit iuriſdōnem, vt
hic in tex. ex quo iuncto dicto Io. An. tene menti limitationē
ad c. ad hęc ſi in vna. ſ. eodem. ꝙ licet iudex a quo eſt appella-
tum, quādo grauauit appellantem poſsit ab eo ſuſpectus recu
ſari, vt ibi. tamen illud verum, niſi iudex reuocet grauamē. tūc
eīn licet fateatur ſe erraſſe, ſeu grauaſſe, ex quo tamē grauamē
reuocat, non pōt ab eo ex hac cā appellari, vel ſuſpectus in pſe
36 cutione cāæ allegari. & ita Panor. hic in ſi. quod no. ¶ † Extra
gl. pro intelligentia māę huius tex. eſt neceſſario videndum,
a quæ dicatur ſnīa diffinitiua, & quæ interlocutoria[a] ne aliter
dici poſsit prout dicit glo. in ſimili. 2. q. j. de manifeſta. loqui-
mur de notorio, & quid ſit notorium ignoramus. loquimur
hic de interlocutoria, & quæ ſit ignoramus. dicas ergo, ꝙ
illa dr̄ ſnīa diffinitiua, quæ fertur ſuper cā principali non inci-
dentibus, vel emergentibus: ſed interlocutoria eſt illa, q̄ fert̄
inter principium, & finem cāæ ſuper his, quæ incidunt, vel e-
mergunt in ipſa cā, & ita dicit gl. or. & no. in ver. diffinitiua, in
cle. j. de ſeq. facit optimus tex. 20. diſ. §. j. & ibi de his p Archi.
& per Spec. tit. de ſnīæ prolati. circa principium, & alibi dr̄, ꝙ
omne verbum iudicis faciens ad cām abſq; diffinitione cau-
ſę principalis dr̄ interlocutoria. ita glo. in auth. de litigio. §. ad
excludendas. fa. l. cum clericis, & Bald. ibi. C. de epi. & cleri. &
quia plura ſunt negotia, quam vocabula. l. 4. ff. de pręſcri. ver-
bis, vt in predictis debitum congruum reſponſum fiat, inſerā
37 exemplum in facto iuxta. l. vt reſponſum. C. de tranſac. ¶ † Et
dicas primo, ꝙ ſnīa lata ſuper exceptionibus ēt declinatorijs,
vel peremptorijs, & ēt iudiciū nullū reddentibus eſt interlo-
b cutoria.[b] ita tex in c. ſi. eo. ti. in 6. & gl. 2. in cle. ſi. eo. ti. & Bald.
in l. ſi. C. de ſen. ex bre. circa medium. rō eſt, quia natura diffi-
nitiuæ eſt, ꝙ feratur ſuper negocio principali nō ſup exceptio
nibus. ſubdit tn̄ gl. in d. cle. ſi. quod talis interlocutoria hēt vim
38 diffinitiuæ. ¶ † Secundo ſnīa, qua pronunciat̄ inſtantiā cāę fo
re peremptā eſt interlocutoria, quia non diſponit ſup actione
ſed ſuper proceſſu, & remanet actio ſalua, & pōt denuo inten-
39 tari. & ita Bal. in l. ſi. C. ſi tutor, vel cura. interuenerit. ¶ † Ter-
tio oīs ſnīa, quæ fert̄ ſup pceſſu cāæ eſt interlocutoria. ita Bal.
in d. l. ſi. & facit gl. 2. in d. cle. ſi. Inn. tn̄ in c. auditis. ſ. de procu.
dicit ſnīam, quæ fertur ſup pceſsibus eſſe diffinitiuam, ſed il-
lud eſt verum, qn̄ principaliter agitur ad ꝯfirmationem, vel in
firmationem proceſſus, ſecus ſi incidenter, & ita Bal. in l. ſi p̄-
ſes quaſi deſertam. C. qūo, & qn̄ iudex. & in rubri. C. ne liceat
40 tertio prouocare. ¶ † Quarto ſnīa, quæ fertur ſup recuſatione
iudicis, & ſic iudicē fore, vel non fore ſuſpectū eſt interlocuto
41 ria. ita Arch. in c. iudex. de of. dele. li. 6. ¶ † Quinto ſnīa qua p-
nunciatur eſſe probatum, vel non, eſt interlocutoria, vt p gl.
42 in d. cle. ſi. & ita Bal. in l. ante ſenten. in ſi. C. quorū ap. ¶ † Sex-
to ſnīa ſup eo, qđ perimit applonē, & ſic ſuper potētia appel-
landi, vel nō, eſt interlocutoria, & ita gl. in d. cle. ſi. pro quo eſt
tex. in c. ſua nobis. j. eo. & ibi Panor. in tertio notabili: hēt ta-
men vim diffinitiuæ, vt notant dn̄i de Ro. deci. 83. & Bal. in ru
43 brica. C. ne liceat tertio prouocare. ¶ † Septimo ſnīa, qua pro-
nūciatur fuiſſe bene appellatū, ſeu laudatum per arbitratorē,
non eſt interlocutoria, ſed diffinitiua, ex quo diffinit principa
le negociū, ita gl. 2. in ſi. in d. cle. ſi. & ita Bal. in l. ſi. §. ſed ſi qs.
C. cōia de le. poſt principium. quādo aūt iudex pronunciaret
fuiſſe malè appellatum, tunc dicit Bald. ꝙ talis ſnīa, quo ad ip-
ſum iudicem dr̄ diffinitiua cū ipſe non ſperet aliā dare: ſed re
ſpectu partiū eſt interlocutoria, ex quo ſperant aliam hr̄e ſen-
tentiam. ita Bal. in auth. hoc ſacr̄m. C. de iura. calum. & in l. cū
& minores. C. ſi aduerſus rem iudicatam. & refert ſe ita ꝯſu-
luiſſe. & ita reſidet Pau. de Ca. ſuo conſil. 26. circa mediū, ꝙ in-
cipit, In Chriſti nomine amen. viſo puncto ſupraſcripto vna
44 cum proceſſu. ¶ † Octauo ſnīa, qua pronunciatur applonē fo-
re deſertam, eſt interlocutoria, & ita colligitur ex doctrina gl.
in d. cle. ſi. & ita ſequit̄ Bal. in d. l. ſi præſes, quaſi deſertā. hēt tn̄
vim diffinitiuæ, ex quo diffinit cām, & articulum appellatio-
nis, & ita tenet Bal. in l. 2. circa ſi. C. de epiſ. audi. & domini de
45 Ro. deciſ. 86. quæ incipit, Item ſi a pronunciatione. ¶ † Nono
ſnīa fertur ſuper reuocatione attentatorum, ſeu innouatorū
litis, vel appel. pendente eſt interlocutoria, quia per eam non
diffinitur negocium principale. ita tenet gl. magna circa ſi. in
c. non ſolū, eo. ti. in 6. & ita Doc. ibi & Do. Flo. in cle. appellā-
ti. eo. ti. in ſi. & ita ēt tenet Rota deci. 85. quę incipit, Item ſi a
46 ſnīa. dicit tn̄ ꝙ hēt vim diffinitiuæ per no. in d. cle. ſi. ¶ † Deci-
mo inhibitoria, ſeu reuocatio inhibitionis, quę fit per iudicē,
ad

ADDITIONES.

a ¶ Quæ dicatur ſententia diffinitiua, & quæ interlocutoria. vide plenè per Fe-
lin. in rub. de re iud. col. 2. & ſeq.
b ¶ Quæ dicatur ſententia interlocutoria. vide Card. in conſil. 72. redemptoris
&c. in 6. col.

ad quem, est snīa interlocutoria. & iō pōt reuocari, & mutari
per ipm iudicem. & ita cōsuluit Fed. de Se. suo cons. 84. qđ inc.
Factum sic se hēt. & ita sequiť But. in c. cum teneamur. s̃. eo. &
Panor. ibi, in fi. ¶ Vndecimo, qñ pronunciať snīam, vel instrm
47 exequendum, vel nō, est † interlocutoria. & ita Ang. in l. ab exe
a cutore. ff. eo. ti. & Bal. in l. ab executore. in prin. C. quorum ap
48 pel. ¶ Duodecimo, snīa † quæ ferť super liquidatione instri, vel
snīæ est interlocutoria, puta si iudex pronunciat dotem nō esse
liquidam. & ita Bal. in l. fi. in prin. C. de sent. quæ sine cer. quan
49 ti. per illum tex. ¶ Tertiodecimo, snīa † per quam iudex pronū-
ciat probationes admittendas, vel nō, vel esse procedēdum vel
nō, est interlocutoria, vt in c. significantibus. j̃. de noui ope. nū
ci. & ibi Inn. hoc tradit, & facit d. gl. in d. cle. fi. ¶ Quartodeci-
50 mo, snīa † qua pronunciať deueniendum esse ad primum, vel
secundum decretum, est interlocutoria, hēt tñ vim diffinitiuę
fm Bal. in l. per hāc. circa fi. C. de temp. app. ¶ Quintodecimo,
51 decretum, ꝙ † interponiť per iudicem in iudicio, est interlocu-
toria, & poterit reuocari, vt in l. si opus. ff. de no. oper. nunc. &
vide quod no. in l. præsenti. C. de his, qui ad eccles. confu. ¶ Sex
52 todecimo, sentētia † lata in assignatione, vel mutatione termi-
ni, est interlocutoria. c. j. s̃. de dila. cum ibi no. & in l. diem pro-
ferre. in prin. ff. de arbi. & ita Fed. suo cōs. 68. qđ incip. satis vř.
53 ¶ Decimoseptimo, snīa † super expensis, vel taxatione expensa
rum est interlocutoria, & pōt mutari, & reuocari, vt est dictum
s̃. in 11. limit. qñ autem cōdemnatio, seu taxatio expensarum
fuit facta in ipsa snīa diffinitiua, an tunc sit interlocutoria. An
ge. in l. qui agnitis. ff. de excep. per glo. no. ibi dicit, ꝙ tunc est
diffinitiua, cum sit pars diffinitiuæ, secus si iudex cōdemnat in
expensis ante diffinitiuam: tunc. n. est interlocutoria, fm An-
ge. ibi, qđ dicit esse menti tenendum. idem Ang. in l. j. in fi. ff. de
vsu. licet. n. quando iudex in snīa diffinitiua nō cōdemnauit in
expensis, possit supplere eodem die. l. Paulus. la j. ff. de re iu. tñ
si cōdemnauit, vel taxauit, nihil pōt postea mutare, vel reuoca
re, seu addere ēt eodem die, sicut nec posset de ipsa snīa diffini
tiua. & ita gl. in l. 2. C. de sen. ex bre. re. & sentit Inn. in d. c. audi-
tis. & in d. c. sacro. & ita Bar. & Ang. in d. l. Paulus. & Bald. in l.
quia arbiter. ff. de arbi. quia gl. ibi procedit ante snīam diffini-
tiuam non post, vt est dictum s̃. in 11. limit. & vide de his cōdē
nationibus expensarum plene dicta in c. sæpe. s̃. eo. in fi. & ma-
54 xime ibi, in 8. q. ¶ Decimooctauo, snīa † quæ ferť super verbis
dubijs priuilegiorum, est diffinitiua, & nō interlocutoria, vt pro-
bať in c. j. in prin. de priui. in 6. & in c. in his. j̃. de priu. & per Io.
An. & Inn. in c. olim. co. ti. Sed gl. in c. veniens. de verb. sig. in 6.
tenet ꝙ sit interlocutoria, vt ibi in §. cæterum. quare dicas, ꝙ
aut agiť principaliter de his, & est diffinitiua: aut incidenter,
& erit interlocutoria. & ita tenet Gem. in d. §. cæterum. & Bal.
in simili, in d. l. si præses quasi desertam. & ita dēt intelligi, qđ ē
55 dictum s̃. in 16. limit. ¶ Decimonono, snīa † quæ ferť super ali-
mentis, est diffinitiua, fm gl. & Bar. in l. si quis a liberis. §. si quis
ex his. ff. de lib. agn. qđ tu intellige, qñ principaliter agiť de ali
mētis, secus si incidenter: tūc. n. esset interlocutoria. & ita An-
56 ge. in d. l. si quis a liberis. §. vel si parens. ¶ Vigesimo, snīa † quæ
ferť super æstimatione, fm materiam legis, vt l. vinum. ff. si cer.
pet. est diffinitiua, nō interlocutoria, fm Bal. in l. fi. C. de fidei-
com. lib. col. 2. circa princ. quia cōtinet cōdemnationem æsti-
mationis, & ex ea oriť actio in factum, fm Bal. ibi. ¶ Vigesimo
57 primo, an snīa † super possessorio sit diffinitiua, vel interlocuto
ria. Bal. in l. 2. circa fi. C. de episc. audi. dicit, ꝙ interdum est in
terlocutoria, puta qñ iudex absq; libello mandat, ꝙ nulla fiat
nouitas possessorij, vt no. Inn. in c. cum venissent. j̃. de insti. &
facit gl. in d. l. qđ iussit. & omni casu, quo cā possessorij inciden
ter intentať, est interlocutoria. ita tex. in c. 2. s̃. de ord. cog. vbi
est expressum. sed qñ ferť principaliter super libello in possesso
rio intentato, est diffinitiua. l. j. C. si de momen. poss. fm Bal. in
d. l. 2. & ita Pano. in c. fi. s̃. de iud. vbi bonus tex. de hoc, quia qñ
principaliter intentať siue in possessorio recuperandę, siue reti
nendæ, est lis cōtestanda, & seruandus ordo iuris. s̃. vt li. nō cō-
test. c. 2. & in c. cōsuluit. de off. del. per gl. in cle. j. de seques. pos.
tenet Bar. in l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acq. pos. merito est
diffinitiua, & ita est tenendum. licet But. & Imo. in d. c. fi. intel
ligant hoc verum, qñ cā possessorij hēt admixtam cām proprie
tatis, puta cōdictionem l. si quis in tantam. C. vnde vi. tunc sit
diffinitiua, quia diffinit cām possessionis, nec expectat aliam
post se. aliàs si solum ferť snīa in possessorio sit interlocutoria,
ex quo expectat aliam post se, & pōt retractari si succūbat post
ea in petitorio. s̃. de cā pos. cum dilectus. sed certe licet posset
retractari, non sequitur, ꝙ non sit diffinitiua in possessorio, ex
quo ferť principaliter oblato libello, & li. cōtest. vñ super pos-
sessorio nō expectat aliam post se, & diffinit negotium possesso
rij, sicut dř in cā alimentorum, nam snīa super alimentis pōt
retractari, & tñ est diffinitiua, qñ principaliter ferť super eis, vt
patet in d. l. si quis a liberis. & ibi per Doc. & hanc partē, ꝙ snīa
lata principaliter in possessorio sit diffinitiua, tenuit gl. in d. l.
ꝙ iussit. & bene facit c. cum ad sedem. s̃. de resti. spol. idem Bal.
in l. j. C. de momen. pos. col. 2. & idem sequiť ibi Saly. ¶ Vigesi-
58 mosecundo, qñ † iudex pronunciat cām compromittēdam, vel
nō, talis snīa diciť interlocutoria habens vim diffinitiuę, pro-
ut no. per Bal. in l. j. C. si quacunq; prædi. po. ¶ Vigesimotertio
59 qñ † snīa ferť super nullitate, puta si iudex pronūciat snīam nul
lam, processum, vel cōtum nullum, an sit interlocutoria. Ang.
in d. l. qđ iussit. circa fi. vř velle, ꝙ sit interlocutoria. sed Bal. in
d. l. si præses quasi desertā. melius distinguit, cōcludens ꝙ aut
agitur de nullitate principaliter oblato libello, & li. contest. dř
tunc diffinitiua. arg. l. fi. §. illud. C. de temp. app. cum diffiniat
cām principaliter in libello deductam. Si vero agať de nullita-
te incidēter, tunc erit interlocutoria, & sic posset per iudicem
reuocari. & ita residet Imo. in d. l. ꝙ iussit. & idem tenuit Bald.
in l. j. ff. de ferijs. col. 3. de quo ēt articulo vide per Bal. in l. tale
pactum. §. qui prouocauit. ff. de pac. in repetitione, in vlt. char.
vbi hoc idē tenere vř. & idē tenet Ang. in l. j. in fi. ff. de ferijs. &
facit ad prædicta c. fi. s̃. de off. iud. ¶ Vigesimoquarto, dubitať
60 de snīa † ab obseruatione iudicij qualis sit. gl. in l. & harum. ff. si
seru. ven. & in l. Iulianus. in prin. magnæ gl. ff. de cōdi. indeb. di
cit, ꝙ est interlocutoria. & ita sequiť Bal. in l. properandum. §.
& si quidem. C. de iudi. vbi videtur tex. de hoc. & idem tenet
Bal in l. 2. post medium. C. de episc. aud. & gl. in l. Titia. ff. de ac
cus. & hanc cōclusionem sequiť Inn. in c. consuluit. s̃. de offi.
del. & Io. An. & cæteri Doc. in c. examinata. s̃. de iudi. cōcludē
tes singul. ꝙ per snīam ab obseruatione iudicij latam per iudi
cem delegatū nō expiret eius iurisdō, cum sit interlocutoria.
vñ poterit iterum de causa ipsa principali cognoscere. & hanc
etiā partem sequiť Spe. ti. de off. iud. §. deseruit. ver. quid si pro
ponens. quibus tu adde no. tex. in c. pe. s̃. de iud. vbi licet sit pe-
rempta instantia cāæ principalis, tñ nō expirat pp hoc iurisdō
delegati, sed durat, & poterit de nouo cognoscere in alia instā
tia. rō est, quia rescripta sunt perpetua. l. falso. C. de diuers. re-
scri. & nō expirant nisi per diffinitiuam. c. quęrenti. & c. in lr̃is.
s̃. de off. del. & ꝙ snīa ab obseruatione iudicij sit interlocuto-
ria. tenet Bar. in d. l. Titia. qñ. s. pōt iterum agi. sed qñ talis snīa
imponeret finem cōtrouersiæ, & de cætero agi nō posset: puta
iudex absoluit reum, quia soluit, vel quia occisus, seu vulnera-
tus, poterat impune offendi his casibus, & simil. esset snīa diffi
nitiua. facit Insti. de perpe. & temp. ac. in fi. & vide Ang. suo cō
si. 297. qđ incip. Cōstitutio. in prin. cōcludentem, ꝙ snīa, qua
61 iudex † absoluit a cōtis in libello, dř interlocutoria, habēs vim
diffinitiuę. Quid autem de snīa, qua iudex pronūciat aliquem
nō audiendum, puta in terminis l. diffamari. C. de inge. & ma-
nu. vel aliter, an sit diffinitiua, vel interlocutoria. Bal. in d. l. dif
famari. col. 4. ꝙ si li. nō cōtes. erit interlocutoria, si pronunciat
illum non audiendum. secus si li. cōtes. tunc erit diffinitiua. &
ita in effectu refert ibi Saly. ¶ Vigesimoquinto, qñ iudex pro-
62 nunciat † aliquem legitimum tutorem, vel procuratorem, vel
cō, vel qñ pronunciat principalem personam esse legitimam
ad agendum, vel defendēdum, vel accusatorem esse legitimū,
vel cō. dic, ꝙ talis snīa est interlocutoria, vt in c. ex parte. j̃. eo.
& ita tenet Bal. in l. 2. C. de episc. aud. circa medium. ¶ Vigesi-
63 mosexto, & vlt. voluit Bar. in l. j. §. fi. ff. de præt. stip. ꝙ † omni ca-
su, quo procediť super aliquo articulo principaliter, & oblato
libello, & super eo ferť snīa, pōt dici diffinitiua. licet aliàs si id
per modum incidentiæ deduceret snīa, quæ ferť super eo, esset
interlocutoria, ꝙ dictum dicit Imo. in d. §. fi. esse menti tenen-
dum. pro quo bene facit c. fi. s̃. de offi. iudicis, iuncto c. suscita
ta. s̃. de in integ. resti. & hæc cōclusio bene facit pro his, q̄ dicta
sunt s̃. in 3. 19. 21. & 23. casibus s̃. positis. & hæc sufficiant pro
vtili, & solenni repetitione huius famosæ decretalis.

A D D I T I O.

a ¶ Vide circa hoc omnino Ang. consi. 114. In Dei nomine &c. dictus punctus. & in consi. seq. 115. vbi not. loquitur.

S V M M A R I V M.

1 *Nota practicam, & formam recusandi iudicem.*
2 *Tres casus, in quibus iudex recusatur, non debeant eligi arbitri.*
3 *Arbitri iuris quando eligantur.*
4 *Electio tertij arbitri ad quem spectet, an ad partes, vel ad iudicem, an ad arbitros.*
5 *Quando episcopus recusatus est suspectus, archiepiscopus cognoscit de causis subditorum.*
6 *Prius proponenda est causa recusationis, & si iudex recusatus eam non admittat, vel procedat postea appellandum est, & non primo.*
7 *Iudex potest recusari etiam ex causa in iure non expressa, dum tamen sit maior, vel eadem ratio causæ iuris.*
8 *Quando causa suspitionis dicatur legitima, vel non, relinquitur arbitrio arbitrorum.*

Limita,

9 *Limita, & intellige vt ibi.*
10 *An quilibet iudex possit interpretari iura, vt eius interpretatio faciat ius quo ad omnes.*
11 *Arbiter, & arbitrator an & quando possint cogi ad eligendum tertium.*
12 *Terminus ad probandum causas suspitionis debet assignari per arbitros, terminus vero ad expediendam causam debet assignari per iudicem recusatum.*
13 *Iudex deleg. antequam sit recusatus, potest causam alteri committere, dum tamen in totum committat, post vero recusationem non potest subdelegare, neque committere.*
14 *Quid si arbitri pronunciauerunt iudicem suspectum, an tunc possit subdelegare etiam de consensu partium.*
15 *Quid in ordinario.*
16 *Quid si causa suspitionis est iam probata coram arbitris, an iudex ordinarius possit committere volentibus, vel contradicentibus partibus.*
17 *Quid autem si causa recusationis est manifesta in iure, & in facto.*
18 *An post pronunciationem arbitrorum possit ordinarius committere de recusatoris consensu.*
19 *Quid si partes non consentiant, qualiter sit agendum.*
20 *Exceptio recusationis est proponenda in scriptis.*
21 *An recusatio possit iustificari ex alia causa, quàm expressa.*
22 *An in recusatione causa a principio sit exprimenda, vel post.*
23 *Quid si causa recusationis est manifeste friuola, vel manifeste legitima.*
24 *An in notorijs habeat locum recusatio.*
25 *Delegatus an possit recusari ante præsentationem literarum.*
26 *Si iudex, vel arbiter pronunciauit causam suspitionis non fore legitimam, quando erat legitima, an sententia sit nulla.*
27 *An iudex possit recusari post conclusum in causa.*
28 *An iudex ipse possit interrogari cum iuramento, an causa suspitionis sit vera.*
29 *An ordinarius, vel legatus habens collegas possit recusari suspectus.*
30 *Concilium generale, vel prouinciale, an possit recusari.*
31 *Collegium, vel tota ciuitas, an possit recusari.*
32 *Papa, vel Princeps, an possit recusari.*
33 *Cardinalis, vel legatus de latere, an possit recusari.*
34 *An iudex procedens per inquisitionem possit recusari.*
35 *Metus executor, an possit recusari.*
36 *Arbiter, vel arbitrator, an possit recusari suspectus.*
37 *Assessor, an possit recusari suspectus.*
38 *An iudex in electione assessoris, vel consultoris teneatur sequi concordiam partium, & excusetur in syndicatu.*
39 *Doctor, vel consultor potest suspectus recusari.*
40 *Iudex non debet facere commissionem consultori, nisi citatio partibus ad dandum suspectos, & confidatos.*
41 *Tabellio electus a iudice potest recusari suspectus.*
42 *Quibus expensis tabellio eligi possit.*
43 *Si tabellio recusetur suspectus, an sit necesse probare causam suspitionis.*
44 *An iudex recusetur ratione inimicitiæ, quando inimicitia processit ex ipsius propria culpa.*
45 *Tertius comparens pro suo interesse, an possit recusare iudicem.*
46 *Quæ sit differentia in modo recusandi inter ius canonicum, & ius ciuile.*
47 *An processus habitus post legitimam recusationem sit nullus. vide plenius, quam alibi ibi.*

CAP. LXI

Vm speciali. Nolens coram iudice litigare debet coram eo probabilem cām suspitionis allegare, & extra iudicem recusare, & ipsam cām corā arbitris cōiter electis ꝑbare, qua nō ꝑbata iudex sua iurisdōne vtaт in cā principali, ea vero probata remittit negotium ad superiorem, vel ipsam cām alteri delegat de recusatoris assensu. hoc dicit vsq; ad §. porro. primo recitat antiquam cōstitutionem, secūdo ponit nouam determinationem ibi, statuimus. ¶No. primo ex tex. practicam
1 seruādam† circa modum, & formam recusandi iudicem. nam debet coram ipso iudice proponi ipsa recusatio, & in ea exprimi legitima cā suspitionis, ita quod sit iusta, & probabilis. ¶Secundo no. ꝙ iudex recusatus non pōt, nec debet ipse cognoscere de cā suspitionis, sed debent colligi arbitri per partes, quando ad instantiam partis procedit. sed si procedit per iudicē ex officio, tunc debent eligi arbitri per iudicem, & partem, ꝯ quā procedit, & dicti arbitri habent cognoscere de cā suspitionis, an sit legitima, & vera. sed limita hūc tex. procedere, nisi in ca
2 sibus,† de quibus in c. si ꝯ vnum. de off. del. lib. 6. vbi ponuntur tres casus, in quibus causa suspitionis coram arbitris non tractatur. Primo, quando recusatur vnus ex duobus, vel pluribus delegatis, cum illa clausula, ꝙ si nō omnes, vel si ambo &c. nā tunc cā recusationis est proponenda & ꝑbāda coram collega. ¶Secūdo quādo recusaт delegatus ab episcopo, vel ab alio ordinario: nam causa recusationis est coram ipso episcopo, vel odinario probanda. Tertio, quando recusatur vicarius episcopi, tum causa recusationis debet proponi, & probari coram ipso episcopo, & his casibus non eliguntur arbitri. & ita tex.
3 in d. c. si ꝯ vnum. ¶†Tertio no. ex tex. casum in quo eliguntur arbitri iuris, & volunt Archi. & Io. An. in c. pia. de excep. in 6. ꝙ hi arbitri iuris non eligantur, nisi solum in casibus expressis in iure, de quo in c. ab arbitris. de offi. deleg. in 6. & vide ad hoc no. per Pan. in c. pastoralis. in prin. de rescri. & per gl. in c. statutum, post prin. de rescrip. in 6. ¶†Quarto no. quod electio
4 tertij arbitri non spectat ad partes, nec ad iudicem, sed debent eligi per ipsos primos arbitros. & aduerte, quia hic est tex. contra gl. in l. item si vnus. §. & principaliter. ff. de arbit. vbi voluit quod duobus arbitris discordantibus debeat stari snīæ tertij arbitri, & ideo illa glo. non est vera. non enim valeret snīa solius tertij arbitri, sed debet ad minus cum eo concordare vnus ex primis duobus arbitris, & ita tex. hic ſm Bal. sic. ꝯ. de offi. leg. c. suspicionis. ¶Quinto no. quod probata causa suspitionis coram arbitris, ipsi arbitri non cognoscunt tūc de ipsa causa principali, vt hic patet. pro quo etiam tex. in c. licet ex suscepto. in fi. ꝯ. de fo. compet. sed tunc ipse iudex recusatus, aut remittat ipsam causam ad superiorem vel alteri deleget de recusatoris
5 assensu, de quo infra. ¶†Vltimo no. causam in qua archiepiscopus potest cognoscere inter subditos suorum suffraganeorum circa modum appellationis, scilicet qñ episcopus iuste recusatus remittit causam ad eum, tunc archiepiscopus co-
6 gnoscit inter ipsas partes de causa principali. ¶†In glo. in verbo coram eodem. in fi. no. ex gl. iuncto tex. quod a iudice suspecto siue ordinario, siue delegato non potest recedi per appellationem antequam grauet, facit supra eo. c. proposuit. & c. ad hęc. ratio sit quia grauamen est immediata causa appellationis, vt ꝯ. c. proxi. & c. vt debitus. ideo si iudex primo non grauet non potest primo appellari, & ita etiam dicit hic Inno. & licet tex. hic videatur dare vtrunque remedium, tamen nō intelligitur ex eadem causa, sed ex diuersa, quia debet iudex recusari ꝑ suspicionem, & appellari ꝑ grauamē, & ita debet intelligi tex. 2. q. 6. quoties episcopi. debet ergo iudex primo recusari, & si post recusationem eam non admitteret, & procederet in causa, tunc est quod debet ab eo appellari, & non primo, vt in c. super qōnum. in fi. ꝯ. de offi. deleg. & ita Pan. hic col. 2. & Doc. in
7 c. 2. ꝯ. vt lite. non contest. ¶†In gl. in verbo, iuste. ibi, non est in iure expressa. no. ex gl. quod iudex potest recusari etiam ex causa in iure nō expssa, & de multis causis recusandi iudicē vide ꝑ Spec. ti. j. §. ex quibus causis. & per gl. Io. An. in c. legitima. e. ti. in 6. & tu vide plenius dicta in c. postremo. ꝯ. eo. vbi cumulaui quadraginta causas legitimas recusandi iudicem, & cōclude, ꝙ si causa est in iure expressa, & approbata, & casus est clarus, alias si non reperitur in iure expressa, tunc dicit Inn. quod illa causa dicetur legitima in qua est maior rō q̃ sit in alijs causis in iure expresis, & idem si sit eadem rō, cum de similibus idē debeat esse iudicium. ꝯ. de consti. c. translato. ff. de legi. l. non
8 possunt. †Vnde quæ dicatur rationabilis causa recusandi iudicem quādo cā non reperitur expressa in iure, iudicis arbitrio
9 relinquitur ſm Inn. hic, vt in c. de causis. ꝯ. de offi. dele. ¶†Intellige, ꝙ ipse iudex cognoscat in casibus, de quibus. ꝯ. in scđo notabili: alias ipsi arbitri habent cognoscere, & pronunciare, an cā sit legitima, vel non, vt hic, & in c. suspicionis. ꝯ. de offic. dele. Et subdit hic notabiliter Inn. ꝙ si iudex, vel arbitri in hoc male arbitrentur pōt ab eis licite appellari, ita tex. in c. ab arbitris. de offi. deleg. in 6. cum ēt in his quæ iudicis arbitrio relinquuntur si iudex inique arbitratur pōt licite appellari, vt in l. si qua pęna. & ibi gl. & Bar. ff. de verb. sig. & ita gl. or. in c. super his. de accu. nec ob. prædictis si diceretur quod solus princeps habet potestatem interpretandi iura. j. de sen. excō. inter alia. & in l. fi. C. de legi. quia hoc procedit ſm Inn. hic in interpreta
10 tione generali q̃ facit ius quoad oēs. secus in particulari: †nam quilibet iudex in causa coram eo vertēte potest in ea interpretari, & ita etiam glo. in c. 1. ꝯ. de postu. præla. & Inn. & Io. An. in c. olim. j. de verb. sign. sed tamen interpretatio iudicis nō facit ius quo ad alias causas secundum Innocen. quod no. inde dicimus, quòd non exemplis, sed legibus est iudicandum. C. de senten. & interlocu. l. nemo. & hoc nisi transiuerit in consuetudinem, vt ibi no. & ff. de legi. l. cum de consuetudine. ¶In glo. in verbo, cum iudice, ibi ordinario. dicas idem in delegato, cum in hoc sit eadem ratio, & iō eo casu quo delegatus potest ex officio seu per inquisitionem procedere, de quo in c. fi. & c. 1. ꝯ. de offi. deleg. poterit suspectus recusari, sicut ordi-
11 narius per hunc tex. ſm Pan. ¶†In glo. in verbo, aduocent. tertium. ibi cogere debet. Nota ex hac glo. & sequenti, ꝙ dispositа a iure in arbitris voluntarijs respectu compulsionis fiendæ per iudicem ordinarium loci, vt sic concordent in vnā snīam vel eligant tertiū, hñt locū ēt in arbitris necessarijs, ex quo infert hic Pan. ꝙ si ex forma statuti cōsanguinei, & affines cogūtur ad cōpromittendū, & ipsi cōpromiserūt in duos, q̃ nō sunt concordes poterūt dicti arbitri cogi ꝑ iudicē ad eligēdū tertium

tiũ p tex.hic,& facit,ꝙ voluit Pan.d.c.suspitionis. Sed aduer
te,qa tex.hic & ibi procedit qñ ꝯpromittaẽ vt ĩ arbitros, secus
si,vt in arbitratores.tunc.n. ipsis discordãtibus nõ dñt cogi ad
eligẽdũ tertiũ,qa arbitratores sunt ad sĩlitudinẽ ꝓxenetarũ,vt
ĩ l.si de meis.§. recepisse.ff.de arbitris,& sic ad cõcordãdũ par
tes.vñ ĩ ꝓxenetis nõ est tractãdũ đ electione tertij. sit ergo cõ-
clusio,ꝙ in arbitratoribus discordantibus nõ hẽt locũ electio
tertij, imo a ꝑsona nõ arbitrãte nõ recediẽ.l.si qs arbitratu.ff.đ
verb.ob.& hęc fuit sing.determinatio Bal.in c.j. de inuestitu-
ra in maritũ facta,quẽ ẽt sequiẽ Pan.in d.c.supitionis, & in c.
Quintauallis,col.pe.s̃.de iureiuran. qđ est menti tenendũ ho
die,vt plurimum fiat compromissum,vt in arbitros,& arbitra
12 tores.¶†In gl.in verbo terminum.ibi,corrigit,&c.gl.male lo
quitur:ideo dic,ꝙ in termino assignando partibus ad proban
dum de cã suspitionis hẽt hic terminus assignari ꝑ ipsos arbi-
tros ẽt hodie,& ita tex.hic & in d.c.suspitionis,qui non est cor
rectus, sed in termino assignando ipsis arbitris, ꝙ cãm expe-
diant talis terminus dẽt assignari ꝑ ipsum iudicẽ recusatũ, &
ita ꝓcedit tex.in d.c.legitima,eo.ti.in 6. ita ꝙ ista iura nõ sunt
13 correcta,sed in diuersis casibus loquunẽ.¶ † In gl.in verbo,de
recusatoribus.ibi, non põt facere delegatus.conclude in dele
gato prout hodie est tex.in c.iudex.de offi.deleg.in 6.vbi dele
gatus a principe añ ꝓpositã recusationẽ põt committere alte-
ri vices suas, dummõ in totũ ꝯmittat,alias possit recusari:sed
postquã delegatus iã est recusatus nõ põt cãm alteri subdele-
gare nisi de recusatoris assensu ẽt si arbitri nondũ sint electi.
¶ Si uero arbitri sint electi, & coram eis sit probata cã suspi-
tionis, poterit silr de recusatoris assensu alteri subdelegari.
14 ¶†Si vero arbitri pronunciauerunt iudicem suspectum,tunc
delegatus desijt esse iudex intantum, ꝙ etiã de consensu par-
tium non possit alteri subdelegare,ita tex.in d.c.iudex.quem
limita nisi a sñĩa arbitrorum sit appellatũ:tunc.n. qñ appella-
tio erat legitima poterit de voluntate recusatoris etiam post
pronunciationẽ arbitrorũ alteri cõmittere vices suas,& ita te
net Lapus & Gemi.in d.c.iudex. pro quo dicto facit tex.notã
15 dus,& ibi ꝑ Doc.in c. dilectus.el 3.j̃.de ꝑbẽ.¶†Sed dubitaẽ qđ
sit ĩ ordinario an postquã est recusatus suspectus, possit ĩuitis
ꝑtibus cãm delegare. tex.facit,ꝙ sic in c.si qs ꝯ̃ clericum.s̃.de
fo. cõpe. q ꝓcedit ẽt si cã suspitionis foret notoria ſm Panor.
& alios ibi.Dubium tñ facit ſm Pan.hic col.3. quod non pos-
sit absque consensu recusatoris, quia ex quo iudex sibi est su-
spectus censeẽ suspectus ẽt respectu actus delegandi cũ possit
delegare alteri magis suspecto, q non posset faciliter probari
suspectus,merito requiratur consensus recusatoris. sed certè
facultas delegãdi hr̃ a iure,vt hic,& d.c.si quis ꝯ̃ clericũ. ff. de
iurisd.om. iud.l.ꝑtor.ergo poterit iudex ẽt inuitis partibus al-
teri delegare cãm.facit c.sup qõnum.§.pe.& fi.s̃.de off. dele.
16 ¶ † Secundò dubitatur quid si cã suspitionis est iam probata
coram arbitris. tũc voluit hic But. ꝙ iudex ordinarius possit
delegare ante pronũciationẽ arbitrorũ ẽt inuito recusatore:
sed certè text.hic requirit expreſsè consensum recusatoris,&
ita Panor.& Imo.hic. Sed an tunc requiratur cõsensus alte-
rius partis.gl.hic tenet,ꝙ sic,& ita residet hic Imo.ꝑ ea, q̃ ha-
bentur in d.c.si quis,& in c.ad hæc.s̃.eo.¶Sed certè prout hic
dicit Pan.hoc non probaẽ iure, ꝙ sit necessarius cõsensus alte
rius partis,iõ text.hic,& in d.c.iudex.solũ requirit cõsensum
recusatoris.rõ sit,qa qlibet ordinarius hẽt à iure ꝑtãtẽ delegã
di,vt s̃.& in c.vt litigantes.de offi.ord. lib.6. nõ requiritur cõ
17 sensus alterius partis.¶†Quid autẽ si cã recusationis est mani
festa in iure,& in facto,quia constat ex actis,licèt tunc non sit
necesse deuenire ad electionẽ arbitrorum,vt patet in ver. ter-
tio quæritur.rõ est, qa notoria probatione non indigent,vt in
c.3.s̃.de testi.cogen.tñ si iudex in dicto casu procedit ad vlte-
riora non admissa recusatione, vr̃ ꝙ sit necessaria applło, vt ĩ
c.2.s̃.vt li.non conte.iõ processus nõ vr̃ nullus licèt processus
foret nullus post electionẽ arbitrorũ, & probationem, nisi de
assensu recusatoris,vt s̃.tamẽ nõ vr̃ processus nullus post recu
sationem, quæ manifestè constat,de quo tamen.j̃.in pen.col.
18 ¶ † Tertiò dubitaẽ an post pronunciationẽ arbitrorũ possit
ordinarius delegare causam de recusatoris assensu.tex.in d.c.
iudex. facit, ꝙ nõ, iõ hoc solũ ꝑmittiẽ hic, qñ cã suspitionis
est ꝓbata nihil dr̃ post sñĩam arbitrorũ, & ita vr̃ hic velle But.
& Imo.hic ꝯ̃,vt sic ordinarius possit delegare de cõsensu par-
tiũ ẽt lata sñĩa ꝑ arbitros,& ita Pan.in d.c si quis ꝯ̃ clericum.
col.6. & se.facit rõ, quia ordinarius non desijt esse iudex imo
retinet iurisdõnem. iõ est,ꝙ ad eum spectat executio senten-
tię sui delegati etiam post recusationem ita tex. in d.c. si quis
19 ¶ † Sed si partes nõ consentirent, tũc dẽnt remittere negociũ
ad superiorẽ, & ita põt intelligi ultima pars alternatiuę hu-
ius tex.ſm Imo. subdentẽ, ꝙ si relata cã ad superiorẽ recuseẽ
iterũ ipse superior poterit, & dẽbit deuenire de nouo ad ele-
ctionẽ arbitrorũ, qa vbicunq; est iusta cã suspitionis qlibet iu
dex põt recusari.ita tex.hic,& 3.q.5. quia suspecti. & ita Bald.
hic,col. vlt. in prin. intelligens nisi esset facta remissio de par-
tium volũtate,vt hic per eum.¶Extra gl. pro declaratione ma
20 teriæ huius tex.¶Quæriẽ primo,an†exceptio recusationis cõ-
tra iudicem sit proponenda in scriptis.Panor.tenet,ꝙ sic,in c.
prudentiam.§.6.s̃.de offi. del.col.3. probaẽ in l.apertissimi.C.
de iud.vbi glo.format libellum recusationis iudicis. & ita no.
Spe.ti.de excep.§.viso.ver.sed nunquid. & in ti. de recu.§.fin.
ver.ad hoc rñdeo.& facit,ꝙ in simili no. per Doc.de sen.exc.ĩ
c.pia.de excep.exceptionẽ in 6.& ita gl.in verbo,recusationis:
in c.qm̃ ꝯ̃.de ꝓba.vbi Doc.ita sequunẽ. ¶Secundo quæriẽ,po
21 ne,ꝙ†iudex fuit recusatus ex vna cã,an possit iustificari recusa
tio coram arbitris ex alia cã.Imo.in c.postremo.s̃.eo.col.2.in
fi per tex.nostrum hic tenet, ꝙ non: sed debet probari illa cã,
quam proposuit, nec sufficeret probare, & prosequi aliã cãm.
facit gl.fi.in c.cum cãm.j̃.eo. & ita sequiẽ Spe. ti.de recus. §.fi.
ver.sed quid si vnam.& tenet Panor.in d.c.postremo.in vlt.co
22 lu.¶Quid aũt † si iudex vno die recuseẽ sine cã, & alio die in-
seriẽ cã,an sufficiat.vr̃ ꝙ sic,arg.l.si quis libello.ff.eo.quia cã,q̃
non est expressa in libellos, põt specificari in processu.sed Bal.
hic,col.pe.tenet fieri non posse per hunc tex. vbi in recusatio-
ne dẽt a principio exprimi cã. vñ appellatio, vel recusatio in-
formis esset nulla, ſm eum.posset forte dici,ꝙ j̃.paucos dies an
te electionem arbitrorum posset addi cã, prout in simili in gl.
no.in c.si is,cui.de off.del.in 6. cogita. ¶Tertio quæriẽ,quid si
23 cã,ex qua iudex recusaẽ,apparet frustratoria,& iniusta euiden-
ter. dic ꝙ tũc iudex non dẽt admittere, nec dẽt deueniri ad ele
ctionem arbitrorum,sed dẽt ipsam recusationem spernere.ar.
c.j.s̃.de off.iud.& valebit processus, non obstante frustratoria
appellatione,& recusatione,ſm Inno.hic.& ita ẽt sequitur hic
Panor.in fi.dicens idem esse ẽt eꝯ̃, qñ cã recusationis esset eui
denter iusta, nõ esset necesse venire ad electionem arbitrorũ,
sed dẽt tunc iudex sponte cedere.arg.c.accedẽs. vt li.non cõt.
el 2.& ita ẽt sequiẽ Bal.in c.vt debitus.s̃.eo.in fi.ꝙ est menti te
nendum.& hoc idem sequiẽ Arch.& Io. An.in c.legitima.eo.
ti.in 6.Si tñ cã recusationis esset manifesta in iure, & in facto:
tñ si iudex recusatus procederet ad vlteriora, vr̃ ꝙ sit necessa-
ria appellatio.ita tex.no.in c.2.s̃.vt li.non cõte.& vide j̃.in pe.
col.vñ cõclude,ꝙ qñ cã recusationis apparet calũniosa, & in-
iusta, valebit processus per iudicẽ recusatum non obstante fru
stratoria appellatione ipsius partis,ſm Inn.hic.& ita ẽtPanor.
in fi.& idem Spe.ti.de peti.& posses. §.2. in prin. & Arch.in c.
frequens.de resti.spol.in 6. circa princ. & idem tenet Lap.in j.
sua alleg.dicens,ꝙ iudex dẽt tũc exprimere cãm suæ repulsio-
nis.s. ꝙ ipsa cã recusationis sit euidenter iniusta.& ꝓcedit hoc
etiam de iure ciuili, de quo iure licet nõ sit necesse allegare ali
quam cãm suspitionis,vt j̃.tñ si constat, ꝙ recusatio sit manife
ste frustratoria,non dẽt admitti per iudicem.& ita Ang.in l.qa
poterat.ff.ad Treb.qđ est notandum, quia sępe in facto occur-
24 rit.¶Quarto quæriẽ,an†in notorijs habeat locũ recusatio.dic
ꝙ sic,quãdo pœna imponenda nõ est expressà in iure, sed veni
ret imponẽda arbitrio iudicis,ex quo in arbitrando posset gra-
uare partem,poterit subsistente cã suspectus recusari.& ita Ar
chi.3.q.5.quia suspecti.& Hos.& Io.An.hic, & Pan.in c.Quin
tauallis.s̃.de iureiur.in 5.dñĩa. ¶Quinto q̃riẽ,an iudex delega
25 tus†possit recusari suspectus ante ꝑ̃sentationẽ lr̃arũ, & anteq̃
accipiat delegationem.vide per Fed.de Se.suo cõs.24.qđ inci.
26 cogitetis.vbi cõsulit,ꝙ sic. ¶Sexto quæriẽ,pone ꝙ † in recusa-
tione sit expressà legitima cã suspitionis in iure determinata,
tamẽ iudex,vel arbiter pronunciauerũt eam nõ obstare.dic ꝙ
sñĩa esset nulla, quia lata ꝯ̃ ius cõstitutionis. s̃.ti.proxi.c.inter
nos.¶Intellige hoc, quãdo ex tenore sñĩæ apparet error, aliàs
secus: puta si diceret iudex talem nõ admittendũ ad proponẽ
dum,vel ad probandum recusationis cãm, vel iudicem absol-
uendũ:tunc.n.valeret sñĩa si nõ appellareẽ,quia lata ꝯ̃ ius liti-
gatoris,vt d.c.cũ inter nos.ſm Imo.hic, col.3. in fi.põt.n.esse,
ꝙ proponens nõ habeat legitimam personã ad proponendũ,
vel forte,quia nõ probata, vel quia iam cõsentit in iudicem.s̃.
de off.del.c.insinuãte.secus tamẽ foret,si iudex,vel arbitri sim
pliciter declarent cãm recusationis, nõ fore legitimam: tunc
.n.sñĩa talis esset ipso iure nulla,cũ non posset referri, nisi ad ip
sam cãm recusationis in libello deductam. & Bar. ita in simili
dixit in l.j.C.de errore calc.qđ tene menti,aliàs.n.licet cã recu
sationis sit manifesta,& a iure approbata sit, tamẽ iudex proce
dit ad vlteriora,quo casu vr̃ tacite pronũciare ꝯ̃ recusationẽ,vt
in c.ex parte M.j̃. eo.tamẽ processus nõ vr̃ nullus,nisi appelleẽ
etiam si cã suspitionis erat notoria,vt in c.2.s̃.vt li.nõ cõtes.de
quo tamẽ j̃.in fi.& no.in c.ab arbitris.de off.del. in 6. ¶Septi-
27 mo quæriẽ, an † iudex possit recusari post cõclusionem in ca.
Io.An.in c.2.s̃.de or. cog. tenet ꝙ nõ,per no.in c.auditis.s̃.de
procu. vbi post cõclusum in cã procurator reuocari non põt,
& cũ hac opi.transit Imo.in d.c.2. col.3. tũc.n.nulla probatio
admittitur,

admittiť,vt in c.cũ dilectus.ŝ.de fide instru.& per Inn.in c.pa-
storalis.ŝ.de cã pos.& ita in hoc sequiť Lap.in d.c.iudex.de of
fi. del.in 6.cõcludens post conclusionẽ in causa non posse iudi
cẽ recusari.limitat tamẽ primo nisi exceptio recusatiõis, esset
notoria, nõ requirens probationem, tũc.n.admittereť ẽt post
cõclusionem in cã,per no.in c.qm̃.ŝ.de fil.presb.& in c.perue-
nit.& in c.proposuit.ŝ.eo.& per Arch.in d.cano.quia suspecti.
¶Secũdo limitat Imo.in d.c.iudex.nisi exceptio recusationis
haberet ortum post cõclusionẽ in cã, quo casu bene posset op
poni,arg.d.c.insinuante. qđ dictũ intelligit Gem.in d.c.iudex.
procedere in arbitrarijs, quia tunc iudex in sñia posset lædere
partẽ, aliàs ipse tenet, ꝙ post cõclusionem in cã nõ posit iu-
dex recusari, cũ habeat iudicem ſm acta, & nõ deficiat reme-
dium appellandi,si grauauit partem ſm eum: sed certe eodem
mõ in arbitrarijs nõ deficit remedium appellandi,vt per gl.or
di.in c.super his.ĵ.de accus. & in l.si qua pœna. & ibi Bar.ff.de
verb.sig.iõ vř indistincte tenendũ, prout dicit Imo. ꝙ si cã su-
spitionis hẽt ortum post cõclusionem in cã,aut de nouo sit de
uenta ad notitiam,posit recusari iudex, & probari cã suspitio
nis coram arbitris,argu.dicti c.insinuante.& in l.de ætate.§.ex
cã. ff.de interro.acti. facit gl.in ver.recuset.in c.statutum.§.cũ
aũt.de referi.in 6.& generaliter vsq; ad qđ tp̃s põt iudex recu-
sari suspectus.vide per Bar.in l.quidam cõsulebant. ff.de re iu.
& ibi plenius, q̃ alibi per Imo.col.20.vbi ponit, an exceptioni
recusationis vř renunciatum per aliquem actũ ante litem cõ
test. ¶Quid aũt si pars recusans petit ip̃m iudicem interroga-
28 ri†cum iuro, an cã suspitionis sit vera.vide gl.no.tenẽtẽ,ꝙ sic,
in c.j.circa fi.ŝ.de excep. & ita tenuit Arch. in c. ab arbitris.de
off.del.in 6.& Spe.ti.de recu.ĩ fi.vbi vide,de quo tñ per Imo.&
alios in d.c.j.super d.gl. nam aut sunt electi arbitri, & poterit
cogi,vt cum iuro respondeat, ex quo arbitri sunt iudices in cã
recusationis.& ita gl.& Panor.in d.c.j.col.pe. aut nõdum sunt
electi arbitri,tũc poterit iudex absq; iuro interrogari extra iu-
dicium, quia cũ adhuc sit iudex, non põt fungi duplici officio
partis,& iudicis.& ita But.& Imo.in d.c.j.quæ rõ cessat,quan-
do sunt electi arbitri,ex quo ipsi sũt iudices.c.ab arbitris.& ibi
29 gl.de off.del.in 6.¶Octauo quæriť, an † iudex ordinarius,vel
delegatus posit recusari suspectus, non solum quãdo esset so-
lus,sed etiam si habeat plures collegas.dic ꝙ sic.& ita tex.in c.
cãm.2.ŝ.de off.del.& dicit Panor.ibi, in princ.ꝙ quando sñia
hẽt ferri per collegium Doctorum, & iudicũ, & habes ibi ali-
quem suspectũ,potes illum recusare,nõ obstãte ꝙ alij possent
ferre sñiam.& subdit Panor.ꝙ si scholaris dẽt examinari,& ha
bet aliquem Doctorem suspectũ ex legitima cã, ꝙ poterit illũ
recusare. & rõ est tex. in l.sicuti. & in l.si in tres.ff.de arbitris.
30 ¶Nono quæriť,an†consilium generale,vel prouinciale posit
recusari. vide de hoc articulo plene dicta in c.postremo.ŝ.eo.
in 8.q.& notabiliter per Panor.in c.significasti.ŝ.de ele.¶De-
31 cimo quæriť,an totum†vnum collegiũ,vel vniuersitas,seu ci-
uitas posit recusari. dic ꝙ sic.tex.est not.in c.licet ex suspecto.
ŝ.de fo. comp. & vide de his dicta in d.c.postremo. ¶Vndeci-
32 mo quęriť,an†Princeps,vel Papa posit recusari suspectus.Ho
sti.& Io.An.in c.querelam.ŝ.de elect.voluerunt, ꝙ nõ,cum in
eis nullo mõ præsumať,ꝙ faciãt iniustitiam.ar.40.dist.c.j.& 9.
q.3.cũcta.& c. per principalem. hinc est, ꝙ Imperator põt esse
iudex in propria cã,nec valet recusari, vt in c.proxi.ff.de his,q̃
in test.del.& hanc sñiam tenet Panor. in d.c. querelam.col.3.
33 ¶Duodecimo quæriť,an†Cardinalis,seu legatus de latere pos
sit suspectus recusari.vide de hoc ĩ d.c.postremo.in 7.q.¶Ter-
34 tiodecimo quæriť,an†iudex procedens ex officio,seu per inq-
sitionẽ, posit recusari suspectus.text. est hic ꝙ sic,qđ procedit
etiam si per formam statuti iudex arctať ad inquirẽdum. & ita
35 Bald.hic, col.3. ¶Quartodecimo quæriť,an†merus executor
posit recusari suspectus.dic,aut põt grauare partẽ,& modum
excedere,& põt,& ita sit tex.in c.super qõnum.in prin.ŝ.de of
fi.del.secus si haberet limitatam executionem, tunc.n.nõ pos
set recusari suspectus pro eo,quia grauare nõ põt.& ita proce-
dit tex.in c.nouit.ŝ.eo.vbi vide dicta de hoc,& per Pano.in d.
c.sup qõnum. circa prin. ¶Decimoquinto quæriť, an arbiter,
36 vel arbitrator † posit recusari suspectus. But.in d.c. Quinta-
uallis.in 10.dña,tenet ꝙ sic in arbitrio,ꝑ tex.ad hoc no.in l.nõ
distinguemus.§.cũ quidam. ff.de arbi. intellige ex cã superue-
niẽte post compromissum.arg.in d.c.insinuante.& idem in cã
habẽte ortum, primo tamẽ nũc nouiter deducta ad notitiã.ita
glõ.no.3.q. 6. in §.exceptio.& ita Imo.in d.c.Quintauallis.in
6.dña,& 7.& idẽ Panor.in 5.dña. sed in arbitratore, tenet ibi
But.ꝙ nõ posit recusari,cũ anteq̃ arbitreť,nõ recedať ab eius
persona.l.fi.C.de ꝯhẽ.emp.l.si quis arbitratu.ff. de verb. obli.
adducit no.in l.si de meis.§.recepisse.ff.de arbi. & in l.si socie-
tatem.§.arbitrorũ.ff.pro soc.Sed Imo. & Panor.in d.c.Quin-
tauallis.tenent idem in arbitratore,vt sic posit recusari, cum
sit eadem rõ.non obst.ꝙ nõ recedať ab eius persona, vt ŝ. quia

id dẽt intelligi,nisi interueniat noua causa suspitionis.argu.d.
§.cum quidam.& in d.c.insinuante. & in d.l.de ætate. §.ex cã.
præterea eodem mõ a persona arbitri non recediť.l.in cõpro-
missis.ff.de arbi.imò vno deficiẽte,expirat cõpromissum alio-
rum.ŝ.de off.del.c.vno delegatorum.& tñ põt recusari,vt d.§.
cum quidam.ergo idem in arbitratore. nõ obstat,ꝙ iõ arbiter
põt recusari pro eo,quia eius sñiæ siue æquæ, siue iniquæ stať,
vt l.diem proferre.§.stari.ff.de arbi. non sic in arbitratore,cum
non deficiat remedium petẽdi reduc.vt in l.vñ si Nerua. ff.pro
so. sed certe in iudice non deficit remedium appellandi, & tñ
põt ex cã recusari.hinc est,ꝙ ex noua cã possum recusare iudi-
cem,quem elegi,& acceptaui,vt in d.c.insinuãte. per gl. no.in
verbo,recuset.in c.statutum.§.cum aũt.de referi.li.6. ergo idẽ
in arbitratore, licet electo a partibus. ¶Decimosexto quæriť,
37 an† assessor posit seruari suspectus [a]. tex.est,ꝙ sic,in d.c.statu-
a tum.§. assessorem. iõ in electione assessoris partes debent dare
suspectos,nec est necesse,ꝙ denť confidati,vt Auth.de tri.& se-
mis.§.ꝙ sæpe.si tñ per partes darenť suspecti, & confidati, non
arctať iudex ad eligendũ de confidatis. satis est,ꝙ non eligãtur
38 suspecti.& ita Io.An.in d.§.assessorem. ¶Sed an iudex † in ele-
ctione assessoris,vel consultoris teneať sequi concordiam par-
tium.gl.in c.super qõnum.§. verum.ꝙ sic, cũ qua residet Inn.
ibi.sed Inn.ibi ꝯrium tenet,quem sequiť ibi Panor.& hæc opi.
vř verior,cũ satis sit,ꝙ iudex nõ eligat suspectũ partibus.nõ er-
go teneť sequi partes in eligẽdo, vt per Io.An. in d.§.assessorẽ.
sit rõ,quia versať interesse iudicis.iõ est,ꝙ iudex, qui eligit ma
lum assessorem, vel cõsultorem teneť parti ad interesse, ſm In
no.in d.c.super qõnum.& Bal.in l.mancipia.C.de ser.fug.nec
excusareť in syndicatu, licet elegisset de cõsensu partium,vt ꝑ
Bar.in l.si conuenerit.ff. de re iud. ¶Decimoseptimo quæriť,
39 an † cõsultor, vel Doctor,qui habet eligi ad consulendũ in cã,
posit recusari suspectus. dic ꝙ sic, vt no. in d.§. ꝙ sæpe. & ita
Bal.in d.c.super qõnum.col.2.& in l.j. in princ. C.de rela. Vbi
40 dicit, ꝙ iudex † non dẽt facere cõmissionẽ,seu electionem de
cõsultore, nisi primo citatis partibus ad dandum suspectos, &
confidatos,& ꝙ cõsultor posit recusari suspectus,sicut iudex.
tenuit Ang.cõsulẽdo suo cõs.192.qđ in ci.statuto ciuitatis Fer
rariæ.in prin.ꝓ quo ẽt alle.Spe.ti.de requisi.consilij.§.j.ver.sed
41 nũquid hmõi cõsiliarij. ¶Decimooctauo quæriť,an†si ad iudi
cem spectat eligere tabellionem, qui scribat acta cãæ.ŝ.de pro
ba.c.qm̃ ꝯ.an tabellio electus a iudice posit suspectus recusa-
ri.dicas ꝙ sic,pro quo est gl.ord. & no.in d.§.qđ sæpe.in verbo,
42 artifices.& ita Bal.in d.l.j.C.de rela.¶Sed dubitať,an†tabellio
dẽt eligi expensis cõibus vtriusq; partis. Bal.ibi, ꝙ sic. facit qđ
no.C.fini.regun.l.4.§.sed si minor. & in d.c.statutum. §.nota-
43 rium.Secundo dubitať†si tabellio recusať suspectus, an sit ne-
cesse probari cãm suspitionis. dic ꝙ nõ. satis est, ꝙ probeť per
iuřm calumniæ.arg.l.apertissimi. C.de iudi.& ita determinat
Bal.in d.c.super qõnum.qđ tene menti.subdit tñ ibi Bal.quod
ille,qui recusat notarium absq; cã,teneret sibi actione iniuria-
rum.ar.l.si vero.§.j.qui satisd.cog.¶Decimonono quęriť,cer-
44 tum est,ꝙ†iudex,& alij,de quibus ŝ. possunt recusari ex cã ini-
micitię,vt per gl.in c.cum super.in prin.ŝ.de off.del.& hř in c.
accedens.2.ŝ.vt li. non contesta. Sed quid si inimicitia proce-
b deret ex propria culpa partis recusantis [b]. gl. in c. vt debitus.ŝ.
eo.in verbo,si minus rõnabiliter.tenet ꝙ tunc nõ posit recu-
sari.& ita residet ibi Host.& ita Io.And. adducens l.itaq; fullo.
ff.de fur.vbi dř,ꝙ nemo dẽt ex improbitate sua actionem con
sequi,pro quo ẽt facit,quia quo ad effectum,& quo ad damnũ
vel pęnam nunq̃ nocet inimicitia, qñ absq; culpa processit. &
ita Bar.in l.cũ tabulis.§.j.ff.de his,qui vt indi. sed certe quo ad
casum nostrum,But.in d.c.vt debitus.tenet ꝯrium.arg.l.nec ti
morem.ff.qđ me.ca.vbi excusať quis rõne metus, licet sua cul
pa inciderit in metũ.hinc dicebat notab. Inn.in c.cũ I, & A.ŝ.
ti.proxi.ꝙ non refert, an inimicitia ex iusta, vel iniusta cã pro-
cesserit.satis est,ꝙ prouocatus obesse posit, vt in d.c.suspitio
nis.& hoc sequiť Archi. in d.c.statutum.§. cum aũt. cum quo
residet Io.An.vbi idem dicunt de loco non tuto.& ẽt si ex pro
pria culpa processit.& quod inimicitia excuset ẽt si ex propria
culpa processit,est gl.sing.de iure ciuili in l.athletas.§.dant re-
missionem.ff.de excu.tut.ſm Bal.ibi. & ita hanc partem tenet
Imo.in d.c.vt debitus.col.11.& idẽ ibi Pano.col.12.& in c.ex-
hibita.ŝ.de iud.dum loquiť de conspiratore.imò q̃tum ad ini-
micitiam

ADDITIONES.

a ¶An assessor possit recusari tanquam suspectus. Adde hic Panor.in c.j.de iud.
5.col.post D.Ant.ibi,& in c.2.eo.ti.in 5.col.
b ¶Ad causandam inimicitiam, non inspicitur cuius culpa processit. Adde hic
omnino Panor.in c.j.de iud.in 2.notab.vbi pulchre. Item adde ꝙ inimicit a
probatur probata causa inimicandi,licet non probetur odium;Inn.no.in c.
cum I,& A.de re iud.Bal.in repeti.l.2.ff.de iureiu.col.14. Tertio adde,ꝙ quã
do quis dolose prouocaret alium ad inimicitiam,vt posset sibi opponere nõ
prodesset hoc sibi.Bar.no.in l.j.§.cum quis.ff.de quæst.

micitiam sufficit, q sit offensa, licet forte aliter ignoret. ita Bar to. in l. j. in fi. ff. de his, qui vt indig. ¶ Vigesimo quærit, an ter-
45 tius † comparẽs ꝓ suo interesse possit recusare iudicẽ, dato q
a partes principaliter litigãtes non recusent. dicas q sic [a]. & ita tex. sing. in iure, in d. c. cum super abbatia. ſm intellectũ primæ gl. ibi, nam ex quo tertius admittit̃ in iudicio ꝓ suo interesse. c. veniẽs. el 2. s̃. de testi. l. a diuo Pio. §. si super rebus. ff. de re iud. ergo debent audiri oẽs eius defensiones. ar. c. cum inter. de ex cep. & hanc determinationem sequunt̃ But. Flor. & Do. Pan. in d. c. cum super. subijciens hoc esse mẽti tenendũ, quia alibi in iure non reperit̃ ſm eum. ¶ Vigesimoprimo quærit̃, quę sit
46 dñia † in mõ recusandi iudicem inter ius canonicũ, & ciuile [b].
b dic q est multiplex dñia, quia de iure canonico quilibet iudex ordinarius ẽt si sit eps, põt in totum recusari, vt in ca. si quis ꝯ clericũ. s̃. de fo. comp. & hic. Sed de iure ciuili ordinarius non põt ex toto recusari, sed dẽt sibi dari adiunctus, vt in auth. si ve ro contigerit. C. de iud. & plene per gl. in d. l. apertissimi. & ita residet Bar. & Ba. ibi, nec posset ꝓcedere in cã sine illo adiũcto. ¶ Sed tu adde tres casus, in quibus ẽt de iure ciuili ordinarius põt ex toto recusari. ¶ Primo in casu l. j. C. si quacunq; prædi tus ptãte. ¶ Secundo rõne præcedentis aduocationis, si iudex erat primo aduocatus in illa cã, põt ex toto recusari. arg. ff. de iurisd. om. iu. l. solet prætor. ¶ Tertio vbi iudex est suspectus, eo quia non est verisimile, q sit sibi ꝯrius: tunc. n. iudex, qui iudi cauit in cã principali, non põt esse iudex in cã appellationis, & ex toto recusat̃. l. eos. in prin. & ibi gl. C. eo. tit. & ita Bal. in d. l. apertissimi. & vide de hoc per Bar. in l. j. ff. eum, qui appellauit in prouincia defen. ¶ Secũda dñia est, qa de iure canonico post recusationem dẽt deueniri ad electionem arbitrorum, qui ha bẽt cognoscere de cã suspitionis, vt hic, & d. c. suspitionis. sed de iure ciuili, licet si recuset̃ delegatus eligant̃ arbitri, vt d. l. cũ speciali. tñ non esset necesse coram eis probare cãm suspitio nis, sed sufficit iurare, qđ calumniose nõ recuset, vt d. l. aptissi mi. vbi gl. notab. ad hoc. & sic arbitri statim cognoscunt de cã principali omisso articulo suspitionis, vt d. l. cũ speciali. & d. l. apertissimi. vbi gl. concludit, & sequunt̃ ibi Bar. & Bal. q de iu re ciuili nõ sit necesse allegare, & probare cãm suspitionis, nisi per iurm, vt s̃. & ita ẽt gl. in l. quia poterat. ff. ad Treb. & in l. itẽ si suspectus. ff. de procu. & ita Pano. hic in prin. & in d. c. si quis ꝯ. clericum. col. 5. in fi. ¶ Tertia dñia, quia de iure canonico ar bitri non cognoscunt de cã principali ẽt terminato articulo suspitionis, vt hic, & in d. c. licet ex suscepto. vbi tex. sed de iure ciuili secus: cognoscunt. n. arbitri statim de ipsa cã principali, vt d. l. cum speciali. & subdit Bal. hic, q in terris ecclesiæ suæ in foro ecclesiastico dẽt seruari in hoc ius canonicũ, sed in terris Imperij dẽt in foro seculari seruari ius ciuile. facit gl. no. ĩ c. 2. de arbi. ĩ 6. & in cle. dispẽdiosam. de iud. & ita sequit̃ ẽt Pan. in d. c. licet ex suscepto. in fi. ¶ Vltimo quærit̃, quid si post legiti-
47 mam † recusationem iudex ꝓcedat in cã, an ꝓcessus sit nullus. Prima fuit opi. In. hic, q nõ, dicẽdo q nõ meminit se legisse, q processus sit nullus nisi appellet̃. & ita transit hic Io. An. ꝓ hac opi. facit tex. bonus in d. c. super qõnũ. §. fi. vbi post iudicẽ recu satum reuocant̃ attẽtata virtute appellationis, & irritant̃ per sñiam. ergo processus nõ erat primo nullus. & hanc partem te net gl. in verbo, recusationis. in c. qm̃ ꝯ. s̃. de proba. ¶ Secunda fuit opi. gl. 2. q. 6. quoties. & 3. q. 5. quia suspecti. & in c. iudex. in verbo, ꝓponant̃. in fi. de off. del. in 6. q si iudex ꝓcedat post recusationem, ꝓcessus sit ipso iure nullus. & hanc opi. sequit̃ Host. hic, & in sum. ti. de off. del. §. quis sit effectus. & eã sequit̃ Bart. in d. l. quia poterat. ff. ad Treb. ꝑ tex. in d. l. j. si qua prædi. po. hoc idem sequit̃ Lap. in sua j. alle. & idem tenet Pet. de An cha. in d. c. iudex. ꝑ illum tex. vbi ex sola recusatione inficit̃ iu risdictio iudicis, in tm̃ q nõ põt committere alteri cãm, nisi de recusatoris assensu. minus ergo poterit in cã ipsa ꝓcedere. c. cũ in cunctis. s̃. de elec. auth. multo magis. C. de sacros. eccl. ꝓ hac parte facit dictũ Host. & Io. An. in d. c. legitima. eod. ti. in verbo, assignata. vbi dicunt, q appellatio, relatio, & recusatio parificant̃ quo ad suspẽsionem iurisdictionis. vñ sicut non te net excõicatio post appellationem legitimam, vt in c. ꝑ tuas. j. de sen. exc. ita nec post recusationem. facit ẽt ꝓ hac opi. bonus tex. in d. c. legitima. vbi tunc demum ꝑmittet̃ iudici recusato procedere in cã principali, qñ iam foret lapsus terminus ad fi niẽdam cãm suspitionis. si ergo terminus non sit lapsus, aut qa nondum sit assignatus, vel aliter, vr̃ ibi satis aperte ꝓbari, q iu dex recusatus in cã principali ꝓcedere non possit, & si ꝓcedat processus sit nullus. & hanc opi. tenet Gem. in d. c. iudex. & idẽ Panor. hic, in fi. nam ſm eum iudex recusatus non põt ꝓcede re in cã principali, nisi primo discusso, & finito articulo suspi tionis, vt hic, & d. c. suspitionis. & d. c. iudex. s̃. eo. c. secundõ re quiris. ¶ Itẽ quia talis ꝓcessus est attẽtatus ꝯ iuris ordinem, cũ primo debeat cognosci, & ꝓnunciari sup recusatione, vt hic. ergo sit nullus. l. ꝓlatam. C. de sen. & hanc opi. intelligit Pano.

procedere qñ post recusationẽ recusans nunq̃ comparuit, da to q fuerit citatus, quia citatio non arctauit eum, arg. c. si a iudi ce. eo. ti. in 6. aliás si comparuisset, & pateret iudicem in cã ꝓ cedere, cẽseret̃ renunciare exceptioni recusationis. argu. c. ex parte. j. eo. ¶ Tertia opi. fuit Lapi in d. c. iudex. qđ ꝓcessus pen deat ex futuro euentu, quia si ꝓnunciabitur iudicem suspectũ processus erit nullus: alś secus, vt dr̃ in attentatis pdẽte appel latione ab interlocutoria. c. non solũ. §. illa. eo. ti. in 6. nam nõ dẽt plus operari recusatio, q̃ appellatio ab interlocutoria, quo casu si iudex ꝓcedat pendente appellatione, ꝓcessus pẽdet ex futuro euentu, vt in d. §. illa. ergo idem in ꝓcessu facto pẽdente recusatione. ¶ Quarta fuit opi. Bal. hic distinguentis inter ius canonicũ & ciuile, vt sic de iure canonico ꝓcedat prima opi. Inn. hic, de qua s̃. Sed de iure ciuili ꝓcedat alia secũda opi. ra tio dñiæ est, quia de iure ciuili recusatio operat̃ absq; allegatio ne, & ꝓbatione alicuius causæ, vt d. l. apertissimi. & d. l. cũ spe ciali. ergo sequit̃, quod iurisdictio recusata statim suspendit̃ in totum. Sed de iure canonico requirit̃ recusatio. Item iusta cã. Item q ꝓbet̃, vt hic. merito antequam ꝓbet̃, non est processus nullus, sed pendet ex futuro euentu, vt s̃. sic tantum operat̃ so la recusatio de iure ciuili, quantum de iure canonico post ꝓba tionem recusationis secuta sñia sup recusatione: ideo sicut de iure canonico lata sñia super recusatione, ꝓcessus ex post esset nullus, vt d. c. iudex. ita de iure ciuili ꝓcessus delegati, vel ordi narij sit nullus factus post solam recusationẽ, & cum hac opi. tenet Imo. hic, & in d. l. qa poterat. & in d. l. quidã cõsulebãt. ff. de re iud. ¶ Quinta, & vlt. opi. recitat̃ ꝑ Imo. in d. l. quidam consulebant. & hic, quòd ẽt de iure canonico ẽt post appella tionem non sit ꝓcessus ex hoc solo, quòd sit appellatũ, cum ta lis sit appellatio ab interlocutoria, q nõ reddit ꝓcessum nullũ nisi facta inhibitoria, vel ꝓbata cã appellationis legitima, vt d. c. non solum. §. illa. vel nisi in casu c. interposita. j. eo. ita ergo dicẽdum in recusat. quia licet sit appellatum a ꝓcessu iudicis recusati, tamẽ ex sola appellatione non sit ꝓcessus nullus, nisi constet causam recusationis fuisse iustam. & hæc opi. iuuat̃ ꝑ tex. in c. accedẽs. el 2. s̃. vt li. non cõtest. ¶ Sed aduerte, quia se cũda opi. de qua s̃. posset ꝓcedere, qñ cã recusationis fuisset no toria, & iusta: tunc. n. ꝓcessus habitus post recusationem foret nullus. & ita Bal. hic ꝑ ea, quæ dicta sunt s̃. in 3. & 6. q. vbi vide. Secũdo aduerte, quia prima opi. Inn. de qua s̃. similiter in du bio esset vera in duobus casibus. Primo, qñ recusatio foret ma nifestè frustratoria, tunc. n. dum iudex possit eam spernere, va lebit ꝓcessus agitatus post talem recusationẽ, & appellationẽ ex ea, vt est s̃. dictum in 3. q. & ita in hoc tenet Lap. in sua j. alle gat. Secũdo esset vera opi. Inn. quòd ꝓcessus non foret nullus, qñ iudex recusatus ꝓcederet de cõsensu recusatoris, ẽt tacito, puta si coram iudice recusato litigasset, cẽset̃. n. renũciasse suæ recusationi, vt d. c. insinuante. & in c. gratum. s̃. de off. del. ideo valeret tunc ꝓcessus post recusationẽ. & ita in hoc casu tenet Panor. hic, in fi. vt s̃. tu intellige, nisi litigasset ꝓtestatione præ missa, videlicet quòd non intẽdat consentire, ꝓut dicit Inn. in c. Cumana. s̃. de ele. & est plenè dictum de his ꝓtestationibus, in c. solicitudinẽ. s̃. eo. Tertio aduerte, qa ꝑ opi. Inn. hic, q pro cessus sit nullus, nisi appelletur, põt adduci tex. ẽt in d. c. iudex. & in d. c. 2. in quibus iuribus licet detur ordo a iure, vt prius de beat cognosci de recusatione, quam ꝓcedatur in cã principa li, nunquam tñ ꝑuersio ordinis vnius cãę ad aliam reddit pro cessum nullum, nisi appelletur. ita tex. in hoc no. in l. j. C. de ap. & ita Bal. in simili, in c. fi. s̃. de or. cog. ¶ Ad idẽ ẽt põt indu ci tex. hic, & in d. c. iudex. vbi post recusationẽ põt iudex dele gare cãm de recusatoris assensu, vñ ꝑ solam recusationẽ non desinit esse iudex. d. c. iudex. retinet iurisdõnẽ, licet possit op poni exceptio. si ergo ꝓcedat non obstãte exceptione, licet gra uet partẽ, tenet ꝓcessus si non appelletur, quia paria sunt non excipere, vel excipere, & non appellare, si ꝑ iudicẽ reijciatur ex ceptio ẽt tacitè per processum tacitè ad vlteriora, infra c. ex parte. & c. signãuit. s̃. de rescrip. significãte. & c. Rodulphus. ita quòd tex. hic, & in d. c. iudex. non obstat opi. Inn. imo facit, ꝑ ut s̃. nec ẽt similiter obstat. l. non distinguemus. §. cum quidã. ff. de arbi. vbi sñia arbitri post recusationẽ valet, sed obstat ex ceptio, quia ibi spãle in arbitro, ex cuius sñia nõ agitur, sed so lum ex stipulatione pœnali, vt d. l. diẽ proferre. §. stari. ff. de arb. obstat ergo exceptio stipulationi, cũ nõ sit equũ ex illa agi post recusationẽ propositam: secus in sñia iudicis recusati, cum ex illa

ADDITIONES.

a ¶ Dicas q sic. Adde q hoc etiam procedit post litem contesta. quia etiam tunc tertius comparens pro suo interesse recusare iudicem potest, vt no. Phil. Dec. in d. c. cum super. in prin. j. de off. deleg. col.

b ¶ Differentiæ inter ius canonicum, & ciuile in modo recusandi iudicem. vide late per Panor. in c. si quis contra clericum, hic alleg. & in lectura, & in repe titione tres casus, in quibus ẽt de iure ciuili põt ordinarius ex toto recusari.

illa agi possit, vñ nõ procedit æquiparatio arbitri ad iudicẽ ipsum. hinc est, q̄ põt agi ex stipulatione pœnali, licet arbiter in snia fuerit corruptus pecunia, sed obstat exceptio. l. ita demũ. ff. de arbit. nõ sic in snia iudicis, quia est ipso iure nulla, vt in l. venales. C. q̃n prouo. non ob. l. j. C. si qua pdi. po. quia ibi est casus spãlis pp enormitatẽ delicti, prout dicit Inn. in d. c. insinuatę. licet Bar. in d. l. j. dicat solũ esse ibi spãle, quia ordinarius ex toto recusatus, nõ aũt sit spãle, quia processus sit nullus. ¶Sed certè ibi ponit casus spãlis, ergo non extendẽdus. l. j. ff. ad munic. l. qđ vero. ꝯ. ff. de leg. Bal. tñ hic rñdet tripliciter ad illam. l. primo, quia ibi erat notoriũ facti, & constitutionis, p ea, quæ dicta sunt s. in 3. q. & idẽ Bal. in c. q̃m. ꝯ. s. de proba. col. 6. in fi. dicens p d. l. j. q̄ q̃n cã recusationis est nota, vel talis, q̃ aliter non indiget probatione, tunc sit verũ, q̄ processus post recusationẽ sit nullus ipso iure. & ita procedit l. j. dubium tamẽ facit c. 2. s. vt li. nõ cõt. vbi cã recusationis erat manifesta, vt ibi, in verbo, manifestis. & tñ non reddit processus nullus, nisi remedio appellationis. forte põt dici, qđ iõ ibi erat deducta nullitas p viã appellationis, & nõ negat tex. ibi, q̄ absq; appellatione processus non sit nullus. vel dicas, q̄ in d. l. j. in illo casu lex vltra procedit annullando, secus ergo in alijs casibus. vel põt dici, q̄ decisio illius legis, q̄ processus sit nullus post recusationẽ procedat de iure ciuili, de quo iure sola recusatio trahit secum executionem, nec oportet probari de suspitione, vt d. c. cũ spãli. & d. l. apertissimi. secus de iure canonico, in quo datur regula, q̄ oẽ grauamẽ, q̄ infert p processum iudicis, dẽt releuari p appellationem, & non ipso iure. verba sunt Bal. hic, col. 7. pro quib. facit c. ex parte M. & c. signauit. facit ẽt d. c. super q̃num. §. fi. & s. vt li. non cõt. c. 2. & 4. vbi virtute appellationis irritat processus iudicis recusati. ergo ante appellationẽ nõ foret nullus. & ex prædictis vr tenẽda opi. Inn. hic, cũ sit cõis opi. cum qua residet Imo. & But. in d. c. q̃m. ꝯ. s. de proba. super gl. in verbo, recusationis. & idem tenet hic D. Flo. & hoc idem sequit Ang. in d. l. quia poterat. & Bald. hic. & in d. l. j. C. si quacunq; prædi. po. & in d. c. q̃m. ꝯ. in 6. col. in fi. & hanc partem sequit Spe. in ti. de recus. §. qualiter, ver. quid si delegatus. ¶Postremo aduertendum ad dicta s. in 5. opi. nam licet Imo. hic, in fi. & in d. l. q. dam consulebãt. velit, q̄ si appellat a grauamine illato in procedendo post recusationem, censeat esse appellatum ab interlocutoria: & consequenter processus post appellationẽ nõ sit nullus, nisi aut facta inhibitoria, aut probata cã appellationis, & grauaminis, vt in d. c. non solũ. §. illa. & ita fm eum non reddat processus nullus ex sola appellatione, nisi probet cãm appellationis fuisse legitimam, & veram, prout patet s. in 3. opi. & per Lap. in d. c. iudex. Sed certe hoc nullo mõ procedit, & ꝯrium tenuit Inn. dicens notabiliter, q̄ q̃n recusatus iudex proposita iusta cã recusationis ille non obstante appellatione procedat in cã principali, censet iustificata appellatio, & cassabit, quicquid attentatum est post talẽ recusationẽ, eo ipso, q̄ probatur ex dicta cã fuisse appellatum, licet aliter non probet ipsas cãs recusationis esse veras. & ita Inn. hic per tex. ad hoc notabilem in d. c. super q̃num. §. fi. & bene facit tex. in c. accedens. el 2. s. vt li. non cõtes. & idem dicit hic Inn. si recusat delegatus, vel ordinarius, & nõ velit eligere arbitros, quia si procedit in cã principali, & pp hoc appellet, satis ex hoc dr iustificata appellatio, ẽt si cæ recusationis aliter non probent. & ita sequit Imo. hic, col. 9. nã eo ipso, q̄ iudex procedit post app̃lõne, & recusationẽ grauat partẽ. ita q̄ satis ex hoc dr iustificata, & probata veritas cæ grauaminis, & appellationis. & ex hoc expressum in d. c. accedens. & in d. c. sup q̃nũ. §. fi. ¶Quoties. n. grauamẽ infertur in pcedẽdo, satis dr iustificata appl̃o, probando hoc solũ, q̄ sit pcessum in cã post appellationẽ. facit c. dilecti. in fi. s. de excep. & hoc q̃n nulla pbatio hẽt fieri corã tali iudice, sicut est isto casu. & licet But. hic velit fore necessariũ ad iustificãdũ appl̃õnẽ hoc casu, qđ fuerit oblata pbatio incõtinẽti, vt in c. interposita. j. eo. tamẽ hoc dictũ nõ pcedit, ex quo recusans iudicẽ, nõ tenetur probationẽ facere corã eo: iõ sufficit ad iustificandũ appl̃onem probare, qđ iudex recusatus non admiserit recusationẽ ex iusta cã, & processerit post recusationem & appellationẽ: licet recusans nõ obtulerit aliter coram eo se incontinẽti probare. nõ ob. dictũ c. interposita. quia loqtur eo casu, quo corã ipso iudice hrẽt fieri probatio: & tunc est q̄ dẽt offerri probatio incõtinenti coram eo: secus coram iudice recusato, vt hic in tex. & patet in d. §. fi. in c. super q̃nũ. vbi nõ fuit oblata probatio aliter. & ita sequitur hic Imo. col. 9. in fi. quod est mẽti tenẽdum in practica. & hoc etiam sequitur notanter Lap. in sua allega. colum 2.

SVMMARIVM.

1 *Quando sit, quod ex confessione resultet notorium.*
2 *An & quando ex probationibus factis in iudicio resultet notorium iuris.*
3 *Si iudex procedit ex officio potest assignare terminum appellanti.*
4 *An regulares possint recusare eorum prælatum, vel ab ipso appellare.*
5 *Confessus, vel conuictus, quando audiatur appellans in ciuilibus, vel criminalibus.*
6 *An & quando in appellatione a diffinitiua requiratur expressio causæ.*
7 *An & qualiter confessus, & conuictus audiatur appellans.*
8 *An fictè confessus possit appellare, & ibi de statuto, quod habeatur quis pro conuicto, & confesso, an possit appellare.*
9 *Ficta confessio in vno iudicio, an præiudicet, & probet in alio iudicio inter easdem partes.*
10 *An confessio defuncti probet, & habeat paratam executionem.*
11 *An ficta confessio defuncti probet contra hæredem, vel sibi noceat.*
12 *Quid si statutum dicat quod contumax habeatur pro confesso, & conuicto.*
13 *An ficta confessio alicuius præiudicet tertio eo casu, quo vera confessio præiudicaret.*
14 *An ficta confessio filij præiudicet patri.*
15 *An confessio, negligentia, contumacia, & renunciatio procuratoris noceat domino.*
16 *Quid si ista sint facta in vno iudicio, an noceat in alio iudicio.*
17 *An sit citandus iudex a quo defensurus eius sententiam.*
18 *An forma, & solennitas c. sacro. de sent. excom. habeat locum in prælatis regularibus procedentibus contra eius regulares.*

§. Porro. In notorijs non admittitur appellatio, & in dubijs debet causa probabilis exprimi coram iudice, quæ si foret vera, deberet legitima reputari, quam si non prosequitur, vel probat ipse iudex a quo, in causa procedat. & hæc constitutio ad regulares non extenditur. hoc dicit vsq; ad finẽ. primo ponit quid in notorijs. secundo ibi, excessus quoq;. ponit quid in dubijs. tertio ibi, certum. protestatur. ¶Nota primo, q̄ † ex sola confessione inducitur notorium, tu intellige de iudiciali confessione, vt j. de cohab. cler. c. fi. in tantũ quod si confessio fieret coram iudice, non tamen in forma iudicij, & eo non sedente pro tribunali non dicetur confessio facta in iudicio, nec ex ea inducitur notorium. ita gl. no. 2. q. j. §. quando autem. & vide in l. voluit. ff. de interrog. act. ¶Secundo intellige, quod ita demum ex confessione inducatur notorium, nisi probabiliter excusetur, vt j. de accus. c. cum dilectis. & ff. de cõfess. l. cum fideicommis. ¶Secundo no. ibi, vel alio modo, puta † per testes, in quo nihil opponitur, secundum Hostien. & Ioan. And. ex quo no. quòd ex probationibus factis in iudicio resultat notorium [a] iuris. & ita etiam text. est notandus in c. cum olim. in fi. de verb. signif. tu intellige, & limita quando est in causa conclusum, quia cum ante possint testes, & instrumenta reprobari nunquam ante conclusionem in causa dicitur ex probationibus resultare notorium iuris. ita glo. ad hoc singu. in verbo, liquere. in c. significauerunt. s. de testib. & vide per Innoc. in c. per tuas. j. eod. titu. & per eundem s. eod. c. ex insinuatione. & ibi dicta. ¶Tertio no. ibi, aduersarium. argum. q̄ iudex † procedens ex officio, non posset assignare terminum appellanti cum tex. hic permittat hoc, quando procedit ad instantiam partis. Sed contrarium hic tenent omnes Doct. qui siue procedat iudex ex suo officio, siue ad instantiam partis omni casu potest assignare terminum appellanti. facit text. s. eod. c. peruenit. cum tex. in c. cum sit. s. eod. indistinctè loquatur si iudex assignaret nimis breuem terminum posset a tali nouo grauamine appellari. ita notant Inn. & Io. An. hic. facit c. j. s. de dila. & cle. j. de dolo, & cont. ¶Quarto no. notabilem tex. & ita alleg. qđ remedium appellationis non debet esse vinculum iniquitatis, sed ad solum præsidium innocẽtiæ institutum, sicut aliás dr de iure in c. q̃to. s. de iureiu. ¶Vlt. no. q̄ regulares † sunt corrigẽdi per superiores fm instituta regulæ, & ordinis eorum. & tunc nõ possunt recusare superiorem vt suspectum, vel aliter ab eo appellare. ¶Sed intellige hoc primo, nisi superior in corrigẽdo modũ excederet, fm Inn. hic. & patet in c. repræhẽsibilis. s. eo. Secũdo intellige hunc tex. habere locũ q̃ndo superior procedit fm instituta rl̃e, & ordinis: aliás si procederet iudicialiter ꝯ regulares, tũc possent eũ ex iusta cã recusare, & appellare, licet nõ vsquequaq; in causis rl̃ariũ seruet ordo iuris, sicut in secularibus, fm Host. hic. & facit c. qualiter. in fi. j. de accus. nõ ob. tex. hic prohibẽs hanc cõstõnem ad regulares extẽdi, nam dẽt intelligi q̃n p extẽsionem fieret ꝯ instituta regulę, seu ꝯ speciales obseruantias ipsorum regularium, non autem prohibetur hic hunc tex. obseruari ẽt in regularibus, quãdo superior excederet formam regulę, & instituta ordinis, & iudicialiter procederet fm D. Anto. hic. & alios Doc. & vide q̄ dictum fuit in d. c. reprehẽsibilis. & in c. 3. s. eo. 5 ¶In glo. in ver. per confessionem. ibi, confessus † non auditur appellans. vult gl. q̄ in criminalibus cõfessus solum, & non cõuictus possit appellare, vt dicit in fi. gl. quæ respondet ad hunc tex. quia

ADDITIO.

a ¶Acta iudicij faciunt notorium, quando est conclusum in causa non ante. Ad. de Fel. in c. 2. de proba. in 2. not.

tex.quia hic agebatur ad correctionē & extra ordinē.Sed tu ꝑ
a declaratione gl.ſi q̃ritur an confeſſus appellare poſſit.[a] dic qđ
aut ĩ criminalibus,aut in ciuilibus,quia primo caſu aut eſt cō-
feſſus,& vltra ēt conuictus per alias probationes,tunc appella
re non pōt,vt l.2.C.quorum app.& ita gl.in l.creditor §.iuſſus.
ff.eo.tit.& gl.in l.2.tēdet hoc procedere non ſolū in criminali
bus de q̄bus ibi,ſed ēt in oībus alijs delictis.& ita Bar.ibi &cōi-
ter alij Doc.ſequuntur hic,& ita Imo.in §.iuſſus.6.col.hoc in-
tellige qñ fuit ſponte cōfeſſus, ſecus ſi timore tormentorum.
tunc.n.appellare poſſet quantūcunq; fuerit confeſſus & cōui-
ctus.Item tunc nō auditur appellans qñ probationes ſunt cla-
rę:ſi aūt eſſent dubię, tūc ēt audiretur appellās vt per gl.in d.§.
iuſſus.maximè ſi in appellatione allegat probabilē cām ꝑ not.
in l.minoribus C.de his qui.vt indig.& ita Bal.in d.l.2.in prin.
& ſequit̄ ibi Saly.Aliqñ quis eſt tm̄ conuictus ꝑ teſtes vel alias
ꝓbationes,tūc ſine dubio poterit appellare, vt ĩ l. nō tm̄.ff.eo.
tit.& patet in d.l.2.& ibi per gl.aliqñ quis eſt ſolū cōfeſſus cri-
minaliter, tñ nō eſt conuictus, an tunc confeſſus poſſit appel-
lare.tex.ĩ d.l.2.facit,quod ſic, vbi eſt ſpeciale qñ quis ſimul eſt
conuictus & confeſſus, vbi ergo concurrit alterū tm̄.ſ. ꝙ ſolū
ſit confeſſus poterit appellare,& hanc ꝑtem tenet gl.hic, & in
d.l.2.& in d.§.iuſſus.& Bar.ibi.vbi patet,quod cōfeſſus & con-
dēnatus pōt appellare.pro eo q̄a poterit ſuā confeſſionē excu
ſare vel reuocare rōne erroris,& poſt ſnĩam appellatione pen
dente.vnde allegat̄ ſemꝑ tex.& glo.in d.§.iuſſus. ꝙ omne id qđ
pōt reuocari ante ſnĩam licet, &pōt reuocari ēt poſt ſnĩam ap
pellatione pendente.pro quo facit l.ſi q̄s iuſiurā.C.de reb.cre.
& ita Bal.ibi.facit l.poſtq̃.§. Imperator.ff.vt lega. no. caue.vbi
quicq̄d fieri pōt in prima cā poterit fieri poſt ſnĩam appellatio
ne pendēte.& nota bene hāc regulā, & cū determinatione gl.
ꝙ ſolū cōfeſſus poſſit appellare,tenet ēt gl.2.q.7.q̄cūq;.& Bal.
in d.l.2.pro quo bene facit tex.in l.fi.C.de errore aduo.vbi pa-
tet,ꝙ in cā appellationis pōt ꝓbari de errore cōfeſſionis:ergo
ſequit̄,ꝙ cōfeſſus poterit appellare, & hanc partē ſequit̄ Petr.
de Anch.in c.Romana §.ſinautē,eo.ti.in 6.Sed aduerte,ꝙ con
feſſus nō appellet vr̄ tex.apertus ĩ d.§.ſinautē,vbi notorius cri-
minoſus vel confeſſus,nō audit̄ appellans,& ſic ſufficit alterū
tm̄,quia vr̄ de caſibus ꝓhibitis à iure appellari,pro quo facit q̄a
cōfeſſio ſpōte in iudicio inducit notoriū,vt in d.c.fi.j. de co-
ha.cle.& mu.Sed à notorijs eſt prohibita appłо,vt hic, & in c.
cū ſit,ad¦ſi.& c.ꝑuenit,& c.conſuluit s̃.eo. facit ēt quia nō dēt
quis audiri ꝯ̃ id quod quis dilucidè,& ſpontè ꝯfeſſus eſt, s̃.de
ꝓba.c.ꝑ tuas.l.generaliter C.de nō nu.pe.& ita ſequitur gl. in
d.§.ſinautē,qñ in appellatione nō allegat̄ iuſta cā.aliàs ſi dicit
ſe errasse, & velit reuocare cōfeſſionē ꝓbādo rē aľr ſe habere
tenet gl.ibi,ꝙ confeſſus appellet.Quærit Arch.in d.§.ſinautē,
& cōcludit,ꝙ ſi ꝯfeſſus appellet nulla inſerta cā in appellatiōe
valeat appło quo ad formā ſubſtātialē ipſius appellationis ex
quo appellat̄ à diffinitiua, vbi in appellatione nō ē neceſſaria
expreſſio cauſæ.s̃.eo.c.vt debitus,& in c.j.§.iſq;,& ita gl.in ver
bo ſtatuit,eo.ti.in 6. vnde poterit ꝓſequi appellationē ex quo
deuoluit̄ cā corā iudice ad quē & corā eo allegare errorē con
feſſionis, & probare, & ita procedere pōt prima opi. de qua s.
iudex tñ à quo nō tenetur deferre tali appellationi qñ in ea nō
exprimitur iuſta cā erroris, & poterit ꝓcedere ad executionē
ſnīę niſi iudex ad quē faciat ſibi inhibitoriā quā facere poterit
cum primo cognoſcatur an appellatio ſit admittenda vel non
vt d.§.ſinautē. ſed qñ eſt in appellatione expreſſa cā erroris cō-
feſſionis,tunc iudex à quo dēt deferre appellationi poſito qđ
nulla inhibitio ſibi fiat ſm gl.& Arch.in d.§.ſinautē,dicentem
talē eſſe intellectū illius tex.& hanc opi.ſequit̄ Bal.in additio-
ne Spe.tit.de appel.in verbo,appellationis à diffinitiua; & ita
ēt ſequitur Imo.in d.§.iuſſus,col.13.& idē in effectu hic col.6.
& idē hic Pan.col.antepen.& ita vr̄ tenendū,licèt But. hic di-
ſtinguendo concludit,ꝙ de iure ciuili confeſſus auditur appel
lans,vt s̃.ſecus de iure canonico,vt in tex.hic,& d.§.ſinautē,&
ideo dicit, quod iudex à quo non tenet̄ deferre niſi excuſetur
talis confeſſio.Sed iudex ad quē pōt recipere appellationē, &
examinare an ſit vera vel nō,vt hic per eum,& idem Bal.in effe
ctu in d.l.2.dicens, ꝙ ſi iudex à quo putat taliter appellationi
6 deferendum,poterit ſtatim ſuā ſnĩam executioni mādare.Sed
tu tene,vt s̃.¶†Ex p̄dictis not. ꝙ licet in appellatione à diffini-
b tiua nō requirat̄ cā,tamen illud verū niſi appelletur in caſibus
à iure prohibitis,[b] tunc.n. in appellatione dēt exprimi iuſta cā
non vt ipſa ſit de forma appellationis ſed quoad hoc, vt iudex
à quo deferat appellationi ſm gl.in d.§. ſinautē,cum aliter nō
teneat̄ admittere appellationē qñ prima facie eſt ꝯ̃ ius, niſi in
ca rōnabilis cā exprimatur,& no.Inn.in c. paſtoralis.§. prętere-
rea s̃.de offi.deleg.& Spe.ti.de executione ſnĩæ §.nunc dicen-
dū,ver. ſed nūquid iudex. ſed allegata rōnabili cā quę habeat
obfuſcare notorium,vel confeſſionē,poterit tūc appellari, &
dēt admitti appellatio,& ita gl.in d.§.ſinautem,& Imo.in d.§.
iuſſus.cum ēt in notorijs poſſit prætendi defenſio legitima, vt
dixit no.Inn.in c.j.de off.deleg.in 6.& ibi gl.& ita Bal.adducit
dictum Inn.ad hoc in d.l.2.in prin.& vide de his dicta in c.3.&
c.cōſuluit.s̃.eo.& limita oĩa p̄dicta quia tunc confeſſus,& cō-
uictus in criminalibus non auditur appellans quando vtrunq;
concurrit ante ſnĩam,aliàs ſi ante ſnĩam quis erat ſolū conui-
ctus,& poſt ſnĩam confiteatur,tūc poterit appellare, vt voluit
gl.no.in l.non tm̄.ff.eo.tit.vbi eſt de hoc caſus ſm vnum intel
lectum.& hoc intellige in cā criminali,ſicut loquitur text.hic
in qua non pōt quis ſibi præiudicare in facultate appellandi,
vt ibi dicitur ſm Imo.in d.§.iuſſus.col.13.& facit glo.& qđ ibi
no.in l.pactū inter hæredem.ff.de pact. & ita vr̄ tenendū, licet
Bal.in d.l.2. in fi.velit, ꝙ tūc confeſſus crimen poſt ſnĩam,nō
cenſeat̄ renunciare appellationi quando confitetur non in fi-
gura iudicij,& ita intelligit d.l.non tm̄. Sed certe in crimina-
libus nullo modo pōt renūciari appellationi, vt ibi & in l. ad-
dictos,C.eo.tit.& in l.ſi.non defendantur.ff.de pę.Sed in ciui-
libus cauſis abſq; dubio cōfeſſus poſt ſnĩam id in quo eſt con-
demnatus cenſeretur approbare ſnĩam, & renunciare appella
tioni,arg.l. ad probationē C. de re iud. ſm Imo.in d.§. iuſſus.
¶Quando aūt in criminalibus quis foret ſolū cōuictus,& cō
demnatus poſſet appellare,vt in d.l.nō tm̄,& in d.l.2.C. quo-
rum appellationes.& limita niſi conuictio ſeu probatio,in tm̄
ſit manifeſta, ꝙ tranſeat in notoriū,tunc.n.nō obſtante appel
latione poſſet fieri executio,& ita gl.no.in d.l.addictos, & ibi
Bal.dicens,ꝙ manifeſte cōuictus nō appellat,quia in notorijs
nō admittitur appellatio,vt hic, in tex.& ĩ d.c.cū ſit,& ita etiā
eſt de mente Bal.in d.l.2.& ſequitur Cuma.in l.cōſtitutiones.
ff.eo. tit.ſed tñ hoc vr̄ intelligendū niſi in appellatione dedu-
catur iuſta,& rōnabilis cā quę habeat obfuſcare notorium, vt
ſupra: tunc.n deberet admitti appellatio ex quo etiā in noto-
rijs pōt p̄tendi legitima defenſio,vt s̃.& adde prædictis gl.ord.
& no.in auth.de mand.prin.§.fi.ꝙ in criminalibus ſola cōfeſ-
c ſio ſponte facta eſt ſufficiens ad ſnĩam capitalem[c] abſque alia
probatione,nec tunc tenetur iudex alias probationes inq̄rere,
ſecus qñ confeſſio fuiſſet facta metu tormentorū, tunc.n.con
feſſus nō pōt condēnari niſi in ſua confeſſione perſeueret, vt
in l.2.C.de cuſto.reorū, & ibi plene de hoc articulo per Doct.
& plenius quā alibi per Ang.in l.j.C.de cōfeſſis. Secūdo caſu
an in cauſis ciuilibus confeſſus appellet.dic quod aliqñ eſt cō
feſſus,& ēt conuictus,& tunc non pōt appellare, & ita in gl. in
d.l.2.C.quorum appella.& ſeqnitur Bal.ibi, & ita trāſeunt hic
Imo.& Pan.Sal.tamen in d.l.2.in hoc tenet ꝯ̃rium.non ob.il-
le tex.quia ibi eſt ſpeciale in criminalibus,ſecus ergo in ciuili
bus,& ideo ſm eum conuictus, & cōfeſſus pōt appellare, cum
ſit poſſibile in cā appellationis reprobare dicta teſtium, & in-
ſtr̄a, & conſequenter reuocare confeſſionē probando errorē,
& hanc partē ſequitur imo.in §.iuſſus.col.11.& Cu.in d.l.con
ſtitutiones,pro qua facit rō c.cū Io.s̃.de fide inſtr.& l.per hāc
C.de temp.ap quia in cā appellationis,quod nō eſt probatū ꝓ-
babo,& qđ nō eſt deductū deducā. nec prædictis obſtat.l.abſti
nendū,C.quorū ap.vbi vr̄ probari, ꝙ ēt in ciuilibus cauſis con
feſſus,& conuictus nō appellat,quia certe ille tex.loquitur in
cauſa fiſcali vel priuati patrimonij principis, ſecus ergo ĩ alijs
cauſis ciuilibus,& pro hac parte tenet ēt Bald.in l.fi.circa fi.C.
de act.emp.adducens gl.ſing.in l.emptorem,in princ.ff.de act.
emp.probantē iuncto tex.quod in ciuilibus cauſis admittatur
appellatio in notorijs. & licet finaliter appellans habeat ſuc-
cumbere,tñ iudex a quo intantū non poterit exequi ſnĩam ſm
7 Bal.in d.l.fin.¶†Sed aduerte, quia licet gl.in d.l.emptorē.rela
ta ad tex.probet quod confeſſus,& cōuictus per modū notorij
audiatur appellans,tñ debet intelligi quando in appellatione
exprimitur iuſta cā habens obfuſcare notoriū vel cōfeſſionē.
alias licet poſſit appellari in notorijs iudex à quo pōt intm̄ fa
cere executionē anteq̃ ſuperior de appellatione cognoſcat,&
ſibi inhibeat,vt eſt tex.in d.§.ſinautē,& ibi gl.& dic,vt s̃.eſt di
ctum, & ſm p̄dicta debent intelligi no.per Spe. tit. de cōfeſ. §.
8 poſtremò,ver.nūq̄d ꝯfeſ.& in ti.de ap.§.in q̄bus. ver.2.¶†Sed
q̃ritur primo an prædicta habeant locū in fictè confeſſo: pone
eſt ſtatutum,quod contumax habearur pro confeſſo, vel pone
in c.fi.s̃.de iur. calū. vbi nō volens iurare de calūnia habeatur
pro confeſſo,uel pone in caſu c.2.de confeſſis, lib.6.vbi con-
tumax in non reſpondendo pōnibus habetur pro confeſſo, &
ſimiliter

ADDITIONES.

a ¶ An confeſſus de crimine poſſit appellare.vide Card.conſi.110.rede mpto-ris,&c.in cauſa appellationis.

b ¶ In appellatione a diffinitiua non requiritur cauſa niſi appelletur in caſibus à iure prohibitis.Adde hic not.in c.ad noſtram.ſuprà eo.

c ¶ In criminalibus ſola confeſſio ſpontè facta eſt ſufficiens ad ſententiam capitalem. Adde limitationem,niſi emanaſſet calore iracundiæ.gl.ſing.in c.ex literis.de diuortijs.iuncto tex.ubi Panor.in c.olim.de reſcriptis.5.col.

ſimiliter cōtumax in non rñdendo interrogatorijs.l.de ætate.§.qui tacuit.ff.de inter.act.an a ſnĩa lata virtute confeſsionis a iure inducta poſsit appellare.vr̃ ꝙ non, quia talis eſt pœna inducta a iure,& eſt magna conuictio inducta ꝯ eum,ſed a pęna legis non appellat̃.s̃.eo.c.quia nos.ff.de verb.ſig.l.ſi qua pęna. Secunda rō,quia ꝙ contumax habeat̃ pro cōfeſſo, eſt cōfeſsio ficta a iure inducta.vñ licet aliàs ꝯ præſumptionem iuris,& de iure admittat̃ probatio in ꝯrium per confeſsionē partis,ſm gl. no.& Doc.in auth.ſed iam neceſſe, & in corpore vñ ſumit̃.C. de don.ante nup.& no.in c.is,qui.j̃.de ſpon. tñ ꝯ fictionem iuris non admittit̃ probatio in ꝯrium, ēt per confeſsionem partis.ita gl.no.& Doc.ibi in l.ſiue poſsidetis.C.de proba.quia patet in toto ti.ff.& C.de cap.& facit gl.in l.j.§. accedat.C. de rei vxo. ergo nō vr̃, ꝙ poſsit appellari a ſnĩa lata ꝯ fictum confeſſum.& ita tenet Cy.in l.2.C.quorum appe. ſed in ꝯrium facit, nam nō dēt plus operari fictio in caſu ficto,q̃ veritas in caſu vero,vt in l.filio,quem pr̃.cū ibi no.ff.de lib. & poſt. nec dēt plus operari tacitum,q̃ expreſſum,vt in l.qui ad certum.ff.loca.ſed condemnatus virtute veræ confeſsionis pōt appellare, vt d.§. iuſſus.per gl.& Bar.& l.fi.C.de erro. aduo. fortius ergo in ficta confeſsione,pro quo bene facit,qđ no.Io.An.in addit.Spe.ti. de poſit.§.nono. ſuper verū.ver.vbi notab.concludit,ꝙ ꝯ fictā cōfeſsionē inductam à iure, vel ſtatuto,poſsit appellari,& dēt admitti illa probatio, quæ admitteret̃ ꝯ cōfeſsionem veram,ꝑ no.in l.qm̃.ff.de infam.dēt ergo ꝯfeſſus ficte hr̃e illas defenſiones,quas hr̃et vere cōfeſſus.& ita in hoc tenuit But.in c.fi.s̃.đ cōfeſ.ſit ergo cōcluſio, qđ a ſnĩa lata vigore fictæ confeſsionis poſsit appellari.& ita gl.in d.§.iuſſus.& in d.l.2.§.qđ ſi actor.C. de iura.calum.& in l.j.C.quo.ap.cū qua gl.tranſit Bar.ibi,imò plus voluit Bal.in l.ita demum. C.de procu. in fi. qđ nō ſolum qñ ex forma ſtatuti quis hr̃ pro cōfeſſo, poterit appellare,verū etiam ſi habeat̃ pro cōuicto, & cōfeſſo ſimul, nō intelligit̃ prohibitus appellare,ex quo ficte,& non vere hr̃ pro cōfeſſo, & ꝯuicto.qđ no.Sed aduerte,quia prædicta vñr intelligenda,qñ dictis caſibus in appellatione allegat̃ rōnabilis cā, per quam excuſet ſuam contumaciā.& ita intelligit Bal.in d.l.j.& Cuma.ĩ d.§.iuſſus.& Imo.ibi cōcludēs,vt s̃. ꝙ oĩs defenſio dēat admitti ꝯ fictam confeſsionem, pro quo bene facit tex. cū gl. in ver. rōnabili cā,in d.§.ꝙ ſi actor.& hāc partem ſequit̃ ibi Sal.cōcludens, ꝙ ficte cōfeſſus ita demum poſsit appellare a ſnĩa, qñ allegat iuſtam cām ſuam cōfeſsionem,ſeu cōtumaciam excuſātem.aliter dicit Imo.in d.§.iuſſus. col.4. ꝙ iudex a quo, nō tenet̃ appłoni deferre, ſi tamē coram iudice ad quem,allegaret, & offerret iuſtam cām probare, quæ habeat excuſare cōtumaciam,debebit iudex ad quem,appellationem recipere,per no. in l.ſi cuius.& in l.ſciēdū.ff.de app.reci. & per gl.in cle.ſi ante. de dolo,& cōt.imò ēt videret̃, ꝙ ſi in appellatione coram iudice a quo , alleget̃ iuſta cā tali appellationi ſit deferēdum, cū ad iudicem a quo,nō pertineat aliter cognoſcere de iuſtitia,& veritate appellationis . ſed hoc pertinet ad iudicem ad quē . s̃.de reſcri.c.dilectus.2.& ff.de admi.tu.l. chyrographis.§.j. & Bar. ibi.& ita Imo.in d.§.iuſſus.quę oĩa ſunt mēti tenēda ad intellectū d.§.ꝙ ſi actor.& c.fi.de iura.cal.& c.2.de ꝯfeſſ.li.6.an & qñ cōtumax,qui hr̃ pro cōfeſſo,& cōuicto a iure, vel ſtatuto poſſit appellare. ¶Et ſcias,ꝙ iudex a quo, in dubio nunq̃ dēt reijcere,nec ſpernere appellationem,niſi cā cognita, & a tali grauamine,quādo iudex reijcit,ſeu nō admittit appellationē,pōt licite appellare ſm Bar.in l.j.C.quo.app.in fi.& idem Ang.ibi, in fi.dicēs,ꝙ a tali grauamine eſt permiſſa appellatio ēt de iure

9 ciuili,ꝙ no.¶Secūdo quærit̃, an † cōfeſsio ficta inducta a iure in vno iudicio probet in alio iudicio inter eaſdem partes.videret̃ ꝙ ſic,quia cōfeſsio in vno iudicio ꝓbat in alio. l.iubemus. C.de lib.cā.in tm̃ ꝙ alias probationes factæ in iudicio ſummario, nō probēt in alio iudicio plenario ēt inter eaſdem partes, vt in c.veniēs.el 2.s̃.de teſta.per Doc. in c.cām.el j. eo.ti.tamē cōfeſsio nō refert,in quo iudicio fiat,& fcā in vno iudicio etiā ſummario , plene probat in alio iudicio ēt plenario , vt voluit Inn.notāter in c.per inquiſitionem.s̃.de ele. & in c.2.& ibi Io. An.s̃.de or.cog.ſed tamē intellige prædicta in vera cōfeſsiōe: ſecus aūt eſt in ficta,qa ficta ꝯfeſsio in vno iudicio nunq̃ nocet in alio iudicio ēt inter eaſdē partes.ita tex.ſing.ĩ l.2. in prin.ff. de iure fiſ.quā ad hoc no.Bar.in l.eius,qui delatorē.in fi.eo.ti. & ad hoc allegat Bal.illum tex.in d.c.2.& Panor.in c.per inqſi

10 tionem.de elec.col.6.¶Tertio quærit̃,an†vera cōfeſsio defuncti præiudicet, & probet ꝯ eius hæredem. & dicēdum eſt,ꝙ ſic, vt in auth.qđ obtinet.C.de proba. & ita Io.An.in addi.Spe.ti.

a de app.§.in quibus.ver.ſed nūquid.vbi ꝯcludit,ꝙ[a] cōfeſsio defuncti fcā coram ep̃o, vel eius vicario hēt paratam executionem ꝯ eius hęredem.iō ſi defunctus fuit cōfeſſus coram ep̃o ſe exercuiſſe vſuram,vel rapinam,& promiſit reſtituere his,a quibus extorta erāt , talis cōfeſsio habebit paratam executionē ꝯ hæredem abſq; libello,& li.cōteſt. in tm̃ ꝙ hæres appellare nō poteri,niſi doceret de errore cōfeſsionis , vt dictum eſt s̃. ēt ſi ad hæredem nihil ex tali delicto peruenit.nō ob.l.j. C.ne ex delic.defun.& qđ hr̃ in c.fi.j̃.de ſepul. & in c.in lr̃is.j̃.de rapto. nā illa iura procedūt,quādo hæres cōuenit̃ ex delicto defuncti,ſecus ſi ex cōfeſsione defuncti:tūc.n.tenet̃ hæres ēt ſi ex tali delicto nihil ad eum peruenit, ſm Io.And. in d.ver. ſed nūquid. & Imo.hic,col.6. qđ eſt notādū ad declarationē dictorum iuriū. & amplius tene mēti ex prædictis, ꝙ ꝯfeſsio facta coram iudice recipiēte pro his,quorum intereſt,hēt paratam executionē etiam ꝯ hæredem ꝯfitētem ēt ſi nō fiat in forma iudicij.facit l. eum,pro quo. ff. de in ius voc. & ibi notabiliter per Bal. qđ eſt notādum ad gl.in l.ſed ſi poſſeſſori.§.ſed cum de hæreditate.ff. de iureiur.& vide ēt de his in c.2.de vſur.in 6. Et aduerte,quia prędicta oĩa procederēt in vera cōfeſsione.¶Quid aūt in ficta

11 cōfeſsione†defuncti,an noceat,& probet ꝯ hæredem, puta in caſu c.fi.s̃.de iura.cal.& in caſu c.2.de ꝯfeſſ.li.6. dixit notabiliter Bar.in l.2.§.qđ ſi actor.de iura.cal.qđ nocet hæredi, & iō licet quis habeat̃ pro ꝯfeſſo ex forma ſtatuti ipſo iure, vel ex iuris diſpoſitione,nunq̃ ex tali ficta ꝯfeſsione defuncti poſſet ferri ſnĩa ꝯ hæredem, niſi primo præceſſerit declaratoria ꝯ defunctum,per tex.ad hoc ſing. in d.l.eius,qui delatorem.& ſequitur Bar.ibi,& But.in d.c.fi.& ita trāſit Pan.& Imo.in d.c.per inqſitionem.licet idem Pan.in hoc tenuerit ꝯriū in d.c.fi. ¶Quar-

12 to quęrit̃ in multis † caſibus vera ꝯfeſsio principalis præiudicat alteri,ſm no.in l.ſi perluſorio.§.j. & ibi Bar. ff.eo.ti. & per Bal.in l.tam mādatori. C.de nō nu.pec.an ēt idem ſit,& procedat in ficta ꝯfeſsione.dicas ꝙ nō, quia licet vera ꝯfeſsio alicuius poſsit præiudicare tertio,tamē ficta cōfeſsio nō pręiudicat

13 tertio.& ita Bar.in d.l.eius,qui.in prin.dicēs, ꝙ † ſtāte ſtatuto, ꝙ pr̃ teneat̃ ſoluere legitimā pro filio delinquēte:licet ex forma alterius ſtatuti ꝯtumax habeat̃ pro ꝯfeſſo,& filius fuerit ꝯtumax: tamē talis ficta ꝯfeſsio nō præiudicat patri, de quo plene per Bar.in l.cum filius.ff.de verb.ob.cum ēt ficta ꝯfeſsio defuncti nō præiudicet hæredi, vt s̃. & facit qđ hr̃ in l.j. ff.de in li. iurā.& qđ hr̃ in l.qui repudiātis, ff.de inoff.teſt.quia ſnĩa, vel ficta ꝯfeſsio ob ꝯtumaciam nunq̃ præiudicat tertio, ibi tex.not.

14 ¶Vlti.quærit̃,an †vera ꝯfeſsio procuratoris præiudicet domi

b no[b],ita vt appellare nō poſsit.vr̃ ꝙ ſic,quia ꝯfeſsio procuratoris pręiudicat domino.s̃.ti.prox.c.ſuborta.per gl.in c.j.in fi.s̃. vt li.nō ꝯteſt.imò negligētia,vel ꝯtumacia procuratoris in nō appellādo pręiudicat domino. 2.q. 6. ſunt quorum.& in l.j.ff. quādo app.ſit.ſicut ergo vera ꝯfeſsio domini noceret ſibi. ita videret̃, ꝙ ꝯfeſsio ſui procuratoris . ſed dic ꝯrium, quia licet alias propria ꝯfeſsio domini poſsit repellere eum ab appellando,vt s̃.dictum eſt:nunq̃ tamē ꝯfeſsio procuratoris ēt vera p̃iudicat domino,ꝙ appellare nō poſsit.ita ſingul.But. hic, per no.in d.c.per inquiſitionem.qđ dictum ſequit̃ ēt Imo.hic,colu.5 .in fi.pro quo dicto bene facit, quia licet aliàs vera ꝯfeſsio ipſius domini in vno iudicio noceat ſibi in alio, vt s̃. dictum eſt in 2.q.tamē ſecus in ꝯfeſsione procuratoris,quia fcā in vno iudicio , nunq̃ pręiudicet domino in alio iudicio . & hoc fuit ſing.dictum Compoſt. & Io.And.in d.c. per inquiſitionem.& ꝯ ſequit̃ ibi Pan.co.6.in ſi.rō eſſe pōt, quia nō vr̃ procurator eꝯrio habuiſſe mādatum ad pręiudicādum domino in alia cā diuerſa,ſed ſolum in illa lite, in qua eſt tūc procurator. s̃. de off. del.cum olim.& ita Panor.in c.per inquiſitionem. & tene mēti prędicta ſingularia in materia ꝯfeſsionis.¶In gl.in verbo,co

15 ram ſuperiore.in fi.tene mēti ex glo.ꝙ vbi iudex †proceſsit ex officio,tūc ſi ſit ab eo appellatum,vel cā ipſa deuoluta ad ſuperiorem,dēt iudex citari,vt ſic poſsit proceſſum ſuum defende-

c re[c].& pro hac gl.eſt tex.in c.venerabilibus.circa princ. de ſent. exc. in 6. imò ſm Doc. hic dēt citari ipſe iudex vbicūq; ageret̃ de pœna,vel de pręiudicio ipſius.2.q.6.ſi quis ab ep̃o. pone qđ electus,vel pręſentatus appellauit ab ep̃o, quia eū nō inſtituit, vel ꝯfirmauit,tūc in cā appellationis,vel querelę.j̃.de iurepat. c.nullus.ſi ꝯmittat̃ cā alicui iudici delegato,vt ſic inquiſita veritate,ſi ita ē, illū ꝯfirmet,vel inſtituat,debebit tūc in tali iudicio citari ep̃s,quia cum agit̃ de pręiudicio,& pœna ipſius iudicis , ſeu ep̃i, ſiue proceſſerit ad inſtātiam partis , ſiue ex officio erit ſemper neceſſario citādus in tm̃,qđ proceſſus foret nullus, quando iudex,qui debebat citari,nō fuit citatus . ita notanter But.hic referēs Fed.de Se.ita ꝯſuluiſſe per no. per Inn.in c.pe. s̃.ti.prox.& idē tenuit Imo.hic, col.6.in fi.Panor.col.pe. in fi. quia

ADDITIONES.

a ¶An confeſſio defuncti etiam contra hæredem habeat executionem paratam. not.Ang.§.fuerat.col.2.de act.& l.poſtulante.ff.ad Treb.

b ¶An vera confeſſio procuratoris noceat domino.vide pulchre Fel.in c.j.vt li. non conteſt.in vlt.fol.

c ¶Quando iudex proceſſit ex officio, debet citari ad defendendum proceſſum ſuum.Adde hic bonum tex.in c.2.de reſcr. vbi iudex poteſt comparere ad defendendum proceſſum ſuum , etiam ſi proceſſit ad inſtantiam partis . & ibi Dom.Ant.not.

quia in præiudicio absentis non valeret processus.s̄.de cā poss.
c.j.de mai.& obe.c.inter quatuor.3.q.9.caueāt.& c.oīa.C.qūo
& qn̄ iud.l.ea quæ.facit ēt tex.hic in prin.vbi si iudex processit
ex officio,& recuseẗ suspectus, hēt ipse eligere arbitros vna cū
parte recusante, ergo dēt ipse citari ad processum, vbi cā eum
tangit.si vero iudex processit ad instantiam partium,non est in
cā appellationis necessario citandus ipse iudex, vt hic in gl. &
per Inn.in c.de cætero.s̄.de transac. & in c.in nostra. s̄.de pro-
cu.& bene facit tex.ad hoc in d.c.venerabilibus.post prin.Si ta
mē iudex dicto casu vellet assistere in iudicio,vt cām instruat,
vel vt suam defendat sn̄iam,non pōt repelli quasi sit legitimus
contradictor pro interesse suo.& ita Doct.hic, & d.c.venerabi
libus.& in c.de cætero.facit quod habetur in l.a sentētia.ff.eo.
ti.& vide etiam de hoc articulo per Doc.in c.dilectus. el j.s̄.de
18 rescrip.¶In gl.pen.ibi.c.sacro. No.gl.ꝙ † dispositio d.c.sacro.
non est necessario seruanda per regulares prælatos proceden-
tes ad sententias censuræ contra eorum religiosos,quod maxi
me procederet, quando regula, vel constitutio ordinis daret
modum,vel formam excōmunicando: tunc enim satis est ob-
seruare illum ordinem,vt hic per Panor.in fi.& vide de his di-
cta in c.qua fronte. & c.reprehensibilis. supra eod.

SVMMARIVM.

1 *An per obiectum exceptionis peremptoriæ inducatur litis contestatio. vide ibi ad limitationem c.fi.de litis contest. in 6.*
2 *Aduocatus potest litem contestari, nisi reuocetur per partem, vel procuratorem.*
3 *In reuocatione confeßionis aduocati non requiritur probare errorem, secus in reuocatione confeßionis partis, vel procuratoris.*
4 *Aduocatus non habet potestatem confitendi, nec est dominus litis.*
5 *Licet iudex grauare non intendat, tamen si grauet, potest appellari.*
6 *An & quando confeßio aduocati præiudicet domino.*
7 *Vsque ad quantum tempus poßit reuocari confeßio aduocati, & ibi notabilem limitationem ad l.fi.C. de erro.aduoc.*
8 *Declarat ibi, an confeßio poßit reuocari incontinenti, & ibi etiam de intellectu c.quod semel placuit.de regu. iur. in 6.*
9 *Ponit ibi rationem diuersitatis quare iudex delegatus non poßit post litis contestationem subdelegare, & quare procurator post litis contesta. poßit alium procuratorem substituere.*
10 *An delegatus ab inferiore a Principe cum potestate subdelegandi poßit subdelegare.*
11 *An subdelegatus a delegato a Principe poßit alium tertium subdelegare, & ibi quid in collega subdelegato.*
12 *An delegatus a Principe poßit subdelegare cum potestate subdelegandi.*
13 *An subdelegatus delegati Principis saltem poßit vnum articulum causæ subdelegare, & etiam quærit, an hoc idem poßit facere delegatus ab ordinario.*
14 *An delegatus ab ordinario, vel subdelegatus a delegato Principis poßit alteri subdelegare vnum articulum causæ absque iurisdictione.*
15 *An delegatus a Principe, vel ab ordinario poßit soli tabellioni committere receptionem testium.*
16 *An tabellio, vel alius, cui commissa est receptio testium poßit subdelegare alteri, & ibi quid in delegato ab alio delegato Papæ, non de latere.*
17 *An delegatus ab inferiore a Principe ad vniuersitatem causarum poßit subdelegare vnam, vel plures causas.*
18 *An valeat consuetudo quòd quilibet delegatus, vel subdelegatus poßit subdelegare.*
19 *An excommunicatio transeat in tertiam personam.*
20 *Iura dicentia delegatum ab inferiore a Principe non posse subdelegare limitat ibi.*
21 *An delegatus ad vniuersitatem causarum poßit petere sportulas.*
22 *Quo ad appellationem non est differentia in delegato simplici, vel ad vniuersitatem causarum, quia appellatur ad immediatum superiorem, non ad delegantem.*
23 *Quando dantur plures a Principe simpliciter, an habeant iurisdictionem in solidum, & quid in pluribus delegatis ad vniuersitatem causarum: & quid quando episcopus constituit duos officiales in certa parte diœcesis, qui habent delegatam ad vniuersitatem causarum.*
24 *Delegatus ab ordinario non exequitur suam sententiam, delegatus vero ad vniuersitatem causarum sic.*
25 *Delegatus ad vnam causam lata sententia etiam nulliter est functus officio suo, secus in delegato ad vniuersitatem causarum.*
26 *Iurisdictio delegati ad vniuersitatem causarum est prorogabilis de persona ad personam.*
27 *An iurisdictio delegata ad vniuersitatem causarum expiret re integra per obitum delegantis.*
28 *Qualiter & quando cognoscatur, an iurisdictio sit ordinaria, vel delegata ad vniuersitatem causarum.*
29 *Delegatus ad vniuersitatem causarum non potest subdelegare ad vniuersitatem sibi commissam, & sic in totum.*
30 *Ordinarius licite potest facere vicarium generalem, non tamen potest delegare omnes causas in totum.*

CAP. LXII.

Vm causam. Si iudex confessionem aduo
cati eadem die reuocatā ha-
bere velit pro litis conte. vel si delegans processum
factum a subdelegato delegati sui ratificet,licite ex
hoc appellatur. h.d. ¶Primo ponitur narratio appellationis.
secundo ibi,mandamus.iudicij datio. tene mēti primo ex tex.
limitationem,ad c.fi.de litis contest.in 6.vbi per obiectum ex-
1 ceptionis †peremptoriæ non inducitur lit.contest. tn̄ illud ve-
rum,nisi vltra processerit, puta si offerret se probaturū, vel te-
stes producendo:tunc.n.induceret litis contest. ita sit tex.hic,
qui ẜm Bal.alibi non reperiẗ.gl.tn̄ in d.c.fi.aliter intelligit hūc
tex.s.qn̄ cum exceptione peremptoria fuit negata petitio acto
ris:tunc.n.rn̄dendo ad libellum, vel negando induciẗ litis con
test.& ita Doc.hic.primus tn̄ intellectus est magis notab. ¶Se
2 cundo ꝙ sicut per rn̄sionem principalis ad libellum inducitur
litis conte.ita & per rn̄sionem aduocati si non sit reuocata. ita
tex.hic. ¶Tertio no. ꝙ sicut principalis pōt reuocare confes-
sionē sui aduocati,ita ēt pōt reuocari per procuratorem in cā.
3 ¶Quarto no.ꝙ†confessio aduocati præiudicat parti, nisi illā
reuocat. probat tn̄ hic tex. not. ꝙ in reuocatione confessionis
non est necesse probare,vel allegare errorem aliquem.licet se
cus sit in reuocatione propriæ confessionis, vel procuratoris.
tūc.n.dēt allegari,& probari error.s̄.de confessis.c.fi. C.de iu.
4 & fac.ignol.error.& rō dr̄iæ est, q a†aduocatus non hēt a iure
ptātem confitendi,& procedendi in cā,sed solum patrocinādi,
ẜm Ho.hic,cuius dictum satis probaẗ per hunc tex. iō est,ꝙ ad
uocatus nunq̄ fit litis dn̄s,vt in l.j.§.j.ff.de postu. ẜm Bal.hic,&
propter hoc est,ꝙ sufficit nuda reuocatio eius, qđ gessit aduo-
catus,vt hic in tex.Sed vsq; ad q̄tum tp̄s possit reuocari, diceẗ
in gl.¶Quinto no.ꝙ sicut confessio p̄iudicat circa merita cāę.
tn̄ pōt reuocari,vt d.c. fi. s̄.de confessis. ita ēt pōt reuocari,qn̄
confessio præiudicaret circa processum cāæ,& excluderet dila
torias,vel declinatorias,vt hic in tex. & rō dubitādi huius tex.
fuit,quia qui opponit perēptorias exceptiones,vr̄ renunciassē
ex ordine dilatorijs,& declinatorijs.ff. de iud.l. sed si suscepit.
iō male petebaẗ hic dilatio ad dilatorias proponendas.Sed ad
hoc rn̄deẗ,ꝙ aduocatus hic errauit in facto, quia ignorabat il-
lis competere.imò ēt ex certa sciētia non posset aduocatus re
nunciare exceptionibus, quia officium aduocati est facere id,
qđ cā desiderat, & non excedere terminos.l.quisquis. C.de po
stu.ẜm Bal.hic.¶Vlt.no.ibi, credentē. ꝙ à grauamine illato p
5 iudicem†pōt appellari,licet iudex grauare non intēderet:& sic
a grauamine illato re ipsa,licet ex mente iudicis non processit
iusta cā appellandi.ita tex.no.hic,de quo artic. vide in c.ex par
6 te.s̄.eo.¶In gl.in verbo,adire.in prin.pro†declaratione huius
tex.& gl.an & qn̄ confessio aduocati p̄iudicet dn̄o.dic ꝙ regl̄r
non p̄iudicat. rō quia nullum hēt mādatum ad cām agitandā.
iō confessio aduocati fcā ignorante dn̄o, vel eius procuratore
nullo tp̄e præiudicaret,nisi dn̄s postea sciens illā non reuocet,
vt hic,& l.fi.C. de erro.adu. Sed quādo confessio,vel respōsio
fit præsente domino, & intelligente, tunc bene præiudicat,&
habetur perinde,ac si ipse dominus confessus esset. ita tex.in l.
j.C.de erro.aduo.& ideo est,quod per responsionem aduocati
inducitur li.contest.& ita sæpe allegatur tex.& gl.hic. nunquā
tamen aduocatus per litis contest. fieret litis dominus. ita tex.
no.& Bal.in d.l.j.in fi.& s̄.est dictum. & licet confessio aduo-
cati domino sciente,& non contradicente sibi præiudicet, ta-
men id verum,nisi dominus,vel eius procurator postea talem
confessionem reuocet.ita tex.hic,& in d.l.fi.Quando vero cō
fessio,vel responsio aduocati fieret præsente domino, vel eius
procuratore,& contradicente,absq; dubio non præiudicaret,
vt per Cyn.in d.l.fi.& hic per Imo.col.3.in prin.¶Sed dubita-
7 tur vsque ad quantum† tempus possit reuocari cōfessio aduo
cati.dic aut ratione erroris probando rem aliter se habere:tūc
poterit semper reuocari vsque ad conclusionem causæ, vt d.l.
error.& in c.fi.s̄. de confess. vel etiam post sentētiam in causa
appellationis,vt d.l.fi.& in l.creditor. §.rursus.ff.de app. & ita
Imo.& alij Doct. hic dicentes ita debere intelligi gl.30. q.9.c.
Lotharius.& in §.his itaque. quæ voluit confessionem aduo-
cati posse omni tempore reuocari: nā debet intelligi probato
de errore,quia si dominus, vel procurator vellet reuocare nul
lo errore probato, tunc ẜm aliquos debet reuocari eadem die
a die scientiæ.& ita procedat tex.hic,& gl.in c.olim.j.de censi.
Sed certe poterit reuocari vsq; ad triduum, vt est tex. in d.l. fi.
aliàs si dominus sciuit ꝯfessionē,vel respōsionē aduocati, & j̄.
triduū nō reuocat,sibi p̄iudicat.ita ꝙ postea reuocare nō pōt,
nisi rōne erroris,vt s̄.& ita sequunẗ hic But. Imo. & Panor.di-
centes prædicta vera,quādo cōfessio aduocati cōcernit meri-
ta cāæ principalis:sed vbi præiudicaret ad processum, puta re-
nū ciant dilatorijs exceptionibus, vel lis est cōt.licet possit re-
uocari eadem die,vel j̄.triduum,vt d.l.fi. tamē intellige,dūmō

primo dominus,vel procurator non facit aliquem actum, per
quem intelligaẽ confeſsionem,vel reſponſionem aduocati ap
probaſſe;ideo ſi ſciens cõfeſsionem aduocati producit teſtes,
vel inſtrumenta,vel petit dilationem ad probandum in cauſa,
cenſetur ipſo facto confeſsionẽ aduocati approbaſſe, nec poſ-
ſet poſtea reuocari ẽt in continenti,vel ẽt ĵ.triduum,vt in l.ſed
& ſi ſuſceperit.in prin.ff.de iudi.cum plus ſit facto,q̃ verbis cõ
ſentire.ſ.eo.c.dilecti.& ita voluit gl.hic, per quam hr̃ notabi-
lis limitatio ad l.fi.C.de err.aduo.quæ dẽt ita intelligi,& limi-
tari,ſm Doc.hic.¶Sed tu aduerte,quia nulla dẽt fieri dr̃ia,an
confeſsio aduocati concernat proceſſum,vel merita cãæ,quia
in omni caſu, ſi dñs ſciens cõfeſsionem aduocati facit ex poſt
aliquem actum,per quem iudicaẽ approbatio confeſsionis ad
uocati,ſibi præiudicaret incontinenti adeo,ꝙ nec incontinẽti
nec ĵ.triduũ reuocare poſſet,vt d.l.ſed & ſi ſuſceperit. & ita in-
telligit Panor.hic,quia noſtra facimus ſtatim,quod conſenſũ
præſtamus.c.ſi Apoſtolicæ. de præb.li.6. ſed rõne erroris bene
poſſet qñcunq; reuocari confeſsio,vt ſ. ¶Et ex prædictis habe
a tis notabilem declarationem[a] ad gl.c.fi.de iureiur.in 6.quæ vo
8 luit,ꝙ†confeſsio poſſit reuocari incontinenti abſq; aliqua cã.
nam intellige niſi ante reuocationẽ per aliud verbum,vel aliũ
actum ſit approbata,vt ſ.& in reg. quod ſemel placuit. in 6.vt
in gl.in verbo,delegat.in prin.concludit gl. ꝙ delegatus ab in-
9 feriore † a Principe ad vnam cãm non põt ſubdelegare ẽt poſt
lit.conteſ.Nec obſt.quod dr̃ de procuratore,quia certe procu
rator per li.conteſt.fit litis dñs.l.poſt litem.ff.de procu.c.2.eo.
ti.in 6. ideo tunc põt ſubſtituere alium procuratorem, ſed nõ
ſic in iudice delegato,quia per lit. conteſt.non ampliatur eius
iuriſdõ.ff.de iudi.l.iudicium ſoluiẽ. & ita in hoc omnes Doct.
concordant,& eſt de hoc tex.hic, vbi erat li.conte.& tñ ſubde
legatio non valuit.& de hoc ẽt per Pano. in c.cum Bertoldus.
ſ.ti.prox.col.6. ſuper quo articulo latius ſic conclude, ꝙ dele-
gatus a Principe põt totam cauſam ſubdelegare in totum, &
ad tẽpus,& ad vnum articulum ipſius cauſæ,vt in c.ſuper quę-
ſtionum.c.paſtoralis.ſ.de off.del.c.ſi delegatus.eo.ti. in 6.ſed
delegatus ab inferiore a Principe regulariter non poteſt ſub-
delegare.ita tex.hic,& in l.a iudice. C.de iudic. etiam ſi vellet
ſubdelegare poſt litem conteſ.vt ſ.ratio eſt, quia delegatus nõ
habet iuriſdictionem propriam,ſed alieno beneficio,vt in l.3.
ff.de off.eius.& in l.more.ff.de iuriſd.om.iudi. ideo alij com-
mittere non põt,quia nemo dat, ꝙ proprium nõ habet.2. q.7.
Daybertum.& ĵ.de iurepat.ꝙ autem. & ita Bal.in d.l.a iudice.
ſed delegatus a Principe habet a iure ex ſpeciali priuilegio, vt
poſsit ſubdelegare,vt d.c.paſtoralis.in princ.l.j. C.qui pro ſua
iuriſdictione. ¶His pręmiſsis quęritur primo, quid ſi ordina-
10 rius † delegauit cauſam cum poteſtate, quod delegatus poſsit
alteri ſubdelegare,an tunc delegatus inferioris a Principe poſ
ſit ſubdelegare. gl.ord.ſing.voluit qđ ſic,in c.is cui.in fi.de off.
del.in 6. & licet Arch.in c quãuis.co.ti.li.6.& Cy.in l.a iudice.
teneant ibi hoc contrarium.tamen Io. And.in d.c.is cui.ſequi
tur hic glo. dicens, ꝙ pro ea facit communis conſuetudo, per
quam ordinarij cõmuniter ſcribunt cum illa clauſula, per ſe,
vel alium. & hanc opin.approbant Domini de Rota deci.368.
quę incip.Item ſi epiſcopus.& ita communiter ſequuntur Do
cto.in d.c.is cui.& Panorm.hic, & in d.c.cum Bertholdus. co-
lum.10.& in d.c.ſuper quęſtionum. circa princ. facit gl.in d.l.
more maiorum.cum l.ſeq. & ita ſequitur Bar.ibi, & Bal. in d.
l.a iudice.& in l.non diſtinguemus.§.quæſitum.ff.de arbi. per
illum tex.& bene facit,quod no.Spe.§.2.ver.ſed nunquid dele
gatus.& ver.pręcedenti. & ratio prędictorum eſt, quia non vi-
detur tunc ipſe delegatus ſubdelegare,ſed ipſe ordinarius,qui
ſibi expreſſe commiſit.arg.l. vnum ex familia. §. ſi de falcidia.
ff.de leg.2.facit c.j.in ſi.de procu. in 6.ff. quod cuiuſq; vniuer.
nom.l.ita.§.ſi decurione.C.de vet.iu.enu.l.j.§.omnia. & d.c.ſi
Apoſtolicę.& ita ſequitur Ang.in d.l.more. limitans niſi ordi
narius daret poteſtatem delegato, ꝙ nomine ipſius delegati
ſubdelegaret,tunc procederet opinio Cy.& Archi. ex quo fo-
ret impoſsibile in perſonam delegati, non a Principe,vel a ꝓ-
conſule fundare potentiam ſubdelegandi, cum ſolum habeat
vſum iuriſdictionis.arg.l.cum eſſent.in fi.de ſeru.vrba. ¶Secũ
11 do quęritur,licet delegatus a Principe †poſsit ſubdelegare,an
eodem modo hoc poterit ſubdelegatus ab eo ſubdelegare.dic
ꝙ non,quia non tranſit hęc poteſtas ad tertiam perſonam. ita
dicit gl.no.hic,ideo ſubdelegatus a delegato Principis non po
teſt ſubdelegare, vt ſic euiteẽ infinitas, vt hic in gl. pro qua eſt
tex.no.in d.c.ſuper quęſtionum.§.ſi vero. vbi etiam ſi delega-
tus Papę committit in totum alteri vices ſuas,non tamen po-
teſt talis ſubdelegatus plus ſnbdelegare. & iſto caſu ſubroga-
tus non ſapit priuilegium eius, in cuius locum ſubrogatur, vt
ibi in tex. qui amplius ſingulariter probat prędicta procedere
ẽt in eo,qui pro parte fuit delegatus Papę,& pro parte ſubdele
gatus, puta collega committit vices ſuas in totum alteri colle-
gę:nam talis non poterit alteri ſubdelegare, vt ibi eſt tex.ſing.
& vide ibi Panor.¶Tertio quęriẽ,an delegatus a Principe poſ
12 ſit ſubdelegando†dare poteſtatem ſubdelegandi alteri. gl.ſin.
in verbo,transfert.in d.c.ſuper quęſtionum.tenet ꝙ non.ratio
eſt,quia delegatus Principis habet ipſe ſolus hoc a lege,vt d.c.
paſtoralis.vnde in alium transferre non poteſt,vt in regu.priui
legium perſonale.& ita Panor.ſuper dicta gl.& facit, quod no.
Spe.in d.ver.ſed nunquid.& idem tenet Arch.in d.c.quamuis.
per tex.noſtrum hic,& Io.An.in d.c.is cui.adducens ad hoc ra
tiones plures, de quibus ibi per eum. & hanc partem tenet Ro
ta in d.deciſ.368.ſ.ꝙ delegatus Principis non poſsit ſubdelega
re cum poteſtate alteri ſubdelegandi, ne ſic procedatur in infi
nitum.pro quo bene facit tex.hic.Sed aduerte, quia Panor.in
d.c.cum Bertholdus.col.9.intelligit dictam gl.in verbo,tranſ-
fert. & alia ſ. dicta, quando delegatus Principis committeret
totaliter vices ſuas alteri: tunc.n. per talem commiſsionem
deſinit eſſe iudex.ideo talis ſubdelegatio poſtea facta non poſ-
ſit ſibi attribui cum deſierit eſſe iudex, & ſic extremum ad qđ,
vt per gl.in c.quam ſit.de elect.lib.6.l.bonorum.ff. rem ra.ha.
nec priuilegium ſuum cum ſit perſonale poteſt alteri commu
nicare,vt in d.regula,priuilegium.ſed quando delegatus Prin
cipis non ſubdelegat in totum, ſed reſeruat ſibi aliquid de iu-
riſdictione,tunc dicit Panor.ꝙ poterit alteri ſubdelegare cum
poteſtate alteri ſubdelegandi.argu.d.l.vnum ex familia.§.ſi de
Falcidia, cum alijs iuribus ſ. adductis in prima quęſt. & hanc
rationem facit Io.And. in d.c.is cui. dum reſpondendo ad iura
inducta per Archid. in d.c.is cui.dicit, ꝙ dicta iura procedunt
de poteſtate iuris communis,non autem de poteſtate data per
hominem. ¶Dubium tamen facit tex.hic, & quod notat Spe.
ti.de iudice delegato.§.j.ver.quid ſi in delegatione. & in verſ.
quid ſi delegatus.& etiam quia obſtat ratio infinitatis euitan-
dę,vt in c.cum in multis.de reſcrip. lib. 6. ¶Quarto quęritur,
13 ſubdelegatus † delegati Principis licet non poſsit totam cau-
ſam ſubdelegare, vt ſ. an ſaltem poſsit vnum articulum cauſę
ſubdelegare cum iuriſdictione. & idem quęritur de delegato
ab ordinario, an poſsit ſubdelegare vnum articulum. Bar.te-
net ꝙ ſic,in d.l.more. quia ſicut delegatus ad vniuerſitatẽ cau
ſarum poteſt vnam cauſam ſubdelegare,prout in gl.j.ita pote-
rit omnis delegatus ab ordinario, vel ſubdelegatus a delegato
Principis vnum articulum cauſę ſubdelegare.arg.l.j.ff.quis,&
a quo.& dicit Bar.ꝙ de hoc eſt tex.in cle.j.de off.del. & facit ꝓ
hac parte tex.in d.c.cum Bertholdus.Sed aduerte,quia in quã-
tum videtur tex.hic de articulo iuriſdictionali, quod ſubdele-
gare non poſsit ab alio, quàm a delegato Principis.facit c.j.de
conſang.& affin.& ita tenuit Cy. & Bal. in d.l.a iudice. & Spe.
in d.ver.ſed nunquid ſubdelegatus. & Ang.in d.l. more. & ita
communiter Doct.contra Bar. non obſtat primo d.cle.j. quia
loquitur in delegato Principis. Secundo nõ obſtat arg.de dele
gato ad vniuerſitatem cauſarum, quia certe ille eſt quaſi ordi-
narius,prout dicit gl.hic,& in c.2. de conſue.lib.6. & in l.cum
pretor.ff.de iud. & in l.Põponius. aliter incipit, ſi vni. ff.de re
iud.ideo poteſt vnam cauſam ſubdelegare. ¶Tertio non ob-
ſtat dictum c.ſuper quęſtionum.circa prin.in verbo,quicunq;
iudex.quia certe tex.ibi,in ver.quod ſi.dum poſtea loquitur in
articulo iuriſdictionali ſolum facit mẽtionem de delegato Pa
pę,nec repetit illud verbum, quicunque iudex. ¶Quarto non
obſtat l.j. ff. quis, & a quo. quia debet intelligi de delegato ad
vniuerſitatem cauſarum, vt intelligit gl. in d. c. dilecti. & Bal.
in d.l.a iudice.& Pano.in d.c.ſuper qõnum. ſuper gl.in verbo,
quicunq;.& pro hac parte ſit tex. hic, vbi loquitur de articulo
receptionis teſtium.& facit d.l.a iudice.vbi dr̃,ꝙ delegatus ab
ordinario nõ hẽt ptatẽ dãdi iudicẽ, ſed cõmittẽdo articulũ cũ
iuriſdõne daret iudicẽ,vt ꝓbaẽ ĩ d.cle.j.ergo hoc facere nõ p̃t,
q̃a qua rõne poſsit ſubdelegare vnũ articulũ, ita & aliũ ꝯñr &
totã cãm.ar.l.q̃ de tota.ff.de rei vẽd.& in d.c.paſtoralis.§.j. Cõ
clude ergo,ꝙ ſubdelegatus à delegato Prĩcipis, ſicut ñ p̃t cãm
ipſam ſubdelegare,vt d.§.ſi vero.ita nec vnũ articulũ cãę cũ iu
riſdõne.& idẽ dicas in delegato ab ordinario.& hanc partẽ te-
nuit gl.j.d.cle.j.de off.del. in fi. iõ nõ poterit ꝯmittere exami-
nationẽ teſtiũ cũ iur̃o,q̃a talis eſt articulus cũ iuriſdõne,cũ de
beat pars citari ad actũ iur̃i.c.2.ſ.de teſt.c.2.de iu.in 6. ꝑ gl.l.ſi
qñ.C.de teſt. & ſimiliter non poſſet cõmitti examinatio teſtiũ
cũ receptione capitulorũ,ſeu poſitionũ,& interrogationũ nõ
approbatis, & admiſsis primo p̃dictis ꝑ ipm̃ delegatũ.& hanc
conclusionẽ tenẽt D.de Ro.deci.164.quę incip. Itẽ ꝙ delega-
tus ordinarij.& Pano.in d.c.cũ Bertholdus.col.8.¶Et pro hac
concluſione bene facit tex.hic,probans ẽt, ꝙ dicto caſu ordi-
narius, vel delegatus Principis non poſſet ratificare receptio-
nem teſtium,vel alium proceſſum factum a ſubdelegato,quia
eſt nul-

A D D I T I O.

a ¶Notabilis declaratio ad gl. in c.fi. de iureiur.in 6.

a est nullus.[a] & sic est hic tex.no.pro gl.in l.licet.ff.de iudi. & in l.instarc.C.de iure fis.lib.10.& in c.prudentiam.in prin.& ibi Inno.s.de off.dele.ꝙ delegatus a principe vel ordinarius non
b pōt ratificare ꝓcessum a subdelegato, [b] quādo fuerat a principio nullus ex defectu iurisdictionis,qa in iurisdictione nō habet locū ratihabitio.tex.est hic melior q̄ sit in iure quē ad hoc semper nota.solus.n.princeps posset ratificare sn̄iam nullā ex
14 defectu iurisdōnis,vt est gl.no.9.q.2.c.j.seu 2.¶†Quinto queritur,an delegatus ab ordinario, vel subdelegatus a delegato principis possit subdelegare vnū articulum causæ absq; iurisdictione? dic,ꝙ sic. & ita potest procedere tex.in d. c. cū Bert. & ita Inno.& do.Ant.ibi.vnde qn̄ primo fuisset delatum iurm testibus & admissa capitula,& interrogatoria,tūc cōmissarius cui cōmitteretur examinatio testium,habet nudam facti commissionē absq; iurisdictione,vt per gl.in d.cle.j.de off.dele. ꝓ quo bene facit gl.in verbo,causam audiat.in auth. vt defuncti seu corū funera.ad idem ēt bene facit tex.in d.c. super qōnū. in verbo,iudex quicūq;.licet gl.restringat ibi tex.illum ad ordinariū:tamē Host.& oēs alij ibi intelligūt indistinctè ex quo dicit,quicūq;.ideo cōprehendit ēt delegatū ab ordinario. probat ergo tex.ille,ꝙ quicūque iudex ēt delegatus ab ordinario possit subdelegare vnū articulum causæ nō iurisdictionalē,& ita sequūtur Doc.ibi,& in d.c.cum Bertoldus. & ita tenet Rota in d.decis.368.& in dicta decis.164.vbi ex predictis dicit esse notandum & colligi posse,an & quādo articulus receptionis testiū dicatur esse cum iurisdictione, vel sine,intelligendo prout s.proxi.& in præcedenti qōne, & no. ēt in c. præsentiū.
15 §.j.de testi.lib. 6. ¶†Sexto quæritur, an delegatus a principe, vel ordinarius possit soli tabellioni cōmittere receptionē testiū.Inn.in d.c.cū Bertoldus.tenet ꝙ sic quantū ad scribendū, sed nō,quo ad examinandū.ar.c.j.j.de cōsan. & affi. sed certe hoc dictū ēt in ordinario non ꝓcedit, quia in causis ciuilibus pōt cōmitti examinatio testiū.l.iudices.& auth.apud eloquētissimū.C.de fi.instr. & ꝙ possit cōmitti ēt vni soli tabellioni est gl.in c. 2.de iudi.in 6.de quo ēt per Inno.& Doc.in c.qm̄ ꝯ. in priu.s.de ꝓba.& ita vr̄ in delegato Papæ,ꝙ possit cōmittere tabellioni.non obstat c.statutū.§.in nullo quoque.de rescr. lib.6.quia debet intelligi, vt ibi per gl.& hāc ꝯclusionē sequū-
16 tur Doc.in d.c.cū Bert.& Pau.ibi col.11.¶†Septimo quærit, quid de tabellione, vel alio cui est cōmissa receptio testiū, an ipse possit alteri hoc cōmittere & subdelegare? Inn. in d.c. cū Bertholdus.dicit ꝙ nō,qn̄ esset cōmissa examinatio cū videatur electa industria personæ.s.de off.dele.c.fi.secus si solū, vt attestationes scriberet,tunc enim videretur potius electa opera q̄ industria, ideo poterit alteri cōmittere . Sed Host. cū quo resident hic Io. An.& do. An.tenet,ꝙ hoc casu non possit substituere absque cōsensu cōmittētis.ar.l.inter artifices. de sol. ff.& ita sequitur Panor. in d.c.fi.ar.tex.ibi, in §. ceterū. vbi si alicui cōmittit nudū ministerium industriale,nō pōt cōmissarius alium substituere,& cū tabellio sit electus ad scribendum ꝓpter fidē & legalitatē sui, nō poterat ipse alteri cōmittere,& ita ēt sequitur Imo.in d.c.cū Bertholdus.quod no.& idem voluit Bal.in c.qm̄ cōtra.s.de proba.col.14.dicens,ꝙ nullus notarius pōt scribere dicta nisi cōstet de cōmissione iudicis,vt ꝑ gl.in l.hac cōsultissima.§.pen. de testa. in l. iubemus. C.de li. cau.imo vnus notarius non potest se intromittere de officio alterius per l.quicunque.& ibi gl.C.de exac.& execu. li. 12. & hoc nisi necessitas vrgeat ꝓpter absentiam notarij. nam tunc de mandato iudicis pōt alius tabellio supplere vices absentis arg.l.j.ff.de offi.consul.& de hac absentia debet fieri mentio in cōmissione iudicis.ar.eorum quæ notantur in l.actor.ff.rē ra. hab.secundū Bald.in d.c.qm̄ cōtra. & adde quia voluit Inno.ibi,ꝙ scriba possit per aliū scribere,dūmodo se subscribat vel sigillet.& ita transit Bal.ibi,col.2.in prin. de quo articulo, an notarius possit scribere per aliū,& se subscribere, vide plene per Ioan.An.in addi.Spe.tit.de instru. edit.§. instrumentū, ver.Item opponitur.per Bald.in rub. de fide instru. plene per Doct.in c.inter dilectos.s.de fide instru.& ex prædictis omnibus Domini de Rota decis.258.quæ incipit,itē si auditor datus.determinant,ꝙ si auditor datus in curia Romana per Papam cōmittit examinationē testium ad partes duobus simpliciter absque clausula,ꝙ si nō omnes &c.si postea vnus ex illis cōmittat suo collegę ēt alteri vices suas ēt de consensu partiū nō valeret,cōmissio,nec receptio testiū.ratio est, quia aut auditor prædictus cōmisit receptionem testium,vt delegatus Papæ,aut vt ordinarius,iuxta notata per gl.ī cle. auditor.de rescr. Si vt delegatus a Papa tunc subdelegatus delegati a principe nō potuit subdelegare articulū cāæ cū iurisdictione, vt hic in tex.& in d.l.a iudice.& in d.c.cū Bertholdus,per Inn. & ꝑ Spe. tit.de ele.§.j.ver.sed nūquid delegatus.& s.q.quarta. Secūdo casu si delegauit vt ordinarius, delegatus ab eo vt ordinarius non potuit subdelegare,vt hic in tex.& in l.a iudice. itaq; nullo iure valuit dicta receptio testium, nec consensus partiū potuit hanc iurisdictionem dare, licet aliàs cōsensus partiū possit operari,ꝙ extra locū cōmissionis cognoscatur,vt in d.c. statutum.§.in nullo quoq;.nō obstat dictum Inn. in c. cum causam.s.de testib.dicentis,ꝙ partes possunt eorum cōsensu tacite & expresse validare attestationes testiū minus legitimè receptas,nam hoc procedit in receptione testiū a iudice cōpetēti,licet alias nulliter.sed in casu supradicto est defectus iurisdictionis.ideo cōsensus partiū non pōt eas validare. & ita tenet Rota in d.decis.488.imo ēt si concurreret expressa ratificatio delegati,vel ordinarij,nō posset validari ipsa receptio testiū. ita tex.no. hic,& tene menti dictā determinationē dominorum de Rota,& ēt alia præcedentia pro cōmissionibus testiū, quæ fiunt quotidie.habes.n.in singulis casibus, an & qn̄ possit cōmissarius vel tabellio alteri cōmittere vices suas,an & quādo attestationes nulliter receptę possint expresso cōsensu partium validari,quod est notandū ad l.Theopom.& Bart.ibi.ff. de dote ꝑleg.& ad l.2.C.cōia vtriusq; iudicij . ¶Octauo quæritur licet in tex. hic dicatur,ꝙ solum delegatus a principe potest alteri subdelegare,tn̄ dicas,ꝙ delegatus proconsulis codē mō hoc pōt.ita tex.in l.prætor.§.j.cū l.seq. ff. de iudi. notatur in l.legatus.ff.de off.ꝓcō.& rō est, qa in ꝓuincia sibi cōmissa redactus est adinstar principis, & habet supremā iurisdictionē post principē,vt l.nequicq̄.ff.de off. procon. & quia hæc omnia cōueniūt legatis de latere, qui æquiparantur proconsulibus.ita tex.in c.2.de off.legati.in 6.& qa legatus de latere habet maiorē iurisdictionē oīum post principem,vt in c.si abbatē.de ele.lib.6.ex hac æquiparatione videtur dicendum, ꝙ sicut delegatus proconsulis potest subdelegare,vt d.l. cum prætor.ita & delegatus legati de latere hoc pōt,& ita voluit singulariter Bal.in d.l.a iudice.C.de iudi.quę ꝯclusio est verissima in delegato legati de latere, & sic Cardinalis. & ita sequit̄ Angel.in d.l.cū prætor.§.j.quia legati de latere æquiparantur pro cōsulibus, vt s.& alibi glo.in l.j.ff.de off. præfe.præto.æquiparat Cardinales præfectis prætorio, & ꝙ delegatus a legato de latere possit subdelegare,tenet Panor. in c. cum Bertholdus. s.ti.proxi.col.9.quod est menti tenēdum, quia in hoc delegatus legati de latere æquiparat̄ delegato a principe, vt sic subdelegare possit.Sed dubitatur,quid in legato Papæ nō de latere. Pan.ī d.c.cū Bertholdus.tenet indistinctè, & dicit esse ibi tex. de hoc.& ideo in d.c.2.tex.simpliciter æquiparat legatos Papæ ꝓcōsulibus. sed certe quantū ad hoc vr̄ tenendū ꝯriū non obstat tex.in d.c.cum Bertholdus. quia licet loquatur de alio legato Papæ q̄ de latere, tn̄ notātur accidentia facti nō ,aūt ꝙ ibi in hoc ponatur iuris dispositio.ita dicit gl. hic.vel potes respōdere ꝑut.s.rn̄sum fuit.nō ob.tex.in d.c.2.qa nō æquiparat ibi simpl'r legatos Papæ ꝓcōsulibus, sed ꝓcōsulibus, & ꝑsidibus.vn̄ debet ītelligi ꝑut ītelligit gl.ibi,& Doc.sequunt̄ ibi illā gl.s.ꝙ alij legati Papæ nō Cardinales æquiparātur ipsis pręsidibus,& nō ꝓcōsulibus.vn̄ sicut delegatus a præside nō subdelegat,ita nec delegatus a legato Papæ, qui non est de latere subdelegare non poterit,cū æquiparet̄ præsidi, qđ tene mēti.
17 ¶†Nono querit̄,an delegatus ad vniuersitatē causarū ab inferiore a principe possit subdelegare vnā cām?dicas, ꝙ sic & est gl.no.hic.j.de quo delegato ad vniuersitatē cārum,dic vt ple-
18 ne j.dicet̄.¶†Decimo & vltimo querit̄,an valeat ꝯsuetudo,ꝙ qlibet delegatus,vel subdelegatus possit subdelegare.dicas ꝙ sic,qa de hoc est tex.& gl.no.in d.l.cū ꝑtor.§.j.& sequit̄ Ang. ibi,& ita debet limitari d.l.a iudice.& d.c.sup qōnum.§.si vero.nec mirū,quia cōsuetudo defert iurisdictionē ordinariam priuatę ꝑsonę,ēt in his,quę sunt meri & mixti imperij,ita tex. fin.& vnicus in c.cū ꝯtingat.s.de fo.ꝯpe. fortius ergo pōt cōsuetudo ampliare ꝑtātem delegati & subdelegati in subdele-
19 gādo,qđ no.†In ea.gl.ibi,simile excōicationi &c.No.gl.ꝙ excōicatio nō trāsit ad tertiā ꝑsonā,ideo cōicans excōicato nō incidit in excōicationē eandē,sed in minorē, vt in c. nuper.j. de sen.excō.nisi ꝑticiparet cū excōicato ī crimine ꝓ quo fuit excōicatus,vt in c.si ꝯcubinę.de sen.excō. vel pōt intelligi gl. hic,ꝙ excōicatio nō trāsit ad tertiā ꝑsonā,qa licet cōicans excōicato incurrat excōicationem,vt in d. c. nuper. tn̄ cōicans cū tali participāte nullā incurrit excōicationē, qa minor excōicatio nō transit ad tertiā personā. 11.q.3.qm̄ multos, & debet ita intelligi glo.19.dist.c.pen.¶†In ea.glo.in fi.tene menti glo.

ADDITIONES.

a ¶Nullus. Quod nullum est confirmari non potest.l.nam & si sub cond.de iniu.rup.test.Phil.Deci.l.ꝙ in initio.ff.de reg.iur.

b ¶Nota diligenter quod delegatus Principis vel ordinarius non potest ratificare processum a subdelegato, si fuerit nullus ex defectu iurisdictionis. Et sic nota quod in iurisdictione non habet locum ratihabitio. & ita Panor.in c.nonnulli, de rescrip.§.j.in 3. colū. Adde etiam glo.in c.cum ab vno,de re iud.in 6.in verbo,mandantibus.

ti gl.limitantem iura dicētia delegatum ab inferiore a Princi-
pe nō posse subdelegare. nā fallit in delegato ad vniuersitatatē
cārum.& ita gl.no.hic,& idem voluit gl.in l.j.ff.quis, & a quo.
& Bar.ibi,& in l.more.ff.de iurisd.omn.iud.& in l.a iudice.C.
de iudi. pono exemplum in officiali foraneo, qui deputaţ ab
ēpo in certa parte diœcesis. nam dr̄ delegatus ad vniuersitatē
cārū,vt in cle.2.& ibi per gl.de rescr.& rō est, quia talis delega
tus pōt subdelegare, quia censeţ quasi ordinarius, ſm gl.hic,
& in c.statutum.in verbo,moderata.de rescr.in 6.vbi notab.te
21 net,ꝙ sicut†ordinarius non pōt petere sportulas,ita nec dele-
gatus ad vniuersitatem cārum,quia quasi ordinarius censetur
quo ad facultatē subdelegandi,q̃tum tñ ad ius appellandi cen-
seţ delegatus.iō si delegatus ad vniuersitatē cārum subdelega-
uit vnam cām,a sñīa huius subdelegati non appellabiţ ad ipm
22 subdelegantē,omisso medio, quia quo ad † appellationē nulla
est dr̄ia in delegato simplici, vel ad vniuersitatē cārum. ita gl.
no.in c.dilecti.j.eo.vbi vide de hoc, licet gl.hic quo ad faculta
tem subdelegandi ęquiparet ordinario. alia ēt ęquiparatio po
nitur per Bar.in l.Pomponius. aliàs si in vni ff.de re iud. quia
23 licet aliàs,qñ ēt a Principe†dantur plures delegati simpliciter
non intelligantur habere iurisdictionem in solidum, nec pos-
sit vnus absq; alio procedere. s̃.de off.del. c. cām matrimonij.
cum sim. tamē secus in pluribus delegatis ad vniuersitatē cā-
rum:cēsetur.n.habere iurisdictionem in solidū,& poterit abs-
que altero inchoare,& finire, sicut diximus in pluribus ordina
rijs,vt in l.j.ff.de off.procons. & ita hic Pano. aduerte tamē,ꝙ
idem Panor.in c.cām matrimonij.s̃.de offi.del. tenet ꝯrium.
mouetur per tex.iuncta gl.in verbo,separatim. in c.vt officiū.
de hęret.lib.6. quia inquisitores dicuntur delegati ad vniuersi
tatē cārum,ſm Io.An.ī c.per hoc.de hęret.in 6.& in eis est spā
le in fauorē fidei,ꝙ possit procedere separatim. ergo est in ꝯ-
rium ius cōe.l.j.ff.ad munic.& idē quādo eps cōstitueret duos
officiales in certa parte diœcesis, qui habēt delegatam ad vni
uersitatem cārum,ſm gl.in cle.2.de rescri.vnde non poterant
separatim,& vnus absq; alio procedere.& hanc partē sequi vr̄
Imo.in c.ad prudētiam.de off.del. col.5. Sed tamē tenenda vr̄
opi.gl.& Bar.in d.l.si vni, quam sequitur ēt D.Flor.in d.c.pru-
dētiam. cum non videatur verum,inquisitores dici delegatos
ad vniuersitatē causarū.¶Alia ēt est ęquiparatio in executore
24 sñīarum:nam licet†delegatus ab ordinario non exequatur sen
tētiam suam.l.a diuo Pio.in prin.ff.de re iu.delegatus tamē ad
vniuersitatē cārum pōt,quia cēsetur quasi ordinarius,vt hic in
gl.& ita Ang.in l.tale pactū.§.qui prouocauit. ff.de pac. in re-
25 peti.in pen.char.¶Alia esset ęquiparatio,quia licet†delegatus
ad vnam cām ēt si sit delegatus a Principe lata sñīa ēt nulla sit
functus officio suo, nec possit iterum iudicare.l. si vt ꝓponis.
& ibi Bal.C.qūo,& quādo iud.& per Inn.in c.in lr̄is. s̃.de offi.
del.tamē secus in delegato ad vniuersitatē cārum,quia cēsetur
quasi ordinarius,vt s̃.& iō si tulit sñīam diffinitiuam,licet nul
liter in vna cā poterit reassumere,& iterum in eadē cā cogno-
scere,& sñīare ad instar ordinarij,per no.in l.cum spālis.in prī.
C.de iudi.& hic in gl. & ita firmauit Bal. in d.l. si vt proponis.
col.3.qđ no. & est de mēte dominorū de Ro.decis.341.quę in
cip.Itē fuit dubitatum,vtrū auditor.circa medium.¶Alia ęq-
26 paratio,quia iurisdictio†delegati ad vniuersitatē cārum est ꝓ-
rogabilis de persona ad personam,ſm gl.in l.j.ff.de iudi.ſm Pa
nor. ī c.P.& G.s̃.de off.del.¶Vltima ęquiparatio,& dubitatio
27 an † iurisdictio delegati ad vniuersitatē cārum expiret re inte-
gra per mortē delegantis.Panor. ꝙ sic, in c.relatum.s̃.de offi.
del.per locum a spāli,in c.ne aliqui.de hæret.in 6.& ita videnţ
residere Bar.& Ang.in l.& quia.ff.de iurisd.om.iu.dum dicūt,
ꝙ perpetuatio in vna cā inducit perpetuationē in oībus cau-
sis.& idē Imo.& But.in c.licet vndiq;. s̃. de off. del. & pro hac
parte bene facit c.fi.§.officium.de off.del.in 6. vbi conseruato
iures habēt delegatā,vt per gl.in c.j.de off.del.in 6. & tñ ipso iu-
re expirat quo ad non cœpta.sed certe non procedit æquipara
tio, cum ſm oēs perpetuatio in vno inducat in oībus perpe-
tuationē in delegato ad vniuersitatē cārum,vt s̃. & tñ secus in
conseruatore. Similiter non procedit æquiparatio de inquisi-
a toribus,cum tales non sint delegati ad vniuersitatē cārum,[a] qa
solum ad cām hæresis non in alijs,vt in c.accusatus. §.sane.de
hære.in 6. vñ cum delegatus redigaţ ad instar ordinarij, vt hic
in gl.nō vr̄ ꝙ expiret,cogita.Et quia in multis delegatus ad vni
uersitatem ordinario æquiparaţ. Iō pro declaratione huius gl.
28 quæriţ,qūo cognoscaţ,an†iurisdictio committatur ordinaria,
vel delegata ad vniuersitatē cārum. Bar. & Bal. ponunt in d.l.
more.& in d.l.a iudice.Host.But.& Imo.in c.cum ab ecclesia-
rum.s̃.de off.ord.ex quorum dictis sic conclude, ꝙ aliquando,
& primo Princeps assignat territorium, puta facit officialem
in prouincia,ciuitate,vel territorio: tunc intelligeţ per modū
iurisdictionis ordinariæ,vt l.j.§.cum vrbē.ff.de offi.præfe.vrb.
ita Bal. in d.l.a iudice.& in d.l. more.& Host. & Butr.in d.c.cū
ab ecclesiarum. Aliquando & secūdo Princeps committit ali-
cui iurisdictionē in oībus causis,quas moueri contigerit in ali
qua villa,vel castro.Host.& But.in d.c.cum ab ecclesiarum.te
nent,ꝙ ēt isto casu in dubio cēseatur data iurisdō ordinaria. &
hoc nisi exprimat,quod deleget. ita intelligit quod hr̄ in Aut.
de iudi.§.j.& ij.& §.iudicis itaque.& idē in hoc tenet Bar.in d.
l.more. quia erit in dicto casu ordinarius, nisi aliud appareat,
puta si committiţ per Principē, vt authoritate sua iurisdictio-
nem exerceat.l.j.§.oīa.C.de vet.iu.enucl. c.cum aliquibus. de
rescr.in 6.Aliquando & tertio Princeps dicit,cōmittimus oēs
cās hoīum talis castri,vel villæ.isto casu licet cōmissio fiat sub
commemoratione territorij, tamē quia Princeps vtiţ verbo,
delego,vel authoritate nostra,nō intelligiţ commissa tunc iu-
risdō ordinaria, sed delegata ad vniuersitatē cārum, vt tenet
Hos.& Doc.in c.cum ab ecclesiarū.& Bar.& Bal.in d.l.more.
& idē Bal.in d.l.a iudice.& bene facit,qđ hr̄ per Doc. in c.licet
in corrigēdis.de off.or. Aliquādo & quarto cōmissio fit absq;
cōmemoratiōe territorij,puta si ꝯmittanţ alicui oēs cāæ,quę
verti possunt inter Titium, & Sæium, tunc non erit delegatio
ad vniuersitatē cārum, sed erit delegatio generalis ad illas, q̄a
solum cōmemoratio territorij facit dici cōmissionem ad vni
uersitatem cārum,ſm Bar.in d.l.a iudice.& rō dr̄iæ oīum prę-
dictorum est, quia iurisdō ordinaria regulariter cohæret terri
torio,& respicit territorium.l.fi.C. vbi, & apud quē. iō in pri-
mo & secundo casu.s̃. quādo Princeps cōmittit territorium,
iurisdō est ordinaria.sed in tertio casu.s̃.iō dr̄ ad vniuersitatē
cārum,ex quo delegatio fit sub cōmemoratione territorij,cu
ius rōne redigiţ ad instar ordinarij, vt hic in glo. ¶Iurisdō ta-
mē delegata est ad vniuersitatē cārum. Sed in quarto casu.s̃.li
cet delegatio sit generalis inter illas personas, tamen quia fit
absq; cōmemoratione territorij,nō dr̄ ad vniuersitatē cārum.
Aliquando & quinto cōmittiţ vnum negotium,vel plura par-
ticularia,tunc proprie est iurisdō delegata. ar.l.certarum.ff.de
testa.tu.ſm Bar.in d.l.more. & iō dicit Bald.ibi, ꝙ in prædictis
sunt bene ponderanda verba cōmissionis. Aduerte tamē,quia
Imo.in d.c.cum ab ecclesiarum.col.9. dicit ꝙ in secundo casu
s̃.videreţ ꝙ iurisdō sit delegata ad vniuersitatē cārum,& nō or
dinaria in dubio.& rō est, quia iurisdō ordinaria tunc conferţ
quando quis pręficiţ loco. puta ꝙ constituiţ pręses, seu rector
ipsius loci:secus aūt,quando nō constituiţ officialis dicti loci,
licet aliter sibi cōmittaţ iurisdō cognoscēdi de causis vertēti-
bus inter hoīes in dicto loco.tunc.n.quia non hēt iurisdōnem
in territorio,sed solum in personas, & si non cōmittiţ sibi regi
mē territorij,non pōt dici ordinarius,vt d.l.j.§.cum vrbē.& iu
risdō ordinaria cohęret territorio,vt s̃. & iō dicit Imo.ꝙ in se
cundo casu, de quo s̃.iurisdō erit delegata ad vniuersitatē cā-
rum,per no.in d.l.j.ff.quis, & a quo. dicit tamē,ꝙ propter au-
thoritatē Doct. tenentium ꝯrium, difficile foret hoc obtineri
in practica,& tene bene menti pręd icta.¶Vlt.dubitaţ,delega-
29 tus ad † vniuersitatē cārum pōt subdelegare vnam, vel plures
cās de sibi cōmissis, vt hic in gl. an poterit totaliter cōmittere
alteri vices suas,& sic subdelegare in totum.videreţ ꝙ sic,quia
est delegatus:iō est, ꝙ iurisdō delegata ad vniuersitatē cārum
expiret re integra per mortē committentis,vt tenet Bar.in d.l.
more.col.pe.& sequunţ Doc.in c.licet vndiq;.s̃.de off.del.sed
delegatus Principis pōt subdelegare in totum.c.super qōnū.c.
venerabili.s̃.de off.del.ergo &c. ¶Sed teneas ꝯrium,nam dele
30 gatus†ad vniuersitatem,censeţ quasi ordinarius,vt hic in glo.
merito nō pōt delegare ad vniuersitatem cārum sibi commis-
sam,cum nō pōt a se abdicare in totum iurisdōnem, sicut nec
ipse ordinarius possit alteri cōmittere in totum vices suas ab-
dicando a se in totum iurisdōnem.l.legatus.ff. de off.pręsid.&
ita notabiliter tenuit Imo.in d.c.super qōnum.§.si vero.super
gl.in verbo,nec cām alij delegare.quod tene menti.& licet or-
dinarius possit delegare vniuersitatem causarum in certo lo-
co,vt in d.cle.2.de rescri.& licet possit facere vicariū,qui hēat
iurisdōnē ordinariā.c.Romana. de app.in 6.c.2.de ꝯsuc.eo.li.
nō tamē posset delegare oēs cās in totū,vel facere vicariū in to
tū abdicādo a se iurisdōnē, vt in d.l.legatus. tene mēti ꝑdicta.
In gl.fi.ibi,sup hoc ita distingue.tene mēti meliorē gl.q̄ sit ī iu
re,ꝙ ī appl̄one a diffinitiua nō ē necessario inserēda cā graua-
minis,sed ī appl̄one ab interlocutoria sic. & est tūc necesse, ꝙ
iustificēţ ex causis in appl̄one insertis, vt in c. vt debitus. s̃.eo.
& in cle.appellanti,co.ti. An aūt pluribus causis in appl̄one ex
pressis sufficiat vnam solā probare, quādo illa esset sufficiens.
tex.& gl.est,qđ sic,in c.exhibita.s̃.de iudi.quid tamen sit de sty
lo curię,hic per Inn.Io.And.& alios Doct.de quo art. vide ple
ne dicta in d.c.vt debitus. circa principium.

ADDITIO.

a ¶Ad vniuersitatem causarum. Adde ꝙ istam responsionem pungit, & facit du
bitabilem,Phil.Dec. in c.causam matrimonij. col.5. ver. vnde per illum tex.
supra de off.del.

SVMMARIVM.

1 De argumento ab ordine literæ, & an miles sit præferendus monacho.
2 Monachus potest esse procurator ad lites in facto sui monasterij.
3 Quando abbas, & monachi condemnantur in expensis, in quibus fiet executio.
4 Paria sunt non comparere, vel comparere per procuratorem minus sufficientem.
5 Quando dicatur causa appellationis, vel alia deuoluta ad curiam, vel esse in curia.
6 Quid operatur aßignatio termini facta appellanti, & qui effectus resultent.
7 Quando sit, quod causa poßit committi in curia, si sui natura non sit deuoluta ad curiam.
8 Quilibet procurator dicitur habere sufficiens mandatum ad opponendum, & defendendum, quòd causa non sit tractanda in curia.
9 Procurator ad impetrandum, an intelligatur datus ad extraiudicialia.
10 An procurator debeat habere mandatum ad articulum appellationis, vel etiam ad causam principalem.
11 Imputatur domino, qui negligentem procuratorem elegit.
12 Quando contumacia procuratoris noceat domino.
13 Procurator non potest expreßè renunciare appellationi, nec domino præiudicare, sed tacite bene potest in non appellando, vel prosequendo.
14 Prælatus ecclesiæ non potest per pactum renunciare appellationi expressæ.
15 Procurator constitutus ad audiendum sententiam, non poterit ab illa appellare.
16 Procurator constitutus ad litem contestandam, an poterit appellare.
17 An negotiorum gestor poßit appellare absque mandato.
18 An contumacia procuratoris præiudicet domino, vt sibi currat tempus ex negligentia procuratoris, seu dolo eius, vel contumacia, siue procurator sit factus dominus litis, siue non.
19 An tempus decem dierum ad appellandum currat ipsi domino a die sententiæ, vel a die notitiæ.
20 Minor mulier, & rusticus citati etiam personaliter, & sic contumaces poterunt appellare, & excusantur a dolo præsumpto.
21 Qualiter intelligatur, verus contumax excluditur ab appellante.
22 An ista exceptio, quod verus contumax non appellat, sit peremptoria, vel declinatoria.
23 Verus contumax non appellat, est verum in non veniendo, secus in non agendo.

CAP. LXIIII.

Nicolao militi. Appellãs, qui terminum sibi præfixit ad appellationem ꝓsequendam, dẽt mittere procuratorem sufficiẽter instructum ad totam cãm, non ad impetrãdum, & ꝯdicendum dumtaxat, alioquin contumax reputaẽ, & condẽnatur in expensis. h. d. primo ponit datio auditorum, & postulatio appellati. secundo danẽ iudices ibi, mandamus. ¶Nota j.
1 ꝙ cum† argumentum ex ordine lrẽ ᵃsit validum in iure, vt per
a gl. in verbo, prædicatorum. in c. quorundam. de ele. in 6. & plene in c. mandato. de præb. eo. li. & per Bart. in l. nec ordo. ff. de solu. qđ miles quo ad honores sit preferendus monacho, vt hic in tex. qđ procedit qñ monachus non esset in ordine clericali, put esse põt. 16. q. j. sic viue. & c. generaliter. aliàs si monachus foret clericus, vel sacerdos consequenter, quia dr̃ miles cœlestis militiæ. 11. q. j. Christianus. 22. q. 8. reprætensibile. glo. in l. miles. ff. de re iudi. & in l. 2. §. miles. ff. de his, qui no. infa. tunc monachus ꝑferẽdus est, quia dignitas ecclesiastica est dignior dignitate seculari. c. solitę, s̃. de mai. & obe. & nulla dignitas secularis est similis sacerdotio. 96. dis. duo sunt. iõ est, ꝙ sacerdotes dij appellanẽ. j̃. de hær. cum ex iniuncto. cum alijs sim. ¶Se-
2 cundo no. ꝙ monachus † põt esse procurator ad lites in cã sui monasterij, de quo in cle. religiosus. de procu. plene per Doc. in c. cum l, & A. s̃. ti. prox. ¶Tertio no. ꝙ vbicunq; cã est deuoluta per appellationem ad curiam Romanam, non sufficit appellanti, seu appellato mittere procuratorem ad impetrandũ iudicem in partibus, vel ad ꝯdicendum impetrationi alterius partis, sed procurator dẽt esse cum pleno mandato ad prosequendum appellationem in curia Romana, aliàs reputaretur quis contumax, & veniret condẽnandus in expensis, vt hic dr̃. qñ dicaẽ cã esse in curia Romana, diceẽ j̃. ¶Quarto tene mẽti,
3 fm Doc. hic, ꝙ ex† contumacia abbatis, & monachorum condẽnaẽ monasterium in expensis, & consequenter fit executio in bonis monasterij, quia abbas, & monachi de se propriũ non habent. non ob. c. reprehensibilis. s̃. eo. quia põt procedere monasterio prosequente, sed hic qñ in contumaciam, de quo plene vide dicta in d. c. rephensibilis. ¶Et ex his inferẽ, ꝙ delictum prælati quo ad condemnationẽ expensarum præiudicat ecclesiæ, intellige in prælato regulari, quia in seculari prelato fieret executio non in bonis ecclesiæ, sed ipsius prælati, sicut dr̃ in tutore, in l. non est. C. arbi. tu. & facit quod notaẽ in c. de multa. j̃. de præb. & in c. j. s̃. vt li. non cont. & in c. 2. s̃. de ord. cog. ¶Vlt.
4 no. & ita allega tur, ꝙ † procurator dẽt habere sufficiens mandatum ad cãm, aliàs dñs, qui mittit procuratorem cum minus sufficienti mandato, eoipso cẽsetur contumax, fm Bal. hic per hunc tex. probantẽ ẽt, & ita allegaẽ, ꝙ paria sunt non ꝯparere, vel cõparere ꝑ procuratorẽ minus sufficientẽ: vbi. n. fit mentio de procuratore, semper dẽt intelligi in dubio, ꝙ ꝓcurator dẽt esse legitimus, & cum legitimo mandato, ideo si statutum diceret, ꝙ non valeat processus, nisi inducto instrõ mandati procuratoris, intelligiẽ de mandato sufficienti. ff. de ædi. edi. l. ædiles. §. procurator. aliàs non releuat producere mandatũ, si non est sufficiens. tex. est hic, & ita dixit no. Bal. in l. fi. C. de ædil. ac. col. 6. ¶In gl. j. in fi. vult gl. per hũc tex. ꝙ sola statuitio termini per appellãtem, vel iudicẽ a quo opereẽ idem ꝙ delatio appellationis facta per iudicem, vel per appellatum. Item ꝙ per solũ terminum appellantis cã dicaẽ esse in curia. & idem voluit gl. ĩ c. veniens. s̃. de renun. sed in ꝯrium facit tex. in c. oblatæ. s̃. eo. vbi ista censenẽ vt diuersa. facit ẽt c. ex insinuatione. j̃. eo. vbi sola præfixio termini non deuoluit cãm ad curiam. & ideo Host. & Io. An. hic concludunt, ꝙ sola præfixio termini, siue terminus sit præfixus ab appellante, vel a iudice, nõ facit cãm esse in curia, sed vltra requiriẽ, ꝙ appellatio sit recepta a iudice, vel ab appellato. sic loquiẽ tex. in c. interposita. §. j. j̃. eo. & s̃. eo. c. sæpe. & tunc est, qa terminus hẽt vim peremptorij. nec prædictis ob. tex. hic, quòd dẽt intelligi ꝙ appellatio hic fuit recepta a iudice, vel ab appellato, ex quo miles hic personaliter in curia comparuit, vñ dẽt præsumi, ꝙ recepisset, seu approbasset appellationẽ. & hanc partem tenet ẽt Spec. eo. ti. §. qualiter. ver. porro. dicens hoc procedere, siue appelleẽ a diffinitiua, siue ab interlocutoria. & ita hic cõiter sequunẽ Doc. de quo tñ articulo vide plenius dicta in d. c. sæpe. & intellige ꝑdicta in alijs causis, q̃ beneficialibus, quia qñ pro cã beneficiali appellaẽ ad curiam, tunc de natura ipsius cãæ est absq; alia delatione iudicis, vel partis, qđ cã beneficialis sit tractanda in curia, vt in c. j. & c. cupientes. de elec. lib. 6. ¶Sed quæriẽ primo, qñ dicaẽ cã esse in
5 curia, & † deuoluta ad curiam per appellationem. dic ꝙ aliqñ appellaẽ ab interlocutoria, & appellatio recipiẽ per iudicem, & per appellatum, & assignaẽ terminus ad prosequendum appellationem, tunc in dubio cã appellationis censeẽ esse in curia, ita vt teneaẽ appellans ibi prosequi appellationem appellato nolẽte, vt hic in tex. & in d. c. interposita. §. j. & c. sæpe. & si appellatus hoc voluerit, & petierit, dẽt tunc appellãs comparere cum omnibus actis ad cãm principalem facientibus, prout hr̃ in d. c. sæpe. & c. j. eo. ti. in 6. ¶Aliqñ & secundo recipiẽ a iudice & approbaẽ a parte, tñ terminus non fuit statutus, isto casu satis posset teneri, ꝙ causa sit in curia, per d. c. interposita. a contrario sensu, vbi solum ponderatur, an appellatio fuerit recepta, & nihil dicitur de præfixione termini. ¶Aliquando & tertio appellatio non est recepta a iudice, nec a parte, nec est præfixus aliquis terminus, tunc absque dubio causa non dicitur esse in curia, & isto casu sufficeret mittere simplicem procuratorem ad impetrandum literas, & iudicem etiam inuito appellato, vt d. c. interposita. ¶Aliqñ & quarto terminus est assignatus, tñ appellatio non est recepta, seu admissa. & tunc licet iste casus videaẽ dubius per hunc tex. & gl. hic, & in d. c. veniens. tñ cõis est opi. ꝙ hoc casu cã non sit in curia, vt est dictum s̃. quia sola statuitio termini non operaẽ hunc effectum, licet alios effectus opereẽ, de quibus j̃. & isto casu sufficit mittere procuratorem simpliciter ad impetrandum, nec teneẽ aliter prosequi cãm in curia. satis est, qđ satisfaceret termino assignato sibi. & ita vide per Fed. de Se. suo cons. 130. qđ inci. punctus quæstionis talis est. circa prin. vbi de hoc adducit hunc tex. ¶Aliqñ & quinto appellaẽ a diffinitiua, tunc si appellatio est recepta a iudice, vel a parte, eodem modo cẽseẽ esse in curia, prout & sicut est dictum s̃. in interlocutoria, saluo ꝙ delatio appellationis a diffinitiua per iudicem quo ad hoc nil operaẽ, cum regulariter hoc ipse non possit, nisi deferri appellationi a diffinitiua, & ipsum ius defert. c. j. & c. non solum. eo. ti. in 6. secus in interlocutoria, vt in d. c. non solum. sed approbatio facta per appellatum ẽt de appellatione, & a diffinitiua bene operaẽ, ꝙ cã sit in curia. & ita tenet Spe. in d. §. qualiter. ver. porro. ¶Si vero appellatio a diffinitiua non est recepta, tñ est præfixus terminus ad ꝓsequendũ, licet gl. hic teneat, ꝙ tunc cã dicaẽ esse in curia,
6 tñ dicas ꝯriũ, put est dictum fm Pan. hic. ¶Scdo† queriẽ, quid operetur

ADDITIO.

a ¶Arg. ab ordine literæ. Adde not. in l. 2. §. si prius. ff. de vulg. & pupil. Bart. in l. 2. ff. de albo scrib. Ang. pulchre in l. generaliter. §. quid ergo ff. de fideicomm. lib. vbi refert de Fratribus Minoribus, qui in forma circuli miserunt ad Papam nomina trium fratrum, ne ex ordine literæ posset facere electionem. Adde etiam Panor. in c. auaritiæ. de præb. in vlt. no. vbi eleganter limitat prædicta, quando sumus in actu virtutis. secus si in actu vitioso, licet illud dictũ Pano. confundatur per tex. in c. j. de deci. in 6. in suprascriptione. Item per tex. in c. super eo. in c. monachi. in c. canonica. de sent. excom. si recte ponderas omnia ista iura.

operetur sola assignatio termini? dic, ꝙ multos effectus. ¶ Primo, qa nō pōt appellās præueniri ꝑ appellatū prius impetrandū iudicē nō facta mentione de termino, vt d.c. oblatę, & dic, vt plene de his ibi dixi. ¶ Scđo excludit oēm præsumptionem malitię, quę est ꝯ appellantē, ſm glo. in c. cū ſit, ſ. eo. ¶ Tertio operať, quia appellās nō cōparēs, vel ꝓſequēs in termino ꝯdēnať in expēſis abſq; aliqua citatione, vt hic, & hēt locū iſta cōdemnatio expenſarū, vbi appellatus nō curat ꝙ ꝓcedať ad vlteriora in cā, quia ſi ꝓcederet in curia eo inſtante ꝯ ipſum appellantē abſentē, ſm no. in d.c. ſæpe. nō ꝯdemnareť appellans in expēſis ꝯtumacię, quia qn̄ ꝓcediť ꝯ cōtumacē abſentē nunquā eſt ipſe ꝯtumax ꝯdemnādus ī expēſis rōne ꝯtumacię, ſed debet expectari diffinitiua, ſm Io. An. in c.j. de ele. in 6. vbi ſic limitauit ſuā gl. ibi quæ videbať dicere ꝯrīū & nō bene ſm Pa

7 nor. hic. ¶ † Tertio quæriť pone ꝙ cā deuoluta ad curiā nec ex natura cāæ, nec ex dilatione iudicis, vel partis, an poterit appellās obtinere cām ipſam cōmitti in curia qn̄ allegaret & iuraret ꝙ nō ſperat poſſe obtinere iuſtitiā ī partibus. Dn̄i de Rota deci. 42. q incipit, Itē ſi impetrať. tenēt ꝙ ſic. ar. c. ſtatutū. §. j. de reſcri. in 6. & ita ſequiť hic Imo. circa fi. & Panor. hic col. pe. qđ eſt mēti tenendū & vtile ad ampliationē c. ſtatutum. §. j.

8 de reſcri. li. 6. & c. litigātes. de off. ord. eo. li. ¶ † Quarto quæriť ꝓcurator datus ad impetrandū & ꝯdicendū dr̄ ꝙ nō hēt ſufficiēs mādatū ad ꝓſequendū in cā. Sed qđ ſi in curia reuocať in dubiū, an ipſa cā ſit tractāda in curia, vel nō, & ſic remittenda ad ꝑtes. Cōcludit Spe. ti. de ꝓcur. §. vt aūt. ver. ſed pone, ꝙ iſto caſu poterit dictus ꝓcurator hūc articulū defendere. facit qđ no. in l. ad rē mobilē. & in l. ad legatū. ff. de ꝓcu. & ꝑ gl. in c. cū olim. el j. ſ. de off. dele. & c. in cauſis. ſ. de elec. ſm Imo. & Panor. hic in fi. qđ eſt notādū ad ſtatuta de cōpromiſſis, qa licet ad cōpromittēdū requirať ſpeciale mādatū. c. ꝑ tuas. ſ. de arb. tñ ſimplex ꝓcurator ad lites ſi reuocať in dubiū, an cā ſit compromittēda, vel nō, poterit hūc articulū defendere ꝑut patet

9 ex ꝓdictis. ¶ † Quinto quæriť, ꝓcurator eſt datus ad impetrandū, an dicať potius datus ad extraiudicialia q̄ ad iudicialia. Io. An. tenet hic ꝙ ſic. & facit, ꝙ no. in c. ex parte decani. j. de re-

10 ſcri. ſm Imo. & vide in c.j. de reſcr. in 6. ¶ Sexto querit pone, ꝙ ſit delatū appl̄oni ꝑ iudicē vel partē, an tūc ſufficiat mittere ꝓcuratorē ſimpl̄r cū mādato ad expediendū articulū appl̄onis vel debeat habere mandatū ēt ad ipſam cām principalē? dic, ꝙ qn̄ appellať ab interlocutoria ſufficit mittere ꝓcuratorem inſtructū, & cū mandato ſolū ad articulū appellationis prout hr̄ in d.c. ſæpe. & hoc niſi appellatus tp̄e appellationis petierit, ꝙ ēt ſuper cā principali veniat īſtructus, vt d.c.j. §. j. eo. ti. in 6. tūc enim deberet habere ſufficiēs mandatū, ēt ad cām principalē

11 ſm Bal. & Imo. hic in fi. ¶ † Septimo quæriť, qđ ſi ꝓcurator hēt ſufficiēs mandatū ad ꝓſequendū, tamē nō proſequitur? dic, ꝙ eodē modo imputať dn̄o, qui negligētē procuratorē elegit. l. ſi procuratorē. §. tutorē. ff. mandati. l. cū mandato. ff. de mino.

12 c.j. ſ. vt li. nō cōte. vbi tex. no. in fi. ꝙ contumacia ꝓcuratoris nocet domino, ēt quo ad pœnā excōicationis, & ita Imo. hic in fi. & do. Flo. in cle. ſicut. eo. ti. & qn̄ ſit ꝙ contumacia præiudicet dn̄o in nō appellādo, aut in non ꝓſequēdo appellationē

13 hr̄ in l.j. in fi. ff. quādo app. ſit. plenius ꝑ glo. & Doc. in d.c.j. † & vide ad ꝓdicta per Ang. & Imo. in l. ab executore. ī fi. ff. de app. tenētes, ꝙ ꝓcurator ēt factus dominus litis nō poſſit renunciare expreſſe appellationi, nec domino præiudicare, ſed tacitè bene poſſet, puta nō appellādo, vel proſequēdo, † & ita Bal.

14 ī l. fi. §. 2. col. 2. C. de tēpo. appel. vbi ēt ſubdit notabiliter, ꝙ platus eccleſiæ non poſſet per pactū renunciare appellationi expreſſe, ꝙ not. ad d. l. §. fi. ¶ Quid autē ſi dominus ſciens nō appellauit, ſed eius ꝓcurator appellauit, vel econtra procurator ſciens nō appellauit, ſed dominus ſic. dic ꝙ omni caſu præualet appellatio, ſm Bal. in c. dilecti. j. eo. in vlt. col. in prin. adducit ad hoc quod no. in l.j. C. quādo prouoca. nō eſt neceſſe. in

15 quadam quæſtione ibi formata per glo. ¶ † Octauo quæritur, quid ſi conſtituit procuratorem ad ſententiā audiendā, nunquid talis ꝓcurator poterit ab illa appellare. Archid. ꝙ non, 2.

16 q. 6. non ſolet. & ita Bal. hic in fi. ¶ † Nono quæritur, ſi feci vnū procuratorē ad litē conteſtandam, an talis procurator poterit appellare. Bal. hic in fi. tenet, ꝙ ſic per text. quem dixit ad hoc

17 ſin. in l. qui ꝓcuratorem dat. ff. de ꝓcu. ¶ † Vltimo quæritur, an negociorum geſtor poſſit appellare abſque mandato in ciuilibus cauſis? dic ꝙ ſic, vt ff. de neg. ge. l. liberto. §. fi. dūtñ dominus poſtea ratū habeat j. tempus appellandi. l. 2. in princ. ff. de appel. reci. not. per Arch. in d.c. non ſolent. & ita ſequitur hic Bal. in fi. facit l. bonorū. ff. rem ra. ha. & glo. ad hoc not. in ver. adhærentes. in c. vt circa. de elec. lib. 6. & tene menti prædicta,

18 quia ſæpe in practica occurrunt. ¶ † Poſtremo quæritur, verus contumax nō appellat. l. ex cōſenſu. §. fi. ff. de appella. l. & poſt edictum. §. fi. ff. de iu. notat. in c. ſi ante. de dolo & cōtuma. qđ ſi ꝓcurator fuerit verus cōtumax ad ſententiā, an præiudicet domino quo ad facultatem appellandi? dicas, ꝙ non, quia dominus: ipſe enim non excluditur ab appellando ob veram cōtumaciam procuratoris, tamen dolus ſeu delictū procuratoris non debet obeſſe domino. c.j. vt li. non conte. l.j. §. ſi procurator. ff. ſi quis ius dicen. & ita Bald. ibi, & in l. fi. ff. de in integ. reſtit. in fi. Idem tenet Innoc. in d.c.j. poſt prin. ſuper ver-

19 bo, ſciens. ¶ † Sed difficultas eſt, an tempus 10. dierum ad appellandū currat ipſi domino a die ſentētiæ vel a die notitię? videretur, ꝙ a die notitię ſeu ſciētię, vt vide dicta ſupra eo. in c. bonæ. in ver. octauo debet. vbi plene, & notabiliter de hoc cōtrariū tamē eſt dicendū, quia tēpus incipit currere domino a die late ſententiæ per not. in l.j. in fin. ff. quan. appel. ſit. vbi Bar. ita hoc notabiliter voluit. & idem Innoc. in d.c.j. & But. ibi, col. 8. in verbo, & ex his deciditur an cōtumacia ꝓcuratoris. & idem Imo. ibi, in vlt. notab. & ita videtur tenendum de quo etiam per Ang. ſuo conſi. 358. quod incipit, tutor. vbi per eum in vlt. col. in prin. idem tenet Rota deciſ. 364. quæ incipit, partem cum iura. in fi. & idem Angel. in l.j. §. ſi aduerſus. ff. quan. appel. ſit. & Spec. ti. de appel. §. j. col. j. in fi. licet Gemi. poſt Lap. in c. 2. de confeſſ. in 6. col. 2. referendo Cōpoſtel. in c. de elec. in 6. diſtinxerit prædicta procedere in procuratore facto domino litis, ſecus quando procurator nondū dominus litis fuit verus contumax, tūc poterit dominus appellare quādocunq; a die notitię, ſcđm eos, & ad prædicta vide per Dominos de Rota in deci. 26. quæ incipit, Item ꝙ appellatus in cā.

20 & in deci. 363. quæ incipit, ex hoc inſurrexit. † & vide dicta Innoc. in c. bonę. ſ. eo. in ver. 8. debet. & per Bal. in l. vbi exigitur. ff. de eden. vbi ponit ſingularē limitationē dicens, ꝙ licet citatus perſonaliter ſit verus cōtumax & excludatur ab appellando, vt d. l. ex cōſenſu. §. fi. l. j. C. quo. appel. tñ fallit in minore, muliere, & ruſtico. qa tales perſonę citatę perſonaliter ad ſententiam audiendā ſi nō cōparuerunt, nec miſerunt procuratorē, tamē excuſantur a dolo præſumpto, vt dixit gl. no. in d. l. vbi exigiť, ꝙ poterunt appellare cum non cenſeatur fuiſſe in dolo, & hoc idem ſequitur Ang. ibi, ꝙ ſingulariter tene mēti. ¶ Adde ēt ꝙ verus contumax non appellat etiā in ſententijs, quæ non tranſeunt in rem iudicatam. ita no. But. & Imo. in c. tenor. ſ. de re iu. & facit in ſimili glo. ſing. in c. ad reprimendā.

21 de off. ordi. ¶ † Adde in materia veri cōtumacis, qui excludiť ab appellādo, vt ſ. nā illud ꝓcedit in ſn̄ia ſuper his, quę veniūt ex intrinſeca natura ipſius iudicij, vt cōdemnatio & abſolutio in cā principali, ſecus in his quæ veniūt ex accidēti pp morā, vt eſt ī mulcta, quæ nō pōt imponi niſi rōne vere cōtumacię, & tñ appellať. l. & in mulctis. C. de app. & ita Bal. & Sali. ibi, & ſic facit, an verus cōtumax in cōdemnatione expēſarū poſſit

22 appellare, de quo ī c. ſæpe. ſ. eo. ti. ¶ † Itē adde an iſta exceptio, ꝙ verus cōtumax nō appellet, ſit perēptoria vel declinatoria, vide ſing. per Bal. in l. diffamari, C. de inge. & manu. col. 3. concludentē, ꝙ poſſit opponi in vim declinatoriæ ad repellendū appellantē & appellationē & impedit ꝓceſſum: ſi tamē fuerit omiſſa & nō oppoſita ante li. cōte. poterit opponi poſt, & vſq; ad ſententiā in vim perēptorię, vt appellans ſuccūbat, qđ no.

23 † Amplius adde, ꝙ verus cōtumax nō appellat, eſt verū quādo eſt verus cōtumax in nō veniendo, ſecus ſi ſit verus cōtumax in nō agendo. ita Bal. in d. l. diffamari. col. 3. & per gl. no. in l. creditor. §. iuſſus. ff. de appel. & ibi eſt tex. no. ꝙ verus contumax in nō cedēdo, vel in non reſtituendo, poteſt appellare.

SVMMARIVM.

1 *In terris Papæ ſeu eccleſiæ etiam inter laicos immediatè poteſt appellari ad Papam.*
2 *Sententia lata ſuper articulo iuris, eſt interlocutoria.*
3 *Quid de ſententia, qua pronunciatur poſſe vel non poſſe appellari.*
4 *Cauſa temporalis inter laicos poteſt ex certa ſcientia delegari per Papam etiam laicis.*
5 *Tractat ibi de materia c. ſtatutum, de reſcrip. in 6. an debeat indiſtinctè intelligi, & an habeat locum inter laicos de re temporali.*
6 *An diſpoſitio d.c. ſtatutum, habeat locum in inferioribus a Papa.*
7 *De dictione, iterum, uide ibi notabiliter.*
8 *Arbiter quot uicibus poſſit prorogare terminum.*
9 *Vſque ad quantum tempus poſſit fieri prorogatio, & an poſſit eſſe maior terminus prorogatus quàm ipſa principalis dilatio.*
10 *De clauſula, quod poſſit prorogare ſemel & pluries, & toties quoties ſibi uidebitur.*
11 *Etiam in ſententijs quæ non tranſeunt in rem iudicatam, habet locum regula, quod non liceat tertio prouocare, nec poſt 10. dies appellare.*
12 *Sententia lata ſuper tertia appellatione, an ſit nulla.*
13 *Reſcriptum concedens tertiam appellationem an ualeat.*
14 *Quid ſi in reſcripto eſt clauſula, non obſtante ſententia uel tertia appellatione, an ualeat.*
15 *Sententia quæ tranſiuit in rem iudicatam, an poſſit tolli per principem.*
16 *Quid operetur geminatio appellationis.*

17 *An per*

17 *An per secundam appellationem censeatur renunciatum primæ appellationi.*
18 *Si ab eadem parte appellatur primo ab interlocutoria, postea a diffinitiua, super qua appellatione sit primo procedendum, vel possit procedi simul super vtraque appellatione.*
19 *An ab eadem interlocutoria possit bis appellari, & si primo exprimitur causa vna, an possit in secunda appellatione diuersa causa exprimi.*
20 *Si primo est appellatum ad vnum iudicem, an possit in secunda appellatione appellari ad diuersum iudicem.*
21 *Tacite per contrarium actum per secundam appellationem potest renunciari primæ appellationi.*
22 *An possit fieri geminatio appellationum.*
23 *Quid si appellatur primo viua voce reseruato beneficio appellandi in scriptis, quid operetur talis reseruatio.*
24 *Quid importent illa verba, reseruato beneficio appellandi in scriptis, & ibi in dubio fit interpretatio pro appellante.*
25 *Quando dicatur res adhuc esse integra.*
26 *Iudex delegatus dans simpliciter Apostolos dimissorios, dicitur functus suo officio, nec potest ab eo secundo appellari, nec amplius potest dare Apostolos, quod secus est in ordinario.*
27 *Iudex ordinarius, qui dedit Apostolos, & assignauit terminum, an possit geminari alia appellatio.*

CAP. LXV.

SVa nobis. Ab eadem persona non pōt ab eadem sñia ter appellari. h. d. primo ponit querelam appellati. Secundo sñiam auditorum ibi, cunq;. Tertio ibi, Nos. ponit inhibitionē factam iudicibus tertiæ appellationis. ¶No. j. tutorē posse agere in iudicio noīe pupilli, & cum tutore fundari iudicium tutorio noīe, vel pupillus ipse maior infante cum authoritate tutoris possit iudicium suscipere, & cum eo fundari iudicium, vt l. j. §. sufficit. ff. de admi. tut. pupillus vero, vel adultus solus non posset de se esse in iudicio, & iudiciū esset ipso iure nullum, vt l. in vniuersis. C. qui dari tut. poss. no. in l. cum & minores. C. si aduer. rem iudi. Sed limita nisi in beneficialibus, & spūalibus causis. & dic, prout hr̄ in c. si annum. de iud. li. 6. ¶Secūdo no.
1 ꝙ de † iure canonico ēt inter laicos pōt immediate appellari ad Papam, qñ est locus de temporali iurisdictione ecclesiæ. sic s. eo. c. si duobus. ¶Tertio no. ibi, interloquendo, ſm Bal. hic,
2 sñia † lata super articulo iuris est interlocutoria. ¶Quarto no.
3 ex hoc tex. singul. sñiam latam † super hac forma de iure non posse appellari, esse interlocutoriam, & tñ dirimit totam cām appellationis, ſm Bal. hic dicentem, ꝙ alibi nec notatum, nec scriptum inuenit. facit ff. qđ met. cā. l. metum. §. & licet. in verbo, interlocutus. qđ dictum dicit hic Bal. menti tenēdum. hoc voluit gl. cle. fi. eo. ti. & idem Panor. hic, in prin. notans hunc tex. ꝙ sñia lata super potentia appellandi est interlocutoria, haberet tñ vim diffinitiuę, vt notant Do. de Ro. decis. 86. quæ inci. item si a pronunciatione. & decis. 423. quæ incip. Item si a diffinitiua, circa medium. & ita sequunt̄ Imo. & Panor. & similiter est interlocutoria sñia, qua pronunciatur appellationem esse, uel non esse desertam, ſm Bald. l. si præses quasi desertam. C. qūo, & qñ iud. habet tñ vim diffinitiuæ, prout tenuit idem Bal. in l. 2. circa fi. C. de episc. aud. & ideo de his vide, prout plene dixi in c. cum cessante. s. co. in 6. 7. & 8. q. ¶Vlti. no. hic ibi,
4 Petro, & eius collegis, ꝙ † cā temporalis inter laicos pōt delegari per Papam, ēt laicis, quod absq; dubio procedit, qñ ex certa scientia eis committeret, per not. per glo. in verbo, canonis. in c. statutum. in prin. de rescr. in 6. Si autem ignoranter, an hodie valeret talis commissio. vr̄ ꝙ non, per dictum c. statutum.
5 in princ. vbi cā † per Papam, vel eius legatos debet committi cōstitutis in dignitate ecclesiastica, vel canonicis ecclesiarum cathedralium. nunquid ergo dispositio huius cap. habeat locū qñ cā tēporalis est inter laicos. dicit Io. And. ꝙ velit in hoc edoceri. sed tex. hic bene facit ꝙ sic. Item causa criminalis potest absq; dubio committi per Papam laicis. c. fi. ne cler. vel mon. lib. 6. Similiter audientia alicuius articuli causæ absq; iurisdictione, aut etiam mera executio posset per Papam committi etiam simplici clerico. & ita gl. in d. c. statutum. in verbo, causa. & Archi. ibi, & Spe. ti. j. §. fi. vers. quid si ꝯctus. non ergo potest dispositio d. c. statutum. sic indistincte intelligi, sed in contrarium posset adduci, quod tenuit Inn. in d. c. statutum. & Specu. ti. de decimis. §. j. ver. ꝙ si locus. vbi concludit, ꝙ ex quo dispositio illius tex. est generalis absq; illa exceptione debeat indistincte intelligi etiam si delegatio fieret inter puros laicos. quare Io. And. hic dicit super hoc tenendum, quod seruat curia. & sic dubitauit hoc decidere. But. hic voluit hunc tex. non esse correctum: & sic ꝙ inter laicos de re temporali non habet locum dispositio d. c. statutum. in princi. & hoc sequitur Panor. quia clerici maxime in dignitate positi non debent occupari in causis temporalibus laicorum. 11. q. 8. te quidem. & 24. q. 8. repræhensibili. & ita residet Imo. hic, cum iurium correctio sit euitanda, vt in iuribus vulgaribus. ¶Conclude ergo sic ꝙ aut causa est inter clericos, & tunc debet seruari dictum c. statutum. etiam si causa sit temporalis. aut causa est inter laicos, & de re mere temporali, tunc etiam hodie procedat tex. hic, & remaneat incorrectus, vt sic cā laicorum, vel mere tēporalis possit delegari per Papam, vel eius legatos etiam meris laicis. & ita in hoc resident Butriga. & Panor. hic, & Gemin. in effectu in d. c. statutum. Si vero inter laicos esset causa ecclesiastica, seu spiritualis, tunc bene haberet locum dictum c. statutum, secundum Imo. hic, in fi. & hoc idem videtur dicendum, quando causa etiam temporalis esset inter laicum, & clericum, vt sic tunc magis dignum consideretur. cap. quod in dubijs. de consecrat. ecclesi. l. quæ religiosis. ff. de rei vendi. & per glo. singul. in simili, in c. j. in fi. de iure patron. in 6. sicut si causa esset inter clericos, vt supra. Si vero loquimur in ordinario inferiore a Papa, vel eius legato, & tunc in hoc non habet dubium, cum possit causas temporales etiam clericorum laico committere, vt per gl. in c. decernimus. s. de iudi. & habetur in c. te quidem. secundum Panor. hic, in princip. pro quo glo. ordin. & singu. in clemen. j. de rescrip. in ver. legatorum.
6 quę voluit, ꝙ † dispositio dicti cap. statutum. non habeat locum in delegatis ab inferioribus a Papa, vel legatis de latere, quę omnia tene menti ad intelligentiam, & practicam dicti c. statutum. ¶In glo. j. in fine, intellige hoc ex natura ipsius nego-
7 tij: tunc † enim exponitur iterum. i. toties quoties opus erit, vt habetur in l. veluti. ff. de eden. & ita procedat glo. j. dum exponit iterum, idest toties quoties opus erit: aliàs de propria significatione vocabuli dictio, iterum, importat binum actum, seu restringitur ad binam vicem tantum, prout voluit glo. hic, in princip. quod est notandum pro statutis permittentibus aliquid iterato, vel iterum fieri, quia intelliguntur de bina vice tantum, secundum Panorm. pro quo l. fideicommissa. §. si quis decem. de lega. 3. vbi si testator legat Titio decem, & si perdiderit, iterum legat, non intelligitur vltra duas prestationes. & hec faciunt ad questionem, quando arbitro datur potestas pro-
8 rogandi † compromissum semel, & iterum: non enim intelligitur in infinitum, sed pro duabus vicibus tantum, secundum Bald. hic, in fine, subdentem notabiliter, quòd arbiter per potestatem, quam habet prorogandi, non poterit prorogare ad longum tempus, quasi de hoc non videatur per partes cogitatum. argumen. l. si finita. in princip. de dam. infec. & idem Bal. in l. j. C. vt in poss. leg. dicens, quòd arbiter non poterit prorogare vltra tres menses. sed tu vide singularem doctrinam Bal.
9 ad hoc in cap. fin. s. de consuetud. vbi voluit, quòd † prorogatio nō debeat esse maior, quàm sit ipse primus terminus compromissi, pro quo bene facit text. in cap. 2. 5. quest. 2. vbi secundus terminus non debet esse maior primo. & sic terminus prorogatus non debet esse maior primo termino, ad quod bene facit, quod notat Imo. in cap. nulli. s. de rescript. in fine princip. referendo Ioan. Andr. ibi, quod dictum tene menti, quia est satis ęquum. & facit, quod dicitur in simili in illa clausula, vbique locorum, quia refertur ad similia expressis, vt per Docto. in l. 3. ff. de eo, quod certo loco. ad idem cap. sedes. de rescrip. cum ibi not. & per Bald. in cap. j. apud quem, vel quos controuersia feudi. vbi voluit, ꝙ illa clausula, semel, bis, & pluries, debeat regulari secundum similitudinem precedentium. & sub-
10 dit etiam Bald. in d. c. fi. quòd illa clausula, quòd † arbiter possit prorogare toties quoties sibi videbitur, & semel, & pluries, non extenditur vltra tertiam vicem, vt euitetur infinitas. cap. cum in multis. de rescript. in 6. & per glo. in verbo, infinitum. in l. fin. C. de sacrosan. eccles. quod est bene notandum. de quo etiam per Docto. in l. & si post tres. ff. si quis cau. & per Barto. in l. si gemina arbor. ff. arborum furt. cęsa. & ibi de dictione, pluries, quot vices importet. & per Angel. in l. j. §. penult. ff. de custod. reo. quando quis promisit aliquem repręsentare toties quoties opus erit. de quo etiam vide per eum, & Imo. in d. l. si finita. in princip. ¶In glo. 2. in princi. Nota quòd super eodem
11 grauamine † non potest ab eadem parte, nisi bis appellari. facit l. j. C. ne liceat tertio prouocare. sed respectu alterius partis poterit eodem modo bis appellari. & sic super eodem articulo possunt interponi quatuor appellationes, de quo vide vt plene dixi in cap. directæ. supra eod. & Specul. eodem titu. §. quoties. & procedunt prędicta etiam in sententijs, quę nunquam transeunt in rem iudicatam. licet enim in illis possit causa de nouo inchoari, non tamen tertio appellari. glo. est singu. in verbo, fornicari. in cap. fraternitatis. infra de fri. & in cap. Lotharius. 31. quest. 2. sicut etiam in istis causis non posset appellari post decem dies, bene possit per viam querelę agi, secundum glo. no. in cap. reprimenda. supra de offic. ordi. ¶Sed
12 queritur, si est tertio appellatum, & lata † sententia super ter-

tia appellatione, an valeat. Concludit hic Bal. ꝙ aut fuit oppo
sita exceptio & probatū de duabus primis app, tūc ipso iure nō
valeret ſnīa. aut non fuit exceptum, vel probatum, tūc valeret
ſnīa, casus est hic, ſm Bal. dicentē, ꝙ alibi non reperiť. sed tu vi
de, vt plene notať in d. c. directæ. in 8. conclus. & ibi an sicut nō
pōt tertio ꝓuocare possit tertio de nullitate dicere. dic vt ibi,
13 in fi. ¶Secundo quæriť, an† Princeps per viam rescripti ex cer-
ta sciētia concedere possit tertiam appell. Bal. hic, ꝙ non, pro
quo l. j. C. ne li. tertio prouo. vbi dř, ꝙ non licet supplicare pro
tertia appell. sed tñ ꝑ viam priuilegij ex certa sciētia, Princeps
hoc concedere posset, ſm Bal. hic, & idē in effectu sequiť Imo.
col. j. in fi. ꝑ no. in c. ꝑterea. s̃. de off. del. & in d. c. statutū. in prin
cip. aliàs impetrando lřas sup appellatione simpľr si non sit fa-
cta mētio de tertia appellatione, lřæ essent subreptitiæ, & nul-
læ, vt hic in tex. bene facit c. ex parte. §. j. de rescri. ſm Imo. hic,
& subdit hic Bal. ꝙ qui non pōt tertio appellare, tñ pōt inhibe
re appellationi sui aduersarij. C. de app. l. ampliorē. in prin. qđ
no. & vide vt plene dixi in d. c. directæ. ¶Tertio quæriť, quid si
14 in rescripto† esset clausula, non obstante ſnīa, vel tertia appell.
gl. in l. fi. C. sen. res. non pos. tenet ꝙ valet rescriptū. ex qua no.
15 ibi Bal. ꝙ† ius quæsitum alteri ꝑ ſnīam diffinitiuam, quæ transi
uit in rem iud. pōt tolli ꝑ rescriptum Principis. refert tñ Inn.
in c. audita. s̃. de rest. spol. volētem ꝙ in dubio rescriptum ꝯ dif
finitiuam ſnīam præsumať subreptitium, si ſnīa erat iusta. qđ
no. & subdit Bal. in d. l. fi. ꝙ licet ex ſnīa foret in alium transla-
tum dominium, tñ eodem mō valeret rescriptum Principis re
scribētis non obstante ſnīa, quia licet dominium sit de iure gē
tium, & sic de iure quasi naturali, ꝙ Princeps tollere non pōt,
ſm no. ꝑ Inn. & Doc. in c. quę in ecclesiarum. s̃. de cōst. tñ iudi
cia, & ſnīæ sunt de iure ciuili, vt ꝑ gl. Insti. de ob. circa princ. &
in l. 2. ff. de ori. iur. & iō cum hoc casu dominium veniat con-
secutiue ad ſnīam, rescissa ſnīa, & sic principali rescindiť acces
sorium. ff. de mi. l. si ex cā. §. j. ſm Bal. in d. l. fi. & vide vt plene di
xi in d. c. directæ. ¶In ea. gl. in fi. no. gl. iuncto c. Lotha. in gl. all.
16 ꝙ † geminatio appellationis in continēti, & pluries facta hēt
vim vnius appellationis, nec intelligiť recessum a prima appel
latione ꝑ secundam, vel aliam incontinēti factam. c. bonæ. s̃. e.
& ibi Io. An. idē Imo. in c. dilecto. s̃. eo. quia rōne continuatio
nis cēseť vnica appellatio, prout aliàs in simili ꝑ gl. ord. in l. pe.
ff. de ac. & obli. & aliàs ꝑ gl. in l. 4. ff. de pig. act. de eo, qui eodem
tēpore dicit, solue solue: cēseť. n. vnica interpellatio, & nō plu
res. sed aduerte, quia dubitatio residet, an geminando appella-
tionē ex interuallo, cēseať ꝑ secundam recedere a prima, & an
possit prosequi secundam omissa prima. Bar. in l. cum procu-
rator. §. j. ff. de no. ope. nun. quærit, pone ꝙ appellasti primo vi-
ua voce, deinde iterum ab eadē ſnīa appellas in scriptis, quam
appellationē prosequi debes. dicit Bar. ꝙ primam. nam appel-
latio operať duos effectus. primo quia rescindit, seu suspendit
ſnīam. l. j. ff. ad Turpi. c. veniētes. de iureiur. Secundo, quia de-
uoluit causam ad iudicē ad quē. c. dilectis filijs decano. s̃. eod.
ideo secunda appellatio nil releuat, cum nō possit amplius su
spēdere ſnīam iam primo suspēsam. arg. de iniu. testa. l. nam &
si sub conditione. §. rumpēdo. c. ad dissoluēdum. j̃. de despon.
impu. nec possit amplius deuoluere causam iam deuolutam ꝑ
primam appellationē. facit gl. in simili in l. si vnus. §. pactus ne
peteret. ff. de pac. in gl. magna ibi, dum dicit, quia primum iam
fecit, quod a sequenti fieri non pōt. & iō prosequēdo secundā
appellationē ad diffinitiuā nil ageret, ſm Bar. in d. §. j. quasi nō
intersit sua. 2. q. 6. non solet. l. j. ff. de app. reci. & qđ in simili no.
in l. qui bis idē. ff. de verb. obl. & hęc fuit prima opi. Bar. ¶Secū
da fuit opi. Inn. in c. dilecto. s̃. eo. ꝙ ꝑ appellationē secundam
non videať recessum a prima, & possit pluries appellare. & idē
tenuit Abb. in c. bonę. s̃. eo. & ita residet ibi Io. An. & sic vtraq;
appellatio valeat, & possit prosequi quâm velit, & vtranq; si-
mul, & est vtile secundo appellare, quia poterit prosequi secū-
dam, si forte fatalia primę essent diuersa computando illa a tē-
pore secundę, & non primę appellationis, ſm ea, quę habētur
in cle. sicut. eo. ti. & cū opi. Io. An. tenet se Rota in antiq. deci.
563. ¶Tertia fuit opi. D. Ang. in d. l. cū procurator. §. j. dicētis,
ꝙ valet secūda appellatio, ꝙ ꝑ secundam cēseť recedere a pri-
ma. arg. l. si quis libellos. C. eo. facit l. si quis procuratorio. §. fi.
ff. de procu. vbi constituendo ſm procuratorē, simpľr vř reuo-
care primū. & cū hac opi. tenet se hic D. An. nec ob. ꝙ renun-
ciādo appellationi, ſnīa rata manet. s̃. ti. prox. quo ad cōsulta-
tionē. l. fi. C. de temp. app. quia est verum simpľr: secus si inter-
ponať alia appľo, & sic remedium rescissorium, sicut aliàs dř đ
protestante, ꝙ nō intelligit ab appľone recedere. c. solicitudi-
nem. s̃. eo. vbi plene dixi de protestatione. nec obs. ꝙ in secūda
appľone nō verseť interesse, quia imo, ex quo cēseť iam reces-
sum a prima appľone. nec obst. d. l. qui bis idem. quia certe ꝓce
dit in stipulatione, ne sic duplici onere graueť, nō sic in appella
tione. vñ cō cludit But. in c. dilecto. posse dici de iure appella-

tionem pręualere, licet sit tutius adhærerę opi. Bar. ante factā,
ſm eum. Quare Imo. in d. c. dilecto. dicit, ꝙ in foro ecclesiasti-
co seruareť 2. opi. s̃ ꝑꝑ authoritatē Io. An. primo, & D. de Ro.
sed in foro seculari ꝑꝑ authoritatem Bar. sequereť prima eius
opin. de qua s̃. cum opi. Bar. simpľr trāsibat Ang. in d. l. si quis
libellos. Non obstāt rōnes adductę ꝑ Ang. in d. l. cū ꝓcurator.
& But. in d. c. dilecto. primo nō ob. d. l. si quis libellos. qa ibi nil
dř, ꝙ faciēdo ſm appellationem videať recedere a prima. nec
obst. d. l. si quis procuratorio. quia ibi secūda dispositio nō cō-
tinet idem ꝙ prima, imò diuersum, iō recediť a prima. secus in
secūda appellatione, quę est idem cum prima. nec obst. l. cū in
secūdo. & l. posthumus. §. j. de iniust. test. quia ibi ius expresse di-
sponit, ꝙ nō possit quis decedere cum duobus test. validis. sed
in appellatione nō ꝛepitur iure cautū, quòd secūda appellatio
reuocet primam. residet ergo Imo. in d. c. dilecto. in 6. col. & in
d. l. cum procu. ꝙ ꝑ secūdam appellationē nō intelligať reces-
sum a prima, & ꝙ prima appellatio pręualeat. & hoc idem te-
net Pano. hic, in fi. & in d. c. dilecto. in fi. ꝑ rōnes Bar. ¶Sed ad-
17 uerte, quia †sup hoc articulo plene, & melius locutus est Bal. ī
l. appellatione. C. eo. ti. in 3. col. & in c. j. §. sancimus. quo tēpo-
re miles, in vsi. feu. Ex cuius dictis, & aliorum Docto. tu in hac
difficultate cōclude primo casus certos. Et primo, ꝙ vbicunq;
appellatio geminať incōtinēti, & eodē tpe successiue, cēsetur
vnica appellatio, & ꝑ secundam non vř recedi a prima, vt s̃. in
gl. & dic vt ibi. Secūda cōclusio sit, ꝙ vbi prima appellatio erat
inualida, aut minus rite interposita, semꝑ pręualet secunda ap
pellatio valida. ita Bar. in d. l. cū procu. §. j. & idē Bal. in d. l. ap-
pel. in 3. col. in prin. quia solum appellatio, quę fuit rite inter-
posita suspēdit ſnīam, & deuoluit cām. l. j. ff. iudi. sol. & arg. ff.
de leg. 3. l. si iure. nō. n. pōt dici geminatum id, qđ non erat rite
factum, vt in c. j. de sacra. nō reite. & iō si ab interlocutoria fuit
appellatum viua voce, deinde secūdo appelletur ab eadem in
scriptis, pręualet secūda appellatio, ex quo prima non fuit rite
interposita, ſm Bar. & Bal. vbi s̃. idē Sal. in d. l. si quis libel. col.
18 2. in prin. ¶Tertia cōclusio, ꝙ † quādo secūda appellatio inter-
poniť sup alio, q̃ fuerit interposita prima appellatio, puta pri-
mo est appellatum ab interlocutoria, secūdo a diffinitiua po-
stea lata, licet ꝑ diffinitiuam inferať ꝯ me idem grauamē iam
primo illatū ꝑ interlocutoriā, his casibus, vel similibus vtraq;
appellatio est valida, nec ꝑ secūdam appellationē a diffinitiua
vř recessum a prima appellatione ab interlocutoria. ita de his
est tex. in gl. no. in cle. si ante. de do. & cont. & in c. constitutus.
el 3. s̃. de test. tenet Spe. in ti. de sen. §. iuxta. ver. qd ergo si appel
lo. in pe. col. & ita Ang. in l. si quis libellos. & ita Inn. in d. c. di-
lecto. sequitur Bal. ibi, in fi. & in l. generaliter. §. j. in fi. C. de reb.
cre. & no. hunc tex. quia tenēt pręfati Doc. ꝙ pōt prosequi am
bas appellationes simul: alias instāte appellante, dēt primo agi
tari appellatio ab interlocutoria cum sit pręiudicialis, nā ſnīa
diffinitiua venit retractanda ꝑ viam attētati, si appellatio ab in
terlocutoria fuit legitima, vt ꝑ gl. magnā in d. cle. si ante. circa
fi. & ꝑ Doc. in c. ex parte A. s̃. de test. de quo vide tex. in c. con-
stitutus. el 3. s̃. de test. & ꝑ Doc. in d. c. dilecto. ¶Quarta conclu
19 sio sit, ꝙ† si ab interlocutoria sit rite appellatū, tamen expressa
vna cā grauaminis, deinde j̃. tp̄s appellandi appellatur secūdo
ab eadem, expressa alia causa grauaminis, dummō non sit ꝯria
primę. his casibus augetur effectus huius appellationis, & po-
terit appellans prosequi quam vult, & ēt vtranq; simul, ar. In-
sti. de execu. tu. §. si plures. & ita Bal. in d. l. appellatione, col. 4.
& hoc est vtile ꝑꝑ dispositionem cle. appellanti. eo. ti. vbi ap-
pellans ab interlocutoria nō pōt iustificare appellationem ex
alia cā, q̃ in appellatione noīatim expressa: durante ergo tēpo-
re appellandi, potest geminari appellatio ab interlocutoria ad
hūc effectum, vt possint addi alię nouę, & diuersę causę in pri-
ma appellatione, pro quo optime facit no. dictum Bal. ad hoc,
in l. 2. circa fi. C. de epi. aud. & gl. in simili, in verbo, durante. cir
ca med. c. si is, cui. de off. del. lib. 6. & vide quo ad hunc passum,
dicta in c. vt debitus. s̃. eo. q. 15. & isto casu secunda appľo ope
ratur effectum deuolutionis ex alia cā expressa in secunda ap-
pellatione, & iustificanda ex illa, vbi aliàs ex prima appellatio
ne non posset, vt d. cle. appellanti. ita ꝙ in appľone ab interlo-
cutoria est quo ad hunc effectum diuersa rō, q̃ sit in appellatio
ne a diffinitiua, & ita in prædictis formaliter tenet Sal. in d. l. si
quis libellos. col. vlt. in prin. ¶Quinta conclusio, ꝙ valeret se-
20 cunda† appellatio, quādo in ea appellatur ad diuersos iudices,
q̃ fuerit appellatum in prima appellatione: tunc. n. secundā ap-
pellatio, ex quo fit. j̃. tꝑa appellādi, pōt oꝑari effectum transla
tiuū. & tunc est, ꝙ ꝑ hāc scđam cēsetur renūciatū primę appľo
ni. & ita tex. iunc. gl. in d. l. si qs libel. & ita Bar. & Ang. ibi, & ita
Pan. hic in fi. & in d. c. dilecti. qđ est mēti tenēdū, quia j̃. x. dies
est licitū variare appellādo ad diuersum iudicē, q̃ fuisset primo
appellatū in prima appľone. & licet Bal. ī d. l. si qs libel. velit ꝙ
nō possit variare, si semel elegit iudicē nisi errauerit, tñ melior
videtur

vr̃ alia opinio,quā ēt ſequitur Saly.ibi,col.j.in fi. nā ex quo eſt
res integra & eſt j̃.tpa appellandi, non dr̃ deuoluta cā appella
tionis ꝙ nō poſsit appellari ad aliū anteꝗ̃ primus iudex fuerit
aditus,vt j̃.dicetur,& qa variatio iudicis eſt ꝑmiſſa ex cā,vt per
gl.& Doc.in auth.habita. C.ne filius ꝓ pa. & in dubio p̄ſumit̃
iuſta cauſa,vt d.l.ſi quis libellos,re exiſtente integra, vt vide j̃.
21 de his in fine. ¶†Sexta cōcluſio ſit ꝙ quoties ꝑ ſecundā appel-
lationē apparente de mente appellātis, ꝙ voluerit recedere a
prima appellatione,tūc abſq; dubio ſtādum eſt ſecundę appel
lationi,cū poſsit recedi a prima ſecundū Butri.Panor.& Imo.
in d.c.dilecto,& Bald.in l.appellatione.col.4. in fi. dū loqtur
de ꝓteſtatione . ¶Vltima cōcluſio & ſic limitatio ad totā hāc
materiā,ꝙ ſi primo appellāti iudex iā tradidit apl̃os,impoſ̃e ē
iterū geminare ſecūdā appellationē ex quo apl̃i ſunt ſemel da
ti ī prima appellatione non poſſunt dari plus q̃ ſemel . l. eos,
§.apl̃os,cum ibi no.C.eo. ti. cum apl̃i ſint pars appellationis,
vt in c.ab eo.eo.tit.in 6.iura ergo loquētia de geminatione ap
pellationis ꝓcedunt & intelligi debent quādo nondū datis a-
poſtolis ꝑ iudicē ſuꝑ prima appellatione interponitut ſecun-
da appellatio.iſtud fuit ſin.no.Bal.in d.§.apoſtolos, col.2. ad-
uertas tamē,qa hoc dictū poſſet intelligi quādo apl̃i fuerunt
dati dimiſſorij reuerētiales, ſeu delatorij,ex quo iudex tūc eſt
functus officio ſuo. c.cum appellationibus,eo.titu.in 6.& ibi
Io.An.& ita vr̃ intelligere Bal.nā nō poſſunt dari iterū iuriſdō
ne cōſumpta,ar.l.ſi is q Stichū,ff.de ꝓcu. in fi. ſed quādo apo-
ſtoli fuerūt refutatorij,tūc ex quo iuriſdō nō eſt cōſumpta,po
terit iudex iterū dare dimiſſorios,& ſic reuocare primā datio
nē ſicut quālibet aliā interlocutoriā.c.cū ceſſante,s̃.eo. & ita
voluit & intellexit Bal.in d.§. apoſtolos, pro cuius dicto opti-
me facit qđ voluit Lap.in alleg.122.q̃ incipit,factū ſuꝑ quo iu
ris ꝯſiliū poſtulat̃,tale eſſe ꝓponit̃,iudex appellāti &c.vbi hoc
idē ſentit. Itē adde qa ſupradicta limitatio Bal. poſſet ꝓcede-
re in delegato,qa ipſe iuriſdōne conſumpta nō poteſt iuriſdō-
nē reaſſumere ēt de cōſenſu partiū.ita tex. ſing.in c. ſignificā-
tibus,s̃.de of.del.ſecus in ordinario q non pōt abdicare iuriſ-
dōnem a ſe,vt l.legatus,ff.de of.præſi.& ſi detuliſſet appellatio
ni poſſet reuocare, & vide notabiliter dcā.ī c.cū ceſſante,s̃.e.ī
ſecūda charta,in ver.ſecundo limita, niſi ſit talis interlocuto-
22 ria. ſed vide de hoc plene j̃.in fi. † Sed extra hos caſus, an ſuꝑ
eodē valeat ſecūda appellatio, fuerūt tres principales opinio
nes,de quib.s̃.Bal.tamē in additione Spe.eo.ti.ver.ſed pone,
col.5.trāſit cū opi.Bar.quādo prima & ſecūda appellatio ſunt
ꝯformes:ſecus dicit Bal. ſi ſecunda appellatio ſit plenior q̃ ſit
prima,aut ſi ſecūdo appellaret emēdādo,vel mutādo. his duo
bus,dicit Bal.validā eſſe ſecundā appella.ꝙ no. qa Bal. firmat
tertiā,quartā,quintā, & ſextā cōcluſionē s̃. & aduerte, qa idē
Bal.in d.l.cū appellatione.vbi mature examinauit hūc articu-
lū,& in d.c.j.§.ſancimus, quo tpe miles. ipſe adhæret opi.Ioā.
And. dicens ꝙ appellatio operat̃ tres effectus, primo ſuſpen-
ſiuū,ſecūdo deuolutiuū,vt s̃.tertio quia differt tp̃s appellatio
nis ꝓſequendæ cum a die appellationis incipiāt currere fata-
lia,vt in d.cle.ſicut. mō licet quo ad duos primos effectus poſ
ſet dici ꝙ ſecūda appellatio diffinitiua nihil operat̃ ꝓut dicit
Bar.tamē quo ad tertiū effectū,& ſic quo ad differendū tp̃s ap
pellationis ꝓſequendæ bene operat̃,nec eſt nouū ꝙ maior di
latio poſsit extendi.l.penul.ff.de p̄tor.ſtipu. & ſic tp̃s ꝓſequen
dæ appellationis cenſet̃ ꝓrogatū ꝑ ſecūdā appel. qđ dicit Bal.
eſſe quotidianū & ſubtile,& dicit ꝙ optima foret cautela ī pri
ma appellatione ꝓteſtari & reſeruari ſibi ius iterū appellādi.
vnde dicit Bal.in d.§. ſancimus,ꝙ geminare appellationē eſt
introductū in fauorē appellantis,vt ꝑ Io.And.in d.c. bonæ, &
in d.c.dilecto . nec eſt verū ꝙ prima appellatio reſcindat iudi-
catū funditus,ſed bene ſuſpēdit,vt d.c.venientes,& nihil ꝓhi-
bet rē iā ſuſpenſam adhuc ſuſpendi in longiorē diem, vt in d.
l.pen.de pręto.ſti.& ff.de preca.l.ſed ſi manēte.facit c.ita quo
rūdā, de iudi. ꝓ quo tex.clarus de hoc ī c. veritatis, s̃. de dolo
& contu.& dicit Bal.in d.§.ſancimus,qđ Bar.in hac cōſidera-
tione errauit putās dicendū in appellatione,ſicut in teſtō, qđ
nō pōt niſi ſemel reſcindi, vt in d.l. nā & ſi ſub condōne,& ſic
in effectu Bal.in d.§.ſancimus,adhæret opi.Ioā. An.de qua s̃.
23 ¶†Vltima dubitatio ē, qd ſi quis appellat primo viua voce re
ſeruato ſibi beneficio appellandi in ſcriptis, deinde poſtea ſe-
cūdo appellat in ſcriptis,intellige ſemꝑ quādo ſecūda appella
tio interponit̃ j̃. 10.dies a die ſnīæ, an tunc inſpiciatur prima
vel ſecūda appellatio.Bar.in d.l.cum procur.cōcludit ꝙ ſi pri-
ma erat talis appellatio q̃ nō poterat fieri viua voce,ſed requi-
ritur ſcriptura,ſicut hodie in appellatione ab interlocutoria,
vt in d.c.j.eo.ti. li. 6. vel in definitiua quādo appellat̃ ex inter
uallo.l.j.in fi.cū ſeq.& ibi Bar.ff.e.tunc caſus eſt clarus ꝙ attē
dit̃ ſecunda appellatio poſtea facta in ſcrip. Si verò prima ap-
pellatio viua voce fieri potuit,puta a definitiua incontinenti,
concludit Bar.in d.l.cum ꝓcurator, ꝙ iſto caſu ſtatur primæ
appellationi & non ſecundę,quaſi ſecunda fuerit facta animo
redigendi in ſcriptis.vnde cenſetur vna appellatio,ar.l.vnum.
ff.de teſta. quod intelligit Butr.in d.ca.dilecto.qn̄ ex coniectu
ris appareret de aīo appellātis ꝙ fuerit vna appellatio, quo ca
ſu ſi apparet de mente appellantis erit ei ſtandum.d.l.ſi quis li
bel.ſi.n.in ſecunda appellatione in ſcriptis repetit̃ dies primæ
appellationis,cēſetur prima appellatio tūc redacta in ſcriptis.
ſed ſi habet diuerſum diem,tunc cenſetur noua appellatio. ita
ꝙ in dubio erit recurrendum ad coniecturas,arg.l.Neſennius.
ff.de neg.ge.cum ibi notatis. & ita reſidet Pan. in d.c.dilecto.
24 in fi.¶†Quid autem ſi de coniecturis non apparet.Bu.& Pan.
vt s̃.ſentiunt tunc ſtandum in dubio cum opin.Bar. Imo.vero
hic & in d.l.cum procurator. & l.j.§.libelli.in fi.ff.eo.cōcludit
ꝙ cum dicta verba,reſeruato iure appellādi in ſcriptis, habeāt
duplicem intellectū. primo. i.ſaluo iure redigendi in ſcriptis.
alius eſt,vt intelligantur.i.ſi nō appellauero in ſcriptis, & tūc
reſoluitur prima appellatio pꝑ defectum conditionis ſi poſtea
appelletur in ſcriptis prout tangit Bar.in d.l. cum procurator.
vnde cum verba ſint dubia,vr̃ ꝙ debeat fieri interpretatio ꝓut
eſt vtilis appellanti maxime qn̄ declarat,ar.l.ſi quis intentione
ambigua.ff.de iud.iūcto.§.libellos.& ſicut ſecunda appellatio
pꝑ longum tp̃s pręualeat ſm̃ Imo.facit ꝙ no.in c.cum tu.s̃.de
teſt.quia in foro iudiciali fit interpretatio pro appellāte, cū ſit
defenſio ac præſidium innocentię:vnde dēt ampliari.vt in rl̃a
odia.lib.6.& ita vr̃ tenendum maxime per ea quæ dicta ſunt.s̃.
quo ad ſecundam opi.Ioan.An.nam ſi ſecunda appellatio ſim
pliciter facta eſt valida, vt s̃.q̃to magis ſi in prima ſit reſeruatū
ius iterum appellandi in ſcriptis, & ita abſque dubio vr̃ tenen
dum: quia ex quo eſt.j̃.tp̃s appellādi,& eſt res integra, nōdum
dr̃ deuoluta iuriſdictio ad iudicem ad quem antequā appella-
tio ſit coram ipſo præſentata : imo poteſt a prima recedi pro
quo tex.not.in ratione ſui,in c.bonæ,el ij.in ver.nec nocebat.
25 de poſt.præla.& gl.in c.licet.s̃.de offi.deleg.†dr̃ enim res inte-
gra ex quo eſt.j̃. 10.dies ad appellandum,& anteꝗ̃ appl̃o ſit ſu-
periori præſentata,vt ꝑ But. in d.c.licet.& hanc partem ſequit̃
Saly.& bene in d.l.j.§.ſi quis libellos.ſed dubitatio reſidet qn̄
res non eſt integra, vt quia iudex a quo iam detulit appellatio
ni,vel tradidit Apoſtolos,vel terminum ad ſe præſentandum
aſsignauerat,ſeu ad iter arripiēdum in prima appellatione.ſu
per qua difficultate cōſidera aliquos caſus.Aliqn̄ & primo iu-
dex a quo tradit Apoſtolos refutatorios,& abſque dubio tunc
valeret ſecūda appellatio ſiue a delegato ſiue ab ordinario ap-
pelletur,ex quo non dr̃ iudex functus officio ſuo prout ſupra
26 dictum eſt in vltima concluſione,vbi vide.†Aliquādo & ſecū-
do iudex a quo tradit Apoſtolos dimiſſorios ſimpliciter, &
alium terminum non aſsignat:tunc in iudice delegato traden
do Apoſtolos dimiſſorios,& ſic deferendo,cum ſit functus of
ficio non poterit ab eo interponi ſecunda appellatio, cū am-
plius Apoſtolos dare non poſsit. pro quo bene facit, ꝙ in hoc
volunt Ioan.Mona.& Io.An.in c.j.§.in quibus.eo.tit.in vj. &
domi.Flo.in cle.ij.§.j.eo.ti.& Pet.de Anch.& Gemi.in c.vt ſu
per.e.ti.in 6.ſecus in iudice ordin.qui retinet iuriſditionem.l.
legatus, ff.de off. p̄ſi.imo poterit iterū dare Apoſtolos & reuo
care eos quos primo dedit,ſicut dr̃ qn̄ iudex remiſit cām ad ſu
periorem poteſt relationem reuocare anteꝗ̃ ſit ſuperiori præ-
ſentata,vt per Bar.in l.ad principem.ī fi.ff.de ap.per gl.& But.
ī d.c.licet.& in d.ca.bonę.& ꝓ hac determinatione vide dicta
s̃.in c.cum ceſſante.colum.8.in ſecunda limitatione,in fin.in
ver.quinto limita.& per do.de Rot.in deciſ.163.quæ incipit,
ex hoc inſurrexit.in fi.& ita limi.Bal.in l.eos.§. Apoſtolos. C.
27 e.tit.† Aliquando & tertio iudex ordinarius dedit Apoſtolos
dimiſſorios vel refutatorios, & aſsignauit terminum ad arri-
piēdum iter:an dicto caſu poterit geminari alia appellatio? di
cas quod aut nondum erat lapſus terminus, & poterit dum-
modo iudex admittat ſecundam appellationem vel alium ter
minum de nouo aſsignet,quia vr̃ receſſum a primo termino,
& iudex potuit hoc facere ſicut poteſt reuocare aliam interlo-
cutoriam,vt s̃.per Bar.in d.l.ad principem.& ita eſt tenēdum.
licet Panor.in ca.ſæpe.s̃.eod.col.5. dixerit ꝙ iudex non poſsit
immutare hunc terminum ex quo eſt acquiſitum ius parti
per non comparitionem in termino,vt per gl. in d.ca.ſæpe.in
ver.peremptoriæ. ſed certe non dr̃ quęſitum ius ante lapſum
termini: vnde poterit iudex iterum mutare ſicut aliam interlo
cutoriam,& vide in d.c.perſonas.circa fin.in verſi.tertio quæ-
ritur.Sed dubitatio eſt quid ſi iudex non admittit ſecundā ap-
pellationem,nec alium terminum aſsignat, & appellans non
ſeruauit terminum ſibi datum in prima appellatione,an ſua
appellatio ſit deſerta?& videtur quod ſic, vt d.c.perſonas.& in
d.clemen.2. & hoc caſu videtur quæſitū ius parti vt s̃.ſed Sal.
in d.l.ſi quis libellos.in vlti.col.tenet ꝯrium quando durante
termino geminatur ſecunda appellatio non obſtante ſi dice-
retur,ꝙ appellatio ſit deſerta,quia fateor de prima appellatio-
ne in

ne in qua erat assignatus terminus: sed ex quo sit secunda appellatio ante lapsum termini, & infra tempus appellandi remanet secunda appellatio efficax, & sñia non transiret tunc in rem iudicatam, cum superſit ſecunda appellatio. ¶ Aliquãdo & quarto iudex a quo assignat terminum, vt supra: tũc post terminum iam decursum non poterit geminari secunda appellatio licèt adhuc foret infra tempus appellãdi, ratio est, quia per lapsum termini sententia iam transit in rem iudicatam, vt in c. cum sit Romana. s. eod. & in c. personas. s. eod. & in d. cle. ij. & hoc casu verum est dicere, ꝙ sit quesitũ primo ius parti, merito secunda appellatio non valet cum non possit suspendere sñiam quæ iam primo ante secundam appellationem transiuit in rẽ iudicatam per lapsum termini. & ita Ioan. Calderi. in d. clem. ij. & Saly. in d. l. si quis libellos. in fi. & hoc modo debet intelligi quod no. d. Flo. in d. cle. ij. §. j. in fi. dicens quod eo ipso quod quis appellauit censetur deduxisse oẽ ius in ipsam appellationem, merito cum ei renunciauerit, supple tu per lapsum termini, amplius non auditur secundũ eum ibi, qui hoc modo debet intelligi: non sic quãdo res erat integra geminatur secunda appellatio ante lapsum termini, & j. tẽpus appellãdi, tũc. n. ante quã sñia trãsiuerit in rem iudicatam cõstat, ꝙ geminando appellationem, ꝙ non vult renunciare appellationi prout. s. in mẽbro ꝓximo præcedenti est dictũ, & per Saly. in d. l. si quis libellos. quæ oĩa singulariter tene mẽti quia ita plene recollecta & ordinate posita nullibi reperies, & ita etiam bene declarat Bal. in addi. Spe. in 8. charta in ver. quandoque quis renunciat appellationi. §. quid ergo, in titu. de sententia.

SVMMARIVM.

1 *An sit necesse ꝙ reuocatio attẽtatorũ petat̃ specifice ĩ libello appellationis.*
2 *An attentata possint reuocari primo ante sententiam si hoc non sit petitũ ante omnia reuocari.*
3 *In reuocatione attentatorum non requiritur libellus, nec litis contestatio.*
4 *Reuocatio attentatorum vsque ad quantum tempus possit peti, & an posit peti ante, vel post conclusum in causa.*
5 *Quando reuocatio attentatorum est talis quòd faciliter fieri non potest puta in funere defuncti, tunc non fit ante omnia sed expectatur sententia diffinitiua.*
6 *Quando attentatum est tale in quo non potest fieri reuocatio nisi per sentẽtiam diffinitiuam nunquam debet fieri ante.*
7 *Si in libello petatur reuocatio aliquorum attentatorum, an si appellans succumbit in illis, intelligatur succubuisse in alijs attentatis.*
8 *An litiganti super attentatis currant fatalia super negocio principali.*
9 *An remedium attentatorum posit deduci incidenter per viam exceptionis vel replicationis.*
10 *An reuocatio attentatorum possit peti principaliter, & de per se absq; iudicio & libello appellationis.*
11 *Vtrum, & qñ sit gradatim appellandum vel possit appellari omisso medio.*
12 *Oĩ casu procedit appellatio omisso medio nisi per partẽ opponatur exceptio.*
13 *Apellatio ad maiorem iudicem vel parem seu minorem quàm debuerit appellari, an sit nulla.*
14 *Valet consuetudo ꝙ in omni casu possit appellari omisso medio.*
15 *Valet priuilegium seu præscriptio ꝙ possit appellari omisso medio sed non possit præscribi ꝙ non appelletur ad principem.*
16 *Valet consuetudo quòd a iudice seculari appelletur ad ecclesiasticum omissis medijs iudicibus secularibus.*
17 *Quando episcopus litigat cum eius subdito, eliguntur arbitri a quibus appellatur ad Papam.*
18 *Si archiepiscopus litigat cum episcopi subdito coram ipso episcopo non appellatur gradatim.*
19 *Quando simul concurrit iurisditio mediata & immediata, tunc potest appellari ad mediatam omisso medio.*
20 *Si episcopus accusatur suspectus, an a sententia delegati appelletur ad epm̃.*
21 *Quando proximus in gradu non foret catholicus, vel esset excommunicatus potest appellari omisso medio.*
22 *An ad legatum possit appellari omissis medijs.*
23 *Legatus de latere non potest cognoscere de appellationibus ad sanctissimum Papam seu ad sedem Apostolicam interpositis.*
24 *Ad Patriarcham in tota eius prouincia potest appellari omi[ss]o medio.*
25 *A sententia subdelegati a Papa non in totum non potest appellari ad Papã omisso medio.*
26 *Ad Papam potest appellari omisso medio quando non opponitur exceptio.*
27 *Quando subdelegatus datus non in totum detulisset appellationi ad Papam valida est appellatio omisso medio.*
28 *Si vnus ex duobus delegatis a Papa committit alteri vices suas etiam non in totum, debet ad Papam omisso medio appellari.*
29 *A subdelegato legati Papæ vel a delegato episcopi vel alterius ordinarij potest appellari ad Papam omisso medio.*
30 *An a sententia subdelegati delegati alicuius principis de iure ciuili appelletur ad proximum subdelegatum vel ad primum delegantem.*
31 *An a sententia subdelegati delegati ad aliquam vniuersitatem causarum debeat appellari ad ipsum delegatum vel ad primum delegantem.*
32 *Non valet consuetudo ꝙ a sententia vicarij appelletur ad Episcopum vel econtra, nec potest Episcopus dicto casu delegare nec dictẽ appellationi vel delegationi possunt partes consentire.*
33 *An a delegato episcopi possit appellari ad vicarium ipsius episcopi.*
34 *An vicarius episcopi vel alterius possit cognoscere de appellatione ad episcopum interposita.*
35 *An a sententia officialis foranei vel alterius specialis vicarij possit appellari ad episcopum.*
36 *An collatione beneficij facta per vicarium de speciali commissione episcopi seu alio articulo specialiter commisso ipsi vicario, debeat appellari ad episcopum.*
37 *Quid si episcopus delegat causam in fraudem vt sic non appelletur ad archiepiscopum.*
38 *An a sententia delegati a vicario episcopi possit appellari ad episcopum.*
39 *An a sententia prælati subdito episcopo possit appellari ad episcopum vel eius vicarium.*
40 *Si causa delegata est episcopo an posit eius vicarius cognoscere vel ecõtra.*
41 *Si a sententia alicuius non potest appellari, an poterit appellari a sententia vicarij eius.*
42 *An a sententia vicarij generalis principis non posit appellari sicut ab ipso principe.*
43 *An de iure ciuili a sentẽtia vicarij posit appellari ad eũ cuius est vicarius.*
44 *An a sñia vicarij episcopi posit supplicari episcopo & quid ecõtra. n. 45.*
46 *Legatus Papæ non restituit aduersus sententiam Papæ, & solus princeps restituit aduersus sententiam vicarij vel delegati.*
47 *Restitutio in integrum debet tractari coram superiore sententiantis & inferior non potest rescindere sententiam superioris & ista est ratio quare iudices regij & non alij in hoc regno cognoscunt de rescissione contractuum iudicum chartulariorum regiorum.*
48 *An vicarius episcopi possit restituere aduersus sententiam episcopi.*
49 *Delegatus principis an possit ipse personaliter, & incidenter restituere aduersus suam sententiam.*
50 *An a sententia vicarij possit dici de nullitate coram episcopo vel econtra: & ibi quod corã eodẽmet iudice qui sententiauit põt dici de nullitate.*
51 *An episcopus possit reuocare interlocutoriam latam ab eius vicario.*
52 *Si uicarius detulit appellationi, an episcopus possit reuocare talẽ delationẽ.*
53 *An quo ad recusationem censeatur idem tribunal vicarij & episcopi, & recusetur vicarius, an recusetur etiam episcopus, & an posit probari causa recusationis coram episcopo.*
54 *An si est suspectus episcopus censeatur suspectus eius vicarius.*
55 *Si duo vicarij constituti insolidum tulerunt duas sententias contrarias põt dominus vel episcopus cui velit adhærere, quod est notandum ad cap. fin. de re iudica.*
56 *Sufficit dicere, appello, & intelligitur gradatim appellatum absque aliqua expressione iudicis ad quem.*
57 *An valeat appellatio ad iudicem competentem aliter non exprimendo.*
58 *An valeat appellatio dicendo, appello ad maiorem iudicem, aliter non exprimendo.*
59 *An valeat appellatio alternatiua ad plures seu diuersos iudices.*
60 *An valeat appellatio incerta si declaretur infra decem dies.*
61 *Omni casu valeret appellatio alternatiua vel incerta, quando suberat probabilis dubitatio iuris vel facti.*
62 *An valeat appellatio copulatiuè ad plures iudices, & quid si est proposita clausula, & ad quemlibet alium iudicem competentem.*
63 *Quid si appellans semel elegit iudicem, an possit postea variare.*

CAP. LXVI.

Ilecti. A subdito vel delegato epĩ ad archiepm̃
appellare nõ licet. h. d. vel sic, Appellatio
interposita omisso medio non valet si de hoc exci-
piatur. h. d. primo ponitur querela appellantis. se-
cda ibi, quo circa, dant̃ iudices. ¶ Nota. j. ibi, gradatim. quòd
ad inferiorem a Papa est appellãdũ gradatim & nõ omisso me
dio, de quo j. in gl. ¶ Nota ibi, officialis. ꝙ de applõnibus no-
minatim ĩterpositis ad archiepm̃ põt cognoscere eius officia-
lis seu vicarius, ꝯcordat supra. eo. dilectus. rõ est quia vicarius
censet̃ idẽ tribunal, & idem adiutoriũ cum epõ. c. Romana. in
prin. eo. ti. in 6. c. 2. de consuet. eo. li. ¶ Quid autẽ sit si appellet̃
a delegato episcopi, an vicarius possit de ipsa applõne cogno
scere, dicetur. j. in gl. ¶ Tertio no. ꝙ exceptio dẽt opponi corã
iudice, & expectari an ipsam admittat, vel non, & eo casu quo
nõ admitteret: tũc est, ꝙ põt appellari, & nõ anteq̃ hoc decla-
ret, de quo vide dicta in c. vt debitus. s. eo. qñ possit appellari a
futuro grauamine, & est optimus tex. de hoc ĩ c. dilecto. s. eo.
vbi vide dicta in notabilib. ¶ Vltimo nota, ꝙ iudex appellatio-
nis põt pronũciare oẽs sñias nullas, latas post legitimã appel-
lationẽ, & absq; dubio hoc ꝓcedit qñ ita peteret̃. & est optima
practica in libello applõnis petere oẽs sñias latas post appella-
tionẽ irritas, & nullas ꝓnunciare. ¶ Sunt & aliæ practicæ de q-
bus hic per Inn. subdentẽ, ꝙ bona est practica, ꝙ petat̃ in libel-
lo ꝓnunciare applõnem fuisse, & esse iuste, & rite interpositã.
& hoc solũ sufficit, quia reuocatio attentatorũ venit accesso-
riè: nã ꝓnunciato, ꝙ applõ fuerit lĩtima & iusta, attẽtata in cõ-
sequentiã reuocant̃. c. si a iudice. c. nõ solũ. eo. ti. in 6. c. signi-
ficantem,

ficantem.j.eo.sed certe cautius est sm Host. vt in libello petaẽ
in specie reuocari qcqd post, & ꝯ appłonem esset in ꝑiudiciū
appellantis attentatū,& ita residet hic Io. An.& Pan. sed licèt
ista practica sit tutior,tamē practica Inn.est bona,& ꝓcedit,qa
petendo simpłr ꝓnunciari appłonē iustam,tūc si ꝓnuncietur
iusta ex vi hmõi sñiæ ꝯsequitur reuocationē eorū quæ acta sūt
post appłonem,cum in ꝯsequentiam ꝓnūciasse videatur de
attentatis, licèt expresse nil dixerit de eis sm Inn. & ita sequiẽ
hic Imo. col.pe. quia hoc venit de nã ipsius appłonis, vt in d.
c.significante.vbi tex.de hoc,& in c.exhibita.in fi. s̃.de iudi.ꝓ
quo ẽt bene facit tex.in l.cū ex cã. ff.eo.ti.vbi reuocatio atten
tatorum venit ex natura appłonis,& fieri debet eo ipso, ꝙ ap-
1 pellans in cã appellationis obtinuit. ¶†Pro cuius articuli de-
claratione quæritur primo an sit necesse,ꝙ reuocatio attenta
torū petaẽ specifice ĩ libello appellationis? dicas,ꝙ nõ, quia
hoc subintelligiẽ, & venit de natura ipsius appłonis. dictū est
no.Inno.hic,ꝙ tene mẽti.facit c.significantibus.& c.significa
2 uit.s̃.eo.¶†Secūdo quæritur an attentata possint reuocari pri
mo ante sñiam ferendam super libello appłonis quando reuo
catio attentatorū nõ esset petita ab ipso principio.gl.no.in d.
c.non solū.in prin.in verbo,ante oĩa. tenet,ꝙ sic.& ita Io. An.
& doc.ibi concludentes, ꝙ attẽtata appłone pendẽte a diffini
tiua possūt reuocari finito appłonis articulo,& sic lata sñia ꝓ
appellatione,vt s̃.& ẽt ante, cū iudex de necessitate hẽat ante
oĩa reuocare, vt in d.ca.non solū.in verbo dẽt, quod importat
necessitatē,vt ꝑ glo.in verbo debeat.in cle.fi. de sta.reg.adeo,
ꝙ iudex faceret iniustitiam si nõ reuocaret sm Io. An.in d. ca.
non solū.sed Archi.ibi,& Spe.eo.ti.§.pe.in fi.ver.sed pone.di-
cunt,ꝙ libellãs in cã appellationis petẽdo sñiam retractari, &
ante reuocari attentata, dẽt esse cautus, ꝙ nõ cõtestetur pri-
mo litem, quia si postea insisteret attentata primo, & ante
omnia reuocari ꝑ officiū iudicis nõ audireẽ,cū eligeret viã or
dinariã retractãdi ꝑ sñiam. vnde dẽt ẽt cessare tūc via extraor-
dinaria sm eos,s3 hęc subtilitas ñ placet Io.An.ibi,nõ solū fo
ret quãdo petitū fuit attẽtata ante oĩa reuocari sed ẽt si non sit
adiectum,ante oĩa,quia oĩ casu,& ẽt post litẽ contest. ante de-
bent primo reuocari,vt in d.c.nõ solū.& ita sequitur Io. Mo.ĩ
c.cupiẽtes.§.pe.in fi.de ele.in 6.sed Gem.in d.c.nõ solū,refert
sup hoc opiniones finaliter dicẽdo,ꝙ opi. Io. An.procedit qñ
illa verba,ante oĩa reuocari, sunt exꝑssa ĩ libello.alias tenet se
cum opi.Spe.& Archi.Tu aduerte,quia opi.Io.An.& Io. Mo.
est indistincte oĩ casu tenenda q̃ sequiẽ Bal.in l.appellatione.ĩ
3 prin.C.e.ti.& Pe.de Anch.in d.c.non solū,†nam reuocatio at
tentatorum fit officio iudicis mercenario in quo non requiri
tur libellus nec litis contest.ita gl.in clemẽ.2.in prin.vt li.pen.
s̃.eo. & ideo cum iste articulus attentatorū examinetur de sui
natura seorsum a principali, vt in c. non solum.litis contestat.
super attentatis vel in negocio principali non nocet, vt alias
per gl.in l.vinum.ff.si cer.pet.l.qui testm̃.§.j.ff.de testa.mili.in
cle.sæpe.in fi.in verbo partibus.de ver.sig.& hanc opi.Io.An.
sequunẽ dñi de Ro.in decisi.17. quæ incipit, item ꝙ attentata,
ꝯcludẽtes,ꝙ licèt a principio nõ sit petita reuocatio attẽtato-
rum,tñ põt peti ex postfacto,& qñcunque, & in qualibet parte
litis dūmodo ante concłonem in cã, & ita ẽt tenet Rot. decis.
185.quæ incipit,item ꝙ pars.dato,ꝙ iam lis sit contest.per par
4 tes in negocio principali,qđ est menti tenẽdum.¶ † Et intelli-
ge prædicta dummõ primo reuocatio attẽtatorū petaẽ añ con
cłonem in causa , quia postq̃ iã esset in cã conclusum oportet
expectare sñiam sup negocio principali appłonis ꝓ quo facit
5 c.pastoralis.in fi.s̃.de cau. pos.& ꝓprie. ¶†Secūdo limita nisi
reuocatio attentatorū sit talis quæ faciliter fieri nõ possit: tūc
enim non fieret ante oĩa,puta pendẽte lite super funere defun-
cti iã sepulti in cœmiterio vnius ecclesiæ litigãtis,idem funus
fuit exhumatum de facto, & delatum ad aliam ecclesiam,non
fiet reuocatio attentatorū ante oĩa, & hoc ex quadã ęqtate, li
cet de rigore iuris aliud esset per notata in c.cum liberum.j.de
sepul.& ita tenet Rot.in antiquis deci.266.prout refert, & se-
6 quitur Gemi.in d.c.non solum.in fi.illius c.¶†Vltimo limita
nisi petatur reuocatio sup tali attentato quod de sui natura re
scindi nõ posset nisi per sñiam diffinitiuam ferendam in prin-
cipali negotio appellationis.ita tex.in l.chyrographis.§.finali.
7 ff.de admi.tut.& ita Bal.in d.l.appłone.in prin.¶† Tertio prin
cipaliter quęritur,pone qđ libellus datus ꝓ̃ncipaliter super vno ex
pluribus attẽtatis an si succumbat in illo articulo intelligatur
succubuisse in alijs oĩbus attentatis,& etiam in ipsa cã princi-
pali? Imo.hic recitando opiniones finaliter concludit,qđ non
nam sñia lata in vno ex attẽtatis non dẽt nocere vel ꝓdesse in
alio, licèt sñia in cã principali appłonis habeat nocere, & pro
desse in oĩbus accessorij, & innouatis, sed non sic econtra qa
lata in accessorijs non prodest,vel nocet in cã principali ꝑ no.
in l.cum quæritur.de excep.rei iud.& l.fundum. & l.fundi. de
except.& l.ex diuerso.§.j.ff.de rei vendi. sm Innoc. & ita resi-
8 det Imo.hic,col.pe.& fi.¶†Quarto quæritur si appelleẽ a cer-
to grauamine,& post appłonem iudex tulit in appellantẽ sen-
tentiã excõicatiõis,& deinde tulit sñiam diffinitiuã sup nego
cio principali, a qua siłr appellaẽ tunc si corã iudice appłonis
petaẽ retractari sñia excõicationis tanq̃ attentata post appella
tionem legit imam.j.de sen.exc.ꝑ tuas.& nulla fiat mentio de
appłone diffinitiua licèt obtineat sup dicta retractatione ex-
cõicationis,tñ remanebit firma ipsa sñia diffinitiua ĩ negocio
principali si eã.j.terminū iuris non sit prosecutus, & similiter
ꝑ hoc ñ obtinebit retractationē ĩ alijs attẽtatis,nec incõuenit
qđ in articulis separatis sñia maneat pro parte firma,& ꝓ par-
te non.j.de testa.c.Raynutius. & Raynaldus,sm Inn. hic cum
quo residet Imo.hic. ¶Tu aduerte,& intellige prædicta in ter
minis prædictis in quib.loquitur Inno.alias si quis volens ꝓse
qui cãm principalem appellationis petat ante oĩa in libello re
uocationē attentatorum vel ẽt in medio litis prout est dictū
s̃.in 2.q.tunc litiganti sup attentatis nõ currūt interim fatalia
sup cã principali,& ita determinatur singulariter per Rotã in
decis.102.quæ incipit,itē quod fatalia.ꝓ quo bene faciūt notã
da dicta Bal.maxime in fi.l.ꝯ maiores,C.de inoff.test.vbi text.
ad hoc no.bene facit,sed quando quis litigaret primo,& prin
cipaliter sup attentatis nõ inchoata ꝓsecutione in cã appella-
tionis principali, tūc ꝓcedat dcm̃ Inn.hic,ꝙ si non prosequiẽ
cãm principalem appłonis.j.terminū iuris appellatio sit deser
ta,& currūt tunc fatalia litiganti sup attentatis,sm Inno.& te-
9 ne menti quia alibi nõ reperies hunc passum.¶†Quinto quę-
ritur an remedium appłonis,& attentatorū possit deduci inci
denter per viam exceptionis vel replicationis,puta si excipitur
sñiam non fore exequendã,vel electum nõ fore confirmandū
pro eo quia est appellatum.Imo.hic in fi.qđ sic.facit. s̃. de ele.
cum inter canonicos.& s̃.de exce.cū inter R.& s̃.de except.c.
dilecti.solū tñ poterit de hoc excipi.j.illud tp̃s.j. qđ põt fieri ꝓ
secutio appłonis.& sic anteq̃ appło sit deserta sm Inn. de quo
articulo an possit dici de nullitate attẽtatorū si appło est iam
deserta.vide in c.licet.de sen.excõ.in 6.ꝑ doc.in c.cū venisset.
s̃.de eo q mittiẽ in pos.ꝑ Rot.in prima decisione. diceẽ in c.di
10 lecto.s̃.eo.in materia nullitatis.†& subdit hic in fi.Inn.& ꝙ ap
pellatio põt ẽt principaliter proseq in negocio principali,põt
ẽt principaliter proseq quo ad reuocandū attentata,& oẽ gra
uamẽ accessoriū agendo de hoc primo principaliter, & seor-
sum absq; prosecutione vel inchoatione iudicij appłonis sup
cã principali.qđ tene mẽti.intelligẽdo tñ,ꝙ fiat fides de appel
latione iudicis corã quo petiẽ reuocatio attentatorū: quia cū
reuocatio fiat officio iudicis appłonis.c.solicitudinem, circa
medium.s̃.eo.dẽt ante oĩa ꝯstare de appłone.& ita gl. in d.ca.
non solum.in verbo ante oĩa.Itẽ intellige oĩa prædicta in ap-
pellatione a diffinitiua,sed in appłone ab interlocutoria quo
ad reuocationē attentatorum,dic prout hr̃ in d.c.non solum.
Cætera ad materiã attẽtatorum vide plene dicta.s̃.in c.bonæ.
11 in 6.co.¶†In gl.j.ibi gradatim.Nota ex gl. rłam generalē ꝙ nõ
solum sm leges est gradatim appellandū.l. Imperatores. ff.e.
ti.sed ẽt sm canones,vt hic patet. & sic nõ põt appellari omis-
12 so medio rłr.¶†In ea.ibi,opponatur exceptio. tene menti sin
gularem gl.iuncto tex.quia ita bene alibi non reperiẽ, ꝙ licèt
rła sit,ꝙ non possit appellari omisso medio rłr, tñ hoc verum
si ꝑ partē aduersam de hoc opponatur exceptio, secus si nihil
excipiaẽ:tunc.n.procedit appło ẽt nõ gradatim,& omisso me-
dio,vt hic in tex.& gl.& ita do.Ant.hic,& alij doc. & licet Ar-
chi.in c.si delegatus,de off.dele.in 6.refert Inn.& Host.tenere
ꝯrium in c.referẽte.hic allegato in gl. tñ ꝓut dicit hic Io. An.
illud nõ colligitur ibi ex dictis eorū,ideo tex. hic fundat se sup
exceptione,& appłone partis ita, ꝙ opus est de hoc excipere.
& si exceptio nõ admittaẽ appellaẽ ab repulsione.& hãc deter-
minationē sequiẽ Rota decis.387.quę incipit, Itē si tres,& sm
Imo.hic seruareẽ in practica.tamen dicit, ꝙ de iure vr̃ primo
obstare c.j.de foro compe.in 6.in princi.vbi coram Archiep̃o
non põt etiam de consensu partium procedi omisso medio ar
ticu.appellationis.& quia de iure canonico non põt proroga-
ri iurisdõ per clericos nõ sui iudicis. c. significasti,loquitur de
prorogatione oĩno non sui iudicis . quod nõ est in casu isto in
quo per appłonē est iudex licet ope exceptionis non possit re-
pelli,vt hic in tex.facit gl.in verbo cõpetente.in cle.2.vt lit.pē
den.nec obstat dictum c.j.quia ibi in cã principali in qua nul-
latenus est iudex. Sed hic quæritur in cã appellationis in qua
13 est iudex si nõ excipiatur.¶†Secundo vr̃ obstare.l.j.§.pe.ff.eo.
ti.vbi dr̃, ꝙ si per errorem fuit appellatū ad minorē iudicē, er-
ror nõ nocet,secus si ad maiorē.ergo vr̃ ex certa sciētia, ꝙ non
possit appellari omisso medio.quare dicas,ꝙ error non nocet
& hr̃ ac si ad idoneum,& debitum iudicem foret appellatum,
& ad eū intełr cã deuoluta . sed quando foret appellatum in
scienter omisso medio,si pars de hoc non excipiat,text.in d.§.
penul.

pen.nil dicit de hoc.vnde videretur,ꝙ valeret tunc processus
coram iudice maiori omisso medio. nisi dicas,ꝙ ibi loquitur
de iure ciuili,secus de iure canonico,vt hic vbi valet appella-
tio,& processus omisso medio si per partē de hoc nō excipia-
tur.¶ Aduerte tamē, quia dicit hic Panor.ꝙ si iusto errore sit
appellatū omisso medio, hoc non nocet, quia intelligitur in
effectu deuoluta causa appellationis ad iudicem idoneum, &
debitum,vt in d.§.pe.sed quando scienter & non per errorem
appellatur omisso medio, & de hoc pars excipit, certe si iam
sunt elapsi 10.dies dati ad appellandū,illa talis appellatio scië
ter facta non valet?sequitur ergo ꝙ sentētia trāsiuit iam in rē
iudicatam,ſm Panor.& aduertas,quia hoc posset ꝓcedere qñ
sciēter appellatur omisso medio.secus si iusto errore appellet
ad maiorē vel parē iudicem,tunc appellatio nō est nulla,vt s̄.
sed qñ appellatur ad maiorē iudicē omisso medio siue sciēter
siue ignorāter,tunc est quod appellatio est nulla.& ideo si tūc
sunt lapsi 10.dies.& sic non posset vlterius appellari sentētia
transiret in rem iudicatā,sed si adhuc superesset de decem die
bus posset suppleri,& iterum appellari ad idoneum iudicē ar.
l. accusaturus.ff.de adult.& per glo.no.in c.si is cui.de offi.de
lega.in 6.& ita tenet Inno.in d.§. pen. col.1. & 2. ¶Conclude
ergo quod appellatio scienter facta ad Imperatorem de iure
ciuili omisso medio non est nulla sed habetur, ac si ad debitū
iudicem foret appellatum, & ad eum remittitur appellatio,
vt in d.l.Imperatores. Si vero appelletur ad inferiorem iudi-
cem ab Imperatore omisso medio,tunc aut scienter,& nō per
errorē,tunc de iure ciuili appellatio est nulla etiā si appelletur
ad parē,vel maiorē,quia solūmodo error excusat.secus ergo si
sciēter,vt in d.§.pen.sed de iure canonico ēt scienter, valet ap
pellatio si per partē de hoc nō excipiat̄.& ita tex.& gl, no.hic.
¶Si vero appellet̄ ad maiorē iudicē q̄ debuisset appellari : tūc
ēt si per errorē appellatio est nulla,vt d.§.pen.etiam si pars de
hoc nō exciperet nō valeret ꝓcessus, & ita Imo. in d.§. pen.in
prin. ¶Nō obstat tex.hic & in d.c. Romana.in prin. co. tit. in
6.quia loquūtur quando appellatur ad maiorem iudicem,sed
quādo ad minorem, videtur tunc standum dispositioni iuris
ciuilis in d.§.pen.ex quo de iure canonico nō reperit̄ hoc ca-
su ꝓrium statutū,ſm no.in c.licet ex suscepto, s̄.de foro cōpe.
& in c.j.j̄.de no.ope.nū.Nō ergo posset reparari talis error ni-
si.j̄.tēpus decē dierū a die snīæ iterum appelletur, vt supra &
14 tene mēti prædicta.¶†Secūda limitatio est,ꝙ rōne cōsuetudi
nis pōt omni casu appellari omisso medio.& ita gl. hic ꝓ qua
est tex.in d.c.Romana.§.j.eo.tit.in 6.vbi est expressum, qđ va-
let cōsuetudo,vt possit appellari omisso medio.Similiter etiā
posset & hoc introduci,& acquiri hoc ius per pręscriptionem
licet præscribi nō posset,ꝙ nō appelletur ad principem,ita di-
15 xit no. Bald. in auth.quas actiones.C.de sacrosan.eccl. ¶†Si-
militer etiā valeret super hoc priuilegium, ꝙ possit appellari
ad quemcunq; iudicem omisso medio, & ita tex.& glo.in d.c.
16 Romana.§.j.† & adde prædictis no.tex.ī d.c. licet ex suscepto.
vbi cōsuetudo pōt deferre ius & potentiam appellandi a iudi
ce seculari ad ipsum iudicē ecclesiasticum omissis medijs iu-
dicibus secularibus, vel etiam alijs ecclesiasticis ꝙ bene no.
17 ¶†Tertia limitatio, quando episcopus litigat cum eius subdi
to,quo casu eliguntur arbitri. & ita fieri debet de iure.6.q.j.si
clericus.tūc enim ab illis arbitris nō appellatur gradatim, sed
debet ad Papam.& ita gl.fi.in c.ab arbitris.de off.dele. in 6.&
18 illa glo.est singu.scđm Panor.hic, col.pen. ¶†Quarta limita-
tio,quando archiepiscopus agit contra subditum episcopi co
ram episcopo, & sic sequendo forum ipsius rei. supra de foro
compe.c.cum sit generale. tunc enim a sententia episcopi nō
debet ad archiepiscopum appellari,ne sit iudex in propria cau
sa. facit c.fi.infra de insti.cum concordan. secundum glo.ibi,
19 & ita Ioan. And.in d.c.Romana.§.j. & Panor. hic. ¶† Quin-
ta limitatio no.quando concurrit iurisdictio mediata, & im-
mediata, puta si appellat̄ a prælato subdito alicui archidiaco-
no,qui Archidiaconus est subiectus episcopo. tunc enim po-
terit appellari ad episcopum omisso medio. Nam Archidiaco
nus nō facit tūc gradum cū episcopo: sed ambo simul concur
runt, ex quo episcopus est ordinarius totius diœcesis ad quē
appellari pōt,vt in d.c.Romana.§.j.& 11.q.j. de persona pro
quo dicto bene facit glo.in c.pastoralis. & in c. cum ab eccle-
siarum.s̄.de off.ordi.vnde hoc casu poterit appellari ad Archi
diaconū,vel ad episcopū prout voluerit appellans.& ita Doc.
hic, & idē in oī alio casu in quo iurisdictio mediata & imme-
diata simul concurrunt,vt hic per Panor.in fi. & in 8. limita-
20 tione.¶†Sexta limitatio,quādo eṗs recusatur suspectus & ip-
se delegat causam alteri,tunc a sententia talis delegati nō ap-
pellatur ad episcopū,sed ad archiepiscopū, ex quo mediū cē-
setur inhabile per recusationem iam factā,& ita glo. in c. si is
cui.de off.dele.in 6.de hoc tamē articulo, vide plenius per gl.
21 & Doc. in c. si qs cōtra clericū.s̄. de foro compe.¶†Septima
limitatio quādo proximus in gradu non foret catholicus,vt
in c.quia diligentia.s̄.de elec.& idē si foret excōicatus, vel su
spensus.tunc enim pōt appellari omisso tali medio,ita tex. in
22 d.c.si is cui.¶†Octaua limitatio,quia ad legatum Papæ in to-
ta eius legatione pōt appellari omisso medio, vt per gl.in c.j.
s̄.de off.leg.& in d.c. Romana.§.j.in verbo curiā,& ita voluit
Ioā.An.ibi,& in c.quod translationē.de off.leg. & Doct.hic,
& Spe.eo.ti.de appel.§.nūc tractemus, circa mediū,in ver. sed
23 nunquid.Idem est in legato.†subdit tamē hic Bal.in fi.ꝙ lega
tus ēt de latere nō posset cognoscere de appellatione interpo-
sita ad Papam,vel ad sedē apostolicam absq; speciali manda-
to per no.in c.cōstitutus.s̄. eo.& per Arch. in c. quisquis pul-
satus.2.q.6.quod not. ad c.si abbatē.de elec.in 6. vide Doc. in
24 c.cū venissent.s̄.de eo,qui mitti in pos.¶†Nona limitatio, qa
ad Patriarchā in tota eius prouincia pōt appellari omisso me-
dio,ſm Inno.in c. antiqua.j̄.de priui.& Spe.in d.ver. sed nun-
25 quid.¶†Decima limitatio,quia ad Papā pōt appellari omisso
medio.2.q.6.ad Romanā.& per gl.hic,& in d. c. Romana. in
verbo curiā.tu intellige in causis ecclesiastici fori, vel etiā in
causis tēporalibus quo ad eos,qui sunt de tēporali iurisdictio-
ne ecclesiæ,nō quo ad alios, supra eodē.c.si duobus.ī fi.secus
tamē esset ad Imperatorē,vt in d.l.Imperatores.Sed hæc limi
tatio quòd ad Papā possit appellari omisso medio: fallit pri-
mo quādo delegatus Papæ subdelegasset cām alteri non in to
tū.tunc enim a snīa illius subdelegati debet appellari ad proxi
mum subdelegātē,& appellatio ad Papā esset nulla. & ita tex.
no.in c.super qōnum.s̄.porro.s̄.de off.deleg.& in c. si delega
tus.de off.deleg.in 6.& rationē vide ibi per Doc.& ꝙ appella-
tio sit nulla hoc casu, tenēt Inno.& Imo.in c.cū te.s̄.de off.de
leg.ꝙ est no.quia de iure ciuili appellatio ad Imperatorē non
est nulla,vt d.l.Imperatores. sed isto casu appellatio ad Papā
est nulla,nec deuoluit ad eū ad quē debebat de iure appellari.
intellige ope exceptionis,alias secus,vt j̄.in proxima limitatio
26 ne.¶†Secūdo fallit,quia tūc in hoc casu prohibito nō valeret
appellatio ad Papā omisso medio qñ per partē de hoc excipe
ret,alias si non sit opposita exceptio valeret ꝓcessus & appel-
latio ad Papam omisso medio eo casu quo appellare non de-
buisset ſm Arch.in d.c.si delegatus,per no.per Inno.in c. cum
27 Bertoldus.s̄.ti.proxi.& ibi per Io.An.in verbo ad nos. ¶†Ter
tio intellige,quia qñ a sentētia subdelegati dati nō in totū ap
pellat̄ ad Papam omisso medio,si tamē talis subdelegatus de-
tulisset appellationi,licet deferre nō debuisset, vt ī d.§. porro.
tamē ex quo detulit cā deuoluit̄ ad ipsum Papam.ratio est, qa
subdelegatus deferēdo reprǽsentat vices delegati, vnde cense
tur delatū appellationi ab ipso delegato,nec posset delegatus
tunc reuocare,ēt si subdelegasset cū illa clausula, donec duxe
rit reuocandū.& ita sequitur Lapus & Gemi.in d.c. si delega-
tus.§.fi.& vide ēt de his quod no.Rota 385.decis.quæ incipit
28 si appelletur.¶†Quarto intellige,quia ī duobus, vel in pluri-
bus delegatis a Papa si vnus cōmittit alteri vices suas, tñ non
in totum poterit tūc & debebit appellari ad Papā omisso me-
dio,ita gl.magna in fi.in d.c.super qōnum. & ita Doct.ibi, fi-
cut in simili vide aliū casum no.ad hoc in c.si duo. de off. de-
leg.in 6.¶Quinto intellige & adde aliū casum no.in c.si a sub
delegato.de off.dele.in 6. vbi a sententia subdelegati non in
totū debet appellari omisso medio, prout est casus ibi no. &
29 quotidianus.¶†Sexto intellige,ꝙ a subdelegato seu delegato
Papæ,vel ēt a subdelegato delegati alterius quam a Papa pote
rit de iure canonico his casibus appellari ad Papam omissis
medijs,quia cessat tunc ratio dicti.§.porro.& ita Panor.ibi,in
fi.& in d.c.cum Bertoldus.in fi.sicut ēt a delegato episcopi po
terit appellari ad legatum Papæ,vel ad Papam omisso medio,
vt s̄.in 8.limitatione,& hic per Panor.in fi. & ꝙ a delegato le-
gati possit appellari ad Papam omisso medio, est text.in c.cū
30 venissent.s̄.de eo,qui mit.in pos.¶†Sed dubitatur , an prædi-
cta procedant de iure ciuili.Nā l.j. C. qui pro sua iurisd. dicit
ꝙ si delegatus subdelegat debet appellari ad subdelegantē, &
non ad primū delegantē,sed l.j.§.j. ff. quis & a quo. vr̄ dicere
totū ꝓrium.s.ꝙ si appellatur a subdelegato deleg. appellatur
ad primū delegantem omisso medio.Bar.reducit ad concor-
diā distinguēdo inter delegatū principis & inferioris a princi
pe.Sed certe talis distinctio nō procedit, quia esset ꝯ text. in §.
porro.vbi loquitur in delegato a Papa,quare glo.in d.§.porro
in verbo,nō ad eū, in eius prima opinio.cōcludit,ꝙ ille leges
debēt reduci ad distinctionē dicti.§.porro.s.an delegatus sub-
delegauerit in totū,vel non, & ita sequitur ibi Panor. & Imo.
ibi,& hic,sic reducendo ad cōcordiam ius ciuile,& canonicū
cū vnum ius debeat suppleri per aliud.10.dist.si in adiutoriū,
& nō debeat poni diuersitas inter ius canonicū & ciuile, qñ
fieri pōt, ita gl.no.29.dist.c.si.de quo ēt articulo, vide plene p
Spec.eo.tit.§.nunc tractemus,ver.vtrum appelletur. ¶†Quid
aūt sit in delegato ad vniuersitatem causarū,qui pōt subdele-
gare

gare vnam vel plures causas,vt in c.cum causam. s.eo.& ibi p gl.an a snia ipsius subdelegati poterit appellari ad delegatem omisso medio, & sic ipso delegato ad vniuersitatem causarū. dicas,ꝙ quando subdelegauit in totū illā cām,quia non censetur quasi ordinarius quo ad applonem ad eā interponendā.& ita gl.no.hic.vnde quantū ad appellationē nulla est dria in sub delegato delegati ad vniuersitatem causarum vel alterius delegati specialis ſm Bald. & Pan.hic,quod no.ad l.j.ff. quis & a
32 quo appelletur.¶†In ea.gl.ibi,idem credo.hæc gl.hodie est reprobata per tex.in c.2.de consue.li.6. vbi non valet consuetudo,ꝙ a snia vicarij appelletur ad epm vel eꝫ,cum sit idem tribunal.& ideo pro huius gl. & articuli declaratione quærit qd si appellet a sententia vicarij ad epm, & ipse eps delegat talem causam appellationis alteri,an tunc valeat?cōcludit Io. An. in d.c.2.ꝙ in tantū appellatio est nulla , vt etiam si eps delegaret alteri nō valeret,& processus esset nullus , & idem Spe. eo.tit. §.nunc tractemus. ver. quid sit de facto.dicens hoc procedere etiā si applo,& delegatio fieret partib.ꝯsentiētibus,ex quo appellatio est nulla,vt in dicto ca. 2.de quo dic, vt ibi per Lap. &
33 Gemi.¶† Secūdo querit,an a delegato epi possit appellari ad vicarium ipsius epi,an vero sit necesse,ꝙ ad ipsum epm delegātem appellet?vr,ꝙ possit ad eius vicarium [a] ex quo est idem tri
34 bunal & adiutoriū cū epo,vt in d.c.2.& ī d.c.Romana.†Hinc est,ꝙ oīs vicarius pōt cognoscere de applone spāliter,& noīatim interposita ad eū cuius ipse est vicarius,vt hic,& ī d.c.Romana.& §.cum aūt.& in tantū est cōnexa iurisditio vicarij cū epo,ꝙ suspenso & excōicato epo censetur suspensa iurisditio vicarij ipsius,vt gl.& doct.in c.j.de offi.vica.in 6.Sed in cōtrarium facit.c.studuisti.s.de offi.de leg.vbi legatus generalis Papæ nō impedit se de causa specialiter alteri delegata p Papā. ita ergo hoc casu,quia eps delegādo causam alteri in specie vr eam abdicasse a suo vicario per no.in d.ca.Romana. vbi sing. dixit epm posse inhibere suo vicario ne de certa causa cognoscat seu se intromittat:qa sicut eps pōt reuocare eius vicariū in totū,vt per gl.in cle.2.de rescri.& in cle.fi.de ꝓc.fortius pōt abdicare ab eo vnā cām,sup quo articulo Pan.hic in primo cōcludit,ꝙ hęc pars negatiua procedit epo ꝑsente vel absente in loco vicino. Si vero episcopus abest in remotis,ꝓcedat prima pars affirmatiua supra,per tex.in c.si cōtra vnū.in fin.de offic. dele.in 6.& ibi per Io.An.tenentē,ꝙ si recusat delegatus epi causa suspitiōis dēt probari coram ipso episcopo,& non corā vicario nisi eps sit in remotis,vt ibi adducit ēt Pan. ad hoc rationē illius notabilis l.si hominē.ff.mā. Sed certe Rota in deci.350.quę incipit,item licet officialis.indistincte tenet,ꝙ a delegato epi possit appellari ad eius vicariū , & ipse cognoscere possit p rōne tex.in d.ca.dilectis filijs decano. s.eo. vbi applo ad epm vel archiepm pōt prosequi corā eius vicario.censetur enim gestum ab epo omne id qd fit ab eius vicario , ſm glo.in c.j.de capel.mon.in 6.bene facit tex.in l.fi.C.vbi,& apud quē. ibi,vt videatur ipse facere ſm Bal.ibi,in prin.& idem Bal.in d.
35 c.dilectis filijs decano.s.eo.col.3.quod sing.no.¶†Tertio q̄ritur an a snia vicarij foranei deputati ī certa parte diœcesis seu a snia alterius spālis vicarij possit,& debeat appellari ad epm. gl.ī verbo officiali.in princ.in d.ca.2.& in d.clem.2.de rescri. in verbo foraneo . tenet qd sic , quia censetur delegatus . vnde non est idē tribunal cum epo,& sic debet appellare ad epm delegantem . & licet delegatus ad vniuersitatem causarum sit quasi ordinarius secundū gl.in c.cum causam. s.eo.tn̄ quo ad
36 applonem a delegato ad vniuersitatem causarum dēt appellare ad epm delegantem,ſm gl.hic,& in d.c.2.& ī d. cle.2.†& ita tenet Rot.in decis.371.quæ incipit,item si eps.concludens ex prædictis, ꝙ a collatione beneficij facta per vicarium de spāli commissione epi vel ab alio arti.specialiter commisso ipsi vica
37 rio sit ad epm appellandum.†& ita intellige gl.hic,in fi.& sequtur Gemi.in d.c.2.limitans tn̄ prædicta nisi episcopus delegaret causas in fraudem , vt sic non appelletur ad archiepm,quia cognoscit de fraude quæ probatur per coniecturas. c.j.& 2.de renun.li.6.tunc non appellaretur ad ipsum epm delegantem , & ita tenuit Spe.ti.de appel.§.nunc tractemus.ver.ſm præmissa.& sequitur hic Pan. in fi.& ita Io. Mo.Lap.& Gem.in c.Romana.in prin.eo.tit.in 6.dicentes,quod valeret snia excōicationis in forma constōnis lata per archiepm ꝯ eius ordinarios huiusmodi fraudes cōmittentes,qd no.& ita tenet formaliter
38 Spe.in d.ver.ſm præmissa.¶† Quarto quæritur an a snia delegati a vicario epi possit appellari ad epm. Arch.in d.c.2.tenet
39 quod sic per rationem illius tex.& idem tenet Rot.in decisio. 350.quæ incipit,item licet.†& idem Io.An.in d.c.2.si appelletur a snia prelati subditi epo poterit appellari ad epm vel eius
40 vicarium.& ita sequuntur ibi doc.¶† Quinto quæritur,si causa est delegata epo an possit eius vicarius cognoscere. dic, ꝙ non,quia licet sit idem tribunal,vt d. c.2.tn̄ in delegatione cōsideratur dignitas,& persona ipsius epi.arg. c. qm̄ abbas. de offi.dele.& facit quod no.Io. An.in c.j.s.de ma.& obed.& ita vr
b eꝫ quod delegatio facta vicario [b] non transeat in epm, & hoc absque dubio procedit qn̄ delegatio facta vicario vel epo fuit sub noīe proprio,& dignitatis:alias si tantum expresso noīe dignitatis causa sit cōmissa vicario epi,tunc cum censeatur solū contemplata dignitas seu iurisdō quę dr esse eadem cum epo, & sic est idem tribunal,& adiutoriū, vt in d.c. 2. videret quod eps posset ī tali delegatione cognoscere maxime vicario mortuo vel remoto.& ita vr tenere Inn.in c.cā te.de rescri.de quo tn̄ articulo vide latius per doc.in d.c.qm̄ abbas.in c.statutū. in prin.de rescr.in 6.& ibi per gl.in verbo canonicis.in fi. & p gl. in verbo principalis,in cle.ij.de rescr.& per Spe.ti.j.§.fi.ver.qd
41 si causa.¶†Sexto quæritur qd si a snia alicuius rōne eius dignitatis non pōt appellari,an tale priuilegiū extendat ad eius vicarium?dic,ꝙ non.ideo licet a snia principis non possit appellari poterit tn̄ appellari a snia vicarij eius .tex.est no. in l.a pcō sulibus,& ita Bar.& Bal.ibi.C.de appel.& bene facit.l.eos. C.
42 e.ti.& quod j.dicet in seq.qōne.¶†Septimo q̄rit a snia principis nō appellat.l.j. ff.a q. appel. nō licet an a snia vicarij gnalis ipsius principis poterit appellari.dicas, ꝙ sic, & appellabit ad ipsum principem,licet sit idē auditorium cū eius vicario generali,vt d.c.2.& hoc pp defectū superioris quia princeps nō hēt superiorē ad quē appellet.& ita ꝓbat in d. l.eos.& est no. limitatio ad dictū c.2.¶Quid autem in vicarijs aliorū habētiū su-
43 periorē?dic,vt j.prox.qōne.¶† Octauo quærit qd sit de iure ciuili an a snia generalis vicarij possit appellari ad eū cuius vices ipse vicarius gerit? dicas, ꝙ idē est de iure ciuili sicut de iure canonico, cum non possit appellari ad idem vel ad par tribunal seu auditoriū sed dēt appellari ad maiorē iudicem. l. j. ff.eo.tit.vbi gl.de hoc adducit tex.in l.præcipimus,C.eo.tit.& ita tenuit Bar.per illum tex.in l.j.ff.quis, & a quo. Non obstat d.l.a proconsulib.& Bal.ibi,quia in alio casu loquit,de quo.s.
44 in præced.qōne,& in vj.q.¶†Nono quæritur a snia vicarij nō pōt appellari ad epm,vt d.c.2.an poterit supplicari. Archid.& Host.in prin.in c.Romana.eo.ti.in 6.tenent,ꝙ non,quia quādo snia transiuit in rem iudicatā solū pōt supplicari principi , & inferior a principe nō pōt admittere supplicationem.l.j.C. sen.rescin.non pos.& ibi per glo.l.j.& l.fi. C.vt li.pen. auth.hæc supplicatio.C.de preci.impe.offeren.& hr in c. ex literis. s.de resti.in inte.& per Spe. ti.de suppli.§ j. & iō mō prædicto non poterit a snia vicarij supplicari ad epm. & ita procedat opinio Archi.& Host.supra.sed si capiatur supplicatio large pro restitutione in integrū q̄ concedit maiori ex iusta cā seu minori , vel ecclesię.& tūc poterit cū ēt coram eodēmet vicario implorari possit restitutio in integrum per not.in l.præfecti ꝑtorio. ff.de mino.& ita procedat opinio Inn.in d.c.Romana. ſm Io. An.& Gemi.ibi,cum quilibet iudex ex iusta cā pōt restituere aduersus suam sniam,vt in dicta l.præfecti. & ita etiam sequit
45 Pan.in d.c.ex literis,col.6.in princi.¶†Decimo quæritur quid econtra,an a snia epi possit supplicari per viam restitutionis ī integrum coram vicario. Pan.in c.cum ex literis.col.j.de restitutione spo.tenet,ꝙ nō per illū tex.vbi legatus Papæ etiā Car
46 dinalis. †nō potest concedere restōnem in integ.etiam ecclesiæ aduersus sententiā Papæ.pro quo facit tex.no.in l.3.C.si aduersus rem iudi.& in l.j.C.vbi,& apud quem.vbi ēt ꝯ sniam vicarij vel delegati principis solus princeps restituit, & assignat
47 Pan.rōnem,†quia restō in integrū debet tractari corā superiore ipsius sniantis.l.j.& 2.C.vbi,& apud quem.& inferior nō pōt rescindere sniam superioris arg.in cle.ne Romani. de ele.
48 ita Pan.in d.c.cum ex literis.¶†Sed aduerte quia ꝯrium est tenendū, & sic ꝙ vicarius possit restituere aduersus eius sniam, vel sniam ipsius epi per tex.in l.fi. C.vbi,& apud quem.vbi restitutio in integrū pōt implorari corā quolibet iudice ordinario competēte,dummodo hēat administrationem,& bene ad hoc facit dictū Bal. super tex. ibi, vt videat ipse facere.qui loqtur de vicario . cum ergo vicarius non sit inferior sed sit idem tribunal cum epo,& hēat iurisdictionem ordinariam, vt in d. c.2. & in d. c. Romana. ergo poterit coram eo peti sicut posset coram eius episcopo.Non obstat dicta l.j.& dicta l.3. quia procedunt in principe vel eius delegato , & vicario : secus in
49 vicario inferioris. ¶† Hinc est, quód delegatus etiā principis non posset restituere aduersus suam sententiā diffinitiuā, quia restō dēt implorari coram habēte iurisdōnem ordinariam, vt d.l.fi.Sed aduersus suam interlocutoriam nō hn̄tem vim diffinitiuę posset qlibet delegatus restituere , ex quo tūc ipsa restitutio

ADDITIONES.

a ¶An a delegato episcopi possit appellari ad eius vicariū .& ista ponuntur ferè omnia per Panor.in c.siquis contra clericum.de foro comp.in 14.col.

b ¶Delegatio facta vicario. Adde Fed.consi.130.factum tale, & Zaba.& Imo. in cle.& si principalis.de rescript.in tali enim delegatione separatum est auditorium episcopi,& vicarij.

tutio incidenter petitur in ipsa causa principali. & ita Bart. &
50 Bal. in d. l. 3. C. si aduer. rem iudi. & bene facit d. l. fi. ¶ † Vndecimo queritur an a snia vicarij possit dici de nullitate coram epo vel eo. Bal. hic dicit ꝙ sic. quia super nullitate pōt adirt qlibet iudex cōpetens ēt coram eodemmet iudice q sententiauit pōt dici de nullitate. l. si vt ꝓponis. C. quō, & qn iudex. de quo tn̄ articulo dicetur. in d. c. dilecto. supra eo. in materia nullitatis sniarum, & ibi an a snia delegati a principe vel an a snia superioris possit dici de nullitate corā ordinario inferiore dic, vt ibi dicet.
51 ¶ † Duodecimo quæritur an eps possit reuocare interlocutoriam latam ab eius vicario sicut ipse vicarius posset. Bal. hic, ꝙ sic. & ita tenet gl. in d. c. 2. per ratione illius text. sed eo casu quo non posset ipse vicarius reuocare nō poterit:
52 similiter ipse eps per no. in c. cum cessante. s. eo. ¶ † Decimotertio quæritur quid si vicarius detulit appellationi an eps poterit reuocare talē delationē, & applonem ipsam reijcere. dicas, ꝙ sic oī casu quo potuisset reuocare ipse vicarius sir pote rit reuocare eps vel eo. argu. d. c. 2. de quo tn̄ articulo an delatio applonis facta per iudicem a quo possit per eum reuocari dicetur in c. interposita. §. pen. j. eo. & hr per Pan. in c. dilecti. s. eo. in fi. & ibi per Io. An. & plenius per eum, & Archidiac. in c. cum applonibus friuolis. eo. tit. in 6. ¶ † Decimoquarto quæ-
53 ritur an quo ad recusationem censeatur idem tribunal vicarij & episcopi. dicas, ꝙ non prout habetur in c. si ꝯ vnum. in fi. de offi. deleg. in 6. vnde licet sit suspectus ipse vicarius. per hoc tn̄ non censetur suspectus ipse eps. ideo cā suspitionis vicarij est probanda coram ipso epo. & hoc casu non eligūtur arbitri, vt
54 d. c. si ꝯ vnum. in fi. † secus tamē eo, quia si est suspectus eps, censetur in ꝯnam suspectus, & recusari pōt eius vicarius generalis. ita tex. not. ad hoc in c. insinuante. s. de offi. deleg. vbi ita cōcludunt docto. licet Bal. in hoc videatur sentire ꝯriū. in l. j. C. si quacunq; prædi. po. per illum tex. & non bene posset procedere de iure ciuili. ideo a snia vicarij appellatur ad suū ordinarium. l. a proconsulibus. & ibi per Bal. C. de appell. licet Bar. in l. præcipimus. C. eo. tit. hoc non sequatur: & idem Saly. in d. l. a proconsulibus, & in l. addictos. in prin. C. e. ti. & in d. l. præcipimus. in princ. Secundo modo posset procedere dictum Bal. in d. l. j. quando vicarius eēt constitutus ab alio q̄ ab eius ordinario. quia cū possit amoueri ab eo, tunc est, ꝙ si est suspectus ordinarius non censetur suspectus vicarius. & ita procedat tex. in d. l. j. & hoc nisi eadem cā suspitionis reperiatur in vicario ſm Bal. ibi, & idem Gemin. in d. cap. iudex. de offic. delega. in 6. dicēs, ꝙ suspecto vicario censetur suspectus eps qn̄ eadem cā suspitionis concerneret vtrumq;. Sed quādo vicarius creatur, & deputatur a suo ordinario, tunc est indistincte tenendum, ꝙ suspecto epo seu alio ordinario censetur suspectus vicarius, vt in d. c. insinuante, quia cum possit ad libitum ab eo reuocari, vt per Bal. in l. solēt. §. sicut. ff. de offi. procon. & per Gemi. in c. j. de offi. vica. lib. 6. semper est iusta causa suspitionis, ꝙ vicarius non trahatur in voluntatē sui ordinarij, vt per gl. in d. ca. insinuante. merito est, ꝙ suspecto epo seu alio an ordinario, cēsetur
55 suspectus eius vicarius. ¶ † Decimoquinto quæritur, eps cōstituit duos vicarios insolidum, tulerūt super eadem cā ꝯrias sententias: an poterit eps adhærere cui velit, & illā validare. Bald. hic in vlti. col. tenet, ꝙ sic per l. duos iudices. ff. de re iud. quod dictum est notandum pro limitatione, & declaratione ca. fin.
56 s. titu. proxi. ¶ † Decimosexto quæritur, hic in tex. dr, ꝙ gradatim est appellandū, an valeat applo si quis simpliciter dicat, appello a snia, & nō declarat ad quem iudicem. Bal. in l. j. §. si qs. ff. de appel. tenet, ꝙ sic per illum text. & in l. qui rōne. §. Seya. ff. de ver. ob. vbi bonus tex. Idem Spec. titu. de app. §. nunc tractemus. in ver. sed quid si quis. dicens quod tunc in dubio censetur appellatum ſm formam iuris, & sic ad proximum supiorem, & non ad Papam, ar. regulæ in obscuris. lib. 6. & idem voluit Archidia. 2. q. 6. anteriorem. hoc idem sequit Io. An. in c. vt debitus. s. eo. & Bal. in l. aptissimi. C. de iudi. dicens, ꝙ sufficit simpliciter dicere, appello, per tex. in d. l. j. in fi. cum seq. & intelligitur gradatim appellatum, vt s. ¶ Sed aduerte, quia ꝑdicta absq; dubio procedunt de iure ciuili, quo iure appellari debet ad proximum superiorem, & ita cēsetur appellatum. l. imperatores. ff. de appell. & ꝑ gl. in d. l. j. §. j. Genus ergo quod nō potest verificari nisi in vna specie, non inducit aliquam incertitudinem, vt no. in d. c. qm̄ abbas. & in c. ex parte. in fi. s. de of. delega. Sed de iure canonico talis appellatio non valeret: quia cum possit appellari ad Papam omissis medijs. 2. q. 6. ad Romanam. Item ad legatum in prouincia sua, vt no. in ca. j. s. de offic. leg. Item ad patriarcham ſm Inno. in c. antiqua. j. de priui. & gl. 22. di. renouantes. ideo talis appellatio generalis inducit incertitudinem. ff. de iure fis. l. ita fidei. vnde non dēt valere, quia iudex debet esse certus. s. de rescr. c. ad hæc. & maxime iudex ad quem. 2. q. 6. ca. propter. & c. ab eo. §. forma. & non licet cum alicuius iniuria vagari, vt l. prætor edixit. ff. de iniur. &

c. vt quis duas. de elect. li. 6. & per gl. no. in l. si is cui. de of. dele. in 6. & ita sequitur Pan. in c. 2. s. e. tit. & in c. vt debitus. s. eo. & Imo. in d. l. j. §. si quis. licet idem Imo. ibi postea in antepe. col. videatur residere quod etiam de iure canonico valeret talis appellatio dato quod alia declaratio non fiat iusra tps datum ad appellandum. quia in dubio dēt censeri esse appellatū ſm formam iuris, & sic ad proximum superiorē, vt tenet Spec. vbi s. pro quo facit ſm eum: quia vbi quis potest vti iure speciali, & iure cōi, non vr in dubio nisi aliud declaret quis eligere viā iuris specialis, sed iuris cōis, per notata in l. q̄q̄. C. de testa. mili. & in l. precibus. C. de impub. & sic in dubio debet intelligi esse appellatum ad proximum superiorē ſm formam iuris cōmunis prout patet in d. c. Romana. in prin. & quia in dubio debet fieri interpretatio vt actus magis valeat, q̄ pereat. c. abbate. de ver. signi. ff. de re. dub. l. quoties. Sed certe tenendum vr prout. s. est dictum, quia in appellatione de iure canonico dēt exprimi nomen iudicis ad quem. vt 2. q. 6. §. forma. & quia etiā de iure cōi appellatur ad Papā legatum vel Patriarcham omisso medio. ideo talis applo eēt incerta. Non obstant not. in d. l. q̄q̄. quia in actu testandi qui dependet a libera voluntate testatoris. 13. q. 2. vltima voluntas. secus in iudicijs, q̄ redduntur inuitum. l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de verb. obli. in quib. non debet esse incertitudo in preiudicium partis. ita etiam vr esse de mente Io. An. in additio. Spe. in d. ver. si quis. & prædcā consideratio Imo. fuit originaliter Archi. 2. q. 6. anteriorum. dicentis, ꝙ in dubio qui appellat nullo expresso iudice, intelligitur ad immediatum superiorem appellasse: ideo valet appellatio. tamen ad oē dubium tollendum cautum est, ꝙ infra decem dies, qui dantur ad appellādum fiat declaratio iudicis, & intimetur parti, prout voluit gl. ord. in c. si is cui. de offi. deleg. lib. 6. alias fiēda vr interpretatio ꝯ eum qui potuit apertius declarare. ff. de pac. l. veteribus. Non obst. l. si quis intentione ambigua. ff. de iu. & l. in ambiguis orationibus. de reg. iur. quia dicta iura possent procedere in actu vbi non esset tps limitatum: sed in casu isto est limitatum tps. x. dierum. ideo post tps non subest facultas interpretandi ſm Ioan. An. in addi. Spe. eo. tit. §. nunc tractemus. versic. quid si appellans. & de his. j. clarius.
57 ¶ † Decimoseptimo queritur an valeat appellatio dicēdo, appello ad iudicem competentem, aliter non exprimendo. Bald. in l. apertissimi. circa mediū. C. de iudi. tenet, ꝙ sic. allegat gl. ordinariā, & sing. de hoc in l. dum proponas. C. de bo. aut. iud. q̄ Ang. sequit ibi sup dicta gl. & etiam Bal. ibi, in fi. dicens hoc esse vtile, & necessarium quando pp aliquā incertitudinē iuris vel facti quis non est bene certus ad quē sit appellādum. faciūt ad hoc rationes adductę supra in ꝓced. q. & tex. in d. §. Seya. & dicto casu appellatio non censetur incerta, sed virtute dictæ clausulæ dr gradatim facta ad proximum superiorē ſm Bal. in d. l. apertissimi. quod absq; dubio procederet de iure ciuili, vt s. præceden. q. Sed de iure canonico talis appellatio vr incerta cum plures sint iudices cōpetentes. s. Papa, legatus, & Patriarcha. & iudex ad quē debet esse certus. s. in q. præc. & ꝙ dicta appellatio sit nulla tenet Panor. in d. c. 2. & Imo. in l. j. §. si quis. ff. eo. tit. col. 4. licet postea ibi col. 7. dicat posse sustineri talē appellationem de iure canonico, cum debeat intelligi ad proximum superiorem ad quē dēt appellari de iure cōi, vt hic ī tex. & in dubio dēt cēseri electa potius via iuris cōis, q̄ iuris specialis, per no. in d. l. quamquam, & in d. l. ꝓcibus. & in dubio censetur quis elegisse illam viam per quam actus melius pōt sustentari, vt in l. 3. cum ibi no. ff. de test. mil. maxime, vt actus magis valeat q̄ pereat, vt d. l. quoties. Sed certe de iure canonico tenendum vr ꝯrium, cū de iure canonico plures sint iudices cōpetentes in appellatione, imo ceteris paribus potius vr deferē dum appellationi ad Papam ſm no. in c. si duobus. s. eo. in c. si ad sedem. de præb. lib. 6. & prout. j. dicetur, & hoc nisi appellās
58 declaret iudicē. j. x. dies, ꝓut voluit gl. in ca. si is cui. ¶ † Decimoctauo queritur an valeat appellatio dicendo, appello ad maiorem iudicē, aliter non exprimēdo: & an possit eā prosequi coram Papa, Ang. in d. l. j. §. si quis, refert Spe. e. ti. §. nunc tractemus. in ver. quid si appellans ab epo, ꝙ sic: & ita residet ibi Ang. sed certe Spe. ibi vr voluisse ꝯriū m. s. quod intelligatur facta ad proximum superiorem ad quem de iure est appellandum, vt hic in tex. & sic dicit, ꝙ ad archiepm, & ista pars est de iure verior. & aduerte, quia hoc potest procedere de iure ciuili, vbi appellatio non pōt esse incerta, vt s. secus vr de iure canonico nisi appellans declaret hoc j. x. dies, vt s. & ita tenet Io. An. in addi. Spe. in d. ver. qd si appellans. faciunt pro hac parte rōnes, de quibus. s. in q. 17. licet Imo. in d. §. si quis. co. 6. sequatur opi. Spec. quod intelligat in dubio appellatum ad proximū superiorem, & electa via iuris cōis potius q̄ iuris spālis, vt s. de
59 quo. j. ¶ † Decimonono queritur an valeat appellatio alternatiue ad plures iudices. Io. And. in regula, in alternatiuis. lib. 6. disputauit hanc qōnem, & concludit, ꝙ sic de iure ciuili, cum non

non relinquat appellantē incertum. & intelligitur ad ꝓximū superiorē, vt in d.§.si quis,& l.Imperatores.ar.l.j.§.cum vtroque.ff.de stip.seruo.& hoc idem foret dicendum de iure canonico, qn̄ euitaretur incertitudo: puta si sniā archidiaconi vel alterius prælati subditi epo appellet alternatiuè ad epm vel archidiaconū, cū dicto casu nō possit appellari ad archidiaconū omisso medio si pars de hoc excipiat, vt hic in tex.& ī d.c.Romana.§.j.tunc enim inutilis adiectio non vitiat, vt in reg.vtile.li.6.ſm Ioā.An.in dicta reg.in alternatiuis. in addi. Spec.in d.§.nunc tractemus.super ver.si dicat appello.& idem esset in alio casu: puta si appellatur a subdelegato delegati Papę dato non in totum, nam tunc non potest intelligi nisi de ipso iudice subdelegante, vt in ca.super quæstionum. §.porro. de offic. delega.ideo appellatio non potest esse nisi certa. & ita Pan. in c.j.s̄.eo.titu.in vlti.col.Sed eo casu quo in dictis casib.vel alijs posset esse incertitudo, puta si est cōsuetudo, ꝙ omni casu possit appellari ad superiorem omisso medio: valet enim talis cōsuetudo, vt d cap.Romana 2. responso.tunc appellatio alternatiua non valeret, cum esset eadē ratio incertitudinis ſm Io. An.in dicta reg.in alternatiuis.in fi.& idem si appelletur ad archiepm vel ad Papā, seu legatū: tunc cum Papa,& legatus possint adiri omisso medio.vt s̄.talis appellatio alternatiua non valeret de iure canonico tanquā incerta, quia cui acquiratur iurisdō incertū est, arg.optimum est in l.proinde.ff.de stip.ser.& in l.item si vnus.ff.de arb.§. si duo.ſm Io.An.in dicta reg. in alternatiuis,& idem gl.or.& sing.in dicto c.si is cui.Sed aduerte, quia Bal.in l.appłone.C.eo.ti.col.5.in prin.tenet cōtrariū, quia qn̄ alternatiua cadit inter extrema, quorū vnū ē habile, alterum inhabile resoluitur in solutā seu simplicem, vt in l.,pinde, cum se.ff.de stip.seru. & idem si extrema sunt habilia, vt est in casu qn̄ appellatur ad archiepm vel ad Papam, qa adiectio principis non vitiat.d.l.j.§.si quis.& l.si ciuis.ibi, si principem &c.ff.de app.reci. nec erit in ptāte iudicis a quo dare apłos ad quem velit, sed dabit Apostolos simpliciter ſm Bal. in d.l.appellatione,& hic dicentem, ꝙ in alternatiua promissione vtrūque est in obligatione, sed vnū in elec.ff.de ver.obl.l.si duo rei. ideo incertū reducitur ad certum ex necessitate electionis, cū appellans eligendo postea faciat appellatum certum ſm Bald. hic,& hoc idem Ang.in d.l.cum ꝓponis.in princ. quia ex quo vterque est iudex cōpetens, valet appellatio alternatiua, licet, j.x.dies nō fiat declaratio: poterit.n.eligere postea,& electio ē loco declarationis: quæ declaratio pōt fieri ex interuallo.l.hæredes palam.§.sed si notam.ff.de test.& ita sequuntur formaľr do.de Rot.deci.290.quæ incip.Itē, ꝙ appło.referendo. Spec. in §.nunc tractemus, in prin.& in ver.sed pone aliquis.& ī ver. quid si dicat.tenet, ꝙ valeat appellatio alternatiua, cum etiam in casu magis dubio admittat propositio alternatiua: puta in libello.s̄.de resti.in integ.c.constitutus.nec erit necesse declarare.j.x.dies.eo.n.ipso, ꝙ appellans prosequitur appellationem certificat aduersarium per citationem inde secutam, vt in cle. cām.de ele.& in cle.2. vt li. penden.¶Tu aduerte, quia de iure canonico sequēda videtur opi.gl.in d.ca.si is cui. & Io. An. in dicta reg.in alternatiuis.& hanc partem sequitur Arch.6.q. 6 in §. post datā. quia alternatiua est incerta, vt in dicta reg. in alternatiuis. & in l. si is qui ducenta.§.vtrum.de re.dubi. & ex alijs rōnibus adductis.s̄.in qōne. 16.Non obstant adducta ī cōtrarium,& primo rō Bal.in d.l.appellatione.qn̄ alternatiua ponitur inter extrema quorū vnū est habile,& alterum inhabile, quia certe in casu isto vtrumque est habile cū possit de iure canonico licite appellari ad legatū vel ad Papam omisso medio, ergo cum sit habilitas in vtroq; extremorum, nō pōt alternatiua resolui in solutā seu simplicem,& sic non obstat d.l.proinde.Nec obstat secunda rō,& adiectio principis nō vitiat, quia procedit de iure ciuili, nō sic de iure canonico, vt 3.q.6.ad Romanam.& d.c.si duob.s̄.eo.Nec ob.rō Bal.hic,& Ange.in d.l. cum proponas,& do.de Rot.vt s̄.quia procederet qn̄ prosecutio,& citatio fieret.j.tps.10.dierum, sed cum appellans possit deferre ꝓsecutionē appłonis ad finē anni, vt vide dicta de hoc in c.ex rōne.s̄.eo.nō dēt interim aduersarius remanere incertus. Nō ob. dictum c. constitutus, quia ibi qn̄ est probabilis dubitatio, alias secus esset, vt in l.j.§.ꝙ aūt.ff.quo.leg. vel ibi loqt̄ in libello, qui pōt quādocunq; declarari vsq; ad sniam, vt ꝑ gl. in l.j.§.si quis arg. ff.depositi. non sic in appłone in qua iudex dēt esse certus,& hēt tps limitatū.x.dierum, vnde post tps non pōt fieri declaratio, vt in l.bonorū.ff.rem ra.habe.& per glo.in verbo adhærentes, in c.cupientes.§.ꝙ si per 20.de elec. in 6.& ita respōdet Io.An.in d.ver.quid si appellans, & ita respondet ad tex.in d. §. sed si notā. quia ibi in declaratione testōris quæ pōt semper fieri vsque ad mortem, nec est limitatum certum tps: secus in appłone, vt s̄.ī qua per declarationem dr̄ aliquid de nouo fieri, l.exclusio alterius iudicis noīati in ea,& applicatio iurisdōnis iudici declarato, vnde non obstat dictum Bal. in d.§.sed si notā, dicētis per illū tex.ꝙ declaratio pōt fieri post terminum: quia certe in casu nr̄o est diuersa rō, cū appło post 10.dies nō possit esse in pendenti.l.nō queadmodū. ff. de iud. quia de sui natura a principio deuoluit cām ad iudicē ad quē, vt in c.dilectis filijs decano.s̄.eo.& hoc casu staret in pendēti, quia interim cui iurisdō applicetur esset incertum, & sic ꝯ naturam appłonis.& hanc partem sequitur Pan.in d.ca.2.in fi.s̄. e.& idem in hoc Imo.in d.l.j.§.si quis.co.4.in fi.& col.6.dicēs prædicta procedere etiam si appellans alternatiue sibi reseruaret potestatem eligendi, quia de iure canonico non valet nisi declaret j.x.dies, vt s̄.& idem Io.An.in d.ver.quid si dicat appello. nec pōt hoc casu dici ī dubio elegisse viam iuris cōis,& ita esse appellatum ad proximum superiorem: quia quādo appellatur alternatiuè, constat quod vtraq; via,& iuris cōis,& iuris specialis velit posse vti ita exprimendo, vnde nisi declaret. j.10.dies appło est nulla & incerta de iure canonico ſm Imo. in d.§.si quis.& aduerte, quia opinio Bal.Ang.& do. de Rota s̄.posset forte saluari quando est appellatum alternatiuè ad archiepm vel ad Papam seu legatum apposita illa cl'a, vel ad quēlibet iudicem competentem, cum videatur quis in dubio eligere viam iuris cōis potius quam iuris specialis, vt s̄. & in dubio cēsetur quis eligere viā per quam actus melius possit sustētari, vt d.l.3.& sic, vt potius valeat, q̄ pereat, vt d.l.quoties. tūc enim ex quo appellans adiecit clausulam prædictam, apparet quod non velit vti iure speciali, sed potius se determinare ad iudicem competētem, cum videatur quis in dubio eligere viā iuris cōis potius quàm iuris specialis,& ita voluit not. Bal. in d.l.cum proponis.in fi.sed etiam in dicto casu dici posse vr̄ appellationem esse incertam cum vterq; iudex sit competens, & solum relinquitur appellatus incertus: sed etiam iudex a quo qui hēt dare Apłos certos,& qualificatos ad certum iudicem, vt in c.j.§.in quibus.e.ti.in 6.Nec obstat quod dicit Bal. in d.l. appellatione. quod sufficiat dare Apłos generaliter, qa certe iudex a quo debet esse certus: forte enim daret apostolos reuerentiales si intelligeret appellatum ad Papam,& non sic faceret, si ad alium iudicem, vt dicto §.in quibus.Item non pōt esse certus in assignatione termini, quia maius tps assignabit ad itinerandum ſm distantiam locorum eorum iudicum, vt in l.ꝓfes.C.eo.ti.& ideo in appłone alternatiua non pōt esse certus & deliberare prædicta: consequenter videretur quod de iure canonico talis appellatio sit nulla.limita tamen oīa præcedentia duobus modis.

60 †primo, quia omni casu appellatio incerta valeret, dummodo postea infra tps.x.dierum declaret, & suppleat quod omisit,& ita gl.ī d.c.si is cui.& Io.An.in dicta reg. in alternatiuis.in fi.& Imo.in d.§.si quis.& est dictum in c.sua nobis.s̄.eo.

61 ¶†Secūdo limita, quia valeret appło generalis ad competentē iudicē, vel simpliciter dicēdo, appello, non exprimendo ad quem iudicem: aut si appellatur alternatiuè quādo concurrit aliqua probabilis dubitatio iuris vel facti ad quem sit appellandum.tunc.n.de iure canonico ꝑꝑ probabile dubiū iuris vel facti valeret talis appellatio, arg.c.j.de postu.præl.lib. 6.& in l.2.§.quod autem.ff.quo.leg.ſm Ioā.An.in dicta reg.in alternatiuis.& gl.in d.c.si is cui.& Pan.in d.ca.2.in fi.s̄.eod.& Bal.in d.l.cum proponis.in fi.& ita ꝓcedat quod hr̄ in d.c.cōstitutus,& ibi per Inn.

62 ¶†Vigesimo, & vltimo quæritur quid si appło fiat copulatiuè ad plures iudices? Spe.in d.§. nunc tractemus. versic. sed pone aliquis, videt̄ inclinare quod valeat. refert tamen alios tenuisse ꝯrium cum quib. tenet se Ioā. An. ibi, in addit. rōne incertitudinis, nisi declaret infra. 10.dies: vt s̄.& hanc partem sequitur Ang.in d.l.j.§.si quis. & idem Imo. ibi, col.4.dicens hoc procedere de iure canonico: secus de iure ciuili, vt s̄.ex his infertur quod a snīa epi si appelletur ad archiepm,& ad quemlibet alium iudicem competentē, & tunc talis appellatio sic copulatiuè ad plures iudices competentes non valeat de iure canonico tanquam incerta, ex quo sunt plures iudices cōpetentes, vt s̄.& cui applicetur iurisdō est incertum, arg.l.proinde.ff.de stip.seru.apparet ergo, ꝙ illa cl'a,& ad quemlibet alium iudicem cōpetentem, non est inserenda in appłone de iure canonico, quod est not.ad ea quæ dicit Bal.in l.cū proponis.in fi.& in d.l.apertissimi.circa mediū,& Pan.in d.c.2.in fi. aliud enim est simpliciter appellare ad iudicē cōpetentē,& in hoc dic, vt supra in q.17.& aliud est expressionem iudicis subiungere,& ad quēlibet alium iudicē cōpetentē, tūc enim dicta cl'a vr̄ inducere incertitudinē,& attribuere actum plurib.ſm no.in l.hoc, ar.ff.de hær.insti.& in c.duob.de ꝑc.li. 6.& de mā vide per Archi.2.q.6.in ca.si qs.§.post datā. & hæc sufficiāt loco repetitiōis huius no.decr.

63 ¶†Postremo adde qd si appellās semel eligit iudicē, an possit postea uariare.Io.An.ī ad.ī d.§.nūc tractemus.ī fi.uı̄ resideı̄, ꝙ n̄ possit, qa uno electo ad illū solū cēseı̄ appellatū.facit ꝙ no.ꝑ gl.ī l.qcqd astringēdę. ff.de uer.ob.de quo uide in l.si qs libellos.C.de app.ibi ꝑ gl.& plenissime dicta de hac difficultate in c.sua nobis.cir.fi. s̄.eo.

SVM-

SVMMARIVM.

CAP. LXVII.

X parte M. Si is qui desijt esse tutor nomine pupilli conuenitur inuitus, habet iustam causam appellandi. h. d. primo ponit querela appellātis. Scd̃o dantur iudices ibi,
1 ideoq; mādamus.¶†No. primo libellū posse fundari ꝯ̃ tutorē
noīe pupilli, sed an rescriptū sit impetrādū ꝯ̃ pupillū vel ꝯ̃ eius
tutorē. vide ꝑ Host. ti. de rescr. §. circa. post prin. vbi vr̃ ꝯclude
re ꝙ ēt ꝯ̃ solū pupillū posit impetrari cū nō fiat ei prȩiudiciū
ex quo postea iudiciū hēt agitari vel ꝯ̃ tutorē noīe pupilli, vel
ꝯ̃ pupillū cū authoritate tutoris, vt in l. j. §. sufficit. ff. de admi.
2 tu.¶†Secūdo no. ꝙ mater pōt esse tutrix filiorū suorū. & idē
in auia, vt in auth. matri & auiȩ. C. qn̄ mulier tute. offic. Aliæ
vero mulieres nō pn̄t esse tutrices, quia virile officiū est, vt in
l. j. cū ibi no. C. qn̄ muli. tu. offic.¶Tertio no. ꝙ si mater trāsit
ad secunda vota ipso iure perdit tutelā filiorū, vt hic in tex. de
quo hic in gl. nec distinguit, an sit testamentaria legitima seu
anormala, vt hic, licet aliqui dixerūt ꝙ tutelā testamētariā nō
perdat. quæ opi. est falsa, nisi testator cōcesserit expresse, ꝙ sal-
ua tutela posit accedere ad secūda vota. ita tex. no. in auth. de
nup. §. disponat. ſm Bal. hic. Quarto no. ꝙ ille qui iā desijt esse
tutor nō pōt amplius ꝯueniri noīe pupilli. intellige ī negocio
de nouo inchoādo: secus in causis inchoatis, nā tenetur tutor
adesse & ꝓsequi nisi administratio in curatorē sit translata, vt
in l. j. C. vt cau. post pub. tut. adsit. & aduerte, quia ista exceptio
nō possum ꝯueniri tanq̃ tutor, est dilatoria. & pōt opponi &
3 ad rescriptū, & ad processum, vt hic in tex.†ex quo tene menti
ꝙ cōiuncta ꝑsona sicut erat hæc mr̃, nō tenet̃ defendere con-
iunctū, & pōt se excusare. licet ergo cōiuncta ꝑsona posset esse
in iudicio ꝓ cōiuncta, vt in l. sed & hæ. ff. de ꝓcu. tn̄ nō cogit̃.
4 tex. est hic no. ſm Bal. & vide in l. alienā. C. de ꝓcu. ¶†Quin-
a to tene mēti. & ita semper allegat̃, ꝙ si iudex[a] ꝓcedit ad vlterio
ra neglecta exceptione opposita per partem, vr̃ tacitè ꝓnūcia
re exceptionē nō obstare, & eā repellere, licet eā nō reijciat. &
iō ab hac tacita ꝓnūciatione pōt licitè appellari. ita text. hic ꝑ
quē declaratur c. dilecto. s̃. eo. vbi vr̃, ꝙ ita demū debet appel-
lari si exceptio reiecta fuerit. sufficit. n. ꝙ tacite reijciat ꝓcedē
do ad vlteriora neglecta exceptione, vt hic in text. q̃a licet iu-
dex nihil loquat̃ verbo, si tn̄ cōpellit facto ꝓcedendo in causa
pōt appellare, q̃a nō minus est facere, q̃ dicere. ff. de leg. l. de q-
bus. in fi. & in c. dilecti filij. s̃. eo. & ibi per glo. & ab hac tacita
ꝓnunciatione super exceptionibus & super legitimatione ꝑ-
sonarū. s. tutorē vel ꝓcuratorē esse admittēdū vel nō, licite ap-
pellat̃ nō solū de iure canonico, vt hic in tex. sed ēt de iure ci-
uili ſm Bar. in l. eius qui in prin. ff. de app. reci. facit l. arbitro.
ff. q satis. cog. ꝑ quā l. dixit no. Spec. ti. de testi. §. j. ver. recepta
aūt. ꝙ si iudex admittit testē, qui nō debet admitti, ꝙ ēt de iu-
5 re ciuili appellat̃.¶†Cōclude ergo ꝙ vbicūque tacite, vel ex-
presse ꝓnunciat̃ personā esse legitimā, quæ non est vel ecōtra,
puta tutorē ꝓcuratorē vel minorē agentē vel defendentē in
iudicio, licitè appellat̃ ēt de iure ciuili. pro quo etiā tex. in l. ait
prætor. §. ꝑmittit̃. ff. de mino. & ita Ang. in d. l. arbitro, in vlt.
col. sicut & alias ab interlocutoria, qn̄ iudex ꝓnūciat se ꝯpetē
tem, vel nō licite appellat̃, ēt de iure ciuili, vt est gl. in auth. ha
bita. C. ne fili. pro pa. pro quo ēt text. in c. significātibus. s̃. de
offi. dele. tenet Bar. in d. l. eius qui.¶Sexto no. ꝙ iustificata ap-
pellatione ēt tēdente ad exclusionem iurisdictionis iudex ad
quē pōt cognoscere de negocio principali, qd̄ est ꝯ̃. c. olim, cū
ibi no. s̃. de excep. Sed certe hic ex vi iustificatȩ appl̃onis non
potuissent iudices ꝓcedere, & cognoscere in negocio princi-
pali, sed cognoscūt virtute spālis cōmissionis eis factȩ quo ad
ipsos pupillos, vt hic ī tex. & Imo. hic in prin. & Panor. hic in
fi. vnde in hoc dic prout in d. c. olim.¶Vltimo per hūc tex. re-
probat̃ cautela Pilei dicētis de ꝯsilio esse ꝙ iudex nunq̃ ꝓnū-
ciet expresse super exceptionibus, sed solū ꝓcedat ad vlterio-
ra in cā ne det̃ mā̃ appellādi. sed certe talis cautela nō ꝓcedit,
vt hic ī tex. vbi iudex simpl̃r ꝓcedēdo ī cā vr̃ reijcere exceptio
nes ēt nulla facta ꝓnūciatione, & pōt ex hoc licitè appellari.
6 vide de hoc ꝑ Spe. ti. de excep. §. 2. ver. & no.¶†Quid aūt si iu-
dex nō ꝓcedit ad vlteriora, sed supersedet in cā, forte vt vexet
excipientē. vide ꝑ Io. An. in c. dilecto. s̃. eo. cōcludentē, ꝙ si iu-
dex tertio monitus nō ꝓnunciat super exceptionibus, aut nō
ꝓcedit ī cā, poterit ab hoc grauamine licitè appellari, arg. c. j.
s̃. de supplē. neg. p̄la. & ita residet hic, Panor. sed certe ꝙ req-
rat̃ tertia monitio ꝓcedit ex abundanti & de cautela, cū de iu-
re sufficiat semel requirere iudicē. l. Titia Seyo. §. vsuras, & ibi
Bar. ff. de leg. 2. & in l. mora. ff. de vsu. & ꝙ a negligentia, vel a
tarditate iudicis in nō faciēdo vel ꝓcedēdo appellet̃. vide gl.
no. in c. 2. in fi. eo. ti. in 6. & in c. ad aures. j̃. de simo. posset ēt ꝑ
viā querelȩ adiri superior, vt in l. fi. §. illud. C. de tp̃i. appel. &
ibi ꝑ Bal. & facit c. nullus. j̃. de iure pa. de quo articulo vide di-
cta in c. ex rōne. s̃. eo. col. 20. & in c. cū cessante. s̃. eo. in pen.
char. in ver. vltimo querit̃, an iudex. & adde, q̃a voluit Inno. in
c. ex cōquestione. in prin. s̃. de resti. spo. & sequit̃ Bar. ī l. q̃uis.
col. pe. ff. de dam. infec. ꝙ si ego incępi cām corā vno iudice,
q negligit mihi facere iustitiā possum adire superiorē & impe
trare aliū, vt ī auth. vt differētes iudices, ꝑ totū. Sed an ipse iu
dex primus volēdo reuocare grauamē posit cām reassumere.
Ang. in d. l. q̃uis. ꝙ sic per no. in d. c. cū cessante. Imo vero in d.
l. q̃uis, tenet ꝯ̃riū ex quo superior alteri iudici cōmisit. ꝓ quo
bene facit, qd̄ est dictū in c. vt nostrum. s̃. eo. & in c. intimasti. j̃.
eo. circa fi. vbi vide & aduerte ꝓ declaratione huius no. tex. de
7 bēt cōsiderari quatuor seu quinq; casus.¶†Aliqn̄. n. opponit̃
exceptio aut ꝯ̃ ꝓcuratorē seu ꝯ̃ iudicē, vel rescriptum seu alia
exceptio super emergētibus in ꝓcessu, tūc si iudex cognito de
ipsa exceptione ꝓnūciat expresse super ea admittēdo, vel reij-
ciendo sicut fieri debet de iure, q̃a super emergentibus est ex-
presse ꝓnunciādū, vt ꝑ gl. in l. j. C. de or. iudi. & in d. l. arbitro. &
in c. j. s̃. de ord. cog. & tūc est clarū, ꝙ pōt appellari a tali ꝓnū-
ciatione, ſm Bar. in l. a ꝓcedēte. C. de dila. allegantē Spe. in d.
ti. de excep. & ita ꝓcedat tex. in c. exhibita. s̃. de iud. & in c. si-
gnificāte. & c. significauit. & c. dilectus. s̃. de rescr. & c. significa
uit. & c. significāte. s̃. eo. in quibus iuribus iudex expresse reij-
ciebat exceptiones, vt hic. & facit cle. cū a repulsione. d̄ appel.
& idē foret dicendū si iudex ꝓcederet ad vlteriora dicēdo nō
obstātibus obiectis. talis. n. est expressa ꝓnūciatio super exce-
ptionibus, ſm do. Ant. & Imo. in c. super literis. s̃. de rescrip.
8 ¶†Aliquādo & secūdo iudex nō reijcit expresse exceptiones,
vel nō denegat expresse admittere, sed simpl̃r ad vlteriora ꝓ-
cedit, absque dubio censetur tacite pronunciare super exce-
ptionibus. & ita Bal. in d. l. a ꝓcedente. & Ang. in l. 2. ff. si quis
in ius vo. & ita absq; dubio ꝓcedāt supradicta iura dicētia, ꝙ
per ꝓcessum ad vlteriora cēset̃ iudex tacitè ꝓnunciare super
exceptionibus & emergētibus in cā, & a tali tacita ꝓnūciatio-
ne licite appellat̃ ēt de iure ciuili, vt s̃. dictū est, de quo est tex.
& gl. in verbo ex causis prædictis, in c. accedēs el 2. s̃. vt lite nō
9 cōtesta.¶†Aliquādo & tertio opponit̃ exceptio & iudex ali-
ter nō cognito de ea procedit ad vlteriora, an tūc censeat̃ pro-
nunciasse super exceptionibus, ita ꝙ sit necessaria appellatio.
iste passus est dubius. nam Bar. in d. l. a procedente. sentit ꝙ iu
dex debeat cognouisse. & tunc censet̃ tacitè pronunciare qn̄
cognouit. hāc ēt partē tenet Ang. expresse in d. l. 2. ff. si quis in
ius voc. ꝑ illū tex. quia iudex debet de hoc primo cognoscere
alias ꝓcessus vr̃ esse nullus, ſm eum ibi, & facit d. c. exhibita.
alias qn̄ nō fuerit cognitū per ꝓcessum ad vlteriora nō intelli
git̃ pronunciatū. & ita ēt consuluit Ang. in suo consi. 193. qd̄
incipit, In causa accusationis. vbi no. per eum, sed si cognouit
tunc procedēdo ad vlteriora tacite reijcit exceptiones & pro-
nunciat super eis. ita gl. ord. in verbo tueri, in l. 2. §. sed si dubi-
tetur. ff. de iud. facit. ff. de cōpensa. in l. quod in diem. §. si rōnē.
& in l. ait prætor. §. ꝑmittitur. ff. de mino. & in l. si naūt. §. si quo
cunque. ff. de neg. gest. per quæ iura probatur, ꝙ per proces-
sum ad vlteriora exceptio incompatibilis processui semper
intelligit̃ esse repulsa. & hoc idem tenuit Spe. ti. de excep. §. iu
bendū, ver. sed no. ſm Vbertum debet iudex cognoscere pri-
mo, vt sic censeat̃ tacite pronūciasse, & ideo si quæstio emer-
gens sit super iurisdictione: nisi iudex examinet & cogno-
scat

ADDITIO.

a ¶Adde pro ista regula tex. in clem. fi. eo. ti. de appel. facit l. si autem. §. fi. & ibi per Bar. notabiliter. ff. de neg. gest. facit l. ꝙ si in diem. §. j. cum ibi no. ff. de cō pen. no. Bar. & alij, in c. à procedente. C. de dilat. bonus tex. in cap. exhibita, de iudi.

ſeat, nõ vr̃ ſibi liquere. ideo ꝓceſſus nullus arg.l.pen. ff.de eo
qui pro tuto.& idẽ ſi exceptio ſit ſuper mãdato ꝓcuratoris,ɋa
iudex dẽt ſcire ꝑſonas eſſe legitimas,vel nõ.s̃.de iud.c.cãm,q̃.
vt ſic teneat ꝓceſſus per no.in l.j.C. de ſatiſ. ergo ſi nõ cogno-
uit cẽſeť ꝓnũciaſſe.& ita fuit de mẽte Bal.in l. nõ eo minus.C.
de ꝓcura.vbi ſing. dixit ꝙ licet iudiciũ cũ minore vel eius ad-
miniſtratore minus legitimo ſi reſpicit fauorẽ minoris valeat
tex.eſt ibi no.tñ modus eſt ſm Bal.ibi,ꝙ a principio opponať
de hoc exceptio:ɋa ſi poſt exceptionẽ in iudicio iudex ꝓcedit
ꝓceſſus erit nullus,ſm Bal.ibi volẽtẽ,ꝙ per proceſſum ad vlte
riora qñ nõ fuerit cognitũ nõ cenſeatur iudex reieciſſe, vel le
gitimaſſe minus legitimũ adminiſtratorẽ minoris,& ita vr̃ vo
luiſſe gl.in d.l.2.§.ſed ſi dubiteť,quia iudex debet vidiſſe & ſic
cognouiſſe,vt intelligať ꝑ ꝓceſſum ad vlteriora tacite ꝓnun-
10 ciaſſe.& ꝓ hac parte ꝯſuluit Ang.in d.cõſi.vt s̃.†Sed aduerte,
ɋa Bal.in c.2.s̃.de iura.calũ.no.illũ tex. ſimpliciter, ꝙ ꝑ ꝓceſ-
ſum ad vlteriora vr̃ iudex tacitè ꝓnũciare ſuꝑ exceptione.idẽ
Bal.ĩ l.pactũ.C.de pac.dicẽs ꝙ licet alias tutores curatores vł
ꝓcuratores.nõ poſsint renũciare expſſe exceptionib.declina-
torijs vł perẽptorijs cũ nõ poſsint donare & renũciare,eẽt do
nare & dilapidare,vt in d.l.pactũ.& in l.ꝯ iuris.§.fi.ff.de pac.&
no.in l.ſi quis delegauerit.ff.de noua.& in l.ſi ɋs obligatus.ff.
de reg.iur.tñ poſſunt tacite renunciare. ideo per ꝓceſſum ad
vlteriora excludiť exceptio declinatoria.l.fi.C.de excep.cũ cẽ
ſeatur tacite ꝓnunciare per iudicẽ.& niſi tutor vel curator ap
pellet trãſit illa ꝓnunciatio in rem iudicatam, vt hic, ſm Bal.
ad idem glo.in d.l.2.§.ſed ſi dubitetur.& hanc partem ſimpł r
ſequiť Butr.& Imo.in d.c.ſuper literis.pro quo allegãt tex. no
ſtrũ hic cũ ſit melior tex.qui ſit in iure.hic.n.iudex nõ denega
bat exceptionẽ admittere: nec ẽt expreſsè reijciebat, ſed dicit
tex.ꝙ hac exceptione neglecta procedebať in cã, & ſic eſt hic
tex.valde no. ꝙ iudex ꝓcedẽdo ad vlteriora ꝯ vim exceptionis
cẽſeť tacitè ꝓnũciare ſuꝑ ea, & ſic exceptionẽ non obſtare. &
iõ eſt neceſſaria appło.nec diſtinguit tex. hic an iudex cogno-
uerit,vel nõ. imo dicit ꝯriũ, quia dicit hac exceptione negle-
cta.Negligere.n.eſt nõ intelligere. vñ abſq; cãæ cognitione iu
dices ſic ꝓcedebãt ad vlteriora,& ſic ſimpł r But. & Imo.in d.
c.ſuper literis.per hunc tex.& ita ẽt ſimpł r tranſeũt hic Doct.
& clarius ẽt expreſſe tenuit Bal.hoc in l.j. circa fi.C.de or.iud.
dicens ꝑ tex.no.hic ꝙ licet gl.alias voluerit ſuper emergenti-
bus eſſe neceſſario pronunciandũ per iudicẽ, & ꝙ tacita pro-
nunciatio per ꝓceſſum ad vlteriora nõ valeat.& ita gl.in l. ar-
bitro.ff.qui ſatiſda.cog. & in d.l.a procedẽte, & in d. l.j. C. de
ordi.iud. tñ tex. eſt hic no.& clarus in ꝯrium, quia licet iudex
procedat omiſſa expreſſa ꝓnunciatione ſuper legitimatione
perſonarũ tutoris,vel curatoris, valet proceſſus niſi appelleť,
quia ipſo facto cẽſetur appellaſſe ſuper exceptione impedien
te proceſſum qñ iudex procedit ad vlteriora,ita ꝙ omiſsio ex-
preſſę pronunciationis in emergentibus non vitiet ꝓceſſum,
niſi appelleť.tex.eſt hic valde no.ſm Bal.in d.l.j. in fi. vnde per
ea quæ ibi dicit Bal.clariſsime tenet, ꝙ ẽt ſi iudex non exami-
net vel aliter de exceptionibus nõ cognouerit cenſetur ꝑ pro
ceſſum ad vlteriora tacite pronunciaſſe.& ita ẽt ſimpł r tranſit
Imo.in c.j.s̃.de or.cog.Super hac difficultate põt ſic cõcludi.
Nã aut iudex incõtinenti ſeu in breui tẽpore poſt oppoſitam
exceptionẽ proceſsit ad vlteriora, & tunc põt dici,quod nõ cẽ
ſeatur pronũciaſſe,quia ex breuitate tẽporis præſumitur non
cognouiſſe qñ eſt tanta breuitas tẽporis in qua non potuit ha
bere cauſę cognitionẽ,& ita procedit, quod dicit Ang. in d.l.
2.ſ.quod ſit nullus actus geſtus per iudicẽ abſq; cauſæ cogni-
tione ex quo cãæ cognitio eſt de ſubſtãtialibus iudicij, vt in l.
prolatã,cũ ibi no.C.de ſen.& per gl.2.q.j.in ſumma & ĩ c. nos
in quenq̃.& ita no.Bar. in d.l.ꝓlatã. dixit ſnĩam eſſe nullã qñ
apparet de breuitate tpis,in quo nõ potuit iudex habere cauſę
cognitionẽ.Idẽ ergo dicendum in hac tacita pronũciatione
qñ iudex ex abrupto & abſq; cauſę cognitione incõtinenti nõ
cognitis exceptionibus præiudicialibus & emergentibus ad
vlteriora procedit.debet.n.conſtare & liquere iudici anteq̃ ꝓ-
cedat ad vlteriora,l.hoc aũt.§.j.& ibi Bar.ff.ex qui.cau. in poſ
ſeſ.ibi,cõſtare liquereq;.Si vero iudex proceſsit ad vlteriora
nõ incontinenti.ſed eſt tãta diſtantia tpis in qua veriſimiliter
iudex vidiſſet & cognouiſſet excep. oppoſitam,tunc talis taci
ta pronunciatio, quæ reſultat per proceſſum ad vlteriora nõ
eſſet nulla arg.tex.in c.cũ ex literis.s̃.de in integ.reſti.vbi ſen-
tentia eſt nulla,licet lata ĩ. breuẽ terminũ ex quo non fuit ita
breuis,ꝙ non potuiſſet iudex cognoſcere.& ita Imo.& Pan.in
c.tum ex literis,per illum tex. ſic reſtringentes illud ſingulare
dictum Bar. in d.l. prolatã.tutius tñ eſſet ad omne dubiũ tol-
lendũ,ꝙ omni caſu a proceſſu ad vlteriora interponať appel-
latio,quia eoipſo,ꝙ aliquid reperiť in actis productũ vel oppo
ſitũ ĩ dubio p̄ſumiť,ꝙ iudex illud viderit & cognouerir,& hoc
fuit ſingulare dictũ Bal.in l.edicto. C.de edi.diui.& benefacit

tex.ad hoc in c.in pñtia.de renũ.intellige tñ niſi ſit tãta breui-
tas tpis,ꝙ iudex nõ potuerit veriſimiliter cognouiſſe, alias ex
ipſa tacita ꝓnũciatione ꝑ ꝓceſſum ad vlteriora fieret parti p̄iu
diciũ niſi appellet,vt hic in tex.trãſit.n.interlocutoria in rẽ iu-
dicatã quoad præiudiciũ partis niſi ab ea appelleť.s̃.de elec.c.
11 dilecti.& s̃.ti.ꝓxi.c.cũ inter vos. ¶†Aliqñ & quarto exceptio
nõ eſt oppoſita nec obiecta ꝑ partẽ,tũc ꝑ ꝓceſſum ad vlterio-
ra nõ vr̃ tacite pronũciatũ. ita procedat dictũ Bal.in l.licet. C.
de procu.in prin.nã tex.hic,& alia iura.s̃. adducta ꝓcedunt qñ
exceptio fuit oppoſita ꝑ partẽ & ea oppoſita iudex ad vlterio-
ra ꝓceſsit.ſed qñ exceptio nõ eſt oppoſita non põt dici, ꝙ iu-
dex cẽſeať tacite ꝓnunciaſſe ſuper ea, ɋa iudex cui nihil con-
ſtat,nihil mãdare põt.ita dixit in hoc Inn.in c.ſolet.ĩ fi.de ſen-
ten.excõ.in 6.ꝗ dictũ refert Bar.in l.qui accuſare.C. de edẽ.
in 2.col.An aũt ſi eſt oppoſita exceptio incõpetentis,aut ſi nõ
eſt oppoſita,ſi iudex ꝓcedat ad vlteriora videať tacite ꝓnun-
ciaſſe ſe cõpetentẽ,vel requirať expreſſa pronũciatio, vide de
hoc plene in c.ſi duobus,in primo reſpõſo. s̃. eo.ꝑ Inno. in c.
p̄terea.s̃.de dila.¶In gl.j.in prin.No.ex glo.iuncto tex. ꝙ licet
mulieres nõ hẽant filios in ptãte,vt in iuribus hic in gl.allega
tis,& Inſti.de adop.in §.feminę.quando tamẽ mr̃ vel auia eſ-
ſet tutrix filij ſui dr̃ eũ habere in ptãte,vt hic in tex. & gl. & ita
hic Bal.in 3.notab.ɋa tutela eſt ius & ptãs in hoĩe libero.l.j.ff.
de tute.in prin.& per hunc tex.& gl.dixit hic ſing.Bal.in fi. no
tandũ,& vtile dictũ,ꝙ licet alias ſi pr̃ in teſtõ ſuo dicat hæc ver
ba, relinquo filiũ meũ matri ſuę vel ſub cuſtodia vel guberna
tione matris ſuæ per hoc tamẽ nõ cenſeať mr̃ data, vel relicta
tutrix ſui filij.ita tex.no.iuncta gl.in l.qui in aliena.§.q̃q̃.ff. de
neg.geſt.& ita Bal.ibi in prin.& in l.oẽm.C.ad Tert.ĩ col.j. fa-
cit.l.ɋdã decedẽs.§.j.ff.de admi.tu.& l.ſi filię.ff.ſol.ma.tñ ſi pr̃
ſeu teſtõr dixit, reliquo filiũ ſub ptãte mr̃is ſuę, ꝑ hoc cẽſeť eã
reliɋſſe tutricẽ teſtamẽtariã,vt hic in tex.& gl.in prin.ſm Bal.
hic ĩ fi.ꝗ tene mẽti.¶In ea.gl.in fi.No.meliorẽ gl. q̃ ſit in iu-
re in materia tutelarũ,de qua hic aliqualiter per Doc.& plene
per Bal.ſed ꝙ extra materiã appellationis ſufficiat remiſsio.vi
de plene per Bar.in l.ſi quis ſub conditione.ff.de teſta. tute.&
in l.tutor ſi petitus.ff.de tut.& cura.dat. ab his.

S V M M A R I V M.

1 *Poteſt iudex petere conſilium ſapientis inuitis partibus.*
2 *Vbi iudex vult referre negocium ad ſuperiorem, vel habere conſilium ſapientis,debet dare articulum conſultationis partibus.*
3 *An formare punctum quæſtionis ſpectet ad iudicem, vel ad partes.*
4 *Non debet formari punctus,ſed melius erit ſi petatur, ꝙ viſis proceſſu, & actis conſulat ſapiens quid iuris.*
5 *Eoipſo ꝙ partes ſciuerunt punctum formatum a iudice & non contradixerunt,videntur approbaſſe.*
6 *An a relaxatione, ſeu conſultatione Principis, vel ſententia lata ſecundũ reſponſionem ipſius poſsit appellari.*
7 *An a ſententia lata ſecundum conſilium ſapientis poſsit appellari.*
8 *Statutum ꝙ iudex teneatur ſequi conſilium ſapientis, tunc an a ſententia lata ſecundum conſilium ſapientis poſsit appellari.*
9 *An valeat ſententia non expectato conſilio, quando de conſenſu partium erat facta commiſsio.*
10 *Quando iudex commiſit cauſam conſulendam de conſenſu partium etiam inferiori ſapienti, non poteſt iudex reuocare,nec procedere in cauſa non expectato conſilio.*
11 *Vbi partes promiſerunt ſtare ſententiæ ſapientum qualitercunque latæ,nõ poteſt appellari: alias ſic.*
Sententia lata ſecundũ conſiliũ ſapientis, nunquã tranſit in rem indicatã.

C A P. LXVIII.

INtimaſti. Nõ valet relatio,cuius exẽplũ nõ
fuit parti editũ.h.d. & ſecũda pars
ibi,cũ iuſta. ¶No.j.ibi,legitimas ſanctiones. ꝙ in
mã cõſultationis & relationis fiẽdę ſtandũ eſt ẽt ĩ
foro eccleſiaſtico diſpõni iuris ciuilis, ex quo ꝑ canones repe
riunť in hoc leges approbatę,vt hic in tex. facit c.j.cũ ibi no.ĩ.
1 de no.ope.nũ.¶†Scdo no.ꝙ iudex ſubſiſtẽte iuſta cã põt in de
ciſione negocij ꝯſulere prĩcipẽ & remittere cãm ad eũ, vt hic
& ĩ l.j.& 2.c.de rela. & ſił r petere põt ꝯſiliũ ſapiẽtis ẽt inuitis
ptibus,dũmodo malitioſè nõ faciat.l.2.& ibi glo.C.de ſen.ex
bre.re.ſm Ang.ĩ d.l.j.& facit gl.ĩ c.vt debitus.s̃.eo. de quo ar
ticulo vide ibi plene dicta. ¶†Tertio tene mẽti hic tex. & ita
allegať,ꝗ qñ iudex vult referre negociũ ad ſuperiorẽ vł eũ cõ
ſulere ſeu hr̃e ꝯſiliũ ſapiẽtis articulus ſuꝑ quo dẽt fundari ꝯſi
liũ ſeu ꝯſultatio vł relatio,dẽt dari ptibus,ita ꝙ hẽat copiã ſeu
exẽplũ talis ꝯſultationis & dẽt eſſe tale exẽplũ publicatũ ma-
nu tabelliõis vel ſigillatũ ſigillo authẽtico,vt ĩ c.poſt ceſsionẽ
& c.tertio loco.& c.qm̃ ꝯ.s̃.de ꝓba.& hoc ne poſsit aliɋd di-
mittere vł exprimere ĩ p̄iudiciũ ptis,vt hic,& ĩ l.j.C.de rela. &
2 ita Bar.& Ang.ibi.†Si tñ ipſę ptes diſcordarẽt ĩ formãdo pun
ctũ,tũc iudex ipſe ex ſe poſſet formaŕ.& ita Bar.ĩ l.2.C.de rela.
& ĩ l.in vẽditione.§.fi.ff.de bo.au.iudi.adducit.l.iuſiurãdũ.&

l.ad pecunias.§.si de qualitate.ff.de iureiu.& ita ēt tenet Ang. in d.l.j.& si partes ipsę aliter nō ɔ̄dixerint puncto formato sta bitur ipsi puncto,& si sunt citatę ad formandū punctū, & sint ɔtumaces deuoluet̄ ptās formandi pūctum ad ipsum iudicem per no.in c.cum in cunctis.§.fi.s̄.de elec.& l.2.ff.de optio.leg. f̄m Imo.hic,col.2.in fi.& hæc sunt notāda ad statuta disponen tia cām committi consilio sapientis, quia nō credet̄ pūcto for mato per ipsum iudicē nisi interueniat cōsensus vtriusq; partis,& partib.discordantib.iudex ipse formauerit,vt s̄.f̄m Imo.
4 & Pan.hic.†& ideo ad tollendū oē dubium in formatione pū cti nulla est melior ɔsultatio nisi ꝙ petatur,ꝙ visis processu, & actis cōsulat qd iuris.ita dicit no. Ang.in d.l.j. Nā consultatio facta per hæc verba qd iuris,dr̄ gn̄alis de oīb.dubitationib.quę ex actis colligi pn̄t.l.eius qui in prouincia.in fin.principij.ff.si cer.pe.vbi no.dicit Ange. ꝙ consultus p illa verba quid iuris, dēt cōsulere tā de eo qd respicit iustitiā q̄ de eo qd respicit iu ris ordinē,& non solū de principali, sed ēt de oīb.accessorijs, & idem tenet Imo.in l.si is qui quadringenta.ff.ad leg.Falci.ꝙ illa verba qd iuris,important simpliciter oēm q̄onem ex facto descendentem.Hinc dicebat Bal.in c.j.§.j. de ɔtrouersia inue sti.ꝙ ɔsultus per illa verba quid iuris, nisi de oīb. consiliū red dat nō vr̄ reddidisse de eo,qa dcā verba qd iuris,referunt̄ ad oē dubiū quod ex puncto colligi pōt f̄m Bal. in l.fundum.§.si Stichum.deleg.j. merito optime locutus est Ang.in d.l.j.ꝙ nulla pōt esse melior consultatio q̄ illa quæ implicite quærit qd iuris.tunc.n.neutra partium dr̄ esse læsa in formatione pūcti cū dēat super toto consulere,& nihil dēat.tunc omitti f̄m Ange. in l.cū stipulatus sim mihi a Proculo.ff.de ver.ob.& tene mē-
5 ti prædicta notanda dicta ad practicam.¶†Et aduerte,quia arti culus super quo hēt fundari consultatio seu relatio, ideo dēt edi partib. vt hic dr̄, & in d.l.j.pro eo: quia si non plene fieret consultatio possent ipsę partes reclamare. vnde infertur, ꝙ si fuit editus punctus ipsi parti vel pars sciuit audiuit,& non ɔ̄dixit vr̄ confiteri,ꝙ punctus sit bene formatus,vt in d.l.j.C.de re la.Et ideo non posset postea appellari a formatione puncti, q̄ ex quo tacuit vr̄ confessa prout,& sicut in puncto,vel consulta tione continet̄.ita dicit Bal.hic per tex.f̄m cum sing. in l.fina. ff.q̄n appel.sit.& benefacit d.l.j.per quā Bar.ibi dat cautelam, ꝙ licet alias in præiudicialib.nō hēatur pro confitente vel cōsentiente.l.filiusfami.§.inuitum. ff.de procu. & in reg.is q tacet,in 6.tn̄ fallit in actis iudicialib. qa præsente parte tacēte, & non ɔ̄dicente sp vr̄ pars ipsa ɔsentire ēt in sui præiudicium. & ideo dicit Bar.vtilis est cautela,ꝙ sp replicet̄ in actis pn̄te parte,& ɔ̄dicente prædictis:alias tacens vr̄ consentire.facit.l.cum ostendimus. §.si.ff. de fideiuſ.tu. & intellige prædicta preterq̄ in sn̄iis interlocutorijs vel diffinitiuis, quia late præsente parte, & tacente nō præiudicāt in appellando,nisi taceat p x. dies vel alium actum faciat tacite cōsentiendo,alias poterit appellare j̄.x.dies,& ita Bar.in d.l.j.facit.s̄.ti.proxi.c.cum vos. & iō si notarius diceret in fi.sn̄iæ,lata fuit supradicta sn̄ia præsentibus partib.& audientib.& non ɔ̄dicentib. per hoc tn̄ non præiudicatur, & poterunt postea appellare intra x. dies.etiam hoc fuit sing.no.Bal.in l.ne in arbitris.circa fin. C.de arbit.& tene menti,quæ oīa tn̄ vn̄r intelligenda prout infra dicetur.¶In gl. ibi,onus iudicandi: imo q̄n iudex fingeret se dubitare vbi non deberet cum tunc male faciat,& nunq̄ debeat ita fingere,vt in c.cum contingat.s̄.de rescri.si refert vel consuluit principem: vt sic euitet onus iudicandi fieret infamis,& punitur in 30.pō do auri,vt in l.2.C.de leg.& an dicta pœna habeat locum in iu dicibus ecclesiasticis.Hos.& Io.An.hic,ꝙ non,cum satis sit pe na.c.cum materni.de re iud.in 6. & ita cōiter tenent doc. hic licet Pan. teneat quod de iure pœna d.l.2. etiam habeat locū in iudicibus ecclesiasticis.quia c.cum æterni.loquitur genera liter.vnde non trahitur ad pœnas in specie prouisas.ff.de pen. l.sanctio legum,& quia cum pœna in d.c.cum æterni. fit spiritualis non tollit penam temporalem f̄m no.in c.pro humani. de homi.lib.6.¶In ea. gl. ad finem pro declaratione gl. & materiæ huius tex.q̄n sit ꝙ eius dispō locum hēt dic, ꝙ multis ex causis iudex defert negocium ad superiorem, & primo, ex na tura ipsius causæ, vt quia sit de maioribus causis principi reser uatis,vt in c.vt debitus.s̄.eo.de baptis.c.maiores, & in hac relatione non hēt locum tex.hic cum talis causa sit decidenda, & audienda per principem. ideo non possunt partes ɔ̄dicere. ¶Secundo fit relatio virtute delegationis:puta princeps delegauit cām,vt cognoscat, & ad eum instructam remittat,vel cō misit,vt j̄.certū tp̄s cā instructa ad eum remittat̄,& his casibus sir̄r nō hēt locum tex.hic, quia totus processus dēt remitti ad superiorem prout est agitatus,nec statur verbo vel informa tioni iudicis,nisi prout constat ex actis,vt d.c.q̄m ɔ̄. & scias, ꝙ si princeps commisit alicui cām j̄. certum tp̄s terminandam, puta sex menses,non poterit iudex remittere ante tp̄s,& remis sio foret nulla dato,quia iudex remittit,quia terminare noluit vel non potuit ex quo non seruatur forma mandati,cum relatio dēat fieri post finitū tp̄s.& ita Io. An.& Imo.hic in vlti.col. dicentes,ꝙ post lapsum termini hēt ptātem referendi,nō autē procedendi vel diffiniendi,& hoc nisi ante lapsum tp̄is de partium consensu facta fuerit prorogatio.ar.c.de causis.s̄.de off. dele.f̄m Imo.hic,quod no.quia sępe in practica occurrit.¶Secundo quæritur an eo casu quo fiat consultatio seu relatio sit locus applōni.dic, ꝙ in ipsa relatione possunt considerari quatuor casus. ¶ Primus est pronūciatio iudicis de ipsa relatione vel consultatione fienda, & ab ista non poterit appellari cum non grauat,& hoc si fiat in casu licito,alias si malitiose referat vt euitet onus iudicandi,tunc poterit appellari f̄m Bal.in l.fi.ī fi.C.de rela.& idē Imo.& Pan.hic, arg c.de appel.s̄.eo.& eius qd no.in c.dilecto.s̄.eo.ti. ¶Secundus actus est ipsa formatio cōsultationis:& tunc si partes consentiant, non poterit appel lari ante sn̄iam.alias secus, quia iudex in male formando pun ctum grauaret partem.ideo posset appellari,vt in gl. & in d.l.j. C.de rela.& no.in l.j.§.quæsitum.ff.de app. ¶Tertius actus est rn̄sio principis,& ab ea nō pōt appellari,qa facit ius inter partes,vt l.j.ff.de consti.prin.Tu limita,vt per Bal.in l.fi.circa fin. C. de rela. s. nisi princeps sit circumuentus narratione facti.
6 ¶†Quartus, & vltimus actus est ipsa sn̄ia diffinitiua,quā iudex profert f̄m rn̄sionem ipsius principis: & ab ista pōt appellari. ita tex.in d.§.quæsitum.& poterit in cā applōnis probari ꝙ pū ctus fuit male formatus:aut ipsa pars cōsensit per errorem, & amplius poterūt fieri probōnes ex nouis actis: quia qd non est probatum probabo,vt in c.cū Ioānes.s̄.de fi.instru.& in l. per
7 hanc.C.de temp.appel.†Ex his no.infert̄,ꝙ licet partes conue nerint ꝙ iudex hēat ferre sn̄iam f̄m consilium sapiētis, & con sentiant partes pūcto formato p iudicem, poterūt tn̄ a sn̄ia la ta f̄m ɔsiliū sapientis appellare.ita firmat Bar.in d.§.quęsitū.&
8 in l.ɔsensu.ff.eo.ti.†& ita Pan.& Imo. hic dicētes prædicta p cedere ēt si iudex ex forma statuti teneret̄ sequi ɔsiliū sapiētis per no.in d.§.q̄sitū.& in d.l.ex ɔsensu.de quo articulo vide no. per Bar.& alios in l.si conuenerit.ff.de re iud.& in l.j.§. si plures.ff.de exercito.& per Inn.Pan.& alios in c.si pro debilitate. s̄.de off.deleg.& per Io.An.in reg.nullus ex cōsilio li.6.¶Tertio quæritur q̄n sit ꝙ relatio seu ɔsultatio valeat vel sit nulla vel sit necesse appellare,distingue aliquos casus. ¶Aliquando & primo fit partib.presentib.& consentientib.& tunc valet,& non pōt appellari,vt hic. ¶ Aliquando, & secundo relatio fit partib.scientib.& tacentib.& non ɔ̄dicentib.tunc vr̄ approbata,& appellari non poterit,vt in gl.hic, & in d.l.j. C.de rela. & ita hic Inno.& Io.An.& cōiter doc.quia cum censeantur consentire,appellari potest.l.j.C.si sepius in integ. resti. & in reg. quod semel,in 6.¶Tu aduerte, quia prædicta videntur debere intelligi,quòd pars tacens censet̄ consentire nisi postea appel let intra 10.dies: quia cum relatio sit quædam interlocutoria taciturnitas non nocet, & pōt quandocūq; appellari intra 10. dies,vt in d.ca.cū inter vos,& s̄.de elect. cū dilectis.& ita Bar. in d.l.j.Hinc est,ꝙ ēt a tacita interlocutoria pōt appellari.s̄.c. prox.¶Non obstat gl.hic,quia loquitur post lapsum 10.dierū. & ita vr̄, ꝙ sir̄r dēat intelligi text. in d.l.j. & quod est dictum s̄. Id autem quod dicit Bal.per d.l.fi.ff.quando appel.sit.vr̄ ꝙ debeat intelligi q̄n ex taciturnitate deprehenditur ɔsensus.alias in dubio vr̄ ꝙ possit appellari intra 10.dies prout est dictum s̄. ¶Aliquando,& tertio cōsultatio fit altera parte præsente, sed non ɔ̄dicente,& tunc non facit fidem nec ei stabitur nisi quan tū constet ex actis.& ita Inn. & Io.And.hic per id quod hr̄ in l. j.C.de rela.Tu intellige si pars appellat ab hoc grauamine,al's staretur relationi factæ ɔ̄dicente parte, nisi appelletur arg.c.s̄. proximi.& per id quod habetur in l.fin.C.de rela.f̄m Pan.hic, quod tamen vr̄ intelligendum nisi ex actis aliud euidenter cōstaret.¶Aliquando,& quarto,relatio seu consultatio fit parte absente per contumaciam,tūc Inn.& Io. An.hic volunt ꝙ nō faciat fidē,nec ei credit̄ nisi quātū cōstet ex actis,vt in d. c.q̄m ɔ̄.sed Pan.intelligit q̄n ab hoc grauamine est appellatum,alias vr̄ standum relationi ex quo fuit facta parte citata q̄ fuit contumax,& non appellādo vr̄ cōsentire,vt in d.l.j.si sæpius in ītegr. resti.& in l.ab eo. C.q̄uo,& q̄n iudex. ¶Aliquando, & vltimo fit consultatio seu relatio altera parte ignorāte absente, & nō per contumaciam,tenet gl.hic in fi.ꝙ hoc casu sit nulla nec ei crederetur, nisi quantum cōstaret ex actis cū debuerit dari co pia parti,vt hic in tex.f̄m gl.Innoc.& Io. An. q̄n vero data copia parti ptes non ɔcordāt in formando punctū vel iudex fecit relationē partib. discordantib. dic, vt s̄. est dictum. ¶Quarto principaliter quærit̄ an relatio seu consultatio possit fieri clausa seu debeat fieri aperta.dic,ꝙ vtroque mō fieri pōt Quando tn̄ pars nō habuisset copiā relationis seu consultationis poterit ɔ̄dicere,& appellare,vt s̄.alias si recipit relationem seu con sultationē clausam, & ɔ̄dixerit, sibi imputet cū debuerit dari aperta si velit.facit c.cum olim magister.s̄.de offi.delega. f̄m Imo.

a Imo. [a] Tu aduerte, quia ex quo de iure dēt dari aperta, vt hic
in tex.& in d.l.j. vnde sibi p̄iudicāt partes qn̄ postea non appel
lassent a dicto grauamine, alias si supplet intra.x.dies secus vr̄,
& hoc nisi alias dep̄hendat de cōsensu partiū. in dubio aūt ta
9 cens non excludat ab appellādo, vt est dictum.s̄.¶†Quinto, &
vltimo quęrit an possit de voluntate recedi a relatione seu cō
sultatione fienda ad superiorē. Imo. hic in fi. ꝯcludit, ꝙ sic ēt si
a principe fuerit ordinatū de consensu partiū relationem esse
fiendā, dummō iudex in hoc cōsentiat. & ita tex. in l. ad impera
torē.ff.eo.ti. secus si vna pars ꝯdiceret eo casu quo a principio
partes cōuenissent illā fieri, ar.c.j.j̄.de reg.iu. & intellige, ꝙ ita
demū possit de consensu partiū reuocari donec, & quousque
fuerit superiori p̄sentata. postea.n. reuocari nō posset ēt de vo
luntate partiū per no. in c. bonę.el 2.s̄.de post.præl. in ver. nec
nocebat. de quo etiam hic Io.An. & ita residet Imo. hic in fi. su
10 per quo articulo considera aliquos casus. ¶Nā aliqn̄, & primo
iudex cōmisit cām consulendā inferiori puta ad ꝯsilium sapiē
tis, an tūc possit reuocari, & procedere in cā non expectato cō
silio. Bald. hic, ꝙ non qn̄ primo fecit cōmissionē de consensu
partiū. tunc.n. reuocari non poterit nisi de ꝯsensu vtriusq; par
tis: & hoc idē tenuit Bal. in l. fi. in prin. C. de rela. & bene facit
qđ dicit Imo. hic in fi. ar.c.j.j̄.de reg.iu. & in l. ab emptione. ff.
de pac. & satis hoc probat in l. ad imperatorē. ff. de ap. de quo
articulo vide dicta in c. vt debitus.s̄.eo. in gl. in versi. ex rōna-
bili cā. in fin. glo. vbi adde dicta hic. ¶Aliqn̄, & secundo iudex
refert cām ad superiorē decidēdā vel cōsulendā & tūc an pos
sit reuocare cōmissionē, & p̄cedere in cā nō expectata cōmis-
sione. Bar. tenet, ꝙ sic in l. ad principē. ff. eo. tit. per illum tex. &
idē Ang. ibi, & in l.j.§. q̄situ. ff. eo. Tu aduerte, qa in ꝯriū vr̄ tex.
in c. licet.s̄.de off. dele. probans, ꝙ iudex non possit reuocare
vel procedere in cā relatione pēdēte: cū eo ipso, ꝙ retulit cām
ad superiorē sit abdicata ab eo iurisdō, ideo p̄cessus est nullus.
ita p̄bat ī d.c. licet. & hāc partē sequit in Spe. ti. de rela. §. fi. cū
quo transit ibi Io.An. in c. ltīma. de appel. in 6. hoc tn̄ posset li
mitari nisi iudex esset ordinarius, & reuocet de ꝯsensu partiū.
tunc.n. valeret processus, & ita p̄cedat tex. in d.l. ad imperato-
rem. qa ordinarius nō pōt a se abdicare iurisdōnem, vt in l. le-
gatus. ff. de offi. p̄si. nec ob. d.c. licet, qa ibi nō interuenit cōsen
sus partiū, tūc.n. secus foret, vt in d.l. ad imperatorē. Si vero iu
dex erat delegatus. tūc ex quo semel retulit cām ad superiorē
est abdicata iurisdō ab eo, quā ēt de consensu reassumere non
pōt, vt in c. significantib.s̄.de offi. dele. Ex p̄dictis apparet, ꝙ
non bene locutus fuit Bar. in d.l. ad principem, qui voluit, ꝙ iu
dex possit reuocare relationem etiā inuitis partib. cum sit s̄m
cum interlocutoria per l. qđ iussit. ff. de re iud. & in c. cū cessan
te.s̄.eo. Nam certe licet sit interlocutoria talis per quam abdi
cat a se iurisdōnē ideo reuocari pōt, vt est tex. ī d. c. licet. Imo
l.j.C. de rela. p̄bat. ꝯ Bar. & idē Bar. in d.l.j. voluit p illū tex. ꝙ va
leat p̄cessus pendēte relatione nisi appellet. patet ergo, ꝙ nisi
reuocatio fiat de consensu partiū pōt appellari, & remedio ap
pellationis processus foret nullus, vt in d.l.j. vt ergo valeat re-
uocatio requiritur cōsensus partium, vt in d.l. ad imperatorē.
imo tenēdum est ꝙ ēt absq; alia appłone processus sit nullus,
vt est tex. in d.c. licet. Nō obstat d.l.j.C. de rela. nā nō dr̄ ibi, ꝙ
processus valeat pendēte relatione, sed dr̄ ꝙ pōt appellari. pp
hoc tn̄ non probatur ꝙ valeat sn̄ia, & processus cum a sn̄ia nul
la possit appellari, vt in ca. dilecto.s̄.eo. & l. si expressim. ff. eo.
tit. nec debet sumi talis intellectus in d.l.j. ꝙ valeat processus:
quia esset ꝯ tex. in d.c. licet. & sic iuri ꝯrius. vnde non sumēdus.
C. de cond. inser. l.2. Nec etiam obst. d.l. ad principem. quia de-
bet intelligi prout loquitur d.l. ad imperatorem. s. de consen-
su partium, alias non contradiceret, & etiam ꝯtradiceret ad d.
c. licet, & ita supplet gl. ibi, & limita, & intellige omnia prædi-
cta procedere anteq̄ relatio vel consultatio sit præsentata su-
periori: nam post præsentationem non posset etiam de cōsen
su partium reuocari: nec valeret processus. & ita tex. no. in d.c.
bonæ. ī ver. nec nocebat. Sed ante presentationem valeret pro
cessus, & reuocatio de consensu partium: & ita probatur in d.
l. ad principem. & ita videntur dicta iura. s̄. esse reducenda ad
concordiam, & in hoc articulo concludendum, vt s̄. & ita hic
Imo. in fi. & in d.l.j.§. quæsitū, col. 4. referēdo Spe. vbi. s̄. & qua
re sit, ꝙ possit fieri reuocatio de consensu partium anteq̄ sit fa
cta presentatio superiori, & postea fieri nō pōt, & quę sit drīa
inter delegatum, & ordinarium, vide dicta in d.c. cum cessan-
te. in quinta. & sexta limitōne, & adde ibi dicta hic, & amplius
vide per Bal. in rubri. C. de rela. dicentē, ꝙ si relatio seu cōsulta
tio sit præsentata principi qui interim est mortuus, ꝙ dēt ne-
cessario expectari responsum successoris ex quo cōsultatio, &
relatio concernunt dignitatem quæ non moritur. c. si gratiosè
11 de rescri. in 6. cum alijs si. † & ad prædicta vide Bal. in addi. Spe.
eo. ti. de appe. in 3. charta. in fi. in ver. lata est sn̄ia. & ibi cōclu-
dit, ꝙ a sn̄ia lata s̄m consilium sapientis electi de partium vo-
luntate pōt appellari. Idem Bar. in l.2. C. eo. tit. in l. si conuene
rit. ff. de re iud. & hoc nisi partes promisissent stare sn̄iæ quali-
tercunque ferendæ prout voluit Bal. in repeti. l. tale pactum. ī
12 §. qui prouocauit. ff. de pact. †Sed adde quod sing. dixit But. in
c. proposuisti. circa fi. s̄. de proba. & sequitur Imo. ibi, ꝙ sentē-
tia lata s̄m consilium sapientis nunquam transit in rem iudi-
catam, & semper repertis sapientibus consulentib. poterit re-
b tractari. [b] & satis est de mente Io. An. ibi, pro quo bene facit
tex. no. in l. diui fratres. ff. de iure pa. quod sin. tene menti.

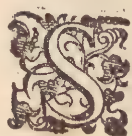
ADDITIONES.

a ¶Adde Phi. Deci. in c. quoniam contra, nu. 4. vbi dicunt tamē Moder. j̄. de p̄b.
b ¶Retractari. Adde de veritate huius puncti do. Phi. Dec. in d.c. proposuisti. col. 6. versicu. tertio. Col.

SVMMARIVM.

1 *Clerici an possint per consuetudinem vel præscriptionem sibi quærere ius negatiuum, quòd non possint alibi vendi carnes vel victualia nisi in stationibus suis.*
2 *An possit quæri ius, vt non possit iri nisi ad certum molendinum, aut quod vnus solus habeat molendinum & non alius.*
3 *Quomodo huiusmodi iura negatiua quæri possint priuilegio consuetudine præscriptione vel quasi possessio quæri possit, vt ꝙ non possint alibi vendi victualia nisi certo loco, & ius vectigalis, & pedagij.*
4 *Seruitus negatiua altius non ædificandi, qualiter acquiratur.*
5 *Pro istis iuribus incorporalibus datur interdictum vti possidetis.*
6 *Vbi quis vtitur sua possessione etiā si vsus sit contra ius principaliter in iudicio deductum non dicitur innouare lite pendente.*
7 *Dilatio data de voluntate partium reuocari non potest altera parte inuita.*
8 *Deducens plura copulatiuè in libello appellatorio, sufficit quòd vnum validum probet.*
9 *Non debet possessor turbari etiam si quasi possessio esset contra ius.*
10 *Ante litem contestatam non potest implorari officium iudicis.*
11 *An ante litem contestatam iudex delegatus possit facere sequestrationem vel inhibere.*
12 *An ante literarum præsentationem possit iudex delegatus absoluere partes ab obseruatione iudicij, & ibi quid sit in prædictis dicendum in delegato a principe.*
13 *Quid si ante litem contestatam, an possit delegatus ab ordinario mittere in possessionem.*
14 *An delegatus ante litem contestatam possit reuocare attenta lite pendēte.*
15 *Dilatione pendente an acta sint nulla, & an possint ratificari de consensu partium.*
16 *Iudex potest reuocare dilationē, & tūc cessat regula, dilatione pēdēte &c.*
17 *An terminus datus de consensu partium possit reuocari per iudicem altera parte inuita.*
18 *Dilatio concessa de consensu partium non potest per iudicem proragari.*
19 *Quando sit, ꝙ iudex possit reuocare dilationem semel datam.*
20 *Vide ibi decem limitationes in quibus dilatione pendente non conquiescit officium iudicis.*
21 *Suspectus de fuga poterit capi dilatione pendente.*
22 *In his quæ de nouo emergunt potest iudex se intromittere etiam dilatione pendente.*
23 *An pendente vna dilatione possit dari alia.*
24 *Tractat ibi de materia, & intellectu l. 1. de monopo.*

CAP. LXVIIII.

Ignificante. Si ante litem contestatam ali
quid innouetur per iudicem
circa principale negocium vel absque causa ante
diem assignatam pręuenit licite appellatur, & si p̄-
curator in prosecutione appellationis non seruauit formam
mandati auditur appellās etiam post annum. hoc dicit. primo
ponitur appellantis narratio. secundo causæ commissio ibi
1 ideoque. ¶† No.j. ꝙ licet clerici per se personaliter non pos-
sint exercere officium carnificum, & tabernariorum, vt in d.
clemen.j. de vita & honesta. clerico. tamen possunt per alium
de quo tamen ibi per gl. in verbo personaliter, & ex isto text.
tene menti sing. quòd etiam clerici possunt per consuetudi-
nem vel præscriptionem sibi quęrere hoc ius negatiuū, ꝙ non
possunt alibi vendi carnes vel victualia: nisi in locis vel statio-
nibus suis, & in hoc est hic tex. sing. Est enim valde vtile habe-
re dicta loca: quia tales stationes seu stallę sunt tunc magni va
2 loris. † & eodem modo non posset præscribi ius negatiuum, ꝙ
ciues non possint ire nisi ad meum molendinum vel quòd
ego solus habeam, vel non possit aliud construi in mei pręiu
dicium: & ita Bal. & alij doct. hic per hunc tex. ad hoc notabi-
lem, cum alias de iure cōi quilibet in suo molendino cōstrue-
re possit saluo iure publico, & nauigio, vt in l. quo minus, cum
3 ibi no. per Bar. ff. de flumi. † & eodem modo posset tale ius ne
gatiuum acquirere priuilegio, & ita etiam procedere posset
tex. hic s̄m doc. facit c. super quibusdam. §. præterea. j̄. de ver.
signi. & ibi, ꝙ præscriptione vel cōsuetudine possit acquiri ius
colligendi vectigal seu pedagium. & aduerte, quia tale ius ne-
gatiuū; quòd non possint in aliquo loco vēdi victualia, vel iri

ad molendinum vel simile, nunq̃ potest acquiri cum cõsuetudine vel p̃scriptione ẽt tanti tp̃is cuius in ꝯriũ nõ foret memoria: nisi p̃cesserit prohibitio aut patiẽtia aduersarij, alias possessio negatiua nunq̃ acquirit̃. ita tex. no. in l. j. C. de ser. & aqua. ſm vnum intellẽ, & facit. ff. de vsuca. l. sequit̃. §. si viã, ſm Bal. hic, col. 3. l. qui luminib. ff. de ser. vrb. præd. & in c. abbate. j. de ver. sig. in gl. 3. Est ergo necesse, ꝙ alij voluissent exercere hoc ius in alio loco, & prohibiti acquieuerunt prohibitioni per tp̃s legitimum ad præscribendũ. Nã in præscribenda seruitute ꝯ libertatem requiritur factũ p̃scribẽtis, & sic prohibitio: alias si p mille annos stares, ꝙ nõ venderes carnes in tua domo, posses vendere vbi fuisses prohibitus, & acquieuisti, & † ideo si p
4 mille annos tenuisti domũ tuã depressam poterit altius tollere, nec vicinus prohibere poterit, qđ non obscurent̃ sua lumina, vt l. altius. C. de seruitu. & hoc nisi fuisses prohibitus, & acquieuisti per legitimum tp̃s ad præscriptionẽ: alias sine prohibitione non posset acquiri ista seruitus negatiua per præscriptionẽ vel ꝯsuetudinẽ. & ita dẽt intelligi tex. hic. & dicit gl. in l. q luminib. & ĩ d. c. abbate. & bñ facit. qđ hr̃ in l. hæc aũt iura. ff. de seru. vrb. præd. & tene menti prædicta, & hunc tex. no. de hoĩ iurib. negatiuis. Secundo tene menti qđ eoipso quod carnes vel victualia alibi vendũtur vr̃ quis turbari in sua quasi pos-
5 sessione talis iuris sic restricti ad vnum locum. † Hinc est quod pro istis honorantijs, & iurib. incorporalib. seu iurisdõnalibus datur interdictum vti possidetis ne qs turbet̃ in quasi sua possessione vel in suo priuilegio, & ita tex. no. in c. licet cãm. ĩ pri. & in fi. s̃. de prob. & facit. l. si quis diuturno. & l. sicuti. §. Aristo.
6 ff. si ser. vendicetur. ¶ † Quarto no. ꝙ nõ dr̃ quis innouare ꝯtra statum litis seu lite pendente si vtatur sua possessione: licet talis vsus sit ꝯ ius principaliter in iudicio deductum. faci tca. j. s̃. vt li. pendẽ. & gl. no. in c. non solũ. de ap. in 6. & vide, ꝙ hr̃ in
7 c. cum venissent. j. de insti. ¶ † Quinto no. ꝙ dilatio data de voluntate partium non põt reuocari per iudicem altera parte inuita. & ideo dilatione pendẽte iudicis offĩm ꝯquiescit, & ita sp
8 allegat̃ hic tex. & in l. siue pars. C. de dila. de quo. j. in gl. ¶ † Vltimo no. ꝙ appellãs ex plurib. cãis copulatiuẽ deductis põt iustificare appr̃onem probando alteram cãm tm̃, & sic facit qđ deducens plura copulatiuẽ in appr̃one vel in libello appellatorio non censeatur in dubio se astrinxisse, licet sufficit quod vnã tm̃ ltĩmam probet, vt hic in tex. in fi. & ita tex. & gl. hic in fi. & in c. exhibita. de iud. & in l. appellanti. ff. de appel. & vide
9 de his dicta in ca. vt debitus. s̃. eo. ¶ † In gl. j. ibi, ep̃s erat in possessione. gl. ponit primum intellẽ quod ep̃s erat hic in quasi possessione huius iuris, quòd carnes deberet vendi in suis stationib. & sic habebat ius macelli in certo loco, sed capitulum dicebat hoc ius ad se pertinere, & ideo hoc iure agebat inter eos, & hic intellectus est verus in se: & rõ dubitandi erat, quia ista quasi possessio est ꝯ ius cõe, sed rõ decidendi fuit, quia lite pendente sup hoc iure non debebat ep̃s ꝓhiberi vti sua possessione. nec interdici possessio ẽt si sit de iure speciali, vt patet in c. j. s̃. vt li. pendẽ. siue possessio sit certa siue dubia, quia dubiũ dẽt decidi per sñiam diffinitiuam, & ita in hoc est tex. not. ſm
Bal. hic, ideo non potuit super hoc iure ipsa sñia executiõi mãdari anteq̃ eẽt lata ꝯ. l. j. C. de exe. rei iu. & ſm hũc intellẽ verbũ præsertim, nic in tex. stat propric, & accipit̃ ꝓ maxime, vt p gl. no. in c. ad abolendã. s̃. de fil. p̃sby. & sic idẽ fieret ẽt si lis fuisset ꝯtestata, quia dẽbat expectari sñia diffinitiua. non. n. dr̃ aliquid innouari in p̃iudiciũ litis si aliqs vtat̃ possessione sua sicut prius: imo sibi fieret innouatio si vti ꝓhiberet̃ vt patet ĩ d. c. j. & p gl. no. in d. c. non solũ. & iõ non est necessariũ supplere ad hũc tex. & maxime prout facit gl. sequẽs, cũ hic in tex. sit dictio p̃sertim, q̃ idem importat: nisi dicas, ꝙ suppletio gl. procedit respectu totius tp̃is pendẽtiæ litis, qa non dẽt aliquid innouari ĩ p̃iudiciũ possessoris, & ex his hẽs primũ intellẽ, & rõne
10 quare fuit hoc licitũ ep̃o appellare. ¶ † In ea. gl. in fi: gl. ponit ſm intellẽ, ꝙ hic capitulum erat in quasi possessione, & agebat negatoria ꝯ ipsum turbãtẽ. & rõ decidendi fuit, quia non potuit implorari officiũ iudicis ante litẽ ꝯtestatã. & tunc dẽt suppleri ad tex. verbũ maxime. † & iõ gl. super verbo, super his,
11 ponit rõnẽ. qa delegatus nõ potuit hic inhibere vel sequestrare hãc possessionẽ añ litem ꝯtestatã, qa dicit gl. ꝙ ideo, qa iurisdõ delegati nõ est fundata ante litẽ cõtestatã. ideo eius officium conqescit, & in hoc esset hic melior tex. q̃ sit in iure ſm Bal. ita ẽt text. est, & gl. sing. de iure ciuili in l. si reus paratus. ff. de procu. vbi ante litem ꝯtestatam non põt implorari officiũ iudicis delegati, ꝙ fiat sequestrum vel depositum, quia iurisdõ delegati quo ad partes nõ est plene fundata ſm Bal. hic, & per illũ tex. dicit etiam no. Bal. in l. consentaneum. C. quõ, & qñ iudex. ꝙ delegatus ante litem contestatam nõ posset absoluere partes ab obseruatione iudicij & ita ẽt voluit gl. in l. j. in prin. C. si a nõ cõpe. iud. l. 2. C. de iurisd. om. iu. Super quo articulo videret̃, ꝙ possit implorari officium iudicis delegati ẽt ante litem contestatã, pone aliquis impedit partẽ citatam ne veniat ad iudicem delegatum vel alio modo turbat eius iurisdõnẽ, & ita tex. in d. c. j. & c. de cãis. s̃. de off. deleg. Itẽ põt punire ꝯtumacem ante litem contestatam. s̃. vt li. nõ conte. c. tuæ. ſm Imo. sed certe tex. ibi loquitur in ordinario: ideo melius facit dictũ Inn. in c. sæpe. s̃. eo. vbi voluit, ꝙ offõ iudicis delegati, etiã ante litem contestatã contumax põt condemnari in expensis, &
12 mulctari. idem Inn. in c. consuluit. s̃. de offi. delega. in prin. tenuit expresse, ꝙ delegatus ẽt ante litem ꝯtestatam possit partes absoluere ab obseruatione iudicij. & ꝓcedũt prædicta non solum in delegato a principe qui absq; dubio posset facere sequestrũ, & depositũ ante litẽ ꝯtest. ita tex. in c. 2. s̃. de do. & ꝯtu. Sed etiã in delegato ab inferiore, vt no. in d. ca. de causis. & ita
13 Inn. in d. c. sæpe. & in c. consuluit. indistincte loquitur, & † de delegato ab ordinario, qđ possit ante litem ꝯtestatam implorari eius officiũ, & fieri missio in possessionem, est tex. no. in c. cum venissent. s̃. de eo qui mitti. in poss. Sed posset rñderi qđ ibi loquitur de iure canonico, vt etiã per gl. in c. si quis ꝯ clericũ. s̃. de fo. cõp. secus de iure ciuili, vt p gl. in d. l. 2. ff. de iu. om. iud. tñ in oĩ casu subest rõ generalis ca. j. & 2. s̃. vt li. penden. & cle. 2. co. ti. vt sic possit implorari officiũ delegati ne aliqd innouet̃ pẽdẽte lite ẽt ante litem cõtestatã. Sed aduerte, quia secundus intellectus de quo hic in gl. posset ex prædictis saluari, & ꝙ iõ non fuerit hic licitum iudicib. lite nondum contestata interponere se de hac possessione, qa de ipsa principaliter agebatur inter partes, sed post litẽ contestatã cõstito de possessione potuissent iudices interloq. facit c. cum venissent. j. de inst. ſm Pan. dicentẽ, quod qñ ꝯstaret de possessione, & de ea principal̃r non foret cõtentio, posset delegatus ẽt ante litem contestatam eius officium impartiri, & reuocare innouata lite pendente per no. in d. cle. 2. hanc rõnem ponderauit hic Inn. dicẽs quod attẽtata circa rem principaliter petitam, & sup iniurijs damnis, & fructib. circa illam si talia contingũt post litem ꝯtestatam possit officiũ iudicis delegati implorari: secus si ante litem ꝯtestatã: & ita dicit quod põt intelligi iste text. Approbat ergo Inn. intellẽ gl. hic, qđ officiũ iudicis delegati non possit implorari ante litem contestatã in his q̃ tangũt rem principal̃r petitam. & ita hic Pan. & hoc modo põt ꝓcedere d. l. si reus paratus, & qđ dicit Bal. ibi, & hic. Sed Imo. hic, col. 3. in prin. non sequit̃ hunc intellẽ, qa eadem vr̃ rõ ante, & post litem ꝯtestatam, cum vtroq; casu fiat innouatio lite pendente, & ideo concludit Imo. quod super iure nouiter contingente, & separato a re principaliter contenta in rescripto. Item, & circa ea q̃ contingunt ipsam rem de qua agit̃, possit delegatus se intromittere etiã si ꝓ illo contingenti noua actio cõpeteret, vt in l. nõ solũ. ff. de rei ven. & in l. si qs missum. §. j. de dã. infe. & ibi Bar. & ĩ l. j. C. de iud. licet aliq aliter teneãt ꝓut tãgũt gl. & Bar. in locis p̃allegatis quos forte voluit seq Inn. hic. fatet̃ tamen Bar. de cõtingentib. post litẽ contestatã ꝙ possit iudex se intromittere etiã si primo non fuerint petita. Sed de cõtingentib. ante litẽ contestatã non poterit nisi illud primo fuerit petitũ, vt l. ędi-
14 les. §. item sciẽdũ. ff. de ędi. edi. † & ideo subdit hic Host. ꝙ si aliqd innouat̃ lite pendente poterit etiã ante litem contestatã ex offĩ. iudicis delegati fieri reuocatio attentatorũ lite pendente, & ideo etiam aliter libello non oblato, p gl. in d. cle. 2. ĩ prin. & ideo dicit Imo. hic col. 4. non fore tenendũ ſm intellẽ gl. hic cũ posit intentari officiũ iudicis delegati super innouatis ante litem contestatã. Sed aduerte quia hoc possit ꝓcedere qñ innouatio occurreret sup alijs cõtingentib. a re ipsa principali petita, sed qñ sup re principali petita secus vr̃, qa cũ ante litem contestatã non possit constare de iurib. partiũ. s̃. vt li. non ꝯtes. p totũ, & non possint fieri ꝓbões. ergo anteq̃ possit ꝯstare de iurib. partiũ iudex aliqd interloqui nõ põt sup re principal̃r petita: & ista rõ concludit ẽt in ordinario licet hẽat ampliorẽ iurisdõnem cũ possit ex cã prohibere, vt neutra partiũ vtat̃ possessione lite pendẽte, vt gl. in l. qđ iussit. ff. de re iud. & p Inn. in c. in præsentia. in prin. s̃. de prob. quare iste secũdus intellectus ad tex. põt saluari modo p̃dicto, & est verus, & non in ipsa principaliter petita, & hoc qñ non constat de iurib. partium, sed qñ constaret, quòd reus vel actor possideret, & fieret innouatio ẽt in ipsa re principaliter petita, videret̃ qđ officiũ iudicis possit implorari ẽt ante litem contestatã. & ita procedat quod dicunt Host. & Imo. hic col. 4. facit ca. cum teneamur. s̃. eo. non obst. text. quia hic non constabat quis istorum possideret, & cui ius competeret, & ideo ante litem cõtestatam non potuit implorari officium iudicis delegati, quòd aliquid hẽat interloqui super hoc: & ita intelligi dẽt quod dicit supra: secus quando cõstaret de possessione alterius partis, & ita procedit quod dicunt Host. & Imo. hic, & vide per Spec. de offi. iudi. § deseruit. versicu. sed sequitur, & ibi per Ioan. Andr. in addit. & per Spec. titu. de sequestra. in fi. per Butr. & Panor. in c. penul. s̃. de sequest. poss. vbi simpliciter tenẽt, quòd delegatus possit face-

re seque-

re sequestrū,sed non bñ aperit an ante litē cōtestatā,quo casu
voluit Bal.in c.j.de seques.pos.col.5.in prin.ꝙ delegatus non
15 possit.¶†In gl.ī verbo,ꝑuenire diē.No.ex gl.& tex.bonā regu
lā,& ita allegat̄,ꝙ dilatione pēdēte iudicis officiū cōquiescit
ꝯcordat.l.siue pars C.de dila.qa lex īponit silētiū iudici adeo
ꝙ illud,ꝙ fieret ꝑ iudicē dilatione pēdēte eēt nullū ipso iure,
ſm Bal.hic,& ī d.l.siue pars,& ī l.pe.C.de arb. circa fi. dicentē
sing.post Cy.in tm̄ gesta ꝑ iudicē dilatione pēdēte fore nulla,
ꝙ ex post nō possent ratificari ēt de expresso consensu partiū:
nec valeret,vt acta iudicialia,& sic nō obstat l. 2. cū ibi no. C.
cōmuni vtri. iudi.licet partes ante factū bene possint renūcia
re dilationi,vt ī.dicet̄.tñ ꝯsensus partiū in hoc nihil operatur
16 post factū,ſm Bal.in d.l.pe.qđ sing.no. ¶†Limita tñ hāc regu
lā ꝓcedere, nisi iudex primo reuocet ipsam dilationē, tunc.n.
bene pōt ꝓcedere ad vlteriora non expectato termino . & ita
gl.no.hic & d.l.siue pars.& Bal. hic. vnde nō ob.pēdentia dila
tionis pōt iudex eā reuocare,hoc tñ qñ expresse reuocat,alias
staret regula ipsius tex.ꝙ gesta ꝑ iudicē pēdente dilatione es-
17 sent nulla,vt ſ.¶†Sed quæritur, circa prædicta, an iudex pos-
sit dilationē semel datā reuocare, đ quo articulo hic per Doc.
& in l.si quis cū ꝓcuratorio.§.fi.ff.de ꝓcu.& cōcludas sic,ꝙ aut
dilatio est data absq; cāę cognitione,& poterit eodē mō absq;
causæ cognitione reuocari,vt no.in l.diē.ff.de arbi.ꝑ Inn.in c.
querelā ſ.de elec.per Bar.ī d.l.qđ iussit.ꝑ Bal.in l.si pacto quo
pœnā.in prin.C.de pac.& ita Panor.hic.Si vero dilatio sit da-
ta cū cāę cognitione,& de ꝯsensu partiū, vr̄ ꝙ nō possit reuo-
cari altera parte ꝯdicente arg.c.j.de reg.iur.qñ iusta cā nō sub
est.tex.est hic.& ita ēt ꝓcedit, qđ dicit hic glo. & idē in hoc te-
nēt Host.Io.An.& Imo.& Panor. hic,de quo articulo vide di-
cta in c.cū cessante.ſ.eo.qñ sit ꝙ interlocutoria sit lata de con
18 sensu partiū possit ꝑ iudicē reuocari.†& voluit Bal.in l.j. in fi.
C.sen.rescin.non pos.ꝙ dilatio assignata de cōsensu partium
nō possit per iudicē prorogari.Idē tenet Butr.in c.2.ſ.de dila.
19 †sed certe Bal.intelligit nisi iusta causa subsistente,tūc.n. pos-
sit reuocari & mutari,& ita ēt sequit̄ Imo.in d.c.2.col.2.Si ve
ro dilatio est ꝯcessa per iudicē ex officio, vel ad petitionē alte
rius partis tm̄,tūc si incontinenti velit reuocare poterit ꝑ no.
in l.qualē.ff.de arbi.secus si ex interuallo ꝑostꝙ incępit partis
interesse,qa sine cā reuocare nō pōt,sed causa subsistēte,& sa-
tisfacto de interesse partis posset reuocari per no.in l. si pecu-
niā.ff.de cōdi.ob cau.& ī.c.prox.§.ille deniq;. ſm Imo. oī ta-
mē casu valeret reuocatio,ēt absq; iusta cā nisi à tali reuoca-
tione appellet̄,ſm Imo.hic adducentē no. Inno. in c.sacro. in
fi.ī.de sentē.excō.in verbo reuocaret,& vide glo.no.in verbo
septēniū in c.cū ex eo.de elec.in 6.si eps dispēsauit cū clerico
ꝙ possit per septenniū se absentare a suo beneficio cā studij,
an possit talem dilationē reuocare ? dic vt ibi per glo.& Doc.
20 ¶†Scđo limita supradictā regulā nisi dilatio reuocet̄ de cōsen
su partiū,tunc.n.absq; dubio pōt iudex ꝓcedere nō obstāte di
latione, & hoc satis innuit hic ī tex.& gl.& facit d. l. siue pars.
¶Tertio limita nisi iudex velit exercere actū ad executionem
ipsius dilationis datę.tūc.n.nō conquiescit officiū iudicis di-
latione pendente.ff.de arbi.l.nō ex omnibus,ſm Bal. in c.2. ſ.
de dila.¶Quarto limita nisi sit finita causa dilationis, tunc.n.
statim intelligit̄ finita ipsa dilatio,& valeret ꝓcessus dilatione
pendente.ita tex.in l.a filia.§.aliūo.ff.ad Treb. & ibi per Bar.
& alios.Pone,statuit iudex dilationē ad cōparendum, vel ꝑp
absentiam 10.dierū:tunc immediate, ꝙ cōparet vel est reuer-
sus censet̄ finita illa pendentia dilationis,& hoc quādo est sa-
tisfactum dilationi.alias secus.pone,ꝙ sit certū partē nō posse
ī.dilationē aliquid facere,& nimiū se arctasse,an iudex debeat
vlterius expectare.dicas ꝙ sic,pro quo est gl.ord.& no. in ver-
bo decē diebus,in c.vbi periculū.in princ.de elec. in 6. & vide
in c.cōmissa.de elec.eo.ti.& ita Bal.in d.l. siue pars. ¶Quinto
limita nisi iudex aliquid faciat in fauorem eius cui data est di
latio.tūc enim dilatione pēdente iudicis officiū non conquie
scit l.si quis instituatur.ff.de hær.insti.& ita tenet Imol.ibi per
illū tex.quod bene no.¶Sexto limita,quia ille qui habuit dila
tionē pōt cōparere,& acta facere in iudicio. nō enim prohi-
betur innouari per eū , qui habuit dilationē, vt est tex. no. &
21 ibi vide per Doc.in c.cum dilecti.ī.de accu. ¶†Septimo limi
ta nisi suspitio emerserit post datā dilationē, & ideo suspectus
de fuga poterit capi dilatione pendente.& ita Cy.& Bal.in d.
l.siue pars.pro quo ēt gl.sing.in l.quæsitum.ff.de pig. volēs,ꝙ
si debitū foret sub cōditione, vel in diem, possit debitor capi
rōne suspitionis non obstante ꝙ conditio seu dies nondū ve-
nerit,qđ tene mēti,licet Ang.de hoc dubitauerit in l. Aristo.
22 §.si maior.ff.de iur.delib.¶†Octauo limita, quia si aliquid in-
nouaret̄ ꝯ ius dilatione pēdente pōt iudex occurrere nō obstā
te dilatione, vt sic tale attentatū reuocet̄ per id qđ hr̄ 11. q.j.
qa res.& per no.in c.cū teneamur.& c. qua fronte.ſ. eo. & ita
Panor.hic col.4.& Imo.col.6.quia in his,quæ de nouo emer-
gūt pōt iudex se intromittere ēt pendente dilatione nō obstā
te tex.hic,qa rñdet̄ prout.ſ.dictū est. ¶Nono limita, nisi dila-
tio sit data rōne eius,ꝙ esset de se nullū.tunc.n. similiter dila-
tio est nulla,& iō ꝓcessus illa dilatione pendēte valeret.ita gl.
23 in l.cū pr̄.§.curatoris.ff.de leg.2.¶†Decimo limita, qa super
alio q̄ super quo sit data dilatio,iudicis officiū nō cōquiescit,
& valeret ꝓcessus pēdente dilatione.& ita tex.in l.generaľr.§.
sinaūt.ff.de re.cre.Bal.in d.l.siue pars,in prin.& Panor.hic, co
lū.4.dicens,ꝙ iudex pendēte vna dilatione pōt dare terminū
ad alium actum successiuū explicandū eidem parti,vel alteri,
quia hoc non est in præiudicium dilationis. facit qđ idem vo-
luit Bar.in l.2.ff.de re iudi.& But.in d.c.2.de dila.& Bal. in l.fi.
C.qui admitti.¶Vltimo limita,quia poterit vna dilatio assi-
gnari ad plures actus successiuos, siue diuersos, quādo sunt cō
patibiles.& ita Bar.in d.l.siue pars.& facit c.licet cām.ſ. de ꝓ
ba.& idem voluit Spe.ti.de dila.§.sequit̄.ver.deliberatoriē. &
seq. poterit ergo dicere iudex,assigno tibi dilationē 10.dierū
ad probandū & similiter alteri parti alios decē.& ita Imo. hic
col.6.& Panor.hic col.4. dicens, ꝙ quādo secundus actus de-
pendet a priori,ita ꝙ recipit alternationē vel limitationē ab
effectu prioris actus,tūc non poterit iudex ad diuersos actus di
lationes simul præfigere. & idē quando secundus actus habet
cōnexitatem cum primo vel ei afferret præiudicium,secundū
Imo.hic.Exemplum, iudex assignat dilationem ad positiones
fiendas 10.dierū,& alios 10.ad probandum. certe nō pōt hoc
facere,qa forte positiones erunt confessatæ per partem aduer
sam,vnde frustra daret̄ secunda dilatio,vt in c.j.de cōfes.in 6.
vel forte omnes positiones negabuntur,vnde longiori dilatio
ne opus esset, ideo expectanda est tunc ipsa prima dilatio, se-
cus si termini essent omnino diuersi, puta assignat iudex dila-
tionē ad producēdū testes,& successiue alium terminū ad ꝓ-
ducendum instrumentum. tunc enim nihil prohibet hos ter-
minos cumulare,ſm Panor.hic.& idem Bal. in d.l. siue pars.
nec dicit̄ tūc innouari dilatione pendente, ex quo simul assi-
gnantur plures successiue dilationes,& ad actus successiuos,
vt per Inno.in c.cōsuluit.de off.deleg. Hinc dixit Bar.in l.quā-
diu.ff.de acqui.hære. ꝙ ī. tēpora assignata vni quādoq; datur
dilatio alteri & ī.tpa primi qñ interrogant̄ sequentes, vt dicit
gl.no.in l.j.C.de succes. edi. & de materia vide per Doct. in d.
c.2.ſ.de dila.& aduerte,quia licet ſ.in prin.huius gl. sit dictū,
ꝙ gesta dilatione pendente sint nulla, videtur ad hoc obstare
tex.hic,vbi remedio apploñis veniunt irritāda,& sic vr̄ neces-
saria applo,alias valeret ꝓcessus dilatione pendēte. Sed dicas
ꝓut est dictū.ſ.c.ꝓxi.qa nō incōuenit,ꝙ ab actu nullo appelle
tur,vt in l.si expressim.cū ibi no.ff.eo.ti.& per Doc.in c.exhi-
bita.ſ.de iu.& ſ.eo.c.dilecto.hic ergo reuocat̄ in irritū quate
nus de facto ꝓcesserit, vt per gl.in verbo cassamus.in c.2. vt li.
24 nō ꝯte.& de rescin.vē.l.si dolo.¶†In gl.in verbo,super his nō
audiebat.ibi,circa principale nihil facere pōt. No.gl.ad intel
lectū retētū.ſ.in gl.j.in fi. & vide ꝑ Io. An.allegātē tex.hic ī c.
nō solū.post prin.eo.ti.ī 6.& aduerte qūo possit ꝯpetere hoc
ius,ꝙ carnes & victualia vēderent̄ in stallis capituli, & non in
alijs locis.hoc.n.videret̄ monopoliū,& a iure improbatū.C.đ
monop.l.j.vbi nemo pōt ꝓhiberi,ꝙ non exerceret artē suā &
cuilibet licet in suo facere honesta exercitia, nec valet cōuen
tio,ꝙ nō vēdant̄ vel emant̄ victualia nisi in certo loco,vel pre
cio,nec pn̄t artifices facere ordinamēta,ꝙ de opere vnius al-
ter se nō ītromittat,nec valeret ī ꝑdictis statutū vel priuilegiū
ꝓut de his oībus est tex.in d.l.j.quæ vr̄ ꝯ tex.¶Quare Inn. hic
tripliciter rñdet.& primo ꝙ ibi loquit̄ in cōuētionibus & sta-
tutis ipsorū artificū quę nō valēt Bal.tamē ī d. l. j. hoc limitat
nisi artifices hērent arbitriū statuēdi à ciuitate vel a superiore,
vel nisi sint statuta ciuitatis, q̄ bene valerēt in ꝑdictis,licet se-
cus sit in statutis collegiorū artificū, vt d.l.j. ¶†Scđa rñsio sit,
ſm Inno.ꝙ licet in ꝑdictis nō valeāt pacta, vel cōuētiones,va-
lēt,tñ cōsuetudines vel priuilegia,& ita sit tex.hic, ſm Inn. &
sequit̄ Panor.hic in fi.¶Tertia rñsio sit ꝙ ꝓhibitio nō foret ꝑ-
dictis licita de ꝑsonis vel rebus.& ita ꝓcedat d.l.j.& sic nō pos
sit acqri ius ꝓhibēdi ꝑsonas vēdere vel victualia vendi. sed de
loco vbi solū hēant vēdi victualia valeret.& ita ꝓcedat tex. cō
suetudo & pactū,& pōt tale eius ꝯpetere.& ita ꝓcedat tex. no.
hic ſm Inn.Aduerte,quia hęc solutio quo ad pactū vr̄ ꝯ.d.l.j.
vbi ꝓhibet̄ pactū ꝑ qđ incōmodat̄,vel restringat̄ publica vtili
tas.facit l.j.§.cura carnis.ff.de off.pfec.vrbis.Hinc est,ꝙ fauo
re publicæ vtilitatis,& vt sit copia victualiū, & nō vēdat̄ caro
ꝑcio,pōt statui ꝑciū,ne vltra trāscēdat,vt in l. itē si verberatū.
§.j.vbi de hoc ꝑ Doc.ff.de rei vēdi.ꝑ quo ēt tex.ī c.qcūq;.in fi.
de pace tenēda & eius viol.vbi ꝓbat̄,ꝙ victualia vēdi certo ꝑ-
cio a supiore statutō ptinet ad pacificū statū reipublicę, & fa-
ciēs ꝯ incidit in pœnā.ideo officiales hn̄tes arbitriū super bo
no & pacifico statu ciuitatis poterūt statuere, ꝙ victualia cer
to precio vēdant̄.ita tex.ibi, quare videret̄, ꝙ pactū in ꝑdictis

non valeat,similiter nec ēt priuilegiū per id qđ hř in d.l.j. quare Imo.dicit hic priuilegiū valere qn̄ in eo esset cl'a non obstāte.alias secus p no.in l.fi.C.si ꝯ ius,& ī c.j.đ exce,pl.in 6.Nec similiter vř valere consuetudo, quia irrōnabilis.sed certe ꝙ valeat consuetudo, vř tex.hic.nō.n.dř ex toto ꝯsuetudo irrōnabilis,ꝙ forū,& nundinę aut victualia exerceātur in aliquo loco, vt est dictū. s̄.in tex. pōt.n. hoc ius acquiri per consuetudinē. & ita sit tex.hic sing.alias.n.male egisset vel excepisset hic capitulum,& fuisset notorie repellēdū,vt l.j.& ibi per gl.ff.de offi. asses.eo.ti.l.vbi pactū.C.de trāsac.& p hoc Inn.in c.j.s̄.de offi. vic.sed cū hic ī tex.ꝑsupponaī posse tale ius cōpetere:ideo apte ꝓbatur,ꝙ valeat in his priuilegiū vel consuetudo.& ita residet Imo.hic,sicut & alias in simili pōt induci talis cōsuetudo. l.venditore.§.ꝯstat.ff.cōi.ꝓdi.& no. prædictas limitationes ad intelligentiā d.l.j.C.de monopo. ¶In gl.fi.ibi,nō posset eos recusare.No.gl.& vide de his in c.cū olim.s̄.de cau.pos.¶In ea. gl.ibi,forte non erat soluendo.dicit Host.ꝙ hic procurator excessit fines mandati, ideo non præiudicauit dn̄o nec tenebaī dn̄s agere primo ꝯ procuratorē,quia impetratio facta per eum non seruata forma mādati fuit nulla.l.diligēter.ff.man.sed certe hæc rn̄sio non procedit quo ad ipsam impetrationē, nō aūt quo ad desertionem appłonis cum procurator eam non fuerit prosecutus.j.annum.& pp hoc gl.hic rn̄dent,ꝙ procurator non erat soluendo sicut quilibet alius impediens præiudicare quo ad desertionem appellationis, & dēt primo agi ad interesse ꝯ impediētem,vt in d.§.dolo,hic in gl.allegato, ita dēt agi ꝯ procuratorem dantē cām desertioni appłonis licet ꝯ formam mandati,& licet in hoc nō sit procurator,sed tertius,vt in d.§. dolo, & pp hoc est ꝙ gl.hic rn̄dendo dicit,ꝙ ꝓcurator nō erat soluendo,quia ex eo existēte soluendo fuisset primo agendū ꝯ eum ex cuius dolo applo fuit deserta,vt in iurib.hic ī gl.allegatis.ex qua gl.no.ꝙ impedito facto tertij currunt fatalia,& non datur restitutio,sed ageī ꝯ impedientē si est soluēdo : alias daī ſm fatale,& ita procedat tex.cū gl.hic. vel dicas,ꝙ ꝯrium procedit qn̄ tertius est in dolo quo casu pōt ꝯ eū agi ad interesse, sed hic procurator nō fuit in dolo,sed potius circumuētus, vt hic in tex.ideo est, ꝙ daī hic ſm fatale ſm Pan. de quo tamen articulo quādo sit,ꝙ fatalia currant impedito ex facto procuratoris vel alterius,vide plene dicta in c.ex ratione.s̄.eo.

SVMMARIVM.

1 *Ex sola repulsione exceptionis non iustificatur appellatio nisi etiam probetur de veritate causæ appellationis.*

2 *Plures notabiles casus in quibus est statim iustificata appellatio ab interlocutoria etiam si non probetur veritas causæ appellationis.*

3 *Quando appellans habet præsumptionem iuris contra se non sufficit offerre probationem incontinenti.*

4 *Vide ibi plures intellectus ad c.ex parte.supra de testi. certè ibi sunt limitationes ad istum tex.*

C A P. L X X.

Nterposita. Hęc decretalis est famosa, & vtilis, hn̄s quatuor ꝑtes sicut quatuor ponit decisiones, & prima pars est singularis in toto corpore iuris quā solēniter ac vtiliter legā. h.d. ad iustificandā appłonē interpositā a grauamine vel alia cā ꝓbabili est necesse ꝙ corā iudice appłonis ꝓbeī de veritate cāæ grauaminis nisi corā iudice a quo fuerit oblata probō, & reiecta.h.d.sing.vsq; ad §.idē quoq;.& de mā vide per Spe.eo. tit.in §.qualiter,col.3.in princ. ¶†Tene mēti primo vnā rłam
1 no.& necessariā,qa licet alias si iudex reijcit ltīmā exceptionē sit tūc iusta cā appellādi,vt s̄.c.ꝑx.& c.ex parte R.tn̄ ex sola repulsione exceptionis q̄tūcunq; prima facie ltīmē nō iustificaī pp hoc ipsa applo nisi postea corā iudice appłonis ꝓbeī de veritate cāæ appłonis,& sic illā exceptionē fuisse verā, & ita dēt intelligi,& limitari tex.s̄.c.ꝑx.& in c.ex parte R. cū alijs sib. ſm Inn.hic,cū promptum sit leges legib.concordare.l.j. C.de inoff.do.c.cū expediat.de elect.in 6.& ita ꝓbaī hic in tex.¶Ex quo infeīr alia,& secunda no.rła, ꝙ iudex nō dř grauare partē ex hoc solo, ꝙ eius exceptionē legitimā nō admisit,potuit.n. licite eū repellere putādo illā esse falsam: & ideo ad hoc vt iudex dicaī grauasse requirīr postea ꝙ probetur de veritate causæ grauaminis ipsius appłonis,alias non dicereī esse iustificata appellatio:& ita ēt tenet Lap. in sua allegatione.2.col.2.per hunc tex.& c.ex parte A.s̄.de test.¶Tertio tene mēti aliā notabilem regulam,ꝙ in facultate iudicis est admittere vel repellere exceptiones partis:qa licet ex sola admissione vel repulsione possit appellari,vt s̄.c.ꝑx.& c.ex parte R.& cle.fi.e.ti.tn̄ ex hoc solo,ꝙ iudex exceptiones ltīmas reijcit non infeīr grauamen iustificatiuū ipsius appellationis nisi aliter de veritate ipsius exceptionis ꝓbeī, vt hic ī tex.& in d.c.ex parte A.& hęc faciūt ꝓ illo notabili dicto Inn.in c. post electionē. s̄.de ꝯcess. ꝑb. dicētis, ꝙ licet prima facie appareat exceptio rōnabilis,& ltīma,tn̄ qn̄ iudex vehemēter suspicaī,ꝙ nō sit vera,poterit iudex hmōi exceptionib.nō admissis sn̄iam proferre, nec dēt iudex timere appłonē,qa pp hoc ꝙ exceptiōes pria facie ltīmas nō admiserit,nō cassabiī sn̄ia nisi ī cā appłonis probeī de veritate ipsius exceptionis,vt hic in tex.& loqī Inn. qn̄ iudex vehementer suspicaī:alias ēt si ꝯ opponentē faceret aliqualis ꝑsumptio,dūmō nō sit vehemēs nō dēt pp hoc iudex deuiare a tramite iuris, sed in dubio potius exceptiones admittere, & ita tex.no.in c.licet cām,post prin.s̄.de ꝓba.& adde notabilē cautelam qn̄ iudex vehemēter suspicaī,ꝙ pars calūniosè petat vř opponat pōt eā astringere ad certā pęnā si in probōne defecerit.ita voluit sing.Io.An.in c.qđ sicut.in fi. s̄.de ele. facit. s̄.de do.& cōt.c.finē litib.vbi tex.& vide alias p gl.no.in c.statutū.ī fi.de rescr.li.6.¶Quarto,& vltimo tene mēti aliā singularē regulā,ꝙ eoipso,ꝙ exceptio vel alia petitio prima facie ltīma ꝓponiī corā iudice,& offertur ꝓbō si iudex tūc nō admittit, statim & ipso facto cēseī iustificata appellatio, ita ꝙ sufficit corā iudice appłonis ꝓbare exceptionē ltīmā fuisse propositā, & ꝙ iudex exceptionē ꝓpositā,& oblatā ꝓbōnem nō admittit.ita tex.hic vnicus ī iure, & ad hoc sp allegaī.rō diuersitatis huius vltimi dicti,& primi dicti. s̄.in primo notabili, est ſm Inn. hic qa cā immediata appellationis est ipsum grauamē,vt s̄.e.c.vt debitus.sed sola repulsione exceptiōis licet prima facie ltīma, & ꝓbabilis nō infeīr necessario grauamē, quia cū iudex hēat repellere malitiā litigantiū.l.qdā existimauerunt. ff.si cer.pet. & in cle.j.de re iud.potuit iudex moueri ex iusta cā ad talē exceptionē reijciendā cū sepe occurrat,ꝙ exceptio in se apparet ltīma,tn̄ nō est vera,vt dicit tex.in c.j.de excep.in 6.iō est,ꝙ ex sola repulsione nō dř illatū grauamē si iudex exceptionē falsam credebat,& in dubio presumiī ꝓ facto iudicis.c.sicut.s̄.ti. ꝑx.& in dubio ꝑsumiī,ꝙ nulla exceptio sit vera.ita tex. no. in l.oēs.de in inte.resti.ſm Bal.hic: sed qn̄ postea corā iudice appellationis probatur veritas ipsius exceptionis, tūc est ꝙ ꝯstat iudicem grauasse,& male motū fuisse ad reijciendū,& ita procedat rō primi,secundi, & tertij no.s̄. verū quando excipiens obtulit probare, tunc iudex nō admittēs nō hēt aliquā excusationē cū oīs ꝑsumptio malitiæ q̄ est subesse possit ꝯ excipiētem purgaī quando offert probōnē.ff.vt in pos.le.l.si is a quo. & in c.literas.s̄.de rest.spo.cū in mora modici tpis non sit ꝑiudiciū.ff.de iud.l.si debitori. vnde, qa iudex reijcit oblatā probōnem ostendit ipso facto suam iniquitatē ꝯ recipientē: ideo est,ꝙ sufficit hoc solū probare ad iustificandū appellationē dato,ꝙ aliter non probeī veritas ipsius exceptiōis, vt hř in tex.& ita Inn.no.ī c.post electionē,in fi.& ista est rō vltimi no.huius, licet ergo excipiens nō hēat offerre ꝓbationem, sed ex superabūdāti offerat eā,vt l.2.§.j.ff.quo.leg. & l.3.§.ibidē.ff. ad exhibandū.ar.c.prudentiā.§.6.s̄.de offi.dele.& in c.veniens.el 2.s̄. de test.optima cautela est,ꝙ si pars velit releuari ab onere ꝓbādi in cā appłonis ꝙ vltro ex se offerat probōnem. tūc.n.si nō admittiī per iudicem siue eius exceptio fuerit vera, seu falsa statim est iustificata appellatio eoipso ꝙ constat pp exceptionem ꝓpositā, & oblatam probationem non admissam appellationis:nec est opus probare de veritate cāe appellationis imo ēt si vera non fuisset exceptio nō nocet ſm Inn.hic,ī princ. dicentem ita ꝓbari p hunc tex.& ita seqtur hic Imo. in princ. qđ ꝑpetuò tene menti :,& intellige,ꝙ primo offerat se ꝓbaturū,& postea appellet pp exceptionem,& oblatā ꝓbōnem non admissam,alioqn si primo appellat,& postea ī appellatiōe vel aliter offerat se probaturū non hēt locū hæc vltima rła huius tex.sed prima.s̄.qa oporteret tūc ꝓbare de veritate cāæ applonis seu exceptionis ſm Spe.eo.ti.§.qualiter.col.6. in fi.in ver.
2 forma,qa me.¶†In gl.2.in prin.ꝓ declarōne primę ꝑtis huius tex.& rłæ traditæ.s̄.in j.notabili. Aduerte, & limita primā regulā huius tex.nō hřē locū ī exceptione recusationis, qa recusaī iudex opposita ltīma cā recusationis si ea nō obstāte iudex procedat in cā principali,& ex hoc appellet, censeī ipso facto iustificata appellatio,licet aliter postea in appellatione non ꝓbetur cās recusationis fuisse veras,& licet aliter nō fuerit oblata probatio.non.n.est necessarium offerre probōnem coram iudice recusato,quia recusans iudicem nō tenetur probōnes facere coram eo c.cum speciali.s̄.eo. & ideo non ob.text.hic quia loquiī casu quo coram ipso iudice habet fieri probatum. tūc est qđ dēt offerri ipsa probō,& ita hæc limitatio probatur per tex. no.in c.super quæstionum.§.fi.supra de offi.deleg.vbi nulla fuit oblata probatio,& ita sequiī Inn.in d.c.cum spāli.& Imo.ibi colū.9. & hoc etiam sequitur Lap. in sua allegatione col.2.de quo articulo vide plenius dicta in d. c. cum speciali. in fi.principij.¶Secūdo limita primam regulam huius text.in prin.procedere præterq̄ in oībus casibus in quibus grauamen illatum non subiacet probationi, puta si denegētur induciæ deliberatoriæ,vel si denegeī copia sententiæ vel aliorū actorū: his casibus, & similibus in quibus non potest offerri probatio iusti-

iustificatur app̄ľo etiam si aliter non obtulit se probaturū grauamen in prædictis,& ēt si non probet̄ alia veritas grauaminis nisi,quia nō fuit admissa petitio partis quæ erat de iure admittenda,& ita Inno.hic super verbo probaturus,de quo est text. in c.G.perpetuus.ṡ.de fi.inst.& ita sequunt̄ hic doc. ¶Tertio limitā,quia oī casu quo cā grauaminis detegit̄ per solas allegationes iuris absq; alia probōne facti, aut si cā grauaminis appareat ex iuris præsumptione,tunc vr̄ incontinenti iustificata appellatio cū cōstet de veritate cāę grauaminis per solas allegationes iuris, & hæc limitatio pōt exemplificari multis modis, puta interloquitur iudex aliquem torquendū vel carcerandū vel sequestratione fiendā cum ista oīa sint rr̄ a iure prohibita cōstat de veritate grauaminis iuris præsumptione:ideo statim intelligit̄ iustificata app̄ľo nisi per aduersam parte ꝯrium probetur,& ita Bal.in l.minorib.C.de his quib.vt indig. sic intellige dictū Inno.in c.2.in fi.de no.ope.nuncia.& idem vbicunq; appellatur ex causa notoria vel tali quæ fundat intentionem appellantis de iure cōi per no.in c.bonæ.ṡ.eo. & in c.ad decimas.de resti.spo.in 6.statim.n.censetur iustificata in his appellatio fm Imo.hic col. 2. quia notoriū iuris vel facti releuat ab onere probandi.l.emptorem.in prin.cū ibi no.ff. de act.emp. licet non releuet ab onere allegandi,& ꝓponēdi,qa notorium dēt allegari fm gl.sing.in cle. appellāti.e.ti.& per doc.in c.acdēs.el j.ṡ.vt lit.non cōte.Itē exemplifica pone, ꝙ petit̄ quarta dilatio cū solēnitate legali, statim diceret̄ iustificata app̄ľo si ꝑ iudicē nō admittat̄ petitio partis quæ erat iure cōi fundata fm Inn.in c.significauerūt.ṡ.de test.& in c.vltra tertiā. ṡ.de testib.& idē si petat̄ declarari libellus generalis qn̄ eēt obscurus, & incertus statim dr̄ iustificata app̄ľo si iudex nō cogit partem ad declarādū.ita tex.in c.significātib.ṡ.e.& ṡ.de lib.ob.c.significantib.¶Quarto limita,qa oī casu quo intētio excipiētis esset iure cōi fundata,puta ꝯ petētē decimas ī alterius parochia rector ipsius parochiæ excipit, ꝙ sibi non debent̄,cū de iure nō possit decimas in dicto loco percipere : tūc.n. si talis exceptio non admitteret̄ ꝑ iudicē, & pp hoc appellet̄,nō erit necesse ad obtinēdū in cā app̄ľonis,ꝙ fiat alia probō,dūmodo constet,ꝙ sit j.limites parochiæ ipsius rectoris excipiētis,& appellātis,& hoc nisi ꝑ partē aduersam probet̄ ꝯriū, & ita voluit Imo. hic post But. & idē foret si qs diceret collationē beneficij pertinere ad eū,& nō ad diœcesanū,& ipse diœcesanus excipiat,ꝙ ē ī sua diœcesi,qa cū ius cōe fundet intētionem diœcesani cū ad eū spectet de iure cōi collatio ecclesiarū suę diœcesis. ṡ.eo.c. bonæ.64.dis.si in plebib. j.de insti.c.cū venissent. & hoc nisi ꝑ partē aduersam ꝯrium ꝓbet̄, alias statim diceret̄ iustificata appellatio diœcesani fm doc.hic.¶Quinto limita, quia oī casu quo ꝯstat ex iuris dispōne app̄ľonē fore legitimā,puta si est appellatū a diffinitiua,& qa illa nō fuerit admissa iterū appellat̄. Nā cēsetur iustificata talis appellatio a iure eoipso, ꝙ app̄ľo a diffinitiua nō admittit̄.c.j.§.his,q.& c.cum app̄ľonib.eo.ti.in 6.& in c.non solū.in prin.fm Host. Io.An.& alios docto.facit l. si cuius.ff.de app. reci.¶Tu intellige nisi appelletur in casib. a iure prohibitis fm ea q̄ habētur in c.Romana.§.quod si obijciatur.eo.ti.in 6.de quo dic,vt ibi,& prout in simili dicet̄. j.de cta,app̄ľone remota.¶Sexto limita nisi iudex a quo appellat̄ fit verisimiliter informatus de veritate exceptionis seu causæ app̄ľonis:tūc.n.statim intelľr istificata app̄ľo,vt no.in ca. cum cām.ṡ.de offi.deleg.& in c.si duob.ṡ.eo.¶Septimo limita nisi constaret de ipsa exceptione, & eius veritate ꝑ cōfessionē partis factā corā iudice a quo,tūc statim intelligitur iustificata ap-
3 pellatio,vt in c.dilecto.ṡ.e.¶†Octauo ex prædictis.ṡ.in quarta & quinta limitatione,hēs generaliter limitare hūc tex.oī casu quo excipiēs vel aliqd petēs hēt ꝑsumptionē iuris ꝯ se.tunc.n. nō hēt locū dispō huius tex.& oblatio probōnis nihil operaretur,sed dēt in app̄ľone ꝓbari de veritate ipsius cāę app̄ľonis& ita tex.in c.j.de his q̄ fi.a ma.par.ca.& ita But.& Imo.ibi,ī prī. ¶Nono limita hunc tex. nō hr̄e locū in causis beneficialib. in quib.quo ad deuolutionē negocij principalis qn̄ est appellatū ad Papā sufficit,ꝙ app̄ľo interponat̄ ex cā ꝓbabili,licet postea aliter nō probet̄ de veritate illius causæ app̄ľonis,vt in c.q̄uis. & in c.postq̄.de elect.in 6.¶Vltimo limita nisi iudex ex leui ꝑsumptione repelleret exceptionē partis in his q̄ sunt grauis ꝑiudicij:tūc.n.dr̄ grauare partē ēt si non fuerit oblata probatio put.2.q.j.innocētē.& in c.licet cām.ṡ.de ꝓba.per Inn.ī c.post electionē.ṡ.de ꝯces.pb.fm But.hic. Sed certe hoc dictū nō ꝓbat̄ iure, ꝙ dicto casu intelligat̄ iustificata app̄ľo qn̄ nō fuit oblata ꝓbō.Nec Inn.h.d.imo dēt intelligi Inn. fm diffinitionē tex.hic,& ita Imo.hic col.3.& ex his hēs decē limitationes,& declarationes notabiles ad primā partē huius c.ad rr̄am positam.ṡ.in primo notabili. Restat videre limitationes ad hunc tex.quoad vltimā rr̄am traditā.ṡ.in vltimo notabili,de his vi-
4 de.j.in gl.seq.¶†In gl.in verbo si offerens,in prin. ad c. ex parte.hic allegatum dantur plures intelľs ex quib. hēntur limitationes ad vltimā rr̄am traditam.ṡ.in vltimo notabili.& primo ꝙ tex.hic ꝓcedat in exceptionib. dilatorijs,secus ī ꝑemptorijs in qb.etiā si appellās obtulit ꝓbōnem,per hoc nō iustificatur app̄ľo nisi in cā app̄ľonis ꝓbet̄ de veritate ipsius exceptionis. & ita procedat tex.in d.c.ex parte.fm vnū,& primū intellectū. & ita gl.mag.ibi.Sed certe hic intellectus,& hæc limitatio nō procedit,quia tex.hic simpliciter, & indistincte loquit̄. vnde dēt intelligi generaliter in oī exceptione dilatoria vel peremptoria fm Imo.hic col.5.in prin.& idem Ioā.An.Imo.& Pan. in d.c.ex parte.Conclude ergo dispositionē huius tex. habere locum in oīb.exceptionib.dilatorijs vel peremptorijs. ¶Secūdo limita hūc tex. hr̄e locum quādo offertur ꝓbō eo tpe quo iudex de necessitate tenebatur illam admittere.secus quando offertur eo tpe quo non necessitate tenebatur iudex admittere probōnem:tunc.n.talis oblatio probōnis nihil operatur,& dēt probari de veritate causæ ipsius appellationis.& ita procedat tex.fm alium,& fm intelľm,in d.c.ex parte.puta si opponitur exceptio ꝯ testem, ꝙ sit infamis, & criminosus, & offertur probō incontinenti tunc si iudex non admittit, & pp hoc appellet̄ dēt probari ī cā appellationis de veritate ipsius exceptionis,nec sufficeret tunc obtulisse probōnem,nec hr̄et locū tūc dispositio huius text.Ratio est, quia iudex si vult non tenetur recipere a principio probationes contra personas testium, sed potest eas reseruare in tempus publicationis testium. & iste sit singu.intellectus ad cap. ex parte, & verior, vt ibi per gl.& sequitur Imo.ibi,& hic colum.5. & ex prædictis potes inferre aliam, & tertiā limitationem,vt dispositio huius text.nō habeat locum omni casu quo iudex potest reseruare exceptiones, & probationes ad eas in fine causę vel ante conclusionē in causa fm ea quæ habentur in ca.ad dissoluendum, vbi not. tex.j.de despon.impu.& per Bar. in l.ille a quo.§.si de testamēto.ff.ad Treb.& ibi per Imo.& alios doct.& in l.fi.ff. pro suo. ¶Quarto limita hunc tex.non habere locum in arbitrarijs, & ideo in omnibus casibus in quibus exceptio vel probatio an sit admittenda vel non a iure non est determinatum,sed iudicis arbitrio relinquitur,tunc ex sola oblatione probationis nō iustificatur ipsa appellatio,imo debet probari veritas ipsius exceptionis, cū ex hoc detegatur an iudex male vel bene fuerit arbitratus in non admittendo exceptionem, & probationem oblatam,& ita procedat tex.in alio, & tertio intellectu d.c.ex parte,pro qua facit.l.non quicquid.ff.de iud.¶Quinto limita hunc tex.non habere locum in appellationibus extraiudicialibus etiam si appelletur a iudice procedente tanquàm pars.tūc enim oblatio probationis nihil operatur,imo in causa appellationis debet probari de veritate ipsius causæ,pro quo bonus tex.in d.ca.j.de his quæ fiunt a maio.parte.& ita Butr. & Imo. ibi,in prin.per illum tex.Ratio est,quia prout est dictum. ṡ. & in secunda, & tertia limitatione,offertur probatio eo loco, & tempore quo recipi nō debet.& ideo si iudex procedit,vt pars vel appelletur a grauamine partis extra iudicium oblatio probationis nihil operatur cum non teneatur pars recipere probationes alterius partis,& ita Inno.& in c. cum inter canonicos.& ca.quia propter.ṡ.de elect.& ita Panor.hic colum.2. & Imo. col. 5. de quo articulo vide plene dicta in ca.bonæ.ṡ.eo. in 8.limitatione.& ex prædictis infertur,quòd si ab executore procedente,vt merus executor,& appelletur pro eo,quia non admittit rationabilem exceptionem, & offertur probatio incontinenti,non iustificatur appellatio ex sola oblatione probationis: quia executor non tenebatur recipere probationes qn̄ procedit vt merus executor,& ita no.voluit Butri.in c.dilecto.ṡ.eo.& idem Imo.ibi,col. 2.¶Sexto limita ex ratione præcedenti,ꝙ etiam in appellatione iudiciali qn̄ appellatur in absentia iudicis in casibus a iure permissis,vt dicetur in c.fi.j.eo. nihil operatur si appellans in præsentia honestorum virorum offerret probationem incontinenti ex quo nō est ibidem qui eum recipere potest fm Io.An.hic,& Imo.col.5.& Pan.col.2. & hoc casu non habet locum dispositio huius tex.ꝙ no.¶Septimo limita hunc text. habere locum quando excipiens qui obtulit probationem, & appellans vult solum consequi deuolutionem negotij principalis ad iudicem ad quem,& reuocat rōne attentatorum:secus, si velit consequi finalem effectum ipsius exceptionis,& sic excludere agentem, quia exceptio est actionis exclusio.in c.j.de ordi.cog.l.2.ff.de except.tunc.n.nō sufficeret sola oblatio probationis,sed amplius requiritur, ꝙ probet̄ in causa appellationis de veritate ipsius exceptionis,& sit tex.fm aliū intellectū in d.c.ex pte,& Io.An.hic,& Imo.colū.5.& But.& Imo.in d.c.ex parte. & in c. exhibita. ṡ. de iudi. col.5.vbi optime hoc ibi declarat.¶Octauo limita hunc text. non hr̄e locum in appellāte a diffinitiua,puta opponitur corā iudice exceptio peremptoria, & offertur probatio debito tpe & ñ fuit admissus,imo iudex statim protulit sn̄iam diffinitiuā: tunc si appellatur a diffinitiua, talis oblatio probationis non iusti-

iuſtificaret eius appellationē, qa in appellatione a diffinitiua
intēdit cōſequi finalē effectū, & victoriam ipſius exceptionis.
ideo oportet, ꝙ illa ꝓbeť, & ita procedat d. c. ex parte, ſm aliū
intelľm. & ita Imo. hic col. 5. tamen intellige hoc qn̄ ſolum ap
pelletur a diffinitiua, ſecus ſi primo appelleť a grauamine, & ſe
cundo a diffinitiua: tūc. n. ſi proſeqtur cām appľonis ab inter-
locutoria hr̄et locum tex. hic, & ipſa ſnīa diffinitiua veniret re
uocanda per viam attentati, & ita tenēt doc. in d. c. ex parte. ꝓ
quo gl. ordi. in cle. ſi ante. de do. & contu. in gl. magna. in fi. &
tex. in c. 3. in fi. s̄. vt lit. non conteſt. ¶Nono limita non hr̄e lo-
cum hunc tex. qn̄ appellans proſequitur appľonem per viam
iuſtitiæ, puta oppoſuit exceptionem, obtulit probationem, &
iudex non admiſit, appellauit pp exceptionem nō admiſſam.
Nam dicto caſu non iuſtificatur appellatio ex ſola oblatione
ꝓbationis, & ita ſit tex. ſm alium intellectum in d. ca. ex parte.
& vbi poteſt dici, ꝙ fuerit appellatum non pp probōnes obla-
tas nō admiſſas ſed ſolū pp nō admiſſas exceptiones. iō eſt, ꝙ
ibi hēt ꝓbare veritatē ipſius exceptiōis ſed hic tex. ꝓcedit qn̄ ī
appľone exprimitur cā grauaminis, quia non fuit admiſſa ex-
ceptio, & oblata ꝓbō, ſm Ioā. An. Imo. & Pan. in d. c. ex parte.
idem Imo. hic, ꝙ eſt menti tenendū, vt ſis cautus in appellatio
ne exprimere vtramq; cām grauaminis. ſ. exceptionē non ad-
miſſam, & oblatam probōnem. & tunc hēt locū tex. hic: alias ſi
ſolum exprimitur vna cā grauaminis, ꝙ exceptio non fuit ad-
miſſa, ceſſat diſpō huius tex. & dēret ꝓbari veritas ipſius exce-
ptionis, vt d. c. ex parte. pro quo bene facit rō cle. appľanti. e. ti.
¶Decimo limita hunc tex. non habere locum qn̄ retractareť
grauamen pp quod fuit appellatum, res rediret in priſtinū ſta-
tum ſi non probaretur veritas ipſius exceptionis, tunc. n. vt eui
tetur circuitus requiriť, ꝙ probeť veritas ipſius exceptionis. &
ita ſit caſus ſm alium intelľm in d. c. ex parte, quē ponit ibi gl.
Exemplū qn̄ opponitur exceptio ꝯ teſtes, quia in oēm euentū
ꝓbari dēt in cā appellationis ſm Imo. hic. col. 6. in prin. ¶Vn-
decimo limita nō hr̄e locum qn̄ oppontereť exceptio notoriè
iniuſta vel non vera ſeu falſa per euidentiā rei vel aliter, tunc
enim licet offerať probō incontinenti oblatio nihil operatur,
arg. c. euidentia. j̃. de acc. & ita Pan. hic. col. 2. & Imo. hic, col. 6.
hoc idē tenet Spe. e. ti. §. nouiſsimi. ver. illud autem certū eſt.
circa fi. ¶Duodecimo limita, quia quoties cā eſſet cōmiſſa ap
pellatione remota ſeu alias eſſet prohibita appľatio a iure. in
illo caſu ſi tunc aliquis excipiat in illa cauſa offerat ſe probatu
rū, nō hēt iſto caſu locū diſpoſitio huius tex. & oblatio ꝓbatio
nis nihil operatur niſi in cā appľonis ꝓbeť de veritate ipſius
grauaminis. & ita tex. ad hoc no. ſm vnū intelľm, ī c. j. in prin.
j̃. de his quæ fi. a ma. parte, & ita Imo. ibi, in prin. & iſte eſt vnus
effectus no. clę, appľone remota. Tu intellige niſi appelleť in
caſu quo reperiať ꝑmiſſa applo in ſpē rōne illius grauaminis,
tunc. n. ex quo ius cōe legitimat dictā appellationem, clá ap-
pellatione remota, parum vel nihil opatur. de quo articulo, &
de effectib. dictæ clæ, vide plene dicta in c. paſtoralis. s̄. eod. tit.
¶Decimotertio limita hunc tex. nō hr̄e locū qn̄ licet excipiēs
obtuliſſet ſe probaturū, tn̄ eodē modo aduerſarius obtulit ſe ꝓ
baturū ꝯrium: tūc. n. in cā appľonis debebit probari de verita
te ipſius cauſæ, & oblatio ipſius ꝓbōnis nihil operať, ita But.
hic per no. per Inn. in c. Romana. eo. ti. in 6. ſed hæc limitatio
nō eſt vera. primo, qa tex. indiſtincte loquiť hic. ſufficit. n. ꝙ ap
pellans obtulerit ſe probare dato, ꝙ aduerſarius offerat ſilr ꝓ-
bare oppoſitū, cenſetur. n. iudex grauaſſe appellātē ſi nō admi-
ſit eū ad ꝓbandū cū potuiſſet ſilr ēt admittere eius aduerſariū
ſm Imo. hic col. 6. imo dilatio aſsignanda ad probandū ipſi ex
cipienti erat cōis vtriq; parti. l. petēde. C. de temp. in inte. reſt.
¶Decimoquarto limita non hr̄e locū hunc tex. qn̄ nō fuit ad-
miſſa oblatio probōnis, & nō ſtetit per iudicem: ſed per tertiū
per id qđ no. Arc. 2. q. 6. teſtes. ¶Decimoquinto limita et intel
lige hunc tex. habere locum qn̄ offerť ꝓbatio non ſolum ver-
bo, ſed etiam realiter, puta habebat ſecū teſtes paratos, quos
volebat inducere, ſecus ſi oblatio ſit ſolum verbalis: tunc. n. nō
ſufficeret, & deberet in cā appľonis probare de varitate ipſius
exceptionis, & ita ꝓcedat tex. ſm alium intelľm in d. c. ex par-
te A. quem ſequitur hic Io. An. & in add. Spe. ti. de appe. §. qua
liter, ver. ſunt quib. & ī §. pe. ſuper verſ. illud. alias ſi diceremus
ꝯrium ſequeretur abſurdum. facile. n. foret falſo opponēti, &
excipiēti offerre verbo, ſe probaturū. Item quia verbalis obla
tio in hoc nihil opatur, cum quilibet excipiēs teneatur proba
re exceptionē ſuam. l. j. ff. de excep. l. in exceptionib. ff. de ꝓba.
vnde verbalis oblatio nihil operatur ex quo tacite inerat. l. 3.
ff. de leg. j. l. cum quid. ff. ſi cert. peta. & ideo dēt ſaltem noīare
teſtes & petere eos citari ꝑ iudicē ſm Io. An. hic. ſed certe iſte
intellectus non placet But. hic nec in d. ca. ex parte. cum non
dēat quis arctari venire cū ſacco paratus. ff. de ſol. l. quod dici
mus. ideo ſi excipiens offerat ſe incontinenti probare, per hoc
ſatis excluditur præſumptio malitiæ ipſius excipientis. c. lite-
ras. s̄. de reſtit. ſpol. l. 3. §. ibidem. ff. ad exhibē. & hanc partē qđ
non ſit neceſſaria realis oblatio, ſequitur hic Pan. co. 3. ex quo
enim petit terminū breuē ceſſat rō Io. An. & qa ſilr non teneť
quis ꝓbare incontinēti: vnde tacite nō inerat, nec debet hēri
pro expreſſo. nec ob. alia rō, quia poſſet falſo offerre probōnē
quia certe poterit timere condēnationem expenſarū, vt in c.
finē litib. s̄. de do. & cont. & quia ſi non ꝓbat cenſetur ꝑpetuo
excluſus in hoc, vt j̃. dicetur pro quo tex. optimus in d. ca. lr̄as.
vbi purgatur malitia excipientis per oblationē ꝓbōnis verba-
liter factā. & ꝙ ſufficiat ſola oblatio verbalis ſeqtur Imo. ī d. c.
ex parte. & hic, col. j. per hunc tex. dicentē ibi, niſi ſe hoc offer
ret ꝓbaturū, & non dixit tex. probōnes realiter offerēs. ad idē
facit. l. ſi is a quo. in prin. ff. vt in poſ. leg. vbi ſufficit, ꝙ quis ver-
baliter offerat ſe ꝓbaturū. ad idē d. l. 3. §. ibidē. facit. c. ad Apľi
cæ. de re iud. in 6. ibi, eratque parata, &c. & ita vr̄ hic reſidere
Hoſt. quia non tenetur quis ſecū ducere teſtes ſi aliqn̄ non pōt
faciliter eos habere. ita gl. no. in verbo alibi, in c. cupientes. §.
ſi vero. de ele. ī 6. ideo nō requiriť realis oblatio ſufficit verbo
offerre, & ita ſequitur hic Bal. in prin. nec obſtat prædictis qđ
hr̄ in c. paſtoralis. s̄. de offi. ordi. & ꝙ ibi no. in vlti. gl. & in c. j.
& 2. s̄. de eo, q mitti. in poſ. & in l. ſemel mora. ff. ſol. ma. in qb.
iurib. dr̄, ꝙ non ſufficiat verbalis oblatio. Nā dicta iura ꝓcedūt
in diuerſo caſu vcʒ ad purgandum moram vel ad excuſandū
contumaciā iā ꝯctam qn̄ qs vult recuperare poſſeſsionē, & in
terrumpere præſcriptionem annalem: tunc verū ſit quod non
ſufficit verbalis oblatio, & ita rn̄detur ad l. ſi reſiduū. C. de diſt.
pig. ibi, qn̄ agitur de vendendo pignore per creditorem. in his
caſib. militat alia diuerſa rō. Nec etiā obſtat, ꝙ no. Bar. in l. præ
tor. §. ſi quis paratus. ff. de no. ope. nunc. vbi no. dixit, ꝙ ille qui
tenetur dare fideiuſſores non ſufficit ſi offert ſe paratum ver-
bo ſatiſdare, ſed debet ſecū ducere fideiuſſores idoneos, & ita
ille qui teneť ſoluere non ſufficit quod verbaliter offerat, ſed
dēt ire cum pecunia in manu parata. l. ſeruus ſi hæredi. in fi. ff.
de ſta. lib. & in l. quidam. §. idem rn̄ſum. ff. de ſol. ſm Bar. in d.
§. ſi quis. paratus. ſed certe ibi loquiť in eo qui tenetur pręſtare
ſatiſdōnem ad impediendū nuncia. noui ope. ideo non ſufficit
verbalis oblatio, nō ſic in caſu nr̄o vbi conſideratur iuſtitia, &
iniquitas iudicis, ideo tex. hic non requirit realem oblationē,
& ita eſt tenendum. pro quo etiam tex. no. in ca. exhibita. s̄. de
iud. vbi ita tenet But. in col. j. & in col. 5. in princi. per illū tex.
¶Vltimo limita, & intellige hunc text. & priuilegium oblatę
ꝓbōnis hr̄e locum qn̄ offertur probō incontinēti ſeu ſtatim,
ſecus ſi offerať ſimpliciter ipſa probō: & ita intelligūt Butr. &
Pan. hic hunc tex. vt patet s̄. per eos in proxima limitatione &
idem tenent in d. cap. ex parte A. Sed aduerte quia Imo. hic.
col. 6. & in d. c. ex parte. tenet, ꝙ non ſit neceſſarium adducere
incontinenti. & ideo eſt quod nec tex. hic, nec in c. exhibita. s̄.
de iudi. hoc requirit ſi iudex velit arctare ad probādū. j̃. breue
ſpatium hoc poterit, qa ſic vr̄ de mente excipiētis, ꝙ velit in-
cōtinenti probare per id, ꝙ hr̄ in d. l. ſi is a quo. & in d. §. ibidē,
ſm Imo. tenentē ſufficere, ꝙ offerat ſe ꝓbaturū licet nō addu
ceret incōtinēti. Sed aduerte, qa ꝓ opi. Bu. & Pan. facit qđ vo-
luit Bar. in l. fi. ff. pro ſuo. & in l. nā poſtea. in prin. ff. de iureiu.
vbi voluit, ꝙ excipiens debeat offerre ſe probaturum inconti-
nenti, alias exceptio eſſet reſeruanda. quare pro cōcordia pōt
dici qđ aut loquimur in caſib. ſpecialib. in quib. a iure requiriť
probatio incontinenti prout eſt in d. l. 3. §. ibidem, & in d. l. ſi
is a quo, & in d. c. literas. & in caſib. Bar. in d. l. fi. ff. pro ſuo, & ī
c. j. de lit. conteſt. in 6. & in l. a diuo pio. §. ſi ſuꝑ reb. ff. de re iud.
& in c. veniens. el 2. s̄. de teſt. & in c. ſuſcitata. s̄. de reſti. in inte.
his caſib. dēt offerri probō incontinenti, quia ſi requireret al-
tiorem indaginem nō admittereť, ſed deberet reſeruari. ita lo-
quitur Bar. Si vero loquimur in alijs caſib. vbi non requiriť a
iure probō incontinenti, tunc procedat. s̄. opi. Imo. ſatis eſt. n.
offerre probōnē ſimpliciter, & ad iudicē pertinet poſtea mo-
derare dilationem, & ita procedat tex. hic, & in d. c. exhibita.
vbi Io. An. poſt Pet. & Ab. ita reſidet. & idem Pan. ibi, col. j. in
fi. & col. vlt. idem tenet gl. in verbo vera. in ca. Romana. §. ꝙ ſi
obijciatur, eo. ti. in 6. & ideo ſi iudex admiſit excipientem qui
obtulit ſe probaturum, & aſsignat ſibi terminū ad probandū,
ſed ipſe excipiēs nō vult recipere, tunc verū ſit, ꝙ nō poterit li
cite appellare, nec hr̄et locū tex. hic ſm Imo. hic, niſi forte aſſi
gnaſſet valde breuē dilationē, vt ī c. j. s̄. de dila. iō cautela eſt, ꝙ
iudex aſsignet cōpetētem dilationem. tunc. n. ſi pars nō ꝓbet
vel velit dilationē acceptare nō hēt locū diſpoſitio huius text.
& ita Imo. hic in fi. quid autem ſi excipiens obtulit ſe probatu
rum, & acceptauit terminum, tamen non probauit poſtea in
termino ſibi aſsignato. dicit hic Bal. ꝙ ille q ita aſtrinxit ſe ꝓ-
baturū dēt ꝓuidere, ꝙ poſsit ꝓbare. j̃. breuē terminū, alias elap
ſo termino ꝑpetuò remanet excluſus, & hoc per no. tex. in d. l.
ſi is a quo. ſm Bal. hic col. 2. ītellige hoc dictū ni cā principali,
ſed in cā appellatiōis a diffinitiua quod nō eſt probatū ꝓbabo.

c. cum

c.cum Ioannes.de fide instru.l.p hanc.C. de temp.app. & hæc sufficiant loco repetitionis principij huius decre.

SVMMARIVM.

1 *Quando dicatur causa appellationis, vel alia deuoluta ad curiam, vel esse in curia.*

2 *Quando sit, quod causa possit committi in curia, si sua natura non sit deuoluta ad curiam.*

§.Eidem quoque.

Si appellatio sit recepta a iudice, vel approbata a parte, sufficit appellanti mittere procuratorem ad impetrandū ɔ̄dicentē licet pars appellata velit prosequi appellationē in curia. h.d. 1 vsq; ad §.ille deniq;. ¶No.j.ibi, super†prosecutione appellationis, quia licet appellans deuoluat cām p appellationē ad curiā vt sic cā appellationis sit cōmittenda, si non fuit delatum p iudicē, vel partē: tñ non deuoluit cām ad finē, vt necessario tractet in curia. ¶Scdo no.ꝙ sola approbatio appellationis p iu- 2 dicem, vel partē, facit†cām esse in curia, vt sic appellato prosequente p se, vel procuratorē, teneaƭ appellās prosequi cām in curia, & sufficit sola approbatio appellationis p iudicē, vel partem, vt dicaƭ cā esse in curia, & ibi tractet, licet aliter terminus non fuerit assignatus p iudicē, vel partē ad prosequendū appellationē, vt hic in tex. & ita posset limitari c.sæpe.s̄.eo.¶Vlt.no. ꝙ sola approbatio partis appellatæ sufficit, vt cā dicaƭ esse in curia, & ibi tractet, licet iudex a quo appellaƭ, nō admiserit, vt hic in tex.ex quo ēt no.ꝙ licet sit in facultate appellantis, ad quem vellet appellare: tñ est in eius facultate, ꝙ cā tractet coram iudice a quo, si ipse appellauit, sed bene est in optione appellati, si ipsam appellationē approbauerit, vt hic in tex. pro cuius intelligentia dubitaƭ, nunquid appellans possit inuito appellato prosequi cām in curia, vel debeat fieri cōmissio ad partes. Inn. vr̄ hic velle, ꝙ pōt in curia, quia tex.hic non prohibet appellātem, sed dicit, ꝙ permittiƭ impetrare, si sua appellatio non fuerit recepta. pōt ergo vti hac permissione ei concessa in eius fauorem.arg.l.non quicquid.ff.de iudi. ex quo cū appellauit ad Papam, poterit prosequi cām suam in curia, ēt appellato ɔ̄dicente, cū iudicium reddaƭ in inuitum.c.intelleximus.s̄.de iudi.l.inter stipulantē.§.sacram.de verb.ob.Sed qñ appellans nō vellet prosequi in curia, sed impetrare iudicē extra, nō pōt appellatus ɔ̄dicere, vt conqueraƭ de se ipso, quia si volebat in curia proseq, dēt prius appellationē ipsam recipere, & approbare, vt hic est tex.& in d.c.sæpe.& ita sequiƭ hic Pan. & generalr de mā huius tex.vide plene dicta ī d.c.sæpe.& c.Nicolao.s̄.eo.

SVMMARIVM.

1 *Appellans renuncians appellationi condemnatur in expensis. & ibi vide plures limitationes.*

2 *Quando sit quod possit renunciari appellationi antequam sit interposita.*

3 *Si partes cum iuramento promiserunt stare sententiæ iudicis, & mandato eius ante, vel post sententiā, an intelligatur renūciatum appellationi.*

4 *Si est solenniter renunciatum appellationi, an intelligatur ex hoc renunciatum instantiæ, iuri, & causæ.*

5 *An renunciando appellationi intelligatur renunciatum nullitati.*

6 *Si simpliciter renunciatur appellationi, an intelligatur indistincte renunciatum tam a diffinitiua, quàm ab interlocutoria.*

7 *Quid de statuto tollente appellationem simpliciter, an intelligatur tam ab interlocutoria, quàm a diffinitiua.*

8 *Si statutum dicit a sententia lata, an tunc appellari poterit a sententia ferenda.*

9 *Procurator an possit expresse renunciare appellationi.*

10 *An appellans possit appellatione interposita renunciare re integra appellationi inuito appellato.*

11 *Quid si appellatio iam erat præsentata superiori, & oblatus libellus.*

12 *Quid sit in appellatione a diffinitiua, an appellans possit renunciare appellationi inuito aduersario.*

13 *Si appellatio est interposita solum pro illa parte, quæ facit contra appellatum, & pro alia parte non, an possit appellans renunciare inuito appellato.*

14 *An re non integra possit appellans renunciare suæ appellationi inuito appellato.*

15 *Quid si appellans non approbat appellationem, sed eam impugnauit, an possit se iuuare.*

16 *Quid si ipsi appellanti erat sibi iam assignatus terminus per iudicem a quo, an possit appellationi renunciare.*

17 *Quid si iudex a quo, iam detulerat appellationi.*

18 *An in beneficialibus, vel maioribus causis possit appellans renunciare appellationi.*

19 *An extra iudicium possit renunciari appellationi per pactum non solum lite mota, sed etiam ante, & super lite incerta.*

20 *An pactum firmetur iuramento.*

21 *An in tali pacto requiratur scriptura.*

22 *An valeat tale pactum ex parte vnius tantum.*

23 *Quid in causis matrimonialibus, criminalibus, vel in causa status, an possit quis renunciare appellationi.*

§.Ille denique.

Ante inchoatam prosecutionē appellationis pōt appellans si vult renunciare appellationi inuito appellato, & petere, ꝙ remittaƭ cā ad iudicē a quo: sed tamē condemnaƭ in expensis factis p alteram partē occasione illius appellationis. h.d. vsq; ad §.sanc. & no.j.ꝙ est dictū in summario, & dic prout s̄. ¶Vlt.no.ꝙ ap- 1 pellans†renuncians appellationi ēt re integra, venit condēnādus in expensis factis p appellatum.qđ tamē limita primo, nisi appellans habuisset iustam cām appellandi.tunc.n.iusta cā litigandi excusaret ab expēsis.c.j.in fi.de elec. in 6.l. qui solidum. §.ēt.ff.de leg.2.no.in c.cū venisset.s̄.de eo, qui mit.in poss.¶Secūdo limita, nisi appellans dicat iudicē bonum virum, & ꝙ ex mēte non grauauit, & contentaret, ꝙ ipse iudex cognosceret de cā, dummō reuocaret grauamen.tunc.n.non esset locus cōdemnationi expensarum, cū appellans non renunciet simplr, sed ita demum si reuocet grauamen.& ita hic residet Ioā.An. & idē Imo.hic, in prin.¶Tertio limita, vt dispositio huius tex. procedat in expensis factis ab appellato rōne prosecutionis appellationis interpositæ p appellantē: forte.n.misit procuratorem ad curiam, & alias expēsas fecit ipse appellatus pro executione appellationis, aut si appellans incœpit prosequi cām appellationis, & postea eam non sit prosecutus.s̄.eo.c.sæpe.& c. reprehensibilis.secus si appellatus fecit expēsas pro eo, quia fecit pronunciari appellationē desertam. tunc.n.appellans non esset condēnandus in expensis: fuit.n.sibi licitum renunciare appellationi tacite, & pati eam deseri inuito appellato.intellige si appellans nunꝙ adiuit iudicē appellationis, & sic re integra.& ita determinat Ro.decis.14.quæ inci. Itē si a diffinitiua sñia, in fi.& ita sequiƭ hic But.Imo.vero hic in fi.intelligit hoc verum, quando appellans nihil fecit in cā: secus si cōparuisset, & ɔ̄dixisset sñiæ ferēdæ sup ipsa desertione, & sic fatigasset aduersarium: tūc.n.tanꝙ victus condemnabiƭ victori in expēsis. c.finē litibus.s̄.de do.& cōt.l. pperandū.§. sinaūt alterutra.C. de iud.fm Imo. dicentē hoc esse notandū pro limitatione cōclusionis D.de Ro.s̄.Et de hoc articulo cōdemnationis expensarum fiendæ pp desertionē appellationis. vide plene dicta in d.c.repræhensibilis.in fi.& in d.c.sæpe.circa fi.in 2. & 3.q. ¶In gl.in verbo, ɔ̄dictionibus partis alterius. in prin.p declarationē tex.& gl. qñ sit, ꝙ possit renunciari appellationi. ¶Quæriƭ 2 primo, an†partes possint renunciare appellationi ante eam interpositam, vel ante grauamē illatum. Cōclude ꝙ sic absq; dubio, quando p pactū, & cōsensum vtriusq; partis valet pactum cū scriptura vel sine, & in iudicio vel extra.ita tex.in l.fi.in fi.C. de temp.ap.& Bal.ibi, in prin.¶Dubitaƭ tamē quid in simplici renunciatione vnius partis tm̄?vr̄ qđ nō valeat, quia iuri de futuro non pōt renunciari, nisi p pactū, & cōsensum vtriusq; partis, vt p gl.in c.ex multiplici.j.de deci.& in l.j.C.de pac. vbi per Doc.& ꝙ requiraƭ pactū, tenet gl.in c.cū dilecti.in fi.s̄.de arb. & idē Io.And.in c.fi.de app.in 6.in illa q̄one, an valeat statutū epi, ꝙ ab interlocutoria non appellet. & idē sequiƭ Spe. eo.ti. §.fi.in fi.Sed idē Spe.eo.ti.§.in quibus. ver.quid si cōuenit. vr̄ velle, qđ id fieri possit ēt p renunciationē vnius partis tm̄, qđ absq; dubio procedit, quando fieret in iudicio ēt in absentia alterius partis.& ita procedat l.j.§.j.ff.a qui.app.non lic.Sed extra iudicium gl.ibi requirit cōsensum vtriusq; partis, vel saltē præsentiam partis licet tacentis.ita procedat d.l.fi.§.fi. & hanc partē sequiƭ Ro.decis.287.q incipit.Itē ꝙ licet appl̄oni interponendæ.Bal.vero in d.§.fi.in prin.vr̄ residere, qđ si valeret renunciatio vnius tm̄ in iudicio, valebit silr extra iudicium per doctrinam gl.no.l.sicut.C.de repu.hær.q voluit, qđ cuius renūciatio, valet in iudicio, valet extra iudicium. & pro hac parte facit, quia quoties aliquid pōt fieri tacite, pōt fieri expresse, put no.in l.qui ad certū.ff.loca. sed vna pars tm̄ pōt renunciare appl̄oni tacite: puta si post sñiam, vel grauamē procedit corā illo iudice.c.grauatum.s̄.de off.del.l.absolutionē.C.de re iud. c.cū venissent.s̄.de testi.Si ergo pōt tacite, fortius expresse.nisi respōderes id verum post sñiam latā, vel grauamē: tunc.n.vna pars suæ appl̄oni posset renunciare tacite, vt s̄. Itē expresse, vt hic in tex.secus si ante sñiam, vel grauamē.iō cōis ɔclusio Docto.est, ꝙ ante sñiam, vel grauamē non valeat renunciatio appellationis vnius partis tm̄: secus si fieret in iudicio, qa valeret ēt in absentia alterius partis.& ita gl. in d.l.j.§.j. & ita resident Bal.Ang.& Im.ibi. Sed extra iudiciū requiriƭ ɔ̄sensus vtriusq; partis, vel saltē p̄sentia partis, licet tacētis, vt s̄.no.p Rotā. ¶Se- 3 cūdo quæriƭ, quid si†pars, vel partes cū iur̄o promiserunt stare sñiæ ferēdæ, & mandato ipsius iudicis, an cēseaƭ ex hoc renunciatum appl̄oni, ita ꝙ postea appellari nō possit.dic ꝙ p dicta verba, seu similia, nō intelligiƭ renunciatū.pro quo tex.ad hoc no.valde s̄.eo.ad hæc, 2.& ita voluit gl.sing. p illum tex.6.q.4. c. ꝙ bene. Ad hoc.n.vt quis intelligaƭ renunciasse appl̄oni p pactū est necesse, ꝙ spāliter, & specifice renunciet ipsi appellationi: secus si simplr iuraret, & promitteret stare preceptis, &

mandatis iudicis:ex his.n.nō intelligat̄ renunciatū appellatio
ni.tene mēti.Tu intellige hoc qn̄ ante sn̄iam, vel grauamē di-
cta verba ꝓferunt̄,qa si post latā sn̄iam,qs ꝓmitteret stare sn̄iæ
4 videret̄ eā emologasse.l.ne in arbitris.& l.pe.C.de arb.¶†Ter
tio querit̄ qn̄ renūciat̄ appellationi,an ī dubio intelligat̄ renū
ciatū instātię solū,vel ēt iuri,& sic liti & cāę.de quo articulo
vide p Pe.de Anch.in c.q̄uis.de elec.in 6.& ibi per Gemi.in fi.
& per Inn.in c.veniēs.s̄.de renun.& qđ no.in l.postq̄ liti.C.de
5 pac.¶†Quarto querit̄,renūciat qs expresse appl'oni,an intel-
ligat̄ in cōsequētiā renunciasse nullitati inclusæ in ipsa appel-
a latione[a] cū in omni appellatione tacite inclusa est cā nullita-
tis.l.quędā mulier.ff.fa.ercis.l.Carmelia Pia.ff.de iurepa.Bal.
ponit hūc articulū in l.j.in prin.C.de sen.pręfec.p̄to. vbi sing.
ꝯcludit,ꝙ sic cū nullitas sit articulus accessorius ad appl'onē,
& libellū ipsius,vt est gl.ord.& sing.in l.j.C.qn̄ prouo.iō renū
ciato principali cēset̄ renūciatū nullitati accessorię ipsius ap-
pellationis.dubiū facit,qa hic iura sunt diuersa & separata, iō
est ꝙ deserta appl'one nō vr̄ sublata nullitas in appl'one inclu
sa,vt p Bar.in l.si expressim.ff.e.ti.& p Bal.in d.l.j. & tn̄ p deser
tionē cēset̄ appellās renūciasse suæ appl'oni,vt no.ī c.licet. de
sen.excō in 6.& per Bal.in auth.ei qui.C.de tēp.ap.ergo renū-
ciādo appl'oni nō cēset̄ renūciatū nullitati posset hoc forte ꝓ-
cedere qn̄ nullitas deducit̄ principal'r in libello appl'onis, se-
cus in ea,q̄ tacite includit̄.& ita ꝓcedit dictū Bal.s̄. de quo ēt
vide p eū in d.l.quædā mulier.& in l.tale pactū.§.qui prouoca
uit.ff.de pac.in repe.& dicet̄ plene in c.dilecto.j.eo.tit. vbi de
6 hoc.& dic,vt ibi dictū,in ver.49.querit̄.¶†Quinto pone,ꝙ ps
vel partes renunciant simpl'r appl'oni,an intelligat̄ renūciasse
appl'oni,tam à diffinitiua,q̄ ab interlocutoria.Bald.in d.l.fi.§.
fi.C.de tēp.appel.dixit no.ꝙ sic,quia generalis seu simplex re-
nūciatio in oībus nocet,vt no.in d.l.j.ff.a qui.ap. non licet.fa-
cit gl.in l.j.§.sciendū.ff.de suc.edic.& ita sequit̄ Saly. in d.l.fi.
in fi.ꝙ no.qa videbat̄,ꝙ dēat intelligi renūciatio in potiori si-
gnificato.c.si quē.j.de sentē. excō. l.j.§. qui in perpetuum.ff.si
ager vecti.& sic in dubio de appl'one a diffinitiua.ar.l.j.§.ꝙ in
sentētijs.ff.quādo appel.sit.vbi sicut in appellatione sn̄ię in du
bio intelligit̄ de diffinitiua.ita videbat̄,ꝙ in renūciatione ap-
pellationis in dubio intelligit̄ de maiori & sic de diffinitiua.
Quare Bal.no.in l.j.in prin.ff. de offic. pręfe.præto.no. ꝙ vbi
lex tollit appellationē simpliciter,tunc nullo mō pōt appella-
ri, & idē ēt voluit Bal.in c.pastoralis.§.fi.s̄.de off.dele. loquē
te de statuto tollēte appellationē,qa intelligit̄ prohibere om-
nē appellationē ex quacunq; causa nisi ob dolum iudicis, vel
7 partis,vt ibi per eū.¶†Sed si quæratur de statuto tollēte appel
lationē simpliciter,an intelligatur tā a diffinitiua q̄ ab inter-
locutoria.Bal.in l.si ex cā.§.nunc videndū.ff.de mino. per illū
b tex.dixit ꝙ statutū[b] disponens,ꝙ in causis nō habet locū resti-
tutio,vel appellatio,intelligit̄ in sentētia diffinitiua,secus ī in
terlocutoria.Sed certe si statuēdo loquit̄ per verbū in causis
videtur,ꝙ ēt includat interlocutoriā, quia tangit seu respicit
ipsam cām,vt per Bar.in l.solēt.ff.de ali.leg. vnde idē Bald. in
d.l.j.in prin.C.de sen.pręfe.præto.cōcludit, qđ si statutum vti
tur verbo sn̄ia,puta ꝙ a sn̄ia appellari non possit, intelligitur
de diffinitiua, qa cum statutū sit ꝯ ius cōe intelligitur stricte,
ar.d.§.qđ in sententijs.si vero statutū loquitur simpliciter qđ a
dn̄o Potestate appellari non possit.tūc intelligitur tam a diffi
nitiua q̄ ab interlocutoria,s'm Bal.in d.l.j.& facit qđ no.Ang.
in l.Imperium.ff.de iurisd.om.iudi.& in l.si stipulatus.de ver.
obli.quod statuto prohibente appellationē a mera interlocu-
toria,quæ non esset mera,sed habet vim diffinitiuę,vt ibi per
8 Ang.& idem dicebat Bal.in d.l.fi.C.si reus vel ac.mor.fue.de
statuto disponēte,ꝙ a sentētia lata nō possit appellari, qa po-
terit appellari a sententia ferenda ex quo statutum prohibet a
sentētia lata.ex quibus omnibus no.ꝙ statutum prohibens ap
pellationem est stricte intelligendū in casu de quo loquitur,
& restringendū, de quo ēt vide no.per Angel.in suo cons.188.
9 quod incipit, sed nūc videndū; vbi plene de his.¶†Sexto quę-
ritur,an procurator possit renūciare appellationi?dic ꝙ sic ta-
cite,puta nō appellando.j.10.dies.in l.j.in fi.ff.quādo app. sit.
vel patiendo cām deferri,sed expresse procurator renunciare
nō posset,qa esset donare.& ita Bal.in d.l.j.§.fi.col.2.C. de tē-
pori.ap.Idem tenet Imo.& Ang.in l.ab executore.in fi. ff.de
app.cōcludentes,qđ procurator ēt factus dn̄s litis non posset
expresse renunciare appellationi,& subdit Bal.in d.§.fi.idem
esse dicendū in prelatis ecclesiarum, vt non possint renūciare
expresse appellationi.& facit qđ no. in c. per tuas.s̄. de arb. &
vide de his per Bal.in c.ex parte G. in fi.s̄.de rescri.cōcludentē
ꝙ ex iusta cā valeret expressa renūciatio appl'onis facta per ꝓ-
curatorē.ar.tex.no.in l.qui hoīem.ff.man.& hæc de appella-
10 tione interponēda.¶†Septimo quærit̄,qd de appl'one iā inter
posita, an appellās possit renūciare appl'oni re integra inuito
11 appellato.dicas,ꝙ sic,& ita tex.hic.†vnde poterit anteq̄ appel
latio sit p̄sentata superiori vel oblatus libellus.& idē ēt si esset
præsentata & admissa per iudicē appl'onis,& oblatus libellus,
poterit appellās retrahere qn̄cunq; ante citationē aduersarij
cū ante citationē rescriptū præsentatū nō sit cōe. & pōt retra-
hi & lacerari,vt per Host.Io.An.& alios in c. ex cōqōne. s̄. de
resti.spo.& idē dicit Bal.de libello in rub.C.de in ius vo. & ita
sequit̄ Imo.hic,col.2.dicens tamē quod cōdemnabit̄ ꝯdem-
natus in expēsis,si quas fecisset.& iste tex.& hæc ꝯclusio absq;
dubio ꝓcedunt in appl'one ab interlocutoria ex quo appellās
nullū pōt interesse pretendere cū causa veniat remittēda ad iu
dicē a quo.& ita hic Pan.col.2.in prin.licet Bar.in d.l. si qs li-
bellos.C.eo.ti.tenuerit ꝯrium,& sic qđ appellās nō possit re-
uerti ad iudicē a quo inuito aduersario,ar.c.j.eo.ti.in 6.cuius
dictū posset ꝓcedere quando appellatio fuisset approbata, vel
ab appellato,vel a iudice, vt d.c.j. aliàs ꝓcedat tex. hic simpl'r
hoc pmittēs.alias dictū Bart. nō ꝓcederet, qa ꝙ cā principalis
veniat tractāda corā iudice ad quē si apparebit bene appella-
tū,vt in c.vt debitus.s̄. eo.fuit introductū hoc in fauorē appel
lātis,qa dicto casu iudex a quo foret sibi suspectus,c.ad hæc,el
j.s̄.eo.q̄ ratio cessat in appellato,q nō pōt dicere iudicē a quo
sibi suspectū.p̄terea appellās posset prosequi,vel nō iustificare
cām appellationis si velit, & sic erit remittēdus ad iudicem a
quo.ergo eadē rōne poterit renūciare expresse inuito appella
to quo ad hoc,vt iudex a quo habeat cognoscere de cā princi-
pali.& ita Imo.hic, col.4.in prin.& Pan.s̄.eo.in c.accepta.in
fi.& ꝓcedunt p̄dicta, ēt si res non esset integra, vt dicet̄.j.in 9.
c col.[c] ¶†Octauo querit̄,quid in appl'one a diffinitiua,an re in-
12 tegra pōt appellans renūciare appellationi inuito appellato.
Bar.qđ non in d.l.si quis libellos. subdens quod appellans pōt
renunciare appellationi in sui odium, secus si appellatio indu
ceret fauorē aduersario, tūc eidē præiudicaret,& renunciare
non pōt.ita est tex.ibi a ꝯrio sensu, vt in l.fi. C. quādo prouo.
vbi appellatio deuoluit cām pro vtraque parte. & ideo potest
esse interesse appellati quod sentētia reformetur in eius fauo
rē,vnde appellās renūciare nō pōt,ar.l.si post mortē.§.fi.ff.de
contra tab.& l.petendę.C.de tpi.in integrū resti. sed aduerte,
quia Io.And.in addi.Spec.eo.tit.§.quibus.ver.33.& ver. quid
si victus.intelligit hoc quo ad effectū consequendi expensas:
secus aūt quo ad effectū reformationis sententiæ, quia nō po
terit si appellans renunciat appellationi re integra & imputet
sibi appellatus quod nō appellauit si sentiebat se ex alio gra-
uatū ex sententia cū appellare potuisset.secus si versetur inte-
resse expensarū,quia ex quo appellans ipse appellauit non po
tuit appellare.appellatus,ideo in dicto casu nō potest renun-
ciare appellationi in præiudiciū appellati re integra, cū nō sit
quid sibi imputetur, secus si ageretur de reformādo sn̄iam in
alio,vt s̄.& ita trāsit hic But.& Panor.cū appellatio in dicto ca
su non subtraxerit facultatē appellādi ipsi appellato,potuisset
enim appellare.cū ergo res sit integra appellatio non est facta
cōis,ideo non potest appellatus illā prosequi si appellās velit
renūciare,vt hic & in d.l.si quis libellos,s'm Panor. hic in fi. &
ita ēt vr̄ residere Ang.in d.l.j.§.j.ff.a qui.ap.non li. & bene fa-
cit tex.hic permittens re integra renunciare appellationi, &
potest loqui ēt in appellatione a diffinitiua cum possit fieri re
missio ad iudicem a quo pro executione sententiæ, vt est di-
ctū in c.ex ratione.s̄.eo.ar.c.si delegatus.in fi.ff.de off.dele. in
6.s'm Imo. hic, col.4.sequitur Bar.in d.l.si quis libellos.dicēs
eius opi.esse veriorē cum per appellationem sit quęsitum ius
appellato,vt l.ampliorem. C.eo.ti. licet beneficio appellātis.
eadem ergo renunciare nō pōt appellans per no.in d.l.peten
dę.& in d.l.post mortem.§.fi.posset tamen opi. reduci ad con
cordiā sic ꝙ opi.Io.An.procedat quando appellans renūcias-
set appellationi ante lapsum 10.dierum.tunc enim est verum,
quod imputetur appellato scienti renunciationem si ipse nō
appellauit cū potuisset,ex quo supererat de tp̄e dato ad appel-
lādū.Sed quādo appellās renūciat iā lapsis 10.diebus,tūc fieret
p̄iudiciū appellato,q sciebat appellationē primo interpositā
fuisse cōem,& sufficere ꝓ vtraq; parte, vt in d.l.ampliorē. me
rito nō possit appellās renūciare in pręiudiciū appellati in ap
pellatione a diffinitiua dicto casu,& ita Imo.hic.facit qđ no.
Panor.in d.c.accepta.¶†Omnia tamen prædicta vidētur limi
tāda & intelligēda nisi appellās limitate appellasset.s.solū pro
ea parte q̄ facit ꝯ appellātē,& ī alia nō.tūc.n.appl'o nō deuol-
uit nisi in fauorē ipsius appellantis.& ita tex.no. in c. Raynal-
dus j.de testa.& ibi Panor.in 6.no.tūc enim vr̄, ꝙ possit inui-
to appellato renūciare,de quo articulo qn̄ sic appellatur limi-
tate

ADDITIONES.

a ¶ Quando quis renunciat expressè appellationi, an etiam dicatur renun-
tiasse nullitati inclusę in appellatione. vide in c.dilecto j.eo.col.61.cū seq.

b ¶Vide circa hoc dictum de statuto in c.pastoralis.in prin.col.13.j.eo.

c ¶Vide Fel.de rescr.in c.ex parte,supra 2.col.in fi.cum seq.

tate in parte, & in partibus, & quid quãdo snĩa ꝯtinet diuersa capła, vel ꝯnexa. vide plene dicta de his in c. si duobus. s̃. eo. in
14 j. ij. & 3. q. ¶ Nono qrit̃, an re†integra possit appellãs renũciare appłoni siue inuito appellato. dicas ꝙ nõ in appłone a diffiniti ua, quia si nõ põt re integra, vt s̃. fortius nõ poterit re nõ integra. & ita Doc. hic absq; dubio, quãdo res nõ est integra, sed in appłone ab interlocutoria distĩgue. Aliquãdo. n. & primo res est integra, & tũc põt renũciari. & dic vt s̃. in 7. q. Aliquãdo &
15 scđo res † nõ est integra, & tũc aut appellatus impugnauit appellationẽ, & poterit appellans renũciare quandocũq;, sed inuito appellato, cũ nõ possit se tueri appellatus ex ea appłone, a quã impugnauit[a], vt in reg. ex eo qđ, in 6. cũ si. & ita Panor. hic, col. j. in fi. quia nõ interest appellati, cũ ipse impugnãdo appellationẽ, dicat cãm debere remitti ad iudicẽ a quo. ergo nõ põt ꝯdicere appellanti si renunciet, vt sic redeat ad iudicẽ a quo, vt est dictũ s̃. in 7. q. Nõ ob. tex. hic põderans, an res sit integra, vel nõ, quia dẽt suppleri, maximè, sm̃ Inn. & Io. An. & ita vr̃ reside re Imo. hic, col. 4. sed Bar. in l. si quis libellos. & Ang. in d. l. j. & Inn. in c. ex parte decani. in prin. s̃. de rescr. volunt ꝙ re integra nõ possit renunciari appłoni inuito appellato. sed certè appellationi ab interlocutoria poterit, dũmõ reficiant̃ appellato expẽse, vt hic in tex. cũ appellatus nõ possit opponere de interesse suo, ex quo ipse appłonẽ impugnauit, vt s̃. Aliquãdo & tertio appellatus nõ acceptauit, nec impugnauit appłonẽ hoc casu, si res nõ est integra, nõ poterit eo inuito renunciare, quando ipse in prosecutione appłonis posset ꝑtẽdere rõnabile interesse. & ita ꝓcedat d. c. ex parte. s̃. & Inn. ibi, & Bar. in d. l. si quis libellos. & Ang. ĩ d. §. j. iõ est, ꝙ appellatus põt ꝓsequi appłonẽ ẽt ea deserta ꝑ appellantẽ, quando ꝑtẽdit interesse: puta ꝑꝑ remedium attẽtatorum, vel aľr forte appellans attẽtauit pẽdẽte appłone. & de hoc ꝑ Imo. in d. c. ex parte. circa medium. aliàs si nõ ꝑtẽdit interesse siue res sit integra, siue nõ, appellans põt renunciare appłoni inuito appellato, ꝑ ea q̃ dicta sunt s̃. in 7. q. & ita ẽt residet Imo. in d. l. j. §. j. col. vlt. & ad tex. hic ad supplẽdũ, maxime, vt s̃. ꝑ quo facit, quia exceptio, tua nõ interest, repellit appellatum. arg. l. nõ solẽt. ff. de app. reci. canonizata. 2. q. 6. nõ solẽt. iõ nõ põt ꝯdicere siue res sit integra, siue quando nõ ꝑtẽdit ꝓbabile interesse. Aliquando & quarto appellatus approbauit appłonẽ. Pan. hic, co. 2. tenet, ꝙ ẽt dicto casu siue res sit integra, siue nõ, possit appellans renunciare appłoni inuito appellato, ꝑ ea, q̃ dicta sunt in ꝓxi. q. & in 7. & hoc ẽt vr̃ de mẽte Imo. hic. Sed aduerte, quia Inn. in hoc tenet ꝯrium in d. c. ex parte. s̃. in prin. vt nõ, possit ẽt re integra renunciare appłoni, quando appellans approbauit appłonẽ. & ita tenuit Bal. in d. l. postq̃ liti. C. de pac. circa fi. iõ est, quia tunc cẽset̃ deuoluta cã ad iudicẽ ad quẽ, & posset tunc appellatus ꝓsequi appłonẽ inuito appellante, vt s̃. §. ꝓxi. & in c. sepe. s̃. eo. & ita vr̃ tenẽdum, ex quo appło est approbata ab vtraq; parte. Aliquando & quin
16 to fuit assignatus† terminus ꝑ iudicẽ a quo appellanti. tunc dixit Arch. 2. q. 6. si quis libellos. ꝙ nõ poterit renunciare appellationi inuito appellato, cũ terminus hẽat vim citationis, vt in d. c. sepe. tu intellige, quando appło fuisset approbata a iudice vel a parte: aliàs secus, quia ẽt re nõ integra possit renunciari inuito appellato, quãdo nullum interesse ꝑtẽdit. & ita vr̃ in ꝓdictis concludendum quicquid aliter dixerit glo. in c. q̃uis. de
17 elect. in 6. Aliquando & sexto iudex a quo, detulit † appłoni. & hoc casu ẽt de cõsensu partium nõ põt renunciari appłoni, & redire ad iudicẽ a quo, nisi cã ad eum remittat̃ ꝑ iudicẽ appłonis, vt in c. cũ appłonibus. eo. ti. in 6. & ibi ꝑ gl. & ita Imo. hic, col. 3. in prin. & Pano. col. j. Rota vero dec. 464. q̃ incip. Ex hoc insurrexit, in fi. intelligit ꝓdicta in iudice delegato, sed in ordinario, seu alio, qui posset principaľr adiri ꝑ viam querelę possent de cõsensu partium redire ad iudicẽ a quo. Nõ ob. ꝙ detulisset appłoni, ꝑ no. in c. Romana. eo. ti. in 6. & in c. j. de fo. ꝯpe. eo. lib. circa prin. Sed certe nulla quo ad hoc vr̃ fiẽda dr̃ia inter delegatum, & ordinarium, & in casu isto delatio appłoni nihil operat̃, vt vide sing. dicta vltra oẽs in c. cũ cessante. s̃. eo. in 5. limit. & ibi, an iudex possit reuocare dilationẽ maxime de con
18 sensu partium. ¶ Vlt. qrit̃, an † in beneficialibus, vel maioribus causis possit appellans renunciare appłoni inuito appellato ẽt re integra. dic ꝙ nõ, vt d. c. q̃uis. & ꝑ no. in c. maiores. de bap. nam statim ꝑ appłonẽ incõtinẽti dicunt̃ deuolutæ ad Papam.
19 ¶ Postremo qrit̃, an extra iudicium † põt ꝑ pactũ renunciari appellationi. & dic ꝑ rr̃a, ꝙ sic, vt est casus in l. fi. in fi. C. de temp. ap. & in l. j. §. j. ff. a qui. ap. nõ li. vbi valeret simplex renunciatio fcã in iudicio, & ꝙ valeat pactũ, seu renunciatio firmata pacto ẽt extra iudicium, tenuit gl. in Auth. de iudicibus. §. vr̃a aũt. & in c. si diligẽti. de fo. cõp. & fuit hoc introductũ fauore minuẽdarum litium, & ꝙ hmõi pacto ẽt extra iudicium sit valida, firmant oẽs Doc. Bar. in d. §. fi. & in d. §. j. Bal. Ang. & Sal. in d. l. fi. in fi. Ad rõnes aũt, ex quibus videbat̃ pactũ nõ valere, plenissime rñdet Ang. in suo eleganti cõs. 197. qđ inci. A. & B. ꝯxerũt. vbi vide ꝑ eũ. Sed dubitatio orit̃, quia ꝓdicta ꝓcedunt absq; dubio, qñ sup certa lite siue lis sit mota, siue monẽda, sed si renunciatio fiat respectu futuræ litis incerte sentit Spe. ti. de app. §. fi. in fi. ꝙ nõ valeret renunciatio. vide ꝑ hoc dicto Spe. Ro. in de
20 cis. 287. q̃ inci. Itẽ ꝙ licet appłoni. vnde cõsidera, ꝙ † aut pactũ est iurõ firmatum. & casus sit clarus, ex quo iurm̃ põt seruari. si igit̃ partes in instr̃o iurant seruare oĩa, & singula in ipso instr̃o cõtẽta ꝓcedat absq; dubio, ꝙ valida sit renũciatio ẽt respectu futuræ litis, & incertæ. & ita firmat Ang. in d. cõsi. si vero nõ sit iuratum, tunc vr̃ idẽ dicẽdũ. & ita est de mẽte Bar. in d. §. j. dum opponit de l. qui superstitis. ff. de acq. hær. & sic intelligit tex. in d. §. j. ẽt respectu futuræ litis, & incertæ, vt patet ꝑ ꝯrium adductũ ex d. l. qui superstitis. & Sal. in d. l. fi. in fi. hãc partẽ tenet But. in c. pastoralis. s̃. eo. ti. col. 3. vbi dixit, ꝙ ẽt in lite futura, q̃ nõ sit ĩ rerum natura põt renunciari ꝑ pactũ. & idẽ firmat Ang. in d. ꝯsi. col. pe. Nõ ob. dictũ Spec. ꝓ quo facit, quia hæc pactio nimis gñalis est, & captiosa. l. cũ Aquiliana. ff. de transac. facit ff. si qs cau. l. sed & si quis. §. q̃situm. vbi generalis renũciatio casus fortuiti nõ valet, quia certe in casu isto fauore minuẽdarum litiũ ꝯrium est decisum, vt patet in l. fi. in fi. vbi generaliter, & indistincte loquit̃. Nõ ob. d. §. q̃situm. quia casus spãlis cũ generaľr sit ꝯrium, vt ibi no. Nõ ob. d. l. cũ Aquiliana. quia ibi dr̃ ꝯriũ. s. valere generalẽ quietationẽ, licet nõ trahat̃ ad incognita: sed ĩ casu nostro partes cogitauerunt, saltẽ in genere. l. qui in re militari. ff. de testa. mil. imo põt dici, ꝙ in spẽ, ex quo renũciat appellationi in snĩa ferẽda si cõtingeret snĩam ferri. facit qđ no. Doc. in l. ẽptor. §. Lucius. ff. de pac. Nõ ob. dictũ Spe. in d. §. fi. ĩ fi. quia nõ ꝓbat iure, & quia non loquit̃ affirmatiue, ꝓut dicit Ang. in d. cõs. cũ referat opi. Aduertẽdum aũt, quia dicta decisio s̃. venit limitanda primo, quia si snĩa esset lata dolo victoris posset nõ obstante pacto & iurõ restitutio postulari, ꝑ no. in l. seruo inuito. §. cũ ꝑtor. ff. ad Treb. imò posset dici nulla, si est lata ꝯ absentẽ. ff. de iud. l. si ꝑtor. §. Marcellus. & ita Ang. in d. cõsi. & Bal. & Ang. in l. tale pactũ. §. qui ꝓuocauit. ff. de pac. in repet. & forte posset dici, ꝙ tale pactũ nõ sit trahẽdum, quando snĩa cõtineret manifestam, & notoriã iniustitiã, vt vide plene dicta in d. c. pastoralis. in fi. in prin. in ver. vltimo q̃rit̃. & plene dicta ĩ. eo. in c. dilecto. ver. 55. qrit̃. Sed dubitat̃, an in tali pacto
21 in quo† renunciat̃ appłoni sit necessaria scriptura. tex. vr̃ ꝙ sic in d. l. fi. in fi. sed in ꝯrium facit d. l. j. §. j. vbi nõ requirit̃ scriptura. O doff. in d. §. fi. distinguit, aut extra iudicium, & sic ante tp̃s ferẽdæ snĩæ requirit̃ scriptura. & ita ꝓcedat d. l. fi. in fi. aliàs nõ. ita ꝓcedat d. §. j. Sal. in d. §. fi. col. j. in fi. tenet ꝙ requirat̃ scriptura, ex quo tex. ibi loquit̃ ꝑ ablatiuos absolutos, qui faciunt ꝯditionẽ. l. a testatore. ff. de cõd. & demõ. vnde deficiẽte condõne dẽt deficere legis dispositio. sed gl. in d. §. fi. tenet ꝯriũ. arg. l. pactum qđ bonãde. ff. de pac. nõ obst. tex. in d. §. fi. quia no. accidẽtiam facti nõ iuris ministeriũ. & ita sequit̃ Ang. in d. cõsi. in prin. & ita cõiter tenẽt Doc. ꝓut refert Sal. in d. §. fi. & facit gl. ord. in verbo, in scriptis. in c. j. de cẽsi. in 6. vbi nõ numerat̃ iste
22 casus. ¶ Scđo dubitat̃, quia ꝓdicta† ꝓcedũt, quando pactũ est reciprocũ hincinde. Quid si pactũ est ex parte vnius tm̃, an valeat. Bal. in d. §. fi. col. j. tenet ꝙ sic ꝑꝑ generalitatẽ illius tex. & idẽ Sal. ibi, ĩ ver. q̃ro secũdo. siue ergo sit pactũ ab vno tm̃, siue ab vtraq; parte oĩ casu valebit. & ita tenet gl. in d. §. fi. ¶ Limita
23 tamẽ oĩa ꝓcedẽtia ꝓcedere in causis, in quibus† partes possunt renũciare: secus ergo in causis criminalibus mr̃imonialibus, vel in cã status. tunc. n. nõ valeret pactũ, siue renunciatio. l. nõ tm̃. ff. de app. & in l. 2. & 3. ff. de lib. cã. & ita Bal. & Sal. in d. l. fi. §. fi. de temp. app. intellige expresse, quia tacite non appellãdo, potest renunciari, vt per glo. no. in c. ad reprimendam. de offi. ordi. & ita Bal. & Sal. in d. l. fi. C. de tempo. appell.

ADDITIO.

a ¶ Sed contra hanc conclusionem facit, quia in eodem iudicio potest desisti ab impugnatione, & acceptari actus impugnationis, secundum Bar. in l. post legatum. ff. de his, quib. vt indig.

SVMMARIVM.

1 *An iudex sit citandus in causa appellationis, & in alijs casibus.*
2 *An & quando in causa appellationis sit necessaria litis contestatio tam in interlocutoria, quàm in diffinitiua. & quid quando ambæ partes sunt præsentes, vel non.*
3 *Causa appellationis iudicatur secundum naturam causæ principalis, & ita erit ordinaria, vel summaria, sicut est causa ipsa principalis.*
4 *An iuxta finem anni possit appellans prosequi appellationem, appellato vlterius non citato, & econtra possit appellatus appellante non citato.*

§. Sane. Articulus appellatiõis ab interlocutoria, vel grauamine põt diffiniri ꝑ iudicẽ ad quẽ, parte absente, vel ꝑ contumaciam ẽt lite nõ cõtest. in cã appellationis, vel in cã principali. h. d. Tene mẽti, ꝙ in appellatione ab interlocutoria nõ põt ꝓcedi ꝯ absentẽ, nisi contumaciter se absentet. vnde in decisione appellationis requirit̃ citatio, & poterit ꝯ ꝯtumacẽ ꝓcedi ad diffinitionẽ cãæ, ẽt lite nõ cõtest. vide plene dicta

1 dicta in c.p tuas.s.eo.¶Vlt.no.ꝙ in†appellatione ab interlocutoria nō petit principaľr aliquid a parte, sed tm̄ redarguitur iniquitas iudicis.ꝑbat tñ tex.hic,ꝙ vbi iudex tulit interlocutoriā in fauorē alterius partis,nō est ipse iudex necessario citandus, nec cū eo lis ꝯtestanda in cā appellationis sufficit citatio, vel ꝯtumacia ipsius appellati,vt sic possit diffiniri articulus appellationis,vt hic in tex.ita voluit glo.in verbo,coram.in c.cū spali.§.porro.in fi.s.eo. vbi vide plene dicta de hoc.facit gl. in verbo,si ꝯstiterit.in c.sacro.j.de sent.exc. ¶In gl.in verbo,lite nō ꝯtest.in fi.aduerte,qa in §.sexta.hic alle.in add.tenet ꝯriū.s.
2 ꝙ in†exceptionibus dilatorijs,seu peremptorijs nō sit necessa-
a rio lis ꝯtestanda [a].& ita Doc.ibi.vñ gl. hic male loquit̃ in hoc. sentit tñ hęc gl.ꝙ si ī cā appellationis ab interlocutoria pars esset ꝑsens deberet lis ꝯtestari.& ita ꝑbat hic in tex.a ꝯrio sensu. licet Io.An.& Bu.hic,aliud velint p no.ī d.§.sexta.sed certè ibi loquit̃,qñ opponit̃ exceptio in cā principali. sed hic loquit̃ de cā appellationis, in quo necessario hēt ferri snīa, vt in c.vt debitus.s.eo.satis vr̃,ꝙ sit necessaria lit.ꝯtes.partibus ꝑsentibus, vt hic in tex.a ꝯrio sensu.facit gl.in c.p venerabilē.j.qui fi.sint leg.in verbo,nō seruatum.& p Bal.in l.j.in fi.C.ne li.ter.ꝑuo. & ita vr̃ velle Bar.in l.ab hostibus.§.sed ꝙ simpľr.ff.ex quib.ca. mai.qđ ꝓcedit siue lis sit ꝯtest.in cā principali,siue nō,f̃m Im.
3 hic,de quo plenius in d.c.p tuas.& adde vnum valde no.ꝙ†cā
b appellationis regulat̃ f̃m naturam cāæ principalis.vñ[b]si cā principalis erat summaria,ita cēset̃ cā appellationis.& si in cā principali nō erat necessario lis ꝯtestanda,idē erit in cā appellationis.ita dixit sing.Ang.in l.j.ff. an ꝑ alium. p illum tex. bene facit gl.12.dist.c.illud.tene mēti.¶In gl.fi.ibi,pp eius ꝯtumaciā procedit̃. Qualiter aūt ꝯstituat̃ pars in ꝯtumacia in cā appellationis, vt sic posit ꝓcedi lite non ꝯtest. ꝑut dr̃. dic,ꝙ citatus a iure si nō ꝯparet,vt in c.j.de elec.in 6.& idē si sit citatus a iudice,vt hic ī gl.& idē p assignationē termini ad appellationē ꝓsequedā, vt in c.sæpe.s.eo.de quo dic,vt ibi plene est dictū. ¶Vl-
4 timo vide hic p Hos.& Io.An.ꝙ†absente appellante pōt appellatus ꝓsequi appellationē in vltimo mēse anni,p ea,ꝙ hñr 2.q. 6.appellatore . nec erit necessaria ꝑsonalis citatio de appellāte in partibus manēte.satis est,ꝙ citet̃ in curia in locis publicis.si enim dēt citare in partibus,esset dare,ꝙ tunc totus annus laberet̃.& iō ē, ꝙ iura dicūt appellātē reqrēdū nō citādū,vt in d.c. appellatore.& auth.ei,qui.C.de tēp.ap.vbi Bar.idē tenet.& eodē mō posset ꝓcedi tūc p appellātē absente appellato,qñ ꝓsequtur cām circa finē anni:secus si ante finē, tūc requirit̃,ꝙ spāliter citet̃ ad partes,nec sufficeret gñalis citatio in curia,vt hic p Bu.& Imo.de quo vide plene dicta ī c.sæpe. & ī c.oblatę.s.co.

ADDITIONES.

a ¶Adde Ang.in l.si quis libertatem.§.nam cum quidam.ff. de peti.hære. vbi dicit , hoc tamen limitari vt non habeat locum in exceptione, quæ habet vim actionis in exceptione, quæ opponitur contra electum, quia super illa debet lis contestari.alleg. Inn.in c.bonæ. supra de elect.

b ¶Adde ambos Angelos in d.l.j.& Bal.in rubr. de app.col.4.versi.quæro nunquid.Col.

SVMMARIVM.

1 *Quos effectus hodie operetur clausula , appellatione remota .*
2 *Ibi de clausula posita inter plura capitula, seu negotia separata, ad quæ referatur .*
3 *De clausula in fine posita an referatur , & restringatur ad proxime præcedentia , vel an ad omnia in illa dispositione contenta .*

CAP. LXXI.

Inquisitioni. Clausula appellatione remota,in medio lr̃arū respicit solū præcedētia,quibus annectit̃, nō aūt sequentia, nisi fuerit in fine lr̃arū , & hoc si negotia sint separata . h.d.nō diuidit̃. ¶No.j. de clausula appellatione remota, quia
1 vr̃ ꝙ†operet̃ suum effectū,cū iste tex.sit posterior ad c.vt debitus.s.eo.vñ non pōt dici,ꝙ sit correctus,de quo articulo quos effectus operet̃ hodie clausula,appellatione remota.vide plene dicta in c.pastoralis.s.eo.¶Scdo tene mēti ex tex.& ita alle
2 gat̃,ꝙ†vbicūq; in eadē dispositione inserūtur plura capitula [a],
a seu negotia separata, clausula in medio eorum posita non refertur ad oīa in ipsa dispositione expressa, sed solum ad ꝑcedētia,qđ est no.ad statuta,& alias dispositiones. ¶Vlt.no.ꝙ clau
3 sula in fine†apposita nō restringit̃ ad ꝓxime.i.immediate ꝑcedentia,sed refertur ad oīa in ipsa dispositione ꝯtēta. In gl.j.in fi.de hoc tñ articulo,an clausula in fine, vel in medio posita referatur ad oīa,vel solum ad ꝓxime ꝑcedētia. dicūt hic Host.& Io.An.ꝙ nō pōt dari certa doctrina,sed f̃m diuersitatē casuum ita deberet fieri diuersa relatio,de quo vide dicta in c.secundò requiris.s.eo.& per Doct. in l.si seruus plurium.§.fi.& in l.talis scriptura.ff.de leg.j. & hic aliqualiter per Imo.

ADDITIO.

a ¶Nota tamen,ꝙ vbi in dispositione sunt plura capitula.primum cap. & si clausula præcedens est potentior ad determinationem sequentium , quàm econtra.Bar.in l.quisquis.de leg.3.in c.auia.in prin.ff.de cond. & demonst. in c.si quis ex argentarijs.§.si initium.ff.de edendo.Pau.de Cast.& Moder.in c.j.C. de lib.præter.vbi vide.& vide ad Bar.in l.quisquis.de leg.3. Item no.ꝙ quando præcedens clausula habet suam claram , & specificam determinationem de per se,tunc clausula sequens quantumcunq; generalis non debet ad illam referri.tex.no.in c.cum dilecti.de donat.& ibi D.Card. & Imo. tex.in l.cum vulgari.ff.de dote præleg.in l.cohæredi.§.qui patrem.& ibi Imo. & D.Alex. ff.de vulg.& pup.Bal.in c.2.requiris. s.eo.& hic.idem Bal.in l.j. C.de legit. hær.Saly.& Pau.de Cast.in l.j.C.de lib.præt.Lud.consi.152.inci. Præsens accusatio.Alex.consi.48.incip.Super extractione.pe.col. in j.vol.& vide multa per Fel.in c.causam, quæ de rescrip. 5.col. & seq.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio vnius an, & quando prosit alteri , & pluribus condemnatis vna sententia, an possit vnus ex eis solus appellare .*
2 *Sententia lata cum vno an prosit, vel noceat alteri tam in causa principali,quàm in causa appellationis , & quid si res est corporalis diuidua, vel non .*
3 *Vbi plures fuerunt condemnati vna sententia, & vnus ex ipsis appellauit, & tandem composuit cum appellato , an talis compositio alijs condemnatis noceat , an non .*
4 *Appellatus non potest renunciare appellationi in præiudicium tertij pro suo intereße .*
5 *Appellatio interposita contra vnum ex pluribus condemnatis an noceat, vel prosit alijs, & econtra si vnus ex pluribus condēnatis appellauerit.*
6 *An sententia in cā nullitatis faciat ius quo ad omnes,& oībus præiudicet.*

CAP. LXXII.

1 Vna sententia. Appellatio vnius ꝓdest alteri, si iure † cōi iuuetur, & sit idē negotium, & eadē cā defensionis, & eadē snīa sint ꝯdēnati.h.d.nō diuidit̃. No.ꝙ licet plures sint cōdemnati in eadē snīa poterit tñ vnus ex eis solus appellare, licet cæteri nō appellent. ¶In glo.j. in fi. ꝓ declaratione huius tex.& gl.vide p Bar.in l.si hi,qui separatim.& in l.fi.ff. eo.ti. & in l.3.C.si vnus ex plu.& ibi p Cy.& Bal.ex quorū dictis ꝯcludē ꝙ ad hoc, vt vna snīa in fauorē vnius ꝓsit alteri ꝯ regulā,res inter alios acta.s.ti.pxi.c.pe.plura requirūtur. ¶Primo ꝙ vna snīa fuerint ꝯdemnati,& in iudicio fuerint correi,vt innuitur hic in tex.aliàs si nō fuissent in iudicio correi, & ꝯdemnati ca-
2 dē snīa cessat dispositio huius tex. & snīa † lata ꝓ vno,vel ꝯ nō nocet,vel ꝓdesset alteri,esto ꝙ vterq; iuuaret̃ eodē iure,p no. in l.denūciasse.ff.de adul.& p glo.in c.dilecto.j. de pb.f̃m Ioā. An. Bar.vero in d.l.si hi,qui separatim. tenet ēt, ꝙ ꝯdemnatus in diuersis snījs dūmō vna sit fcā ꝓbatio ꝯ oēs,& vna cā defensionis subsit, & ꝯcurrāt alia hic requisita, tūc snīa ꝓ vno in cā appellationis ꝓdesset alteri,p d.l.si hi qui separatim.in ver.sed cū aduersus.& ita residēt hic But. & Panor. sed Imo.hic col.j. dicit dictūBar.nō esse tutum,quia in d.l.si hi qui separatim.nō dr̃,ꝙ plures essent snīæ,imo vna,vt ibi p glo. & ꝯ Bar.facit tex. hic ibi,vna snīa,quia secus si plures.¶Scdo requirit̃,ꝙ snīa sit lata in cā appellationis, quia snīa lata ī cā principali cū vno regulariter nō ꝓdest,nec nocet alteri,vt in d.c.pe.& ita gl.&Bar. in d.l.si hi qui separatim.&Imo.& Pan. hic.intellige, qñ snīa lata est lata sup corporali, quia si sup incorporali indiuidua ꝓdesset alteri. ta ꝓ vno,& codē iure, licet nō fuerit in iudicio, ff.¶Tertio reff.si serui.vēd.l.loci corpus.§.fundus.f̃m Doc.hic. quirit̃,ꝙ ꝯdemnati eadē snīa iuuētur iure cōi: secus si spāli in cā appellationis iuuent̃ iure spāli ꝯ ipsam snīam, qa tūc cessaret dispositio huius tex.dato ꝙ oīa ꝯcurrerēt, de quibus hic in tex.& ita gl. hic. & hoc nisi ageret̃ de iure indiuisibili, vt in l.si cōem.ff.quemadm.seru.ami.f̃m Pan. de quo in l.j. C.si in cōi cau.resti.post.¶Quarto requiritur,qđ sit idem negotiū: secus si diuersum , puta si plures fuerint tutores ꝯdēnati ex diuersis administrationibus vnus appellauit nō ꝓdesset alteri,vt hic in gl.¶Quinto requiritur, ꝙ subsit eadem cā defensionis. Pone exemplū,vt hic in gl.fi.& hęc quinq; colligūtur hic in tex.¶Sexto requiritur,ꝙ agatur de re corporali.ita glo.j.hic,vel incorporali,tñ indiuidua:secus si diuidua,puta in vsufructu.l.j.in fi. ff.ad leg.Falc. Sed certe hoc nō est verū. iō teneas hūc tex.hr̃e locū ēt si sup re incorporali diuidua, siue indiuidua agatur,f̃m Doc.hic.¶Septimo reqritur,ꝙ alter,qui nō appellauit,tacuerit: secus si expresse approbasset snīam, tūc.n.q̃tum ad eū transisset in rē iudicatā, & haberet locū tex. hic. ita Bar. in d.l.si hi qui separatim.& sequūtur hicDoc.¶Octauo requiritur,ꝙ iste sciuerit eius ꝯsocium appellasse: tūc.n.cēset̃ approbasse illius appellationē,nec ꝑsumitur tacite ratificasse snīā, ex quo sciebat appellationē alterius sibi ꝓdesse,vt hic in tex.secus qñ ignorauit,& tacuit,tūc.n.q̃tum in eo est cēsetur approbare snīam. iō snīa postea lata in cā appellationis ꝓ eius correo nō ꝓderit sibi,f̃m Imo.& Panor.hic. & ita Bar.in d.l.si hi qui separatim.
3 ¶Sed qritur primo,quid si†vnus ex pluribus ꝯdemnatis appellauit alijs sciētibus,& tacētibus,lapsis x.diebus appellans ꝯpolauit alijs sciētibus,& tacētibus,lapsis x.diebus appellans ꝯponit se cū eius aduersario,an hoc noceat alijs, ꝙ nō valeat ꝓseqllā appellationē. dic ꝙ talis ꝯpositio tanq̃ ꝑsonalis nō nocet alijs post ius q̃situm p illā appellationē.arg.l.post mortē.§.fi.ff. de bo;

de bo.po.ꝯ tab.l.petēdæ.C.de temp. in integ.resti. & ita tenet Spe.ti.de app.§.j.ver.sed quid si ille.& ita Doc.hic.Nō obs.l.si iudex circumueēto.ff.de mino.quia ibi de iure spāli.hic vero iu uatur iure cōi alij, qui nō appellauerūt.& ita in effectu voluit
4 Bal.in auth.hodie.in fi.C.eo.ti.dicēs ꝙ†appellās nō pōt renū-ciare appellationi in ꝑiudicium eius, qui ei adhæsit ꝓ suo inte resse ꝓsequētis,& aliorum adhæretium.facit gl. in ver. adherē tes.in c.vt circa.de elec.lib.6.& in c. sup eo.de off.dele. cū ibi
5 no.¶Scđo q̄ritur tex.& ꝑcedētia†ꝓcedūt qn̄ plures fuerūt cō-demnati,& vnus tm̄ appellauit. Sed quid eꝯ, plures vicerūt,& obtinuerūt oēs sniām ꝓ se, tñ ꝯ vnū solum appellatur, an snīa lata in cā appellationis in fauorē vnius appellātis ꝓsit alijs,qui nō appellauerūt,vel noceat alijs,ꝯ quos nō fuit appellatum.vi de glo. in l.3.§.si.ff. eo. ti. q̄ vr̄ ꝯcludere ꝙ sic . intellige qn̄ ex-presse snīa quo ad alios:& quòd sit cōe negotiū,& eadē cā de-fensionis,ita quòd ꝯcurrāt alia requisita hic in tex.fm̄ Imo.co lu.2.hic, qđ no.& hæc ꝓcedūt in terminis huius decretalis, nō sic foret in alijs.& iō si vnus ex pluribus ꝯdemnatis appellaue-rit,nō ꝓdest alijs,nec cēsent alij appellasse.2.q.6.sunt quorum. vers.qnq; plures.& ita Spe.eo.ti. §.qualiter. in prin.in ver.hoc etiā no.vbi ēt dixit secus esse eꝯ, quia licet cautū sit exprimere in appellatione nomē aduersarij, si tñ nō exprimit, nō nocet: imò si plures hēt aduersarios, & quorundā noīa nō expressit ī appellatione,poterit ꝯ alios ēt appellationē ꝓsequi, fm̄ Spec. ibi,de quo in l.j.in fi.& in l.3.ī prin.ff.eo.ti. & ibi de his ꝑ Doc.
6 ¶Vlt.q̄ritur,quid in cā nullitatis, pone quòd† vnus de plurib. ꝯdēnatis tm̄ dixit de nullitate,an snīa sup nullitate ꝓderit alijs cōdēnatis.dicas quòd sic,dūmō ꝯcurrāt alia req̄sita hic in tex. & ita voluit Cy.in l.j.C.si vnus ex plur.app.intellige qn̄ snīa fer tur sup nullitate sniæ:secus si super nullitate contractus.ita vo luit Bar.no.in d.l.j.& vide ibi rationem differentiæ.

SVMMARIVM.

1 *Qualis metus requiratur ad hoc, vt quis excusetur ab appellatione interponenda coram iudice.*
2 *Metus an excuset quando quis ex sua culpa incidit in metum.*
3 *An ad probandum metum sit necessaria protestatio præcedens.*
4 *Quot modis possit inferri iustus metus.*
5 *Quomodo probetur iustus metus iudicis.*
6 *An sufficiat probare ꝙ iudex semel male tractauerit vnum appellantem.*
7 *An sufficiant fama, & minæ iudicis.*
8 *Probato metu in actu præcedenti præsumitur durare idem metus.*
9 *Non requiritur, quòd quis expectauerit violentiam in actu facti, sed sufficit iustus timor.*
10 *Metus, & aliæ causæ supra dictæ quando non appellatur in præsentia iudicis sufficit, quòd summarie probentur.*
11 *An ad probandum metum sufficiat summaria probatio, vel per iuramentum, & quid ad probandam infirmitatem.*
12 *An metus sit iustus, vel non, arbitrio iudicis relinquitur.*
13 *Vbi quis est impeditus, an requiratur protestatio, vt non currat tempus.*
14 *Quid debeat continere protestatio quando appellatur in absentia iudicis.*
15 *Si post appellationem timor esset, an sit iterato appellandum.*
16 *Si emptor est protestatus, quòd non potest denunciare venditori litem motam, quia ignorat vbi degit si postea exhibet se, est necessario denūciādū.*
17 *Vtrum sit necessario appellandum in præsentia iudicis, plene ibi.*
18 *Vtrum sit necessario appellandum in præsentia partis appellatæ, vel sufficiat, quòd sibi postea notificetur.*
19 *Vtrum appellatio in absentia iudicis facta sit nulla, & ibi ratio quare in præsentia iudicis sit appellandum.*
20 *Quæ dicatur iusta causa, vt sic possit appellari in absentia iudicis.*
21 *Licet non possit haberi copia iudicis a quo, debet tamen appellari in præsentia iudicis ad quem, si eius copia haberi potest.*
22 *Vtrum sufficiat appellari in præsentia iudicis ad quem, quando potuit haberi copia iudicis a quo.*
23 *Quando dicatur commode haberi posse præsentia iudicis a quo, & in quo loco sit requirendus.*
24 *Quis locus dicatur idoneus ad appellationem interponendam.*
25 *Apostoli in quo loco sint dandi, & petendi.*
26 *Quando sit, quòd a sententia diffinitiua possit appellari sine scriptis.*
27 *Quid si plures iudices simul tulerunt sententiam, an sit necessario in præsentia omnium appellandum.*
28 *Quid si vnus ex pluribus iudicibus dedit Apostolos delatorios, alter vero contrarios.*
29 *Quid si vnus solus dedit Apostolos, & postea alter ratificat, an valeat ratificatio.*
30 *An sufficiat protestari in præsentia duorum, & an requirantur plures, quam duo.*
31 *Si non potuit haberi præsentia iudicis, an currat tempus ad appellandum, vel in alijs actibus si potuit appellari, vel actus fieri in præsentia honestorum virorum.*
32 *Vt non currat tempus propter carentiam iudicis dat consilium, vt appelletur coram honestis viris.*
33 *Si fiat intimatio appellationis, & petatur copia appellationis, an sit necessario danda copia.*
34 *An copia appellationis sit danda iudici a quo appellatur.*
35 *Cum appellatur in absentia iudicis, an sint necessario petendi Apostoli.*
36 *Eo casu, quo in præsentia iudicis est appellandum, non sunt necessario petendi Apostoli.*
37 *Sufficit protestari de Apostolis, quando appellatur in absentia iudicis.*
38 *Si appellatur in absentia iudicis, licet postea faciat iudex præsentiam sui infra dies xxx. tamen non sunt necessario Apostoli petendi amplius.*
39 *An quando est appellatum in absentia iudicis propter eius metum debeant postea cessante metu peti Apostoli in præsentia iudicis.*
40 *An Apostoli sint petendi in appellatione extraiudiciali.*
41 *Numquam habet locum reuocatio attentatorum si appellatio non fuit intimata iudici, vel parti.*
42 *Ante intimationem in quibus sit exemptus appellans, & in quibus non.*
43 *Intimatio sententiæ est facienda ad domum, & facienda per publicum nuncium.*
44 *Intimatio an possit fieri per procuratorem generalem, & an requiratur speciale mandatum.*
45 *An sufficiat intimationem fieri procuratori generali.*
46 *Si iudex vel appellatus est alias certus de sententia, vel appellatione, an tunc requiratur intimatio.*
47 *Quid si iudex, vel appellatus nolunt audire intimationem.*
48 *Sed an sufficiat, quòd ostendatur appellatio, vel sententia, & legatur absque eo, quòd aliter mittat intimationem, seu copiam.*
49 *Ille cui fit intimatio sententiæ, uel appellationis, non tenetur credere, nisi scriptura sit authentica, aut si non fuit lectus totus tenor sententiæ, vel appellationis, & aliter non dicitur inducta notitia sententiæ, vel appellationis.*
50 *Quid si intimatio appellationis, vel sententiæ est facta parti, sed non iudici, quid operetur.*
51 *Quando concurrit metus non est necessario interponenda appellatio, sed sufficit protestatio, & quòd habet vim appellationis, quòd vis populi est iustus metus.*

CAP. LXXIII.

SI iustus metus. Nō valēs rōne metus co-rā iudice appellare, pōt in absentia iudicis cās appellatiōis protestari,fm̄ formā hic descriptā,& habebitur pro appellāte.h.d.&
1 nō diuiditur. ¶No.j.quòd ad hoc,vt quis†excusetur rōne me-tus ab appellatione interponēda in ꝑsentia iudicis, requiritur quòd sit iustus,vel ꝓbabilis metus.facit l.2.C.de his,q ꝑ me.iu di.aliàs vanus,vel improbabilis metus non sufficeret. sic s̄. qđ me.cā.c.cū dilectus.ff.eo.l.metum aūt.Sed iustus,aut ꝓbabilis
2 metus† excusaret ēt si quis fuerit cā ipsius metus, & sui culpa inciderit in metum.ff. qđ me.cā.l. nec timorē. fm̄ Host.& Io. An.hic,ꝓbatur in c.veniēs.cū ibi no. de spō. ꝑ gl.in c.abbas.s̄. qđ me.cā.& ita Doc.hic.licet aliàs dicatur,qđ metus cā nō ex-cuset, qn̄ sui culpa incidit in metū. ff.qđ me.cā.l. si mulier.§.j. & in reg.imputari.li.6.vbi de hoc ꝑ gl.no.& vide.¶Scđo no.ꝙ
3 qn̄ copia †iudicis a quo,pōt haberi,dēt in eius ꝑsentia appella ri,aliàs sufficeret ꝑsentia honestarum ꝑsonarum. de quo vide plenius j. in 1. gl. ¶Vlt.no. quòd nō valēs appellare rōne me-tus,dēt de hoc ꝓtestari: & est necessaria ꝓtestatio ad declaran-dum aīum ipsius,ne aliàs videatur ꝑ negligentiā omisisse.non tñ sufficeret sola ꝓtestatio ad ꝓbādum metum,vt C.qđ me.cā. l.metum.vbi dr̄,quòd nō ꝓtestatione, sed facti atrocitate ꝓba tur metus.iō oportet alio mō ꝓbari de metu,cū protestatio sit probatio volūtatis coadiuuās probationem metus, vt s̄.quod me.cā.c.j. & licet vtile sit ꝓtestari de impedimēto, & cautū sit reiterare protestationes,vt ꝑ gl.no.in verbo,proposita.in c.cu pientes.§. quod si ꝑ xx.de elec. in 6. tamē quādo subesset iusta cā metus,sufficeret regulariter probare metum,& actū meticu losum, dato quòd aliter nulla protestatio ꝓcesserit, dūmō po-stea in iudicio probetur metus.& ita gl.no.in d.c.j.in prin.Sed in casu huius c.requiritur protestatio de veritate,vt hic in tex. & in glo.j.vbi de hoc dicet.Cōclude ergo,quod nō sufficeret sola protestatio metus, sed requirit probatio metus ꝑ ipm ap-pellātem,seu appellare debētem, vt s̄.est dictū.& ita Bal.in d.l. 2.& Inn.hic.& Spec.ti.de app.§.j.in fi.in 4.par.& qualiter pro-betur iste metus,j.dicetur.¶In gl.j.in prin.pro declaratione q̄ri
4 tur primo, quot† modis posit inferri iustus metus volenti ap-pellare.dic ꝙ tribus modis.primo ꝑ iudicem,vt hic in tex.& in d.l.j.¶Scđo ꝑ aduersarium volētem appellare,seu ꝑ eius con-sanguineos,vel familiares.& talis metus dr̄ iustus dummō fiat protestatio,vt in tex.hic. & probetur postea, quod eius cōsan-guinei, vel eius familiares impedierūt appellare volētem.s̄.de testi.c.ꝯstitutus.el 3. ¶Tertio pōt esse iustus metus rōe statuti in loco prohibentis appellationem imponentis penā appellā-tibus,vt no.in c.grauem.j̄. de sen.exc. talis metus similiter ex-cusaret,dummō hoc protestet, quod nō audet appellare ꝑꝑ ip sam legem municipalē,prout hic dr̄ in tex.fm̄ Io. And.ex quo tene menti,quod sufficit timor legis municipalis,vt habeatur quis

quis pro appellāte, dummō hoc protesteť, prout hic in tex. & vide qđ no. in c. 2. ŝ. de pſcri. ¶Scđo qriť, qūo † probabiť iuſtus metus? dicit hic Io. An. probādo, ꝙ ipſe iudex cōſueuit indiffe renter capere appellātes, & incarcerare, vel male tractare. ad hoc qđ no. in cle. frequēs. de exceſ. pl. l. vel vniuerſorum. ff. de pig. act. ¶Tertio qriť, an ſufficiat ꝙ † iudex ſemel male tractauerit vnum appellantē ab eo. Bart. tenet ꝙ nō, in l. de pupillo. §. ſi quis ipſi ꝑtori. ff. de no. ope. nun. arg. l. qs ſit fugitiuus. ff. de ædil. edi. & ſubdit Bar. ibi, in 7. q. ꝙ nō ſufficeret probare iudicē ꝑdicta feciſſe in vno officio, niſi probeť in eo officio, de quo agiť. arg. l. 3. §. qri pōt. ff. de ſuſpec. tut. ſubdit ēt Bar. ibi, ꝙ ſufficeret ſimpľr probare iudicē eſſe ꝯſuetum incarcerare hoīes, cū poterit hoc facere iuſte. vñ nō eſſet iuſta cā timoris. arg. d. l. quis ſit fugitiuus. §. j. vbi dr̄, ꝙ ſeruus, q̄ iuſte aufugit, nō eſt fugitiuus. oportet ergo, ꝙ probatio neceſſario cōcludat, & ſic ꝙ iudex ꝯſueuerit hoc facere ꝯ̄ ius. ſufficeret tñ probare metum ex ꝯiecturis: puta ſi ꝯſueuit iudex poſt appellationē ab eo incōtinenti formare inquiſitionē ꝯ̄ appellantē, & poſtea ſecuta renunciatione appellationis reperiť abſolutio ab inqſitione formata. arg. c. officij. ŝ. de elec. ff. ad Mace. l. ſed Iulianus. §. proinde. & in l. ſi neutri. §. in bonis. ff. de priuil. cred. Sufficit ēt ꝑbare

7 de ſola fama, ꝙ iudex † ꝯſueuerit inferre violētiam appellātib. ab eo. & idē ſi probareť iudicem intuliſſe minas appellanti, aut eius ꝯſanguineis, vel ſuis colonis. ar. d. cle. j. & in l. heres meus. §. ꝙ in fraudē. ff. de ꝯd. & demōſt. & c. ſciāt. de elec. in 6. Siľr ēt ſufficeret probare, ꝙ familia iudicis fuerit ꝯſueta inferre moleſtias appellātibus. arg. d. c. ꝯſtitutus. & idē ſi iudex, vel eius familia protuliſſet minas appellare volenti, vt in d. l. metū. & ibi per gl. C. ꝙ me. cā. & ibi Bar. in d. ſi qs ipſi ꝑtori. q. 5. cuius dicta

8 refert Imo. & ſequiť ꝑ oīa in col. pen. ¶Quarto qriť, qđ † ſi eſt illatus metus in actu ꝑcedēti: puta dū qs vellet appellare a grauamine iudex fecit eū incarcerari, an præſumať poſtea durare idē metus in appellatione interponēda a diffinitiua. Bal. in d. l. 2. in fi. no. tenet ꝙ ſic, vt ibi ꝑ eū. & dixit Inn. ŝ. de elec. in c. bonæ memoriæ Magunt. in ver. 6. & in verbo, appellatione. ꝙ nō

9 eſt neceſſe † ꝙ qs expectauerit violētiā, ſufficit iuſtus timor. & ita Ange. in d. l. 2. pro quo l. 3. §. ſi qs, viſis armatis. ff. de vi, & vi ar. & ad ꝑdicta vide no. ꝑ Lap. in ſua alleg. 3. q̄ incip. an valeat

10 appľo. vbi voluit, ꝙ † metus, & aliæ cāæ ŝ. dictæ qñ nō appellať in ꝑſentia iudicis, ſufficit ꝙ ſummarie probenť, cū nō ſint ꝑiudiciales, ex quo nō ſit ꝑiudicium iudici, vel parti, donec appľo. ſit eis intimata: poſtq̄ aūt erit intimata, ceſſat præiudicium iudicis, & partis. vñ dicit Lap. ꝙ ſufficeret probatio ꝑ iurm ſi alle-

11 gareť impedimētum † infirmitatis inſpecta qualitate cāæ, & ꝑſonæ, vt no. in l. qſitum. & ibi ꝑ Bar. ff. de re iud. vel ꝑ alias ꝑbationes ſummarias. de quibus ꝑ Spe. ti. de app. §. nunc breuiter. ver. qđ ergo. vbi Spe. ita reſidere vr̄, ꝙ eſt no. qa in caſibus nota tis. ŝ. & ꝑ Bar. in d. §. ſi qs ipſi prætori. ſufficiunt ſummariæ probationes, debēt tñ neceſſario ꝯcludere, put ſuperius eſt dictū.

12 & ſi dubiteť, an metus † fuerit iuſtus, vel nō, relinquiť hoc iudicis arbitrio. & ita dictū notab. Inn. in c. j. & in c. cū dilectus. ŝ. ꝙ me. cā. & ita Bal. in d. l. 2. ¶In eadē gl. in fi. no. gl. q̄ vr̄ generaľr

13 velle, ꝙ † currit tp̄s impedito, niſi qs proteſtatus fuerit de ipſo impedimēto. & idē voluit gl. hic, in c. j. & in c. plerūq;. de reſcr. & in d. c. cupiētes. §. ꝙ ſi ꝑ xx. intellige hoc quādo impedimentū procedit ex facto tertij: puta iudicis aduerſarij, vel legis municipalis, vt ŝ. ſecus ſi ex pſona eius, q̄ deberet actū gerere: puta ex cā infirmitatis, ſeu iuſtæ abſentiæ. tunc. n. tale impedimentū excuſat abſq; proteſtatiōe, niſi ſit caſus, in quo debeat mittere procuratorē, ſm̄ no. in c. querelā. ŝ. de procu. & ſufficit eodem tp̄e, quo ſe excuſat, probare de impedimēto, ēt ſi nō apparet đ alia proteſtatione, cū hoc caſu iura nō videanť ipſam reqrere. facit qđ hr̄ in d. l. j. ff. ex quib. cau. mai. Quādo aūt impedimentum procederet ex caſu fortuito, puta ꝑ aeris intemperiē periculum maris, vel diſcrimina viarū, tūc reqriť proteſtatio de impedimēto, prout voluit Bar. in d. l. 2. §. ſed qđ diximus. ff. ſi qs cau. ꝑ l. q ꝯmeatus. ff. de re mili. Sed certe ibi nihil dr̄ de proteſtatione, ſed dr̄ ꝙ ita demū excuſať qs occaſione impedimēti, quādo ĵ. tp̄s debitū fecerat præparamēta ita & taliter, & tali tēpore, ꝙ ſi nō ꝑueniſſet impedimentū, potuiſſet actū illū expedire, & expediuiſſet vt ibi: nec reqriť ibi alia proteſtatio, ita ꝙ nō vr̄ neceſſaria in impedimēto caſus fortuiti. pro quo facit d. l. 2. ſm̄ Imo. hic, col. 2. dicentē tamē ad opiniones vitādas optimā cautelā eſſe in oī caſu proteſtari de impedimēto, & quod per eū nō ſtetit, nec ſtat. & vide in l. cū a matribus. C. qui pe. tu. quæ tene mēti, qa habes an, & quādo excuſeť qs rōne impedimēti, & an proteſtatio ſit neceſſaria. Et aduerte primo pro de-

14 claratione tex. quod in hac † proteſtatione tria requirunť. nam primo dēt fieri ꝯgruo tp̄e. i. eo tp̄e, quo actus pōt geri. & ſic ĵ. tēpus appellandi. ita tex. hic in verbo, ĵ. tp̄s. & in d. l. 2. & facit l. bonorum. ff. rē ra. hab. ¶Scđo reqriť, quod fiat publice. i. corā publicis pſonis, aut corā iudice cuiuſq; fori, vt in d. l. 2. & Bal. ibi. ſatis tamē foret corā honeſtis viris, vt hic in tex. ¶Tertio reqritur, quod talis proteſtatio dēt ꝯtinere cās metus, vt hic in tex. & in d. l. 2. & Bal. dicit, quod nō teneť exprimere cās cāæ. arg. l. ſcio. ff. eo. ti. niſi poſtea in proſecutione appľonis. ¶Scđo ad-

15 uerte, qđ ſi poſt † proteſtationē. ĵ. x. dies ceſſat timor, vtrum ſit neceſſe, eū amplius appellare? vr̄ quod non, ex quo proteſtatio traxit iā ſecū effectū ipſius appľonis: iō nō oportet geminare. caute tamē faceret, ſi poſtea appellaret, qa appellādo nō oportet probare de metu, ſed ipſe proteſtatus hēt in ꝓceſſu cāæ neceſſario probare metum ſaltē ex perſpicuis indicijs. ar. l. dolū. C. de dolo. ita no. Bal. in d. l. 2. circa fi. licet Imo. hic, col. pen. in fi. velit quod ceſſante impedimēto ſit neceſſario appellandum alias ſibi imputareť, ꝑ no. in d. §. ſi qs ipſi prætori. vbi dicit Bar.

16 in 3. oppoſ. quod ſi emptor † fuit proteſtatus ſe non poſſe denūciare vēditori litē motā, qa neſciť vbi ſit: tamē ipſo venditore poſtea apparēte dēt ſibi denūciare, aliàs prima proteſtatio nō ſufficeret, vt in d. §. ſi quis ipſi prætori. Sed hoc iō, qa proteſtatio ibi, in hoc caſu fiebat ad ꝯſequēdum ius de nouo: ſed in caſu noſtro ſit proteſtatio ad conſeruandū ius proteſtantis: iō ſemel ſm̄ Bar. in d. §. ſi qs ipſi prætori. Quare teneas in caſu huius decre. dictum ipſius Bal. in d. l. 2. circa fi. ¶In gl. 2. in fi. tene

17 mēti ex gl. iuncto tex. quod quādo † pōt haberi copia iudicis a quo, & ceſſat metus, ſemꝑ eſt appellandū in præſentia iudicis a quo, aliàs appľo eſſet nulla, ſuꝑ quo art. gl. ī c. ſuggeſtū. ŝ. eo. refert opi. primo, ꝙ nō ſit neceſſaria ꝑſentia iudicis ī appellādo. & fuit de mēte Inn. in c. dilectus. ŝ. eo. in tm̄ ꝙ appľo in abſentia iudicis a quo, eximit appellātē ab eius iuriſdōne. ar. c. paſtoralis. ŝ. eo. & hāc partē tenet Pau. in cle. cām. de ele. ī verbo, ab ſentia. dūmō poſtea appľo notificeť iudici, vel parti. in hac determinatione. vr̄ reſidere Spe. ti. de app. §. quaľr. vbi dicit, ꝙ curia Romana nō ꝯſueuit reijcere appľones in abſentia iudicis a quo interpoſitas. & hoc idē vr̄ velle Arch. in c. fi. eo. ti. li. 6. & ita vr̄ reſidere Lap. in d. alleg. 39. col. 2. in prin. ſed aduerte, qa quod appľo ſit nulla in abſentia iudicis, quādo eius præſentia pōt haberi, & ceſſat metus, tenet gl. in d. c. ſuggeſtū. in vlt. opi. & hoc idē voluit gl. in c. appľo. eo. ti. li. 6. ꝑ qbus gl. eſt tex. hic, vbi ita demū procedit appľo in abſentia iudicis, quādo ſubeſt iuſtus metus. ergo abſq; iuſta cā appľo ī abſentia iudicis foret nulla. Ad idē tex. in c. vt debitus. ŝ. eo. vbi appľo cū cā appľōis eſt proponēda corā iudice a quo. & clarius probať in tex. 2. q. 6. §. biduū. & l. 2. §. dies. ff. quādo ap. ſit. vbi eſt expreſſum. ſi pōt haberi copia iudicis in eius ꝑſentia eſt appellādū. & ita voluit gl. in verbo, maiori. in cle. j. eo. ti. vbi hoc ſatis ꝑbať ꝑ illū tex. & ſequiť ibi Imo. in prin. & hāc partē tenet hic Inn. dicēs, ꝙ alias appľo foret nulla. & ita ēt Bal. in d. l. apertiſſimi. C. de iudi. circa prin. & idē Pan. in d. c. ſuggeſtū. vbi plene ꝑ eū de hoc artic. & ſequiť Imo. hic, col. 5. ī prin. Tenēt ēt Do. de Rota dec. 256. quæ incip. Itē ſi appelleť a diffinitiua. ꝯcludentes quod ita demū appľo in abſentia iudicis valeat, ſi fuit facta ex iuſta cā: puta rōne metus, vel quia eius copia haberi non potuit, aliàs nō valeret appellatio. & ita Gemi. in d. c. appellatio. *Ita ēt conſuluit* Ang. ſuo conſ. 126. quod incipit, In Dei *nomine &c. viſis* omnibus. vbi concludit, ꝙ appellatio ſit nulla omni caſu, quo foret interpoſita coram eo, coram quo non debuit interponi. & quod no. & ita ēt vr̄ velle Specu. eo. ti. §. nunc dicamus. in fi. & Bal. ibi, in addi. Spe. col. 12. in ver. appellatio debet interponi.

18 ¶Sed quæritur primo, an ſicut reperitur, ꝙ † appellatio interponatur in præſentia iudicis, eodem modo & in præſentia partis appellatæ. dicas ꝙ non, ēt ſi abſentia partis cōmode haberi potuiſſet. ſatis. n. eſt, quod poſtea appellatio ſibi intimetur. ita tex. in cle. j. in fi. eo. ti. & cle. cām. de elec. & ita Pan. in d. c. ſug-

19 geſtū. col. pe. ¶Secundo q̄ritur de rōne, † quare ſit in præſentia iudicis appellandum, & non in præſentia partis. Io. An. in reg. in generali. lib. 6. dicit ꝙ iō, quia reſcinditur per appellationē factam ipſius iudicis, & agiť de eius iuſtitia, vel iniuſtitia, & cū pars ipſa non grauauerit, iō eius præſentia non requiritur: ſed iō voluerunt iura in pręſentia iudicis appellandū, quia de eius facto agitur, & ēt vt deferatur debitus honor ipſis iudicibus, vt in c. vt debitus. ŝ. eo. & in l. fi. C. quādo ꝓuo. & ita Lap. in d. alle.

20 39. col. 2. ¶Tertio q̄ritur, q̄ dicatur † iuſta cā, vt ſic poſſit appellari in abſentia iudicis a quo. dic quod iuſtus metus, vt hic in tex. aut abſentia ipſius iudicis, vt in d. l. j. §. dies. aut impedimē

21 tū, ꝑut eſt dictū ŝ. in gl. j. in fi. vbi vide. ¶Quarto q̄ritur, † licet non poſſit haberi copia iudicis a quo, an ſit neceſſario appellandū in præſentia iudicis ad quē, ſi eius copia haberi nō pōt. dic ꝙ ſic, vt in d. §. dies. & §. ſi qs. & aľs ꝯcurreret tp̄s ad appellādū, & appľo aliter interpoſita foret nulla. & ita tenet hic Pan. & Inn. in d. c. ſuggeſtū. col. j. & Imo. hic, ꝙ eſt ſing. mēti tenendum, cū primo ſit appellandū in ꝑſentia iudicis ad quē, ſi eius copia faciliter haberi pōt, & eſſe ꝑſens in loco, q̄ in ꝑſentia honeſtorū virorū. Aduerte tamē, qa vt voluit Sp. eo. ti. in d. §. nūc dicamus. in fi. ſufficeret, ſi ſaltem interponať appellatio corā honeſtis

honestis viris.itaque appellatio nō reddat̄ nulla,ex hoc, ꝙ nō
fit in præsentia iudicis ad quē appellat̄, & hæc pars est huma-
nior,vt actus potius valeat q̄ pereat.l.quoties.ff.de re.du.c. ab
bate.j.de ver.sig.& ita Bal.ī addi.Spec.co.ti.de appel. col.12.
in ver.applo debet interponi.& ita etiā fuit de mēte Bal. in l.
apertissimi,in prin.C.de iud.loquētis per verbū,pōt.ita ꝙ nō
22 sit oīno necessariū.¶†Quinto quærit̄,an sufficiat appellare in
præsentia iudicis ad quē qn̄ potuit haberi p̄ntia iudicis a quo.
Innoc. vr̄ hic velle,ꝙ sic.& ita ēt vr̄ residere But. Sed certe de
hoc est tex.in ꝯriū ī d.§.si qs.vbi p̄mittit̄ applo corā iudice ad
quē in subsidiū.s.qn̄ copia iudicis a quo haberi non posset. &
23 ita sequit̄ hic,Imo.col.4.¶†Sexto quærit̄ qn̄ dicat̄ cōmode ha
beri posse præsentia iudicis a quo,vel ad quē.tex.ad hoc no. in
d.§.dies.dicit qn̄ iudex exhibet se in publico,& in loco sui tri-
bunalis.nec tenet̄ quis requirere eū in domo vel in horto vel
in villa suburbana.& ita glo.in d.c. appellatio.& Bart.in d.§. si
quis ipsi prætori. q. 16. & idem tenet Rota deci. 366.j. vbi de
24 hoc no.& Lapus in d.allegatione.39.circa fi. ¶†Sed limita p̄-
dicta, nisi iudex fuerit cōsuetus dare audientiā & reddere ius
in domo seu in eius camera,quia tūc ad illū locū debet requi-
ri iudex,f̄m Bar. in d.§.dies.& in d.loco deberet fieri protesta
tio,vt voluit gl.sing.in hoc d.§.ꝙ si per 20.in verbo,ꝓposita.&
ita sequit̄ Imo.ī d.§.si qs ipsi, in fi.ꝙ est bene notā.& intellige
prædicta,ꝙ nō tenet̄ quis de necessitate requirere,nisi in loco
sui tribunalis, vt s̄.si tn̄ requireret iudicē extra locum, vel tri-
bunal, puta in eius domo vel camera,satis diceret̄ eū cōgruo
loco requirere,dūmodo non sit impeditus in alijs negotijs to
taliter diuersis.& ita voluit gl.in c.ab eo.in verbo,loco, eo.ti.
25 in 6.†imo tenuit Gemi.ibi,ꝙ ēt a diffinitiua posset appellari
in domo vel camera ipsius iudicis.& valeret appellatio, & da
tio apostolorū cū non sit actus iudicialis,& in hoc non requi-
ritur citatio vel præsentia partis,vt supra & satis probat̄ in gl.
26 in dicto verbo, loco.†Scias tn̄ ꝙ si quis vellet appellare incon
tinenti sine scriptis requirit̄,ꝙ appelletur in loco tribunalis,
& iudice sedente pro tribunali,vt l.j.cū seq.ff.eo.ti.& per gl.2.
q.6.in summa.Sed si ex interuallo necessario est appellādū in
scriptis,& non requiritur tunc iudicē sedere pro tribunali,suf
ficeret appellari ī omni loco vbi p̄sentia iudicis haberi pōt, vt
in d.§.dies.& ita Gemi.in d.c.appellatio. dicēs ita debere in-
telligi oīa iura requirentia præsentiam iudicis, tu intellige si
pars velit requirere extra locum sui tribunalis, cum alias non
27 teneatur prout s̄.dictum est.¶†Septimo quęritur,quid si plu-
res iudices simul tulerunt sn̄īam,an sit necessario in præsentia
omniū appellandum? dic ꝙ sic si eorū copia cōmode haberi
pōt saltem separatim: alias sufficeret,ꝙ coram maiori parte,&
si nō posset eos simul habere debet saltē diuisim in præsentia
maioris partis appellare si pōt,alias in p̄sentia iudicis ad quē si
eius copia cōmode adesset, alias protestatione facta corā ho-
nestis viris esset appellandū.& ita tex.& gl.in verbo maiori.in
cle.j.eo.tit.Subdens gl. ꝙ quādo essent duo iudices nō est da-
re maiorē partē,nec valeret appellatio ab vno solo interposita
ideo corā ambobus fieri debet appellatio si pōt saltē diuisim
vel separatim,& alias corā iudice ad quem,& in subsidiū corā
honestis viris prout s̄.dictum est, & ꝙ sufficiat omni casu di-
uisim appellare a maiori parte iudicū tenet do. Flo. in d.cle.j.
in 12.q.vbi no.per eū.& vide per Bal.in auth.hodie. C. eo.tit.
in vlt.col.in ver. quæro,an à duobus iudicibus. & ibi tenet, ꝙ
vnus ex duobus sicut nō pōt ab eo solo appellari,ita nec solus
28 posset dare Apostolos.l.j.ff.de off.consul. ¶†Quid autē si ap-
pellauit a duobus,& vnus dedit apostolos delatorios alter ve
ro ꝯrios? dic ꝙ nō valet datio, quia apud eos discordes nulla
est iurisdictio.ff.de arb.l.Pedius.§.fi. & ideo proinde est ac si
29 apostoli nullo modo essent dati.ita Bal.in d.auth.hodie,†dicēs
ēt ꝙ si vnus solus dedit apostolos,& postea alter ratificat ꝙ nō
valet ratificatio,nec delatio,vt no.in l.2.C.de iure fisci.lib.10.
sed certe cū sufficiat simul & diuisim appellare, vt s̄.& aposto
li sunt pars applonis,vt d.c.vt super.& c.ab eo.satis vr̄ suffice-
re ratificatio dūmodo fiat j̄.tps de quo in d.c.ab eo.facit l.bo-
norū.ff.rem ra.ha.¶Octauo quęrit̄,qua hora sit interponēda
appellatio,& an posset de nocte? vr̄,qd̄ non ar.l.j.§.quid igitur.
ff.quādo appel.sit.Sed Bal.hic ꝯ maxime si iudex adhuc sede-
bat pro tribunali,quia forte multitudinē causarū citius expe-
dire nō potuit,vt in d.§.quid igitur,in ver.suprema hora.& ita
ēt tenet Bal.in d.auth.hodie.col.pe.in fi.& idē dicit Bal. hic,
in prin.de protestatione de qua hic in tex.ꝙ posset fieri de no-
cte.Sed in ꝯrium facit gl.pe.in d.c.ab eo.tenēs ꝙ de nocte nō
dicat̄ congruū tps.Sed illa gl. loquitur in apostolis qui habent
peti cōgruo loco,& tempore,non sic in appellatione,quæ po-
test interponi quolibet tēpore ēt feriato,vt in l.j.C.de fer.etiā
si essent ferię in honorē Dei vel ferię repentinæ, vt ibi est tex.
& Bal.hoc tenet. vnde si periculū esset in mora satis appellari
pōt de nocte cū sit actus extraiudicialis.facit l.non minorē.C.
de transa.& qd̄ no.Bal.in l.more Romano.ff.de feri.& Inno.
in c.consuluit.s̄.de offi.dele.Ideo est ēt ꝙ appellatio dicit̄ le-
gitimè interposita, licet nō fuerit lecta coram iudice. nec est
necesse,ꝙ appellans loquatur vel dicat,appello, quando exhi-
bet scripturam applonis coram iudice a quo sufficit sola ex-
hibitio in scriptis.& ita tex.de hoc in d.c.appellatio. & ibi Ar-
30 chi.& Io.And. ¶†Nono quæritur hic,dr̄ ꝙ est appellandū seu
protestandū in præsentia honestorum virorum, an sufficiant
duo?Bal.hic in prin.tenet ꝙ sic.ar.l.vbi numerus.ff. de testi.&
in reg.pluralis,in 6.& qd̄ no.Io. And.in verbo literis.& in ver
bo ꝓhibeat,in c.vt circa,de elec.in 6.facit c.pastoralis. in fi.s̄.
d̄ off.ord. Sed Spec.ti.de quarto decreto.§.nūc de effectu.ver.
sed nunquid.& in ti.de instru.edi.§.nūc vero.ver. item pone.
vr̄ velle,ꝙ sufficiat vnus honestus vir dūmodo fiat corā alijs te
stibus, & vr̄ sufficere si fieret coram simplici sacerdote,vt per
Spec.in §.nūc vero.ver.itē pone.¶Item vr̄ sufficere solus ta-
bellio cū testibus, vt per Spec.in d.§.iam de effectu. & ita resi-
det Lap.in d.allegatio.39.col.2.in fi.Sed Panor.hic in col.j.te
net ꝙ licet sufficiat vnus honestus vir,tamē requiritur, ꝙ fiat
in præsentia aliorū testium,& non sufficeret solus notarius,&
testes.& dixit hic no.Bal.qd̄ nō refert, an hic honesti viri sint
laici vel clerici per no.in l. ī promittēdo,in prin.ff.de iure do.
31 ꝙ dictum tene menti.¶†Decimo quærit̄,quid si nō pōt habe-
ri cōmode presentiā iudicis a quo vel ad quē, an interim cur-
rat tps datū ad appellandū, & si non appelletur corā honestis
viris.tex.in d.§.dies.& in d.§.si quis.videtur velle, ꝙ non cur-
rat tēpus.facit l.j.cū ibi no.ff.de diuer.& temp.præscr.Sed Ar-
chi.2.q.6.§.biduum.& in d.§.si quis.voluit ꝙ tunc currat tps,
& ꝙ sit appellandū corā honestis viris præmissa protestatio-
ne,ꝙ hr̄e nō potuit copiā iudicis,sicut in protestatione dicit̄
hic in tex.rōne metus.& ita sequitur do.An.hic.Sed hoc for-
te posset ꝓcedere,f̄m ista tēpora, vbi fuit prouisum de hone-
stis viris,vt hic,alias f̄m antiqua tpa,vt in d. §. dies,tēpus non
curreret ex qu o appellari non poterat pp absentiam iudicū,
& de honestis viris nil sit ibi prouisum & pp hoc Bart. ibi dicit
de cōsilio esse, ꝙ tūc fiat applo corā honestis viris per l. cum
quidā.ff.de app.Sed certe iste tex.loquit̄ quādo pp metū iudi
cis quo casu ēt de iure ff.orum erat prouisum de protestatio-
ne,& clarius de iure Cod.vt l.j.& 2.de his q per metū iudi.Vn̄
in puncto iuris melior vr̄ opi. Bar. in d.§.dies, ꝙ nō currat tps
si copia iudicis haberi nō pōt.& sic de consi.nō de necessitate
est appellandū corā honestis viris quādo copia iudicis haberi
nō pōt cū in puncto iuris,tūc nō currat tps. & ita Spe.eo. ti.§.
restat.ver.sed nunquid hoc tēpus dūmodo .hoc præstetur. Nō
ob.tex.hic,qa nō dicit,ꝙ sit necessaria appellatio, sed satis est
protestatio.Vel dicas ꝙ non obstat hic tex.quia loquit̄ quan-
do pp metū.Sed quādo pp absentiā iudicis tex.non loquit̄ hic
32 nec in d.§.dies,nec in d.l.1.& 2. ¶†Ad opi. tamē vitandas di-
cit Imo.hic cautū & de consi.esse quod appellatio interpona-
tur tunc corā honestis viris pp rōnē huius tex. Sed certe satis
pōt dici hoc esse de iure per tex.in c.pastoralis.in fi.s̄. de offi.
ord.vbi ad hoc,vt nō currat tps pp carentiā iudicis requirit̄,
ꝙ in subsidiū fiat actus corā honestis viris, & sic necessario in
pūcto iuris hoc requirat̄.& alias currit tps,vt ibi. quādo tamē
pp metū nō potuisset appellari corā honestis viris: tūc absq;
dubio non currat tps decē dierū ad appellādū. & ita Ang. suo
cōsi.38.ꝙ incipit,In Dei nomine &c.ex facto ꝓposito.in fi.&
33 per Spe.in d.ver.sed nunquid.¶†Vndecimo quęrit̄, casu quo
interponatur appellatio in absentia vel pręsentia iudicis si ap
pellatus petat copiā appellationis, an teneatur appellans sibi
dare copiam.Butr.hic tenet ꝙ non,quia instrumentū appella
tionis cū nondum sit productum in iudicium non est cōe,sed
proprium ipsius appellantis,qui posset appellationi renuncia
re.s̄.eo.c.interposita.§.j.secus tamen si appellatus fuisset cita-
tus super causa appellationis. tunc.n.non pōt renunciare ap-
pellationi cum res non esset integra per notata in d. §. j. & in
auth.qui semel.C.quō & quādo iudex.& licet instrumentum
appellationis nō sit productū,tamē videtur,ꝙ debeat produci
& dari copia appellato,vt sic possit deliberare per ea quæ no-
tant̄ in c.G.perpetuus.s̄.de fide instr.f̄m Imo. hic col.5. & ita
voluit sing.Inno.in d.c.G.ꝑpetuus.de quo ibi plenius p Doc.
& in d.c.Romana.& §.si vero.eo.tit.in 6. Quando autē appel
latio haberet vim peremptorię citationis,vt in d.c.sæpe.s̄.eo.
necessaria danda esset copia tempore quo appellatio ipsa in-
timatur,vt est tex.in d.cle.cām.in fi.eodē modo quando inti-
matur sententia ad finē inducendi notitiam eius, vt ibi nota-
tur.Non tamen arctatur quis dare copiam si non petatur, vt
in d.cle.cām.in verbo si petita,& ibi per glo.& cautum est, ꝙ
de hac petitione copię fiat instrumentum,licet etiā per testes
posset ꝓbari,vt ibi per gl. & currit tempus a die datę copię si
fuerit petita,alias sufficit qd̄ fuerit perfecta,de quo per Imo.
in d.cle.cām,in glo.in verbo consimili. & vide plene.j. in fi.&
debet

dẽt hmõi copia peti congruo loco,& tẽpore.ar.c.vt super.eo. ti.in 6.vt per Imo.in d.cle.causam. & ibi per D.Flor.in ver.24.
34 quæro.& ver 25.quæro.¶Duodecimo quæritur,an† copia appellationis sit danda iudici a quo appellatur. gl.in d.§. biduũ. 2.q.6.sentit quod sic,si iudex eã petat. ar.l.eos.§. sinautẽ.ff.eo. ti.& ibi no.Gem.in d.c.appellatio.sic cõcludit,ꝙ aut in appellatione requiritur expresio causæ: puta ab interlocutoria, vel etiam a diffinitiua in casibus prohibitis appellari, vt in d.c.Romana.§.finautẽ.& §.quod si obijciatur.tunc iudici petẽti dãda est copia,vt sic posit deliberare super causis expresis in tradẽdis Apostolis causam exprimẽdo,vt in c.j.in prin.eo.ti.in 6.& si appellans tunc non daret copiam,& pseueraret vsq; ad finitũ tps dandorum Apostolorum,hr̃ appellatio pro deserta,ex quo debito mõ non petijt Apostolos,vt d.c.ab eo.& c.vt sup.secus si in appellatione non requirit̃ expresio cãæ.tunc.n.non vitiaretur appellatio, licet iudici petẽti copiam appellans non tradat,ex quo tunc iudex non hẽt aliter deliberare,& in dubio deferẽdum est appellationi,fm Inn.in c.dilectus.el 2.s̃.de rescri. & ita concludit Gem.in d.c.appellatio. tene mẽti, & vide per Imo.in cle.causam.de ele.sup gl.in verbo, cõsimili.in fi.sed cuius expẽsis dẽat fieri copia de appellatione,an expẽsis appellantis,vel petẽtis copiam,vide gl.no.in ver.porrectum. in cle.causam.de ele.& in ver.oblatos.in cle.2.de app.& no.in auth.offeratur.C.de litis contest.
35 ¶Decimotertio quæritur,qñ† appellatur in absentia iudicis, an sint necessario petẽdi apostoli. Spe. ti.de app.in 4.parte.§.sequitur videre.ver.notandum igitur. tenet ꝙ nõ: sed ad cautelam possunt peti Apostoli testimoniales ab honestis viris.tu dicas ꝙ licet hoc sit cautum, nõ est necessãrium.& ita Ang.in l.2. C.de his, qui p metum, & clarius p Bal. ibi,qa Apostolos refutatorios nullus alius dare põt, nisi iudex a quo,vt in d.c.vt sup.& c.ab eo.nullus.n.põt absoluere appellantẽ ab eius iurisdõne,nisi ipse iudex a quo. vñ coram iudice
36 ad quẽ,eo casu,quo† coram eo esset appellãdũ,nõ est necesse, ꝙ ab eo petantur Apostoli,cum ipse dare non posset, fm Bal.ĩ
37 d.l.2.& voluit Ro.in d.decis.366.satis esse,ꝙ† iudex in absentia sit requisitus congruo loco, & tpe, & ꝓtestari de Apostolis, & de appellatione,ꝙ libẽter appellaret,& Apostolos peteret a iudice a quo, si eius pñtiã habere potuisset.vñ sufficit Apostolos
38 semel † peti vno contextu,vt in cle.2.eo.ti. licet dent̃ xxx.dies ad petẽdum Apostolos.d.c.ab eo.& c.vt sup.non erit tñ necessrium iudice postea reuerso amplius redire ad eũ in petẽdis iterato Apostolis.sufficit.n.ꝙ cõgruo loco,& tpe iudex fuerit semel requisitus,& locus tribunalis fuerit congruus,vbi appellatur in absentia iudicis.& ita voluit Arc. & Io.An.in d.c. ab eo. §.j.qñ fuit absentia iudicis.sed qñ est timor iudicis,sufficit ꝓte
39 statio ĩ.debitum tps, † & si põt,deberet ĩ.illud tps adire iudicẽ ad quẽ,fm Arch. & Io. An. intellige, quòd cautela de iure nõ requiritur,cum iudex ad quẽ, Apostolos dare non posit p rõnẽ Bal.in d.l.2.¶Decimoquarto quærit̃,ꝙ sit appellandum co
40 ram honestis† viris, an hẽat locũ tam in appellatione iudiciali, q̃ extraiudiciali. Spe.in d.§.sequitur videre.ver.notandum, vr̃ velle ꝙ sic quo ad protestationẽ,& præsentiam honestorum virorum.de quo p Host.& Imo. in d.c.suggestum. dicẽtes hoc procedere qñ appellatio interponatur extra iudicium a iudice extraiudicialiter procedẽte, tunc est appellandum coram eo. c.j.eo.ti.in 6. si eius copia haberi põt, aliàs coram honestis viris cum protestatione,prout s̃.dictum est. secus si appellet̃ extraiudicialiter a grauamine illato p partẽ, tamẽ põt appellari in absentia partis corã honestis viris.& satis est si ipsi parti postea intimetur appellatio fm formam cle.cãm.de ele.& ita Panor.in d.c.suggestum.col.2.in fi. & hoc absq; dubio procedat, quando aduersarius est incertus.tunc.n.ꝓcedat appellatio generalis,& alicuius partis pręsentia non requiritur.& ita probat tex.no.in c.bonæ.s̃.eo.Sed quando aduersarius est certus,videretur ꝙ in præsentia partis sit appellandum, vt in c.cum nobis olim.s̃.de ele.intellige ꝙ licet hoc sit cautum,tamẽ ex quo appellatio est oĩno extraiudicialis, & appellet̃ a parte,non est pro necessitate de eius præsentia appellandũ.satis est,quod postea ei notificet̃,fm Doc.in d.c.suggestũ. non ob.c.cũ nobis olim. quia ibi recitant̃ accidẽtia facti.non ponit̃ in hoc decisio iuris ꝙ requirat̃ præsentia partis in appellatione extraiudiciali, q̃ a parte interponit̃.iõ est,ꝙ hoc casu in tali appl̃one non sunt necessario requirẽdi Apostoli,vt p gl.quartam in c.j. e.ti. in 6.ex quo.n.non appellat̃ a iudice,non est,q̃ eos petat.& ita gl.in terminis de hoc in ver.ille iudex.in d.c.vt super. ¶Vlt.quærit̃, qñ
41 appellat̃ in† absentia iudicis,an sit intimanda iudici,& aduersario.dic ꝙ non quo ad validationẽ appellationis,quia iura intimationẽ non requirunt, vt patet hic, & in d.l.j.& ij. C.qui p metum iud.& in d.c.pastoralis.§.fi.& ita Bar. in d.§.si quis ipsi prætori.& ita procedit dictũ Inn.in c.dilectis.in fi.s̃.eo.vbi di-
42 xit,ꝙ† ẽt ante intimationẽ appellans in absentia iudicis est exẽptus ab eius iurisdõne. intellige quo ad deuolutionẽ iurisdõnis:sed ad impediẽdum processum iudicis a quo,& quo ad reuocationẽ attẽtatorum, appellatio est necessario intimãda,cũ alias non sit quid imputet̃ iudici,& parti,si appellationẽ ignorent.& ita Io.An.in d.c.si duobus.s̃.eo.ti. & aliàs non fieret reuocatio attẽtatorum,nisi secuta intimatione,prout satis ꝓbat in d.c.si duobus.& in cle.j.in fi.de app.& ita But.hic, post medium.& Imo.hic,in vlt.col.ita ẽt tenet Ro.decis.309.q̃ incip. qđ attẽtata.& Gem.in d.c.appl̃o.& Paul.in d.cle.cãm.& Spe. ti.de appe.§.qualiter.ver.itẽ cautus.qđ tene mẽti.& vide no.p Imo.in d.cle.cãm.in 4.col.Similiter ẽt dẽt fieri intimatio parti,quia aliàs in eius absentia,vel cõtumacia,non posset procedi in cã appellationis.ita Spec.in d.§. qualiter. col.2. ¶Sed ad
43 uerte,quia sufficit ꝙ fiat† intimatio ad domum, fm Spe.ibi, & tunc inducitur notitia ipsius sententiæ,vt p Bar.in l.quidam decedens.§.fin.ff.de admin.tut. & est tex.in l.scire oportet. el j.ff. de excus.tut. & ibi Bald. dicit, quod si est lata sñiã ꝯ absentem, & notificata ad domum, cum per hoc peruenerit in notitiam præsumptiuam, statim labetur tempus x. dierum ad appellandum,quod dicit esse menti tenendum.idem dicit Bal.in l.j. C. de temp.app. quando notificatio fit per publicum officialem, seu nunciũ.nam pro constanti est,quod dẽt teneri id,quod per publicum officialẽ notificatur.tex.no.in l.2.C.de decur.lib.10. & no.in cle.cãm.de ele.fm Bal.in d.l.j.& ibi vide p Ang.in authẽ.hodie.C.de app.& dictũ est s̃.eo.ti.in c.bonæ.in ver.8.dẽt.
44 ¶Sed dubitat̃,an intimatio † appellationis posit fieri per procuratorem generalẽ.gl.sing.in cle.causam.circa prin.in versi. specialiter.de ele.tenet ꝙ non, nisi procurator habeat speciale mandatum.& ita residet ibi D.Flor.in ver.quæro.sed Imo.ibi, col. 12.tenet ꝯrium, ꝙ intimatio posit fieri non solum per generalẽ procuratorẽ,sed ẽt per quẽcunq; non habentẽ mandatum,dũmõ in forma authẽtica:sufficit.n. qñocunq; deueniat in notitiam.l.itẽ veniunt. §. petitam.ff.de peti.hær. & satis est, ꝙ sit certus,vt d.cle.cãm.in fi.& ita tenẽt D.de Rota deci.127. quę incip. Itẽ quod valet intimatio.pro quo gl.ord.& no.in d. cle.cãm.in ver.plana, & certa. in fi.ꝙ tene mẽti. ¶Itẽ dubitat̃,
45 an sufficiat† intimationẽ fieri procuratori generali.gl.in d.clemẽ.cãm.in ver.speciali.ꝙ non. dicas quod si ꝓcurator ille tractauit illam causam,sufficit:secus si procurator generalis nunquam de illa causa se intromisit, nec vnq̃ fuit in illo iudicio.& ita residere vr̃ Imo.in d.clem.cãm.& idẽ D.Flor.ibi,in ver.12. quæro.& hoc idẽ consuluit Pet. de Anch.suo cons.311. qđ incip.In Christi nomine,Domini: pro declaratione trium quæsitorum.in fi.¶Vlterius dubitat̃,si† iudex, vel appellatus est cer-
46 tus de sñia,vel appellatione, an sit fiẽda intimatio. dicas ꝙ nõ, vt in d.clem.cãm.in fi.& ibi gl.no.in ver.plana,& certa. ponit qñõ posit ꝓbari ꝙ habuit notitiã.& idẽ voluit gl.in ver.ignoranti.in cle.j. de app. ¶Quid aũt si quis vult intimare sñiam,
47 vel appl̃onẽ† iudici, vr̃ appellato: sed dũ præparat se ad hoc nolunt audire.dicas ꝙ eis imputat̃,ex quo nõ stetit p denunciãte. ita D.Flo.in d.cle.cãm.in ver.23.quæro.& idẽ Imo.ibi,sup gl. in ver.plecto.Sed an sufficiat, ꝙ intimãs ostẽdat sñiam,vel ap-
48 pellationẽ,& † legat absq; eo, ꝙ al̃r mittat copiã.dicas ꝙ sufficit, vt est tex.in d.cle.cãm.in ver.plecto.est tamẽ verũ,ꝙ nõ te-
49 net̃ credere† nisi scriptura sit authẽtica,vt ibi p gl.in ver.ꝯsimili.& in ver.authẽtica,& ibi p Imo.& iõ ꝯsuluit Pe.de Anc.in d. ꝯsi.vlt. col. ꝙ si intimatio sñiæ nõ sit fcã sub scriptura authentica,aut non lectus totus tenor,nõ dr̃ inducta notitia,seu sciẽtia sñiæ, vt d.clem.cãm.in ver.plana,& certa. & p Bar.in l.si quis inficiatus.ff.deposi. quæ omnia singulariter tene mẽti. & vide per Doc.in d.cle.j.de app.& p Sal.in d.l.j.in fi.C.de temp.app. dicentem quod si intimatio fiat per publicum nuncium sufficit:secus si per aliam personam priuatam, quia non tenet̃ credere sibi, fm Sal.tu intellige nisi ostendat in forma auth. sententiam,vel appellationem,vt s̃. & per gl.in d.clem.causam.in fi. ver.plana,& certa. sed in publico nũcio, an credat̃ solo verbo. Bal.in auth.hodie.in princ.loquit̃ quando notificat portando publicum instrm̃,forte idẽ si solo verbo, cum publico nuncio sit credẽdum,vt s̃.per Bal.& Sal.aliàs si persona, quæ denũciat est priuata,imo etiam si essent plures denunciantes, non tenetur credere,nisi ostendant per publicum instrumẽtum,vel authenticum sigillum, fm Spec.in d.§.qualiter.eo.ti.in ver.& ad uerte.& in ti.de cita.§.sequitur.circa prin.illi vero,qui habuit notitiam sententiæ,bene currit tempus a die sciẽtiæ, licet nõdum habuit copiam sñiæ,vt p Spec.eo.ti.§.restat. circa prin.in ver.cũ igit̃.& Bal.in addi. Spe.eo.ti. col.pe. in ver.tempus appellationis.& in d.cle.cãm.Sed quid si intimatio est facta parti
50 & non† iudici,& iudex a quo ignorãter,processit,an processus veniat reuocandus.Lap.in d.alleg.36.col.2.tenet ꝙ sic,ex quo pars sciuit de appellatione. & hoc per tex. in d.c. si duobus.& ita sequitur Butr.hic,adducens no. per Io.Calder.in c.ad probandum.s̃.de re iud. & per Doct. in c.fi.j. de clandest.despon. sed Imo. hic, ꝯ ꝙ teneat processus, si non est facta intimatio iudici:

iudici, licet pars sciuerit esse appellatum. & hoc per tex. in d.c. si duobus. & imputet sibi appellans si citatus ꝙ coram iudce a quo non comparuit, & opposuit de appłone, cum pars aduersa non teneatur aliter iura ipsius appellantis allegare, per no. ī c.j.s̄. de prob. ¶ Non ob. quod no. in d.c. ad probandum. quia ibi in odium cōicantis scienter cum excōicato. vnde non dēt reportare commodū ex actu scienti facto cū eo. non ob. c. cum inhibitio, quia quo ad diuersum effectū loquitur, sed in casu nr̄o secus, vt est tex. in d.c. si duobus. qui locum hēt nō solum in processu contumacie punitiuo, sed etiam in negocio principali, cū in vtroq; casu vr̄ indistincte ꝙ habeat locū ille tex. fm Imo. hic col. 4. de quo articulo vide plenius dicta in d.c. si duobus, & per do. Flo. in cle. j. eo. tit. an sufficiat intimare soli parti an sit necessaria intimatio scienti. vide per do. Flor. in d. clem.
51 causam. in q. 17. & ibi per gl. ¶ † In gl. fi. in fi. vtraque solutio est bona, & vult gl. ꝙ qn̄ concurrit metus, non sit necessario interponenda appellatio: satis est protestatio de qua hic in tex. quę habet vim appłonis, vt l. j. & 2. C. de his qui per me. & dicit hic Bal. ꝙ si quis timet protestari, sicut appellari, habetur pro protestante, vt no. in l. j. §. quæ onerandę. ff. quarum re. ac. non de. alias cum nō oporteat protestari, in facie iudicis, sufficit in absentia coram honestis viris secundum Bal. & subdit Bal. quod si quis timet vim populi quam aduersarius concitauit, quod est iustus metus & excusatur ab appellando, & sufficit protestatio coram honestis viris, vt hic in tex.

¶ Repetitio Dn̄i Philippi de Perusio, sup ca. dilecto, quod dēt stare post c. cum causam, s̄. eo. tit. & hic legendum reseruauit, vt solenniter in fine tituli materiam nullitatis explicaret.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio subreptionis in beneficialibus qualis sit, & quando & qualiter opponi debeat.*
2 *In beneficialibus subreptio inducit nullitatem ipso iure, & multum in illis exuberat officium iudicis.*
3 *Appellans quantuncunque doceat de nullitate sententiæ, semper debet iustificare appellationem.*
4 *Appellans a sententia nulla, non obtinet in causa appellationis nisi iustificet ipsam appellationem probando legitime interpositam quo ad omnia solēnia appellationis.*
5 *Si processus est nullus, tamē adest confeßio partis in contrarium, an ex tali confeßione poßit ferri sententia non obstante nullitate vi dictæ confeßionis.*
6 *Confeßio non attenditur ibi, sed modus agendi, & excipiendi.*
7 *Quo iure agatur, & dici poßit de nullitate.*
8 *Quot modis dici poßit de nullitate.*
9 *Quando actus est nullus, quomodo in contractibus siue in vltimis voluntatibus dici poßit nullus.*
10 *Vsque ad quantum tempus poßit dici de nullitate agendo vel excipiendo.*
11 *An pendente causa nullitatis currant fatalia in causa appellationis, & econtra.*
12 *Quando est diu litigatum super libello inepto, vel super mandato procuratoris, vel super processu, an interim currant tempora in causa nullitatis negocij principalis, & ibi nu. 13. & 14.*
15 *An ab actu nullo vel a sententia nulla sit necesse appellare.*
16 *Quid si sententia est nulla ex defectu iurisdictionis, an poßit appellari.*
17 *An appellando ab actu nullo inducatur confirmatio illius actus.*
18 *Quales & quot effectus resultent, quando deducitur nullitas per viam appellationis.*
19 *Appellatio ab actu nullo quos effectus operetur.*
20 *An operetur effectum deuolutiuū ipsius causæ nullitatis, et negocij princip.*
21 *An operetur priuilegium attentatorum.*
22 *An appellatio ab actu nullo impediat executionem.*
23 *Quid si deducitur nullitas principaliter absque appellatione.*
24 *An nullitas principaliter intentata deuoluat totam causam, & principale negocium ad superiorem, coram quo de nullitate agitur.*
25 *An ad hoc vt iudex aditus super nullitate principaliter poßit cognoscere de negocio principali, vel debeat primo expediri articulus nullitatis.*
26 *An nullitas suspendat executionem, & operetur effectum, & priuilegium attentatorum.*
27 *Vbi sunt latę tres sententiæ conformes, an audiatur excipiens de nullitate.*
28 *Quando executio esset irretractabilis, semper exceptio nullitatis impedit executionem.*
29 *Quando sit quod nullitas dicatur posse incontinenti probari.*
30 *An valeat processus, si iudex non admittit exceptionem nullitatis.*
31 *An pendentia litis super nullitate principaliter impediat executionem, & inducat priuilegium attentatorum. vide ibi, & plenius nu. 32.*
33 *Declarata sententia nulla, omnia inde sequentia restituuntur, & res cum fructibus.*
34 *Titulus sententiæ nullæ non causat bonam fidem etiam quo ad fructus.*
35 *An ad officium iudicis super nullitate spectet formare, & restitutionem dare etiam contra extraneos poßessores.*
36 *Processus, & sententia, et alia inde secuta facta virtute statuti inualidi, sunt nulla, & reuocanda, nec transeunt in rem iudicatam.*
37 *Iudex super nullitate contractus, declarato contractu nullo omnia inde secuta reponit in pristinum statum, & cogit partem ad restituendum preciū, ibi limitat multipliciter.*
38 *Quando per iudicem aditum principaliter super nullitate est facta inhibitio an habeat locum reuocatio attentatorum.*
39 *Quid si est petita reductio laudi, & reductio sententiæ arbitramentalis ad arbitrium boni viri, an poterit fieri executio lite pendente super reductione.*
40 *Lite pendente super nullitate, an poßit fieri sequestratio rerum vel fructuū.*
41 *An in causa nullitatis requiratur necessario libellus.*
42 *Si sententia est nulla potest iudex absque libello, & litis contestatione aliā sententiam ferre.*
43 *An requiratur necessario litis contestatio quando deducitur principaliter absque appellatione.*
44 *Quid si in causa nullitatis proceditur contra absentem.*
45 *An in libello nullitatis requiratur expreßio causæ in specie.*
46 *An actus poßit dici nullus ex pluribus causis.*
47 *An procedat libellus generalis sine causa nullitatis si non opponitur exceptio.*
48 *Si est actum ex libello generali vel expressa certa causa nullitatis in sententia, an pareat exceptionem rei iudicatę in omnibus alijs causis.*
49 *Quid quando sententia fuit declarata nulla generaliter, & in processu fuerat pars vnam causam prosecutus, et succubuit, an poßit reassumere aliā causam nullitatis.*
50 *Quid in reductione laudi ad arbitrium boni viri, an si iudex reperit laudum nullum poßit pronunciare super nullitate.*
51 *An procedat libellus, in quo appellatus petit sententiam confirmari.*
52 *Si datus est libellus petendo sententiam confirmari, an poterit iudex ex eodem libello, & iudicio sententiam nullam declarare.*
53 *An in nullitate procedant libelli directo contrarij si actor petit sententiā confirmari poßit reus principaliter offerre libellum, & petere sententiā annullari.*
54 *An in appellatione ab interlocutoria causa nullitatis veniat incidenter.*
55 *In appellatione ab interlocutoria an procedat libellus, dico sententiam nullam & si qua est appello.*
56 *An nullitas, & appellatio poßint simul cumulari, & procedat libellus, dico sententiam nullam, & si qua est appello.*
57 *Valet libellus, dico contractum nullum, & si quis est peto resti. in integ.*
58 *Libellus, dico arbitramentum nullum, & si quid est, peto eum reduci.*
59 *Libellus in quo dicitur contractus nullus, & inquantum sit aliquis peto eum rescindi quia vltra dimidiam iusti precij sum læsus.*
60 *An sit differentia, si formetur libellus copulatiue, puta dico sentētiam nullā & si qua est appello vel alternatiue.*
61 *Quid in libello qui producitur coram iudice ad quem appellatur vel de nullitate dicitur.*
62 *An poßit simul prosequi causa nullitatis, & iniustitię.*
63 *An procedat positio vel capitulum alternatiue, sicut libellus.*
64 *Quis sit iudex competens in causa nullitatis sententiæ latæ a delegato vel ordinario.*
65 *Casus quando poßit adiri superior in causa nullitatis.*
66 *Quid sit dicere de nullitate.*
67 *Sententia interdum dicitur nulla dupliciter.*
68 *An a sententia maioris iudicis poßit dici de nullitate coram pari vel minori iudice.*
69 *Inferior iudex non potest restituere aduersus sententiam maioris.*
70 *Inferior potest declarare sententiam superioris nullam, vbi nullitas esset notoria, & manifesta.*
71 *Incidenter quilibet inferior potest cognoscere de nullitate sententiæ maioris iudicis.*
72 *Vtrum coram vicario episcopi poßit dici de nullitate ipsius episcopi.*
73 *Vtrum coram iudice seculari poßit excipi de nullitate sententiæ latę per ecclesiasticum iudicem etiam in causa matrimoniali.*
74 *Vtrum de nullitate sententiæ latæ a iudice seculari contra clericum poßit agi coram iudice seculari, vel sit agendum coram iudice ecclesiastico.*
75 *Si in libello dicitur sententia nulla, & si qua est appello, iudex delegatus in causa appellationis an poßit cognoscere de nullitate.*
76 *Vtrum iudex nullitatis delegatus vel ordinarius cognoscat de iniustitia, et quid si probetur iniustitia absque nullitate, an poßit obtinere.*
77 *Si in appellatione dicitur sententia nulla, & si qua est appello ad Papam, & Papa committit simpliciter causam nullitatis, an delegatus poßit cognoscere de iustitia, & de negocio principali.*
78 *Libellus quando est ineptus, seu modus agendi, an iudex nullitatis poßit reformare sententiam vel processum.*
79 *Sententia super nullitate vtrum poßit proferri non citata parte.*
80 *Iudex nullitatis vtrum poßit reformare sententiam, si hoc non est petitum in libello.*
81 *Sententiam nullam dicens quam credebat esse contra se, tamen reperitur quod sit pro se, an poterit iudex causam confirmare.*
82 *Sententia si sit nulla, an ordinarius vel delegatus poßit iterum sententiare.*

dēt hmōi copia peti congruo loco,& tēpore.ar.c.vt super.eo.
ti.in 6.vt per Imo.in d.cle.causam. & ibi per D.Flor.in ver.24.
34 quæro.& ver 25.quæro.¶Duodecimo quæritur,an†copia ap-
pellationis sit danda iudici a quo appellatur. gl.in d.§. biduū.
2.q.6.sentit quod sic,si iudex eā petat. ar.l.eos.§. sinautē.ff.eo.
ti.& ibi no.Gem.in d.c.appellatio.sic cōcludit,ꝙ aut in appel-
latione requiritur expressio causæ: puta ab interlocutoria, vel
etiam a diffinitiua in casibus prohibitis appellari, vt in d.c.Ro
mana.§.sinautē.& §.quod si obijciatur.tunc iudici petēti dāda
est copia,vt sic possit deliberare super causis expressis in tradē
dis Apostolis causam exprimēdo,vt in c.j.in prin.eo.ti.in 6.&
si appellans tunc non daret copiam,& pseueraret vsq;ad finitū
tp̄s dandorum Apostolorum,hr appellatio pro deserta,ex quo
debito mō non petijt Apostolos,vt d.c.ab eo.& c.vt sup.secus
si in appellatione non requirit expressio cāæ.tunc.n.non vitia
retur appellatio, licet iudici petēti copiam appellans non tra-
dat,ex quo tunc iudex non hēt aliter deliberare,& in dubio de
ferēdum est appellationi,fm Inn.in c.dilectus.el 2.s̄.de rescri.
& ita concludit Gem.in d.c.appellatio. tene mēti, & vide per
Imo.in cle.causam.de ele.sup gl.in verbo, cōsimili.in fi.sed cu
ius expēsis dēat fieri copia de appellatione,an expēsis appellan
tis,vel petētis copiam,vide gl.no.in ver.porrectum. in cle.cau
sam.de ele.& in ver.oblatos.in cle.2.de app.& no.in auth.offe
35 ratur.C.de litis contest.¶Decimotertio quæritur,qn̄†appella
tur in absentia iudicis, an sint necessario petēdi apostoli. Spe.
ti.de app.in 4.parte.§.sequitur videre.ver.notandum igitur. te
net ꝙ nō: sed ad cautelam possunt peti Apostoli testimoniales
ab honestis viris.tu dicas ꝙ licet hoc sit cautum, nō est necessa
rium.& ita Ang.in l.2. C.de his, qui p metum, & clarius p Bal.
ibi,qa Apostolos refutatorios nullus alius dare pōt, nisi iudex
a quo,vt in d.c.vt sup.& c.ab eo.nullus.n.pōt absoluere appel
lantē ab eius iurisdōne,nisi ipse iudex a quo. vn̄ coram iudice
36 ad quē,eo casu,quo†coram eo esset appellādū,nō est necesse,
ꝙ ab eo petantur Apostoli,cum ipse dare non posset, fm Bal.ī
37 d.l.2.& voluit Ro.in d.decis.366.satis esse,ꝙ†iudex in absentia
sit requisitus congruo loco, & tpe, & ptestari de Apostolis, &
de appellatione,ꝙ libēter appellaret,& Apostolos peteret a iu
dice a quo, si eius pn̄tiā habere potuisset.vn̄ sufficit Apostolos
38 semel † peti vno contextu,vt in cle.2.eo.ti. licet dent xxx.dies
ad petēdum Apostolos.d.c.ab eo.& c.vt sup.non erit tn̄ neces-
rium iudice postea reuerso amplius redire ad eū in petēdis ite
rato Apostolis.sufficit.n.ꝙ cōgruo loco,& tpe iudex fuerit se-
mel requisitus,& locus tribunalis fuerit congruus,vbi appella
tur in absentia iudicis.& ita voluit Arc. & Io.An.in d.c. ab eo.
§.j.qn̄ fuit absentia iudicis.sed qn̄ est timor iudicis,sufficit pte
39 statio j̄.debitum tp̄s, † & si pōt,deberet j̄.illud tp̄s adire iudicē
ad quē,fm Arch. & Io. An. intellige, quòd cautela de iure nō
requiritur,cum iudex ad quē, Apostolos dare non possit p rō-
nē Bal.in d.l.2.¶Decimoquarto quærit,ꝙ sit appellandum co
40 ram honestis † viris, an hēat locū tam in appellatione iudicia-
li, q̄ extraiudiciali. Spe.in d.§.sequitur videre.ver.notandum,
vr velle ꝙ sic quo ad protestationē,& præsentiam honestorum
virorum.de quo p Host.& Imo. in d.c.suggestum. dicētes hoc
procedere qn̄ appellatio interponatur extra iudicium a iudice
extraiudicialiter procedēte, tunc est appellandum coram eo.
c.j.eo.ti.in 6. si eius copia haberi pōt, aliàs coram honestis vi-
ris cum protestatione,prout s̄.dictum est. secus si appellet ex-
traiudicialiter a grauamine illato p partē, tamē pōt appellari
in absentia partis corā honestis viris.& satis est si ipsi parti po-
stea intimetur appellatio fm formam cle.cām.de ele.& ita Pa
nor.in d.c.suggestum.col.2.in fi. & hoc absq; dubio procedat,
quando aduersarius est incertus.tunc.n.pcedat appellatio ge-
neralis,& alicuius partis pręsentia non requiritur.& ita probat
tex.no.in c.bonæ.s̄.eo.Sed quando aduersarius est certus,vide
retur ꝙ in præsentia partis sit appellandum, vt in c.cum nobis
olim.s̄.de ele.intellige ꝙ licet hoc sit cautum,tamē ex quo ap
pellatio est oīno extraiudicialis, & appellet a parte,non est pro
necessitate de eius præsentia appellandū.satis est,quod postea
ei notificet,fm Doc.in d.c.suggestū. non ob.c.cū nobis olim:
quia ibi recitant accidētia facti.non ponit in hoc decisio iuris
ꝙ requirat præsentia partis in appellatione extraiudiciali, q̄ a
parte interponit.iō est,ꝙ hoc casu in tali applone non sunt ne
cessario requirēdi Apostoli,vt p gl.quartam in c.j. e.ti. in 6.ex
quo.n.non appellat a iudice,non est,q eos petat.& ita gl.in ter
minis de hoc in ver.ille iudex.in d.c.vt super. ¶Vlt.quærit, qn̄
41 appellat in†absentia iudicis,an sit intimanda iudici,& aduer-
sario.dic ꝙ non quo ad validationē appellationis,quia iura in
timationē non requirunt, vt patet hic, & in d.l.j.& ij. C.qui p
metum iud.& in d.c.pastoralis.§.fi.& ita Bar. in d.§.si quis ipsi
prætori.& ita procedit dictū Inn.in c.dilectis.in fi.s̄.eo.vbi di-
42 xit,ꝙ†ēt ante intimationē appellans in absentia iudicis est exē
ptus ab eius iurisdōne. intellige quo ad deuolutionē iurisdō-
nis: sed ad impediēdum processum iudicis a quo,& quo ad re-
uocationē attētatorum, appellatio est necessario intimāda,cū
alias non sit quid imputet iudici,& parti,si appellationē igno-
rent.& ita Io.An.in d.c.si duobus.s̄.eo.ti. & aliàs non fieret re
uocatio attētatorum,nisi secuta intimatione,prout satis pbat
in d.c.si duobus.& in cle.j.in fi.de app.& ita But.hic, post me-
dium.& Imo.hic,in vlt.col.ita ēt tenet Ro.decis.309.q̄ incip.
qđ attētata.& Gem.in d.c.applo.& Paul.in d.cle.cām.& Spe.
ti.de appe.§.qualiter.ver.itē cautus.qđ tene mēti.& vide no.p
Imo.in d.cle.cām.in 4.col.Similiter ēt dēt fieri intimatio par-
ti,quia aliàs in eius absentia,vel cōtumacia,non posset proce-
di in cā appellationis.ita Spec.in d.§. qualiter. col.2. ¶Sed ad
43 uerte,quia sufficit ꝙ fiat†intimatio ad domum, fm Spe.ibi, &
tunc inducitur notitia ipsius sentētiæ,vt p Bar.in l.quidam de-
cedens.§.fin.ff.de admin.tut. & est tex.in l.scire oportet. el j.ff.
de excus.tut. & ibi Bald. dicit, quod si est lata snīa ꝯ absentem,
& notificata ad domum, cum per hoc peruenerit in notitiam
præsumptiuam, statim labetur tempus x. dierum ad appellan-
dum,quod dicit esse menti tenendum.idem dicit Bal.in l.j. C.
de temp.app. quando notificatio fit per publicum officialem,
seu nunciū.nam pro constanti est,quod dēt teneri id,quod per
publicum officialē notificatur.tex.no.in l.2.C.de decur.lib.10.
& no.in cle.cām.de ele.fm Bal.in d.l.j.& ibi vide p Ang.in au-
thē.hodie.C.de app.& dictū est s̄.eo.ti.in c.bonæ.in ver.8.dēt.
44 ¶Sed dubitat,an intimatio †appellationis possit fieri per pro-
curatorem generalē.gl.sing.in cle.causam.circa prin.in versi.
specialiter.de ele.tenet ꝙ non, nisi procurator habeat speciale
mandatum.& ita residet ibi D.Flor.in ver.quęro.sed Imo.ibi,
col.12.tenet ꝯrium, ꝙ intimatio possit fieri non solum per ge
neralē procuratorē,sed ēt per quēcunq; non habentē manda-
tum,dūmō in forma authētica:sufficit.n. qūocunq; deueniat
in notitiam.l.itē veniunt. §.petitam.ff.de peti.hær. & satis est,
ꝙ sit certus,vt d.cle.cām.in fi.& ita tenēt D.de Rota deci.127.
quę incip. Itē quod valet intimatio.pro quo gl.ord.& no.in d.
cle.cām.in ver.plana, & certa. in fi.ꝙ tene mēti. ¶Itē dubitat,
45 an sufficiat†intimationē fieri procuratori generali.gl.in d.cle
mē.cām.in ver.speciali.ꝙ non. dicas quod si pcurator ille tra-
ctauit illam causam,sufficit:secus si procurator generalis nun-
quam de illa causa se intromisit, nec vnq̄ fuit in illo iudicio.&
ita residere vr Imo.in d.clem.cām.& idē D.Flor.ibi,in ver.12.
quæro.& hoc idē consuluit Pet. de Anch.suo cons.311. qđ in-
cip.In Christi nomine,Domini: pro declaratione trium quæsi
46 torum.in fi.¶Vlterius dubitat,si†iudex,vel appellatus est cer-
tus de snīa,vel appellatione, an sit fiēda intimatio. dicas ꝙ nō,
vt in d.clem.cām.in fi.& ibi gl.no.in ver.plana, & certa. ponit
qūo possit pbari ꝙ habuit notitiā.& idē voluit gl.in ver.igno-
ranti.in cle.j. de app. ¶Quid autē si quis vult intimare snīam,
47 vel applonē†iudici,vl appellato:sed dū præparat se ad hoc no
lunt audire.dicas ꝙ eis imputat,ex quo nō stetit p denunciātē.
ita D.Flo.in d.cle.cām.in ver.23.quæro.& idē Imo.ibi,sup gl.
in ver.plecto.Sed an sufficiat, ꝙ intimās ostēdat snīam, vel ap-
48 pellationē,& † legat absq; eo, ꝙ alr mittat copiā. dicas ꝙ suffi-
cit, vt est tex.in d.cle.cām.in ver.plecto.est tamē verū, ꝙ nō te-
49 net credere†nisi scriptura sit authētica, vt ibi p gl.in ver.ꝯsimi
li.& in ver.authētica,& ibi p Imo.& iō ꝯsuluit Pe.de Anc.in d.
ꝯsi.vlt. col. ꝙ si intimatio snīæ nō sit fcā sub scriptura authenti
ca,aut non lectus totus tenor,nō dr inducta notitia,seu sciētia
snīæ, vt d.clem.cām.in ver.plana,& certa. & p Bar.in l.si quis
inficiatus.ff.deposi. quæ omnia singulariter tene mēti. & vide
per Doc.in d.cle.j.de app.& p Sal.in d.l.j.in fi.C.de temp.app.
dicentem quod si intimatio fiat per publicum nuncium suffi-
cit:secus si per aliam personam priuatam, quia non tenet cre-
dere sibi,fm Sal.tu intellige nisi ostendat in forma auth. sentē
tiam,vel appellationem,vt s̄. & per gl.in d.clem.causam.in fi.
ver.plana,& certa. sed in publico nūcio, an credat solo verbo.
Bal.in auth.hodie.in princ.loquit quando notificat portando
publicum instrm,forte idē si solo verbo, cum publico nuncio
sit credēdum,vt s̄.per Bal.& Sal.aliàs si persona, quæ denūciat
est priuata,imo etiam si essent plures denunciantes, non tene-
tur credere,nisi ostendant per publicum instrumētum,vel au-
thenticum sigillum,fm Spec.in d.§.qualiter.eo.ti.in ver.& ad
uerte.& in ti.de cita.§.sequitur.circa prin.illi vero,qui habuit
notitiam sententiæ,bene currit tempus a die sciētiæ, licet nō-
dum habuit copiam snīæ,vt p Spec.eo.ti.§.restat. circa prin.in
ver.cū igit.& Bal.in addi. Spe.eo.ti. col.pe. in ver.tempus ap-
pellationis.& in d.cle.cām.Sed quid si intimatio est facta parti
50 & non†iudici,& iudex a quo ignorāter,processit,an processus
veniat reuocandus. Lap.in d.alleg.36.col.2.tenet ꝙ sic,ex quo
pars sciuit de appellatione. & hoc per tex. in d.c. si duobus. &
ita sequitur Butr.hic,adducens no. per Io.Calder.in c.ad pro-
bandum.s̄.de re iud. & per Doct. in c.fi.j̄. de clandest.despon.
sed Imo. hic, ꝯ ꝙ teneat processus, si non est facta intimatio
iudici:

iudici, licet pars sciuerit esse appellatum. & hoc per tex. in d.c. si duobus. & imputet sibi appellans si citatus ꝙ coram iudce a quo non comparuit, & opposuit de appl̃one, cum pars aduersa non teneatur aliter iura ipsius appellantis allegare, per no. ĩ c. j. s̃. de prob. ¶ Non ob. quod no. in d.c. ad probandum. quia ibi in odium cõicantis scienter cum excõicato. vnde non dẽt reportare commodũ ex actu scienti facto cũ eo. non ob. c. cum inhibitio, quia quo ad diuersum effectũ loquitur, sed in casu nr̃o secus, vt est tex. in d.c. si duobus. qui locum hẽt nõ solum in processu contumacię punitiuo, sed etiam in negocio principali, cũ in vtroq; casu vr̃ indistincte ꝙ habeat locũ ille tex. s̃m Imo. hic col. 4. de quo articulo vide plenius dicta in d.c. si duobus, & per do. Flo. in cle. j. co. tit. an sufficiat intimare soli parti an sit necessaria intimatio scienti. vide per do. Flor. in d. clem.
51 causam. in q. 17. & ibi per gl. ¶ † In gl. fi. in fi. vtraque solutio est bona, & vult gl. ꝙ qñ concurrit metus, non sit necessario interponenda appellatio: satis est protestatio de qua hic in tex. quę habet vim appl̃onis, vt l. j. & 2. C. de his qui per me. & dicit hic Bal. ꝙ si quis timet protestari, sicut appellari, habetur pro protestante, vt no. in l. j. §. quæ onerandę. ff. quarum re. ac. non de. alias cum nõ oporteat protestari, in facie iudicis, sufficit in absentia coram honestis viris secundum Bal. & subdit Bal. quod si quis timet vim populi quam aduersarius concitauit, quod est iustus metus & excusatur ab appellando, & sufficit protestatio coram honestis viris, vt hic in tex.

¶ Repetitio Dñi Philippi de Perusio, sup ca. dilecto, quod dẽt stare post c. cum causam, s̃. eo. tit. & hic legendum reseruauit, vt solenniter in fine tituli materiam nullitatis explicaret.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio subreptionis in beneficialibus qualis sit, & quando & qualiter opponi debeat.*
2 *In beneficialibus subreptio inducit nullitatem ipso iure, & multum in illis exuberat officium iudicis.*
3 *Appellans quantuncunque doceat de nullitate sententiæ, semper debet iustificare appellationem.*
4 *Appellans a sententia nulla, non obtinet in causa appellationis nisi iustificet ipsam appellationem probando legitime interpositam quo ad omnia solẽnia appellationis.*
5 *Si processus est nullus, tamẽ adest confessio partis in contrarium, an ex tali confessione possit ferri sententia non obstante nullitate vi dicte confessionis.*
6 *Confessio non attenditur ibi, sed modus agendi, & excipiendi.*
7 *Quo iure agatur, & dici possit de nullitate.*
8 *Quot modis dici possit de nullitate.*
9 *Quando actus est nullus, quomodo in contractibus siue in vltimis voluntatibus dici possit nullus.*
10 *Vsque ad quantum tempus possit dici de nullitate agendo vel excipiendo.*
11 *An pendente causa nullitatis currant fatalia in causa appellationis, & econtra.*
12 *Quando est diu litigatum super libello inepto, vel super mandato procuratoris, vel super processu, an interim currant tempora in causa nullitatis negocij principalis, & ibi nu. 13. & 14.*
15 *An ab actu nullo vel a sententia nulla sit necesse appellare.*
16 *Quid si sententia est nulla ex defectu iurisdictionis, an possit appellari.*
17 *An appellando ab actu nullo inducatur confirmatio illius actus.*
18 *Quales & quot effectus resultent, quando deducitur nullitas per viam appellationis.*
19 *Appellatio ab actu nullo quos effectus operetur.*
20 *An operetur effectum deuolutiuũ ipsius causæ nullitatis, et negocij princip.*
21 *An operetur priuilegium attentatorum.*
22 *An appellatio ab actu nullo impediat executionem.*
23 *Quid si deducitur nullitas principaliter absque appellatione.*
24 *An nullitas principaliter intentata deuoluat totam causam, & principale negocium ad superiorem, coram quo de nullitate agitur.*
25 *An ad hoc vt iudex aditus super nullitate principaliter possit cognoscere de negocio principali, vel debeat primo expediri articulus nullitatis.*
26 *An nullitas suspendat executionem, & operetur effectum, & priuilegium attentatorum.*
27 *Vbi sunt latę tres sententiæ conformes, an audiatur excipiens de nullitate.*
28 *Quando executio esset irretractabilis, semper exceptio nullitatis impedit executionem.*
29 *Quando sit quod nullitas dicatur posse incontinenti probari.*
30 *An valeat processus, si iudex non admittit exceptionem nullitatis.*
31 *An pendentia litis super nullitate principaliter impediat executionem, & inducat priuilegium attentatorum. vide ibi, & plenius nu. 32.*
33 *Declarata sententia nulla, omnia inde sequentia restituuntur, & res cum fructibus.*
34 *Titulus sententiæ nullæ non causat bonam fidem etiam quo ad fructus.*
35 *An ad officium iudicis super nullitate spectet formare, & restitutionem dare etiam contra extraneos possessores.*
36 *Processus, & sententia, et alia inde secuta facta virtute statuti inualidi, sunt nulla, & reuocanda, nec transeunt in rem iudicatam.*
37 *Iudex super nullitate contractus, declarato contractu nullo omnia inde secuta reponit in pristinum statum, & cogit partem ad restituendum preciũ, ibi limitat multipliciter.*
38 *Quando per iudicem aditum principaliter super nullitate est facta inhibitio an habeat locum reuocatio attentatorum.*
39 *Quid si est petita reductio laudi, & reductio sententiæ arbitramentalis ad arbitrium boni viri, an poterit fieri executio lite pendente super reductione.*
40 *Lite pendente super nullitate, an possit fieri sequestratio rerum vel fructuũ.*
41 *An in causa nullitatis requiratur necessario libellus.*
42 *Si sententia est nulla potest iudex absque libello, & litis contestatione aliã sententiam ferre.*
43 *An requiratur necessario litis contestatio quando deducitur principaliter absque appellatione.*
44 *Quid si in causa nullitatis proceditur contra absentem.*
45 *An in libello nullitatis requiratur expressio causæ in specie.*
46 *An actus possit dici nullus ex pluribus causis.*
47 *An procedat libellus generalis sine causa nullitatis si non opponitur exceptio.*
48 *Si est actum ex libello generali vel expressa certa causa nullitatis in sententia, an pareat exceptionem rei iudicatę in omnibus alijs causis.*
49 *Quid quando sententia fuit declarata nulla generaliter, & in processu fuerat pars vnam causam prosecutus, et succubuit, an possit reassumere aliã causam nullitatis.*
50 *Quid in reductione laudi ad arbitrium boni viri, an si iudex reperit laudum nullum possit pronunciare super nullitate.*
51 *An procedat libellus, in quo appellatus petit sententiam confirmari.*
52 *Si datus est libellus petendo sententiam confirmari, an poterit iudex ex eodem libello, & iudicio sententiam nullam declarare.*
53 *An in nullitate procedant libelli directo contrarij si actor petit sententiã confirmari possit reus principaliter offerre libellum; & petere sententiã annullari.*
54 *An in appellatione ab interlocutoria causa nullitatis veniat incidenter.*
55 *In appellatione ab interlocutoria an procedat libellus, dico sententiam nullam & si qua est appello.*
56 *An nullitas, & appellatio possint simul cumulari, & procedat libellus, dico sententiam nullam, & si qua est appello.*
57 *Valet libellus, dico contractum nullum, & si quis est peto resti. in integ.*
58 *Libellus, dico arbitramentum nullum, & si quid est, peto eum reduci.*
59 *Libellus in quo dicitur contractus nullus, & inquantum sit aliquis peto eum rescindi quia vltra dimidiam iusti precij sum læsus.*
60 *An sit differentia, si formetur libellus copulatiue, puta dico sentẽtiam nullã & si qua est appello vel alternatiue.*
61 *Quid in libello qui producitur coram iudice ad quem appellatur vel de nullitate dicitur.*
62 *An possit simul prosequi causa nullitatis, & iniustitię.*
63 *An procedat positio vel capitulum alternatiue, sicut libellus.*
64 *Quis sit iudex competens in causa nullitatis sententiæ latæ a delegato vel ordinario.*
65 *Casus quando possit adiri superior in causa nullitatis.*
66 *Quid sit dicere de nullitate.*
67 *Sententia interdum dicitur nulla dupliciter.*
68 *An a sententia maioris iudicis possit dici de nullitate coram pari vel minori iudice.*
69 *Inferior iudex non potest restituere aduersus sententiam maioris.*
70 *Inferior potest declarare sententiam superioris nullam, vbi nullitas esset notoria, & manifesta.*
71 *Incidenter quilibet inferior potest cognoscere de nullitate sententiæ maioris iudicis.*
72 *Vtrum coram vicario episcopi possit dici de nullitate ipsius episcopi.*
73 *Vtrum coram iudice seculari possit excipi de nullitate sententiæ latę per ecclesiasticum iudicem etiam in causa matrimoniali.*
74 *Vtrum de nullitate sententiæ latæ a iudice seculari contra clericum possit agi coram iudice seculari, vel sit agendum coram iudice ecclesiastico.*
75 *Si in libello dicitur sententia nulla, & si qua est appello, iudex delegatus in causa appellationis an possit cognoscere de nullitate.*
76 *Vtrum iudex nullitatis delegatus vel ordinarius cognoscat de iniustitia, et quid si probetur iniustitia absque nullitate, an possit obtinere.*
77 *Si in appellatione dicitur sententia nulla, & si qua est appello ad Papam, & Papa committit simpliciter causam nullitatis, an delegatus possit cognoscere de iustitia, & de negocio principali.*
78 *Libellus quando est ineptus, seu modus agendi, an iudex nullitatis possit reformare sententiam vel processum.*
79 *Sententia super nullitate vtrum possit proferri non citata parte.*
80 *Iudex nullitatis vtrum possit reformare sententiam, si hoc non est petitum in libello.*
81 *Sententiam nullam dicens quam credebat esse contra se, tamen reperitur quod sit pro se, an poterit iudex causam confirmare.*
82 *Sententia si sit nulla, an ordinarius vel delegatus possit iterum sententiare.*

83 *Delegatus si tulit diffinitiuam nullam per errorem, an poterit iterum iudicare, siue sit error iuris, siue facti.*

84 *Quid in delegato ad uniuersitatem causarum.*

85 *Delegatus a Principe si tulit diffinitiuam nullam, an possit iterum iudicare.*

86 *Iudex, coram quo agitur de nullitate sententiæ, an possit iterum iudicare ex eisdem actis.*

87 *Statutum, vel rescriptum mandat cassari sententiam nullam, an debeant cassari acta causæ.*

88 *Si mandatur irritari processus, an includatur sententia.*

89 *Instancia, an dicatur finita per sententiam nullam.*

90 *Instantia perempta, an poterit iudicari ex eisdem actis.*

91 *Delegato iudice, an per sententiam nullam intelligatur non solum finita iurisdictio, sed etiam perempta instantia.*

92 *Delegatus si tulit sententiam ab obseruatione iudicij absolutoriam, an expiret eius iurisdictio.*

93 *Delegati iurisdictio durat, licet sit perempta instantia.*

94 *Iudex appellationis si est appellatum a sententia nulla, an possit confirmare primam sententiam nullam.*

95 *Sententia nulla ex quacunque nullitate quando sit, quòd possit confirmari.*

96 *Sententia an valeat contra primam confirmationem, licet nullam.*

97 *Libellus si sit ita formatus, dico sententiam nullam, & si qua est, appello: an tunc dicatur nullitas venire principaliter, vel incidenter.*

98 *Sententia si sit nulla, per quæ verba iudex appellationis in eius sententia censeatur illam confirmare, & qualiter, & per quæ verba sit concipienda sententia.*

99 *Iudex si reperit sententiam validam, & pronunciat male appellatum, & bene iudicatum, an valeat sententia.*

100 *Sententia si reperiatur nulla, & iudex pronunciat male appellatum, & adijcit causam, quia sententia est nulla, non uidetur tunc confirmasse.*

101 *Iudex appellationis si simpliciter pronunciat male appellatum, vel appellationem non tenere, an censeatur, &c.*

102 *Iudex appellationis si simpliciter absoluit in sua sententia a libello appellatoria, an intelligatur tam super appellatione, quàm super nullitate.*

103 *Libellus appellatorius si est super iniustitia, an iudex possit pronunciare super nullitate si hoc non est petitum.*

104 *Nullitas si deducatur principaliter absque appellatione, vel incidenter, & sit pronunciatum sententiam validam, an possit de cætero dici de nullitate.*

105 *Sententia an ipso plenario iudicio perpetuo præiudicet, si ab ea non est appellatum quando fuit actum de nullitate, vel validitate sententiæ, vel alterius contractus.*

106 *Nullitas si deducatur simul cum appellatione, & non fuit plene cognitum de nullitate, an poterit post sententiam in appellatione iterum dici de nullitate.*

107 *Quid si in appellatione nihil est dictum de nullitate, & lata est sententia pro validitate sententiæ, an poterit iterum postea agi in alio iudicio de nullitate.*

108 *Iudex appellationis si pronunciet male appellatum, & bene iudicatum, an poterit postea in alio iudicio dici de nullitate.*

109 *Renuncians appellationi per factum, non intelligitur renunciare nullitati.*

110 *Statutum, vel rescriptum tollens appellationem non intelligitur tollere nullitatem.*

111 *Si est assignatus terminus ad omnem defensionem faciendam non includitur defensio nullitatis.*

112 *Terminus statutus a iudice, vel a statuto ad excipiendum, non comprehendit exceptionem nullitatis.*

113 *Statutum quòd contra lauda, vel instrumenta nihil possit obijci, uel opponi, non intelligitur de exceptione nullitatis, sed poterit opponi ad impediendum executionem.*

114 *Appellatione interposita, & ea pendente renunciando appellationi censetur renunciasse nullitati, quæ in ipsa appellatione includitur.*

115 *Statutum si requirat, quod in causa appellationis soluatur gabella, vel alia solemnitas seruetur, an includat causam nullitatis.*

116 *Nullitati, & iuri nullitatis, an possit renunciari expresse per pactum, vel aliter.*

117 *Pactum an valeat, quod de nullitate agere, & excipi non possit.*

118 *Nullitas vbi esset patens, an possit illam iudex admittere non obstante pacto.*

119 *Nullitas quando causatur a repugnatione, & perplexitate.*

120 *De nullitate, quæ causatur dolo solius aduersarij, vel cum iudice participantis.*

121 *Nullitati procedenti a defectu iurisdictionis non videtur renunciatum.*

122 *Iuramentum non impedit allegationem nullitatis.*

123 *Nullitati prouenienti ex ineptitudine libelli, an censeatur renunciatum.*

124 *Appellans dixit sententiam nullam, & si qua est, appello, an appellatus possit renunciare sententiæ nullo inuito appellante, ita quod per iudicem a quo reuocetur grauamen, & iterum iudicetur, & procedatur per iudicem a quo, non obstante appellatione.*

125 *Statutum tollens nullitatem, puta quod de nullitate dici, & excipi non possit, an sit præclusa via omni nullitati.*

126 *Nullitas dicitur defensio, & ideo statuta, & rescripta tollentia nullitatem tanquam tollentia defensionem, sunt restringenda.*

127 *Statutum tollens nullitatem, de quibus nullitatibus itelligatur, puta si esset nullitas ex defectu citationis, vel ineptitudinis libelli, vel formæ non seruatæ.*

128 *Statutum excludens nullitatem de naturali non intelligitur, vt de citatione. ibi. num. 129.*

130 *Statutum quod absens possit condemnari, & de nullitate dici non possit, debet intelligi si fuerit citatus.*

131 *Statutum si daret executionem cum clausula, non obstante quocunque alio statuto, an possit dici de nullitate quando prouenit ex capite alterius statuti.*

132 *De nullitate proueniente ex defectu potestatis.*

133 *Statutum in dubio non intelligit excludere exceptionem nullitatis prouenientem ex eo, quod non tenuit compromissum, vel quia fuit factum laudum contra formam compromissi.*

134 *Si est iuratum in compromisso non dicere sententiam arbitri, vel iudicis nullam, an poterit dici de nullitate ex defectu iurisdictionis, seu potestatis attributæ.*

135 *Nullitas ex iurisdictionis defectu, an posit in omni casu opponi, & quomodo procedant glossæ contrariæ, in clem. j. de sequestr. poss. & fruct. in clem. j. de re iudi.*

136 *De nullitate, quæ causatur a dolo partis.*

137 *Nullitas patens ex inspectione ipsius sententiæ non videtur exclusa.*

138 *Testamenti exhibitionem petenti, an posit opponi aliqua nullitas.*

139 *De nullitate euidenti ex tenore sententiæ absque relatione actorum, vel econtra.*

140 *De actis, quæ producuntur altera parte non contradicente, vel econtra.*

141 *Statutum tollens nullitatem non intelligitur de nullitate notoria, seu euidenti.*

142 *Statutum, vel decretum si velit quòd contra binas sententias conformes non possit dici de nullitate, non intelligitur de nullitate notoria.*

143 *Nullitas resultans ex falsa causa expressa in sententia, an sit exclusa.*

144 *Si in sentencia sunt expressæ duæ causæ, quarum vna continet expressum iuris errorem, altera est contra ius litigatoris.*

145 *Sententiam latam ex falsa causa iudex appellationis poterit emendare, & reformare.*

146 *Statutum quod debeat appellari, vel sentẽtia nulla dici infra quatuor dies vlterius non audiatur, an post terminum statuti possit vlterius dici, vel excipi de nullitate.*

147 *Statutum tollens nullitatem, an intelligatur etiam per viam excipiendi.*

148 *Quinque modis posset dici de nullitate, qui diuersos pariunt effectus.*

149 *Executione sententiæ petita, potest excipi de nullitate.*

150 *Nullitas si deducatur simul cum appellatione, vel si deducatur distincte, & principaliter de per se, quæ sit differentia.*

151 *An post terminum statuti possit dici de nullitate per viam excipiendi, vel per viam agendi.*

152 *Quando sit, quod procedat illa regula annalia ad agendum sunt perpetua ad excipiendum.*

153 *Sententia an dici possit nulla, si iniquitas, & iniustitia deprehendatur manifeste ex actis.*

154 *Sententia an etiam sit nulla, si est absolutoria ex actis notoriè constat de iniustitia, quia apparebat instrumentum de credito, vel per testes.*

155 *Sententia an etiam erit nulla, si iudex in ea dixit, quia per A, & B. est probatum, ideo condemno, & in actis constat non esse probatum.*

156 *Sententia condemnatoria, an sit nulla nullis factis probationibus.*

157 *Sententia condemnatoria an sit nulla, nullis factis dilationibus ad probandum.*

158 *Sententia lata sine causæ cognitione est nulla, quia causæ cognitio est de substantialibus.*

159 *Sententia dicitur lata absque causæ cognitione, quando ex breuitate temporis præsumitur, quod iudex non fuerit instructus.*

160 *Compromissum liberum factum cum plena & libera potestate, est nullum, si laudum incontinenti post compromissum sit latum.*

161 *Arbitri sententia est nulla, si processit ex abrupto parte inaudita, & irrequisita.*

162 *Sententia lata parte præsente, & non reclamante, tamen absque causæ cognitione, an sit nulla.*

163 *Sententia an sit nulla, si constaret iudicem tulisse sententiam, non visis actis, seu probationibus alterius partis.*

164 *Sententiæ verba, visis actis, testibus, seu probationibus, quem effectum operentur.*

165 *Iudex in dubio præsumitur vidisse acta, & probationes.*

166 *Acta an possint produci contradicente altera parte ad detegendum nullitatem, seu iniustitiam sententiæ.*

167 *Statutum si dicit, quod a sententia non possit reclamari, appellari, seu aliquis recursus haberi, an poterit tunc dici de nullitate, & sit sublatum omne remedium.*

168 *Recursus verbum, quid importet.*

169 *Statutum si tollit omnem recursum, an intelligatur tollere remedium de iure speciali, puta restitutionem in integrum.*

170 *Desertæ appellationis materiam tractat.*

171 *Nullitas si est expresse cumulata, puta dico sententiam nullam, & si qua est*

est appello deserta appellatione, an intelligatur etiam causa nullitatis deserta.
171 *Fatalia appellationis, & nullitatis, an eadem sint.*
173 *Eo casu, quo deserta appellatione censetur deserta nullitas, an sit necessario pronunciandum, & cognoscendum de ipsa desertione.*
174 *Delegatus iudex ad causam appellationis, an poterit cognoscere de articulo desertionis, & pronunciare absq; noua commissione.*
175 *Eo casu, quo deserta causa appellationis non intelligitur deserta causa nullitatis, an poterit tunc prosequi causa nullitatis coram eodem iudice appellationis desertæ.*
176 *Nullitatis causæ instantia quanto tempore duret in omnibus casibus.*
177 *Hæreditate iacente, vel hæredi ignoranti, an vero a die notitiæ currat instantia in causa nullitatis.*
178 *Nullitas si deducitur simul cum appellatione, & sit deserta appellatio, an impediatur executio sententiæ propter pendentiam causæ nullitatis remanentis.*
179 *Deserta causa appellationis in sententia excommunicationis, an etiam intelligatur deserta causa nullitatis.*
180 *Sententia in causa nullitatis, an faciat ius quo ad omnes, & omnibus præiudicet.*

CAP. LXIII.

Ilecto. Notabilis ac magistralis est hæc decretalis in materia nullitatis quam Doc. hic ordinariè prosequuntur. Ideo solenniter, & vtiliter repetam. & primo expediam pertinētia ad tex. & glos. declarationem. deinde veniam ad materiam nullitatis, quam distinctè examinabo. & breuiter decretalis. h. d. ¶Non sufficit appellanti docere, quod legitimam exceptionem opposuit, & quod appellauerit, nisi per eam non admissam se doceat appellasse. h. d. primo narrat factum coram auditore. secundo committit causam rationem præmittens ibi,
1 quoniam igitur &c. ¶†Tene menti primo ibi contra ipsos ꝓcedere, quod in beneficialibus exceptio surreptionis, licet sit peremptoria, tamen potest opponi in duplici virtute. & sic in vim declinatoriæ contra literas ad impediendum processum. & ita tex. hic. & tunc censetur dilatoria, & debet opponi ante litis contes. sicut cæteræ dilatoriæ, & declinatoriæ, vt hic, & s. de excep. c. pastoralis. l. ita demum. C. de procu. possent etiam opponi post litem contes. contra gratiam, vt in c. constitutus. & in c. ad audientiam, el 2. cum ibi notatis. s. de rescrip. secus est in rescriptis ad lites, quia exceptiones perēptoriæ nō possunt opponi ad processum, & ꝯ literas, etiam si dicatur, quod si de peremptorijs fuisset expressum: Papa nullatenus literas concessisset. & ita tex. in c. fi. de litis contesta. lib. 6. & hoc nisi sint exceptiones peremptoriæ priuilegiatæ, quæ possunt opponi in duplici virtute, sicut sunt exceptiones litis finitæ, & aliæ impedientes litis ingressum. quia huiusmodi possunt opponi in vim declinatoriæ ad impediendum processum ꝯtra literas & in vim perēptoriæ ad merita ēt post lit. contes. & ita de his est tex. in c. j. de lit. contes. lib. 6. sed in rescrip. ad beneficia q̄libet exceptio surreptionis licet sit peremptoria potest opponi omni casu in duplici virtute, & ad processum ante lit. conte. vt est tex. hic, & ad merita ad gratiā perimendam. & sic in vim peremptoriæ post li. contes. vt in d. c. constitutus. & in d. c. ad audientiam. & ratio differentiæ est, quia in literis ad beneficia, & in gratiosis statim, & simul creatur ius de nouo & sic gratia. & dantur iudices per ipsas literas. merito surreptio vitiat gratiam, literas, & processum. propterea est quòd exceptio surreptionis potest opponi in duplici virtute. primo ad literas ante li. contes. ad impediendum processum, & post li. contes. ad perimendum gratiam: non sic in rescriptis ad lites, quia licet dentur iudices, & iurisdictio cognoscendi de causa, tamen non confertur aliquod ius de nouo. merito perēptoria non potest opponi ad processum ante li. contes. nec perimit literas, & taciturnitas exceptionis perēptoriæ in rescriptis ad litem nō inducit surreptionem, vt in d. c. fi. & de his omnibus vide per gl. no. in d. c. j. in fi. de li. contes. in 6. ¶Secundo no. ibi, & si per cōfessionem presbyteri. ꝙ veritas causæ appellationis potest ꝓbari per confessionem appellantis. & sufficit sola cōfessio ad iustificandū appellationē corā iudice ad quē, sed vbi nō foret confessio non sufficeret appellasse ex legitima causa, nisi veritas ipsius causæ probet̄ coram iudice appellationis. ita tex. in c. interposita. j. eod. & s. eod. c. vt debitus. ¶Tertio no. & ita allegatur, in iudicijs non potest appellari a futuro grauamine: & ideo dum hic in tex. dr̄, ad nostram audientiā appellarunt &c. dēt suppleri inepte, ꝓut patet. j. ex tex. nā prius dēt ꝓponi exceptio corā iudice, deinde expectari qd ipse iudex dicat, vel faciat: & si nō admittat exceptionē. tūc est ꝙ dēt appellari & nō primò, vñ anteq̄ grauet appellari nō pōt etiam sub cōditione, puta si me grauaueris. tex. est hic no. qui semper ad hoc allegatur, de quo hic plene ꝑ Inn. & in c. significauerunt. C. de testi. & iō ad iustificandū appellationē nō sufficit ꝓbare fuisse oppositā ltīmam exceptionē, & appellatum fuisse, nisi specifice probet̄, ꝙ propter ipsam exceptionem nō admissam fuerit appellatū, vt in tex. ¶Ex quo tene mēti quod non pōt a iudice statim opposita exceptione recedi appellādo anteq̄ grauet, & ante appellari non pōt ēt sub ꝯdōne si grauauerit, vt s. & ita oēs Doc. hic. vnde per hanc decr. vident̄ reꝓbari stylus & practica q̄ hēt ꝙ promulgata sn̄ia excōicationis ꝑ executores in aliquē, nisi. j. certos dies sibi obediat, statim appellat̄ per eum ꝯ quē fertur excōicatio nulla exceptione opposita corā executoribus. videret̄. n. ꝙ talis appellatio non valeat per hūc tex. sed aduerte, qa ꝓut dicit hic Io. An. iste stylus tolerat ur pp sn̄iam p̄cedentē licet ꝯdōnaliter latā, ex qua insurgit grauamē, qa dicto casu nō sufficeret ad euitandū excōicationē ꝓponere. j. terminū ltīmas exceptiones ex quo paret̄ p̄cepto executoris: verū, qa n̄ discusso negocio de iuribus partiū ꝓcessit ad p̄ceptū, seu sn̄iam, statim grauauit. l. nimis propere. C. de execu. rei iud. c. p̄terea requisisti. s. e. & ex his infert̄ q̄d si iudex cōminatur parti iniustè pōt statim ab ipsa cōminatione appellari licet de p̄senti ꝑ eam nondum sit illatū grauamē, vt in c. cum cessante. s. eo. & ibi est tex. no. de hoc, de quo articulo vide ibi plene dicta super gl. j. in prin. secus vero foret dicēdū, qn̄ executor, vel iudex inciperet a citatione. tūc. n. volens appellare debet primo excipere & rn̄sum iudicis expectate, & ante appellari non pōt cum non dicat̄ illatū grauamē anteq̄ā iudex procedat, vel exceptionē reijciat. & ita tex. hic. ita etiam tenēt Lapus & Gemi. in c. j. in fi. principij. de concessio. p̄bē. li. 6. & iō pone, ꝙ executor alternatiue tulisset sn̄iam excōicationis, nisi sibi pareat̄. j. certū terminum: aut corā ipso. j. eundē allegetur rationabilis exceptio. & sic est preceptū iustificatū. tunc. n. opponendo exceptionē in termino euitare posset excōicationem. ideo non posset dicto casu appellare ante exceptionem non admissam, seu reiectam. per tex. no. hic secundum Io. And. & Imo. col. 3. quod no. ¶De quo tamen articulo an a iudice iudicialiter procedente posit appellari a futuro grauamine, & recedi a iudice per appl̄onem anteq̄ grauet. vide plene dicta. in c. vt debitus, s. e. in ver. ante sententiā, & ibi multas notabiles limitationes ad hoc, & hic quando appellatur a iudice iudicialiter procedēte: sed a iudice extraiudicialiter procedente potest absq; dubio statim a futuro grauamine appellari, vt in c. dilectis filijs decano. s. eod. similiter etiam a futuro grauamine extraiudiciali etiam comminato a parte potest statim appellari, vt in c. bonæ. s. eo. in c. concertationi. & ibi glo. eo. tit. lib. 6. de elec. cum nobis olim. & de hoc articulo vide plene & no. dicta in d. c. bonæ. ¶Vltimo no. q̄d executores etiam in beneficialibus tenentur admittere legitimas exceptiones: alias ab eorum processu licite appellatur: & hoc procedit quando assumunt partes iudicis, vt in clemen. j. de offic. deleg. & idem si partes meri executoris: & ideo tex. hic indistinctè loquitur secundum Butri. hic in princi. ideo hoc casu appellatio operatur deuolutionem negocij ad superiorem, vt sic postea possit cognoscere de exceptione. & idem hic Panor. adducens etiam tex. in c. accedens. infra de ætate, & qualitate. operatur ergo appellatio a mero executore effectum deuolutiuum ad superiorem. fatetur tamen But. hic quod ex quo assumit partes meri executoris appellationem suspendit: nec impedit processum, nec tenentur appellationi deferre. adducit Specu. tit. de actione, & petitione. §. super petitionibus. ver. quid sit quando. facit etiam quod no. per Innocen. in capitulo fina. supra de præsumptioni. & per glos. in dicta clementina prima. & dicto casu appellatio non iustificaretur ex sola oblatione incontinenti fienda coram executoribus, quia executores non tenebantur probationes admittere. facit quod no. Specula. in dicto versic. quid si quando. & Innocen. in capitulo, cum inter canonicos, supra de electio. & de hoc plenius per Doc. in capitulo, pastoralis. §. præterea. s. de officio deleg. executor vero datus ad compellendum tenetur partem iudicis assumere in cognoscendo secundum But. hic referentem Ioan. And. ita tenere in additio. Specu. titu. de possessorio, & petitorio. §. j. ad finem. de quo no. in capitu. licet, de præbend. in sexto. & ita transit Imo. hic, col. secunda.
2 ¶†In glos. j. ibi. Item patet hic &c. aduerte, quia videretur, ꝙ licet non obstaret fuisse appellatum propter ipsam exceptionem non admissam, tamen Papa debuit pronunciare processum nullum & literas, cum constaret per confessionem partis literas fuisse surreptitias, & sic processum nullū, quia in beneficialibus surreptio inducit nullitatem ipso iure, vt per gl. ordina. in d. c. ad audientiam. & probatur in c. j. & ij. de filijs presby. in 6. & maxime, quia in beneficialibus multum exuberat officium iudicis, vt in c. oblatæ. s. e. & in c. cū nobis olim. s. de electio. propterea ergo Papa hic cui ꝯstat de veritate exceptionis, & sic de nullitate processus, & gratiæ, debuit ꝓnunciare ꝓcessum, irritum, & retractare quod factum erat ꝑ ipsos executores

tores ẽt si appellatio foret nulla . cuius tamen ɔ̃rium dr̃ hic in
tex. quare Host. posuit tres solutiones, quę diuinãt. vñ soluit Io
3 an. An. quod appellans hic † iuuabat se remedio appellationẽ
ipsam prosequendo . ideo necesse habuit iustificare ipsam ap-
pellationem, & probare formalia extrema ipsius appellatiõis.
succubuit ergo appellans hic in cã appellationis q̃tuncunque
constaret notorie de nullitate, quia non probauit formalitatẽ
ipsius appellationis. & ita tex. no. hic, & melior, q̃ sit in iure. &
ita sequuntur hic Doc. facit c. exhibita. s̃. de iudi. & ibi Pan. in
pen. notab. & in 6. col. & idem Imo. ibi, col. pen. ¶ Ex quibus te
4 ne menti, & ita allegatur, ꝙ † appellans a sñia nulla nõ obtinet
in cã appellationis, etiam si probet notorie nullitatem, nisi iu
stificet eius appellationem, probando fuisse legitime interpo-
sitam. & ita tex. no. hic, & hoc Io. An. & alij Doc. sequuntur. &
idem probatur in d. c. exhibita. licet. n. potuisset hic deduci nul
litas absq; appellatione, & sufficeret probare nullitatem sim-
pliciter, tñ qñ deducitur nullitas per viam appellationis incũ-
bit necessario probare appellationem fuisse legitimam. & j. le-
gitimum tempus interpositam, nec sufficit probare nullitatẽ
simpliciter, quia via, quam elegisti, hæc tibi pateat. dicit tex. in
l. si mulier. in fi. ff. quod met. ca. ¶ Et ex prædictis infertur alia
5 no. & sing. doctrina, ꝙ † licet alias si processus foret nullus etiã
propter defectum formæ mandati. c. cum dilecta. s̃. de rescr. c.
prudentiam. de off. del. l. diligenter. ff. mandati. tamẽ si in iudi
cio adest confessio, posset ferri sententia virtute solius cõfes-
sionis, licet reliquus processus sit ex toto nullus. ita tex. no. ad
hoc in c. Pisanis. de resti. spol. & ita quando processus foret nul
lus pp ineptum modũ agendi valeret cõfessio, ex qua sola pos
set ferri sententia, vt in cle. constitutionem. in fi. cum ibi not.
de elec. & idem si processus foret nullus propter iudiciarium
ordinem non seruatum valeret cõfessio, ex qua sola posset fer-
ri sententia. ita tex. & Arc. in c. j. de accu. in 6. pro quo no. dictũ
Inn. in c. qualiter. el 2. j̃. de accu. dicentis, ꝙ confessio suppor-
tat defectum cuiuslibet inordinati processus . & ita Bar. in l. si
ɔfessus. ff. de custo. reo. & Bal. in l. 2. in fi. C. de re iu. adducit ad
hoc tex. in l. ait prætor. §. promittitur. ff. de mino. & ratio prædi
ctorum est, quia ex confessione in iudicio resultat notorium
iuris. c. fi. de cohab. cle. & in notorijs ordo iuris non requiritur,
vt in c. 3. de testi. & c. ad nostram. el 2. de iureiur. Cum ergo hic
notorie constaret de non iure ipsius interpretantis per eius cõ
fessionem in iudicio factam, & causa esset beneficialis, in qua
iudex tenetur ex suo officio supplere, vt s̃. Item erat causa ap-
pellationis, in qua iudex debet ex officio supplere, vt l. amplio
rem. in princ. C. de app. & maxime ex actis tanquam ex noto-
rio, vt dicit no. Inn. in c. ex insinuatione. s̃. eo. & in c. per tuas. s̃.
de testi. vr̃ ergo, ꝙ Papa ex suo officio debuisset imponere silẽ-
tium huic appellato, & impetranti, de cuius non iure consta-
bat hic notorie, & in iudicio per eius confessionem. facit c. cũ
super. s̃. de confess. & quia vbi nullitas est euidens, iudex tene-
tar ex suo officio supplere, vt est glo. no. in l. vbi pactum. C. de
transact. ¶ Verum his non ob. no. ex hoc tex. limitantur ad om
6 nia præcedentia, nam procedunt † data iurisdictione iudicis
in modo agendi intentati. vnde cum esset hic causa delata ad
Papam appellationis iure, & appellatio non deuoluit iuris-
dictionem ad quem non sit legitime interposita. c. cum appel-
lationibus. eod. titu. in 6. dato ergo, ꝙ notorie hic constaret,
de non iure ipsius appellati per eius confessionem non potuit
hic pronunciari pro appellante, ex quo causa erat deducta per
viam appellationis, & appellans non probauerit formalia suæ
appellationis . consequenter ex isto modo agendi non potuit
hic Papa pronunciare, cum non fuerit aditus per viam quere-
læ, & nullitatis principaliter : sed per viam appellationis, quæ
non legitime interposita non deuoluit iurisdictionẽ, nec cau-
sam, vt s̃. & semper modus agendi, & excipiendi attendendus
est. gl. ord. 3. q. 6. hoc quippe. confessio ergo non supportat de-
fectum iurisdictionis. facit s̃. de iud. c. at si clerici. etiam si foret
facta coram duobus ex tribus iudiciibus. s̃. de rescrip. c. olim.
vel coram vno ex duobus. s̃. de off. del. c. causam matrimonij.
An tñ cogatur perseuerare postea corã iudice competẽte . vi-
de per Inn. in c. per inquisitionem. de elec. & per Doc. in d. c. at
si clerici. ¶ In ea. gl. in fi. pro declaratione huius gl. vide plene
dicta in c. ex parte M. j̃. eo. in 3. & 4. col. & in c. cum cessante. s̃.
eo. in pe. char. in ver. vltimo quæritur. & in c. ex ratione. s̃. eo.
in 20. col. & in d. c. ex parte. in vlt. nota. ¶ Extra gl. ꝑ declaratio
ne materiæ nullitatis, quam Doc. hic ordinarie prosequuntur.
Quæritur primo, quot modis, & quibus causis possit dici sen-
tentia nulla: & hæc non pertinẽt ad materiam huius decre. sed
vide plene per Spec. ti. de sent. §. iusta. per totum. & in tit. de ap-
pel. §. 2. ver. 18. per Doct. in l. prolatam. C. de senten. ¶ Secun-
7 do quæritur, quo † iure agatur, & dici possit de nullitate. Inno.
no. in c. 2. circa fi. s̃. de off. iud. & in c. sæpe. s̃. eo. & Bald. ibi, co-
lum. pen. dicunt quod officio iudicis nobili. & ita Bar. in l. si ex
pressim. ff. eod. colum. penul. adducens text. in l. pater tuus. C.
quando prouo. & l. j. §. j. cum gl. not. in ver. infirmabitur. ff. de
fer. & idem Imo. hic, col. 7. & in d. l. si expressim. col. 35. & Bal.
in l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pac. in repetitione. co
lum. 16. ¶ Sed aduerte, quia de nullitate potest dici tribus mo-
dis. ¶ Primo per actionem de dolo. Secundo per act. ex eo cõ-
tractu. Tertio per officium iudicis nobile. ita est gl. singu. in l.
si dolo. C. de rescin. vend. quam ad hæc notat Bal. in l. nam & si
sub conditione. in fi. ff. de iniu. test. & dicit ꝙ alibi non reperit.
de hoc tñ plene per Bal. & Ang. in l. quæ sub conditione. in fi.
8 ff. de condi. insti. ¶ Tertio quæro, quot † modis possit dici de
nullitate. gl. ord. in ver. quæstionis. in l. j. circa prin. ff. quæ sent.
sine app. & Bar. ibi dicunt, ꝙ duobus modis. s. agendo princi-
paliter de nullitate officio iudicis nobili, vt s̃. secundo incidẽ-
ter officio iudicis mercenario. puta, si petitur executio senten-
tiæ, vel alterius cõtractus poterit excipi de nullitate, quo casu
dr̃ tunc incidẽter agi. & ita Bar. in l. de pupillo. §. si quis riuos.
ff. de no. ope. nun. & in d. l. si expressim. col. pe. & in d. l. quæ sub
9 conditione. in fi. vbi no. per eum. ¶ Quarto quæritur, si † actus
est nullus ipso iure, qũo possit dici principaliter nullus, quia ꝙ
nullũ est, amplius annullari non potest, vt in d. l. nam & si sub
conditione. in ver. post defectum. & in d. l. quæ sub cõditione.
in fi. & quia satis est consultum per viam excipiẽdi, vt s̃. in pro-
xima q. sed Bar. in d. l. quæ sub conditione. in fi. no. concludit,
ꝙ testamentum potest peti principaliter declarari nullum, &
cassari quatenus de facto processit, per no. in l. j. C. de ord. iud.
& hoc idem voluit Bar. in l. filio præterito. ff. de iniust. rup. test.
col. 13. & Bal. in l. suis. C. de repud. & idem in sententia, vel pro
cessu, quia poterit principaliter agi de nullitate, & peti ꝙ de-
clarentur nulla, & cassari quatenus de facto processerunt offi-
cio iudicis nobili, vt per gl. in d. l. j. ff. de fer. & in l. minor. ff. de
anc. & probatur in l. certa ratione. & per gl. in d. l. j. C. quando
prouo. & in l. j. §. j. cum gl. ff. quæ sent. & ita Inn. in d. c. fi. & in c.
auditis. s̃. de procu. & Bar. in d. l. quæ sub conditione. in fi. sub-
dens idem dicendum in ɔ̃ctibus, vt possit principaliter agi de
nullitate petendo pronunciari ɔ̃ctum nullum, & cassari quate
nus de facto processit, vt per glo. in d. l. si dolo. pro qua est tex.
no. in cle. constitutus. s̃. de resti. in integ. vbi procedit libellus,
dico ɔ̃ctum nullum, & si quis est, peto restitutionem in integ.
& quod possit ɔ̃ctus principaliter dici nullus, adducit Bal. not.
hoc melius probantem in l. si mater tua. C. de ɔ̃hen. empt. ita
Bal. in d. l. quę sub conditione. in fi. & ita Bar. & Ang. ibi sequũ
tur omnia præcedentia dicta. ¶ Quinto quęritur, vsq; ad quan
10 tum tempus possit † dici de nullitate. de hoc vide per Spe. ti. de
senten. §. iusta. in fi. vbi tenet, quod principaliter agendo pos-
sit dici de nullitate vsque ad xxx. annos, per no. in c. in nostra.
s̃. de procu. & in l. sicut. cum ibi nota. C. de præscrip. xxx. anno
rum. nisi statutum, vel consuetudo fori, seu loci aliud inducat.
& ratio est, quia de nullitate principaliter agendo dicitur offi
cio iudicis nobili, vt s̃. in 2. q. sed officio iudicis nobili præscri
bitur per xxx. annos, vt d. l. sicut. cum ibi nota. & ideo dicebat
Bal. in c. sępe. col. pe. s̃. eo. quod simplex querela nullitatis nul
lum habet tẽpus pręfixum a iure, nisi sicut cęterę actiones. ff.
de re iud. l. si causa nulla. Instantia tamen iudicij in causa nulli
tatis eodem tempore periret, sicut in alijs iudicijs, vt in d. l. pro
perandum. C. de iudi. secundum Bal. in d. c. sępe. sed excipien-
do, potest excipi, & dici de nullitate perpetuo, cum regulari-
ter exceptiones sint perpetuę. ff. de exceptio. doli. l. pater. §. fi.
vt per Specu. in d. §. iusta. in fi. & ita Imo. hic, colu. 10. & ex prę-
dictis apparet, quod nullitas habet aliam naturam ab appella-
tione, cuius iuri appellãdi pręscribitur spatio decem dierum,
vt in auth. hodie. C. eo. titu. s̃. de re iudic. cum inter. & c. quo
ad consultationem. sicut etiam foret, quando per viam suppli
cationis a sententia habetur recursus ad Principem, vt in au-
then. quę supplicatio. per glo. & Docto. C. de prec. Impe. offe.
sicut etiam cum agitur de approbatione, vel improbatione
sententię arbitri, vt l. cum antea. C. de arbi. sed ius dicendi de
nullitate, est perpetuum, vt s̃. pro quo etiam casus est in cle. j.
de re iud. & ita Sal. in l. si pręses quasi desertam. C. quomodo &
quãdo iudex. in ver. vlterius quæri potest. ¶ Sexto quęritur, an
11 pendente causa nullitatis † currat tempus in causa appellatio-
nis, vel econtra. Aduerte, quia hęc quęstio potest tripliciter in
telligi. primo, si est actum de nullitate sententię principaliter,
& succubuit, quia non erat nulla, an poterit postea appellari,
ex quo iam sunt decursi x. dies, & vltra a tempore sententię: &
sic an currat tempus appellationis interponendę. Cyn. in l. con
tra maiores. C. de inoffi. testam. circa medium. tenet quod nõ
currit tempus: & hoc nisi calumniose, aut ex causa improba-
bili foret deducta nullitas: tunc enim non excusaretur. & ita
Bald. hic, quia sua temeritas non debet sibi prodesse. argum. l.
tutor. in prin. ff. de vsur. & in l. negotiorũ. ff. de re iud. & in hoc
residet Cuma. in d. l. si expressim. colum. 15. quod tene menti.
¶ Secundo

12 ¶Secundo modo potest intelligi, quando† simul appellatur, & dicitur de nullitate, tunc si nullitas deducitur corã iudice, qui tulit sententiam. l. absente. C. de accus. per Bal. in l. si vt proponis. la j. C. quomodo, & quando iud. col. pe. pone lata sententia confertur libellus principaliter coram eodem iudice, dicẽdo sententiam nullam, & si qua est appello, vt per gl. ord. in l. j. C. quando prouo. litigatur coram eo per multum temporis su per nullitate, an interim currant fatalia, & tempora in causa ap pellationis coram iudice ad quem. Cuma. vbi s. refert se consuluisse, ꝙ non, licet referat Lap. But. & Alber. tenuisse ɔ̃rium moti, quia dicta remedia possunt simul cumulari, vt per glo. in d. l. j. C. qñ prouo. sed certe in casu isto non sic, quia licet corã iudice a quo, possit dici de nullitate, & prosequi: nõ tamẽ posset prosequi appellatio coram eo. s. e. c. accepta. & in l. eos. C. eo. ti. litiganti ergo super nullitate tanq̃ super præiudiciali, nõ debet tp̃s currere in causa appellationis, ꝙ soli negligenti currit. l. fi. C. de temp. app. nec ob. ꝙ potuit simul deducere coram iudice appellationis, quia certe nõ debet tolli alicui electio in dicis. l. j. ver. perinde. ff. de eo, ꝙ cer. lo. ſm Cuma. qđ no. ¶Ter-
13 tio modo potest intelligi, quando† simul deducuntur nullitas, & appellatio coram iudice appellationis. & super hoc artic. In no. in c. sæpe. vr̃ velle, ꝙ eadem sint fatalia, & tempora appellationis, & nullitatis. & ita vr̃ velle Bar. in d. l. si expressim. col. 3. in ver. circa tertium. qñ dicta remedia possunt simul prosequi, sed vbi essent ɔ̃ria tunc litiganti super nullitate nõ currũt tp̃a ĩ cã appellationis. arg. d. l. ɔ̃ maiores. & ita vr̃ sentire Bar. in d. l. si expressim. col. pen. in ver. vltimo quæro. quando ista duo. licet maior sit instantia nullitatis, q̃ appellationis, vt j. dicetur. sed Bal. in d. l. qui testũ. in fi. ff. de excus. tut. distinguit, aut solum est appellatũ, & tunc quia nullitas venit incidenter in cã appellationis. l. quædam mulier. ff. famil. ercis. l. Carmelia Pia. ff. de iurepat. tunc procedat Inn. in d. c. sæpe. quia deserta cã appellationis currunt tempora in instantia causæ nullitatis, sed quando nullitas deducitur principaliter, & de per se absq; appellatione. puta, dico sñiam nullam, & si qua est, appello: tunc si simul, & permixtim prosequitur cãm nullitatis, & iniustitiæ, pro cedat ꝙ dicit Bar. ꝙ currunt simul tp̃a, licet instantia in nullitate duret triennio, vt per Bar. in d. ver. quæro q̃ñ ista duo. sed qñ quis eligit primo viam nullitatis distincte prosequẽdo. Bal. in d. l. qui testũ. tenet ꝙ non currãt tp̃a quo ad instantiam appellationis, nec eɔ̃, quia vna ante aliam dẽt intentari, illa. s. quã eligit. arg. l. Papinianus. §. si quis irritum. ff. de inoff. test. & hoc mõ procedit dictum Ia. Bu. & Bar. s. & pro hac sñia facit quod notant D. de Rota deci. 102. quę inci. Item ꝙ fatalia. vbi volũt, ꝙ appellanti, & litiganti primo super attentatis, iuxta ea, quæ habent in c. non solum. eo. ti. in 6. in ver. in omnia, non currant interim fatalia in cã appellationis, ꝙ tene menti, & intellige ꝑ dicta, ꝙ litiganti super vno remedio nullitatis, vel appellationis non currant tp̃a in altero, qñ fuit iusta cã litigandi, & probabili rõne motus, alias secus. & ita Cy. & Bal. in d. l. ɔ̃ maiores.
14 Et ideo pone, ꝙ† appellans formauit libellum ineptum, super quo diu fuit litigatum, tandem pronunciatur libellus ineptus, an interim sint decursa tp̃a in cã appellationis. dicas ꝙ sic, quia sua culpa. & ita Bal. in auth. ei, qui. in princ. C. de temp. app. & Rota in d. decis. 102. ¶Vel pone secundo, ꝙ appellans miserit procuratorem non idoneum, & diu fuit litigatũ super tali mãdato, tandem fuit pronunciatum, an interim currant tempora in cã appellationis. dic ꝙ sic, qa sua culpa. ar. c. Nicolao. j. eo. & ita Bal. in d. auth. ei, qui. in prin. intellige qñ non fuit in prædictis probabilis, & iusta cã litigandi, alias secus foret. per Cy. & Bal. in d. l. ɔ̃ maiores. & per Rot. in d. decis. & ita ẽt sequitur Ange. in l. Paulus. §. hæres. ff. de vsuca. vbi no. per eum, tene menti
15 prædicta. ¶Septimo quęritur, an ab† actu nullo, vel a sñia nulla sit necesse appellare. dic ꝙ non, ex quo potest dici de nullitate principaliter, vel incidẽter, vt s. in 3. q. & ita tex. in d. l. si expressim. facit gl. in verbo, infirmabitur. in d. l. j. ff. de fer. & gl. & tex. in c. fi. de re iud. in 6. sed an possit appellari ab actu nullo. vr̃ ꝙ non, per tex. in l. si constat. ff. eo. ti. vbi dr̃, ꝙ superuacuo appellatur. & tex. nunquam vtitur superuacuis remedijs. l. hæc stipulatio. §. diuus. ff. vt lega. nom. ca. c. 2. de proba. Item appellatio tẽdit ad rescisionem. l. j. §. j. ff. ad turpi. sed quod nullum est, re scindi non potest, vt in d. l. nam & sub conditione. ver. post defectum. Item appellatio tendit ad suspendẽdum. c. venientes. s. de iureiur. sed respectu sententiæ nullæ appellatio non inuenit quod suspendat. ɔ̃rium tñ tenet hic Inn. & Io. An. per tex. in d. l. si expressim. in ver. vñ si quis. vbi dr̃, ꝙ appellatio fuit deserta lapsu fatalium: ergo præsupponit appellationem tenuisse, quia priuatio pręsupponit habitum, vt in c. ad dissoluendum. j. de despons. impube. l. manumissiones. de iusti. & iure. ¶Item quia sñia nulla saltem de facto grauat. l. si quis prouocatione. C. eo. ti. & quia executio grauare possit. l. j. ff. de app. reci. & ẽt quia in omni appellatione includitur nullitas tacite, vt in d. l. quædam mulier. & l. Carmelia Pia. per quas leges Bal. in l. fi. C. de sent. ex breu. reci. concludit a quolibet actu nullo posse appellari, & licet appellatio dicto casu non operetur effectum re scissiuum, sed operatur effectum deuolutiuum, & suspẽsiuum, vt vide dicta j. 11. q. imò satis potest dici, ꝙ operetur effectum rescissiuum, quatenus de facto processit, vt l. certa rõne. C. qñ prouo. & gl. in l. j. ff. de fer. & in d. l. si dolo. & per gl. in c. j. vt lite non contest. & ita Imo. in d. l. si expressim. col. 14. Nõ ob. ver. superuacuo. in d. l. si constat. quia certe non excludit potentiã appellandi, quasi dicat ex abundanti, & ad cautelam posset. & ita Bal. in l. j. C. qñ prouo. col. 5. & ita Cuma. in d. l. si expressim. in 4. no. & in col. 9. vbi plene per eum de hoc, & pro hac deci. ꝙ a sñia nulla possit appellari, est casus ad lr̃am in c. exhibita. s. de iudi. vbi testes erant recepti ante litem contest. & sic processus, & sñia interlocutoria erant nulla, vt in ti. s. vt lite non contest. tamen appellatur, vt valeat appellatio. & ita Panor. in d. c. exhibita. in 4. notab. pro quo ẽt est tex. hic, vbi processus, & sñia interlocutoria erant nulla, quia per subreptionem in causis beneficialibus, vt per gl. in d. c. ad audientiam. el 2. & tamen fuisset hic valida appellatio, si in forma debita interposita foret. & ita Panor. col. 3. & quia multi effectus resultãt ex tali appellatione, de quibus j. in 9. q. ¶Secundo aduerte, quia Cuma. in d. l. si expressim. col. 9. in prin. dicit prædictam determinatio
16 nem limitandam† duobus modis. primo, vbi sit sñia nulla ex defectu ptãtis, seu iurisdictionis: tunc. n. appellari non posset, quia tolleretur cognitio a iudice competente propter superiorem, qui debet per appellantem adiri in cã appellationis. ¶Itẽ quia acta sunt nulla, ergo sñia nulla. l. ex consensu. ff. eod. ti. & sic non possunt confirmari. adducit l. j. C. de arbi. & d. l. si constat. & pro hac determinatione adducit Bal. ita tenere in l. j. C. quãdo prouo. col. antepe. in ver. iuxta prædicta forma tale dubium. vbi voluit, ꝙ si a sñia lata a publice excõicato, vel a seruo, seu alias inhabili appellatur simpl'r non poterit in cã appellationis de hac nullitate cognosci, & quia ista extrinseca nõ ve niunt in cã appellationis, per no. in l. per hanc. C. de temp. app. cũ talis nullitas non procedit ex defectu iudiciarij ordinis non seruati, ſm eum. & pro prædictis facit glo. in l. licet. ff. de iud. & in l. 2. circa medium. C. de iure fis. li. 10. & in c. prudentiam. in prin. & ibi Inn. s. de off. del. quia quãdo sñia est nulla ex defectu iurisdictionis non põt confirmari ẽt ex ratihabitione superioris. ¶Sed aduerte, quia hæc limitatio non procedit, & est cõtra tex. in c. significãtibus. s. de off. del. vbi ab illo processu notorie nullo ex defectu ptãtis, & iurisdictionis appellatur, & appellatio deuoluit, & virtute appellationis iudicatur ibi super nullitate. facit ẽt c. cum cãm. s. de off. del. vbi a processu duorum ab sente tertio, & sic nullo ex defectu iurisdictionis appellatur. facit gl. in auth. habita. & ibi Bal. in §. verum. col. 4. C. ne fil. ꝓ pa. & in l. pe. in fi. C. de pac. facit quod notant Doc. in c. super lr̃is. s. de rescri. & in c. j. eo. ti. in 6. & in c. si appellationem. de app. quia sñia nulla ex defectu iurisdictionis est impossibile confir mari, vt vide plene dicta in c. cum cessante. s. eo. in 13. limitatione, cum sequẽ. Item appellatio in his casibus operatur suos effectus, de quibus dicetur j. in 9. q. ¶Non ob. quod dicit Bald. in d. l. j. C. quando prouo. quia illud dictum non procederet, vt patet ex prædictis. & quia in appellatione veniunt ẽt extrinseca, dummodo veniant ad coadiuuandum intentionem appellantis, vt no. in d. l. per hãc. & l. Titianus. ff. quod cum eo. ¶Itẽ exceptio defectus iurisdictionis satis dicit intrinsecam respice re substantiam iudiciorum, quia iudicium constat ex tribus, ex persona iudicis, actoris, & rei, vt in c. forus. de verb. sig. vnde iu dex est pars intrinseca in iudicio: merito talis nullitas ꝓueniẽs ex defectu ptãtis, seu iurisdõnis iudicis, poterit deduci per viã appellationis. & hanc partem sequit̃ Sal. in d. l. j. C. quãdo pro uo. & Imo. in d. l. si expressim. in vlt. col. ¶Nõ ob. d. l. j. C. de arbi. quia loquit̃ in arbitrio, in quo nullo mõ appellatur. nõ ob. alia iura s. in ɔ̃rium adducta, quia dicunt ꝙ non est necesse appellare per hunc, tamẽ non excludunt facultatem appellandi, vt s. & alios effectus, qui ex ipsa appellatione resultãt. ¶Alia & scđa limitatio Cum. est in d. l. si expressim. quãdo sñia esset nulla, & nullitas esset euidẽs: tunc. n. ſm cum nõ posset appellari, vt in l. fi. ff. quæ sñię sine ap. sed certe ibi dr̃, ꝙ absq; cã appellat̃, & sic ꝙ nõ sit necessaria applo. vnde per hoc non excludit potẽtiam appellandi, patet in l. j. §. itẽ cum ɔ̃ sacras. ff. quæ sñiæ sine app. & in l. si expressim. & gl. & Doc. in ver. necesse. in c. fi. de re iud. in 6. nam & his casibus põt appellari, vt patet in dictis iuribus, & appellatio operat̃ suos effectus, de quibus in 9. q. ¶Octa
17 uo quæritur, an appellando ab actu nullo, inducatur† cõfirmatio illius actus. videretur quod sic, per l. 3. §. falsus. ff. rem ra. ha. sed dicas contrarium, quia appellatio actum nullum, vel factum ipsius iudicis nõ confirmat. ita tex. in d. l. si expressim. in ver. vnde si quis. & ita Cumanus ibi, in 4. nota. & idem Bald. hic, in fi. & d. l. j. C. quando prouo. colum. 5. ¶Non ob. d. §. falsus.

sus.quia ibi licet inducatur ratificatio gestorum a procuratore facto,tñ factum iudicis non confirmatur, nec dr̃ ratificari. & de hoc est tex.ibi, alias quõ posset appellari si induceretur ratificatio,& confirmatio.& ita est tenendum, licet Spe. in ti. de sent.§.iusta.circa fi. in ver. vtrũ aũt appellans,nihil sup hoc firmauerit,sed referat distinctionẽ an sit nullitas ipso iure, vel ope exceptionis.sed tu teneas indistinctè,vt s.& ita Imo.in d. l.si expressim,col.11.& pro hac parte bene facit tex.hic vbi ap pl'o ista non confirmauit ꝓcessum, & acta q̃ erant nulla imo obtinuisset appellãs si appellatio fuisset legitimè interposita.

18 ¶†Nono q̃ritur quales, & quot effectus resultent, qñ deducit nullitas p modũ,& viã appl'onis. dẽt ꝯstare primo, & ante oĩa de ipsa appl'one ad victoriã ꝯsequendã aĩs succũberet. ita tex. in c.exhibita.s. de iudi. ibi,appellatũ ꝯstiterit. ¶ Itẽ dẽt ꝯstare non solũ de appl'one interposita.j.legitima tpa , & solẽniter, sed appellatio dẽt habere oĩa alia eius extrema,& formalia re quisita in ipsa appellatione,vt patet in d.c. exhibita. & est tex. hic,alias appl'o nil releuaret, vt dicit Butri. in d. c. exhibita in penul.no.& de hoc dicas ꝑut plene est dictum.s.in prima glo.

19 circa prin.¶† His præmissis, & occurrentibus in ipsa appl'one dicas,qa appl'o ab actu nullo operatur multos effectus. & primo operatur effectum deuolutiuum ipsius causæ nullitaris.& sic deuoluit ipsam cãm nullitatis ad iudicẽ appl'onis, qa licet alias qñ sñia nulla foret lata ab ordinario hẽret ipse de nullitate cognoscere,vt in l.absentẽ.C. de accu.& l. si vt ꝓpõis. & l.si pses quasi desertam.cum ibi notatis.C. quõ & qñ iudex. tñ quãdo est appellatũ a sñia nulla, vel alio actu nullo,ipse iudex appl'onis hẽt de hoc cognoscere, & nõ iudex ordinarius, vt in d.l.quædam mulier.ff. fami. er. & in d. l. Carmelia Pia. de iurepa.& ita no.Bal.in d.l.j.in prin.C.de sen.ex breui. recitãdis.

20 ¶ †Secundo operatur appellatio effectum deuolutiuum non solum ipsius causæ nullitatis,vt s. sed ẽt ipsius negocij principalis intantum quod iustificata appl'one a sñia nulla, vel a ꝓcessu,seu alio actu nullo,iudex appl'onis cognoscit de causa & negocio principali.& ita tex.in d.c.exhibita.in fi. & ibi p Imo. deuoluit ergo appl'o ad iudicẽ appellationis tam cãm,& articulum appellationis,quã etiam decisionẽ totius negocij principalis,& sic deuoluit articulum appellationis,articulum nullitatis,& decisionẽ eius.Item & ipsum negocium principale. ita quod de his oĩbus ad ipsum iudicem appl'onis defertur iurisdictio,& ipse cognoscere,& decidere hẽt ſm Inn. hic.& ita determinant Do.de Ro.in d.decis.361. quæ incipit. Item fuit dubitatum si appelletur, & qđ qñ appellat a sñia nulla,appl'o habeat, & operetur effectũ deuolutiuũ in his tribus præcedentibus dictis.tenet Arch. Io.Mo.& Io.An.in d.c.fi. de re iudic. in 6.super verbo necesse. & idem Bal.in d.l.j.C.de sen.ex breci.in prin.ad idem bene facit,ꝙ tenet Lapus.j.in sua allegatione,q̃ incipit appl'o:dicens quod appl'o a sententia nulla deuoluit cognitionem,& decisionem tñ principalis negocij ad iudicẽ appellationis sub hac forma,quia si sñia foret nulla vitio actorum substantialiũ hẽat ipse cognoscere de nouo: hoc est a prin.& ex integro ideſt omnia fient iterato. sed si sñia est nulla ex vitio solius sñiæ hẽat ipse reformare eam ex primis actis,vt in l.cum quærebatur. cum ibi no.ff.de re iudi. & per gl. & Doc.in d.l. si expressim. & ita Lapus in d. alleg. ¶ † Tertio

21 appellatio a sententia, vel alio actu nullo operatur priuilegiũ attẽtatorum:nam nullitas per viam appellationis deducta assumit sibi nãm ipsius appellationis,ita quod omnia attentata reuocantur.ita tex. in d.c.exhibita. & facit c. super qõnum,in fi.s.de offi.dele. non sic contingeret,qñ non foret interposita appl'o.tunc em̃ singula attentata nõ forent nulla in totũ,& vtile p inutile nõ vitiaret.C.de rebus cre.l.generalr̃. §. j. & facit ad pdicta tex.ind.c.exhibita.vbi clare probatur, quod attentata post appl'onem ab actu sunt reuocanda per viã attentati iu-

22 stificata appl'one.¶†Quarto operatur appl'o effectũ,quia impedit executionẽ,& oẽm aliam innouationẽ pendente appellatione.vnde licet alias quando sola nullitas deduceret absq; appl'one,nisi esset euidens,vel posset incõtinẽti ꝓbari nõ impediret executionẽ,vt in l.j.in fi.C.de ordi.cogni.& per Bart. in l.4.§.condemnatũ.ff.de re iudi.& per Doc.in c.suscitata.s. de in integrũ resti.& dicet.j.in proxima sequenti q.tamen quãdo nullitas deducitur per vim, & modum appl'onis semp hẽt impedire executionẽ, ne aliquid interim innouetur parti. ff. nil nouari appellatione pẽdente.& ita no. Cumanus determinat in d.l.si expressim. col. 11. & pp pdictos no. & vtiles effectus apparet vtile esse deducere nullitatẽ p viã appellationis, quia appellatio operatur prædicta,& quia appellatio absq; aliquo dubio operatur reuocationem omnium attentatorũ, & innouatorum. ita ẽt tenet no.Bald. in d.c. super qõnũ,col. 3.

23 ¶†An autẽ oẽs. s. dicti effectus habeant locum si deducatur nullitas absq; appl'one. & quales, & quot effectus resultent, quando deducitur nullitas principaliter absq; appellatione vide.j.plene in seq.q.¶ Decimo quæritur quales,& quot effectus resultent si deducatur nullitas principaliter absq; appellatione.& primo videndũ est de effectu deuolutiuo.secundo de

24 suspensiuo.tertiõ de reuocatione attẽtatorũ.¶†Circa primũ an nullitas principaliter intentata deuoluat totã cãm,& principale negocium ad superiorem corã quo de nullitate agitur. Bar.in d.l.si expressim.circa fi. tenet ꝙ sic, & poterit iudex nõ solum ꝓnunciare sñiam nullã, sed ẽt ipsam reformare ex noua ca,& ex nouis actis per tex.in l.absentem.C.de accu.& in l. j.§.j.ff.quæ sñiæ.sicut.n.appellatio deuoluit totã cãm ad superiorẽ,vt possit sñiam confirmare, vel infirmare ẽt ex noua cã. c.cũ Io.de fide instru.l.Titianus.ff.ꝙ cum eo. ita nullitas principaliter intẽtata deuoluit totã cãm,& negociũ principale,vt sic ẽt ex noua cã reformare possit.ita Bar.in d.l. si expressim.ꝑ iura.s.adducta,& refert Inno.Doc.tenere in d.c.cũ ꝯtingat.s. de offi.dele.in gl.magna.circa medium.& idem tenuit Bar.in l.j.C.quando prouo.col. vlti. in princ. & in l. si vt proponis.la prima.C.quõ,& quãdo iudex.& cũ hac opi. vr̃ residere Ange. in d.l.j.C.quãdo ꝑuo.licet Inn.in c.cum contingat.in prin.gl. magnæ vr̃ voluisse,quod iudex nullitatis non possit sñiam reformare cum non spectet ad eum,ex quo sola nullitas fuit intentata.sed idẽ Ang.in d.l.si expressim,intelligit opi. Bar.quãdo nullitas procedit a sorde,& corruptela iudicis,& ita procedat.l.4.& l.absentem.C.de accu.alias procedit prima opi.Inn. in princ.gl.magnæ in d.c.cum contingat. non ob.d.l.4.& d.l. absentẽ, quia ibi rõne corruptelæ primi iudicis. nõ ob.d.l.j.§. j.ff.q̃ sñiæ.quia ibiquando deducitur nullitas per viam appellationis.non ob.cle.j.de re iud.quia ibi erant latæ tres sententiæ conformes,vel ibi bis fuit appellatũ,& in qualibet appellatione fuit sententia ꝯfirmata. Sed aduerte, quia Imo.hic,col. 7.tenet se cum opi. Bart.indistinctè. & idem tenet in d.l.si expressim.colum.24.dicens eam fouere æquitatem ratione circuitus euitandi,ar.l.dominus testõ.ff.de condi.indebi.& quia d.l.absentem. potest intelligi de iniuria ex animo per iniuriã, ideſt non iure,vt probatur in l. sed si quẽcunq;.§.iniuria, & in l.j.& ij. ff.ad l.Aquil.& sic vtroq; modo potest intelligi d.l.absentem. prout intelligit glo.in d.l.4. indistinctè per tex. ibi. & ĩ d.l.absentem. ꝙ possit adiri superior,qui poterit reformare. non ob. d.l.j.§.j. quia facit pro dũ dicitur poterit reformare, & adiri superior per viã nullitatis principaliter: prout ibi sentit glos. cum non dicatur ibi in tex. ꝙ idem iudex habeat eam corrigere: sed indistinctè iudex illius qõnis. & sic non ob.responsio Ang.ad illum tex.& ad d.l.absentem.& determinationem Bar tenuit Iac.But.& Bal.in d.l.si vt proponis.& Saly.in l.si preses.C.quomodo & quando iudex. & idem Butr.hic.& Panor.& in c.in literis.s.de offi.dele. in fi. vbi singulariter per prædicta dixit, ꝙ licet citra appellationem non possit archiepiscopus se intromittere de causis subditorum sui suffraganei rr̃, vt in c.pastoralis.s.de of.ord.debet intelligi,nisi per aliud remedium æquipollens: puta si adiretur principaliter super nullitate poterit tunc cognoscere de iustitia, & de ipsa causa principali,& reformare sñiam Epi, quod dicit esse menti tenendum.¶ Sed aduerte,quia Bal.in l.tale pactum.§ qui prouocauit.in 14.q.reducit opi. ad concordiam,ꝙ aut simpliciter fundatur libellus super nullitate, & petitur simpliciter pronũciari sententiam nullam.tunc iudex nullitatis non acquirit iurisdictionẽ super negocio principali eo quia non est super hoc aditus,nec est hoc petitũ.& ita ꝓcedat opi.Inno.in d.c.cũ contingat.si vero in libello petit sñiam nullã declarari, & in melius reformari,tunc poterit. & ita ꝓcedat alia opi. Inn. & Bar. de qua.s.& hanc ꝯsiderationẽ sequit̃ Imo. in d.l. si expressim col.25.quia non dẽt iudex impartiri officium suũ super nõ petitis.l.4.§.hoc aũt iudiciũ.ff.de dam.infe.c.innotuit. s. de electis.& ita etiam hoc satis voluit Pan.in d.c. literis. dum loquitur si sit petitum sñiam reformari, & sic nõ simplr̃ super nullitate pronunciari,& ita tenen dũ vr̃. ¶ Postremo adde prædictis omnibus no.limitationem ad omnia pcedentia, qa iudex nullitatis nunquã posset reformare sñiam ex alia causa, quãdo nullitas surgit ex fundamento iudicij: puta libellus,seu processus esset ineptus seu modus agendi,tunc.n. habet simpliciter pronunciare sententiam,& processum nullum,qa reformare, seu aliter validare nõ posset.ita tex.sing.in c.cũ dilecti.de empt.& vẽ. quod procedat etiam si nullitas esset deuoluta per viam appel

25 lationis cum dicto casu non poterit reformari, vt ibi in tex.& ita Imo.ibi col.3.in prin.& Panor. col.j.& vide dicta in c.cum ecclesia.in fi.s.eod.¶† Vlterius aduerte,quia ad hoc, vt iudex aditus principaliter super nullitate possit cognoscere de negocio principali dẽt primo expediri articulus nullitatis,cum illa causa sit præiudicialis:nam si sñia non foret nulla transisset in rẽ iudicatã ex quo non deducitur p viam appl'onis. vnde non posset inuito eo ꝑ quo lata est sñiam amplius de eius iustitia cognoscere.& ita ẽt voluit Bar.in l.cu q̃rebatur.ff. de re iudic. vnde

vnde si de hoc excipitur processus in negocio principali non diffinito primo articulo nullitatis esset nullus.arg.c.exhibita. s.de iud.& ita Bal.in d.§. qui prouocauit.q.12. circa fi.si vero ille,ꝯ quem agitur. excipit de hoc, & ꝙ nō sit cognoscendū de iustitia ante terminatam cām nullitatis, tunc videret, ꝙ iudex aditus sup nullitate posit sup iustitia,vel iniustitia pronuncia re aliter nō terminato articulo nullitatis.arg.d.l.absentē.& d. l.j.§.j.imò ēt videret ꝙ si ex actis cōstaret snīam esse aliq̄, tñ in iustam,ꝙ poterit ꝯriam snīam ferre, ex quo sibi liquet de iusti tia primæ snīæ,& per partē aliter non est exceptum, & valebit snīa ꝯ snīam, ex quo cōstat de eius iniustitia, & fert in diuersis instantijs,vt no.in l.duobus.ff.de excep.rei iud.& per Inn.in c. cum Bertholdus.de re iud. & facit in simili gl.in c.j.s.de resti. spo.& no.per Pan.ad hoc propositum in d.c.cū cōtingat.co.4. & hæc ēt fuit determinatio Inn.in d.l.si expressim.col.25.quā tene menti.& de his an nullitas comprehendat iniustitiam,vel eꝯ quo ad hunc effectū deuolutiuum, dicet j. circa materiam libelli.¶Circa secundū de effectu suspensionis, an nullitas su-
26 spendat† exceptionē,& prohibeat aliquid attētari. cōsidera ꝙ aliq̄n opponit nullitas per viam exceptionis,puta petit executio snīæ,excipitur de nullitate, an exceptio nullitatis impediat executionem snīæ,vel instrī.Inn.in c.cum in iure.in prin.s.de off.del.dixit ꝙ non,nisi in cā.l.si prætor.§.Marcellus.ff.de iud. quia alias non inuenitur iure cautum,ꝙ nullitas impediat executionem,fm Inn.& Spe.in ti.de lib. concep.§.nunc dicendū. cōcludit ꝙ si agit de nullitate per viam exceptionis, & probatio fieri posit incōtinēti impediat executio: alias secus.& ita in effectu cōcludit Bar.in l.4.§.cōdemnatum.ff. de re iud. & in l.fi.C.si ex fals.instru.dicēs,ꝙ aut ex parte excipiētis nihil est ꝓbādum, puta excipit snīam nullam ex defectu citationis.l. ea, quę.C.quō & q̄n iu.vel ex defectu mādati procuratoris.l.licet. de procu.c.in nr̄a.s.de procu.&his casibus,& similibus impedit executio,vt in dictis iuribus: si vero sit aliquid probandū,& cognitio requirit altiorem indaginem, tunc exceptio nullitatis nō impedit executionem.ita tex.in l.fi.C.de ord.cog. & in l.2.C.de falsis.& in l.edicto.C.de edic.diui. sed Ang.in d.§.cōdemnatum.limitat an allege t nullitas snīæ latæ ex falsis allegationibus ꝯ absentem ex cā necessaria, vel probabili. ita intelligit d.l.si prætor.§.Marcellus. & ita intellexit Inn.in d.c.cū con tingat.Bart.vero intelligit illum tex. q̄n incōtinēti posset hoc doceri,ꝙ vr̄ rōnabile.arg.l.3.§.ibidem. ff.ad exhibendum.fm Imo.in d.c.cōdemnatum.col.2.in prin.si vero excipiēs de nullitate,pōt incōtinēti probare,& tūc impedit,& suspēdit executionem,vt in d.§.cōdemnatum. in d.l.fi. C.si ex fals.instr.& ita sequit Imo.in d.§.cōdemnatum.pro quo optimus tex.in l.j.C. quādo prouo.ibi,si promptam habetis. quia nullitas incōtinē ti probāda impedit executionem.& ita Bart.ibi. Ang.tamē in d.§.cōdemnatum.hoc limitat,nisi appareat,ꝙ gratia differendæ solutionis opponat exceptio nullitatis: tūc.n.nō impediret executionem,in d.l.2.C.de fal.¶Tu intellige,q̄n de hoc ꝯstat per no.in c.suscitata.s.de in integ.resti. aliàs quādo offert probatio incōtinēti tollit oīs p̄sumptio calumniæ, & malitiæ, vt in c.lr̄as.s.de resti.spol.j.eo.c.interposita.in prin.& ita Inn. no.in c.post electionem.in fi.de cōcel.præb.& cū distinctione Bar.s.residet Ang.in d.l.j. C. q̄n prouo. dicēs idē dicēdum in executione laudi arbitramentalis, vel instrī guarētigiati,& distinctionem Bar.sequit Bal.in l.ab executore. C.quorum app. col.3.ver.sed nūquid exceptio nullitatis.& in l.j.in princ.C.ne lice.tertio prouo.& in l.fi.C.de ord.cog.col.vlt.& iō dicit no. Bal.in d.l.fi.C.si ex fal.instr.ꝙ excipiēs de nullitate ad impediēdum exceptionem,dēt esse cautus,ꝙ offerat se incōtinēti probare,alias iudex posset exceptionē reijcere, & reseruare in alio iudicio.ar.d.l.3.§.ibidē, ad exhi.& in l.ille a quo. §.si de test.ff. ad Treb.& per Bar.in l.nam & postea.ff.de iureiu. & s.dictam determinationē,& distōnem sequunt D.de Ro.in decis.280.q̄ incip.Itē licet per viam exceptionis.¶Adde & limita primo ꝙ
27 vbi quis reportauit tres† snīas cōformes ꝯ se nō audit excipiēs de nullitate ad impediēdum executionem snīæ,dato ꝙ incōtinēti vellet probare:iō dēt fieri executio, & postea disputari de nullitate.ita de hoc tex.in cle.j.de re iud. & per Bal.in d.l.fi.C. de or.cog.col.vlt.& in d.l.ab executore.col.3. Bal.tñ singul.in d.l.j. C.ne lic.tertio prouo. limitat d. clem.j. nisi nullitas esset euidēs,vel liquida:tūc.n.cessat calumnia opponētis,cōsequēter cessat dispositio d.cle.de quo tamē articulo,dic vt plenius
28 per Doc.in cle.j.¶Scđo limita,quia oī casu †exceptio nullitatis impediret executionem, licet requirat altiorem indaginē, q̄n executio esset irretractabilis, vel damnū irreparabile, puta mortis,vel alia offensa personæ,tortura,vel similia.arg.l.ante. ff.de app.reci.& ita Bal.in l.eū,qui duas. circa med. C.de adul. & in d.l.ab executore.col.3.vbi refert Pe.& Cyn. idē tenere.& hoc idē sequit Ang.in l.fi.C.si ex fal.instr.in fi.ꝙ no.¶Sed cir-
29 ca prædicta dubitat,q̄n dicat †posse incōtinēti probari. Bar.in d.§.cōdemnatū. dixit quòd j.illud tp̄s,j. ꝙ solet executio examinari,si in illo exceptio opponeret,vt l.si is,a quo.ff.vt ī pos. le.& satis videret, ꝙ j.duos mēses.arg.l.aufert.§.qui compēsationem.& ibi Bar.ff.de iure fis.vel de cōsuetudine.j.x.dies.ar. l.si debitori.cum ibi no.ff.de iud.& ita Bal. in c.cum in iure pe
30 ritus.s.de off.del.col.5.¶Scđo dubitat eo casu,quo†exceptio nullitatis impediret executionem, si iudex nō admittit, an valeat processus.Bal.in d.§.qui prouocauit.q.12.in fi.cōcludit ꝙ sic.arg.c.ex parte M.s.eo.¶Si vero de nullitate cognouit,& ꝯstat,dēt de ipsa primo pronūciare,vt per Bar.in l.cum quęrebatur.ff.de re iud.si tamē ferret snīam absolutoriam ꝯ exceptionē nullitatis,licet probatā, valeret snīa,nisi ab ea appellet, dūmō error nō sit expressus in snīa, vt in l.j.§.item cū ꝯ sacras.ff. quæ snīę sine app.& per Inn.& Doc.in simili,in c.j.s. de rescr. & per Lap.& Gem.in c.j.de rescr.in 6.¶Circa tertium,si nulli
31 tas deducit principaliter agēdo,an interim †operet effectū suspēsiuum,ꝙ nihil sit innouādum,& veniāt reuocāda attētata, sicut appellatione pēdēte,super quo articulo Inn. in d.c.cū in iure peritus.dixit singul. ꝙ nō. & ꝙ hoc nō reperit iure cautū. Bar.vero in l.j.in vlt.col.C.quādo prouo.& in d.l.si expressim. circa fi.vr̄ sensisse ꝯrium,dum dixit,ꝙ sicut in cā appellationis attētata prohibētur pēdēte appellatione, & veniūt reuocāda, vt ff.nil noua.app.pēd.& in l.chyrographis.§.fi.ff. de administ. tut.ita iudex nullitatis potest oīa attētata prætextu illius snīæ nullæ reuocare.arg.d.l.absentē. & per Inn. in c. ex insinuatione.s.de procu.facit l.Papinianus.§.si filius.ff.de inoff.testam. quia sicut querela inofficiosi est præiudicialis ad testamentū. ita querela nullitatis ad snīam,vel contra actum. Sed aduerte,
32 quia Bar.loquit,&†ita dēt intelligi lata iam sentētia super nullitate,tūc est,ꝙ oīa attētata reuocātur, vt j. dicet. Sed interim pēdēte lite dicas ꝙ nullitas ordinarie agēdo nō impedit executionem, nec suspendit ꝯtum, vel snīam. & ita tex.in l.fi.C.de ord.cog.& Bal.ibi,in fi.& in l.appellatione.in fi. C.de appella. nō obst.d.§.si filius.quia licet exceptio nullitatis sit præiudicialis,vt s.tamē nō actio,vel officium iudicis,quod pro ipsa nullitate intētat.rō drīę, quia actio est ordinaria,exceptio est summaria.& ita Bal.in l.j.C.ne liceat tertio prouo.in prin. Item sit ratio,quia ad alium finem agit de nullitate, vbi petit snīam declarari nullam, & ad alium finem agit, quando petit executio snīę:ideo litis pēdētia super nullitate ordinarie agēdo nō impedit executionem in alio iudicio,vel in eodem,licet postea attēto.& hoc clarius cōcludit Bal.in d.§.qui prouocauit.in vers. 12.quęro.quia licet corā superiore dicat principaliter de nullitate,nō tamē deuoluit ad eum iurisdictio quo ad hoc,ꝙ si inferior interim exequet snīam, reuocaret executio statim via, & priuilegio attētati,quia nulla lex hoc dicit,vt s.per Inn.imo ꝯrium hr̄ in d.l.fi.C.de ord.cog.sed victoria obtēta super nullitate,tūc est,ꝙ fieri debet reuocatio attētatorum officio iudicis.ita Bal.in d. §. qui prouo. & hoc idem tenuit Ang. in d.l.fi. C.si ex falsis instr.eodem modo cōcludēs, ꝙ exceptio litis pendētię super nullitate primo principaliter intētata nō hēt impedire executionem snīę,vel instrumēti postea intētatam,posito ꝙ super illa lite nullitatis posset ferri snīa talis,quę pareret exceptionem rei iudicatę in isto iudicio executiuo. ita Ang.ibi, per illud singulare dictum Inn.in d.c.cum in iure.ꝙ dicit menti tenēdum,& pluries habuisse in facto.& hoc idem tenuit Ange.in l.j.C.quādo prouo.post prin.& hęc sunt notāda ad limitationem.l.fundum.& l.fundi.& l.si ante.ff.de exce.rei iud. & ibi per Bar. & hanc determinationem sequit But.hic, & idem Imo.hic,col.10.& plenius in d.§.cōdemnatū.col.2.& idem tenet hic Panor. & hęc fuit ēt determinatio D. de Rota in d.decis.280. Ex quibus oībus tene menti no. & vtilem cōclusionē, ꝙ pendentia litis super nullitate principaliter primo intentatę exceptio litis pendentię non impedit executionem, nec reuocationem attētatorum : imò si executio fit lite pendēte,interim nō reuocaret per viam attētati,sed debet expectari finis negotij.facit auth.quę supplicatio.in fi.C.de prec. Imper. off. vbi etiam Bal.idem tenet.& in d.§.qui prouocauit.vt s.dicens demum obtenta victoria super nullitate, tunc est,quod oīa interim inuouata,& inde secuta veniūt officio iudicis reuocanda.ex his,fm Bal.in d.§.qui prouocauit. apparet differentiam, & vtilitatem insurgere,quādo deducit nullitas per viam appellationis, quia interim nihil potest innouari, & attentata sunt nulla,& veniunt reuocanda via,& priuilegio attentatorū, fm Bal.ibi,& est dictum s.in 9.q.secus si deducat nullitas principaliter absque appellatione: tunc enim reuocatio attentatorum non hēt locū,sed expectat victoria super nullitate,qua obtēta
33 est dare remedium attentati in iudicio nullitatis.& † ita debet intelligi Inno. & Imo.in d.c. ex insinuatione. s.de procu. pro quo ēt tex.& Doc.in c.cām matrimonij.s.de off.del. & in c.cū cā.s.eo.titu. vbi tex.no.ꝙ declarata sententia nulla omnia inde secuta restituuntur,& fit restitutio possessionis,& rerum cū

fructibus non solum perceptis, sed ēt percipiēdis. & ita quod
34 titulus sñię†nullæ non cāt bonā fidē,nec titulum,nec excusat
a fructibus ēt percipiendis.ita tex.sing.ibi, cū gl.fi. vbi Imo. &
Pan.ita notant, qđ est notandū ad l.si fundū.C.de rei ven.& an
& qñ titulus sñię nullæ prosit ad præscribendū.vide plene per
Bu.in c.si diligēti.de præscri. in pe.char. circa fi. in ver.quærit
gl.an errans in iure.circa fi. ¶Adde ēt ad hoc no. tex. in c.2.in
35 fi.s̄.vt li.non contest.vbi ēt Doc.hoc idem notant,per† quem
tex.dixit notāter Bal.ibi, ꝙ ad officium iudicis super nullitate
spectat reformare,& restōnem dare ēt ꝯ extraneos possessores
occupantes prætextu illius sñię nullæ.ita tex.in hoc sing.ibi,&
facit ꝙ idem tenuit Ang.in l.j.ff.de fer.col.vlt. hæc no.ad limi
tationem c.Romana.§.in alium.de app.lib.6.¶Item adde præ
36 dictis tex.no.in c.ecclesia.s̄.de consti. qui amplius † probat,ꝙ
processus,& sententia, & alia inde secuta, & omnis executio,
quæ fundatur virtute statuti inualidi sunt nulla,& reuocanda,
ita Bal.in j.col.dicens,ꝙ ille tex.quo ad hoc alibi nō reperitur,
iudicia ergo agitata,& omnia executata virtute statuti inuali-
di,sunt nulla, nec trāseunt in rem iudicatā, tene menti.¶Am
37 plius etiam adde prædicta omnia locum habere † in quolibet
iudice nullitatis etiam si super nullitate ꝯctus, quia declarato
contractu nullo omnia inde secuta retractātur,& potest iudex
cogere ad restitutionem pretij habiti occasione illius contra-
ctus.ita no.Bal.in c.dilectus.el 2.s̄.de rescri.in fi.& in c.quæ in
ecclesiarum. s̄. de consti.per tex. ad hoc no. in l.Senatus. ff.de
ꝯhen.emp.quæ oīa tene menti,quia nullibi ita plene,& distin
ctè tacta reperies.¶Sed aduerte,quia oīa præcedentia dicta ve
niunt limitanda multis modis,& primo vt procedant,qñ obij-
ceretur simpl'r de litis pendētia super ipsa nullitate: secus si ēt
opponat̄ exceptio nullitatis, & de illa velit docere incōtinēti:
nam nihil repugnat,ꝙ deductum principaliter per viam nulli-
tatis possit ēt incidenter iterum deduci per viam exceptionis
coram alio iudice executionis:& tunc exceptio nullitatis incō
tinēti probata impediret executionem, vt s̄.est dictū. ita ꝙ vis
stat in forma excipiendi. & ita voluit no.Imo.in d.§.cōdemna
tū.col.3.in prin. & ita fuit de mēte Bal.in d.c.cū in iure.col.6.
qui ita dēt intelligi.& facit ꝙ notat̄ in simili,in c.2.& fi.s̄.de or
di.cog.¶Scđo limita,nisi executio esset talis,quæ nō posset po
stea reparari,& foret irretractabilis. tunc.n.obstaret litis pendē
tia super nullitate,& impediret executionē.& ita Bal.in l.eum
qui duas.circa medium. C.de adult. dicens ꝙ stante statuto, ꝙ
bannitus possit impune offendi, tñ pendente qōne nullitatis
banni ēt si non esset euidens nullitas,nō poterit iterum offen-
di,quia executio, quæ nō pōt retractari, non pōt vnq̃ fieri lite
pendente,vt no.in l.j.C.qui accus.nō poss.& in l.ante.ff.de ap.
reci. & hoc idem tenuit Bal.in l.appellatione.in fi.C.de ap. &
in d.auth.q̃ supplicatio.in fi.vbi tñ subdit,ꝙ si talis bānitus oc-
cideret̄ lite pendente super nullitate banni, tunc an occidens
debeat puniri pendet ex validitate ipsius banni: nam si bannū
pronunciabitur nullum puniet̄ tanq̃ homicida: aliàs secus, &
sic quo ad hoc inspicit̄ veritas nō sola litis pendentia. l. si quis
filio.§.ꝙ si quis.ff.de iniust.test. Bal.vero in l.si Senatus.ff.de se
ri.dixit tunc esse verum,ꝙ exceptio,vel pendētia nullitatis im
pediat executionem irretractabilē,vt s̄.nisi appareat de euidē-
ti calumnia opponētis,quia idē operat̄ expressa calūnia, ꝙ ex-
pressus error, sm̄ gl.in l.q cū maior.§.sed si pn̄s.ff. de bo. lib.&
per Inn.in c.j.s̄.de offi.vic.& ita tenuit Pau.in cle.j.de re iu.&
facit gl.in l.vbi pactum.C.de transac. ¶Tertio limitanda vr̄ p̄-
38 cedens†determinatio,nisi per iudicem,coram quo deducitur
principaliter,& primo ipsa nullitas inhibeat̄ alteri iudici,corā
quo petitur executio, ne aliquid lite pēdēte habeat innouare.
tūc.n.videretur, ꝙ virtute inhibitionis inducatur ante omnia
reuocatio attētatorū,vt in c.nō solū.§.j.co.ti.in 6.& in c.tuā.s̄.
de or.cog.ita ꝙ inhibitio, & litis pendentia super nullitate si-
mul iuncta viderent̄,ꝙ haberent impedire executionē,& ꝙ iu
dex nullitatis possit inhibere,vr̄ tenuisse Bal.in l.j.ff.de offi.cō
sul.in q.4.& Imo.in d.c.ex insinuatione.s̄. de procu.col.3. Sed
certe ꝯrium est dicendum,quia Imo.ibi,& Bar.in d.l.j.C.quā-
do prouo.& in d.l.si expressim,circa fi.debent intelligi, prout
est s̄.dictum in ver.tertio dubitatur,si deducitur nullitas.nam
iudex nullitatis nō pōt inhibere ēt inferiori iudici, ne interim
exequatur,& inhibitio nihil operatur.Nō ob.tex.in c.nō solū.
nam procedit in appellatione, quando inhibitio est canonice
fcā, cū nō reperiat̄ iure cautum, ꝙ nullitas ordinarie agendo,
impediat executionē, vt s̄.& patet in d.l.fi.C.de or.cog.igitur
inhibitio nihil operat̄. & ista fuit determinatio Dominorū de
Ro.in d.decis.480.& hoc idē sequit̄ hic But. & idē Imo.hic,co
lu.10.¶Nō ob.prædictis notata per Inn.in d.c. cum M.in fi.s̄.
de consti.quia processus,qui fit in executione, cum fiat in iudi
cio summario, non habet preiudicare in plenario iudicio nul
litatis:iō non obst.litis pendentia, & inhibitio nihil operatur.
¶Non obst.dictum Bar.in d.l.si expressim.& Imo.in d.c.ex in-
sinuatione,vt s̄.est dictum.tene menti hanc singularem limita
tionem,quia sæpe in practica occurrit.¶Quarto limita,quia si
39 est petita †reductio laudi, & reductio sententiæ arbitramenta-
lis ad arbitrium boni viri,an poterit fieri executio lite pendēte
super reductione,quia D.Flo.in c.exposita.s̄.de arbi.tenuit ꝙ
sic,dicens ꝙ interim nō debet suspendi executio.allegat no.in
c.ex literis.s̄.de resti.in integ.in glo.supplicatio.& sufficit fm̄
eum,ꝙ probetur contrarium . non obstat, si diceretur, ꝙ hæc
petitio reductionis habet vim appellationis,vt in l.non distin-
guemus.§.cum quidam.ff.de arbi. quia non per omnia , vt ibi
no.patet quia hoc casu iudex non aditur per viam appellatio-
nis,sed per viam querelæ. & hæc differunt inter se, vt in c.con-
certationi.de app.in 6.ex quo ergo petitur reductio principali
ter non habet impedire executionem sententiæ. sed certe Bal.
in d.§.qui prouocauit.in fi.tenet contrarium, per no.ff. de ex-
cu.tut.in l.diximus.in prin.& in d.§.cum quidam. & hanc par-
tem sequitur Panor.in c.Quintauallis.s̄.de iureiu.in pe.char.
quia talis reductio quo ad effectum differendæ executionis ha
bet vim suspensionis,& appellationis,vt in d.§.cum quidam.&
quia iura dicunt, ꝙ arbitramentum iniquum debet reduci ad
arbitrium boni viri , ergo non debet executioni mandari ante
reductionem.l.societatem.§.arbitrorum. in fi.iuncta l.vnde si
Nerua.ff.pro socio.& hoc vr̄ velle Inn.in d.c.Quintauallis.dū
dicit nō valere dictum arbitratoris,nisi sit æquum, vel ad æqui
tatem reductum.& idē gl.in c.cām.s̄.de elec. ergo interim nō
est exequendum. si vero iudex executionis cōfirmasset laudū,
& a confirmatione sit appellatum , tunc bene poterit pēdente
appellatione sententia mandari executioni, quia a sentētia iu
dicis recursus non potuit appellari,vt no.Bar.in l.j.ff.de leg.1.
& sequitur Bal. præcedentia dicta in d.§.qui prouocauit. in fi.
vbi refert,ꝙ ita Bononiæ fuit disputatum.¶Vlt.licet lite pen-
40 dente super†nullitate non possit fieri inhibitio, at saltem poi
fit fieri sequestratio.Bal.in d.l.ab executore. in fi.C. quorū ap.
per illum notabilem tex.concludit, ꝙ aut possessor habuit sen
tētiam ꝯ se,quam postea principaliter,& ordinarie agendo di
cit nullā.tūc si est res mobilis,fit sequestratio, si est immobilis,
sequestrant̄ fructus.Intellige qñ cōcurrit iusta cā sequestri.pu
ta suspitio,dilapidatio,vel similis:si vero petitor qui non possi
det,dicit sñiam nullam,nūq̃ fiet sequestrum : ex quo.n.petitor
est victus, & hēt sñiam ꝯ se,nullo adiutorio iuuat̄.iō dicit Bal.
ꝙ d.l.ab executore.dēt intelligi,qñ possessor est victus.secus si
habuit sñiam pro se:tunc.n.non fiet sequestrum.arg.l.euiden-
ter.ff.de excep.rei iud. ¶Tu cōsidera,si possessor est victus,qui
non appellauit a sentētia,licet dicat de nullitate principaliter,
non vr̄ ꝙ possit fieri sequestrum,sed debet fieri executio sentē
tiæ,vt est dictum s̄. & res dari victori q̃tūcunq; alias suspectus.
ita tex.no.in l.fi.C.de or.cog.si vero possessor fuit victor, & pe
titor fuit victus,tunc posset procedere, qđ dicit Bal.ꝙ non fiat
sequestrum, licet sñia dicat̄ nulla . & hoc pp̄ authoritatē sñię,
a qua non est appellatum cū possessione vincētis.cogita & no.
prædicta ad intellectum d.l.ab executore.¶Vndecimo princi-
41 paliter queritur circa materiam libelli,& an in causa†nullita-
tis requiratur necessario libellus. Spec.tit.de lib. concep.in §.
nunc videndum.in fi.concludit, aut nullitas deducitur incidē
ter, & non requirit̄ libellus:secus si principaliter intentet̄ per
no.in c.fi.s̄.de off.iud.& idem tenuit Spe. ti.de sent.§.iusta.cir
ca fi.in versi. quid ergo si appellans a sñia nulla.& concludit ꝙ
agendo principaliter requirunt̄ libellus, & litis contest. & re-
fert curiam Romanam ita seruare. & ita Bal.in §.qui prouoca
uit.in q.14.in fi.& idem But.Imo.& Pan.in c.per tuas.s̄.co.in
fi.Fallit coram eo,qui tulit sñiam,quia coram ipso non requi-
rit̄ libellus,nec litis cōtest.licet directo,& principaliter agatur
de nullitate.& refert Spe.ita tenuisse in d.vers.quid ergo si ap-
pellans.in fi.& ita transit Imo.in d.§.per tuas.in fi.potest ergo
esse rō,quia qñ coram eodem iudice deducit̄ nullitas, tunc cō
stat sibi ex actis factis coram eo , ex quibus resultat notorium
iuris.c.cum olim.j.de verb.sig.ideo iudex ipse potest supplere
absque alio libello , vt per Inn. in c.ex insinuatione. s̄.eo.& in
c.per tuas.s̄.de testi.& facit,quod notatur per Bar. in l.cum q̃-
rebatur.ff.de re iudic.¶Sed aduerte, quia Spec.in d.versi.quid
42 ergo.,hoc non dixit, sed solum ꝙ si † sententia est nulla, posit
idem ordinarius absque libello, & litis cōtestatione aliam sen
tentiam ferre.& hoc iō,quia vitium nullitatis cōcernebat solū
sñiam.secus ergo dicendū vr̄, qñ nullitas principaliter intenta
tur ordinarie agēdo, quia in hac cā requirit̄ necessario tela, &
ordo iudicij,vt per Inn.in d.c.fi.de off.iud. & ita Panor.in d.c.
per tuas.in fi.& facit ꝙ dicetur j.in seq.q.¶Duodecimo queri
43 tur,an in causa†nullitatis requiratur necessario litis contesta-
tio.Spe.in d.§.iusta.circa fi.in d.versi.quid ergo si appellans.&
in tit.de lib.concep.§.nunc dicendum. ad fi.versi.quid si sentē
tia.cōcludit, ꝙ si de nullitate agitur incidenter nō requirit̄ li-
bellus,nec litis contestatio:secus si principaliter. & ita residet
Bald.

Bal.in l.j.ff.de fer.col.3. concludens quòd principaliter agen
do sñia super nullitate sit diffinitiua. ideo necessario requirit
libellus,& litis cõtestatio.& idem voluit Bal. in d.l.fi. C.de or.
iudi.per illum tex.vt sit necessario lis contestanda, pro quo ēt
facit,ꝙ plene est dictum in c.cum cessante.s̃. eo. in ver.23.qñ
sñia fertur super nullitate,& ibi vide, & idem voluit Bal. in d.
§.qui prouocauit.in 14.q.in fin. ¶Sed tu de hoc articulo vide
plenius per doc.in d.c.per tuas.ex quorum dictis sic conclude
ꝙ aut nullitas deducitur simul cum applone principaliter vel
incidenter,tunc an requiratur litis contestatio distingue ꝓut
distinguitur in cã applonis, & vide ad hoc plenè dicta in d.c.
per tuas.¶Si vero deducitur nullitas de per se absq; applone
aut incidenter per viam exceptionis vel replicationis, & non
requiritur litis contestatio sed summarie proceditur in illa, vt
voluit Bar.in l.4.§.condemnatum. ff. de re iudi. & idem in oĩ
alia exceptione,quia in exceptionib.non est fienda litis conte
statio prout voluit gl.or.in c.prudentiam.§.sexta.s̃.de offi.de-
leg.& ita in hoc concordant oẽs doct.in d.c.per tuas.¶Quib.
tu adde ꝙ põt excipi,& replicari,& allegari nullitas tpe allega
tionum post conclusum in cã non proprie excipiendo,sed alle
gando dato,ꝙ aliter primo non fuerit in actis de ipsa nullitate
exceptum dummodo nullitas deprehendatur ex actis per so-
las allegationes iuris,& ita tex.no.in c.cum abbas. & ibi Bald.
col.2.in fi.s̃.de offi.delega.ꝙ tene menti, & facit dictum Inn.
in c.ex insinuatione.s̃.e.& in c.per tuas.s̃.de test.¶Si vero nul
litas deducitur principaliter, tũc si est notoria non requiritur
ordo iuris,requiritur tñ citatio partis.gl.& doc.ĩ ca.ad nostrã.
el 3.de iureiur.& ita doct.in d.ca.per tuas, & ita in hoc tenet
Rota decis.34.quæ incipit,item fuit dubitatum.¶Si autẽ nul
litas non est notoria,tunc requiritur litis contest.per c.fi. s̃.de
offi.iudic.& quia sñia super nullitate habet vim diffinitiuæ, vt
per gl.in cle.fi.de app. ad quam diffinitiuam nõ consueuit rr̃
deueniri absque litis contestatione,& hæc absq; dubio qñ ꝓ-
ceditur in presentia partium.facit gl.uota.in c.per venerabilẽ.
44 j̃.qui fil.sint legi. ¶†Sed dubitatio est quid si proceditur ꝯ ab-
sentem.tenet But.in d. c per tuas.ꝙ tunc non requiratur litis
contestatio,ex quo nihil petitur a parte sed a iudice, sicut in si
mili no.ĩ auth.si oẽs.C.si mi.ab here.se absti.&ita residet Imo.
in d.c.per tuas.in fi.¶Sed certe ista fuit originalis determina-
tio Bal.post Iac.But.in l.fi.§.illud. C.de tem.ap.vbi concludit
Bal.ꝙ pp naturam ipsius causæ nullitatis, & ęquitatis officij
iudicis intẽtati, siue sit absens reus siue actor, poterit ferri dif
finitiua litę non contesta.si de iustitia constat iudici, & addu-
cit notata in l.defendente.C.de aut.tu. ¶Aduerte tamen quia
conclo non transit absque dubitatione,nam ex quo agitur de
præiudicio certę personę non vr̃ quod possit ferri diffinitiua
lite non cõtest.vt dr̃ in restõne in integrum in d.c.fi. s̃.de offi.
iu.secus qñ agitur ꝯ personam incertam, & ita procedat quod
hr̃ in d.auth.si oẽs.& ita tenet Pan.in d.c.per tuas. in fi.vt ꝯtra
absentem non possit procedi ad diffinitiuam lite non conte.
& adducit ꝙ notat̃ per Bu.in c.tuæ.s̃.vt lite non conte. ex cu-
ius dictis censet̃ ipse But.idem voluisse ibi, & de hoc articulo
vide latius per do. de Rota in decisi.34.quæ incipit,item fuit
45 dubitatum,vtrũ quando agitur.¶†Decimotertio quęritur an
in libello nullitatis requiratur expresio causæ in specie.¶Prę
mitte primo, ꝙ possit principaliter agi de nullitate sententiæ
& processus,vt d.l.si expresim.& d.l.j.in prin.ff.de fer.Simili-
ter põt agi principaliler de nullitate testamenti, & alterius vl-
timę voluntatis,vt in l.quæ sub cõdõne, in fi.ff.de condi.inst.
& ibi notabiliter per Bar.in l.filio præterito. ff.de iniusto test.
& per Bal.in l.suus.in fi.C.de repu.hæred.in quib.iurib. cõclu
dunt Bar.& Bald.ꝙ de nullitate testamenti possit agi principa
liter.Item incidenter per viam exceptionis, & per viam repli-
cationis. Silr etiam põt principaliter agi de nullitate ꝯctus.ita
tex.in c.quę in ecclesiarum. s̃.de constitu. & Bal.ibi,col.2.in
fi.pro quo etiam est textus in c.constitutus.s̃.de in integ.resti.
& per gl.in l.si dolo.C.de rescin.vendi. ¶Secundo præmitte,
ꝙ id ꝙ est etiam ipso iure nullum põt agi principaliter, & peti
quod declaretur nullum,& cassetur quatenus de facto proces
sit,vt in d.l.j.& ibi per gl.ff.de fer. & in d.l.si dolo. probatur in
l.certa ratione.C.quando prouo.non est necesse. & in l.chyro
graphis.§.fin.de admini.tuto.& ita Bar.in d.l.quæ sub condi-
tione.in fi.pro quo gl.& Imo.in c.auditis.s̃.de elect. & in c.ve
nerabilis.s̃.de offi.deleg.& idem quando esset aliquid in spe,
tunc potest peti,& cassari,& rumpi, vt in l.nam & si sub condi
tione.ff.de iniusto testam.¶Vbi vero actus nullo iure subsistit
nec re nec spe, tunc vbi in iure reperitur verbum irritum vel
cassari,exponitur cassum vel scissum declarari,vt per gl.in ver.
cassamus.in c.venerabili.& in c.2.s̃.vt lite non contesta. & ita
Bal.in l.3.§.fi.ff.de iniusto testa.& per gl.in d.l.si dolo. & in c.
46 ad probandum.in versi.cassata.de re iudica.¶†Tertio pręmit
te, ꝙ actus potest dici nullus ex plurib.causis & omnib. simul

concurrentib.ita gl.not.in l.si mater tua. C.de ꝯhen.emptio.
quem ad hoc adducit Bal.in d.l.quæ sub condõne.in vlti. col.
ff.de conditio.institu. sed quando vna causa nullitatis esset di-
uersa,& præcederet aliam tempore, tunc secunda causa non
inuenit quid annullet,vt in d.l.nam & si sub condõne. §.rum-
pendo . ideo tunc super secunda causa solum non posset fun-
dari libellus nullitatis.facit.ff.de hære. insti.in l.si non lex elia-
scentia.ita Bal.in d.ca.quæ in ecclęsiarum.¶Tu aduerte,quia
deducendo plures causas nullitatis in eodem libello,in dubio
non vr̃ quis se adstringere.ideo satis posset probare vnam cau
sam dummodo ipsa sola ex se sit sufficiens ad nullitatem,vt in
c.exhibita,& ibi bona gl.in fi.s̃.de iu.& facit l.3.§.fi.& l.appel-
lanti.ff.de ap.¶His pręmissis videretur,ꝙ in libello nullitatis
debeat exprimi causa in specie per tex. ad hoc no.in d.l.si ma-
ter.quia sicut causa actionis debet in libello proponi, vt in l.j.
ff. de eden.ita ipsa cã officij iudicis intentata. l. minor autem
magistratus.ff.de mino. & ita Bald.in d.l.quæ sub condõne in
vl.col.& ita eodem modo qui dicit processum vel alium actũ
nullum,debet postea probare causam in specie,& quo iure sit
nullus,vt probatur in l.Imperatores.ff.de priui.cre. ſm Bal.in
c.ęcclesia.s̃.de consti.col.2.hoc tamen vr̃ intelligendum quã
do de hoc excipitur.alias procederet libellus generalis, vt vi-
47 de.j̃.se.q. ¶†Decimoquarto quæritur,posito ꝙ in libello dẽat
exprimi certa causa nullitatis vt s̃. tamen intellige quando de
hoc excipitur per partem,alias procedit libellus generalis.l.fi.
C.de annali exce.ca.2.de lib. obla. & ideo procederet libellus
generalis simpliciter dicendo actum nullum, quia ꝯ formam
iuris vel statutorum absque expresione alterius causæ. & ita
vr̃ tex.de hoc in l.quædam mulier.ff.fami.ercis.& ita But. hic
in vlt.charta in princi. tenens ꝙ in libello nullitatis non sit ne
cessaria expresio causę sicut in libello applonis a diffinitiua
vt in d.l.3.§.fi.de quo tamen per Inno.in ca.cum Bertoldus.s̃.
tit.proxi.& per Bal.in d.§.qui prouocauit,in q.15.& ideo pone
48 aliquis egit †de nullitate nulla causa expressa in libello,tamen
postea in processu prosequitur vnam causam tantum,an si ex
illa causa succumbat possit postea iterum agere ex alia cã nul
litatis.Bar. in d.l.si expresim.col. vltima,tenet ꝙ non dicens,
ꝙ causa nullitatis ęquiparatur causæ motę in actione reali,qa
sicut dominium non potest haberi ex plurib.causis eodem tẽ-
pore concurrentib.l.3.§.ex plurib.ff.de acqui. pos.ita ergo di-
cendum in sententia vel alio actu,quia semel nulla ex vna cau
sa nõ potest amplius annullari, vt in d.l.nã & si sub condõne.
§.rumpendo.licet eodem tpe bene possunt simul concurrere
plures causæ nullitatis,vt est tex.in d.l.si mater.sicut ergo quã-
do est actum actione reali nulla causa expressa,licet postea in
processu agens sit prosecutus vnam,tamen si succumbat non
poterit postea agere ex alia causa.d.l.si mater. §.eandem.& in
l.& an eandem.§.actiones.& ibi per Barto.ff.de excep.rei iud.
49 †ita quando quis dixit sñiam nullam generaliter non expressa
vlla causa licet in processu sit vnam tãtum prosecutus, si tamẽ
succumbat non possit iterum ex alia causa dicere sñiam nul-
lam,secus si a principio in libello expresserit certam causam
in specie. tunc.n.si succumbit poterit ex alia causa nullitatis
iterum agere sicut dr̃ in actione reali quando quis egit expres
sa certa causa,quia succũbens poterit iterum agere ex alia cau
sa,vt in d.l.si mater,& hoc vr̃ tenuisse Inno.in d.c.cum contin
gat.s̃.de offi.deleg.col.3.& ita Bar.in d.l.si expresim. col.vlt.
& in d.l.j.C.qñ prouocare.circa fin.in versic.quęro quid si est
prosecutus vnam causam &c.Cuma.vero in d. l. si expresim.
in fi.dicit Bart.errasse,& quod ęquiparatio sua non procedat,
quia qui egit rei vendicatione ex vna causa,non potest prose
qui vel obtinere ex alia causa,vt in c.abbate.de re iudi.in 6. &
tamen hoc nõ haberet locum in causa nullitatis quia qui egit
ex vna causa poterit etiam ex alia se iustificare, vt in l.3.§.j.de
appel.¶Item ex alio non concludit ratio Bar.quia in reali ve-
nit dominium etiam post litis contestationem superueniens,
vt d.c.abbate.& no.in l.non videtur in iudicium.ff.de iud.& ĩ
l.si rem.§.fi.de pigno.actio.& tñ sñia lata sup illo libello gene
rali non præiudicaret in illo dominio superueniẽte nisi illud
fuisset expressum,vt d.l.si mater.§.j.& §.actiones. cum ibi no-
tatis.¶Præterea in libello generali veniunt omnia.l.solemus.
ff.de iud.c.cum ecclesia. s̃.de cau.poss. & tamen sñia non ob-
stat in non prosecutis,vt in l.licet.C.de iu.ita Cum.in d.l.si ex
presim.in fine.pro quo facit,ꝙ voluit Inn.in d.c.cum contin
gat. inquantum dixit ꝙ si aliquis petijt sñiam infirmari nulla
expressa causa in libello,si postea prosecutus est vnam causam
licet succumbat,tamen poterit iterum alia causa petere infir-
mari.¶Sed aduerte,quia Imo. in d.l.si expresim. col.36. licet
non viderit Cuma.residet cum opinione Bar. & dicit ꝙ nõ ob
stat præcedens dictum Inno. cum aliud sit petere pronunciari
sñiam nullum, & aliud sit petere sñiam infirmati,sicut aliud
esset quando quis peteret se declarari dominum, & diuersum
esset

esset quando quis peteret sibi dari dominium alicuius rei: tūc enim agitur actione personali, nam ex pluribus causis posset quis esse obligatus ad dominium alicuius rei transferendum puta ex permutatione. l. j. ff. de rerum perm. vel ex successione vel ex stipulatione. l. vbi autem. in fi. ff. de ver. obli. ita ergo qñ sententia non est nulla sed potest annullari pōt venire infirmāda ex plurib. causis etiam diuerso tpe concurrentibus, puta statuto cauetur ꝙ si sñia non registretur ĩ. mensem ad cameram actorum possit infirmari. ¶ Item alio statuto cauetur, puta ꝙ si non soluatur gabella ĩ. certum tps possit peti sententiā infirmari, sed non sic qñ a principio sñia esset nulla, quia si est nulla ex vna causa, non potest esse nulla ex alia causa. ita ꝙ vr̃ ęquiparanda nullitas actionis realis prout dicit Bar. ſm Imo. in d. l. si expressim. tu aduerte quia Ange. in d. l. 3. §. fi. ff. de ap. non vr̃ sequi prædictam æquiparationem Bart. de causa nullitatis ad actionem realem, & eam improbat hic Butr. in vlti. charta in principio, & silr̃ Imo. hic. col. 8. in fi. quia ex libello in actione reali ex vna causa non posset obtineri sententia in dñio: licet in processu postea deduceretur, & probaretur alia causa, vt in d. l. si mater. §. actiones. & in d. c. abbate, & tamen non sic in libello nullitatis, quia dicendo sententiam nullam ex vna causa poterit postea in processu probare aliam causam, & si probet poterit obtineri sñia ex alia cā non deducta nec allegata in libello. & ita est optimus tex. in c. cum Bertol. de re iudi. non sic in actione reali, vt s̃. ſm Bu. & Imo. hic, ita ꝙ vr̃ potius æquiparanda nullitas in libello applõis, vt in d. l. 3. §. fi. ff. de ap. imo idem Bar. in d. l. si expressim, & in d. l. j. C. qñ prouo. in vlti. col. & in d. l. si vt proponis. C. quō & qñ iu. tenet ꝙ causa deuoluit totum ita quod ex noua causa non deducta possit sñia confirmari vel infirmari, & æquiparat Bar. nullitatem applõni quæ deuoluit totum, & ita Imo. hic col. 7. in vers. sed iuxta prædicta insurgit dubium. & idem But. hic. col. 9. Considera ergo casus distincte. ¶ Aliquando libellus est specialis ex vna causa nullitatis. tunc absque dubio ſm oēs non præiudicat sñia si agatur postea ex alia causa: imo plus quia superior ex eodem iudicio potest sñiam reformare ex alia causa nō deducta in libello cōfirmando vel infirmando sententiam si constat ex actis, vt est tex. in d. c. cum Bertol. ſm But. & Imo. hic, & Cumanum in d. l. si expressim. quia nullitas ex vna cā intentata deuoluit totū vt sic possit ex alia causa confirmari vel infirmari sicut in causa applõnis, vt in d. l. 3. §. fi. & ꝓut in hoc tenet Bar. in d. l. si expressim. ¶ Aliquando libellus est generalis super nullitate, & prosecutio est generalis, tunc vr̃ quod sententia generaliter p̃iudicat, vt d. l. licet. C. de iudi. ¶ Si vero libellus fuerit generalis tamen prosecutio fuit specialis quo ad vnam vel duas causas nullitatis, tunc tenendum vr̃ ꝯ Barto. ita quod solum in prosecutis obstat exceptio rei iudicatę, vt in d. l. licet. & æquiparatio Bar. non procedat, vt patet ex prædictis. & rō differentię quare si est actum ex vna causa possit sñia reformari ex alia quasi totum ius videatur deductum in iudicio, & tamen non obst. exceptio rei iudicatę si postea agatur iterum ex alia causa. dic quod in appellante vel dicente de nullitate cōsideratur fauor. ideo est quod potest ferri sententia ex alia causa non deducta in libello: nō sic in ipsa sñia, quia ne excludatur pars in totum debet sñia restringi solum ad prosecuta, vt in d. l. licet. sicut in

50 simili dicit Bar. in d. l. 3. §. fi. ¶ † Quintodecimo quæritur quid in reductione ad arbitrium boni viri qñ petitur corrigi arbitramentum an si iudex reperit eum nullum ex defectu personæ arbitratoris vel quia non seruata forma compromissi vel aliter possit pronunciare super nullitate Archid. 2. q. 6. c. a iudicib. notanter determinat, ꝙ sic prout refert, & sequitur hic Bal. in fi. & in c. j. §. sancimus. quo tpe miles. in vsi. feudo. idem But. hic, col. pe. in prin. & Imo. hic. col. 10. & idem hic Pan. colum. 3. in fi. nam libellus super reductione censetur hr̃e naturā applõnis, vt sic deuoluat totum negocium, & ptātem reformādi, & infirmandi, & annullandi, ar. l. non distinguemus. §. cum quid. ff. de arbit. quod tene menti, & vide dicta supra in 10. q.

51 in 5. limitatione, in fi. ¶ † Decimosexto quæritur an sicut ꝓcedit libellus in quo victus principaliter petit sñiam annullari seu nullam declarari vt s̃. in q. 13. ita procedat libellus in quo victor principaliter petat sñiam confirmari. Bar. in d. l. si expssim. in fi. tenet ꝙ sic, & ideo appellatus potest petere sñiam cōfirmari etiam si appellans non prosequatur applõnem, vt in auth. de his qui ingred. ab appel. §. volumus. & idem si non sit appellatum, quia poterit officio iudicis principaliter agendo peti sñiam vel alium actum confirmari, vt no. in c. j. de confir. vtili. & rō est ſm Bart. quia petens executionem sententiæ si succumberet per exceptionem nullitatis etiam summarie ꝓbatę quia sufficit tunc summaria probō, vt per Bar. in l. 3. §. cōdemnatum. ff. de re iud. & in l. a diuo Pio. §. si super rebus. nisi principaliter posset petere sñiam confirmari, tunc non haberet remedium ordinarium quod esse non debet, quia solū ꝑiudicatur sibi in illo iudicio summario executionis, non autem quo ad ordinarium postea agendum, vt no. in d. §. si super reb. & in c. veniens. el 2. de testi. ideo necessario conuenit dicere ꝙ possit postea principaliter petere sententiam confirmari, & plenariè super hoc cognoscetur, & poterunt de nouo probōnes fieri hincinde, quia probōnes factę in ipso iudicio summario executionis non sufficerent, vt in d. c. veniens. & in l. 2. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ¶ Sed qñ a principio ordinarie agendo est actum de nullitate, & succumbit agens, tūc clarum est quod sñia lata in hoc plenario iudicio p̃iudicaret postea etiam in summario si a tali sententia super nullitate non fuit appellatum. facit quod notatur per Inn. in ca. fi. s̃. de ordi. cogni. & ita sequitur hic col. 8. & Imo. in d. l. si expressim. col. 37. in ver. iuxta prædicta potest dubitari. idem tenuit Bar. in d. l. j. C. qñ prouoc. in pen. col. in ver. uidendum restat qñ de nullitate, in fi. & quod possit peti cōfirmatio sententiæ tenet Ange. in l. de pupillo. §. qui opus. ff. de no. ope. nunc. ubi dixit qđ poterit peti cōfirmatio semel, & bis, nec erit dicta prosecutio frustratoria, quia habitis post ea trib. sñijs conformib. non potest amplius dici de nullitate ꝯ executionem, vt est tex. singu-

52 laris in cle. j. de re iudi. & ita Imo. in d. §. qui opus. ¶ Decimoseptimo quęritur, datus ē libellus petēdo sñiam cōfirmari an poterit iudex eodem libello, & iudicio sñiam infirmare seu nullā declarare. Bart. tenet, ꝙ sic in d. l. si expressim. in fi. quia sicut nullitas deuoluit totum prout est dictum s̃. in præcedenti q. & s̃. in q. 10. ita libellus super confirmatione deuoluit totum negocium principale, vt sic iudex ex eodem iudicio possit ad petitionem rei sñiam annullare vel cōfirmare cum sit eadem rō

53 ſm Bar. ¶ † Decimooctauo quæritur an in prædictis procedat simul libelli directo ꝯrij, puta actor petit sñiam confirmari an poterit reus principaliter agendo offerre suum libellum, & petere sñiam annullari. Inn. in d. c. cum contingat. s̃. de of. dele. in gl. magna circa fi. vr̃ velle qđ non admittatur libellus directo ꝯrius, qa posset sequi perplexitas, & ferri ꝯria sñia, & vnus libellus sufficit pro vtroq;, quia si actor dicit sñiam nullam poterit reus excipere, ꝙ est valida, & probare quicquid velit ac si libellum ꝯdictorium dedisset: & quia secundus libellus est prę-iudicialis ad primum, dēt ergo supersederi, & sufficit reo, ꝙ ibi sit consultum per viam exceptionis ſm Innoc. transit & ita Ang. in l. j. C. qñ prouo. circa fi. & ita etiam in d. l. si expressim. & ita ēt simplr̃ Imo. transit in vlt. charta, sed de hoc art. vide latius per Bal. in d. §. qui prouocauit. in q. 15. vbi arguit primo ꝓ Inn. qa ꝯrietates non sunt nisi in certis casib. admittēdæ, vt no. in l. oīno. ff. de imp. in reb. sed non est recipere actionē nullitatis directam, & ꝯriam, ergo &c. ¶ In ꝯrium vr̃ tex. notabilis in l. si inter me & te. ff. de excep. rei iud. vbi admittuntur libelli directo ꝯrij. ¶ Item si agis ꝯ me negatoria possum agere ꝯ te cōfessoria, vt no. in c. examinata. de iudi. & in 1i. de act. §. æquè. & si petis te declarari esse dñm serui ꝓcedit libellus ꝯrius in quo ille petit se declarari ingenuum. ff. de iureiu. l. si duo patroni. cum ibi no. ¶ Residet tñ Bal. ꝙ in actionib. in quib. quis potest esse actor, & reus, sicut est in iurib. incorporalib. admittit̃ libellus directo ꝯrius in alijs non, & hanc partē tenet Ang. in l. sed cum ambo. ff. de iud. Bal. vero in l. j. C. qñ prouo. in pen. col. in prin. voluit quod per viā reconuentionis admittat̃ libellus directo ꝯrius. sup quo articulo ꝯclude ꝙ aut loquimur in iurib. incorporalib. tūc indistincte seu via ꝯuentionis, seu recōuētionis admittit̃ libellus directo ꝯrius. tex. est no. ĩ c. cū ecclia. s̃. de cā pos. vbi canonici petierunt electionem confirmari. clerici vero ꝯrio libello petierunt electionem infirmari, & super vtroque libello fertur ibi sñia, & ita Panor. in 2. col. & ita procedat text. in c. abbate. de ver. signi. vbi But. col. j. no. illum tex. ꝙ sup libello confirmationis pōt dari ꝯrius libellus infirmationis. ¶ Si vero loquimur in his in quib. nō potest quis esse actor, & possidenti actio non datur, vt in l. j. ff. vti possi. tūc aut in rebus diuersis, & potest ꝓcedere libellus directo ꝯrius: & ita sit text. in d. l. si inter me & te. & in c. in præsentia. s̃. de prob. vbi super hæreditate eiusdem a diuersis partib. datur libellus ꝯdictorius & directo ꝯrius qñ agitur diuerso iure, sed si agitur eodem iure super eisdem vel diuersis reb. tunc si per viam cōuentionis reus non intendit aliud consequi q̃ per viam exceptionis non dēt admitti libellus ꝯrius, & ita procedit dictum Ang. in d. l. si cum ambo. sed si reus per viam agendi ꝯtrario libello intēdit aliquid consequi quod sub defensione non includebatur. tūc indistincte admittitur libellus directo ꝯrius, & ita procedat d. l. si inter me & te. vnde si per viam exceptionis reus nō potest consequi nisi per absolutionem: quia actore non probante vel reo probante solum absoluitur ipse reus, tñ nihil sibi adiudicatur nec fertur sententia declaratoria de iure suo, vt per Inn. & doct. in c. ex conquestione. s̃. de resti. spol. Sed per libellum de directo ꝯrium reus non solum absoluitur a libello actoris, sed etiam obtinet condemnationem de actore seu declarationē vel

vel adiudicationē de iure suo, vt in d.l.si inter me,& de his per Bart. in repet.l.edita.C.de eden.post medium, vbi notabiliter ponit quod si reus est conuentus ex instrō, vt soluat, an possit ipse dare ꝯrium libellum petendo sibi reddi instrm̄ cācellatū tanq̄ sine causa per.l.dissolutę.C.de cond.sine causa.vide ibi ꝑ eum. ¶Et quid si per actorē coram epō petat̄ declarari instrm̄ vsurarium principaliter agendo an poterit reus offerre libellum ꝯdictorium in quo petat pronunciari instrumentum iustum,& validum.vide de his singulariter per Lapum in sua al-
54 legatione.4.vbi no.loquitur.¶†Decimonono quærit̄ qn̄ a diffinitiua appellatur, tūc cā nullitatis includitur in applōne, & venit incidēter.ff.fam.ercis.l.quædā mulier.& l.Carmelia Pia de iure pat.an idem sit in applōne ab interlocutoria. Inno.hic notabiliter, ꝙ non.& sic iudex ad quē non potest cognoscere super nullitate in applōne ab interlocutoria, etiam si iudex fuisset excōicatus publice,& processisset ꝯ oēm iuris ordinem ratio est quia nullitas non est expressa inter cās applōnis ab interlocutoria,& iudex applōnis ab ea non potest se de alijs causis intromittere, vt in cle.appellanti.eo.ti.f̄m Inn.& idem Bal. hic.col.2.in fi. ¶Si ergo interlocutoria est nulla non dēt adiri superior, sed ipsemet iudex ne continentia causæ diuidatur.l. nulli.C.de iudi.& ita Ang.& Imo.in d.l.si expressim, in vltima charta. ¶Tu intellige nisi ī appellatione ab interlocutoria velit quis postea deducere nullitatem per viam attētatorum appellatione pendente. tunc poterit f̄m Hos. hic, pro quo.c.non solū, eo.ti.in 6.& c.exhibita.s̄.de iu. ¶ Secūdo intellige nisi in applōne ab interlocutoria deducatur pro causa grauaminis ipsa nullitas.tunc.n.poterit iudex applōnis cognoscere, & ꝓnunciare, dummodo ipsa appellatio iustificetur respectu causæ nullitatis ex illa causa in applōne expressa.non autem sufficeret probare nullitatem ex alia cā, vt in d.cle.appellanti.& ita Pan.hic.col.3.in prin. & Imo.hic.col.5. limitans prædicta nisi nullitas sit annexa causæ applōnis.tunc applō ab interlocutoria deuoluit nullitatem.ita dicit etiam tex.in c.j.& in ca.accedens.cl.2.s̄.vt lite non cōte.But.vero in d.c.exhibita.col.4.in
55 fi.intelligit, ꝙ in d.c.accedens.esset deducta nullitas.¶†Vigesimo quæritur an in appellatione ab interlocutoria procedat libellus, dico sn̄iam nullam & si qua est appello.Bal.in l.j.C.qn̄ prouo.col.7.tenet, ꝙ sic qn̄ talis interlocutoria nō sperat post se aliam diffinitiuam. alias applō ab interlocutoria nō defert nullitatē: quia cā q̄ non est expressa nominatim in applōne nō pōt eam iustificare, vt in d.cle.appellanti.& s̄. in præcedēti q. ¶Sed qn̄ interlocutoria est talis quæ totum negocium aut ipsius partem subalem desinit, tunc quia redigitur ad instar diffinitiuæ est dicendum idem in ea ꝙ in diffinitiua.adducit illam
56 l.singularē.ff.de mino.l.intra vtile.f̄m Bal.in d.l.j.¶†XXj.quęritur an nullitas,& applō possint simul cumulari,& an procedat libellus, dico sn̄iam nullam, & si qua est appello.gl.singularis in d.l.j.tenet ꝙ sic: sed in ꝯriū facit, quia dicendo simul sententiam nullam,& iniustam, vr̄ sibi ꝯrius.ideo non est audiendus.l.j.C.de fur.c.vt quis duas.de elec.li.6 dicas, ꝙ si proponit condōnaliter puta, quia dicit sn̄iam nullam, & inquantum sit aliqua appellat tanq̄ ab iniusta, tunc procedit libellus, vt per gl.in d.l.j.quā cōiter oēs sequuntur hic & Bar.in d.l.si expressim.col.3.idē notabiliter Bal.in d.l.j.col.6.siue appellet actor siue reus.& ita etiam sequitur ibi Bar.& Ange.in fi. hoc idem tenet Bal.in d.§.qui prouocauit.q.18.nec tenetur appellans alteram viam eligere,& ita sequitur Spe.ti.de sententia.§.iusta. in ver.sed nunqd talis libellus.in vlti.col.& dicit ita seruari in
57 curia Romana, †pro quo optime facit tex.singularis in c. constitutus.s̄.de resti.in integr. vbi in simili procedit iste libellus, dico ꝯtum nullum & si quis est peto restōnem in integrum. & ita resident ibi doc.& Inn.in d.l.si expressim.col.29.vbi ple
58 ne per eum de hoc articulo.† ibi etiam sil'r concludit de libello in reductione laudi seu arbitramenti.nam procederet libellus, dico arbitramentum esse nullum,& si ꝙ est peto eum redu
59 ci ad arbitrium boni viri seu in melius reformari, †& idem de libello in quo quis diceret ꝯtum nullum,& inquantum sit aliquis peto eum rescindi: quia sum læsus vltra dimidiam iusti ꝑcij, f̄m notata in l.j.C.de rescin.vendi. nam procedunt huiusmodi libelli f̄m Imo.& An.in d.l.si expressim.ꝙ nota.& Imo.
60 in d.c.constitutus, ꝙ nota diligtēr.¶†Vigesimosecundo q̄ritur an sit dr̄ia si formetur libellus copulatiuè, puta dico sn̄iam nullam,& si qua sit appello. vel alternatiuè, dico sn̄iam nullā, vel si qua sit appello.Imo.in d.l.si expressim, tenet ꝙ nō sit differentia, ex quo applō fit sub condōne ꝯria actui præcedenti ideo non vr̄ esse vis an copulatiuè vel disiunctiuè fiat, faciunt notata per Bar.in l.si Titio fundus.ff.de vsufr.imo plus voluit Bal.in d.l.j. C.qn̄ prouo.col.7.in ver.modo quæro ꝙ procederet libellus per copulam, puta dico sn̄iam nullam, & si qua est appello.nam si diceret, ꝙ copulatiua, &, poneretur dicto casu inter incompabilia, & tūc staret disiunctiuè f̄m notata in l.si.

C.de cod.f̄m Bal.dicentem ēt ꝙ non est curandum de ordine cū vtrobiq; sit eadem rō.siue ergo primo diceret, appello inquantum sn̄ia sit aliqua, & inq̄tum sit nulla, dico eam nullam vel ꝯdicendo primo eā nullā,& si qua est appello. vtroq; casu procederet libellus.& ita voluit Bal.in l.qui testō, in prin.ff.de excusa.tut.& idē Imo.in d.l.si expressim.col.30. & ꝑdicta oīa in libello appellatorio qn̄ interponitur applō coram iudice a
61 quo.¶†Vigesimotertio quæritur an sit idem dicendum in libello applōnis qui producitur coram iudice ad quem.Bart.ꝙ sic in d.l.si expressim.co.3.ver.2.est notādum . cum in dictis libellis non reperiatur ꝯrietas, cum sint species defensionis seu exceptionis.applō.n.est remedium ad præsidium innocentiæ institutum.s̄.eo.c.3.& c.cum speciali.§.porro. ideo pōt quis vti ꝯrijs defensionib.ff.de except. l.nemo. & in rl'a, nullus plu
62 rib.lib.6.idem sequitur Imo.in d.l.si expressim.col.31. ¶†Vigesimoquarto quæritur dato qd̄ libello possit cumulari vtrūque remedium an possit simul prosequi cām nullitatis,& iniustitiæ.Bar.in d.l.si expressim.col.3.in ver.circa tertium.cōcludit, ꝙ sic, qn̄ istę causæ h̄ñt originem ex diuersis fontibus puta sn̄ia est lata ꝯ minorē, & indefensum . tunc.n.pōt concurrere ꝙ sn̄ia sit nulla quia ꝯ minorem, & ꝙ sit iniusta lata ꝯ iustitiā respectu eius, ꝙ in sn̄ia continetur, & poterunt tunc fieri probōnes,& reprobationes simul sup vtraq; cā ex quo nulla resultat ꝯrietas.& idē si ipsę duę viç.s.nullitas, & iniustitia habent originē ex eodē fonte tn̄ diuersis respectibus, puta dico sn̄iam nullam quia lata ꝯ me minorem,& indefensum. Item dico eā iniquam quia promissio ex qua sum cōdemnatus, fuit facta ꝑ me minorē absq; curatoris autoritate: licet.n.nullitas, & iniustitia habeāt hoc casu originē ex eodē fonte.tn̄ nulla est ꝯrietas, secus si modi essent ꝯrij . Exēplū, dico sn̄iam nullā qa lata cum falso tutore. Itē dico eam iniustam ex his quæ ꝓbata sunt ab illo eodem tutore.hic sum mihi ꝯrius . ideo in prosecutione non audior simul. ar.l.ꝯ maiores.C.de inof.testa.f̄m Bar. & idem Imo. hic. col.9. concludens ꝙ successiue diuerso tp̄e oī casu possit fieri prosecutio per notata in ca.cū dilecta.& ibi per gl.& doc.s̄.de rescrip.licet Imo.in d.l.si expressim.col.32. referat doct.cōiter tenere ꝙ possit fieri simul ꝓsecutio nullitatis, & appellationis pro eo quia est species defensionis, vt s̄.
63 ¶†Vigesimoquinto q̄ritur an sicut procedit libellus mō prædicto ita ꝓcedat positio.puta pono ꝙ sn̄ia est nulla, & si qua ē pono ꝙ est iniusta.vr̄ ꝙ sic qa positio euellitur de corpore libelli, vt in cle.sępe.de verb.sign.& sicut ꝓcedit libellus, ita procedit positio, vt per Inn.in c.ex parte.s̄.de rescri.In ꝯriū facit, qa sicut probō dēt esse certa,& ita positio, vt probat̄ in l.j.§.si qs argētū.ff.depos.& hoc est verius. qa si reus rn̄deret sub verbo credit.non tn̄ ex hoc non constaret qd̄ esset confessus f̄m Bal.in d.§.q prouocauit.q.29.¶Vigesimosexto quęrit̄ qn̄ format̄ libellus, dico sn̄iam nullā,& si qua est appello.an tunc nullitas dicat̄ intentata principaliter vel incidenter.gl.sing.in d.l. j.C.qn̄ ꝓuo.dicit, ꝙ censet̄ deducta incidenter non obstāte ꝙ ex prima forma libelli apparet deducta principaliter.ideo est ꝙ tunc cognoscit̄ simul,& de nullitate,& de iniustitia, sed an dictū gl.ꝓcedat patebit ī.de quo ꝑ Bal.ibi.col.4.in fi.& col. vl. ver.5.q̄ro,& ēt ibi ꝑ Ang.circa fi.& hoc circa mām libellorū.
64 ¶†Vigesimoseptimo principaliter quęritur de iudice quis sit iudex cōpetens in cā nullitatis.Bar.in d.l.si expressim.col.pe. concludit primo, ꝙ si sn̄ia est lata delegato . tunc de nullitate non ipse delegatus, sed delegans hēt cognoscere.l.si vt proponis.C.qūo,& qn̄ iudex.Tu intellige nisi sn̄ia delegati sit nulla, qa non seruata forma rescri.tunc.n.per talem sn̄iam nullā nō expirat iurisdō delegati.sicut dr̄ in arbitro qui tulit sn̄iam nō seruata forma ꝯpromissi, vt l.quid tn̄. ff.de arbit. vnde poterit tunc delegatus iterum sn̄iare. & ita notant doc. in c.qualiter. ī.de accu.& in c.literis.s̄.de offi.deleg.& Saly. in d.l.si vt ꝓponis.¶Si vero sn̄ia delegati est nulla alia de causa.tunc finita est eius iurisditio, iō amplius se non intromittit, vt in d.c.in literis.& in d.l.si vt ꝓponis, sed qn̄ sentētia ē lata ab ordinario qui tulit sententiam nullam.voluit hic Inn.ꝙ principaliter de nullitate non possit adiri.nisi ipse ordinarius, sed qn̄ deducit̄ nullitas per viā appellationis poterit adiri eius superior qui tunc
65 poterit de nullitate cognoscere.& ita intelligit tex.hic.¶†Sed certe opi.Inn.vr̄ ꝯ l.absentē.ff.d ap.vbi circa remediū appellationis aditur superior super remedio nullitatis.Iac. de Are.in l.si vt proponis, dixit ꝙ aut sn̄ia est nulla ꝑꝑ sordes, & dolum iudicis.tunc superior debet adiri super nullitate . & ita procedit d.l.absentem.Si vero sit nulla alia rōne.tunc ipse iudex ordinarius vel eius successor dēt adiri,& non superior, vt in d.l.j. & ī l.si præses.C.qūo,& qn̄ iudex.¶Sed aduerte quia gl.no. in l.4.de accusa. voluit, ꝙ omni casu possit adiri superior, etiam si sentētia dicat̄ nulla alia de causa q̄ per sordes iudicis. & hoc idem vr̄ velle gl.2.in d.l.j.C.qn̄ prouoc.vt si possit dici principaliter de nullitate coram illo iudice superiore ad quē posset appel-

appellare.¶Non ob.l.vbi cęptum.ff.de iudi.quia dicit Bar. in
d.l.si expresſim.col.vlt.in princ.ꝙ aut volo petere principaľr,
vt iterū ſententieť, quo caſu quæſtio nullitatis venit tunc inci
denter.& iō dicto caſu ipſe iudex, qui tulit ſnīam dēt adiri,vt
d.l.4.& d.l.j.C.de ſen.ſed ſi principaliter dico ſnīam nullā ſo-
lū ad finē,vt nulla pnuncieť,tūc poterit adiri ipſe ordinarius,
vel eius ſucceſſor,vel eius ſuperior,vt in d.l.abſentē,& in l.j.ff.
q̄ ſnīæ ſine appel.reſcin.& vide per Ang. in ſuo conſil. 186.ꝙ
incipit.In Dei noīe &c.viſis oībus ſtatutis,in fi.¶Itē adde pdi
ctis ſi executor modū exceſsit,vel nulliter executus eſt,coram
quo poſsit dici de nullitate,vide p Bar.ī l.a diuo Pio. §. ſnīam.
ff.de re iu. & p Ang.in ſuo ꝯſil. 268. quod incipit,ſtatuto. in fi.
¶Tu limita oīa pcedentia,primo,qa qñ inſtantia eēt iā perem
pta in principali cā: tunc indiſtinctè poterit adiri ſuperior ſup
nullitate,vt ſic ſnīam ipſam in melius reformet, vel vt iterum
ipſam ferat. quia quando eſt iam perempta inſtantia non ob.
tunc d.l.vbi cęptū.& ita tenet Saly.in d.l.ſi præſes.C.quomo-
do & quando iudex.col.pe.Secundo limita,ꝙ ita demū poſsit
adiri ſuperior principaliter ſup nullitate qñ eſt talis,q aľs poſ-
ſit adiri p ipſas partes p viā querelæ.ſi aūt in iuriſdōne ſint gra
dus diſtincti, ſed excluſiui.tunc gradatim eſt adeundus iudex,
nec poſſet adiri ſuperior omiſſo ordinario.ita Bald. in d.l.ſi vt
proponis.col.4.per notata in c.Romana.in prin.de fo.cōpet.
in 6.& in c.cum ab eccleſiarū.& in c.paſtoralis. in prin. de of.
66 ordi. ¶ †Et pmitte quod dicere de nullitate eſt adire iudicem
per viam querelæ.l.4.C.de accuſa.in verbo, querimoniam, &
per gloſ.in verbo debitam. in c. concertationi. de appel. in 6.
& ibi per Arc.& Io.An.allegātes d.l.ſi expreſsim. ff. de appel.
67 quæ loquitur de ſnīa nulla . ¶ † Hoc præmiſſo conſidera duos
caſus. quia aliqñ dr ſnīa nulla pp delictum,ſordes , vel dolum
iudicantis,quo caſu cū nō ipſe iudex,qui iudicauit habeat co
gnoſceret,ſed eius ſuperior.l.abſentem.in verbo iniuriā.C.de
accu.& ibi per Bal. & per Saly. in l.4.eo.ti.in fi.& per Ange.in
d.l.ſi expreſsim.col.vlt.voluit Bal.in c.j. s̄.de offi. lega. col.j.
ꝙ hoc caſu ſicut Archieps pōt adiri per viam appellationis.c.
paſtoralis. de offic. ordi. ita poterit adiri per viam nullitatis .
quia vitium Epi pronunciantis transfert iuriſdictionem in ſu
periorem.d.l.abſentem.ita ꝙ Bal.nō loquitur in omni nullita
te prout aliqui allegant.mouetur Bal. quia dicto caſu Eps nō
pōt cognoſcere.& quia vitiū transfert iuriſdōnē. vnde in alia
nullitate q̄ ex vitio Epi iudicantis Bal.in d.c. j. ſatis aperte in-
nuit contrarium,ꝙ Archieps nō poſsit adiri per viam nullita
tis,& querelæ ex quo non arguiť vitiū Epi, & ipſe pōt cogno-
ſcere de nullitate ſuæ ſnīæ.d.l.4.& j̄.in ver.vlti. limita.& licet
dictum Bal. ſatis ſit tolerabile, quando allegatur vitium Epi.
tamen dubium facit c.j.de ſupplen.negli.lib. 6. vbi Eps impe-
ditus ex ſuo delicto non transfert iuriſdictionē in Archiepm:
ita ergo videretur dicendum in caſu Bar.cogita tñ.¶Secūdus
caſus qñ deducitur nullitas ex alia cā q̄ per ſordes , ſeu dolum
Epi ſententiantis.& in hoc caſu tenet, ꝙ ſupra dixi, ꝙ Archie-
piſcopus nō poſsit adiri p viā querelæ . qa ſi non eſt appellatū
dēt adiri p viā querelæ,vt s̄.pmiſſum,eſt & hoc fieri nō pōt, vt
in c.paſtoralis.s̄.de offi.ordi.& in c.j.s̄.de offi.leg.cum alijs ſi.
licet Pan.in c.in literis,in fi.s̄.de offi.dele.dixerit ꝯrium,& nō
bene per prædicta.Nō ob.ratio ſua per dictum Bar.in d.l.ſi ex-
preſsim,in vlt.col.& in l.ſi vt proponis,la prima.C.quomodo,
& quando iudex, & in l.j. C. quando prouocare. ſ. ꝙ ſicut ap-
pellatio deuoluit cauſam ad ſuperiorem,ita & nullitas , vt d.l.
abſentem. in verbo reformabunt,& in l.j.§.j.ff.quę ſententiæ
ſine appel.reſcin. qa certe illud verū in ſuperiore non habēte
limitatā, & impeditā iuriſdōnem prout in Archiepiſcopo, vt
s̄.præmiſſum eſt,& de tali ſuperiore nō loquitur Bar.nec dicit
Bar.quod idem ſuperior cōpetens in cauſa appłonis ſit com-
petens in nullitate ſeorſum ab appellatione intentata. & bo-
na eſt conſequentia,non poteſt adiri per viam querelæ . ergo
nec per viā nullitatis,cum nullitas ſit querela , vt ſupra. igitur
non poterit adiri Archieps habens iuriſdictionē ſuam impe-
ditam.& ita Bald.in d.l.ſi vt proponis.col.4. in fi.& ita etiā vo
luit Panor.in c.ad reprimendam.col.2. in fi.ſupra de offi. or.
& pro hac dubitatione eſt tex.in c.j.in princ.de foro compet.
li.6. vbi Archieps nō cognoſcit de ipſa cauſa principali omiſ-
ſo appellationis articulo,aut qñ minime eſſet appellatū, & ſic
per viā nullitatis,& querelæ,vt ibi in gl. 2. vt ſupra pręmiſſum
eſt. & hec etiam ſatis fuit de mente Ange.in d.l. ſi expreſsim ,
vlt.colū.dum reſpondet ad l.j.§.j. ff. quę ſententiæ ſine appel.
reſcin.¶Tertio limita,quia licet pro nullitate ſnīæ diffinitiuę
poſsit adiri idem iudex ordinarius, vel eius ſuperior, vt ſupra:
tñ ſuper nullitate interlocutoriæ nō pōt adiri ſuperior,ſed ſo
lū ipſe iudex,qui iudicauit , ſeu eius ſucceſſor ne continentia
cāæ diuidatur.ita voluit Inn.hic.& Bal.in l.aduerſus,in princ.
C.ſi aduerſus rem iudi. & idem Ang.in d.l.ſi præſes.in fi. & ſe
quitur Imo.in d.l.ſi expreſsim.col. 27. quod tene menti . Sed
tu intellige primo hoc dictū,& limita prout eſt dictum s̄.in q.
19.& dic vt ibi. ¶Secundo intellige, niſi interlocutoria lata a
delegato.tunc.n.poterit adiri ſuperior delegans per viam ſim
plicis querelę cognoſcendo de nullitate, etiam abſq; vlla ap-
pellatione per notata in l. arbitro. ff. qui ſatiſda. cogan. & ibi
Bal.& in d.l. aduerſus. quod no. facit ratio.l. iudicium ſolui-
68 tur.ff.de iudi. ¶ †Vigeſimooctauo quæritur non eſt dubium,
ꝙ ſuperior poteſt cognoſcere de nullitate ſnīæ inferioris , vt
s̄.ſed quid eꝯ an a ſnīa maioris iudicis poſsit dici de nullitate
coram inferiore ordinario.vř, ꝙ ſic , qa declarare ſnīam nullā
non eſt mixti imperij,ſed iuriſdictionis ſecundum Bal. in d.l.
ſi vt proponis.in fi.ideo quilibet ordinarius videtur poſſe de-
clarare ſententiam nullam prout voluit gl.no. in d.l.ſi vt pro-
69 ponis.¶†Sed contrarium videtur dicendum argu. dictæ.l.ad-
uerſus. vbi inferior iudex non poteſt reſtituere aduerſus ſen-
tentiam maioris,& is demum videtur poſſe declarare nullam
qui poſſet reſcindēdo iudicare.arg.l.fi.C. de legi.& ita firmat
Bal.in d.l.aduerſus,referens Iac. Butr. ita tenuiſſe,pro quo fa-
cit cle.ne Romani,de elec.& s̄.de maio.& obe.cū inferior, &
ꝙ no.Bal.in c.ſuper eo.in fi.s̄.de offi.dele.referendo Ioā. An.
ibi,quia delegatus a Principe eſt maior quolibet ordinario,vt
d.c.paſtoralis.§. fi. non poterit ordinarius ſe intromittere de
officio delegati Principis confirmando , vel infirmando.fa-
cit c.2.de of.dele.& ita vř tenendum regulariter quod de nul-
litate ſentētiæ debeat cognoſcere,vel idē ordinarius vel eius
70 ſuperior,nō aūt inferior iudex ab eo q iudicauit.¶†Sed limita
primo hanc rřam, niſi nullitas eſſet notoria, vel manifeſtè ap-
paret per inſpectionē ipſius ſnīæ:tunc.n.nō eſſet in effectu ne
ceſſaria ſolēnis declaratio,cum talis nullitas ſeipſam demon-
ſtret,& ſit vitium patens arg.ff.de falſis.l.ſi quis legatū, & hoc
caſu inferior poſſet ſnīam declarare nullam ſuperioris . & ita
Bal.in d.l.aduerſus.pro quo bene facit quod no. Ioā. An. in c.
ſtatutū.in fi.de reſcrip.in 6.dicens, ꝙ quando delegatus Papæ
in proceſſu,vel ſentētia grauaret partē ꝯ diſpōnē d. c. ſtatutū.
poterit adiri ordinarius , vt puideat ſi id manifeſtè apparet ex
quo tunc pceſſus eſt ipſo iure nullus, vt ibi in fi.& ſic vult Ioā.
And.quod ordinarius inferior poſsit cognoſcere de nullitate
pceſſus delegati Papæ,qñ nullitas eſſet patēs.facit quod dixit
Arch.& Io.An.in c.ſi eo tpe.de elec.li. 6. vbi volunt, qđ ordi-
narius poſsit reſiſtere delegato Papæ , qñ vellet nulliter proce
dere in caſu non incluſo in reſcripto,de quo p Doc.in c.ſi quā
71 do.s̄.de offic. dele. ¶†Secundo limita,quia incidenter quili-
bet inferior poterit cognoſcere de nullitate ſentētiæ maioris
iudicis.puta petitur executio ſententię iudicis ſuperioris co-
rā inferiore ordinario,ſi excipitur coram eo de nullitate ſnīę
poterit incidenter cognoſcere,qa rōne incidentiū augeť iuriſ
dictio.l.quoties.C.de iudi.& ita Bal. in d.l. ſi aduerſus, cōclu-
dens,ꝙ de nullitate incidenti poſsit cognoſcere ēt minor ma
giſtratus,ꝙ nota. & vide ꝙ in ſimili no.in c. cum veniſſent. s̄.
72 de iudi. ¶†Vltimo limita, qa de nullitate poterit cognoſcere
iudex,qui licet non ſit ſuperior,tamen ſaltem habet partē iu-
riſdōnis.ideo voluit notanter Bal.in c.dilecti.j̄.eo.tit.ꝙ a ſen-
tentia vicarij epiſcopi poſsit dici de nullitate coram ipſo epi-
ſcopo,& econtra,cum a ſententia epiſcopi poſſet dici de nulli
tate coram eius vicario . nam ſecundum Bald. ſuper nullitate
poteſt adiri quilibet iudex ordinarius competens , imo ipſe-
met iudex qui tulit ſententiam poteſt de nullitate ſuæ ſenten
tiæ cognoſcere , & pronunciare per ea quæ habentur in d. l.ſi
vt proponis,& in d.l.ſi præſes . ideo ipſemet epiſcopus pōt de
nullitate ſuæ ſententiæ cognoſcere , & diffinire prout etiā te-
net Pet.de Anch.ſuo ꝯſi.63.ꝙ incipit.In Chriſti noīe amen, a
querela. ſed epiſcopus,& vicarius cenſetur idē tribunal,& idē
conciſtoriū.c.2.de conſue. in 6. ideo alter poteſt cognoſcere
de nullitate ſententiæ alterius ipſorum . & ex his notabil. pa-
tet,quod nullitas hēt aliā nām ab appłone,qa in appellatione
ſemper requiritur,ꝙ ad ſuperiorē appelleť nō ad parē, vel mi
norem,vt eſt tex.in d.l.2.ſed nullitas pōt adduci ēt ad parē, &
quandoq; ad inferiorem iudicem prout ex præcedentibus pa-
73 tet,tene mēti.¶†Poſtremo limita, quia coram iudice ſæcula
ri poterit excipi de nullitate ſententiæ latæ in cauſa matrimo-
nij,quando.n.ſolū reuocatur in dubiū de validitudine,vel nul-
litate ſententiæ matrimonialis coram iudice ſæculari,poterit
de hoc cognoſcere cū hoc non tangat merita cauſæ,conſequē
ter quæſtio non eſt ſpiritualis.arg.l.cum proponas. cū ibi no-
tatis.C.de iureiuran.pro qua deciſione facit optime tex. in c.
ꝯſtitutus.el 3.de teſt.& ita But.in c.tuam.in fi.de or.cog.& ex
74 prædictis infertur,quod ſi iudex ſæcularis nulliter iudicauit ꝯ
clericum in cauſa,in qua non erat iudex competens,quo caſu
iudicium eſt nullum,dubitatur an a proceſſu vel a ſententia iu
dicis ſæcularis poſsit per clericum dici de nullitate coram iu-
dice layco,an vero ſit habendus recurſus ad iudicem eccleſia
ſticum? Barto. conſil. quod incipit,Clericus non ſub nomine

clericali

clericali.cōsuluit quod possit ad iudicem secularem. & idem cōsuluit Pet.de Anch.suo consi.381.incip.In Chri noīe amē, visis consilijs.col.2.mouetur quia iudex appłonis seu nullitatis succedit ī locum primi iudicis sæcularis.sicut ergo ipse primus iudex potuisset suam snīam nullam pronunciare, vt plene est dictum supra in 27.q.ita poterit iudex appłonis seu nullitatis.l.absentem.C.de ac.& facit quod no. Bal.in l.generaliter.C.de epis.& cle.col.2.in versi. per hæc soluitur ista qō. sed an prædictis casib.poterit haberi recursus per clericum ꝯ laycū ad iudicem ecclesiasticum.vr̄ quod non, quia clericus grauatus a iudice sæculari debet appellare ad superiorem iudicem sæcularem nō ad ecclesiasticum,vt no. per Arch.2.q.6.nō ita. & per Inno.in c.significantib.s̄.de offi.dele.& est dictum.s̄.in rub.in fi.& in ver.vlti.quæritur.sed certe hoc procederet qn̄ iudex sæcularis fuisset competens, secus si incompetēs.ita ꝙ clericus non potuisset tacite vel expresse cōsentire,quo casu poterit ēt dici de nullitate coram ecclesiastico.rō quia priuilegium fori fuit indultum clericis de iure diuino,vt per gl.96.di.Imperator, & oī casu quo clericus iuuat̄ speciali priuilegio semper in dicto casu pōt ꝯ laycum hr̄i recursus ad iudicem ecclesiasticū.hæc est doctrina Inn.& oīum doc.in c.cum sit generale.de fo.compe.ꝯn̄r poterit clericus pro hac nullitate ex defectu iurisdōnis trahere corā eccl'iastico.& ita Imo.in c. si diligēti. de fo.comp.col.pe.in fi.Bal.in auth.statuimus,in prin.C.de epis.& cle.inde ēt voluit Inn.in d.c.cum sit generale. ꝙ non solum vbi est defectus iurisdōnis,sed ēt super nullitate ꝯctus maxime si allatur dolus fraus vel oppresio poterit clericus trahere laycum corā ecclesiastico super tali nullitate,& ita But.in c.si clericus,de fo.comp.in vlt.char.in prin.in ver.5.qualitas. & in c. cum cā.in j.no.s̄.ti.j.fortius ergo rōne nullitatis ex defectu iurisdōnis,& sic ex spāli priuilegio fori, vt s̄.ꝯcludēdū ergo vr̄ ꝙ oī casu quo clericus pōt declinare forū sæculare si declinat, & iudex sæcularis non admittat poterit hr̄e recursum ad ecclesiasticum super tali nullitate ex quo clericus iuuatur speciali priuilegio,vt s̄.imo si verset̄ ī dubiū an iudex secularis fuisset seu foret competēs vel ne, hoc casu cognitio spectaret ad ecclesiasticum,vt no.in c.si iudex laycus.de sen.excō.in 6.& idem in simili hr̄ in c.venerabilis.de ele.& ita limitatur, ꝙ hr̄ in c.super literis.de rescri. iō est ꝙ ecclesiasticus pōt cogere iudicē secularē,vt nō ꝓcedat in cā ꝯ cl'icū ī causis ēt ciuilib. ita tex. & do. in c.2.de fo.cōp.in 6. Itē pōt ēt iudex ecclesiasticus inhibere, vt no.in d.c.si iudex laycus,& per Bar.in l.pe.§.ad crimē. ff. de pub.iud.per Spe.ti.de ꝯpe.iud.adi. §.j.ver.sed nunqd idē est in layco. vbi ꝯcludit,ꝙ pœna d.c.si diligenti.habeat locū in layco trahēte clericum coram seculari.ergo necessario sequitur, ꝙ cognitio,& inhibitio spectent ad eccl'iasticū,cū hēat non solum pronunciare super nullitate,sed ēt pœnam imponere.facit,ꝙ no.Io.An.in c.si.de immu.eccle.in 6.& per Pan.in d.c.si diligenti.in fi.& sic pōt cōpellere laycū iudicē, vt non procedat nec cognoscat ꝯ clericum,vt d.c.2.& licet Bar. in d.consi. & Ancha.vt s̄.velint ꝙ possit adiri iudex laycus.tn̄ intelligunt voluntarie,& quo ad hoc,vt pronunciet nullitatem,sed si in d. casu iudex secularis confirmaret seu pronūciaret ꝯ clericū nō hēbit locū.l.j.ff.q sen.sine ap.rescin.qa snīa nulla ex defectu iurisdō.non pōt confirmari,ex quo nō cessat cā nullitatis de quo plene.j.in ver.42.queritur,& facit gl.sing.in cle. j.de se.pos.in fi.& ideo poterit adiri iudex eccl'iasticus, vt cognoscat de nullitate rōne fori,& sic rōne spālis priuilegij cl'icis ꝯpetentis, vt
75 s̄.ac inhibere,& cogere iudicem laycū,vt d.c.2.¶†Vigesimonono qrit̄,aliqs dixit snīam nullam,& si qua est appło,mō delegat̄ hęc cā appłonis,an poterit delegatus cognoscere,& iudicare de nullitate snīæ.dicas,ꝙ sic ex quo nullitas venit incidenter in appłone.l.qdā mulier.ff.fa.ercis.& d.l.Carmelia Pia. de iure pa.& ita tenent Inn.Io.An.& Gem.d.c.j.§.post hęc, de appel.in 6.Nō obst.ꝙ cōmissa appłone videatur exclusa nullitas ar.c.nonne.s̄.de præsum.& in l.cū ꝓtor.ff.de iud. quia certe dicta delegatio cēset̄ ēt eē implicita ad rescriptū, vnde non est excedere fines mandati cū mandatū istud non dēat diuidi. & ita Bal.in l.j.C.qn̄ prouo.col.3.& sequr Saly. ibi.col.pe. pro quo bene facit tex.in c.cum contingat.§.quia vero. s̄.de offi.dele. vbi qui ꝯquerit̄ de iniustitia satis ꝯcludit nullitatē, & obtinet si in cā ꝓbet,vt ibi per Pan.in 2.col.ꝯclude ergo, ꝙ delegatus ad cām appłonis poterit de nullitate cognoscere, & pronūciare,& ita Imo.in d.l.si expresim,in vlti.char.circa prin.¶Et ex his infert̄ ꝙ sicut archieps pōt cognoscere de cā appłonis īter subditos suffraganeorū,vt in d.c.pastoralis. ita poterit cognore de nullitate qn̄ est pmixta cū appłone,vt in d.l.si expsim.§& in d.l.Carmelia.Secus videretur si nullitas deducat̄ principaliter absq; appłone.tunc.n.nō posset, ex quo nō pōt principaliter adiri p viam qrele,vt in c.Romana.in prin.de fo.compe.in 6.& ita tenuit Lap.in d.§.post hæc.& intellige in clericis,vt habet in d.c. Romana. quod adde ad dicta s̄.qō.27.in 2. limita.

76 ¶†Trigesimo quæritur qd eē an iudex nullitatis cognoscat de iniustitia,pone intentaui nullitatē,si probo iniustitiam absq; nullitate,an possim obtinere victoriā.Inn.in d.c.cū contingat. dixit ꝙ non ex quo non est actum ad hoc, & modus agendi sp inspicit̄ fm gl.ord.4.q.6.hoc quippe.& ita transit Bal.in d.c.cū ꝯtingat.in vl.col.imo vr̄ ꝙ sit condēnandus in expensis qa nō ꝓbauit id qđ in iudiciū deduxit.& ita Pan.in fi.quia iniqtas, & ininstitia est in libello deducta,& super non deducta non pōt formari snīa.l.vt fundus.ff.cōi diui.c.2.s̄.de or.cog.j.de simo. c.licet Heli.Bar.tn̄ in d.l.si expsim.circa fi.tenet ꝯrium,& melius dicens ꝙ nullitas simpliciter intentata deuoluit in totum negotiū ad iudicē nullitatis vt possit reformare snīam, vt l.4. & l.absentē.C.de accu.seqt̄ Ang.in l.j.in fi.C.qn̄ prouoc.& de
77 hoc articulo vide dicta s̄.in 10.q.¶Trigesimoprimo qrit̄ qd si qs dixit sententiā nullā,& si qua est appello ad Papam,& Papa committit simpl'r cām nullitatis,an delegatus poterit cognoscere de iniustitia,& negocio principali.Salyc.in d.l.si præses. in vl.col.C.qūo & qn̄ iu.& ī d.l.j.col.pe.tenuit ꝙ nō ex quo cā iniustitię,& non negocij principalis non est commissa delegato.& fines mandati sunt diligenter obseruandi.c.cum dilecti. de rescri.c.cū olim abb.de offi. dele. ideo si delegatus iudicat vltra sibi commissa non valet snīa.l.si de proprietate. C.si a nō cōpe.iud.non obstant adducta.s̄.in præcedenti qōne.quia loquuntur in ordinario cui est iurisdō a lege reformandi snīam in melius,secus in delegato,vt in d.l.si vt proponis.sec hic in delegatione ꝯtinet̄,ideo sibi imputet q non plenius,& largius impetrauit sup vtroq; remedio.si ergo solū sup nullitate est delegatus nō poterit de negotio principali cognoscere,& ita seqtur Imo.in d.l.si expresim.col.pe.qđ dicit esse mēti tenēdum. Quid aūt si in cā nullitas simpl'r sit deducta ad ipsum supiorē. certū est,ꝙ ipse superior pōt cognoscere de iustitia,& reformare snīam,vt in præced.q.facit d.l.si vt proponis.¶Quid si ipsā cām nullitatis ipse superior deleget,an tunc delegatus poterit de negocio principali cognoscere?vr̄ ꝙ non cū hoc non sit ipsi delegato commissum,& delegationes sunt stricti iuris. ca. ad hoc.s̄.de rescri.& in d.c.cū olim.Imo.tn̄ in d.l.si expsim. col. pe.dicit hoc dictum esse dubiū.nā ex quo superior erat aditus sup nullitate q̄ deuoluit ad eū cām principalē,licet simpl'r delegauerit cām nullitatis. tn̄ vr̄ subrogasse delegatū in locū sui in dicta cā,vnde poterit delegatus in cā sibi cōmissa id ꝙ poterat ipse delegans in cuius loco delegatus subrogat̄.l.si eū.§.qui iniuriarū.ff.si quis ca.c.eccl'ia.s̄.vt li.pē. c.ꝓterea.s̄.de de offi. deleg.dicit tn̄ Imo.esse menti tenendū dictū Sal.& cautela eēt ꝙ cōmittatur causa nullitatis cum oīb.suis dependētib.& connexis.tunc.n.ꝯstat de mēte delegātis, vt velit delegatum posse facere oē id quod in dicta cā potuisset ipse delegans fm Inno. tu aduerte,quia hoc non est necessarium,sed tacite includitur. quia cum simpliciter cā delegatur,oīa ad ipsam cām pertinentia,& facientia intelligunt̄ cōmissa,& delegata. ita not. in d.c. præterea.s̄.de offi.dele.& quia delegatus fungit̄ vice delegantis,vt ibi,& in c.sane.de offi.dele.eo.ti.quod nullitas delegatā transit cum sua nā.ergo totum poterit delegatus in dicta causa quod potuisset ipse delegans, vt in d. iurib. ex quib. dictum Saly.non procedit ꝓut ēt improbauit Imo.in l.iudex posteaq̄. ff.de re iud.etiam adducens dictum Inn.& Io.An.in c. vt debitus.s̄.eo. qui volunt delegatum super articulo appłonis ab interlocutoria,si pronunciat bene appellatum,posse absq; noua cōmissione cognoscere de cā & negotio principali: sicut posset iudex ordinarius appłonis.idem ergo dicendum in delegato cāę nullitatis, vt possit reformare snīam,sicut poterat ipse ordinarius delegans,ꝙ tene menti. ¶†Trigesimosecūdo q̄ritur circa snīas,& modū sententiandi notum est.n.quod qn̄ libellus,& modus agēdi est ineptus, snīa est ipso iure nulla.tex. est no.in c.cū dilecti.de emp.& ven.per gl.insti.de oblig. circa prin.an iudex q ex dicto defectu pronūciat snīam nullam siue per viā appłonis vel nullitatis possit snīam illā reformare circa iustitiā illius cāæ.dicas,ꝙ non sed solum pōt pronūciare cā nullā.ita tex.in hoc fin.in d.c.cū dilecti,per quē ita limitat̄ d.l. absentē.ꝙ est dictū s̄.in 30.q.nā dicto casu nullitas non deuol-
a uit ipsum negocium principale.ita Imo.in d.ca. cum dilecti.[a] col.2.& Pan.ibi,col.j.& hoc idē voluit,& not. Bal.in l. fi. C.de rescin.ven.in q. 14.dicens,ꝙ in d.c.cū dilecti, est melior text.q sit ī iure,instruēs iudices appłonis vel nullitatis quę sint partes iudicis in iudicando qn̄ libellus vel modus agendi est ineptus. hēt.n.tunc pronunciare super nullitate reseruando ius iterū agendi.nec pōt dicto casu reformare snīam vel processum super negocio principali, ꝙ not.ad limitationē l.Titianus.ff.qđ
79 cum eo.& d.l.abn̄tē.¶†Trigesimotertio quæritur an snīa sup nullitate possit proferri non citata parte.Abbas & Io.An.in c. causam.

ADDITIO.

a Nota singulariter ad c.cum dilecti.de empt.& vend.

causam.§.de rescri.per illum tex.volunt ꝙ sñia possit declarari nulla abñte,& non citata parte. & ita ibi Papa declarat ꝓcessum nullum non citata parte.dixit tñ But.ibi in vlt.not.ꝙ hoc dictũ nõ est ꝑ oĩa verũ.ꝯ qđ adducit Imo. ibi gl.in c.ad nostrã. el 3.§.de iureiur.quia etiam in notorijs requirit̃ citatio, & qa rĩr nihil potest fieri in præiudiciũ abñtis non citati. 3.q.9.caueant.& c.oĩa.l.ea q̃.C.quõ & qñ iudex.§.de const.c.ecclesia. ita vr̃ dicendũ quod ex quo sñia super nullitate principaliter intentata est diffinitiua requiritur li.contest.vt vide §. in 12.q. ꝯñr requiritur citatio partis.Non ob.d.c.cãm.quia põt dici, ꝙ ibi cõstabat notorie nullam defensionẽ competere absenti cũ esset dubium iuris surgens ex interpretatione rescripti.facit ꝙ no.in simili in c.cum olim.§.ti.proxi.& in l.2.§.ꝙ si de frumetaria.per Bar.de admi.re.ad ciuitatem parti. vel dicas ꝙ tex.in d.c.causam.ꝓcedit in interpretatione Papę super eius rescripto. sicut.n.Papa põt condere rescriptum absente, & non citata parte ꝟm Inn.in d.c.olim.de ver.sign.ita potest interpretari ac declarare nullitatem gestorum ex illo rescripto male intellecto , alias tenendũ sñiam super nullitate nõ posse ferri nõ citata parte,imo esset nulla.& ita volũt d.de Ro.in dec.341.q̃ incipit,Item dubitatur vtrum auditor. circa prin.& ita etiam voluit gl.no.in c.in nr̃a.de procu.in fi.& ibi no.per Imo.super d.gl.Bal.tñ ibi dixit,ꝙ sñia super nullitate ꝓcessus poterit ferri ꝯ absentem li.non conte.& refert Inn.ita voluisse in c. auditis.de proc.sed si agatur de nullitate ꝯctus vel testamenti requiritur libellus & li.contest.vt vide per Inn.in c.2.§.de offi.iudi. de quo plene dic,vt §.in 12.q.& ꝓ intelligas prędicta de absente per contumaciam quia ẽt super nullitate processus require-

80 retur citatio partis,vt per gl.& Imo.in d.c.in nostra.¶†Trigesimoquarto querit̃ qñ corã superiore deducitur nullitas.põt. n. reus dicere sñiam esse aliquam,& validam,& si hoc probauerit licet aliter non petierit ita pronunciari tñ poterit iudex ꝓnunciare sñiam esse validam prout voluit Inno.in c. cum contingat.§.de offi.dele.sed quid si constat sñiam esse nullam,tamen ex aliquib.deductis,& probatis coram ipso superiore apparet quod sñia venit reformãda,an poterit reformari qñ hoc non fuit expresse petitũ a parte.Imo. in d.l.si expressim. colũ. pen.tenet quod sic,qa eoipso,ꝙ per partem sunt aliqua deducta, & probata censentur petijsse sñiam reformari,pro quo ꝟm eum d.l.absentẽ,in verbo reformabit, quæ simpliciter,& indistincte loquitur,& l.j.ff quæ sen.sine app.rescin. Adde ad hoc no.dictum Bal.in l.ampliorem.in prin.C.de app.vbi voluit qđ sicut iudex põt supplere pro absente in cã appłonis, vt ibi:ita poterit in cã nullitatis,& tam pro actore quã pro reo ẽt in his quæ reddunt iudiciũ retro nullũ cũ cã nullitatis sit ꝯtigua cãe appłonis ex quo operatur effectum deuolutiuum,quod dictũ singulariter tene menti pro quo text. in d.l.absentem. in ver. reformabit. vbi verba diriguntur ad iudicẽ,poterit etiam succumbentem condẽnare in expensis,vt hic per Butri.col.7.& ꝑ

81 Imo.in l.si expressim.col.16.¶†Trigesimoquinto quæritur aliquis appellat vel dicit de nullitate a sñia quam credebat esse ꝯ se.tamen reperitur postea quod sit pro se an iudex possit eam confirmare. vr̃ quod nõ quia standum est confessioni ꝯ confitentem.C.de li.cau.l.cum precum. 14.q.2. in prin. ꝯrium tenet Bal.in d.l.j.C.qñ prouo.col.pe.per tex.quem dic vnicum in l. Seiæ amicæ.ff.de au.& arg.leg.in hoc non obstante poterit iu-

82 dex illam sñiam confirmare.¶ † Trigesimosexto quæritur,si sententia est nulla an iudex ordinarius vel delegatus possit iterum pronunciare,& de hoc vide.§.in q.27.& quantum ad delegatum intellige in diffinitiua quia per interlocutoriam nullam vel etiam validam.Itẽ per quæcunq; alia acta nulla nõ expirat iurisdõ delegati.ideo poterit illam reuocare, & iterum pronunciare.ita Inno.in c.in literis.de offi.dele.& est tex.in c.

83 cum cessante.§.eo.qui de delegato loquitur.†Sed dubitat̃ primo,quid si delegatus tulit sñiam diffinitiuam nullam per errorem an poterit iterum iudicare. Inn.in rubrica seu in c.j. §.ti. j.dixit quod non si per errorem iuris,secus si iusto errore facti. vt quia credidit partem citatam quæ non erat vel aliter.tũc.n. non expirat iurisdõ delegati,poterit iterum iudicare per no.in l.error.C.de iur.& fac.igno.& ita transit Bart.in d.l.iudex posteaq̃.sed prout dicit Imo.ibi Inn.non dicit aliquid de sententia,sed de alio actu extraiudiciali.ideo non est fienda extensio ad actũ iudicialẽ quia esset ꝯ tex.in l. qualẽ.in fi. cum l. seq.ff. de arbi.ideo Bar.in d.l.si vt proponis.col.3.in prin. dicit quod prædicta distinctio Inn.seu aliorum,nulla lege probatur,& eẽt ꝯ casum illius.l.si vt proponis,vbi iudex delegatus fuit in facto circunuentus habito respectu ad articulum contumacię, & tamen expirat eius iurisdõ.cõ clude ergo quod siue per errorem iuris vel facti sñia diffinitiua ipsius delegati sit nulla quod expiret in totum eius iurisdictio.limita,nisi non seruasset formã mãdati.tunc enim posset iterum iudicare ar.l.quid tamen. ff. de arbi.& per docto.in d.c.in literis.& in c.quafr.el j.§.de acc.

84 †Secundo dubitatur quid in delegato ad vniuersitatem causarum si tulit sñiam diffinitiuam nullam,an possit iterum iudicare in eadem cã.Bal.in d.l.si vt proponis.col.3. dicit quod sic quia redigitur ad instar ordinarij per no.in ca. cum speciali.§. de iudi.& per gl.in c.cum cãm.j.eod.& hanc partem sequitur Pan.in d.c.qualiter.col.2.& 3.& satis fuit de mente gl. hic, & hoc vñr tenere do.de Ro.in d.decisi.341. quod tene menti.&

85 hæc in delegato ab ordinario.¶†Trigesimoseptimo quæritur quid in delegato a principe si tulit sententiã diffinitiuam nullam,an possit iterum iudicare. Ange. in l.iudex posteaq̃.de re iudi.tenuit quod sic cum æquiparetur ordinario.l.a iudice.C. de iu.imo est maior quolibet ordinario,vt in c.pastoralis.§.de offic.or.ff.qui habet executionem suę sententiæ.c. quærenti. ff.de offi.deleg.vnde hẽt cognitionẽ nullitatis quæ põt opponi in executione ꝯ sñiam.cũ ergo duret iurisdõ poterit iudex iudicare iterum.Item si iurisdõ iudicis delegati a principe nõ expirat per sñiam validam,vt d.c.literis.de offic.deleg.fortius nec per sñiam nullam,sed Bal.in d.l.si vt proponis. col.2.in fi. voluit ꝯrium nõ solum in delegato a principe simpliciter, sed etiam si esset datus ad iudicandum,& exequendũ, ideo vtroq; casu si diffinitiua sua sñia est nulla iurisdõ est consumpta, & cõsumpto principali consumitur executio accessoria,vt l.terminato.C.de fruc.& li.expẽ.& hanc partem sequitur Imo. in d.l.si iudex posteaquam.& cõiter doc.in d.c.in literis,quia qñ sententia est valida tunc est quod delegatus a principe potest exequi:sed qñ est nulla nihil tunc restat.& licet sit maior quęlibet ordinario tñ non est firmior ꝟm Archi. 2 q.7.si eps,& Bal.

86 in d.l.si vt ꝓponis.¶†Trigesimooctauo queritur,an iudex coram quo agitur de nullitate sñiæ possit iterũ iudicare ex eisdẽ actis.de quo articulo per doct.& gl.in d.l.si vt proponis.& in d. l.si expressim.& in l.cũ quærebatur.ff.de re iud.& cõsidera, ꝙ aut defectus ex quo sñia est nulla respicit vniformiter acta, & sñiam,puta qa erat lis cũ minore in defenso,& tũc oĩa acta debẽt de nouo fieri ex quo totũ iudiciũ erat nullũ.l.in vniuersis. C.q dari tut.pos.& ita procedat gl.in d.l.cũ quærebat̃.& Inn. in d.c.in literis.§.de offi.dele.si vero nullitas respiciat solũ sententiã,vt qa lata die feriata vel nõ citata parte,sed reliqua oĩa acta sunt valida,& legitime facta.tũc ex eisdẽ actis dẽt iterum iudicari,vt d.l.si expressim. & per gl.in d.l.si vt ꝓponis. Aliqñ nullitas respicit sñiam,& certam partẽ actorum. tunc reliqua acta legitime facta remanent valida, & firma,solum debẽt sup-

87 pleri acta quæ sunt nulla.†& ita Bar.in d.l.si expſsim. & in d.l. cũ quærebat̃.& ex prædictis no. quod si ex forma statuti vel rescripti mandatur cassari sñia,tunc in dubio intelr̃ ꝙ non cassentur acta.Itẽ no. Archi.30.q.5.iudicantẽ.& probatur per gl. in d.l.si vt proponis.tu intellige,vt §.s.qñ sñia cassatur vitio solius sñiæ.secus si vitio vel cã ipsorum actorum. tunc.n.intelligitur etiam de ipsis actis ex quo in dubio sñia refertur ad acta vt per gl.or.in l.si qs ad exhi.ff.de exce.rei iud. & in c.si confirmationẽ.de elec.in 6.& sic presumit̃ lata sñia ex illa cã quæ cõstat ex actis.& ita firmauit Bal.in d.l.si vt proponis. in fi.facit

88 tex.no.in c.cum I.& A.§.de re iud.in ver.iurantes processum. vbi si mandatur irritari processus includitur sñia qñ vitium respiciebat pariter sñiam,& processum. & de his etiam vide per doc.in c.ad probandum.§.de re iud.& per Spe.ti.de sen. prolatione. §.iuxta propositiões.ver.sed si causa.& aduerte,& intel-

89 lige †oĩa præcedentia quia hñt locum qñ non esset perempta instantia,quia licet per sñiam diffinitiuam validam finiat̃ instantia.l.j.ff.de re iud.l. Grecẽ.ff.de fideiuss.tñ secus qñ sñia esset nulla.tunc.n.non perit instantia,vt ꝑ gl.in d.l.si vt ꝓponis. & in l.j.C.qñ prouo.ideo est quod põt iterum iudicari ex ea-

90 dem instantia,vt §. ¶†Trigesimonono quærit̃ quid si instãtia esset perẽpta lapsu tpis, an poterit iterum iudicari ex eisdem actis.vide Imo.in d.l.si expſsim,col.11. distinguendo ꝙ q̃dam sunt acta ordinatoria litis prout est libelli oblatio litis contestatio dilationes.& ista pereunt perempta instantia,vt ꝑ glo.& doc.in l.ꝓperandũ.§.illo.C de iu.& in l.2.& ibi Bar.ff.iud.sol. q̃dam sunt acta litis decisoria.puta confessiones depositiones testiũ probõnes.& ista non pereunt perempta instantia, vt per gl.in d.l.si expſsim.& in cle.sępe.in verbo defensiones legitimę.de ver.sig.& in d.l.properandũ.§.& si quidem.in verbo iudicij.C.de iu.& ꝑ Inn.in ca.cãm.el piccolo.§.de test.& ideo si post sñiam nullã esset perempta instantia lapsu tpis, tunc nullo casu posset iterum ferri sñia ex eisdem actis ordinatorijs,qa talia acta pereunt perempta instantia, vt d.l.2.ideo esset opus inchoare nouam instantiã,& de nouo fieri alia acta litis ordinatoria,sed nõ esset opus de nouo fieri alia acta litis decisoria qa non pereunt,& satis esset illa acta litis decisoria ꝓducere in noua instantia ꝟm Imo.in d.l.si expſsim, & intellige oĩa prędi-

91 cta in iudice ordinario.¶†Quadragesimo querit̃ qd in delegato a principe vel ab inferiore an per sñiam nullam intelligatur non solum finita iurisdictio,sed etiam perempta instantia. Ang.

Ang.in d.l.si vt proponis.p illum tex.tenuit,ꝙ sic.& iõ percũt oĩa acta litis ordinatoria coram delegato,vt s̃.sed Imo.in d.l. si expresśim.col.20.tenet ꝯriũ,quia in d.l.si vt proponis.nil dr̃ de instantia,sed solum de iurisdõne. durabit ergo instãtia triẽnio,fm leges,vt d.l.properandũ. sed de iure canonico est perpetua,vt in c.pe.s̃.de iudi.Conclude ergo,quod licet sit finita iurisdõ iudicis delegati per sñiam nullam , vt d.l. si vt ꝓponis. non tñ est perempta instantia illius causæ. iõ poterit indistincte ex eisdẽ actis iudicare,& procedere in causis, vt s̃. de quo
92 ẽt per Doc.in c.de causis.de offi.deleg.† Sed aduerte, & adde prædictis duo dicta . primũ, ꝙ per sñiam ab obseruatione iudicij absolutoriã latã a delegato nõ expirat iurisdõ delegati. ita tenet Speculator titulo de officio iudicis.§. de serui.ver. quid si proponas. quia iurisdõ delegati non expirat, nisi per sñiam diffinitiuã, vt d.l.iudex posteaq̃.& d.c.in litteris.sed sententia ab obseruatione iudicij est interlocutoria,vt per gl.& Bart.in l.Titia.ff.de accu. non ob.c.significantibus,s̃.de off.deleg. qa ibi loquitur de interlocutoria per quam in totum erat extinctum officiũ iudicis, & iurisdõ.nõ sic in absolutoria ab obseruatione iudicij,cum non pronunciet se habere iurisdõnem in ipso negotio principali, iõ non finitur iurisdõ delegati. ita tenuit Inn.in c.consuluit,s̃.de of.deleg. sequitur Io.An. & Pa-
93 nor.in c. examinata. s̃. de iudi. † Secundo adde,quod licet sit perempta instantia ipsius causæ lapsu trienij, tñ durat iurisdõ delegati.ita tex.in c.pe.s̃.de iudi.quia rescripta perpetua sunt. l.fallo.C.de diuersis rescr. & sic similiter durabit iurisdõ delegati. quousq; sit lata sñia diffinitiua, vt d.l.si vt ꝓponis.& in d.c. in litteris.intellige tñ,nisi iurisdõ deleg. sit limitata ad certũ tps. tunc bene expiraret transacto tempore datæ in rescripto, vt
94 in d.c.de causis.vbi de hoc plene p Doc.¶†Quadragesimo primo quæritur si est appellatũ a sñia nulla , vtrũ iudex appłonis possit confirmare primã sñiam nullã.de quo articulo per Spe. in tit.de sen.§.iuxta.col.pe. in ver. Itẽ quod est nulla rõne manifestę iniquitatis.& in ver.seq. & conclude quod si in prima sñia est expressus error iuris,vel calculi,& nõ põt ꝯfirmari, qa censetur habere eundem errorẽ expressum in prima , ex quo refert se ad primam,vt l.j.ff.quæ sñiæ sine appel. rescin.& in l. j.C.de errore calculi.& ita Bar.in d.l. si expresśim.col.2. si vero prima sñia nõ habet errorem expressum, tũc aut cã inferẽs nullitatem primę sñię non cessat respectu sñię , quę fertur per iudicem appłonis,tunc possit iudex sñiam cõfirmare,& si cõfirmat nõ valet.exẽplũ,si sñia a qua erat appellatum fuit nulla quia lata erat ꝯ sententiam absolutoriam pro reo , quæ transiuerat in rem iudicatam, & de qua fuerát oppositũ, & probatũ & hoc nõ obstante iudex tulit ꝯriam sententiam, quia condẽnauit reum , qui primo fuit absolutus.& hoc casu cõis opi. est ꝙ sententia sit nulla, licet non habeat errorẽ expressum ꝓut
95 tenet Io.An.& cõiter Doc.in c.inter monasteriũ.s̃.de re iudi. pro quo tex.in l.j.C.quando ꝓuo & ita Bal.ibi in 2.col. idẽ ibi Saly.licet Bar.ibi,& in l.duobus.ff.de excep.rei iu di. voluerit sententiam ꝯ sñiam non esse nullam,qñ est lata in diuersis instantijs . sed certe hoc posset procedere, qñ cessaret cã primæ nullitatis,vt j.proxime dicet, sed in casu isto nõ cessat cã.& ita tenet Imo.in d.l.si expresśim.colũ.10. si vero cã nullitatis primę sñię cessaret,tũc sñia nulla põt cõfirmari in diuersa instantia,puta quia de prima sñia, quæ transiuerat in rem iudicatã, nõ fuit exceptũ coram iudice secundæ appłonis,vel nihil fuit ꝓbatum de hoc,licet coram iudice primæ appłonis, qui iudicauerat ꝯ primam sententiam bene fuisset hoc probatũ. vnde quia hoc casu cessat cã primę nullitatis in hac sñia ferenda p iudicẽ secũdę appłonis, licet non cessauerit in sñia lata p iudicẽ,a quo primo est appellatũ.pro tanto isto casu poterit iudex secundę appłonis confirmare ipsam sñiam latam in prima cã appellationis, licet fuerit nulla,ex quo cessat cã nullitatis , qa nõ probata fm Imo.in d.l.si expresśim.col. 10. in fi. ideo dixit no.Bal.in d.l. j. in fi.ꝙ ad hoc,vt non valeat secunda sententia ꝯ primam,quæ trãsiuit in rem iudicatam requiritur,ꝙ de prima fuerit facta fides plene:exceptio enim rei iudicatę ad hoc, vt obstet requirit claram probationem,alias nõ ob.tex.est sin. in d.l.j.ideo si nõ fit fides de prima sñia, vel fiat fides semiplene valebit sententia secunda contra primam, quia cessat causa nullitatis.& ita etiam Bald.in d.l.j.col.2.concludens,ꝙ sententia lata contra exceptionem rei iudicatę omissam , vel nõ probatam valet, sed ꝯ oppositam , & probatam esset nulla, vt est tex.sing.in d.l.j.ideo omni casu,quo cessat causa nullitatis valeret sñia. ideo pone,quòd prima sententia erat nulla,quia lata die feriata ob vtilitatem hominum,vel quia lata non citata parte.sed postea in causa appellationis datur sententia die iuridica, & citata parte.certe poterit iudex ipsam sententiam primo nullam confirmare ex quo cessat causa nullitatis primæ sententię fm Imo.in l.si expresśim.col.11.†Conclude ergo,quòd sententia nulla potest confirmari expresse per aliam

sententiã prout est de mente Inn.& Io. An.in c.j.de confir.vti. dummodo prima non hẽat expressum errorem, & dummodo
96 in secunda sñia cessat cã nullitatis primę sñiæ,vt s̃. ¶ † Xlij. q̃ritur,pone ꝙ dicatur sñia nulla principaliter vel incidenter, & de nullitate sit cognitum.an tunc valeret sñia ꝯ sñiam primã quæ in veritate esset nulla. Bal.ꝙ sic quando cognito de controuersia,& seruato ordine iudiciorum iudex pronunciat sententiã validam.secus si de facto, & cã nõ cognita fm Bal. in d. l.j.col.5.facit.l.pe.in prin.& §.cum ꝯ sacras.ff.quæ sen.sine ap. rescin.& qđ idẽ Bal.no.in l.tale pactũ.§.qui prouocauit. ff. de pact.in q.12.in fi.tu intellige qñ in scđa sñia cessat prima causa nullitatis quia nõ fuit probata nullitas vel dubie ꝓbata,ał's si clare fuit probata non vr̃ ꝙ valeret sñia confirmatoria cum non esset cã nullitatis,vt s̃.alias qñ in iudicio constaret de nullitate primæ sñiæ,licet iudex pronunciet sñiam validã,& ꝯfirmaret,non vr̃,ꝙ talis sñia valeat ex quo non cessat in hac secũda sñia prima cã nullitatis,vt & quia secunda sñia confirmatoria vr̃ sitr̃ nulla tanq̃ continens manifestam iniustitiã ex quo p acta ꝯstabat de nullitate primæ sñiæ fm no.p doc. in c. inter cæteras.s̃.de re iud.& in d.c.solicitudinẽ.§.si vero.s̃.eo. & per Inn.in c.fraternitatis.j.de frig.& s̃.de dila.in c.2.vbi dicit Inn. ꝙ notoriũ facti operat̃ idẽ,ꝙ expressio erroris iuris in sñia.vide tñ,ꝙ no.Barto.in l.j.C.de erro cal.& hoc mõ vr̃ ꝙ intelligi dẽat,& limitari ꝙ no.Inn.& doc.in c.super literis.de rescri. & in c.i.e.ti.in 6.& cle.si appłonem.de app.s.an per sñiam possit ꝯfirmari rescriptũ subreptitium.& an possit confirmari nullũ impetratum ab excõicato,& an sñia possit confirmare appłonem desertam:certe sic , qñ in sñia cessat cã prima nullitatis , puta quia non fuit probata nullitas nec cõstabat ex actis vt patet ex ꝑcedentib.& vide plene j.in q.40.limita tñ oĩa ꝑdicta ꝓcedere qñ põt imputari culpa vel mora opponẽdi,& probãdi, secus si pp iustã ignorãtiã pone ꝙ egi ꝯ Titiũ , & sic succubui postea egi ꝯ procuratorem Titij ad idẽ & obtinui. certe nõ valebit sñia scđa dato, ꝙ ꝓcurator Titij nil opposuisset, qa excu-
97 satur iusta ignorãtia,ita Bar.& Bal.in d.l.j.col.penul.¶†Quadragesimotertio q̃ritur qñ formaт̃ libellus,dico sñiam nullam & si qua est appello,an tũc dicat̃ nullitas principał r vel incidẽter.gl.fin.in d.l.j.tenet qđ incidenter.ita sequitur ibi Ang. & in dicta l. si expresśim . circa medium, & cum dicta glos. transit Bal.& Salyc.in d.l.j.nã in appłone nullitas tacite includitur, vt d.l.Carmelia Pia.& l.quædã mulier.ff.fa.erc.& volunt Inn. & Io.An.licet ergo exprimat̃ nullitas in libello,nil vr̃ operari qa expressio eorũ q̃ tacite insunt,&c.vt in l.3.ff.de le.j.sed Iac. But.in d.l.j.tenet ꝯrium dicẽs,ꝙ qñ de nullitate nõ exprimit̃ ĩ appłone,tunc est,ꝙ venit incidenter. sed qñ in libello dr̃ dico sñiam nullã,& qua ẽ appello.tũc deducitur principał r, & hec op. fuit de mẽte Bar.in d.l.si exp̄sim.dũ dixit,ꝙ qñ ĩ appłone non fit expressa mentio nullitatis tunc venit incidenter , & sic vult qđ si fiat expressa mentio in appłone qđ tunc veniat principaliter,& hanc partẽ sequit̃ Imo.in d.l.si expresśim. col.6.in in fi.quia qñ duo extrema copulant̃ per copulatiuã,tũc vtrũq; censetur principaliter exprimi,& deduci,vt no.in l.si cui.ff.de fun.instru.& per gl.no.in ca.querelã. de simo.Itẽ qñ in aliqua dispõne aliquid includebat̃.tunc si illud expresse exprimit̃ nõ dr̃ amplius includi,sed est expressum non inclusum, vt est tex. in simili in l.cũ ex filio.§.pe.& ibi no.ff.de vulg. & pup. nõ ob. rõ ꝙ expressio eorũ , &c. quia ꝓcedit nisi exprimant̃ alio mõ q̃ insunt,quia tunc expressio operatur,vt no. in l.si ita legant̃. §.illi si volet. ff.de lega.j.sed in casu isto vr̃ exprimi alio mõ q̃ insit, qa inerat incidenter,nũc autẽ exprimit̃ ęque principałr
98 fm Imo.in d.l.si exp̄sim col.6.& 7. ¶†Xliiij.q̃rit̃ si appellatur a sñia nulla p quæ verba iudex appłonis censeat̃ ipsam sñiam nullã confirmare & qualiter,& p que verba sit cõcipiẽda sñia eo casu quo non posset qđ qñ sit dic,vt s̃. in q.xlj. quia eo casu quo non posset confirmare, & validare cessat dubium. sed eo casu quo põt difficultas est multũ dubia de qua per Bar.in d.l. j.& in d.l.si expresśim.col.2.& 3.in versi.quarto quæro.& Bar.
99 ipse vr̃ sibi esse contrarius.† Ideo cõsidera quod aliquando iudex reperit sententiam validam,& pronunciat male appellatum,& bene iudicatum,& hic casus est clarus quia valet sen-
100 tentia,vt in l.eos.§.j.eodem titu.† Aliquando, & secundo iudex reperit sententiam nullam,tamen aliquando pronunciat male appellatum,sed tamen adiecit causam in sententia dicẽdo quia sentẽtia est nulla, tunc similiter cessat omne dubium ; nam non censetur iudex confirmasse sententiam.ita gl.in d.l. j.cum verba sentẽtiæ regulentur secũdum eppressionem causæ in sententia expressę. ff.de susp.tu.l.hæc.n. Aliquando nullam causam exprimit,sed simpliciter pronunciat male appellatum vel appellationem non tenere.tunc gl. fuerunt contrarię,nam in d.l.j.voluit quod iudex censeretur confirmasse sententiam,maxime quando in libello dixit sententiam nullam, & si qua est appello. & sic sentit glos. & idem si simpliciter sit appella-

appellatū.sed glo.in d.l.si expressim.voluit,quod non censeat confirmasse, & sic nō censetur super nullitate pronunciatum, quod procedit quando est simpliciter appellatum , nec est deducta nullitas in appellatione , nec in processu: tunc.n.nō pōt dici sñia confirmata p no.in cle.si applonem,e.ti.& in l.ꝑ maiores.C.de inof.te.nec ob.ꝙ omni casu nullitas censeat deducta in applone incidēter,vt d.l.Carmelia Pia. quia certe ea, q̄ veniūt incidēter in vno iudicio,si plene nō examinent, nō nocēt in alio.l.pe.ff.de his,q̄ sunt sui,vel alie. & in.c.veniens,el 2. de test. si vero in ap.deduxit ēt sñiam nullā,vel deduxit nullitatē in processu applonis.tunc censeē sñia cōfirmata, ex quo de nullitate fuit actum,& cognitū,vt no. in l.fi.C.de fide instru.& in l. 2.C.si ex fal. instru.secundum Bar. in d. l. si expressim . & ita trāseunt hic Bu.& Bal.in d.l.j.sed idem Bar.in d.j. vř tenere ꝯrium, qa pronūciādo male appellatū,vel appellationē nō tenere,nō includit confirmationem sñiæ,qa ver. sñiæ debēt stricte intelligi,vt minus præiudicēt. l. Iulia. ff. de condi.inde.vbi si iudex simplř absoluit reum intelligitur in dubio absoluisse , quia non probatū,& non quia non sit debitū, & facit ēt quod no.in d.l.j.C.si plures vna sñia.& cū opi. Bar. in d.l. j. tenet ibi Ang.& Saly.quare est aduertendū, ꝙ si iudex pronunciādo applonē nō tenere,vel male appellatū apponit cām , & tunc fm illā cām dicunt intelligi verba sñiæ, vt d.l. hęc.n. ff. de suspe. tut.vnde si dixit applonem non tenere , vel male appellatum quia sñia est iusta,& censetur confirmare,vt s̄. si vero apponit cām, quia applo est iniusta.& hoc casu censetur pronunciasse iniuste appellatum.& quid tunc importet,j.dicetur. Aliqñ iudex pronunciat nullā inserta cā in sua sñia.tūc pronunciat applonem nullā,vel frustratoriā,vel superuacuā,vel superstitiosam.tunc his casibus non censetur ꝯfirmata sñia,quasi d. ver. sint potius adaptanda ad nullitatē applonis,quam sententiæ, vt l.si constat.ff.co.ti.ēt ita tenet Ang.in d.l.j. si vero pronunciat applonem iniustam,vel iniuste appellatum, tenet Ange. in d.l.j.quod censeatur sententia cōfirmari per ea,quæ habētur in d.l.eos.vbi eoipso,quod pronunciaturiniuste, vel appellationem iniustā censetur per ꝯrium pronunciatū sñiam iniustam,& ꝯñr sententiam confirmare,ac si dixisset bene,seu iuste iudicatum,vt s̄.sed Saly.in d.l.j.tenet ꝯriū. quia d.ver.iniuste appellatū,vel applonem iniustam,possunt intelligi dupliciter:vno modo iniuste. i. quia sententia sit nulla,alio modo iniusta.i. quia erat sententia iniusta. vnde in dubio debet d.verborū accipi intellectus,qui sit benignior.l.benignius.ff.de leg. & per cōsequens intellectus,qui minus lędit partē, & sic, vt intelligaē , quod sñia sit nulla. nā tunc q̄libet partiū remanet in suis iuribus primæuis.& pro hac parte facit tex.no.in d.l.Iulianus.vbi in dubio sñia dēt intelligi , vt sit minus preiudicialis , vt s̄.sed Imo.in d.l.si expressim.col.13 .sequitur opi. Ang.per l.eos.circa prin.vbi eo ipso, quod pronunciatur applonē iniustam, vel iniuste appellatū,censetur a ꝯrio pronūciatū sñiam esse iustam. ideo cum significatio d.ver.sit ibi determinata cōsequenter a casu isto. ita dicendum sit non ob. ratio Saly. nec d.l.Iulia. quia posset procedere,qñ non reperitur certa interpretatio data verbis sñię, secus vbi a iure reperitur data interpretatio, quia illi standum est, prout in casu isto contingit. & idem dicit si pronunciaretur applonem non tenere, vel male appellatum,quia applo est iniusta.nam idem dicendum sicut qñ pronunciatur appellationem iniustam,vt s̄.cum sñia intelligenda sit secundum suam causam , vt s̄. aliquando pronunciatur appellationem nō tenere nulla inserta causa, & in hoc Bar.alias dixit in d.l. j. vbi tenet , quod tunc sententia non intelligatur tacite confirmata.nam illa ver. appellationem non tenere. possunt intelligi pro eo,quia sententia est nulla,vt voluit gl.in d.l. j. & ideo cum sñia sit nulla,censetur iudex in dubio ita pronunciasse,& cēsuisse,ne alias iniustitiā fecisse dicatur,cum in dubio sit pro iudice præsumendū.l.j.C.de of. ciui. iu. facit ēt d.l.Iulianus. vbi interpretatio accipitur, quæ minus lędit partem,& hanc opinionem sequuntur Ia. But.Ang. & Saly.in d.l.j.sed in hoc exemplo gl.ibi tenet ꝯriū,& ita Imo. in d.l.si expressim.col. 14. vt sic intelligitur prima sñia confirmata. & idem tenet hoc casu Bald.in l.j.col.3. in fi.quando de nullitate fuit facta expressa ꝓsecutio in ꝓcessu,idē tenet Bald. in addi.Spe.in tit.de appel.in verbo,applonē nō procedere,iuxta fi.ti.& pro hac parte facit,quia nō pōt dici applonem non tenere qñ sñia est nulla,cum a sñia nulla possit appellare,vt d. l.si expressim.& pōt fieri prosecutio,& habet effectū deuolutiuū, vt dicit Inn.hic.Item hēt effectū rescissoriū, vt sic sententia nulla rescindatur quatenus de facto processit.ita tex.in l.certa rōne.C.qñ prouo.& nota.p gl.in l.j.§.j.ff.de feri.& in l. si dolo.C.de rescin. vē.& sic ver. applonem nō tenere, nō possunt referri ad casum,quando sententia est nulla,quia imo appellatio tenet , vt d.l.si expressim , licet non sit necessaria pro tanto ad illum casum non videantur versi. iudicis trahi , sed potius ad illum casum, qui magis adaptatur.s.appellationem nō tenere, quia sententia est iusta,& sic tacite cōfirmasse sententiam,& hoc qñ nullitas non constat ex actis, puta quia sententia erat lata ꝯ eū, qui erat minor , & non constabat ex actis cum fuisse minorem,vel erat lata ꝯ mortuum , qui putabatur viuere, sed qñ nullitas constabat ex actis,non tñ vř posse intelligi tacite pronūciatum sñiam non tenere cū nō sit verisimile ex quo nullitas constabat ex actis,sed potius p̄sumi dēt pnunciasse applonem nō tenere,quia frustratoria cū sñia sit nulla, sed potius dēat p̄sumi in dubio iudicem protulisse sñiam iure licito,q̄ illicito,& potius p̄sumi dēt iudicē non deliquisse,vt l. merito.ff.pro so.& ita Io.An.in c.si cōfirmationē.de cle. in 6. in vlt.gl.magna.nā in dubio semp dēt p̄sumi sñiam latā a iudice ex illa cā,q̄ ex actis apparet,vt p gl. in d.c.si cōfirmationem, & in l.si quis ad exhiben. ff. de excep. rei iu.& in l.penul. ff.de susp.tu.de his casibus procedat opi.Bar. & aliorū in d.l.j.si vero nullitas non constaret ex actis censeretur tunc sñia confirmata.& ita procedat opi.ꝯria fm Imo.in d.l. si expressim.col. 15.ita,ꝙ omni casu vř semper intelligēdū,an de nullitate cōstaret ex actis manifeste.qñ aūt esset nullitas velata, & occulta quæ ex actis nō ꝯstaret, tūc procedere pōt, ꝙ sñia nulla possit confirmari,prout est dictū.s̄.q.43 .& bene facit,quod no.Bal. in l.data opera.C. qui accu. non po. in vltima charta.in prin.

102 ¶†Xxxxv. quæritur, quid si iudex applonis in sñia simpliciter absoluit a libello appellatorio.dixit Bal. in d.l.j.col. 3. in fi.q̄d intelligitur absoluere tam super appellatione, quā super nullitate,quia in dubio vř super totum iudicatum fm gl. ibi,quod intelligit Bal.qñ super nullitate fuit facta expressa prosecutio, alias non censetur de ea pronunciatum,quia verba sñię debēt

103 stricte intelligi fm Bar.in d.l.si expressim.†sed pone quod Titius appellauit a bāno dato ex ficta contumacia, quod pōt, vt nota.in l.j.ff.de requiren.reis,& prosecutus est hoc modo,qa in libello petijt bannum rescindi tanq̄ latum contra ius partis , & non fecit mentionem de nullitate, iudex pronunciauit bannum esse nullum, tanquam latum contra ius constitutionis, & de nullitate nil dixit.quæritur, an valeat sententia,quia videtur lata extra libellum. Bald.in addi.Spe.eo.tit.de appel. in pe.charta in ver. Titius appellauit a banno.concludit sententiā valere per no.in d.l.j.de requiren. reis, & in l.si expressim. ff.de appel.& in l.cū nō eo die.C.qñ prouo.satis.n.includitur nullitas fieri in libello deducere,quod bannum, vel aliquid a-

104 liud sit contra ius. ¶†Xxxxvj. queritur si deducitur nullitas absq; appellatione,& semel est pronunciatum super nullitate & sic pro validitate sentētię , an possit de cætero amplius dici de nullitate.considera, quod aut fuit deducta nullitas incidenter.puta,quia petitur executio sententiæ,vel instrumēti,opponiē exceptio nullitatis.tunc succubens per exceptionē nullitatis probatā hēt remediū ordinarium agendo principalř de validitate sñiæ petendo sñiam confirmari,& validam declarari, & sñia lata in iudicio executionis summario non ob. in ordinario.l.a diuo Pio.§.si de rebus.ff.de re iu.& in c.veniēs. el 2. de testi.& econtra si fuit pronunciatum ꝯ exceptionē nullitatis oppositum & declaratum sententiam exequendā non ob. exceptione nullitatis poterit postea in ordinario iudicio principaliter agendo agi de nullitate sñiæ. rō prędictorum est , qa talis succubuit in iudicio summario executionis , vt per Bart. in l.4.§.cōdemnatum.ff. de re iudi.ideo non debet sibi deficere ordinarium remedium principaliter agendo cum solū fuerit factum præiudicium,quo ad iudicium summarium executionis,non autem quo ad ordinarium plenarium in d.§. si super reb.& in d.c.veniens. ideo est necessario dicendum,quod possit postea principaliter agi de nullitate, vel validitate sententiæ instrumēti,vel alterius actus,vbi plenarie cognoscatur. nec sufficerent ꝓbationes illæ factæ in tali iudicio summario, vt no.in d.§.si super rebus.& in c.veniens.& in l.pe.ff.de his,q̄ sunt sui,vel al.iu.ita Bald.in d.l.si expressim.in fi.& But.hic,col. quando prouo.col.pe.in ver.videndum restat.& But.hic,col. 8.& Imo. hic,colum.6.& in d.l.si expressim.col. 3. in ver. iuxta prędicta potest dubitari,an sicut metus.& vide 3 q.4. in fi.

105 ¶†Quadragesimoseptimo queritur,si agatur de nullitate,vel de validitate sententiæ, vel alterius contractus principaliter, & ordinarie agendo,& succumbat agens, an sententia in hoc plenario iudicio habet præiudicare si ab ea nō fuit appellatū? dic, ꝙ sic vt d.l.j.in princ.& §.Item cum contra sacras. ff. quę sen.si.appel.rescin.& ita Barto.in d.l.j.quando prouo. in fi. & But.hic,col.8.& Imo. hic,colum.7.& facit, quod voluit Inn. in c.fi.s̄. de or.cog. & hæc procedunt , quando nullitas dedu-

106 citur absque appellatione.¶Quadragesimooctauo quæritur quid de nullitate, quæ deducitur simul cum appella. & concludo primo,ꝙ si est dictum,dico sñiam nullā,& si qua est appello.& hoc casu voluit gl.in d.l.j.C.quādo prouo.quod nullitas dicatur tūc venire incidenter non principaliter,quo casu

su si non fuit plene cognitum de nullitate, poterit non ob. sen. iterũ agi principaliter. & ita sequit Ang. in d. l. si expressim. dicens ꝙ in iudicando ab authoritate gl. non sit recedẽdum. hãc etiam partem sequit Ang. in d. l. j. & Bal. ibi sequit illam gl. col. 4. & idem ibi Sal. prout est s. dictum. sed aduerte, quia Iac. But.
107 ibi tenet ꝯ gl. dicens, ꝙ †si de nullitate non fit mentio in appellatione, tunc sit verum, ꝙ nullitas veniat incidenter, aliàs si est dictum, dico sñiam nullam, & si qua est, appello. tũc vr̃ deduci nullitas principaliter. & ita ẽt vr̃ hoc voluisse Bar. in d. l. si expressim. vbi ponderat, an de nullitate nõ sit facta mentio in appellatione, & tũc veniat incidẽter. vr̃ ergo velle Bar. ꝙ si de nullitate sit facta mentio in appellatione, ꝙ veniat principaliter. & ita sequit Imo. in d. l. si expressim. col. 7. in fi. princ. & ex his infert, ꝙ eo casu, quo nullitas est deducta principaliter simul cum appellatione. tũc omni casu, quo iudex appellationis pronunciãdo applõnem nõ tenere, vel male appellatum, seu alr̃ censet cõfirmare sñiam, puta si pronũciat bene iudicatum, ꝑut est plene dictũ s. in q. 44. ita ꝙ de cętero de nullitate agi non possit. tũc si a tali sñia nõ fuerit appellatum, quo casu trãsiuit in rẽ iu. & sic censet sñia lata super nullitate in iudicio principaliter deducto. iõ illi sñię erit stãdũ, & de cętero de nullitate amplius agi nõ poterit. l. j. C. de re iu. & ita Imo. in d. l. si expressim. col. 11. Tu aduerte, & distingue, nã aliqñ & primo si quęramus in casibus, in quibus sñia cẽset tacite ꝯfirmata per iudicẽ app. ꝙ qñ sit, dic vt s. & in his casibus nõ est in cõsideratione, an fuerit facta prosecutio nullitatis, vel nõ, quia vbi nullo mõ fuit fcã prosecutio nullitatis, nõ cẽset iudex iudicasse de ea, & sñia gñalis restringit ad prosecuta. l. licet. C. de iud. & ita Bal. in l. j. col. 4. in prin. aliqñ & secũdo fuit fcã prosecutio summaria de nullitate, & nõ plene cognitũ. & tũc videret, ꝙ ex quo verba sñię nõ inducũt expressam cõfirmationẽ ipsius sñię, sed tacitam, qđ possit iterũ agi, ex quo non fuit plene cognitũ. & ita voluit But. in hoc c. dilecto. per id, qđ no. Inn. in c. cũ ecclesia. de cã pos. & seqt Imo. in d. c. col. 6. in fi. Aliqñ & tertio ipsa sñia prima fuit expresse cõfir. puta quia iudex pronũciauit bene iudicatũ, hoc casu talis sñia faceret ius, si ab ea nõ fuit appellatũ, nec posset postea plus agi de nullitate ẽt si plene nõ fuisset cognitũ in primo iudicio, ex quo sñia expresse ꝯfirmat, imo plus voluit Bal. in d. l. j. col. 5. in ver. scđo q̃ro. Et prędicta procedũt ẽt si sñia sit lata ꝑ modũ cãe, puta applõnẽ esse iustã, quia non valuit sñia, vel esse iniustã, quia valuit sñia, in his casibus nõ poterit interim de his cognosci, & cã agitari, quia licet ꝑ modum cãe sit pronunciatum, tñ satis est declaratũ sñiam nullã, vel validã. & de causis cãe hẽt cognoscere ipse iudex ad quẽ. l. abnẽt. de acc. & hanc partẽ sequit Imo. hic, col. 6. in fi. & d. l. si expressim. col. 11. Aliqñ & quarto in appellatione nil est dictũ de nullitate, quia a sñia est simpl'r appellatum: & tunc quia in applõne cã nullitatis venit incidẽter, vt d. l. Carmelia Pia. si postea in cã appellationis est lata sñia pro validitate sñię, an poterit postea iterum agi in alio iudicio de nullitate. dicas ꝙ aut nulla est fcã ꝓsecutio nullitatis, & sñia tacite confirmata, & absq; dubio poterit iterum agi principaliter de nullitate. & ita Bar. ĩ l. j. C. qñ prouo. col. 4. in prin. in ver. sed an ille, qui appellauit. adducit cle. j. de re iud. si aũt fuit deducta nullitas incidẽter, & summarie cognitum, poterit principaliter agi in alio iudicio, per no. in l. sed si ante. ff. de excep. & in d. l. pen. & ita Bar. vt s. & hoc qñ prima sñia non sit expresse ꝯfirmata, sed tacite. quid au
108 tẽ si expresse sit ꝯfirmata, puta quia pronũciat †iudex male appellatum, & bene iudicatum. Bu. in hoc idẽ tenet si nõ fuit plene cognitum de nullitate. & ita etiã est de mente Bal. in d. l. & sequit Ang. ibi, col. pe. in fi. sed Imo. hic, col. 7. in prin. tenet ꝯtrium. nam si est pronunciatum expresse bene iudicatum, & sic confirmata est sñia, si ab hac sñia non est appellatum, non poterit allegari postea nullitas ꝯ primam sñiam, quia sñia ꝯ ius litigatoris lata, a qua non est appellatum, transit in rem iudicatam. c. cum inter vos. & c. quo ad consultationem. s. ti. proxi. & dictum Bar. in d. l. j. debet intelligi, prout no. in d. l. si expressim. scilicet quando non fuit pronunciatum bene iudicatum, sed simpl'r male appellatum, fm Imo. hoc idẽ, & plenius hic tenuit Imo. in d. l. si expressim. co. 11. quod omni casu, quo iudex confirmat sñiam, seu declarat expresse bñ iudicatum, non possit vlterius dici de nullitate, siue appellans dixerit, dico sñiam nullam, & si qua est, appello, siue simpl'r appellauerit, & postea in processu prosecutus nullitatẽ, siue ẽt nil fuit de nullitate ꝑsecutus, quia ex quo sñia lata ꝑ iudicẽ appellationis, est valida, & in ea cessat cã nullitatis, quę erat in prima sñia, stãdum est tali sñię, ex quo transiuit in rem iudicatam. Nec ob. ꝙ nullitas fit deducta incidẽter, nec de ea sit plene cognitum, quia certe, si expresse est confirmata prima sentẽtia, & sentẽtia lata in causa appellationis est aliqua, & in ea cessat cã nullitatis, quę erat in prima sentẽtia, standum est sentẽtię, quę transiuit in rem iud. l. j. C. de re iu. nec ob. d. l. pe. quia pronunciato super alimẽtis licèt tacite intelligat pronũciatũ super filiatione, ex quo tñ super illa non est pronunciatum expresse, poterit in alio iudicio agi de filiatione, cum summarie fuerit actum ad finẽ prestandi alimenta. ideo in alio iudicio disceptabitur de filiatione, & non super alimentis super quib. fuit lata sñia expresse. ideo si in casu de quo. s. iterum admitteretur qõ nullitatis concernẽs primam sñiam, hoc tenderet ad retractandam sñiam quę transiuit in rem iudi. ideo illud nõ vr̃ posse fieri fm Imo. referentẽ Inn. & Io. An. ita tenere in d. c. j. de confir. vti. & hanc partẽ tenet Pan. hic, col. 3. dicens quod qñ esset pronunciatum expresse bene fuisse iudicatum, tunc a tali sñia foret necesse appellare, quia alias transiret in rem iudicatam. adducit Io. de Lig. ita tenere in cle. si appellationem. col. vlt. & vide Ange. & Imo. in d. l. de pupillo. §. qui opus. ff. de no. opẽ. nun. & fm prędicta veniren limitanda ea quæ dicta sunt. s. in q. 43. quia dato quod nullitas sit deducta incidenter absque applõne, & summarie sit cognitum. si tñ sit expresse pronunciatum de validitate sñiæ poterit iterum agi de nullitate. etiam principaliter qñ sñia in qua est exprese pronunciatum transiuit in rem iud. Et intellige primo prædicta procedere qñ in hac secũda sñia cessat cã nullitatis primę sñiæ, vt s. dictum est in q. 44. & 45. Secundo vr̃ intelligendum qñ in iudicio erat deducta nullitas ex certa speciali cã, tunc enim videtur quod cum sñia in dubio referatur ad acta, & ad prosecuta, vt s. ꝙ non obstaret sñia si ageret principaliter de nullitate ex alia noua cã non deducta de quo tamen, dic, vt dictum est. s. in q. 14. & 15. & tene menti prædicta
109 quotidie in practica occurrentia. ¶†Quadragesimonono q̃ritur circa pertinentia ad renunciationem, & exclusionem nullitatis an nullitati possit renunciari per pactum sicut iuri appellandi, concludo aliquos casus primo, ꝙ renuncians appella
a tioni non intelligitur renũciasse nullitati.[a] †& si statutum vel
110 rescriptum tollit applõnem non intelligitur tollere nullitatẽ ita tex. & doct. in c. inter cęteras. de re iud. & ita consuluit Ange. suo consi. 103. quod incipit Iacopellus, & Lucas. ista enim sunt diuersa remedia, & iura, vt l. nam si sub condi. §. rumpendo. ff. de iniust. ru. & irri. test. & d. l. si expressim. vnde vno sublato remanet alterum. l. si domus. ff. de seruitu. & d. c. inter cęteras. & idem etiã consuluit Ang. suo cõsi. 122. quod inci. in Dei nomine, & suæ matris Virginis gloriosæ amẽ. item in facto ꝓponitur circa medium. remanet ergo ius querelandi de nullitate licet sit renunciatum vel sublatum ius appellãdi. patet ẽt in l. j. C. si de momen. pos. vbi licet in possessorio non possit appellari, poterit tñ dici de nullitate. ita Bal. in l. i. col. pe. in versi.
111 quæro nũquid sñia lata in possessorio. †inde dicebat sing. Bal. in l. scire oportet. §. fi. ff. de excu. tut. per illum tex. quod si est assignatus terminus ad oẽm defensionem faciendam, non includitur defensio nullitatis. & ideo si est lapsus terminus banni licet statutum dicat quod bannitus vlterius non audiatur, poterit tñ proponi & allegari nullitas maxime qñ ꝓcederet ex defectu iurisdictionis. ita tex. in d. §. fi. & ꝑ gl. ord. in cle. j. de seques. pos. & fruc. fm Bal. in d. §. fin. inde etiam dicebat idẽ Bal. in l. j. C. de iur. & fac. ig. circa medium, ꝙ exceptio nullitatis non dr̃
112 proprie exceptio, †ideo terminus statutus a iudice vel a statuto ad excipiendum, non comprehendit exceptionem nullita-
113 tis ꝙ dicit esse notandum. †ad idem fa. no. dictum Ang. in l. nõ erit. ff. de iureiu. ꝙ licet statutum simpliciter dicat, ꝙ ꝯ laudã, & arbitramenta vel ꝯ instra guarentigiata nil possit obijci vel opponi sed iudex alio non discusso teneatur executioni mandare, ꝙ non intell'r de exceptione nullitatis, & poterit opponi
114 ad impediendum execu. exce. nullitatis, ꝙ tene menti. †limita tamen precedentia procedere nisi iã ipsa applõ esset interposita, & penderet. tunc. n. renunciando applõni censet renunciasse nullitati q̃ in ipsa applõne includit, cum in applõne tacite sit inclusa nullitas. l. quædam mulier. ff. fa. erc. & hoc casu cum nullitas sit articulus accessorius ad appellationem, & libellum ipsius, vt per gl. or. in l. j. C. qñ prouoc. ideo renunciato principali censetur renũciatum nullitati accessorię ipsius applõnis. ita voluit Bal. in l. j. in prin. C. de sen. ex bre. nõ tamen censetur factum ꝑiudiciũ si nullitas postea principaliter deducat, quia ista iura sunt separata, & diuersa, vt patet ex præcedẽtib. & j. in ver. 68. quærit. vbi de his, qa sublata aut deserta applõne remanet nullitas. & vide dicta in c. interposita. §. eidẽ quoq;. in ver. 4. quærit. s. eo. ti. & licet Sal. in l. fi. C. de tempo. ap. voluerit, ꝙ qñ nullitas deducitur in iudicio simul cum applõne, renunciãdo simpliciter applõni intelligitur renunciatum nullitati, dẽt intelligi quando nullitas includebatur incidenter. & ita est de mente Sal. per iura per eũ adducta. alias autẽ si applõ, & nullitas essent principaliter deducta, per renunciationem vnius iuris

ADDITIO.

a ¶An per pactum possit renunciari nullitati, sicut potest appellatione. vide ad q. istum in c. interposita. §. ille denique. s. eo. col. 3.

iuris nō intelligitur renunciatum alteri iuri diuerso, ꝙ æque
principaliter subsistebat, vt d.l.si vnus.§.ante oīa.ff. de pac. &
in l.si domus.ff. de ser. verb.p̄di. ꝓ hac parte facit dictū Bal. in
addi.Spe.eo.ti.de ap.in pe.charta, in prin.in ver. statutū dicit,
ꝙ in cā.vbi Bald.q̄rit si statutū disponit, ꝙ in cā appl'onis dēat
solui decima, seu gabella. & nil dicit de cā nullitatis appellās
nō soluit gabellam, certe nō pōt ꝓsequi appellationē. sed q̄rit
an poterit ꝓsequi nullitatē? ꝯcludit, ꝙ tacitā nullitatē, q̄ inclu
debat accessorie in appl'one nō poterit, quia ipsa principali cā
appl'onis sopita nō pōt durare accessoria. C.de vsuf.l.eos.ff.de
eo, ꝙ certo loco.l.cētū Capuæ. secus ī exp̄ssa cā nullitatis ar.l.
3.C.si pen.ap.& d.l.si domus, & in l.impuberē.C. de iure deli-
berādi, ꝙ no. & ex p̄dictis infertur, ꝙ si statutū requrit aliquā
solēnitatē, vel solutionē gabellæ in appl'one, nō intelligit, nec
locū hēt in nullitate, q̄ exp̄sse deducit. secus si tacite, & acces-
sorie cū appl'one, ꝙ tene menti. iō dicebat Bal.in l.eos. §. nec
temere.C.de appel.in prin. ꝙ statuta, & iura pęnalia loquētia
in appl'one nō extēdūtur ad causam nullitatis, quæ examina-
tur seorsum a cā appl'onis. secus si nullitas esset commixta ap
pellationi, & succumberet ex vtroq; capite, quod tene menti.
116 ¶ † Quinquagesimo q̄ritur, an nullitati, & iuri nullitatis pos-
sit expresse renunciari. Ange.plene ponit in d.§.qui prouoca-
uit.col.16.in prin.in repetitione, in ver.vlterius iuxta prędicta
117 quæro, † vbi quæritur, quid si partes inuicē paciscantur nō ap
pellare a sñīa, nec nullā dicere. an licet non possint appellare
possint de nullitate dicere. ꝯclude pro rł'a qđ nō, qa licet sñīa
nulla possit validari pacto, vt valeat vt sñīa vt l.2. C. cōia v-
triusq; iudi.& licet solēnitatibus reddētibus sñīam nullā non
possit renūciari pacto, vt per gl.in c.ex causis.de of.dele.tamē
pōt qs pacto se astringere, vt de nullitate agere, vel excipere
nō possit, vt in l.si creditoribus. & ibi gl.C. de seruo pig. dato
manumis. & hoc idem consuluit Ange. in suo ꝯsil.187.quod
incipit A.& B.pro quo facit quod no.Bart.in l.properandum
col.j.in fi.C.de iud. ꝙ valeret pactum, quod nō possit dici de
nullitate eo, ꝙ instantia iudicij esset perempta. & idē Imo. in
c.pe.col.vlt.in prin. de iudi. qñ tale pactū de peremptione in-
stātiæ esset firmatum iurō. optime facit, ꝙ no. Ang.l.emptor.
C.de euic.imputet.n.sibi qui sic pactus est, nec dēt audiri vo-
lens venire ꝯ pactum.l. post mortem.ff.de adop. & in l. j.ff. de
pac.hāc ēt rł'am sequit̄ Bal.ibi in ver.2.quæro, dicēs, ꝙ si reus
excipit sñīam nullā, & lite pēdente trāsigit eo pacto, vt si non
soluat ad diē pareatur sñīæ. certe si nō soluerit postea, & peta-
tur executio nō poterit opponi de cetero de nullitate cū pos-
sit sibi quis claudere os. vt nō possit dicere nullū.arg.l. qui ha
bebat.ff.de manumissis test.& c.cum ecclesia.de exce.ex quo
infert̄, quod illud quod est nullum mādabitur executioni. qa
118 paria sunt esse validum, vel non dici nullum. † Limitant tamē
Ang.& Bald.supradictam regulam, nisi talis nullitas patens
ex tenore ipsius sentētiæ, seu ab expresso iuris errore. tunc.n.
iudex debet potius sequi ius quam pactum. argumento dictæ
l.quædam mulier Carmelia Pia.ff. de iurepat.& bene facit, ꝙ
no.Bar.in d.l. properandum. in j.col.in fi. C. de iudi.quando
constat ex dictis de peremptione instantiæ, licet partes renun
ciauerint pacto tali nullitati, & non opponitur, tamen quod
119 debet ipse iudex supplere, quando constat ex actis. ¶ † Secun-
do limita, nisi nullitas causetur a repugnatione, & ꝑplexitate.
120 l.vbi repugnantia.ff.de re.iur. ¶ † Tertio limita, nisi nullitas
causetur a dolo aduersarij solius, vel forsitan participantis cū
iudice corrupto. tūc.n.poterit obijci de nullitate tali, quia tali
dolo non potuit renūciare.l.si vnus.§. illud.ff.de pact.& in du-
bio nō intelliguntur a tali dolo sensisse per notata in l.tres fra
tres.ff.de paç.f'm Ang.in d.§.qui prouocauit. ¶ Quarto limi-
ta, nisi sit talis nullitas, quę causetur a defectu iurisdictionis,
quia tali nullitati non intelligitur renunciatum.arg.gl.ord.in
d.cle.j.de seques.poss.& fru.& facit d.l.scire oportet.§.fi.& ita
Ang.in d.§.qui prouocauit.& hoc idem consuluit Ang.in suo
consil. 267. quod incipit A.& B.ꝯtraxerunt, in fi. vbi plene de
ijs. sed aduerte, quia Bald.in d.§.qui prouocauit, in d.versi.se-
cundo quæro. tenet in hoc contrarium arg. ff. de procu.l. qui
procuratorē dat.§.fi.sed certe Bald.loquitur in transactione,
secus ergo videtur in pacto generali, seu renunciatione nulli-
tatis simpl'r, quæ non videtur trahenda ad nullitatem ex defe-
121 ctu iurisdictionis, vt dicit Ang. & bene & facit d.l. scire opor-
tet.§.fi.imo consuluit Ange. in suo consilio. 194. quod inci-
pit. In Dei nomine, & suæ matris virginis gloriosæ Amen.vi-
sa narratione, in fi. quod etiam si aliquis iurauit nō dicere lau-
dum arbitratoris, vel sententiam nullam, tamen non obstan-
te iuramento poterit allegare nullitatem quādo nullitas cau-
satur a defectu iurisdictionis, seu potestatis arbitro attributæ
vt ibi per Ange. in fi.& bene facit quod no.Bar.in l.2.§. p̄tor.
ff.qui satisda.cog.& in l.diem proferre.§. stari. ff. de arbitris,
& Bal.in l.2.C.de execu.rei iudi.col.2.in ver. extra quęro. qd
autem si sit nullitas ꝓueniens ex ineptitudine libelli. videret̄
quod de tali nullitate excipi possit, vt in c.cū dilecti.de empt.
& vend. contrarium tamen tenuit Bald. in d.§. qui prouoca-
uit.vbi.s̄.qui tamen intelligit in transactione, secus videtur in
simplici pacto, vel renunciatione nullitatis, quia nullitas pro
ueniens ex ineptitudine libelli censetur patens per relationē
sententiæ ad libellum, vt per Barto.in l.j.C. de erro. cal. facit
quod no.Bald.in l. si patronus libertam.ff. de iureiu. & ꝙ no.
in c.cum dilecti.de empt.& vend. adde omnibus supradictis,
cui incumbat onus probandi sententiam nullam ex defectu
iurisdictionis, vel potestatis, vide per Inno.& Io. An. in c.cum
in iure.s̄.de offi.dele.& per Ange.in suo consil.247.quod inci
pit, testatio. vbi consuluit, ꝙ quoties sententia est lata pręsen
tibus partibus, & non contradicentibus, semper incumbit o-
nus probandi alleganti nullitatem etiam ex defectu iurisdi-
ctionis, vel potestatis etiam si agatur de sententia iudicis de-
122 legati, vel arbitri, vel arbitratoris, quod no. ¶ † Quinquage-
simoprimo quæritur, appellans dixit sententiam nullam, & si
qua est appello, an appellatus possit renunciare sententiæ
nullę inuito appellante, ita quod per iudicem a quo reuoce-
tur grauamen, & iterum iudicetur, & procedatur per iudi-
cem a quo non ob.appellatione.vide per Fede.de Se.suo con-
silio 237. quod incip. si sententia nulla. vbi concludit, quod
possit. nam si appellatus renunciat sententię latę pro se quæ
est nulla propter solennitatem omissam, & iuris ordine non
seruato, & petit ex eisdem actis sententiam iterū ferri per or-
dinarium, qui eam tulit per l.4.C.de accu. non poterit appel-
lans contradicere, quia habet, quod quærebat. volebat enim
sententiam declarari nullā, & ita iudex a quo fecit reassumen-
do causam in eo statu, in quo eam dimisit, pro quo etiam ad-
ducit Fede.tex.in c.cum cessante, s̄.eo.vbi plene de his q̄stio-
123 nibus. ¶ † Quinquagesimosecundo queritur de q̄ōne singula-
ri, & quotidie in practica cōiter sunt statuta per Italiā q̄ exclu-
dunt nullitatem. puta quod de nullitate dici, & excipi nō pos-
sit, an tunc sit p̄clusa via omni nullitati in totū. super qua diffi
cultate conclude assumēdo primo rł'am, quod sic. quia lex est
statutum potest tollere nullitatem ex causa, cle.j. de re iudi. &
quia si potest per pactū, multofortius p statutū.l.fi.C.de fideiu.
de quo articulo, qñ sit quod nullitas possit tolli per pactū, vi-
124 de plene.s̄.in 50.q.lex.n.quātūcūq; dura seruāda † est.l.ꝑspe-
xit.ff.qui & a qui.verum quia cōstat hmōi statuta, & rescripta
tollentia nullitatē esse exorbitantia a iure cōi, & tanquā tollē
tia defensionē, cum ipsa nullitas sit defensio f'm Bald. in l.j.C.
de iur.& fa.igno. in prin. & in ver.ex prędictis collige. & in l.
scire oportet.§.fi.ff.de excu. tu. vbi optimus tex.pro tanto nō
sunt dicta statuta largo modo indifferenter intelligēda, sed po
tius restringenda, vt sic nō intelligātur de omni nullitate sim-
pl'r, vt minus lędāt ipsa statuta ius cōe, vt c. dilectus. de cōsue.
iō supradicta rł'a statuti vr̄ limitāda pluribus modis, & primo,
quod non intelligatur de illa nullitate, quæ causatur ex repu-
gnantia, vel ꝑplexitate ipsius sñīæ, vel aliter.l. vbi repugnātia.
ff.de reg.iu. & ita tenet Bald.& Ang.in d.l.tale pactum.§. qui
125 prouocauit. † Secundo limita, nisi nullitas causetur ex inepti-
tudine libelli, & modo agendi, quia cum talis nullitas cēseat̄
patēs per relationem sentētiæ ad libellū.l.vt fundus. ff.cōi di-
ui.& p Bar.in l.j.C.de err.cal.nō dēt intelligi exclusa per statu
126 tū.& vide ī hoc dicta.s̄.ī q.50.in fi. † Tertio limita, nisi sit nul
litas prouenięns ex defectu iuris naturalis, quia statutū exclu-
dens nullitatem de tali nullitate intelligi nō dēt, cū hmōi nul-
litati derogari nō possit. Insti.de iu.natu.§.sed naturalia.l.2.ff.
de vsu & hab.sicut si esset nullitas proueniens ex defectu cita-
tionis non factæ, seu nulliter factæ. sic.n. esset tollere defensio
nē, quæ est de iure natu. quā nec statutū, nec Princeps tollere
pōt, vt in cle.pastoralis. de re iudi.vbi per Imo. & Do.Flo.idē
tenētes.& ita etiam consuluit Ang.suo consil.172.in fi.quod
incipit. In Dei nomine, & suæ matris Virginis gloriosę, in fa-
127 cto proponit̄. † & idē cōsuluit in suo cōs.291.quod incip. per
d.Obicinū.vbi tenet, ꝙ n̄ obstāte statuto gnali excludēte nulli
tatē poterit dici, & excipi de nullitate ꝓueniente ex defectu ci
tationis, vel ex defectu formæ nō seruatę. Inde cōcludit Pan.
in c.ea q̄, de re iu.quod de nullitate ꝓcedente ex defensione, &
sic ex citatione, Princeps ēt de plenitudine p̄tātis tollere non
pōt. inde ēt dicebat Bal. quod licet Princeps in ꝓcedendo nul
lū ordinē iudiciarium seruare teneatur, vt tradit Inno. in c.de
causis.de re iu.arg.l. omniū.C. de testa. & ibi per Doc. tū sñīa
etiā ipsius Principis foret nulla, & posset dici de nullitate ex
defectu citationis omissæ, vel nulliter factæ. ita dicit Bald.tex.
esse no.cum gl. in l.fi.C. de legi.pro quo ēt dicit esse tex. in d.
cle.pastoralis.ad idē facit qđ idē Bald.tenet in l.j.C.qūo, & q̄
128 iud.col.3.in ver.sed hic quærit̄, an valeāt statuta. dicens quod
licet statuūt p̄cise disponat, qđ ab̄ns possit ꝯdēnari, & de nulli-
tate dici non possit, tn̄ debet intelligi statutum si fuerit citatus
alias

alias bene possit dici de nullitate ex defectu citationis,nō ob. generali prohibitione statuti cum alias statutum valere non
a possit [a] ſm Bal.ibi,pro quo ēt facit quod no. Bar.in l.ſi prętor. in prin.ff.de iu.dicens quod cum talis nullitas ex defectu cita tionis a iure nāli procedat poterit de nullitate dici coram me ro executore quia nullo casu intelligi debet exclusa talis nulli tas quæ oīa sunt summè notanda ad nullitatem prouenientē
131 ex defectu citationis.¶†Quarto limita nisi esset talis nullitas q̃ proueniret ex capite alterius statuti inde est qđ si ſnīa reperi tur lata seu alia acta facta omissa solemnitate vel forma statuti alterius,poterit de tali nullitate dici etiam si statutum daret pa ratam executionem cum cł'a non obstante quocunq; alio statuto,quia dicta cł'a dēt intelligi,& restringi præterq̃ de illo sta tuto quod dat formā vel solemnitatem in sententijs vel citatio nib.seu in modo procedendi vel actitandi,cum non sit verisimile nec credendum quod statutum de illa tali nullitate intel lexerit,& voluerit in hoc illud tale statutum corrigere. arg.l. non ad ea.ff.de cond.& de.& ita notanter voluit Io. An.in addi.Spe.ti.de execu.sen.§.postremo. pro quo etiam gl. & doct. in c.item cum quis.de rest.spo.& gl.& Bar.in l.j.§.j.ver.& par
132 ui.ff.q̃ vi aut clam.¶†Quinto limita nisi sit nullitas ꝓueniēs ex defectu potestatis,vt quia fuisset iudicatum super iam decisis vel super his quæ non includebantur in compromisso,quia talis censetur nullitas ex defectu ptātis quæ non intelligitur exclusa a statuto generaliter excludente nullitatem seu quando statutum simpliciter disponeret, q̃ a laudo arbitrorum nō posset appellari seu de nullitate dici vel excipi : nā poterit opponi de nullitate antedicta.ita Ange.in d.l.non erit. §.dato . in prin.ff.de iureiur.& ita ēt consuluit Ang.suo consi.284. quod incipit,Philippus,in fi.& hoc idem firmat Bal.in l. si ī causam iudicati.C.de execu.rei iud.col.2.in ver.extra quæro. idem ēt tenet Bar.in l.2.§.pretor.ff.qui satisd.cog.& l.quid tñ,in princ.
133 & in l.diem proferre.§.stari.de arb.†exceptio enim nullitatis quia non tenuit compromissum, vel quia arbiter, vel arbitrator iudicauit vltra compromissum, vel ꝯ formā compromissi non intelligitur a statuto exclusa.bene facit quod no.Barto.&
134 Bal.in l.diuus.ff.de testa.mili.vbi hæc tenēt.†imo plus voluit Aug.in suo consi.184.q̃ incipit. In Dei noīe,& suæ matris Virginis gloriosę amen.visa narratione facti, in fi.quod etiam si aliquis iurasset non dicere laudum arbitratoris vel ſnīam arbitri seu iudicis nullam,tñ poterit allegare nullitatem qñ causat a defectu iurisdōnis seu ptātis arbitro vel iudici attributæ : qa ad talem nullitatem iurm generaliter præstitum non extendi tur. de quo vide plene dicta s̄. in q.50.in versic.quarto limita.
135 ¶†Sexto limita,quia licet excludat,& tollat præcise nullitatē vel exceptionem nullitatis, restringitur tale statutum, vt non
b includat nullitatem prouenietem ex defectu iurisditionis [b] qñ iudex fuisset ipso iure incompetens.ita gl. ordi. & fin. in cle.j. in fi.de seque.pos.& fruc.quam gl.& eius determinationem sequitur But.& Imo.in d.c.Item cum quis . & ca. ex parte A. 2. de offi. deleg.& Bal.in l.exceptionem. C. de proba.ad fi. & ita consuluit Ang.suo consi.211.quod incipit,mortuo debitore. & in suo cōsi.213.quod incipit.D.Culielmina.idem etiam sequitur Ang.Imo.& Lud.de Vrbe,in l.de pupillo.§. qui opus. ff.de no.ope.nunc.& Ang.in d.§.qui prouocauit.sed aduerte, qa gl.in verbo vt pendente. in cle.vt calūnijs. de re iu. videtur directe contraria,tenens quod exceptio nullitatis causata a defectu iurisdōnis videatur sublata.quare But.ibi reducendo gl. istas ad concordiam dicit quod gl.ibi procedit quando agitur de temporali præiudicio seu dilatorio,quia no nob. exceptione nullitatis ex defectu iurisdōnis fiet executio.cū facta executione poterit postea dici de nullitate principal'r, secus vbi de alio præiudicio ageretur. & ita intelligitur gl. in d.cle. j.de seque.pos.& fruc.& ita sequitur Imo.in d.cle.vt calumnijs. sed certe in d.clem.j.agebatur de præiudicio temporali. s. sequestrationis quæ durat vsquequo liqueat de iustitia alterius partis.& tamen ibi gl.voluit quod nullitas ex defectu iurisdictionis impediat sequestrationem,licet alia nullitas non impediret.quare Petrus de Ancha. in d.cle. vt calumnijs,dicit quod gl.ibi non est vera,& non procedit,quia posset dici de nullitate,vt no.doct.in d.cap. ex parte A.de test.& per gl.in cle.si ante, de dolo & contuma.post medium gl. magnæ.ꝓcedit enim text.in d.cle.vt calumnijs qñ appl'o ab interlocutoria penderet,secus si iam esset decisa causa appellationis ab interlocutoria pro appellante,& a tali decisione non esset appellatum.tūc enim notorie constaret de nullitate sententiæ ex defectu iurisditionis,quæ nullitas non intelligitur exclusa per illam clem. vt calumnijs,sed Imo.in d.l.si expresim.col.30.alio modo saluat gl.ibi, dicendo quod procedit in casu illius clem. propter magnam præsumptionem eius qui habuit tres sententias conformes contra se,alias regulariter procedat gl. in d.cle.j. Vltimo ſm Imo.potest dici,q̃ gl.in d.cle.j.procedit qñ ille qui tulit ſnīam ipso iure,erat incompetēs, secus si sit lata ab eo qui non carebat fundus iurisdictione, vt cōtingit in casu d. cle.vt calumnijs. alias secus in eo qui iurisditionem habuisset licet suspensam.& ita gl.in d.cle.vt calumnijs.facit gl. in ver. competente.in clem.j.vt li.pen.licet enim iurisdictio sit suspensa tñ illam habet in habitu.facit c.cum appellationibus friuolis & ibi gl.de app.in 6.& ex prædictis habetis plenā declarationē, & intellectum ad dictas gl.quæ prima facie videntur cōtrarię. an.s.possit dici de nullitate prouenięte ex defectu iurisdōnis.
196 ¶†Septimo limita nisi nullitas causetur a dolo partis,& forte participantis cum iudice corrupto, quia de tali nullitate non debet intelligi statutum secundum Ange.in d.§.qui prouocauit.& idem si per dolum partis vel iudicis cōtra absentem. ita no.Bal.in c.pastoralis.§.fi.de offic.deleg.per ea quæ habentur in l.si prætor.§. Marcel.ff.de iudi.quia de nullitate non debet intelligi statutum.& ita etiam secutus est Ang.suo consi. 306. quod incipit, vtrum per statutum, in fi.& suo consi.197.quod incipit A.& B.contraxerunt.& vide plene per But.in ca.cum Bertol.de re iudi.in pen.charta.in ver. sextus casus. & ibi per Imo.col.10.in ver.tertius est intellectus. & in pen. charta circa medium,& ex prædictis patere potest intellectus d.l. ꝑtor.
c §.Marcellus.[c] †Octauo limita nisi sit talis nullitas patens ex in
137 spectione ipsius sententiæ ab expresso iuris errore seu propter intolerabilem errorem patentem,quia talis nullitas non intelligitur exclusa,vt in ca.per tuas.de sen.excom. & d.l.si expressim.& l.2.C.qñ prouo.& c.j.de re iud.& ibi Bal.& Ang.in d.§. qui prouocauit.& hoc absque dubio procedit qñ error sententiæ deprehenditur absque actis seu actorum relatione . & But.in c.cum Ber.de re iudi.in pe.char.in prin.in ver.quintus
138 casus.facit.c.inter cæteras.cum ibi no.per doct.de re iu. †pro quo etiam glo.in l.j.§.siue supreme.ff.de tab.exhi.vbi lex dicit quod petenti exhibitionem testamēti non pōt opponi aliqua nullitas. & tamen hoc intelligitur nisi sit nullitas proueniens seu patens ex inspectione ipsius testī:non enim videtur statutum tollere exceptionem seu oppositionem eorum quæ facit & producit ipsemet agens vel producens sententiam vel acta. ita tex.nota.in l.veteres. in fi.ff.de iti.actu.priua.& Bar.in l.eū
139 qui ita.ff.de verb.obl.& Bal.in l.ex prædijs.C.de euic.† & hoc quando nullitas est euidens ex ipso tenore sententiæ absque relatione actorum. quid autem si nullitas non est euidens ex ipso tenore sententię,sed per relationem ad acta,cōsidera plures casus.aliquando refert se expresse ad acta, & tunc propter talem expressam relationem vitium seu nullitas actorum censetur inesse in ipsa sententia.l.ait prætor. §.j.ff.de re iudi.l.j.§. j.ff.quę sen.sine ap.rescin.& de tali nullitate poterit dici,quasi dicatur tunc sententia notoriè nulla.l. pen. de senten. quę si. cer.quan.& est tex.in d.c.cum Bertol. ibi,ex tenore sententię, &c.& ibi Pan.col.2.& ita tenet Inno.ibi, & ita videtur residere ibi But.in ver.quintus casus, vbi tamen remittit se ad nota. per eum in c.quoniam contra.de probat. & ibi idem tenet in pen.colum.Cyn.& Bar.in d.l.j.C.de errore calcu.& Pa.in d.c. inter cæteras,& in d.c.cum Ber.colum. 13.& in d.c.quoniam
140 contra,col.16.¶†Aliquando,& secundo sententia non continet errorem patentem ex tenore sententię,nec refert se ad acta expresse,& tunc si producantur acta, & appareat de notoria nullitate quæ colligitur ex actis,considera quod aut acta ꝑducuntur altera parte non contradicente.tunc si quęratur de nullitate quæ colligitur ex actis respectu processus, vt quia sit lata sententia die feriata vel alia hora vel alio loco quàm in citatione esset expressum vel iudice non sedente pro tribunali vel sine scripti recitatione vel litis contestatione, & his casib. cum ex actis resultet notorium,vt est tex.in c.cum olim,in fi.j. de ver.signi.& ita etiam tradit Inn. in c.ex insinuatione. s̄. eo. & in c.per tuas.s̄.de testib.talis notoria nullitas non videretur exclusa ex quo de ea non constat per acta parte non contradicente:& fortius si de notoria nullitate constaret per confessionem partis,ex qua confessione similiter resultat notorium. c.fi.j.de coha.cle.per Inn.in c.quia plerique.j.de immu.eccle. & his casibus procedat id quod dicitur q̃ nunquā censetur exclusa nullitas notoria.facit cap.solicitudinem.§.si notorium. s̄.e. & d.cle.pastoralis. §. Pisana. & sic omni casu non videtur exclusa nullitas notoria ex actis seu ex alijs probationib. parte non contradicente.& ita Innocen.in ca. ex ratione. s̄. eod. & in c.cum dilecta. s̄.de rescr.& in d.c.cum Ber.& satis probatur ex his quę dicit But.in d.c.quoniam contra. in pen. & vlt. col.&

ADDITIONES.

a Adde pro hac limitatione Ale.consi.77.incipiente,redemptoris,&c.visis dubitationibus in fi.in 3.vol.

b ¶Nullitas ex defectu iurisdictionis non intelligitur saluata. vide gl. in clemē. j.de seq. pos.& fru.& gl.in cle.j.de re iud.& no.

c ¶Vide Alex.consi.77.incip.redemptoris,&c.visis dubitationibus. in fi.colum. in tertio volumi.

col.& Imo.ibi,col.8.aliqñ & 3.acta producũtur ꝯdicente parte,an tunc si cõstat manifesta nullitas ex actorum inspectione possit admitti talis nullitas,qñ respicit nullitatem sniæ seu ꝓcessus.

141 †Bal.in l.j.C.ne lice.ter.prouo.col.j.in fi.dixit quod licet lex vel statutum tollat nullitatem,non intelligitur de nullitate notoria seu euidenti,& aliter nõ distinguit an pateat nullitas ex tenore sententiæ vel actorum , & an acta sint producta ꝯdicente parte vel non.& Ang.not.in l.si pars ff.de inoffi.test. dixit iniquitatem seu nullitatem sniẽ esse euitandam si cõstat ex actis.Tu considera quod quædam sunt acta ad q̃ de necessitate refertur snia,vt est libellus.l.vt fundus.ff.communi. diui. l.fi.ff de fideiuſ. tunc videtur quod talis nullitas non intelligatur exclusa qñ snia non esset conformis libello ex quo snia necessaria habet relationem ad libellum ſm Cy.& Bart.in d.l.j. C.de er.cal.dicentem quod in sententia appellationis quę de necessitate refertur ad primam sententiam,quia iudex approbat vel improbat eam,l.eos.in prin. C.eo.ti. 2.q.7.in fi. & hoc casu si in prima sententia esset error expressus, secunda sententia simpliciter lata videtur eundem errorem continere. merito esset nulla,vt l.j.§.j.ff.quæ sen.si appel.rescin.& de tali nullitate vr̃ posse dici qñ sententia esset simpliciter confirmatoria primæ,secus videretur posse dici quando ex alia causa ꝯfirmaret ipsam sententiam.l.Titianus.ff.quod cum eo.c. Ioã.de fide instrumentorum,& bene facit quod no. Pan.in d.c.inter cæteras.col.3.in fi.& hęc sunt notanda ad statuta vel decreta disponentia,ꝙ quando sunt duæ sententię conformes nõ possit dici de nullitate.Quædam vero sunt acta ad quæ de necessitate non refertur sententia,& producuntur parte altera cõtradicente,& ex actis constat de nullitate an intelligatur exclusa nullitas dicto casu prouenięns ex actorum inspectione. Considera,ꝙ aut agitur de præiudicio temporali, puta quia statutũ vel decretũ disponit ꝙ exceptio nullitatis nõ impediat executionem sententiæ,tamen non excludit ex post executionẽ posse dici de nullitate principaliter agendo,& hoc casu cũ agatur de prę iudicio temporali intelligitur exclusa nullitas etiam notoria quę constaret ex actis.& ita Imo.in d.clem.vt calumnijs col.vlt.in princ.si vero executio esset irreuocabilis loquendo in rebus temporalibus videretur, ꝙ tunc admittatur nullitas notoria ex actorum inspectione.Non ob. ꝙ sint producta acta contradicente altera parte quia non est præsumendum statutum vel decretum voluisse tollere nullitatem notoriam ex inspectione actorum.ideo enim statutum tollit nullitatem propter præsumptam calumniam opponentium, vt lites abbreuientur,sed in notorijs cessat calumnia,nec tunc prorogantur lites ex quo notorie,& incontinenti constat, & ista fuit ratio Bal.in d.l.j.C.ne li.3.prouo.& tex.in c.cũ cessaute. & in d. cle. vt calumnijs.quę ratio præsumitur fuisse fi.statuentium tollẽtium nullitatem.notorium enim videtur idem operari quod expressio,& habetur ac si esset expressum.& ita dixit not.Inn. in c.præsenti.de rescrip.& sic idem dicendum in casu præcedenti quando iudex expresse se retulit ad acta ex quo notoriũ operat̃ ac si esset error exp̃ssus.fac.no.dcm̃ Bal.ad hoc in l.fi.§. sed & si quis.C.cõia de le.col.4.in verſ.vel dic aut est excessus dubius.& pro hac parte fa.quod no. Bar.in l.j.in 6. oppositione.ff.de no.ope.nun.vbi licet edictum prętoris iubeat absolure nunciationi noui operis parendum esse, tamen vbi euidenter cõstaret illam esse calumniosam potest sperni,& edictũ prętoris ad illũ casum non extenditur.ita ergo dicendum in statuto vel decreto, vt sic ad notoriam nullitatem per inspectionẽ actorum non extendat̃.fa.quod no.Bal.in l.si vnus.§.pactus ne peteret.ff.de pac.& in l.vbi pactum.C.de transactio.vbi gl.no.

142 & ita Cum.in l.j.ff.de no.ope.nũ.†quia licet statutum vel decretum velit quod contra binas sententias conformes nõ possit dici de nullitate,tamen non intelligatur de nullitate notoria ex actorum inspectione,ſm eum ibi, ad idem bene facit determinatio Io.An.in add.Spe.ti.de sent. §. vt autem,in addi.q̃ incip.vt ea.vbi voluit ꝙ statutum non extendatur ad eum casum nullitatis de qua constaret ex inspectione actorum . & ita Imo.& Lud.de Vrbe,in l.de pupillo. §.qui opus. ff.de noui ope.nun.& bene fa.gl.Inno.& doct.in c. fraternitatis. j. de fri. possunt ergo produci acta etiam parte contradicente ad ostendendum de nullitate sententiæ respectu processus quando incontinenti,& notorie per inspectionem actorum apparet nullitas,pro quo tex.& But.in c.j.in prin.s̃.de li.contest.& in c.cũ ad sedem.in fi.de rest.spo.& ibi But. in antep.char. in fi. & per Bar.in l.ij qui ad ciuilia. C.de appel.& in l.j.C.vt cau. post puber.tu.adsit.idem tenet gl.fina.in d.ca.quoniam contra.& ibi Io.An.super d.gl.& hoc idem But.ibi in penul.charta in fi.vbi hoc expresse concluditur,& idem Imo.col.6.in prin.& colũ.8. idem tenet Spe.in tit.de proba.§.j.circa prin.versi.sequitur videre de negatiua.ita quod ex productione actorum dicitur notorie constare de nullitate sententiæ,& facit tex.in c. dudum. a el.2.s̃.de ele. & intellige[a] prædicta quando vere esset notoria nullitas non autem de ea,quæ haberet disputationẽ,& de qua posset reuocari in dubium. multa enim allegantur notoria q̃ non sunt,dicit textus nota.in c.cõsuluit,el j.s̃.eodem, & ideo quando nullitas esset velata, & posset habere dubitationẽ,& disputationem partium, licet ex actis tamen non debet admitti,vt per Bal.in l.data opera.C.qui accuſ.non poſ.in vlt. charta,in prin.vbi considerat an nullitas sit velata vel patens.debet ergo intelligi de tali nullitate notoria q̃ aliqua negatione dubia obfuscari non possit.c.fi.j̃.de coha.cle.quid autem si in d. casib. non allegatur nullitas, sed allegatur manifesta iniustitia,& iniquitas,quæ colligitur ex inspectione actorum in casu in quo snia non est nulla ex ordine processus, sed solum rõne iniustitię, non videtur quod talis nullitas admittatur,& imputandum videtur parti quę non appellauit a sententia. l. ab eo. C.q̃uo & qñ iu.& Pan.in d.ca.inter cæteras. col.4. & fa. quod no.Butr.in d.c.qm̃ ꝯ.col.pe.& fi.& ibi per Imo.col.7.alias statutum vel decretum nihil operaretur,de quo tamen vide plene.j̃.in ver.55.quæritur. ¶

143 † Quinquagesimotertio quæritur quid est talis nullitas quæ constat propter falsitatem causę in ipsa sententia expresse,& nõ ex alia nullitate actorum, vide de hoc articulo per doct.in d.c.inter cæteras.& absque dubio dicendum esset quod talis nullitas non sit exclusa quando exp̃ssio causę contineret errorem iuris, quia tunc diceretur exp̃ssus in snia.si autem cõtineret errorẽ, & facilitate facti.& tunc si refert se ad acta. & idem qñ appareret manifesta nullitas vel iniustitia per inspectionem actorum,vt s̃.alias vero de hoc dicendum est,vt per Bar.& alios in l.si is ad quem. ff.de acquihære.

144 †& per Pan.in d.c.inter cæteras.col.4. & in c.j.eo.tit.de re iud.vbi inter alia singulariter dixit,col.4.quod si in snia fuerint expresse duæ causæ quarum vna continet expressum iuris errorem,alia causa non expressa non est ꝯ ius,hoc casu snia nõ esset nulla,sed sustinetur tunc rõne alterius causæ quæ non est ꝯ ius.ista fuit sing.doct.Inn.in c.in præsentia.s̃.de renuncia.& Io.An.in c.cum inter.s̃.de re iudi. ꝑ quo bonus tex.in ca. per tuas.in fi. qui fi. sint le.ex quo enim iudex exp̃sit duas causas non vr̃ se fundasse super vna tantum.satis est quod snia possit iustificari ex alia causa quæ non est ꝯ ius , vt sic res potius valeat quam pereat, vt j̃.de verb.signi.ca.abbate.l.quoties. ff.de

145 reb.dub.& procedunt prędicta etiam si altera cã expressa esset ꝯ ius litigatoris,quia imputandum est parti non appellanti, vt per Pan.in d.c.j.de re iud.in 4.& 5.col.quod tene menti. & adde quod sententia quæ potuit ferri ex causa rationabili nõ iustificetur si est lata ex causa rationabili,& hoc pp vitium sententię.ff.de excu.tuto.l.qui testõ.limita nisi a sententia sit appellatum:tunc enim iudex appellationis potest emendare causam, & reformare sentẽtiam,vt in l.Titianus.& ibi per Bar.& alios. ff.quod cum eo.& ita Bal.in addi.Spec.ti.de senten. in charta 3.in ver.sententia quæ potuit. & de sententia lata ex causa vi.

146 s̃.in c.cõstitutus.el 3.col.5.in ver.tertia solutio.¶†Quinquagesimoquarto quærit̃ de quæstione sing.& sæpe in practica disponit statutum,& decretum quod pars quæ succubuit teneat appellare vel sententiam nullam dicere.j̃. terminum 4.dierũ & non vltra audiatur.dubitatur de qua nullitate intelligatur. d.statutum & an post terminum possit vlterius dici, & excipi de nullitate sententiæ, super qua difficultate videretur primo dicendum quod ex quo statutum dicto casu non tollit nullitatem,sed limitat tp̃s proponendi,& dicendi,& ipsum tp̃s est de iure positiuo,& sic potest diminui per statutum.l.j.§.biduum. cum ibi no.ff.quando ap.sit.& 2.q.6. biduũ. ꝑñr post terminum a statuto limitatũ nullitas deduci non posset.ca. fi.& ibi Inn.q ma.ac.poſ.l.scire oportet.§.pe.& §.sufficit. ff.de exc.tu. vbi tradit Bald.quod vltra terminum statuti non licet aliquid proponere,cum terminus statuti habeat vim irrecuperabilis peremptorij.permissa ergo nullitate ad tempus censetur post terminum probata,vt d.l.scire oportet.§.consequens,& ibi p Bal.& l.statulib.§. Stichum. ff.de le.2. & fa. quod idem voluit Bald. in l.j. qui admitti.vnde transacto termino statuti non vr̃ amplius posse dici de nullitate maxime cum statutum expresse hoc prohibeat dum dicit, & non vltra, & sic a verbis statuti non est recedendum.l.non aliter.ff.de leg.3.cum si.secun

147 do ad idem fa.nam si dicit statutum, possit pars quę succubuerit,& quilibet alius cui de iure liceat appellare,vel nullum dicere.j̃.terminum 4.dierum a die latę sententiæ, & non vltra. certe videtur includi omnis modus etiam per viam excipiendi,quia quãdo id quod debet proponi per viam agendi,est certum tempus statutum,non potest eo transacto proponi in modum excipiendi.C.de non nu. pe.l.si intra. ff.de pec.l.quæsitũ §.in

ADDITIO.

a ¶Adde Philip.Deci.in cap.ex parte. colum. 5. versicu, quinto fallit, supra de offic.delega.Col.

§.in dolo.& l.Papinianus.§.si filius.ff.de inof.tes.& l.necnō, §.exēplo.ff.ex qui.ca.ma.aliter.n.circūueniretur dispositio sta tuti qđ esse nō dēt.l.fi.ff.ad exhi.& prohibita vna via,altera cō cederetur contra l.cum lex.ff.de fideius.& regul.cum quid v-
148 na via,libro 6.†Et pro iuridica deci.huius singu.difficultatis prēmittendum est primo quod de nullitate potest dici quinq; modis,primo per viam applōnis appellando a sñia nulla.c.exhibita.de iu.& hic in c.dilecto.& ī d.l.si expssim.in ver.vnde si qs.& ibi Bal.in l.j.in prin.C.de sen.ex brc.& in l.j.C.qñ prouo. col.5.Secūdo dr̄ de nullitate incidenter,& accessorie ad ipsam applōnem,cum in oī applōne includatur,& veniat incidenter & tacite causa nullitatis etiam si nulla sit facta expressio nullitatis.ff.si.ff.sa.erc.l.quædam mulier.ff.de iu.patr.l.Carmelia Pia. Tertio dr̄ de nullitate simul,& vna cum appellatione expresse in eodem libello dicendo sñiam nullam,& si qua est appello,vt per gl.or.in d.l.j.C.qñ prouo.Quarto pōt dici de nullitate principaliter absq; mixtura aliqua,& remedio aliquo appellationis distincte,& de per se per viam querelæ nullitatis officio iudicis principaliter per Inn.in c.2.de offi.iudi.Quinto dr̄ de nullitate per viam exceptionis.nam petita executione sñiæ potest excipi de nullitate.l.4.§.condemnatum.ff.de re iudi.&
149 l.fina.C.de ord.cog.¶Secundo præmittendum est quod inter pdictos modos dicendi de nullitate magna est dr̄ia,& effectus diuersus resultat,quia primis trib.præcedentib.modis.s̄.expssis nullitas hēt annexionem,& dependentiam cū applōne.operatur.n.effectum deuolutiuū sicut ipsa applō.& sic deuoluit cām nullitatis ad iudicem applōnis cum alias si sententia est lata ab ordinario habet ipsemet de nullitate cognoscere.l.si vt proponis.cum ibi no.C.qūo & qñ iu.l.absentē.C.de accus. prout distincte est dictū.s̄.& plenius in 27.qō.vbi vide non sic si nullitas deducatur simul cum ipsa appellatione,tunc iudex appellationis habet de ipsa nullitate cognoscere,& non ipse ordinarius qui sentētiam tulit.d.l.quædam mulier.& d.l.Carmelia Pia.& ita Bal.in d.l.j.in prin.C.de senten.ex breui.reci. patet ergo,quod nullitas annexa,& deducta cum ipsa appellatione iudicatur vt plurimum prout de ipsa appellatione,nō sic quando seorsum deducitur absque appellatione.tunc enim habet diuersum effectum,vt s̄.patet.Amplius,& secundo hoc idem ostenditur,quia si nullitas deducitur simul cū ipsa appellatione operatur deuolutionem non solum causæ nullitatis,sed etiam negotij principalis.ita textus in d.c.exhibita. in fi.& ibi per Imo.& Inn.in hoc c.dilecto,& d.de Rot.in decisi.361.quæ incipit,Item fuit dubitatum si appelletur,& ita Arch.& Ioā.Andr.in c.fin.de re iu.in 6.versicu.necesse,& per Barto.in d.l.j.C.de senten.ex breuicu.reci.non sic passim dicēdum foret si intentatur nullitas principaliter,& seorsum ab ipsa appellatione,vt per Ange.in d.l.si expressim,& Imo.col.25. & Bal.in d.l.tale pactum.§.qui prouocauit.ff.de pac.in 13.qō. Tertio hoc idem patet quia in trib.casibus præmissis quando nullitas deducitur cum appellatione adeo iudicatur de nullitate prout de ipsa appellatione,quia impedit executionē,& omnem innouationem.ita tex.in d.c.exhibita,& ita Cuma.in d. l.si expressim.col.11.non sic si nullitas deducatur seorsum ab appellatione,quia nisi possit incontinenti probare non impedit executionem.l.fin.in fi.C.de ord.cog.& per Bar.in d.§.cō-
a demnatum.imo si nullitas seorsum ab appellatione principaliter intentatur [a] non potest coram iudice execut.opponi exceptio litis primo pendentis super ipsa nullitate.quia lite pendēte super ipsa nullitate principaliter mota seorsum ab appellatione non impeditur executio,vt d.l.fi.C.de ordi.cog.& ibi Bal.in fi.& in d.§.qui prouocauit.in ver.12.quæro.idem Ang. in l.fi.C.si ex fal.instr.& in d.§.condemnatum.col.2.prout de diuersis effectibus resultantibus ex nullitate quando habet annexionem cum appellatione seu quando proponitur cum ipsa applōne,vide plene dicta.s̄.in 9.& 10.q.cuius dicta,& diuer
150 sitates hic adduci,& repeti debent distincte.†His sic præmissis aduerte qa sunt ante oīa cōsideranda diligenter verba statuti nā cōiter statutū disponit per viam agendi dum dicit nō possit pars quæ succubuit appellare vel nullam dicere quod totū sonat in viam agendi,& maxime si statutum subderet,ꝙ appel
b lans vel nullā dicens debeat postea producere suum libellū [b] in scriptis vel aliter,& sic per viam petitionis ꝯñr vr̄ dicēdum ꝙ tale statutum non includit dicto casu nullitatem quando p viam exceptionis.l.verbum oportebit.ff.de ver.sig.l.qui agnitis.ff.de excep.ꝯñr quando verba statuti sonant per viam agendi absq; alio dubio non excludunt defensionem nullitatis per viam exceptionis.& ita Bald.in l.peremptorias.C.sen.rescin. non pos.col.7.in ver.quæro.si statutum dicit,ꝙ bannito non detur actio.ad hoc enim vt intelligatur sublata exceptio p statutum est necesse quod expresse dicat agendo,& excipiendo. vt ibi per Bal.in ver.se.fa.l.libertus a patrono.& ibi gl.& doct. ff.de in ius vo.& ideo qñ verba statuti sonāt per modū agendi aut p modū petitionis dicendum videtur,quod non includat nullitatem quæ deducitur per viam exceptionis vel defensio-
151 nis.†Amplius ꝓ hac parte accedat regula à iure tradita quia annalia ad agendum sunt perpetua ad excipiendum.l.pure.in fi.ff.de excep.do.l.licet.C.de excep.nullitas enim est defensio naturalis.ita Bal.in l.j.circa prin.& in ver.ex prædictis collige C.de iur.& fa.ign.& in l.scire oportet.§.fi.ff.de excu.tut.ideo ius quod deducitur per modum defensionis debet esse peremptum cum de nullitate possit excipi perpetuo,vt s̄.& Bal.in l. data opera.C.qui accu.non pos.in vlt.charta in prin.in ver.sed quid si bannitus dicit bannum nullum.maxime dicit Bal.quādo nullitas esset patens,quia sñia nulla nunquam conualescit, & ius excipiendi erit perpetuum s̄m Bald.ibi,& pro hac determinatione consuluit Ang.consi.291.quod incipit per D.Obicinum,loquendo in terminis statuti excludētis nullitatem,vt non habeat locum nec intelligi debeat quādo in via exceptionis,& defensionis,quo casu est mera defensio.ca.cum inter. de excep.& per Bal.in d.l.j.de iur.& fac.igno.& hæc sit prima decisio,& determinatio ad dictum statutum.Si vero quæratur an nullitas in causa statuti possit deduci post terminum p viā agendi,videretur dicendum quod non quando ageret̄ de nullitate in trib.casibus.s̄.primo loco positis,secus in quarto casu & sic quando nullitas deduceret̄ principaliter seorsum ab appellatione,& penitus absq; applōne:nam statutum adequans applōnem,& nullitatem pariter limitando tp̄s dēt intelligi de ea nullitate quæ cum ipsa appellatione proponitur seu quæ ipsi appellationi adheret,& sic in tribus casib.iam dictis,non aūt de ea nullitate quæ seorsum ab appellatione principaliter deduceretur,& sic in quarto casu.s̄.præmisso,& maxime quia si statuta diligenter considerentur loquuntur de nullitate quæ cum appellatione ꝓponitur.Item cōiter rubricæ statutorum loquuntur de applōnibus,ergo statutum postea disponens de applōnib.& nullitate simpliciter debet intelligi de nullitate, quæ cum ipsa appellatione proponitur,& ipsi appellationi ad hæret seu annexa est.Statuta enim debent recipere declarationem a rubricis ipsorum statutorū.l.Imperatores.ff.de in diē adiec.per gl.in c.j.de offi.deleg.in 6.& ita Bal.in rub.statutorum in l.2.ff.de sta.ho.cum ergo rubricę statutorum loquuntur de appellationibus,& postea in nigro,& in text.statuti fiat mentio de appellatione,& nullitate simpliciter:necessario dēt intelligi quod statutum de illa nullitate intelligatur quę hēt annexionem cum ipsa appellatione,& quæ cum ea deducit̄, non autem de ea nullitate quæ seorsum,& separatim absque applōne deducitur,diuersam naturam habente penitus ꝓut patet in secundo euidentiali.s̄.facto.& ita Bar.loquēdo de statutis in l.qui vina.§.cui dulcia.in fi.ff.de vino ole.& trit.leg. quod debet intelligi s̄m qualitatem precedētium quib.adheret,& quia precedentia declarantur a sequentib.& eꝯ,vt d.§. cui dulcia.& in l.talis scriptura.ff.de leg.j.cum si.ideo si considerentur statuta precedentia,& sequentia apparet,ꝙ statutum intelligatur de ea nullitate quę cum applōne deducitur,vnde in his statutis datur cōiter idem iudex applōnis,& nullitatis, idem terminus ad prosequendum & finiendum,& ex lapsu fatalium remanet pariter deserta appellatio,& nullitas.Ex quibus apparet quod statutum intellexerit de ipsa nullitate quæ cum ipsa appellatione annexa est,seu quę inest ipsi appellationi,de qua cognoscit iudex appellationis,& de ea nullitate quę operatur effectus applōnis habente maiorem si͞litudinem cū ipsa appellatione prout est in tribus primis casibus precedentib.quib.de nullitate dici pōt,vt s̄.in primo euidentiali iam dicto,non autem de illa nullitate oīno separata ab ipsa applōne de qua non hēt cognoscere iudex appellationis.& in qua nullitate est oīno diuersa rō ab applōne,& diuersus effectus resultat,vt s̄.pro quo optime fa.no.Bal.in d.l.j.in prin.C.de sentē. ex bre.reci.quia si aliquis renunciat appellationi censetur renunciasse nullitati quę cum ipsa appellatione deducitur,& adheret,non autē de alia separata.ita ergo dicendum in statuto inducente renūciationem,& desertionem,vt intelligatur solum de ipsa nullitate quę cum appellatione deducitur vt bene declarat Bal.in d.l.j.& pro hac determinatione fac.quia huiusmodi statuta sunt exorbitantia a iure cōi.ideo sunt restingenda,vt in re.quę a iure.de reg.iur.lib.6.vt sic minus quā fieri potest tollant defensionem,vt per Bal.in d.l.j.C.de iu.& fa. igno.& in d.l.scire oportet.§.fi.vbi optimus tex.& vt minus lędant ius commune.c.cum dilectus.de consue.vbi hoc no.docto.&

ADDITIONES.

a ¶Ad hoc quando nullitas seorsum intentatur ꝙ non impediat executionem. vide satis plene Do.Alex.consi.83.incip.interrogatus sum.ad finē,in 5.vol.

b ¶Idem tenet Alex.consi.90.incipi.viso instrumento.in 5.col.in 3.vol.vide tamen practicam Papiniensis in forma libelli,quando petitur executio sententiæ,vbi sentit contrarium,sed potest declarari vt per istos.

cto.& ꝯsequenter, vt tale statutum simpliciter loquens non includat omnem modum agendi,& dicendi de nullitate, prout in simili dictū ē. s. in quinquagesima, & quinquagesimasecūda. q. Ex quibus omnibus concludendum videtur, ꝙ quando nullitas esset manifesta altero ex modis positis in limitationibus. s. in q. 52. ꝙ de talib. nullitatibus nō dēat intelligi statutum, qñ nullitas deducitur per viam excipiendi, aut qñ per viam agendi principaliter seorsum, & distincte ab appellatione,& nullatenus annexionē aliquā cum ipsa appellatione habente, quia d. statutū dēt sic restringi, vt ad hos duos modos dicendi de nullitate nō extēdatur, nec ad tales nullitates manifestas, de quibus in d. c. 8. limitationibus. s. positis. fa. pro hac intelligentia adducta. s. in 49. & 50. q. cū suis limitationibus, q̄ oīa adducta optime ꝯcludāt pro hac benigna intelligentia ipsius statuti. non ob. iura adducta. s. ꝓ ꝯria parte dū primo dicebatur, ꝙ si pñgit tps ꝑ viā agēdi nō posit postea ꝑ viā excipiēdi, qa certe hoc nō est rl'r verū, imo ꝯriū patet ꝑ rl'am d. l. j. in fi. vbi ad agendum de dolo est pfixus terminus quadriēnij, vt l. fi. C. de dolo. & tamen terminus generalis a iure datus ad agendum non includit casum, quando per viam exceptionis, & defensionis. ad idem fa. d. l. licet, vbi ad agendum est limitatum tps anni, & tñ ad excipiendum durat perpetuo. nō ob. d. l. ꝯstitū. §. in dolo. allegata pro ꝯria, qa ibi loquitur in restitutione, q̄ excluditur codē tpe sicut actio, secus in exceptione, & ita gl. in d. l. pure, in fi. non ob. ꝙ hr in l. nec non. §. exēplo. ff. ex q. cau. maio. & in l. fi. C. de temp. in integ. resti. & in l. nam & postea. §. si minor. ff. de iureiu. quia iō in d. iuribus actio, & exceptio limitant̄ codē tpe, quia nō orit̄ exceptio anteq̄ sit petita restō, q̄ peti nō pōt post tps. iō tollit̄ exceptio, qa eius natiuitas impeditur, nō sic in exceptione nullitatis iam ortæ, & natæ. iō dēt esse perpetua. nō ob. l. Papinianus. §. si filius. ff. de inoffi. te. quia qñ exceptio habet instar exceptionis dēt ꝓponi codē tpe cū actione. vnde querela ibi in modo ꝯdōnis apposita hr, ac si ageret, dicit tex. ibi. non mirū ergo si exclusus tpe per viā agendi censetur exclusus via excipiendi ꝼm Ang. ibi. non sic cōtingit in defensione nullitatis: vel aliter respōdere pōt, qñ exceptio datur ad rumpendum, seu rescindendum, sicut actio, tunc codē tpe limitatur sicut est in q̄rela: iō est, quod exceptio ibi hēt vim actionis, vt d. §. si filius. secus vbi actus est nullus ipso iure, & exceptio non datur ad rumpendum. & sic nō hēt vim actionis, sed hēt vim nouæ defensionis. iō tūc codē tpe nō limitat̄ exceptio, sed est perpetua. & ita in effectu volūt Butr. & Imo. in c. si autem. de rescrip. & ita hoc anno consului in ciuitate Cremonæ, vt tale statutum ad nullitatem, per viam excipiendi, vel agendi principaliter seorsum, & absq; mixtura appellationis non extēdatur, qñ nullitas esset manifesta ꝑ inspe-

153 ctionem actorū, vt in casibus positis. s. in 50. q. ¶†Quinquagesimoquinto q̄ritur dato, ꝙ ex ordine ꝓcessus, seu vitio actorum, vel s̄nīæ nō sit nullitas, si tamen ex actis deprehendit̄ manifesta iniquitas, & iniustitia. an ex hoc posit dici s̄nīa nulla? Spe. in ti. de sen. §. iuxta. versi. Item, ꝙ est nulla rōne manifestæ iniquitatis. tenet, qd sic. fa. c. inter cæteras. s. ti. j. vbi plene per Doc. & ꝯclude ꝙ s̄nīa aliqñ cōtinet errorē exp̄ssum, & est nulla, siue sit error exp̄ssus iuris, vt d. l. si exp̄ssim. & in d. l. 2. C. qñ prouo. siue sit error facti, vt l. j. §. j. ff. quæ sen. si. appel. resc. & ita gl. Bar. & Bal. in l. j. C. de err. cal. & Doc. in c. inter cæteras. s. ti. j. si vero s̄nīa fuit erronea. tamē nō fuit error in ead. exp̄ssus: tunc valeret s̄nīa si nō fuit appellatū, vt in c. cū inter. s. tit. ꝓxi. & ita gl. d. l. j. C. de err. cal. ꝑ illum tex. & idē Bar. ibi ꝑ tex. in l. preses. ff. de re iud. & in l. 2. & ita Panor. in d. c. inter cæteras. dicens, ꝙ licet hoc sit rl'r verū, tamen limitatur primo quādo s̄nīa refert se ad acta, ex quibus esset error. tūc. n. foret nulla, vt l. pe. C. de sen. quę si. cer. quan. & d. l. ꝑtor. §. j. ff. de re iu. vbi gl. Secūdo limitat̄, qa licet s̄nīa nō se referat ad acta, si tamē colligitur ꝑ acta ad quæ de necessitate refertur, vt in libello. ff. cōi. diui. l. vt fundus. vel quando in s̄nīa lata in cā principali esset error, qa tunc s̄nīa lata in cā appl'onis cū referat̄ ad primā s̄nīam, diceretur cōtinere eundē errorē. & iō his casibus nō valeret s̄nīa, vt d. l. j. §. j. ff. quæ sen. & ita Bar. in d. l. j. C. de err. cal. Tertio limita, nisi cā sit exp̄ssa ī s̄nīa, q̄ foret īposibilis, vel turpis. tunc. n. s̄nīa redderet̄ nulla, vt hr in c. ꝑ tuas. & in c. solet. & in c. venerabilibus, de sen. exc. in 6. & ꝑ Arch. 11. q. 3. nemo. aliquādo aūt s̄nīa alias ex falsa cā, quādo sit nulla vide per glosi. & Doc. in l. si is ad quem. ff. de acqui. heredi. & in c. cum Bertoldus. de re iudi. Quarto limita quando notoriè constaret de errore, & iniustitia, seu iniquitate s̄nīæ dato, quod sentētia nō se referat ad acta, vel aliter in sentētia non sit expressus error. rō est, qa notorium hr pro expressione ꝼm Inno. in c. præsenti. s. de rescrip. & in c. 2. s. de dila. & sic hr perinde ac si foret expressus error in s̄nīa, cū notoriū habeatur pro expressione ꝼm Inno. vt s. imo notorium facti plus operatur quam notorium iuris, vt voluit gl. no. in ver. publice, in cle. j. de sepul. & est dictum. s. in 53. q. & facit dicta clem. pastoralis. §. Pisana, & d. c. solicitudinē. §. si vero notoriū. & tenet Pau. in d. cle. pastoralis. & Innoc. in c. fraternitatis. j. de fri. & male. ita ēt Butr. in d. c. qm̄ ꝯ, in pe. co. & Imo. ibi, co. 6. in fi. & facit rō. nā s̄nīa sustinet̄ ꝑꝑ ꝓsumptionē iustitiæ, q̄ cadit sub dubio. vbi aūt iniustitia est notoria cessat ꝓsumptio, & ꝓualet veritas. 8. di. veritate. sed aduerte primo intantū requirit̄, quod iniustitia sit notoria, qd nō sufficeret si esset manifesta, vt dicūt Doc. ī d. c. ꝑ tuas. & ibi ꝑ gl. vnde manifestū accipit̄ hoc casu ꝓ notorio ꝼm But. & Panor. & Imo. in d. c. inter cæteras. ꝓ quo ēt gl. & Ang. in l. ciues. C. de appel. vbi Ang. idem tenet, ꝙ s̄nīa cōtinēs manifestā iniquitatē nō est nulla, qa dēt appellari, vt ibi in tex. secus si sit notoria, vt ibi ꝑ gl. & Ang. qui cōcordant cū Butr. & Pan. & Imo. in d. c. inter cæteras. & fa. quod idē voluit Bal. in l. fi. §. sed & si qs. C. cōia de le. col. 4. ver. vel dic, ꝙ aut ē excessus dubius &c. Sed an hæc decisio ꝓcedat patebit. j. in fine huius q̄ōnis. Secū-

a do aduerte, [a] quia difficultas est in cognoscendo qñ dicatur iniustitia notoria, si s̄nīa nō cōtineat in se errorē exp̄ssum, vel cām, nec refert se ad acta. iō But. in d. c. qm̄ ꝯ, refert Inn. volentē ibi, ꝙ si producantur acta, & ex eis appareat iniustitia nō noceret s̄nīæ, sed But. ibi col. pe. intelligit hoc verū, nisi iniustitia sit notoria ꝑ ipsa acta, qa tūc s̄nīa erit nulla, vt in iuribus. s. ad-

154 ductis. & idē Imo. ibi col. 7. in prin. †Sed tu ꝯsidera aliquos casus in prædictis. nā aliquādo s̄nīa est absolutoria. & tunc dubitatur, qd si ex actis videat̄ cōstare, ꝙ reus veniebat cōdēnādus, qa apparebat instr̄m de credito, vel testes: vr̄, ꝙ tunc s̄nīa erit nulla ex quo iniustitia est notoria per acta, & hoc nisi iudex in sententia exprimat cām dicendo, qa cōstat nō esse ꝓbatū. tunc. n. licet esset manifeste probatū potuit iudex nō adhibuisse fidem, quia quanta sit fides adhibenda ꝓbationibus residet in pectore iudicantis. l. 3. ff. de testib. c. præterea, in fi. s. de testi. est. n. imposibile, ꝙ iudex aliqua intellexerit, vel viderit ꝑꝑ quę non adhibuit fidem. iō sententia non erit nulla d. casu. & ita But. in d. c. quoniam contra. in penul. col. & idem Imo. ibi, etiam si de motu iudicis nil constet ex actis, & his casibus per ostensionē actorum non pōt dici constare de notoria iniustitia. ideo ex quo a sentētia nō est appellatū, stādū est sentētiæ, & imputet sibi pars, q̄ nō appellauit, quia ex hoc vr̄ ꝑ sumendū pro iustitia sententiæ, cui pars censetur acquieuisse nō appellando. l. ab eo. C. quō, & quādo. ꝼm Imo. in d. c. qm̄ ꝯ. col. 7. in fi. & idem tenet Imo. in d. c. cum Bertoldus. col. 9. in ver. secundus intellectus. in fi. Tu aduerte, qa licet sentētia sit absolutoria, tamē ex quo iudex retulit se ad acta apponendo cām in s̄nīa dicens, qa cōstat nō esse ꝓbatū, & ex actis ꝯstat esse probatum, vr̄ eodem modo, imo fortius, ꝙ sentētia sit nulla. nō ob. ꝙ iudex potuit nō adhibere fidem probationibus, qa

155 certe hoc nil releuat, vt j. patebit in se. casu. † Aliquādo, & secundo sententia est condemnatoria, & iudex asserit esse ꝓbatū ꝑ probationes actoris: puta dicit iudex in sententia, qa per A. & per B. est probatū, ideo condemno reum, & in actis constat esse probatū. dubitat̄ tamē an sentētia sit nulla? Inn. in d. c. qm̄ ꝯ. circa fi. primo arguit, ꝙ nō: postea opponit de c. cū Bertoldus. de re iu. & in illo ꝯrio residet, ita ꝙ Inno. vr̄ vlt. loco tenere, ꝙ tunc sententia sit nulla, & ita tenuit in d. c. cū Bertoldus, qa exp̄ssum in actis presumitur expressum in sentētia, qm̄ sentētia se refert ad acta. l. ait ꝑtor. §. j. de re iu. & patet in d. c. inter dilectos. cū ibi no. de fi. instru. & tenet Cyn. in d. l. j. C. de err. cal. & est casus in d. c. cū Bertoldus. sicut. n. ex actis quo ad validitatē certificat̄ sentētia, quādo ad illa se refert, quasi tunc exp̄ssum in actis cēseat̄ exp̄ssum in sentētia, vt d. l. ait ꝑtor. §. j. idē ergo, quo ad nullitatē inducēdā censeat̄ in sentētia expressus error, ex quo se refert ad acta, & benefa. d. c. inter dilectos. & d. c. cum Bertoldus. & ita tenet Butr. in d. c. qm̄ ꝯ. col. pe. idē sequitur But. in d. c. cum Bertoldus, circa mediū, in ver. quintus casus, quando ex tenore sentētiæ. nā ꝑꝑ expressam relationem actorū censetur expressus error in sentētia, & videtur iudicem allegasse animum suum ad solam probationē actorum ꝑꝑ relationem ad illa se restringendo. & ita sequitur Imo. in d. c. cum Bertoldus. col. 9. in ver. secundus intellectus est. & in d. c. qm̄ cōtra. co. 7. & idem Bal. in d. c. j. de lege Conra. dicēs, ꝙ ex quo iudex mentitur in fundamentis ꝓbationum, vel ad quas se refert, non est pro eo presumendū, arg. l. seruo inuito. §. cum prætor. ff. ad Treb. ita ēt vr̄ residere Bar. in l. prolatā. C. de sen. & inter. om. iud. col. 3. & ita vr̄ tenendum hoc casu, ex quo iudex refert se ad acta, licet Bal. aliter sentiat in in d. l. j. C. de err. cal. & in l. j. C. de manu. vindic. vbi refert Innocen. in c. in præsentia. de renun. sed certe Innoc. non loquitur ibi quādo cā expressa refert se ad acta ꝓut est casus noster. & ideo melius

ADDITIO.

a ¶Secundo aduerte. Adde Do. Phi. Deci. in c. ecclesia S. Mariæ. s. de consti. Col.

lius vr̄ reſidere Bal.in d.l.prolatam.vbi Sal.cū eo reſidet tenen
do,prout ſ.concluſum eſt. Pau.tn̄ in d.c.qm̄ ꝯ. colu.18.volens
reducere opin. ad concordiam, dicit ꝙ ſi iudex expreſſe ſe re-
fert ad acta,procedat dictum Inn.in d.c.cum Bertholdus.ſed ſi
nō referat ſe ad acta expreſſe,licet iudex dicat, quia cōſtat non
eſſe probatum,vel dicat,quia per A.& B. eſt probatum, tn̄ non
refert ſe aliter ad acta.& hoc caſu procedat Inn. in d.c.qm̄ ꝯ.&
d.c.in præſentia.& Bal.in d.l.j.C.de manu.vindi.& hæc diſtin-
ctio eſt ſatis rōnabilis.ſed aduerte,quia vt dictum eſt ſ. Imo.&
But.in d.c.qm̄ ꝯ.faciunt drīam,an ſit ſnīa abſolutoria:quo ca-
ſu ēt ſi refert ſe ad acta,nō erit nulla, licet ex actis cōſtet de no-
toria iniuſtitia,puta quia aderat inſtrm̄ debiti. Item erat pro-
batum per teſtes:nam ſm̄ eos potuit iudex non adhibuiſſe fidē
vt ſ.eſt dictū.& hoc idem vr̄ velle Im.in d. c. cum Bertholdus.
& in d.ver.ſecundus intellectus. in fi. ſed certe hoc non vr̄ ve-
rum.nam ea rōne,qua But.& Imo.volunt,ꝙ ſnīa cōdemnato-
ria ſit nulla, ſi retulit ſe ad acta eadē rōne idem in abſolutoria:
nam ex quo ſe retulit ad acta iniuſtitia,ſeu error,qui colligitur
ex actis, cenſetur expreſſus in ſnīa propter relationem factam
ad acta in ſnīa,& cenſetur iudex alligaſſe animum ſuum ad ſo-
lam probationem actorum propter relationem reſtringendo
ſe ad illa,prout ſ. dicit But. in d.c. cum Bertholdus. & ſ. eſt di-
ctum.nec ob.ꝙ iudex ex cā potuerit non adhibuiſſe fidem illis
probationibus,quia certe ſibi nō creditur, nec præſumitur,ex
quo ex actis cōſtat ꝯrium,vt in c.qm̄ ꝯ.in fi.de proba.& in c.cū
ad ſedem.in fi.de reſti.ſpol. & j. dicetur in ſequenti memb.ita
ꝙ non eſt dare rōnem drīæ,an ſnīa ſit abſolutoria, vel cōdem-
natoria, cum ſe referendo ad acta vtroq; caſu vitium actorum
cēſeatur expreſſum in ſnīa. rō ergo fauoris liberationis, ſeu in
abſoluendo,per l. Arri.ff.de act.& obl.non militat, ſi error cen
ſeī expreſſus in ſnīa.& clarius ēt j.patebit. Aliqn̄ & tertio ſnīa
eſt cōdēnatoria ſimplr̄ non referendo ſe ad acta: ſed tn̄ ex actis
apparet iniuſtitia notoria,an tūc ſnīa erit nulla. diſtingue tres
caſus,quia aut actor non probauit plene, & tn̄ iudex cōdemna
uit reum,aut actor probauit intentionem ſuam: reus vero ſuā
exceptionem plene,& tn̄ iudex reum cōdēnauit.aut nec actor
nec reus aliquid probauit, & iudex tulit cōdemnatoriam ꝯtra
reum.Primo caſu Bal.in d.l.prolatam.in 2.col.dicit,ꝙ ſi teſtes
actoris dixerint nihil ſcire ſnīa cōdemnatoria erit nulla, ſecus
ſi aliquid ꝓbarent,quia ſufficit,ꝙ iudex habuerit aliquod mo-
tiuum ad pronunciandum, vt ſic ſnīa non ſit ipſo iure nulla.
ar.ff.de iureiur.l.ſi duo patroni.in princ.ita But.ēt in d.c.qm̄ ꝯ.
col.pe.in prin.dicens ꝙ ſi ex actis non colligiī iniuſtitia ſnīæ,ꝑ
hoc non eſt nulla.potuit.n.moueri ex alijs,vt in c.in præſentia.
& ibi per Inn.ſ.de renun. pro quo bonus tex. in c.cum cām.ſ.
ti.prox.ex quo.n.a ſnīa non eſt appellatum,præſumiī pro ſnīa,
vt d.c.in præſentia.& ff.de euic.l.Herennius.§.Caia. & impu-
tet ſibi pars, quæ non appellauit, cū videatur acquieuiſſe ſnīæ
non appellando.C.qūo,& qn̄ iud.l.ab eo. & appellare debuiſti
ſi ſnīa diſplicebat.l.j.C.ſi ſep.in integ.reſt. poſt. Secundo caſu,
qn̄ reus plene probauit exceptionem peremptoriam, puta per
inſtrm̄,vel teſtes,& tn̄ fuit cōdemnatus.tenet But.in d.c.qm̄ ꝯ.
in pe.col.in prin.ꝙ ſnīa ſit nulla tanq̄ continens notoriam in-
iuſtitiam.ſed Imo.in d.c.qm̄ ꝯ.col.7.dicit, ꝙ forte in hoc poſ-
ſet dici ꝯrium,quia nō vr̄ neceſſario apparere notorie de iniu-
ſtitia,licet in actis appareat inſtrm̄ ſolutionis. potuit.n. iudex
habere inſtrm̄ ſuſpectum, iō non adhibuit fidem. & ſimiliter
fuit poſſibile iudicem non adhibuiſſe fidem teſtibus, quia va-
cillantes, vel aliter. iō imputet ſibi reus ſi non appellauit, vt ſ.
ſm̄ Imo.cuius dictum abſq; dubio poſſet procedere,qn̄ ipſe iu
dex in actis feciſſet deſcribi cām, quare fidem non adhibuit in
ſtrumento,vel teſtibus. ita quod tanq̄ inſtrō, vel teſtibus non
debuerit dari fides, cum conſtet ex actis.vn̄ dicebat Bal. in l.cū
magiſtratus.in fi.C.quando prouoc. ꝙ iudex pro motu animi
ſui pōt non adhibere fidem teſtibus,vel inſtrīs,vel probationi
bus,dummō cā ſit talis,quæ conſtat ex actis,aliter non credere
tur iudici,ſi non cōſtaret ex actis.& ita ſing.Inn.in d.c.qm̄ ꝯ.&
ſequitur ibi Hoſ.Io.An.& cæteri Doc.in hoc,idem Bar.in l.Lu
cius.ff.de infa.in fi.& idem Bal.ibi,pro quo ēt gl.ſing.in l.quo-
ties.in fi.ff.de proba.vnde in dubio,ſi cā aliqua non conſtat in
ꝯrium ex actis, videretur quod dici poſſet notoria iniuſtitia, ſi
cōſtaret de ſolutione per inſtrm̄, vel teſtes plene probantes &
hoc caſu procedit dictum But.ſ. & reprehenſio Imo.non pro-
cedit, quia iudex præſumiī habuiſſe alium animum, q̄ ex actis
appareat.ſimiliter cā ſnīę colligiī ex actis,vt in l.ſi quis ad exhi
bendum.ff.de excep.rei iud.& in c.ſi cōfirmationem. de elec.
lib.6.Ex quibus omnibus vr̄,ꝙ ſiue ſnīa ſit abſolutoria,ſiue cō-
demnatoria, ſemper notoria iniuſtitia reddat, ſnīam nullam.
& illa rō ꝙ iudex ex aliqua cā potuit non adhibuiſſe fidem pro
bationibus non procedit ſi cā ꝯria non cōſtat ex actis,vt ſ.& ēt
tenet Imo.in c.cām quæ.ſ.de re iud.circa fi.licet Inn.& Bu.ibi
aliud ſentiant. & dato quod ſ. dicta determinatio procederet
de iure,de quo tamen j.dicetur in ſe.membro, tamen debet ſa
ne intelligi,quia oportet,quod iniuſtitia ſit notoria,& nō ſuf-
ficeret,ꝙ ſit manifeſta,prout ſ.eſt dictum.multa.n.allegantur
notoria,quæ non ſunt.ita tex.no.in c.cōſuluit.ſ.eo.ti.oportet
ergo,quod iniuſtitia ſit ita notoria, ꝙ nulla excuſatione celari
poſſit.c.fi.j.de cohab.cler. & facit quod in ſimili no.Bald.in l.
data opera.C.qui accu.non poſ.quando nullitas eſt velata, vel
patens.¶Aliquando & tertio,actor, & reus nihil probant, tūc
aut quæris de ſnīa abſolutoria,& valet, quia actore non probā
te reus abſoluitur,ēt ſi ipſe reus nihil probauit.ſ.de probat. c.
ex lrīs.l.qui accuſare.C.de eden. ſed Bar.intelligit quod iudex
non debet procedere ad ſnīam abſoluendo reum,niſi prius da
to termino actori ad probandū. alias non elapſo termino, vel
alias non dato,non pōt dici de cā liquere iudici. Item non pōt
dici actorem nō probaſſe,ſi ſibi nullus terminus ſit aſſignatus.
ita Bar.ſing.in l.ſi de meis.§.fi. in fi.ff.de arbi. & in l.properan-
dum.§.j.verſi.oppono tertio & vr̄,C.de iudi.& ita Imo.in c.ec
cleſia S.Mariæ.ſ.de cōſti.circa medium. & Bal.in l.prolatam.
C.de ſen. cū non aſſignata dilatione ad probandum non poſ-
ſit dici actor in mora.& idem tenet Bal.in l.ab eo.C.qūo,& qn̄
iud.in ver.oppono ꝙ ſi eſt indefenſus. quod tene menti, quia
habetis qualiter intelligantur illa iura dicentia, actore non ꝓ-
156 bante reus abſoluitur,de quo j.Si vero quæris de† ſnīa cōdem
157 natoria,an valeat nullis factis probationibus. Conſidera †tres
caſus, primo quando nullis datis dilationibus ad probandum
ferī diffinitiua.Bar.in d.l.properandum.§.j.& in d.l.ſi de meis.
§.fi.vr̄ velle, ꝙ media cāæ, & ſic dilationes ad probandum ſint
de ordine ſubſtantiali, & ſi omittantur ſnīa ſit nulla, quia non
dato termino nō pōt dici de cā liquere,ſm̄ Bar.& ſi non liquet
de cā,tunc ſnīa abſq; cāæ cognitione eſſet nulla.vt d.c.cū ex li-
teris.in verbo,proſpeximus.vbi hoc no.Doc.C.de ſent. & in-
terl.om.iud.l.ſi ſtipulatione.& per gl.in d.l.prolatam. & hanc
partem ꝙ nullis datis dilationibus ſnīa ſit nulla, ſequitur Bal.
in d.l.ꝓlatā. & ita vr̄ tenere Imo.in d.c. eccleſia.vt ſ. & ꝙ ſnīa
ſit nulla, ſi iudex proceſſit ad ſnīam non data copia parti ad ſe
defendendum.tenet Panor.in d.c.eccleſia.col.5. adducens di-
ctum Inn.in c.tua.in fi.de cohab.cler.Sed aduerte, quia prædi-
cta determinatio non tranſit abſq; dubio. nam fatendum eſt,
ꝙ ſnīa abſq; cāæ cognitione ſit nulla,vt ſ. ſed tamen dr̄ ſatis cā
cognita,quādo eſt lata præſente parte, vel citata. ita tex. no.in
l.in cāæ.§.cā.ff.de mi. licet ergo dilationes ad probandum ſint
de iuſtitia, tamē non ſunt de ordine ſubſtantiali. hinc eſt, ꝙ ſi
omittantur, aut ſi nimis abbreuientur, eſt proditum remediū
appellationis non nullitatis.c.j.ſ.de dila. Nec obſt.ꝙ non pōt
dici reum,vel actorem non probaſſe,aut non eſſe quid ſibi im-
puteī,aut non eſſe in mora, ex quo nulla dilatio ad probādum
eſt aſſignata, qa certe nō ſic,cū poſſint fieri probationes abſq;
vlla dilatione data ad probandum, & valeret dilatio abſq; ter-
mino.l.in crimine.& ibi Bar.ff.de adul. vnde ſatis dicūtur eſſe
partes in mora,ſi nō probant incumbentia,cum hoc poſſint fa
cere abſq; termino. Non ob. ꝙ nō data dilatione non pōt dici
de cā liquere iudici, vt ſ.quia non ſit cognitum, cū dicatur de
cā liquere partiū aſſertione.l.fi.C. ſi per vim,vel alio mō. & ſic
parte citata,vel præſente,& audita, vt eſt tex.in d.§.cā cognita.
& pōt audiri, & probatio fieri abſq; dilatione aſſignanda,vt ſ.
& ita cōcludit ſing.Bar.in d.l.prolatam. licet nulla fuerit data
dilatio ad probandum, vel producendū iura, vel ad opponen-
dum.& ita finaliter tenet But.in d.c.eccleſia. col.5.in prin. qa
dilationes nō ſunt de ordine ſubſtātiali, licet ſint de iuſtitia.&
ita Spe.in ti.de præparato.iudicio.in prin.& ti.de offi.iud.§.po
ſtremo.ver.ſciendum.col.2.vbi Spe.enumerat ſubſtātialia iu-
diciorum,& non ponit dilationes, ex quo non ſunt de ſubſtan
tialibus.non ob.ꝙ dicit Inn. in d.c.tua. quia certe Inn.non lo-
quitur de dilationibus: ſed quādo abſq; cauſę cognitione,aut
quādo ſine probationibus, aut quādo denegat iudex defenſio
nes.& iſti non ſunt noſtri termini,cū imputandū ſit parti,ſi nō
fecit probationes ſuas,ex quo fieri pōt abſq; termino, & dila-
tione, vt ſ. & omiſſio dilationis ad probandum eſt potius de
iuſtitia,& ꝯ ius partis, vt d.c.cū inter vos.& d.c.j. de dila.& cla
rius patebit in caſu ſeq.quia debent dilationes peti a partibus,
vt in l.procedente.in ver.poſtulari.C.de dilat. & iudex non te-
netur impartiri officium ſuum non petenti.l. 4. §. hoc autem
iudicium.ff.de dam.infec.l.ad peremptorium. ff. de iudic.c.j.
eodem titu.in ver.peteretur. Bald.tamen in l.fin. C. ſi aduerſ.
rem.colum. penult.diſtinxit, quòd præſentibus partibus dila-
tiones poſſunt omitti quaſi eis imputetur, ſi non petant. ſe-
cus quando fit proceſſus contra abſentem, quia aſſignatio
probationis, & termini ad probandum,eſt de ordine ſubſtan-
tiali, qđ eſt valde notandum. Cogita tamen, quia idem vide-
tur in abſente,ne ſic contumax,ſit melioris conditionis,quàm
ſit præſens,vt no.per glo.& Doct.in c.j.de elect.in 6. facit cap.
cum,qui.de præbend.eod.libro. ¶Secundus caſus eſt,quando
pars

a pars petit dilationes a iudice, offerendo suas defensiones a, & iudex denegat, & non admittit, imo fert snīam nō admissis defensionibus. & hoc casu si snīa est lata parte præsente, vel citata, dicendum est, ꝙ non sit nulla, ex quo lata cā cognita, vt d. §. cā cognita. & per Bar. in d. l. prolatam. non obs. ꝙ no. Inn. in d. c. tua. & Pan. in d. c. ecclesia S. Mariæ. quia Inn. se non firmat, ponit duas opi. ꝙ autē processus non sit nullus, probatur in d. c. dilectus filius. ṡ. de rescr. & i c. ex parte M. j. eo. vbi licet pars proponat exceptiones, & defensiones suas, & iudex non admittat, debet appellari: & hoc est ꝯ ius partis. & si non appellat, valeret snīa. facit cle. cum a repulsione. de app. pro quo ēt tex. singu. in c. constitutus. el 3. ṡ. de testi. vbi si reus ēt per violentiam sit expulsus, & non pateat sibi aditus ad iudicem, & non sit admissus ad probandū valeret snīa, nisi appelletur. & ita Bal. ibi per illum tex. & ita finaliter residet But. in d. c. ecclesia. licet primo videatur aliud dixisse. & ita ēt in hoc tenet Imo. ibi, col. 7. imo plus, ꝙ ēt si sit petita dilatio, & denegata. imò sint oblatæ probationes, & defensiones, & oblatas probationes incontinēti iudex non admittit, ex hoc non esset processus nullus, nisi appellet. ita tex. sing. in c. interposita. in prin. de app. pro quo ēt facit, quia iudex pōt denegare audientiam si ei vr̄. l. si per prætorem. §. sed dum decreto. ff. ex quib. cau. ma. iō ex repulsione, & non admittendo partem ad defensiones, non debet reddi snīa nulla, sed potius imputandū est parti, si non appellauit. si ergo petitio dilationis ad probandū, imò oblatio probationis incōtinenti non reddit processum nullum, licet per iudicem denegetur, minus debet reddere, quando pars non petijt, & probationes non obtulit, prout in casu precedēti est dictum. Tertius casus est, qn̄ snīa condemnatoria est lata nulla factis probationibus. & in hac difficultate gl. ord. & D. Flor. in d. c. ecclesia. tenet ꝙ snīa est nulla. idem tenet gl. 2. q. j. in sum. & in d. l. prolatam. pro quo vr̄ tex. in c. primates. 2. q. j. & in c. nos in quemq̄. facit ēt c. cum Bertholdus. de re iud. super hoc articulo Bal. in d. l. prolatam. vr̄ concludere, ꝙ nullis datis dilationibus ad probandum snīa sit nulla, sed seruatis medijs: & sic datis dilationibus, licet nullæ sint factæ probationes propter authoritatem snīæ, valeret snīa, vt ff. manda. l. si fideiussor. §. in omnibus. & ff. de eden. l. argentarius. §. cum autem. Cōcludit ergo Bal. ꝙ sententia non sit nulla. & idem tenet Bar. in d. l. prolatam. & ita ēt finaliter residet But. in d. c. ecclesia. referendo Io. Cal. ita tenere in c. tua. Imo. vero in d. c. ecclesia. soluit, ꝙ si in snīa tenore processus apparet factam esse aliquam probationem, vel productam: puta instrumenta, vel testes, & snīa erit nulla. licet illa, quæ inducta sunt ad probandum, non probant, cum hoc casu non possit dici snīam latam esse, non factis aliquibus probationibus. iō tunc valebit snīa, licet sit iniusta: secus si ex actis constat nullam penitus factam esse probationem, nec confessionem: tunc. n. snīa erit nulla. & ita procedat d. c. primates. & gl. 2. q. j. in summa. & in d. l. prolatam. non obst. fm̄ eum d. §. cā cognita, quia debet intelligi, ꝙ illud non sit necessarium, vt sic snīa dicatur lata cā cognita: tn̄ non debet intelligi, ꝙ illud solū sufficiat, cum probationes requirantur, & alia, de quibus in d. c. primates. Tu aduerte primo, quia hæc opi. Imo. fuit Bal. in d. l. prolatam. in vna prima opi. quam ibi refert. quæ opi. licet æqua: tn̄ non probatur iure, ꝙ snīa sit nulla, qn̄ nullis factis probationibus. imo est tex. in ꝯrium in d. l. argentarius. in §. cū autem. & tenet Bal. in l. fi. col. pe. C. si aduer. rem iud. & in d. l. prolatam. & in d. c. ecclesia, quia media causæ, & sic probationes non sunt de ordine substantiali, licet sint de iustitia, cum satis sit, ꝙ sententia sit lata citata, vel præsente parte, vt dicatur lata causa cognita, vt est tex. in d. §. causa cognita. & pro hac determinatione facit: nam si quando foret oblata probatio incontinenti, & repulsa p iudice: tn̄ omissio probationis, & expulsio non reddit snīam nulla, vt d. c. interposita. & est dictū ṡ. in secūdo casu pcedenti, minus dēt reddi snīa nulla, qn̄ solū pbatio reperit omissa non oblata, & non facta. plus. n. dēt vitiare repulsio expressa, q̄ tacita in omittendo, vt per gl. in d. l. si mora. ff. solu. matri. Ad idem ēt facit, quia ad reparandum probationes omissas, aut denegatas, seu reiectas a iudice est a iure indultū, & proditum remedium appellationis, non autem nullitatis, vt l. per hanc. C. de temp. app. c. cum Ioannes. de fide instru. quia non probatum, probabo in cā appellationis. patet ēt in d. cle. cum a repulsione. & in d. c. ex parte M. vbi datur remedium appellationis, si iudex non admittit partem ad eius defensiones. Tenenda ergo vr̄ opi. Bar. Bal. & But. ꝙ snīa non sit nulla iuribus, & rōnibus ṡ. adductis, & imputet sibi pars quare non appellauit. l. ab eo. C. quō. & quādo iud. & l. 2. C. si sæpius. in integ. resti. vbi tex. dicit, ꝙ appellare debueras, si snīa displicebat. nō ob. adducta pro ꝯria parte, & primo d. c. cum Bertholdus. quia certe tex. non dicit snīam esse irritam, sed irritandam. preterea dici pōt, ꝙ iudex ibi viderat attestationes alterius partis. iō sententia non redditur nulla ipso iure, ex quo iudex processit ad snīam, visis aliquibus probationibus. nō ob. d. c. primates. quia licet dicat irritam, tn̄ dicit iniustam, & retractandam. ita quod ver. irritam. intelligitur. i. irritandam, cum text. ibi subdat retractandam. igitur non est nulla. l. si quis filio exhæredato. §. irritum. & §. rumpendo. ff. de iniusi. rup. & irri. testa. & ita tenenda vr̄ hæc opinio. ¶ Limita tamen omnia præcedentia proce-

158 dere. primo † nisi constet sententiam latam non cognito de causa. tunc. n. snīa absque causæ cognitione lata esset nulla, vt d. l. si ex stipulatione. & d. c. cum ex lr̄is. quia causæ cognitio est de substantialibus iudicij, vt in dictis iuribus. & per gl. j. q. j. in summa. & Imo. in d. c. tua. vbi voluit hoc idem gl. in d. l. prola-

159 tā. & tunc dr̄ snīa lata absq; † causæ cognitione, quando ex breuitate tpis pōt præsumi, ꝙ non fuerit instructus, vt d. c. cum ex lr̄is. fm̄ Bar. in d. l. prolatam. in fi. & ita simpliciter sequit Imo. in d. c. ecclesia. sed aduerte, quia tex. in d. c. ex lr̄is. facit in ꝯriū vbi licet sit snīa lata ex breuitate tpis, tamen non est nulla, quare Imo. & Panor. ibi dicunt, ꝙ dictum Bar. procedat, quando est tanta breuitas tpis, in quo nō potuit iudex verisimiliter habere causæ cognitionem, aliàs licet snīa sit lata ꝯ. tempus breue. ꝯ. quod tamen potuit cognoscere, licet propter breuitatem tpis sit tunc præsumptio iustitiæ, quæ sufficit ad obtinendum restitutionem in integrum. tamen snīa non est nulla. & ita sit tex. in d. c. cum ex lr̄is. & ita But. in d. c. qm̄ ꝯ. in vlt. char. circa prin. & ita ēt debet intelligi dictum Bal. in d. l. prolatam. in vlr.

160 col. in prin. dicentis, ꝙ † si est factum compromissum cum plena, & libera ptāte. tamen laudum latum incontinenti post cōpromissum est nullum, quia dr̄ fulminare, quando fertur snīa ꝯ. ita breue tempus, ꝙ non potuit cognoscere de cā. & hoc nisi iudicasset de consensu partium, vel partes postea emologarēt, fm̄ Bal. ꝙ tene menti, quia sæpe de facto occurrit. ¶ Idem si ar-

161 bitrator processit ex abrupto † parte nō audita, nec requisita: tunc. n. laudum foret nullum. ita no. Bal. in c. j. in fi. de inuesti. in ma. fac. sequitur Panor. in c. Quintauallis. de iureiur. colu. pe. quod tene menti, quia similiter sæpe occurrit. Sed quod ad

162 primum de breuitate tpis † voluit Lap. in sua alleg. 88. prædicta esset vera, quando snīa iudicis esset lata parte absente: secus si præsente, & non reclamante, quia licet breuitate tpis prima facie appareat defectus causæ cognitionis, tamen si pars est præsens, & non reclamans sibi imputet. & ita trāsit But. in d. c. qm̄ ꝯ. in col. antepe. in prin. & Imo. ibi, col. 12. Sed certe hoc dictū non vr̄ verum, quia præsens, & tacens in snīa non vr̄ consentire, vt no. in l. j. C. de rela. per Bar. imo si tabellio diceret, ꝙ snīa fuerat lata præsentibus partibus, & non ꝯdicentibus. per hoc tamen non censentur consentire, & poterunt reclamare, & appellare. ita sin. Bar. in l. ne in arbitris. ff. de arb. licet. n. pars sit præsens, & tacens: tamen sibi nō preiudicat in nullitate, cum sciat ius suum vbiq; durare. l. sicut. §. non vr̄. ff. qui. mo. pig. vel hyp. so. ex quo omissio causę cognitionis reddit snīam nullā, cum sit de ordine substantiali, vt per glo. in d. l. prolatam. & ṡ. est dictum. non ob. ꝙ no. Bar. in authen. si quis in aliquo. C. de eden. quia licet partibus præsentibus, & non reclamantibus præsumantur acta intercessisse: tamen non præsumitur causę cognitio, ex quo constat ꝯrium propter breuitatem tpis, vt per Ang. in d. l. prolatam. voluit tamen But. in d. c. qm̄ ꝯ. quod possit pbari per testes de causę cognitione habita, quod no. Alio & se-

163 cundo modo limita predicta procedere, nisi † constaret iudicē tulisse snīam non visis actis, aut probationibus alterius partis. tunc. n. satis dici pōt ex abrupto, & non precedente debita deliberatione, & sic absq; causę cognitione latam esse snīam consequenter, tunc snīa foret nulla, vt no. in l. j. & ij. C. de senten. ex bre. rec. & ita Imo. in d. c. ecclesia. col. 5. Et iō cautela est, ꝙ iu-

164 dex in snīa † dicat, visis actis, & visis testibus, & probationibus, vt no. in c. qm̄ ꝯ. & per Bar. in l. j. C. de rela. Scias tamen, quod illa verba enunciatiua nil importarent, quando enunciarent quid impossibile fm̄ naturam propter tpis breuitatem. s. quāquid impossibile fm̄ naturam propter tpis breuitatem. s. quādo in tam breui tpe verisimiliter iudex non potuit videre omnia acta. ita Ang. in d. l. prolatam. quod no. quod autem snīa sit nulla, quando iudex iudicauit, non visis actis, est tex. fm̄ vnam lecturam gl. in l. 2. C. de eden. & ita dixit ibi Bar. in 3. col. quod snīa lata non visis actis, est nulla, dato quod aliàs ipsa snīa esset recte lata, & iuste fm̄ acta. tamen quia iudex non videt acta redditur nulla. ff. ex quib. cau. ma. l. hoc autem. §. j. & ibi Bar. fa. ff. de acqui. her. l. sed si de sua. in prin. & per Bal. in l. multum interest. ff. de cond. & demonst. & ita ēt voluit Imo. in d. c. ecclesia. & ṡ. est dictum. Inde dicebat Bal. in addi. Spe. ti. de app. in 7. char. in ver. nota, quod iudex appellationis, quod si iudex appellationis tulit snīam non visis actis primis iudicis, quod snīa est nulla. & idem si acta non fuerūt coram eo producta. per gl. & Bar.

ADDITIO.

a ¶ Adde de veritate huius quæst. Phil. Dec. in c. ecclesia Sanctæ Mariæ col. 10. nume. 22. & 23. supra de consti. nu. 81. et seqq.

& Bar.in d.l.2.C.de eden.Sed aduerte, quia Bal. in d.l.2. C.de edē.col.2.in fi.limitat prædicta procedere in actis, per quæ sub stantietur iudicium, puta non viso libello,nam visa lit.conte. secus in actis probatorijs : ideo licet iudex non examinauerit, sed viderit acta probatoria, & tulerit sñiam, propter hoc sñia non est nulla, licet iudex malefecerit sñiare non visis actis pro batorijs,vt ff.de arbi.l.si de meis. §.fi. nam per probationes nō substātiatur iudicium,fm Bal.ibi, firmantem opi. s̄.retentā.f. ꝙ sñia non sit nulla omissis, vel non factis probationibus. ergo idem dicēdum si iudex acta probatoria non viderit.fatis.n. est,ꝙ sñia sit lata præsente parte,vel citata,vt sic dicatur cā cognita,vt d.§.cā cognita.& s̄.dictum est,quod est menti tenendum.& sic habetis Bal.in d.l.2. sing. limitantem, qñ sit, ꝙ sñia sit nulla,si iudex tulit sñiam nō visis actis. Cautela tamē est sēper facere productionem actorum,& iurium coram ipso iudice,vt per gl.& Bar.in d.l.2.C.de eden. nam eo ipso quod repe-
165 ritur aliquid in actis productum, præsumit quod †illud iudex viderit,& cognitionem habuerit.ita no. Bal.in l.edicto. C.de edi.diui Adri.& facit d.c.in præsentia. cum ibi no.tene menti prędicta,quia quotidiana sunt:& aduerte,quia ex omnibus p̄dictis vr̄ terminatio, ꝙ ex actis probatorijs non possit insurgere iniustitia notoria, quæ reddat sñiam nullam, si a sñia nō est appellatum,aut qñ appellatio est deserta : nam aut aliquæ fuerunt factæ probationes in cā,licet nullatenus probarent, tunc licet prima facie appareat iniustitia manifesta, ex hoc tñ non insurgit nullitas,sufficit.n. quod iudex habuerit aliquod motiuum ad pronunciandum, & imputet sibi pars, si non appellauit,vt tenet in hoc Bal. & Sal.in d.l.prolatam. & Inn.in d.c.ecclesia.& s̄.est dictum. si vero sñia condemnatoria est lata nullis factis probationibus,tunc eodem modo talis notoria iniustitia non reddit sñiam nullam,vt per Bar.Bal. & Sal.in d.l.prolatam.& per But.in d.c.ecclesia.quia acta probatoria non sunt de ordine substantiali,vt s̄.plene est dictum, & magis notoria resultat iniustitia, qñ sñia condemnatoria est lata nullis factis probationibus,q̄ qñ aliquibus probationibus hincinde factis. non ob.rō adducta, & notorium operatur, ac si error esset expressus in sñia,quia certe hoc non est verum,vt per gl.in clem. appellanti.de app.& per Io.An.in c.2.vt li.non conte.vñ secus quando constat notorie per expressionem,quia sit hoc cōcretum in sñia,vt per Bar.in d.l.cum,qui ita.§.qui ita. ff.de verbo. oblig.non ob.rō,ꝙ sñia substinetur propter præsumptionem, quia pręsumitur pro sñia,quę pręsumptio cessat,qñ iustitia est manifesta, quia certe rñdet, ꝙ vna præsumptio fortior tollit aliam.l.diuus.C.de in integ.resti.& c.literas.de præsump.fortior.n.est præsumptio, ex quo pars sciens non appellauit, quia qui acquieuit sñię,censetur consentire & approbasse,vt d.l.ab eo.& per Bar.in l.ciues. in prin. C.de app. & cum præsumatur pro iudice, vt d.c.in præsentia.& in l.fin.C.de fideicom.li.præ sumitur, quod iudex non adhibuerit fidem illis probationib. nec ob.si dicatur,quod hoc non constat ex actis,vt dicit Inn.in d.c.qm̄ 9̄.& est tex.in c.cum ad sedem . in fi.de resti.spoli. quia certe hæc rñsio procederet,qñ a sñia esset appellatum,quia nō præsumitur de processu iudicis qñ est appellatum,vt per Inno. in d.c.qm̄ 9̄.& in c.cum in iure.de off.del. & per glo.in l.j.C.si aduer.cred.& ita procedit d.c.cum ad sedem.sed ex quo nō est appellatum omissio appellationis purgaret oēm iniquitatem sñiæ,& tollit omnem præsumptionem iustitiæ, quę potest esse 9̄ sñiam.ita gl.ord.in d.c.pastoralis.§.præterea.de off.del.prę-
166 terea qñ a sñia non est†appellatum,non possunt produci acta, nec auditur pars inuita, seu 9̄dicente altera parte ad detegendum iniustitiam sñiæ.& ita Inn.in d.c.qm̄ 9̄.& But.ibi,col.pe. secus qñ allegatur nullitas ex defectu inordinati processus, vel quia sit defectus in substantialibus . tunc.n. bene possunt produci acta inuita altera parte,vt est dictum s̄.in q.2. in 7.limita. in fi.vr̄ ergo concludendum, ꝙ si error nō est expressus in sñia & sñia non referat se ad acta,tunc propter notoriam iniustitiā surgētem ex actis probatorijs non iudicatur nullitas,si per partem non est a sñia appellatum.& hoc nisi sit notorium confessionis,vt per Doc.in d.c.qm̄ 9̄.alias secus. & ideo in prædictis Bal.dr̄ posuisse veram determinationem,ꝙ valeat sñia 9̄ notorium partis,vt est tex.in d.l.ciues. & Bal.ibi, circa mediū. quia nō prodest notorium ei, qui nō appellat. & fortior est præsumptio,qñ acquieuit sñiæ,vt s̄. & consequenter si sñia fertur notorie 9̄ ius partis non est nulla,ex quo non est 9̄ ius constitutionis,vt d.c.cum inter vos. & ita etiam Bal. in d.c. inter cæteras. per d.l.ciues.& per l.2. C. qñ prouo. & ita vr̄ tenendum, prout patere potest ex præcedentibus. ¶Quinquagesimosexto quę-
167 ritur, pone ꝙ statutum dicit, ꝙ a sententia† non possit reclamari appellari , vel aliquid dici , seu aliquis recursus haberi , an ex quo prohibet omnem recursum possit dici de nullitate?vr̄ prima facie ꝙ sit exclusum omne remediū per tex.in c.licet dę euitanda. in fi. s̄. de elec. vbi si electio Papæ est facta a duabus partibus Cardinalium valet, nec potest obijci aliquid de nullitate,vel aliter, ex quo tex. ibi prohibet recursum, cuius verbi natura importat,ꝙ sit sublatum omne remedium veniendi 9̄, prout vr̄ expressum in d c.licet. vbi tex.vnicus , fm aliquos faciens mentionem de recursu.Sed tu aduerte primo,quia de re-
168 cursu†est tex.in l.eos.in prin.C.de app.ibi, recursus fieri non possit.facit auth.quæ supplicatio.C.de prec.Imp.off. Secūdo aduerte vbicūq; statutum loquit̄ permissiue. s. quia permittit recursum ab aliqua sñia,semper talis recursus dēt regulari fm quod regulat̄ appľo q̄tum ad tp̄s exercitij, & determinationis ipsius cāæ. ita dixit sing.Ang.in l.j.C.de sent.præfe.pręt.per gl. no.ibi.facit l.non distinguemus. §.cū quidam. de arbi. Tertio aduerte,quia si statutum, vel ius loquit̄ prohibitiuè, quia prohibet oēm recursum,sicut cōiter disponūt statuta Tuscię prohibentia 9̄ lauda, & arbitramenta non posse haberi recursum, quia oēm spālem recursum excludūt.ita no. Ang.in d.l.eos.in princi. per illum tex.dicit tñ, quod non excluderet̄ nullitas ex defectu iurisdõnis,cū debeat constare,quod ille fuit arbiter,vł arbitrator.l.diuus.ff.de test.mil.& ibi Bar.& Bal.Itē quod non excesserit formam compromissi.l.nō distinguemus.§.officio. ff.de arbi.ita Bar.in l.j.§.prętor.ff.qui satisd.cog.& in l.diē pro ferre.§.stari.ff.de arbi.& Bal.in l.si cām.C.de exec.rei iud.col. 2.patet ergo,quod prohibitio huius verbi,recursus,non excludit nullitates ex defectu iurisdõnis . ita sing.Ang.in d.l.eos.in prin.& eadem rõne dicendū, quod non excluderet alias nullitates patēres,& notorias,q̄ nulla tergiuersatione celari possent ꝑ ea, quę dicta sunt s̄.non ob.d.c.licet de euitanda, qa certe ille tex.probat 9̄rium.nam ibi est spāle in electione Papę,in qua infinita sunt spālia,vt ibi per Doc.& in c.vbi periculum.de ele cti.in 6.ergo in 9̄rium est ius cōe.l.j. ff.ad muni.l.ius singularę. & l.quod vero 9̄. ff. de leg. spāle est ergo ibi in electione Papę. & propter hoc est,quod ibi verbū,recursus, excludit oē remedium: secus ergo si statutum, vel lex disponeret in materia regulari,vel cōi.Quarto aduerte,quid si statutum prohibet oēm
169 recursum a sñia, an intelligat̄ tollere † remedium de iure spāli: puta resti.in integ.dicas quod non. & iō ecclesia,vel minor audiret̄ spāli priuilegio,vel beneficio resti.in integ.licet.n. statutum dicat, quod a sñia non possit appellari, supplicari, nec alius recursus haberi , per hoc intelligit̄ sublatus regularis recursus,qui de iure cōi competeret, non autem de iure spāli ex priuilegio minoris ętatis miserationis cā indultus. ita dixit singu. Fulg.in l.j.in fi.C.qñ Imper.inter pupil. per illum tex.& ibi no.per Cy.pro quo gl.in l.postquam liti.in fi. C.de pac. vbi licet lex tollat omnem recursum,seu restaurationem, intelligit̄ de iure cōi:non autem intelligit̄ de recursu, seu restauratione competenti de iure spāli ex priuilegio minoris ętatis per resti. in integ.& ita Doc.ibi sequunt̄.& ibi Bal. ver.tertio opponit̄. dicit̄ hic &c. facit in simili gl.l.j. C.si de momen.pos.fue.app. & ibi per Bal.in fi. licet.n.statutū dicat, minor xx.annis possit absq; authoritate curatoris,vel alterius personę vēdere,& alienare, prout maior,per hoc intelligit excludere conuentiones, quę fieri possent de iure cōi,non aūt de iure spāli. & iō nō ob. d.statuto poterit petere resti.in integ. & ita sequunt̄ Doc.in d. l.j.quę oīa s̄.dicta tene menti.¶Quinquagesimo septimo quę-
170 rit circa materiam desertionis appľonis, ponet† appellat̄ simpľr a sñia nulla,deserta est postea appľo, an intelligat̄ ēt deserta cā nullitatis,quę tacite, & accessorie in ipsa appellatione includitur, dato quod etiam appellans sit prosecutus causam nullitatis.Specu.in tit.de sent.§. iuxta. colum. penul. in versi. quid ergo si appellatur a sententia nulla.tenet quod non. & iō poterit de nouo principaliter agi de nullitate, vt d.l.si expressim,cum nullitas per appellationem non confirmetur, vt per Specu.in d.§.iuxta.in ver.quid si a sententia. & hoc intellige, quando a sententia est simpliciter appellatum. & ita Bartol.in d.l.si expressim. colum. penult. in ver. quero quando ista duo iudicia.ita quod isto casu intelligitur deserta via tacite,& incidenter nullitatis.arg.l.3.§.qui habet.ff. de seru.rust. prę. & ita voluit sentire Bal.in addi.Spec. in hoc tit.vers.statutum dicit. poterit tamen principaliter postea agendo dicere de nullitate, vt s̄.facit l.si fideiussor.ff.de leg.2.& ita Im.in d.l.si expressim. col.3.in ver.iuxta prędicta potest dubitari. idem tenet Bal.in d.§.qui prouocauit.in ver. 13.quero.¶Quinquagesimooctauo
171 quæritur,quid†quādo nullitas est expresse cumulata,& deducta in appellatione:puta dico sñiam nullam, & si qua est,appello,deserta appellatione, an intelligatur etiam causa nullitatis deserta.Bar.in d.l.si expressim.dicit ꝙ nō,quia per hoc nullitas nō perdit naturam suam:nam cā nullitatis nō expirat pręscriptione tēporis statuti in cā appellationis. d. l. si expressim. imo de nullitate potest dici vsq; ad xxx. annos, vt no. Spe.in d. §.iuxta.in fi.sed causa appellationis limitatur anno,vel ex causa biennio,vt in c.cum sit Romana.& in c.ex ratione.s̄.eo.remanet it ergo causa nullitatis, licet cā appellatiōis sit deserta,

secundum

ſm Bar.ita ꝙ nec liti, & ſic iuri nullitatis:nec inſtantiæ eſt iudicatũ ꝑ deſertionẽ appl'onis: & hoc, ꝙ nõ intelligatur factum ꝑiudiciũ iuri nullitatis,tenet Butr. ibi col.antepe. Idem Imo. hic col.10.& Pan.hanc partem ẽt tenuit Io.An.in addi.Spe.in d.§.iuxta.in fi.in ver.in ſumma.no.idẽ Bal. in l.j.C. quãdo ꝓuo.col.6.in prin.nam deſertio appellationis non operatᷣ aliud niſi quia fingiᷣ non appellaſſe.l.2.& fi.C.de temp.a p.igitur deſerta appellatione ſi ſententia erat nulla, licet pereat inſtantia appellationis,tamẽ nõ perit nullitas. iõ poterit iterato agi de
172 nullitate ſm Bal.† pro quo ẽt fa.rõ,nam fatalia appellationis non habent locũ,niſi vbi ſentẽtia põt tranſire in rem iudicatã lapſu tꝑis,ſed nullitas nõ recipit firmitatẽ lapſu tẽporis appellationis,vt d.l.ſi expſsim. iõ deſertio appl'onis nõ operatur effectũ extinctiuum nullitatis.idẽ Bal.in d.§.qui prouocauit.in d.ver.13.quæro.dicens,ꝙ Inn. examinat hunc articulũ in c.ſæpe.ſ.eo.ꝙ loquitur multum confuſe. concludit tamen Bald. ibi,ꝙ aut appellatio deſeriᷣ pacto, & de nullitate amplius dici non poteſt, vt eſt tex. in d. §. qui prouocauit. de quo tamen dic vt ſupra. Aut appellatio deſeritur tẽpore, & ſi nullitas eſt principaliter intentata cum appellatione,& non cenſetur deſerta,vt d. l. ſi expreſsim. Si vero incidenter,tunc inſtantia appellationis,& nullitatis acceſſorie cenſetur perempta: ſed tamen non perit ius nullitatis.ſed poterit de nouo dici nulla ſententia ſm Bal.ibi.¶Sed aduerte, quia Salyce.in d.l.j. C. quando prouo. non eſt neceſ.dicit de mente gl.fuiſſe, quod quãdo nullitas venit ſimul cum appellatione eadem ſit inſtantia cauſæ nullitatis cũ cã appellationis, ſecus quando nullitas intentatur ſeorſum ab appellatione, tunc inſtantia durabit triennio per l.properandum.C.de iudi. & de iure canonico erit ꝑpetua,vt in c.pe.ſ. de iudi.nam quando cauſa nullitatis deducitur ſimul cum appellatione cenſetur venire acceſſorie, ſeu incidenter. ideo expirata cauſa principali, ſcilicet appellationis,expirabit inſtantia cauſæ nullitatis. ita voluit Innocen. in d.c.ſæpe.dicens,ꝙ eadem ſunt fatalia appellationis, & nullitatis ſimul intentatæ cum appellatione.ideo decurſus fatalibus appellationis decurſa eſt inſtantia nullitatis: in hoc tamẽ differunt, quia decurſio fatalium in appellatione inducit deſertionem litis,& inſtantię:ſed quo ad nullitatem inducitur deſertio inſtantiæ,ſed non litis. iõ ſi petatur executio ſententiæ poterit de nouo excipi de nullitate ſm Innocen. ſi ergo nullitas deducitur ſimul cum appellatione eadem erit inſtantia vtriuſq;:ſecus ſi cauſa nullitatis deducatur principaliter,& ſeorſum ab appellatione. & ita ſequitur Bald.in l.qui teſtõ in fi. ff.de excu.tuto.& Cuman.in d.l.ſi expreſsim. colum. 3. ¶ Tu aduerte, quia ſi quando cumulatur nullitas cum appellatione dicitur.ſ. quod pendente cauſa nullitatis non currunt fatalia in cauſa appellationis, vt tenet Cuma.in d.l. ſi expreſsim. col. 7. & Bald. in d.l.qui teſtamento. colum. vltima,in princi. Superuacuo quæritur an primo deſeratur appellatio, ſi tempus interim non currit in appellatione. & ideo vide de articulo ſuper 6. quæſt. Sed tenendo,ꝙ ſimul currãt fatalia & tẽpora,tunc difficultas pendet ex eo,ꝙ voluit gloſ.in d.l.j.C. quando prouoca.non eſt neceſ. tenendo, ꝙ quando nullitas deducitur ſimul cum appellatione, puta dico ſententiam nullã, & ſi qua eſt appello,ꝙ cauſa nullitatis dicatur incidens: tunc.n. ſi hoc foret verum, optime procederet opin.Innocen. Bal. & Cum.vt ſ. ꝙ eadem eſſent fatalia appellationis , & nullitatis. Sed tenendo , ꝙ cauſa nullitatis deducitur per expreſsionem, & nominationem in appellatione, puta dico ſentẽtiam nullam, & ſi qua eſt appello . quòd cauſa nullitatis deducta dicatur principaliter: tunc vera eſſet alia opin. Bar.& aliorum de quibus.ſ.ꝙ inſtantia non ſit eadem cum appellatione. & hæc opi. vr̃ de iure verior, vt vide plene dicta in q. 48. & ita ſequitur Imo.in d.l.ſi expreſsim.col.35.dicens,quod ſi ex forma ſtatuti in loco eodẽ eadem eſſet inſtantia appl'onis, & nullitatis, & tunc procedat opi.Inn. quia ambo iudicia quo ad inſtantiã eodem tꝑe limitantur:alias ſecus, cum alia ſit inſtantia cauſæ appellationis,& alia cã appellationis, vt ſupra, de quo etiã vi-
173 de.j.in proxima queſtione. ¶† LIX.quæritur ſi ex deſertione appellationis poteſt inſurgere effectus deſertionis inſtantiæ
a nullitatis prout patet.ſ. in q. 57. & 58.an ſi petatur [a] ante omnia pronunciari ſuper ipſa deſertione ſit neceſſario cognoſcẽdum de hoc,& pronunciandum per iudicem ad quem. Domini de Rota in dicta deciſione 361.quæ incipit.Item fuit dubitatum vtrum ſi appelletur. tenent quod ſic:nam cum appellatio a ſententia nulla operetur effectum deuolutiuum nõ ſolum nullitatis,ſed etiam negocij principaliter.c.ſæpe ver.ſaluis.ſ.eodẽ,& hic in c.dilecto. & in c.j.eo.ti.in 6.certe vt conſtet an durent huiuſmodi effectus eſt neceſſario pronunciandum ſuper deſertione : quia ea declarata deſerta non poterit coram iudice ad quem proſequi nullitas, & ipſi effectus expirant ſecundum Rotam ibi. Tu intellige in terminis quibus Rota loquitur, ſcilicet quando ſimpliciter appellatur a ſententia nulla, quo caſu nullitas venit acceſſoriè in appellatione,& ſic deſerta appellatione ſunt extincti effectus nullitatis in appellatione incluſi,ſed eo caſu , quo nullitas eſſet deducta æque principaliter cum appellatione, tunc deſerta appellatione remaneret inſtantia,& effectus nullitatis. & dic vt ſupra in
174 quæſtione 58.& 66.† & ſcias quod iudex etiam ſi eſſet ſimpliciter delegatus ad cauſam appellationis poterit cognoſcere de articulo deſertionis,an appellatio ſit deſerta,vel ne,& pronunciare abſque noua commiſsione : quia includitur talis poteſtas in ſimplici cõmiſsione cauſæ appellationis. & ita Rota deciſione 154. quæ incipit. Item ꝙ iudex datus. & vide ad prædicta notabiles quæſtiones. ſ. in quæſtione 29. cum dua-
175 bus proxime ſequentibus. ¶ † L X. quæritur eo caſu,quo perempta inſtantia cauſæ appellationis eſſet perempta inſtantia cauſæ nullitatis: puta quando eſt ſimpliciter appellatum,quo caſu venit nullitas incidenter, & acceſſorie, vt ſupra in q.48. tunc abſque dubio coram iudice appellationis non poſſet vlterius proſequi nullitas. & ita procedat, & intelligatur,ꝙ notant Domi.de Rota in deciſione 361. quę incipit. Itẽ fuit dubitatum vtrum ſi appelletur.ſed erit opus de nouo adire iudicem competentem nullitatis. ſed eo caſu,quo formatur libellus dico ſententiam nullam, & ſi qua eſt appello, licet tunc deſerta cauſa appellationis non intelligatur deſerta cauſa nullitatis :an poterit proſequi cauſa nullitatis corã eodem iudice appellationis.Imo.hic colũ. 10. videtur tenere quod non : ſed opus erit adire alium iudicem competentem, quia coram iudice appellationis non poſſet,ex quo deſerta eſt appellatio.facit quod no.gloſ.fi. in clemen. ſi appellationem.eodem titu. ſecundum Imo. idem tenet Do. Flo. in d. clemen. ſi appellationem,in fi. quia quando non eſſet appellatum iudex appellationis non poſſet cognoſcere de nullitate,ſed debet cognoſcere ordinarius,vt l.4.C.de accu. & l.ſi vt proponis. cum ibi no.C.quomodo,& quando iudex.ipſe ergo iudex ad quem de nullitate cognoſcebat virtute appellationis . vnde ſublata, & deſerta appellatione , cauſa nullitatis debet cognoſci per ordinarium . Tu aduerte , quia hoc poteſt procedere eo caſu, quo nullitas venit acceſſorie, & ſic qñ eſt ſimpliciter appellatum nulla facta mentione de nullitate.tunc ſublata appellatione cenſetur nullitas acceſſoria, ſed quando nullitas deducitur ſimul cum appellatione, quo caſu dicitur nullitas venire æque principaliter , vt vide plene dicta.ſ. in q. 48. deſertio ipſa appellationis non poteſt tollere cauſam nullitatis ſemel deuolutam, & poteſtatem cognoſcendi ad ipſum iudicem ad quẽ.ſunt enim diuerſi modi deuolutiui. vnde vno ſublato remanet aliud.l.ſi domus.ff.de ſerui. & quod iudex ad quẽ poſſit de appellatione , & de nullitate ſimul cognoſcere eſt tex.
176 in d.l.ſi expreſsim.† quod no.Innocẽ.hic,& in c.conſtitutus. ſ.de reſti.in integ.ſublata ergo iuriſdictione cognoſcendi de appellatione,qã eſt deſerta, vt d.cle. ſæpe, remanebit iuriſdictio in cauſa nullitatis ſemel deuolutæ, & poterit coram eo proſequi,quia inſtantia durat triennio.& ſic ex eadem inſtantia iam cępta poterit proſequi. & ita Bart. in d.l.ſi expreſsim. in d.ver.quæro,quãdo iſta duo iudicia. tenet, quod remanet cã nullitatis coram iudice ad quẽ,licet appellatio ſit deſerta,& ſic remanebit iudex in cauſa nullitatis, & ita tenuit Stepha.in d.cle.ſi appellationem,prout refert Do.Flo.in fi.& idem Pau. in cle.j.de re iudi.prout refert ibi Do.Flo.in q.10.hoc idem tenet Imo.in d.l.ſi expreſsim. colum.35. in verſi.iuxta prædicta poteſt dubitari. quia quando quis dixit ſententiam nullam & ſi qua eſt appello : licet ſint lapſa fatalia appellationis,poterit tñ proſequi nullitatem quam principaliter deduxit, ac ſi fuit duplex inſtantia,vna nullitatis,alia appellationis.& illa inſtantia nullitatis durabit triẽnio,vt d.l.properandum. ergo ex eadem inſtantia poterit proſequi nullitas coram iudice appellationis ſm Imo.in d.l.ſi expreſsim . dicentem ita fuiſſe de mẽte Bal.in addi.Specu.eo.titu.in verſi.ſtatutum dicit.licet Salyce in d.l.j.C.quãdo prouo.nõ eſt neceſſe.teneat,ꝙ nullitas deducta ſimul cum appellatione habeat eandem inſtantiam cũ appellatione,prout tenet Bal.in d.l. qui teſtõ. & Do.Flo. in d.c. ſi appellationem,in fi. vt ſ. ſed certe habet diuerſam inſtantiã licet deducta ſit ſimul cum appellatione,ex quo cẽſetur deducta æque principaliter,& non incidenter, & acceſſorie,vt ſ.&
177 eſt dictum ſupra in qõne 48. & 58. vbi vide plene de hoc.† & ita tenendum vr̃, vt ſic iudex appellationis remaneat iudex in cã nullitatis coram eo cępta & deducta, cirius inſtantia nõ eſt perempta ar.l.vbi cęptum.ff. de iud. & ex prædictis poteſt dari deciſio ad id quod dixit Bald.in l.fi.C.ſi pendente appl'one. vbi

ADDITIO.

a ¶An prius de nullitate,quàm de detentione cognoſcendi adde Ro.deciſ. 434. Nota vtrum primo ſit cognoſcendum,in antiq.& impreſs.Para.fol. 31.

vbi tempus appellationis interponendæ, vel prosequendæ nõ currit hæredi, nisi a die notitiæ, an hoc locum habeat in causa nullitatis, vt instantia non currat hæreditate iacente, vel hæredi, nisi adita hæreditate, & a die scientiæ, vt vide singu. dicta s. in c. ex ratione. circa fi, in vers. quinto quæritur. in fi. Bal. in d. l. fi. dixit idem in nullitate, sicut in appellatione. Saly. intelligit verum, quando de nullitate cognoscitur incidẽter simul cum appellatione: secus forte secundum eum si de nullitate agatur seorsum, & principaliter absq; appellatione, tunc instantia curreret hæredi etiam ignoranti. nam quid sit in hoc tenendum, patet ex præcedentibus quæstionib. ¶ Sexagesimoprimo que-
178 ritur, quãdo causa appellationis † est deserta, dato ꝙ causa nullitatis deducta simul cum appellatione non sit deserta, an impediatur executio sententiæ propter præcedentia ipsius causæ nullitatis, quæ non esset deserta, Bar. in d. l. si expressim. colu. 5. in prin. tenet ꝙ non, quia appellatione deserta, licet remaneat causa nullitatis, tamen officium primi iudicis non cõquiescit in executione primæ sententiæ, & poterit sententia mandari executioni. non ob. pendentia nullitatis, nisi excipiendo ꝯ executionem summarie probetur sententiam nullam, vt per Bar. in l. 4. §. condemnatum. ff. de re iud. licet secus sit, quando penderet simul causa nullitatis, & appellationis, tunc. n. propter pẽdentiam appellationis impediretur executio sententiæ. c. venientes. s. de iureiur. & in l. j. ff. nil noua. appe. pend. vnde plus operatur pendentia appellationis, q̃ pendentia solius nullitatis, quę sola non impedit executionem sententię, secũdum Inno. in c. cum in iure. de of. del. & est plene dictum in q. & ita Butri. hic, col. ante pe. & Imo. hic, col. 10. pro qua decisione vr̃ casus in d. l. licet. de sent. exc. in 6. vbi eo ipso, ꝙ est deserta causa appellationis, mandatur sententia executioni, prout est dictũ s. in prox. preced. q. vbi vide. ¶ Sexagesimosecundo queritur,
179 quid in † sententia excõicationis, an deserta causa appellationis a sententia excõicationis intelligatur deserta causa nullitatis. Ang. in d. l. si expressim. tenet ꝙ sic, dicens ꝙ est speciale in sententia excommunicationis, quia quando ab ea appellatur, fatalia ita decurrãt in articulo nullitatis sicut in articulo appellationis, & iniustitię per id, quod hr̃ in c. licet. de sent. exc. in 6. Sed certe ibi vr̃ potius probari ꝯrium. s. ꝙ deserta appellatiõe in sententia excõicationis, adhuc poterit dici de nullitate excõicationis, consequenter non intelligitur deserta causa nullitatis, prout voluit gl. in d. c. licet. Est tñ verum, ꝙ deserta causa appellationis debebit euitari tanq̃ excõicatus, donec docuerit de nullitate excõicationis. & ita tenet Im. in d. l. si expssim. in vlt. char. in prin. quia appellatione deserta non suspenditur executio sententię. ita tex. ibi, qui vr̃ casus proxime precedentis quest. licet. n. ille tex. loquatur in sententia excõicationis: tñ locum habet in qualibet alia sententia nulla, vt ibi per gl. Ioã. An. & Doc. quod est menti tenendum. ¶ Vlt. queritur, an sentẽ
180 tia lata in causa † nullitatis faciat ius quo ad omnes, & omnibus preiudicet. Conclude ꝙ quo ad alium, cuius eque principaliter interest, nõ facit ius per no. in l. Papi. §. si ex causa. & in l. circa. ff. de inoff. test. Sed quo ad alium, cuius eque principaliter non interest, puta si testm̃ pronunciatur nullum, an noceat legatarijs. gl. in l. j. ff. de exce. rei iud. voluit quod non. idem est de mente gl. in l. 2. C. de fide instr. sed aduerte, qa gl. in d. §. si ex causa. Cy. in d. l. 2. C. quibus res iud. non noceat. voluit quod dummodo sententia sit lata cum legitimo cõtradictore: puta cum eo, qui pretendit se heredem in solidum ex testamento, quod preiudicet legatarijs, dummodo non sit lata per contumaciam, nec sit collusum, per no. in l. si patroni. in fi. ff. ad Trebe. & ita sequitur Bar. ibi, & in l. j. ff. de excep. rei iud. vbi de his per gl. secus si sit lata sententia cum vno ex legatarijs, tunc nõ noceret heredi, nec alijs legatarijs, vt d. l. j. & similiter si sententia est lata cum vno coherede, non nocebit alteri, vt d. l. circa. & no. in d. §. si ex causa. & voluit Ang. in d. l. si patroni. §. fi. col. pe. in ver. sequitur. in gl. secus si contra institutum, quod sentẽtia nullitatis testamenti lata contra heredem preiudicaret fideicommissario vniuersali, & dicit esse ibi casum sing. & supra dictam distinctionem sequitur Imo. in l. sepe. ff. de re iud. col. 13. in ver. tertio casu. quando est declinatoria nullitatis.

FINIS.

Series Chartarum.

A B C D E F G H I K L M N.

Omnes sunt Quaterniones, præter N, qui est ternio.

VENETIIS, APVD IVNTAS.
M. D. LXXVIII.

L
A

INDEX COPIOSISSIMVS RERVM AC VERBORVM MEMORABILIVM.

In Philippi Franchi, Perusini. I. V. Cons. Præclarissimi,

Commentaria super Tit. de Appellationibus, serie alphabetica contextus, nunc recèns ita instauratus, vt sententias ipsas ac verba, quę vna litera pessimè habebat, sub alia concinne repositas studio sus lector facillimè, ac primo obtutu inuenire possit.

Index.

Appellatio

Index.

Index.

Delegatus

Grana-

Index.

Index.

Iudex

Index.

L

Index.

Papa

Index.

Q

R

Index.

Sententia

Index.

Statutum

Index.

FINIS.

VENETIIS APVD IVNTAS.

M D L X X V I I I.

Philippi
Francho
in 6.
Decretal.

Franc: in vi Decret: ⁊ de Appel

colorchecker CLASSIC

calibrite

